

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NEBZİ DİVANI'NIN
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

YAZAR: MEHMET TÖLÜ

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Necip Fazıl DURU

ORDU- 2024

TEZ KABUL SAYFASI

Mehmet TL tarafından hazırlanan “Nebz Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü” başlıklı bu çalışma, 04.06.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **DOKTORA tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Prof. Dr. Necip Fazıl DURU Ordu Üniversitesi / Fen Edebiyat Fakültesi	İmza
ye	Prof. Dr. Abdullah EREN Ordu Üniversitesi / Fen Edebiyat Fakültesi	İmza
ye	Prof. Dr. İlker AYDIN Ordu niviversitesi / Eğitim Fakültesi	İmza
ye	Doğ. Dr. Hamza KOÇ Giresun Üniversitesi / Fen Edebiyat Fakültesi	İmza
ye	Dr. Öğr. Üyesi Hasan DOğAN Gümüşhane Üniversitesi / İlahiyat Fakültesi	İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Mehmet TÖLÜ

ÖZET

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI NEBZÎ DİVANI'NIN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ MEHMET TÜLÜ

Her edebî eser oluşturulduğu dönemin kültürünü, inançlarını, edebî zevklerini ve sanat anlayışını yansıtır. 13. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar altı asır hüküm süren klasik Türk şiiri de döneminin dil, kültür ve sanat anlayışlarından kesitler sunmaktadır. 20. yüzyılda Batı etkisiyle sosyal ve kültürel hayat, düşünce sistemi ve fikrî yapı değişmeye başlamış, Batı eksenli bir kültür ve edebiyat oluşmuştur. Bu yeni oluşumla beraber klasik edebiyat ürünlerinin anlaşılması zorlaşmıştır. Günümüzde klasik şiirin okuyucusuyla bağı kopma noktasına gelmiştir.

Klasik Türk şiirinin günümüz insanınca daha iyi anlaşılabilmesi için klasik şiirin mana dünyasının izah edilmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. Bu ihtiyaca binaen alt yapısı Gazi Üniversitesi tarafından desteklenen TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) divan şiirinin anlam dünyasını ortak bir platformda bir araya getirme amacıyla elektronik sözlük sistemi geliştirilmiştir.

Amasyalı Nebzî Divanı'ndaki kelimelerin bağlamli dizinlerinin hazırlanmasında bu sistem kullanılmıştır. Divandaki manzumeler şekil ve türlerine göre numaralandırılmış TEBDİZ'e yüklenmiştir. Yüklenen şiirlerdeki bütün kelimelerin, atasözlerinin, deyimlerin, kalıplaşmış ifadelerin, argo sözcüklerin, ayetlerin, hadislerin, dua ifadelerinin abecesel dökümü alınmış ve bunların bağlamsal anlamları saptanarak kelime ve kelime gruplarına tek tek mana verilmiştir.

Amasyalı Nebzî Divanı'nın söz varlığı ortaya konularak dönemin kültürel unsurlarının şairin şiirlerine nasıl yansıdığı saptanmıştır. Bu şekilde özeld e Nebzî'nin şiirlerinin genelde ise klasik Türk şiirinin anlaşılabilir kılınması amaçlanmıştır.

Tez çalışmamız Giriş, Şairin Hayatı ve Edebî Kişiliği, Sözlük Çalışması, Sonuç ve Kaynakça bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde tezin amacı, önemi, tezde uygulanacak yöntem izah edilmiştir.

Birinci bölümde Nebzî'nin hayatı, edebi kişiliği ve eserleri yer almaktadır.

İkinci bölümde Amasyalı Nebzî Divanı'nın Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlüğü 'ne yer verilmiştir. Bu bölümde Divan'daki bütün kelimeler alfabetik olarak sıralanmış, her kelimed e sonra iki nokta konarak kelime ve kelime gruplarının bağlamsal anlamları verilmiştir. Kelimelerin yer aldığı beyitler tanıkta gösterilmiş ve beyitler numaralarıyla birlikte verilmiştir.

Sonuç bölümünde de çalışmanın neticesinde saptanan bilgi ve bulgular verilmiştir.

En son bölümde de Kaynakça kısmına yer verilmiştir

Anahtar Kelimeler: Amasyalı Nebzî Divanı, Bağlamli Dizin, İşlevsel Sözlük, Klâsik Türk Şiiri.

ABSTRACT

TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

THE COURT OF NEBZI CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY

MEHMET TULU

Each literary work reflects the culture, beliefs, literary tastes and understanding of art of the period in which it was created. 13. from the century 19. classical Turkish poetry, which reigned for six centuries up to the century, also offers sections from the language, culture and art concepts of its period. 20. in the century, social and cultural life, thought system and intellectual structure started to change under the influence of the West, and a Western-oriented culture and literature were formed. With this new formation, it has become difficult to understand the classical literary products. Nowadays, the connection of classical poetry with its reader has reached the breaking point.

In order for classical Turkish poetry to be better understood by modern people, there has been a need to explain the world of meaning of classical poetry. Based on this need, the electronic dictionary system has been developed in order to bring together the world of meaning of Deccan poetry on a common platform TEBDIZ (Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts), the infrastructure of which is supported by Gazi University.

This system was used in the preparation of contextual indexes of the poems in the Amasya Nebzi Divan. The poems on the divan were uploaded to the TABDIZ, numbered according to their shapes and types. A detailed breakdown of all the words, proverbs, idioms, stereotyped expressions, slang words, verses, hadiths, prayer expressions in the uploaded poems has been taken and their functional meanings have been determined and individual meanings have been given to the words and word groups.

By revealing the existence of the Amasya Nebzi Divan's lyrics, it was determined how the cultural elements of the period were reflected in the poet's poems. In this way, Nebzi's poems in particular are intended to make classical Turkish poetry understandable in general.

Our thesis study consists of Introduction, Poet's Life and Literary Personality, Dictionary Study, Conclusion and Bibliography sections.

In the introduction section, the purpose of the thesis, its importance, the method to be applied in the thesis are explained.

In the first part, Nebzi's life, literary personality and works are included.

In the second part, the Contextual Index and Functional Dictionary of the Amasyali Nebzi Divan are included. In this section, all the words in the Divan are sorted alphabetically, two dots are placed after each word and the contextual meanings of the words and word groups are given. The couplets containing the words were shown in the witness and the couplets were given with their dog tags.

In the conclusion section, the information and findings determined as a result of the study are given.

In the last section, the Bibliography section is also included

Keywords: Amasyali Nebzi Divan, Contextual Index, Functional Dictionary, Classical Turkish Poetry.

TEŞEKKÜR

‘‘Nebzî Divanı’nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü’’ adlı bu tez çalışmasının hazırlanmasında Prof. Dr. Sait OKUMUŞ’un doktora çalışması olan ve daha sonra Serüven Yayınları tarafından 2015 yılında kitap olarak yayımlanan Amasyalı Nebzî ve Divân’ı adlı çalışması temel kaynağımızı oluşturmaktadır. Çalışmada ilk olarak ‘‘Amasyalı Nebzî ve Divânı’’ adlı eserden metin word olarak alınmış, ardından metin TEBDİZ’in ortak yazım fontu olan Gentium Plus fontuna uygun hale getirilmiştir. Hazırlanan metin, alt yapısı Gazi Üniversitesi tarafından desteklenen ve Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK’ın kurucusu ve yöneticisi olduğu TEBDİZ sistemine girilmiştir.

Serüven Yayınları tarafından 2015 yılında kitap olarak yayımlanan Amasyalı Nebzî ve Divân’ı adlı çalışmasını temel kaynak olarak almamızı büyük bir akademik tevazu ile karşılayarak çalışmamızı teşvik eden Prof. Dr. Sait OKUMUŞ’a; TEBDİZ siteminin kurulmasında ve geliştirilmesinde emeği geçen bütün hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamda ve diğer akademik çalışmalarında yapıcı görüş ve önerileriyle önemli katkılar sağlayan, bilgi ve becerileriyle beni yetiştiren saygıdeğer hocam Sayın Prof. Dr. Abdullah EREN’e; tez dönemi süresince özgün fikirleriyle bana yön veren Sayın Prof. Dr. İlker AYDIN’a; tez çalışmamın öncesinde bilgilerinden istifade etmeme fırsat veren tez konusunun tespitinde ve tez süresince gerek akademik gerekse insanî yardımlarını hiçbir vakit esirgemeyen danışmanım Sayın Prof. Dr. Necip Fazıl DURU’ya; teşekkürü bir borç bilirim.

Bütün çalışmalarında kayıtsız şartsız destek olan eşim Fatma Funda TÜLÜ’ye, ortaokuldan liseye geçiş sürecinde yeteri kadar ilgilenemediğim kızım Ayşe Gül BARUT’a, liseden üniversiteye geçiş döneminde yeterince yanında olamadığım kızım Cemre TÜLÜ’ye ve oyun zamanında babasından mahrum bıraktığım oğlum Efe Kerim TÜLÜ’ye minnettarım.

Mehmet TÜLÜ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Önemi.....	3
1.2. Amacı.....	3
1.3. Problem Cümlesi.....	3
1.4. Yöntem.....	3
2. NEBZÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ	4
2.1. Hayatı.....	4
2.2. Edebî Kişiliği.....	5
2.2.1. Mahlası.....	5
2.2.2. Şiir hakkındaki görüşü.....	6
2.2.3. Şairliği.....	7
2.3. Dil ve Üslûp.....	10
2.3.1. Halk söyleyişi	11

2.3.2. Deyimler	13
2.3.3. Atasözleri ve atasözü değerindeki sözler	13
2.3.4. Arkaik kelimeler	14
3. NEBZÎ DİVANİ'NİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ	17
3.1. Sözlük Oluşturulurken İzlenen Yöntem	17
3.2. Sözlüğün Kullanım Kılavuzu.....	20
3.3. Sözlük	21
4. SONUÇ	1181
KAYNAKLAR	1183
ÖZGEÇMİŞ.....	1192

KISALTMALAR

age.: Adı geçen eser

agm.: Adı geçen makale

bkz.: Bakınız

bs.: Baskı

C.: Cilt

ev.: Çeviren

G.: Gazel

Haz.: Hazırlayan

K.: Kaside

Kt.: Kıta

M.: Mesnevi

MG.: Musammat Gazel

MEB. : Millî Eğitim Bakanlığı

Mh.: Muhammes

Mr.: Murabba

Ms.: Museddes

Mü.: Müstezat

Mu.: Muamma

Mş.: Muaşşer

N.: Nazım

R.: Rubai

S.: Sayı

s.: Sayfa

T.: Tarih

Th.: Tahmis

TEBDİZ: Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü

Tc.: Terci'-i Bent

TDK.: Türk Dil Kurumu

TDV.: Türkiye Diyanet Vakfı

TDED.: Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi

TDVİA.: Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

Tr.: Terkib-i Bent

TTK.: Türk Tarih Kurumu

[...]: Sıklık

||: Yan anlam, mecaz anlam

1. GİRİŞ

Bağlam kelimesi, anlambilimde anlamı belirleyen öğelerden biri olarak kabul edilmektedir ve dilde anlam bulanıklığını ortadan kaldıran bir unsurdur. Önceleri ‘‘kapsam’’ terimiyle ifade edilmiş olan bağlam kavramı, TDK Güncel Türkçe Sözlükte; ‘‘Bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü, kontekst.’’ (Türkçe Sözlük,1998, s.196) olarak tanımlanmıştır.

Bağlam bir sözcüğün birlikte kullanıldığı diğer sözcüklerle oluşturduğu ve sözcüğün manasını aydınlatan bütün, kontekst (Aksan, 1999, s.75) demektir. Yani bir sözcüğün tek başına sözlük anlamının dışında yanındaki sözcüklerle birlikte bütünsel olarak değerlendirilerek kazandığı anlamdır.

Bir kelimenin anlamının daha iyi belirlenebilmesi için cümlede ya da metinde kendisini çevreleyen ve ilişki içerisinde bulunduğu diğer kelime ve kelime gruplarıyla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü bir dil biriminin anlamını çoğu zaman kendisinden önce ve sonra gelen kelime ve kelime grupları etkilemektedir.

Bağlam kavramının diğer bir tanımı ise; bir kelime ya da kelime grubunu çevreleyen onun öncesine ya da sonrasına gelerek birçok durumda kelime ya da kelime gruplarını etkileyen, onun manasını, değerini belirleyen kelime ya da kelime gruplarının oluşturduğu bütün (Vardar, 2002, s.31) şeklindedir.

Bütün bu tanımlardan hareketle bağlam; metin içerisinde bir sözcüğün önünde ve arkasında birlikte kullanıldığı ve bir kelime grubu oluşturduğu diğer sözcüklerle birlikte kazandığı anlamdır.

Metinlerin daha iyi anlaşılmasında ve değerlendirilmesinde metin bağlam ilişkisi geçerli ve tutarlı bir yöntem olarak kabul görmektedir. Bu inceleme yöntemi metinlerin daha kolay çözümlenmesine de olumlu yönde katkı sağlamaktadır (Aytaş, 2008; Coşkun, 2005).

Bağlamsal sözlük ise sözcüğün gerçek anlamının dışında metin içerisinde bir sözcüğün önünde ve arkasında birlikte kullanıldığı ve bir kelime grubu oluşturduğu diğer sözcüklerle birlikte kazandığı anlamı ayrıntılı bir şekilde ortaya kayan kelimelerden oluşan sözlüktür.

Bağlamsal (işlevsel sözlük) "contextual dictionary" ise; bir eserdeki toplam sözcük varlığını en detaylı mana farklılıklarına kadar gözler önüne seren sözlük'' (Boz, 2011, s.91), şeklinde tanımlanmıştır. Bağlamlı dizin ise Berke Vardar tarafından; "Sözcüklerin bağlamları ile birlikte verilerek meydana getirdiği alfabetik dizelge'' (Vardar, 2002, s.32) olarak ifade edilmektedir.

Bağlamsal dizin ve sözlük çalışmalarının tarihî seyri incelendiğinde ilk çalışmaların İngiltere'de kutsal metinler üzerinde uygulandığı görülmektedir. Kutsal metinler üzerindeki çalışmalarda da ilk olarak İncil metinlerine uygulanmıştır. Daha sonra edebî metinler üzerindeki uygulamalar başlar. Edebî metinlerdeki uygulamalar ise ilk Shakespeare'in eserleri üzerinde görülür. Bu uygulamada sözcüklerin gerçek anlamlarının dışında diğer sözcüklerle oluşturduğu yapı içerisinde değerlendirilerek metin içi anlamlandırma çalışmaları yapılmaktadır (Uysal, 2012, s.58).

Horace Howard Furness, 1875 yılında Shakespeare'in şiirlerinin, Albert S. Cook'un 1911 yılında bir Anglosakson destanı olan Beowulf metninin, A. M John Bartlett ise 1990 yılında yine Shakespeare'in şiirlerinin bağlamlı dizinlerini yayımlamışlardır. Batı'da edebî metinlerde 19. asırdan itibaren kullanılmaya başlanılan bu yöntemin 1987 yılında İranlı şair Hâfız'ın Divan'ına da uygulandığı görülür (Şenödeyici, 2017, s.283). Osmanlı Devleti'nin kuruluşuyla ortaya çıkan divan edebiyatı da yaklaşık 7 asır boyunca Türk kültür ve medeniyetinin taşıyıcılığını üstlenmiştir. Fakat divan edebiyatı döneminde yazılmış olan edebî eserlerin dil özellikleri, şairlerin duyuş, düşünüş ve hayalleri, dönemin sosyal ve ekonomik şartlarının eserlere yansımaları gibi birçok unsurun etkisiyle günümüz insanları tarafından yeterince anlaşılamadığı tespit edilmektedir. Bu yüzden Türkiye'de de divan edebiyatındaki edebî eserlerin daha iyi anlaşılabilmesi ve kavranabilmesi için bağlamsal dizin sözlük çalışması uygulanmaya başlanmıştır.

Ülkemizde bağlamsal dizin uygulaması ilk olarak Furkan Öztürk'ün "Baki Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]" adlı çalışmasıdır. İkinci olarak ise Özer Şenödeyici'nin hazırladığı "Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]" adlı çalışma görülmektedir. Her iki doktora tezi de Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın danışmanlığında hazırlanmıştır. Bu çalışmalar kendilerinden sonra yapılacak bağlamsal sözlük çalışmalarına örnek teşkil etmiştir.

XVIII. yüzyıl şairi Nebzî'nin bilinen tek eseri Divan'ıdır. Nebzî Divanı Sait Okumuş tarafından 2007 yılında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Daha sonra bu divan, Serüven Yayınları tarafından 2015'te kitap olarak yayımlanmıştır.

1.1. Önemi:

XVIII. yüzyıl klasik Türk edebiyatı şairlerinden Amasyalı Nebzî Divanı üzerine yapılan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışması; edebiyat tarihine, devrin edebî yapısının ortaya konulmasına ve en önemlisi klasik Türk edebiyatı metnlerinin doğru anlaşılmasına katkı sağlaması bakımından önemlidir.

Ayrıca gelecekte yapılacak işlevsel sözlük ve bağlamlı dizin çalışmalarına örnek teşkil edebilecektir.

1.2. Amacı:

Nebzî Divanı'ndaki kelimelerin bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünü hazırlamaktır. Nebzî Divanı'nın söz varlığının sıklıklarıyla ortaya çıkartılması Osmanlı şiirinde üslup çalışmalarının bilimsel bir temele dayandırılmasında küçük de olsa somut veriler ortaya koyacaktır.

1.3. Problem Cümlesi:

'Amasyalı Nebzî ve Divanı' adlı eserden alınan verilerde, anlam bağlama göre nasıl değişkenlikler göstermektedir?

1.4. Yöntem:

Çalışmada ilk olarak 'Amasyalı Nebzî ve Divanı' adlı kitabından metnin word hâline ulaşılmış, ardından metin TEBDİZ'in Gentium Plus adlı ortak yazım fontuna uygun hale getirilmiştir. Daha sonra Nebzî Divanı'ndaki 404 gazel, 37 kaside, 1 tahmis, 5 mesnevi, 4 müseddes, 5 murabba, 2 muaşşer, 6 muhammes, 34 kıt'a, 2 terkib-i bend, 35 beyit, 2 satranç, 2 tercih-i bend, 59 nazım, 5 müstezad, 1 manzumenin tamamı www.tebdiz.com'dan dijital sisteme aktarılmıştır. Bu işlemler tamamlandıktan sonra da anlamlandırma sürecine geçilmiştir. Bu süreçte kelime ve kelime öbekleri ayrı ayrı incelenmiş, metin içerisindeki kelime ya da kelime öbekleri gerçek anlamda kullanılmışsa

gerçek anlamı bağlamsal anlamında kullanılmışsa bağlamsal anlamları verilerek anlamlandırılmıştır.

2.NEBZÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

2.1. Hayatı

Şiir mecmualarında, tezkirelerde döneme kaynaklık eden tarih kitaplarında Nebzî ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Nebzî ile ilgili elde edilen bütün bilgilere bizzat şairin kendi Divan'ından ulaşabilmektedir (Okumuş, 2015, s.21). Bu bilgiler kaynakların verebileceği bilgilerden daha fazlasıdır, denilebilir.

Nebzî Divan'ından hareketle şairle ilgili şu sonuçlara varılabilir:

Aşağıdaki beyitlerden hareketle şairin adı Muhammed ya da Mehmed'dir.

Biñ degil yüz biñ degil pā-māle-i 'aşkı hemān

Ḥāk-i rāhında hezārān kulu var 'Osmānımın (Mr. 59/I-3, 4)

Cümleden biri Muḥammed bendesidir şübhesiz

Bend olupdur zülfüne efkendesidir şübhesiz (Mr. 59/II-1, 2)

1124/1712 tarihinde doğduğu, doğumu ile ilgili söylediği tarihten tespit edilmektedir.

Ararken ben de bir tāriḥ idem tā mevlidim izḥār

Ṭulū' itdi dilimden Nebzīyā hem-çü meh-i tābān (K. 9/11)

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Bi-ḥamdillāh bu elfāz ile kıldım tāriḥim i'lān (K. 9/12)

Aslen Amasyalı olduğu bu beyitten anlaşılmaktadır.

Ḳoyup İstanbulı olsañ da Semerḳanda revān

Bula bir gün seni bu Nebzī -i Amāsyevī (G. 490/5)

1139/1726 yılı şairin ergenlik çağına girdiği, yani 14 yaşında bülüğ çağına ulaştığı bilgisine bu beyitten ulaşılmaktadır.

Ḥubb-ı dünyādan ben ol dem Nebzīyā çekdim elim

Sāl-i tārīḥim benim çün oldı aḥyānū'l-bülūğ (K. 10/4)

15 yaşında 1727 yılında okula başladığı da bu beyitlerle ortaya çıkmaktadır.

Her ne ḥāl-ise di Nebzī tārīḥin

Ḥarf-i menkūṭ ile ger bisyār ise

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilāt

كنت اليوم داخلا فى المدرسه (Kt. 12/5-6)

1737 yılında sakal bıraktığı da aşağıdaki beyitten anlaşılmaktadır.

Geldi çün liḥyem didim tārīḥ için bu mışra'ı

ریش من امد برویم ناگهان و از نهان (K.11/10)

Şairin hayatı ile ilgili bazı konularda da örneğin; adının Mehmed mi, Muhammed mi olduğu, Amasya'da mı yoksa İstanbul'da mı doğduğu, Amasya'da ne kadar yaşadığı, tahsil hayatına ne kadar devam ettiği, ailesi ve ailesinin sosyal durumu, hangi mesleği icra ettiği, hayatında şairliğinin dışında nelerle meşgul olduğu, kaç yaşına kadar yaşadığı, ne zaman ve nerede vefat ettiği gibi hususlarda da herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

2.2. Edebî Kişiliği

2.2.1. Mahlası

Divan edebiyatında şairlerin gazel, kaside gibi bazı şiirlerinin makta beyitlerinde şiirin kendisine ait olduğunu belgeleyen, imza niteliğinde kullandıkları ada mahlas denilmektedir. Mahlaslar çoğunlukla şairin kendi isminden farklı bir isim olmaktadır. Bu mahlaslar şairin içinde yaşadığı toplumsal çevreye, içerisinde bulunduğu psikolojik durumuna ve mizacına uygun olarak bilinçli bir şekilde seçilmektedir.

Amasyalı Nebzî tevazu sahibi biridir ve kendini kâinatta küçük bir zerrecik olarak tasavvur etmiş olduğundan bu manaya gelen Nebzî mahlasını kullanmıştır.

Nebzî bütün şiirlerinde aynı mahlası kullanmıştır.

2.2.2. Şiir hakkındaki görüşleri

Türk şiirinin tarihi gelişimi incelendiğinde farklı zamanlarda farklı şiir anlayışlarının ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Türk şiirinin gelişimi açısından farklı şiir anlayışlarının görülmesi bir zenginlik olarak görülmektedir. Divan edebiyatı da yaklaşık altı yüz yıl boyunca köklü ve zengin bir şiir geleneği oluşturmuştur. Kendilerine ait bir düşünce ve kurallar sistemi meydana getiren divan edebiyatı şairleri duygu ve düşüncelerini ifade ederken aynı zevk, aynı düşünüş ve aynı hayal âlemini kullanmaktadır. Şiir ve şairle ilgili çeşitli teşbih, tespit, değerlendirmeler yapmışlardır. Bu teşbih, tespit ve değerlendirmeleri genellikle şiirlerinin içerisine serpiştirmekte bazen de divanlarında müstakil bir bölüm olarak dîbâcelerinde yer vermektedirler.

Şairlerin divanlarındaki şiirlerinden hareketle edebî kişilikleri, şiir poetikaları, dil ve üslupları hakkında bazı bilgiler elde etmek mümkündür.

Nebzî Divan'ı incelendiğinde Nebzî'nin şair hakkındaki şu tespitlerine ulaşılmaktadır:

Nebzî bir gazelinde birçok meslek dalını, makam isimlerini ve insan gruplarını sıraladıktan sonra edîb olacak kişinin bunların hepsinden alakasını kesmesi gerektiğini söylemektedir.

Çamudan kaç'-ı 'alâka idegör

Olayım dirseñ eger Nebzî edîb (G. 126/11)

Şair kendisini yenilikçi bir şair olarak görür ve yeni şiiri keşfettiğini, (G. 276/9), Divan'ının da yeni bir icat (G. 322/9) olduğunu ifade etmektedir.

Derd-i köhnem Nebzīyā iş'ār için

Eyledim bir gūne nev-şi'r ihtirā' (G. 276/9)

Yine şā'irleri hep deng ü hayrān eyledi Nebzī

Yazılan defter-i dīvān-ı şī're bu nev-īcādım (G. 322/9)

Nebzī, şiir ilgili düşüncelerini şu şekilde belirtmektedir:

Bir gazelinde şiiri Hızır'ın içtiği “âb-ı hayât” olarak tasavvur etmektedir.

Şu'arā şī'ri kamu 'ayn-ı revāndır Nebzī

Velī Hızır içdiği ser-çeşme-i hayvān bir olur (G. 218/5)

Bir gazelinde şiirde işlenen konulardan birinin de dertler olduğunu dile getirmektedir.

Yazan derdim yine tūmār-ı dehre

Gözüm yaşıyla Nebzī bu gazeldir (G. 195/7)

Şair, şiir söylemenin nam yapmaya dönüştüğünden dert yanarak döneminin şiir anlayışını eleştirmektedir (Okumuş, 2015, s.24).

Yine Nebzī cihānda añılursın

Ġaraż çün ad imiş şī'r ü gazelden (G. 268/5)

Yādigār olmağ için yārāna besdir bu ğazel

'Ālem-i fānīde Nebzī çün ki nām imiş ğaraż (G. 382/8-9; 268/5)

Bir diğerk gazelinde ise kendi şiirini “Necef incisi”ne benzeten şair (G. 438/5), şiirinin belîğ olduğunu (G. 212/4) düşünmektedir. (Okumuş, 2015, s.24).

Şairin şiirlerindeki fahriye beyitleri incelendiğinde kendi şiiriyle alakalı; şi’r-i efsah - daha fasih, daha düzgün, daha güzel anlatılmış şiir- (G. 151/7), pür-mazmûn -ince anlamlı, nükteli, san’atlı söz- (G. 186/5), nev-şi’r (G. 276/9), selâset -açık, kolay, akıcı ve âhenkli ifade- (G. 214/5), nazm-ı muhterem -hürmete lâyük, saygın şiir- (Mr. 63/XVI), şarâb-ı Selsebîl - tatlı, lâtif, leziz bir içecek- (Mr. 63/XVI), şi’r-i ter (Mr. 63/XVII) gibi benzetmelere yer verdiği görülmektedir” (Okumuş, 2015, s.24).

2.2.3. Şairliği

Tezkirelerde, şiir mecmualarında, dönemle ilgili yazılmış olan tarih kitaplarında, Nebzî ve şiiri ile ilgili hiçbir bilgiye rastlanmamaktadır. Bu sebeple şairin şiiri ve şairliği ile ilgili neler düşünüldüğü hakkında herhangi bir bilgiye ulaşmak mümkün değildir. Divan’ındaki şiirlerinden elde edilen bilgilere göre, hakkında söylenebilecekler ise sınırlıdır (Okumuş, 2015, s.21).

Ne kadar süre devam ettiği bilinmese de medreseye 1727 yılında başladığı (Kt. 12/5-6) bilinmektedir.

Divandaki Arapça ve Farsça şiirlere bakıldığında şairin o dilleri şiir yazabilecek derecede iyi bildiği görülür.

Çünkü Divan’ında Farsça 1 kıt’a, 4 gazel, 3 nazm, 1 mesnevî, 1 kaside; Arapça 1 nazm ve 4 kıt’a olmak üzere 5 ayrı nazım şekliyle toplam 14 şiirin Arapça ve Farsçayla yazılmış olduğu tespit edilmiştir. Hatta bu şiirler içerisinde menkût adı verilen noktasız harflerin hiç kullanılmadığı yalnızca noktalı harflerle meydana getirilmiş Farsça bir gazelinin (G.367) olması da bunu destekler niteliktedir.

Nebzî için tasavvuf ehli bir şairdir demek mümkün olmayabilir. Ancak onun dinî yönünün kuvvetli olduğu, hatta ehl-i sünnet mezhebine mensup olduğu söylenebilir. Divandaki şiirleri incelendiğinde 89 sure ismini kullanarak oluşturduğu bir kasideinin (K. 4); Hz. Muhammed (s.a.v), amcaları, amcaoğulları, ashabı, dört mezhep imamı, Ebu Hanife hakkında yazdığı bir kıt’asının (Kt. 6) olduğu görülmektedir. Bunların dışında Divan’ında bu yönde birçok işaretin bulunduğu görülmektedir (Okumuş, 2015, s.21).

Nebzî Divanı'nda yer alan toplam 605 şiirin 405'inin gazel olduğu düşünülürse şairin bir gazel şairi olduğunu söylemek mümkündür.

Nebzî'nin şiirlerinin fahriye bölümlerine bakıldığında, şairin, kendisini üstat olarak kabul edilen Hâcû (G. 478/7), Hocendî (G. 104/5) gibi tanınmış İran şairleriyle kıyasladığını ve zamanın Selmân'ı (G. 383/7) olarak nitelendirdiği görmekteyiz. (Okumuş, 2015, s.25)

Nebzî, kendisini bir gazelinde (G. 383/6) de yapmış olduğu resimleri çok güzel olması sebebiyle müritlerine semavî bir mucize şeklinde anlatan Çinli nakkaş ve ressam Mani'ye; Divan'ını da Mani'nin -yaptığı resimleri ihtiva eden ünlü eseri- "Erjeng" adlı mecmuasına benzetmektedir.

Şairin eleştiriye pek de açık olduğu söylenemez. Şiirleri eleştirildiğinde eleştirenlere alaylı bir şekilde cevap vermektedir. Örneğin: Bana şiirlerinde yakıcılık yok deseler, onlarla uğraşmaya ne gerek var. "Evet, meclis hamamı değilim ben kar ve buzum "(K. 46/3) diyerek ironik bir cevap vermiştir.

Tanzir edilemeyecek kadar güzel şiirler yazdığını düşünen şair, onun aksini iddia edenlere meydan okuyarak onları da aynı güzellikte şiir yazmaya davet (Mr. 63/XIV) etmektedir.

Şiir söyleme konusunda üstat (G. 311/7) olduğunu ve cihanda kendisi gibi güzel şiir yazan şair bulunmadığını (G. 100/5) ileri sürmektedir.

Büyük bir tevazu içerisinde kendi şiirini kıymetsiz bulup küçümsediği, hor gördüğü, hicvettiği şiirleri (G. 384/5; G. 189/5; 160/7; 363/9) de vardır. Şiire vakıf olmadığını bu yüzden kendisinin şairler taifesinden sayılmaması gerektiğini ifade etmektedir. (K. 45/1, 3)

Şairin şiirlerinin vezin bakımından oldukça başarılı olduğu görülmektedir. Şairin şiirleri vezin yönüyle incelendiğinde neredeyse vezin kusuruna hiç rastlanmamaktadır. Nebzî Divan'ında toplamda 32 vezin kullanıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu vezinlerden en fazla kullanılanı Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün vezni olup %34,97 oran ile 206 kez kullanılmıştır. İkinci vezin Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün vezni %26,49 oran ile 156 kez, Üçüncü vezin Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün vezni %11,04 oran ile 65 kez dördüncü vezin Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün vezni %10,53 oran ile 62 kez beşinci vezin Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün aruz kalıbıyla 21 %3,57 oran ile 21 kez kullanılmıştır.

Divan'da kullanılan bahirlerin neredeyse tamamı Türk şairler tarafından en çok tercih edilen söyleyiş ve ahenk kolaylığı bakımından Türkçeye daha uygun olan remel ve hezec bahirleri olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Dil ve Üslûp

Nebzî Divan'ındaki şiirlerde az da olsa vezin gereği fazladan kelime, edat ve eklerin kullanıldığı görülse de, Nebzî Türkçeyi ustaca kullanmış, aruz veznini Türkçeye başarıyla uygulamış ve mahallî söyleyişlerden yerinde yararlanmasını bilmiştir.

Bazı divan şairlerinde alışılmışın dışında kullanımlara rastlamaktadır. Nebzî Divanı'nda da alışılmışın dışındaki kullanımlardan örnekler görmek mümkündür. Divanlarda çok yaygın olmayan bu uygulamalar şunlardır:

1. Türkçe sözcüğü Arapça veya Farsça sözcüklerle, Farsça gramer kuralıyla terkip etmek:
Ṯob-ı usturḻab (G. 118/1), bağr-ı s̱uẕānım (G. 159/3), ıay-ı beḻāyı (G. 258/1), p̱āre-i bağrım (G. 381/2)
s̱ine-i p̱ür-yara (G. 282/3), Uğur-ı devletiñde (Kt. 75/5), ārām-ı g̱öñülde (G. 175/2), post-ı seg-i nerden (G. 274/5), 'azm-i ıapuñ (G. 286/6)
2. Türkçe sözcükleri Farsça ilgeçlerle birleştirmek:
Yüz-be-yüz (K. 46/10), güneş-ṟü, (G. 169/3), Gün-be-gün (G. 228/2), bayağıveş (G. 254/7), yayveş (G. 423/4)
3. Fazladan ilgeç ilave etmek:
Ke-mişli'l (G21/13), her dem-be-dem (G. 307/4)
4. Tekil olması gereken sözcüğü çoğul şeklinde kullanmak:
İki gözlerim (G. 134/2), iki şeh-zādeler (Kt. 6/13)
5. Farsça sözcüklere Türkçe ekler getirmek:
S̱inelere ber-s̱ine c̱ān-ber-c̱ān (K. 41/4), p̱ādaş (Kt. 6/13), megesce (G. 194/3)
6. Türkçe sözcükler arasına atıf vavı getirmek:
Söz ü s̱āz (G. 236/1), ıış u yaz (G. 236/2), çoğ u az (G. 236/5), ıar u buzum (K. 46/3)

7. Çoğulun çoğulunu kullanmak:

Ahbāblar (N. 528/2), ehl-i hevāyāna ‘alāmet (G. 130/8)

2.3.1. Halk söyleyişi

Nebzî'nin şiirleri incelendiğinde halk söyleyişlerine, gündelik dile ve halk ağzına geniş bir yer verdiği görülmektedir.

Aşağıda halk söyleyişlerinden bazı örnekler verilmiştir:

Bana bak (G. 154/5)

Baş tacı (G. 467/4)

Böyle bilmezdim seni (Mh. 58/III)

Canım (G. 159/1)

Efendim (G.144/5; G.183/3; G. 199/2; G. 210/5; G.218/3; G.376/1)

Gel bārī (G.235/1)

Gel beri (G. 377/2; G. 92/3; G. 397/1; G. 427/3; G. 428/6)

Gel bu ğavġāyı bırak (G. 285/7)

Gel imdi (G.135/4)

Gel itme (G.142/1)

Gel yetiş (G.392/4)

Gülüm (G. 415/5)

Halim yaman (Ms. 53/III; Mh. 61/I)

Hay (G. 334/5), Hey (G. 373/4)

Hele (Tc. 48/II-4; K. 46/4; Mu. 86/27; G. 249/3; K. 41/6; K.46/9; K.76/9; K.77/12; M.80/6; Mh. 84/III-V; G.93/1; G. 114/5; G. 183/2; G. 189/2; G. 281/7; G. 289/4; G. 335/3; G. 363/3; G. 434/3; G. 442/1-2-3-4-5-6-7; G.478/4; Kt. 502/2)

Hız. Eyyüb sabrı: (G. 153/5; K.43/18; G. 122/2)

İpsiz (G. 323/6)

Kadasın aldığım (Ms. 39/I-3)

Kanı kana karışmak (G. 400/4)

kanım helâl itdim (G. 457/3)

Kurban it-, Kurban eyle- (G376/5; G.377/2; G. 385/5; G.387/2; Mr. 32/V; G.96/5; G.127/3; G.298/1)

Kurban olayım; (G. 188/7; Kt. 494/5;G. 353/2; Ms. 39/IV)

Pendime tutğıl (G. 154/1)

Sabr it- sabr eyle- (G. 129/4; G. 418/2; Kt. 6/1-6, 28-35; G. 349/3; K.43/17; Ms. 53/I-II-III-IV-V; G. 135/4; G. 142/7; G. 219/3; G. 308/2; Kt. 501/2)

selâm olsun saña (Kt. 3/1; G. 337/1; G. 224/1)

Sevdigim (G.454/1; N.517/1; G. 101/2; G. 417/5; G. 409/6; G.188/7; G.282/2; Mh.57/1-2-3-4-5)

Sıcak kanlı (G. 400/4)

Sultanım (59mrbIII; Mrbb 63/18; G. 130/5)

Şükr it-, şükürler ol- (G. 332/1; G. 144/5)

Tatlu dil (Tahmis-i Misâli.56/V)

Terk idüp gel (G. 278/5)

Tu yüzüne (K. 11/5)

Üstüne sal- (G. 154/2)

Yoluña başım feda (G. 295/8)

Yoluña cânlar fedâ (G. 383/1)

Âşık edebiyatında dedim-dedi adıyla anılan ve daha çok koşma ve semai şeklinde söylenmiş olan şiirlere “mürâca’a” adı verilmektedir. Sade bir dille saz eşliğinde söylenmesinden dolayı daha ziyade bir halk edebiyatı nazmı olmakla birlikte Divan şiirinde de kullanılmaktadır. Bu tarzda yazılmış şiir örnekleri Nebzî Divanı’nda da yer almaktadır.

Dedim Dedi (Didim Didi) (G. 384/4; G. 212/2; G. 400/3; G. 407/4; G. 437/5; G. 446/7; Mu. 86/20)

2.3.2. Deyimler

Nebzî'nin şiirlerinde deyimleri büyük bir ustalıkla kullanması onun dile hakimiyetinde ne derece başarılı olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Az da olsa vezin gereği deyimlerin kullanımında söz dizimi değişikliklerine gitmiş, bazen de sözcüklerin Farsça ve Arapça karşılıklarına yer vermiştir. (Okumuş, 2015, s.54)

Divanda tespit edilen deyimlerin sayısı kullanım sıklığı ile beraber 5088 adettir. Bu sayı Nebzî Divanı'ndaki toplam 48785 söz varlığının %10'una tekabül etmektedir. Bu oranın diğer divan şairleri ile kıyas edildiği zaman çok bir yüksek bir oran olduğu görülmektedir.

Divan'da tespit edilen deyimler ve kullanıldığı bazı yerler aşağıda verilmiştir:

Ad u sanı olmamak. (Tr. 55/V-5)

Arası bozuşmak (G. 242/3)

Aşka düşmek (G. 289/5)

Ayakta kalmak (G. 310/1)

Gözden irak düşmek (G. 256/3) (Okumuş, 2015, s.57)

2.3.3. Atasözleri ve atasözü değerinde sözler

XV.-XIX. yüzyıllar arasında eserler vermiş olan divan edebiyatı şairleri şiirlerinde pek çok atasözü ve deyimden yararlanmışlardır. Millî kültürümüzün sözlü ürünlerinden olan atasözlerimiz, atalarımızın gözlem ve tecrübelerinin bir neticesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Atasözleri cümle yapısı itibariyle nazımdan daha çok nesre yakın gibi görünseler de birçoğu vezne de uygunluk göstermektedir. Çünkü atalarımızın atasözlerimizi ilk söyleniş biçimleri vezinli ve kafiyeli bir biçimdedir.

divan şairleri şiirlerinde hünerlerini sergilemek ve söz sanatı yapmak maksadıyla atasözlerini sıklıkla kullanmaktadır. Bir düşüncüyü açıklamak, örneklendirmek ya da daha güçlü kılmak maksadıyla şairlerin, irsâl-i mesel ya da îrâd-ı mesel de denilen bu söz sanatına sık sık yer vermesi XVIII. yüzyıl Divan edebiyatında yaygın bir gelenektir.

Şair Nebzî, şiirlerinde deyimler kadar olmasa da sıklıkla atasözlerine de yer vermiştir. Atasözlerinde de deyimlerde olduğu gibi şiirin veznine ve ahengine uygun olarak kelimelerde değişiklikler yapmaktadır. Atasözlerini kullanırken atasözlerindeki bazı kelimeleri farklı kelimelerle ifade etmiştir (Okumuş, 2015, s.73).

Divanda toplam atasözü niteliğinde kullanılan özlü cümlelerin dışında TDK'nin Atasözleri Sözlüğünde geçen 34 tane atasözü tespit edilmiştir.

Divan'da tespit edilen atasözleri ve atasözü niteliği taşıyan kişisel tecrübeye dayalı kimi hikmetli sözlerden bazıları aşağıda verilmiştir:

At bulunsa meydan bulunmaz.

Şahrâ-yı 'aşkda eyle tekâpu

At bulunursa meydân bulunmaz (Mr. 62/II-2)

Başâ yazılan bir bir gelir.

Alınmda yazılanlar elbette gelür bir bir

Ḥattât-ı ezel böyle çalmış kâlemi bilmem (G.352/6)

Bitmez iş olmaz.

Meseldir gerçi dirler Nebzîyâ bir **bitmez iş olmaz**

İşim yetdi bu efkâr ile bağrım başı bitmez mi (G. 466/5)

Bu deyr (dünya) misafirhanedir.

Nazar kıлма nuķuşına müzeyyen görüp aldanma

Ḳonân göçer bu dâr içre **müsâfir-ḥânedir bu deyr** (Kt. 66/3) (Okumuş, 2015, s.62)

2.3.4. Arkaik kelimeler

Arkaik sözcükler; eski zamanlara ait, bugün yazı dilinde kullanımdan düşmüş olan ancak bazı Anadolu ağızlarında varlığını hâlâ sürdürmekte olan eski sözcüklerdir. Günümüzde arkaik olarak değerlendirilen sözcükler, ait olduğu dönemin hem yazı dili hem de konuşma dilinde sıklıkla kullanılan sözcüklerdir. (Ekşioğlu, 2015, s.379) Bu sözcükler dilin eski

dönemlerinde özellikle yazılı metinlerde kullanılmış, günümüzde kullanımdan düşmüş olan sözcüklerdir.

Nebzî Divanı'ndaki günümüzde kullanımı kalmamış arkaik (eskicil) özellikteki sözcüklerin kullanım oranının yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Aşağıda arkaik sözcükler alfabetik bir şekilde verilerek anlamlandırılmış ve kullanıldığı yerler referans olarak parantez içerisinde gösterilmiştir:

Aldamak: Aldatmak, kandırmak, oyun etmek. (G. 447/3)

Depretmek: Kıınılatmak (G. 129/4; G. 418/2)

Degme: Her, her bir, herhangi bir, gelişigüzel, rastgele, beğenilmiş, seçilmiş. (G. 413/3; G. 431/3)

Dirmek: Toplamak, biriktirmek (K. 9/10; G. 376/4)

Em: İlaç

(G. 358/1; G. 467/2)

Göyün-: Yanmak (G. 391/3; G. 301/3)

Issı Issı: Fayda, yarar; ısı 'sıcaklık' (K. 70/4; M. 79/5; G. 391/3; Kt. 67/1; G. 350/5)

Kaçan: Ne zaman, ne zaman ki, nasıl, nasıl olur da. (G. 234/2; Kt. 502/1; G. 211/2; G. 270/1; K. 7/5; K. 45/7; Trcb. 52-II/3; Th. 56/IV; Mh. 61/IV; G. 164/3; G. 197/5; G. 209/1; G. 211/2; G. 312/4; G. 329/4; G. 372/3; G. 394/4; G. 421/6; G. 443/1; G. 443/5; G. 461/4; Kt. 502/1; N. 516/1; N. 523/2; N. 542/2)

Kanda: Nerede, nereye. (G. 145/4; G. 161/5; G. 259/5; G. 379/2; G. 379/3; T. 56/III-4; K. 77/2; G. 354/4; G. 377/2; G. 392/4; G. 415/6; G. 428/1; K. 20/13; G. 354/4; G. 428/6)

Kankı: Hangi. (Mş. 49/III,6; G. 286/5; G. 398/7)

Karanu: Karanlık. (G. 441/5; G. 117/5; Kt. 12/3; G. 118/5; G. 401/8; G. 441/5)

Katı: Çok, çok ziyade; şiddetli, kesin. (G. 168/4; K.28/13; G. 259/3; G. 263/1; G. 457/5; G. 492/7; Kt. 501/1; N. 561/1)

Key: Çok, pek, gayet; uygun, layık, olgun (kişi); Farslarda şahlara verilen san. (G. 267/1; K. 43/13; G. 187/5; G. 102/5)

Kimesne: Kimse. (K. 42/9; K. 30/3; K. 42/7; K. 42/9; G. 254/5)

Sınmak: Kırılmak, parçalanmak, münkesir olmak. (G. 380/1; G. 451/2)

Söyün-: Sönmek. (G. 213/3; G. 352/2; G. 392/3; G. 236/4; G. 311/4; G. 314/5; Kt. 26/11)

Tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz, tuhaf olmaz) (G. 215/5; G. 441/5; G. 383/6; G. 387/4; K. 27/2; G. 206/5; G. 218/3; G. 257/2; G. 340/1; G. 394/3; G. 406/2; G. 438/4; G. 477/5)

Uçmağ, uçmağ: Cennet. (G. 462/4; G. 397/5; Kt. 67/5; Kt. 34/11; Kt. 67/5; G. 180/4; G. 441/6)

Uş: İşte, şimdi. (Mr. 63/XIV; G. 256/3; Kt. 83/11; G. 131/5; G. 136/7; G. 139/2; G. 151/1; G. 160/6; G. 262/2; G. 212/3; G. 311/5; G. 270/1; K.2/6; K. 18/12; K.25/11; K.33/2; Terc. B 48/ IV-5; Mş. 49/IV; Mş. 50/IV; K.76/19; K.77/3; Kt.83/11; K.89/5; G. 124/11; G. 196/2; G. 225/4; G. 228/5; G. 231/5; G.232/5; G. 270/1; G. 307/1; G.311/5; G. 324/5; G. 389/2; G. 404/3; G. 408/4; G. 414/3; G. 427/5; G. 440/2; G. 448/5; G. 477/1; G. 478/3; G. 479/6)

Yerel unsurların şiirlerimizde kullanılması divan şiirimize bir çeşni katmış olmakla birlikte Türkçe kelimelerin aruz veznine uyarlanmasında zorlukları ve hataları beraberinde getirmiştir. Özellikle Türkçe kelimeleri yoğun bir şekilde kullanan şairlerin şiirlerinde bu hatalar daha da belirgin bir hale gelmektedir. Nebzî de Türkçe kelimeleri daha çok tercih etmiş, sade bir dil kullanmış, atasözlerine deyimlere ve halk söyleyişlerine ağırlık vermiş ve aruzu Türkçeye başarılı bir şekilde uygulamıştır.

Şiirlerinde oldukça sade bir dil kullanmış olan Nebzî'nin atasözlerine deyimlere ve halk söyleyişlerine ağırlık vermiş olmasının sebebi şairin içerisinde yaşadığı halkın dilini benimsemiş olmasıdır. Bu durum Nebzî'nin büyük bir kitleye, daha çok okuyucuya seslenme çabası içerisinde olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Şairin atasözlerine deyimlere ve halk söyleyişlerine ağırlık vermiş olmasının diğer bir sebebi ise düşüncelerini daha net biçimde ortaya koyma isteğidir. Nebzî düşüncelerini daha önce yaşanmış bir olay veya karşılaşılmış bir durumla kıyaslayarak ifade etmek suretiyle cümlelerini daha anlaşılabilir kılmış, sosyal hayatta yaygınlaşmış tecrübelerden ve köklü geleneğimizin ürünü birtakım atasözü ve deyimlerden faydalanarak ifadesini daha da güçlendirmeyi başarmıştır.

Atasözleri ve deyimler bir milletin geçmiş tecrübelerinin bir mahsulü olduğu için şair düşüncelerini ifade edilmek maksadıyla bu kalıp ifadelerden yararlanmaktadır. Çünkü atasözleri, deyimler ve halk söyleyişleri milli kültürümüzün en belirgin sembolleridir. Şair bu sembolleri kullanarak şiirini süslemiş, düşüncelerini güçlendirmiş, anlattıklarını inandırıcı kılmış, ifadelerini daha etkili, açık ve net hale getirmiştir.

Atasözleri ve deyimlerin en belirgin özellikleri kısa ve özlü sözler olmaları ve az sözle çok şeyler anlatmalarındır. Bu özellikleri yönüyle özellikle klâsik şiirin yapısına uygun düşmektedir. Nebzî'nin şiirlerinde de kısa ifadeler şeklindeki deyimlerin şiirlerde kullanımının atasözlerine kıyasla çok daha fazla olduğu görülmektedir.

Nebzî atasözleri ve deyimlere şiirlerinde yer vermekle bir taraftan söylemek istediklerini az ve öz bir şekilde söylerken, diğer taraftan okuyucusunu inandırmaya, uyarmaya ve şiirin en doğal gereği olan renkli ve canlı bir anlatımı sağlamaya çalışmıştır.

Nebzî atasözleri, deyimler ve halk söyleyişlerinin bütün bu kullanım özelliklerinin yanında sanatsal söyleyişe yaptığı olumlu katkıyı da şiirlerinde büyük bir ustalıklarla kullanmaktadır.

Sonuç olarak Nebzî'nin; “Yerli unsurların, gelenek ve görenekler ile halk söyleyişlerinin, deyim ve atasözlerinin edebiyatımıza girmesi” (Ezilmez, 2019, s.272) olarak tanımlanan mahallîleşme hareketinin XVIII. yüzyıldaki temsilcilerinden biri olduğu söylenebilir.

3. NEBZÎ DİVANİ'NİN BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

3.1. Sözlük Oluşturulurken İzlenen Yöntem

Hazırlanan bu işlevsel sözlük çalışmasında Nebzî Divanı'nda bulunan birkaç Arapça ve Farsça şiir hariç bütün şiirler “TEBDİZ” projesi kapsamında hazırlanan programa şiir türü adıyla kaydedilerek anlamlandırma aşamasına geçilmiştir. Çalışmamızda “TEBDİZ” sistemi çok mühim kolaylıklar sağlamıştır. Sisteme girişi yapılan şiirlere program kendisi otomatik bir şekilde numara vermektedir. Numaralandırılan şiirlerde anlamlandırılacak madde başları sistem sayesinde ek ve kök/gövde biçiminde ayrılmış, anlamlar kök/gövde esas alınarak verilmiştir. Daha sonra madde başları ve alt maddeler belirlenmiş, anlamlar madde başlarına değil bunların altında yer alan alt maddelerin her birine ayrı ayrı verilmiştir. Bu sözlüğün hazırlanmasında şu şekilde bir yol izlenmiştir:

Örnek 1:

bāb-1 luṭfuṇdan:

1. **bāb-1 luṭfuṇdan:-uñ-dan**

Kıt'a 3

Mısra: 60

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Yardım, iyilik, ihsan kapısı. II Sevgilinin kapısı, huzuru, eşiği.

Bağışla cürmini ol bī-kesiñ kim kimsesi yokdur

İder deryūze ancak **bāb-1 luṭfuṇdan** zarā'atle

İlk satırda yer alan “bāb-1 luṭf:” kelime grubunun kök halindeki şeklidir. İkinci satırda yer alan “1. bāb-1 luṭfuṇdan:-uñ-dan” kelime grubu ise kök ve ek şeklinde şiirde kullanılan şeklidir. Koyu yazılan kısım sözcüğün metinde geçen şekli, italik yazılan “-uñ-dan” kısım ise ek kısmıdır. Ayrıca baş tarafta yer alan “1” ifadesi kelimenin/kelime grubunun kaçınıcı kez tekrar edildiğini göstermektedir. Üçüncü satırda yer alan “Kıt'a 3” kısmı ise beytin divanın hangi nazım biçiminde geçtiğini göstermektedir. Dördüncü satırda geçen “Mısra: 60” kısmı ise kelimenin /kelime grubunun beytin hangi dizesinde yer aldığını gösteren kısmıdır. Beşinci satırda geçen “Kelime Tipi: Kalıp İfade” kısmı ise bunun bir kalıp ifade olduğunu belirtmektedir. Altıncı satırda geçen “Yardım, iyilik, ihsan kapısı. II Sevgilinin kapısı, huzuru, eşiği.” kısmı ise bu kelime grubunun bağlam içindeki anlamını içermektedir. En sonunda kalıp ifadenin geçtiği beyit verilerek kalıp ifade “bold” haline getirilmektedir.

Örnek 2:

serv-i revān:

1. **serv-i revān:**

Gazel 309

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Salınan servi. II Uzun boylu sevgili.

‘Azm-i bezm-i būsītān itdikde ol **serv-i revān**

Söykünüp ƣaldı temāşāsında ‘ar‘ar ‘ar‘ara

2. **serv-i revan:**

Gazel 287

Mısra: 14

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Salınan servi. II Uzun boylu sevgili.

Çeşmiñe ƣanım helāl ü la‘liñe cānım fedā

Pāyīña eşkim nisār olsun eyā **serv-i revan**

3. **serv-i revān:**

Gazel 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Salınan servi. II Uzun boylu sevgili.

Göñül aĥvālını ‘arz itmege şīrīn zebān ister

Sirişkin dökmege pāyına bir **serv-i revān** ister

Yukarıdaki örnekte “serv-i revān” kelime grubunun Divan’da kullanımını olan “1. serv-i revān, 2. serv-i revan, 3. serv-i revān” tanıkları kelime grubunun başında yer alan sayılar, bunların divanda kaç kez tekrarlandığını göstermektedir. Dolayısıyla “serv-i revān” kelime grubu divanda üç kez kullanılmış olup “**serv-i revān [3]**” şeklinde gösterilmektedir.

TEBDİZ’den bu şekilde sözlük oluşturulduktan sonra son bir düzenlemeyle kelimeler alfabetik olarak sıralanmış, açıklama yapılacak kelime baş harfi küçük olarak -özel isimler hariç- bir “Tab” içeriden başlayarak “bold” haline getirilmiştir. Köşeli parantez “[]” içerisinde kelime tekrarı yazılmış, sonra kelimenin gerçek anlamı verilmiştir. Kelime gerçek anlamının dışında mecazi bir anlam kazanmışsa “||” çift çizgiyle ayrılarak

kelimenin mecaz anlamı da verilmiştir. Her iki anlamlandırma için büyük harf ile başlanmış, cümleler bittikten sonra nokta konmuştur.

3.2. Sözlüğün Kullanım Kılavuzu

1. Nebzî Divan'ı sözlüğünde sözcükler ve/veya sözcük gurupları alfabetik olarak sıralanmıştır.
2. Sözcükler madde başında bir “Tab” içeriden sola dayalı, kök veya gövde şeklinde verilmiş; ek alan sözcükler ise ekine köküne ayrılmış fakat sözcük kökeni ya da türü gibi bilgilere yer verilmemiştir.
3. Sözcük Divan içerisinde kaç kez tekrarlanmış ise alt alta sıralanmış, otomatik olarak numaralandırılmıştır. Ortak anlam başlığı altında olan sözcüklerin bulunduğu beyitteki kullanımın her biri alt alta dizilmiştir.
4. Sözcüklerin dizelerde geçen anlamlarına göre sözcükler temel anlamda kullanılmışlarsa temel anlamları verilmiş, bağlamsal anlam bu temel anlamı karşılamıyorsa “II” sembolü yazılarak bağlamsal anlamları verilmiştir.
5. Türkçe, Arapça veya Farsça kökenli sözcüklerle yapılan terkipler birleştirilmiş, ek almışsa ayrımı yapılmış ve birleştirilmiş hâli ile anlam verilmiştir.
6. Ayrıca açıklama gerektiren yerlerde parantez içi “() veya []” bilgiye yer verilmiş, beytin daha iyi anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır.
7. Sözcüklerde kullanılan anlam “kalıp ifade” ya da “deyim” vb. anlamlar taşıyorsa belirtilmiştir.
8. Özel isimler hariç diğer sözcükler ve/veya sözcük gurupları küçük harflerle yazılmıştır.
9. Kaynak olarak faydalanılan sözlüklerin, kısaltması yılı ve sayfa numarası birlikte verilmiştir. Örnek: (Tulum, 2002, s.386)
10. Maddelerin açıklama gerektiren bölümlerinde farklı kaynaklar taranarak açıklamalarda bulunulmuştur.
11. Bağlaçlar (u, ü, vü, vb.) madde başı olarak gösterilmiş, açıklamalarda bu bağlaçların görevleri belirtilmiştir.
12. Sözcüklere zorlama anlam verilmekten kaçınılmıştır.

3.3. Sözlük

A/Ā

a [81] " O " işaret adlı (zamiri).

- G136/1 Ey gönül kılma naşihat pend **aña** kâr eylemez
Dilde îmâni olan zulmü bu miqdâr eylemez
- G138/8 Düştükde begim 'aşkıña dimişdi baña dil
Pervâne düşe şem'a **aña** bâl ü per olmaz
- G142/12 Fülk-i dil gird-âb-ı hayretde 'aceb garķ ola mı
Yoħsa bir dermân ider mi **aña** keşibânımız
- G181/11 Dâbbe-i bî-rabbedir kimse **aña** hüküm eylemez
İtmiş efsârın güsiste dübb-i ekberden ğalîz
- G193/10 Kankı zât içre ki cüz'î 'aşķ ola
'Aķl-ı küll dir **aña** yâ Hû el-fırâķ
- G206/10 Şehâ senden olur bu Nebzî -i bî-çâreye dermân
Devâ kıl vaşlñ **aña** güşe-i hicriñde kılma terk
- G225/6 Fenâ ehlin görüp mey-hânedede ta'n itme ey zâhid
Gelürsin sen daħı **aña** velîkin bir gün evvel gel
- G227/8 Niye mağrûr olasın hûsnüñe ey vechi kamer
İrişür şems-i cihân ise daħı **aña** zevâl
- G238/8 Selâfîn-i cihâna zerre deñlü i'tibârım yok
Kulum bir şâha kim **aña** felek kaşr u melek hâdim
- G264/5 Bilürken ehl-i 'aşķın derdini kim **aña** yok dermân
Ne hâcet ol şehe mâ-fi'z-zamîrim 'arz-ı hâl idem
- G265/8 Murâdımdır mürûd-ı devr-i la'liñ
Dil-i âĝahñ ola **aña** mülhem
- G370/1 Hüdâ virmişdir ancak hâşşaten bu hûsn ile **anı**
Saña ey âsumân-ı behcetñ mihr-i dirahşanı
- G383/8 Tîĝ-ı bürrân-ile yâ Rab kat' ola 'ırķ-ı rakîb
Ata tundan tuna **anı** tünd-bâd-ı şarşarı
- K32/12 Kederi kendüden olsaydı **anı** çekmege ne
Ne belâdır ki tebelleş ide bir baĝalı
- T1/18 Bu dil-i mehcürda kalmaz zulmet-i ğamdan eser
Çün **anuñ** âvâzesiyle pür olupdur baħr u ber
- G23/14 İriş mey-hâneye Nebzî ħalâş ol miñnet ü ğamdan
Kim **anda** ehl-i 'ayşñ şoħbeti zevķ u şafâdir hep
- G36/2 Dilâ o ħokķa-dehâmñ tudaĝı ħand u nebât
N'ola bu tütî-i cânñ **anuñla** bulsa sebât
- G46/8 Şöhre-i şeh'r oldu kâdî muĝ-beçe 'aşķıyla gör
Vardı hem pîr-i muĝân pâyına **andan** aldı dest

- G134/14 Ğam-ı hicri ğam-ı dünyaya bedel tüt Nebzî
Dime kim **aña** mu'âdil daħı kayĝu bilürüz
- G134/12 Yolımız düşmedi şadî iline gerçi velî
Soralar mülk-i melâli **anı** her sũ bilürüz
- G145/10 Ayaĝñ öpmek ister sâkıyâ bu Nebzî-i aħķar
Anı ol devlet-i 'uzmâya irĝür dime el virmez
a [85] " O " üçüncü teklik şahıs zamiri.
- G37/2 Zulmet-i ħattñda şâhâ lebleriñ âb-ı hayât
Mürde-dil buldı **anuñla** dürr-i nâ-yâb-ı hayât
- G53/2 Saħt-dilsin ey gönül sen dil-berîñ nâzûk-mizâc
Bu 'acebdır niçe idersin **anuñla** imtizâc
- G63/12 Devlet **anıñdır** ki oldu bend târ-ı zülfüne
'İzzet anıñdır ki aldı tîr-i ğamzeñden murâd
- G63/11 Devlet anıñdır ki oldu bend târ-ı zülfüne
'İzzet **anıñdır** ki aldı tîr-i ğamzeñden murâd
- G136/4 Çok temennâ eyledim ben ol dehân-ı tengden
Söz geĝüp **aña** velîkin keşf-i esrâr eylemez
- G191/2 Şanma kim mihr ü maħabbetde şehâ cânım da yok
Ĥâne-i ħalbimde **andan** ĝayrı mihmânım da yok
- G2/17 Eyle luţfuñla **anı** deryâ-yı fazla âşinâ
- G3/1 Didi dil nakl iderek cev'r ü cefâyâyı **aña**
Hele bir eyledigñ cev'r ü cefâyâyı aña
- G20/8 Bâĝ-ı hûsnüñde dil-i zârım hezâr-destândır
Ol sebebdendir ki dirler bülbül-i şeydâ **aña**
- G21/10 Gel öldür bu dil-i mecrûhı luţf it
Anı muhtâc-ı dermân itme ey dâ
- G22/10 İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ
Hele bu böyle olsun ķo ya **anı** kim çekerek cânâ
- G41/8 Yâr ile zânü-be-zânü olmak istersin 'aceb
Ey gönül bilmez misin **aña** gerekdir yâr baħt
- G44/8 Başımda hemân ħaldı ki ot bitmedi yoħsa
İrişdi felekden **aña** biñ güne felâket
- G47/2 İrer bu sîneme tîr-i havâdis
Velî ol kaşı yadır **aña** bâ'is
- G51/2 Muţalsam zülf-i yâr ile şehâ oldu ruħuñ bir genc
Görüp 'uşşâķñ **anı** ħâşıl olmaz bildiler bî-renc
- G53/4 Sen ki bir edne'l-dânîsin ayaķda pây-mâl
Şâh-ı mülk-i fitnedir ol **aña** lâyıķ taħt u tâc
- G61/7 Öyle rüsvây itdim **anı** mecma'-ı 'uşşâķda
Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sürâħ

G616	'İydehde gördi hem-sersin benimle serverā Başına teng oldı anuñ anda ol cāy-ı ferāh	G170/4	Hâtem-i mihr-i melâhat halkasıdır lebleriñ Dürr-i yek-tâ gibi dendâniñ aña elmâs-ı faş
G63/14	Meclis-i hâşşa qarīb itme raqīb-i kâfiri Koma dergâha anı gel lutf idüp kılma 'inād	G195/2	Açılıp gonca-femim gül gibi hândân olacaq Dil-i şeydâ aña bir bülbül-i nâlân olacaq
G64/2	Şehâ zülf-i girih-gürin dil-i şeydâya kıldı va'd Kim anı bend idüp aşlâca âzâd itmeye min-ba'd	G203/12	Raqībindir seni teşhîr iden hep Yine yaniñda andan muhterem yoq
G65/14	Künc-i hicriñde yatur Nebzî kuluñ vaşl istemez Lâ'übâlıdır begim birdir aña nâ-büd u büd ferhad	G204/3	Yine bed yüzden irişür hâle ü rañne aña Uydurup dâ'ire-i 'ayşını pergâr olsañ
G73/13	Medh idersin Nebziyâ her rüz u şeb bildim anı İsm-i sâmi'si Muhammed şan'atı berber midir	G211/8	Leb-i la'li o tabîbiñ dile tiryâk durur Be raqîbâ aña te'sîr ide mi zehr ü semîñ
G81/14	Hulûş üzre bulursun hidmetiñde Nebziyi cânâ Pes anı lutf idüp ihsâniña gel lâyıq it hemvâr	G212/7	Bilmezem Bañr-i muhîtden mi çıkar başı anuñ Dem-be-dem aqar kesilmez çeşm-i nemnâkiñ seniñ
G84/12	Nazar itmezse n'ola hâk-i rehine ol şüh Yoğ aña hüsñ ile hem-tâ şeh-i istiğnâdır	G224/5	Zann ider üftâdeler andan dirîğ eyler seri Yoluna 'aşıkları cândan geçer serden degil
G84/14	Yapışıp destine Nebzî kuluñ ol püşt ü penâh Pây-mâl eyleme cânâ anı ger ednâdır	G231/6	'Âleme fâş eylemiş 'aşıklığıñ bād-ı şabâ Vaşf-i hâlim ben şanurdum aña gizli söyledim
G89/8	Künc-i dîdemde eser qalmadı eşk ü nemden Çigerim pür-kan revân idüp aña imdâd ider	G231/10	Ol tabîb-i cân eger eylerse eyler uş devâ Nebziyâ derd-i dilim ben aña kamu söyledim
G92/12	Keştî-i cismim ki küyuñ Mısrına cânâ varır Bañr-i eşkim içre anı şarşar-ı âhim sürer	G243/4	İçirdim bade-i mihrini ey meh-rü dil-i zâra Yaşup künc-i maħabbette anı mest ü harâb itdim
G97/9	Seve Nebzî aña nisbet dañı bir sîb-ruñı Bağ-ı 'âlemde hemân o leb-i gül-nâra mı var	G279/2	Çeşm-i fettâniñ durur bilmez miyim kan eyleyen La'l-i şîriniñ degil mi aña fermân eyleyen
G100/8	Müşâ'sa' rüyuña düş oldı çeşmim Görüp anı didim ya şem' yanur	G289/4	Nâdirü'l hüsñ idi dirler Yüsufi gerçi velî Geçdi anuñ nevbeti şimdî sen aña sânisin
G101/10	Nebzî-i üftâdeye cânâ cefâ kılsañ n'ola Bendeñe her cevr kim itseñ aña ihsân olur	G301/3	Gördükde anı kıldım figâni Tutdı cihâni âvâz-ı yâ Hü
G117/3	Bulmadım bir kes ki esrârim aña izhâr idem Âh kim derd-i derünüm cümleten ahfâdadır	G304/9	Uşta cem' olmuş hezârân şîvelü maħbüblar Kanqısın isterse göñlüñ Nebziyâ sen anı sev
G118/8	Gezerken yolum uğradı raqîbiñ hânesine çün Göricek didim anı Ermeniler câmına benzer	G325/9	Nebziyâ dil bağladıñ çün târ-ı zülfine anuñ Bir dükenmez ğam durur Mevlâ işiñ âsân ide
G121/3	Çün ağızı hoşka-ı sükkerdir anuñ Dilin tütî-i şekker-hây dirler	G365/9	Niçe bir gerdeniñe bend idesin zülfün anuñ Gele terk eyleye ey Nebzî bu tül-i emeli
G126/10	Hâyâli gibi dilde cilve eyler ol şanem illâ Kınoz Nebzî n'idem öz hâline anı raqîb-i gebr	G392/6	Beni şaldıñ firâka gerçi ey vaşlı merâmım yâr Velî sen bâ'is olmadıñ aña gerdün-ı dün oldı
G159/4	Ġazâlân-ı sevâd-ı Çiniñ oldı 'aynı ol dîde Beyâz-ı Rüm içinde aña ammâ çeşm ism olmuş	K1/4	Anuñ içündür didi Peyğam-ber-i zî-şanı gör Emr-i zî-bâl kim aña olmaz kitâba ibtidâ
G159/6	Dehâniñ maqsim-i 'ayn-ı cinândır hür-manzarsın Aña Kevser sözüñ Tesnîm lebiñ her biri kısm olmuş	K1/14	Eyledim bâ-vüs' u kudret taşıye teslîm ile İtdim andan bi't-teba' âl ü şahâbe ibtidâ
G160/6	Ġamzeler urmuş hezârân sîne-i pür-yäreye Her ne itdiyse aña ol çeşm-i bādâm eylemiş	K13/35	Ey kalem kaşd-ı kelâm eyle cenâbına anuñ Kim du'â'-ı hayrdan ğayrı hedâyâ qalmamış
		K14/11	Du'â'-ı hayr-ile yâd eyleyüp kütulağıl anı Budur lâzım olan zirâ dilâ erbâb-ı iz'âna

- K33/29 **Aña** bu hâl ile dirsem yaraşur çingâne
Milel-i muhtelifi hiç mümâsil olmaz
- K33/34 Bu tutumla meger ol surh-ser Īrânîdir
Pes **anı** ehl-i sünen itmesi kâbil olmaz
- K34/6 Neye tuş olsa çeşmi taş olursa
Anı mûm itmesi zihni muqarrer
- K35/10 İdüp pes duhter-i sa'd ahterini uş aña tezvîc
İdindi **anı** dâmâd ol Seleskovic-i zû'l-ara
- Kt13/17 Bilüp kâdr ü kemâlin başdı parmak **aña** ehl-i Haq
Budur mecmû'a-i 'ilm ü hüner hilm ü hayâ Īmân
- Kt16/10 Cihân ol zall-ı Haqqın sāyesinde oldı āsüde
Müdâm olsun **anuñ** zâtı serîr-i 'arş-ı āsâda
- Kt16/6 Bu merkad ıssı kim fahr-ı havâtin-i zamân idi
Ecel irdi **aña** da kıldı 'azm-i 'âlem-i bālâ
- Kt19/23 **Aña** târih için Nebzî bu beyti
Didi mazbûh ola tâ rûz-ile mäh
- Kt21/3 'Ulemâ vü fuzelâya keremi yok bil **anuñ**
İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nās
- M/7 Göremezsın **anı** kirlenmişdir
Teni şan penbeden işlenmişdir
- Mh2/22 Nebziyâ ol fitneniñ cevrin 'aceb kimler çeker
Kim düşer 'aşkına **anuñ** şerha-ı ahter çeker
- Ms1/4 Yürisün eylegil fermânını her yaña şihhatler
Seherlerde budur virdim dirim kim **aña** şihhatler
- N44/2 Gel a sâkî bize şun cām-ı meyi
Bu cihânın nesi var **andan** eyi
- T1/12 Aña virmişdir Hudâ sâhâ ki bir hüsn ü behâ
Āfitâb **anuñ** katında şanasın necm-i Sühâ
- Tr1/4 Tâ kî taşdı'den ser-i yârânı i' râz eyledim
Gerçi hicv itdim **anı** ber-va'z'-ı nâ-sâz eyledim
- G256/10, G322/3, K12/34, Kt9/9, Kt19/8, Ms4/22, N42/3,
Tr1/29, Tr2/25
- a [8]** "Ey" anlamında seslenme ünlemi.
- G76/7 **A** begim 'âşıkıñım yok durur inkâra mecâlim
İki çeşmimden ağan eşk ü demim iki tanıktır
- G216/4 N'ola şeft-âlî virirseñ kuluña merhameten
Dükenir mi **a** begim mivesi bağ-ı keremiñ
- G125/2 Sevemem gayrısını 'âşıkâ cānān bir olur
Bu qurı kâlib-ı tende **a** begim cān bir olur
- G128/4 Raķibe reşk ile dildār işigin itme ferâğ
Bıraķma gayreti terk itmegil **a** yār diyār
- G134/2 Niçe bedr ey kamer-ruh niçe meh-rû bilürüz
A güneş yüzli hilâli şaňa ebrû bilürüz
- G208/2 Seni görür ise bu cāme-i sebzinde melek
A güneş yüzli güzel tar ola başına felek
- K18/14 Nidâ idüp 'aşaşa itdi Nebzî târihin imlâ
Gel **a** bu çeşmeden içgil şalâ āb-ı hayât-efzâ
- a gönül [7]** Ey gönül.
- G321/4 Reh-i 'aşkında o zerre deheniñ mühri ile
Yüri yog ol **a gönül** varını sen terk eyle
- G365/7 Gidelim başka ile başımız alup **a gönül**
Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer güzeli
- N40/1 O şehin işigi toprağına düşdüñ **a gönül**
Şanasın Huld u Na'im bāğına düşdüñ **a gönül**
- N40/2 O şehin işigi toprağına düşdüñ a gönül
Şanasın Huld u Na'im bāğına düşdüñ **a gönül**
- N40/4 Rüz u şeb dāne-i hâli ile sevdâda iken
Varup ol zülf-i siyeh ağına düşdüñ **a gönül**
- K11/1 **A gönül** terk-i vaţan eyleyü 'azm-i sefer it
İrişüp şehr-i felâha varup anda maķar it
- a sâkî [1]** Ey kadeh, içki sunan || Sevgili
- N44/1 Gel **a sâkî** bize şun cām-ı meyi
Bu cihânın nesi var andan eyi
- a tabîb [1]** Ey tabip. || Ey sevgili.
- N52/4 Gözimiñ yaşı revân oldı dev'â yok senden
A tabîbim ya benim bitmeli yârem yok mı
- âb [8]** Su. || Gözyaşı.
- Mu27/2 Uzandı yay eyyâmı ser-i halka belâ oldı
Hele irişdi **âb** ammâ o da bî-intihâ oldı
- G56/11 Āteş-i şevk ile seyl itdiñ sirişkiñ **âbımı**
'Āķibet hâk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyâh
- G162/4 Güzellik hil'atiniñ hilkatiniñde pāk-'unşursın
İşin gelmedi halk olah hâk ü bād ü **âb** âteş
- G191/11 Huşk bir **âbi** soğulmuş çāha döndi gözlerim
Eşk ü yâ demden eser bu çeşm-i giryānımda yok
- G393/10 Vücüdüm tâb-ı 'aşk ile felek germ-ābe kılmışdır
Serim kubbe sirişkim **âb** u çeşmim aña cām itdi
- G325/5, G398/13, K21/5
- âb-ı leb-i la'l [1]** Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı
dudağı suyu.

G208/5	Gayret-i táb-ı ruḥ u áb-ı leb-i la'liñile Göyünür nâra semender boğulur mâya semek	ábâd kııl- [1] Yüzüntü güldürmek, şenlendirmek, memnun etmek.
	áb-ı şâfî [1] Temiz, hâlis, saf su.	Ms2/2 Yıkıldı kalmadı bu hâne-i dilde şehâ bünyâd N'ola kılsañ yed-i lutfuñla ol vîrâneyi ábâd
G269/4	Mey-i la'lin içerse zer kadehden rind-i mey-h'âre Bizim içdigimiz de áb-ı şâfî ke'l-lüceyn olsun	ábâd ol-[2] 1. Yüzü gülmek, şenlenmek, memnun olmak.
	ábveş [3] Su gibi, su misali.	G359/6 'Akl ü dil hem cân u ten şevkıñla ma'mür oldılar Sâye-i 'adliñde ábâd oldı şâhâ çâr-süy
G193/4	Âteşin olma hevâ-yı kibr ile Ábveş ten-pest olup ḥâk üzre ak	2. Bayındır hale gelmek, yıkılmamak, sürmek.
G381/4	Bâd-ı şevkıñla dil-i süzânıma âteş urup Ábveş zîr-i kadem pâ-mâl ü ḥâk itdiñ beni	G79/14 Dil-i vîrâne-i Nebzîyi ta'mîr eyle lutfuñla Huñûrî şehriyârîñ şehri ábâd oldıñdandır
K1/47	Ábveş ten-best ol âteşveş kıgılcımlanmağıl Dâneyi gör kim n'olur düşse tûrâba ibtidâ	' Abbâs [1] Abbas bin Abdülmuttalib (568 - 653) İslam peygamberi Hz.Muhammed'in sahabeti ve amcasıdır. Hz. Abbas Hz. Peygamber'in hem en küçük amcası hem de vefatından sonra yaşayan tek amcasıdır. Zengin bir tüccar olan Hz. Abbas, İslam'ın ilk yıllarında Hz.Muhammed'i Mekke'de himaye etmiştir. Peygamber Efendimizden üç yaş büyük olduğu halde Hz. Abbas'a "Sen mi büyüksün Rasûlullah mı büyük?" diye sorduklarında; "O benden büyüktür ancak ben ondan daha önce doğdum." Deddiği rivayet edilmiştir (Kiraz, 2007, s.132).
	áb eyle-[1] Eritmek.	Kt3/31 Olup ' Abbâs u Ḥamza daḥı hem 'amm-i Resûlu'llâh Bulup şân u şerefler oldılar mümtâz fi'd-dünyâ
Mş2/17	Dil ü dîdem daḥı pür-âteş ü áb eyledi hem Teni bi'l-âḡere ber-bâd u tûrâb eyledi hem	abdâl ol- [3] Derviş olmak Bir şeye alışkın hale gelmek.
	áb u âteş [1] Su ve ateş.	G376/17 Cefâ-yı dil-ber ile olup abdâl Giyinseñ Nebziyâ olur palâsı
G63/6	Çâr şahid bes degil mi iddi 'â-ı 'aşkıma Çeşm ü dilde dest ü serde áb u âteş ḥâk ü bâd	G336/11 Olup abdâlî anuñ niçeleri eyleyüp âh Başma bôrki külâh kisveyi şâl eylemede
	áb u dâne [1] Su ve ekmek. Kismet, rızık.	G260/7 Abdâlnü olup şevk-ile bu tekiye-i 'aşkıda Gör başda külâhım daḥı egnimdeki şâlim
G166/5	Meskenim peygüle-i ğam áb u dânem âh vâh Pisterim ḥâk-i mezellet yaşdıgım bir kıtu taş	abdâr[1] Parıltılı, ışıltılı Taze, sulu.
	áb u ḥâk u bâd u nâra [1] Su ve toprak ve rüzgar ve ateş.	G91/3 Lebiñ kim abdâr emrûda beñzer Umup her teşne diller istemişler
G335/12	Çeşm ü ser hem dest ü dil oldı maḡal Áb u ḥâk u bâd u nâra âh vâh	abdest [1] İbâdetten önce usûlünce yıkanarak temizlenmek.
	áb u ḥâk u âteş ü bâd [1] Su ve toprak ve ateş ve rüzgar.	G46/4 Câmi'-i erbâb-ı 'irfândır iriş uş meykede Pâre-i ḥumla teyemmüm eyle meyle abdest
G229/2	'Aceb mi söylenilmezse lisân-ı nâsda adım Ki zîrâ kimse bilmez áb u ḥâk u âteş ü bādım	' abd-i 'aciz [1] Gücü yetmeyen kul.
	áb u ḥâki [1] Su ve toprak. İnsanın toprak ve sudan yaratıldığına işaret.	Tc1/65 Her biri bir ' abd-i 'aciz cümleñiñ ḥâli tebâh Şafḡa-ı dehre yazup geçmiş niçe cân âh şâh
K23/8	Adın cem' eyleyüp virmişler âdem Havâ vu âteşi hem áb u ḥâki	' abd-i aḡkar [1] Çok aciz (olan) kul.
	ábâd [1] Bayındır, mâmur. Şen, neşeli.	
G238/13	Vefâ eylerse bir kaç gün ḡarâbın gösterüp ábâd Cefâsı der-kaḡâ ḡâzır irişür der-'akâb ḡâdim	
	ábâd eyle- [1] İmar etmek.	
Mr1/39Bu	yıkık göñlümüzi lutfuñla ábâd eylegil Eyleyüp mañşür ğuzâtı kııl bizi ğamdan âzâd	

- G2/14 Zâhid-i hüd-gü eger men ' eylese meyden seni
'**Abd-i ahkâr** bende-i kemter durur Nebzî zenîb

'**abd-i hâliş** [2] Halis, samimi kul olma.
- G357/9 Bu Nebzî bendeñe luţf it kapuñda '**abd-i hâlişdir**
Yeter cevri eylediñ şâhım amân u el-amân oldı

'**abdü'l-mesîh** [1] Hastalara şifa veren, hastaları iyileştiren kul. (Tanıkta; eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi eden Hz. İsa'ya telmih vardır.)
- G55/10 Ol şanem kıldı çelîpâ cevri ile Nebzî seni
Deyr-i 'âlemde disünler nâmıña '**abdü'l-Mesîh**

'**abes** [1] Boş, anlamsız, saçma, gereksiz.
- K10/4 O çüfte beñleriñ seyr eyle ruhsârında cânânıñ
'**Abesdir** yok yire sînemde şorma çüfte yarayı

'**ab-hane** [1] Abdest bozacak yer, helâ, tuvalet.
- M4/14 Kimi nâ-cins olup isterse nerde
Gezermiş mezbele '**ab-hanelerde**

'**abher** [1] Nergis.
- G85/6 Çün yüzündür Ka 'be ağızñ Zemzem ey zülfi Şâm
Hâlîñ idüp istilâm 'âşıklarıñ '**abher** koķar

'**ab-ı cüd** [1] Cömertlik suyu. || Cömert davranmak, bol bol vermek.
- Mh1/3 İdersin teşnegân-ı fakrı '**ab-ı cüd-ile** irvâ
Yazılmış kıl-k-i taķdîr ile pîşânıñda bu tuğrâ

'**ab-ı çeşm** [3] Gözyaşı.
- G129/4 Āteş-i âhı duĥânıdır semâ 'âşıklarıñ
'**Ab-ı çeşmi** kaçresidir işbu akan cüybâr
- G344/11 Çü bade '**ab-ı çeşmiñ** pâre-i baĥrıñ kebâb oldı
Gerek bir sîm bilek sâķî bu 'işretgâha şâyeste
- G218/7 '**Ab-ı çeşmiñ** âteş-i sîneñ söyündürmez daĥı
Hâk-i pây-ı yârda ber-bâd imişsin ey gönül

'**ab -ı deryâ-yı kerem** [1] Cömertlik denizinin suyu.
- K2/65 '**Ab-ı deryâ-yı kerem** bir kaçba hâķi ĥark idüp
Nâr-ı düzaĥdan ĥalâş olsa n'ola ehl-i hevâ

'**ab-ı gül** [1] Gül suyu, taze güllerden elde edilen kokulu su.
- G24/8 O leb mercândır ya küt-ı cândır
Kelâmı '**ab-ı gül** ya 'azb-i meşrûb

'**ab-ı hayât** [1] İçeni ölümsüzlüĥe ulaştırdıĥına inanılan efsanevi kutsal su.
- G37/1 Zulmet-i ĥatıñda şâhâ lebleriñ '**ab-ı hayât**
Mürde-dil buldı anıñla dürr-i nâ-yâb-ı hayât

'**ab-ı hayât-efzâ** [1] Hayat veren ölümsüzlük suyu.
- K18/14 Nidâ idüp 'aťaşa itdi Nebzî târiĥin imlâ
Gel a bu çeşmeden içgil şalâ '**ab-ı hayât-efzâ**

'**ab-ı hayvân iç**-[1] İçeni ölümsüzlüĥe ulaştırdıĥına inanılan hayat suyunu içmek.
- G170/6 Zinde-i câvid buldı la 'liñi bûs eyleyen
'**Ab-ı hayvân içdi** kim ruhsârıñı eyleyse maş

'**ab-ı ihsân** [1] Kerem, ihsan ve cömertlik suyu. || Lütuf, ihsan, cömertlik.
- Mr2/28 Şora varırsalar Nebzî güzergâhıñda hâķiñdir
Hemân ol ĥuşk-leb bir '**ab-ı ihsâna** olur nigrân

'**ab-ı kevser** [1] Cennette bulunan bir nehir (havuz). || Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su.
- G58/7 Muţarrâ zülfün '**ab-ı Kevser** ile
Munazzafdır muţahhardır mûnaķķaĥ

'**ab-ı luţf** [1] Lütuf suyu. || Lütuf, ihsan, cömertlik.
- K18/12 Hemîşe bâb-ı 'atfı zîr-i destâna ola meftûĥ
Dem-â-dem '**ab-ı luţfi** teşnegânı eyleye irvâ

'**ab-ı miĥnet** [1] Eziyet suyu.
- G212/10 Dilde her dem nâr-ı ĥam bād-ı elem eksik deĥil
'**Ab-ı miĥnetle** karılmış Nebziyâ hâķiñ seniñ

'**ab-ı rahmet** [1] Rahmet suyu.
- Kt3/42 Hübüb-ı riĥ-ı cennetle ola nâr-ı cehennem dürr
Ola merķadları hâķine '**ab-ı rahmetiñ** munşab

'**ab-ı revân** [3] Akarsu. || Gözyaşı ırmaĥı.
- K7/8 Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlüd olup şadı
Kişiniñ 'ömürni efvün ider '**ab-ı revân** dirler
- Mş1/49 Meskenet kıl hâķveş düş yola çün '**ab-ı revân**
Tutalm çarĥ-ı felek re'yiñce devrân eylemiş
- Th1/20Teşne-diller gördiĥi demde n'ola cân virseler
Bir güzel belden çıkar '**ab-ı revândır** ĥaçeriñ

'**ab-ı revân eyle**- [1] Akarsu eylemek. || Gözyaşının akarsu gibi çok olup akması.
- G361/11 Gözlerim '**ab-ı revân eyler** yüzüm hâķ üzredir
Āteş-i miĥriyle gör ber-bâda virdim gönlümi

'**ab-ı revân-baĥşâ** [2] Hayat, can veren su.

K20/10	Revân itdikde bu âb-ı revânı ol 'ulüvvü's-şân Aña târîh için Nebzî didim âb-ı revân-bahşâ	' Abîr-i hâk-i râh [1] Yolunun toprağının kokusu.
K20/1	Hoşâ âb-ı revân-bahşâ-yı dil-cü 'ayn-ı 'Adnâsâ Melîhu't 'ta'm u ü 'anber-büy u rûh-efzâ şâfu'l levn âb-ı revân ol- [1] Akar suyun olması.	G364/4 Kân ağlamağ ile la'liñ firâkıyla 'alîl oldı ' Abîr-i hâk-i râhûndan bu çeşme tûtiyâ yok mı âb-rüy-i dem [1] Zamanın şerefine, zamanın yüzü suyu hürmetine.
K20/9	Revân itdikde bu âb-ı revâm ol 'ulüvvü's-şân Aña târîh için Nebzî didim âb-ı revân-bahşâ âb-ı şafâ [1] Mutluluk veren su.	Tr2/54 Yüz yire sürüp döğünür taş ile ırmağlar Gözlerim âb-rüy-i dem hâk oldı başım ber-hevâ ' abüsü'l-vech [1] Asık yüzülü, somurtkan.
G4/6	Hâk-i rehiñde 'aşîkân ber-bâd-ı 'aşk oldı kamu Pür-âteş olup dilleri göz yaşları âb-ı şafâ âb-ı şarâb [4] Şarap suyu.	G156/7 Bezm-i hâşu'l-hâşşına varmış ' abüsü'l-vech ile Nâ-mübârek çehresin kılmış o menhûs kara pus
G46/6	Zâhidi gördüm imâmet eylemiş mey-hânede Pâk olup âb-ı şarâb ile geçüp mihrâba mest	K2/28 Süre-i Tekvîr hakkı kıl 'ayân dîdârını Kim ' abüsü'l-vech ola yok varmağa vechi saña âbveş [2] Su gibi, su misali.
G38/1	İdüp âb-ı şarâb ile tahâret Yüri mey-hânede eyle 'ibâdet	G169/14 Bahr olup eşkim ihâta eyledi pîrâmenim İzîrâbım Nebziyâ budur benim ğark âbveş
G325/5	Hem şuna la'l-i zülâlinden saña âb-ı şarâb Hem dahı tekrâr-be-tekrâr bûseler ihsân ide	G381/4 Bâd-ı şevkîñla dil-i süzânıma âteş urup Âbveş zîr-i kâdem pâ-mâl ü hâk itdiñ beni
G398/13	İçüp âb-ı şarâbı Nebzî-i dil-hastaya sâkî Dimişler naşş-ı kâñi 'dir mine'l-mâ' küllü şey'ün hay âb-ı vaşl [1] Kavuşma/vuslat suyu. Tanıkta ayrılık bir ateşe kavuşma da suya benzetilmiştir.	' acabâ [7] Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.
G143/7	Âb-ı vaşlñla söyündür âteşim Artdı tâb-ı hicr ile süz u güdâz âb-ı zer [1] Altın suyu, yaldız.	G198/5 ' Acabâ hâl-i dili şormağa bâ'is ne ola Bilür iken o fakîriñ nesi var yâ nesi yok
K1/23	Qalbiñi şâf eyle âb-ı zer gibi zîrâ idüp Qalbden şarrâf olanlar ihtisâba ibtidâ âb-ı zülâl [4] Berrak su. Sevgili'nin hoş sözleri, tatlı tatlı konuşması; sevgilinin çok değerli ağız suyu.	G216/1 ' Acabâ hâlimize rahm idüp ol gonca-femiñ Bize irşâd ide mi râhîm küy-ı 'ademiñ
G222/6	Vuşlatıñla bu dil-i 'atşanıñı sîr-âb kıl Teşnegân-ı deşt-i hicrân-ı lebiñ âb-ı zülâl	G219/8 Gele güflâra kaçan söz yerine sükker aqar ' Acabâ bir dili tûñ-i şeker-hâ mıdır ol
G320/10	Ruñuñ bir âteşin yâkûta beñzer O şîriñ lebleriñ âb-ı zülâle	K26/1 ' Acabâ n'ideyim öz hâlime bîñâ degilim Ne şu'urum ola hem şî're ki dâñâ degilim
Mr3/7	Lebleri âb-ı zülâli zindesidir şübhesiz Ol Mesîhâ-dem dehâni çeşme-i hayvânımıñ	K32/7 Bu gürûha ' acabâ buğzı nedendir bilmem Ki dem-â-dem ğazab u kahrı muqaddem tâlî
G260/2	Teb-hâle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nâlim Kandır beni vaşlñla lebi âb-ı zülâlim âb-ı zülâl ol- [1] Berrak su olmak; tatlı su bulunmak. Sevgili ile hoş sohbet eder olmak.	Kt23/3 Didim ol dil-beri rü'yâda göricek ' acabâ Göre mi hasta gönül bir kez uyanıkla seni
G227/12	Taraf-ı küyuña cânım şu gibi oldı revân Ola tâ teşne dile la'l-i lebiñ âb-ı zülâl	N52/2 Felek-i baht-ı siyâhımda sitârem yok mı ' Acabâ görmege ol mâhımı çârem yok mı ' acâ'ib [3] Şaşılacak şey.
		G28/22 Bilürken düşmek ey Nebzî bu çâha ' Acâ' ibdir 'acâ'ibdir ' acâ'ib
		G28/22 Bilürken düşmek ey Nebzî bu çâha ' Acâ'ibdir 'acâ'ibdir 'acâ'ib
		G28/22 Bilürken düşmek ey Nebzî bu çâha ' Acâ' ibdir ' acâ'ibdir 'acâ'ib

	' aceb [90]	G173/6	Dem-ā-dem kaḍḍ iderler 'aşıḳānı bir alay ma'kūs Olur mı hey ' aceb ḥalkın dilinde zemden istiḥlās
acaba	1. Şüphe, tereddüt, hayret ifāde eden soru zarfı,	G181/9	Çüb-ı āha tayanur gönlü ' aceb sengindir Postu şırtında daḥı post-ı seg-i nerden ḡalız
G1/6	Ḳabül it bendeñi şāhā benim bi'llāhi ḳābilhā ' Aceb bir dem mi vardır ḥātırımdan maḥvola 'aşıḳın	G196/2	Toḡradı baḡrım ser-ā-ser tıḡ-ı cevherdār-ı 'aşḳ Hey ' aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kār-ı 'aşḳ
G1/16	Varup mey-ḥāne şadrında tuta me'vā vü maḥfilhā Hużūr itdiñ ' aceb Nebzī dem-i vaşlında cānānıñ	G138/3	Her dilde ' aceb zann ide var mihrini ol meh Her gökde bunı bilmeye şems ü ḳamer olmaz
G11/2	Açıldıkda bahārın ḡoncaāsā ey gül-i ḥamrā ' Aceb kimler ḳoḳa ol kākül-i şeb-büy-ı 'anber-sā	N24/1	Bezm-i vaşlında ' aceb lezzet virir cānā femiñ Dadı yoḳ yanında bi'llāh bāde-i cām-ı Cemiiñ
G36/3	' Aceb o kāküli Şāmıñ cemāli Ka'be midir İdindi 'aşıḳ-ı bī-çāreler küyun 'Arafāt	Tr1/32	Ey göñül bu za'm-ı fāsidden eltiñi yüri yu Sikten uşanur mı şanurşın ' aceb ḳancık ayu
G41/7	Yār ile zānū-be-zānū olmaḳ istersin ' aceb Ey göñül bilmez misin aña gerekdir yār baḥt	Tr1/13	ol geñiz puştuñ kepāze mi göti bilmem ' aceb ṫarp geçer oḳ gibi ṫurmaz ince şıḳler bī-ta'ab
G54/9	Terk idem dırsın dilā 'aşḳı ' aceb Mümkün olur mı ḳopa kökli ağaç	G349/3	Bu sezā mıdır ' aceb kim ol rakīb-i nā-sezā Ben çekem cevri ü cefā o lāyḳ-ı iḥsān ola
G62/9	Nebzī-i şeydā-göñül ḡamla ' aceb ālüftedir Bir atadan bir anadan toḡdı şankim iki aḡ	G299/1	' Aceb ḳorḳmaz mısın feryād u nālemden cihān mendlü Eser itmez mi bir gün dūd-ı āḥım saña ey meh-rū
G67/3	Sen melek misin ' aceb terk eylemezsin mescidi Ādem iseñ zāhidā mey-ḥāneye bir adım ad	G304/9	Zulmet-i ḡamda ' aceb efkende vü üftādesin Evc-i rif atde gel imdi ol meh-i tābānı sev
G86/5	Başarsa zūlfüni ḥaṫṫı n'ola ' aceb dañla O mārdir ki görünmez bu mürdur ki ürer	G213/1	Göre mi dīde ' aceb ol ruḡ-ı zībāñı seniñ İde mi 'ālem-i vuşlatda temāşāñı seniñ
G90/4	Hele ben küştegān-ı ḡamze-i ḥūn-rīzden oldum Şehen-şāhā ' aceb ber-dār-ı zūlf ü perçemiñ kimdir	G238/1	' Aceb āvāre vü bī-kār u pür-efkār u ber-bādım Gelelden bu ḥarāb-ābāda her dem cevri mu'tādım
G97/1	Reh-i 'aşḳ içre ' aceb ben gibi āvāre mi var Bu sinem yāresine beñzeye bir yāre mi var	G264/13	' Aceb meḥrem mi yoḳdur Nebziyā izḫār ḳılmazsın Derūnuñda ḳalupdur dürr-i meknünveş bu ḡam müddḡam
G107/7	Didim tiriñ niçün ṫutmaz ' aceb o çeşm-i şehlāña Didi vaḫşī degildir bu ki āḥū-yı ḥaremdendir	G280/8	ṫabībim lebleriñ 'ayn-ı şifādır ' Aceb bu derdime olmaz mı derman
G112/9	Nedir bu cidd ü sa'yiñ vaşl-ı cānāna ' aceb Nebzī Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu zamān ister	G328/9	' Aceb āḡyār ile şoḫbetde midir Nebzī o ḥūb Zannım oldur ki seni öldüre ḡayḡu bu gice
G117/2	Çarḡ-ı ḡaddārıñ cefāsı bu dil-i nā-şādadır Kimse görmez mi ' aceb bilmem gözi ednadadır	G330/7	Bu vaḫşilik neden bilsem ' aceb ey gözleri āḥū Ḳaçarsın şayd olunmazsın nedir bu vaż'-ı yābāne
G138/12	Her dem dem ü nem aḳmadadır çeşm-i terimden Dem var mı ' aceb dilde ki gerd ü keder olmaz	G372/6	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-ḥāl eglenmez Ḡam ammā cāy-gir oldu ' aceb ol daḥı gitmez mi
G142/11	Fülk-i dil gird-āb-ı ḥayretde ' aceb ḡarḳ ola mı Yoḫsa bir dermān ider mi aña keştibānımız	G378/11	Dükenmez mi ' aceb cevri ü cefālar İrişdi geldi 'ömrüm intihāsı
G144/14	İşidildi Nebziyā aḫbār-ı vaşl evvāhdan Rū-be-rū olup ' aceb ol şāhdan işidemiz	G382/6	Dilā 'aşḳ-ı dil-ārādan ferāḡat Ten ü cāna ' aceb rāḫat degil mi
G149/4	Gözüm deryā gibi cūş eylemekde ' Aceb yunmaz daḥı bu yüz ḳaramız	G97/4	Leb-i yārimden eger irmeye bir zerre şifā Maraż-ı 'aşḳa ṫabībā ' acebā çāre mi var
G149/14	N'ola Nebziye bir şeft-ālī virseñ ' Aceb degmez mi ya müzd ü kirāmız		

- G400/1 'Aceb ey beñleri fülful niçün inşâfa gelmezsin
Ruĥı gül kāküli sünbül niçün inşâfa gelmezsin
- G400/4 Revâ mı ey perî-peyker ola ğayrı saña hem-ser
'Aceb ey kâmeti 'ar'ar niçün inşâfa gelmezsin
- G400/6 Revâ mı ey gül-i ĥandân olasıñ ğayr ile şādân
'Aceb ey âfet-i devrân niçün inşâfa gelmezsin
- G400/8 Revâ mı ey şeker-ġüftâr olam derdiñe giriftâr
'Aceb ey ğamzesi Tâtâr niçün inşâfa gelmezsin
- G400/9 'Aceb ey gözleri âhû firâkıñla dirim yâ Hû
Bu Nebzî dir ki ey meh-rû niçün inşâfa gelmezsin
- G393/3 Ne ĥâlet koydı Haĥ şahbâ-ı ĥamrâda 'aceb sâkî
Ki nûş itmekle meclisde o ser-keş ĥûbî râm itdi
- K22/10 Bu yevmiñ ĥürmetine bende-i âzürde hicrâmiñ
'Aceb kılmaz mı ol âfet ĥarim-i vaşlma şâyân
- K26/13 Kaçan alam daĥı ben murġ-ı şikârımı 'aceb
Şeh-bâz-ı ĥudsveş çün ki murabbâ degilim
- K33/1 Kâr-ı 'uşşâka 'aceb var mı mu'atâl olmaz
Dil-i ehl-i dile bundan daĥı müşkil olmaz
- Mh2/21 Nebziyâ ol fitneniñ cevrin 'aceb kimler çeker
Kim düşer 'aşkıma anuñ şerĥa-ı aĥmer çeker
- K122/1 'Aceb efkende vü üftâdesin ĥâk-i mezelletde
Eliñ tıtmaz daĥı kimse dilâ bilmem ki baĥtñ yok
- Mü5/15 Yetmez midi aña 'aceb ey zülfi kemendim
Ol çâĥ-ı zenaĥdân ...
2. Acâyip
- Mu33/1 Ne 'aceb yirse etin ger ğam-ı dildâr-ile dil
Ġüci kendüye yeter ĥastalarıñ ve'l-ĥâşıl
- G3/5 Ne 'aceb âhım üninden pür iken ĥubbe-i çarĥ
Niçün işitmeyesin ey yüzi ğün vay saña
- G33/6 O çeşm-i ed'ac u ebrû-yı eblec
'Aceb mi dilleri hep olsa cālîb
- G47/3 Ġam-ı 'âlem 'aceb mi bende olsa
Benem çün 'aşk ile Mecnûna vâris
- G96/9 Ne 'aceb şaçma bayır söyledin ey Nebzî yine
Karışık ışık aşı oldu ĥavâfî vü fıĥar
- G53/2 Saĥt-dilsin ey gönül sen dil-berin nâzük-mizâc
Bu 'acebdır niçe idersin anuñla imtizâc
- G229/1 'Aceb mi söylenilmezse lisân-ı nâsda adım
Ki zîrâ kimse bilmez âb u ĥâk u âteş ü bādım
- G233/1 'Aşk-ı dildârım dil-i zârım 'aceb mi kılsa râm
Ġitdi eyyâm-ı şebâbet geldi vaĥt-i ihtirâm
- G401/5 'Acedir ol perî-peyker niçün olmaz baña hem-ser
Ġönül ol kâmeti 'ar'ar şeh-bâlâya meyl itdi
- G234/3 'Aceb mi mescide varmaz isem ben
Mü'ezzin ne imâm u ne ĥaĥîbim
- G218/14 Nebzî-i dil-refte öğretdin tarîĥ-ı şî'ri sen
Fenn-i inşâda 'aceb üstâd imişsin ey gönül
- G78/7 Görün ol ğamzesi fettân ne 'aceb âfet olur
Ser-i râĥındaki 'uşşâkıñı pâ-mâl ideyor
- N11/2 Dutuşdı nâr-ı şevka yandı 'âkl ü cân u dil ten hem
'Acedir bu ki eşkim dîdeden seyl-âb ider her dem
- G123/3 Bura ĥüsniyle eger pençe-i mihrî ne 'aceb
Ola mı bezm-i melâĥatde o mehveş başlır
- G308/11 Bu 'acedir kim rakîb-i ĥarla ya insân olan
Niçe ünsiyyet ider bilmem ĥımârû'llâĥ-ile
- G209/5 'Aceb ĥiddetlidir peykân-ı âhım
Geçer heft-i semâyı eyleyüp çâk
- G238/12 Şiyâr itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehî
sâdim
- G275/9 'Aceb şürîde-ĥâl olmuş durur Nebzî ĥayâliñle
Yürür 'aşkıñla çıplaĥ başı açuk ayaĥı yalın
- G245/15 Zulmet-i ğamda 'aceb şürîde-ĥâl oldum meded
Rüyuñı 'arz eyle ey mihr-i dirâĥşânım benim
- G257/6 Ka'be-i küyuñ tavâfına yine 'azm eyledim
Uġradi deşt-i belâya ey 'aceb râĥım benim
- G285/4 Ĥâk-i pây olup reh-i 'aşkıñda oldum pây-mâl
Bu 'acedir ĥanda irişem şeh-i ĥübâna ben
- G296/4 Degirmen gibi her ne dâne gelse öğidür aĥzıñ
Diliñiñ başkısı yokdur 'aceb farfâra söylersin
- G314/2 Dilâ o seng-dil ĥâl-i derünümdeñ degil âġâĥ
'Aceb şürîde-ĥâl oldum işümdür âĥ ile eyvah
- G320/5 'Aceb mi câmi'ü'l-ĥüsn olsa vechiñ
Ruĥuñda ĥâliñ uş beñzer Bilâle
- G323/4 Lebiñ ĥoĥka dehende ġonca midir şuya ĥazınmış ol
'Acedir bilmezem sükker midir ya engübün üzre
- G327/15 'Aceb mi dem-be-dem dem dökse çeşmim
Olupdur bu ciġer çün pâre pâre
- Mh2/17 Başımı uġratmışım renġin 'aceb ġavġalara
Va'de-i vaşl eyleyüp şaldı beni ferdalara
- G333/10 Görüp ol nâzenini bilmedin meyl itdi dil ammâ
'Aceb bi-râĥım imiş uş şimdi bildim daĥı farfâra

G363/3	' Aceb serkeşliği var idi evvel şevk-ı rüyuñla Giriftâr-ı ser-i zülfüñ olalı şimdi râm oldu	acı [1] İztırap verici, üzücü.
G376/15	' Aceb dâr-ı meşakkatdır bu 'âlem Yıkılsa bir gün evvel yıkılası	G15/4 'Aşk-ı Şîrîn ile tatlı idi Ferhâdñ demi Hüsrevâ hicriñ ğamıyla acıdır şekker baña
G375/9	Olur mı ' aceb ol dem irem şaff-ı ni'âle Başımda dem-â-dem bu hevâlar eser oldu	acı- [1] Acımak, merhamet etmek.
G377/5	Yüz çevirmezsin ' aceb mihrâbdan bir kaşa hem Sen dağı hayrân imişsin zâhidâ bildim seni	G172/6 Beni bu hâl-i perîşân ile görse şanemâ Acıyup merhamet eyler baña her 'âm ile hâş
K10/2	Kad-i dildâra teşbîh eyleyen serv-i dil-ârâyı ' Aceb kejlîk idüp beñzer dimiş elfe dil-ârâyı	acı acı [1] Hoşa gitmeyen, incitici.
G391/2	Gönül semt-i firâka düşeli bir haylî hîn oldu Temennâ-yı vişâl-ile ' aceb zâr u hazîñ oldu	G145/3 Raķîbîñ acı acı sözleri tûb u tûfeng-âsâ Tutar dil burcın ammâ rahnedâr itmez hâlel virmez
K14/6	Mücellâ müntehâ hem-pâ olupdur Beyt-i Ma 'mûra Maţâf olsa ' aceb midir gürûh-ı nev'-i insâna	acı gel- Zor gelmek, hoş gelmemek.
K29/1	Ey dirîgâ bir ' aceb ğafletdeyiz yok intibâh Geçmede 'ömr-i 'azîz her rûz u hefte sâl u mâh	G183/4 Çeşm-i hûn-pâşım ğamım fâş eyledi Ğayra düşünâmiñ gelür acı velî
Kt8/5	' Aceb hayrâta sâ'idir muvaffâk eylesün Allâh Kemâle irişüp mazhar ola hem luţf-ı Mennâna	acı ol- Acı olmak, acılaşmak.
M4/1	Nedir ol bir ' aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cây-rûbdur	G373/1 Firâkıñla mezâkım oldı acı Vişâliñle yetiş eyle 'ilâcî
Mş2/31	Ne ' aceb dâr-ı fenâniñ bu ' aceb devri yine Zen-i rûsbî gibi yüze gülererek tavrı yine	acı söz [1] Söyleneni üzecek, dokunaklı söz; sert, kırıcı, ağır söz.
	a 'cebi [1] Daha çok, çok, fazla.	K33/36 Yetişür Nebzî-i şeydâ bu kadar güftügü Bu acı sözleri tağlar dağı hâmil olmaz
K15/14	Dîde-i dünyâ ki bînâ olalı Görmemişdir buncılayın a 'cebi	'acil [1] Çok acele, geciktirilmesi mümkün olmayan. Hemen etkisini gösteren, etkili.
	'aceb ol- [2] Şaşılmak. Tuhaf olmak, garip olmak.	Msl/28 Bu hâletle vücûduñda nedir bu za'f u süstî ten 'İlâc-ı ' acil ihsân eylesün Hâķ maħz-ı luţfuñdan
G27/10	Rûz u şeb vaşlñ diler Nebzî kuluñ senden şehâ Açılır mı bendeñe bilmem ' aceb ol kütlu bâb	'acül ol- [2] Çok aceleci olmak, telaşlanmak, sabırsızlanmak.
G375/9	Olur mı ' aceb ol dem irem şaff-ı ni'âle Başımda dem-â-dem bu hevâlar eser oldu	G284/10 Te'ennî üzre ol va'd-i vişâl eylerse ol hûñî ' Acül olup dime Nebzî hemîñ olsun hemân olsun
	'aceb olmaz [1] Şaşırılmaz, hayret edilmez.	Kt4/3 İvme gel taşşîline olup 'acül Bir sebep halk itdi Hâlık herkese
G335/9	Dem akıtısa gözlerim olmaz 'aceb Oldı bağrım päre päre âh vâh	'acz ü niyaz [1] Güçsüzlük/âcizlik ve muhtaçlık.
	'Acem [3] İran, İranlı.	Msl/39 Kılup dergâh-ı Rabbü'l-'izzete ' acz ü niyâz izhâr Oturmuş güşe-i vahdetde bu beyti okur tekrâr
G84/6	Her kızıl reng begim la'l-i Bedaşşân olmaz Her ' Acem mâ'isini şanmayasın mînâdır	aç- [9] 1. Gönle düşmek, gönle yazılmak
K9/9	İbtidâ cengi anuñ oldu ' Acem Cenge ikdâm eyledi ol pâdişâh	G60/8 Muğ-peçe yadıyladır gönüm metîñ Sîñede açdım hayâliyle sürûh
Mş2/59	'Arab u ya ' Acem u Rûm u Tatâr u Efrenc İçiser câm-ı memâtı ne kıca kıla ne genç	2. Sırrını açmak, içini dökmek, derdini paylaşmak. G148/11 Varayım dergâhına râzım açup zâr ideyim Yoħsa hâlimden o şâhî âhım âğâh eylemez

- M2/15 Vaşfını **açsam** olur dūr u dirāz
İktifā eyle didim çün ki biraz
3. (Yara) açmak, bürümek.
- G158/3 O hūnī ğamzeler **açduğı** işbu zahm-ı sīnemle
Begim itmez leb-i la'lınden özge merhem istinās
4. Kitabı açmak.
- G242/10 Dehen ü kākülün ārzüsü ile Nebzī didi
Muşhaf-ı rüyüñi **aç** Süre-i Hā-mīm göreyim
5. Açılmak, açık hale gelmek, meydana çıkmak.
- G322/12 Çün yasağ olmuşdı dün mey-hānede nüş itmege
Müjde **açmışlar** bugün mey-hāneyi gördüm yine
- Tr2/74 Rūh-ı pūr-nūruñ ğarīk-ı baħr-i rahmet eylesün
Kabriñe **açup** derīçe ravza-ı Rıdvāndan
- G60/4 Niçe kapar kapusın pīr-i muġān
Çün **açupdur** anı Fettāhu'l fütūh
6. Göğsünü, bağrını açmak.
- G289/7 Çarh-ı gerdūndan gelen tōb-ı belāya sīneñ **aç**
'Arşagāh-ı 'aşkıñ ey dil çün şeh-i merdānısın
- Açıl- [24]**
1. Açık hale getirilmek, meydana çıkarılmak.
- G37/10 Mest olup cām-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur
Bağlamış çeşmin **açılmaz** ey perī h'āb-ı hayāt
- Kt9/28 Mışra' mīñ her birisi oldı iki tārīh anuñ
Her kanadı dü **açılır** zīre o bābu'n ni'amīñ
2. (Çiçek için) açmak. || (Sevgilinin saçı için)
çözülme: dağılmak.
- G74/9 **Açılmış** gülşen-i hüsñünde gūn-ā-gūn ezhārı
O bir gül-rū vü sūnbül-mū karanfil-bū semen-
haddir
- G311/18 Şakāyık erġavān u lāle süsen
Açıldı her ne var el-hamdülillāh
- G346/6 Ruħ-ı gül-gūnuna hať geldi ol ğonca-femiñ ammā
Açıldı tāze sūnbül düşdi bülbül özge sevdāya
- G372/4 Sirişkim seylveş aķup çemenzār itdi etrāfım
Açıldı lāle vü sūnbül murādım verdi bitmez mi
- G389/9 Bahār oldı **açıldı** sūnbül ü gül sen açılmazsın
Nedir bu inķibāzıñ ey dil-i Nebzī saña n'oldı
- G389/9 Bahār oldı açıldı sūnbül ü gül sen **açılmazsın**
Nedir bu inķibāzıñ ey dil-i Nebzī saña n'oldı
- Mş2/33 **Açılup** ğoncaveş evvel görünür nevri yine
Bozup etvārını 'aksine döner fevri yine
- G85/2 Kākülün cānā perīşān olsa ger 'anber koķar
Açılur güyā benefşe tāze sūnbüller koķar
- G85/10 Sīne-i Nebzīye urdukça şehā hañçerle sen
Gül biter gül **açılur** ey ğonca-fem güller koķar
- G115/7 Gülistān-ı cihān içre **açılmış** bir gül-i tersin
Yazıķdır bülbülün aġlatma güldür ey lebi gül-ter
- G228/3 **Açılup** ezhār u envār ile tōldı sū-be-sū
Feyz-i aķdesle çemenzār oldı cāy-ı muħterem
- G270/2 O rüy-ı gülşeniñ ğonca-femiñle reşk-i bağ olsun
Açılsun her taraf nergis benefşe göz kulaġ olsun
- Mş2/46 Söylenür dilde hemān Vāmık u 'Azrāsı begim
Açılur bāġda gerçi gül-i hāmrası begim
- G37/6 Şolmasun o gül-dehāniñ tā-ebed ey ğonca-fem
Açılupdur Hızırves çün üstine bāb-ı hayāt
- G394/8 Şafā eyler kimi şahbā ile bağ içre kim anda
Açılmış her taraf sūnbül benefşe verd-i nu'māñı
- Mr5/6 Revnaķ bulup rüy-ı zemin
Zanbaķ **açıldı** yāsemīñ
3. Bir yerin hizmete açılması.
- Kt8/14 Gelüp tūllāb-ı İstanbul sorarlarsa eger tārīh
Diġil Nebzī **açıldı** bāb-ı zībā-ı kütüb-hāne
4. Fala baktırmak, fal açmak.
- G119/6 O zūlf-i müşg-bū yādıyla açdım fāl Muşhafdan
Açıldı Sūretü'l-Ķadr uş hidāyetdir hidāyetdir
5. Neşelenmek.
- G80/9 Gülüp **açılmada** bi'l-cümle ezhār-ı çemen Nebzī
Hemān aġlar gezer dil dīde-i giryān ile yer yer
6. Şansın açılması, bahtın güzel olması.
- G315/14 Kızıl kana bulaşmış çehre-i zerdīñ yine Nebzī
Ķara bahtıñ **açılmaz** böyle düşdüñ ālden āle
- G37/8 Depredüp la'l-i revān-baħşıñ çü ġüftār eylediñ
Şabr ider mi hastalar **açıldı** ebvāb-ı hayāt
7. Fetholunmak.
- Kt6/6 Zamān-ı devletinde ol şehen-şāh-ı civān-bahtıñ
Açıldı her taraf bunca fütūhāt oldı āmāde
- aç ol- [1]** İhtiyaç duymak. || Muhtaç kalmak.
- G318/5 O kelbi ni'met-i vaşl ile tok iç **aç olayım** ben
Zamāne muktezāsınca cezā-yı bā-sezā eyle

aç u muhtâc [1] Aç, yoksul, muhtaç kimse. || Fakir ve ihtiyacı olan.

G285/10 Nebzîyi da 'vet kıl ey hūnī vişālīn h'vānına
Aç u muhtâc u fakîrem lâyıkam ihşāna ben

açık [1] Ulu orta.

G153/5 Gözüm nergis gibi kaldı **açıkda** gelmedi dil-ber
Bu te hîrinden ey dil tā bilindi yā meger gelmez

ad [14] Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. || Şöhret, nam, şan.

Mu22/1 Maḥv-ı vāv ile midādı yazuban pes çıkar **ad**
Bu mu 'ammā işbu vech ile bulur ancak gūşād

G67/14 Bilmezem dīvāne misin ya nesin sen Nebzî
Sāde bir şî 'r ile istersin fenā mülkünde **ad**

G146/10 Ḥabāb-āsā özūn maḥv eyle deryā-yı fenā içre
Cihānda Nebziyā güm-nām olagör **ad** el virmez

G163/8 Dem-be-dem pend ü naşîhat eylerim gūş eylemez
Kim gönüldür **adı** bir bî- 'āra hem-dem oldum uş

G229/1 'Aceb mi söylenilmezse lisān-ı nāsda **adım**
Ki zîrā kimse bilmez āb u ḥāk u āteş ü bādım

G238/18, G288/18, K9/2, K23/7, Mş2/27, N47/2, Tc2/56,
Tr1/59, M4/2

ad bulanık [1] Meşhur olmak.

G199/2 Gerçi biz 'ālem içinde fülān oğlu fülānık
O şehe bende-i kemterlik ile **ad bulanık**

ad eyle- [1] Tanınmak, ün kazanmak, ünlenmek, ad yapmak, isim yapmak.

G315/5 Yine 'aşkıñla bir **ad eyledim** cānā bi-ḥamdi'llāh
Elif-kaddiñ ḥayāliyle dönüpdür kâmetim dāle

ad it- [1] İsim, san, nam kazananlar.

G279/8 Hey di hūnī ğamzeñe kan ide kânün itmeye
Tā-Kıyāmet yād olurmuş nîk ü ger bed **ad iden**

ad ol- [1] Ad olarak verilmek.

Kt3/15 İki kerre olup dāmād zū'n-nüreyñ **oldı ad**
Resülün aldı ol iki benātü'l-ḥayrın ol sultān

ad u şan [1] Ad ve ün, şöhret.

Tr1/59 **Ad u şanı** yok ki ol ad ile yād idem velī
Diyeyim ser-defter-i hîzān ḥüccetle eli

a 'dā [6] Düşmanlar, || Rakipler; diğ er şairler.

G210/10 Nebzî-i şürîdeniñ 'aşkıñla mecnūn olduğun
Ey saçı leylā görüp **a 'dā** atar ardınca seng

K10/29 Kūşende ola rezminde hezārān şad hezār **a 'dā**
Melek bezminde h'vānende ola āyāt-ı büşrāyı

K13/30 Zū'l-kerem zū'r-rahm u zū'l-āşāf u zū'l-ihsāndır
Açmadık dest-i niyāz **a 'dā** eḥibbā kalmamış

K13/32 Baḫsaña ol şāh-ı Cem-cāhiñ kamu luḫfun görüp
Gelmedik pā-taḫtına dostluḫla **a 'dā** kalmamış

Mh3/19 Luḫfuñı **a 'dā** görür şāhim yine cevriñi ben
Āferiñ ey dil-rübā taḫşin saña taḫşin saña

G352/8 İderler anı istisnā güzeller içre kim görse
Edāt-ı fi'l ü ḫarf ile **'adā** ḥāşā ḫalā illā

a 'dā'-ı İslām [1] İslām düşmanı.

Mr1/28 Hem Ḥüseyn ile Ḥasan ol on iki er 'aşkına
Ḫahr olup **a 'dā'-ı İslām** götrile şerr ü fesād

'adālet [1] Hak ve hukūka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkāniyet.

Kt3/8 'Ömer geldi pes andan milket-i dīni idüp ma'mūr
Oturdu taḫt-ı 'adl üzere **'adāletle** olup yek-tā

'adālet eyle-[1] Adaletle davranmak.

G229/12 Yıkıldı mülk-i ten cevri-i sipāh-ı nīm-nigāhiyla
'Adālet eyle zulm itme meded ey şāh-ı bî-dādım

adaş [1] Aynı adı taşıyanlardan her biri. || Dost, arkadaş.

Kt3/26 Ḥasanla hem Ḥüseyn oldı iki şeh-zādeler anlar
O olup ism ü müsem mā ile hem **adaş** u hem pādaş

a 'dā-yı 'anūd [1] İnatçı düşman, inatçı rakip.

K11/17 Dileriz ğālib it **a 'dā-yı 'anūdına** anı
Daḫı hem leşkeriniñ her birini ejder it

a 'del-i devr ü zamān [1] Adaletli zaman ve dönem, adaletle hükmedilen dönem ve zaman.

K12/3 'Aşr u dehrīñ efzālı hem **a 'del-i devr ü zamān**
Şāh-ı şāhān-ı cihān u dāver-i rüy-ı zemīn

'adem [3] Yokluk, hiçlik.

G189/4 Bu dili kıldım emānet saña ḫursun sevdiğim
Ben **'adem** kūyına gitdikde ola ḫayr-ı ḫalef

Kt19/17 'Ademden irişüp mülk-i vücūda
Yüzin gösterdi gökden şanki bir māḫ

Mş2/1 Çü ezel rūḫa **'adem** ülkesi evṫān oldı
Ne ḫoş idi ki o dem başına sultān oldı

adem [13]		Mş1/11	Gayr tursun Bu'l-beşer Ādem Şafiyu'llāh xanı 'İlm-ile göge ağan İdrīs refī'u'llāh xanı
1. İnsanoğlu			ādemī [1] İnsanoğlu.
Mu14/1	Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırık sene kāmīl Hudā dād itmese yetmiş sekiz olsa nedir hāşıl	K23/13	V'eger 'aşk olmasaydı ādemīde Kimesne görmez idi derdnāki
G203/5	Dilā bī-ğam olan ādem degildir Aniñçün cānverciklerde ğam yok		ādemlik [1] Doğru dürüst insana yakışır durum, adamlık, ādemiyet.
Mş2/25	Kim ola ādem olan hāline dil-şād ancağ İtmeye ğam gelicek āh ile feryād ancağ	G356/9	Hāk olup düşdüm yine bağmaz bu ādemlik midir Dostlar Nebzīye baquñ ol perī-ñū n'eyledi
G196/11	Ādemi pīr-i muğāna mest ü ser-gerdān ider Mest-i cān u dil ider 'aşıkları hāmmār-ı 'aşk		' ādet [12] Gelenek durumuna gelmiş, herkes tarafından yapılır olmuş davranış. Alışkanlık durumuna gelmek.
G237/5	Zahr-ı Ādemden hüruc itdikde ervāh-ı ünās Añılurdu ol maħalde 'aşk ile adım benim	Mu1/1	Ezelī ' ādet çü budur ey gül size eziyyet bize taħammül Ağyāra ğayret raķībe hāsed güle istiğnā bülbüle ğulğul
2. Kişi. Adam.		G82/10	İderim eşkimi mül bağrımı büryān Nebzī Bize bu ' ādeti Cemşīd ile çün Cem qodılar
G67/4	Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi Ādem iseñ zāhidā mey-hāneye bir adım ad	G196/17	Ğam yeme Nebzī budur çün işbu rāhīñ ' ādeti 'Āleme rüsvāy olur her kim ider izhār-ı 'aşk
G171/11	Taħammül ide mi bu hāle ādem Nedir ol hāl-i yek-tā kadr-i hımmāş	G312/7	Bu ' ādet ğamze-i hūn-riziñe rüz-ı ezeldendir Ne mümkün terk ide āyīn ü erkānñ cihānda şeh
G194/7	Bu ğarīb ilde ölürsen kim ola ādem aña Okuyup Fātīha üstüme du'ā-h'yanım yok	G382/16	Şorup öldürmek āyīn-i ezeldir Şehā yoħsa size ' ādet degil mi
G238/18	Teħalluş eyledim Nebzī diyü bir nebzeyim zīrā Hemān bir zerre-i nā-çizim ādem diyemem adım	Ms2/6	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek ' ādet saña cevr ü cefā mu'tād
G307/5	Bezm-i 'aşka girmeye ādem gerek Ol raķīb-i kelbi qoma içerü	Ms2/12	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek ' ādet saña cevr ü cefā mu'tād
K23/7	Adın cem' eyleyüp virmişler ādem Havā vu āteşi hem āb u hāki	Ms2/18	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek ' ādet saña cevr ü cefā mu'tād
K23/9	Komuşken ādem içre 'aql-ı derrāk Nedendir ya qomağ hem 'aşk ya ki	Ms2/24	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek ' ādet saña cevr ü cefā mu'tād
K23/11	Eger 'aql olmasa ādemde farzān Kimūñ kimden olurdu havf u bāki	Ms2/30	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek ' ādet saña cevr ü cefā mu'tād
N41/4	Düşürüp 'aşk beyābānıma Mecnūn itdiñ Şaçı leylā beni bir ādem iken başbayağa	N19/1	Rüzgār-ı zürkārñ ' ādeti budur ezel 'Āķil ü dānā olan elbet olur faķre maħal
G241/10	Bir ayak toprağısın bir kaķre-i nā-çizsin Hay Nebzī sen de kendiñ zann idersin ādemim	G176/2	N'ola ğasta gönül la'liñden eylerse em istikrāz Budur ' ādet etībādān iderler merhem istikrāz
G115/10	Hemān bu Nebzīyi zann itme bend-i kākülūñ olmuş Saña üftāde olmuş ey perī-rū çoğdur ādemler		' ādet ol- [1] Gelenek durumuna gelmiş olmak, herkes tarafından yapılır olmak. Alışkanlık durumuna gelmek.
' ādem iķlīmi [1] Yokluk ülkesi. Ahiret; ölüm.		K32/26	Yaķamızdan yapışup urdu boyumuzca yire Düşeniñ ' ādet olupdur ki elin almalı
G153/2	Dil ü cān küy-ı cānāna giderler bir eser gelmez ' Ādem iķlīmīne ya'nī gidenlerden haber gelmez		
ādem şafiyu'llāh [1] Hz. Adem.			

	adet-i hüb [1] Güzellerin adeti.	Mr1/6	Hażret-i Sultān Maħmūd ol şeh-i 'ālī-cenāb ' Adle nā'il Haħka kā'il sālīk-i rāh-ı şavāb
G30/1	Cefādır 'āşıkāna adet-i hüb Zer-i 'aşka miħekdir cevri-ı maħbüb	Ms1/26	Haşendir vech-i pākīñ ħulķ u ħüyüñ cümleden aħsen Dilīñ miftāħıdır ħalb-i şerifīñ ' adledir maħzen
	adı var [1] Kıymeti yok, sâdece nâmi var, şöhereti yersiz.	K10/13	Ķul oldum Nebziyâ bir şâh-ı dildâra kim ' adliyle Unutdurdı bugün İskender ü Dârâb u Dârâyı
N24/4	Rezm-i hicriñde kemân-keş ġamze-i mestiñ durur Adı var 'âlemdede ancaĶ kaşı yayım Rüstemiñ		' Adnâsâ [1] Adn cenneti gibi.
	adım ad- [2] Yürümek için ayaġımı öne doğru uzatıp basmak. Bir işe ilk kez girişmek.	K20/1	Ĥoşâ âb-ı revân-balşşâ-yı dil-cü 'ayn-ı ' Adnâsâ Melîĥu't ta'm u ü 'anber-büy u rûĥ-efzâ şâfu'l levn
G67/4	Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi Âdem iseñ zâhidâ mey-ĥâneye bir adım ad		' adü [7] Düşman, hasım. Rakip.
G238/6	Meseldir mâ-teĥaddemden ki dirler toġdı boġulmaz Rücü' i mümkün olmaz adımışım çün bir adım adım	G34/14	Ne meşâyıĥ ne mürîd ü ne murâd Ne ecânib ne ' adü vü ne ĥabîb
	adı añıl- [2] Adımı zikretmek, adımı söylemek, tekrar etmek.	G52/5	' Adüyla tar olur gülzâr-ı 'âlem Olur yâr ile külĥanda teferrüĥ
G241/1	Adım añılmaz der-i dil-berde zîrâ ben kimim Bende-i kemter kemînim zerreden kihter kemim	G185/7	Gerçi cem' olup ' adü hem-çü nücüm itdi ĥücüm Ķoymadım âĥım şihâbiyla velî birini saġ
G237/6	Zahr-ı Âdemden ĥurüc itdikde ervâĥ-ı ünâs Añıurdı ol maħalde 'aşĶ ile adım benim	G284/2	Sirişkim ĥâk-i pâyıñda eyâ servim revân olsun ' Adünüñ reşĶ ile baġrı dem-â-dem tolu Ķan olsun
	' adil [1] Eşit, benzer, denk.	Mh3/14	Yoġ-imiş sende ĥaĶĶat böyle bilmezdim seni Aşınâ olup ' adüya şimdi terk itdiñ beni
G76/9	Def ü ney ola eger var ise 'âlemdede ' adilim Biriniñ sînesi büryân biriniñ baġrı yanıkdır	Mr1/24	Rehber it ġayb-ı ricâli cünd-i İslâma meded Târümâr idüp ' adüyi kıllalar hem-çü remâd
	' adim [1] Yok olan, bulunmayan.	Tc1/14	İbn-i vaĶt olmuş bu dem cümle ĥalâyıĶ ey 'amü Şuretâ dost-ı muvâfiĶ lîk ma'nîde ' adü
G238/10	Bu dehr-i pür-cefâ vü Ķahrıñ el-ĥaĶ zulm u cevriñde Pey-â-peydır oransız biri ' adimse biñi Ķâdim		' adü-yı bed-liĶâlar [1] Sevimsiz, çirkin yüzlü düşman, rakip.
	' Adiyât [1] Ve'l-'âdiyât askeri. Adiyat Suresi'nin "Yemin olsun nefes nefese koşanlara" ayetine iktibastır. (Adiyat, 100/1)	Mr1/30	İsteriz senden bu maħzûn Ķalbimiz mesrûr ola Ol ' adü-yı bed-liĶâlar dâ'imâ maħĥûr ola
K2/19	Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u ' Adiyât Ķıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Ĥudâ		' adü-yı rü-siyâh [1] Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış düşman, rakip. GünahĶâr düşman, rakip.
	' adil [1] Eş, benzer.	K9/14	Himmet-i ġayb-ı ricâl ile hemân Ola maħĥûr ol ' adü-yı rü-siyâh
G352/9	' Adili 'âlem-i 'uĶbâda vardır varsa ancaĶ Çü yoĶ emsâl ü endâdi bu fânî dünyede ĥâlâ		' âfâĶ [3] Göġün yerle birleşmiş gibi görüñdügü kısımlar, göġün etrafı, ufuklar. Dünya, âlem.
	' adimü'l-misl [1] Eşsiz, benzersiz.	G103/8	Münevverdir cemâliñ âfitâbiyla şehâ 'âlem Mu'aĥtar iden ' âfâĶı o zülf-i misk-sâyıñdır
Mr2/4	Şecâ'atlı vecâhetlü ĥüsâmü'd-dîni ve'd-devle Şehâmetlü kerâmetlü ' adimü'l-misl ve'l-aĶrân	K11/14	Çü budur taĥtġeh-i pâdişeh-i 'Osmâniyân Olarıñ ĥüĶmüni ' âfâĶa irdir münteşir it
	' adil [4] Adalet, hakkaniyet, doğruluk.	Kt5/8	Selâtin-i 'âlem Ķul olsun aña İrişsün hem ' âfâĶa ĥüĶmi hemîn
K13/18	Nebziyâ bir şâh-ı dâdâra Ķul olmaĶ isterim ' Adle mâ'il lîk bu dâr içre Dârâ Ķalmamış		' âfâĶı töldir- [1] Ufku kaplamak, her yere yayılmış olmak.

- K12/31 **Toldırup āfākı** tıtdı 'ālemi şayt-ı enīn
Eyleyüp āhır du 'ā-yı müslimīni müstecāb
- āfākı tıtdı**- Ufku sarmak, her yere yayılmış olmak. || Herkes tarafından bilinmek.
- G359/3 Çīn-i zūlfūn ser-te-ser **āfākı tıtdı** bū ile
Şubh-dem anı tağıtmış çün nesīm ey müşg-mūy
- āfāteyn-i 'ālem [1]** Dünya musibetleri.
- N39/11 Maşūn ola elemden ğamdan **āfāteyn-i 'ālemden**
Hemīşe zāt-ı pākī ola maḥfūz hıfz-ı Ḥālīkda
- āferīn [7]** Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz, bravo.
- G104/6 Sīne-i sīmīnīni çāk-i girībāndan görüp
Āferīn eyler kamu ol sīm-tenler imrenür
- K7/2 Te'āla'llāh bu dil-cū çeşmeye 'ayn-ı revān dirler
Hezārān **āferīn** üstādına pır ü civān dirler
- Mh3/5 **Āferīn** ey dil-rübā taḥsīn saña taḥsīn saña
Cevr ile ey kaddi elfim kāmetim dāl eyledin
- Mh3/10 İtmediñ aşlā vefā zulmı be-her-ḥāl eylediñ
Āferīn ey dil-rübā taḥsīn saña taḥsīn saña
- Mh3/15 **Āferīn** ey dil-rübā taḥsīn saña taḥsīn saña
Eylediñ bilmem rakībīñ üstüme tercīh iñen
- Mh3/20 Luṭfuñi a'dā görür şāhım yine cevriñi ben
Āferīn ey dil-rübā taḥsīn saña taḥsīn saña
- Mh3/25 **Āferīn** ey dil-rübā taḥsīn saña taḥsīn saña
- āfet [5]** Önlenmesi elde olmayan büyük felaket, bela, musibet, badire. || İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın.
- G44/6 Farq eyleyemem rüz u şebi dūd u şererden
Āh eyledigimce dem-i hicriñde hey **āfet**
- G278/11 Böyle **āfetken** yine 'ālem kamu kurbāndır
Görmege bir kez cemālini iderler cān revān
- G382/12 Urup bu sīneye tiğ u sinānın
Dili mecrūḥ iden **āfet** degil mi
- Kt28/2 Her kaçan görsem ruḥ-ı zībāsın ānsız Nebziyā
Yüregim ağzıma qor ḥavfdan ol **āfet** koparr
- K15/11 Öyle bir **āfet** irişi 'āleme
Şiddet-i berdden toñup deryā lebi
- āfet ol- [1]** Afet kesilmek, insanı şaşkına çevirip aklını başından alacak duruma gelmek.
- G78/7 Görün ol ğamzesi fettān ne 'aceb **āfet olur**
Ser-i rāhımdaki 'uşşākıñı pā-māl ideyor
- āfet-i cān [1]** Cana bela ve eziyet veren, ıstırap çektiren güzel.
- Tc2/46 Yaklaşma şaşkın ol gözi seḥḥāra eyā dil
Dānādır o kim dūr ola ol **āfet-i cāna**
- āfet-i devrān [1]** Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan güzel.
- G199/11 Virir ol **āfet-i devrān** yile 'aşıklarını
Sözimiz gerçege çıkmaz ise ger biz yalanık
- āfetler kopar [1]** Afete neden olmak, musibet getirmek. || İçinde aşırı duygusal anlar yaşamak.
- N8/4 Nihāl-i tāzedir ol şūḥ fidān-ı serv ü 'ar'ardır
Bu bāğ-ı köhnede yā Rab ne **āfetler kopar** bi'llāh
- āfitāb [4]** Güneş.
1. Sevgili.
Def'-i zulmet eyle kaldır zūlfūni
Rūşen olsun **āfitābım** māh-ı tāb
2. Parlıt, parlaklık.
- G103/7 Münevverdir cemālīñ **āfitābıyla** şehā 'ālem
Mu'aṭtar iden āfākı o zūlf-i misk-sāyīñdır
- G302/5 Sipih-r-i ḥüsndür rüyuñ cebīnīñ **āfitābıdır**
Zemīn-i türe-i dil şevk-ı ruḥsānīñdır pür-zav
- Th1/12 Aña virmişdir Ḥudā şāhā ki bir ḥüsn ü behā
Āfitāb anuñ katında şanasın necm-i Sühā
- 'afv [3]** Bağışlama, affedilme.
- G385/10 Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ da ḥaṭ-āver
K'olur ḥaṭ ile **'afv** kuluñ cürm ü ḥaṭāsı
- K21/18 Günāhın ehl-i 'işyānıñ mu'āf eyle ḥuşūşā kim
Keremden zehr-i zenb-i Nebziye **'afvıñı** tiryāk it
- Kt3/56 İlāhī ehl-i İmānıñ mine'l-evvel ile'l-āhır
Günāhın **'afv** ü maḥv eyle Ḥabībīñden şefā'atle
- 'afv eyle- [1]** Affetmek, bağışlamak.
- Kt3/62 Kapuñdan ğayra itmez ilticāyı maḥsādı sensin
Koma **'afv eyleyüp** ol müznibi bunca şenā'atle
- 'afv it- [5]** Affetmek, bağışlamak.
- Mş2/69 Ola kim **'afv ide** 'işyānımız ol Raḥmān
Kıla dīdārını iḥsān idüp idḥāl-i cinān
- K32/48 Kerem it merḥamet it luṭfuñi bī-ğāyāt it
'Afv idüp suçunu maḥv eyle kemā-fī'l-bālī
- G235/4 Şuçum çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim suçımı **'afv it** 'afv it suçımı bildim
- G233/7 Şuçunu bildi şehā **'afv it** günāhın bendeniñ
'Özr-i 'özür-ḥ'āh çün maḥbūldür 'inde'l-kirām

	' afv kı1- [1] Affetmek bağıslamak.	K19/4	Hāliyā Gümrük Emīni Hāzret-i İshāk Ağa kim muhibbū'l hayrı ve'l-ihsāndır bī-iştibāh
K1/41	Gerçi çokdur hāl̄t u hābıtım ' afv kı1 zīrā şehā Zāt-ı pākīndir sezā setr-i 'iyāba ibtidā	Kt9/30	Yevm-i kıyām ya Ze'l-celāl bundaki kıldığn̄ gibi Eyle Muḥammed Ağayı dāh̄il-i dāru'l-keremiñ
	' afv olun- [1] Suçun bağıslanması	Kt9/2	Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı Ağa Yarıcısı ola Ḥudā ola ki ol muhteremiñ
K2/62	Dostānım dağı hem hem-sāyegānım kı1 diliñ Şuçları ' afv olunup haşr olalar tahte'l-livā		agaç [5] Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.
	ağ [6]		
	1. Ak, beyaz.	G54/10	Terk idem dirsın dilā 'aşkı 'aceb Mümkün olur mı kopa kökli agaç
G6/2	Gezermişsin rakīb-i rü-siyāha bend olup her cā Revā mı ey yüzi ağım nedir bu vaz'-ı nā-ber-cā	G63/1	Ger kalem olsa agaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim kâbil degil ola 'idād
G87/6	Şehā lutf eyle hem-pervāz idinme nā-münāsibdir Ki sen bir ağ tūtüşin rakīb rü-siyeh zağdır	G107/3	Rakībīñ kaddi zakkūm agaçdır ka'r-ı düzeğe Seniñ ol kâmet-i serviñ begim bağ-ı İremdendir
G347/6	'Arızın Deryā-yı beyzā kākülün Bahr-i siyāh Çoğ gezdim görmedim mislin kara vü ağda	Mr5/21	Giydi agaçlar sebze ton Ezhār u esmār gün-e-gün
	2. Tuzak, ağ.	G91/14	Hünermend naḥl-benddir Nebziyā ol Ki bir agaçda dürlü mīve işler
G157/8	Dāne-i hālīñ görüp pervāz iderken murğ-ı dil Kara zülfün ağ ile tıtdı yerin kıldı kafes		agāh [1] Haberi olan, haberli, haberdar. Uyanık, basıret sâhibi, sırlara vâkıf, müteyakkız.
G347/10	Kara günlerle karañu olsa tañ mı gözlerim Murğ-ı bī-per gibi bī-pervā tıtuldum ağda	G314/1	Dilā o seng-dil hāl-i derünümde degil agāh 'Aceb şürıde-hāl oldum işümdür āh ile eyvah
G185/6	Tıtdı şeh-bāz-ı dilim bir hīle-bāzı 'ālemiñ Ḥālını biñ āl ile zülf-i siyāhın idüp ağ		agāh eyle- [1] Haberdar etmek, ikaz etmek.
	ağ eyle- [1] Ak etmek. Pak eylemek Yüzünü güldürmek, utandırmamak.	G148/12	Varayım dergāhına rāzım açup zār ideyim Yoḥsa ḥālimden o şāhı āhım agāh eylemez
K32/45	Seyyi' ātın ḥasenāt eyle yüzi karasın ağ Şerm ü haclet eyle rüyına getürme alı		agāh ol- [1] Haberdar olmak.
	ağ it- [2]	K6/3	Oldum agāh ol meselden kim lisān-ı halkdadır Kim dimişler bir recül efzāl durur min-mer'etān
	1. Beyaz hāle getirmek, beyazlamak. (Tanıkta saçın ağarması.)		agāz eyle- Başlamak. Tanıkta hicvetmeye başlamak.
G386/4	Görüp ol sāde-rūnuñ bağ-ı ḥüsünün şanmañız ḥālī Kıyup murğ-ı dile beñler siyeh zülfünü ağ itdi	Tr1/1	Yine bir hīz ü 'alağ ḥicvine agāz eyledim Bir mufaşşal yazayım didim velī az eyledim
	2. Yüzünü güldürmek, utandırmamak.		agāze [1] Musikiye, ahenge başlama; fasıldan önce yapılan giriş, okuyucunun şarkıya başlaması.
G39/4	Taḳup zülf-i siyāh-ı dil-beri bu gerden-i cāna Dü 'ālemde göğüs ger alımın açuk yüzünü ağ it	Mş1/22	Gel bahār olunca diñle bülbülün āvāzesin Ḥüb terennümlerle dürlü nağmeler agāzesin
	ağ u kara [1] Beyaz ve siyah İyi ve kötü.		ageh ol- [2] Haberdar olmak, öğrenmek, vakıf olmak.
K10/6	Yine kara haberle ḥat gelicek rüyña yārā Yañıldım zıkr ü evrāđım şaşırđım ağ u karayı	G312/12	İñende gāfil olma hāl-i bīmārān-ı 'aşkıñdan Kıl istifsār mā-fī'l-bāllerin lutf it ol ageh geh
	aga [3] Ağa, bey, efendi.		

- M4/17 **Olayım** bu luğazdan dirseñ **āgeh**
Gubār-ı kalbini Nebzī süpürgeh
- āgeşte** [1] Bulaşmış, bulaşık; ıslanmış, ıslak.
- G165/2 ‘Aleme kay-ı belâyı yağduran gerdün imiş
Ol belâ kayıyla **āgeşte** dil-i mahzûn imiş
- ağına düş-** Tuzağına düşmek, yakalanmak. || Sevgilinin saç tellerine takılmak; gönül vermek.
- N40/4 Rüz u şeb dâne-i hâli ile sevdâda iken
Varup ol zülf-i siyeh **ağına düşdüñ** a gönül
- ağız** [20]
1. İnsan ve hayvanlarda yemeye, insanlarda seslenmeye mahsus uzuv. || Söz.
- Mu21/2 Sü’âl it didi dil nâmından ol serv-i hırâmânın
Şorıcağ şormuşum la’lîn hemân dem kaldı
ağzımda
- G25/1 Yüzün mihr-i münevver zerredir **ağzın** dişin
kevkeb
Hemânâ şüretâ bir tûb-ı usturlâbdır ğabğab
- G142/6 Gözleriñ açdı şehâ bu sîne üstünde şerih
Ağzına kıldı havâle tâ ide dermânımız
- G171/5 Güzellik mühri olmayaydı **ağzın**
Olur mıydı tudağın la’lden faş
- G274/2 Zinde-i câvid buldı Hızırves la’lîn emen
Dil-berâ **ağzın** şadefdir dişleriñ dürr-i semîn
- G300/2 Kudretinden virmiş ol Hâllâk-ı halk ey nîk-hü
Ağzına la’l ü ‘asel gül gibi reng ü dad u bü
- G330/1 Şadefdir **ağzın** ey dil-ber dişindir dağı dür-dâne
Lebiñ yâkût u ya la’l u ya mercân ya nedir ya ne
- G337/8 Tudağın ğoncadır güyâ diliñdir bülbül-i güyâ
Şadefdir hem dağı **ağzın** dişindir dağı dür-dâne
- G360/9 Gözlerimdir revzene **ağzım** kapu
Dil hayâlî şâhına sırça sarây
- G360/3 Hoğkadır **ağzı** lebi yâkût-ı ter
Dişleri ‘ıkd-ı süreyyâ yüzi ay
- G50/1 Çün dürr-i dendânın şehâ oldı şadef **ağzında** derc
Yetmez behâ ‘ıkd-i Süreyyâyı felek eylerse harc
- G104/1 **Ağzına** ey gül-dehânım verd-i ahmer imrenür
O lebi şirîniñe hem kand u sükker imrenür
- G73/10 Her sözi kand u nebât yâ kaître-i âb-ı hayat
Ağzı ol hürî şıfatlu çeşme-i Kevser midir
- G121/3 Çün **ağzı** hoğka-ı sükkerdir anuñ
Dilin tütî-i şekker-hây dirler
- G165/18 Nebzîyi mecnûn iden ol saçı leylânın dağı
Ağzı mîm ü zülfî cîm ü kaşı iki nûn imiş
- G189/8 Ey gönül baħr-i melâhatdir o şâh-ı berr ü yem
La’ldir leb dürr-i yek-tâ dişleri **ağzı** şadef
- G194/12 İftihâr eyleme ey h’yâce baña şanma beni
Dişi dürr **ağzı** şadef tudağı mercânım yok
- G262/3 Ağzı şadefdir dür dişi la’lîn tudağ gevher yanak
Zülfî zer-i âb-rizdir gerdânıdır çün sim-hâm
- G387/7 **Ağzı** ol tütî-kelâmın çeşme-i hayvândır
Cân-baħşdır lebleri ammâ ki dil-keş bir dağı
- Kt30/2 Bir güzel gördüm cihânda misli yok ‘âlemde hîç
Ağzı hoğka dişi incü yoğdur anuñ münkiri
2. Bir yerin ya da mekanizmanın giriş yeri.
- G296/3 Degirmen gibi her ne dâne gelse öğidür **ağzın**
Diliñin başkısı yoğdur ‘aceb farfâra söylersin
- ağız aç-** [2] Konuşmak, gevezelik etmek. || Büyük bir hevesle beklemek, fırsat kollamak.
- Kt14/1 Niçe mesrûr olursun **ağzın açmışdır** ecel çün şîr
Görürsin hişse almazsın saña yetmez mi hâl-i ğayr
- K27/22 Gözün aç sen sen ol ol ehl-i başîret şanemâ
Ağız açma kişiniñ ğrybetine diñle sözüñ
- ağız dadı** [1] Ailede veya toplumda dirlik düzenlik, iyi geçinme, rahatlık; kemalîfiyet.
- G137/8 Va’ d idüp vaşlını şaldın bizi ferdâya yine
Bu **ağız dadı** ile biz dağı çok yalanuruz
- ağla-** [20] Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek. || Kederini dile getirmek, hâlınden şikâyet etmek.
- G80/10 Gülüp açılmada bi’l-cümle ezhâr-ı çemen Nebzî
Hemân **ağlar** gezer dil dide-i giryân ile yer yer
- G147/2 Sırr-ı mektûmum benim dîdem didim faş eylemez
Dil gülüp didi meger **ağlamayup** yaş eylemez
- G167/4 Dün şabâdan nev-ħaber aldım dil-i şeydâ için
Yâr eşiginde yetim oğlan gibi **ağlar** imiş
- G221/12 Bu âlât-ı bahâr ile ğazâna
Çü tınmaz ğonca nergis **ağla** gül gül
- G235/5 Herkes hâline **ağlar** ağlar hâline herkes
Güldüm bu hâle bakup bakup bu hâle güldüm
- G235/5 Herkes hâline ağlar **ağlar** hâline herkes
Güldüm bu hâle bakup bakup bu hâle güldüm

- G288/2 Mürüvvet olmayınca bir güzelden
Çıkarılmış **ağlamağ** ile göz elden
- G319/1 Ger çıkarsa **ağlamağla** dīde-i pür-nem neme
Pâyña işâr ola dīnâr u hem dirhem heme
- Mş2/61 Böyledir çün gelünüz **ağlayalım** zâr idelim
Yüze göz yaşını incü gibi işâr idelim
- Tr2/50 Nehr-i Ceyhün hünveş akup dem-â-dem çağlar
Bu firâka **ağlayup** mâtem tutar ebr-i siyâh
- G240/9 **Ağlar** yaturam Nebzî-i şeydâ gibi her dem
Künc-i ğamıñı seyr ü temâşâya degişmem
- G306/6 Didim ol dem bāğ-ı hüsniñ bülbül-i nâlendesi
Gül gibi güldü didi var bir zamân **ağlayı** ço
- K32/11 Döger ağlamağa koymaz niçe **ağlamayalım**
Niçe hark itmeyelim hırka vu cübbe şâli
- G286/4 İder mülkünde her güne taşarruf
Olur mı **ağlamak** hünkâr elinden
- K32/11 Döger **ağlamağa** koymaz niçe ağlamayalım
Niçe hark itmeyelim hırka vu cübbe şâli
- G62/7 Çarh elinden **ağlamağla** oldu ger çeşmim sepīd
Rüy-ı zerdimden velī yundi kamu gerd ü vesağ
- G95/14 Nebzî-i şeydâ kuluñ kurbânıñ olsun sevdiğim
Cânı çıkşun hicr ile ardınca bir **ağlar** mı var
- G155/4 Ne deñlü diğkat itse bî-başardır zâhid-i hod-bîn
Meseldir çeşm-i a'mâ **ağlasa** bir katre şu gelmez
- ağlat-** [5] Birisinin ağlamasına sebep olmak.
- Tr2/15 Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem **ağladan**
Lâleniñ bağrın kara çâk itdi şadrın ğoncanıñ
- Ms2/26 Tutupdur bāğ-ı dehri âh u zârım 'andelibâsâ
Yazıkdır bülbülüñ **ağlatma** güldür ey gül-i hâmrâ
- G115/8 Gülistân-ı cihân içre açılmış bir gül-i tersin
Yazıkdır bülbülüñ **ağlatma** güldür ey lebi gül-ter
- Mh4/24 İltifâtuñla sevindirdiñ rakîbi ol hârî
Gel yeter cevri idüp **ağlatdıñ** bu Nebzî kemteri
- G144/11 **Ağladır** 'uşşâkı cevriñ lutfuñ ammâ güldürür
Zâtıña ta'lîkdir müyide vü hândidemiz
- ağlâl** [1] Pranga, kelepçe. || İnsanı fani dünyaya bağlayan her şey.
- K32/16 Ehrimenden gelüp ol nâ-kes ü nâ-şâyeste
Tağa boynumuza âzâde iken **ağlâl**
- ağlar ol-** [1] Ağlamaya başlamak.
- N1/3 Nün be-rüz **ağlar olup** 'aşık saña
Nün-ı mahzîndir bu Nebzî bî-ğümân
- Ağlaş-** [3] Birlikte acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.
- K12/30 Bunca şıbyân u ricâl u mü'minât u mü'minîn
Ağlaşup feryâd ile çıkdı semâya dūd-ı âh
- Mr1/10 Dürüşüp eyler du'âlar bunca şıbyân u ricâl
Ağlaşup göz yaşları büryân ider Dirnâ-misâl
- Mr1/46 Nebze ihsânıñ umup her müslimât u müslimîn
Ağlaşup feryâd iderken bir ağızdan ecma'în
- ağnâ** [1] Daha, pek, en zengin.
- G84/10 Ni'am-ı 'aşkı naşib eyledigiçün Mevlâ
Dü cihândan geçüp âvâre gönül **ağnâdır**
- ağü** [1] Zehir. || Sevgiliden ayrılma.
- G180/8 Yine bir kâkûli mâriñ düşüp 'aşkına şevk ile
Yudarsın **ağusun** ey dil idersin zehr ü semden hâz
- ağûşa çek-** [1] Yanına çekmek. || Kucaklamak.
- G119/2 O şühniñ büsesin almağ zarâfetdir zarâfetdir
Miyânın **çekmek ağûşa** nezâketdir nezâketdir
- ağyâr** [41] Gayr, başkaları, diğerleri, yabancılar. || Rakipler.
- G12/3 Şalmur **ağyâr** ile gördüm velîkin mağsadı
'Arz kılmağ kaddini ol kâmeti dil-cü saña
- G23/2 Yine ol nâzeniniñ pişesi cevri ü cefâdır hep
Baña nisbet velî **ağyârına** mihr ü vefâdır hep
- G28/3 Vişâl ile ola mağrûr **ağyâr**
Firâk ile kıla 'uşşâkı hâ'ib
- G49/3 Bu yeter hûbluğña **ağyârıñ** isterse delîl
Şafha-ı hüsniñde yazılan berâhîn ü hücece
- G56/1 Sen şabûh iç vaşl olup **ağyâr** bedle her şabâh
Ben şeb-i hicriñde lâyık mı içem râh-ı revâh
- G61/2 Pendime tutğul benim cân ile cânânım şimâh
Semte yaklaşdırma **ağyârı** iñen yakın ırağ
- G97/8 Bize geldikçe hemân cevri ü cefâ ta'n u sitem
Kerem ü lutf u mürüvvet hemîn **ağyâra** mı var
- G99/4 Bî-vefâ vü pür-cefâ 'uşşâka aşlâ rahm yok
Dem-be-dem **ağyâradır** lutf u hisânıñ ey püser
- G106/1 Bu gönül yârî talebkâr iken **ağyâra** düşer
Gül ararken niçe kimse irişüp hâre düşer
- G120/11 Varup **ağyâr** ile hem-hâne olur teklîfsiz
Gele ğam hâne-i bî-çâreye nâ-çâr kalur

G149/11	Virem bir āh ile āgyārı bāda Buyur bi'llāh seniñ emriñe rāmız	Mh2/5Luṭf ider āgyāra ammā mihrībāndır sevdiğim Zülfi bir seḥḥārdır kim dā'imā efsün ider
G150/5	Yāre var āgyār için ḥātır-periṣān olma hem Yoğ imiş çün kim fenā bağında bir gül hārsız	Ms3/26Ġarīb üftāde yoğ Nebzī gibi hiç āsitānında Geçüp ṣadr üzre āgyārın ṭurur her demde yanında
G151/7	Ütmüşüz ütölmüşüz āgyāra bī-bākiz yine İşbu dār-ı lu'bda bāyız kozı yüzlerdeniz	Ms3/19Seḥāvet kılmada āgyārınā güyā ki Hātemsin Ser-i 'uṣṣāka toğmazsın egerçi mihr-i 'ālemsin
G154/7	Görür rü'yāda āgyār ile yāri Uyursa ṣanma 'āşıkdır kedersiz	N35/3 Görüp āgyār-ile ḡavḡalarımı ehl-i ḥıred Budur ancak bu cihānda ṣeh-i merdān didiler
G163/1	Dür olup yāra yine āgyāra hem-dem oldum uş Ayrılıp gülden çü bülbül ḥāra hem-dem oldum uş	N38/1 Her demi āgyāra cānā kıldığın iḥsān gibi Bu dil-i nā-şādı yakdın āteş-i sūzān gibi
G202/3	Furşat el virdi ṣehā āgyāra yār olduñ yine Ḥāk-i rāhūndan velī üftādegāna pay yoğ	Tr2/26 Ben ḡamda olam şām u ṣehēr dehr-i fenāda Āgyār ile dem dem o güzel zevk u şafāda
G204/1	Dime rāzın ṣaḡın āgyāra dilā zār olsañ Der-i dil-berde dile çāreyi nā-çār olsañ	Tr2/19 Āgyārı ṣehā āh-ile rahm eyledigimce Dirler ki melekdir göre şeyṭāni çü taşlar
G204/10	Dileriz 'āşıka kıl 'ayn-ı 'ināyetle nazar Dimezüz eyleme āgyāra cefākār olsañ	G340/8 Gör ol bīḡāne-meṣreb āşināya raḡbet eyler mi Kaçar 'āşıkları gördükçe her dem meyli āgyāra
G211/3	Seni āgyār ile dün ḡüşe-i ḡülşende görüp Didim olmuş ḡüzeri ḥār ile ol ḡonca-femiñ	G264/11 Ne deñlü cevri iderse eyleyüp mihrini āgyāra Yine ol māh-rūya dem-be-dem ṣevḡım olur muḥkem
G212/1	Neyler ol āgyār elinde dāmen-i pākiñ seniñ Yiri yoğdur dāmeninde ḥār u ḥāşākiñ seniñ	āgyār-ı bed-kirdār [1] Kötü yollu düşman, kötü yollu rakip.
G222/7	Gün gibi 'arż-ı cemāl eylersin āgyāra velī Gösterirsin 'āşıq-ı bī-çāreye rüy-ı celāl	G167/2 Bülbülü zār eyleyen ḡülzār içinde ḥār imiş 'Āşıka ḡan aḡladan āgyār-ı bed-kirdār imiş
G236/5	Bir ṭutar ben bende-i dīriniñi āgyār ile Öldürür bir gün beni bu ḡayret-i ḡayriyyetim	āgyār-ı bī-ḡayret [1] Gayretsiz, çabasız düşman.
G255/1	Gördüm āgyār ile yār olduñ çü dildārım benim İḡtiyārım gitdi elden kalmadı 'ārım benim	G188/14 Ṣehā Nebzīye ḡalmışdır reh-i 'āşkıñda cān virmek Hele āgyār-ı bī-ḡayret bu yolda itmesünler lāf
G269/9	Ṣehā 'uṣṣāka her dem cevri ü āgyāra vefā kılma Gehī luṭf eyleyüp ber-'aks kıl kim cānibeyn olsun	āgyār elinden [1] Başkaları, rakip yüzünden çekilen elem.
G276/9	Sen çekersin cevriñi ol ider āgyāra vefā Nebziyā yanında bir şu celb iden desti şıyan	G286/12 Ümīdim bu ṣehā luṭf eyleyüp kıl Ġiribānım ḡalāş āgyār elinden
G296/6	Sāna bir kimse yārım diyü niçe rāzını açsun Ġil işlanmaz deḡānında varup āgyāra söylersin	āgyār ol- [1] Düşman ve yabancı olmak. Rakip olmak.
G314/8	İdüp dāmen miyāna rāh-ı 'āşka girdim uş cānā Beni terk eyleyüp āgyāra meyl itmek deḡildir rāh	G345/8 Eylese 'āşıq-ı şādıklarımı ḡilme revā Ġāzāb u ḡahrına maḡzar heme āgyār olsa
G326/2	Meded ey nāzenin luṭf it nazar kıl 'āşıq-ı zāra Kerem kıl terk idüp 'uṣṣākıñı meyl itme āgyāra	āgyār-ı bed [1] Kötü rakip, fena yabancılar.
G328/9	'Aceb āgyār ile ṣoḡbetde midir Nebzī o ḡüb Zannım oldur ki seni öldüre ḡayḡu bu gice	G208/12 Baña it her ne dilā ḡātırā cümle sitemi Varup āgyār-ı bede kendini çift eyleme tek
G367/1	Her demi āgyāra cānā kıldığın iḥsān gibi Bu dil-i nā-şādı yakdın āteş-i sūzān gibi	āgyār-ı bed-ḡāh [1] Fenalık, kötülük isteyen rakipler.
G385/8	Ḥāḡkımda ne dirse yüzüm aḡ alınım açıkdır Āgyāra ḡo ḡalsun ṣanemā yüzi ḡarastı	G379/5 Leb-i lā'linden irḡürdi şifā āgyār-ı bed-ḡāha İrişdirmez baña zerre ḡadar dermāni gördün mi

- rakip. **ağyār-ı bedkār [4]** İşi gücü kötülük olan düşman,
- G333/4 Hemîn dil-ber dağı böyle idüp 'uşşâkıını mahzûn Dem-â-dem lutf u ihsânım kıılır **ağyār-ı bedkâra**
- G359/13 Âsitânında görüp **ağyār-ı bedkârı** gönül Meyl kıılmaz ayağın tozına cânâ süre rûy
- G93/7 Yine taşlaklığım terk eylemez **ağyār-ı bed-kârın** Birezce tîşe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur
- G326/9 Geçüp **ağyār-ı bedkârın** begim meclisde şadr üzre Garîb üftâde olmuşdur çapuında Nebzî bî-çâra
- ağyār-ı hâr [1]** Değersiz, itibarsız rakip.
- G173/7 Taħammül eyleyüp âzârına **ağyār-ı hârın** dil Çü bülbül istemez ol gönca-leb gül-femden istihlâş
- ağyār-ı rüsvâyî [1]** Kötülükle şöhret bulmuş, rezil, kepaze rakip.
- G22/11 İdinmişsin hezâr **ağyār-ı rüsvâyî** vü şeydâyî Ser-i küyünde bu deñlü segâni kim çeker cânâ
- ağzı zemzem [1]** Ağzı mübarek zemzem, zemzem gibi tatlı. || Hoş konuşan.
- G85/5 Çün yüzündür Ka'be **ağzın Zemzem** ey zülfi Şâm Hâlîñ idüp istilâm 'aşıkların' abher қоқар
- âh [41]** Âşğın, aşk ateşiyile ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi. || Aşk acısı çeken aşğın ah çekerken ağzından çıkan duman.
- B5/1 Baħr olup eşkim ayağı üstüme **âhım** sehâb Lîkin âteş yağdırır bu ol olur dağı serâb
- G3/5 Ne 'aceb **âhım** üninden pür iken kûbbe-i çarğ Niçün işitmeysin ey yüzi gün vay saña
- G29/2 'Âşıkın matlûbı ancak dünyede vaşl-ı habîb **Âh** kim olmasa illâ arada mel'ün rakîb
- G39/5 Sırışkim yir yüzün garğ-ı fenâya virdi ey **âhım** İriş sen de toğuz kat âsumânı mey-ħoş-ı bağ it
- G62/10 Nebzî-i şeydâ-gönül gamla 'aceb âlüftedir Bir atadan bir anadan toğdı şankim iki **ah**
- G76/1 Çarğ-ı atlas göge **âhım** dütütünden boyanıkdır İki yirden meh ü ħurşîd-i 'alemveş yamanıkdır
- G92/1 Berğ urup çün bu dil-i pür-süzdan **âhım** sürer Şu'ledir târik-i hicriñde baña râhım sürer
- G117/4 Bulmadım bir kes ki esrârım aña izhâr idem **Âh** kim derd-i derünüm cümleten aħfâdadır
- G130/5 N'ola dehri tuta **âhım** firâk-ı gül-'izârımla Çemende bülbülü nâlân iden çün verd-i ħandandır
- G132/7 Kaşın mâhım şihâb **âhım** gamın ebr eşkim uş bārân Melek çehreñ felek çapuñ çapuñ şemse müşebbehdir
- G139/8 ħyâb u râhat virmez ehl-i 'âleme leyl ü nehâr Rûz dil-süz **âhımız** şeb nâle-i şeb-ğrîmiz
- G148/12 Varayım dergâhına râzım açup zâr ideyim Yoħsa ħâlîmden o şâhı **âhım** âğâh eylemez
- G149/11 Virem bir **âh** ile ağyârı bâda Buyur bi'llâh seniñ emriñe râmız
- G151/5 Âteşiz bir demde yağmakta cihânı **âh** ile Bâridiz zâhirde gerçi kim sözi buzlardanız
- G157/6 ħıfz için düşmenden ey yâr-i vefâdârım seni Şubha dek **âhım** tolanur küyuñı hem-çü 'ases
- G164/7 Yandırır bir gün seni **âhım** şihâbı ey rakîb Ol melek yanında gel İblisveş turma siviş
- G185/8 Gerçi cem' olup 'adü hem-çü nüçüm itdi hüçüm Koymadım **âhım** şihâbıyla velî birini sağ
- G186/2 Ğamze-i ħün-rîzi gördüm eylemiş der-kâr tîğ **Âh** kim düşmez elinden ey gönül her-bâr tîğ
- G191/6 Hoş muşâhibdi baña hicriñ deminde dūd-ı âh **Âh** kim ol dağı turmaz bir nefes yanımda yok
- G241/7 Künc-i hicriñde enîsim **âh** cāngâhım durur Dîde-i ğam-dîdeden ağan demimdir hem-demim
- G256/8 Âh vâh ile fenâya gitdi 'ömr-i nâzenîn **Âh** kim geçdi günüm tazıyî'-i evkât eyledim
- G257/2 Rüyüñi görmeklik için ey yüzi mâhım benim To lanur heft-i semâyi tâ-seħer **âhım** benim
- G277/5 Mü'essir seng-i ħârâya bu **âhım** ey dil-i dil-ber Velîkin saña te'sîr itmez andan sen dağı serdsin
- G309/7 Tünd bād-ı cevriñe **âhım** ħavâle eyledim Dirgüren şâhım muķâbil düşdi şarşar şarşara
- G340/3 Eger bir **âh** ile yağmazsam anuñ nüħ revâkıını Kalur mı ey gönül varsun öğünsün çarğ-ı devvâre
- G362/8 Siz dağı ey gözlerim pâyına yârin şu döküñ Sildi süpürdi yine ferrâş-ı **âhım** yolunu
- G368/4 'Ayn-ı Kevserdir dehâmın leblerindir Selsebîl Nâb la'liñ bade-i Tesnimveş **ahlâ** gibi
- G396/4 Şeb ü rûzına cihânın bu imiş bā'is olan Dem-i hicriñdeki **âhım** dütütünüyle 'alevi
- K26/11 Zülm-i ğamda neler çekdiğimi kim bile **âh** Meh-i enver gibi 'âlemde hüveydâ degilim

- K29/6 Yuf cihāna kim vire āhır fenāya cümlemiz
Çün ledū li'l-mevt dinildi **āh** mine'l-mevt āh u vāh
- K29/6 Yuf cihāna kim vire āhır fenāya cümlemiz
Çün ledū li'l-mevt dinildi āh mine'l-mevt **āh** u vāh
- K32/38 Yanıyor nār-ı nedāmetle günāhın añup
Geçürür uş dün ü gün **āh-ile** māh u sāli
- Mş2/9 Bu imiş kısmet-i taqdīr-i Hūdā n'idelim **āh**
Hatm ide soñ nefes imān ile bārī Allāh
- Mh3/2Her seher nālemden ey meh gelmeñin nefrīn saña
İderim derd-i derūnum **āh** ile tebyīn saña
- Tc1/66 Her biri bir 'abd-i 'aciz cümleñiñ hāli tebāh
Şafha-ı dehre yazup geçmiş niçe cān **āh** şāh
- Tc2/19 Ağyārı şehā **āh-ile** raħm eyledigimce
Dirler ki melekdir göre şeytām çü taşlar
- Mş2/26 Kim ola ādem olan hāline dil-şād ancak
İtmeye ğam gelicek **āh** ile feryād ancak
- G314/2 Dilā o seng-dil hāl-i derūnumdan degil āġāh
'Aceb şūrīde-hāl oldum işümdür **āh** ile eyvah
- Mü2/7 Güyā ki diliñ **āh** ile feryādını bilmez
Ol mest-i teġāful
- Mr5/11 **Āh** u enīn-i 'āşīkān
Toldı sürūd ile naġam
- G249/6 Leyle-i firķatde her şeb tā-seher meshūr idüp
Encümi bīdār iden **āh** u enīnimdir benim
- āh eyle-** [7] Ah etmek, acı ile içini çekmek. ||
Beddua etmek, ilenmek.
- G75/9 Şol kadar **āh eyledi** dil nīm-niġāh eylemediñ
Zülfī siyāhım seni ben bilmez idim tā bu kadar
- G44/6 Farķ eyleyemem rüz u şebi dūd u şererden
Āh eyledigimce dem-i hicriñde hey āfet
- G327/11 Firāk ile kaçan **āh eyledikçe**
Şeb-i muzlım döner rüşen nehāra
- G291/7 Şehv ile **āh eyledimse** rü-be-rü hışım eyleme
Şer'-i enverde şehā ma'zürdür nisyān iden
- G148/2 Ben didim şaklar dilim sırrım der-efvāh eylemez
Çeşm-i giryānım gülüp didi meger **āh eylemez**
- G116/1 Her kaçan **āh eylesem** şan meh-i enver budur
Zulmet-i ğamda begim 'āşīka reh-ber budur
- G336/11 Olup abdālī anuñ niçeleri **eyleyüp āh**
Başına bōrki külāh kisveyi şāl eylemede
- āh it-** [3] Feryat etmek, inlemek, şikāyet etmek. ||
Kederden içi yanmak.
- G299/10 Eser itdikçe Nebzī tāb-ı hicrānı dil-i zāra
Derūnī **āh idüp** her dem dirim yā Hū veyā min-Hū
- G65/11 Āsumān zann itme ey māh derd ile **itdikçe āh**
Kubbe-i mīnā düzildi başımñ üstünde dūd
- G210/7 Zülf-i şeb-gūnuñ ğamiyla tā-seher **āh itmesem**
Baġlamazdı her nefes āyīne-i ħalbirimde jeng
- āh u efgān** [3] Ağlama, inleme, feryat edip
sızlanma.
- G377/7 Dem-be-dem gülşende naġmeñ **āh u efgāndır** senin
'Āşīk-ı cānān imişsin bülbülā bildim seni
- G210/3 **Āh u efgānım** budur hať itdi rüyūñda zuhūr
Ey dirīġā gitdi nām u gitdi nāmūs gitdi neng
- G117/9 **Āh u efgānñ** şakın işitmeñin ol māh-rū
İncinür Nebzī efendim sevdiğim beg-zādedir
- āh u enīn** [1] Ah çekerek ağlayıp sızlamak.
- Mr1/13Rüz u şeb **āh u enīn** oldı bize yā Rabbi kār
Kapuña geldik niyāza ağlayurak zār u zār
- āh u feryād** [2] Ağlama, inleme, feryat etme,
sızlanma.
- G229/8 O gül-rū lāle-ħad ğonca- 'izār u yāsemem-ruhsār
Hezārāsā fiġān itsem işitmez **āh u feryādım**
- G237/10 Yürü bülbül daħı der-beyza degilken Nebziyā
Tutmuş idi bāġ-ı dehri **āh u feryādım** benim
- āh u fiġān** [3] Ağlama, inleme, feryat etme,
sızlanma.
- Mş1/69 Yoħsa soñra fā'ide virmez hezār **āh u fiġān**
- G189/6 Meclis-i 'uşşākda bir mutrib-i mestāneyim
Ney durur **āh u fiġānım** sīne-i pür-yāre def
- Ms3/14Ayırdı çarħ-ı keġ-refťār sen ğonca-dehānımdan
N'ola tolsa cihān bülbül gibi **āh u fiġānımdan**
- āh u fiġān eyle-** Ah etmek/eylemek, feryat etmek,
iç çekmek. || İlenmek
- Tc2/41 Men' itme beni **āh u fiġān eylesem** ey gül
Feryāda gelüpdür bu gönül bāġ-ı cihāna
- āh u fiġān kıl-** [2] Üzüntü ve kederin etkisiyle
baġırarak ağlayıp inlemek.
- Tc1/55 Nā-sezā devriñ bu tavrından **kılup āh u fiġān**
Ĥasb-i hāl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebān
- G113/4 Bülbül tıramaz vaķt-i ħazāna dek anıñçün
Rāħatsız olur dil çü **ķulur āh u fiġānlar**
- āh u vāh** [4] Keder, teessüf, ızdırap gibi duyguları
ifade için kullanılan feryat fiġan sözcüğü. || İnlüyüp sızlanma.

K29/6	Yuf cihāna kim vire āhir fenāya cümlemiz Çün ledü li'l-mevt dinildi āh mine'l-mevt āh u vāh	G335/8	Hastayım dārü's-şifā-yı devrde Bulmadım derdime çāre āh vāh
Tc1/68	Eylemiş bi'l-cümle erbāb-ı şadākat rū-be-rāh Kalmamış ehl-i ḥaḳīḳat 'ālem içre āh u vāh	G335/12	Çeşm ü ser hem dest ü dil oldu maḥal Āb u ḥāk u bād u nāra āh vāh
G344/14	Sirişkiñ 'ālemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzī Odur bülbül gibi zīrā bu āh u vāha şāyeste	G166/5	Meskenim peygüle-i ğam āb u dānem āh vāh Pisterim ḥāk-i mezzellet yaşadığım bir katı taş
G308/14	Cevr-i yārān ile her dem artmada derd ü keder Geçdi 'ömrüm Nebziyā eyvāh āh u vāh-ile āh u vāveylā [1] Feryat figan.	G256/7	Āh vāh ile fenāya gitdi 'ömr-i nāzenīn Āh kim geçdi günüm tażyī'-i evkāt eyledim āḥar [1] Başka, diğەر.
G108/9	Bāğ-ı dehri tōldırupdur āh u vāveylā ile Gülşen-i 'aşkıñda Nebzī bülbül-i şeydā mıdır āh u zār [6] Ah etme ve inleme.	N55/3	Bu mażmūnı daḥı āḥar haberde dīnlemişsindir Ṭavīl aḥmak durur küllī velī pūr-fitnedir aḥşar āḥbāb [5] Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.
G374/11	Ġamiñla rüz u şeb ey dil-fürüzüm āh u zār ile Vücüdüm za'fa vardı nāle ile hem-çü nāl oldu	K27/12	N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a'dāya Çü ḥamūl olmada āḥbāb elemin bārı özüm
Th1/23	Ḥançer-i bürrān ucundan āh u zār bu deñli ne Ṭatlu dillerle Misālīniñ girüpdür göñline	Tr2/45	Ḳanı āḥbāb u ḳanı aşḥāb u ḳanı akrabā Uşta bir daḥı yaturdum dāder-i cān-āverim
Mş2/64	Dūd-ı āh ile kıbāb-ı feleği tar idelim Āh u zār ile ferişteheri bī-zār idelim	Tr2/21	Dür ider āḥbābdan āḥbābı ba'de'l-ıḳtırān Bu imiş me'mūl olan bu dūn gerdūndan hemīn
N30/4	Bir gül-i gülzār-ı cāniñ 'andelībidir göñül Ol sebebdendir dem-ā-dem āh u zār eksik degil	Tr2/21	Dür ider āḥbābdan āḥbābı ba'de'l-ıḳtırān Bu imiş me'mūl olan bu dūn gerdūndan hemīn
Ms2/25	Tutupdur bāğ-ı dehri āh u zārım 'andelībasā Yazıḳdır bülbülün ağlatma güldür ey gül-i ḥamrā	N20/3	Lā'ubālīyim baña ṭa'n itmestün āḥbāblar İḥtiyārımıla degildir izṭrārı olmuşum āḥbāb ol- [1] Dostluk kurmak.
G399/8	Cüdā sen gibi yārimden çü bülbül gül-izārımdan Dem-ā-dem āh u zārımdan figānımdan cihān mемlū āh u zār it- [1] Ağlamak inlemek.	K3/2	Te'āla'llāh yapıldı bu binā çün ḳubbe-i mīnā Ferāḥ-yāb oldı āḥbāb çeşm-i a'dā oldu nā-bīnā āḥbār-ı vaşl [1] Kavuşma haberleri.
G111/9	Belā küncünde āh u zār iderken İşitmiş dimemiş nālem bu kimdir āh vāh [10] Keder, teessüf, ızdırıp gibi duyguları ifade için kullanılan feryat figan sözcüğü. İneyip sızlanma.	G144/13	İşidildi Nebziyā āḥbār-ı vaşl efvāhdan Rū-be-rū olup 'aceb ol şāhdan işidemiz 'ahd [1] Söz, yemin.
G335/1	Ṭoymadım vaşl-ı nigāra āh vāh Ḳanmadım būs u kenāra āh vāh	G221/9	Ḳanı 'ahd ü vefā-yı yār-ı dil-cū Ḳanı zevḳ u şafā-yı dār-ı cülcül 'ahd it- [1] Söz vermek, yemin etmek.
G335/2	Ṭoymadım vaşl-ı nigāra āh vāh Ḳanmadım būs u kenāra āh vāh	Mh2/19	'Ahd idüp meyl itmeyem şimden-gerü her-cālara Şūḥ u şehri-āşüb u fettān-ı cihāndır sevdiğim 'ahd ü peymān [1] Kuvvetle verilen söz, yemin.
G335/4	Gül-'izārım terk idüp ben bülbülün Göz göre yār oldu ḥāra āh vāh	G379/7	Ferāmüş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymānı O kelb-ile leb-ā-leb devr ider peymānı gördüñ mi 'ahd-i 'adl [1] Adalet zamani, adaletle hükmedilen zaman.
G335/6	'Andelīb-i zārveş nālendeyim Başladım feryād u zāra āh vāh		
G335/10	Dem aḳıtsa gözlerim olmaz 'aceb Oldı bağrım pāre pāre āh vāh		
G335/14	Hālīmi 'arż idemem Nebzī yine Ol güzeller şāhı yāre āh vāh		

- K13/22 Uş Cenâb-ı Hâzret-i Mahmûd Hân kim
'**Ahd-i 'adlinde** merâmet olmamış câ kalmamış
- '**ahd-i hüsn [1]** Güzellik çağı.
- G390/7 Revâdır nâm-ı Hâtem Tayy olursa '**ahd-i hüsnünde**
Vişâliñ ni'meti 'uşşâka zîrâ râygân oldu
- âhen [3]** Demir || Demir gibi katı, sert.
- G380/9 Soğuk **âhen** döğüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî
Dil-i sengîn-i yârî nerm ider dînârdan ğayrı
- G396/6 Zer ü sîm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek
K'ola **âhen** bedeni yûregi pülâd-ı kavî
- âhenin [1]** Çok kuvvetli, pek sağlam.
- K12/27 Atdırup hem humbera vü kulleler çün **âhenin**
Anlar anda bunda ammâ rûz u şeb itdi du'â
- âheng it- [1]** Ses çıkarmamak, bir şeyi hoş görerek
karşı çıkmamak, itiraz etmemek, sıkıntıya katlanmak.
- G103/5 Dem-â-dem meclis-i cânânda **âheng itmege** bi'llâh
Sîneñ güyâ def olupdur şadâ-yı nâle-nâyîndir
- âheng-i ney [1]** Neyin hoş sedası, nağmesi.
- N44/4 Ğam-ı 'aşk-ile fiğân itmekle
Başdurupdur bu dil **âheng-i neyi**
- âheste âheste [8]** Yavaş yavaş, ağır bir biçimde. ||
Sırası gelince, bir ara, bir vakit
- G305/5 Şızar **âheste âheste** gözümden
Yaşım ol âteşin ruhsâra karşı
- G324/1 Dile tokunmasa tîriñ eger **âheste âheste**
Tolar mıydı veremle bu ciğer âheste âheste
- 324/2 Dile tokunmasa tîriñ eger âheste âheste
Tolar mıydı veremle bu ciğer **âheste âheste**
- G324/4 Şeherde depredüp bād-ı şabâ zülfi dil-ârâyî
Birbirine sünbülveş deger **âheste âheste**
- G324/6 Yolunda oğ gibi toğrı iken o kaşı yayıñ ben
Cefâ vü cevr ile kâddim eger **âheste âheste**
- G324/8 Yine bend itdi zülfine dil-i âzürde hicrânı
Çeker semt-i vişâline meger **âheste âheste**
- G324/10 Yazıkdır Nebzîye cevr itmegil bi'llâh kim yoğsa
Sever i' râz idüp senden dige **âheste âheste**
- G339/2 Gönül meyl itdi bir şâh-ı civâna dağı nev-reste
Sevilmez şimdi ammâ kociur **âheste âheste**
- ahfâ [1]** Çok gizli, pek gizli.
- G117/4 Bulmadım bir kes ki esrârım aña izhâr idem
Âh kim derd-i derünüm cümleten **ahfâdadır**
- âh-ı âteşnâk [1]** Ateşli ah, inleyiş.
- Kt12/2 Bu bî-pâyân bağr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki
Şoğulmaz **âh-ı âteşnâk** ile serd ile hem toñmaz
- âh-ı âteşnâk-i dil [1]** Gönülün ateşli ahı, inleyişi.
- G100/3 Şeherde **âh-ı âteşnâk-i dilden**
Felekler ey mehim göge boyanur
- âh-ı dil [1]** Gönül ahı, gönül serzenişi, gönül
üzüntüsü.
- G372/8 Uyutmaz kimseyi râhat komaz şeb rûz 'âlemde
Fiğân u **âh-ı dil** kalb-i şerîfinde yir itmez mi
- âh-ı dil-süz [1]** Gönülün yanmış olanın ahı.
- G64/6 Ğamım ebr oldu eşkim oldu bârân rûz-ı hicriñde
Dem-â-dem berç urur bu **âh-ı dil-süzüm** hürüşüm
ra'd
- âh-ı seher [1]** Seher vakti çekilen ah, edilen dua,
herhangi bir şey için verilen emek.
- Tc2/39 Sünbüllerini şaklayacak **âh-ı seherden**
Tökünmeye nev-reste iken bād-ı hâzâna
- âh-ı süznâk [1]** Yakıcı inleme.
- K10/12 Dil-i sengîn-i dil-ber hayf kim nerm olmadı gitdi
Bu **âh-ı süznâkim** hüd eridir seng-i hârâyı
- âhîr [11]** En son, nihayetinde. || Ebediyen, sonsuza
dek.
- Mu11/2 Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlıñda 'ayân
Âhîri yâ itdi kâddim hicriñ ey kaşı kemân
- G197/9 Nebziyâ çeşmiñ yaşı dil âteşi **âhîr** seni
Şübhesiz bir gün kıurlar hem ğarîk u hem harîk
- G209/12 Ğam-ı ağıyâr ile ölmem muğarrer
Beni bu ğayret **âhîr** ider ihlâk
- G259/2 Hicriñ gibi bu dilde özge elemi bilmem
Bu derd-i verem **âhîr** bağırm dele mi bilmem
- G262/2 Ol mîm-fem kâddi elif ol hüsn ü hulkı lâ-kelem
Nün itdi **âhîr** kâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
- K12/32 Toldırup âfâkı tutdı 'âlemi şayt-ı enîñ
Eyleyüp **âhîr** du'â-yı müslimîni müstecâb
- K24/1 Olmak dilerseñ hürrem-dil **âhîr**
Ey şâh-ı 'âlem incitme hâtır
- Mr4/1 Ey dil sirişkiñ seyl eyle **âhîr**
Deryâ-yı 'aşka pâyân bulunmaz
- K29/5 Yuf cihâna kim vire **âhîr** fenâyâ cümlemiz
Çün ledü li'l-mevt dinildi âh mine'l-mevt âh u vâh

- Ms4/26 Nebzî-i şeydâ bu şeb feryâd iderken bî-mecâl
Ahîri ğam gicesiniñ rûza buldı ittişâl
- Tr2/24 Kim şihâb oqın atar kavı-ı kuzahla der-kemîn
Ahîri dünyâ-yı dünüñ çün fenâ imiş dirîğ
- ahîr ol-** [1] Bitmiş olmak, sona ermek. || Ölmek.
- G228/13 'Ömrüm ey Nebzî şeb-i hicrinde **ahîr olmadın**
Ölmedin budur ümîdim rûz-ı vaşlına erem
- ahkâb-ı güzîn-i Seyyidü'l-Kevneyn** [1] İki cihanın efendisinin seçilmiş zamanı . || Hz. Muhammed (S.A.V.) dönemi; Asr-ı Saadet.
- K13/39 Dağı aşhâb u **ahkâb-ı güzîn-i Seyyidü'l-Kevneyn**
Kirâm-ı dîn ü milletdir mükerrerler olalar hep
- ahkar** [2] Hâkir, fakir, zavallı, aşağı.
- K2/50 Ümmetiñden bir za'îf ednâ vü bî-tâkatdır ol
Zerre-i nâçizveş **ahkar** hebâdır zîr-i pâ
- Ms1/37 Kuluñdur cümleden **ahkar** şehâ bu Nebzî-i nâ-çâr
Düşüpdür ğuşşaya derd-i vücüduñla olur bîmâr
- ahker** [2] Ateşli kül, kül ile karışık ince kor.
- G72/4 Ğıdâsı nâr-ı âhidır idinmiş
Semendervâr **ahkerden** telezüz
- G115/2 Benim şabr u kararım yok seniñ inşâfın ey dil-ber
Yanam pes nâr-ı aşka tâ olunca bu tenim **ahker**
- ahlâf** [2] Halefler, sonra gelenler, birinin yerine geçenler veya geçecekler.
- G188/8 Tarîk-ı aşka kânün eyleyüp cân terkini evvel
Telef oldu selef cümle hilâf itmeye pes **ahlâf**
- K2/59 Hâşşaten bu bendeniñ eslâfını **ahlâfını**
Hişşemend eyle şefa'atle buları dime lâ
- ahlâk** [1] İnsandaki iyi veya kötü huylar, tabiat.
- K187/6 Hülkuñla kıldın halkı bend ger muhkem u ger
müstemend
Ahlâkma eyler pesend pây u gedâ mîr ü 'avâm
- ahmak** [2] Budala, akılsız, aklı kıt, bön. || Gafil, divane.
- K26/4 Niçesi ola müyesser baña bu fazl u kemâl
Ahmakım ğâyet ile elyağ u ahrâ degilim
- N55/4 Bu mazmûni dağı âhar haberde diñlemiştir
Tavîl **ahmak** durur küllî velî pür-fitmedir akşar
- Ahmed ağa** [1] Ahmed Ağa.
- Kt10/14 Bu emre illâ oldu mü'ekkel
Ahmed Ağa ol şâhib dirâyet
- Ahmed-i Muhtâr** [1] Seçilmişlerin en övülmüşü, Hz. Muhammed.
- K3/11 Bi-hakkın **Ahmed-i Muhtâr** esâsın ber-çarâr eyle
Görüp itmâmını Nebzî didi bu mışra'ı târîğ
- ahmer** [2] Kırmızı, kızıl.
- G72/12 Kebâbı hem şarâbı surğ ister
İder yârân **ahmerden** telezüz
- ahsen** [1] Çok (daha, en, pek) güzel.
- Ms1/25 Hasendir vech-i pâkiñ hulk u hüyuñ cümleden **ahsen**
Diliñ miftâhidır kalb-i şerîfin 'adledir mahzen
- ahşama dek** [1] Akşama kadar.
- G255/7 Gündüzün **ahşama dek** mahzûn u mağmûmdur
gönül
Nâle vü efgândır tâ şubha dek kârım benim
- ahter** [2] Kevkeb, necm. 2. Talih, baht.
- G73/2 'Âlemi kılan mücellâ ol meh-i enver midir
Yohsa ol burc-ı melâhat üzre sa'd **ahter** midir
- ahter-i gerdün-ı melâhat** [1] Güzellik semasının yıldızı. || Güzelliğin dönen talih.
- Mü5/9 Çün şubh-dem ey **ahter-i gerdün-ı melâhat**
Seyrâna çıkupsın
- ahû** [5] Sevgilinin gözleri, ahu gözlü sevgili
- G12/1 Şayd olunmaz ey gönül ol gözleri **ahû** saña
Vaşşdır bildim qarîb olmaz o tünd-hû saña
- G122/3 Dişi incü saçı şeb-bü gözi **ahû** hilâl-eburü
Seniñ mahbûbuñ ey dil gör ne hûb-rûy u ne zîbâdır
- G128/2 Olaydı ey dil-i şeydâ bu fânî dâr medâr
Ne hoş idi gözü **ahûlar** ile kâr şikâr
- G301/2 Çah-ı zeķanda ol hâl-i hoş-bü
Deşt-i Hutende seyr eyler **ahû**
- G384/11 Bu şeb ol çeşmi **ahû** hasretiyle güm güm inleddim
Sipihrine kıbâbı bu dem-i yâ Hüya söz var mı
- ahû-yı harem** [1] Harem ceylanı.
- G107/8 Didim tîriñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña
Didi vahşî degildir bu ki **ahû-yı haremdendir**
- ahvâl** [10] Haller, durumlar. || Hâdiseler, olup bitenler,
- G12/5 Dün etîbbâya didim **ahvâlimi** bir bir bakup
Didiler mekr eylemiş bir ğamzesi cädü saña

- G12/8 Rüz u şeb zâr u figânîñ ser-bülend idüp revân
'Arz ider bî-çäre dil **ahvâlini** yâ Hû saña
- G44/13 **Ahvâlini** 'arz eyledi uş Nebzî-i kemter
Bâkî ne disün k'olmaya ma 'lüm sa' âdet
- 217/9 Ola kim rahm ide **ahvâliñe** ey Nebzî-i şeydâ
Mufaşşal 'arz-ı hâl eyle o şâha olmasun mücmel
- G275/2 Sü'âl it çeşm-i mestînden bu mest-i 'aşkıññ hâlin
Meseldir bu bilürler mest olanlar mest **ahvâlin**
- G304/5 Bülbül-i şürîdeveş **ahvâliñi** 'arz itmege
Gülşen-i bâğ-ı melâhatde gül-i handâmı sev
- G315/1 Şabâ **ahvâlimi** 'arz it yûri var ol ruhı ale
Digil hicriñde dönmüşdür vücûdî şanasın nale
- K4/2 Gel ey nefis aña bu hâli yine müncer olur bu şân
Gözetme gayrı **ahvâli** kulağın tut baña bir ân
- K26/21 Kime kim 'arz idem **ahvâlimi** def'-i ğam için
Yetürür derdime derdim ü çü çârâ degilim
- N34/3 Kaçan **ahvâlimi** yazmak dilesem sen şehime
Tutuşır kâğıdım elde dağı yanar kalemim
- ahyânen** [1] Zaman zaman, ara sıra.
- G148/9 Gerçi **ahyânen** felek maqbûl ider hâcâtımız
Hâşılı anı dağı ber-vefk-ı dil-h'âh eylemez
- ahyânü'l bülûğ** [1] Bâliğ olma, erginlik zamanı.
- K5/8 Hubb-ı dünyâdan ben ol dem Nebziyâ çekdim elim
Sâl-i târihim benim çün oldı **ahyânü'l bülûğ**
- Ahzâb** [1] Hizbler, bölükler, kısımlar, gruplar. ||
Ahzâb Suresi. (Ahzâb, 33/...)
- K2/7 Zümre-i Şâffât **Ahzâb** içre qalmaz ol kişi
Kim ide Furkân ile ol haqqı bātıldan cüdâ
- ahzâr** [1] Yeşil, yemyeşil.
- G72/10 Bahâr oldı yeşillendi çemenzâr
Şehâ olmaz mı **ahzârdan** telezüz
- ahz-ı kîn** [1] Kin tutan, kin tutucu.
- K12/12 Tu' me-i şimşir ü deşne küşte-i tîğ-i teber
Eyleyüp ol kâfirini hâşıl ola **ahz-ı kîn**
- ak-** [40]
1. Akmak. || Göz yaşı dökmek.
- G115/6 Düşer mi pâdişâhım hâk-i pâynında olup ber-bâd
Hevâ-yı zülf-i pür-tâbîñla çeşmimden **aka** nemler
- G123/9 **Akıcak** dîde-i Nebzî karışık eşk ile dem
Heme-câ atlas-ı surhî vü münakkaş başılır
- G138/11 Her dem dem ü nem **akmadadır** çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz
- G193/4 Âteşin olma hevâ-yı kibr ile
Âbveş ten-pest olup hâk üzre **ak**
- G197/7 Eşk-i dîdem cüş idüp **akdı** ser-â-pâ 'âleme
Didiler anı görenler hâzihî bahrun 'amîk
- G199/4 O ki 'âlemde bahâr irdigini bilmez ise
Gözimiz yaşına baksun **akıyor** boz bulanık
- G212/8 Bilmezem Bahr-i muhîden mi çıkar başı anuñ
Dem-be-dem **akar** kesilmez çeşm-i nemnâkiñ seniñ
- G216/10 Yazar iken şanemâ vaşf-ı ruhuñ Nebzî seniñ
Kuramaz dem-be-dem **akar** gözi yaşı kalemiñ
- G220/10 Ne hâletdir ki 'aşk odı fîrüzân olmada Nebzî
Akar her dem yine eşkim söyündürmez budur
müşkil
- G259/3 **Akdıqça** gözüm âbı şanma söyünür nârım
Hâke karılıp cismim ber-bâd ola mı bilmem
- G274/3 Kan karışmış eşk-i çeşmim **akdı** la'liñ yâdına
Ravza-ı cennet gibi hüsnuñ mükemmel ber-devâm
- G323/8 Nedendir eşk-i dîdem ki bitürmez bir gül ü lüle
Velikin turmayup **akar** tolu gibi zemîn üzre
- G327/13 Gözüm deryâ gibi cüş itdi **akdı**
Gör ol servi gelür mi hiç kenara
- G372/3 Sırışkim seylveş **akup** çemenzâr itdi etrâfım
Açıldı lüle vü sünbül murâdım verdi bitmez mi
- K28/23 Dîde-i ğam-dîdeden **akup** dem-â-dem hün-ı dil
Hâk-i pây-ı dil-bere her dem olur îsâr gül
- Kt18/22 Yine ba's oldı süy-yı devlete uş 'izz ü ferr ile
Meseldir bu kim olur **akdığı** mecrâya câri mâ
- G55/2 Tîğ-ı cevri-yâr ile her dem olup bağrım cerih
Gâhî dem **akar** gehî akar şadîd u gâhî kîh
- G55/2 Tîğ-ı cevri-yâr ile her dem olup bağrım cerih
Gâhî dem akar gehî **akar** şadîd u gâhî kîh
- G113/7 Dîdemden **akar** eşk-i revânım bağa bilmez
Düş olsa saña serv-i revânım ne zamânlar
- G27/3 Dem-be-dem cüş eyleyüp **akmaqdadır** seyl-i sirişk
Korkarım bir gün binâ-yı 'ömrimi ide harâb
- G62/4 Berd-i derdiñle şeb-i yeldâ-yı hicriñde şehâ
Bağladı dîdemden **akan** kan etrâfımda yağ
- G76/8 A begim 'aşkıñım yok durur inkâra mecâlim
İki çeşmimden **akan** eşk ü demim iki tanıkdır

G93/4	Harāret bākīdir tā rūz-ı restā-hīze dek dilde Aķan bu cūy-ı eşkimle şanursın söndürülmüşdür	' akd-i müvālāt [1] Dostluk kurma, sevgi ile bağlanma.
G105/6	O deñlü girye kıldım haşretiñle Aķan bu demde demdir nem değıldir	G308/4 Bā'is-i hüzn ü elemdir ey gönül hübb u vedād İtme pes ' akd-i müvālāt her denī güm-rāh-ile
G129/4	Āteş-i āhı duhāmıdır semā 'aşıklarıñ Āb-ı çeşmi katresidir işbu aķan cūybār	' akd it- [1] Yapmak, düzenlemek, tertip etmek. Bağlanmak.
G241/8	Künc-i hicriñde enīsim āh cāngāhım durur Dīde-i ğam-dīdeden aķan demimdir hem-demim	M3/12 Zer ü sīm mihrini ger fıkd idesin Birini dağı anuñ ' akd idesin
G243/10	Düşüp teb-tāb-ı zülfiñe hevā-yı la'l-i nābīñla Aķan bu eşk-i hūn-āba ten-i hākim dolāb itdim	aķder [1] Çok kudretli, çok maharetli.
G280/12	Firāk-ı la'l-i nābīñla gözümden Aķan yaşlar olur yākut u mercān	K34/10 Muhaşşal her neye meşğül olsa Anı derk itmede olupdur aķder
G299/7	Varup pāyına döksem dīde-i terden aķan yaşım Ġazablanma gerek çün serv ayağında dem-ā-dem şu	' akīb [1] Bir şeyin ardından gelen, arkası sıra giden.
G319/14	Hicr-i la'l-i yār ile cūş itdi hūn-āb-ı ciger Nebziyā yol virmiyor dīdemden aķan dem deme	G4/4 Bir hānde kılsañ 'āşıka bulur şafā-yı bī-kerān 'Unf u ğazab līkin ' akībinde müheyādır kaşa
G219/7	Gele güftāra kaçan söz yerine sükker aķar 'Acabā bir dili tūñ-i şeker-hā mıdır ol	aķıt- [4] Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak; dökmek.
G267/7	Aķar iki taraftan baħr-i hūsne İki ruhsārıñ olmuşdur iki cūy 2. Zamanın çabuk ve fark edilmeden geçmesi.	G82/5 Aķıdup lüle-i çeşme gibi hūn-ı cigerim Kurmuş dīde-i ğam-dīdeme hem dem kıdılar
G59/6	Şu gibi çeşme-i çeşmimden akıp kalmadı nem Dem aķar şimdiki dem dīdelerimden mesfūh 3. Meyletmek, Gönül vermek, aşık olmak.	G128/8 Yüzüm türāba döşenmiş başımda yeller eser Gözüm şular aķıdup hem gönülde nār yanar
G106/5	Şu gibi her tarafa meyl idüp aķma şanemā Giderek bir gün anıñ yolını gör yāre düşer aķ [1] Ak, beyaz.	G336/2 Ġam-ı 'aşkı ten-i nālīdemi nāl eylemede Aķıdup seyl-i sirişkim pāy-māl eylemede Mh2/8Cevr ile 'uşşāk-ı pür-derdiñ ğamın efzūn ider Aķıdup eşk-i revānım Dicle vü Ceyhūn ider
G346/1	O mäh-ı çārdehiñ parmaklarıyla hem o aķ aya Dilā gör beñzemez mi beş hilāle dağı bedr aya ' aķ [1] Asi, isyankar.	' akıbet [6] Bir işin sonu, nihayeti, neticesi, sonucu
G192/12	Senden ayru düşmüşüm bir bed-likā mekrūha kim Yüzi kara müfsid ü mekkār u bir ' aķ u 'alak aķarşu [1] Nehir, dere, çay, ırmak gibi devamlı akıp giden su.	G56/12 Āteş-i şevk ile seyl itdiñ sirişkiñ ābını ' Aķıbet hāk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyāh
K20/6	Gelince bu zamāna böyle ber-cāy-ı feraħ-zāde Esüp bād-ı şabā ammā aķarşu yoğ idi aşlā aķça [1] Para. Mal, varlık.	K4/18 Gerekmez bu fenā dehr içre 'izzet şöret ü şevket Olur çün ' akıbet fāñı nedir bu mülk ü māl evtān
G214/9	Aķçasızlıkdan begim hālīñ yaman İşlemez mi ya ki darb-hāneñ senin	K5/2 Müddet-i a'mār-ı ādem her ne miķdār olsa çoğ ' Aķıbet tomār-ı 'ālemden olur bir demde yoğ
		K14/15 Dağı hem ' akıbet ĩmān u Kur'an-ile hatm eyle Karīn-i mağfıret idüp muvaffaķ eyle Rıdvaña
		Kt27/4 Va'de-i vaşlını uş yār yine yarına kodı Şabr it elbet bu yalanıñ çıkısar ' akıbeti
		Mş1/59 ' Aķıbet hāke vücūduñ bir kefenle kor hemān Nebziyā bu çarh ile ya neyleyüp n'itmek gerek ' akıbet-endiş [1] Sonunu düşünen.
		Kt18/13 O mīr-i bī-nazīr u hüşyār u ' akıbet-endiş Müdebbir 'ārif ü zū'l ibtişār u 'ākil ü dānā

akıt- [5] Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek. || Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Tr2/2 Yine tölâb-ı felek ber- 'aks devrân eyledi
Akıdup seyl-i belâ zehr-âb rîzân eyledi

G44/3 Bu dîde-i ğam-dîde ne kanlar **akıdupdur**
Ger olsa dili eyler idi 'arz-ı şikâyet

G127/3 Gözüm yaşın dem-â-dem **akıtısa** n'ola şâhım
Bî-çâreniñ huzûra ma 'rûzi mâ-cerâdır

K18/5 **Akıtdı** bunda pes bu 'ayn-ı pâki ol kerem-kâmı
Kim oldur ketîudâ-yı âşaf ol zât-ı şerif a 'lâ

K15/18 Şarşar esdi esmedi bād-ı nesīm
Buzlar **akıtdı** bu çarhın tölâbı

'akīde [1] Ağdadan yapılan, çeşitli renkte, kokulu, katı, ağızda güç eriyen bir şeker çeşidi.

G378/3 Yemiş dil h'ân-ı vaşlın'da **'akīde**
Anıñçün sükkere yok iştihâsi

'akīl [4] Akıllı kimse, arif, irfan sahibi, olgun insan.

G28/7 Bunu bilmekte hayrân oldı **'akīl**
İrişmez hikmetine fikr-i şâ'ib

G144/6 Ser-te-ser pā-mâldir hāk-i rehiñde 'aşıķān
Farķ olunmaz pādışāhım **'akīl** ü şüridemiz

K36/5 Müdebbir **'akīl** ü hoşyār u şāhib-rāy u bi-hem-tā
Nazīri yokdur emsāli miyānında bu esnāda

K118/14 O mīr-i bī-nazīr u hūşyār u 'akībet-endīş
Müdebbir 'arīf ü zū'l ibtişār u **'akīl** ü dānā

'akīl ol- [1] Akıllı olmak, akli başında olmak, sağduyulu olmak.

K5/5 Nefsine şıbyānveş aldanma ey dil **'akīl ol**
Kim zen-i dehrin olur şem'-i vidādı bī-furūğ

K33/22 Hār-ı lā-yefhemūdūr hārda olur mı temyīz
Daħı bed-aşl u fūrū-māye de **'akīl olmaz**

'akīl ü dānā [2] Akıllı ve bilgili kimse.

K30/6 Monla Şālih işbu merķad şāhibi
'Akīl ü dānā idi zū'l-ibtīşār

K117/6 Tārīķında nazīrin yok olup bī-misl ü bī-hem-tā
Suħanver maşlahat-perver müdebbir **'akīl ü dānā**

'akīl ü dānā ol- [1] Akıllı ve bilgin olmak.

N19/2 Rūzgār-ı zūrķārın 'ādeti budur ezel
'Akīl ü dānā olan elbet olur fakre maħal

'akl [8] Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi.

G28/20 Meħākimlerde bu tayy-i sicillāt
Dile ķıl ķāziyā var **'aklı** nā'ib

G54/14 Mā'il olma hūb-rūlar hūsnüne
Nebziyā var ise **'aklıñ** turma kaç

G57/8 Kadd-i yāre beñzemez ammā o serviñ ķāmeti
Kıldılar **'akla** mülāyim oldıyıçün muştalāh

G61/10 Kes başın kâfir raķibiñ virmegil aşlā amān
Nebziyā var ise **'aklıñ** diñle sözüm baña baħ

G205/10 Hezārān zūlfı şeb-bū var Nebzī bağda ammā
O sünbül-mūyduz **'aklıñ** perişān eyleyenden ilk

G256/1 **'Akılmı** beydaķ dilim fīl nefsimi at eyledim
Ferz-i 'aşķımla felek Leclācını māt eyledim

G369/10 Nebziyā bildim seni şeydā kılup Mecnūnvār
Eyleyen **'aklıñ** perişān ol siyeh perçem gibi

K23/11 Eger **'akl** olmasa ādemde farzan
Kimün kimden olurdu hāv f u bāki

'Akl-ı Nebzī [1] Nebzī'nin fikri, düşüncesi.

G261/9 **'Akl-ı Nebzī** bend olupdur kākül-i pūr-tābiña
Şanmağil ben bende-i diriniñi kim bendeyim

'akl al- [1] Bir kimseyi düşünemeyecek duruma getirmek, aklını kaybettirmek.

Tc1/27 **'Akl alup** şīrin kelāmi olsa nutķı hem-çü kand
İlm ile olup müselleml eylese hāsān pesend

'akl-ı derrāk [1] Çabuk anlayan, kavrayan akıl.

K23/9 Kōmuşken ādem içre **'akl-ı derrāk**
Nedendir ya kōmaķ hem 'aşķ ya ki

'akl-ı küll [2] Kāinata görülen umumi ahenk. || Her şeyi kavrayan akıl; tam akıl.

G193-10 Kānķı zāt içre ki cüz'ī 'aşķ ola
'Akl-ı küll dir aña yā Hū el-fırāk

K23/22 Bu rāzı Nebziyā fehmi idemezsin
Egerçi **'akl-ı küll** olursa hākī

'aklı perişān eyle- [1] Aklını karıştırmak; birini ne yapacağını bilemez duruma getirmek, şaşırtmak, bocalatmak.

Mh2/13 Eyledi 'aklım perişān şive ile nazları
Urdı sīnem yāre kıldı ğamze-i ğammāzları

'aklıñ al- [1] Aklını başından almak, çekiciliği ve güzelliğiyle büyülemek.

G244/13 Kim **aldı 'aklıñ** ey Nebzī dir iseñ
Sen aldın ey benim çeşmi siyāhım

	' aql u cān [1] Akıl ve Gönül.	Mh1/6Şeh-i Sultān Maḥmūd Ḥjān gibi ḥākāne der-peysin Seḥāda yoḡdur akrānīn meger kim Ḥātem-i Ṭaysın
G53/5	'Aql u cānı kayd u bend idüp o kāfir kāküli Çeşm-i ḥün-ḥ'arı alur bu mīlket-i dilden ḥarāc	' aks [1] Tersine, tam tersi, ters yönde; Akis, yansıma, görüntü.
	' aql u dil ü cān [2] Akıl, gönül ve can.	K32/31 Yetişür ' aksine devr eyledi bunca demdir Koy varsun yabancıñ kaḥbe vü köhne Zālī
Tc2/32	Ḳaldım yaluñuz mūnis ü ḡam-ḥ'ār daḡı yoḡ ' Aql u dil ü cān serssem olup bezm-i belāda	' aks it- Aksetmek, yansımak.
G245/9	Ġaret itdi kişver-i ' aql ü dil ü cānı amān Küfr-i zülfünden ḥalāş it dīnim īmānım benim	G358/4 Münevver kıla nārī düdü tārīḡ Emir-ber ' aks ide rüz u leyālī
	' aql u fikr [3] Akıl ve fikir. Düşünme yeteneği, mantık.	aḡşar [1] Çok kısa Kısa olan insanlar.
G297/8	Dilersen 'aşḡdār olmaḡ şakım kim pend-gīr olma Cünün āsarıdır bi'llāh ' aql u fikri başdan şav	N55/4 Bu mażmūnı daḡı āḡar ḥaberde diñlemişindir Ṭavīl aḡmak durur küllī velī pūr-fitnedir aḡşar
Mh4/12	'Aşḡn ey Leylā beni Mecnūn u şeydā eyledi ' Aql u fikrim cümleten tārāc u yağmā eyledi	' aksine dön- [1] Beklenildiği, umulduğu gibi gerçekleşmemek, aksi olmak.
K10/10	Reh-i 'aşḡ içre bir ferzāne güm itdim ki dil dirler Yitürdüm ' aql u fikrim bulmadım arayı arayı	Mşr2/34 Açılıp ḡoncaveş evvel görinür nevri yine Bozup etvārını ' aksine döner fevri yine
	' aql u nefis: Akıl ve nefis.	aḡup çağla- [1] Deliler gibi akmak.
G169/11	Cān u dil vehm ü ḥayāl ü hiss ü ḡalb u ' aql u nefis Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşḡbveş	Tkb2/49 Nehr-i Ceyḡūn ḥünveş aḡup dem-ā-dem çađlar Bu firāḡa ađlayup mātem ṭutar ebr-i siyāḡ
	' aql u şabr u dil [1] Akıl, sabır ve gönül.	aḡvā [1] Kuvvetli, çok kuvvetli.
G191/3	Gitdi ' aql u şabr u dil 'aşḡnıñla bī-kes ḡaldım uş Ḥālīmī 'arz itmege yanımda yārānım da yoḡ	Kt3/52 Sirāc-ı ümmet olmuşdır ḥadīs ile mübeyyendir Anıñcün mezḡebidir fi'l-mezāhib muḡkem ü aḡvā
	' aql ü cān u dil [1] Akıl, can ve gönül.	al- [26]
N11/1	Dutuşdı nār-ı şevḡa yandı ' aql ü cān u dil ten hem 'Acedir bu ki eşkim dīdeden seyl-āb ider her dem	1. Gölünü kazanmak, sevgilinin ilgisini çekmek.
	' aql ü dil [1] Akıl ve gönül	G232/7 Hezār efsūn idüp dildārım aldı zāhid-i sālūs Diriḡā ḡāfilīn īmānımı şeyṭāna aldırđım
G359/5	'Aql ü dil hem cān u ten şevḡnıñla ma'mūr oldılar Sāye-i 'adliñde ābād oldı şāḡā çār-sūy	2. Ağıza almak, hakkında konuşmak.
	aḡrabā [1] Aralarında kan bağı olan kimseler.	G329/9 Şehā zikr-i lebiñ almaḡ dehāna Ne lāyıḡdır raḡībe o pelīde
Tr2/45	Ḳanı aḡbāb u ḡanı aşḡāb u ḡanı aḡrabā Uşta bir daḡı yaturdum dāder-i cān-āverim	3. Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.
	akrān [4] Aynı yaşta olanlar, yaşıtlar. Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.	Kt6/17 Ḥuşūşā Nemçe küffārın soyup aldı Beligrādı Şalup ḡāke serin hem ḡānumānıñ virdi ber-bāda
G245/18	Bir ḡün ey Nebzī-i şeydā ḡayret-i ađyār ile Bilmişim ḡalt eylemekle yoḡdur akrānım benim	K12//45 Nemçeden aldı şehen-şāḡ-ı evān ḡışn-ı ḡüzīn
K34/2	Ma'ārif şāḡībi Senyör Etenker Odur akrānı mā-beyninde eşher	K12/13 Ḳal'a vü şehrin alup ḡārāt-ı emvāl eyleye Çün muḡarrer eyledi ol düşmenin cürmin hemān
K35/2	Beyān ki tercemān ki tercemān-ı sālīs-i Roma Odur akrānı içre bī-bedel bī-misl ü bī-hem-tā	Kt6/23 Alındı cün o kal'a himmet-i şāḡ-ı cihān ile Ḥāḡrāne didi tārīḡını Nebzī-i üftāde
		4. Evlenmek.

- K13/21 Bu dağı oldu dāmād **aldı** bint-i Faḥr-i Kevneyni
Sipīhr-i 'izz ü rif'atde muḳārīn oldu mihr ü mäh
- M4/15 N'ola birin de sen **alsañ** n'olursın
Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
- K13/16 İki kerre olup dāmād zü'n-nüreyñ oldu ad
Resülün **aldı** ol iki benātü'l-hayrın ol sulṭān
5. Bir bedel karşılığında temin etmek, satın almak.
- G341/10 Sīm ü zerden dağı kıymetlü yanında o raḳīb
Nebziyā bildim seni **almaz** o şūḫ bir paraya
6. Almak || Sevgiliye tutulmak, âşik olmak.
- G248/8 Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olmam hiç
Metā'-ı 'aşkı **aldım** dağı her kālādan el çekdim
- G376/4 Baña āl eyleyüp ol al ḥaddi
Görün **aldı** beni çeşmi elāsi
7. Almak. || Ölüm yoluyla bu dünyadan ayırmak.
- G145/7 **Alur** la l-i lebi cān naḳdini şīrīn kelāmıyla
Teraḫḫum eyleyüp bir büse yā niçün bedel virmez
8. Haber almak.
- G167/3 Dün şabādan nev-ḥaber **aldım** dil-i şeydā için
Yār eşiginde yetim oğlan gibi ağlar imiş
- K32/46 Seyyi'ātın ḥasenāt eyle yüzi ḳarasın ağ
Şerm ü ḥaclet eyle rüyına getürme **alı**
9. Tasayı, kederi almak
- G255/9 Nebziyā cānım virüp **aldım** ḡam-ı cānāni ben
Ḥamdü li'llāh aşılıdur işbu bāzārım benim
10. "Buyur al, kabul et" anlamında bir hitap.
- G376/3 Baña āl eyleyüp ol **al** ḥaddi
Görün aldı beni çeşmi elāsi
11. Öpücük almak.
- G305/3 Te'eddüb eyle şeft-ālūsın **alma**
Ruḫundan o leb-i gül-nāra ḳarşu
- G380/7 Görürseñ uykuda cānāni **al** būs-ı lebin soñra
Cevāb-ı bā-şavāb olmaz dilā inkārdan ḡayrı
12. Bahsetmek, zikretmek.
- K26/5 Ebleḫ ü dün u denīyim beni **almañ** dile siz
Ehl-i şī'r añladınızsa beni ḥāşā deḡilim
13. Bir bedel karşılığında temin etmek, satın almak.
- K19/15 Şarf idüp **aldı** anı çün bunca denānīr-i kesīr
Şaymadı hiç biş ü kemi görmedi ḳaydın diremiñ
14. Almak (aklım).
- G244/14 Kim aldı 'aklıñ ey Nebzī dir iseñ
Sen **aldın** ey benim çeşmi siyāhım
15. Kaptırmak.
- G232/8 Hezār efsün idüp dildārım aldı zāhid-i sālūs
Dirēḡā ḡāfilīn imānımı şeyṭāna **aldırdım**
16. Konuşmaya başlamak.
- N21/3 Bezm-i 'aşkıñda raḳībīñ vaşl ile **aldı** nevā
Bāde-i firḳatle hicriñ ḫ'vāni ḥāşıldır baña
17. Almak, birlikte götürmek.
- Tr1/25 yanma bir vaḳt ile **aldım** idi pāk ola diyü
göz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü
18. Elini tutmak. || Dert ve kedere düşmek.
- G194/6 Yine pā-māl-i firāḳ olalı ser-gerdānam
Ġuşşadan özge dağı destimi **alanım** yok
19. Yakasını toplamak.
- Tc1/54 Rāh-ı bāḡa şubḫ-dem oldum şabā ile revān
Gördüm **almış** yakasın destine ḫār-ı bī-amān
20. Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.
- K26/13 Ḳaçan **alamı** dağı ben murḡ-ı şikārımı 'aceb
Şeh-bāz-ı ḳudsveş çün ki murabbā deḡilim
- Āl** [5] Aldatma, düzen, tuzak, hile. || Sevgilinin sürekli aşığı aldatması.
- G7/9 **Āl** ile şayd eylemişken Nebziyā murḡ-ı dili
Bir niḡāḫ itmez yine ol gözleri ala baña
- G185/6 Tutdı şeh-bāz-ı dilim bir ḫīle-bāzı 'ālemiñ
Ḥālını biñ **āl** ile zülfi siyāhın idüp ağ
- G315/14 Kızıl ḳana bulaşmış çehre-i zerdīñ yine Nebzī
Ḳara baḫtūñ açılmaz böyle düşdüñ **alden** āle
- G315/14 Kızıl ḳana bulaşmış çehre-i zerdīñ yine Nebzī
Ḳara baḫtūñ açılmaz böyle düşdüñ **alden** āle
- G342/8 Müşebbek dāmıdır cismim ḫümā-yı vaşlıña şāhım
Velikin murḡ-ı vaḫşī düşe mi bu **āl** ile dāma
- āl** [4] Aile, sülale.
- K1/14 Eyledim bā-vūs' u ḳudret taşliye teslīm ile
İdim andan bi't-teba' **āl** ü şāḫābe ibtidā

K8/7	Āline aşhâbına her dem Eyleye Hâk lutfımî ĩsâr	G398/11	İderdi 'av'avım 'ayyûka a'lâ pâyê bulurdum Huzûrunda seg-i küyuñla ta'dâd olunursam say
Kt1/1	Şalât ile selâm olsun saña vü âliñe Hâkdan Durûd-ı lâ-yu'ad bâdâ zi-mâ her ĥin eyva'llâh	K2/34	Beyyine lâzım degil 'Aşrññ şehisin fi'l-Beled Gâşiyedâr olmak A'lâ saña bi'l-İhlâş Ta-hâ
Kt3/38	Sa'âdetlü daħı ol Ca'fer-i Tayyâr ibnü'l-'am Daħı bi'l-cümle âl ü ehl-i beyt-i Muştafâ yâ Rab	K18/6	Akıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pâki ol kerem-kânı Kim oldur ketĥudâ-yı âşaf ol zât-ı şerif a'lâ
	âl eyle- [2] Hile yapmak, oyun oynamak, aldatmak.	K26/10	Sâyeveş rüy-i zemîne döşeyüpdür beni çarĥ Evc-i rif atde bugün gün gibi a'lâ degilim
Mh3/7	İtmedik mekri kômadıñ baña biñ âl eylediñ Râh-ı 'aşkıñda civân u merd iken Zâl eylediñ		a'lâ ol- Daha yüksek, en yüksek, pek yüce olmak.
G376/3	Baña âl eyleyüp ol al ĥaddi Görüñ aldı beni çeşmi elâsı	G306/12	Dirlik olsun tek hemân ey kelb-i küy-ı dil-berim Benden a'lâ ol idüp 'av 'av yüri ġavġâyı ko
	âl it- [3]		alabil- [1] Alma ihtimali veya imkânı bulunmak.
	1. Kırmızı renge boyamak Aldatmak.	G208/9	Alabilsem dehen-i pür-fiteniñden fetvâ O rakîb-i seg-i bî-dîniñ idem yirini ĥak
G78/4	O kalem kaşlu saçı lîka yüzi kâġıd-ı âl Baña âl itmek için yañaġımı âl ideyor		'alağ [2] Kan pıhtısı.
	2. Aldatmak, hile yapmak. Kendine âşık etmek.	G192/12	Senden ayrı düşmüşüm bir bed-likâ mekrûha kim Yüzi kara müfsid ü mekkâr u bir 'âk u 'alağ
G108/1	Âl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır Bülbüli nâlân iden ol ġonca-ı ĥamrâ mıdır	Tr1/1	Yine bir hîz ü 'alağ ĥicvine âġâz eyledim Bir mufaşşal yazayım didim velî az eyledim
G78/4	O kalem kaşlu saçı lîka yüzi kâġıd-ı âl Baña âl itmek için yañaġımı âl ideyor		a'lâ-kad [1] Yüksek, uzun boy.
	âl kâġıd Kırmızı kaġıt Kırmızı gül yaprakları.	G130/3	Çemenzâr-ı dilim kim pürdür a'lâ-kad güzellerle Hemânâ kuvvet-i tab'ımla beyt-i naĥl-bendândır
G469/1	Rüyü nigârññ bir âl kâġıd Kaşı kalemdir gözi 'Utarid		âlâm Elemler, acılar, üzüntüler.
	ala [2]	G159/10	Yatur dârü's-şifâ-yı fırkatñde Nebzî-i nâ-çâr Ana ġam laĥm u 'azm âlâm şasâvet şaĥm ü desm olmuş
	1. Açık kahverengi, ela (göz hakkında).		'alâmet [1] İşâret, belirti, nişan, emâre.
G108/1	Âl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır Bülbüli nâlân iden ol ġonca-ı ĥamrâ mıdır	G38/16	Göñülde gözde başda od şu toprak Budur ehl-i hevâyâna 'alâmet
	2. Ala, alaca, karışık renkli.		âlât-ı bahâr [1] Baharın aletleri, araçları, vasıtaları.
G207/1	Şarınmış ala fes üzre beyâz destârı pek nâzik Kuşanmış hem o kâfir-kîş gör zünnârı pek nâzik	G221/11	Bu âlât-ı bahâr ile ĥazâna Çü tınmaz ġonca nergis aġla gül gül
	âlâ Yüksek, çok		'alâ-vefķu'l-merâm [2] İsteġine uygun olmak üzere.
G83/10	Nebzîye kaç büse iĥsânññ ola âyâ didim Didi âlâ-yı kerem kâlâ-yı bî-endâzedir	G233/4	Mâ-hüve'l-maġşûda irişmez cihânda ehl-i dil Ĥâşılı matlûbunu bulmaz 'alâ-vefķu'l-merâm
	a'lâ [6] Daha yüksek, en yüksek, pek yüce.	K17/25	Kaşd u murâdiñ ser-be-ser olsun 'alâ-vefķu'l-merâm Bâġ-ı cihânda bülbüle artdıķça zâr u ġulġule
G74/13	Ol a'lâ dil-berin vaşfin işidüp Nebzî kemterden Şorarsañ nâm-ı nâmîsin benim cânım Muĥammeddir		Alay [1] Kalabalık, topluluk, cemaat, ġuruh.
G98/1	Ayaġñ başdıġı toprak baña tâcîmdan a'lâdır Mey-i la'liñ şehâ keyfiyeti şahbâdan evlâdır		

G173/5	Dem-â-dem kaçı iderler ‘aşıkânı bir alay ma‘kûs Olur mı hey ‘aceb hâlkın dilinde zemden istiĥlâs	G131/6	Başında perçemîn tûğ-ı hümâdır İki zülfün ‘ alemdir mâh-peyker
	alçak [2]	N22/4	Leşker-i encüm-şumârım çeşm-i pür-nem kaťresi Tabl u kûsumdur bu sînem dūd-ı âhımdır ‘ alem
	1. Yetersiz, düşük seviyede. İdrak bağlamında "anlayışı kıt."	G19/9	Hakkâ ki haťt u zülfün sancağ u ‘ alem çekmiş Dârâtına söz yokdur şâhâne degil mi yâ
G135/9	Nebziyâ üftâdeyiz alçaklarız uş sāyeveş Ĥâk-i pâyız râh-ı ‘aşkda bilmişiz miĥdârımız		a‘lem [1] En iyi bilendir.
	2. Alçak, yere yakın. Hakir, değersiz.	Mr2/12	Ĥilâfım yok kelâmımda begim şıdkıma Haĥ ‘âlim Kim oldur a‘lemu mâ fi‘z-zamîr dânen-de-i ezhân
G388/6	Himmetimle gönlümü ġamdan tesellî eylerim Himmetim gökle berâber gönlüm alçak yer gibi		‘ alem [86] Yeryüzü, dünya. Hayat, ömür.
	alda- [2] Aldatmak, kandırmak, oyun etmek.	G2/6	Gel berü bâġa şarâb u ĥüb ile kesb it ferah Bâde vü maĥbûbdur ‘uşşâka ‘ alemde münâ
G353/6	Çelebî va‘de-i vaşlıñ bilürüz saĥteligin Ya bizi aldamaġa bunca edâlar ne belâ	G99/1	Görmedim ‘ alemde gezdım işbu dehri ser-te-ser Sen gibi bir şüh u şengül nev-resîde şiveger
K24/41	Nebzî seni çün aldadı nefsin Estagfiru‘llâh oldur çü Ġâfir	D1/4Ġabġabı çeh şânı nebeh ĥür şebek sîm-küleĥ Sâle-i deh ‘âli-nigeĥ sîm-küleĥ ‘ aleme şeh	
	aldan- [6] Bir yalana, bir hîleye, güvene lâyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek. Yanılmak, yanlış hüküm vermek, hatâyâ düşmek.	G13/15	Ehl-i ‘aşka başka bir ‘ alem durur Terk ider ‘aşkıña düşen mâ-sivâ
G1/10	N‘idersin cem‘ idüp ey ĥ‘âce bu murdâr u bismilhâ Sevip zevġini aldanma bu dâñn çün ki fânîdir	G31/19	Hem-çü ĥ‘âb oldı bu ‘ alem ĥâşılı Baĥtu bîdâr olan eyler terk-i ĥ‘âb
G120/3	Şaĥın aldanmayasın rengine ey murġ-ı şeh Gele gün ġüşene kim ġonca gider ĥârı kalur	G71/1	Ey gönül ‘ alemde ben ancak şanurdım cân lezîz Seĥv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cânân lezîz
K5/5	Nefsine şıbyânveş aldanma ey dil ‘âkil ol Kim zen-i deĥriñ olur şem‘-i vidâdı bî-furûġ	G73/1	‘ Ālemi kılan mücellâ ol meh-i enver midir Yoĥsa ol burc-ı melâĥat üzre sa‘d aĥter midir
Kt14/5	Nazar kılma nuĥüşına müzeyyen görüp aldanma Konan göçer bu dâr içre müsâfir-ĥânedir bu deyr	G76/9	Def ü ney ola eger var ise ‘ alemde ‘adîlim Biriniñ sînesi bürÿân biriniñ baġrı yanıkdr
Tc2/57	Aldanma bu bâzâr-ı cihânda şaĥın ey dil Çoġ kimse olupdur belî bu sükda maġbün	G79/7	Sebebdır tezkire olmaġa ‘ alemde saña ‘uşşâġ Ġülün ey ġonca zıkrı bülbülü yâd oldıġındandır
Tr2/40	Ger cihân bir şaĥsa bâġı kalsa kalurdu aña Pes yürü aldanma kim bu ‘âlem-i kevn ü fesâd	G101/6	Bezm-i dil-berde megesce baña görünmez raġîb Göze ‘ alem mi görünür anda kim cânân olur
	‘ ale‘d-devâm [2] Devamlı olarak, boyunca.	G101/8	Ger ġünâĥ itdimse ma‘zür ola ey şâĥ-ı cihân Dem-be-dem ‘ alemde ġuluñ itdigi ‘işÿân olur
G88/4	Cevriñi ĥoş görüp begim luťfuñı itmezem taleb Cevr ü cefâ ‘ ale‘d-devâm luťf u kerem gelür geçer	G103/7	Münevverdir cemâlîñ âfitâbıyla şehâ ‘ alem Mu‘aťtar iden âfâġı o zülf-i misk-sâÿiñdir
N13/4	Cevriñi ĥoş görüp begim luťfuñı itmezem taleb Cevr ü cefâ ‘ ale‘d-devâm luťf u kerem gelür geçer	G110/8	Zaĥmıma merhem ġomaz ġorġar ‘ilâc itmez tabîb Derdimiñ zirâ ki ‘ alem vâlih ü ĥayrândır
	ale [1] Dünyanın canı, özü.	G114/9	‘Uşşâġ râmîñ ‘ alem ġulâmîñ Tûťî kelâmîñ ġaddiñ şanevber
G315/1	Şabâ aĥvâlimi ‘arz it yürü var ol ruĥı ale Diġil hicriñde dönmüşdür vücüdü şanasın nale	G114/4	Maĥbûb-ı cânsın ĥüb-ı zamânısın Şems-i cihânısın ‘ alemde eşher
	‘ alem [3] Sancak, bayrak İşâret, alâmet, nişan, sembol.		

G136/9	Görmedim Nebzî gibi 'âlemde rāz ehli daḥı Sırr-ı 'aşkı zerrece nā-dāna izhār eylemez	G230/2	Ḥaylî demdir hem-demimdir ḡam benim Zevk benim 'âlem benim hem dem benim
G138/2	Beñzer leb-i mercānına la' l ü güher olmaz Yaşım gibi 'âlemde benim sîm ü zer olmaz	G231/5	'Âleme fâş eylemiş 'aşıklığım bād-ı şabā Vaşf-ı ḥālîm ben şanurdum aña gizlî söyledim
G140/7	Ser-ā-ser 'âlemi geşt eyler iseñ Dilā bir sen gibi nā-çār bulunmaz	G240/7	Ḥüsnüñ güneşi 'âleme çün pertev urupdur Ol iki hilāl kaşını bedr aya deḡişmem
G153/3	Hemān sağ ol begim 'âlemde ḥāzır ol beliyāta Cihānda bu ser ü çeşme ne görünmez neler gelmez	G245/5	Gerçi ednâlardan ednāyım belî 'âlemde ben İtmezem 'izzet rakîbe yok mıdır şanıım benim
G165/1	'Âleme kay-ı belāyı yağduran gerdün imiş Ol belā kayıyla āḡeşte dil-i maḥzün imiş	G262/8	Müşḡin saçın bād-ı şabā kılmış perîşān subḥ-dem Olmuş mu 'atḡar büy-ile 'âlem kamu tolmuş meşām
G168/3	Rezm-i 'âlemde tecerrüdle ferrüd eylemek Bir ḡanîmet māl imiş kesbinde 'usret yoḡ imiş	G269/13	Eger 'âlemde maḥbûb-dost iseñ bir ḥüb sev Nebzî Ki ḥulkı aḡsen ü zātı ḡasen ismi Ḥüseyn olsun
K4/15	Degil bākî bu 'âlemde melek cinn ü benî Ādem Ledü li'l-mevt buyurdu Ḥabîbullāh kıl iz' ān	G272/6	O rüy-ı āfitābın tābına kim tāḡat-āverdir Yaḡar 'âlemleri zülfî şehābî mā-verāsından
G385/1	Ta'n eyleme bu 'âleme var diyü fenāsi Ger devlet-i 'aşk-ile ola yok mı beḡası	G278/11	Böyle āfetken yine 'âlem kamu kurbānıdır Görmege bir kez cemālîni iderler cān revān
G253/9	N'ola feryādım tūtarsa Nebziyā bu 'âlemi Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi eḡāndayım	G294/2	Ḥalāşa çäre yok derd ü ḡamîndan Ferāḡım var demiñden 'âlemiñden
K30/1	Şanmaḡıl bu 'âlemi cāy-ı qarār Kılma 'izz ü māl u cāha i' tībār	G314/4	ḡam-ı yār bir yaña bir yaña cevr-i çarḡ-ı keḡ-refḡār Belā için mi ḡalk itdi bu 'âlemde beni Allāh
G176/10	Varup mey-ḡāneye pîr-i muḡānıñ baḡşışın nüş it Olur mı Nebziyā 'âlemde ḡiç cām-ı Cem istikrāz	G218/1	Hemān sağ ol bu 'âlemde kime dirseñ vefā eyle Cefā vü cevr iderseñ ger efendi hep baña eyle
G185/5	Tıtdı şeh-bāz-ı dilim bir ḡile-bāzı 'âlemiñ Ḥālîmi biñ āl ile zülf-i siyāhım idüp āḡ	G338/6	Bende-i kemter kemîniñdir ḡapuñda ḡul hemān Zāt-ı pākîñdir şehā 'âlemde sultān var ise
G195/7	Daḡı nev-reste iken 'âleme āşüb oldı Görüñüz ol gözi cādüyü ne fettān olacaḡ	341/3	Terk iderseñ bendeñi 'âlemde dil-ber yok mıdır Bend olur elbet göñül bir gözi kaşı ḡaraya
G197/7	Eşk-i dîdem cüş idüp akdı ser-ā-pā 'âleme Didiler anı görenler ḡāzihî baḡrun 'amîḡ	344/13	Sirişkiñ 'âlemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzî Odur bülbül gibi zîrā bu āh u vāha şāyeste
G199/3	O ki 'âlemde bahār irdigini bilmez ise Gözimiz yaşına baksun aḡıyor boz bulanık	350/17	'Aşkıñ ey ma'şuk-ı 'âlem ḡāk idüpdür Nebziyi Nār-ı şevḡıñdir iden ḡalbinde ancaḡ incilā
G202/16	Yoluña başım fedā ḡurbānıñam biñ cān ile Dimesünler şaḡınup 'âlemde Ḥātem Tāy yok	370/13	O fettān ḡamzelerdir fitneye bā'is bu 'âlemde Uran tîr-i müjeñdir sînesinden Nebzî nālānı
G203/4	Dü leb beynindedir devlet zuḡurı Velî 'âlemde erbāb-ı himem yok	372/7	Uyutmaz kimseyi rāḡat ḡomaz şeb rüz 'âlemde Fiḡān u āh-ı dil ḡalb-i şerifinde yir itmez mi
G205/6	Koparan fitneler ol ḡamze-i dil-düzdur evvel O ḡünî çeşmdir 'âlemde hem ḡan eyleyenden ilk	376/15	'Aceb dār-ı meşakkatdir bu 'âlem Yıkılsa bir gün evvel yıkılası
G219/3	Kul ider 'âlemi nîm nigāhıyla o şanem Ya bir iḡlîm-sitān bir şeh-i Dārā mıdır ol	G383/10	Varduḡumca lutf ider ol küçek-i Selmān-ı pāk Tañ mıdır 'âlemde ger tañırsa Nebzî er eri
G223/4	Kāni 'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de Belî her vech ile 'âlemde tekemmül müşkil	K3/4	Ne ḡoş cāy-ı mübārekdir bu ārāmḡāḡ 'uşşāḡa Naẓirin görmedi 'âlemde ebsār-ı cihān bînā
G226/8	Sen şanursın ben olam maḥzün u maḡdūr-ı felek Devr-i pür-cevriñ nesin gördi bu 'âlem ey göñül	K7/5	Görenler seyr idüp bi'llāh yokdur misli 'âlemde Naẓirin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihān dirler

K8/23	Gelmedi 'ālemede nazīri Devr ideli kubb-e-i devvār	N24/4	Rezm-i hicriñde kemān-keş gamze-i mestin durur Adı var 'ālemede ancak kaşı yayım Rüstemiñ
K9/19	Nuşret ile gālib ola 'āleme Emrine münkād olalar cümle şāh	N47/1	Begim 'ālemede şād olmak dilerseñ Eyü ad ile yād olmak dilerseñ
K12/31	Toldurup āfākı tutdı 'ālemi şayt-ı enin Eyleyüp āhır du 'ā-yı müslimini müstecāb	Tr1/19	yoħsa tatmak mı murādın şikleri 'ālemede hep çāşnı-gır misin nedir hvāhişin için ey bī-edeb
K13/7	Ser-te-ser 'ālem 'alil olmuş eţbbāsi bile Gerçi söyletseñ devvası olmadık dā kalmamış		'ālem-i cism [1] Varlık alemi, dünya.
K15/11	Öyle bir āfet irişi 'āleme Şiddet-i berdden toñup deryā lebi	K4/3	İrişdim 'ālem-i ervāhdan bu 'ālem-i cisme Bu dār-ı miñnete kōndum bir iki gün olup mihmān
K17/24	Olsun kelāmın mā-ħaşal bulsun du 'ā ile ħitām Toğduķça ħurşid ü kamer 'ālemlere virdikçe fer		'ālem-i nüzhet [1] Ferah, taze dünya.
K22/6	Kudüm-ı ceşn ile āsüdedir diller elemlerden Bu şevķi sevk ider 'ālemede ancak yılda bir devrān	Kt16/1	Bahārāsā görinen bu müzeyyen 'ālem-i nüzhet Diriğā ħasretā bāķi degil fāni imiş illā
K23/3	Ne bā'is oldı kim ħalk oldı 'ālem Niçün vaz' itdiler arz u felākı		'ālem-i timsal [1] Dünyadaki örneği.
K24/21	Meyl itme şāhā 'ālemede cāha Mālını mār bil balın zevahir	G164/5	Gelmemiş bu 'ālem-i timsāle mislin ey perī Nitekim ben 'āşık-ı şeydāya hem-tā gelmemiş
K26/12	Zulm-i ğamda neler çekdiğimi kim bile āh Meh-i enver gibi 'ālemede hüveydā degilim		'ālem içinde [1] Dünyada.
K28/1	Yılda bir kez 'arz ider 'ālemede çün dīdār gül Līk ħüsnün gülşeninde açılır her-bār gül	G199/1	Gerçi biz 'ālem içinde fülān oğlu fülānık O şehe bende-i kemterlik ile ad bulanık
Kt6/3	Cihāna rahmet-i Ħak 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir Müsellemdir o zāta saltanat maħfı vü peydāda		'ālem içre [5]
Kt20/4	Sen zülfi Leylīniñ sevdāsi-ile Mecnün gib' 'āleme destān olayım		1. Alemde, dünyada.
Kt30/1	Bir güzel gördüm cihānda misli yok 'ālemede ħiç Ağzı ħoķķa dişi incü yokdur anuñ münkiri	K23/5	Nedir bu 'ālem içre bunca a'yān Nebāt u ma'den ü ħayvān ya ki
Mş1/51	Saltanat virmiş saña 'ālemede sultān eylemiş Kōmayup hier ile aşlā vaşl-ı cānān eylemiş	Tr1/68	Eylemiş bi'l-cümle erbāb-ı şadākat rü-be-rāh Kalmamış ehl-i ħaķıķat 'ālem içre āh u vāh
Mh1/8	Ne mümkün birr ü ihsāniñ verā ta' dād idüp şaysın Mürüvvet 'āleminde serverā mādām kim ħaysın		2. Yaratılanlar içinde, bütün mahlukat arasında.
Mh2/25	Şanki ħübük 'āleminde Ħahramāndır sevdiğim	G140/3	Ğamıñdır ğam-güsārim 'ālem içre Ħiç anuñ gibi bir ğam-ħ'ār bulunmaz
Mh3/24	Üns olup cevri ü cefāna derd ile kān olmuşum 'Aşķ-ile Mecnünveş 'ālemede destān olmuşum	G349/11	Bundan özge var mı bir düşvār 'ālem içre kim 'Āşık-ı dil-dādeniñ maħbūbi bir fettān ola
Mh5/4	İrsün Ħudādan luţ u mekārim 'avn u 'ināyet olsun zahīri 'İlm ü 'amel it yā Rab müyesser olduķça zātı 'ālemede diri	Tc1/59	Nebziyā maķşūd idinme 'ālem içre 'izz u cāh Saña reşķ itsün vezir ü ketĥudā mir ü sipāh
Mr2/5	Sa'ādetle vücūduñ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir Mürüvvet ħātemi destānı cūduñ bī-nihāyetdir		'āleme rüsvāy ol- [1] Bütün dünyaya rezil olmak, insanlar tarafından ayıplanacak kadar rezil olmak.
N9/1	Melāĥat 'āleminde sevdiğim bir dānesin bi'llāh Bu meydān-ı maħabbetde begim merdānesin bi'llāh	G196/18	Ğam yeme Nebzī budur çün işbu rāhiñ 'ādeti 'Āleme rüsvāy olur her kim ider izĥār-ı 'aşķ
			'āleme sultān ol- [1] Dünyaya hükümdar olmak, cihan padişahı olmak Osmanlı'ya padişah olmak.
		Kt8/3	Ser-ā-ser 'āleme sultān olursa tañ degil zīrā İrişdi māhiden luţfi o şāhiñ māh-i tābāna

- '**âlem-i dünya** [2] Dünya âlemi; varlık âlemi.
- K19/20 Dâr-ı be'kâda da'lı hem ni 'met-i 'uzmâ göresin
Görmeyesin '**âlem-i dünyâda** vücûdın 'ademiñ
- G240/6 Dâreynde ümîdim baña bir kez nazârındır
Nîm-i nigeñiñ '**âlem-i dünyâya** değışmem
- '**âlem-i ervâh** [1] Rûhlar âlemi, rûh âlemi.
- K4/3 İrişdim '**âlem-i ervâhdan** bu 'âlem-i cisme
Bu dâr-ı miñnete kındum bir iki gün olup mihmân
- '**âlem-i fânî** [2] Gelip geçici dünya.
- Mş2/39 Gözüñ aç '**âlem-i fânîye** bakasın bir kez
Dime kim bākî çalır şoñı fenâya irmez
- G175/10 Yâdigâr olmağ için yârâna besdir bu gâzel
'**Âlem-i fânîde** Nebzî çün ki nâm imiş gâraz
- '**âlemi garğ-âb it-** [1] Dünyayı suya boğmak. ||
Âşığm sürekli döküğü gözyaşlarının tufana benzemesi ve herkesin bu su içinde boğulması.
- G328/7 Korkarım '**âlemi garğ-âb ide** ey serv-i nihâl
O kadar dökdi yine didelerim şu bu gice
- '**âlem-i hüsn** [1] Güzellik âlemi.
- G322/5 '**Âlem-i hüsn** içre da'vâ-yı cihân-gîrlık kılan
Ġamzesi Rüstem şeh-i merdâneyi gördüm yine
- '**âlem-i kevn** [3] Varlık âlemi.
- G238/3 Zârürîdir ki geldim '**âlem-i kevn** ü fesâda ben
Velî geldigime oldum belî her vech ile nâdim
- Tr2/40 Ger cihân bir şağşa bākî kalsa çalurdı aña
Pes yûri aldanma kim bu '**âlem-i kevn** ü fesâd
- Tr2/40 Ger cihân bir şağşa bākî kalsa çalurdı aña
Pes yûri aldanma kim bu '**âlem-i kevn** ü fesâd
- '**âlem-i mülk** [1] Maddi âlem, varlık âlemi, dünya.
- Kt13/7 Gelicek '**âlem-i mülke** didi târîh Nebzî
Biñ yüz kırk tokuz senede Şa' bân idi
- '**âlem-i rü'ya** [1] Rüya âlemi.
- G283/5 '**Âlem-i rü'yâda** Mecnûni görüp didim aña
Niçedir erkân u kânûni bu râhñ kıl beyân
- '**âlem-i ten** [1] Ten âlemi; vücut.
- G52/10 Dil ü cân geldiler küy-i 'ademden
İderler '**âlem-i tende** teferrüc
- '**âlemi tüt-** [1] Cihani tutmak; her tarafa yayılmak, dünyayı tutmak.
- G330/3 Gözümden cüş idüp yaşım ser-âser '**âlemi tütü**
Kenâra gel benim servim yem-i eşkimi seyrâna
- '**âlem-i 'uqbâ** [1] Diğçer âlem. || Ahiret.
- G352/9 'Adîli '**âlem-i 'uqbâda** vardır varsa ancak
Çü yok emsâl ü endâdî bu fânî dünyede hâlâ
- '**âlem-i vuşlat** [1] Kavuşma âlemi. ||Sevgilinin yanı.
- G213/2 Göre mi dîde 'aceb ol ruğ-ı zîbânî seniñ
İde mi '**âlem-i vuşlatda** temâşânî seniñ
- '**âlemü'l-ğayb** [1] Gayb âlemi; gözle görülmeyen mânevî âlem.
- K2/31 Ârzü idüp vişâliñ '**âlemü'l-ğaybdan** begim
Süre-i Fecr ile Fetçi okurum şubh ü mesâ
- '**âlemveş** [1] Dünya gibi.
- G76/2 Çarğ-ı atlas göge âhım dütününden boyanıkdır
İki yirden meh ü ħurşid-i '**âlemveş** yamanıkdır
- '**ale't-tahkîk** [1] Hiç şüphesiz.
- Kt3/2 Ebü Bekr irdi evvel şıdık u ihlâş ile bu bezme
Şarâb-ı 'aşk-ı Mevlâ ile mest olup '**ale't-tahkîk**
- '**alev** [1] Alev, ateş, kıvılcım.
- G396/4 Şeb ü rûzına cihânıñ bu imiş bâ'is olan
Dem-i hicriñdeki âhım dütünüyle '**alevi**
- '**aleyhâ** [1] Onun üzerine.
- G313/3 Dinildi küllü men-fân '**aleyhâ**
Bilindi vech-i ħağ bākî ħüva'llâh
- '**aleyhim** [1] Onun üzerine olsun.
- K1/15 Ola rıdvân u selâmu'llâh '**aleyhim** kâtibe
Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba ibtidâ
- '**âlî** [2] Yüce, ulu.
- G202/9 Bû '**Alîye** okıdır zazıglen ebced-ħvân ider
Ĥağ budur kim ġamze-i şehhârñña hem-tây yok
- G27/5 Bezm-i 'aşkıñda şehâ bir '**âlî** meclis kırmuşum
Eşk-i çeşmim bâde bağrım yâresi nuğl ü kebâb
- '**âl-i sirişk** [1] Gözyaşı hâli, Ağlamaklı hâl. ||
Kederli hâl, perişan hâl.
- Mr3/11 Dîdede '**âl-i sirişki** dilde nâr-i iştîyâk
Zerreveş üftâdesidir pâyma sultânıñmîñ
- '**âlî-câ** [1] Yüce makamlı, yüksek mevkili.

- K18/1 Te'āla'llāh zehī hoş-tarḥ olupdur işbu 'ālī-cā
Mu'allā kāh-ı cennetveş sarāy-ı dil-güşā zībā
- 'ālī-**qadr** [1] Değeri ve kıymeti yüce olan.
- K1/18 Küllühüm encümdür eyle iktidā ol mühtedī
Cümle 'ālī-**qadr** ü enseb intisāba ibtidā
- 'alim [2] İlim sâhibi olan (kimse), bilici, bilen.
- G84/3 Okıyup yazmağ ile 'alim ola mı nā-dān
Men 'aref nüktesi ne 'ārifē di dānādır
- Mr2/11Hilāfım yok kelāmımda begim şıdkıma Hāk 'alim
Kim oldur a'lemu mā fi'z-zamīr dānende-i ezhān
- 'alim ü dānā [1] Âlim ve bilgin.
- G377/9 'Alim ü dānā şanurdum şüretā görüp velī
Cāhil ü nā-dān imişsin şüfiyā bildim seni
- 'ālī-**mağām** [1] Makamı yüce, yüce makamlı.
- K17/1 Ey cālis-i şadr-ı 'alā cāyın durur 'ālī-**mağām**
V'ey lābis-i ferv-i velā kisveñdir 'izz ü iḥtişām
- alış verişi** [1] Alışverişi, duygu alış verişi || Sevgili ile aşık arasındaki gönül alışverişi.
- 161/4 Hamdü li'llāh çār-süy-ı 'aşqda yokdur kesād
Ġam alur Ġam şatarız eksik degil **alış verişi**
- 'ālī-**şān** [1] Şānı yüce || Sevgili.
- Mr2/1 Şerāfetlü siyādetlü 'ulüvvü'l-**qadr** ü 'ālī-**şān**
Semāhatlü şehāvetlü kesirü'l-luḫfi ve'l-iḥşān
- 'Alī [2] Hz. Ali: Ali b. Ebu Talib, İslamiyet'i kabul eden ikinci kişi ve dört halifenin sonuncusudur. Babasının adı Ebu Talib, annesinin adı Fâtıma binti Esed'dir. Hz. Peygamberin amcasının oğlu ve damadıdır. Hz. Peygamberin kızı Fatma ile evliliğinden Hasan, Hüseyin adlı oğulları ile Zeynep ve Ümmü Külsüm adlı kızları olmuştur (Fiğlahı, 1989, s.371).
- Murtaza (Seçilmiş), Esedullah (Allah'ın Aslanı), Haydar (Aslan) ve Şir-i Yezdān (Allah'ın Aslanı) gibi lakaplarla anılmıştır (Pala, 2002, s.28-29). Peygamberle neredeyse tüm savaşlara katılmıştır. Cennetle müjdelenen on sahabeden biri olan Hz. Ali, ilmi ve cesareti ile meşhur olmuştur. 661 yılında Kûfe'de bir mescitte ibadet ederken Hariciler tarafından şehit edilmiştir. Necef'te defnedilmiştir.
- Kt3/19 'Alī irişdi dördünci şecā'atle tıutup dehri
Sa'ādetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şāh
- G221/13 'Alīdir Nebzī hāme Zü'l-fikāri
Semend-i ḫab'idır güyā ki Döldül
- 'alil ol- [2] Hastalıklı, problemlili olmak. || Kör olmak.
- K13/7 Ser-te-ser 'ālem 'alil olmuş eḫbbāsı bile
Gerçi söyletseñ devāsı olmadık dā kalmamış
- G364/3 Kān ağlamağ ile la'lin fırākıyla 'alil oldu
'Abir-i ḫāk-i rāhından bu çeşme tütüyā yok mı
- 'alim [1] İlmi ebedi ve ezeli olan Allah.
- G239/2 Luḫfuñı görmüşem şehā kaşr-ı cihānda ben delim
Kāfir-i ni'me olmazam şükr iderim Hūdā 'Alim
- 'ālī-**nigeh** [2] Ulu bakış, yüce nazar ||- Ulu kimse, yüce kişi.
- D1/2 Ey yüzi meh zülfi çeh sāle-i deh siyeh ğabğabı
Zülfi siyeh la'l-i şefeh şānı nebeh 'ālī-**nigeh**
- D1/4 Ġabğabı çeh şānı nebeh hūr şebek sīm-küleḫ
Sāle-i deh 'ālī-**nigeh** sīm-küleḫ 'āleme şeh
- Allāh** [9] Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Huda.
- G92/6 Dil-berā ivme görürsün kıldığın çevre cezā
Semt-i ḫaşe çün bizi ol gün ki **Allāhım** sürer
- G148/4 Zülfi bir ḫabl-i metindir ol nigārn şüfiyā
Şıdk ile tıtanları **Allāh** güm-rāh eylemez
- G257/10 Senden olur Nebzī-i bī-çāreye ancak devā
Merḫamet kıl ey kerem luḫf ıssı **Allāhım** benim
- G314/4 Ġam-ı yār bir yaña bir yaña cevr-i çarḫ-ı keş-refḫār
Belā için mi ḫalk itdi bu 'ālemde beni **Allāh**
- G343/10 Umarım rüz-ı vişāle ire bu Nebzī didim
Didi nāz ile gültüp umduğın **Allāh** vere
- K1/43 Sensin **Allāhım** idüp tevḫikini ḫayru'r-refik
Eyleyen mazḫar beni bu fetḫ-i bāba ibtidā
- Kt8/5 'Aceb ḫayrāta sā'idir muvaffak eylesün **Allāh**
Kemāle irişüp mazḫar ola hem luḫf-ı Mennāna
- Kt19/22 Günini 'ömrünü itsün ziyāde
Mevāc u riğ-i deryā gibi **Allāh**
- Mş2/10 Bu imiş kısmet-i taḫdīr-i Hūdā n'idelim āh
Ḫatm ide soñ nefes imān ile bārī **Allāh**
- Allāh Allāh** [1] Şaşırma, hayret gibi duyguları ifade ederken kullanılan bir söz.
- G167/22 Rāst-gūdūr Nebziyā bu mısra'ı güftār iden
Allāh Allāh 'aşq yolunda ne belālar var imiş
- Allāh kuḫ** [1] Allah'ın kulu.
- G382/17 Esirge Nebziyi **Allāh kuḫdır**
Daḫı Peyğām-bere ümmet degil mi
- Allāh-ı Hādī** [1] Doğru yolu gösteren, hidāyet eden Allah (C.C.)
Hidayete ermiş, rehber, hidāyet yolunu gösteren.

- G38/7 Hidāyet eyleye **Allāh-ı Hādī**
İden azmışlara oldur hidāyet
- Allāha emānet ol-** [1] Allah'a emanet olmak.
- G40/6 Gül-bün gibidir bāğ-ı letāfetde nihālī
Gül yüzlü eminin **ola Allāha emānet**
- alma-** [1] Almamak.
- G306/8 Işıcak kanlı imiş kanı karışdı kanıma
Alma tursun nāvekiñ sinemden ey her-cāyī қо
- alm kamer** [1] Alnı ay. || Ay gibi parlak bir alna sahip olan sevgili.
- G384/8 Ne āndır bu tamām esbāb-ı hūsn āmāde rüyunda
Hele **almı kamerdir** ol hilāl-ebriya söz var mı
- alna yazıl-** [1] Başımıza yazılmış olan şey, sıkıntı, dert. || Alın yazısı, kader.
- G259/11 **Alnımda yazılanlar** elbette gelür bir bir
Ḥattāt-ı ezel böyle çalmış kalemi bilmem
- almı açuḳ** [1] Alnı açık olma. || Utanıp sıkılacak bir şey yamamış.
- G39/4 Taḳup zülf-i siyāh-ı dil-beri bu gerden-i cāna
Dü 'ālemde göḡüs ger **almı açuḳ** yüzini ağ it
- alt** [1] Alt, aşağı. || Dip.
- Kt25/4 Zīr-i mişbāh-ı ruḥūnda zülfünü görüp didim
Altına düşmezse şem 'iñ nūri düşer sāyesi
- altı yıl** [1] Altı sene.
- K34/21 Gidüp **altı yıl** uş oldı bu tārīḥ
Bu demde imdi hoş geldi Etenker
- altmış bir** [1] 61, sayı sıfatı.
- Kt10/30 Biñ yüz emekle k'olmadı oldı
Eñ şofıra **altmış birde** merāmet
- altın** [1] Altın.
- G24/14 Gümüş bir levḥdir Nebzī o sīne
İşüñ **altındur** ismiñ olsa mektüb
- alu ol-** [1] Aşağı, aciz olmak.
- G64/7 Bu bendeñ rezm-i 'aşḳda kimseden **alu olur** şanma
Raḳīb-i baḥtek ü mel 'ūni başdım hem-çü 'Amr-ı Sa'd
- ālūde-i çirk-āb** [1] Pis suya bulaşmış, karışmış.
- G308/9 Sāde-rüyān ise hep **ālūde-i çirk-ābdır**
Bulmadım bir pāk-dāmen dil-rübā dil-ḥ'āh-ile
- alup şat-** [1] Alıp satan.
- G149/7 Dem-ā-dem ḡam **alup şatmaḳdır** işim
Begim ḡamdır mebi' u müşterāmız
- alüfte** [1] Alışkanlık || Düşkünlük.
- G62/9 Nebzī-i şeydā-gönül ḡamla 'aceb **ālūftedir**
Bir atadan bir anadan toḡdı şankim iki aḡ
- am** [2] Dişilerin üreme organının dış bölümü, ferç.
- Tr1/36 Ne soḡılır şuvarsan kapluca ḡammāmıdır
Ya ki bir küllān yāḡud bir dīv çarısı **amıdır**
- Tr1/33 'Avrat ola idi **amının** ḡurur idi şuyu
bu ne ḡāletdir ki bunuñ göti bir şulı kuyu
- 'ām** [3] Genel, halk, umum, herkes, avam, sıradan.
- G170/2 Ḥüccet-i ḳātī 'dır ol ebrü-yı ḡarrā hem-çü naş
Ḥüsnüñ inkār idemez pes **'ām** u ḡāş u ger eḡāş
- G172/6 Beni bu ḡāl-i perişān ile görse şanemā
Acıyup merḡamet eyler baña her **'ām** ile ḡāş
- K2/3 Mā'ide En 'āma En 'āmıñ Nisāya **'ām** hem
Tevbe itdim bir daḡı Enfāle itmem ictirā
- 'ām ol-** [1] Umumi olarak her şeyi kapsamak.
- K31/3 Mükedder oldı ḡalḳ cümle enāma merg-i **'ām oldı**
Ḳazā'ullāḡ cārī oldı şeyḡ u şābb u ma'şūma
- a'mā** [2] Kör. Gözü görmeyen. || Manevi körlük, cahillik, bilgisizlik.
- G10/6 Nāḡehānī bir ḳazā-yı āsumānī geldi çün
Gözlerim **a'mā** olup hem ḡuşuma girmez şadā
- G329/6 Ziyāsıdır belī pāyın tūrābı
Bu **a'mā** çeşmimiñ ey nūr-ı dīde
- āmāde** [2] Hazır, hazırlanmış. || Var olan, mevcut.
- G384/7 Ne āndır bu tamām esbāb-ı hūsn **āmāde** rüyunda
Hele almı kamerdir ol hilāl-ebriya söz var mı
- K36/8 Netīce mūnderic zātında bi'l-cümle şıfātında
Bilā-noḡşān emārāt-ı emāret ḡamu **āmāde**
- āmāde ol-** [1] Hazır olmak, mevcut bulunmak.
- Kt6/16 Zamān-ı devletinde ol şehen-şāh-ı civān-baḡtūñ
Açıldı her ḡaraf bunca fütūḡāt **oldı āmāde**
- āmāl** [4] Emeller, istekler, ümitler.
1. İstek

- G275/4 Cenāb-ı 'izzetiñden irmedi me'mülüne ašlā Revā kıl bir kez olsun bendeñiñ luṭf eyle **āmālin**
2. Emel
- N30/2 Eglenür bu dil elemle baña yār eksik degil Şāh-ı **āmālimde** ğamdan berg ü bār eksik degil
- a'māl [2]** Ameller, işler. || Yapılan hayırlar.
- Kt3/64 Hūşūšā mu'terifdir zenb ü taqşırine ol bende Daḥı 'ucb u tekebbür eylemez **a'māl** ü ṭā'atle
- Kt3/69 Mefā'ılün Mefā'ılün hemān **a'māl** ile bulan Velī olunmadıñ teklīf ancak istiṭā'atle
- amān [7]** Bağışlama, affetme. || Sevgilinin aşığa merhameti.
- G41/10 Āsitānında raķībi kōma üre it gibi Nebziyā vırne **amānı** ur anıñ başına laḥt
- G245/9 Ğāret itdi kişver-i 'aql ü dil ü cāni **amān** Küfr-i zūlfüñden ḥalāş it dīnim imānım benim
- G287/18 Merḥamet vakti durur bu Nebzī-i bī-çāreye Gel ey cevr eylediñ şāhım **amān** olsun amān
- G287/18 Merḥamet vakti durur bu Nebzī-i bī-çāreye Gel ey cevr eylediñ şāhım amān olsun **amān**
- G287/8 Ğamze-i ḥün-ḥyār elinden kırtar ey şāhım beni Zerrece bilmez **amānı** kaşd-i cān eyler hemān
- G357/10 Bu Nebzī bendeñe luṭf it kaḫuñda 'abd-i ḥālīşdir Yeter cevr eylediñ şāhım **amān** u el-amān oldı
- K6/16 Şāne Dārālık idüp girdi araya şulḥ ile Dil-berān-ı berberānım dirdi tıĝından **amān**
- amān bul- [1]** Aman bulmak, kurtulmak.
- Tr2/13 Kim emīn oldı cefāsından ya kim **buldı amān** Bu degil mi süñbüli der-beste-i zencir iden
- amān ol- [1]** Rahat olmak, ferahlık bulmak.
- G287/18 Merḥamet vakti durur bu Nebzī-i bī-çāreye Gel ey cevr eylediñ şāhım **amān olsun** amān
- amān vir- [3]** Canını bağışlamak; mūsamaha göstermek.
- Kt5/3 **Viripdir** zemīn ü zamāna **amān** Olupdur mekīn ü mekāna emīn
- G61/9 Kes başın kāfir raķībiñ **virmeĝil** ašlā **amān** Nebziyā var ise 'aqlñ diñle sözüñ baña baḫ
- Mh2/23 'Aşıka **virmez amānı** tıĝ-ı ğamĝamlar çeker Misl-i Rüstem ḫuşma gelse üstüme ḫançer çeker
- Amāsiyye [1]** Karadeniz Bölgesinde yer alan şehzadeler kenti olarak ün kazanmış Osmanlı sancağı.
- Kt15/5 **Amāsiyyeden** irdi bu diyāra Ecel 'ömri metā'in kıldı tārāc
- 'amel [1]** Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
- K24/12 Her dem 'ibādet kıl ḫüsn-i ḫulḫ it Gökçek **'amelle** ṭolsun defātir
- 'amel it- [2]** Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri yerine getirme.
- G175/3 **İder** imiş ḫavf-ı nār u ḫubb-ı cennetle **'amel** Zāhid-i efsürde-dilde özge kām imiş ğaraż
- Mh5/4 İrsün Ḥudādan luṭf u mekārīm 'avn u 'ināyet olsun zahīri 'İlm ü **'amel it** yā Rab müyesser olduḫça zātı 'ālemde diri
- 'amel kııl- [1]** Gerekeni yapmak, gereĝince hareket etmek. || Dinî emirleri yerine getirmek için yapılan iş, fiil, hareket.
- N19/4 Gelmesün kalb-i şerīfe anıñ-içün bir kesel Çün buyurmuşdur Nebī el-faḫrı **'ameli**
- 'amiyyet [1]** Körlük, habersizlik. || Sorgulanmaz.
- M2/11 Daḫı ünsāya da **'amiyyeti** yok Hele nā-ehl ile ünsiyyeti yok
- 'amīķ [1]** Derin olan, derinliĝi çok olan.
- G197/8 Eşk-i dīdem cūş idüp aḫdı ser-ā-pā 'āleme Didiler anı görenler ḫāzihī baḫrun **'amīķ**
- 'amīm [1]** Umūma āit, umūmī, yaygın
- G239/4 İstemezem baña hemān ḫaşr ola luṭf u mekremet Mekremetiñ 'umūm ola mülṭefitiñ ola **'amīm**
- amīm [2]** Duālardan ve hayır temennilerinden sonra, "Allah kabul etsin, öyle olsun!" anlamında kullanılan dua sözü.
- Tr1/48 müstecāb eyle du'āmız yā İläḫe'l 'ālemīn bu du'āya el açup **amīm** deyin olsun amīm
- Tr1/48 müstecāb eyle du'āmız yā İläḫe'l 'ālemīn bu du'āya el açup amīm deyin olsun **amīm**
- amma [46]** "Ama, fakat, lakin, ancak" anlamında bir bağlaç.
- Mu27/2 Uzandı yay eyyāmi ser-i ḫalka belā oldı Hele irişdi āb **ammā** o da bī-intihā oldı
- G1/7 Sen **ammā** zann idersin levḫ-i dilden oldı zā'ilḫa Bilürsin bu cihān mülki degil çün kimseye bāķī

G13/6	Tîğ-ı gamzeñ dilleri mecrüh ider Lebleriñ ammā begim 'ayn-ı şifā	G247/8	Hubb-ı yāri dilden iħrāc itmege l̄b̄l̄s rak̄b Cehd ider ammā vel̄i sābitdir imānım benim
G25/3	Zebāniñ bülbul-i güyādır ey şīrīn-makāl ammā Vel̄ikin nā-şüküfte ğonca-ı pūr-ğuncdur ol leb	G267/10	Hısmnāk oldı çeşmiñ gerçi ey şūh Leb-i şīrīniñ ammā oldı hoş-büy
G26/3	Zebāniñ bülbul-i güyādır ammā Vel̄ikin nā-şüküfte ğoncadır leb	G277/3	Baňa ne hāk olursam yine aşlım hākdir ammā Vel̄i sen kân-ı 'aşkda misli yok bir gevher-i ferdsin
G54/12	'Aşk sūkunda feraħ bulmuş kesād Ĝam elem bāzārıdır ammā revāc	G278/8	Ĝonca-ı şad-berğdir güyā ki ol nāzik femi Jāleveş gerdende ammā haṭṭ-ı nev olmuş 'ayān
G57/7	Kadd-i yāre beñzemez ammā o serviñ kāmeti Kıldılar 'aqla mülāyim oldıĝıyçün muştalāh	G302/7	Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammā Vel̄ikin kelb rak̄ibiñ turmaz āsude ider 'av 'av
G74/4	O ğılmān-manzarıñ kaddi cinān içinde Tübāveş Sehī-bālā degil ammā vel̄ikin evsaṭū'l-kaddir	G322/10	Vaşl-ı vaşl olduñ şaķın hāvı itme dirdiñ dil-berā Neyleyim ammā dem-i hicrāneyi ğördüm yine
G103/3	Dilā dilden dile gül gibi teşhīr olduñ uş ammā Seni āşüfte vü şeydā kılan bülbul-nevāyıñdır	G333/9	Ĝörüp ol nāzenīni bilmedin meyl itdi dil ammā 'Aceb bī-raħm imiş uş şimdi bildim daħı farfāra
G125/8	Dili kurbāna kabül idicegiz cānı daħı Virem ammā dem-i udħıyyede kurbān bir olur	G339/2	Ĝönül meyl itdi bir şāh-ı civāna daħı nev-reste Sevilmez şimdi ammā koçilur āheste āheste
G138/6	İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı Ammā ki ruħuñ verdi gibi sebz ü ter olmaz	G346/5	Ruħ-ı gül-ğünuna haṭ geldi ol ğonca-femiñ ammā Açıldı tāze sünbül düşdi bülbul özge sevdāya
G144/11	Ağladır 'uşşāķı cevriñ luṭfuñ ammā güldürür Zātiña ta'likdir müyide vü hāndidemiz	G364/2	Şehā teşbīh idersem zülfüne miski revā yok mı Ĝuten āhüsıdır gerçi ğözün ammā haṭā yok mı
G145/4	Rak̄ibiñ acı acı sözleri tōb u tūfeng-āsā Tutar dil burcin ammā raħnedār itmez hālel virmez	G372/6	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-hāl eglenmez Ĝam ammā cāy-ğir oldı 'aceb ol daħı gitmez mi
G146/8	Rak̄ibiñ der-peyimden dūr olur mı dār-ı ğurbetde Gerek bir mūnis ammā biliş olsa yād el virmez	G387/8	Ağzı ol tūtī-kelāmıñ çeşme-i hayvāndır Cān-baħşdır lebleri ammā ki dil-keş bir daħı
G152/11	Maħabbet bir belādır merde ammā Zene meyl itseñiz şanmañ ki nersiz	G388/7	Himmetim taşı deler ammā ki ğönlüm nermdir Himmetim bir pīr-i merd ğönlüm mürīd-i ner gibi
G155/1	Bu ğönlüm küy-ı yāre 'azm ider ammā gerü gelmez Beķā iklīmine öte giden ğayrı berü gelmez	G389/5	Bahāra irdilerse ehl-i zevk ey dil benim ammā Bahār u 'andelībim beytü'l-aħzān u fiğān oldı
G159/4	Ĝazālān-ı sevād-ı Ćiniñ oldı 'aynı ol dāde Beyāz-ı Rūm içinde āña ammā çeşm ism olmuş	K6/11	Şimdi ammā düş olup tevfiķ-i Rabbānī baňa Ol fesād endişeler dūr oldı dilden bī-ğümān
G195/5	Meh-i nev gibi tülū' eyledi şimdi ammā Giderek māhi geçüp mihr-i dirāşşān olacaķ	K12/28	Atdırup hem ğumbara vü kulleler çün āhenīn Anlar anda bunda ammā rüz u şeb itdi du 'ā
G204/7	Gül-i şad-berğsin ammā ki hezār oldı rak̄ib N'ola ey verd-i dehen ğonca-ı bī-hār olsañ	K16/15	Du 'ā-ğüyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-ğ'vāni durur Nebzī daħı bu bī-nevālıkda
G205/9	Hezārān zülfi şeb-bū var Nebzī bāğda ammā O sünbül-müydur 'aklıñ perişān eyleyenden ilk	K20/6	Gelince bu zamāna böyle ber-cāy-ı feraħ-zāde Esüp bād-ı şabā ammā aķarşu yoğ idi aşlā
G229/6	Gezerken bī-ser ü pā bāğ-ı dehr içinde bī-pervā Kapıldı bir sehī-bālāya ammā kalb-i nā-şādım	Mh2/5	Luṭf ider āğyāra ammā miħribāndır sevdiğim Zülfi bir sehħārdır kim dā' imā efsün ider
G238/15	Ümīdim budur ammā kim o sultān-ı dü-ālemden Komaya itdiğin bu çarħ-ı bī-dāda ala dādım	Mr3/2	'Aşıkāna 'ayn-ı dāder çeşmi ol fettānıñ Lebleri ammā devādır ol ğümüş ğerdānıñ
		N6/4	Ĝariḅ ü bī-kesim bu rüzğār-ı zürkār içre Ferīd-i 'aşrım ammā halk yanında i'tibārım yok

N39/15	Du 'ā-güyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-h'yanı durur Nebzī dağı bu bī-nevālıkda	K10/8	Berāt-ı hüsnî haţţāţ-ı ezel haqqında yazmışdır Çeküpdir kaşların şāhā aña tuğrā-yı garrāyı
Tc2/29	Çokdur reh-i 'aşkında düşüp hāk olan ammā Yokdur dil-i bī-çāre gibi dağı fütāde	K10/19	O şāhūn añma bezm-i 'adl ü 'irfānında ey şakī Yüri Nüşü'r-revān didikleri bī-dād u nā-rāyı
Tr2/41	Kāfire cennettir ammā mü'mine sicn-i belā Kanı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān ' āmmeten [2] Genel olarak, umumiyetle.	K32/37	Yanıyor nār-ı nedāmetle günāhın añup Geçürür uş dün ü gün āh-ile māh u sālī
K2/58	Raḥmeten li'l-ālemīn hem şefī'ü'l-müznibīn Kıl 'uşāt-ı mü'minīne ' āmmeten luţfun revā	G3/2	Didi dil naql iderek cevri ü cefāyāyı aña Hele bir eyledigün cevri ü cefāyāyı aña
Tr2/69	Cem' olursuz ' āmmeten ferdāy kardaşım benim Murğveş uçup bu dem çıkdıñ aramızdan saña ' amm-i resūlu'llāh [1] Resūlullah'ın amcası.	G17/9	Aña bulur bu Nebzī behā
Kt3/31	Olup 'Abbās u Ḥamza dağı hem ' amm-i Resūlu'llāh Bulup şān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā ' Amr-i Sa'd [1] İlk müslüman olanlar arasında bulunan ve aşere-i mübeşşere'den biri olan sa'd bin ebi vakkas (r.a.) 'ın oğludur. Kerbelā'da Hz. Hüseyin ve takipçilerini şehit eden Yezid'in ordusunun kumandanıdır. Binlerce askerle kuşattığı 72 kişiyi Kerbelā gibi suyun bol olduğu bir yerde günlerce susuz bırakıp ezizletmekten, karşılarındaki zayıf düşmüş insanları kundaktaki bebeye kadar katletmekten çekinmeyen bir katil sürüsününün başıdır.	G18/9	Aña ña ña bulur lur lur bu Nebzī zī behā hā hā añ " O " işaret zamiri.
G64/8	Bu bendeñ rezm-i 'aşkda kimseden alu olur şanma Raķīb-i baḥtek ü mel'ünı başdım hem-çü ' Amr-i Sa'd an [3] An, zaman, vakit.	K12/20	Eynemā kânū Ḥudā kahr eyleye her düşmenin İdicek 'azm-i cihād pes Ḥazret-i Sulţān-ı ān ana [6] Ana, anne, valide.
G61/6	'İydgehde gördi hem-sersin benimle serverā Başına teng oldu anuñ anda ol cāy-ı ferāḥ	G7/5	Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dağı sem Dāye ğam māmı elem hem hemm imiş lālā baña
G194/1	Niçe mesrūr olayım ğamsız olur ānım yok Ne neşāt ire dil ü cāna ki cānānım yok	G62/10	Nebzī-i şeydā-gönül ğamla 'aceb ālüftedir Bir atadan bir anadan toğdı şankim iki aḥ
G245/2	Vuşlata va'd itdi gitti çün ki cānānım benim Ey ecel bir ān katlan tā gele cānım benim añ- [10] 1. Hatırlamak, akla getirmek, yād etmek, tahattur etmek. Adını söylemek, zikretmek.	G201/2	İderler cān u dil teslīm reh-i 'aşkında bil muţlak Saña 'uşşāk-ı pür-şevķiñ ḥabībim anadan eşfaķ
G109/7	Ko tursun şöyle añma 'aşık-ı bī-dilleri cānā Seni cāmyla cūyān olmadık dil-ber mi ḳalmışdır	G337/6	Bahādırsın zamānıñ şimdilik şāhib-ķırānısın Şehā zātıñ gibi tıflı toğurmaz degme merd ana
G194/7	Bu ğarīb ilde ölüsem kim ola ādem aña Okuyup Fātīḥa üstüme du 'ā-h'yanım yok	K33/15	Anasın s.kdigim ol zişt münāfık yüzli Nerede varsa o meclisde mücāmil olmaz
G300/9	Añma vaşlıñ Nebzīye şāhā dem-i hicrānda kim Fırķatınla bu dil-i bī-çāre tutmuşdur çü ḥū	Tr1/30	cānı çıksun dilerim tiz günde anuñ ḥorlıyu Anadan ya bābādan vardır uğursuz bir şoyu Aña [16] " O " üçüncü tekil şahıs zamiri.
K8/47	Hāle münāsib aña tārtiḥ Geldi dile eyledim izhār	G239/8	Sicn-i zeķanda bu dili ḥabse şalınca gözleriñ Zülfüñ olup kefil aña didi enābehu za'im
		G245/13	Ger içerse ḳanıma la'liñ helāl olsun aña Kāfir-i bī-dīn ğamzeñ dökmesün ḳanıma benim
		K12/9	Ān şeh-i kişver-güşā şems-i hüdā zıll-i Ḥudā Ma'den-i luţf u 'atā Dārā-yı şāhān-ı güzīn
		G262/11	Ḳalsun belā-yı hier ile olsun vişāl aña ḥarām Kıldı bu Nebzī kuluna mihr ü vefā-yı bī-kerān
		G283/5	'Ālem-i rü'yāda Mecnūnı görüp didim aña Niçedir erkān u kānūnı bu rāhūn kıl beyān
		G289/4	Nādirü'l hüsn idi dirler Yūsufi gerçi velī Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen aña sānisin

G338/10	Gayrıdan itmez tevaḳḳu' Nebzī-i kāsıl kerem Feth olur bābıñdan ancak aña ihsān var ise	K35/9	İdüp pes duḡter-i sa'd aḡterini uş aña tezvīc İdindi anı dāmād ol Seleskovic-i zū'l-ārā
K2/26	Emr-i Ḥaḳḳ ile ola çün İnfiṭār u İnşıkāk Ol ki tatfīf ide Mā'ün terk ide vāveyl aña	Kt3/12	Çü tefrīḳ eyledi ḥaḳ ile bāṭıl beynini ol şāh Anuñçün didiler Fārūḳ laḳab aña ulū'l-ārā
K8/4	Hamd ü senā minnet-i vāfir Şükr-i firāvān aña her-bār	Kt6/8	Sipihr üzre melā'ik rüy-yı arzda zümre-i insān Aña her dem du'ā-güdur ne kim var zīr ü bālāda
K24/30	Her kim cihānda eyler ḳanā'at Hiç yoḡdur aña cānā mu'āşır	M1/9	Deminde başmayınca aña parmaḳ Ne işı şoñra parmaḡın ışıрмаḳ
Kt19/4	İdüp 'uzlet oturdu Maldepede Aña hoş geldi zīrā ol ḳarārgāh	M3/14	Eskisin ṭama atarsın varup Degişürsin ya aña bir cā-rüb
Kt25/2	Nev-'arūs-ı ḥüsnüñe ey Yūsufum sānī ḳanı Şems-i enverdir aña lālā ḳamerdir dāyesi	M4/11	Disem ger şāne aña bellü bayıḳ Degildir şānelik şānma lāyıḳ
Mş2/6	Dime kim bir iki gün gül gibi ḥandān oldu Aña gülzār-ı cihān kül-ḥān-ı sūzān oldu	Mh1/25	Cihān bir cisme beñzer aña cūduñla vücūduñ cān Bu etvār ile ḥaḳḳā zāt-ı pākiñ medḥedir şāyān
Mü5/15	Yetmez midi aña 'aceb ey zülfi kemendim Ol çāh-ı zenaḥdān	Tr1/9	şıçdım üstüne aña şer-levḥa ifrāz eyledim işedim etrāfına bi'l-cümle pervāz eyledim
Tr2/39	Ger cihān bir şaḥsa bāḳī ḳalsa ḳalurdı aña Pes yūri aldanma kim bu 'ālem-i kevn ü fesād		aña benzer [1] Öyle görünüyor, muhtemelen öyle, onu andırıyor.
G71/6	Her ḳaçan gelse ḥayālin çeşmime 'izzet ider Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür miḥmān lezīz aña [18] " O " İşaret zamiri.	K33/10	Ne edesiz ne ḥayāsız ne 'ırızsız ödsüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz aña ḳarşu [1] Ona ḳarşı.
K8/26	Mefḥar-ı şāhān iken ol Ḥān Ḳıydı aña çarḥ-ı sitemḳār	Tc2/21	Ṭutma gönül sīneñ aña ḳarşu hedefveş Her dem ki atar oḳunı ol ya gibi ḳaşlar aña nisbet [1] Ona oranla, ona ḳarşılık olarak.
K8/27	İrdi aña bād-ı fenā çün Virdi yile berg-i ḥazānvār	K28/18	Sīne-i 'aşıḳda yir yir gördi zaḥm-ı ḥün-feşān Aña nisbet dāḡ-ı surḥı eyledi izḥār gül añaru [1] Öbür, öte taraf.
K8/38	Şānımadır āyet-i büşrā İrmez aña ḡāyet-i efḳār	G231/8	Bāde-i la'l-i lebi yādıyla dün mey-ḥānede Mest olup ḡāhī berü ḡāhī añaru söyledim ' anāşır [4] Unsurlar, bir bütünü meydana getiren parçalar. Dört unsur (toprak, hava, su, ateş).
G106/10	Dile cevr itme diyü dil-bere pend itme şaḳın Öyle bil Nebzī anı men' olan işrāra düşer	G51/3	Ḥavāssım şarf idüp 'aşḳıñla vaz geldim ' anāşırdan Reh-i dil-berde hiç ta'dād olunsun mı çehār u penc
K9/18	Nebziyā ḳıl tāriḥin anuñ beyān Çün müsellemler oldu aña taḥt u cāh	K25/2	Şehā 'aşḳıñla ser-gerdān idim ben ' Anāşır cem' olup ḥalḳ olmadın sen
K9/8	Ola şer'-i Aḥmed üzre müstaḳīm Tañrı ihsān ide aña ṭoḡrı rāh	M1/11	' Anāşır gibi çār oldu ḥurūfi Düçār ol sen de kim sevmez vuḳūfi
K13/28	Yoḡdur emsāli kerīmü't-ṭab' u deryā-dil durur Gelmemiş hem-tā aña 'aşırında hem-pā ḳalmamış	Mü3/5	Cem' oldu ' anāşırdan eser sende bu demde Ḥaḳḳā ki söz olmaz
K20/10	Revān itdikde bu āb-ı revānı ol 'ulüvvü'ş-şān Aña tāriḥ için Nebzī didim āb-ı revān-baḥşā		
K27/5	Baña yoḡ sūz sözünde diseler aña ne söz Belī germābe-i meclis degilim ḳar u buzum		
K33/24	Seg-i sel-ḥāne vü yā ḥük-i beyābānīdir Hele bir ev domuzı aña mu'ādil olmaz		

	' anber [4] Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde. Güzel koku.	G45/1	Ey gönül sa'y itdiñ anca ırmadı maqşüda dest Pes gücenme bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest
G72/6	Boyandı kına yandı oda zırâ Olur süzişle ' anberden telezüz		ancağ [1] "Olsa olsa, en çok, daha çok" anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösteren bir söz.
G85/1	Käkülün cānā perīşān olsa ger ' anber kıoqar Açılır güyâ benefşe tâze sünbüller kıoqar	Tr2/71	Şimdiden soñra hedâyāmız olur ancağ du 'ā Hâq Te 'ālā merkadîñ bostān-ı cennet eylesün
G104/8	'Arızın gülden eserdir kākülün miskden nişān Zülf-i şeb-günüñ şehā büyına ' anber imrenür		ancağ [17] "Ama; fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.
N32/2	Kad-i dil-cūna seniñ serv mi 'ar'ar mı disem Nükhet-i zülfüne de müşk mi ' anber mi disem	G4/2	'An-kaşdin eylesin rakīb-i nā-kese mihr ü vefâ Eylesin ancağ bu ğarīb-i bī-kese cevri ü cefâ
	' anber-bār [1] Amber saçan, güzel koku saçan.	G20/2	Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp kıaldım taña Göz açup baqđım gerü olmuş henüz ancağ mesâ
K28/6	Gül ruhuñ vaşfinda çün murğ-ı seher açđım dehen Eyledim her bir kelāmım misk ü ' anber-bār gül	G184/8	Hâk olup rāhında cānā eyledim maħv-ı vücüd Āteş-i 'aşkıñdır ancağ eyleyen bu dilde lem'
	' anber-bü [1] Amber kokusu Güzel hal, davranış.	G199/9	Yem-i 'aşk içre bizi şanma şināver ancağ Belki ğavvâş oluban ka' rına daħı talanık
K18/8	Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mā-ı Kevserdir lezâzette Melīhu't ta'm u ü ' anber-bü revān-baħşâ şāfu'l levn	G224/8	Havf ider benden karīb olmaz baña dime rakīb Korkarım şerriñden ancağ sen gibi ğardan değil
	' anber-büy [2] Amber kokusu Güzel hal, davranış.	G273/9	Nebziyâ çevġān-ı 'aşkı ol çalar ancağ hemān Yâr küyunda seri tōbını ğaltān eyleyen
G317/6	Zenaħdānıñ muṭarrā sīb-i cennāta müşābihdir Şehā var ise ġird-ā-ġird ' anber-büy hāl anda	G302/10	Tarīk-ı şa'bdır 'aşkıñ anıñçün sâlik olmazlar O yolda şāhım ancağ Nebzī-i şürıdedir reh-rev
K20/2	Hoşā āb-ı revān-baħşā-yı dil-cū 'ayn-ı 'Adnāsā Melīhu't ta'm u ü ' anber-büy u rüh-efzâ şāfu'l levn	G370/1	Hudā virmişdir ancağ hâşşaten bu hüsn ile anı Saña ey āsumān-ı behcetiñ mihr-i dirāşānı
	' anber-sā [1] Amber gibi.	K2/70	Evvel ü āħir şānadır ilticāmız yâ Resül Seyyidü'l-Kevneynsin ancağ kapuñdur mültecā
G11/2	Açıldıqda bahārın ġoncaāsā ey gül-i ħamrâ 'Aceb kimler kıoqa ol kākül-i şeb-büy-ı ' anber-sā	Mş2/28	Çıkara şabr u taħammül ile bir ad ancağ Bu hevâ şanma seni eyledi ber-bād ancağ
	anca [5]	Mş2/26	Kim ola ādem olan hālne dil-şād ancağ İtmeye ġam gelicek āh ile feryād ancağ
	1. O kadar, onun kadar, öylece.	Mş2/27	Çıkara şabr u taħammül ile bir ad ancağ Bu hevâ şanma seni eyledi ber-bād ancağ
G374/2	Miyānıñ bahsi mā-beyne düşüp çok kıl ü kāl oldu Dutuşdı ancalar ince tefekkürle ħayāl oldu	Mş2/23	Böyle kırmuş düzeni hâşılı üstād ancağ Bu tarīk ile heme eylemiş irşād ancağ
K13/38	Ber-karār olup serīr-i saltanatda bā-şafâ Zevk ide anca diye kıalmış mıdır ya kıalmamış	Mş2/25	Kim ola ādem olan hālne dil-şād ancağ İtmeye ġam gelicek āh ile feryād ancağ
K15/24	Nebziyâ tarīhin i'lām itmege Ancalar bāz eylemişlerken lebi	Mş2/24	Böyle kırmuş düzeni hâşılı üstād ancağ Bu tarīk ile heme eylemiş irşād ancağ
	2. Nice, onca, o kadar, o denli, o kadar çok.	N24/4	Rezm-i hicriñde kemān-keş ġamze-i mestiñ durur Adı var 'ālemde ancağ kıaşı yayım Rüstemiñ
Kt9/17	Anca dem ey kân-ı vefâ anda şafālar idesin Dem-be-dem efzün ola mümtedd ide Hâq dem-be-demiñ		
	3. "Ama; fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.		

N53/4	Mâl-i dünyâyı n'ider şâhım olan hüsnuñe râm Mâr-ı zülfün kaydıdır ancağ derününde mehâm	K25/6	Dilimde zikrim ismiñ olmuş idi Gönülde fikrim ancağ sen idiñ sen
	ancağ [29] "Sadece, bir tek, yalnızca" anlamında edat.	K31/6	N'ola fevt irse mañlûka ledü li'l-mevt hükmidir İrişmez fevt ü mevt ancağ Cenâb-ı Hayy u Kayyüma
Mu2/2	Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp kaldım taña Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancağ mesâ	K32/39	Kaçre-i bañr-i kerem yur anı yursa ancağ Noқта-ı kenne kene rüy-ı siyâhı hâlî
Mu22/2	Mañv-ı vâv ile midâdî yazuban pes çıkar ad Bu mu'ammâ işbu vech ile bulur ancağ güşâd	Kt3/70	Mefâ'îlün Mefâ'îlün hemân a'mâl ile bulan Velî olunmadıñ teklîf ancağ istitâ' atle
G29/1	'Âşıkñ mañlûbı ancağ dünyede vaşl-ı habîb Âh kim olmasa illâ arada mel'ün rakîb	Kt3/60	Bağışla cürmini ol bî-kesiñ kim kimsesi yokdur İder deryüze ancağ bâb-ı luñfunden zarâ' atle
G71/1	Ey gönül 'âlemde ben ancağ şanurdum cân lezîz Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cânân lezîz	Mş1/20	Qanı Bû Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Leysü'llâh qanı Cümle gitdiler beğâyâ kaldı ancağ nâm u şân
G107/10	Dil-i Nebziye besdir rüy-ı zerdî dâne-i eşki Cihân gavğâsı ancağ hırş-ı dinâr u diremendir	Mş2/22	Bu cihânda ol olur güşsadan âzâd ancağ Çam-ı ferdâ yemeyüp şükri ide zâd ancağ
G134/5	Mey-i nâbı şanemâ şanma mükeyyif ancağ Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek şu bilürüz	Mş2/21	Bu cihânda ol olur güşsadan âzâd ancağ Çam-ı ferdâ yemeyüp şükri ide zâd ancağ
G161/6	Sînedê dil nâr-ı 'aşka dâ'imâ yanmağdadır Ey semender şanma ancağ sendedir yakış yanış	N35/4	Görüp ağıyar-ile gavğalarını ehl-i hîred Budur ancağ bu cihânda şeh-i merdân didiler
G192/10	Deşt-i hicrân içre ser-gerdân u hayrân olmuşum Çıkmağa cân-ı za'îfm kaldı ancağ bir ramak	Th1/2	Dil-berâ güyâ ki tîğ-ı Qahramândır hañçeriñ Qâtil-i üftâde ancağ bî-amandır hañçeriñ
G257/9	Senden olur Nebzi-i bî-çäreye ancağ devâ Merhamet kıl ey kerem luñf ıssı Allâhım benim		ancılaym [2] Onun gibi, öyle bir, o denli.
G297/9	Kemâl-i 'aşkıñ ancağ inhişârı sañadır Nebzi Velîkin gayrı eşhâşa gelür gider olur tav tav	K8/33	Ancılaym şâh-ı civân-baht Görmedi bu devrde deyyâr
G338/10	Gayrıdan itmez tevaqqu' Nebzi-i kâsil kerem Feth olur bâbından ancağ aña ihsân var ise	Kt9/10	Oldı müyesser aña bu hâne-i dildâr u ferîb Menzili çün böyle gerek ancılaym muhteşemiñ
G339/10	Kabül it Nebziyi cânâ tapuñda hâdim olmağa Budur ancağ harîm-i hâşşına lâyıq u şâyeste		and iç- [1] Bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek, yemin etmek.
G350/18	'Aşkıñ ey ma'sûk-ı 'âlem hâk idüpdür Nebziyi Nâr-ı şevkıñdır iden kalbinde ancağ incilâ	G148/17	And içüp dil-ber didi şimden-gerü luñf ideyim İşidüp dil tıflı Nebzi didi v'allâh eylemez
G352/9	'Adîli 'âlem-i 'uqbâda vardır varsa ancağ Çü yok emsâl ü endâdî bu fânî dünyede hâlâ		Anda [31]
G362/1	Pîr-i pervâne bilür bu 'aşkıñ ancağ yolunu Cân u başına değışür vuşlatıñ bir yolunu		1. " Orada" işaret zamiri.
G370/11	Degil ancağ dil-i şeydâ o müy-ı zülf ile beste Ki bir târıyla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfânı	G81/6	N'ola mey-hâneyi bir gülşen-i zîbâya beñzetsem Kim anda bâde-i gül-fâm ile sâkı-i gül-fem var
K8/19	Şanma dilâ kim seni ancağ Eyledi bu derde giriftâr	G317/1	Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevâl anda Ruñuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemâl anda
K11/3	Odur ancağ bu cihânda belî âsüde mekân Bu sözüñ hâk bilüp işgâ idüp inkâs-ı ser it	G317/1	Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevâl anda Ruñuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemâl anda
K22/6	Qudüm-ı ceşn ile âsüdedir diller elemelerden Bu şevkı şevk ider 'âlemde ancağ yılda bir devrân	G368/2	Dil-berâ küyuñ maqâm-ı cennetü'l-me'vâ gibi Bitmiş anda serv-kađdîñ Sidre vü Tübâ gibi
		G338/4	Bâde-i hamrâ lebiñdir bezm-i 'aşkda sâkıyâ Bu dil-i şad-pâredir hem anda büryân var ise

G6/6	Dehānīn naqşın aldım ey şadef-fem hoşka-ı dilde Yazup pes dürr-i dendānīn hem anda eyledim der-cā	Kt3/28	Mürebba idiler zānū-yı Peyğam-berde bī-minnet Olalar yarın anda zīb-i cennet ol iki qardaş
G374/8	Begim haddiinde ol beñ kim olupdur habbetü's- sevdā Siyeç miski megesdir vardı anda kondı hāl oldu	Kt6/19	Ġazā-ı ekber itdi çün o Sultān-ı ğuzāt anda Ricālū'l-ğayb irüp rühāniyān geldiler imdāda
K1/6	Besmele ya 'nī eger dinmezse ol ebter olur Pes delālet var durur anda harāba ibtidā 2. "O zamanda, o anda" işaret zamiri.	Kt9/17	Anca dem ey kân-ı vefā anda şafālar idesin Dem-be-dem efzün ola mümtedd ide Haq dem-be- demiñ
G62/2	Haqq-ı reyhān-ı dil-ārā zāhir oldu hem-çü nağ Hey ne hoş zībā yaraşdı anda hem sīb-i zenağ	Kt9/8	İstedi bir menzil-i bālā-yı hümāyūn u ferāğ Def' ide tā anda sürür ile hücūmun elemiñ
G101/6	Bezm-i dil-berde megesce baña görünmez rakīb Göze 'ālem mi görinür anda kim cānān olur	Kt19/5	Mü'ezzin idi anda niçe demdir İderdi halkımı da 'vet ilā'llāh
G172/8	İşigin yaşdanup ey dil o şehiñ eyle mekān Şiğınur anda kamu 'ālem odur cāy-ı menāş	Tc1/39	Varıcağ anda kamu buldum hezārān yār-ı ğār Eyleyüp pır-i muğān ta'zīm ü tekrim bī-şumār an [11] " O " üçüncü teklik şahıs zamiri
G219/5	Nedir ol perveriş anda ya o ğilmāne-reviş Yüzi cennet özi hem-sāye-i havrā midir ol	Mu26/2	Ol ne ism oldu ki anda derc olundu nişf-ı mäh Ol ne cism oldu ki anda harc olundu küll-i mäh
G302/2	Şehā mihr-i ruhuñ her dem ki şalsa üstüme pertev Vücūdum zerre-i nā-çizveş anda olur piş-rev	Mu26/1	Ol ne ism oldu ki anda derc olundu nişf-ı mäh Ol ne cism oldu ki anda harc olundu küll-i mäh
G317/10	Sipıhr-i pür-felāketdir seri Nebzī-i pür-derdiñ Ufukdur çeşmi zāhirdir şafağveş hūn-ı āl anda	G153/7	Muħannesdir rakībīn eyleme havf u recā andan Elinden hayr u yā şer gelmeyenden nef' ü zar gelmez
G317/8	Ser-i zülf-i dil-āviziñ şehāb-ı müşg-bāridir Mu'aṭtar ider etrafı nedir bu hoş-ḥiṣāl anda	G60/4	Niçe kapar kapusun pır-i muğān Çün açupdur anı Fettāhu'l fütüh
G317/6	Zenağdānīn muṭarrā sīb-i cennāta müşābihdir Şehā var ise gird-ā-gird 'anber-büy hāl anda	G242/4	Sāye şal Sidre kađiñ üstüme gördükçe rakīb Hasedinden anı 'ar' ar gibi dü-nīm göreyim
G317/4	Lebiñ 'aynū'l-hayāta eyler-idim şübhesiz teşbīh Eger olmuş olaydı la'l-i leb-riz-i zülāl anda	G41/10	Āsitānında rakībī koma üre it gibi Nebziyā vırme amānı ur anıñ başma laht
G317/2	Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevāl anda Ruhuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemāl anda	G74/6	Leb-i la'li o hūruñ çeşme-i Kevser durur güyā Seğāhum Rabbuhum naşşı anıñ şānında müsveddir
G317/1	Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevāl anda Ruhuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemāl anda	G211/9	Dem-i hicriñde anıñ bāde-i gam içmişdir Şorñız Nebziye keyfiyyetini cām-ı Cemiñ
G320/4	Şaçıñ bağıñ müsel sel sünbülidir 'İzānıñ anda bir nu'mānī lāle	M4/2	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anıñ cāy-rübdur
G326/4	Ser-i küyuñ felek bāmına beñzer ey melek-rüyum Dil-i bī-çāreler anda kevākib gibi seyyāra	Tr2/34	Meyl eyleme zinhār dilā ol dil-i senge Haqqā yog imiş misli anıñ cevr ü cefāda
G394/7	Şafā eyler kimi şahbā ile bāğ içre kim anda Açılmış her taraf sünbül benefşe verd-i nu'mānī	K8/22	N'oldı kanı ol şeh-i Aḥmed Görmedi mislin anıñ ebsār andan [2] "Orada" işaret zamiri.
K11/2	A gönül terk-i vaṭan eyleyü 'azm-i sefer it İrişüp şeh-r-i felāha varup anda maḳar it	K12/21	Gitti andan kaṭ' u ṭayy-ı menzil ü merḫal idüp İrişüp pes kal'a-ı Aṭayı kıldı çün ḥiṣār
K12/36	Ol vezir-i a'zam ol destür u ol şāhib-niğīn Didi tārlıñ ğuzāta eyleyüp anda ḥiṭāb	Tr2/30	Ka'be-i maḳşūd için sa'yin hebā imiş dirīğ Kaḫr bir kaḫu imiş kim her kişi andan girer
K12/28	Atdırup hem ḫumbara vü külleler çün āhenīn Anlar anda bunda ammā rüz u şeb itdi du'ā		

	andan [2] " O " İşaret zamiri.	G214/4	'Aşıka yaklaşmanın aşlı ne Yohsa pend ider mi ol āneñ seniñ
G277/6	Mü'essir seng-i hārāya bu āhım ey dil-i dil-ber Velīkin saña te'şir itmez andan sen dahı serdsin		anı [31] " O " İşaret zamiri.
G290/10	Melāmet kılmasonlar Nebziyā bu nazm-ı bī-dādı Kim andan kaçdımız budur mücerred bir kelām olsun	G107/1	Za'if olsa dil-i 'aşık dime anı veremgendir Faķiriñ şayruluğı kat' -i ihsān u keremgendir
	andan özge [1] Ondan başka.	G133/10	Müşār-ı zühd iken bī-çāre Nebzī Yazık bir gün anı rüsvāy iderler
G191/10	Kurs-ı dāğım bu durur cānā kilāb-ı küyuña Andan özge sofrā-i sīnemde hem nānim da yoķ	G172/4	Niçe bir habs idesin sicn-i zeķanda bu dili Çıkarup bārī siyāsetle anı zülfüne aş
	' andelībāsā [2] Bülbül gibi	G181/3	N'ola tercīh eylesem anı behāyimden dilā Yāl u bāl işi durur ser-tavla-ı ĥardan ġalīz
G277/9	Kuluñ Nebzī niçe feryād kılmaz ' andelībāsā Gülistān-ı melāĥatde begim sen ġonca bir verdsin	G200/6	N'ola rüyuña zülf olursa niķāb İder anı bād-ı seĥer iki şaķ
Ms2/25	Tutupdur bāğ-ı dehiri āh u zārım ' andelībāsā Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey gül-i ĥamrā	G225/4	Femiñ zerre midir yā nokta midir bize müşkildir Gelüp nuķka anı bir lafz ile hem eylegil ĥal gel
	' andelīb [8] Bülbül.	G232/6	O müdbir rind ki pā-māl eylemiş bintü'l-'ineb 'ırzım Görüp ayaķda ben ĥürmetle tutdum anı kaldırdım
G29/6	Başına āzāde pervāz ider iken şevķ ile Gülşen-i 'ālemdede sen gül-ĥadde oldı ' andelīb	G232/10	O serv-i nāzımın zülfı gibi cevri uzun oldı Eger mümkin olaydı Nebziyā anı kışaldırdım
G80/5	Didim baķ beñzemez mi ' andelīb ü verd-i ra 'nāya Görüp her 'aşık-ı şūrıdeyi cānān ile yer yer	G239/6	Kākülün oldı dil-berā ĥastalara devā' -ı misk Ĥokķa-ı dilde şaķlayam anı çü ġāliye şemīm
G105/9	Ġamım izĥār kılmam ' andelībe Niçün kim sırrıma mahrem değildir	G256/4	Cām-ı mey destimde bir āyīne-i 'ālem-nümā Baķmaġa ĥāl-i cihāna anı mir'āt eyledim
G127/7	Cevr itme ' andelībe ey ġonca gülşen içre Olmasa senden özge itseñ dahı revādır	G261/1	Cüy-ı ĥüsn ise ruĥuñ ben de anı cüyendeyim Rüy-ı gül-günüñ kucā rüyendedir rüyendeyim
G285/1	' Andelībem gülşen içre başladım efgāna ben Ĥālimi 'arz idebilmem ol gül-i ĥandāna ben	K19/15	Şarf idüp aldı anı çün bunca denān-ı kesir Şaymadı ĥiç biş ü kemi görmedi ĥaydın diremiñ
G287/5	' Andelībem gerçi hergiz nāle itmem pes niçün Az gelür feryādıma ey ġonca bu bāğ-ı cihān	G263/2	Lā'ubālī olmuşum rüsvālġa 'ār eylemem 'Ārdır ĥüsrān-ı devlet ben anı kār eylemem
G389/6	Bahāra irdilerse ehl-i zevķ ey dil benim ammā Bahār u ' andelībim beytü'l-ahzān u fiġān oldı	G352/7	İderler anı istisnā güzeller içre kim görse Edāt-ı fi'l ü ĥarf ile 'adā ĥāşā ĥalā illā
K28/19	Yoķ yire feryād ider şām u seĥer o ' andelīb Bāğ-ı 'ālemdede olur mı ĥiç kim bī-ĥār gül	G354/6	Gördi mir'āt-ı mücellāda bahā vü ĥüsnüni Bī-merā bildim o rü'yet anı ĥod-bın eyledi
	' andelīb ol- Bülbül (aşık) olmak. Bülbül gibi inlemek.	G359/4	Çin-i zülfün ser-te-ser āfāķı tutmuş bü ile Şubĥ-dem anı tağıtmış çün nesim ey müşġ-müy
K120/1	Gülşen-i ĥüsnünde ' andelīb olup Gül ruĥuñ şevķıyla ĥandān olayım	G375/7	Tācım gibi başımda korum anı ki zīrā Pā-māl-i rehi olmağ ile mu'teber oldı
	' andelīb-i zārveş [1] Ağlayan, feryat eden bülbül gibi.	G379/10	Görünmez ol yüzi ĥurs-ı kamer aylar geķer ĥayfā Gözetmez Nebziyā gör anı ĥaķķ-ı nāni gördüñ mi
G335/5	' Andelīb-i zārveş nālendeyim Başladım feryād u zāra āh vāh	G399/9	Bu Nebzī nazmına tut güş anı ĥıfz eyle añla ĥoş Olup 'aşıkıla ol bī-ĥüş ĥarānı yoķ gezer her-sü
	ānen [1] Bir aşiretin bütünlüğü veya işleri veya şerefi.		

K2/55	Nā-ümīd itme anı rüz-ı cezāda kıl kerem Cürmini eyle şefā'at ez-Cenāb-ı Kibriyā	G155/10	Pür oldı düd-ı āhımla cihān-ı tūre-dem Nebzī Anıñçün zülf-i dil-berden meşām-ı cāna bū gelmez
K2/42	Yaz Kevser la'liñe ta'vīz idüp Naşr āyetin Veçhiñe kim kem baķa tutsun anı tebbet yedā	G158/9	Anıñçün āsitāñnıñ rüz u şeb terk idemez Nebzī Dil-i zāñ idüpdür kākülülñle muhkem istīnās
K11/17	Dileriz ğālib it a'dā-yı 'anūdına anı Daķı hem leşkeriniñ her birini ejder it	G171/18	Hemāñ bir nebzeyim deryā-yı 'aşķa Anıñçün oldı Nebzī baña maķlaş
K25/8	Ħarābe bir maķaldi ķalbim evvel Yed-i luţfuñla anı eylediñ şen	G201/3	Zebāñımda anıñçün zıkr-i la'liñ dökmez ey ħūñı Sūrāķı ser ķoyup pāymımda ķulķul dir geĦı eñtaķ
K32/39	Ħaţre-i baķr-i kerem yur anı yursa ancaķ Noķta-ı kenne kene rüy-ı siyāķı ħālī	G203/6	Dilā bī-ġam olan ādem degildir Anıñçün cāñverciklerde ġam yok
K32/30	Komayup taşı taş üzere yıķılsun ġitsün Bozivirsem anı tā ķalmaya ħiç timsālī	G250/9	Anıñçün Nebziyā ol kāküli leylāya dil virdim Oķunsun yürisün Mecnūnveş dillerde destāñım
K34/10	Muĥaşşal her neye meşġöl olsa Anı derk itmede olupdur aķder	G302/9	Tarīķ-ı şa'bdır 'aşķıñ anıñçün sālīķ olmazlar O yolda şāķım ancaķ Nebzī-i şūrīdedir reh-rev
K34/8	İşitse ya 'Arab ya Fürs ü Türkī Ħılur fi'l-ħāl anı sa'y ile ezber	G378/4	Yemiş dil ħyāñ-ı vaşlıñda 'aķīde Anıñçün sükkere yok iştiĥāsı
Kt18/18	Muĥıbb-i şādīķ olduġı ecilden devleti ġibi Anı maĥbūb idinmişdi ricāl-i devlet-i 'ulyā	G386/10	Ħaķup zencirveş bir gerden-i cāna ķara zülfün Dil-i Nebzī anıñçün rüz u şeb ķuyun yataġ itdi
N1/2	Nūñ-ı Kevserdir lebiñ ey nev-civāñ Nūñ vir nüş idelim anı revāñ	Kt3/52	Sirāc-ı ümmet olmuşdır ħadīs ile mübeyyendir Anıñçün mezhebdir fi'l-mezāhib muhkem ü aķvā
Tc2/8	Pervāne ġibi şem'-i ruĥım ġözleme her-şeb Bilmez misin anı ki soñı nāra düşersin		anıñ-ıçün Onun için, bundan dolayı. Onun hakkında.
Tr1/16	baltadır yaĥud geķer her ġün aña bir nice şap Ger ħayāline gele şiķ tutar anı tāb-ı teb	N19/3	Gelmesün ķalb-i şerīfe anıñ-ıçün bir kesel Çün buyurmuşdur Nebī el-faķru faĥrī ķıl 'amel
N31/3	Sevmezem ġayrısın anıñla ķanā'at eylerim Bu meseldir 'ārife çün bes durur bir dāne ġül		anı [1] Bir anda oluveren, birden, apansız; birdenbire, ansızın.
	anıñ- [1] Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.	M1/4	Bulunmaz arasañ ġayb u şühüdi Bulmur ānsız anıdır vüçüdi
G288/17	Yine Nebzī cihānda anıñlursın Ħarāz çün ad imiş şı'r ü ġazelden		' anķa [2] Anka kuşu. Üstünlük, güç.
	anıñ yolu [1] Onun yolu.	G202/5	Ħāfda 'Anķa olursa sīnesin eyler şiķāf Ħirpiġiñ ġibi bir oķ kaşıñ ġibi bir yay yok
G106/6	Şu ġibi her tarafa meyl idüp aķma şanemā Ħiderek bir ġün anıñ yolını ġör yāre düşer	Mş1/64	Şaĥa-ı ķalbiñden eyle ħubbını bi'l-cümle ħek Tā ġörünsün bu felek saña kelek ' Anķa siñek
	anıñçün [13] Onun için, bundan dolayı. onun hakkında.		' an-ķarīb [1] Yakında, çok geķmeden, bir an evvel.
G112/8	Zebūñ oldı tenim ney ġibi cāñā derd-i hicriñle Anıñçün tırılmaz āsüde bu dil her dem fiġāñ ister	Mr1/19	' An-ķarīb fethiñle dil-şād it bizi yā Rabbenā Yā 'Azīz ü yā Mu'izz ü yā Mübīñ ü yā Cevād
G113/3	Bülbül tıramaz vaķt-i ħazāna dek anıñçün Rāĥatsız olur dil çü ķılur āĥ u fiġāñlar		' an-ķaşdin [1] Kastederek, kasten.
G121/6	Cināñ ārzü ider kirdār ile rāst Anıñçün zāĥide keķ-rāy dirler	G4/1	' An-ķaşdin eylersin raķīb-i nā-kese mihr ü vefā Eylersin ancaķ bu ġarīb-i bī-kese cevri ü cefā

anla- [8] Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.

G236/3 Hâlimi miqdâr-ı mey **anlarken** ol çeşmi hümâr
Şormağa bâ'is n'ola keyfiyyetim kemmiyyetim

G358/14 Mey ü maḥbûbdan özge cihânîñ
Kemâhî **anladım** yokdur me'âli

K4/1 Gel ey nefis **anıla** bu hâli yine müncer olur bu şân
Gözetme ğayrı ahvâli kulaĝıñ tüt baña bir ân

K26/6 Ebleh ü dün u den'iyim beni almañ dile siz
Ehl-i şî'r **anladınızsa** beni hâşâ deĝilim

Mş1/45 Añlaĝıl kâdr ü veķârıñ itme kendiñ mübtezel
Geç geçenden yarınñ var şâhibi budur mesel

G161/11 Tarz-ı 'aşkı zülf ü rüyuñ **anlamışdır** dil-berâ
Birbiriyle bezm-i hüsünüde hemân öpiş koçış

G264/2 Bu bîmâr-hâne-i 'âlemde n'ola dermend isem
Devâsız derde düşdüm derdim **anılar** yok devâsım
hem

Mş1/27 Çün ki bildiñ **anladın** kânün ile perdâzesin
Pes pey-i ah'yâra düşmezseñ şanuram azasın

anlar [11] "Onlar" üçüncü çoĝul şahıs zamiri.

K1/16 Ola rıdvân u selâmu'llâh 'aleyhim kâtibe
Zîre rü-mâl iden **anlardır** o bâba ibtidâ

K12/28 Atdırup hem humbera vü kulleler çün âhenîn
Anlar anda bunda ammâ rüz u şeb itdi du'â

K32/5 Kılıp **anları** kamu sînelerinden me'yûs
Vire bunlara merâm üzre maķâm-ı 'âlî

Kt3/25 Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zâdeler **anlar**
Olup ism ü müsemmä ile hem adaş u hem pâdaş

Kt3/57 Bölük bölük giderken cennet-i a'lâya pes **anlar**
Bu Nebzî pür-günâhı eyle hem-reh ol cemâ'atle

Kt3/33 Çün itdiñ bunda bunca **anlara** in'âm u ikrâmı
Hudâya kâdr ü rif'atlerle berter eyle fi'l-'uķbâ

Kt3/36 Basîretle nazâr eylerseler ger hadd-i zâtında
Görürler halk-ı 'âlem **anları** fi'r-rütbeti'l-'ulyâ

Mr1/35 Hârb ü darblar ide **anlar** Zâl u Rüstemden nişân
Çün kılurlar dîn-i İslâm ğayretiyçün ictihâd

Tr1/12 okuyanlar okışun lutf u mürüvvet eylesün
o pelîde ba'dehü **anlar** da la'net eylesün

G113/2 Oldur dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar
Her demde gözüm yaşı gibi maḥv ola **anlar**

'an-şamîm [1] Özden, içten, samimiyetle.

G239/10 Eyledi Nebziyâ o meh mihr ü vefâ-yı bî-kerân
Sen de fedâ-yı cân kıl hâk-i rehinde '**an-şamîm**

ansız [2] Ansızın, birdenbire.

Kt28/1 Her kaçan görsem ruh-ı zîbâsın **ansız** Nebziyâ
Yüregim ağzıma ķor havfdan ol âfet ķoparır

M1/4 Bulunmaz arasañ ğayb u şühûdî
Bulunur **ansız** ânîdir vücûdî

anuñ gibi [5] Onun gibi; ona benzer.

G140/4 Ğamıñdır ĝam-güsârım 'âlem içre
Hiç **anuñ gibi** bir ĝam-h'âr bulunmaz

K33/8 Be ne mekrûh u ne müfsid ne menend muḥtal imiş
Bu cihân içre bir **anuñ gibi** bâḫil olmaz

K36/13 Gerek ser-hadd-i şâhîde **anuñ gibi** bir er zîrâ
Hemânâ şîr-i ĝurrâna müşâbih oldı sîmâda

G387/10 Kanı ol ĝünler ki bûs-ı pây ile sîr-âb idi
Bula mı Nebzî gönül **anuñ gibi** eş bir daḫı

K24/26 Faķrıñ libâsın key bil daḫı sen
Anuñ gibi yok hiç sevb-i fâḫır

anuñ hakkında [1] Onun hakkında, onunla ilgili.

Kt17/17 Du'â idüp didi Nebzî **anuñ hakkında** bu beyti
Bîrer târîḫ ider bi'z-zât her bir mîsrâ'ı îfâ

anuñ için [2] Bu yüzden, bundan dolayı.

Kt3/6 Resûlu'llâhın ol evvel çü taşdîķ itdi mi'râcın
Bu ümmetde laķab oldı aña **anuñ için** Şiddîķ

K1/3 **Anuñ içündür** didi Peyĝam-ber-i zî-şanı ĝör
Emr-i zî-bâl kim aña olmaz kitâba ibtidâ

anuñ ol-[1] Sahip olmak

K9/9 İbtidâ cengi **anuñ oldı** 'Acem
Cenge iķdâm eyledi ol pâdişâh

'âr [6] Utanma, utanç, hayâ, hicap.

G120/2 'Âşıkıñ sük-ı cihânda niçe pâzârı kalur
Şatmadıķ gerçi ne nâmûsı ne kim '**arı** kalur

G150/10 Sâķî-i devrân elinden bir ayaĝ almaĝ için
Terk-i 'ırz it bî-hayâ ol Nebziyâ hem '**arsız**

G263/2 Lâ'ubâlî olmuşum rüsvâlĝa 'âr eylemem
'**Arđır** hüsran-ı devlet ben anı kâr eylemem

G321/6 Dileyen 'izz ü veķârını dime dosta irer
Bırakup nengiñi hem '**arıñı** sen terk eyle

Tc2/1	‘Uşşâka vefâ eylemege ‘ âra düşersin Cevr itme didikçe begim işrâra düşersin	G106/2	Bu gönül yârî talebkâr iken âgyâra düşer Gül ararken niçe kimse irişip hâre düşer
G255/2	Gördüm âgyâr ile yâr olduñ çü dildârım benim İhtiyânım gitti elden kalmadı ‘ arım benim ‘ ar eyle- [2] Utanmak.	G213/4	Küh u şahrâda yiler yil gibi şeb rûz şabâ Seni arar seni cânâ bulmaz cânî seniñ
G263/1	Lâ‘ubâlî olmuşum rüsvâlîğa ‘ ar eylemem ‘Ârdır hüsrân-ı devlet ben anı kâr eylemem	G229/4	Ser-â-ser on sekiz biñ ‘âlemi geşt ü güzâr itdim Aradım bulmadım ben dağı bir hem-cins ü hem- zâdim
Tr1/58	cânımı zîrâ ki yakdı gör niçe zâr eylerim nâm-ı nâ-pâkin dağı dimekliğe ‘ ar eylerim ‘ ar it- [1] Utanmak, hicap duymak. Çekinmek, sakınmak.	G266/5	Dil devâ‘-ı derd arar dervâzede Rûzî-i rûze revâ varım verem
Mş2/65	Niçe bir tâ‘at-ı Haq eylemege ‘ ar idelim Niçe bir Nebzî gibi cürm ü güneş kâr idelim ‘ ar u nâmüs [1] Utanma ve namus.	K4/21	Ararken ben de bir târîh idem tâ mevlidim izhâr Tulû‘ itdi dilimden Nebziyâ hem-çü meh-i tâbân
G188/5	Ğubâr-ı ‘ ar u nâmüsü süptürdüm hâne-i dilden Gerekdir tahtgâh-ı şâh-ı ‘aşk olmağa sîne şâf arâ [1]Süs, bezek, ziynet.	Tc1/21	Aradım idüp tekâpü rüy-ı arzı sū-be-sū Bulmadım bir yâr-i şâfî tecrîbe kıldım kâmu
K10/18	Müdekkik mü-şikâf u müstakîl re‘y-i münîrinde İder mebhût ser-cümle zevî‘l-ebşâr u arâyı ara [6] 1. Söz konusu olan iki şey arasında, ortada, arada, beyn, mâbeyn.	M1/3	Bulunmaz arasañ ğayb u şühûdi Bulmur ânsız ânîdir vücûdı
G29/2	‘Âşıkñ matlûbı ancak dünyede vaşl-ı habîb Âh kim olmasa illâ arada mel‘ün rakîb	G295/7	Dil devâ‘-ı derd arardı dürda Dâr-ı derde varup ol zâr u devân ‘ Arab [2] Arap ırkına mensup kimse.
G310/5	Bir ile bişin arasin dir idim kesmeye Haq Şerham uş halka-ı dâğım ile birmiş beş ile	K34/7	İşitse ya ‘ Arab ya Fûrs ü Türkî Kılur fi‘l-hâl anı sa‘y ile ezber
N4/2	Murâdım Ka‘beveş tavf eylemekdi küy-ı cânânı Araya hâ‘il olmaya idi ger şâm-ı hierânı	Mş2/59	‘ Arab u ya ‘Acem u Rüm u Tatâr u Efrenc İçiser câm-ı memâti ne koca kıla ne genç aradan çık- [1] Aradan çekilmek, uzaklaşmak; ilişigini kesmek. Herhangi bir iş yapılırken işi başkalarına bırakmak.
Tr2/70	Cem‘ olursuz ‘âmmeten ferdây kardaşım benim Murğveş uçup bu dem çıktın aramızdan saña	G355/9	Bulmayup em Nebzî-i bî-çâre çıkdı aradan Derd-i hicriñ bak dil-i nâ-şâda cânâ n‘eyledi ‘ Arafât [1] Mekke civarında hacıların arefe günü tevakkuf ettikleri mahal.
G153/10	Fedâ-yı cânâda cânâna tekâsül itme ey Nebzî Bu hâlet ehl-i ‘irfân arasında mu‘teber gelmez	G36/4	‘Aceb o kâkûli Şâmın cemâli Ka‘be midir İdindi ‘aşık-ı bî-çâreler küyun ‘ Arafât ‘ arağ [1] Rakı
G341/6	Neyleyem koçmak murâdımdan geçerdi biliñi Cevr idüp bu dil-hâzîne düşdi hançer araya 2. Kişilerin birbirine karşı olan durumu, ilişki.	G70/9	Dükendiye n‘ola şarâb u ‘ arağ Gel imden gerü iç Nebzî nebîz aralan- [2] Aralanmak; gitmek, uzaklaşmak, yanından ayrılmak.
G149/6	Şu sızmazken dilâ mâ-beynimizden Bozuşdı yâr ile şimdi aramız ara- [8] Bir şeyi ya da kimseyi bulmaya çalışmak, elde etmeyi istemek, aramak.	G137/6	Görüp üftâdelerin kesretin igzâb olma Tağdır bād-ı fenâ cem‘imiz aralanuruz
		G346/7	Hayâl-i kâkûlüyle dilde gam aralanur her şeb Dil-âralık yaraşur bildim o zülf-i şebâsâya arahğ [1] Bu zaman zarfında, bu zamanda

K16/1	Gele ey hāme-i ma'nā-pāş medh it bu aralıkda Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundu kethudālîkda	G61/3	İki şakķ oldu rakîbîñ reşkten 'ar'ar gibi Serv-kaddîñ üstüme şaldı benim çün iki şāh
	ārām [1] Rahat, huzur.	G104/4	Dîde-i mestāneñe nergis begim taħşîñ okur Kadd-i bālāña dahı reşk ile 'ar'ar imrenür
G82/3	Alup ārāmımı ārām-ı gönülden kamu O siyeh dîde vü zülfüñ yerine ğam qodılar	G242/4	Sāye şal Sidre kadiñ üstüme gördükçe rakîb Ĥasedinden anı 'ar'ar gibi dü-nîm göreyim
	ārām-ı gönül [1] Gönül huzuru.	N8/3	Nihāl-i tâzedir ol şüh fidân-ı serv ü 'ar'ardır Bu bāĝ-ı köhnede yā Rab ne âfetler kopar bi'llāh
G82/3	Alup ārāmımı ārām-ı gönülden kamu O siyeh dîde vü zülfüñ yerine ğam qodılar	G309/6	'Azm-i bezm-i büsitān itdikde ol serv-i revān Söykünüp qaldı temāşasında 'ar'ar 'ar'ara
	ārām it- [1] Dinlenmek, rahat ve huzur içinde olmak.	G309/6	'Azm-i bezm-i büsitān itdikde ol serv-i revān Söykünüp qaldı temāşasında 'ar'ar 'ar'ara
G383/3	'Aşıkān ārām ider bakup cemālî ayına Sāyever bir naĥl-ı ra'nādır o kadd-i 'ar'arî	G383/4	'Aşıkān ārām ider bakup cemālî ayına Sāyever bir naĥl-ı ra'nādır o kadd-i 'ar'arî
	ārām u rāĥat [1] Huzur ve rahat.	N32/1	Kad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem Nühket-i zülfüne de müşk mi 'anber mi disem
G185/5	Baña rām olmaz gönül ārām u rāĥat idemem Cism-i zārımdan olup şabr u qarārım kal' u şam'	G72/8	Ĥırām it gülşen-i sînemde ey serv K'olur bāĝ içre 'ar'ardan telezzüz
	ārām u şabr [5] Huzur ve sabır.	G182/4	Kāmetiñ servin temāşā ideli dil serverā Eyledi qat'-ı 'alāķa kesdi 'ar'ardan şama'
Ms3/5	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var Ne sende dil-berā raĥm itmege şemme liyāķat var		'ar'ar-ı bostān [1] Baĝım ince ve uzun boylu güzeli. Meclisin ince uzun boylu güzeli.
Ms3/11	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var Ne sende dil-berā raĥm itmege şemme liyāķat var	Mü5/4	Vey bāĝ-ı cihān içre kadi serv-i bülendim Vey 'ar'ar-ı bostān
Ms3/17	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var Ne sende dil-berā raĥm itmege şemme liyāķat var		'arāt [1] irad, gelir, akar, zenginlik
Ms3/23	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var Ne sende dil-berā raĥm itmege şemme liyāķat var	G36/9	Giyindi cāme-i fāĥir tonandı şankim 'arāt Görün beni o dāl-i zülfî firāķıyla meded
Ms3/29	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var Ne sende dil-berā raĥm itmege şemme liyāķat var		araya gir- [1] Bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir şey çıkmak; iki kişinin arasındaki bir işe karışmak.
	ārāmġāh [1] Dinlenilecek yer, dinlenme yeri.	K6/15	Şāne Dārālîk idüp girdi araya şulĥ ile Dil-berān-ı berberānıñ dirdi tîĝından amān
K3/3	Ne hoş cāy-ı mübārekdir bu ārāmġāh 'uşşāķa Nazîrin görmedi 'ālemd ebsār-ı cihān bînā		arayı arayı bulma- Çok arayıp bulamamak.
	ārām-ı cān [1] Gönül huzuru, gönül ferahlıĝı, gönle huzur ve rahatlık veren	K10/10	Reh-i 'aşķ içre bir ferzāne güm itdim ki dil dirler Yitürdüm 'aql u fikrim bulmadım arayı arayı
G360/1	Sevdiğim ārām-ı cānım ğam-zedāy Tütî-i şîrîn-zebānım qand-ĥāy		a'rāz [1] Maddî âleme âit şeyler, mal mülk, dünyalık.
	ārām al- [1] Dinlenmek, rahatlamak.	G179/10	Belā vü miĥnet ol deñlü şirîşt oldı vücūdumda Bilinmez hāliyā Nebzî cevāhir mi yaĥud a'rāz
G82/3	Alup ārāmımı ārām-ı gönülden kamu O siyeh dîde vü zülfüñ yerine ğam qodılar		'arbede it- [1] Kavga etmek.
	'ar'ar [11] İnce ve uzun boy; zarif endam.	G192/13	Turmayup her dem rakîb ile idersin 'arbede Nebziyā uşanmadıñ mı gel bu ğavĝayı bırak
G15/6	Bāĝ-ı 'ālemd ebsār-ı bir serv-i ser-efrāz iken Sāye-endāz olmadıñ ey kāmeti 'ar'ar baña		

	ardın düş- [1] Peşine düşmek. Arkasından gitmek, izlemek. Bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak.	G347/5	' Ārizūn Deryā-yı beyzā kākülūn Baħr-i siyāh Çoğ gezdim görmedim mislin kara vü ağda
M3/4	Çift işidir dime kim pāyesi yok Düşüp ardın gider āvāzesi çok	G104/7	' Ārizūn gülden eserdir kākülūn miskden nişān Zūlf-i şeb-günüñ şehā büyına 'anber imrenür
	Ardınca [5] Akabinde, sonrasında, ardından, peşinden.	G138/9	' Ārizūn uş zūlfūn çü şibh-i rüza müşābih Kindir diye ħuld içre ki şām u şehēr olmaz
G95/14	Nebzī-i şeydā kuluñ kurbānīn olsun sevdiğim Cāni çıksun hicr ile ardınca bir ağlar mı var	K28/7	Medħ-i gül-gün ' ārizūn düşmez dilimden gül gibi Rüz u şeb şayf u şitā hemvār elimde var gül
G210/10	Nebzī-i şürīdeniñ 'aşkıñla mecnūn olduğun Ey saçı leylā görüp a'dā atar ardınca seng		' āriz-ı beyzā [1] Beyaz, bembeyaz yanak.
Kt26/1	Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem Yetişür yilme rakībā yıkılıp var şavul	1G165/9	Sāye şalmış ' āriz-ı beyzāya zūlf-i kāfiri Bu degil illā Hüdā-yı Ĥāhıķ-ı bī-çün imiş
Tc1/16	Gerçi eylerler saña 'arz-ı maħabbet rü-be-rü Düşmenāna kaçd idüp kızarlar ardınca kıyu		' āriz-ı bī-müy [1] Tüyüstü, pürüzsüz yanak.
G133/3	Düşüp ardınca etfāli cihānın Atup taş el kaçup hayhāy iderler	G384/1	Nigāh eyle dilā ol ' āriz-ı bī-müya söz var mı Ruħ-ı kāfiri üzre ħāl-i 'anber-büya söz var mı
	ardınca düş- [2] Bir kişinin (her iki anlamıyla) gittiği yoldan gitmek. Bir işi sona erdirmek için aralıksız çalışmak, peşine düşmek.		' āriz-ı dil-cü [1] Çekici, cezbedici yanak.
N15/4	Her kaçan görsem rakībī ol ruħı gül-gün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pāzārdır	G386/5	Ser-i zūlfın tağıtdı ' āriz-ı dil-cūsına ol şāh Mesāğ-ı şer' olan ol seyr-i ruhsāra yasağ itdi
G225/9	Nedir Nebzī ki düşmüşsin bu boş sevdālar ardınca Yilersin zār u ser-gerdān tevbe eyle vaz gel gel		' āriz-ı ħüb [1] Güzelliğin yanağı.
	' āre düşer [1] Hicap duymak, utanmak.	G24/1	Gül-i bī-ħārdır ol ' āriz-ı ħüb Yaħud bir lāledir rengin ü merğüb
G106/8	Seni gördükçe benimle o rakīb-i ħar-ı dün Gelüben ğayrete ilden utanup ' āre düşer		' āriz-ı pür-tāb [1] Parlak yanak.
	' arem [1] İnatçılık, kafa tutma.	G236/7	Her kaçan görsem o zūlf ü ' āriz-ı pür-tābını Dil-girih ħāşıl ħulur müzdād olur germiyetim
G228/6	Oturup taħt-ı zümürüd üzre ğonca şāhvār Bağladı etrafına çevre nihāl-i gül ' arem		' āriz-ı sīm [1] Gümüş renkli yanak, gümüş gibi parlak yanak.
	arı [1] Tertemiz, saf, temiz, münezzeh.	G150/7	' Āriz-ı sīmīni üzre zūlfī püş olsa ne tañ Var mıdır bir genc-i bī-renc kim ola ol mārsız
G359/2	Görmedim gezdim cihānı eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rü sen gibi bir aşl-ı pāk ü arı soy		' ārī [1] Yoksun,den uzak.
	arıt- [1] Arıtmak, temizlemek, gūnahtan temizlemek, temize çıkarmak.	Kt17/21	Vücūdi bezm-i şıħħatde ola eşkāmđan ' ārī Bu mevlūdi mezīd-i 'ömr ide luţf-ı Ğanī Mevlā
G362/4	Ĥufyeten kılmış nazar yārīñ ħarīm-i ħüsüne Söyleyin o çeşm-i ħün-pāşa arıtusun yolunu		' ārī [1] Temiz, güzel, helal, saf.
	' āriz [6] Yanak, yüz.	N42/4	Ĥa'ne-i ağyār āña bir vech-ile virmez keder Nām u nāmüsdan berī ez-'ār ' ārīdir gönül
G219/2	Gelen ey dil o melek-rü perī-şīmā mıdır ol Saçı sünbül femi gül ' ārizi lāle midir ol		' ārif [4] Allah'ı gerçek yönüyle bilen kişi. Çok anlayışlı, bilgili, olgun, sezgi sahibi kişi, edep ve haya sahibi kimse, aşık, gönül ehli.
G315/10	Gözün nergis durur bīnī-i pākīñ ğonca-ı zanbaķ Dehānīñ gül saçın sünbül olupdur ' ārizūn lāle	G84/4	Okıyup yazmağ ile 'ālim ola mı nā-dān Men 'aref nüktesi ne ' ārife di dānādır
		G168/2	Künc-i 'uzlet gibi şaħşa cāy-ı 'izzet yoğ imiş ' Ārife künc-i kanā'at gibi devlet yoğ imiş

Kt18/14	O mîr-i bî-nazîr u hüşyâr u 'âkıbet-endîş Müdebbir 'ârif ü zü'l ibtişâr u 'âkil ü dâne	G57/2	Elf-kaddiñ hasretiyle sîneme çekdim şerah Ol şerahla artdı kalbimde ferah üzre ferah
N31/4	Sevmezem ğayrısın anıñla kanâ'at eylerim Bu meseldir 'âriفة çün bes durur bir dâne gül 'ârif-i bi'llâh [1] Allah'ı tanıyan, ermiş kişi olmak.	G143/8	Âb-ı vaşlîñla söyündür âteşim Artdı tâb-ı hicr ile süz u güdâz
N5/3	Dimiş bu mışra'ı bir 'ârif-i bi'llâh olan 'âşık Koruğ helvâ olur şabr ile hem tut yaprağı atlâs 'âriyet [1] Ödünç, emanet, eğreti.	G192/4	Seyr idelden kaddiñi dil bî-karâr oldı yine Zülfüne dil bağlayalı artdı sevdâ-yı merak
K4/12	Bedende câme-i fâhîr gibidir gerçi kim bu rûh Velîkin 'âriyetdir ol olursın soñ uci 'uryân arka [1] Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, arka taraf.	G215/7	Gün-be-gün artar terakki üzredir 'aşkım benim İrmege kadd-i bülendiñe begim mirkât gerek
M3/8	Gezeyor rûsbî gibi her yirde Yüzi yukarıda arka yirde arka üzre yat -[1] Sırtüstü yatmak, sırtı yere gelmek üzere yatmak.	G308/13	Cevr-i yârân ile her dem artmada derd ü keder Geçdi 'ömürüm Nebziyâ evvâh âh u vâh-ile
Tr2/76	Hürî vü ğilmân ile hem-bezm ü şöhet eylesün Tâ-Kıyâmet arkañ üzre yatup idesin huzûr armağan [1] Armağan, hediye.	G319/12	Rüz u şeb ger âh u efgân eylesem ta'n eyleme Dil-berâ âvâze-i 'aşkıñla artdı demdeme
Mr2/19	Tehî-destim du 'âdan ğayrı yokdur armağanım hîç Kâbül olsa bu kuşca cânım illâ eylerim kurbân armağan ol -[1] Armağan olmak, hediye edilmek.	G376/2	Yine bir nâzenîniñ mübtelâsı Olup dil artdı endüh u belâsı
G284/4	Dü çeşmim nem ola tapuña dest-âvîze şâyeste Faķîrâne kabûl it kuşca cânım armağan olsun 'arş [1] Allah'ın dokuzuncu kat gökte tasavvur edilen kudret ve azamet tahtı.	K17/26	Kaşd u murâdîñ ser-be-ser olsun 'alâ-vefķı'l- merâm Bâğ-ı cihânda bülbüle artdıķça zâr u ğulğule
Kt10/19	Haşr eyle yarın 'arş gölgesinde Gösterme hevli-rüz-ı Kıyâmet 'Arşagâh-ı 'aşķ [1] Aşk meydanı. Aşk dünyası.	G47/8	Gelürse hâtrâ ol mü-miyânîñ Deķâyıķda begim artar mebahîs
G289/8	Çarķ-ı gerdüñdan gelen töb-ı belâya sîneñ aç 'Arşagâh-ı 'aşķıñ ey dil çün şeh-i merdânısın 'arş-ı Hüdâ [1] Allah'ın arşı. Müminlerin gönüllerinin yüceliği.	G281/6	Tâ-ebed 'uşşâķa mihr ü şefķat ü rahmîñ seniñ Artuban eksilmesün hergiz nihâyet bulmasun
G337/2	sevâb isterseñ ey zâhid gönül al ele bir dâne Çü dil 'arş-ı Hüdâdır pes velî her ferd ü her dâne	G376/6	Görüp 'uşşâķımı vâfir o fettân Belî fâvüsveş artar cilâsı
K24/3	Çün kalb-i mü'min 'arş-ı Hüdâdır Hayy u nighbân her demde nâzır art - [16] Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlaşmak, tezâyüt etmek. Şiddetlenmek, fazlaşmak, daha etkili duruma gelmek.	G135/4	Rüz u şeb zülfün ğamıyla ey şeh-i şüh-ı cihân Gün-be-gün efgân olup artmaķdadır efķârımız
		G296/2	Tabîbâsâ dil-i bî-çäreye ger çäre söylersin Velîkin arturup derdin hemân âvâre söylersin
		G244/6	Ruķuñ üzre nedir ol hâl-i esved Dem-â-dem arturur bu zâr u âhim
		G44/9	Arturdu ğamım bu ğam-ı dil-girime bakup Dostlarda olan hüzn ile düşmende şemâtet
		G260/6	Ĝam def'ine ser-rişte-i zülfüne yapışdım Arturdu daķı gitmedi bu hüzn ü melâlim artıķ [1] Fazla; üstün.
		G243/11	Yüzündür bir gül-i şad-berg hezarîñ biñden artıķdır 'İdâd-ı jâleden çok dâne-i eşkim hisâb itdim arz [5] Yer, toprak, memleket, il.
		G238/11	Şiyâr itmek diler bi'l-cümle arzi bir nefes içre 'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehî şâdim

K23/4	Ne bā'is oldı kim halk oldı 'ālem Niçün vaz' itdiler arz u felākı	' arz hāl it- [1] Kişinin içinde bulunduğu durumu, halini bildirmesi; içini dökmek.
Kt6/2	Cenāb-ı Hāzret-i Sultān Maḥmūd Ḥān-ı Ğāzī kim Şeh-i rūy-ı zemindir lafz u kütbu'l arz ma 'nāda	Kt10/7 Tekrār-be-tekrār ' arz iderek hāl Te'sir kıldı idüp hidayet
Kt14/4	İçerler kāse-i mevti idüp fermān-ı Hāk bir gün Feleklerde melekler dābbe arzda hem havāda tayr	G264/6 Bilürken ehl-i 'aşkıñ derdini kim aña yok dermān Ne hācet ol şehe mā-fi'z-zamīrim ' arz-ı hāl idem
	' arz [3] Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.	G356/7 Der-kenār idem diyü şundum o şāhā ' arz-ı hāl Yıkdı 'arzim dergehinden sürdi maḥzūn eyledi
G252/17	Murādım Nebziyā ' arz idi hālīm Yüzime bakmadı yalvarı gördüm	' arz it- [23] Sunmak, takdim etmek, büyük bir zātın huzūruna çıkarmak; saygı ile anlatmak, bildirmek, ifāde etmek.
G356/8	Der-kenār idem diyü şundum o şāhā 'arz-ı hāl Yıkdı ' arzim dergehinden sürdi maḥzūn eyledi	G285/2 'Andelbem gülşen içre başladım efgāna ben Hālīmī ' arz idebilmem ol gül-i ḥandāna ben
	' arz-ı a'zār eyle- [1] Azarlamasını, paylaşmasını bildirmek. İlgisiz davranmak.	G174/12 Fi'l-mesel deryā gibi akdı o serviñ pāyına Eşk-i dīdem tā ide hālīn leb-i mercāna ' arz
Tr1/49	Nebziyā yārā böyle ' arz-ı a'zār eylerim Bilürüm cürm ü günāhım şuçum ikrār eylerim	K26/21 Kime kim ' arz idem aḥvālīmī def'-i ğam içün Yetürür derdime derdim ü çü çārā degilim
	' arz eyle- [3] Sunmak, takdim etmek.	G335/13 Hālīmī ' arz idemem Nebzī yine Ol güzeller şāhı yāre āh vāh
G174/10	Her tarafdan 'asker-i ğuşşa hücüm itdi saña Eyle pes keyfiyyetiñ varup yine sultāna ' arz	G12/8 Rüz u şeb zār u figānñ ser-bülend idüp revān ' Arz ider bī-çāre dil aḥvālīmī yā Hū saña
G174/14	Bāde-i la'li ḥayālī çün seni mest eyledi Nebziyā derd-i derüñü eyle var mestāna ' arz	G15/2 Yağmaq içün kendine ey dil sipihr-i ğar baña ' Arz ider her günde bir tor kīsede bir zer baña
G245/16	Zulmet-i ğamda 'aceb şürīde-hāl oldum meded Rüyuñı ' arz eyle ey mihr-i dirāşānım benim	G148/15 Zāhid-i sālūsı gördüm ' arz ider yāre ḥulüş Cānım isār eylese b'illāhi li'llāh eylemez
Tc1/41	Muğ-peçe sākī gelüp ' arz eyledi būs u kenār Şundi destime o dem cām-ı şarāb-ı hoş-güvār	G379/4 Şeb-i hicinde ben ğamda kalup sevdā-yı zülfüyle Raķībe ' arz ider rüyün meh-i tābānı gördüñ mi
G44/13	Aḥvālīmī ' arz eyledi uş Nebzī-i kemter Bākī ne disün k'olmaya ma'lüm sa'ādet	K28/1 Yıldı bir kez ' arz ider 'ālemde çün dīdār gül Līk ḥüsnüñ gülşeninde açılır her-bār gül
G23/11	Şeherde bülbüle ' arz eyledim çün rāz-ı pür-süzum Benim de ğoncaya naqlım didi bu mā-cerādır hep	G183/10 Ḥvāce-i ḥüsne ne yüzle ey güneş ' Arz idersin böyle bir kāsīd metā'
G116/7	Her kime ' arz eyledim hāl-i dil-i pür-ğamı Lāyık-ı iḥsān olan didiler aẓhar budur	G356/5 Rüy-ı āteşnāki üzre şaçma hālīn ' arz idüp Yağdı ol cādū beni kendine efsūn eyledi
G174/2	Key şaķın esrārını itme varup nā-dāna 'arz Sırrıña maḥrem degil çün eyleme yabana ' arz	G315/1 Şabā aḥvālīmī ' arz it yūri var ol ruḥı ale Diğil hicriñde dönmüşdür vücūdı şanasın nale
G174/6	Çün düşer çāh-ı melālet içre gör Yūsuf gibi Rāz-ı pinhānım kim eyler ey gönül ih'āna ' arz	G357/7 Cemāl-i pākini ' arz it bu çeşmim rüşenā bulsun Terāḥḥum kıl yüzüñ görmeyeli vāfir zamān oldı
N8/2	Ğāzab kılsa kaçan ol yār siyāsetler kopar bi'llāh Çıķup ' arz eylese kāmēt kıyāmetler kopar bi'llāh	Kt10/23 Baḥş it nevālīñ ' arz it cemālīñ Ni'me'l vişālīñ göster nihayet
G262/6	Enfās-ı 'İsīdir kelāmı cān bağışlar mürdeye Kopar kıyāmet kāmētīn ' arz eyleyüp kılsa ḥırām	G275/8 Kerem kıl kulbe-i aḥzānımı reşk-i İrem eyle Görem bir kerre ' arz it ḳaddini tāvüşveş şalım
G278/5	Her kaçan ' arz eyleyüp kāmēt şalınsa nāz ile Gösterir her bir ḥırāmında kıyāmetden nişān	

G327/10	Şikâyet-nâme yaz eşk ü demiñden Dilâ 'arż it der-i devlet-medâra	'arż-ı hâl eyle- [1] Durumunu söylemek, bildirmek.
G174/1	Key şaşın esrârîñi itme varup nâ-dâna 'arż Sırriña maħrem degil çün eyleme yabana 'arż	G217/10 Ola kim raħm ide aħvâliñe ey Nebzî-i şeydâ Mufaşşal 'arż-ı hâl eyle o şâha olmasun mücmel
G174/4	Dilde pinhân eylegil râz-ı dil-ârâyı dilâ Dost şanup her nâ-sezâya itme ey dîvâne 'arż	'arż-ı hâl it- [3] Gönlünün dileğini söylemek, için açmak.
G191/4	Gitdi 'aql u şabr u dil 'aşkıñla bî-kes kaldım uş Hâlimi 'arż itmege yanımda yârânım da yok	G179/8 İşâret eyler elbet der-kenâre bir neşâtında Dilâ sen 'arż-ı hâl it ço o hünî eylesün i'râz
G255/5	Yok durur bir yâr-i şâdık hâlimi 'arż itmege Ey dirîgâ şerh olunmaz kâldir esrârım benim	Ms4/28 Bâd-ı şubh olup vezân esdi sa'âdetle şimâl İşbu beyt-ile sen şâha itdim 'arż-ı hâl
G112/1	Gönül aħvâlini 'arż itmege şîrîn zebân ister Sirişkin dökmege pâyına bir serv-i revân ister	Ms2/22 Sînemde zaħm-ı tîriñden şanur mısın cerâhat yok Murâdım 'arż-ı hâl itmek durur bi'llâh nedâmet yok
G304/5	Bülbül-i şürîdeves aħvâliñi 'arż itmege Gülşen-i bâğ-ı melâhatde gül-i ħandâmi sev	'arż-ı hâl [1] Hâlini arz etme. Gönlünün dileğini söyleme, için açma.
G343/7	Komuyor hâlimi 'arż itmege ol yâre rakîb Komayım itdiğini ölmez isem ben o ħara 'arż kıl- [3] Sunmak, takdim etmek.	G53/8 Zülf-i şeb-günü dile çok cevr ü bî-dâd eyledi 'Arż-ı hâlim şunmağa la'line kaldım ihtiyâc 'arż-ı ħüsn it- [1] Güzelliğini takdim etmek, sunmak, göstermek.
G268/9	Nebzî-i şeydâ-dile vaşlıñ metâ'in 'arż kıl Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyân gel Ĥasan	K28/16 Lâle vü sünbülle gerçi germ idi sük-ı cemen 'Arż-ı ħüsn itdi kesâda vardı bu bâzâr gül
G369/3	'Arż kıl meclisde ey kaşı kemânım lebleriñ Zaħm-ı tîr-i ħamzeñe la'l-i lebiñ merhem gibi	'arż-ı maħabbet eyle- [1] Sevgiyi dile getirmek, sunmak.
G12/4	Şalınur aġyâr ile gördüm velîkin maķşadı 'Arż kılmaķ kaddini ol kâmeti dil-cü saña 'arż ol-[1] Sunulmak, takdim olunmak.	Tc1/15 Gerçi eylerler saña 'arż-ı maħabbet rû-be-rû Düşmenâna kaşd idüp kazarlar ardınca kuyu 'arż-ı melâl [1] Kederlenmek, hüzünlenmek.
G174/8	Gülşen-i dehri fiğâmîñ tutdı bülbülveş seniñ Bârî hâliñ eylegil ol ħonca-ı ħandâna 'arż arż u eflak [1] Yer ve gök.	K26/23 Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arż-ı melâl Epsen ol sen didiğîñ 'aşık-ı rûsvâ degilim 'arż-ı şikâyet [1] Şikâyet etme, şikâyetlerini arz etme.
Kt1/7	Vücüd-ı pâkidir bâ'is vücüd-ı arż u eflaka Olupdur raħmeten li'l-âlemîñ daħı ħatemu'llâh arż u sema [1] Dünya ve gökyüzü	G44/4 Bu dîde-i ħam-dîde ne kanlar akıdupdur Ger olsa dili eyler idi 'arż-ı şikâyet
G13/10	Yırde gökde 'aşıkîñ ins ü melek Toldır mihrîñle bu arż u semâ 'arż-ı cemâl eyle- [1] Güzelliğini göstermek. Sevgilinin cemalini âşıklara göstermesi.	arżü [5] Arzu, istek, gönül meyli, dilek, heves.
G222/7	Gün gibi 'arż-ı cemâl eylersin aġyâra velî Gösterirsin 'aşık-ı bî-çâreye rüy-ı celâl 'arż-ı didâr eyle- [1] Yüzünü göstermek. Âşık için sevgiliye kavuşmak.	G56/14 Bu'l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevâ Ârżudan fâriğ ol tut Nebziyâ semt-i şalâħ G242/9 Dehen ü kâkülün arżüsü ile Nebzî didi Muşĥaf-ı rüyüñi aç Süre-i Ĥâ-mim göreyim G377/3 Cânım arżular seni çün cânısın 'aşıkların Müşteħâ-yı cân imişsin sâkiyâ bildim seni
N53/1	Mâhves ger 'arż-ı didâr eyleseñ ey kaddi tām Mât olup mihr-i münîr ola katıñda bir zâlām	G380/1 Dil-i şeydâya yokdur arżü didârdan ġayrı Temennâ eylemez bülbül gibi gülzârdan ġayrı

G392/2	Ġam-ı hicr-i dil-ārā ile dil zār u zebūn oldı Vişāli ārūsuyula veremle taldı hūn oldı	aş- [2] Asmak, bir yere tutturmak.
	ārzü eyle- [1] İstemek, temenni etmek.	G171/16 N'ola Manşūr-ı dil dirse Ene'l-Haġ Boyuñca baş berāber zūlfūne aş
G395/3	Didim eylerdim vişāliñ haylī demdir ārzü Vaşl-ı men vehm ü hayālest tü borov mañlab didi	G172/4 Niçe bir ġabs idesin sicn-i zeġanda bu dili Çıkarup bārī siyāsetle anı zūlfūne aş
	ārzü it- [4] Arzu etmek; istek duymak, istemek.	āsā [1] Uzun baston, değnek. Dayanak.
G121/5	Cinān ārzü ider kirdār ile rāst Anıñçün zāhide kej-rāy dirler	G127/10 Pīrāne bir civānı sevdiyse n'ola Nebzī Ha diyeler elinde tayanmaġa ' aşadır
Tc1/17	Başıña toprak bulardan vedd iderseñ ārzü Cāniña āteş ururlar isteseñ bir ġatre şu	āsaf [1] Vezir, danışman.
K2/31	Ārzü idüp vişāliñ 'ālemü'l-ġaybdan begim Süre-i Fecr ile Fetġi okurum şubġ u mesā	K17/16 Levh-ı cebīniñde 'ayān yazmış debīr-i küñ fe-kān Olduñ sa' ādetle şehā āsaf sīre vü ketġudā
G184/9	Rüz-ı vaşlñ ārzü idüp yine pervānevār Nebzī-i şeydā yanar hicriñ şebinde hem-çü şem'	āsaf-rütbe [1] Vezir derecesi, vezirlik makamı, vezir rütbesi.
	arzu'llah [1] Allah'ın yarattığı topraklar.	K16/2 Gel ey ġāme-i ma'nā-pāş medġ it bu aralıkda Ol āsaf-rütbeyi kim naşb olundu ketġudalıkda
Tr1/23	Çün-ki arzu'llah vāsi'dir otūma tūma var şaġlıġ ile bir daġı gelme diyār-ı Rūma var	āsāf-ı şāh-ı zamān [1] Devrin padişahının veziri. (Sultan 2. Mahmud).
	arzu'llah vāsi [1] Allah'ın arzı (yeryüzü) geniştir.	K12/16 'Asker-i deryā-misāl irsāl kıldı der-hemīn Şadr-ı a'zam ġadri eġġam āsāf-ı şāh-ı zamān
K2/30	Āsitāniñ rāsitāna ve's-semā' zāti'l-burūc Sür raġibi çün ki arzu'llah vāsi'dir şehā	āsān [1] Kolay, zahmetsiz.
	ārzü-yi dil [1] Gönül arzusu.	Mu34/1 Beyān ki şariġ olsa fehmi olur āsān Kināye degil setre-i ehl-i iz'ān
G266/10	Dürdur Nebzī devā'-ı derdden Ārzü-yi dil odur derde erem	āsān eyle- [2] Kolaylaştırmak, zahmet çektirmemek.
	Ārzü-yi luġf [1] İyiliġi arzulama.	G355/8 Şükr-i bī-ġadd olsun ol Mennān-ı Zū'l-iġsāna kim Bār-ı aşġ-ı yāri bu bī-zūra āsān eyledi
G347/11	Ārzü-yi luġf u fazl u ġavf-ı mihrīñle seniñ Hīç kimse rāġat olmaz düzeġ u uçmaġda	Mş1/53 Daġı her düşvār işüñ bi'l-cümle āsān eylemiş ġār-ı ġam göstermeyüp gül gibi ġandān eylemiş
	ārzü-yi merg it- [1] Ölümü arzulamak.	āsān it- [1] Kolaylaştırmak.
G95/11	Ārzü-yi merg ider cānım firāġıñdan seniñ Yoġsa kendü kendüzünden mevġini ister mi var	G325/10 Nebziyā dil baġladıñ çün tār-ı zūlfine anuñ Bir dükenmez ġam durur Mevlā işiñ āsān ide
	ārzü-yi vaşl [1] Kavuşma arzusu.	āsār [2] Eserler; belirtiler, izler, alametler.
G31/13	Ārzü-yi vaşl iden çokdur velī Fırġat ile cümleñiñ ġāli ġarāb	G60/12 Sırr-ı aşġı ben direm setre eyleyem Lākin āsārı ider elbet sünüh
	ārzü-yi vaşl it- [1] Kavuşmayı istemek, arzulamak.	G297/8 Dilerseñ 'aşġdār olmaġ şaġın kim pend-ġır olma Cünün āsārıdır bi'llāh 'aġl u fikri başdan şav
G274/5	Mest iken dün ārzü-yi vaşl ider cānım didim	āsār ġal- [1] Kendisinden bir eser, iz olarak bırakmak.
	ārzü-yi Yūsuf-ı dil [1] Hz. Yusuf'un gönlü gibi gönlü olmayı arzu etme.	K28/22 Gül olup pejmürde ger irse bahārına ġazān Gülbeşekerle gül-ābi gör ġalur āsār gül
G148/5	Ārzü-yi Yūsuf-ı dildir yine çāh-ı zeġan Mısr-ı dehr içinde meyl-i manşıb u cāh eylemez	

	āsār-ı tūġ [1] Kılıç izi, kılıç yarası.		aşhābveş [1] Hz. Peygamberin ashābı gibi.
G186/4	Şerha-i sīnem durur çāk-i girībān şanmañız Ġamze-i pūr-kīnesinden kaldı bu āsār-ı tūġ	G169/12	Cān u dil vehm ü hayāl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis Kehf-i cismimde bugün cem ' oldılar aşhābveş
	āsār-ı ġam-ender-ġam-ı pūr-tāb [1] Keder içinde kederin ıstırap dolu izleri.		aşıl-[2] Boynundan ip geçirilerek öldürülmek, idam edilmek.
Mü3/1	Ey dil yine āsār-ı ġam-ender-ġam-ı pūr-tāb Göründi yüzünde	G376/10	O tār-ı zūlf ile ber-dār iken ben Velī ol boğazından aşılası
	'asel [4] Bal.	M4/9	Aşıl sa yiri var Mañşürvārī Şakın yanına yaklaşdırma nārī
G28/5	'Asel şunarsa çarḥ zehr-āmīzdir Leben şunarsa oldur turş-ı rā'ib		āsitān [18] Kapı, eşik.
G68/9	Ķanda beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel Ķanda şır ü Ķanda sükker Ķanda şehd ü Ķanda Ķand	G1/4	Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bū vü sünbülhā Murādım bu dem-ā-dem āsitānında olam bende
G102/6	Lebiñ ey tūtī-i şīrīn-zebānım Nebāt u Ķand u sükker yā 'aseldir	G26/11	Ķomaz rū-māl idem ol āsitāna Raķīb-i kelbdendir çekdiğim heb
G300/2	Ķudretinden virmiş ol Ḥallāk-ı ḥalk ey nīk-ḥū Aġziña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bū	G41/9	Āsitānında raķībi Ķoma üre it gibi Nebziyā virme amānı ur anıñ başına laḥt
	'ases [1] Gece bekçisi.	G42/9	Āsitānında bu Nebzī boynı baġlu bendedir Dile öldür dile 'ıtḳ it dile şakla dile şat
G157/6	Hıfz için düşmeden ey yār-i vefādārım seni Şubha dek āhim tolanur küyuñı hem-çü 'ases	G87/9	Ne mümkin āsitānıñ terk ide bu Nebzī-i şeydā Resenveş gerdeninde kākülün zīrā ki bir baġdır
	aşfar [1] Sıfırlar. Boş, hükümsüz ve değersiz şeyler.	G110/6	Sürme қаpuñdan görüp ben bende-i üftādeyi Āsitānıñ melce-i 'ālem mürüvvet kānidir
G181/6	Tab'-ı murdārı tabī'atde gil-i nā-pākdir Tīneti ol bed-siriştiñ necs-i aşfardan ġalīz	G144/3	Kīmyā-yı āsitānıñ devleti besdir bize Tütüyā-yı ḥāk-i pāyın rüşen eyler dīdemiz
	aşhāb [4]	G158/9	Anıñçün āsitānıñ rüz u şeb terk idemez Nebzī Dil-i zārı idüpdür kākülünle muḥkem istīnās
Tr2/45	Ķanı aḥbāb u Ķanı aşhāb u Ķanı akrabā Uşta bir daḥı yaturdum dāder-i cān-āverim	G187/7	Yaşdanup kaldı şehā dil āsitānıñ ḥākini Gerdeninde kākülün zencīri oldı çün ki baġ
	2. Hz. Muhammed zamānında yaşamış, onu görmüş ve sohbetinde bulunmuş kimseler, saḥābeler.	G209/9	Ķarīb itmez beni ol āsitāna Raķīb-i rū-siyeh ol ḥük-i nā-pāk
K8/7	Āline aşhābına her dem Eyleye Ḥaḳ luḥfımı īsar	G273/6	Zerreves evc-i 'alāya muttaşıl ider 'urüc Āsitānında vücūdın ḥāke yeksān eyleyen
K13/39	Daḥı aşhāb u aḥḳāb-ı ġüzīn-i Seyyidü'l-Kevneyn Ķirām-ı dīn ü milletdir mükerremler olalar hep	G281/2	Nāzenīnā ol raķīb senden ḥimāyet bulmasun Āsitānıñdan iraġ olsun ri'āyet bulmasun
	aşhāb-ı fīl [1] Fil sahipleri.	G359/13	Āsitānında görüp aġyār-ı bedkārı gönül Meyl ḳılmaz ayaġıñ tozına cānā süre rüy
K2/39	Eylediñ aşhāb-ı Fīli münhezim gelmezden ön Pes Ḳureyş u Kāfirün her vech ile buldı cezā	G368/10	İşgiñ ḥākin deġişmez ḥür ya Rıd vāna bil Āsitānıñ Nebzī-i āväreye Me'vā gibi
	aşhāb-ı raḳam [1] Rakamlarla, sayılarla ilgili.	K2/29	Āsitānıñ rāsitāna ve's-semā' zātī'l-burüc Sür raķībi çün ki arzu'llāh vāsī'dir şehā
G394/12	Bulardan ġayrı ḥod erbāb-ı 'işret sū-be-sū her-cā Şümār idemez aşhāb-ı raḳam şahrāda püyānı		

Ms3/25	Ġarīb üftāde yoġ Nebzī gibi hīġ āsītānında Geġip şadr üzre aġyārın şurur her demde yanında		' asker-i ġuşşa [1] Gam askeri Gam askeri olan üzüntü ve keder.
N12/1	Cenāb u āsītānına bu dil ihsāna gelmişdir Vişālīn 'ıydına cānım begim ġurbāna gelmişdir	G174/9	Her tarafından ' asker-i ġuşşa hücum itdi saña Eyle pes keyfiyetin varup yine sultāna 'arz
G285/6	İşigin dārū'ş-şifā herkes umar senden devā Āsītānın terk idüp ġanda gidem dermāna ben āsītān-ı dil-ber [2] Gönül alanın, sevgilinin eşiġi.		asl [6] 1. Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.
G362/9	Komaġıl Nebzī raġibi āsītān-ı dil-bere Cennetü'l-Firdevse şeytānu'r-racīmīn yolunu	G277/3	Baňa ne ġāk olursam yine aşlım ġākdir ammā Velī sen kān-ı 'aşġda misli yoġ bir gevher-i ferdsin 2. Asıl, temel, esas, gerçeklik, doğruluk.
253/3	Āsītān-ı dil-berimde ġāk olup ġaldım velī Ne il ü ocaġ başında ya ne ki yabandayım āsītān-ı ġazret [1] Hazretin eşiġi, kapısı sevgili.	G28/15	Şudur insānın aşlı gerġi ol şu ġıkar min-beyni şulbin ve't-terā'ib
G187/14	Bende-i dīrinedir Nebzī kuluñ redd eyleme Āsītān-ı ġazretiñden olmaya yek-dem irāġ āsītān-ı Ka'be [1] Kabenin kapısı, eşiġi.	G214/3	'Āşıka yaklaşmamamın aşlı ne Yoġsa pend ider mi ol āneñ seniñ
G92/14	Yüz urur ġāke eşiġinde bu Nebzī ġüyyiā Āsītān-ı Ka'beye rüyını İbrāhīm sürer āsītān-ı rāstān [1] Haklıların, doğruların eşiġi.	N26/1	Gönlümüz ġamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan ġarāb olmaġ diler bu ġal'a vü burc u beden
G25/11	Komaz rü-māl idem ol āsītān-ı rāstāna ben Raġib-i rü-siyehdendir benim bu ġekdigim ġam heb āsītān-ı yar [1] Sevgilinin eşiġi.	G101/4	Gördüğümce ol hilāl-ebriyü giriyan oldığım Kim budur aşlı görünse mäh-ı nev bārān olur
G126/6	Dilā sen de bulursun rāh-ı 'aşġ içre tesellānı Görürsün āsītān-ı yārda başın iderseñ şabr āsiyāb-ı ġarġ [1] Feleġin deġirmeni. Zaman.	Kt10/3	Beñzerdi ġāna aşlında ġüyā Her kim gire bulmazdı ġalāvet
G197/3	Āsiyāb-ı ġarġın ey cān sür'at ü germiyeti Ol ġadardır göz aġuramaz daġı fevt itmez daġık ' asker [1] Ordunun her kademesinde görevli subay, astsubay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim. Cesur, dövüşken, mert:	G61/9	Kes başın kāfir raġibin virmegil aşlı amān Nebziyā var ise 'aġlın diñle sözüm baňa baġ
G15/10	Mīr-i 'aşġım dūd-ı āhım Nebziyā tuġ u 'alem Sīne taġlım dāne-i eşkim durur ' asker baňa	G64/2	Şehā zülf-i girih-ġirin dil-i şeydāya ġıldı va'd Kim anı bend idüp aşlıca āzād itmeye min-ba'd
K9/16	Luġfuñ-ile düşmenin idüp ġaġır ġıl muzaffer ' askerini yā İlāh ' asker-i 'aşġ [1] Aşġ askeri	G65/4	Verd-i ġülzār-ı cināndır ġün ruġuñ ey ġonca-ġü Esmesün bād-ı fenā hem itmesün aşlı vürüd
G199/14	Göre Nebzī gireriz bu yola yorġun u yayan Geġiben ' asker-i 'aşġ biz ki ġirtüde ġalanık ' asker-i deryā-misāl [1] Derya gibi	G99/3	Bī-vefā vü pür-cefā 'uşşāka aşlı raġm yoġ Dem-be-dem aġyāradır luġf u ġisānıñ ey püser
K12/15	' Asker-i deryā-misāl irsāl ġıldı der-hemīn Şadr-ı a'zam ġadri efġam āşāf-ı şāh-ı zamān	G115/3	Seniñ seniñdir meġer baġrın ki te'sir eylemez aşlı Benim nāle fiġān u āh u ġirye itdigim demler
		G141/4	Her kaçan gelse ġayālīñ yādıma şāhım benim ġuşşamı ref' eyleyüp bu dilde aşlı ġam ġomaz
		G145/2	Ġam-ı 'aşġ-ı dil-ārā bu dil ü cāna kesel virmez Vücüdüm bār-ı yāri ġaml idüp aşlıca bel virmez
		G182/6	Dirhem-i eşkin nisār itdi yoluñda gözlerim ġalmadı yādında aşlı sīm ile zerden ġama'
		G202/18	Elf-ġaddiñ nūn ide tā sen şeker-ġā 'aşġıma Ha dil-i Nebzide bundan özge aşlı rāy yoġ
		G275/3	Cenāb-ı 'izzetinden irmedi me'mülüne aşlı Revā ġıl bir kez olsun bendeññ luġf eyle āmālin

- G281/8 Bezm-i vaşlûnda şehâ görsün hemîşe rüyuñu
Luţf u ihsânîñ dile **aşlaca** ğâyet bulmasun
- G326/8 Hüdâdan dilerim her dem saña düş olmasun kimse
Giriftâr olmasun **aşlâ** o ğisû-yı siyehkâra
- G360/12 Kendime mâlik degil bî-çâreyim
Kalmadı **aşlâ** ğam ile fikr ü rây
- K13/26 Dâd-ı Hâkdır halka zâtı zîre zıllu'llâhdır
Devr-i bî-cevrinde şerr u şür **aşlâ** kalmamış
- K20/6 Gelince bu zamâna böyle ber-cây-ı ferağ-zâde
Esüp bād-ı şabâ ammâ akarşu yoğ idi **aşlâ**
- K24/27 İncitme **aşlâ** zill ü 'inâye
El-fâkrü fâhrî geldi bu zâhir
- K24/16 Cürm ü cinâyet bağı u kabâhat
Aşlâ şağâ'ir dağı kebâyir
- K32/43 Tapuña yaraya yoğ hayr u hisânı **aşlâ**
Toludur defter-i a'mâli şenî' ef'âli
- K36/17 Ricâliñ himmeti üstünden **aşlâ** olmasun eksik
Kalup yıllarla sâbit olsun ol cây-ı mu'allâda
- Mş1/52 Saltanat virmiş saña 'âlemde sultân eylemiş
Kımayup hicr ile **aşlâ** vaşl-ı cânân eylemiş
- Mh2/9 Luţf-ile şâd itmez **aşlâ** dem-be-dem mağzûn ider
Zulm-ı bî-hâdd eylemekde bî-nişândır sevdiğim
- Mh2/4 La'l-i leb sükker-dehen şîrîn-zebândır sevdiğim
Rağmı yok 'uşşâka **aşlâ** bî-amândır sevdiğim
- Mh3/9 İtmediñ **aşlâ** vefâ zulmı be-her-hâl eylediñ
Âferin ey dil-rübâ taşsîn saña taşsîn saña
- Tr1/44 işterim bâr-ı hüdâdan bir murâda yitmesün
behremend olmasun **aşlâ** oñmasun hem bitmesün
- aşl-ı pâk [1]** Temiz soylu.
- G359/2 Görmedim gezdim cihânı eyledim çok cüst-ü-cüy
Ey melek-rû sen gibi bir **aşl-ı pâk** ü arı şoy
- '**asr [5]** Asır, yüzyıl, çağ, devir, zaman.
- G289/14 Tarz-ı şî'ri senden öğrensün zamâne şâ'iri
Nebziyâ var ise '**aşrîñ** şimdilik Selmânîsın
- K2/33 Beyyine lâzım degil '**Aşrîñ** şehisin fi'l-Beled
Gâşiyedâr olmağ A'lâ saña bi'l-İhlâş Ta-hâ
- K12/3 '**Aşr** u dehrîñ efzâlî hem a'del-i devr ü zamân
Şâh-ı şâhân-ı cihân u dâver-i rüy-ı zemîn
- K13/28 Yoğdur emsâli kerîmü't-tab' u deryâ-dil durur
Gelmemiş hem-tâ aña '**aşrında** hem-pâ kalmamış
- K31/7 Bu merkad ıssı kim fâhrü'l-havâtin idi '**aşrında**
Ecel dâmina düşdi rûh-ı pâki oldı merhûme
- aşşılı [1]** Faydalı, kârlı, kazançlı.
- G255/10 Nebziyâ cânım virüp aldım ğam-ı cânânı ben
Hamdû li'llâh **aşşiludur** işbu bâzârım benim
- astar [1]** Kumaşın altına konulan ince bez. || Kefen.
- G319/3 Ka'bedir cânâ ruhuñ zülf-i siyâh **astarıdır**
Lebleriñ teşbîh idersem n'ola mâ'-ı Zemzeme
- aşüb ol- [1]** Kavga olmak, kargaşa çıkmak.
- G195/7 Dağı nevr-este iken 'âleme **aşüb oldı**
Görüñüz ol gözi cādüyî ne fettân olacaq
- aşüb u ceng [1]** Kavga ve savaş.
- G210/2 Çeşm-i Tâtârñ atar bu sîneme tîr ü hadeng
Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil **aşüb u ceng**
- âsüde [6]** Sıkıntı ve kederden uzak, mutlu, rahat, huzurlu.
- G112/8 Zebûn oldı tenim ney gibi cânâ derd-i hicriñle
Anıñçün tûrmaz **âsüde** bu dil her dem figân ister
- G302/8 Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammâ
Velkin kelb rakîbiñ tûrmaz **âsüde** ider 'av 'av
- K11/3 Odur ancak bu cihânda belî **âsüde** mekân
Bu sözüñ hağ bilüp işğâ idüp inkâs-ı ser it
- K22/5 Kudüm-ı çeşn ile **âsüdedir** diller elemelerden
Bu şevki şevk ider 'âlemde ancak yılda bir devrân
- Mh1/11 Cihân **âsüdedir** cümle kamu halk zîr-i bâliñde
Dil-i üftâdeler 'âvîhtedir nağl-ı nevâlîñde
- Mr2/18 Keş-â-keşden ğam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hîç
Velî zikriñden **âsüde** degildir bu zamânım hîç
- âsüde ol-[1]** Mutlu/huzurlu olmak.
- Kt6/9 Cihân ol zıll-ı Hâkîñ sâyesinde **oldı âsüde**
Müddâm olsun anuñ zâtı serîr-i 'arş-ı âsâda
- âsumân [4]** Gök, gökyüzü, tüm dünya. || Talih, felek.
- G39/6 Sirişkim yir yüzün ğarğ-ı fenâya virdi ey âhım
İriş sen de toğuz kat **âsumânı** mey-hoş-ı bağ it
- G65/11 **Âsumân** zann itme ey mâh derd ile itdikçe âh
Kubbe-i mînâ düzildi başımñ üstünde düd
- Kt1/3 Toğuz kat **âsumân** ol şehsuvârñ esbi mizmârî
Turâb-ı mağdemidir ol 'âzimle taht-ı 'arşu'llâh

Th1/9	Āsumānda mäh-ı nev deryāda mähī havf ider Māhdan māhiye dek hükmi revādır hançer-iñ	G48/5	'Āşıkın giryān ider bülbül gibi Gonca-ı pür-hār elinden el-ğiyās
	āsumān-ı behcet [1] Güzellik seması. Güzelliğın doruğu.	G58/2	Müberka' rüyuñ uş mir'āt-ı eşfağ N'ola 'āşıklarıñ görsünler eftağ
G370/2	Hudā virmişdir ancak hāşşaten bu hüsn ile anı Saña ey āsumān-ı behcetiñ mihr-i dıraşşāni	G67/7	Bir yüzi gül gonca-fem cānaneye 'āşık mısın Bübülā gülzār-ı 'ālemde ne bu feryād u dād
	aşağa [2] Aşağı, aşağı taraf.	G76/7	A begim 'āşıkūm yok durur inkāra mecālim İki çeşmimden ağan eşk ü demim iki tanıkdır
Mu17/2	Şoricağ ism-i şerifin o turunc ğabğab didi Aşağadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi	G77/17	Ger çemen yahud benefşe 'āşıka Yārsız Nebzī görinür mür u mār
G395/2	Şoricağ ism-i şerifin o turunc ğabğab didi Aşağadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi	G85/6	Çün yüzündür Ka'be ağızñ Zemzem ey zülfi Şām Hālīñ idüp istilām 'āşıkalarıñ 'abher koğar
	aşağı [2] Aşağı, aşağı taraf.	G89/5	Uğradır deşt-i cünūna 'āşıkı leylī şaçuñ Ey lebi şirīn şalup tağlara hem Ferhād ider
B9/2	Civāni görmedimdi çokdan olmuş mülteci şimdi Aşağıdan bakup gördüm şakalında otuz kıl var	G116/2	Her kaçan āh eylesem şan meh-i enver budur Zulmet-i ğamda begim 'āşıka reh-ber budur
Mu18/2	Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim nāmım Aşağıdan yukarı şayıcak oldı devem hā mīm	G120/1	'Āşıkūñ sük-ı cihānda niçe pāzārı kalur Şatmadık gerçi ne nāmūsı ne kim 'ārı kalur
	aşı ol- [1] İsyān etmek, karşı koymak, emir dışına çıkmak.	G124/6	Dir imişsin sitem ü rüy-ı celāl 'Āşıka lutf ile ihsānımdır
G96/10	Ne 'aceb saçma bayır söyledin ey Nebzī yine Karışık ışık aşı oldı kavāfi vü fıkār	G125/1	Sevemem ğayrısını 'āşıka cānān bir olur Bu kurı kālīb-ı tende a begim cān bir olur
	āşık [58] Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağılılık duyan, vurgun, tutkun kimse. Karşı cinsten birine gönlünü kaptırmiş kimse; meftun	G148/7	'Āşıka cevri ü cefāsı muktezādır ber-devām Lutf u ihsānın o fettān ğāh ider ğāh eylemez
G50/4	Bād-ı şabā zülfi dil-āviziñ perişān eyledi Teşviş ile töldi cihān āşıklar oldı herc ü merc	G154/8	Görür rü'yāda ağıyar ile yāri Uyursa şanma 'āşıkdır kederisiz
G270/17	Dimem çün fi'l-ħakīka şa'irim yā āşıkum Nebzī N'ola erbāb-ı dil ğüş itmese şi'rim ko lāğ olsun	G160/4	Dün rakīb ile gülistāna güzer kılmış o hūb Ğuşşadan 'āşıkları hep mest ü sersām eylemiş
G4/3	Bir hande kılşan 'āşıka bulur şafā-yı bī-kerān 'Unf u ğazab līkin 'akībinde müheyyādır kafa	G167/2	Bülbülü zār eyleyen gülzār içinde hār imiş 'Āşıka kan ağıladan ağıyar-ı bed-kirdār imiş
G4/5	Hāk-i rehiñde 'āşıkān ber-bād-ı 'aşk oldı kamu Pür-āteş olup dilleri göz yaşları āb-ı şafā	G169/8	Uyusa rü'yāda didārın görür dildārıñ Ni'met-i 'uzmā olur mı 'āşıka hiç h'ābeş
G9/4	İsterim cān ile cānā vāşıl-ı didār olam Gerçi 'inde'l 'āşıkın hicri ü vişāl oldı sevā	G179/5	Reh-i 'aşk içre 'āşıklar çeker derd ü meşakkatler Hebā olur kamu şofıra Hudā vire meger a'vāz
G13/9	Yirde gökde 'āşıkūñ ins ü melek Toldır mihrinle bu arz u semā	G181/2	Kalb-i sahtı ol rakībini seng-i mermerden ğalīz 'Āşıka bī-rahm u şefkat şāh-ı bī-berden ğalīz
G23/10	Gel ey pervāne yakma bāl ü perrin şem'-i fāniye Hākīki 'āşık iseñ ger bilürsin bu hatādır hep	G193/7	Tır-i āh-ı 'āşıka olmaz siper İşbu mīnā-reng kıbāb-ı nüh tıbak
G29/1	'Āşıkūñ matlūbi ancak dünyede vaşl-ı ğabīb Āh kim olmasa illā arada mel'ün rakīb	G199/11	Virir ol āfet-i devrān yile 'āşıkalarıñ Sözimiz gerçeğe çıkmaz ise ger biz yalanık
G31/11	İrmez el ey 'āşıkān dāmānına Sevmeñiz pes dil-ber-i 'ālī-cenāb	G202/11	Sin ü vāv u fā ile 'āşıkları 'avk eyleme Bir sevāb eyle n'ola yā ze'l-himem kim hay yok

G204/9	Dileriz 'āşıka kıl 'ayn-ı 'ināyetle nazar Dimezüz eyleme ağıyāra cefākār olsañ	N1/3	Nün be-rüz ağlar olup 'āşıq saña Nün-ı mahzınıdır bu Nebzī bī-gümān
G214/3	'Āşıka yaklaşmamanıñ aşlı ne Yoħsa pend ider mi ol āneñ seniñ	N5/3	Dimiş bu mışra 'ı bir 'ārif-i bi'llāh olan 'āşıq Koruğ helvā olur şabr ile hem tut yaprağı atlās
G214/7	'Āşıku her dem-be-dem giryān ider Güldirir mi cevr-i yābāneñ seniñ	N49/3	Şorar iseñ 'āşıkuñ hāk-i rehiñde Āteş-i hicre yanur eşki olup cū
G222/9	'Āşıkuñdır Nebzī-i āvāre isterseñ delil Elf kaddi 'aşk ile lām oldığı olmaz mı dāl	Tr2/20	Birbirinden ayırur zevceyni hem-çü ferkadān 'Āşıku ma'şukasından cevr ile eyler cūda
G224/6	Zann ider üftādelər andan dirīğ eyler seri Yoluna 'āşıkları cāndan geçer serden degil	G129/3	Āteş-i āhi duħānıdır semā 'āşıklarınıñ Āb-ı çeşmi katresidir işbu ağan cūybār
G231/5	'Āleme fāş eylemiş 'āşıklığıñ bād-ı şabā Vaşf-ı hālīm ben şanurdum aña gizlü söyledim	G196/12	Ādemi pīr-i muğāna mest ü ser-gerdān ider Mest-i cān u dil ider 'āşıkları hammār-ı 'aşk
G258/10	O siyeh dīdeleriniñ sihr ile 'ayn-ı zerķā' Zeķanıñ 'āşıka gird-āb-ı ğam u çāh-ı elem	G165/11	Çeng iderler kaddini ney nālesin 'āşıklarınıñ Hūblara cevr ü eziyyet ğālībā kānūn imiş
G262/9	'Āşıklara rahm eyleyüp itdi selāmına sezā Mahrem degildir çün raķīb esrār-ı 'aşka sermedā		'āşıq olan [1] Birine sevgiyle bağlanan, tutulan, vurgun, müptela olan kimse.
G306/1	'Āşıkıñ diyü dilā bülbül gibi da'vāyı ko Yan ruħı şem'ine var pervāneveş pervāyı ko	G307/13	Pend-i nāşih dīnlemez 'āşıq olan Ko biraz gidem öte gelem berü
G307/9	Tālib-i dīdār olan 'āşıq degil Müdde'āsi kizbdır yalandır o		'āşıq ol-[1] Sevmek, tutulmak.
G340/8	Gör ol bīğāne-meşreb āşināya rağbet eyler mi Kaçar 'āşıkları gördükçe her dem meyli ağıyāra	MsS3/7	Görüp rüyuñ civānā 'āşıq oldum mübtelāyım ben O tār-ı zūlf-ile merbūt-ı zencīr-i belāyım ben
G358/1	Dilā 'āşıq gerekdir lā'ubālī Ĝam-ı ma'şuk ola vehm ü hayālī	K13/11	'Āşıq u ma'şuk çatışmış birbiriyle kelbveş Muktezā-yı şehvet olmuş 'aşk sevdā kalmamış
G358/11	Niçe 'āşıkdır ol kim rehn-i bāde Komaya cūbbe vü destār u şāhı		'āşıkan [16] Āşıklar, tutkunlar.
G371/9	Seni cāniyla seven 'āşıka ihsān eyle Nesi var ise fedā yolına ger bir cānı	B4/1	Görüp hūsnün mükemmel 'āşıkanıñ şād-kām itdi Edā'-ı şükri için bu ni'mete hamde kıyām itdi
G377/3	Cānım arzūlar seni çün cānisin 'āşıklarınıñ Müşteħā-yı cān imişsin sākiyā bildim seni	G86/3	Ululanur çoğ olur hayl-i 'āşıkāna velī Bu kelb-i tūrfeyi gör kim hemişe tūrmaz ürer
G380/3	Raķīb-i bed-siriştdir 'āşıka kan ağladan her dem Fiğān-ı 'andelībe var mı 'illet hārdan ğayrı	G132/3	Edānī vü e'ālī 'āşıkanıñ zıll-ı 'adlinde Temāşā-yı cemaliñle hūzür üzre müreffehdir
G382/14	Vefāsi ğayra ez'āf-ı muzā'af Cefāsi 'āşıka kat kat degil mi	G144/5	Ser-te-ser pā-māldır hāk-i rehiñde 'āşıkan Farğ olunmaz pādīşāhım 'ākil ü şüridemiz
G387/6	Çün meh-i ğarrā ider her şebde bir yerden zūhūr Pes bulur her gice nev 'āşıq o mehveş bir daħı	G148/13	Hı'yāb-ı har-ğuşı virirsin 'āşıkāna ey raķīb İdigiñ mekr ü füsünü daħı rübāh eylemez
Kt22/3	İdinmiş cümle 'āşıklar şanevber kad birer dil-ber Seniñ bāğ-ı cihān içre dikilü bir dirāhtıñ yok	G173/5	Dem-ā-dem kadı iderler 'āşıkanıñ bir alay ma'kūs Olur mı hey 'aceb halkıñ dilinde zemden istiħlās
Mh2/23	'Āşıka virmez amānı tīğ-ı ğamğamlar çeker Misl-i Rüstem hışma gelse üstüme hançer çeker	G175/1	'Āşıkāna dime kim Dārü's-selām imiş ğaraz Bil cemāl-i bā-kemālī nā-kelem imiş ğaraz
Mh2/12	Kirpügi ok kaşı ya şankim harāmī gözleri 'Āşıka bī-rahm u şefkat tünd söyler sözleri	G201/8	Temāşā eyleyen hūsnün didi bezm-i vişālinde Olunca böyle olsun 'āşıkāna dil-rübā el-hāk

- G284/6 Begim kaht-ı vişāl itme şalup bāzār-ı hicrāna
Ne var kālā-yı vaşlın ‘**āşıkāna** rāygān olsun
- G289/5 ‘**Āşıkāna** rāygān eyle vişālın gencini
Ma‘den-i mihr ü vefā lutf u mürüvvet kânısın
- G383/3 ‘**Āşıkān** ārām ider bakup cemāli ayına
Sāyever bir naḥl-ı ra‘nādır o ḳadd-i ‘ar‘arī
- G393/1 Görüp ḥüsnün mükemmel ‘**āşıkānı** şād-kām itdi
Edā‘-ı şükr için bu ni‘mete ḥamde kıyām itdi
- G398/2 Ḥayāt-ender-ḥayāt oldı kelāmınla lebiñ yā Ḥay
İrişsün ‘**āşıkāna** lutf u iḥsānın pey-ender-pey
- Mr3/1 ‘**Āşıkāna** ‘ayn-ı dāder çeşmi ol fettānımın
Lebleri ammā devādır ol gümüş gerdānımın
- Ms4/14 Ḥüsn ile çün mihr-i ‘ālem-tābveş tābendesin
Ṭapuña miḳdār-ı zerrāt ‘**āşıkān** yābendesin
- N37/2 Perī-rüyüm niçün insān ile sen ülfet itmezsin
Be hey her-cāyī meşreb ‘**āşıkāna** ḳurbet itmezsin
- G30/1 Cefādır ‘**āşıkāna** ādet-i ḥüb
Zer-i ‘aşka miḥekdir cevr-i maḥbüb
‘āşık-ı bī-dil [1] Suskun âşiklar, ürkek âşiklar.
- G109/7 Ko ḥursun şöyle aḥma ‘**āşık-ı bī-dilleri** cānā
Seni cānıyla cüyān olmadık dil-ber mi ḳalmışdır
‘āşık-ı āvāre [1] Avare, perişan, boş gezen âşik.
- G137/2 Şanemā şanma fenā dünyede biz cālanuruz
Bir bölük ‘**āşık-ı āvāreyiz** oyalanuruz
‘āşık-ı bī-çāre [5] Çaresiz âşik, gönlünü vermiş olan.
- G36/4 ‘Aceb o kākūli Şāmın cemāli Ka‘be midir
İdindi ‘**āşık-ı bī-çāreler** küyun ‘Arafāt
- G299/3 Der-i hicriñ güşāde ‘**āşık-ı bī-çāreler** üzre
Velikin bāb-ı vaşlın feth olunmaz ey niṭāk-ebürü
- G167/18 Dā‘-i ‘aşka yoğ imiş dermān ṭabīb-i dehrde
Bu keş-ā-keş ‘**āşık-ı bī-çāreye** nā-çār imiş
- G222/8 Gün gibi ‘arz-ı cemāl eylersin āgyāra velī
Gösterirsin ‘**āşık-ı bī-çāreye** rüy-ı celāl
- Th1/13 ‘**Āşık-ı bī-çāreye** yoḳdur bu ‘illetden rehā
Şöyle geçkindir ki ḳanda yatdığın bilmez şehā
‘āşık-ı cānān [1] Sevgilinin aşkı.
- G377/8 Dem-be-dem gülşende naḡmeñ āh u efgāndır seniñ
‘Āşık-ı cānān imişsin bülbulā bildim seni
‘āşık-ı dil-dāde [2] Gönül veren, bir kimseye aşkla bağlanan kimse.
- G89/1 ‘**Āşık-ı dil-dādeler** her dem ki zülfiñ yād ider
Ḥançer-i ḡamzeñ ḥayāli dillerin ber-bād ider
- G349/12 Bundan özge var mı bir dūşvār ‘ālem içre kim
‘**Āşık-ı dil-dādeniñ** maḥbūbı bir fettān ola
‘āşık-ı dīvāne [1] Aklını yitirmiş, deli âşik, aşkın buyruğu altına girmiş olan çılgın âşik.
- Mr3/14 Derdmend olmuş Ḥüseyniñ derdine olmaz devā
Baş açuḳ bir ‘**āşık-ı dīvānesi** olsa revā
‘aşık-ı Ḥudā-dād [1] Allah verdiği, bahşettiği âşk.
- G237/2 Feyz-i Ḥaḳdır şan‘at-ı ‘aşk içre üstādım benim
Dād-ı Muṭlaḳdır baña ‘**aşık-ı Ḥudā-dādım** benim
‘āşık-ı rūsva [1] Rezil rūsva olmuş âşik, perişan âşik.
- K26/24 Nedir ey dil çıḳup ortaya yine ‘arz-ı melāl
Epsem ol sen didiğniñ ‘**āşık-ı rūsva** degilim
‘āşık-ı şādık [1] Gerçek âşik, sadakātli âşik.
- G345/7 Eylese ‘**āşık-ı şādıklarımı** ḫilme revā
Ġāzab u ḳahrına maḫzar heme āgyār olsa
‘āşık-ı şeydā [1] Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın âşik.
- G164/6 Gelmemiş bu ‘ālem-i timsāle misliñ ey perī
Nitekim ben ‘**āşık-ı şeydāya** hem-tā gelmemiş
‘āşık-ı şürīde [2] Perişan, zavallı, tutkun âşik.
- Mh4/19 ‘**Āşık-ı şürīdeñim** bi‘llāh itme ictināb
El-amān ey āfitābım mäh-ı tābım el-amān
- G80/6 Didim baḳ beñzemez mi ‘andelīb ü verd-i ra‘nāya
Görüp her ‘**āşık-ı şürīdeyi** cānān ile yer yer
‘āşık-ı zār [1] İnleyen, ağlayan âşik.
- G326/1 Meded ey nāzenīn lutf it nazar kıl ‘**āşık-ı zāra**
Kerem kıl terk idüp ‘uşşāḳını meyl itme āgyāra
‘āşıklıḡ [6] Âşik olma durumu.
- G167/20 Bilmeyenler bilmese ḥālāt-ı ‘aşkı tañ degil
‘Aşk başka ḫāl imiş ‘**āşıklıḡ** özge kār imiş
- MsS4/5 Ḥiss idüp ‘**āşıklıḡım** evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup şoñra cefāya lutfuñ imsāk eylediñ
- MsS4/11 Ḥiss idüp ‘**āşıklıḡım** evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup şoñra cefāya lutfuñ imsāk eylediñ
- MsS4/17 Ḥiss idüp ‘**āşıklıḡım** evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup şoñra cefāya lutfuñ imsāk eylediñ

- MsS4/23 Hiss idüp 'aşıklıgım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâyâ luţfuñ imsâk eylediñ
- MsS4/29 Hiss idüp 'aşıklıgım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâyâ luţfuñ imsâk eylediñ
- aşına ağular kat-[1]** Yemeğine zehir karıştırmak. || Mutlu, huzurlu bir halin ıstırap vereci bir düşünce veya durumla bozulması.
- G298/2 Yârdan ayırdı beni bak yaşıma şimden-gerü **Ağular katdı** felek bu **aşına** şimden-gerü
- aşikâre it- [1]** Açığa vurmak.
- G38/3 N'idersen **aşikâre itme** ey dil Gerek maḥfî 'ibâdet ger kabâhet
- aşinâ [6]** Bildik, tanıdık, dost.
- G2/17 Eyle luţfuñla amı deryâ-yı fazla **aşinâ**
- G23/8 Seg-i küy-ı dil-ârâdır ki istikbâle çıkmışlar Degil bigâne ey dil bu gelenler **aşinâdır** hep
- G89/10 Bî-merâ olduklarından Nebzî-i şeydâ ile Dil ser-i küyuñ kilâbın **aşinâdan** yâd ider
- G340/7 Gör ol bigâne-meşreb **aşinâyâ** rağbet eyler mi Kaçar 'aşıkları gördükçe her dem meyli ağyâra
- G361/2 Bir perî-rü saht-dil pülâda virdim gönlümi **Aşinâ** zann eyleyüp bir yâda virdim gönlümi
- Aşinâ-yı yâd [1]** Hatırın bilinmesi, hatırın sayılması.
- G322/2 Hürrem ol ey dil bugün cânâneyi gördüm yine **Aşinâ-yı yâd** olan bigâneyi gördüm yine
- aşinâ ol-[2]** Dost olmak, tanıdık olmak, anlamak.
- G13/14 Hviş ile yârân ile bigâneyim **Olalı** 'aşkıñla cânâ **aşinâ**
- Mh3/14 Yoğ-imiş sende ḥaḳîkat böyle bilmezdim seni **Aşinâ olup** 'adüya şimdi terk itdiñ beni
- aşinâlıq[1]** Tanışıklık, yakınlık, ahbablık.
- Tc1/31 **Aşinâlıq** daḥı olmuşdur riyâ vü riş-ḥand İşbu maẓmûn-ı muḥaḳḳak saña besdir nuş u pend
- aşiyân [1]** Yuva, ev, ikametgâh.
- Mu32/2 Biz iki yüz yavru uçurduk yuvadan bülbülâ Var yüri sen **aşiyânında** otur mühmel helâ
- aşiyân it-[1]** Yuva yapmak, yerleşmek.
- G276//4 Ol iki şeh-bâz çeşminden ḥalâşa çäre yok Murğ-ı dil çün kâkül-i şeb-günüñ **itdi aşiyân**
- aşiyân ol- [1]** Yuva, mesken, mekan olmak.
- G357/1 Bu dil murğına şâhâ çün o zülfün **aşiyân oldu** Uçup râhatlığı yahşî iken ḥâlî yaman oldu
- 'aşk [99] Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet, şiddetli istek, tutku.
- G1/6 Kâbul it bendeñi şâhâ benim bi'llâhi kâbilhâ 'Aceb bir dem mi vardır ḥâtırımdan maḥvola 'aşkıñ
- G13/16 Ehl-i 'aşka başka bir 'âlem durur Terk ider 'aşkıñla düşen mâ-sivâ
- G13/14 Hviş ile yârân ile bigâneyim Olalı 'aşkıñla cânâ aşinâ
- G21/13 Dil-i Nebzî olup 'aşkıñ esîri Ke-mişlil 'amr mağlûb oldu Zeydâ
- G47/4 Ğam-ı 'âlem 'aceb mi bende olsa Benem çün 'aşk ile Mecnûna vâris
- K23/13 V'eger 'aşk olmasaydı âdemide Kimesne görmez idi derdnâki
- G50/5 'Aşkıñla ey rûḥ-ı revân bezmi bozup rezm itdiler Cismimde gör kim ceng ider cân u gönül çün fîl ü erc
- G54/11 'Aşk sükunda ferâḥ bulmuş kesâd Ğam elem bâzârdır ammâ revâc
- G54/9 Terk idem dirsın dilâ 'aşkı 'aceb Mümkin olur mı kopa kökli ağaç
- G76/3 Niçe vara dime bu 'aşk ile başa işimiz kim Dil-i şeydâ men-i rüsvâ gibi şanma uşanıkdır
- G76/11 Yanmada 'aşkıñla fark idemem câmî tenimden O da yanıkça eger âteşine bu da yanıkçadır
- G108/4 Dâğ uran sîneñde ey dil ol beñi fülful midir Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sâ mıdır
- G116/6 Parmağ ile gösterüp meclis-i rindânda Bu kuluña didiler 'aşk ile eşer budur
- G117/8 Ḥâk-i pây oldum reh-i dil-berde diyü Ğam yime 'Aşk ile ser-menziliñ çün pây-e-i a'lâdadır
- G1138/13 Nebzî güzër eylerseñ eger 'aşk ile yola Zann itme şaḳım kim saña ḥavf u ḥaṭar olmaz
- G139/10 Bu imiş Nebzî muḳarrer oldu taḳdîr-i ezel 'Aşka mu'tâd olduk uş tağyîr olup tedbîrimiz
- G151/1 Şâdıqız 'aşkıñda dildârñ özi özlerdeniz İşiginde rüy-mâl iden yüzi tozlardanız

- G151/10 İddi'âmız Nebziyâ bu itmişiz vird-i zebân
Şadıkız 'aşkımda dildârîñ özi özlerdeniz
- G152/3 Oluñ bir tazenîñ 'aşkımda bârî
Olur mı hâne-i dil zîb ü fersiz
- G165/4 Düd-ı âhım ey görüp anı ta'acçüb eyleyen
'Aşk bir âteş imiş sinem aña kânün imiş
- G167/20 Bilmeyenler bilmese hâlât-ı 'aşkı tañ degil
'Aşk başka hâl imiş 'aşıklıgı özge kâr imiş
- G191/7 'Aşkıña dil virdigim meşkük yâ mevhüm degil
Hamdü li'llâh zann u şübhem dîn ü îmânımda yok
- G191/3 Gitti 'aql u şabr u dil 'aşkıñla bî-kes kaldım uş
Hâlimi 'arz itmege yanımda yârânım da yok
- G193/17 Kesdi Şîrîñ 'aşkıma Ferhâd tağ
Sen de Nebzî sineñ üzre dağ yak
- G196/15 'Aşk ile bend eylediñse râhibâ zünnâr ipin
Zülf-i ma'sûkum olupdur baña da zünnâr-ı 'aşk
- G202/17 Elf-kaddiñ nün ide tâ sen şeker-hâ 'aşkına
Ha dil-i Nebzîde bundan özge aslâ rây yok
- G210/9 Nebzî-i şürideniñ 'aşkıñla mecnûn olduğın
Ey şacı leylâ görüp a'dâ atar ardınca seng
- G212/5 Bir ser-âmed dil-berîñ 'aşkımda hayrân oldıgıñ
Göricek bildim dilâ bu sinede çakiñ seniñ
- G215/7 Gün-be-gün artar terakkî üzredir 'aşkıñ benim
İrmege kadd-i bülendiñe begim mirkât gerek
- G220/5 Şehâ 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm
kim
Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya'kıl
- G222/10 'Aşkıñdır Nebzî-i âvâre istersen delîl
Elf kaddi 'aşk ile lâm oldıgı olmaz mı dâl
- G235/9 Yokdur çü çâre 'aşka 'aşka çü çâre yokdur
Oldum bî-çâre Nebzî Nebzî bî-çâre oldum
- G235/9 Yokdur çü çâre 'aşka 'aşka çü çâre yokdur
Oldum bî-çâre Nebzî Nebzî bî-çâre oldum
- G237/4 Mâ-tekaddemden durur bende kamu bu şevk u zevk
Tâ-ezel 'aşk ile icâd oldı bünyâdım benim
- G237/6 Zahr-ı Âdemden hürüc itdikde ervâh-ı ünâs
Añılırdı ol maħalde 'aşk ile adım benim
- G251/1 Bilmezem cânâ n'ola 'aşkıñla encâmım benim
Olmadım mesrûr u ğamla geçdi hengâmım benim
- G275/5 Dil-i bîmâr 'aşkıñla düşüp şahib-firâş oldı
Geltüp bâlîni üzre ey tabîbim bârî şor bâlîni
- G275/10 'Aceb şürîde-hâl olmuş durur Nebzî hayâliñle
Yürür 'aşkıñla çıplak başı açuk ayağı yalın
- G297/5 Harâret ıssı bir şakrak olur kim 'aşka yâr olsa
Ser-â-pâ nâr-ı maħz olur göyünür şanasım kim çav
- G302/9 Tarîk-ı şa'bdır 'aşkıñ anıñçün sâlik olmazlar
O yolda şahım ancak Nebzî-i şürîdedir reh-rev
- G307/2 Ey gönül fâriğ oturma tur örü
'Aşk bu yüzden yete gösterdi rû
- G307/7 Tîre-dil 'aşkı niçe itsün kabûl
Sîne şâf u kalb ola pâk ü turu
- G315/5 Yine 'aşkıñla bir ad eyledim cânâ bi-hamdî'llâh
Elif-kaddiñ hayâliyle dönüpdür kâmetim dâle
- G334/13 Cedd ü cehd ıderdi 'aşkıñda şehâ câmûsvesş
Şimdi gör hâk üzre bu Nebzî kuluñdur manda
- G348/1 Hamd ola Mevlâya kim 'aşk-ile yâr oldum hele
Mihnet ü derd ü belâyâ yâdigâr oldum hele
- G350/15 'Aşk ile meşk eylesün hatı-ı ruħ-ı cânâneyi
İktihâl itsün ğubâr-ı râhîm gözde helâ
- G350/7 'Aşk bir hâlet durur kim mürde cisme cân olur
Hem dağı rûhâ ğidâ çeşme ziyâ kalbe cilâ
- G350/3 'Aşk râhında ne gelse başıma itdim kabûl
Ger mezellet ger mezemmet ger meşakkat ger belâ
- G350/13 'Aşka bürhân ister imiş zâhid-i hod-bîni gör
Söyleñüz râh-ı mecâza bârî girsün evvelâ
- G350/17 'Aşkıñ ey ma'sûk-ı 'âlem hâk idüpdür Nebziyi
Nâr-ı şevkıñdir iden kalbinde ancak incilâ
- 362/1 Pîr-i pervâne bilür bu 'aşkıñ ancak yolunu
Cân u başına değişür vuşlatıñ bir yolunu
- G363/1 Dil-i zârım düşüp 'aşkıñla cânâ telh-kâm oldı
Gezerken şahveş başlu başına bir ğulâm oldı
- G373/17 Dil-i dîvâneniñ 'aşk devletinde
Şeh-i Dârâya yokdur ihtiyâcı
- G373/21 Bugün 'aşkımla hayrân kim dir iseñ
Faķîr ü bî-nevâ Nebzî du'acı
- G385/9 Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ da hat-âver
K'olur hat ile 'afv kuluñ cürm ü hatâsı
- G399/10 Bu Nebzî nazmına tut ğüş anı hıfz eyle aña hoş
Olup 'aşkıñla ol bî-huş karârı yok gezer her-sü
- K13/12 'Aşık u ma'sûk çatışmış birbiriyle kelbveş
Muktezâ-yı şehvet olmuş 'aşk sevdâ kalmamış
- K23/19 Ezelden 'aşk iledir zindeğânî
Yine hem 'aşk olur soñra helaki

- K23/19 Ezelden 'aşk iledir zindegānī
Yine hem 'aşk olur şöira helaki
- K23/15 Çü 'aşk oldu velī hūb olmayaydı
Kim olurdu ğam ile sine-çākī
- K23/10 Komuşken ādem içre 'aql-ı derrāk
Nedendir ya komağ hem 'aşk ya ki
- Kt20/7 'Aşkuñ libāsiyla tāk u kabāyı
Hırkayı terk idüp 'uryān olayım
- Mh3/24 Üns olup cevri ü cefāna derd ile kān olmuşum
'Aşk-ile Mecnūnveş 'ālemde destān olmuşum
- Mh3/21 Nebzī-i şūrīdeyim 'aşkuñla hayrān olmuşum
Dīde giryān sīne büryān dil perişān olmuşum
- Mh3/12 Sihr idüp cādū gözün zūlfīne bend itdi beni
Eyledi 'aşkıyla memlū sīne vū cān u teni
- Mh4/11 'Aşkuñ ey Leylā beni Mecnūn u şeydā eyledi
'Aql u fikrim cümleten tārāc u yağmā eyledi
- Mr3/9 'Aşk ile şeydā olupdur hāl-i İbrāhīme bak
Serserī vaşlı hevāsında yiler yalın ayak
- Mr4/11 Düşdün çü 'aşka itme müdāvā
Bīmār-ı 'aşka dermān bulunmaz
- Ms4/20 Terk ider mi hiç mevlāsı kādīmī kulunı
Bā-ħuşūş 'aşkında şādık bende-i mağbūlūni
- Mü4/1 'Aşkuñ ile merd-i meydān-ı cünūnum
Ey şacı leylā
- N41/3 Düşürüp 'aşk beyābānına Mecnūn itdiñ
Şacı leylā beni bir ādem iken başbayağa
- G203/13 Unutdurdu ğam-ı dünyayı 'aşkuñ
Sürürüm serverā hem var u hem yok
- G51/3 Havāssım şarf idüp 'aşkuñla vaz geldim 'anāşırdan
Reh-i dil-berde hiç ta' dād olunsun mı çehār u penc
- K25/1 Şehā 'aşkuñla ser-gerdān idim ben
'Anāşır cem' olup halk' olmadın sen
- G46/7 Şöhre-i şehri oldu kādī muğ-beçe 'aşkıyla gör
Vardı hem pīr-i muğān pāyına andan aldı dest
- G187/4 Gerçi Ferhādım bugün bir küh-ı ğamda hüsrevā
Sen lebi şīrīn 'aşkıyla velī tağ üsti bāğ
- Mh2/16 Hūn-ı 'uşşāk ile her dem tīğī kandır sevdiğim
Göz göre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdalara
- G39/14 O şīrīn-leb şeker-ħaddiñ olam Ferhādi dirseñ ger
Olup 'aşkında Hüsrev tağa 'azm it tağı var bāğ it
- 'aşk āteşi [1] Āşık olmak, aşk derdiyle yanmak.
- G285/8 Yanmada cānā kaçır mı dil o tāk-ı hüsnuñe
Tā-ezel 'aşk āteşiyle gelmişem çün yana ben
- 'aşk hāli [1] 'aşk şeklinde, 'aşk vaziyetinde;
kendinden geçmiş bir durum.
- G350/5 'Aşk hālinden haberdār olmayan bilmez belī
Kim mesel men lem-yezuk lem-ya'rif olmuşdur dilā
- 'aşk meydanı [1] Aşk meydanı.
- G350/1 'Aşk meydānına bir er var ise gelsün şalā
Ol şehiñ ser-bāzıyım baña bugündür Kerbelā
- 'aşk odu [1] Aşk ateşi.
- G220/9 Ne hāletdir ki 'aşk odu fūrüzān olmada Nebzī
Akar her dem yine eşkim söyündürmez budur
müşkil
- 'aşk ol-[2] Gönülde aşkın ve sevginin yer
edinmesi.
- K23/20 Ezelden 'aşk iledir zindegānī
Yine hem 'aşk olur şöira helaki
- G264/8 Günāhından hāzer kıl zāhidā 'uşşāka ta'n itme
Degildir vesvese bu 'aşk olurlar ez-Ĥudā mülhem
- 'aşk şahı [1] Aşk padişahı. || Sevgili.
- G307/3 Ğāfil olma 'aşk şahıdır gelen
Ser-fürü kıl ser-fürü kıl ser-fürü
- 'aşk u şevk [2] Aşk ve şevk.
- G307/16 Karañudur çeşmime rüsen cihān
Reng-i rüyum 'aşk u şevk itdi şaru
- G193/5 'Aşk u şevkuñ var iken dil mülküni
Zabt u teşhīre yüri eyle yarak
- 'aşk u şevk-ı cān [1] Ruhun ve bedeninin muhabbet
ve arzusu.
- G350/9 'Aşk u şevk-ı cān u ten dil-süz bildim sende yok
Bu dil-i şeydāda bul hep anları gel bülbülā
- 'aşk yolu [1] Aşka ulaşmak için takip edilen seyir.
- G167/22 Rāst-gūdūr Nebziyā bu mısra'ı güftār iden
Allāh Allāh 'aşk yolunda ne belālar var imiş
- 'aşka düş-[2] Āşık olmak, sevdalanmak.
- G276/1 Mā-sivādan fāriğ oldum düşeli 'aşka 'ayān
Kılca görünmez gözime dü-cihān ey mü-miyān
- G307/17 Nebzī-i şeydā düşüp 'aşka müdām
Bu şitāb ile zihābıñ kancaru
- 'aşk-bāz [1] Aşkla oynayan, rint.

- G297/3 Ne türfe pişedir bu 'aşk-bazî kim ki erbâbı
Olurlar feyz-yâb el-hâk olurlarsa har u yâ gâv
- 'aşkdâr [1] Aşka sahip, aşka malik, aşık olmuş.
- G297/7 Dilerseñ 'aşkdâr olmak şağın kim pend-gîr olma
Cünün âsarîdır bi'llâh 'aql u fikri başdan şav
- 'aşk-ı 'aşık [1] Aşığın aşkı.
- G307/11 'Aşk-ı 'aşık ger hakîkî ger mecâz
İstemez ma'sûkî görmek rû-be-rû
- 'aşk-ı cânân [1] Sevgilinin aşkı
- G350/11 'Aşk-ı cânân muhterik bir nârdır zât-ı Leheb
İsterim olsun dil-i pür-süzum anîla melâ
- 'aşk-ı dil-ârâ [4] Sevgilinin aşkı.
- G145/1 Ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ bu dil ü cânâ kesel virmez
Vücûdum bâr-ı yâri haml idüp aşlâca bel virmez
- G382/5 Dilâ 'aşk-ı dil-ârâdan ferâgat
Ten ü cânâ 'aceb râhat degil mi
- G35/9 'Aşk-ı dil-ârâdır mihek sük-ı cihânda Nebziyâ
Şarrâf olanlar fark ider şâfî midir yâ kalb kalb
- 'aşk-ı dildâr [1] Sevgilinin aşkı.
- G233/1 'Aşk-ı dildârım dil-i zârım 'aceb mi kılsa râm
Gütdi eyyâm-ı şebâbet geldi vaqt-i ihtirâm
- 'aşk-ı hakîkî [1] Gerçek aşk.
- G385/13 Nebzî taleb it eyleyücek 'aşk-ı hakîkî
Zîrâ ki mecâz-ile yine kalb ola kâsî
- 'aşk-ı şîrîn [1] Şirin'in aşkı.
- G15/3 'Aşk-ı Şîrîn ile tatlu idi Ferhâdîñ demi
Hüsrevâ hicriñ ğamıyla acıdır şekker bâña
- 'aşkına [3] ...in sevgisi için || Uğruna, yoluna,
hürmetine.
- Mr1/25 Yüz yigirmi dört biñ mürsel peyem-ber 'aşkına
Hem Ebü Bekr u 'Ömer 'Osmân Hâydar 'aşkına
- Mr1/26 Yüz yigirmi dört biñ mürsel peyem-ber 'aşkına
Hem Ebü Bekr u 'Ömer 'Osmân Hâydar 'aşkına
- Mr1/27 Hem Hüseyñ ile Hasan ol on iki er 'aşkına
Kahr olup a'dâ'-ı İslâm görüle şerr ü fesâd
- 'aşka düş-[6] Aşka düşmek, aşık olmak.
- G359/12 Şimdi budur dil-berâ efvâh-ı 'âlemde kelâm
Hep seniñ 'aşkıña düşdi kim ider halk güftügü
- G138/7 Düşdükde begim 'aşkıña dimişdi bâña dil
Pervâne düşe şem'a aña bâl ü per olmaz
- G399/5 Düşelden 'aşkıña dün gün olupdur ismimiz
Mecnûn
Cefâyı eyleme efvân yeter oldu yeter yek dü
- Mh2/22 Nebziyâ ol fitneniñ cevrin 'aceb kimler çeker
Kim düşer 'aşkıña anuñ şerha-ı aħmer çeker
- G180/7 Yine bir kâkûli mârñ düşüp 'aşkıña şevk ile
Yudarsın ağusın ey dil idersin zehr ü semden hâz
- N32/3 Düşüp 'aşkıña begim eyledi dâmen be-miyân
Hidmetiñde bu dile bende mi çâker mi disem
- 'aşkına meşk it-[1] Gönülden bağlanmak, aşık
olmak.
- G167/15 Şem'-i cem'in 'aşkına meşk ider imiş şühesiz
Ol sebeb pervâne bî-pervâ düşüp yanar imiş
- âşüfte [2] Aşktan perişan olma, çılgın gibi âşık ve
meftun olma durumu.
- G68/7 Zülfiñe âşüfte sünbül çeşmiñe nergis hayâl
Lâle hadd-i âliñe gül rüyuña eyler pesend
- G103/4 Dilâ dilden dile gül gibi teşhîr olduñ uş ammâ
Seni âşüfte vü şeydâ kılan bülbül-nevâyıñdır
- âşüfte vü zâr [1] Çıldırırçasına seven ve inleyen.
- Ms2/15 Nişân-ı nâvek-i ğamzeñ olup âşüfte vü zârım
Dem-â-dem derd ile hâlim yaman hicr ile bîmârim
- âşüfte-hâl [1] İstirap çeken, incinmiş, perişan
hâlde.
- Mş1/35 Sünbülün zülfi tağuğ âşüfte-hâl olmuş durur
Nergis-i zerrîn güle za'f-ile nâl olmuş durur
- at- [5]
1. Atmak || Sevgilinin bakışlarının aşığa yönelmesi.
- G178/5 Atar tîr-i ğamze o kaşı kemân
İşit ey gönül eylegil ihtiyât
- G112/3 Atarsın sîneye her dem müjeñ tîrin kemân-ebür
Belî dil murğını şayd itmege tîr ü kemân ister
- G210/1 Çeşm-i Tâtârîñ atar bu sîneme tîr ü hadeng
Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil âşüb u ceng
- G305/11 Atarsa tîrini kaşın kemânı
Bu dilden özge kimdir vara karşı
- Tr2/23 Kim şihâb oğın atar kavs-ı kuzâhla der-kemîn
Âhîri dünyâ-yı dünüñ çün fenâ imiş dirîĝ
2. Göndermek, düşürmek.

- K8/13 **Atdı** beni deşt-i firāka
Olmadı gör vuşlat-ı dildār
- G27/7 Ol raķībi hoş ki **atmışım** caķīm-i hicriñe
Didi ben hāki görüp yā leytenī küntü türāb
- at [3]** At, binek hayvanı.
- G42/1 Naţ'-ı sīnem üzre sürdüñ gül-ruķum çün fīl ü **at**
Şāhım itdiñ beydaķ-ı cevriñle dil ferzini māt
- G215/1 Naţ'-ı 'aşķ üzre piyāde sürme fīl ü **at** gerek
Zīre bir manşübeye ey dil niçe şeh māt gerek
- G256/1 'Aķlımı beydaķ dilim fīl nefsimi **at** eyledim
Ferz-i 'aşķımla felek Leclācını māt eyledim
- G368/6 Eh1-i cennetveş mücerreddir ten-i pākiñ seniñ
Var ise **atñ** feriştehdır āniñ hūrā gibi
- At bulunursa meydān bulunmaz [1]** Bir işi
başarabilmek için gerekli olan koşullar her zaman eksiksiz
olarak ele geçmez anlamında kullanılan bir atasözü.
- Mr4/8 Şahrā-yı 'aşķda eyle tekāpü
At bulunursa meydān bulunmaz
- at ölür meydānı er ölür adı ķalurmuş [1]** At ölür
meydan kalır, yiğit ölür şan kalır 'yaşarken iyi işler yapmalı,
iyi bir ad bırakılmaya çalışılmalıdır' anlamında kullanılan bir
söz.
- G371/14 Ölmedin Nebzī fenā dünyede bir nām idegör
Er ölür adı ķalurmuş at ölür meydānı
- aťa [2]**
1. Ada.
- K12/22 Gitti andan kaţ' u tayy-ı menzil ü merħal idüp
İrişüp pes **ķal' a-ı aţayı** ķıldı çün hişār
2. Ata, dede, baba.
- G62/10 Nebzī-i şeydā-göñül ğamla 'aceb ālüftedir
Bir **atadan** bir anadan toğdı şankim iki aķ
- 'aťa [3]** Cömertçe verme, ihsan, bağış. || Bağışlama,
af.
- G16/1 Dehāniñ būseler ķıldı **'aţāyā**
Olur mı ben de cān virsem behāyā
- G272/13 Haţ-āver olduñ ey āfet **'aťa** eyyāmi fesh oldu
Daķı geçmez misin Nebzī-i şeydāniñ haţāsından
- Mh1/2 Elā ey merd-i meydān-ı kerem luţf u sehā haķķā
Hemīn ola semāhat cüd u en 'ām u **'aťa i' tā**
- 'aťa it-[2]** Cömertçe vermek, ihsan etmek,
bağışlamak, lütfetmek.
- G18/6 Kāmer mer mer daķı hı hı irişmez mez sehā hā hā
Didim dim dim baña nā nā **'aťa it** it öpüş püş püş
- G17/6 Kāmer daķı irişmez Sühā
Didim baña **'aťa it** öpüş
- 'aťa ķıl-[1]** Bağışlamak, vermek, ihsan etmek,
lütfetmek.
- G219/9 Luţf idüp Nebzīye bir büse **'aťa ķıldı** lebi
Bilemem karz mı ola yoħsa ki caba midir ol
- atalıķ [1]** Ata, dede, baba.
- G298/3 **Atalık** me' mül iderken başıma taş urdı gör
Tevbeler inanmayam ķardaşıma şimden-gerü
- 'ataş [1]** Susuzluk, susama, harāret.
- K18/13 Nidā idüp **'ataş** itdi Nebzī tārīhin imlā
Gel a bu çeşmeden içgil şalā āb-ı hayāt-efzā
- atdır- [1]** Bir şeyi bir yere attırmak.
- K12/27 **Atdırup** hem ħumbara vü kulleler çün āhenīn
Anlar anda bunda ammā rüz u şeb itdi du 'ā
- ateş [18]** Ateş rengi, kor rengi, kızılık, kızgın
yakıcı. || Aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi.
- B5/2 Baħr olup eşkim ayağı üstüme āhım sehāb
Lākin **āteş** yağdırır bu ol olur daķı serāb
- G7/4 Gülşenimdir şahn-ı sīnem pür-gül olmuş dağ ile
Dūd-ı āhım sünbülumdür **āteşi** lālā baña
- G67/11 İddi 'ā idüp semenderlik yaķarsın **āteşe**
Perr ü bālīñ hayf ey pervāne uş olduñ remād
- G76/12 Yanmada 'aşķıñla farķ idemem cānı tenimden
O da yanıķsa eger **āteşine** bu da yanıķdır
- G79/3 Düşüp **āteşlere** ğarķ-ı sirişķ-i çeşm olup her dem
Ġubārāsā tozar olduğı ber-bād olduğındandır
- G123/2 'Ulv-i āh ile dīdemde olan reş başılır
Nem-i eşķ ile nite dildeki **āteş** başılır
- G143/7 Āb-ı vaşlñla söyündür **āteşim**
Artdı tāb-ı hicr ile süz u güdāz
- G146/6 Ser-i zülfüñ hevāsiyla ķoma ben hāki la'liñ vir
Bilürsin **āteşin** tesķini mādır bād el virmez
- G151/5 **Āteşiz** bir demde yaķmaķda cihām āh ile
Bāridiz zāhirde gerçi kim sözi buzlardanz
- G162/4 Güzellik hil'atıñdır ħilķatıñde pāk-'unşursın
İşin gelmedi ħalk olalı ħaķ ü bād ü āb **āteş**
- G165/4 Dūd-ı āhım ey görüp anı ta 'accüb eyleyen
'Aşk bir **āteş** imiş sīnem aña kānūn imiş

- G197/9 Nebziyâ çeşmiñ yaşı dil **âteşi** âhir seni
Şübhesiz bir gün kırlular hem ğarîk u hem ħarîk
- G298/5 Seyle virdi dehri yaşım **âteşim** söyünmedi
Yile vardı 'ömr toprak başıma şimden-gerü
- G305/6 Sızar âheste âheste gözümden
Yaşım ol **âteşin** ruhsâra karşı
- G320/9 Ruĥuñ bir **âteşin** yâkûta beñzer
O şîrîn lebleriñ âb-i zülâle
- G387/1 Bâd-ı âh olup vezân sînemde **âteş** bir daĥı
Seyl-i eşkim bu ten-i ħâkim ider reş bir daĥı
- K23/8 Adm cem' eyleyüp virmişler âdem
Havâ vu **âteşi** hem âb u ħâki
- Mh1/31 Gelüpdür ħâk-i pâyâ **âteşin** teskîn için vir mâ
âteş-i şevk [1] Aşk ateşi
- G56/11 **Âteş-i şevk** ile seyl itdiñ sirişkiñ âbını
'Âkıbet ħâk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyâĥ
âteş ü âb [1] Su ve ateş.
- Mü3/7 Kim başda havâ elde türâb **âteş ü hem âb**
Gönlünde gözünde
âteş ur- [2] Ateş vurmak, yakmak, ateşe vermek||
Dert, keder, acı vermek.
- G381/3 Bâd-ı şevkîñla dil-i süzânıma **âteş urup**
Âbveş zîr-i kadem pâ-mâl ü ħâk itdiñ beni
- Tc1/18 Başña toprak bulardan vedd iderseñ ârzü
Cânıña **âteş ururlar** isteseñ bir kaçre şu
âteşe bırak- [1] Aşk ateşine salmak, aşk ateşiyle
yakmak. || Kendini sıkıntıya atmak.
- G190/13 Göz göre gel kendiñi Nebzî **bırakma âteşe**
Zîre nâr-ı ğayrete tãkat getürmez küh-ı Kâf
âteş-i âh [2] Ah ateşi. || Âşğın feryat ve figanının
derecesi, büyük acısı.
- G129/3 **Âteş-i âhi** duĥânıdır semâ 'âşıklarıñ
Âb-ı çeşmi kaçresidir işbu ağan cüybâr
- G160/8 Dil tavâf-ı Ka'be-i küyuñda sa'y eyler şehâ
Âteş-i âhun delîl ü düdün iĥrâm eylemiş
âteş-i 'aşk [4] Aşk ateşi. || Aşkın acısı.
- G28/14 Şu gibi olmaĥıl her sūya cārî
Olursuñ **âteş-i 'aşk** ile zâ'ib
- G120/5 Kûl olursa yanarak **âteş-i 'aşk-ile** bu ten
Dil-i pür-ġamda söyünmez eser-i nârî kalur
- G184/8 Ĥâk olup râhînda cânâ eyledim maĥv-ı vücüd
Âteş-i 'aşkıñdır ancaĥ eyleyen bu dilde lem'
- Mh3/18 Düşdüm eġġana yine bülbül gibi ey gül-dehen
Âteş-i 'aşkıñla yanup oldu küñ cân u beden
âteş-i firkat Yakup [1] Ayrılık ateşinin Hz.
Yakup'u yakması gibi yakıp kavurması.
- G9/7 **Âteş-i firkat Yakup** baġrım kebâb itmiş durur
Teşne-i la'liñ durur dil eyleseñ irvâ revâ
âteş-i hicran [3] Ayrılık ateşi, ayrı kalmaktan
kaynaklanan üzüntü.
- G71/3 **Âteş-i hicrân** ile baġrım kebâb etdiñ benim
Çeşm-i mestânem olur bezm içre çün büryân lezîz
- G172/1 Eridim **âteş-i hicrân** ile sızdım çü raşâş
Beni bu tâb-ı belâdan n'ola gel eyle ħalâş
- Tr2/55 **Âteş-i hicrâna** zîrâ kim tayanmaz taġlar
Sen geçindiñ raĥmetu'llâha irişiñ biġâne
âteş-i hicie yan- [1] Ayrılık ateşine yanmak,
ayrılığın verdiġi acı içinde bulunmak.
- N49/4 Sorar iseñ 'âşkıñ ħâk-i rehiñde
Âteş-i hicie yanur eşki olup cü
âteş-i hicri [2] Ayrılık ateşi, Ayrılık acısı.
- K26/17 Yakıyor **âteş-i hicri** ile sînem o şanem
Niçe tãkat getürem şaĥra-ı şammâ degilim
- G99/7 '**Âteş-i hicriñle** sînem yandıġına dil-berâ
ġam yemezdim ba'deĥ dil vaşlıña irse eger
âteş-i maĥz [1] Ateşin kendisi, saf ateş.
- Kt23/1 Be dilâ **âteş-i maĥz**-ile seni fark idemez
Göre kim sine-i süzüñda bu yanıkla seni
âteş-i mihir [1] Güneş ışığı; sevginin ateşi. || Aşk
çoşkunluġu, sevgiliye duyulan şiddetli arzu.
- G361/12 Gözlerim âb-ı revân eyler yüzüm ħâk üzredir
Âteş-i mihriyle gör ber-bâda virdim göñlümi
âteş-i şevkıyla yan- [1] İstek ateşine yanmak.
- G276/8 Düşdi şem'-i ĥüsnüne meyliñ ezel pervâneves
Var ilâ-yevmi'l-kıyâme **âteş-i şevkıyla yan**
âteş-i sîne [1] Göñül ateşi.
- G218/7 Âb-ı çeşmiñ **âteş-i sîneñ** söyündürmez daĥı
Ĥâk-i pây-ı yârda ber-bâd imişsin ey göñül
âteş-i süzân Yakıcı ateş. || Cehennem ateşi.

- G367/2 Her demi aġyāra cānā kıldıġın ihsān gibi
Bu dil-i nā-şādı yakdın **āteş-i sūzān** gibi
- N38/2 Her demi aġyāra cānā kıldıġın ihsān gibi
Bu dil-i nā-şādı yakdın **āteş-i sūzān** gibi
- āteşin ol-** [1] Ateş gibi kızarmak. || Ateşte yanmak.
- G193/3 **Āteşin olma** hevā-yı kibr ile
Ābveş ten-pest olup hāk üzre aķ
- āteş-ṭab** [1] Ateş gibi yakıcı; hararetili.
- G217/7 Ne **āteş-ṭab** dır ey dil nigāh-ı hāk-i pāy itmez
Gerekse şū gibi yolunda aķ ya yıl gibisin yel
- āteşveş** [1] Ateş gibi (olan).
- K1/47 Ābveş ten-best ol **āteşveş** kıġılcımlanmaġıl
Dāneyi gör kim n'olur düşse tūrāba ibtidā
- atıl-** [2] Atılmak. || Sevgilinin bakışlarının aşıġa yöneltilmesi.
- G31/10 Bakayım dirsem nihānī rūyuña
Atılu ġamzeñ olur hāzır-cevāb
- G331/8 Yine pervāne-şıfat şem'-i cemāliyle yanup
Yine pūr-āteş olup **atıla** kānūna yine
- aṭlas u dībāc** [1] İpek bir kumaş ile İrani padişahların giydiġi diġer bir süslü kumaş türü.
- Mş1/58 İtmemiş bu luṭfi bir dem belki her ān eylemiş
Aṭlas u dībāc ile cismūñi pūşān eylemiş
- aṭlas-ı surhī** [1] İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, üstünde motif bulunmayan kırmızı, deġerli bir kumaş.
- G123/10 Aķıcaķ dīde-i Nebzī karışık eşk ile dem
Heme-cā **aṭlas-ı surhī** vū mūnaķķaş başılır
- 'av 'av it- [3] Havlamak.
- G302/8 Seg-i kūyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammā
Velikin kelb rakībiñ ṭurmaz āsūde **ider** 'av 'av
- G306/12 Dirlik olsun tek hemān ey kelb-i kūy-ı dil-berim
Benden a'lā ol **idüp** 'av 'av yūri ġavġāyı ko
- G398/11 **İderdi** 'av 'avım 'ayyūka a'lā pāye bulurdum
Hużūruñda seg-i kūyuñla ta'dād olunursam say
- 'avām [3] Halk, aşıġı tabaka.
- G34/3 Ne mevālī ne kużāt u ne 'avām
Ne havāşş u ne eḡaşş u ne lebīb
- G190/9 Kalmadı devlette bir ehl-i kerem daḡı 'avām
Cerr için her biri ṭaķmış boynuna ṭopra ġılāf
- K17/6 Hūlkuñla kıldın ḡalkı bend ger muḡkem u ger müstemend
Aḡlāķıma eyler pesend pāy u gedā mīr ü 'avām
- 'avānī [1] Yemek, çay, kahve takımları, kāse, testi, ibrik vb. kaplar, kapkacak.
- G34/18 Ne şarāb u ne kebāb u ne meze
Ne sevākī ne 'avānī ne ṭarīb
- āvāre** [9] Boş gezen, serseri; kararsız, şaşkın. || Aşık.
- G39/17 Ne var **āvāre** gezmekde ser-ā-pā ey ġam-ı dil-ber
Olup sābit-kadem bu sīne-i Nebzīyi otaġ it
- G97/1 Reh-i 'aşķ içre 'aceb ben gibi **āvāre** mi var
Bu sīnem yāresine beñzeye bir yāre mi var
- G238/1 'Aceb **āvāre** vū bī-kār u pūr-efkār u ber-bādım
Geleden bu ḡarāb-ābāda her dem cevre mu'tādım
- G246/10 Ey şaķı leylā seniñçün kesb ü kārı terk idüp
Olmuşum Mecnūnvār **āvāreyim** āvāreyim
- G246/10 Ey şaķı leylā seniñçün kesb ü kārı terk idüp
Olmuşum Mecnūnvār **āvāreyim** āvāreyim
- G296/2 Ṭabībāsā dil-i bī-çāreye ger çāre söylersin
Velikin arturup derdin hemān **āvāre** söylersin
- G296/10 Şarāḡat yā kināyet söyleme çün ṭab'ımı bildiñ
Diliñ ṭut Nebzīyā ger söyleseñ **āvāre** söylersin
- G367/3 Sen şeh-i ḡüsnūñ iki **āvāre** maḡzūn kulıdır
Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbān gibi
- N38/3 Sen şeh-i ḡüsnūñ iki **āvāre** maḡzūn kulıdır
Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbān gibi
- āvāre gez-** [2] Başıboş halde seyretmek, dolaşmak.
- G254/7 Düşüp deşt-i firāķıñda **gezer āvāre** bī-çāre
Saña üftādeler çokdur niçe bu dil gibi şad hem
- N37/3 Düşüp deşt-i firāķıñda **gezerler** bunca **āvāre**
İrişdirmeklige semt-i vişāle himmet itmezsin
- āvāre gönül** [2] Aşık, Şair. || Deli, çılgın, başıboş gönül.
- G84/10 Ni'am-ı 'aşķı naşīb eyledigiçün Mevlā
Dü cihāndan geçüp **āvāre gönül** āġnādır
- Tc2/37 Gördi ruḡnūñ **āvāre gönül** geldi fiġāna
Bülbül-şıfat ey ġonca-leb ü ṭūṭi-zebāna
- āvāz-ı yā Hū** [1] Hu sedası, ey Allah'ım sesi.
- G301/4 Gördükde anı kıldım fiġānı
Ṭıtdı cihānı **āvāz-ı yā Hū**

	āvāz-ı mestān [1] Sarhoş sesi.		‘avrat [1] İnsanın, gösterilmesi ayıp olan yeri. Kadın, zevce, avrat.
G394/4	Kulaklar tutulur şimden-gerü yâ Hû sadâsıyla Geçenler gûş ider mey-hānede āvāz-ı mestān	Tr1/33	‘Avrat ola idi aminîñ kırur idi şuyu bu ne hāletdir ķi bunuñ göti bir şulı kıyu
	a ‘vāz [1] Ses. Nimet.		‘avret [1] İnsanın, gösterilmesi ayıp olan yeri. Kadın, zevce, avrat.
G179/6	Reh-i ‘aşķ iķre ‘aşıķlar ķeker derd ü meşakkatler Hebā olur ķamu soñra Hūdā vire meger a ‘vāz	G152/7	Nigār-ı Ćin olursa daķı ‘avret Maķabbet itmeyüp oluñ kedersiz
	āvāze [2] Ses, şiddetli ses. Ün, şöhet.		Avrupa [1] Beş kıtadan biri olup Asya kıtasının batısında yer alan kıta.
M3/4	Ćüft işidir dime kim pāyesi yok Düşüp arđın gider āvāzesi ķok	K31/1	Bu sāl iķre ki düşdi mevt-i tā‘ün Avrupa Rūma Niķe cān uğradı ķahr u celāl-i Hāķla hūķūma
Th1/18	Bu dil-i mehcūrda ķalmaz zulmet-i Ćamdan eser Ćün anuñ āvāzesiyle pūr olupdur baķr u ber		avurd [1] Ay. Ay gibi güzel, parlak yüzlü sevgili.
	āvāze-i ‘aşķ [1] Aşķ feryadı, aşķ iniltisi.		
G319/12	Rūz u şeb ger āh u eĆĆān eylesem ta‘n eyleme Dil-berā āvāze-i ‘aşķūla artđı demdeme	Kt26/4	Saņa şayd olmaz ol āhū ne ķadar yemler iseñ Yūri eskitme avurduñ şoluña ķalma ķavul
	‘avd eyle- [1] Geri getirmek, yeniden kazandırmak.		ay [7] Ay. Ay gibi güzel, parlak yüzlü sevgili.
Kt18/19	Berāy-ı maşlahat ‘avd eylemişdi Beķ diyārına Ki dār-ı devlet-i Ćāsārđır ol belde-i Vecdā	G118/1	Yine irişdi yay ayı firāk eyyāmına beñzer Gözüm ķan töldi yārñ tĆĆ-ı hūn-āşāmına beñzer
	‘āvīhte [1] Asılı, asılmış şey.	G121/1	Ruķ-ı yāri görenler ay dirler Ćaşın seyr eyleyenler yay dirler
Mh1/12	Cihān āsüdedir cümle ķamu hāķ zīr-i bālñnde Dil-i üftādeler ‘āvīhtedir naķl-ı nevālñnde	G189/10	Kimdir anı mihr-i ‘ālem-tāba teşbīh itmeyen Beñzer engüşti hilāle Nebzīyā hem aya kef
	‘avķ eyle- [1] Alıkoymak, engellemek.		
G202/11	Sīn ü vāv u fā ile ‘aşıķları ‘avķ eyleme Bir sevāb eyle n‘ola yā ze‘l-himem kim hay yok	G215/12	Görse dil destñnde ger cām-ı meyi ta‘n eylemez BaķmaĆa ayma hūsnūñ dil-berā mir‘āt gerek
	‘avn it- [1] Yardım etmek, iyilikte bulunmak. Allah‘ın kullarına inayette bulunması.	G346/1	O māh-ı ķārdehiñ parmaklarıyla hem o aķ aya Dilā gör beñzemez mi beş hilāle daķı bedr aya
K6/1	Ćamd ola kıoydum şaķalım ‘avn idüp ol Müste‘ān Dāķil oldum zümre-i nerr iķre buldum ‘ulv ü şān	G346/1	O māh-ı ķārdehiñ parmaklarıyla hem o aķ aya Dilā gör beñzemez mi beş hilāle daķı bedr aya
	‘avn u ‘ināyet [1] Yardım ve iyilik.	G383/3	‘Aşıķān ārām ider baķup cemālī ayma Sāyever bir naķl-ı ra‘nādır o ķadd-i ‘ar‘arī
Mh5/3	İrsün Hūdādan lūtf u meķārim ‘avn u ‘ināyet olsun zahīri ‘İlm ü ‘amel it yā Rab müyesser olduķa zātı ‘ālemdedir		āyā [4] Şaşırma, sorma, ümit ve istek ifade eder.
	‘avn u naşr [2] Yardım.	G83/9	Nebzīye kaç buse ihsānñ ola āyā didim Didi ālā-yı kerem kālā-yı bī-endāzedir
Mr1/32	Maķz-ı lūtfūndan ‘ināyet hısn-ı dīne sūr ola Ola dā‘im ‘avn u naşrñ kullarñna müstezād	K11/5	Ne güzel şehri olur āyā bu vilāyet ne güzel Tolanup cānib u etrāfını gör ser-te-ser it
Mr1/3	‘Avn u naşrñla kılup anları yā Hāķ ber-murād Eylegil feth-i Beligrād u Tameşvār ile şād	K21/11	Oruç ayı ‘urūc-ı āsumān itdikde āyā kim Teşekkī yā teşekkūr ide diyü ķeşmi nemnāk it
	‘avn-ı Hāķ [1] Allah‘ın yardımı.	Kt17/2	Eyā hürmetlü raĆbetlü De Penķler ilķi-i Roma Gürūh-ı ilķiyānñ faķrı misliñ var mıdır āyā
Kt18/12	Ola hemvāre şıhhatle vücūdi istirāhatde Hemişe ola ‘avn-ı Hāķla meşķuru‘l fi ‘āl eyvā		a ‘yād [1] Bayram kelimesinin çoĆulu; bayramlar.

- G146/4 Kadīmī resmdir 'ıyd irse yāri der-kenār itmek
Gör o fettāni kim bunca geçer a 'yād el virmez
- ayağ [9]** Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. || Huzur.
- G98/1 **Ayağın** başdğı toprak baña tādımđan a 'lādır
Mey-i la 'līn şehā keyfiyeti şahbādan evlādır
- G22/4 Kadd-i şimşādın görüp ey serv-i āzādım benim
Bir **ayağ** üze şalup dem-beste olmuşđur nihāl
- B5/1 Baħr olup eşkim **ayağı** üstüme āhım şehāb
Līkin āteş yağdırır bu ol olur daħı serāb
- Mu15/2 Sü'al itdikde isminden cevāb itdi çatup kaşın
Didi bezimimde **ayağ** eylegil yeddinciniñ başın
- Mu30/2 Berf yağmış verd-i nu 'mān üstüne gülzārda
Dāğ urulmuşđur **ayağında** řalupđur zārda
- G39/1 **Ayağına** başın ço la 'lin ey dil merhem-i dāğ it
Ĥalāş eyle ġamından cāniñi yūri işiñ řağ it
- G173/9 Varup kendü **ayağıyla** tütulduñ dām-ı tezvīre
Ne mümkin Nebziyā ol perçem-i pūr-ħamđan
istiħlāş
- G299/8 Varup pāyiña döksem dāde-i terden aķan yaşım
Ėazāblanma gerek çün serv **ayağında** dem-ā-dem
şu
- N41/1 Ėam-ı la 'liñle kesildi elim irmez **ayağa**
Varayım meykedeye bārī ŗayanup ŗayağa
- Mu1/1 **Ayağına** başın ço la 'lin ey dil merhem-i dāğ it
Ĥalāş eyle ġamından cāniñi yūri işiñ řağ it
- ayağ al-** [1] (Ele) Şarap kadehi almak.
- G150/9 Sākī-i devrān elinden bir **ayağ almağ** için
Terk-i 'ırz it bī-ħayā ol Nebziyā hem 'ārsız
- ayağ götür-** [1] Şarap sunmak. || Çekip gitmek,
ölmek.
- G156/3 Çün bu meclisden muķarrer oldı **götürmek ayağ**
Devlet el virsün şehā şun idelim yek-dest-būs
- ayağa düş-** [1] Şarap müptelası olmak. || Değersiz
bir duruma düşmek.
- G146/1 Meded **düşdüm ayağa** ol kadi şimşād el virmez
Çıķarsam yeryüzünden göklere feryād el virmez
- ayağa şur-** [1] Ayakta durmak, oturmamak,
ayakları üzerinde dikilmek.
- G77/12 Dil-berā el sīnede ikrām için
Hep **ayağa şurdılar** serv ü çenār
- ayağı bağlı** [1] Serbest hareket edemeyen. || Birine
bağlı olup onun söztünün dışına çıkmayan.
- G334/8 Serv kim sālādır bāğ içre eşcārñ velī
Ayağı bağlı kuluñdur serverā bostānda
- ayağı yalın** [1] Ayağına bir şey giymemiş olan,
ayağı çıplak, perişan bir vaziyette.
- G275/10 'Aceb şūrīde-ħāl olmuş durur Nebzī ĥayālīñle
Yürür 'aşkıñla çıplak başı açuk **ayağı yalın**
- ayağım çek-**[1] Sık sık gittiği bir yere artık
uğramaz olmak, ilgiyi kesmek.
- Tc1/20 İħtirāz ile olan iħ'yāna ya ne baħtlu
Ben hele **çekdim ayağım** sen de var elüñi yu
- Mu3/1 Niçün **çekdiñ ayağın** bezm-i kesretten diseñ baña
Çü gördüm devr döñdi sā 'ilā pes ye 's el virdi
- ayağın öp-** [1] Ayağını öpmek. || Sevgi ve ĥürmeti
göstermek için eğilmek.
- G145/9 **Ayağın öpmek** ister sākıyā bu Nebzī-i aħķar
Anı ol devlet-i 'uzmāya irğür dime el virmez
- ayağın tozına ir-** [2] Sevgilinin bulunduğu yere
varmak.
- 244/10 **İrem** bir ġün **ayağın tozına** ben
Başımda var ise devlet külāħım baş
- G359/14 Ėsītāniñda görüp aġyār-ı bedkārı ġöñül
Meyl kılmaz **ayağın tozına** cānā süre rüy
- ayağın tozına yüz sür-** [1] Ayağı tozuna yüz
sürmek; saygın bir kimsenin huzurunda bulunurken saygı ve
sevgi göstermek amacıyla yere eğilmek.
- G272/9 **Ayağın tozına yüz sürsem** ey serv-i dil-ārāmım
Biraz naķl eylesem şanlı yaşımñ mā-cerāsından
- ayağa düş-** [2] Ayağına kapanmak, yalvarmak,
dengeyi kaybederek yere kapanmak. || Şaraba düşkün olmak.
- G20/9 Sāye-i serv-i bülendin **düşeriz ayağına**
Ol ser-āmed şadde var üflāde olma Nebziyā
- G340/9 Hezār **ayağına düşseñ** kerem kılmaz o şeh bildim
Terāħħum eylemez Nebzī eğer olsañ da şad-pāre
- ayağ** [5]
1. Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere
basan bölümü. || Sevgilinin huzuru.
- Mu23/1 **Ayağdan** başa elde bir ġüli taķđım zarāfetle
Berāħīn ile isbāt eyledim nāmın nezāketle
- G53/3 Sen ki bir edne'l-dānisin **ayağda** pāy-māl
Şāħ-ı mülk-i fitnedir ol āña lāyık taħt u tād

G241/9	Bir ayaq toprağısın bir kaatre-i nā-çizsin Hay Nebzî sen de kendiñ zann idersin âdemim	a'yan [1] Varlıklar, nesnelere, eşyâ, ayınlar.
G252/5	Ayaqda kundura başında kalpak Beline bağlamış zünnârî gördüm	K23/5 Nedir bu 'âlem içre bunca a'yan Nebât u ma'den ü hayvân ya ki
	2. Kadeh, şarap sunma.	'ayan [4] Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.
Mu29/2	Pür iriştir destîyi tâ kim yarasun bir işe Bir ayaq süci irişür mi iki yüz ser-hoşa	Mu11/1 Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlında 'ayan Âhîri yâ itdi qaddim hicriñ ey kaşî kemân
	ayaq baş- [3] Bir yere varmak, ulaşmak, girmek, gelmek, uğramak.	G276/1 Mâ-sivâdan fâriğ oldum düşeli 'aşka 'ayan Kılca görünmez gözime dü-cihân ey mü-miyân
G171/8	Çün el virdi melâhat tâci başa Serîr-i hüsne pes buyur ayaq baş	G283/4 Kandasın ey tâlib-i didâr-ı dil-ber gel berü Cânî qurbân it dilersen vech-i dildârî 'ayan
K12/26	Düzmemiş küffâr-ı bedkâr hem-çünân hışn-ı haşîn El urup tûb u tûfenge başdı ayaq üstüne	K17/15 Levh-ı cebîniñde 'ayan yazmış debîr-i kün fe-kân Olduñ sa'âdetle şehâ âşaf sîre vü ketudâ
G319/7	Şöyle kesret var yine yok bir ayaq başmağa yir Söykenüpdür hâne-i kalbimde bi'llâh gam gama	'ayan eyle- [2] Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.
	ayaq şun- [1] Kadeh sunmak, içki vermek. Âşik etmek.	K1/25 Eyle bu divân-ı pür-noqşânîñi halka 'ayan Kim yeter çekdiñ hicâb eyle niqâba ibtidâ
G294/9	Bir ayaq şunmadıñ me'mûlüm üzre Sîpihrâ çekdim el câm-ı Cemînden	N45/3 Eyleseñ vech-i münîriñi 'ayan Mağv ola şu lesi bu mihr ü mehiñ
	ayaqda [2] Ayağa kalkmış durumda.	'ayan kı- [1] Aşıkâr etmek, görünür kılmak.
G89/4	Çeşm-i hün-h'ârîñ yine gaddârlıqdan çekmez el Düşmüş ayaqda kamu halk dâd ider feryâd ider	K2/27 Süre-i Tekvîr hâkkı kı- 'ayan didârîñi Kim 'abüsü'l-vech ola yok varmağa vechi saña
G232/6	O müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb 'ırzın Görüp ayaqda ben hürmetle tutdum anı kaldırdım	'ayan ol- [1] Açıkça belli olmak, aşıkâr olmak, gözle görünür hâle gelmek.
	ayaqda kal- [3] Bir yerde veya toplantıda oturacak yer bulamamak. İşleri kötü gitmesine rağmen yıkılmamak, çökmemek, mücadeleyi elden bırakmamak.	G278/8 Gonca-ı şad-berğdir güyâ ki ol nâzik femi Jâleves gerdende ammâ hatt-ı nev olmuş 'ayan
G217/1	Ayaqda kaldım üftâde meded cânâ yetiştir el İriş ben bi-kesiñ feryâdına feryâd-res ol gel	ayas [1] Açık hava.
G375/11	El virmedi devlet baña gör kaldım ayaqda Vah kim dil-i sevdâ-zede zîr ü zeber oldı	K15/16 Yir demür gök bakır idi dem-be-dem Rüz berf yağardı her ayas şebi
G318/9	Olup pâ-mâl şeb-i hicriñde kaldıñsa ayaqlarda Eliñ açup seher yine derüniden du'â eyle	Ayaşofya [1] Ayasofya Camii.
	ayaqda ol- [1] Alçak bir duruma düşmüş olmak.	Kt8/11 Müzeyyen oldı Ayaşofya hâkkâ enderün bîrûn 'İbâdetgâh-ı Hâkk oldı şalâ erbâb-ı 'irfâna
M3/10	Turıcaq meskenidir şaff-ı ni'âl Dâ'im ayaqda olupdur pâ-mâl	âyât-ı büşräyi [1] Müjde ayetleri.
	ayaqdaş olmağ [1] Ayak uydurmak, yoluna yoldaş olmak.	K10/30 Küşende ola rezminde hezârân şad hezâr a'dâ Melek bezminde h'ânende ola âyât-ı büşräyi
G166/7	İtler ile hem-sifâl ü hem ayaqdaş olmağa Kanı bir baht-ı güşâde kanı bir devletlü baş	'ayb [2] Ayıp, kusur, hata, eksiklik, uygunsuzluk, bozukluk, günah.
		K13/5 Gayr 'aybın görmede halk cümle gözlüdür velî Gizlü 'aybın bacığı bir çeşm-i binâ kalmamış

- K13/6 Ğayr 'aybın görmede halk cümle gözlüdür velî
Gizlü 'aybın bakıcı bir çeşm-i bînâ kalmamış
- ayda bir [1]** Her ay bir kez.
- G190/3 Mâh bî-mihr olmağ ile **ayda bir** olur hilâl
Bil bu kavlı-i mülzemi müsbet muqarrer bî-hilâf
- âyet [2]** Kur'ân-ı Kerim'deki süreleri meydana
getiren kelime veya cümlelerden her biri.
- K2/41 Yaz Kevser la'liñe ta'vîz idüp Naşr **âyetin**
Vechiñe kim kem bağa çutsun anı tebbet yedâ
- Ms1/33 Şifâ **âyetlerin** idüp kırâ'at her şeb ü her rüz
Du'âda kulların bi'l-cümle hâşşa işbu kalb-efrüz
- âyet-be-âyet [1]** Ayetten ayete
- K2/44 Fâtiha tâ-hâtıme zıkr-i cemîlîndir kamu
Mü-be-mü vü harf-be-harf **âyet-be-âyet** min ilâ
- âyet-i Feth-i mübîn [1]** Fetih Suresinin Ayetleri. ||
Açıkça fetih ayetleri.
- G249/2 La'l-i dil-ber şehd ü şekker engübînimdir benim
Rüy-ı Muşhaf **âyet-i Feth-i mübîn**imdir benim
- âyet-i büşrâ [1]** Müjdeleyen ayet.
- K8/37 Şânınadır **âyet-i büşrâ**
İrmez aña gâyet-i efkâr
- âyet-i hüsn [1]** Sevgilinin güzelliğinin işaret ve
alameti.
- G293/6 Münkîr-i 'aşkıdır begim kâfir durur mü'min degil
Âyet-i hüsnüñ görüp ikrâr u îmân itmeyen
- âyet-i seb'u'l-mesânî [1]** "Ve-le-kad âteynâke
seb'an mine'l-mesânî ve'l-kur'âne'l-azîm" (Andolsun ki, biz
sana namazlarda tekrarlanan yedi âyeti -Fâtiha'yı- ve Büyük
Kur'an'ı verdik. Hicr, 15/87) âyeti.
- G58/5 Ruhuñda **âyet-i seb'u'l-mesânî**
Müfesserdür mübeyyendir muşarrağ
- âyet-i naşrun [1]** Nasr Suresinin ayetleri. || Yardım
Ayetleri.
- Mr1/18 Mescid ü câmi'de etfâl ü şüyüh eyler du'â
Dillerinde **âyet-i naşrun** mina'llâh dâ'imâ
- âyet-i ve'l-leyl [1]** "Gece" ayeti. Leyl suresi 1.
ayetten iktibastr.
- G102/4 Ruhuñda ve'd-duhâ naşşı müfesser
Şaçıñda **âyet-i ve'l-leyl** haldir
- ayır- [8]** Ayır olma, birbirinden uzak düşme
durumu, firkat, firak, hicran.
- G259/7 **Ayırđı** beni firkat ol rüh-ı revânımdan
Mürde tene bir dahı cânım gele mi bilmem
- G298/1 Yârdan **ayırđı** beni bağ yaşıma şimden-gerü
Ağular katdı felek bu aşıma şimden-gerü
- K2/9 Öldüre dirgüre bābıñdan beni **ayırmaya**
Fâtır-ı arz u semāvāt ey şeh-i mülk-i Sebā
- Ms3/13 **Ayırđı** çarğ-ı keş-refitār sen gonca-dehānımdan
N'ola tōlsa cihān bülbül gibi āh u figānımdan
- Tr2/5 **Ayırup** cāndan 'azîz kardaşımı kardaşdan
Hāk idüp birin birin hicr ile bî-cān eyledi
- Kt24/3 Yine yumrıcağ olup benden **ayırđıñ** şehimi
Be raķıbā umarım ki ura panıkla seni
- Tr2/19 Birbirinden **ayırur** zevceyni hem-çü ferkadān
'Aşıkı ma'sūkāsından cevri ile eyler cüdā
- G272/12 Delîlim nār-ı āhım dūdunı iħrām idüp geldim
Ayırma Merve hāķķı Ka'be-i küyuñ şafāsından
- âyin [2]** Âdet, töre, yol, kânun.
- G312/8 Bu 'âdet gāmze-i hün-riziñe rüz-ı ezeldendir
Ne mümkün terk ide **âyin** ü erkânın cihānda şeh
- âyin-i ezal [1]** Önceden takdir edilmiş kanun. ||
Ölüm.
- G382/15 Şorup öldürmek **âyin-i ezeldir**
Şehā yoħsa size 'âdet degil mi
- âyine-i sümm-i semend [1]** Atın tırnağının
görüntüsü.
- G68/4 Şeh-süvārım dide-i gām-dideden dūr olmasın
Tütüyā'-i hāk-i pā **âyine-i sümm-i semend**
- âyine-i kalb [1]** Kalbin aynası.
- G210/8 Zülf-i şeb-günüñ gāmyla tâ-seher āh itmesem
Bağlamazdı her nefes **âyine-i kalbimde** jeng
- âyine-i 'âlem-nümā [1]** Dünyaya benzeyen ayna,
Dünya aynası
- G256/3 Cām-ı mey destimde bir **âyine-i 'âlem-nümā**
Bağmağa hāl-i cihāna anı mir'āt eyledim
- âyine-i dil [1]** Gönül aynası.
- G77/8 Semt-i Firdevsden hübüt itdi nesîm
Kaldırup **âyine-i dilden** gubār
- âyine-i iskender [1]** İskender'in çok uzakları
gözetlemek için yaptırıp İskenderiye'de yüksek bir yere
yerleştirttiği rivâyet edilen ayna.

240/3	Seyr-i ruḥuñ āyine-i İskendere virmem Kaḫuñda şehā kulluğı dāra değişmem	G394/14	Bu zevk u bu şafalarla bu şarz u bu edālarla Alur mı ‘ayna Nebzī zümre-i ‘uřřāk-ı sultānı
	aylar [1] Aylarca, uzun bir süre.		‘aynāh [1] Gözler.
G332/10	Sen yüzi bedr ü hilāl-ebriyi görmezden beri Nebzī-i bī-çāre-dil bīmārdır aylar-ile	Kt19/16	Virüp bir duşter-i nīk-aşteri Hağ Kudümüyla münevver oldı ‘aynāh
	aylar geçer [1] Ayların ilerlemesi, hayli zamanın geçmesi.		‘ayneyn [2] İki göz, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin.
G379/9	Görünmez ol yüzi kūr-ı kamer aylar geçer hayfā Gözetmez Nebziyā gör anı hađk-ı nānı gördüñ mi	G69/6	Da ‘vā-yı hüsne hücet hağtıdır ‘Aynıyla ‘ayneyn şan iki řāhid
	‘ayn [6]	G122/5	şular her demde bostānıñ ciğer kanyıla ‘ayneynim N’ola rağm eyleseñ ey serv-kāmet zāt-ı kırbādır
	1. Arap alfabesinin on sekizinci harfi.		‘ayn-ı mā-ı Kevser [1] Cennet ırmağının aynısı, benzeri.
K2/1	Oldı zikrim hā vü řād u tā vü ‘ayn u kāf u nūn Līk oldum harf-be-harf Kur’āmı hatm itmiřçe tā	K18/7	Niçe ‘ayn ‘ayn-ı ‘ayn-ı mā-ı Kevserdir lezāzetde Melīhu’t ta’m u ü ‘anber-bü revān-bařřā řāfu’l levn
	2. Aynı, aynıyla, tıpkı, onun gibi. Göz.		‘ayn-ı ‘Adnāsā [1] Adn Cenneti gibi.
G159/3	Ġazālān-ı sevād-ı Ġīniñ oldı ‘aynı ol dāde Beyāz-ı Rūm içinde aña ammā çeřm ism olmuş	K20/1	Hořā āb-ı revān-bařřā-yı dil-cü ‘ayn-ı ‘Adnāsā Melīhu’t ta’m u ü ‘anber-büy u rüġ-efzā řāfu’l levn
G188/12	Yüri zāhid çıkar nağş-ı sivāyı kalb kalbiñden Ĥayāl-i hağt-ı dildār ile meşk it ‘ayn u řīn u kāf		‘aynı [1] Olduğu gibi, birebir, aynı şekilde.
G270/14	Bu şi’re şeyn iden kej-rāya olsun řīni çün erre Göz olsun ‘aynı dilde rāsi şançer nokta dāđ olsun	K24/20	Çün zāt-ı Hağdır mağlüb-ı a’lā Ġayrı sevendir ‘aynıyla kāfir
	3. Benzeri. Kaynak, memba.	G69/6	Da ‘vā-yı hüsne hücet hağtıdır ‘Aynıyla ‘ayneyn şan iki řāhid
K18/7	Niçe ‘ayn ‘ayn-ı ‘ayn-ı mā-ı Kevserdir lezāzetde Melīhu’t ta’m u ü ‘anber-bü revān-bařřā řāfu’l levn		‘ayn-ı dāder [1] Adalet gözü.
K20/4	İçen pīrān u pūrāna virüp rāhat bağışlar cān Yarařur ger disem ‘aynu’l-Ĥayātıñ ‘aynıdır bu mā	Mr3/1	‘Ařıkāna ‘ayn-ı dāder çeşmi ol fettānımıñ Lebleri ammā devādır ol gümüş gerdānımıñ
	‘ayn-ı cinān [1] Cennetin membaı, cennetin kaynağı. Cennetin aynısı		‘ayn-ı ‘ināyet [3] Lütuf gözü. Lütfun aynısı, ihsan.
K7/4	Seřerde bir nidā geldi işitdim hātif-i Ġaybdan Didi buña melā’ik reşk idüp ‘ayn-ı cinān dirler	Kt6/3	Cihāna rağmet-i Hağ ‘āleme ‘ayn-ı ‘ināyetdir Müsellemdir o zāta saltanat mađfī vü peydāda
	‘ayn-ı revān-başş [1] Sevgilinin can bağışlayıcı gözü, cana can katan göz.	Mr2/5	Sa’ādetle vücüduñ ‘āleme ‘ayn-ı ‘ināyetdir Mürüvvet Ĥātemi destiñde cüduñ bī-nihāyetdir
K7/9	Gözüm düş oldı gördüm çün ki bu ‘ayn-ı revān- başşı Didim tāriřini Nebzī içenler nüş-ı cān dirler	G204/9	Dileriz ‘aşıka kıl ‘ayn-ı ‘ināyetle nazar Dimezüz eyleme ađyāra cefākār olsañ
	‘ayn ol- Göz olmak. Yol göstermek.		‘ayn-ı kevser [2] Kevser Irmağı’nın kaynağı.
G269/2	Ko sīnem zađm-ı tūđ-ı cevr-i dildār ile zeyn olsun Fenā bađıñda döñsün lālezāra dađı ‘ayn olsun	G57/6	Çeşme-i Ĥayvān dimiş o la’l-i cān-başşa kimi ‘Ayn-ı Kevserdir dimiş ba’zı budur şavlı-eřāĤ
	‘ayna al- [1] Göze almak. Değer vermek, itibar etmek.	G368/3	‘Ayn-ı Kevserdir dehānıñ leblerindir Selsebil Nāb la’liñ bāde-i Tesnīmveř aĤlā gibi
			‘ayn-ı pāk [2] Saf temiz olan.

G24/10	O ħünī dīde bir 'ayn-ı şafâdır O 'ayn-pâkedir müjgâni cā-rüb		ayru düs- [1] Ayrı olmak, ayrı kalmak, uzak kalmak.
K18/5	Akıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pâki ol kerem-kāni Kim oldur keṭhudā-yı āşaf ol zāt-ı şerīf a' lā	G192/11	Senden ayru düşmüşüm bir bed-liḳā mekrūha kim Yüzi ḳara müfsid ü mekkār u bir 'āk u 'alāk
	'ayn-ı revan [2] Yürüyen göz Akıp giden kaynak.	G291/2	Nüşümü la' l-i lebiñ keyfiyyetidir ḳan iden 'Aysımı telḫ eyleyüp hem bī-ser ü sāmān iden
K7/1	Te'āla'llāh bu dil-cū çeşmeye 'ayn-ı revān dirler Hezārān āferīn üstādına pīr ü civān dirler	N43/2	Bahār oldu irişdi rüz-ı Nev-rüz Yine 'ayş u ṭarabnāk oldu şeb rüz
G125/9	Şu'arā şī'ri kamu 'ayn-ı revāndır Nebzī Velī Ḥizr içdiği ser-çeşme-i ḫayvān bir olur		'ayş u nüş eyle- [1] Yemek, içmek, eğlenmek.
	'ayn-ı şafā [1] Gönül huzuru kaynağı Mutluluk kaynağı.	G2/7	'Ays u nüş eyle yüri bir dil-ber-i zībā ile Dehr-i fānide nedir bu çekdiğün renc ü 'anā
G24/9	O ħünī dīde bir 'ayn-ı şafâdır O 'ayn-pâkedir müjgâni cā-rüb		'ayş u zevḳ u şöḫbet [1] Meclis kurup yeyip içip sohbet edip eğlenmek.
	'ayn-ı şifa [1] Şifalı göz.	G1/14	Fenâdır ey dil-i dānā bu dünyā-yı denī bil ha Dilersen bulasın şāhāne 'ayş u zevḳ u şöḫbetler
G13/6	Tīğ-ı ğamzeñ dilleri mecrūḫ ider Lebleriñ ammā begim 'ayn-ı şifā		ayy [1] Et yiyen memelilerden, ot ve bal da yiyebilen, uzun tüylü, kaba ve hantal, vahşî hayvan. "Kaba saba, aptal görünüşlü, yol erkân bilmez kişi.
	'ayn-ı şifa [1] Şifalı göz.	Tr1/32	ey gönül bu za'm-ı fāsidden elüni yüri yu Sikten uşanur mı şanurşın 'aceb ḳancıḳ ayu
G280/7	Ṭabībim lebleriñ 'ayn-ı şifâdır 'Aceb bu derdime olmaz mı dermān		ayva [1] Sevgilinin yanakları.
	'ayn-ı tesnīm [1] Irmağın gözü, ırmağın kaynağı.	G91/5	Zenaḫ ayva gibi tatlu yemişmiş Velī ben ṭatmadım iller yemişler
Tc1/49	'Ayn-ı Tesnīm oldu şeb-nem menba'ı-ı bāğ-ı cinān Rūḫa rūḫ u cisme rāḫatdır neşim olup vezān	G391/3	Nigāra bāğ-ı ḫüsniñde zenaḫ ayvaya utruncdur Ruḫuñ elma ya gül-nār u lebiñ ḫurmā ya tīn oldu
	'ayn-ı zerḳā [1] Mavi göz.	K15/4	Şoldırup gül-ruḫları gül-reng idüp Ḳıldı ayva reng sīb-i ğabğabı
G258/9	O siyeh dīdelerin sihr ile 'ayn-ı zerḳā' Zeḳanıñ 'āşıḳa gird-āb-ı ğam u çāh-ı elem		'ayyār [1] Hilekār, dolandırıcı; zekî, kurnaz. Aşğın aklım çelen sevgili.
	'aynu'l-ḫayāt [2] Ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat). Yaşam pınarı, kaynağı.	G252/2	Bugün ol muğ-peçe dildārı gördüm Gönüller alıcı 'ayyārı gördüm
G317/3	Lebiñ 'aynū'l-ḫayāta eyler-idim şübhesiz teşbīḫ Eger olmuş olaydı la' l-i leb-riz-i zülāl anda		'ayyūḳ [1] Kuzey yarım kürede bulunan Aurigae burcunun en parlak yıldızı, Keçi Yıldızı. Göğün en yüksek noktası.
K20/4	İçen pīrān u pūrāna virüp rāḫat bağışlar cān Yaraşur ger disem 'aynu'l-ḫayātūñ 'aynıdır bu mā	G398/11	İderdi 'av' avım 'ayyūḳa a' lā pāye bulurdum Ḥüzürüñde seg-i küyuñla ta' dād olunursam say
	ayrıl- [3] Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firkat, firak, hicran.		az- [3] Azmak, yoldan çıkmak, sapıtmak, taşkınlık yapmak, uzaklaşmak, kaybolmak, bozulmak, değişmek.
G163/2	Dür olup yāra yine ağıyāra hem-dem oldum uş Ayrılıp gülden çü bülbül ḫāra hem-dem oldum uş	G38/8	Hidāyet eyleye Allāh-ı Hādī İden azmışlara oldur hidāyet
G249/7	Ayrılalı ey şanem sen dil-ber-i pūr-nāzdan Derd ü ğam ḳahr u belā her dem ḳarīnimdir benim	G178/7	Reh-i 'aşḳa girdiñ şaḳın azmağıl Hemān toğrıdır ger giderseñ şırāṭ
G261/6	Mihr-i ruḫsārınla tā-evc-i felek tābendedir Sāyeveş ayrılmazam yanıñcayım tā bendeyim		

- Mş1/28 Çün ki bildiñ añladñ kânün ile perdâzesin
Pes pey-i ahyâra düşmezseñ şanuram **azasın**
- az eyle-** [1] Fazla yapmamak, az etmek.
- Tr1/2 Yine bir hîz ü ‘alaq hicvine âğâz eyledim
Bir mufaşşal yazayım didim velî **az eyledim**
- az gel-** [1] Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunması, az olması.
- G287/6 ‘Andelîbem gerçi hergiz nâle itmem pes niçün
Az gelür feryâdına ey gönca bu bâğ-ı cihân
- az ile kanâ’at eyle âz ile çoğ isteme** [1] Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz. “Büyük şeyleri elde edebilmek için önce küçük şeylerle yetinmek gerekir.” Anlamına gelen atasözü.
- G45/3 **Az ile eyle kanâ’at âz ile çoğ isteme**
Ma’nide siyyândır zâhir budur kim nîst ü hest
- a’zâ** [1] Vücûdu meydana getiren parçalar, organlar.
- G184/3 Zâ’f-ı dil oldı muzâ’af gitdi a’zâdan kuvâ
Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk ü sem’
- âzâd** [3] Bağlarından kurtulmuş, özgür. || Günahlarından arınmış.
- G218/6 Kara yazulı imişsin çün nihâl-i nârven
Ben şanurdum servveş **âzâd** imişsin ey gönül
- G358/6 Kuyûd-ı dünyevîden uşrevîden
Ola şimşâdveş **âzâd** u hâlî
- Mş1/15 Kebb-ile **âzâd** İsmâ’îl Zebîhu’llâh şanı
Şâhibu’t tavr u yed-i beyzâ Kelîmu’llâh şanı
- âzâd it-** [1] Kurtarmak, serbest bırakmak, özgürlüğe kavuşturmak.
- G64/2 Şehâ zülf-i girih-gîrin dil-i şeydâya kıldı va’d
Kim anı bend idüp aslâca **âzâd itmeye** min-ba’d
- âzâd kııl-** [1] Azat etmek. Özgür bırakmak.
- Mr1/40 Bu yıkık gönümüzü lutfuñla âbâd eylegil
Eyleyüp manşür guzâtı **kıl** bizi gamdan **âzâd**
- âzâd ol-** [3] Kurtulmak, serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.
- G57/3 Ğuşşadan **âzâd olam** dirseñ cihânda gül gibi
Lâleveş çek câmı her dem düşmesün elden kadeh
- G31/15 Ğamdan **âzâd olmadın** hierân ile
İrişür bir gün ecel min-küllî bâb
- G144/2 Kâkülünden kaç’ olur şanma şehâ sen dîdemiz
İstemez zülfünden **âzâd olmağ**ı bendîdemiz
- âzâde** [2] Hür, serbest, bağlarından kurtulmuş.
- G371/11 Kerem it kim niçe **âzâdeleri** serv gibi
Kul ider lutf ile ehl-i keremiñ ihsânı
- N10/2 Göreliden hatıñı Ğamdan mu’arrâ sâdedir gönüm
Bi-ğamdi’llâh ki kayd-ı zülf ile **âzâdedir** gönüm
- âzâde iken** [1] Özgür iken, hür iken.
- K32/16 Ehrimenden gelüp ol nâ-kes ü nâ-şâyeste
Tağa boynumuza **âzâde iken** ağılâlı
- âzâr** Azarlamak, incitmek, kırmak, üzme.
- G173/7 Tağammül eyleyüp **âzârına** ağıyar-ı hârîñ dil
Çü bülbül istemez ol gönca-leb gül-femden istiğlâş
- âzâr-ı Hudâ** [1] Allah’ın kullarını azarlaması.
- G204/13 Yıkılır hâne-i kalbîñ ider **âzâr-ı Hudâ**
Bu fenâ içre eger Nebzî dil-âzâr olsañ
- âzâr-ı mağbûb** [1] Sevgilinin azarlaması, paylaması.
- G167/13 Bir yaña **âzâr-ı mağbûb** bir yaña ta’n-ı rağîb
Bir yañadan dağı kâhr-ı çarğ-ı keş-refîtar imiş
- a’zâr eyle-** [1] Azarlamak, paylamak; çok zarar vermek. || İlgisiz davranmak.
- Tr1/5 şanmañız cidd eyleyüp ol pušta a’zâr **eyledim**
Bu huşuşda hezl idüp gönüm ile bâz eyledim
- ‘azâyim** [1] Cinlerden, hastalık vb. tehlikelerden korunmak için okunan duâlar, efsunlar.
- G139/5 Olmadı bunca ‘**azâyimlerle** rabt-ı kalb-i dost
Ol perîye hayf te’sîr itmedi teşhîrimiz
- ‘azb-i meşrûb** [1] Tatlı su, İçimi hoş su.
- G24/8 O leb mercândır ya kût-ı cândır
Kelâmı âb-ı gül ya ‘**azb-i meşrûb**
- azdır-** [1] Düz yoldan çıkarmak, yanlış yöne yöneltmek, kötü yola sevk etmek. || Kasten saptırmak, başka tarafa, başka istikamete çevirmek, yöneltmek .
- G392/7 Yol **azdırmış** idim gîsü-yı şeb-günüñda hayretle
Bi-ğamdi’llâh cânâ şevk-ı rüyün reh-nümün oldı
- ağhar** [2] Çok aşikar, apaçık.
- Mu19/2 Muhibb-i şâdıkımdır ol meveddet şâhibi dil-ber
Müsemması gibi ismi vedâdi kalb ile **ağhar**

G116/8	Her kime 'arz eyledim hâl-i dil-i pür-gamı Lâyîk-i ihsân olan didiler azhar budur	' azm it- [3]
	' azim [1] Büyük, ulu.	1. Bir işi yapmak için kesin karar vererek büyük bir kararlılıkla gayret göstermek. Niyet etmek, çabalamak, canı gönülden.
Kt1/4	Toğuz kat âsumân ol şehsuvârîni esbi mizmârî Turâb-ı maqdemidir ol ' azimle taht-ı 'arşu'llâh	G331/6
	' azîz [2] Muhterem, sayın. Sevgili.	Yine Ferhâd olup ol Hüsrev-i şîrîn-dehene Yine tağlara düşüp ' azm ide hâmunâ yine
G304/1	Sevmek isterseñ dilâ cânın ' azîz cânânî sev Serv-i bâlâ çeşmi ala server-i hûbânî sev	G155/1
		Bu gönüm küy-i yâre ' azm ider ammâ gerü gelmez Beķâ iklimine öte giden gaynı bertü gelmez
Mr1/20	'An-karîb fethîñle dil-şâd it bizi yâ Rabbenâ Yâ ' Azîz ü yâ Mu'izz ü yâ Mübîn ü yâ Cevâd	
	' azm-i tapuñ eyle- [1] Huzuruna çıkmak istemek.	2. Yönelmek, yola çıkmak, gitmek Ölmek, vefat etmek.
G66/2	Eşk-i çeşmim pâyiña şu dökmege ey serv-kağ Eyledi ' azm-i tapuñ luř eyle cânım itme red	Mş1/6
	' azm-i tapuñ kıl- [1] Huzuruna çıkmak istemek.	Tayy ider bir gün sicill-i 'ömriñi devr-i zamân ' Azm ider râh-ı beķâyâ derd ile rûh-ı revân
G193/12	Cân u dil iki ğulâmîñ olmağa Ķıldılar ' azm-i tapuñ bi'l-ittifâk	
	' azm-i semt-i cânân eyle- [1] Sevgilini mahalline varmak istemek.	' azm it- [1] Bir işteki engelleri yenmeye karar vermiş olmak.
G273/8	Yolm azıtmaz hayâl-i zülfidir hablü'l-metîn Sığı u ihlâş-ile ' azm-i semt-i cânân eyleyen	G39/14
	' azm-i âlem-i bâlâ kıl- [1] Sevgilini yanına varmak istemek.	O şîrîn-leb şeker-haddiñ olam Ferhâdı dirseñ ger Olup 'aşkıñda Hüsrev tağa ' azm it tağı var bâğ it
Kt16/6	Bu merkağ ıssı kim fahr-ı havâñ-i zamân idi Ecel irdi âña da Ķıldı ' azm-i âlem-i bâlâ	
	' azm-i cihâd kıl- [1] Cihat etme arzusu olmak.	' Azm-i bezm-i büsitân it- [1] İçki meclisinin bağına yönelmek.
Mr1/1	Yâ İlâhî ceş-i İslâm Ķıldılar ' azm-i cihâd Câhidü emrine idüp imtisâl ü inkıyâd	G309/5
	' azm [1] Kemik, üstühân.	' Azm-i bezm-i büsitân itdikde ol serv-i revân Söykünüp Ķaldı temâşâsında 'ar'ar 'ar'ara
G159/10	Yatur dârü's-şifâ-yı firĶatiñde Nebzî-i nâ-çâr Ana ğam lahm u ' azm âlâm Ķasâvet şahm ü desm olmuş	
	' azm eyle- [3] Niyet etmek, çabalamak, canı gönülden istemek.	' azm-i cihâd id- [1] Savaşa yönelmek, savaşa çıkmak.
G257/5	Ka'be-i küyuñ tavâfına yine ' azm eyledim Uĝradı deşt-i belâyâ ey 'aceb râhım benim	K12/20
		Eynemâ kânü Hüdâ Ķahr eyleye her düşmenin İdicek ' azm-i cihâd pes Hazret-i Sulţân-ı ân
G283/1	Ey gönül ' azm eylediñ bu râha bî-nân u yayan Ķaflet uykusundasın sen dağı aç gözüñ uyan	
		' azm-i gülzâr eyle- [1] Gül bahçesine yönelmek, gitmek.
G375/3	Yüz sürmege ' azm eyleyücek Ķâk-i rehiñe Nefs ü dil ü cân dağı gidüp bî-eser oldu	G228/2
		İrişüp faşl-ı bahâr oldı cihân bâğ-ı İrem ' Azm-i gülzâr eyledi şürîde diller lâ-cerem
		' azm-i râh kıl- [1] Yola çıkmaya niyet etmek.
		K29/8
		İşbu Cu'cânî Efendi Ķudsdan ma'zül iken 'İzz ü câhi terk idüp Ķıldı beķâyâ ' azm-i râh
		' azm-i sefer it- Sefere, yola, yolculuğa çıkmaya niyetlenmek.
		K11/1
		A gönül terk-i vaţan eyleyü ' azm-i sefer it İrişüp şehri felâha varup anda maĶar it
		' azrâ '-ı nâhid [1] Yeni buluğa ermiş genç kızın bakireliĝi.
		G69/3
		Fışratda güyâ havrâ-yı cennet Pistânî utrunc ' azrâ '-ı nâhid
		' Azrâ 'il [1] Dört büyük melekten, Allah'ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleĝi.

- G32/6 Nedir taḥṣīlin ey Nebzī dir ise
Dirim 'Azrā' ile ḥüsrān ile ḥayb
bāb-ı dil-rübā [1] Sevgilinin kapısı, huzuru.
- 'Azrā-'izār [1] Azra yanaklı. (Vamık u Azra hikayesindeki Azra'nın yanağı gibi yanaklı.)
- G327/18 Olup Ferhādı ol ṣīrīn-zebānīn
Bu dil Vāmıkdır ol 'Azrā-'izāra
āzürde kıl- [1] İncinmek, kırılmak.
- K24/5 Āzürde kılma ḥalkı dil ile
İncinmesün hiç senden ḥavātır
āzürde-dil [1] Gönlü kırılmış, üzgün.
- G269/7 Ümīd ü bīm-i vaṣl-ı hicr ile **āzürde-dil** olsun
Alup cānım didiğim bir daḥı maḥṣūl-i beyn olsun
B
Bāb [10] Kapı; huzur, makam; konu, mesele.
- G338/10 Ğayrıdan itmez tevaḳḳu' Nebzī-i kāsīl kerem
Feth olur **bābından** ancaḳ aña iḥsān var ise
- K1/16 Ola rıdvān u selāmu'llāh 'aleyhim ḳāṭibe
Zīre rū-māl iden anlardır o **bāba** ibtidā
- K2/9 Öldüre dirgüre **bābından** beni ayırmaya
Fātır-ı arz u semāvāt ey ṣeh-i mülk-i Sebā
- K3/9 Kaçan kim ṣubḥ olup ḥīn-i ṣeḥerde feth ola **bābı**
Gelüp dostān-ı zū'l-iḥsān tola hep zīr ile bālā
baba [3] Çocuğu olan erkek, peder.
- Tr1/30 cānı çıksun dilerim tīz günde anuñ ḥorlıyu
Anadan ya **babadan** vardır uğursuz bir soyu
- Tr2/18 Nāfeniñ ḳanın ḳurutdı la'le gör yutdurdı ḳan
Çoḳ görür babaya oḒlın oḒlına **babasını**
- Tr2/18 Nāfeniñ ḳanın ḳurutdı la'le gör yutdurdı ḳan
Çoḳ görür **babaya** oḒlın oḒlına babasını
bāb açıl- [1] Kapı açmak. || Engelleri kaldırmak.
- G27/10 Rüz u ṣeb vaṣlīn diler Nebzī ḳuluñ senden ṣehā
Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol ḳutlu **bāb**
bāb-ı 'atf [1] Cömertlik kapısı
- K18/11 Hemīṣe **bāb-ı 'atf** zīr-i destāna ola meftūḥ
Dem-ā-dem āb-ı luṭfi teṣnegāni eyleye ırvā
bāb-ı dil-ber [1] Sevgilinin kapısı/eṣiḒi.
- G81/9 İṣūñ yoḳ varma **bāb-ı dil-ber** sen bir seg-i nersin
Raḳībā ṣayd-ı ḥınzire ṣaḥa ben var dir isem var
- G67/9 Varma **bāb-ı dil-rübāya** git raḳībā kim seniñ
Mebde' iñ ḳa'r-ı saḳardır var yine oldur me'ād
bāb-ı ḥayāt [1] Yaşam kapısı. || Hızır'ın hayatı gibi uzun bir hayat.
- G37/6 Ṣolmasun o gül-deḥānīn tā-ebed ey Ḓonca-fem
Açılıpdur Ḥızrveṣ çün üstine **bāb-ı ḥayāt**
- K32/22 Kime dād eyleylim pes felek-i keḳ-rūdan
Var iken **bāb-ı keremkārī [1]** Cömertlik sahibinin kapısı.
- K32/22 Kime dād eyleylim pes felek-i keḳ-rūdan
Var iken **bāb-ı keremkārī [1]** Cömertlik sahibinin kapısı.
- G66/8 ḤVāce-i sūḳ-ı melāḥatsın metā'-ı ḥüsn ile
Bāb-ı luṭfuñ eyleme sā'illere ey ḥVāce sed
bāb-ı luṭf [3] Yardım, iyilik, ihsan kapısı. || Sevgilinin kapısı, huzuru, eṣiḒi.
- Kt3/60 BaḒıṣla cürmini ol bī-kesiñ kim kimsesi yoḳdur
İder deryūze ancaḳ **bāb-ı luṭfuñdan** zarā'atle
- G66/8 ḤVāce-i sūḳ-ı melāḥatsın metā'-ı ḥüsn ile
Bāb-ı luṭfuñ eyleme sā'illere ey ḥVāce sed
bāb-ı sa'adet [1] Mutluluk bahşeden kapı. || Sevgilinin kapısı, eṣiḒi.
- G66/8 ḤVāce-i sūḳ-ı melāḥatsın metā'-ı ḥüsn ile
Bāb-ı luṭfuñ eyleme sā'illere ey ḥVāce sed
bāb-ı ṣeh-i 'ālī-cenāb [1] Yüce hazret ṣahın kapısı, eṣiḒi.
- K1/52 Tā cenāh ile dilerseñ bulasın fevz ü necāḥ
BaḒ ḳo ol **bāb-ı ṣeh-i 'ālī-cenāba** ibtidā
bāb-ı vaṣl [1] Kapısına ulaşmak.
- G299/4 Der-i hicriñ Ḓüṣāde 'āṣıḳ-ı bī-çāreler üzre
Velīkin **bāb-ı vaṣlīn** feth olunmaz ey niṭāḳ-ebrū
bāb-ı zībā-ı kütüb-ḥāne [1] Kütüphanenin süslü kapısı.
- Kt8/14 Gelüp tūllāb-ı İstanbul ṣorarlarsa eger tāriḥ
DiḒil Nebzī açıldı **bāb-ı zībā-ı kütüb-ḥāne**
bābu'n ni'am [1] Nimetler kapısı.
- Kt9/28 Mıṣra'imñ her birisi oldı iki tāriḥ anuñ
Her ḳanadı dü açılır zīre o **bābu'n ni'am**
Bāc [1] Vergi, haraç.
- G373/12 Elā ey ḥVāce-i sūḳ-ı melāḥat
Metā'-ı ḥüsnüñ yoḳdur mı **bācı**

- bac al- [1]** Vergi almak. || Talihi gülmek, güzel, huzurlu, mutlu hayat olmak.
- N2/2 Bu fenā 'āleme ey h̄Vāce nazar kılma gözün aç
Ki metā'-ı beden-i h̄ākīn-içün cānīn **alur bac**
- bād [6]** Rüzgar || Zaman, devir; dünya, insanlar.
- G146/6 Ser-i zūlfūn hevāsıyla koma ben h̄āki la'liñ vir
Bilürsin āteşin teskīni mādīr **bād** el virmez
- G162/4 Güzellik h̄il'atīndir h̄ilkatīnde pāk-'unşursın
İşin gelmedi halk olalı h̄āk ü **bād** ü āb āteş
- G311/9 Şabā gam h̄ırmenin **bāda** şavurdu
Hem oldı tārūmār el-hamdülillāh
- K15/5 Kalb-i 'uşşākı perīşān itdi **bād**
Tağıdup ol zūlf-i miskden etyabı
- Mr1/44 Uğrayup havf-ı zelāzil gark u hark tātūn vebā
H̄āk ile yeksān olalar tozların şavura **bād**
- bāda vir- [1]** Yele vermek. || Savurmak, boşuna harcamak.
- G149/11 Virem bir āh ile ağıyārī **bāda**
Buyur bi'llāh senin emriñe rāmız
- bād it- [1]** (beyitte) Rüzgar, yel olmak.
- G250/7 Mübārek **bād idüp** hiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşāka
Nedir bilsem bu deñlü nefretin ey çeşmi mestānım
- bād u nār [1]** Rüzgar ve ateş.
- G335/12 Çeşm ü ser hem dest ü dil oldı maḥal
Āb u h̄āk u **bād u nāra** āh vāh
- bādā [2]** Olur, olsun.
- Kt1/2 Şalāt ile selām olsun saña vü āliñe H̄akdan
Durūd-ı lā-yu'ad **bādā** zi-mā her h̄īn eyva'llāh
- Kt3/53Hezārān āferīn **bādā** olupdur derruhu li'llāh
Bi-hāmdi'llāh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yeḡvā
- bāde [14]** Şarap, içki, mey. || Maddî ve mânevî sarhoşluk veren, kendinden geçiren, mest eden şey.
- G2/11 Hürmet ile **bādeye** harc it helālse kesbiñi
Maşrafı zīrā h̄arāmıñdır binā ile zinā
- G27/6 Bezm-i 'aşkıñda şehā bir 'ālī meclis kūrmuşum
Eşk-i çeşmim **bāde** bağrım yāresi nuḡl ü kebāb
- G60/5 **Bāde** vü maḥbūbdan ḡayra dilā
Sözüm esle tevbeñi eyle naşūh
- G70/8 Nedir bu tesāhül beyā sākīyā
Getür bezme **bāde** bi-'aclin menīz
- G77/13 Nüş idüp zerrīn ḡadeḡden **bādeyi**
Mest olupdur nergis ey çeşmi h̄umār
- G226/3 Neş'esin Cemşīd bulmuş **bādeniñ** evvel velī
Zehr-i ḡam nüş eylemişdir cām ile Cem ey ḡönül
- G290/4 Begim bezminde ruḡsārīn meze olduysa 'uşşāka
Lebiñ **bāde** dehānīn hem daḡı faḡfūrī cām olsun
- G302/3 Kızarsa **bādeden** vech-i münīrīn ol siyeh ḡaşın
Şafaḡda ey hilāl-eburū ḡörinür şanasın meh-nev
- G303/13 Gizlice zevkım sürersin **bādeniñ**
Nebziyā ya yanīña ḡalur mı bu
- G311/21 Gelüp zerrīn ḡadeḡden **bāde** nüş it
N'olur cānā ne var el-hamdülillāh
- G344/11 Çü **bāde** āb-ı çeşmīn pāre-i baḡrın kebāb oldı
Gerek bir sīm bilek sākī bu 'işretḡāha şāyeste
- K1/20 Nebziyā büryān kıl baḡrın ḡarīfān bezmde
Bādeden evvel iderlermiş kebāba ibtidā
- Mr5/27 Nev-yāve **bāde** virsene
Ey sākī-i şāḡib-himem
- N48/3 Tıymadım **bādede** olan dada
Ya o muḡ-peççede lu'b u lehve
- bāde-i bī-dürd [1]** Tortusuz şarap.
- G232/3 Elinde **bāde-i bī-dürd** ile bir düzd imiş sākī
Anı derk itmeyüp ser-māye-i idrāki çaldırdım
- bāde-i Tesnīmveş [1]** Cennetteki ırmak gibi şarap.
- || Aşk.
- G368/4 'Ayn-ı Kevserdir dehānīn leblerindir Selsebīl
Nāb la'liñ **bāde-i Tesnīmveş** aḡlā gibi
- bāde vü maḥbūb [1]** Şarap ve sevgili.
- G2/6 Gel berū bāḡa şarāb u ḡub ile kesb it ferah
Bāde vü maḥbūbdur 'uşşāka 'ālemde münā
- ba' dehū [6]** "Ondan sonra, daha sonra"
anlamlarında zarf.
- G99/8 'Āteş-i hicriñle sīnem yandıḡına dil-berā
ḡam yemezdım **ba' dehū** dil vaşlıña irse eger
- K1/7 H̄amd ile kıldım müzeyyen **ba' dehū** ser-tācımı
Şükr-i ni'met farzdır çün şeyḡ u şāba ibtidā
- Kt3/13 İrişdi **ba' dehū** 'Osmān-ı Zū'n-nüreyñ-i 'ālī-ḡadr
Mecālīs zeyn olup anuñla oldı cāmī'ül-Kur'ān
- Mş2/3 **Ba' dehū** mülk-i tene gelmeḡe ḡarmān oldı
Gelüp evvel demi ol pūr-ḡamīñ eḡḡān oldı

- Mş2/19 **Ba 'dehū** bilmezim kaşdı nedir n'itse gerek
Korkarım dağı beter derde yetüre giderek
- Tr1/12 okuyanlar okışun luţf u mürüvvet eylesün
o pelîde **ba 'dehū** anlar da la'net eylesün
- bāde-i cām-ı cem [1]** Cem'in kadehindeki şarap.
- N24/2 Bezm-i vaşlında 'aceb lezzet virir cānā femiñ
Dadı yok yanında bi'llāh **bāde-i cām-ı Cemiñ**
- bāde-i firķat [1]** Ayrılık şarabı.
- N21/4 Bezm-i 'aşkıñda raķıbiñ vaşl ile aldı nevā
Bāde-i firķatle hicriñ h'vāni hāşıldır baña
- bāde-i ğaflet [1]** Gaflet şarabı. || Umursamazlık şarabı.
- G45/8 Çün didi el-faķru faķrī ol Resūl-i müctebā
Meskenet ķıl yūri olma **bāde-i ğafletle** mest
- bāde-i ğam [1]** Keder şarabı.
- G211/9 Dem-i hicriñde anuñ **bāde-i ğam** içmişdir
Şorñız Nebzīye keyfiyyetini cām-ı Cemiñ
- bāde-i gül-fām [1]** Gül renkli şarap.
- G81/6 N'ola mey-hāneyi bir gülşen-i zībāya beñzetsem
Kim anda **bāde-i gül-fām** ile sāķi-i gül-fem var
- bāde-i ħamrā [1]** Kırmızı şarap. || Aşıĝın gönül kanı.
- G338/3 **Bāde-i ħamrā** lebiñdir bezm-i 'aşķda sāķiyā
Bu dil-i şad-pāredir hem anda büryān var ise
- bāde-i la 'l [2]** Lal gibi kırmızı şarap. || Sevgilinin dudaĝı.
- G37/4 Bezme gel kim muntazır teşrifine ehl-i mezāk
Bāde-i la 'liñ umar meclisde tūllāb-ı ħayāt
- G174/13 **Bāde-i la 'li** ħayālî çün seni mest eyledi
Nebziyā derd-i derüñü eyle var mestāna 'arz
- bāde-i la 'l-i leb [1]** Kırmızı dudaĝın lal renkli şarabı.
- G231/7 **Bāde-i la 'l-i lebi** yādıyla dün mey-ĥānede
Mest olup gāhī berü gāhī añaru söyledim
- bāde-i mihr [1]** Sevgi kadehi.
- G243/3 İçirdim **bāde-i mihrini** ey meh-rū dil-i zāra
Yaķup künc-i maĥabbetde anı mest ü ĥarāb itdim
- bāde-i naĥvet [1]** Kibir, gurur şarabı.
- G322/7 **Bāde-i naĥvetle** mest olup o şāh-ı nev-civān
Ĥançer elde gözleri mestāneyi gördüm yine
- bāde-i şāfi [4]** Saf, hālis şarap. || Tertemiz aşķ.
- 394/10 Derin bend eyleyüp dārında eyler kimi nüş-ā-nüş
Bir elde **bāde-i şāfi** bir elde zūlf-i cānāni
- N21/1 **Bāde-i şāfi** lebiñsiz zehr-i ķātildir baña
İçmezem bi'llāh ol semm-i helāhildir baña
- G23/5 Eger dil-ber sevip nüş eylemezseñ **bāde-i şāfi**
Be şūfi itdiĝiñ zūhd ü verā' bilgil hebādır hep
- G168/6 Derd-i dürdiden muşaffā olduĝuyçün şūfiyā
Bāde-i şāfi ķadar ĝayrıda ĥürmet yoĝ imiş
- bāde-i şāĥbā [1]** Özellikle kırmızı olan şarap.
- G248/6 Maĥabbet cāmını nüş eyledim bezm-i vişālînde
Lebiñ devrinde sāķi **bāde-i şāĥbādan** el çekdim
- bāde-i şevķ [1]** Şevk şarabı.
- G328/5 Dil-i şūrîde begim **bāde-i şevķuñi** revān
İçüben na'ralar urdı didi yā Hū bu gice
- ba 'de'l-iķtrān [1]** Yaklaşınca, yaklaştıktan sonra.
- Tr2/21 Dür ider aĥbābdan aĥbābi **ba 'de'l-iķtrān**
Bu imiş me'mül olan bu dün gerdüñdan hemiñ
- ba 'de'l-maşrık [1]** Doğudan sonra, en doğu.
- G269/6 Ğurābu'l-biñ ile bülbül revā mı hem-ķafes olmak
Raķib ile o yāriñ beyni **ba 'de'l-Maşrıkeyn** olsun
- ba 'de'-ş-şalā [1]** Namazdan sonra.
- K2/18 Pek Ĥadîdü'l-ķalb münāfiķdir iden Mücādile
Yevm-i Cum'a imtiĥān olsa revā **ba 'de'-ş-şalā**
- bāde şun- [1]** Şarap, içki sunmak.
- Mr5/30 Sāķi müravvaķ cām ile
Şun bādeyi ikrām ile
- bād-ı āh [1]** Ah rüzgarı. || Aşıĝın aşķ acısından dolayı çektiĝi ahı.
- G387/1 Bād-ı āh olup vezān sīnemde āteş bir daĝı
Seyl-i eşkim bu ten-i ĥākim ider reş bir daĝı
- bād-ı cevri [1]** Eziyet, sıkıntı rüzgarı. || İnsanın çektiĝi eza, cefa
- G309/7 Tünd **bād-ı cevriñe** aĥım ĥavāle eyledim
Dirĝüren şāhım muķābil düşdi şarşar şarşara
- bād-ı elem [1]** Elem, sıkıntı rüzgarı.

- G212/9 Dilde her dem nār-ı ğam **bād-ı elem** eksik degil
Āb-ı miñnetle qarlımıñ Nebziyā ħākiñ seniñ
- bād-ı fenā [3]** Kötü rüzgar, yokluk rüzgarı ||Ölüm.
- G137/6 Görüp üftādelerin kesretin iğzāb olma
Tağdır **bād-ı fenā** cem imiz aralanuruz
- Tr2/43 Ħāk olup yatur ğubārın tozıdır **bād-ı fenā**
N'oldı ya kanı birāderlerle māder hem peder
- G65/4 Verd-i gülzār-ı cināndır çün ruñuñ ey ğonca-ñü
Esmesün **bād-ı fenā** hem itmesün aślā vürüd
- bād-ı fenā ir- [1]** Yokluk rüzgarına ulaşmak,
ölmek.
- K8/27 **İrdi** aña **bād-ı fenā** çün
Virdi yile berg-i ħazānvār
- bād-ı ħazān [1]** Sonbahar rüzgarı. || Ölüm, hayatın
son bulması.
- Tc2/40 Sünbülleriniñ şaklayacağ āh-ı seherden
Toğunmaya nev-reste iken **bād-ı ħazāna**
- bād-ı hevā ol- [1]** Aşğın isteklerinin heves ve arzu
rüzgarı haline gelmesi.
- G9/10 Ħāk-i rāh ol Nebziyā ger ister iseñ vuşlatı
Cān fedā kıлмаğ gerek şanma **olur bād-ı hevā**
- bād-ı nesīm [1]** Hafif esen yel.
- K15/17 Şarşar esdi esmedi **bād-ı nesīm**
Buzlar aqıtdı bu çarñın tolabı
- bād-ı şabā [9]** Doğudan esen serin ve tatlı sabah
rüzgarı.
- G262/7 Müşğın saçın **bād-ı şabā** kılmış perişān şubñ-dem
Olmuş mu 'aţtar büy-ile 'ālem kamu tolmuş meşām
- G39/7 Güzer eylerseñ ey **bād-ı şabā** ger küy-ı cānāna
Kerem kıl ber-ğüzār-ı bende-i nāçizi iblāğ it
- G143/9 Ħāk-i rāhın tuħfesin **bād-ı şabā**
Bārī Nebziye getürsün çoğ u az
- N49/2 Çeşmiñe düş ola ger ol gözi āhū
Bād-ı şabā di aña ey şāh-ı meh-rū
- Kt20/5 **Bād-ı şabā** büyuñ getürdiği çün
Şu gibi pāyına ceryān olayım
- G50/3 **Bād-ı şabā** zülf-i dil-āviziñ perişān eyledi
Teşviş ile toldı cihān āşıklar oldı herc ü merc
- G324/3 Seherde depreğüp **bād-ı şabā** zülf-i dil-ārāyi
Biribirine sünbülveş deger āheste āheste
- G231/5 'Āleme fāş eylemiş 'aşıklığım **bād-ı şabā**
Vaşf-ı ħālīm ben şanurdum aña gizlü söyledim
- G310/4 Gülüp açıldığını ħār ile gülsende görüp
Ğoncanniñ **bād-ı şabā** başını yarmış taş-ile
- bād-ı şabā es- [1]** Saba rüzgarı esmek.
- K20/6 Gelince bu zamāna böyle ber-cāy-ı feraħ-zāde
Esüp bād-ı şabā ammā aqarşu yoğ idi aślā
- bād-ı seher [1]** Seher yeli, sabah esen hafif rüzgar.
- G200/6 N'ola rüyuña zülf olursa niķāb
İder anı **bād-ı seher** iki şak
- bād-ı şevķ [1]** Arzu ve istek yeli, rüzgarı.
- G381/3 **Bād-ı şevķiñla** dil-i sūzānıma āteş urup
Ābveş zir-i ķadem pā-māl ü ħāk itdiñ beni
- bād-ı şubñ [1]** Sabah rüzgarı.
- Ms4/27 **Bād-ı şubñ** olup vezān esdi sa 'ādetle şimāl
İşbu beyt-ile sen şāha itdim 'arz-ı ħāl
- bāğ [18]**
1. Bağ, bahçe. || Sevgilinin güzelliği, sevgilinin
kendi varlığı.
- G2/5 Gel berü **bāğa** şarāb u ħüb ile kesb it feraħ
Bāde vü maħbūbdur 'uşşāķa 'ālemde münā
- G77/5 Pertev-i mihr ile revnak buldı **bāğ**
Māh-rūlarla bezendi her kenār
- G87/10 Ne mümkün āsitāniñ terk ide bu Nebzi-ı şeydā
Reseneş gerdeninde kākülün zīrā ki bir **bāğdır**
- G98/4 Nazar kılsañ n'olur ħāk-i rehiñde ħāl-i 'uşşāķa
Bu **bāğ** içre egerçi kāmetin ey serv bālādir
- G399/4 Olah sīnemiñ dağı siyāh oldı yüzüm ağı
Müzeyyen ħüsñüñün **bāğı** öter bülbül güle karşı
- G111/2 Cemāliñ dil-berā bāğ-ı Na'imdir
Bu dil ol **bāğda** bülbülveş muķimdir
- G150/6 Yāre var ağıyar için ħātır-perişān olma hem
Yoğ imiş çün kim fenā **bāğında** bir gül ħārsız
- G162/7 Bu **bāğın** servi yā bir gül degilseñ sen bu gülsende
Nedir ol dil-rübā kāmet nedir yā ol ruñ-ı dil-keş
- G165/16 Sünbülü gördüm müselsemiş benefşe ser-niğün
Bāğda lāle piyāleveş derümi ħün imiş
- G205/9 Hezārān zülf-i şeb-bū var Nebzi **bāğda** ammā
O sünbül-müydur 'aqlıñ perişān eyleyenden ilk

347/8	Gördi çün bir pîr-i köhne kıddiñ ey taze civân Didi bitmez toğrısı bir serv böyle bâğda	bâğa çık- [1] Bahçe gezmesine çıkmak. Aşk meclisine gitmek.
G348/8	Şad belâ çekdimdi evvel bu gül-i ra'nâ için Bâğda bi'l-âhire lîkin hezâr oldum hele	Kt29/3 Bâğa dil-ber çıkdı ey dil gel temâşâ vaktidir Bilse dil-ber hasta hâlim derde dermân eylese
Mş2/46	Söylenür dilde hemân Vâmık u 'Azrâsı begim Açılır bâğda gerçi gül-i hamrâsı begim	bâğbân [3] Bahçıvan. Aşık.
N40/2	O şehiñ işigi toprağına düşdüñ a gönül Şanasın Huld u Na'îm bâğına düşdüñ a gönül	G63/7 Bâğbanam bunca demdir bâğ-i hüsnünde velî Virmediñ şeft-âlî bir kez yok midir sende cevâd
Tr2/51	Dökilüp berg-i hazân gibi şarardı bâğlar Çıkarup sebzî libâsın qaralar giydi çemen	N23/4 Gönecadır güyâ piyâle mey durur şebnem dağı Bâğbân sâkî durur mutrib dil-i üftâdedir
	2. Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topluca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel vb. düğümlenebilir nesne; bent.	Tc1/48 Tutalım cennet imiş işbu gülîstân-ı cihân Gonca vü gül hür ile gül-mân u Rıdvân bâğbân
G187/8	Yaşadanup kaldı şehâ dil âsitânın hâkimi Gerdeninde kâkülün zencîri oldı çün ki bağ	bâğbân-ı dehr [1] Dünya bahçıvanı.
	bâğ-ı Na'îm [1] Naimin bahçesi	G14/4 Sînemi dağ-ı gam ile lâllezâr itdim yine Bâğbân-ı dehr seyr idüp begendi câ-be-câ
G111/1	Cemâliñ dil-berâ bâğ-ı Na'îmdir Bu dil ol bâğda bülbülveş muķîmdir	Bağdad [1] Bağdat şehri.
	bâğ içinde [1] Bağ, bahçe içinde.	Kt6/22 Maķâm-ı gâziyân u hem şehîdândır o câ zirâ Mu'âdildir o hışn-ı dil-nişîn ma'nide Bağdâd
G364/10	Nedir feryâd u zârîñ Nebziyâ bülbül gibi her dem Bu bâğ içinde senden gayrı çevre mübtelâ yok mı	bâğ-ı 'âlem [10] Dünya bahçesi. Aşk bahçesinin bağı.
	bâğ içre [6] Bağ içinde, bahçe içinde.	G80/4 Per açdı ehl-i diller semt-i gülzâra şabâ ile Pür oldı bâğ-ı 'âlem zümre-i 'irfân ile yer yer
G41/3	Gerçi çok gördüm bu bâğ içre sehî-kâmet velî Görmedim kıddiñ gibi bir muntehâ bâlâ-dıraht	G15/5 Bâğ-ı 'âlemde kıddiñ bir serv-i ser-efrâz iken Sâye-endâz olmadıñ ey kâmeti 'ar'ar baña
G72/8	Hırâm it gülşen-i sînemde ey serv K'olur bâğ içre 'ar'ardan telezzüz	G73/3 Bâğ-ı 'âlemde hezârân var durur gül-çehreler Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir
G129/6	Gülleri pejmürde gülzârîñ perîşân sünbülü Yok durur bâğ içre dağı bir draht-ı sâyedâr	G97/10 Seve Nebzî aña nisbet dağı bir sîb-ruhu Bâğ-ı 'âlemde hemân o leb-i gül-nâra mı var
G394/7	Şafâ eyler kimi şahbâ ile bâğ içre kim anda Açılmış her taraf sünbül benefşe verd-i nu'mânî	G98/9 Ne var bülbül gibi feryâd idersin bâğ-ı 'âlemde Sîneñde dağlar Nebzî gül-i surhî vü lâlâdr
G47/11	Bu bâğ içre gül ü bülbülden özge Hâbîbâ var mıdır imkân-ı sâlis	G167/8 Yâ gül-i beyzâ-yı şad-berğdir yüzi yâ yâsemen Bâğ-ı 'âlemde 'izârî nev-şüküft gül-nâr imiş
G334/7	Serv kim sâlâridir bâğ içre eşcârîñ velî Ayağı bağı kuluñdur serverâ bostânda	K27/16 Üleşirdim beni baña kosalar n'olaydı Bâğ-ı 'âlemde beni nev'im ile ben de kozum
	bâğ it- [3] Bağ, bahçe etmek.	G300/3 Bâğ-ı 'âlemde şehâ ol muntehâ kıddiñ görüp İdi Tübâ-yı behişt bâğ-ı cinândan ser-fürü
G39/14	O şîrîñ-leb şeker-haddiñ olam Ferhâdi dirseñ ger Olup 'aşkıñda Hüsrev tağa 'azm it tağı var bâğ it	K28/20 Yok yire feryâd ider şâm u şehir o 'andelîb Bâğ-ı 'âlemde olur mı hiç kim bî-hâr gül
G386/2	Hâyâl-i zülf-i dil-ber sînemi çün tağ tağ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe tağı bâğ itdi	N10/3 N'ola bülbül gibi feryâd idersem bâğ-ı 'âlemde Şehâ gül rüyuña şebnem gibi üftâdedir gönülüm
G386/8	Şebâsâ zülfünü rüy-ı münîrinde görenler dir Gör ol şehhârî rüy-ı rüşeni şihriyle bâğ itdi	bâğ-ı belâ [2] Bela bağı, dert bahçesi. Dünya, âlem.

- G258/5 Kâmetiñ **bâğ-ı belâ** içre biten şâh-ı fiten
Varakı cevri ü cefâ nûr durur bân sitem
- G382/9 Gör ol fettâni kim **bâğ-ı belâda**
Biten şâh-ı fiten kâmet degil mi
- bâğ-ı cemâl [1]** Güzellik bağı.
- G252/13 Hezârân bülbülü **bâğ-ı cemâle**
Şalâ iden gül-i pür-hârı gördüm
- bâğ-ı cennet [1]** Cennet bahçesi, cennette bulunan bağ, bahçe.
- G352/14 O gül mân-ı peykeri rû' yâda Rıdvâna sorup Nebzî
Didim mânendi var mı **bâğ-ı cennetde** didi lâ lâ
- bâğ-ı cihân [10]** Dünya bahçesi || Dünya, yeryüzü; gezinti yeri.
- K26/7 Beni bu **bâğ-ı cihân** içre mu'allâ dimeñiz
Kurî hâk-ı siyehim serv gibi bâlâ degilim
- G11/11 Ne var **bâğ-ı cihân** içre beni reddeyleseñ ey gül
Tapuñda bulunur her dem hezârân bülbül-i şeydâ
- G137/4 Dime kim eglenemez bunda dil-i bî-gulumuz
İki gün **bâğ-ı cihân** içre temâşalanuruz
- Mü5/3 Vey **bâğ-ı cihân** içre kadî serv-i bülendim
Vey 'ar' ar-ı bostân
- G287/6 'Andelîbem gerçi hergiz nâle itmem pes niçün
Az gelür feryâdima ey gonca bu **bâğ-ı cihân**
- Kt22/4 İdinmiş cümle 'aşıklar şanevber kad birer dil-ber
Seniñ **bâğ-ı cihân** içre dikilî bir dirahñiñ yok
- Tc2/42 Men' itme beni âh u fiğân eylesem ey gül
Feryâda gelüpdür bu gönül **bâğ-ı cihâna**
- K17/26 Kaşd u murâdñiñ ser-be-ser olsun 'alâ-vefki'l-
merâm
Bâğ-ı cihânda bülbüle artdıqça zâr u gülğule
- Tc2/17 İrişse kaçan mevsim-i gül **bâğ-ı cihânda**
Bülbül gibi şürîde gönül nâleye başlar
- G55/8 Şâh-ı 'aşka olmağa mizyâf içün sîneñ gibi
Yok durur **bâğ-ı cihânda** ey gönül kaşr-ı fesîh
- bâğ-ı cinân [4]** Cennet bahçesi.
- G213/5 Ser-firâz idi Tübâ **bâğ-ı cinân** içre velî
Ser-fürü itdi görünce sehî-bâlânı seniñ
- G229/13 Nigün-ser oldu Tübâ-yı behişt **bâğ-ı cinân** içre
Görüp ol kaddi şimşâdñiñ seniñ ey serv-i âzâdım
- G164/1 Ğâlibâ **bâğ-ı cinânda** buldı kaddiñ perveriş
Mîvesi Tübâ gibi eksik degildir yay u kış
- G300/4 Bâğ-ı 'âlemde şehâ ol müntehâ kaddiñ görüp
İtdi Tübâ-yı behişt **bâğ-ı cinândan** ser-fürü
- bâğ-ı dehr [4]** Dünya bahçesi. || Dünya, yeryüzü, âlem.
- G229/5 Gezerken bî-ser ü pâ **bâğ-ı dehr** içinde bî-pervâ
Kıpıldı bir sehî-bâlâya ammâ kalb-i nâ-şâdım
- G108/9 **Bâğ-ı dehr**i taldırupdur âh u vâveylâ ile
Gülşen-i 'aşkıñda Nebzî bülbül-i şeydâ mıdır
- G237/10 Yürü bülbül dağı der-beyza degilken Nebziyâ
Tutmuş idi **bâğ-ı dehr**i âh u feryâdım benim
- Ms2/25 Tutupdur **bâğ-ı dehr**i âh u zârım 'andelîbâsâ
Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey gül-i hamrâ
- bâğ-ı dehr içinde** Dünya bahçesinde. || Dünyada.
- N31/2 Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün bir dâne gül
Bir perî kim **bâğ-ı dehr** içindedir bir dâne gül
- bâğ-ı fenâ [1]** Yokluk bahçesi || Dünya.
- K28/10 Devlet ü bahtñiñ füzûn olsun begim günden gün
Nitekim **bâğ-ı fenâda** bitürür gülzâr gül
- bâğ-ı gülzâr [1]** Gül bahçesi. || Cennet bahçesi.
- G1/2 Felek Leclâcını gör kim virir ruğ şayd ider filhâ
Cinânâsâ müzeyyen yine hüsñüñ **bâğ-ı gülzârı**
- bâğ-ı hüsñ [8]** Güzellik bahçesi.
- G279/10 Nebzî-i kür säyeveş hâk ile yeksân eylemiş
Bâğ-ı hüsñ içre seniñ ol kâmetiñ şimşâd iden
- G306/5 Didim ol dem **bâğ-ı hüsñüñ** bülbül-i nâlendesi
Gül gibi güldi didi var bir zamân ağlayı ço
- G386/3 Görüp ol sâde-rünüñ **bâğ-ı hüsñün** şanmañız hâlî
Kıyup murğ-ı dile beñler siyeh zülfünü ağ itdi
- G370/5 Gülidir sünbüldir **bâğ-ı hüsñüñ** o ruğ u kâkül
Biri bağırmı hün eyler biri virir perîşânî
- G20/7 **Bâğ-ı hüsñünde** dil-i zârım hezâr-destândır
Ol sebebdendir ki dirler bülbül-i şeydâ âna
- G63/7 Bâğbânam bunca demdir **bâğ-ı hüsñünde** velî
Virmediñ şeft-âlî bir kez yok mıdır sende cevâd
- G66/3 **Bâğ-ı hüsñünde** açılmış her şükûfe sü-be-sü
Zülf şeb-bü çeşm nergis gül dehân u lâlê had
- G391/3 Nigârâ **bâğ-ı hüsñünde** zenañ ayvaya utruncdur
Ruñuñ elma ya gül-nâr u lebîñ hürmâ ya tîn oldu
- bâğ-ı irem ol-** İrem Bağı olmak. || Cennetten bir bahçe olmak.

- G228/1 İrişüp faşl-ı bahār **oldı** cihān **bāğ-ı İrem**
'Azm-i gülzār eyledi şürīde diller lā-cerem
- bāğ-ı İrem [4]** Cennet bahçesi. || Cennet kadar güzel ve bayındır yer.
- G397/8 Turamam gülşene varsam ser-i küyuñ dilerim
Gönlümi egleyemez **bāğ-ı İremden** gayrı
- G107/4 Raķıbiñ ḳaddi zakkūm ağacıdır ḳa'r-ı düzeḳde
Seniñ ol ḳāmet-i serviñ begim **bāğ-ı İremdendir**
- Kt9/6 Ğonca-ı kāmı açıla baḫtı riyāzında nite
Bülbüli nāl gülleri şād ola bu **bāğ-ı İremiñ**
- Mr5/8 Oldı çemen ḫuld-ı berīn
Her güşe şan **bāğ-ı İrem**
- bāğ-ı kerem [1]** Cömertlik bahçesi.
- G216/4 N'ola şeft-ālī virirseñ kuluña merḫameten
Dükenir mi a begim mivesi **bāğ-ı keremiñ**
- bāğ-ı köhne [1]** Eski bahçe, değersiz, önemsiz bahçe. || İhtiyar dünya; fani dünya.
- N8/4 Nihāl-i tāzedir ol şūḫ fidān-ı serv ü 'ar'ardır
Bu **bāğ-ı köhnede** yā Rab ne āfetler ḳopar bi'llāh
- bāğ-ı letafet [1]** Güzellik bahçesi.
- G40/5 Gül-bün gibidir **bāğ-ı letafetde** nihāli
Gül yüzlü emīnim ola Allāha emānet
- bāğ-ı rüy [1]** Yüzünün bahçesi. || Sevgilinin yüzü.
- G179/3 O ḫāl-i bī-misāli bāğ-ı rūyuñda görenler dir
Oturmuş seyre bir Hindū şanasın ravzada reyyāz
- bağır [24]** Ciğer, göğüs, sine || Yürek, kalp, gönül.
- G40/9 **Bağırın** delüben ney gibi feryād ide Nebzī
Kim mezheb-i 'uşşāḳda bu oldı sa'ādet
- G111/8 Dil ol ḡamzesi tiğın elinden
Yanık **bağırın** benim dilim dilimdir
- G115/3 Seniñ seniñdir meger **bağırın** ki te'sir eylemez aşlā
Benim nāle fiğān u āh u girye itdigim demler
- G147/6 Her biri demrenlü oḳdur ta'n u teşnī'-i raķīb
Şanma ḫokunduḳça kanlu **bağırını** baş eylemez
- G196/1 Toğradı **bağırın** ser-ā-ser tiğ-ı cevherdār-ı 'aşḳ
Hey 'aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kār-ı 'aşḳ
- G284/2 Sirişkim ḫāk-i pāyında eyā servim revān olsun
'Adūnuñ reşḳ ile **bağrı** dem-ā-dem ḫolu ḳan olsun
- G309/9 Taşa döndi **bağırın** ol sengīn-dile yalvararak
Nebziyā ḫuş oldı gör ḫaḳḳā ki mermer mermere
- G319/5 Deldi **bağırın** tūr-i müjgānıñ eyā ebrū kemān
Degme bir sīne siper olmaz o tiğ-ı ḡamḡama
- G336/14 Yanuban Nebzī-i şeydā ruḫı şevḳıyla daḫı
Bağırın pūte-i ḫālede heme ḳāl eylemede
- G356/4 Tūr-i dil-dūzı bir oldı ḡamze-i mekkār ile
Ḳan aḳıtdı gözlerimden **bağırını** ḫūn eyledi
- K1/19 Nebziyā büryān ḳıl **bağırın** ḫarīfān bezmde
Bādeden evvel iderlermiş kebāba ibtidā
- K27/13 Bereler **bağırını** ḫalkıñ sitem-i dem-be-demi
Niçe ḫāḳat gele bunca keder ü derde ḳuzum
- Ms4/2 Dil-berā tūr-i müjeñle sīnemi çāk eylediñ
Ḫançer-i ḡamzeñle hem **bağırın** zaḫımnāḳ eylediñ
- N12/4 Eger hicr odına yan tā-ebed dirseñ ne ḡam baña
Ezelden bu yanık **bağırın** ḳo yansun yana gelmişdir
- G27/6 Bezm-i 'aşḳında şehā bir 'ālī meclis ḳurmuşum
Eşḳ-i çeşmim bāde **bağırın** yāresi nuḳl ü kebāb
- G55/1 Tīğ-ı cevri-yār ile her dem olup **bağırın** cerīḫ
Ḡāḫī dem aḳar geḫī aḳar şādīd u ḡāḫī ḳīḫ
- G82/9 İderim eşḳimi mül **bağırını** büryān Nebzī
Bize bu 'ādeti Cemşīd ile çün Cem ḳodılar
- G63/4 Her seḫer feryād u nālem ḡuşūña itmez eser
Dil-berā **bağırın** seniñ bilmem ḫacer mi yā pulād
- G71/3 Āteş-i hicrān ile **bağırın** kebāb etdiñ benim
Çeşm-i mestānem olur bezm içre çün büryān lezīz
- G372/10 Meseldir gerçi dirler Nebziyā bir bitmez iş olmaz
İşim yetdi bu efkār ile **bağırın** başı bitmez mi
- Tc2/14 Çeşmimden aḳar gerçi ḫolu gibi bu yaşlar
Maḫv oldı ḳamu bitmedi **bağırındaki** başlar
- bağır-ı sūzān [1]** Yanık bağır, kederli, gamlı gönül.
- G66/5 Tāb-ı ḫaddiñle şehā bu **bağır-ı sūzānım** benim
Bezm-i 'aşḳında yanardı irmese ḫaḫtın meded
- Bağla- [4]** Bağlanmak, tutulmak. || Gönül bağlamak: Severek bağlanmak, yürekte sevmek, âşık olmak.
- G37/10 Mest olup cām-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur
Bağlamış çeşmin açılmaz ey perī ḫVāb-ı ḫayāt
- G228/6 Oturup taḫt-ı zümürred üzre ḡonca şāḫvār
Bağladı etrāfına çevre nihāl-i gül 'arem
- G110/3 Bu dil-i bī-çāreyi her bir teline **bağladı**
Küfr-i zülfüñ kim hezārān mü'miniñ imānıdır
- G210/8 Zülfi-i şeb-gūnuñ ḡamıyla tā-seḫer āh itmesem
Bağlamazdı her nefes āyine-i ḳalbinde jeng

Bağlan [1] Bağlanmak, tutulmak. || Gönülden bağlanmak: Severek bağlanmak, yürekte sevmek, âşık olmak.

G301/14 Dil anı görmez el dağı irmez
Bağlandı girmez gözime uyhu

Bağlu [1] Bağlı, bağlanmış durumda. || Gönül vermiş, gönülden bağlanmış.

G230/11 Kim diye ipsiz baña **bağlu** iken
Gerdenimde ol siyeh perçem benim

bağrı hün [1] Bağrı kanlarla kaplanmak | Gönlü yaralı olmak.

G341/1 Atma gamzeñ okunu ben **bağrı hün** bî-çäreye
İki zağm urulmadı zîrâ begim bir yäreye

bağrım del- [1] İçine işlemek, ıztırap vermek.

G259/2 Hicriñ gibi bu dilde özge elemi bilmem
Bu derd-i verem âhir **bağrım dele** mi bilmem

bağrı kan tol-[1] Bağrı kan dolu olmak, mecazen çok üzölmek.

N29/1 Çeşm-i pür-hünuñ gibi **bağrım tolu kandır** benim
Hicr ile hey hün-h^varım yidigim kândır benim

bağrı kebâb [1] Yüreğı yanar hâlde, acı çeker hâlde.

G169/9 Bezm-i 'aşka cigerim nuql eyledim **bağrım kebâb**
Sâkıyâ şun lebleriñ sen de şarâb-ı nâbveş

bağrı kebâb it- [1] Çok acı çekmek, derinden üzüntü duymak, bağrı yanmak.

G9/7 Āteş-i firkat yakup **bağrım kebâb itmiş** durur
Teşne-i la'liñ durur dil eyleseñ irvâ revâ

bağrım päre päre ol- [1] Bir duruma veya bir şeye derin üzüntü hissetmek anlamına gelen deyim; yüreğı parça parça olmak.

G335/10 Dem aqıtısa gözlerim olmaz 'aceb
Oldı bağrım päre päre âh vâh

bağrı yanık [2] Çok ıztırap çekmiş, acı görmüş, dertli, kederli, bağrı kara.

G288/10 Müsâfir olsa ger dilde hayâliñ
Kebâb idem **yanık bağrım tîz** elden

G76/10 Def ü ney ola eger var ise 'âlemde 'adîlim
Biriniñ sînesi büryân biriniñ **bağrı yanıkdır**

bağrı hün eyle- [1] Bağrı kanlarla kaplanmak | Gönlü yaralı olmak.

G370/6 Gülidir sünbülidir bağ-ı hüsnuñ o ruğ u kâkül
Biri **bağrımı hün eyler** biri virir perîşânî

bağrı kara [1] Bağrı yanık. || Çok dert, acı, sıkıntı çekmiş.

Tr2/16 Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem ağladan
Lâleniñ **bağrı kara** çâk itdi şadrın göncanıñ

bâğ u bostân [1] Bağ ve bostan, bahçe ve tarla.

G250/4 Olursa gülşen-i cennet dağı meyl itmezem bi'llâh
Yeter eglence rüy-ı dil-berimdir **bâğ u bostânım**

bâğ u gülşen it-[1] Bağ ve gül bahçesi olmak. || Mutluluk veren bir yere dönüşmek.

Ms1/7 Ne Hâlıkdır ki seyr-i süy **bâğ u gülşen itmezsin**
Dil-i mağzunuñ zevk u sürür ile şen itmezsin

Bağy [1] Bağış, bahşetmek.

K24/15 Cürm ü cinâyet **bağy** u şabâhat
Aşlâ şağâ'ir dağı kebâyir

bağ [1] Bakmak, ilgilenmek, umursamak.

G61/10 Kes başın kâfir rakîbiñ virmegil aşlâ amân
Nebziyâ var ise 'aklıñ diñle sözüm baña **bağ**

bahâ [1] Güzellik, zarâfet.

G354/5 Gördi mir'ât-ı mücellâda **bahâ** vü hüsnuñi
Bî-merâ bildim o rü'yet anı hod-bîn eyledi

bahâdır [1] Usta savaşçı, cengaver, yiğit, kahraman, cesur.

G337/5 **Bahâdırın** zamânıñ şimdilik şâhib-kırânısın
Şehâ zâtıñ gibi tıflı toğurmaz degme merd ana

bahâne-cü ol- [1] Bahane aramak.

G342/4 Yüzün sürmekle pâyıña irişdir vuşlata bendeñ
Bahâne-cü olur dirler kerim olanlar ikrâma

bahâr [8] Bahar mevsimi, ilkbahar || Güzellik, tazelik. neşe vakti.

G11/1 Açıldıkdâ **bahârın** goncaasâ ey gül-i hamrâ
'Aceb kimler çoğa ol kâkül-i şeb-büy-ı 'anber-sâ

G389/6 Bahâra irdilerse ehl-i zevk ey dil benim ammâ
Bahâr u 'andelîbim beytu'l-ahzân u figân oldı

G389/2 Ğamım gitdikçe efvün olmada bilmem baña n'oldı
Bahârım geçdi vâhayfâ gülistânım hazân oldı

K28/2 Gül olup pejmürde ger irse **bahârına** hazân
Gülbeşekerle gül-âbı gör kalur âsâr gül

K35/15 **Bahâr** u tîre-meh şayf u şitâ devr eyledikçe çarğ
Mu'ammer ide ol ma'süm-ı pâki Hazret-i Mevlâ

- N17/3 Şādīlik eyyāmı zann itme **bahārı** ey gönül
Devr elinden sīnesi pür-çāk imiş evvel bahār
- bahār ir-** [2] İlbaharın gelmesi.
- G311/1 Yine **irdi bahār** el-ḥamdülillāh
Bezendi sebzēzār el-ḥamdülillāh
- G199/3 O ki 'ālemde **bahār irdiğini** bilmez ise
Gözimiz yaşına baksun aqıyor boz bulanık
- bahār ol-** [7] Bahar mevsimi olmak. || Yeşermek,
hep taze kalmak, bir şeyin gençlik, canlılık dönemi.
- G72/9 **Bahār oldu** yeşillendi çemenzār
Şehā olmaz mı aḥzardan telezzüz
- N43/1 **Bahār oldu** irişdi rüz-ı Nev-rüz
Yine 'ayş u tarabnāk oldu şeb rüz
- G52/11 **Bahār oldu** çemenzār oldu tezyīn
Çıķup şahrāya kıl sen de teferrüc
- G389/9 **Bahār oldu** açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın
Nedir bu inķıbāzıñ ey dil-i Nebzī saña n'oldı
- G270/6 Görün tāv-ḥānede dīvāneler zencīr kırmaz mı
Bahār olsun hele sünbül şüküft olmağa çağ olsun
- Mşr1/21 Gel **bahār olunca** diñle bülbülün āvāzesin
Ḥüb terennümlerle dürlü nağmeler āğāzesin
- G2/2 Eylegil Ḥākka hezāran ḥamd ile ey dil senā
Kim **bahār olup** bezendi köhne bu dār-ı fenā
- bahāra ir-** [2] Bahara ulaşmak. || Güzel fırsatlarla
karşılaşmak.
- G389/5 **Bahāra irdilerse** ehl-i zevk ey dil benim ammā
Bahār u 'andelībim beytū'l-aḥzān u fiğān oldı
- G327/2 Sīpās u minnet ol Perverdīgāra
İriştirdi bizi evvel **bahara**
- Bahārāsā** [3] Bahar gibi.
- G252/3 **Bahārāsā** yeşillerle olup zeyn
Giyinmiş kırmızı hem sarı gördüm
- G392/9 **Bahārāsā** idiñ ol çehre-i surḥīn-ile evvel
Şararmış sebzēzārın Nebzīyā ol reng ü bü n'oldı
- Kt16/1 **Bahārāsā** görinen bu müzeyyen 'ālem-i nüzhet
Dirīğā ḥasretā bākī degil fānī imiş illā
- bā-ḥasb-i ṭāka** [1] Bayram gibi, gereğince süslü.
- K2/73 İtmişüz **bā-ḥasb-i ṭāka** sünnetiñle istinān
Olmuşuz ḥamd ola ḥabl-i şer' atıñla mühtedā
- bahır** [1] Deniz || Allah'ın sonsuz sıfatlarının tecelli
ettiği sınırsız mekan.
- G197/8 Eşk-i dīdem cüş idüp akdı ser-ā-pā 'āleme
Didiler anı görenler hāziḥī **bahrun** 'amīķ
- bahreyn** [1] İki deniz.
- K9/4 Luṭf-ı Ḥākla ol vücūd-ı pür-kerem
Oldı hem **bahreyn** hem berreyne şāh
- bahır-i 'aşk** [1] Aşk denizi.
- Kt12/1 Bu bī-pāyān **bahır-i 'aşka** kim düşdi gönül fülki
Şoğulmaz āh-ı āteşnāk ile serd ile hem toñmaz
- bahır-i cefā** [1] Eziyet, sıkıntı denizi.
- G142/14 Dīdemiz Ceyḥünveş eşk-i revān itse ne var
Nebzīyā **bahır-i cefādır** o lebi mercanımız
- bahır-i eşk** [1] Gözyaşı denizi.
- G92/12 Keşī-i cismim ki küyuñ Mısrına cānā varır
Bahır-i eşkim içre anı şarşar-ı āhım sürer
- bahır-i ğam** [2] Dert, keder denizi.
- G259/6 Deryāca ğamım vardır bir kaṭre sürürüm yok
Bahır-i ğama bu gönüm yoḥsa tala mı bilmem
- Mü3/3 Kıldıñ şanuram cismiñi **bahır-i ğama** per-tāb
Zāhirdir özüñde
- bahır-i ḥüsn** [1] Güzellik denizi.
- G267/7 Aķar iki taraıdan **bahır-i ḥüsne**
İki ruḥsārın olmuşdur iki cüy
- bahır-i kerem** [1] Cömertlik denizi.
- K32/39 Kaṭre-i **bahır-i kerem** yur anı yursa ancaķ
Noķta-ı kenne kene rüy-ı siyāñı ḥālī
- bahır-i melāḥat** [2] Güzellik denizi.
- G245/7 Ben şeh-i ḥüsni görüp **bahır-ı melāḥatdır** didim
Ey dişi incü ṭadağı la'l ü mercānım benim
- G189/7 Ey gönül **bahır-i melāḥatdır** o şāh-ı berr ü yem
La'ldir leb dürr-i yek-tā dişleri ağzı şadef
- Bahır-i muḥiṭ** [1] Deniz bölgesi. || Deniz, okyanus.
- G212/7 Bilmezem **Bahır-i muḥiṭden** mi çıkar başı anuñ
Dem-be-dem aķar kesilmez çeşm-i nemnākiñ senin
- bahır ol-** [2] Deniz olmak, denize benzemek. ||
Aşğın sürekli akan gözyaşlarının çokluğu sebebiyle denize
benzemesi.
- G169/13 **Bahır olup** eşkim ihāta eyledi pīrāmenim
İztırābım Nebzīyā budur benim ğarķ ābveş

- B5/1 **Baħr olup** eşkim ayağı üstüme āħım seħāb
Lākin āteş yağdırır bu ol olur dağı serāb
- Baħr-i siyāh [1]** Karadeniz.
- G347/5 ‘Arızın Deryā-yı beyzā kākülün **Baħr-i siyāh**
Çoğ gezdım görmedim mislin kara vü ağda
- baħr u ber [1]** Deniz ve kara. || Bütün varlık ālemi;
kāinat.
- THM1/18 Bu dil-i mehcürda ħalmaz zulmet-i ğamdan eser
Çün anuñ āvāzesiyle pür olupdur **baħr u ber**
- baħr-i ümīd [1]** Beklenti denizi. || Çok büyük
beklenti
- Mş2/12 Bu felekdir ki beni yağdı ħarāb eyledi hem
Ķurıdup **baħr-i ümīdimi** serāb eyledi hem
- baħis [1]** Üzerinde konuşulan, tartıılan konu,
mevzu, mesele.
- G374/1 Miyānın **baħsi** mā-beyne düşüp çok ħıl ü ħāl oldu
Dutuşdı ancalar ince tefekkürle ħayāl oldu
- baħş [1]** Bağışlayan, ihsan eden, veren.
- Tc1/51 Böyle nüzhet **baħş** iken illā yine ider ħazān
Bir ğün isti‘lām için bu sırrı bülbülden nihān
- baħş it- [3]** Baħşetmek, bağışlamak, vermek.
- K14/2 Te‘āla’llāh ħoşā cāy-ı şafāda oldu bu ħāne
Sürür-ālūd olup cisme ferāħlar **baħş ider** cāna
- G375/13 Ĥāk-i ħademiñ **baħş idicek** çeşm-i rakībe
Nebzī ne ‘aceb bu saña ğerd-i keder oldu
- Kt10/23 **Baħş it** nevālın ‘arz it cemālın
Ni‘me’l vişālın ğöster nihayet
- baħse düş-** Herhangi bir konudaki ğörüşünde veya
iddiasında haklı çıkmak için iddiaya ğirişmek.
- G336/9 Şaded-i müy-ı miyānında **düşüp baħse** yine
‘Ulemā medresede ħıl ile ħāl eylemede
- baħşış [1]** Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı
olarak fazladan verilen para.
- G176/9 Varup mey-ħāneye pīr-i muğānıñ **baħşışın** nüş it
Olur mı Nebzīyā ‘ālemde ħıç cām-ı Cem istikrāz
- baħt [7]** Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul
edilen kısmet ve nasip, uygun tālih, ikbal, şans.
- G31/20 Hem-çü ħvāb oldu bu ‘ālem ħāşılı
Baħtı bīdār olan eyler terk-i ħvāb
- G41/8 Yār ile zānū-be-zānū olmak istersin ‘aceb
Ey ğöñül bilmez misin aña ğerekdir yār **baħt**
- G369/7 Yoğ durur **baħtım** dıraħt-ı tāli‘im virmez semer
Dil-ğüşāde itmeyen her dem beni bu ğam gibi
- Kt22/2 ‘Aceb efkende vü üftādesin ħāk-i mezelletde
Eliñ ħutmaz dağı kimse dilā bilmem ki **baħtın** yoğ
- Mş1/56 Şem‘-i ümmīdın murād üzre fūrüzān eylemiş
Eyleyüp **baħtın** ğüşāde dürlü ihsān eylemiş
- Ms1/31 Bi-ħamdi’llāh kim **baħtın** ğüşāde tāli‘in pīrüz
Ġiceñ Ķadr u Berāt itsün İlāħım rüzūñı Nev-rüz
- Tc1/19 İhtirāz ile olan ihvāna ya ne **baħtlu**
Ben hele çekdim ayağım sen de var elüñi yu
- baħt-ı ğüşāde [1]** Açılmış baht, bahtı açık. ||
Ferahlık, mutluluk şans.
- G166/8 İtler ile hem-sifāl ü hem ayakdaş olmağa
Ķanı bir **baħt-ı ğüşāde** ħanı bir devletlü baş
- baħt yār ol- [1]** Şansı yaver gitmek, talihli olmak,
bahtı açık olmak.
- G371/1 **Baħt yār olmasa** pālūde ħırar dendānı
Baħtiyār olan ider sinle şikest sindānı
- baħtı açıl-[1]** Bahtı açılmak; talihi dönüp uygun
duruma veya arzulanana sonuca ğelmek.
- Kt9/5 Ġonca-ı kāmı **açıla baħtı** riyāzında nite
Bülbüli nāl ğülleri şād ola bu bāğ-ı İremiñ
- baħt-ı bülend- [1]** Yüce talih, büyük şans.
- K36/9 Murād-ı devlete **baħt-ı bülendi** inzimām ile
Olup begliğle mümtāz oldu Boğdana firistāde
- baħt-ı kem [1]** Kötü baht.
- G173/2 Bulurdı ħasta-dil luţfuñla cānā ğamdan istiħlāş
Ġirībānım velī bulmadı **baħt-ı kemden** istiħlāş
- baħtiyār ol- [2]** Mutlu olmak.
- G371/2 Baħt yār olmasa pālūde ħırar dendānı
Baħtiyār olan ider sinle şikest sindānı
- G65/8 Bulmadı derd-i ğamıñla dil melālatten rehā
Baħtiyār olmasa ğer ħurı temennādan ħi sūd
- baħtlu [1]** Kısmetli, talihli, şanslı.
- G37/12 Tīr-i ğamzeñle ser-ā-ser zeyn olupdur cān u dil
Ġiydiler ne **baħtlu** anlara esvāb-ı ħayāt
- bā-ħuşuş [2]** Bilhassa, özellikle, hele, her şeyden
evvel.
- Ms4/20 Terk ider mi ħıç mevlāsi ħadīmī ħulunu
Bā-ħuşuş ‘aşķında şādık bende-i maħbülünü

Tr2/37	Bā-huşūş ol fahr-i kevineyn Resūl-i Kibriyā Hoş bilürsin ol dahtı tıtdı bekā semtine yol	G396/3	Şeb ü rüzina cihānıñ bu imiş bā'is olan Dem-i hicriñdeki āhım düttünüyle 'alevi
	bā'is [6] Sebep olan, müsebbip; gerektiren, icap ettiren.		ba'īd it- [1] Uzak etmek, uzaklaştırmak.
G47/2	İrer bu sīneme tīr-i havādis Velī ol kaşı yadır aña bā'is	G318/4	Karīb eyle rakībı ister iseñ meclis-i ünse Ba'īd it bendeñi bāb-ı sa'ādetden cüdā eyle
G198/5	'Acabā hāl-i dili şormağa bā'is ne ola Bilür iken o fakīriñ nesi var yā nesi yok		bağ [40] Gözleri bir şey üzerine çevirmek, seyretmek, görüp incelemek, tetkik etmek. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak; İlğilenmek, meşgul olmak.
G236/4	Hālimi miqdār-ı mey añlarken ol çeşmi hūmār Şormağa bā'is n'ola keyfiyyetim kemmiyyetim	Mu2/2	Leyle-i hicrin nihāyetsiz görüp kaldım taña Göz açup bağdım gerü olmuş henüz ancak mesā
G337/10	Vişālīñ Nebzī-i dil-dādeye çün va'de kılmışdın Nedir te'hire bā'is ya nedir imrüz u ferdā ne	B9/2	Civāni görmedimdi çokdan olmuş mültecī şimdi Aşağıdan bağup gördüm şakalında otuz kıl var
G370/13	O fettān gamzelerdir fitneye bā'is bu 'ālemde Uran tīr-i müjendir sinesinde Nebzī nālāni	G3/4	Götürü gülşen-i 'ālem benim olurdu bütün Dīde-i nergis ile yārim eger bağsa baña
Kt1/7	Vücūd-ı pākidir bā'is vücūd-ı arz u eflāka Olupdur rahmeten li'l-ālemīñ dahtı hātemu'llāh	G12/5	Dün eṭibbāya didim aḥvālīmi bir bir bağup Didiler mekr eylemiş bir gamzesi cādū saña
	bā'is-i emn ü amān [1] Huzur, sükunet, emniyet sebebi.	G20/5	Hālīni görsün bağup ol şūha beyne'l-hācibeyn Görmeyen şahn-ı felekde kuṭb u haṭṭ-ı istivā
K12/5	Mālik-i Kevn ü mekān ü bā'is-i emn ü amān Māni'-i zulm ü fiten hem 'ırk-ı 'adū	G31/9	Bağayım dirsem nihānī rüyūña Atılıp gamzeñ olur hāzır-cevāb
	bā'is-i feryād [1] Ağlama, inlemeye sebep olan.	G44/9	Arturdu gamım bu gam-ı dil-gīrime bağup Dostlarda olan hüzn ile düşmende şemātet
Ms3/21	Sebebsin zaḥmıma hem bā'is-i feryād u nālemsin Melek misin perī mi bilmedim gitdi ne ādemsin	G80/5	Didim bağ beñzemez mi 'andelīb ü verd-i ra'nāya Görüp her 'aşık-ı şürideyi cānān ile yer yer
	bā'is-i hüzn [1] Üzüntü sebebi, hüzn icabettiren.	G161/8	Bülbülā gülşende gel bīhüde efgān eyleme Bağ baña meydān-ı 'aşkda niçedir tıttı urış
G308/3	Bā'is-i hüzn ü elemdir ey gönül ḥubb u vedād İtme pes 'ağd-i müvālāt her denī güm-rāh-ile	G199/4	O ki 'ālemde bahār irdigini bilmez ise Gözimiz yaşına bağsun aşıyor boz bulanık
	bā'is-i hüzn ü elem [1] Acı ve kederin sebebi.	G199/6	Bürimiş murğ-ı ruḥm kākül-i dil-ber çü şehāb Deşt-i ḥayretde bağun biz tūmana kuş şalanık
G308/3	Bā'is-i hüzn ü elemdir ey gönül ḥubb u vedād İtme pes 'ağd-i müvālāt her denī güm-rāh-ile	G235/6	Herkes hālīne ağlar ağlar hālīne herkes Güldüm bu hāle bağup bağup bu hāle güldüm
	bā'is-i hüzn ü gam [1] Keder ve üzüntünün sebebi.	G235/6	Herkes hālīne ağlar ağlar hālīne herkes Güldüm bu hāle bağup bağup bu hāle güldüm
G90/10	Ne hāletdir ki her dem Nebziyā maḥzūn u mağmūmsın Perişanlık nedendir bā'is-i hüzn ü gamıñ kimdir	G251/4	Kāmetiñ yadıyla her-sū şu gibi olur revān Bağ gözüm yaşına ey serv-i dil-ārāmım benim
	bā'is ol- [3] Sebep/vesile olmak.	G256/4	Cām-ı mey destimde bir āyīne-i 'ālem-nümā Bağmağa hāl-i cihāna anı mir'āt eyledim
K23/3	Ne bā'is oldı kim ḥalk oldı 'ālem Niçün važ' itdiler arz u felākı	G298/1	Yārdan ayırdı beni bağ yaşına şimden-gerü Ağular katdı felek bu aşına şimden-gerü
G392/6	Beni şaldın firāka gerçi ey vaşlı merāmım yār Velī sen bā'is olmadın aña gerdün-ı dün oldı		
	bā'is olan [1] Sebep olan, neden olan (şey).		

- G306/3 **Bakma** gülşende gül-i ra'nāya la'l-i yāra bak
Ko nazar çeşm-i nigāra nergis-i şehlāyı ço
- G306/3 Bakma gülşende gül-i ra'nāya la'l-i yāra **bak**
Ko nazar çeşm-i nigāra nergis-i şehlāyı ço
- G318/8 Ne ğam şaldıysa ferdāya seni ol sīn ü sevf ile
Sen aña **bakmağıl** ey dil temennā vü recā eyle
- G355/10 Bulmayup em Nebzī-i bī-çāre çıkdı aradan
Derd-i hicriñ **bak** dil-i nā-şāda cānā n'eyledi
- G356/9 Hāk olup düşdüm yine **bakmaz** bu ādemlik midir
Dostlar Nebzīye **baķuñ** ol perī-hū n'eyledi
- G356/10 Hāk olup düşdüm yine bakmaz bu ādemlik midir
Dostlar Nebzīye **baķuñ** ol perī-hū n'eyledi
- G362/6 Ğırra olma bu tarāvet hūsnüne bākī degil
Bak gül-i ra'nāya gitdi hūsnī kaldı yolunı
- G383/3 'Aşıkān ārām ider **baķup** cemālī ayına
Sāyever bir naħl-ı ra'nādır o kadd-i 'ar'arī
- G384/3 'İzārī lālezarī üze **bak** ol ğamze-i dil-düz
Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cūya söz var mı
- K1/34 Cür'asın görmez kemāl ehli mey-i nābiñ velī
Cāhil-i mislū'l-baķar **baķar** hābāba ibtidā
- K14/10 Hūlāşa bī-ķuşūr kaşr-ı mutarrā mesken-i ra'nā
Ne var medħ eylesem lāyık degil mi **bak** her yana
- K22/12 Şalıncaķda şalımdıķça o meh-pāre güzeller dir
Hilāl olmuş melālinde hele **baķuñ** meh-i tābān
- K27/2 Kej ise yüzüm egerçi n'ola rāst oldı sözüm
Gözüm egriligine **bakma** ki toğrıdır özüm
- Mş2/39 Gözün aç 'ālem-i fāniye **baķasın** bir kez
Dime kim bākī kalur soñı fenāya irmez
- Mr3/9 'Aşk ile şeydā olupdur hāl-i İbrāhīme **bak**
Serserī vaşlı hevāsında yiler yalın ayak
- Mr4/5 **Bakma** nigārīñ cevrine yā Hū
Mi'yār olupdur 'uşşāka kayġu
- Mü2/6 Kılmaz nazar ol fitne-i 'ālem baña hergiz
Efgānıma **bakmaz**
- Mü5/6 Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir
Hiç ğayrıya **bakmaz**
- G20/2 Leyle-i hicrin nihāyetsiz görüp kaldım taña
Göz açup **baķdım** gerü olmuş henüz ancak mesā
- G215/12 Görse dil destinde ger cām-ı meyi ta'n eylemez
Baķmaġa ayına hūsnūñ dil-berā mir'āt gerek
- G349/9 Çeşm-i bākī her kaķan **baķsa** yüzün görmez belī
Mihr-i 'ālem-tābı görmez dīde kim ġiryān ola
- G396/7 Seri koydum yoluña ben ten ü cāna **bakmam**
Reh-i 'aşkıñ benim el-ħaķ şanemā rāh-revi
- K33/28 Ehl-i İslām degil millet-i uħrādandır
Baķalım kankısına kāk'ıl ü yā kāk'ıl olmaz
- N48/2 Yañı lup içdim-ise ger kaħve
Bakma ey pīr-i muġān bu sehve
- bak bak [1]** Şaşkınlık ifade eden bakmak fiilinin ikilemesi.
- Kt30/4 Kapusına vardım anuñ tā ki hıdmet eyleyem
Didi **bak bak** ne ararsın sen burada dön geri
- baķa bil- [1]** Bakmaya muktedir olmak.
- G113/7 Dīdemden aķar eşk-i revānım **baķa bilmez**
Düş olsa saña serv-i revānım ne zamānlar
- baķdıķça [1]** Nazar ettikçe.
- G370/8 Te'āla'llāh zehī şayyād imiş çeşmiñ nezāketle
Niçe merdümleri naħcīr ider **baķdıķça** şīrānī
- baķıcı [1]** Bakan, bakma işini yapan kimse.
- K13/6 Ğayr 'aybın görmede hāķ cümle gözlüdür velī
Gizlü 'aybın **baķıcı** bir çeşm-i binā kalmamış
- baķış [1]** Bakış, nazar.
- G161/10 Bezm-i 'aşķda tırmayup git ey rakīb-i rū-siyeh
Yüziñe bakmaz kimesne yok saña **baķış** ġoriş
- Bākī [1]** 16. yy'da yaşamış Divan Şairi.
- G44/14 Ahvālīni 'arz eyledi uş Nebzī-i kemter
Bākī ne disün k'olmaya ma'lüm sa'ādet
- baki [9]** Ebedī, sonsuz.
- K23/12 Eger 'aķl olmasa ādemde farzan
Kimün kimden olurdu ħavf u **bākī**
- G1/8 Sen ammā zann idersin levħ-i dilden oldı zā'ilhā
Bilürsin bu cihān mülki degil çün kimseye **bākī**
- G38/18 Muķīm ol meykede küncünde dā'im
Dilerseñ Nebzīyā **bākī** sa'ādet
- G74/12 Hezārān sīneyi mecrūħ ider bir tīr-i ğamzeyle
Kemān-eburī şanur bu hūbluġuñ **bākī** mü'ebbeddir
- G93/3 Ħarāret **baķīdir** tā rüz-ı restā-ħīze dek dilde
Aķan bu cūy-ı eşkimle şanursın söndürülmüşdür
- G313/4 Dinildi küllü men-fān 'aleyhā
Bilindi vech-i ħaķ **bākī** hüva'llāh

- G362/5 Ğırra olma bu řarāvet ĥüsnüne **bāķī** deĝil
Baķ ĝül-i ra'nāya ĝitdi ĥüsnī ħaldı yolunı
- K4/15 Deĝil **bāķī** bu 'ālemde melek cinn ü benī Ādem
Ledü li'l-mevt buyurđı Ĥabībullah ħıl iz'ān
- K23/1 Dem-ā-dem dem döker bu çeşm-i **bāķī**
Bu müşkil 'uķdeyi ĥall ide tā ki
- bāķī deĝil [1]** Sonsuz olmaması.
- K16/2 Bahārāsā ĝörinen bu müzeyyen 'ālem-i nüzhet
Dirĝā ĥasretā **bāķī deĝil** fānī imiş illā
- bāķī ħal-** [2] Ebediyen devam etmek, sürüp
ĝitmek, kalıcı olmak; ĝeriye kalmak, artakalmak.
- Tr2/39 Ger cihān bir řaĥřa **bāķī ħalsa** ħalurdı aña
Pes yüri aldanma kim bu 'ālem-i kevn ü fesād
- Mş2/40 Ğözün aç 'ālem-i fānīye baķasın bir kez
Dime kim **bāķī ħalur** řoñı fenāya irmez
- baksana [1]** Dikkat çekme sözü.
- K13/31 **Baķsaña** ol řāh-ı Cem-cāhın ħamu luşfun ĝörüp
Ğelmedik pā-taĥtına dostluķla a'dā ħalmamıř
- bāl [2]** Arının yaptıĝı tatlı madde. || Dünya
nimetleri.
- K24/2 Meyl itme řāhā 'ālemde cāha
Mālını mār bil **balın** zevahir
- G353/3 Bu meseldir ki belāsız belī **bal** olmaz imiş
Bilerek līk bu biñ dürlü belālar ne belā
- bālā [8]** Yüksek, yüce, ālf. || Uzun, boyu uzun.
- G122/2 řorarsañ la'l-i dildārı řarāb-ı nāb u řahbādır
O **bālā** ħadd-i mevzūnı nihāl-i serv ü Tübādır
- G132/5 O **bālā** ħāmetin Tübā lebin Kevser özüñ Rıđvān
Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llāh
müveccehdir
- G312/4 Yüzün cennet özüñ Rıđvān sözüñ Kevser disem tañ
mı
O **bālā** ħadd-i mevzūnuñ çü Sidre oldu tübā leh
- G352/1 İrişdi Sidre vü Tübā gibi ol ħāmeti **bālā**
Yaraşur ĝer ola aña felek dāye melek lala
- G366/6 Sāye-i ħadd-i dil-āviziñde olmuş mültecī
Ol sebebdendir ki serviñ ħāmeti **bālā** gibi
- K26/8 Beni bu bāĝ-ı cihān içre mu'allā dimeñiz
Ĥurı ĥāk-i siyehim serv gibi **bālā** deĝilim
- G98/4 Nazar ħılsañ n'olur ĥāk-i rehiñde ĥāl-i 'uřřāķa
Bu bāĝ içre egerçi ħāmetin ey **serv bālādır**
- bālā-dıraĥt [1]** Yüksek, uzun boylu aĝaç.
- G41/4 Gerçi çok ĝördüm bu bāĝ içre seĥī-ķāmet velī
Ğörmedim ħaddiñ gibi bir müntehā **bālā-dıraĥt**
- bālā-yı defter [1]** Ünlü şairlerin isminin yazıldı
yüce defter. || Defterin en üstü, defterin baş kısmı.
- G14/9 Nebziyā **bālā-yı defter** yazalardı nāmını
Ğörseler ři'r-i terün Ĥvācū Ĥocendī cā-be-cā
- bālā vü pest [1]** Yüksek ve alçak.
- G45/10 Rāzī ol şaff-ı ni'āle Nebziyā şadr isteme
Lā'ubālī olana siyyān olur **bālā vü pest**
- bāl ile per [2]** Kanat ve kol.
- G224/4 Dām-ı zülfünden ĥalāř olmak diler mi murĝ-ı dil
Ğeçmiş ol cānında el-ĥāk **bāl ile perden** deĝil
- G182/10 Luş it ey pervāne düşme şem'-i süzān içre ĝel
Ğöz ĝöre ħat' itme bi'llāh **bāl ile perden** tama'
- bāl-i pür-melāl [1]** Kederle dolu, çok kederli. ||
Çok ĝünahķār, āciz.
- K21/16 Ĥudāyā şavmımız ĥüsn-i ħabül ile ħabül eyle
Beşaretlerle **bāl-i pür-melālimiz** feraĥnāk it
- bālın [2]** Yastık, koltuk.
- G275/6 Dil-i bīmār 'ařķıñla düşüp řāĥib-firāř oldu
Ğelüp **bālını** üzre ey taĥibim bārī şor bālın
- G275/6 Dil-i bīmār 'ařķıñla düşüp řāĥib-firāř oldu
Ğelüp bālını üzre ey taĥibim bārī şor **bālın**
- bāl [1]** Kalp, ĝönül, yürek.
- G275/6 Dil-i bīmār 'ařķıñla düşüp řāĥib-firāř oldu
Ğelüp bālını üzre ey taĥibim bārī şor **bālın**
- bālın-i belā [1]** Bela yastıĝı
- G140/9 Firāř-ı ĝamda **bālın-i belāda**
Ža'if ü nā-devā bīmār bulunmaz
- bālın-i nāz [1]** Naz, işve, cilve yastıĝı.
- G268/5 Ben şuram ħarřu velī **bālın-i nāza** yaşdanup
Ğeç serir-i 'izz ü istiĝnāda sen yan ĝel Ĥasan
- bālın-i Rıđvān [1]** Cennet yastıĝı.
- Tr2/62 Başuban dārü'l-ķarāra pāy ħardařım benim
Yaşdanup **bālın-i Rıđvāna** otur pes ber-serir
- balta [1]** Odun yarmaya, aĝaç kesmeye ve
yontmaya yarayan, aĝaç saplı, demirden kesici ālet, nacak.

- Tr1/15 **baltadır** yaħud gezer her gün aña bir nice şap
Ger hayâline gele şik tutar anı tâb-ı teb
- bâl ü per** Kol ve kanat.
- G138/8 Düşdükte begim 'aşkıña dimişdi baña dil
Pervâne düşe şem 'a aña **bâl ü per** olmaz
- G357/4 Süzilür üstüne şâhîn gibi her-gâh dü-çeşmiñ
Şınup **bâl ü peri** aña rehâ bulmaq gümân oldı
- G374/6 Gönül murğı belâsın buldı pā-bendime hâcet yok
Yağup tâb-ı ruħuñ **bâl ü perin** bî-perr ü bâl oldı
- G23/9 Gel ey pervâne yağma **bâl ü perriñ** şem '-i fânîye
Haķıķı 'aşık iseñ ger bilürsin bu haťadır hep
- G154/4 Kanad aç tîr-i dildâr ile ey dil
Uçar mı murğ dime **bâl ü persiz**
- bâm [1]** Dam, çatı, kubbe, kemer.
- G326/3 Ser-i küyuñ felek **bâmına** beñzer ey melek-rüyum
Dil-i bî-çâreler anda kevâkib gibi seyyâra
- baña [99]** "Ben" birinci tekil şahıs zamiri
- G3/4 Götürü gülşen-i 'âlem benim olurdu bütün
Dide-i nergis ile yârim eger bakşa **baña**
- G61/10 Kes başın kâfir rakîbiñ virmegil aşlâ amân
Nebziyâ var ise 'aqlıñ diñle sözüm **baña** bağ
- G196/16 'Aşk ile bend eylediñse râhibâ zünnâr ipin
Zülf-i ma 'şuķum olupdur **baña** da zünnâr-ı 'aşk
- G240/5 Dâreynde ümîdim **baña** bir kez nazarıñdır
Nîm-i nigehiñ 'âlem-i dünyâya değışmem
- G242/7 Pederîñ havfı ile **baña** nigâh itmezsin
Dilerim dürr-i semînim seni yetîm göreyim
- G277/3 **Baña** ne hâk olursam yine aşlım hâķdir ammâ
Velî sen kân-ı 'aşkda misli yok bir gevher-i ferdsin
- G318/2 Hemân şağ ol bu 'âlemde kime dirseñ vefâ eyle
Cefâ vü cevr iderseñ ger efendi hep **baña** eyle
- G350/2 'Aşk meydânına bir er var ise gelsün şalâ
Ol şehiñ ser-bâziyım **baña** bugündür Kerbelâ
- G360/14 Koma elden ayağı Nebzî hemân
Bezm-i 'âlemde **baña** bu düşdi pay
- G363/6 Gel öldür koma hicr ile saña kânim helâl itdim
Çü sensiz ey gözi cādü **baña** dirlik harâm oldı
- G367/7 Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādüler **baña**
Tîr-i müjgân yağdırırlar üstüme bârân gibi
- G372/1 N'idersin ey kemân-ebürü **baña** bu cevri yitmez mi
Ne dirsın tîr-i âhum püte-i eflâka yitmez mi
- G375/11 El virmedi devlet **baña** gör kaldım ayağda
Vah kim dil-i sevdâ-zede zîr ü zeber oldı
- G376/3 **Baña** âl eyleyüp ol al haddi
Görün aldı beni çeşmi elâsı
- G208/11 **Baña** it her ne dilâ hâtırâ cümle sitemi
Varup ağıyâr-ı bede kendini çift eyleme tek
- G224/7 Havf ider benden karîb olmaz **baña** dime rakîb
Korkarım şerriñden ancak sen gibi hardan degil
- G229/10 Ham-ı ebrûsunı gördüm egildi Kiblede yüzüm
Unutdurdı **baña** ol pür-fiten ezķâr u evrâdım
- G230/11 Kim diye ipsiz **baña** bağılu iken
Gerdenimde ol siyeh perçem benim
- 237/2 Feyz-i Haķdır şan 'at-ı 'aşk içre üstâdım benim
Dâd-ı Mutlakdır **baña** 'aşk-ı Hudâ-dâdım benim
- G68/11 İşigiñde kelb rakîbiñ **baña** cā virmez begim
Bârî şehri terk idüp kılam mekânım gayrı kend
- G65/6 Eyledim kat' -ı ümîd ey hür vaşlıñdan senin
Oldı hicriñde **baña** dâru'l-hazen dâru'l-hulûd
- G78/4 O kalem kaşlu şacı lîka yüzi kağıd-ı âl
Baña âl itmek için yañağımı âl ideyor
- G90/5 Simât-ı bezm-i 'aşkıñda **baña** hicriñ neval oldı
Efendim ni 'met-i vaşlıñla sîr ü mün 'amıñ kimdir
- G239/3 İstemezem **baña** hemân haşr ola luţf u mekremet
Mekremetiñ 'umûm ola mültefitiñ ola 'amîm
- G250/1 **Baña** yâver degil bu ğam deminde yâr u dostânım
Niçündür söylegil ey tütî-i dil şekkeristânım
- G299/5 **Baña** yâd eyleme ğayrı vişâliñ zevķ u şâdisin
Begim ben güşe-i ğamda firâķıñla çü tutdum hû
- N54/2 Nâmdaşımdır benim dil-dâd-ı Leylî lâ-mekân
Nâ-kemâl olmaz **baña** hem-ser meger kim ver
hemân
- G379/6 Leb-i lâ'linden irgürdi şifâ ağıyâr-ı bed-h'vâha
İrişdirmez **baña** zerre kadar dermâni gördüñ mi
- G389/1 Ğamım gitdikçe efzûn olmada bilmem **baña** n'oldı
Bahârim geçdi vâhayfâ gülistanım hâzân oldı
- G401/5 'Acebdir ol perî-peyker niçün olmaz **baña** hem-ser
Gönül ol kâmeti 'ar 'ar şehi-bâlâya meyl itdi
- K4/2 Gel ey nefis aña bu hâli yine müncer olur bu şân
Gözetme ğayrı aħvâli kulağın tut **baña** bir ân
- K6/11 Şimdi ammâ düş olup tevfiķ-i Rabbânî **baña**
Ol fesâd endişeler dür oldı dilden bî-gümân

K26/19	Niçün izhâr-ı ğam idem baña ğam-h'Yâr çü yok Kime derdimi disem dir ki etıbbâ degilim	G7/10	Âl ile sayd eylemişken Nebziyâ murg-ı dili Bir nigâh itmez yine ol gözleri ala baña
K26/3	Niçesi ola müyesser baña bu fazl u kemâl Ahmaqım ğâyet ile elyağ u ahrâ degilim	G8/1	Baña vaşlıñla raķıbe ğam-ı hicriñle cezâ Ne muvâfiķ ne muṭâbiķ ne münâsib ne sezâ
K27/15	Üleşirdim beni baña qosalar n'olaydı Bâĝ-ı 'âlemde benî nev'im ile ben de qozum	G15/1	Yaķmaq içün kendine ey dil sipıhr-i ĝar baña 'Arz ider her günde bir ṭor kısede bir zer baña
K27/5	Baña yok süz sözünde diseler aña ne söz Belî germâbe-i meclis degilim qar u buzum	G15/2	Yaķmaq içün kendine ey dil sipıhr-i ĝar baña 'Arz ider her günde bir ṭor kısede bir zer baña
Kt4/2	Ey göñül çün tâlib-i hücre olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese	G15/4	'Aşk-ı Şîrîn ile ṭatlu idi Ferhâdiñ demi Hüsrevâ hicriñ ĝamiyla acıdır şekker baña
M3/2	Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdır Saña da hem baña da hem-pâdır	G15/6	Bâĝ-ı 'âlemde qađiñ bir serv-i ser-efrâz iken Sâye-endâz olmadıñ ey kâmeti 'ar'ar baña
Mh3/7	İtmedik mekri qomadıñ baña biñ âl eylediñ Râh-ı 'aşkıñda civân u merd iken Zâl eylediñ	G15/8	Genç imiş hüsñüñ o genç üzre ṭılısm imiş meger Kâkülün ey müşk-müyum görüriz ejder baña
Ms1/12	Hudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña sıhḥatler Kazâsın aldıĝım şâhım gerekmez baña sıhḥatler	G15/10	Mîr-i 'aşkıñ dūd-ı âhım Nebziyâ tuĝ u 'âlem Sîne ṭablım dâne-i eşkim durur 'asker baña
Ms1/30	Hudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña sıhḥatler Kazâsın aldıĝım şâhım gerekmez baña sıhḥatler	G17/6	Kamer daĝı irişmez Sühâ Didim baña 'atâ it öpüş
Ms1/24	Hudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña sıhḥatler Kazâsın aldıĝım şâhım gerekmez baña sıhḥatler	G18/6	Kamer mer mer daĝı hı hı irişmez mez sehâ hâ hâ Didim dim dim baña ña ña 'atâ it it öpüş püş püş
Ms1/18	Hudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña sıhḥatler Kazâsın aldıĝım şâhım gerekmez baña sıhḥatler	G23/2	Yine ol nâzeniniñ pişesi cevri ü cefâdır hep Baña nisbet velî âĝyârına mihr ü vefâdır hep
Ms1/6	Hudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña sıhḥatler Kazâsın aldıĝım şâhım gerekmez baña sıhḥatler	Ms1/36	Hudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña sıhḥatler Kazâsın aldıĝım şâhım gerekmez baña sıhḥatler
N31/1	Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün bir dâne gül Bir perî kim bâĝ-ı dehr içindedir bir dâne gül	Ms1/42	Hudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña sıhḥatler Kazâsın aldıĝım şâhım gerekmez baña sıhḥatler
N38/7	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i câdülar baña Tîr-i müjĝân yağdırırlar üstüme bârân gibi	Ms2/6	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tâd
Mu3/1	Niçün çekdiñ ayaĝıñ bezm-i kesretten diseñ baña Çü gördüm devri döndi sâ'ilâ pes ye's el virdi	Ms2/12	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tâd
Mu28/2	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luṭfuñ mükemmel iki pul virgil baña	Ms2/18	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tâd
G7/1	İrs idüp mülk-i cününü Hazret-i Mevlâ baña Hamd ola kıldı müyesser bir saçı leylâ baña	Ms2/24	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tâd
G7/2	İrs idüp mülk-i cününü Hazret-i Mevlâ baña Hamd ola kıldı müyesser bir saçı leylâ baña	Ms2/30	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tâd
G7/4	Gülşenimdir şahñ-ı sinem pür-gül olmuş daĝ ile Dūd-ı âhım sünbülümdür âteşi lâlâ baña	Mü2/5	Kılmaz nazar ol fitne-i 'âlem baña hergiz Eĝĝânıma bakmaz
G7/6	Toĝduĝum dem süt yirine virmiş anam daĝı sem Dâye ğam mâmi elem hem hemm imiş lâlâ baña	N12/3	Eger hicri odına yan tâ-ebed dirseñ ne ĝam baña Ezelden bu yanık baĝrıñ qo yansun yana gelmişdir
G7/8	Geçdiĝiy çün okları sinem delüp eglenmeden Ol kaşı yâ egridir toĝrulmadı hâlâ baña	N20/3	Lâ'ubâlîyim baña ta'n itmesün aḥbâblar İḥtiyârımla degildir izṭrârî olmuşum

N21/1	Bāde-i şāfī lebiñsiz zehr-i kâtildir baña İçmezem bi'llāh ol semm-i helāhildir baña	G187/1	Ger baña ser-māye-i 'aşk ise bu sīnemde dāğ İşlesün қо ey tañbim istemez merhem қомаğ
N21/2	Bāde-i şāfī lebiñsiz zehr-i kâtildir baña İçmezem bi'llāh ol semm-i helāhildir baña	G187/11	Çün baña kâşd itdi lîkin eyledim işin tamām Küşte-i şimşir kıldım başına urdum қомаğ
N21/4	Bezm-i 'aşkıñda raķıbiñ vaşl ile aldı nevā Bāde-i firkatle hicriñ h ^v ānı hāşıldır baña	G155/6	Elim boş olmasun diyü getürdüm cānımı tuhfе Yed-i luftuñdan ey sākī niçün baña tolu gelmez
N30/1	Eglenür bu dil elemle baña yār eksik degil Şāh-ı āmālimde ğamdan berg ü bār eksik degil	G161/8	Bülbülā gülşende gel bīhüde eġān eyleme Bağ baña meydān-ı 'aşkda niçedir tutuş uruş
G92/2	Berğ urup çün bu dil-i pür-süzdan āhım sürer Şu'ledir tārīk-i hicriñde baña rāhım sürer		bānī-i sānī ol- [1] İkinci olarak bina eden olmak.
G98/1	Ayağın başdığı toprak baña tācımдан a'lādır Mey-i la'liñ şehā keyfiyeti şahbādan evladır	Kt10/15	Oldı hāķīkat bānī-i sānī Ol zāt-i ekrem kān-ı şehāvet
G101/5	Bezm-i dil-berde megesce baña görünmez raķīb Göze 'ālem mi görünür anda kim cānān olur		bār [1] Yük, ağırlık veren şey, sıklet.
G105/7	Lebiñ emdir bañā meclisde sākī Şarābiñ derd-i 'aşka em deġildir	G53/9	Çuşşadır bārın refliķiñ kārban-ı kahrđır Sālik-i rāh-ı meşakkatsin dilā göziñi aç
G113/1	Oldur dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar Her demde gözüm yaşı gibi maħv ola anlar		bār çek- [1] Yük çekmek; sıkıntı, eziyet, acı ve elem gibi duyguları yaşamak, manevi sıkıntı çekmek.
G136/7	Yāri dün şordum raķībe görmedim didi baña Bir mu'ānid kelb imiş öldürseñ ikrār eylemez	G380/5	Reh-i 'aşk içre bunca bār çekmişken yine 'uşşāk Ne hāletdir ki h ^v āhiş eylemezler yārdan ğayrı
G140/1	Baña şanma ki ğayrı yār bulunmaz Enīs ü hem-dem ü dildār bulunmaz		bār eyle [1] Sıkıntı etmek, sorun etmek
G138/7	Düşdükde begim 'aşkıña dimişdi baña dil Pervāne düşe şem'a aña bāl ü per olmaz	G263/10	Dehr-i pür-kahra niyāz itmem ölürsem Nebziyā Dūd-ı himmetdir çü gerdün minnetin bār eylemem
G143/1	Sen baña vü ben saña nāz ü niyāz Düşdi fi'l-vāķi' münāsib söz ü sāz		bārān [4] Yağmur. Āşğın gözyaşı.
G147/8	Pādişāhından cüdā kıldı görüñ ben bendeyi İtdiġin dehrin baña kardaşa kardaş eylemez	G64/5	Ġamım ebr oldı eşkim oldı bārān rüz-ı hicriñde Dem-ā-dem berğ urur bu āh-ı dil-süzum hūrüşum ra'd
G170/8	Ġam yimem cānā ġam-ı 'aşka çü hişşe bu imiş Baña da rüz-ı ezel taķsīm olunduķda hişaş	G101/4	Gördüğümce ol hilāl-ebürüyi ġiryān oldıġım Kim budur aşı görünse māh-ı nev bārān olur
G171/2	Budur rüz-ı ezel rüzīsi bi'n-nas Saña 'izzet mezellet baña muhtaş	G132/7	Kaşın māhım şihāb āhım ġamın ebr eşkim uş bārān Melek çehreñ felek kaķuñ taķuñ şemse müşebbehdir
G171/18	Hemān bir nebzeyim deryā-yı 'aşka Anıñçün oldı Nebzī baña maħlaş	G367/8	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādūlar baña Tīr-i müjġān yağdıñrlar üstüme bārān gibi
G172/6	Beni bu hāl-i perişān ile görse şanemā Acıyup merħamet eyler baña her 'ām ile hāş		bārān gibi yağdır- [1] Bir iş veya eylemin çokluġunu veya sıklıġını vurgulamak için kullanılan bir deyim.
G191/5	Hoş muşāhibdi baña hicriñ deminde dūd-ı āh Āh kim ol daķı тұрмаз bir nefes yanımда жоқ	N38/8	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādūlar baña Tīr-i müjġān yağdıñrlar üstüme bārān gibi
G194/11	İftihār eyleme ey h ^v āce baña şanma beni Dişi dürr aġzı şādef tudaġı mercānım жоқ		bārān-ı eşk [1] Gözyaşı yağmuru.
G184/5	Baña rām olmaz göñül ārām u rāhat idemem Cism-i zārımdan olup şabr u karārım kal' u kam'	G322/13	Nebziyā bārān-ı eşkiñ lü'lü'-i şehvār olur Ol şādef-fem dişleri dūr-dāneyi gördüm yine

	bārānveş [1] Yağmur gibi.	G68/12	İşiginde kelb rakîbîn baña cā virmez begim Bārī şehri terk idüp kılam mekânım gayrı kend
G355/5	Çarh-ı keş-ı rev yağdırup bārānveş tîr-i cefâ Sîne-i bî-kîneyi ol tîre kalkan eyledi	G75/6	Ğamze-i ser-tîziñ ile sînemi çün yârelediñ Bārī bu zaħm ile çoma başın için eyle nazâr
	bāreka'llāh [1] Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun anlamında bir söz.	G142/2	Va 'de-i vaşl eyleyüp gitti yine cānānımız Ey ecel gel bārī katlan tā gelince cānımız
Kt19/26	On iki gic'olunca şehir-i Şa'bān Züleyhā geldi Hākdān bāreka'llāh	G143/10	Hāk-i rāhñ tuhfesin bād-ı şabā Bārī Nebzîye getürsün çoğ u az
	bār-ı aşk-ı yār [2] Sevgilinin aşk yükü.	G150/2	Geşt idersin ey gönül deşt-i cihānda kârsız Bārī bir hūba kıl ol olma meded dildârsız
G188/1	Taħammül eylemezken bār-ı aşk-ı yāri ey dil Kāf Çekersin baş u cān ile boyun virüp hezār inşāf	G152/3	Oluñ bir tāzeniñ 'aşkında bārī Olur mı hāne-i dil zīb ü fersiz
G355/8	Şükri-i bî-ħadd olsun ol Mennān-ı Zü'l-ihsāna kim Bār-ı aşk-ı yāri bu bî-zūra āsān eyledi	G172/4	Niçe bir hābs idesin sicn-i zeķanda bu dili Çıkarup bārī siyāsetle anı zülfüne aş
	bār-ı firāk [1] Ayrılık yükü; ayrılık sıkıntısı.	G174/8	Gülşen-i dehri figāmñ tutdı bülbülveş seniñ Bārī hālñ eylegil ol ğonca-ı hāndāna 'arz
G227/9	Çekerim bār-ı firākñ niçe üsbü' u sinñ Egilüp kadd-i dü-tāyım şanasın oldu hilāl	G258/6	Kāmetiñ bāğ-ı belā içre biten şāh-ı fiten Varaķı cevri ü cefā nür durur bārī sitem
	bār-ı ğam-ı a'dā [1] Düşmanın gam yükü.	G275/6	Dil-i bīmār 'aşkñla düşüp şāhib-firāş oldu Gelüp bālñi üzre ey tabībim bārī şor bālın
K27/11	N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a'dāya Çü hāmül olmada aħbāb elemin bārī özüm	G350/14	'Aşka bürhān ister imiş zāhid-i ğod-bīni gör Söyleñüz rāh-ı mecāza bārī ğirsün evvelā
	bār-ı ğam [1] Gam, keder yükü; eziyet, sıkıntı yükü.	K23/17	Olaydı ya vişāli bārī her dem Kimesne olmayup hicriyle şākī
Mü4/3	Bār-ı ğamñla velī kāmēti nūnum Serv-i dil-ārā	K27/12	N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a'dāya Çü hāmül olmada aħbāb elemin bārī özüm
	Bār-ı Hudā [5] Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratıp varlığa çıkararak Allah.	K27/26	Ne revādır ki birāder kızasın rāhıma çāh Sañadır ol yine kız bārī büyüğe omuzum
Tr2/77	Zevkiñi Bār-ı Hudā her bār kat kat eylesün Ümmet-i Aħmedle cümle cem' idüp yevmü'l- mezid	K32/20	Gelün ey dertlüler ey fırka-ı mecrühü'l-bāl Bulalım bārī şikāyet idecek bir vālī
K2/20	Zāriyāt u Mürselāt u Nāzi'āt u 'Ādiyāt Kıldı inzāl hep saña bu cümleyi Bār-ı Hudā	Mş2/50	Pes ol efkārı koyup istediğim ola dime Didiğñ olmayıcak bārī yūri ğuşsa yime
K11/15	Dükeli muntazır it lutfiña ey Bār-ı Hudā Şeh-i Maħmūda olan düşmeni zîr ü zeber it	Mş2/10	Bu imiş kısmet-i taķdîr-i Hudā n'idelim āh Ħatm ide soñ nefes imān ile bārī Allāh
K9/11	Dileriz Bār-ı Hudādan dā'imā Cündi mañşūr düşmeni ola tebāh	N26/3	Mālımız yok elde bārī cāh ile faħr idevüz N'idelim böyle berkidmiş bu Ħişārı berkiden
Tr1/43	işterim Bār-ı Hudādan bir murāda yitmesün behremend olmasun aşlā oñmasun hem bitmesün	N36/4	Ķalbime hiç gelmedi Ħalk olalı bir dem sürür Çarh-ı ğaddārñ yedinde bārī ber-bād olmadım
	bār-ı yāri [1] Yarın yükü	N41/2	Ğam-ı la'liñle kesildi elim irmez ayağā Varayım meykedeye bārī tayanup tayağā
G145/2	Ğam-ı 'aşk-ı dil-ārā bu dil ü cāna kesel virmez Vücūdum bār-ı yāri Ħaml idüp aşlāca bel virmez		bārīd [1] Soğuk. Hoş olmayan, sevimsiz, insanın üzerinde soğuk bir etki bırakan, nahoş.
	bārī [20] Hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyleyse.		

- G151/6 Āteşiz bir demde yağmakta cihāni āh ile
Bāridiz zāhirde gerçi kim sözi buzlardanız

bār [1] Yük. || Keder, ızdırıp.
- G321/8 Bu tarîk içre yüküñ kaşr idegör zād-ı ğama
Seferiñ ğāyet uzak **bārîñi** sen terk eyle

baş- [6]
1. Basmak (ayak basmak).
- G98/1 Ayağñ **başdıĝı** toprak baña tācımdan a'lādır
Mey-i la'liñ şehā keyfiyeti şahbādan evlādır

2. Tutma.
- G171/16 N'ola Manşūr-ı dil dirse Ene'l-Hāk
Boyuñca **baş** berāber zülfüñe aş

3. Yaralamak.
- G123/2 'Ulüv-i āh ile dīdemde olan reş **başılır**
Nem-i eşk ile nite dildeki āteş başılır
- G185/1 Hāsret-i hāl-i ruhuñla sīneme **başıldı** dāĝ
Tāb-ı hūsnūñ yaqdı hem göñlümde bir rüşen çerāĝ

4. Ateş basmak.
- G123/2 'Ulüv-i āh ile dīdemde olan reş başılır
Nem-i eşk ile nite dildeki āteş **başılır**

5. Baskın yapmak, yakalamak.
- G64/8 Bu bendeñ rezm-i 'aşkda kimseden alu olur şanma
Raķīb-i baħtek ü mel'ūmi **başdım** hem-çü 'Amr-ı
Sa'd

bā-şad [1] Mutlulukla.
- K36/24 Niçe eyyāmla sinīn oturup ferr ü kuvvetle
İde **bā-şad** şafā mīrāne begligler o mīr-zāda

bā-şafā [1] Gönül huzuruyla, şenliĝiyle,
mutlulukla.
- K13/37 Ber-ķarār olup serīr-i saltanatda **bā-şafā**
Zevk ide anca diye ķalmıř mıdır ya ķalmamıř

başar [1]
1. Örtmek, bürümek, kaplamak.
- G86/5 **Başarsa** zülfüni haħtı n'ola 'aceb dañla
O mārdir ki görünmez bu mūrdir ki ürer

2. Görme, görme yetisi.
- G184/4 Ža'f-ı dil oldı muzā'af gitdi a'zādan kuvā
Ķalmadı hıss-i **başar** hem lems ü şetm ü zevk u
sem'

başbayaĝa [1] Ciddi ciddi
- N41/4 Düşürüp 'aşk beyābānıma Mecnūn itdiñ
Şaçı leylā beni bir ādem iken **başbayaĝa**

başdur- [1] Üstünlüğünü göstermek. || Geride
bırakmak, aşmak.
- N44/4 Ğam-ı 'aşk-ile fiĝān itmekle
Başdurupdur bu dil āheng-i neyi

bā-sezā [1] Uygunlukla, uygun olarak.
- G318/9/6 O kelbi ni'met-i vaşl ile toķ it aç olayım ben
Zamāne muķteżāsınca cezā-yı **bā-sezā** eyle

başıl- [1] İşlenmek; halı deseni işlenmesi.
- G123/10 Akıcaķ dīde-i Nebzī karışık eşk ile dem
Heme-cā atlas-ı surhī vü mūnaķķaş **başılır**

başıl- [5]
1. Yaĝmurun yaĝmaya başlaması.
- G123/1 'Ulüv-i āh ile dīdemde olan reş **başılır**
Nem-i eşk ile nite dildeki āteş başılır

2. yükselmek.
- G123/1 'Ulüv-i āh ile dīdemde olan reş başılır
Nem-i eşk ile nite dildeki āteş **başılır**

3. Mühür basılmak.
- G123/5 Dil-i sengīniñe **başıl**sa n'ola mühr-i vedād
Be ne mařnū' u ne maħbū' u ne dil-ķeş başılır

4. Uygunsuz durumda yakalanmak.
- G123/4 Bura hūsnıyle eĝer pençe-i mihri ne 'aceb
Ola mı bezm-i melāħatde o mehveş **başılır**
- G123/6 Dil-i sengīniñe başılsa n'ola mühr-i vedād
Be ne mařnū' u ne maħbū' u ne dil-ķeş **başılır**
- G123/8 Çıķa ger haħt-ı hūmāyūn şehā Rūm iline
Fiten-i zülf-i perīřān u müşevveş **başılır**

5. Yenilmek, kaybetmek.
- G86/8 Bu rāh-ı pūr-haħar içre belā mı eksik olur
Başılsa ger biri biñden toķuzı daħı dürer

başiret [1] Hakikati kalbiyle hissedip anlama. ||
Kalp gözü ile bakma.

- Kt3/35 **Basiretle** nazar eylerseler ger hadd-i zâtında
Görürler halk-ı 'âlem anları fi'r-rütbeti'l-'ulyâ
- ba's ol-** [1] Dirilmek, canlanmak, yaratılmak.
- Kt18/21 Yine **ba's oldı** süy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile
Meseldir bu kim olur ağıdı mecrāya cārī mā
- baş** [41]
1. Baş, kafa. ser.
- G38/15 Gönülde gözde **başda** od şu toprak
Budur ehl-i hevāyāna 'alāmet
- G128/7 Yüzüm türāba döşenmiş **başım**da yeller eser
Gözüm şular akıdup hem gönülde nār yanar
- G54/1 Hāk-i pāyīndir şehā **başım**da tāk
Mīhr-i rüyūñ hāne-i dilde sirāc
- G187/12 Çün baña kāşd itdi līkin eyledim işin tamām
Küşte-i şimşir kıldım **başına** urdum çomağ
- Mu15/2 Sü'al itdikde isminden cevāb itdi çatup kaşın
Didi bezimimde ayağ eylegil yeddinciniñ **başın**
- Mu23/1 Ayakdan **baş**a elde bir güli taqdim zarāfetle
Berāhīn ile isbāt eyledim nāmın nezāketle
- G41/10 Āsitānında rakībi kōma üre it gibi
Nebziyā vırme amānı ur anıñ **başına** laht
- G44/7 **Başım**da hemān kaldı ki ot bitmedi yoħsa
İrişdi felekden aña biñ güne felāket
- G336/12 Olup abdālī anuñ niçeleri eyleyüp āh
Başına bōrki külāh kisveyi şāl eylemede
- G352/4 Olupdur tūñi-i güyā giyüp ol cāme-i sebzi
Daħı hem hoşça yaqışmış **başında** ol yeşil vālā
- M2/18 Sañadır nūkte-i Nebzī-i 'āşık
Di bilürseñ **başına** bir şarık
- G270/12 Hasūduñ ger eser itmezse kalb-i āhenīnine
Bu nazm-ı serd ü berdim **başına** rüyūñ çomağ
olsun
- G131/5 **Başında** perçemiñ tūğ-ı hūmādır
İki zūlfūñ 'alemdir māh-peyker
- G171/7 Çün el virdi melāhat tāci **baş**a
Serīr-i hūsne pes buyur ayak baş
- G182/13 Zūlfı çevgāmıñ rehinde **başını** tōb eylediñ
Nebziyā cāndan ümīdin kes daħı serden tāmā'
- G252/5 Ayakda kundura **başında** kalpak
Beline bağlamış zūnnārı gördüm
- G208/2 Seni görür ise bu cāme-i sebzinde melek
A güneş yüzli güzel tar ola **başına** felek
- G217/6 Şehā bir nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me'mūlin
O zībā kākūlünden vir şoħunsun **başına** bir tel
- Tc1/36 Geldi bir gün yādıma düşdi hayāl-i la'l-i yār
Başına vü gözime dünyāyı kıldı teng ü tar
- G260/8 Abdālīn olup şevk-ile bu tekye-i 'aşkda
Gör **başda** külāhım daħı egnimdeki şalım
- N2/4 Giyüben tāk u kabā ile gurūr itme şaħın kim
Niçe ten oldı bürehne qodı **başdan** niçe ser tāk
2. Kişinin kendisi.
- Tc1/61 Mansīb ehli **başına** munşab olur zehr-i siyāh
Pāye-i 'izzet ser-ā tā-pā yem-i cürm ü günāh
- Tr1/27 Tā elinden kırtulunca **başına** oldı kayu
Her gece şikletmege giderdi tırmaz gürleyü
- Tr2/54 Yüz yire sürüp döginür taş ile ırmağlar
Gözlerim āb-rüy-ı dem hāk oldı **başım** ber-hevā
- Ms4/9 **Başına** bi'llāh üşürdüñ şimdi zenbūr-ı belā
Olduğum zīrā ki bildiñ derd-i 'aşka mübtelā
- Tc1/17 **Başına** toprak bulardan vedd iderseñ arzū
Cāniña āteş ururlar isteseñ bir kaħre şu
- Mh2/17 **Başımı** uğratmışım rengin 'aceb gavğalara
Va'de-i vaşl eyleyüp şaldı beni ferdālara
- G210/6 Va'de-i vaşl eyleyüp şaldıñ diyār-ı fırkate
Eylediñ bu giñ cihānı **başına** hicriñle teng
- G212/7 Bilmezem Baħr-i muħtēden mi çıkar **baş**ı anuñ
Dem-be-dem akar kesilmez çeşm-i nemnākiñ senin
- G126/6 Dilā sen de bulursun rāh-ı 'aşk içre tesellānı
Görürsün āsitān-ı yārda **başın** iderseñ şabr
- G236/2 Yok durur gerdün-ı dūndan zerrece ümniyyetim
Tek esen olsun **başım** olsun hemān emniyyetim
- G75/6 Ğamze-i ser-tizīñ ile sīnemi çün yārelediñ
Bārī bu zaħm ile kōma **başın** için eyle nazar
3. Düşünce.
- G375/10 Olur mı 'aceb ol dem irem şaff-ı ni'āle
Başımda dem-ā-dem bu hevālar eser oldı
- G65/12 Āsumān zann itme ey māh derd ile itdikçe āh
Kubbe-i minā düzildi **başımıñ** üstünde dūd
- Mü3/7 Kim **başda** havā elde türāb āteş ü hem āb
Gönlünde gözünde

4. Yönetim.
- G20/3 Var imiş devlet **başında** zülfine bend oldu dil
Düşdi pes üstüne ušta sāye-i perr-i hümā
- G168/10 Kākülūñ pā-māl-i hüsn olup yatur anuñ dañı
Nebzī-i bī-çāreves **başında** devlet yog imiş
- 244/10 İrem bir gün ayağın tozına ben
Başında var ise devlet külāhım **baş**
5. Baş, bir şeyin yakını veya çevresi.
- G253/4 Āsitān-ı dil-berimde hāk olup kaldım velī
Ne il ü ocağ **başında** ya ne ki yabandayım
6. Yara.
- G372/10 Meseldir gerçi dirler Nebziyā bir bitmez iş olmaz
İşim yetdi bu efkār ile bağrım **başı** bitmez mi
- Tc2/14 Çeşmimden akar gerçi tolu gibi bu yaşlar
Maḥv oldu kamu bitmedi bağrımdaki **başlar**
7. Baş, bir topluluğu yöneten kimse, lider, önder.
- G166/8 İtler ile hem-sifāl ü hem ayakdaş olmağa
Kanı bir baht-ı güşādekanı bir devletlü **baş**
- G170/10 Nebzī-i şeydā kuluñ soldı şarardı hicr ile
Sebzār it sīne-i bī-kīnesin çeşmine **baş**
8. Başlangıç, ilk.
- G76/3 Niçe vara dime bu 'aşk ile **baş** işimiz kim
Dil-i şeydā men-i rüsvā gibi şanma uşanıkdır
- baş açuk [1]** Başı açık olmak, başı açık bir şekilde.
|| Korkusuz, pervasız.
- Mr3/14 Dermend olmuş Hüseyiñ derdine olmaz devā
Baş açuk bir 'aşık-ı dīvānesi olsa revā
- baş eg- [1]** Eğilmek. || Emri altına girmek.
- G221/8 Leb-i la'līniniñ işitdi vaşfin
Sürāhī **baş egüp** didi ki kulşul
- baş eyle- [1]** Yüreğini yaralamak.
- G147/6 Her biri demrenlü oğdur ta'n u tešnī'-i rakīb
Şanma toğundukça kanlu bağrımı **baş eylemez**
- baş қо- [1]** Bir kimse veya değer uğruna ölümü
göze almak, canını feda etmek.
- K1/52 Tā cenāh ile dilerseñ bulasın fevz ü necāh
Baş қо ol bāb-ı şeh-i 'ālī-cenāba ibtidā
- baş oyna- [1]** Canını tehlikeye atan hareketlerde
bulunmak.
- G142/10 Rāh-ı 'aşka kim giderse resm-i 'aşkı bilsün ol
Cān virüp **baş oynamağdır** yolımız erkānımız
- baş u cān [1]** Baş ve can. || Kişi, kimse, insan.
- G188/2 Taḥammül eylemezken bār-ı 'aşk-ı yāri ey dil
Kāf Çekersin **baş u cān** ile boyun virüp hezār inşāf
- başa çık- [1]** Güçlükler çıkararak biriyle olan işini,
kendi istediği yolda sonuçlandırabilmek. || Bir şeye gücü
yetmek.
- G384/13 Ğazel dimekte Nebzī **başa çıktı** lā-kelām oldu
Söz atar şive-i şī'riyle gör ḤVācüya söz var mı
- başdan aş- [1]** Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla
gelmek.
- Ms3/9 Firākīñ **başdan aşupdur** gamıñla imtilāyım ben
Bu derd ü miñnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben
- başdan başa [1]** Baştan başa.
- K11/7 Tolu **başdan başa** illā gül-i ra'nālar ile
Cūs idüp bülbülveş nāle-i şām u şeh er it
- başdan şav- [1]** İstenilmeyen şeyi bir bahaneyle
yanından uzaklaştırmak.
- G297/8 Dilerseñ 'aşkdār olmağ şakin kim pend-gīr olma
Cünün āsarıdır bi'llāh 'aql u fikri **başdan şav**
- başı açuk [2]** Başı örtü veya şapka ile örtülmemiş.
|| Kimseden saklanacak bir durumu olmayan, yüz kızartıcı
fiilleri işlememiş olan ve geçmişi temiz olan.
- G251/7 Bezm-i 'aşkıñda bugün **başı açuk** mestāneyim
Bülbülem bir eldedir bir eldedir cāmım benim
- G193/2 Gel reh-i 'aşka idüp teşmīr-i sāk
Gir yola **başı açuk** yalın ayak
- G275/10 'Aceb şūrīde-hāl olmuş durur Nebzī ḥayālīñle
Yürür 'aşkıñla çıplak **başı açuk** ayağı yalın
- başı kaba [1]** Başı kabak, başı kazınmış.
- G5/10 Gir tarīk-ı 'aşka pūyān ol yūri
Nebziyā yalın ayak **başı kaba**
- başı şalluşı [1]** Baş sallamak karşısındakinin her
sözünü uygun bulur görünmek. 'Evet' veya onay anlamına
gelen olumlu bir hareket. Bazen 'Hayır' anlamına gelen kafayı
yana sallama.
- Tr1/21 Uş dili filiñ **başı şalluşı** tapdır şaña tab
Pes bu vech ile seni ya Mışr pāklar ya Ḥalep
- başım fedā [1]** Başını feda etmek.
- G202/15 Yoluña **başım fedā** kurbāñıñam biñ cān ile
Dimesünler şakinup 'ālemd e Ḥātem Tāy yok

- kalmak. **başa gel-** [1] Kötü bir durumla karşı karşıya
- G350/3 'Aşk rāhında ne **gelse başıma** itdim kabūl
Ger mezzellet ger mezemmet ger meşakkat ger belā
- başına tar ol-** [1] Çok sıkılmak, büyük bir
çaresizlik içinde kalmak.
- G230/6 İstesem ğayr-ı sıfāl-i kelb-i yār
Başına tar ola cām-ı Cem benim
- başına taş ur-** [1] Başına taş vurmak. || Değersiz
görmek, aşağılamak.
- G298/3 Atalık me'mūl iderken **başına taş urdı** gör
Tevbeler inanmayam ğardaşıma şimden-gerü
- baş tacı** [1] Çok kıymet verilen, çok sevilen (kimse
veya şey).
- G375/7 **Tācım** gibi **başımda** ğorum anı ki zīrā
Pā-māl-i rehi olmağ ile mu'teber oldı
- baş tacı ol-** [1] Herkesin sevgi ve saygı gösterdiği
kimse olmak.
- G373/8 İrişdirsem sıfāl-i kelbiñe el
Bu ğutsuz **başımıñ** olurdu **tācı**
- başı alup git-** [1] İzin almadan ve gideceği yeri
bildirmeden gitmek, savuşmak.
- G365/7 **Gidelim** başka ile **başımız alup** a gönül
Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer güzeli
- başın kes-** [2] Baş koparmak, kafa kesmek,
öldürmek.
- G61/9 **Kes başın** kāfir rağibiñ virmegil ašlā amān
Nebziyā var ise 'ağlıñ diñle sözüm baña bağ
- K6/13 Ceng iderken müy-ı rüyumla **kesüp başın** kamu
Dest-i berberde mübārız gibi ol tiğ-i berān
- başın ğo-** [1] Başını koymak; başı ile temas etmek.
- Mu1/1 Ayağına **başın ğo** la'lin ey dil merhem-i dāğ it
Ħalāş eyle ğamından cāniñı yūri işiñ sağ it
- G39/1 Ayağına **başın ğo** la'lin ey dil merhem-i dāğ it
Ħalāş eyle ğamından cāniñı yūri işiñ sağ it
- başına āzāde** [1] Kendi başına buyruk. || Serbest.
- G29/5 **Başına āzāde** pervāz ider iken şevğ ile
Gülşen-i 'ālemde sen gül-ĥadde oldı 'andelīb
- başına buyruk** [1] Kimseden izin almaksızın
dilediğini yapan.
- G264/9 Şanur mısın gürūh-ı 'āşıkāni **başına buyruk**
Beni ğat ğat bende çekdi gör ol perçem-i pür-ĥam
- başına cem' eyle-** Başına toplamak, birçok
kimsenin etrafında birikmesine sebep olmak, etrafına insan
toplamak.
- G394/6 Kimi bir ğüşede maĥbūb ile şoĥbet ider tenhā
Kimi zevğim kimi cem' eyleyüp başına yārāni
- başına geçür-** [1] Başına giydirmek.
- K32/34 Koma yanında ğala itdiği ğağkıñdan gel
Bu durur lāyığı **başına geçür** miğyālī
- başa gel-** [1] Başına isabet etmek. || Kötü bir
durumla karşı karşıya kalmak.
- G354/10 Çeşm-i fettānından ey Nebzī yūri üşenme kim
Uş belā-yı ğamzesi **başına geldi** n'eyledi
- başına sultān ol-** [1] Kendi başına sultan olmak ||
Kimseden izin almadan dilediğini yapmak.
- Mş2/2 Çü ezel rūĥa 'adem ülkesi evtān oldı
Ne ĥoş idi ki o dem **başına sultān oldı**
- başına teng ol-** [1] Başına dar gelmek, başına
sıkıntı olmak, başına dert olmak.
- G61/6 'İydeĥde gördi hem-sersin benimle serverā
Başına teng oldı anuñ anda ol cāy-ı ferāĥ
- başına üş-** [1] Bir şeyin veya bir kimsenin yanına
toplanmak.
- G59/9 Ğam-ı dünyā-yı denī **başına üşmüş** Nebzī
Şanurum ol zen-i mekkāre olupsin menĳūĥ
- başını yar-** [1] Başına zarar vermek, kafasını
kırmak.
- G310/4 Gülpü açıldığı ĥār ile gülşende görüp
Ġoncanıñ bād-ı şabā **başını yarmış** taş-ile
- başka** [5] Farklı, diğeri. || Görevinin dışında.
- G13/15 Ehl-i 'aşğa **başka** bir 'ālem durur
Terk ider 'aşğıña düşen mā-sivā
- G22/3 Rağibe bi'l-'alen luĥf u 'atālar itmeden **başka**
Olan der-ĥāne ikrām-ı nihāni kim çeker cānā
- G167/20 Bilmeyenler bilmese ĥālāt-ı 'aşğı tañ degil
'Aşğ **başka** ĥāl imiş 'aşğığlığ özge kār imiş
- G365/7 Gidelim **başka** ile başımız alup a gönül
Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer güzeli
- Ms3/3 Dem-ā-dem cevri ğaĥrıñdan gönülde **başka** ĥālet var
Teninde tāb-ı şıĥĥat yoğ ne dilde daĥı rāĥat var

- başka bir 'âlem [1]** Mevcut olandan farklı bir durum.
- G369/2 Sâkiyâ şun görinen destînde cām-ı Cem gibi Dil-rübâlarla mey içmek **başka bir 'âlem** gibi
- başkı [1]** Hak ve özgürlükleri kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu.
- G296/4 Degirmen gibi her ne dâne gelse öğidür ağzın Diliniñ **başkısı** yokdur 'aceb farfara söylersin
- başla- [2]** Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürü etmek.
- G335/6 'Andelîb-i zârveş nâlendeyim **Başladım** feryâd u zâra âh vâh
- N28/4 Hüb-rûlarla müzeyyen her taraf güller gibi **Başlasun** üftâdeler pes zâra bülbüller gibi
- başlu başına [1]** Kendisi olarak, kendi başına, öteki şeylerden ayrı olarak, tek başına.
- G363/2 Dil-i zârım düşüp 'aşkıña cânâ telh-kâm oldu Gezerken şâhveş **başlu başına** bir gûlâm oldu
- bağ [1]**Kaz şeklinde kap, sürâhi.
- G177/8 Cilve kıldıqça o gül-fem gûlsitânda şanuram Şalınur çıkmış şudan gûyâ ki murg-âbî vü **bağ**
- bat – [1]** Gömülmek, sıvı bir şeyin içine girmek.
- K27/7 Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek **batdım** ise Dem-i ihlâş ile hem-dem hele şıdk ile düzüm
- bâtl [3]** Boş, esassız, çürük, temelsiz şey. || Doğru ve sahih olmayan, gerçekle ilgisi bulunmayan şey.
- G382/4 Ümîd-i mihr ile her mâh-rüya Temeyyül **bâtl** ümniyyet degil mi
- K2/8 Zümre-i Şâffât Ahzâb içre qalmaz ol kişi Kim ide Furkân ile ol hâkkı **bâtl**dan cüdâ
- Kt3/11 Çü tefrîk eyledi hâk ile **bâtl** beynini ol şâh Anuñçün didiler Fârûk laqab aña ulû'î-ârâ
- bâtl ol- [1]** Doğru ve sahih olmamak, gerçekle ilgisi bulunmamak.
- K33/8 Be ne mekrûh u ne müfsid ne menend muhtal imiş Bu cihân içre bir anuñ gibi **bâtl olmaz**
- bağtâl [1]** En ve boyca alışılmış olandan büyük. || İşe yaramaz, kullanılmaz.
- K32/14 Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne Ne belâdır ki tebelleş ide bir **bağtâl**
- bâ-vüs ' u kudret [1]** Güç kuvvet ve iktidar.
- K1/13 Eyledim **bâ-vüs ' u kudret** taşıye teslim ile İtdim andan bi't-teba' âl ü şâhâbe ibtidâ
- bây [1]** Zengin, ulu, soylu kimse.
- G151/8 Ütmişiz ütölmüşüz ağıyâra bî-bâkiz yine İşbu dâr-ı lu' bda **bâyız** çozi yüzlerdeniz
- bayağiveş [1]** Basit gibi, adi vaziyette.
- G161/14 Hâlet-i 'aşk ile ser-gerdân u hayrânsım yine Nebziyâ sende **bayağiveş** degil gidiş tırış
- bayır [1]** Sürülmemiş, açılmamış, sert, katı, ham toprak.
- G96/9 Ne 'aceb saçma **bayır** söyledin ey Nebzî yine Karışık ışık aş oldu kavâfî vü fiğar
- bayram [2]** Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler. || Sevgiliye kavuşma günü.
- Mu10/1 Gözün aç sâye-i bîde otur it **bayramı** İki vech ile nezâketle çıkar bir nâmı
- G342/6 Dilim ümmîd-i vaşlıñla niçe dem rûzedâr oldu O kutlu güne irerse irer gûyâ ki **bayrama**
- bayram günü [1]** Bayrama rastlayan, bayramın kutlandığı gün. || Sevinç yaşanan gün.
- K22/15 Ne hoşdur zeyn olursa bezm-i mey **bayram günü** zâhid Hüşüşâ ol civân-ı sîm-sâ'id olsa pingân-rân
- bâz eyle- [2]** Açmak, kanat açmak. || Avlanmak üzere kanat açmak.
- Tr1/6 şanmañız cidd eyleyüp ol pušta a'zâr eyledim Bu hüşüşda hezl idüp gönüm ile **bâz eyledim**
- K15/24 Nebziyâ târîhin i'lâm itmege Ancalar **bâz eylemişlerken** lebi
- bâzâr [3]** Pazar, piyasa, alışveriş.
- G54/12 'Aşk sükunda ferağ bulmuş kesâd Gam elem **bâzâridur** ammâ revâc
- G255/10 Nebziyâ cânım virtüp aldım gam-ı cânânı ben Hâmdü li'llâh aşşiludur işbu **bâzârım** benim
- K28/16 Lâle vü sünbülle gerçi germ idi sük-ı çemen 'Arz-ı hüşin itdi kesâda vardı bu **bâzâr** gül
- bâzâr-ı 'aşka [1]** Aşk pazarı.
- G220/8 Dilerseñ h'âcegân-ı dehre gâlib idesin nefsi Beyâ **bâzâr-ı 'aşka** cân-ı mâ şalınma bî-hâşıl
- bâzâr-ı cihan [1]** Dünya pazarı || Dünya.

Tr2/57	Aldanma bu bāzār-ı cihānda şaķın ey dil Çok kimse olupdur belī bu sūķda maġbūn	be hey [1] Hey, be hey; genellikle hiddet, öfke, azarlama ifade eden bir seslenme ifadesi.
	bāzār-ı fenā [1] Yokluk çarşısı. Dünya geçici.	
G248/7	Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olmam hīç Metā'-ı 'aşķı aldım daķı her kālādan el çekdim	N37/2 Perī-rüyum niçün insān ile sen ülfet itmezsin Be hey her-cāyī meşreb 'āşķāna ķurbet itmezsin
	bāzār-ı hicrān [1] Ayrılık pazar, ayrılık alemi.	bebr [1] Hindistan ve Afrika'da yaşayan, kaplana benzer, üstü benekli, derisi pek makbul tutulan, çok yırtıcı memeli hayvan. Yırtıcı, kuvvetli, çok vahşī.
G284/5	Begim kaht-ı vişāl itme şalup bāzār-ı hicrāna Ne var kālā-yı vaşlıñ 'āşķāna rāygān olsun	G126/2 Yüzün mihrine ey meh ol siyeh kakül olupdur ebr Verāsından velī 'uşşāk olurlar müfteris için bebr
	bāzī [1] Şahin, doġan (kuş türü)	Beç [1] Viyana
K1/36	Sīm ü zer ķadrin bilür var ise ger zer-ger bilür Düşse bāzī hārise döner ġurāba ibtidā	Kt18/19 Berāy-ı maşlahat 'avd eylemişdi Beç diyārına Ki dār-ı devlet-i Çāsārdır ol belde-i Vecdā
	ba'zı [2] "Birtakımı, kimi, kimisi" anlamlarında belgisiz zamir	bed [4] Fena, kötü, çirkin.
G57/6	Çeşme-i hayvān dimiş o la'l-i cān-baħşa kimi 'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zı budur ķavl-i eşaķ	G56/1 Sen şabūh iç vaşl olup aġyār bedle her şabāh Ben şeb-i hicriñde lāyık mı içem rāh-ı revāh
M2/4	Ba'zı tūfī renk ser-āmed olur Zāġveş ba'zısı hem esved olur	G204/3 Yine bed yüzden irişür hāle ü rāhne aña Uyudurup dā'ire-i 'aysıñı pergār olsañ
	ba'zı [1] "Birtakım, kimi, kimi" anlamlarında belgisiz sıfat.	G279/8 Hey di hūnī ġamzeñe ķan ide ķānūn itmeye Tā-Ķıyāmet yād olurmuş nīk ü ger bed ad inden
M2/3	Ba'zı tūfī renk ser-āmed olur Zāġveş ba'zısı hem esved olur	G280/13 Ķabūl it nīk ü bed her neyse Nebzī Ķapuñda ķul ola ey şāh-ı hūbān
	be [9] "Bre, ey, behey, yā hu" gibi bir ünlem.	bed-aşl [1] Kötü huylu, adī, asaletsiz.
G23/6	Eger dil-ber sevip nūş eylemezseñ bāde-i şāfī Be şūfī itdiġiñ zūhd ü verā' bilgil hebādır hep	K33/2 Ĥar-ı lā-yefhemüdüñ hāda olur mı temyīz Daķı bed-aşl u fūrū-māye de 'āķil olmaz
G38/5	Be şūfī ķalbiñi şāf it kederden Mūkedder ķalbe olur mı ri 'āyet	bedel tūt- [1] Denk tutmak.
G123/6	Dil-i sengiñiñe başılsa n'ola mühr-i vedād Be ne maşnū' u ne maţbū' u ne dil-keş başılır	G134/13 Ģam-ı hicri ġam-ı dünyaya bedel tūt Nebzī Dime kim aña mu 'ādil daķı ķayġu bilürüz
G180/4	Ĥayāl-i la'l-i nābīñ haşretiyle ķan içer her dem Be sāķī bezm-i hicriñde dil eyler cām-ı Cemden haz	bedel vir- [1] Karşılık vermek.
G211/8	Leb-i la'li o taţbīñ dile tiryāk durur Be raķībā aña te'sīr ide mi zehr ü semiñ	G145/8 Alur la'l-i lebi cān naķdini şīrīn kelāmyla Terahķum eyleyüp bir buse yā niçün bedel virmez
G336/8	Kütebā yazmada resmin o ķalem kaşlarımñ Be meded ķadlerini derd ile dāl eylemede	beden [4] 1. Vücut, gövde, cisim, ten.
K33/7	Be ne mekrūh u ne müfsid ne menend muţtal imiş Bu cihān içre bir anuñ gibi bāţıl olmaz	G73/7 Ruķ semen sīmīñ beden ķad nārven bū nesteren Ģül-dehen bülbul-suħen hem kākūli 'anber midir
Kt23/1	Be dilā āteş-i maħz-ile seni fark idemez Göre kim sine-i sūzuñda bu yanıkla seni	G396/6 Zer ü sīm ile degil merdüm-i 'aşķ öyle gerek K'ola āhen bedeni yüregi pūlād-ı ķavī
Kt24/4	Yine yumrıcaķ olup benden ayırđñ şehimi Be raķībā umarım ki ura paniķla seni	K4/11 Bedende cāme-i fāħir gibidir gerçi kim bu rūh Velīkin 'āriyetdir ol olursın soñ ucı 'uryān

duvar.	2. Beden duvarı binanın dört tarafına yapılan kalın	G346/2	O mäh-i çärdehiñ parmaklarıyla hem o aq aya Dilâ gör beñzemez mi beş hilâle dañı bedr aya
N26/2	Göñlümüz ğamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan ħarâb olmağ diler bu çal' a vü burc u beden	G240/8	Ħüsnüñ güneşi 'äleme çün pertev urupdur Ol iki hilâl kaşını bedr aya deĝişmem
	bed-endîş [1] Kötü düşünen.	G317/2	Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevâl anda Ruĥuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemâl anda
G376/13	O dehr-i gülşen içre ol bed-endîş Olur ħâr gonca-ı 'ömri şolası		bedr-i tamam [1] Tamamlanmış Ay, dolunay. Sevgili.
	bed-gil [1] Kötü Şakrak kuşu ; kötü toprak-çamur. Kötü kişi.	G227/3	Şafağ-ı âl-i ruĥuñda görüp ey bedr-i tamâm Meh-i nev diyü kaşını eylemişim egri ħayâl
K33/10	Ne edesiz ne ħayâsız ne 'ırızsız ödsüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz		bed-sirişt [1] Kötü huylu, kötü tabiatlı.
	bed-liķâ [3] Sevimsiz, çirkin yüzü. Rakip.	G181/6	Tab'-ı murdân tabî' atde gil-i nâ-pâkdir Tîneti ol bed-siriştin necs-i aşfardan ĝalîz
G192/11	Senden ayru düşmüşüm bir bed-liķâ mekrûha kim Yüzi kara müfsid ü mekkâr u bir 'âğ u 'alağ		bed-ţabî' at [1] Kötü tabiatlı, kötü yaradılışlı.
G377/12	Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi kim Lîk bir şeytân imişsin bed-liķâ bildim seni	G359/16	Ħişm idüp kâfir rakîbe rûze-ĥÿâr olur bu dil Bed-ţabî' at olmuş ol izĥâr ider nâ-sâz ĥÿÿ
Mr1/30	İsteriz senden bu maĥzûn kalbimiz mesrûr ola Ol 'adû-yı bed-liķâlar dâ'imâ makhûr ola		beg [66] Efendi, hükümdar. Sevgili.
	bed-nâm eyle- [1] Kötü bir şekilde ünlenmek, adı kötüye çıkmak.	G13/6	Tîğ-ı ĝamzeñ dilleri mecrûĥ ider Lebleriñ ammâ begim 'ayn-ı şifâ
G160/1	Deyr-i 'âlemde bu çarĥ-ı köhne bed-nâm eylemiş Bir büt-i gonca-deĥâmî ĥâre ĥuddâm eylemiş	G47/8	Gelürse ĥâĥıra ol mü-miyânîñ Deĝâyıqda begim artar mebahîş
	bed-nâm it- [1] Adımı kötüye çıkarmak, dile düşürmek.	G59/8	Şeb-i hicriñde olan kışsa-ı pür-ĝuşşamı gel Oturup dinle begim oldı mufaşşal meşrûĥ
G230/9	Ğam beni bed-nâm iderse ĝam degil Lâ'ubâlîyim neme ĥurrem benim	G65/14	Künc-i hicriñde yatur Nebzî kuluñ vaşl istemez Lâ'ubâlîdir begim birdir aña nâ-büd u büd
	bedr [4] Ayın on dördü, dolunay. Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.	G68/11	İşĝiñde kelb rakîbiñ baña câ virmez begim Bârî şehri terk idüp kılam mekânım ĝayrı kend
G60/18	Ol büt-i tersâyı Nebzî kim göre Dir muĥakkağ ĥâziĥî bedrün yelûĥ	G71/7	Öyle üns olmuş begim kan içmek ile kim olur Dide-i ĥün-ĥÿârna şehd ü şekerden kan lezîz
G134/1	Niçe bedr ey kamer-ruĥ niçe meh-rû bilürüz A güneş yüzli hilâlî şaña ebrü bilürüz	G76/7	A begim 'aşıkıñım yok durur inkâra mecâlîm İki çeşmimden ağan eşk ü demim iki tanıkdır
G332/9	Sen yüzi bedr ü hilâl-ebürüñ görmezden beri Nebzî-i bî-çâre-dil bîmârdır aylar-ile	G84/5	Her kızıl reng begim la'l-i Bedaĥşân olmaz Her 'Acem mâ'isini şanmayasın mîñâdr
G401/3	Göñül ol beñleri dâna yüzi bedr ü kaşı esnâ Ğarîb Mecnûn gibi cânâ saçı Leylâya meyl itdi	G85/3	Gülşen-i ĥüsn ü melâĥatde begim besdir dile Verd-i la'liñ var iken şanma gül-i aĥmer koğar
	bedr ay [4] Dolunay şeklinde olan ay. Parlak, aydınlık; Ayın en parlak şekli ile sevgilinin güzelliĝi arasında ilgi kurulmuştur.	G88/3	Cevriñi ĥoş görüp begim luţfuñu itmezem taleb Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm luţf u kerem gelür geçer
G202/1	Ey hilâl-ebürü bugün rüyuñ gibi bedr ay yok Meh gibi her-câyisin varmadıĝın bir cây yok	G94/3	Keyfiyyet-i la'liñ begim ol rütbedir kim Mey-ĥâñede nüş eyledim ĝol meye beñzer
		G98/6	Dil-i bî-çâreler her demde olmaz şaña üftâde Geçer bu ĥüsnüñ eyyâmı begim ta'zîm ĥâledir

G104/3	Dīde-i mestāneñe nergis begim taḥsīn okur Kadd-i bālāña daḥi reşk ile 'ar'ar imrenür	G326/9	Geçüp ağıyar-ı bedkārñ begim meclisde şadr üzre Ġarīb üftāde olmuşdur қаpuñda Nebzī bī-çāra
G107/4	Raķībñ kaddi zaķķūm ağacıdır қа' r-ı düzeḥde Seniñ ol ķāmet-i serviñ begim bāğ-ı İremdendir	G328/5	Dil-i şūrīde begim bāde-i şevķññ revān İçūben na'ralar urdı didi yā Hū bu gice
G116/2	Her kaçan āh eylesem şan meh-i enver budur Zulmet-i ğamda begim 'āşıķa reh-ber budur	G332/3	Dil-nüvāz ol dā'imā 'uşşāķña zīrā begim Pādişāh-ı dehr olan hūnkārdır kullar-ile
G118/3	Ḥayālñ her kaçan gitse begim bu ḥāne-i dilden Şovulmuş şuyı güyā bir degirmen ṭamına beñzer	G341/2	Atma ğamzeñ okunı ben baĝrı hūn bī-çāreye İki zaḥm urulmadı zīrā begim bir yāreye
G125/2	Sevemem ğayrısını 'āşıķa cānān bir olur Bu kırı ķālīb-ı tende a begim cān bir olur	G357/5	Begim ḥaylī dem olupdur każā-yı dilde ḥākīmdir Seniñ mekkāre-i ğamzeñ każā-yı āsumān oldu
G138/7	Düşdükte begim 'aşķña dimişdi baña dil Pervāne düşe şem'a aña bāl ü per olmaz	G364/5	Begim cevri ü cefādan ḥişşemend itdiñ dil ü cānı Biraz luṭf u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefā yok mı
G149/8	Dem-ā-dem ğam alup şatmaķdır işim Begim ğamdır mebi' u müşterāmız	G373/6	Dil ü cān mülküni zulm ile yaķdıñ Saña nisbet begim Ḥaccāc ḥācı
G153/3	Hemān saĝ ol begim 'ālemdede ḥāzır ol beliyāta Cihānda bu ser ü çeşme ne görünmez neler gelmez	G374/7	Begim ḥaddiñde ol beñ kim olupdur ḥabbetü's-sevdā Siyeh miski megesdir vardı anda ķondı ḥāl oldu
G158/4	O hūñi ğamzeler açduĝı işbu zaḥm-ı sīnemle Begim itmez leb-i la'liñden özge merhem istīnās	K2/31	Ārzü idüp vişālñ 'ālemü'l-ĝaybdan begim Süre-i Fecr ile Fetḥi okurum şubḥ u mesā
G202/7	Dāl-ı zülfünle nihān olmuş begim cīm-i cemāl Şād-ı 'aynñ şad hezārān şive eyler şay yok	K17/11	Ṭavnñ begim merĝūbdur rüyuñ gibi maḥbūbdur Re'y-i münirñ ḥūbdur maķbūldür beyne'l-enām
G212/3	Yanıña koma raķībi baķma yüzine begim Şāñña düşer mi fikr it yok mı idrākiñ seniñ	K28/9	Devlet ü baḥtñ füzün olsun begim günden gün Nitekim bāğ-ı fenāda bitürür ğülzār gül
G214/9	Aķçasızlıķdan begim ḥālñ yaman İşlemez mi ya ki darb-ḥāneñ seniñ	Kt21/2	Feleĝñ raĝbeti bi'llāh cūhelā zümresine Dileseñ 'izzet ü ḥürmet begim ol echel-i nās
G215/8	Gün-be-gün artar teraķķi üzredir 'aşķım benim İrmege kadd-i bülendiñe begim mirķāt gerek	Mş2/41	Ķanı bu köhne sarāyñ şeh ü pāşası begim Ķanı Cemşid ü Sikender ḳanı Dārāsı begim
G216/4	N'ola şeft-ālī virirseñ kuluña merhameten Dūkenir mi a begim mīvesi bāğ-ı keremiñ	Mş2/42	Ķanı bu köhne sarāyñ şeh ü pāşası begim Ķanı Cemşid ü Sikender ḳanı Dārāsı begim
G246/6	Sīnemi ṭuttum şiper tūr-i belāña ben hezār Tīĝ-ı cevriñle begim şad-pāreyim şad-pāreyim	Mş2/43	Ķanı Mecnūni cihāññ ḳanı Leylāsı begim Ḥüsnüne ĝırrā olan dil-ber-i ĝarrāsı begim
G277/10	Kuluñ Nebzī niçe feryād kılmaz 'andelibāsā Ġülistān-ı melāḥatde begim sen ĝonca bir verdsin	Mş2/44	Ķanı Mecnūni cihāññ ḳanı Leylāsı begim Ḥüsnüne ĝırrā olan dil-ber-i ĝarrāsı begim
G282/6	Ḥarīm-i ḥāşşña da'vet kılup irişdir iḥsāna Daḥı şeft-ālūlar vir kim begim luṭfuñ tamām olsun	Mş2/45	Söylenür dilde hemān Vāmıķ u 'Azrāsı begim Açılır bāğda gerçi ĝül-i ḥamrāsı begim
G284/5	Begim kaḥt-ı vişāl itme şalup bāzār-ı hicrāna Ne var kālā-yı vaşlıñ 'āşķña rāygān olsun	Mş2/46	Söylenür dilde hemān Vāmıķ u 'Azrāsı begim Açılır bāğda gerçi ĝül-i ḥamrāsı begim
G290/3	Begim bezminde ruḥsārñ meze olduysa 'uşşāķa Lebiñ bāde deḥāññ hem daḥı faĝfūrī cām olsun	Mş2/47	Üstüne nāle ider bülbül-i şeydāsı begim Bir ķarār üzre deĝil seyr ü temāşāsı begim
G293/5	Münkir-i 'aşķdır begim kāfir durur mü'min deĝil Ayet-i ḥüsnüñ görüp iķrār ü imān itmeyen	Mş2/48	Üstüne nāle ider bülbül-i şeydāsı begim Bir ķarār üzre deĝil seyr ü temāşāsı begim
G299/6	Baña yād eyleme ĝayrı vişālñ zevķ u şādīsın Begim ben ĝüşe-i ğamda firāķññla çü ṭuttum hū	Mr2/11	Ḥilāfım yok kelāmımda begim şıķıma Ḥaķ 'ālim Kim oldur a'lemu mā fi'z-zāmır dānende-i ezhān

Ms2/9	Ġamıñla qalmadı t̄akat begim bī-iqtidār oldum Firāķıñ kaddimi dāl eyledi ġāyet nizār oldum		beglig [2] Bey olma durumu, hükümet, yönetici olma durumu.
N3/4	Ne ehl ile ne 'iyāl iledir Begim ululuq kemāl iledir	K36/10	Murād-ı devlete baht-ı bülendi inzimām ile Olup begligle mümtāz oldu Boğdana firistāde
N9/2	Melāhat 'āleminde sevdiğim bir dānesin bi'llāh Bu meydān-ı maħabbetde begim merdānesin bi'llāh	K36/24	Niçe eyyāmla sinīn oturup ferr ü kuvvetle İde bā-şad şafā mīrāne begligler o mīr-zāda beg-zāde [1] Bey çocuğu.
N12/2	Cenāb u āsitānıña bu dil ihsāna gelmişdir Vişālīñ 'ıydına cānım begim kurbāna gelmişdir	G117/10	Āh u efgānıñ şaķın iştmesün ol māh-rū İncinür Nebzī efendim sevdiğim beg-zādedir
N13/3	Cevriñi hoş görüp begim luţfuñı itmezem taleb Cevr ü cefā 'ale'd-devām luţf u kerem gelür geçür		behā [7] Değer, kıymet. Güzellik, zarafet.
N14/1	Pür-şifā iken begim la'l-i Bedaħşānıñ seniñ Hey nedendir böyle bīmār çeşm-i mestānıñ seniñ	G16/2	Dehānıñ būseler kıldı 'aţāyā Olur mı ben de cān virsem behāyā
N32/3	Düşüp 'aşķıña begim eyledi dāmen be-miyān Ĥidmetiñde bu dile bende mi çāker mi disem	G17/9	Aña bulur bu Nebzī behā
N47/1	Begim 'ālemde şād olmağ dilerseñ Eyü ad ile yād olmağ dilerseñ	G18/9	Aña ña ña bulur lur lur bu Nebzī zī behā hā hā
Th1/16	Ġamze-i mest-i müdāmıñdan nişāndır hañçeriñ Her kaçan çıkısa ġılāfından begim hem-çü kamer	G50/2	Çün dürr-i dendānıñ şehā oldı şadef aġzıñda derc Yetmez behā 'ıķd-i Süreyyāyı felek eylerse ĥarc
Tc2/2	'Uşşāka vefā eylemege 'āra düşersin Cevr itme didikçe begim işrāra düşersin	G378/2	O şāh-ı 'ālemiñ ĥüsn u behāsi Tolu zer olsa dünyā yok behāsi
Tc2/54	Dil derdiñe düşdükke devādan ider i' rāz Kimdir ki begim cevriñ ile olmaya memnün	G378/2	O şāh-ı 'ālemiñ ĥüsn u behāsi Tolu zer olsa dünyā yok behāsi
Tr2/42	Kāfire cennetdir ammā mü'mine sicn-i belā Kanı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān beg ü pāşā [1] Paşa ve bey.	K13/9	Gülşen-i ĥüsn ü behāda beste-fem bir gonca yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nā kalmamış behāyim [1] Dört ayaklı hayvanlar.
G125/6	Şeh-i ĥübān-ı cihān olsañ efendim tañ mı Beg ü pāşā ne kadar çoğ ola sultān bir olur be-ġāyet [2] "Son derecede, pek ziyade, oldukça" anlamında zarf.	G181/3	N'ola tercīh eylesem anı behāyimden dilā Yāl u bāl işi durur ser-tavla-ı ĥardan ġalīz behcet [1] Güzellik, ĥüsn..
G38/12	Marīzim gelmişim dārü's-şifāya Za'ıf ü bī-mecāl oldum be-ġāyet	G64/3	Güzeller pādīşāhısın serīr-i ĥüsn ü behcetde Sa'ādetle otur ey tāli'i mes'ūd necmi sa'd be-her-ĥāl [2] Her durumda, mutlaka.
Kt10/6	Bir niçe yıldır Kapu Ağasın Ta'ciz iderdi ehli be-ġāyet beġen- [2] Bir şeyi diğçerlerinden daha iyi ve güzel bularak seçmek, tercih etmek; iyi ve güzel bulmak; hoşuna gitmek.	G78/2	Niçe bir elf-ķadim kāmetime dāl ideyor İtmeyüp mihr ü vefā cevri be-her-ĥāl ideyor
Mü5/7	Kim gördi bu göz sevdi gönül cānla begendim Hey cānıma cānān	Mh3/9	İtmediñ aşlā vefā zulmı be-her-ĥāl eylediñ Āferīn ey dil-rübā taħsīn saña taħsīn saña behışt [1] Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiğı içinde ebedi kalınacak olan mekan, cennet.
G14/4	Sīnemi dāğ-ı ġam ile lālezār itdim yine Bāġbān-ı dehr seyr idüp begendi cā-be-cā	Tr2/60	Maħz-ı luţfundan 'ināyet eyleye şabr u sebāt Şübhe yok kıldıñ behışti cāy ķardaşım benim behre-i dil [1] Gönlün nasibi.

G271/8	Umarken nüş luţfuñ sofrasından Revā mı behre-i dil nîş çıksun	bel [2] Bel, insan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.
	behremend ol- [1] Nasibini almak, nasiplenmiş olmak.	G207/6 Elinde tığ-ı bürrânı civân-ı tâzeve beñzer Belinde kız gibidir hançer-i hün-hüvârı pek nazik
Tr1/44	işterim bār-ı hüdâdan bir murâda yitmesün behremend olmasun aşlâ oñmasun hem bitmesün	Th1/20 Teşne-diller gördiği demde n'ola cân virseler Bir güzel belden çıkar âb-ı revândır hançeriñ
	behrever ol- [1] Hisse ve nasibini almış olmak.	bel vir- [1] Duvar gibi dik şeyler dışarıya veya tavan gibi yatay şeyler aşağıya doğru kamburlaşmak. Herhangi bir konuda destek olmak.
G375/6	Pâ-püşuna dil cân ile reşk eylesesün mi Pâ-būsuna her dem irişüp behrever oldı	G145/2 Ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ bu dil ü cāna kesel virmez Vücüdüm bār-ı yârı ğaml idüp aşlâca bel virmez
	behre-yâb ol- [1] Hissedar olmak, pay almak.	belâ [15] Belâ, gam, keder. Aşıkların sevgili uğrunda çektikleri ve çekmekten büyük lezzet aldıkları sıkıntı, keder.
G27/2	Fâriğ ol sevdâdan ey dil kim budur re'y-i şavâb Reh-rev-i 'aşk içre hiç gördüñ mi olmuş behre-yâb	G86/7 Bu rāh-ı pür-ĥatar içre belâ mı eksik olur Başılca ger biri biñden toĥuzı daĥı dürer
	be-ĥükm-i Kirdigâr [1] Allah'ın hükmüyle.	G111/9 Belâ küncünde âh u zâr iderken İşitmiş dimemiş nâlem bu kimdir
G311/6	Müzeyyen ğoncalarla şahn-ı gülşen Be-ĥükm-i Kirdigâr el-ĥamdülillâh	G152/11 Maĥabbet bir belâdır merde ammâ Zene meyl itseñiz şanmañ ki nersiz
	beĥâ [3] Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet, ebedîlik, bâkîlik.	G165/2 'Äleme kay-ı belâyı yağduran gerdün imiş Ol belâ kayıyla âĝeşte dil-i maĥzûn imiş
G155/2	Bu göñlüm küy-ı yâre 'azm ider ammâ gerü gelmez Beĥâ iĥlimine öte giden ğayrı berü gelmez	G167/22 Râst-ġudur Nebziyâ bu mışra 'ı ğüftâr iden Allâh Allâh 'aşk yolunda ne belâlar var imiş
G385/2	Ta'n eyleme bu 'äleme var diyü fenâsı Ger devlet-i 'aşk-ile ola yok mı beĥâsı	G208/14 Saña kim didi ki Nebzî reh-i 'aşka giresin Yürü var kesb-i yediñdir ne belâ var ise çek
K29/8	İşbu Cu'cânî Efendi Ğudsdan ma'zül iken 'İzz ü cāhı terk idüp kıldı beĥâyâ 'azm-i rāh	G230/14 Besberâber çek benimle Nebziyâ Bu belâlar hem seniñdir hem benim
	beĥâ semti [1] Beka semti. Ahiret.	G272/2 Dil-i bî-çäre i' rāz eylemezken her belâsından Belâ bu ol perî-peyker kaçar ben mübtelâsından
Tr2/38	Bâ-ĥuşûş ol faĥr-i kevneyn Resül-i Kibriyâ Ĥoş bilürsin ol daĥı tutdı beĥâ semtine yol	G272/1 Dil-i bî-çäre i' rāz eylemezken her belâsından Belâ bu ol perî-peyker kaçar ben mübtelâsından
	beĥâyâ ħal- [1] Artmak, harcandıktan sonra bir miktar geri kalmak.	G314/4 Ğam-ı yâr bir yaña bir yaña cevr-i çarĥ-ı keĥ-reftâr Belâ için mi ĥalk itdi bu 'âlemde beni Allâh
Mş1/20	Ķanı Bû Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Leysü'llâh ħanı Cümle ġitdiler beĥâyâ ħaldı ancak nâm u şân	G350/4 'Aşk rāhında ne gelse başıma itdim kabûl Ger mezellet ger mezemmet ger meşâĥkat ger belâ
	beĥle [2] Bir yerde sabit durmak, kalmak, ayrılmamak. Bir işten başka işle uğraşmamak.	G353/3 Bu meseldir ki belâsız belî bal olmaz imiş Bilerek lîk bu biñ dürlü belâlar ne belâ
K26/16	Yine bu silsile-i 'aşkı taĥup boynuma dost Dönüp eydir ki beĥle muşlıĥ-ı şeydâ degilim	G376/8 Bırakma hicriñe la'liñle mestim Yetermiş ser-ĥoşa kendi belâsı
Ms4/21	Bekleyüp gedâyân cānâ dün ĥayâlîñ yolunu Didim öldür bendeñi ya vir aña me'mülünü	K32/14 Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne Ne belâdır ki tebelleş ide bir baĥtâlî
	Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Leysü'llâh [1] Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.	
Mş1/19	Ķanı Bû Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Leysü'llâh ħanı Cümle ġitdiler beĥâyâ ħaldı ancak nâm u şân	

üzülmek.	belâ çek- [1] Sıkıntı çekmek, zorluk yaşamak;	belde-i Vecdâ [1] Fas'ın Oriental Bölgesi'nin merkezi olan şehirdir. Şehir, Fas'ın kuzeydoğusunda Cezayir sınırının 15 kilometre batısında yer almaktadır.
G348/7	Şad belâ çekdimdi evvel bu gül-i ra'nâ için Bâğda bi'l-âhire lîkin hezâr oldum hele	Kt18/20 Berây-ı maşlahat 'avd eylemişdi Beç diyârına Ki dâr-ı devlet-i Çäsârdır ol belde-i Vecdâ
	belâ kayı [1] Ayrılık belası, ayrılık derdi.	Beligrad [2] Belgrat şehri.
G165/2	'Âleme kay-ı belâyı yağduran gerdün imiş Ol belâ kayıyla âgeşte dil-i maẖzûn imiş	Kt6/26 Bu mısra' içre remz itdi bilür şâhib-frâsetler Çıkup fuccâr girdi cünd-i İslâmî Beligrada
	belâ kıl- [1] Ezâ ve cefâ vermek.	Kt.6/17 Hüşüşâ Nemçe küffârın soyup aldı Beligradı Şalup hâke serin hem hânûmânîñ virdi ber-bâda
G254/4	Tutulmuşken bu dil murğı o zülfün dâmına evvel Giriftâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben hem	beline bağla- [1] Beline bağlamak.
	belâ ol- [1] Çok sıkıntı ve üzüntü vermek, dert kesilmek, başına bela olmak.	G252/6 Ayakda kundura başında kalpak Beline bağlamış zünnârî gördüm
Mu27/1	Uzandı yay eyyâmı ser-i halka belâ oldu Hele irişdi âb ammâ o da bî-intihâ oldu	beliyyât [1] Felaketler, kederler, tasalar, kasavetler.
	belâ vü miñnet [1] Belâ ve sıkıntı.	G153/3 Hemân sağ ol begim 'âlemde hâzır ol beliyyâta Cihânda bu ser ü çeşme ne görünmez neler gelmez
G179/9	Belâ vü miñnet ol deñlü sirişt oldu vücüdümde Bilinmez hâliyâ Nebzî cevâhir mi yaħud a'râz	belî [24] Evet.
	belâgat [3] Etkili, güzel ve yerinde söz söyleme yeteneği.	Mu20/1 Didim rûh-ı muşavversin idüp taşdîk belî didi Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velî didi
G58/13	Belâgatda irişdi şadra Nebzî Diyülmez buña mânend şî'r-i efşah	G1/17 Saña şimdi gelür hicrân belî gâyetle müşkilhâ
G119/8	Dişi vaşfında incüler dizüpsin rişte-i nazma Pesend olsun saña ey dil belâgatdir belâgatdir	G10/9 Kûh-ı nazm içre bugün Ferhâd-ı sâñisin belî Görmedim Nebzî cihânda sen gibi Şîrîn-edâ
G119/8	Dişi vaşfında incüler dizüpsin rişte-i nazma Pesend olsun saña ey dil belâgatdir belâgatdir	G105/2 Benefşe tırraña dırsen degildir Belî zülfün gibi ħam ħam degildir
	belâsın bul- [1] Belasını bulmak, hak ettiği cezaya uğramak.	G112/4 Atarsın sîneye her dem müjeñ tîrin kemân-ebür Belî dil murğımı şayd itmege tîr ü kemân ister
G374/5	Gönül murğı belâsın buldı pâ-bendime hâcet yok Yakup tâb-ı ruħuñ bâl ü perin bî-perr ü bâl oldu	G190/5 İstikâmet kalmamışdır ehl-i 'âlemde belî Kıldılar cümle tarîk-ı müstakîmden inhîrâf
	belâ-yı firqat [1] Ayrılık belası.	G196/10 Nâr-ı 'aşka kim düşer hayf itmesün zîrâ anı Zer gibi hâliš 'ıyar eyler belî zer-kâr-ı 'aşk
G215/3	İvme bir dem şabr idüp katlan belâ-yı firqate İrmege rüz-ı vişâle daħı çok evkât gerek	G223/4 Kâni 'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de Belî her vech ile 'âlemde tekemmül müşkil
	belâ-yı ğamze [1] Sevgilinin yan bakışının belası.	G238/4 Zârüridir ki geldim 'âlem-i kevn ü fesâda ben Velî geldigime oldum belî her vech ile nâdim
G354/10	Çeşm-i fettânından ey Nebzî yürü üşenme kim Uş belâ-yı ğamzesi başıña geldi n'eyledi	G245/5 Gerçi ednâlardan ednâyım belî 'âlemde ben İtmezem 'izzet rakîbe yok mıdır şânım benim
	belâ-yı hicr [1] Ayrılık belası, ayrılık acısı.	G329/5 Ziyâsıdır belî pâyın türâbı Bu a'mâ çeşmimiñ ey nür-i dîde
G262/11	Kalsun belâ-yı hicr ile olsun vişâl aña ħarâm Kıldı bu Nebzî kıluna mihr ü vefâ-yı bî-kerân	G349/9 Çeşm-i bâkî her kaçan baksa yüzün görmez belî Mihr-i 'âlem-tâbî görmez dîde kim giryân ola

- G350/5 'Aşk hâlinde haberdâr olmayan bilmez **beli**
Kim mesel men lem-yezuk lem-ya'rif olmuşdur
dilâ
- G353/3 Bu meseldir ki belâsız **beli** bal olmaz imiş
Bilerek lîk bu biñ dürlü belâlar ne belâ
- G360/8 Çeşmi sehâr gamze şan Tâtârdır
Kırpigi okdur **beli** hem kaşı yay
- G365/6 Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice ben
Ne didimse dem ola her sözime didi **beli**
- G376/6 Görüp 'uşşakımı vâfir o fettân
Belî tâvüsvêş artar cilâsı
- G378/5 **Belî** la'l-i lebi ol nâzenîniñ
Kamu ni'metleriñdir müştehası
- K11/3 Odur ancak bu cihânda **beli** âsüde mekân
Bu sözüñ hak bilüp işgâ idüp inkâs-ı ser it
- K27/6 Baña yok süz sözünde diseler aña ne söz
Belî germâbe-i meclis degilim qar u buzum
- K34/19 **Belî** şu aqdığı yire aqarmış
Meseldir bunı Nebzî böyle dirler
- K113/3 Gelüben eyledi ihyâ ebeveynini **beli**
Gelmedin her birisi mürde-i bî-cân idi
- M2/10 Gayr-ı İslâmda velî var degil
Belî küffâra sezâvâr degil
- Tr2/58 Aldanma bu bâzâr-ı cihânda şağın ey dil
Çok kimse olupdur **beli** bu sükda mağbûn
- belîd** [1] Ahmak, bön, iz'ansız, sersem.
- G164/9 Emdirirmiş her **belîde** la'lini idüp devâ
Nebzî-i bî-dilden özge kalmamış bir emmemiş
- belki** [5] "Bir ihtimal, muhtemel, olabilir"
anlamlarında kullanılan zarf.
- G50/9 Cân u cihândan çek elüñ **belki** cinândan fâriğ ol
Cânı n'idersin Nebziyâ olmaya çün cânâne harc
- G199/10 Yem-i 'aşk içre bizi şanma şinâver ancak
Belki gavvâş oluban ka'rına dağı talanık
- K117/15 Ne oğlan **belki** bir misli bulunmaz dürr-i yek-tâdir
Beşer endâmdır illâ şanem-şüret perî-sîmâ
- M1/2 Nedir ol kim mu'azzez oldu cândan
Ne cândan **belki** bu kamu cihândan
- Mş1/57 İtmemiş bu luftı bir dem **belki** her ân eylemiş
Atlas u dibâc ile cismüñi püşân eylemiş
- bellü bayık** [1] Muhakkak, kati surette. || Apaşikâr.
- M4/11 Disem ger şâne aña **bellü bayık**
Degildir şânelik şânına lâyıq
- ben** [5] Yüzde ve vücutta bulunan tabii ufak ve
siyah noktalar, ben, hâl. || Dâneye benzetilen ben.
- G108/3 Dâğ uran sîneñde ey dil ol **beni** fülful midir
Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sâ midir
- G374/7 Begim haddiñde ol **ben** kim olupdur habbetü's-sevdâ
Siyeh miski megesdir vardı anda kondı hâl oldı
- G401/3 Gönül ol **benleri** dâna yüzi bedr ü kaşı esnâ
Garîb Mecnûn gibi cânâ saçı Leylâya meyl itdi
- G401/9 Gönül ol **benleri** fülful dehâni gül dili bülbül
Bu Nebzî ol saçı sünbül gül-i ra'nâya meyl itdi
- Mş2/58 Boğrı halk-ı sürâhî dem ü kulkul mı kıla
o Hindü-peçe ol **benleri** fülful mi kıla
- ben** [327] "Ben" birinci tekil şahıs zamiri
- G136/3 Çok temennâ eyledim **ben** ol dehân-ı tengden
Söz geçüp aña velîkin keşf-i esrâr eylemez
- G138/2 Beñzer leb-i mercânına la'l ü güher olmaz
Yaşım gibi 'âlemde **benim** sîm ü zer olmaz
- G141/3 Her kaçan gelse hayâliñ yâdıma şâhım **benim**
Guşşamı ref' eyleyüp bu dilde aşlâ gam kıomaz
- G143/1 Sen baña vü **ben** saña nâz ü niyâz
Düşdi fi'l-vâkı' münâsib söz ü sâz
- G146/5 Ser-i zülfün hevâsiyla koma **ben** hâki la'liñ vir
Bilürsin âteşin teskini mâdir bād el virmez
- G147/7 Pâdişâhından cüdâ kıldı görüñ **ben** bendeyi
İdiğın dehrin baña kardaşa kardaş eylemez
- G147/1 Sırr-ı mektûmum **benim** didem didim fâş eylemez
Dil gülüp didi meger ağlamayup yaş eylemez
- G148/1 **Ben** didim şaklar dilim sırrım der-efvâh eylemez
Çeşm-i giryânım gülüp didi meger âh eylemez
- G158/2 Dil-i zârım gamıñla eylemişken her dem istinâs
Niçün sen de **benimle** eylemezsin bir dem istinâs
- G164/6 Gelmemiş bu 'âlem-i timsâle misliñ ey perî
Nitekim **ben** 'aşık-ı şeydâya hem-tâ gelmemiş
- G166/4 Hîn-i vuşlatda şovuk şu kodı pişmiş aşıma
Ben fakîri telh-'ayş itdi rakîb-i bed-ma'âş
- G169/14 Bahr olup eşkim ihâta eyledi pîrâmenim
İzîrâbım Nebziyâ budur **benim** garık âbveş
- G172/2 Eridim âteş-i hicrân ile sızdım çü raşâş
Beni bu tâb-i belâdan n'ola gel eyle hâlâş

- G172/5 **Beni** bu hâl-i perîşân ile görse şanemâ
Acıyup merhamet eyler baña her 'âm ile hâş
- G183/5 Zehr ise dahı **ben** itdim ibtilâ'
Pâdişâhımsın buyur fermân seniñ
- G183/7 **Ben** muṭî'-i emriñim emriñ muṭâ'
Şafha-ı kalbimde yazdım hıbbuñı
- G189/4 Bu dili kıldım emânet saña ṭursun sevdiğim
Ben 'adem kütüyna gitdikde ola hayr-ı ḥalef
- G190/12 Pes niçe gayretle şad çäk u perîşân olmayam
Nâfe dek ya niçesi **ben** kılmayam sînem şikâf
- G191/14 Cân dilermiş Nebziyâ ol rûh-ı sâni vaşlma
Derd-i hicriyle helâk oldum **benim** cânım da yoğ
- G192/5 Kaldı ol ve'l-leyde **ben** hatm-i Kur'an eyledim
Gerçi Mecnûn ile olmuşduk ezelden hem-sebak
- G194/11 İftihâr eyleme ey ḥVâce baña şanma **beni**
Dişi dürr ağzı şadef ṭudağı mercânım yoğ
- G203/16 İder dil bülbülü şeb rüz feryâd
Benim bunda şuçum ey gonca-fem yoğ
- G205/1 **Benem** yoluñda şâhâ cânı kurbân eyleyenden ilk
Visâliñ 'ıydgâhında fedâ cân eyleyenden ilk
- G208/7 Çekerim cevriñi **ben** gayra vefâ eylersin
Bu meseldir kimine yimek ü kimine emek
- G209/9 Karîb itmez **beni** ol âsitâna
Raķîb-i rû-siyeh ol ḥük-i nâ-pâk
- G209/12 Ğam-ı ağıyar ile ölmem muķarrer
Beni bu gayret âḥir ider ihlâk
- G211/1 Keremiñ yoğ nedir ey şülh **baña** bu sitemiñ
Sitemiñ cânâ berâber idi olsa keremiñ
- G215/9 Dâğ kim sînemde yağdım ḥasret-i ḥâliñle **ben**
Şanma biñhüde şeb-i hicriñde çün mişkât gerek
- G215/7 Gün-be-gün artar teraķķi üzredir 'aşķım **benim**
İrmege kadd-i bülendiñe begim mirkât gerek
- G216/5 Görür isem irişüp devlet-i pâ-bûsuña **ben**
Gözime sürme idem ey şeh ḥâk-i kâdemiñ
- G217/2 Ayakda kaldım üftâde meded cânâ yetişdir el
İriş **ben** bi-kesiñ feryâdına feryâd-res ol gel
- G218/6 Kara yazulı imişsin çün nihâl-i nârven
Ben şanurdum servveş âzâd imişsin ey gönül
- G222/3 Kadd-i şimşâdın görüp ey serv-i âzâdım **benim**
Bir ayağ üzre ḳalup dem-beste olmuşdur nihâl
- G224/7 Ḥavf ider **benen** karîb olmaz baña dime raķîb
Korkarım şerriñden ancak sen gibi ḥardan degil
- G226/7 Sen şanursın **ben** olam maḥzûn u mağdûr-ı felek
Devr-i pür-cevriñ nesin gördi bu 'âlem ey gönül
- G227/13 Görürüm Nebzi-i şeydâ seni noķşân ile **ben**
Reh-i 'aşķ içre girüp eyleyügör kesb-i kemâl
- G227/2 Göricek rüy-ı çü-hurşîdiñî çün şubḥ-ı vişâl
Ten-i zârımda **benim** zerrece ḳalmadı mecâl
- G229/4 Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi geşt ü güzâr itdim
Aradım bulmadım **ben** dahı bir hem-cins ü hem-zâdım
- G230/9 Ğam **beni** bed-nâm iderse Ğam degil
Lâ'ubâlîyim neme ḥurrem benim
- G230/1 Ḥaylî demdir hem-demimdir Ğam **benim**
Zevķ benim 'âlem benim hem dem benim
- G230/2 Ḥaylî demdir hem-demimdir Ğam benim
Zevķ **benim** 'âlem benim hem dem benim
- G230/2 Ḥaylî demdir hem-demimdir Ğam benim
Zevķ benim 'âlem **benim** hem dem benim
- G230/2 Ḥaylî demdir hem-demimdir Ğam benim
Zevķ benim 'âlem **benim** hem dem benim
- G230/2 Ḥaylî demdir hem-demimdir Ğam benim
Zevķ benim 'âlem benim hem dem **benim**
- G230/4 Hem-ser ü hem-pây u hem-râḥım durur
Dilde Ğam ḥüzn ü elem her dem **benim**
- G230/6 İstesem Ğayr-ı sifâl-i kelb-i yâr
Başıma ṭar ola câm-ı Cem **benim**
- G230/8 Kırısın kan ağlamazsa dost için
Nemdir ey dil dide-i pür-nem **benim**
- G230/10 Ğam beni bed-nâm iderse Ğam degil
Lâ'ubâlîyim neme ḥurrem **benim**
- G230/12 Kim diye ipsiz baña bağı iken
Gerdenimde ol siyeh perçem **benim**
- G230/14 Besberâber çek benimle Nebziyâ
Bu belâlar hem seniñdir hem **benim**
- G230/13 Besberâber çek **benimle** Nebziyâ
Bu belâlar hem seniñdir hem benim
- G231/6 'Âleme fâş eylemiş 'aşķılgım bād-ı şabâ
Vaşf-ı ḥâlim **ben** şanurdum aña gizlü söyledim
- G106/7 Seni gördükçe **benimle** o raķîb-i ḥar-ı dün
Gelüben gayrete ilden utanup 'âre düşer
- G97/1 Reh-i 'aşķ içre 'aceb **ben** gibi âvâre mi var
Bu sînem yâresine beñzeye bir yâre mi var
- G100/1 **Beni** yağdı seniñ nârniñ eyâ nûr
Ser-â-pâ cism-i zârım oda yanur

G110/5	Sürme kapuñdan görüp ben bende-i üftādeyi Āsitānñ melce-i 'ālem mürüvvet kānıdır	G238/3	Žarūrdir ki geldim 'ālem-i kevn ü fesāda ben Velī geldigime oldum belī her vech ile nādım
G111/6	Ferāmūş eylemek hāk-i deriñi Şehā ben bendeñe nār-ı elımdır	G239/1	Luftuñı görmüşem şehā kaşr-ı cihānda ben delim Kāfir-i ni'me olmazam şükür iderim Hūdā 'Alım
G111/8	Dilā ol ğamzesi tıĝın elinden Yanık baĝrım benim dilim dilimdir	G241/1	Adım añılmaz der-i dil-berde zīrā ben kimim Bende-i kemter kemñim zerreden kihter kemim
G115/1	Benim şabr u kararım yok seniñ inşāfıñ ey dil-ber Yanam pes nār-ı 'aşka tā olunca bu tenim aħker	G242/6	Devlet-i 'aşk ile dīnār gözüm yaşı direm Hele ben daħı elimde zer ile sım göreyim
G115/4	Seniñ seniñdir meger baĝrıñ ki te'sİR eylemez aşlā Benim nāle fiĝān u āh u girye itdigim demler	G243/14	Seherle tā-seher müjĝanı Nebzī bendeñiñ cānā Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i hıvāb itdim
G124/9	Reh-i dil-berde benim hāk olmam Nebziyā mertebe vü şanımdır	G244/9	İrem bir gün ayaĝıñ tozına ben Başımda var ise devlet külāhım
G133/1	Beni Mecnūna çün hem-pāy iderler Seni Leylāya hem hem-tāy iderler	G244/2	Selām olsun saña ey yüzi māhım Benim 'izzetli hem devletli şahım
G231/10	Ol tábīb-i cān eger eylesse eyler uş devā Nebziyā derd-i dilim ben aña kamu söyledim	G244/14	Kim aldı 'aklıñ ey Nebzī dir iseñ Sen aldıñ ey benim çeşmi siyāhım
G232/6	O müdbir rind ki pā-māl eylemiş bintü'l-'ineb 'ırzım Görüp ayakda ben hürmetle tutdum anı kaldırdım	G245/5	Gerçi ednālardan ednāyım belī 'ālemde ben İtmezem 'izzet rakıbe yok mıdır şanımdı benim
G234/3	'Aceb mi mescide varmaz isem ben Mü'ezzin ne imām u ne hañbım	G245/7	Ben şeh-i hüsni görüp baħr-ı melāhatdır didim Ey dişi incü tudaĝı la'l ü mercānım benim
G234/12	İşitdim ğamzeñ için dirdi çeşmiñ O 'aşık-küşse ben zāhid-firībim	G245/1	Vuşlata va'd itdi gitdi çün ki cānānım benim Ey ecel bir ān katlan tā gele cānım benim
G236/5	Bir tutar ben bende-i dīriniñi aĝyār ile Öldürür bir gün beni bu gayret-i ğayriyyetim	G245/2	Vuşlata va'd itdi gitdi çün ki cānānım benim Ey ecel bir ān katlan tā gele cānım benim
G236/6	Bir tutar ben bende-i dīriniñi aĝyār ile Öldürür bir gün beni bu gayret-i ğayriyyetim	G245/4	Kaşı yayım lāf idüp dirmiş hezārān sīneden Tırmaz eĝlenmez geçer bir tır-i müjĝānım benim
G237/3	Mā-tekaddemden durur bende kamu bu şevk u zevk Tā-ezel 'aşk ile icād oldu bünyādım benim	G245/6	Gerçi ednālardan ednāyım belī 'ālemde ben İtmezem 'izzet rakıbe yok mıdır şanımdı benim
G237/1	Feyz-i Hākdır şan'at-ı 'aşk içre üstādım benim Dād-ı Muñlakdır baña 'aşk-ı Hūdā-dādım benim	G245/8	Ben şeh-i hüsni görüp baħr-ı melāhatdır didim Ey dişi incü tudaĝı la'l ü mercānım benim
G237/2	Feyz-i Hākdır şan'at-ı 'aşk içre üstādım benim Dād-ı Muñlakdır baña 'aşk-ı Hūdā-dādım benim	G245/10	Ġāret itdi kişver-i 'aql ü dil ü cāni amān Küfr-i zülfünden halāş it dīnim imānım benim
G237/4	Mā-tekaddemden durur bende kamu bu şevk u zevk Tā-ezel 'aşk ile icād oldu bünyādım benim	G245/12	Nāvek-i ğamzeñle yārim yārelenmiş hastayım Merhem-i la'liñle kıl zaħmıma dermānım benim
G237/6	Zahr-ı Ādemden hüruc itdikde ervāh-ı ünās Añılırdı ol maħalde 'aşk ile adım benim	G245/14	Ger içerse kanımı la'liñ helāl olsun aña Kāfir-i bī-dīn ğamzeñ dökmesün kanım benim
G237/8	Kuzucaĝımdır kucaĝımda büyütdüm nāz ile Tıfl u nev-resdir daħı Mecnūn u Ferhādım benim	G245/16	Zulmet-i ğamda 'aceb şūrīde-hāl oldum meded Rüyuñı 'arz eyle ey mihr-i dirahşānım benim
G237/10	Yüri bülbül daħı der-beyza degilken Nebziyā Tutmuş idi bāĝ-ı deħri āh u feryādım benim	G245/18	Bir gün ey Nebzī-i şeydā gayret-i aĝyār ile Bilmişim halı eylemekle yokdur akrānım benim

G246/11	Derd-i bî-dermânîni bilmem ne söylersin baña Sen gibi ben de dilâ nâ-çâreyim nâ-çâreyim	G251/6	Hvân-ı hicriñde bu ben nâ-kâmî toylarsın velî Olmadı hergiz müyesser vaşdan kâım benim
G246/12	Derd-i bî-dermânîni bilmem ne söylersin baña Sen gibi ben de dilâ nâ-çâreyim nâ-çâreyim	G251/8	Bezmi- 'aşkıñda bugün başı açuk mestâneyim Bülbülem bir eldedir bir eldedir câmım benim
G246/1	Dil-berâ hicriñle ben gam-ı hâ-yâreyim gam-ı hâ-yâreyim Nâvek-i gamzeñle hem pür-yâreyim pür-yâreyim	G251/10	Murğveş pervâz iderken bu dili şayd eylediñ Dânedir ol hâl-i rû zülfüñ durur dâım benim
G246/5	Sînemi tutdum siper tîr-i belâña ben hezâr Tîğ-i cevriñle begim şad-pâreyim şad-pâreyim	G251/12	Kâkül-i şeb-gün u rüy-i âfitâbîñla seniñ İmtiyâz olmaz gider bu şubh ile şâmım benim
G247/1	Tañ mı çâk olsa ta'acçub mi girîbânım benim Miñnet ü gamla tolodur çün ki dâmânım benim	G251/14	Senden özge dil-rübâya meyl idersem dil-berâ Ehl-i 'aşk içinde Nebzî olmasun nâmım benim
G247/2	Tañ mı çâk olsa ta'acçub mi girîbânım benim Miñnet ü gamla tolodur çün ki dâmânım benim	G253/2	Hasta-i 'aşkıñ tabîbâ derd-i bî-dermândayım Derdime yokdur devâ zîrâ ki ben dermândeiyim
G247/4	Ey perî mey-gün la'liñ mest idüp cân u dili Dem-be-dem dem ağıdır bu çeşm-i giryânım benim	G254/4	Tutulmuşken bu dil murğ o zülfüñ dâmına evvel Giriftâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben hem
G247/6	Sînemi pür-yâre kıldım seng-i hasretle döğüp Sen hâkîm-i vaktin gel eyle dermânım benim	G255/9	Nebziyâ cânım virüp aldım gam-ı cânânı ben Hamdü li'llâh aşşılıdur işbu bâzârım benim
G247/8	Hubb-ı yâri dilden ihrâc itmege İblîs rakîb Cehd ider ammâ velî sâbitdir imânım benim	G255/1	Gördüm ağıyar ile yâr olduñ çü dildârım benim İhtiyârım gitdi elden kâlmadı 'arım benim
G247/10	Eşk-i dîdem Nebziyâ deryâ gibi akşa ne var Çün denizler kaşresinden çoğ 'işyânım benim	G255/2	Gördüm ağıyar ile yâr olduñ çü dildârım benim İhtiyârım gitdi elden kâlmadı 'arım benim
G248/10	Diyemem dostlar rakîb ile ser-encâmım ey Nebzî Ben ol sevdâları bilmem gam-ı ferdâdan el çekdim	G255/4	Gicelerle encümi tâ şubha dek bîdâr ider Zülf-i şeb-günüñ gamıyla girye vü zârım benim
G249/1	La'l-i dil-ber şehd ü şekker engübînimdir benim Rüy-ı Muşhaf âyet-i Feth-i mübînimdir benim	G255/6	Yok durur bir yâr-i şâdik hâlimi 'arz itmege Ey dirîgâ şerh olunmaz kâldir esrârım benim
G249/2	La'l-i dil-ber şehd ü şekker engübînimdir benim Rüy-ı Muşhaf âyet-i Feth-i mübînimdir benim	G255/8	Gündüzün aşışama dek mahzûn u mağmûmdur gönül Nâle vü efgândır tâ şubha dek kârım benim
G249/4	Her gice tenhâ komaz egler dil-i gamgînimi Şubha dek cânâ hayâlîñ hem-nişînimdir benim	G255/10	Nebziyâ cânım virüp aldım gam-ı cânânı ben Hamdü li'llâh aşşılıdur işbu bâzârım benim
G249/6	Leyle-i firkatde her şeb tâ-seşer meshûr idüp Encümi bîdâr iden âh u enînimdir benim	G257/1	Rüyuñı görmeklik için ey yüzi mâhım benim Tolanur heft-i semâyı tâ-seşer âhım benim
G249/8	Ayrıralı ey şanem sen dil-ber-i pür-nâzdan Derd ü gam kahr u belâ her dem karînimdir benim	G257/2	Rüyuñı görmeklik için ey yüzi mâhım benim Tolanur heft-i semâyı tâ-seşer âhım benim
G249/10	Tâ-ezel Nebzî bilürsün kim temessükle bu dil Tohm-ı gam zer'ine bir kıt'a zemînimdir benim	G257/4	Devlet-i hâk-i rehiñde n'ola idbâr eylesem Mîhr-i ikbâlîmi tutdı gaym-ı gam şâhım benim
G251/5	Hvân-ı hicriñde bu ben nâ-kâmî toylarsın velî Olmadı hergiz müyesser vaşdan kâım benim	G257/6	Ka'be-i küyuñ tavâfına yine 'azm eyledim Uğradı deşt-i belâya ey 'aceb râhım benim
G251/1	Bilmezem cânâ n'ola 'aşkıñla encâmım benim Olmadım mesrûr u gamla geçdi hengâmım benim	G257/8	Gerçi meyl idüp ruñ-ı zîbâña dil virdim saña Tav' ile düşdüm velîkin yokdur ikrâhım benim
G251/2	Bilmezem cânâ n'ola 'aşkıñla encâmım benim Olmadım mesrûr u gamla geçdi hengâmım benim	G257/10	Senden olur Nebzî-i bî-çâreye ancak devâ Merhamet kıl ey kerem lutf ıssı Allâhım benim
G251/4	Kâmetiñ yâdıyla her-sü şu gibi olur revân Bağ gözüm yaşına ey serv-i dil-ârâmım benim		

- G259/13 **Ben** künc-i firâkında bî-çäre vü bîmârim
Hâlimden o cânânım Nebzî bile mi bilmem
- G259/7 Ayırdı **beni** firkat ol rûh-ı revânımdan
Mürde tene bir dağı cânım gele mi bilmem
- G260/2 Teb-hâle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nâlim
Kandır **beni** vaşlıñla lebi âb-ı zülâlim
- G260/3 İrgürseñ eger 'ıyd-i vişâliñe **beni** sen
Kurbânın olam yoluña ey kaşı hilâlim
- G261/1 Cüy-ı hüsn ise ruhuñ **ben** de anı cüyendeyim
Rüy-ı gül-günüñ kucâ rüyendedir rüyendeyim
- G261/4 Gülşen-i 'âlemden sen bir gönca-ı gül-ñandesin
Lîk **ben** nâr-ı firâkıñla şehâ küñhandayım
- G261/10 'Akl-ı Nebzî bend olupdur kâkül-i pür-tâbiña
Şanmağıl **ben** bende-i dirîniñi kim bendeyim
- G262/13 Teslîm-i cân itmek dağı olsun **benim** boynumda râm
- G263/2 Lâ'ubâlî olmuşum rüsvâlîğa 'âr eylemem
'Ârdır hüsrân-ı devlet **ben** anı kâr eylemem
- 264/10 Sanur mısın gürüh-ı 'âşıkânı başına buyruk
Beni kat kat bende çekdi gör ol perçem-i pür-ñam
- G268/5 **Ben** tıram karşı velî bâlîn-i nâza yaşıdanıp
Geç serir-i 'ızz ü istiğnâda sen yan gel Hasan
- G269/12 Dil-i pür-dâğa cün bir şerha çekdi çeşm-i hün-rîziñ
Didi ğamzeñ görüp bir de çekem **ben** tev'emeyn
olsun
- G272/2 Dil-i bî-çäre i' râz eylemezken her belâsından
Belâ bu ol perî-peyker kaçır **ben** mübtelâsından
- G273/3 Ğaym-ı ğamda kıomaz ümmîdim budur dâ'im **beni**
Mîhr-i rüyuñla sipîhr-i hüsnî tâbân eyleyen
- G78/6 O şanevber-kadd ü tütî-suñen ü gönca-'izâr
Beni bülbül gibi nâlân u teni nâl ideyor
- K27/16 Üleşirdim beni baña kosalar n'olaydı
Bâğ-ı 'âlemden **beni** nev'im ile ben de kıozum
- N41/4 Düşürüp 'aşk beyâbânına Mecnûn itdiñ
Şaçı leylâ **beni** bir âdem iken başbayağa
- Tc2/41 Men' itme **beni** âh u fiğân eylesem ey gül
Feryâda gelüpdür bu gönül bâğ-ı cihâna
- G279/6 Gerçi 'uşşâkı zebûn iden şehâ çeşmiñ durur
Zülf-i şeb-günun hevâsıdır **beni** ber-bâd iden
- G282/1 Vefâ vü şefkatîñ **ben** kuluña şâhâ müdâm olsun
Diyem tâ **ben** saña 'ömrüñ efendim müstedâm olsun
- G282/2 Vefâ vü şefkatîñ **ben** kuluña şâhâ müdâm olsun
Diyem tâ **ben** saña 'ömrüñ efendim müstedâm
olsun
- G282/7 **Beni** ey gönca-leb cün dâhil-i gülzâr-ı vaşl itseñ
Cemâlîñ güllerin dirmeklige hem ızn-i 'âm olsun
- G285/1 'Andelîbem gülşen içre başladım efgâna **ben**
Hâlimi 'arz idebilmem ol gül-i ñandâna ben
- G285/2 'Andelîbem gülşen içre başladım efgâna ben
Hâlimi 'arz idebilmem ol gül-i ñandâna **ben**
- G285/4 Hâk-i pây olup reh-i 'aşkıñda oldum pây-mâl
Bu 'acebdır kanda irişem şeh-i hûbâna **ben**
- G285/6 İşigin dârü's-şifâ herkes umar senden devâ
Âsitânîñ terk idüp kanda gidem dermâna **ben**
- G285/8 Yanmada cânâ kaçır mı dil o tâb-ı hüsnüñe
Tâ-ezel 'aşk âteşiyile gelmişem cün yana **ben**
- G285/10 Nebzîyi da'vet kıl ey hünî vişâliñ hÿvânma
Aç u muhtâc u fakîrem lâyıķam ihsâna **ben**
- G287/10 Zülfüñe bend eyleyüp çâh-ı zeķandan kıl halâş
Bir ğarîbem târ-ı zülfüñdür **baña** dârü'l-emân
- G287/7 Ğamze-i hün-hÿvâr elinden kırtar ey şâhim **beni**
Zerrece bilmez amânî kaşd-ı cân eyler hemân
- G287/11 Dökdi kıanım o lebi cân-başıñ ey âfet **benim**
Kana kana ceng iderdim ger olaydı kana kıan
- G291/5 Bülbül-i şürîde gibi eyledi giryân **beni**
Gülşen-i hüsn içre ey gül-ruh seni ñandân iden
- G298/7 Gel yetiş ey merg bi'llâh kıandasın zîrâ ki **ben**
İstemem irişmegi biñ yaşına şimden-gerü
- G298/1 Yârdan ayırdı **beni** baķ yaşına şimden-gerü
Ağular kıatdı felek bu aşına şimden-gerü
- G299/6 Baña yâd eyleme ğayrı vişâliñ zevķ u şadîsin
Begim **ben** ğüşe-i ğamda firâkıñla çü tıtdum hÿ
- G300/5 Tañ mı virsem çâr 'unşurdan habar ma'nîde **ben**
Dilde od serde hevâ destimde hâķ çeşiminde şü
- G302/7 Seg-i küyuñ bile 'ızzet ider **ben** bendeñe ammâ
Velîkin kelb rakîbiñ tırmaz âsüde ider 'av 'av
- G306/12 Dirlik olsun tek hemân ey kelb-i küy-ı dil-berim
Benden a'lâ ol idüp 'av 'av yüri ğavğayı kıo
- G314/4 Ğam-ı yâr bir yaña bir yaña cevri-ı çarh-ı keķ-reftâr
Belâ için mi halk itdi bu 'âlemden **beni** Allâh
- G314/8 İdüp dâmen miyâna râh-ı 'aşka kırdim uş cânâ
Beni terk eyleyüp ağyâra meyl itmek degildir râh

- G318/5 O kelbi ni met-i vaşl ile tok it aç olayım **ben**
Zamâne muktezāsınca cezā-yı bā-sezā eyle
- G324/5 Yolunda oğ gibi toğrı iken o kaşı yayıñ **ben**
Cefā vü cevr ile kaddim eger āheste āheste
- G329/7 Yoluñda oğ gibi toğrı iken **ben**
Nedendir yayveş kaddim hamīde
- G330/4 Gözümden cüş idüp yaşım ser-āser ālemi tıtdı
Kenāra gel **benim** servim yem-i eşkimi seyrāna
- G333/7 **Benim** hem merd-i meydān-ı maħabbet diyü lāf itme
Bilinür ipliği fatmacıgıñ çıkınca pāzāra
- G335/3 Gül-izārim terk idüp **ben** bülbülün
Göz göre yār oldı hāra āh vāh
- G339/3 Teni hoş-bü **beni** Hindü gözi cādü kemān-ebri
Hadeng ü tiri zaħmından ciğer mecrūh u dil hāste
- G340/1 Felekden istedim gonca dutuşdurdı **beni** hāre
Murādım virmedi hayfā murādımca nedir çāre
- G341/1 Atma gamzeñ okunı **ben** bağrı hūn bī-çāreye
İki zaħm urulmadı zīrā begim bir yāreye
- G343/4 Varağ misāli perīşān u perākende kılup
Yere urdum yine **ben** şişe-i nāmüsü yere
- G343/8 Komuyor hālimi arz itmege ol yāre raqīb
Komayım itdigini ölmez isem **ben** o hāra
- G349/4 Bu sezā mıdır aceb kim ol raqīb-i nā-sezā
Ben çekem cevr ü cefā o lāyık-ı ihsān ola
- G349/6 Bu ten-i pür-yāremi göre ide Eyyüb pesend
Görse Ya'küb eşk-i hūn-ābım **benim** hayrān ola
- G351/2 Dil-i şeydāya geldikçe okuñ dir
Beni men' itme zāhid nūş-ı meyden
- G354/1 O lebi şirīn **beni** Ferhād ol hūn eyledi
Māni-i aşğ kalbimi çün hāne-i Çin eyledi
- G356/1 Zülfi-i Leylāniñ gamı **ben** Kaysı mecnūn eyledi
Elf kaddi hāsetiyle kāmetim nūn eyledi
- G356/6 Rüy-i āteşnāki üzre şaçma hālīn arz idüp
Yağdı ol cādü **beni** kendine efsūn eyledi
- G365/5 Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice **ben**
Ne didimse dem ola her sözime didi belī
- G367/10 Nebziyā bu zaħmına hiç bir tabīb kılmaz ilāc
Gālībā derdim **benim** bildim ki bī-dermān gibi
- G369/8 Yok durur bahtım dırağt-ı tāli'im virmez semer
Dil-güşāde itmeyen her dem **beni** bu gam gibi
- G376/9 O tār-ı zülf ile ber-dār iken **ben**
Velī ol boğazından aşılāsı
- G376/4 Baña āl eyleyüp ol al haddi
Görüñ aldı **beni** çeşmi elāsı
- G376/12 Raqīb-i rü-siyeh reşğ ü hāsedle
İpim kesdi **benim** Hāğdan bulāsı
- G379/3 Şeb-i hicrinde **ben** gamda kalup sevdā-yı zülfüyle
Rağbe arz ider rüyün meh-i tābāni gördüñ mi
- G379/2 Çemende ey şabā ol gonca-ı hāndāni gördüñ mi
Beni giryān idüp kendü kılur hāndāni gördüñ mi
- G379/7 Ferāmüş eyledi gitdi **benimle** ahd ü peymāni
O kelb-ile leb-ā-leb devr ider peymāni gördüñ mi
- G381/7 Dīn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda **ben**
Mümsik ü kāfir rağbe iştirāk itdiñ beni
- G381/1 Tīğ-ı gamzeñle hābībā sīne-çāk itdiñ **beni**
Çeşm-i bīmārni gamıyla derdnāk itdiñ beni
- G381/2 Tīğ-ı gamzeñle hābībā sīne-çāk itdiñ beni
Çeşm-i bīmārni gamıyla derdnāk itdiñ **beni**
- G381/4 Bād-ı şevkīñla dil-i sūzānıma āteş urup
Ābveş zīr-i kadem pā-māl ü hāk itdiñ **beni**
- G381/6 Çarhveş bī-mihr imişsin bilmedim ey māh-rū
Şöhre-i aşğın semekden tā-simāk itdiñ **beni**
- G381/8 Dīn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben
Mümsik ü kāfir rağbe iştirāk itdiñ **beni**
- G381/10 Cevr ü kahrıñla kılup dünyā vü mā-fihāyī terk
Hāşılı Nebzī gibi cānā helāk itdiñ **beni**
- G388/3 Himmetim kalā'-ı vālā hūācedir gönlüm **benim**
Himmetim zīrā mihek gönlüm zer-i aşfer gibi
- G389/5 Bahāra irdilerse ehl-i zevk ey dil **benim** ammā
Bahār u andelibim beytül'ahzān u figān oldı
- G389/8 Olupdur nām-ı bülbül gerçi gülşende hezār destān
Benim ismim de kül-hānda hezārān dāstān oldı
- G392/5 **Beni** şaldıñ fırāka gerçi ey vaşl merāmım yār
Velī sen bā'is olmadıñ aña gerdün-ı dün oldı
- G396/7 Seri koydum yoluña **ben** ten ü cāna bağmam
Reh-i aşğın benim el-hağ şanemā rāh-revi
- G396/8 Seri koydum yoluña ben ten ü cāna bağmam
Reh-i aşğın **benim** el-hağ şanemā rāh-revi
- K1/44 Sensin Allāhım idüp tevfiķiñi hayru'r-refiķ
Eyleyen mazhar **beni** bu fetħ-i bāba ibtidā
- K2/5 Kehf-i hicriñde koma **ben** Naħlı İsrā eylegil
Mü'minūna Nürdur vaşlıñ yā Hacc u Enbiyā
- K2/9 Öldüre dirgüre bābıñdan **beni** ayırmaya
Fātır-ı arz u semāvāt ey şeh-i mülk-i Sebā

K4/21	Ararken ben de bir tārīḥ idem tā mevlidim izhār Tulū' itdi dilimden Nebziyā hem-çü meh-i tībān	Mh2/18	Başımı uğratmışım rengin 'aceb gavgälara Va 'de-i vaşl eyleyüp saldı beni ferdälara
K5/7	Hubb-ı dünyādan ben ol dem Nebziyā çekdim elim Sāl-i tārīhim benim çün oldı ahyānū'l bülüg	Mh3/3	Ben kılurken pādīşāhim cānımı ta 'yīn saña Göz göre oldı muḳārın ol seg-i bī-dīn saña
K5/8	Hubb-ı dünyādan ben ol dem Nebziyā çekdim elim Sāl-i tārīhim benim çün oldı ahyānū'l bülüg	Mh3/19	Luḫfuñ a 'dā görür şāhim yine cevriñi ben Āferīn ey dil-rübā taḫsīn saña taḫsīn saña
K6/5	Bir zamān neydi ki mest olup mey-i naḫvetle ben Dīnlemezdim pend-i nāşīḡ gūşuma girmezdi şan	Mh3/11	Sīhr idüp cādū gözün zülfiñe bend itdi beni Eyledi 'aşkıyla memlü sīne vü cān u teni
K6/10	Ḥavf idüp tu yüziñe olmuş seniñ dirler diyü Kesdirirdim şa 'rımı şimşīr ile ben her zamān	Mh3/14	Yoğ-imiş sende ḫaḳīḡat böyle bilmezdim seni Āşīnā olup 'adūya şimdi terk itdiñ beni
K6/17	Göricek Nebzī şakal ile beni taḫsīn idüp Didiler tüyince ḫayrın gör kamu dostlar hemān	Mh4/6	El-amān ey nūr-ı dīdem nev-resīdem el-amān Nā-ümīd itme beni vaşhīdan ey kān-ı kerem
K8/18	Gördi hezār dār-ı şifāda Kılmadı ben ḫastaya tīmār	Mh4/11	'Aşkıñ ey Leylā beni Mecnūn u şeydā eyledi 'Aḡl u fikrim cümleten tārāc u yaḡmā eyledi
K8/13	Atdı beni deşt-i firāḡa Olmadı gör vuşlat-ı dildār	Mh4/4	Pāyınā üftādeyim şeb-nem gibi ey gül-dehān Merḫamet eyle yaman oldı benim ḫālim yaman
K11/22	Gelicek şehr-i Sītanbula bu dil gözün açup Ne idem tārīhini didi dirim ben nazar it	Ms2/3	Revā mı ḫāk-i pāy olup rehiñde ben olam ber-bād Terāḫḫum kılmaḡa bu bendeñe yok sende isti 'dād
K25/1	Şehā 'aşkıñla ser-gerdān idim ben 'Anāşīr cem' olup ḫalḡ olmadın sen	Ms3/7	Görüp rüyuñ civānā 'aşık oldum mübtelāyım ben O tār-ı zülf-ile merbüt-ı zencīr-i belāyım ben
K26/13	Kaçan alam daḡı ben murḡ-ı şikārımı 'aceb Şeh-bāz-ı ḡudsvēş çün ki murabbā degilim	Ms3/8	Görüp rüyuñ civānā 'aşık oldum mübtelāyım ben O tār-ı zülf-ile merbüt-ı zencīr-i belāyım ben
K26/26	Dimedim mi saña Nebzī ki perīşān olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki muḡarrā degilim	Ms3/9	Firāḡıñ başdan aşupdur ḡamıñla imtilāyım ben Bu derd ü miḡnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben
K26/5	Ebleḡ ü dūn u denīyım beni almañ dile siz Ehl-i şī'r añladınızsa beni ḫāşā degilim	Ms3/10	Firāḡıñ başdan aşupdur ḡamıñla imtilāyım ben Bu derd ü miḡnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben
K26/6	Ebleḡ ü dūn u denīyım beni almañ dile siz Ehl-i şī'r añladınızsa beni ḫāşā degilim	Ms3/5	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḡat var Ne sende dil-berā raḡm itmeḡe şemme liyāḡat var
K26/7	Beni bu bāḡ-ı cihān içre mu'allā dimeñiz Ḳurī ḫāk-i siyehim serv gibi bālā degilim	Ms3/11	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḡat var Ne sende dil-berā raḡm itmeḡe şemme liyāḡat var
K26/9	Sāyeveş rüy-ı zemīne döşeyüpdür beni çarḡı Evc-i rif'atde bugün gün gibi a'lā degilim	Ms3/17	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḡat var Ne sende dil-berā raḡm itmeḡe şemme liyāḡat var
K27/16	Üleşirdim beni baña ḡosalar n'olaydı Bāḡ-ı 'ālemde benī nev'im ile ben de ḡozum	Ms3/23	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḡat var Ne sende dil-berā raḡm itmeḡe şemme liyāḡat var
K27/15	Üleşirdim beni baña ḡosalar n'olaydı Bāḡ-ı 'ālemde benī nev'im ile ben de ḡozum	Ms3/29	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḡat var Ne sende dil-berā raḡm itmeḡe şemme liyāḡat var
K27/27	Yürī faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Ḡam ile geçmeye tā yay u ḡış u yaz u güzüm	Mü5/12	Ol cāme-i surḡ ile tulū' eyledi şandım Ben mihr-i dirāḡşān
Kt24/3	Yine yumrıcaḡ olup benden ayırđın şehimi Be raḡībā umarım ki ura paniḡla seni	N4/4	Vişāli 'ıydına nevr eyledim sen şāhid ol ey dil İdem cān-ı revāni ben dem-i vaşlında ḡurbāni
Mş2/11	Bu felekdır ki beni yaḡdı ḫarāb eyledi hem Ḳurıdup baḡr-i ümīdimi serāb eyledi hem	N6/1	Dirīḡā bu fenā içre benim bir yār-ı ḡarım yok Enīs ü hem-demim hem-derd olur bir ḡam-gūsarım yok

N14/3	Ġamzeñ oqın ben faķiriñden şehā dūr itme kim Zaħm-ı sīnem merhemidir tūr-i müjgānıñ seniñ	Mu12/1	Ĥam bolup kaşıñ gibi kaddim kemān oldı benim Zih gibi kalup tenim daġım nihān oldı benim
N27/1	Pister-i ġamda benim gibi daħı bīmāre yoķ Bī-‘ilāc u nā-devā pūr-zaħm bir bī-ĉāre yoķ	Mu12/2	Ĥam bolup kaşıñ gibi kaddim kemān oldı benim Zih gibi kalup tenim daġım nihān oldı benim
N29/1	Çeşm-i pūr-ħūnuñ gibi baġrım tolu kandır benim Hicr ile hey ħūn-ħ ^v arım yidigim kandır benim	Mu18/1	Sū‘āl itdim didi ger bilmek isterseñ benim nāmım Aşaġıdan yukaru şayıcaķ oldı devem ħā mīm
N29/2	Çeşm-i pūr-ħūnuñ gibi baġrım tolu kandır benim Hicr ile hey ħūn-ħ ^v arım yidigim kandır benim	G1/5	Ķabūl it bendeñi şāhā benim bi‘llāhi kābilhā ‘Aceb bir dem mi vardır ĥātırımdan maħvola ‘aşkıñ
N29/3	Dem-be-dem dem aķıdır bu çeşm-i giryānım benim Yidigim dem içdigim ħūn gözlerim kandır benim	G3/7	Beni şahrā-yı cūnūn içre göricek Mecnūn Ĥayret-ālūd oluban ĥāletime ĥaldı ĥāña
N29/4	Dem-be-dem dem aķıdır bu çeşm-i giryānım benim Yidigim dem içdigim ħūn gözlerim kandır benim	G3/3	Götürü gülşen-i ‘ālem benim olurdu bütün Dīde-i nergis ile yārim eger baķsa baña
N33/1	Ne revādır beni her dem ġamıña düş idesin Burakup ġüşe-i nisyanā ferāmūş idesin	G5/8	Gerd-i rāh olsun nedir bu ĥāk-i ten Ben kamu cān u dilim itdim hebā
N38/10	Nebziyā bu zaħmına ĥiĉ bir tabīb kılmaz ‘ilāc Ġalibā derdim benim bildim ki bī-dermān gibi	G6/9	Yoluñda cānımı kurbān iderdim ben de Nebzīveş Velī ey kađr bilmez bī-vefāsın pūr-cefā her cā
N52/4	Gözimiñ yaşı revān oldı devā yoķ senden A tabībim ya benim bitmeli yārem yoķ mı	G8/7	Ben o ĥınzır-i kebīr ile kurup ma‘rekeler Turmayup ider idim leyl ü nehār ulu ġazā
N54/1	Nāmdaşımıdır benim dil-dād-ı Leylī lā-mekān Nā-kemāl olmaz baña hem-ser meger kim ver hemān	G9/1	Ġüşe-i hicriñde ben bī-ĉāre kaldım bī-nevā Kendi bīmārınıdır irgūr zād-ı vaşlıñla devā
Tc1/20	İĥtirāz ile olan iĥ ^v āna ya ne baħtlu Ben hele çekdim ayaġım sen de var elüñi yu	G11/11	Ne var baġ-ı cihān içre beni reddeyleseñ ey gül Tapuñda bulunur her dem hezārān bülbul-i şeydā
Tc1/10	Reh-ber-i şer‘ī komuşlar kimse ġitmez rāh-ile Sen beni yā Rab koma bu fırça-ı ġüm-rāh-ile	G16/2	Dehānıñ būseler kıldı ‘atāyā Olur mı ben de cān virsem behāyā
Tc2/25	Ben ġamda olam şām u şeher dehr-i fenāda Aġyār ile dem dem o ġüzel zevķ u şafāda	G23/12	Şeherde bülbüle ‘arz eyledim çün rāz-ı pūr-süzüm Benim de ġoncaya naķlim didi bu mā-cerādır hep
Tc2/15	Terk itdi beni göz göre meyl itdi raķibe Ĥayfā ki hebā oldı o kelb ile şavaşlar	G25/11	Ķomaz rü-māl idem ol āsitān-ı rāstāna ben Raķib-i rü-siyehdendir benim bu çekdigim ġam heb
Tr2/42	Kāfire cennetdir ammā mü‘mine sicn-i belā Ķanı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān	G25/12	Ķomaz rü-māl idem ol āsitān-ı rāstāna ben Raķib-i rü-siyehdendir benim bu çekdigim ġam heb
Tr2/60	Maħz-ı luftundan ‘ināyet eyleye şabr u sebāt Şübhe yoķ kıldıñ behiştı cāy kardaşım benim	G27/8	Ol raķibi ĥoş ki atmışsın caħīm-i hicriñde Didi ben ĥāki ġörüp yā leytenī küntü tūrāb
Tr2/61	Başuban dārü‘l-ķarāra pāy kardaşım benim Yaşdanup bālın-i Rıdvāna otur pes ber-serīr	G30/8	Ne deñlü cevri iderseñ eyle şāhım Olur çün ben kuluñ katında merġüb
Tr2/63	Sāye-i Tübāya pister yay kardaşım benim Dest-res bulduñ ne ġam gencine-i ġufrāna ki	G35/7	Gelmez raķib-i tünd-ħū olmaz benimle rü-be-rü Rezm-i cihānda ĥiĉ muķābil ola mı şır ile kelb
Tr2/65	Raħmet-i Raħmāndan aldıñ pay kardaşım benim Gerçi kim ehl ü ‘iyālīñ terk idüp olduñ revān	G36/10	Giyindi cāme-i fāħir tonandı şankim ‘arāt Ġörüñ beni o dāl-i zülfi firāķıyla meded
Tr2/67	Ĥāşşaten tūtī kerīmeñ vay kardaşım benim Līk yevmü‘l mültekā cennāt-ı ‘ālī-cāyda	G39/9	Beni öldürdüñ ey çarĥ-ı sitemger derd-i hicr ile Vücüdüm uş gerekse loķma-ı seg tu‘me-i zāġ it
Tr2/69	Cem‘ olursuz ‘āmmeten ferdāy kardaşım benim Murġveş uçup bu dem çıkıñıñ aramızdan saña		

G41/2	Kā' ilim ger meskenim hāk ola yā dībāc-ı taht Lā' ubālīyim benim birdir yanımda nerm u şahı	Şorarsañ nām-ı nāmīsın benim cānım Muhammeddir
G43/5	Dimez miydım bunı her dem saña ben Kı virmez fā'ide soñra nedāmāt	G75/10 Şol kadar āh eyledi dil nīm-nigāh eylediñ Zülfı siyāhım seni ben bilmez idim tā bu kadar
G44/11	Yırden göge dek minnet ider dil k'ola bendeñ El arkaşı yırde dağı hem rüz-ı zārā'et	G77/15 N'ola ben feryād idem bülbül gibi Gül gibi sen gül açıl ey gül-'izār
G47/4	Ġam-ı 'ālem 'aceb mi bende olsa Benem çün 'aşk ile Mecnūna vāris	G81/10 İşün yok varma bāb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin Raķībā şayd-ı ħunzire saña ben var dir isem var
G47/6	Eküp sīnemde toğm-ı cevri ü zulmı Benim ol nāzenīnim oldur ħāris	G83/1 Tā-ezel meylim benim sen kaddi serv-i nāzedir Ol sebebden ħumrılarla bu gönül hem-rāzedir
G52/14	Niçe cān mużtarıbdır hem-çü Nebzī Kılayım dir varup ben de teferrüç	G90/3 Hele ben küşteğān-ı ğamze-i ħün-rīzden oldum Şehen-şāhā 'aceb ber-dār-ı zülf ü perçemiñ kimdir
G56/2	Sen şabūh iç vaşl olup ağıyar bedle her şabāh Ben şeb-i hicriñde lāyık mı içem rāh-ı revāh	G91/6 Zenağ ayva gibi tatlu yemişmiş Velī ben tatmadım iller yemişler
G56/9	Ben şanurdum mihr ider buldı çü 'ömrüm ihtitām Sen henüz cevri ü cefāya eylemişsin iftitāh	be-nām [1] Namlı, şan ve şöret sahibi.
G56/3	Tīr-i müjgān ile çeşmiñ ey kemān-ebrü beni Katlı için yek-dil olup ğamzeñle kuşanmış silāh	K17/4 Şems-i ma'ārif maṭla'ı 'ayn-ı 'avārif menba'ı Cüd u şehāvet maṭma'ı ma'rūf ü meşhūr u be-nām
G60/11	Sırr-ı 'aşkı ben direm setr eyleyem Līkin āsarı ider elbet sünūh	benātü'l-ħayr [1] Hayırlı kızlar. Peygamber Efendimizin Hz. Osman ile evlendirdiği iki hayırlı kızı.
G61/1	Pendime tutğıl benim cān ile cānānım şımāh Semte yaklaşıdırma ağıyarı iñen yakın irāh	Kt3/16 İki kerre olup dāmād zü'n-nüreyn oldı ad Resülün aldı ol iki benātü'l-ħayrım ol sultān
G61/4	İki şakķ oldu raķıbiñ reşkten 'ar'ar gibi Serv-ķaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şāh	bend eyle- [4] Bağlamak, zincirlemek; tutsak etmek, kul köle etmek.
G61/5	'İydgehde gördi hem-sersin benimle serverā Başına teng oldı anuñ anda ol cāy-ı ferāh	Mü5/13 Bend eylediñ ol kākül-i dil-bend ile gönüm Maḥbus-ı kaşesken
G63/2	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim kābil degil ola 'idād	G196/15 'Aşk ile bend eylediñse rāhibā zünnār ipin Zülf-i ma'şūķum olupdur baña da zünnār-ı 'aşk
G64/7	Bu bendeñ rezm-i 'aşkda kimseden alu olur şanma Raķīb-i bahtek ü mel'ūmı başdım hem-çü 'Amr-ı Sa'd	G287/9 Zülfüne bend eyleyüp çāh-ı zeķandan kıll ħalāş Bir ğarībem tār-ı zülfüñdür baña dārü'l-emān
G66/5	Tāb-ı ħaddiñle şehā bu bağır-ı sūzānım benim Bezm-i 'aşkıñda yanardı ırmese ħaṭṭıñ meded	G394/9 Derin bend eyleyüp dārında eyler kimi nüş-ā-nüş Bir elde bāde-i şāfi bir elde zülf-i cānānı
G67/1	Va'd-i vaşlıñla beni şād eylediñ ey şāh-zād Dil-rübālar kavlīñe yokdur velīkin i'timād	bend it- [4] Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.
G67/5	Nāşihā kendiñ gibi güm-rāh zann itme beni Zülf-i dil-berveş elimde var iken ħablü'r-reşād	G108/4 Dāğ uran sīneñde ey dil ol beñi fülful midir Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sā mıdır
G71/1	Ey gönül 'ālemde ben ancaķ şanurdum cān leziz Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cānān leziz	G365/9 Niçe bir gerdeniñe bend idesin zülfün anuñ Gele terk eyleye ey Nebzī bu ħul-i emeli
G71/3	Āteş-i hicrān ile bağırm kebāb etdiñ benim Çeşm-i mestānem olur bezm içre çün büryān leziz	G64/2 Şehā zülf-i girih-ğirin dil-i şeydāya kıldı va'd Kim anı bend idüp aşlāca āzād itmeye min-ba'd
G74/14	Ol a'lā dil-berīñ vaşfın işidüp Nebzī kemterden	G267/2 Şehā ol kākül-i şeb-gün u şeb-büy İdüpdür bend şad dil her ser-i müy
		bend iken [2] Bağlı iken.

- G64/10 Dili dildardan Nebzî ne mümkündür hâlâş itmek
Huşûşâ **bend iken** bu gerden-i cānda o zülf-i ca'd
- G233/5 **Bend iken** zülf-i dil-āvîzine la'lin isteme
Ey gönül darb-ı meseldir kaydluya şöhet hārām
- bend it-** [4] Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.
- G284/7 Hâlâş it cānımı çāh-ı zekandan zülfüne **bend it**
Gārîbe tār-ı zülfün dil-berā dārü'l-emān olsun
- Mh3/11 Sıhr idüp cādū gözün zülfüne **bend itdi** beni
Eyledi 'aşkıyla memlü sine vü cān u teni
- G324/7 Yine **bend itdi** zülfine dil-i āzürde hicrānı
Çeker semt-i vişāline meger āheste āheste
- G370/12 Degil ancak dil-i şeydā o müy-ı zülf ile beste
Ki bir tārıyla **bend itmiş** niçe biñ ehl-i 'irfānı
- bend kıl-** [1] Bağlamak. || Âşık etmek, vurulmak.
- K17/5 Hülkuñla **kıldın** halkı **bend** ger muhkem u ger müstemend
Ahlākıma eyler pesend pāy u gedā mîr ü 'avām
- bend ol-** [10] Bağlanmak, bağlı bulunmak, boyun eğmek. || Âşığın gönlünün sevgilinin saçlarına tutulması
- G13/2 Kākülün dil murgına dām-ı belā
Bend olan bî-çāreye yokdur rehā
- G20/3 Var imiş devlet başında zülfine **bend oldu** dil
Düşdi pes üstine ušta sāye-i perr-i hümā
- G63/11 Devlet anıdır ki **oldı bend** tār-ı zülfüne
'İzzet anıdır ki aldı tîr-i gāmzeñden murād
- G143/5 Kākülün zencîrine **bend oldığım**
Bir mufaşşal kışşadır dūr u dirāz
- G359/7 Vaşl hengāmında mutlak zülfüne **bend oldığım**
Kayd-ı hicriñden hâlâş olmak durur ey sâde-rüy
- G6/1 Gezermişsin rakîb-i rû-siyāha **bend olup** her cā
Revā mı ey yüzi ağım nedir bu vaz'-ı nā-ber-cā
- G311/11 **Olupdur** gerdeninde sünbülün **bend**
Müsel sel zülf-i tār el-ḥamdülillāh
- G261/9 'Akl-ı Nebzî **bend olupdur** kākül-i pür-tābıña
Şanmağıl ben bende-i dîrîniñi kim bendeyim
- Mr3/6 Cümleden biri Muḥammed bendesidir şübhesiz
Bend olupdur zülfüne ekendesidir şübhesiz
- G341/4 Terk iderseñ bendeñi 'ālemde dil-ber yok mıdır
Bend olur elbet gönül bir gözi kaşı karaya
- bend ü zindan** [1] Zincir ve hapisane. || Hapse atılmak.
- G130/8 Dil-i zārın düşüp çāh-ı zekanda ḥaylî demdir kim
O tār-ı zülf ile merbût esîr-i **bend ü zindandır**
- bende** [34] Kul, köle, memlûk; esir, tutsak, bağlı kimse. || Âşık.
- G1/4 Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü sünbülhā
Murādım bu dem-ā-dem āsitānında olam **bende**
- G1/5 Kābül it **bendeñi** şāhā benim bi'llāhi kābilhā
'Aceb bir dem mi vardır ḥātırımdan maḥvola 'aşkıñ
- G27/10 Rüz u şeb vaşlñ diler Nebzî kuluñ senden şehā
Açılır mı **bendeñe** bilmem 'aceb ol kutlu bāb
- G42/9 Āsitānında bu Nebzî boynı bağlı **bendedir**
Dile öldür dile 'ıtk it dile şakla dile şat
- G44/1 Şorarsañ eger **bendeñe** şāhım ne bu ḥālet
Bir bir ideyim ṭapuña i'lān u işā'et
- G47/3 Ğam-ı 'ālem 'aceb mi **bende** olsa
Benem çün 'aşk ile Mecnūna vāris
- G65/9 Luṭf ile güldür gerek kahr ile öldür **bendeñi**
Rāzıyım senden yine ger eylesen eşkimi rūd
- G96/6 Öyle bî-tākat olupdur heves-i ḥālîñ ile
Bir segiñ depse şehā **bendeñi** boyunca yıkar
- Ms4/22 Bekleyüp gedāyān cānā dün ḥayālîñ yolunı
Didim öldür **bendeñi** ya vir āña me'mülünî
- G101/10 Nebzî-i üftādeye cānā cefā kılsañ n'ola
Bendeñe her cevri kim itseñ āña iḥsān olur
- G111/6 Ferāmüş eylemek ḥāk-i deriñi
Şehā ben **bendeñe** nār-ı elîmdir
- G147/7 Pādişāhından cüdā kıldı görñ ben **bendeyi**
İdigin dehrîñ baña çardaşa çardaş eylemez
- G233/7 Şuçunı bildi şehā 'afv it günāhım **bendeñi**
'Özr-i 'özür-ḥvāh çün maḥbûldür 'inde'l-kirām
- G243/13 Seherle tā-seḥer müjgānı Nebzî **bendeñiñ** cānā
Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i ḥvāb itdim
- G261/10 'Akl-ı Nebzî bend olupdur kākül-i pür-tābıña
Şanmağıl ben bende-i dîrîniñi kim **bendeyim**
- G261/6 Mîhr-i ruḥsārınla tā-evc-i felek tābendedir
Sāyeveş ayrılmazam yanıfcayım tā **bendeyim**
- G275/4 Cenāb-ı 'izzetiñden irmedi me'mülüne aşlā
Revā kıl bir kez olsun **bendeñiñ** luṭf eyle āmālin
- G302/7 Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben **bendeñe** ammā
Velîkin kelb rakîbiñ ṭurmaz āsude ider 'av 'av

- G318/4 Karîb eyle rakîbi ister iseñ meclis-i ünse
Ba'îd it **bendeñi** bâb-ı sa'âdetden cüdâ eyle
- G341/3 Terk iderseñ **bendeñi** 'âlemde dil-ber yok mıdır
Bend olur elbet gönül bir gözi kaşı karaya
- G119/3 Didim bu **bendeñe** şâhım nedir in'âm u ihsânın
Didi cevri ü cefâ el-ḥaḥ sa'âdetdir sa'âdetdir
- G342/3 Yüzün sürmekle pâyına irişdir vuşlata **bendeñ**
Bahâne-cü olur dirler kerîm olanlar ikrâma
- G357/9 Bu Nebzî **bendeñe** lutf it kapuñda 'abd-i ḥâlîşdir
Yeter cevri eylediñ şâhım amân u el-amân oldi
- K2/59 Hâşşaten bu **bendeniñ** eslâfım aḥlâfım
Hişşemend eyle şefâ'atle buları dime lâ
- K24/17 Maḳbûl **bende** oldur cihânda
Olmaya hergiz kevneyne nâzır
- Kt3/63 Hüşüşâ mu'terifdir zenb ü taḳşîrine ol **bende**
Daḥı 'ucb u tekebbür eylemez a'mâl ü tã'atle
- Mr3/5 Cümleden biri Muḥammed **bendesidir** şübhesiz
Bend olupdur zülfüne efkendesidir şübhesiz
- Mr3/16 Yalñuz bunlar degil meftûni olmuş mâ-sevâ
Ḥalk-ı 'âlem **bendesidir** ol şeh-i devrânımın
- Ms2/4 Revâ mı ḥâk-i pây olup rehiñde ben olam ber-bâd
Terahḥum kılmağa bu **bendeñe** yok sende isti'dâd
- Ms4/4 Düşürüp gönülüm gubâr-ı ḥaṭṭına ḥâk eylediñ
N'eylediñse **bendeñe** bu cevri bi-bâk eylediñ
- N22/2 Mîr-i 'aşkıñ pâdişâhım manşıbmıdır mülk-i ğam
Bendeñe ey yüzi mâhım ḥor bakup zann itme kem
- N32/4 Düşüp 'aşkıña begim eyledi dâmen be-miyân
Ḥıdmetiñde bu dile **bende** mi çâker mi disem
- N33/3 Bezm-i 'aşkıñda şehâ **bendeñi** hicrâna şalup
O rakîbi mey-i vaşlıñ-ile ser-ḥoş idesin
- G371/4 Komayız düşmene ser dostlara ḥâk-i kademiz
Seveniñ **bendesiyüz** sevmeyeniñ sultânı
- bende çek-** [1] Bağlamak, esir etmek.
- G264/10 Şanur mısın gürüh-i 'aşıkânı başına buyruk
Beni kat kat **bende çekdi** gör ol perçem-i pür-ḥam
- bendegân** [1] Kullar, köleler; âşiklar.
- Ms1/9 Ruḥuñla **bendegânın** didegânın rüşen itmezsin
Dem olmaz nâr-ı efkârıñla ḳalbim küllḥan itmezsin
- bende-i âzürde** [1] İncitilmiş kul, gönül kırılmış köle.
- K22/9 Bu yevmiñ ḥürmetine **bende-i âzürde** hicrânın
'Aceb kılmaz mı ol âfet ḥarîm-i vaşlına şâyân
- bende-i dîrîn** [5] Eski, kadim köleler.
- G63/17 Gerçi kemterdir velîkin **bende-i dîrînedir**
Nebzî-i şeydâ-dili ḥâş kullarıñdan eyle yâd
- G187/13 **Bende-i dîrînedir** Nebzî kuluñ redd eyleme
Âsitân-ı ḥazretiñden olmaya yek-dem ırağ
- G192/7 Yâd ile yeksân tutarsın **bende-i dîrîneñi**
Ḥazretiñde ḥüsrevâ zâhir degil buṭlân u ḥaḳ
- G236/5 Bir tutar ben **bende-i dîrîniñi** ağıyar ile
Öldürür bir gün beni bu ğayret-i ğayriyyetim
- G261/10 'Aḳl-ı Nebzî bend olupdur kâkül-i pür-tâbîña
Şanmağıl ben **bende-i dîrîniñi** kim bendeyim
- bende-i efken** [1] Düşkün köle.
- K32/23 Kerem it pâdişehâ **bende-i efkenderiñ**
Tutvir destini tâ olmayalar pâ-mâlî
- bende-i ferman** [1] Emir kulu, fermanlı köle.
- G110/10 Nebzîyi bir kıl iderse n'ola emriñle şehâ
Sen şeh-i iḳlîm-i ḥüsniñ **bende-i fermanıdır**
- bende-i kemter** [4] Aciz, fakir kul.
- G2/14 Zâhid-i ḥod-gü eger men' eylese meyden seni
'Abd-i aḥḳar **bende-i kemter** durur Nebzî zenîb
- G241/2 Adım añılmaz der-i dil-berde zirâ ben kimim
Bende-i kemter kemînim zerreden kihter kemim
- G338/5 **Bende-i kemter** kemîniñdir kapuñda kul hemân
Zât-ı pâkiniñdir şehâ 'âlemde sultân var ise
- G199/2 Gerçi biz 'âlem içinde fülân oğlı fülânıḳ
O shehe **bende-i kemterlik** ile ad bulanıḳ
- bende-i maḳbûl** [1] Sevgili tarafından kabul edilmiş, beğenilmiş köle. || Çilesini doldurmuş âşik.
- Ms4/20 Terk ider mi hiç mevlâsı kadîmî ḳulunu
Bâ-ḥuşüş 'aşkıñda şâdiḳ **bende-i maḳbûlüni**
- bende-i miskîn** [1] Fakir, yoksul köle.
- G345/3 İrişüp **bende-i miskîn** ni'am u mekremetle
Kereme lâyıḳ olup luṭfa sezâvâr olsa
- bende-i nâ-şâd** [1] Mutsuz köle olan kimse.
- Mü2/1 Ol şâh-ı ferih **bende-i nâ-şâdını** bilmez
İğmâz u teşâhül
- bende-perver** [1] Kul severlik.

- G114/16 İn'âm-ı 'âm it bir nîk-nâm it
Luţfuñ devâm it ey **bende-perver**
- bendesı ol- [1]** Kulu, kölesi olmak. || Hizmetkârı olmak, birine hizmet edecek seviyede olmak.
- N45/1 **Olalı bendesi** sen pâdişehiñ
Çeşmimiñ kuşlı durur hâk-i rehiñ
- beñdeş [1]** Benzer, eş.
- G162/2 Yüzüñ cennetdir ey hürî özüñ Rıdvân-ı cennetveş
Kuşuruñ yoğ melâhatde bulunmaz saña bir **beñdeş**
- bende-i üftâde [1]** Fakir, biçare köle. || Âşık kul.
- G110/5 Sürme kapuñdan görüp ben **bende-i üftâdeyi**
Âsitanıñ melce-i 'âlem mürüvvet kânıdır
- bendîde [1]** Esir, köle olan. || Bağlı, bağlanmış.
- G144/2 Kâkülünden kaç' olur şanma şehâ sen dîdemiz
İstemez zülfünden âzâd olmağı **bendîdemiz**
- bend-i kâkül [1]** Saç bağı.
- G115/9 Hemîn bu Nebzîyi zann itme **bend-i kâkülün** olmuş
Saña üftâde olmuş ey perî-rû çokdur âdemler
- benefşe [9]** Menekşe çiçeği. || Sevgilinin saçları.
- G77/17 Ger çemen yağud **benefşe** 'aşıkâ
Yârsız Nebzî görünür mür u mâr
- G85/2 Kâkülün cânâ perîşân olsa ger 'anber koçar
Açılır güyâ **benefşe** tâze sünbüller koçar
- G105/1 **Benefşe** turraña dirsem degildir
Belî zülfün gibi ham ham degildir
- G165/15 Sünbülü gördüm müselselmış **benefşe** ser-nigün
Bâğda lâle piyâleveş derünü hün imiş
- G270/2 O rüy-ı gülşeniñ gonca-femiñle reşk-i bâğ olsun
Açılsun her taraf nergis **benefşe** göz kulağ olsun
- G311/19 **Benefşe** boynun egmiş büsitânda
Gele diyü o yâr el-hamdülillâh
- G386/2 Hâyâl-i zülf-i dil-ber sînemi çün tağ tağ itdi
Bitürdi sünbül ü şeb-bü **benefşe** tağı bâğ itdi
- G394/8 Şafâ eyler kimi şahbâ ile bâğ içre kim anda
Açılmış her taraf sünbül **benefşe** verd-i nu'mânî
- Mş1/32 Goncalar dem-beste bülbül deng ü lâl olmuş durur
Boynunu egmiş **benefşe** bî-mecâl olmuş durur
- benefşezâr [1]** Menekşe bahçesi.
- G11/7 Dehânıñ nâ-şüküfte gonca eţrafı **benefşezâr**
Boyuñ serv-i şehîdir çeşm-i mestiñ nergis-i şehlä
- benî âdem [1]** İnsanoğlu, insan.
- K4/15 Degil bâkî bu 'âlemde melek cinn ü **benî Âdem**
Ledü li'l-mevt buyurdu Hâbüllâh kıl iz 'ân
- benimçün [1]** Benim için.
- G314/5 **Benimçün** kanlar ağlarlar bu iki çeşm-i pür-hünüm
Ol iki nergisiñ yâdıyla feryâd eylesem her-gâh
- benze- [42]** ... gibi görünmek, andırmak, benzemek, eş, denk || Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzeri, müşabih, mümasil.
- G19/7 Rüyündaki ol hâliñ Hindü-peçeye **beñzer**
Rüm içre zühür itmiş bir dâne degil mi yâ
- G118/4 Hâyâliñ her kaçan gitse begim bu hâne-i dilden
Şovulmuş şuyı güyâ bir degirmen şamına **beñzer**
- G320/9 Ruñuñ bir âteşin yâkûta **beñzer**
O şîrin lebleriñ âb-ı zülâle
- G323/2 Sırışkim katresi düşdüğe rüy-ı âteşin üzre
Misâli la'le **beñzer** k'ola zer enguşterin üzre
- G81/5 N'ola mey-hâneyi bir gülşen-i zîbâya **beñzetsem**
Kim anda bâde-i gül-fâm ile sâkî-i gül-fem var
- G91/3 Lebiñ kim âbdâr emrûda **beñzer**
Umup her teşne diller istemişler
- G94/2 Feryâdı diliñ söyleyeyin mi neye beñzer
Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye **beñzer**
- G97/2 Reh-i 'aşk içre 'aceb ben gibi âvâre mi var
Bu sînem yâresine **beñzeye** bir yâre mi var
- G198/1 Şadeñ **beñzeye** dendânıña dür-dânesi yoğ
Gerçi çok lîk ele alına bir dânesi yoğ
- G326/3 Ser-i küyuñ felek bâmına **beñzer** ey melek-rüyüm
Dil-i bî-çâreler anda kevâkib gibi seyyâra
- G346/2 O mâh-ı çârdehiñ parmaklarıyla hem o ak aya
Dilâ gör **beñzemez** mi beş hilâle dağı bedr aya
- G391/10 Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cânâna ne gam Nebzî
Bu şeb beñzer eger **beñzerse** gör yarında n'oldi
- M4/3 Teni ser-cümle hâristâna **beñzer**
Kurmuş sebzesi bostâna beñzer
- G68/9 Kanda **beñzer** lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Kanda şîr ü kanda sükker kanda şehd ü kanda şand
- G94/1 Feryâdı diliñ söyleyeyin mi neye **beñzer**
Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer

- G94/4 Keyfiyyet-i la'liñ begim ol rütbedir kim
Mey-hānede nüş eyledigim şol meye **beñzer**
- G94/6 Hınzır dimeniñ vechi budur kelb raķıbe
Zırā ki ne dirsem yaraşur her şeye **beñzer**
- G94/8 Tāb-āver iken vaşlıña gör düşdi bürüdet
Güyā dem-i nev-rūzda vāķi' deye **beñzer**
- G94/10 Yād-ı lebiñe meykedede Nebzī içüp mey
Gördüm yine şahāne oturmuş Keye **benzer**
- G118/10 Bugün Nebzī yine gördüm o kelbi zışt-şüretle
Yüzi yüz yaşına yetmiş kadınıñ amına **benzer**
- G118/8 Gezerken yolum uğradı raķıbiñ hānesine çün
Görice didim anı Ermeniñler cāmına **beñzer**
- G118/1 Yine irişdi yay ayı firāk eyyāmına **beñzer**
Gözüm kan tōldi yāriñ tīg-ı hūn-āşāmına beñzer
- G118/2 Yine irişdi yay ayı firāk eyyāmına beñzer
Gözüm kan tōldi yāriñ tīg-ı hūn-āşāmına **beñzer**
- G118/6 Ne çok cānā idinmişsin rakīb-i dīv-şüretler
Tūrılmaz meclisiñde qarılar hāmmāmına **beñzer**
- G138/1 **Beñzer** leb-i mercānına la'l ü güher olmaz
Yaşım gibi 'ālemde benim sim ü zer olmaz
- G189/10 Kimdir anı mihr-i 'ālem-tāba teşbīh itmeyen
Beñzer engüşti hilāle Nebziyā hem aya kef
- G207/5 Elinde tīg-ı bürrāni civān-ı tāzeve **beñzer**
Belinde kız gibidir hañçer-i hūn-h'vāri pek nāzik
- G301/7 **Beñzer** fidana serv-i revāna
Tāvūs-ı cāna ol kadd-i dil-cū
- G320/6 'Aceb mi cāmi'ü'l-hūsn olsa vechiñ
Ruħuñda hāliñ uş **beñzer** Bilāle
- G391/10 Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cānāna ne ğam Nebzī
Bu şeb **beñzer** eger beñzerse gör yarındası n'oldi
- Kt10/3 **Beñzerdi** hāna aşlında güyā
Her kim gire bulmazdı hālāvet
- M4/4 Teni ser-cümle hāristāna beñzer
Kurmuş sebzesi bostāna **beñzer**
- Mh1/25 Cihān bir cisme **beñzer** aña cūduñla vücuduñ cān
Bu etvār ile haķķā zāt-ı pākiñ medhedir şāyān
- Mr5/18 Elde piyāle lāleler
Şahbāya **beñzer** jāleler
- G317/1 Yüziñe **beñzedirdim** şemsi olmasa zevāl anda
Ruħuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemāl anda
- G57/7 Kadd-i yāre **beñzemez** ammā o serviñ kāmeti
Kıldılar 'aķla mülāyim oldığıyçün muştalāh
- G80/5 Didim baķ **beñzemez** mi 'andelīb ü verd-i ra'nāya
Görüp her 'āşık-ı şürideyi cānān ile yer yer
- G58/3 Kaşıñ tuğrāsı bismi'llāha **beñzer**
Yazılmış Muşhaf-ı hūsnünde miftah
- G198/8 Yine қаpiñdan ıraq olalı üftāde gezer
Beñzer ol merd-i ğaribe tūracaķ hānesi yoķ
- K10/2 Kad-i dildāra teşbīh eyleyen serv-i dil-ārāyı
'Aceb keķlik idüp **beñzer** dimiş elfe dil-ārāyı
- Kt17/8 Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabt itdiñ
Meger te'sirde **beñzer** ki mıknātıssın güyā
- beñ [3]** Yüzde ve vücutta bulunan tabiñ ufak ve siyah noktalar, ben, hāl. || Dāneye benzetilen ben.
- G346/3 Yüzünde çüfte çüfte **beñlerin** gördüm o meh-rūnun
Didim çıķmışlar uş seyyāreler mihr-i temāşāya
- G386/4 Görüp ol sāde-rūnuñ bağ-ı hūsnün şanmañız hālī
Kıyup murğ-ı dile **beñler** siyeh zūlfüni ağ itdi
- K10/3 O çüfte **beñleriñ** seyr eyle ruħsārında cānāniñ
'Abesdir yoķ yire sinemde şorma çüfte yarayı
- beñleri hindü [1]** Sevgilinin beni.
- G360/5 **Beñleri Hindü** ruħı gülzār-ı Rūm
Zūlfı 'anber-bū şaçı misk-i Hıtaý
- beñzet- [1]** (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.
- G201/10 Görüp ehl-i dil ey Nebzī bu beş ebyāt-ı merğübı
Heme **beñzetdiler** ol ğoncaya kim ola beş yapraķ
- ber [1]** Göğüs, sine. || Sevgilinin sinisi.
- G388/10 Himmet itsem göñlüme tāk-ı mu'allādan geçer
Himmetim çün Sidredir kim göñlüm anda **ber** gibi
- ber- [1]** "Vermek" yardımcı fiili.
- G270/12 Haşuduñ ger eser itmezse kalb-i āheninine
Bu nazm-ı serd ü **berdim** başına rüyin çomağ olsun
- beraber [5]** Birlikte. || Bir seviyede, bir ve eşit.
- G171/14 Raķıbiñ hāml-i cevve itmesün lāf
Berāber mi binā-yı tñ ile caş
- G171/16 N'ola Mañşūr-ı dil dirse Ene'l-Haķ
Boyuñca baş **berāber** zūlfüne aş
- G388/6 Himmetimle göñlümi ğamdan tesellī eylerim
Himmetim gökle **berāber** göñlüm alçaķ yer gibi
- G398/6 Neyiñ mey mihmāndır gerçi müsta'mil gerek yine
Biribirinden ayrılmaz **berāber** zıkr olur ney mey

- G211/2 Keremiñ yok nedir ey şüh baña bu sitemiñ
Sitemiñ cāna **berāber idi** olsa keremiñ
- berāh [2]** Deliller, tanıklar.
- Mu23/2 Ayakdan başa elde bir güli taqđım zarāfetle
Berāhīn ile isbāt eyledim nāmin nezāketle
- G49/4 Bu yeter hūbluğūña ağıyārñ isterse delīl
Şafha-ı hūsnūnde yazılan **berāhīn** ü hücece
- ber-‘aks [4]** Aksine, tersine.
- Mu13/2 Yazıldı haţt-ı neshi nūşha-ı hūsnūnde cānāniñ
Emir **ber-‘aks** olup fesh oldu hāli hūsnī nesh oldu
- Mu24/2 Görmege kāni‘ iken hafta bir ol māh-ı nevi
Velī **ber-‘aks** olup ismi gibi oldu senevī
- G269/10 Şehā ‘uşşāka her dem cevri ü ağıyāra vefā kılma
Gehī lūtf eyleyüp **ber-‘aks** kıl kim cānibeyn olsun
- Tr2/1 Yine tölāb-ı felek **ber-‘aks** devrān eyledi
Akıdıp seyl-i belā zehr-āb rızān eyledi
- ber-‘aks ol- [1]** Tersine dönmek.
- G396/2 Görmege kāni‘ iken haftada sen māh-ı nevi
Velī ismiñ gibi **ber-‘aks olup** olduñ senevī
- Berāt [3]** Berāt Gecesi, Kur’an-ı Kerim’in Levh-i Mahfuz’dan Dünya semasına indirildiği gecedir. Şabanın on beşinci gecesi olan bu gecede müslümanların Allah’ın affi ve bağışlaması ile günah yükünden kurtulacağı umularak bu geceye Berat gecesi denmiştir. Müslümanlar için mübarek gecelerden biri olan Berat, divan şiirine de metaforik anlamlarıyla yansımıştır. Klasik edebiyatın geniş anlam dünyasına aşğın sevgilisine kavuşması Berat Gecesi’dir.
- Ms1/32 Bi-ħamdi‘llāh kim bahtñ güşāde tāli‘iñ pīrüz
Giceñ Qādr u **Berāt** itsün İlāhım rüzñi Nev-rüz
- G42/6 Rüz u şeb fikr ü hayāl-i zūlf ü rüyūñla senin
Gündüzüm Nev-rüz u ‘ıyd oldu gecem Qādr ü **Berāt**
- Mr2/14 İrişdi ‘ıyd-ı adħā rüz-ı fīrüzüñ sa‘īd olsun
Giceñ Qādr u **Berāt** u her günñ Nev-rüz u ‘ıyd olsun
- berāt-ı hūsn [1]** Güzellik fermanı.
- K10/7 **Berāt-ı hūsnī** haţtāt-ı ezel haqqñda yazmışdır
Çeküpdir kaşlarıñ şāhā aña tuğrā-yı ğarrāyı
- berāy-ı maşlahat [1]** Meselenin maksadı.
- Kt18/19 **Berāy-ı maşlahat** ‘avd eylemişdi Beç diyārına
Ki dār-ı devlet-i Çāsārdır ol belde-i Vecdā
- ber-bād [6]** Harap, kötü, virāne, bozuk. || Telef ve helāk olmuş.
- G218/8 Āb-ı çeşmiñ āteş-i sīneñ söyündürmez dağı
Hāk-i pāy-ı yārda **ber-bād** imişsin ey gönül
- G238/1 ‘Aceb āvāre vü bī-kār u pūr-efkār u **ber-bādım**
Gelelden bu ħarāb-ābāda her dem cevri mu‘tādım
- G361/12 Gözlerim āb-ı revān eyler yüzüm hāk üzredir
Āteş-i mihriyle gör **ber-bāda** virdim gönülümü
- Kt6/18 Hūşūşā Nemçe küffārın soyup aldı Belīğrādı
Şalup hāke serin hem hānumāniñ virdi **ber-bāda**
- Mş2/18 Dil ü dīdem dağı pūr-āteş ü āb eyledi hem
Teni bi‘l-āħere **ber-bād** u tūrāb eyledi hem
- Mh1/30 N’ola bir nebzecek lūtfūñ görürse Nebzī üftāde
Yazıkdır ol ğaribi fağr u fāka virdi **ber-bāda**
- ber-bād-ı ‘aşk [2]** Kötü Aşk, karşılıksız aşk.
- G4/5 Hāk-i rehiñde ‘āşıkān **ber-bād-ı ‘aşk** oldu kamu
Pūr-āteş olup dilleri göz yaşları āb-ı şafā
- G209/8 Gözüm pūr-āb u dil pūr-āteş oldu
Yine **ber-bād-ı ‘aşk** oldum yüzüm hāk
- ber-bād eyle- [2]** Berbat eylemek; mahvetmek, darmadağın etmek. || Yele vermek.
- Mş2/28 Çıķara şabr u taħammül ile bir ad ancak
Bu hevā şanma seni eyledi **ber-bād ancak**
- Mr1/37 Moskov-ı menhūsı hem yā Rabbi **ber-bād eylegil**
Feth ü nuşretle dil-i ğamgñimiz şād eylegil
- ber-bād it- [2]** Bozmak, dağıtmak || Perişan etmek.
- G279/6 Gerçi ‘uşşākı zebūn iden şehā çeşmiñ durur
Zūlf-i şeb-günün hevāsıdır beni **ber-bād iden**
- G89/2 ‘Āşık-ı dil-dādel her dem ki zūlfūñ yād ider
Hānçer-i ğamzeñ hayāli dillerin **ber-bād ider**
- ber-bād ol- [6]** Kötü duruma gelmek, zarar görmek, mahvolmak. || Yok olmak.
- G259/4 Aқdıķça gözüm ābı şanma söyünür nārım
Hāke karılıp cismim **ber-bād ola** mı bilmem
- M3/6 Evveli gerçi anuñ dil-ber olur
Şoñı **ber-bād oluban** ebter olur
- G115/5 Düşer mi pādīşāhım hāk-i pāyñda **olup ber-bād**
Hevā-yı zūlf-i pūr-tābñla çeşmimden aķa nemler
- Ms2/3 Revā mı hāk-i pāy olup rehiñde ben **olam ber-bād**
Terahħum kılmağā bu bendeñe yok sende isti‘dād
- G79/4 Düşüp āteşlere ğarķ-ı sirişķ-i çeşm olup her dem
Ĝubārāsā tozar olduğı **ber-bād olduğındandır**

- N36/4 Kalbime hiç gelmedi halk olalı bir dem sürür
Çarh-ı gaddârın yedinde bârî **ber-bād olmadım**
- ber-ber [1]** Göğüs göğüse.
- G309/1 İstemez mi söyle bir meh-pâre berber **ber-ber**
Müşteriyle tâ ola dükkân-ı berber berbere
- Berber [5]** Saç ve sakal keserek berberlik mesleğini icra eden kimse. || Gönlü temizleyen, arındıran sevgili.
- G309/1 İstemez mi söyle bir meh-pâre **berber** ber-bere
Müşteriyle tâ ola dükkân-ı berber berbere
- G309/2 İstemez mi söyle bir meh-pâre berber ber-bere
Müşteriyle tâ ola dükkân-ı **berber** berbere
- G73/14 Medh idersin Nebziyâ her rûz u şeb bildim anı
İsm-i sâmisî Muhammed şan'atı **berber** midir
- G383/1 Sevdî meftûnı olup dil tâzece bir **berberi**
Der-be-der olup gezer uş pâ-pürehne ser-serî
- G309/2 İstemez mi söyle bir meh-pâre berber ber-bere
Müşteriyle tâ ola dükkân-ı berber **berbere**
- ber-cân [1]** Can üzere.
- G131/4 Güzeller şâhısın ber-taht-ı 'izzet
N'ola hükümün ola **ber-cân** u ber-ser
- ber-cây-ı ferah-zâde [1]** Münasip bir huzurun doğması, yerinde bir sevincin ortaya çıkması.
- K20/5 Gelince bu zamâna böyle **ber-cây-ı ferah-zâde**
Esüp bād-ı şabâ ammâ akarşu yoğ idi aşlâ
- ber-dâr [2]** Asılmış, idam edilmiş; sevgilinin saçına asılmış, tutkun olma.
- G376/9 O târ-ı zülf ile **ber-dâr** iken ben
Velî ol boğazından aşılası
- K10/26 Dilâ her vech ile medhinde kâşırsın o dādârın
Du'âya kaşır idüp pes herçi **ber-dârî** beyârâyî
- ber-dâr-ı zülf [2]** Sevgilinin saçına asılmış. || Sevgilinin saçına asılmış, sevgiliye tutkun olma.
- G22/9 İdüp gamzeñle küşte bu dili **ber-dâr-ı zülf** itdiñ
Hele bu böyle olsun ço ya anı kim çeker cānâ
- G90/4 Hele ben küşteğân-ı gamze-i hûn-rîzden oldum
Şehen-şahâ 'aceb **ber-dâr-ı zülf** ü perçemiñ kimdir
- ber-devâm [2]** Devamlı, daim, daimî, sürekli.
- G274/4 Kan karışmış eşk-i çeşmim akdı la'liñ yādına
Ravza-ı cennet gibi hüsnuñ mükemmel **ber-devâm**
- G148/7 'Aşıka cevri ü cefâsı muktezâdır **ber-devâm**
Luft u ihsânın o fettân gâh ider gâh eylemez
- ber-devâm eyle- [1]** Devamlı, sürekli kılmak.
- N9/3 Vefâ vü şefkatiñ 'uşşâka cānâ **ber-devâm eyle**
Kerem kâni mürüvvet şâhibi cānânesin bi'llâh
- berd-i derd [1]** Soğuk dert, kederin soğukluğu.
- G62/3 **Berd-i derdiñle** şeb-i yeldâ-yı hicriñde şehâ
Bağladı dîdemden akan kan etrâfımda yağ
- berd-i serd [1]** Söz söylemenin sertliği, hoyratlığı.
- G398/4 Toğunmaz ey saçı leylâ dil-i Mecnûna şahrâda
Ne germ-i tâb-ı tâbistân ne **berd-i serd** derd-i dey
- ber-dün [1]** Alçaklık üzerine. || Alçakça, soysuzca, aşağılıkçasına.
- G165/6 Dün-perverdir kemâl ehline olmuşdur meh'în
Nezd-i 'arîf ol sebep çarh-ı ber'în **ber-dün** imiş
- ber-düşmen [1]** Düşman üzerine || Düşmanca.
- K12/18 Mazhar-ı eltâf-ı Bârî luft-ı cārî ber-zem'în
Kanda gitse yümn ile gâlib ola **ber-düşmenân**
- berele- [1]** Vurma, incinme veya bir hastalık sonucunda damarlardan çıkan kanın dokular içinde birikmesinden meydana gelen morluk, çürük.
- K27/13 **Bereler** bağırımı halkıñ sitem-i dem-be-demi
Niçe tākāt gele bunca keder ü derde kuzum
- berf [1]** Kar. || Kış.
- Mu30/1 **Berf** yağmış verd-i nu'mân üstüne gülzârda
Dâğ urulmuşdur ayağında kalupdur zârda
- berf yağ- [1]** Kar yağmak.
- K15/16 Yir demür gök bakır idi dem-be-dem
Rüz **berf yağardı** her ayas şebi
- berg ü bār:** Yaprak ve meyve. || Neşe, sevinç.
- N30/2 Eglenür bu dil elemle baña yâr eksik degil
Şâh-ı âmâlimde gamdan **berg ü bār** eksik degil
- berg-i hazânvâr [1]** Sonbaharda düşen sararmış yaprak gibi, hazan yaprağı gibi. || Aşığın sararmış yüzü gibi.
- K8/28 İrdi aña bād-ı fenâ çün
Virdi yile **berg-i hazânvâr**
- berg-i hazân [1]** Sonbaharda düşen sararmış yaprak, hazan yaprağı. || Aşığın sararmış yüzü.

- Tr2/51 Dökülüp **berg-i hazān** gibi şarardı bağlar
Çıkarup sebzi libāsın qaralar giydi çemen
- berg-i semen [1]** Yasemin yaprağı. || Sevgilinin beyaz yanağı.
- Mş2/54 Gül ü bülbül gidicek nāle vü gulğul mı kıla
Dökile **berg-i semen** ya ki karanfil mi kıla
- ber-güzār-ı kākül [1]** Saçın hediye olarak verilmesi.
- G5/5 **Ber-güzār-ı kākülünle** kām-yāb
Eyledi kām-ı dili peyk-i şabā
- ber-güzār-ı bende-i nāçizi [1]** Değersiz bir kölenin hediye olarak verilmesi
- G39/8 Güzer eylersen ey bād-ı şabā ger kūy-ı cānāna
Kerem kııl **ber-güzār-ı bende-i nāçizi** iblāğ it
- ber-hevā [1]** Havaya gitmiş, kaybolmuş. || Boşu boşuna.
- Tr2/54 Yüz yire sürüp döginür taş ile ırmağlar
Gözlerim āb-rüy-ı dem hāk oldu başım **ber-hevā**
- berī [3]** Kurtulmuş. || Temiz, salim, uzak.
- N42/4 Ta 'ne-i ağıyār āna bir vech-ile virmez keder
Nām u nāmūsdan **berī** ez-'ār 'ārīdir gönül
- G2/9 Cām-ı Cemle nūş idüp şahbāyı ğamdan ol **berī**
Lā'ubālī ol ki birdir bil ki faqr ile ğinā
- G226/5 Var mı bu gülşende bir dil kim ola ğamdan **berī**
Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem ey göñül
- berī [3]** "-den bu yana" anlamında edat.
- G332/9 Sen yüzi bedr ü hilāl-ebriyi görmezden **berī**
Nebzi-i bī-çāre-dil bīmārdır aylar-ile
- berk [2]**
1. Şimşek, şimşek parıltısı.
- G206/8 İşitmez kimseniñ feryādını feryād-res olmaz
Sīpihr-i pīr-i fertütüñ kulağı sağır olmuş **berk**
2. Sağlam, kuvvetli. || Sert, katı, dayanıklı.
- G75/8 Hātır-ı pūr-nūra sözüme gelmeye lūtf eyle kıatı
Kalb-i şerifiñ çelebī **berk** durur hem-çü hācer
- berk ur-** [2] Şimşek çakmak, şimşek çakar gibi parıldamak.
- G92/1 **Berk urup** çün bu dil-i pūr-süzdan āhım sürer
Şu 'ledir tārīk-i hicriñde baña rāhım sürer
- G64/6 Ğamım ebr oldu eşkim oldu bārān rüz-ı hicriñde
Dem-ā-dem **berk urur** bu āh-ı dil-süzum hūrūşum
ra'd
- ber-қarār eyle- [1]** Bir yerde veya bir hal üzere karar kıldırmak, aynı kararda devam ettirmek.
- K3/11 Bi-ħaққın Ahmed-i Muhtār esāsın **ber-қarār eyle**
Görüp itmāmını Nebzi didi bu mışra 'ı tārīh
- ber-қarār ol- [1]** Devam etmek, kalmak.
- K13/37 **Ber-қarār olup** serīr-i salţanatda bā-şafā
Zevk ide anca diye қalmış mıdır ya қalmamış
- ber-kemāl [1]** Mükemmel.
- G206/2 Saçın sünbül ruñuñ lāle femiñ ğonca yüzüñ gül-berg
Melāhat **ber-kemāldir** hilkatinde hüsnüñ olmaz derk
- ber-kemāl eyle- [1]** Kemale erdirmek, eksiksiz hale getirmek.
- K17/28 Bessām olup rüyüñ güle hiç görmeye ğaym u ğamām
Ey pādīşāh-ı Zū'l-celāl ol zātı **eyle ber-kemāl**
- berkit- [2]** Sağlamlaştırmak, güçlendirmek.
- N26/4 Mālımız yok elde bārī cāh ile faqr idevüz
N'idelim böyle berkidmiş bu hişārı **berkiden**
- N26/4 Mālımız yok elde bārī cāh ile faqr idevüz
N'idelim böyle **berkidmiş** bu hişārı berkiden
- berkit- [1]** Sağlamlaştırmak, güçlendirmek.
- Tr1/39 Göti kılların koparup yüzine **berkitmesün**
Ol şefiñi bu dil-i şeydā niçe hicv itmesün
- ber-murād it- [1]** Arzusuna kavuşturmak, dileğine ulaştırmak.
- K2/64 Yā Habība 'llāh kamu ümmet tutar saña ümīd
Ber-murād it cümleyi pes kıılma maħrūmü'l-'atā
- ber-murād kııl- [1]** İsteğine kavuşturan etmek, muradına erdirmek.
- Mr1/3 'Avn u naşnīla **kıılup** anları yā Haқ **ber-murād**
Eylegil fetħ-i Beligrād u Tameşvār ile şād
- ber-murād ol- [1]** Muradına ermek, amacına ulaşmak.
- N47/4 Murādına irişdir nā-murādi
Cihānda **ber-murād olmaқ** dilersenñ
- bernā [1]** Genç, delikanlı, civan.
- Kt18/8 Olup kāmīl mükemmel nīk-ħüyüyla dağı ekmel
Kemālātına cümle mu'terīfdir pīr ile **bernā**

- berr ü bahre** [1] Kara ve deniz.
- G45/6 Gözün aç bir gün şikâr eyler seni bu rüzigâr
Şayd için dünyâyı **berr ü bahre** kurma dâm u şest
- berreyn** [1] İki kıta, Avrupa ve Asya kıtaları.
- K9/4 Lutf-ı Haqla ol vücūd-ı pür-kerem
Oldı hem bahreyne hem **berreyn** şâh
- ber-ser** [1] Başının üzerinde, başta.
- G131/4 Güzeller şâhısın ber-taht-ı 'izzet
N'ola hükümün ola ber-cân u **ber-ser**
- ber-serir** [1] Taht; oturulacak yükseğe yer veya yatak. || Kerevet, divan, sedir.
- Tr2/62 Başuban dârtü'l-karâra pây kardeşim benim
Yaşdanup bālîn-i Rıdvâna otur pes **ber-serir**
- ber-sîne** [1] Göğsü üzerine.
- K22/8 N'ola 'uşşâka dil-berler virtüp büse iderlerse
Teşâfufla te'ânuk sîneler **ber-sîne** cân-ber-cân
- ber-taht-ı 'izzet** [1] Yüce tahta oturma.
- G131/3 Güzeller şâhısın **ber-taht-ı 'izzet**
N'ola hükümün ola ber-cân u ber-ser
- berter eyle-** [1] Yüceltmek, artırmak.
- K13/34 Çün itdiñ bunda bunca anlara in'âm u ikrâmı
Hudâyâ kâdr ü rif'atlerle **berter eyle** fi'l-'uqbâ
- berter it-** [2] Üstün kılmak, önem kazandırmak.
- K16/13 Hudâyâ **berter it** kâdrin irişdir evc-i gerdüna
Ki nâmi cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda
- N39/13 Hudâyâ **berter it** kâdrin irişdir evc-i gerdüna
Ki nâmi cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda
- Berü** [1] Beri, bu tarafa, bu yana.
- G231/8 Bâde-i la'l-i lebi yâdıyla dün mey-ğânedede
Mest olup gâhî **berü** gâhî añaru söyledim
- berü gel-** [2] Yaklaş, beriye gel, bu tarafa gel.
- G307/14 Pend-i nâşih diñlemez 'âşık olan
Ko biraz gidem öte **gelem berü**
- G155/2 Bu gönlüm küy-ı yâre 'azm ider ammâ gerü gelmez
Beğâ iklimine öte giden gayrı **berü gelmez**
- ber-važ' nâ-sâz eyle-**[1] Uygun olmayan bir şekilde, olumsuz söz söylemek.
- Tr1/4 Tâ kî taşdî den ser-i yârâni i'râz eyledim
Gerçi hicv itdim anı **ber-važ' -ı nâ-sâz eyledim**
- ber-vefķ-ı dil-ğvâh** [2] Gönlün arzularına uygun bir şekilde.
- G148/10 Gerçi ahyânâ felek maqbül ider hâcâtımız
Hâşılı anı dağı **ber-vefķ-ı dil-ğvâh** eylemez
- Kt19/14 İrişdi menzile tîr-i du'âsı
Merâmın buldı pes **ber-vefķ-ı dil-ğvâh**
- ber-zemîn** [1] Yeryüzüne, zemin üzerine.
- K12/17 Mazhar-ı eltâf-ı Bârî lutf-ı câri **ber-zemîn**
Kanda gitse yümn ile gâlib ola ber-düşmenân
- beş** [5] Yeter, yetişir, elverir, kâfi.
- G85/3 Gülşen-i hüsn ü melâhatde begim **besdir** dile
Verd-i la'liñ var iken şanma gül-i aħmer koķar
- G107/9 Dil-i Nebzîye **besdir** rüy-ı zerdî dâne-i eşki
Cihân gavğâsı ancak hırş-ı dînâr u diremendendir
- G144/3 Kîmyâ-yı âsitânñ devleti **besdir** bize
Tütüyâ-yı hâk-i pâyın rüşen eyler dîdemiz
- G175/9 Yâdigâr olmağ için yârâna **besdir** bu gazel
'Alem-i fânide Nebzî çün ki nâm imiş garâz
- Tc1/32 Âşinâlık dağı olmuşdur riya vü riş-ğand
İşbu mazmün-ı muhâkķak saña **besdir** nuş u pend
- bes** [1] Artık, şimdi.
- G63/5 Çâr şahid **bes** degil mi iddi'â-ı 'aşkıma
Çeşm ü dilde dest ü serde âb u âteş hâk ü bâd
- bes durur** [1] Kâfidir, yeterlidir.
- N31/4 Sevmezem ğayrısın anıñla kanâ'at eylerim
Bu meseldir 'ârife çün **bes durur** bir dâne gül
- beşberâber** [2] Tamamen beraber.
- G230/13 **Besberâber** çek benimle Nebzîyâ
Bu belâlar hem seniñdir hem benim
- G334/3 **Besberâberdir** bülend ü pest ü ger zîr ü zeber
Pes gözetme sadr-ı 'âlî meclis-i 'irfânda
- besî** [1] Nicesi, pek çok.
- K8/15 Gezdi bu dehr içre **besî** dil
Bulmadı bir münis ü ğam-ğvâr
- Besmele** [1] "Bağışlayan ve esirgeyen Allah'ın adıyla" anlamına gelen "Bismillâhirrahmânirrahim" sözünün ismi.

K1/5	Besmele ya'nî eger dinmezse ol ebter olur Pes delâlet var durur anda harâba ibtidâ	beşer [1] İnsan cinsi, insan.
	bessâm ol- [1] Tebessüm etmek, güler yüzlü olmak.	Kt17/16 Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tâdır Beşer endâmdir illâ şanem-şüret perî-sîmâ
K17/27	Bessâm olup rüyuñ güle hîç görmeye ğaym u ğamâm Ey pâdişâh-ı Zü'l-celâl ol zâtı eyle ber-kemâl	beter [1] Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü.
	beste [2] Bağlanmış, bağlı. Âşık, tutkun.	Mş2/20 Ba'dehü bilmezim kaçdı nedir n'itse gerek Korkarım dahı beter derde yetüre giderek
G108/5	Bestedir dâ'im dehânîm kim nühüfte dişleriñ Yoħsa dendânîm şadefde lü'lü-i lâlâ mıdır	bevr [1] Yok olma, mahvolma. Sıkıntı, keder.
G370/11	Değil ancak dil-i şeydâ o müy-i zülf ile beste Ki bir târyla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfânı	Mş2/36 Niçe yüzden irişür der- 'aķab uş cevri yine Gün gibi her kişiye zâhir olup bevri yine
	beste-dem [1] Nefesi tutulmuş.	bey' [1] Satış, alışveriş.
Mr5/48	Şâ'irleri hep ser-be-ser Hayretde koydı beste-dem	G142/8 Zevk u şādîniñ revâcı yok sük-ı 'aşķda Açmışız bey' u şirâ'-ı ğam için dükkânımız
	beste-fem [1] Ağzı bağlı, suskun.	bey' ü şirâ [1] Alım satım, alış-veriş.
K13/9	Gülşen-i hüs ü behâda beste-fem bir gonca yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nâ kalmamış	G196/4 Cân virüp cân almak oldu h'vâce-i 'aşķiñ işi Yok kesâdı dâ'imâ bey' ü şirâ pâzâr-ı 'aşķ
	beste-leb [2] Dudağı kapalı Ağzın kapalı olması, bir konu ile alakalı söz etmemek.	beyâ [2] Dolu, dolmuş.
G147/9	Beste-leb merd-i mü'eddebdır dil-i Nebzî bu dem Râz-ı aşķ-ı yâri şaklar kimseye fâş eylemez	G70/7 Nedir bu tesâhül beyâ sâķiyâ Getür bezme bâde bi-'aclin menîz
G202/14	Şeyn gelmez şânîna lutf eyleyüp virseñ selâm Mîmveş beste-lebiñ güft-i ferâh-efzây yok	G220/8 Dilerseñ h'vâceġân-ı dehre ġâlib idesin nefsi Beyâ bâzâr-ı 'aşķa cân-ı mâ şalınma bî-hâşıl
	beş [6] "Beş" sayı sıfatı.	beyaban [1] Çöl, dert çekme çölü. Issızlık ve yalnızlık.
G201/9	Görüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı mergübı Heme beñzetdiler ol ġoncaya kim ola beş yaprak	Mş1/44 Yapışup hablü'l-metîn-i şer'a kıl ġayru'l-'amel Der-be-der gezme beyâbânda eyâ inşâfa gel
G201/10	Görüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı mergübı Heme beñzetdiler ol ġoncaya kim ola beş yaprak	beyâbâna düş- [1] Çöle düşmek.
G310/2	Dil ü cân fikr ü ġayâl ü ten ile keş meş-ile Şanemâ tapuña geldi bu kuluñ beş keş-ile	N41/3 Düşürüp 'aşķ beyâbânna Mecnûn itdiñ Şaçı leylâ beni bir âdem iken başbayaġa
G346/2	O mâh-ı çârdehiñ parmaklarıyla hem o aş aya Dilâ gör beñzemez mi beş hilâle dahı bedr aya	beyan [2] Açıklama, anlatma, izah etme, yorumlama.
G310/6	Bir ile bişîñ arasin dir idim kesmeye ġak Şerġam uş halka-ı dâġım ile birmiş beş ile	Mu34/1 Beyân ki şariħ olsa fehmi olur âsân Kinâye deġil setre-i ehl-i iz'ân
G310/9	Bu beş ebyâtı yazup Nebzî ġazelvârî yine Yürü var meclis-i rindâna iriş pîş-keş ile	K35/1 Beyân ki tercemân ki tercemân-ı sâlis-i Roma Odur akrânı içre bî-bedel bî-misl ü bî-hem-tâ
	Beşaret [1] Müjde, sevinç, memnuniyet.	beyân eyle- [1] Bildirmek, söylemek, açıklamak, bildirimde bulunmak.
K21/16	Hudâyâ şavmımız hüs-i kabül ile kabül eyle Beşaretlerle bâl-i pür-melâlimiz ferâhnâk it	K11/20 Sözi Nebzî uzadup eyleme tatvîl-i kelâm ġaraññ neyse beyân eyle velî muħtaşar it
		beyân it- [3] Bildirmek, söylemek, anlatmak.

- K14/19 Şaded neyse **beyân idüp** eziyyet virme iþvâna
Mücevher harf ile târîh-i sâlin eyleyüp i' lân
- Kt14/9 Bu bir mısra'da târîhin **beyân idüp** didi Nebzî
Revânî bülbül-i gülzâr-ı Kuds ile ola hem-seyr .
- K35/18 İki güne idüp tavşîf didim bir beyti çün Nebzî
Beyân itdim dü vech-ile zamân-ı mevlidin hâlâ
beyân kıl [2] Bildirmek, söylemek, ileri sürmek,
anlatmak.
- G283/6 'Âlem-i rü'yâda Mecnûnî görüp didim aña
Niçedir erkân u kânûnî bu râhîñ **kıl beyân**
- K9/17 Nebziyâ **kıl** târîhin anuñ **beyân**
Çün müselleme oldı aña taht u câh
beyân-ı târîh [1] Tarihin açıklaması, meydana
gelen olayın zamanını söyleme.
- K36/19 **Beyân-ı târîhin** fikr eyler iken Nebziyâ bir gün
Zuhûr itdi hemân bu beyt-i pür-mazmûn gelüp yâda
beyârâ [1] Kısa, boysuz, bodur.
- K10/26 Dilâ her vech ile medhinde kâşırısın o dâdârîñ
Du 'âya kaşır idüp pes herçi ber-dârî **beyârâyî**
beyâz [1] Beyaz || Sevgilinin yüzü.
- G207/1 Şarınmış ala fes üzre **beyâz** destârî pek nâzik
Kuşanmış hem o kâfir-kîş gör zünnârî pek nâzik
beyâz-ı Rûm [1] Anadolu insanı.
- G159/4 Ğazâlân-ı sevâd-ı Çîniñ oldı 'ayn ol dâde
Beyâz-ı Rûm içinde aña ammâ çeşm ism olmuş
ben.
beydağ [1] Satrançta piyade denilen taş | yüzdeki
- G256/1 'Aklımı **beydağ** dilim fîl nefsimi at eyledim
Ferz-i 'aşkımla felek Leclâcını mât eyledim
beydağ-ı cevri [1] Zulüm piyadesi, zulüm askeri.
- G42/2 Nağ'-ı sînem üzre sürdüñ gül-ruhum çün fîl ü at
Şâhım itdiñ **beydağ-ı cevriñle** dil ferzini mât
beyn [4] Ara, orta, iki şeyin ortada kalan kısmı.
- G203/3 Dü leb **beynindedir** devlet zuhûr
Velî 'âlemde erbâb-ı himem yoğ
- G269/6 Ğurâbu'l-bîn ile bülbül revâ mı hem-kafes olmağ
Raķîb ile o yârîñ **beyni** ba'de'l-Maşrikeyn olsun
- K35/3 Merâtib kesb idüp emsâli **beyninden** olup mümtâz
Yetişdi mâ-hüve'l-mağşûda buldı merkez-i a'lâ
- Kt3/11 Çü tefrîk eyledi hağ ile bâtil **beynini** ol şâh
Anuñçün didiler Fârûğ lağab aña ulü'l-ârâ
beyne-bağreyn [1] İki deniz arası.
- G313/5 Gelür rûzîsi şâhşîñ **beyne-bağreyn**
Dilâ gam yeme er-rızku 'ala'llâh
beyne'l-enâm [1] İnsanlar arasında, yaratılmış
olanlar arasında, halk arasında.
- K17/12 Tavriñ begim merğübdur rüyuñ gibi mağbübdur
Re'y-i müniriñ hübdur mağbüldür **beyne'l-enâm**
beyne'l-hâcibeyn [1] İki kaş arasında.
- G20/5 Hâlîni görsün bakup ol şûha **beyne'l-hâcibeyn**
Görmeyen şâhn-ı felekde kutb u hağt-ı istivâ
beyne'l mü'ezzîn [1] Müezzinlerin arasında.
- Kt19/2 Cenâb-ı Muştafâ Efendi ol kim
Odur **beyne'l mü'ezzîn** fağr-i eşbâh
beyt [10] Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi. ||
Ev, hane.
- K24/8 Tavf eyle turma dil Ka'besini
Sa'y it olagör ol **beyti** zâ'ir
- Kt8/7 Hüşüşâ yapıdurup bu **beyti** bunda ol kerem-kânı
Ki mağzen eyledi fikh u hadîs ü 'ilm-i Ğur'âna
- Kt10/25 Bir **beyt** içinde lafzen ve ma'nen
Târîhin itdi Nebzî işaret
- Ms1/40 Kılup dergâh-ı Rabbü'l-'izzete 'acz ü niyâz izhâr
Oturmuş güşe-i vahdetde bu **beyti** okur tekrâr
- Ms4/28 Bâd-ı şubh olup vezân esdi sa'âdetle şimâl
İşbu **beyt-ile** sen şâha itdim 'arz-ı hâl
- Tc1/44 Yazılı gördüm piyâle devrine pergârvâr
İşbu **beyti** kim müsellemdir heme 'inde'l kibar
- K35/17 İki güne idüp tavşîf didim bir **beyti** çün Nebzî
Beyân itdim dü vech-ile zamân-ı mevlidin hâlâ
- Kt17/17 Du 'â idüp didi Nebzî anuñ hağkında bu **beyti**
Birer târîh ider bi'z-zât her bir mısra'ı ifâ
- Kt18/23 Didim pes iki mısra'da iki târîh bir **beyti**
Biri târîh-i Hicretdir birisi mevlid-i 'İsâ
- Tc1/56 Nâ-sezâ devriñ bu tavrından kılup âh u fiğân
Hasb-i hâl idüp bu **beyti** eylemiş vird-i zebân
beyt-i ahzân [1] Hüznünler evi. || Âşığm gönlü.
- G30/6 Firâğ-ı Yûsuf-ı gül-pîrehenle
Ne çekdi **beyt-i ahzân** içre Ya'kûb

- beyt-i hümayun [1]** Kutlu beyit.
- K14/21 Didim Nebzî zehî **beyt-i hümayün** bî-behâ hâne
- Beyt-i Ma'mûra [1]** Kutsal bina, Kabe.
- K14/5 Mücellâ müntehâ hem-pâ olupdur **Beyt-i Ma'mûra** Maţâf olsa 'aceb midir gürûh-ı nev'-i insâna
- beyt-i nahl-bendân [1]** Nahil ustasının beyitleri. || Renkli kâğıt ve mumlar ile çeşitli çiçek ve süslerden yapılmış fidan ustasının beyitleri.
- G30/4 Çemenzâr-ı dilim kim pürdür a'lâ-şad güzellerle Hemânâ kuvvet-i tab'ımla **beyt-i nahl-bendandır**
- beyt-i pür-ma'nâ [1]** Mana dolu, anlamlı beyit.
- K117/20 Biri târîh-i Hicret birisi Mîlâd-ı 'İsâdır Okısunlar görüp uşta budur ol **beyt-i pür-ma'nâ**
- beyt-i pür-mazmûn [1]** Mazmunla dolu şiir.
- K36/20 Beyân-ı târîhin fikr eyler iken Nebziyâ bir gün Zuhûr itdi hemân bu **beyt-i pür-mazmûn** gelüp yâda
- beytü'l-ahzân [1]** Hüzünler evi. || Hz. Yakup'un kapandığı ev.
- G389/6 Bahâra irdilerse ehl-i zevk ey dil benim ammâ Bahâr u 'andelîbim **beytü'l-ahzân** u figân oldu
- beyyine [1]** Apaçık delil.
- K2/33 **Beyyine** lâzım degil 'Aşrîñ şehisin fi'l-Beled Gâşiyedâr olmak A'lâ saña bi'l-İhlâş Ta-hâ
- bezel [1]** Uzaklaşmak.
- G288/12 Beztdim sînemi dâğ-ı ğamîñla Dem-i hicriñde şîhhatden **bezelden**
- bezen- [5]** Süslemek, donatmak, tezyin etmek.
- G2/2 Eylegil Hağka hezâran hamd ile ey dil senâ Kim bahâr olup **bezendi** köhne bu dâr-ı fenâ
- G14/2 Şâh-ı gül şahn-ı bahâra geldi kendi câ-be-câ Leşker-i ezhâr ile şahrâ **bezendi** câ-be-câ
- G77/6 Pertev-i mihr ile revnak buldı bağ Mâh-rûlarla **bezendi** her kenâr
- G80/1 **Bezendi** bezm-i gülşen gonca-ı handân ile yer yer Yaşandı şahn-ı şahrâ lâle-i nu'mân ile yer yer
- G311/2 Yine irdi bahâr el-ğamdülillâh **Bezendi** sebzezâr el-ğamdülillâh
- bezet [1]** Süslemek, tezyin etmek.
- G288/11 **Beztdim** sînemi dâğ-ı ğamîñla Dem-i hicriñde şîhhatden bezelden
- bezl it- [2]** Bol bol, cömertçe vermek, esirgemenen vermek. || Vermek, saçmak.
- G397/4 Yoluña eşkimi isâr iderek kalmadı pes Nem ola dîdelerim **bezl ide** demden ğayrı
- G268/10 Nebzî-i şeydâ-dile vaşlîñ metâ'ın 'arz kıl Ol da **bezl itsün** yoluñda niçe hemyân gel Hasan
- bezl-i ni'am it- [1]** Nimetleri saçmak, çokça vermek.
- K32/27 Bilürüz **bezl-i ni'am itmede** ihmâlîñ yok İntikâmıñda dağı itme n'ola imhâli
- bezl ü nisâr [1]** Esirgemenen bol bol verme ve saçma. || Gözyaşı dökmek.
- G343/5 İdeyin eşkimi pâyında kamu **bezl ü nisâr** Görünür mi göze ya buğl ola mı sîm ü zere
- bezm [13]** Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret meclisi. || İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.
- G50/5 'Aşkıñla ey rûh-ı revân **bezmi** bozup rezm itdiler Cismimde gör kim ceng ider cân u gönül çün fl ü erc
- G55/5 **Bezmiñe** bilmem niçe eyler cerâ'et ol rağîb Ey şabîhu'l-vech ol nâ-şüste ol rûyî kabîh
- G70/8 Nedir bu tesâhül beyâ sâkiyâ Getür **bezme** bâde bi-'aclin menîz
- G149/9 Kadem-rencide kılsañ işbu **bezme** Müşerref eyleseñ mâtem-serâmız
- G175/7 **Bezme** gelmekden murâdı görmek imiş rûyuñ Şanma ey sâkı dil-i 'uşşâka câm imiş ğarâz
- G193/13 **Bezmden** hışm ile hoş gitdi rağîb Koy varsun esfel-i siccine çak
- K13/1 Ebû Bekr irdi evvel şıdık u ihlâş ile bu **bezme** Şarâb-ı 'aşk-ı Mevlâ ile mest olup 'ale't-tahkîk
- K1/19 Nebziyâ büryân kıl bağrıñ harîfan **bezmden** Bâdeden evvel iderlermiş kebâba ibtidâ
- K10/30 Küşende ola rezminde hezâran şad hezâr a'dâ Melek **bezminde** h'ânende ola âyât-ı büşrâyı
- N43/3 Müzeyyen **bezmimiz** dil-berle meyle Ki mislin görmedi rü'yâda Pîrüz
- Mu15/2 Sü'al itdikde isminden cevâb itdi çatup kaşın Didi **bezmimde** ayağ eylegil yeddinciniñ başın

- G290/3 Begim **bezm**inde ruhsârîñ meze olduysa 'uşşâka
Lebiñ bâde dehânîñ hem dahı fağfûrî câm olsun
- G348/6 Güşe-i mey-hânedede hem itdim isbât-ı vücûd
Yoğ iken pîr-i muğân **bezm**inde var oldum hele
- bezm-i 'adl ü 'irfânı [1]** Adalet ve irfan meclisi.
- K10/19 O şâhîñ añma **bezm-i 'adl ü 'irfânında** ey şakî
Yürî Nüşü'r-revân didikleri bî-dâd u nâ-râyı
- bezm içre [4]** Meclis içinde, mecliste.
- G71/4 Āteş-i hicrân ile bağrım kebâb etdiñ benim
Çeşm-i mestânem olur **bezm içre** çün büryân lezîz
- Mş2/14 Düşürüp miñnete râhımı ħal-âb eyledi hem
Akıdup eşkimi **bezm içre** şarâb eyledi hem
- G158/8 Murâdım eyledim bi'l-cümle ħâşıl istilâmından
O deñlü câm ile **bezm içre** itdim çün Cem istînâs
- K4/9 Ecel câmın içüp bir gün bu **bezm içre** olam ser-ĥoş
İrem mestâne väveylâ diyem yâ Hû kılam efğân
- bezme gel [1]** Sohbet meclisine gelmek.
- G37/3 **Bezme gel** kim muntazır teşrîfine ehl-i mezâk
Bâde-i la'liñ umar meclisde tullâb-ı ĥayât
- bezm-i 'âlem [1]** Dünya meclisi, dünya, alem.
- G360/14 Koma elden ayağı Nebzî hemân
Bezm-i 'âlemde baña bu düşdi pay
- bezm-i 'aşk [13]** Aşk meclisi.
- G289/10 Nev-be-nev zîbâ ġazellerle pür-iyâle meclisi
Bezm-i 'aşk içre ĥarîfânîñ ġadeĥ-gerdânısın
- G169/9 **Bezm-i 'aşka** cigerim nuql eyledim bağrım kebâb
Sâkıyâ şun lebleriñ sen de şarâb-ı nâbveş
- G307/5 **Bezm-i 'aşka** girmege âdem gerek
Ol raķîb-i kelbi ħoma içerü
- G161/9 **Bezm-i 'aşkda** turtmayup git ey raķîb-i rü-siyeh
Yüziñe baķmaz kimesne yok saña baķış ġoriş
- G254/9 Nedîmiñdir ġadîmî **bezm-i 'aşkda** Nebzî-i kemter
Uyup şâĥa 'adü-yı nâ-tırâşa kılama luţfuñ kem
- G338/3 Bâde-i ĥamrâ lebiñdir **bezm-i 'aşkda** sâkıyâ
Bu dil-i şad-pâredir hem anda büryân var ise
- G27/5 **Bezm-i 'aşkıñda** şehâ bir 'âlî meclis kurmuşum
Eşk-i çeşmim bâde bağrım yâresi nuql ü kebâb
- G66/6 Tâb-ı ĥaddiñle şehâ bu bağr-ı süzânım benim
Bezm-i 'aşkıñda yanardı irmese ĥatîñ meded
- G112/5 Dehânîñ dökdi kanım **bezm-i 'aşkıñda** şarâb itdi
Lebiñden şordum ey âfet didi kim kana kan ister
- G243/1 Civânâ **bezm-i 'aşkıñda** gözüm yaşın şarâb itdim
Düşürdüm nâr-ı şevġa pâre-i bağrım kebâb itdim
- G251/7 **Bezm-i 'aşkıñda** bugün başı açuķ mestâneyim
Bülbülem bir eldedir bir eldedir câmım benim
- N33/3 **Bezm-i 'aşkıñda** şehâ benediñi hicrâna şalup
O raķîbi mey-i vaşlıñ-ile ser-ĥoş idesin
- N21/3 **Bezm-i 'aşkıñda** raķîbiñ vaşl ile aldı nevâ
Bâde-i firġatle hicriñ ĥvâni ĥâşıldır baña
- bezm-i bela [1]** Bela, sıkıntı meclisi. || Ezelde
ruhlarnı toplandıġı meclis.
- Tc2/32 Kaldım yalunuz münis ü ġam-ĥvâr dahı yok
'Aql u dil ü cân sersem olup **bezm-i belâda**
- bezm-i dil-ber [1]** Sevgilinin meclisi.
- G101/5 **Bezm-i dil-berde** megesce baña ġorinmez raķîb
ġöze 'âlem mi ġorinür anda kim cânân olur
- bezm-i firâķ [1]** Ayrılık meclisi. || Hicran, ayrılık
meclisi.
- G75/11 **Bezm-i firâķıñda** bugün muţrib u sâzende ġibi
Sînemi def ġaddimi çeng nâlemi ney itdi keder
- bezm-i ġülzâr eyle- [1]** ġülbahçesi meclisi haline
getirmek.
- Tr1/55 ġül-ruĥın zikriyle ĥer dem **bezm-i ġülzâr eylerim**
Bu sefîĥiñ ĥicvini illâ ġi izĥâr eylerim
- bezm-i ġül [1]** ġül (şarap) meclisi.
- G14/7 Bezm-i ġülde jāledir mey ġonca kuşbaşı kebâb
Bülbül-i mestâneye sofrâ döşendi câ-be-câ
- bezm-i ġülşen [1]** ġül bahçesindeki meclis.
- G80/1 Bezendi **bezm-i ġülşen** ġonca-ı ĥandân ile yer yer
Yaşandı şâĥn-ı şâĥrâ lâle-i nu' mân ile yer yer
- bezm-i ĥâşu'l-ĥâşşı [1]** Kıymetlilerin kıymetlisi
meclisi.
- G156/7 **Bezm-i ĥâşu'l-ĥâşşıña** varmış 'abüsü'l-vech ile
Nâ-mübârek çehresin kılmış o menĥûs ġara pus
- bezm-i hier [1]** Ayrılık meclisi.
- G180/4 Ĥayâl-i la'l-i nâbiñ ĥasretiyle kan içer her dem
Be sâķî **bezm-i hieriñde** dil eyler câm-ı Cemden ĥaz
- bezm-i ĥüsn [2]** ġüzellik meclisi.

- G81/3 O rüy-ı âfitâbın **bezm-i hüsnî** zîb ü fer kılmış
Bir elde cām o şevk ile bir elde sâgar-ı Cem var
- G161/12 Tarz-ı 'aşkı zülf ü rüyüñ anlamlıdır dil-berâ
Birbiriyle **bezm-i hüsnünde** hemân öpiş koçış
- bezm-i kesret [1]** Bolluk, çokluk meclisi.
- Mu3/1 Niçün çekdiñ ayağın **bezm-i kesretten** diseñ baña
Çü gördüm devr döndi sâ'ilâ pes ye's el virdi
- bezm-i melâhat [1]** Güzellik meclisi.
- G123/4 Bura hüsnîyle eger pençe-i mihrî ne 'aceb
Ola mı **bezm-i melâhatde** o mehveş başılır
- bezm-i mey [2]** Şarap meclisi.
- K22/15 Ne hoşdur zeyn olursa **bezm-i mey** bayram günü zâhid
Huşûsâ ol civân-ı sîm-sâ'id olsa pingân-rân
- G393/13 Lebiñ emdiyse Nebzî **bezm-i meyde** ey şanem bilmem
İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba ya hatâ m'itdi
- bezm-i şihhat [1]** Sıhhat meclisi.
- Kt17/21 Vücüdî **bezm-i şihhatde** ola eşkâmdan 'ârî
Bu mevlüdî mezîd-i 'ömr ide lutf-ı Ganî Mevlâ
- bezm-i raqîb [1]** Rakibin meclisi, toplantısı.
- G11/13 Varup **bezm-i raqîbe** gün gibi rüşen nehâr itdiñ
Görünmez çeşmiñe zerre kadar bu Nebzî-i ednâ
- bezm-i rindân [1]**Kalenderlerin meclisi. Dünya işlerini boş görenlerin topluluğu.
- G225/1 Şalâdır **bezm-i rindâna** gel ey zülf-i müselsel gel
Şalın tāvüsveş cevân idüp refâr kıl gel gel
- bezm-i şafa [1]** Zevk ü safâ meclisi.
- G292/3 Ne hoş cây olupdur bu **bezm-i şafa**
Perî der-kenâre melek der-miyân
- bezm-i 'uşşâk [1]** Âşıklar meclisi.
- G250/7 Mübârek bād idüp hiç gelmediñ bu **bezm-i 'uşşâka**
Nedir bilsem bu deñlü nefretiñ ey çeşmi mestânım
- bezm-i vaşl [3]** Kavuşma meclisi. || Elest bezmi.
- Mu11/1 Şordum ey nev-reste la'liñ **bezm-i vaşlında** 'ayân
Âhîri yâ itdi kıddim hicriñ ey kaşî kemân
- G281/7 **Bezm-i vaşlında** şehâ görsün hemîşe rüyüñ
Luft u ihsânîñ dile aşılaça gâyet bulmasun
- N24/1 **Bezm-i vaşlında** 'aceb lezzet virir cānâ femiñ
Dadı yok yanında bi'llâh bāde-i cām-ı Cemîñ
- bezm-i vişâl [2]** Kavuşma meclisi.
- G201/7 Temâşâ eyleyen hüsnüñ didi **bezm-i vişâliñde**
Olunca böyle olsun 'âşıkâna dil-rübâ el-ħağ
- G248/5 Maħabbet cāmını nüş eyledim **bezm-i vişâliñde**
Lebiñ devrinde sâkî bāde-i şahbādan el çekdim
- bık- [2]** İstemez duruma gelmek, ondan usanmak, bezmek, bizar olmak, gınâ gelmek.
- G96/4 Yetişür cāmi'e teklîf ile bizdirme bizi
Kişi sükker yese zâhid hele bıkınca **bıkar**
- G96/4 Yetişür cāmi'e teklîf ile bizdirme bizi
Kişi sükker yese zâhid hele **bıkınca** bıkar
- bırağ- [7]** Koyup gitmek, terk etmek. || Belirli bir durumda kalmasına izin vermek.
- G128/4 Raqîbe reşk ile dildâr işigin itme ferâğ
Bırağma ğayreti terk itmegil a yâr diyâr
- G192/14 Turmayup her dem raqîb ile idersin 'arbede
Nebzîyâ uşanmadıñ mı gel bu ğavğâyı **bırağ**
- G280/2 Gireydi destime bir kez o dāmân
Bırağmazdım idüp çäk-i girîbân
- G321/6 Dileyen 'izz ü vekârını dime dostâ irer
Bırağup nengîñi hem 'ârñı sen terk eyle
- K1/38 Yâ ilâhî istikânet vir dil-i pür-şürıma
Def-i vehm eyle **bırağma** ıztırâba ibtidâ
- N33/2 Ne revâdır beni her dem ğamiña düş idesin
Bırağup ğuşe-i nisyâna ferâmüş idesin
- G376/7 **Bırağma** hicriñe la'liñle mestim
Yetermiş ser-hoşa kendi belâsı
- bi-'aclin [1]**Âcele etmeden, sakin olarak.
- G70/8 Nedir bu tesâhül beyâ sâkiyâ
Getür bezme bāde **bi-'aclin** menîz
- bî-amân [3]** Amansız, amanvermez, acımaz, merhametsiz.
- Mş1/7 Urdı Zü'l-ķarneyni ķarn ile o sevr-i **bî-amân**
Oldı cevrenden ğamelveş niçe dil-şîr pehlivan
- Mh2/4 La'l-i leb sükker-dehen şîrîñ-zebândır sevdiğim
Raħmı yok 'uşşâka aşlâ **bî-amândır** sevdiğim
- Th1/2 Dil-berâ ğüyâ ki tîğ-i Ķahramândır ğançeriñ
Ķâtil-i üftāde ancak **bî-amândır** ğançeriñ
- bî-baht [1]** Talihsiz, kısmetsiz.
- K32/57 Ne kadar cimri vü **bî-baht** ne kadar mücrimsem
Umarım senden İlahî yine ferruħ-fâli

	bî-bâkiz [1] Korkusuz, cüretkâr.		bîgâne [1] Yabancı; kayıtsız, ilgisiz. Mecnûn.
G151/7	Ütmişiz ütölmüşüz ağıyâra bî-bâkiz yine İşbu dâr-ı lu' bda bâyız kozı yüzlerdeniz	K27/9	Şu gibi dosta revânım velî bîgâneye od Ser-i ağıyâra kızıl yıl kâdem-i yâre tozum
	bî-behâ [1] Paha biçilmez.		bî-ğaş [1] Katıksız, saf.
K14/21	Didim Nebzî zehî beyt-i hümâyün bî-behâ hâne	G162/6	Sürüş-ı rahmet envâr ile kılmış perveriş zâtın Sirişt olmuş şehâ tab'ında lutf u merhamet bî-ğaş
	bî-çäre [1] Çaresiz, düşkün, zavallı. Aşık.		bî-ğâyât [1] Çok, çok fazla, sonsuz.
Tr1/42	Hâceti işe tırup tek cânını acıtmasun Kendi hâlinde olan bî-çäre yi incitmesün	K32/47	Kerem it merhamet it lutfuñı bî-ğâyât it 'Afv idüp şuçunu mahv eyle kemâ-fi'l-bâli
	bidâyet [1] Başlangıç, başlama.		bî-ğıl [1] Kin ve düşmanlık olmaksızın.
G281/10	Tâ ezelden bir mürüvvet şâhibi cânânesin Nebzîye cevri itmegil cevriñ bidâyet bulmasun	Kt17/3	Mülâyim-tab' u deryâ-dil vesî'ü'z zihn ü bî-ğılsın Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saht tab' -ı mâ
	bî-dermân [2] Çaresiz, derdinin dermanı olmayan. Âşık.		bi-hakkın [3] Hakkıyla, tam mânâsıyla.
G367/10	Nebziyâ bu zaħmına hiç bir tabîb kılmaz 'ilâc Gâlibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi	K3/11	Bi-haqqın Ahmed-i Muhtâr esâsın ber-karâr eyle Görüp itmâmını Nebzî didi bu mısra'ı târîh
N38/10	Nebziyâ bu zaħmına hiç bir tabîb kılmaz 'ilâc Gâlibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi	K16/10	İrişdi Ka'be-i makşûdına sa'y-i cemîl ile Bi-haqqın Merve eyyâmı murûr ide Şafâlığda
	bî-dîni [1] Dinsiz Acımasız sevgili.	N39/10	İrişdi Ka'be-i makşûdına sa'y-i cemîl ile Bi-haqqın Merve eyyâmı murûr ide Şafâlığda
G354/8	Bağladı zünnârını zülfi dil ü cân biline Hayf kim bir niçe ehl-i dîni bî-dîn eyledi		bî-hâşıl [1] Görülmeyen, ortaya çıkmayan, meydana gelmeyen
	bî-edeb [1] Edebsiz, terbiyesiz.	G220/8	Dilerseñ h'Yâceğân-ı dehre gâlib idesin nefsi Beyâ bâzâr-ı 'aşka cân-ı mâ şahnma bî-hâşıl
Tr1/20	Yoħsa tatmak mı murâdın şikleri 'âlemde hep Çaşnî-gîr misin nedir h'vâhişin için ey bî-edeb		bi-hamdillâh [11] "Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.
	bî-eser [1] Tesirsiz Etkisiz.	K4/24	Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün Bi-hamdillâh bu elfâz ile kıldım târîhim i' lân
G375/4	Yüz sürmege 'azm eyleyücek hâk-i rehiñe Nefs ü dil ü cân daħı gidüp bî-eser oldı	G51/9	Bi-hamdi'llâh kim şükr olsun ol Hâllâk u Mevlâya Ne deñlü pîr isem Nebzî efendim bir civândır genç
	bî-fer [2] Güçsüz, kuvvetsiz.	G81/8	Ne ğam yersün dilâ dîdeñde nem sîneñde ğam varsa Bi-hamdi'llâh hayâl-i lutf ile zîmnında hürrem var
G164/4	Ğoncayı dem-beste kıldı leblerin güftâr ile Servî bî-fer kılsa tañ mı işbu reftâr u reviş	G122/10	Gürüh-ı şâ'irâna tañ mı olsam Nebziyâ sâlâr Bi-hamdi'llâh degil tevfiğ-ı Hâk ile murabbadır
G194/3	Niçe demdir ğam-ı hicrân ile bî-fer kaldım Tapuña pâdişehim varmağâ dermânım yok	G173/4	Bükâdan kurıdı ey nûr-ı dîdem çeşme-i çeşmim Bi-hamdi'llâh buldı nemden ü hem demden istihlâş
	bî-fürûğ [1] Işıksız, nursuz.	G315/5	Yine 'aşkıñla bir ad eyledim cânâ bi-hamdi'llâh Elif-kaddin hayâliyle dönüpdür kâmetim dâle
K5/6	Nefsine şıbyânves aldanma ey dil 'âkıl ol Kim zen-i dehrin olur şem'-i vidâdı bî-fürûğ	G392/8	Yol azdırmış idim gîsü-yı şeb-günüñda hayretle Bi-hamdi'llâh cânâ şevk-ı rüyâñ reh-nümün oldı
	bîgâne-meşreb [1] Kayıtsız, ilgisiz tabiatlı veya yaradılışlı.		
G340/7	Gör ol bîgâne-meşreb âşinâya rağbet eyler mi Kaçar 'âşıkları gördükçe her dem meyli ağıyâra		

- K20/7 **Bi-ḥamdi'llāh** kim Gümrük Emīni Ḥazret-i Aḡa Maḥallinde yapup bir ḥayr-ı cārī eyledi icrā
- Kt3/54 Hezārān āferīn bādā olupdur derruhu li'llāh **Bi-ḥamdi'llāh** kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yeḡvā
- Ms1/31 **Bi-ḥamdi'llāh** kim baḥtūn gūşāde tāli'in pīrūz Giceñ Qadr u Berāt itsūn İllāhım rūzıñı Nev-rūz
- N10/2 Görelen ḥaḥṭṭıñı ḡamdan mu'arrā sādedir göñlüm **Bi-ḥamdi'llāh** ki ḡayd-ı zūlf ile āzādedir göñlüm
biḥār ol- [1] Denizler.
- G99/10 Nebziyā bu derd ü ḡam olmaz raḡam biñde biri Ger midād olsa **biḥār olsa** kalem cümle şecer
bi-ḥayā [1] Utanmaz, edepsiz kimse.
- G150/10 Sākī-i devrān elinden bir ayaḡ almaḡ için Terk-i 'ırz it **bi-ḥayā** ol Nebziyā hem 'ārsız
bi-hem-tā [3] Eşi benzeri olmayan.
- K35/2 Beyān ki tercemān ki tercemān-ı sālīs-i Roma Odur aḡrānı içre bī-bedel bī-misl ü **bi-hem-tā**
- K36/5 Müdebber 'āḡil ü hoşyār u şāhib-rāy u **bi-hem-tā** Nazīri yokdur emsāli miyānında bu esnāda
- Kt18/1 Cenāb-ı İlç-i Roma De Penkler nām **bi-hem-tā** Cesūr u şāhibü'l-ḡayret vaḡūr u şāhibü'l-ārā
bi-ḥilāf [1] Şeksiz, şüphesiz.
- G190/4 Māh bī-mihr olmaḡ ile ayda bir olur hilāl Bil bu ḡavl-i mülzemi müsbet muḡarrer **bi-ḥilāf**
Bihışt [1] Cennet, Firdevs.
- G52/2 Ne hoş şubḥ ile gülşende teferrüc **Bihışt** emsāli ol kende teferrüc
bihter [1] En iyi, daha iyi, pek iyi.
- G114/12 Ey zūlfi kāfir v'ey çeşmi sāhir Ḥūsniyle nādır ḡulḡıyā **bihter**
bi-'ilāc [1] İlaçsız.
- N27/2 Pister-i ḡamda benim gibi daḡı bīmāre yoḡ **Bī-'ilāc** u nā-devā pūr-zaḡm bir bī-çāre yoḡ
bi-intihā [1] Sonsuz, bitmez şekilde.
- Mu27/2 Uzandı yay eyyāmı ser-i ḡalka belā oldu Hele irişdi āb ammā o da **bi-intihā** oldu
bī-kār [1] Amelsiz. || Kazançsız.
- G238/1 'Aceb āvāre vü **bī-kār** u pūr-efkār u ber-bādım Gelelden bu ḡarāb-ābāda her dem cevre mu'tādım
bī-kes [3] Kimsesiz, zavallı, yalnız, çaresiz.
- G217/2 Ayakda ḡaldım üftāde meded cānā yetiştir el İriş ben **bī-kesiñ** feryādına feryād-res ol gel
- Kt3/59 Baḡışla cürmini ol **bī-kesiñ** kim kimsesi yoḡdur İder deryūze ancaḡ bāb-ı luḡfūndan zarā'atle
- G46/10 Vir merāmın yā ilāhe'l- 'ālemīn ol dest-ḡir Nebzī-i rūsvā vü şeydā nā-murād u **bī-kesest**
bī-mihr [4] Güneşsiz. || Sevgisiz, muhabbetsiz.
- G4/10 Bī-çāre Nebzī görmedi devriñde ey meh-pāre ḡün **Bī-mihr** imişsin çarḡveş ḡayf u dirīḡ ibnū'l-vefā
- G381/5 Çarḡveş **bī-mihr** imişsin bilmedim ey māh-rū Şöhre-i 'aşḡñ semekden tā-simāk itdiñ beni
- G165/7 Hem sipihr-āsā imiş **bī-mihr** olup meh-pāreler Ṭavr u vaz'ından bularıñ söyle kim memnūn imiş
- G190/3 Māh **bī-mihr** olmaḡ ile ayda bir olur hilāl Bil bu ḡavl-i mülzemi müsbet muḡarrer bī-ḡilāf
bil [2] Vücudun orta yeri, bel.
- G224/1 ḡam-zedendir ḡavf-ı dil **bilinde** ḡançerden degil Sīne tūtmaḡ tūḡ-ı bürrānına ez-berden degil
- G341/5 Neyleyem koçmaḡ murādımdan geçerdi **bilini** Cevr idüp bu dil-ḡazīne dūşdi ḡançer araya
bil- [162] Anlamak, idrak etmek, öyle olduğuna inanmak, zannetmek.
- Mu25/2 Görüben ḡüsn-i dil-āvīzini bu rütbede çāk **Bileyim** nāmını dirseñ tutaḡör sāk mesāk
- G1/13 Fenādır ey dil-i dānā bu dūnyā-yı denī **bil** ha Dilerseñ bulasın şāhāne 'ayş u zevḡ u şoḡbetler
- G2/10 Cām-ı Cemle nūş idüp şāhbāyı ḡamdan ol berī Lā'ubālī ol ki birdir **bil** ki faḡr ile ḡmā
- G4/8 La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi 'ilāc **Bildim** cevāb olmayıcaḡ der-bestedir dārtü'ş-şifā
- G12/2 Şayd olunmaz ey göñül ol ḡözleri āhū saña Vaḡşidir **bildim** ḡarīb olmaz o tünd-ḡū saña
- G23/10 Gel ey pervāne yaḡma bāl ü perrin şem'-i fāniye Ḥaḡḡī 'aşḡ iseñ ger **bilürsin** bu ḡatādır hep
- G28/21 **Bilürken** dūşmek ey Nebzī bu çāha 'Acā'ibdir 'acā'ibdir 'acā'ib
- G32/1 İrsin rūz-ı vaşla **bil** bilā-reyb Şabāḡa ire ol dem kim şeb-i şeyb

G41/8	Yār ile zānū-be-zānū olmak istersin 'aceb Ey gönül bilmez misin aña gerekdir yār baht	G138/4	Her dilde 'aceb zann ide var mihrini ol meh Her gökde bunı bilme ye şems ü kamer olmaz
G49/1	Cürmimi bildim bağışla suçumu gel itme lec Tevbe bismi'llāh günāhımdan şehā lutf eyle geç	G146/6	Ser-i zülfün hevāsiyla koma ben hāki la'liñ vir Bilürsin āteşin teskini mādır bād el virmez
G63/4	Her seher feryād u nālem gūşuña itmez eser Dil-berā bağrıñ senin bilmem hācer mi yā pulād	G153/6	Gözüm nergis gibi kaldı açıkda gelmedi dil-ber Bu te'hürinden ey dil tā bilindi yā meger gelmez
G71/2	Ey gönül 'ālemde ben ancak şanurdum cān leziz Sehv imiş ol şimdi bildim vuslat-ı cānān leziz	G167/19	Bilmeyenler bilme se hālāt-ı 'aşkı tañ degil 'Aşk başka hāl imiş 'aşıklığ özge kār imiş
G73/13	Medh idersin Nebziyā her rüz u şeb bildim anı İsm-i sāmisi Muḥammed şan'atı berber midir	G168/8	Vaşldan fāriğ temettü' eylerim hicrān ile Ey şeh-i ḥübān çü bildim sende himmet yoğ imiş
Tr1/50	Nebziyā yārā böyle 'arz-ı a'zār eylerim Bilürüm cürm ü günāhım suçum ikrār eylerim	G175/2	'Aşıkāna dime kim Dārū's-selām imiş ğaraž Bil cemāl-i bā-kemāli nā-kelām imiş ğaraž
Tr1/13	ol geñiz puştun kepāze mi göti bilmem 'aceb tarp geçer oğ gibi tırmaz ince şikler bī-ta'ab	G177/10	Nebziyā ol mäh ger hatt-āver olduysa daḥı Ma'nide tāvüs-ı cennet bil yine itme ğalat
G79/6	Taḥammül itse cevrine n'ola ol merdüm-azārın Cefākār oldığın bildi perī-zād olduğındadır	G177/6	Koçdırup ince miyānın leblerin emdirmedi Pes bilindi ma'nī-i lā-ḥayra illā fi'l-vasat
G105/13	Mezākı olmayan dadını bilmez Meseldir bu velikin kem degildir	G179/10	Belā vü miḥnet ol deñlü şirışt oldı vücūdumda Bilinmez ḥāliyā Nebzī cevāhir mi yaḥud a'rāz
G106/10	Dile cevr itme diyü dil-bere pend itme şaḥın Öyle bil Nebzī anı men'olan işāra düşer	G190/4	Mäh bī-mihr olmağ ile ayda bir olur hilāl Bil bu kavlı-ı mülzemi müsbet muḥarrer bī-ḥilāf
G107/5	O ḥüki oklamışsın tır-i ğamzeñle veli bilmez Sü'āl idenlere dir bilmezem zaḥmım neremdenidir	G196/2	Toğradı bağrım ser-ā-ser tiğ-ı cevherdār-ı 'aşk Hey 'aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kār-ı 'aşk
G111/14	Kerem eyle ğam-ı ferdāyı görme Bilürsin Nebziyā Mevlā Kerimdir	G201/1	İderler cān u dil teslīm reh-i 'aşkıñda bil muḥlak Saña 'uşşak-ı pür-şevkñ ḥabibim anadan eşfak
G117/6	İrgürünce ol raḳīb-i bed-fi'āli vuslata Bil saña ey dil irişmek rütbe-i evlādadır	G204/11	Çelebī-zāde-i merdüm bilürüz zātın biz Ne kadar dīde-i 'ayyār ile ḥün-ḥvār olsañ
G134/1	Niçe bedr ey kamer-ruh niçe meh-rü bilürüz A güneş yüzli hilālī saña ebrü bilürüz	G212/6	Bir ser-āmed dil-berin 'aşkıñda ḥayrān olduğın Göricek bildim dilā bu sinede çākin seniñ
G134/2	Niçe bedr ey kamer-ruh niçe meh-rü bilürüz A güneş yüzli hilālī saña ebrü bilürüz	G219/10	Lutf idüp Nebziye bir büse 'atā kıldı lebi Bilemem karz mı ola yoḥsa ki caba midir ol
G134/4	Gehī bu sinede geh dilde dü cādan gitmez O sebebdir ki şehā ğamzeñi cādū bilürüz	G233/7	Şuçumı bildi şehā 'afv it günāhın bendeniñ 'Özr-i 'özür-ḥvāh çün maḥböldür 'inde'l-kirām
G134/6	Mey-i nābi şanemā şanma mükeyyif ancak Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek şu bilürüz	G235/4	Şuçum çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum Bildim suçumı 'afv it 'afv it suçumı bildim
G134/8	Niçesin ğamze-i ḥün-riziñ ile yaraladın Bizi zencire çeken likin o ğisū bilürüz	G235/4	Şuçum çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum Bildim suçumı 'afv it 'afv it suçumı bildim
G134/10	Yār ile nār-ı Caḥīm ise kabül eylemişiz Yārsız cennet-i 'Adn ise de şamu bilürüz	G245/18	Bir gün ey Nebzī-i seyda ğayret-i ağıyar ile Bilmişim ḥalt eylemekle yoğdur akrānım benim
G134/12	Yolmız düşmedi şādī iline gerçi veli Şoralar mülk-i melālī anı her sū bilürüz	G246/4	İrmedi zaḥm-ı dile la'l-i lebiñden çün devā Ġayrı bildim derd ile bī-çāreyim bī-çāreyim
G134/14	Ġam-ı hicri ğam-ı dünyaya bedel tut Nebzī Dime kim aña mu'ādil daḥı kayḡu bilürüz	G246/11	Derd-i bī-dermānıñı bilmem ne söylersin baña Sen gibi ben de dilā nā-çāreyim nā-çāreyim

- G248/10 Diyemem dostlar rakīb ile ser-encāmım ey Nebzī
Ben ol sevdāları **bilmem** ğam-ı ferdādan el çekdim
- G249/9 Tā-ezel Nebzī **bilürsün** kim temessükle bu dil
Tohm-ı ğam zer'ine bir kıt'a zemīnimdir benim
- G259/1 Hicriñ gibi bu dilde özge eleme **bilmem**
Bu derd-i verem ahır bağrım dele mi bilmem
- G259/2 Hicriñ gibi bu dilde özge eleme bilmem
Bu derd-i verem ahır bağrım dele mi **bilmem**
- G259/4 Akdıkça gözüm abı şanma söyünür nārım
Hāke karılıp cismim ber-bād ola mı **bilmem**
- G259/6 Deryāca ğamım vardır bir kaṭre sürürüm yok
Baħr-i ğama bu gönülüm yoħsa ṭala mı **bilmem**
- G259/8 Ayırdı beni firḳat ol rūh-ı revānımdan
Mürde tene bir daħı cānım gele mi **bilmem**
- G259/10 Dil zevrakımı şaldım gird-āb-ı belā içre
Eser mi muvāfiḳ yil yaħud ḳala mı **bilmem**
- G259/12 Alnımda yazılanlar elbette gelür bir bir
Haṭṭāṭ-ı ezel böyle çalmış kalemi **bilmem**
- G264/5 **Bilürken** ehl-i 'aşkıñ derdini kim aña yok dermān
Ne hācet ol şehe mā-fi'z-zamīrim 'arz-ı hāl idem
- G271/3 Müselmānım diye **bilür** mi kimse
Birazdan gör o kāfir-kīş çıksun
- G273/1 Çeşm-i fettānıñ durur **bilmez** miyim ḳan eyleyen
La'l-i şirīniñ degil mi aña fermān eyleyen
- G275/2 Sü'āl it çeşm-i mestiñden bu mest-i 'aşkıñıñ hālın
Meseldir bu **bilürler** mest olanlar mest aħvālın
- G296/9 Şarāhat yā kināyet söyleme cün tab'mı **bildiñ**
Diliñ tut Nebziyā ger söyleseñ āvāre söylersin
- G353/9 Nebziyā **bilmiş** iken geçmeyecek sīneleriñ
Ya o sengin-dile biħüde riyālar ne belā
- G198/6 'Acabā hāl-i dili şormağa bā'is ne ola
Bilür iken o fakīriñ nesi var yā nesi yok
- G27/10 Rüz u şeb vaşlıñ diler Nebzī ḳuluñ senden şehā
Açılır mı bendeñe **bilmem** 'aceb ol ḳutlu bāb
- G55/5 Bezmiñe **bilmem** niçe eyler cerā'et ol rakīb
Ey şabiħu'l-vech ol nā-şüste ol rūyı ḳabilḳ
- G117/2 Çarḫ-ı ğaddārıñ cefāsı bu dil-i nā-şādadır
Kimse görmez mi 'aceb **bilmem** gözi ednādadır
- G308/12 Bu 'acebdır kim rakīb-i ḫarla ya insān olan
Niçe ünsiyet ider **bilmem** ḫumāru'llāh-ile
- Mh4/21 Bu dil-i şeydāya meyliñ yok mı **bilmem** ey perī
Ḳılmadıñ luṭfuñla mesrūr itmediñ ğamdan berī
- G19/5 Şun la'l-i lebiñ sāķī **bilmem** ki neşātım yok
Zehr olası destimde peymāne degil mi yā
- G167/19 **Bilmeyenler** bilmese hālāt-ı 'aşkı ṭañ degil
'Aşḳ başḳa hāl imiş 'aşıḳlıĝ özge kār imiş
- Mü2/1 Ol şāh-ı ferih bende-i nā-şādım **bilmez**
İĝmāz u tesāhül
- G75/10 Şol kadar āh eyledi dil nīm-niĝāh eylemediñ
Zülfı siyāhım seni ben **bilmez idim** tā bu ḳadar
- Tc2/8 Pervāne gibi şem'-i ruħın gözleme her-şeb
Bilmez misin anı ki soñı nāra düşersin
- G313/4 Dinildi küllü men-fān 'aleyhā
Bilindi vech-i ḫaḳ bāķī hüva'llāh
- G330/7 Bu vaḫşilik neden **bilsem** 'aceb ey gözleri āhū
Ḳaçarsın şayd olunmazsın nedir bu vaż'-ı yābāne
- G333/10 Görüp ol nāzenini bilmedin meyl itdi dil ammā
'Aceb bī-rahım imiş uş şimdi **bildim** daħı farfāra
- G333/9 Görüp ol nāzenini **bilmedin** meyl itdi dil ammā
'Aceb bī-rahım imiş uş şimdi bildim daħı farfāra
- G340/9 Hezār ayaĝına düşseñ kerem ḳılmaz o şeh **bildim**
Terahḫum eylemez Nebzī eger olsañ da şad-pāre
- G340/5 Reh-i 'aşkıñda cānānıñ neler çeksek gerek **bilmem**
Hele ikbāl idüp girdiñ meded yok ĝayrı idbāra
- G341/10 Sīm ü zerden daħı kıymetlü yanında o rakīb
Nebziyā **bildim** seni almaz o şüḫ bir paraya
- G346/8 Ḥayāl-i kākülüyle dilde ğam aralanur her şeb
Dil-ārālḳ yaraşur **bildim** o zülf-i şebāsāya
- G350/9 'Aşḳ u şevḳ-ı cān u ten dil-süz **bildim** sende yok
Bu dil-i şeydāda bul hep anları gel bülbülā
- G350/5 'Aşḳ hālinden ḫaberdār olmayan **bilmez** belī
Kim mesel men lem-yezuk lem-ya'rif olmuşdur dilā
- G353/4 Bu meseldir ki belāsız belī bal olmaz imiş
Bilerek līk bu biñ dürlü belālar ne belā
- G353/5 Çelebī va'de-i vaşlıñ **bilürüz** sāḫteligin
Ya bizi aldamağa bunca edālar ne belā
- G354/6 Gördi mir'āt-ı mücellāda bahā vü ḫüsnüni
Bī-merā **bildim** o rū'yet anı ḫod-bın eyledi
- G362/1 Pīr-i pervāne **bilür** bu 'aşkıñ ancak yolunu
Cān u başına deĝişür vuşlatıñ bir yolunu
- G365/8 Gidelim başḳa ile başımız alup a gönül
Öyle **bildim** ki sevilmez bize bu yer güzeli
- G367/10 Nebziyā bu zaḫımañā hīç bir ṭabīb ḳılmaz 'ilāc
Ĝalibā derdim benim **bildim** ki bī-dermān gibi

G368/9	İşgiñ hâkin deġişmez hür ya Rıd vâna bil Asitânın Nebzî-i âvâreye Me'vâ gibi	Kt21/3	'Ulemâ vü fuzelâya keremi yok bil anuñ İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nâs
G369/9	Nebziyâ bildim seni şeydâ kılup Mecnûnvâr Eyleyen 'aqlıñ perîşân ol siyeh perçem gibi	Kt22/2	'Aceb efkende vü üftâdesin hâk-i mezelletde Eliñ tutmaz daġı kimse dilâ bilmem ki baġtın yok
G377/1	Şâh-ı maġbûbân imişsin dil-berâ bildim seni Zübde-i ħübân imişsin vâkı'â bildim seni	Kt29/4	Bâġa dil-ber çıkdı ey dil gel temâşâ vaktidir Bilse dil-ber ġasta ġâlim derde dermân eylese
G377/2	Şâh-ı maġbûbân imişsin dil-berâ bildim seni Zübde-i ħübân imişsin vâkı'â bildim seni	M2/18	Sañadır nükte-i Nebzî-i 'âşık Di bilürseñ başına bir şarġ
G377/4	Cânım arzûlar seni çün cânısın 'âşıkların Müştehâ-yı cân imişsin sâkiyâ bildim seni	M3/17	Bilesin bu luġazı ol ġâmûş Vire Nebzî saña bir çüft pâ-puş
377/6	Yüz çevirmezsin 'aceb miġrâbdan bir ġaşa hem Sen daġı ġayrân imişsin zâhidâ bildim seni	Mş1/27	Çün ki bildiñ añladın ġânün ile perdâzesin Peş pey-i aġyâra düşmezseñ şanuram azasın
G377/8	Dem-be-dem gülşende naġmeñ âh u eġgândır seniñ 'Âşık-ı cânân imişsin bülbülâ bildim seni	Mş1/62	Tâ ki zâyî' olmaya bu çekdiġiñ renc ü emek Çün ki bildiñ bî-vefâ vü pür-cefâdır bu felek
G377/10	'Âlim ü dâna şanurdum şüretâ görüp velî Câhil ü nâ-dân imişsin şüfiyâ bildim seni	Mş2/19	Ba'dehü bilmezsin ġaşdı nedir n'itse gerek ġorġanım daġı beter derde yetüre giderek
G377/12	Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi kim Lîk bir şeytân imişsin bed-liġâ bildim seni	Mh3/16	Âferîñ ey dil-rübâ taġşın saña taġşın saña Eylediñ bilmem raġibiñ üstüme tercîġ ifen
G377/14	Ser-firâz-ı râh-ı 'aşġ oldum diyü lâf eyleme Ĥâk ile yeksân imişsin Nebziyâ bildim seni	Mh3/13	Yoġ-imiş sende ġaġġat böyle bilmezdim seni Aşınâ olup 'adüya şimdi terk itdiñ beni
G381/5	Çarġveş bî-mihr imişsin bilmedim ey mâh-rü Şöhre-i 'aşkıñ semekden tâ-simâk itdiñ beni	Mr4/14	Dil-ber iderse cevr ü cefâyı Luġ u kerem bil eyle şafâyı
G393/13	Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde ey şanem bilmem İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba ya ġatâ m'itdi	Ms2/5	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd
G397/5	İçerim ġün-ı ciger ġam yine gitmez bildim Neş'e bulmuş yoġ imiş câm ile Cemden ġayrı	Ms2/11	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd
K1/27	İ'tibâr olmaz diyü ġam çekme bil 'ilme'l-yaġın Ĥoş-dil ol kendiñ düşürme irtiyâba ibtidâ	Ms2/17	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd
K1/35	Sîm ü zer ġadrin bilür var ise ger zer-ger bilür Düşse bâzî ġarise döner ġurâba ibtidâ	Ms2/19	Perîşân oldum efġâr ile çün bildim selâmet yok Olunca tâ-dem-i âġar bu sevdâya nihâyet yok
K24/22	Meyl itme şâhâ 'âlemde câha Mâlimi mâr bil balın zevahir	Ms2/23	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd
K25/14	O deñlü maġrem iken saña Nebzî Bu dem redd eylemek lâyiġ mı bilmen	Ms2/29	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd
K30/7	Çün ki bildi fânîdir dünyâ evi Eyledi dâr-ı beġâyı ihtiyâr	Ms3/22	Sebebsin zaġmıma hem bâ'is-i feryâd u nâlemsin Melek misin perî mi bilmedim gitdi ne âdemsin
K32/7	Bu ġürüha 'acabâ buġzı nedendir bilmem Ki dem-â-dem ġâzab u ġahrı muġaddem tâlî	Ms4/10	Başıma bi'llâġ üşürdün şimdi zembür-ı belâ Olduġum zîrâ ki bildiñ derd-i 'aşġa mübtelâ
K32/27	Bilürüz bezl-i ni'am itmede ihmâliñ yok İntiġâmında daġı itme n'ola imhâli	N11/4	Görüp bu ġâlimi lîkin taġbibim eylemez derman Bu derd ile ser-encâmım neye müncerr olur bilmem
Kt3/17	Bilüp ġadr ü kemâlin başdı parmaġ aña ehl-i Ĥâġ Budur mecmû'a-i 'ilm ü ġüner ġilm ü ġayâ imân	N26/1	Gönlümüz ġamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan ġarâb olmaġ diler bu ġal'a vü burc u beden

N34/2	Hâlet-i 'aşk-ile ol hadde irüpdür elemim Bilemem fark idemem dahı sürür-ile ğamım	G261/8	Kand-i la'liñ yādına oldum Semerkanda revān Bilmezem uzakdayım yakındayım ya kandayım
Th1/14	'Aşık-ı bî-çāreye yokdur bu 'illetden rehā Şöyle geçkindir ki kanda yatdığın bilmez şehā	G287/8	Ġamze-i hūn-ıVār elinden kırtar ey şāhım beni Zerrece bilmez amānı kaşd-ı cān eyler hemān
Mu18/1	Sü'āl itdim didi ger bilmek isterseñ benim nāmım Aşağıdan yukarı sayıcağ oldu devem hā mīm	G323/4	Lebiñ hoşka dehende ğonca midir şuya kazanmış ol 'Acebdır bilmezem sükker midir ya engübñ üzre
G1/8	Sen ammā zann idersin levh-i dilden oldu zā 'ilhā Bilürsin bu cihān mülki degil çün kimseye baķı	G389/1	Ġamım gitdikçe efzūn olmada bilmem baña n'oldı Bahārım geçdi vāhayfā gülistānım ğazān oldu
G23/6	Eger dil-ber sevip nūş eylemezseñ bāde-i şāfī Be şūfī itdigiñ zūhd ü verā' bilgil hebādır hep	Kt6/25	Bu mısra' içre remz itdi bilür şāhib-firāsetler Çıkup füccār girdi cünd-i İslāmī Beligrāda
G51/2	Muñalsam zūlf-i yār ile şehā oldu ruñuñ bir genc Görüp 'uşşākıñ anı hāşıl olmaz bildiler bî-renc	Mü2/7	Güyā ki diliñ āh ile feryādını bilmez Ol mest-i teğāfūl
G59/3	Hasenü'l-vech o şeh-i hūsn ile bilmem ne gezer O raķīb-i seg-i bed-rū vü kaķibū u maķbūh	Mü2/3	Ġayf o lebi şīrīne ki Ferhādımı bilmez Her demde tecāhūl
G67/13	Bilmezem dīvāne misin ya nesin sen Nebzī Sāde bir şī'r ile istersin fenā mülkünde ad	G28/7	Bunı bilmekte ğayrān oldu 'āķil İrişmez ğikmetine fikr-i şā'ib
G72/13	Tolaşdı zūlf-i yāre bildi Nebzī Olurmuş misk-i ezferden telezzüz		bi'l-āğere [2] Daha sonra.
G73/12	Bir nigeħde sīnemi pūr-yāre kıldı gözleri Bilmem ol ebrū-kemānıñ ğamzesi nişter midir	Mş2/18	Dil ü dīdem dahı pūr-ātes ü āb eyledi hem Teni bi'l-āğere ber-bād u türāb eyledi hem
G99/5	Bilmezem meyl eylemişsin ol raķīb-i nā-kese Şehd gelmez her megesden her şecer virmez semer	G348/8	Şad belā çekdimdi evvel bu gül-i ra'nā için Bāğda bi'l-āğere līkin hezār oldum hele
G102/10	Seg-i küyuñla hem-dem oldum ey dost Dimişlerdir için bilmek güzeldir		bil ki [2] Bil ki, anla ki, idrak et ki.
G107/6	O ğūki oķlamışsın tīr-i ğamzeñle velī bilmez Sü'āl idenlere dir bilmezem zaħmım neremgendir	G129/8	Tekye olmaz ey göñül bu Bī-sütūn kaşr-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pāydār
G135/10	Nebziyā üftādeyiz alçaklarız uş sāyeveş Ġāk-i pāyız rāh-ı 'aşkda bilmişiz miķdārımız	Tr2/35	Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pāydār Geçdi bi'l-cümle gürūh-ı enbiyā vü evliyā
G142/9	Rāh-ı 'aşka kim giderse resm-i 'aşkı bilsün ol Cān virüp baş oynamaķdır yolımız erkānımız		Bilāl [1] Bilāl, hicretten kırk yıl kadar önce (581 civarında) Habeş asıllı bir köle olarak Arabistan'ın batı tarafındaki Serat'ta veya Mekte'de Cumah kabilesi içinde dünyaya gelmiştir. Habeşli olduğu için <i>Bilāl-i Habeşī</i> olarak adlandırılmaktadır. İslamiyet'i Hz. Ebū Bekir vasıtasıyla kabul eden Bilāl, müşriklerin işkencelerine uzun müddet göğüs germiştir. Hz. Peygamber onun bu şekilde işkence görmesine son de-recede üzülmemektedir. Bunun üzerine Hz. Ebū Bekir, Müslüman olmayan güçlü siyahi bir köle karşılığında Bilāl'i Ümeyye b. Halef'in elinden kurtarıp azat etmiştir. Bazı rivayetlerde onu para ile satın alıp azat ettiği de zikredilmektedir. Bilāl, 641 yılında Şam'da vefat etmiştir. Öldüğünde altmış yaşındadır. Sesi çok güzel olduğu için Peygamberimizin ezanı ona okuttuğu söylenmektedir. Klasik Türk şiirine sesinin çok gü-zel olması ve siyah oluşu ile konu edilen (Pala, 1989, s.86; Fayda, 1992, s.152).
G180/9	Niçe ülfet idem bilmem raķīb-i rü-siyāh ile Olur mı meclis içre Nebziyā hiç yār kemden ğaz	G320/6	'Aceb mi cāmī'ü'l-hūsn olsa vechiñ Ruñuñda ğālīñ uş beñzer Bilāle
G199/3	O ki 'ālemde bahār irdigini bilmez ise Gözimiz yaşına baksun aķıyor boz bulanık		bi'l-'alen [1] Açıklıkla, açık bir şekilde.
G212/7	Bilmezem Bahr-i muñitden mi çıkar başı anuñ Dem-be-dem aķar kesilmez çeşm-i nemnākiñ seniñ	G22/3	Raķībe bi'l-'alen luţf u 'atālar itmeden başka Olan der-ğāne ikrām-ı nihāni kim çerker cānā
G250/8	Mübārek bād idüp hiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşāka Nedir bilsem bu deñlü nefretüñ ey çeşmi mestānım		
G251/1	Bilmezem cānā n'ola 'aşkıñla encāmım benim Oladım mesrūr u ğamla geçdi hengāmım benim		
G259/14	Ben künc-i firākında bî-çāre vü bīmārım Ġālīmden o cānānım Nebzī bile mi bilmem		

	bilā-noqşān [2] Noksansız, eksiksiz.	Mu20/2	Didim rūh-ı muşavversin idüp taşdıķ belī didi Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velī didi
K36/8	Netīce münderic zātında bi'l-cümle şıfātında Bilā-noqşān emārāt-ı emāret kamu āmāde		bile [4] Dahi, de, üstelik.
Kt18/9	Netīce münderic zātında bi'l-cümle bilā-noqşān Şıfātından emārāt-ı emāret olur istifā	G52/3	O lālā siyyemā yanınca bile Kıla ol yār-ı gül-ħande teferrüc
	bilā-reyb [1] Şüphesiz.	G259/14	Ben künc-i firākında bī-çāre vü bīmārım Ĥālîmden o cānānım Nebzī bile mi bilmem
G32/1	İrersin rüz-ı vaşla bil bilā-reyb Şabāħa ire ol dem kim şeb-i şeyb	G302/7	Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammā Velikin kelb raķibiñ tırnaz āsūde ider 'av 'av
	bi'l-cümle [13] Bütünüyle, tamamıyla.	K13/7	Ser-te-ser 'ālem 'alīl olmuş eķıbbāsı bile Gerçi söyletseñ devāsı olmadıķ dā ħalmamış
G80/9	Gülüp açılmada bi'l-cümle ezħār-ı çemen Nebzī Hemān āğlar gezer dil dāde-i giryān ile yer yer		bilek [1] Kol ile el arasında dirsekten aşıģı olan uzuv.
G158/7	Murādım eyledim bi'l-cümle ĥāşıl istilāmından O deñlü cām ile bezm içre itdim çün Cem istinās	G344/12	Çü bāde āb-ı çeşmiñ pāre-i bağrıñ kebāb oldı Gerek bir sīm bilek sākī bu 'işretģaha şayeste
G162/10	Nażiriñ bulmadı Nebzī tılandı heft iķlīmi Gezüp bi'l-cümle yek dü se cihānı çār u penc ü şeş		bi'l-iħlāş [1] Samimiyetle, gönülden.
G238/11	Şiyār itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre 'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehī şādim	K2/34	Beyyine lāzım degil 'Aşrıñ şehisin fi'l-Beled Ĝāşiyedār olmaķ A 'lā saña bi'l-iħlāş Ĥa-hā
K36/7	Netīce münderic zātında bi'l-cümle şıfātında Bilā-noqşān emārāt-ı emāret kamu āmāde		bilin- [1] Anlaşılmak, öğrenilmek, tanınmak.
Kt3/38	Sa'ādetlü daħı ol Ca'fer-i Tayyār ibnü'l-'am Daħı bi'l-cümle āl ü ehl-i beyt-i Muştafā yā Rab	G333/8	Benim hem merd-i meydān-ı maħabbet diyü lāf itme Bilinür ipliģi fatmacıģıñ çıkınca pāzāra
Kt18/9	Netīce münderic zātında bi'l-cümle bilā-noqşān Şıfātından emārāt-ı emāret olur istifā		bilış ol- [1] Tanıdık, aşına olmak.
Mş1/53	Daħı her düşvār işüñ bi'l-cümle āsān eylemiş Ĥār-ı ĝam göstermeyüp gül gibi ĥandān eylemiş	G146/8	Raķibiñ der-peyimden dūr olur mı dār-ı ĝurbetde Gerek bir mūnis ammā bilış olsa yād el virmez
Mş1/63	Şafħa-ı kalbiñden eyle ĥubbumı bi'l-cümle ĥek Tā görünsün bu felek saña kelek 'Anķā siñek		bi'l-işāle [1] Aktarma. Ulaştırma, eriştirme.
Ms1/34	Şifā āyetlerin idüp kırā'at her şeb ü her rüz Du'āda kullarıñ bi'l-cümle ĥāşşa işbu ĥalb-efrüz	K1/9	Bi'l-işāle eyledim daħı şalāt ile selām Ol Resüle kim sezādr intiħāba ibtidā
N46/4	Hemān dem mā'il oldılar ser-ā-ser Şehā cezb eylediñ bi'l-cümle ĥalkı		bi'l-ittifāķ [1] Beraberce, oy birliģiyle.
Tc1/67	Eylemiş bi'l-cümle erbāb-ı şadāķat rü-be-rāħ Ķalmamış ehl-i ĥaķiķat 'ālem içre āħ u vāħ	G193/12	Cān u dil iki ĝulāmıñ olmaģa Ķıldılar 'azm-i tapuñ bi'l-ittifāķ
Tr2/36	Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pāydār Geçdi bi'l-cümle ĝürüh-ı enbiyā vü evliyā		bi'l-kemāl [1] Kemāl ile, mükemmel bir şekilde.
	bildim ki [1] Anladım ki, idrak ettim ki.	K17/18	Virdi budur rüz u leyāl mesrūr ol görme melāl İķbāl u devlet bi'l-kemāl olsun ĥuzūruñda müdām
N38/10	Nebziyā bu zaħmına ĥiç bir taħiīb kılmaz 'ilāc Ĝālībā derdim benim bildim ki bī-dermān gibi		bi'llāħ [31] Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki.
	Bildir [1] İletmek, duymasını sağlamak.	G103/5	Dem-ā-dem meclis-i cānānda āheng itmege bi'llāħ Sineñ ĝüyā def olupdur şadā-yı nāle-nāyındır
		G149/12	Virem bir āħ ile ađyārı bāda Buyur bi'llāħ seniñ emriñe rāmız

- G182/10 Luṭf it ey pervâne düşme şem'-i sūzān içre gel
Göz göre kaṭ' itme **bi'llāh** bāl ile perden ṭama'
- G243/8 Derūn-ı meclisînde muṭrib ü sâzendeyim gūyâ
Ney itdim nâlemi **bi'llāh** hem sinem rebâb itdim
- G250/3 Olursa gülşen-i cennet daḥı meyl itmezem **bi'llāh**
Yeter eglence rûy-ı dil-berimdir bâğ u bostānım
- G297/8 Dilerseñ 'aşkdâr olmaḵ şaḵın kim pend-gır olma
Cünün âsâridir **bi'llāh** 'aḳl u fikri başdan şav
- G298/7 Gel yetiş ey merg **bi'llāh** kandasın zîrâ ki ben
İstemem irişmegi biñ yaşıma şimden-gerü
- G319/8 Şöyle kesret var yine yoḵ bir ayak başmağa yir
Söykenüpdür hâne-i kalbimde **bi'llāh** ğam ğama
- G324/9 Yazıḳdır Nebzîye cevri itmegil **bi'llāh** kim yoḵsa
Sever i' rāz idüp senden digeri âheste âheste
- G326/5 Nazîriñ bulmadı **bi'llāh** zemîñ ü âsumân içre
Felek sūḳunda meh dellâl oluban çıḳdı pāzâra
- G333/13 Gerekdir sîm ü zer efvün vişâl-i dil-bere **bi'llāh**
Velî yoḵdur seniñ Nebzî iki cîbiñde bir para
- K7/5 Görenler seyr idüp **bi'llāh** yoḵdur misli 'âlemde
Nazîrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihân dirler
- K10/23 Haber vir ey şabâ **bi'llāh** varsa misli ü endâdı
Cihânda niçe yıldır uş gezersin küh u şahrâyı
- KT21/1 Feleğîñ rağbeti **bi'llāh** cühelâ zümresine
Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nâs
- Mh4/19 'Âşık-ı şürîdeñim **bi'llāh** itme icinâb
El-amân ey âfitâbım mâh-ı tâbım el-amân
- Mr3/17 Nebziyâ 'uşşâka ta'yîb itme **bi'llāh** ol edîb
Söylenür ḥalkıñ dilinde bu mesel men 'âbe 'îb
- Ms2/22 Sînemde zaḥm-ı tîriñden şanur mısın cerâḥat yoḵ
Murâdım 'arz-ı ḥâl itmek durur **bi'llāh** nedâmet yoḵ
- Ms4/9 Başıma **bi'llāh** üşürdüñ şimdi zenbūr-ı belâ
Olduğum zîrâ ki bildiñ derd-i 'aşka mübtelâ
- N8/4 Nihâl-i tâzedir ol şūḥ fidân-ı serv ü 'ar'ardır
Bu bâğ-ı köhnede yâ Rab ne âfetler ḳopar **bi'llāh**
- N8/2 Ğazab ḳılsa ḳaçan ol yâr siyâsetler ḳopar **bi'llāh**
Çıḳup 'arz eylese ḳâmet ḳıyâmetler ḳopar bi'llāh
- N8/1 Ğazab ḳılsa ḳaçan ol yâr siyâsetler ḳopar bi'llāh
Çıḳup 'arz eylese ḳâmet ḳıyâmetler ḳopar **bi'llāh**
- N9/4 Vefâ vü şefḳatiñ 'uşşâka cânâ ber-devâm eyle
Kerem kâni mürüvvet şâhibi cânânesin **bi'llāh**
- N9/2 Melâḥat 'âleminde sevdiğim bir dânesin **bi'llāh**
- Bu meydân-ı maḥabbetde begim merdânesin bi'llāh
- N9/1 Melâḥat 'âleminde sevdiğim bir dânesin bi'llāh
Bu meydân-ı maḥabbetde begim merdânesin **bi'llāh**
- N21/2 Bâde-i şâfî lebiñsiz zehr-i ḳâtildir baña
İçmezem **bi'llāh** ol semm-i helâhildir baña
- N24/2 Bezm-i vaşlıñda 'aceb lezzet virir cânâ femiñ
Dadı yoḵ yanında **bi'llāh** bâde-i cām-ı Cemiñ
- N25/4 Meyl idersem ğayrıya ey ḳahramân-ı dil-berân
Uğrasun gerdânıma **bi'llāh** tiğ-i ğamğamıñ
- G1/5 Ḳabûl it bendeñi şâhâ benim **bi'llāhi** ḳâbilhâ
'Aceb bir dem mi vardır ḥâtırından maḥvola 'aşkıñ
- G83/6 Gözleriñ ḥançer çeküp sînemde açdı yâreler
Tâze ḳopmuş lâleveş **bi'llāhi** gör tam tazedir
- Ms3/16 Cüdâ düşdüm dirîğâ sen boyı serv-i revânımdan
Fırâḳıñla uşandım ḥâşılı **bi'llāhi** cânımdan
- G148/16 Zâhid-i sâlûsı gördüm 'arz ider yâre ḥulûş
Cânın îsâr eylese **bi'llāhi** li'llāh eylemez
- bilmezlik [1]** Bilmemek, bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmamak.
- K13/20 Yoḵ ḥaṭâ itdiñ bu sözde tevbe istiğfâr ḳıl
Dime **bilmezlik** idüp bi-bâk u pervâ ḳalmamış
- bimâr [2]** Hasta, dertli. || Aşk derdine düşmüş.
- Ms2/16 Nişân-ı nâvek-i ğamzeñ olup âşüfte vü zârım
Dem-â-dem derd ile ḥâlim yaman hicr ile **bimârim**
- N27/1 Pister-i ğamda benim gibi daḥı **bimâre** yoḵ
Bî-'ilâc u nâ-devâ pür-zaḥm bir bi-çâre yoḵ
- bi-mecâl [1]** Mecalsiz, kuvvetsiz, dermansız.
- Ms4/25 Nebzî-i şeydâ bu şeb feryâd iderken **bi-mecâl**
Âḥiri ğam gicesiniñ rûza buldı ittişâl
- bi-menend [2]** Eşsiz, benzersiz, çok güzel.
- Mh4/15 El-amân ey şeh-levendim **bi-menendim** el-amân
Her ḳaçan varsam ruḥuñ seyr itmege ey âfitâb
- Tc1/25 Ma'rifetle olsa bir ḳişi cihânda **bi-menend**
Ṭab'-ı naḳḳâdı mühezzib zihni-pâki ser-bülend
- bi-minnet [1]** Yapılan iyiliğe karşı teşekkür etmeyen, şükürsüz, hamdetmeyen.
- Kt3/27 Mürebba idiler zânü-yı Peyğam-berde **bi-minnet**
Olalar yarın anda zib-i cennet ol iki ḳardaş

	bī-misl [1] Benzersiz, eşi benzeri olmayan.	Mr5/51 Biñ cehd iderse şā'irān Hāşıl degil illā nedem
K35/2	Beyān ki tercemān ki tercemān-ı sālīs-i Roma Odur akırānı içre bī-bedel bī-misl ü bī-hem-tā	biñ cān fedā ol- [1] Bin canı feda etmek Birçok aşğın, canımı sevgili uğrunda vermesi.
	bīm-i vaşl-ı hier [1] Ayrılık kavuşmasının korkusu.	G291/9 Nebzīyā her dem niçe biñ cān fedā olmağdadır Şanma sensin Ka'be-i küyunda cān kurbān iden
G269/7	Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hier ile āzürde-dil olsun Alup cānım didigim bir dağı maşşül-i beyn olsun	biñ dürlü bela [1] Çok fazla dert ve eziyet.
	bin- [4] Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.	G353/4 Bu meseldir ki belāsız belī bal olmaz imiş Bilerek līk bu biñ dürlü belālar ne belā
K15/8	Yolları yağı tutdı kaymak kaşdına Bindiler kızaklara her bir şabı	biñ güne [2] Bin tür, bin nevi, bin çeşit.
K22/13	Binüp tolaba çün devr itse her ki mihrveş ol māh Dil-i bī-gül ider taşdıķ sipihriñ oldıgın gerdān	G44/8 Başımda hemān kaldı ki ot bitmedi yoğsa İrişdi felekden aña biñ güne felāket
K15/9	Bindi hattā kızcağızlar dağı hem Birbirine didiler kim er gibi	G19/13 Nebzī var iken sende biñ güne şikāyetler Ya kışşası Mecnūnuñ efsāne degil mi yā
G348/13	Binmedimse esb-i rehvara bu rehde Nebzīyā Bir hūmār-ı nerm-rev üzre sūvār oldum hele	biñ nāz [1] Bin türlü naz ile, bin türlü işve ile, çokça nazlanarak.
	biñ [12] " Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.	Tc2/3 Biñ nāz ile dil-dādeleriñ gönlünü alup Şoñunda peşimān olup inkāra düşersin
G19/13	Nebzī var iken sende biñ güne şikāyetler Ya kışşası Mecnūnuñ efsāne degil mi yā	biñ pare [1] Bin parça, paramparça.
G32/3	İrilmez vaşla biñ sa'y itseñ illā Girībān-çāk ola dāmān hem ceyb	G50/8 Gerçi ezel yek-pāre dil bir şāhra-ı şammā idi Düşdükte gözden güyiyā oldı hemān biñ pāre kerc
G35/1	Biñ nāz u ğunc ile idüp evvel dil-i şeydāyı celb Yağdan çekilmiş kıl gibi yā zar'dan emsāl-i halb	biñ yaş [1] Bin yıl yaşamak.
G86/8	Bu rāh-ı pür-ḥatar içre belā mı eksik olur Başılsa ger biri biñden toķuzı dağı dürer	G298/8 Gel yetiş ey merg bi'llāh kandasın zīrā ki ben İstemem irişmegi biñ yaşımā şimden-gerü
G185/6	Tutdı şeh-bāz-ı dilim bir hīle-bāzı 'ālemiñ Hālını biñ āl ile zūlf-i siyāhın idüp ağı	biñ yüz [1] Bin yüz, sayı sıfatı Çok, pek çok, sayılamayacak kadar çok.
G202/15	Yoluña başım fedā kurbānıñam biñ cān ile Dimesünler şakınup 'ālemde Hātem Tāy yok	Kt10/29 Biñ yüz emekle k'olmadı oldı Eñ şoñra altmış birde merāmet
G238/10	Bu dehr-i pür-cefā vü ḳahrıñ el-ḳaḳ zulm u cevrine Pey-ā-peydir oransız biri 'ādimse biñi ḳādim	biñ yüz kırķ toķuz [1] 1149 Yılı.
G243/11	Yüzüñdür bir gül-i şad-berg hezārıñ biñden artıķdır 'İdād-ı jāleden çok dāne-i eşkim hisāb itdim	Kt13/8 Gelicek 'ālem-i mülke didi tāriḳ Nebzī Biñ yüz kırķ toķuz senede Şa'bān idi
G329/3	İdersin her nefes biñ mürde ihyā Bu mu 'ciz yoğ idi 'İsī Nebīde	binā [3] 1. Gören (kimse), görücü.
Mh3/7	İtmedik mekri ḳomadıñ baña biñ āl eylediñ Rāh-ı 'aşkıñda civān u merd iken Zāl eylediñ	K26/1 'Acabā n'ideyim öz hālime binā degilim Ne şu 'ürum ola hem ş'i' re ki dānā degilim
Mr3/3	Biñ degil yüz biñ degil pā-māle-i 'aşkı hemān Hāk-i rāhında hezārān ḳulı var 'Osmānıñ	2. Bina, yapı. Gönül. G2/12 Hürmet ile bādeye ḳarc it helālse kesbiñi Maşrafı zīrā ḳarāmıñdır binā ile zinā

K3/1	Te'āla'llāh yapıldı bu binā çün kubbe-i mīnā Ferāh-yāb oldı aḥbāb çeşm-i a'dā oldı nā-bīnā	Kt12/1	Bu bī-pāyān baḥr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki Şoğulmaz āh-i āteşnāk ile serd ile hem toīmaz
	binā-yı ḡın [1] İncir yığını.		bī-peder [1] Babasız.
G171/14	Raḳībīñ ḥaml-i cevve itmesün lāf Berāber mi binā-yı ḡın ile caş	Mş1/17	Bī-peder peydā olan 'Īsā-yı Rūḥu'llāh kanı Seyyidü'l-Kevneyn ya'nī ol Ḥabību'llāh kanı
	binā-yı 'ömr [1] Ömür binası.		bir [2] Sayı sıfatı.
G27/4	Dem-be-dem cüş eyleyüp aḫmaḫdadır seyl-i sirişk Korkarım bir gün binā-yı 'ömr ide ḥarāb	G157/2	Bu dil-i zārıma ol cān ile cānā dest-res Sen semen-tenle ola hem-pā vü hem-ser bir nefes
	biñde bir [3] Bin tanede bir, çok az, nadir, az bulunan.	G198/2	Şadefiñ beñzeve dendāniña dūr-dānesi yok Gerçi çok līk ele alına bir dānesi yok
G63/2	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim kābil degil ola 'idād		bir [309] " Bir " belgisiz sıfat.
G99/9	Nebziyā bu derd ü ḡam olmaz raḫam biñde biri Ger midād olsa biḥār olsa kalem cümle seçer	B8/1	Gözüm düş oldı şeb bir meh- 'izāra Yine şubḥ olmadın vardı kenāra
Mr4/20	Nebzī bularıñ bilmem nedendir Biñde birinde sāmān bulunmaz	Mu10/2	Gözün aç sāye-i bīde otur it bayramı İki vech ile nezāketle çıkar bir nāmı
	bī-nevālıḫ [1] Nasipsizlik.	Mu23/1	Ayaḫdan başa elde bir güli taḫdım zarāfetle Berāḥīn ile isbāt eyledim nāmın nezāketle
K16/16	Du 'ā-gūyi hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-ḫVāni durur Nebzī daḫı bu bī-nevālıḫda	Mu24/1	Görmege kāni ' iken hafta bir ol māh-ı nevi Velī ber- 'aks olup ismi gibi oldı senevī
	bīnī [1] Burun.	Mu29/1	Pür iriştir destīyi tā kim yarasun bir işe Bir ayak süci iriştir mi iki yüz ser-ḫoşa
G14/5	Bīnī vü çeşm ü dehen ḡuşum o dem ḫaldı nişān Çınladı çün şeh-süvārımıñ semendi cā-be-cā	G1/3	Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü sünbülhā Murādım bu dem-ā-dem āsitāniñda olam bende
	bī-nişān [1] Herhangi bir nişanı, işareti olmayan. Sır diyarı.	G1/6	Ḳabül it bendeñi şāḫā benim bi'llāhi kābilhā 'Aceb bir dem mi vardır ḫāḫırdımdan maḫvola 'aşkıñ
Mh2/10	Luḫf-ile şād itmez aşlā dem-be-dem maḫzūn ider Zulm-ı bī-ḫadd eylemekde bī-nişāndır sevdiğim	G1/11	Sarāy-ı bākīyi gözle odur bir ḫoşca menzilhā Güneş gibi görinse zerre deñlü i'tibār itme
	bi'n-naş [1] İnsan için, insanda.	G2/4	Yevm-i Cum'adır bugün oldı şalā ḡülzārda Oldı bir şehir-i 'azīm taldı ḫalāyık tā fenā
G171/1	Budur rüz-ı ezel rüzīsi bi'n-naş Saña 'izzet mezellet baña muḫtaş	G2/7	'Ayş u nüş eyle yūri bir dil-ber-i zībā ile Dehr-i fāniñde nedir bu çekdiğin renc ü 'anā
	bint-i Faḫr-i Kevneyn [1] Dünya ve ahiret övüncü; Hz. Muhammed (S.A.V.)'in kızı.	G3/2	Didi dil naḫl iderek cevri ü cefāyāyi aña Hele bir eyledigin cevri ü cefāyāyi aña
Kt3/21	Bu daḫı oldı dāmād aldı bint-i Faḫr-i Kevneyni Sipīhr-i 'izz ü rif'atde muḫārin oldı mihr ü māh	G4/3	Bir ḫande ḫılsañ 'āşıka bulur şafā-yı bī-kerān 'Unf u ḡazab līkin 'aḫbīnde müheyyādır ḫafā
	bintü'l-'ineb [1] Üzümün kızı.ter	G7/2	İrs idüp mülk-i cününü Ḥazret-i Mevlā baña Ḥamd ola ḫıldı müyesser bir saçı leylā baña
G232/5	O müdbir rind ki pā-māl eylemiş bintü'l-'ineb 'irzīn Görüp ayaḫda ben ḫürmetle tutdum anı ḫaldırdım	G9/5	Ḥüsn ile ger mihr-i 'ālem-tāb olursa bir güzel Gözime daḫı görünmez zerre deñlü mā-sivā
	bī-pāyān [1] Sonsuz, tükenmez Çokça.		

G10/5	Nāgehānī bir każā-yı āsumānī geldi çün Gözlerim a 'mā olup hem gūşuma girmez şadā	G41/4	Gerçi çok gördüm bu bāğ içre sehī-kāmet velī Görmedim kađiñ gibi bir mūntehā bālā-dıraht
G11/4	Görüp ruhsārñ üzre nāzenīnim zūlf-i müşkīnīñ Didim sūnbül şokunmuş sevdiğim bir lāle-i beyzā	G50/7	Gerçi ezal yek-pāre dil bir şaħra-ı şammā idi Düşükde gözden gūyiyā oldu hemān biñ pāre kerc
G12/6	Dün eţibbāya didim aħvālimi bir bir bakup Didiler mekr eylemiş bir ğamzesi cādū saña	G51/1	Muţalsam zūlf-i yār ile şehā oldu ruħuñ bir genc Görüp 'uşşākñ anı hāşıl olmaz bildiler bī-renc
G13/15	Ehl-i 'aşka başka bir 'ālem durur Terk ider 'aşkıña düşen mā-sivā	G51/10	Bi-ħamdi'llāh kim şükr olsun ol Ğallāk u Mevlāya Ne deñlü pīr isem Nebzī efendim bir civāndir genç
G15/2	Yağmak içün kendine ey dil sipihr-i ğar baña 'Arz ider her günde bir tor kīsede bir zer baña	G53/3	Sen ki bir edne'l-dānīsın ayağda pāy-māl Şāh-ı mülk-i fitnedir ol aña lāyık taht u tēc
G15/2	Yağmak içün kendine ey dil sipihr-i ğar baña 'Arz ider her günde bir tor kīsede bir zer baña	G53/14	Nebziyā çün resm ü kānūmi budur her-cālarñ Ğāyeti çekseñ gerek bir vech ile yokdur 'ilac
G15/5	Bāğ-ı 'ālemde kađiñ bir serv-i ser-efrāz iken Sāye-endāz olmadıñ ey kāmēti 'ar'ar baña	G58/9	O ħūnī ğamzedir bir merd-i emred Silāh-ı sehm ü kavş ile müsallāh
G24/2	Gül-i bī-ħārdır ol 'arız-ı ħüb Yaħud bir lāledir rengin ü mergüb	G61/8	Öyle rüsvāy itdim anı mecma'-ı 'uşşākda Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sūrāh
G24/6	Şadefdir o dehen dürdür o dendān Turunc ğabğab yaħud zerrin bir tōb	G67/4	Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi Ādem iseñ zāhidā mey-ħāneye bir adım ad
G24/9	O ħūnī dāde bir 'ayn-ı şafādir O 'ayn-pākedir müjğanı cā-rüb	G67/7	Bir yüzi gül ğonca-fem cānāneye 'aşık mısın Bübülā gülzār-ı 'ālemde ne bu feryād u dād
G25/2	Yüzün mihr-i münevver zerredir ağzın dişin kevkeb Hemānā şüretā bir tōb-ı usturlābdır ğabğab	G69/1	Rūyı nigārñ bir āl kāğıd Kaşı kalemdir gözi 'Utarid
G27/4	Dem-be-dem cūş eyleyüp ağmağdadır seyl-i sirişk Korkarım bir gün binā-yı 'ömrimi ide ħarāb	G73/5	Zülfi şeb-bü çeşmi cādū bir peri-ħū mäh-rū Hem şadef fem diş incü lebleri gevher midir
G27/5	Bezm-i 'aşkıñda şehā bir 'ālī meclis kurmuşum Eşk-i çeşmim bāde bağrım yāresi nuql ü kebāb	G73/11	Bir nighede sīnemi pūr-yāre kıldı gözleri Bilmem ol ebrū-kemānīñ ğamzesi nişter midir
G29/8	Geşt ider deşt-i firākıñda şehā zār u zebūn Düşdi dār-i ğurbete gūyā ki bir merd-i ğarīb	G74/1	Yine meyl itdi dil bir nev-civāna kim ser-āmeddir Şarılmāğ ol semen-sīmāya bir kez 'ömr-i sermeddir
G30/13	Kapuñda Nebzī bir ednā ğulāmñ Tapuñda gözi yaşı mā'-i mesküb	G74/10	Açılmış güşen-i ħüsnünde gün-ā-gün ezħārñ O bir gül-rū vü sūnbül-mū karanfil-bü semen- ħaddir
G31/8	Ĥvāb-ı nāz ile yaturken dil-berā Şaydı dil ħālīñle dağım bir ħisāb	G74/11	Hezārān sīneyi mecrūh ider bir tūr-i ğamzeyle Kemān-ebrū şanur bu ħübluğuñ bākī mü'ebbeddir
G31/16	Ğamdan āzād olmadın hicrān ile İrişür bir gün ecel min-küllü bāb	G76/14	Şorar iseñ şanemā ger kim ola Nebzī-i dil-rīş O ki bir yıldızı düşkün der-i bahtı kapanıkdır
G33/2	Dil-i zārımda oldu şevk ğālib Ten-i bī-cān olup bir ħuşk kālīb	G78/1	Niçe bir elf-kağim kāmētimi dāl ideyor İtmeyüp mihr ü vefā cevri be-her-ħāl ideyor
G38/14	Çeküp cevri ü cefāsın yārīñ ey yār Varup bir kimseye kılma şikāyet	G81/4	O rüy-ı āfitābıñ bezm-i ħüsni zīb ü fer kılmış Bir elde cām o şevk ile bir elde sāğar-ı Cem var
G39/16	Eridim tābiş-i 'aşk ile hem-çün sürb luţf eyle Yiter kıtarma kıbdan kıba bir kıltıbdā ifrāğ it	G81/4	O rüy-ı āfitābıñ bezm-i ħüsni zīb ü fer kılmış Bir elde cām o şevk ile bir elde sāğar-ı Cem var
G40/4	Ebrūları keş ħançer-i bürrāna müşābih Müjğanı hemān her biri bir tūr-i celādet		

- G81/5 N'ola mey-haneyi **bir** gülşen-i zibāya beñzetsem
Kim anda bāde-i gül-fām ile sākī-i gül-fem var
- G81/9 İşün yok varma bāb-ı dil-bere sen **bir** seg-i nersin
Raķībā şayd-ı ħunzire saña ben var dir isem var
- G87/1 Ğam-ı ħāl-i siyāhın dilde cānā **bir** kara tağdır
Leb-i la'liñ ħayāliyle sirişkim Kızıl Irmağdır
- G87/6 Şehā luţf eyle hem-pervāz idinme nā-münāsibdir
Ki sen **bir** ağ tütüşin raķīb rü-siyeh zağdır
- G87/10 Ne mümkün āsitānıñ terk ide bu Nebzī-i şeydā
Resenveş gerdeninde kākülün zırā ki **bir** bāğdır
- G91/1 Ruĥuñ **bir** sīb-i ħamrādır dimişler
İren dil-dādeler her demde dişler
- G91/14 Hünermend naĥl-benddir Nebziyā ol
Ki **bir** ağaçda dürlü mive işler
- G95/6 Nergis-i mestānedir çeşmiñ yüzündür yāsemen
Ruĥlarıñ verdi gibi **bir** gonca-ı aĥmer mi var
- G95/14 Nebzī-i şeydā kuluñ kurbānıñ olsun sevdiğim
Cāni çıksun hicr ile ardınca **bir** ağlar mı var
- G96/2 Çıkmason riĥ diyü şüfī g.tün turma şıkar
Karmı **bir** tolu tulumdur yine şıķdıķça çıkar
- G96/6 Öyle bī-tāķat olupdur heves-i ħālīñ ile
Bir segiñ depse şehā bendeñi boyunca yıķar
- G97/2 Reh-i 'aşķ içre 'aceb ben gibi āvāre mi var
Bu sinem yāresine beñzeye **bir** yāre mi var
- G97/9 Seve Nebzī āña nisbet daĥı **bir** sīb-ruĥı
Bāğ-ı 'ālemde hemān o leb-i gül-nāra mı var
- G99/2 Görmedim 'ālemde gezdim işbu dehri ser-te-ser
Sen gibi **bir** şülh u şengül nev-resīde şīveger
- G101/2 Eşķ-i dīdem gitdüğünce cüş idüp tuğyān olur
Bu durur ħavfım yeñiden yine **bir** tūfān olur
- G106/4 Bırakıp elden efendim bu dili kılma şikest
Düşe **bir** şīşe havādan yire şad pāre düşer
- G106/6 Şu gibi her tarafa meyl idüp aķma şanemā
Giderek **bir** gün anıñ yolını gör yāre düşer
- G109/2 Şehā ğamzeñle vīrān olmadıķ kişver mi kalmışdır
Ĥarāb-ı çeşm-i fettān olmadıķ **bir** yer mi kalmışdır
- G110/3 Bu dil-i bī-çāreyi her **bir** teline bağladı
Küfr-i zülfüñ kim hezārān mü' miniñ ĩmānıdır
- G110/9 Nebzīyi **bir** kıl iderse n'ola emriñle şehā
Sen şeh-i iķlīm-i ĥüsnüñ bende-i fermandır
- G111/12 Nedir bu kılca cān didim tapuñda
Ser-i zülümde didi **bir** kılımdır
- G112/2 Gönül aĥvālını 'arz itmege şirīn zebān ister
Sirişkin dökmege pāyına **bir** serv-i revān ister
- G114/6 Şeb-büy-būsın memdüh-ĥüsin
Bir māh-rūsın ey nik-aĥter
- G114/15 İñ'am-ı 'ām it **bir** nīk-nām it
Luţfuñ devām it ey bende-perver
- G114/17 Nebzī gedādır **bir** bī-nevādır
Şan ĥāk-i pādir ez-zerre kemter
- G115/7 Gülistān-ı cihān içre açılmış **bir** gül-i tersin
Yazıķdır bülbülüñ ağlatma güldür ey lebi gül-ter
- G117/3 Bulmadım **bir** kes ki esrārim āña izĥār idem
Āh kim derd-i derünüm cümleten aĥfādadır
- G118/4 Ĥayālīñ her kaçan ğitse begim bu ĥāne-i dilden
Şovulmuş şuyı ğüyā **bir** degirmen tāmına beñzer
- G129/6 Gülleri pejmürde gülzārıñ perīşān sünbülü
Yok durur bāğ içre daĥı **bir** dirāĥt-ı sāyedār
- G130/10 Sorarlarsa eger Nebzī-i dil-rīşi ki kimdir ol
Di kim **bir** merd-i salār-ı ğürüh-i derdmendādır
- G132/1 Şehā zātıñ cihān içre şeh-i ĥübān **bir** şehdir
Saña kim ol bölükden ser-fürü itmezse esfehdir
- G132/10 Raķībānıñ zenāndır itme ümmīd-i recüliyyet
Reh-i 'aşķında gör Nebzīyi kim **bir** merd-i eşbehdir
- G136/8 Yāri dün şordum raķībe görmedim didi baña
Bir mu'ānid kelb imiş öldürseñ ikrār eylemez
- G140/4 Ğamıñdır ğam-ğüsārim 'ālem içre
Ĥiç anuñ gibi **bir** ğam-ĥvār bulunmaz
- G143/6 Kākülün zencīrine bend oldıĥım
Bir mufaşşal kışşadır dūr u dirāz
- G146/8 Raķībīñ der-peyimden dūr olur mı dār-ı ğurbetde
Gerek **bir** mūnis ammā biliş olsa yād el virmez
- G148/3 Zülfi **bir** ĥabl-i metīndir ol nigārıñ şüfiyā
Şıdķ ile tūtanları Allāh ğüm-rāĥ eylemez
- G149/11 Virem **bir** āh ile aĥyāri bāda
Buyur bi'llāh seniñ emriñe rāmız
- 149/13 N'ola Nebzīye **bir** şeft-ālī virseñ
'Aceb degmez mi ya müzd ü kirāmız
- G150/2 Geşť idersin ey gönül deşť-i cihānda kārsız
Bārī **bir** ĥüba kul ol olma meded dildārsız
- G150/6 Yāre var aĥyār için ĥātır-perīşān olma hem
Yoğ imiş çün kim fenā bāğında **bir** gül ĥārsız

- G150/8 Ārız-ı sīmīni üzre zülfi püş olsa ne tañ
Var mıdır **bir** genc-i bī-renc kim ola ol mārısız
- G150/9 Sākī-i devrān elinden **bir** ayağ almağ için
Terk-i 'ırz it bī-hayā ol Nebziyā hem 'arsız
- G152/3 Oluñ **bir** tāzeniñ 'aşkında bārī
Olur mı hāne-i dil zīb ü fersiz
- G152/5 Görüp **bir** mäh-rū dil-keş civānı
Ne ğam yolunda ger ser terk idersiz
- G152/11 Maħabbet **bir** belādır merde ammā
Zene meyl itseñiz şanmañ ki nersiz
- G159/1 **Bir** ejderdir şaçın kim genc-i hüsnünde tılısm
olmuş
Yüzünñ tā sīndir ol ebrūlar anda iki bism olmuş
- G160/2 Deyr-i 'ālemde bu çarḥ-ı köhne bed-nām eylemiş
Bir büt-i ğonca-dehānı hāre huddām eylemiş
- G162/2 Yüzün cennetdir ey hūrī özüñ Rıdvān-ı cennetveş
Kuşuruñ yok melāhatde bulunmaz saña **bir** beñdeş
- G163/6 Çün düşüp gözden ırağ ey ğamze-i dil-ber velī
Sen gibi pür-fitne **bir** mekkāra hem-dem oldum uş
- G163/8 Dem-be-dem pend ü naşīhat eylerim güş eylemez
Kim göñüldür adı **bir** bī- 'ara hem-dem oldum uş
- G164/10 Emdirirmiş her belīde la 'lini idüp devā
Nebzī-i bī-dilden özge kalmamış **bir** emmemiş
- G165/4 Dūd-ı āhım ey görüp anı ta 'accüb eyleyen
'Aşk **bir** āteş imiş sīnem aña kånün imiş
- G165/13 Gül yañağlı ğonca-fem **bir** sebz-püş maħbüb için
Bülbül-i şeydā-diliñ çeşmi yaşı gül-gün imiş
- G166/6 Meskenim peygüle-i ğam āb u dānem āh vāh
Pisterim hāk-i mezellet yaşığım **bir** katı taş
- G166/8 İtler ile hem-sifāl ü hem ayakdaş olmağa
Kanı **bir** baht-ı güşāde kanı **bir** devletlü baş
- G166/8 İtler ile hem-sifāl ü hem ayakdaş olmağa
Kanı **bir** baht-ı güşāde kanı **bir** devletlü baş
- G167/13 **Bir** yaña āzār-ı maħbüb bir yaña ta 'n-ı raķīb
Bir yañadan dağı kahr-ı çarḥ-ı kej-refītar imiş
- G167/13 Bir yaña āzār-ı maħbüb **bir** yaña ta 'n-ı raķīb
Bir yañadan dağı kahr-ı çarḥ-ı kej-refītar imiş
- G167/14 Bir yaña āzār-ı maħbüb bir yaña ta 'n-ı raķīb
Bir yañadan dağı kahr-ı çarḥ-ı kej-refītar imiş
- G168/4 Rezm-i 'ālemde tecerrüde teferrüd eylemek
Bir ğanīmet māl imiş kesbinde 'usret yoğ imiş
- G171/17 Hemān **bir** nebzeyim deryā-yı 'aşka
Anıñcün oldı Nebzī baña maħlaş
- G172/3 Niçe **bir** habs idesin sicn-i zeķanda bu dili
Çıkarup bārī siyāsetle anı zülfüne aş
- G173/5 Dem-ā-dem kađh iderler 'aşkıñı **bir** alay ma 'kūs
Olur mı hey 'aceb halkıñ dilinde zemden istihlās
- G177/3 Oldı yaħud hatt-ı Yākūt ile **bir** Muşhaf ruħı
Şan döküldi anda hem i 'rāb u hem yer yer nuķat
- G179/4 O hāl-i bī-misāli bāğ-ı rüyūnda görenler dir
Oturmuş seyre **bir** Hindü şanasın ravzada reyyāz
- G179/7 İşāret eyler elbet der-kenāre **bir** neşātında
Dilā sen 'arz-ı hāl it ķo o hūnī eylesün i 'rāz
- G180/7 Yine **bir** kāküli mārñ düşüp 'aşkıma şevķ ile
Yudarsın āğusm ey dil idersin zehr ü semden hāz
- G182/7 **Bir** lebi şīrīne meyl idüp şarāb-ı la 'lin iç
Gör kalur mı zāhidā kalbinde Kevserden tama '
- G183/10 H'Vāce-i hūsne ne yüzle ey güneş
'Arz idersin böyle **bir** kāsīd metā '
- G183/16 Derd-i köhnem Nebziyā iş 'ār için
Eyledim **bir** güne nev-şi 'r ihtirā '
- G185/2 Hāsret-i hāl-i ruħuñla sīneme başıldı dağ
Tāb-ı hüsnüñ yağdı hem göñlümde **bir** rüşen çerāğ
- G185/5 Tutdı şeh-bāz-ı dilim **bir** hīle-bāzı 'ālemiñ
Hālını biñ āl ile zülf-i siyāhım idüp āğ
- G187/3 Gerçi Ferhādım bugün **bir** kūh-ı ğamda hüsrevā
Sen lebi şīrīn 'aşkıyla velī tağ üsti bāğ
- G189/2 Tīr-i müjgāñña kim bu sīnemı tutdum hedef
N'ola **bir** cānım yoluñda kaşı ya olsun telef
- G189/5 Meclis-i 'uşşāķda **bir** muṭrib-i mestāneyim
Ney durur āh u fiğānım sīne-i pür-yāre def
- G190/2 Urmadım mihr ü maħabbetden idüp lāf u güzāf
Bulmadım kūy-ı cihānda **bir** maħabbet sīne-şāf
- G190/9 Kalmadı devletde **bir** ehl-i kerem dağı 'avām
Cerr için her biri taķmış boynuna topra ğulāf
- G191/11 Huşķ **bir** ābı soğulmuş çāha döndi gözlerim
Eşk ü yā demden eser bu çeşm-i giryānımda yok
- G192/10 Deşt-i hicrān içre ser-gerdān u hayrān olmuşum
Çıkmağa cān-ı za 'fīm kaldı ancak **bir** ramaķ
- G192/11 Senden ayru düşmüşüm **bir** bed-liķā mekrūha kim
Yüzi ķara müfsid ü mekkār u bir 'āk u 'alaķ
- G192/12 Senden ayru düşmüşüm bir bed-liķā mekrūha kim
Yüzi ķara müfsid ü mekkār u **bir** 'āk u 'alaķ

- G195/2 Açılıp gonca-femim gül gibi hāndān olacak
Dil-i şeydā āna **bir** bülbül-i nālān olacak
- G197/6 Ey kemān-ēbrū dem-ā-dem sīneden eksik degil
Görmedim tūriñ gibi **bir** merdüm-i merd-i şeffik
- G142/12 Fülk-i dil gird-āb-ı hayrette 'aceb ğark ola mı
Yoħsa **bir** dermān ider mi āna keştibānımız
- G202/2 Ey hilāl-ēbrū bugün rūyuñ gibi bedr ay yok
Meh gibi her-cāyisın varmadıĝın **bir** cāy yok
- G202/6 Kāfda 'Ankā olursa sīnesin eyler şikāf
Kırpıĝın gibi **bir** oħ kaşın gibi bir yay yok
- G202/6 Kāfda 'Ankā olursa sīnesin eyler şikāf
Kırpıĝın gibi bir oħ kaşın gibi **bir** yay yok
- G202/12 Sīn ü vāv u fā ile 'aşıkları 'avk eyleme
Bir sevāb eyle n'ola yā ze'l-himem kim hay yok
- G206/3 Leb-i la'l-i şeker-riziñ virirse büse **bir** şaħşa
Şafāsından düşüp hāke olur fi'l-hāl şādimerĝ
- G207/9 Dem-i hicriñde Nebzī **bir** nevā-keş kumrıdır güya
İşit serv-i revānım nālesi hoş zārı pek nāzik
- G212/5 **Bir** ser-āmed dil-berin 'aşkında hayrān olduĝın
Göricek bildim dilā bu sīnede çākiñ seniñ
- G214/13 Sīne-i Nebzīde **bir** yir kalmadı
Daħı çokdur tīr-i müjgāneñ seniñ
- G215/2 Naṭ'-ı 'aşk üzere piyāde sürme fīl ü at gerek
Zīre **bir** manşübeye ey dil niçe şeh māt gerek
- G217/5 Şehā **bir** nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me'mūlin
O zībā kākūlūñden vir şokunsun başına **bir** tel
- G217/6 Şehā **bir** nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me'mūlin
O zībā kākūlūñden vir şokunsun başına **bir** tel
- G219/4 Kul ider 'ālemi nīm nigāhıyla o şanem
Ya **bir** iklīm-sitān **bir** şeh-i Dārā mıdır ol
- G219/4 Kul ider 'ālemi nīm nigāhıyla o şanem
Ya **bir** iklīm-sitān **bir** şeh-i Dārā mıdır ol
- G219/8 Gele güftāra kaçan söz yerine sükker aħar
'Acabā **bir** dili tūṭi-i şeker-hā mıdır ol
- G219/9 Luṭf idüp Nebzīye **bir** büse 'atā kıldı lebi
Bilemem karz mı ola yoħsa ki caba mıdır ol
- G220/5 Şehā 'aşkıñla gör **bir** kāle gelmez derde düşdüm
kim
Olur hālīm gören her hāl ile hayrān u lā-ya 'kıl
- G222/4 Kadd-i şimşādın görüp ey serv-i āzādım benim
Bir ayaĝ üzere kılup dem-beste olmuşdur nihāl
- G225/4 Femiñ zerre midir yā nokta mıdır bize müşkildir
Gelüp nuṭka anı **bir** lafz ile hem eylegil hāl gel
- G225/6 Fenā ehlin görüp mey-hānede ta'n itme ey zāhid
Gelürsin sen daħı āna velikim **bir** gün evvel gel
- G225/7 Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim **bir** cādde yoldur
ol
Ṭarīk-ı müstaķīmi unudup gel olma ağ lel gel
- G226/5 Var mı bu gülşende **bir** dil kim ola ğamdan berī
Var dem-sāz ol da gör bülbülle **bir** dem ey göñül
- G229/4 Ser-ā-ser on sekiz biñ 'ālemi geşt ü güzār itdim
Aradım bulmadım ben daħı **bir** hem-cins ü hem-
zādım
- G229/6 Gezerken bī-ser ü pā bāĝ-ı dehr içinde bī-pervā
Kıplıldı **bir** şehī-bālāya ammā kalb-i nā-şādım
- G232/2 Dü destimle şu dem peymāneyi şaħbāya ṭaldırdım
Göñül fülkini **bir** 'ummān-ı bī-pāyāna şaldırdım
- G232/3 Elinde bāde-i bī-dürd ile **bir** düzd imiş sākī
Anı derk itmeyüp ser-māye-i idrāki çaldırdım
- G233/9 Sīne-i Nebzī olupdur dāĝ ile **bir** lālezār
N'ola ey gül-ruh temāşāya gelüp kılsañ hıram
- G234/1 Gezer şahrā-yı ğamda **bir** ğarībim
Düvende der-firāz u hem nişībim
- G238/8 Selāṭin-i cihāna zerre deñlü i'tibārım yok
Kulum **bir** şāha kim āna felek kaşır u melek hādım
- G238/17 Teħalluş eyledim Nebzī diyü **bir** nebzeyim zīrā
Hemān **bir** zerre-i nā-çizim ādem diyemem adım
- G238/18 Teħalluş eyledim Nebzī diyü **bir** nebzeyim zīrā
Hemān **bir** zerre-i nā-çizim ādem diyemem adım
- G241/5 **Bir** gedā-yı aħkarım pā-māl-ı 'aşkıñ serverā
Dür olup sūr-ı sūrūra sük-i ğamla pür-demim
- G241/9 **Bir** ayak topraĝısın bir kaṭre-i nā-çizsin
Hay Nebzī sen de kendiñ zann idersin ādemim
- G241/9 Bir ayak topraĝısın **bir** kaṭre-i nā-çizsin
Hay Nebzī sen de kendiñ zann idersin ādemim
- G242/1 Niçe **bir** gürsine-i hicriñ olup bīm göreyim
Ni'am-ı vaşla toypup luṭfuñ delim göreyim
- G243/11 Yüzüñdür **bir** gül-i şad-berg hezārñ biñden artıkdır
'İdād-ı jāleden çok dāne-i eşkim hisāb itdim
- G244/9 İrem **bir** gün ayaĝın tozına ben
Başımda var ise devlet külāhım
- G245/2 Vuşlata va'd itdi gıtdi çün ki cānānım benim
Ey ecel **bir** ān katlan tā gele cānım benim

- G245/4 Kaşı yayım lāf idüp dirmiş hezārān sīneden
Tırmaz eglenmez geçer **bir** tır-i müjgānım benim
- G249/10 Tā-ezel Nebzī bilürsün kim temessükle bu dil
Tohm-ı ğam zer 'ine **bir** kıt 'a zemīnimdir benim
- G253/10 N'ola feryādım tıtarısa Nebziyā bu 'ālemi
Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi efgāndayım
- G255/5 Yok durur **bir** yār-i şādık hālīmī 'arz itmege
Ey dirīgā şerh olunmaz kâldir esrārım benim
- G256/3 Cām-ı mey destimde **bir** āyīne-i 'ālem-nümā
Bağmağa hāl-i cihāna anı mir 'āt eyledim
- G261/3 Gülsen-i 'ālemde sen **bir** ğonca-ı gül-ħandesin
Līk ben nār-ı firākīnla şehā küllħandayım
- G263/8 Kıl tahammül zahmet-i aġyāra ey dil var yūri
Bir gül için dime kendim rence-i ħār eylemem
- G269/8 Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hicr ile āzürde-dil olsun
Alup cānım didiğim **bir** daħı maḥşül-i beyn olsun
- G269/11 Dil-i pür-dāğa çün **bir** şerħa çekdi çeşm-i ħūn-rīziñ
Didi ğamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn olsun
- G269/12 Dil-i pür-dāğa çün bir şerħa çekdi çeşm-i ħūn-rīziñ
Didi ğamzeñ görüp **bir** de çekem ben tev'emeyn olsun
- G269/13 Eger 'ālemde maḥbüb-dost iseñ **bir** ħüb sev Nebzī
Ki ħulķı aḥsen ü zātı ḥasen ismi Hüseyñ olsun
- G276/10 Sen çekersin cevriñi ol ider aġyāra vefā
Nebziyā yanında **bir** şu celb iden desti şıyan
- G277/1 Dilā bu devr içinde gerçi kim **bir** merd-i pür-derdsin
Devā me'mül olunmaz saña zīrā derd-i pür-verdsin
- G277/4 Baña ne ħāk olursam yine aşlım ħākdir amma
Velī sen kân-ı 'aşķda misli yok **bir** gevher-i ferdsin
- G277/10 Kuluñ Nebzī niçe feryād kılmaz 'andelībāsā
Gülistān-ı melāḥatde begim sen ğonca **bir** verdsin
- G278/1 Gine zāhir oldı şehr içinde **bir** nev-civān tāze
Künyesidir Ħamza-zāde ğamzesidir Qaḥramān
- G281/9 Tā ezelden **bir** mürüvvet şāhibi cānānesin
Nebziye cevriñ itmegil cevriñ bidāyet bulmasın
- G282/4 Qabül it ħidmetiñde bu dil-i üftādeyi her dem
Qapuñda boynı baġlu **bir** kemīn kemter ğulām olsun
- G287/10 Zülfüne bend eyleyüp çāh-ı zekāndan kıl ħalāş
Bir ğarībem tār-ı zülfüñdür baña dārü'l-emān
- G288/1 Mürüvvet olmayınca **bir** güzelden
Çıkarmış aġlamaġ ile göz elden
- G290/1 Müşebbek zülfün ey dil-ber niçe **bir** cāna dām olsun
Tutup ħabs-i zekān kıl tā ki fermāniña rām olsun
- G290/10 Melāmet kılmāsınlar Nebziyā bu nazm-ı bī-dādı
Kim andan kaşdıımız budur mücerred **bir** kelām olsun
- G294/9 **Bir** ayak şunmadıñ me'mülüm üzre
Sipihra çekdim el cām-ı Cemiñden
- G296/5 Saña **bir** kimse yārim diyü niçe rāzını açsun
Gil ışlanmaz deħāniñda varup aġyāra söylersin
- G297/5 Ħarāret ıssı **bir** şakrak olur kim 'aşķa yār olsa
Ser-ā-pā nār-ı maḥz olur göyünür şanasın kim qav
- G303/2 Şüfiyā şāff-dil ol iç gel berü
Muġ-peçe sākī elinden **bir** tolu
- G304/12 Meyl idüp her **bir** perī-zāda düşersin miñnete
Ey gönül saña gerekse sen de **bir** insānı sev
- G306/6 Didim ol dem bāġ-ı ħüsñüñ bülbül-i nālendesi
Gül gibi güldi didi var **bir** zamān aġlayı qo
- G308/10 Sāde-rüyān ise hep ālūde-i çirk-ābdır
Bulmadım **bir** pāk-dāmen dil-rübā dil-ħ'āh-ile
- G309/1 İstemez mi söyle **bir** meh-pāre berber ber-bere
Müşteriyle tā ola dükkān-ı berber berbere
- G312/5 Gözüñ **bir** ħān-ı fettān oldı pes ħabs itdi 'uşşāķı
Selāsil kākül-i şeb-bü olara ġabġabıñdır çeh
- G315/4 Tutuldu şanmasınlar mäh-i bī-mihri felek üzre
Görüp ol mehveşi ħacletle girdi **bir** siyeh şāle
- G315/5 Yine 'aşķıñla **bir** ad eyledim cānā bi-ħamdi'llāh
Elif-ķaddiñ ħayāliyle dönüpdür ķāmetim dāle
- G315/7 Ruḥuñ **bir** māhdır güyā sipihri-ı ħüsñ ü behcetde
Velī zülf-i siyāhıñ olmuş etrāfında çün hāle
- G315/11 Deger nisbet olunsa büsbütün **bir** mülk-i Hindüstān
Söz olmaz bī-bedeldir sevdiğim ħaddiñde ol hāle
- G319/6 Deldi baġrıñ tır-i müjgānıñ eyā ebrü kemān
Degme **bir** sīne siper olmaz o tiġ-ı ğamġama
- G319/9 Var surāḥiñiñ yine cām ile **bir** gizlü sözi
Meclis-i ħāşşıñda virmişlerdi gördüm fem feme
- G320/4 Şaçıñ baġıñ müselsel sünbülidir
'İzārıñ anda **bir** nu'mānī lāle
- G320/9 Ruḥuñ **bir** āteşin yāķūta beñzer
O şīrin lebleriñ āb-ı zülāle
- G320/12 Zebāniñ mest ider 'uşşāķı çün mey
Deħāniñ oldı **bir** la'līn piyāle
- G323/7 Nedendir eşķ-i dādem ki bitürmez **bir** gül ü lāle
Velikin tırmayup aķar tolu gibi zemīn üzre

G325/2	Şanma her dem sīneñī pūr-āteş-i hicrān ide Niçe bir çeşmiñ yaşını kaṭre-i bārān ide	G349/12	Bundan özge var mı bir düşvār 'ālem içre kim 'Aşık-ı dil-dādeniñ maḥbūbı bir fettān ola
G325/10	Nebziyā dil baġladñ çün tār-ı zūlfine anuñ Bir dükenmez ġam durur Mevlā işiñ āsān ide	G350/11	'Aşık-ı cānān muḥterik bir nārdır zāt-ı Leheb İsterim olsun dil-i pūr-sūzum anıñla melā
G330/9	Yazıkdır merḥamet kıl bir nigāh u iltifāt eyle Yeter cevri itdiñ ey cevvr-ı 'ālem Nebzī nālāna	G352/6	Metā'-ı ḥüsn ile ger ḥVāceġān-ı dehrī pest itse Revādır kimsede zīrā bulunmaz öyle bir kālā
G331/1	Yine düş oldı gönül bir ruḥı gül-gūna yine Yine irişdi elem bülbül-i maḥzūna yine	G354/4	Mezheb-i ḥübānda lāyık degilken inkīṭā' Ol güzeller şāhı şimdi bir nev-āyīn eyledi
G332/2	Zıkr-ı dil dildārdır dil tārīdir dāġlar-ile Şan fezā-yı sīne bir gülzārdır oġlar-ile	G354/8	Baġladı zünnārımı zūlfī dil ü cān biline Ḥayf kim bir niçe ehl-i dīni bī-dīn eyledi
G339/1	Gönül meyl itdi bir şāh-ı civāna daḥı nev-reste Sevilmez şimdi ammā ḳoculur āheste āheste	G355/2	N'eylediyse bu dil-i nā-şāda cānān eyledi Cismimi bir ḳālīb-ı bī-resm ü nā-cān eyledi
G340/3	Eger bir āh ile yakmazsam anuñ nüh revāḳımı Kalur mı ey gönül varsun öġünsün çarḥ-ı devvāre	G355/3	Bī-güneḥ zulm-ile bir mazlūmı ol kāfir gözi ġamze-i bī-dīne uyup öldürtüp ḳan eyledi
G341/2	Atma ġamzeñ oġunı ben baġrı ḥün bī-çāreye İki zaḥm urulmadı zīrā begim bir yāreye	G358/17	Münāsib ḥāline bir mü-miyānı Sevüp terk eyle Nebzī ḳıl ü ḳālī
G342/10	Recā-yı vaşl ider her dem nevāl-i cūd u luṭfuñdan Vişālīñden elez bir nesne yoġ Nebzī-i nā-kāma	G359/2	Görmedim gezdım cihām eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rū sen gibi bir aşl-ı pāk ü anı şoy
G343/1	Yine meyl itdi gönül bir şeh-i vechi ḳamere Reh-i 'aşḳında koyup pā işin irgürdi sere	G361/1	Bir perī-rū saḥt-dil pülāda virdim gönülümü Aşınā zann eyleyüp bir yāda virdim gönülümü
G344/8	Tutarsam dāmen-i zūlf-i siyāhın zāhidā tañ mı O bir ḥablū'l-metīndir bu dil-i güm-rāha şāyeste	G361/2	Bir perī-rū saḥt-dil pülāda virdim gönülümü Aşınā zann eyleyüp bir yāda virdim gönülümü
G344/12	Çü bāde āb-ı çeşmiñ pāre-i baġrıñ kebāb oldı Gerek bir sīm bilek sāḳı bu 'işretġāha şāyeste	G362/2	Pīr-i pervāne bilür bu 'aşḳıñ ancaġ yolunı Cān u başına deġişür vuşlatıñ bir yolunı
G347/2	Ḥayfdir şāhım saña bu tavrlar bu çağda Şīr-ḥVāre güyiyā bir tıfl iken ḳucaġda	G363/2	Dil-i zārım düşüp 'aşḳıña cānā telḥ-kām oldı Gezerken şāhveş başlu başına bir ḡulām oldı
G347/7	Gördi çün bir pīr-i köhne ḳaddiñ ey taze civān Didi bitmez toġrısı bir serv böyle baġda	G365/9	Niçe bir gerdeniñe bend idesin zūlfın anuñ Gele terk eyleye ey Nebzī bu ṭul-i emeli
G347/8	Gördi çün bir pīr-i köhne ḳaddiñ ey taze civān Didi bitmez toġrısı bir serv böyle baġda	G368/8	Ravza-ı rüyūnda ey ḡilmān şaçıñdır şeb velī Gice yoġ uçmaġda dirler bir ḳurı sevda gibi
G347/14	N'ola ḥün-ḥVār u dil-āşüb dir ise Nebzī saña Bir eliñ yalıñ ḳılıçda bir eliñ bucaġda	G370/12	Deġil ancaġ dil-i şeyda o müy-ı zūlf ile beste Ki bir tāriyla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfānı
G347/14	N'ola ḥün-ḥVār u dil-āşüb dir ise Nebzī saña Bir eliñ yalıñ ḳılıçda bir eliñ bucaġda	G371/10	Seni cānıyla seven 'aşıḳa iḥsān eyle Nesi var ise fedā yolıña ger bir cānı
G348/4	Pīr-i nā-bālig gibi nā-puḥte vü nā-dān iken Dil virtüp bir nev-civāna dil-figār oldum hele	G371/13	Ölmedin Nebzī fenā dünyede bir nām ideġör Er ölür adı ḳalurmuş at ölür meydānı
G348/14	Binmedimse esb-i rehvrā bu rehde Nebziyā Bir ḥümār-ı nerm-rev üzre sūvār oldum hele	G372/9	Meseldir gerçi dirler Nebziyā bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu efḳār ile baġrım başı bitmez mi
G349/2	Ḥāne-i dilde ḥayālīñ her ḳaçan miḥmān ola Bir faḳrım mā-ḥazar ihzārım aña cān ola	G374/14	Görün kim tavrı hiç ḳāle gelür mi Nebzī-i rindiñ Münāsib ḥāline bir şūḫı sevdi ehl-i ḥāl oldı
G349/11	Bundan özge var mı bir düşvār 'ālem içre kim 'Aşık-ı dil-dādeniñ maḥbūbı bir fettān ola	G376/1	Yine bir nāzeniniñ mübtelāsi Olup dil artdı endüh u belāsi

G377/11	Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi kim Lîk bir şeytân imişsin bed-likâ bildim seni	K7/3	Şeherde bir nidâ geldi işitdim hâtif-i gaybdan Didi buña melâ'ik reşk idüp 'ayn-ı cinân dirler
G377/12	Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi kim Lîk bir şeytân imişsin bed-likâ bildim seni	K8/16	Gezdi bu dehr içre besî dil Bulmadı bir münis ü gam-h'Yâr
G378/10	Hezârân zülfüne merbût olan var Velîkin görmedim yok bir rehâsı	K10/9	Reh-i 'aşk içre bir ferzâne güm itdim ki dil dirler Yitürdüm 'aql u fikrim bulmadım arayı arayı
G383/1	Sevdi meftûm olup dil tâzece bir berberi Der-be-der olup gezer uş pâ-pürehne ser-serî	K10/13	Ûl oldum Nebziyâ bir şâh-ı dildâra kim 'adliyle Unutdurdu bugün İskender ü Dârâb u Dârâyı
G383/4	'Aşıkân ârâm ider bakup cemâli ayına Sâyevev bir nahl-ı ra'nâdır o çadd-i 'ar'arî	K11/9	Şanasın her biri bir hür-ı cinân kaddi Tübâ Reh-i 'aşkında koyup pâ buların terk-i ser it
G384/5	Semenzâr-ı ruhunda bir taraf la'li zülâlinden Tolu havz-ı zeķan uş bu kenâr-ı cüya söz var mı	K13/6	Ėayr 'aybın görmede halk cümle gözlüdür velî Gizlü 'aybın bakıcı bir çeşm-i bînâ kalmamış
G385/6	Sa'y eyle dilâ Ka'be-i küyını tavâfa Bir hacc idegôr tâ ki süre 'ömre şafâsı	K13/9	Gülşen-i hüsn ü behâda beste-fem bir gonca yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nâ kalmamış
G386/9	Takup zencîrveş bir gerden-i câna kara zülfün Dil-i Nebzî anıçün rüz u şeb küyun yatağ itdi	K13/13	Bir kurı hengâmedir dehr içre cüst-ü-cüy-ı nâs Güşe-i 'uzletden özge bir temâşâ kalmamış
G388/8	Himmetim taşu deler ammâ ki gönlüm nermdir Himmetim bir pîr-i merd gönlüm mürid-i ner gibi	K13/14	Bir kurı hengâmedir dehr içre cüst-ü-cüy-ı nâs Güşe-i 'uzletden özge bir temâşâ kalmamış
G388/14	Nebziyâ gönlüm güşâd eyler nesîm-i himmetim Himmetim bülbül gönül bir gonca-ı aķmer gibi	K13/17	Nebziyâ bir şâh-ı dâdâra kul olmak isterim 'Adle mâ'il lîk bu dâr içre Dârâ kalmamış
G391/1	Gönül semt-i fırâķa düşeli bir haylî hîn oldı Temennâ-yı vişâl-ile 'aceb zâr u hâzîn oldı	K13/23	Cây-ı termîm olıcaķ bir cây-ı evlâ bi't-tarîķ Luţfuña sîr olmaya bir pîr ü bürnâ kalmamış
G391/8	Kütüb-hâne-i 'aşk içre yazılsun hâşiye Ėayrı Vücüdüm şerħa-ı sînemle bir metn-i metin oldı	K13/24	Cây-ı termîm olıcaķ bir cây-ı evlâ bi't-tarîķ Luţfuña sîr olmaya bir pîr ü bürnâ kalmamış
G392/3	Elif kaddi hayâli sîneme bir şerħa açmışken Ruhunda hâli dâğıyla bir iken derdim on oldı	K15/11	Öyle bir âfet irişdi 'âleme Şiddet-i berdden toņup deryâ lebi
G392/3	Elif kaddi hayâli sîneme bir şerħa açmışken Ruhunda hâli dâğıyla bir iken derdim on oldı	K16/17	Dağı remz itdi bir târîķ-i zîbâyı bu mışra'da Yaraşdı kâmet-i elfi riyyâz-ı ketħudâlıkda
G394/5	Kimi bir güşede mağbûb ile şoğbet ider tenhâ Kimi zevķın kimi cem' eyleyüp başına yârânı	K18/3	Ėarâbe bir mağal idi dil-i 'âşık gibi evvel Velî ta'mîr kıldı uş şehen-şâh-ı serîr-ârâ
K1/40	Kıl Ėabibîñ Ėubbına bu muğtaşar mecmû'ayı Bir vesîle zikr-i Ėayrı iktisâba ibtidâ	K18/10	'Ulüvv-i himmeti ceryân idüp mecrâ-yı iğsâna Ėadîse mâ-şadaķ bir Ėayrı-ı cârî eyledi icra
K2/49	Ümmetiñden bir za'îf ednâ vü bî-tâķatdır ol Zerre-i nâçizveş aĖķar hebâdir zir-i pâ	K20/8	Bi-Ėamdi'llâh kim Gümrük Emîni Ėazret-i AĞa Mağallinde yapup bir Ėayrı-ı cârî eyledi icrâ
K2/52	Müzñib ü mücrim güneğkâr u zelîl ü hem sefîl Rû-siyeh bir nebze-i kemterdir illâ bî-riyâ	K24/38	ÇarĖn sitemlü oķına karşı Eyle bir ur u ol ez-meşâhir
K4/6	Meşâķķat dâmnâ düşdüm yedigim dâne-i Ėamdı Ėafesde şanasın bir murĖ-ı vağşî gibiyim Ėayrân	K25/7	Ėarâbe bir mağaldî Ėalbim evvel Yed-i luţfuña anı eylediñ şen
K4/21	Ararken ben de bir târîķ idem tâ mevlidim izĖâr Tulû' itdi dilimden Nebziyâ hem-çü meh-i tâbân	K29/1	Ey dirîğâ bir 'aceb Ėâfletdeyiz yok intibâh Geçmede 'ömr-i 'azîz her rüz u hefte sâl u mâh
K6/4	Oldum âğâh ol meselden kim lisân-ı Ėalkdadır Kim dimişler bir recül efzâl durur min-mer'etân	K32/14	Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne Ne belâdır ki tebelleş ide bir batĖâl

K32/20	Gelün ey dertlüler ey fırka-ı mecrühü'l-bâl Bulalım bârî şikâyet idecek bir vâlî	Kt19/9	Umup hayr-ile bir ferzend-i dil-bend Dem-â-dem eyler-idi âh u evvâh
K33/3	İrişür kanda ise bir lekeden tîr-i sitem Leked-i derd ü kederle dili bî-ğıl olmaz	Kt19/15	Virüp bir duhter-i nîk-ahteri Hağ Kudümüyla münevver oldı 'aynâh
K33/8	Be ne mekrüh u ne müfsid ne menend muhtal imiş Bu cihân içre bir anuñ gibi bâtil olmaz	Kt19/18	'Ademden irişüp mülk-i vücûda Yüzün gösterdi gökden şanki bir mâh
K33/24	Seg-i sel-hâne vü yâ hûk-i beyâbânîdir Hele bir ev domuzı aña mu'âdil olmaz	M2/14	Kişi anuñ ile olur ma'lûm Bir uzun kıssa gibidir mefhûm
K33/25	Yazsalar kubhunu çirk-âbını bir defterde Tolup ol deftere deryâ gibi sâhil olmaz	M2/18	Sañadır nükte-i Nebzî-i 'âşık Di bilürseñ başına bir sarık
K35/8	Velî bundan muqaddem eyleyüp kaşd-ı tezevvüc ol Dilerdi izdivâc için bula bir nâhid-i 'azrâ	M3/1	Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdır Saña da hem baña da hem-pâdır
K35/14	İrişdi rüz u hafta mâh ile çün müddeti töldi Toğurdi bir sülâle kim yüzi ke's-ş-şemsi fi'l-azvâ	M3/14	Eskisin tãma atarsın varup Değişürsin ya aña bir cã-rüb
K35/21	Şadefden çıkdı bir lülü-i şevk efzûd dü-dîde Açıldı bir gül-i hoş-bû vü zîbâ-reng ü dil-ârâ	M3/18	Bilesin bu luğazı ol hãmüş Vire Nebzî saña bir çift pâ-püş
K35/22	Şadefden çıkdı bir lülü-i şevk efzûd dü-dîde Açıldı bir gül-i hoş-bû vü zîbâ-reng ü dil-ârâ	M4/1	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cãy-rübür
K36/3	Sezâ-yı manşib u mîr-i mubaşşır bir hüner-perver Mükemmel ma'rifet-güster müdekkîk lafz u ma'nâda	M4/5	Nezâfet şâhibi bir pâkverdir İşe yaradığında mu'teberdir
Kt3/4	Hâbîb-i Ekreme hubbın bu resme eyledi izhâr İdüp bir duhter-i nîk-ahterin tezvîc bi't-teşvîk	Mş1/39	Kim muvâfîk olmadı bir hâline hâl-i cihân Hubb-ı dünyâyı koyup pes mâlihulyâdan kes el
Kt4/4	İvme gel taşşilâne olup 'acül Bir sebep halk itdi Hâlık herkese	Mş1/59	'Âkıbet hâke vücûduñ bir kefenle kor hemân Nebziyâ bu çarh ile ya neyleyüp n'itmek gerek
Kt4/5	Uşta girdiñ bir karañu oțaya Sicndir bir dayk yaħud maħbese	Mş2/8	Kaldı hicrân-ile ne vâşıl-ı cãnân oldı Ne ki bir ğayrı murâdât-ile şadân oldı
Kt4/6	Uşta girdiñ bir karañu oțaya Sicndir bir dayk yaħud maħbese	Mş2/27	Çıkara sabr u taħammül ile bir ad ancağ Bu hevâ şanma seni eyledi ber-bâd ancağ
Kt8/9	Hizâsında yapup bir maħfil-i kâh-ı behiştâsâ Ola tâ o mücellâ-hâneye evvân u kâşâne	Mş2/65	Niçe bir tâ'at-ı Hağ eylemege 'âr idelim Niçe bir Nebzî gibi cürm ü güneħ kâr idelim
Kt9/7	İstedı bir menzil-i bâlâ-yı hümâyün u ferâh Def' ide tâ anda sürür ile hücumun elemiñ	Mş2/66	Niçe bir tâ'at-ı Hağ eylemege 'âr idelim Niçe bir Nebzî gibi cürm ü güneħ kâr idelim
Kt10/5	Bir niçe yıldır Kapu Ağasın Ta'ciz iderdı ehli be-ğayet	Mş2/67	Niçe bir fişk ile gülzâr-ı dili hâr idelim Gelelim nâleye bülbülleri bîdâr idelim
Kt10/25	Bir beyt içinde lafzen ve ma'nen Târîhin itdi Nebzî işaret	Mh1/25	Cihân bir cisme beñzer aña cüduñla vücûduñ cãn Bu etvâr ile hağkâ zât-ı pâkiñ medħedir şâyân
Kt17/14	Hudâ virdi niçe evlâd kamunuñ 'ömri var olsun Toğurdi bir güzel oğlan bu demde yine madamâ	Mh2/1	Ey gönül bir tâze yetmiş nev-civândır sevdiğim Hüsın ile sulțân-ı hübân-ı zamândır sevdiğim
Kt17/19	Biri târih-i Hicret birisi Mîlâd-ı 'İsâdır Okısınlar görüp uşta budur ol beyt-i pür-ma'nâ	Mh2/6	Luğf ider ağyâra ammâ miħribândır sevdiğim Zülfi bir sehğârdır kim dâ'imâ efsün ider
Kt19/7	Velî hacırında yokdı bir sülâle Ğamın def' ide tâ anuñla her-ğâh	Mh4/1	Dâğlar sînemde güldür sînedir bir gülsitân Kılmasun mı bu dil-i şürîde bülbülveş fiğân

Mr1/33	Olalar serdār-ı İslām her biri bir qahramān Hem daḥı her bir nefer Sām u Nerīmān-ı zamān	N30/3	Bir gül-i gülzār-ı cānıñ ‘andelībidir gönül Ol sebebdendir dem-ā-dem āh u zār eksik degil
Mr1/33	Olalar serdār-ı İslām her biri bir qahramān Hem daḥı her bir nefer Sām u Nerīmān-ı zamān	N39/17	Daḥı remz itdi bir tārīḥ-i zībāyı bu mışra ‘da Yaraşdı kāmēt-i elfi riyāz-ı ketḥudālıqda
Mr2/28	Şora varırsalar Nebzī güzergāhında ḥākiñdir Hemān ol ḥuşk-leb bir āb-ı iḥsāna olur niğrān	N41/4	Düşürüp ‘aşk beyābānıma Mecnūn itdiñ Şaçı leylā beni bir ādem iken başbayağa
Mr3/14	Derdmend olmuş Hüseyniñ derdine olmaz devā Baş açuq bir ‘aşık-ı divānesi olsa revā	N42/2	Miḥnet ü derd ü belāniñ yār-ı gārındır gönül Bir gül-i gülzār-ı cānıñ mest ü zārındır gönül
Mr5/15	Bir gönca-leb gül-rū ile Bülbül sürer gülşende dem	N42/3	Ṭa’ne-i aḡyār aña bir vech-ile virmez keder Nām u nāmüsdan berī ez-‘ār ‘ārīdir gönül
Ms2/7	Meşakkat gülsitānında bitüp bir şāhsār oldum Ser-ā-ser miḥnet ü ālām ile pür-berg ü bār oldum	N53/2	Māhveş ger ‘arz-ı didār eyleseñ ey kaddi tām Māt olup mihr-i münir ola katında bir zālām
Ms3/1	Cihān içinde şanma sen gibi bir çeşmi āfet var Ne kim ol kadd-i mevzūnuñ gibi bir kadd ü kāmēt var	Th1/11	Aña virmişdir Ḥudā şāhā ki bir ḥüsn ü behā Āfitāb anuñ katında şanasın necm-i Sühā
Ms3/2	Cihān içinde şanma sen gibi bir çeşmi āfet var Ne kim ol kadd-i mevzūnuñ gibi bir kadd ü kāmēt var	Th1/20	Teşne-diller gördiği demde n’ola cān virseler Bir güzel belden çıkar āb-ı revāndır ḥançeriñ
N5/1	Cihān-ı fānide cānā odur bir merd-i ḥayru’n-nās İde şabr u te’ennī her işinde olmaya vesvās	Th1/25	Güiyā bir dil-ber-i şirīn-zebāndır ḥançeriñ
N5/3	Dimiş bu mışra ‘ı bir ‘arīf-i bi’llāh olan ‘aşık Koruq ḥelvā olur şabr ile hem tut yaprağı atlās	Tc1/1	Bir nazar kıldım cihāna çeşm-i intibāh-ile Eyledim fikret me’ālın ḳalb-i pür-āḡāh-ile
N6/1	Diriḡā bu fenā içre benim bir yār-ı gārım yoq Enīs ü hem-demim hem-derd olur bir ḡam-güsārım yoq	Tc1/4	İktirān itmiş Zuḥal çarḥ içre gördüm māh-ile Keh-rübāyı hem-‘iyār itmiş felek bir kāh-ile
N6/2	Diriḡā bu fenā içre benim bir yār-ı gārım yoq Enīs ü hem-demim hem-derd olur bir ḡam-güsārım yoq	Tc1/22	Aradım idüp tekāpū rüy-ı arzı sū-be-sū Bulmadım bir yār-ı şāfī tecrībe kıldım ḳamu
N15/4	Her kaçan görsem raḳībi ol ruḥı gül-gün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pāzārdir	Tc1/65	Her biri bir ‘abd-i ‘āciz cümleñiñ ḥālī tebāh Şafḥa-ı dehre yazup geçmiş niçe cān āh şāh
N19/3	Gelmesün ḳalb-i şerīfe anıñ-içün bir kesel Çün buyurmuşdur Nebī el-faḳru faḥrī ḳıl ‘amel	Tr2/30	Ka’be-i maḳşūd için sa’yin hebā imiş diriḡ Ḳabr bir ḳapu imiş kim her ḳişi andan girer
N20/1	Bir ruḥı gün yüzi māḥıñ dil-fiḡarı olmuşum Ḥāk-i pāyında o şāḥıñ bir ḡubarı olmuşum	Tr2/33	Ol sebebden kim esāsı bir hevā imiş diriḡ Yil gibi sür‘at ile geçmektedir bu rüzḡār
N20/2	Bir ruḥı gün yüzi māḥıñ dil-fiḡarı olmuşum Ḥāk-i pāyında o şāḥıñ bir ḡubarı olmuşum	Tr2/46	Ḳanı aḥbāb u ḳanı aşḥāb u ḳanı aḳrabā Uşta bir daḥı yaturdum dāder-i cān-āverim
N23/1	Gülsitāna gel şehā bir meclis-i āmādedir Her nihāl-i gül sürāḥī ḫabḫaba nev-bādedir	Mu29/2	Pür irişdir destīyi tā kim yarasun bir işe Bir ayak süci irişür mi iki yüz ser-ḥoşa
N27/2	Pister-i ḡamda benim gibi daḥı bīmāre yoq Bī-‘ilāc u nā-devā pür-zaḥm bir bī-çāre yoq	G1/3	Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü sünbülhā Murādım bu dem-ā-dem āsitānında olam bende
N28/1	Yoq ḳararım bir mekānda yilerim yiller gibi Çeşmimiñ yaşı dem-ā-dem boş ider seyler gibi	G1/3	Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü sünbülhā Murādım bu dem-ā-dem āsitānında olam bende

- G7/10 Āl ile şayd eylemişken Nebziyā murg-ı dili
Bir nigāh itmez yine ol gözleri ala bana
- G62/10 Nebzī-i şeydā-göñül ğamla ‘aceb ālüftedir
Bir atadan bir anadan toĝdı şankim iki aĝ
- G62/10 Nebzī-i şeydā-göñül ğamla ‘aceb ālüftedir
Bir atadan **bir** anadan toĝdı şankim iki aĝ
- G86/8 Bu rāh-ı pür-ĥatar içre belā mı eksik olur
Başilsa ger **biri** bînden toĝuzı daĝı dürer
- G113/5 **Bir** cānı iki ‘āleme virmezler iken ĥalk
Sen tālib olursañ saña teslim ola cānlar
- G140/8 Ser-ā-ser ‘ālemi geşt eyler iseñ
Dilā **bir** sen gibi nā-çār bulunmaz
- G153/1 Dil ü cān küy-i cānāna giderler **bir** eser gelmez
‘Adem iklîmine ya ‘nî gidenlerden ĥaber gelmez
- G218/11 Duĝter-i rez gibi **bir** ĝar yoĝ iken ĥum-ĥānede
Anı der- ‘aĝd eylemiş kavvād imişsin ey göñül
- G259/8 Ayırdı beni firĝat ol rûĝ-ı revānımdan
Mürde tene **bir** daĝı cānım gele mi bilmem
- G270/9 Ne sâzım var ne sūzum var hemān **bir** sâdece şî‘rim
Olan dîvānımı ĥüvānende şād olmazsa şaĝ olsun
- G310/5 **Bir** ile bişîñ arasın dir idim kesmeye Ĥaĝ
Şerĥam uş ĥalka-ı dāĝım ile birmiş beş ile
- G319/7 Şöyle kesret var yine yok **bir** ayak başmaĝa yir
Söykenüpdür ĥāne-i ĥalbimde bi‘llāh ĝam ĝama
- G333/14 Gerekdir sîm ü zer efvîn vişāl-i dil-bere bi‘llāh
Velî yokdur seniñ Nebzī iki cîbînde **bir** para
- K12/24 Nitekim kılor ihāta ısbı‘ı engüşterîñ
Öyle **bir** sūr-ı kavî kim görmemiş çeşm-i felek
- K22/6 Kudüm-ı ceşn ile āsüdedir diller elemelerden
Bu şevĝi sevk ider ‘ālemde ancaĝ yılda **bir** devrān
- K35/17 İki ĝüne idüp tavşîf didim **bir** beyti çün Nebzī
Beyān itdim dü vech-ile zamān-ı mevlidin ĥālā
- Kt17/18 Du ‘ā idüp didi Nebzī anuñ ĥaĝında bu beyti
Birer târiĝ ider bi‘z-zāt her bir mışra‘ı ifā
- Kt18/23 Didim pes iki mışra‘da iki târiĝ **bir** beyti
Biri târiĝ-i Ĥicretdir **birisi** mevlid-i ‘İsā
- Kt18/24 Didim pes iki mışra‘da iki târiĝ bir beyti
Biri târiĝ-i Ĥicretdir birisi mevlid-i ‘İsā
- bir** [6] Aynı, benzer.
- G2/10 Cām-ı Cemle nüş idüp şahbāyî ĝamdan ol berî
Lā‘ubālî ol ki **birdir** bil ki faĝr ile ĝinā
- G41/2 Kā‘ilim ger meskenim ĥāk ola yā dîbāc-ı taĝt
Lā‘ubālîyim benim **birdir** yanımda nerm u saĝt
- G161/1 Rāh-ı ‘aşĝ içinde **birdir** ey göñül yoĝış iniş
Tek tarîĝ-ı ‘aşĝa gir olsun hemāñ varış geliş
- G310/6 Bir ile bişîñ arasın dir idim kesmeye Ĥaĝ
Şerĥam uş ĥalka-ı dāĝım ile **birmiş** beş ile
- G65/14 Künc-i hicriñde yatur Nebzī kuluñ vaşl istemez
Lā‘ubālîdir begim **birdir** aña nā-büd u bûd
- Mr5/76 Redd ü ĝabûl ü nef‘ u zar
Yanımda **birdir** medĝ ü zem
- bir adım** [1] Bir adım mesafesi.
- G238/6 Meseldir mā-teĝaddemden ki dirler toĝdı boĝulmaz
Rücû‘ı mümkün olmaz admışım çün **bir adım** adım
- bir ağızdan** [2] Hep birlikte, beraberce, hep birden.
- G195/4 Leb-i cān-baĝşımı ‘uşşāk-ı şeker-rîz görüp
Bir ağızdan didiler çeşme-i ĥayvān olacaĝ
- Mr1/46 Nebze iĥsānîñ umup her müslimāt u müslimîn
Aĝlaşup feryād iderken **bir ağızdan** ecma‘îñ
- bir āl ile** [1] Hile ile. (Āl, hile ve kırmızı renk manalarında tevriyelidir.)
- Mr3/19 Şayd ider göñlüñ kuşın **bir āl ile** ol dil-ferîb
Bülbül-i zārı olursın ol gül-i ĥandānıñ
- bir alay** [1] Birçok, sayıca çok fazla insan.
- G190/7 Mescidi memlû idenler **bir alay** ehl-i riyā
Ka‘beyi ĝör kim niçe kılor ĥarāmîler tavāf
- bir ān** [1] Çok kısa süre.
- K4/2 Gel ey nefis aña bu ĥālî yine münceş olur bu şān
ĝözetme ĝayrı aĥvālî ĝulaĝıñ tut baña **bir ān**
- bir araya gel-** [1] Bir yerde buluşup ĝörüşmek, toplanmak.
- G243/14 Seherle tā-seĝer müĝĝanı Nebzī bendeñiñ cānā
Çü **gelmez bir araya** ben de vardım terk-i ĥüvāb itdim
- bir bir** [2] Tek tek, Birer birer. || Sırasıyla.
- G12/5 Dün eĝibbāya didim aĥvālîmi **bir bir** baĝup
Didiler mekr eylemiş bir ĝamzesi cādü saña
- G44/2 Şorarsañ eger bendeñe şāhım ne bu ĥālet
Bir bir ideyim taĝpuña i‘lān u işā‘et
- bir bir gel-** [1] Tek tek gelecektir.

- G259/11 Alnımda yazılanlar elbette **gelür bir bir**
Hattâ't-ı ezel böyle çalmış kalemi bilmem
- bir bölük [1]** Bir kısım, bir grup, birkaç.
- G137/2 Şanemâ şanma fenâ dünyede biz cālanuruz
Bir bölük 'aşık-ı âvâreyiz oyalanuruz
- bir civan [1]** Bir genç, taze adam, delikanlı
- G127/9 Pîrâne **bir civanı** sevdियse n'ola Nebzî
Ha diyeler elinde tayanmağa 'aşadır
- bir dağı [7]** Bir daha, yeniden, tekrar.
- G387/1 Bād-ı āh olup vezān sīnemde āteş **bir dağı**
Seyl-i eşkim bu ten-i hākım ider reş bir dağı
- G387/2 Bād-ı āh olup vezān sīnemde āteş bir dağı
Seyl-i eşkim bu ten-i hākım ider reş **bir dağı**
- G387/4 Ğamze-i bî-dîn-ile dil rûz u şeb pür-şür-iken
Zülf-i kâfir de irüp kıldı müşevveş **bir dağı**
- G387/6 Çün meh-i ğarrā ider her şebde bir yerden zuhūr
Pes bulur her gice nev 'aşık o mehveş **bir dağı**
- G387/8 Ağzı ol tütî-kelâmın çeşme-i hayvandır
Cân-bahşdır lebleri ammā ki dil-keş **bir dağı**
- G387/10 Kamı ol günler ki būs-ı pây ile sîr-âb idi
Bula mı Nebzî gönül anuñ gibi eş **bir dağı**
- K2/4 Mā'ide En'āma En'āmın Nisāya 'ām hem
Tevbe itdim **bir dağı** Enfāle itmey icirā
- bir dāne [1]** Bir tane, tek bir tanecik
- G337/1 sevāb istersen ey zāhid gönül al ele **bir dāne**
Çü dil 'arş-ı Hūdādir pes velī her ferd ü her dāne
- bir dāne [5]** Bir tane. || Eşsiz, yegāne.
- N31/1 Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün **bir dāne** gül
Bir perī kim bāğ-ı dehr içindedir bir dāne gül
- N31/2 Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün bir dāne gül
Bir perī kim bāğ-ı dehr içindedir **bir dāne** gül
- N31/4 Sevmezem ğayrısın anıñla kanā'at eylerim
Bu meseldir 'arife çün bes durur **bir dāne** gül
- N9/1 Melāhat 'āleminde sevdiğim **bir dānesin** bi'llāh
Bu meydān-ı mahabbetde begim merdānesin bi'llāh
- G19/8 Rüyündaki ol hālīñ Hindü-peçeye beñzer
Rüm içre zuhūr itmiş **bir dāne** degil mi yā
- bir dem [13]** Bir nefeslik zaman, bir an, kısa bir süreliğine.
- G81/12 Dil-i āzürdeye oldı havāle hicr-i dildārı
Tekāzā itme ey ğam sen de rāhat eyle **bir dem** var
- G158/2 Dil-i zārım ğamıñla eylemişken her dem istinās
Niçün sen de benimle eylemezsin **bir dem** istinās
- G215/3 İvme **bir dem** şabr idüp katlan belā-yı fırkate
İrmege rûz-ı vişāle dağı çok evkāt gerek
- G318/12 Geçirsin bir nefes eglenmeyüp ey tîr-i dildārım
N'olur **bir dem** terāhhum eyleyüp sīnemde cā eyle
- G372/5 Sürürüm gelse ger **bir dem** gider fi'l-hāl eglenmez
Ğam ammā cāy-gır oldı 'aceb ol dağı gitmez mi
- G103/9 Yazıkdır Nebzîyi **bir dem** ırağ itme cenābıñdan
Rehiñde tā-ezel üftādedir hem hāk-i pāyındır
- N36/3 Kālbime hīç gelmedi halk olalı **bir dem** sürür
Çarğ-ı ğaddārın yedinde bārī ber-bād olmadım
- G141/6 Nāz ider nāzendedir ğayet dilā ol nāzenīn
İtleriñle hem-nefes olsam disem **bir dem** kōmaz
- K32/2 Ne 'aceb oldı dilā işbu cihānıñ hālī
Ki kederden degil ehl-i dile **bir dem** hālī
- Mş1/57 İtmemiş bu luftı **bir dem** belki her ān eylemiş
Atlas u dībāc ile cismüñi püşān eylemiş
- G226/6 Var mı bu gülşende bir dil kim ola ğamdan berī
Var dem-sāz ol da gör bülbülle **bir dem** ey gönül
- G151/5 Āteşiz **bir demde** yakmakta cihānı āh ile
Bāridiz zāhirde gerçi kim sözi buzlardanız
- K5/2 Müddet-i a'mār-ı ādem her ne miqdār olsa çoğ
'Āķibet tōmār-ı 'ālemden olur **bir demde** yoğ
- bir dem ol- [1]** Bir vakit geldiğinde.
- G325/4 Nā-ümīd olma şaķın vaşl-ı dil-ārādan dilā
Ola bir dem h'vān-ı vaşlında seni mihmān ide
- bir elde bir elde [1]** Bir elde ve diğey elde.
- G394/10 Derin bend eyleyüp dārında eyler kimi nüş-ā-nüş
Bir elde bāde-i şāfi **bir elde** zülf-i cānānı
- bir el [2]** Bir yer, bir taraf.
- G251/8 Bezm-i 'aşkıñda bugün başı açuķ mestāneyim
Bülbülem **bir eldedir** bir eldedir cāmım benim
- G251/8 Bezm-i 'aşkıñda bugün başı açuķ mestāneyim
Bülbülem bir eldedir **bir eldedir** cāmım benim
- bir er [2]** Bir kişı.
- K36/13 Gerek ser-hadd-i şāhīde anuñ gibi **bir er** zīrā
Hemānā şīr-i ğurrāna müşābih oldı sīmāda

- G350/1 'Aşk meydânına **bir er** var ise gelstün şalâ
Ol şehîñ ser-bâzıyım baña bugündür Kerbelâ
- bir gözi kaşı kara [1]** Kara gözlü, kara kaşlı güzel.
- G341/4 Terk iderseñ bendeñi 'âlemde dil-ber yok mıdır
Bend olur elbet gönül **bir gözi kaşı qaraya**
- bir gül [1]** Bir gül || Sevgili, güzel.
- G162/7 Bu bâğın servi yâ **bir gül** degilseñ sen bu gülşende
Nedir ol dil-rübâ kâmet nedir yâ ol ruḥ-ı dil-keş
- bir gün [23]** İleride bir gün, herhangi bir gün. ||
Eninde sonunda, mutlaka.
- K36/19 Beyân-ı târîḥin fikr eyler iken Nebziyâ **bir gün**
Zuhûr itdi hemân bu beyt-i pür-mazmûn gelüp yâda
- G164/7 Yandırır **bir gün** seni âhim şihâbı ey rakîb
Ol melek yanında gel İblîsveş turma siviş
- G45/5 Gözün aç **bir gün** şikâr eyler seni bu rûzigâr
Şayd için dünyâyı berr ü bahre kurma dâm u şest
- G133/10 Müşâr-ı zühd iken bî-çâre Nebzî
Yazık **bir gün** anı rûsvây iderler
- G135/8 Men' idersin süfiyâ bizi şarâb-ı şâfiden
Ola kim terk ideyüz **bir gün** çü yok ısrarımız
- G154/10 Yüri zâd-ı sefer hâzırla Nebzî
Gelür peyk-i ecel **bir gün** habersiz
- G272/8 Cefâsı hâdden efzûn oldu ol hûn-h'vâreniñ gerçi
Velî inşâf idüp ifâ ider **bir gün** vefâsından
- G325/8 Fehm idüp tîmâr ide bîmâr-ı 'aşkı oldıgıñ
İvme **bir gün** derdiñe rahm eyleyüp dermân ide
- G334/6 Zülf-i cânâna muqayyed olmak istemiş rakîb
Dilerim **bir gün** boğazın göreyim urğanda
- G396/10 Koyup İstanbulı olsañ da Semerkânda revân
Bula **bir gün** seni bu Nebzî-i Amâşyevî
- K4/13 Ki zîrâ bu fenâ mülke gelenler hep göçer **bir gün**
Dimişdir Haḡ kelâmında ki küllü men 'aleyhâ fân
- K4/9 Ecel câmın içüp **bir gün** bu bezm içre olam ser-hoş
İrem mestâne vâveylâ diyem yâ Hû kılam efgân
- K30/3 Şıfrveş hâlî olur **bir gün** kamu
Olmasa 'ömre hisâb ile şumâr
- Tc1/52 Böyle nûzhet baḡş iken illâ yine ider hazân
Bir gün isti'lâm için bu sırrı bülbülden nihân
- Tc1/35 Geldi **bir gün** yâdıma düşdi hayâl-i la'l-i yâr
Başıma vü gözime dünyâyı kıldı teng ü tar
- G236/6 Bir tutar ben bende-i dîrîniñ ağyâr ile
Öldürür **bir gün** beni bu gayret-i gayriyyetim
- G245/17 **Bir gün** ey Nebzî-i şeydâ gayret-i ağyâr ile
Bilmişim ḡalt eylemekle yokdur akrânım benim
- G299/2 'Aceb korḡmaz mısın feryâd u nâlemden cihân memlû
Eser itmez mi **bir gün** dūd-ı âhim saña ey meh-rû
- Kt3/67 O sultân-ı mücîbü'd-da 've **bir gün** fazl u luḡfından
İder me'müliñi maḡbûl şabr it vaḡt ü sâ'atle
- Mş1/5 Tayy ider **bir gün** sicill-i 'ömriñi devr-i zamân
'Azm ider râh-ı beḡâyâ derd ile rûḡ-ı revân
- G197/10 Nebziyâ çeşmiñ yaşı dil âteşi âḡir seni
Şühbesiz **bir gün** kılurlar hem ḡarîḡ u hem ḡarîḡ
- Kt14/3 İçerler kâse-i mevti idüp fermân-ı Haḡ **bir gün**
Feleklerde melekler dâbbe arzda hem havâda tayr
- G393/5 Nümüne oldu güyâ oldu **bir gün** rûz-ı Maḡşerden
O dem kim 'ıydgehde ol kıyâmet-ḡad ḡıram itdi
- bir gün evvel [1]** Bir an önce. Olabildiği kadar
çabuk.
- G376/16 'Aceb dâr-ı meşakḡatdır bu 'âlem
Yıkılsa **bir gün evvel** yıkılası
- bir güne [1]** Bir tür, bir nevi, bir çeşit.
- G183/16 Derd-i köhnem Nebziyâ iş'âr için
Eyledim **bir güne** nev-şî'r ihtîrâ'
- bir güşe [1]** Bir köşe, bir yer.
- G129/10 Günde bir güne zuhûr eyler bu çarḡıñ devresi
Sen de Nebzî her gice **bir güşede** eyle ḡarâr
- bir güzel gör- [1]** Bir güzel görmek, sevgiliyi
görmek.
- Kt30/1 **Bir güzel gördüm** cihânda misli yok 'âlemde hîç
Ağzı ḡokḡa dişî incü yokdur anuñ münkiri
- bir hâlet [1]** Bir durum.
- G350/7 'Aşk **bir hâlet** durur kim mürde cisme cân olur
Hem daḡı rûḡa ḡıdâ çeşme ziyâ ḡalbe cilâ
- bir iken on ol- [1]** Çoḡalmak.
- G392/4 Elif ḡaddî hayâli sîneme bir şerḡa açmışken
Ruḡunda ḡâlî daḡıyla **bir iken** derdim **on oldı**
- bir iki [1]** Bir iki; çok az sayıda, birkaç.
- M2/6 Ekseri ebyaz olur ḡar gibi
Bir iki bizde daḡı var gibi

- bir iki gün [2]** Bir kaç gün, kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.
- K4/4 İrişdim 'âlem-i ervâhdan bu 'âlem-i cisme
Bu dâr-ı mihnete kırdum **bir iki gün** olup mihmân
- Mş2/5 Dime kim **bir iki gün** gül gibi hândân oldı
Aña gülzâr-ı cihân kül-hân-ı süzân oldı
- bir kabza hâk [1]** Bir avuç toprak.
- K2/65 Âb-ı deryâ-yı kerem **bir kabza hâki** gark idüp
Nâr-ı düzağhdan hâlâş olsa n'ola ehl-i hevâ
- bir kaç gün [1]** Birkaç gün, az bir zaman dilimi.
- G238/13 Vefâ eylerse **bir kaç gün** harâbın gösterüp âbâd
Cefâsı der-kafâ hâzır irişür der-'akab hâdim
- bir karar üzre [1]** Aynı durumunu koruyarak, belli durumunu değiştirmeden.
- Mş2/48 Üstüne nâle ider bülbül-i şeydâsı begim
Bir karar üzre değil seyr ü temâşâsı begim
- bir kaatre [1]** Bir damla. || Biraz, çok az.
- G259/5 Deryâca gamım vardır **bir kaatre** sürürüm yok
Bağr-i gama bu gönlüm yoğsa tala mı bilmem
- bir kaatre dem' [1]** Bir damla gözyaşı.
- G184/2 Ol kadar oldı ciger kâni yine dîdemde cem'
Kesret-i demden döküldi kâlmadı **bir kaatre dem'**
- bir kaatre şu [2]** Bir damla su.
- Tc1/18 Başıña toprak bulardan vedd idersen ârzü
Câniña âtes ururlar istesen **bir kaatre şu**
- G155/4 Ne deñlü diğkkat itse bî-başardır zâhid-i hod-bîn
Meseldir çeşm-i a'mâ ağlasa **bir kaatre şu** gelmez
- bir kaatresi [1]** Bir damla, az bir miktar.
- G141/10 Nüş ider her kim şarâb-ı 'aşkı câm-ı şevk ile
Nebziyâ huşyâr idüp **bir kaatresi** sersem kımaz
- bir kerre [1]** Bir defa, bir defacık, sadece bir kez.
- G275/8 Kerem kıl kulbe-i aHzânımı reşk-i İrem eyle
Görem **bir kerre** 'arz it kaddiñi tâvüsveş şalın
- bir kez [8]** Bir kez, bir defa, bir kere.
- G240/5 Dâreynde ümîdim baña **bir kez** nazârıñdır
Nîm-i nigeñiñ 'âlem-i dünyâya değışmem
- G63/8 Bağbânam bunca demdir bağ-ı hüsnünde velî
Virmediñ şeft-âlî **bir kez** yok mıdır sende cevâd
- G74/2 Yine meyl itdi dil bir nev-civâna kim ser-âmeddir
Şarılmak ol semen-sîmâya **bir kez** 'ömr-i sermeddir
- G275/4 Cenâb-ı 'izzetiñden irmedi me' mülüne aşlâ
Revâ kıl **bir kez** olsun bendeñiñ lutf eyle âmâlin
- G278/12 Böyle âfetken yine 'âlem kamu kurbânıdır
Görmege **bir kez** cemâlini iderler cân revân
- G280/1 Gireydi destime **bir kez** o dâmân
Bırakmazdım idüp çâk-i girîbân
- Kt23/4 Didim ol dil-beri rü'yâda göricek 'acabâ
Göre mi hâsta gönül **bir kez** uyanıkla seni
- Mş2/39 Gözüñ aç 'âlem-i fânîye bakasın **bir kez**
Dime kim bākî kalur şofî fenâya irmez
- bir kişi [1]** Bir kişi, birisi.
- Tc1/25 Ma'rifetle olsa **bir kişi** cihânda bî-menend
Tab'-ı nağkâdi mühezzib zihn-i pâki ser-bülend
- bir loğma [1]** Azıcık yemek, değersiz yiyecek parçası.
- Tc1/8 Besberâber hîlede sük ehli hem rübâh-ile
Varı pes **bir loğma** kim ekl ola bismi'llâh-ile
- bir misli [1]** Bir benzeri, eşi.
- Kt17/15 Ne oğlan belki **bir misli** bulunmaz dürr-i yek-tâdir
Beşer endâmdir illâ şanem-şüret perî-sîmâ
- bir mışra' [2]** Bir mısra, bir dize.
- Kt14/9 Bu **bir mışra' da** târihîn beyân idüp didi Nebzî
Revânı bülbül-i gülzâr-ı Kuds ile ola hem-seyr
- Kt17/18 Du 'â idüp didi Nebzî anuñ hağkında bu beyti
Birer târih ider bi'z-zât her **bir mışra'** ı ifâ
- bir nebze [1]** Bir an, bir parça, az bir şey.
- K2/45 Gerçi **bir nebze** seni vaşf eyledi Nebzî zenîb
Kaatre deryâdan güneşden zerre itdi imlâ
- bir nebzecek [1]** Birazecik, çok az miktar.
- Mh1/29 N'ola **bir nebzecek** lutfuñ görürse Nebzî üftâde
Yazıkdır ol garîbi fağr u fâka virdi ber-bâda
- bir nefes [3]** Bir nefes, bir an, bir soluk.
- G191/6 Hoş muşâhibdi baña hicriñ deminde dūd-ı âh
Âh kim ol dağı tırılmaz **bir nefes** yanımda yok
- G318/11 Geçirsin **bir nefes** eglenmeyüp ey tîr-i dildârım
N'olur bir dem terâhğum eyleyüp sînemde câ eyle

- N36/2 Gülmedim hergiz fütâde ğamdan âzâd olmadım
Dehr-i dünüñ guşşasından **bir nefes** şâd olmadım
- bir nefes içre** [1] Bir an, bir solukta.
- G238/11 Şiyâr itmek diler bi'l-cümle arzı **bir nefes içre**
'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehî şâdim
- bir ol-** [1]Eş, denk olmak; birlikte olmak.
- G356/3 Tîr-i dil-düzi **bir oldu** ğamze-i mekkâr ile
Kan akıtdı gözlerimden baĝrımı hûn eyledi
- bir ol-** [6] Bir olmak, tek olmak.
- G125/1 Sevemem ğayrısını 'âşıka cânân **bir olur**
Bu ğurı kâlib-ı tende a begim cân bir olur
- G125/2 Sevemem ğayrısını 'âşıka cânân bir olur
Bu ğurı kâlib-ı tende a begim cân **bir olur**
- G125/4 Leb-i la'liñden irer derd-i dile irse devâ
Hükemâ çoĝ velî-i Hâzret-i Loĝmân **bir olur**
- G125/6 Şeh-i hûbân-ı cihân olsañ efendim tañ mı
Beg ü pâşâ ne kadar çoĝ ola sulţân **bir olur**
- G125/8 Dili ğurbâna kabûl idiceĝiz cânı daĝı
Virem ammâ dem-i uğhiyyede ğurbân **bir olur**
- G125/10 Şu 'arâ şî'ri kamu 'ayn-ı revândır Nebzî
Velî Hıızr içdigi ser-çeşme-i hayvân **bir olur**
- bir para** [1] Çok az para.
- G341/10 Sîm ü zerden daĝı kıymetlü yanında o rakîb
Nebziyâ bildim seni almaz o şüh **bir paraya**
- bir perî** [1] Bir peri yüzlü güzel
- N31/2 Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün bir dâne gül
Bir perî kim baĝ-ı dehr içindedir bir dâne gül
- bir şahş** [1] Bir kişi.
- Tr2/39 Ger cihân **bir şahşa** bâkî kalsa ğalurdı aña
Pes yûri aldanma kim bu 'âlem-i kevn ü fesâd
- bir şî'r** [1] Bir şiir.
- G67/14 Bilmezem dîvâne misin ya nesin sen Nebzî
Sâde **bir şî'r** ile istersin fenâ mülkünde ad
- bir söz di-** [1] Bir söz söylemek, nasihatte bulunmak.
- K27/19 Saña **bir söz diyeyim** yüz-be-yüz ol herkes-ile
Dir iseñ dünyede her vech-ile aĝ ola yüzüm
- bir tut-** [1] Eşit saymak, eşit görmek.
- G236/5 **Bir tatar** ben bende-i dîrînini aĝyâr ile
Öldürür bir gün beni bu ğayret-i ğayriyyetim
- bir yaña bir yaña** [1] Bir tarafa bir tarafa.
- G314/3 Ğam-ı yâr **bir yaña bir yaña** cevri-i çarĝ-ı kejr-
reftâr
Belâ için mi ğalk itdi bu 'âlemde beni Allâh
- bir yer** [2] Bir yer, herhangi bir yer.
- G387/5 Çün meh-i ğarrâ ider her şebde **bir yerden** zuhûr
Pes bulur her gice nev 'âşık o mehveş bir daĝı
- G397/10 Tapuña bulmayıcaĝ Nebzî-i dil-dâde vuşûl
Varacaĝ **bir yeri** yok mülk-i 'ademden ğayrı
- bir zamân** [1] Eskiden, geçmişte.
- K6/5 **Bir zamân** neydi ki mest olup mey-i naĝvetle ben
Dinlemezdim pend-i nâşih ğuşuma girmezdi şan
- bir zerre** [1] Çok küçük bir parça, birazcık.
- G97/3 Leb-i yârimden eger irmeye **bir zerre** şifâ
Maraż-ı 'aşka taĝbâ 'acebâ çäre mi var
- birâder** [3] Kardeş || Arkadaş, dost, yaren.
- G34/8 Ne peder mâder ü duĝter ne püser
Ne **birâderle** ne h'vâher ne ğarîb
- Tr2/44 Hâk olup yatur ğubârın tozıdır bād-ı fenâ
N'oldı ya ğanı **birâderlerle** mâder hem peder
- K27/25 Ne revâdir ki **birâder** ğazasın râhıma çâh
Sañadır ol yine ğaz bârî büyükçe omuzum
- biraz** [7] "Bir miktar, biraz" anlamında zarf.
- G124/7 Dil-i ğamnâke **biraz** fürce viren
Sînede çâk-i ĝirîbânımdır
- G270/8 Cefâ vü cevri-i dildâr ile ğalbim jengdâr oldu
Biraz mihr ü vefâ sümpâresiyle daĝı zâĝ olsun
- G272/10 Ayâĝın tozına yüz sürsem ey serv-i dil-ârâmım
Biraz naĝl eylesem ğanlı yaşımın mâ-cerâsından
- G307/14 Pend-i nâşih dinlemez 'âşık olan
Ķo **biraz** ĝidem öte gelem berü
- G364/6 Begim cevri ü cefâdan ĝişşemend itdiñ dil ü cânı
Biraz luĝ u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefâ yok mı
- M2/16 Vaşmın açsam olur dür u dırâz
İktifâ eyle didim çün ki **biraz**
- G271/4 Müselmânım diye bilür mi kimse
Birazdan ĝör o kâfir-kîş çışsun

	Birbiri [7] Birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri.	G238/10	Bu dehr-i pür-cefâ vü kaħrın el-ħaķ zulm u cevrine Pey-â-peydir oransız biri 'âdimse biñi kâdim
G161/12	Tarz-ı 'aşkı zülf ü rüyuñ añlamışdır dil-berâ Birbiriyle bezm-i ħüsnünde hemân öpiş koçış	G305/9	Yaraşdı biri birinden yeg oldı Ĥaṭ-ı müruñ o zülf-i mârâ karşıu
K15/20	Bu kışa pîrân-ı 'âlem tañlaşup Birbiriyle söyleşürlerdi hebi	G305/9	Yaraşdı biri birinden yeg oldı Ĥaṭ-ı müruñ o zülf-i mârâ karşıu
Kt17/7	Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabṭ itdiñ Meger te' sîrde beñzer ki mıķnâṭıssın güyâ	G370/6	Gülidir sünbülidir bağ-ı ħüsnüñ o ruḥ u kâkül Biri bağrını ħün eyler biri virir perîşânî
Tr2/19	Birbirinden ayırur zevceyni hem-çü ferkadân 'Âşıkı ma'şûkasından cevri ile eyler cüdâ	G370/6	Gülidir sünbülidir bağ-ı ħüsnüñ o ruḥ u kâkül Biri bağrını ħün eyler biri virir perîşânî
G8/6	Göricek lâşe-i murdârını ol nâ-merdiñ Birbirin eyledi vesvâs ile ħannâs 'ezâ	K35/20	Düşüp ol iki mışra'-ile müstevfâ iki târiḥ Biri târiḥ-i Ĥicret ol birisi mevlid-i 'İsâ
K15/10	Bindi ĥattâ kızcağızlar daḥı hem Birbirine didiler kim er gibi	K35/20	Düşüp ol iki mışra'-ile müstevfâ iki târiḥ Biri târiḥ-i Ĥicret ol birisi mevlid-i 'İsâ
K13/11	'Âşık u ma'şûķ çatışmış birbiriyle kelbveş Muķteżâ-yı şehvet olmuş 'aşķ sevdâ kalmamış	Kt17/19	Biri târiḥ-i Ĥicret birisi Mîlâd-ı 'İsâdır Oķısunlar görüp uşta budur ol beyt-i pür-ma'nâ
	bi-renc [1] Sıkıntısız, zahmetsiz.	Kt18/24	Didim pes iki mışra'da iki târiḥ bir beyti Biri târiḥ-i Ĥicretdir birisi mevlid-i 'İsâ
G51/2	Muṭalsam zülf-i yâr ile şehâ oldı ruḥuñ bir genc Görüp 'uşşâķıñ anı ĥâşıl olmaz bildiler bi-renc	Kt19/28	İki mışra' daḥı târiḥ olupdur Biri zâ'id biri nâķışdır illâḥ
	birer [1] Birer, her birine bir.	Kt19/28	İki mışra' daḥı târiḥ olupdur Biri zâ'id biri nâķışdır illâḥ
Kt22/3	İdinmiş cümle 'âşıklar şanevber kad birer dil-ber Seniñ bağ-ı cihân içre dikilü bir draḥtñ yok	M3/12	Zer ü sîm mihrini ger fiķd idesin Birini daḥı anuñ 'âķd idesin
	birez [1] Biraz. Bir parça, azıcık.	M4/15	N'ola birin de sen alsañ n'olursın Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
G93/8	Yine taşlaklığın terk eylemez ağıyâr-ı bed-kârıñ Birezce tişe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur	Tr2/6	Ayırup cāndan 'azîz kardaşını kardaşdan Ĥâķ idüp birin birin hicr ile bî-cān eyledi
	biri [22] "Bir tanesi, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.	Tr2/6	Ayırup cāndan 'azîz kardaşını kardaşdan Ĥâķ idüp birin birin hicr ile bî-cān eyledi
G42/4	Dîde-i şehvârîñiñ yâdıyla iki gözlerim Nehr-i Nîl oldı birisi birisi cüy-ı Furât		biribiri [1] Birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri.
G42/4	Dîde-i şehvârîñiñ yâdıyla iki gözlerim Nehr-i Nîl oldı birisi birisi cüy-ı Furât	G324/4	Seħerde depredüp bād-ı şabâ zülf-i dil-ârâyî Biribirine sünbülveş deger âheste âheste
G76/10	Def ü ney ola eger var ise 'âlemde 'adîlim Biriniñ sînesi büryân biriniñ bağrı yanıķdır		biribirinden ayrıl- [1] Beraber bulunan bir şeylerin bütünlüğünün bozulması.
G76/10	Def ü ney ola eger var ise 'âlemde 'adîlim Biriniñ sînesi büryân biriniñ bağrı yanıķdır	G398/6	Neyiñ mey miħmânıdır gerçi müsta'mil gerek yine Biribirinden ayrılmaz berâber zıkr olur ney mey
G152/14	Eger tutmazsañuz Nebzî kelâmın Biriñiz puşt biriniz daḥı ġarsız		bi-riyâ [1] Riyasız, yalansız.
G152/14	Eger tutmazsañuz Nebzî kelâmın Biriniz puşt biriñiz daḥı ġarsız	K2/52	Müzniḥ ü mücrim güneħkâr u zelîl ü hem seffîl Rû-siyeh bir nebze-i kemterdir illâ bi-riyâ
G185/8	Gerçi cem' olup 'adü hem-çü nüçüm itdi ħücüm Koymadım âħim şihâbıyla velî birini şağ		birr [1] İyilik, hayır ve hasene.

Mh1/7	Ne mümkün birr ü ihsânî verâ ta 'dâd idüp şaysın Mürüvvet 'âleminde serverâ mādâm kim haysın	bisyâr [3] "Pek çok, çok fazla, sayısız, çok" anlamında zarf.
	bi'r-râhâti'l evfâ [1] Uygun bir rahatlıkla, uygun bir şekilde.	G135/2 Luftümü çok görmüşüz biz yok durur inkârımız Çekmişiz bisyâr cevrin var hem ikrârımız
Kt17/12	Gelüp bu dâr-ı İslâmbula çün ehl ü 'iyâliñle Oturduñ bunca eyyâm oldı kim bi'r-râhâti'l evfâ	K8/6 Dağı şalât ola Resüle Hem dağı teslîm ola bisyâr
	bîrûn [1] Dışarı, hariç; derûn u bîrûn.	Kt4/10 Her ne hâl-ise di Nebzî târîhin Harf-i menkût ile ger bisyâr ise
Kt8/11	Müzeyyen oldı Ayaşofya haqqâ enderûn bîrûn 'İbâdetgâh-ı Haqq oldı şalâ erbâb-ı 'irfâna	bit- [14]
	biş [1] Halı tezgahı.	1. Tohum için filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.
G271/10	Degildir kıddiñe kem câme-i ğam Niçün dîrsin ki Nebzî biş çıksun	G85/10 Sîne-i Nebzîye urdukça şehâ hançerle sen Gül biter gül açılır ey gonca-fem güller koçar
	biş [1] Beş, dörtten sonra gelen sayı.	G368/2 Dil-berâ küyuñ maķâm-ı cennetü'l-me'vâ gibi Bitmiş anda serv-kaddiñ Sidre vü Tübâ gibi
G310/5	Bir ile bişîñ arasın dir idim kesmeye Haķ Şerham uş halkâ-ı dâġım ile birmiş beş ile	G382/10 Gör ol fettânı kim bâġ-ı belâda Biten şâġ-ı fiten kâmet degil mi
	bisâţ [1] Halı, kilim, yaygı.	G386/2 Hayâl-i zülfi dil-ber sînemi çün taġ taġ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bû benefşe taġı bâġ itdi
G178/1	Gelürseñ şehâ ferş-i sînem bisâţ Dağı pâre-i baġrım idem simâţ	G258/5 Kâmetiñ bâġ-ı belâ içre biten şâġ-ı fiten Varaķı cevr ü cefâ nûr durur bâri sitem
	bism [1] Besmele.	Ms2/7 Meşakkat gülsitânında bitüp bir şâhsâr oldum Ser-â-ser miñnet ü âlâm ile pür-berg ü bâr oldum
G159/2	Bir ejderdir çaşn kim genc-i hüsnünde tılısm olmuş Yüzün tâ sîndir ol ebrûlar anda iki bism olmuş	G44/7 Başımda hemân kaldı ki ot bitmedi yoħsa İrişdi felekden aña biñ güne felâket
	bismil [1] Kesilmiş, boġazlanmış.	G347/8 Gördi çün bir pîr-i köhne kıddiñ ey taze civân Didi bitmez toġrırsı bir serv böyle bâġda
G1/9	N'idersin cem' idüp ey h'vâce bu murdâr u bismillâh Sevip zevķini aldanma bu dârîñ çün ki fânîdir	G372/4 Sirişkim seylveş aķup çemenzâr itdi etrâfım Açıldı lâle vü sünbül murâdım verdi bitmez mi
	bismi'llâh [4] 'Bismillâhirrahmânirrahim' besmelenin kısaltılmış şekli. Allah'ın adıyla.	2. Bitmek, tükenmek, sona ermek.
G49/2	Cürmimi bildim baġışla suçumu gel itme lec Tevbe bismi'llâh günâhımdan şehâ lutf eyle geç	Tc2/14 Çeşmimden aķar gerçi tolu gibi bu yaşlar Maħv oldı kamu bitmedi baġrımdaki başlar
G58/3	Kaşn tuġrâsı bismi'llâha beñzer Yazılmış Muşhaf-ı hüsnünde miftaħ	N52/4 Gözimiñ yaşı revân oldı devâ yok senden A taġibim ya benim bitmeli yârem yok mı
G314/10	Yeter cevr eylediñ Nebzîye şâhım el-amân olsun Kuşurum var ise geç pâdişâhım tevbe bismi'llâh	G372/10 Meseldir gerçi diler Nebziyâ bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu efkâr ile baġrım başı bitmez mi
Tc1/8	Besberâber hîlede sūk ehli hem rübâh-ile Varı pes bir loķma kim ekl ola bismi'llâh-ile	Tr1/44 İsterim bâr-ı hüdâdan bir murâda yitmesün Behremend olmasun aşlâ oñmasun hem bitmesün
	Bî-sütûn [1] Direksiz. Ferhat'ın Şirin aşkına deldiġi daġ.	bî-ta'ab [1] Zahmetsiz, zorluk çekmeden.
G129/7	Tekye olmaz ey gönül bu Bî-sütûn kaşr-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar	Tr1/14 Ol geñiz puştuñ kepâze mi göti bilmem 'aceb tarp geçer oķ gibi tırmaz ince şikler bî-ta'ab

	bi-tāḩat- [3] Gücsüz, bir şey yapabilmek için gereken gücü ve dermanı olmamak.	Mu32/1	Biz iki yüz yavnı uçurduk yuvadan bülbülâ Var yürü sen âşiyânında otur mühmel helâ
K2/49	Ümmetiñden bir za'îf ednâ vü bi-tāḩatdir ol Zerre-i nâçizveş aḩḩar hebâdir zîr-i pâ	G60/1	Sâkiyâ şubḩ oldu şun bize şabūḩ Revḩ u rāḩat kesb ide cism ile rûḩ
G96/5	Öyle bi-tāḩat olupdur heves-i ḩālîñ ile Bir segiñ depse şehâ bendeñi boyunca yıkar	G78/12	Bî-tekellûf varayor ḩâne-i aḩyâra velî Bize gelmekde te'allül idüp ihmâl ideyor
K8/10	Söylegil ey Nebzî-i şeydâ Bî-dil ü bi-tāḩat ü bimâr	G82/10	İderim eşkimi mül baḩrımı büryân Nebzî Bize bu 'âdeti Cemşid ile çün Cem kodılar
	bitmez iş ol- Bitmeyen iş yoktur, her iş nihayete erer.	G92/6	Dil-berâ ivme görürsün kıldığın çevre cezâ Semt-i ḩaşre çün bizi ol gün ki Allâḩum sürer
G372/9	Meseldir gerçi dirler Nebziyâ bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu efkâr ile baḩrım başı bitmez mi	G96/3	Yetişür câmi' e teklîf ile bizdirme bizi Kişi sükkar yese zâhid hele bıkınca bıkar
	bi't-tab' [1] Doğal olarak, tabiatıyla, tabii, elbette.	G97/7	Bize geldikçe hemân cevr ü cefâ ta'n u sitem Kerem ü lutf u mürüvvet hemin aḩyâra mı var
Kt18/5	Tamâm mevşûf olup bi't-tab' farḩ-ı istikâmetle ḩiç andan ola mı vâki' şudür-ı fi'l-i nâ-ber-câ	G134/8	Niçesin ḩamze-i ḩün-riziñ ile yaraladñ Bizi zencire çeken lîkin o ḩisû bilürüz
	bi't-tarîḩ [1] Uygun olmayan yol.	G135/1	Lutfunı çok görmüşüz biz yok durur inkârımız Çekmişiz bisyâr cevrin var hem ikrânımız
K13/23	Cây-ı termîm olıcaḩ bir cây-ı evlâ bi't-tarîḩ Luḩfua sîr olmaya bir pîr ü bürnâ ḩalmamış	G135/7	Men' idersin şüfiyâ bizi şarâb-ı şâfiden Ola kim terk ideyüz bir gün çü yok işrânımız
	bi't-teba' [1] Tabi olmaksızın.	G137/9	Ne 'aceb irmedik ey Nebzî ser-i vuşlata biz Reh-i firḩatde çü çokdan berü yuvalanuruz
K1/14	Eyledim bâ-vüs' u kudret taşliye teslîm ile İtdim andan bi't-teba' âl ü şahâbe ibtidâ	G137/1	Şanemâ şanma fenâ dünyede biz cālanuruz Bir bölük 'aşık-ı âvâreyiz oyalanuruz
	bi't-teşvîḩ id- [1] Teşvik etmek; bir kimseyi bir şeyi yapma hususunda cesaretlendirme, gayrete getirme, heves ve istek verme.	G137/7	Va'd idüp vaşlññ şaldññ bizi ferdâya yine Bu aḩız dadı ile biz daḩı çok yalanuruz
Kt3/4	ḩabîb-i Ekreme ḩubbin bu resme eyledi izḩâr İdüp bir duḩter-i nîk-aḩterin tezvîc bi't-teşvîḩ	G139/2	Biz ki mecnûnuz o zülfi-ı leylîdir zencîrimiz Biz gedâyânız o sengin-dil güzeldir mîrimiz
	bitür- [3]	G139/2	Biz ki mecnûnuz o zülfi-ı leylîdir zencîrimiz Biz gedâyânız o sengin-dil güzeldir mîrimiz
	1. Bitirmek, yok etmek.	G144/3	Kîmyâ-yı âsitanñ devleti besdir bize Tütütyâ-yı ḩâk-i pâynı rüşen eyler dîdemiz
G206/5	Kasâvet toḩmunı ekmek diler bitürmek için ḩam Vücüdüm kiştzârın dehr-i bî-mihr eylemişdir herk	G199/1	Gerçi biz 'âlem içinde fülân oḩlu fülânıḩ O şehe bende-i kemterlik ile ad bulanıḩ
	2. Tohum için filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetiştirmek, büyümek.	G199/6	Bürümüş murg-ı ruḩın kâkül-i dil-ber çü şehâb Deşt-i ḩayretde baḩuñ biz ḩumana ḩuş şalanıḩ
G323/7	Nedendir eşk-i dîdem ki bitürmez bir gül ü lâle Velîkin ḩurmayup aḩar ḩolu gibi zemîn üzre	G199/12	Virir ol âfet-i devrân yile 'aşıklarınñ Sözimiz gerçeḩe çıkmaz ise ger biz yalanıḩ
K28/10	Devlet ü baḩtññ füzün olsun begim günden gün Nitekim bâḒ-ı fenâda bitürür gülzâr gül	G199/14	Göre Nebzî gireriz bu yola yorgun u yayan Geçüben 'asker-i 'aşḩ biz ki girüde ḩalanıḩ
	biz [42] "Ben" anlamında birinci çoḒul şahıs zamiri.	G199/7	Bize şarşar gibi her kim toḩuna münḩabızız Ese ger hem-çü şabâ Ḓonca gibi açılanıḩ
Mu1/1	Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taḩammül Aḩyâra Ḓayret rakîbe ḩased güle istiḒnâ bülbüle ḒulḒul		

- G199/9 Yem-i 'aşk içre **bizi** şanma şināver ancağ
Belki ğavvāş oluban ka'rina dağı talanık
- G204/11 Çelebī-zāde-i merdüm bilürüz zātūnı **biz**
Ne kadar dīde-i 'ayyār ile hūn-h'vār olsañ
- G214/2 Neydi evvel mihr-i merdāneñ seniñ
Olduğ uş **biz** şimdi bīgāneñ senin
- G225/3 Femiñ zerre midir yā nokta mıdır **bize** müşkildir
Gelüp nuṭka anı bir lafz ile hem eylegil ḥal gel
- G269/4 Mey-i la'līn içerse zer kadeḥden rind-i mey-h'vāre
Bizim içdigimiz de āb-ı şāfī ke'l-lüceyn olsun
- G327/2 Sīpās u minnet ol Perverdigāra
İriştirdi **bizi** evvel bahara
- G353/6 Çelebī va'de-i vaşlīn bilürüz sāḥteligin
Ya **bizi** aldamağa bunca edālar ne belā
- G353/8 Kerem ü lutf ile imrüz raḳībi gözedüp
Bizi ferdāya şalup va'd-i 'aṭālar ne belā
- G365/8 Gidelim başka ile başımız alup a gönül
Öyle bildim ki sevilmez **bize** bu yer güzeli
- G395/7 Zāhidi gördüm didim sizden mi **bizden** mi raḳīb
Merd-i mülhiddir li-küllī mezhebu yezheb didi
- K2/23 Tāriḳ u Zilzāle var imānımız zīrā **bize**
Ey disār ile Müzemmil geldi Qur'āndan Nebā
- K32/17 Hele yirden göge irdi **bize** cevri devriñ
Yetişüp ğāyetine ḥile vü mekr ü āli
- Kt16/4 Budur kānūmi dehrīñ devr-i Ādemden berü bī-şek
Gelen geçer konan geçer ki nevbet **bizdedir** ḥālā
- M2/6 Ekseri ebyaz olur qar gibi
Bir iki **bizde** dağı var gibi
- Mr1/13 Rūz u şeb āh u enīn oldu **bize** yā Rabbi kār
Kaḫuñā geldik niyāza ağlayurak zār u zār
- Mr1/40 Bu yıkık gönümüzü lutfuñla ābād eylegil
Eyleyüp manşūr ğuzātı kıl **bizi** ğamdan āzād
- Mr1/19 'An-ḳarīb fethiñle dil-şād it **bizi** yā Rabbenā
Yā 'Azīz ü yā Mu'izz ü yā Mübīn ü yā Cevād
- N44/1 Gel a sākī **bize** şun cām-ı meyi
Bu cihānıñ nesi var andan eyi
- G216/2 'Acabā ḥālimize raḫm idüp ol ğonca-femiñ
Bize irşād ide mi rāḫmı küy-ı 'ademiñ
- G228/10 Muğ-peçe sākīyi hem-rāḫ eyle ey pīr-i muğān
Gidelim ğülşen-be-ğülşen kıl **bize** lutf u kerem
- biz dağı** [1] Biz bile, biz de.
- G137/8 Va'd idüp vaşlīnı şaldıñ bizi ferdāya yine
Bu ağız dadı ile **biz dağı** çok yalanuruz
- biz ki** [1] Biz ki.
- G139/1 **Biz ki** mecnūnuz o zūlf-i leylīdir zencīrimiz
Biz ğedayānız o sengīn-dil güzeldir mīrimiz
- bizdir-** [1] Bezdirmek, bıktırmak, usandırmak,
bıkkınlık vermek.
- G96/3 Yetişür cāmi'e teklīf ile **bizdirme** bizi
Kişi sükker yese zāhid hele bıkınca bıkar
- bi'z-zarüre** [1] Zaruri olarak, ister istemez.
- Tc1/38 Bu hevā ile olup ser-mest ü şeydā bī-ḳarār
Bi'z-zarüre eyledim künc-i ḫarābāt ihtiyār
- bi'z-zāt** [2] Kendi.
- K2/48 Yoḫsa kim vaşf idebile ḫaḳḳ-ı vaşf ile seni
Çün ki vaşşāfīñ ola **bi'z-zāt** ol zātü'l-'alā
- Kt17/18 Du'ā idüp didi Nebzī anuñ ḫaḳḳında bu beyti
Bīrer tāriḫ ider **bi'z-zāt** her bir mīşra'ı īfā
- bi'l-cümle** [1] Bütün, hep.
- Tr1/10 şıçdım üstüne aña şer-levḫa ifrāz eyledim
işedim etrāfına **bi'l-cümle** pervāz eyledim
- bit-** [2] Bitki, tüy, saç vb. şeyler çıkıp yetişmek.
- Tr1/37 Gerçi kim **bitdi** şakalı şimdi niçe bitmesün
Şübhedir illā ki ol mel'ūna ḫile etmesün
- Tr1/37 Gerçi kim bitdi şakalı şimdi niçe **bitmesün**
Şübhedir illā ki ol mel'ūna ḫile etmesün
- bī-'āra** [1] Durup dinlenmeden.
- G163/8 Dem-be-dem pend ü naşīḫat eylerim ğüş eylemez
Kim gönüldür adı bir **bī-'āra** hem-dem oldum uş
- bī-bāk** [2] Korkusuz, çekinmeyen, kaygısız.
- G209/2 Ḥarāmī gözleriñ hūn-h'vār u seffāk
Olupdur böyle bī-pervā vü **bī-bāk**
- K13/20 Yoğ ḫaṭā itdiñ bu sözde tevbe istiğfār kıl
Dime bilmezlik idüp **bī-bāk** u pervā ḳalmamış
- bī-bāk eyle-** [1] Korkusuzca davranmak.
- Ms 4/4 Düşürüp gönüm ğubār-ı ḫaṭṭıña ḫāk eylediñ
N'eylediñse bendeñe bu cevri **bī-bāk eylediñ**
- bī-başar** [1] Görmez. || Basiretsiz, görüş gücü zayıf
olan, ileriye göremeyen.

- G155/3 Ne deñlü dikkat itse **bî-başardır** zâhid-i ħod-bîn
Meseldir çeşm-i a'mâ ağlasa bir kaṭre şu gelmez
- bî-bedel [2]** Bedelsiz.
- G315/12 Deger nisbet olunsa büsbütün bir mülk-i Hindüstân
Söz olmaz **bî-bedeldir** sevdiğim ħaddiñde ol ħâle
- K35/2 Beyân ki tercemân ki tercemân-ı sâlis-i Roma
Odur akrânı içre **bî-bedel** bî-misl ü bî-hem-tâ
- bî-ber [1]** Hayırsız, amelsiz, salih olmayan kişi.
- G204/5 Olasın **bî-ber** eger sāyeñe kimse gelmez
Üşüben taşa tutarlar tolu esmâr olsañ
- bî-cân eyle- [1]** Cansız bırakmak.
- Tr2/6 Ayırıp cāndan 'azîz kardaşını kardaşdan
Ĥlak idüp birin birin hicr ile **bî-cân eyledi**
- bî-cân ol- [1]** Cansız olmak, ölmek, can vermek. ||
Bitkin ve hâlsiz olmak.
- Ms1/21 Uğuruñda fedâ-yı ser idüp **bî-cānıñ olsunlar**
Bulup şîḫhat vücūduñ maẓhar-ı iḫsānıñ olsunlar
- bî-çäre [15]** Çaresiz, âciz, zavallı.
- G4/9 **Bî-çäre** Nebzî görmedi devriñde ey meh-päre gün
Bî-mihr imişsin çarḫveş ḫayf u dirîğ ibnū'l-vefâ
- G9/1 Güşe-i hicriñde ben **bî-çäre** kaldım bî-nevâ
Kendi bîmārıñdır ırgür zād-ı vaşlıñla devâ
- G12/8 Rüz u şeb zâr u fiğānıñ ser-bülend idüp revân
'Arz ider **bî-çäre** dil aḫvâlini yâ Hû saña
- G13/2 Kâkülüñ dil murgına dām-ı belâ
Bend olan **bî-çäre**ye yoḫdur rehâ
- G127/4 Gözüm yaşın dem-â-dem aḫıtsa n'ola şâḫım
Bî-çäreniñ ḫuzûra ma'rûzı mâ-cerâdır
- G133/9 Müşâr-ı zühed iken **bî-çäre** Nebzî
Yazık bir gün anı rüsvây iderler
- G246/4 İrmedi zaḫm-ı dile la'l-i lebiñden çün devâ
Gayrı bildim derd ile **bî-çäre**yim bî-çäre
- G246/4 İrmedi zaḫm-ı dile la'l-i lebiñden çün devâ
Gayrı bildim derd ile **bî-çäre**yim bî-çäre
- G254/7 Düşüp deşt-i firâkıñda gezer âvâre **bî-çäre**
Saña üftâdeler çoḫdur niçe bu dil gibi şad hem
- G259/13 Ben künc-i firâkıñda **bî-çäre** vü bîmārım
Ĥâlîmiden o cānānım Nebzî bile mi bilmem
- G338/7 Güşe-i hicriñde **bî-çäre** yatan bîmārıñıñ
Şerbet-i vaşlıñ durur derdine dermân var ise
- G341/1 Atma ġamzeñ okunu ben bağı ħün **bî-çäre**ye
İki zaḫm urulmadı zîrâ begim bir yâreye
- G345/2 Dilerim yâr-ı cefakârı vefâdâr olsa
Dil-i âzürde vü **bî-çäre**ye ġam-ḫvâr olsa
- G360/11 Kendime mâlik degil **bî-çäre**yim
Kalmadı aşlâ ġam ile fikr ü rây
- N27/2 Pister-i ġamda benim gibi daḫı bîmâre yoḫ
Bî-'ilâc u nâ-devâ pür-zaḫm bir **bî-çäre** yoḫ
- bî-çäre Nebzî [3]** Nebzî'nin çaresizliğı, acizliğı.
- G133/9 Müşâr-ı zühed iken **bî-çäre** Nebzî
Yazık bir gün anı rüsvây iderler
- G235/10 Yoḫdur çü çäre 'aşka 'aşka çü çäre yoḫdur
Oldum **bî-çäre** Nebzî Nebzî bî-çäre oldum
- G235/10 Yoḫdur çü çäre 'aşka 'aşka çü çäre yoḫdur
Oldum **bî-çäre** Nebzî Nebzî bî-çäre oldum
- bî-çäre ol- [1]** Çaresiz, aciz, zavallı olmak.
- Tc2/10 Gül yüzlüleriñ gird-i vişâlinde tolanma
Bülbül gibi **bî-çäre olup** zâra düşersin
- bî-çârelik [1]** Çaresizlik, âcizlik, zavallılık.
- G196/14 Çâr u nâ-çâr oldu 'uşşâka bu dâ'-i 'aşk u şevḫ
Çäre
- bî-dād [4]** Adâletsiz (kimse), zâlim.
- G53/7 Zülf-i şeb-gümü dile çoḫ cevriñ **bî-dād** eyledi
'Arz-ı ḫâlim şunmağı la'line kaldım ihtiyâc
- G79/12 Yıḫıldı kalmadı taş üzre taşı ḫâne-i kalbiñ
Ĥarâbât-ı vilâyet şâḫı **bî-dād** olduğmandır
- K10/20 O şâḫıñ añma bezm-i 'adl ü 'irfânında ey şakî
Yüri Nüşü'r-revân didikleri **bî-dād** u nâ-râyı
- Tr2/3 Bî-nihâyet zulm idüp **bî-dād** nâ-pâyân hem
Eyleyüp ḫadsiz cefâ cevriñ firâvân eyledi
- bîdâr [1]** Uyanık.
- G31/20 Hem-çü ḫvâb oldu bu 'âlem ḫâşılı
Baḫtı **bîdâr** olan eyler terk-i ḫvâb
- bîdâr-ı 'aşk [1]** Aşkın uyanıklığı. || Aşkın talihi,
aşkın bahtı.
- G196/6 ḫvâb-ı ġafletden müberrâdır zamân-ı ḫaşre dek
Çeşm-i pür-ḫünun kim eyler ey göñül **bîdâr-ı 'aşk**
- bîdâr et- [3]** Uykusundan uyandırmak,
yatırmamak. ||Bahtını açmak, talihini iyiye çevirmek.

G249/6	Leyle-i firkatde her şeb tā-seher meshūr idüp Encümi bīdār iden āh u enīnimdir benim	bīhūde [4] Boş, gereksiz, faydasız, beyhūde.
Mş2/68	Niçe bir fışk ile gülzār-ı dilī hār idelim Gelelim nāleye bülbülleri bīdār idelim	G161/7 Bülbüla gülşende gel bīhūde efgān eyleme Bağ baña meydān-ı 'aşka niçedir tutuş uruş
G255/3	Gicelerle encümi tā şubha dek bīdār ider Zülf-i şeb-günüñ gamıyla girye vü zārım benim	G215/10 Dāğ kim sīnemde yaqđım hasret-i hālīñle ben Şanma bīhūde şeb-i hicriñde çün mişkāt gerek
	bī-dil [2] Gönülsüz, korkak.	G327/8 Ser-i küyunda görmüşler raqībi Gezer bīhūde o kelb-i āvāre
G226/9	Dīdeden dilden bu bī-dil Nebzīyi dūr eylediñ Kañ idüp dilin aqıtdıñ dīdeden dem ey göñül	G353/10 Nebziyā bilmiş iken geçmeyecek sīneleriñ Ya o sengīn-dile bīhūde riyālar ne belā
K8/10	Söylegil ey Nebzī-i şeydā Bī-dil ü bī-tākat ü bīmār	bī-hüş ol- [1] Şaşkın, sersem hale gelmek.
	bī-dil ol- [1] Gönülsüz olmak, cesaretsiz olmak.	G399/10 Bu Nebzī nazmına tut gūş anı hıfz eyle aña hoş Olup 'aşkıñla ol bī-hüş qararı yok gezer her-sū
K33/20	Dil-i sengīnine taşlar ırtılır lā-yuḥşā Yine ol kara göñül şerm-ile bī-dil olmaz	bī-iqtidār ol- [1] Güçsüz olmak, iktidarsız olmak.
	bī-gām ol- [1] Gamsız olmak, kederden kurtulmak.	Ms2/9 Ğamıñla kalmadı tākat begim bī-iqtidār oldum Fırākıñ kaddimi dāl eyledi ğāyet nizār oldum
G203/5	Dilā bī-gām olan ādem degildir Anıñçün cānvercilerde ğam yok	bī-iştibāh [1] Şüphesiz.
	bīgāne [5] Kayıtsız, ilgisiz, yabancı.	K19/4 Hālīyā Gümrük Emīni Hāzret-i İshāq Ağa Kim muḥibbū'l ḥayrı ve'l-iḥsāndır bī-iştibāh
G13/13	Hvīş ile yārān ile bīgāneyim Olalı 'aşkıñla cānā āşınā	bī-karār [1] Kararsız, karar veremeyen.
G23/8	Seg-i küy-ı dil-ārādır ki istikbāle çıkmışlar Degil bīgāne ey dil bu gelenler āşınādır hep	Tc1/37 Bu hevā ile olup ser-mest ü şeydā bī-karār Bi'z-zarūre eyledim künc-i ḥarābāt ihtiyār
G214/2	Neydi evvel mihr-i merdāneñ seniñ Olduğ uş biz şimdi bīgāneñ seniñ	bī-karār ol- [1] Kararsız olmak, yerinde duramamak.
G322/2	Hürrem ol ey dil buğün cānāneyi gördüm yine Āşınā-yı yād olan bīgāneyi gördüm yine	G192/3 Seyr idelden kaddiñi dil bī-karār oldu yine Zülfüne dil bağlayalı artdı sevdā-yı merak
Tr2/56	Āteş-i hicrāna zīrā kim ṭayanmaz ṭağlar Sen geçindiñ raḥmetu'llāha irişiñ bīgāne	bī-kes kal- [1] Kimsesiz, yalnız kalmak.
	bī-gümān [2] Şeksiz, şüphesiz.	G191/3 Gıtdi 'aql u şabr u dil 'aşkıñla bī-kes kaldım uş Hālimi 'arz itmege yanımda yārānım da yok
K6/12	Şimdi ammā dūş olup tevfiḳ-i Rabbānī baña Ol fesād endīşeler dūr oldı dilden bī-gümān	bī-kušūr [1] Kusursuz, eksiksiz, tamam.
N1/4	Nün be-rüz ağlar olup 'āşık saña Nün-ı maḥzıñdır bu Nebzī bī-gümān	K14/9 Hūlāşa bī-kušūr kaşır-ı muṭarrā mesken-i ra'nā Ne var medḥ eylesem lāyık degil mi bağ her yana
	bī-güneh [1] Günahsız. Günahsız, masum kişi.	bī-resm [1] Resimsiz, şekilsiz.
G355/3	Bī-güneh zulm-ile bir mazlūmı ol kāfir gözi Ğamze-i bī-dīne uyup öldürüp kañ eyledi	G293/10 Zerreveş evce 'urūc eyler mi ey Nebzī o rūḥ Cismini bī-resm idüp ḥāk ile yek-sān itmeyen
	bī-hār gül [1] Dikensiz gül. Zahmetsiz gül.	bī-zūr [1] Güçsüz, zayıf. Zor.
K28/20	Yok yire feryād ider şām u seher o 'andelīb Bāğ-ı 'ālemde olur mı hīç kim bī-hār gül	G355/8 Şükr-i bī-hadd olsun ol Mennān-ı Zū'l-iḥsāna kim Bār-ı 'aşk-ı yāri bu bī-zūra āsān eyledi
		bīm [1] Korku.

- G242/1 Niçe bir gürsine-i hicriñ olup **bīm** göreyim
Ni'am-ı vaşla toyup luftuñ delim göreyim
- bīmār [10]** Hasta.
- G9/2 Güşe-i hicriñde ben bī-çāre kaldım bī-nevā
Kendi **bīmārıñdır** irgür zād-ı vaşlıñla devā
- G140/10 Firāş-ı ğamda bālīn-i belāda
Za'if ü nā-devā **bīmār** bulunmaz
- G207/8 Niçe dil-ħastalar cān virmesünler nīm-nigāhına
Tabīb-i cānıññ **bīmārına** tīmārı pek nāzik
- G246/8 İstedim dārū'ş-şifā-yı vaşlıñ ey cāna tabīb
Hasta-i hicriñ olup **bīmāreyim** bīmāreyim
- G246/8 İstedim dārū'ş-şifā-yı vaşlıñ ey cāna tabīb
Hasta-i hicriñ olup bīmāreyim **bīmāreyim**
- G259/13 Ben künc-i firākında bī-çāre vü **bīmārım**
Hālİmİden o cānānım Nebzī bile mi bilmem
- G332/10 Sen yüzi bedr ü hilāl-ebürüyü görmezden beri
Nebzī-i bī-çāre-dil **bīmārıdır** aylar-ile
- G338/7 Güşe-i hicriñde bī-çāre yatan **bīmārıñıñ**
Şerbet-i vaşlıñ durur derdine dermān var ise
- K8/10 Söylegil ey Nebzī-i şeydā
Bī-dil ü bī-tākat ü **bīmār**
- N14/2 Pür-şifā iken begim la'l-i Bedaħşānıñ seniñ
Hey nedendir böyle **bīmār** çeşm-i mestānıñ seniñ
- bīmār-ı hicrān [1]** Ayrılık acısının hastası.
- G272/3 Girizān olmasa **bīmār-ı hicrānıñdan** olmaz mı
Vişāliyle 'ilāc itse lebi dārū'ş-şifāsından
- bīmār ol- [6]** Hastalanmak, hasta olmak.
- Tc2/12 Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin
Bīmār oluban derd ile nā-çāra düşersin
- Tc2/24 Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/60 Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/36 Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/48 Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Ms1/38 Kuluñdur cümleden aħķar şehā bu Nebzī-i nā-çār
Düşüpdür ğuşşaya derd-i vücūduñla **olur bīmār**
- bīmār-ħāne-i 'ālem [1]** Dünyanın hastanesi,
darüşşifası. || Dünyanın akıl hastanesi, tımarhanesi.
- G264/1 Bu **bīmār-ħāne-i 'ālemde** n'ola derdİmend İsem
Devāsız derde düşdüm derdİm añlar yok devāsın hem
- bīmār-ı 'aşķ [2]** Aşk hastası.
- Mr4/12 Düşdün çü 'aşķa itme müdāvā
Bīmār-ı 'aşķa dermān bulunmaz
- G325/7 Fehm idüp tīmār ide **bīmār-ı 'aşķı** oldığıñ
İvme bir gün derdiñe raħm eyleyüp dermān ide
- bī-mecāl ol- [2]** Güçsüz kalmak, takati kalmamak;
bitkin düşmek.
- G38/12 Marizim gelmişim dārū'ş-şifāya
Za'if ü **bī-mecāl oldım** be-ğāyet
- Mş1/32 Ğoncalar dem-beste bülbül deng ü lāl olmuş durur
Boynunı egmiş benefşe **bī-mecāl olmuş** durur
- bī-merā [2]** Sayısız, hesapsız.
- G89/9 **Bī-merā** olduklarından Nebzī-i şeydā ile
Dil ser-i küyuñ kilābın āşinādan yād ider
- G354/6 Gördi mir'āt-ı mücellāda bahā vü hüsñüni
Bī-merā bildim o rü'yet anı ğod-bīn eyledi
- bī-misl ü bī-hem-tā [1]** Benzersiz, eşi benzeri
olmayan.
- Kt17/5 Tarīķıñda nazirīñ yok olup **bī-misl ü bī-hem-tā**
Suħanver maşlaħat-perver müdebbir 'āķil ü dāna
- bī-mürüvvet [1]** İnsanca davranmayan, cesur
olmayan, kalleş manasında.
- G48/9 **Bī-mürüvvetdir** hiç inşāf eylemez
Yār-ı bī-ıkrār elinden el-ğıyās
- bīnā [4]** İyi gören, görücü.
- B7/1 Göremez ğayrı o ğod-bīn dimeñiz **bīnādır**
İki gözle ğoriñüz zāhidi nā-bīnādır
- G84/1 Göremez ğayrı o ğod-bīn dimeñiz **bīnādır**
İki gözle ğoriñüz zāhidi nā-bīnādır
- K3/4 Ne hoş cāy-ı mübārekdir bu ārāmgāh 'uşşāķa
Nazirīñ görmedi 'ālemde ebşār-ı cihān **bīnā**
- K15/13 Dīde-i dünyā ki **bīnā** olalı
Ğörmemişdir buncılayın a'cebi
- bī-nān [1]** Ekmeksiz, katıksız.
- G283/1 Ey ğöñül 'azm eylediñ bu rāħa **bī-nān** u yayan
Ğaflet uyķusundasın sen daħı aç ğözüñ uyan
- bī-nevā [4]** Nasipsiz, çaresiz, muhtaç halde olmak.

- G114/17 Nebzî gedâdir bir **bî-nevâdir**
Şan hâk-i pâdir ez-zerre kemter
- G127/2 Dünyâda devlet ey dil ikbâl-i lâ-bekâdir
Bî-şübhe meyl idenler mahrûm u **bî-nevâdir**
- G373/22 Bugün 'aşkımla hayrân kim dir iseñ
Faķır ü **bî-nevâ** Nebzî du 'acı
- G9/1 Güşe-i hicriñde ben bî-çâre kaldım **bî-nevâ**
Kendi bimarîndır ırgür zâd-ı vaşlıñla devâ
- bî-nevâ ol- [1]** Nasipsiz, çaresiz, muhtaç halde olmak.
- G348/9 Kılca kaldı cân u ten **oldı** za'îf ü **bî-nevâ**
Sâz-ı 'aşka muṭribâ bu tarza târ oldum hele
- bî-nihâyet [2]** Sonsuz, sınırsız.
- Mr2/6 Sa'âdetle vücûduñ 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir
Mürüvvet hâtemi destîñde cüduñ **bî-nihâyetdir**
- Tr2/3 **Bî-nihâyet** zulm idüp bî-dâd nâ-pâyân hem
Eyleyüp hâdsiz cefâ cevri-i firâvân eyledi
- bîmî [1]** Burun ||Uç.
- G169/4 Câmî 'ü'l-hüsn olsa vechi var cemâ'at u müje
Bîni vü ebrûlarıdır minber ü mihrâbveş
- bîni-i pâk [1]** Temiz burun. || Kusursuz burun.
- G315/9 Gözüñ nergis durur **bîni-i pâkin** gonca-ı zanbaķ
Dehânîñ gül şaçıñ sünbül olupdur 'âriziñ lâle
- bî-pâ vü seri [1]** Başsız ve ayaksız. || Zavallı, perişan.
- Kt12/4 Yeter hicriñde gezdi şâhım ırgür 'ıyd-ı vaşlıña
Bu **bî-pâ vü seri** kim râh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
- bî-perr [1]** Kanatsız.
- G374/6 Gönül murġı belâsın buldı pâ-bendime hâcet yok
Yaķup tâb-ı ruḡuñ bâl ü perin **bî-perr** ü bâl oldı
- bî-perr ü bâl ol - [1]** Kolsuz, kanatsız olmak. || Aşık için sevgiliye kavuşamamak.
- G374/6 Gönül murġı belâsın buldı pâ-bendime hâcet yok
Yaķup tâb-ı ruḡuñ bâl ü perin **bî-perr ü bâl oldı**
- bî-pervâ [6]** Korkusuz, çekinmeden.
- G22/13 Reh-i 'aşkıñda Nebzî gibi **bî-pervâ** revân oldum
Semend-i şevķımı sürdürüm 'inânı kim çeker cânâ
- G167/16 Şem'-i cem'îñ 'aşkına meşķ ider imiş şübhesiz
Ol sebeb pervâne **bî-pervâ** düşüp yanar imiş
- G209/2 Harâmî gözleriñ hün-ḡvâr u seffâķ
Olupdur böyle **bî-pervâ** vü bî-bâķ
- G229/5 Gezerken bî-ser ü pâ bâġ-ı dehr içinde **bî-pervâ**
Ķapıldı bir sehî-bâlâya ammâ ḡalb-i nâ-şâdım
- G347/10 Ķara günlerle ḡarañu olsa tañ mı gözlerim
Murġ-ı bî-per gibi **bî-pervâ** tutuldum aġda
- Mh4/14 Lâ-mekân idüp mekânım küh u şahrâ eyledi
Terk-i 'arz itirdi **bî-pervâ** vü rûsvâ eyledi
- bî-raḡm [3]** Merhametsiz, acımasız.
- G181/2 Ḳalb-i saḡtı ol raķibiñ seng-i mermerden ġalîz
'Aşıķa **bî-raḡm** u şefķat şâḡ-ı bî-berden ġalîz
- G333/10 Görüp ol nâzenîni bilmedin meyl itdi dil ammâ
'Aceb **bî-raḡm** imiş uş şimdi bildim daḡı farfâra
- Mh2/12 Ķirpüġi ok kaşı ya şankim harâmî gözleri
'Aşıķa **bî-raḡm** u şefķat tünd söyler sözleri
- bîş ü kemi [1]** Az ya da çok.
- Kt9/16 Şarf idüp aldı anı çün bunca denânîr-i kesîr
Şaymadı hiç **bîş ü kemi** görmedi kaydım diremiñ
- bî-şabr [1]** Sabırsız.
- G234/6 Lebiñ zevķıyla çün pür-cüş u şûrum
Ruḡuñ şevķıyla **bî-şabr** u şekîbim
- bî-ser ü sâmân [1]** Rahatsız, huzursuz kişi.
- G291/2 Nüşümü la'l-i lebiñ keyfiyyetidir ḡan iden
'Aşımı telḡ eyleyüp hem **bî-ser ü sâmân** iden
- bî-şek [1]** Kuşkusuz.
- Kt16/3 Budur ḡânûnı dehrîñ devri-i Âdemden berü **bî-şek**
Gelen geķer ḡonan geķer ki nevbet bizdedir ḡalâ
- bî-şer [1]** Kötülüksüz.
- G229/5 Gezerken **bî-ser** ü pâ bâġ-ı dehr içinde bî-pervâ
Ķapıldı bir sehî-bâlâya ammâ ḡalb-i nâ-şâdım
- bî-şübhe [1]** Şüphesiz.
- G127/2 Dünyâda devlet ey dil ikbâl-i lâ-bekâdir
Bî-şübhe meyl idenler mahrûm u bî-nevâdir
- bî-şumâr [2]** Sayısız.
- G311/16 Ķaranfîl yâsemen şeb-büy u zanbaķ
Reyâḡîñ **bî-şumâr** el-ḡamdülillâḡ
- Tc1/40 Varıcaķ anda ḡamu buldum hezârân yâr-ı ġâr
Eyleyüp pîr-i muġân ta'zîm ü tekrîm **bî-şumâr**

- bî-tâb [1]** Yorgun, güçsüz.
- G395/5 Dün gice zülfi hayâliyle bu dil **bî-tâb** olup
Bu şeb-i dūr u dirâza yok mı had yâ Rab didi
- bî-tekellüf [1]** Külfetsiz, sıkıntısız, doğal olarak.
- G78/11 **Bî-tekellüf** varayor hâne-i ağıyâra velî
Bize gelmekte te'allül idüp ihmâl ideyor
- bî-vefâ [5]** Vefasız
- G6/10 Yoluñda cânımı kırbân iderdim ben de Nebzîveş
Velî ey kâdr bilmez **bî-vefâsın** pür-cefâ her câ
- G99/3 **Bî-vefâ** vü pür-cefâ 'uşşâka aşlâ rahm yok
Dem-be-dem ağıyâradır luft u hisâniñ ey püser
- G185/9 Meyl idüp her **bî-vefâya** bunca zahmetler nedir
Terk idüp gel ihtiyâr it Nebziyâ künc-i ferâg
- K5/3 **Bî-vefâdır** bu denî dünyâ gerekmez i'timâd
Kavli uymaz fi'line fi'li hebâ kavli durûg
- Mş1/62 Tâ ki zâyi' olmaya bu çekdiğñ renc ü emek
Çün ki bildiñ **bî-vefâ** vü pür-cefâdır bu felek
- bî-zâr it-[1]** Bıktırmak, tedirgin etmek, rahatsızlık vermek.
- Mş2/64 Dūd-ı âh ile kıbâb-ı felegi tar idelim
Âh u zâr ile ferîştehleri **bî-zâr idelim**
- bî-zebân ol- [1]** Dilsiz olmak, hiç konuşmamak.
- Mr5/49 **Olup** kamusı **bî-zebân**
Engüş idüpdür ber-dehân
- boğaz [4]** Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak.
- G96/8 Görmedim dahı raķibiñ gibi şoğumsuz hîç
Seg-i cāyi' gibi ne bulsa **boğazına** tıkar
- G271/6 Nevâl-i vaşla sîr olmuş işitdim
Raķibiñ **boğazında** şiş çıksun
- G334/6 Zülf-i cânâna muķayyed olmak istermiş raķib
Dilerim bir gün **boğazın** göreym urğanda
- G376/10 O târ-ı zülf ile ber-dâr iken ben
Velî ol **boğazından** aşılası
- Boğdan [1]** Romanya'nın Moldavya bölgesine Osmanlı döneminde verilen ad.
- K36/10 Murâd-ı devlete baht-ı bülendi inzimâm ile
Olup begligle mümtâz oldu **Boğdana** firistâde
- boğıl- [3]** Boğazın tıkanmasıyla nefes alamamak; suya batmak. || Bir şeyin fazlasına erişmek, ulaşmak.
- G208/6 Ğayret-i tâb-ı ruḥ u âb-ı leb-i la'liñile
Ğöyünür nâra semender **boğulur** mâya semek
- Mş2/57 **Boğıla** halk-ı sürâhî dem ü kulkul mı kıala
Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful mi kıala
- G238/5 Meseldir mâ-tekaddemden ki dirler toğdı **boğulmaz**
Rücu'ı mümkün olmaz admışım çün bir adım adım
- boğumı ye- [1]** Yakışksız bir iş yapmak.
- K33/38 Eger insân ise hicviñ işidüp epsem olur
Degil ise **yemeden boğumı** zâ'il olmaz
- bol [1]** Nicelik bakımından olağandan veya alışıldandan çok. || Sınırsız, hudutsuz.
- Mh1/19 Ğüşâde dergehiñ dâ'im olupdur cüd u luftun **bol**
Hisâniñ herkese şâmil nevâliñ cümleye mebzül
- bol- [1]** Bulmak.
- Mu12/1 Ğam **bolup** kaşñ gibi kıaddim kemân oldu benim
Zih gibi kıalup tenim dâğım nihân oldu benim
- boş [1]** Elinde bir şey bulunmamak.
- G155/5 Elim **boş** olmasun diyü getürdüm cânımı tuhfе
Yed-i luftuñdan ey sâķi niçün baña tolu gelmez
- boş [1]** Anlamsız, yararsız.
- G225/9 Nedir Nebzi ki düşmüşsin bu **boş** sevdâlar ardınca
Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle vaz gel gel
- boş it- [1]** Hiçbir işe yaramamak, ziyan olmak, heder olmak.
- N28/2 Yok kıarârım bir mekânda yilerim yiller gibi
Çeşmimiñ yaşı dem-â-dem **boş ider** seyiller gibi
- boş ite menzil olmaz [1]** Aylak kimsenin yeri yurdu belli değildir.
- K33/14 Gezeyor hâne-be-hâne seg-i bî-cây gibi
Bu meseldir diyilür **boş ite menzil olmaz**
- boşla- [1]** Önem vermemek, ilgisini kesmek.
- G214/5 **Boşlamazsın** der-peyin her rüz u şeb
Kardeşiñ mi ol raķib ya neñ seniñ
- bostân [3]** Bahçe. || Sevgilinin diyarı.
- G122/5 Şular her demde **bostânıñ** ciğer kıanyla 'ayneymim
N'ola rahm eyleseñ ey serv-kâmet zât-ı kırbâdır
- G334/8 Serv kim sâlâridir bâğ içre eşcârniñ velî
Ayağı bağlu kıuluñdur serverâ **bostânda**

- M4/4 Teni ser-cümle hâristâna beñzer
Kurumış sebzesi **boştâna** beñzer
- boştân-ı cennet eyle-** [1] Cennet bahçesi etmek. || Sevgilinin diyarı eylemek.
- Tr2/72 Şimdiden sonra hedâyamız olur ancak du'â
Hağ Te'âlâ merkadîñ **boştân-ı cennet eylesün**
- boy** [3] İnsanın tabanı ile başının tepesi arasındaki uzaklık.
- G11/8 Dehânîñ nâ-şüküfte gonca etrâfî benefşezâr
Boyuñ serv-i şehîdir çeşm-i mestiñ nergis-i şehlâ
- K32/25 Yaşamızdan yapışup urdı **boyumuzca** yire
Düşeniñ 'âdet olupdur ki elin almalı
- Ms3/15 Cüdâ düşdüm dirîğâ sen **boyı** serv-i revânımdan
Fırâkıñla uşandım hâşılı bi'llâhî cânımdan
- boyan-** [2]
1. Renk değıştirmek. || Boya ile boyanmış olmak.
- G76/1 Çarğ-ı atlas göge âhım düttününden **boyanıkdır**
İki yirden meh ü hürşîd-i 'alemveş yamanıkdır
2. Boyanmak || Her tarafı kan olmak.
- G80/8 Kızıl gül şanma gülşende sirişk-i âl-i bülbüldür
Misâl-i külbe-i ahzân **boyandı** kan ile yer yer
- boyun** [3] Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.
- G262/13 Teslîm-i cân itmek dağı olsun
benim **boynumda** râm
- G290/8 Didim la'l-i lebiñden kan-behâ bir büse ister dil
Didi var git bugün yarın virem **boynumda** vâm olsun
- G276/5 Şaldı **boynuña** yine zülf-i girih-gîrin o şüh
Miñnet ü derd ü gama ey dil tayan imdi tayan
- boynu bağı** [2] Boynuna ip geçirilmiş olan, tutsak.
|| Boynu bağı kul, birisine kul, köle olan, onun emirlerini yerine getiren kimse.
- G282/4 Kabûl it hîdmetiñde bu dil-i üftâdeyi her dem
Kapuñda **boynu bağı** bir kemîn kemter gulâm olsun
- G42/9 Âsitânıñda bu Nebzî **boynu bağı** bendedir
Dile öldür dile 'itk it dile şakla dile şat
- boynuna taş-** [3] Boynuna geçirmek, bağlamak, zincirlemek; kendine tutsak etmek.
- K26/15 Yine bu silsile-i 'aşkı **tağup boynuma** dost
Dönüp eydir ki bekle muşlıh-ı şeydâ degilim
- K32/16 Ehrimenden gelüp ol nâ-kes ü nâ-şâyeste
Tağa boynumuza âzâde iken ağılâl
- G190/10 Kalmadı devlette bir ehl-i kerem dağı 'avâm
Cerr için her biri **tağmış boynuna** topra gılâf
- boynunu eg-** [2] Çiçeğin eğilmesi. || Bir işi yapmayı kabullenmek, itaat etmek.
- G311/19 Benefşe **boynun egmiş** büsitânda
Gele diyü o yâr el-hamdülillâh
- Mş1/32 Goncalar dem-beste bülbül deng ü lâl olmuş durur
Boynunu egmiş benefşe bî-mecâl olmuş durur
- boyun vir-** [1] Boynu uzatmak, canını vermeye razı olmak.
- G188/2 Tağammül eylemezken bâr-ı 'aşk-ı yâri ey dil
Kâf Çekersin baş u cân ile **boyun virüp** hezâr inşâf
- boyunca** [2] Boyuna uygun, boyu kadar. || Baştan sona.
- G96/6 Öyle bî-tâkat olupdur heves-i hâlîñ ile
Bir segiñ depse şehâ bendeñi **boyunca** yıkar
- G171/16 N'ola Manşür-ı dil dirse Ene'l-Hağ
Boyuñca baş beraber zülfüne aş
- boz -[3]** Tahrip etmek, zarar vermek, değıştirmek.
- G10/4 Dir idim vashlâla mesrûr ola bu dil ey perî
N'ideyim tedbîrimi **bozdi** çü tağdır-i Hüdâ
- G50/5 'Aşkılâ ey rûh-ı revân bezmi **bozup** rezm itdiler
Cismimde gör kim ceng ider cân u gönül çün fîl ü erc
- Mş2/34 Açılıp goncaveş evvel görünür nevri yine
Bozup etvârını 'aksine döner fevri yine
- boz bulanık** [1] Toprakla karışık, bulanık.
- G199/4 O ki 'âlemden bahâr irdigini bilmez ise
Gözimiz yaşına baqsun açıyor **boz bulanık**
- bozvîr-** [1] Çabucak bozmak.
- K32/30 Komayup taşu taş üzere yıkılusun gitsün
Bozvîrsem anı tâ kalmaya hiç timsâli
- bozuş-** [1] Aranın açılması, düşman olmak.
- G149/6 Şu sızmazken dilâ mâ-beynimizden
Bozuşdı yâr ile şimdi aramız
- bölük** [1] Sınıf, grup.
- G132/2 Şehâ zâtıñ cihân içre şeh-i hübân bir şehdir
Saña kim ol **bölükden** ser-fürü itmezse esfehdir

	bölük bölük [1] Bölünmüş gruplar hâlinde, parça parça.	N26/4	Mâlimiz yok elde bârî câh ile fahr idevüz N'idelim böyle berkidmiş bu hişârî berkiden
Kt3/57	Bölük bölük giderken cennet-i a'lâya pes anlar Bu Nebzî pür-günâhî eyle hem-reh ol cemâ'atle	Tc1/51	Böyle nüzhet baħş iken illâ yine ider hazân Bir gün isti'lâm için bu sırrı bülbülden nihân
	börk [1] Genellikle hayvan postundan yapılan başlık.	Tr1/49	Nebziyâ yârâ böyle 'arz-ı a'zâr eylerim Bilürüm cürm ü günâhım şuçum ikrâr eylerim
G336/12	Olup abdâlı anuñ niçeleri eyleyüp âh Başına börki külâh kisveyi şâl eylemede		böyle ol- [1] Bu şekilde olmak.
	böyle [19] "Böyle, bu şekilde, buna benzer" anlamına gelen bir durum zarfı.	G201/8	Temâşâ eyleyen hüsnuñ didi bezm-i vişâliñde Olunca böyle olsun 'aşıkâna dil-rübâ el-ħak
G22/10	İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ Hele bu böyle olsun ço ya anı kim çeker cânâ		bü [5]
G183/10	Hvâce-i hüsne ne yüzle ey güneş 'Arz idersin böyle bir kâsid me'tâ'	G73/7	Ruħ semen sîmîn beden kad nârven bü nesteren Gül-dehen bülbül-suhen hem kâküli 'anber midir
G209/2	Harâmî gözleriñ hün-hvâr u seffâk Olupdur böyle bî-pervâ vü bî-bâk	G155/10	Pür oldı düd-i âhımla cihân-ı tîre-dem Nebzî Anıñçün zülf-i dil-berden meşâm-ı cânâ bü gelmez
G259/12	Alınmda yazılanlar elbette gelür bir bir Hañtâf-ı ezel böyle çalmış kalemî bilmem	G300/2	Ƙudretinden virmiş ol Ğallâk-ı ğalk ey nîk-ħü Aĝzîña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bü
G278/11	Böyle âfetken yine 'âlem kamu kurbânıdır Görmege bir kez cemâlini iderler cân revân	G359/3	Çîn-i zülfün ser-te-ser âfâkı tutmuş bü ile Şubħ-dem anı taĝıtmış çün nesîm ey müşg-müy
G315/14	Kızıl kana bulaşmış çehre-i zerdîñ yine Nebzî Kara baħtıñ açılmaz böyle düşdüñ âlden âle		2. Ebu; baba kelimesinin kısaltılmı hâlidir.
G333/3	Hemîn dil-ber daħı böyle idüp 'uşşâkıñı mahzûn Dem-â-dem luğf u ihsânın kılur aĝyâr-ı bedkâra	G202/9	Bü 'Alîye okıdır zâzıĝlen ebced-hvân ider Ğak budur kim ğamze-se şehhârîña hem-tây yok
G347/8	Gördi çün bir pîr-i köhne ğaddîñ ey tâze civân Didi bitmez toĝrısı bir serv böyle bâĝda		bu [101] " Bu" işaret adlı (zahir).
K20/5	Gelince bu zamâna böyle ber-cây-ı feraħ-zâde Esüp båd-ı şabâ ammâ akarşu yoĝ idi aslâ	B5/2	Baħr olup eşkim ayaĝı üstüme âhım şehâb Lîkin âteş yaĝdırır bu ol olur daħı serâb
K33/18	Eger unsuz eve girse çıkarır itmegini Dökilür yüzü şuyı böyle de sa'il olmaz	G27/1	Fâriĝ ol sevdâdan ey dil kim budur re'y-i şavâb Reh-rev-i 'aşk içre hiç gördüñ mi olmuş behre-yâb
K34/20	Belî şu aĝdıĝı yire aĝarmış Meseldir bunı Nebzî böyle dirler	G28/7	Bunı bilmekte hayrân oldı 'âkil İrişmez ğikmetine fikr-i şâ'ib
Kt9/10	Oldı müyesser aña bu hâne-i dildâr u ferîb Menzili çün böyle gerek ancılayın muhteşemiñ	G38/16	Gönülde gözde başda od şu toprak Budur ehl-i hevâyâna 'alâmet
Mş2/23	Böyle ğurmuş düzeni hâşılı üstâd ancak Bu tarîk ile heme eylemiş irşâd ancak	G40/10	Baĝrım delüben ney gibi feryâd ide Nebzî Kim mezheb-i 'uşşâkda bu oldı sa'âdet
Mş2/61	Böyledir çün gelüñüz aĝlayalım zâr idelim Yüze göz yaşını incü gibi isâr idelim	G43/10	Leb-i la'lîniñi hvâb içre büs it Saña Nebzî budur şimdi zârâfât
Mh3/13	Yoĝ-imiş sende ğaĝıĝat böyle bilmezdim seni Âşinâ olup 'adüya şimdi terk itdiñ beni	G43/5	Dimez miydım bunı her dem saña ben Ki virmez fâ'ide soñra nedâmât
N14/2	Pür-şifâ iken begim la'l-i Bedaħşânîñ seniñ Hey nedendir böyle bîmâr çeşm-i mestânîñ seniñ	G45/2	Ey gönül sa'y itdiñ anca irmedi maĝşûda dest Pes gücenme bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest

- G45/4 Az ile eyle kanā'at āz ile çoğ isteme
Ma'nide siyyāndir zāhir **budur** kim nist ü hest
- G49/6 İddi'ā eyler raķıbın vaşlını şāhım velī
Bu durur re'y-i haṭā fikr-i saķım tedbīr-i kec
- G53/2 Saḫt-dilsin ey gönül sen dil-berin nāzük-mizāc
Bu 'acebdir niçe idersin anuñla imtizāc
- G57/6 Çeşme-i ḫayvān dimiş o la'l-i cān-baḫşa kimi
'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zı **budur** ḫavl-i eşāḫ
- G58/14 Belāğatda irişdi şadra Nebzī
Diyülmez **buña** mānend şī'r-i eşāḫ
- G76/12 Yanmada 'aşkıñla farķ idemem cāni tenimden
O da yanıkşa eger āteşine **bu** da yanıkdır
- G88/10 Künc-i firāķa düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā
Ḥayf u te'essüf eyleme **bu** daḫı hem gelür geçer
- G93/9 Gülistān-ı şafāda ḫaḫ **bu** kim şıgmaz buña zanbaķ
Bu pür-mazmün şī're Nebziyā kuş kondurulmuşdur
- G94/5 Hınzīr dimenin vechi **budur** kelb raķıbe
Zīrā ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer
- G101/4 Gördüğümce ol hilāl-ebriyi giryān oldığım
Kim **budur** aşlı görünse māh-ı nev bārān olur
- G105/14 Mezākı olmayan dadını bilmez
Meseldir **bu** velīkin kem degildir
- G116/1 Her kaçan āh eylesem şan meh-i enver **budur**
Zulmet-i ğamda begim 'āşıķa reh-ber budur
- G116/2 Her kaçan āh eylesem şan meh-i enver budur
Zulmet-i ğamda begim 'āşıķa reh-ber **budur**
- G116/4 Kirpiğin oklar gibi hem daḫı yadır kaşın
Sīnemi mecrūḫ iden ğamze-i neşter **budur**
- G116/6 Parmag ile gösterüp meclis-i rindānda
Bu ḫuluña didiler 'aşķ ile eşher **budur**
- G116/8 Her kime 'arż eyledim ḫāl-i dil-i pür-ğamı
Lāyık-ı iḫsān olan didiler azhar **budur**
- G116/10 Cevr-i firāvāni ķo Nebzī-i bī-çāreye
Merḫamet it dil-berā pişe-i dil-ber **budur**
- Ms3/27 Sezā mı pādīşāhım bu mürüvvet **bu** mı şānında
Bulasın dilerim Ḥaḫdan cihānda cism ü cānında
- Kt18/22 Yine ba's oldı sūy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile
Meseldir **bu** kim olur aķdığı mecrāya cārī mā
- Kt9/29 Yevm-i kıyām ya Ze'l-celāl **bundaki** kıldığını gibi
Eyle Muḫammed Ağayı dāḫil-i dārü'l-keremīn
- G375/14 Ḥāk-i kademiñ baḫş idicek çeşm-i raķıbe
Nebzī ne 'aceb **bu** saña gerd-i keder oldı
- G360/14 Koma elden ayağı Nebzī hemān
Bezm-i 'ālemde baña **bu** düşdi pay
- G349/3 **Bu** sezā mıdır 'aceb kim ol raķıb-i nā-sezā
Ben çekem cevır ü cefā o lāyık-ı iḫsān ola
- G286/11 Ümīdim **bu** şehā luṭf eyleyüp kıl
Girībānım ḫalāş aġyār elinden
- G200/10 Zekātın virirseñ eger ḫüsnüñüñ
Bu Nebzī ḫuluñdur maḫal müsteḫaḫ
- G191/9 Kuş-ı dāġım **bu** durur cānā kilāb-ı kūyuña
Andan özge sofrā-i sīnemde hem nānım da yok
- G353/3 **Bu** meseldir ki belāsız belī bal olmaz imiş
Bilerek līk bu bīñ dürlü belālar ne belā
- K33/14 Gezeyor ḫāne-be-ḫāne seg-i bī-cāy gibi
Bu meseldir diyilür boş ite menzil olmaz
- G151/9 İddi'āmız Nebziyā **bu** itmişiz vird-i zebān
Şādıkız 'aşķında dildārın özi özlerdeniz
- G111/10 Belā küncünde āh u zār iderken
İşitmiş dimemiş nālem **bu** kimdir
- G107/8 Didim tūriñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña
Didi vahşī degildir **bu** ki āḫü-yı ḫaremdendir
- G93/9 Gülistān-ı şafāda ḫaḫ bu kim şıgmaz **buña** zanbaķ
Bu pür-mazmün şī're Nebziyā kuş kondurulmuşdur
- G49/3 **Bu** yeter ḫübluġuña aġyārın isterse delīl
Şaḫa-ı ḫüsnünde yazılan berāḫin ü ḫücece
- G28/1 Cihānda var mıdır **bundan** ġarā'ib
Ki ḫāşıl olmaya bunca reġā'ib
- G1/4 Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü sünbülḫā
Murādım **bu** dem-ā-dem āsitānında olam bende
- Mü4/6 **Budur** ümīdim ide merhem la'liñ
Bu dil-i zāra
- N11/2 Dutaşdı nār-ı şevķa yandı 'aḫl ü cān u dil ten hem
'Acebdir **bu** ki eşķim dīdeden seyl-āb ider her dem
- N31/4 Sevmezem ġayrısın anıñla kanā'at eylerim
Bu meseldir 'arife çün bes durur bir dāne gül
- Tr1/34 'Avrat ola idi amınıñ kurur idi şuyu
bu ne ḫāletdir ķi bunuñ göti bir şulı kıyu
- G138/4 Her dilde 'aceb zānn ide var mihrini ol meh
Her gökde **bunu** bilmeye şems ü ķamer olmaz
- G139/9 **Bu** imiş Nebzī muḫarrer oldı taḫdīr-i ezel
'Aşķa mu' tād olduk uş taġyīr olup tedbīrimiz
- G165/10 Sāye şalmış 'arız-ı beyzāya zūlf-i kāfiri
Bu degil illā Ḥüdā-yı Ḥālīķ-ı bī-çün imiş

G169/14	Baħr olup eşkim ihāta eyledi pīrāmenim İztırābım Nebzīyā budur benim ğarķ ābveş	K11/11	Daħı her ehl-i ma'ārif ü kemāl bunda ki var İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it
G171/1	Budur rüz-ı ezel rüzisi bi'n-naş Saña 'izzet mezzellet baña muhtaş	K14/12	Du 'ā -ı hayr-ile yād eyleyüp kutlulağıl anı Budur lâzım olan zırā dilā erbāb-ı iz'āna
G196/17	Ġam yeme Nebzī budur çün işbu rāhın 'ādeti 'Āleme rüsvāy olur her kim ider izhār-ı 'aşķ	K17/17	Virdi budur rüz u leyāl mesrūr ol görme melāl İķbāl u devlet bi'l-kemāl olsun hużuruñda müdām
G210/3	Āh u efġānım budur haķ itdi rüyüñda zuhūr Ey dirigā gitti nām u gitti nāmūs gitti neng	K18/5	Aķıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pāki ol kerem-kānı Kim oldur ketħudā-yı aşaf ol zāt-ı şerif a'lā
G220/10	Ne hāletdir ki 'aşķ odı fūrüzān olmada Nebzī Aķar her dem yine eşkim söyündürmez budur müşkil	K33/2	Kār-ı 'uşşāķa 'aceb var mı mu 'atıal olmaz Dil-i ehl-i dile bundan daħı müşkil olmaz
G228/14	'Ömrüm ey Nebzī şeb-i hicrinde āħir olmadın Ölmedin budur ümīdim rüz-ı vaşlına erem	K34/11	Muķaddem niçe dem bunda oturdı Olup kesb-i 'ulüm ile hünerver
G244/4	Melāħat taht-ı üzre müstedām ol Budur dā'im murād-ı dil ü h'vāhım	K34/20	Belī şu aķdığı yire aķarmış Meseldir buni Nebzī böyle dirler
G273/3	Ġaym-ı ğamda ķomaz ümmīdim budur dā'im beni Mıhr-i rüyüñla sipıhr-i ħüsni tībān eyleyen	Kt3/18	Bilüp ķadr ü kemālin başdı parmak āna ehl-i Ĥaķ Budur mecmū'a-i 'ilm ü hüner ħilm ü ħayā imān
G275/2	Sü'āl it çeşm-i mestiñden bu mest-i 'aşķıñın hālin Meseldir bu bilürler mest olanlar mest aħvālın	Kt3/24	Dilrānı görüp meydān-ı dñiñ didiler cümle Budur şir-i ner-i ğāb u ğābāt leysü'llāh hem daħı
G278/10	Kaķre-i la'li hezārān derdlere dermān iken Zevķ bunda her kelāmında dökilür niçe ķan	Kt3/33	Çün itdiñ bunda bunca anlara in'ām u ikrāmı Ĥudāya ķadr ü rif atlerle berter eyle fi'l-'uķbā
G290/10	Melāmet kılasunlar Nebzīyā bu nazm-ı bī-dādı Kim andan kaşdıımız budur mücerred bir kelām olsun	Kt8/7	Ĥuşuşā yapırup bu beyti bunda ol kerem-kānı Ki maħzen eyledi fıķh u ĥadis ü 'ilm-i Ĥur'āna
G303/14	Gizlice zevķın sürersin bādeniñ Nebzīyā ya yanıña ķalır mı bu	Kt16/3	Budur ķānūni deħriñ devr-i Ādemden berü bī-şek Gelen geķer ķonan geķer ki nevbet bizdedir ĥālā
G308/11	Bu 'acebdir kim raķīb-i ĥarla ya insān olan Niçe ünsiyet ider bilmem ĥımāru'llāh-ile	Kt17/20	Biri tārīķ-i Ĥicret birisi Mīlād-ı 'İsādır Oķısunlar görüp uşta budur ol beyt-i pür-ma'nā
G316/6	Firāķıñla olursam cāna minnet Muķarrer bu imiş el-ħükümü li'llāh	Mş1/46	Añlağıl ķadr ü veķāriñ itme kendiñ mübtezel Geķ geķenden yarınıñ var şāħibi budur mesel
G339/10	Ķabül it Nebzīyi cānā tapuñda ĥādim olmağā Budur ancaķ ĥarım-i ĥaşşına lāyık u şāyeste	Mh5/5	Nebzī bu geldi tārīķ-i mevlūd çok ola 'ömri tā ĥin-i pīrī
G359/11	Şimdi budur dil-berā efvāh-ı 'ālemde kelām Hep seniñ 'aşķıña dūşdı kim ider ĥalk ğüftügüy	Mr5/53	Tanzīr olur mı ĥiç buña Özge terennüm ĥoş-edā
G378/14	Nigāh it Nebzīye ey Sidre-ķāmet Budur maķşūdumuñ yek müntehāsı	Ms1/4	Yürisün eylegil fermānıñı her yaña şıħhatler Şeħerlerde budur virdim dirim kim āna şıħhatler
K7/4	Şeħerde bir nidā geldi işitdim hātif-i ğaybdan Didi buña melā'ik reşķ idüp 'ayn-ı cinān dirler	Mü4/5	Budur ümīdim ide merhem la'liñ Bu dil-i zāra
K11/13	Çü budur tahtgeh-i pādīşeh-i 'Osmāniyān Olariñ ĥükümüni āfāķa irdir münteşir it	N19/1	Rüzġār-ı zürķārın 'ādeti budur ezel 'Āķil ü dānā olan elbet olur faķre maħal
K11/10	Şanasın her biri bir ĥür-ı cinān ķaddi Tübā Reh-i 'aşķında koyup pā bulariñ terk-i ser it	N35/4	Görüp aġyār-ile ġavġalarını ehl-i ĥired Budur ancaķ bu cihānda şeh-i merdān didiler
		Tr1/34	'Avrat ola idi amınıñ ķurur idi şuyu bu ne hāletdir ķi bunuñ ğöti bir şulu ķuyu

Tr2/14	Kim emîn oldı cefâsından ya kim buldı amân Bu degil mi sünbüli der-beste-i zencîr iden	G17/2	Eger nazar iderseñ şehâ Bulur bu dil elemden rehâ
Mu1/1	Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taħammül Ağyâra gayret raķibe ħased güle istiğnâ bülbüle ğulğul	G18/2	Eger ger ger nazar zar zar iderseñ señ şehâ hâ hâ Bulur lur lur bu dil dil elemden den rehâ hâ hâ
G238/15	Ümîdim budur ammâ kim o sultân-ı dü- 'âlemden Komaya itdigin bu çarĥ-ı bî-dâda ala dâdım Bu [569] " Bu " işaret sıfatı.	G19/12	Ey murg-ı seher ğonca feryâdını ğuş itmez Bu nâliş ü süzişler yâbâne degil mi yâ
G22/10	İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ Hele bu böyle olsun ğo ya anı kim çeker cânâ	G21/7	Hüveydâ oldı bu dilde veremler Veremler oldı bu dilde hüveydâ
B4/2	Görüp ħüsnün mükemmel 'âşıkânı şâd-kâm itdi Edâ'-ı şükri için bu ni' mete ħamde kıyâm itdi	G21/8	Hüveydâ oldı bu dilde veremler Veremler oldı bu dilde hüveydâ
Mu22/2	Maĥv-ı vâv ile midâdı yazuban pes çıkar ad Bu mu'ammâ işbu vech ile bulur ancak ğüşâd	G21/9	Gel öldür bu dil-i mecrûhı luţf it Anı muĥtâc-ı dermân itme ey dâ
Mu25/1	Görübün ħüsn-i dil-âvîzini bu rütbede çâķ Bileyim nâmnı dirseñ tutagör saķ mesâķ	G22/9	İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ Hele bu böyle olsun ğo ya anı kim çeker cânâ
G1/8	Sen ammâ zann idersin levĥ-i dilden oldı zâ'ilhâ Bilürsin bu cihân mülki degil çün kimseye bâķî	G22/12	İdinmişsin hezâr ağyâr-ı rüsvâyî vü şeydâyî Ser-i küyuñda bu deñlü seganı kim çeker cânâ
G1/9	N'idersin cem' idüp ey ħ'vâce bu murdâr u bismilhâ Sevip zevķini aldanma bu dârñ için ki fânîdir	G23/8	Seg-i küy-i dil-ârâdır ki istikbâle çıķmışlar Degil biĝâne ey dil bu gelenler âşinâdır hep
G1/10	N'idersin cem' idüp ey ħ'vâce bu murdâr u bismilhâ Sevip zevķini aldanma bu dârñ için ki fânîdir	G23/10	Gel ey pervâne yakma bâl ü perrin şem'-i fânîye Ĥaķîķi 'âşık iseñ ger bilürsin bu ĥatâdır hep
G1/13	Fenâdır ey dil-i dâñâ bu dünyâ-yı denî bil ha Dilerseñ bulasın şâhâne 'ays u zevķ u şöĥbetler	G23/12	Seherde bülbüle 'arz eyledim çün râz-ı pür-süzum Benim de ğoncaya naķlim didi bu mâ-cerâdir hep
G2/2	Eylegil Ĥaķķa hezâran ĥamd ile ey dil senâ Kim bahâr olup bezendi köĥne bu dâr-ı fenâ	G25/12	Ķomaz rü-mâl idem ol âsitân-ı râstâna ben Raķib-i rü-siyehdendir benim bu çekdigim ğam heb
G2/8	'Ays u nüş eyle yüri bir dil-ber-i zîbâ ile Dehr-i fânîde nedir bu çekdigin renc ü 'anâ	G28/19	Meĥâkimlerde bu tayy-i sicillât Dile kıl ķâziyâ var 'aķlı nâ'ib
G4/2	'An-ķaşdin eylersin rakîb-i nâ-kese mihr ü vefâ Eylersin ancak bu ğarîb-i bî-kese cevri ü cefâ	G28/21	Bilürken düşmek ey Nebzî bu çâha 'Acâ'ibdir 'acâ'ibdir 'acâ'ib
G5/7	Gerd-i râĥ olsun nedir bu ĥâķ-i ten Ben ħamu cân u dilim itdim hebâ	G31/19	Hem-çü ħ'vâb oldı bu 'âlem ĥâşılı Baĥtı bîdâr olan eyler terk-i ħ'vâb
G6/2	Gezermişsin rakîb-i rü-siyâha bend olup her câ Revâ mı ey yüzi ağım nedir bu vaz'-ı nâ-ber-câ	G36/2	Dilâ o ĥoķķa-deĥânın tudaĝı ħand u nebât N'ola bu tütî-i câmñ anuñla bulsa sebât
G10/1	Ĥâtırımda yoĝ idi cânâ bu işden mâ-'adâ Kim idem rûĥ-ı revânım sen şeh-i câna fedâ	G36/8	Fütâdesin o ğüneş-rü ider mi zerrece yâd Ĥadeng ü tîr-i müjeyle pür oldı bu dil ü cân
G11/14	Varup bezm-i raķibe ğün ğibi rüşen nehâr itdiñ Görinmez çeşmiñe zerre ķadar bu Nebzî-i ednâ	G36/11	Büküldi lâm gibi bu ķâmetim olup iki ķat Ķam ile Nebzî-i şeydâ gel eyle vird-i zebân
G13/10	Yırde gökde 'âşıkñ ins ü melek Tolıdır mihrinle bu arz u semâ	G37/9	Mest olup câm-ı lebiñle bu ğoñül düşmüş yatur Baĝlamış çeşmin açılmaz ey perî ħ'vâb-ı ĥayât
G16/10	Şarâb-ı 'aşķ ile mest olmadıñsa Ne ĥâletdir bu ĥâlet Nebziyâ ya	G39/3	Taķup zülf-i siyâh-ı dil-beri bu gerden-i cânâ Dü 'âlemden göĝüs ger almiñ açuķ yüziñi ağ it
		G39/18	Ne var âvâre gezmekde ser-â-pâ ey ğam-ı dil-ber Olup sâbit-ķadem bu sine-i Nebziyi otaĝ it

G41/3	Gerçi çok gördüm bu bağ içre sehî-kâmet velî Görmedim kaddîñ gibi bir müntehâ bâlâ-dıraht	G75/6	Ġamze-i ser-tîzîñ ile sînemi çün yârelediñ Bârî bu zaħm ile koma başñ için eyle nazar
G42/9	Āsitânında bu Nebzî boynı baĝlu bendedir Dile öldür dile 'ıtķ it dile şakla dile şat	G76/3	Niçe vara dime bu 'aşķ ile başa işimiz kim Dil-i şeydâ men-i rûsvâ gibi şanma uşanıķdır
G43/3	Meseldir bu dilâ iştmedîñ mi Dimişlerdir ki fi't-te'hîri âfât	G78/13	O ser-âmed çekeyor sînedê bu şerhaları Dil-i Nebzîde bu daĝı o siyeh-hâl ideyor
G44/1	Şorarsañ eger bendeñe şâhım ne bu hâlet Bir bir ideyim tapuña i 'lân u iş' et	G78/14	O ser-âmed çekeyor sînedê bu şerhaları Dil-i Nebzîde bu daĝı o siyeh-hâl ideyor
G44/3	Bu dîde-i ĝam-dîde ne kanlar aķıdupdur Ger olsa dili eyler idi 'arz-ı şikâyet	G82/10	İderim eşkimi mül baĝrımı büryân Nebzî Bize bu 'âdeti Cemşîd ile çün Cem kodılar
G44/9	Arturdi ĝamım bu ĝam-ı dil-ĝırime baķup Dostlarda olan hüzn ile düşmende şemâtet	G83/2	Tâ-ezel meylim benim sen kaddi serv-i nâzedir Ol sebebden kumrılarla bu gönül hem-râzedir
G45/5	Gözün aç bir gün şikâr eyler seni bu rûzigâr Şayd için dünyâyı berr ü bahre kurma dâm u şest	G86/4	Ululanur çoĝ olur hayl-i 'aşķâna velî Bu kelb-i turfeyi gör kim hemişe turtmaz ürer
G47/1	İrer bu sîneme tîr-i havâdis Velî ol kaşı yadır aña bâ'is	G86/6	Başarsa zülfünü haţtı n'ola 'aceb dañla O mârdır ki görünmez bu mürdur ki ürer
G47/11	Bu bağ içre gül ü bülbülden özge Ĥabîbâ var mıdır imkân-ı sâlis	G86/7	Bu râh-ı pür-hatar içre belâ mı eksik olur Başılsa ger biri biñden toķuzı daĝı dürer
G48/11	Kalması taķat bu dilde dâd hey Dâdsız cevvar elinden el-ĝıyâs	G87/4	Şabâveş reh-güzârında yilüp yopurmak ister dil Ten-i za'fımda bu cân-ı za'fım nitelim şaĝdır
G53/6	'Aķl u cânı kayd u bend idüp o kâfir kâkûli Çeşm-i hün-h'vârı alur bu milket-i dilden harâc	G87/9	Ne mümkün âsitânın terk ide bu Nebzî-i şeydâ Resneş gerdeninde kâkûlün zîrâ ki bir baĝdır
G54/4	Ĥasta-i la'l-i lebiñdir ey tabîb Lebleriñden bu gönül ister gülâc	G92/1	Berķ urup çün bu dil-i pür-süzdan âhım sürer Şu'ledir târik-i hicriñde baña râhım sürer
G64/6	Ġamım ebr oldı eşkim oldı bârân rûz-ı hicrinde Dem-â-dem berķ urur bu âh-ı dil-süzum Ĥuruşum ra'd	G92/4	Dâne-i 'ömrüm felek çâş itmek için dâ'imâ Ĥırmen-i ĝamda döĝüben bu ten-i kâhım sürer
G64/7	Bu bendeñ rezm-i 'aşķda kimseden alu olur şanma Raķîb-i bahtek ü mel'ûni başdım hem-çü 'Amr-ı Sa'd	G92/13	Yüz urur hâke eşigiñde bu Nebzî güyiyâ Āsitân-ı Ka'beye rüyını İbrâhîm sürer
G64/10	Dili dildardan Nebzî ne mümkündür halâş itmek Ĥuşuşâ bend iken bu gerden-i cânda o zülf-i ca'd	G93/4	Ĥarâret bâķîdir tâ rûz-ı restâ-hîze dek dilde Aķan bu cüy-ı eşkimle şanursın söndürülmüşdür
G66/5	Tâb-ı ĥaddiñle şehâ bu baĝr-ı süzânım benim Bezm-i 'aşķında yanardı irmese haţtıñ meded	G93/10	Gülistân-ı şafâda haķ bu kim şıĝmaz buña zanbaķ Bu pür-mazmûn şî're Nebziyâ kuş kondurulmuşdur
G67/8	Bir yüzi gül gonca-fem cânaneye 'âşık mısın Bübülâ gülzâr-ı 'âlemde ne bu feryâd u dâd	G97/2	Reh-i 'aşķ içre 'aceb ben gibi âvâre mi var Bu sînem yâresine beñzeye bir yâre mi var
G70/5	Kesilse eger şerħa şerħa bu ten Kesilmez dil-i pür-elemden ümîz	G97/6	İrüp ihsânıña her dem o raķîb-i ĥar-ı dün Şanemâ miñnet ü ĝam hep bu dil-i zâra mı var
G70/7	Nedir bu tesâhül beyâ sâķiyâ Getür bezme bâde bi-'aclin menîz	G98/4	Nazar kılsañ n'olur ĥâk-i rehiñde hâl-i 'uşşâķa Bu bağ içre egerçi kâmetiñ ey serv bâlâdır
G73/4	Baĝ-ı 'âlemde hezârân var durur gül-çehreler Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir	G98/6	Dil-i bî-çâreler her demde olmaz saña üftâde Geçer bu hüsnüñ eyyâmı begim ta'zîm hâledir
G74/12	Hezârân sîneyi mecrûh ider bir tîr-i ĝamzeyle Kemân-ebri şanur bu hübluĝuñ bâķi mü'ebbedir	G99/9	Nebziyâ bu derd ü ĝam olmaz raķam biñde biri Ger midâd olsa biĥâr olsa kalem cümle şecer

- G100/6 Eridi táb-ı 'aşkıñla vücüdüm
Bu issiye şehâ kar mı tayanur
- G102/12 Hâyâl-i zülfine cânâ düşelden
İşi **bu** gönülümün tül-i emeldir
- G102/14 Yazan derdim yine tûmâr-ı dehre
Gözüm yaşıyla Nebzî **bu** gazeldir
- G105/6 O deñlü girye kıldım haşretiñle
Akan **bu** demde demdir nem değıldir
- G110/3 **Bu** dil-i bî-çäreyi her bir teline bağıladı
Küfr-i zülfün kim hezârân mü'miniñ imânıdır
- G111/2 Cemâliñ dil-berâ bağ-ı Na'îmdir
Bu dil ol bâğda bülbülveş muķımdır
- G111/11 Nedir **bu** kılca cân didim tapuñda
Ser-i zülfümde didi bir kılumdir
- G112/9 Nedir **bu** cidd ü sa'yiñ vaşl-ı cânâna 'aceb Nebzî
Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu zamân ister
- G112/10 Nedir bu cidd ü sa'yiñ vaşl-ı cânâna 'aceb Nebzî
Alınmaz menzil ivmeyle meseldir **bu** zamân ister
- G115/2 Benim şabr u kararım yok seniñ inşâfiñ ey dil-ber
Yanam pes nâr-ı 'aşka tâ olunca **bu** tenim aķker
- G115/9 Hemîn **bu** Nebzîyi zann itme bend-i kâkülün olmuş
Saña üftâde olmuş ey perî-rû çokdur âdemler
- G116/6 Parmağ ile gösterüp meclis-i rindânda
Bu kuluña didiler 'aşk ile eşher budur
- G117/1 Çarĥ-ı ğaddârñ cefâsı **bu** dil-i nâ-şâdadır
Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi ednâdadır
- G118/3 Hâyâliñ her kaçan gitse begim **bu** hâne-i dilden
Şovulmuş suyu güyâ bir degirmen tamına beñzer
- G125/2 Sevemem ğayrısını 'aşıka cânân bir olur
Bu kuru kâlib-ı tende a begim cân bir olur
- G126/8 Yanup nâr-ı ğama dil dîdem eşkin seyl ider her dem
Hevâ-yı 'aşk ile ölsem olur **bu** hâk-i cismim kabr
- G128/1 Olaydı ey dil-i şeydâ **bu** fânî dâr medâr
Ne hoş idi gözü âhûlar ile kâr şikâr
- G128/6 Hevâ-yı vaşl ile çokdan berü hayâle düşüp
Fırâk-ı yâr ile oldu **bu** cism-i zâr nizâr
- G129/7 Tekye olmaz ey gönül **bu** Bî-sütün kaşr-ı felek
Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar
- G129/9 Günde bir güne zühür eyler **bu** çarĥ-ıñ devresi
Sen de Nebzî her gice bir güşede eyle karâr
- G131/11 **Bu** hüsn ü hulk ile deyr-i cihânda
Mücesssem nürsün ruh-ı muşavver
- G133/5 Öürsem derd-i hicriñle **bu** cismim
Üşüp küyuñ kilâbî lây iderler
- G133/8 O hûnî dideler tîr-i müjeñle
Egüp **bu** râst kâddim yay iderler
- G134/3 Gehî **bu** sînde geh dilde dü cânan gitmez
O sebebdir ki şehâ ğamzeñi câdü bilürüz
- G136/2 Ey gönül kılma naşihat pend aña kâr eylemez
Dilde imâni olan zulmî **bu** miķdâr eylemez
- G137/8 Va'd idüp vaşlıñı şaldıñ bizi ferdâya yine
Bu ağız dadı ile biz daĥı çok yalanuruz
- G140/12 Raķib için şakın ta'n itme yâre
Meseldir **bu** gül-i bî-hâr bulunmaz
- G140/14 İşit Nebzî bugün dârü's-şifâda
Seniñ **bu** derdiñe tûmâr bulunmaz
- G142/5 Gözleriñ açdı şehâ **bu** sîne üstünde şerih
Ağzına kıldı havâle tâ ide dermânımız
- G145/1 Ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ **bu** dil ü cânâ kesel virmez
Vücüdüm bâr-ı yârî haml idüp aşlâca bel virmez
- G145/9 Ayâğıñ öpmek ister sâķıyâ **bu** Nebzî-i aķkar
Anı ol devlet-i 'uzmâya irtür dime el virmez
- G147/4 Çeşm-i mestiñ kan içüp maĥmûr olurmuş dil-berâ
Görmedim **bu** tavrı hiç bir rind-i 'ayyâş eylemez
- G149/2 Terahĥum eylemez zülfî karamız
Yine münce olur **bu** mâ-cerâmız
- G149/4 Gözüm deryâ gibi cûş eylemekde
'Aceb yunmaz daĥı **bu** yüz karamız
- G153/4 Hemân sağ ol begim 'âlemde hâzır ol beliyyâta
Cihânda **bu** ser ü çeşme ne görñmez neler gelmez
- G153/6 Gözüm nergis gibi kaldı açıkda gelmedi dil-ber
Bu te'ĥirinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez
- G156/3 Çün **bu** meclisden muķarrer oldu götürmek ayağ
Devlet el vîrsün şehâ şun idelim yek-dest-bûs
- G157/1 **Bu** dil-i zârıma ol cân ile cânâ dest-res
Sen semen-tenle ola hem-pâ vü hem-ser bir nefes
- G160/1 Deyr-i 'âlemde **bu** çarĥ-ı köhne bed-nâm eylemiş
Bir büt-i ğonca-dehâmî hâre huddâm eylemiş
- G162/7 **Bu** bâğıñ servi yâ bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir ol dil-rübâ kâmet nedir yâ ol ruh-ı dil-keş
- G164/5 Gelmemiş **bu** 'âlem-i timsâle misliñ ey perî
Nitekim ben 'aşıĥ-ı şeydâya hem-tâ gelmemiş
- G167/18 Dâ'-ı 'aşka yoğ imiş dermân tabîb-i dehrde
Bu keş-â-keş 'aşıĥ-ı bî-çäreye nâ-çâr imiş

- G167/21 Râst-güdur Nebziyâ **bu** mışra'ı güftâr iden
Allâh Allâh 'aşk yolunda ne belâlar var imiş
- G171/11 Taḥammül ide mi **bu** hâle âdem
Nedir ol hâl-i yek-tâ kâdr-i ḥummaş
- G172/2 Eridim âteş-i hicrân ile sızdım çü raşâs
Beni **bu** tâb-ı belâdan n'ola gel eyle ḥalâş
- G172/3 Niçe bir ḥabs idesin sien-i zeḳanda **bu** dili
Çıkarup bârî siyâsetle anı zülfüne aş
- G172/5 Beni **bu** hâl-i perîşân ile görse şanemâ
Acıyup merḥamet eyler baña her 'âm ile ḥâş
- G175/9 Yâdigâr olmağ için yârâna besdir **bu** gazel
'Âlem-i fânide Nebzî çün ki nâm imiş garaż
- G176/6 Komadı didegânım nem nisâr-ı ḥâk-i pâyniçün
Velîkin kanlu bağrımdan ider **bu** dem dem istikrâz
- G178/4 Ruḥunsuz müyesser degil ey perî
İrişmez **bu** kalbe sürür u neşât
- G178/10 Gelür nevbetiñ ḥâzır ol Nebziyâ
Tolup boşalur gör **bu** köhne ribât
- G183/14 Ḥatt u ḥaddinden sü'âl itdikle dil
Didi Rûḥü'l-kuds **bu** mihr ol şu 'â
- G184/8 Ḥâk olup râhiñda cânâ eyledim maḥv-ı vücüd
Âteş-i 'aşkıñdır ancak eyleyen **bu** dilde lem'
- G186/4 Şerḥa-i sînem durur çâk-i girîbân şanmañız
Gamze-i pür-kînesinden kaldı **bu** âsar-ı tîğ
- G187/1 Ger baña ser-mâye-i 'aşk ise **bu** sînemde dâğ
İşlesün ko ey taḥbîm istemez merhem komağ
- G189/1 Tîr-i müjgâniña kim **bu** sînemi tutdum hedef
N'ola bir cânım yoluñda kaşı ya olsun telef
- G190/4 Mâh bî-mihr olmağ ile ayda bir olur hilâl
Bil **bu** kavlı-i mülzemi müsbet muḳarrer bî-ḥilâf
- G17/9 Aña bulur **bu** Nebzî behâ
- G18/9 Aña ña ña bulur lur lur **bu** Nebzî zî behâ hâ hâ
- G191/12 Ḥuşk bir âbî soğulmuş çâha döndi gözlerim
Eşk ü yâ demden eser **bu** çeşm-i giryânımda yok
- G192/14 Tırmayup her dem raḳîb ile idersin 'arbede
Nebziyâ uşanmadıñ mı gel **bu** gavgâyı bırak
- G194/7 **Bu** garîb ilde ölüsem kim ola âdem aña
Oḳuyup Fâtîḥa üstüme du 'â-ḥvânım yok
- G194/10 Yetişür dâğ-ı gâmiñ gonca dilâ dime yürî
Bu gülistân-ı cihânda gül-i ḥandânım yok
- G196/13 Çâr u nâ-çâr oldı 'uşsâka **bu** dâ'-i 'aşk u şevk
Çäreysi bî-çârelikde buldı pes nâ-çâr-ı 'aşk
- G199/13 Göre Nebzî gireriz **bu** yola yorğun u yayan
Geçüben 'asker-i 'aşk biz ki girüde kalanıç
- G201/9 Görüp ehl-i dil ey Nebzî **bu** beş ebyât-ı mergübı
Heme beñzetdiler ol goncaya kim ola beş yaprak
- G203/8 Lebiñ öpdümse ger şeydâlığımda
Deliye **bu** şerî'atde kalem yok
- G204/14 Yıkılır ḥâne-i kalbiñ ider âzâr-ı Ḥudâ
Bu fenâ içre eger Nebzî dil-âzâr olsañ
- G206/9 Şehâ senden olur **bu** Nebzî -i bî-çâreye dermân
Devâ kıll vaşlıñ aña güşe-i hicriñde kıllma terk
- G208/1 Seni görür ise **bu** câme-i sebzinle melek
A güneş yüzlü güzel tar ola başına felek
- G208/8 Çekerim cevriñi ben gayra vefâ eylersin
Bu meseldir kimine yimek ü kimine emek
- G209/12 Ğam-ı ağıyar ile ölmem muḳarrer
Beni **bu** gayret âḫir ider ihlâk
- G210/1 Çeşm-i Tâtârñ atar **bu** sîneme tîr ü ḥadeng
Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil aşüb u ceng
- G210/6 Va' de-i vaşl eyleyüp saldıñ diyâr-ı fırkate
Eylediñ **bu** giñ cihâm başıma hicriñle teng
- G211/1 Keremiñ yok nedir ey şülh baña **bu** sitemiñ
Sitemiñ cânâ beraber idi olsa keremiñ
- G212/6 Bir ser-âmed dil-berîñ 'aşkıñda ḥayrân oldıñıñ
Göricek bildim dilâ **bu** sînede çâkiñ seniñ
- G214/11 Dil-berâ **bu** dil vişâliñ ḥvânma
Her dem ister ola miḥmâneñ seniñ
- G216/8 Eliñe girse dilâ fırsatı fevt itme şaḳın
Didiler fâ'idesi yok **bu** mesel soñ nedemiñ
- G220/4 Daḫı dest urmadın mey-ḥâne bünyâdıma mi'mârı
Mey-i 'aşk-ı dil-ârâ ile olmuşdı **bu** dil kândil
- G221/11 **Bu** âlât-ı bahâr ile ḥazâna
Çü tınmaz gonca nergis ağla gül gül
- G222/5 Vuşlatıñla **bu** dil-i 'atşânımı sîr-âb kıll
Teşnegân-ı deşt-i hicrân-ı lebiñ âb-ı zülâl
- G225/9 Nedir Nebzî ki düşmüşsin **bu** boş sevdâlar ardınca
Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle vaz gel gel
- G226/2 Gül gibi olam dir iseñ şâd u ḥurrem ey gönül
İtme **bu** dil ḥâr-ı âzâr ile pür-ğam ey gönül
- G226/5 Var mı **bu** gülşende bir dil kim ola gâmdan berî
Var dem-sâz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül

- G226/8 Sen şanursın ben olam mahzûn u mağdûr-ı felek
Devr-i pür-cevriñ nesin gördi **bu** 'âlem ey gönül
- G226/9 Dâdeden dilden **bu** bî-dil Nebzîyi dūr eylediñ
Kan idüp dilin aqıtdıñ dâdeden dem ey gönül
- G229/18 Yine şâ'irleri hep deng ü hayrân eyledi Nebzî
Yazılan defter-i dîvân-ı şî're **bu** nev-îcâdım
- G230/14 Besberâber çek benimle Nebzîyâ
Bu belâlar hem seniñdir hem benim
- G235/6 Herkes hâline ağlar ağlar hâline herkes
Güldüm **bu** hâle bakup bakup bu hâle güldüm
- G235/6 Herkes hâline ağlar ağlar hâline herkes
Güldüm bu hâle bakup bakup **bu** hâle güldüm
- G236/6 Bir tutar ben bende-i dîrînini ağıyar ile
Öldürtür bir gün beni **bu** gayret-i gayriyyetim
- G237/3 Mâ-tekkaddemden durur bende kamu **bu** şevk u zevk
Tâ-ezel 'aşk ile îcâd oldı bünyâdım benim
- G238/2 'Aceb âvâre vü bî-kâr u pür-efkâr u ber-bâdım
Geleden **bu** hârâb-âbâda her dem cevre mu'tâdım
- G238/9 **Bu** dehr-i pür-cefâ vü kahrıñ el-hâk zulm u cevrine
Pey-â-peydir oransız biri 'âdimse biñi kâdım
- G238/16 Ümîdim budur ammâ kim o sultân-ı dü- 'âlemden
Komaya itdigin **bu** çarh-ı bî-dâda ala dâdım
- G239/7 Sicn-i zeķanda **bu** dili hâbse şalınca gözleriñ
Zülfüñ olup kefil âna didi enâbehu za'îm
- G243/10 Düşüp teb-tâb-ı zülfîñe hevâ-yı la'l-i nâbîñla
Aķan **bu** eşk-i hûn-âba ten-i hâkim dolâb itdim
- G244/6 Ruḥuñ üzre nedir ol hâl-i esved
Dem-â-dem arturur **bu** zâr u âhım
- G247/4 Ey perî mey-gün la'liñ mest idüp cân u dili
Dem-be-dem dem aķıdır **bu** çeşm-i giryânım benim
- G248/7 Bu bâzâr-ı fenâda sūd sevdâsında olmam hiç
Metâ'-ı 'aşkı aldım daḥı her kâlâdan el çekdim
- G250/1 Baña yâver degil **bu** ğam deminde yâr u dostânım
Niçündür söylegil ey tûḫî-i dil şekkeristânım
- G250/7 Mübârek bād idüp hiç gelmediñ **bu** bezm-i 'uşşâķa
Nedir bilsem bu deñlü nefretiñ ey çeşmi mestânım
- G250/7 Mübârek bād idüp hiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşâķa
Nedir bilsem **bu** deñlü nefretiñ ey çeşmi mestânım
- G251/5 Hÿvân-ı hicriñde **bu** ben nâ-kâmı toylarsın velî
Olmadı herģiz müyesser vaşldan kâmm benim
- G251/12 Kâkül-i şeb-gün u rûy-ı âftâbîñla seniñ
İmtiyâz olmaz gider **bu** şubḥ ile şâmım benim
- G254/1 Ne deñlü tîr kim ğamzeñ urur **bu** sîneme her dem
Terahḥum eyleyüp la'liñ şarar zaḥmım yine
muḥkem
- G254/3 Tutulmuşken **bu** dil murĝı o zülfüñ dâmina evvel
Giriḫâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben hem
- G258/4 Yüregim tâb-ı 'izârîñla olup hem-çü kebâb
Dil-i ğam-dîdeye **bu** cevri ile gelmez mi nedem
- G259/2 Hicriñ gibi bu dilde özge elemi bilmem
Bu derd-i verem âḫir baĝrım dele mi bilmem
- G260/6 Ğam def'ine ser-rişte-i zülfîñe yapısdım
Arturdi daḥı gitmedi **bu** hüzn ü melâlim
- G260/7 Abdâlîñ olup şevk-ile **bu** tekiye-i 'aşķda
Gör başda külâhım daḥı egnimdeki şâlım
- G262/12 Kalsun belâ-yı hicr ile olsun vişâl âna hârâm
Kıldı **bu** Nebzî kûluna mihr ü vefâ-yı bî-kerân
- G264/1 **Bu** bîmâr-hâne-i 'âlemden n'ola derdmend isem
Devâsız derde düşdüm derdim añlar yoķ devâsın hem
- G264/8 Günâhından hâzer kıl zâhidâ 'uşşâķa ta'n itme
Degildir vesvese **bu** 'aşķ olurlar ez-Ḥudâ mülhem
- G264/14 'Aceb meḫrem mi yoķdur Nebzîyâ izhâr kılmazsın
Derüñüñde kalupdur dürr-i meknûnveş **bu** ğam müdĝam
- G268/1 Firķatiñle kan döker **bu** çeşm-i giryân gel Ḥasan
Cüş idüp yaşıñm çü tûfân itdi tuĝyân gel Ḥasan
- G270/12 Ḥasûduñ ger eser itmezse kalb-i âhenînine
Bu nazm-ı serd ü berdim başına rûyîñ çomaĝ olsun
- G270/13 Bu şî're şeyn iden keĝ-râya olsun şîni çün erre
Göz olsun 'aynı dilde râsı hañçer noķta daĝ olsun
- G272/2 Dil-i bî-çâre i' râz eylemezken her belâsından
Belâ **bu** ol perî-peyker kaçâr ben mübtelâsından
- G275/1 Sü'âl it çeşm-i mestiñden **bu** mest-i 'aşķıñıñ hâlin
Meseldir **bu** bilürler mest olanlar mest aḫvâlin
- G277/5 Mü'essir seng-i hârâyâ **bu** âhım ey dil-i dil-ber
Velîkin saña te'sir itmez andan sen daḥı serdsin
- G277/8 Raķîb ile cidâlim göricek 'uşşâķ didiler hep
Bu meydân-ı şecâ'atda pesend kim ḫaylice merdsin
- G280/8 Ṭabîbim lebleriñ 'ayn-ı şifâdır
'Aceb **bu** derdime olmaz mı dermân
- G282/3 Kaḫul it ḫidmetiñde **bu** dil-i üftâdeyi her dem
Kaḫuñda boynı baĝlu bir kemîñ kemter ĝulâm olsun
- G282/9 Görüp **bu** luḫfi senden cânı kurbân eylesün Nebzî
Yoluñda öldiĝi 'uşşâķ içinde nik-nâm olsun
- G283/1 Ey gönül 'azm eylediñ **bu** râha bî-nân u yayan
Ğaflet uyķusundasın sen daḥı aç gözün uyan

- G283/6 'Älem-i rü' yâda Mecnûnı görüp didim aña
Niçedir erkân u kânûnı **bu** râhın kıl beyân
- G285/4 Hâk-i pây olup reh-i 'aşkıñda oldum pây-mâl
Bu 'acebdır çanda irişem şeh-i hûbâna ben
- G286/2 Ko şınsun şîşe-i dil yâr elinden
Şafâdır **bu** dile dildâr elinden
- G287/6 'Andelîbem gerçi hergiz nâle itmem pes niçün
Az gelür feryâdına ey gonca **bu** bâğ-ı cihân
- G287/15 Turra-ı şeb-rengiñiñ zıll-ı zalîlinde **bu** dil
Râhat isterdi velî ol dağı olmuş zulme kân
- G287/17 Merhamet vahtı durur **bu** Nebzî-i bî-çäreye
Gel ey cevri eylediñ şâhım amân olsun amân
- G288/16 Dilim râğbet mi koydı şâ'irânâ
Bu şî'ri silk-i tañrîre dizelden
- G290/9 Melâmet kılmasunlar Nebziyâ **bu** nazm-ı bî-dâdı
Kim andan kaşdıımız budur mücerred bir kelâm olsun
- G292/1 Dilâ kıl **bu** rehde etek der-miyân
Hem eyle dağı hâmilin der-miyân
- G292/3 Ne hoş cây olupdur **bu** bezm-i şafâ
Perî der-kenâre melek der-miyân
- G293/2 Vaşla irmez varını İsar-ı cânân itmeyen
Lâyık-ı vaşl ola mı **bu** kavli iz'ân itmeyen
- G294/5 **Bu** dil pür-yâredir tîr-i müjeñle
Sînem şad-pâre tîğ-ı gamgâmından
- G297/3 Ne türfe pîşedir **bu** 'aşk-bâzî kim ki erbâbı
Olurlar feyz-yâb el-hâk olurlarsa har u yâ gâv
- G298/2 Yârdan ayırdı beni bağ yaşıma şimden-gerü
Ağular katdı felek **bu** aşım şimden-gerü
- G300/10 Añma vaşlñ Nebziye şâhâ dem-i hicrânda kim
Fırkatnla **bu** dil-i bî-çäre tutmuşdur çü hû
- G301/15 Tutdı ğaribi **bu** dil-firîbi
Sîhr itdi gibi ol çeşmi cādū
- G305/12 Atarsa tîrini kaşın kemânı
Bu dilden özge kimdir vara karşı
- G305/14 Dil-i Nebziyi hândân itdiñ ey gül
Bu gülşende rakîb-i hâra karşı
- G307/2 Ey gönül fâriğ oturma tür örü
'Aşk **bu** yüzden yete gösterdi rü
- G307/18 Nebzî-i şeydâ düşüp 'aşka müdâm
Bu şitâb ile zihâbın kancaru
- G308/7 Kej-revânedir **bu** demde reh-revânân cümleten
İstikâmet üzre gitmez kimse şâh-ı râh-ile
- G310/2 Dil ü cân fikr ü hayâl ü ten ile keş meş-ile
Şanemâ tapuña geldi **bu** kuluñ beş keş-ile
- G310/9 **Bu** beş ebyâtı yazup Nebzî ğazelvârî yine
Yürü var meclis-i rindâna iriş piş-keş ile
- G311/24 Kadem-rencide kıl lutf eyle gel kim
Ne hoş **bu** merğzâr el-hamdülillâh
- G312/1 Çü sende var durur hulkî melâhat hüsn ü
hulk **bu** şeh
Bütün halkı kıl itdiñ kendüziñe ey meh-i çâr-deh
- G312/7 **Bu** 'âdet gamze-i hün-riziñe rüz-ı ezeldendir
Ne mümkün terk ide ayın ü erkânın cihânda şeh
- G314/4 Ğam-ı yâr bir yaña bir yaña cevri-ı çarğ-ı keş-refâr
Belâ için mi halk itdi **bu** 'âlemde beni Allâh
- G314/5 Benimçün kanlar ağlarlar **bu** iki çeşm-i pür-hünüm
Ol iki nergisiñ yâdıyla feryâd eylesem her-ğâh
- G317/8 Ser-i zülf-i dil-âviziñ şehâb-ı müşğ-bâridır
Mu'atâr ider etrâfi nedir **bu** hoş-hışâl anda
- G318/1 Hemân sağ ol **bu** 'âlemde kime dirseñ vefâ eyle
Cefâ vü cevri iderseñ ger efendi hep baña eyle
- G321/7 **Bu** tarîk içre yükün kaşır ideğör zâd-ı ğama
Seferiñ ğâyet uzak bârını sen terk eyle
- G321/12 Şanemâ cevri ü cefâ-pîşe idüp kandaıa dek
Gele fâriğ ola **bu** kârını sen terk eyle
- G324/2 Dile tokunmasa tîriñ eger âheste âheste
Tolar mıydı veremle **bu** ciger âheste âheste
- G327/16 'Aceb mi dem-be-dem dem dökse çeşmim
Olupdur **bu** ciger çün pâre pâre
- G328/3 Çeşmine rüzda düş olmadı çün kim **bu** diliñ
Gezdi şeb tâbe-seher her taraf u sü bu gice
- G329/4 İdersin her nefes biñ mürde ihyâ
Bu mu'ciz yog idi 'İsî Nebîde
- G329/6 Ziyâsıdır belî pâyın türâbı
Bu a'mâ çeşmimiñ ey nür-ı dîde
- G330/5 Nedir **bu** nâz u istiğnâ revâ mı ey perî-peyker
Bu tarz u bu reviş bu tanz bu lâyıq mı insâna
- G330/6 Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey perî-peyker
Bu tarz u bu reviş bu tanz bu lâyıq mı insâna
- G330/6 Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey perî-peyker
Bu tarz u **bu** reviş bu tanz bu lâyıq mı insâna
- G330/6 Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey perî-peyker
Bu tarz u bu reviş **bu** tanz bu lâyıq mı insâna

- G330/6 Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey perî-peyker
Bu tarz u bu revîş bu tarz **bu** lâyıķ mı insâna
- G330/7 **Bu** vahşîlik neden bilsem ‘aceb ey gözleri âhü
Kaçarsın şayd olunmazsın nedir bu vaz’-ı yâbâne
- G330/8 Bu vahşîlik neden bilsem ‘aceb ey gözleri âhü
Kaçarsın şayd olunmazsın nedir **bu** vaz’-ı yâbâne
- G332/6 Kim görürse nün ider ol ân kaddin lâ-cerem
Sende **bu** hüşn ü şemâ’il vardır kaşlar-ile
- G334/14 Cedd ü cehd iderdi ‘aşkıñda şehâ cämüsveş
Şimdi gör hâk üzere **bu** Nebzî kuluñdur manda
- G337/4 Şarâb-ı şâfi iç şüfi kederden kalbiñi şâf it
Gider dilden ğam u hemmi yüri **bu** yolda merdâne
- G338/4 Bâde-i hamrâ lebiñdir bezm-i ‘aşķda sâkiyâ
Bu dil-i şad-pâredir hem anda büryân var ise
- G341/6 Neyleyem koçmak murâdımdan geçerdi biliñi
Cevr idüp **bu** dil-ħazîne düşdi ħançer araya
- G342/8 Müşebbek dâmdır cismim hümâ-yı vaşlıña şâhim
Velîkin murğ-ı vahşî düşe mi **bu** âl ile dâma
- G343/9 Umarım rüz-ı vişâle ire **bu** Nebzî didim
Didi nâz ile gülüp umdıññ Allâh vere
- G344/2 Du ‘â-yı ‘izz ü câhiñdir bu devlet-ħVâha şâyeste
Bu devlet-ħVâha luţfuñdur o ‘izz ü câha şâyeste
- G344/1 Du ‘â-yı ‘izz ü câhiñdir **bu** devlet-ħVâha şâyeste
Bu devlet-ħVâha luţfuñdur o ‘izz ü câha şâyeste
- G344/14 Sirişkiñ ‘âlemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzî
Odur bülbül gibi zîrâ **bu** âh u vâha şâyeste
- G344/12 Çü bâde âb-ı çeşmiñ pâre-i bağrıñ kebâb oldı
Gerek bir sîm bilek sâķî **bu** ‘işretgâha şâyeste
- G344/10 Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma
Degil mi ya **bu** gevher güş-ı hüş-ı şâha şâyeste
- G344/8 Tütarsam dâmen-i zülf-i siyâhın zâhidâ tañ mı
O bir hablül’l-metîndir **bu** dil-i güm-râha şâyeste
- G347/1 Hayfdır şâhim saña **bu** tavrlar bu çağda
Şîr-ħVâre güyiyâ bir tıfl iken kucağda
- G347/1 Hayfdır şâhim saña bu tavrlar **bu** çağda
Şîr-ħVâre güyiyâ bir tıfl iken kucağda
- G348/7 Şad belâ çekdimdi evvel **bu** gül-i ra’nâ için
Bâğda bi’l-âħire lîkin hezâr oldum hele
- G348/10 Kılca kaldı cân u ten oldı za’îf ü bî-nevâ
Sâz-ı ‘aşķa muţribâ **bu** tarzta târ oldum hele
- G348/13 Binmedimse esb-i rehvära **bu** rehde Nebziyâ
Bir ħimâr-ı nerm-rev üzere süvâr oldum hele
- G349/5 **Bu** ten-i pür-yâremi göre ide Eyyüb pesend
Görse Ya ‘ķub eşķ-i ħün-âbım benim ħayrân ola
- G349/14 Zaħm-ı tîğ-ı ğamze-i dil-ber bulur şanma ‘ilâc
Nebziyâ **bu** derdiñe Ħaħdan meger dermân ola
- G350/10 ‘Aşk u şevķ-ı cân u ten dil-süz bildim sende yok
Bu dil-i şeydâda bul hep anları gel bülbülâ
- G352/10 ‘Adîli ‘âlem-i ‘uķbâda vardır varsa ancak
Çü yok emsâl ü endâdi **bu** fânî dünyede ħalâ
- G353/4 Bu meseldir ki belâsız belî bal olmaz imiş
Bilerek lîk **bu** biñ dürlü belâlar ne belâ
- G353/2 Dili dildâra virtüp cânâ cefâlar ne belâ
Çıkacak cân-ı za’ife **bu** ezâlar ne belâ
- G355/8 Şükr-i bî-ħadd olsun ol Mennân-ı Zü’l-iħsâna kim
Bâr-ı ‘aşķ-ı yâri **bu** bî-züra âsân eyledi
- G355/1 N’eylediyse **bu** dil-i nâ-şâda cânân eyledi
Cismimi bir ķalib-ı bî-resm ü nâ-cân eyledi
- G356/9 Ħâk olup düşdüm yine bakmaz **bu** âdemlik midir
Dostlar Nebziye baķuñ ol perî-ħü n’eyledi
- G357/1 **Bu** dil murğına şâhâ çün o zülfün âşiyân oldı
Uçup râħatlığı yaħşı iken ħâlî yaman oldı
- G357/7 Cemâl-i pâkiñi ‘arz it **bu** çeşmim rûşenâ bulsun
Terâħħum kıl yüzün görmeyeli vâfir zamân oldı
- G357/9 **Bu** Nebzî bendeñe luţf it ħapuñda ‘abd-i ħâlîşdir
Yeter cevrev eylediñ şâhim amân u el-amân oldı
- G359/15 Ħişm idüp kâfir rakibe rûze-ħVâr olur **bu** dil
Bed-ţabî’at olmuş ol izħâr ider nâ-sâz ħüy
- G362/1 Pîr-i pervâne bilür **bu** ‘aşķıñ ancak yolunu
Cân u başına deġişür vuşlatıñ bir yolunu
- G362/5 Ğırra olma **bu** tarâvet hüşnüne bâķî degil
Baķ gül-i ra’nâya gitti hüşni ħaldı yolunu
- G363/8 Tağıtdıñ var ise meh yüzüne o zülf-i şeb-güñüñ
Bu şeb künc-i firâķında cihân ġâyet zâlâm oldı
- G364/4 Ķan ağlamağ ile la’liñ firâķıyla ‘alî oldı
‘Abîr-i ħâķ-i râhiñdan **bu** çeşme tütüyâ yok mı
- G364/10 Nedir feryâd u zârîñ Nebziyâ bülbül gibi her dem
Bu bâğ içinde senden ġayrı çevre mübtelâ yok mı
- G365/10 Niçe bir gerdeniñe bend idesün zülfün anuñ
Gele terk eyleye ey Nebzî **bu** tül-i emeli
- G365/8 Gidelim başķa ile başımız alup a gönül
Öyle bildim ki sevilmez bize **bu** yer güzeli
- G366/3 Kûh-ı ġamda telħ-kâm olmuş **bu** Ferħâd-ı dile
Ħüşrevâ şîrin kelâmîñ şekkeri ħelvä gibi

G367/9	Nebziyā bu zaḥmına hîç bir tabîb kılmaz ‘ilâc Ġalibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi	G394/13	Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı ‘ayna Nebzî zümre-i ‘uşşâk-ı sultânı
G367/2	Her demi aġyâra cânâ kıldığın ihsân gibi Bu dil-i nâ-şadı yakdın âteş-i süzân gibi	G394/13	Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı ‘ayna Nebzî zümre-i ‘uşşâk-ı sultânı
G369/8	Yoğ durur bahtım dıraht-ı tâli ‘im virmez semer Dil-güşâde itmeyen her dem beni bu ġam gibi	G395/5	Dün gice zülfi hayâliyle bu dil bî-tâb olup Bu şeb-i dūr u dirâza yoğ mı had yâ Rab didi
G370/1	Ĥudâ virmişdir ancak hâşşaten bu hüsn ile anı Saña ey âsumân-ı behcetiñ mihr-i dirâhşanı	G395/6	Dün gice zülfi hayâliyle bu dil bî-tâb olup Bu şeb-i dūr u dirâza yoğ mı had yâ Rab didi
G370/13	O fettân ġamzelerdir fitneye bâ‘is bu ‘âlemde Uran tîr-i müjeñdir sinesinden Nebzî nâlânı	G396/10	Koyup İstanbulı olsañ da Semerkanda revân Bula bir ġün seni bu Nebzî-i Amâsyevî
G372/1	N’idersin ey kemân-ebürü baña bu cevri yitmez mi Ne dirsin tîr-i âhım püte-i eflâka yitmez mi	399/1	Elâ ey gözleri mestân nedir bu ġamze-i cādū Gözüm giryân ciger büryân fırâkıñla dirim yâ Hū
G372/10	Meseldir gerçi dirler Nebziyâ bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu efkâr ile baġrım başı bitmez mi	399/9	Bu Nebzî nazmına tut ġüş anı hıfz eyle aña hoş Olup ‘aşkıñla ol bî-hüş ġararı yoğ gezer her-sū
G373/8	İrişdirsem sifâl-i kelbiñe el Bu ġutsuz başımın olurdu tâcı	G400/10	‘Aceb ey gözleri âhū fırâkıñla dirim yâ Hū Bu Nebzî dir ki ey meh-rū niçün inşâfa gelmezsin
G375/10	Olur mı ‘aceb ol dem irem şaff-ı ni‘âle Başımda dem-â-dem bu hevâlar eser oldu	G401/10	Gönül ol beñleri fülflü dehânı ġül dili bülbül Bu Nebzî ol şacı sünbül ġül-i ra‘nâya meyl itdi
G376/15	‘Aceb dâr-ı meşakktadır bu ‘âlem Yıkılsa bir ġün evvel yıkılası	K1/25	Eyle bu dîvân-ı pür-noġşanıñı ġalkâ ‘ayân Kim yeter çekdiñ ġicâb eyle niġâba ibtidâ
G382/11	Urup bu sîneye tiġ u sinânın Dili mecrüh iden âfet deġil mi	K1/32	Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz illâ sehvini Diñle bu ġulı ġulaġ ur bu cevâba ibtidâ
G384/12	Bu şeb ol çeşmi âhū ġasretiyle ġüm ġüm inleddim Sipihrine ġibâbi bu dem-i yâ Hūya söz var mı	K1/32	Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz illâ sehvini Diñle bu ġulı ġulaġ ur bu cevâba ibtidâ
G384/6	Semenzâr-ı ruġunda bir taraf la‘li zülâlinden Tolu ġavz-ı zeġan uş bu kenâr-ı cūya söz var mı	K1/39	ġıl ġabîbiñ ġubbına bu muġtaşar mecmū ‘ayı Bir vesîle zîkr-i ġayrı iktisâba ibtidâ
G384/7	Ne ândır bu tamâm esbâb-ı hüsn âmâde rüyunda Hele alnı ġamerdir ol hilâl-ebürüya söz var mı	K1/44	Sensin Allâhım idüp tevfiġiñi ġayru‘r-refîġ Eyleyen mazhar beni bu fetġ-i bâba ibtidâ
G387/2	Bâd-ı âh olup vezân sînemde âteş bir daġı Seyl-i eşkim bu ten-i ġâkim ider reş bir daġı	K2/20	Zâriyât u Mürselât u Nâzi‘ât u ‘Âdiyât ġıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Ĥudâ
G388/11	Himmetimle bu gönül irse merâmına n’ola Murġ-ı zîbâdır ki gönülüm himmetim şeh-per gibi	K2/59	Hâşşaten bu bendeniñ eslafımı aġlâfını Ĥişşemend eyle şefâ‘atle buları dime lâ
G389/10	Bahâr oldu açıldı sünbül ü ġül sen açılmazsın Nedir bu inġibâziñ ey dil-i Nebzî saña n’oldı	K3/1	Te‘âla‘llâh yapıldı bu binâ çün ġubbe-i mîñâ Ferâġ-yâb oldu aġbâb çeşm-i a‘dâ oldu nâ-binâ
G390/9	Şehîd-i ġamzeñ olduysa ne var bu Nebzî-i bîmâr Bulupdur ni‘met-i ‘uzmâ aña cennet mekân oldu	K3/3	Ne hoş cây-ı mübarekdir bu ârâmgâġ ‘uşşâka Nazîrin görmedi ‘âlemde ebşâr-ı cihân binâ
G393/2	Görüp hüsnün mükemmel ‘âşıkânı şâd-kâm itdi Edâ‘-ı şükr için bu ni‘mete ġamde kıyâm itdi	K3/5	Nidâ eyleñ eġıbbâya görüp bu cây-ı ferġanı Gelen gelstün giden ġitsün müsâfir ġâneveş ġüyâ
G394/13	Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı ‘ayna Nebzî zümre-i ‘uşşâk-ı sultânı	K3/7	Maġâm-ı ‘âlem-i cennet gibi bu cây-ı me‘vâyı Hemişe yâr ile yârân ile zeyn eylesün Mevlâ
G394/13	Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı ‘ayna Nebzî zümre-i ‘uşşâk-ı sultânı	K3/12	Bi-ġâġkın Aġmed-i Muġtâr esâsin ber-ġarâr eyle Görüp itmâmını Nebzî didi bu mışra‘ı târiġ

K4/3	İrişdim 'âlem-i ervâhdan bu 'âlem-i cisme Bu dâr-ı miñnete kıondum bir iki gün olup mihmân	K12/38	Hem didiler ħamd idüp târîh-i âĥar gâziyân Hem zihâb ile iyâbına bu mışra' dâldir
K4/4	İrişdim 'âlem-i ervâhdan bu 'âlem-i cisme Bu dâr-ı miñnete kıondum bir iki gün olup mihmân	K12/43	Tâ tamâm ola anuñla bu kelâm-ı ĥoşterîn İtdi bu mışra' delâlet uşta sâl-i fethine
K4/8	Gözüm tolâbveş eşk-i firâvân dökmede her-bâr Cefâ-yı çarĥ-ı keĥ-refâr ile taldı bu içim kan	K12/44	Tâ tamâm ola anuñla bu kelâm-ı ĥoşterîn İtdi bu mışra' delâlet uşta sâl-i fethine
K4/9	Ecel câmin içüp bir gün bu bezm içre olam ser-ĥoş İrem mestâne vâveylâ diyem yâ Hû kılam efgân	K13/1	Ey gönül ehl-i dile bu devrde câ kıalmamış Nîk ü bed temyîz ider zîrâ ki zû-râ kıalmamış
K4/11	Bedende câme-i fâĥir gibidir gerçi kim bu rûĥ Velîkin 'âriyetdir ol olursın soñ ucı 'uryân	K13/18	Nebziyâ bir şâh-ı dâdâra kıul olmak isterim 'Adle mâ'il lîk bu dâr içre Dârâ kıalmamış
K4/13	Ki zîrâ bu fenâ mülke gelenler hep göçer bir gün Dimişdir Ħaĥ kelâmında ki küllü men 'aleyhâ fân	K13/19	Yoĥ ĥaĥâ itdiñ bu sözde tevbe istiğfâr kııl Dime bilmezlik idüp bî-bâk u pervâ kıalmamış
K4/17	Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöret ü şevket Olur çün 'âkıbet fânî nedir bu mülk ü mâl evtân	K14/1	Te'âla'llâĥ ĥoşâ cây-ı şafâda oldı bu ĥâne Sürür-âlüd olup cisme feraĥlar baĥş ider câna
K4/18	Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöret ü şevket Olur çün 'âkıbet fânî nedir bu mülk ü mâl evtân	K14/14	Ħudâyâ müstedâm idüp ĥuzûr-ile mu'ammer kııl O zâtı kim sa'âdetle cülüs ide bu eyvâna
K4/24	Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün Bi-ĥamdillâĥ bu elfâz ile kıldım târîĥim i'lân	K14/17	Ola bu dâr içinde dâ'imâ emn ü amân-ile Muĥârin ola hem o dâr içinde ĥür u ĥilmâna
K5/3	Bî-vefâdır bu denî dünyâ gerekmez i'timâd Kavli uymaz fi'line fi'li hebâ kavli durûĥ	K15/18	Şarşar esdi esmedi bād-ı nesîm Buzlar aĥıtdı bu çarĥın tolâbı
K6/19	Geldi çün lihyem didim târîĥ için bu mışra'ı	K15/19	Bu kışa pîrân-ı 'âlem tañlaşup Birbiriyle söyleşürlerdi hebi
K7/1	Te'âla'llâĥ bu dil-cû çeşmeye 'ayn-ı revân dirler Hezârân âferîn üstâdına pîr ü civân dirler	K16/1	Gel ey ĥâme-i ma'nâ-pâş medĥ it bu aralıĥda Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundu ketĥudâlıkda
K7/6	Görenler seyr idüp bi'llâĥ yokdur misli 'âlemde Nazîrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihân dirler	K16/16	Du'â-güyü hezârân şad olupdur gerçi kim ammâ Senâ-ĥ ^v ânı durur Nebzî daĥı bu bî-nevâlıkda
K7/9	Gözüm düş oldı gördüm çün ki bu 'ayn-ı revân-baĥşı Didim târîĥini Nebzî içenler nüş-ı cân dirler	K16/17	Daĥı remz itdi bir târîĥ-i zîbâyı bu mışra'da Yaraşdı kıamet-i elfi riyâz-ı ketĥudâlıkda
K8/15	Gezdi bu dehr içre besî dil Bulmadı bir münis ü ĥam-ĥ ^v âr	K18/5	Aĥıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pâki ol kerem-kâmı Kim oldur ketĥudâ-yı âşaf ol zât-ı şerîf a'lâ
K8/20	Şanma dilâ kim seni ancaĥ Eyledi bu derde giriftâr	K18/14	Nidâ idüp 'aĥaşa itdi Nebzî târîĥin imlâ Gel a bu çeşmeden içgil şalâ âb-ı ĥayât-efzâ
K9/1	Geçdi taĥt-ı âl-i 'Osmâna bu şâĥ Kim adı Maĥmûd durur zıll-ı İllâĥ	K19/9	Bu müferriĥ mevzi'e Nebzî o zât-ı pür-kerem Eyledi târîĥi gibi vaz'-ı miĥrâb-ı İllâĥ
K10/12	Dil-i sengîn-i dil-ber ĥayf kim nerm olmadı gitdi Bu âĥ-ı süznâkim ĥod eridir seng-i ĥârâyı	K20/4	İçen pîrân u pürâna virtüp râĥat baĥışlar cân Yaraşur ger disem 'aynu'l-ĥayâtıñ 'aynıdır bu mâ
K11/3	Odur ancaĥ bu cihânda belî âsüde mekân Bu sözüñ ĥaĥ bilüp işĥâ idüp inkâs-ı ser it	K20/5	Gelince bu zamâna böyle ber-cây-ı feraĥ-zâde Esüp bād-ı şabâ ammâ aĥarşu yoĥ idi aşlâ
K11/4	Odur ancaĥ bu cihânda belî âsüde mekân Bu sözüñ ĥaĥ bilüp işĥâ idüp inkâs-ı ser it	K20/9	Revân itdikde bu âb-ı revânı ol 'ulüvvü's-şân Aña târîĥ için Nebzî didim âb-ı revân-baĥşâ
K11/5	Ne güzel şehri olur âyâ bu vilâyet ne güzel Tolanup cânib u eĥrâfını gör ser-te-ser it	K22/6	Kudüm-ı ceşn ile âsüdedir diller elemelerden Bu şevkı şevkı ider 'âlemde ancaĥ yılda bir devrân

K22/9	Bu yevmiñ hürmetine bende-i âzürde hicrânîñ 'Aceb kılmaz mı ol âfet harîm-i vaşlına şâyân	K33/5	Görün uş bu kes-i nâ-merdi vü nâ-kâbili kim Nite müdbir durur ol zerrece muķbil olmaz
K23/1	Dem-â-dem dem döker bu çeşm-i bâkî Bu müşkil 'uķdeyi ĥall ide tâ ki	K33/8	Be ne mekrüh u ne müfsid ne menend muḫtal imiş Bu cihân içre bir anuñ gibi bâḫil olmaz
K23/2	Dem-â-dem dem döker bu çeşm-i bâkî Bu müşkil 'uķdeyi ĥall ide tâ ki	K33/29	Aña bu ĥâl ile dirsem yaraşur çingâne Milel-i muḫtelife hiç mümâsil olmaz
K23/5	Nedir bu 'âlem içre bunca a'yân Nebât u ma'den ü ĥayvân ya ki	K33/33	Bu tutumla meger ol surĥ-ser Īrânîdir Pes anı ehl-i sünen itmesi kâbil olmaz
K23/21	Bu râzî Nebziyâ fehm idemezsin Egerçi 'aķl-ı küll olursa ĥâkî	K33/36	Yetişür Nebzî-i şeydâ bu ķadar güftügü Bu acı sözleri taĥlar daĥı ĥâmil olmaz
K24/28	İncitme aşlâ zill ü 'inâye El-fakru faĥrî geldi bu zâhir	K34/21	Gidüp altı yıl uş oldu bu târîĥ Bu demde imdi ĥoş geldi Etenker
K26/3	Niçesi ola müyesser baña bu fażl u kemâl Aĥmaķım ĥâyet ile elyaķ u aĥrâ degilim	K36/20	Beyân-ı târîĥin fikr eyler iken Nebziyâ bir gün Zuhûr itdi hemân bu beyt-i pür-mazmûn gelüp yâda
K26/7	Beni bu bâĥ-ı cihân içre mu'allâ dimeñiz Kurî ĥâk-i siyehim serv gibi bâlâ degilim	Kt3/3	Habîb-i Ekreme ĥubbin bu resme eyledi izĥâr İdüp bir duĥter-i nîk-aĥterin tezvîc bi't-teşvîķ
K26/15	Yine bu silsile-i 'aşķı taķup boynuma dost Dönüp eydir ki bekle muşlıĥ-ı şeydâ degilim	Kt3/6	Resûlu'llâĥın ol evvel çü taşdıķ itdi mi'râcın Bu ümmetde laķab oldu aña anuñ için Şiddîķ
K28/11	Açıla her dem bu gülşende merâmîñ ĥoncası Eylemiş ĥâcet degil iķbâl u ya idbâr gül	Kt3/49	Ĥuşûşâ Bu Ĥanîfe ibn sâbit Ĥazret-i Nu'mân Olupdur şâhib-i 'ilm ü ma'ârif zühd ü hem taķvâ
K28/14	Ĥuşşâdan çâķ eyler idim cübbe vü destârimı Ĥoncaveş açup bu göñlüm olmasa ĥam-ĥvâr gül	Kt3/58	Bölük bölük giderken cennet-i a'lâya pes anlar Bu Nebzî pür-günâĥı eyle hem-reh ol cemâ'atle
K28/16	Lâle vü sünbülle gerçi germ idi sük-ı cemen 'Arz-ı ĥüsn itdi kesâda vardı bu bâzâr gül	Kt6/25	Bu mışra' içre remz itdi bilür şâhib-firâsetler Çıķup füccâr girdi cünd-i İslâmî Beligrâda
K28/25	Bu gülistân içre Nebzî düşdüñ ol gül şevķına Bülbülâsâ zikriñ olsun her nefes güftâr gül	Kt8/7	Ĥuşûşâ yapırup bu beyti bunda ol kerem-kâmı Ki maĥzen eyledi fikĥ u ĥadîs ü 'ilm-i Ĥur'âna
K29/9	Nebziyâ ĥâtif didi bu mışra'ı târîĥine Kuşça câniyçün nihâl-i Sidre olsun İlanegâĥ	Kt9/1	Devlet-i 'Osmâniyeden bu Kapucıbaşı Aĥa Yarıcısı ola Ĥudâ ola ki ol muĥteremiñ
K31/1	Bu sâl içre ki düşdi mevt-i tã'ün Avrupa Rûma Niçer cân uğradı ķahr u celâl-i Ĥaķla ĥulķûma	Kt9/4	Ola terakķîde devâm üzre olup necmi sa'îd Fer vire ĥurşîdi gibi bu felek-i puşt-ĥamîñ
K31/7	Bu merķad ıssı kim faĥru'l-ĥavâĥîn idi 'aşrında Ecel dâmına düşdi rûĥ-ı pâki oldu merĥûme	Kt9/6	Ĥonca-ı kâmı açıla baĥtı riyâzında nite Bülbülü nâl gülleri şâd ola bu bâĥ-ı İremîñ
K31/9	Du'â-yı ĥayr-ile Nebzî didi bu mışra'ı târîĥ Cinânın cây ide Mevlâ revân-ı Ümmü Gülsûma	Kt9/9	Oldı müyesser aña bu ĥâne-i dildâr u ferîb Menzili çün böyle gerek ancılâyın muĥteşemiñ
K32/3	Sitemi ehl olana gün gibi bu rüşendir Velî yok zerrece nâ-ehl ile ķil ü ķâlî	Kt9/12	Hem-ser-i Firdevs-i berîñ ķaşr-ı me'âlîsi ki var Oldı bu 'ünvân ile reşķ-âveri eyvân-ı Cemîñ
K32/7	Bu gürüha 'acabâ buĥzı nedendir bilmem Ki dem-â-dem ĥazâb u ķahrı muķaddem tâlî	Kt9/14	Vaşfı lisân ile anuñ kâbil-i ta'bîr olamaz Hem daĥı taĥrîr ü beyân ĥaddi degil bu ķalemiñ
K32/53	Bu güneĥkâra Ĥabîbiñ ola anda şâfi' Ĥomaya nâr-ı caĥîm yaķa bu cism-i nâlî	Kt10/13	Bu emre illâ oldu mü'ekkel Aĥmed Aĥa ol şâhib dirâyet
K32/54	Bu güneĥkâra Ĥabîbiñ ola anda şâfi' Ĥomaya nâr-ı caĥîm yaķa bu cism-i nâlî		

Kt12/1	Bu bî-pâyân baħr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki Soğulmaz âh-ı âteşnâk ile serd ile hem toñmaz	Mş1/2	Ey dirîgâ çarħ-ı bî-dâdn elinden el-amân Pây-mâl ider dimez bu pîr-i deryâ nev-civân
Kt12/4	Yeter hicriñde gezdi şâhım ırgür 'ıyd-ı vaşlıña Bu bî-pâ vü seri kim râh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz	Mş1/19	Ƙanı Bu Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Leysü'llâh Ƙanı Cümle gitdiler beƘâyâ Ƙaldı ancağ nâm u şân
Kt14/6	Nazar Ƙılma nuƘüşına müzeyyen görüp aldanma Ƙonan göçer bu dâr içre müsâfir-hânedir bu deyr	Mş1/29	Bu kelâm-ı dil-pesendi şafħ-ı dilde Ƙazasın Gülşene var uş bu dem gör kim ne hâl olmuş durur
Kt14/6	Nazar Ƙılma nuƘüşına müzeyyen görüp aldanma Ƙonan göçer bu dâr içre müsâfir-hânedir bu deyr	Mş1/38	Diñ iken cünd-i çemen fertüt u Zâl olmuş durur Dehr-i pür-Ƙahrın fenâsına bu dâl olmuş durur
Kt14/7	Bu merƘad şâhibi kim ismi Seyyid Muştafâ Hâfız Recâdr rûh-ı pâkin hayr ile yâd ide ehl-i hayr	Mş1/57	İtmemiş bu luţfi bir dem belki her ân eylemiş Atlas u dîbâc ile cismüñi püşân eylemiş
Kt14/9	Bu bir mışra' da târîhın beyân idüp didi Nebzî Revânî bülbül-i gülzâr-ı Ƙuds ile ola hem-seyr	Mş1/60	'Âkıbet hâke vücüduñ bir kefenle Ƙor hemân Nebziyâ bu çarħ ile ya neyleyüp n'itmek gerek
Kt15/1	Bu Ƙabr ıssı ki Seyyid Muştafâdr Gürûh-ı hâfızân içinde ser-tâc	Mş1/61	Tâ ki zâyî' olmaya bu çekdiğın renc ü emek Çün ki bildiñ bî-vefâ vü pür-cefâdr bu felek
Kt15/5	Amâsiyyeden irdi bu diyâra Ecel 'ömri metâ'in Ƙıldı târâc	Mş1/62	Tâ ki zâyî' olmaya bu çekdiğın renc ü emek Çün ki bildiñ bî-vefâ vü pür-cefâdr bu felek
Kt16/1	Bahârâsâ görinen bu müzeyyen 'âlem-i nüzhet Dirîgâ hasretâ bâƘî degil fânî imiş illâ	Mş1/64	Safħa-ı Ƙalbiñden eyle huşbunı bi'l-cümle hek Tâ görünsün bu felek saña kelek 'AnƘâ siñek
Kt16/5	Bu merƘad ıssı kim faħr-ı havâtîn-i zamân idi Ecel irdi aña da Ƙıldı 'azm-i 'âlem-i bâlâ	Mş1/67	Saña kim dir bu fenânın nâfile cevriñi çek Cân Ƙulağıyla gerekdir işbu pendî diñlemek
Kt16/7	Du 'â-yı hayr-ile Nebzî didi bu mışra'ı târîh Revân-ı Ümmü Gülsüma cinânın cây ide Mevlâ	Mş2/28	ÇıƘara şabr u taħammül ile bir ad ancağ Bu hevâ şanma seni eyledi ber-bâd ancağ
Kt17/11	Gelüp bu dâr-ı İslâmbula çün ehl ü 'ıyâliñle Oturduñ bunca eyyâm oldu kim bi'r-râhâti'l evfâ	Mş2/31	Ne 'aceb dâr-ı fenânın bu 'aceb devri yine Zen-i rûsbî gibi yüze gülerек tavrı yine
Kt17/17	Du 'â idüp didi Nebzî anuñ haƘƘında bu beyti Birer târîh ider bi'z-zât her bir mışra'ı İfâ	Mş2/41	Ƙanı bu köhne sarâyın şeh ü pâşası begim Ƙanı Cemşîd ü Sikender Ƙanı Dârâsı begim
Kt17/22	Vücüdi bezm-i şıhhatde ola eskâmdan 'ârî Bu mevlüdi mezîd-i 'ömr ide luţf-ı Ğanî Mevlâ	Mh1/4	İdersin teşnegân-ı faƘrı âb-ı cüd-ile irvâ Yazılmış kilk-ı taƘdır ile pîşânında bu tuğrâ
Kt23/2	Be dilâ âteş-i maħz-ile seni fark idemez Göre kim sine-i süzuñda bu yanıƘla seni	Mh1/26	Cihân bir cisme beñzer aña cüduñla vücüduñ cân Bu eţvâr ile haƘƘâ zât-ı pâkiñ medhêdir şâyân
Kt27/4	Va 'de-i vaşlım uş yâr yine yarına Ƙodı Şabr it elbet bu yalanıñ çıkısar 'âkıbeti	Mh4/2	Dâğlar sinemde güldür sinedir bir gülsitân Ƙılmasun mı bu dil-i şürîde bülbülveş figân
M1/2	Nedir ol kim mu'azzez oldu cândan Ne cândan belki bu Ƙamu cihândan	Mh4/21	Bu dil-i şeydâya meyliñ yok mı bilmem ey perî Ƙılmadıñ luţfuñla mesrür itmiediñ Ğamdan beri
M1/13	Gerekmez bunı fehm itmekte Ğaflet Geçer Nebzî şaƘım sehv-ile fursat	Mh4/24	İltifâtıñla sevindirdiñ raƘibi ol Ğarı Gel yeter cevri idüp ağlatdıñ bu Nebzî kemteri
M3/15	Yine bu hâl ile ol nâ-fâhir Pâdişâha daħı lâzım zâhir	Mr1/29	İsteriz senden bu maħzûn Ƙalbizim mesrür ola Ol 'adû-yı bed-liƘâlar dâ'imâ maħhûr ola
M3/17	Bilesin bu luğazı ol hâmûş Vire Nebzî saña bir çüft pâ-püş	Mr1/39	Bu yıƘık gönlümüzi luţfuñla âbâd eylegil Eyleyüp manşür guzâtı Ƙıl bizi Ğamdan âzâd
M4/17	Olayım bu luğazdan dirseñ âgeħ Ğubâr-ı Ƙalbiñi Nebzî süpürgeħ	Mr1/48	Didiler yâ Rabbenâ unşur cüyüşe'l mü' minîn İtdiler târîhini hem bu du 'â ile 'idâd

Mr2/18	Keş-â-keşden gam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hiç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hiç	Mü5/18	Ya 'küb-şifat gamda dem-â-dem gözi yolda Bu Nebzî-i şeydâ
Mr2/20	Tehî-destim du 'âdan gayrı yokdur armağânım hiç Ka'bül olsa bu kuşca cânım illâ eylerim kurbân	N1/4	Nün be-rüz ağlar olup 'aşık saña Nün-i mahzûñdur bu Nebzî bî-gümân
Mr3/18	Nebziyâ 'uşşâka ta 'yîb itme bi'llâh ol edîb Söylenür halkıñ dilinde bu mesel men 'âbe 'îb	N2/1	Bu fenâ 'âleme ey h'Yâce nazar kılma gözün aç Ki metâ'-i beden-i hâkiñ-içün cânıñ alur bâc
Mr4/3	Darb-ı meseldir bu güft-i fâhir Cân virmeyince cânân bulunmaz	N5/3	Dimiş bu mışra 'ı bir 'ârif-i bi'llâh olan 'aşık Koruğ helvâ olur şabr ile hem tut yaprağı atlâs
Mr4/10	Çıkar gönülden sevdâyı eyvâ Kâzib degil mi bu güne da'vâ	N6/1	Dirîgâ bu fenâ içre benim bir yâr-ı gârım yok Enîs ü hem-demim hem-derd olur bir gam-güsârım yok
Mr5/45	Vaşfında bu ra'nâ eser İtdirdi gör inkâs-ı ser	N6/3	Garîb ü bî-kesim bu rüzgâr-ı zürkâr içre Ferîd-i 'aşrım ammâ halk yanında i'tibârım yok
Mr5/59	Bu rehde olup ser-firâz 'Uşşâka sensin piş-ka dem	N7/3	Pür-nâvek-i gamzeñle bu sinem çü ser-â-ser Şanma ki ta'bîbâ dil-i bî-ğilda verem yok
Mr5/64	Kim redd idüp ister delîl Uşta bu nazm-ı muhterem	N8/4	Nihâl-i tâzedir ol şüh fidân-ı serv ü 'ar'ardır Bu bâğ-ı köhnede yâ Rab ne âfetler kopar bi'llâh
Mr5/65	Bu şî'r-i ter şahid yeter Çok söyleme zâ'id yeter	N9/2	Melâhat 'âleminde sevdiğim bir dânesin bi'llâh Bu meydân-ı maħabbetde begim merdânesin bi'llâh
Ms1/27	Bu hâletle vücûduñda nedir bu za'f u süstî ten 'İlâc-ı 'âcil ihsân eylesün Hağ mahz-ı lutfuñdan	N11/3	Görüp bu hâlimi lîkin ta'bîbim eylemez derman Bu derd ile ser-encâmım neye müncerr olur bilmem
Ms1/27	Bu hâletle vücûduñda nedir bu za'f u süstî ten 'İlâc-ı 'âcil ihsân eylesün Hağ mahz-ı lutfuñdan	N11/4	Görüp bu hâlimi lîkin ta'bîbim eylemez derman Bu derd ile ser-encâmım neye müncerr olur bilmem
Ms1/37	Kuluñdur cümleden ahğar şehâ bu Nebzî-i nâ-çâr Düşüpdür guşşaya derd-i vücûduñla olur bîmâr	N12/4	Eger hicr odına yan tâ-ebed dirseñ ne gam bana Ezelden bu yanık bağrım ko yansun yana gelmişdir
Ms1/40	Kılıp dergâh-ı Rabbü'l-'izzete 'acz ü niyâz izhâr Oturmuş güşe-i vahdetde bu beyti okur tekrâr	N18/2	Virmesem dil zülfüne derdim füzün olmaz idi Ham bulup bu kâmetim hem şekl-i nün olmaz idi
Ms2/1	Yıkıldı kalmadı bu hâne-i dilde şehâ bünyâd N'ola kılsañ yed-i lutfuñla ol vîrâneyi âbâd	N22/4	Leşker-i encüm-şumârım çeşm-i pür-nem kaşresi Tabl u küsumdur bu sinem düd-ı âhimdir 'âlem
Ms2/4	Revâ mı hâk-i pây olup rehiñde ben olam ber-bâd Teraħhum kılmağa bu bendeñe yok sende isti'dâd	N26/2	Gönlümüz gamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan harâb olmağ diler bu kal'a vü burc u beden
Ms2/20	Perîşân oldum efkâr ile çün bildim selâmet yok Olunca tâ-dem-i âħar bu sevdâya nihâyet yok	N26/4	Mâlımız yok elde bârî câh ile faħr idevüz N'idelim böyle berkidmiş bu hişân berkiden
Ms3/10	Firâkiñ başdan aşupdur gamıñla imtilâyım ben Bu derd ü miñnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben	N29/3	Dem-be-dem dem akıdır bu çeşm-i giryânım benim Yıdigim dem içdigim hün gözlerim kandır benim
Ms3/27	Sezâ mı pâdişâhım bu mürüvvet bu mı şanıñda Bulasın dilerim Hağdan cihânda cism ü cânıñda	N32/4	Düşüp 'aşkıña begim eyledi dâmen be-miyân Hıdmetiñde bu dile bende mi çâker mi disem
Ms4/4	Düşürüp gönlüm gubâr-ı haçtıña hâk eylediñ N'eylediñse bendeñe bu cevri bî-bâk eylediñ	N35/4	Görüp âgyâr-ile gavğalarını ehl-i hured Budur ancak bu cihânda şeh-i merdân didiler
Mü5/5	Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir Hiç gayrıya bakmaz	N38/2	Her demi âgyâra cânâ kıldıññ ihsân gibi Bu dil-i nâ-şadı yakdıññ âteş-i süzân gibi
Mü5/7	Kim gördi bu göz sevdi gönül cânla begendim Hey cânıma cânân	N38/9	Nebziyâ bu zaħmına hiç bir ta'bîb kılmağ 'ilâc Gâlibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi

N39/16	Du 'ā-gūyī hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-h ^v ānı durur Nebzī dahı bu bī-nevālīkda	Tr1/48	müstecāb eyle du 'āmız yā İllāhe'l 'ālemīn bu du 'āya el açup āmīn deyin olsun āmīn
N45/4	Eyleseñ vech-i münīriñi 'ayān Maḥv ola şu 'lesi bu mihr ü mehiñ	Tr1/56	Gül-ruḥın zıkrıyle her dem bezm-i gülzār eylerim Bu sefīhiñ hicvini illā ki izhār eylerim
N46/1	Çü sende gördiler bu hüsn ü ḥulķı Kim olmuş fitrat-ı haḳḳ-ile ḥalkı	Tr2/8	Soldırup o gül budağın kara toprağ eyleyüp Bu dil-i nā-şādı bülbül gibi nālān eyledi
N48/2	Yañılıp içdim-ise ger kahve Baḳma ey pır-i muğān bu sehve	Tr2/22	Dür ider aḥbābdan aḥbābı ba 'de'l-ıktırān Bu imiş me 'mül olan bu dün gerdündan hemīn
N54/3	Nāme rev olanlar olurmuş bu mihre mālīkān Nā-kelām ola kişi ger olmak ister şādmān	Tr2/26	Rabṫ-ı ḳalḫ itmek aña ḥaḳḳā ḥaṫā imiş dirīğ Ḳaşr-ı zibālarla tezyīn olunan bu köhne ev
N55/2	Hadīsinde buyurmuşdur Resül-i Ekrem ü Ekber Bu ma 'nāyı sa 'ādetle işit lā-ḥayra fi'l-aşfar	Tr2/32	Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalā imiş dirīğ İnkılāb üzre imiş her rüz u şeb bu ḥākdān
N55/3	Bu maẓmūni dahı aḥar ḥaberde diñlemiştir Tavil aḥmaḳ durur küllī velī pür-fitnedir aḳşar	Tr2/34	Ol sebebden kim esāsı bir hevā imiş dirīğ Yil gibi sür 'at ile geçmektedir bu rüzgār
Th1/13	'Aşık-ı bī-çāreye yokdur bu 'illetden rehā Şöyle geçkindir ki ḳanda yatdığın bilmez şehā	Tr2/40	Ger cihān bir şaḥşa bāḳī ḳalsa ḳalurdı aña Pes yūri aldanma kim bu 'ālem-i kevn ü fesād
Th1/17	Bu dil-i mehcürda ḳalmaz zulmet-i ḡamdan eser Çün anuñ āvāzesiyle pür olupdur baḥr u ber	Tr2/50	Nehr-i Ceyḥūn ḥünveş aḳup dem-ā-dem çağlar Bu firāḳa aḡlayup mātem ṫutar ebr-i siyāḥ
Tc1/10	Reh-ber-i şer 'ī ḳomuşlar kimse ḡitmez rāh-ile Sen beni yā Rab ḳoma bu firāḳa-ı ḡüm-rāh-ile	Tr2/57	Ya niçe ḳılsun taḥammül bu firāḳa sağlar Tā meger iḥsān idüp ol Ḳāşif-i her müşkilāt
Tc1/37	Bu hevā ile olup ser-mest ü şeydā bī-ḳarār Bi 'z-zarūre eyledim künc-i ḥarābāt ihtiyār	K4/15	Degil bāḳī bu 'ālemde melek cinn ü benī Ādem Ledü li'l-mevt buyurdı Ḥabībullāḥ ḳıl iz 'ān
Tc1/55	Nā-sezā devriñ bu tavrından ḳırup āh u fiḡān Ḥasb-i ḥāl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebān	G385/1	ṫa 'n eyleme bu 'āleme var diyü fenāsı Ger devlet-i 'aşḳ-ile ola yok mı beḳāsı
Tc1/56	Nā-sezā devriñ bu tavrından ḳırup āh u fiḡān Ḥasb-i ḥāl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebān	G253/9	N'ola feryādım ṫutarsa Nebziyā bu 'ālemi Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi eḡāndayım
Tc2/13	Çeşmimden aḳar gerçi tolu gibi bu yaşlar Maḥv oldı ḳamu bitmedi baḡrımdaki başlar	K30/1	Şanmaḡıl bu 'ālemi çāy-ı ḳarār Ḳılma 'izz ü māl u cāha i 'tibār
Tc2/28	Ḥaylī dem olup ḥasta-i 'aşḳam çü ṫabībā Bulunmadı bu derde devā dār-ı şifāda	K21/3	Bu ayda ni 'met-i raḥmet misāl-i ḥ ^v ān-ı yağmādır Sıḳāl-i zenbi terk eyle özüñ yağmāya çālāk it
Tc2/42	Men ' itme beni āh u fiḡān eylesem ey gül Feryāda gelüpdür bu gönül bāḡ-ı cihāna	Kt9/25	Ḥayr du 'ā ile çü Nebzī didi bu beyti hemān İşidicek ehl-i nazar gel öpelim didi femiñ
Tc2/57	Aldanma bu bāzār-ı cihānda şaḳın ey dil Çoḳ kimse olupdur belī bu sūḳda maḡbūn	Kt19/23	Aña tāriḡ için Nebzī bu beyti Didi maẓbūṫ ola tā rüz-ile māḥ
Tc2/58	Aldanma bu bāzār-ı cihānda şaḳın ey dil Çoḳ kimse olupdur belī bu sūḳda maḡbūn	N39/17	Dahı remz itdi bir tāriḡ-i zibāyā bu mışra 'da Yaraşdı ḳāmet-i elfi riyāz-ı ketḫudālīḳda
Tr1/22	Uş dili fīliñ başı şalluşı ṫapdır şaña ṫab Pes bu vech ile seni ya Mışr pāḳlar ya Ḥalep	Kt3/1	Ebü Bekr irdi evvel şıḳd u iḫlāş ile bu bezme Şarāb-ı 'aşḳ-ı Mevlā ile mest olup 'ale 't-taḫḳīḳ
Tr1/31	ey gönül bu za 'm-ı fāsiddan elüni yūri yu Sıḳten uşanur mı şanurşın 'aceb ḳancıḳ ayu	Tc2/51	Kār eyledi bu cāna şehā nār-ı firāḳiñ Sīnem şerer-i āteş-i hicriñ ile kānūn
Tr1/40	Göti ḳılların ḳoparup yüzine berkitmesün Ol sefīhi bu dil-i şeydā niçe hicv itmesün	Kt13/2	İrişüp ketm-i 'ademden bu veled başdı ḳadem Bu cihān içre velī maḳşadı seyrān idi

Mş2/21	Bu cihānda ol olur ğuşşadan āzād ancak Ĝam-ı ferdā yemeyüp şükri ide zād ancak	G112/8	Zebün oldu benim ney gibi cānā derd-i hicriñle Anıñçün tırmaz āsüde bu dil her dem fiġān ister
N44/2	Gel a sākī bize şun cām-ı meyi Bu cihānıñ nesi var andan eyi	G249/9	Tā-ezel Nebzī bilürsün kim temessükle bu dil Toħm-ı ğam zer'ine bir kıt'a zemīnimdir benim
N13/10	Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā Hayf u te'essüf eyleme bu daħı hem gelür geçer	G254/8	Düşüp deşt-i firākañda gezer āvāre bī-çāre Saña üftādeler çokdur niçe bu dil gibi şad hem
Kt3/9	Resülü'llāha bu daħı idüp çüft duħter-i pākin Bu vech ile idüpdür devlet-i dāreyni istifā	G258/14	Yaraşır dırsem eger sem fem-i yāre Nebzī Dimedi bunca niyāz itdi bu dil lā vü ne'am
Kt3/21	Bu daħı oldu dāmād aldı bint-i Faħr-i Kevneyni Sipihri-ı 'izz ü rif'atde muķārin oldu mihr ü māh	G327/18	Olup Ferhādı ol şirīn-zebānıñ Bu dil Vāmıķdır ol 'Azrā-'izāra
G147/9	Beste-leb merd-i mü'eddebdır dil-i Nebzī bu dem Rāz-ı 'aşķ-ı yāri şaklar kimseye fāş eylemez	K11/21	Gelicek şehri-i Sitanbula bu dil gözün açup Ne idem tārīhini didi dirim ben nazar it
K25/14	O deñlü mahrem iken saña Nebzī Bu dem redd eylemek lāyık mı bilmen	N12/1	Cenāb u āsitānıña bu dil ihsāna gelmişdir Vişālīñ 'ıydına cānım begim ķurbāna gelmişdir
N13/8	Faşl-ı bahār u vakt-i gül itme tekāsül ey gönül Koma bugüni yarına çün ki bu dem gelür geçer	N30/1	Eglenür bu dil elemle baña yār eksik degil Şāh-ı āmālimde ğamdan berg ü bār eksik degil
Tr2/70	Cem' olursuz 'āmmeten ferdāy ķardaşım benim Murġveş uçup bu dem çıķdıñ aramızdan saña	N44/4	Ĝam-ı 'aşķ-ile fiġān itmekle Başdurupdur bu dil āheng-i neyi
Kt18/26	İrişüp yine İslāmbula ile yümn ile ķadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldu tekrār ilçi-i Roma	G141/4	Her kaçan gelse hayālīñ yādına şāhım benim Ĝuşşamı ref' eyleyüp bu dilde aşlā ğam ķomaz
G88/8	Faşl-ı bahār u vakt-i gül itme tekāsül ey gönül Koma bugüni yarına çün ki bu dem gelür geçer	G259/1	Hicriñ gibi bu dilde özge elemi bilmem Bu derd-i verem āħir baġrım dele mi bilmem
Mş1/30	Bu kelām-ı dil-pesendi şafh-ı dilde ķazasın Ĝülşene var uş bu dem gör kim ne hāl olmuş durur	Mü1/7	Bu dilde olan zaħma devā olmadı gitdi Hey yār-ı cefā-cü
Tr1/13	İbn-i vakt olmuş bu dem cümle hālāyık ey 'amü Şuretā dost-ı muvāfık lık ma'nide 'adü	G106/3	Bırakup elden efendim bu dili kıлма şikest Düşe bir şişe havādan yire şad pāre düşer
N13/9	Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā Hayf u te'essüf eyleme bu daħı hem gelür geçer	G189/3	Bu dili kıldım emānet saña ķursun sevdiğim Ben 'adem kūyına ğitdikde ola hayr-ı hālef
Mü3/5	Cem' oldu 'anāşırından eser sende bu demde Haķķā ki söz olmaz	G251/9	Murġveş pervāz iderken bu dili şayd eylediñ Dānedir ol hāl-i rü zülfiñ durur dāmım benim
Kt17/14	Ĝudā virdi niçe evlād ķamunuñ 'ömri var olsun Toġurdu bir ğüzel oġlan bu demde yine madamā	G328/8	Ķorķarım 'ālemi ğarķ-āb ide ey serv-i nihāl O ķadar dökdi yine dīdelerim şu bu gice
K34/22	Ĝidüp altı yıl uş oldu bu tārīh Bu demde imdi hoş geldi Etenker	G328/10	'Aceb āġyār ile şöħbetde midir Nebzī o hūb Zannım oldur ki seni öldüre ğayġu bu gice
G88/9	Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā Hayf u te'essüf eyleme bu daħı hem gelür geçer	G328/6	Dil-i şūrīde begim bāde-i şevķiñi revān İçüben na'ralar urdı didi yā Hū bu gice
G10/3	Dir idim vaşlıñla mesrūr ola bu dil ey perī N'ideyim tedbīrimi bozdı çü taķdīr-i Ĝudā	G328/1	Gözime ğirmedı tā şubħa dek uyħu bu gice Ya niçün toġmadı üstüme o meh-rū bu gice
G62/5	Gördi ğendüm-ġün ruħuñda kesret-i hāli bu dil Kıştār-ı Rūma üşmüş didi ğüyā kim melāh	G328/4	Çeşmine rüzda düş olmadı çün kim bu diliñ Gezdi şeb tābe-seher her taraf u sū bu gice
G86/1	Eşġi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer Raķīb defter-i 'ömrini reşķ eliyle dūrer	G328/2	Gözime ğirmedı tā şubħa dek uyħu bu gice Ya niçün toġmadı üstüme o meh-rū bu gice

- G162/7 Bu bāğın servi yâ bir gül degilseñ sen **bu** gülşende
Nedir ol dil-rübâ kâmet nedir yâ ol ruḥ-ı dil-keş
- K13/39 İşidilmesün İlâhî **bu** haber hem dinmesün
Maḥz ḥayr idi o da gitmiş dirîgâ ḳalmamış
- G153/10 Fedâ-yı cānda cānāna tekāsül itme ey Nebzî
Bu ḥâlet ehl-i 'irfāñ arasında mu'teber gelmez
- K4/1 Gel ey nefis añla **bu** ḥâli yine müncer olur bu şān
Gözetme gayrı aḥvâli ḳulağın tüt baña bir ān
- Tr1/6 şanmañız cidd eyleyüp ol pušta a'zâr eyledim
Bu ḥuşuşda ḥezl idüp gönülüm ile bâz eyledim
- G155/1 **Bu** gönülüm küy-ı yâre 'azm ider ammâ gerü gelmez
Beḳâ iḳlîmine öte giden gayrı berü gelmez
- G259/6 Deryāca ḡamım vardır bir ḳatre sūrürüm yok
Baḥr-i ḡama **bu** gönülüm yoḡsa ṭala mı bilmem
- G106/1 **Bu** gönül yârî talebkâr iken aḡyāra düşer
Gül ararken niçe kimse irişüp ḥāre düşer
- K36/6 Müdebbir 'âḳil ü hoşyār u şāḥib-rāy u bi-hem-tā
Nazîri yokdur emsālî miyānında **bu** esnāda
- Mş2/11 **Bu** felekdir ki beni yaḳdı ḥarāb eyledi hem
Ḳurıdup baḥr-i ümidimi serāb eyledi hem
- G126/4 Heman cān virmeye yoluñda ḥāzır cān atarlar hep
Ne ḥacet dermendāna **bu** rütbe eylemeklik cebr
- G129/1 Yil gibi sūr'at idüp geçmekdedir **bu** rüzḡār
Niçe şāḥānın çürümiş cismidir tozan ḡubār
- K4/1 Gel ey nefis añla bu ḥâli yine müncer olur **bu** şān
Gözetme gayrı aḥvâli ḳulağın tüt baña bir ān
- G384/11 **Bu** şeb ol çeşmi āḥū ḥasretîyle ḡüm ḡüm inletdim
Sipihrine ḳıbābı bu dem-i yâ Hüya söz var mı
- G391/10 Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cānāna ne ḡam Nebzî
Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldı
- Ms4/25 Nebzî-i şeydā **bu** şeb feryād iderken bî-mecāl
Āḥiri ḡam gicesiniñ rüza buldı ittişāl
- Tc1/52 Böyle nüzhet baḡş iken illâ yine ider ḥazān
Bir ḡün isti'lām için **bu** sırrı bülbulden nihān
- Mş2/24 Böyle ḳurmuş düzeni ḥāşılı üstād ancaḳ
Bu tarih ile heme eylemiş irşād ancaḳ
- Kt3/10 Resülu'llāha bu daḡı idüp çüft duḡter-i pākin
Bu vech ile idüpdür devlet-i dāreyni istîfā
- Kt13/1 İrişüp ketm-i 'ademden **bu** veled başdı ḳadem
Bu cihān içre velî maḳşadı seyrān idi
- K15/26 Tıfl-ı dil ḡüyā olup didi hemān
Çok ḳatı ḳış oldu **bu** yıl yâ ebî
- G188/14 Şehā Nebzîye ḳalmışdır reh-i 'aşḳında cān virmek
Hele aḡyār-ı bî-ḡayret **bu** yolda itmesünler lâf
- bu aralık [1]** Bu süre zarfında.
- N39/1 Gel ey ḥāme-i ma'nā-pāş medḥ it **bu aralıkda**
Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundu ketḡudālḳda
- bucağ [1]** Bucak, köşe.
- G347/14 N'ola ḡün-ḡyār u dil-āşüb dir ise Nebzî saña
Bir eliñ yalıñ ḳılıçda bir eliñ **bucağda**
- büd [1]** Vücut, varlık.
- G65/14 Künc-i hieriñde yatur Nebzî ḳuluñ vaşl istemez
Lā'übālîdir begim birdir aña nā-büd u **büd**
- budala [1]** Saf gönüllü.
- G310/8 Müdde'î 'aşḳ-ı dil-ārāyı idermiş da'vî
Müdde'ā sābit ola mı **budala** miş yaş-ile
- bu deñlü [2]** Böyle, bu şekilde; bu derece, bu kadar çok.
- Th1/23 Ḥaḅer-i bürrān ucundan āh u zār **bu deñli** ne
Ṭatlu dillerle Misālîniñ girtüpdür gönline
- G250/8 Mübārek bād idüp ḥiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşāḳa
Nedir bilsem **bu deñlü** nefretiñ ey çeşmi mestānım
- bu devr içinde [1]** Bu zamanda, şimdi.
- G277/1 Dilā **bu devr içinde** gerçi kim bir merd-i pür-
derdsin
Devā me'mül olunmaz saña zîrā derd-i pür-verdsin
- bu devr [2]** Bu devir, bu zaman.
- K8/34 Ancılayın şāḥ-ı civān-baḡt
Görmedi **bu devrde** deyyār
- K4/19 Dilā **bu devre** gelmekden ḡaraż kesb-i ma'ārifdir
Varırlar ḡülsitāna dirmek için çün ḡül-i ḥandān
- bu durur [4]** Budur, bu sebepledir.
- G65/1 **Bu durur** dā'im recā-yı dil eyā pāk-i vücüd
Ḥazret-i Ḥaḳdan irişsün ṭapuña yüz biñ dürüd
- G101/2 Eşḳ-i dīdem gitdüḡünce cüş idüp tuḡyān olur
Bu durur ḥavfım yeñiden yine bir ṭufān olur
- K1/49 **Bu durur** pendim teḡāfül eyleme ol müntebih
Gel cerāb itme vücüduñ ḡyār u ḡvāba ibtidā
- K32/34 Ḳoma yanında ḳala itdigi ḥaḳḳından gel
Bu durur lâyiḳı başına geçür mikyālî

	bugün [29] "Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.	G327/21	Bugün Nebzî yine hurrem durur dil Leb-i dil-berden irdi aña çäre
G2/3	Yevm-i Cum'adır bugün oldu şalâ gülzârda Oldı bir şehr-i 'azîm töldi halâyîk tâ fenâ	G350/2	'Aşk meydânına bir er var ise gelsün şalâ Ol şehîñ ser-bâzıyım baña bugündür Kerbelâ
G10/9	Küh-ı nazm içre bugün Ferhâd-ı sâñisın belî Görmedim Nebzî cihânda sen gibi Şîrîn-edâ	G373/21	Bugün 'aşkımla hayrân kim dir iseñ Fakîr ü bî-nevâ Nebzî du 'acı
G75/11	Bezm-i firâkıñda bugün muṭrib u sâzende gibi Sînemi def kıddımı çeng nâlemi ney itdi keder	G394/1	İrişdi yümn ile uşta bugün nev-rüz-ı sultânı Halâş eyler gam u ekdârdan 'uşşâk-ı nâlânı
G76/5	Bugün üç gün ki gurûb itdi gözümden o güneş-rû Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıkdır	K8/31	Geçdi serîr üzre bugün ol Şimdi odur taṭ ile muṭtâr
G93/6	Ruḥ-ı dildâra ḥaṭ geldi irişdi ḡuşsa her yüzden Tamâm olup sürürüñ defteri bugün dürülmüşdür	K10/14	Ḳul oldum Nebziyâ bir şâh-ı dildâra kim 'adliyle Unutdurdı bugün İskender ü Dârâb u Dârâyı
G118/9	Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zîşt-şüretle Yüzi yüz yaşına yetmiş kadınıñ amına benzer	K26/10	Sâyeveş rüy-i zemîne döşeyüpdür beni çarḥ Evc-i rif atde bugün gün gibi a' lâ degilim
G140/13	İşit Nebzî bugün dârü 'ş-şifâda Seniñ bu derdiñe tîmâr bulunmaz	Mş1/24	Toldırupdur gülşeniñ elḥân-ile der-vâzesin Gerçi çoçmuşdur bugün gül goncasınıñ tâzesin
G169/12	Cân u dil vehm ü ḥayâl ü ḥiss ü kalb u 'akl u nefis Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşḥabveş	Mr5/35	Gelsün bugün içsün tolu Ol lâle-ḥadd ü gonca-fem
G187/3	Gerçi Ferhâdım bugün bir küh-ı ḡamda ḥüsrevâ Sen lebi şîrîn 'aşkıyla velî taḡ üsti bâḡ		bugün baña ise yarın saña [1] Bugün birinin başına gelen kötü bir durum, daha sonra başka birinin de başına gelebilir.
G202/1	Ey hilâl-ebürü bugün rüyuñ gibi bedr ay yok Meh gibi her-câyisın varmadıḡıñ bir cây yok	G364/8	Görüp künc-i firâkıñda gülersin ḥâlîme kış kış Raḳîbâ ger bugün baña ise yarın saña yok mı
G211/6	O kadar kan akıdupdur şeb-i firâkatde gözüm Eseri kalmadı çeşmimde bugün eşk ü demiñ		bugün yarın [2] Çok yakında, şu bir iki gün içinde.
G215/13	Da 'vî-i 'aşk eylemişsin Nebziyâ çün kim bugün Müdde' añı lâ-cerem bürhân ile isbât gerek	G290/8	Didim la 'l-i lebiñden kan-behâ bir büse ister dil Didi var git bugün yarın virem boynumda vâm olsun
G243/5	Bugün meydân-ı 'aşkıñda kamu 'uşşâkı sebḳ eyle Semend-i nâziña esb-i niyâzım hem-rikâb itdim	G306/9	Va 'd idüp cevr ü cefâyı gel bugün yarın dime Merd iseñ ferd ol vefâda dil-berâ ferdâyı ko
G251/7	Bezm-i 'aşkıñda bugün başı açuḳ mestâneyim Bülbülem bir eldedir bir eldedir câmım benim		bugünü yarına kıma [2] Bugünün (işini) yarına bırakma.
G252/1	Bugün ol muḡ-peçe dildârı gördüm Gönüller alıcı 'ayyârı gördüm	G88/8	Faşl-ı bahâr u vaḳt-i gül itme tekâsül ey gönül Ḳoma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
G394/3	Bugün Mansûr-ı 'aşkıñ kim deriñde Aşıldım dâra cânâ perçemiñden	N13/8	Faşl-ı bahâr u vaḳt-i gül itme tekâsül ey gönül Ḳoma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
G304/7	Çün ki sen deryâ-yı 'aşk içinde ḡavvâşsın bugün Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercânı sev		buğz [1] Kin, nefret.
G320/17	Bugün Nebziyi ṭard itme ṭapuñdan Gelüpdür ḥâk-i pâya rüy-mâle	K32/7	Bu gürüha 'acabâ buğzı nedendir bilmem Ki dem-â-dem ḡazab u ḳahrı muḳaddem tâlî
G322/12	Çün yasaḡ olmuşdı dün mey-ḥâñede nüş itmege Müjde açmışlar bugün mey-ḥâñeyi gördüm yine		buḡl ol- [1] Hasislik, cimrilik olmak.
G322/1	Hurrem ol ey dil bugün cânâneyi gördüm yine Aşınâ-yı yâd olan bîḡâneyi gördüm yine	G343/6	İdeyin eşkimi pâyında kamu bezl ü nisâr Görünür mi göze ya buḡl ola mı şim ü zere

	buḥl [1] Hasıslık, cimrilik, nekeslik.	K2/60	Hâşşaten bu bendeniñ eslâfını ahlâfını Hîşşemend eyle şefâ'atle buları dime lâ
G42/7	Nâzeninim buḥl terk it eylegil cüd u seḥâ Hıvâce-i sük-ı melâhatsın niçün virmeñ zekât	Kt3/29	Bularnıñ vaşf-ı kadr ü pâyesi olunsa ger ta'dâd İrişmez ḥabbe-i zerre yitişmez dâne-i ḥaşḥaş
	buḥūr-ı Meryemî [1] Hz. Meryem'in tütsüsü. Bir çiçek adı.	Mr3/15	Yalıñuz bulnar degil meftûnı olmuş mâ-sevâ Halk-ı 'âlem bendesidir ol şeh-i devrânıñmıñ
G252/7	Şaçı şankim buḥūr-ı Meryemîdir Lebin şordum Mesîh-âsârı gördüm	Mr4/19	Nebzî bularıñ bilmem nedendir Binde birinde sâman bulunmaz
	bu imiş [9] Buymuş, bu şekilde, bu doğrulta, böyleymiş.		bul- [50] (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. Ermek, elde etmek, ulaşmak.
G170/7	Ġam yimem cânâ ġam-ı 'aşka çü hîşşe bu imiş Baña da rüz-ı ezel taksım olunduġda hışaş	Mu16/2	Şoran ismin görüp ol hür-sîmânıñ müsemmasın Bulur cem'itse sîniñ ismini ḥânıñ müsemmasın
G396/3	Şeb ü rüzına cihânıñ bu imiş bâ'is olan Dem-i hicriñdeki âhım dütüñyütle 'alevi	G11/14	Fenâdır ey dil-i dâna bu dünyâ-yı denî bil ha Dilerseñ bulasın şâhâne 'ayş u zevk u şohbetler
Ms2/5	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd	G4/3	Bir ḥande kılsañ 'âşıka bulur şafâ-yı bî-kerân 'Unf u ġazab lîkin 'âķibinde müheyyâdır kaķâ
Ms2/11	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd	G17/9	Aña bulur bu Nebzî behâ
Ms2/17	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd	G17/2	Eger nazar iderseñ şehâ Bulur bu dil elemden rehâ
Ms2/23	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd	G18/9	Aña ña ña bulur lur lur bu Nebzî zî behâ hâ hâ
Ms2/29	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevr ü cefâ mu'tâd	G18/2	Eger ger ger nazar zar zar iderseñ señ şehâ hâ hâ Bulur lur lur bu dil dil elemden den rehâ hâ hâ
Tr2/22	Dür ider aḥbâbdan aḥbâbı ba'de'l-ıktırân Bu imiş me'mül olan bu dün gerdündan hemîn	G56/9	Ben şanurdum mihr ider buldı çü 'ömrüm iḥtitâm Sen henüz cevr ü cefâya eylemişsin iftitâḥ
Mş2/9	Bu imiş kısmet-i taķdîr-i Ĥudâ n'idelim âh Ĥatm ide soñ nefes îmân ile bârî Allâh	G61/8	Öyle rüsvây itdim anı mecmâ'-ı 'uşşâķda Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sürâḥ
	bu kadar [3] Bu denli, bu derece, çok fazla.	G65/7	Bulmadı derd-i ġamıñla dil melâlatden rehâ Baḥtiyâr olmasa ger kuru temennâdan çi sūd
G75/10	Şol kadar âh eyledi dil nîm-nigâḥ eylemediñ Zülfî siyâhım seni ben bilmez idim tâ bu kadar	G81/13	Ĥulüş üzre bulursun ḥidmetiñde Nebzîyi cânâ Pes anı luḥf idüp iḥsânıña gel lâyiķ it hemvâr
K33/35	Yetişür Nebzî-i şeydâ bu kadar ġüftüġü Bu acı sözleri taġlar daḥı ḥâmil olmaz	G96/8	Görmedim daḥı raķîbiñ gibi soġumsuz hîç Seg-i câyi' gibi ne bulsa boġazıma tıķar
Kt27/1	Nedir ey dil bu kadar ḥvâhiş ile ibrâmıñ Didiġiñ ḥâşıl olur üzerine varma ķatı	G117/3	Bulmadım bir kes ki esrârım aña izḥâr idem Âh kim derd-i derünüm cümleten aḥfâdadır
	bular [7] Bunlar işaret zamirinin eski bir kullanımı.	G140/8	Ser-â-ser 'âlemi ġeşt eyler iseñ Dilâ bir sen gibi nâ-çâr bulunmaz
Tc1/17	Başıña toprak bulardan vedd iderseñ ârzü Cânıña âteş ururlar isteseñ bir ķaṭre şu	G140/1	Baña şanma ki ġayri yâr bulunmaz Enîs ü hem-dem ü dildâr bulunmaz
G165/8	Hem sipih-râsâ imiş bî-mihr olup meh-pâreler Ṭavr u vaz'ından bularıñ söyle kim memnûn imiş	G140/1	Baña şanma ki ġayri yâr bulunmaz Enîs ü hem-dem ü dildâr bulunmaz
G394/11	Bulardan ġayri ḥod erbâb-ı 'işret sū-be-sū her-câ Şümâr idemez aşḥâb-ı raķam şahrâda püyâni		

G140/4	Ġamıñdır ġam-ġüsârım 'âlem içre Hıç anuñ gibi bir ġam-ġVâr bulunmaz	M1/4	Bulunmaz arasañ ġayb u şühüdi Bulunur ânsız âñidir vücüdi
G140/6	Kerem it dil-berâ terk-i cefâ kıl Saña üftâdeler her-bâr bulunmaz	Mr2/17	Keş-â-keşden ġam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hıç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hıç
G140/10	Firâş-ı ġamda bâlîn-i belâda Za'îf ü nâ-devâ bîmâr bulunmaz	Ms3/28	Sezâ mı pâdişâhım bu mürüvvet bu mı şânında Bulasın dilerim Hâkdan cihânda cism ü cânında
G140/12	Raġîb için şaķın ta'n itme yâre Meseldir bu ġül-i bî-ġâr bulunmaz	N18/2	Virmesem dil zülfüne derdim füzün olmaz idi ġam bulup bu kâmetim hem şekl-i nün olmaz idi
G140/14	İşit Nebzî bugün dârü's-şifâda Seniñ bu derdiñe tîmâr bulunmaz	N50/1	Zamâne ġalkımı gör kim ne bulsalar yediler ġelâl melâl ne gerekdir ġarâm marâm didiler
G190/2	Urmadım mihr ü maġabbetden idüp lâf u ġüzâf Bulmadım küy-i cihânda bir maġabbet sîne-şâf	Tr1/39	Varıcaķ anda ġamu buldum hezârân yâr-ı ġâr Eyleyüp pîr-i muġân ta'zîm ü tekrîm bî-şumâr
G196/14	Çâr u nâ-çâr oldu 'uşşâka bu dâ'-i 'aşķ u şevķ Çâreyi bî-çârelikle buldı pes nâ-çâr-ı 'aşķ	Tc1/22	Aradım idüp tekâpü rüy-i arzı sü-be-sü Bulmadım bir yâr-i şâfî tecrîbe kıldım ġamu
G213/4	Küh u şahrâda yiler yıl gibi şeb rüz şabâ Seni arar seni cânâ bulmaz cânı seniñ	Mu22/2	Maġv-ı vâv ile midâdi yazuban pes çıkar ad Bu mu 'ammâ işbu vech ile bulur ancak ġüşâd
G233/4	Mâ-hüve'l-maķşüda irişmez cihânda ehl-i dil ġâşılı maţlûbunu bulmaz 'alâ-vefķı'l-merâm	G18/8	Didi di di hemân mân mân tûruban ban mehâ hâ hâ Saña ña ña ña kıyem yem yem bulunmaz maz velî lî lî
G308/10	Sâde-rüyân ise hep âlüde-i çirk-âbdır Bulmadım bir pâk-dâmen dil-rübâ dil-ġVâh-ile	G29/4	Mübtelâ-yı derd-i 'aşķ oldu dil-i sevdâ-zede Senden özge derd-i bî-dermânına bulmaz taġbîb
G350/10	'Aşķ u şevķ-ı cân u ten dil-süz bildim sende yok Bu dil-i şeydâda bul hep anları gel bülbülâ	G56/13	Bu'l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevâ Ârzüdan fâriġ ol tut Nebziyâ semt-i şalâġ
G357/7	Cemâl-i pâkiñi 'arz it bu çeşmim rüşenâ bulsun Teraġhum kıl yüzün görmeyeli vâfir zamân oldu	G63/16	Zulmet-i hicriñde ġalsun dâ'imâ şeytânveş Bulmasun mihr-i ruġuñla ey melek-rüyum reşâd
G387/6	Çün meh-i ġarrâ ider her şebde bir yerden zühür Pes bulur her gice nev 'âşık o mehveş bir daġı	G126/5	Dilâ sen de bulursun râh-ı 'aşķ içre tesellâñı Görürsün âsitân-ı yârda başıñ iderseñ şabr
G390/10	Şehîd-i ġamzeñ olduysa ne var bu Nebzî-i bîmâr Bulupdur ni'met-i 'uzmâ aña cennet mekân oldu	G140/2	Baña şanma ki ġayri yâr bulunmaz Enis ü hem-dem ü dildâr bulunmaz
G396/10	Koyup İstanbulı olsañ da Semerkânda revân Bula bir ġün seni bu Nebzî-i Amâsyevî	G140/2	Baña şanma ki ġayri yâr bulunmaz Enis ü hem-dem ü dildâr bulunmaz
K6/2	ġamd ola ġoydum şaķalım 'avn idüp ol Müste'ân Dâġil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şân	G162/2	Yüzün cennettir ey ġürî özüñ Rıdvân-ı cennetveş ġuşuruñ yok melâġatde bulunmaz saña bir beñdeş
K8/16	Gezdi bu dehr içre besî dil Bulmadı bir münis ü ġam-ġVâr	G229/4	Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi ġeşt ü ġüzâr itdim Aradım bulmadım ben daġı bir hem-cins ü hem- zâdım
K32/20	Gelün ey dertlüler ey fırka-ı mecrûhü'l-bâl Bulahım bâñ şikâyet idecek bir vâlî	G262/2	Ol mîm-fem ġaddi elif ol ġüsn ü ġulķı lâ-keġâm Nün itdi âġir kâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
K35/4	Merâtib kesb idüp emsâli beyninden olup mümtâz Yetişdi mâ-hüve'l-maķşüda buldı merkez-i a'lâ	G274/1	Zinde-i câvid buldı ġızrveş la'liñ emen Dil-berâ aġziñ şadefdir dişleriñ dürr-i semîn
Kt19/14	İrişdi menzile tîr-i du'âsı Merâmın buldı pes ber-vefķ-ı dil-ġVâh	G281/10	Tâ ezelden bir mürüvvet şâġibi cânânesin Nebziye cevr itmegil cevrin bidâyet bulmasun
M1/4	Bulunmaz arasañ ġayb u şühüdi Bulunur ânsız âñidir vücüdi		

G296/8	Seni mahrem idinmem sırta şimden şoñra sen zîrâ Tekellüm idecek kes bulmasañ dîvâra söylersin	bu'l-beşer [1] İnsanlığın atası; Hz. Adem.
G352/6	Metâ'-ı hüsn ile ger h ^v âcegân-ı dehri pest itse Revâdir kimsede zîrâ bulunmaz öyle bir kâlâ	Mş1/11 Ğayr tursun Bu'l-beşer Âdem Şafıyyu'llâh kanı 'İlm-ile göge ağan İdrîs refî'u'llâh kanı
G380/9	Şovuk âhen döğüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî Dil-i sengîn-i yâri nerm ider dînârdan Ğayrı	bu'l-heveslik [1] Arzu ve heveslerine tâbi, maymun iştahlı, kararsız, aklına her geleni yapmak isteyen.
K1/31	Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz illâ sehvini Diñle bu kulı kulağ ur bu cevâba ibtidâ	G56/13 Bu'l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevâ Ârzüdan fâriğ ol tüt Nebziyâ semt-i şalâh
K24/9	Bulmak murâdînsa hacc-ı ekber Dil şehrine gir olğıl mücavir	buln- [1] Bir yerde olmak, mevcut olmak.
K35/8	Velî bundan muqaddem eyleyüp kaşd-ı tezevvüc ol Dilerdi izdivâc için bula bir nâhid-i 'azrâ	G11/12 Ne var bâğ-ı cihân içre beni reddeyleseñ ey gül Tapuñda bulnur her dem hezârân bülbül-i şeydâ
Kt3/69	Mefâ'îlün Mefâ'îlün hemân a'mâl ile bulan Velî olunmadıñ teklîf ancağ istitâ'atle	bulmağ-içün [1] Bulmak için.
M1/3	Bulunmaz arasañ Ğayb u şühûdı Bulnur ânsız ânîdir vücûdı	G244/7 Rehâ bulmağ-içün Ğam leşkerinden Ser-i küyuñ durur cây-ı penâhim
M1/3	Bulunmaz arasañ Ğayb u şühûdı Bulnur ânsız ânîdir vücûdı	bulun [5] Herhangi bir durumda olmak. Bir yerde olmak.
G43/1	İrersin bulamazsın yâri heyhât Geçürdüñ fırsatı sen fâte mâ-fât	G17/8 Didî hemân tûruban mehâ Saña kıyem bulunmaz velî
G170/5	Zinde-i câvid buldı la'liñi bûs eyleyen Âb-ı hayvân içdi kim ruhsârîñi eylerse maş	G329/2 Seniñ gibi civân-ı nev-resîde Bulunmaz misli dünyâ-yı denîde
Mr5/9	Buldı hayât-ı nev cihân İrdî zamâna tâze cân	Kt17/15 Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tâdır Beşer endâmdir illâ şanem-şüret perî-sîmâ
G281/1	Nâzenînâ ol rakîb senden himâyet bulmasun Âsitânıñdan ırağ olsun ri'âyet bulmasun	Mr4/16 Umma rakîbden mihr ü vefâyı Her bir gönülde îmân bulunmaz
G281/1	Nâzenînâ ol rakîb senden himâyet bulmasun Âsitânıñdan ırağ olsun ri'âyet bulmasun	Mr4/20 Nebzî bularıñ bilmem nedendir Biñde birinde sâmân bulunmaz
G326/5	Nażîriñ bulmadı bi'llâh zemîn ü âsumân içre Felek sükunda meh dellâl oluban çıkdı pâzâra	bulca [23] "Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.
G397/9	Tapuñda bulmayıcak Nebzî-i dil-dâde vuşul Varacak bir yeri yok mülk-i 'ademden Ğayrı	G28/2 Cihânda var mıdır bundan Ğarâ'ib Ki hâşıl olmaya bulca reğâ'ib
K8/35	Bulmaz idi mesned-i 'âlî Olmasa lâyiğ u sezâvâr	G88/2 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i Ğam gelür geçür Bunca hadem haşemle hem şâh-ı elem gelür geçür
Kt3/32	Olup 'Abbâs u Ğamza dağı hem 'amm-i Resûlu'llâh Bulup şân u şerefler oldılar mümtâz fi'd-dünyâ	G139/5 Olmadı bulca 'azâyimlerle rabt-ı kalb-i dost Ol perîye hayf te'sîr itmedi teşhîrimiz
Kt7/4	Harf-i menkûṭ ile Nebzî târiḥin Bul tûyünce Ğayrını eyâ didi	G146/4 Kādîmî resmdir 'ıyd irse yâri der-kenâr itmek Gör o fettânı kim bulca geçür a'yâd el virmez
	bula mı [1] Bulur mu?.	G185/9 Meyl idüp her bi'vefâya bulca zaḥmetler nedir Terk idüp gel ihtiyâr it Nebziyâ künc-i ferâğ
G387/10	Kanı ol günler ki bûs-ı pây ile sîr-âb idi Bula mı Nebzî gönül anuñ gibi eş bir dağı	G258/14 Yaraşır dîrsem eger sem fem-i yâre Nebzî Dimedî bulca niyâz itdi bu dil lâ vü ne'am
		G320/8 Dil ü cân mülkünü Ğâret idüpdür Yaraşmaz zülfüne bulca itâle

G353/6	Çelebî va 'de-i vaşlın bilürüz sâhteligin Ya bizi aldamağa bunca edâlar ne belâ	buncılayın [1] "Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz zamir.
G380/5	Reh-i 'aşk içre bunca bâr çekmişken yine 'uşşâk Ne hâletdir ki h'vâhiş eylemezler yârdan ğayrı	K15/14 Dîde-i dünyâ ki bînâ olalı Görmemişdir buncılayın a'cebi
K12/29	Bunca şıbyân u ricâl u mü'minât u mü'minîn Ağlaşup feryâd ile çıkdı semâya dūd-i âh	bunda [2] Burada.
K23/5	Nedir bu 'âlem içre bunca a'yân Nebât u ma'den ü hayvân ya ki	K12/28 Atdırup hem humbera vü küllerer çün âhenîn Anlar anda bunda ammâ rüz u şeb itdi du'â
K25/11	Derünümde koduñ bunca kuvâlar Hayâl u vehm u hiss-i müşterek zan	G137/3 Dime kim eglenemez bunda dil-i bî-ğılımız İki gün bâğ-i cihân içre temâşâlanuruz
K27/14	Bereler bağrımı halkın sitem-i dem-be-demi Niçe tâkât gele bunca keder ü derde kuzum	bunda şuçu yok [1] Bu işte şuçu yok, bu işe dahili yoktur.
K13/62	Kapuñdan ğayra itmez ilticâyı maqsadı sensin Koma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenâ'atle	G203/16 İder dil bülbüli şeb rüz feryâd Benim bunda şuçum ey ğonca-fem yok
Kt3/33	Çün itdiñ bunda bunca anlara in'âm u ikrâmı Hudâya kâdr ü rif'atlerle berter eyle fi'l-'ukbâ	bundan [1] 1. Bu yüzden.
Kt4/2	Ey gönül çün tâlib-i hücre olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese	K35/7 Velî bundan muqaddem eyleyüp kaşd-ı tezevvüc ol Dilerdi izdivâc için bula bir nâhid-i 'azrâ
K6/16	Zamân-ı devletinde ol şehen-şâh-ı civân-bahtın Açıldı her taraf bunca fütühât oldı âmâde	2. Bu noktadan, bu yerden.
Kt9/15	Şarf idüp aldı anı çün bunca denânîr-i kesîr Şaymadı hiç bîş ü kemi görmedi kaydın diremiñ	K34/13 Sıla itmek için gitmişdi bundan Selâmetle olup vuşlat müyesser
Kt10/11	Sa'y ile bunca ta'mîr olundu Yapıldı rengin oldı tamâmet	bundan özge [3] Bundan başka.
Kt17/12	Gelüp bu dâr-ı İslâmbula çün ehl ü 'iyâliñle Oturduñ bunca eyyâm oldı kim bi'r-râhâti'l evfâ	G202/18 Elf-kaddiñ nün ide tâ sen şeker-hâ 'aşkıma Ha dil-i Nebzîde bundan özge aşlâ rây yok
Mr1/9	Dürişüp eyler du'âlar bunca şıbyân u ricâl Ağlaşup göz yaşları büryân ider Dimâ-misâl	G349/11 Bundan özge var mı bir düşvâr 'âlem içre kim 'Aşık-ı dil-dâdeniñ maħbûbi bir fettân ola
N13/2	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçür Bunca hadem haşemle hem şâh-ı elem gelür geçür	K13/42 Hâşılı dünyâda var olsun vücüdi hayr-ile Bundan özge ol şehe lâyık teħâyâ kalmamış
N37/3	Düşüp deşt-i firâkıñda gezerler bunca âvâre İrişdirmeklige semt-i vişâle himmet itmezsin	Bunlar [1] "Bunlar" işaret zamiri.
Th1/21	Nebzî-i şeydâ alup bunca belâlar çignine Cevr-i tûğından giyer şâl u 'abâlar egnine	K32/6 Kılup anları kamu sînelerinden me'yüs Vire bunlara merâm üzre maķâm-ı 'âlî
G63/7	Bâğbânam bunca demdir bâğ-ı hüsñünde velî Virmediñ şeft-âlî bir kez yok mıdır sende cevâd	bunuñ gibi [1] Bunun gibi, böylesi.
K32/31	Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir Koy varsun yabaniñ kaħbe vü köhne Zâli	K15/22 'Ömrümüz heftâd u heştâdi geçüp Görmedik sermâ dalı bunuñ gibi
	bunca bela [1] Bu kadar bela.	bura [1] Burası, bu yer.
	bunca dem [2] Bunca zaman, çok uzun zaman.	G123/3 Bura hüsniyle eger pençe-i mihri ne 'aceb Ola mı bezm-i melâhatde o mehveş başlıur
		burada [1] Bu noktada, bu yerde.

- K130/4 Kapusına vardım anuñ tã ki hıdmet eyleyem
Didi baq baq ne ararsın sen **burada** dön geri
- burç [2]** Kale, hisar, sur. || Dış etmenlere karşı koruyucu kuvvet.
- N26/2 Gönülümüz gamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden
Şan hārāb olmağ diler bu qal'a vü **burc** u beden
- G145/4 Raqībñ acı acı sözleri tōb u tūfeng-āsā
Tutar dil **burcın** ammā raḥnedār itmez ḥalel virmez
- burc-ı melāḥat [1]** Güzellik burcu, kalesi.
- G73/2 'Alemler kılan mücellā ol meh-i enver midir
Yoḥsa ol **burc-ı melāḥat** üzre sa'd aḥter midir
- büs-ı pāy-ı yār [1]** Yârin ayağını öpme. || Yârin ayağına kapanma.
- G66/9 **Büs-ı pāy-ı yār** ile her demde mesrûrsın daḥı
Nebziyā görüp raqībān kılmasunlar mı ḥased
- büs eyle-** [1] Öpmek.
- G170/5 Zinde-i cāvīd buldı la'liñi **büs eyleyen**
Āb-ı ḥayvān içdi kim ruḥsārññi eyleyse maş
- büs it-** [1] Öpmek, öpücük vermek || Sevmek, sevgi göstermek.
- G43/9 Leb-i la'linini ḥvāb içre **büs it**
Saña Nebzī budur şimdi zarāfāt
- büs u kenār [2]** Öpme ve kucaklama.
- Tc1/41 Muğ-peçe sākī gelüp 'arz eyledi **büs u kenār**
Şundi destime o dem cām-ı şarāb-ı ḥoş-güvār
- G335/2 Toymadım vaşl-ı nigāra āh vāh
Kanmadım **büs u kenāra** āh vāh
- büse [4]** Öpme, öpücük. || Sevgilinin öpücüğü.
- G83/9 Nebzīye kaç **büse** iḥsāññi ola āyā didim
Didi ālā-yı kerem kālā-yı bī-endāzedir
- G219/9 Luṭf idüp Nebzīye bir **büse** 'atā kıldı lebi
Bilemem qarz mı ola yoḥsa ki caba midir ol
- G16/1 Dehāññi **büseler** kıldı 'atāyā
Olur mı ben de cān virsem behāyā
- G325/6 Hem şuna la'l-i zülālinden saña āb-ı şarāb
Hem daḥı tekrār-be-tekrār **büseler** iḥsāññi ide
- büse al-** [1] Öpmek.
- G119/1 O şūḥuñ **büsesin almağ** zarāfetdir zarāfetdir
Miyāññi çekmek āğūşa nezāketdir nezāketdir
- G206/3 Leb-i la'l-i şeker-rīzīñ **virirse büse** bir şaḥşa
Şafāsından düşüp ḥāke olur fi'l-ḥāl şādīmerg
- K22/7 N'ola 'uşşāka dil-berler **virüp büse** iderlerse
Teşāfuḥla te'ānuḥ sineler ber-sine cān-ber-cān
- büs-ı la'l-i leb [1]** (Sevgilinin) Lal taşına benzeyen (kırmızı) dudağını öpmek.
- G70/2 Kaṭāyifile pālūde nān-ı semīz
Degil **büs-ı la'l-i lebīnden** lezīz
- büs-ı leb [1]** Dudağının öpücüğü.
- G380/7 Görürseñ uykuda cānāñı al **büs-ı lebin** soñra
Cevāb-ı bā-şavāb olmaz dilā inkārden ḡayrı
- büs-ı pāy [1]** Ayak öpme. || Ayağına kapanma.
- G387/9 Kanı ol günler ki **büs-ı pāy** ile sır-āb idi
Bula mı Nebzī gönül anuñ gibi eş bir daḥı
- büsitān [1]** Bahçe, sebze bahçesi, çiçeklerin olduğu bahçe. || Dünya anlamında da kullanılır.
- G311/19 Benefşe boynun egmiş **büsitānda**
Gele diyü o yār el-ḥamdülillāh
- butlān [1]** Batıl olma; haktan uzak, boş ve temelsiz olma.
- G192/8 Yād ile yeksān tutarsın bende-i dīrīneñi
Ḥazretiñde ḥüsrevā zāhir degil **butlān** u ḥaḥ
- büy [4]** Koku, rayiha; güzel koku || Sevgilinin saç kokusu.
- G75/1 Ey ruḥı gül **büyü** karanfil şaçı hem sünbül-i ter
Bülbül-i şūrīde gibi nāle işim şām u şeḥer
- G104/8 'Arzññi gülden eserdir kākülün miskden nişān
Zülf-i şeb-günüñ şehā **büyına** 'amber imrenür
- G262/8 Müşḡñ şaçın bād-ı şabā kılmış perīşāñ subḥ-dem
Olmuş mu 'aṭtar **büy-ile** 'ālem kamu ṭolmuş meşām
- K120/5 Bād-ı şabā **büyün** getürdigi çün
Şu gibi pāyına ceryāñ olayım
- buyur [8]** Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek; söylemek, demek, düşüncesini bildirmek.
- K3/13 **Buyur** cānā müheyyā ḥāne-i miḥmāne-i zībā
- K4/16 Degil bākī bu 'ālemde melek cinn ü benī Ādem
Ledü li'l-mevt **buyurdu** Ḥabībullah kıl iz'āñ
- G149/12 Virem bir āh ile āḡyārı bāda
Buyur bi'llāh seniñ emriñe rāmız

- G171/8 Çün el virdi melâhat tâcı başa
Serîr-i hüsne pes **buyur** ayak baş
- G183/6 Zehr ise dahı ben itdim ibtilâ'
Pâdişâhımsın **buyur** fermân seniñ
- N19/4 Gelmesün kalb-i şerîfe anıñ-ıçün bir kesel
Çün **buyurmuşdur** Nebî el-fakru fahrî kıl 'amel
- N55/1 Hadisinde **buyurmuşdur** Resül-i Ekrem ü Ekber
Bu ma'nâyı sa'âdetle işit lâ-hayra fi'l-aşfar
- G49/8 Vüs'atine göre teklîf eyle pes 'uşşâkıña
Güc **buyurmamış** Hâbîbu'llâh dimiş çün lâ-harac
- büy-ı vuşlat** Kavuşma kokusu || Bir şeye ulaşma,
erişme belirtisi.
- N27/3 Görmedim sende tabîbâ **büy-ı vuşlatdan** eser
Öyle bildim derd-i firkatden halâşa çäre yok
- buz** [3] Soğuktan donmuş su, soğuk şey veya
insan.
- K15/18 Sarşar esdi esmedi bād-ı nesîm
Buzlar akıtdı bu çarhıñ tolalı
- K27/6 Baña yok süz sözünde diseler aña ne söz
Belî germâbe-i meclis degilim çar u **buzum**
- G151/6 Āteşiz bir demde yakmakta cihânî âh ile
Bâridiz zâhirde gerçi kim sözi **buzlardanız**
- bük-** [1] Eğilmek, bükülmek.
- G36/11 **Büküldi** lâm gibi bu kâmetim olup iki kat
Ām ile Nebzî-i şeydâ gel eyle vird-i zebân
- bükâ** [1] Ağlama, gırye, nale.
- G173/3 **Bükâdan** kurıdı ey nür-ı dîdem çeşme-i çeşmim
Bi-ğamdi'llâh buldı nemden ü hem demden istihlâş
- bülbül** [44] Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş. || Aşık; bülbül.
- Mu1/2 Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taħammül
Ağyâra ġayret rakîbe ġased güle istiġnâ **bülbüle** ġulġul
- G13/17 Rüz u şeb feryâd ider **bülbül** gibi
ġonca-leb üftâdedir Nebzî saña
- G23/11 Seherde **bülbüle** 'arz eyledim çün râz-ı pür-süzum
Benim de ġoncaya naġlim didi bu mâ-cerâdir hep
- G34/11 Ne ġülîstân u ne **bülbül** ne çemen
Ne şahârî ne firâz u ne neşîb
- G79/8 Sebebdir tezkire olmaġa 'âlemde saña 'uşşâġ
ġülün ey ġonca zikri **bülbüli** yâd oldıġındandır
- G108/2 Āl idüp diller alan ol ġözleri ala mıdır
Bülbüli nâlân iden ol ġonca-ı ġamrâ mıdır
- G113/3 **Bülbül** turamaz vakt-i ġazâna dek anıñçün
Râġatsız olur dil çü ġalur âh u fiġânlar
- G115/8 ġülîstân-ı cihân içre açılmış bir ġül-i tersin
Yazıġdır **bülbülün** ağlatma ġüldür ey lebi ġül-ter
- G163/2 Dür olup yâra yine ağyâra hem-dem oldum uş
Ayrılıp ġülden çü **bülbül** ġâra hem-dem oldum uş
- G167/1 **Bülbüli** zâr eyleyen ġülzâr içinde ġâr imiş
'Āşıġa ġan ağladan ağyâr-ı bed-kirdâr imiş
- G173/8 Taħammül eyleyüp âzârına ağyâr-ı ġârîñ dil
Çü **bülbül** istemez ol ġonca-leb ġül-femden
istihlâş
- G221/1 Seher ġülzârda sürde **bülbül**
İder mestâne vâveylâ vü ġulġul
- G226/6 Var mı bu ġülşende bir dil kim ola ġamdan berî
Var dem-sâz ol da ġör **bülbüle** bir dem ey ġönül
- G237/9 Yürî **bülbül** dahı der-beyza degilken Nebzîyâ
Tutmuş idi bâġ-ı dehrî âh u feryâdim benim
- G251/8 Bezm-i 'aşkıñda bugün başı açuġ mestâneyim
Bülbülem bir eldedir bir eldedir câmm benim
- G252/13 Hezârân **bülbüli** bâġ-ı cemâle
Şalâ iden ġül-i pür-ġârî ġördüm
- G207/3 Dili **bülbül** lebi mül ġad karanfil kâküli sünbül
ġüşâde ġül-'izârında ġül-i bî-ġârî pek nazik
- G269/5 ġurâbu'l-bîn ile **bülbül** revâ mı hem-kafe olmak
Raġîb ile o yârîñ beyni ba'de'l-Maşrıġeyn olsun
- G311/3 Oturdu şâġsâr-ı ġülde **bülbül**
Fiġân itdi hezâr el-ğamdülillâh
- G335/3 ġül-'izârım terk idüp ben **bülbülün**
ġöz göre yâr oldı ġâra âh vâh
- G346/6 Ruġ-ı ġül-ġünuna ġat geldi ol ġonca-femiñ ammâ
Açıldı taze sünbül düşdi **bülbül** özge sevdâya
- G366/1 **Bülbülin** nâlân ider rüyüñ ġül-i ra'nâ gibi
Yandırır pervâneġânın şem'-i bezm-ârâ gibi
- G369/5 Rüz u şeb **bülbül** gibi müyeñdeyim ey ġonca-fem
Rüy-ı ġülde dâne-i eşkîmî ġör şeb-nem gibi
- G373/9 Seniñ ey ġonca-fem **bülbüllerinle**
Bulupdur ġülşen-i ġüsnün revâcı
- G388/14 Nebzîyâ ġönülüm ġüşâd eyler nesîm-i ġimmetim
ġimmetim **bülbül** ġönül bir ġonca-ı aħmer gibi

- G399/7 Cüdâ sen gibi yârimden çü **bülbül** gül-‘izârımdan
Dem-â-dem âh u zârımdan figânımdan cihân memlû
- G401/9 Göñül ol beñleri fülful dehâmî gül dili **bülbül**
Bu Nebzî ol şaçı sünbül gül-i ra'nâyâ meyl itdi
- K17/26 Kaşd u murâdın ser-be-ser olsun 'alâ-vefkı'l-merâm
Bâğ-ı cihânda **bülbüle** artdıqça zâr u ğulgule
- Kt9/6 Ğonca-ı kâmi açıla bahtı riyâzında nite
Bülbülü nâl gülleri şâd ola bu bâğ-ı İremiñ
- Mş1/31 Ğoncalar dem-beste **bülbül** deng ü lâl olmuş durur
Boynunı egmiş benefşe bî-mecâl olmuş durur
- G203/15 İder dil **bülbülü** şeb rüz feryâd
Benim bunda suçum ey Ğonca-fem yok
- Mş2/52 Dem ola gülşen-i 'âlemde dilâ gül mi kıla
Öte şıklığa düşe güm ola **bülbül** mi kıla
- Mş2/68 Niçe bir fisk ile gülzâr-ı dili hâr idelim
Gelelim nâleye **bülbülleri** bîdâr idelim
- Mh1/17 Cihân bâğında **bülbül** zâr olup oldukça gül hürrem
Geçüp 'izzet seririnde sa'âdetle otur her dem
- Mr5/16 Bir Ğonca-leb gül-rû ile
Bülbül sürer gülşende dem
- Ms2/26 Tıttupdur bâğ-ı dehri âh u zârım 'andelîbasâ
Yazıkdır **bülbülün** ağlatma güldür ey gül-i Ğamrâ
- Tc1/52 Böyle nüzhet baħş iken illâ yine ider Ğazân
Bir gün isti'lâm için bu sırrı **bülbülden** nihân
- Tr2/15 Gülleri pejmürde vü **bülbülleri** hem ağladan
Lâleniñ bağrın kara çâk itdi şadrın Ğoncaniñ
- bülbülâ [5]** Ey bülbül, ey aşık.
- Mu32/1 Biz iki yüz yavru uçurduk yuvadan **bülbülâ**
Var yûri sen âşiyânında otur mühmel helâ
- G161/7 **Bülbülâ** gülşende gel bîhüde eĝân eyleme
Bağ baña meydan-ı 'aşkda niçedir tıttuş urış
- G67/8 Bir yüzi gül Ğonca-fem cânaneye 'aşık mısın
Bübüla gülzâr-ı 'âlemde ne bu feryâd u dâd
- G350/10 'Aşk u şevk-ı cân u ten dil-süz bildim sende yok
Bu dil-i şeydâda bul hep anları gel **bülbülâ**
- G377/8 Dem-be-dem gülşende nağmeñ âh u eĝândır seniñ
'Aşık-ı cânân imişsin **bülbülâ** bildim seni
- bülbülân [1]** Bülbüller.
- G286/10 Gülistân-ı cihânda Ğonca güller
İrişmez **bülbülâna** hâr elinden
- bülbülâsâ [3]** Bülbül gibi.
- G263/4 Yanarım şem'-i cemâl-i yâr ile pervâneves
Bülbülâsâ rüz u şeb gülzârda zâr eylemem
- G311/25 Sen ey Nebzî figân it **bülbülâsâ**
Güler o gül- 'izâr el-Ğamdülillâh
- K28/26 Bu gülistân içre Nebzî düşdüñ ol gül şevkına
Bülbülâsâ zikriñ olsun her nefes güftâr gül
- bülbül dili [1]** Bülbül dili.
- G336/6 Didi cüz' lâ-yetecezzî hukemâ gül femine
Ulû'l-âraları **bülbül dili** lâl eylemede
- bülbül gibi [18]** Aşığım bülbül gibi ağlayıp
inlemesi, feryat etmesi.
- G77/15 N'ola ben feryâd idem **bülbül gibi**
Gül gibi sen gül açıl ey gül- 'izâr
- G78/6 O şanevber-ğadd ü tütî-suhen ü Ğonca- 'izâr
Beni **bülbül gibi** nâlân u teni nâl ideyor
- G98/9 Ne var **bülbül gibi** feryâd idersiñ bâğ-ı 'âlemde
Sîneñde dâğlar Nebzî gül-i surhî vü lâlâdır
- G253/10 N'ola feryâdım tıttarsa Nebziyâ bu 'âlemi
Bir gül için rüz u şeb **bülbül gibi** eĝândayım
- G280/6 RuĞuñ yâdıyla ey Ğonca-dehânım
N'ola **bülbül gibi** eylersem eĝân
- N10/3 N'ola **bülbül gibi** feryâd idersem bâğ-ı 'âlemde
Şehâ gül rüyuña şebnem gibi üftâdedir gönlüm
- G306/1 'Aşıkım diyü dilâ **bülbül gibi** da'vâyı kıo
Yan ruĞı şem'ine var pervâneves pervâyı kıo
- G344/14 Sirişkiñ 'âlemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzî
Odur **bülbül gibi** zîrâ bu âh u vâha şâyeste
- G364/9 Nedir feryâd u zârın Nebziyâ **bülbül gibi** her dem
Bu bâğ içinde senden ĝayrı çevre mübtelâ yok mı
- Mh3/17 Düşdüm eĝâna yine **bülbül gibi** ey gül-dehen
Âteş-i 'aşkıñla yanup oldı kül cân u beden
- Ms3/14 Ayırdı çarĞ-ı keĝ-reftâr sen Ğonca-dehânımdan
N'ola tıttarsa cihân **bülbül gibi** âh u figânımdan
- Tc2/18 İrişse kaçan mevsim-i gül bâğ-ı cihânda
Bülbül gibi şürîde göñül nâleye başlar
- Tc2/8 Soldırup o gül budâğın kara toprağ eyleyüp
Bu dil-i nâ-şâdı **bülbül gibi** nâlân eyledi
- Mü1/3 **Bülbül gibi** dil nağme-serâ olmadı gitdi
V'ey Ğonca-ı gül-rû
- N28/4 Hüb-rülarla müzeyyen her taraf güller gibi
Başlasun üftâdeler pes zâra **bülbüller gibi**

- Tc2/10 Gül yüzlüleriñ gird-i vişâlinde tolanma
Bülbül gibi bî-çâre olup zâra düşersin
- G380/2 Dil-i şeydâya yokdur ârzü dîdârdan gayrı
Temennâ eylemez **bülbül gibi** gülzârdan gayrı
- Tc2/43 Dilden dile rüsvây ola **bülbül gibi** her kim
Meyl eyleyüben dil viresin gonca-dehâna
- G294/11 Dilâ **bülbül gibi** feryâd idersin
Cevâb aldın mı ol gonca-femiñden
- bülbül gibi giryân it- [1]** Bülbül gibi ağlayıp,
feryat etmek.
- G48/5 ‘Âşıkın **giryân ider bülbül gibi**
Gonca-ı pür-hâr elinden el-ğıyâs
- bülbül-i güyâ [4]** Söyleyen, şakıyan bülbül ||
Söyleyen âşık.
- G337/7 Tudağın goncadır güyâ diliñdir **bülbül-i güyâ**
Şadefdir hem dağı ağzın dışıñdır dağı dür-dâne
- G248/1 Kelâmın sem’i ile **bülbül-i güyâdan** el çekdim
Dehânın rü’yetiyle gonca-ı hamrâdan el çekdim
- G26/3 Zebânın **bülbül-i güyâdır** ammâ
Velâkin nâ-şükûfte goncadır leb
- G24/11 Zebânı **bülbül-i güyâdur** kim
Olupdur gonca-ı la’lîne maşhûb
- bülbül-i gülzâr-ı Kuds [1]** Kudüs Şehrinin gül
bahçesinin bülbülü. || Kudüs’ün aşk bahçesinin âşığı.
- Kt14/10 Bu bir mısra’da târîhin beyân idüp didi Nebzî
Revânı **bülbül-i gülzâr-ı Kuds** ile ola hem-seyr
- bülbül-i Kur’an [1]** Kur’an-ı Kerim’i güzel
okuyan. || Tanıkta , Kur’an-ı Kerim’i güzel okuyan kişinin sesi
bülbül sesine benzetilmiştir.
- Kt15/7 Çün ol **bülbül-i Kur’an** kabre kondı
Revânı kıldı ‘İlliyyîne mi’râc
- bülbül-i maşhûn [1]** Gamlı, hüznü aşık.
- G331/2 Yine düş oldı gönül bir ruhu gül-gûna yine
Yine irişdi elem **bülbül-i maşhûna** yine
- bülbül-i mestane [1]**Aşkdan akli başından gitmiş
bülbül. || Aşk sarhoşu âşık.
- G14/8 Bezm-i gülde jâledir mey gonca kuşbaşı kebâb
Bülbül-i mestâneye sofrâ döşendi câ-be-câ
- bülbül-i nâlân [2]** Ağlayıp inleyen bülbül. || Âşık.
- G195/2 Açılıp gonca-femim gül gibi hândân olacak
Dil-i şeydâ aña bir **bülbül-i nâlân** olacak
- G130/6 N’ola dehri tuta âhim firâk-ı gül-‘izârımla
Çemende **bülbülü nâlân** iden çün verd-i hândândır
- bülbül-i nalende [1]** İnleyen bülbül.
- G306/5 Didim ol dem bâğ-ı hüsñüñ **bülbül-i nâlendesi**
Gül gibi güldi didi var bir zamân ağlayı ko
- bülbül-i şeydâ [4]** Aşk mecnunu bülbül || Çılgın
aşık.
- G11/12 Ne var bâğ-ı cihân içre beni reddeyleseñ ey gül
Tapañda bulunur her dem hezârân **bülbül-i şeydâ**
- G20/8 Bâğ-ı hüsñünde dil-i zârım hezâr-destândır
Ol sebebdendir ki dirler **bülbül-i şeydâ** aña
- G108/10 Bâğ-ı dehri toldırupdur âh u vâveylâ ile
Gülşen-i ‘aşkıñda Nebzî **bülbül-i şeydâ** mıdır
- Mş2/47 Üstüne nâle ider **bülbül-i şeydâsı** begim
Bir karar üzre degil seyr ü temâşası begim
- bülbül-i şeydâ-dil [1]** Çılgın gönlü olan bülbül
- G165/14 Gül yañaqlı gonca-fem bir sebz-püş maşhûb için
Bülbül-i şeydâ-dil çeşmi yaşı gül-gün imiş
- bülbül-i şürîde [2]** Perişan bülbül. || Perişan âşık.
- G291/5 **Bülbül-i şürîde** gibi eyledi giryân beni
Gülşen-i hüsñ içre ey gül-ruh seni hândân iden
- G75/2 Ey ruhu gül büyi karanfil saçı hem sünbül-i ter
Bülbül-i şürîde gibi nâle işim şâm u seher
- bülbül-i şürîdeveş [2]** Meftun gibi âşık || Perişan
âşık.
- G304/5 **Bülbül-i şürîdeveş** ahvâlini ‘arz itmege
Gülşen-i bâğ-ı melâhatde gül-i hândâm sev
- G349/8 Lutf it ey gonca terahhüm eyleyüp görme revâ
Bülbül-i şürîdeveş işim gücüm efgân ola
- bülbül öt- [1]** Aşığın sevgiliye yalvarıp yakarması.
- G399/4 Olalı sînemîñ dağı siyâh oldı yüzüm ağı
Müzeyyen hüsñüñün bâğı **öter bülbül** güle qarşu
- bülbül-i zârâ [1]** İnleyen bülbül. || Ağlayan,
inleyen, feryat eden âşık.
- G333/1 Neler eyler görüñ güller çemende **bülbül-i zârâ**
İder feryâd u vâveylâ o meyli goncanıñ hâra
- bülbül-i zâr ol- [1]** Ağlayan, inleyen bülbül olmak.
|| Âşık.
- Mr3/20 Sayd ider gönülün kuşın bir âl ile ol dil-ferîb
Bülbül-i zârı olursın ol gül-i hândânımıñ

- bülbül-nevâ [1]** Bülbül sesi.
- G103/4 Dilâ dilden dile gül gibi teşhîr olduñ uş ammâ
Seni âşüfte vü şeydâ kılan **bülbül-nevâyındır**
- bülbül-suhen [1]** Bülbül gibi şakiyan. || Güzel söz söyleyen, güzel kelimeden âşik.
- G73/8 Ruḥ semen sîmîn beden kad nârven bû nesteren
Gül-dehen **bülbül-suhen** hem kâkûli 'anber midir
- bülbül-şıfat [1]** Bülbül gibi, bülbül misali.
- Tc2/38 Gördi ruḥuñ âvâre gönül geldi figâna
Bülbül-şıfat ey gonca-leb ü tûṭî-zebâna
- bülbülün âvâzesi [1]** Bülbülün inlemesi.
||Aşıkların inlemesi.
- Mş1/21 Gel bahâr olunca diñle **bülbülün âvâzesin**
Ḥüb terennümlerle dürlü nağmeler âğâzesin
- Bülbülveş [7]** Bülbül gibi.
- G111/2 Cemâliñ dil-berâ bâğ-ı Na 'ımdır
Bu dil ol bâğda **bülbülveş** muḳımdır
- G174/7 Gülşen-i dehiri figâmñ tutdı **bülbülveş** seniñ
Bârî hâliñ eylegil ol gonca-ı ḥandâna 'arz
- G213/9 Gül-i gülzâr şanup kıldı figân **bülbülveş**
Dil-i Nebzî göricek o leb-i ḥamrâñ seniñ
- K11/8 Tolu başdan başa illâ gül-i ra'nalar ile
Cüş idüp **bülbülveş** nâle-i şâm u seher it
- Mh4/2 Dâğlar sînemde güldür sînedir bir gülsitân
Kılmasun mı bu dil-i şürde **bülbülveş** figân
- Ms2/14 Dem-i gîsü vü zülfüñle ezelden çün hevâdârım
Ruḥ-ı gül-günüñüñ yâdıyla **bülbülveş** nevâkârım
- N15/1 Gerçi **bülbülveş** mekânım gûşe-i gülzârdır
Rûz u şeb işim gücüm lîkin figân u zârdır
- bülend [2]** Uzun, yüksek. || Yüce, ulu.
- D2/1 Ey ruḥı gül gonca-dehen ḳaddi **bülend** serv-i semen
Gonca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm gülbün-i men
- D2/3 ḳaddi **bülend** nergis-i çeşm ğamze-sinân çâh-ı zeḳan
Serv-i semen gülbün-i men çâh-ı zeḳan maḥbes-i men
- bülend ü pest [1]** Yükseklik ve alçaklık. || Zenginlik ve fakirlik.
- G334/3 Besberâberdir **bülend ü pest** ü ger zîr ü zeber
Pes gözetme şadr-ı 'âlf meclis-i 'irfânda
- bünyâd [3]** Yapı, bina. || Felek, devran.
- G220/3 Daḥı dest urmadın mey-ḥâne **bünyâdına** mi' mârî
Mey-i 'aşk-ı dil-ârâ ile olmuşdı bu dil kândil
- G237/4 Mâ-teḳaddemden durur bende ḳamu bu şevḳ u zevḳ
Tâ-ezel 'aşk ile icâd oldu **bünyâdım** benim
- Ms2/1 Yıkıldı kalmadı bu ḥâne-i dilde şehâ **bünyâd**
N'ola kılsañ yed-i luṭfuñla ol vîrâneyi âbâd
- bünyân-ı devlet:** Devlet binası.
- K17/14 Vech-i ḥasen ki sende var mihr-i cihânsın tâbdâr
Bünyân-ı devlet üstüvâr ola ilâ-yevmi'l-ḳıyâm
- bürehne [1]** Açık, çıplak, yalın. || Perişan; karışık, şaşkın, bulanık.
- K29/4 Cübbe vu destârîña ey ḥVâce ğırra olma kim
Niçe ten oldu **bürehne** niçe ser ḳoydı külah
- bürehne ol- [1]** Çıplak olmak. || Ortada olmak, apaçık görünmek.
- N2/4 Giyüben tâc u ḳabâ ile ğurür itme şaḳın kim
Niçe ten oldu **bürehne** ḳodı başdan niçe ser tâc
- bürhân [1]** Kanıt, delil, ispat.
- G215/14 Da 'vî-i 'aşk eylemişsin Nebzîyâ çün kim bugün
Müdde'ânî lâ-cerem **bürhân** ile isbât gerek
- bürhân iste- [1]** Delil istemek.
- G350/13 'Aşka **bürhân ister** imiş zâhid-i ḥod-bîni gör
Söyleñüz râh-ı mecâza bârî ğirsün evvelâ
- bürnâ [1]** Genç, delikanlı.
- K13/24 Cây-ı termîm olıcaḳ bir cây-ı evlâ bi't-tarîḳ
Luṭfuña sîr olmaya bir pîr ü **bürnâ** ḳalmamış
- bürüdet düş- [1]** Soğukluk girmek.
- G94/7 Tâb-âver iken vaşlıña gör **düşdi bürüdet**
Güyâ dem-i nev-rûzda vâḳi' deye beñzer
- büryân [7]** Kebap (gibi kızarma). || Aşğın gönlü.
- G71/4 Âteş-i hicrân ile bağrım kebab etdiñ benim
Çeşm-i mestânem olur bezm içre çün **büryân** lezîz
- G76/10 Def ü ney ola eger var ise 'âlemde 'adîlim
Biriniñ sînesi **büryân** biriniñ bağrı yanḳdır
- G82/9 İderim eşkimi mül bağrımı **büryân** Nebzî
Bize bu 'âdeti Cemşîd ile çün Cem ḳodılar
- G338/4 Bâde-i ḥamrâ lebiñdir bezm-i 'aşḳda sâḳiyâ
Bu dil-i şad-pâredir hem anda **büryân** var ise

- G399/2 Elā ey gözleri mestān nedir bu ğamze-i cādū
Gözüm giryān ciġer **büryān** firāķınla dirim yā Hū
- Mş2/15 Dil-i şad-pāremi **büryān** u kebāb eyledi hem
Kad ü sinem görñüz çeng ü rebāb eyledi hem
- Mh3/22 Nebzī-i şürīdeyim 'aşķınla ħayrān olmuşum
Dīde giryān sīne **büryān** dil perīşān olmuşum
- büryān it-** [3] Yakmak, kavurmak. || Āşķın
gönlünün aşķ ateşiyile yanması.
- G130/1 Dilim **büryān iden** ol zīb-baĥş-ı bezm-i rindāndır
Sirişķim eyleyen la'l-i müzāb ol dürr-i dendāndır
- G291/4 Ħasret-i ħāl-i ruĥūndur sīnede dāġa sebeb
Şevķ-i rüy-i āteşiniñdir dilim **büryān iden**
- Mr1/10 Dürişüp eyler du'ālar bunca şıbyān u ricāl
Aġlaşup göz yaşları **büryān ider** Dimā-misāl
- büryān kı-** [1] Yakmak, kavurmak. || Āşķın
gönlünün aşķ ateşiyile yanması.
- K1/19 Nebziyā **büryān kı** baġrıñ ħarīfān bezmde
Bādeden evvel iderlermiş kebāba ibtidā
- büryān ol-** [1] Ciġeri kebab olmak, büyük bir
acıya uğramak, yüreġi yanmak.
- G268/4 Ħasret-i ħālīnle başdım sīne-i süzāna dāġ
Yüregim nār-ı ġamīnla **oldı büryān** gel Ħasan
- büsbütün** [1] Tamamen, bütünüyle.
- G315/11 Deger nisbet olunsa **büsbütün** bir mülk-i Hindüstān
Söz olmaz bī-bedeldir sevdiğim ħaddiñde ol ħāle
- büt-i ġonca-dehān** [1] Gonca gibi küçük aġızlı put
kadar güzel sevgili.
- G160/2 Deyr-i 'ālemde bu çarĥ-ı köhne bed-nām eylemiş
Bir **büt-i ġonca-dehān** ħāre ħuddām eylemiş
- büt-i tersā** [1] Hristiyan güzeli. || Put gibi güzel
olan, tapımlacak kadar güzel olan sevgili.
- G60/17 Ol **büt-i tersāy**ı Nebzī kim göre
Dir muĥaķķaķ ħāziĥi bedrūn yelūĥ
- bütün** [2] "Tamamı, Tümü" anlamında belgisiz
sıfat.
- G3/3 Götürü gülşen-i 'ālem benim olurdu **bütün**
Dīde-i nergis ile yārim eger baķsa baña
- G312/2 Çü sende var durur ħulķī melāĥat ħüsñ ü ħulķ bu şeh
Bütün ħalkı kı l itdiñ kendüziñe ey meh-i çār-deh
- bütün 'ālem** [1] Kâinatın tamamı.
- K17/19 'İyd-ı sa'ādet irdi çün 'ālem meserretde **bütün**
Düşmenleriñ olup zebün dostānıña irsün selām
- büyük** [1] Boyutları, benzerlerinden daha fazla
olan, makro, küçük karşıtı.
- G382/2 Maĥabbet nefse tab'iyyet degil mi
Şerī'atde **büyük** töhmet degil mi
- büyükçe** [1] Büyük degil büyüġe yakın.
- K27/26 Ne revādır ki birāder kızasın rāĥıma çāĥ
Sañadır ol yine kız bārī **büyükçe** omuzum
- büyüt-** [1] Büyütmek, beslemek.
- G237/7 Kuzıcaġımdır kıcaġımda **büyütdüm** nāz ile
Tıfl u nev-resdir daĥı Mecnūn u Ferĥādım benim
- C**
- Cā** [6] Yer, makam, mahal, mevki.
- G6/1 Gezermişsin rakīb-i rü-siyāĥa bend olup her **cā**
Revā mı ey yüzi aġım nedir bu vaz'-ı nā-ber-cā
- G6/10 Yoluñda cānımı kırbān iderdim ben de Nebziveş
Velī ey kıadr bilmez bī-vefāsın pür-cefā her **cā**
- G68/11 İşġiñde kelb rakīb-iñ baña **cā** virmez begim
Bārī şehri terk idüp kılam mekānım ġayrı kend
- G134/3 Gehī bu sīnede geh dilde dü **cādan** gitmez
O sebebdır ki şehā ġamzeñi cādū bilürüz
- K13/1 Ey gönül ehl-i dile bu devrde **cā** kıalmamış
Nīķ ü bed temyiz ider zīrā ki zū-rā kıalmamış
- K13/22 Uş Cenāb-ı Ħazret-i Maĥmūd Ħān kim
'Ahd-i 'adlinde merāmet olmamış **cā** kıalmamış
- cā eyle-** [1] Mekan tutmak, yer edinmek.
- G318/12 Geçirsin bir nefes eglenmeyüp ey tīr-i dildārım
N'olur bir dem teraĥĥum eyleyüp sīnemde **cā eyle**
- caba** [1]
1. Fazladan.
- 122/8 Hezārān cidd ü ceĥd ile irilmez luţfuña saķī
Mey-i la'l-i şeker-riziñ dil-i 'uşşāķa **cabadır**
2. Bedava, ücretsiz.
- G219/10 Luţf idüp Nebziye bir büse 'atā kıldı lebi
Bilemem kıarz mı ola yoĥsa ki **caba** mıdır ol
- cā-be-cā** [7] Yer yer. || Bazen, kimi zaman, ara
sıra.

G14/1	Şâh-ı gül şahn-ı bahâra geldi kendi câ-be-câ Leşker-i ezhâr ile şahrâ bezendi câ-be-câ		câh [7] İtibar, makam, mevki, rütbe, derece. Heybet, ihtişam.
G14/2	Şâh-ı gül şahn-ı bahâra geldi kendi câ-be-câ Leşker-i ezhâr ile şahrâ bezendi câ-be-câ	K9/18	Nebziyâ kıl târîhin anuñ beyân Çün müsellem oldı aña taht u câh
G14/4	Sînemi dağ-ı ğam ile lâlezâr itdim yine Bâğbân-ı dehr seyr idüp begendi câ-be-câ	K13/3	İ'tibârı herkesiñ çün câhladır câhla Mâla düşmüş her kişi dînini dâna kalmamış
G14/6	Bîñi vü çeşm ü dehen güşum o dem kaldı nişân Çıñladı çün şeh-süvârımıñ semendi câ-be-câ	K13/3	İ'tibârı herkesiñ çün câhladır câhla Mâla düşmüş her kişi dînini dâna kalmamış
G14/8	Bezm-i gülde jâledir mey ğonca kuşbaşı kebâb Bülbül-i mestâneye sofrâ döşendi câ-be-câ	K19/1	Ħabbezâ zât-ı şerîf ü lâyıķ-ı iclâl u câh Mâ'il-i luţf u 'inâyet nâ'il-i fazl-ı İllâh
G14/10	Nebziyâ bâlâ-yı defter yazalardı nâmiñi Görseler şi'r-i terüñ Ħvâcû Ħocendî câ-be-câ	K24/21	Meyl itme şâhâ 'âlemde câha Mâlmı mâr bil balın zevahir
G77/3	Sebzeler giydi dırahtân câ-be-câ Zâhir oldı şun'-ı Rabb u Kirdigâr	K30/2	Şanmağıl bu 'âlemi cây-ı qarâr Kılma 'izz ü mâl u câha i'tibâr
	câblüs [1] Dalkavuk, el etek öpen.	N26/3	Mâlmız yok elde bârî câh ile fahr idevüz N'idelim böyle berkidmiş bu Ħişârı berkiden
G156/10	Şüretâ eyle tabaşbuş Nebziyâ ol kâfire Olmayınca kişide kuvvet gerekdir câblüs		câh eyle-[1] Yeri, مکانı olmak. Yaşadığı, bulunduğu yer haline gelmek.
	câdde [2] İşlek, ulu, geniş yol. Şâh-râh.	G148/6	Ârzü-yı Yûsuf-ı dildir yine çâh-ı zekân Mışr-ı dehr içinde meyl-i mansıb u câh eylemez
G225/7	Reh-i 'aşķ içre gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol Târîķ-ı müstaķîmi unudup gel olma ağ lel gel		câh-ı câh [1] Derece drece, kat kat.
K12/41	Didi târîh ci' tü bi'l-fethi'l-mübîn ey câdde dîn İşbu fethiñ târîhin sen dağı söyle Nebziyâ	Tc1/63	Let durur devlet soñı vizr-i vezâret câh-ı câh Kâ'inâtnâ Ħâline diķkat ile itdim nigâh
	Câdü [3] Büyücü, cadı. Sevgilinin gözü.		Câhidü [1] Cihad edin. "Allah yolunda savaşın" ayetinden iktibastır. (Nisa, 4/76)
G12/6	Dün eţibbâya didim aĦvâlimi bir bir bakup Didiler mekr eylemiş bir ğamzesi câdü saña		Çalışan, çalışkan, gayretli.
G134/4	Gehî bu sînede geh dilde dü câdan gitmez O sebebdır ki şehâ ğamzeniñ câdü bilürtüz	Mr1/2	Yâ İllâhî ceşş-i İslâm kıldılar 'azm-i cihâd Câhidü emrine idüp imtisâl ü inķriyâd
G356/6	Rüy-ı âteşnâki üzre saçma Ħâlin 'arz idüp Yaķdı ol câdü beni kendine efsün eyledi		câhilî [2] Akılsızca, şuursuzca, kendini bilmeyen bir şekilde, cahilce.
	câdü göz [1] Büyüleyici göz, efsunlu göz. Sevgili'nin göreni etkileyen gözü, bakışı.	K6/7	Câhilî ğayretle her dem kaç' iderdim mülarım Eylemezdim ol Resülün sünnetiyle istinân
Mh3/11	Sıhr idüp câdü gözün zülfiñe bend itdi beni Eyledi 'aşķıyla memlü sîne vü cân u teni	Tc1/5	Câhiliñ Ħâli refâhiyyetde mâl ü câh-ile Ehl-i dil cânıñ geķer 'ömri figân u âh-ile
	Ca'fer-i Tayyâr [1] Ca'fer b. Ebû Tâlib (d. 590-ö. 629). Hz. Peygamber'in amcası Ebû Tâlib'in oğludur. Mûte Savaşı kumandanlarından olup bu savaşta iki kolu da kesilerek şehid edilmiştir. Hz. Peygamber, yüce Allah'ın Ca'fer'in kesilen iki koluna karşılık iki kanat ihсан ettiğini ve onlarla cennette uçtuğunu haber vermiştir. Bu sebeple kendisine "tayyâr" (uçan) ve "zü'l-cenâhayn" (iki kanatlı) lakapları verilmiştir. (İ.A., C.6, s. 549)		câhil-i mislü'l-baķar [1] İnek gibi akılsız, şuursuz.
Kt3/37	Sa'âdetlü dağı ol Ca'fer-i Tayyâr ibnü'l-'am Dağı bi'l-cümle âl ü ehl-i beyt-i Muştafâ yâ Rab	K1/34	Cür'asın görmez kemâl ehl-i mey-i nâbiñ velî Câhil-i mislü'l-baķar baķar Ħabâba ibtidâ
			câhil ü nâ-dân[1] Cahil ve bilgisiz.
		G377/10	'Âlim ü dâna şanurdum şüretâ görüp velî Câhil ü nâ-dân imişsin şüfiyâ bildim seni

- cahīm-i hicrine**[1] Ayrılık cehennemi.
- G27/7 Ol rakībi hoş ki atmışsın **cahīm-i hicriñe**
Didi ben hāki görüp yā leytenī küntü türāb
- cālan** [1] Sadece, yalın, yalnız, tek.
- G137/1 Şanemā şanma fenā dünyede biz **cālanuruz**
Bir bölük 'aşık-ı āvāreyiz oyalanuruz
- cālib** [1] Celp edici, kendine doğru çeken, cezp eden.
- G33/6 O çeşm-i ed'ac u ebrū-yı eblec
'Aceb mi dilleri hep olsa **cālib**
- cālis-i şadr-ı 'alā** [1] Yüce makama oturma.
- K17/1 Ey **cālis-i şadr-ı 'alā** cāyın durur 'ālī-makām
V'ey lābis-i ferv-i velā kisveñdir 'izz ü ihtişām
- cām** [9] Kadeh. || Gönül, ruh.
- G81/4 O rüy-ı āfītābın bezm-i hüsni zīb ü fer kılmış
Bir elde **cām** o şevk ile bir elde sāgar-ı Cem var
- G118/8 Gezerken yolum uğradı rakībın hānesine çün
Göricek didim anı Ermenīler **cāmına** beñzer
- G158/8 Murādım eyledim bi'l-cümle hāşıl istilāmından
O deñlü **cām** ile bezm içre itdim çün Cem istinās
- G175/8 Bezme gelmekden murādı görmek imiş rüyüñ
Şanma ey sāki dil-i 'uşşāka **cām** imiş garaž
- G251/8 Bezm-i 'aşkıñda bugün başı açuk mestāneyim
Bülbülem bir eldedir bir eldedir **cāmım** benim
- G290/4 Begim bezminde ruhsārın meze olduysa 'uşşāka
Lebiñ bāde dehānın hem dağı fağfūrī **cām** olsun
- G319/9 Var surāhīnīñ yine **cām** ile bir gizli sözi
Meclis-i hāşşında virmişlerdi gördüm fem feme
- G342/1 Muvāşıl olmağ-ile dil-berā la'l-i lebiñ **cāma**
El üstünde tutarlar şöyle lāyık oldı i'zāma
- Mr5/29 Sāki müravvağ **cām** ile
Şun bādeyi ikrām ile
- cām ile cem** [2] Kadeh ve şarabı icat eden Cem.
- G226/4 Neş'esin Cemşid bulmuş bādeniñ evvel velī
Zehr-i ğam nüş eylemişdir **cām ile Cem** ey gönül
- G397/6 İçerim hūn-ı ciğer ğam yine gitmez bildim
Neş'e bulmuş yoğ imiş **cām ile Cemden** ğayrı
- cām it-** [1] Sarhoş etmek.
- G393/10 Vücüdüm táb-ı 'aşk ile felek germ-ābe kılmışdır
Serim kubbeye sirişkim āb u çeşmim aña **cām itdi**
- cāme-i surh u kebūd** [1] Mavi ve kırmızı elbise.
- T1/4 Künc-i sineñ üzre cānā pāsbandır hañçeriñ
Cāme-i surh u kebūd içre nihāndır hañçeriñ
- cāme-h'vāb-ı vuşlat** [1] Kavuşma yatağı.
- G268/8 Girmesün māni' olur mā-beyne pīrāhen dağı
Cāme-h'vāb-ı vuşlata lutf eyle 'uryān gel Hasan
- cāme-i fāhır** [2] Gösterişli elbiseler.
- G36/9 Giyindi **cāme-i fāhır** tonandı şankim 'arāt
Görün beni o dāl-i zülfi firākiyla meded
- K4/11 Bedende **cāme-i fāhır** gibidir gerçi kim bu rüh
Velikin 'āriyettir ol olursın soñ ucı 'uryān
- cāme-i ğam** [1] Gam elbisesi. || Çok üzüntülü olma durumu.
- G271/9 Degildir kaddiñe kem **cāme-i ğam**
Niçün dırsın ki Nebzi biş çıksun
- cāme-i sebzi** [2] Yeşil elbise.
- G352/3 Olupdur tūfi-i güyā giyüp ol **cāme-i sebzi**
Dağı hem hoşça yakışmış başında ol yeşil vālā
- G208/1 Seni görür ise bu **cāme-i sebzine** melek
A güneş yüzli güzel tar ola başına felek
- cāme-i surh** [1] Kırmızı elbise.
- Mü5/11 Ol **cāme-i surh** ile tülü' eyledi şandım
Ben mihr-i dirahşān
- cāmi** [2] Müslümanların, içinde vakit namazlarıyla cuma ve bayram namazlarını kıldıkları ve ibadet ettikleri mihraplı, minberli, genellikle minareli bina; büyük mescit.
- G96/3 Yetişür **cāmi**'e teklif ile bizdirme bizi
Kişi sükker yese zāhid hele bıkınca bıkar
- Mr1/17 Mescid ü **cāmi**'de etfāl ü şüyüh eyler du'ā
Dillerinde āyet-i naşrun mina'llāh dā'imā
- cāmi çek-** [1] Kadehi çekmek, içki/şarap içmek. || Kainata bakarak ilahi hakikatleri idrak etmek.
- G57/4 Çuşşadan āzād olam dirseñ cihānda gül gibi
Lāleveş **çek cāmi** her dem düşmesün elden kadeh
- cām-ı Cem** [9] Cem'in kadehi. Divan şiirinde şarabın icatçısı sayılan Cem'in, üzerinde yedi hikmet bulunan kadehi.

G203/18	Mey-i la'liñledir mestâne Nebzî Dime sâkî elinde câm-ı Cem yok	Tc1/42	Muğ-peçe sâkî gelüp 'arz eyledi būs u kenār Şundi destime o dem câm-ı şarâb-ı hoş-güvâr
G369/1	Sâkiyâ şun görinen destinde câm-ı Cem gibi Dil-rübâlarla mey içmek başka bir 'âlem gibi		câm-ı şevk[1] Arzu, istek kadehi. Sevgiliye duyulan arzu, istek.
G176/10	Varup mey-hâneye pîr-i muğânîñ baħşışın nüş it Olur mı Nebziyâ 'âlemde hiç câm-ı Cem istikrâz	G141/9	Nüş ider her kim şarâb-ı 'aşkı câm-ı şevk ile Nebziyâ huşyâr idüp bir katresi sersem komaz
G230/6	İstesem gayr-ı sıfâl-i kelb-i yâr Başıma tar ola câm-ı Cem benim		câmi'-i erbâb-ı 'irfân [1] Sezgiyle, manevi yolla alimleri toplayan.
G180/4	Hâyâl-i la'l-i nâbiñ haşretiyle kan içer her dem Be sâkî bezm-i hicriñde dil eyler câm-ı Cemden hâz	G46/3	Câmi'-i erbâb-ı 'irfândır iriş uş meykede Pâre-i humla teyemmüm eyle meyle âb-dest
G390/6	Ruħuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtıñ da Dârâdır Dehânîñ câm-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân oldı		câmi'-i hüsn [1] Sevgilinin güzelliğinin toplandığı yer.
G211/10	Dem-i hicriñde anuñ bade-i ğam içmişdir Şorñız Nebziye keyfiyyetini câm-ı Cemîñ	G370/3	Şalâ oldukça cänä câmi'-i hüsnünde 'uşşâka Görüp mihrâb-ı ebrûñı ider dil vaz'-ı pîşânî
G294/10	Bir ayak şunmadıñ me'mülüm üzre Sipihrâ çekdim el câm-ı Cemînden		câmi'ü'l-hüsn [2] Güzellik toplayan, güzelliğe havi olan.
G2/9	Câm-ı Cemle nüş idüp şahbâyı ğamdan ol berî Lâ'ubâlî ol ki birdir bil ki fakr ile ğınâ	G169/3	Câmi'ü'l-hüsn olsa vechi var cemâ'at uş müje Bîñ vü ebrûlarıdır minber ü mihrâbveş
	câm-ı leb [1] Dudağın kadehi. Şarap gibi kırmızı dudak.	G320/5	'Aceb mi câmi'ü'l-hüsn olsa vechiñ Ruħuñda hâlîñ uş beñzer Bilâle
G37/9	Mest olup câm-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur Bağlamış çeşmin açılmaz ey perî h'vâb-ı hayât		câmi'ül-Kur'an [1] Kur'an'ı derleyip toplayan, Hz. Osman.
	câm-ı memâ [1] Ölüm kadehi.	Kt3/14	İrişdi ba'dehü 'Osmân-ı Zü'n-nüreyin-i 'âlî-ğadr Mecâlis zeyn olup anuñla oldı câmi'ül-Kur'an
Mş2/60	'Arab u ya 'Acem u Rüm u Tatâr u Efrenc İçiser câm-ı memâti ne kıca kıla ne genç		câmüsveş [1] Camış gibi, manda gibi.
	câm-ı mey [3] Şarap kadehi. Bayram mutluluğu, bayram sevinci.	G334/13	Cedd ü cehd iderdi 'aşkıñda şehâ câmüsveş Şimdi gör hâk üzre bu Nebzî kuluñdur manda
G256/3	Câm-ı mey destimde bir âyine-i 'âlem-nümâ Bağmağa hâl-i cihâna anı mir'ât eyledim		cân [66] Ruh. Gönül; sevgili.
G215/11	Görse dil destinde ger câm-ı meyi ta'n eylemez Bağmağa ayına hüsnüñ dil-berâ mir'ât gerek	Mu1/2	Ayağına başıñ kıo la'lin ey dil merhem-i dâğ it Halâş eyle ğamından câmîñi yürü işiñ sağ it
N44/1	Gel a sâkî bize şun câm-ı meyi Bu cihânîñ nesi var andan eyi	G6/9	Yoluñda cânımı kurbân iderdim ben de Nebzîves Velî ey kıadr bilmez bî-vefâsın pür-cefâ her câ
	câm-ı muşaffâ çek- [1] Halis şarap içmek.	G9/3	İsterim cân ile cänä vâşıl-ı dîdâr olam Gerçi 'inde'l 'âşıkîñ hier ü vişâl oldı sevâ
G105/11	Çek ey zâhid n'olur câm-ı muşaffâ Şağın zann itme zehr ü sem değıldir	G30/10	Kül oldı yandı cismim firqatîñle Vişâlîñdir yine cân ile maflüb
	câm-ı şarab [1] Şarap kadehi.	G39/2	Ayağına başıñ kıo la'lin ey dil merhem-i dâğ it Halâş eyle ğamından câmîñi yürü işiñ sağ it
G327/3	Yine nüş idelim câm-ı şarâbı Devâdır dirler anı hârâhâra	G40/8	Şîrîn lebini yâda getürse dil-i şeydâ Cân hâz idüp ider ne güzel tatlu hikâyet
	câm-ı şarâb-ı hoş-güvâr [1] Tatlı, hoş şarabın kadehi.		

G50/10	Cān u cihāndan çek elūñ belki cināndan fāriğ ol Cānı n'idersin Nebziyā olmaya çün cānāne hārc	G195/9	Göriccek ol şanemi ser-be-ka-dem kim cāndır Ten-i bī-cānıma Nebzī didim ol cān olacaq
G50/10	Cān u cihāndan çek elūñ belki cināndan fāriğ ol Cānı n'idersin Nebziyā olmaya çün cānāne hārc	G202/15	Yoluña başım fedā kurbānıñam biñ cān ile Dimesünler şaķınup 'ālemde Hātem Tāy yok
G52/13	Niçe cān mużtarıbdır hem-çü Nebzī Kılayım dir varup ben de teferrüc	G227/11	Taraf-ı kūyuña cānım şü gibi oldı revān Ola tā teşne dile la'l-i lebiñ āb-ı zülāl
G71/1	Ey gönül 'ālemde ben ancak şanurdum cān lezīz Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cānān lezīz	G213/4	Kūh u şahrāda yiler yil gibi şeb rüz şabā Seni arar seni cānā bulmaz cānı seniñ
G75/14	Hüsn-i dil-āvīzine dil virdi kamu ehl-i dilān Nebzī-i bī-çāre qodı yoluña hem cān ile ser	G245/2	Vuşlata va'd itdi gitdi çün ki cānānım benim Ey ecel bir ān qatlan tā gele cānım benim
G76/11	Yanmada 'aşkıñla farq idemem cānı tenimden O da yanıkça eger āteşine bu da yanıkçdır	G253/5	Luţf idüp va'd eyledi cevri ü cefālar cānıma Hāmd ola Mevlāya kim ey dil yine ihsāndayım
G83/3	Derd-i hicriñle şehā uçmak diler cān gövdeden Murg-ı vahşī gibi güyā gözleri pervāzedir	G254/4	Tutulmuşken bu dil murğı o zülfün dāmına evvel Giriftār-ı belā kıldım civānā cānımı ben hem
G401/7	Gönül ol cānların cānı melāhat cevheri kāmı Güzellik mülkünün hāmı şeh-i Dārāya meyl itdi	G259/8	Ayırđı beni firqat ol rūh-ı revānımdan Mürde tene bir dağı cānım gele mi bilmem
G109/8	Ko tursun şöyle aña 'āşık-ı bī-dilleri cānā Seni cānıyla cüyān olmadık dil-ber mi kalmışđır	G284/4	Dü çeşmim nem ola tapuña dest-āvīze şāyeste Faķirāne kabül it kuşça cānım armağān olsun
G111/11	Nedir bu kılca cān didim tapuñda Ser-i zülfümde didi bir kılımdır	G293/4	Merve haķķı Ka'be-i kūyuñ şafāsın bulmasın Zemzem-i la'liñ içüp cānımı kurbān itmeyen
G113/5	Bir cānı iki 'āleme virmezler iken haķķ Sen tālib olursañ saña teslīm ola cānlar	G304/1	Sevmek isterseñ dilā cānım 'azīz cānānı sev Serv-i bālā çeşmi ala server-i hūbānı sev
G113/6	Bir cānı iki 'āleme virmezler iken haķķ Sen tālib olursañ saña teslīm ola cānlar	G334/2	Göz diküp kaldı gönül la'l-i leb-i cānānda Kanda gitse dil gidermiş dağı hem cān anda
G125/2	Sevemem gayrısını 'āşıkā cānān bir olur Bu qurı kālīb-ı tende a begim cān bir olur	G371/5	İderiz cānımızı cān ile cānāna fedā Virmeyen cānını zīrā bulamaz cānānı
G125/7	Dili kurbāna kabül idicegiz cānı dağı Virem ammā dem-i uğhiyyede kurbān bir olur	G317/10	Seni cānıyla seven 'āşıkā ihsān eyle Nesi var ise fedā yoluña ger bir cānı
G142/2	Va'de-i vaşl eyleyüp gitdi yine cānānımız Ey ecel gel bārī qatlan tā gelince cānımız	G377/3	Cānım arzūlar seni çün cānısın 'āşıkaların Müştehä-yı cān imişsin sāķiyā bildim seni
G148/16	Zāhid-i sālūsı gördüm 'arz ider yāre hulūş Cānım isār eylese b'illāhi li'llāh eylemez	G401/7	Gönül ol cānların cānı melāhat cevheri kāmı Güzellik mülkünün hāmı şeh-i Dārāya meyl itdi
G155/5	Elim boş olmasın diyü getürdüm cānımı tuhfē Yed-i luţfuñdan ey sāķi niçün baña tolu gelmez	K27/31	Tutar iseñ fe-bihā pend-i haķķiri cānım Ne diyem tutmaz iseñ yok saña zorun topuzum
G189/2	Tīr-i müjgānıña kim bu sinemi tıtdum hedef N'ola bir cānım yoluñda kaşı ya olsun telef	K31/2	Bu sāl içre ki düşdi mevt-i tā'ün Avrupa Rūma Niçe cān uğradı kaħr u celāl-i Haķķla hulķūma
G191/1	Şanma kim mihr ü maħabbetde şehā cānım da yok Hāne-i kālbinde andan ğayrı miħmānım da yok	Mh1/25	Cihān bir cisme beñzer aña cūduñla vücūduñ cān Bu etvār ile haķķā zāt-ı pākiñ medħedir şāyān
G191/14	Cān dilermiş Nebziyā ol rūh-ı sānī vaşlına Derd-i hicriyle helāk oldum benim cānım da yok	Mh3/12	Siħr idüp cādü gözün zülfine bend itdi beni Eyledi 'aşkıyla memlü sine vü cān u teni
G195/10	Göriccek ol şanemi ser-be-ka-dem kim cāndır Ten-i bī-cānıma Nebzī didim ol cān olacaq	Mh3/3	Ben kılrken pādişāhım cānımı ta'yin saña Göz göre oldı muķārin ol seg-i bī-din saña

- Ms3/16 Cüdâ düşdüm dirîgâ sen boyı serv-i revânımdan
Fırâkıñla uşandım hâşılı bi'llâhi **cânımdan**
- Mü5/8 Kim gördi bu göz sevdi gönül cânla begendim
Hey **cânıma** cânân
- G396/7 Seri koydum yoluña ben ten ü **câna** bakmam
Reh-i aşkıñ benim el-hağ şanemâ râh-revi
- Mü5/7 Kim gördi bu göz sevdi gönül **cânla** begendim
Hey cânıma cânân
- Tc2/51 Kâr eyledi bu **câna** şehâ nâr-ı fırâkıñ
Sînem şerer-i âteş-i hicriñ ile kânün
- N2/2 Bu fenâ 'âleme ey h'Yâce nazar kıлма gözün aç
Kî metâ'-ı beden-i hâkiñ-içün **cânıñ** alur bâc
- N12/2 Cenâb u âsitânıña bu dil ihsâna gelmişdir
Vişâliñ 'ıydına **cânım** begim kurbâna gelmişdir
- Tc1/6 Cähiliñ hâli refâhiyyetde mâl ü câh-ile
Ehl-i dil **cânıñ** geçer 'ömri figân u âh-ile
- Tc1/18 Başına toprak bulardan vedd iderseñ ârzü
Cânıña âteş ururlar isteseñ bir kaşre şu
- G371/9 Seni **cânıyla** seven 'âşıkâ ihsân eyle
Nesi var ise fedâ yoluña ger bir cânı
- G377/2 Cânım ârzûlar seni çün **cânısın** 'âşıkların
Müştehä-yı cân imişsin sâkiyâ bildim seni
- M1/1 Nedir ol kim mu'azzez oldu **cândan**
Ne cânandan belki bu kamu cihândan
- G182/14 Zülfi çevgânıñ rehinde başını tób eylediñ
Nebziyâ **cândan** ümidin kes dağı serden tama'
- M1/1 Nedir ol kim mu'azzez oldu **cândan**
Ne cânandan belki bu kamu cihândan
- G316/5 Fırâkıñla olursam **câna** minnet
Muqarrer bu imiş el-hükümü li'llâh
- M1/2 Nedir ol kim mu'azzez oldu cânandan
Ne cânandan belki bu kamu cihândan
- cân at-[1]** Şiddetle arzu etmek, çok istemek. ||
Gönül avlamak, kendisine âşık etmek.
- G126/3 Heman cân virmege yoluñda hâzır **cân atarlar** hep
Ne hâcet dermendâna bu rütbe eylemeklik cebr
- cân bağışla-[2]** Can vermek, hayat vermek,
canlandırmak, diriltmek.
- G262/5 Enfâs-ı 'İsîdir kelâmı **cân bağışlar** mürdeye
Kopar kıyâmet kâmetin 'arz eyleyüp kılsa hırâm
- K20/3 İçen pîrân u pürâna virüp râhat **bağışlar cân**
Yaraşur ger disem 'aynu'l-hayâtıñ 'aynıdır bu mâ
- cân-ı bî-hem-tâña [1]** Eşi benzeri olmayan can, eşi
benzeri olmayan sevgili.
- Ms1/2 Şehâ Hağdan ire zât-ı melekâsâña şihhatler
Dil-i dânaña râhat **cân-ı bî-hem-tâña** şihhatler
- cân dile- [1]** Can, hayat istemek.
- G191/13 **Cân dilermiş** Nebziyâ ol rûh-ı sâni vâşlına
Derd-i hicriyle helâk oldum benim cânım da yok
- cân fedâ eyle- [1]**Canımı feda etmek, canımı
vermek, hiçbir şey esirgememek.
- G205/2 Benem yoluñda şâhâ cânı kurbân eyleyenden ilk
Visâliñ 'ıydgâhında **fedâ cân eyleyenden** ilk
- cân fedâ kııl- [1]** Bir şey uğruna canından
vazgeçmek, ölümü göze almak.
- G9/10 Hâk-i râh ol Nebziyâ ger ister iseiñ vuşlatı
Cân fedâ kıılmaq gerek şanma olur bād-ı hevâ
- cân-ı za'îf [3]** Zayıf ruh, zayıf gönül.
- G87/4 Şabâveş reh-güzârında yilüp yopurmak ister dil
Ten-i za'fimde bu **cân-ı za'îfim** nitekim sağdır
- G192/10 Deşt-i hicrân içre ser-gerdân u hayrân olmuşum
Çıkmağa **cân-ı za'îfim** kaldı ancak bir ramak
- G353/2 Dili dildâra virüp cânâ cefâlar ne belâ
Çıkacak **cân-ı za'îfe** bu ezâlar ne belâ
- cân ile cânân [1]** Seven ve sevilen sevgili.
- G61/1 Pendime tutgıl benim **cân ile cânânım** şımâh
Semte yaklaşdırma âgyârı iñen yakın ırâh
- cân kulağıyla dinlemek [1]** Büyük bir dikkatle,
kavramaya çalışarak dinlemek.
- Mş1/68 Saña kim dir bu fenânıñ nâfile cevriñi çek
Cân kulağıyla gerekdir işbu pendi **diñlemek**
- cân kurbân it- [1]** Bir amaç uğruna canından
feragat etmek.
- G291/10 Nebziyâ her dem niçe biñ cân fedâ olmağdadır
Şanma sensin Ka'be-i küyunda **cân kurbân iden**
- cân nağdi [1]** Can sermayesi; en kıymetli olan şey.
- G145/7 Alur la'l-i lebi **cân nağdini** şîrîn kelâmıyla
Terâhhum eyleyüp bir büse yâ niçün bedel virmez
- cân ol- [2]** Hayat, yaşama sebebi olmak. || Hoş, iyi
görünmek.

- G349/2 Hâne-i dilde hayâlîñ her kaçan mihmân ola
Bir fakîrim mâ-hazar ihzârım aña **cân ola**
- G350/7 'Aşk bir hâlet durur kim mürde cisme **cân olur**
Hem dağı rûha gûdâ çeşme ziyâ kalbe cilâ
- cân oyna- [1]** Canı ile oynamak. || Tehlikeli işlerle uğraşmak.
- G280/9 Yine **cân oynarım** meydân-ı 'aşkda
Serim tûb itmîşim ey zülfi çevgân
- cân revân it- [1]** Canını vermek. || Uğrunda ölmek.
- G278/11 Böyle âfetken yine 'âlem kamu kurbânıdır
Görmege bir kez cemâlini **iderler cân revân**
- cân u baş [1]** Can ve baş || Hayat.
- G362/2 Pîr-i pervâne bilür bu 'aşkıñ ancak yolunu
Cân u başına değışür vuşlatıñ bir yolunu
- cân u beden[1]** Ruh ve beden.
- Mh3/18 Düşdüm efgâna yine bülbül gibi ey gül-dehen
Âteş-i 'aşkıñla yanup oldı kül **cân u beden**
- cân u cihan [2]** Canlılar ve dünya. || Bütün her şey.
- G50/9 **Cân u cihândan** çek elüñ belki cinândan fâriğ ol
Cânı n'idersin Nebziyâ olmaya çün cânâne hârc .
- G252/11 Yolunda terk idem **cân u cihâm**
İki 'âlem deger dîdârı gördüm
- cân u dil [8]** Can ve gönül. || Candan, içtenlikle.
- G37/11 Tîr-i ğamzeñle ser-â-ser zeyn olupdur **cân u dil**
Giydiler ne bahtlı anlara esvâb-ı hayât
- G193/11 **Cân u dil** iki ğulâmıñ olmağa
Kıldılar 'azm-i tapuñ bi'l-ittifâk
- G359/9 Deşt-i hayretde yiler her dem şabâveş **cân u dil**
Sen gözi âhüyü şayd içün iderler hây u hüy
- G169/11 **Cân u dil** vehm ü hayâl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis
Kehf-i cismimde bugün cem ' oldılar aşhâbveş
- G201/1 İderler **cân u dil** teslîm reh-i 'aşkıñda bil muṭlağ
Saña 'uşşâğ-ı pür-şevkıñ habîbim anadan eşfâğ
- G247/3 Ey perî mey-gün la'liñ mest idüp **cân u dili**
Dem-be-dem dem ağıdır bu çeşm-i giryânım benim
- G5/8 Gerd-i râh olsun nedir bu hâk-i ten
Ben kamu **cân u dilim** itdim hebâ
- cân u gönül [1]** Canı gönülden, içtenlikle.
- G50/6 'Aşkıñla ey rûh-ı revân bezmi bozup rezm itdiler
Cismimde gör kim ceng ider **cân u gönül** çün fîl ü
erc
- cân u ten [5]** Ruh ve beden.
- G350/9 'Aşk u şevk-ı **cân u ten** dil-süz bildim sende yok
Bu dil-i şeydâda bul hep anları gel bülbülâ
- G359/5 'Aql ü dil hem **cân u ten** şevkıñla ma'mür oldılar
Sâye-i 'adliñde âbâd oldı şâhâ çâr-süy
- G348/9 Kılca kaldı **cân u ten** oldı za'îf ü bî-nevâ
Sâz-ı 'aşka muṭribâ bu tarza târ oldum hele
- G35/5 Sevdim seni **cân u teni** yoluñda kurbân eylerim
Dönmem şehâ Manşürveş ger eyleseñ zülfüñle şalb
- K21/1 Gel ey dil tuhr-ı istiğfâr-ile **cân u teniñ** pâk it
Yine mâh-i sıyâm irişdi menhiyyâtdan imsâk it
- cân virmek [6]** Ölmek, ruhunu teslim etmek. || Uğruna kendini feda etmek.
- G119/10 Fedâ-yı tîğ-ı 'aşk olduğıña hayf itme ey Nebzî
Ğam-ı 'aşk ile **cân virmek** şehâdetdir şehâdetdir
- G188/13 Şehâ Nebzîye kalmışdır reh-i 'aşkıñda **cân virmek**
Hele âğyâr-ı bî-ğayret bu yolda itmesünler lâf
- G207/7 Niçe dil-hastalar **cân virmesünler** nîm-nigâhına
Tabîb-i cânımıñ bîmârına tîmârı pek nâzik
- T1/19 Teşne-diller gördiği demde n'ola **cân virseler**
Bir güzel belden çıkar âb-ı revândır hânçerîñ
- G16/2 Dehânıñ bûseler kıldı 'aṭâyâ
Olur mı ben de **cân virmem** behâyâ
- G142/10 Râh-ı 'aşka kim giderse resm-i 'aşkıñ bilsün ol
Cân virüp baş oynamağdır yolımız erkânımız
- cân virmeyince cânân bulunmaz [1]** Candan vaz geçmeyince sevgiliye ulaşılmaz.
- Mr4/4 Darb-ı meseldir bu güft-i fâhir
Cân virmeyince cânân bulunmaz
- cân virüp cân almak [1]** Can verip can almak.
Ölüm sıkıntısı ve acısı içinde bunalmak.
- G196/3 **Cân virüp cân almak** oldı h'vâce-i 'aşkıñ işi
Yok kesâdı dâ'imâ bey' ü şirâ pâzâr-ı 'aşk
- cânâ [71]** "Ey can, ey sevgilim!" anlamlarında sevgili için kullanılan bir hitap sözü.
- G9/3 İsterim cân ile **cânâ** vâşıl-ı dîdâr olam
Gerçi 'inde'l 'aşkıñ hicr ü vişâl oldı sevâ
- G10/1 Hâtırında yoğ idi **cânâ** bu işden mâ-'adâ
Kim idem rûh-ı revânım sen şeh-i cânâ fedâ

- G13/14 Hviş ile yārān ile bigāneyim
Olalı 'aşkıñla **cānā** āşınā
- G22/6 Taḥammül mümkin ez'āf-ı muzā'af cevri sen itseñ
Vel'kin ta'n-ı ebnā'-ı zamānı kim çeker **cānā**
- G22/14 Reh-i 'aşkıñda Nebzī gibi bī-pervā revān oldum
Semend-i şevkımı sürdürüm 'inānı kim çeker **cānā**
- G22/12 İdinmişsin hezār ağıyar-ı rüsvāyī vü şeydāyī
Ser-i küyuñda bu deñlü segānı kim çeker **cānā**
- G22/10 İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dār-ı zülf itdiñ
Hele bu böyle olsun ço ya anı kim çeker **cānā**
- G22/8 Maḥabbet bezminiñ yek cur'asıyla mest ü medhüşüm
Varup mey-ḥānede ratl-i girānı kim çeker **cānā**
- G355/10 Bulmayup em Nebzī-i bī-çāre çıkdı aradan
Derd-i hicriñ baq dil-i nā-şāda **cānā** n'eyledi
- G401/4 Göñül ol beñleri dāna yüzi bedr ü kaşı esnā
Ġarīb Mecnūn gibi **cānā** şacı Leylāya meyl itdi
- G22/4 Raķibe bi'l-'alen luṭf u 'atālar itmeden başka
Olan der-ḥāne ikrām-ı nihānı kim çeker **cānā**
- G22/2 Siyeh ebrularıñ gibi kemānı kim çeker **cānā**
O zaḥm-ı ğamzegān-ı bī-emānı kim çeker **cānā**
- G22/1 Siyeh ebrularıñ gibi kemānı kim çeker **cānā**
O zaḥm-ı ğamzegān-ı bī-emānı kim çeker **cānā**
- G51/5 Görüp dürc-i dehānında o lü'lü dişleriñ **cānā**
Unutdı ḥoķkasında dürr-i yek-tāyı cevāhir-senc
- G69/11 Şeb rüz **cānā** Nebzī du'āda
İķbāl ü devlet olsun müsā'id
- G81/13 Hülüş üzre bulursun ḥidmetiñde Nebzīyi **cānā**
Pes anı luṭf idüp iḥsāmıña gel lāyık it hemvār
- G84/14 Yapışup destine Nebzī kuluñ ol püşt ü penāh
Pāy-māl eyleme **cānā** anı ger ednādır
- G85/1 Kākülün **cānā** perişān olsa ger 'anber koķar
Açılır güyā benefşe tāze sünbüller koķar
- G87/1 Ġam-ı ḥāl-i siyāhıñ dilde **cānā** bir kara tağdır
Leb-i la'liñ ḥayāliyle sirişkim Kızıl Irmağdır
- G92/11 Keştī-i cismim ki küyuñ Mısrına **cānā** varır
Baḥr-i eşkim içre anı şarşar-ı āhim sürer
- G101/9 Nebzī-i üftādeye **cānā** cefā kılsañ n'ola
Bendeñe her cevri kim itseñ aña iḥsān olur
- G109/7 Ko tursun şöyle añma 'āşık-ı bī-dilleri **cānā**
Seni cānıyla cūyān olmadıķ dil-ber mi kalmışdır
- G112/7 Zebün oldı tenim ney gibi **cānā** derd-i hicriñle
Anıñçün tırmaz āsüde bu dil her dem fiğān ister
- G118/5 Ne çok **cānā** idinmişsin rakīb-i dīv-şüretler
Tırlmaz meclisiñde qarılar ḥammāmına beñzer
- G157/1 Bu dil-i zārıma ol cān ile **cānā** dest-res
Sen semen-tenle ola hem-pā vü hem-ser bir nefes
- G170/7 Ġam yimem **cānā** ğam-ı 'aşka çü ḥişşe bu imiş
Baña da rüz-ı ezel takşım olunduķda ḥışaş
- 173/3 Bulurdı ḥasta-dil luṭfuñla **cānā** ğamdan istiḥlāş
Girībānım veli bulmadı baht-ı kemden istiḥlāş
- G184/7 Ḥāk olup rāhiñda **cānā** eyledim maḥv-ı vücūd
Āteş-i 'aşkıñdır ancak eyleyen bu dilde lem'
- G188/3 Seg-i küyüña 'izzet eylerim **cānā** rakıbe hem
Ne deñlü rah-ı 'aşķda zillet olsa itmem instinkāf
- G191/9 Kırş-ı dāğım bu durur **cānā** kilāb-ı küyuña
Andan özge sofrā-i sinemde hem nānım da yoķ
- G192/1 Māh-ı nevre kaşlarıñ **cānā** görinür yek-nesaķ
Kāmetiñ serv-i dil-ārā ile olmuş müttefaķ
- G211/2 Keremiñ yoķ nedir ey şūḥ baña bu sitemiñ
Sitemiñ **cānā** berāber idi olsa keremiñ
- G213/4 Kūh u şahrāda yiler yil gibi şeb rüz şabā
Seni arar seni **cānā** bulmaz cānı seniñ
- G217/1 Ayakda kaldım üftāde meded **cānā** yetişdir el
İriş ben bī-kesiñ feryādına feryād-res ol gel
- G222/2 Şafḥa-ı ḥaddiñdeki ol ḥaṭṭ-ı sebz ü nokta ḥāl
Ġamze-i cādūña **cānā** öğredir sihr-i ḥelāl
- G235/1 Geldim tapuña **cānā** cānā tapuña geldim
Buldum devā-yı derde derde devāyı buldum
- G235/1 Geldim tapuña **cānā** cānā tapuña geldim
Buldum devā-yı derde derde devāyı buldum
- G241/3 Hem-sifāl olsam kilāb-ı küyuña **cānā** eger
Dir idim el-ḥamdü li'llāh nā'il-i cām-ı Cemim
- G243/13 Seherle tā-seher müjgānı Nebzī bendeñiñ **cānā**
Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i ḥ'āb itdim
- G249/4 Her gice tenhā koamaz egler dil-i ğamgīnimi
Şubḥa dek **cānā** ḥayāliñ hem-nişinimdir benim
- G251/1 Bilmezem **cānā** n'ola 'aşkıñla encāmım benim
Oladım mesrūr u ğamla geçdi hengāmım benim
- G285/7 Yanmada **cānā** kaçār mı dil o tāb-ı ḥüsñüñe
Tā-ezel 'aşķ āteşiyle gelmişem çün yana ben
- G290/1 Müşebbek zülfün ey dil-ber niçe bir **cānā** dām olsun
Tutup ḥabs-i zekān kıl tā ki fermānıña rām olsun
- G294/4 Bugün Mansūr-ı 'aşkıñ kim deriñde
Aşıldım dāra **cānā** perçemiñden

G311/22	Gelüp zerrîn kadehden bâde nüş it N'olur cânâ ne var el-ḥamdülillâh	N9/3	Vefâ vü şefkatiñ 'uşşâka cânâ ber-devâm eyle Kerem kânî mürüvvet şâhibi cânânesin bi'llâh
G314/7	İdüp dâmen miyâna râh-ı 'aşka girdim uş cânâ Beni terk eyleyüp âgyâra meyl itmek degildir râh	N24/1	Bezm-i vaşlînda 'aceb lezzet virir cânâ femiñ Dadı yok yanında bi'llâh bâde-i câm-ı Cemîñ
G315/5	Yine 'aşkıñla bir ad eyledim cânâ bi-ḥamdi'llâh Elif-ḳaddiñ ḥayâliyle dönüpdür ḳâmetim dâle	N35/1	Seni cânâ nemek-i meclis-i rindân didiler Ni'am-ı vaşlîñı hem dâde-i Yezdân didiler
G319/3	Ka'bedir cânâ ruḥuñ zülfi siyâh astândır Lebleriñ teşbih idersem n'ola mâ'-ı Zemzeme	N38/1	Her demi âgyâra cânâ ḳıldığıñ iḥsân gibi Bu dil-i nâ-şâdı yaḳdıñ âteş-i süzân gibi
G323/5	Ruḥuñ üzre görüp o zülfi müşgîniñ seniñ cânâ Didim sünbül şokunmuş nâzeninim yâsemîñ üzre	T1/3	Künc-i sineñ üzre cânâ pâsbândır ḥaçeriñ Câme-i surḥ u kebûd içre nihândır ḥaçeriñ
G339/9	Ḳabûl it Nebzîyi cânâ tapuñda ḥâdim olmağa Budur ancak ḥarîm-i ḥâşşına lâyıḳ u şâyeste	G102/11	Ḥayâl-i zülfiñe cânâ düşelden İşi bu göñlümün tül-i emeldir
G359/14	Âsitânında görüp âgyâr-ı bedkârı göñül Meyl ḳılmaz ayağıñ tozına cânâ süre rüy		câna cefâlar vir- [1] Sevgiliye eziyet etmek.
G363/1	Dil-i zârım düşüp 'aşkıña cânâ telḥ-kâm oldu Gezerken şâhveş başlu başına bir ḡulâm oldu	G353/1	Dili dildâra virüp câna cefâlar ne belâ Çıkacak cân-ı za'ife bu ezâlar ne belâ
G367/1	Her demi âgyâra cânâ ḳıldığıñ iḥsân gibi Bu dil-i nâ-şâdı yaḳdıñ âteş-i süzân gibi		câna kıy- [1] Can almak, öldürmek. Canımı feda etmek.
G370/10	Ḥayâliñ rüz-ı firḳatde enîs ü hem-dem-i dildir Şeb-i hicriñde hem câna olur şem'-i şebistânî	G283/8	Terk-i serdir didi hem daḳı fedâ-yı cândır İrişür maḥbûb u maḥlûba ser ü câna kıyan
G370/3	Şalâ oldukça cânâ câmi'-i ḥüsnünde 'uşşâka Görüp miḥrâb-ı ebrûñı ider dil vaz'-ı pîşânî		cânân [24] Göñül verilen, âşık olunan sevgili, yâr.
G381/10	Cevr ü ḳahrîñla ḳırup dünyâ vü mâ-fîḥâyı terk Ḥâşılı Nebzî gibi cânâ helâḳ itdiñ beni	Mu13/1	Yazıldı ḥaḫt-ı neshî nüşa-ı ḥüsnünde cânânîñ Emir ber-'aks olup fesh oldu ḥâlî ḥüsnî nesh oldu
G390/3	Şeh-i ḥübânsin cânâ melâḫat mülküne zâtîñ 'Ulüvvü'l-ḳadr ve'r-rütbet refi'ü'ş-şân ḥân oldu	G1/16	Varup mey-ḥâne şadrında tuta me'vâ vü maḥfilḥâ Ḥuzûr itdiñ 'aceb Nebzî dem-i vaşlînda cânânîñ
G392/8	Yol azdırmış idim ḡisû-yı şeb-günüñda ḥayretle Bi-ḥamdi'llâh cânâ şevḳ-ı rüyüñ reh-nümün oldu	G50/10	Cân u cihândan çek elüñ belki cinândan fâriḡ ol Cânı n'idersin Nebziyâ olmaya çün cânâne ḥarc
K3/13	Buyur cânâ müheyâ ḥâne-i miḥmâne-i zîbâ	G67/7	Bir yüzi ḡül ḡonca-fem cânaneye 'âşık mısın Bübülâ ḡülzâr-ı âlemde ne bu feryâd u dâd
K14/2	Te'âla'llâh ḥoşâ cây-ı şafâda oldu bu ḥâne Sürür-âlüd olup cisme feraḫlar baḫş ider câna	G80/6	Didim baḳ beüzemez mi 'andelîb ü verd-i ra'nâya Görüp her 'âşık-ı şürîdeyi cânân ile yer yer
K24/14	Taḳvâ ile ol zenb itme hergiz Cehd eyle cânâ olmaya şâdır	G125/1	Sevemem ḡayrısını 'âşika cânân bir olur Bu ḳurî ḳâlib-ı tende a begim cân bir olur
K24/30	Her kim cihânda eyler ḳanâ'at Ḥiç yoḳdur aña cânâ mu'aşır	G142/1	Va'de-i vaşl eyleyüp gitdi yine cânânımız Ey ecel gel bâri ḳatlan tâ gelince cânımız
Ms2/28	Cihâñı töl durur nâlem irişmez ḡuşuna ḥayfâ Meded raḫm eyleḡil cânâ ḳuluñdur Nebzî-i şeydâ	Mr5/69	Maḳbûl idüp cânânımız İtsün pesend sultânımız
Ms4/21	Bekleyüp gedâyân cânâ dün ḥayâlîñ yolunu Didim öldür bendeñi ya vir aña me'mülünî	Mü5/8	Kim gördi bu göz sevdi göñül cânla begendim Hey cânıma cânân
N5/1	Cihân-ı fânide cânâ odur bir merd-i ḥayru'n-nâs İde şabr u te'enni her işinde olmaya vesvâs	G194/2	Niçe mesrûr olayım ḡamsız olur anım yoḳ Ne neşât ire dil ü cânâ ki cânânımız yoḳ

- G245/1 Vuşlata va'd itdi gitdi çün ki **cānānım** benim
Ey ecel bir ān katlan tā gele cānım benim
- G259/14 Ben künc-i firākında bī-çāre vü bīmārım
Hālîmden o **cānānım** Nebzī bile mi bilmem
- K120/9 Cümleden kaç' -ı nazar **cānānım**
İyd-ı vişālînde kurbān olayım
- G183/11 Cānım al **cānānım** alma ey felek
Geçmem andan mürtefi' olsun nizā'
- G177/1 Rüy-i zībāsına **cānānım** kaçan geldikde hāt
Dil görüp didi çemenzār oldu uş etrāf-ı Şaṭ
- G340/5 Reh-i 'aşkında **cānānım** neler çeksek gerek bilmem
Hele iqbāl idüp girdiñ meded yok ğayrı idbāra
- K10/3 O çüfte beñleriñ seyr eyle ruhsārında **cānānım**
'Abesdir yok yire sinemde şorma çüfte yarayı
- G153/9 Fedā-yı cānda **cānāna** tekāsül itme ey Nebzī
Bu hālet ehl-i 'irfāñ arasında mu'teber gelmez
- G281/9 Tā ezelden bir mürüvvet şāhibi **cānānesin**
Nebzīye cevr itmegil cevrin bidāyet bulmasun
- G322/1 Hürrem ol ey dil bugün **cānāneyi** gördüm yine
Āşinā-yı yād olan bīgāneyi gördüm yine
- N9/4 Vefā vü şefkatîñ 'uşşāka cānā ber-devām eyle
Kerem kānı mürüvvet şāhibi **cānānesin** bi'llāh
- G304/1 Sevmek isterseñ dilā cānım 'aziz **cānānı** sev
Serv-i bālā çeşmi ala server-i hūbānı sev
- G380/7 Görürseñ uyķuda **cānānı** al būs-ı lebin soñıra
Cevāb-ı bā-şavāb olmaz dilā inkārdan ğayrı .
- G371/6 İderiz cānımızı cān ile cānāna fedā
Virmeyen cānımı zīrā bulamaz **cānānı**
- cānān eyle-** [1] Sevgili, dost etmek.
- G355/1 N'eylediyse bu dil-i nā-şāda **cānān eyledi**
Cismimi bir kālīb-ı bī-rem ü nā-cān eyledi
- cānān ol-** [1] Yār ol-.
- G101/6 Bezm-i dil-berde megesce baña görünmez raķīb
Göze 'ālem mi görünür anda kim **cānān olur**
- dāder-i cān-āver** [1] Yaşayan erkek kardeş.
- Tr2/46 Kānı aḥbāb u kanı aḥşāb u kanı aķrabā
Uşta bir daḥı yaturdum **dāder-i cān-āverim**
- cān-baḥş** [2] Can bağışlayan, hayat veren. || Refah,
huzur veren.
- G304/3 Her kelāmı çeşme-i ḥayvān gibi **cān-baḥşdır**
Kaṭre-i la'li hezārān derdlere dermānı sev
- G387/8 Ağzı ol tūtī-kelāmıñ çeşme-i ḥayvāndır
Cān-baḥşdır lebleri ammā ki dil-keş bir daḥı
- cān-ber-cān**[1] Can üzerine can.
- K22/8 N'ola 'uşşāka dil-berler virtüp büse iderlerse
Teşāfuḥla te'ānuk sineler ber-sine **cān-ber-cān**
- cāndan 'aziz** [1] Kendinden daha üstün,
muhabatına kendinden daha fazla değer veren.
- Tr2/5 Ayırup **cāndan 'aziz** kardaşını kardaşdan
Ḥāk idüp birin birin hicr ile bī-cān eyledi
- cāndan geç-** [1] Bir uğurda kendini adamak veya
canından vazgeçecek kadar emek vermek.
- G224/6 Zann ider üftādeler andan dirīğ eyler seri
Yoluna 'āşıkları **cāndan geçer** serden degil
- cāngāh** [1] Can evi.
- G241/7 Künc-i hicriñde enīsım āh **cāngāhım** durur
Dīde-i ğam-dīdeden aķan demimdir hem-demim
- cān-ḥurāş**[1] İnsanın içini parça parça eden, tüyler
ürpertici.
- G166/1 Ḥaylī demdir miḥnet-i hicr ile oldum **cān-ḥurāş**
Olmadı vuşlat müyesser gitmedi dilden telāş
- cānı çık-** [3] Ölmek, son nefesini vermek.
- G95/14 Nebzī-i şeydā kuluñ kurbānıñ olsun sevdiğim
Cānı çıkşun hicr ile ardınca bir ağlar mı var
- Tr1/29 **Cānı çıkşun** dilerim tiz günde anuñ ḥorḥıy
Anadan ya bābādan vardır uğursuz bir şoyu
- G8/3 Ğam-ı firķatle **çıkup cānı** pes oldu mürde
Dil-i pejmürdeye vaşlıñ olıcaķ rūḥ-fezā
- cānı kurbān eyle-** [2] Canını feda etmek. Bir şey
veya kimse uğruna canından vazgeçmek.
- 282/9 Görüp bu luḫfi senden **cānı kurbān eylesün** Nebzī
Yoluñda öldiği 'uşşāk içinde nık-nām olsun
- G205/1 Benem yoluñda şāhā **cānı kurbān eyleyenden** ilk
Visālîñ 'ıydġāhında fedā cān eyleyenden ilk
- cānı kurbān it-** [1] Canı bir uğurda feda etmek. ||
Ölmek.
- G283/4 Kandasın ey tālib-i dīdār-ı dil-ber gel berü
Cānı kurbān it dilerseñ vech-i dildārī 'ayān
- cān-ı mā** [1] Bizim canımız.
- G220/8 Dilerseñ ḥı'āceġān-ı dehre gālib idesın nefsi
Beyā bāzār-ı 'aşka **cān-ı mā** şalınma bī-ḥāşıl

cân-ı revân it- [1] Canımı feda etmek, kendi varlığından vazgeçmek.

N4/4 Vişâli 'ıydına nezr eyledim sen şahid ol ey dil
İdem cân-ı revânı ben dem-i vaşında kurbânı

câ nib [1] Taraf, cihet, yan, yön.

K11/6 Ne güzel şehri olur âyâ bu vilâyet ne güzel
Tolanup **câ nib** u efrâfını gör ser-te-ser it

câ nibeyn [1] İki taraf.

G269/10 Şehâ 'uşşâka her dem cevri ü ağıyâra vefâ kıllma
Gehî lutf eyleyüp ber-'aks kıl kim **câ nibeyn** olsun

cânım [6] "Sevgilim, Canım gibi sevdiğim sevgili" anlamına gelen bir hitap şekli.

G13812 Serv-kâmet pâyiña eşkim nisâr
Kuşça **cânım** yoluña olsun fedâ

G66/2 Eşk-i çeşmim pâyiña şu dökmege ey serv-ka
Eyledi 'azm-i tapuñ lutf eyle **cânım** itme red

G74/14 Ol a'lâ dil-berin vaşfin işidüp Nebzî kemterden
Sorasâñ nâm-ı nâmîsin benim **cânım** Muhammeddir

G95/11 Ârzü-yı merg ider **cânım** firâkıñdan seniñ
Yoğsa kendü kendüzünden mevtini ister mi var

G124/1 Mey-i la'liñ şanemâ **cânımdır**
Küfr-i zülfün dağı imânımdır

G274/5 Mest iken dün ârzü-yı vaşl ider **cânım** didim

cân al- [3] Canını almak, öldürmek.

G183/11 **Cânım al** cânânım alma ey felek
Geçmem andan mürtefi' olsun nizâ'

G269/8 Ümîd ü bîm-i vaşl-ı hicr ile âzürde-dil olsun
Alup cânım didiğim bir dağı maşşül-i beyn olsun

G361/9 **Aldı** evvel **cânımı** cevriyle ol rûh-ı revân
Gayrı nesnem kalmadı çün sâde virdim gönülümü

cân fedâ [1] Uğrunda canını seve seve verme.

G287/13 Çeşmiñe kanım helâl ü la'liñe **cânım fedâ**
Pâyiña eşkim nisâr olsun eyâ serv-i revan

cân fedâ it- [1] Uğrunda canını seve seve vermek.

G371/6 **İderiz cânımızı** cân ile cânâna fedâ
Virmeyen cânımı zîrâ bulamaz cânânı

cân vir- [2] Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda etmek.

G255/9 Nebziyâ **cânım virüp** aldım gam-ı cânânı ben
Hamdû li'llâh aşşıludur işbu bâzârım benim

cânı halâş it- [1] Canını kurtarmak, ölümden kurtulmak.

G284/7 **Halâş it cânımı** çâh-ı zekandan zülfîne bend it
Garîbe târ-ı zülfün dil-berâ dârtü'l-emân olsun

cân yak- [1] Canını yakmak, birine büyük zarar vermek. || Zulmetmek, ızdırap vermek.

Tr1/57 **cânımı** zîrâ ki **yakdı** gör niçe zâr eylerim
nâm-ı nâ-pâkin dağı dimekliğe 'âr eylerim

cânı cânâna fedâ id- [1] Canını sevdiği uğrunda feda etmek.

G371/5 **İderiz cânımızı** cân ile cânâna fedâ
Virmeyen cânımı zîrâ bulamaz cânânı

cânına od ur- [1] Canını yakmak, içine ateş düşürmek.

Kt9/21 Düşmeniñ başına hâk **cânına od ura** felek
Yanıcağız şem'-i demiñ söyünicek nâr-ı gamıñ

cânında geç- [1] Bir uğurda kendini adamak veya canından vazgeçecek kadar emek vermek.

G224/4 Dâm-ı zülfünden halâş olmak diler mi murğ-ı dil
Geçmiş ol **cânında** el-hâk bâl ile perden degil

cânımı acıt- [1] Birine acı vermek. Bir kimseyi, çok sıkıntı ve zarara sokmak.

Tr1/41 Hâceti işe turup tek **cânımı acıtmasun**
Kendi hâlinde olan bî-çâreyi icitmesün

cânlar cânı [1] Candan da kıymetli olan sevgili.

G289/1 Yoluña cânlar fedâdır **cânlarıñ** çün **cânısın**
Gayrı dil-berler kuluñ sen cümleñiñ sultânısın

cân fedâ [1] "Uğrunda canını vermek.

G289/1 Yoluña **cânlar fedâdır** cânlarıñ çün cânısın
Gayrı dil-berler kuluñ sen cümleñiñ sultânısın

cânver [1] Hayvan, kuş.

G203/6 Dilâ bî-gam olan âdem degildir
Anıñçün **cânverciklerde** gam yok

cârî [2] Akmak.

G28/13 Şu gibi olmağıl her süya **cârî**
Olursuñ âteş-i 'aşk ile zâ'ib

Kt18/22 Yine ba's oldu süy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile
Meseldir bu kim olur ağıdı mecrâya **cârî** mâ

	cārī ol- [1] Meydana gelmek, gerçekleşmek.	Tr2/60	Mahz-ı lutfundan 'ināyet eyleye şabr u sebāt Şübhe yok qıldın behiştî cāy kardaşım benim
K31/4	Mükedder oldı halk cümle enāma merg-i 'ām oldı Każā'ullāh cārī oldı şeyh u şābb u ma'şūma		cāy ol- [1] Mekan, mesken olmak. Yaşamak için uygun bir mekan haline gelmek.
	cā-rüb [3] Süpürge, bıyık, sakal. Para, rüşvet.	G292/3	Ne hoş cāy olupdur bu bezm-i şafā Perī der-kenāre melek der-miyān
G24/10	O hūnī dīde bir 'ayn-ı şafādır O 'ayn-pākedir müjgāmi cā-rüb		cāy-gīr [1] Yer edin, yer tutan, yerleşmiş bulunan.
M3/14	Eskisin tāmā atarsın varup Değişürsin ya āna bir cā-rüb	G372/6	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-hāl eglenmez Ğam ammā cāy-gīr oldı 'aceb ol dağı gitmez mi
	cāy-rüb [1] Süpürge, bıyık, sakal. Para, rüşvet.		cāy-ı ferāh [1] Ferahlık veren yer. Geniş yer.
M4/2	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cāy-rüb	G61/6	'İydgehde gördi hem-sersin benimle serverā Başma teng oldı anuñ anda ol cāy-ı ferāh
	cāy [2] Yer, mahal, makam, durum.		cāy-ı 'izzet[1] Şeref yeri.
G358/9	İde cāy u mahal mey-hāne küncün Geçe hum-hānelerde māh u sāli	G168/1	Künc-i 'uzlet gibi şaḥşa cāy-ı 'izzet yoğ imiş 'Ārife künc-i kanā'at gibi devlet yoğ imiş
K17/1	Ey cālis-i şadr-ı 'alā cāyın durur 'ālī-makām V'ey lābis-i ferv-i velā kisveñdir 'izz ü iḥtişām		cāy-ı qarār [1] Hüküm yeri, mevki. Mahkeme yeri.
	cāy-ı evlā [1] Daha uygun bir yer.	K30/1	Şanmağıl bu 'ālemi cāy-ı qarār Kılma 'izz ü māl u cāha i'tibār
K13/23	Cāy-ı termīm olıcağ bir cāy-ı evlā bi't-tarīk Luṭfuña sīr olmaya bir pīr ü bürnā qalmamış		cāy-ı menāş [1] Sığınılacak yer.
	cāy-ı ferhān [2] Neşenin sevincin yeri.	G172/8	İşigin yaşıdanup ey dil o şehiñ eyle mekān Şiğınur anda kamu 'ālem odur cāy-ı menāş
K3/5	Nidā eyleñ eḥıbbāya görüp bu cāy-ı ferhānı Gelen gelsün giden gitsün müsāfir hāneveş güyā		cāy-ı mu'allā [1] Yüce makam.
K14/4	Mu'ādil kāh-ı a'lā-yı behişte dir isem tañ mı Mu'allā dil-güşād dil-bend ü zībā cāy-ı ferhāna	K36/18	Ricāliñ himmeti üstünden aşlā olmasun eksik Kalup yıllarla sābit olsun ol cāy-ı mu'allāda
	cāy-ı me'vā [1] Makam yeri, Me'va cenneti.		cāy-ı mübārek [1] Mübarek yer, kutsal mekan.
K3/7	Makām-ı 'ālem-i cennet gibi bu cāy-ı me'vāyı Hemişe yār ile yārān ile zeyn eylesün Mevlā	K3/3	Ne hoş cāy-ı mübārekdir bu ārāmgāh 'uşşāka Nażirin görmedi 'ālemde ebşār-ı cihān bīnā
	cāy-ı termīm [1] Onarma, tamir etme yeri, tamirhane.		cāy-ı muḥterem [1] Kıymetli makam, Hürmet edilen yer.
K13/23	Cāy-ı termīm olıcağ bir cāy-ı evlā bi't-tarīk Luṭfuña sīr olmaya bir pīr ü bürnā qalmamış	G228/4	Açılıp ezhar u envār ile taldı sū-be-sū Feyz-i aqdesle çemenzār oldı cāy-ı muḥterem
	cāy it- [2] Yer edinmek, yer etmek, iyice yerleşmek.		cāy-ı penāhim[1] Sığınma yeri, sığınılacak yer.
K31/10	Du'ā-yı ḥayr-ile Nebzī didi bu mısra'ı tārīh Cinānın cāy ide Mevlā revān-ı Ümmü Gülsūma	G244/8	Rehā bulmağ-ıçün ğam leşkerinden Ser-i küyuñ durur cāy-ı penāhim
	cāy kıl- [1] Yer edinmek, makam bulmak.		cāy-ı rūḥın[1] Can yeri.
Kt16/8	Du'ā-yı ḥayr-ile Nebzī didi bu mısra'ı tārīh Revān-ı Ümmü Gülsūma cinānın cāy ide Mevlā	K30/10	Didi tārīh'in idüp Nebzī du'ā Cāy-ı rūḥın ide Ḥaḥ dārū'l-qarār

	cāy-ı şafâ [1] Mutluluk, sefa yeri.	G272/7	Cefâsı hâdden efzûn oldu ol hûn-h'vâreniñ gerçi Velî inşâf idüp ifâ ider bir gün vefâsından
K14/1	Te 'âla'llâh hoşâ cāy-ı şafâda oldu bu hâne Sürür-âlûd olup cisme ferâhlar baĥş ider cāna	382/14	Vefâsı ġayra ez'âf-ı muzâ'af Cefâsı 'âşıka ġat ġat degil mi
	cāy-ı selâme[1] Sağlam yer, güvenli yer.	Tr2/13	Kim emîn oldu cefâsından ya kim buldı amân Bu degil mi sünbûli der-beste-i zencîr iden
K33/11	Ola şerrinden emîn cāy-ı selâmet var mı Ki aña kây-ı belâ gibi o nâzil olmaz		cefâ-yı çarġ-ı keġ-refâr [1] Kötü feleġin zulmü
	cebbâr [1] Cebreden, zor kullanan kimse, zorba.	K4/8	Gözüm tolâbveş eġk-i firâvân dökmede her-bâr Cefâ-yı çarġ-ı keġ-refâr ile töldi bu içim ġan
Tr2/42	Kâfire cennetdir ammâ mü'mine sicn-i belâ Ğanı ol cebbâr begler kim benim dirdi hemân		cefâ eyle- [1] Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.
	cebîn [1] Alın.	Tr2/4	Bî-nihâyet zulm idüp bî-dâd nâ-pâyân hem Eyleyüp ġadsiz cefâ cevri-i firâvân eyledi
G302/5	Sipihri-i ġüsndür rûyuñ cebîniñ âfitâbıdır Zemîn-i türe-i dil Őevk-ı ruġsârînladır pür-żav		cefâ kıl-[2] Cefa etmek, zulmetmek.
	cebr eyle- [1] Zorlamak, güçlük çıkarmak. Sevgilinin âşıġa zorluk çıkarması, eziyet etmesi.	N16/2	Vaġt-i bahâr irdi yine zevk u şafâ demleridir Eyle vefâ ġılma cefâ mihr ü vefâ demleridir
G126/4	Heman cân virmeye yoluñda ġâzır cân atarlar hep Ne ġacet dermendâna bu rütbe eylemeklik cebr	G101/9	Nebzî-i üftâdeye cânâ cefâ ġulsañ n'ola Bendeñe her cevri kim itseñ aña iġsân olur
	cebr eyle- [1] Zorlamak, baskı yapmak.		cefâ vü cevri [1] Eziyet ve sıkıntı. Sevgilinin âşıġa eziyeti.
Kt19/29	O zâ'id nâġışı cebr eyler-ise Tamâm olur iki târiġ ġâzâh	G324/6	Yolunda oġ gibi toġrı iken o kaġı yayıñ ben Cefâ vü cevri ile kaddim eger âheste âheste
	cidd [1] Biriġi çalıġıp çabalayarak yapma, gayret.		cefâ vü cevri it- [1] Eziyet ve sıkıntı vermek.
G316/7	İrilmez cidd ü sa'y ile vişâle Müyesser olmaz in lem-yeşâ'u'llâh	G318/2	Hemân sağ ol bu 'âlemde kime dirseñ vefâ eyle Cefâ vü cevri iderseñ ger efendi hep baña eyle
	cidd ü cehd it- [1] Azmetmek, çalıġmak, çabalamak.		cefâ vü cevri-dildâr[1] Sevgilinin eziyet ve zulmü.
G334/13	Cidd ü cehd iderdi 'âġkıñda Şehâ câmüsveş Şimdi gör ġâk üzre bu Nebzî ġuluñdur manda	G270/7	Cefâ vü cevri-dildâr ile ġalbim jengdâr oldu Biraz mihr ü vefâ süm pâresiyle daġı zâġ olsun
	nâr-ı cedel [1] Kavga ateġi, münakaġa cehennemi.		cefâkâr ol- [2] Cefâ etmek, eziyet vermek.
MŐ1/48	Ehl-i ġâl ol tâ ki cümle müŐkilâtıñ ola ġâl Gel hevâlanma derûnuñda yaġup nâr-ı cedel	G79/6	Taġammül itse cevrine n'ola ol merdüm-âzârıñ Cefâkâr olduġın bildi perî-zâd olduġındandır
	cefâ [9] Eziyet, eza, sıkıntı. Sevgilinin âşıġa eziyet etmesi, zulmetmesi.	204/10	Dileriz 'âşıka ġıl 'ayn-ı 'inâyetle nazar Dimezüz eyleme aġyâra cefâkâr olsañ
G30/1	Cefâdur 'âşıġâna âdet-i ġüb Zer-i 'âġka miġekdir cevri-i maġbûb		cefâ-pişe[1] Zulüm ve eziyet işi.
G117/1	Çarġ-ı ġaddârıñ cefâsı bu dil-i nâ-şâdadır Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi ednâdadır	G321/11	Şanemâ cevri ü cefâ-pişe idüp ġandaya dek Gele fâriġ ola bu kârñı sen terk eyle
G218/2	Cevri-i yâre ol ġadar mu'tâd imişsin ey gönül Kim cefâsıyla sürür-âbâd imişsin ey gönül		cefâyâ baġla- [4] Eziyet, sıkıntı vermek.
G238/14	Vefâ eyleirse bir ġaç gün ġarâbın gösterüp âbâd Cefâsı der-ġafâ ġâzır irişür der-'akâb ġâdim	Ms4/6	Ĥiss idüp 'âġıġlıġım evvel çün idrâk eylediñ Baġlayup Őoñra cefâyâ luġfuñ imsâk eylediñ

Ms4/12	Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefāya luṭfuñ imsâk eylediñ		1. Getirmek.
Ms4/18	Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefāya luṭfuñ imsâk eylediñ	G276/10	Sen çekersin cevriñi ol ider aḡyāra vefā Nebziyā yanında bir şü celb iden desti şıyan
Ms4/30	Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefāya luṭfuñ imsâk eylediñ		2. Davet etmek, Çağırmaq.
	cefāya katlan- [1] Sıkıntı ve üzüntüyü sabırla karşılayıp tahammül etmek.	G35/1	Biñ nâz u ḡunc ile idüp evvel dil-i şeydāyı celb Yaḡdan çekilmiş kıl gibi yā 'zar' dan emsâl-i ḡalb
G223/5	Ġaraziñ luṭf ise dirsiñ ki cefāya katlan Ola mı ey qaşı ya şabra taḡammül müşkil		ḡaṭṭ-ı celî [1] Sülüs veya tâlik yazının levhalarla kitâbelerde kullanılan büyük ve kalın şekli.
	cefā-yı dil-ber[1] Sevgilinin eziyeti.	G365/4	Görinen kaç degildir velî ḡaṭṭ-ı ezel Varaḡ-ı rüyuna çekmiş o şehiñ ḡaṭṭ-ı celî
376/17	Cefā-yı dil-ber ile olup abdāl Giyinseñ Nebziyā olur palâsı		cellād [1] Can alıcı sevgili.
	cefā eyle-[1] Eziyet etmek, sıkıntıya sokmak.	B6/2	Eyleyüp sell-i süyüf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol ḡamzesi cellād elinden el-amân
G399/6	Düşelden 'aşkıña dün gün olupdur ismimiz Mecnûn Cefāyı eyleme efzûn yeter oldu yeter yek dü		Cem [3] Cem. Şarabın mucidi olan İnan hükümdarı.
	cehd eyle- [1] Çalışıp çabalamak, uğraşmak.	G82/10	İderim eşkimi mül baḡrıñı büryân Nebzî Bize bu 'âdeti Cemşid ile çün Cem kodılar
K24/14	Taḡvā ile ol zenb itme hergiz Cehd eyle cānā olmaya şadır	G158/8	Murādım eyledim bi'l-cümle ḡāsıl istilâmından O deñlü cām ile bezm içre itdim çün Cem istinās
	cehd it- [2] Çalışmak, çabalamak, uğraşmak, gayret sarfetmek.	Mşr1/10	N'eyledi Sām u Nerimāniye n'oldı Kaḡramān Kañı Çemşid ü kañı Cem ya kañı Nüşü'r-revân
G247/8	ḡubb-ı yāri dilden iḡrâc itmeḡe İblîs raḡîb Cehd ider ammā velî sābitdir İmānım benim		cem' it- [1] Toplamak, birleştirmek, bir araya getirmek.
Mr5/51	Biñ cehd iderse şā'irān ḡāşıl degil illā nedem	Mu16/2	Şoran ismin görüp ol ḡür-simānıñ müsemmasın Bulur cem' itse siniñ ismini ḡāniñ müsemmasın
	cehl [1] Bilgisizlik, bilmezlik, cahillik, cehalet.		cem' eyle- [1] Toplamak, birleştirmek, bir araya getirmek.
Kt21/4	'Ulemā vü fuzelāya keremi yoḡ bil anuñ İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nās	K23/7	Adım cem' eyleyüp virmişler âdem Havā vu âteşi hem âb u ḡāki
	tîr-i celâdet [1] Şuurlu yiğitlik, cesaret, yürekliplik oku.		cem' it- [2] Bir araya getirmek, toplamak.
G40/4	Ebrûları kej ḡançer-i bürrāna müşābih Müjḡāni hemān her biri bir tîr-i celâdet	G1/9	N'idersin cem' idüp ey ḡvāce bu murdār u bismilhā Sevip zevḡini aldanma bu dārıñ çün ki fānîdir
	celâl-i ḡaḡ [1] Allah'ın büyüklüğü, azameti.	Tkb2/78	Zevḡıñı Bār-ı ḡudā her bār kat kat eylesün Ümmet-i Aḡmedle cümle cem' idüp yevmü'l-mezîd
K31/2	Bu sāl içre ki düşdi mevt-i ṭā'ün Avrupa Rūma Niçe cān uğradı ḡahr u celâl-i ḡaḡla ḡulḡūma		cem' ol- [9] Toplanmak, bir araya gelmek.
	celâl [1] Ululuk, yücelik, büyüklük.	G184/1	Ol kadar oldu ciḡer kañı yine dîdemde cem' Kesret-i demden döküldü ḡalmadı bir ḡatre dem'
G252/15	Celâliyle turup dîvân ḡurmuş Şeh olmuş ile ol ḡünkārı gördüm	Mü3/5	Cem' oldı 'anāşırdan eser sende bu demde ḡaḡkā ki söz olmaz
	celb it- [2]		

G169/12	Cân u dil vehm ü hayâl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhâbveş	cemâl-efzâ-yı mülk [1] Ülkenin güzelliğini arttıran Osmanlı Devleti. Malın güzellik artırıcı
G304/13	Uşta cem' olmuş hezârân şîvelü maḥbûblar Kankısın isterse gönlün Nebziyâ sen anı sev	Mr2/24 Felek rakşân olup hürşid ü meh rakşân oldukça Ola zâtın cemâl-efzâ-yı mülk ü devlet-i 'Osmân
K25/2	Şehâ 'aşkıñla ser-gerdân idim ben 'Anâsır cem' olup halk olmadın sen	cemâl-i bâ-kemâl [1] Tam, mükemmel güzellik.
G185/7	Gerçi cem' olup 'adü hem-çü nücum itdi hücum Koymadım âhim şihâbiyla velî birini sağ	G175/2 'Aşıkâna dime kim Dârü's-selâm imiş ğaraž Bil cemâl-i bâ-kemâli nâ-kelem imiş ğaraž
G367/6	Hem-dem olmuşdur göñül küyuñ kilâbiyla heme Vardığımca cem' olurlar yanına yârân gibi	cemâl-i pāk [1] Sevğilinin güzel, temiz yüzü.
N38/6	Hem-dem olmuşdur göñül küyuñ kilâbiyla heme Vardığımca cem' olurlar yanına yârân gibi	G357/7 Cemâl-i pākini 'arz it bu çeşmim rüşenâ bulsun Terahhum kıl yüzün görmeyeli vâfir zamân oldu
Tr2/69	Cem' olursuz 'âmmeten ferdây kardaşım benim Murğveuç uçup bu dem çıkdın aramızdan saña	G137/6 Görüp üftâdelerin kesretin iğzâb olma Tağıdır bād-ı fenâ cem'imiz aralanuruz
	cemâ'at [3] Bir imama uyup namaz kılan kişiler; topluluk.	cemmâ [1] Topyekun, topluca.
G169/3	Câmi'ü'l-ḥüsn olsa vechi var cemâ'at uş müje Bîni vü ebrûlarıdır minber ü mihrâbveş	Mh1/9 Nevâlin zindesidir mürde-i fakr u fenâ cemmâ Sen ol murğ-ı hüma-pervâzın zıll-ı zılâlinde
K21/10	Velîkin şavmı nevme tıtdırup sa'yiñ hebâ kılma İriş her dem cemâ'atle şalât-ı ḥamse idrâk it	Cemşid [2] İran'da hüküm süren Pişdadiyan sülalesinin dördüncü ve en büyük hükümdarı olan Cemşid, ilk defa demiri eritip işleyen kişi kabul edilmiştir. Zırh, kılıç ve silahlar yapmış, renkli ipek ve pamuklu kumaş kullanmıştır. Dokuma, terzilik ve gemicilik işlerini halka öğretmiştir. Birçok madeni keşfedip kullanan Cemşid, kendisi için tıpkı Hz. Süleyman'ın tahtı gibi havada hareket eden değerli taşlarla süslü bir taht yaptırmıştır. Hükümdarlığının üç yüz yılı büyük bir refah içinde geçen Cem, Şeytanın da etkisiyle kibre kapılmış ve heykellerini yaptırıp halkı kendisine tapınmaya zorlamıştır. Bunun sonucunda cezalandırılmış, tahtı Dahhak'ın eline geçmiştir. Cemşid'in güçlü bir hükümdar olmasının yanında üzerinde en çok durulan özelliği Şarabı bulan kişi olmasıdır. Ayrıca dünyanın dört bir yanını gösterebilen bir kadehe sahip olduğu düşünülen Cem, Câm-ı Cem ve Câm-ı cihan-nümâ adı verilen bu kadeh dolayısıyla da söz konusu edilmiştir (Yıldırım, 2008, s.204-208).
Kt3/58	Bölük bölük giderken cennet-i a'lâya pes anlar Bu Nebzî pür-günâhi eyle hem-reh ol cemâ'atle	
	cemâl [8] Güzellik, yüz güzelliği. Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.	
G36/3	'Aceb o kâküli Şâmîñ cemâli Ka'be midir İdindi 'aşık-ı bî-çâreler küyun 'Arafât	
G103/7	Münevverdir cemâlin âfitâbiyla şehâ 'âlem Mu'atpar iden âfâkı o zülf-i misk-sâyiñdir	
G111/1	Cemâlin dil-berâ bağ-ı Na'imdir Bu dil ol bâğda bülbülveş muķimdir	G82/10 İderim eşkimi mül bağrımı büryân Nebzî Bize bu 'âdeti Cemşid ile çün Cem kodılar
G278/12	Böyle âfetken yine 'âlem kamu kurbânıdır Görmege bir kez cemâlini iderler cân revân	G226/3 Neş'esin Cemşid bulmuş bâdeniñ evvel velî Zehr-i ğam nüş eylemişdir cām ile Cem ey göñül
G282/8	Beni ey ğonca-leb çün dâhil-i gülzâr-ı vaşl itseñ Cemâlin güllerin dirmeklige hem izn-i 'âm olsun	cenâb [4] Allah, peygamber ve bâzi tarikat büyüklerine âit isim ve sıfatların başına getirilerek "hazret" mânâsına kullanılan saygı ve tâzim sözü.
G383/3	'Aşıkân ârâm ider bakup cemâli ayına Sâyever bir naḥl-ı ra'nâdır o ḳadd-i 'ar'arî	G103/9 Yazıkdır Nebziyi bir dem ırağ itme cenâbından Rehiñde tâ-ezel üftâdedir hem ḥâk-i pâyıñdır
Kt10/23	Baḥş it nevâlin 'arz it cemâlin Ni'me'l vişâlin göster nihayet	G363/9 İrağ oldum cenâbından düşüp şahrâ-yı hicriñe Dimezsın Nebzî-i şeydâ katı çokdan cüdâm oldu
N3/2	Ne mâl iledir ne sâl iledir Ne ḥüsn ile ne cemâl iledir	K13/35 Ey kalem ḳaşd-ı kelâm eyle cenâbına anuñ Kim du'a-ı ḥayrdan ğayrı hedâyâ ḳalmamış

- N12/1 **Cenāb** u āsitāniña bu dil ihsāna gelmişdir
Vişālîñ 'ıydına cānım begim kurbāna gelmişdir
- Cenāb-ı Hāzret-i Sultān Maḥmūd Hān-ı Ğāzī [1]**
Övgüye layık Sultan I. Mahmud Han Gazi Hazretleri.
- Kt6/1 **Cenāb-ı Hāzret-i Sultān Maḥmūd Hān-ı Ğāzī**
kim
Şeh-i rüy-ı zemindir lafz u kütbu'l arz ma'nāda
- Cenāb-ı Hāy u Kayyūm [1]** Varlığı, diriliği her
an için olup, gökleri, yerleri her an için tutan, daimi her şeye
her hususta muktedir olan gücü yeten Hz. Allah (C.C.)
- K31/6 N'ola fevt irse maḥlūka ledü li'l-mevt hükmidir
İrişmez fevt ü mevt ancak **Cenāb-ı Hāy u Kayyūma**
- Cenāb-ı İlçi-i Roma [1]** Roma'nın Yöneticisi De
Penkler Hazretleri.
- Kt18/1 **Cenāb-ı İlçi-i Roma De Penkler** nām bī-hem-tā
Cesür u şāhibü'l-ğayret vakūr u şāhibü'l-ārā
- Cenāb-ı 'izzet [2]** Cenab-ı Hak, Allah.
- G275/3 **Cenāb-ı 'izzetiñden** irmedi me'mülüne ašlā
Revā kı1 bir kez olsun bendeñiñ luṭf eyle āmālin
- G2/15 Kim **cenāb-ı 'izzetiñden** her dem eyler i'tinā
Ḥavf idüp kahr u celālinden yaşın seyl-āb ider
- Cenāb-ı Hāzret-i Maḥmūd Hān [1]** Saygı değer
Mahmud Han Hazretleri (Sultan I. Mahmud).
- K13/21 Uş **Cenāb-ı Hāzret-i Maḥmūd Hān** kim
'Ahd-i 'adlinde merāmet olmamış cā kalmamış
- Cenāb-ı Mīr-i Boğdan [1]** Saygı değer Boğdan
başkumandanı.
- K36/1 **Cenāb-ı Mīr-i Boğdan** Mīr İskerlet Liğor-zāde
Olupdur hem ḥaseble hem neseble mīr ü mīr-zāde
- Cenāb-ı Muştafā Efendi [1]** Mustafa Efendi
Hazretleri, Çalāzkāde (ö. 1171/1757) Dinî müsiki bestekāri,
şeyh ve zākir.
- Kt19/1 **Cenāb-ı Muştafā Efendi** ol kim
Odur beyne'l mü'ezzin fāḥr-i eşbāh
- cenāḥ [1]** Kanat. || Gayret, çaba.
- K1/51 Tā **cenāḥ** ile dilerseñ bulasın fevz ü necāḥ
Baş қо ol bāb-ı şeh-i 'ālī-cenāba ibtidā
- ceng [2]** Silāhlı çatışma, savaş, harp, muhārebe,
kavga, mücadele.
- K9/12 İbtidā **cengi** anuñ oldı 'Acem
Cenge ikdām eyledi ol pādīşāh
- K9/9 İbtidā **cengi** anuñ oldı 'Acem
Cenge ikdām eyledi ol pādīşāh
- ceng it- [3]** Savaşmak, mücadele etmek.
- G287/12 Dökdi kanım o leb-i cān-baḥşın ey āfet benim
Kana kana **ceng iderdim** ger olaydı kana kan
- K6/13 **Ceng iderken** müy-ı rüyumla kesüp başın kāmı
Dest-i berberde mübāriz gibi ol tiğ-i berān
- G50/6 'Aşkıñla ey rüh-ı revān bezmi bozup rezm itdiler
Cismimde gör kim **ceng ider** cān u gönül çün fil ü erc
- cennāt-ı 'ālī-cāyda [1]** Yüce Mekan Cennetler.
- Tr2/68 Ḥāşşaten tüñi kerīmeñ vay kardaşım benim
Līk yevmü'l mülteḳā **cennāt-ı 'ālī-cāyda**
- cennet [6]** İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra
Allah tarafından mükāfat olarak konulacakları ve içinde
ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzelliik
ve nimetlerle dolu yer.
- G162/1 Yüzüñ **cennettir** ey ḥürī özüñ Rıdvān-ı cennetveş
Kuşuruñ yok melāhatde bulunmaz saña bir beñdeş
- G167/10 La'li Kevser kāmeti tūbā lehu ḥüsñü me'āb
Vechi **cennettir** ki tecrī taḥteha'l-enhār imiş
- Tr2/41 Kāfire **cennettir** ammā mü'mine sicn-i belā
Kanı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān
- G312/3 Yüzüñ **cennet** özüñ Rıdvān sözüñ Kevser disem tañ mı
O bālā ḳadd-i mevzūnuñ çü Sidre oldı tūbā leh
- G132/6 O bālā kāmetin Tūbā lebiñ Kevser özüñ Rıdvān
Disem **cennet durur** vechiñ li-vechi'llāḥ müveccehdır
- Tc1/47 Tatalım **cennet imiş** işbu gülistān-ı cihān
Gonca vü gül ḥür ile ḡilmān u Rıdvān bağbān
- cennet içre [1]** Cennet içinde.
- G329/11 Çün irem rüz-ı vaşla **cennet içre**
İrişem şanasın yevmü'l-mezīde
- cennet mekān ol- [1]** Mekanı cennet olsun.
- G390/10 Şehīd-i ḡamzeñ olduysa ne var bu Nebzī-i bīmār
Bulupdur ni'met-i 'uzmā aña **cennet mekān oldı**
- cennet-i 'Adn [1]** Peygamberler, şedidler ve
siddikler girecektir. Peygamber efendimizin derecesi olan
Vesīle, Adn Cenneti'dir.
- G134/10 Yār ile nār-ı Caḥīm ise kabül eylemişiz
Yārsız **cennet-i 'Adn** ise de ṭamu bilürüz
- cennet-i a'lāya [1]**En yüksek cennet.
- Kt3/57 Bölük bölük giderken **cennet-i a'lāya** pes anlar
Bu Nebzī pür-günāñi eyle hem-reh ol cemā'atle
- Cennetü'l-Firdevs [1]** Firdevs cenneti.

- G362/10 Komağıl Nebzî rakîbi âsitân-ı dil-bere
Cennetü'l-Firdevse şeytânü'r-racîmiñ yolunu
- cerâb [1]** Dağarcık, koyun derisinden cüzdan, çanta, torba.
- K1/50 Bu durur pendim teğâfûl eyleme ol müntebih
Gel **cerâb** itme vücûduñ h^vâr u h^vâba ibtidâ
- cerâ'et [1]** Cüret.
- G55/5 Bezmiñe bilmem niçe eyler **cerâ'et** ol rakîb
Ey şabîhu'l-vech ol nâ-şüste ol rûyî kabîh
- cerâhat [2]** Yara. || Yaradan peyda olan, yaradan akan mayi, cerâhât.
- G59/2 Olıcağ gamze-i hün-rîz ile şinem mecrûh
O **cerâhatle** olupdur der-i râhat meftûh
- Ms2/21 Şinemde zağm-ı tîrînden şanur mısın **cerâhat** yok
Murâdım 'arz-ı hâl itmek durur bi'llâh nedâmet yok
- cerîh [1]** Yaralama, yaranılma. || Bir düşünceyi çürütme, doğru olmadığını ortaya koyma; kabul etmeme.
- G55/1 Tîğ-i cevri-yâr ile her dem olup bağrım **cerîh**
Gâhî dem akar gehî akar şadîd u gâhî kîh
- cerr [1]** Kendine doğru çekme, sürükleme. || Toplamak, almak.
- G190/10 Kalmadı devlette bir ehl-i kerem dağı 'avâm
Cerr için her biri takmış boynuna topra gılâf
- ceryân it- [1]** Olmak, vukû bulmak, meydana gelmek.
- K18/9 'Ulüvv-i himmeti **ceryân idüp** mecrâ-yı ihsâna
Hadîse mâ-şadağ bir hayr-ı cârî eyledi icra
- ceryân ol-[1]** Akmak, geçmek.
- Kt20/6 Bâd-ı şabâ büyüñ getürdigi çün
Şu gibi pâyına **ceryân olayım**
- cesür [1]** Korkusuz, gözü pek, yürekli, cesâretli kimse. || Babayığit, dilâver.
- Kt18/2 Cenâb-ı İlçî-i Roma De Penkler nâm bî-hem-tâ
Cesür u şâhibü'l-gayret vağûr u şâhibü'l-ârâ
- cevâb [3]** Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
- Mu15/1 Sü'âl itdikde isminden **cevâb** itdi çatup kaşın
Didi bezmimde ayağ eylegil yeddinciniñ başın
- G4/8 La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi 'ilâc
Bildim **cevâb** olmayıcağ der-bestedir dârü's-şifâ
- K1/32 Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz illâ sehvini
Diñle bu kulu kulağ ur bu **cevâba** ibtidâ
- cevâb al- [1]** Sorusuna karşılık almak. || Cevaplanmak, cevaplandırılmak, karşılık almak.
- G294/12 Dilâ bülbül gibi feryâd idersin
Cevâb aldîñ mı ol gonca-femiñden
- cevâb-ı bâ-şavâb[1]** Doğruluk ve gerçek olacak olan cevaplar.
- G380/8 Görürseñ uyğuda cânâmı al bûs-ı lebin soñra
Cevâb-ı bâ-şavâb olmaz dilâ inkârdan gayrı
- cevâbım vir- [1]** Cevaplamak, karşılık vermek; gereksinimi karşılamak.
- G157/10 Çeşm-i mestiñden şehâ kıldım temennâ-yı vişâl
Hışm ile **viridi cevâbım** Nebziyâ ümmîdi kes
- cevâd [2]** Sınırsız cömertlik sahibi olan ve çok ihsan eden Allah.
- G63/8 Bağbânam bunca demdir bağ-ı hüsñünde velî
Virmediñ şeft-âlî bir kez yok midir sende **cevâd**
- Mr1/20 'An-karîb fethiñle dil-şâd it bizi yâ Rabbenâ
Yâ 'Azîz ü yâ Mu'izz ü yâ Mübîn ü yâ **Cevâd**
- cevâhir [2]** Cevherler, kıymetli taşlar, elmaslar. || Güzel ve değerli sözler.
- G179/10 Belâ vü miñnet ol deñlü sirişt oldu vücûdumda
Bilinmez hâliyâ Nebzî **cevâhir** mi yağud a'râz
- K24/247 Sîmi sitemdir şeklen zeri hem
Şer vezni üzre cevher **cevâhir**
- cevâhir-senc [1]** Cevherin değerini anlayan.
- G51/6 Görüp düre-i dehâniñda o lü'lü dişleriñ cânâ
Unutdı hoşkasında dürr-i yek-tâyı **cevâhir-senc**
- cevâmi' [1]** Camiler.
- K21/6 Sırıskiñ âbımı seyl eyle geç cümle hevâlardan
Yanup nâr-ı nedâmetle **cevâmi' de** yüzüñ hâk it
- cevher [1]** Elmas gibi değerli bir taş, mücevher.
- K24/24 Sîmi sitemdir şeklen zeri hem
Şer vezni üzre **cevher** cevahir
- cevherdâr [1]** İyi, özlü, nitelikli kılıç.
- G186/10 Yuf saña ey gam-zede Nebzî şanursın gam-zidâ
Gamze-i gammâzi kim oldur çü **cevherdâr** tîğ
- cevheri kan [1]** Kan cevheri.

- G401/7 Gönül ol cânların cânı melâhat **cevheri kâni**
Güzellik mülkünün hânı şeh-i Dārāya meyl itdi
- cevlân it-** [1] Dolaşmak,gezip dolaşmak.
- G225/2 Şalâdır bezm-i rindāna gel ey zülf-i müselsel gel
Şalın tāvüsveş **cevlân idüp** refîâr kıl gel gel
- cevr** [33] Cefa, elem, eziyet, eza.
- G5/1 **Cevriñe** itmem taḥammülden ibâ
Merḥabâ ey râḥat-ı cân merḥabâ
- G22/5 Taḥammül mümkin ez'âf-ı muzâ'af **cevr** sen itseñ
Velîkin ta'n-ı ebnâ'-ı zamâni kim çeker cânâ
- G31/1 **Cevr** ile ten kaşırını kıldıñ ḥarâb
Yine luṭfuñla idüp ma'mür yab
- G53/7 Zülf-i şeb-günı dile çok **cevr** ü bî-dâd eyledi
'Arz-ı ḥalim şunmağa la'line kaldım ihtiyâc
- G55/9 Ol şanem kıldı çelîpâ **cevr** ile Nebzî seni
Deyr-i 'âlemde disünler nâmiña 'abdü'l-Mesîḥ
- G60/15 Ya kaşî **cevriledir** dîdemde nem
Kırpigi tiriyledir dilde cürûḥ
- G79/5 Taḥammül itse **cevrine** n'ola ol merdüm-âzârıñ
Cefâkâr oldıñın bildi perî-zâd oldıñındandır
- G88/3 **Cevriñi** hoş görüp begim luṭfuñı itmezem taleb
Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm luṭf u kerem gelür geçer
- G144/11 Ağladır 'uşşâkı **cevrin** luṭfuñ ammâ güldürür
Zâtıña ta'likdir müyide vü ḥandidemiz
- Tc2/54 il derdiñe düşdükçe devâdan ider i'râz
Kimdir ki begim **cevrin** ile olmaya memnün
- Tc2/20 Birbirinden ayırur zevceyni hem-çü ferkadân
'Aşığı ma'şûkasından **cevr** ile eyler cüdâ
- G232/9 O serv-i nâzımñ zülfî gibi **cevr** uzun oldı
Eger mümkin olaydı Nebziyâ anı kışaldırdım
- G238/2 'Aceb âvâre vü bî-kâr u pür-efkâr u ber-bâdim
Gelelden bu ḥarâb-âbâda her dem **cevre** mu'tâdım
- G258/4 Yüregim tâb-ı 'izârıñla olup hem-çü kebâb
Dil-i ḡam-dîdeye bu **cevr** ile gelmez mi nedem
- G269/9 Şehâ 'uşşâka her dem **cevr** ü aḡyâra vefâ kılma
Gehî luṭf eyleyüp ber-'aks kıl kim cânibeyn olsun
- G281/10 Tâ ezelden bir mürüvvet şâhibi cânânesin
Nebziye **cevr** itmegil **cevrin** bidâyet bulmasun
- G321/11 Şanemâ **cevr** ü cefâ-pîşe idüp kândaya dek
Gele fariğ ola bu kârıñı sen terk eyle
- G333/6 Raķibâ gel berü mi 'yâr-ı 'aşkdur **cevr-i** maḥbübân
İdermiş imtiḥân **cevrile** 'uşşâkın o meh-pâre
- G336/3 Ser-i zülfî niçeme **cevr** füzün eyler ise
Deli gönülüm dem-i dem fikr-i muḥâl eylemede
- G361/9 Aldı evvel cânımı **cevrile** ol rûḥ-ı revân
Ġayrı nesnem kalmadı çün sâde virdim gönülümü
- G364/10 Nedir feryâd u zârıñ Nebziyâ bülbül gibi her dem
Bu bâğ içinde senden Ġayrı **cevre** mübtelâ yok mı
- G372/81 N'idersin ey kemân-ebürü baña bu **cevr** yitmez mi
Ne dirsın tîr-i âḥım püte-i eflâka yitmez mi
- Mş1/8 Urdu Zü'l-ķarneyni ķarn ile o **cevr-i** bî-amân
Oldı **cevrinden** ḥamelveş niçe dil-şîr pehlivan
- Mş2/35 Niçe yüzden irişür der-'akâb uş **cevr** yine
Gün gibi her kişiyeye zâhir olup bevrî yine
- Mh2/7 **Cevr** ile 'uşşâk-ı pür-derdiñ ḡamın efzün ider
Akıdup eşk-i revânım Dicle vü Ceyḥün ider
- Mh3/6 Âferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña
Cevr ile ey ķaddi elfim ķâmetim dâl eylediñ
- Mh3/19 Luṭfuñı a'dâ görür şâḥım yine **cevrin** ben
Âferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña
- Mr4/5 Bakma nigârıñ **cevrine** yâ Hû
Mi'yâr olupdur 'uşşâka ķayḡu
- Ms4/4 Düşürüp gönülüm ḡubâr-ı ḥattıña ḥâk eylediñ
N'eylediñse bendeñe bu **cevr** bî-bâk eylediñ
- N13/3 **Cevriñi** hoş görüp begim luṭfuñı itmezem taleb
Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm luṭf u kerem gelür geçer
- G92/5 Dil-berâ ivme görürsün kıldıñın **cevre** cezâ
Semt-i ḥaşre çün bizi ol gün ki Allâḥım sürer
- G48/2 Mihri yok dildâr elinden el-Ġiyâs
Cevr çok ḥünkâr elinden el-Ġiyâs
- cevr-i çarḡ-ı keĠ-refîâr** [1] Doğru yoldan gitmeyen
feleĠin zulmü.
- G314/3 Ġam-ı yâr bir yaña bir yaña **cevr-i çarḡ-ı keĠ-
refîâr**
Belâ için mi ḥalk itdi bu 'âlemde beni Allâḥ
- cevr çek-** [5] Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve
sıkıntıya katlanmak, zulüm görmek.
- Mh2/21 Nebziyâ ol fitneniñ **cevrin** 'aceb kimler **çeker**
Kim düşer 'aşķına anuñ şerḡa-ı aḥmer çeker
- G135/2 Luṭfunı çok görmüşüz biz yok durur inkârımız
Çekmişiz bisyâr **cevrin** var hem ikrârımız
- Mş1/67 Saña kim dir bu fenâniñ nâfile **cevrini çek**
Cân ķulaĠıyla gerekdir işbu pendî dinlemek

- G208/7 **Çekerim cevriñi** ben ğayra vefâ eylersin
Bu meseldir kimine yimek ü kimine emek
- G276/9 Sen **çekersin cevriñi** ol ider aġyāra vefâ
Nebziyâ yanında bir şü celb iden desti şıyan
- cevrin efvün itmede**[1] Eziyetini, zulmünü artırmak.
- G48/13 **Cevrin efvün itmede** leyl ü nehār
Nebziyâ her-bār elinden el-ġiyās
- cevr eyle-** [3] Cefâ etmek, eziyet etmek, zahmet ve sıkıntı vermek.
- G314/9 Yeter **cevr eylediñ** Nebziye şāhım el-amān olsun
Kuşurum var ise geç pādīşāhım tevbe bismi'llāh
- G287/18 Merhāmet vakti durur bu Nebzi-i bi-çāreye
Gel ey **cevr eylediñ** şāhım amān olsun amān
- G357/10 Bu Nebzi bendeñe luṭf it kapuñda 'abd-i hālīşdir
Yeter **cevr eylediñ** şāhım amān u el-amān oldı
- cevri devr** [1]Feleġin cevri, cefası.
- K32/17 Hele yirden göge irdi bize **cevri devriñ**
Yetişüp ġāyetine hīle vü mekr ü āli
- cevr it-** [5] Cefâ etmek, eziyet etmek, zahmet ve sıkıntı vermek.
- G264/11 "Ne deñlü **cevr iderse** eyleyüp mihrini aġyāra
Yine ol māh-rüya dem-be-dem şevkım olur muḷkem
- G30/7 Ne deñlü **cevr iderseñ** eyle şāhım
Olur çün ben kuluñ katında mergüb
- Ms4/7 **Cevr iderseñ** ġāh u geh luṭf eyler idiñ evvelā
Eylemezdiñ sinemi her dem ġamīñla imtilā
- G341/6 Neyleyem çoçmağ murādımdan geçerdi biliñi
Cevr idüp bu dil-ħazīne düşdi ħaçer araya
- Mh4/24 İltifātıñla sevindiridiñ raķibi ol ħarı
Gel yeter **cevr idüp** aġlatdıñ bu Nebzi kemteri
- cevr-i firāvān eyle-** [1] Haddinden fazla eziyet etmek.
- Tr2/4 Bī-nihāyet zulm idüp bī-dād nā-pāyān hem
Eyleyüp ħadsiz cefā **cevr-i firāvān eyledi**
- cevr-i firāvān** [1] Çok eziyet.
- G116/9 **Cevr-i firāvāni** ço Nebzi-i bi-çāreye
Merhāmet it dil-berā pişe-i dil-ber budur
- cevr-i sipāh-ı nīm-nigāh** [1] Göz ucuyla bakan askerin üzüntüsü.
- G229/11 Yıkıldı mülk-i ten **cevr-i sipāh-ı nīm-nigāhıyla**
'Adālet eyle zulm itme meded ey şāh-ı bī-dādım
- cevr-i tiġ** [1] Kılıcın cefası, eziyeti. || Zulüm kılıcı.
- T1/22 Nebzi-i şeydā alup bunca belālar çignine
Cevr-i tiġından giyer şāl u 'abālar egnine
- cevr it-** [9] Cefâ etmek, eziyet etmek, zahmet ve sıkıntı vermek.
- G330/10 Yazıkdır merhāmet kıl bir nigāh u iltifāt eyle
Yeter **cevr itdiñ** ey cevvr-ı 'ālem Nebzi nālāna
- G106/9 Dile **cevr itme** diyü dil-bere pend itme şakın
Öyle bil Nebzi anı men' olan isrāra düşer
- G127/7 **Cevr itme** 'andelibe ey ġonca ġülşen içre
Olmasa senden özge itseñ dahı revādır
- Tc2/2 'Uşşāka vefā eylemege 'āra düşersin
Cevr itme didikçe begim isrāra düşersin
- G281/10 Tā ezelden bir mürüvvet şāhibi cānānesin
Nebziye **cevr itmegil** cevrin bidāyet bulmasun
- G324/9 Yazıkdır Nebziye **cevr itmegil** bi'llāh kim yoħsa
Sever i'rāz idüp senden diger āheste āheste
- G101/10 Nebzi-i üftādeye cānā cefā kılsañ n'ola
Bendeñe her **cevr** kim itseñ āna iħsān olur
- G31/4 Ĥastadır cismim taħammül idemez
Cevri terk it itme zulmu irtikāb
- G78/2 Niçe bir elf-ħadim kāmetimi dāl ideyor
İtmeyüp mihr ü vefā **cevri** be-her-ħāl ideyor
- cevr-i maħbüb**[1] Sevgilinin eziyeti.
- G30/2 Cefādır 'aşıkāna ādet-i ħüb
Zer-i 'aşka miħekdir **cevr-i maħbüb**
- cevr-i maħbübān**[1] Sevgilinin eziyeti.
- G33/5 Raķibā gel berü mi'yār-ı 'aşkdur **cevr-i maħbübān**
İdermiş imtiħān cevriyle 'uşşāķım o meh-pāre
- cevr-i yār**[1] Sevgilinin eziyeti.
- G55/1 Tiġ-ı **cevr-i yār** ile her dem olup baġrım ceriħ
Ġāhī dem aķar gehī aķar şadīd u ġāhī kīħ
- cevr-i yārān**[1] Dostların eziyeti.
- G308/13 **Cevr-i yārān** ile her dem artmada derd ü keder
Geçdi 'ömrüm Nebziyā eyvāh āh u vāh-ile
- cevr-i yār** [2] Sevgilinin cefası.

- G49/13 **Cevr-i yāre** kıl taḥammül vaḳt ola ide vefā
Nebziyā ṣabr eyle kim eṣ-ṣabru miftāhu'l-ferec
- G218/1 **Cevr-i yāre** ol ḳadar mu'tād imişsin ey gönül
Kim cefasıyla sürür-âbād imişsin ey gönül
- cevr-i yābāne [1]** Yabancı'nın zulmü.
- G214/8 'Aşıkı her dem-be-dem giryān ider
Güldirir mi **cevr-i yābāneñ** senin
- cevr ü cefa [23]** İncitici söz veya davranışlar.
- G4/2 'An-kaşdin eylersin raḳīb-i nā-kese mihr ü vefā
Eylersin ancak bu ḡarīb-i bī-kese **cevr ü cefā**
- G88/4 Cevriñi hoş görüp begim luṭfuñı itmezem taleb
Cevr ü cefā 'ale'd-devām luṭf u kerem gelür geçer
- G97/7 Bize geldikçe hemān **cevr ü cefā** ta'n u sitem
Kerem ü luṭf u mürüvvet hemin aḡyāra mı var
- G119/4 Didim bu bendeñe şāhim nedir in 'ām u iḥsānıñ
Didi **cevr ü cefā** el-ḫaḳ sa'ādetdir sa'ādetdir
- G167/12 Okıdum İncil-i 'aşkı kim şanem-şüretlere
Yoḡ imiş mihr ü vefā **cevr ü cefā** hemvār imiş
- G258/6 Kāmetiñ bağ-ı belā içre biten şāḫ-ı fiten
Varaḳı **cevr ü cefā** nūr durur bāni sitem
- Ms2/6 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād
Baña ṣabr eylemek 'ādet saña **cevr ü cefā** mu'tād
- Ms2/12 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād
Baña ṣabr eylemek 'ādet saña **cevr ü cefā** mu'tād
- Ms2/18 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād
Baña ṣabr eylemek 'ādet saña **cevr ü cefā** mu'tād
- Ms2/24 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād
Baña ṣabr eylemek 'ādet saña **cevr ü cefā** mu'tād
- N13/4 Cevriñi hoş görüp begim luṭfuñı itmezem taleb
Cevr ü cefā 'ale'd-devām luṭf u kerem gelür geçer
- Ms2/30 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bī-dād
Baña ṣabr eylemek 'ādet saña **cevr ü cefā** mu'tād
- Tc2/34 Meyl eyleme zinhār dilā ol dil-i senge
Ḥaḳḳā yoḡ imiş misli anuñ **cevr ü cefāda**
- G364/5 Begim **cevr ü cefādan** ḫişşemend itdiñ dil ü cānı
Biraz luṭf u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefā yoḳ mı
- G23/1 Yine ol nāzeniniñ pişesi **cevr ü cefādır** hep
Baña nisbet velī aḡyārına mihr ü vefādır hep
- G253/5 Luṭf idüp va'd eyledi **cevr ü cefālar** cānıma
Ḥamd ola Mevlāya kim ey dil yine iḥsāndayım
- G378/11 Dükenmez mi 'aceb **cevr ü cefālar**
İrişdi geldi 'ömrüm intihāsi
- Mh3/23 Üns olup **cevr ü cefāna** derd ile kān olmuşum
'Aşk-ile Mecnünveş 'ālemde destān olmuşum
- G148/7 'Aşıkā **cevr ü cefāsı** muḳtezādır ber-devām
Luṭf u iḥsānıñ o fettān ḡāḫ ider ḡāḫ eylemez
- G56/10 Ben şanurdum mihr ider buldı çü 'ömrüm iḫtitām
Sen henüz **cevr ü cefāya** eylemişsin iftitāḫ
- G3/1 Didi dil naḳl iderek **cevr ü cefāyāyı** aña
Hele bir eylediḡiñ **cevr ü cefāyāyı** aña
- G3/2 Didi dil naḳl iderek **cevr ü cefāyāyı** aña
Hele bir eylediḡiñ **cevr ü cefāyāyı** aña
- G306/9 Va'd idüp **cevr ü cefāyı** gel bugün yarın dime
Merd iseñ ferd ol vefāda dil-berā ferdāyı ḳo
- cevr ü cefā çek-[2]** Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.
- G38/13 **Çeküp cevr ü cefāsın** yāriñ ey yār
Varup bir kimseye ḳılma şikāyet
- G349/4 Bu sezā mıdır 'aceb kim ol raḳīb-i nā-sezā
Ben **çekem cevr ü cefā** o lāyık-i iḥsān ola
- cevr ü cefā it- [1]** Eziyet ve zulüm etmek.
- Mr4/13 Dil-ber iderse **cevr ü cefāyı**
Luṭf u kerem bil eyle şafāyı
- cevr ü eziyyet [1]** Zulüm ve eziyet.
- G165/12 Çeng iderler ḳaddini ney nālesin 'aşıḳlarıñ
Ḥüblara **cevr ü eziyyet** ḡālibā ḳānün imiş
- cevr ü ḳahr [2]** Cefa ve eziyet.
- Ms3/3 Dem-ā-dem **cevr ü ḳahrından** gönülde başka ḫālet var
Teninde tāb-ı şihḫat yoḳ ne dilde daḡı rāḫat var
- G381/9 **Cevr ü ḳahrıyla** ḳılıp dünyā vü mā-fihāyı terk
Ḥāşılı Nebzī gibi cānā helāḳ itdiñ beni
- cevr ü sitem [1]** İncitici söz veya davranışlar.
- G397/2 Dil ümīd itmez iken luṭf u keremden ḡayrı
Ne revā ḳılmayasın **cevr ü sitemden** ḡayrı
- cevvār[1]** Cevr 'zulmetmek' ten cevvar. Cevreden kimse.
- G48/12 Ḳalması ṭāḳat bu dilde dād hey
Dādsız **cevvār** elinden el-ḡıyās
- cevvār-ı 'ālem[1]** Ālemin eziyeti.

- G330/10 Yazıktır merh̄amet kıl bir nigāh u iltifāt eyle
Yeter cevri itdiñ ey **cevvār-ı ʿālem** Nebzī nālāna
ceyb [1] Yaka. || Cep.
- G32/4 İrilmez vaşla biñ sa'y itseñ illā
Giribān-çāk ola dāmān hem **ceyb**
ceyhūnveş [1] Ceyhun ırmağı gibi.
- G142/13 Dīdemiz **Ceyhūnveş** eşk-i revān itse ne var
Nebziyā baħr-i cefādır o lebi mercanımız
ceyş-i islām [1] İslam orduları.
- Mr1/1 Yā İlahī **ceyş-i İslām** kıldılar ʿazm-i cihād
Cāhidū emrine idüp imtisāl ü inkiyād
cezā [2] Ceza, kötü karşılık, mükafat.
- G8/1 Baña vaşlıñla raķibe ğam-i hicriñle **cezā**
Ne muvāfiķ ne muṭābık ne münāsib ne sezā
- G8/10 Eylediñ Nebziye vaşlıñı revā saña daħı
İde Haķ hayr-ı cezā ile **cezā** rüz-i cezā
cezā bul- [1] Pek çok cezaya maruz kalmak.
- K2/40 Eylediñ aşhāb-ı Fīli münhezim gelmezden ön
Pes Kureyş u Kāfirūn her vech ile **buldı cezā**
cezā gör- [1] Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık.
- G92/5 Dil-berā ivme **görürsün** kıldığın cevri **cezā**
Semt-i haşre çün bizi ol gün ki Allāhım sürer
cezā-yı bā-sezā eyle- [1] Uygun bir ceza vermek.
- G318/6 O kelbi ni'met-i vaşl ile tok it aç olayım ben
Zamāne mukteżāsınca **cezā-yı bā-sezā eyle**
cezb [1] Kendine çekme.
- Kt17/7 Pesend kim devletini birbirine **cezb** ü rabṭ itdiñ
Meger te'sīrde beñzer ki mıķnāṭissin gūyā
cezb eyle- [1] Etkilemek, etkisi altına almak.
- N46/4 Hemān dem mā'il oldılar ser-ā-ser
Şehā **cezb eylediñ** bi'l-cümle halkı
cīb [1] Cep.
- G333/14 Gerekdir sīm ü zer efvūn vişāl-i dil-bere bi'llāh
Velī yokdur seniñ Nebzī iki **cibiñde** bir para
Cibrīl [1] Dört büyük melekten biri, Cebrail.
- G378/7 Sü'al itdim o māhi didi **Cibrīl**
Melāħat evcinin oldur Sühāsı
- G277/7 Raķib ile **cidalim** göricek ʿuşşāk didiler hep
Bu meydān-ı şecā'atda pesend kim haylice merdsin
cidd [1] Bir işi çalışıp çabalayarak yapma, gayret, ceht. || Alay ve latife kabilinden olmayıp ciddî olma, ciddilik.
- Tr1/5 şanmañız **cidd** eyleyüp ol puşta a'zār eyledim
Bu huşuşda hezl idüp gönüm ile bāz eyledim
cidd ü cehd [2] Çalışmak ve çabalamak. || Büyük bir gayret ve ciddiyet.
- G122/7 Hezārān **cidd ü cehd** ile irilmez luṭfuña sāķī
Mey-i la'l-i şeker-riziñ dil-i ʿuşşāka cabadır
- Kt17/9 Uğur-ı devletiñde hıdmet itdiñ **cidd ü cehd** ile
Olup meşķūr sa'yinde bulasın rütbe-i ʿulyā
cidd ü sa'y [2] Gayret ve emek, çalışma ve çabalama.
- G188/9 Hezārān **cidd ü sa'y** ile şafa bulmazsın ey hācī
Giyüp iħrām-ı aşķı kıl haķıķat Ka'besin taṭvāf
- G112/9 Nedir bu **cidd ü sa'y** vaşl-ı cānāna ʿaceb Nebzī
Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu zamān ister
Cīfe-i dünyā [1] Dünyanın kokuşmuşluğu.
- G55/3 **Cīfe-i dünyā** için çün sa'y ider çokdur velī
Müsterāh-ı dehr içinde var mı olmuş müsterih
ciğer [9] Ciğer, bağır, yürek. || Gönül.
- G86/8 Künc-i dīdemde eser kalmadı eşk ü nemden
Cigerim pür-kan revān idüp añā imdād ider
- G169/9 Bezm-i aşķa **cigerim** nuķl eyledim bağırım kebāb
Sāķiyā şun lebleriñ sen de şarāb-ı nābveş
- G203/9 **Ciger** mecrūhdur ğamzeñle yārā
Dil-i pür-yārede şanma verem yok
- G258/2 Ğam-ı la'liñle şehā ṭoldı dü çeşmim yine dem
Cigerim nāvek-i dil-düzuñ ile oldı verem
- G324/2 Dile tokunmasa tiriñ eger āheste āheste
Ṭolar mıydı veremle bu **ciger** āheste āheste
- G327/16 ʿAceb mi dem-be-dem dem dökse çeşmim
Olupdur bu **ciger** çün pāre pāre
- G339/4 Teni hoş-bū beni Hindū gözi cādū kemān-eburū
Ḥadeng ü tiri zaħmından **ciger** mecrūh u dil ḥaste
- G399/2 Elā ey gözleri mestān nedir bu ğamze-i cādū
Gözüm ğiryān **ciger** büryān firāķiñla dirim yā Hū
- K32/36 Nebzī-i ḥasta-diliñ ḥāli diger-gün yā Rab
Cigeri dem yerine ğamla olupdur māli

- ciger kanı [2]** Ciğer kanı; gönül yarası.
- G184/1 Ol kadar oldı **ciger kanı** yine dîdemde cem'
Kesret-i demden döküldi kalmadı bir kaatre dem'
- G122/5 Şular her demde bostānîñ **ciger kanıyla** 'ayneynim
N'ola rahm eyleseñ ey serv-kāmet zāt-ı kurbādır
- cigeri hūn ol- [1]** Çok üzölmek, çok acı çekmek.
- Tc2/49 Gör nāvek-i ğamzeñle **olupdur cigerim hūn**
Hem ħasret-i la'liñle sirişkim dañı mey-gūn
- cigerim paresi [1]** Ciğer parçası || Çok sevilen.
- G124/4 Çeşm-i mestiñ yiyüp içdiği müdām
Cigerim pāresi hem kanımdır
- cihan [51]** Evren, kainat, dünya. || Yarattılmış olan şeylerin bütünü, kainatta yaşayan herkes.
- G1/8 Sen ammā zann idersin levh-i dilden oldı zā'ilhā
Bilürsin bu **cihān** mülki degil çün kimseye bākī
- G10/10 Kūh-ı nazm içre bugün Ferhād-ı sānisin belī
Görmedim Nebzī **cihānda** sen gibi Şīrīn-edā
- G28/1 **Cihānda** var mıdır bundan ğarā'ib
Ki ħāşıl olmaya bunca reğā'ib
- G31/22 'Ömri Nebzīniñ tamām olsun hemān
Uş **cihān** kalsun ilā-yevmi'l-ħisāb
- G50/4 Bād-ı şabā zūlf-i dil-āviziñ perīşān eyledi
Teşvīş ile tōldı **cihān** aşıklar oldı herc ü merc
- G57/3 Ğuşşadan āzād olam dirseñ **cihānda** gül gibi
Lāleveş çek cāmı her dem düşmesün elden kadeħ
- G146/10 Ħabāb-āsā özüñ maħv eyle deryā-yı fenā içre
Cihānda Nebziyā güm-nām olagör ad el virmez
- G151/5 Āteşiz bir demde yakmakda **cihānı** āh ile
Bāridiz zāhirde gerçi kim sözi buzlardanız
- G153/4 Hemān sağ ol begim 'ālemdē ħāzır ol beliyāta
Cihānda bu ser ü çeşme ne görünmez neler gelmez
- G162/10 Nazīriñ bulmadı Nebzī tōlandı heft iklīmi
Gezüp bi'l-cümle yek dü se **cihānı** çār u penc ü şeş
- G210/6 Va 'de-i vaşl eyleyüp şaldıñ diyār-ı fırkate
Eylediñ bu ğiñ **cihānı** başıma hicriñle teng
- G228/1 İrişüp faşl-ı bahār oldı **cihān** bağ-ı İrem
'Azm-i ğülzār eyledi şūrīde diller lā-cerem
- G233/3 Mā-hüve'l-maħşüda irişmez **cihānda** ehl-i dil
Ħāşılı matlūbunı bulmaz 'alā-vefki'l-merām
- G267/5 Şalar ol ğamzeler fitne **cihāna**
Kıyāmet kōparır ol kadd-i dil-cüy
- G288/17 Yine Nebzī **cihānda** añılırsın
Ğarāz çün ad imiş şi' r ü ğazel den
- G297/2 Dilimden nār-ı 'aşkım nev-resānveş idüp pertāv
Cihānı pūr-ziyā kıldı vü fi'l-ħāl dehre şaldı çav
- G299/1 'Aceb kōrkmaz mısın feryād u nālemdē **cihān**
mēmlü
Eser itmez mi bir ğün dūd-ı āhım saña ey meh-rū
- G301/4 Gördükde anı kıldım fiğānı
Tutdı **cihānı** āvāz-ı yā Hū
- G307/15 Kārañudur çeşmime rüşēn **cihān**
Rēng-i rüyum 'aşk u şevk itdi şaru
- G312/8 Bu 'ādet ğamze-i hūn-rīziñe rüz-i ezeldendir
Ne mümkin terk ide āyīn ü erkānıñ **cihānda** şeħ
- G358/13 Mey ü maħbūbdan özge **cihānıñ**
Kemāhī añladım yokdur me'ālī
- G363/8 Tağıtdıñ var ise meh yüzüne o zūlf-i şeb-günüñ
Bu şeb künc-i firākıñda **cihān** ğāyet zālām oldı
- G396/3 Şeb ü rüzina **cihānıñ** bu imiş bā'is olan
Dem-i hicriñdeki āhım dütünüyle 'alevi
- G399/8 Cüdā sen gibi yārimden çü bülbül gül-'izārimdan
Dem-ā-dem āh u zārimdan fiğānımdan **cihān** mēmlü
- K10/27 **Cihānda** şevket ü iclāl u zīb ü ferle sağ olsun
Felek tōğdurduğunca işbu mihr-i 'ālem-ārāyı
- K10/24 Ħaber vir ey şabā bi'llāh varsa misl ü endādı
Cihānda niçe yıldır uş gezersin kūh u şāħrāyı
- K11/3 Odur ancak bu **cihānda** belī āsüde mekān
Bu sözüñ ħaķ bilüp işğā idüp inkās-ı ser it
- K24/39 Derd ile merd ol ferd ol **cihānda**
Olmaķ gerekdir fenninde mahir
- K24/29 Her kim **cihānda** eyler kanā'at
Ħiç yokdur aña cānā mu'āsır
- K24/17 Maķbūl bende oldur **cihānda**
Olmaya herğiz kevneyne nāzır
- K29/5 Yuf **cihāna** kim vire āħır fenāya cümlemiz
Çün ledü li'l-mevt dinildi āh mine'l-mevt āh u vāħ
- K32/1 Ne 'aceb oldı dilā işbu **cihānıñ** ħālī
Ki kederden degil ehl-i dile bir dem ħālī
- Kt6/9 **Cihān** ol zıll-ı Ħaķkıñ sāyesinde oldı āsüde
Müdām olsun anuñ zātı serir-i 'arş-ı āsāda
- Kt6/3 **Cihāna** rahmet-i Ħaķ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir
Müsellemdir o zāta saltanat maħfī vü peydāda

M1/2	Nedir ol kim mu'azzez oldu cāndan Ne cāndan belki bu kamu cihāndan	cihānda misli yok [1] Dünyada eşi benzeri olmamak.
Mş2/43	Qanı Mecnūni cihānūn kanı Leylāsı begim Hüsūne ğurrā olan dil-ber-i ğarrāsı	Kt30/1 Bir güzel gördüm cihānda misli yok 'ālemde hıç Ağı hoşka dişü incü yokdur anuñ münkiri
Mh1/11	Cihān āsüdedir cümle kamu halk zīr-i bālīnde Dil-i üftādeler 'āvīhtedir naħl-ı nevālīnde	cihān ğavgāsı[1] Dünya kavgası Ālemin kavgası.
Mh1/25	Cihān bir cisme beñzer aña cüduñla vücüduñ cān Bu eṭvār ile haqqā zāt-ı pākīñ medhedir şāyān	G107/10 Dil-i Nebzīye besdir rüy-ı zerdī dāne-i eşki Cihān ğavgāsı ancak hırş-ı dīnār u diremendir
Mh4/7	Nā'il-i vaşlīñ olan olur cihānda muħterem Fırkatīñle ey ṭabībim olmuşum şāhib verem	cihān halkı [1] Dünya üzerinde yaşayan herkes, insanlar.
Mr2/7	Cihāna sāye-i luṭfuñ kerāmetdir sa'ādetdir Ru'ūs-ı bendegāñ üzre ola mūmteñ ile'l-ezmān	G203/1 Le'īm olmuş cihān halkı kerem yok Kerīmü't-ṭab' olanlarda direm yok
Mr5/9	Buldı hayāt-i nev cihān İrdi zamāna tāze cān	cihāni başıma teng eyle- [1] Dünyayı başıma dar etmek. Bir kimseyi çok sıkıntılı bir duruma sokmak.
Ms2/27	Cihāni tol durur nālem irişmez ğuşuna hayfa Meded raħm eylegil cānā kuluñdur Nebzī-i şeydā	G393/12 Dem-ā-dem dūd-ı āhım ḥasret-i zūlf-i siyāhıñla Cihāni başıma teng eyleyüp şubhımı şām itdi
Ms3/28	Sezā mı pādīşāhım bu mürüvvet bu mı şānıñda Bulasın dilerim Ḥaħdan cihānda cism ü cānıñda	cihān-ı fānī [1] Gelip geçici, ölümlü dünya.
N35/4	Görüp ağyār-ile ğavgālarımı ehl-i ħıred Budur ancak bu cihānda şeh-i merdān didiler	N5/1 Cihān-ı fānide cānā odur bir merd-i ḥayru'n-nās İde şabr u te'ennī her işinde olmaya vesvās
N47/4	Murādına irişdir nā-murādı Cihānda ber-murād olmak dilerseñ	cihāni gez- [1] Dünyayı dolaşmak.
N50/3	Kamusı lūṭī vü zānī s.kişle ṭoldı cihān Dişisi rūsbi vü erkekleri cünüb gidiler	G359/1 Görmedim gezdım cihāni eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rū sen ğibi bir aşl-ı pāk ü anı şoy
Tc1/1	Bir nazar kıldım cihāna çeşm-i intibāh-ile Eyledim fikret me'ālīn kalb-i pür-āğāh-ile	cihān-ı tīre-dem [1] Dünyanın bulanık, karanlık zamanı.
Tc1/25	Ma'rifetle olsa bir kişi cihānda bī-menend Ṭab'-ı naqqādı mühezzib zihni-pāki ser-bülend	G155/9 Pür oldı dūd-ı āhımla cihān-ı tīre-dem Nebzī Anıñçün zūlf-i dil-berden meşām-ı cāna bū gelmez
Tc2/39	Ger cihān bir şaħşa bākī ḳalsa ḳalurdı aña Pes yūri aldanma kim bu 'ālem-i kevn ü fesād	cihān içinde [1] Bu dünyada. Bütün dünyada bulunan kişiler ve varlıklar.
Mş2/21	Bu cihānda ol olur ğuşşadan āzād ancak Ĝam-ı ferdā yemeyüp şükri ide zād ancak	Ms3/1 Cihān içinde şanma sen ğibi bir çeşmi āfet var Ne kim ol ḳadd-i mevzūñuñ ğibi bir ḳadd ü ḳāmet var
N44/2	Gel a sākī bize şun cām-ı meyi Bu cihānūn nesi var andan eyi	cihān içre [3] Dünya içerisinde, içinde.
	cihān bağı [2] Dünya bahçesi. Dünya, yeryüzü, ālem.	G132/1 Şehā zātūñ cihān içre şeh-i ḥübān bir şehdir Saña kim ol bölükden ser-fürü itmezse esfehdir
Mh1/17	Cihān bağında bülbul zār olup olduḳça gül ḥırem Geçüp 'izzet serīrinde sa'ādetle otur her dem	K33/8 Be ne mekrüh u ne müfsid ne menend muṭbal imiş Bu cihān içre bir anuñ ğibi bāṭıl olmaz
Tr2/9	Serv iken ḳaddı cihān bağında mevzūn u laṭīf Şarşar-ı ḳahrıyla yıḳup ḥāke yeksān eyledi	Kt13/2 İrişüp ketm-i 'ademden bu veled başdı ḳadem Bu cihān içre velī maḳşadı seyrān idi
		cihān ṭol- [1] Dünyayı dolduracak kadar. Çok fazla, pek çok.
		Ms3/14 Ayırdı çarḫ-ı keñ-reftār sen ğonca-dehānımdan N'ola ṭolsa cihān bülbul ğibi āh u fiğānımdan

- cilā [1]** Parlaklık, ışıltı.
- G376/6 Görüp ‘uşşakımı vāfir o fettān
Belī tāvūsveş artar **cilāsı**
- cilve [1]** Hoşa gitmek, ilgi çekmek için takınılan çekici tavır, edalı davranış, kırtma, naz, işve, eda.
- G68/5 Gösterir şimşād-ı kıddiñ serve **cilve** serverā
Ögredir la ‘līn dehānīñ ğonca-ı ħāndāne ħand
- cilve eyle- [1]** Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edalı davranmak, kırtmak, naz yapmak.
- G126/9 Ħayāli gibi dilde **cilve eyler** ol şanem illā
Kōmaz Nebzī n’idem öz ħāline anı rakīb-i gebr
- cilve kııl- [3]** Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.
- K16/14 Ħudāyā berter it kıadrin irişdir evc-i gerdūna
Ki nāmı **cilve kııla** dā’imā şakf-ı semālıkıda
- N39/14 Ħudāyā berter it kıadrin irişdir evc-i gerdūna
Ki nāmı **cilve kııla** dā’imā şakf-ı semālıkıda
- G177/7 **Cilve kııldıkça** o gül-fem gülsitānda şanuram
Şalmur çıkmış şudan güyā ki murg-ābī vū bat
- cim [1]** Arap alfabesindeki cim harfi. || Sevgilinin cim harfi gibi kıvrımlı saçı.
- G165/18 Nebzīyi mecnūn iden ol saçı leylānın daĥı
Aġzı mīm ü zülfı **cim** ü kaşı iki nūn imiş
- cim-i cemal [1]** Güzellik anlamına gelen Cemāl’in c’si.
- G202/7 Dāl-ı zülfüñle nihān olmuş begim **cim-i cemāl**
Şād-ı ‘aynıñ şad hezārān şıve eyler şay yok
- cimri [1]** Hasis, pinti, bahil, nekes, miskin.
- K32/57 Ne kıadar **cimri** vū bī-baĥt ne kıadar mücrimsem
Umarım senden İlahī yine ferruĥ-fāli
- cinān [5]** Cennetler; köşkler, saraylar, ulu makamlar.
- G50/9 Cān u cihāndan çek elüñ belki **cināndan** fāriġ ol
Cānı n’idersin Nebzīyā olmaya çün cānāne ĥare
- G74/3 O ġılmān-manzarıñ kıaddi **cinān** içinde Tübāveş
Seĥī-bālā deġil ammā velikin evsatü’l-kāddir
- G121/5 **Cinān** arzū ider kırdār ile rāst
Anıñçün zāhide kej-rāy dirler
- K31/10 Du ‘ā-yı ĥayr-ile Nebzī didi bu mışra ‘ı tārīĥ
Cinānın cāy ide Mevlā revān-ı Ümmü Gülsūma
- Kt16/8 Du ‘ā-yı ĥayr-ile Nebzī didi bu mışra ‘ı tārīĥ
Revān-ı Ümmü Gülsūma **cinānın** cāy ide
- cinānāsā [1]** Cennetler gibi. || İç açıcı, huzur verici; nimetlerle, baġışlarla dolu.
- G1/2 Felek Leclācımı ġör kim virir ruĥ şayd ider filhā
Cinānāsā müzeyyen yine ĥüsnüñ bāġ-ı gülzārı
- cinn[1]** Cin, gözle ġörılmeyen lātif yaratık.
- K4/15 Deġil bākī bu ‘ālemde melek **cinn** ü benī Ādem
Ledū li’l-mevt buyurdi Ħabībullāĥ kııl iz’ān
- cinn ü inse [1]** Cin ve insan.
- K2/38 Ez-‘Alak ĥalk itdi Ħak ĥalkı Tekāsūr itdi pes
Cinn ü inse pādīşāĥ olduñ eyā ĥayra’l-verā
- cisim [1]** Beden, vücut, varlık; gönül, yürek.
- G129/2 Yil gibi sür‘at idüp ġeçmekdedir bu rüzġār
Niçe şāhānīñ çürimiş **cismidir** tozan ġubār
- cism [17]** Beden, vücut, varlık. || Gönül, yürek.
- Mu26/2 Ol ne ism oldu ki anda derc olundu nişf-ı māĥ
Ol ne **cism** oldu ki anda ĥarc olundu küll-i māĥ
- G30/9 Kül oldu yandı **cismim** fırkatıñle
Vişālīñdir yine cān ile maĥlūb
- G31/3 Ħastadır **cismim** taĥammül idemez
Cevri terk it itme zulmı irtikāb
- G50/6 ‘Aşkıñla ey rüĥ-ı revān bezmi bozup rezm itdiler
Cismimde ġör kim ceng ider cān u ġönül çün fıl ü erc
- G60/2 Sākıyā şubĥ oldu şun bize şabūĥ
Revĥ u rāĥat kesb ide **cism** ile rüĥ
- G133/5 Ölüsem derd-i hicriñle bu **cismim**
Üşüp küyuñ kılābı lāy iderler
- G256/4 Akdıķça ġözüm ābı şanma söyünür nārım
Ħāke kıarılup **cismim** ber-bād ola mı bilmem
- G293/10 Zerreveş evce ‘urüc eyler mi ey Nebzī o rüĥ
Cismini bī-resm idüp ĥāk ile yek-sān itmeyen
- G342/7 Müşebbek dāmdır **cismim** ĥümā-yı vaşlıña şāĥım
Velikin murg-ı vaĥşī düşe mi bu āl ile dāma
- G355/2 N’eylediyse bu dil-i nā-şāda cānān eyledi
Cismimi bir kıālīb-i bī-resm ü nā-cān eyledi
- K14/2 Te‘āla’İllāĥ ĥoşā cāy-ı şafāda oldu bu ĥāne
Sürür-ālūd olup **cisme** ferāĥlar baĥş ider cāna
- Mş1/58 İtmemiş bu lutfı bir dem belki her ān eylemiş
Aĥlas u dībāc ile **cismüñi** pūşān eylemiş

- Mh1/25 Cihān bir **cisme** beñzer aña cüdüñla vücüduñ cān
Bu eṭvār ile ḥaḳḳā zāt-ı pākiñ medhedir şāyān
- Mü3/3 Kıldiñ şanuram **cismiñi** baḥr-i ğama per-tāb
Zāhirdir özüñde
- cism-i nāl [1]** İnce beden.
- K32/54 Bu günehkāra Ḥabibiñ ola anda şāfi'
Kōmaya nār-ı caḥīm yaḳa bu **cism-i nāli**
- cism-i nā-tüvān [1]** Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf
beden.
- G287/2 Hālime raḥm eylemezseñ ey meh-i nā-mihribān
Yanarım tā kül olunca işbu **cism-i nā-tüvān**
- cism-i zār [3]** Ağlayıp inleyen kişi.
- G128/6 Hevā-yı vaşl ile çokdan berü ḥayāle düşüp
Firāḳ-ı yār ile oldı bu **cism-i zār** nizār
- G100/2 Beni yaḳdı seniñ nārñ eyā nūr
Ser-ā-pā **cism-i zārım** oda yanur
- G184/6 Baña rām olmaz göñül ārām u rāḥat idemem
Cism-i zārımdan olup şabr u ḳarārım ḳal' u ḳam'
- cism ol- [1]** Cisimleşme, şekil alma.
- G159/8 Vücüd-ı pākiñi seyreyleyen dir rūḥdur illā
Kemāl-i luṭf-ı ṭab'ından velikın rūḥ **cism olmuş**
- cism ü cān [1]** Beden ve ruh.
- Ms3/28 Sezā mı pādışāḥım bu mürüvvet bu mı şāniñda
Bulasın dilerim Ḥaḳdan cihānda **cism ü cāniñda**
- ci' tü bi'l-fethi'l-mübīn [1]** Açık ve parlak zafer.
İstanbul'un fethine verilen isim. İstanbul'un fethi 900 sene
öncesinden peygamberimiz tarafından müjdelendiği için bu
isimle anılmıştır.
- K12/41 Didi tāriḥ **ci' tü bi'l-fethi'l-mübīn** ey cādde dīn
İşbu fethiñ tāriḥin sen daḥı söyle Nebziyā
- civan [9]** Erkek, yiğit, oğlan, genç, köle. || Genç ve güzel
sevgili.
- B9/1 **Civāni** görmedimdi çokdan olmuş mültecī şimdi
Aşağıdan bakup gördüm şaḳalında otuz kıl var
- G34/10 Ne firāḳ u ne vişāl u ne hevā
Ne **civān** u ne fiğār u ne raḳīb
- G51/10 Bi-ḥamdi'llāḥ kim şükr olsun ol Ḥallāḳ u Mevlāya
Ne deñlü pīr isem Nebzī efendim bir **civāndır** genç
- G152/5 Görüp bir māḥ-rū dil-keş **civāni**
Ne ğam yolunda ger ser terk idersiz
- G243/1 **Civānā** bezm-i 'aşḳıñda gözüm yaşın şarāb itdim
Düşürdüm nār-ı şevḳa pāre-i bağrım kebāb itdim
- G254/4 Tutulmuşken bu dil murğı o zülfiñ dāmına evvel
Giriftār-ı belā kıldım **civānā** cānımı ben hem
- K7/2 Te'āla'llāḥ bu dil-cū çeşmeye 'ayn-ı revān dirler
Hezārān āferiñ üstādına pīr ü **civān** dirler
- Mh3/8 İtmedik mekri ḳomadıñ baña biñ āl eylediñ
Rāḥ-ı 'aşḳıñda **civān** u merd iken Zāl eylediñ
- Ms3/7 Görüp rüyuñ **civānā** 'aşḳ oldum mübtelāyım ben
O tār-ı zülfi-ile merbüt-ı zencir-i belāyım ben
- civān-ı sīm-sā'id [1]** Genç sevgilinin gümüş gibi
parlak kolu.
- K22/16 Ne hoşdur zeyn oluñsa bezm-i mey bayram günü zāhid
Ḥuşuşā ol **civān-ı sīm-sā'id** olsa pingān-rān
- civān-ı nev-reside [1]** Yeni yetme genç sevgili.
- G329/1 Seniñ gibi **civān-ı nev-reside**
Bulunmaz misli dünyā-yı denide
- civān-ı tazeye [1]** Genç, taze, yakışıklı.
- G207/5 Elinde tığ-ı bürrāni **civān-ı tazeye** beñzer
Belinde kız gibidir ḥançer-i ḥün-ḥvāri pek nāzik
- civar [1]** Yakın yer, çevre, yöre, etraf.
- G128/10 O saçı Leyliye Mecnūn iseñ eger Nebzī
Yüri iriş ser-i küyunda eyle var **civār**
- Cu' cāni Efendi [1]** Seyit Şerif Cu'cani Efendi.
- K29/7 İşbu **Cu' cāni Efendi** Ḳudsdan ma'zül iken
'İzz ü cāḥı terk idüp kıldı bekāya 'azm-i rāḥ
- cūd [4]** Kerimlik, cömertlik, mürüvvetlilik.
- Mh1/2 Elā ey merd-i meydān-ı kerem luṭf u seḫā ḥaḳḳā
Hemīn ola semāḥat **cūd** u en'ām u 'atā i'tā
- Mh1/2 Cihān bir cisme beñzer aña **cüdüñla** vücüduñ cān
Bu eṭvār ile ḥaḳḳā zāt-ı pākiñ medhedir şāyān
- Mr2/6 Sa'ādetle vücüduñ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir
Mürüvvet ḥātemi destiñde **cüdüñ** bī-nihāyetdir
- cūd u luṭf [1]** İyilik ve cömertlik.
- Mh1/19 Güşāde dergehiñ dā'im olupdur **cūd u luṭfun** bol
Ḥisāniñ herkese şāmil nevaliñ cümleye mebzül
- cūd u seḫā [1]** Cömertlik ve eli açıklık.
- Mr5/24 İzhār iderler gün-be-gün
Cūd u seḫā luṭf u kerem

- olmak. **cüd u sehā eyle-[1]** Cömertlik etmek, cömert
- G42/7 Nāzenīnim buhlı terk it **eylegil cüd u sehā**
Hıvāce-i sük-i melāhatsın niçün virmeñ zekāt
- cüd u sehāvet [1]** Cömertlik, el açıklığı.
- K17/4 Şems-i ma'ārif matla'ı 'ayn-i 'avārif menba'ı
Cüd u sehāvet matma'ı ma'rūf u meşhūr u be-nām
- cü ol- [1]** Gözyaşlarının ırmak gibi fazla olması.
- N49/4 Şorar iseñ 'āşıkñ hāk-i rehiñde
Āteş-i hicre yanur eşki **olup cü**
- cüş eyle- [3]** Coşmak, heyecanlanmak, içten içe kaynamak, aşırı duygulanmak.
- G149/3 Gözüm deryā gibi **cüş eylemekde**
'Aceb yunmaz dağı bu yüz kıramız
- G27/3 Dem-be-dem **cüş eyleyüp** akmağdadır seyl-i sirişk
Korkarım bir gün binā-yı 'ömrimi ide hārāb
- G135/5 Eşk-i çeşmim dem-be-dem **cüş eyleyüp** seyl-āb olur
Men' olunmaz ey dirīgā keşf ider esrārımız
- cüş it- [5]** Coşmak, heyecanlanmak, içten içe kaynamak, aşırı duygulanmak.
- K11/8 Tolu başdan başa illā gül-i ra'nālar ile
Cüş idüp bülbülveş nāle-i şām u seher it
- G268/2 Firātiñle kan döker bu çeşm-i giryān gel Hasan
Cüş idüp yaşım çü tūfān itdi tuğyān gel Hasan
- G330/3 Gözümden **cüş idüp** yaşım ser-āser 'ālemi tutdı
Kenāra gel benim servim yem-i eşkimi seyrāna
- G319/13 Hicr-i la'l-i yār ile **cüş itdi** hūn-āb-ı ciğer
Nebziyā yol virmiyor dīdemden akan dem deme
- G327/13 Gözüm deryā gibi **cüş itdi** akdı
Gör ol servi gelür mi hiç kenara
- cüy-ı hüsn [1]** Güzelliğin akması; güzellik nehri.
- G261/1 **Cüy-ı hüsn** ise ruhuñ ben de anı cüyendeyim
Rüy-ı gül-günüñ kucā rüyendedir rüyendeyim
- cüyveş [1]** Akarsu gibi.
- G386/4 Meger gülzār-ı gāmdır sine kim dağım gül ü lāle
Dağı eşk-i revānım **cüyveş** her-sū revān oldı
- cüyān ol- [1]** Arayıcı, arayan, isteyen olmak.
- G109/8 Ko tursun şöyle añma 'āşık-ı bī-dilleri cānā
Seni cānyā **cüyān olmadık** dil-ber mi kalmışdır
- cüybār[1]** Irmak, nehir, akarsu || Āşığın gözyaşları.
- G129/4 Āteş-i āhı duñāndır semā 'āşıklarñ
Āb-ı çeşmi katresidir işbu akan **cüybār**
- cüyende [1]** Bir şey ya da kimse arayan, arayıcı || İsteyen, isteyici.
- G261/1 Cüy-ı hüsn ise ruhuñ ben de anı **cüyendeyim**
Rüy-ı gül-günüñ kucā rüyendedir rüyendeyim
- cüy-ı eşk [1]** Gözyaşı ırmağı.
- G93/4 Harāret bākīdir tā rüz-ı restā-hīze dek dilde
Akan bu **cüy-ı eşkimle** şanursın söndürülmüşdür
- cüy-ı furāt[1]** Fırat nehri.
- G42/4 Dīde-i şehvārññ yādıyla iki gözlerim
Nehr-i Nīl oldı birisi birisi **cüy-ı Furāt**
- cübbe [2]** Elbise üstüne giyilen, bedeni uzun ve bol, yenleri geniş, düğmesiz giyecek. || Eskiden din adamlarının binışlerinin altına giydikleri darca ve uzun giyecek.
- G358/12 Niçe 'āşıkdır ol kim rehn-i bāde
Komaya **cübbe** vü destār u şālı
- K32/12 Döger ağlamağa koymaz niçe ağlamayalım
Niçe hārķ itmeyelim hūrķa vu **cübbe** şālı
- cübbe vu destār [2]** Cübbe ve sarık, giyim kuşam, dış görünüş.
- K28/13 Ğuşşādan çāk eyler idim **cübbe vü destārımı**
Goncaveş açup bu göñlüm olmasa ğam-hıvār gül
- K29/3 **Cübbe vu destārına** ey hıvāce ğırra olma kim
Niçe ten oldı bürehne niçe ser koydı külah
- cüdā [1]** Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.
- G399/7 **Cüdā** sen gibi yārimden çü bülbül gül-'izārımdan
Dem-ā-dem āh u zārımdan figānımdan cihān memlū
- cüdā düş- [1]** Ayrı düşmek, uzak kalmak. || Görüşmemek, yakın olamamak.
- Ms3/15 **Cüdā düşdüm** dirīgā sen boyı serv-i revānımdan
Firākiñla uşandım hāşılı bi'lāhi cānımdan
- cüdā eyle- [2]** Ayırma.
- G318/4 Karīb eyle rakībi ister iseñ meclis-i ünse
Ba'īd it bendeñi bāb-ı sa'ādetden **cüdā eyle**
- Tr2/20 Birbirinden ayırur zevceyni hem-çü ferkadān
'Āşıkı ma'şūkasından cevri ile **eyler cüdā**
- cüdā it- [1]** Ayırmak, iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak.
- K2/8 Zümre-i Şāffāt Ahzāb içre kalmaz ol kişi
Kim **ide** Furkān ile ol hākķı bātıldan **cüdā**

	cüdâ kııl- [1] Ayrı kılmak, ayrılmak, ayrı düşmek.	G308/7	Kej-revânedir bu demde reh-revânân cümleten İstikâmet üzre gitmez kimse şâh-ı râh-ile
G147/7	Pâdişâhından cüdâ kııldı görüñ ben bendeyi İtdigin dehrîñ baña kardaşa kardaş eylemez	G308/5	Cümleten tünd-hû vü ser-keş olmuş ebnâ'-ı zamân Rıbka-ı emre itâ'at yok 'ibâdu'llâh-ile
	cüdâm ol- [1] Cüzzam hastalığına yakalanmak.	K1/18	Küllühüm encümdür eyle iktidâ ol mühtedî Cümle âlî-kâdr ü enseb intisâba ibtidâ
G363/10	Irağ oldum cenâbîñdan düşüp şahrâ-yı hicriñe Dimezsın Nebzî-i şeydâ katı çokdan cüdâm oldu	K2/64	Yâ Habîba'llâh kamu ümmet tutar saña ümîd Ber-murâd it cümleyi pes kıılma mahrûmü'l-'atâ
	cühelâ [1] Bilgisizler, cahiller.	K2/20	Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u 'Âdiyât Kıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Hudâ
K121/1	Feleğîñ rağbeti bi'llâh cühelâ zümresine Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nâs	K9/20	Nuşret ile gâlib ola 'âleme Emrine münkâd olalar cümle şâh
	cülcül [1] Ufak çingirak, küçük çan. Def zili.	K13/5	Ğayr 'aybın görmede halk cümle gözlüdür velî Gizlü 'aybın bakıcı bir çeşm-i binâ kalmamış
G221/10	Qanı 'ahd ü vefâ-yı yâr-ı dil-cü Qanı zevk u şafâ-yı dâr-ı cülcül	K27/17	Cümleden kat'-ı nazâr şîr gibi hamle idüp Hele o kelb raqîbe didirirdim tomuzum
	cülüs eyle- [1] Tahta çıkış parası vermek.	K29/5	Yuf cihâna kim vire âhir fenâya cümlemiz Çün ledü li'l-mevt dinildi âh mine'l-mevt âh u vâh
K15/9	Cülüs eyledikte o şeh Nebziyâ Didim târihîñ efzâlu'l 'âlemîñ	K35/6	Hudâ-yı Müste'ân aña kemâl ü mahz-ı luftundan Virüp cümle merâmın 'ömr-i eçval eyleye i'tâ
	cülüs it- [1] Tahta çıkış töreni yapmak.	KT3/23	Dilîrânî görüp meydân-ı dîniñ didiler cümle Budur şîr-i ner-i gâb u gâbât leysü'llâh hem dağı
K14/14	Hudâyâ müstedâm idüp huzûr-ile mu'ammer kııl O zâtı kim sa'âdetle cülüs ide bu eyvâna	K118/8	Olup kâmil mükemmel nîk-hüyuyla dağı ekmel Kemâlâtuna cümle mu'teridir pîr ile bernâ
	cümle [34] Bütün, hep, müstesnası olmayarak, tamamı.	K120/9	Cümleden kat'-ı nazâr cânânım 'İyd-ı vişâliñde kırbân olayım
G31/14	Ârzü-yı vaşl iden çokdur velî Firqat ile cümleñiñ hâli harâb	K122/3	İdinmiş cümle 'aşıklar şanevber kad birer dil-ber Seniñ bağ-ı cihân içre dikilü bir dırahtıñ yok
G73/4	Bâğ-ı 'âlemde hezârân var durur gül-çehreler Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir	Mş1/47	E hl-i hâl ol tâ ki cümle müşkilâtıñ ola hâl Gel hevâlanma derüñde yakup nâr-ı cedel
G99/10	Nebziyâ bu derd ü gam olmaz raqam biñde biri Ger midâd olsa bihâr olsa kalem cümle şecer	Mş1/20	Qanı Bû Bekr ü 'Ömer 'Osmân u Leysü'llâh qanı Cümle gitdiler beqâya kaldı ancak nâm u şân
G117/4	Bulmadım bir kes ki esrârım aña izhâr idem Âh kim derd-i derünum cümleten aḥfâdadır	Mh1/11	Cihân âsüdedir cümle kamu halk zîr-i bâliñde Dil-i üftâdeler 'âvîhtedir naḥl-ı nevâliñde
G188/8	Tarıq-ı 'aşka kânün eyleyüp cân terkini evvel Telef oldu selef cümle hilâf itmeye pes aḥlâf	Mh1/20	Güşâde dergehiñ dâ'im olupdur cüd u luftun bol Hisânıñ herkese şâmil nevâliñ cümleye mebzül
G190/6	İstikâmet kalmamışdır ehl-i 'âlemde belî Kıldılar cümle tarîq-ı müstakîmden inḥirâf	Mh4/12	'Aşkıñ ey Leylâ beni Mecnûn u şeydâ eyledi 'Aql u fikrim cümleten târâc u yağmâ eyledi
G208/11	Baña it her ne dilâ hâḫıra cümle sitemi Varup aḡyâr-ı bede kendiñi çüft eyleme tek	Ms1/25	Quluñdur cümleden aḥkar şehâ bu Nebzî-i nâ-çâr Düşüpdür güşşaya derd-i vücûduñla olur bimâr
G224/10	Diñle Nebzî maşlahatdır sözimi eyle kabül Kııl ferâgat cümleden illâ ki dil-berden degil	Ms1/25	Hasendir vech-i pâkiñ hulq u hüyuñ cümleden aḥşen Diliñ miftâhdır kalb-i şerîfîñ 'adledir mahzen
G289/2	Yoluña cânlar fedâdır cânlarıñ çün cânısın Gayrı dil-berler kıuluñ sen cümleñiñ sultânısın		

Ms1/13	Şehen-şehsin şehâ kapuñ kuldır cümleten şehler Re'âyâ vü berâyâ oldı sayende müreffehler	cüneydâ [1] Ey Cüneyd-i Bağdâdî! Tanıkta Cüneyd-i Bağdâdî'nin, "Her topluluğun bir tacı vardır, sûfilerin tacı da Şiblî'dir" Sözüne telmih vardır.
Tc1/65	Her biri bir 'abd-i 'aciz cümleñiñ hâli tebâh Şafâ-ı dehre yazup geçmiş niçe cân âh şâh	G21/12 Şarâb-ı 'aşk ile mañmür olan dil Hemânâ Şeyh-i Şiblîdir Cüneydâ
Tr2/78	Zevkıñı Bâr-ı Hüdâ her bâr kat kat eylesün Ümmet-i Añmedle cümle cem' idüp yevmü'l-mezîd	cünüb [1] Cenâbet, Pis, uğursuz.
Tr2/80	Ni'met-i 'uzmâ-yı dîdâriyla minnet eylesün Cümleden mücrim zenîb Nebzî karındañın dañı	N50/4 Kamusı lûtî vü zânî s.kişle taldı cihân Dişisi rûsbî vü erkekleri cünüb gidiler
	cümle enâm [1] Tüm insanlar.	cünün [1] Delilik, çıldırma, cinnet. Aşkın sebep olduğu cezbe hâli.
K31/3	Mükedder oldı halk cümle enâma merg-i 'âm oldı Kazâ'ullah câri oldı şeyh u şâbb u ma'şüma	G297/8 Dilerseñ 'aşkdâr olmaq şağın kim pend-gîr olma Cünün asandır bi'llâh 'aql u fikri başdan şav
	cümle halâyık [1] Bütün yaratılmışlar.	cür'a [2] Damla, yudum.
Tc1/13	İbn-i vaqt olmuş bu dem cümle halâyık ey 'amû Şuretâ dost-ı muvâfık lîk ma'nîde 'adû	G22/7 Mağabbet bezminiñ yek cür'asıyla mest ü medhüşum Varup mey-hânedâ rañl-i girâni kim çeker cânâ
	cümle hevâdan geç- [1] Bütün heveslerden sıyılmak.	K1/33 Cür'asın görmez kemâl ehli mey-i nâbîñ velî Câhil-i mislû'l-bağar bağar hâbâba ibtidâ
K21/5	Sirişkiñ âbını seyl eyle geç cümle hevâlardan Yanup nâr-ı nedâmetle cevâmi'de yüzün hâk it	cürm [2] Suç, günah, kabahat, kusur, hata.
	cümle hevâlardan geç- [1] Bütün heveslerden sıyılmak.	G49/1 Cürmimi bildim bağışla suçumu gel itme lec Tevbe bismi'llâh günâhımdan şehâ lutf eyle geç
K21/5	Sirişkiñ âbını seyl eyle geç cümle hevâlardan Yanup nâr-ı nedâmetle cevâmi'de yüzün hâk it	K12/14 Kal'a vü şehrin alup gârât-ı emvâl eyleye Çün muqarrer eyledi ol düşmenin cürmin
	cümleden biri [1] Herkesten biri, herhangi biri.	cürm ü cinayet [1] Günah ve ağır suç.
Mr3/5	Cümleden biri Muñammed bendesidir şübhesiz Bend olupdur zülfüne efkendesidir şübhesiz	K24/15 Cürm ü cinâyet bağı u kabâhat Aşlâ şağâ'ir dañı kebâyir
	cünd [1] Asker.	cürm ü günâh [3] Suç ve günah.
G39/12	Hayâl-i hâl-i haddiyle olupsin çün ki pür-sevdâ Sevâd-ı sine-i bî-kîneden gam cündin uzağ it	Tr1/50 Nebziyâ yârâ böyle 'arz-ı a'zâr eylerim Bilürüm cürm ü günâhım suçum ikrâr eylerim
	cünd-i çemen [1] Çimen askeri, yeşil asker.	Kt2/1 Ne deñlü çoğ ise cürm ü günâhım Ümidim kesmezem lutfundan ey şâh
Mş1/37	Diñ iken cünd-i çemen fertüt u Zâl olmuş durur Dehr-i pür-kañrıñ fenâsına bu dâl olmuş durur	Tc1/62 Manşib ehli başına munşab olur zehr-i siyâh Pâye-i 'izzet ser-â tâ-pâ yem-i cürm ü günâh
	cünd-i islâm [2] İslam askeri, Osmanlı ordusu.	cürm ü güneş [1] Suç ve günah.
Mr1/23	Rehber it ğayb-ı ricâli cünd-i İslâma meded Târumâr idüp 'adüyı kılalar hem-çü remâd	Mş2/66 Niçe bir tâ'at-ı Hâk eylemege 'âr idelim Niçe bir Nebzî gibi cürm ü güneş kâr idelim
Kt6/26	Bu mışra' içre remz itdi bilür şâhib-firâsetler Çıkup füccâr girdi cünd-i İslâmî Beligrâda	cürm ü hañâ [1] Suç, günah ve kabahat.
	cünd [1] Ata iyi binen, binici, süvari; asker	G385/10 Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ da hañ-âver K'olur hañ ile 'afv kuluñ cürm ü hañası
K9/12	Dileriz Bâr-ı Hüdâdan dâ'imâ Cündi manşür düşmeni ola tebâh	

- cürmi bağışla- [1]** Günahını bağışlamak, affetmek, merhamet etmek.
- Kt3/59 **Bağışla cürmini** ol bî-kesiñ kim kimsesi yokdur İder deryüze ancağ bāb-ı luḫḫundan zarā'atle
- cürm eyle- [1]** Suç işlemek.
- K2/56 Nā-ümīd itme anı rüz-ı cezāda kıl kerem **Cürmini eyle** şefā'at ez-Cenāb-ı Kibriyā
- cürüh [1]** Yara, sıkıntı.
- G60/16 Ya kaşı cevriyledir dīdemde nem Kırpigi tiriyledir dilde **cürüh**
- cüst-ü-cüy [1]**Araştırma, arama.
- G359/1 Görmedim gezdim cihāni eyledim çok **cüst-ü-cüy** Ey melek-rū sen gibi bir aşl-ı pāk ü anı şoy
- cüst-ü-cüy-ı nās [1]** Çabuk hareket eden, çevik ırmak gibi insanlar.
- K13/13 Bir kurı hengāmedir dehr içre **cüst-ü-cüy-ı nās** Güşe-i 'uzletden özge bir temāşā kalmamış
- cüvāl-i fahmgerāsā [1]** Kömür gibi siyah çuval.
- G270/4 Raqīb-i rū-siyehle gizlüce pāzār idermişsin **Cüvāl-i fahmgerāsā** çelebī yüzün ağ olsun
- cüyüşe'l mü'minān [1]** İslam askerleri, orduları.
- Mr1/47 Didiler yā Rabbenā unşur **cüyüşe'l mü'minān** İtdiler tārīhini hem bu du'ā ile 'idād
- cüz' [2]** Az miktarda, ehemmiyetsiz, bir şeyin tamamı olmayıp bir kısmı olan.
- cüz'-i 'ayb [1]** Utanılacak küçük ehemmiyetsiz bir şey.
- G28/12 Vücūduñ külliyyen ma'yūb iken gel Sen olma **cüz'-i 'ayble** şahş-ı 'ā'ib
- cüz'ī 'aşk [1]** Aşkın küçüğü, ehemmiyetsizi.
- G193/9 Kanķı zāt içre ki **cüz'ī 'aşk** ola 'Aķl-ı küll dir aña yā Hū el-firāk
- cüz' lā-yetecezzī [1]** Maddenin bölünemez kabul edilen en ufak parçası, zerre, atom.
- G336/5 Didi **cüz' lā-yetecezzī** hukemā gül femine Ulū'l-ārāları bülbül dili lāl eylemede
- Ç**
- çağ [1]** Çağ, zaman, vakit, devir.
- G347/1 Hayfdır şāhım saña bu tavrlar bu **çağda** Şīr-ḫvāre güyiyā bir tıfl iken kucağda
- çağ ol-[1]** Zamanın gelmesi.
- G270/6 Görün tāv-ḫānede dīvāneler zencīr kırmaz mı Bahār olsun hele sünbül şükūft olmağa **çağ olsun**
- çağır- [1]** Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek.
- Kt3/46 Hışār-ı üstüvār-ı dīne oldı dördi dört erkān Tuğāt-ı ümmeti gördükde dirler **çağırup** gel gel
- çāh [2]** Çukur. || Mezar.
- G28/21 Bilürken düşmek ey Nebzī bu **çāha** 'Acā'ibdir 'acā'ibdir 'acā'ib
- G191/1 Hışk bir ābı şoğulmuş **çāha** döndi gözlerim Eşk ü yā demden eser bu çeşm-i giryānımda yok
- çāh-ı elem[1]** Keder kuyusu.
- G258/10 O siyeh dīdelerīñ sıhr ile 'ayn-ı zerķā' Zeķanñ 'āşķa gird-āb-ı ğam u **çāh-ı elem**
- çāh kaz- [1]** Kuyu kazmak. || Birinin yıkımına çalışmak, kötü duruma düşmesini istemek.
- K27/25 Ne revādır ki birāder **kazasın** rāhıma **çāh** Sañadır ol yine kaz bārī büyükçe omuzum
- çāh-ı melālet [1]** Güzellik kuyusu.
- G174/5 Çün düşer **çāh-ı melālet** içre gör Yūsuf gibi Rāz-ı pinhānın kim eyler ey gönül iḫvāna 'arz
- çāh-ı zeķan [8]** Çene çukuru.
- D2/3 Kaddi bülend nergis-i çeşm ğamze-sinān **çāh-ı zeķan** Serv-i semen gülbün-i men çāh-ı zeķan maḫbes-i men
- D2/4 Kaddi bülend nergis-i çeşm ğamze-sinān çāh-ı zeķan Serv-i semen gülbün-i men **çāh-ı zeķan** maḫbes-i men
- G148/5 Ārzü-yı Yūsuf-ı dildir yine **çāh-ı zeķan** Mışr-ı dehr içinde meyl-i manşıb u cāh eylemez .
- G68/2 Gerden-i cāna taķup ol zūlf-i pür-çiniñ kemend Habs idüp **çāh-ı zeķanda** kıldı yirin kayd u bend]
- G130/7 Dil-i zārım düşüp **çāh-ı zeķanda** haylī demdir kim O tār-ı zūlf ile merbūḫ esir-i bend ü zindāndır
- G301/1 **Çāh-ı zeķanda** ol hāl-i hoş-bū Deşt-i Hütende seyr eyler āhū
- G284/7 Halāş it cānımı **çāh-ı zeķandan** zūlfine bend it Ğaribe tār-ı zūlfün dil-berā dārū'l-emān olsun

- G287/9 Zülfüne bend eyleyüp **çāh-ı zeķandan** kıl ħalās
Bir ġarībem tār-ı zülfündür baña dārü'l-emān
- çāh-ı zenaħ[2]** Sevgilinin çene çukuru || Kuyu,
zindan.
- G75/4 Şafħa-ı rüyuñda şehā ħaṭṭ-ı siyeh kıldı raķam
Tā-ebedī düzd-i dile **çāh-ı zenaħ** ola maķar
- Mü5/16 Yetmez midi aña 'aceb ey zülfı kemendim
Ol **çāh-ı zenaħdan**
- çāk [2]**
1. Yarık, yırtık, çatlak.
- G190/11 Pes niçe ġayretle şad **çāk** u perişān olmayam
Nāfe dek ya niçesi ben kılmayam sīnem şıkāf
- G212/6 Bir ser-āmed dil-berīñ 'aşkıñda ħayrān oldıġıñ
Göriceķ bildim dilā bu sīnede **çākīñ** seniñ
2. "-e kadar, -e deġin, -e dek" anlamında edat.
- Mu25/1 Görüben ħüsn-i dil-āvīzini bu rütbede **çāk**
Bileyim nāmını dirseñ tutaġor sāk mesāk
- G193/14 Bezmden ħıřm ile ħoř gitdi rakīb
Koy varsun esfel-i siccine **çāk**
- çāk eyle- [3]** Yırtmak, parçalamak.
- Ms4/1 Dil-berā tīr-i müjeñle sīnemi **çāk eylediñ**
Ĥançer-i ġamzeñle hem baġrım zaħımnāk eylediñ ,
- K28/13 Ėuşşādan **çāk eyler** idim cübbe vü destārımı
Ėoncaveř açup bu ġöñlüm olmasa ġam-ħVār ġül
- G209/6 'Aceb ħiddetlidir peykān-ı āħım
Geçer heft-i semāyı **eyleyüp çāk**
- çāk it- [2]** Yırtmak, parçalamak. || Büyük bir
üzüntü ve çaresizlik içinde bulunmak.
- Mş2/29 Niçe cān **çāk idüben** sīneyi daķ eylediler
Ol olur her niçe kim Ĥazret-i Ĥaķ eyle diler
- Tr2/16 Ėülleri pejmürde vü bülbülleri hem aġladan
Lāleniñ baġrın kara **çāk itdi** şadrın ġoncanıñ
- çāk ol- [1]** Yırılmak, parçalanmak. || Yaralanmak.
- G247/1 Tañ mı **çāk olsa** ta'acçub mi ġirībānım benim
Miħnet ü ġamla şoludur ġün ki dāmānım benim
- çāker [1]** Kul, köle. || Aşık.
- N32/4 Düşüp 'aşkıña begim eyledi dāmen be-miyān
Ĥıdmetiñde bu dile bende mi **çāker** mi disem
- çāk-i ġirībān [6]** Yakası yırtılmış, çok kederli.
- G186/3 Şerħa-i sīnem durur **çāk-i ġirībān** şanmañız
Ėamze-i pür-kīnesinden kaldı bu āsar-ı tıġ
- G280/2 Ėireydi destime bir kez o dāmān
Bıraķmazdım idüp **çāk-i ġirībān**
- G293/8 Ėördiġimce ħāke düşsem tañ mıdır dāmen gibi
Kim durur rüyuñ görüp **çāk-i ġirībān** itmeyen
- G361/5 Eylesem **çāk-i ġirībān** dāmeni ġirmez ele
Serv-i bāla kāmeti şimşāda virdim ġöñlümi
- G104/5 Sīne-i sīmīniñi **çāk-i ġirībāndan** görüp
Ĥāferīn eyler ķamu ol sīm-tenler imrenür
- G124/8 Dil-i ġamnāke biraz fūrce viren
Sīnede **çāk-i ġirībānımdır**
- çal- [1]** Bir müziġi dinlemeyi saġlayan aleti
çalıştırmak. || Sevgilinin ġöñlünü almak.
- G273/9 Nebziyā çevġān-ı 'aşkı ol **çalar** ancaķ hemān
Yār küyunda seri şöbümü ġaltān eyleyen
- çālāk [1]** Çabuk hareket eden, hareketli, çevik.
- K21/4 Bu ayda ni' met-i raħmet misāl-i ħVān-ı yağmādır
Sikāl-i zenbi terk eyle özüñ yağmāya **çālāk** it
- çaldır- [1]** Kaptırmak, yitirmek.
- G232/4 Elinde bāde-i bī-dürd ile bir düzd imiş sākī
Anı derk itmeyüp ser-māye-i idrāki **çaldırdım**
- çalın- [1]** Bir müziġi dinlemeyi saġlayan aleti
çalıştırmak.
- G156/1 Vaķt-i riħletdir hemān çün kim **çalındı** řabl u kūs
Nīm-şeb irdi řadāyile nidā ider řorūs
- çār [1]** Dört. || Dört unsur.
- G63/5 **Çār** şahid bes degil mi iddi 'ā-ı 'aşkıma
Çeşm ü dilde dest ü serde āb u āteř ħāk ü bād
- çār mezheb [1]** Dört hak mezhep; Hanefi, Şafii,
Maliki ve Hanbeli mezhepleri.
- Kt3/43 Daġı ol **çār mezheb** şahibi ol pāk-rūlar kim
İmām-ı A'zam u hem Şāfi' idir Mālik ü Ĥanbel
- çār ol- [1]** Dört olmak.
- M1/11 'Anāşır gibi **çār oldı** ħurūfi
Düçār ol sen de kim sevmez vuķūfi
- çār u nā-çār ol- [1]** Çaresiz olmak, elinden bir şey
gelmemek.
- G196/13 **Çār u nā-çār oldı** 'uşşāka bu dā'-ı 'aşķ u şevķ
Çāreyi bī-çārelikte buldı pes nā-çār-ı 'aşķ

- çār u penc ü şeş [1]** Dört, beş ve altı olmak.
- G162/10 Naẓīrīn bulmadı Nebzī tolandı heft iklīmi
Gezūp bi'l-cümle yek dü se cihānı **çār u penc ü şeş**
- çār 'unşur [1]** Dört unsur: Toprak, hava, ateş, su.
- G300/5 Tañ mı virsem **çār 'unşurdan** haber ma'nīde ben
Dilde od serde hevā destimde hāk çeşmimde şu
- çārā [1]** Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu; tedavi yolu, deva.
- K26/22 Kime kim 'arz idem aḥvālīmi def'-i ḡam için
Yetürür derdime derdim ü çü **çārā** degilim
- çäre [5]** Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu; tedavi yolu, deva.
- G97/4 Leb-i yārimden eger irmeye bir zerre şifā
Marāz-ı 'aşka ṭabībā 'acebā **çäre** mi var
- G196/14 Çār u nā-çār oldı 'uşşāka bu dā'-i 'aşk u şevk
Çäreyi bī-çārelīkde buldı pes nā-çār-ı 'aşk
- G204/2 Dime rāzīn şaḡın aḡyāra dilā zār olsañ
Der-i dil-berde dile **çäre**yi nā-çār olsañ
- G296/1 Ṭabībāsā dil-i bī-çāreye ger **çäre** söylersin
Velīkin arturup derdin hemān āvāre söylersin
- N52/2 Felek-i baḡt-ı siyāḡımda sitārem yoḡ mı
'Acabā ḡörmeḡe ol māḡımı **çārem** yoḡ mı
- çäre ir- [1]** Çäre ulaştırmak.
- G327/22 Bugün Nebzī yine ḡurrem durur dil
Leb-i dil-berden **irdi** aña **çäre**
- çäre nedir [1]** Çäre yoḡ; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.
- G340/2 Felekden istedim ḡonca dutuşdurdı beni ḡāre
Murādım virmedi ḡayfā murādımca **nedir çäre**
- çäre yoḡ [6]** Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması. || Tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.
- G276/3 Ol iki şeh-bāz çeşmīnden ḡalāşa **çäre yoḡ**
Murḡ-ı dil çün kākül-i şeb-ḡünüñ itdi āşiyān
- G294/1 ḡalāşa **çäre yoḡ** derd ü ḡamīndan
Ferāḡım var demīnden 'ālemiñden
- N27/4 ḡörmedim sende ṭabībā büy-ı vuşlatdan eser
Öyle bildim derd-i firḡatden ḡalāşa **çäre yoḡ**
- G235/9 Yoḡdur çü çäre 'aşka 'aşka çü çäre yoḡdur
Oldum bī-çäre Nebzī Nebzī bī-çäre oldum
- G235/9 Yoḡdur çü çäre 'aşka 'aşka çü **çäre yoḡdur**
Oldum bī-çäre Nebzī Nebzī bī-çäre oldum
- G294/8 Olursa eyle la'l-i yāri em sem
Ṭabībā **çäre yoḡdur** merhemīnden
- çār-erkān [1]** Dört eleman.
- K14/8 Müferriḡ dil-pesend ü rüşenā-yı dīde-i dildir
Mūnaḡkaş **çār-erkānı** müselleḡ ḡoş kāşāne
- çarḡ [8]**
1. Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey ; gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. || Tâlih, baht, zaman, devran.
- G28/5 'Asel şunarsa **çarḡ** zehr-āmīzdir
Leben şunarsa oldur turş-ı rā'ib
- G62/7 **Çarḡ** elinden ağlamakla oldı ger çeşmim sepīd
Rüy-ı zerdimden velī yundi kamu ḡerd ü vesāḡ
- G129/9 ḡünde bir ḡüne zühūr eyler bu **çarḡıñ** devresi
Sen de Nebzī her gice bir ḡüşede eyle ḡarār
- K15/18 Şarşar esdi esmedi bād-ı nesīn
Buzlar aḡıtdı bu **çarḡıñ** ṭolabı
- K24/37 **Çarḡıñ** sitemlū oḡına ḡarşu
Eyle bir ur u ol ez-meşāḡir
- K26/9 Sāyeveş rüy-ı zemīne dōşeyüpdür beni **çarḡ**
Evc-i rif atde bugün ḡün gibi a'lā degilim
- K35/15 Bahār u tīre-meh şayf u şitā devr eyledikçe **çarḡ**
Mu'ammer ide ol ma'şüm-ı pāki ḡazret-i Mevlā
- Mş1/60 'Āḡıbet ḡāke vücūduñ bir kefenle ḡor hemān
Nebzīyā bu **çarḡ** ile ya neyleyüp n'itmek ḡerek
- çarḡ-ı bī-dād [1]** Adaletsizlik çarkı, adaletsiz felek. || Adaletsiz dünya.
- G238/6 Ümīdim budur ammā kim o sulṭān-ı dü-'ālemden
ḡomaya itdiḡin bu **çarḡ-ı bī-dāda** ala dādım
- çarḡ içre [1]** Gökyüzünde.
- Tc1/3 İḡtırān itmiş Zuḡal **çarḡ içre** ḡördüm māḡ-ile
Keh-rübāyı hem-'ıyār itmiş felek bir kāḡ-ile
- çarḡ-ı aṭlas [1]** Atlas göḡü, Göḡün dokuzuncu katı.
- G76/1 **Çarḡ-ı aṭlas** göḡe āḡım düttününden boyanıḡdır
İki yirden meh ü ḡurşīd-i 'ālemveş yamanıḡdır
- çarḡ-ı berīn [1]** Taḡtı,baḡtı yüksek, āli olan.
- G165/6 Dün-perverdir kemāl ehline olmuşdur mehīn
Nezd-i 'arīf ol sebeb **çarḡ-ı berīn** ber-dün imiş

	çarh-ı bî-dād [1] Adaletsiz felek.		çarh-ı sitemkâr [1] Eziyet, cefa ve zulüm eden felek.
Mş1/1	Ey dirîgâ çarh-ı bî-dādın elinden el-amân Pây-mâl ider dimez bu pîr-i deryâ nev-civân	Tr2/12	El-firâk ey dâder-i dil-perverim şad el-firâk El-amân çarh-ı sitemkârın elinden el-amân
	çarh-ı devvâre [1] Daima dönen felek / dünya.		çarhveş [1] Felek gibi, dünya gibi.
G340/4	Eger bir âh ile yakmazsam anuñ nüñ revâkını Kalur mı ey gönül varsun ögünsün çarh-ı devvâre	G4/10	Bî-çâre Nebzî görmedi devriñde ey meh-pâre gün Bî-mihr imişsin çarhveş hayf u dirîg ibnû'l-vefâ
	çarh-ı felek [2] Feleğin çarkı, baht, talih, çarkıfelek. Gökyüzü.		çarhveş bî-mihr Güneşsiz dünya gibi. Sevgisiz, muhabbetsiz felek gibi.
G359/17	N'ola re'yiñce seniñ devr itmese çarh-ı felek Nebziyâ devrân saña uymazsa sen devrâna uy	G381/5	Çarhveş bî-mihr imişsin bilmedim ey mâh-rû Şöhre-i 'aşkıñ semekden tâ-simâk itdiñ beni
Mş1/50	Meskenet kıl hâkveş düş yola çün âb-ı revân Tutalım çarh-ı felek re'yiñce devrân eylemiş		çâr-süy [1] Çarşı, pazar, dört taraf. Dünya.
	çarh-ı ğaddâr [2] Merhametsiz, zalim felek.	G359/6	'Aql ü dil hem cân u ten şevkıñla ma'mür oldılar Sâye-i 'adliñde âbâd oldı şâhâ çâr-süy
G117/1	Çarh-ı ğaddârın cefâsı bu dil-i nâ-şâdadır Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi ednâdadır		çâr-süy-i 'aşk [2] Aşk çarşısı, aşk pazarı.
N36/4	Kalbime hiç gelmedi halk olalı bir dem sürür Çarh-ı ğaddârın yedinde bâri ber-bâd olmadım	G361/13	Çâr-süy-i 'aşka gönderdim dilim Nebzî ki tâ Eyleye kesb-i belâ üstâda virdim gönlümü
	çarh-ı gerdün [1] Dönen çark Dünya.	G161/3	Hamdü li'llâh çâr-süy-i 'aşkda yokdur kesâd Ĝam alur Ĝam şatarız eksik degil alış viriş
G289/7	Çarh-ı gerdüñdan gelen tób-i belâya sineñ aç 'Arşagâh-ı 'aşkıñ ey dil çün şeh-i merdânisin		çâş [2] Hububat, tahıl yığını.
	çarh-ı keĵ-reftâr [1] Doğru yolda gitmeyen, gidişi eĝri olan felek.	G92/3	Dâne-i 'ömrüm felek çâş itmek için dâ'imâ Hırmen-i ğamda döĝüben bu ten-i kâhım sürer
Ms3/13	Ayırdı çarh-ı keĵ-reftâr sen ĝonca-dehânımdan N'ola tölşa cihân bülbül gibi âh u fiĝânımdan	G171/14	Rakîbîñ ğaml-i çevre itmesün lâf Berâber mi binâ-yı tîn ile çaş
	çarh-ı keĵ-rev [2] Eğri giden talih. Kötü talih.		çâşnî [1] Lezzet, tat.
G355/5	Çarh-ı keĵ-rev yağdırıp bârânveş tîr-i cefâ Sîne-i bî-kîneyi ol tîre ğalkın eyledi	G361/7	Dün gice rû'yâda tatdım leblerinden çâşnî Lezzet-i la'liñ tıyup ol dada virdim gönlümü
G98/7	Şikâyet itme ey dil tâli'inden çarh-ı keĵ-revden Seni mecnûn u şeydâ eyleyen ol saçı leylâdır		çâşnî-ĝir [1] Saray çâşnigirlerinin başı olan ve padişahın yediĝi yemeklerin zehirli olup olmadıĝını tadarak kontrol eden kimse, çeşnicibaşı.
	çarh-ı köhne [1] Eskimiş, yıllanmış felek.	Tkb1/20	yoĝsa tatmak mı murâdın şikleri 'âlemde hep çâşnî-ĝir misin nedir hvâhişin için ey bî-edeb
G160/1	Deyr-i 'âlemde bu çarh-ı köhne bed-nâm eylemiş Bir büt-i ĝonca-dehâni hâre ğuddâm eylemiş		çat- [1] Çatmak.
	çarh-ı sitemger [1] Zalim dünya.	Mu15/1	Sü'al itdikde isminden cevâb itdi çatup kaşın Didi beziminde ayaĝ eylegil yeddinciniñ başın
G39/9	Beni öldürdüñ ey çarh-ı sitemger derd-i hicr ile Vücüdüm uş gerekse loĝma-ı seg tu'me-i zâĝ it		çatış- [1] Karşılıklı vuruşmak, kavga etmek.
	çarh-ı sitemkâr [1] Eziyet eden felek.	K13/11	'Aşık u ma'sûk çatışmış birbiriyle kelbeş Muĝtezâ-yı şehvet olmuş 'aşk sevdâ ğalmamış
K8/26	Mefĝar-ı şâhân iken ol Hân Kıydı aña çarh-ı sitemkâr		çav [1] Şöhret.

- G297/2 Dilimden nār-ı 'aşkıım nev-resānveş idüp pertāv Cihānī pūr-zīyā kıldı vü fi'l-hāl dehre şaldı **çav**
- çeh [3]** I. Kuyu, çukur || Gamze.
- D1/1 Ey yüzi meh zülfi **çeh** sāle-i deh siyeh ğabġabı Zülfi siyeh la'l-i şefeh şānı nebeh 'ālī-nigeh
- D1/3 Ğabġabı **çeh** şānı nebeh hūr şebeh sīm-küleh Sāle-i deh 'ālī-nigeh sīm-küleh 'āleme şeh
- G312/6 Gözün bir hān-ı fettān oldı pes habs itdi 'uşşākı Selāsil kākül-i şeb-bū olara ğabġabıdır **çeh**
- çehār [1]** Dört.
- G51/4 Havāssım şarf idüp 'aşkııla vaz geldim 'anāşırđan Reh-i dil-berde hiç ta'dād olunsun mı **çehār** u penc
- çehre [2]** Yüz, surat; şekil || Güzellik.
- G132/8 Kaşın mähim şihāb āhım ġamın ebr eşkim uş bārān Melek **çehreñ** felek kapuñ tapuñ şemse müşebbehdir
- G156/8 Bezm-i hāşu'l-hāşşına varmış 'abūsü'l-vech ile Nā-mübārek **çehresin** kılmış o menhūs kara pus
- çehre-i surhın [1]** Kırmızı yüz, çehre.
- G392/9 Bahārāsā idin ol **çehre-i surhın-ile** evvel Şararmış sebzezarın Nebziyā ol reng ü bü n'oldı
- çehre-i zerdin [1]** Sararmış yüzler.
- G315/13 Kızıl kana bulaşmış **çehre-i zerdin** yine Nebzī Kara bahtın açılmaz böyle düşdün ālden āle
- çek- [22]**
1. Güç durumlara dayanmak, katlanmak.
- G22/14 Reh-i 'aşkıında Nebzī gibi bī-pervā revān oldum Semend-i şevkıımı sürdürüm 'inānı kim **çek** cānā
- G26/12 Komaz rü-māl idem ol āsitāna Raķib-i kelbdendir **çekdiğim** heb
- G57/1 Elf-kaddin hasretiyle sīneme **çekdim** şeraħ Ol şeraħla artdı kalbimde feraħ üzre feraħ
- G208/14 Saña kim didi ki Nebzī reh-i 'aşka giresin Yüri var kesb-i yediñdir ne belā var ise **çek**
- G230/13 Besberāber **çek** benimle Nebziyā Bu belālar hem seniñdir hem benim
- G269/12 Dil-i pūr-dāġa çün bir şerħa çekdi çeşm-i hün-riziñ Didi ġamzeñ görüp bir de **çekem** ben tev'emeyn olsun
- K1/26 Eyle bu dīvān-ı pūr-noķşānıñ hālka 'ayān Kim yeter **çekdin** hicāb eyle niķāba ibtidā
- Mh2/23 'Aşka virmez amānı tıġ-ı ġamġamlar **çek** Misl-i Rüstem hışma gelse üstüme ġançer çek
- G227/9 **Çekerim** bār-ı firāķın niçe üsbü' u sinin Egilüp ķadd-i dü-tāyım şanasım oldı hilāl.
- G22/1 Siyeh ebrüların gibi kemānı kim çeker cānā O zaħm-ı ġamzegān-ı bī-emānı kim **çek** cānā
- G2/8 'Ays u nüş eyle yüri bir dil-ber-i zibā ile Dehr-i fāñide nedir bu **çekdiğin** renc ü 'anā
- G22/4 Raķibe bi'l-'alen luťf u 'atālar itmeden başka Olan der-ġāne ikrām-ı nihānı kim **çek** cānā
- G22/6 Taħammül mümkin ez'āf-ı muzā'af cevri sen itseñ Velikin ta'n-ı ebna'ı zamānı kim **çek** cānā
- G22/10 İdüp ġamzeñle küşte bu dili ber-dār-ı zülf itdin Hele bu böyle olsun ço ya anı kim **çek** cānā
- G22/12 İdinmişsin hezār āġyār-ı rüsvāyī vü şeydāyī Ser-i küyuñda bu deñlü segānı kim **çek** cānā
- G53/14 Nebziyā çün resm ü kāmū budur her-cāların Ğāyeti **çekseñ** gerek bir vech ile yokdur 'ilāc
- G78/13 O ser-āmed **çekeyor** sīnede bu şerħaları Dil-i Nebzide bu dāġı o siyeh-ġāl ideyor
- Mh2/22 Nebziyā ol fitnenin cevrin 'aceb kimler **çek** Kim düşer 'aşkına anuñ şerħa-ı aħmer çek
- Mh2/22 Nebziyā ol fitnenin cevrin 'aceb kimler çek Kim düşer 'aşkına anuñ şerħa-ı aħmer **çek**
- K32/13 Kederi kendüden olsaydı anı **çekmege** ne Ne belādır ki tebelleş ide bir battāl
- G179/5 Reh-i 'aşk içre 'aşıklar **çek** derd ü meşakkatler Hebā olur ķamu şofıra ġudā vire meger a'vāz
- Mş1/25 Likin olıcaķ ġazān elbet **çek** ġamyāzesin Ey gönül suħriyye çokdur ķankı yirin yazasın
2. Çekmek, çizmek.
- GH365/4 Görinen kaş degildir veli ġattāt-ı ezel Varaķ-ı rüyuna **çekmiş** o şehin ġatt-ı celī
- G22/1 Siyeh ebrüların gibi kemānı kim çeker cānā O zaħm-ı ġamzegān-ı bī-emānı kim çeker cānā
- G188/2 Taħammül eylemezken bār-ı 'aşk-ı yāri ey dil Kāf **Çekersin** baş u cān ile boyun virüp hezār inşāf
3. Üzerindeki bir bıçaġı eline alarak birine saplamaya hazırlanmak.
- Mh2/23 'Aşka virmez amānı tıġ-ı ġamġamlar çek Misl-i Rüstem hışma gelse üstüme ġançer **çek**

4. Bir şeyi bulunduğu yerden kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.
- G324/8 Yine bend itdi zülfine dil-i âzürde hicrânı
Çeker semt-i vişâline meger âheste âheste.
5. Zincire vurmak, bağlamak.
- G134/8 Niçesin ğamze-i hün-rîzîñ ile yaraladñ
Bizi zencîre **çeken** lîkin o ğîsü bilürüz
6. İçmek yudumlamak.
- G22/8 Maḥabbet bezminiñ yek cur'asıyla mest ü medhüşum
Varup mey-hânede raṭl-i girânı kim **çeker** cānā
7. Bayrak dikmek.
- G19/9 Haḳḳā ki ḥaṭṭ u zülfüñ sancağ u 'alem **çekmiş**
Dārātña söz yokdur şāhāne degil mi yā
8. Kaşları çatmak.
- K10/8 Berāt-ı hüsnî ḥaṭṭāt-ı ezel ḥaḳḳıñda yazmışdır
Çeküpdür kaşlarıñ şāhā aña tuğrā-yı ğarrāyı
- çelebi** [5] Efendi. ağabey. || Terbiyeli, nazik.
- K27/23 Dimek olmaz **çelebi** görmeyüp işitmedigiñ
Göz ile gördigiñi ger er iseñ şaḳla gözüm
- G75/8 Hâṭır-ı pür-nūra sözüme gelmeye luṭf eyle katı
Ḳalb-i şerîfiñ **çelebi** berk durur hem-çü hâcer
- G270/4 Raḳîb-i rü-siyehle gizlüce pāzār idermişsin
Cüvāl-ı faḥmgerāsā **çelebi** yüzün ağ olsun
- G321/9 Dilemem ola raḳîbiñ **çelebi** senden ırağ
Dimezem saña gülüm ḥārîñi sen terk eyle
- G353/5 **Çelebi** va'de-i vaşlñ bilürüz sāḥteligin
Ya bizi aldamağā bunca edālar ne belā
- Çelebi-zāde-i merdüm** [1] Okumuş, görgülü, ilim
irfan sahibi birinin oğlu; kibar, zarif, terbiyeli nazik birinin
çocuğu.
- G204/11 **Çelebi-zāde-i merdüm** bilürüz zātñı biz
Ne ḳadar dīde-i 'ayyār ile hün-h'vār olsañ
- çelîpā** [1] Haç, put.
- G55/9 Ol şanem kıldı **çelîpā** cevri ile Nebzî seni
Deyr-i 'âlemde disünler nāmñā 'abdül-Mesîḥ
- çemen** [7] Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer. ||
Aşk meydanı.
- G77/17 Ger **çemen** yaḥud benefşe 'aşıḳā
Yārsız Nebzî görinür mür u mār
- G23/4 İrişdi rüz-ı nev-rüz oldu gülşen ehliniñ 'ıydı
Çemende her şüküfe giydiği zîbā ḳabādir hep
- G34/11 Ne gülîstān u ne bülbül ne **çemen**
Ne şāḥārî ne firāz u ne neşîb
- G130/6 N'ola dehri ṭata āḥim firāḳ-ı gül- 'izārımla
Çemende bülbülü nālān iden çün verd-i ḥandāndır
- G333/1 Neler eyler görüñ güller **çemende** bülbül-i zārā
İder feryād u vāveylā o meyli ğoncanıñ ḥāra
- G379/1 **Çemende** ey şabā ol ğonca-ı ḥandāni gördüñ mi
Beni giryān idüp kendü ḳılır ḥandāni gördüñ mi
- Tr2/52 Dökilüp berg-i ḥazān gibi şarardı bağlar
Çıḳarup sebzî libāsın ḳaralar giydi **çemen**
- çemen ol**-[1] Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik
yer. || Aşk meydanı.
- Mr5/7 **Oldı çemen** ḥuld-ı berin
Her ğüşe şan bāğ-ı İrem
- çemenzār** [2] Çimenlik; gezinti yeri. || Tüylü
yanak, yüz.
- G72/9 Bahār oldu yeşillendi **çemenzār**
Şehā olmaz mı aḥzardan telezzüz
- G372/3 Sırışkim seylveş aḳup **çemenzār** itdi eṭrāfım
Açıldı lāle vü sünbül murādım verdi bitmez mi
- çemenzār-ı melāḥat** [1] Güzellik çimeni. ||
Güzellik bahçesi, güzellik meclisi.
- G131/9 **Çemenzār-ı melāḥat** içre zātñ
Sehî-ḳad sîm-ten serv-i semen-ber
- çemenzār-ı dil** [1] Gönül çimenliği, bahçesi.
- G130/3 **Çemenzār-ı dilim** kim pürdür a'lā-ḳad güzellerle
Hemānā ḳuvvet-i ṭab'ımla beyt-i naḥl-bendāndır
- çemenzār ol**-[3] Çimenlik olmak, yeşilliklerle
kaplanmak
- G177/2 Rüy-ı zîbāsına cānāññ ḳaçan geldikte ḥaṭ
Dil görüp didi **çemenzār oldı** uş eṭrāf-ı Şaṭ
- G52/11 Bahār oldu **çemenzār oldı** tezyîñ
Çıḳup şāḥrāya ḳıl sen de teferrüc
- G228/4 Açılup ezhār u envār ile ṭoldı sū-be-sū
Feyz-i aḳdesle **çemenzār oldı** cāy-ı muḥterem
- Çemşid** [2] İran'da hüküm süren Pişdadıyan
sülalesinin dördüncü ve en büyük hükümdarı olan Çemşid, ilk
defa demiri eritip işleyen kişi kabul edilmiştir. Zırh, kılıç ve
silahlar yapmış, renkli ipek ve pamuklu kumaş kullanmıştır.
Dokuma, terzilik ve gemicilik işlerini halka öğretmiştir.
Birçok madeni keşfedip kullanan Çemşid, kendisi için tıpkı
Hz. Süleyman'ın tahtı gibi havada hareket eden değerli
taşlarla süslü bir taht yaptırmıştır. Hükümdarlığının üç yüz yılı

- büyük bir refah içinde geçen Cem, Şeytanın da etkisiyle kibre kapılmış ve heykellerini yaptırıp halkı kendisine tapınmaya zorlamıştır. Bunun sonucunda cezalandırılmış, tahtı Dahhak'ın eline geçmiştir. Cemşid'in güçlü bir hükümdar olmasının yanında üzerinde en çok durulan özelliği Şarabı bulan kişi olmasıdır. Ayrıca dünyanın dört bir yanını gösterebilen bir kadehe sahip olduğu düşünülen Cem, Câm-i Cem ve Câm-i cihan-nümâ adı verilen bu kadeh dolayısıyla da söz konusu edilmiştir (Yıldırım, 2008, s.204-208).
- Mş1/10 N'eyledi Sâm u Nerîmânîye n'oldi Kâhrâmân
Kanı **Çemşid** ü kanı Cem ya kanı Nüşü'r-revân
- Mş2/42 Kanı bu köhne sarâyın şeh ü pâşâsı begim
Kanı **Çemşid** ü Sikender kanı Dârâsı begim
- çeng [2]** Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir alet. || Aşğın çeng gibi iki büküm olmuş bedeni.
- G121/7 Tenîñ târ oldı kâddîñ **çenge** döndi
Sadâ-yı nâlen ey dil nây dîrler
- G75/12 Bezm-i firâkıñda bugün mu'trib u sâzende gibi
Sînemi def kâddimi **çeng** nâlemi ney itdi keder
- çeng it- [1]** Çeng haline gelmek, çeng gibi iki büküm olmak. || Eğilmek, iki büküm olmak.
- G165/11 **Çeng iderler** kâddini ney nâlesin 'âşıkların
Hûblara cev'r ü eziyyet gâlibâ kânün imiş
- çeng ü rebâb eyle- [1]** Çeng ve rebab gibi eğilmek, bükülmek.
- Mş2/16 Dil-i şad-pâremi büryân u kebâb eyledi hem
Kad ü sînem görîñüz **çeng ü rebâb eyledi** hem
- çeşm [45]** Göz; bakış.
- G14/5 Bîñî vü **çeşm** ü dehen güşum o dem kaldı nişân
Çıñladı çün şeh-süvârıñın semendi câ-be-câ
- G37/10 Mest olup câm-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur
Bağlamış **çeşmin** açılmaz ey perî h'vâb-ı hayât
- G56/3 Tîr-i müjgân ile **çeşmiñ** ey kemân-ebür beni
Katl için yek-dil olup gâmzeñle kuşanmış silâh
- G62/7 Çarh elinden ağlamakla oldı ger **çeşmim** sepîd
Rüy-ı zerdimden velî yundi kamu gerd ü vesalâ
- G63/10 Ol dehân-ı tengine dil vireli ey la'l-i leb
Kan döker **çeşmim** dem-â-dem olmadım hiç dil-güşâd
- G66/4 Bâğ-ı hüsnünde açılmış her şükûfe sū-be-sū
Zülf şeb-bū **çeşm** nergis gül dehân u lâle had
- G68/7 Zülfine aşüfte sünbül **çeşmiñe** nergis hayâl
Lâle hadd-i âliñe gül rüyüña eyler pesend
- G393/10 Vücüdüm tâb-ı 'aşk ile felek germ-âbe kılmışdır
Serim kubbe sirişkim âb u **çeşmim** aña câm itdi
- G71/5 Her kaçan gelse hayâlin **çeşmime** 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür mihmân lezîz
- G95/5 Nergis-i mestânedir **çeşmiñ** yüzündür yâsemen
Ruhlarıñ verdi gibi bir gonca-ı ahmer mi var
- G100/7 Müşa'sa' rüyüña düş oldı **çeşmim**
Görüp anı didim ya şem' yanur
- G115/6 Düşer mi pâdişâhım hâk-i pâyiñda olup ber-bâd
Hevâ-yı zülf-i pür-tâbiñla **çeşmimden** aқа nemler
- G153/4 Hemân sağ ol begim 'âlemde hâzır ol beliyyâta
Cihânda bu ser ü **çeşme** ne görünmez neler gelmez
- G159/4 Ğazâlân-ı sevâd-ı Çiniñ oldı 'aynı ol dîde
Beyâz-ı Rûm içinde aña ammâ **çeşm** ism olmuş
- G186/5 Var iken tîr-i müje **çeşmiñde** yâ gâmzeñ nedir
Var mı görmüş ey kemân-ebür tuta Tâtâr tığ
- G205/6 Kopardan fitneler ol gâmze-i dil-düzdür evvel
O hûñî **çeşmdir** 'âlemde hem kan eyleyenden ilk
- G211/6 O kadar kan akıdupdur şeb-i firkatde gözüm
Eseri kalmadı **çeşmimde** bugün eşk ü demiñ
- G267/9 Hışımnağ oldı **çeşmiñ** gerçi ey şüh
Leb-i şirîniñ ammâ oldı hoş-büy
- G276/3 Ol iki şeh-bâz **çeşmiñden** halâşa çâre yok
Murg-ı dil çün kâkûl-i şeb-günüñ itdi âşiyân
- G279/3 Gerçi 'uşşâkı zebün iden şehâ **çeşmiñ** durur
Zülf-i şeb-günüñ hevâsıdır beni ber-bâd iden
- G287/13 **Çeşmiñe** kanım helâl ü la'liñe cânım fedâ
Pâyıña eşkim nisâr olsun eyâ serv-i revan
- G294/13 Hulaşa kan akar **çeşmiñden** el-hâk
Eser yok Nebziyâ eşk ü nemifden
- G300/6 Tañ mı virsem çâr 'unşurdan haber ma'nîde ben
Dilde od serde hevâ destimde hâk **çeşmimde** şu
- G307/15 Karañudur **çeşmime** rüşen cihân
Reng-i rüyum 'aşk u şevk itdi şaru
- G325/2 Şanma her dem sineñî pür-âteş-i hicrân ide
Niçe bir **çeşmiñ** yaşım kaçtre-i bârân ide
- G327/15 'Aceb mi dem-be-dem dem dökse **çeşmim**
Olupdur bu ciger çün pâre pâre
- G328/3 **Çeşmine** rüzda düş olmadı çün kim bu diliñ
Gezdi şeb tâbe-seher her taraf u sū bu gice
- G329/6 Ziyâsıdır belî pâyiñ tûrâbı
Bu a'mâ **çeşmimiñ** ey nür-ı dîde
- G364/4 Kan ağlamağ ile la'liñ firâkıyla 'alîl oldı
'Abîr-i hâk-i râhiñdan bu **çeşme** tütüyâ yok mı

G370/7	Te'āla'llāh zehī şayyād imiş çeşmiñ nezaketle Niçe merdümleri naḥcēr ider baḳdıqça şīrānī	çeşm-i a'dā [1] Düşmanın gözü.
G375/2	Pāyına nisār eyledigim eşk-i ter oldu Çeşmimde velî her biri la'l ü güher oldu	K3/2 Te'āla'llāh yapıldı bu binā çün ḳubbe-i mīnā Ferāḥ-yāb oldu aḥbāb çeşm-i a'dā oldu nā-bīnā
K21/12	Oruç ayı 'urūc-ı āsumān itdikde āyā kim Teşekkī yā teşekkür ide diyü çeşmi nemnāk it	çeşmi ala [1] (Sevgilinin) açık kestane rengi, ela gözü.
K34/5	Neye tuş olsa çeşmi taş olursa Anı mūm itmesi zīhni muḳarrer	G304/2 Sevmek isterseñ dilā cānın 'azīz cānānı sev Serv-i bālā çeşmi ala server-i ḥübānı sev
Mr3/1	'Aşıkāna 'ayn-ı dāder çeşmi ol fettānımıñ Lebleri ammā devādır ol gümüş gerdānımıñ	çeşm-i a'mā [1] Gözü görmeyen, kör olan göz.
N49/1	Çeşmiñe düş ola ger ol gözi āhū Bād-ı şabā di āña ey şāh-ı meh-rū	G155/4 Ne deñlü dıḳḳat itse bī-başardır zāhid-i ḥod-bīn Meseldir çeşm-i a'mā ağlasa bir ḳatre şu gelmez
TCD2/13	Çeşmimden akar gerçi tolu gibi bu yaşlar Maḥv oldu ḳamu bitmedi baḡrımdaki başlar	çeşm-i bādām [1] Badem göz.
G11/14	Varup bezm-i raḳībe gün ğibi rüşen nehār itdiñ Görinmez çeşmiñe zerre ḳadar bu Nebzī-i ednā	G160/6 Ğamzeler urmuş hezārān sīne-i pūr-yāreye Her ne itdiyse āña ol çeşm-i badām eylemiş
G350/8	'Aşḳ bir ḥālet durur kim mürde cisme cān olur Hem daḡı rūḥa ğidā çeşme ziyā ḳalbe cilā	çeşm-i bākī [2] Ölümstüz göz.
K7/6	Görenler seyr idüp bi'llāh yoḳdur misli 'ālemde Nazīrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihān dirler	K23/1 Dem-ā-dem dem döker bu çeşm-i bākī Bu müşkil 'uḳdeyi ḥall ide tā ki
K7/1	Te'āla'llāh bu dil-cū çeşmeye 'ayn-ı revān dirler Hezārān āferīn üstādına pīr ü civān dirler	G349/9 Çeşm-i bākī her ḳaçan baksa yüzün görmez belī Mīhr-i 'ālem-tābī görmez dīde kim giryān ola
G165/14	Gül yañaḳlı ğonca-fem bir sebz-püş maḥbūb için Bülbül-i şeydā-diliñ çeşmi yaşı gül-gün imiş	çeşm-i bīmār [1] Hastanın gözü.
G317/10	Sīpihr-i pūr-felāketdir seri Nebzī-i pūr-derdiñ Ufukdur çeşmi zāhirdir şafakveş ḥūn-ı āl anda	G381/2 Tīġ-ı ğamzeñle ḥabībā sīne-çāk itdiñ beni Çeşm-i bīmār ğamıyla derdnāk itdiñ beni
N45/2	Olalı bendesi sen pādīşehiñ Çeşmimiñ kuḫli durur ḥāk-i rehiñ	çeşm-i bīnā [1] Gören göz. Kalp gözü ile gören göz; basiretli.
G357/7	Cemāl-i pākīñi 'arz it bu çeşmim rüşenā bulsun Teraḥḥum ḳıl yüzün görmeyeli vāfir zamān oldu	K13/6 Ğayr 'aybın görmede ḥalk cümle gözlüdüñ velī Ġizlü 'aybın bakıcı bir çeşm-i bīnā ḳalmamış
G234/11	İşitdim ğamzeñ için dirdi çeşmiñ O 'aşık-küşse ben zāhid-firībim	çeşm-i ed'ac [1] Sevgilinin gözü
G170/10	Nebzī-i şeydā ḳuluñ şoldı şarardı hier ile Sebbezār it sīne-i bī-kīnesin çeşmine baş çeşm yaşı [3] Gözyaşı.	G33/5 O çeşm-i ed'ac u ebrū-yı eblec 'Aceb mi dilleri hep olsa cālib
N28/2	Yoḳ ḳarārım bir mekānda yilerim yiller gibi Çeşmimiñ yaşı dem-ā-dem boş ider seyler gibi	çeşm-i fitne-zen [1] Fesat, fitne çıkaran göz.
N28/2	Yoḳ ḳarārım bir mekānda yilerim yiller gibi Çeşmimiñ yaşı dem-ā-dem boş ider seyler gibi	G48/3 Ğamzesi mekkār çeşm-i fitne-zen Ġaretī Tātār elinden el-ġiyās
G197/9	Nebziyā çeşmiñ yaşı dil āteşi āḫir seni Şūbhesiz bir gün ḳılurlar hem ğarīḳ u hem ḥarīḳ	çeşm-i ḥūn-rīz [1] Kan dökücü göz.
		G269/11 Dil-i pūr-dāġa çün bir şerḥa çekdi çeşm-i ḥūn-rīziñ Didi ğamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn olsun
		çeşm-i ḥūn-ḥvārı [5] Kan dökücü, kana susamış göz.
		G53/6 'Aḳl u cānı ḳayd u bend idüp o kāfir kākūli Çeşm-i ḥūn-ḥvārı alur bu milket-i dilden ḥarāc

- G278/4 Kaşları Rüstem kemānı kirpigi tîr-i kazâ
Çeşm-i hûn-h'Vârî velî oldı Nerîmân-ı zamân
- G89/3 **Çeşm-i hûn-h'Vârî** yine gaddârlıktan çekmez el
Düşmüş ayakda kamu halk dâd ider feryâd ider
- G180/5 Nedendir **çeşm-i hûn-h'Vârî** girer kanına 'uşşâkıñ
Ezel merdümlük eylerken ider mi şimdi demden
haz
- G332/7 Ğamze-i hûn-rîz ile ol **çeşm-i hûn-h'Vârî** seniñ
Mülk-i dilde her biri serdârdır sâlâr-ile
- çeşm-i hûn-pâş [2]** Kan saçan göz, kanlı gözyaşı
döken göz.
- G183/3 **Çeşm-i hûn-pâşım** ğamım fâş eyledi
Ğayra düşnâmiñ gelür acı velî
- G362/4 Hufyeten kılmış nazar yâriñ harîm-i hüsüne
Söyleyin o **çeşm-i hûn-pâşa** artısun yolunı
- çeşm-i intibah [1]** Uyanık, dikkatli göz.
- TCD1/1 Bir nazar kıldım cihâna **çeşm-i intibâh**-ile
Eyledim fikret me'âlin kalb-i pür-âgâh-ile
- çeşm-i mestâne [1]** Kendinden geçmişçesine
sarhoşçasına bakış. || Baygın bakış.
- G108/8 Şübhe yokdur nâ-şüküfte goncadır la'l-i lebiñ
Çeşm-i mestâneñ velikin nergis-i şehlâ mıdır
- çeşm-i rakîb [1]** Rakibin gözü. || Kem göz.
- G375/13 Hâk-i kademiñ bahş idicek **çeşm-i rakîbe**
Nebzî ne 'aceb bu saña gerd-i keder oldı
- çeşm ü dil [1]**Göz ve gönül.
- G63/6 Çâr şahid bes degil mi iddi'â-ı 'aşkıma
Çeşm ü dilde dest ü serde âb u âteş hâk ü bād
- çeşm ü ser [1]** Göz ve baş.
- G335/11 **Çeşm ü ser** hem dest ü dil oldı maħal
Âb u hâk u bād u nâra âh vâh
- çeşme [1]** Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan
veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla
üzerindeki musluklar vâsıtasıyla akıtılması için yapılmış
küçük tesis.
- K18/14 Nidâ idüp 'ataşa itdi Nebzî târihin imlâ
Gel a bu **çeşmeden** içgil şalâ âb-ı hayât-efzâ
- çeşme-i çeşm [3]** Göz pınarı, göz çeşmesi. || Aşığın
ağlamaktan çeşmeye dönmüş gözleri.
- G173/3 Bükâdan kurıdı ey nûr-ı dîdem **çeşme-i çeşmim**
Bi-ħamdi'llâh buldı nemden ü hem demden istihlâş
- G59/5 Şu gibi **çeşme-i çeşmimden** akup kalmadı nem
Dem akar şimdiki dem dîdelerimden mesfûh
- G150/4 Hâk-i pây ol yil gibi yil râh-ı 'aşkında koma
Çeşme-i çeşmiñ susuz tennür-ı sineñ nârsız
- Çeşme-i cüd [1]** Cömertlik çeşmesi.
- K13/16 Teşnegân-ı fakr sîr-âb ola mı şimden-gerü
Çeşme-i cüd u şehâda katrece mâ kalmamış
- çeşme-i hayvân [5]** İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına
inanılan hayat suyu, âb-ı hayat.
- G304/3 Her kelâmı **çeşme-i hayvân** gibi cân-bahşdır
Katre-i la'li hezârân derdlere dermânı sev
- G57/5 **Çeşme-i hayvân** dimiş o la'l-i cân-bahşsa kimi
'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zı budur kavı-i eşah
- G387/7 Ağzı ol tûñ-kelâmıñ **çeşme-i hayvândır**
Cân-bahşdır lebleri ammâ ki dil-keş bir daħı
- G110/1 Lebleriñ güyâ ki Hızırñ **çeşme-i hayvândır**
Katre-i la'liñ niçe dil-ħastanıñ dermânıdır
- Mr3/8 Lebleri âb-ı zülâli zindesidir şübhesiz
Ol Mesîhâ-dem dehâni **çeşme-i hayvânımıñ**
- çeşme-i hayvân ol- [1]** Ölümsüzlük suyu olmak.
- 195/4 Leb-i cân-bahşımı 'uşşâk-ı şeker-rîz görüp
Bir ağızdan didiler **çeşme-i hayvân olacak**
- çeşme-i Kevser [2]** Maşher günü Allahuteâlâ'nın
Peygamberimize (S.A.V.) ihsan buyurduğu pek tatlı, berrak,
ferahlatıcı suyun çeşmesi. Sâlih müminler bu çeşmedeki sudan
içecek, maşherin dehşetinden meydana gelen hararetlerini
bununla gidereceklerdir
- G73/10 Her sözi kand u nebât yâ katre-i âb-ı hayat
Ağzı ol hürî şıfatlu **çeşme-i Kevser** midir
- G74/5 Leb-i la'li o hürüñ **çeşme-i Kevser** durur güyâ
Seķâhum Rabbuhum naşşı anıñ şânında müsveddir
- çeşmi âfet [2]** Belalı, tehlikeli göz. || Sevgili.
- G361/4 Kaşları kavs-ı kazâdır kirpigi sehm-i belâ
Çeşmi âfet ğamzesi cellâda virdim göñlümi
- Ms3/1 Cihân içinde şanma sen gibi bir **çeşmi âfet** var
Ne kim ol ğadd-i mevzünüñ gibi bir ğadd ü ğâmet
var
- çeşmi cādü [4]** Büyücü gözler. || Sevgilinin gözleri.
- G73/5 Zülfi şeb-bü **çeşmi cādü** bir perî-ħü mâh-rü
Hem şâdef fem dişî incü lebleri gevher midir

- G301/16 Tutdı ğarībi bu dil-firībi
Sihr itdi gibi ol **çeşmi cādū**
- G367/7 Her kaçan kılsam nazar o **çeşm-i cādūlar** baña
Tīr-i müjgān yağdırırlar üstüme bārān gibi
- N38/7 Her kaçan kılsam nazar o **çeşm-i cādūlar** baña
Tīr-i müjgān yağdırırlar üstüme bārān gibi
- çeşm-i cihan [1]** Cihanın gözü. || Dünyadaki herkes.
- K7/6 Görenler seyr idüp bi'llāh yokdur misli 'ālemde
Nazīrin görmedi bu çeşmeniñ **çeşm-i cihān** dirler
- çeşmi ela [1]** Ela göz.
- G376/4 Baña āl eyleyüp ol al haddi
Görün aldı beni **çeşmi elāsı**
- çeşm-i felek [1]** Feleğin gözü. || Güneş.
- K12/24 Nitekim kılar ihāta ısbı'ı engüşterīn
Öyle bir sür-ı kavī kim görmemiş **çeşm-i felek**
- çeşm-i fettan [2]** Fitne çıkaran göz.
- G273/1 **Çeşm-i fettānıñ** durur bilmez miyim kan eyleyen
La'l-i şīrīniñ degil mi aña fermān eyleyen
- G354/9 **Çeşm-i fettānıñdan** ey Nebzī yūri üşenme kim
Uş belā-yı ğamzesi başıña geldi n'eyledi
- çeşm-i giryān [5]** Ağlayan göz; gözü yaşlı.
- G268/1 Firkatīñle kan döker bu **çeşm-i giryān** gel Hasan
Cüş idüp yaşım çü tūfān itdi tuğyān gel Hasan
- G247/4 Ey perī mey-gün la'liñ mest idüp cān u dili
Dem-be-dem dem akıdır bu **çeşm-i giryānım** benim
- G148/2 Ben didim şaklar dilim sırrım der-efvāh eylemez
Çeşm-i giryānım gülüp didi meger āh eylemez
- N29/3 Dem-be-dem dem akıdır bu **çeşm-i giryānım** benim
Yidigim dem içdigim hūn gözlerim kandır benim
- G191/12 Huşk bir ābı şoğulmuş çāha döndi gözlerim
Eşk ü yā demden eser bu **çeşm-i giryānımda** yok
- çeşmi humār [2]** Baygın bakışlı göz.
- G236/3 Hālimi miqdār-ı mey añlarken ol **çeşmi humār**
Sormağa bā'is n'ola keyfiyyetim kemmiyyetim
- G77/14 Nüş idüp zerrīn kadehden bādeyi
Mest olupdur nergis ey **çeşmi humār**
- çeşm-i mestān [4]** Sarhoş gibi bakan göz, baygın bakışlı göz, sarhoş gözler.
- G71/4 Āteş-i hicrān ile bağrım kebab etdiñ benim
Çeşm-i mestānem olur bezm içre çün büryān lezīz
- G287/4 Kursa-ı dāğım pāre-i bağrım müheyyā eyledim
Çeşm-i mestānem gerekdir meclis içre guşt u nān
- G250/8 Mübārek bād idüp hīç gelmediñ bu bezm-i 'uşşāka
Nedir bilsem bu deñlü nefretiñ ey **çeşmi mestānım**
- N14/2 Pür-şifā iken begim la'l-i Bedaħşānıñ seniñ
Hey nedendir böyle bīmār **çeşm-i mestānıñ** seniñ
- çeşm-i mest [5]** Mest olmuş, baygın, sarhoş göz. || Mahmur göz.
- G11/8 Dehānıñ nā-şüküfte gonca eṭrāfi benefşeżār
Boyuñ serv-i şehīdir **çeşm-i mestīñ** nergis-i şehlā
- G124/3 **Çeşm-i mestīñ** yiyüp içdigi müdām
Cigerim pāresi hem kanımdır
- G147/3 **Çeşm-i mestīñ** kan içüp maħmūr olurmuş dil-berā
Görmedim bu ṭavrı hīç bir rind-i 'ayyaş eylemez
- G157/9 **Çeşm-i mestīñden** şehā kıldım temennā-yı vişāl
Hışm ile virdi cevābım Nebziyā ümmīdi kes
- G275/1 Sü'āl it **çeşm-i mestīñden** bu mest-i 'aşkıñıñ hālīn
Meseldir bu bilürler mest olanlar mest aħvālin
- çeşm-i nemnāk [1]** (Aşığım) Yaş dolu gözler.
- G212/8 Bilmezem Baħr-i muħīṭden mi çıkar başı anuñ
Dem-be-dem aķar kesilmez **çeşm-i nemnākīñ** seniñ
- çeşm-i nigār [1]** Resim gibi güzel sevgilinin gözü.
- G306/4 Baķma gülşende gül-i ra'nāya la'l-i yāra baķ
Ko nazar **çeşm-i nigāra** nergis-i şehlāyı ko
- çeşm-i pür-hūn [3]** Kan dolu gözleri, kanlı gözyaşı döken, ağlayan göz.
- G314/5 Benimçün kanlar ağlarlar bu iki **çeşm-i pür-hūnum**
Ol iki nergisiñ yādıyla feryād eylesem her-ğāh
- G196/6 Hıvāb-ı ğafletden müberrādır zamān-ı haşre dek
Çeşm-i pür-hūnun kim eyler ey gönül bīdār-ı 'aşķ
- N29/1 **Çeşm-i pür-hūnuñ** gibi bağrım tolu kandır benim
Hicr ile hey hūn-hıvārım yidigim kandır benim
- çeşm-i pür-nem [1]** Gözü yaş dolu. Ağlamaklı.
- N22/3 Leşker-i encüm-şumārım **çeşm-i pür-nem** kaṭresi
Ṭabl u kūsumdur bu sīnem dūd-ı āhımdır 'ālem
- çeşmi sāħir [1]** Büyücü göz, sihirbaz göz.
- G114/11 Ey zülfi kāfir v'ey **çeşmi sāħir**
Hūsniyle nādir hūlkıyla bihter
- çeşmi sehħār [1]** Büyüleyici göz, sihirbaz göz.

G360/7	Çeşmi seh̄bār ğamze şan Tātārdır Kırpığı okdur belī hem kaşı yay	Mu10/2	Gözün aç sāye-i bīde otur it bayramı İki vech ile nezaketle çıkar bir nāmı
	çeşmi siyah [1] Siyah, kara göz.	Mş2/27	Çıkara şabr u taħammül ile bir ad ancak Bu hevā şanma seni eyledi ber-bād ancak
G244/14	Kim aldı 'aqlın ey Nebzī dir iseñ Sen aldıñ ey benim çeşmi siyāhum		4. Bir ismin yazı olarak belirmesi, ortaya çıkması.
	çeşm-i şehläñ [1] Baygın göz. Sevgili.	Mu22/1	Maḥv-ı vāv ile midādı yazuban pes çıkar ad Bu mu 'ammā işbu vech ile bulur ancak güşād
G107/7	Didim tīriñ niçün tıtmaz 'aceb o çeşm-i şehläña Didi vahşī degildir bu ki āhū-yı ħaremdendir		5. Dışarı çıkmak, gezmek, dolaşmak.
	çeşm-i Tātār [1] Acımasız göz.	G52/12	Bahār oldu çemenzār oldu tezyīn Çıkup şahrāya kıl sen de teferrüc
G210/1	Çeşm-i Tātārın atar bu sīneme tīr ü ħadeng Rezm-i 'aşkıñda şehā eksik degil āşüb u ceng		6. Bir kişinin ya da şeyin ortaya çıkması, görünmesi.
	çeşm-i ter [1] Ağlayan göz.	G212/7	Bilmezem Bahr-i muḥitden mi çıkar başı anuñ Dem-be-dem akar kesilmez çeşm-i nemnākīñ senin
G138/11	Her dem dem ü nem akmadadır çeşm-i terimden Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz	T1/16	Ġamze-i mest-i müdāmından nişāndır ħaçeriñ Her kaçan çıksa ğilāfindan begim hem-çü kamer
	çevgān-ı 'aşk [1] Aşk sopası. Aşk çengeli.	N8/2	Ġazab kılsa kaçan ol yār siyāsetler kıpar bi'llāh Çıkup 'arz eylese kāmēt kıyāmetler kıpar bi'llāh
G2763/9	Nebziyā çevgān-ı 'aşkı ol çalar ancak hemān Yār küyunda seri tōbim ğaltān eyleyen	Kt6/26	Bu mışra ' içre remz itdi bilür şāhib-fırāsetler Çıkup füccār girdi cünd-i İslāmī Beligrāda
	çevre [2] Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, civar.	28/16	Şudur insānıñ aşlı gerçi ol şu Çıkar min-beyni şulbin ve't-terā'ib
G228/6	Oturup taht-ı zümürüd üzre ğonca şāhvār Bağladı etrāfına çevre nihāl-i gül 'arem		7. Yapacak işin, meşguliyetin olması.
G200/7	Zalām-ı ğamıñ çevremi kapladı Ufukda ne ğün görinür ne şafağ	G217/2	Havālar germ olsun kış çıksun Gürüh-ı bī-dilāna iş çıksun
	çık- [23]		8. Mevsimin geçmesi
	1. Düşmek, nasip olmak.	G217/2	Havālar germ olsun kış çıksun Gürüh-ı bī-dilāna iş çıksun
G271/10	Degildir kaddiñe kem cāme-i ğam Niçün dırsin ki Nebzī biş çıksun		9. Bir şeyin içerisinden dışarı çıkmak.
G271/8	Umarken nüş lutfuñ sofrasından Revā mı behre-i dil niş çıksun	K35/21	Şadefden çıkdı bir lülü-i şevk eفزūd dü-dīde Açıldı bir gül-i hoş-bü vü zībā-reng ü dil-ārā
	2. Canın çıkması, ölmek.	G96/1	Çıkmasun rih diyü şüfī g.tün turma şıkar Karı bir tolu tulumdur yine şıkdıçça çıkar
G192/10	Deşt-i hicrān içre ser-gerdān u ħayrān olmuşum Çıkmağa cān-ı za'īfim kaldı ancak bir ramak		10. Ferman yazmak, ferman göndermek.
G353/2	Dili dildāra virüp cāna cefālar ne belā Çıkacağ cān-ı za'īfe bu ezālar ne belā	G123/7	Çıka ger ħatt-ı hümāyün şehā Rüm iline Fiten-i zülfi-i perişān u müşevveş başılır
Tr2/70	Cem' olursuz 'āmmeten ferdāy kardaşım benim Murgveş uçup bu dem çıkdıñ aramızdan saña		11. Gönlü uzaklaştırmak.
	3.Namın, şanın oluşması, meydana gelmesi, yayılması.	G172/4	Niçe bir ħabs idesin sicn-i zeķanda bu dili Çıkarup bārī siyāsetle anı zülfiñe aş

12. Denk gelmek, seviyesine ulaşmak.
- K16/6 Haĳâyık bahrine ğavvās deĳâyıkda şinâverdir
Kimesne ka 'bına **çıkamaz** ma 'ârif-âşinâlıkda
13. Gözyaşının akması.
- G319/1 Ger **çıkarsa** ağlamaĳla dîde-i pür-nem neme
Pâyına îsâr ola dînâr u hem dirhem heme
14. Belindeki bir bıçaĳı almak.
- T1/20 Teşne-diller gördüğü demde n'ola cân virseler
Bir güzel belden **çıkâr** âb-ı revândır ĳançeriñ
- çıkâr [2]**
1. Aklından kalbinden atmak. Unutmak.
- G188/1 Yürî zâhid **çıkâr** naĳş-ı sivâyı kalb kalbinden
ĳayâl-i ĳatt-ı dildâr ile meşĳ it 'ayn u şîn u kâf
2. Giyilen veya takılan şeyleri vücuttan ayırmak.
- Tr2/52 Dökülüp berg-i ĳazân gibi şarardı bağlar
Çıkarup sebzî libâsın ĳaralar giydi çemen
- çınla- [1]** Çın diye ses çıkarmak, yankı vermek.
- G14/6 Bîni vü çeşm ü dehen ĳuşum o dem ĳaldı nişân
Çınladı çün şeh-süvârımıñ semendi cā-be-cā
- çıplak [1]** Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan. || Malsız, mülksüz; mâsivâdan arınmış olmak.
- G275/10 'Aceb şürîde-hâl olmuş durur Nebzî ĳayâliñle
Yürür 'aşkıñla **çıplak** başı açuĳ ayaĳı yalın
- çingâne [1]** Hindistan'dan çıktıkları söylenen, dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan bir topluluk, Çingen, Kıpti, Roman.
- K33/29 Aña bu hâl ile dirsem yaraşur **çingâne**
Milel-i muĳtelife hiç mümâsil olmaz
- çi sūd [1]** "Ne fayda" anlamında kullanılan soru edatı.
- G65/8 Bulmadı derd-i ĳamıñla dil melâlatden rehâ
Baĳtiyâr olmasa ger ĳurî temennâdan **çi sūd**
- çignine al- [1]** Omuza almak. || Bir iş ya da sorumluluĳu yüklenmek, kabul etmek.
- T1/21 Nebzî-i şeydâ **alup** bunca belâlar **çignine**
Cevr-i tiĳından giyer şâl u 'abâlar egnine
- çirk-âb[1]** Pis su, çirkef.
- K33/25 Yazsalar ĳubĳhını **çirk-âbını** bir defterde
Tolup ol deftere deryâ gibi sâhil olmaz
- çîn-i zülfl [1]** Sevgilinin yüzünün iki yanına sarkan saç lülesinin kıvrımı.
- G359/3 Çîn-i zülflün ser-te-ser âfâkı tutmuş bü ile
Şubĳ-dem anı taĳıtmuş çün nesîm ey müşĳ-müy
- çoĳ [6]** Gereĳinden fazla, bir hayli, fazla.
- G125/4 Leb-i la'lînden irer derd-i dile irse devâ
ĳükemâ **çoĳ** velî-i ĳazret-i Loĳmân bir olur
- G235/3 Şuçum **çoĳ** idi gerçi gerçi çoĳ idi suçum
Bildim suçımı 'afv it 'afv it suçımı bildim
- G235/3 Şuçum çoĳ idi gerçi gerçi **çoĳ** idi suçum
Bildim suçımı 'afv it 'afv it suçımı bildim
- G347/6 Eşĳ-i dîdem Nebzîyâ deryâ gibi aĳsa ne var
Çün denizler ĳatresinden **çoĳ** 'işyânım benim
- G347/6 'Ârızın Deryâ-yı beyzâ kâkülün Baĳr-i siyâh
Çoĳ gezdim görmedim mislin ĳara vü aĳda
- K5/1 Müddet-i a'mâr-ı âdem her ne miĳdâr olsa **çoĳ**
'Âĳıbet tomâr-ı 'âlemden olur bir demde yoĳ
- çoĳ ol- [2]** Gereĳinden fazla bulunmak, çok olmak.
- G125/6 Şeh-i ĳübân-ı cihân olsañ efendim tañ mı
Beg ü pâşâ ne ĳadar **çoĳ ola** sultân bir olur
- G86/3 Ululanur **çoĳ olur** ĳayl-i 'aşıĳâna velî
Bu kelb-i ĳurfeyi gör kim hemîşe ĳurmaz ürer
- çoĳ u az [1]** Çok ve az.
- G143/10 ĳâk-i râhın tuĳfesin bād-ı şabâ
Bârî Nebzîye getürsün **çoĳ u az**
- çok [23]** Gereĳinden fazla, bir hayli, fazla.
- G31/13 Ârzü-yı vaşl iden **çokdur** velî
Fırĳat ile cümleñiñ hâli ĳarâb
- G55/3 Cîfe-i dünyâ için çün sa'y ider **çokdur** velî
Müsterâĳ-ı dehr içinde var mı olmuş müsterîĳ
- G115/10 Hemîn bu Nebzîyi zann itme bend-i kâkülün olmuş
Saña üftâde olmuş ey perî-rû **çokdur** âdemler
- G136/3 Çok temennâ eyledim ben ol dehân-ı tengden
Söz geĳüp aña velîkin keşf-i esrâr eylemez
- G198/2 Şadefîñ beñzeye dendâmña dür-dânesi yoĳ
Gerçi **çok** lîk ele ahna bir dânesi yoĳ
- G214/14 Sîne-i Nebzîde bir yir ĳalmadı
Daĳı **çokdur** tîr-i müjĳâneñ senin

G48/2	Mihri yok dildār elinden el-ğiyās Cevri çok hünkār elinden el-ğiyās	çokdan berü [2] Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri.
K1/41	Gerçi çokdur hālt u hābtım 'afv kıl zīrā şehā Zāt-ı pākīndir sezā setr-i 'iyāba ibtidā	G128/5 Hevā-yı vaşl ile çokdan berü hayāle düşüp Fırāk-ı yār ile oldı bu cism-i zār nızār
Mş1/26	Likin olıcağ hāzān elbet çeker hāmyāzesin Ey gönül suhriyye çokdur kankı yirin yazasın	G137/10 Ne 'aceb irmedik ey Nebzī ser-i vuşlata biz Reh-i fırakatde çü çokdan berü yuvalanuruz
G41/3	Gerçi çok gördüm bu bāğ içre sehī-kāmet velī Görmedim kaddiñ gibi bir münthēhā bālā-dıraht	çok gör-[4] 1. Çok defa deneyimlemek.
G53/7	Zülf-i şeb-günü dile çok cevri ü bī-dād eyledi 'Arz-ı hālīm şunmağa la 'line kaldım ihtiyāc	G135/1 Luftunı çok görmüşüz biz yok durur inkārmız Çekmişiz bisyār cevriñ var hem ikrārmız
G73/4	Bāğ-ı 'ālemde hezārān var durur gül-çehreler Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir	2. Bir kimseyi o şeye değer bulmamak; bir kimsenin yaptığını, davranışını yadırgamak.
G114/14	Ey dürr-i dendān hey verd-i hāndān Çok dermendān vaşlıñı ister	Tr2/18 Nāfeniñ kanın kurutdı la 'le gör yutdurdı kan Çok görür babaya oğlın oğlına babasını
G118/5	Ne çok cānā idinmişsin rakīb-i dīv-şüretler Tırlmaz meclisiñde qarılar hāmmāmına beñzer	G215/5 Tıyre olma çok görüp kapıñda 'uşşakıñ şehā Pādişāh-ı hūsnsin şāh olana dārāt gerek
G137/8	Va 'd idüp vaşlıñı şaldıñ bizi ferdāya yine Bu ağız dadı ile biz dağı çok yalanuruz	çok kimse[1] Birçok kimse, çoğu kişi.
G215/4	İvme bir dem şabr idüp katlan belā-yı fırkatde İrmege rüz-ı vişāle dağı çok evkāt gerek	Tc2/58 Aldanma bu bāzār-ı cihānda şakın ey dil Çok kimse olupdur belī bu sūkda mağbün
G243/12	Yüzüñdür bir gül-i şad-berg hezārñ biñden artıkdır 'İdād-ı jāleden çok dāne-i eşkim hisāb itdim	çok söyle-[1] Çok söylemek gevezelik etmek.
G359/1	Görmedim gezdim cihānı eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rü sen gibi bir aşl-ı pāk ü anı soy	Mr5/66 Bu şı'r-i ter şahid yeter Çok söyleme zā'id yeter
G374/1	Miyāññ bahsi mā-beyne düşüp çok kıl ü kāl oldı Dutuşdı ancalar ince tefekkürle hayāl oldı	çolağ [1] Eli veya kolu sakat olan kimse.
K15/26	Tıfl-ı dil güyā olup didi hemān Çok katı kış oldı bu yıl yā ebī	K27/4 Saña ne ger ker olam ya kör olam ya kel olam Ya topal ya çolağım ya debeyim ya ki küzum
M3/4	Çüft işidir dime kim pāyesi yok Düşüp ardın gider āvāzesi çok	çomağ [2] Çomak, değnek.
Tc2/29	Çokdur reh-i 'aşkıñda düşüp hāk olan ammā Yokdur dil-i bī-çāre gibi dağı fütāde	G270/12 Hāsüduñ ger eser itmezse kalb-i āhenīnine Bu nazm-ı serd ü berdim başına rüyñ çomağ olsun
G254/8	Düşüp deşt-i fırākıñda gezer āvāre bī-çāre Saña üftādeler çokdur niçe bu dil gibi şad hem	G187/12 Çün baña kāşd itdi likin eyledim işin tamām Küşte-i şimşir kıldım başına urdum çomağ
	çokdan [2] Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri.	çöz- [1] Örtülmüş saçı açmak.
B9/1	Civānı görmedimdi çokdan olmuş mülteci şimdi Aşağıdan bakup gördüm şakalında otuz kıl var	G288/14 Mu 'attardır dimāğ-ı 'ālem ey yār Şabā yili ser-i zülfün çözelden
G363/10	Irag oldum cenābrıñdan düşüp şahrā-yı hicriñe Dimezsın Nebzī-i şeydā katı çokdan cüdām oldı	çüb [2] Ağaç parçası, değnek, tahta parçası, sopa.
		G24/3 Dıraht-ı mīvedār oldı o kāmēt Nihāl-i yāsemen yā simden çüb
		Kt4/8 Hük-m-i takdīr-i Hūdādır rāzī ol Çüb deprenmez eger yıl esmese

- çüb-ı ah [1]** 1) Ah sopası. || Aşığın ahı.
- G181/9 **Çüb-ı āha** tayanur gönli 'aceb sengindir
Postı sırtında dağı post-ı seg-i nerden gālız
- çüş it- [3]** Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.
- G101/1 Eşk-i dīdem gitdügünce **çüş idüp** tuğyān olur
Bu durur havfım yeñiden yine bir tūfān olur
- G197/7 Eşk-i dīdem **çüş idüp** akdı ser-ā-pā 'āleme
Didiler anı görenler hāzihī bahrun 'amīk
- G6/4 Ufuqda görinen şanma şafaqdır ey hilāl-ebür
Gözümde **çüş idüp** hūn-ı ciger tölmuş durur ercā
- çü [56]** Çünkü, mademki. || -dığı zaman, -dığında, -dığı gibi.
- Mu1/1 Ezelī 'ādet **çü** budur ey gül size eziyyet bize taħammül
Ağyāra gayret rakıbe ħased güle istiğnā bülbüle ğulğul
- Mu3/2 Niçün çekdiñ ayağın bezm-i kesretdeñ diseñ baña
Çü gördüm devr döndi sā'ilā pes ye's el virdi
- Mu31/1 Şanemā mü nit'olurdi dile zülfiñ **çü** taça
Taķılur seyf ü sināna dağı hem mü nacaça
- G10/4 Dir idim vaşlıñla mesrūr ola bu dil ey perī
N'ideyim tedbirimi bozdi **çü** taķdır-i Ħudā
- G37/7 Depredüp la'l-i revān-baħşın **çü** ğüftār eylediñ
Şabr ider mi ħastalar açıldı ebvāb-ı ħayāt
- G56/9 Ben şanurdum mihr ider buldı **çü** 'ömrüm iħtitām
Sen henüz cevri ü cefāya eylemişsin iftitāħ
- G105/15 Yaraşmaz loķma-tı tūtiñ **çü** zāģa
Oda lāyık münāsib hem degildir
- G113/4 Bülbül tıramaz vaķt-i ħazāna dek anıñçün
Rāħatsız olur dil **çü** ķılur āh u fiģānlar
- G135/8 Men' idersin şüfiyā bizi şarāb-ı şāfiden
Ola kim terk ideyüz bir gün **çü** yok ısrārımız
- G137/10 Ne 'aceb irmedik ey Nebzī ser-i vuşlata biz
Reh-i firķatde **çü** çokdan berü yuvalanuruz
- G138/9 Ārıznıñ uş zülfiñ **çü** şibh-i rüza müşābih
Kimdir diye ħuld içre ki şām u şeħer olmaz
- G154/2 Tarīķ-ı 'aşķ zann itme ħaťarsız
Şaķın gitme **çü** rāħa rāħ-bersiz
- G163/2 Dür olup yāra yine ağyāra hem-dem oldum uş
Ayrılıp ğulden **çü** bülbül ħāra hem-dem oldum uş
- G168/8 Vaşlıdan fāriğ temettü' eylerim hicrān ile
Ey şeħ-i ħübān **çü** bildim sende ħimmet yoğ imiş
- G170/7 Ğam yimem cānā ğam-ı 'aşķa **çü** ħişşe bu imiş
Baña da rüz-ı ezel taķsım olunduķda ħışşā
- G172/1 Eridim āteş-i hicrān ile sızdım **çü** raşāş
Beni bu tāb-ı belādan n'ola gel eyle ħalāş
- G173/8 Taħammül eyleyüp āzārına ağyār-ı ħārīñ dil
Çü bülbül istemez ol ğonca-leb gül-femden istiħlāş
- G186/10 Yuf saña ey ğam-zede Nebzī şanursın ğam-zidā
Ğamze-i ğammāzi kim oldur **çü** cevherdār tiğ
- G199/5 Bürimiş muş-ı ruħın kākül-i dil-ber **çü** şeħāb
Deşti-ı ħayretde baķuñ biz tımana kuş şalanıķ
- G221/12 Bu ālāt-ı bahār ile ħazāna
Çü tınmaz ğonca nergis ağla gül gül
- G235/9 Yokdur **çü** cāre 'aşķa 'aşķa **çü** cāre yokdur
Oldum bī-cāre Nebzī Nebzī bī-cāre oldum
- G235/9 Yokdur **çü** cāre 'aşķa 'aşķa **çü** cāre yokdur
Oldum bī-cāre Nebzī Nebzī bī-cāre oldum
- G239/6 Kākülün oldı dil-berā ħastalara devā'-ı misk
Ħoķķa-ı dilde şaķlayam anı **çü** ğāliye şeīm
- G243/14 Seherle tā-şeħer müjģanı Nebzī bendeñin cānā
Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i ħ'āb itdim
- G255/1 Gördüm ağyār ile yār olduñ **çü** dildārim benim
İħtiyārım ğitdi elden kalmadı 'arım benim
- G260/10 Nebzī niçesi irişem iksīr-i vişāle
Destimde **çü** yok zerre ķadar māl ü menālim
- G263/10 Dehr-i pür-ķahra niyāz itmemeñ ölürsem Nebziyā
Dūd-ı ħimmetdir **çü** ğerdün minnetin bār eylemem
- G268/2 Firķatiñle ķan doker bu çeşm-i ğiryān gel Ħasan
Cüş idüp yaşım **çü** tūfān itdi tuğyān gel Ħasan
- G299/6 Baña yād eyleme ğayrı vişāliñ zevķ ü şādīsın
Begim ben ğüşe-i ğamda firāķıñla **çü** tıtdum ħū
- G300/10 Añma vaşlıñ Nebziye şāħā dem-i hicrānda kim
Firķatıñla bu dil-i bī-cāre tıtdıñdur **çü** ħū
- G301/6 Gül penbe tendir ğonca deħendir
Ħad yāsemendir kākül **çü** şeħ-bū
- G312/1 **Çü** sende var durur ħulķī melāħat ħüsn ü ħulķ bu şeħ
Bütün ħalķı ķul itdiñ kendüziñe ey meh-i cār-deħ
- G312/4 Yüzün cennet özüñ Rıķvān sözüñ Kevser disem tañ mı
O bālā ķadd-i mevzünün **çü** Sidre oldı tūbā leh
- G337/2 sevāb isterseñ ey zāhid gönül al ele bir dāne
Çü dil 'arş-ı Ħudādır pes velī her ferd ü her dāne
- G344/3 Yüzün mihrinden ey meh-rū **çü** nūrī müstefād oldı
Hilāl-ebürña pes öykünmemekdir māħa şayeste

G344/11	Çü bāde āb-ı çeşmiñ pāre-i bağırñ kebāb oldı Gerek bir sīm bilek sākī bu 'işretgāha şāyeste	Tc2/20	Ağyārı şehā āh-ile raħm eyledigimce Dirler ki melekdir göre şeytānı çü taşlar
G352/10	'Adlī 'ālem-i 'uķbāda vardır varsa ancak Çü yok emsāl ü endādı bu fānī dünyede hālā		çüft [5] 1. Benzer, eş, denk, müsavi.
G363/6	Gel öldür koma hicr ile saña kanım helāl itdim Çü sensiz ey gözi cādū baña dirlik harām oldı	G208/12	Baña it her ne dilā hātıra cümle sitemi Varup ağyār-ı bede kendini çüft eyleme tek
399/7	Cüdā sen gibi yārimden çü bülbül gül- 'izārımdan Dem-ā-dem āh u zārımdan figānımdan cihān memlü	M3/3	Çüft işidir dime kim pāyesi yok Düşüp arđın gider āvāzesi çok
K11/13	Çü budur tahtgeh-i pādīşeh-i 'Osmāniyān Olarıñ hükümni āfāka irdir münteşir it		2. İki bir takım meydana getirmiş olan, iki tâne.
K23/15	Çü 'aşk oldı velī hūb olmayadı Kim olurdu ğam ile sīne-çākī	K10/3	O çüfte beñleriñ seyr eyle ruhsārında cānānıñ 'Abesdir yok yire sinemde şorma çüfte yarayı
K24/42	Nebzī seni çün aldadı nefsiñ Estağfiru'llāh oldur çü Ğāfir	K10/4	O çüfte beñleriñ seyr eyle ruhsārında cānānıñ 'Abesdir yok yire sinemde şorma çüfte yarayı
K26/22	Kime kim 'arz idem aħvālīmi def '-i ğam için Yetürür derdime derdim ü çü çārā degilim	M3/18	Bilesin bu luğazı ol hāmüş Vire Nebzī saña bir çüft pā-püş
K26/19	Niçün izhār-ı ğam idem baña ğam-hVār çü yok Kime derdimi disem dir ki etıbbā degilim		çüft it- [1] Çift etmek, eş etmek.
K27/12	N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a'dāya Çü hamül olmada aħbāb elemin bārı özüm	Kt3/9	Resülü'llāha bu daħı idüp çüft duħter-i pākin Bu vech ile idüpdür devlet-i dāreyni istīfā
Kt3/5	Resülü'llāhıñ ol evvel çü taşdıķ itdi mi'rācm Bu ümmetde laķab oldı aña anuñ için Şiddīķ		çüfte çüfte [3] Çifter çifter.
Kt3/11	Çü tefriķ eyledi haķ ile bātıl beynini ol şāh Anuñçün didiler Fārūķ laķab aña ulü'l-ārā	G305/7	Ruħunda çüfte çüfte hālī gördüm Didüm şemse turur seyyāra karşu
Kt9/25	Hayr du'ā ile çü Nebzī didi bu beyti hemān İşidicek ehl-i nazar gel öpelim didi femiñ	G346/3	Yüzünde çüfte çüfte beñlerin gördüm o meh-rünun Didim çıkımlar uş seyyāreler mihri temāşāya
Kt13/5	Çü toğup virdi ziyā misl-i meh-i bedr-i tamām Gerçi kim tıfl idi ol hem daħı noķşān idi	G347/4	Kaşı yayım kırıgıñ oķları varken ğamzeler Taķınurlar çüfte çüfte deşne şol u şağda
Mş2/1	Çü ezel rüħa 'adem ülkesi evtān oldı Ne hoş idi ki o dem başına sultān oldı		çün [156] Çünkü, bundan dolayı, bu yüzden.
Mr4/11	Düşdüñ çü 'aşka itme müdāvā Bīmār-ı 'aşka dermān bulunmaz	G1/8	Sen ammā zān idersin levh-i dilden oldı zā'ilhā Bilürsin bu cihān mülki degil çün kimseye bākī
Mr5/1	Geldi çü vaqt-i nev-bahār İrişdi ol ferħunde-dem	G1/10	N'idersin cem' idüp ey hVāce bu murdār u bismilhā Sevip zevkini aldanma bu dāriñ çün ki fānīdir
N7/3	Pür-nāvek-i ğamzeñle bu sīnem çü ser-ā-ser Şamma ki taḫībā dil-i bī-ğilda verem yok	G7/7	Geçdigiy çün oķları sīnem delüp eglenmeden Ol kaşı yā egridir toğrulmadı hālā baña
N46/1	Çü sende gördiler bu hūsn ü hūlķı Kim olmuş fitrat-ı haķķ-ile hāķķı	G10/5	Nāgehānī bir każā-yı āsumānī geldi çün Gözlerim a'mā olup hem ğuşuma girmez şadā
Tc2/27	Haylī dem olup hasta-i 'aşkam çü taḫībā Bulunmadı bu derde devā dār-ı şifāda	G10/8	Vaqt-i riħletdir irişdi hāzır ol ey nefsi men Hātif-i ğaybdan saña çün irci'ī geldi nidā
		G14/6	Bīnī vü çeşm ü dehen ğuşum o dem kaldı nişān Çiñladı çün şeh-süvārīmiñ semendi cā-be-cā
		G23/11	Şeherde bülbüle 'arz eyledim çün rāz-ı pür-süzum Benim de ğoncaya naķlim didi bu mā-cerādir hep

G30/8	Ne deñlü cevri iderseñ eyle şâhım Olur çün ben kuluñ katında merğüb	G82/10	İderim eşkimi mül bağrımı büryân Nebzî Bize bu 'âdeti Cemşîd ile çün Cem kodılar
Kt9/15	Şarf idüp aldı am çün bunca denânîr-i kesîr Şaymadı hiç bîş ü kemi görmedi kaydın diremiñ	G85/5	Çün yüzündür Ka'be ağzıñ Zemzem ey zülfi Şâm Hâliñ idüp istilâm 'aşıklañ 'abher koçar
G37/6	Şolmasun o gül-dehâniñ tâ-ebed ey gönca-fem Açılıpdur Hızrveş çün üstine bâb-ı hayât	G88/8	Faşl-ı bahâr u vakt-i gül itme tekâsül ey gönül Koma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
G39/11	Hâyâl-i hâl-i haddiyle olupsn çün ki pür-sevdâ Sevad-ı sîne-i bî-kîneden ğam cündin uzağ it	G92/1	Berķ urup çün bu dil-i pür-süzdan âhım sürer Şu'ledir târik-i hicriñde baña râhım sürer
G42/1	Nağ'-ı sinem üzre sürdüñ gül-ruħum çün fîl ü at Şâhım itdiñ beydağ-ı cevriñle dil ferzini mât	G92/6	Dil-berâ ivme görürsün kıldığın çevre cezâ Semt-i haşre çün bizi ol gün ki Allâhım sürer
G45/2	Ey gönül sa'y itdiñ anca irmedi maķşüda dest Pes gücenme bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest	G93/2	Felekler şarşar-ı âhım deminden döndürülmüşdür Sehrgâh-ı ezel çün süy-ı çarħa göndürülmüşdür
G45/7	Çün didi el-fakru fahrî ol Resül-i müctebâ Meskenet kıl yürî olma bâde-i ğafletle mest	G117/8	Hâk-i pây oldum reh-i dil-berde diyü ğam yime 'Aşķ ile ser-menzilîñ çün pây-e-i a'lâdadır
G47/4	Ğam-ı 'âlem 'aceb mi bende olsa Benem çün 'aşķ ile Mecnûna vâris	G118/7	Gezerken yolum uğradı rakîbiñ hânesine çün Göricek didim anı Ermenîler câmına beñzer
G49/8	Vüs'atine göre teklîf eyle pes 'uşşâkıña Güc buyurmamış Hâbîbu'llâh dimiş çün lâ-ħarac	G121/3	Çün ağzı hoşka-ı sükkerdir anuñ Dilin tütî-i şekker-hây dirler
G50/1	Çün dürr-i dendânîñ şehâ oldı şadef ağzıñda derc Yetmez behâ 'ıkd-i Süreyyâyı felek eylerse ğarac	G126/2	Yüzüñ mihrine ey meh ol siyeh kakül olupdur ebr Verâsından velî 'uşşâķ olurlar müfteris çün bebr
G50/6	'Aşķıñla ey rüh-ı revân bezmi bozup rezm itdiler Cismimde gör kim ceng ider cân u gönül çün fîl ü erc	G129/8	Tekye olmaz ey gönül bu Bî-sütün kaşr-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar
G50/10	Cân u cihândan çek elüñ belki cinândan fâriğ ol Cânı n'idersin Nebziyâ olmaya çün cânâne ğarac	G130/6	N'ola dehri tuta âhım firâķ-ı gül-'izârımla Çemende bülbülü nâlân iden çün verd-i ğandandır
G53/12	Dâğ yaķ sîneñde yir yir şevķ-ı ruħsar ile var Ğam şebinde çün saña lâzım durur şem' ü sirac	G133/1	Beni Mecnûna çün hem-pây iderler Seni Leylâya hem hem-tây iderler
G53/13	Nebziyâ çün resm ü kânûni budur her-câlarıñ Ğâyetî çekseñ gerek bir vech ile yoķdur 'ilac	G139/4	Muğ-peçe sâķiyle ma'nide iki ğam-zâdeyiz Pîr-i mey-hâneyle kardaş oldı çün kim pîrimiz
G55/3	Cîfe-i dünyâ için çün sa'y ider çoķdur velî Müsterâh-ı dehr içinde var mı olmuş müsterîh	G150/6	Yâre var ağyâr için hâtîr-perîşân olma hem Yoğ imiş çün kim fenâ bağında bir gül hârsız
G56/12	Âteş-i şevķ ile seyl itdiñ sirişkiñ âbımı 'Âķîbet hâk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyâh	G156/1	Vakt-i rîhletdir hemân çün kim çaldı tabl u kûs Nîm-şeb irdi şadâyile nidâ ider ğorûs
G60/4	Niçe kapar kapusın pîr-i muğân Çün açupdur anı Fettâhu'l fütüh	G156/3	Çün bu meclisden muķarrer oldı götürmek ayağ Devlet el vîrsün şehâ şun idelim yek-dest-bûs
G61/4	İki şaķķ oldı rakîbiñ reşkden 'ar'ar gibi Serv-ķaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şâh	G158/8	Murâdım eyledim bi'l-cümle hâşıl istilâmından O deñlü câm ile bezm içre itdim çün Cem istinâs
G65/3	Verd-i gülzâr-ı cinândır çün ruħuñ ey gönca-ħü Esmesün bād-ı fenâ hem itmesün aşlâ vürüd	G163/5	Çün düşüp gözden ırağ ey ğamze-i dil-ber velî Sen gibi pür-fîtne bir mekkâra hem-dem oldum uş
G71/4	Âteş-i hicrân ile bağrım kebâb etdiñ benim Çeşm-i mestânem olur bezm içre çün büryân lezîz	G171/7	Çün el virdi melâhat tâci başa Serîr-i ğüsne pes buyur ayaķ baş
G75/5	Ğamze-i ser-tîziñ ile sînemi çün yârelediñ Bârî bu zaħm ile koma başıñ için eyle nazar	G172/10	Yine mir'ât-ı diliñ Nebzî mücellâ ideğör Mey-i nâb ile ki çün jeng-i elem eyledi paş

- G174/2 Key şaşın esrârını itme varup nâ-dâna 'arz
Sırrına mahrem değil **çün** eyleme yabana 'arz
- G174/5 Çün düşer çâh-ı melâlet içre gör Yûsuf gibi
Râz-ı pinhânım kim eyler ey gönül ihvâna 'arz
- G174/13 Bâde-i la'li hayâli **çün** seni mest eyledi
Nebziyâ derd-i derûnuñ eyle var mestâna 'arz
- G179/1 Düşüp meydân-ı 'aşkıñda şehâ şeb rûz **çün** mikrâz
Raķibiñle keş-â-keşdeyiz eylersin görüp iğmâz
- 181/7 Kalb-i yârânı dem-â-dem oynadır **çün** gird-bâd
Hâtır-ı 'uşşâka tokunmakta şarşardan ğalîz
- G187/11 **Çün** baña kâşd itdi lîkin eyledim işin tamâm
Küşte-i şimşîr kıldım başına urdum çomâğ
- G193/16 Kaşlarıñ resmin görüp yapmış şehâ
Ol mühendis yaptı **çün** Kısraýa tāk
- G196/17 Ğam yeme Nebzî budur **çün** işbu râhın 'âdeti
'Âleme rûsvây olur her kim ider izhâr-ı 'aşk
- G197/2 Râh-ı 'aşk içre dilâ ğamdır saña yâr u refîk
Gir yola didi Nebî **çün** er-refîk sümme't-tarîk
- G215/10 Dâğ kim sînemde yakdım hasret-i hâliñle ben
Şanma bihüde şeb-i hicriñde **çün** mişkât gerek
- G215/13 Da'vî-i 'aşk eylemişsin Nebziyâ **çün** kim bugün
Müdde'ânî lâ-cerem bürhân ile isbât gerek
- G218/5 Kara yazulı imişsin **çün** nihâl-i nârven
Ben şanurdum servveş âzâd imişsin ey gönül
- G227/1 Göricek rûy-ı çü-hurşîdiniñ **çün** şubh-ı vişâl
Ten-i zârımda benim zerrece kalmadı mecâl
- G233/8 Şuçunu bildi şehâ 'afv it günâhın bendeniñ
'Özr-i 'özür-h'vâh **çün** maķbûldür 'inde'l-kirâm
- G234/5 Lebiñ zevkıyla **çün** pür-cüş u şürüm
Ruķuñ şevkıyla bî-şabr u şekîbim
- G238/6 Meseldir mâ-tekaddemden ki dirler toğdı boğulmaz
Rücû'ı mümkün olmaz admışım **çün** bir adım adım
- G240/7 Hüsniñ güneşi 'âleme **çün** pertev urupdur
Ol iki hilâl kaşını bedr aya deĝişmem
- G246/3 İrmedi zaķm-ı dile la'l-i lebiñden **çün** devâ
Ğayrı bildim derd ile bî-çäreym bî-çäreym
- G247/10 Eşk-i dîdem Nebziyâ deryâ gibi aķsa ne var
Çün denizler katresinden çoğ 'işyânım benim
- G262/4 Ağzı şadefdir dür dişi la'lîn tudaķ gevhher yanak
Zülfî zer-i âb-rîzdır gerdândır **çün** sîm-hâm
- G262/10 'Aşıklara rahm eyleyüp itdi selâmına sezâ
Mahrem degildir **çün** raķîb esrâr-ı 'aşka sermedâ
- G263/5 Râh-ı 'aşkıñda şehâ **çün** eyledim şedd-i niţāk
Zülf-i müşĝiniñden özge dahî zünnâr eylemem
- G269/11 Dil-i pür-dâğa **çün** bir şerha çekdi çeşm-i hün-rîzîñ
Didi ğamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn
olsun
- G270/13 Bu şî're şeyn iden keĝ-râya olsun şîni **çün** erre
Göz olsun 'aynı dilde râsı hañçer noķta dâğ olsun
- G270/17 Dimem **çün** fi'l-hakîka şâ'irim yâ aşıkım Nebzî
N'ola erbâb-ı dil ĝuş itmese şî'rim ko lâğ olsun
- G276/4 Ol iki şeh-bâz çeşmiñden halâşa çäre yok
Murĝ-ı dil **çün** kâkül-i şeb-günüñ itdi âşiyân
- G282/7 Beni ey ĝonca-leb **çün** dâhil-i ĝülzâr-ı vaşl itseñ
Cemâliñ güllerin dirmeklige hem izn-i 'âm olsun
- G285/8 Yanmada cânâ kaçır mı dil o tâb-ı hüsniñe
Tâ-ezel 'aşk âteşiyile gelmişem **çün** yana ben
- G288/18 Yine Nebzî cihânda añılırsın
Ğarâz **çün** ad imiş şî'r ü ĝazelden
- G289/1 Yoluña cânlar fedâdır cânlarıñ **çün** cânısın
Ğayrı dil-berler kuluñ sen cümleñiñ sulţânısın
- G298/8 Çarĝ-ı gerdüñden gelen tób-ı belâyâ sîneñ aç
'Arşagâh-ı 'aşkıñ ey dil **çün** şeh-i merdânısın
- G296/9 Şarâhat yâ kinâyet söyleme **çün** tab'ımı bildiñ
Diliñ tut Nebziyâ ger söyleseñ âvâre söyleysin
- G299/8 Varup pâyına döksem dîde-i terden aķan yaşım
Ğazablanna gerek **çün** serv ayaĝında dem-â-dem şu
- G315/8 Ruķuñ bir mâhdır ĝüyâ sipihr-i hüsniñ behcetde
Velî zülf-i siyâhıñ olmuş etrâfında **çün** hâle
- G320/11 Zebânıñ mest ider 'uşşâkı **çün** mey
Dehânıñ oldı bir la'lîn piyâle
- G322/11 **Çün** yasağ olmuşdı dün mey-hâñede nüş itmege
Müjde açmışlar bugün mey-hâneyi gördüm yine
- G313/1 **Çün** oldı mebbe-i 'âlem mina'llâh
Pes olur şübhesiz ric'at ila'llâh
- G323/9 Melâhat taķtı üzre sevdiğim Nüşü'r-revânsın **çün**
İrişdir zıll-ı 'adliñ Nebzî-i kemter kemîñ üzre
- G325/9 Nebziyâ dil baĝladıñ **çün** târ-ı zülfine anuñ
Bir dükmez ĝam durur Mevlâ işiñ âsân ide
- G327/16 'Aceb mi dem-be-dem dem dökse çeşmim
Olupdur bu ciger **çün** pâre pâre
- G329/11 **Çün** irem rûz-ı vaşla cennet içre
İrişem şanasın yevmü'l-mezide

G337/9	Vişālîñ Nebzî-i dil-dâdeye çün va' de kılmışdın Nedir te'hîre bâ' is ya nedir imrüz u ferdâ ne	K9/18	Nebziyâ kıl târîhin anuñ beyân Çün müsellemler oldu aña taht u câh
G347/7	Gördi çün bir pîr-i köhne kaddiñ ey tâze civân Didi bitmez toğrısı bir serv böyle bâğda	K12/14	Kal'a vü şehrin alup gârât-ı emvâl eyleye Çün muqarrer eyledi ol düşmenin cürmin hemân
G354/2	O lebi şîrîn beni Ferhâd ol hîn eyledi Mâni-i 'aşk kalbimi çün hâne-i Çîn eyledi	K12/22	Gitti andan kat' u tayy-ı menzil ü merhal idüp İrişüp pes kal'a-ı Atayı kıldı çün hisâr
G357/1	Bu dil murğına şâhâ çün o zülfün âşiyân oldu Uçup râhatlığı yahşî iken hâli yaman oldu	K12/27	Atdırup hem humbara vü külleler çün âhenin Anlar anda bunda ammâ rüz u şeb itdi du'â
G359/4	Çîn-i zülfün ser-te-ser âfâkı tutmuş bü ile Şubh-dem anı tağıtmiş çün nesim ey müşg-mü	K13/3	İ'tibârî herkesiñ çün cahladır câhla Mâla düşmüş her kişi dînini dâna kalmamış
G361/10	Aldı evvel cânımı cevriyle ol rûh-ı revân Gayrı nesnem kalmadı çün sâde virdim gönülümü	K17/19	'İyd-ı sa'âdet irdi çün âlem meserretde bütün Düşmenleriñ olup zebûn dostânına irsün selâm
G377/3	Cânım arzûlar seni çün cânısın 'âşıkların Müştehä-yı cân imişsin sâkiyâ bildim seni	K22/13	Binüp tolabâ çün devr itse her ki mihrveş ol mâh Dil-i bi-ğul ider taşdık sipihriñ oldığın gerdân
G386/1	Hâyâl-i zülf-i dil-ber sînemi çün tağ tağ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe tağı bâğ itdi	K24/3	Çün kalb-i mü'min 'arş-ı Hudâdır Hayy u nigezbân her demde nâzır
G387/5	Çün meh-i garrâ ider her şebde bir yerden zuhûr Pes bulur her gice nev 'âşık o mehveş bir dağı	K24/19	Çün zât-ı Hakdır matlûb-ı a'lâ Gayrı sevendir 'ayniyla kâfir
G388/10	Himmet itsem gönülüm tāk-ı mu'allâdan geçer Himmetüm çün Sidredir kim gönülüm anda ber gibi	K24/41	Nebzî seni çün aldıdı nefsiñ Etağfiru'llâh olur çü Gâfir
K1/8	Hamd ile kıldım müzeyyen ba'dehü ser-tâcını Şükr-i ni'met farzdır çün şeyh u şâba ibtidâ	K26/14	Kaçan alam dağı ben murğ-ı şikârımı 'aceb Şeh-bâz-ı kudusveş çün ki murabbâ degilim
K2/11	Çün Muhammed oldu ismiñ Tūr-i Sînâdır tapuñ Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakka'l-kamer hüsün ü behâ	K26/26	Dimedim mi saña Nebzî ki perişân olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki mu'tarrâ degilim
K2/21	Kâri'a vü Hâkka zâhir ola çün Tūfân-ı Nüh İtmem itlak dâmeniñ yâ ze'l-Me'âric yâ Hüdâ	K28/1	Yıldı bir kez 'arz ider 'âlemde çün dîdâr gül Lîk hüsniñ gülşeninde açılır her-bâr gül
K2/25	Emr-i Hâk ile ola çün İnfişâr u İnşikâk Ol ki tatfîf ide Mâ'ün terk ide vâveyl aña	K28/5	Gül ruhuñ vaşfında çün murğ-ı seher açdım dehen Eyledim her bir kelâmm misk ü 'anber-bâr gül
K2/35	Çün yüzün ve'ş-şems saçıñ ve'l-leyl ü şadriñ İnşirâh Vuşlatıñ Qadr ü lebiñ ve't-tîñ ü haddiñ ve'd-đuhâ	K29/6	Yuf cihâna kim vire âhîr fenâya cümlemiz Çün ledü li'l-mevt dinildi âh mine'l-mevt âh u vâh
K3/1	Te'âla'llâh yapıldı bu binâ çün kubbe-i minâ Ferâh-yâb oldu ahhâb çeşm-i a'dâ oldu nâ-binâ	K35/13	İrişdi rüz u hafta mâh ile çün müddeti taldı Toğurdu bir sülâle kim yüzi ke'ş-şemsi fi'l-azvâ
K4/18	Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöret ü şevket Olur çün 'âkıbet fânî nedir bu mülk ü mâl evtân	K35/17	İki güne idüp tavşîf didim bir beyti çün Nebzî Beyân itdim dü vech-ile zamân-ı mevlidin hâlâ
K4/20	Dilâ bu devre gelmekden gârağ kesb-i ma'ârifdir Varırlar gülsitâna dirmek için çün gül-i hândân	Kt1/11	Şefâ'at-çün yaratdı çün seni ol Hâlık-ı bi-çün Şefâ'at it unutma Nebziyi yâ hayra halkı'llâh
K5/8	Hubb-ı dünyâdan ben ol dem Nebziyâ çekdim elim Sâl-i târîhim benim çün oldu ahyânü'l-bülûğ	Kt3/33	Çün itdiñ bunda bunca anlara in'âm u ikrâmı Hüdâya kâdr ü rif'atlerle berter eyle fi'l-ukbâ
K6/19	Geldi çün lihyem didim târîh için bu mışra'ı	Kt4/1	Ey gönül çün tâlib-i hücre olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese
K8/27	İrdi aña bād-ı fenâ çün Virdi yile berg-i hazânvâr	Kt6/19	Ğazâ-ı ekber itdi çün o Sultân-ı gûzât anda Ricâlü'l-ğayb irüp rûhâniyân geldiler imdâda

Kt6/23	Alındı çün o kal'a himmet-i şah-ı cihân ile Haķırâne didi târîhini Nebzî-i üftâde	N31/4	Sevmezem ğayrısın anıla kanâ'at eylerim Bu meseldir 'ârife çün bes durur bir dâne gül
Kt9/10	Oldı müyesser aña bu hâne-i dildâr u ferîb Menzili çün böyle gerek ancılayın muhteşemîn	T1/18	Bu dil-i mehcürda qalmaz zulmet-i ğamdan eser Çün anuñ âvâzesiyle pür olupdur baħr u ber
Kt14/1	Niçe mesrûr olursun aĝzın açmışdır ecel çün şîr Görürsin hişşe almazsın saña yetmez mi hâl-i ğayr	Tr2/24	Kim şihâb okın atar kavs-ı kuzahla der-kemîn Âhîri dünyâ-yı dünüñ çün fenâ imiş dirîĝ
Kt15/7	Çün ol bülbül-i Kur'ân kabre kondı Revânı kıldı 'İllyiyye mi' râc	Tr2/35	Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar Geçdi bi'l-cümle ğürûh-ı enbiyâ vü evliyâ
Kt17/11	Gelüp bu dâr-ı İslâmbula çün ehl ü 'iyâliñle Oturduñ bunca eyyâm oldı kim bi'r-râhâti'l evfâ		çün ki [15] Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple.
Kt18/15	Niçe sâl oturup pâ-taht-ı Osmânide çün evvel Olupdı nezd-i bâb-ı mülk ü devletde mu'ayyen-câ	G245/1	Vuşlata va'd itdi gitti çün ki cânânım benim Ey ecel bir ân kıatlan tâ gele cânım benim
Kt20/5	Bâd-ı şabâ büyuñ getürdigi çün Şu gibi pâyına ceryân olayım	G187/8	Yaşdanup kaldı şehâ dil âsitânîñ hâkini Gerdeninde kâkülün zencîri oldı çün ki baĝ
Mşr1/49	Meskenet kıl hâkveş düş yola çün âb-ı revân Tutalım çarħ-ı felek re'yiñce devrân eylemiş	G247/2	Таñ mı çâk olsa ta'accüb mi ğirîbânım benim Mihnet ü ğamla toľudur çün ki dâmânım benim
Mşr2/61	Böyledir çün gelünüz aĝlayalım zâr idelim Yüze göz yaşını incü gibi isâr idelim	G286/12	Таñ mı dîvânîñ irerse mülk-i İrâna daħı Çün ki şî'riñ defteri Erjengdir sen Mânisin
Mr36	Harb ü darblar ide anlar Zâl u Rüstemden nişân Çün kıulurlar dîn-i İslâm ğayretiyçün ictihâd	G304/7	Çün ki sen deryâ-yı 'aşk içinde ğavvâşsın bugün Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercânı sev
Ms2/13	Dem-i ĝisû vü zülfünle ezelden çün hevâdârım Ruħ-ı gül-günüñüñ yâdıyla bülbülveş nevâkârım	K1/2	Lafz-ı bismillâh ile kıldım kitâba ibtidâ Çün ki ismu'llâhdır her faşl u bâba ibtidâ
Ms2/19	Perişân oldum efkâr ile çün bildim selâmet yok Olunca tâ-dem-i âħar bu sevdâya nihâyet yok	K2/30	Âsitânîñ râsitâna ve's-semâ' zâtî'l-burüc Sür rakîbi çün ki arzu'llâh vâsi'dir şehâ
Ms4/5	Hiss idüp 'aşıklıĝım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâya luţfuñ imsâk eylediñ	K2/48	Yoħsa kim vaşf idebile haķķ-ı vaşf ile seni Çün ki vaşşafîñ ola bi'z-zât ol zâtü'l-'alâ
Ms4/11	Hiss idüp 'aşıklıĝım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâya luţfuñ imsâk eylediñ	K2/76	Yok degil noķşânımız var i'tizârımız daħı Çün ki maķbüldür lede'l-eşraf 'izâr-ı dünyâ
Ms4/13	Hüsni ile çün mihr-i 'âlem-tâbveş tâbendesin Tapuña miķdâr-ı zerrât 'aşıkân yâbendesin	K7/9	Gözüm düş oldı gördüm çün ki bu 'ayn-ı revân-baħşı Didim târîhini Nebzî içenler nüş-ı cân dirler
Ms4/17	Hiss idüp 'aşıklıĝım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâya luţfuñ imsâk eylediñ	K30/7	Çün ki bildi fânîdir dünyâ evi Eyledi dâr-ı beķâyı ihtiyâr
Ms4/23	Hiss idüp 'aşıklıĝım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâya luţfuñ imsâk eylediñ	M2/16	Vaşfım açsam olur dür u dirâz İktifâ eyle didim çün ki biraz
Ms4/29	Hiss idüp 'aşıklıĝım evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâya luţfuñ imsâk eylediñ	Mş1/27	Çün ki bildiñ añladın kânün ile perdâzesin Pes pey-i ahyâra düşmezseñ şanuram azasin
Mü5/9	Çün şubħ-dem ey aħter-i gerdün-ı melâħat Seyrâna çıkupsın	Mş1/62	Tâ ki zâyî' olmaya bu çekdigiñ renc ü emek Çün ki bildiñ bî-vefâ vü pür-cefâdır bu felek
N13/8	Faşl-ı bahâr u vaķt-i gül itme tekâsül ey gönül Koma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geķer	G175/10	Yâdigâr olmaĝ için yârâna besdir bu ğazel 'Âlem-i fânide Nebzî çün ki nâm imiş ğarâz
N19/4	Gelmesün kalb-i şerîfe anıñ-içün bir kesel Çün buyurmuşdur Nebî el-faķru faħrî kıl 'amel	Tr1/23	Çün-ki arzu'llâh vâsi'dir otüma tûma var şâĝlĝ ile bir daħı gelme diyâr-ı Rûma var

- çün kim [1]** Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple.
- G328/3 Çeşmine rûzda düş olmadı **çün kim** bu diliñ
Gezdi şeb tâbe-seher her taraf u sũ bu gice
- çünân [2]** Şöyle, şunun gibi.
- G220/2 Esîr-i bend-i derd-i 'aşk olupdur haylî demdir dil
Çünân mahzûn u mağmûmdur ki güyâ kaldı pâ-
der-gil
- K22/2 Tamâm oldı şumâr-ı rûz-ı rûze müjde ey yârân
Hilâli toğdı Şevvâliñ **çünân** ebrûy-ı meh-rüyân
- çürî- [1]** Çürümek, çeşitli dış sebeplerin veya mikropların etkisiyle kimyevi değişikliğe uğrayıp bozulmak, dağılmak.
- G129/2 Yil gibi sür'at idüp geçmekdedir bu rûzgâr
Niçe şâhânîñ **çürimiş** cismidir tozan gubâr
- D**
- dâ [1]** Hastalık, acı, sıkıntı.
- G21/10 Gel öldür bu dil-i mecrûhı lutf it
Anı muhtâc-ı dermân itme ey **dâ**
- da [25]** "-da,-de, dahi, yine de" anlamında bağlaç.
- Mu27/2 Uzandı yay eyyâmı ser-i halka belâ oldı
Hele irişdi âb ammâ o **da** bî-intihâ oldı
- G33/10 Taleb kıl Nebziyâ vaşl-ı habîbi
Naşib olmazsa **da** ni'me'l me'tâlib
- G76/12 Yanmada 'aşkıñla fark idemem cânı tenimden
O **da** yanıkça eger âteşine bu da yanıkçdır
- G76/12 Yanmada 'aşkıñla fark idemem cânı tenimden
O da yanıkça eger âteşine bu **da** yanıkçdır
- 152/9 Kamer-ruñ kâküli leylâ **da** olsa
Şeb-i hicrinde seyr idüñ kamersiz
- G170/8 Ğam yimem cânâ Ğam-ı 'aşka çü hişşe bu imiş
Baña **da** rûz-ı ezel taksîm olunduğda hısaş
- G191/14 Cân dilermiş Nebziyâ ol rûñ-ı sâni vaşlına
Derd-i hicriyle helâk oldum benim cânım **da** yok
- 191/10 Kırş-ı dâğım bu durur cânâ kilâb-ı küyüña
Andan özge sofrâ-i sinemde hem nânım **da** yok
- G191/4 Gitti 'aql u şabr u dil 'aşkıñla bî-kes kaldım uş
Hâlîmi 'arz itmege yanımda yârânım **da** yok
- G191/2 Şanma kim mihr ü mahabbetde şehâ cânım **da** yok
Hâne-i kalbimde andan Ğayrı mihmânım da yok
- G191/1 Şanma kim mihr ü mahabbetde şehâ cânım da yok
Hâne-i kalbimde andan Ğayrı mihmânım **da** yok
- G196/16 'Aşk ile bend eylediñse râhibâ zünnâr ipin
Zülf-i ma'şukum olupdur baña **da** zünnâr-ı 'aşk
- G226/6 Var mı bu gülşende bir dil kim ola Ğamdan berî
Var dem-sâz ol **da** gör bülbülle bir dem ey gönül
- G268/10 Nebzi-i şeydâ-dile vaşlıñ metâ'im 'arz kıl
Ol **da** bezl itsün yoluñda niçe hemyân gel Hasan
- G340/10 Hezâr ayağına düşseñ kerem kılmaz o şeh bildim
Terahhum eylemez Nebzi eger olsañ **da** şad-päre
- G385/9 Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ **da** haţ-âver
K'olur haţ ile 'afv kuluñ cürm ü haţâsi
- G390/5 Ruñuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtıñ **da** Dârâdır
Dehânıñ câm-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân oldı
- G396/9 Koyup İstanbul olsañ **da** Semerkanda revân
Bula bir gün seni bu Nebzi-i Amâsyevî
- K13/40 İşidilmestün İlâhî bu haber hem dinmestün
Mağz hayr idi o **da** gitmiş dirîğâ kalmamış
- K13/8 Ser-te-ser 'âlem 'alîl olmuş eţibbâsi bile
Gerçi söyletseñ devâsi olmadık **dâ** kalmamış
- Kt16/6 Bu merkad ıssı kim fahr-ı havâtîñ-i zamân idi
Ecel irdi aña **da** kıldı 'azm-i 'âlem-i bâlâ
- M2/11 Dañı ünsâya **da** 'âmiyyeti yok
Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti yok
- M3/2 Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdır
Saña **da** hem baña da hem-pâdır
- M3/2 Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdır
Saña da hem baña **da** hem-pâdır
- Tr1/12 okuyanlar okısun lutf u mürüvvet eylesün
o pelîde ba' deñli anlar **da** la'net eylesün
- dâbbe [1]** Yaratık, binek ve yük hayvanı
- Kt14/4 İçerler kâse-i mevti idüp fermân-ı Hağ bir gün
Feleklerde melekler **dâbbe** arzda hem havâda tayr
- dâbbe-i bî-rabbe [1]** Sahipsiz bir at.
- G181/11 **Dâbbe-i bî-rabbedir** kimse aña hükme eylemez
İtmış efsârım güsiste dübb-i ekberden Ğalîz
- dad [4]** Tat, lezzet.
- G137/8 Va'd idüp vaşlıñı şaldıñ bizi ferdâya yine
Bu ağız **dadı** ile biz dañı çok yalanuruz
- G300/2 Kudretinden virmiş ol Hâllâk-ı halk ey nîk-hü
Ağziña la'l ü 'asel gül gibi reng ü **dad** u bü
- G361/8 Dün gice rü'yâda tatdım leblerinden çâşnî
Lezzet-i la'liñ tıyup ol **dadâ** virdim gönülümi

N48/3	Toymadım bādede olan dada Ya o muğ-peççede lu' b u lehve	Tr2/11	El-firāk ey dāder-i dil-perverim şad el-firāk El-amān çarḥ-ı sitemkārī elinden el-amān
	dād [3]		dāder-i cān-āver [1] Canlı erkek kardeş.
	1. Adalet	Tr2/46	Çanı aḥbāb u çanı aḥḥāb u çanı aḥrabā Uḥta bir daḥı yaturdum dāder-i cān-āverim
G48/12	Kaldı tākāt bu dilde dād hey Dādsız cevvar elinden el-ğiyās		dād-ı Hāk [2] Allah'ın yardımı, ihsanı, himmeti.
	2. Yardım.	K12/33	Dād-ı Hāk ez-lutf u kaḥreḥ inhizām-ı fācirīn Aldı andan çarb-ı dest ile o ḥıḥn-ı muḥkemi
Mu14/2	Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırk sene kāmīl Ḥudā dād itmese yetmiş sekiz olsa nedir ḥāḥıl	K13/25	Dād-ı Hākdır ḥalka zātı zīre zıllu'llāḥdır Devr-i bī-cevrinde şerr u şūr aḥlā kalmamış
	3. Feryat fīgan. Sızlanma, şikāyet.		dadı yok [1] Tadının (zevkinin) olmaması.
G48/11	Kaldı tākāt bu dilde dād hey Dādsız cevvar elinden el-ğiyās	N24/2	Bezm-i vaḥlīnda 'aceb lezzet virir cānā femiñ Dadı yok yanında bi'llāḥ bāde-i cām-ı Cemīñ
	dād al- [1] Tat almak. Yardım almak.		dāfi'-i a'dā'-i İslām [1] İslām düşmanlarını def eden.
G266/3	Derddeş ol zū-derde derdden dād al Vādī-ı derde varup dūş ey dedem	K12/7	Dāfi'-i a'dā'-i İslām rāfi'-i rāyāt-ı dīn Nāḥır-ı Şer'-i kavīm ü ḥāḥib-i seyf ü Sinān
	dād eyle-[1] Şikāyet etmek, sızlanmak, feryat etmek.		dağ [18] Kızgın demirle vücūda vurulan damga, işāret, nişan. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.
K32/21	Kime dād eyleyelim pes felek-i kej-rūdan Var iken bāb-ı keremkārī kime varmalı	Mu12/2	Ḥam bolup kaḥiñ gibi kaddim kemān oldı benim Zih gibi kalup benim dağım nihān oldı benim
	dād it- [1] Şikāyet etmek, sızlanmak, feryat etmek.	Mu30/2	Berf yağmış verd-i nu'mān üstüne gülzārda Dağ urulmuşdur ayağında kalupdur zārda
G89/4	Çeşm-i ḥūn-ḥVārīñ yine ḡaddārılıktan çekmez el Düşmüş ayağda kamu ḥalk dād ider feryād ider	G7/3	Gülşenimdir ḥāḥn-ı sīnem pūr-gül olmuş dağ ile Dūd-ı āḥım sūnbülumdür āteşi lālā baña
	Dād-ı Muḥlaḥ [1] Kesin bir şekilde Allah'ın yardımı, Allah'ın himmeti.	G31/8	ḤVāb-ı nāz ile yaturken dil-berā Şaydı dil ḥālīñle dağım bir ḥisāb
G237/2	Feyz-i Ḥākdır ḥan'at-ı 'aşk içre üstādım benim Dād-ı Muḥlaḥdır baña 'aşk-ı Ḥudā-dādım benim	G78/14	O ser-āmed çekeyor sīnede bu şerḥaları Dil-i Nebzīde bu dağı o siyeh-ḥāl ideyor
	Dādār [1] Mutlak adaletin sahibi olan kişi.	G98/10	Ne var bülbul gibi feryād idersin bağ-ı 'ālemde Sīneñde dağlar Nebzī gül-i surḥī vū lālādır
K10/25	Dilā her vech ile medḥinde kāsırsın o dādārīñ Du'āya kaḥır idüp pes herçi ber-dārī beyārāyī	G185/1	Ḥasret-i ḥāl-i ruḥuñla sīneme başıldı dağ Tāb-ı ḥüsñüñ yaḥdı hem göñlümde bir rüşen çerāğ
	dāde-i Yezdān [1] Allah'ın adaleti, Allah'ın ihsanı.	G187/1	Ger baña ser-māye-i 'aşk ise bu sīnemde dağ İşlesün ko ey taḥbīm istemez merhem ḥomağ
N35/2	Seni cānā nemek-i meclis-i rindān didiler Ni'am-ı vaḥlīñ hem dāde-i Yezdān didiler	G193/18	Kesdi Şirīn 'aşkına Ferḥād tağ Sen de Nebzī sīneñ üzre dağ yaḥ
	dāder [1] Erkek kardeş.	G215/9	Dağ kim sīnemde yaḥdım ḥasret-i ḥālīñle ben Şanma biḥūde şeb-i hicriñde çün mişkāt gerek
G218/4	Māder-i ḡamdan velīd olmuş kaḥāvet-zādesin Dāderiñmiş ḥüzün ile hem-zād imişsin ey göñül		
	dāder-i dil-perver [1] Gönlü seven (koruyan) erkek kardeş.		

- G268/3 Hasret-i hālîne başdım sîne-i süzâna **dâğ**
Yüregim nâr-ı gamıñla oldı büryân gel Hasan
- G291/3 Hasret-i hâl-i ruhuñdur sîne **dâğa** sebep
Şevk-i rüy-ı âteşiniñdir dilim büryân iden
- G332/1 Zıkr-i dil dildârdır dil târîdir **dâğlar-ile**
Şan fezâ-yı sîne bir gülzârdır oklar-ile
- G389/3 Meger gülzâr-ı gamdır sîne kim **dâğım** gül ü lâlê
Dağı eşk-i revânım cüyveş her-sü revân oldı
- G392/4 Elif kaddi hayâli sîne bir şerha açmışken
Ruğunda hâlî **dâğıyla** bir iken derdim on oldı
- G399/3 Olalı sînemîñ **dâğı** siyâh oldı yüzüm ağı
Müzeyyen hüsnüññ bağı öter bülbül güle karşı
- Mh4/1 **Dâğlar** sînemde güldür sînedir bir gülsitân
Kılmasun mı bu dil-i şürîde bülbülveş figân
- G270/14 Bu şî're şeyn iden keş-râya olsun şîni çün erre
Göz olsun 'aymı dilde râsı hançer nokta **dâğ** olsun
dâğ-ı derun[1] Gönül yarası, aşk yarası.
- N18/4 Olmasaydı ger o rüy-ı dil-keş üzre fülülün
Sîne-i pür-yârede **dâğ-ı derün** olmaz idi
dâğ-ı gam [4] Gam/keder yarası.
- G14/3 Sînemî **dâğ-ı gam** ile lâlêzâr itdim yine
Bâgbân-ı dehr seyr idüp begendi câ-be-câ
- G82/2 O ruğ-ı âliña kim hâlîni ol dem kodılar
Dil-i pür-şürîma **dâğ-ı gamı** hem-dem kodılar
- G194/9 Yetişür **dâğ-ı gamıñ** gönca dilâ dime yürü
Bu gülistân-ı cihânda gül-i handânım yok
- G288/11 Bezetdim sînemî **dâğ-ı gamıñla**
Dem-i hicriñde şîhhatden bezelden
dâğ ol- [1] Yara haline gelmek. || Acı, keder içinde olmak, ızdırap çekmek.
- G233/9 Sîne-i Nebzî **olupdur dâğ** ile bir lâlêzâr
N'ola ey gül-ruğ temâşaya gelüp kılsañ hırâm
dâğ-ı sa'âdet [1] Mutluluğun işareti, nişanesi.
- G40/2 Sînemde açup şerha yine ol sehî-kâmet
Üstünde kodı hâl-i ruğı **dâğ-ı sa'âdet**
dâğ-ı surh [1] Kırmızı nişan, kırmızı işaret. || Kırmızı yara.
- K28/18 Sîne-i 'âşıkda yir yir gördi zañm-ı hün-feşân
Aña nisbet **dâğ-ı surhı** eyledi izhâr gül
dâğ ur- [1] Dağlamak, kızgın demir ile yarayı yakmak.
- G108/3 **Dâğ uran** sîneñde ey dil ol beñi fülül midir
Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sâ mıdır
dâğ yak [1] Yarayı dağlamak. || Vücutta 'aşk âteşiyle yaralar açmak.
- G53/11 **Dâğ yak** sîneñde yir yir şevk-ı ruhsâr ile var
Gam şebinde çün saña lâzım durur şem' ü sirâc
dağa [1] Artık, bir daha.
- Tr1/24 Çün-ki arzu'llah vâsi'dir otüma tûma var
şağlıg ile bir **dağı** gelme diyâr-ı Rûma var
dağı [158] Bile, da/de, üstelik, bundan başka.
- B5/2 Bañr olup eşkim ayağı üstüme âhım şehâb
Lîkin âteş yağdırır bu ol olur **dağı** serâb
- Mu31/2 Şanemâ mü nit'olurdu dile zülfün çü tağa
Tağılur seyf ü sînâna **dağı** hem mü nacağa
- G7/5 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam **dağı** sem
Dâye gam mâmı elem hem hemm imiş lâlê baña
- G8/9 Eylediñ Nebziye vaşlıñı revâ saña **dağı**
İde Hağ hayr-ı cezâ ile cezâ rüz-ı cezâ
- G9/6 Hüsn ile ger mihr-i 'âlem-tâb olursa bir güzel
Gözime **dağı** görünmez zerre deñlü mâ-sivâ
- G17/5 Kamer **dağı** irişmez Sühâ
Didim baña 'atâ it öpüş
- G18/5 Kamer mer mer **dağı** hı hı irişmez mez sehâ hâ hâ
Didim dim dim baña ña ña 'atâ it it öpüş püş püş
- G44/12 Yirden göge dek minnet ider dil k'ola bendeñ
El arkası yirde **dağı** hem rüz-ı zarâ'et
- G66/9 Bûs-ı pây-ı yâr ile her demde mesrûrsın **dağı**
Nebziyâ görüp rakîbân kılmasunlar mı hâsed
- G86/8 Bu râh-ı pür-hağar içre belâ mı eksik olur
Başılsa ger biri biñden toquzı **dağı** dürer
- G88/10 Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ
Hayf u te'essüf eyleme bu **dağı** hem gelür geçer
- G96/7 Görmedim **dağı** rakîbiñ gibi şogumsuz hîç
Seg-i câyi' gibi ne bulsa boğazına tıkar
- G97/9 Seve Nebzî aña nisbet **dağı** bir sîb-ruğı
Bâğ-ı 'âlemdede hemân o leb-i gül-nâra mı var
- G104/4 Dîde-i mestâneñde nergis begim tañsîn okur
Kadd-i bâlâña **dağı** reşk ile 'ar'ar imrenür
- G111/4 Niçe terk eyleyem mihrîni ey mâh
Görür gözüm **dağı** tutar elimdir

- G116/3 Kirpiğin oklar gibi hem **daḥı** yadır kaşın
Sīnemi mecrūh iden ğamze-i neşter budur
- G124/2 Mey-i la'liñ şanemā cānımdır
Küfr-i zülfiñ **daḥı** imānımdır
- N13/10 Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā
Hayf u te'essüf eyleme bu **daḥı** hem gelür geçer
- Kt3/9 Resülu'llāha bu **daḥı** idüp çüft duḥter-i pākin
Bu vech ile idüpdür devlet-i dāreyni istifā
- Kt3/21 Bu **daḥı** oldı dāmād aldı bint-i Faḥr-i Kevneyni
Sipih-r-i 'izz ü rif' atde muḥārin oldı mihr ü māh
- G125/7 Dili ḳurbāna kabül idicegiz cānı **daḥı**
Virem ammā dem-i uḥḥiyede ḳurbān bir olur
- G127/8 Cevr itme 'andelibe ey gonca gülşen içre
Olmasa senden özge itseñ **daḥı** revādır
- G129/6 Gülleri pejmürde gülzārñ perīşān sünbülü
Yok durur bāğ içre **daḥı** bir dirāht-ı sāyedār
- G134/14 Ğam-i hicri ğam-ı dünyaya bedel tut Nebzī
Dime kim aña mu'ādil **daḥı** ḳayḡu bilürüz
- G136/9 Görmedim Nebzī gibi 'ālemde rāz ehli **daḥı**
Sırr-ı 'aşkı zerrece nā-dāna izhār eylemez
- G148/10 Gerçi ahyānā felek maḳbül ider hācātımız
Hāşılı anı **daḥı** ber-vefk-ı dil-ḥ'āh eylemez
- G148/14 H'vāb-ı ḥar-ḡuşı virirsin 'āşıkāna ey raḳīb
İtdiğñ mekr ü füsünü **daḥı** rübāh eylemez
- G149/4 Gözüm deryā gibi cüş eylemekde
'Aceb yunmaz **daḥı** bu yüz ḳaramız
- G152/7 Nigār-ı Çin olursa **daḥı** 'avret
Maḥabbet itmeyüp oluñ kedersiz
- G152/14 Eger tutmazsañuz Nebzī kelāmın
Biriñiz puşt biriñiz **daḥı** ğarsız
- G165/17 Nebzīyi mecnün iden ol saçı leylānın **daḥı**
Ağzı mīm ü zülfi cīm ü ḳaşı iki nün imiş
- G167/14 Bir yaña āzār-ı maḥbüb bir yaña ta'n-ı raḳīb
Bir yañadan **daḥı** ḳahr-ı çarḥ-ı keḳ-reftār imiş
- G168/9 Kākülün pā-māl-i ḥüsn olup yatur anuñ **daḥı**
Nebzī-i bī-çāreveş başında devlet yoğ imiş
- G177/9 Nebziyā ol māh ger ḥaḫ-āver olduysa **daḥı**
Ma'nide ḫāvüs-ı cennet bil yine itme ğalaḫ
- G178/2 Gelürseñ şehā ferş-i sīnem bisāḫ
Daḥı pāre-i baḡrım idem simāḫ
- G181/10 Çüb-ı āha ḫayanur göñli 'aceb sengindir
Postı sırtında **daḥı** post-ı seg-i nerden ğalīz
- G182/14 Zülfi çevgānıñ rehinde başıñı tōb eylediñ
Nebziyā cāndan ümīdin kes **daḥı** serden ḫama'
- G183/5 Zehr ise **daḥı** ben itdim ibtilā'
Pādişāhımsın buyur fermān seniñ
- G190/9 Ḳalmadı devlette bir ehl-i kerem **daḥı** 'avām
Cerr içün her biri ḫaḳmış boynuna topra ğılāf
- G191/6 Hoş muşāḥibdi baña hicriñ deminde dūd-ı āh
Āh kim ol **daḥı** ḫurmaz bir nefes yanımda yok
- G194/6 Yine pā-māl-i firāḫ olalı ser-gerdānam
Ğuşşadan özge **daḥı** destimi alanım yok
- G195/7 **Daḥı** nev-reste iken 'āleme āşüb oldı
Görüñüz ol gözi cādüyı ne fettān olacāḳ
- G197/4 Āsiyāb-ı çarḫıñ ey cān sür'at ü germiyeti
Ol ḳadardır göz açurmaz **daḥı** fevt itmez daḳıḳ
- G196/10 Didiler meclis-i ḫāşşında görüp Nebzī gibi
O şeḫiñ şem'ine lāyık **daḥı** pervānesi yok
- G199/10 Yem-i 'aşḳ içre bizi şanma şināver ancaḳ
Belki ḡavvāş oluban ḳa'rına **daḥı** ḫalanıḳ
- G214/14 Sīne-i Nebzīde bir yir ḳalmadı
Daḥı ḳoḫdur tır-i müjġāneñ seniñ
- G215/4 İvme bir dem ḫabr idüp ḳatlan belā-yı firḳate
İrmege rüz-ı vişāle **daḥı** ḳoḫ evḳāt gerek
- G218/7 Āb-ı çeşmiñ āteş-i sīneñ söyündürmez **daḥı**
Ḥāḳ-ı pāy-ı yārda ber-bād imişsin ey göñül
- G220/3 **Daḥı** dest urmadın mey-ḫāne bünyādına mi'mārı
Mey-i 'aşḳ-ı dil-ārā ile olmuşdı bu dil ḳandil
- G223/9 Ne ḳadar Nebzīye misāl degilse **daḥı** ol
Terk idüp mihrini ḡayrıya temeyyül müşkil
- G225/6 Fenā ehlin görüp mey-ḫānede ta'n itme ey zāhid
Gelürsin sen **daḥı** aña velikin bir gün evvel gel
- G227/8 Niye maḡrūr olasın ḫüsnüne ey vechi ḳamer
İrişür şems-i cihān ise **daḥı** aña zevāl
- G229/4 Ser-ā-ser on sekiz biñ 'ālemi geşt ü güzār itdim
Aradım bulmadım ben **daḥı** bir hem-cins ü hem-zādım
- G237/8 Ḳuzıcağımdır ḳucağımda büyüdüñ nāz ile
Ḥıfl u nev-resdir **daḥı** Mecnün u Ferḫādım benim
- G237/9 Yüri bülbül **daḥı** der-beyza degilken Nebziyā
Tutmuş idi bāğ-ı dehrī āh u feryādım benim
- G242/6 Devlet-i 'aşḳ ile dīnār gözüm yaşı direm
Hele ben **daḥı** elimde zer ile sim göreyim
- G248/8 Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olmam ḫiç
Metā'-ı 'aşkı aldım **daḥı** her kālādan el çekdim

- G250/3 Olursa gülşen-i cennet **daḥı** meyl itmezem bi'llāh
Yeter eglence rüy-ı dil-berimdir bağ u bostānım
- G259/8 Ayırdı beni firqat ol rūḥ-ı revānımdan
Mürde tene bir **daḥı** cānım gele mi bilmem
- G260/6 Ğam def'ine ser-rişte-i zūlfıne yapışdım
Arturdu **daḥı** gitmedi bu hüzn ü melālīm
- G260/8 Abdālın olup şevk-ile bu tekye-i 'aşkda
Gör başda külahım **daḥı** egnimdeki şalım
- G262/13 Teslīm-i cān itmek **daḥı** olsun benim boynumda rām
- G263/6 Rāh-ı 'aşkında şehā cūn eyledim şedd-i niṭāk
Zūlf-i müşğiniñden özge **daḥı** zūnnār eylemem
- G268/7 Girmesün māni' olur mā-beyne pīrāhen **daḥı**
Cāme-ḥ'āb-ı vuşlata luṭf eyle 'uryān gel Ḥasan
- G269/2 Ko sīnem zaḥm-ı tıĝ-ı cevr-i dildār ile zeyn olsun
Fenā bağında dönsün lālezāra **daḥı** 'ayn olsun
- G269/8 Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hicr ile āzürde-dil olsun
Alup cānım didigim bir **daḥı** maḥşül-i beyn olsun
- G270/8 Cefā vü cevr-i dildār ile kalbim jengdār oldu
Biraz mihr ü vefā sūmpāresiyle **daḥı** zāĝ olsun
- G270/16 Velī ehl-i nazar şāhib-başar kadir-şināsānıñ
Vücūdundan saķam ğam **daḥı** kalbinden irāĝ olsun
- G272/14 Haṭ-āver olduñ ey āfet 'atā eyyāmı fesh oldu
Daḥı geçmez misin Nebzī-i şeydānıñ haṭāsından
- G277/6 Mü'essir seng-i ḥārāya bu āhım ey dil-i dil-ber
Velīkin saña te'sir itmez andan sen **daḥı** serdsin
- G279/4 Zūlfı leyli'dir seni zār eyleyen Mecnūnveş
Ol lebi şirīndir ey dil hem **daḥı** Ferhād iden
- G282/6 Harīm-i ḥāşşına da'vet kırup iriştir iḥsāna
Daḥı şeft-ālūlar vir kim begim luṭfuñ tamām olsun
- G283/7 Terk-i serdir didi hem **daḥı** fedā-yı cāndır
İriştir maḥbūb u maṭlūba ser ü cāna kıyan
- G283/2 Ey gönül 'azm eylediñ bu rāha bī-nān u yayan
Ğaflet uykusundasın sen **daḥı** aç gözüñ uyan
- G289/11 Tañ mı dīvānıñ irerse mülk-i Īrāna **daḥı**
Çün ki şirīñ defteri Erjengdir sen Mānisin
- G292/2 Dilā kıl bu rehde etek der-miyān
Hem eyle **daḥı** ḥāmiliñ der-miyān
- G301/13 Dil anı görmez el **daḥı** irmez
Baĝlandı girmez gözüme uyḥu
- G330/1 Şadefdir aĝzıñ ey dil-ber dişiñdir **daḥı** dūr-dāne
Lebiñ yāķūt u ya la'l u ya mercān ya nedir ya ne
- G333/3 Hemīn dil-ber **daḥı** böyle idüp 'uşşākıñı maḥzūn
Dem-ā-dem luṭf u iḥsānıñ kırup aĝyār-ı bedkāra
- G333/10 Görüp ol nāzenīni bilmedin meyl itdi dil ammā
'Aceb bī-rahm imiş uş şimdi bildim **daḥı** farfāra
- G334/2 Göz diküp kaldı gönül la'l-i leb-i cānānda
Kanda gitse dil gidermiş **daḥı** hem cān anda
- G336/13 Yanuban Nebzī-i şeydā ruḥı şevkıyla **daḥı**
Baĝrını püte-i ḥalde heme kāl eylemede
- G337/8 Tudaĝıñ ğoncadır gūyā diliñdir bülbül-i gūyā
Şadefdir hem **daḥı** aĝzıñ dişiñdir **daḥı** dūr-dāne
- G337/8 Tudaĝıñ ğoncadır gūyā diliñdir bülbül-i gūyā
Şadefdir hem **daḥı** aĝzıñ dişiñdir **daḥı** dūr-dāne
- G339/1 Gönül meyl itdi bir şāh-ı civāna **daḥı** nev-reste
Sevilmez şimdi ammā koçulur āheste āheste
- G341/9 Sīm ü zerden **daḥı** kıymetlü yanında o raķīb
Nebziyā bildim seni almaz o şūḥ bir paraya
- G346/2 O māh-ı çardehiñ parmaķlarıyla hem o aķ aya
Dilā gör beñzemez mi beş hilāle **daḥı** bedr aya
- G346/10 Düşüp ḥāk-i derinde gerçi Nebzī pāy-māl oldu
Velī 'izz-i ebed buldı **daḥı** kesb eyledi pāye
- G352/11 Nazīri Yūsuf-ı Ken'ān dir isem ol **daḥı** geçmiş
Muḥāldir ḥāl ü istiķbāle zīrā nefy ider mālā
- G362/7 Siz **daḥı** ey gözlerim pāyına yārin şu dōküñ
Sildi süpürdi yine ferrāş-ı āhım yolunu
- G372/6 Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-ḥāl eglenmez
Ğam ammā cāy-gīr oldu 'aceb ol **daḥı** gitmez mi
- G375/4 Yüz sürmege 'azm eyleyücek ḥāk-i rehiñe
Nefs ü dil ü cān **daḥı** gidüp bī-eser oldu
- G377/6 Yüz çevirmezsin 'aceb miḥrābdan bir kaşa hem
Sen **daḥı** ḥayrān imişsin zāhidā bildim seni
- G382/18 Esirge Nebzīyi Allāh kıldır
Daḥı Peyĝam-bere ümmet degil mi
- G389/4 Meger gülzār-ı ğamdır sīne kim daĝım gül ü lāle
Daḥı eşk-i revānım cūyveş her-sū revān oldu
- K1/9 Bi'l-işāle eyledim **daḥı** şalāt ile selām
Ol Resüle kim sezādır intihāba ibtidā
- K1/30 Zū'l-kerem yārān eline iricek eyyām ile
Ger haṭā ise **daḥı** tutar şavāba ibtidā
- K2/61 Dostānım **daḥı** hem hem-sāyegānım kıl diliñ
Şuçları 'afv olunup ḥaşr olalar taḥte'l-livā
- K2/75 Yok degil nokşānımız var i'tizārımız **daḥı**
Çün ki maķbūldür lede'l-eşrāf 'izār-ı dünyā

K8/5	Daḥı salāt ola Resūle Hem daḥı teslīm ola bisyār	Kt1/10	Muḥammed Muṣṭafā Maḥmūd u Aḥmed oldı ismiyle Müsemmāsında daḥı zerrece yok şekkimiz ta'llāh
K8/42	Medḥ ü senā ile o sultān Çıksa göge daḥı yeri dar	Kt3/31	Olup 'Abbās u Ḥamza daḥı hem 'amm-i Resūlu'llāh Bulup ṣān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā
K11/11	Daḥı her ehl-i ma'ārif ü kemāl bunda ki var İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it	Kt3/37	Sa'ādetlü daḥı ol Ca'fer-i Tayyār ibnü'l-'am Daḥı bi'l-cümle āl ü ehl-i beyt-i Muṣṭafā yā Rab
K11/18	Dileriz gālib it a'dā-yı 'anūdına anı Daḥı hem leşkeriniñ her birini ejder it	Kt3/38	Sa'ādetlü daḥı ol Ca'fer-i Tayyār ibnü'l-'am Daḥı bi'l-cümle āl ü ehl-i beyt-i Muṣṭafā yā Rab
K12/42	Didi tāriḥ ci'tü bi'l-fethi'l-mübīn ey cādde dīn İşbu fethiñ tāriḥin sen daḥı söyle Nebziyā	Kt3/39	Daḥı aşḥāb u aḥkāb-ı güzīn-i Seyyidü'l-Kevneyn Kırām-ı dīn ü milletdir mükerrerler olalar hep
K14/15	Daḥı hem 'ākıbet İmān u Qur'an-ile ḥatm eyle Karīn-i mağfired idüp muvaffaq eyle Rıdvāna	Kt3/43	Daḥı ol çār mezheb şāhibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi'idir Mālik ü Ḥanbel
K15/9	Bindi ḥattā kızcağızlar daḥı hem Birbirine didiler kim er gibi	Kt3/64	Ḥuşūşā mu'terifdir zenb ü taḫşirine ol bende Daḥı 'ucb u tekebbür eylemez a'māl ü ṭā'atle
K15/22	'Ömrümüz heftād u heştādı geçüp Görmedik sermā daḥı bunuñ gibi	Kt6/5	Daḥı hāmī-i dīn oldur guzāta hem mu'īn oldur İmāmu'l-müslimīn oldur odur nişīn-i seccāde
K16/16	Du'ā-güyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-ḥVānı durur Nebzī daḥı bu bī-nevālıkda	Kt9/19	Dār-ı beḳāda daḥı hem ni'met-i 'uzmā göresin Görmeyesin 'ālem-i dünyāda vücūdın 'ademiñ
K16/17	Daḥı remz itdi bir tāriḥ-i zībāyı bu mışra'da Yaraşdı kāmēt-i elfi riwāz-ı ketḥudālıkda	Kt10/28	Üç vech iledir menkūta ḥarfı Hem mühmelātu daḥı şarāhet
24/16	Cürm ü cināyet bağı u ḳabāḥat Aşlā şağā'ir daḥı kebāyir	Kt18/4	Müşārun bi'l-benāndır der-miyān-ı ilçiyān zātı Muḥallā ḥilm ü rıfk-ile şadāḳatle daḥı yek-tā
K24/25	Faḳrñ libāsın key bil daḥı sen Anuñ gibi yok hiç sevb-i fāḫir	Kt18/7	Olup kāmīl mükemmel nīk-ḥüyuyla daḥı ekmel Kemālātına cümle mu'terifdir pīr ile bernā
K25/4	Şarāb-ı şevḳiñ nüş eylemişdim Mey-i nāb olmamışken daḥı derden	Kt19/27	İki mışra' daḥı tāriḥ olupdur Biri zā'id biri nāḳışdır illāh
K26/13	Kaçan alam daḥı ben murğ-ı şikārımı 'aceb Şeh-bāz-ı ḳudsveş çün ki murabbā degilim	Kt22/2	'Aceb efkende vü üftādesin ḥāk-i mezelletde Eliñ tutmaz daḥı kimse dilā bilmem ki baḥtñ yok
K32/28	Bilürüz bezl-i ni'am itmede ihmālīn yok İntiḳāmında daḥı itme n'ola imhālī	Kt24/1	Dilemez dil ki göre rüyuñı rü'yāda daḥı Niçesi isteye kim göre uyanıklā seni
K32/56	Hāşılı eyle ḥayāt-ı ebediyye iḥsān Virmeyüp dünye ḥayātında daḥı izlālī	Kt28/3	Tıfl-ı nev-resdir hele deh sāle olsun daḥı gör Ḳāmet-i bālāsı ol serviñ ḳiyāmet ḳoparı
K33/2	Kār-ı 'uşşāḳa 'aceb var mı mu'aṭṭal olmaz Dil-i ehl-i dile bundan daḥı müşkil olmaz	M2/6	Ekseri ebyaz olur ḳar gibi Bir iki bizde daḥı var gibi
K33/22	Ḥar-ı lā-yefhemüdür ḥarda olur mı temyīz Daḥı bed-aşl u fūrū-māye de 'ākıl olmaz	M2/11	Daḥı ünsāya da 'āmiyyeti yok Hele nā-ehl ile ünsiyyeti yok
K33/31	Ya daḥı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi Dir isem Gürcī velī Gürcīde mükriil olmaz	M3/12	Zer ü sīm mihrini ger fiḳd idesin Birini daḥı anuñ 'aḳd idesin
K33/36	Yetişür Nebzī-i şeydā bu ḳadar güftügü Bu acı sözleri tağlar daḥı ḥāmil olmaz	M3/16	Yine bu ḥāl ile ol nā-tāhir Pādişāha daḥı lāzım zāhir
Kt1/8	Vücūd-ı pākidir bā'is vücūd-ı arz u eflāka Olapdur rahmeten li'l-ālemīn daḥı ḥatemu'llāh		

Mş1/53	Daḥı her düşvâr işün bi'l-cümle âsân eylemiş Ĥâr-ı ğam göstermeyüp gül gibi ḥandân eylemiş	dāḥil-i dārü'l-kerem [1] Cömertlik evine girmek.
Mş2/17	Dil ü dīdem daḥı pür-âteş ü âb eyledi hem Teni bi'l-âhere ber-bād u tūrâb eyledi hem	Kt9/30 Yevm-i kıyâm ya Ze'l-celâl bundaki kıldığın gibi Eyle Muhammed Ağayı dāḥil-i dārü'l-keremîn
Mş2/20	Ba' dehü bilmezsin kaçdı nedir n'itse gerek Korkarım daḥı beten derde yetüre giderek	dāḥil-i gülzâr-ı vaşl [1] Kavuşma bahçesinin içine girme.
Mş3/4	Dem-â-dem cevri ü kaḥrından gönülde başka ḥâlet var Teninde tâb-ı şıḥhat yok ne dilde daḥı râhat var	G282/7 Beni ey gonca-leb çün dāḥil-i gülzâr-ı vaşl itseñ Cemâlin güllerin dirmeklige hem izn-i 'âm olsun
N7/2	Ölsem ğam-ile kimseye ḥâlim şu dimem yok Sende daḥı ey yâr-ı cefâkâr kerem yok	dāḥil ol- [1] İçinde olmak, içine girmek, eklenmek.
N23/3	Ġoncadır güyâ piyâle mey durur şebnem daḥı Bâġbân sâkî durur muḥrib dil-i üftâdedir	K6/2 Ḥamd ola koydum şakalım 'avn idüp ol Müste'ân Dāḥil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şân
N27/1	Pister-i ğamda benim gibi daḥı bīmâre yok Bî-'ilâc u nâ-devâ pür-zaḥm bir bi-çâre yok	dā'-i 'aşk [2] Aşk hastalığı.
N34/2	Ḥâlet-i 'aşk-ile ol ḥadde irüpdür elemim Bilemem fark idemem daḥı sürür-ile ğamım	G167/17 Dā'-i 'aşk a yoġ imiş dermân ṭabīb-i dehrde Bu keş-â-keş 'aşk-ı bî-çâreye nâ-çâr imiş
N34/4	Kaçan aḥvâlimi yazmak dilesen sen şehime Tutuşır kâġıdım elde daḥı yanar kalemim	G196/13 Çâr u nâ-çâr oldı 'uşşâka bu dā'-i 'aşk u şevk Çâreyi bî-çârelikle buldı pes nâ-çâr-ı 'aşk
N39/16	Du 'â-güyâ hezârân şad olupdur gerçi kim ammâ Senâ-ḥ'vânı durur Nebzî daḥı bu bî-nevâlıḥda	dā'-i 'işyân [1] İsyana sebebi.
N39/17	Daḥı remz itdi bir târîḥ-i zîbâyı bu mışra'da Yaraşdı kâmet-i elfî riyâz-ı ketḥudâlıḥda	K2/68 Ey ṭabīb-i rüz-ı maḥşer kıl şefâ'atle 'ilâc Dā'-i 'işyân ile olmuşlar ḳamusı mübtelâ
N55/3	Bu mażmûni daḥı âḥar ḥaberde diñlemişsindir Tavîl aḥmaḳ durur küllî velî pür-fitnedir aḳşar	dā'im [12] Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
Tc1/31	Âşinâlıḳ daḥı olmuşdur riyâ vü riş-ḥand İşbu mażmûn-ı muḥaḳḳaḳ saña besdir nuş u pend	G30/11 Dil-i bî-çâre dā'im ḥidmetinde Lisânım midḥatîñle oldı mertûb
Tc2/30	Çokdur reh-i 'aşkıñda düşüp ḥâk olan ammâ Yokdur dil-i bî-çâre gibi daḥı fütâde	G38/17 Muḳîm ol meykede küncünde dā'im Dilerseñ Nebzîyâ bâkî sa'âdet
Tc2/31	Ḳaldım yalunuz mûnis ü ğam-ḥ'vâr daḥı yok 'Aḳl u dil ü cân sersem olup bezm-i belâda	G65/1 Bu durur dā'im recâ-yı dil eyâ pâk-i vücüd Ḥâzret-i Ḥâḳdan irişşün tapuña yüz biñ dürüd
Tc2/50	Gör nâvek-i ğamzeñle olupdur ciġerim ḥün Hem ḥasret-i la'liñle sirişkim daḥı mey-gün	G77/2 Devr-i gül geldi irişdi nev-bahâr Devr ider dā'im zamân bulmaz ḳarâr
Tr1/58	cânımı zîrâ ki yaḳdı gör niçe zâr eylerim nâm-ı nâ-pâkin daḥı dimeḳlige 'âr eylerim	G108/5 Bestedir dā'im dehânın kim nühüfte dişleriñ Yoḥsa dendânın şadefde lü'lü-i lâlâ mıdır
Tr2/46	Ḳanı aḥbâb u ḳanı aşḥâb u ḳanı aḳrabâ Uşta bir daḥı yaturdum dâder-i cân-âverim	G244/4 Melâḥat taḥt-ı üzre müstedâm ol Budur dā'im murâd-ı dil ü ḥ'vâḥım
Tr2/80	Ni'met-i 'uzmâ-yı dîdârıyla minnet eylesün Cümleden mücrim zenîb Nebzî ḳarndaşın daḥı	G273/3 Ġaym-ı ğamda ḳomaz ümmîdim budur dā'im beni Mîhr-i rüyûñla sipîhr-i ḥusni tâbân eyleyen
	dāḥil [1] Dahil olmak; dahil, eklenmek.	K9/5 Devleti zâ'id ola dā'im anuñ Nitekim devr ide gökde mihr ü mâḥ
G90/7	İşitdim zümre-i 'uşşâka dāḥilmişsin ey bülbül Velîkin dil-rübâ-yı gül-ruḥ u gonca-femiñ kimdir	K24/33 Şabr eyle dā'im derd ü belâyâ Şabr-ı cemîli zikr eyle zâkir
		Kt3/66 Yüri ey dil o dergâha idüp 'ac ü niyâz izḥâr Tazarru' kıl tezelliüllerle ol dā'im itâ'atle

- M3/10 Turıcağ meskenidir şaff-ı ni'âl
Dā'im ayakda olupdur pā-māl
- Mr2/9 Du'ā-yı intimā-yı devletinde serverā **dā'im**
El açup dergeh-i Mevlāya dil dilden olur kâ'im
- dā'im eyle-[1]** Sürekli kılmak.
- K19/5 Hağ Te'ālā kadr u şanın **eylesün dā'im** mezīd
Rütbe-i 'ulyā bulup olsun eşiği kıblegāh
- dā'im ol- [3]** Devamlı olmak, kalıcı olmak, sürekli.
- K17/21 Kadriñ **ola dā'im** mezīd devlet sa'adet müstedām
Nebzī tavil itme kes el taşdı' idüp virme kesel
- Mr1/32 Mağz-ı lutfundan 'ināyet hısn-ı dīne sūr ola
Ola dā'im 'avn u naşrñ kullarıña müstezād
- Mh1/19 Güşāde dergehiñ **dā'im olupdur** cüd u lutfun bol
Hisānñ herkesē şāmil nevāliñ cümleye mebzūl
- dā'ima [16]** Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.
- G5/3 Hüdūdāsā **dā'imā** tapıñdadır
Murğ-ı rūhum ey şeh-i mülk-i Sebā
- G63/15 Zulmet-i hicriñde kılsun **dā'imā** şeytānveş
Bulmasun mihr-i ruhuñla ey melek-rüyum reşād
- G92/3 Dāne-i 'ömrüm felek çāş itmek için **dā'imā**
Hırmen-i ğamda döğüben bu ten-i kāhım sürer
- G161/5 Sīnede dil nār-ı 'aşka **dā'imā** yanmağdadır
Ey semender şanma ancağ sendedir yakış yanış
- G196/4 Cān virüp cān almak oldu ħ'āce-i 'aşkıñ işi
Yoğ kesādi **dā'imā** bey' ü şirā pāzār-ı 'aşğ
- G281/3 Zulmet-i hicriñde kılsun **dā'imā** güim-rāh olup
Nūr-ı ruşsāñla ey meh-rū hidāyet bulmasun
- G332/3 Dil-nüvāz ol **dā'imā** 'uşşākñla zīrā begim
Pādişāh-ı dehr olan ħünkārdir kullar-ile
- G341/7 Bu durur Hağdan du'ā-yı müstecābım **dā'imā**
Kimseler düş olmasun hiç sen gibi ħün-ħ'vāreye
- G366/7 **Dā'imā** künc-i ħafāda olmak ister münzevī
Künc-i istiğnāya rāğib yoğ dil-i şeydā gibi
- K9/11 Dileriz Bār-ı Hūdādan **dā'imā**
Cündi mañşūr düşmeni ola tebāh
- K14/17 Ola bu dār içinde **dā'imā** emn ü amān-ile
Muğārın ola hem o dār içinde ħür u ğilmāna
- K16//14 Hūdāyā berter it kadrin iriştir evc-i gerdūna
Ki nāmı cilve kıla **dā'imā** şakf-ı semālıkda
- Mh2/6 Luğ ider ağıyāra ammā mihrbāndır sevdiğim
Zūlfı bir şehhārdır kim **dā'imā** efsün ider
- Mr1/18 Mescid ü cāmi'de etfāl ü şüyüh eyler du'ā
Dillerinde āyet-i naşrun mina'llāh **dā'imā**
- Mr1/30 İsteriz senden bu mağzün kalbimiz mesrūr ola
Ol 'adū-yı bed-liğālar **dā'imā** mağhūr ola
- N39/14 Hūdāyā berter it kadrin iriştir evc-i gerdūna
Ki nāmı cilve kıla **dā'imā** şakf-ı semālıkda
- dā'ire-i 'ayş [1]** Yaşam çemberi. || Zevk-i safa meclisi.
- G204/4 Yine bed yüzden iriştir ħalel ü rağne aña
Uydurup **dā'ire-i 'ayşñı** pergār olsañ
- dağ eyle- [1]** Vurmak, çarpmak.
- Mş2/29 Niçe cān çāk idüben sīneyi **dağ eylediler**
Ol olur her niçe kim Hağret-i Hağ eyle diler
- dağlık [1]** Toz hāline getirilmiş, inceltilmiş madde, un.
- G197/4 Āsiyāb-ı çarğñ ey cān sūr'at ü germiyyeti
Ol kaddardır göz açurmaz dağñ fevt itmez **dağlık**
- dāl [2]**
1. Delalet eden, delil olan, işaret eden, yol gösteren.
- K12/38 Hem didiler ħamd idüp tārīğ-i āğar ğāziyān
Hem zihāb ile iyābna bu mışra' **dāldir**
2. "ا" Harfi gibi iki büküm olmak, eğilip bükülmek.
- K32/42 İremez tā'atıñe elf gibi toğrı kıyām
Kad-i ħam-geştesidir zāl-ı zünübñ **dāli**
- dāle dön- [1]** Belin dal (د) harfine benzemesi, bükülmesi. || Sıkıntı ve zorluklarla belini bükmesi.
- G315/6 Yine 'aşkıñla bir ad eyledim cānā bi-ħamdi'llāh
Elif-kaddiñ ħayāliyle **dönüpdür** kāmetim **dāle**
- dāl eyle- [4]** "Dal" harfi gibi iki büküm olmak. || Sıkıntı ve zorluklarla belini bükmesi.
- Ms2/10 Ğamñla kılmadı tākāt begim bī-iğtidār oldum
Firākñ kaddimi **dāl eyledi** ğāyet nizār oldum
- Mh3/6 Āferin ey dil-rübā tağsın saña tağsın saña
Cevr ile ey kaddi elfim kāmetim **dāl eylediñ**
- G336/8 Kütēbā yazmada resmin o kalem kaşlarıññ
Be meded kaddlerini derd ile **dāl eylemede**
- G78/1 Niçe bir elf-kadim kāmetimi **dāl ideyor**
İtmeyüp mihr ü vefā cevri be-her-ħāl ideyor

	dāl ol- [2] "Dal" harfî gibi iki büküm olmak. Sıkıntı ve zorluklarla belini bükmesi.	Kt3/21	Bu dağı oldu dāmād aldı bint-i Faḥr-i Kevneyni Sipih-r-i 'izz ü rif'atde muḳārın oldu mihr ü mäh
G222/10	'Aşıkñdır Nebzî-i āvāre isterseñ delîl Elf ḳaddî 'aşḳ ile lām olduğı olmaz mı dāl	Kt3/15	İki kerre olup dāmād zü'n-nüreyñ oldu ad Resülün aldı ol iki benātü'l-hayrın ol sultān
Mş1/38	Dinç iken cünd-i çemen fertüt u Zāl olmuş durur Dehr-i pür-ḳahrın fenāsına bu dāl olmuş durur		dāmān [4] Elbise eteği. Etek, uç, kenar, yan taraf.
	dāl-i zülf [2] Saçların bükümünü, kıvrımlı hālî.	G31/11	İrmez el ey 'aşīḳān dāmānına Sevmeñiz pes dil-ber-i 'ālî-cenāb
G36/10	Giyindi cāme-i fāḫir tonandı şankim 'arāt Görün beni o dāl-i zülfî firāḳıyla meded	G32/4	İrılmaz vaşla biñ sa'y itseñ illā Giribān-çāk ola dāmān hem ceymb
G202/7	Dāl-ı zülfüñle nihān olmuş begim cīm-i cemāl Şād-ı 'aynıñ şad hezārān şive eyler şay yok	G247/2	Ṭañ mı çāk olsa ta'accüb mi giribānım benim Miḫnet ü ğamla ṭoludur çün ki dāmānım benim
	Dām [6] Tuzak, ağ. Birisini aldatmak için kurulmuş hile.	G280/1	Gireydi destime bir kez o dāmān Bırakmazdım idüp çāk-i giribān
G45/6	Gözün aç bir gün şīḳār eyler seni bu rüzīgār Şayd için dünyāyı berr ü bahre ḳurma dām u şest		dāmān-ı pāk [1] Temiz, yüce etek. Namuslu, iffetli kadın.
G56/5	Ṭurra-ı pür-tābīññ dāmīña şayd oldum velî Şanma kim endişem olmuşdur şehā fikr-i felāḫ	G286/13	Yetişmezse n'ola dāmān-ı pāke Ne gelsün Nebzî-i nā-çār elinden
G175/6	Dāne imiş ḫālden maḳşūd olan murğ-ı dile Kākül-i hoş-büydān el-ḳışşa dām imiş ğarāz		dāmen [7] Elbise eteği. Etek, uç, kenar, yan taraf.
G251/10	Murğveş pervāz iderken bu dili şayd eylediñ Dānedir ol ḫāl-i rü zülfün durur dāmım benim	G92/8	Vechi var reşḳ eyleyüp ğamze perişān olsa dil Dāmenin zülf-i siyāhın vechiñe şāhım sürer
G254/3	Tutulmuşken bu dil murğı o zülfün dāmına evvel Giriftār-ı belā ḳıldım civānā cānımı ben hem	G212/2	ol aġyār elinde dāmen-i pākiñ seniñ Yiri yokdur dāmeninde ḫār u ḫaşākiñ seniñ
G342/7	Müşebbek dāmdır cismim ḫümā-yı vaşlıña şāhım Velîkin murğ-ı vaḫşî düşe mi bu āl ile dāma	G293/7	Gördiğimce ḫāke düşsem ṭañ mıdır dāmen gibi Kim durur rüyuñ görüp çāk-i giribān itmeyen
	dāma düş- [1] Tuzağa düşmek. Birileri tarafından hazırlanan kötü bir duruma uğramak, oyuna gelmek.	G314/7	İdüp dāmen miyāna rāh-ı 'aşḳa girdim uş cānā Beni terk eyleyüp aġyāra meyl itmek degildir rāh
G342/8	Müşebbek dāmdır cismim ḫümā-yı vaşlıña şāhım Velîkin murğ-ı vaḫşî düşe mi bu āl ile dāma	G361/5	Eylesem çāk-i giribān dāmeni girmez ele Serv-i bālā ḳāmeti şimşāda virdim gönölümü
	dām-ı tezvîr [1] Yalan söyleme, yalan dolan tuzağına. Ara bozuculuk, dedikoduculuk tuzağı.	G365/2	Gözime dünye görünmez o şehi görmeyeli Dağı hem tutmaz elim dāmenine irmeyeli
G173/9	Varup kendü ayağıñla tutulduñ dām-ı tezvîre Ne mümkün Nebziyā ol perçem-i pür-ḫāndan istiḫlāş	K2/22	Ḳāri'a vü Ḥākḳa zāhir ola çün Ṭūfān-ı Nūḫ İtmem ıtlāḳ dāmenin yā ze'l-Me'āric yā Hüdā
	dām ol- [1] Tuzak olmak, birisini aldatmak için kurulmuş hile olmak.		dāmen be-miyān eyle- [1] Beline göre etek hazırlamak. Nabza göre şerbet vermek, duruma uygun hareket etmek.
G290/1	Müşebbek zülfün ey dil-ber niçe bir cāna dām olsun Tutup ḫabs-i zeḳān ḳıl tā ki fermāñña rām olsun	N32/3	Düşüp 'aşḳıña begim eyledi dāmen be-miyān Ḥidmetiñde bu dile bende mi çāker mi disem
	dāmād ol- [3] Bir aileye göre kızları ile evlenmiş olan erkek, güvey olmak. (Biri veya birileriyle) yakın, sıkı ilişki kurmak; ilgi görmek, beğenilmek.		dāmen-der-miyān[1] Eteği belinde olmak. Çalışkan; işe hazır.
K35/10	İdüp pes duḫter-i sa'd aḫterini uş aña tezvîc İdindi anı dāmād ol Seleskovic-i zü'l-ārā	G283/10	Yolda ḳalmaz pes irersin menzile ḫavf eyleme Gir ṭarīḳ-ı 'aşḳa Nebzî eyle dāmen-der-miyān

- dāmen-i 'ālem [1]** Dünyanın ucu, eteği.
- Mş1/65 **Dāmen-i 'ālemden** eyle dest-i nefsi men' ü fek
Hāşılı küll-i ḥalāyıkdan özün kıl ferd ü tek
- dāmen-i pāk [1]** Temiz, pak etek. || Namuslu, iffetli kadın.
- G212/1 Neyler ol ağyār elinde **dāmen-i pākīn** seniñ
Yiri yoqdur dāmeninde ḥār u ḥaşākīn seniñ
- dāmeniñ tut- [1]** Eteğini tutmak. || Birinin himayesine girmek, yardımını istemek.
- G157/4 Niçe gül gibi giribānımı şad çāk itmeyem
Dāmeniñ ey gonca **tutar** irişen her ḥār u ḥas
- dāmen-i zūlf-i siyah [1]** Siyah kakülünün ucu.
- G344/7 Tutarsam **dāmen-i zūlf-i siyāhın** zāhidā tañ mı
O bir ḥablü'l-metīndir bu dil-i güm-rāha şāyeste
- dām-ı bela [2]** Bela, sıkıntı tuzağı. || Aşk tuzağı.
- G13/1 Kākülün dil murgına **dām-ı belā**
Bend olan bī-çāreye yoqdur rehā
- G385/12 Ol ḥāl-i yegāne ile ol zūlf-i muṭarrā
Dil murğınıñ uş dāne vü hem **dām-ı belāsı**
- dām-ı zūlf [1]** Zülûf tuzağa, saçın kakülünün tuzağı.
- G224/3 **Dām-ı zūlfünden** ḥalāş olmağ diler mi murğ-ı dil
Geçmiş ol cānında el-ḥağ bāl ile perden degil
- dañ [1]** Tan vakti.
- G86/5 Başarsa zūlfünü ḥaṭṭı n'ola 'aceb **dañla**
O mārdir ki görünmez bu mürdur ki ürer
- dañ [1]** Bilmek, haberdar olmak.
- G295/1 Derd-i dādār devā'-ı derd **dān**
Vādī-i derde düş ey dil var revān
- dānā [6]**
1. Tane. || Sevgilinin vücudundaki siyah nokta, ben.
- G401/3 Gönül ol beñleri **dānā** yüzi bedr ü ḫaşı esnā
Ġarīb Mecnūn gibi cānā şacı Leylāya meyl itdi
2. Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.
- G84/4 Okıyup yazmağ ile 'ālim ola mı nā-dān
Men 'aref nüktesi ne 'ārifē di **dānādır**
- K13/4 İ'tibārı herkesiñ çün cāhladır cāhla
Māla düşmüş her kişi dīnini **dānā** ḫalmamış
- K26/14 'Acabā n'ideyim öz ḥālīme bīnā degilim
Ne şu 'ürüm ola hem şı're ki **dānā** degilim
- Kt18/14 O mīr-i bī-naẓīr u ḥüşyār u 'ākıbet-endīş
Müdebbir 'ārif ü zū'l ibtişār u 'ākıl ü **dānā**
- Tc2/46 Yağlaşma şaḫın ol gözi seḫḫāra eyā dil
Dānādır o kim dūr ola ol āfet-i cāna
- dāne [8]** Tane, yem, küçük yiyecek parçası; sevgilinin küçük ilgileri, yakınlık gösterileri; sevgilinin vücudundaki siyah nokta, ben.
- G19/8 Rüyündeki ol ḥālīñ Hindü-peçeye beñzer
Rüm içre zuhūr itmiş bir **dāne** degil mi yā
- G175/5 **Dāne** imiş ḥālden maḫsūd olan murğ-ı dile
Kākül-i ḥoş-büydan el-kıssa dām imiş ḡarāz
- G198/2 Şadefiñ beñzeye dendāniña dūr-dānesi yoğ
Gerçi çoğ līk ele alma bir **dānesi** yoğ
- G251/10 Murğveş pervāz iderken bu dili şayd eylediñ
Dānedir ol ḥāl-i rü zūlfün durur dāmım benim
- G292/5 Sitāre durur **dāne** girde kamer
Döşemiş simāt-ı felek der-miyān
- G296/3 Degirmen gibi her ne **dāne** gelse ögidür ağzıñ
Diliñiñ başkısı yoğdur 'aceb farfāra söylersin
- G385/12 Ol ḥāl-i yegāne ile ol zūlf-i muṭarrā
Dil murğınıñ uş **dāne** vü hem dām-ı belāsı
- K1/48 Ābveş ten-best ol āteşveş kığılcımlanmağıl
Dāneyi gör kim n'olur düşse tūrāba ibtidā
- dāne-i eşki [4]** Gözyaşı damlası.
- G107/9 Dil-i Nebziye besdir rüy-ı zerdı **dāne-i eşki**
Cihān ḡavgāsi ancağ ḫırş-ı dīnār u diremendir
- G15/10 Mīr-i 'aşkıñ dūd-ı āhım Nebziyā tuğ u 'ālem
Sīne ṭablım **dāne-i eškım** durur 'asker baña
- G243/12 Yüzüñdür bir gül-i şad-berg hezārñ biñden artıkdır
'İdād-i jāleden çoğ **dāne-i eškım** ḫisāb itdim
- G369/6 Rüz u şeb bülbül gibi müyeñdeyim ey gonca-fem
Rüy-ı gülde **dāne-i eškimi** gör şeb-nem gibi
- dāne-i ḡam [1]** Gam tanesi. || Üzüntü yemi.
- K4/5 Meşakkat dāmına düşdüm yedigim **dāne-i ḡamdı**
Ḳafesde şanasın bir murğ-ı vaḫşī gibiyim ḫayrān
- dāne-i ḫāl [2]** Vücuttaki ben.
- N40/3 Rüz u şeb **dāne-i ḫālī** ile sevdāda iken
Varup ol zūlf-i siyeh ağına düşdün a gönül

- G157/7 **Dâne-i hâlin** görüp pervâz iderken murğ-ı dil
Kara zülfün ağ ile tıtdı yerin kıldı kafes
- dâne-i haşhâş [1]** Haşhâş tanesi. || Eceli geldiği vakit ölecek olan insanogl'u.
- Kt3/30 Buların vaşf-ı kadr ü pâyesi olursa ger ta' dâd
İrişmez hâbbe-i zerre yitişmez **dâne-i haşhâş**
- dâne-i ömr [1]** Ömür tanesi. || Ömür süresi.
- G92/3 **Dâne-i ömrüm** felek çâş itmek için dâ'imâ
Hürmen-i ğamda döğüben bu ten-i kâhım sürer
- dânende [1]** Bilen, bilgiye vakıf olan kişi.
- Ms4/16 Fenn-i 'aşkı ser-be-ser ezber ider h'ânendesin
Sırrına üftâdegânın vâkıf u **dânendesin**
- dânende-i ezhân [1]** Bilen, vakıf olan zihinler. || İlim, irfan sahibi kişiler.
- Mr2/12 Hilâfım yok kelâmımda begim şıdkıma Hâk 'âlim
Kim oldur a'lemu mâ fi'z-zamir **dânende-i ezhân**
- dar [1]** Az, yetersiz, geniş olmayan.
- K8/42 Medh ü senâ ile o sultân
Çıksa göge dağı yeri **dar**
- dar [5]**
1. Ev, yer, yurt.
- G394/9 Derin bend eyleyüp **dârında** eyler kimi nüş-â-nüş
Bir elde bade-i şâfî bir elde zülf-i cânânı
2. Dünya, alem.
- G1/10 N'idersin cem' idüp ey h'âce bu murdâr u bismilhâ
Sevip zevkini aldanma bu **dârın** çün ki fânîdir
- G128/1 Olaydı ey dil-i şeydâ bu fânî **dâr** medâr
Ne hoş idi gözü âhûlar ile kâr şikâr
- Kt14/6 Nazar kıлма nuķüşına müzeyyen görüp aldanma
Konan göçer bu **dâr** içre müsâfir-hânedir bu deyr
3. Mücadele.
- G305/2 Gider Manşürveş dil dâra karşı
Ne hoşdur **dâr** gör dildâra karşı
- dârâ [4]** Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.
- G240/4 Seyr-i ruķuñ âyine-i İskendere virmem
Kapuñda şehâ kulluğı **dârâ** değişmem
- G390/5 Ruķuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtın da **Dârâdır**
Dehânın câm-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân oldu
- K13/18 Nebziyâ bir şâh-ı dâdâra kul olmak isterim
'Adle mâ'il lîk bu **dâr** içre **Dârâ** kalmamış
- Mş2/42 Kanı bu köhne sarâyın şeh ü pâşası begim
Kanı Cemşid ü Sikender kanı **Dârâsı** begim
- dâr [3]** Darlık, yokluk, sıkıntı.
- K13/18 Nebziyâ bir şâh-ı dâdâra kul olmak isterim
'Adle mâ'il lîk bu **dâr** içre Dârâ kalmamış
- K14/17 Ola bu **dâr** içinde dâ'imâ emn ü amân-ile
Muķârin ola hem o **dâr** içinde hür u ğilmâna
- K14/18 Ola bu **dâr** içinde dâ'imâ emn ü amân-ile
Muķârin ola hem o **dâr** içinde hür u ğilmâna
- dâr [1]** İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk, darağacı. || Sevgilinin zülfü.
- G305/1 Gider Manşürveş dil **dâra** karşı
Ne hoşdur **dâr** gör dildâra karşı
- Dârâ [3]** Şehnâme'de adı geçen hükümdarlardan biri. İran'ın Pişdadiyan sülalesinden sonra gelen şah sülalesi. İran'ın Keyaniyan sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır. Mecazen büyük hükümdarlara da Dârâ denilir. Adaletiyle ün salmış ve bu yönüyle sözü edilmiştir İskender'le yaptığı büyük muharebede mağlûp olmuş ve kaçarken ölmüştür. Keyaniyan sülalesi bu suretle sona ermiştir. Dârâ, büyük bir saltanat ve şaşaaya malik olması, İskender'le olan efsânevi savaşları, tac ve tahtıyla dillere destan olmuş bir hükümdâr olması, hem Fars hem de Türk şiiirinde adından çokça bahsedilmesine sebep olmuştur. "Dârâ, Divân şiiirinde, bir ululuk, azâmet ve şaşaa sembolüdür. Genellikle memdûh övülürken onun üstünlüğünü ifade için kullanılmışsa da, bazen de dünya hayatının geçiciliğini ve şâirlerin istiĝnâ hallerini ifadede zikredildiği olmuştur" (Tökel, 2000, s.155).
- G366/10 Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyâ dârâtına
Şevket izhâr eyle pes İskender ü **Dârâ** gibi
- G366/10 Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyâ dârâtına
Şevket izhâr eyle pes İskender ü **Dârâ** gibi
- K10/14 Kul oldum Nebziyâ bir şâh-ı dildâra kim 'adliyle
Unutdurdu bugün İskender ü Dârâb u **Dârâyı**
- dâra aşıl- [1]** Darağacına asılmak.
- G294/4 Bugün Manşür-ı 'aşkım kim derinde
Aşıldım dâra cânâ perçemiñden
- Dârâ-yı şâhân-ı ğüzin [1]** Seçilmiş şahların hükümdarı.
- K12/10 Ān şeh-i kişver-ĝüşâ şems-i hüda zıll-i Hudâ
Ma'den-i luţf u 'aţâ **Dârâ-yı şâhân-ı ğüzin**
- Dârâb u Dârâ [1]** İran hükümdarları Keykubad ve Dara. Dârâ, divan şiiirinde adı en çok geçen Acem hükümdarlarından birisidir. Büyük bir saltanat ve şaşaaya malik olması, İskender'le olan efsânevi savaşları, tac ve tahtıyla dillere destan olmuş bir hükümdar olması hem Acem hem de Türk şiiirinde adından çokça bahsedilmesine sebep

olmuştur. Dârâ, divan şiirinde bir ululuk, azamet ve şaşaa sembolüdür. Genellikle memduh övülürken onun üstünlüğünü ifade için kullanılmışsa da bazen de dünya hayatının geçiciliğini ve şairlerin istiğna hallerini ifadede zikredildiği olmuştur (Tökel, 2000, s. 155).

K10/14 Kûl oldum Nebziyâ bir şâh-ı dildâra kim 'adliyle
Unutdurdu bugün İskender ü **Dârâb u Dârâyı**

dârâhık [1] Hükümdarlık.

K6/15 Şâne **Dârâhık** idüp girdi araya şulh ile
Dil-berân-ı berberânın dirdi tığından amân

dârât [4] Debdebe, tantana, heybet, azamet. ||
Gösteri, şan, büyük gösteriş.

G19/10 Hakka ki haıt u zülfün sancağ u 'alem çekmiş
Dârâtına söz yokdur şâhâne degil mi yâ

G215/6 Tıyre olma çok görüp kapında 'uşşâkıñ şehâ
Pâdişâh-ı hüsinsin şâh olana **dârât** gerek

G366/9 Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyâ **dârâtına**
Şevket izhâr eyle pes İskender ü Dârâ gibi

G390/5 Ruhuñ mir 'ât-ı İskenderse **dârâtın** da Dârâdır
Dehânın câm-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân oldı

darb-hâne [1] Para basılan yer.

G214/10 Akçasızlıktan begim hâlin yaman
İşlemez mi ya ki **darb-hâneñ** senin

darb-ı dest al- [1] Bileğinin gücüyle kazanmak.

K12/34 Dâd-ı Haq ez-lutf u kahreş inhiżâm-ı fâcirin
Aldı andan **darb-ı dest** ile o hışn-ı muhkemi

darb-ı mesel [2] Atasözü.

G233/6 Bend iken zülf-i dil-âvîzine la'lin isteme
Ey gönül **darb-ı meseldir** kaydluya şöhet harâm

Mr4/3 **Darb-ı meseldir** bu güft-i fâhir
Cân virmeyince cânân bulunmaz

darb it- [1] Vurmak, çarpmak.

G29/9 **Darb iderseñ** ey perî zaırın tutar Nebzî saña
Var durur darbu'l-mesel darbu'l-ħabîb oldı zebîb

darbu'l-ħabîb zebîb [1] Sevgilinin dayağı seven
için zehirdir.

G29/10 Darb iderseñ ey perî zaırın tutar Nebzî saña
Var durur darbu'l-mesel **darbu'l-ħabîb oldı zebîb**

darbu'l-mesel [1] Atasözü.

G29/10 Darb iderseñ ey perî zaırın tutar Nebzî saña
Var durur **darbu'l-mesel** darbu'l-ħabîb oldı zebîb

däreyn [1] İki dünya, dünya ve ahiret.

G240/5 **Däreynde** ümidim baña bir kez nazarıñdır
Nîm-i nigehiñ 'âlem-i dünyâya degişmem

dâr-ı beķâ [1] Öbür dünya; ahiret.

Kt9/19 **Dâr-ı beķâda** dağı hem ni 'met-i 'uzmâ göresin
Görmeyesin 'âlem-i dünyâda vücüdün 'ademiñ

K30/8 Çün ki bildi fânîdir dünyâ evi
Eyledi **dâr-ı beķâyı** ihtiyâr

dâr-ı cülcül [1] Zevk, eğlence dünyası.

G221/10 Kani 'ahd ü vefâ-yı yâr-ı dil-cü
Kani zevk u şafâ-yı **dâr-ı cülcül**

dâr-ı derd [3] Dert kapısı.

G295/8 Dil devâ '-ı derd arardı dürda
Dâr-ı derde varup ol zâr u devân

Tkb2/27 Hayf **dâr-ı derd**-imiş mâtem-serâ imiş dirîğ
Südi yok sevdâ imiş ey h'vâce hırş u h'vâhişin

G266/8 Derd-i dil dem dem dem urur der-derün
Dâr-ı derddir var durur der-dil verem

dâr-ı devlet-i Çäsâr [1] Kayser Devletinin yeri,
meskeni.

Kt18/20 Berây-ı maşlahat 'avd eylemişdi Beç diyârına
Ki **dâr-ı devlet-i Çäsârdır** ol belde-i Vecdâ

dâr-ı fenâ [2] Yokluk evi. || Fani dünya, geçici
dünya.

G2/2 Eylegil Haqka hezâran ħamd ile ey dil senâ
Kim bahâr olup bezendi köhne bu **dâr-ı fenâ**

Mş2/31 Ne 'aceb **dâr-ı fenânın** bu 'aceb devri yine
Zen-i rüsbî gibi yüze gülerek tavrı yine

dâr-ı ğurbet [2] Gurbet elde, gurbette,
sevdiklerinden uzakta.

G29/8 Geşt ider deşt-i firâkıñda şehâ zâr u zebün
Düşdi **dâr-ı ğurbete** güyâ ki bir merd-i ğarîb

G146/7 Raķibiñ der-peyimden dür olur mı **dâr-ı ğurbete**
Gerek bir münis ammâ biliş olsa yâd el virmez

dâr-ı ħazen [1] Hüzüñ yurdu.

G65/6 Eyledim kaıt '-ı ümîd ey hür vaşlıñdan senin
Oldı hicriñde baña **dârü'l-ħazen** dârü'l-ħulûd

dâr-ı İslâmbul [1] İstanbul şehri.

- K17/11 Gelüp bu **dār-ı İslambula** çün ehl ü 'iyālînle
Oturdun bunca eyyâm oldı kim bi'r-râhâti'l evfâ
- dār-ı lu'b [1]** Oyun yeri, hile kapısı. || Dünya.
- G151/8 Ütmüşüz ütölmüşüz ağıyara bî-bâkiz yine
İşbu **dār-ı lu'bda** bâyız kozi yüzlerdeniz
- dār-ı meşakkat [1]** Zorluk, sıkıntı, dert kapısı.
- G376/15 'Aceb **dār-ı meşakkatdır** bu 'âlem
Yıkılsa bir gün evvel yıkılsa
- dār-ı miñnet [1]** Dert kapısı. || Dünya.
- K4/4 İrişdim 'âlem-i ervâhdan bu 'âlem-i cisme
Bu **dār-ı miñnete** kondum bir iki gün olup mihmân
- dār-ı şifa [2]** Şifa kapısı, şifa yeri, hastane. || Sevgilinin kapısı.
- K8/17 Gördi hezâr **dār-ı şifada**
Kılmadı ben hastaya tîmâr
- Tc2/28 Hâyî dem olup hasta-i 'aşkam çü tabîbâ
Bulunmadı bu derde devâ **dār-ı şifada**
- dārü-yı pür-em [1]** Derman dolu ilaç, çare.
- G81/2 Şehâ Şîrîn-kelâmında dile ümmîd-i merhem var
Leb-i la'liñde zañm-ı sineye **dārü-yı pür-em** var
- dārü [1]** İlaç, çare, derman.
- G295/10 Nebziyâ dūr ol devâ'-ı derdden
Dārü derddir vardı devr-i deverân
- dārü'l-emân [1]** Güvenilir, emin yer.
- G287/10 Zülfüne bend eyleyüp çâh-ı zeķandan kıl hâlâş
Bir ğarîbem târ-ı zülfündür baña **dārü'l-emân**
- dārü'l-emân ol- [1]** Güvenilir, emin yer olmak.
- G284/8 Hâlâş it cânımı çâh-ı zeķandan zülfüne bend it
Ğarîbe târ-ı zülfün dil-berâ **dārü'l-emân olsun**
- dārü'l-hulûd [1]** Sonsuzluk evi. || Cennet.
- G65/6 Eyledim kat'-ı ümîd ey hür vaşlıñdan senin
Oldı hicriñde baña dârü'l-ħazen **dârü'l-hulûd**
- dârü'l-ķarâr [2]** Asıl durulacak yer, ebedi ikamet edilecek yurt. || Cennete girenlerin Allah'a hamd ve şükür sırasında buldukları mekân için kullanacakları bir tabir.
- K30/10 Didı târiñin idüp Nebzî du'â
Cây-ı rûñın ide Ğaķ **dârü'l-ķarâr**
- Tr2/61 Başuban **dârü'l-ķarâra** pây ķardaşım benim
Yaşdanup bâlîn-i Rıdvaña otur pes ber-serîr
- dārü's-selâm [1]** Selamet evi. || Maddî ve mânevî âfetlerden korunmuş esenlik yurdu anlamına gelen ve Kur'ân-ı Kerîm'de cennetin isimlerinden biri.
- G175/1 'Aşıkâna dime kim **Dârü's-selâm** imiş ğaraż
Bil cemâl-i bâ-kemâlî nâ-ķelâm imiş ğaraż
- dârü's-şifa [4]** Şifahane, hastahane. || Aşk derdinin derman merkezi, sevgilinin kapısı, mahallesi.
- G4/8 La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi 'ilâc
Bildim cevâb olmayıcaķ der-bestedir **dârü's-şifa**
- G38/11 Marîzim gelmişim **dârü's-şifaya**
Zâ'îf ü bî-mecâl oldum be-ĝâyet
- G140/13 İşit Nebzî bugün **dârü's-şifada**
Seniñ bu derdiñe tîmâr bulunmaz
- G285/5 İşigün **dârü's-şifa** herkes umar senden devâ
Âsitânîñ terk idüp ķanda gidem dermâna ben
- dârü's-şifa-yı devr [1]** Zamanın şifahanesi. || Zamanın aşk derdinin derman merkezi.
- G335/7 Hastayım **dârü's-şifa-yı devrde**
Bulmadım derdime çäre âh vâh
- dârü's-şifa-yı firķat [1]** Şifahaneden ayrılma. || Sevgilinin kapısı, mahallesinden ayrılma.
- G159/9 Yatur **dârü's-şifa-yı firķatiñde** Nebzî-i nâ-ķâr
Ana ğam laħm u 'azm âlâm ķasâvet şaħm ü desm olmuş
- dârü's-şifa-yı vaşl [1]** Şifahaneye ulaşma. || Aşk derdinin derman merkezine ulaşma.
- G246/7 İstedim **dârü's-şifa-yı vaşlıñ** ey câna tabîb
Hasta-i hicriñ olup bîmâreyim bîmâreyim
- dârü-yı luţf [1]** Cömertlik ilacı.
- K2/54 Dergeh-i dârü's-şifaña geldi rû-mâl eyledi
Derdine me' mül ile **dârü-yı luţfundan** devâ
- da'vâ [2]** Dava, iddia. || Aşk davası.
- G306/1 'Aşıkım diyü dilâ bülbül gibi **da'vâyı** ķo
Yan ruñı şem'ine var pervâneveş pervâyı ķo
- Mr4/10 Çıkar gönülden sevdâyı eyvâ
Kâzib degil mi bu güne **da'vâ**
- da'vâ-yı cihân-ĝirlik [1]** Dünyaya zaptetme, dünyaya hükmetme davası.
- G322/5 'Âlem-i ğüsñ içre **da'vâ-yı cihân-ĝirlik** kılan
Ğamzesi Rüstem şeh-i merdânevi ğördüm yine
- da'vâ-yı ğüsñ [1]** Güzelliĝin davası.

- G69/5 **Da** 'vā-yı hüsne hüccet haftıdır
'Aynıyla 'ayneyn şan iki şahid
- dāver-i rüy-i zemîn [1]** Yeryüzünün hükümdarı.
- K12/4 'Aşr u dehrin efzalı hem a 'del-i devr ü zamān
Şāh-ı şāhān -ı cihān u **dāver-i rüy-i zemîn**
- da** 'vet id- [1] Çağırarak.
- K119/6 Mü 'ezzin idi anda niçe demdir
İderdi halkımı **da** 'vet ila 'llāh
- da** 'vet kıl- [2] Davet etmek, çağırarak.
- G285/9 Nebzīyi **da** 'vet kıl ey hūnī vişālīn h^vānna
Aç u muhtāc u fakīrem lāyıkam ihsāna ben
- G282/5 Harīm-i hāşşīna **da** 'vet kulup irişdir ihsāna
Dağı seft-ālūlar vir kim begim lutfūn tamām olsun
- Da** 'vī-i 'aşk [1] Aşk davası.
- G215/13 **Da** 'vī-i 'aşk eylemişsin Nebzīyā çün kim bugün
Müdde 'ānı lā-cerem bürhān ile isbāt gerek
- da** 'vī it- [1] Çözülmesi gereken bir meseleyi ileri sürmek.
- G310/7 Müdde 'ī 'aşk-ı dil-ārāyı **idermiş da** 'vī
Müdde 'ā sābit ola mı budala miş yaş-ile
- dāye [3]** Bir çocuğa süt veren ve bakan cāriye, dadı. || İçki sunan, sāki.
- G7/6 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dağı sem
Dāye ğam māmı elem hem hemm imiş lālā baña
- G352/2 İrişdi Sidre vü Tübā gibi ol kāmeti bālā
Yaraşur ger ola āna felek **dāye** melek lala
- K125/2 Nev- 'arūs-ı hüsnuñe ey Yūsufum sānī kani
Şems-i enverdir āna lālā kamerdir **dāyesi**
- dayk [1]** Darlık, sıkıntı.
- K14/6 Uşta girdiñ bir karañu oşaya
Siçindir bir **dayk** yaħud maħbese
- de [35]** "-da,-de, dahi, yine de" anlamında bağlaç.
- G6/9 Yoluñda cānımı kurbān iderdim ben **de** Nebzīveş
Velī ey kadr bilmez bī-vefāsın pür-cefā her cā
- G16/2 Dehānñ būseler kıldı 'aṭāyā
Olur mı ben **de** cān virsem behāyā
- G23/12 Şeherde bülbüle 'arz eyledim çün rāz-ı pür-süzum
Benim **de** ğoncaya naqlım didi bu mā-cerādır hep
- G39/6 Sirişkim yir yüzün ğarķ-ı fenāya virdi ey āhım
İriş sen **de** tokuz kat āsumānı mey-ħoş-ı bāğ it
- G52/14 Niçe cān muṭtarıbdır hem-çü Nebzī
Kılayım dir varup ben **de** teferrüç
- G52/12 Bahār oldu çemenzār oldu tezyīn
Çıkup şahrāya kıl sen **de** teferrüç
- G81/12 Dil-i āzürdeye oldu ħavāle hicr-i dildārı
Teķāzā itme ey ğam sen **de** rāħat eyle bir dem var
- G126/5 Dilā sen **de** bulursun rāh-ı 'aşk içre tesellāñı
Görürsün āsitān-ı yārda başıñ iderseñ şabr
- G129/10 Günde bir ğüne zuhūr eyler bu çarħıñ devresi
Sen **de** Nebzī her gice bir ğüşede eyle karār
- G134/10 Yār ile nār-ı Caħīm ise kabūl eylemişiz
Yārsız cennet-i 'Adn ise **de** tamu bilürüz
- G158/2 Dil-i zārım ğamıñla eylemişken her dem istīnās
Niçün sen **de** benimle eylemezsin bir dem istīnās
- G169/10 Bezm-i 'aşka ciğerim nuķl eyledim bağrım kebāb
Sākıyā şun lebleriñ sen **de** şarāb-ı nābveş
- G193/18 Kesdi Şirīn 'aşkına Ferhād tağ
Sen **de** Nebzī sineñ üzre dağ yağ
- G223/3 Kānī 'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise **de**
Belī her vech ile 'ālemdede tekemmül müşkil
- G241/10 Eyledi Nebzīyā o meh mihr ü vefā-yı bī-kerān
Sen **de** fedā-yı cān kıl ħāk-i rehinde 'an-şamīm
- G241/10 Bir ayak toprağısın bir kaṭre-i nā-çizsin
Hay Nebzī sen **de** kendiñ zann idersin ādemim
- G243/14 Şeherle tā-seher müjġanı Nebzī bendeññ cānā
Çü gelmez bir araya ben **de** vardım terk-i h^vāb itdim
- G246/1 Derd-i bī-dermānıñı bilmem ne söylersin baña
Sen gibi ben **de** dilā nā-çāreyim nā-çāreyim
- G261/1 Cūy-ı hüsñ ise ruħuñ ben **de** anı cüyendeyim
Rūy-ı gül-ġunuñ kucā rüyendedir rüyendeyim
- G269/4 Mey-i la 'līn içerse zer kaḫeḫden rind-i mey-h^vāre
Bizim içdigimiz **de** āb-ı şāfī ke 'l-lüceyn olsun
- G269/12 Dil-i pür-dāġa çün bir şerħa çekdi çeşm-i hūn-riziñ
Didi ğamzeñ görüp bir **de** çekem ben tev'emeyn olsun
- G278/13 Sen **de** Nebzī şanuram ol fitneye olduñ kiriş
Tīr-i āhıñ ğöklere gider olup kaḫdiñ kemān
- G304/12 Meyl idüp her bir perī-zāda düşersin miħnete
Ey ğönül saña gerekse sen **de** bir insānı sev
- G387/4 Ğamze-i bī-dīn-ile dil rüz u şeb pür-şür-iken
Zülf-i kāfir **de** irüp kıldı müşevveş bir dağı

- G389/8 Olupdur nām-ı bülbül gerçi gülşende hezār destān
Benim ismim **de** kül-ḥanda hezārān dāstān oldı
- K4/21 Ararken ben **de** bir tārīḥ idem tā mevlidim izḥār
Tulū' itdi dilimden Nebziyā hem-çü meh-i tābān
- K22/17 Güzel tertīb kıldıñ resm-i 'ıydı Nebziyā sen **de**
Yürü var olsun iz'āniñ ziyāde eylesün Mennān
- K27/16 Üleşirdim beni baña kosalar n'olaydı
Bağ-ı 'ālemden benī nev'im ile ben **de** kozum
- K33/22 Ḥar-ı lā-yefhemüdür ḥarda olur mı temyīz
Daḥı bed-aşl u fūrū-māye **de** 'ākil olmaz
- K33/18 Eger unsuz eve girse çıkarır itmegini
Dökilür yüzi şuyı böyle **de** sā'il olmaz
- K33/10 Ne edesiz ne ḥayāsız ne 'ırızsız ödsüz
Aña beñzer ola mı öyle **de** bed-gil olmaz
- M1/12 'Anāşır gibi çār oldı ḥurufı
Düçār ol sen **de** kim sevmez vukūfı
- M4/15 N'ola birin **de** sen alsañ n'olursın
Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
- N32/2 Kad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem
Nükhet-i zülfüne **de** müşk mi 'anber mi disem
- Tc1/20 İhtirāz ile olan ih'vāna ya ne baḥtlu
Ben hele çekdim ayağım sen **de** var elüñi yu
- de-[4]** Demek, söylemek, dile getirmek, ifade etmek.
- G319/14 Hicr-i la'l-i yār ile cüş itdi ḥün-āb-ı ciger
Nebziyā yol virmiyor dīdemden akan dem **deme**
- Tr1/48 müstecāb eyle du'āmız yā İllāhe'l 'ālemīn
bu du'āya el açup āmīn **deyin** olsun āmīn
- G94/8 Tāb-āver iken vaşlña gör düşdi bürüdet
Güyā dem-i nev-rüzda vāki' **deye** beñzer
- G264/2 Bu bīmār-ḥāne-i 'ālemden n'ola dermend isem
Devāsız derde düşdüm **derdim** añlar yok devāsın hem
- De Penkler [2]** Müzākere vü müsālemenün āsitāne-i sa'ādetümde mukīm kapu kethüdāsı iken orta ilçilik virdükleri, kıdvētü'l-ümerā'i'l-milleti'l-mesāhiyye, Enriko Hristofur de Penkler. (Savaş, 1999, s. 9-10, 53-63)
- Kt17/1 Eyā ḥürmetlü rağbetlü **De Penkler** ilç-i Roma
Gürüh-i ilçiyāniñ fāḥri misliñ var mıdır āyā
- Kt18/26 İrişüp yine İslāmbula ile yümñ ile ḳadem başdı
Gerü bu dem **De Penkler** oldı tekrār ilç-i Roma
- debe [1]** Yağ ve bal gibi şeyleri taşımakta kullanılan, kulplu, karınlı, dibi yuvarlak, ağzı dar ve kapaklı bakır kap, bir nevi bakraç.
- K27/4 Saña ne ger ker olam ya kör olam ya kel olam
Ya ḫopāl ya çolağım ya **debeyim** ya ki küzum
- debir-i kün fe-kān [1]** Yazıcı melek 'Allah "ol" dedi oldu.' || "O, göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır. Bir şeyi dilediğinde ona sadece "Ol" der, o da hemen olur." (Bakara, 2/117.)
- K17/15 Levḥ-ı cebīniñde 'ayān yazmış **debir-i kün fe-kān**
Olduñ sa'ādetle şehā āşaf sīre vü kethüdā
- dede [2]** Büyük baba. || Derviş.
- G94/2 Feryādı diliñ söyleyeyin mi neye beñzer
Ney-zen **dedeniñ** üflediği ol neye beñzer
- G266/4 Derddeş ol zū-derde derdden dād al
Vādī-i derde varup düş ey **dedem**
- def [2]** Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.
- G75/12 Bezm-i firākıñda bugün muḫrib u sāzende gibi
Sīnemi **def** ḳaddimi çeng nālemi ney itdi keder
- G189/6 Meclis-i 'uşşāḳda bir muḫrib-i mestāneyim
Ney durur āḥ u fiğānım sīne-i pūr-yāre **def**
- defātir [1]** Defterler.
- K24/12 Her dem 'ibādet ḳıl ḥüsn-i ḥulk it
Gökçek 'amelle ḫolsun **defātir**
- def it- [2]** Yok etmek, ortadan kaldırmak.
- Kt9/8 İstedi bir menzil-i bālā-yı ḥümāyün u ferāḥ
Def ide tā anda sürür ile ḥücümün elemiñ
- Kt19/8 Velī ḥacırında yokdı bir sülāle
Ġamin **def ide** tā anuñla her-gāḥ
- def-i ğam [2]** Kederin uzaklaşması, ğamın yok olması, üzüntünün giderilmesi.
- G19/3 **Def-i ğam** için vardım oldı elemim efzün
Ġam-ḥāne midir yoḫsa mey-ḥāne degil mi yā
- K26/21 Kime kim 'arz idem aḥvālimi **def-i ğam** için
Yetürür derdime derdim ü çü çārā degilim
- def-i hicran [1]** Ayrılıktan kurtulmak.
- Kt29/2 Şāḫa güller çıkdı ey dil seyr-i şāḫrā vaḳtidir
Gelse dil-ber sorsa ḥālim **def-i hicrān** eylese
- def-i vehm eyle- [1]** Korkuyu defetmek, korkuyu yenmek.
- K1/38 Yā ilāḥī istikānet vir dil-i pūr-şūrıma
Def-i vehm eyle biraḳma ıztırāba ibtidā

kovmak.	def -i zülmet eyle- [1] Haksızlığı, adaletsizliği	G324/4	Şeherde depreddüp bād-ı şabā zülf-i dil-ārāyī Biribirine sünbülveş deger āheste āheste
G31/5	Def -i zülmet eyle kaldır zülfüni Rüşen olsun āfitābım mäh-i tīb	G315/11	Deger nisbet olursa büsbütün bir mülk-i Hindüstān Söz olmaz bî-bedeldir sevdigim haddinde ol hāle
	def ol- [1] Giderilmek, ortadan kaldırılmak.		deger gör- [1] Kıymet vermek, önem vermek.
G103/6	Dem-ā-dem meclis-i cānānda āheng itmege bi'llāh Sīneñ güyā def olupdur şadā-yı nāle-nāyındır	K32/9	Gözi erbāb-ı hıredde degeri görmez hıç Yoħsa yanında mıdır ehl-i hıred tamğalı
	defter [4] Şiirlerin toplandığı dīvān.		değil [86] İsim cümlesinde yüklem veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin olumsuzu.
H93/6	Ruħ-ı dildāra haç geldi irişdi ğuşşa her yüzden Tamām olup sürürüñ defteri bugün dürülmüşdür	Mu34/2	Beyān ki şarīh olsa fehmi olur āsān Kināye değil setre-i ehl-i iz'ān
G289/12	Tañ mı dīvānıñ irerse mülk-i Īrāna daħı Çün ki şī'riñ defteri Erjengdir sen Mānisin	G1/8	Sen ammā zān idersin levh-i dilden oldı zā'ilhā Bilürsin bu cihān mülki değil çün kimseye bākī
K33/25	Yazsalar kubhını çirk-ābını bir defterde Tolup ol deftere deryā gibi sāhil olmaz	G19/14	Nebzī var iken sende biñ güne şikāyetler Ya kışşası Mecnūnuñ efsāne değil mi yā
K33/26	Yazsalar kubhını çirk-ābını bir defterde Tolup ol deftere deryā gibi sāhil olmaz	G19/12	Ey murg-ı şeher gonca feryādını ğuş itmez Bu nāliş ü süzişler yābāne değil mi yā
	defter-i dīvān-ı şī' re [1] Divan şiirinin defteri.	G19/10	Hākkā ki haç u zülfün sancağ u 'ālem çekmiş Dārātūna söz yokdur şāhāne değil mi yā
G229/18	Yine şā'irleri hep deng ü hayrān eyledi Nebzī Yazılan defter-i dīvān-ı şī' re bu nev-icādım	G19/8	Rüyuñdaki ol hālīñ Hindū-peçeye beñzer Rūm içre zuhūr itmiş bir dāne değil mi yā
	defter-hāne [1] Osmanlı Devleti'nde arāziye āit bütün kayıtları içine alan tahrir defterlerinin saklandığı ve bu topraklara āit muāmelelerin yürütüldüğü dāire.	G19/6	Şun la'l-i lebiñ sāķī bilmem ki neşātim yok Zehr olası destimde peymāne değil mi yā
K17/1	Edhemī küttāb u defter-hāneden Luţf-ı Haçla rişin irsāl eyledi	G19/4	Def'-i ğam için vardım oldı elemim ezfün Ĝam-hāne midir yoħsa mey-hāne değil mi yā
	defter-i a' mālī [1] Amel defteri, İslam inancına göre kulların günahlarının ve sevaplarının tek tek yazıldığı defter.	G19/1	Dil n'ola fiğān itse dīvāne değil mi yā Dīvāneye pend itmek efsāne değil mi yā
K32/44	Tapuña yaraya yok hayr u hisānı aşlā Toludur defter-i a' mālī şenī' ef'ālī	G19/2	Dil n'ola fiğān itse dīvāne değil mi yā Dīvāneye pend itmek efsāne değil mi yā
Yaşam.	defter-i 'ömür [1] Ömür defteri, amel defteri.	G23/8	Seg-i küy-i dil-ārādır ki istikbāle çıkmışlar Değil bīğāne ey dil bu gelenler āşinādır hep
G86/2	Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer Raķīb defter-i 'ömrini reşk eliyle dürer	K2/75	Yok değil noķşānımız var i'tizārımız daħı Çün ki maķbūldür lede'l-eşrāf 'izār-ı dünyā
	def ü ney [1] Def ve ney.	G63/2	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim kābil değil ola 'idād
G76/9	Def ü ney ola eger var ise 'ālemde 'adīlim Biriniñ sinesi büryān biriniñ bağrı yanıķdır	G70/2	Kaçāyifile pālūde nān-ı semīz Değil būs-ı la'l-i lebiñden lezīz
	deger [3] "Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.	G74/4	O ğılmān-manzarıñ kaddi cinān içinde Tübāveş Sehī-bālā değil ammā velikin evsaţu'l-ķaddir
G252/12	Yolunda terk idem cān u cihānı İki 'ālem deger didānı ğördüm	G105/14	Mezākı olmayan dadını bilmez Meseldir bu velikin kem değildir

G105/16	Yaraşmaz loğma-ı tütî çü zāğa Oda lāyık münāsib hem degildir	G223/9	Ne kadar Nebzīye misāl degilse dağı ol Terk idüp mihrini ğayrıya temeyyül müşkil
G105/18	Huzūr itdiñ dem-i vuşlatda Nebzī Yanarsañ nār-ı hıcre ğam degildir	G224/1	Ğam-zedendir havf-ı dil bilinde hañcerden degil Sīne tütmağ tığ-ı bürrānına ez-berden degil
G105/12	Çek ey zāhid n'olur cām-ı muşaffā Şağın zann itme zehr ü sem degildir	G224/2	Ğam-zedendir havf-ı dil bilinde hañcerden degil Sīne tütmağ tığ-ı bürrānına ez-berden degil
G105/10	Ğamım izhār kılmam 'andelībe Niçün kim sırrıma maħrem degildir	G224/4	Dām-ı zülfünden halāş olmak diler mi murğ-ı dil Geçmiş ol cānında el-ħağ bāl ile perden degil
G105/8	Lebiñ emdir bañā meclisde sāķī Şarābñ derd-i 'aşka em degildir	G224/6	Zann ider üftādeler andan dirīğ eyler seri Yoluna 'aşıkları cāndan geçer serden degil
G105/6	O deñlü girye kıldım haşretiñle Ağan bu demde demdir nem degildir	G224/8	Havf ider benden karīb olmaz baña dime rakīb Korkarım şerrinden ancak sen gibi ğardan degil
G105/4	Seherde güllerin rüyunda jāle Gözüm yaşı durur şeb-nem degildir	G224/10	Diñle Nebzī maşlahatdır sözimi eyle kabül Kıl ferāgat cümleden illā ki dil-berden degil
G105/2	Benefşe tırraña dirsem degildir Belī zülfün gibi ğam ğam degildir	G237/9	Yüri bülbül dağı der-beyza degilken Nebziyā Tütmuş idi bāğ-ı dehri āh u feryādım benim
G105/1	Benefşe tırraña dirsem degildir Belī zülfün gibi ğam ğam degildir	G250/1	Baña yāver degil bu ğam deminde yār u dostānım Niçündür söylegil ey tüt-i dil şekeristānım
G107/8	Didim tıriñ niçün tütmez 'aceb o çeşm-i şehläña Didi vahşi degildir bu ki āhü-yı ğaremdendir	G264/8	Günāhından ğazer kıl zāhidā 'uşşāka ta'n itme Degildir vesvese bu 'aşk olurlar ez-Ğudā müllhem
G122/10	Gürüh-ı şā'irāna tañ mı olsam Nebziyā sālār Bi-ħamdü'llāh degil tevfiğ-ı Ğağ ile murabbadır	G271/9	Degildir kaddiñe kem cāme-i ğam Niçün dirsin ki Nebzī biş çıksun
G142/3	Her gice ğālī degildir ğāne-i dilden ğamı Ğamdü'l'llāh eksik olmaz tekyede miħmānımız	G273/2	Çeşm-i fettānñ durur bilmez miyim ğan eyleyen La'l-i şiriniñ degil mi āña fermān eyleyen
G161/4	Ğamdü'l'llāh çār-süy-ı 'aşkda yokdur kesād Ğam alur ğam şatarız eksik degil alış viriş	G293/5	Münkir-i 'aşkdır begim kāfir durur mü'min degil Ğayet-i ğüsñüñ görüp ikrār u imān itmeyen
G161/14	Hālet-i 'aşk ile ser-gerdān u ğayrānsın yine Nebziyā sende bayağıveş degil gidiş tırış	G307/9	Tālib-i dīdār olan 'aşık degil Müdde'āsı kızbdir yalandır o
G162/7	Bu bāğñ servi yā bir gül degilseñ sen bu gülşende Nedir ol dil-rübā kāmēt nedir yā ol ruğ-ı dil-keş	G314/1	Dilā o seng-dil hāl-i derünümünden degil āğāh 'Aceb şüride-ğāl oldum işümdür āh ile eyvah
G164/2	Ğālībā bāğ-ı cinānda buldı kaddiñ perveriş Mīvesi Tübā gibi eksik degildir yay u kış	G314/8	İdüp dāmen miyāna rāh-ı 'aşka girdim uş cānā Beni terk eyleyüp ağıyāra meyl itmek degildir rāh
G165/10	Sāye salmış 'arız-ı beyzāya zülf-i kāfiri Bu degil illā Ğudā-yı Ğāhık-ı bī-çün imiş	G360/11	Kendime mālīk degil bī-çāreyim Kalmadı aşlā ğam ile fikr ü rāy
G174/2	Key şağın esrārñı itme varup nā-dāna 'arız Sırrıña maħrem degil çün eyleme yabana 'arız	G362/5	Ğırra olma bu tarāvet ğüsñüne bāķī degil Bağ gül-i ra'nāya gitdi ğüsni kaldı yolunu
G178/3	Ruħunsuz müyesser degil ey perī İrişmez bu kalbe sürür u neşāt	G365/3	Görinen kaç degildir velī ğağğāt-ı ezel Varağ-ı rüyuna çekmiş o şehin ğağğāt-ı celī
G191/7	'Aşkıña dil verdigim meşkül yā mevħüm degil Ğamdü'l'llāh zann u şübhem dñ ü imānında yok	G370/11	Degil ancak dil-i şeydā o müy-ı zülf ile beste Ki bir tārıyla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfānı
G192/8	Yād ile yeksān tutarsın bende-i dīriñeñi Ğazretiñde ğüsrevā zāhir degil butlān u ğağ	G396/5	Zer ü sīm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek K'ola āhen bedeni yüregi pülād-ı kavī

K4/15	Değil bâkî bu 'âlemde melek cinn ü benî Âdem Ledü li'l-mevt buyurdu Ḥabîbullâh kıl iz'ân	Mr2/18	Keş-â-keşden gam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hîç Velî zikriñden âsüde değildir bu zamânım hîç
K26/1	'Acabâ n'ideyim öz hâlime bînâ değilim Ne şu'ürüm ola hem şî're ki dâñâ değilim	Mr3/15	Yalñuz bunlar değil meftûmı olmuş mâ-sevâ Ḥalk-ı 'âlem bendesidir ol şeh-i devrânımıñ
K26/2	'Acabâ n'ideyim öz hâlime bînâ değilim Ne şu'ürüm ola hem şî're ki dâñâ değilim	Mr3/3	Biñ değil yüz biñ değil pâ-mâle-i 'aşkı hemân Ḥâk-i râhında hezârân kulı var 'Osmânımıñ
K26/4	Niçesi ola müyesser baña bu fazl u kemâl Aḥmakım ğâyet ile elyağ u aḥrâ değilim	Mr3/3	Biñ değil yüz biñ değil pâ-mâle-i 'aşkı hemân Ḥâk-i râhında hezârân kulı var 'Osmânımıñ
K26/6	Ebleh ü dün u denîyim beni almañ dile siz Ehl-i şî'r añladuñuzsa beni ḥâşâ değilim	Mr5/52	Biñ cehd iderse şâ'irân Ḥâşıl değil illâ nedem
K26/8	Beni bu bâğ-ı cihân içre mu'allâ dimeñiz Kurı ḥâk-i siyehim serv gibi bâlâ değilim	N20/4	Lâ'ubâlîyim baña ta'n itmesün aḥbâblar İḥtiyârımla değildir ıztırârî olmuşum
K26/10	Sâyeveş rûy-ı zemîne döşeyüpdür beni çarḥ Evc-i rif atde bugün gün gibi a'lâ değilim	K33/38	Eger insân ise hicviñ işidüp epsem olur Değil ise yemeden boğumı zâ'il olmaz
K26/12	Zulm-i ğamda neler çekdiğimi kim bile âh Meh-i enver gibi 'âlemde hüveydâ değilim		değil mi [14] Herhangi bir durumu teyit etmek için kullanılan soru ifadesi.
K26/14	Kaçan alam daḥı ben murğ-ı şikârımı 'aceb Şeh-bâz-ı kudsviş çün ki murabbâ değilim	G382/1	Maḥabbet nefse tab'iyet değil mi Şerî atde büyük töhmet değil mi
K26/16	Yine bu silsile-i 'aşkı taḥkup boynuma dost Dönüp eydir ki bekle muşlîḥ-ı şeydâ değilim	G382/2	Maḥabbet nefse tab'iyet değil mi Şerî atde büyük töhmet değil mi
K26/18	Yaқыyor âteş-i hicri ile sînem o şanem Niçe tākat getürem şaḥra-ı şammâ değilim	G282/4	Ümîd-i mihr ile her mâh-rüya Temeyyül bâtil ümniyyet değil mi
K26/20	Niçün izhâr-ı ğam idem baña ğam-ḥ ^v âr çü yok Kîme derdimi disem dir ki etḥbbâ değilim	G282/6	Dilâ 'aşk-ı dil-ârâdan ferâgat Ten ü câna 'aceb râḥat değil mi
K26/22	Kîme kim 'arz idem aḥvâlimi def'-i ğam içün Yetürür derdime derdim ü çü çârâ değilim	G382/8	Vişâli gerçi kim zevk u şafâdır Ḥalâş-ı hicr emniyyet değil mi
K26/24	Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arz-ı melâl Epsem ol sen didiğñ 'âşık-ı rûsvâ değilim	G382/10	Gör ol fettânı kim bâğ-ı belâda Biten şâḥ-ı fiten kâmet değil mi
K26/26	Dimedim mi saña Nebzî ki perîşân olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki muḥarrâ değilim	G382/12	Urup bu sîneye tîğ u sinânın Dili mecrüh iden âfet değil mi
K27/6	Baña yok süz sözünde diseler aña ne söz Belî germâbe-i meclis değilim qar u buzum	G382/14	Vefâsı ğayra ez'âf-ı muzâ'af Cefâsı 'âşıkâ kat kat değil mi
K32/2	Ne 'aceb oldı dilâ işbu cihânıñ hâli Ki kederden değil ehl-i dile bir dem hâlî	G382/16	Sorup öldürmek âyin-i ezeldir Şehâ yoḥsa size 'âdet değil mi
K33/27	Ehl-i İslâm değil millet-i uḥrâdandır Baḫalım kañkısına kâ'il ü yâ kâ'il olmaz	G382/18	Esirge Nebzîyi Allâh kuldır Daḥı Peyğam-bere ümmet değil mi mi
M2/10	Ğayr-ı İslâmda velî var değil Belî küffâra sezâvâr değil	Mr4/10	Çıkar gönülden sevdâyı eyvâ Kâzib değil mi bu gûne da'vâ
M2/9	Ğayr-ı İslâmda velî var değil Belî küffâra sezâvâr değil	Tr2/14	Kim emîn oldı cefâsından ya kim buldı amân Bu değil mi sünbüli der-beste-i zencir iden
Mş2/48	Üstüne nâle ider bülbül-i şeydâsı begim Bir qarâr üzre değil seyr ü temâşası begim	G63/5	Çâr şahid bes değil mi iddi'â-ı 'aşkıma Çeşm ü dilde dest ü serde âb u âteş ḥâk ü bād

- G344/10 Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma
Değil mi ya bu gevher güş-ı hüş-ı şâha şâyeste
- değirmen [2]** Değirmen.
- G118/4 Hâyâliñ her kaçan gitse begim bu hâne-i dilden
Şovulmuş şuyı güyâ bir **değirmen** şamına beñzer
- G296/3 **Değirmen** gibi her ne dâne gelse öğidür ağzıñ
Diliñiñ başkısı yokdur ‘aceb farfâra söylersin
- değiş-** [9] Başka bir biçim veya duruma girmek;
yerine başka şey veya kimse gelmek.
- G362/2 Pîr-i pervâne bilür bu ‘aşkıñ ancak yolunı
Cân u başına **değişür** vuşlatıñ bir yolunı
- G368/9 İşigiñ hâkin **değişmez** hür ya Rıd vâna bil
Asitânıñ Nebzî-i âvâreye Me’vâ gibi
- M3/14 Eskisin tama atarsın varup
Değişürsün ya aña bir câ-rüb
- G240/1 La’l-i lebiñi gonca-ı hamrâya **değişmem**
Hâk-i deriñi kaşr-ı feleksâyâ **değişmem**
- G240/2 La’l-i lebiñi gonca-ı hamrâya **değişmem**
Hâk-i deriñi kaşr-ı feleksâyâ **değişmem**
- G240/4 Seyr-i ruhuñ âyine-i İskendere virmem
Kapuñda şehâ kulluğı dâra **değişmem**
- G240/6 Dâreynde ümidim baña bir kez nazarıñdır
Nîm-i nigeñiñ ‘âlem-i dünyâyâ **değişmem**
- G240/8 Hüşnüñ güneşi ‘âleme çün pertev urupdur
Ol iki hilâl kaşrıñı bedr aya **değişmem**
- G240/10 Ağlar yaturam Nebzî-i şeydâ gibi her dem
Künc-i gamıñı seyr ü temâşâyâ **değişmem**
- değme [2]** Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi
bir. || Seçme, üstün, değerli.
- G319/6 Deldi bağırım tîr-i müjgâniñ eyâ ebrü kemân
Değme bir sîne siper olmaz o tîğ-i gamgama
- G337/6 Bahâdırsın zamânıñ şimdilik şâhib-kırâmısın
Şehâ zâtıñ gibi tıflı toğurmaz **değme** merd ana
- değmez mi [1]** Değeri bu kadar etmez mi, layık
değil mi?
- G149/14 N’ola Nebzîye bir şeft-âlî virseñ
‘Aceb **değmez mi** ya müzd ü kirâmız
- dehân [19]** Ağız, dudak.
- G11/7 **Dehânıñ** nâ-şüküfte gonca etrâfi benefşezâr
Boyuñ serv-i şehîdir çeşm-i mestiñ nergis-i şehlä
- G16/1 **Dehânıñ** büseler kıldı ‘atâyâ
Olur mı ben de cân virsem behâyâ
- G66/4 Bâğ-ı hüşnüñde açılmış her şüküfe sū-be-sū
Zülf şeb-bū çeşm nergis gül **dehân** u lâlê hâd
- G68/6 Gösterir şimşâd-ı kaddiñ serve cilve serverâ
Öğredir la’lîn **dehânıñ** gonca-ı handâne hand
- G95/3 Hoğka-ı la’lîn **dehân** dişleri dürr-i semîn
Tûti-i güyâ zebânı lebleri sükker mi var
- G108/5 Bestedir dâ’im **dehânıñ** kim nühüfte dişleriñ
Yohsa dendânıñ şadefde lü’lü-i lâlê midir
- G112/5 **Dehânıñ** dökdî kanım bezm-i ‘aşkıñda şarâb itdi
Lebiñden şordum ey âfet didi kim kana kan ister
- G131/7 Murabbâ gül-be-şekkerdir **dehânıñ**
Olupdur lebleriñ kand-ı mükerrer
- G159/5 **Dehânıñ** maksim-i ‘ayn-ı cinândır hür-manzarsın
Aña Kevser sözüñ Tesnîm lebiñ her biri kısım olmuş
- G248/2 Kelâmıñ sem’i ile bülbül-i güyâdan el çekdim
Dehânıñ rü’yetiyle gonca-ı hamrâdan el çekdim
- G390/4 Begim bezminde ruhsârîñ meze olduysa ‘uşşâka
Lebiñ bade **dehânıñ** hem dağı fağfûrî câm olsun
- G296/6 Saña bir kimse yârim diyü niçe râzımı açsun
Gil ışlanmaz **dehânıñda** varup ağıyâra söylersin
- G315/10 Gözüñ nergis durur bîñ-i pâkiñ gonca-ı zanbak
Dehânıñ gül saçrıñ sünbül olupdur ‘ârîziñ lâlê
- G320/12 Zebânıñ mest ider ‘uşşâkı çün mey
Dehânıñ oldu bir la’lîn piyâlê
- G329/9 Şehâ zıkr-i lebiñ almak **dehâna**
Ne lâyıkdır raqîbe o pelîde
- G368/3 ‘Ayn-ı Kevserdir **dehânıñ** leblerindir Selsebîl
Nâb la’lîñ bade-i Tesnîmveş ahlâ gibi
- G390/6 Ruhuñ mir’ât-ı İskenderse dârâtıñ da Dârâdır
Dehânıñ câm-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü’r-revân oldu
- G401/9 Gönül ol beñleri fülful **dehânı** gül dili bülbül
Bu Nebzî ol saçrı sünbül gül-i ra’nâyâ meyl itdi
- Mr3/8 Lebleri âb-ı zülâlî zindesidir şübhesiz
Ol Mesîhâ-dem **dehânı** çeşme-i hayvânıñıñ
- G6/5 **Dehânıñ** nakşın aldım ey şadef-fem hoğka-ı dilde
Yazup pes dürr-i dendânıñ hem anda eyledim der-câ
- dehân-ı teng [2]** Dar ağız, küçük dudak.
- G136/3 Çok temennâ eyledim ben ol **dehân-ı tengden**
Söz geçüp aña velîkin keşf-i esrâr eylemez

- G63/9 Ol **dehān-ı tengine** dil vireli ey la'l-i leb
Kān doker çeşmim dem-ā-dem olmadım hiç dil-güşād
- dehen [7]** Ağız, dudak.
- G14/5 Bīnī vü çeşm ü **dehen** güşum o dem kaldı nişān
Çiñladı çün şeh-süvārımıñ semendi cā-be-cā
- G24/5 Şadefdir o **dehen** dürdür o dendān
Turunc ğabġab yaħud zerrīn bir tōb
- G120/14 Dime vāşıl olurum Nebzī rumūz-ı yāre
Ne diseñ yine **dehende** niçe esrārı kalur
- G242/9 **Dehen** ü kākülün ārzūsı ile Nebzī didi
Muşhaf-ı rüyüñi aç Süre-i Hā-mīm göreyim
- G321/3 Reh-i 'aşkıñda o zerre **deheniñ** mühri ile
Yürü yoġ ol a gönül varıñı sen terk eyle
- G232/3 Lebiñ hoşka **dehende** gonca mıdır şuya kazınmış ol
'Acedir bilmezem sükker midir ya engübīn üzre
- dehen aç-[1]** Konuşmaya başlamak. || İltifat etmek.
- K28/5 Gül ruħuñ vaşfında çün murġ-ı seher **açdım dehen**
Eyledim her bir kelāmım misk ü 'anber-bār gül
- dehen-i pür-fiten [1]** Fitne, fesat dolu ağız.
- G208/9 Alabilsem **dehen-i pür-fiteniñden** fetvā
O raķīb-i seg-i bī-dīniñ idem yirini ħak
- dehr [5]** Zaman, Dünya, Felek.
1. Dünya
- G297/2 Dilimden nār-ı 'aşkıñ nev-resānveş idüp pertāv
Cihāni pür-ziyā kıldı vü fi'l-ħāl **dehre** şaldı çav
- G298/5 Seyle virdi **dehri** yaşım āteşim söyünmedi
Yile vardı 'ömr toprak başıma şimden-gerü
- G99/1 Görmedim 'ālemde gezdim işbu **dehri** ser-te-ser
Sen gibi bir şūħ u şengül nev-resīde şiveger
2. Zaman
- K12/3 'Aşr u **dehriñ** efzālı hem a'del-i devr ü zamān
Şāh-ı şāhān-ı cihān u dāver-i rüy-i zemīn
3. Felek.
- G147/8 Pādışāhından cüdā kıldı görüñ ben bendeyi
İtdiġin **dehriñ** baña kardaşa kardaş eylemez
- dehr-i bī-mihr [1]** Güneşsiz dünya. || Sevgisiz dünya.
- G206/6 Kaşāvet toħmumı ekmek diler bitürmek için ġam
Vücüdüm kişzārın **dehr-i bī-mihr** eylemişdir herk
- dehr içinde [3]** Bu dünya içerisinde, bu dünyada.
- K13/13 Bir kurı hengāmedir **dehr içre** cüst-ü-cüy-ı nās
Güşe-i 'uzletden özge bir temāşā ħalmamış
- K4/17 Gerekemez bu fenā **dehr içre** 'izzet şöret ü şevket
Olur çün 'ākābet fānī nedir bu mülk ü māl evtān
- K8/15 Gezdi bu **dehr içre** besī dil
Bulmadı bir münis ü ġam-ħ'vār
- dehr-i dün [1]** Alçak dünya, kahpe felek.
- N36/2 Gülmedim hergiz fütāde ġamdan āzād olmadım
Dehr-i dünüñ ġuşaşından bir nefes şād olmadım
- dehr-i fānī [1]** Fani, geçici dünya.
- G2/8 'Aş u nüş eyle yürü bir dil-ber-i zībā ile
Dehr-i fānide nedir bu çekdiġiñ renc ü 'anā
- dehr-i fenā [1]** Fani, geçici dünya. || Kötü, üzücü, elem verici dünya.
- Tc2/25 Ben ġamda olam şām u seher **dehr-i fenāda**
Aġyār ile dem dem o güzel zevk u şafāda
- dehr-i gülşen [1]** Gül bahçesi devri, zamanı.
- G376/132 O **dehr-i gülşen** içre ol bed-endiş
Olur ħār gonca-ı 'ömri şolası
- dehr-i pür-cefā [1]** Eziyet sıkıntı dolu dünya.
- G238/9 Bu **dehr-i pür-cefā** vü ħahrıñ el-ħaķ zulm u cevrine
Pey-ā-peydir oransız biri 'ādimse biñi ħādim
- dehr-i pür-ķahr [2]** Sıkıntı, keder dolu dünya.
- G263/9 **Dehr-i pür-ķahra** niyāz itmeme ölüsem Nebziyā
Dūd-ı himmetdir çü gerdün minnetin bār eylemem
- Mş1/38 Dinç iken cünd-i cemen fertüt u Zāl olmuş durur
Dehr-i pür-ķahrıñ fenāsına bu dāl olmuş durur
- dehri tüt- [2]** Dünyayı tutmak. || Çok yayılmak, her yere dağılmak, çok beġenilip meşhur olmak.
- G130/5 N'ola **dehri tuta** āhım fırāķ-ı gül-'izārımla
Çemende bülbüli nālān iden çün verd-i ħandāndır
- Kt3/15 'Alī irişdi dördünci şecā'atle **tutup dehri**
Sa'ādetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şāh
- deh sāle[1]** On yıllık, on yaşında.
- Kt28/3 Tıfl-ı nev-resdir hele **deh sāle** olsun daħı gör
Ķāmet-i bālāsı ol serviñ kıyāmet ħoparır
- dek [4]** "-e kadar, -e deġin" anlamında kullanılan edat.

- G93/3 Harâret bâkâdir tâ rûz-ı restâ-hîze **dek** dilde
Akan bu cûy-ı eşkimle şanursın söndürülmüşdür
- G113/3 Bülbül tıramaz vaqt-i hazâna **dek** anıñçün
Râhatsız olur dil çü kılar âh u figânlar
- G190/12 Pes niçe ğayretle şad çâk u perişân olmayam
Nâfe **dek** ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf
- G321/11 Şanemâ cevri ü cefâ-pîşe idüp kandaya **dek**
Gele fâriğ ola bu kârını sen terk eyle
- dekâyık [3]** İncelikleri bilen kişi.
- G47/8 Gelürse hâtırâ ol mü-miyânıñ
Değâyıkda begim artar mebahis
- K16/5 Hakâyık bahrine ğavvâs **dekâyıkda** şinâverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ârif-âşinâlıkda
- N39/5 Hakâyık bahrine ğavvâs **dekâyıkda** şinâverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ârif-âşinâlıkda
- del- [3]** Delik açmak, yaralamak. || Acı içinde bırakmak; âşğın elemenden, kederden dolayı vücudunda delik deşik yaralar açılması.
- G40/9 Bağrın **delüben** ney gibi feryâd ide Nebzî
Kim mezheb-i 'uşşâkda bu oldı sa'âdet
- G319/9 **Deldi** bağrım tîr-i müjgânıñ eyâ ebrü kemân
Degme bir sîne siper olmaz o tîğ-i ğamğama
- G388/7 Himmetim taşu **deler** ammâ ki gönülüm nermdir
Himmetim bir pîr-i merd gönülüm mürîd-i ner gibi
- delâlet it- [1]** Yol gösterme. || Delil olma.
- K12/44 Tâ tamâm ola anuñla bu kelâm-ı hoşterin
İtdi bu mışra' **delâlet** uşta sâl-i fetihine
- delâlet var [1]** Delil mevcut.
- K1/6 Besmele ya'nî eger dinmezse ol ebter olur
Pes **delâlet var** durur anda harâba ibtidâ
- deli [2]** Aşkın tesiriyle kendinden geçmiş deli, mecnun, meczup.
- G152/1 Dil ü cânım **delisiz** yâ meger siz
Naşîhat tutmayup turup gidersiz
- G203/8 Lebiñ öpdümse ger şeydâlığımda
Deliye bu şerî' atde kalem yok
- deli gönül [1]** Deli gönül.
- G336/4 Ser-i zülfi niçeme cevri füzün eyler ise
Deli gönülüm dem-i dem fikr-i muhâl eylemede
- delim [2]** Çok, pek çok, fazla.
- G239/1 Luftuñı görmüşem şehâ kaşr-ı cihânda ben **delim**
Kâfir-i ni'me olmazam şükr iderim Hudâ 'Alîm
- G242/2 Niçe bir gürsine-i hicriñ olup bîm göreyim
Ni'am-ı vaşla toyup luftuñı **delim** göreyim
- delîl [4]** Kanıt.
- G49/3 Bu yeter hübluğña ağıyârın isterse **delîl**
Şafha-ı hüsnünde yazılan berâhîn ü hücece
- G160/8 Dil tavâf-ı Ka'be-i küyünde sa'y eyler şehâ
Âteş-i âhın **delîl** ü düdün ikrâm eylemiş
- G222/9 'Âşıkıñdır Nebzî-i âvâre isterseñ **delîl**
Elf kaddi 'aşk ile lâm oldığı olmaz mı dâl
- G272/11 **Delîlim** nâr-ı âhım düdünü ikrâm idüp geldim
Ayırma Merve haqqı Ka'be-i küyüñ şafâsından
- delîl iste- [1]** Kanıtlanmasını istemek.
- Mr5/63 Kim redd idüp **ister delîl**
Uşta bu nazm-ı muhterem
- dellâl ol- [1]** Tellal olmak. || Vasita olmak, aracı olmak.
- G326/6 Nazîriñ bulmadı bi'llâh zemîn ü âsumân içre
Felek süğunda meh **dellâl oluban** çıkdı pâzâra
- delüp geç- [1]** Delip geçmek; aşmak.
- G7/7 **Geçdigiy** çün okları sînem **delüp** eglenmeden
Ol kaşı yâ egridir toğrulmadı hâlâ baña
- dem [79]**
1. Zaman
- G7/5 Toğduğum **dem** süt yirine virmiş anam dalı sem
Dâye ğam mâmı elem hem hemm imiş lâlâ baña
- G11/12 Ne var bâğ-ı cihân içre beni reddeyleseñ ey gül
Tapuñda bulunur her **dem** hezârân bülbül-i şeydâ
- G14/5 Bîñ vü çeşm ü dehen güşüm o **dem** kaldı nişân
Çîñladı çün şeh-süvârıñ semendi câ-be-câ
- G15/3 'Aşk-ı Şîrîn ile tatlu idi Ferhâdın **demi**
Hüsrevâ hicriñ ğamıyla acıdır şekker baña
- G16/4 Nesîm-i 'anberin zülfüñden ey dost
İrer kâm-ı dile her **dem** hedâyâ
- G32/2 İrsin rûz-ı vaşla bil bilâ-reyb
Şabâha ire ol **dem** kim şeb-i şeyb
- G1/6 Kâbul it bendeñi şâhâ benim bi'llâhi kâbilhâ
'Aceb bir **dem** mi vardır hâtırımdan mağvola 'aşkıñ

- G35/4 İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher
Serdlik ider ol sîm-ber eyler sözüm her **demde** selb
- G43/5 Dimez miydım bunu her **dem** saña ben
Ki virmez fâ'ide soñra nedâmât
- G79/3 Düşüp âteşlere ğark-ı sirişk-i çeşm olup her **dem**
Gubârâsâ tozar oldığı ber-bâd olduğındandır
- G82/1 O ruğ-ı âlîna kim hâliñi ol **dem** kodılar
Dil-i pür-şürma dağ-ı ğamı hem-dem kodılar
- G90/9 Ne hâletdir ki her **dem** Nebziyâ mahzûn u mağmûmsın
Perişânlık nedendir bâ'is-i hüzn ü ğamîñ kimdir
- G92/9 İsti'ânet senden ister her **dem** ü her şubh u şâm
Rüymı mihr-i felek pâyîña ey mâhim sürer
- G93/1 Felekler şarşar-ı âhim **deminden** döndürülmüşdür
Sehrgâh-ı ezel çün süy-ı çarha göndürülmüşdür
- G105/6 O deñlü girye kıldım hasretiñle
Akan bu **demde** demdir nem değildir
- G115/4 Seniñ seniñdir meger baĝrıñ ki te'sîr eylemez aşlâ
Benim nâle fiĝân u âh u girye itdigim **demler**
- G130/7 Dil-i zârım düşüp çâh-ı zekanda haylî **demdir** kim
O târ-ı zülf ile merbût esîr-i bend ü zindândır
- G138/11 Her **dem** dem ü nem akmadadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz
- G166/1 Haylî **demdir** miñnet-i hicr ile oldum cân-hırâş
Olmadı vuşlat müyesser gitmedi dilden telâş
- G187/5 Haylî **demdir** pister-i miñnetde yatur hastayım
Şerbet-i la'l-i lebiñle kılmadıñ şayruñı saĝ
- G201/12 Niçe meyl itmesün tab'-ı dil-i bî-çâreler her **dem**
Ruñuñ pâlûde-i ter gibi ditrer güyiyâ şakşak
- G220/1 Esîr-i bend-i derd-i 'aşk olupdur haylî **demdir** dil
Çünân mahzûn u mağmûmdur ki güyâ ğaldı pâ-der-gil
- G230/2 Haylî demdir hem-demimdir ğam benim
Zevk benim 'âlem benim hem **dem** benim
- G230/1 Haylî **demdir** hem-demimdir ğam benim
Zevk benim 'âlem benim hem dem benim
- G232/1 Dü destimle şu **dem** peymâneyi şahbâya taldırdım
Gönül fülkini bir 'ummân-ı bî-pâyâna şaldırdım
- G253/7 Halka-ı zülfün **demiiyle** ey şeh-i şüh-ı cihân
Mevlevîler gibi gör her dem-be-dem devrândayım
- G265/1 O **dem** derd-i dile hâşıl olur em
Devâ'-ı la'l-i dildâr olsa emsem
- G294/2 Halâşa çâre yok derd ü ğamıñdan
Ferâĝım var **deminden** 'âlemiñden
- G308/7 Kej-revânedir bu **demde** reh-revânân cümleten
İstikâmet üzre gitmez kimse şâh-ı râh-ile
- G375/9 Olur mı 'aceb ol **dem** irem şaff-ı ni'âle
Başımda dem-â-dem bu hevâlar eser oldı
- K12/40 Gitdi kahr-ı şevket-i lutf ile geldi ğanimîn
Geldiği **dem** şâh-ı 'âlem hayr-ı mağdem eyleyüp
- Kt9/17Anca **dem** ey kân-ı vefâ anda şafâlar idesin
Dem-be-dem efzûn ola mümtedd ide Hağ dem-be-demiñ
- Mş2/4 Ba'dehü mülk-i tene gelmege hârmân oldı
Geltüp evvel **demi** ol pür-ğamîñ efĝân oldı
- M1/9 **Deminde** başmayınca aña parmak
Ne ışşı soñra parmaĝın ışırmağ
- N16/2 Vaqt-i bahâr irdi yine zevk u şafâ **demleridir**
Eyle vefâ kıлма cefâ mihr ü vefâ demleridir
- N16/2 Vaqt-i bahâr irdi yine zevk u şafâ demleridir
Eyle vefâ kıлма cefâ mihr ü vefâ **demleridir**
- N16/4 Gıydi draht sebz kabâ güşe-i baĝ oldı Na'îm
Hür-şifat dil-ber ile şerb-i ğidâ **demleridir**
- G147/9 Beste-leb merd-i mü'eddebdir dil-i Nebzî bu **dem**
Râz-ı 'aşk-ı yâri şaklar kimseye fâş eylemez
- K25/14 O deñlü mahrem iken saña Nebzî
Bu **dem** redd eylemek lâyıq mı bilmen
- N13/8 Faşl-ı bahâr u vaqt-i gül itme tekâsül ey gönül
Koma bugünü yarına çün ki bu **dem** gelür geçer
- Tr2/70 Cem' olursuz 'âmmeten ferdây kardeşim benim
Murĝveş uçup bu **dem** çıkdıñ aramızdan saña
- Kt18/26 İrişüp yine İslâmbula ile yümn ile kadem başdı
Gerü bu **dem** De Penkler oldı tekrâr ilç-i Roma
- G88/8 Faşl-ı bahâr u vaqt-i gül itme tekâsül ey gönül
Koma bugünü yarına çün ki bu **dem** gelür geçer
- Mş1/30 Bu kelâm-ı dil-pesendi şafh-ı dilde kazasın
Gülşene var uş bu **dem** gör kim ne hâl olmuş durur
- Tr1/13 İbn-i vaqt olmuş bu **dem** cümle halâyık ey 'amû
Şuretâ dost-ı muvâfık lîk ma'nide 'adû
- N13/9 Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu **demde** Nebziyâ
Hayf u te'essüf eyleme bu dañı hem gelür geçer
- Mü3/5 Cem' oldı 'anâşırdan eser sende bu **demde**
Hağkâ ki söz olmaz
- Kt17/14 Hudâ virdi niçe evlâd kamunuñ 'ömri var olsun
Toĝurdu bir güzel oĝlan bu **demde** yine madamâ
- K34/22 Gidüp altı yıl uş oldı bu târiğ
Bu **demde** imdi hoş geldi Etenker

- G88/9 Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu **demde** Nebziyā
Hayf u te'essüf eyleme bu daḥı hem gelür geçer
2. Kan.
- G144/8 Hasret-i hūn-h'vār-ı çeşm ü la'l-i hūn-rīziñle yā
Dem mi vardır **dem** aqıtırmaz dīde-i ğam-dīdemiz
- G138/12 Her dem **dem** ü nem akmadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz
- G82/6 Akıdup lüle-i çeşme gibi hūn-ı cigerim
Kürümüş dīde-i ğam-dīdeme hem **dem** qodılar
- G105/6 O deñlü girye kıldım hasretiñle
Akan bu demde **demdir** nem değıldir
- G123/9 Akıcaq dīde-i Nebzī karışık eşk ile **dem**
Heme-cā atlas-ı surḥī vü münakkaş başlır
- G18/3 Dīdem dem dem yaşın şın dem-ā-dem **dem** döker ker ker
Ruḥuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me şu 'ā' 'ā' 'ā'
- G55/2 Tīğ-ı cevri-i yār ile her **dem** olup bağırm ceriḥ
Gāhī **dem** aqar gehī aqar şadīd u gāhī kīḥ
- G173/4 Bükādan kurıdı ey nūr-ı dīdem çeşme-i çeşmim
Bi-ḥamdi'llāh buldı nemden ü hem **demden** istiḥlās
- G211/6 O kadar kan akıdupdur şeb-i firkatde gözüm
Eseri kalmadı çeşmimde bugün eşk ü **demim**
- G180/6 Nedendir çeşm-i hūn-h'vārın girer kanına 'uşşakın
Ezel merdümlük eylerken ider mi şimdi **demden**
haz
- G191/12 Huşk bir ābı soğulmuş çāha döndi gözlerim
Eşk ü yā **demden** eser bu çeşm-i giryānımda yok
- Mu21/2 Sü'āl it didi dil nāmından ol serv-i hıramānıñ
Şorıcaq şormuşum la'lin hemān **dem** kaldı ağızımda
- G59/6 Şu gibi çeşme-i çeşmimden aqup kalmadı nem
Dem aqar şimdiki dem dīdelerimden mesfūḥ
- G76/8 A begim 'aşıkıñım yok durur inkāra mecālim
İki çeşmimden akan eşk ü **demim** iki tanıqdır
- N29/4 Dem-be-dem dem aqıdır bu çeşm-i giryānım benim
Yıdigim **dem** içdigim hūn gözlerim kandır benim
- G241/8 Künc-i hicriñde enisim āh cāngāhım durur
Dīde-i ğam-dīdeden akan **demindir** hem-demim
- Mş2/57 Boğıla halk-ı sürāhī **dem** ü kulcul mı kala
Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful mi kala
- G258/1 Ğam-ı la'liñle şehā taldı dü çeşmim yine **dem**
Cigerim nāvek-i dil-düzüñ ile oldı verem
- G319/14 Hicr-i la'l-i yār ile cüş itdi hūn-āb-ı ciger
Nebziyā yol virmiyor dīdemden akan **dem** deme
- G327/9 Şikāyet-nāme yaz eşk ü **deminden**
Dilā 'arz it der-i devlet-medāra
- G357/5 Begim ḥaylī **dem** olupdur każā-yı dilde ḥakīmdir
Seniñ mekkāre-i ğamzeñ każā-yı āsumān oldı
- G397/4 Yoluña eşkimi isār iderek kalmadı pes
Nem ola dīdelerim bezl ide **demden** gayrı
- K32/36 Nebzī-i ḥasta-diliñ ḥāli diger-gün yā Rab
Cigeri **dem** yerine ğamla olupdur māli
- dem-ā-dem** [30] Gitgide, zaman geçtikçe; zaman
zaman, sık sık.
- G1/4 Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü sünbülhā
Murādım bu **dem-ā-dem** āsitānıñda olam bende
- G17/3 Dīdem yaşın **dem-ā-dem** döker
Ruḥuñ virir şu resme şu 'ā'
- G18/3 Dīdem dem dem yaşın şın şın **dem-ā-dem** dem döker ker ker
Ruḥuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me şu 'ā' 'ā' 'ā'
- G63/10 Ol dehān-ı tengine dil vireli ey la'l-i leb
Kan döker çeşmim **dem-ā-dem** olmadım hiç dil-ğüşād
- G64/6 Ğamım ebr oldı eşkim oldı bārān rüz-ı hicriñde
Dem-ā-dem berķ urur bu āh-ı dil-süzum ḥurūşum ra'd
- G103/5 **Dem-ā-dem** meclis-i cānānda āheng itmege bi'llāh
Sineñ güyā def olupdur şadā-yı nāle-nāyırındır
- G127/3 Gözüm yaşın **dem-ā-dem** aqıtırsa n'ola şāhım
Bī-çāreniñ ḥuzūra ma'rūzī mā-cerādır
- G149/7 **Dem-ā-dem** ğam alup satmaqdır işim
Begim ğamdır mebi' u müşterāmız
- G173/5 **Dem-ā-dem** kađı iderler 'aşıkānı bir alay ma'kūs
Olur mı hey 'aceb halkıñ dilinde zemden istiḥlās
- G181/7 Kalb-i yārānı **dem-ā-dem** oynadır çün gird-bād
Ḥātır-ı 'uşşāka tokunmağda şarşardan ğalīz
- G197/5 Ey kemāñ-ebri **dem-ā-dem** sīneden eksik değıl
Görmedim tiriñ gibi bir merdüm-i merd-i şefiķ
- G244/6 Ruḥuñ üzre nedir ol ḥāl-i esved
Dem-ā-dem arturur bu zār u āhım
- G284/2 Sirişkim ḥāk-i pāyırında eyā servim revān olsun
'Adūnuñ reşk ile bağı **dem-ā-dem** tolu kan olsun
- G299/8 Varup pāyırında döksem dīde-i terden akan yaşım
Ğazablanma gerek çün serv ayağında **dem-ā-dem** şu
- G333/4 Hemīn dil-ber daḥı böyle idüp 'uşşakımı maḥzūn
Dem-ā-dem luḥf u iḥsānın kıılır ağıyār-ı bedkāra
- G375/10 Olur mı 'aceb ol dem irem şaff-ı ni'āle
Başımda **dem-ā-dem** bu hevālar eser oldı

- G393/11 **Dem-ā-dem** dūd-ı āhım hasret-i zūlf-i siyāhıyla Cihānı başıma teng eyleyüp şubhımı şām itdi
- G399/8 Cüdā sen gibi yārimden çü bülbül gül-‘izārımdan **Dem-ā-dem** āh u zārımdan fiğānımdan cihān memlū
- K18/12 Hemīşe bāb-ı ‘atfı zīr-i destāna ola meftūh **Dem-ā-dem** āb-ı luftı teşnegāmı eyleye irvā
- K23/1 **Dem-ā-dem** dem doker bu çeşm-i bākī Bu müşkil ‘ukdeyi hāl ide tā ki
- K28/23 Dīde-i ğam-dīdeden aķup **dem-ā-dem** hūn-ı dil Hāk-i pāy-ı dil-bere her dem olur İsar gül
- K32/8 Bu gürūha ‘acabā buğzı nedendir bilmem Ki **dem-ā-dem** ğaζab u ķahrı muķaddem tālī
- Kt19/10 Umup hayr-ile bir ferzend-i dil-bend **Dem-ā-dem** eyler-idi āh u eyvāh
- Mr2/25 Havā serde **dem-ā-dem** irtifā-yı zāt-ı pākīndir Dilimde müşte ‘il germā-yı baht-ı tābnākīndir
- Ms2/6 Nişān-ı nāvek-i ğamzeñ olup āşifte vü zārım **Dem-ā-dem** derd ile hālīm yaman hicr ile bīmārım
- Ms3/3 **Dem-ā-dem** cevri ü ķahrından gönülde başka hālet var Teninde tāb-ı şīhhat yok ne dilde daħı rāhat var
- Mü5/17 Ya ‘küb-şifat ğamda **dem-ā-dem** gözi yolda Bu Nebzī-i şeydā
- N28/2 Yok kararım bir mekānda yilerim yiller gibi Çeşmimin yaşı **dem-ā-dem** boş ider seyler gibi
- N30/4 Bir gül-i gülzār-ı cānıñ ‘andelībıdır gönül Ol sebebdendir **dem-ā-dem** āh u zār eksik degil
- Tr2/49 Nehr-i Ceyhūn hūnveş aķup **dem-ā-dem** çağlar Bu firāka ağlayup mātem tutar ebr-i siyāh
- dem aķıt-[2]** Kan akıtmak, kan ağlamak.
- G247/4 Ey perī mey-gūn la‘liñ mest idüp cān u dili Dem-be-dem **dem aķıdır** bu çeşm-i giryānım benim
- N29/3 Dem-be-dem **dem aķıdır** bu çeşm-i giryānım benim Yidigim dem içdigim hūn gözlerim ķandır benim
- dem aķıt-[3]** Kan akıtmak.
- G226/10 Dīdeden dilden bu bī-dil Nebzīyi dūr eylediñ Kan idüp dilin **aķıtdıñ** dīdeden **dem** ey gönül
- G144/8 Hasret-i hūn-hVār-ı çeşm ü la‘l-i hūn-rīziñle yā Dem mi vardır **dem aķıtmaz** dīde-i ğam-dīdemiz
- G335/9 **Dem aķıtsa** gözlerim olmaz ‘aceb Oldı bağrım pāre pāre āh vāh
- dem-be-dem [22]** Gitgide, zaman geçtikçe, vakit vakit, sık sık.
- G27/3 **Dem-be-dem** cūş eyleyüp aķmaķdadır seyl-i sirişķ Korkarım bir gün binā-yı ‘ömrime ide hārāb
- G88/1 Kevser-i tende **dem-be-dem** leşker-i ğam gelür geçer Bunca hādem haşemle hem şāh-ı elem gelür geçer
- G99/4 Bī-vefā vü pūr-cefā ‘uşşāka aslā rahm yok **Dem-be-dem** ağyāradır luft u hisānıñ ey pūser
- G101/8 Ger günāh itdimse ma‘zūr ola ey şāh-ı cihān **Dem-be-dem** ‘ālemde kulıñ itdiği ‘işyān olur
- G135/5 Eşķ-i çeşmim **dem-be-dem** cūş eyleyüp seyl-āb olur Men ‘ olunmaz ey dirīğā keşf ider esrārımız
- G163/7 **Dem-be-dem** pend ü naşīhat eylerim güş eylemez Kim gönüldür adı bir bī-‘āra hem-dem oldum uş
- G212/8 Bilmezem Baħr-i muħītden mi çıkar başı anuñ **Dem-be-dem** aķar kesilmez çeşm-i nemnākīñ seniñ
- G214/7 ‘Aşıkı her **dem-be-dem** giryān ider Güldirir mi cevri-yābāneñ seniñ
- G216/10 Yazar iken şanemā vaşf-ı ruħuñ Nebzī seniñ Kırılmaz **dem-be-dem** aķar gözi yaşı kalemīñ
- G247/4 Ey perī mey-gūn la‘liñ mest idüp cān u dili **Dem-be-dem** dem aķıdır bu çeşm-i giryānım benim
- G253/8 Hālķa-ı zūlfūñ demiyile ey şeh-i şūh-ı cihān Mevlevīler gibi gör her **dem-be-dem** devrāndayım
- G264/12 Ne deñlü cevri iderse eyleyüp mihrini ağyāra Yine ol māh-rūya **dem-be-dem** şevķım olur muħkem
- G327/15 ‘Aceb mi **dem-be-dem** dem dökse çeşmim Olupdur bu ciger çün pāre pāre
- G377/7 **Dem-be-dem** gülşende nağmeñ āh u efgāndır seniñ ‘Aşık-ı cānān imişsin bülbülā bildim seni
- K15/15 Yir demür gök baķır idi **dem-be-dem** Rüz berf yağardı her ayas şebi
- Kt9/18 Anca dem ey kān-ı vefā anda şafālar idesin **Dem-be-dem** efvūn ola mūmtedd ide Hāk dem-be-demiñ
- Kt9/18 Anca dem ey kān-ı vefā anda şafālar idesin Dem-be-dem efvūn ola mūmtedd ide Hāk **dem-be-demiñ**
- Mh2/9 Luft-ile şād itmez aslā **dem-be-dem** mahzūn ider Zūlm-ı bī-hādd eylemekde bī-ñişāndır sevdiğim
- Mr5/32 Yārān-ı hoş-fercām ile Demler sürtülüsün **dem-be-dem**
- N13/1 Kevser-i tende **dem-be-dem** leşker-i ğam gelür geçer Bunca hādem haşemle hem şāh-ı elem gelür geçer

- N29/3 **Dem-be-dem** dem akıdır bu çeşm-i giryânım benim
Yidigim dem içdigim hûn gözlerim kandır benim
- K27/13 Bereler bağrımı halkın sitem-i **dem-be-demi**
Niçe tākāt gele bunca keder ü derde kuzum
- dem-beste [1]** Nefesi kesilmiş, susmuş, sessiz,
sâkit.
- Mş1/31 Goncalar **dem-beste** bülbül deng ü lâl olmuş durur
Boynunu egmiş benefşe bî-mecâl olmuş durur
- dem-beste kııl- [1]** Susmak, nefesi tutulmak, soluğu
kesilmek.
- G164/3 Goncayı **dem-beste kıldı** leblerin güftâr ile
Servi bî-fer kılsa tañ mı işbu refâr u revîş
- dem-beste ol- [1]** Nefesi bağlanmak. Sesi soluğu
kesilmek, susmak.
- G222/4 Kadd-i şimşâdın görüp ey serv-i âzâdım benim
Bir ayağ üzre kalup **dem-beste olmuşdur** nihâl
- demdeme [1]** Hile, aldatma. || Şöhret, ün.
- G319/12 Rüz u şeb ger âh u efgân eylesem ta'n eyleme
Dil-berâ âvâze-i 'aşkıñla artdı **demdeme**
- dem dem [5]** Zaman zaman, bazen.
- G18/3 Dîdem **dem dem** yaşın şın şın dem-â-dem dem döker ker ker
Ruñuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me şu 'â' 'â' 'â'
- G176/6 Komadı dîdegânım nem nisâr-ı hâk-i pâyiñçün
Velîkin kanlu bağrımdan ider bu **dem dem** istikrâz
- G266/7 Derd-i dil **dem dem** dem urur der-derün
Dâr-ı derddir var durur der-dil verem
- G265/6 Sürürüñla sürür-âlüd olur dil
Sürürüñ serverâ ger gelse **dem dem**
- Tc2/26 Ben gamda olam şâm u seher dehr-i fenâda
Ağyâr ile **dem dem** o güzel zevk u şafâda
- dem dök- [2]** Kanlı gözyaşı akıtmak.
- K23/1 Dem-â-dem **dem döker** bu çeşm-i bâkî
Bu müşkil 'uğdeyi hâl ide tâ ki
- G327/15 'Aceb mi dem-be-dem **dem dökse** çeşmim
Olupdur bu ciger çün pâre pâre
- dem-i 'aşk [1]** Aşk zamanı. || Aşkın nefesi.
- G134/6 Mey-i nâbi şanemâ şanma mükeyyif ancağ
Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek şu bilürüz
- dem-i dem [1]** Zamanın bir anı.
- G336/4 Ser-i zülfi niçeme cevri füzün eyler ise
Deli gönülüm **dem-i dem** fikr-i muhâl eylemede
- dem-i gîsü [1]** Omuza dökülen uzun kırmızı saç.
- Ms2/13 **Dem-i gîsü** vü zülfünle ezelden çün hevâdârım
Ruğ-ı gül-günüñüñ yâdıyla bülbülveş nevâkârım
- dem-i hicran [2]** Ayrılık zamanı.
- G300/9 Añma vaşlıñ Nebzîye şâhâ **dem-i hicrânda** kim
Fırkatınla bu dil-i bî-çâre tütmuşdur çü hû
- G322/10 Vaşl-ı vaşl olduñ şağın havf itme dirdiñ dil-berâ
Neyleyim ammâ **dem-i hicrâneyi** gördüm yine
- dem-i hicr [7]** Ayrılık zamanı.
- G211/9 **Dem-i hicriñde** anuñ bâde-i gam içmişdir
Şorñız Nebzîye keyfiyyetini câm-ı Cemîñ
- G26/9 **Dem-i hicriñde** kara rüz-ı rüşen
Münevver vuslatıñda karañu şeb
- G207/9 **Dem-i hicriñde** Nebzî bir nevâ-keş kumrıdır güya
İşit serv-i revânım nâlesi hoş zârı pek nâzik
- G288/12 Bezetdim sînemi dâğ-ı gamıñla
Dem-i hicriñde şihhatden bezelden
- G44/6 Farq eyleyemem rüz u şebi düd u şererden
Âh eyledigimce **dem-i hicriñde** hey âfet
- G113/1 Oldur **dem-i hicriñde** baña hem-dem olanlar
Her demde gözüm yaşı gibi mañv ola anlar
- G396/4 Şeb ü rüzına cihânın bu imiş bâ'is olan
Dem-i hicriñdeki âhım düttüñyle 'alevi
- dem-i ihlâş [1]** Dostluk zamanında, samimiyken.
- K27/8 Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek batdım ise
Dem-i ihlâş ile hem-dem hele şıdk ile düzüm
- dem-i 'İsiveş [1] Hz.** İsa'nın nefesi gibi. ||
Sevgilinin aşğa nefes vermesi gibi.
- G11/9 **Dem-i 'İsiveş** enfâsın revân-bağş oldı 'uşşâka
Kelâmın sükker-i Mısrî zebânın tütî-i güyâ
- dem-i nev-rüz [1]** Nevruz zamanı. || İlkbaharın
başlangıcı.
- G94/8 Tâb-âver iken vaşlıña gör düşdi bürüdet
Güyâ **dem-i nev-rüzda** vâki' deye beñzer
- dem-i uğhiyyede** Kurban zamanı.
- G125/8 Dili kurbâna kabûl idicegiz cânı dağı
Virem ammâ **dem-i uğhiyyede** kurbân bir olur

	dem-i vaşl [2] Kavuşma zamanı.	K1/45	Hażm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Kibr ü 'ucbi kıılma meyl ü irtikâba ibtidâ
G1/16	Varup mey-ğâne şadırında tuta me'vâ vü mañfilhâ Huzûr itdiñ 'aceb Nebzî dem-i vaşlında cānāniñ	G266/7	Derd-i dil dem dem dem urur der-derün Dār-ı derddir var durur der-dil verem
N4/4	Vişâli 'ıydına nezr eyledim sen şâhid ol ey dil İdem cān-ı revāni ben dem-i vaşlında kırbāni		denānir-i kesir [1] Çok dinar, altın, para.
	dem-i vuşlat [1] Kavuşma anı, zamanı.	Kt9/15	Şarf idüp aldı anı çün bunca denānir-i kesir Şaymadı hiç bîş ü kemi görmedi kıydın diremiñ
G105/17	Huzûr itdiñ dem-i vuşlatda Nebzî Yanarsañ nār-ı hıcre ğam değıldir		denbel [1] Engel, siper, mani.
	dem-i yâ Hû [1] Allah'ın verdiği süre.	Kt3/48	İdenler ehl-i sünnet ve'l-cemā'at mezhebin ihyâ Olardır dīde-i a' dā' -i dīn ü millete denbel
G384/12	Bu şeb ol çeşmi āhū hasretiyle güm güm inleddim Sipihrine kıbābi bu dem-i yâ Hüya söz var mı		dendān [8] Sevgilinin inci tanesi gibi olan dişleri.
	dem ol- [3] Zaman, an gelir ki.	G24/5	Şadefdir o dehen dürdür o dendān Turunc ğabğab yañud zerrin bir tōb
G365/6	Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi belî	G26/1	Ruñun gün zerre fem dendān kevkeb Hemānā tōb-ı uşurlāb ğabğab
Mş2/51	Dem ola gülşen-i 'ālemdē dilā gül mi kıala Öte şıklığa düşe güm ola bülbül mi kıala	G127/5	Zülfünde kıalsa gönüm dendān ile bulur yol Güyā ki leyl içinde necm ile mühtedādır
Ms1/10	Ruñuñla bendegāniñ dīdegāniñ rüşen itmezsin Dem olmaz nār-ı efkārniñla kıalbim küñhan itmezsin	G198/1	Şadefiñ beñzeye dendāniña dür-dānesi yok Gerçi çok līk ele alına bir dānesi yok
	demrenlü [1] Ucuna kemik ya da demirden yapılan sivri uç takılmış ok.	G334/9	Olalı zāhir femiñ dürcünde dendān u şefe Yokdur incüde tarāvet reng yok mercānda
G147/5	Her biri demrenlü okdur ta'n u teşnī'-i rakīb Şanma tokundukça kıanlı bağrımi baş eylemez	G371/1	Baht yār olmasa pālūde kırar dendāni Bahtiyār olan ider sinle şikest sindāni
	dem-sāz ol- [1] Arkadaş olmak, dost olmak. Yakınlık kurmak.	G108/6	Bestedir dā'im dehanıñ kim nüñüfte dişleriñ Yoħsa dendāniñ şadefde lū'lü-i lālā mıdır
G226/6	Var mı bu gülşende bir dil kim ola ğamdan berī Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül	G170/4	Hātem-i mihr-i melāhat halkasıdır lebleriñ Dürr-i yek-tā gibi dendāniñ aña elmās-ı faş
	dem sür- [1] Keyifli zaman geçirmek, oyalanmak.		deng [2] Hayran, şaşkın.
Mr5/16	Bir ğonca-leb gül-rū ile Bülbül sürer gülşende dem	G229/17	Yine şā'irleri hep deng ü hayrān eyledi Nebzî Yazılan defter-i dīvān-ı şī're bu nev-īcādım
	demler sür- [1] Keyifli zamanlar geçirmek, oyalanmak.	Mş1/31	Ğoncalar dem-beste bülbül deng ü lāl olmuş durur Boynunı egmiş benefşe bī-mecāl olmuş durur
Mr5/32	Yārān-ı hoş-fercām ile Demler sürülsün dem-be-dem		deniz [1] Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütleli. Derya, bahr.
	dem ur- [4] Bir şeyden söz etmek, konu açmak.	G247/10	Eşk-i dīdem Nebziyā deryā gibi aķsa ne var Çün denizler kıatresinden çoğ 'işıyanım benim
G266/1	Ey dil-i zārım devādan ur dem Em ruñ-ı dādāri odur derde em		deni [3] Alçak, soysuz.
G258/12	Niçe dil-dādeleriñ kıanın ikerken şanemā Ne revādır ki lebiñ mihr ü vefādan ura dem	G308/4	Bā'is-i hüzn ü elemdir ey gönül hubb u vedād İtme pes 'akd-i müvālāt her deni güm-rāh-ile

K5/3	Bî-vefâdır bu denî dünyâ gerekmez i'timâd Kavli uymaz fi'line fi'li hebâ kavli durûğ	der-ân [1] O an içerisinde, hemen, derhal.
K26/5	Ebleh ü dün u denîyim beni almañ dile siz Ehl-i şî'r añladuñzsa beni hâşâ degîlim	G295/4 Uş devâ'-ı derd durur ol derde em Derde em um var ol derden der-ân
	deñlü [2] "Kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz. Derece, miktar.	derbân [2] Kapıcı, kapıya bakan, bekçi. Âşık.
G1/12	Sarây-ı bâkîyi gözle odur bir hoşça menzilhâ Güneş gibi görinse zerre deñlü i'tibâr itme	G367/4 Sen şeh-i hüsñüñ iki âvâre mahzûñ kuldır Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi
G22/12	İdinmişsin hezâr ağıyâr-ı rüsvâyî vü şeydâyî Ser-i küyuñda bu deñlü segâni kim çeker cânâ	N38/4 Sen şeh-i hüsñüñ iki âvâre mahzûñ kuldır Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi
	dep- [1] Ayağıyla vurmak.	der-be-der [2] Kapı kapı gezen, serseri, dağımık, perişan.
G96/6	Öyle bî-tâkât olupdur heves-i hâlîñ ile Bir seğîñ depse şehâ bendeñi boyunca yıkar	G383/2 Sevdî meftûni olup dil tâzece bir berberi Der-be-der olup gezer uş pâ-püreñne ser-serî
	depren- [1] Halk dilinde kımlıdamak, hareket etmek.	Mş1/44 Yapışup hablü'l-metîn-i şer'a kııl hayru'l-'amel Der-be-der gezme beyâbânda eyâ inşâfa gel
K14/8	Hük-m-i takdîr-i Hudâdır râzî ol Çüb deprenmez eger yıl esmese	der-beste [1] Kapalı kapı, kapalı, kapanmış.
	depred- [2] Kımlıdatmak, hareket ettirmek.	G4/8 La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi 'ilâc Bildim cevâb olmayıcağ der-bestedir dârtü'ş-şifâ
G37/7	Depredüp la'l-i revân-bağışñ çü güftâr eylediñ Şabr ider mi hastalar açıldı ebvâb-ı hayât	der-beste-i zencîr it- [1] Kapalı kapının zinciri etmek. Sevgilinin saçına bağlanmak.
G324/3	Şeherde depredüp bād-ı şabâ zülfi dil-ārâyî Birbirine sünbülveş deger âheste âheste	Tr2/14 Kim emîn oldu cefâsından ya kim buldı amân Bu degil mi sünbülü der-beste-i zencîr iden
	der [2] Kapı, eşik. Sevgilinin yanı.	der-beyza [1] Yumurtanın içinde, yumurtada.
K25/4	Şarâb-ı şevkıñı nüş eylemişdim Mey-i nâb olmamışken dağı derden	G237/9 Yüri bülbül dağı der-beyza degilken Nebziyâ Tutmuş idi bâğ-ı deñri âh u feryâdim benim
G295/4	Uş devâ'-ı derd durur ol derde em Derde em um var ol derden der-ân	derç [1] Toplama, bir araya getirme. Koyma, geçirme.
	derâhim [1] Dirhemler, paralar.	G50/1 Çün dürr-i dendâññ şehâ oldu şâdef ağızñda derc Yetmez behâ 'ıkd-i Süreyyâyı felek eylerse hârc
G244/12	Metâ'-ı vaşlña şarf itmek-içün Yüzüm dîñâr gözüm yaşı derâhim	der-câ [1] İçinde, bir yerin içinde olan.
	der-'akab [2] Akabinde, hemen, o anda.	G6/6 Dehâññ nağşın aldım ey şâdef-fem hoşça-ı dilde Yazup pes dürr-i dendâññ hem anda eyledim der-câ
G238/14	Vefâ eylerse bir kaç gün hârebîñ gösterüp âbâd Cefâsi der-kafâ hâzîr irişür der-'akab hâdim	derc ol- [3] Bir araya getirilmek, toplamak.
Mş2/35	Niçe yüzden irişür der-'akab uş cevri yine Gün gibi her kişîye zâhir olup bevri yine	Mu26/1 Ol ne ism oldu ki anda derc olundu nişf-ı mâh Ol ne cism oldu ki anda hârc olundu küll-i mâh
	der-'akd [1] Bağlanma. Mukavele, sözleşme kapısı.	K16/4 Şerâfetlü 'ulüvvü'l-kâdr hem-nâm-ı Halîlu'llâh Ki vaşfi gibi zâtı derc olupdur şürefâlıkda
G218/12	Duğter-i rez gibi bir gar yoğ iken hum-hânede Anı der-'akd eylemiş kavvâd imişsin ey gönül	N39/4 Şerâfetlü 'ulüvvü'l-kâdr hem-nâm-ı Halîlu'llâh Ki vaşfi gibi zâtı derc olupdur şürefâlıkda

ağrı, sızı.	derd [51] Gam, keder, kasâvet, tasa, kaygı. Acı,	K24/39	Derd ile merd ol ferd ol cihânda Olmaq gerekdir fenninde mahir
G336/8	Kütebâ yazmada resmin o kalem kaşlarının Be meded kadlerini derd ile dâl eylemede	K26/22	Kime kim 'arz idem ahvâlimi def '-i gam için Yetürür derdime derdim ü çü çarâ degilim
G63/2	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryâlar midâd Biñde bir derdim benim kâbil degil ola 'idâd	K26/22	Kime kim 'arz idem ahvâlimi def '-i gam için Yetürür dere derdim ü çü çarâ degilim
G65/11	Âsumân zann itme ey mâh derd ile itdikçe âh Kubbe-i mînâ düzildi başımın üstünde düd	K26/20	Niçün izhâr-ı gam idem baña gam-h'var çü yok Kime derdimi disem dir ki etbbâ degilim
G68/13	İrmese la 'l-i lebiñde derdine dermân eger Neylesün n'itsün tabîbâ söyle Nebzî derdmend	K27/14	Bereler bağrımı halkın sitem-i dem-be-demi Niçe tâkat gele bunca keder ü derde kızum
G102/13	Yazan derdim yine tûmâr-ı dehre Gözüm yaşıyla Nebzî bu gâzeldir	Mşr2/20	Ba 'dehü bilmezim kaşdı nedir n'itse gerek Korkarım dañı beter derde yetüre giderek
G110/8	Zahmıma merhem komaz korkar 'ilâc itmez tabîb Derdimin zîrâ ki 'âlem vâlih ü hayrânıdır	Mh3/23	Üns olup cevr ü cefâña derd ile kân olmuşum 'Aşk-ile Mecnûnveş 'âlemde destân olmuşum
G140/14	İşit Nebzî bugün dârü 'ş-şifâda Seniñ bu derdiñe tîmâr bulunmaz	Msd1/5	Hudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhim gerekmez baña şihhatler
G246/4	İrmedi zahm-ı dile la 'l-i lebiñden çün devâ Gayrı bildim derd ile bî-çâreyim bî-çâreyim	Msd1/11	Hudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhim gerekmez baña şihhatler
G264/5	Bilürken ehl-i 'aşkıñ derdini kim aña yok dermân Ne hâcet ol şehe mâ-fi 'z-zamîrim 'arz-ı hâl idem	Msd1/17	Hudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhim gerekmez baña şihhatler
G266/3	Derddeş ol zü-derde derdden dâd al Vâdî-i derde varup düş ey dedem	Msd1/23	Hudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhim gerekmez baña şihhatler
G266/10	Dürdür Nebzî devâ '-ı derdden Ârzü-yı dil odur derde erem	Msd1/29	Hudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhim gerekmez baña şihhatler
G266/2	Ey dil-i zârım devâdan ur dem Em ruğ-ı dâdârı odur derde em	Ms1/55	Hudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhim gerekmez baña şihhatler
G295/10	Nebziyâ dür ol devâ '-ı derdden Dârü derddir vardı devr-i deverân	Ms1/41	Hudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhim gerekmez baña şihhatler
G296/2	Tabîbasâ dil-i bî-çâreye ger çâre söylersin Velîkin arturup derdin hemân âvâre söylersin	Ms2/6	Nişân-ı nâvek-i gamzeñ olup âşüfte vü zârım Dem-â-dem derd ile hâlim yaman hicr ile bîmârim
G304/4	Her kelâmı çeşme-i hayvân gibi cân-bağşdır Kaatre-i la 'li hezârân derdlere dermânı sev	N11/4	Görüp bu hâlimi lîkin tabîbim eylemez dermân Bu derd ile ser-encâmım neye müncerr olur bilmem
G349/14	Zahm-ı tîğ-ı gamze-i dil-ber bulur şanma 'ilâc Nebziyâ bu derdiñe Hâkdan meger dermân ola	N38/10	Nebziyâ bu zahmına hiç bir tabîb kılmaz 'ilâc Gâlibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi
G392/4	Elif kaddi hayâlî sîneme bir şerha açmışken Ruğunda hâlî dâğıyla bir iken derdim on oldu	Tc2/24	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çara düşersin
G400/7	Revâ mı ey şeker-güflâr olam derdiñe giriftâr 'Aceb ey gamzesi Tâtâr niçün inşâfa gelmezsin	Tc2/36	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çara düşersin
K2/54	Dergeh-i dârü 'ş-şifâña geldi rû-mâl eyledi Derdine me 'mül ile dârü-yı luftundan devâ	Tc2/48	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çara düşersin
K8/20	Şanma dilâ kim seni ancağ Eyledi bu derde giriftâr	Tc2/60	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çara düşersin

- Mş1/6 Tayy ider bir gün sicill-i 'ömrüni devr-i zamân
'Azm ider rāh-ı beķāya **derd** ile rūh-ı revān
- Tc2/12 Gūş itmez iseñ pendimi eķkāra düşersin
Bīmār oluban **derd** ile nā-çāra düşersin
- G253/2 Hasta-i 'aşķım tabībā derd-i bī-dermāndayım
Derdime yokdur devā zīrā ki ben dermāndeyim
- G367/10 Nebziyā bu zaķmına hīç bir tabīb kılmaz 'ilāc
Ĝalībā **derdim** benim bildim ki bī-dermān gibi
- derddeş [1]** Dert, keder ortaĝı, aynı derdi çeken kişiler.
- G266/3 **Derddeş** ol zū-derde derdden dād al
Vādī-i derde varup düş ey dedem
- derde dermān ol- [1]** Derde derman olmak; üzüntüsünü, sıkıntısını yok etmek.
- G280/8 Tabībim lebleriñ 'ayn-ı şifadır
'Aceb bu **derdime olmaz** mı **dermān**
- derde derman [2]** Derdine derman olma, sıkıntıya çare olma.
- G338/8 Gūşe-i hicriñde bī-çāre yatan bīmārıñıñ
Şerbet-i vaşlıñ durur **derdine dermān** var ise
- G278/9 Kaatre-i la'li hezārān **derdlere dermān** iken
Zevķ bunda her kelāmında dökilür niçe kan
- derde dermān eyle- [1]** Bir derdin çaresi, çözümü olmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.
- KT29/4 Bāĝa dil-ber çıķdı ey dil gel temāşā vaķtidir
Bilse dil-ber hasta hālīm **derde dermān eylese**
- derde devā bul- [3]** Hastalığımy iyileştirecek çare bulmak, derdini, sıkıntısını ortadan kaldıran bir çözüme ulaşmak.
- G235/2 Geldim tapuña cānā cānā tapuña geldim
Bulduym devā-yı derde **derde devāyı buldum**
- Tc2/28 Ğaylī dem olup hasta-i 'aşķam çü tabībā
Bulunmadı bu derde devā dār-ı şifāda
- G235/2 Geldim tapuña cānā cānā tapuña geldim
Bulduym devā-yı derde **derde devāyı buldum**
- derde deva [1]** Soruna çözüm önerme, sıkıntıyı geçirmeye çare olma.
- Mü1/6 Zātında egerçi leb-i la'liñde şifā var
Her **derde devādır**
- derde düş- [2]** Sorunla karşılaşmak, sıkıntıya düşmek. || Hastalanmak.
- G220/5 Şehā 'aşķıñla gör bir kāle gelmez **derde düşdüm** kim
Olur hālīm gören her hāl ile hayrān u lā-ya'ķıl
- Tc2/53 Dil **derdiñe düşdükçe** devādan ider i' rāz
Kimdir ki begim cevriñ ile olmaya memnūn
- derde em [2]** Derde derman olmak, soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.
- G295/3 Uş devā'-ı derd durur ol **derde em**
Derde em um var ol derden der-ān
- G295/4 Uş devā'-ı derd durur ol derde em
Derde em um var ol derden der-ān
- derder [2]** Rabia, dördüncü rābia; dördüzlü rubai, dörtleme.
- G309/4 Göricek ol muĝ-peçe reftārını mey-hānede
Yandı yaķıldı kilisā içre **derder** derdere
- G309/4 Göricek ol muĝ-peçe reftārını mey-hānede
Yandı yaķıldı kilisā içre derder **derdere**
- der-derün [1]** İçte, akılda, gönülde.
- G266/7 Derd-i dil dem dem dem urur **der-derün**
Dār-ı derddir var durur der-dil verem
- derd-i 'aşķ [2]** Aşk derdi.
- G105/8 Lebiñ emdir bañā meclisde sākī
Şarābıñ **derd-i 'aşķa** em deĝildir
- Ms4/10 Başıma bi'llāh üşürdüñ şimdi zenbūr-ı belā
Olduĝum zīrā ki bildiñ **derd-i 'aşķa** mübtelā
- derd-i bī-dermān [3]** Dermansız dert.
- G29/4 Mübtelā-yı derd-i 'aşķ oldı dil-i sevdā-zede
Senden özge **derd-i bī-dermānına** bulmaz tabīb
- G246/11 **Derd-i bī-dermānıñı** bilmem ne söylersin bañā
Sen gibi ben de dilā nā-çāreyim nā-çāreyim
- G253/1 Hasta-i 'aşķım tabībā **derd-i bī-dermāndayım**
Derdime yokdur devā zīrā ki ben dermāndeyim
- derd-i dādār [1]** Adaletli hükümdarın derdi.
- G295/1 **Derd-i dādārı** devā'-ı derd dān
Vādī-i derde düş ey dil var revān
- derd-i derun [3]** Gönül derdi. || Derin ve şiddetli hüzn.
- G117/4 Bulmadım bir kes ki esrārım aña izhār idem
Āh kim **derd-i derünüm** cümleten aħfādadır
- Mh3/2 Her seher nālemden ey meh gelmesün nefriñ saña
İderim **derd-i derünüm** āh ile tebyiñ saña

- G174/14 Bâde-i la'li hayâli çün seni mest eyledi
Nebziyâ **derd-i derûnuñ** eyle var mestâna 'arz
derd-i dey [1] Kışın, soğuğun sıkıntısı, zorluğu.
- G398/4 Toğunmaz ey saçı leylâ dil-i Mecnûna şahrâda
Ne germ-i tâb-ı tâbistân ne berd-i serd **derd-i dey**
derd-i dil [6] Gönül derdi, gönül belası. || Aşk, muhabbet.
- G4/7 La'l-i lebiñden istedim **derd-i dile** gerçi 'ilâc
Bildim cevâb olmayıcağ der-bestedir dârü's-şifâ
- G82/8 Okıdım yazılı Kânûn u Şifâda şanemâ
Hükemâ la'liñi **derd-i dile** merhem qodılar
- G266/7 **Derd-i dil** dem dem dem urur der-derûn
Dâr-ı derddir var durur der-dil verem
- G265/1 O dem **derd-i dile** hâşıl olur em
Devâ'-ı la'l-i dildâr olsa emsem
- G125/3 Leb-i la'liñden irer **derd-i dile** irse devâ
Hükemâ çoğ velî-i Hâzret-i Loqmân bir olur
- G231/10 Ol tabîb-i cân eger eylerse eyler uş devâ
Nebziyâ **derd-i dilim** ben aña kamu söyledim
derd-i dürdî [1] Dert tortusu, keder yığımı.
- G168/5 **Derd-i dürdiden** muşaffâ olduğıyçün şüfiyâ
Bâde-i şâfî kadar gayrıda hürmet yoğ imiş
derd-i firkat [1] Ayrılık derdi.
- N27/4 Görmedim sende tabîbâ büy-ı vuşlatdan eser
Öyle bildim **derd-i firkatden** hâlâşa çâre yok
derd-i gam [1] Gam derdi, dert acısı.
- G65/7 Bulmadı **derd-i gamıñla** dil melâlatden rehâ
Bahtiyâr olmasa ger kuru temennâdan çi sūd
derd-i hicr [6] Ayrılık derdi, ayrılık acısı.
- G39/9 Beni öldürdün ey çarh-ı sitemger **derd-i hicr** ile
Vücūdum uş gerekse loğma-ı seg tu'me-i zâğ it
- G355/10 Bulmayup em Nebzî-i bî-çâre çıktdı aradan
Derd-i hicriñ bak dil-i nâ-şâda cânâ n'eyledi
- G112/7 Zebûn oldı tenim ney gibi cânâ **derd-i hicriñle**
iñçün turmaz âsüde bu dil her dem figân ister
- G83/3 **Derd-i hicriñle** şehâ uçmak diler cân gövdeden
Murğ-ı vahşî gibi güyâ gözleri pervâzedir
- G133/5 Öürsem **derd-i hicriñle** bu cismim
Uşüp küyuñ kilâbî lây iderler
- G191/14 Cân dilermiş Nebziyâ ol rûh-ı sâñî vaşlma
Derd-i hicriyle helâk oldum benim cânım da yok
derd-i köhne [1] Eskimiş dert, küllenmiş keder.
- G183/15 **Derd-i köhnem** Nebziyâ iş'âr için
Eyledim bir güne nev-şi'r ihtirâ'
derdime çâre bul- [1] Sıkıntıyı çözümlmek, atlatmak, çaresizliğı yenmek.
- G335/8 Hastayım dârü's-şifâ-yı devrde
Bulmadım derdime çâre âh vâh
der-dil [1] Gönülde.
- G266/8 Derd-i dil dem dem dem urur der-derûn
Dâr-ı derddir var durur **der-dil** verem
derdiñe dermân it- [1] Sıkıntılara çözüm olmak, çaresizliğe çare olmak.
- G325/8 Fehm idüp tîmâr ide bîmâr-ı 'aşkı oldıñın
İvme bir gün **derdiñe** rahm eyleyüp **dermân ide**
derdine devâ ol- [1] Sorunu, sıkıntıyı çözümlmek, çaresizliğı yenmek.
- Mr3/13 Dermend olmuş Hüseyiñ **derdine olmaz devâ**
Baş açuğ bir 'aşık-ı dîvânesi olsa revâ
derd-i pür-verdsin [1] Güllerle dolu dert.
- G277/2 Dilâ bu devr içinde gerçi kim bir merd-i pür-derdsin
Devâ me'mül olunmaz saña zîrâ **derd-i pür-verdsin**
derd-i verem [1] Verem hastalığı.
- G259/2 Hicriñ gibi bu dilde özge elemi bilmem
Bu **derd-i verem** âhîr bağrım dele mi bilmem
derd-i vücüd [1] Bedenin derdi , sıkıntısı.
- Ms1/38 Kuluñdur cümleden ahğar şehâ bu Nebzî-i nâ-çâr
Düşüpdür guşşaya **derd-i vücüduñla** olur bîmâr
dermend [2] Derdi olan, dertli, üzüntülü. || Âşık.
- G68/14 İrmese la'l-i lebiñde derdine dermân eger
Neylesün n'itsün tabîbâ söyle Nebzî **dermend**
- G264/1 Bu bîmâr-hâne-i 'âlemde n'ola **dermend** isem
Devâsız derde düşdüm derdim añlar yoğ devâsın hem
dermend ol- [1] Dertli olmak, dert sahibi olmak, üzüntülü olmak || Âşık olmak.
- Mr3/13 **Dermend olmuş** Hüseyiñ derdine olmaz devâ
Baş açuğ bir 'aşık-ı dîvânesi olsa revâ

derdmendān [3] Derdi olanlar, dertliler, üzüntülüler. || Aşıklar.

G114/14 Ey dürr-i dendān hey verd-i ḥandān
Çok **derdmendān** vaşlını ister

G126/4 Heman cān virmeye yoluḡda ḥāzır cān atarlar hep
Ne ḥacet **derdmendāna** bu rütbe eylemeklik cebr

G130/10 Sorarlarsa eger Nebzī-i dil-rīṣi ki kimdir ol
Di kim bir merd-i sālār-ı gürūh-ı **derdmendāndır**

derdnāk [1] Dertli, kederli kimse. || Aşık.

K23/14 V'eger 'aşk olmasaydı ādemīde
Kimesne görmez idi **derdnāki**

derdnāk it- [1] Dertli, kederli hale getirmek.

G381/2 Tīg-ı gāmeñle ḥabībā sīne-çāk itdiñ beni
Çeşm-i bīmārīñ gāmyla **derdnāk itdiñ** beni

der dök- [1] Çok terlemek.

G85/7 Zülf-i müşkīniñ ter olmuş derlemiş **derler döker**
Şanki misk üzre saçılmışdır gül-āb-ı ter koşar

derd ü bela [2] Keder ve sıkıntı.

K24/33 Şabr eyle dā'im **derd ü belāya**
Şabr-ı cemīli zıkr eyle zākir

G348/2 Ḥamd ola Mevlāya kim 'aşk-ile yār oldum hele
Miḥnet ü **derd ü belāya** yādigār oldum hele

derd ü elem [1] Dert ve keder.

G180/1 N'ola 'uşşākīñ eylerse şehā **derd ü elemden** ḥaz
Olan dīvāne-i 'aşkīñ kılr elbette gāmdan ḥaz

derd ü gām [3] Sıkıntı ve üzüntü.

G99/9 Nebziyā bu **derd ü gām** olmaz raqam biñde biri
Ger midād olsa biḥār olsa kalem cümle seçer

G249/8 Ayrılah ey şanem sen dil-ber-i pür-nāzdan
Derd ü gām kahr u belā her dem karīnimdir benim

G294/1 Ḥalāşa çāre yok **derd ü gāmıñdan**
Ferāgım var demiñden 'ālemiñden

derd ü keder [1] Sıkıntı ve üzüntü.

G308/13 Cevr-i yārān ile her dem artmada **derd ü keder**
Geçdi 'ömrüm Nebziyā eyvāh āh u vāh-ile

derd ü meşakkat [1] Zorluk ve sıkıntı.

G179/5 Reh-i 'aşk içre 'āşıklar çeker **derd ü meşakkatler**
Hebā olur çamu şoñra Ḥudā vire meger a'vāz

derd ü miḥnet [1] Sıkıntı ve meşakkat.

Ms3/10 Firākīñ başdan aşupdur gāmıñla imtilāyım ben
Bu **derd ü miḥnet** ile n'ideyim ya ne kılayım ben

derd vir- [1] Sıkıntı, keder vermek. || Aşk yüzünden dert vermek.

N18/1 **Virmesem** dil zülfüne **derdim** füzün olmaz idi
Ḥam bulup bu kāmetim hem şekl-i nūn olmaz idi

der-efvāh eyle- [1] Ağza düşmek, yayılmak, dilden dile dolaşmak.

G148/1 Ben didim şaklar dilim sırrım **der-efvāh eylemez**
Çeşm-i giryānım gülüp didi meger āh eylemez

der-firāz [1] Yüksekte, yokuşta, çıkışta.

G234/2 Gezer şahrā-yı gāmda bir gārībim
Düvende **der-firāz** u hem nişibim

dergāh [4] Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke. || Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzuru, eşiği.

G63/14 Meclis -i ḥāşşa karīb itme rakīb-i kāfiri
Koma **dergāha** anı gel luḡf idüp kıлма 'inād

G83/7 Varıcağ üftādele **dergāhıña** ta 'zīm kıł
Şimdi rağbet dil-berā ikrāmadr i 'zāzedir

G148/11 Varayım **dergāhıña** rāzım açup zār ideyim
Yoḡsa ḥālīmden o şāhı āhım āgāh eylemez

Kt3/65 Yüri ey dil o **dergāha** idüp 'ac ü niyāz izḥār
Tazarru' kıł tezelliüllerle ol dā'im iṭā'atle

dergāh-ı rabbü'l-'izzet [1] Yücelik sahibi Hz. Allah'ın kapısı.

Ms1/39 Kılıp **dergāh-ı Rabbü'l-'izzete** 'ac ü niyāz izḥār
Oturmuş gūşe-i vaḥdetde bu beyti okur tekrār

dergeh [3] Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke. || Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzuru, eşiği.

G356/8 Der-kenār idem diyü şundum o şāhā 'arz-ı ḥāl
Yıkdı 'arzım **dergehinden** sürdi maḥzūn eyledi

Mh1/19 Güşāde **dergehīñ** dā'im olupdur cüd u luḡfun bol
Hisāniñ herkese şāmil nevāliñ cümleye mebzūl

dergeh-i dārü's-şifā [1] Hastanenin kapısı.

K2/53 **Dergeh-i dārü's-şifāna** geldi rü-māl eyledi
Derdine me' mül ile dārü-yi luḡfundan devā

huzuru.	dergeh-i Mevlā [1] Allah'ın dergâhı, Allah'ın	G303/3	Zâhidi gördüm der-i mey-hānede Dir ki ruḥşat var mı girem içerü
Mr2/10	Du 'ā-yı intimā-yı devletinde serverā dā'im El açup dergeh-i Mevlāya dil dilden olur kâ'im		derin [2] 1. Derinden, içten, gönülden.
G22/4	Rakîbe bi'l-'alen lutf u 'atâlar itmeden başka Olan der-hāne ikrām-ı nihānı kim çeker cānā	G294/3	Bugün Mañşür-i 'aşkı kim derinde Aşıldım dāra cānā perçemiñden 2. Ayrıntılı, üstünkörü olmayan, etraflı.
K12/15	'Asker-i deryā-misāl irsāl kıldı der-hemîn Şadr-ı a'zam kadri eḥḥam āşāf-ı şāh-ı zamān	G394/9	Derin bend eyleyüp dārında eyler kimi nüş-ā-nüş Bir elde bāde-i şāfī bir elde zülf-i cānānı der-i rāhat [1] Rahat, huzur kapısı.
G76/14	Şorar iseñ şanemā ger kim ola Nebzī-i dil-riş O ki bir yıldız düşkün der-i bahtı kapanıktır	G59/2	Olıcağ ğamze-i hūn-rîz ile sīnem mecrūh O cerāhatle olupdur der-i rāhat meftūh der-kağ [1] Hemen arkasında.
Tr2/74	Rūh-ı pūr-nūruñ ğarîk-ı baħr-i raħmet eylesün Ķabriñe açup deriçe ravza-ı Rıdvāndan	G238/14	Vefā eylerse bir kaç gün harābın gösterüp ābād Cefası der-kağā hāzır irişür der- 'ağab hādım der-kār eyle- [1] Belli etmek.
Ms1/15	Der-i devlet periñde ser komuşdur niçe eşbehler İşitdim işbu mażmūnı okur gökde feriştehler	G186/1	Ķamze-i hūn-rîzi gördüm eylemiş der-kār tîğ Āh kim düşmez elinden ey gönül her-bār tîğ derk it- [2] Anlamak, kavramak, idrāk etmek.
K1/54	Zıkr ü fikr ile Resül-i kâ'inātın kendiñi Eyle nisbet ol der-i devlet-me'āba ibtidā	K34/10	Muḥaşşal her neye meşğül olsa Anı derk itmede olupdur ağder
	der-i devlet-medāra [1] Hükümdarın (sevgilinin) kapısı. Saadete ulaştıran mutluluk kapısı.	G232/4	Elinde bāde-i bī-dürd ile bir düzd imiş sākī Anı derk itmeyüp ser-māye-i idrākī çaldırdım derk ol- [1] Anlaşılmak, idrak edilmek.
G327/10	Şikāyet-nāme yaz eşk ü demiñden Dilā 'arz it der-i devlet-medāra	G206/2	Şaçın sünbül ruḥuñ lāle femiñ ğonca yüzün gül-berg Melāhat ber-kemāldir hilkatiñde hüsnuñ olmaz derk der-kemîn[1] Pusuda, gizlenerek saldırıya hazır durumda olma.
G204/2	Dime rāzıñ şaķın ağyāra dilā zār olsañ Der-i dil-berde dile çāreyi nā-çār olsañ	Tr2/23	Kim şihāb okın atar kavş-ı kuzağla der-kemîn Āhri dünyā-yı dūnuñ çün fenā imiş dirîğ der-kenār [4] 1. Bir hususta bir yazının kenarına not yazmak.
G241/1	Adım añılmaz der-i dil-berde zīrā ben kimim Bende-i kemter kemīnim zerreden kihter kemim	G179/7	İşāret eyler elbet der-kenāre bir neşātında Dilā sen 'arz-ı hāl it ço o hūnī eylesün i'rāz 2. Kenarda, ortada.
G299/3	Der-i hicriñ ğüşāde 'āşık-ı bī-çāreler üzre Velkin bāb-ı vaşlın fetḥ olunmaz ey niṭāk-eburū	G292/4	Ne hoş cāy olupdur bu bezm-i şafā Perī der-kenāre melek der-miyān
	der-i mey-hāne [1] Meyhane kapısı.		

3. Bir yazının kenarına not olarak konmak. || Sevgili ile başbaşa kalıp sohbet etmek.

G356/7 **Der-kenār idem** diyü şundum o şāhā 'arz-ı hāl Yıkdı 'arzum dergahinden sürdü mahzūn eyledi

4. Kucaklamak, kucağa almak.

G146/3 Kadīmī resmdir 'ıyd irse yāri **der-kenār itmek** Gör o fettāni kim bunca geçer a'yād el virmez

derle- [1] Seçip toplamak, bir araya getirmek.

G85/7 Zülf-i müşkīniñ ter olmuş **derlemiş** derler döker Şanki misk üzre saçılmışdır gül-āb-ı ter қоқар

dermān [6] 1. İlāç, devā, çāre. || Hal yolu, çıkış yolu.

G68/13 İrmese la'l-i lebiñde derdine **dermān** eger Neylestün n'itsün tabībā söyle Nebzī derdmend

G110/2 Lebleriñ güyā ki Hızırñ çeşme-i hayvāndır Kaṭre-i la'liñ niçe dil-ḥastaniñ **dermāndır**

G142/6 Gözleriñ açdı şehā bu sīne üstünde şerih Ağzıñıa kıldı havāle tā ide **dermānımız**

G167/17 Dā'-i 'aşka yoğ imiş **dermān** tabīb-i dehrde Bu keş-ā-keş 'āşık-ı bī-çāreye nā-çār imiş

G285/6 İşigin dārū's-şifā herkes umar senden devā Āsitāniñ terk idüp kanda gidem **dermāna** ben

G304/4 Her kelāmi çeşme-i hayvān gibi cān-baḥşdır Kaṭre-i la'li hezārān derdlere **dermāni** sev

dermān bul- [1] Çare bulmak, sıkıntılara çözüm bulmak.

Mr4/12 Düşdüñ çü 'aşka itme müdāvā Bīmār-ı 'aşka **dermān bulunmaz**

dermānde [1] Aciz, biçare, zavallı.

G253/2 Hasta-i 'aşkim tabībā derd-i bī-dermāndayım Derdime yokdur devā zīrā ki ben **dermāndeyim**

dermān eyle- [2] Şifa vermek, iyileştirmek; sıkıntısını gidermek, acısını dindirmek.

N11/3 Görüp bu hālimi līkin tabībim **eylemez dermān** Bu derd ile ser-encāmım neye müncerr olur bilmem

G247/6 Sīnemi pür-yāre kıldım seng-i ḥasretle döğüp Sen ḥakīm-i vaktsin gel **eyle dermānım** benim

dermān it- [1] Şifa vermek, iyileştirmek. || Çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

G142/12 Fülk-i dil gird-āb-ı hayretde 'aceb ğarḳ ola mı oḥsa bir **dermān ider** mi aña keştibānımız

dermān iriş- [1] Çare olmak, çözüm olmak.

G379/6 Leb-i lā'linden irgürdi şifā aġyār-ı bed-ḥ'vāha **İrişdirmez** baña zerre kadar **dermāni** gördüñ mi

dermān kıl- [1] İlaç vermek, tedavi etmek, çare olmak.

G245/12 Nāvek-i ğamzeñle yārim yārelenmiş ḥastayım Merhem-i la'liñle **kıl** zaḥmıma **dermānım** benim

dermān ol-[1] Çare olmak, şifa vermek, iyileştirmek || Çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

G349/14 Zaḥm-ı tūġ-ı ğamze-i dil-ber bulur şanma 'ilāc Nebziyā bu derdiñe Ḥaḳdan meger **dermān ola**

G206/9 Şehā senden **olur** bu Nebzī -i bī-çāreye **dermān** Devā kıl vashñ aña güşe-i hicriñde kılma terk

dermān yok [2] Çare yok, çözüm yok.

G264/5 Bilürken ehl-i 'aşkıñ derdini kim aña **yok dermān** Ne ḥācet ol şehe mā-fi'z-zāmīrim 'arz-ı hāl idem

G194/4 Niçe demdir ğam-ı hicrān ile bī-fer kaldım Ṭapuña pādişchim varmaġa **dermānım yok**

derruhu li'llāh [1] Mükafatımı Allah versin.

Kt3/53 Hezārān āferiñ bādā olupdur **derruhu li'llāh** Bi-ḥamdi'llāh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yekvā

dertlü [1] Sıkıntı, bunalım ve keder içinde olan kimseler. || Aşk ehli.

K32/19 Gelüñ ey **dertlüler** ey fırka-ı mecrūḥü'l-bāl Bulalım bārī şikāyet idecek bir vālī

derün [8] Bir şeyin içi, dahil.

G165/16 Sünbülü gördüm müselselmiş benefşe ser-nigün Bāġda lāle piyāleveş **derüm** ḥün imiş

G228/8 Kāseler memlū olur rengin mey-i nāb ile pes Kāseler olup tehī kalmaz **derününde** direm

G264/14 'Aceb meḥrem mi yokdur Nebziyā izḥār kılmazsın **Derününde** ḳalupdur dürr-i meknünveş bu ğam müdġam

K21/13 **Derünüñ** nür-i iḥlās ile pür-nür eyle ey zāhid Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pür-ḥār u ḥāşāk it

K25/11 **Derünümde** koduñ bunca kuvālar Ḥayāl u vehm u ḥiss-i müşterek zan

Kt15/4 Naḳāyışdan ḳamu tāhirdi zāhir **Derünü** 'ilm ile pür-nür u vehḥāc

- Mş1/48 Ehl-i hâl ol tâ ki cümle müşkilâtın ola hâl
Gel hevâlanma **derûnunda** yakup nâr-ı cedel
- Mü4/7 Hasret-i hâlinle pür-dâğ **derûnum**
Zîre tabîbâ
- N53/4 Mâl-i dünyâyı n'ider şâhım olan hüsnuñe râm
Mâr-ı zülfün kaydudur ancak **derûnunda** mehâm
- derûn-ı deyr-i dil [1]** Gönül aleminin
(manastırının) içi.
- G391/6 Hayâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü Rüm-ile
Derûn-ı deyr-i dil güyâ Nîgeristân-ı Çîn oldu
- derûn-ı meclis [1]** Meclisin içinde.
- G243/7 **Derûn-ı meclisinde** muṭrib ü sâzendeyim güyâ
Ney itdim nâlemi bi'llâh hem sînem rebâb itdim
- derûnî [2]** İçerîde, iç tarafta bulunan. || İç âleme âit,
içten, kalbî, ruhî.
- G299/10 Eser itdikçe Nebzî tâb-ı hicrânı dil-i zâra
Derûnî âh idüp her dem dirim yâ Hû veyâ min-Hû
- G318/10 Olup pâ-mâl şeb-i hicriñde kaldıñsa ayaklarda
Eliñ açup şehir yine **derûniden** du'â eyle
- der-vâze [2]** Şehir ve kale kapısı gibi büyük kapı. ||
Gökyüzü, sema.
- Mş1/23 Toldırupdur gülşeniñ elhân-ile **der-vâzesin**
Gerçi çoçmuşdur bugün gül goncasınıñ tâzesin
- G266/5 Dil devâ'-ı derd arar **der-vâzede**
Rûzî-i rûze revâ varım verem
- derya [7]** Deniz || Gözyaşının çok olması.
- G149/3 Gözüüm **deryâ** gibi cüş eylemekde
'Aceb yunmaz dağı bu yüz çaramız
- K2/46 Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzî zenîb
Kaṭre **deryâdan** güneşden zerre itdi imlâ
- K15/12 Öyle bir âfet irişdi 'âleme
Şiddet-i berdden toñup **deryâ** lebi
- Mh1/27 Havâda murğa ihsânın ider hem hûta **deryâda**
Eser luṭfuñ nesîmi seyyidâ her demde her-câda
- T1/9 Âsumânda mâh-ı nev **deryâda** mâhî havf ider
Mâhdan mâhiye dek hükmi revândır hañçeriñ
- deryaca [1]** Derya kadar, son derece çok, sonsuz
derecede.
- G259/5 **Deryâca** gamım vardır bir kaṭre sürürüm yok
Baḥr-i gama bu gönülüm yoḥsa tala mı bilmem
- deryâ-dil [2]** Geniş gönüllü. || Cömert.
- K13/27 Yokdur emsâli kerîmü't-tab' u **deryâ-dil** durur
Gelmemiş hem-tâ aña 'aşrında hem-pâ kalmamış
- Kt17/3 Mülâyim-tab' u **deryâ-dil** vestî'ü'z zihn ü bî-ğılsın
Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saḥt tab'-ı mâ
- deryâ gibi [3]** Deniz gibi. || Çok fazla, haddinden
fazla.
- G327/13 Gözüüm **deryâ gibi** cüş itdi akdı
Gör ol servi gelür mi hiç kenara
- K33/26 Yazsalar kubbunı çirk-âbını bir defterde
Tolup ol deftere **deryâ gibi** saḥil olmaz
- deryâ gibi aḫ- [2]** Çok hızlı bir biçimde geçmek.
- G174/11 Fi'l-mesal **deryâ gibi aḫdı** o serviñ pâyına
Eşk-i dîdem tâ ide hâlin leb-i mercâna 'arz
- G247/9 Eşk-i dîdem Nebziyâ **deryâ gibi aḫsa** ne var
Çün denizler kaṭresinden çoğ 'işyanım benim
- deryâ midâd ol-[2]** Deniz mürekkep olsa. || Çok
olmak, abartılı olmak.
- G200/1 **Midâd olsa deryâ** felek olsa raḫ
Yazılmaz kitâb-ı gamıñdan varak
- G63/1 Ger kalem olsa ağaçlar **olsa deryâlar midâd**
Biñde bir derdim benim kâbil degil ola 'idâd
- deryâ-yı 'aşk [4]** Aşk denizi. || Büyük aşk.
- H304/7 Çün ki sen **deryâ-yı 'aşk** içinde gavvâşsın bugün
Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercâmı sev
- G388/1 Himmetim **deryâ-yı 'aşk** fülki gönül lenger gibi
Hızırveş gönülümle her dem himmetim hem-ser gibi
- Mr4/2 Ey dil sirişkiñ seyl eyle âḫir
Deryâ-yı 'aşka pâyân bulunmaz
- G171/17 Hemân bir nebzeyim **deryâ-yı 'aşka**
Anıñçün oldu Nebzî baña maḫlaş
- deryâ-yı beyzâ [1]** Çok beyaz, bembeyaz deniz. ||
Çok beyaz deniz, aydınlık deniz.
- G347/5 'Arızın **Deryâ-yı beyzâ** kâkülün Baḥr-i siyâh
Çoğ gezdim görmedim mislin kara vü ağda
- deryâ-yı fazla [1]** Fazla, çok deniz, deniz kadar
çok.
- G2/17 Eyle luṭfuñla anı **deryâ-yı fazla** âşinâ
- deryâ-yı fena [1]** Yokluk denizi.
- G146/9 Habâb-âsâ özün maḫv eyle **deryâ-yı fena** içre
Cihânda Nebziyâ güm-nâm olagör ad el virmez

	deryüz id- [1] Dilencilik yapmak.	G45/1	Ey gönül sa'y itdiñ anca irmedi maqşüda dest Pes gücenme bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest
Kt3/60	Bağışla cürmini ol bî-kesiñ kim kimsesi yokdur İder deryüze ancak báb-ı lutfuñdan zarā'atle		2. Yardım.
	desm [1] Yağ.	Mu29/1	Pür irişdir desti yi tā kim yarasun bir işe Bir ayak süci irişür mi iki yüz ser-hoşa
G159/10	Yatur dārü'ş-şifā-yı firqatıñde Nebzī-i nā-çār Ana ğam laħm u 'azm ālām kaşāvet şahm ü desm olmuş	Mr2/6	Sa'adetle vücüduñ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir Mürüvvet hātemi desti ñde cüduñ bî-nihāyetdir
	dest [19]		dest al- [1] El almak. Bir mürit, mürşidinden, başkalarına yol göstermek iznini almak.
	1. El.		
G84/13	Yapışup destine Nebzī kuluñ ol püşt ü penāh Pāy-māl eyleme cānā anı ger ednādır	G46/8	Şöhre-i şehri oldı kādī muğ-beçe 'aşkıyla gör Vardı hem pīr-i muğān pāyına andan aldı dest
G88/6	Rāh-ı Hüdāya virmeyüp neyleyeceksin ey h'vāce Desti ñe şad hezār dīnār u direm gelür geçer		destān ol- [2] Ağızdan ağıza, dilden dile anlatılmak; herkes tarafından hakkında konuşulmak.
G19/6	Şun la'l-i lebiñ sākī bilmem ki neşātim yok Zehr olası destimde peymāne degil mi yā	Kt20/4	Sen zülfi Leylīñiñ sevdāsi-ile Mecnün gib' 'āleme destān olayım
Tc1/42	Muğ-peçe sākī gelüp 'arz eyledi būs u kenār Şundi destime o dem cām-ı şarāb-ı hoş-güvār	Mh3/24	Üns olup cevr ü cefāña derd ile kān olmuşum 'Aşk-ile Mecnünveş 'ālemdede destān olmuşum
Tc1/54	Rāh-ı bāğa şubh-dem oldum şabā ile revān Gördüm almış yaķasın destine hār-ı bī-amān		destar [2] Başa sarılan sargı, sarık.
G215/11	Görse dil desti ñde ger cām-ı meyi ta'n eylemez Baķmağa ayına hüsñüñ dil-berā mir'āt gerek	G207/1	Şarınmış ala fes üzre beyāz destarı pek nāzik Kuşanmış hem o kāfir-kīş gör zünnārı pek nāzik
G256/3	Cām-ı mey destimde bir āyine-i 'ālem-nümā Baķmağa hāl-i cihāna anı mir'āt eyledim	G358/12	Niçe 'āşıkdır ol kim rehn-i bāde Kömaya cübbe vü destar u şalı
G260/10	Nebzī niçesi irişem iksir-i vişāle Destimde çü yok zerre kadar māl ü menālim		dest-āviz [1] Küçükten büyüğe verilen hediye, ufak hediye.
G194/6	Yine pā-māl-i firāk olalı ser-gerdānam Guşşadan özge daħı destimi alanım yok	G284/3	Dü çeşmim nem ola tapuña dest-āvize şāyeste Faķırāne kaķul it kuşça cānım armağān olsun
G276/10	Sen çekersin cevrini ol ider aġyāra vefā Nebziyā yanında bir şu celb iden desti şıyan		dest-be-dest [2] El ele, elden ele.
G280/1	Gireydi destime bir kez o dāmān Bırakmazdım idüp çāk-i girībān	G129/8	Tekye olmaz ey gönül bu Bī-sütün kaş-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pāydār
G300/6	Tañ mı virsem çār 'unşurdan haber ma'nide ben Dilde od serde hevā destimde hāk çeşmimde şu	Tr2/35	Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pāydār Geçdi bi'l-cümle gürüh-i enbiyā vü evliyā
G311/13	Piyāle nergisiñ destinde tolu Şarāb-ı hoş-güvār el-ħamdülillāh		deste-ber-deste [1] Deste deste.
G335/11	Çeşm ü ser hem dest ü dil oldı maħal Āb u hāk u bād u nāra āh vāh	G339/6	Femi zerre melek-çehre yüzi hemvādır mihre Açılmış gülşen-i hüsñünde güller deste-ber-deste
G369/1	Sākīyā şun görinen desti ñde cām-ı Cem gibi Dil-rübālarla mey içmek başka bir 'ālem gibi		dest-i berber [1] Berber eli.
N13/6	Rāh-ı Hüdāya virmeyüp neyleyeceksin ey h'vāce Desti ñe şad hezār dīnār u direm gelür geçer	K6/14	Ceng iderken müy-ı rüyumla kestüp başın kamu Dest-i berberde mübārız gibi ol tığ-i berān
			dest-gir ol- [1] Yardımcı olmak.

- G46/9 Vir merâmın yâ ilâhe'l-'âlemîn ol **dest-gîr**
Nebzî-i rüsvâ vü şeydâ nâ-murâd u bî-kesest
- dest-i nâ-dâna**[1] Bilgisizin, cahilin eli.
- K1/31 **Dest-i nâ-dâna** girerse bulmaz illâ sehvinî
Diñle bu kulu kulağ ur bu cevâba ibtidâ
- dest-i nefis** [1] Nefis yokluğu, kalbin temiz olması.
- Mş1/65 Dâmen-i 'âlemden eyle **dest-i nefsi** men' ü fek
Hâşılı küll-i hâlâyıkdan özün kıl ferd ü tek
- dest-i niyâz aç-** [1] Dua ve yakarış elini açmak, dua etmek.
- K13/30 Zü'l-kerem zü'r-rahm u zü'l-âşâf u zü'l-ihsândır
Açmadık dest-i niyâz a'dâ ehibbâ kalmamış
- destini tut-** [1] Yardım etmek, yardımda bulunmak, destek olmak, arka çıkmak.
- K32/24 Kerem it pâdişehâ bende-i efkenderiñ
Tutvir destini tâ olmayalar pâ-mâlî
- dest-res** [1] Eli eren, yetişmiş olan, ermiş, ulaşmış kimse.
- G157/1 Bu dil-i zârıma ol cân ile cânâ **dest-res**
Sen semen-tenle ola hem-pâ vü hem-ser bir nefes
- dest-res bul-** [1] Eli yetiştirmek, ulaşmak, nail olmak, isteğine kavuşmak. || Kuvvet ve zenginlik bulmak.
- Tr2/64 Sâye-i Tübâya pister yay kardaşım benim
Dest-res bulduñ ne gam gencine-i ğufrâna ki
- destür** [1] Sadrazam, büyük vezir. || İzin, müsaade.
- K12/35 Ol vezîr-i a'zam ol **destür** u ol şâhib-nigîn
Didi târihîn ğuzâta eyleyüp anda hitâb
- dest ur-** [1] Elini sürmek, dokunmak.
- G220/3 Dağı **dest urmadın** mey-hâne bünyâdına mi'mârî
Mey-i 'aşk-ı dil-ârâ ile olmuşdı bu dil kândil
- deşne** [2] Hançer. || Sevgilinin keskin, can alıcı bakışı.
- G347/4 Kaşı yayım kirpigiñ okları varken ğamzeler
Taķınurlar çüfte çüfte **deşne** şol u şağda
- K12/11 Tu'me-i şimşîr ü **deşne** küşte-i tiğ-ı teber
Eyleyüp ol kâfirini hâşıl ola aħz-ı kîn
- deşt-i belâ** [2] Bela çözü. || Gam, kederi sıkıntı dünyası.
- G57/10 Dür u mehcürsün o şâhiñ âsitânından yine
Nebziyâ gördüm seni **deşt-i belâda** ke's-ş-şebâh
- G257/6 Ka'be-i küyuñ tavâfına yine 'azm eyledim
Uğradı **deşt-i belâya** ey 'aceb râhım benim
- deşt-i cihan** [1] Cihanın çölü, dünya bozkırını.
- G150/1 Geşt idersin ey gönül **deşt-i cihânda** kârsız
Bârî bir hûba kıl ol olma meded dildârsız
- deşt-i cünun** [1] Çılgınlığın çölü. || Aşk çölü.
- G89/5 Uğradır **deşt-i cünuna** 'âşıkı leylî şaçun
Ey lebi şîrîn şalup tağlara hem Ferhâd ider
- deşt-i firâķ** [4] Aynlığın çölü.
- K8/13 Atdı beni **deşt-i firâķa**
Olmadı gör vuşlat-ı dildâr
- G254/7 Düşüp **deşt-i firâķında** gezer âvâre bî-çâre
Saña üftâdeler çokdur niçe bu dil gibi şad hem
- G29/7 Geşt ider **deşt-i firâķında** şehâ zâr u zebün
Düşdi dâr-ı ğurbete ğüyâ ki bir merd-i ğarîb
- N37/3 Düşüp **deşt-i firâķında** gezerler bunca âvâre
İrişdirmeklige semt-i vişâle himmet itmezsin
- deşt-i hayret** [2] Şaşkınlık çölü. || Aşk çölü.
- G199/6 Bürimiş murğ-ı ruħın kâkül-i dil-ber çü şehâb
Deşt-i hayrette bakuñ biz tımana kuş salanık
- G359/9 **Deşt-i hayrette** yiler her dem şabâveş cân u dil
Sen gözi âhüyî şayd için iderler hây u hüy
- deşt-i hicrân** [1] Aynlık çölü. || Sevgiliden ayrı kalma, uzak olma.
- G192/9 **Deşt-i hicrân** içre ser-gerdân u hayrân olmuşum
Çıkmağâ cân-ı za'îfim kaldı ancak bir ramâķ
- deşt-i hier** [2] Aynlık çölü. || Sevgiliden ayrı kalma, uzak olma.
- G163/9 **Deşt-i hicrinde** o zülfi leyliniñ sevdâsına Nebziyâ
Mecnün gibi tağlara hem-dem oldum uş
- deşt-i Hutun** [1] Hutun sahrası.
- G301/2 Çâh-ı zeķanda ol hâl-i hoş-bü
Deşt-i Hutende seyr eyler âhü
- devâ** [13] Çare, ilaç, derman, çözüm.
- G25/7 Dil-i pür-derdine dirler **devâdır** ittifâķ üzre
Tabîbim hâlîni n'olur marîzîna kılursañ hab
- G26/7 Dil-i pür-derdime dirler **devâdır**
Tabîbim hastaña hâlîni kıl hab

- G246/3 İrmedi zaḥm-ı dile la'l-i lebiñden çün **devā**
Gayrı bildim derd ile bī-çāreyim bī-çāreyim
- G257/9 Senden olur Nebzī-i bī-çāreye ancak **devā**
Merḥamet kıl ey kerem luṭf ıssı Allāhım benim
- G277/2 Dilā bu devr içinde gerçi kim bir merd-i pür-derdsin
Devā me'mül olunmaz saña zīrā derd-i pür-verdsin
- G295/8 Dil devā'-ı derd arardı dūrda
Dār-ı derde varup ol zār u **devān**
- G320/14 Şehā sīnemde açdı yāre ğamzeñ
Devāsın la'līne kıldı ḥavāle
- G327/4 Yine nüş idelim cām-ı şarābı
Devādır dirler anı ḥārḥāra
- K2/54 Dergeh-i dārü's-şifāña geldi rū-māl eyledi
Derdine me'mül ile dārü-yı luṭfundan **devā**
- Mr3/2 'Aşıkāna 'ayn-ı dāder çeşmi ol fettānımñ
Lebleri ammā **devādır** ol gümüş gerdānımñ
- Mü1/7 Bu dilde olan zaḥma **devā** olmadı gitdi
Hey yār-ı cefā-cü
- Tc2/53 Dil derdiñe düşdükke **devādan** ider i'rāz
Kımdır ki begim cevriñ ile olmaya memnün
- G266/1 Ey dil-i zārim **devādan** ur dem
Em ruḥ-ı dādāri odur derde em
- devā eyle- [1]** Sorunu çözmek, sıkıntıyı gidermek,
çare olmak. || Şifa vermek, iyileştirmek.
- G231/9 Ol ṭabīb-i cān eger eylerse **eyler** uş **devā**
Nebziyā derd-i dilim ben aña kamu söyledim
- devā'-ı derd [6]** Derdin devası, hastalığın
iyileşmesi, sıkıntının çözümü.
- G266/5 Dil **devā'-ı derd** arar dervāzede
Rūzī-i rüze revā varım verem
- G266/9 Dürdur Nebzī **devā'-ı derdden**
Ārzü-yı dil odur derde erem
- G295/7 Dil **devā'-ı derd** arardı dūrda
Dār-ı derde varup ol zār u devān
- G295/9 Nebziyā dūr ol **devā'-ı derdden**
Dārü derddir vardı devr-i deverān
- G295/1 Derd-i dādāri **devā'-ı derd** dān
Vādī-i derde düş ey dil var revān
- G295/3 Uş **devā'-ı derd** durur ol derde em
Derde em um var ol derden der
- devā'-ı la'l-i dildār [1]** Kırmızı dudağın dermanı,
ilacı.
- G265/2 O dem derd-i dile ḥāşıl olur em
Devā'-ı la'l-i dildār olsa emsem
- devā'-ı misk [1]** Güzel konunun dermanı, ilacı.
- G239/5 Kākülün oldu dil-berā hastalara **devā'-ı misk**
Hoḳka-ı dilde şaklayam anı çü ğāliye şemim
- devā it- [1]** Şifa vermek, iyileştirmek, rahatsızlığı
gidermek. || Çare bulmak, tedbir almak.
- G164/9 Emdirirmiş her belīde la'lini **idüp devā**
Nebzī-i bī-dilden özge kalmamış bir emmemiş
- devā irgür [1]** Deva erişmek, iyileşmek, şifa
bulmak. || Çözüm yolu bulunmak.
- G9/2 Güşe-i hicriñde ben bī-çāre kaldım bī-nevā
Kendi bīmārıñdır **irgür** zād-ı vaşılñla **devā**
- devā ir- [1]** Deva erişmek; çözüm yolu bulunmak.
- G125/3 Leb-i la'liñden irer derd-i dile **irse devā**
Ḥükemā çoğ velī-i Ḥāzret-i Loḳmān bir olur
- devā kıl- [1]** Şifa vermek, iyileştirmek, rahatsızlığı
gidermek. || Çare bulmak, tedbir almak.
- G206/10 Şehā senden olur bu Nebzī -i bī-çāreye dermān
Devā kıl vaşılñ aña güşe-i hicriñde kılma terk
- devā um- [1]** Derdine çare beklemek.
- G285/5 İşigin dārü's-şifā herkes **umar** senden **devā**
Āsitānıñ terk idüp kanda gidem dermāna ben
- devā yoğ [2]** İlaç, çarenin olmaması.
- N52/3 Gözimiñ yaşı revān oldu **devā yoğ** senden
A ṭabībim ya benim bitmeli yārem yoğ mı
- G253/2 Hasta-i 'aşkıñ ṭabībā derd-i bī-dermāndayım
Derdime **yoğdur devā** zīrā ki ben dermāndeyim
- devām it- [1]** Bir şeyi sürekli yapmak; devam
ettirmek, daimi kılmak.
- G114/16 İn'ām-ı 'ām it bir nīk-nām it
Luṭfuñ **devām it** ey bende-perver
- devām üzre [1]** Devam etmekte.
- G295/6 Rām ol ey ādem izā'-ı derde var
Vird-i derd et var **devām üzre** ez-ān
- devām üzre ol- [1]** Bir hal üzere devam etme, bir
hali sürdürme, bir halin içinde olmak.
- Kt9/3 Ola terakḳīde **devām üzre olup** necmi sa'īd
Fer vire ḥurşīdi gibi bu felek-i puşt-ḥamāñ

- devası ol- [1]** Çare olmak, dermân olmak.
- K13/8 Ser-te-ser 'âlem 'afil olmuş eçibbâsı bile
Gerçi söyletseñ **devâsı olmadık** dâ kalmamış
- devâsız derde düş-** [1] Çaresi olmayan bir derde ya da hastalığa yakalanmak. || Aşğın aşk hastalığına yakalanması.
- G264/2Bu bîmâr-hâne-i 'âlemde n'ola derdmend isem
Devâsız derde düşdüm derdim añlar yok devâsın hem
- Devâ-yı derd-i dil [1]** Gönül derdinin devası, aşka kavuşma.
- G234/7 **Devâ-yı derd-i dil** kılmaz revâ mı
Niçün la 'l-i lebiñ ya dir tabîbim
- deve [1]** Mal mülk.
- Mu18/2 Sü'âl itdim didi ger bilmek isterseñ benim nânim
Aşağıdan yukarı sayıcağ oldu **devem** hâ mîm
- devr-i deverân [1]** Dönüp dolaşan, geçen zaman.
- G295/10 Nebziyâ dūr ol devâ'-ı derdden
Dârü derddir vardı **devr-i deverân**
- devlet [19]**
1. Belli bir toprakta bir hükümet idâresi altında teşkilâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukukî şahsiyet kazanmış şekli.
- G190/9 Kalmadı **devlette** bir ehl-i kerem dağı 'avâm
Cerr için her biri taşmış boynuna topra gılâf
- G166/8 İtler ile hem-sifâl ü hem ayakdaş olmağa
Kanı bir baht-ı güşâde kanı bir **devletlü** baş
- K36/15 Hudâ-yı Zü'l-celâl **devlet** yanında muhterem kılsun
İrişün nâm u şanı ser-be-ser etrâf u eb'âda
- G375/11 El virmedi **devlet** baña gör kaldım ayakda
Vah kim dil-i sevdâ-zede zir ü zeber oldu
2. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht. || Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.
- G6/8 Nisâr-ı hâk-i pâyn eylerim ey serv-kad yaşım
N'olur ya sîm-i eşkim **devletinde** eylesen hârcâ
- G20/3 Var imiş **devlet** başında zülfine bend oldu dil
Düşdi pes üstine uşa sâye-i perr-i hümâ
- G63/11 **Devlet** anıdır ki oldu bend târ-ı zülfüne
'İzzet anıdır ki aldı tîr-i gamzeñden murâd
- G127/1 Dünyâda **devlet** ey dil ikbâl-i lâ-bekâdır
Bî-şübhe meyl idenler mahrum u bî-nevâdır

- G144/3 Kîmyâ-yı âsitânîñ **devleti** besdir bize
Tütüyâ-yı hâk-i pâyn rüşen eyler dîdemiz
- G168/10 Kâkülün pâ-mâl-i hüsn olup yatur anuñ dağı
Nebzî-i bî-çäreveş başında **devlet** yoğ imiş
- G168/2 Künc-i 'uzlet gibi şahşa cây-ı 'izzet yoğ imiş
'Arife künc-i kanâ'at gibi **devlet** yoğ imiş
- G203/3 Dü leb beynindedir **devlet** zuhûri
Velî 'âlemde erbâb-ı himem yoğ
- G373/17 Dil-i dîvânemîñ 'aşk **devletinde**
Şeh-i Dârâya yoğdur ihtiyâcı
- K9/5 **Devleti** zâ'id ola dâ'im anuñ
Nitekim devr ide gökde mihr ü mâh
- K17/21 Kadrîñ ola dâ'im mezîd **devlet** sa'âdet müstedâm
Nebzî tavil itme kes el taşdî' idüp virme kesel
- Kt14/7 Pesend kim **devletini** birbirine cezb ü rabt itdiñ
Meger te'sîrde beñzer ki mîknâfîssin güya
- Tc1/63 Let durur **devlet** soñı vizr-i vezâret câh-ı câh
Kâ'inâtüñ hâline diğkat ile itdim nigâh
- Kt18/17 Muhibb-i şâdik olduğı ecilden **devleti** gibi
Anı mahbûb idinmişdi ricâl-i devlet-i 'ulyâ
- devlet el vir-** [1] Talihi yaver gitmek, bahtı açık olmak.
- G156/4 Çün bu meclisten muqarrer oldu götürmek ayağ
Devlet el vîrsün şehâ şun idelim yek-dest-büs
- devlete iriş-** [1] Mutluluğa ulaşmak. || Sevgiliye kavuşmak.
- Kt21/4 'Ulemâ vü fuzelâya keremi yoğ bil anuñ
İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nâs
- devlet-h'vâh [2]** Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.
- G344/1 Du 'â-yı 'izz ü câhîndir bu **devlet-h'vâha** şâyeste
Bu devlet-h'vâha lutfuñdur o 'izz ü câha şâyeste
- G344/2 Du 'â-yı 'izz ü câhîndir bu devlet-h'vâha şâyeste
Bu **devlet-h'vâha** lutfuñdur o 'izz ü câha şâyeste
- devlet-i 'aşk [1]** Aşk devleti II devlet bağlamında "aşkın bolluğu ve bereketi".
- G242/5 **Devlet-i 'aşk** ile dînâr gözüm yaşı direm
Hele ben dağı elimde zer ile sîm göreyim
- devlet-i 'aşk [1]** (Sevgilinin) aşkının mutluluğu, saadeti.
- G366/9 Devlet-i 'aşk ile söz yoğ Nebziyâ dârâtîña
Şevket izhâr eyle pes İskender ü Dârâ gibi

saadeti.	devlet-i 'aşk [1] Sevgilinin aşkının mutluluğu,	G4/9	Bî-çäre Nebzî görmedi devriñde ey meh-päre gün Bî-mihr imişsin çarhıveş hayf u dirîğ ibnî'l-vefâ
G385/2	Ta'n eyleme bu 'äleme var diyü fenâsı Ger devlet-i 'aşk-ile ola yok mı beğâsı	G248/6	Mağabbet cāmını nüş eyledim bezm-i vişâliñde Lebiñ devrinde sâkı bāde-i şahbādan el çekdim
	devlet-i dāreyn [1] İki cihan saadeti.	K13/1	Ey gönül ehl-i dile bu devrde cā kılmamış Nîk ü bed temyîz ider zîrâ ki zû-râ kılmamış
Kt3/10	Resûlu'llāha bu dağlı idüp çüft duhter-i pākin Bu vech ile idüpdür devlet-i dāreyni istîfâ	Mşr2/31	Ne 'aceb dār-ı fenānîñ bu 'aceb devri yine Zen-i rûsbî gibi yüze gülerek tavri yine
	Devlet-i hāk-i reh [1] Mutluluk yolunun toprağı.	Tc1/55	Nā-sezā devriñ bu tavrından kırup āh u fiğān Hasb-i hāl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebān
G257/3	Devlet-i hāk-i rehiñde n'ola idbār eylesem Mîhr-i iqbālîmi tıtdı ğaym-ı ğam şāhım benim	Tc1/43	Yazılı gördüm piyāle devrine pergārvār İşbu beyti kim müsellemdir heme 'inde'l kibār
	devlet-i 'Osmān [2] Osmanlı Devleti.		devran [1] Devir, çağ, zaman. Felek, baht, talih.
Mr2/24	Felek rağsān olup hürşîd ü meh rağsān olduçça Ola zātūñ cemāl-efzā-yı mülk ü devlet-i 'Osmān	K22/6	Qudūm-ı ceşn ile āsūdedir diller elemelerden Bu şevki sevķ ider 'ālemde ancaķ yılda bir devrān
Kt9/1	Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapıcıbaşı Aġa Yarıcı ola Hūdā ola ki ol muhteremiñ	G253/8	Halka-ı zülfūñ demiyle ey şeh-i şüh-ı cihān Mevlevîler gibi gör her dem-be-dem devrāndayım
	devlet-i pā-būsūñā[1] Ayağını öpme mutluluğu.		devrān eyle- [2] Dönmek, hareket etmek.
G216/5	Görür isem irişüp devlet-i pā-būsūñā ben Gözime sürme idem ey şeh hāk-i kademîñ	Tr2/1	Yine tolab-ı felek ber-'aks devrān eyledi Aķıdup seyl-i belā zehr-āb rîzān eyledi
	devlet-i 'uzmā [1] Yüce makam, mevki. Büyük mutluluk.	Mş1/50	Meskenet kıl hākveş dūş yola çün āb-ı revān Tutalım çarh-ı felek re'yiñce devrān eylemiş
G145/10	Ayağñ öpmek ister sākıyā bu Nebzî-i ahķar Anı ol devlet-i 'uzmāya irgür dime el virmez		devrān saña uymazsa sen devrāna uy [1] Yaşadığın zamanın koşulları ve çevrendekilerin davranışları senin tutumuna uygun değilse sen onlara uymalısın.
	devlet-i 'ulyā [1] Yüce devlet, Devlet-i Âliye. Osmanlı Devleti.	G359/18	N'ola re'yiñce seniñ devr itmese çarh-ı felek Nebziyā devrān saña uymazsa sen devrāna uy
Kt18/18	Muhibb-i şādık olduğı ecilden devleti gibi Anı maħbūb idinmişdi ricāl-i devlet-i 'ulyā		devr dön- [1] Talihin, bahtın değışmesi.
	devlet külāh [1] Ululuk külāhı, hükümdarlık makamını temsil eden külāh.	Mu3/2	Niçün çekdiñ ayağñ bezm-i kesretren diseñ baña Çü gördüm devr döndi sâ'ilā pes ye's el virdi
G244/10	İrem bir gün ayağñ tozına ben Başımda var ise devlet külāhım		devr eli [1] Zamanın eli.
	devletli [1] Mes'ut, talihli, ikbal ve servet sahibi, eskiden vezirlere ve müşirlere verilen lâkap ve unvan.	N17/4	Şādîlik eyyāmı zann itme bahārî ey gönül Devr elinden sinesi pür-çāk imiş evvel bahār
G244/2	Selām olsun saña ey yüzi māhım Benim 'izzetli hem devletli şāhım		devr eyle- [3] 1. Tersine dönmek, dolaşmak.
	devlet ü baht [1] Mutluluk ve talih.	K32/31	Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir Koy varsun yabaniñ kaħbe vü köhne Zālî
K28/9	Devlet ü bahtñ füzūn olsun begim günden gün Nitekim bāğ-ı fenāda bitürür gülzār gül	K35/15	Bahār u tîre-meh şayf u şitā devr eyledikçe çarh Mu'ammer ide ol ma'sūm-ı pākî Hāzret-i Mevlā
	Devr [6] Devir, çağ, zaman.		

2. Dönmek. || Zaman geçmek.
- G129/9 Günde bir güne zühür **eyler** bu çarhın **devresi**
Sen de Nebzî her gice bir güşede eyle qarâr
- devr it- [5]**
1. Dönmek, dolaşmak.
- K9/6 Devleti zâ'id ola dâ'im anuñ
Nitekim **devr ide** gökde mihr ü mäh
- K8/24 Gelmedi 'âlemde nazîri
Devr ideli kubbe-i devvâr
2. Zamanın geçmesi.
- G77/2 Devr-i gül geldi irişdi nev-bahâr
Devr ider dâ'im zamân bulmaz qarâr
3. Dillerde dolaşmak, konuşmak.
- G303/6 Mestler Mevlâyî tekye mey-kede
Dillerinde **devr ider** ezkâr-ı Hû
- G379/8 Ferâmüş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymânı
O kelb-ile leb-â-leb **devr ider** peymânı gördüñ mi
- devr it- [2]**
1. Kendi eksenî etrafında dönmek.
- G359/17 N'ola re'yiñce seniñ **devr itmese** çarh-ı felek
Nebziyâ devrân saña uymazsa sen devrâna uy
2. Etrafında dolanmak.
- K22/13 Binüp tölaba çün **devr itse** her ki mihrveş ol mäh
Dil-i bî-ğül ider taşdıķ sipihriñ oldıñın gerdân
- devr-i âdemden berü [1]** Adem peygamber zamanından beri. || İnsanlığın yaratılışından bu yana.
- Kt16/3 Budur kânûmî dehrîñ **devr-i Âdemden berü** bî-şek
Gelen geçer çonan geçer ki nevbet bizdedir hâlâ
- devr-i bî-cevr [1]** Kutlu zaman.
- K13/26 Dâd-ı Haķdır halka zâtı zîre zıllu'llâhdır
Devr-i bî-cevrinde şerr u şür aşlâ kalmamış
- devr-i deverân [1]** Devirin, çağın, zamanın geçmesi.
- G295/10 Nebziyâ dūr ol devâ'-ı derdden
Dârü derddir vardı **devr-i deverân**
- devr-i gül [1]** Gül devri. || İlkbahar.
- G77/1 **Devr-i gül** geldi irişdi nev-bahâr
Devr ider dâ'im zamân bulmaz qarâr
- Devr-i pür-cevr [1]** Cefa dolu, eziyet dolu bir dönem.
- G226/8 Sen şanursın ben olam maħzûn u mağdûr-ı felek
Devr-i pür-cevrîñ nesin gördi bu 'âlem ey gönül
- devr-i zaman [1]** Devreden zaman, gelip geçici zaman.
- Mş1/5 Tayy ider bir gün sicill-i 'ömriñi **devr-i zamân**
'Azm ider räh-ı beķâyâ derd ile rûh-ı revân
- deyyâr [1]** Bir kimse, kimsecikler. || Manastır sahibi, rahip.
- K8/34 Anclayın şâh-ı civân-baht
Görmedi bu devrde **deyyâr**
- deyr [1]** İnsanlık alemi, dünya, bu alem. || Kilise, manastır.
- Kt14/6 Nazar kılma nukûşma müzeyyen görüp aldanma
Konan göçer bu dâr içre müsâfir-hânedir bu **deyr**
- deyr-i 'âlem [1]** Dünya kilisesi. || Meyhane.
- G160/1 **Deyr-i 'âlemde** bu çarh-ı köhne bed-nâm eylemiş
Bir büt-i gonca-dehânî hâre huddâm eylemiş
- G55/10 Ol şanem kıldı çelîpâ cevr ile Nebzî seni
Deyr-i 'âlemde disünler nâmîña 'abdü'l-Mesîh
- deyr-i cihan [1]** Dünya kilisesi. || Meyhane.
- G131/11 Bu hüsn ü hulķ ile **deyr-i cihânda**
Mücessem nürsün rûh-ı muşavver
- deyr-i dil [1]** Gönül kilisesi.
- G391/6 Hâyâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü Rüm-ile
Derün-ı **deyr-i dil** güyâ Nigeristân-ı Çîn oldı
- Deyü [1]** Diyerek, deyip.
- Tkb1/25 yanma bir vaķt ile aldım idi pāk ola **diyü**
göz göre yârân içinde puzevenk oldum eyü
- di- [314]** Anlatmak, ifade etmek, dile getirmek; belirtmek, açıklamak.
- Mu3/1 Niçün çekdiñ ayağın bezm-i kesretren **diseñ** baña
Çü gördüm devr döñdi sâ'ilâ pes ye's el virdi
- Mu15/2 Sü'âl itdikde isminden cevâb itdi çatup kaşın
Didi bezimde ayağ eylegil yeddinciniñ başın
- Mu20/2 **Didim** rûh-ı muşavversin idüp taşdıķ belî didi
Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velî didi
- G18/7 **Didi** di di hemân mân mân tıruban ban mehâ hâ hâ
Saña ña ña kıyem yem yem bulunmaz maz velî lî lî

- G18/6 Kamer mer mer daḥı lı lı irişmez mez sehā hā hā
Didim dim dim baña ña ña 'atā it it öpüş püş püş
- G21/4 Dil-i 'uşşākı şayd itdikçe ğamzeñ
Nigāhñ **dirmiş** emhilhum ruveydā
- G32/6 Nedir taḥşilın ey Nebzī dir ise
Dirim 'Azrā ile hūsrān ile ḥayb
- G43/4 Meseldir bu dilā iştmediñ mi
Dimişlerdir ki fi't-te 'hīri āfāt
- G49/10 Dil tavāf-ı Ka'be-i küyuñda tırılmaz sa'y ider
Merve ḥaḫḫı **di** Şafā ile revā olmaz mı Hāc
- G54/9 Terk idem **dirsin** dilā 'aşkı 'aceb
Mümkin olur mı kopa kökli ağaç
- G80/5 **Didim** baḫ beñzemez mi 'andelib ü verd-i ra'nāya
Görüp her 'aşık-ı şürıdeyi cānān ile yer yer
- G83/10 Nebzīye kaç büse ihsānıñ ola āyā didim
Didi ālā-yı kerem kālā-yı bī-endāzedir
- Tr1/2 Yine bir hīz ü 'alaḫ ḥicvine āġāz eyledim
Bir mufaşşal yazayım **didim** velī az eyledim
- Tr1/58 Cānımı zīrā ki yaḫdı gör niçe zār eylerim
Nām-ı nā-pāḫın daḥı **dimeḫlige** 'ār eylerim
- Tr1/60 Ad u şanı yok ki ol ad ile yād idem velī
Diyeyim ser-defter-i hīzān ḥüccetle eli
- G194/9 Yetişür dāġ-ı ğamıñ ğonca dilā **dime** yüri
Bu gülistān-ı cihānda gül-i ḥandānım yok
- G321/10 Dilemem ola raḫībñiñ çelebī senden ıraġ
Dimezem saña güllum ḥārñıñ sen terk eyle
- K4/14 Ki zīrā bu fenā mülke gelenler hep göçer bir gün
Dimişdir Ḥaḫ kelāmında ki küllü men 'aleyhā fān
- G83/9 Nebzīye kaç büse ihsānıñ ola āyā **didim**
Didi ālā-yı kerem kālā-yı bī-endāzedir
- G84/4 Okıyup yazmaġ ile 'ālim ola mı nā-dān
Men 'aref nüktesi ne 'ārifē **di** dānādır
- G94/5 Ḥinzīr **dimeniñ** vechi budur kelb raḫībe
Zīrā ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer
- G102/10 Seg-i küyuñla hem-dem oldum ey dost
Dimişlerdir işin bilmek güzeldir
- G105/1 Benefşe tırraña **dirsem** degildir
Belī zülfün gibi ḥam ḥam degildir
- G107/7 **Didim** tiriñ niçün tıtmaz 'aceb o çeşm-i şehläña
Didi vahşī degildir bu ki āhū-yı ḥaremdendir
- G111/11 Nedir bu kılcā cān **didim** tıpuñda
Ser-i zülfümde didi bir kılmıdır
- G111/10 Belā küncünde āh u zār iderken
İştmiş **dimemiş** nālem bu kimdir
- G138/7 Düşdükte begim 'aşkıña **dimişdi** baña dil
Pervāne düşē şem'a āña bāl ü per olmaz
- G147/1 Sırr-ı mektūmum benim didem **didim** fāş eylemez
Dil gülp didi meger ağlamayup yaş eylemez
- G148/1 Ben **didim** şaḫlar dilim sırrım der-efvāh eylemez
Çeşm-i ġiryānım gülp didi meger āh eylemez
- G195/10 Göricek ol şanemi ser-be-ḫadem kim cāndır
Ten-i bī-cānıma Nebzī **didim** ol cān olacaḫ
- G202/16 Yoluña başım fedā ḫurbānıñam biñ cān ile
Dimesünler şaḫınup 'ālemde Ḥātem Tāy yok
- G204/10 Dileriz 'āşıka kıl 'ayn-ı 'ināyetle nazar
Dimezüz eyleme āġyāra cefākār olsañ
- G211/4 Seni āġyār ile dün güşe-i gülsende görüp
Didim olmuş güzeri ḥār ile ol ğonca-femiñ
- G223/5 Ğaraññıñ luḫf ise **dirsiñ** ki cefāya katlan
Ola mı ey kaşı ya şabra taḫammül müşkil
- G231/3 Ğamze-i fettānıña sāḫir **didimse** ḥaḫ didim
Ya didimse kaşıña oḫ gibi toġru söyledim
- G231/4 Ğamze-i fettānıña sāḫir didimse ḥaḫ didim
Ya **didimse** kaşıña oḫ gibi toġru söyledim
- G234/11 İştidim ğamzeñ için **diridi** çeşmiñ
O 'aşık-küşse ben zāhid-firibim
- G234/14 Edeblerle tarīḫ-ı 'aşka ġirdim
Yaraşur ger **disem** Nebzī edibim
- G245/7 Ben şeh-i ḥüsni görüp baḫr-ı melāḫatdır **didim**
Ey dişi incü tudaġı la'l ü mercānım benim
- G256/9 Nebziyā gördükde ol sultānı lā illā **didim**
Nefy idüp ġayrını andan Ḥaḫḫı isbāt eyledim
- G269/8 Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hicr ile āzürde-dil olsun
Alup cānım **didigim** bir daḥı maḫşül-i beyn olsun
- G271/10 Degildir ḫaddiñe kem cāme-i ğam
Niçün **dirsin** ki Nebzī biş çıksun
- G274/10 Mest iken dün ārzü-yı vaşl ider cānım **didim**
- G279/7 Hey **di** ḥünī ğamzeñe ḫan ide ḫānūn itmeye
Tā-Ḫıyāmet yād olurmuş nık ü ger bed ad iden
- G282/2 Vefā vü şefḫatñ ben kuluña sāḫā müdām olsun
Diyem tā ben saña 'ömrüñ efendim müstedām olsun
- G283/5 'Ālem-i rü'yāda Mecnūnı görüp **didim** āña
Niçedir erkān u ḫānūnı bu rāḥiñ kıl beyān

G290/7	Didim la 'l-i lebiñden an-beh� bir b�se ister dil Didi var git bugün yarın virem boynumda v�m olsun	K7/10	Gözüm d�ş oldu gördüm un ki bu 'ayn-ı rev�n- bahşı Didim t�r�hini Nebz� ienler n�ş-ı c�n dirler
G290/7	Didim la 'l-i lebiñden an-beh� bir b�se ister dil Didi var git bugün yarın virem boynumda v�m olsun	K7/10	O Őah�n açma bezm-i 'adl � 'irf�nmda ey Őak� Y�ri N�ş�'r-rev�n didikleri b�-d�d u n�-r�y�
G299/10	Eser itdike Nebz� t�b-ı hicr�n� dil-i z�ra Der�n� �h idüp her dem dirim y� H� vey� min-H�	K11/22	Gelicek Şehr-i Sıtanbula bu dil g�z�n aup Ne idem t�r�hini didi dirim ben nazar it
G306/5	Didim ol dem b�g-ı hüsnün bülbül-i n�lendesı G�l gibi güldi didi var bir zam�n aqlay� o	K14/21	Didim Nebz� zeh� beyt-i h�m�y�n b�-beh� h�ne
313/3	Dinildi k�ll� men-f�n 'aleyh� Bilindi vech-i ha b�k� hüva 'll�h	K20/10	Rev�n itdikde bu �b-ı rev�n� ol 'ulüvvü'Ő-Ő�n A�a t�r�h i�n Nebz� didim �b-ı rev�n-bahŐ�
G315/2	Őab� av�limi 'arz it y�ri var ol ruı ale Digil hicriñde dönmüşdür v�c�d� Şanasın nale	K26/24	Nedir ey dil ıup ortaya yine 'arz-ı mel�l Epsem ol sen didig�n '�Őık-ı r�sv� degilim
G322/9	Vaşl-ı vaşl olduñ Őam haf itme dirdiñ dil-ber� Neyleyim amm� dem-i hicr�neyi gördüm yine	K26/25	Dimedim mi Őa�a Nebz� ki per�Ő�n olma Zülf-i dil-ber gibi un ben ki muarr� degilim
G323/6	Ruuñ üzre görüp o zülf-i m�Őg�niñ seniñ c�n� Didim sünbül Şokunmuş n�zeninim y�semin üzre	K27/5	Ba�a yok s�z sözünde diseler a�a ne s�z Bel� germ�be-i meclis degilim ar u buzum
G343/9	Umarım r�z-ı viŐ�le ire bu Nebz� didim Didi n�z ile gülüp umd�g�n All�h vere	K27/5	Yuf cih�na kim vire �hir fen�ya cümlemiz un led� li'l-mevt dinildi �h mine'l-mevt �h u v�h
G346/4	Yüzünde �fte �fte beñlerin gördüm o meh-r�nun Didim ıkmıŐlar uş seyy�reler mihi tem�Ő�ya	K33/29	A�a bu h�l ile dirsem yaraşur ing�ne Milel-i mutelife hi m�m�sil olmaz
G352/14	O g�lm�n-peykeri r� 'yada Rıd�vana Şorup Nebz� Didim m�nendi var mı b�g-ı cennetde didi l� l�	K35/17	İki güne idüp tavşif didim bir beyti un Nebz� Bey�n itdim d� vech-ile zam�n-ı mevlidin h�l�
G365/6	O g�lm�n-peykeri r� 'yada Rıd�vana Şorup Nebz� Didim m�nendi var mı b�g-ı cennetde didi l� l�	Kt5/10	C�l�s eyledikde o Şeh Nebziy� Didim t�r�hin efzalu'l '�lem�n
365/6	Yine d�n anıŐık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi bel�	Kt8/14	Gelüp t�ll�b-ı İstanbul Őorararlarsa eger t�r�h Digil Nebz� aıldı b�b-ı z�b�-ı kütüb-h�ne
G395/3	Didim eylerdim viŐ�liñ hayl� demdir �rzu Vaşl-ı men vehm � hay�lest t� borov maqlab didi	Kt18/23	Didim pes iki mışra'da iki t�r�h bir beyti Biri t�r�h-i Hicretdir birisi mevlid-i 'İs�
G395/7	Z�hidi gördüm didim sizden mi bizden mi ra�b Merd-i m�l�hiddir li-külli mezhebu yezheb didi	Kt23/3	Didim ol dil-beri r� 'yada göricek 'acab� Göre mi h�sta gönül bir kez uyandıqla seni
G399/2	El� ey gözleri mest�n nedir bu g�mze-i c�d� Gözüm giry�n ciger b�ry�n fir�k�nla dirim y� H�	Kt25/3	Z�r-i miŐbah-ı ruuñda z�lf�ni görüp didim Altına düşmezse Şem 'iñ n�ri düşer Őayesi
G400/9	'Aceb ey gözleri �h� fir�k�nla dirim y� H� Bu Nebz� dir ki ey meh-r� niun inŐ�fa gelmezsin	Kt27/2	Nedir ey dil bu adar h�'�hiŐ ile ibr�m�n Didig�n h�Őil olur üzerine varma atı
K1/3	Anuñ i�nd�r didi Peyg�m-ber-i z�-Ő�n� g�r Emr-i z�-b�l kim a�a olmaz kit�ba ibtid�	M2/16	VaŐmı asam olur d�r u dir�z İktif� eyle didim un ki biraz
K4/10	Ecel c�min i�p bir gün bu bezm ire olam ser-hoş İrem mest�ne v�veyl� diyem y� H� kılam efg�n	M4/11	Disem ger Ő�ne a�a bellü bayık Degildir Ő�nelik Ő�nına l�yık
K6/19	Geldi un lihyem didim t�r�h i�n bu mışra 'ı	N5/3	Dimiş bu mışra 'ı bir '�rif-i bi'll�h olan '�Őık oru helv� olur Şabr ile hem tut yaprağı atl�s
K6/16	Ő�ne D�r�lik idüp girdi araya Şulh ile Dil-ber�n-ı berber�n dirdi t�g�ndan am�n	Tc2/2	'UŐ�ka vef� eylemege '�ra düşersin Cevr itme didike begim ıŐr�ra düşersin

Tr2/42	Kāfire cennettir ammā mü'mine sicn-i belā Kaṅı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān	G23/12	Seherde bülbüle 'arz eyledim çün rāz-ı pür-süzum Benim de gıncaya naklım didi bu mā-cerādır hep
B7/1	Göremez ğayrı o ğod-bīn dimeñiz bīnādır İki gözle görññüz zāhidi nā-bīnādır	G25/14	Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzī ol perī-rūdan Dimedı lā ne'am ğaldı müzebzzeb ol melek-meşreb
Mu17/1	Şorıcağ ism-i şerīfin o turunc ğabğab didi Aşāğadan yukarı yazsañ olur lā-leb didi	G25/7	Dil-i pür-derdine dirlər devādır ittifāğ üzre Tabībim ğālīñi n'olur marīzīña kılursañ ğab
Mu17/2	Şorıcağ ism-i şerīfin o turunc ğabğab didi Aşāğadan yukarı yazsañ olur lā-leb didi	G26/14	Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzī Dimedı lā ne'am ğaldı müzebzzeb
Mu18/1	Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim nāmım Aşāğıdan yukarı şayıcağ oldı devem hā mīm	G26/7	Dil-i pür-derdime dirlər devādır Tabībim ğastaña ğālīñi ğıl ğab
Mu20/1	Didim rüh-ı muşavversin idüp taşdığ belī didi Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velī didi	G27/8	Ol rağıbi hoş ki atmışsin çağım-i hicriñe Didi ben ğāki görüp yā leytenī küntü türāb
Mu20/2	Didim rüh-ı muşavversin idüp taşdığ belī didi Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velī didi	G31/9	Bağayım dirse m nihāñi rüyuña Atıup ğamzeñ olur ğāzır-cevāb
Mu20/1	Didim rüh-ı muşavversin idüp taşdığ belī didi Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velī didi	G32/5	Nedir tağşilin ey Nebzī dir ise Dirim 'Azrā' ile ğüsran ile ğayb
Mu20/2	Didim rüh-ı muşavversin idüp taşdığ belī didi Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velī didi	G34/22	Ğamudan ğat'-ı 'alāka ideğör Olayım dirse ñ eger Nebzī edib
Mu21/1	Sü'al it didi dil nāmından ol serv-i ğirāmāñıñ Şorıcağ şormuşum la'lin hemān dem ğaldı ağızımda	G39/13	O şirīn-leb şeker-ğaddiñ olam Ferhādı dirse ñ ger Olup 'aşğında ğüsrev tağa 'azm it tağı var bağ it
Mu25/2	Görübēn ğüsni-i dil-āvīzini bu rütbede çāk Bileyim nāmını dirse ñ tutagör sāk mesāk	G43/5	Dimez miydım bunı her dem saña ben Ki virmez fā'ide soñra nedāmāt
G3/1	Didi dil naklı iderek cevır ü cefāyāyı aña Hele bir eylediğñ cevır ü cefāyāyı aña	G44/14	Ağvālını 'arz eyledi uş Nebzī-i kemter Bāği ne disin k'olmaya ma'lüm sa'adet
G3/9	Siper-i āhen imiş sīne-i Nebzī dirlər Ğaşı yā tecribe ğıl okıñı gönder o yaña	G45/7	Çün didi el-ğakru fāğrı ol Resül-i müctebā Meskenet ğıl yürü olma bāde-i ğafletle mest
G10/3	Dir idim vaşlıñla mesrūr ola bu dil ey perī N'ideyim tedbīrimi bozdı çü tağdır-i ğudā	G45/7	Vüs'atine göre teklif eyle pes 'uşşāğıña Ğüc buyurmamış ğabıbu'llāh dimiş çün lā-ğarac
G11/4	Görüp ruşsārıñ üzre nāzeninim zülf-i müşķiñiñ Didim sünbül şokunmuş sevdigim bir lāle-i beyzā	G55/10	Ol şanem ğaldı çelipā cevır ile Nebzī seni Deyr-i 'ālemde disünler nāmıña 'abdü'l-Mesih
G12/6	Dün eñibbāya didim ağvālını bir bir bağup Didiler mekr eylemiş bir ğamzesi cādü saña	G57/5	Çeşme-i ğayvān dimiş o la'l-i cān-bağşa kimi 'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zı budur ğavl-i eşāğ
G12/5	Dün eñibbāya didim ağvālını bir bir bağup Didiler mekr eylemiş bir ğamzesi cādü saña	G57/6	Çeşme-i ğayvān dimiş o la'l-i cān-bağşa kimi 'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zı budur ğavl-i eşāğ
G17/7	Didi hemān turuban mehā Saña ğıyem bulunmaz velī	G57/3	Ğuşşadan āzād olam dirse ñ cihānda ğül ğibi Lāleveş çek cāmı her dem düşmesün elden ğadeğ
G17/6	Ğamer dağı irişmez Sühā Didim baña 'atā it öpüş	G58/14	Belāğatda irişdi şadra Nebzī Diylmez buña mānend şı'r-i efşāğ
G18/7	Didi di di hemān mān mān turuban ban mehā hā hā Saña ña ña ğıyem yem yem bulunmaz maz velī lī lī	G60/18	Ol büt-i tersāyı Nebzī kim göre Dir muğakğak ğāzihi bedrün yelüh
G20/8	Bāğ-ı ğüsñünde dil-i zārım hezār-destāndır Ol sebebdendir ki dirlər bülbül-i şeydā aña	G60/11	Sırr-ı 'aşkı ben direm setr eyleyem Lākin āsarı ider elbet sünüh

- G62/6 Gördi gendüm-gün ruhuında kesret-i hâli bu dil
Kiştâr-ı Rûma üşmüş **didî** güyâ kim melah
- G71/10 Nebziyâ terk itme kelb-i küy-i yâriñ ülfetin
Didiler merd-i ğaribe şöhet-i yârân lezîz
- G76/3 Niçe vara **dime** bu 'aşk ile başa işimiz kim
Dil-i şeydâ men-i rüsvâ gibi şanma uşanıkdır
- G84/1 Göremez ğayrı o hod-bîn **dimeñiz** bînâdır
İki gözle görinüz zâhidi nâ-bînâdır
- G91/1 Ruhuñ bir sîb-i hamrâdır **dimişler**
İren dil-dâdeler her demde dişler
- G100/8 Müşa'sa' rüyüña düş oldı çeşmim
Görüp anı **didim** ya şem' yanur
- G102/1 Müjeñ **dirlar** şehâ tîr-i eceldir
Tutarsa sineme ğâyet maħaldır
- G107/8 **Didim** tîriñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña
Didi vahşî degildir bu ki âhü-yi haremendir
- G107/8 Didim tîriñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña
Didi vahşî degildir bu ki âhü-yi haremendir
- G107/1 Ža'îf olsa dil-i 'âşik **dime** anı veremendir
Faķiriñ sayırlığı kat'-ı ihsân u keremendir
- G111/12 Nedir bu kılca cân didim tapuñda
Ser-i zülfümde **didî** bir kılımdır
- G112/6 Dehâniñ dökdi kanım bezm-i 'aşkıñda şarâb itdi
Lebiñden şordum ey âfet **didî** kim kana kan ister
- G116/6 Parmag ile gösterüp meclis-i rindânda
Bu kuluña **didiler** 'aşk ile eşher budur
- G116/8 Her kime 'arz eyledim hâl-i dil-i pür-ğamı
Lâyık-ı ihsân olan **didiler** azhar budur
- G118/8 Gezerken yolum uğradı raķibiñ hânesine çün
Göricek **didim** anı Ermeniler câmna beñzer
- G119/4 **Didim** bu bendeñe şâhım nedir in'âm u ihsâniñ
Didi cevı ü cefâ el-ħaķ sa'âdetdir sa'âdetdir
- G119/3 Didim bu bendeñe şâhım nedir in'âm u ihsâniñ
Didi cevı ü cefâ el-ħaķ sa'âdetdir sa'âdetdir
- G120/8 Göricek muğ-beçeyi pîr-i muğân yanında
Urınur şabķayı zâhid **dime** zünnârı kalur
- G120/13 **Dime** vâşıl olurum Nebzî rumüz-ı yâre
Ne diseñ yine dehende niçe esrârı kalur
- G120/10 Gözime karşı raķibe em ider la'l-i lebi
Dimez ol hasta-diliñ hâtr-ı bîmârı kalur
- G120/14 Dime vâşıl olurum Nebzî rumüz-ı yâre
Ne **diseñ** yine dehende niçe esrârı kalur
- G121/1 Ruħ-yi yâri görenler ay **dirlar**
Kaşın seyr eyleyenler yay dirlar
- G121/2 Ruħ-yi yâri görenler ay dirlar
Kaşın seyr eyleyenler yay **dirlar**
- G121/4 Çün ağzı hoķka-ı sükkerdir anuñ
Dilin tütü-i şekker-ħây **dirlar**
- G121/6 Cinân arzû ider kirdâr ile râst
Anıñçün zâhide keĵ-rây **dirlar**
- G121/8 Teniñ târ oldı kaddiñ çenge döndi
Sadâ-yı nâlen ey dil nây **dirlar**
- G121/10 Görenler şî'r-i Nebzîde selâset
Zehî zihni edaķ hayhây **dirlar**
- G124/5 **Dir** imişsin sitem ü rüy-i celâl
'Aşıkâ luş ile ihsânımdır
- G127/10 Pîrâne bir civânı sevdiyse n'ola Nebzî
Ha **diyeler** elinde taĵanmaĵa 'aşâdır
- G132/6 O bâlâ kâmetiñ Tübâ lebiñ Kevser özüñ Rıdvân
Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llâh müveccedir
- G134//14 Ğam-ı hicri ğam-ı dünyaya bedel tut Nebzî
Dime kim aña mu'âdil daĵı kaĵı bilürüz
- G136/7 Yâri dün şordum raķibe görmedim **didî** baña
Bir mu'ânid kelb imiş öldürseñ iķrâr eylemez
- G137/3 **Dime** kim eglenemez bunda dil-i bî-ĵılıımız
İki gün bâĵ-ı cihân içre temâşâlanuruz
- G141/6 Nâz ider nâzenedir ğâyet dilâ ol nâzenin
İtleriñle hem-nefes olsam **disem** bir dem koımaz
- G145/10 Ayaĵıñ öpmek ister saķıyâ bu Nebzî-i aħķar
Anı ol devlet-i 'uzmâya irĵür **dime** el virmez
- G147/2 Sırr-ı mektûmum benim dâdem didim fâş eylemez
Dil güllüp **didî** meĵer aĵlamayup yaş eylemez
- G148/18 And içüp dil-ber **didî** şimden-gerü luş ideyim
İşidüp dil tıflı Nebzî didi v'allâh eylemez
- G148/17 And içüp dil-ber didi şimden-gerü luş ideyim
İşidüp dil tıflı Nebzî **didî** v'allâh eylemez
- G148/2 Ben didim şaķlar dilim sırrım der-efvâh eylemez
Çeşm-i ĵiryânım güllüp **didî** meĵer âh eylemez
- G154/4 Kanad aç tîr-i dildâr ile ey dil
Uçar mı murğ **dime** bâl ü persiz
- G171/15 N'ola Mañşür-ı dil **dirse** Ene'l-Haķ
Boyuñca baş berâber zülfüne aş
- G175/1 'Aşıkâna **dime** kim Dârü's-selâm imiş ĵarâz
Bil cemâl-i bâ-kemâli nâ-keĵâm imiş ĵarâz

- G176/8 Ta'allüm eylemiş ğamzeñden ol kara saçın sıhri
Meseldir mār kejdümden ider **dirler** sem istikrāz
- G177/2 Rüy-i zibāsına cānānñ kaçan geldikte haṭ
Dil görüp **did**i çemenzār oldu uş etrāf-ı Şaṭ
- G183/14 Haṭṭ u ḥaddinden sū'āl itdikde dil
Didi Rūhū'l-kuds bu mihr ol şu 'ā'
- G195/4 Leb-i cān-baḥşını 'uşşāk-ı şeker-riz görüp
Bir ağızdan **didiler** çeşme-i hayvān olacak
- G197/2 Rāh-ı 'aşk içre dilā ğamdır saña yār u refik
Gir yola **did**i Nebī çün er-refik sümme't-tarik
- G197/8 Eşk-i dīdem cūş idüp aqdı ser-ā-pā 'āleme
Didiler anı görenler hāzihī bahrun 'amik
- G198/9 **Didiler** meclis-i hāşşında görüp Nebzī gibi
O şehin şem'ine lāyik daḥi pervānesi yok
- G201/7 Temāşā eyleyen hüsnüñ **did**i bezm-i vişālinde
Olunca böyle olsun 'aşıkāna dil-rübā el-ḥaḥ
- G201/4 Zebānımda anıñçün zıkr-i la'liñ dökmez ey hūnī
Sūrāhī ser koyup pāyımda kulḫul **dir** gehi eṭaḥ
- G203/18 Mey-i la'liñledir mestāne Nebzī
Dime sākī elinde cām-ı Cem yok
- G204/1 **Dime** rāziñ şakin ağıyāra dilā zār olsañ
Der-i dil-berde dile çāreyi nā-çār olsañ
- G208/3 Maraż-ı 'aşka 'ilāc için eṭıbbā **didiler**
Leb-i la'liñiñi ḥastaña emdir yeke yek
- G216/8 Eliñe girse dilā fırsatı fevt itme şakin
Didiler fā'idesi yok bu mesel soñ nedemiñ
- G221/8 Leb-i la'liñiñi iştidi vaşfın
Sūrāhī baş egüp **did**i ki kulḫul
- G224/7 Ḥavf ider benden karīb olmaz baña **dime** rakīb
Korkarım şerriñden ancaḥ sen gibi ḥardan degil
- G228/8 Kāseler memlū olur rengin mey-i nāb ile pes
Kāseler olup tehī kalmaz derününde **direm**
- G234/10 Ruḥuñda ḥāl-i bī-hem-tāña sordum
Didi ger Hindüyum Rüm içre zibim
- G238/5 Meseldir mā-teḥaddemden ki **dirler** toḡdı
boğulmaz
Rüçü'ı mümkün olmaz admışım çün bir adım adım
- G238/18 Teḥalluş eyledim Nebzī diyü bir nebzeyim zīrā
Hemān bir zerre-i nā-çizim ādem **diyemem** adım
- G239/8 Sicn-i zeḫanda bu dili ḥabse şalınca gözleriñ
Zülfiñ olup kefil āña **did**i enābehu za'im
- G241/4 Hem-sifāl olsam kilāb-ı küyuña cānā eger
Dir idim el-ḥamdü li'llāh nā'il-i cām-ı Cemim
- G242/9 Dehen ü kākülün arzūsı ile Nebzī **did**i
Muşḥaf-ı rüyüñi aç Sūre-i Ḥā-mim göreyim
- G242/5 Devlet-i 'aşk ile dīnār gözüm yaşı **direm**
Hele ben daḥi elimde zer ile sīm göreyim
- G245/3 Kaşı yayım lāf idüp **dirmiş** hezārān sīneden
Ṭırmaz eglenmez geçer bir tır-i müjgānım benim
- G248/9 **Diye**mem dostlar rakīb ile ser-encāmım ey Nebzī
Ben ol sevdāları bilmem ğam-ı ferdādan el çekdim
- G258/14 Yaraşır dirsem eger sem fem-i yāre Nebzī
Dimedi bunca niyāz itdi bu dil lā vü ne'am
- G258/13 Yaraşır **dirsem** eger sem fem-i yāre Nebzī
Dimedi bunca niyāz itdi bu dil lā vü ne'am
- G263/8 Kıl taḥammül zaḫmet-i ağıyāra ey dil var yūri
Bir gül için **dime** kendim rence-i ḥār eylemem
- G269/12 Dil-i pür-dāğa çün bir şerḥa çekdi çeşm-i hūn-riziñ
Didi ğamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn olsun
- G270/17 **Dimem** çün fi'l-ḥakīka şā'irim yā aşıkım Nebzī
N'ola erbāb-ı dil gūş itmese ş'i'rim ḳo lāḡ olsun
- G277/7 Rakīb ile cidālim göricek 'uşşāk **didiler** hep
Bu meydān-ı şecā'atda pesend kim ḥaylice merdsin
- G283/7 Terk-i serdir **did**i hem daḥi fedā-yı cāndır
İrişür maḥbūb u maṭlūba ser ü cāna kıyan
- G284/10 Te'ennī üzre ol va'd-i vişāl eylerse ol hūnī
'Acül olup **dime** Nebzī hemin olsun hemān olsun
- G289/3 Nādirü'l hüsn idi **dirler** Yūsufi gerçi velī
Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen āña sānisin
- G290/8 **Didim** la'l-i lebiñden ḳan-behā bir buse ister dil
Didi var git bugün yarın virem boynumda vām
olsun
- G300/8 Her kaçan görse niḳābıñdan mu'arrā rüyüñi
Ḥaykırup 'uşşākıña **dir** hātif-i cān sārī ü
- G303/4 Zāhidi gördüm der-i mey-ḥānede
Dir ki ruḫşat var mı girem içerü
- G305/8 Ruḫunda çüfte çüfte ḥāli gördüm
Didüm şemse ṭurur seyyāra karşı
- G306/6 Didim ol dem bāḡ-ı hüsnüñ bülbül-i nālendesi
Gül gibi güldi **did**i var bir zamān aḡlayı ḳo
- G306/6 Didim ol dem bāḡ-ı hüsnüñ bülbül-i nālendesi
Gül gibi güldi **did**i var bir zamān aḡlayı ḳo

- G306/9 Va'd idüp cevri ü cefâyı gel bugün yarın **dime**
Merd iseñ ferd ol vefâda dil-berâ ferdâyı ko
- G310/5 Bir ile bişin arasın **dir** idim kesmeye Hâk
Şerham uş halka-ı dâğım ile birmiş beş ile
- G312/10 Raķīb-i İblîsi tardıñ görünce ey melek-rüyum
Didi ehl-i semâvât u zemîn taħsîn idüp ħah ħah
- G312/3 Yüzün cennet özün Rıdvân sözün Kevser **disem** tañ
mı
O bâlâ kıdd-i mevzûnuñ çü Sidre oldı tûbâ leh
- G3138/7 Didi iĸer misin la'lim şarâbın
Didim sevgend-i mey-ĸVârım ki va'llâh
- G313/8 **Didi** iĸer misin la'lim şarâbın
Didim sevgend-i mey-ĸVârım ki va'llâh
- G317/2 Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevâl anda
Ruĸuñ bedr aydır **dirdim** olaydı ger kemâl anda
- G318/1 Hemân sağ ol bu 'âlemde kime **dirseñ** vefâ eyle
Cefâ vü cevri iderseñ ger efendi hep baña eyle
- G321/1 Saña kim **didî** varup yâriniñ sen terk eyle
ĸavf-ı cevri ile vefâdarınıñ sen terk eyle
- G321/5 Dileyen 'izz ü vekârımı **dime** dosta irer
Bırakup nenginiñ hem 'âriniñ sen terk eyle
- G327/4 Yine nüş idelim câm-ı şarâbı
Devâdir **dirler** am ħârĸâra
- G328/6 Dil-i şürîde begim bâde-i şevķınıñ revân
İĸuben na'ralar urdı **didî** yâ Hû bu gice
- G334/12 Gel berü ey dürr-i yek-tâ idelim seyr ü sefer
La'l ü gevher kıymetin bulmaz **dimişler** kânda
- G336/5 **Didi** cüz' lâ-yetecezzî ĸukemâ gül femine
Ulü'ârâları bülbül dili lâ eylemede
- HG342/4 Yüzün sürmekle pâyıña irişdir vuşlata benden
Bahâne-cü olur **dirler** kerim olanlar ikrâma
- G343/10 Umarım rüz-ı vişâle ire bu Nebzî didim
Didi nâz ile gülüp umdığın Allâh vere
- G347/8 Gördi çün bir pîr-i köhne kıddin ey taze civân
Didi bitmez toğrıñ bir serv böyle bağda
- G363/10 İrağ oldum cenâbından düşüp şahrâ-yı hicriñe
Dimezsın Nebzî-i şeydâ kıatı çokdan cüdâm oldı
- G368/8 Ravza-ı rüyunda ey ĸılmân şaçınıñ şeb velî
Gice yok uçmakda **dirler** bir kıurı sevdâ gibi
- G372/9 Meseldir gerçi **dirler** Nebziyâ bir bitmez iş olmaz
İşim yetdi bu efkâr ile bağrım başı bitmez mi
- G378/7 Sü'âl itdim o mâhı **didî** Cibrîl
Melâĸat evcinin oldur Sühâsı
- G395/1 Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ĸabğab **didî**
Aşğadan yukaru yazsañ olur lâ-leb didi
- G395/2 Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ĸabğab didi
Aşğadan yukaru yazsañ olur lâ-leb **didî**
- G395/4 Didim eylerdim vişâlin ĸaylı demdir ârzü
Vaş-ı men vehm ü ĸayâlest tû borov maţlab **didî**
- G395/8 Zâhidi gördüm didim sizden mi bizden mi raķīb
Merd-i mülhiddir li-küllü mezhebu yezheb **didî**
- G395/10 Kim görürse ıztırâbın Nebzî-i dil-ĸastanıñ
Hey yazık miskiniñ hicrân iĸre tutmuş teb **didî**
- G398/14 İĸüp âb-ı şarâbı Nebzî-i dil-ĸastaya sâķî
Dimişler naşş-ı kıatı'dır mine'l-mâ' küllü şey'un ĸay
- K1/22 Sîne-i süzânınıñ inlet nevâ-yı 'aşķ ile
İşbu meclisde olur **dirler** rebâba ibtidâ
- K3/12 Bi-ĸaķķın Aĸmed-i Muĸtâr esâsin ber-ķarâr eyle
Görüp itmâmını Nebzî **didî** bu mısra'ı târiĸ
- K6/18 Göricek Nebzî şaķal ile beni taħsîn idüp
Didiler tüyince ĸayrım gör ĸamu dostlar hemân
- K6/4 Oldum âğâh ol meselden kim lisân-ı ĸalkdadır
Kim **dimişler** bir recül efzâl durur min-mer'etân
- K6/9 ĸavf idüp tu yüziñe olmuş seniñ **dirler** diyü
Kesdirirdim şa'rımı şimşir ile ben her zamân
- K7/4 Şeĸerde bir nidâ geldi işitdim ĸatîf-i ĸaybdan
Didi buña melâ'ik reşķ idüp 'ayn-ı cinân dirler
- K7/1 Te'âla'llâh bu dil-cü çeşmeye 'ayn-ı revân **dirler**
Hezârân âferin üstâdına pîr ü civân dirler
- K7/2 Te'âla'llâh bu dil-cü çeşmeye 'ayn-ı revân dirler
Hezârân âferin üstâdına pîr ü civân **dirler**
- K7/4 Şeĸerde bir nidâ geldi işitdim ĸatîf-i ĸaybdan
Didi buña melâ'ik reşķ idüp 'ayn-ı cinân **dirler**
- K7/6 Görenler seyr idüp bi'llâh yokdur misli 'âlemde
Nazîrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihân **dirler**
- K7/8 Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlüd olup şadı
Kişiniñ 'ömrünü efzün ider âb-ı revân **dirler**
- K7/10 Gözüm düş oldı gördüm çün ki bu 'ayn-ı revân-baĸşı
Didim târiĸini Nebzî iĸenler nüş-ı cân **dirler**
- K10/2 Kıad-i dildâra teşbîh eyleyen serv-i dil-ârâyı
'Aceb keĸlik idüp beñzer **dimiş** elfe dil-ârâyı
- K10/9 Reh-i 'aşķ iĸre bir ferzâne güm itdim ki dil **dirler**
Yitürdüm 'aķl u fikrim bulmadım arayı arayı

K11/22	Gelicek şehri-i Sitanbula bu dil gözin açup Ne idem tārīhini did i dirim ben nazār it	Kt3/46	Hişār-ı üstüvār-ı dīne oldı dördi dört erkān Tuğāt-ı ümmeti gördükde dirler çağırup gel gel
K12/36	Ol vezīr-i a'zam ol destūr u ol şāhib-nigīn Didi tārīhin gūzāta eyleyüp anda hitāb	Kt4/9	Her ne hāl-ise di Nebzī tārīhin Harf-i menkūt ile ger bisyār ise
K12/41	Didi tārīh ci' tü bi'l-fethi'l-mübīn ey cādde dīn İşbu fethiñ tārīhin sen dağı söyle Nebziyā	Kt6/24	Alındı çün o kal'a himmet-i şāh-ı cihān ile Hākīrāne did i tārīhini Nebzī-i üftāde
K12/37	Hem didiler hamd idüp tārīh-i āhar gāziyān Hem zihāb ile iyābına bu mışra' dāldir	Kt7/4	Harf-i menkūt ile Nebzī tārīhin Bul tūyünce hayrını eyā did i
K13/20	Yok haṭā itdiñ bu sözde tevbe istiğfār kııl Dime bilmezlik idüp bī-bāk u pervā ḳalمامış	Kt9/24	Yümn ile hayr ile varup eyleyücek anda karar Dil did i tārīh gerek zābt ola sāl-i ḳademiñ
K14/3	Mu'ādil kāh-ı a'lā-yı behište dir isem ṭāñ mı Mu'allā dil-güşād dil-bend ü zībā cāy-ı ferhāna	Kt9/25	Hayr du'ā ile çü Nebzī did i bu beyti hemān İşidicek ehl-i nazār gel öpelim didi femiñ
K15/25	Tıfl-ı dil güyā olup did i hemān Çok ḳatı ḳış oldı bu yıl yā ebī	Kt9/26	Hayr du'ā ile çü Nebzī didi bu beyti hemān İşidicek ehl-i nazār gel öpelim did i femiñ
K15/10	Bindi ḥattā kızcağızlar dağı hem Birbirine didiler kim er gibi	Kt11/4	Vāḳı'a gül-çehresi tezyīn olup gül gibi güldi Didi pes tārīh Nebzī ḥilyetü'r ricāl lihye
K20/4	İçen pīrān u pūrāna virüp rāhat bağışlar cān Yaraşur ger disem 'aynu'l-hayātūñ 'aynıdır bu mā	Kt13/7	Gelicek 'ālem-i mülke did i tārīh Nebzī Biñ yüz kırk ṭokuz senede Şa'bān idi
K26/7	Beni bu bağ-ı cihān içre mu'allā dimeñiz Ḳurī ḥāk-i siyehim serv gibi bālā degilim	Kt14/9	Bu bir mışra'da tārīhin beyān idüp did i Nebzī Revānı bülbül-i gülzār-ı Ḳuds ile ola hem-seyr
K26/20	Niçün izhār-ı ḡam idem baña ḡam-ḥYār çü yok Kime derdimi disem dir ki etūbbā degilim	Kt15/10	Mücevher harf ile fevtine Nebzī Didi tārīh uçmağa ḳanad aç
K27/34	Yürü ṭā'n eyleme ebnā'-ı zamāna Nebzī Ḳararr biri birin göre göre dirler üzüm	Kt16/7	Du'ā-yı hayr-ile Nebzī did i bu mışra'ı tārīh Revān-ı Ümmü Gülsūma cinānın cāy ide Mevlā
K29/9	Nebziyā ḥātif did i bu mışra'ı tārīhine Ḳuşça cāniyçün nihāl-i Sidre olsun lānegāh	Kt17/17	Du'ā idüp did i Nebzī anuñ ḥaḳḳında bu beyti Birer tārīh ider bi'z-zāt her bir mışra'ı fīfā
K30/9	Didi tārīhin idüp Nebzī du'ā Cāy-ı rūhin ide Ḥaḳ dārū'l-ḳarār	Kt19/24	Aña tārīh için Nebzī bu beyti Didi mazbūt ola tā rüz-ile māh
K31/9	Du'ā-yı hayr-ile Nebzī did i bu mışra'ı tārīh Cinānın cāy ide Mevlā revān-ı Ümmü Gülsūma	Kt30/4	Ḳapusına vardım anuñ tā ki ḥıdmet eyleyem Didi baḳ baḳ ne ararsın sen burada dön geri
K33/31	Ya dağı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi Dir isem Gürcī velī Gürcide mükriil olmaz	M2/18	Sañadır nükte-i Nebzī-i 'āşık Di bilürseñ başıña bir şarḳ
K33/21	Ya dağı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi Dir isem Gürcī velī Gürcide mükriil olmaz	M3/3	Çüft işidir dime kim pāyesi yok Düşüp ardin gider āvāzesi çok
K34/20	Belī şu aḳdıḡı yire aḳarmış Meseldir bunı Nebzī böyle dirler	M4/16	N'ola birin de sen alsañ n'olursın Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
Kt2/4	Hitāb idüp 'uşāt-ı mü'minīne Didi ñ lā-taḳnaṭū min-raḥmeti'llāh	M4/17	Olayım bu luḡazdan dirseñ āḡeh Ġubār-ı ḳalbiñi Nebzī süpürgeh
Kt3/12	Çü tefriḳ eyledi ḥaḳ ile bātıl beynini ol şāh Anuñçün didiler Fārūḳ laḳab āna ulū'l-ārā	Mş1/2	Ey dirīḡā ḳarḫ-ı bī-dādūñ elinden el-amān Pāy-māl ider dimez bu pīr-i deryā nev-civān
Kt3/23	Dilīrānı görüp meydān-ı dīniñ didiler cümle Budur şīr-i ner-i ḡāb u ḡabāt leysü'llāh hem dağı	Mş2/49	Pes ol efkārı koyup istediḡim ola dime Didiḡiñ olmayıcak bārī yūri ḡuşsa yime

Mr1/47 Didiler yā Rabbenā unşur cüyüşe'l mü'minîn İtdiler târîhîni hem bu du'â ile 'idād	G70/4 Kelāmından özge ruhuından sivā Harām oldu 'uşşāka dīd ü şenīz
Ms4/22 Bekleyüp gedāyān cānā dūn hayālîñ yolunı Didim öldür benedeñi ya vir aña me'mülünî	dīde [1] Görme organı: göz, çeşm, ayn.
N7/1 Ölsem ğam-ile kimseye hālim şü dimem yok Sende daħı ey yār-ı cefākār kerem yok	N11/2 Dutuşdı nār-ı şevka yandı 'akl ü cān u dil ten hem 'Acebdır bu ki eşkim dīdeden seyl-āb ider her dem
N12/3 Eger hicr odına yan tā-ebed dirseñ ne ğam baña Ezelden bu yanık baĝrım ço yansun yana gelmişdir	dīdegān [1] Görme organı, göz, çeşm, ayn.
N32/1 Kad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem Nükhet-i zūlfūñe de müşk mi 'anber mi disem	Ms1/9 Ruhuñla bendegānıñ dīdegānım rüşen itmezsın Dem olmaz nār-ı efkārñla ğalbm küllhan itmezsın
N32/2 Kad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem Nükhet-i zūlfūñe de müşk mi 'anber mi disem	G208/13 Saña kim didi ki Nebzî reh-i 'aşka giresin Yüri var kesb-i yediñdir ne belā var ise çek
N32/4 Düşüp 'aşkıña begim eyledi dāmen be-miyān Hıdmetiñde bu dile bende mi çāker mi disem	didir- [1] Söylenen, dediren.
N35/1 Seni cānā nemek-i meclis-i rindān didiler Ni'am-ı vaşlıñı hem dāde-i Yezdān didiler	K27/18 Cümleden kat'-ı nażar şīr gibi hamle idüp Hele o kelb raĝbe didirdim tomuzum
N35/2 Seni cānā nemek-i meclis-i rindān didiler Ni'am-ı vaşlıñı hem dāde-i Yezdān didiler	diger [1] Artık, bundan böyle.
N35/4 Görüp aĝyār-ile ğavĝalarını ehl-i hıred Budur ancak bu cihānda şeh-i merdān didiler	G324/10 Yazıkdır Nebzīye cevri itmegil bi'llāh kim yoħsa Sever i'rāz idüp senden diger āheste āheste
N49/2 Çeşmiñe düş ola ger ol gözi āhū Bād-ı şabā dī aña ey şāh-ı meh-rū	diger-gün [1] Başka renk. Deĝişmek, başkalaşmak.
N50/2 Zamāne ħalkını gör kim ne bulsalar yediler Helāl melāl ne gerekdir ħarām marām didiler	K32/35 Nebzî-i ħasta-diliñ hāli diger-gün yā Rab Cigeri dem yerine ğamla olupdur mālī
Tc2/56 Nebzî olalı silsile-i zūlfle muĝayyed Ey kāküli leylā didiler adına Mecnūn	dikilü bir durahtūn yok [1] Bir dikili ağacı olmamak hiçbir şeyi olmamak.
G365/6 Yine dūn tanışık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi belī	Kt22/4 İdinmiş cümle 'asıĝlar şanevber ħad birer dil-ber Seniñ bāĝ-ı cihān içre dikilü bir durahtūn yok
G395/6 Dūn gice zūlfı hayāliyle bu dil bī-tāb olup Bu şeb-i dūr u durāza yok mı ħad yā Rab didi	dikĝat it- [1] Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak.
Mş2/50 Pes ol efkārı koyup istediĝim ola dime Didiĝiñ olmayıcaĝ bārī yüri ĝuşşa yime	Mş2/380 Nekebāt-ile toludur vaşat u gevri yine Saña ma'lüm ola dikĝat idücek ĝavrı yine
dībāc-ı taht [1] Tahtın desenli, ağır dokuma ipekli kumaş. Süslü taht.	dikĝat [1] Dikkatle, düşünceyi bir nokta üzerinde toplayarak.
G41/1 Kā'ilim ger meskenim ħāk ola yā dībāc-ı taht Lā'ubālīyim benim birdir yanımda nerm u şaht	Tc1/64 Let durur devlet soñı vizr-i vezāret cāh-ı cāh Kā'inātūñ hāline dikĝat ile itdim niĝāh
Dicle vü Ceyhūn [1] Dicle ve Ceyhun nehri.	dikĝat it- [1] Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde itinā ile durmak.
Mh2/8 Cevr ile 'uşşāk-ı pūr-derdiñ ĝamın efzūn ider Akıdup eşk-i revānım Dicle vü Ceyhūn ider	G155/3 Ne deñlü dikĝat itse bī-başardır zāhid-i ħod-bīn Meseldir çeşm-i a'mā aĝlasa bir ħatre şü gelmez
dīd [1] Görme, görüş, bakış. Anı hatıra	dil [219] 1. Gönül.

Mu21/1	Sü'âl it didi dil nâmından ol serv-i hürâmânîñ Şorıcağ şormuşum la'lin hemân dem kaldı ağzımda	G30/3	Şikâyet itme ey dil kan yutarsañ Taħammülde meseldir şabr-ı Eyyüb
Mu31/1	Şanemâ mü nit'olurdu dile zülfün çü tağa Tağlıtur seyf ü sinâna dağı hem mü nacağa	G33/6	O çeşm-i ed'ac u ebrü-yı eblec 'Aceb mi dilleri hep olsa câlib
Mu33/1	Ne 'aceb yirse etin ger ğam-ı dildâr-ile dil Güci kendüye yeter hastaların ve'l-hâşıl	G38/3	N'idersen âşikâre itme ey dil Gerek maħfî 'ibâdet ger kabâhet
G2/1	Eylegil Hâkka hezâran ħamd ile ey dil senâ Kim bahâr olup bezendi köhne bu dâr-ı fenâ	G39/1	Ayağına başın ko la'lin ey dil merhem-i dâğ it Ħalâş eyle ğamından cânıñı yürü işiñ sağ it
G3/1	Didi dil naql iderek cevri ü cefâyâyı aña Hele bir eyledigiñ cevri ü cefâyâyı aña	G42/2	Nağ'-ı sînem üzre sürdüñ gül-ruĥum çün fîl ü at Şâhum itdiñ beydağ-ı cevriñle dil ferzini mât
G4/6	Hâk-i rehiñde 'âşikân ber-bâd-ı 'aşk oldı kamu Pür-âteş olup dilleri göz yaşları âb-ı şafâ	G44/11	Yirden göge dek minnet ider dil k'ola benden El arkası yirde dağı hem rüz-ı zarâ'et
G12/8	Rüz u şeb zâr u figânîñ ser-bülend idüp revân 'Arz ider bi-çâre dil aħvâlini yâ Hû saña	G49/9	Dil tavâf-ı Ka'be-i küyuñda tırmaz sa'y ider Merve ħakķı di Şafâ ile revâ olmaz mı Ħac
G13/5	Tîğ-ı ğamzeñ dilleri mecrüh ider Lebleriñ ammâ begim 'ayn-ı şifâ	G50/7	Gerçi ezel yek-pâre dil bir şaħra-ı şammâ idi Düşdükte gözden güyiyâ oldı hemân biñ pâre kerc
G15/1	Yağmak için kendine ey dil sipihr-i ğar baña 'Arz ider her günde bir tor kisede bir zer baña	G53/7	Zülf-i şeb-ğünî dile çok cevri ü bi-dâd eyledi 'Arz-ı ħâlim şunmağa la'line ħaldım ihtiyâc
G17/2	Eger nazar idersen şehâ Bulur bu dil elemden rehâ	G60/16	Ya kaşı cevriyledir dîdemde nem Kırpigi tûriyledir dilde cürüh
G18/2	Eger ger ger nazar zar zar idersen señ şehâ hâ hâ Bulur lur lur bu dil dil dil elemden den rehâ hâ hâ	G65/7	Bulmadı derd-i ğamîñla dil melâlatden rehâ Baħtiyâr olmasa ger ħurî temennâdan çî sūd
G19/1	Dil n'ola figân itse dîvâne degil mi yâ Dîvâneye pend itmek efsâne degil mi yâ	G74/1	Yine meyl itdi dil bir nev-civâna kim ser-âmeddir Şarılmak ol semen-sîmâya bir kez 'ömr-i sermeddir
G20/3	Var imiş devlet başında zülfine bend oldı dil Düşdi pes üstine uşa sâye-i perr-i hümâ	G75/9	Şol kadar âh eyledi dil nîm-nigâh eylemediñ Zülfî siyâhım seni ben bilmez idim tâ bu kadar
G353/1	Dili dildâra virüp cânâ cefâlar ne belâ Çıkacak cân-ı za'ife bu ezâlar ne belâ	G203/15	İder dil bülbüli şeb rüz feryâd Benim bunda suçum ey ğonca-fem yok
G64/9	Dili dildârdan Nebzî ne mümkindir ħalâş itmek Ħuşuşâ bend iken bu gerden-i cânâ o zülf-i ca'd	G78/9	Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlın giderek Günini هفته iken meh meh iken sâl ideyor
G21/11	Şarâb-ı 'aşk ile maħmûr olan dil Hemânâ Şeyh-i Şiblîdir Cüneydâ	G80/10	Gülüp açılmada bi'l-cümle ezhâr-ı çemen Nebzî Hemân ağlar gezer dil dîde-i giryân ile yer yer
G21/2	Şaçı leylâ ruĥuñ olduqça peydâ Niçe diller olur mecnûn u şeydâ	G81/1	Şehâ Şîrîn-keleminde dile ümmîd-i merhem var Leb-i la'liñde zaħm-ı sîneye dârü-yı pür-em var
G22/9	İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ Hele bu böyle olsun ħo ya anı kim çeker cânâ	G85/3	Gülşen-i ħüsn ü melâhatde begim besdir dile Verd-i la'liñ var iken şanma gül-i aħmer ħoħar
G23/8	Seg-i küy-i dil-ârâdır ki istikbâle çıkmışlar Degil biğâne ey dil bu gelenler aşinâdır hep	G86/10	Tavâf-ı Ka'be-i küyuñda sa'y idüp Nebzî Eger dil itse temettü' şafâsı 'ömrü sürer
G27/1	Fâriğ ol sevdâdan ey dil kim budur re'y-i şavâb Reh-rev-i 'aşk içre hiç gördüñ mi olmuş behre-yâb	G87/3	Şabâveş reh-güzârîñde yilüp yopurmak ister dil Ten-i za'fimde bu cân-ı za'ifim nitekim sağdır
G28/20	Meħâkimlerde bu tayy-i sicillât Dile kıl kâziyâ var 'ağlı nâ'ib	G87/1	Ġam-ı ħâl-i siyâhıñ dilde cânâ bir kara tağdır Leb-i la'liñ ħayâliyle sirişkim Kızıl İrmağdır

- G88/9 Künc-i firāka düşdi **dil** gerçi bu demde Nebziyā
Hayf u te'essüf eyleme bu daḥı hem gelür geçer
- G89/10 Bî-merā olduklarından Nebzî-i şeydâ ile
Dil ser-i küyüñ kilâbın âşinâdan yâd ider
- G89/2 'Âşık-ı dil-dâdeler her dem ki zülfün yâd ider
Ḥançer-i ğamzeñ hayâli **dillerin** ber-bâd ider
- G90/2 Hürâm-ı nâz ile gülşende yâr u hem-demiñ kimdir
Ḥarâm itdiñ **dile** dîdârñi ya mahremin kimdir
- G92/7 Vechi var reşk eyleyüp ğamze perîşân olsa **dil**
Dâmenin zülf-i siyâhñ vechiñe şâhım sürer
- G94/1 Feryâdi **diliñ** söyleyeyin mi neye beñzer
Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer
- G99/8 'Âteş-i hicriñle sînem yandığma dil-berâ
Ĝam yemezdim ba'dehü **dil** vaşlıña irse eger
- G100/3 Seḫerde âh-ı âteşnâk-i **dilden**
Felekler ey mehim göge boyanur
- G206/9 **Dile** cevri itme diyü dil-bere pend itme şakım
Öyle bil Nebzî anı men' olan ısrâra düşer
- G109/10 Düşen Nebzî seni şanma o şâhñ nâr-ı şevkına
Vidâd-ile fûrüzân olmadık **diller** mi kalmışdır
- G111/2 Cemâliñ dil-berâ bağ-ı Na'îmdir
Bu **dil** ol bâğda bülbülveş muķîmdir
- G113/4 Bülbül turamaz vakt-i ğazâna dek anıçün
Râhatsız olur **dil** çü kılur âh u figânlar
- G123/2 'Ulûv-i âh ile dîdemde olan reş başılır
Nem-i eşk ile nite **dildeki** âteş başılır
- G125/7 **Dili** kurbâna kabül idicegiz cânı daḥı
Virem ammâ dem-i uğhiyyede kurbân bir olur
- G21/7 Hüveydâ oldı bu **dilde** veremler
Veremler oldı bu dilde hüveydâ
- G21/8 Hüveydâ oldı bu dilde veremler
Veremler oldı bu **dilde** hüveydâ
- G48/11 Kalmadı tākāt bu **dilde** dâd hey
Dâdsız cevvar elinden el-ğıyâs
- G79/9 Saçı leylâ lebi şîrîn diyü şöret bulup **dilde**
Müdâm oldukları Mecnûn u Ferhâd oldığındandır
- G93/3 Harâret bâķîdir tâ rûz-ı restâ-hîze dek **dilde**
Aķan bu cüy-ı eşkimle şanursın söndürülmüşdür
- G126/9 Hayâli gibi **dilde** cilve eyler ol şanem illâ
Kıomaz Nebzî n'idem öz hâline anı raķîb-i gebr
- G134/3 Gehî bu sînede geh **dilde** dü câdan gitmez
O sebebdır ki şehâ ğamzeñi câdü bilürüz
- G136/2 Ey gönül kıлма naşîhat pend âña kâr eylemez
Dilde îmânı olan zulmı bu miķdâr eylemez
- G138/12 Her dem dem ü nem aķmadadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb **dilde** ki gerd ü keder olmaz
- G212/9 **Dilde** her dem nâr-ı ğam bād-ı elem eksik degil
Âb-ı miñnetle karlımş Nebziyâ hâkiñ seniñ
- G230/4 Hem-ser ü hem-pây u hem-râhım durur
Dilde ğam hüzün ü elem her dem benim
- G288/9 Mûsâfir olsa ger **dilde** hayâliñ
Kebâb idem yanık bağrım tîz elden
- G300/6 Tañ mı virsem çâr 'unşurdan haber ma'nîde ben
Dilde od serde hevâ destimde hâk çeşimimde şu
- G346/7 Hayâl-i kâkülüyle **dilde** ğam aralanur her şeb
Dil-ârâlık yaraşur bildim o zülf-i şebâsâya
- K8/1 Nâm-ı Hudâ **dilde** ol 'ezkâr
Lâyık o her dem ola tekrâr
- Ms3/4 Dem-â-dem cevri ü kaḫrñdan gönülden başka hâlet var
Teninde tâb-ı şîhhat yok ne **dilde** daḥı râhat var
- G126/7 Yanup nâr-ı ğama **dil** dîdem eşkin seyl ider her dem
Hevâ-yı 'aşk ile ölsem olur bu hâk-i cismim kaḫr
- G10/3 Dir idim vaşlıña mesrûr ola bu **dil** ey perî
N'ideyim tedbîrimi bozdı çü taķdîr-i Hudâ
- G62/5 Gördi gendüm-gün ruḫñda kesret-i hâli bu **dil**
Kışzâr-ı Rûma üşmüş didi güyâ kim melaḫ
- G86/1 Eşigi taşına bu **dil** yüzün o dem ki sürer
Raķîb defter-i 'ömrini reşk eliyle dürer
- G112/8 Zebûn oldı benim ney gibi cânâ derd-i hicriñle
Anıçün turmaz âsüde bu **dil** her dem figân ister
- G249/9 Tâ-ezel Nebzî bilürsün kim temessükle bu **dil**
Toḫm-ı ğam zer'ine bir kıt'a zemînimdir benim
- G254/8 Düşüp deşt-i firâķñda gezer âvare bî-çäre
Saña üftâdeler çokdur niçe bu **dil** gibi şad hem
- G258/14 Yaraşır dırsem eger sem fem-i yâre Nebzî
Dimedi bunca niyâz itdi bu **dil** lâ vü ne'am
- G327/18 Olup Ferhâdı ol şîrîn-zebânıñ
Bu **dil** Vâmıķdır ol 'Azrâ-'izâra
- K11/21 Gelicek şehri-i Sitanbula bu **dil** gözün açup
Ne idem târiḫini didi dirim ben nazar it
- N12/1 Cenâb u âsitânıña bu **dil** iḫsâna gelmişdir
Vişâliñ 'ıydına cânım begim kurbâna gelmişdir
- N30/1 Eglenür bu **dil** elemle baña yâr eksik degil
Şâh-ı âmâlimde ğamdan berg ü bâr eksik degil

- N44/4 Ğam-ı 'aşk-ile fîğân itmekle
Başdurupdur bu **dil** âheng-i neyi
- G141/4 Her kaçan gelse hayâliñ yâdıma şâhım benim
Guşşamı ref' eyleyüp bu **dilde** aşlâ ğam kımaz
- G259/1 Hicriñ gibi bu **dilde** özge eleme bilmem
Bu derd-i verem âhir bağrım dele mi bilmem
- Mü1/7 Bu **dilde** olan zağma devâ olmadı gitdi
Hey yâr-ı cefâ-cü
- G106/3 Bırakıp elden efendim bu **dili** kılma şikest
Düşe bir şişe havâdan yire şad pâre düşer
- G189/3 Bu **dili** kıldım emânet saña tursun sevdiğim
Ben 'adem küyma gitdikde ola hayr-ı halef
- G251/9 Murğveş pervâz iderken bu **dili** şayd eylediñ
Dânedir ol hâl-i rû zülfün durur dâmm benim
- G130/1 **Dilim** büryân iden ol zîb-bağş-ı bezm-i rindândır
Sirişkim eyleyen la'l-i müzâb ol dürr-i dendândır
- G136/5 Râh-ı 'aşkında gider terk eylemez **dil** haşre dek
Yoluna sıdık ile ikbâl itdi idbâr eylemez
- G138/5 Düşdükte begim 'aşkıña dimişdi baña **dil**
Pervâne düşe şem'a aña bâl ü per olmaz
- G145/4 Raķibiñ acı acı sözleri tûb u tûfeng-âsâ
Tutar **dil** burcın ammâ raķnedâr itmez halel virmez
- G147/2 Sırr-ı mektûmum benim dîdem didim fâş eylemez
Dil gülüp didi meger ağlamayup yaş eylemez
- G148/1 Ben didim şaklar **dilim** sırrım der-efvâh eylemez
Çeşm-i giryânım gülüp didi meger âh eylemez
- G160/7 **Dil** tavâf-ı Ka'be-i küyuñda sa'y eyler şehâ
Âteş-i âhın delîl ü düdün ihrâm eylemiş
- G161/5 Sînede **dil** nâr-ı 'aşka dâ'imâ yanmaķdadır
Ey semender şanma ancak sendedir yaķış yanış
- G166/2 Haylî demdir miñnet-i hicr ile oldum cân-hırâş
Olmadı vuşlat müyesser gitmedi **dilden** telâş
- G171/9 Şehâ tahdîd için **dil** kişverini
O hûnî ğamzeler olmuş muraħħaş
- G172/3 Niçe bir habs idesin sicn-i zeķanda bu **dili**
Çıkarup bârî siyâsetle anı zülfüne aş
- G173/7 Taħammül eyleyüp âzârına aĝyâr-ı hârîñ **dil**
Çü bülbül istemez ol ğonca-leb gül-femden istiħlâş
- G174/3 **Dilde** pinhân eylegil râz-ı dil-ârâyı dilâ
Dost şanup her nâ-sezâyâ itme ey divâne 'arz
- G177/2 Rûy-ı zibâsına cânânıñ kaçan geldikte haķ
Dil görüp didi çemenzâr oldu uş etrâf-ı Şaķ
- G180/4 Hayâl-i la'l-i nâbîñ hasretiyle kan içer her dem
Be sâķî bezm-i hicriñde **dil** eyler câm-ı Cemden haķ
- G182/3 Kâmetiñ servin temâşâ ideli **dil** serverâ
Eyledi kaķ'-ı 'alâķa kesdi 'ar'ardan tama'
- G183/2 Nuş idüp zâhid sözüñ kılma ziyâ'
Eylemez dîvâne **dil** pend istimâ'
- G183/13 Haķ u ĥaddinden sü'âl itdikde **dil**
Didi Rûhü'l-ķuds bu mihr ol şu'â'
- G184/8 Hâķ olup râhiñda cânâ eyledim maħv-ı vücüd
Âteş-i 'aşkıñdır ancak eyleyen bu **dilde** lem'
- G187/7 Yaşdanup kaldı şehâ **dil** âsitânıñ hâķini
Gerdeninde kâkülün zenciri oldu çün ki bağ
- G192/3 Seyr idelden kaddiñi **dil** bî-ķarâr oldu yine
Zülfüne dil bağlayalı artı sevda-yı merak
- G192/3 Seyr idelden kaddiñi dil bî-ķarâr oldu yine
Zülfüne **dil** bağlayalı artı sevda-yı merak
- G197/9 Nebziyâ çeşmiñ yaşı **dil** âteşi âhir seni
Şübhesiz bir ğün kılurlar hem ğariķ u hem harîķ
- G204/2 Dime râziñ şaķın aĝyâra dilâ zâr olsañ
Der-i dil-berde **dile** çâreyi nâ-çâr olsañ
- G205/8 Ezelden nûr-ı 'aşkıñdır münevver eyleyen kalbim
Dilimde nâr-ı şevķiñdir fîrûzân eyleyenden ilk
- G209/7 Gözüm pür-âb u **dil** pür-âteş oldu
Yine ber-bâd-ı 'aşķ oldum yüzüm hâķ
- G211/7 Leb-i la'li o tabîbiñ **dile** tiryâķ durur
Be raķîbâ aña te'sîr ide mi zehr ü semîñ
- G214/11 Dil-berâ bu **dil** vişâliñ hÿânına
Her dem ister ola mihmâneñ senin
- G334/2 Göz diküp kaldı ğöñül la'l-i leb-i cânânda
Kanda gitse **dil** gidermiş daħı hem cân anda
- G215/2 Naķ'-ı 'aşķ üzere piyâde sürme fil ü at gerek
Zîre bir mansûbeyeye ey **dil** niçe şeh mât gerek
- G215/11 Görse **dil** destinde ger câm-ı meyi ta'n eylemez
Baķmaĝa ayına ĥüsnün dil-berâ mir'ât gerek
- G217/3 Yine zülf-i ğirih-ĝiriñle **dilde** 'uķdeler oldu
İdüp keşf-i cemâl ol müşķilâtu eylegil münħal
- G220/1 Esîr-i bend-i derd-i 'aşķ olupdur haylî demdir **dil**
Çünân maħzûn u maĝmümdür ki ğüyâ kaldı pâ-der-ĝil
- G220/4 Daħı dest urmadın mey-hâne bünyâdıma mi'mârı
Mey-i 'aşķ-ı dil-ârâ ile olmuştu bu **dil** kandil
- G223/7 Şaķı zencirine **dil** gerçi hevâdâr oldu
İktisâb-ı nazariyyâda teselsül müşķil

- G226/5 Var mı bu gülşende bir **dil** kim ola ğamdan berî
Var dem-sâz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül
- G226/9 Dîdeden **dilden** bu bî-dil Nebzîyi dūr eylediñ
Kan idüp dilin aqıtdıñ dîdeden dem ey gönül
- 226/10 Dîdeden dilden bu bî-dil Nebzîyi dūr eylediñ
Kan idüp **dilin** aqıtdıñ dîdeden dem ey gönül
- G228/2 İrişüp faşl-ı bahâr oldı cihân bâğ-ı İrem
'Azm-i gülzâr eyledi şürîde **diller** lâ-cerem
- G239/7 Sien-i zekanda bu **dili** hâbse şalınca gözleriñ
Zülfüñ olup kefil âña didi enâbehu za'îm
- G247/7 Hubb-ı yâri **dilden** ihrâc itmege İblîs raķîb
Cehd ider ammâ velî sâbitdir îmânım benim
- G254/6 Dutışur nâr-ı şevkîñla yanup süzân olur her-bâr
Vişâliñ ârzüsuyla olupdur **dil** ğam-ender-ğam
- G256/1 'Aqlımı beydağ **dilim** fîl nefsimi at eyledim
Ferz-i 'aşkımla felek Leclâcımı mât eyledim
- G265/5 Sürürüñla sürür-âlüd olur **dil**
Sürürüñ serverâ ger gelse dem dem
- G266/5 **Dil** devâ'-ı derd arar dervâzede
Rûzî-i rûze revâ varım verem
- G267/2 Şehâ ol kâkül-i şeb-ğün u şeb-büy
İdüpdür bend şad **dil** her ser-i müy
- G270/14 Bu şî're şeyn iden keĵ-râya olsun şîni çün erre
Göz olsun 'aynı **dilde** râsı ħaçer noċta dağ olsun
- G281/8 Bezm-i vaşlıñda şehâ görşün hemîşe rûyuñı
Luţf u iĥsânıñ **dile** aşlâca ğâyet bulmasun
- G285/7 Yanmada cânâ kaçâr mı **dil** o tâb-ı ĥüsnüñe
Tâ-ezel 'aşċ âteşiyile gelmişem çün yana ben
- G286/2 Ko şınsun şîşe-i dil yâr elinden
Şafâdur bu **dile** dildâr elinden
- G287/15 Turra-ı şeb-rengiñiñ zıll-ı zalîlinde bu **dil**
Râĥat isterdi velî ol daĥı olmuş zulme kân
- G288/15 **Dilim** raĝbet mi koydı şâ'irânâ
Bu şî'ri silk-i taĥrîre dizelden
- G290/15 Yüzüñ göstermez iseñ kâkülüñle **dil** olur kâni'
Ziyâret itdiĝi ger Ka'be olmaz ise Şâm olsun
- G290/7 Didim la'l-i lebiñden ħan-beĥâ bir büse ister **dil**
Didi var ĝit bugün yarın virem boynumda vâm olsun
- G291/4 Hasret-i ĥâl-i ruĥuñdur sînede dâĝa sebeb
Şevċ-i rûy-i âteşiniñdir **dilim** büryân iden
- G294/11 Bu **dil** pür-yâredir tîr-i müĵeñle
Sînem şad-pâre tîĝ-i ğamĝamından
- G295/7 **Dil** devâ'-ı derd arardı dūrda
Dâr-ı derde varup ol zâr u devân
- G297/1 **Dilimden** nâr-ı 'aşkımla nev-resânveş idüp pertâv
Cihânı pür-zîyâ kıldı vü fî'l-ĥâl deĥre şaldı çav
- G301/13 **Dil** anı görmez el daĥı irmez
Baĝlandı girmez gözime uyĥu
- G303/6 Mestler Mevlâyî tekye mey-kede
Dillerinde devr ider ezkâr-ı Hû
- G305/1 Gider Mañşürveş **dil** dâra karşı
Ne hoşdur dâr gör dildâra karşı
- G305/12 Atarsa tîrini kaşın kemânı
Bu **dilden** özge kimdir vara karşı
- 312/14 Şorarsañ mâ-cerâ-yı Nebzî-i şeydâ-yı pür-derdi
Dilinde hem-demi ĝamdîdesinde hemdemi hem-reh
- G316/3 **Dilimde** mün'aķid mihrinîdir ey meh
Ķasem yâd eylerim va'llâhi bi'llâh
- G327/21 Bugün Nebzî yine ĥurrem durur **dil**
Leb-i dil-berden irdi âña çâre
- G328/3 Çeşmine rûzda düş olmadı çün kim bu **diliñ**
Gezdi şeb tâbe-seĥer her taraf u sũ bu gice
- G333/9 Görüp ol nâzenîni bilmedin meyl itdi **dil** ammâ
'Aceb bî-raĥm imiş uş şimdi bildim daĥı farfâra
- G335/11 Çeşm ü ser hem dest ü **dil** oldı maĥal
Âb u ĥâk u båd u nâra âĥ vâĥ
- G337/2 Sevâb isterseñ ey zâhid gönül al ele bir dâne
Çü **dil** 'arş-ı Ĥudâdir pes velî her ferd ü her dâne
- G342/5 **Dilim** ümmîd-i vaşlıñla niçe dem rûzedâr oldı
O ċutlu ĝüne irerse irer ĝüyâ ki bayrama
- G359/15 Ĥışm idüp kâfir raķîbe rûze-ĥ'yâr olur bu **dil**
Bed-ţabî'at olmuş ol izĥâr ider nâ-sâz ĥüy
- G365/5 Yine dün tañışık itdim **dil** ile gizlice ben
Ne didimse dem ola her sözime didi belî
- G370/4 Şalâ olduċça cânâ câmi'-i ĥüsnüñde 'uşşâċa
Görüp miĥrâb-ı ebrüñi ider **dil** vaz'-ı pişâni
- G376/2 Yine bir nâzenîniñ mübtelâsı
Olup **dil** artdı endüh u belâsı
- G381/7 Dîn ü **dil** şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben
Mümsik ü kâfir raķîbe iştirâk itdiñ beni
- G383/1 Sevdi meftûni olup **dil** tâzece bir berberi
Der-be-der olup gezer uş pâ-püreĥne ser-serî
- G383/5 Rûz u şeb eyler recâ **dil** rû-be-derĝâĥ eyleyüp
Tâ ki nedm ide Ĥudâ ol ĥalb-i seng-i mermeri

G385/3	Dillerde niçe yıllar olupdur ki olur yād Mecnūn ile Ferhādı iſit eyle kıyāsı	Kt24/1	Dilemez dil ki göre rüyūnı rü'yāda dađı Niçesi isteye kim göre uyanıkla seni
G387/3	Ġamze-i bī-dīn-ile dil rüz u ſeb pür-ſūr-iken Zülf-i kāfir de irüp kıldı müſevveſ bir dađı	M4/2	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cāy-rūbdur
G392/1	Ġam-ı hicr-i dil-ārā ile dil zār u zebūn oldı Viſālī arzūsuyla veremle tōldı hūn oldı	Mh3/22	Nebzī-i ſürıdeyim 'aſkıñla hayrān olmuſum Dīde giryān sine büryān dil periſān olmuſum
G395/5	Dün gice zülfı hayālīyle bu dil bī-tāb olup Bu ſeb-i dūr u dirāza yok mı ħad yā Rab didi	Mh4/17	Zerreveſ ditrer vücūdum dil olur pür-ıztırāb Gün yüzini setr ider kāküllerin hem-çü ſehāb
G397/1	Dil ümīd itmez iken luțf u keremden ğayrı Ne revā kılmayasin cevı ü sitemden ğayrı	Mr2/26	Havā serde dem-ā-dem irtifā-yı zāt-ı pākīndir Dilimde müſte'il germā-yı baĥt-ı tābnākīndir
G401/9	Gönül ol beñleri fülül dehāmı gül dili bülbül Bu Nebzī ol ſaçı sünbül gül-i ra'nāya meyl itdi	Mr3/11	Dīdede āl-i siriſki dilde nār-ı iſtiyāk Zerreveſ üftādesidir pāyına sulțānımın
K2/61	Dostānın dağı hem hem-sāyegānın kıl diliñ ſuçları 'afv olunup ĥaſr olalar taĥte'l-livā	Mr3/18	Nebziyā 'uſſākā ta'yīb itme bi'llāh ol edīb Söylenür ĥalkın dilinde bu mesel men 'ābe 'īb
K4/22	Ararken ben de bir tārīĥ idem tā mevlidim izĥār Tulū' itdi dilimden Nebziyā hem-çü meh-i tābān	Ms1/26	Ĥasendir vech-i pākīñ ĥulķ u ĥüyuñ cümleden aĥsen Diliñ miftāhdır kalb-i ſerīfīñ 'adledir maĥzen
K6/12	ſimdi ammā düş olup tevfiķ-i Rabbānī baña Ol fesād endiſeler dūr oldı dilden bī-gümān	Mü1/3	Bülbül gibi dil naġme-serā olmadı gitdi V'ey ğonca-ı gül-rū
K8/15	Gezdi bu dehr içre besī dil Bulmadı bir münis ü ğam-ĥVār	Mü2/7	Güyā ki diliñ āh ile feryādını bilmez Ol mest-i tegāful
K8/15	Dili anuñ menba'-ı ĥikmet Kalbi velī maĥzen-i esrār	N13/9	Künc-i firāķa düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā Ĥayf u te'essüf eyleme bu dağı hem gelür geçer
K10/9	Reh-i 'aſķ içre bir ferzāne güm itdim ki dil dirler Yitürdüm 'aķl u fikrim bulmadım arayı arayı	N18/1	Virmesem dil zülfüne derdim füzün olmaz idi Ĥam bulup bu kāmetim hem ſekl-i nūn olmaz idi
K14/7	Müferriĥ dil-pesend ü rüſenā-yı dīde-i dildir Münakķaſ çār-erkānı müselleme ĥoſ kāſāne	N32/4	Düşüp 'aſkıña begim eyledi dāmen be-miyān Ĥıdmetiñde bu dile bende mi çāker mi disem
K22/5	Kudūm-ı ceſn ile āsüdedir diller elemelerden Bu ſevķi ſevķ ider 'ālemde ancaķ yılda bir devrān	Tc2/53	Dil derdiñe düşdüķçe devādan ider i'rāz Kimdir ki begim cevriñ ile olmaya memnūn
K24/5	Ĥzürde kıılma ĥalkı dil ile İncinmesün ĥiç senden ĥavātır	Tr1/21	Uſ dili filiñ baſı ſalluſı tapdır ſaña taĥ Pes bu vech ile seni ya Mıſr pāklar ya Ĥalep
K25/5	Dilimde zikrim ismiñ olmuş idi Gönülde fikrim ancaķ sen idiñ sen	2. Dil, lisan.	
K26/5	Ebleĥ ü dün u deniyim beni almañ dile siz Ehl-i ſi'r añladınızsa beni ĥāſā deĝilim	G173/6	Dem-ā-dem kağı iderler 'aſkıñı bir alay ma'kūs Olur mı hey 'aceb ĥalkın dilinde zemden istiĥlāſ
K27/11	N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a'dāya Çü ĥamül olmada aĥbāb elemiñ bārı özüm	G121/4	Çün aĝzı ĥoķķa-ı sükkerdir anuñ Dilin tūtī-i ſekker-ĥāy dirler
Kt1/13	Yine zikr idelim dilde o ſāĥiñ ism-i sāmīsın Yine zikr idelim dilde olan ſānımı 'inda'llāh	G250/2	Baña yāver deĝil bu ğam deminde yār u dostānım Niçündür söyleĝil ey tūtī-i dil ſekkeristānım
Kt1/14	Yine zikr idelim dilde o ſāĥiñ ism-i sāmīsın Yine zikr idelim dilde olan ſānımı 'inda'llāh	G219/8	Gele ĝüflāra kaçan söz yerine sükker aķar 'Acabā bir dili tūtī-i ſeker-ĥā mıdır ol
Kt24/1	Yümñ ile ĥayr ile varup eyleyücek anda karār Dil didi tārīĥ gerek zaĥt ola sāl-i kademīñ	G207/3	Dili bülbül lebi mül ĥad karanfil kāküli sünbül Ĥüşāde gül-'izārında gül-i bī-ĥārı pek nazik

- G296/4 Degirmen gibi her ne dâne gelse öğidür ağızın
Diliniñ başkısı yokdur 'aceb farfara söylersin
- G337/7 Tudağıñ goncadır güyâ **dilindir** bülbül-i güyâ
Şadefdir hem dağı ağızın dışındır dağı dür-dâne
- G378/3 Yemiş **dil** h'vân-ı vaşlında 'akîde
Anıñcün sükkere yok iştihası
- Mr1/18 Mescid ü cāmi'de etfāl ü şüyüh eyler du'ā
Dillerinde āyet-i naşrun mina'llāh dā'imā
- dilā [52]** Ey gönül!
- G36/1 **Dilā** o hoşka-dehāniñ tudağı känd u nebāt
N'ola bu tūfī-i cāniñ anuñla bulsa sebāt
- G294/11 **Dilā** bülbül gibi feryād idersin
Cevāb aldıñ mı ol gonca-femiñden
- G43/3 Meseldir bu **dilā** işitmediñ mi
Dimişlerdir ki fi't-te' h'iri āfāt
- G208/11 Baña it her ne **dilā** hātıra cümle sitemi
Varup ağıyar-ı bede kendiñi çift eyleme tek
- G46/1 Nām-cüy iseñ **dilā** kıl şīşe-i nāmı şikest
Lā'ubālī mest-i lā-ya' kıl ol ol şahbā-perest
- G53/10 Çuşşadır bārniñ refiķiñ kārban-ı kahrdr
Sālik-i rāh-ı meşakķatsin **dilā** göziñi aç
- G54/9 Terk idem dirsin **dilā** 'aşkı 'aceb
Mümkin olur mı kopa kökli ağaç
- G60/5 Bāde vü maħbūbdan ğayra **dilā**
Sözüm esle tevbeñi eyle naşūh
- G81/7 Ne ğam yersün **dilā** dīdeñde nem sīneñde ğam varsa
Bi-ħamdi'llāh ğayāl-i luţ ile zımnında ğurrem var
- G103/3 **Dilā** dilden dile gül gibi teşhīr olduñ uş ammā
Seni āşūfte vü şeydā kılan bülbül-nevāyındır
- G111/7 **Dilā** ol ğamzesi tīĝm elinden
Yanıķ baĝrım benim dilim dilimdir
- G126/5 **Dilā** sen de bulursun rāh-ı 'aşķ içre tesellāñ
Görürsün āsitān-ı yārda başıñ iderseñ şabr
- G140/8 Ser-ā-ser 'ālemi ğeşt eyler iseñ
Dilā bir sen gibi nā-çār bulunmaz
- G141/5 Nāz ider nāzenedir ğāyet **dilā** ol nāzenīn
İtleriñle hem-nefes olsam disem bir dem kōmaz
- G149/5 Şu sızmazken **dilā** mā-beynimizden
Bozuşdı yār ile şimdi aramız
- G169/1 Rīķ-ı dil-ber kim mü'essirdir **dilā** tīz-ābveş
Nüş iden olur olursa şeyh-i fāñi şābveş
- G174/3 Dilde pinhān eylegil rāz-ı dil-ārāyı **dilā**
Dost şanup her nā-sezāya itme ey dīvāne 'arz
- G179/8 İşāret eyler elbet der-kenāre bir neşātında
Dilā sen 'arz-ı hāl it ķo o hūñi eylesün i'rāz
- G181/3 N'ola terciħ eylesem anı behāyimden **dilā**
Yāl u bāl işi durur ser-tavla-ı ğardan ğalīz
- G194/9 Yetişür dāĝ-ı ğamiñ gonca **dilā** dime yūri
Bu gülīstān-ı cihānda gül-i ğandānım yok
- G197/1 Rāh-ı 'aşķ içre **dilā** ğamdır saña yār u refiķ
Gir yola didi Nebī çün er-refiķ sūmme't-ṭarīķ
- G200/4 Şeb-i hıcre düşdüñse feryādı ķo
Dilā Kūl e'üzü bi-Rabbi'l-felaķ
- G203/5 **Dilā** bī-ğam olan ādem degildir
Anıñcün cānverciklerde ğam yok
- G204/1 Dime rāzıñ şakın ağıyāra **dilā** zār olsañ
Der-i dil-berde dile çāreyi nā-çār olsañ
- G212/6 Bir ser-āmed dil-berin 'aşķında ğayrān olduĝiñ
Göriceķ bildim **dilā** bu sīnede çākiñ seniñ
- G216/7 Eliñe girse **dilā** fursatı fevt itme şakın
Didiler fā'idesi yok bu mesel soñ nedemiñ
- G246/12 Derd-i bī-dermāniñi bilmem ne söylersin baña
Sen gibi ben de **dilā** nā-çāreyim nā-çāreyim
- G277/1 **Dilā** bu devr içinde gerçi kim bir merd-i pūr-derdsin
Devā me'mūl olunmaz saña zīrā derd-i pūr-verdsin
- G292/1 **Dilā** kıl bu rehde etek der-miyān
Hem eyle dağı hāmiliñ der-miyān
- G304/1 Sevmek isterseñ **dilā** cāniñ 'azīz cānāni sev
Serv-i bālā çeşmi ala server-i hūbāni sev
- G306/1 'Aşķım diyü **dilā** bülbül gibi da'vāyı ķo
Yan ruħı şem'ine var pervāneveş pervāyı ķo
- G313/6 Gelür rüzisi şaħşın beyne-baħreyn
Dilā ğam yeme er-rızķu 'ala'llāh
- G314/1 **Dilā** o seng-dil hāl-i derūnumdan degil āĝāh
'Aceb şūrīde-ħāl oldum işūmdür āh ile eyvah
- G325/3 Nā-ümīd olma şakın vaşl-ı dil-ārādan **dilā**
Ola bir dem h'vān-ı vaşlında seni miħmān ide
- G327/10 Şikāyet-nāme yaz eşķ ü demiñden
Dilā 'arz it der-i devlet-medāra
- G333/12 Recā itdikde her dem vaşl-ı bī-hem-tāsını anuñ
'İnād eyler **dilā** o seng-dil gör gelmez iķrāra
- G346/2 O māh-ı çārdehiñ parmaklarıyla hem o aķ aya
Dilā gör beñzemez mi beş hilāle dağı bedr aya

- G350/6 'Aşk hâlinde haberdâr olmayan bilmez belî
Kim mesel men lem-yezuk lem-ya'rif olmuşdur **dilâ**
- G358/1 **Dilâ** 'âşık gerekdir lâ'ubâlî
Gam-ı ma'sûk ola vehm ü hayâlî
- G380/8 Görürseñ uykuda cânâmı al bûs-ı lebin soñra
Cevâb-ı bâ-şavâb olmaz **dilâ** inkârdan ğayrı
- G382/5 **Dilâ** 'aşk-ı dil-ârâdan ferâgat
Ten ü cânâ 'aceb râhat degil mi
- G384/1 Nigâh eyle **dilâ** ol 'ârız-ı bî-mûya söz var mı
Ruḥ-ı kâfûrî üzre ḥâl-i 'anber-bûya söz var mı
- G385/5 Sa'y eyle **dilâ** Ka'be-i küymî tavâfa
Bir hacc ideğör tâ ki süre 'ömre şafâsı
- K4/19 **Dilâ** bu devre gelmekden ğarâz kesb-i ma'ârifdir
Varırlar ğülsitâna dirmek için çün gül-i ḥandân
- K8/19 Şanma **dilâ** kim seni ancak
Eyledi bu derde giriftâr
- K10/25 **Dilâ** her vech ile medḥinde kâşırın o dâdârın
Du'âya kaşır idüp pes herçi ber-dârî beyârâyî
- K14/12 Du 'â'-ı hayr-ile yâd eyleyüp kütululağıl anı
Budur lâzım olan zirâ **dilâ** erbâb-ı iz'âna
- K32/1 Ne 'aceb oldı **dilâ** işbu cihânın ḥâlî
Ki kederden degil ehl-i dile bir dem ḥâlî
- Kt22/2 'Aceb efkende vü üftâdesin ḥâk-i mezelletde
Eliñ tütmez daḥı kimse **dilâ** bilmem ki baḥtın yok
- Kt23/1 Be **dilâ** âteş-i maḥz-ile seni farḥ idemez
Göre kim sîne-i süzuñda bu yanıkla seni
- Mş2/51 Dem ola ğülşen-i 'âlemde **dilâ** ğül mi kâla
Öte şıklığa düşe ğüm ola bülbül mi kâla
- Tc2/33 Meyl eyleme zinhâr **dilâ** ol dil-i senge
Ḥaḳḳâ yoğ imiş misli anuñ cevır ü cefâda
- dil-ârâ [2]** Gönül alan, gönül süsleyen. || Sevgili.
- K10/2 Kad-i dildâra teşbîh eyleyen serv-i dil-ârâyı
'Aceb kejlîk idüp beñzer dimiş elfe **dil-ârâyı**
- K35/22 Şadefden çıkdı bir lülü-i şevk efzûd dü-dîde
Açıldı bir ğül-i ḥoş-bü vü zîbâ-reng ü **dil-ârâ**
- dil-ârâlık [1]** Gönül süsleme işi, gönül alma işi.
- G346/8 Ḥayâl-i kâkülüyle dilde ğam aralanur her şeb
Dil-ârâlık yaraşur bildim o zülf-i şebâsâya
- dil-aşüb [1]** Gönüli karıştıran, kalbi meftun eden.
- G347/13 N'ola ḥün-ḥ'vâr u **dil-aşüb** dir ise Nebzî saña
Bir eliñ yalnı kılıçda bir eliñ bucağda
- G204/14 Yıķılur ḥâne-i ḳalbin ider âzâr-ı Ḥudâ
Bu fenâ içre eger Nebzî **dil-âzâr olsañ**
- dil bağla- [2]** Gönül bağlamak. || Severeķ bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.
- G325/9 Nebziyâ **dil bağladın** çün târ-ı zülfine anuñ
Bir dükenmez ğam durur Mevlâ işin âsân ide
- G192/4 Seyr idelden ḳaddiñi dil bî-ḳarâr oldı yine
Zülfüne **dil bağlayalı** artdı sevdâ-yı merak
- dil-bend [1]** Gönül bağlayan, gönül alan.
- K14/4 Mu'âdil kâḥ-ı a'lâ-yı behişte dir isem tañ mı
Mu'allâ dil-ğüşâd **dil-bend** ü zîbâ cây-ı ferḥâna
- dil-ber [25]** Gönüli alıp götüren, gönüli kendine çeken ğüzel, cazibeli sevgili.
- Mu19/1 Muḥibb-i şâdıkımdır ol meveddet şâhibi **dil-ber**
Müsemmâsı gibi ismi vedâdi ḳalb ile aźhar
- G23/5 Eger **dil-ber** sevip nüş eylemezseñ bâde-i şâff
Be şüff itdiğün zühd ü verâ' bilgil hebâdir hep
- G53/1 Saḥt-dilsin ey gönül sen **dil-berin** nâzûk-mizâc
Bu 'acebdir niçe idersin anuñla imtizâc
- G74/13 Ol a'lâ **dil-berin** vaşfin işidüp Nebzî kemterden
Şorarsañ nâm-ı nâmîsin benim cânım
Muḥammeddir
- G95/1 Dil-rübâlar içre senden yeg şehâ **dil-ber** mi var
Ḥür-dîdâr u perî-çehre melek-peyker mi var
- G106/9 Dile cevır itme diyü **dil-ber** pend itme şakın
Öyle bil Nebzî anı men' olan ısrâra düşer
- G109/8 Ḳo tursun şöyle añma 'âşık-ı bî-dilleri cânâ
Seni cânıyla cüyân olmadıķ **dil-ber** mi ḳalmışdır
- G148/17 And içüp **dil-ber** didi şimden-gerü lutf ideyim
İşidüp dil tıflı Nebzî didi v'allâh eylemez
- G153/5 Gözüm nergis gibi kaldı açıkda gelmedi **dil-ber**
Bu te'ḥîrinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez
- G167/6 Ğamzeler ḥançer imiş müjğân tîr ebrü kemân
Dil-berin gencîne-i ḥüsnünde zülfî mâr imiş
- G212/5 Bir ser-âmed **dil-berin** 'aşkında ḥayrân oldığın
Göriceķ bildim dilâ bu sîned e çâkiñ seniñ
- G224/10 Diñle Nebzî maşlahatdır sözimi eyle ḳabül
Ḳıl ferâgat cümleden illâ ki **dil-berden** degil
- G289/2 Yoluña cânlar fedâdır cânlarıñ çün cânısın
Ğayrı **dil-berler** kuluñ sen cümleñiñ sultânısın

- G330/1 Şadefdir ağzın ey **dil-ber** dışındır dağı dür-dâne
Lebiñ yâküt u ya la' l u ya mercân ya nedir ya ne
- G333/3 Hemîn **dil-ber** dağı böyle idüp 'uşşâkıñı mahzûn
Dem-â-dem luţf u ihsânın kıllur ağıyar-ı bedkâra
- G341/3 Terk iderseñ bendeñi 'âlemde **dil-ber** yok mıdır
Bend olur elbet gönül bir gözi kaşı karaya
- K22/7 N'ola 'uşşâka **dil-berler** virüp büse iderlerse
Teşâfuħla te'ânuk sîneler ber-sîne cân-ber-cân
- Kt22/3 İdinmiş cümle 'âşıklar şanevber kad birer **dil-ber**
Seniñ bağ-ı cihân içre dikilü bir drahtın yok
- Kt23/3 Didim ol **dil-beri** rü'yâda göricek 'acabâ
Göre mi ħasta gönül bir kez uyanıkla seni
- Kt29/4 Bâga **dil-ber** çıkdı ey dil gel temâşâ vaktidir
Bilse dil-ber ħasta ħalim derde dermân eylese
- Kt29/3 Bâga dil-ber çıkdı ey dil gel temâşâ vaktidir
Bilse **dil-ber** ħasta ħalim derde dermân eylese
- Kt29/2 Şâĥa güller çıkdı ey dil seyr-i şahrâ vaktidir
Gelse **dil-ber** şorsa ħalim def'-i hicrân eylese
- Mr4/13 **Dil-ber** iderse cevri ü cefâyı
Luţf u kerem bil eyle şafâyı
- N16/4 Gıydi draht sebz kabâ güşe-i bağ oldu Na'im
Ĥür-şifat **dil-ber** ile şürb-i ġidâ demleridir
- N43/3 Müzeyyen bezmimiz **dil-berle** meyle
Ki mislin görmedi rü'yâda Pirüz
- dil-berân-ı berberân [1]** Berberlerin gönül alması,
gönül cezbetmesi.
- K6/16 Şâne Dârâlık idüp girdi araya şulħ ile
Dil-berân-ı berberânın dirdi tığından amân
- dil-ber ol- [1]** Gönlü kendine çeken, güzel, sevgili
olmak.
- M3/5 Evveli gerçi anuñ **dil-ber olur**
Şoñı ber-bâd oluban ebter olur
- dil-berâ [34]** Ey dilber, ey gönlü cezbeden sevgili,
ey sevgili.
- G13/4 Kaşların kavı belâ-yı nâgehân
Kırpügündür **dil-berâ** sehm-i kazâ
- G31/7 Ĥvâb-ı nâz ile yaturken **dil-berâ**
Şaydı dil ħaliñle dağım bir ħisâb
- G63/4 Her seĥer feryâd u nâlem güşuña itmez eser
Dil-berâ bağrıñ seniñ bilmem ĥacer mi yâ pulâd
- G77/11 **Dil-berâ** el sîne de ikrâm içün
Hep ayağa tırdılar serv ü çenâr
- G83/8 Varıcağ üftâdeler dergâĥına ta'zîm kıl
Şimdi rağbet **dil-berâ** ikrâmıdır i'zâzedir
- G92/5 **Dil-berâ** ivme görürsün kıldığın cevri cezâ
Semt-i ĥaşre çün bizi ol gün ki Allâĥım sürer
- G99/7 'Âteş-i hicriñle sînem yandığma **dil-berâ**
Ĥam yemezdim ba'dehü dil vaşlıña irse eger
- G111/11 Cemâliñ **dil-berâ** bağ-ı Na'imdir
Bu dil ol bâğda bülbulveş muķimdir
- G116/10 Cevri firâvâmı ko Nebzî-i bî-çâreye
Merĥamet it **dil-berâ** pişe-i dil-ber budur
- G140/5 Kerem it **dil-berâ** terk-i cefâ kıl
Saña üftâdeler her-bâr bulunmaz
- G111/1 Cemâliñ **dil-berâ** bağ-ı Na'imdir
Bu dil ol bâğda bülbulveş muķimdir
- G147/3 Çeşm-i mestiñ kan içüp maĥmûr olurmuş **dil-berâ**
Görmedim bu tavrı ĥiç bir rind-i 'ayyâş eylemez
- G161/11 Tarz-ı 'aşkı zülf ü rüyüñ añlamışdır **dil-berâ**
Birbiriyle bezm-i ĥüsnünde hemân öpiş koçış
- G214/11 **Dil-berâ** bu dil vişâliñ ĥvânına
Her dem ister ola miĥmâneñ seniñ
- G284/8 Ĥalâş it cânımı çâĥ-ı zeķandan zülfüne bend it
Ĥaribe târ-ı zülfün **dil-berâ** dârü'l-emân olsun
- G215/12 Görse dil destinde ger câm-ı meyi ta'n eylemez
Baķmağaya ayına ĥüsnün **dil-berâ** mir'ât gerek
- G239/5 Kâkülün oldu **dil-berâ** ĥastalara devâ'-ı misk
Ĥoķka-ı dilde şaklayam anı çü ġaliye şemîn
- G246/1 **Dil-berâ** hicriñle ben ġam-ĥvâreyim ġam-ĥvâreyim
Nâvek-i ġamzeñle hem pür-yâreyim pür-yâreyim
- G251/13 Senden özge dil-rübâya meyl idersem **dil-berâ**
Ehl-i 'aşķ içinde Nebzî olmasun nâmım benim
- G274/2 Zinde-i cävîd buldı Ĥızrveş la'liñ emen
Dil-berâ ağzın şadefdir dışleriñ dürr-i semîn
- G306/10 Va'd idüp cevri ü cefâyı gel bugün yarın dime
Merd iseñ ferd ol vefâda **dil-berâ** ferdâyı ko
- G319/12 Rüz u şeb ger âĥ u eġġân eylesem ta'n eyleme
Dil-berâ âvâze-i 'aşķıñla artdı demdeme
- G322/12 Vaşlı-ı vaşlı olduñ şaķın ĥavf itme dirdiñ **dil-berâ**
Neyleyim ammâ dem-i hicrâneyi gördüm yine
- G342/1 Muvâsil olmağ-ile **dil-berâ** la'l-i lebiñ câma
El üstünde tutarlar şöyle lâyık oldu i'zâma
- G359/11 Şimdi budur **dil-berâ** evvâĥ-ı 'âlemde kelâm
Hep seniñ 'aşķıña düşdi kim ider ĥalk ġüftügü

- G368/1 **Dil-berā** küyuñ maḳām-ı cennetü'l-me'vā gibi
Bitmiş anda serv-ḳaddiñ Sidre vü Tübā gibi
- 377/1 Şāh-ı maḥbūbān imişsin **dil-berā** bildim seni
Zübde-i ḥūbān imişsin vāḳı 'ā bildim seni
- Ms3/30 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var
Ne sende **dil-berā** rahm itmege şemme liyākāt var
- Ms3/24 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var
Ne sende **dil-berā** rahm itmege şemme liyākāt var
- Ms3/18 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var
Ne sende **dil-berā** rahm itmege şemme liyākāt var
- Ms3/12 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var
Ne sende **dil-berā** rahm itmege şemme liyākāt var
- Ms3/6 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tākāt var
Ne sende **dil-berā** rahm itmege şemme liyākāt var
- Ms4/1 **Dil-berā** tīr-i müjeñle sīnemi çāk eylediñ
Ḥaçer-i ğamzeñle hem baġrım zaḥımnāk eylediñ
- T1/1 **Dil-berā** ğüyā ki tīġ-ı Ḳahramāndır ḥaçer-iñ
Ḳātil-i üftāde ancak bī-amāndır ḥaçer-iñ
- dil-ber-i 'ālī-cenāb [1]** Gönül alan haysiyetli,
güzel sevgili.
- G31/12 İrmez el ey 'āşıkān dāmāmna
Sevmeñiz pes **dil-ber-i 'ālī-cenāb**
- dil-ber-i ğarrā [1]** Güzel, gösterişli dilber.
- Mş2/44 Ḳanı Mecnūnı cihānıñ ḳanı Leylāsı begim
Ḥüsnüne ğırrā olan **dil-ber-i ğarrāsı** begim
- dil-ber-i pür-nāz [2]** Çok nazlı güzel.
- G49/11 Niçe meyl itmez gönül sen **dil-ber-i pür-nāza** kim
Aġzı ğonca ğözi nergis sözi gül yüzi güleç
- G249/7 Ayrılıl ey şanem sen **dil-ber-i pür-nāzdan**
Derd ü ğam ḳahr u belā her dem ḳarınimdir benim
- dil-ber-i şirīn-zebān [1]** Tatlı dilli gönlü kendine
çeken güzel.
- T1/25 Güyiyā bir **dil-ber-i şirīn-zebāndır** ḥaçer-iñ
- dil-ber-i zībā [1]** Güzelin, süslünün, gönül alması.
- G2/7 'Ays u nüş eyle yūri bir **dil-ber-i zībā** ile
Dehr-i fāñide nedir bu çekdiġiñ renc ü 'anā
- dil beste [1]** Gönül baġlılıġı, aşık olma hali.
- G339/8 Müzeyyen ḥüsnü gülzārı gül ü lāle şaḳāyıklā
Mu 'aḫtar tīb-i enfāsıyla kām-ı cān u **dil beste**
- dil cān[1]** İçten, samimi.
- G375/5 Pā-püşuna **dil cān** ile reşk eylemesün mi
Pā-būsuna her dem irişüp behrever oldı
- dil-cū [2]** Gönül arayıcı, gönül cezbedici.
- G231/2 Ḥaddiñe gül ey şanem ḫaḫḫıña şeb-bū söyledim
Līk rengin eyledim ġayetle **dil-cū** söyledim
- K7/1 Te 'āla'llāh bu **dil-cū** çeşmeye 'ayn-ı revān dirler
Hezārān āferīn üstādına pīr ü civān dirler
- dil-dāde [3]** Gönül vermiş, âşık || İstekli, hevesli
kimse.
- G91/2 Ruḫūñ bir sīb-i ḥamrādır dimişler
İren **dil-dādeler** her demde dişler
- G258/11 Niçe **dil-dādeleriñ** ḳanın içerken şanemā
Ne revādır ki lebiñ mihr ü vefādan ura dem
- Tc2/3 Biñ nāz ile **dil-dādeleriñ** gönlünü alup
Şoñunda peşimān olup inkāra düşersin
- dil-dād-ı Leylī [1]** Leyla'ya gönül veren.
- N54/1 Nāmdaşımđır benim **dil-dād-ı Leylī** lā-mekān
Nā-kemāl olmaz baña hem-ser meger kim ver
hemān
- dildār [14]** Birinin gönlüne malik olan maşuka,
güzel. || Sevgili.
- G48/1 Mihri yoġ **dildār** elinden el-ġıyās
Cevri çok ḥünkār elinden el-ġıyās
- G128/3 Raḳībe reşk ile **dildār** işigin itme ferāġ
Bırakma ġayreti terk itmegil a yār diyār
- G140/2 Baña şanma ki ġayri yār bulunmaz
Enīs ü hem-dem ü **dildār** bulunmaz
- G150/2 Geşt idersin ey gönül deşt-i cihānda kārız
Bārī bir ḫūba ḳul ol olma meded **dildārsız**
- G151/1 Şādıkız 'aşkıñda **dildārıñ** özi özlerdeniz
İşiginde rüy-māl iden yüzi tozlardaniz
- G151/10 İddi'āmız Nebziyā bu itmişiz vird-i zebān
Şādıkız 'aşkıñda **dildārıñ** özi özlerdeniz
- G169/7 Uyusa rü'yāda dīdārın görür **dildārıñ**
Nī met-i 'uzmā olur mı 'āşıḳa hiç ḫ'āvbeş
- G353/1 Dili **dildāra** virüp cāna cefālar ne belā
Çıkacaḳ cān-ı za'ife bu ezālar ne belā
- G64/9 Dili **dildārdan** Nebzī ne mümkündür ḫalāş itmek
Ḥuşuşā bend iken bu gerden-i cānda o zülf-i ca'd

- G232/7 Hezār efsün idüp **dıldarım** aldı zâhid-i sâlûs
Dirîğâ gâfilîn îmânımı şeytâna aldirdim
- G252/1 Bugün ol muğ-peçe **dıldarı** gördüm
Gönüller alıcı 'ayyârı gördüm
- G255/1 Gördüm ağyâr ile yâr olduñ çü **dıldarım** benim
İhtiyârım gitdi elden kalmadı 'arım benim
- G305/2 Gider Mansûrveş dil dâra karşı
Ne hoşdur dâr gör **dıldara** karşı
- G332/1 Zîkr-i dil **dıldardır** dil târîdir dâğlar-ile
Şan fezâ-yı sîne bir gülzârdır oğlar-ile
- dıldar eli [1]** Sevgilinin eli.
- G286/2 Ko şınsun şîşe-i dil yâr elinden
Şafâdır bu dile **dıldar elinden**
- dilde söylen-** [1] Dillerde dolaşmak. || Her yerde sözü edilmek.
- Mş2/45 **Söylenür dilde** hemân Vâmîk u 'Azrâsı begim
Açılır bâğda gerçi gül-i hâmrâsı begim
- dilden dil [3]** Sözdten söze. || Gönülden gönüle.
- G103/3 Dilâ **dilden dile** gül gibi teşhîr olduñ uş ammâ
Seni âşüfte vü şeydâ kılan bülbül-nevâyındır
- Tc2/43 **Dilden dile** rûsvây ola bülbül gibi her kim
Meyl eyleyüben dil viresin gönca-dehâna
- Mr2/10 Du 'â-yı intimâ-yı devletinde serverâ dâ'im
El açup dergeh-i Mevlâya **dil dilden** olur kâ'im
- dilden git-[1]** Gönülden uzaklaştırmak.
- G337/4 Şarâb-ı şâfî iç şüfî kederden kalbîni şâf it
Gider dilden gam u hemmi yûri bu yolda merdâne
- dile-** [36] Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, arzu etmek, talep etmek.
- G1/14 Fenâdır ey dil-i dâna bu dünyâ-yı denî bil ha
Dilerseñ bulasın şâhâne 'ays u zevk u şöhetler
- G38/18 Muķim ol meykede küncünde dâ'im
Dilerseñ Nebziyâ bâķî sa'âdet
- G83/3 Derd-i hicriñle şehâ uçmak **diler** cân gövdeden
Murğ-ı vahşî gibi güyâ gözleri pervâzedir
- G204/9 **Dileriz** 'aşıkâ kıl 'ayn-ı 'inâyetle nazar
Dimezüz eyleme ağyâra cefâkâr olsañ
- G206/5 Kasâvet tohumı ekmek **diler** bitürmek için gam
Vücüdüm kiştârın dehr-i bî-mihr eylemişdir hek
- G220/7 **Dilerseñ** h'vâcegân-ı dehre gâlib idesin nefsi
Beyâ bâzâr-ı 'aşka cân-ı mâ şalınma bî-hâşıl
- G238/11 Şiyâr itmek **diler** bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratludur durur sevr-i felek ey dil zehî şâdim
- G283/4 Kandasın ey tâlib-i dîdâr-ı dil-ber gel berü
Cânı kırbân it **dilerseñ** vech-i dıldarî 'ayân
- G297/7 **Dilerseñ** 'aşkdâr olmak şakın kim pend-gîr olma
Cünün âsârdır bi'llâh 'aql u fikri başdan şav
- G345/1 **Dilerim** yâr-ı cefâkârı vefâdâr olsa
Dil-i âzürde vü bî-çareye gam-h'vâr olsa
- G397/7 Tıramam gülsene varsam ser-i küyuñ **dilerim**
Gönlümi egleyemez bâğ-ı İremden gayrı
- K1/51 Tâ cenâh ile **dilerseñ** bulasın fevz ü necâh
Baş ko ol bâb-ı şeh-i 'âlî-cenâba ibtidâ
- K11/17 **Dileriz** gâlib it a 'dâ-yı 'anüdına anı
Dağı hem leşkeriniñ her birini ejder it
- K24/1 Olmak **dilerseñ** hürrem-dil âhîr
Ey şâh-ı 'âlem incitme hâtır
- Kt21/2 Felegiñ râğbeti bi'llâh cühelâ zümresine
Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nâs
- M1/6 Geçer mâziye fi'l-hâl fâte mâ-fât
Dilerseñ ola müstakbelde heyhât
- Mş2/30 Niçe cân çâk idüben sîneyi dağ eylediler
Ol olur her niçe kim Hâzret-i Hâk eyle **diler**
- Ms3/28 Sezâ mı pâdişâhım bu mürüvvet bu mı şâniñda
Bulasın **dilerim** Hâkdan cihânda cism ü cânıñda
- N26/2 Gönlümüz gamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden
Şan hârâb olmak **diler** bu kal'a vü burc u beden
- N47/2 Begim 'âlemde şâd olmak **dilerseñ**
Eyü ad ile yâd olmak dilerseñ
- N47/4 Murâdına irişdir nâ-murâdı
Cihânda ber-murâd olmak **dilerseñ**
- N47/1 Begim 'âlemde şâd olmak dilerseñ
Eyü ad ile yâd olmak **dilerseñ**
- G42/10 Âsitâniñda bu Nebzî boymı bağılu bendedir
Dile öldür dile 'itk it dile şakla **dile** şat
- G42/10 Âsitâniñda bu Nebzî boymı bağılu bendedir
Dile öldür **dile** 'itk it dile şakla dile şat
- G42/10 Âsitâniñda bu Nebzî boymı bağılu bendedir
Dile öldür dile 'itk it **dile** şakla dile şat
- G42/10 Âsitâniñda bu Nebzî boymı bağılu bendedir
Dile öldür dile 'itk it dile şakla dile şat
- G321/9 **Dilemem** ola raķibîñ çelebî senden ırâğ
Dimezem saña gülüm hârîñi sen terk eyle

- G321/9 Dilemem ola rakıbın çelebî senden trağ
Dimezem saña gülüm hârın sen terk eyle
- G321/5 **Dileyen** 'izz ü veķârını dime dosta irer
Bırakıp nengini hem 'ârını sen terk eyle
- G334/6 Zülf-i cânâna muķayyed olmak istermiş rakıb
Dilerim bir gün boğazın göreym urganda
- K35/8 Velî bundan muķaddem eyleyüp kaşd-ı tezevvüc ol
Dilerdi izdivâc için bula bir nâhid-i 'azrâ
- K124/1 **Dilemez** dil ki göre rüyuñi rü'yâda dağı
Niçesi isteye kim göre uyanıkla seni
- G27/9 Rüz u şeb vaşlın **diler** Nebzî kuluñ senden şehâ
Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol kutlu bâb
- G224/3 Dâm-ı zülfünden halâş olmak **diler** mi murğ-ı dil
Geçmiş ol cânında el-haķ bâl ile perden degil
- G242/8 Pederin havfı ile baña nigâh itmezsin
Dilerim dürr-i semânim seni yetim göreyim
- K9/11 **Dileriz** Bâr-ı Hudâdan dâ'imâ
Cümdi manşür düşmeni ola tebâh
- dil eyle- [3]**
1. Dil dökmek, yalvarmak.
- G72/1 **Dil eyler** zıkr-i sükkerden telezzüz
Huşuşa la'l-i dil-berden telezzüz
- G44/4 Bu dîde-i ğam-dîde ne kanlar akıdupdur
Ger olsa **dili eyler** idi 'arz-ı şikâyet
2. Gönül eğlendirmek. || Yaptığı şeyi kendini
oyalamak, hoşça vakit geçirmek için yapmak.
- G9/8 Āteş-i firķat yakup bağrım kebâb itmiş durur
Teşne-i la'liñ durur **dil eyleseñ** irvâ revâ
- dile gel- [2]** Dile gelmek, konuşmaya başlamak. ||
Gönle gelmek, hissedilmek.
- K8/48 Hâle münâsib âña târîh
Geldi dile eyledim izhâr
- Mr5/74 Ger sem' u ger men' itseler
Gelmez dile kibr ü keder
- dile tokun- [1]** Gönle dokunmak, gönle temas
etmek.
- G324/1 **Dile tokunmasa** tîriñ eger âheste âheste
Tolar mydı veremle bu ciğer âheste âheste
- dil-ferîb [2]** Gönül aldatan.
- Mr3/19 Şayd ider gönlün kuşın bir âl ile ol **dil-ferîb**
Bülbül-i zârı olursın ol gül-i hândânımın
- G301/15 Tıtdı ğaribi bu **dil-ferîbi**
Sihr itdi gibi ol çeşmi cādü
- dil-figâr ol- [2]** Gönlü yaralı olmak.
- G348/4 Pîr-i nâ-bâlig gibi nâ-puhte vü nâ-dân iken
Dil virüp bir nev-civâna **dil-figâr oldum** hele
- N20/2 Bir ruñı gün yüzi mâhın **dil-figâri olmuşum**
Hâk-i pâyında o şâhın bir ğubârı olmuşum
- dil-fürüz [1]** Gönül aydınlatan, gönle ferahlık
veren.
- G374/11 Ğamıñla rüz u şeb ey **dil-fürüzüm** âh u zâr ile
Vücüdüm za'fa vardı nâle ile hem-çü nâl oldu
- dil-girih[1]** Gönül bağı.
- G236/8 Her kaçan görsem o zülf ü 'ârız-ı pür-tâbını
Dil-girih hâşıl kıılır müzdâd olur germiyyetim
- dil-güşâ [1]** Gönül açan, kalbe ferah veren.
- G369/8 Yok durur bahtım dıraht-ı tîli'im virmez semer
Dil-güşâde itmeyen her dem beni bu ğam gibi
- dil-güşâd [1]** Gönle ferahlık veren, iç açıcı,
ferahlatıcı.
- K14/4 Mu'âdil kâh-ı a'lâ-yı behište dir isem tañ mı
Mu'allâ **dil-güşâd** dil-bend ü zîbâ cây-ı ferhâna
- dil-güşâd ol- [1]** Gönül açan olmak.
- G63/10 Ol dehân-ı tengine dil vireli ey la'l-i leb
Kan döker çeşmim dem-â-dem **oldum** hiç **dil-
güşâd**
- dil-hasta [2]** Gönlü hasta, hasta gönüllü; üzgün,
kederli.
- G110/2 Leblerin güyâ ki Hızrın çeşme-i hayvâmdır
Kaatre-i la'liñ niçe **dil-hastanıñ** dermâmdır
- G207/7 Niçe **dil-hastalar** cân virmesünler nîm-nigâhına
Tabîb-i cânımın bîmârna tîmâri pek nazik
- dil hayâlî [1]** Gönül düşü.
- G360/10 Gözlerimdir revzene ağzım kapu
Dil hayâlî şâhına sırça sarây
- dil-hazîn[1]** Üzgün, hüznünlü gönül.
- G341/6 Neyleyem koçmak murâdımdan geçerdi bilini
Cevr idüp bu **dil-hazîne** düşdi hançer araya
- dil-h'vâh [1]** Gönlün arzu ettiği, gönlün istediği,
arzu edilen.

- G308/10 Sāde-rūyān ise hep ālūde-i çirk-ābdır
Bulmadım bir pāk-dāmen dil-rübā **dil-ḥ^vāh-ile**
- dil-i ehl-i dil [1]** Gönül ehlinin dili.
- K33/2 Kār-ı 'uşşāka 'aceb var mı mu 'aṭṭal olmaz
Dil-i ehl-i dile bundan daḥı müşkil olmaz
- dil-i Nebzī [9]** Nebzī'nin gönlü.
- G21/13 **Dil-i Nebzī** olup 'aşkıñ esīri
Ke-mişlil 'amr maḡlūb oldı Zeydā
- G78/14 O ser-āmed çekeyor sīnede bu şerhaları
Dil-i Nebzīde bu daḡı o siyeh-ḥāl ideyor
- G107/9 **Dil-i Nebzīye** besdir rüy-ı zerdı dāne-i eşki
Cihān ḡavḡası ancak hırş-ı dīnār u diremendendir
- G202/18 Elf-ḡaddīñ nūn ide tā sen şeker-ḥā 'aşkına
Ha **dil-i Nebzīde** bundan özge aşlā rāy yok
- G231/10 Gül-i gülzār şanup kıldı fiḡān bülbülveş
Dil-i Nebzī göricek o leb-i ḡamrāñ seniñ
- G305/13 **Dil-i Nebzīyi** ḡandān itdiñ ey gül
Bu güleşende rakīb-i ḡāra karşı
- G147/9 Beste-leb merd-i mü'eddebdır **dil-i Nebzī** bu dem
Rāz-ı 'aşk-ı yāri şaklar kimsese fāş eylemez
- G3810 Takup zencīrveş bir gerden-i cāna kara zülfin
Dil-i Nebzī anıñçün rüz u şeb küyun yataḡ itdi
- G389/10 Bahār oldı açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın
Nedir bu inkībāzñ ey **dil-i Nebzī** saña n'oldı
- dil-i ḡam-dīde [1]** Keder görmüş gönül, kederli gönül.
- G258/4 Yüregim tāb-ı 'izārñıla olup hem-çü kebāb
Dil-i ḡam-dīdeye bu cevri ile gelmez mi nedem
- dil-i ḡamḡīn [2]** Gamlı, kederli gönül.
- G249/3 Her gice tenhā ḡomaz egler **dil-i ḡamḡīmimi**
Şubḡa dek cānā ḡayālñ hem-nişinimdir benim
- Mr1/38 Moskov-ı menḡüsü hem yā Rabbi ber-bād eylegil
Feth ü nuşretle **dil-i ḡamḡīnimiz** şād eylegil
- dil-i pür-ḡaşy [1]** Zevk, eğlence dolu gönül.
- G228/12 Der-peyimde göricek ol şūḡı reşk ile rakīb
ḡaşy olup olsun **dil-i pür-ḡaşy** muḡber ü verem
- dil-i nālīde [1]** Deḡerli, nadir bulunan gönül.
- G144/10 Nāl olupdur nāle itmekden nihāl-i ḡaddimiz
Teng olupdur dūd-ı āh-ile **dil-i nālīdemiz**
- dil-i sengīn-i dil-ber [1]** Taş kalpli sevgili.
- K10/11/10 **Dil-i sengīn-i dil-ber** ḡayf kim nerm olmadı gitdi
Bu āh-ı süznākım ḡod eridir seng-i ḡārāyı
- dil-i şūrīde [1]** Perişan gönül.
- G328/5 **Dil-i şūrīde** begim bāde-i şevkıñı revān
İçüben na'ralar urdı didi yā Hū bu gice
- dil-i āḡāḡ [2]** Gönlü uyanık, kalp gözü açık. || Her şeyden haberdar olan.
- G245/10 Ne ḡadar olsa çekerdim sitemin Nebzī velī
Dil-i āḡāḡı ḡulūş-ı dile mi 'yār olsa
- G265/8 Murādımdır mürūd-ı devr-i la'liñ
Dil-i āḡāḡıñ ola aña müllhem
- dil-i 'aşık [2]** Aşık gönül.
- G107/1 Zā'if olsa **dil-i 'aşık** dime anı veremgendir
Faḡīrñ şayrulıḡı kaṭ'-ı iḡsān u keremgendir
- K18/3 Ḥarābe bir maḡal idi **dil-i 'aşık** gibi evvel
Velī ta'mir kıldı uş şehen-şāh-ı serir-ārā
- dil-i 'aṭşān [1]** Susamış gönül. || Aşıkın sevgiliye duyduḡu özlem.
- G222/5 Vuşlatıñıla bu **dil-i 'aṭşānımı** sīr-āb kıl
Teşnegān-ı deşt-i hicrān-ı lebiñ āb-ı zülāl
- dil-i āzürde [3]** İncinmiş, kırılmış gönül.
- G324/7 Yine bend itdi zülfine **dil-i āzürde** hicrānı
Çeker semt-i vişāline meḡer āheste āheste
- G345/2 Dilerim yār-ı cefākārı vefādār olsa
Dil-i āzürde vü bī-çāreye ḡam-ḡ^vār olsa
- G81/11 **Dil-i āzürdeye** oldı ḡavāle hicr-i dildārı
Teḡāzā itme ey ḡam sen de rāḡat eyle bir dem var
- dil-i bī-çāre [8]** Çaresiz, zavallı gönül.
- Tc2/30 Çokdur reh-i 'aşkıñda düşüp ḡāk olan ammā
Yokdur **dil-i bī-çāre** gibi daḡı fütāde
- G30/11 **Dil-i bī-çāre** dā'im ḡidmetiñde
Lisānım midḡatñile oldı mertḡub
- G272/1 **Dil-i bī-çāre** i' rāz eylemezken her belāsından
Belā bu ol perī-peyker ḡaçar ben mübtelāsından
- G300/10 Añma vaşlñ Nebzīye şāḡā dem-i hicrānda kim
Fırḡatñıla bu **dil-i bī-çāre** tutmuşdur çü ḡū
- G98/5 **Dil-i bī-çāreler** her demde olmaz saña üftāde
Geçer bu ḡüsñüñ eyyāmı begim ta'zīm ḡāledir

- G326/4 Ser-i küyüñ felek bāmna beizer ey melek-rüyum
Dil-i bî-çäreler anda kevākib gibi seyyāra
- G296/1 Tabībāsā **dil-i bî-çäre**ye ger çäre söylersin
Velīkin arturup derdin hemān āvāre söylersin
- G110/3 Bu **dil-i bî-çäre**yi her bir teline bağladı
Küfr-i zülfün kim hezārān mü' minin imānıdır
dil-i bî-ğul [5] Düşmanlık beslemeyen, kinsiz
gönül.
- G320/15 **Dil-i bî-ğul** ğamıñla kılca kaldı
Düşüp ey mü-miyān ince hayāle
- K22/14 Binüp tołaba çün devr itse her ki mihrveş ol mäh
Dil-i bî-ğul ider taşdıķ sipihriñ oldıĝın gerdān
- K33/4 İrişür kanda ise bir lekedden tır-i sitem
Leked-i derd ü kederle **dil-i bî-ğul** olmaz
- N7/4 Pür-nāvek-i ğamzeñle bu sīnem çü ser-ā-ser
Şanma ki tabībā **dil-i bî-ğulda** verem yok
- G137/3 Dime kim eglenemez bunda **dil-i bî-ğulmız**
İki ĝün bāĝ-ı cihān içre temāşalanuruz
dil-i bīmār [8] Hasta gönül. || Aşĝın dertli gönü.
- Ms1/29 Hūdā derdiñ **dil-i bīmārā** virsün saña şihhatler
Kazāsın aldĝım şāhım gerekmez baña şihhatler
- G275/5 **Dil-i bīmār** 'aşkıñla düşüp şāhib-firāş oldı
Gelüp bālını üzre ey tabībim bārī şor bālin
- Ms1/5 Hūdā derdiñ **dil-i bīmārā** virsün saña şihhatler
Kazāsın aldĝım şāhım gerekmez baña şihhatler
- Ms1/41 Hūdā derdiñ **dil-i bīmārā** virsün saña şihhatler
Kazāsın aldĝım şāhım gerekmez baña şihhatler
- Ms1/11 Hūdā derdiñ **dil-i bīmārā** virsün saña şihhatler
Kazāsın aldĝım şāhım gerekmez baña şihhatler
- Ms1/23 Hūdā derdiñ **dil-i bīmārā** virsün saña şihhatler
Kazāsın aldĝım şāhım gerekmez baña şihhatler
- Ms1/35 Hūdā derdiñ **dil-i bīmārā** virsün saña şihhatler
Kazāsın aldĝım şāhım gerekmez baña şihhatler
- G373/4 Tabībā lebleriñden emsem eyle
Dil-i bīmārımıñ nā-ħoş mizācı
dil-i bülbül [2] Bülbülün gönü. || Aşĝın gönü.
- Mr2/22 Riyāz-ı dehr içinde gül gülüp hāndān olduķça
Dil-i bülbül hezār eĝān idüp giryān olduķça
dil-i dānā [2] Uyanık gönül. || Basiret sahibi, ālim
kimse.
- G1/13 Fenādır ey **dil-i dānā** bu dünyā-yı denī bil ha
Dilerseñ bulasın şāhāne 'ayş u zevķ u şohbetler
- Ms1/2 Şehā Hāķdan ire zāt-ı melekāsāña şihhatler
Dil-i dānāña rāhat cān-ı bî-hem-tāña şihhatler
dil-i dil-ber [1] Sevgilinün gönü.
- G277/5 Mü'essir seng-i hārāya bu āhım ey **dil-i dil-ber**
Velīkin saña te'sir itmez andan sen daħı serdsin
dil-i divāne [1] Deli gönül.
- G373/17 **Dil-i divāneniñ** 'aşķ devletinde
Şeh-i Dārāya yokdur ihtiyācı
dil-i ğamnāk [1] Dertli gönül, gamlı gönül.
- G124/7 **Dil-i ğamnāke** biraz fūrce viren
Sīnede çāk-i girībānımdır
dil-i ğüm-rāh [1] Yolunu şaşırımış gönül. || Doğru
yoldan çıkmış gönül.
- G344/8 Tutar sam dāmen-i zülf-i siyāhın zāhidā tañ mı
O bir ğablü'l-metindir bu **dil-i ğüm-rāha** şāyeste
dil ka'besi [1] Gönül Ka'besi.
- K24/7 Tavf eyle turma **dil Ka'besini**
Sa'y it olagör ol beyti zā'ir
dil-i maħzūn [2] Hüznünlü, kederli gönü.
- G165/2 'Āleme kay-ı belāyı yağduran gerdün imiş
Ol belā kayıyla āĝeşte **dil-i maħzūn** imiş
- Ms1/8 Ne Hāhıķdır ki seyr-i süy-ı bāĝ u ğülşen itmezsin
Dil-i maħzūnuñı zevķ u sürür ile şen itmezsin
dil-i Mecnūn [1] Mecnun'un gönü. || Deli gönül.
- G398/3 Toķunmaz ey şacı leylā **dil-i Mecnūna** şahrāda
Ne germ-i tāb-ı tābistān ne berd-i serd derd-i dey
dili mecrūh [3] Yaralı gönül.
- G382/12 Urup bu sīneye tĝ u sinānın
Dili mecrūh iden āfet degil mi
- G21/9 Gel öldür bu **dil-i mecrūhı** lutf it
Anı muħtāc-ı dermān itme ey dā
- T1/17 Bu **dil-i mehcūrda** kalmaz zulmet-i ğamdan eser
Çün anuñ āvāzesiyle pür olupdur baħr u ber
dil-i miskīn [1] Zavallı gönül.
- G374/3 **Dil-i miskīn** görüp o zülf-i müşĝin ü perişānıñ
Müşevveş oldı hāli ħāke düşdi pāy-māl oldı

- dil-i nâ-şâd [6]** Mutsuz gönül.
- G355/1 N'eylediyse bu **dil-i nâ-şâda** cânân eyledi
Cismimi bir kâlib-i bî-resm ü nâ-cân eyledi
- G355/10 Bulmayup em Nebzî-i bî-çâre çıktı aradan
Derd-i hicriñ bak **dil-i nâ-şâda** cânâ n'eyledi
- G117/1 Çarḡ-ı ğaddârîñ cefâsı bu **dil-i nâ-şâdadır**
Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi ednâdadır
- G367/2 Her demi aġyâra cânâ kıldıġıñ ihsân gibi
Bu **dil-i nâ-şâdı** yaġdıñ âteş-i süzân gibi
- N38/2 Her demi aġyâra cânâ kıldıġıñ ihsân gibi
Bu **dil-i nâ-şâdı** yaġdıñ âteş-i süzân gibi
- Tr2/8 Soldırup o gül budaġın kara topraġ eyleyüp
Bu **dil-i nâ-şâdı** bülbül gibi nâlân eyledi
- dil-i pejmürde [1]** Perişan gönül.
- G8/4 Ğam-ı firkatle çıkup cânı pes oldı mürde
Dil-i pejmürdeye vaşlıñ olıcaġ rûḡ-fezâ
- dil-i pür-dâġ [1]** Yara dolu gönül. || Çok üzüntülü,
acılı gönül.
- G269/11 **Dil-i pür-dâġa** çün bir şerḡa çekdi çeşm-i ḡün-rîziñ
Didi ġamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn
olsun
- dil-i pür-derd [2]** Dert dolu gönül. || Dertli, kederli
gönül.
- G26/7 **Dil-i pür-derdime** dirler devâdır
Tabîbim ḡastaña ḡâliñi kıl ḡab
- G25/7 **Dil-i pür-derdine** dirler devâdır ittifaġ üzere
Tabîbim ḡâliñi n'olur marîziña kılsaña ḡab
- dil-i pür-elem [1]** Üzüntüyle, kederle dolu gönül.
- G70/6 Kesilse eġer şerḡa şerḡa bu ten
Kesilmez **dil-i pür-elemden** ümîz
- dil-i pür-ġam [1]** Gamla dolu gönül, kederli gönül.
- G120/6 Kûl olursa yanaraġ âteş-i 'aşġ-ile bu ten
Dil-i pür-ġamda söyünmez eser-i nârî kalur
- dil-i pür-şür [2]** fitne, fesat dolu gönül.
- G82/2 O ruḡ-ı âliña kim ḡâliñi ol dem ḡodılar
Dil-i pür-şürüma dâġ-ı ġamı hem-dem ḡodılar
- K1/37 Yâ ilâḡî istikânet vir **dil-i pür-şürüma**
Def'-i vehm eyle biraġma ıztırâba ibtidâ
- dil-i pür-süz [2]** Çok yanmış gönül. || Acı, ıstırap
dolu gönül.
- G92/1 Berġ urup çün bu **dil-i pür-süzdan** âhim sürer
Şu'ledir târik-i hicriñde baña râhim sürer
- G350/12 'Aşġ-ı cânân muḡterik bir nârdır zât-ı Leheb
İsterim olsun **dil-i pür-süzum** anıñla melâ
- dil-i pür-yâre [1]** Yara dolu gönül.
- G203/10 Ciger mecrûḡdur ġamzeñle yârâ
Dil-i pür-yârede şanma verem yok
- dil-i şad-pâre [2]** Yüz parçaya bölünmüş gönül,
parça parça olmuş gönül.
- Mş2/15 **Dil-i şad-pâremi** büryân u kebâb eyledi hem
Ķad ü sînem görîñüz çeng ü rebâb eyledi hem
- G338/4 Bâde-i ḡamrâ lebiñdir bezm-i 'aşġda sâkiyâ
Bu **dil-i şad-pâredir** hem anda büryân var ise
- dil-i seng [3]** Taş kalpli. || Acımasız, merhametsiz.
- Tc2/33 Meyl eyleme zinhâr dilâ ol **dil-i senge**
ḡaġġâ yoġ imiş misli anuñ cevri ü cefada
- G123/5 **Dil-i sengîniñe** başılsa n'ola mühr-i vedâd
Be ne maşnû' u ne maḡbû' u ne dil-keş başılır
- K33/19 **Dil-i sengînine** taşlar urılır lâ-yuḡşâ
Yine ol kara gönül şerm-ile bî-dil olmaz
- dil-i seng-i yâr [1]** Acımasız, merhametsiz sevgili.
- G380/10 Şovuk âhen döġüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî
Dil-i sengîni-yâri nerm ider dîñardan ġayrı
- dil-i sevdâ-zede [2]** Sevdaya tutulmuş gönül.
- G29/3 Mübtelâ-yı derd-i 'aşġ oldı **dil-i sevdâ-zede**
Senden özge derd-i bî-dermânına bulmaz tabîb
- G375/12 El virmedi devlet baña gör ḡaldım ayaġda
Vah kim **dil-i sevdâ-zede** zîr ü zeber oldı
- dil-i şeydâ [13]** Deli, çılgın gönül.
- G76/4 Niçe vara dime bu 'aşġ ile başa işimiz kim
Dil-i şeydâ men-i rüsvâ gibi şanma uşanıġdır
- G40/7 Şîrîn lebinî yâda getürse **dil-i şeydâ**
Cân ḡazz idüp ider ne güzel tatlu ḡikâyet
- G167/3 Dün şabâdan nev-ḡaber aldım **dil-i şeydâ** için
Yâr eşiginde yetim oġlan gibi aġlar imiş
- G195/2 Açılup ġonca-femim gül gibi ḡandân olacaġ
Dil-i şeydâ aña bir bülbül-i nâlân olacaġ
- G370/11 Degil ancaġ **dil-i şeydâ** o müy-ı zülf ile beste
Ki bir târyla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfânı

- G366/8 Dâ'imâ künc-i hafâda olmak ister münzevî
Künc-i istiğnâya râğib yok **dil-i şeydâ** gibi
- G128/1 Olaydı ey **dil-i şeydâ** bu fânî dâr medâr
Ne hoş idi gözü âhûlar ile kâr şikâr
- G350/10 'Aşk u şevk-ı cân u ten dil-süz bildim sende yok
Bu **dil-i şeydâda** bul hep anları gel bülbülâ
- G64/1 Şehâ zülf-i girih-gürin **dil-i şeydâya** kıldı va'd
Kim anı bend idüp aşılaça âzâd itmeye min-ba'd
- Mh4/21 Bu **dil-i şeydâya** meyliñ yok mı bilmem ey perî
Kılmadıñ lutfuñla mesrûr itmediñ gamdan berî
- G380/1 **Dil-i şeydâya** yokdur ârzü dîdârdan gayrı
Temennâ eylemez bülbül gibi gülzârdan gayrı
- G351/1 **Dil-i şeydâya** geldikçe oğuñ dir
Beni men' itme zâhid nûş-ı meyden
- G35/1 Biñ nâz u günc ile idüp evvel **dil-i şeydâyı** celb
Yağdan çekilmiş kıl gibi yâ zar'dan emsâl-i halb
- dil-i şürîde** [1] Perişan gönül, tutkun gönül.
- Mh4/2 Dâğlar sinemde güldür sinedir bir gülsitân
Kılmasun mı bu **dil-i şürîde** bülbülveş figân
- dil-i süzân** [1] Yanık, ateşli gönül. || Dertli, sıkıntılı gönül.
- G381/3 Bâd-ı şevkîñla **dil-i süzânıma** âteş urup
Âbveş zîr-i kadem pâ-mâl ü hâk itdiñ beni
- dil-i 'uşşâk** [5] Aşıkların gönü.
- G122/8 Hezârân cidd ü cehd ile irilmez lutfuña sâkî
Mey-i la'l-i şeker-rîziñ **dil-i 'uşşâka** cabadır
- G175/8 Bezme gelmekden murâdı görmek imiş rüyuñı
Şanma ey sâkî **dil-i 'uşşâka** câm imiş garaz
- G311/7 **Dil-i 'uşşâka** virdi verd-i nüzhet
Siperğam gam-güsâr el-hamdülillâh
- G374/9 Egerçi rûze-i hicriñ **dil-i 'uşşâka** tutturduñ
Vişâliñ 'iydına illâ iki kaşñ hilâl oldı
- G21/3 **Dil-i 'uşşâkı** şayd itdikçe gamzeñ
Nigâhıñ dirmiş emhilhum ruveydâ
- dil-i üftâde** [4] Düşkün, biçare, tutkun gönül.
- N23/4 Gönecadır güyâ piyâle mey durur şebnem dalı
Bâğbân sâkî durur muṭrib **dil-i üftâdedir**
- Mh1/12 Cihân âsüdedir cümle kamu halk zîr-i bâliñde
Dil-i üftâdeler 'âvîḥtedir naḥl-ı nevâliñde
- G258/8 Var iken gamze-i dil-düz ile hâlîñ ne 'aceb
İrişürse **dil-i üftâdelere** miḥnet ü gam
- G282/3 Kabul it hidmetiñde bu **dil-i üftâdeyi** her dem
Kapuñda boynı bağı bir kemîñ kemter gulâm olsun
- dil-i vîrâne-i Nebzî** [1] Nebzî'nin incinmiş gönü.
- G79/13 **Dil-i vîrâne-i Nebzîyi** ta'mîr eyle lutfuñla
Hużurî şehriyârñ şehri âbâd oldıgındandır
- dil vir-** [7] Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek. || Gönül vermek, sevmek, âşık olmak
- G75/13 Hüsn-i dil-âvîzine **dil virdi** kamu ehl-i dilân
Nebzî-i bî-çâre kodi yoluña hem cân ile ser
- G191/7 'Aşkıña **dil virdigim** meşküñ yâ mevḥüm degil
Ḥamdü li'llâh zann u şübhem dîn ü îmânımda yok
- G250/9 Anıñcün Nebziyâ ol kâküli leylâya **dil virdim**
Oğunsun yürüsün Mecnûnveş dillerde destanım
- G257/7 Gerçi meyl idüp ruḥ-ı zîbâña **dil virdim** saña
Ṭav' ile düşdüm velîkin yokdur ikrâhım benim
- G63/9 Ol dehân-ı tengine **dil vireli** ey la'l-i leb
Kan döker çeşmim dem-â-dem olmadım hiç dil-güşâd
- Tc2/44 Dilden dile rûsvây ola bülbül gibi her kim
Meyl eyleyüben **dil viresin** gonca-dehâna
- G348/4 Pîr-i nâ-bâlig gibi nâ-puḥte vü nâ-dân iken
Dil virüp bir nev-civâna dil-figâr oldum hele
- dil zevrağı** [1] Gönül sandalı. || Âşığm gönü.
- G256/9 **Dil zevrağı** şaldım gird-âb-ı belâ içre
Eser mi muvâfık yil yaḥud kıla mı bilmem
- dil-i zâr** [15] Ağlayan, inleyen gönül. || Dertli gönül.
- G243/3 İçirdim bâde-i mihrîñi ey meh-rû **dil-i zâra**
Yaḥup künc-i maḥabbetde anı mest ü ḥarâb itdim
- G299/9 Eser itdikçe Nebzî tâb-ı hicrânı **dil-i zâra**
Derünî âh idüp her dem dirim yâ Hû veyâ min-Hû
- Mü4/6 Budur ümîdim ide merhem la'liñ
Bu **dil-i zâra**
- G97/6 İrüp ihsânıña her dem o raḳîb-i ḥar-ı dün
Şanemâ miḥnet ü gam hep bu **dil-i zâra** mı var
- G20/7 Bâğ-ı ḥüsnüñde **dil-i zârım hezâr-destândır**
Ol sebebdendir ki dirler bülbül-i şeydâ âña
- G158/10 Anıñcün âsitânüñ rüz u şeb terk idemez Nebzî
Dil-i zârı idüpdür kâkülünle muḥkem istîñâs
- G20/7 Bâğ-ı ḥüsnüñde **dil-i zârım hezâr-destândır**
Ol sebebdendir ki dirler bülbül-i şeydâ âña

- G130/7 **Dil-i zārım** düşüp çāh-ı zeķanda haylī demdir kim
O tār-ı zül̄f ile merbūt esīr-i bend ü zindāndır
- G158/1 **Dil-i zārım** ğamīnla eylemişken her dem istīnās
Niçün sen de benimle eylemezsin bir dem istīnās
- G233/1 ‘Aşk-ı dildārım **dil-i zārım** ‘aceb mi kılsa rām
Gitdi eyyām-ı şebābet geldi vaķt-i ihtirām
- G266/1 Ey **dil-i zārım** devādan ur dem
Em ruķ-ı dādārı odur derde em
- G363/1 **Dil-i zārım** düşüp ‘aşkıña cānā telķ-kām oldı
Gezerken şāhveş başlu başına bir ğulām oldı
- G157/1 Bu **dil-i zārıma** ol cān ile cānā dest-res
Sen semen-tenle ola hem-pā vü hem-ser bir nefes
- G33/1 **Dil-i zārımda** oldı şevķ ğālib
Ten-i bī-cān olup bir ğuşķ kālīb
- G79/1 **Dil-i zārın** neşātı ğamla mu ‘tād oldığındandır
Sürür izhārını siz şanmañız şād oldığındandır
- dilim dilim** [1] Dilim dilim, parça parça. ||
Dayanılmaz derece acı verircesine.
- G111/8 Dilā ol ğamzesi tığın elinden
Yanık bağrım benim **dilim dilimdir**
- dil gönder-** [1] Haber göndermek. || Gönül vermek.
- G361/13 Çār-süy-ı ‘aşķa **gönderdim dilim** Nebzī ki tā
Eyleye kesb-i belā üstāda virdim gönülümü
- dilden düşme-** [1] Diline dolamak, hep o kişinin ya
da şeyin sözünü etmek.
- K28/7 Medķ-i gül-ğün ‘arñzın **düşmez dilimden** gül gibi
Rüz u şeb şayf u şitā hemvār elimde var gül
- dilin tüt-** [1] Sonunu düşünmeden gelişigüzel
konuşmaktan sakınmak.
- G296/10 Şarāhat yā kināyet söyleme çün tab ‘ımı bildiñ
Dilin tüt Nebziyā ger söyleseñ āvāre söylersin
- dilrān** [1] Yürekliiler, cesurlar.
- K13/23 **Dilrānı** görüp meydān-ı dīniñ didiler cümle
Budur şīr-i ner-i ğāb u ğābāt leysü’llāh hem dağı
- dil-keş** [3] Gönül çekici, gönül cezbedici, gönül
çeken. || Sevgili.
- G123/6 Dil-i senginiñe başılsa n’ola mühr-i vedād
Be ne maşnū ‘ u ne maţbū ‘ u ne **dil-keş** başlıur
- G152/5 Görüp bir māh-rū **dil-keş** civānı
Ne ğam yolunda ger ser terk idersiz
- G387/8 Ağzı ol tūtī-kelāmın çeşme-i hayvāndır
Cān-bağşdır lebleri ammā ki **dil-keş** bir dağı
- dil alan** [1] Gönül almak. || Aşık etmek, kendine
bağlamak.
- G108/1 Āl idüp **diller alan** ol gözleri ala mıdır
Bülbüli nālān iden ol ğonca-ı ğamrā mıdır
- diller üzre** [1] Gönüllerde.
- G21/5 Siyeh ğālīñ hayālī **diller üzre**
Kılpudur hubb-ı sevdayı süveydā
- dillerde destan** [1] Herkes tarafından sözü edilir
durumda olmak, çok meşhur olmak.
- G250/10 Anıñçün Nebziyā ol kāküli leylāya dil virdim
Oķunsun yürisün Mecnūnveş **dillerde destāmm**
- dil murğı** [5] Gönül kuşu. || Aşığın gönlü.
- G254/3 Tutulmuşken bu **dil murğı** o zülfüñ dāmına evvel
Giriftār-ı belā kıldım civānā cānımı ben hem
- G13/1 ākülün **dil murğına** dām-ı belā
Bend olan bī-çāreye yoķdur rehā
- G357/1 Bu **dil murğına** şāhā çün o zülfüñ āşiyān oldı
Uçup rāĥatğı yaĥşı iken hālī yaman oldı
- G112/4 Atarsın sīneye her dem müjeñ tīrin kemān-ebri
Belī **dil murğını** şayd itmege tīr ü kemān ister
- G385/12 Ol ğāl-i yegāne ile ol zülfi-ı mutarrā
Dil murğımın uş dāne vü hem dām-ı belāsi
- dil mülki** [3] Gönül mülkü, gönül zenginliği. ||
Gönül ülkesi, diyarı.
- G288/7 Ħarāba vardı **dil mülki** ser-ā-ser
Ħarāmī ğamzeñ ol ilde gezelden
- G193/5 ‘Aşk u şevķın var iken **dil mülküni**
Zabţ u teşĥire yūri eyle yaraķ
- G267/4 Nihānī ğāhī ‘uşşāķa nigāhın
Yaķar **dil mülküni** her-cā vü her-süy
- dil-nüvāz**[1] Gönül okşayan, hoş, latif sevgili.
- G332/3 **Dil-nüvāz** ol dā’imā ‘uşşāķıña zīrā begim
Pādişāh-ı dehr olan ğünkārdır kullar-ile
- dil-perişān eyle-** [1] Gönülü perişān etmek.
- T1/7 Sīne-çāk u **dil-perişān eyledi** hep ser-be-ser
Şu’lesine şu’le-i Ħurşīd u encüm reşķver
- dil-pesend** [1] Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği.

- K14/7 Müferrih **dil-pesend** ü rüşenâ-yı dîde-i dildir
Münakkaş çâr-erkânı müsellemler hoş kâşâne
- dil-rîş [2]** Gönlü yaralı, kederli.
- G76/13 Sorar iseñ şanemâ ger kim ola Nebzî-i **dil-rîş**
O ki bir yıldız düşkün der-i bahtı kapanıktır
- G130/9 Sorarlarsa eger Nebzî-i **dil-rîşi** ki kimdir ol
Di kim bir merd-i sâlâr-ı gürûh-ı dermendandır
- dil-rübâ [6]** Gönül alan, güzelliğiyle herkesi kendine hayran bırakan, herkesi kendine bağlayan. || Sevgili.
- G95/1 **Dil-rübâlar** içre senden yeg şehâ dil-ber mi var
Hür-dîdâr u perî-çehre melek-peyker mi var
- G162/8 Bu bâğın servi yâ bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir ol **dil-rübâ** kâmet nedir yâ ol ruḥ-ı dil-keş
- G201/8 Temâşâ eyleyen hüsnün didi bezm-i vişâliñde
Olunca böyle olsun âşikâna **dil-rübâ** el-hâk
- G251/13 Senden özge **dil-rübâya** meyl idersem dil-berâ
Ehl-i aşk içinde Nebzî olmasun nâmm benim
- G308/10 Sâde-rüyân ise hep âlüde-i çirk-âbdır
Bulmadım bir pâk-dâmen **dil-rübâ** dil-ḥ^vâh-ile
- G369/2 Sâkiyâ şun görinen destinde câm-ı Cem gibi
Dil-rübâlarla mey içmek başka bir âlem gibi
- G67/2 Va 'd-i vashîla beni şâd eylediñ ey şâh-zâd
Dil-rübâlar kavliñe yokdur velâkin i 'timâd
- dil-rübâ-yı gül-ruḥ [1]** Gül yanaklı sevgili.
- G90/8 İştidim zümre-i 'uşşâka dâhîlmışsin ey bülbül
Velâkin **dil-rübâ-yı gül-ruḥ** u gonca-femiñ kimdir
- dil-süz [2]** Gönül yakan, yürek yakıcı. || Üzen, kederlendiren.
- G139/8 H^vâb u râhat virmez ehl-i 'âleme leyl ü nehâr
Rüz **dil-süz** âhımız şeb nâle-i şeb-gîrimiz
- G350/9 'Aşk u şevḳ-ı cân u ten **dil-süz** bildim sende yok
Bu dil-i şeydâda bul hep anları gel bülbülâ
- dil-şâd it- [1]** Gönlü hoş etmek, mutlu etmek.
- Mr1/19 'An-karîb fethiñle **dil-şâd it** bizi yâ Rabbenâ
Yâ 'Azîz ü yâ Mu'izz ü yâ Mübîn ü yâ Cevâd
- dil-şâd ol- [1]** Gönlü hoş olmak, mutlu olmak, sevinçli olmak.
- Mş2/25 Kim ola âdem olan hâline **dil-şâd** ancak
İtmeye gam gelicek âh ile feryâd ancak
- dil şehri [1]** Gönül şehri. || Aşğın gönlü, manevî benliği.
- K24/10 Bulmak murâdınsa hacc-ı ekber
Dil şehrine gir olgıl mücavir
- dil-şîr [1]** Gözü, gönlü tok.
- Mş1/8 Urdı Zü'l-kameyni kam ile o sevr-i bî-amân
Oldı cevrenden hamelveş niçe **dil-şîr** pehlivan
- dil tıfl [1]** Gönül çocuğu.
- G148/18 And içüp dil-ber didi şimden-gerü lutf ideyim
İşidüp **dil tıflı** Nebzî didi v'allâh eylemez
- dil ü cân [13]** Gönül ve can.
- G320/7 Fütâdesin o güneş-rû ider mi zerrece yâd
Hâdeng ü tîr-i müjeyle pür oldı bu **dil ü cân**
- G320/7 **Dil ü cân** mülkünü gâret idüpdür
Yaraşmaz zülfüne bunca itâle
- G52/9 **Dil ü cân** geldiler küy-i 'ademden
İderler 'âlem-i tende teferrüc
- G153/1 **Dil ü cân** küy-ı cânâna giderler bir eser gelmez
'Adem iklîmine ya 'nî gidenlerden haber gelmez
- G310/1 **Dil ü cân** fikr ü hayâl ü ten ile keş meş-ile
Şanemâ tapuña geldi bu kuluñ beş keş-ile
- G375/4 Yüz sürmege 'azm eyleyücek hâk-i rehiñe
Nefs ü **dil ü cân** daḥı gidüp bî-eser oldı
- G354/7 Bağladı zünnârını zülfü **dil ü cân** biline
Hayf kim bir niçe ehl-i dîni bî-dîn eyledi
- G145/1 Ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ bu **dil ü cânâ** kesel virmez
Vücüdüm bâr-ı yârî ḥaml idüp aşıla bel virmez
- G194/2 Niçe mesrûr olayım ğamsız olur ânım yok
Ne neşât ire **dil ü cânâ** ki cânânım yok
- G16/6 Vişâliñ 'âşikâna 'ıyd-i Hacdır
Dil ü cânı idüpdürler zaḥâyâ
- G364/5 Begim cevri ü cefâdan hişşemend itdiñ **dil ü câmı**
Biraz lutf u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefâ yok mı
- G152/1 **Dil ü cânım** delisiz yâ meger siz
Naşîhat tutmayup tırup gidersiz
- G390/2 Müjeñ tîr ebruvânıñ ey gözi cādü kemân oldı
Nişânı ḫabla-ı sinem **dil ü cânım** revân oldı
- dil ü cân mülkü [1]** Gönül ve can diyarı, gönül ve can ülkesi.
- G373/5 **Dil ü cân mülkünü** zulm ile yaḫdîñ
Saña nisbet begim Haccâc hâci
- dil ü dîdem[1]** Gönül ve göz.

- Mş2/17 **Dil ü didem** dağı pür-âteş ü âb eyledi hem
Teni bi'l-âhêre ber-bâd u türâb eyledi hem
- dimâg-ı 'âlem [1]** Kâinat bilinci.
- G288/13 Mu'aţţardır **dimâg-ı 'âlem** ey yâr
Şabâ yili ser-i zülfün çözelde
- di kim [1]** Dedi ki.
- G130/10 Sorarlarsa eger Nebzî-i dil-rîşî ki kimdir ol
Di kim bir merd-i sâlâr-ı gürûh-ı derdmendândır
- dime kim [2]** Deme ki, zannetme ki, düşünme ki.
- Mş2/5 **Dime kim** bir iki gün gül gibi hândân oldu
Aña gülzâr-ı cihân kül-hân-ı süzân oldu
- Mş2/40 Gözüñ aç 'âlem-i fânîye başasın bir kez
Dime kim bâkı kalur şonı fenâya irmez
- dimek olmaz [1]** Anlatılmaz, anlatılması mümkün olmamak.
- K27/23 **Dimek olmaz** çelebî görmeyüp işitmediğñ
Göz ile gördiğñi ger er iseñ şakla gözüm
- dîn [3]** Din. || İslam.
- G191/8 'Aşkña dil virdiğim meşkük yâ mevhum degil
Hamdü li'llâh zann u şübhem **dîn** ü İmânımda yok
- G381/7 **Dîn** ü dil sarf eylemişken ey şanem yoluñda ben
Mümsik ü kâfir rakîbe iştirâk itdiñ beni
- K12/41 Didi târih ci' tü bi'l-fethi'l-mübîn ey câdde **dîn**
İşbu fethiñ târihın sen dağı söyle Nebziyâ
- din- [2]** Sona ermek, kesilmek, durmak, devam etmemek.
- K13/39 İşidilmesün İlahî bu haber hem **dinmesün**
Mağz hayr idi o da gitmiş dirîğâ çalmamış
- K1/5 Besmele ya'nî eger **dinmezse** ol ebter olur
Pes delâlet var durur anda harâba ibtidâ
- dinâr [1]** Çeyrek lira kıymetinde eski bir altın sikke. || Değerli.
- G242/5 Devlet-i 'aşk ile **dinâr** gözüm yaşı direm
Hele ben dağı elimde zer ile sîm göreyim
- diñç [1]** Gücü kuvveti yerinde, sağlam, diri, zinde, tüvânâ.
- Mş1/37 **Diñç** iken cünd-i çemen fertüt u Zâl olmuş durur
Dehr-i pür-kağrın fenâsına bu dâl olmuş durur
- diñle- [7]** Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek. || Önemsemek, dikkate almak.
- G59/8 Şeb-i hicriñde olan kışsa-ı pür-guşşamı gel
Oturup **diñle** begim oldı mufaşşal meşrûh
- G224/9 **Diñle** Nebzî maşlahatdır sözimi eyle kabül
Kıl ferâgat cümleden illâ ki dil-berden degil
- K1/32 Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz illâ sehvinî
Diñle bu kılı kulağ ur bu cevâba ibtidâ
- K6/6 Bir zamân neydi ki mest olup mey-i nağvetle ben
Diñlemezdîm pend-i nâşih güşuma girmezdi şan
- Mş1/21 Gel bahâr olunca **diñle** bülbülün âvâzesin
Hüb terennümlerle dürlü nağmeler âğâzesin
- G307/13 Pend-i nâşih **diñlemez** 'âşık olan
Ko biraz gidem öte gelem berü
- N55/3 Bu mazmûnı dağı âhar haberde **diñlemiştir**
Tavil ahmağ durur küllî velî pür-fittedir aqşar
- dir [14]**
1. "-dır, dir" bildirme eki.
- G52/14 Niçe cân muţtaribdir hem-çü Nebzî
Kılayım **dir** varup ben de teferrüc
- G107/6 O hûki oqlamışsın tîr-i gamzeñle velî bilmez
Sü'al idenlere **dir** bilmezem zağmım neremdendir
- G159/7 Vücüd-ı pâkiñi seyreyleyen **dir** rûhdur illâ
Kemâl-i luţf-ı tab'ından velîkin rûh cism olmuş
- G179/3 O hâl-i bî-misâli bağ-ı rüyuñda görenler **dir**
Oturmuş seyre bir Hindü şanasın ravzada reyyâz
- G193/10 Kañkı zât içre ki cüz'î 'aşk ola
'Akl-ı küll **dir** aña yâ Hû el-fırâk
- G198/4 Nazarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm
Kim **dir** ol turra-ı müşğîniñe kim şânesi yok
- G226/1 Gül gibi olam **dir** iseñ şâd u hürrem ey gönül
İtme bu dil hâr-ı âzâr ile pür-gam ey gönül
- G234/8 Devâ-yı derd-i dil kalmaz revâ mı
Niçün la'l-i lebiñ ya **dir** tabîbim
- G244/13 Kim aldı 'aklıñ ey Nebzî **dir** iseñ
Sen aldıñ ey benim çeşmi siyâhım
- G347/13 N'ola hûn-h'vâr u dil-âşüb **dir** ise Nebzî saña
Bir eliñ yalıñ kılıçda bir eliñ bucağda
- G351/1 Dil-i şeydâya geldikçe oğuñ **dir**
Beni men' itme zâhid nûş-ı meyden

- G386/7 Şebāsā zülfünü rüy-yı münîrinde görenler **dir**
Gör ol sehñân rüy-yı rüşeni siñriyle bāğ itdi
- G400/10 Aceb ey gözleri āhū firākñıla dirim yā Hū
Bu Nebzī **dir** ki ey meh-rū niçün inşāfa gelmezsin
- K22/11 Şalmcağda şalımdıkça o meh-pāre güzeller **dir**
Hilāl olmuş melālinde hele bakañ meh-i tābān
2. Dermek, toplamak, biriktirmek.
- K4/20 Dilā bu devre gelmekden ğaraž kesb-i ma'ārifdir
Varırlar gülsitāna **dirmek** için çün gül-i ħandān
- dir imiş**[1] Demek, söylemek.
- G194/14 Ni'am-ı cevriine müstağrak iken yine o şāh
Dir imiş Nebzī-i bī-çāreye ihsānım yok
- dir ise** [5] Dersem, söylersem.
- G81/10 İşün yok varma bāb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin
Raķībā şayd-ı ħınzire saña ben var **dir isem** var
- G352/11 Nazīri Yūsuf-ı Ken'ān **dir isem** ol dañı geçmiş
Muñāldır ħāl ü istikbāle zira nefy ider mālā
- K33/32 Ya dañı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi
Dir isem Gürcī velī Gürcīde mükriol olmaz
- G373/21 Bugün 'aşkımla ħayrān kim **dir iseñ**
Faķir ü bī-nevā Nebzī du'acı
- K27/20 Saña bir söz diyeyim yüz-be-yüz ol herkes-ile
Dir iseñ dünyede her vech-ile ağ ola yüzüm
- dir ki** [1] Der ki, söyler ki.
- K26/20 Niçün izñār-ı ğam idem baña ğam-ñVār çü yok
Kime derdimi disem **dir ki** eñbbā degilim
- diraht** [2] Ağaç, şecer. || Sevgili.
- N16/3 Giydi **diraht** sebz kabā güşe-i bāğ oldu Na'im
Ĥür-şifāt dil-ber ile şürb-i ğidā demleridir
- G77/3 Sebzeler giydi **dirahtān** cā-be-cā
Zāhir oldu şun'-ı Rabb u Kirdigār
- diraht-ı mivedār ol-** [1] Meyveli ağaç olmak. || Üretken biri olmak.
- G24/3 **Diraht-ı mivedār oldu** o kāmēt
Nihāl-i yāsemēn yā sımdeñ çüb
- diraht-ı sāyedār** [1] Gölgeci, ulu ağaç. || Güzel sevgili.
- G129/6 Gülleri pejmürde gülzārñ perişān sünbüli
Yok durur bāğ içre dañı bir **diraht-ı sāyedār**
- G369/7 Yok durur bahtım **diraht-ı tñli im** virmez semer
Dil-güşāde itmeyen her dem beni bu ğam gibi
- dirāyet** [1] Anlayış, idrak, kavrama gücü.
- Kt10/14 Bu emre illā oldu mü'ekkel
Añmed Ağa ol şāñib **dirāyet**
- dirāz** [1] Uzun.
- M2/1 Nedir ol kim ki **dirāz** kāmētdir
İki başı var ilan şüretidir
- dirāz it-** [1] Uzatmak, uzun tutmak.
- MR5/58 Ey dil yeter sūz u güdāz
Eyle kütāh **itme dirāz**
- dirēm** [4] Akça, dirhem. || Varlık,
- G88/6 Rāh-ı Ĥudāya virmeyüp neyleyeceksin ey ħVāce
Destiñe şad hezār dīnār u **dirēm** gelür geçer
- G107/10 Dil-i Nebzīye besdir rüy-yı zerdi dāne-i eşki
Cihān ğavgāsı ancağ ħırş-ı dīnār u **dirēmdendir**
- G203/2 Le'im olmuş cihān ħalkı kerem yok
Kerīmü't-tab' olanlarda **dirēm** yok
- Kt9/16 Şarf idüp aldı anı çün bunca denānīr-i kesīr
Şaymadı ħiç biş ü kemi görmedi ħaydın **dirēmñ**
- dirhem** [3] Akça, dirhem. || Varlık,
- G54/8 Gözlerim şarf itdi varñ yoluña
Dirhem ü dīnāra oldu iñtiyāc
- G141/2 Künc-i çeşmimde sirişkim dīde-i pür-nem ħomaz
Şu yerine ħare ider dīnār u hem **dirhem** ħomaz
- G319/2 Ger çıkarsa ağlamağla dīde-i pür-nem neme
Pāyīña isār ola dīnār u hem **dirhem** heme
- dirgür-** [2] Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.
- K2/9 Öldüre **dirgüre** bābñdan beni ayırmaya
Fāñır-ı arz u semāvāt ey şeh-i mülk-i Sebā
- G309/8 Tünd bād-ı cevriñe āhım ħavāle eyledim
Dirgüren şāñım muķābil dūşdı şarşar şarşara
- dirhem-i eşk** [2] Gözyaşı akçesi, aşğın paraya benzeyen gözyaşı. || Aşğın gözyaşının bir damlası.
- G145/5 Revān it **dirhem-i eşkiñ** kudüm-i yāre ey 'aşık
Vegerne vaşlññ ħāzırca ħelvä mā-ñaşal virmez

- G182/5 **Dirhem-i eşkin** nisâr itdi yoluñda gözlerim
Kalmadı yâdında aşlâ sîm ile zerden tãma´
- diri** [1] Canlı, yaşayan, sağ, hayat sahibi.
- Mh5/4 İrsün Hudâdan lutf u mekârim ´avn u ´inâyet olsun zahîri
´ilm ü ´amel it yâ Rab müyesser olduqça zâtı ´âlemde **diri**
- dirîg** [7]
1. Men'etmek, korumak, esirgemek.
- G224/5 Zann ider üftâdeler andan **dirîg** eyler seri
Yoluna ´aşıkları cândan geçer serden degil
2. Eyvâh, yazık.
- Tr2/24 Kim şihâb okın atar kavş-ı kuzahla der-kemîn
Âhîri dünyâ-yı dünüñ çün fenâ imiş **dirîg**
- Tr2/25 Rabt-ı kalb itmek aña haqqâ hatâ imiş **dirîg**
Kaşr-ı zîbâlarla tezyîn olunan bu köhne ev
- Tr2/27 Hayf dâr-ı derd-imiş mâtem-serâ imiş **dirîg**
Südi yok sevdâ imiş ey hVâce hırş u hVâhişîñ
- Tr2/29 Ka´be-i maqsûd için sa´yin hebâ imiş **dirîg**
Kabr bir kapu imiş kim her kişi andan girer
- Tr2/31 Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalâ imiş **dirîg**
İnkılâb üzre imiş her rüz u şeb bu hâkdân
- Tr2/33 Ol sebebden kim esâsı bir hevâ imiş **dirîg**
Yıl gibi sür´at ile geçmektedir bu rûzgâr
- dirîgâ** [10] Eyvâh, yazık.
- G135/6 Eşk-i çeşmim dem-be-dem cûş eyleyüp seyl-âb olur
Men´ olunmaz ey **dirîgâ** keşf ider esrârımız
- G210/4 Âh u efgânım budur haţ itdi rüyuñda zuhür
Ey **dirîgâ** gitdi nâm u gitdi nâmüs gitdi neng
- G232/8 Hezâr efsün idüp dildârım aldı zâhid-i sâlûs
Dirîgâ gâfilin imânımı şeytâna aldırđım
- G255/6 Yok durur bir yâr-i şâdik hâlimi ´arz itmege
Ey **dirîgâ** şerh olunmaz kâldir esrârım benim
- K13/40 İşidilmesün İlahî bu haber hem dinmesün
Mağz hayr idi o da gitmiş **dirîgâ** kalmamış
- Kt16//2 Bahârâsâ görinen bu müzeyyen ´âlem-i nüzhet
Dirîgâ hasretâ bâkî degil fânî imiş illâ
- Mş1/1 Ey **dirîgâ** çarh-ı bî-dâdın elinden el-amân
Pây-mâl ider dimez bu pîr-i deryâ nev-civân
- K29/1 Ey **dirîgâ** bir ´aceb gâfletdeyiz yok intibâh
Geçmede ´ömr-i ´azîz her rüz u hefte sâl u mâh
- Ms3/15 Cüdâ düşdüm **dirîgâ** sen boyı serv-i revânımdan
Fırâkıñla uşandıñ hâşılı bi´llâhi cânımdan
- N6/1 **Dirîgâ** bu fenâ içre benim bir yâr-ı gârım yok
Enis ü hem-demim hem-derd olur bir gâm-güsârım yok
- dir kim** [1] Der ki, söyler ki.
- Ms1/4 Yürisün eylegil fermânını her yaña şihhatler
Şehherlerde budur virdim **dirim kim** aña şihhatler
- dirler ki** [1] Derler ki, söylerler ki.
- Tc2/20 Ağyârı şehâ âh-ile rahm eyledigimce
Dirler ki melekdir göre şeytânı çü taşlar
- dirlik harâm ol-** [1] Rahat, huzur, yaşam haram
olmak.
- G363/6 Gel öldür kıma hicr ile saña kıanıñ helâl itdim
Çü sensiz ey gözi cādü baña **dirlik harâm oldı**
- dirlik ol-** [1] Huzurlu olmak, rahat olmak.
- G306/11 **Dirlik olsun** tek hemân ey kelb-i küy-i dil-berim
Benden a´lâ ol idüp ´av ´av yüri gâvgâyı kıo
- dirnâ-misâl** [1] Tuna balığı misali.
- Mr1/10 Dürişüp eyler du´âlar bunca şıbyân u ricâl
Ağlaşup göz yaşları büryân ider **Dirnâ-misâl**
- diş** [19] Çene kemiklerinin üzerinde dizili, ısırmaya
ve çiğnemeye yarayan organ.
- G25/1 Yüzün mihr-i münevver zerredir ağzıñ **dişin** kevkeb
Hemânâ şuretâ bir tûb-ı usturlâbdır gâbgâb
- G95/3 Høkka-ı la´lîn dehânı **dişleri** dürr-i semîn
Tûti-i güyâ zebânı lebleri sükker mi var
- G108/5 Bestedir dâ´im dehânın kim nühüfte **dişlerin**
Yoğsa dendânın şadefde lü´lü-i lâlâ mıdır
- G119/7 **Dişi** vaşfında incüler dizüpsin rişte-i nazma
Pesend olsun saña ey dil belâgatdir belâgatdir
- G122/3 **Dişi** incü saçı şeb-bü gözi âhü hilâl-ebürü
Seniñ mağbübuñ ey dil gör ne hüb-rüy u ne zîbâdır
- G189/8 Ey gönül baħr-i melâhatdir o şâh-ı berr ü yem
La´ldir leb dürr-i yek-tâ **dişleri** ağzı şadef
- G194/12 İftihâr eyleme ey hVâce baña şanma beni
Dişi dürr ağzı şadef tudağı mercânım yok
- G262/3 Ağzı şadefdir dür **dişi** la´lîn tudağ gevher yanak
Zülfî zer-i âb-rîzdir gerdândır çün sîm-hâm
- G274/2 Zinde-i cävîd buldı Hızrves la´lîn emen
Dil-berâ ağzıñ şadefdir **dişlerin** dürr-i semîn

- G322/14 Nebziyā bārān-ı eşkiñ lü'lü'-i şevvār olur
Ol şadef-fem **dişleri** dūr-dāneyi gördüm yine
- G330/1 Şadefdir ağzın ey dil-ber **dişindir** dağı dūr-dāne
Lebiñ yākūt u ya la'l u ya mercān ya nedir ya ne
- Tr1/54 Pāk-dāmān olanı şî'rimde iş'ār eylerim
Dūr **dişim** vaşf eyleyüp incüler işār eylerim
- G337/8 Tudağın goncadır gūyā dilindir bülbül-i gūyā
Şadefdir hem dağı ağzın **dişindir** dağı dūr-dāne
- G360/4 Hoğkadır ağzı lebi yākūt-ı ter
Dişleri 'ıkd-ı süreyyā yüzi ay
- G401/ Gönül ol **dişleri** incü lebi hamrāya meyl itdi
Ruḥı gül kākülü şeb-bū semen-sīmāya meyl itdi
- K2/12 Çün Muhammed oldu ismiñ Tür-i Sīnādır tapuñ
Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakka'l-kamer ḥüsn ü behā
- Kt130/2 Bir güzel gördüm cihānda misli yok 'ālemde hiç
Ağzı hoğka **dişi** incü yokdur anuñ münkiri
- Mr4/18 Hübān-ı 'ālem sīmīn-bedendir
Şīrīn dehen **diş** dürr-i 'Adendir
- Mr5/38 Ol Hüsrev-i şīrīn-dehen
Ol **dişleri** dürr-i 'Aden
- disār** [1] Çarşaf, elbise.
- K2/24 Tārık u Zilzāle var İmānımız zīrā bize
Ey **disār** ile Müzemmil geldi Kur'āndan Nebā
- dişi** [1] Dişil, kadın.
- N50/4 Kamusı lūṭī vü zānī s.kişle ṭoldı cihān
Dişisi rūsbi vü erkekleri cünüb gidiler
- dişi incü** [1] Dişi inci.
- G73/6 Zülfī şeb-bū çeşmi cādū bir perī-hū māh-rū
Hem şadef fem **dişi incü** lebleri gevher midir
- dişle-** [1] Isırmak, öpmek.
- G91/2 Ruḥuñ bir sīb-i hamrādır dimişler
İren dil-dādeler her demde **dişler**
- dişleri dūr** [1] İnci gibi dişler.
- G304/8 Çün ki sen deryā-yı 'aşk içinde gavvāşsın bugün
Ol şadef-fem **dişleri dūr** lebleri mercānı sev
- dişle-** [4] Vücudun veya bir organın hızlı ve küçük hareketlerle sarsılmak. || Birinden veya bir şeyden korkmak.
- G25/6 Görüp ey māh-vechim rüyuñı gerdün-ı gerdandan
Güneş **dişler** geçer her gün şanasın kim tıtuşdur teb
- G201/6 Niçe meyl itmesün tab'-ı dil-i bī-çāreler her dem
Ruḥuñ pālūde-i ter gibi **dişler** gūyiyā şakşak
- Mh4/17 Zerreveş **dişler** vücudum dil olur pūr-ıztırāb
Gün yüziñi setr ider kāküllerin hem-çü şehāb
- G26/6 Görüp ey māh-rū rüyuñ semādan
Güneş **dişler** geçer şankim tıtar teb
- dīvāne** [1] Deli, mecnūn. || Aşık.
- G19/2 Dil n'ola fiğān itse dīvāne değil mi yā
Dīvāneye pend itmek efsāne değil mi yā
- dīvār** [1] Duvar.
- G296/8 Seni mahrem idinmem sırra şimden soñra sen zīrā
Tekellüm idecek kes bulmasañ **dīvāra** söylersin
- diyar** [3] Memleket, ülke.
- G128/4 Raḳībe reşk ile dildār işigin itme ferāğ
Bırakma ğayreti terk itmegil a yār **diyar**
- Kt15/5 Amāsiyyeden irdi bu **diyāra**
Ecel 'ömri metā'in kıldı tārāc
- Kt15/5 Berāy-ı maşlahat 'avd eylemişdi Beç **diyārına**
Ki dār-ı devlet-i Çāsārdır ol belde-i Vecdā
- diyar-ı firkat** [1] Aynlık, hicran ülkesi.
- G210/5 Va'de-i vaşl eyleyüp şaldıñ **diyar-ı firKate**
Eylediñ bu ğiñ cihānı başıma hicriñle teng
- diye** [4] "Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.
- G138/10 'Arızın uş zülfün çü şibh-i rüza müşābih
Kimdir **diye** ḥuld içre ki şām u seher olmaz
- G230/11 Kim **diye** ipsiz baña bağı iken
Gerdenimde ol siyeh perçem benim
- G271/3 Müselmānım **diye** bilür mi kimse
Birazdan gör o kāfir-kīş çıksun
- K13/38 Ber-ķarār olup serīr-i salṭanatda bā-şafā
Zevķ ide anca **diye** kalmış mıdır ya kalmamış
- diyil-** [1] Denilmek, söylenmek.
- K33/14 Gezeyor ḥāne-be-ḥāne seg-i bī-cāy gibi
Bu meseldir **diyilür** boş ite menzil olmaz
- diyü** [19] "Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.
- G79/9 Şaçı leylā lebi şīrīn **diyü** şöhret bulup dilde
Müdām oldukları Mecnūn u Ferhād oldığındandır
- G96/1 Çıkmason riḥ **diyü** şüfī g.tün ṭurma şıkar
Ķarmı bir tolu tulumdur yine şıkdıķça çıkar

- G106/9 Dile cevri itme **diyü** dil-bere pend itme şakın
Öyle bil Nebzî anı men' olan ısrâra düşer
- G117/7 Hâk-i pây oldum reh-i dil-berde **diyü** gam yime
'Aşk ile ser-menzilî çün pây-e-i a'lâdır
- G155/5 Elim boş olmasun **diyü** getürdüm cânımı tuhfe
Yed-i lutfuñdan ey sâkî niçün baña tolu gelmez
- G227/4 Şafağ-ı âl-i ruhuñda görüp ey bedr-i tamâm
Meh-i nev **diyü** kaşın eylemişim egri hayâl
- G238/17 Tehalluş eyledim Nebzî **diyü** bir nebzeyim zîrâ
Hemân bir zerre-i nâ-çizim âdem diyemem adım
- G246/13 Merhamet eyle **diyü** Nebzî o şâhın pâyına
Varayım yüzüm sürüp yalvarayım yalvarayım
- G256/6 İrmedim şabr itmek ile vaşhâ şâhım seniñ
Tecribem olsun **diyü** kerrât u merrât eyledim
- G296/5 Saña bir kimse yârim **diyü** niçe râzını açsun
Gil ışlanmaz dehâniñda varup âgyâra söylersin
- G306/1 'Aşıkım **diyü** dilâ bülbül gibi da'vâyı ko
Yan ruñı şem'ine var pervâneveş pervâyı ko
- G311/20 Benefşe boynun egmiş büsitânda
Gele **diyü** o yâr el-hamdülillâh
- G333/7 Benim hem merd-i meydân-ı maħabbet **diyü** lâf itme
Bilinür ipliği fatmacıñın çıkınca pâzâra
- G356/7 Der-kenâr idem **diyü** şundum o şâhâ 'arz-ı hâl
Yıkdı 'arzum dergehinden sürdi maħzûn eyledi
- G377/13 Ser-firâz-ı râh-ı 'aşk oldum **diyü** lâf eyleme
Hâk ile yeksân imişsin Nebzîyâ bildim seni
- G385/1 Ta'n eyleme bu 'âleme var **diyü** fenâsı
Ger devlet-i 'aşk-ile ola yok mı beķâsı
- K1/27 İ'tibâr olmaz **diyü** gam çekme bil 'ilme'l-yaķın
Hoş-dil ol kendiñ düşürme irtiyâba ibtidâ
- K6/9 Hâvf idüp tu yüziñe olmuş seniñ dirler **diyü**
Kesdirirdim şa'rımı şimşir ile ben her zamân
- K21/12 Oruç ayı 'urüc-ı âsumân itdikde âyâ kim
Teşekkî yâ teşekkür ide **diyü** çeşmi nemnâk it
- diz-** [2] Sözleri anlamlı ve sanatlı bir bütün
oluşturacak biçimde sıralayıp bir araya getirmek.
- G288/16 Dilim râğbet mi koydı şâ'irânâ
Bu şî'ri silk-i tahîre **dizelden**
- G344/9 Yine dürr-i Necef **dizdiñ** sen ey dil rişte-i nazma
Degil mi ya bu gevher güş-ı hüş-ı şâha şâyeste
- dizime dek** [1] Dize kadar, diz boyu.
- K27/7 Gil-i 'ayba ne 'aceb **dizime dek** batdım ise
Dem-i ihlâş ile hem-dem hele sıdk ile düzüm
- dile-**[1] Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temenni etmek, niyaz etmek.
- Tr1/29 cânı çıksun **dilerim** tîz günde anuñ horlıyu
Anadan ya bâbâdan vardır uğursuz bir şoyu
- dil-i şeydâ** [1] Çılgın, divane gönül.
- Tr1/40 Göti kılların koparup yüzine berkitmesün
Ol şefîhi bu **dil-i şeydâ** niçe hicv itmesün
- diyâr-ı Rûma** [1] Anadolu, Anadolu diyarı.
- Tr1/24 Çün-ki arzu'llah vâsi'dir otüma tûma var
sağlğ ile bir dahı gelme **diyâr-ı Rûma** var
- dîdar** [7] Yüz, çehre, güzel yüz.
- G87/7 İrer ey kıddi Tübâ kim göre Rıdvâna **dîdarın**
Gözün nürveş sözün Kevser özüñ hür yüzün
uçmağdır
- G90/2 Hıram-ı nâz ile gülşende yâr u hem-demiñ kimdir
Harâm itdiñ dile **dîdarını** ya maħremiñ kimdir
- G169/7 Uyusa rü'yâda **dîdarın** görür dildârınıñ
Ni'met-i 'uzmâ olur mı 'aşka hiç h'Vâbveş
- G252/12 Yolunda terk idem cân u cihânı
İki 'âlem deger **dîdarı** gördüm
- G380/1 Dil-i şeydâya yokdur arzû **dîdardan** ğayrı
Temennâ eylemez bülbül gibi gülzârdan ğayrı
- K2/27 Süre-i Tekvîr haķkı kıl 'ayân **dîdarını**
Kim 'abüstü'l-vech ola yok varmağa vechi saña
- K28/1 Yıldı bir kez 'arz ider 'âlemde çün **dîdar** gül
Lîk hüsnüñ gülşeninde açılır her-bâr gül
- dîdarını ihşân kıl-** [1] Güzel yüzünü göstermek.
- Mş2/70 Ola kim 'afv ide 'işyanımızı ol Raħmân
Qıla dîdarını ihşân idüp idhâl-i cinân
- dîde** [30] Görme organı, göz, çeşm, ayn.
- G17/3 **Dîdem** yaşın dem-â-dem döker
Ruħuñ virir şu resme şu 'â'
- G18/3 **Dîdem** dem dem yaşın şın şın dem-â-dem dem döker ker ker
Ruħuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me şu 'â' 'â'
- G24/9 O hünî **dîde** bir 'ayn-ı şafâdır
O 'ayn-pâkedir müjgânı câ-rüb
- G59/3 Şu gibi çeşme-i çeşmimden akup kalmadı nem
Dem akar şimdiki dem **dîdelerimden** mesfûh

- G60/15 Ya kaşı cevriyledir **dīdemde** nem
Kirpigi tūriyledir dilde cürūh
- G62/4 Berd-i derdiñle ũeb-i yeldā-yı hicriñde ũehā
Bağladı **dīdemden** aķan ķan etrāfımda yah
- G258/9 O siyeh **dīdelerīñ** sıhr ile ‘ayn-ı zerķā’
Zeķanıñ ‘āũıķa gird-āb-ı ğam u ķāh-ı elem
- G264/4 Reh-i ‘aũk-ı dil-ārāda vücūdum hāk-i pā oldı
Gönül pūr-āteũ ũer pūr-hevā vū **dīde** hem pūr-nem
- G81/7 Ne ğam yersün dilā **dīdeñde** nem sīneñde ğam varsa
Bi-ħamdı ‘llāh ħayāl-i luť ile zımnında ħurrem var
- G82/4 Alup ārāmımı ārām-ı gönülden ķamu
O siyeh **dīde** vū zūlfün yerine ğam ķodılar
- G123/1 ‘Ulūv-i āh ile **dīdemde** olan reũ baũıılır
Nem-i eũk ile nite dildeki āteũ baũıılır
- G126/7 Yanup nār-ı ğama dil **dīdem** eũkin seyl ider her dem
Hevā-yı ‘aũk ile ölseñ olur bu hāk-i cismim ķabr
- G133/7 O ħūñī **dīdeler** tır-i müjeñle
Eğüp bu rāst ķaddım yay iderler
- G113/7 **Dīdemden** aķar eũk-i revānım baķa bilmez
Düş olsa saña serv-i revānım ne zamānlar
- G142/13 **Dīdemiz** Ceyħūnveũ eũk-i revān itse ne var
Nebziyā baħr-i cefādır o lebi mercanımız
- G144/1 Kākülünden ķat’ olur ũanma ũehā sen **dīdemiz**
İstemez zūlfünden āzād olmağı bendīdemiz
- G144/4 Kīmıyā-yı āsitānım devleti besdir bize
Tütıyā-yı hāk-i pāyın rūũen eyler **dīdemiz**
- G147/1 Sırr-ı mektūmum benim **dīdem** didim fāũ eylemez
Dil ğülüp didi meğer ağlamayup yaũ eylemez
- G159/3 Ğazālān-ı sevād-ı Ğıñıñ oldı ‘aynı ol **dīde**
Beyāz-ı Rūm içinde aña ammā çeũm ism olmuũ
- G213/1 Göre mi **dīde** ‘aceb ol ruħ-ı zībāñı seniñ
İde mi ‘ālem-i vuũlatda temāũāñı seniñ
- G184/1 Ol ķadar oldı ciğer ķanı yine **dīdemde** cem’
Kesret-i demden döküldi ķalmadı bir ķaťre dem’
- G226/9 **Dīdeden** dilden bu bī-dil Nebziyā dūr eylediñ
Ķan idüp dilin aķıtdıñ dīdeden dem ey gönül
- G226/10 Dīdeden dilden bu bī-dil Nebziyā dūr eylediñ
Ķan idüp dilin aķıtdıñ **dīdeden** dem ey gönül
- Mh3/22 Nebzi-i ũürıdeyim ‘aũkıñla ħayrān olmuũum
Dīde ğiryān sīne bürıyān dil periũān olmuũum
- Mr3/11 **Dīdede** āl-i siriũki dilde nār-ı iũtiyāk
Zerreveũ üftādesidir pāyına sulťānımın
- G319/14 Hicr-i la’l-i yār ile cūũ itdi ħūn-āb-ı ciğer
Nebziyā yol virmiyor **dīdemden** aķan dem deme
- G349/10 Çeũm-i bākı her ķaçan baķsa yüzün görmez belı
Mıhr-i ‘ālem-tābı görmez **dīde** kim ğiryān ola
- G398/10 ũeb-i firķat geķüp rüz-ı viũālın ũemsi toğmazsa
Münevver ide mi **dīdem** sipihriñ mihr ü māhi hey
- G328/8 Ķorķarım ‘ālemi ğarķ-āb ide ey serv-i nihāl
O ķadar dökdi yine **dīdelerim** ũu bu ğice
- G397/4 Yoluña eũkimi İsar iderek ķalmadı pes
Nem ola **dīdelerim** bezl ide demden ğayrı
- dīdegān [1]** Gözler.
- G176/5 Ķomadı **dīdegānım** nem nisār-ı hāk-i pāyınğın
Velıkin ķanlı bağrımdan ider bu dem dem istıkrāz
- dīde-i a’ dā’-i dīn ü millet [1]** Din ve millet
düşmanlarının ğözü.
- Kt3/48 İdenler ehl-i sūnnet ve’l-cemā’at mezhebin ihyā
Olardır **dīde-i a’ dā’-i dīn ü millete** denbel
- dīde-i ‘ayyār [1]** Hileci, ķapkın ğöz.
- G204/12 Çelebı-zāde-i merdüm bilürüz zātın biz
Ne ķadar **dīde-i ‘ayyār** ile ħūn-ħıvār olsañ
- dīde-i dünya [1]** Dünya ğözü.
- K15/13 **Dīde-i dünyā** ki bınā olalı
Ğörmemiũdir buncılayın a’cebi
- dīde-i ğam-dīde [6]** Ğam ğörmüş, kederli ğöz.
- G44/3 Bu **dīde-i ğam-dīde** ne ķanlar aķıdupdur
Ğer olsa dili eyler idi ‘arz-ı ũıķāyet
- G82/6 Aķıdup lüle-i çeũme ğibi ħūn-ı ciğerim
Ķurımıũ **dīde-i ğam-dīdeme** hem dem ķodılar
- G241/8 Künc-i hicriñde enisim āh cāngāħım durur
Dīde-i ğam-dīdeden aķan demimdir hem-demim
- G68/3 ũeh-süvārım **dīde-i ğam-dīdeden** dūr olmasun
Tütıyā’-ı hāk-i pā āyine-i sūmm-i semend
- K28/23 **Dīde-i ğam-dīdeden** aķup dem-ā-dem ħūn-ı dil
Hāk-i pāy-ı dil-bere her dem olur İsar ğül
- G144/8 Hasret-i ħūn-ħıvār-ı çeũm ü la’l-i ħūn-rıziñle yā
Dem mi vardır dem aķıtmaz **dīde-i ğam-dīdemiz**
- dīde-i ğiryān [1]** Ağlayan ğöz, ğözün yaũ dökmesi.
- G80/10 Ğülüp aķılmada bi’l-cümle ezħār-ı ķemen Nebzi
Hemān ağlar gezer dil **dīde-i ğiryān** ile yer yer

- dīde-i hūn-h̄vār [1]** Kan dökücü göz.
- G71/8 Öyle üns olmuş begim kan içmek ile kim olur
Dīde-i hūn-h̄vārīna şehd ü şekerden kan leziz
- dīde-i mestāne [1]** Mahmur göz. || Baygın bakış.
- G104/1 **Dīde-i mestāne** nergis begim taḥsīn okur
Kadd-i bālāna daḥī reşk ile 'ar'ar imrenür
- dīde-i Nebzī [1]** Nebzī'nin gözü, göz bebeği.
- G123/9 Akıcağ **dīde-i Nebzī** qarışık eşk ile dem
Heme-cā aḥlas-ı surḥī vū mūnaḳkaş başılır
- dīde-i nergis [1]** Nergis gibi gözü.
- G3/4 Götürü gülşen-i 'ālem benim olurdu bütün
Dīde-i nergis ile yārim eger baksa baña
- dīde-i pūr-nem [3]** Gözyaşı dolu göz.
- G319/1 Ger çıkarsa ağlamakla **dīde-i pūr-nem** neme
Pāyīna isār ola dīnār u hem dirhem heme
- G230/8 Kurusun kan ağlamazsa dost için
Nemdir ey dil **dīde-i pūr-nem** benim
- G141/1 Künc-i çeşimde sirişkim **dīde-i pūr-nem** komaz
Şu yerine ḥarc ider dīnār u hem dirhem komaz
- dīde-i şehlan [1]** Hafif şaşı ve baygın bakışlı göz.
- G213/8 Göz açurmaz güle nergis zehī küstāhdır ol
Şanuram görmedi ol **dīde-i şehlanī** seniñ
- dīde-i şehvār [1]** Şahlara layık iri taneli inci gözler.
- G42/3 **Dīde-i şehvārīnū** yādıyla iki gözlerim
Nehr-i Nīl oldı birisi birisi cüy-ı Furāt
- dīde-i ter [1]** Gözde ki yaş.
- G299/7 Varup pāyīna döksem **dīde-i terden** ağan yaşım
Ġazablanma gerek çün serv ayağında dem-ā-dem şu
- dīn [2]** İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan imanlarını, ona yapacakları ibadetlerin bütünü ve bu imāna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu. || İslām dini.
- G245/10 Ġāret itdi kişver-i 'aql ü dil ü cānī amān
Kūfr-i zūlfūnden ḥalāş it **dīnim** imānım benim
- K13/4 İ'tibārī herkesiñ çün cāhladır cāhla
Māla düşmüş her kişi **dīnini** dānā kalmamış
- dīnār [6]** Eskiden kullanılan altın ve sikkeli para.
- G54/8 Gözlerim şarf itdi varnı yoluña
Dirhem ü **dīnāra** oldı ihtiyāc
- G88/6 Rāh-ı Ḥudāya virmeyüp neyleyeceksin ey ḥ̄vāce
Destīne şad hezār **dīnār** u direm gelür geçer
- G141/2 Künc-i çeşimde sirişkim dīde-i pūr-nem komaz
Şu yerine ḥarc ider **dīnār** u hem dirhem komaz
- G144/12 Metā'-ı vaşlıña şarf itmek-içün
Yüzüm **dīnār** gözüm yaşı derāhim
- G319/2 Ger çıkarsa ağlamakla dīde-i pūr-nem neme
Pāyīna isār ola **dīnār** u hem dirhem heme
- G380/10 Şovuk āhen dögüp zār itme zīrā bulmadım Nebzī
Dil-i sengīn-i yāri nerm ider **dīnārdan** ġayrı
- dīnār u direm [1]** Dinar ve dirhem. || Altın ve gümüş para.
- N13/6 Rāh-ı Ḥudāya virmeyüp neyleyeceksin ey ḥ̄vāce
Destīne şad hezār **dīnār u direm** gelür geçer
- dīn-i İslām [1]** İslam Dini, Müslümanlık.
- Mr1/36 Ḥarb ü darblar ide anlar Zāl u Rüstemden nişān
Çün kırlurlar **dīn-i İslām** ġayretiyçün ictihād
- dīn ü devlet [2]** Din ve devlet.
- K16/7 Şalāḥı zāhir olmuşdur kemāhī **dīn ü devletde**
Nazīrin görmediler zūhd ü taḳvā pārsālīḳda
- N39/7 Şalāḥı zāhir olmuşdur kemāhī **dīn ü devletde**
Nazīrin görmediler zūhd ü taḳvā pārsālīḳda
- dīv [1]** Dev.
- Tr1/36 Ne şoğulur şuvarsan kapluca ḥammāmıdır
Ya ki bir külḥan yāḥud bir **dīv** qarısı amıdır
- dīvān [3]**
1. Divan şairlerinin, yerleşmiş bir tertip üzere şiirlerini dizerek meydana getirdikleri eser.
- G270/10 Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir sādence şi'rim
Olan **dīvānımı** ḥ̄vānende şād olmazsa şağ olsun
- G289/11 Tañ mı **dīvānıñ** irerse mülk-i Ġrāna daḥı
Çün ki şi'riñ defteri Erjengdir sen Mānisin
2. Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis.
- G252/15 Celāliyle ḥurup **dīvān** kurmuş
Şeh olmuş ile ol ḥūnkārı gördüm
- dīvāne [5]** Deli olmak, kendini kaybetmek.
- G19/1 Dil n'ola fiğān itse **dīvāne** degil mi yā
Dīvāneye pend itmek efsāne degil mi yā

- G67/13 Bilmezem **dīvāne** misin ya nesin sen Nebzī
Sāde bir şî'r ile istersin fenâ mülkünde ad
- G174/4 Dilde pinhân eylegil rāz-ı dil-ārāyî dilâ
Dost şanup her nâ-sezāya itme ey **dīvāne** 'arz
- G183/2 Nuşh idüp zāhid sözüñ kılma ziyâ'
Eylemez **dīvāne** dil pend istimâ'
- G270/5 Görün tāv-hānede **dīvāneler** zencir kırmaz mı
Bahār olsun hele sünbül şüküft olmağa çağ olsun
- dīvān-ı pür-noşşān [1]** Kusurlarla dolu şiir.
- K1/25 Eyle bu **dīvān-ı pür-noşşāmîn** halka 'ayān
Kim yeter çekdiñ hicāb eyle niķāba ibtidā
- dīvāne-i 'aşk [1]** Aşk delisi.
- G180/2 N'ola 'uşşākîñ eylerse şehā derd ü elemden hāz
Olan **dīvāne-i 'aşkîñ** kılar elbette ğamdan hāz
- dolāb it- [1]** Döndürmek, dolamak. || Bahane etmek, fırsat bilmek.
- G243/10 Düşüp teb-tāb-ı zülfine hevā-yı la'l-i nābîñla
Aķan bu eşk-i hūn-āba ten-i hākim **dolāb itdim**
- domuz [1]** Çift parmaklılardan, eti, yağı, derisi veya kılı için beslenen, evcil hayvan.
- K33/24 Seg-i sel-hāne vü yā hūk-i beyābāñdir
Hele bir ev **domuzı** aña mu'ādil olmaz
- dost [11]** Arkadaş, dost, yâr
- G16/3 Neşim-i 'anberin zülfünden ey **dost**
İrer kām-ı dile her dem hedāyā
- G44/10 Arturdi ğamım bu ğam-ı dil-girime bakup
Dostlarda olan hūzn ile düşmende şemātet
- G174/4 Dilde pinhân eylegil rāz-ı dil-ārāyî dilâ
Dost şanup her nâ-sezāya itme ey dīvāne 'arz
- G230/7 Kurusun kan ağlamazsa **dost** için
Nemdir ey dil dīde-i pür-nem benim
- G160/9 Vuşlatıñ haţt-ı ezel yazmış rakībe **dostum**
Nebzī-i bî-çāreyi peyveste nā-kām eylemiş
- G356/10 Hāk olup düşdüm yine bakmaz bu ādemlik midir
Dostlar Nebzīye baķuñ ol perî-hū n'eyledi
- G371/3 Komayız düşmene ser **dostlara** hāk-i kademiz
Seveniñ bendesiyüz sevmeyeniñ sultānı
- K6/18 Göricek Nebzī şakal ile beni taḥsīñ idüp
Didiler tüyince ḥayrın gör kamu **dostlar** hemān
- K26/15 Yine bu silsile-i 'aşkı taķup boynuma **dost**
Dönüp eydir ki bekle muşlıh-ı şeydā degilim
- K27/9 Şu gibi **dosta** revānım velī bigāneye od
Ser-i āgyāra kızıl yil kadem-i yāre tozum
- G248/9 Diyemem **dostlar** rakīb ile ser-encāmım ey Nebzī
Ben ol sevdāları bilmem ğam-ı ferdādan el çekdim
- dosta ir- [1]** Dosta, sevgiliye ulaşmak.
- G321/5 Dileyen 'izz ü veķārını dime **dosta irer**
Bırakup nengiñi hem 'āriñi sen terk eyle
- dost-ı muvāfiķ [1]** Uygun dost, arkadaş.
- Tc1/14 İbn-i vaķt olmuş bu dem cümle ḥalāyık ey 'amū
Şuretā **dost-ı muvāfiķ** līk ma'nide 'adū
- dostān [3]** Dostlar, arkadaşlar.
- G250/1 Baña yāver degil bu ğam deminde yār u **dostānım**
Niķündür söylegil ey tūṭi-i dil şekkeristānım
- K2/61 **Dostānım** daḥı hem hem-sāyegānın kıl diliñ
Şuçları 'afv olunup ḥaşr olalar taḥte'l-livā
- K17/20 'İyd-ı sa'ādet irdi çün 'ālem meserrette bütün
Düşmenleriñ olup zebūn **dostānıña** irsün selām
- dostān-ı zū'l-iḥsān [1]** Lütuf sahibi arkadaşlar, sevgililer.
- K3/10 Kaķan kim şubḥ olup hīn-i seḥerde fetḥ ola bābı
Gelüp **dostān-ı zū'l-iḥsān** tola hep zīr ile bālā
- dostluķ [8]** Dost olma durumu, dostça davranış.
- G308/1 Yok şadāķat kimsede **dostluķ** kamu ikrāh-ile
Şimdi ḥalk ile geķinmek oldı eyva'llāh-ile
- K13/32 Baķsaña ol şāh-ı Cem-cāhıñ kamu lutfun görüp
Gelmedik pā-taḥtına **dostluķla** a'dā kalmamış
- Tc1/11 Yok şadāķat kimsede **dostluķ** kamu ikrāh-ile
Şimdi ḥalk ile geķinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/23 Yok şadāķat kimsede **dostluķ** kamu ikrāh-ile
Şimdi ḥalk ile geķinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/33 Yok şadāķat kimsede **dostluķ** kamu ikrāh-ile
Şimdi ḥalk ile geķinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/45 Yok şadāķat kimsede **dostluķ** kamu ikrāh-ile
Şimdi ḥalk ile geķinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/57 Yok şadāķat kimsede **dostluķ** kamu ikrāh-ile
Şimdi ḥalk ile geķinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/69 Yok şadāķat kimsede **dostluķ** kamu ikrāh-ile
Şimdi ḥalk ile geķinmek oldı eyva'llāh-ile
- dög- [4]** Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak. || Benzetmek, hırpalamak, pataklamak, sopalamak.

G92/4	Dâne-i 'ömrüm felek çâş itmek için dâ'imâ Hürmen-i ğamda dögüben bu ten-i kâhım sürer	G184/2	Ol kadar oldu ciger kanı yine dîdemde cem' Kesret-i demden döküldi kalmadı bir kaatre dem'
G247/5	Sînemi pür-yâre kıldım seng-i hasretle dögüp Sen hâkîm-i vaktîsin gel eyle dermânım benim		dön-[8]
K32/11	Döger ağlamağa koymaz niçe ağlamayalım Niçe hark itmeyelim hırka vu cübbe şalı		1. Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.
G380/9	Sovuk âhen dögüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî Dil-i sengîn-i yârî nerm ider dînârdan ğayrî	G41/6	Şahn-ı sînem tâze tâze zaħm ile zeyn eylediñ Şol semend-i tâza döndüm kim urılmış zîn ü raħt
	dögin- [1] Kendi kendini dövmek, kendini oradan oraya vurmak.	G191/11	Huşk bir âbî soğulmuş çâha döndi gözlerim Eşk ü yâ demden eser bu çeşm-i giryânımda yok
Tr2/53	Yüz yire sürüp döginür taş ile ırmağlar Gözlerim âb-rüy-ı dem hâk oldu başım ber-hevâ	G309/9	Taşa döndi bağrım ol sengîn-dile yalvararak Nebziyâ tuş oldu gör hâkka ki mermer mermerc
	dök- [7] Dökmek, akıtmak. Ağlamak, gözyaşı dökmek.	G121/7	Teniñ târ oldu kaddiñ çenge döndi Şadâ-yı nâlen ey dil nây dirler
G17/3	Dîdem yaşın dem-â-dem döker Ruħuñ virir şu resme şu 'â'	G315/2	Şabâ aħvâlimi 'arz it yûri var ol ruħı ale Diğil hicriñde dönmüşdür vücûdî şanasın nale
G18/3	Dîdem dem dem yaşın şın şın dem-â-dem dem döker ker ker Ruħuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me şu 'â' 'â' 'â'	G327/12	Firâk ile kaçan âh eyledikçe Şeb-i muzlım döner rüşen nehâra
G36/6	Görüp femi şadefinde o lü'lü dişlerini Misâl-i kaatre-i Nîsân gözüm döker katarât		2. Yüzünü, yönünü dönek.
G201/3	Zebânımda anıñcün zıkr-i la'liñ dökmez ey hünî Sürâhî ser koyup pâyımda kulcul dir gehî entâk	K26/16	Yine bu silsile-i 'aşkı taħup boynuma dost Dönüp eydir ki bekle muşlıh-ı şeydâ degilim
G245/14	Ger içerse kanımı la'liñ helâl olsun âña Kâfir-i bî-dîn ğamzeñ dökmesün kanım benim	G76/6	Bugün üç gün ki ğurub itdi gözümden o güneş-rü Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıkdır
K4/7	Gözüm tolâbveş eşk-i firāvân dökmede her-bâr Cefâ-yı çarħ-ı kej-refâr ile taldı bu içim kan		dönme- [1] Vaz geçmemek.
G328/8	Korkarım 'âlemi ğarħ-âb ide ey serv-i nihâl O kadar dökdi yine dîdelerim şu bu gice	G35/6	Sevdim seni cân u teni yoluñda kurbân eylerim Dönmem şehâ Manşürveş ger eyleseñ zülfünle şalb
	dökil- [2] Yaprağın dalından kopup yere düşmesi.		döndür-[1] Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.
Tr2/51	Dökilüp berg-i hâzân gibi şarardı bağlar Çıkarup sebzi libâsın qaralar giydi	G93/1	Felekler şarşar-ı âhım deminden döndürülmüşdür Seħergâh-ı ezel çün süy-ı çarħa göndürülmüşdür
Mş2/54	Gül ü bülbül gidicek nâle vü ğulğul mı kıla Dökile berg-i semen ya ki karanfil mi kıla		dörd [2] "Dört" sayı sıfatı.
	dökül- [2]	Kt3/45	Hişâr-ı üstüvâr-ı dîne oldu dördi dört erkân Tuğât-ı ümmeti gördükde dirler çağırup gel gel
	1. Çıkmak, ortaya konulmak. Yazılmak.	Kt3/45	Hişâr-ı üstüvâr-ı dîne oldu dördi dört erkân Tuğât-ı ümmeti gördükde dirler çağırup gel gel
G177/4	Oldı yahud haħt-ı Yâküt ile bir Muşhaf ruħı Şan döküldi anda hem i'râb u hem yer yer nuħat		dördünci [1] "Dört" sıra sayı sıfatı.
	2. Dökülmek, akıtmak. Ağlamak, gözyaşı dökmek.	Kt3/19	'Alî irişdi dördünci secâ'atle tutup deħri Sa'âdetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şâh
			döşen- [2] Örtülmek, kaplanmak, yayılmak.

G128/7	Yüzüm türäba döşenmiş başımda yellər eser Gözüm şular aqıdup hem göñüldə nār yanar	Mr1/17	Mescid ü cāmi' de eḡfāl ü şüyüh eyler du'ā Dillerinde äyet-i naşrun minā'llāh dā'imā
G292/6	Sitäre durur dāne girde kamer Döşenmiş simāt-ı felek der-miyān döşe- [1] Örtmek, kaplamak, yaymak.	Mr1/9	Dürüşüp eyler du'ālar bunca şıbyān u ricāl Ağlaşup göz yaşları büryān ider Dirnā-misāl du'ā-gü [3] Dua eden, duacı.
K26/9	Sāyeveş rüy-ı zemīne döşeyüpdür beni çarlı Evc-i rif'atde bugün gün gibi a'lā degilim du'ā [12] Gücsüzlük ve ihtiyācını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.	K16/15	Du'ā-güyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-h'vānı durur Nebzī dağı bu bī-nevālıqda
G69/11	Şeb rüz cānā Nebzī du'āda İkbāl ü devlet olsun müsā'id	Kt6/8	Sipihr üzre melā'ik rüy-ı arzda zümre-i insān Aña her dem du'ā-güdur ne kim var zīr ü bālāda
K17/23	Olsun kelāmın mā-ḡaşal bulsun du'ā ile ḡitām Toğduqça ḡurşid ü kamer 'ālemlere virdikçe fer	N39/15	Du'ā-güyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-h'vānı durur Nebzī dağı bu bī-nevālıqda du'ā-güy [1] Dua eden, duacı.
Mr1/48	Didiler yā Rabbenā unşur cüyüşe'l mü'minīn İtdiler tārīḡını hem bu du'ā ile 'idād	Mr2/15	Senā-h'vān u du'ā-güyuñ mezīd-ender-mezīd olsun Hem olsun düşmenān-ı 'izz ü cāhın ḡāk ile yeksān du'ā-h'vān [1] Dua okuyan.
Mr1/15	Sen ḡabül eyle du'āmız yā Ganī Perveidigār Yā Naşır u yā Mu'in yā Mālike yevmi't-tenād	G194/8	Bu ḡarīb ilde ölüsem kim ola ādem aña Oḡuyup Fātiḡa üstüme du'ā-h'ānım yok du'ā'-ı ḡayr-ile yād eyle- [1] Bir kimsenin arkasından onu hayır duası ile anmak.
Mr2/22	Süre-i innā fetahnā ḡürmetine yā Eḡad Müstecāb eyle du'āmız ḡoma maḡrüm ḡılma red	K14/11	Du'ā'-ı ḡayr-ile yād eyleyüp ḡutlulaḡıl anı Budur lāzım olan zīrā dilā erbāb-ı iz'āna du'ā it- [2] Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
Mr2/19	Tehī-destim du'ādan ḡayrı yokdur armaḡānım ḡiç ḡabül olsa bu ḡuşca cānım illā eylerim ḡurbān	K30/9	Didi tārīḡın idüp Nebzī du'ā Cāy-ı rūḡın ide ḡāk dārū'l-ḡarār
K10/26	Dilā her vech ile medḡinde ḡāşırsın o dādārnī Du'āya ḡaşır idüp pes herçi ber-dārī beyārāyī	Kt17/17	Du'ā idüp didi Nebzī anuñ ḡākḡında bu beyti Birer tārīḡ ider bi'z-zāt her bir mışra'ı ifā du'ā it- [1] Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.
Kt19/11	Du'āya ḡaşır idi evḡāt-ı ḡamsı ḡuşuşā gicelerde tā-seḡerḡāḡ	K12/28	Atdrup hem ḡumbara vü ḡulleler çün āhenīn Anlar anda bunda ammā rüz u şeb itdi du'ā du'ā-yı ḡayr [3] Hayır duası.
Ms1/34	Şifā äyetlerin idüp kırā'at her şeb ü her rüz Du'āda ḡulların bi'l-cümle ḡāşşa işbu ḡalb-efrüz	K31/9	Du'ā-yı ḡayr-ile Nebzī didi bu mışra'ı tārīḡ Cinānın cāy ide Mevlā revān-ı Ümmü ḡülsüma
Tr1/47	müstecāb eyle du'āmız yā İläḡe'l 'ālemīn bu du'āya el açup āmīn deyin olsun āmīn	K13/36	Ey ḡalem ḡaşd-ı kelām eyle cenābına anuñ Kim du'ā'-ı ḡayrdan ḡayrı hedāyā ḡalmamış
Tr1/48	Müstecāb eyle du'āmız yā İläḡe'l 'ālemīn Bu du'āya el açup āmīn deyin olsun āmīn	Kt16/7	Du'ā-yı ḡayr-ile Nebzī didi bu mışra'ı tārīḡ Revān-ı Ümmü ḡülsüma cinānın cāy ide Mevlā du'ā-yı intimā-yı devlet [1] Devlet başkanı için dua.
Tr2/71	Şimdiden soñra hedāyāmız olur ancaḡ du'ā ḡāk Te'ālā merḡadīñ bostān-ı cennet eylesün du'ācı [1] Dua ve niyazda bulunan kişi.		
G373/22	Bugün 'aşḡımla ḡayrān kim dir iseñ Faḡır ü bī-nevā Nebzī du'ācı du'ā eyle- [3] Dua etmek, Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.		
G318/10	O1lup pā-māl şeb-i hicriñde ḡaldıñsa ayaklarda Eliñ açup seḡer yine derüniden du'ā eyle		

- Mr2/9 **Du 'ā-yı intimā-yı devletiñde** serverā dā'im
El açup dergeh-i Mevlāya dil dilden olur kā'im
- du 'ā-yı 'izz ü cāh [1]** Mevki ve itibar duası.
- G344/1 **Du 'ā-yı 'izz ü cāhūñdır** bu devlet-ḥ'āha şāyeste
Bu devlet-ḥ'āha luḥfūñdur o 'izz ü cāha şāyeste
- du 'ā-yı müstecāb [1]** Hoş görülen, kabul edilen
dua.
- G341/7 Bu durur Ḥaḳdan **du 'ā-yı müstecābım** dā'imā
Kimseler düş olmasun ḥiç sen gibi ḥūn-ḥ'vāreye
- du 'ā-yı müslim [1]** Müslüman erkeklerin duası.
- K12/32 Toldırup āfāḳı tutdı 'ālemi şayt-ı enīn
Eyleyüp āḫir **du 'ā-yı müslimīni** müstecāb
- dūd [5]** Duman, pus. || Sıkıntı, üzüntü, gam, tasa,
keder.
- G44/5 Farḳ eyleyemem rüz u şebi **dūd** u şererden
Āh eyledigimce dem-i hicriñde hey āfet
- G65/12 Āsumān zann itme ey māh derd ile itdikçe āh
Kubbe-i minā düzildi başımñ üstünde **dūd**
- G160/8 Dil tavāf-ı Ka'be-i küyuñda sa'y eyler şehā
Āteş-i āhın delīl ü **dūdın** iḥrām eylemiş
- G272/11 Delīlim nār-ı āhım **dūdumı** iḥrām idüp geldim
Ayırma Merve ḥaḳḳı Ka'be-i küyuñ şafāsından
- G358/3 Münevver kıla nārı **dūdı** tāriḳ
Emir-ber 'aks ide rüz u leyālī
- dūd-ı āh [12]** Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.
|| Yürek yangını.
- G191/5 Hoş muşāḫıbdı baña hicriñ deminde **dūd-ı āh**
Āh kim ol daḫı ṭurmaz bir nefes yanımda yok
- K12/30 Bunca şıbyān u ricāl u mü'mināt u mü'minīn
Aḡlaşup feryād ile çıkdı semāya **dūd-ı āh**
- Mş2/63 **Dūd-ı āh** ile kibāb-ı feleḡi ṭar idelim
Āh u zār ile feriştehleri bī-zār idelim
- G144/10 Nāl olupdur nāle itmekden nihāl-i ḳaddimiz
Teng olupdur **dūd-ı āh**-ile dil-i nālīdemiz
- G7/4 Gülşenimdir şahn-ı sīnem pür-gül olmuş daḡ ile
Dūd-ı āhım sünbülümñdür āteşi lālā baña
- G15/9 Mīr-i 'aşḳım **dūd-ı āhım** Nebziyā tuḡ u 'alem
Sīne ṭablım dāne-i eşkim durur 'asker baña
- G165/3 **Dūd-ı āhım** ey görüp anı ta'accüb eyleyen
'Aşḳ bir āteş imiş sīnem aña kānūn imiş
- G299/2 'Aceb ḳorḳmaz mısın feryād u nālemden cihān
memlū
Eser itmez mi bir gün **dūd-ı āhım** saña ey meh-rū
- G393/11 Dem-ā-dem **dūd-ı āhım** ḥasret-i zūlf-i siyāhıñla
Cihānı başıma teng eyleyüp şubḫımı şām itdi
- N22/4 Leşker-i encüm-şumārım çeşm-i pür-nem ḳatresi
Ṭabl u küsumdur bu sīnem **dūd-ı āhımdır** 'alem
- G155/9 Pür oldı **dūd-ı āhımla** cihān-ı tīre-dem Nebzī
Anıñcün zūlf-i dil-berden meşām-ı cāna bū gelmez
- G279/1 Kūy-ı yāra **dūd-ı āhuñdur** seni irşād iden
Ḳalb-i maḫzūnuñ odur ḡamḡın iden hem şād iden
- dūd-ı 'anber [1]** Amber dumanı, amber tütsüsü.
- G60/14 Kākül-i ḥoş-būy-ı müşḳīn ü teri
Dūd-ı 'anberdir yaḫud miskün yefūḫ
- dūd-ı himmet [1]** İyiliḡin, lütfun dumanı.
- G263/10 Dehr-i pür-ḳahra niyāz itmem ölürsem Nebziyā
Dūd-ı himmetdir çü gerdün minnetin bār eylemem
- duḫān [2]** Aşḡın ah ederken aḡzından çıkan
duman.
- G103/2 Şeb-i tāriḳ-i ḡamda nār-ı āhıñ reh-nümāyıñdır
Duḫānı üstiñe sāye durur zıll-ı hümāyıñdır
- G129/3 Āteş-i āhı **duḫānıdır** semā 'aşḳlarıñ
Āb-ı çeşmi ḳatresidir işbu aḳan cūybār
- duḫter [1]** Kız çocuk, kız.
- G34/7 Ne peder māder ü **duḫter** ne püser
Ne birāderle ne ḥ'vāher ne ḳarıb
- duḫter-i nīk-aḫter [2]** Bahtı, talihi güzel kız.
- Kt3/4 Ḥabīb-i Ekreme ḫubbın bu resme eyledi izḫār
İdüp bir **duḫter-i nīk-aḫterin** tezvīc bi't-teşvīḳ
- Kt19/15 Virüp bir **duḫter-i nīk-aḫteri** Ḥaḳ
Ḳudümüyla münevver oldı 'aynāh
- duḫter-i pāk [1]** Günahsız kız çocuḡu.
- Kt3/9 Resülü'llāha bu daḫı idüp çüft **duḫter-i pākın**
Bu vech ile idüpdür devlet-i dāreyni istifā
- duḫter-i rez [1]** Meyhanecinin kızı. || Sākī; şarap
- G218/11 **Duḫter-i rez** gibi bir ḡar yoḡ iken ḫum-ḥānede
Anı der-'aḳd eylemiş ḳavvād imişsin ey ḡoñül
- duḫter-i sa'd aḫter [1]** Kutlu, talihli kız.

- K35/9 İdüp pes **duh̄ter-i sa'd ahterini** uş aña tezvīc
İdindi anı dāmād ol Seleskovic-i zū'l-ārā
- duh̄ül-i şeh-r-i İslāmbul [1]** İstanbul şehrine giriş.
- K34/17 **Duh̄ül-i şeh-r-i İslāmbul** kıldı
Gulām-ı dil olup yine mükedder
- duh̄ül it- [1]** Dahil olmak, girmek. || Aşğın gönlüne İlahi aşkın girmesi.
- K35/12 Kabül itdi o dahı nakl-i bi'l-beyt eyledi ol dem
Duh̄ül itdikde fi'l-hāl oldı h̄ublā ol perī-sīmā
- dün [2]** Alçak, soysuz, bayağı, aşığılık.
- K26/5 Ebleh ü **dün** u denīyim beni almañ dile siz
Ehl-i şî'r añladuñuzsa beni h̄aşā değılim
- Tr2/22 Dür ider aḥbābdan aḥbābı ba'de'l-ıktırān
Bu imiş me'mül olan bu **dün** gerdündan hemİN
- dün-perver [1]** Alçaklığa, aşığılık olmaya eğilimli olan şey. || Kötü kimseleri koruyan.
- G165/5 **Dün-perverdir** kemāl ehline olmuşdur mehİN
Nezd-i 'ārif ol sebep çarḥ-ı berİN ber-dün imiş
- dur [55]** "-dır, -dir, -dur, -dür" bildirme eki.
- G15/10 MİR-i 'aşkıñ dūd-ı aḥım Nebziyā tuğ u 'alem
Sİne taḥlīm dāne-i eşkıñ **durur** 'asker baña
- G74/5 Leb-i la'li o h̄ürüñ çeşme-i Kevser **durur** güyā
Sekāhum Rabbuhum naşşı aññ şānında müsveddir
- G103/2 Şeb-i tārik-i ğamda nār-ı aḥıñ reh-nümāyındır
Duḥāñı üstüne sāye **durur** zıll-ı h̄ümāyındır
- G105/4 Seherde güllerİN rüyında jāle
Gözüm yaşı **durur** şeb-nem degildir
- G135/1 Luḥfını çok görmüşüz biz yok **durur** inkārımız
Çekmişiz bisyār cevvin var hem ikrārımız
- G189/6 Meclis-i 'uşşākda bir muḥrib-i mestāneyim
Ney **durur** āh u fiğānım sine-i pür-yāre def
- G191/9 Kırş-ı dāğıñ bu **durur** cānā kilāb-ı kūyuña
Andan özge sofrā-i sīnemde hem nānım da yok
- G230/3 Hem-ser ü hem-pāy u hem-rāhım **durur**
Dilde ğam h̄üzñ ü elem her dem benim
- G236/1 Yok **durur** gerdün-ı dūndan zerrece ünmiyyetim
Tek esen olsun başım olsun hemāñ emniyyetim
- G237/3 Mā-teḳaddemden **durur** bende kamu bu şevḳ u zevḳ
Tā-ezel 'aşḳ ile icād oldı bünyādım benim
- G238/12 Şiyār itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratludur **durur** sevr-i felek ey dil zehī şādım
- G241/7 Künc-i hicriñde enīsım āh cāngāhım **durur**
Dīde-i ğam-dīdeden aḳan demimdir hem-demim
- G251/10 Murğveş pervāz iderken bu dili şayd eylediñ
Dānedir ol hāl-i rü zülfüñ **durur** dāmım benim
- G273/1 Çeşm-i fettāññ **durur** bilmez miyim kan eyleyen
La'l-i şīrīññ degil mi aña fermāñ eyleyen
- G275/9 'Aceb şūrīde-hāl olmuş **durur** Nebzī hayālīñle
Yürür 'aşkıñla çıplak başı açuk ayağı yalın
- G279/5 Gerçi 'uşşākı zebün iden şehā çeşmiñ **durur**
Zülfi-i şeb-ğünun hevāsıdır beni ber-bād iden
- G287/17 Merḫamet vakti **durur** bu Nebzī-i bī-çāreye
Gel ey cevrv eylediñ şāhım amāñ olsun amāñ
- G292/5 Sitāre **durur** dāne girde kamer
Döşenmiş simāt-ı felek der-miyāñ
- G293/5 Münkiri-i 'aşḳdır begim kāfir **durur** mü'min degil
Āyet-i h̄üsññ görüp ikrār u imāñ itmeyen
- G293/8 Gördiğimce h̄āke düşsem tañ mıdır dāmen gibi
Kim **durur** rüyññ görüp çāk-i girībāñ itmeyen
- G295/3 Uş devā'-ı derd **durur** ol derde em
Derde em um var ol derden der-āñ
- G315/9 Gözüñ nergis **durur** bīñ-i pākīñ ğonca-ı zanbaḳ
Dehāññ gül saçıñ sünbül olupdur 'ārızñ lāle
- G327/21 Bugün Nebzī yine h̄urrem **durur** dil
Leb-i dil-berden irdi aña çāre
- G338/8 Güşe-i hicriñde bī-çāre yatan bīmārīññ
Şerbet-i vaşlıñ **durur** derdine dermāñ var ise
- G350/7 'Aşḳ bir h̄ālet **durur** kim mürde cisme cāñ olur
Hem dahı rūḫa ğıdā çeşme ziyā ḳalbe cilā
- G359/8 Vaşlı hengāmında muḥlak zülfüñe bend oldığım
Ḳayd-ı hicriñden h̄alāş olmaḳ **durur** ey sāde-rüy
- G369/7 Yok **durur** baḫtım draḫt-ı tāli'im virmez semer
Dil-güşāde itmeyen her dem beni bu ğam gibi
- K1/6 Besmele ya'nī eger dinmezse ol ebter olur
Pes delālet var **durur** anda ḫarāba ibtidā
- K6/4 Oldum āğāñ ol meselden kim lisān-ı ḫākdadır
Kim dimişler bir recül efzāl **durur** min-mer'etāñ
- K9/2 Geçdi taḫt-ı āl-i 'Osmāna bu şāh
Kim adı Maḫmūd **durur** zıll-ı İllāh
- K13/27 Yokdur emsāli kerīmü't-tab' u deryā-dil **durur**
Gelmemiş hem-tā aña 'aşrında hem-pā ḳalmamış
- K16/16 Du'ā-güyı hezārāñ şad olupdur gerçi kim ammā
Senā-ḫ'ām **durur** Nebzī dahı bu bī-nevālīḳda

K17/1	Ey cālis-i şadr-ı 'alā cāyın durur 'ālī-makām V'ey lābis-i ferv-i velā kisveñdir 'izz ü ihtişam	G13/15	Ehl-i 'aşka başka bir 'ālem durur Terk ider 'aşkıña düşen mā-sivā
K33/6	Görün uş bu kes-i nā-merdi vü nā-kābili kim Nite müdbir durur ol zerrece muķbil olmaz	G6/4	Ufuķda görinen şanma şafaķdır ey hilāl-ebürü Gözümdeñ çüş idüp hün-ı ciger ıolmuş durur ercā
Kt3/41	Hübüb-ı rih-ı cennetle ola nār-ı cehennem dür Ola merķadları hākine āb-ı rahmetiñ muşab		dür [2] Uzak, ırak.
Mş1/38	Diñç iken cünd-i çemen fertüt u Zāl olmuş durur Dehr-i pür-ķahrıñ fenāsına bu dāl olmuş durur	G295/7	Dil devā' -ı derd arardı dürda Dār-ı derde varup ol zār u devān
Mş1/37	Diñç iken cünd-i çemen fertüt u Zāl olmuş durur Dehr-i pür-ķahrıñ fenāsına bu dāl olmuş durur	G266/9	Dürdur Nebzī devā' -ı derdden Ārzü-yı dil odur derde erem
Mş1/36	Sünbülün zülfi tağuk āşüfte-hāl olmuş durur Nergis-i zerrin güle za 'f-ile nāl olmuş durur		dür eyle- [1] Uzaklaştırmak, uzak tutmak, uzakta kalmasını sağlamak.
Mş1/35	Sünbülün zülfi tağuk āşüfte-hāl olmuş durur Nergis-i zerrin güle za 'f-ile nāl olmuş durur	G226/9	Dīdeden dilden bu bī-dil Nebzīyi dür eylediñ Ķan idüp dilin aķıtdıñ dīdeden dem ey gönül
Mş1/34	Yāsemīn-i sīm-ten şan kim hayāl olmuş durur Lalenin surh libāsı ķara şāl olmuş durur		dür it- [1] Uzaklaştırmak, uzak tutmak, uzakta kalmasını sağlamak.
Mş1/33	Yāsemīn-i sīm-ten şan kim hayāl olmuş durur Lalenin surh libāsı ķara şāl olmuş durur	Tr2/21	Dür ider aħbābdan aħbābı ba 'de'l-ıķtırān Bu imiş me' mül olan bu dün gerdüñden hemīn
Mş1/32	Ķoncalar dem-beste bülbül deng ü lāl olmuş durur Boynunı egmiş benefşe bī-mecāl olmuş durur		dür it- [1] Uzaklaştırmak, uzak tutmak, uzakta kalmasını sağlamak.
Mş1/31	Ķoncalar dem-beste bülbül deng ü lāl olmuş durur Boynunı egmiş benefşe bī-mecāl olmuş durur	N14/3	Ķamzeñ oķın ben fakīriñden şehā dür itme kim Zaħm-ı sīnem merhemidir tīr-i müjgānıñ seniñ
Mş1/30	Bu kelām-ı dil-pesendi şafh-ı dilde kazasın Gülşene var uş bu dem gör kim ne hāl olmuş durur		dür ol- [7] Uzak kalmak, uzakta bulunmak Ayrı kalmak.
Ms2/27	Cihānı ıol durur nālem irişmez güşuna hayfā Meded rahm eylegil cānā ķuluñdur Nebzī-i şeydā	Tc2/46	Yaklaşma şaķın ol gözi şehhāra eyā dil Dānādır o kim dür ola ol āfet-i cānā
Ms2/22	Sīnemde zaħm-ı tīriñden şanur mısın cerāħat yok Murādım 'arz-ı hāl itmek durur bi'llāh nedāmet yok	G295/9	Nebzīyā dür ol devā' -ı derdden Dārü derddir vardı devr-i deverān
N23/3	Ķoncadır güyā piyāle mey durur şebnem daħı Bāğbān sākī durur muṭrib dil-i üftādedir	K6/12	Şimdi ammā düş olup tevfiķ-i Rabbānī baña Ol fesād endişeler dür oldu dilden bī-gümān
N23/4	Ķoncadır güyā piyāle mey durur şebnem daħı Bāğbān sākī durur muṭrib dil-i üftādedir	G68/3	Şeh-süvārım dīde-i Ķam-dīdeden dür olmasun Tütivā' -ı hāk-i pā āyine-i sümm-i semend
N24/3	Rezm-i hicriñde kemān-keş Ķamze-i mestiñ durur Adı var 'ālemde ancaķ kaşı yayım Rüstemiñ	G241/6	Bir gedā-yı aħķarım pā-māl-ı 'aşkıñ serverā Dür olup sür-ı sürüra sük-i Ķamla pür-demim
N39/16	Du 'ā-güyā hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-h'vānı durur Nebzī daħı bu bī-nevālıķda	G163/1	Dür olup yāra yine āgyāra hem-dem oldum uş Ayrırup gülden çü bülbül hāra hem-dem oldum uş
N45/2	Olalı bendesi sen pādīshehiñ Çeşmimiñ kuħlı durur hāk-i rehiñ	G146/7	Raķibiñ der-peyimden dür olur mı dār-ı Ķurbetde Gerek bir mūnis ammā biliş olsa yād el virmez
N55/4	Bu mazmūni daħı āħar haberde diñlemişsindir Tavil aħmak durur küllī velī pür-fitnedir aķşar		dür u dūrāz [3] Uzun uzadıya, çok uzun.
Tc1/63	Let durur devlet şoñı vizr-i vezāret cāh-ı cāh Kā' inātıñ hāline diķķat ile itdim nigāh	G143/6	Kākülün zencīrine bend oldığım Bir mufaşşal kışşadır dür u dūrāz

- M2/15 Vaşım açsam olur **dür u dırâz**
İktifâ eyle didim çün ki biraz
- Mş1/42 Nefs-i murdâr ile virme rûh-ı pâkiñe kesel
Terk idüp **dür u dırâz** efkârı ço tûl-i emel
- dür u mehcür [1]** Bir yerden uzak kalmış ve ayrı düşmüş kimse.
- G57/9 **Dür u mehcürsın** o şahıñ âsitânından yine
Nebziyâ gördüm seni deşt-i belâda ke'ş-şebağ
- durüd-ı lâ-yu'ad [1]** Sayısız meth ve dua.
- Kt1/2 Şalât ile selâm olsun saña vü âliñe Hağdan
Durüd-ı lâ-yu'ad bâdâ zi-mâ her hîn evva'llâh
- durur [11]** "-dir, -dir, -dur, -dür" bildirme eki.
- G2/14 Zâhid-i hod-gü eger men' eylese meyden seni
'Abd-i aħkar bende-i kemter **durur** Nebzî zenîb
- G9/7 Āteş-i firkat yakup bağrım kebâb itmiş **durur**
Teşne-i la'liñ **durur** dil eyleseñ irvâ revâ
- G9/8 Āteş-i firkat yakup bağrım kebâb itmiş **durur**
Teşne-i la'liñ **durur** dil eyleseñ irvâ revâ
- G29/10 Darb iderseñ ey perî zaħrın tutar Nebzî saña
Var **durur** darbu'l-mesal darbu'l-habîb oldı zebîb
- G49/6 İddi'â eyler rakîbiñ vaşlını şâhım velî
Bu **durur** re'y-i hağa fikr-i sakîm tedbîr-i kec
- G73/3 Bağ-ı 'âlemde hezârân var **durur** gül-çeşreler
Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir
- G75/8 Hâtır-ı pür-nûra sözüm gelmeye lutf eyle katı
Kalb-i şerîfiñ çeşlebi berk **durur** hem-çü hâcer
- G181/4 N'ola terciğ eylesem anı behâyimden dilâ
Yâl u bâl işi **durur** ser-şavla-ı hârdan ġalîz
- G186/3 Şerha-i sînem **durur** çâk-i giribân şanmañız
ġamze-i pür-kînesinden kaldı bu âsar-ı tîğ
- G211/7 Leb-i la'li o tabîbiñ dile tiryâğ **durur**
Be rakîbâ aña te'sîr ide mi zehr ü semîñ
- G258/6 Kâmetiñ bağ-ı belâ içre biten şâh-ı fiten
Varağı cevr ü cefâ nür **durur** bâri sitem
- dutuş- [2]** Tutuşmak, yanmak.
- G374/2 Miyânıñ bahsi mâ-beyne düşüp çok kîl ü kâl oldı
Dutuşdı ancalar ince tefekkürle hayâl oldı
- N11/1 **Dutuşdı** nâr-i şevka yandı 'aql ü cân u dil ten hem
'Acebdir bu ki eşkim dîdeden seyl-âb ider her dem
- dutuşdur- [1]** Tutuşturmak, yakmak.
- G340/1 Felekden istedim gönca **dutuşdurdı** beni hâre
Murâdım virmedi hayfâ murâdımca nedir çäre
- dübb-i ekber [1]** Büyükayı takım yıldızının eski adı.
- G181/12 Dâbbe-i bî-rabbedir kimse aña hükm eylemez
İtmiş efsârın güsiste **dübb-i ekberden** ġalîz
- dü-cihân [1]** İki cihan, dünya ve ahiret.
- G276/2 Mâ-sivâdan fâriğ oldum düşeli 'aşka 'ayân
Kılca görünmez gözime **dü-cihân** ey mü-miyân
- düçâr ol- [1]** Uğramak, yakalanmak, tutulmak.
- M1/12 'Anâşır gibi çâr oldı hurûfi
Düçâr ol sen de kim sevmez vukûfi
- dü-çeşm [1]** İki göz.
- G357/3 Süzilür üstüne şâhîñ gibi her-gâh **dü-çeşmiñ**
Şınup bâl ü peri aña rehâ bulmak gümân oldı
- dü-dîde [1]** İki göz.
- K35/21 Şadefden çıkdı bir lülü-i şevk efvüd **dü-dîde**
Açıldı bir gül-i hoş-bü vü zîbâ-reng ü dil-ârâ
- dükeli [1]** Bütün, tüm, cümle, hepsi.
- K11/15 **Dükeli** muntazır it lutfiña ey Bâr-ı Hudâ
Şeh-i Maħmûda olan düşmeni zîr ü zeber it
- düken- [4]** Tükenmek, bitmek, sona ermek.
- G70/9 **Dükendiye** n'ola şarâb u 'arâğ
Gel imden gerü iç Nebzî nebîz
- G216/4 N'ola şeft-âlî virirseñ kuluña merħameten
Dükenir mi a begim mîvesi bağ-ı keremiñ
- G378/11 **Dükenmez** mi 'aceb cevr ü cefâlar
İrişdi geldi 'ömrüm
- G325/10 Nebziyâ dil bağladıñ çün târ-ı zülfine anuñ
Bir **dükenmez** ġam durur Mevlâ işiñ âsân ide
- dükkân aç- [1]** Dükkan açma, sergi açma. || Bir işe başlamak.
- G142/8 Zevk u şadîniñ revâci yok sük-ı 'aşkda
Açmışız bey' u şirâ'-ı ġam için **dükkânımız**
- dükkân-ı berber [1]** Berber dükkan.
- G309/2 İstemez mi söyle bir meh-pâre berber ber-bere
Müşteriyle tâ ola **dükkân-ı berber** berbere
- Düldül [1]** Hazreti Ali'nin atının ismi.

- G221/14 'Alîdir Nebzî hâme Zû'l-fikârı
Semend-i tab'idır güyâ ki **Düldül**
- dün [11]** İçinde bulunulan günden bir önceki gün. || Kısa bir zaman önce.
- G12/5 **Dün** etîbbâya didim ahvâlimi bir bir bakup
Didiler mekr eylemiş bir gâmezisi cādū saña
- G136/7 Yâri **dün** şordum raķibe görmedim didi baña
Bir mu'ânid kelb imiş öldürseñ ikrâr eylemez
- G160/3 **Dün** raķib ile gülîstâna güzer kılmış o hûb
Guşşadan 'aşıkları hep mest ü sersâm eylemiş
- G167/3 **Dün** şabâdan nev-ħaber aldım dil-i şeydâ için
Yâr eşiginde yetim oğlan gibi ağlar imiş
- G211/3 Seni ağıyar ile **dün** güşe-i gülşende görüp
Didim olmuş güzeri ħâr ile ol gonca-femiñ
- G231/7 Bâde-i la'l-i lebi yâdiyla **dün** mey-ħânedede
Mest olup gâhî berü gâhî añaru söyledim
- G274/5 Mest iken **dün** ârzü-yı vaşl ider cânım didim
- G322/11 Çün yasağ olmuşdı **dün** mey-ħânedede nüş itmege
Müjde açmışlar bugün mey-ħâneyi gördüm yine
- G365/5 Yine **dün** tanışık itdim dil ile gizlice ben
Ne didimse dem ola her sözime didi belî
- Ms4/21 Bekleyüp gedâyân cânâ **dün** hayâlîñ yolunu
Didim öldür bendeñi ya vir aña me'mülünü
- N31/1 Gülşen-i 'aşk içre baña şundı **dün** bir dâne gül
Bir perî kim bağ-ı dehr içindedir bir dâne gül
- dün gice [2]** Dün gece.
- G361/7 **Dün gice** rü'yâda tatdım leblerinden çâşnî
Lezzet-i la'liñ tıyup ol dada virdim gönülümü
- G395/5 **Dün gice** zülfi hayâliyle bu dil bî-tâb olup
Bu şeb-i dūr u dırâza yok mı ħad yâ Rab didi
- dün gün [1]** Gece gündüz.
- G399/5 Düşelden 'aşkıña **dün gün** olupdur ismimiz
Mecnün
Cefâyı eyleme efzün yeter oldu yeter yek dü
- dü-nîm [1]** İki parça, ortadan bölünmüş, ikiye ayrılmış.
- G242/4 Sâye şal Sidre kadiñ üstüme gördükçe raķib
Ĥasedinden anı 'ar'ar gibi **dü-nîm** göreyim
- dün ü gün [1]** Gece ve gündüz, süreklî.
- K32/38 Yanıyor nâr-ı nedâmetle günâhın añup
Geçürür uş **dün ü gün** âh-ile mâh u sâli
- dünya [7]** Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem, fâni dünya. || Dünyanın geçici nimet ve zevkleri.
- G45/6 Gözün aç bir gün şikâr eyler seni bu rüzigâr
Şayd için **dünyâyı** berr ü baħre ħurma dâm u şest
- G127/1 **Dünyâda** devlet ey dil ikbâl-i lâ-bekâdır
Bî-şübhe meyl idenler maħrûm u bî-nevâdır
- G378/2 O şâh-ı 'âlemiñ ħüsn u behâsı
Tolu zer olsa **dünyâ** yok behâsı
- K2/71 Evvelâ **dünyâda** şer'ullâhı izħâr eylediñ
Eylediñ tetmîm-i dîn idüp sünenler sâniyâ
- K5/3 Bî-vefâdır bu denî **dünyâ** gerekmez i'timâd
Ķavli uymaz fi'line fi'li hebâ Ķavli durûğ
- K13/41 Ĥâşılı **dünyâda** var olsun vücûdi ħayr-ile
Bundan özge ol şehe lâyık teħâyâ Ķalmamış
- Tc1/36 Geldi bir gün yâdıma düşdi ħayâl-i la'l-i yâr
Başıma vü gözime **dünyâyı** kıldı teng ü tar
- dünyâ evi [2]** Dünya evi, dünya yaşamı.
- K30/7 Çün ki bildi fânîdir **dünyâ evi**
Eyledi dâr-ı beķâyı ihtiyâr
- G329/2 Seniñ gibi civân-ı nev-resîde
Bulunmaz misli **dünyâ-yı denîde**
- dünyâ vü mâ-fîĥây [1]** Dünya ve içindeki canlılar.
- G381/9 Cevr ü Ķahrîñla kırup **dünyâ vü mâ-fîĥâyı** terk
Ĥâşılı Nebzî gibi cânâ helâĶ itdiñ beni
- dünyâ-yı denî [1]** Alçak, soysuz dünya.
- G1/13 Fenâdır ey dil-i dâñâ bu **dünyâ-yı denî** bil ha
Dilerseñ bulasın şâhâne 'ayş u zevĶ u şoĥbetler
- dünyâ-yı dün [1]** Alçak, değersiz dünya.
- Tr2/24 Kim şihâb okın atar Ķavs-ı Ķuzâħla der-kemîñ
Âĥiri **dünyâ-yı dünüñ** çün fenâ imiş dirîğ
- dünye [4]** Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem, fâni dünya. || Dünyanın geçici nimet ve zevkleri.
- G29/1 'Aşıkñ maţlûbı ancak **dünyede** vaşl-ı ĥabîb
Âĥ kim olmasa illâ arada mel'un raķîb
- G352/10 'Adîli 'âlem-i 'uĶbâda vardır varsa ancak
Çü yok emsâl ü endâdı bu fânî **dünyede** ĥâlâ
- K27/20 Saña bir söz diyeyim yüz-be-yüz ol herkes-ile
Dir iseñ **dünyede** her vech-ile ağ ola yüzüm
- K32/56 Ĥâşılı eyle hayât-ı ebediyye iĥsân
Virmeyüp **dünye** ĥayâtında daĥı izlâlî

dünye göze görünme- [1] Gözü dünyayı görmemek. || Hiç kimseye, hiçbir şeye önem vermemek.

G365/1 **Gözime dünya görünmez** o şehi görmeyeli
Dağı hem tutmaz elim dâmenine irmeyeli

düpdüz [1] Baştan başa, tamamıyla, dümdüz.

G344/13 Sirişkiñ 'âlemi gül-reng kıldı **düpdüz** ey Nebzi
Odur bülbül gibi zîrâ bu âh u vâha şâyeste

dür [3] İnci, inci gibi diş.

G24/5 Şadefdir o dehen **dürdür** o dendân
Turunc ğabğab yahud zerrin bir tób

G262/3 Ağzı şadefdir **dür** dişi la'lîn tudağ gevher yanak
Zülfî zer-i âb-rîzdir gerdânıdır çün sîm-hâm

Tr1/54 pāk-dāmān olanı şî'rimde iş'âr eylerim
dür dişim vaşf eyleyüp incüler isâr eylerim

dür- [2] Toplamak, biriktirmek.

G86/2 Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer
Raķib defter-i 'ömrini reşk eliyle **dürer**

G86/8 Bu rāh-ı pür-ħatar içre belâ mı eksik olur
Başılta ger biri biñden toķuzı dağı **dürer**

dürce [1] Mücevher kutusu. || Ağız.

G334/9 Olalı zâhir femiñ **dürçünde** dendân u şefe
Yoķdur incüde tarâvet reng yoķ mercânda

dür-dâne [4] İnci tanesi. || Çok güzel, çok kıymetli sevgili.

G198/1 Şadefiñ beñzeye dendâniña **dür-dânesi** yoķ
Gerçi çok lîk ele alına bir dânesi yoķ

G322/14 Nebziyâ bārān-ı eşkiñ lü'lü'-i şehvâr olur
Ol şadef-fem dişleri **dür-dâneyi** gördüm yine

G330/1 Şadefdir ağziñ ey dil-ber dişinidir dağı **dür-dâne**
Lebiñ yâķüt u ya la'l u ya mercân ya nedir ya ne

G337/8 Tudağın ğoncadır güyâ diliñdir bülbül-i güyâ
Şadefdir hem dağı ağziñ dişinidir dağı **dür-dâne**

dürce-i dehân [1] Mücevher kutusu gibi ağzı. || Küçük ağzı,

G51/5 Görüp **dürce-i dehânında** o lü'lü dişleriñ cânâ
Unutdı hoķkasında dür-i yek-tâyı cevâhir-senc

düriş- [1] Çalışmak, çaba göstermek, gayret etmek.

Mr1/9 **Dürüşüp** eyler du'âlar bunca şıbyân u ricâl
Ağlaşup göz yaşları büryân ider Dimâ-misâl

dürli [1] "Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Mş1/56 Şem'-i ümmîdiñ murâd üzre fûrüzân eylemiş
Eyleyüp baħtiñ güşâde **dürli** ihsân eylemiş

dürlü [3] "Türlü", çeşit çeşit, farklı.

G91/14 Hünermend naħl-benddir Nebziyâ ol
Ki bir ağaçda **dürlü** mîve işler

Kt10/21 Luţf u keremle **dürlü** ni'âmla
Uçmağın içre eyle ziyâfet

Mş1/22 Gel bahâr olunca diñle bülbülün âvâzesin
Ĥüb terennümlele **dürlü** nağmeler âğâzesin

dürri [1] İnci, inci gibi diş.

G194/12 İfîhâr eyleme ey Ĥvâce baña şanma beni
Dişi **dürri** ağzı şadef tudağı mercânım yoķ

dürri-i 'aden [2] Aden incisi. || Sevgilinin dişleri.

Mr5/38 Ol Ĥüsrev-i şîrin-dehen
Ol dişleri **dürri-i 'Aden**

Mr4/18 Ĥübân-ı 'âlem sîmîn-bedendir
Şîrin dehen diş **dürri-i 'Adendir**

dürri-i dendân [4] İnci gibi diş.

G114/13 Ey **dürri-i dendân** hey verd-i ĥandân
Çoķ derdmendân vaşlıñı ister

G130/2 Dilim büryân iden ol zîb-baħş-ı bezm-i rindândır
Sirişkim eyleyen la'l-i müzâb ol **dürri-i dendândır**

G6/6 Dehânın naķsın aldım ey şadef-fem hoķka-ı dilde
Yazup pes **dürri-i dendânın** hem anda eyledim der-câ

G50/1 Çün **dürri-i dendânın** şehâ oldı şadef ağziñda derc
Yetmez behâ 'ıkd-i Süreyyâyı felek eyleirse ĥarc

dürri-i meknünveş [1] Dizilmiş inci gibi.

G264/14 'Aceb mehrem mi yoķdur Nebziyâ izhâr kılmazsın
Derünüñda kalupdur **dürri-i meknünveş** bu ğam müdğam

dürri-i nâ-yâb-ı ĥayât [1] Hayatın eşi ve benzeri olmayan incisi. || Sevgili.

G37/2 Zulmet-i ĥattınđa şâhâ lebleriñ âb-ı ĥayât
Mürde-dil buldı anıñla **dürri-i nâ-yâb-ı ĥayât**

dürri-i Necef [1] Necef Denizi'nden çıkarılan inci. || Güzel yazılmış şiir.

G344/9 Yine **dürri-i Necef** dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma
Degil mi ya bu gevher güş-ı hüş-ı şâha şâyeste

	dürr-i semîn [3] Kıymetli, pahalı inci. İnci gibi güzel diş.		1. İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.
G95/3	Hoçka-ı la'lin dehâni dişleri dürr-i semîn Tüti-güyâ zebânı lebleri sükker mi var	G89/4	Çeşm-i hün-h'vârni yine gaddârlıktan çekmez el Düşmüş ayağda kamu halk dâd ider feryâd ider
G274/2	Zinde-i câvid buldı Hızrves la'lin emen Dil-berâ ağızî şadefdir dişleriñ dürr-i semîn		1. Bölünmek, parçalara ayrılmak.
G242/8	Pederin havfi ile baña nigâh itmezsin Dilerim dürr-i seminim seni yetim göreyim	G106/4	Bırakup elden efendim bu dili kılma şikest Düşe bir şişe havâdan yire şad pâre düşer
	dürr-i yek-tâ [5] Eşi benzeri olmayan inci.		3. Zevki sefadan vazgeçme.
G170/4	Hâtem-i mihr-i melâhat halkasıdır lebleriñ Dürr-i yek-tâ gibi dendânın aña elmâs-ı faş	G206/4	Leb-i la'l-i şeker-rîziñ virirse büse bir şaşa Şafâsından düşüp hâke olur fi'l-hâl şâdimerg
G189/8	Ey gönül bañr-i melâhatdır o şâh-ı berr ü yem La'ldir leb dürr-i yek-tâ dişleri ağız şadef		4. Hileye maruz kalmak, tuzağa düşmek.
G334/11	Gel berü ey dürr-i yek-tâ idelim seyr ü sefer La'l ü gevher kıymetin bulmaz dimişler kânda	G315/14	Kızıl kana bulaşmış çehre-i zerdin yine Nebzî Kara bahtın açılmaz böyle düşdün âlden âle
K17/15	Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tâdır Beşer endâmdir illâ şanem-şüret perî-sîmâ	G133/3	Düşüp ardınca etfâli cihânın Atup taş el kaçup hayhây iderler
G51/6	Görüp dürc-i dehânında o lü'lü dişleriñ cânâ Unutdı hoçkasında dürr-i yek-tâyı cevâhir-senc	K126/1	Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem Yetişür yilme rakîbâ yıklup var şavul
	dürüd [1] Duâ, medih, övme sözü, selâm.		6. Huzura varmak.
G65/2	Bu durur dâ'im recâ-yı dil eyâ pâk-i vücüd Hâzret-i Hâkdan irişsün tapuña yüz biñ dürüd	K1/12	Kim Muhammed Muşafâdir şehsuvâr-ı dü-cihân Uş piyâde oluban düşdüm rikâba ibtidâ
	dürüg [1] Yalan, gerçek olmayan söz.	G115/5	Düşer mi pâdişâhim hâk-i pâyında olup ber-bâd Hevâ-yı zülf-i pür-tâbîna çeşminden aka nemler
K5/4	Bî-vefâdır bu denî dünyâ gerekmez i'timâd Kavli uymaz fi'line fi'li hebâ kavli dürüg		7. Aşırı ilgi veya sevgi göstermek, müptela olmak.
	dürül- [2] Toplanmak, toplanıp kaldırılmak.	G13/16	Ehl-i 'aşka başka bir 'âlem durur Terk ider 'aşkıña düşen mâ-sivâ
K22/4	Muhakkak 'ıyd irişdi gayrı hengâm-ı şafâdır uş Dürüldi guşşanın tûmârı töldi şasveye peymân		8. Sevgiliye varma, ulaşma.
G93/6	Ruñ-ı dildâra hañ geldi irişdi guşşa her yüzden Tamâm olup sürürün defteri bugün dürülmüşdür	G106/6	Şu gibi her tarafa meyl idüp aqma şanemâ Giderek bir gün anın yolını gör yâre düşer
	Dürzi [1] Suriye ve Lübnan'da Müslümanlık'tan ayrı kendilerine mahsus inançları olan ve Fâtımî halifesi Hâkim Biemrillâh'ın ulûhiyetine inanan Araplaşmış topluluk.	G346/9	Düşüp hâk-i derinde gerçi Nebzî pây-mâl oldu Velî 'izz-i ebed buldı dañı kesb eyledi pâye
G34/19	Ne Mecüsî vü ne Dürzi ne şanem Ne Yahüdî ne Naşârâ ne şalîb		9. Âşık olmak.
	düş [1] Rüya.	Mr4/11	Düşdün çü 'aşka itme müdâvâ Bîmâr-ı 'aşka dermân bulunmaz
G267/12	Seni şeb hâle-i ağûşa çekdim Düşümde ey hilâl-ebriy u meh-rüy	G130/7	Dil-i zârım düşüp çâh-ı zekanda haylî demdir kim O târ-ı zülf ile merbût esîr-i bend ü zindândır
	düş- [57]	G196/10	Nâr-ı 'aşka kim düşer hayf itmesün zîrâ anı Zer gibi hâliş 'ıyar eyler belî zer-kâr-ı 'aşk

G243/9	Düşüp teb-tâb-ı zülfüne hevâ-yı la'l-i nâbîna Akan bu eşk-i hûn-âba ten-i hâkim dolâb itdim	Kt25/4	Zîr-i mişbâh-ı ruhuında zülfünü görüp didim Altına düşmezse şem'in nûri düşer sâyesi
G276/7	Düşdi şem'-i hüsüne meylin ezel pervâneves Var ilâ-yevmi'l-kıyâme âteş-i şevkıyla yan		14. Bir şey bir yerde görülmek, belirlemek, ortaya çıkarmak.
G276/7	Dil-i zârım düşüp aşkına cânâ telh-kâm oldu Gezerken şâhves başlu başına bir gulâm oldu	Mş2/52	Dem ola gülşen-i âlemde dilâ gül mi kıla Öte sıklığa düşse güm ola bülbül mi kıla
Kt12/1	Bu bî-pâyân baħr-i aşka kim düşdi gönül fülki Şoğulmaz âh-i âteşnak ile serd ile hem toñmaz		15. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek.
K28/25	Bu gülistân içre Nebzî düşdüñ ol gül şevkına Bülbülâsâ zikriñ olsun her nefes güftâr gül	G323/1/	Sirişkim katresi düşdükkçe rüy-i âteşin üzre Misâli la'le beñzer k'ola zer enguşterin üzre
G275/5	Dil-i bîmâr aşkıñla düşüp şâhib-firâş oldu Gelüp bâlîni üzre ey tabîbim bârî şor bâlin	G174/5	Çün düşer çâh-ı melâlet içre gör Yûsuf gibi Râz-ı pinhânın kim eyler ey gönül ihvâna 'arz
G257/8	Gerçi meyl idüp ruh-ı zîbâna dil virdim saña Tav' ile düşdüm velikin yokdur ikrâhım benim	G106/4	Bırakup elden efendim bu dili kıлма şikest Düşse bir şişe havâdan yire şad pâre düşer
G179/1	Düşüp meydân-ı aşkıñda şehâ şeb rüz çün mikrâz Raķibiñle keş-â-keşdeyiz eylersin görüp igmâz		16. Yatalak olup, yerinden kalkmamak.
G243/2	Civânâ bezm-i aşkıñda gözüm yaşın şarâb itdim Düşürdüm nâr-i şevka pâre-i bağrım kebâb itdim	G37/9	Mest olup câm-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur Bağlamış çeşmin açılmaz ey perî h'vâb-ı hayât
NB40/1	O şehin işigi toprağına düşdüñ a gönül Şanasın Huld u Na'im bağına düşdüñ a gönül		17. Ayrılık acısı yaşamak.
G138/8	Düşdükte begim aşkıñda dimişdi baña dil Pervâne düşse şem'a aña bâl ü per olmaz	G106/2	Bu gönül yarı talebkâr iken ağıyâra düşer Gül ararken niçe kimse irişüp hâre düşer
G182/9	Luft it ey pervâne düşme şem'-i süzân içre gel Göz göre kat' itme bi'llâh bâl ile perden tama'	G79/3	Düşüp âteşlere garķ-ı sirişk-i çeşm olup her dem Gubârâsâ tozar olduğı ber-bâd olduğındandır
G28/21	Bilürken düşmek ey Nebzî bu çâha 'Acâ' ibdir 'acâ' ibdir 'acâ' ib		18. Denk gelmek, nasip olmak.
	10. Acı ve üzüntü yaşamak.	Mş1/28	Çün ki bildiñ anladın kânün ile perdâzesin Pes pey-i ahyâra düşmezseñ şanuram azasın
G106/1	Bu gönül yarı talebkâr iken ağıyâra düşer Gül ararken niçe kimse irişüp hâre düşer		19. Şüphelenmek, tereddüt içinde olmak.
	11. Denk gelmek, rast gelmek.	K1/28	İ'tibâr olmaz diyü gam çekme bil 'ilme'l-yaķın Hoş-dil ol kendiñ düşürme irtiyâba ibtidâ
N40/2	O şehin işigi toprağına düşdüñ a gönül Şanasın Huld u Na'im bağına düşdüñ a gönül		20. Hırsa kapılmak, hırsına yenilmek.
N40/2	O şehin işigi toprağına düşdüñ a gönül Şanasın Huld u Na'im bağına düşdüñ a gönül	K1/36	Sîm ü zer kâdrin bilür var ise ger zer-ger bilür Düşse bâzî hârise döner ğurâba ibtidâ
	12. Acı çekmek, kederlenmek.		21. İnkilem içinde olmak.
G266/4	Derdeş ol zü-derde derdden dâd al Vâdî-i derde varup düş ey dedem	G374/1	Miyânın bahsi mâ-beyne düşüp çok kıl ü kâl oldu Dutuşdı ancalar ince tefekkürle hayâl oldu
K32/26	Yaķamızdan yapışup urdı boyumuzca yire Düşeniñ âdet olupdur ki elin almalı		22. Ayrılık yaşamak.
	13. Yansımak, aksetmek.	G88/9	Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ Hayf u te'essüf eyleme bu daħı hem gelür geçer
		G200/3	Şeb-i hirc düşdüñse feryâdı ko Dilâ Kul e'üzü bi-Rabbî'l-felaķ

- G363/9 İrağ oldum cenâbından **düşüp** şahrâ-yı hicriñe
Dimezsın Nebzî-i şeydâ katı çokdan cüdâm oldı
- N37/3 **Düşüp** deşt-i firâkıñda gezerler bunca âvâre
İrişdirmeklige semt-i vişâle himmet itmezsin
- G254/7 **Düşüp** deşt-i firâkıñda gezer âvâre bî-çâre
Saña üftâdeler çokdur niçe bu dil gibi şad hem
23. Bir işi ya da durumu sürdürmek.
- G106/10 Dile cevri itme diyü dil-bere pend itme şakım
Öyle bil Nebzî anı men' olan ısrâra **düşer**
- G341/6 Neyleyem koçmak murâdımdan geçerdi bilini
Cevri idüp bu dil-hâzine **düşdi** hançer araya
24. Kapılmak, dışar olmak.
- G109/9 **Düşen** Nebzî seni şanma o şâhın nâr-ı şevkına
Vidâd-ile fûrûzan olmadık diller mi kalmışdır
25. Ölmek, hayatı sona ermek.
- G356/9 Hâk olup **düşdüm** yine bakmaz bu âdemlik midir
Dostlar Nebzîye baķuñ ol perî-hû n'eyledi
- K31/1 Bu sâl içre ki **düşdi** mevt-i tâ'ün Avrupa Rûma
Niçe cân uğradı kahr u celâl-i Hâkla hulkûma
- K1/48 Âbveş ten-best ol âteşveş kıgılcımlanmağıl
Dânevi gör kim n'olur **düşse** tûrâba ibtidâ
26. Utanma, haya etme.
- Tc2/1 'Uşşâka vefâ eylemege 'âra **düşersin**
Cevri itme didikçe begim ısrâra düşersin
27. Güçsüz takatsız kalmak.
- G167/16 Şem'-i cem'in 'aşkına meşki ider imiş şübhesiz
Ol sebeb pervâne bî-pervâ **düşüp** yanar imiş
- düşelden [1]** Düşeli, düştüğünden beri.
- G102/11 Hâyâl-i zülfiñe cânâ **düşelden**
İşi bu gönümün tül-i emeldir
- düş it- [1]** Kederlenmek.
- N33/1 Ne revâdır beni her dem gamına **düş idesin**
Bırakıp güşe-i nisyâna ferâmüş idesin
- düş ol- [10]**
1. Karşılaşmak, rast gelmek.
- N49/1 Çeşmiñe **düş ola** ger ol gözi âhû
Bâd-ı şabâ di aña ey şâh-ı meh-rû
- B8/1 Gözüm **düş oldı** şeb bir meh-'izâra
Yine şubh olmadın vardı kenâra
- G113/8 Dîdemden aķar eşk-i revânım baķa bilmez
Düş olsa saña serv-i revânım ne zamânlar
- G341/8 Bu durur Hâkdan du 'â-yı müstecâbım dâ'imâ
Kimseler **düş olmasun** hiç sen gibi hûn-h'vâreye
- G326/7 Hüdâdan dilerim her dem saña **düş olmasun** kimse
Giriftâr olmasun aşlâ o gisü-yı siyehkâra
2. Âşık olmak, müptela olmak.
- G331/1 Yine **düş oldı** gönül bir ruhı gül-güna yine
Yine irişdi elem bûlbül-i mahzûna yine
3. Tutulmak, bağlanmak.
- K7/9 Gözüm **düş oldı** gördüm çün ki bu 'ayn-ı revân-
baķşı
Didim târihini Nebzî içenler nüş-ı cân dirler
4. Rûya, düş, hayal olmak.
- G328/3 Çeşmine rûzda **düş olmadı** çün kim bu diliñ
Gezdi şeb tâbe-seher her taraf u sũ bu gice
- K6/11 Şimdi ammâ **düş olup** tevfiķ-i Rabbânî baña
Ol fesâd endişeler dür oldı dilden bî-gümân
- G100/7 Mûşa'sa' rûyuña **düş oldı** çeşmim
Görüp anı didim ya şem' yanur
- düşmen [10]** Dost olmayan, hasım, düşman, rakip.
- G44/10 Arturdi ğamım bu ğam-ı dil-ğirime baķup
Dostlarda olan hüzn ile **düşmende** şemâtet
- G371/3 Kõmayız **düşmene** ser dostlara hâk-i kademiz
Seveniñ bendesiyüz sevmeyeniñ sultânı
- K9/12 Dileriz Bâr-ı Hüdâdan dâ'imâ
Cündi manşür **düşmeni** ola tebâh
- K9/15 Luţfuñ-ile **düşmenin** idüp haķır
Kıl muzaffer 'askerini yâ İlâh
- K11/16 Dükeli muntazır it luţfiña ey Bâr-ı Hüdâ
Şeh-i Maħmûda olan **düşmeni** zîr ü zeber it
- K12/14 Kâl'a vü şehrin alup ğarât-ı emvâl eyleye
Çün muķarrer eyledi ol **düşmenin** cürmin hemân
- K12/19 Eynemâ kânü Hüdâ kahr eyleye her **düşmenin**
İdicek 'azm-i cihâd pes Hâzret-i Sultân-ı ân
- K17/20 'İyd-ı sa'âdet irdi çün 'âlem meserretde bütün
Düşmenleriñ olup zebûn dostânıña irsün selam
- Kt9/21 **Düşmeniñiñ** başına hâk cânına od ura felek
Yanıcağız şem'-i demiñ söyünicek nâr-ı ğamıñ

- G157/5 Hıfz için **düşmeden** ey yâr-i vefâdârım seni
Şubha dek âhım tolanur küyüñi hem-çü 'ases
- düşmenân [1]** Dost olmayan, hasım, düşman, rakip.
- Tc1/16 Gerçi eylerler saña 'arz-ı mahabbet rû-be-rû
Düşmenâna kaşd idüp qazarlar ardınca kıyu
- düşmenân-ı 'izz ü câh [1]** Makam ve mevki sahibi düşman.
- Mr2/16 Senâ-ḥ^vân u du 'â-güyuñ mezîd-ender-mezîd olsun
Hem olsun **düşmenân-ı 'izz ü câh^h** hâk ile yeksân
- düşnâm [1]** Sövme, sövüp sayma, ta'n.
- G183/4 Çeşm-i hün-pâşım ğamım fâş eyledi
Gayra **düşnâm^h** gelür acı velî
- düşvâr [1]** Zor, güç. || Sorun, mesele, sıkıntı.
- G349/11 Bundan özge var mı bir **düşvâr** 'âlem içre kim
'Aşık-ı dil-dâdeniñ mahbûbî bir fettân ola
- düşvâr iş [1]** Sıkıntılı durum.
- Mşr1/53 Dalı her **düşvâr iş^h** bi'l-cümle âsân eylemiş
Hâr-ı ğam göstermeyüp gül gibi ḥandân eylemiş
- dütün [2]** Tütün, duman.
- G76/1 Çarḥ-ı atlas göge âhım **dütününden** boyanıktır
İki yirden meh ü ḥurşid-i 'alemveş yamanıktır
- G396/4 Şeb ü rüzina cihânîñ bu imiş bâ'is olan
Dem-i hicriñdeki âhım **dütünüyle** 'alevi
- düven [1]** At veya öküz tarafından çekilen, harmanda ekinin tâne ve saplarını birbirinden ayırmaya yarayan, altına sivri çakmak taşları çakılmış kızak biçiminde tahtadan âlet.
- G234/2 Gezer şahrâ-yı ğamda bir ğarîbim
Düvende der-firâz u hem nişîbim
- düz [1]** Doğru, müstakim.
- K27/8 Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek batdım ise
Dem-i ihlâş ile hem-dem hele şidk ile **düzüm**
- düzd [1]** Hırsız, çalan kimse.
- G232/3 Elinde bâde-i bî-dürd ile bir **düzd** imiş sâķî
Anı derk itmeyüp ser-mâye-i idrâki çaldırdım
- düzd-i dil [1]** Gönül çalan.
- G75/4 Şafha-ı rüyuñda şehâ ḥaṭṭ-ı siyeh kıldı raķam
Tâ-**ebedî düzd-i dile** çâh-ı zenaḥ ola maķar
- düzeḥ [2]** Cehennem, cehennem ateşi.
- G347/12 Ârzü-yı lutf u fazl u ḥavf-ı mihrîñle seniñ
Hiç kimse râḥat olmaz **düzeḥ** u uçmağda
- G371/7 Ravza-ı ḥuld-ı berîn yârsız olur **düzeḥ**
Yâr ile gülşen-i 'işret bilürüz küllḥanı
- düzen [1]** Düzen, nizam.
- Mşr2/23 Böyle kurmuş **düzeni** ḥâşılı üstâd ancaķ
Bu ṭarîķ ile heme eylemiş irşâd ancaķ
- düzil- [1]** Yapılmak, tertip, tanzim olunmak, hazırlanmak.
- G65/12 Âsumân zann itme ey mâh derd ile itdikç âḥ
Kubbe-i minâ **düzildi** başıñıñ üstünde dūd
- düz- [1]** Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün hâlinde hazırlamak, tertip etmek.
- K12/25 **Düzmemiş** küffâr-ı bedkâr hem-çünân ḥısn-ı ḥaşîñ
El urup tûb u tufenge başı ayak üstüne
- E**
- e 'âlî [1]** Pek yüksek olanlar, şeref sâhibi olan büyük kimseler.
- G132/3 dâñî vü e 'âlî 'aşıkânîñ zıll-ı 'adliñde
Temâşâ-yı cemaliñle ḥuzûr üzre müreffehdir
- eb'âd [1]** Uzaklıklar, mesâfeler.
- K36/16 Ḥudâ-yı Zü'l-celâl devlet yanında muḥterem kılsun
İrişsün nâm u şanı ser-be-ser eṭrâf u **eb'âda**
- ebced-ḥ^vân [1]** "Ebcet okuyan" okumaya yeni başlayan, ebcedden başka bir şey okuyamayan kimse, acemi.
- G202/9 Bû 'Alîye okıdır zâzıĝlen **ebced-ḥ^vân** ider
Ḥaķ budur kim ğamze-i şehḥârña hem-tây yok
- ebedî [1]** Sonsuz, ölümsüz, bâķî.
- G75/4 Şafha-ı rüyuñda şehâ ḥaṭṭ-ı siyeh kıldı raķam
Tâ-**ebedî düzd-i dile** çâh-ı zenaḥ ola maķar
- ebeveyn [1]** Anne ve baba.
- Kt13/3 Gelüben eyledi iḥyâ **ebeveynini** belî
Gelmedin her birisi mürde-i bî-cân idi
- ebî [1]** Baba.
- K15/26 Tıfl-ı dil güyâ olup didi hemân
Çok katı kış oldu bu yıl yâ **ebî**
- ebleh [1]** Ahmak, şuursuz, akılsız, bön.

- K26/5 **Ebleh** ü dün u denîyim beni almañ dile siz
Ehl-i şî'r añladırızsa beni hâşâ değılim
- ebnâ' -ı zamân [2]** Zamanın çocukları.
- G308/5 Cümleten tünd-hû vü ser-keş olmuş **ebnâ' -ı zamân**
Rıbka-ı emre itâ'at yok 'ibâdu'llâh-ile
- K27/33 Yüri ta'n eyleme **ebnâ' -ı zamâna** Nebzî
Kararır biri birin göre göre dirler üzüm
- ebr [2]** Bulut. || Siyah saç.
- G126/1 Yüzün mihrine ey meh ol siyeh kakül olupdur **ebr**
Veräsından velî 'uşşâk olurlar müfteris çün bebr
- G132/7 Kaşın mâhım şihâb âhım ğamın **ebr** eşkim uş bārân
Melek çehreñ felek çapuñ tapuñ şemse müşebbehdir
- ebr-i siyah[1]** Siyah bulut. || Sevgilinin saçı.
- Tr2/50 Nehr-i Ceyhün hünveş akup dem-â-dem çağlar
Bu fırâka ağlayup mâtem tutar **ebr-i siyâh**
- ebr ol- [1]** Bulut olmak.
- G64/5 Ğamım **ebr oldı** eşkim oldı bārân rüz-ı hicriñde
Dem-â-dem berķ urur bu âh-ı dil-süzüm ğurüşum ra'd
- ebrü [6]** Kaş. || Kaşları yay gibi kavisli olan sevgili.
- G22/1 Siyeh **ebrülarıñ** gibi kemânı kim çeker cānâ
O zaĥm-ı ğamzegân-ı bî-emânı kim çeker cānâ
- G40/3 **Ebrüları** kej ħançer-i bürrāna müşâbih
Müjġāni hemân her biri bir tîr-i celâdet
- G74/7 Hemîn kākül müje **ebrü** görünür şüretinde mü
Hemānâ ehl-i cennetveş ten-i pâki mücerreddir
- G134/2 Niçe bedr ey kamer-ruĥ niçe meh-rü bilürüz
A güneş yüzli hilâlî şaña **ebrü** bilürüz
- G169/4 Cāmi'ü'l-ĥüsn olsa vechi var cemâ'at uş müje
Bîni vü **ebrülarıdır** minber ü miĥrâbveş
- G159/2 Bir ejderdir saçın kim genc-i ĥüsnünde tılısm olmuş
Yüzün tã sındır ol **ebrülar** anda iki bism olmuş
- ebrü kemân [3]** Keman kaşlı. || Keman gibi kaşları olan sevgili.
- G167/5 Ğamzeler ħançer imiş müjġān tîr **ebrü kemân**
Dil-berin ġencine-i ĥüsnünde zülfi mâr imiş
- G319/5 Deldi baġrım tîr-i müjġānı eyâ **ebrü kemân**
Degme bir sîne siper olmaz o tîġ-i ğamġama
- G73/12 Bir nighede sînemi pür-yäre kıldı gözleri
Bilmem ol **ebrü kemânın** ġamzesi nişter midir
- ebrovân [1]** Kaşlar.
- G390/1 Müjeñ tîr **ebrovânın** ey gözi cādü kemân oldı
Nişāni tãbla-ı sînem dil ü cānım revân oldı
- ebrü-yı eblec [1]** Açık kaşlı. || Nurlu parlak kaş.
- G33/5 O çeşm-i ed'ac u **ebrü-yı eblec**
'Aceb mi dilleri hep olsa cālib
- ebrü-yı ġarrâ [1]** Parlak, güzel ve gösterişli kaş.
- G170/1 Ĥüccet-i kâti'dır ol **ebrü-yı ġarrâ** hem-çü naş
Ĥüsnün inkâr idemez pes 'âm u ħâş u ger eġaş
- ebrü-yı meh-rüyân [1]** Ay yüzü güzellere kaş.
- K22/2 Tamâm oldı şumâr-ı rüz-ı rüze müjde ey yārân
Hilâlî toġdı Şevvâlin çünân **ebrü-yı meh-rüyân**
- ebşâr [1]** "Göz" kelimesinin çoġulu; gözler.
- K8/22 N'oldı ħanı ol şeh-i Aĥmed
Görmedi mislin anuñ **ebşâr**
- ebşâr-ı cihân [1]** Cihanın gözü, dünya gözü.
- K3/4 Ne ĥoş cāy-ı mübârekdir bu ârâmgâĥ 'uşşâka
Nażirin görmedi 'âlemde **ebşâr-ı cihân** binâ
- ebter ol- [2]** Bir işe yaramayan, faydasız, kötü olmak.
- K1/5 Besmele ya'nî eger dinmezse ol **ebter olur**
Pes delâlet var durur anda ħarâba ibtidâ
- M3/6 Evveli gerçi anuñ dil-ber olur
Şoñi ber-bād oluban **ebter olur**
- Ebü Bekr [1]** Muhammed ona Abdullah ismini vermiştir. Teymoġulları kabilesinden olan Ebu Bekir'in nesebi Müre b. Kâ'b'da Hz. Peygamberle birleşmektedir. Azaptan kurtulmuş manasında "Atik" yanında çok samimi, çok sadık anlamına gelen "Siddik" lakaplarıyla meşhur olmuştur (Fayda, 1994, s.101). Müslümanlığı kabul eden dördüncü kişi; cennetle müjdelenen on sahabenin ilkidir. Hayatı boyunca Hz. Muhammed'in yanından ayrılmamış, onunla birlikte müşriklere karşı yapılan savaşırlara katılmıştır. Kurân-ı Kerim'i ilk defa bir araya toplamıştır (Pala, 2002, s.141). Hicret sırasında Hz. Muhammed ile beraber mağaraya sığınmasından dolayı "Mağarada dostu" diye anılmıştır. Kızı Ayşe ile Hz. Muhammed'i evlendirerek Peygamberin kayınpederi olan Hz. Ebu Bekir, 634 yılında vefat etmiştir (Fayda, 1994, s.104-105).
- Kt3/1 **Ebü Bekr** irdi evvel sıdķ u iĥlâş ile bu bezme
Şarâb-ı 'aşķ-ı Mevlâ ile mest olup 'ale't-taĥķik
- Ebü Bekr u 'Ömer 'Osmân Ĥaydar [1]** Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.
- Mrl/26 Yüz yigirmi dört bin mürsel peyem-ber 'aşķına
Hem **Ebü Bekr u 'Ömer 'Osmân Ĥaydar** 'aşķına

	ebvâb-ı hayât [1] Hayatın kapıları.		ecma'ın[1] Hepsî, bütünü.
G37/8	Depredüp la'l-i revân-bahşın çü güftâr eyledin Şabr ider mi hastalar açıldı ebvâb-ı hayât	Mr1/46	Nebze ihsânın umup her müslimât u müslimîn Ağlaşup feryâd iderken bir ağızdan ecma'ın
	ebyât [1] Beyitler, iki dizeden oluşan nazım birimi.		ecr [1] Bir iş, hizmet karşılığında verilen şey. Ahirete ait mükafat, sevap.
G310/9	Bu beş ebyâti yazup Nebzî gazelvârî yine Yürî var meclis-i rindâna iriş piş-keş ile	Mh1/16	Olursın luţf-ile riş-i dil-i mecrûhlara merhem Hudâ kat kat ecr ihsân idüp kadriñ kıla eñham
	ebyât-ı mergûb [1] Rağbet edilen beyitler.		eczâ-ı vücud [1] Vücudun ilacı. Vücudun parçaları.
G201/9	Görüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı mergûbi Heme beñzetdiler ol goncaya kim ola beş yaprak	G286/5	Hebâ olupdur eczâ-ı vücudum Turâb u mâ havâ vü nâr elinden
	ebyaz [1] Beyaz, bembeyaz.		edâ [2] Naz, cilve. Tarz, üslup, söyleyiş.
M2/5	Ekseri ebyaz olur qar gibi Bir iki bizde dağı var gibi	G353/6	Çelebî va 'de-i vaşlñ bilürüz sâhteligin Ya bizi aldamağa bunca edâlar ne belâ
	ecânib [1] Ecnebilir, yabancılar.	G394/13	Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı 'ayna Nebzî zümre-i 'uşşak-ı sulţânı
G34/14	Ne meşâyih ne mürîd ü ne murâd Ne ecânib ne 'adû vü ne habîb		edâ'-ı şükr [2] Şükretme, teşekkür etme.
	ecel [4] Ömrün sonu, ölüm.	B4/2	Görüp hüsnün mükemmel 'aşıkâmî şâd-kâm itdi Edâ'-ı şükr için bu ni'mete hamde kıyâm itdi
G31/16	Ġamdan âzâd olmadın hicrân ile İrişür bir gün ecel min-küllî bâb	G393/2	Görüp hüsnün mükemmel 'aşıkâmî şâd-kâm itdi Edâ'-ı şükr için bu ni'mete hamde kıyâm itdi
K31/8	Bu merkad ıssı kim fahr-ı havâtîñ idi 'aşırında Ecel dâmina düşdi rûh-ı pâki oldı merhûme		edânî [1] Çok aşâklık, pek alçak kimseler.
Kt14/1	Niçe mesrûr olursun ağızın açmışdır ecel çün şîr Görürsin hişşe almazsın saña yetmez mi hâl-i ğayr	G132/3	Edânî vü e'âlî 'aşıkâmîñ zıll-ı 'adliñde Temâşâ-yı cemalîñle hużur üzre müreffehdir
Kt15/6	Amâsiyyeden irdi bu diyâra Ecel 'ömri metâ'ın kıldı târâc		edât-ı fi'l [1] İş aleti, eylem aracı. Edat fiil.
	ecel câmin iç- [1] Ecel kadehini içmek, ölmek.	G352/8	İderler anı istisnâ güzeller içre kim görse Edât-ı fi'l ü harf ile 'adâ hâşâ hâlâ illâ
K4/9	Ecel câmin içüp bir gün bu bezm içre olam ser-hoş İrem mestâne vâveylâ diyem yâ Hû kılam eġġân		edeb [1] Edep, hayâ, utanma.
	ecel ir- [1] Eceli gelmek, ölüm zamanının gelip çatması.	G234/13	Edeblerle tarîk-ı 'aşka girdim Yaraşur ger disem Nebzî edîbim
Kt16/6	Bu merkad ıssı kim fahr-ı havâtîñ-i zamân idi Ecel irdi aña da kıldı 'azm-i 'âlem-i bâlâ		edebisiz [1] Utanma duygusu olmayan, edepten yoksun, hayâsız.
	echel-i nâs [1] İnsanların en cahili. Akılsız, şuarsuz, insan.	K33/9	Ne edebisiz ne hayâsız ne 'ırısız ödsüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz
Kt21/2	Felegiñ rağbeti bi'llâh cühelâ zümresine Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nâs		Edhemî [1] Edhemî Tarikatı; tarikatların teşekkül ettiġi dönemden önce yaşayan meşhur sûfi İbrâhim b. Edhem'in bir tarikat kurucusu olmadığı bilinmekle beraber ona nisbet edilen tarikattır.
	ecil [1] Sebep.	Kt7/1	Edhemî küttâb u defter-hânedan Luţf-ı Haġla rişin irsâl eyledi
Kt18/17	Muhibb-i şâdik olduġı ecilden devleti gibi Anı mahbûb idinmişdi ricâl-i devlet-i 'ulyâ		

- edib [4]** Edebî yazılar yazan kimse, edebî nesir yazarı. || Terbiyeli, edepli ve zarif kimse, çelebi.
- G34/22 Kamudan kaç'-ı 'alâka idegör Olayım dirseñ eger Nebzî **edib**
- K34/3 Olupdur hadd-i zâtında **edib** ol Kemâl ü ma'rifetdir aña zîver
- Mr3/17 Nebziyâ 'uşşâka ta'yib itme bi'llâh ol **edib** Söylenür halkın dilinde bu mesel men 'abe 'ib
- G234/14 Edeblerle tarîk-ı 'aşka girdim Yaraşur ger disem Nebzî **edibim**
- ednâ [5]** Aşağı, pek aşağı, çok aşağılık kimseler.
- G84/14 Yapışıp destine Nebzî kuluñ ol püş ü penâh Pây-mâl eyleme cânâ anı ger **ednâdır**
- G117/2 Çarh-ı ğaddârîñ cefâsı bu dil-i nâ-şâdadır Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi **ednâdadır**
- G245/5 Gerçi **ednâlardan** ednâyım belî 'âlemde ben İtmezem 'izzet rakîbe yok mıdır şânım benim
- G245/5 Gerçi ednâlardan **ednâyım** belî 'âlemde ben İtmezem 'izzet rakîbe yok mıdır şânım benim
- K2/49 Ümmetiñden bir za'îf **ednâ** vü bî-tâkatdır ol Zerre-i nâçizveş aħkar hebâdır zir-i pâ
- ednâ ğulâm [1]** En aşağılık köle.
- G30/13 Kapuñda Nebzî bir **ednâ ğulâmın** Tapuñda gözi yaşı mâ'-i mesküb
- edne'l-dânî [1]** Pek aşağı, en alçak, hor görülmüş, zelil.
- G53/3 Sen ki bir **edne'l-dânîsin** ayakda pây-mâl Şâh-ı mülk-i fitmedir ol aña lâyıķ taht u tãc
- ef'âl [1]** Fiiller, yapılan işler, eylemler, ameller.
- K32/44 Tapuña yaraya yok hayr u hisânı aşlâ Toludur defter-i a'mâlî şeni' **ef'âlî**
- efendi [7]** Buyruğu yürüten, sözü geçen kimse.
- G51/10 Bi-ħamdi'llâh kim şükr olsun ol Ğallâķ u Mevlâya Ne deñlü pîr isem Nebzî **efendim** bir civândır genç
- G90/6 Simât-ı bezm-i 'aşkıñda baña hicriñ nevâl oldı **Efendim** ni'met-i vaşlıñla sır ü mün'amîñ kimdir
- G106/3 Bırakıp elden **efendim** bu dili kılma şikest Düşe bir şîşe havâdan yire şad pâre düşer
- G117/10 Âh u eğânın şakın iştmesün ol mâh-rû İncinür Nebzî **efendim** sevdiğim beg-zâdedir
- G125/5 Şeh-i hûbân-ı cihân olsañ **efendim** tañ mı Beg ü pâşâ ne kadar çoğ ola sultân bir olur
- G282 Vefâ vü şefkatîñ ben kuluña şâhâ müdâm olsun Diyem tâ ben saña 'ömrün **efendim** müstedâm olsun
- G318/2 Hemân sağ ol bu 'âlemde kime dirseñ vefâ eyle Cefâ vü cevr iderseñ ger **efendi** hep baña eyle
- efġân [1]** Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma, haykırma.
- Mü2/6 Kılmaz nażar ol fitne-i 'âlem baña hergiz **Efġânıma** bakmaz
- G253/10 N'ola feryâdım tutarsa Nebziyâ bu 'âlemi Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi **efġândayım**
- efġân eyle- [3]** Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.
- G161/7 Bülbülâ ğülşende gel bîhüde **efġân eyleme** Bak baña meydân-ı 'aşka niçedir tütüş uruş
- G280/6 Ruġuñ yâdıyla ey ğonca-dehânım N'ola bülbül gibi **eylesem efġân**
- G319/11 Rüz u şeb ger âh u **efġân eylesem** ta'n eyleme Dil-berâ âvâze-i 'aşkıñla artdı demdeme
- efġân it- [1]** Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.
- Mr2/22 Riyâz-ı dehr içinde gül ğülüp ġandân olduķa Dil-i bülbül hezâr **efġân idüp** giryân olduķa
- efġân kıl- [1]** Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.
- K4/10 Ecel cãmın içüp bir ğün bu bezm içre olam ser-ħoş İrem mestâne väveylâ diyem yâ Hû **ķulam efġân**
- efġân ol- [2]** Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.
- G349/8 Luţf it ey ğonca teraħġum eyleyüp görme revâ Bülbül-i şürîdeves işim ğücüm **efġân ola**
- Mş2/4 Ba'dehü mülk-i tene gelmege ġarmân oldı Ğelüp evvel demi ol pür-ġamın **efġân oldı**
- efġâna başla- [1]** Ağlamaya, inlemeye, feryat ve figan etmeye başlamak.
- G285/1 'Andelibem ğülşen içre **başladım efġâna** ben Ğâlîmi 'arz idebilmem ol ğül-i ġandâna ben
- efġâna düş- [1]** Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

- Mh3/17 **Düşdüm efgāna** yine bülbül gibi ey gül-dehen
Âteş-i 'aşkıñla yanup oldı kül cân u beden
- efham [2]** Çok ulu, şerefli, değerli.
- K12/16 'Asker-i deryā-misāl irsāl kıldı der-hemīn
Şadr-ı a'zam kadri **efham** āşāf-ı şāh-ı zamān ,
- Mh1/16 Olursın luḫf-ile rīş-i dil-i mecrūhlara merhem
Ḥudā kat kat ecr ihsān idüp kadriñ kıla **efham**
- efkār [5]** Fikir, düşünce. || Tasa, kaygı, dert.
- G135/4 Rüz u şeb zülfün ğamiyla ey şeh-i şüh-ı cihān
Gün-be-gün efvn olup artmaktadır **efkārımız**
- G372/10 Meseldir gerçi dirler Nebziyā bir bitmez iş olmaz
İşim yetdi bu **efkār** ile bağrım başı bitmez mi
- Mş1/42 Nefs-i murdār ile virme rüh-ı pākiñe kesel
Terk idüp dūr u dirāz **efkārı** ço tül-i emel
- Ms2/19 Perişān oldum **efkār** ile çün bildim selāmet yok
Olunca tā-dem-i āḫar bu sevdāya nihāyet yok
- Mş2/49 Pes ol **efkārı** koyup istedigim ola dime
Didiğñ olmayıcağ bārī yūri ğuşşa yime
- efkārā düş-** [5] Endişeye düşmek, tasalanmak, kaygılanmak.
- Tc2/11 Gūş itmez iseñ pendimi **efkārā düşersin**
Bīmār oluban derd ile nā-çāra düşersin
- Tc2/23 Gūş itmez iseñ pendimi **efkārā düşersin**
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/35 Gūş itmez iseñ pendimi **efkārā düşersin**
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/47 Gūş itmez iseñ pendimi **efkārā düşersin**
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/59 Gūş itmez iseñ pendimi **efkārā düşersin**
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- efken [3]** Yıkılmış, yıkık, düşkün.
- G304/9 Zülmet-i ğamda 'aceb **efkende** vū üftādesin
- Kt22/1 'Aceb **efkende** vū üftādesin ḫāk-i mezelletde
Eliñ tutmaz daḫı kimse dilā bilmem ki baḫtñ yok
- Mr3/6 Cümleden biri Muḫammed benedesidir şübhesiz
Bend olupdur zülfüne **efkendesidir** şübhesiz
- Efrāsiyāb [1]** Şahnāme'de İnan ile yaptığı savaşlar nedeniyle geniş yer bulan Turan'ın en büyük hükümdarlarından. Kahramanlık ve saltanat sembolü bir kişiliktir. Divan şairleri tarafından memdūhun yüceltilmesi gagesiyle bir kıyas unsuru olarak ele alınır. Bazen de dünyanın geçiciliği ve boşluğunu anlatmak veya Şairlerin istigna hallerini ifade için söz konusu edilir (Tökel, 2000, s. 159). Efsanevi Turan hakan. Şehnāmeye göre, Efrāsiyāb da Feridun'un oğullarındandır. Feridun'un oğlu, Tur'un torunu Peseng'in oğludur. Turan hükümdarındır. (Tökel, 1998, s.160)
- G31/18 Zīre mevtden bulmadı kimse ḫalās
Ne Süleymān yā ne ḫod **Efrāsiyāb**
- Efrenc [1]** Fransız, Frenk.
- Mş2/59 'Arab u ya 'Acem u Rüm u Tatār u **Efrenc**
İçiser cām-ı memātı ne ḫoca ḫala ne genç
- efsāne [2]** Dillere düşmüş, meşhur olmuş hādise.
- G19/2 Dil n'ola fiğān itse dīvāne degil mi yā
Dīvāneye pend itmek **efsāne** degil mi yā
- G19/14 Nebzī var iken sende biñ gūne şikāyetler
Ya ḫışşası Mecnūnuñ **efsāne** degil mi yā
- efsār [1]** Yular.
- G181/12 Dābbe-i bī-rabbedir kimse āña ḫükm eylemez
İtmış **efsārın** gūsiste dübb-i ekberden ğalīz
- efsün eyle-** [1] Büyülemek, tesir altında bırakmak.
- G356/6 Rüy-ı āteşnāki üzre şaçma ḫālin 'arz idüp
Yaḫdı ol cādū beni kendine **efsün eyledi**
- efsün it-** [2] Büyülemek, tesir altında bırakmak.
- Mh2/6 Luḫf ider āğyāra ammā mihribāndır sevdiğim
Zülfü bir şehḫārdır kim dā'imā **efsün ider**
- G232/7 Hezār **efsün idüp** dildārım aldı zāhid-i sālūs
Dirīğā ğāfilin imānımı şeytāna aldirdim
- zāhid-i efsürde-dil [1]** Gönlü tesir altında, büyüli Zahid.
- G175/4 İder imiş ḫavf-ı nār u ḫubb-ı cennetle 'amel
Zāhid-i efsürde-dilde özge kām imiş ğarāz
- eftaḫ [1]** Açma, açılma, küşat. || Bir memleket, şehir veya mevkiî savaşla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.
- G58/2 Müberḫa 'rüyuñ uş mir'āt-ı eşfaḫ
N'ola 'aşıklarıñ gōrsünler **eftaḫ**
- efvāh [1]** Ağızlar.
- G144/13 İşidildi Nebziyā aḫbār-ı vaşl **efvāhdan**
Rū-be-rū olup 'aceb ol şāhdan işidemiz
- efvāha düş-** [1] Ağızlara düşmek, dillere düşmek. || Hakkında dedikodu yapılması.

G344/6	Sezâ mıdır kamu illerde hep zeyillerde söylenmek Degildir zıkr-i la'liñ düşmege efvâha şâyeste	eg- [1] Eğmek, bükmek.
	efvâh-ı 'âlem [1] Âlemin ağzı. İnsanlar hakkında dedikodu yapılmak.	G133/8 O hünî dîdeler tîr-i müjeñle Egüp bu râst kıddim yay iderler
G359/11	Şimdi budur dil-berâ efvâh-ı 'âlemde kelâm Hep seniñ 'aşkıña düşdi kim ider halk güftügü	eger [45] "Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.
	efzal [2] Çok faziletli, çok üstün.	G2/13 Zâhid-i hod-gü eger men 'eylese meyden seni 'Abd-i aḥkar bende-i kemter durur Nebzî zenîb
K6/4	Oldum âgâh ol meselden kim lisân-ı halkdadır Kim dimişler bir recül efzal durur min-mer'etân	G3/4 Götürî gülşen-i 'âlem benim olurdu bütün Dîde-i nergis ile yârim eger bakşa baña
K12/3	'Aşr u dehrîñ efzalı hem a 'del-i devr ü zamân Şâh-ı şâhân-ı cihân u dâver-i rüy-yi zemîn	G17/1 Eger nazar iderseñ şehâ Bulur bu dil elemden rehâ
	efzalu'1 'âlemîn [1] Alemlerin en üstünü, en faziletlisi.	G18/1 Eger ger ger nazar zar zar iderseñ señ şehâ hâ hâ Bulur lur lur bu dil dil elemden den rehâ hâ hâ
Kt5/10	Cülüs eyledikde o şeh Nebziyâ Didim târîhîñ efzalu'1 'âlemîn	G23/5 Eger dil-ber sevip nüş eylemezseñ bâde-i şâfî Be şüfî itdiğîñ zühd ü verâ' bilgil hebâdir hep
	efzud [1] Arttıran.	G34/22 Kamudan kaḥ'-ı 'alâka ideğör Olayım dirseñ eger Nebzî edîb
K35/21	Şadefden çıkdı bir lülü-i şevk efzud dü-dîde Açıldı bir gül-i hoş-bü vü zîbâ-reng ü dil-ârâ	G35/3 İmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher Serdlik ider ol sîm-ber eyler sözüüm her demde selb
	efzün [2] Çok fazla, ziyade.	G44/1 Sorarsañ eger bendeñe şâhım ne bu hâlet Bir bir ideyim ḥapûña i'lân u işâ'et
G333/13	Gerekdir sîm ü zer efzün vişâl-i dil-bere bi'llâh Velî yokdur seniñ Nebzî iki cîbiñde bir para	G68/13 İrmese la'1-i lebiñde derdine dermân eger Neylestün n'itsün ḥabîbâ söyle Nebzî derdmenđ
G399/6	Düşelden 'aşkıña dün gün olupdur ismimiz Mecnûn Cefâyı eyleme efzün yeter oldı yeter yek dü	G70/5 Kesilse eger şerḥa şerḥa bu ten Kesilmez dil-i pür-elemden ümîz
	efzün it- [2] Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.	G76/9 Def ü ney ola eger var ise 'âlemde 'adîlim Biriniñ sînesi büryân biriniñ bağı yanıkđır
Mh2/7	Cevr ile 'uşşâk-ı pür-derdiñ ğamım efzün ider Akıdup eşk-i revânım Dicle vü Ceyḥûn ider	G76/12 Yanmada 'aşkıñla fark idemem cânı tenimden O da yanıkşa eger âteşine bu da yanıkđır
K7/8	Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlüd olup şadı Kişiniñ 'ömrünü efzün ider âb-ı revân dirler	G86/10 Tavâf-ı Ka'be-i küyunda sa'y idüp Nebzî Eger dil itse temettü' şafâsı 'ömre sürer
	efzün ol- [5] Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.	G97/3 Leb-i yârimden eger irmeye bir zerre şifâ Marâz-ı 'aşka ḥabîbâ 'acebâ çâre mi var
Kt9/18	Anca dem ey kân-ı vefâ anda şafâlar idesin Dem-be-dem efzün ola mümteğde ide Ḥaḥ dem-be-demiñ	G98/4 Nazar kılsañ n'olur ḥâk-i rehiñde hâl-i 'uşşâka Bu bâğ içre egerçi kâmetiñ ey serv bâlâdir
G19/3	Def'-i ğam için vardım oldı elemim efzün Ĝam-hâne midir yoḥsa mey-hâne degil mi yâ	G99/8 'Âteş-i hicriñle sînem yandığma dil-berâ Ĝam yemezdim ba'dehü dil vaşlıña irse eger
G272/7	Cefâsı ḥadden efzün oldı ol hün-ḥâreniñ gerçi Velî inşâf idüp ifâ ider bir gün vefâsından	G123/3 Bura ḥüsniyle eger pençe-i mihi ne 'aceb Ola mı bezm-i melâḥatde o mehveş başılır
G389/1	Ĝamım gitdikçe efzün olmada bilmem baña n'oldı Bahârım geçdi vâhayfâ gülistânım ḥazân oldı	G128/9 O şacı Leyliye Mecnûn iseñ eger Nebzî Yürî iriş ser-i küyunda eyle var civâr
G135/4	Rüz u şeb zülfiñ ğamıyla ey şeh-i şüh-ı cihân Gün-be-gün efzün olup artmağdadır efkârımız	

G130/9	Şorarlarsa eger Nebzî-i dil-rîşî ki kimdir ol Di kim bir merd-i sâlâr-ı gürûh-ı derdmendândır	K23/11	Eger 'akl olmasa âdemde farzan Kimûn kimden olurdu havf u bâki
G138/13	Nebzî güzer eylerseñ eger 'aşk ile yola Zann itme şakın kim saña havf u haţar olmaz	K33/37	Eger insân ise hicviñ işidüp epsem olur Degil ise yemeden boĸunı zâ' il olmaz
G152/13	Eger tutmazsañuz Nebzî kelâmın Biriñiz puşt biriñiz daĸı ĸarsız	K33/17	Eger unsuz eve girse çıkarır itmegini Dökilür yüzi şuyı böyle de sâ' il olmaz
G181/13	Yüzi kararır eger gül-hâne girse Nebziyâ Kim hayâsız olmada pîr-i zen-i ĸardan ĸalîz	Kt4/8	Hük-m-i takdîr-i Hudâdır râzî ol Çüb deprenmez eger yil esmese
G200/9	Zekâtın virirseñ eger hüsünüñ Bu Nebzî ĸuluñdur maĸal müsteĸak	Kt8/13	Gelüp tullâb-ı İstanbul şorarlarsa eger târîĸ Diĸil Nebzî açıldı bâb-ı zîbâ-i kütüb-hâne
G204/5	Olasın bî-ber eger sâyeñe kimse gelmez Üşüben taşa tutarlar tolu esmâr olsañ	N12/3	Eger hicr odma yan tâ-ebed dirseñ ne ĸam baña Ezelden bu yanık baĸrım ĸo yansun yana gelmişdir
G204/14	Yıĸılur hâne-i ĸalbiñ ider âzâr-ı Hudâ Bu fenâ içre eger Nebzî dil-âzâr olsañ		egerçi [5] "Eĸer" şayet, koşul anlamı veren baĸlaç.
G209/4	Sinân-ı ĸamzeñiñ zaĸmı oñulmaz Şehâ la' liñ eger olmazsa tiryâk	G374/9	Egerçi rûze-i hicriñ dil-i 'uşşâka tutdurduñ Vişâliñ 'ıydına illâ iki ĸaşıñ hilâl oldu
G231/9	Ol taĸbî-i cân eger eylerse eyler uş devâ Nebziyâ derd-i dilim ben aña ĸamu söyledim	K23/22	Bu râzî Nebziyâ fehm idemezsin Egerçi 'akl-ı küll olursa ĸakî
G232/10	O serv-i nâzımın zülfi gibi cevri uzun oldu Eger mümkün olaydı Nebziyâ anı ĸışaldırdım	K27/1	Kej ise yüzüm egerçi n'ola râst oldu sözüm Gözüm egriligine baĸma ki toĸrudır özüm
G241/3	Hem-sifâl olsam kilâb-ı küyuña cânâ eger Dir idim el-ĸamdü li'llâh nâ'il-i câm-ı Cemim	Ms3/20	Seĸâvet ĸılmada aĸyârına güyâ ki Hâtemsin Ser-i 'uşşâka toĸmazsin egerçi mihr-i 'âlemsin
G258/13	Yaraşır dirsem eger sem fem-i yâre Nebzî Dimedi bunca niyâz itdi bu dil lâ vü ne'am	Mü1/5	Zâtında egerçi leb-i la'liñde şifa var Her derde devâdır
G260/3	İrgürseñ eger 'ıyd-i vişâliñe beni sen ĸurbânıñ olam yoluña ey ĸaşı hilâlim		egil- [2] Eğilmek, bükülmek.
G269/13	Eger 'âlemde maĸbûb-dost iseñ bir ĸüb sev Nebzî Ki ĸulĸı aĸsen ü zâtı ĸasen ismi Hüseyñ olsun	G227/10	Çekerim bâr-ı firâĸıñ niçe üsbü' u sinîñ Egîlüp ĸadd-i dü-tâyım şanasın oldu hilâl
G317/4	Lebiñ 'aynü'l-hayâta eyler-idim şübhesiz teşbîh Eger olmuş olaydı la'l-i leb-rîz-i zülâl anda	G229/9	ĸam-ı ebrûsunı gördüm egildi ĸıbleden yüzüm Unutdurdu baña ol pür-ften ezĸâr u evrâdim
G324/1	Dile toĸunmasa tîriñ eger âheste âheste Tolar mıydı veremle bu ciger âheste âheste		egle- [1] Oyalanmak, vakit geçirmek, geciktirmek, beklemek.
G324/6	Yolunda oĸ gibi toĸrı iken o ĸaşı yayıñ ben Cefâ vü cevri ile ĸaddim eger âheste âheste	G249/3	Her gice tenhâ ĸomaz egler dil-i ĸamĸînim Şubĸa dek cânâ ĸayâliñ hem-nişînimdir benim
G340/3	Eger bir âh ile yakmazsam anuñ nüñ revâkıñı ĸalır mı ey göñül varsun öĸünsün çarĸ-ı devvâre		eglen- [6] Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.
G340/10	Hezâr ayaĸına düşseñ kerem ĸılmaz o şeh bildim Teraĸĸum eylemez Nebzî eger olsañ da şad-pâre	G137/3	Dime kim eglenemez bunda dil-i bî-ĸılmız İki ĸün bâĸ-ı cihan içre temâşalanuruz
G391/10	Meh-i bedr öykünürse rûy-ı cânâna ne ĸam Nebzî Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldu	G245/4	ĸaşı yayım lâf idüp dirmiş hezârân sîñeden Türmaz eglenmez geçer bir tîr-i müjĸanıñ benim
K1/5	Besmele ya'nî eger dinmezse ol ebter olur Pes delâlet var durur anda ĸarâba ibtidâ	G372/5	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-hâl eglenmez ĸam ammâ cây-gîr oldu 'aceb ol daĸı gitmez mi

N30/1	Eglenür bu dil elemle baña yâr eksik degil Şâh-ı âmâlimde ğamdan berg ü bâr eksik degil		1. Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse
G7/7	Geçdigiy çün okları sînem delüp eglenmeden Ol kaşî yâ egridir toğrulmadı hâlâ baña	Kt10/6	Bir niçe yıldır Kapu Ağasın Ta'ciz iderdi ehli be-ğâyet
	eglence [1] Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.		2. Karı kocadan her biri, eş
G250/4	Olursa gülşen-i cennet daħı meyl itmezem bi'llâh Yeter eglence rüy-i dil-berimdir bağ u bostânım	N3/3	Ne ehl ile ne 'iyâl iledir Begim ululuk kemâl iledir
	eglence-i maħmür-i 'aşk [1] aşk mahmurluğunun, sarhoşluk sersemliğinin eğlencesi.		3. Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli
G303/7	N'eyledir eglence-i maħmür-i 'aşk Hâl ü ebrü zülf hem ruhsâr u rü	Tc1/7	Besberâber hîlede sük ehli hem rübâh-ile Varı pes bir loğma kim ekl ola bismi'llâh-ile
	egni [2] Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.		ehl-i 'âlem [2] Dünya insanları, herkes.
G260/8	Abdâlîñ olup şevk-ile bu tekye-i 'aşkda Gör başda külâhım daħı egnimdeki şâlim	G190/5	İstikâmet kalmamışdır ehl-i 'âlemde belî Kıldılar cümle tarîk-ı müstakîmden inhirâf
T1/22	Nebzî-i şeydâ alup bunca belâlar çignine Cevr-i tığından giyer şâl u 'abâlar egnine	G139/7	H'vâb u râhat virmez ehl-i 'âleme leyl ü nehâr Rüz dil-süz âhımız şeb nâle-i şeb-ğîrimiz
	egri [2] Doğru olmayan, kötü, fena. Ters ters bakmak.		ehl-i 'aşk [3] Aşk ehli, âşık olanlar, sevenler.
G7/8	Geçdigiy çün okları sînem delüp eglenmeden Ol kaşî yâ egridir toğrulmadı hâlâ baña	G251/14	Senden özge dil-rübâya meyl idersem dil-berâ Ehl-i 'aşk içinde Nebzî olmasun nâmım benim
G227/4	Şafak-ı âl-i ruħuñda görüp ey bedr-i tamâm Meh-i nev diyü kaşîñ eylemişim egri hayâl	G13/15	Ehl-i 'aşka başka bir 'âlem durur Terk ider 'aşkıña düşen mâ-sivâ
	Egrilig [1] Eğri olma durumu. Ters ters bakma.	G264/5	Bilürken ehl-i 'aşkıñ derdini kim aña yok dermân Ne hâcet ol şehe mâ-fi'z-zamîrim 'arz-ı hâl idem
K27/2	Kej ise yüzüm egerçi n'ola râst oldı sözüüm Gözüm egriligine bakma ki toğrudır özüm		ehl-i 'ayş [1] Zevk u safâ sahipleri, hayatın zevkini çıkarırlar.
	eħaş [1] En seçkin kimseler.	G23/14	İriş mey-hâneye Nebzî hâlâş ol miñnet ü ğamdan Kim anda ehl-i 'ayşın şöbete zevk u şafâdır hep
G170/2	Hüccet-i kâti'dır ol ebrü-yı ğarrâ hem-çü naş Hüsntüñ inkâr idemez pes 'âm u hâş u ger eħaş		ehl-i başîret [1] Basiret sahibi, ileriye görüşlü.
	eħaşş [1] En seçkin kimseler.	G151/3	Olmuşuz ehl-i başîret hâk-i pâyıñ kuhl idüp Şanma kendiñ gibi ey zâhid gözi bozlardanız
G34/4	Ne mevâlî ne kużât u ne 'avâm Ne havâşş u ne eħaşş u ne lebb		ehl-i başîret ol- [1] Basiret sahibi olmak, ileriye görüşlü olmak.
	eħıbbâ [2] Dostlar, tanıdıklar, arkadaşlar.	K27/21	Gözün aç sen sen ol ol ehl-i başîret şanemâ Ağız açma kişiniñ ğıybetine diñle sözüüm
K3/5	Nidâ eyleñ eħıbbâya görüp bu çây-ı ferhâñı Gelen gelsün giden gitsün müsâfir hâneveş ğüyâ		ehl-i beyt-i Muştafâ [1] Hz. Muhammed'in kızı Hz. Fatma, dâmâdı Hz. Ali ve onların evlâtlarının dâhil olduğu âilesi
K13/30	Zü'l-kerem zü'r-rahım u zü'l-âşâf u zü'l-ihsândır Açmadık dest-i niyâz a'dâ eħıbbâ kalmamış	Kt3/38	Sa'âdetlü daħı ol Ca'fer-i Tayyâr ibnü'l-'am Daħı bi'l-cümle âl ü ehl-i beyt-i Muştafâ yâ Rab
	ehl [3]		ehl-i cennetveş [2] Cennet ehli gibi, cennet erbapları gibi.

- G74/8 Hemîn kâkûl müje ebrû görünür şüretinde mü Hemânâ **ehl-i cennetveş** ten-i pâki mücerreddir
- G368/5 **Ehl-i cennetveş** mücerreddir ten-i pâkiñ seniñ Var ise atıñ ferîştehdîr âmnî hürâ gibi
- ehl-i dil [6]** Gönül adamı, gönül ehli ârifler. || Âşıklar.
- G233/3 Mâ-hüve'l-mağşüda irişmez cihânda **ehl-i dil** Hâşılı matlûbunu bulmaz 'alâ-vefkı'l-merâm
- G201/9 Görüp **ehl-i dil** ey Nebzî bu beş ebyât-ı mergûbı Heme beñzetdiler ol goncaya kim ola beş yaprak
- Tc1/6 Câhiliñ hâli refâhiyyetde mâl ü câh-ile **Ehl-i dil** cânîñ geçer 'ömri figân u âh-ile
- K13/1 Ey gönül **ehl-i dile** bu devrde câ kalmamış Nîk ü bed temyiz ider zirâ ki zû-râ kalmamış
- K32/2 Ne 'aceb oldı dilâ işbu cihânîñ hâli Ki kederden degil **ehl-i dile** bir dem hâlî
- G80/3 Per açdı **ehl-i diller** semt-i gülzâra şabâ ile Pür oldı bâğ-ı 'âlem zümre-i 'irfân ile yer yer
- ehl-i dilân[1]** Gönül ehli insanlar. || Âşıklar.
- G75/13 Hüsni dil-âvîzine dil virdi kamu **ehl-i dilân** Nebzî-i bî-çâre çodı yoluña hem cân ile ser
- ehl-i dîn [1]** Bir dine inananlar. || İslam dinine gönül vermiş, Müslümanlar.
- G354/8 Bağladı zünnârını zülfi dil ü cân biline Hayf kim bir niçe **ehl-i dîni** bî-dîn eyledi
- ehl-i Hağ [1]** Kendini Allah'a adanmış kimseler, doğruluk sahipleri, imanı bütün, doğru kimseler.
- Kt3/17 Bilüp qadr ü kemâlin başdı parmak aña **ehl-i Hağ** Budur mecmû'a-i 'ilm ü hüner hilm ü hayâ İmân
- ehl-i hağîkat [1]** Hakikat ehli; hakikati görenler, doğru yolda yürüyenler.
- Tc1/68 Eylemiş bi'l-cümle erbâb-ı şadâkat rû-be-râh Kalmamış **ehl-i hağîkat** 'âlem içre âh u vâh
- ehl-i hâl ol- [2]** Gönül ehli olmak, hâlden anlamak.
- Mş1/47 **Ehl-i hâl ol** tâ ki cümle müşkilâtîñ ola hâl Gel hevâlanma derûnuñda yakup nâr-ı cedel
- G374/14 Görün kim tavrı hîç kâle gelür mi Nebzî-i rindiñ Münâsib hâline bir şühî sevdi **ehl-i hâl oldı**
- ehl-i hayr [1]** Hayır erbabı, hayır sahibi kişiler.
- Kt14/8 Bu merkad şâhibi kim ismi Seyyid Muştafâ Hâfiz Recâdir rûh-ı pâkin hayr ile yâd ide **ehl-i hayr**
- ehl-i hevâ [1]** Zevk ve sefa içinde gününü geçiren kimseler.
- K2/66 Âb-ı deryâ-yı kerem bir kabza hâki garğ idüp Nâr-ı düzağdan hâlâş olsa n'ola **ehl-i hevâ**
- ehl-i hevâyân [1]** Heveslerine uyarak yaşayanlar.
- G38/16 Gönülde gözde başda od şu toprak Budur **ehl-i hevâyâna** 'alâmet
- ehl-i hured [2]** Akıl sahibi, akıllı kişiler.
- N35/3 Görüp ağıyâr-ile gavgâlarımı **ehl-i hured** Budur ancak bu cihânda şeh-i merdân didiler
- K32/10 Gözi erbâb-ı hureden degeri görmez hîç Yoğsa yanında mıdır **ehl-i hured** tamğalı
- ehl ü 'ıyâl [2]** Yol arkadaşı ve çocuklar. || Çoluk çocuk, aile ve yakınlar.
- Tr2/66 Rağmet-i Rağmândan aldın pay kardeşim benim Gerçi kim **ehl ü 'ıyâliñ** terk idüp olduñ revân
- Kt17/11 Gelüp bu dâr-ı İslâmbula çün **ehl ü 'ıyâliñle** Oturduñ bunca eyyâm oldı kim bi'r-râhâti'l evfâ
- ehl-i 'irfân [2]** İrfan sahibi, anlayışlı kimseler.
- G153/10 Fedâ-yı canda cânâna tekâsül itme ey Nebzî Bu hâlet **ehl-i 'irfân** arasında mu'teber gelmez
- G370/12 Degil ancak dil-i şeydâ o müy-ı zülf ile beste Ki bir târyıla bend itmiş niçe biñ **ehl-i 'irfânı**
- ehl-i 'işyân [1]** İsyankar, isyan edenler.
- K21/17 Günâhın **ehl-i 'işyânıñ** mu'âf eyle huşuşâ kim Keremden zehr-i zenb-i Nebzîye 'afvîñi tiryâk it
- ehl-i İmân [1]** Allah'a inanan kişiler, inançlı insanlar.
- Kt3/55 İlahî **ehl-i İmânıñ** mine'l-evvel ile'l-âhîr Günâhın 'afv ü mahv eyle Hâbîbiñden şefâ'atle
- ehl-i islâm [1]** İslam ehli, iman ehli, Müslümanlar.
- K33/27 **Ehl-i İslâm** degil millet-i uğrâdandır Baqalım çançısına kâ'il ü yâ çâ'il olmaz
- ehl-i iz'ân [1]** Anlayış sahibi insan.
- Mu34/2 Beyân ki şarîh olsa fehmi olur âsân Kinâye degil setre-i **ehl-i iz'ân**
- ehli kemâl [1]** İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

- K1/33 Cür'asın görmez **kemâl ehli** mey-i nâbîñ velî
Câhil-i mislü'l-bakar bakar hâbâba ibtidâ
- ehl-i kerem [2]** Cömertlik, iyilik, ihsan sahibi.
- G190/9 Kalmadı devlette bir **ehl-i kerem** dağı 'avâm
Cerr için her biri taķmış boynuna topra ğulâf
- G371/12 Kerem it kim niçe âzâdeleri serv gibi
Kul ider luţf ile **ehl-i keremiñ** ihsânî
- ehl-i ma'ârif [1]** İlim irfan sahibi olanlar. || Maharet, hüner sahibi; üstad.
- K11/11 Dağı her **ehl-i ma'ârif** ü kemâl bunda ki var
İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it
- ehl-i mezâķ [1]** Zevk, keyif ehli.
- G37/3 Bezme gel kim muntazır teşrîfine **ehl-i mezâķ**
Bâde-i la'liñ umar meclisde tullâb-ı hayât
- ehl-i nazâr [2]** Tefekkür ehli. || Tecrübeye dayanarak görüş ve düşünce sahibi olanlar ve felsefeciler.
- G270/15 Velî **ehl-i nazâr** şâhib-başar kâdir-şinâsânîñ
Vücüdünden saķam ğam dağı ğalbinden ırağ olsun
- K19/26 Hayr du'â ile çü Nebzî didi bu beyti hemân
İşidicek **ehl-i nazâr** gel öpelim didi femiñ
- ehl-i riya [1]** İki yüzlüler, riyakârlar.
- G190/7 Mescidi memlü idenler bir alay **ehl-i riya**
Ka'beyi gör kim niçe kıılır ğarâmîler tavâf
- ehl-i semâvât [1]** Yedi kat semanın sakinleri.
- G312/10 Raķib-i İblîsi tardıñ görünce ey melek-rüyum
Didi **ehl-i semâvât** u zemîñ taħsîn idüp ğah ğah
- ehl-i sitem [1]** Zulüm ve haksızlık yapanlar. || Zalim sevgili.
- K32/3 **Sitemi ehl** olana ğün gibi bu rüşendir
Velî yok zerrece nâ-ehl ile kîl ü kâli
- ehl-i sünen [1]** Sünnet ehilleri, sünnet işleyenler.
- K33/34 Bu tutumla meger ol surğ-ser İrânîdir
Pes anı **ehl-i sünen** itmesi ķâbil olmaz
- ehl-i sünnet ve'l-cemâ'at [1]** Peygamberimiz ve ashabının yolundan gidenler.
- Kt3/47 İdenler **ehl-i sünnet ve'l-cemâ'at** mezhebin ihyâ
Olardır dîde-i a'dâ'-i dîn ü millete denbel
- ehl-i şî'r [1]** Şiir ustası, şiir erbabı.
- K26/6 Ebleh ü dün u denyîm beni almañ dile siz
Ehl-i şî'r añladınızsa beni hâşâ değilim
- ehl-i zevķ [1]** Zevk sahibi, eğlence ehli.
- G389/5 Bahâra irdilerse **ehl-i zevķ** ey dil benim ammâ
Bahâr u 'andelîbim beytû'l-ağzân u fiğân oldu
- ehl-ü 'iyâl [1]** Bir kişinin geçindirmek zorunda olduğu aile efrâdı ve yakınları.
- Tr32/15 kimseniñ evlâdı yâ Rabbî sefâhat itmesün
kimseniñ **ehl-ü 'iyâli** işbu yola gitmesün
- Ehrimen [1]** Şeytan. || Yoldan saptıran kimseler, rakipler.
- K32/15 Ehrimenden gelüp ol nâ-kes ü nâ-şâyeste
Taķa boynumuza âzâde iken ağlâlî
- ehven [1]** Daha hafif, daha zararsız.
- G28/18 Havâle eyle her ğükmi każâya
Rızâ ile olur **ehven** meşâ'ib
- ejder [3]**
1. Kanatlı, dört ayaklı, yedi başlı olarak hayal edilen mitolojik yaratık.
- K11/18 Dileriz ğâlib it a'dâ-yı 'anüdına anı
Dağı hem leşkeriniñ her birini **ejder** it
2. Büyük yılan. || Sevgilinin saçı.
- G15/8 Genç imiş ğüsnüñ o genç üzere tılısm imiş meger
Kâkülün ey müşk-müyum görünür **ejder** baña
- G159/1 Bir **ejderdir** saçın kim genc-i ğüsnünde tılısm olmuş
Yüzün tâ sîndir ol ebrûlar anda iki bism olmuş
- ek- [2]** Ürün elde etmek için toprağa tohum atmak veya gömmek. || Bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak.
- G47/5 **Eküp** sînemde toğm-ı cevri zûlmı
Benim ol nâzenînim oldur ğâris
- G206/5 Kaşâvet toğmunı **ekmek** diler bitürmek için ğam
Vücüdüm kişzârın dehr-i bî-mihr eylemişdir herk
- ekber [1]** Çok büyük, daha büyük, en büyük.
- N55/1 Ğadîsinde buyurmuşdur Resül-i Ekrem ü **Ekber**
Bu ma'nâyı sa'âdetle işit lâ-ğayra fi'l-aşfar
- ekdar [1]** Kederler.
- G394/2 İrişdi yümn ile uşta bugün nevr-rüz-ı sulţânı
Ğalâş eyler ğam u **ekdardan** 'uşşâķ-ı nâlânı

- ekl [1]** Yiyecek, gıda, yemek yeme.
- Tc1/8 Besberāber hilede sūkh ehli hem rūbāh-ile
Varı pes bir loğma kim **ekl** ola bismi'llāh-ile
- ekme [1]** Serpmek, saçmak.
- K27/29 Sīneme yara açup rīze-i elmas **ekme**
Yenilen nānı ferāmūş idüp unutma tuzum
- ekmel [1]** Çok (daha, en, pek) kâmil, mükemmel,
kusursuz, noksansız.
- Kt18/7 Olup kâmil mükemmel nġk-hūyuyla dađı **ekmel**
Kemālātına cümle mu'terifdir pġr ile bernā
- ekser-i nās [1]** İnsanların çoğu.
- Kt21/4 'Ulemā vū fuzelāya keremi yok bil anuñ
İrişür devlete hep cehl ile gör **ekser-i nās**
- eksik [2]** Ayıp, kusur, noksanlık.
- G161/4 Ĥamdü li'llāh çār-sūy-ı 'aşkda yokdur kesād
Gam alur gam şatarız **eksik** degil alış viriş
- G164/2 Ĥalibā bāğ-ı cinānda buldı Ĥaddiñ perveriş
Mivesi Tūbā gibi **eksik** degildir yay u Ĥış
- eksik degil [6]** Eksik olmamak, her zaman var
olmak, hep bulunmak.
- G197/5 Ey kemāñ-ebur dem-ā-dem sīneden **eksik degil**
Görmedim tġriñ gibi bir merdüm-i merd-i şefġk
- G210/2 Çeşm-i Tātārñ atar bu sīneme tġr ü Ĥadeng
Rezm-i 'aşkıñda şehā **eksik degil** aşüb u ceng
- G212/9 Dilde her dem nār-ı gam bād-ı elem **eksik degil**
Āb-ı miñnetle çarlımış Nebziyā Ĥakiñ seniñ
- N30/1 Eglenür bu dil elemle baña yār **eksik degil**
Şāh-ı āmālimde Ĥamdan berg ü bār **eksik degil**
- N30/2 Eglenür bu dil elemle baña yār **eksik degil**
Şāh-ı āmālimde Ĥamdan berg ü bār **eksik degil**
- N30/4 Bir gül-i gülzār-ı cāniñ 'andelġbidir gönül
Ol sebebdendir dem-ā-dem āh u zār **eksik degil**
- eksik olma- [2]** Eksik olmamak, her zaman var
olmak, hep bulunmak.
- K36/17 Ricāliñ himmeti üstünden aşlā **olmasun eksik**
Kalup yıllarla sābit olsun ol cāy-ı mu'allāda
- G142/4 Her gice Ĥālġ degildir Ĥāne-i dilden Ĥamı
Ĥamdü l'illāh **eksik olmaz** tekyede mihmānımız
- eksik ol- [1]** Olması gerekenden daha az olmak,
noksan olmak.
- G86/7 Bu rāh-ı pür-Ĥatar içre belā mı **eksik olur**
Başılsa ger biri biñden toĤuzı dağı dürer
- eksil- [1]** Eskisinden az duruma gelmek, azalmak.
- G281/6 Tā-ebed 'uşşāka mihr ü şefĤat ü rahmıñ seniñ
Artuban **eksilmesün** hergiz nihāyet bulmasun
- ekşeri [1]** Çok defa, çok zaman, çoğunlukla,
genellikle, ekseriya.
- M2/5 **Ekşeri** ebyaz olur Ĥar gibi
Bir iki bizde dağı var gibi
- el [48]**
1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan,
tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.
- G232/3 **Elinde** bāde-i bġ-dürd ile bir düzd imiş sākġ
Anı derk itmeyüp ser-māye-i idrāki çaldırdım
- G77/11 Dil-berā **el** sīnede ikrām için
Hep ayağa tırdılar serv ü çenār
- G81/4 O rüy-ı āfitābiñ bezm-i Ĥüsni zġb ü fer Ĥılımış
Bir **elde** cām o şevĤ ile bir elde sāğar-ı Cem var
- G81/4 O rüy-ı āfitābiñ bezm-i Ĥüsni zġb ü fer Ĥılımış
Bir elde cām o şevĤ ile bir **elde** sāğar-ı Cem var
- G111/4 Niçe terk eyleyem mihrini ey māh
Görür gözüm dağı tutar **elindir**
- G127/10 Pġrāne bir civāni sevdiyse n'ola Nebzġ
Ha diyeler **elinde** tayanmağa
- G131/14 N'ola feth itse mülk-i şġ'r-i Nebzġ
Elinde Ĥāmedir seyf-i mücevher
- G150/9 Sākġ-i devrān **elinden** bir ayağ almağ için
Terk-i 'ırz it bġ-Ĥayā ol Nebziyā hem 'ārsız
- G155/5 **Elim** boş olmasun diyü getürdüm cānımı tuĤfe
Yed-i luĤfuñdan ey sākġ niçün baña tolu gelmez
- G186/8 Genc-i Ĥüsniñde o Ĥüni Ĥamzeler olup tılısm
Şġrdir kim mār-ı zülfüñden **elinde** var tġğ
- G203/18 Mey-i la'liñledir mestāne Nebzġ
Dime sākġ **elinde** cām-ı Cem yok
- G212/1 Neyler ol ağıyār **elinde** dāmen-i pākiñ seniñ
Yiri yokdur dāmeninde Ĥār u Ĥaşākiñ seniñ
- G265/3 Müdām **elde** mül olsa kāse olsa
Hem olsa gül gönüñde olmasa hem
- G322/8 Bāde-i nahvetle mest olup o şāh-ı nev-civān
Ĥaçer **elde** gözleri mestāneyi gördüm yine

G347/14	N'ola hün-ḥ ^v ār u dil-āşüb dir ise Nebzī saña Bir eliñ yalıñ kılıçda bir eliñ bucağda	G48/8	Zahm-ı tığ-ı cevrine ol la'l-i leb Eylemez timār elinden el-ğiyās
G347/14	N'ola hün-ḥ ^v ār u dil-āşüb dir ise Nebzī saña Bir eliñ yalıñ kılıçda bir eliñ bucağda	G48/10	Bī-mürtüvvetdir hiç inşaf eylemez Yār-ı bī-ıkrār elinden el-ğiyās
G354/4	İzān lālezarı üzre baq ol ğamze-i dil-düz Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cüya söz var mı	G48/12	Kalması tākāt bu dilde dād hey Dādsız cevvar elinden el-ğiyās
K1/29	Zü'l-kerem yārān eline iricek eyyām ile Ger haṭā ise daḥı tutar şavāba ibtidā	G48/12	Cevrin efvün itmede leyl ü nehār Nebziyā her-bār elinden el-ğiyās
K28/8	Medḥ-i gül-gün 'arızın düşmez dilimden gül gibi Rüz u şeb şayf u şitā hemvār elimde var gül	G62/14	Çarḥ elinden ağlamakla oldu ger çeşmim sepīd Rüy-ı zerdimden velī yundi kamu gerd ü vesah
Mü3/7	Kim başda havā elde türāb āteş ü hem āb Gönlünde gözünde	G111/7	Dilā ol ğamzesi tıĝm elinden Yanıq bağrım benim dilim dilimdir
Mr5/17	Elde piyāle lāleler Şahbāya beñzer jāleler	G303/2	Şüfiyā şāfi-dil ol iç gel berü Muğ-peçe sākī elinden bir tolu
N34/4	Kaçan ahvālimi yazmak dilesem sen şehime Tutuşır kāğıdım elde daḥı yanar kalemim	G207/5	Elimde tıĝ-ı bürrānı civān-ı tāzeye beñzer Belinde kız gibidir ḥançer-i hün-ḥ ^v ārı pek nāzik
Mu23/1	Ayağdan başa elde bir güli taqđım zarāfetle Berāhın ile isbāt eyledim nāmın nezāketle		3. Bir işin gerçekleşmesinde etkide bulunan kişi yerine kullanılan kelime.
	2. Birinin veya bir şeyin elinden, tarafından; yardımıyla, vasıtasıyla.	B6/2	Eyleyüp sell-i süyüf ol şeh gelür yine yaman El-amān ol ğamzesi cellād elinden el-amān
G286/4	İder mülkünde her güne taşarruf Olur mı ağlamak ḥünkār elinden		4. El-âlem, yabancılar, başkaları.
G286/6	Hebā olupdur eczā-ı vücūdum Turāb u mā havā vü nār elinden	G301/13	Dil anı görmez el daḥı irmez Bağlandı girmez gözime uyhu
G386/8	İrince genc-i vaşl-ı dil-rübāya Neler çekdim raķīb-i mār elinden	K17/22	Ķadriñ ola dā'im mezīd devlet sa'ādet müstedām Nebzī tavil itme kes el taşdı' idüp virme kesel
Mş1/1	Ey dirīĝā çarḥ-ı bī-dādın elinden el-amān Pāy-māl ider dimez bu pīr-i deryā nev-civān		5. Yardım.
Tr1/60	Ad u şanı yoq ki ol ad ile yād idem velī Diyeyim ser-defter-i hīzān ḥüccetle eli	G217/1	Ayağda kaldım üftāde meded cānā yetiştir el İriş ben bī-kesiñ feryādına feryād-res ol gel
Tr2/12	El-firāk ey dāder-i dil-perverim şad el-firāk El-amān çarḥ-ı sitemkāriñ elinden el-amān		6. El, sahip olma, mülkiyet.
G86/2	Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer Raķīb defter-i 'ömrini reşk eliyle düter	G67/6	Nāşiḥā kendiñ gibi güm-rāh zann itme beni Zülf-i dil-berveş elimde var iken ḥablü'r-reşād
G48/1	Mihri yoq dildār elinden el-ğiyās Cevri çok ḥünkār elinden el-ğiyās	G242/6	Devlet-i 'aşk ile dīnār gözüm yaşı direm Hele ben daḥı elimde zer ile sım göreyim
G48/2	Mihri yoq dildār elinden el-ğiyās Cevri çok ḥünkār elinden el-ğiyās		eli tutma- [1] Eli tutmamak, gücünü kaybetmek, takati kalmamak.
G48/4	Ķamzesi mekkār çeşm-i fitne-zen Ķāretī Tātār elinden el-ğiyās	G365/2	Gözime dünve görünmez o şehi görmeyeli Daḥı hem tutmaz elim dāmenine irmeyeli
G48/6	'Aşkın giryān ider bülbül gibi Ķonca-ı pūr-ḥār elinden el-ğiyās		elinden düşme- [1] Elinden düşmemek, elinde tutmak. Bir şeyle sürekli ilgilenmek.
		G186/2	Ķamze-i hün-rizi gördüm eylemiş der-kār tıĝ Ķā kim düşmez elinden ey gönül her-bār tıĝ

- elinden gelme- [1]** Yapamamak, becerememek, gücü dahilinde olmamak.
- G153/8 Muḥannesdir raḳībīn eyleme ḥavf u recā andan
Elinden ḥayr u yā şer **gelmeyenden** nef' ü zar gelmez
- elinden kırtar- [1]** Birinden bir şey kaçırmak.
- G287/7 Ğamze-i ḥün-ḥ^vār **elinden kırtar** ey şāhım beni
Zerrece bilmez amānı kaşd-ı cān eyler hemān
- elinden kırtul- [1]** Birinden kaçmayı başarmak.
- Tr1/27 Tā **elinden kırtulunca** başıma oldı kayu
Her gece şikletmege giderdi tırmarz gürleyü
- eliñe gir- [1]** Ele geçirmek, elde etmek; kazanmak, yakalamak.
- G216/7 **Elīñe girse** dilā fırsatı fevt itme şaḳın
Didiler fā'idesi yok bu mesel şoñ nedemiñ
- elīm[1]** Çok ıstırap veren ateş. || Cehennem ateşi.
- G111/6 Ferāmüş eylemek ḥāk-i deriñi
Şehā ben bendeñe **nār-ı elīmdir**
- el aç- [3]** Duā etmek için elleri bir araya getirip açmak. || Dilenmek; başkasının yardımını isteyecek durumda olmak.
- Mr2/10 Du'ā-yı intimā-yı devletiñde serverā dā'im
El açup dergeh-i Mevlāya dil dilden olur kâ'im
- Tr1/48 müstecāb eyle du'āmız yā İlähe'l 'ālemīn
bu du'āya **el açup** āmīn deyin olsun āmīn
- G318/10 Olup pā-māl şeb-i hicriñde kaldıñsa ayaklarda
Elīñ açup seher yine derūñden du'ā eyle
- el al- [1]** Kötü durumdaki bir kişiye yardımda bulunmak, elinden tutmak.
- K32/26 Yaḳamızdan yapışup urdı boyumuzca yire
Düşeniñ 'ādet olupdur ki **elin almalı**
- el arkası yir [1]** Pes etmek, mağlubiyeti kabul etmek, aczini göstermek.
- G44/12 Yirden göge dek minnet ider dil k'ola bendeñ
El arkası yirde daḳı hem rüz-ı zarā'et
- el bağla- [1]** Saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak.
- G322/3 Şaf şaf olmuş **bağlayup el** niçe meh-rūlar aña
Karşu tırmuş ol meh-i tābāneyi gördüm yine
- el çek- [9]** İlgisini kesmek, vazgeçmek.
- G248/1 Kelāmıñ sem'i ile bülbül-i güyādan **el çekdim**
Dehānıñ rü'yetiyle gönca-ı ḥamrādan el çekdim
- G248/2 Kelāmıñ sem'i ile bülbül-i güyādan el çekdim
Dehānıñ rü'yetiyle gönca-ı ḥamrādan **el çekdim**
- G248/4 Yüzüñ seyr eyledim ḥūrā-yı cennāta nazar kılmam
Temāşā eyleyelden ḳaddiñi Tübādan **el çekdim**
- G248/6 Maḥabbet cāmını nüş eyledim bezm-i vişāliñde
Lebiñ devrinde sāḳī bāde-i şahbādan **el çekdim**
- G248/8 Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olmam ḥiç
Metā'-ı 'aşḳı aldım daḳı her kālādan **el çekdim**
- G248/10 Diyemem dostlar raḳīb ile ser-encāmım ey Nebzī
Ben ol sevdāları bilmem ğam-ı ferdādan **el çekdim**
- G294/10 Bir ayak şunmadıñ me'mülüm üzre
Sipihrā **çekdim el** cām-ı Cemiñden
- K5/7 Ḥubb-ı dünyādan ben ol dem Nebziyā **çekdim elim**
Sāl-i tāriḫim benim çün oldı ahyāñü'l bülüğ
- G89/3 Çeşm-i ḥün-ḥ^vārıñ yine ğaddārlıḳdan **çekmez el**
Düşmüş ayakda ḳamu ḥalk dād ider feryād ider
- el irişdir- [1]** Bir şeye erişmek, bir şeyin ele geçmesi, bir şeye sahip olmak.
- G373/7 **İrişdirsem** sıfāl-i kelbiñe **el**
Bu ḳutsuz başımiñ olurdu tāci
- el irme- [2]** "Elden, elinden bir şey gelmez" manasında çaresizlik anlan deyim.
- G31/11 **İrmez el** ey 'āşḳāñ dāmānına
Sevmeñiz pes dil-ber-i 'ālī-cenāb
- N41/1 Ğam-ı la'liñle kesildi **elim irmez** ayağa
Varayım meykedeye bārī tayanup tayağa
- el kaḳ- [1]** Hizmetçi çağırarak için el çırpamak.
- 133/4 Düşüp ardimca eḫfāli cihānıñ
Atup taş **el kaḳup** hayhāy iderler
- el kes- [1]** İlgisini kesmek, ilgilenmemek, vazgeçmek.
- Mş1/40 Kim muvāfiḳ olmadı bir ḥāline ḥāl-i cihān
Ḥubb-ı dünyāyı ḳoyup pes māliḫulyādan **kes el**
- el ur- [1]** El vurmak, değmek. || Bir işi yapmaya yanaşmak, girişmek.
- K12/26 Düzmemiş küffār-ı bedkār hem-çünāñ ḥışn-ı ḥaşīn
El urup tōb u tūfenge başdı ayak üstüne
- el üstünde tut- [1]** Çok değer verip sevmek.
- G342/2 Muvāşıl olmağ-ile dil-berā la'l-i lebiñ cāma
El üstünde tutarlar şöyle lāyḳ oldı i'zāma

	el vir- [11] Yardım etmek, izin vermek, bir işin gerçekleşmesi için fırsat vermek.	Mş1/1	Ey dirîgâ çarḥ-ı bî-dâdîñ elinden el-amân Pây-mâl ider dimez bu pîr-i deryâ nev-civân
G171/7	Çün el virdi melâhat tâcı başa Serîr-i hûsne pes buyur ayak baş	Mh4/15	El-amân ey şeh-levendim bî-menendim el-amân Her kaçan varsam ruḥuñ seyr itmege ey âfitâb
G202/3	Furşat el virdi şehâ aḡyâra yâr olduñ yine Ḥâk-i râhîñdan velî üftâdegâna pay yok	Mh4/25	El-amân ey serv-i nâzım şâh-bâzım el-amân
Mu3/2	Niçün çekdiñ ayaḡñ bezm-i kesretten diseñ baña Çü gördüm devr döndi sâ'îlâ pes ye's el virdi	Mh4/25	El-amân ey serv-i nâzım şâh-bâzım el-amân
G375/11	El virmedi devlet baña gör kaldım ayakda Vah kim dil-i sevdâ-zede zîr ü zeber oldı	Mh4/20	'Âşık-ı şürîdeñim bi'llâh itme ictinâb El-amân ey âfitâbım mâh-ı tâbım el-amân
G145/10	Ayaḡñ öpmek ister sâkıyâ bu Nebzî-i ahḡar Anı ol devlet-i 'uzmâya ırgür dime el virmez	Mh4/20	'Âşık-ı şürîdeñim bi'llâh itme ictinâb El-amân ey âfitâbım mâh-ı tâbım el-amân
G146/2	Meded düşdüm ayaḡa ol kâdi şimşâd el virmez Çıgarsam yeryüzünden göklere feryâd el virmez	Mh4/15	El-amân ey şeh-levendim bî-menendim el-amân Her kaçan varsam ruḥuñ seyr itmege ey âfitâb
G146/1	Meded düşdüm ayaḡa ol kâdi şimşâd el virmez Çıgarsam yeryüzünden göklere feryâd el virmez	Mh4/10	Zannım oldur hicr-ile olmam muḡarrer lâ-cerem El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i hûrum el-amân
G146/4	Kadîmî resmdir 'ıyd irse yâri der-kenâr itmek Gör o fettânı kim bunca geçer a'yâd el virmez	Mh4/10	Zannım oldur hicr-ile olmam muḡarrer lâ-cerem El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i hûrum el-amân
G146/6	Ser-i zülfün hevâsıyla koma ben ḡâki la'liñ vir Bilürsin âteşin teskinî mâdır bâd el virmez	Mh4/5	El-amân ey nûr-ı dîdem nev-resîdem el-amân Nâ-ümîd itme beni vaşlıñdan ey kân-ı kerem
G146/8	Raḡibîñ der-peyimden dür olur mı dâr-ı ḡurbetde Gerek bir mûnis ammâ biliş olsa yâd el virmez	Mh4/5	El-amân ey nûr-ı dîdem nev-resîdem el-amân Nâ-ümîd itme beni vaşlıñdan ey kân-ı kerem
G146/10	Ḥabâb-âsâ özüñ maḡv eyle deryâ-yı fenâ içre Cihânda Nebziyâ güm-nâm olagör ad el virmez	Tr2/12	El-firâk ey dâder-i dil-perverim şad el-firâk El-amân çarḥ-ı sitemkârñ elinden el-amân
	elâ [3] Başlama ve tembih edati. Gözünü aç, dikkat et!	Tr2/12	El-firâk ey dâder-i dil-perverim şad el-firâk El-amân çarḥ-ı sitemkârñ elinden el-amân
G373/11	Elâ ey ḡvâce-i sük-ı melâhat Metâ'-ı hûsnüññ yokdur mı bâcı		elbet [6] Elbette, mutlaka, şüphesiz, muhakkak.
G399/1	Elâ ey gözleri mestân nedir bu ḡamze-i cādū Gözüm giryân ciḡer büryân firâkıñla dirim yâ Hû	G60/12	Sırr-ı 'aşkı ben direm setr eyleyem Lîkin âsarı ider elbet sünûḡ
Mh1/1	Elâ ey merd-i meydân-ı kerem luḡ u şehâ ḡaḡkâ Hemîn ola semâhat cüd u en'am u 'atâ i'tâ	G179/7	İşâret eyler elbet der-kenâre bir neşâtında Dilâ sen 'arz-ı ḡâl it ḡo o ḡunî eylesün i'râz
	el-amân [17] "Aman, medet" anlamında yardım ve şikâyet anlamı verir.	G341/4	Terk idersen bendeñi 'âlemde dil-ber yok mıdır Bend olur elbet gönül bir gözi kaşı ḡaraya
B6/2	Eyleyüp sell-i süyüf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol ḡamzesi cellâd elinden el-amân	Kt27/4	Va'de-i vaşlımı uş yâr yine yarına ḡodi Şabr it elbet bu yalanın çıkısar 'âkıbeti
B6/2	Eyleyüp sell-i süyüf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol ḡamzesi cellâd elinden el-amân	Mş1/25	Lîkin olıcaḡ ḡazân elbet çeker ḡamyâzesin Ey gönül suḡriyye ḡokdur ḡanḡı yirin yazasın
G314/9	Yeter cevr eylediñ Nebziye şâhım el-amân olsun Ḳuşûrum var ise geç pâdişâhım tevbe bismi'llâh	N19/2	Rüzḡâr-ı zürkârñ 'âdeti budur ezel 'Âḡil ü dâñâ olan elbet olur ḡakre maḡal
G357/10	Bu Nebzî bendeñe luḡ it ḡapuñda 'abd-i ḡâlîşdir Yeter cevr eylediñ şâhım amân u el-amân oldı		elbette [2] Elbette, mutlaka, şüphesiz, muhakkak.
		G180/2	N'ola 'uşşâkıñ eyleser şehâ derd ü elemden ḡaz Olan dîvâne-i 'aşkıñ kılur elbette ḡamdan ḡaz

- G259/1 Alnımda yazılanlar **elbette** gelür bir bir
Hattât-ı ezel böyle çalmış kalemi bilmem
- elde yok [1]** Elde bulunmamak, sahip olunmamak.
- N26/3 Mâlimız **yok elde** bârî câh ile fahr idevüz
N'idelim böyle berkidmiş bu hisârî berkiden
- elden ayağı koma- [1]** Elden kadehi bırakmamak, sürekli içmek.
- G360/13 **Koma elden ayağı** Nebzî hemân
Bezm-i 'âlemde baña bu düşdi pay
- elden bırak- [1]** Bir şeyle sürekli ilgilenmek, elden düşürmemek.
- G106/3 **Bırakıp elden** efendim bu dili kıлма şikest
Düşe bir şîşe havâdan yire şad pâre düşer
- elden çıkar- [1]** Yitirilmek, kaybedilmek.
- G288/2 Mürüvvet olmayınca bir güzelden
Çıkarılmış ağlamağ ile göz **elden**
- elden düşme- [1]** Elden bırakmamak, sürekli elinde tutmak.
- G57/4 Çuşşadan âzâd olam dirseñ cihânda gül gibi
Lâleves çek câmi her dem **düşmesün elden** kadeh
- el [1]** "Yalnız" anlamında pekiştirme sözcüğü.
- G337/1 sevâb isterseñ ey zâhid gönül al **ele** bir dâne
Çü dil 'arş-ı Hudâdır pes velî her ferd ü her dâne
- ele al- [1]** Tutmak, eline almak, ele geçirmek. || İşe yarayan yok.
- G198/2 Şadefîñ beñzeye dendâniña dür-dânesi yok
Gerçi çok lîk **ele alma** bir dânesi yok
- ele girme [1]** Eliyle tutmak, avcuna almak. || Elde etmek, ulaşmak, yakalamak.
- G361/5 Eylesem çâk-i girîbân dâmeni **girmez ele**
Serv-i bâlâ kâmeti şimşâda virdim gönülümü
- elem [13]** Ağrı, acı, sızı, sancı || Keder, dert, ıstırap.
- G7/6 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dağı sem
Dâye ğam mâmi **elem** hem hemm imiş lâlâ baña
- G19/3 Def'-i ğam için vardım oldu **elemim** efvün
Ĝam-hâne midir yoğsa mey-hâne değil mi yâ
- G54/12 'Aşk sükunda ferağ bulmuş kesâd
Ĝam **elem** bâzâridir ammâ revâc
- G230/4 Hem-ser ü hem-pây u hem-râhim durur
Dilde ğam hüzn ü **elem** her dem benim
- G259/1 Hicriñ gibi bu dilde özge **elemi** bilmem
Bu derd-i verem âhir bağrım dele mi bilmem
- G331/2 Yine düş oldu gönül bir ruğı gül-güna yine
Yine irişdi **elem** bülbül-i mağzûna yine
- K27/12 N'ola ger süst ola dil bâr-ı ğam-ı a' dâya
Çü hamül olmada aħbâb **elemin** bâri özüm
- K19/8 İstedi bir menzil-i bâlâ-yı hümâyün u ferağ
Def' ide tâ anda sürür ile hücumun **elemiñ**
- N30/1 Eglenür bu dil **elemle** baña yâr eksik değil
Şâh-ı âmâlimde ğamdan berg ü bâr eksik değil
- G17/2 Eger nazar iderseñ şehâ
Bulur bu dil **elemden** rehâ
- K22/5 Kudüm-ı ceşn ile âsüdedir diller **elemlerden**
Bu şevki sevğ ider 'âlemde ancak yılda bir devrân
- G18/2 Eger ger ger nazar zar zar iderseñ señ şehâ hâ hâ
Bulur lur lur bu dil dil dil **elemden** den rehâ hâ hâ
- K16/11 Maşûn ola **elemden** ğamdan âfâteyn-i 'âlemden
Hemişe zât-ı pâki ola mağfûz hıfz-ı Hâlıkda
- N39/11 Maşûn ola **elemden** ğamdan âfâteyn-i 'âlemden
Hemişe zât-ı pâki ola mağfûz hıfz-ı Hâlıkda
- elem ir- [1]** Üzüntü, tasa duymak.
- N34/1 Hâlet-i 'aşk-ile ol hadde **irüpdür elemim**
Bilemem fark idemem dağı sürür-ile ğamım
- elez [1]** Daha lezzetli, en lezzetli.
- 342/10 Recâ-yı vaşl ider her dem nevâl-i cüd u luţfuñdan
Vişâliñden **elez** bir nesne yok Nebzî-i nâ-kâma
- elf [1]** Arap alfabesinin ilk harfi "Elif" || Sevgilinin boyu.
- K10/2 Kad-i dildâra teşbîh eyleyen serv-i dil-ârâyı
'Aceb kejlîk idüp beñzer dimiş **elfe** dil-ârâyı
- elf gibi [1]** Arap alfabesinin ilk harfi "Elif" gibi. || İnce, uzun ve dimdik.
- K32/41 İremez tâ 'atîne **elf gibi** toğrı kıyâm
Kad-i ğam-geştesidir zâl-ı zünübüñ dâli
- elf kaddi [2]** Elif harfi gibi ince ve uzun boy.
- G222/10 'Âşıkıñdır Nebzî-i âvâre isterseñ delîl
Elf kaddi 'aşk ile lâm oldığı olmaz mı dâl
- G356/2 Zülf-i Leylânîñ ğamı ben Kaşısı mecnün eyledi
Elf kaddi ğasretile kâmetim nün eyledi
- el-fakru fahrî [3]** "Fakirlik övüncümdür" manasına gelen Hadis-i şerife iktıbastır (Alliyü'l-Kârî, 1987, s. 254).

- G45/7 Çün didi **el-faḫru faḫrī** ol Resül-i müctebā
Meskenet kıl yürü olma bāde-i ḡafletle mest
- K24/28 İncitme aslā zill ü 'ināye
El-faḫru faḫrī geldi bu zāhir
- N19/4 Gelmesün ḡalb-i şerīfe anıñ-içün bir kesel
Çün buyurmuşdur Nebī **el-faḫru faḫrī** kıl 'amel
- elfāz [1]** Kelimeler, sözler. || Şiirler.
- K4/24 Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün
Bi-ḡamdillāh bu **elfāz** ile kıldım tārīhim i'lān
- el-firāḳ [3]** Aynlık sözü, elveda.
- G193/10 Ḳanḳı zāt içre ki cüz'ī 'aşḳ ola
'Aḳl-ı küll dir aña yā Hū **el-firāḳ**
- Tr2/11 **El-firāḳ** ey dāder-i dil-perverim şad el-firāḳ
El-amān çarḫ-ı sitemkārñ elinden el-amān
- Tr2/11 El-firāḳ ey dāder-i dil-perverim şad **el-firāḳ**
El-amān çarḫ-ı sitemkārñ elinden el-amān
- el-ḡıyās [8]** "Medet, aman!" anlamına gelen söz.
- G48/1 Mihri yoḳ dildār elinden **el-ḡıyās**
Cevri çoḳ ḡünkār elinden el-ḡıyās
- G48/2 Mihri yoḳ dildār elinden el-ḡıyās
Cevri çoḳ ḡünkār elinden **el-ḡıyās**
- G48/4 Ğamzesi mekkār çeşm-i fitne-zen
Ğāretī Tātār elinden **el-ḡıyās**
- G48/6 'Aşıḳın giryān ider bülbül gibi
Ğonca-ı pür-ḡār elinden **el-ḡıyās**
- G48/8 Zaḡm-ı tıḡ-ı cevrine ol la'l-i leb
Eylemez tımār elinden **el-ḡıyās**
- G48/10 Bī-mürüvvetdir hiç inşāf eylemez
Yār-ı bī-ıkrār elinden **el-ḡıyās**
- G48/12 Kalmadı tāḳat bu dilde dād hey
Dādsız cevvar elinden **el-ḡıyās**
- G48/14 Cevrin efzün itmede leyl ü nehār
Nebziyā her-bār elinden **el-ḡıyās**
- el-ḡıyās [7]** "Hak ve gerçek olan budur" anlamına gelen bir ifade.
- G119/4 Didim bu bendeñe şāhim nedir in'ām u iḡsāññ
Didi cevri ü cefā **el-ḡıyās** sa'ādetdir sa'ādetdir
- G224/4 Dām-ı zülfünden ḡalās olmaḳ diler mi murḡ-ı dil
Geçmiş ol cānında **el-ḡıyās** bāl ile perden degil
- G238/9 Bu dehr-i pür-cefā vü ḡahrññ **el-ḡıyās** zulm u cevrine
Pey-ā-peydir oransız biri 'ādimse biññ ḡādim
- G294/13 Ḥulāşa ḳan aḳar çeşmünden **el-ḡıyās**
Eser yoḳ Nebziyā eşḳ ü nemiñden
- G297/4 Ne turfe pīşedir bu 'aşḳ-bāzī kim ki erbābı
Olurlar feyz-yāb **el-ḡıyās** olurlarsa ḡar u yā ḡāv
- G396/8 Seri ḳoydum yoluña ben ten ü cāna ḡakmam
Reh-i 'aşḳñ benim **el-ḡıyās** şanemā rāh-revi
- G201/8 Temāşā eyleyen ḡüsnün didi bezm-i vişāliñde
Olunca böyle olsun 'aşḳāna dil-rübā **el-ḡıyās**
- el-ḡamdü li'llāh [2]** Hamd Allah içindir, Allah'a hamd olsun.
- G241/4 Hem-sifāl olsam kilāb-ı küyuña cānā eger
Dir idim **el-ḡamdü li'llāh** nā'il-i cām-ı Cemim
- Kt10/2 İşbu Şovukḳuyı Medresesin
El-ḡamdü li'llāh gördüm 'imāret
- el-ḡamdülillāh [14]** Hamd Allah içindir, Allah'a hamd olsun.
- G311/1 Yine irdi bahār **el-ḡamdülillāh**
Bezendi sebzezār el-ḡamdülillāh
- G311/2 Yine irdi bahār el-ḡamdülillāh
Bezendi sebzezār **el-ḡamdülillāh**
- G311/4 Oturdu şāhsār-ı ḡülde bülbül
Fiḡān itdi hezār **el-ḡamdülillāh**
- G311/6 Müzeyyen ḡoncalarla şāhn-ı ḡülşen
Be-ḡükm-i Kırdıḡār **el-ḡamdülillāh**
- G311/8 Dil-i 'uşşāḳa virdi verd-i nüzhet
Siperḡam ḡam-ḡüsār **el-ḡamdülillāh**
- G311/10 Şabā ḡam ḡürmenin bāda şavurdu
Hem oldu tārümār **el-ḡamdülillāh**
- G311/12 Olupdur gerdeninde sünbülün bend
Müsel sel zülf-i tār **el-ḡamdülillāh**
- G311/14 Piyāle nergisiñ destinde tolu
Şarāb-ı ḡoş-ḡüvār **el-ḡamdülillāh**
- G311/16 Ḳaranfıl yāsemem şeb-büy u zanbaḳ
Reyāḡññ bī-şümār **el-ḡamdülillāh**
- G311/18 Şāḳāyık erḡavān u lāle süsen
Açıldı her ne var **el-ḡamdülillāh**
- G311/20 Benefşe boynur egmiş büsitānda
Gele diyü o yār **el-ḡamdülillāh**
- G311/22 Gelüp zerrin ḡadeḡden bāde nüş it
N'olur cānā ne var **el-ḡamdülillāh**
- G311/24 Ḳadem-rencide kıl luḡf eyle gel kim
Ne ḡoş bu merḡzār **el-ḡamdülillāh**

G311/26	Sen ey Nebzī fīgān it bülbulāsā Güler o gül- 'izār el-ḥamdülillāh	Tc1/20	İhtirāz ile olan ihvāna ya ne bahtlu Ben hele çekdim ayağım sen de var elüñi yu
	elḥān [1] Nağmeler, ezgiler, melodiler.	Tr1/31	ey gönül bu za' m-ı fāsidden elüñi yüri yu Şikten uşanur mı şanurşın 'aceb kaçıcık ayu
Mş1/23	Ṭoldırupdur gülşeniñ elḥān-ile der-vāzesin Gerçi çoçmuşdur bugün gül goncasınıñ tāzesin		el-va' dü'l-emīn [1] Sözüñün eri, güvenilir kimse.
	el-ḥubbu li'llāh [1] Allah için sevmek.	Kt1/5	Mübelliğsin feṭn hem şāf u el-va' dü'l-emīnsin hem Emīnu'llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu'llāh
G316/2	Şaṅa düşdi gönül min-hikmeti'llāh Muḥibb-i muḥlişim el-ḥubbu li'llāh		elyağ u aḥrā [1] Daha müsait, daha uygun.
	el-ḥükümü li'llāh[1] Hüküm Allah'ındır.	K26/4	Niçesi ola müyesser baña bu faẓl u kemāl Aḥmağım gāyet ile elyağ u aḥrā degilim
G316/6	Firākīñla olursam cāna minnet Muḥarrer bu imiş el-ḥükümü li'llāh		em [11]
	elif [1] Arap alfabesinin ilk harfi. Sevgilinin boyu.		1. Em, ilaç, şifa.
G262/1	Ol mīm-fem ḳaddi elif ol ḥüsn ü ḥulḳı lā-keḷām Nün itdi āḥir ḳāmetim illā ki buldum nīk-nām	G105/8	Lebiñ emdir bañā meclisde sāḳī Şarābīñ derd-i 'aşḳa em değıldir
	elif ḳadd [3] Elif boylu. Şekil itibariyle Arapça "elif (l)" harfine benzeyen sevgilinin boyu.	G105/7	Lebiñ emdir bañā meclisde sāḳī Şarābīñ derd-i 'aşḳa em değıldir
G392/3	Elif ḳaddi ḥayāli sīneme bir şerḥa açmışken Ruḥunda ḥālī dağıyla bir iken derdim on oldu	G120/9	Gözime karşı raḳībe em ider la'l-i lebi Dimez ol ḥasta-diliñ ḥāṭır-ı bīmāri ḳalır
G315/6	Yine 'aşḳıñla bir ad eyledim cānā bi-ḥamdı'llāh Elif ḳaddiñ ḥayāliyle dönüpdür ḳāmetim dāle	G208/4	Maraż-ı 'aşḳa 'ilāc için eṭṭibbā didiler Leb-i la'liniñ ḥastaña emdir yeke yek
G78/1	Niçe bir elif ḳaddi ḳāmetimi dāl ideyor İtmeyüp mihr ü vefā cevri be-her-ḥāl ideyor	G265/1	O dem derd-i dile ḥāşıl olur em Devā'-ı la'l-i dildār olsa emsem
	el-ḳışşa [1] Kısacası, doğrusu, sözün kısası.	G266/2	Ey dil-i zārım devādan ur dem Em ruḥ-ı dādārı odur derde em
G175/6	Dāne imiş ḥālden maḳşūd olan murğ-ı dile Kākül-i ḥoş-büydan el-ḳışşa dām imiş ḡaraż	G266/2	Ey dil-i zārım devādan ur dem Em ruḥ-ı dādārı odur derde em
	elma [1] Elma. Elmaya benzeyen çene.		2. Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.
G391/4	Nigārā bāğ-ı ḥüsnünde zenaḥ ayvaya utruncdur Ruḥuñ elma ya gül-nār u lebiñ ḥurmā ya tīn oldu	G274/1	Zinde-i cāvīd buldı Hızrves la'liñ emen Dil-berā ağızñ şadefdir dişleriñ dürr-i semīn
	elmās-ı faş [1] Yüzük taşıdaki elmas.	G164/10	Emdirirmiş her belīde la'lini idüp devā Nebzī-i bī-dilden özge ḳalmamış bir emmemiş
G170/4	Ḥātem-i mihr-i melāḥat ḥalkasıdır lebleriñ Dürr-i yek-tā gibi dendāniñ aña elmās-ı faş	G393/13	Lebiñ emdiyse Nebzī bezm-i meyde ey şanem bilmem İşābet itdi mi şavb-ı şavāba ya ḥaṭā m'itdi
	elüñ çek- [1] Elini çekmek. Vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.	G265/2	O dem derd-i dile ḥāşıl olur em Devā'-ı la'l-i dildār olsa emsem
G50/9	Cān u cihāndan çek elüñ belki cināndan fāriğ ol Cānı n'idersin Nebziyā olmaya çün cānāne ḥare		em bul- [1] Derman, çare bulmak.
	elüñi yu- [2] Eline yıkamak. Bir işten ilgisini kesmek.	G355/9	Bulmayup em Nebzī-i bī-çāre çıkdı aradan Derd-i hicriñ bağ dil-i nā-şāda cānā n'eyledi

- em eyle- [2]** İlaç olmak, çare olacak ilacı yapmak, şifa vermek.
- G294/7 Olursa **eyle** la'l-i yâri em sem
Tabîbâ çâre yokdur merhemînden
- G176/1 N'ola hâsta gönül la'lînden **eylerse em** istikrâz
Budur 'âdet e'tîbbâdan iderler merhem istikrâz
- emânet kıl- [1]** Bir şeyi veya bir kimseyi birine veya bir yere bir süreliğine bırakmak.
- G189/3 Bu dili **kıldım emânet** saña tursun sevdiğim
Ben 'adem küyına gitdikde ola hayr-ı hâlef
- emânu'llâh [1]** Allah'ın Emaneti, Allah'ın Emîni
Hz. Muhammed (S.A.V.)
- Kt1/6 Mübellîğsin fe'tın hem şâf u el-va'dü'l-emînsin hem
Emînu'llâhsın pes yâ Nebî sen hem **emânu'llâh**
- emârât-ı emâret [2]** Emirlerin emareleri, belirtirleri, izleri.
- K36/8 Netîce münderic zâtında bi'l-cümle şifâtında
Bilâ-noğşân **emârât-ı emâret** kamu âmâde
- Kt18/10 Netîce münderic zâtında bi'l-cümle bilâ-noğşân
Şifâtından **emârât-ı emâret** olur istîfâ
- emdir-[2]** Emdirmek. || Öptürmek.
- G164/9 **Emdirirmiş** her belîde la'lini idüp devâ
Nebzî-i bî-dilden özge kalmamış bir emmemiş
- G177/5 Koçdurup ince miyânın leblerin **emdirmedi**
Pes bilindi ma'nî-i lâ-hayra illâ fi'l-vasâf
- emek [2]** Gayret, çaba.
- G208/8 Çekerim cevriñi ben gayra vefâ eylersin
Bu meseldir kimine yimek ü kimine **emek**
- Kt10/29 Biñ yüz **emekle** k'olmadı oldu
Eñ şoñra altmış birde merâmet
- emhilhum ruveydâ [1]** Kendi haline bırakma. ||
Tarık suresi, 17. Ayete telmihtir. "Birazcık kendi haline bırakmak". (Tarık, 86/17)
- G21/4 Dil-i 'uşşâkı şayd itdikçe gamzeñ
Nigâhın dirmiş **emhilhum ruveydâ**
- emîn [1]** Herhangi bir konuda tereddüt ve şüphesi olmayan, kesin olarak kanaat getirmiş bulunan.
- G40/6 Gül-bün gibidir bağ-ı letâfetde nihâli
Gül yüzlü **emînim** ola Allâha emânet
- Emînu'llâh [1]** Allah'ın emîni. || Hz. Muhammed (S.A.V.).
- Kt1/6 Mübellîğsin fe'tın hem şâf u el-va'dü'l-emînsin hem
Emînu'llâhsın pes yâ Nebî sen hem emânu'llâh
- emir [5]** Bir şeyin yapılması veya yapılmaması hususunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.
- G110/9 Nebzîyi bir kıl iderse n'ola **emriñle** şehâ
Sen şeh-i iklîm-i hüsniñ bende-i fermandır
- K9/20 Nuşret ile gâlib ola 'âleme
Emrine münkâd olalar cümle şâh
- Kt10/13 Bu **emre** illâ oldu mü'ekkel
Ahmed Ağa ol şâhib dirâyet
- Mu13/2 Yazıldı ha'tt-ı neshi nüşha-ı hüsniñde cânânın
Emir ber-'aks olup fesh oldu hâli hüsni nesh oldu
- G183/7 Ben mu'tî-i emriñim **emriñ** mu'tâ'
Şafha-ı kalbimde yazdım hubbuñı
- emir-ber 'aks it- [1]** Emrin tersini yapmak.
- G358/4 Münevver kıla nârı düdü târiğ
Emir-ber 'aks ide rüz u leyâlî
- emîn ol-[3]** İnanmak, kuşkusuz kalmamak.
- K33/11 **Ola** şerrinden **emîn** çây-ı selâmet var mı
Ki aña kâ-y-ı belâ gibi o nâzil olmaz
- Tr2/13 Kim **emîn oldu** cefâsından ya kim buldı amân
Bu degil mi sünbüli der-beste-i zencir iden
- Kt5/4 Viripdir zemîn ü zamâna amân
Olupdur mekîn ü mekâna **emîn**
- emn ü amân [1]** Huzur ve sükunet.
- K14/17 Ola bu dâr içinde dâ'imâ **emn ü amân-ile**
Mu'kârin ola hem o dâr içinde hür u gılmâna
- emniyyet [2]** İnanma, güvenme, itimat etme.
- G236/2 Yok durur gerdün-ı dündan zerrece ümniyyetim
Tek esen olsun başım olsun hemân **emniyyetim**
- G382/8 Vişâli gerçi kim zevk u şafâdır
Halâş-ı hicr **emniyyet** degil mi
- emr-i Hakk [1]** Allah'ın emri, buyruğu.
- K2/25 **Emr-i Hakk** ile ola çün İnfîtar u İnşikâk
Ol ki ta'tfîf ide Mâ'un terk ide väveyl aña
- emr-i zî-bâl [1]** Gönül sahibinin (sevgilinin) emri.
- K1/4 Anuñ içündür didi Peyğam-ber-i zî-şânı gör
Emr-i zî-bâl kim aña olmaz kitâba ibtidâ

	emrine imtisāl ü inkıyād it- [1] Emrine uyma ve itaat etme.		en'ām [1] Nimetler.
Mr1/2	Yā İlahî ceşş-i İslām kıldılar 'azm-i cihād Cāhidü emrine idüp imtisāl ü inkıyād	Mh1/2	Elā ey merd-i meydān-ı kerem lutf u seḫā ḫaḫkā Hemīn ola semāḫat cüd u en'ām u 'aṭā i'tā
	emriñe rām [1] Emrine boyun eğme.		Enbiyā [1] Nebiler, peygamberler. Enbiya Suresi. (Enbiya, 21/...)
G149/12	Virem bir āh ile aḡyārı bāda Buyur bi'llāh seniñ emriñe rāmız	K2/6	Kehf-i hicriñde ḳoma ben Nahlı İsrā eylegil Mü'minūna Nürdur vaşlıñ yā Ḥacc u Enbiyā
	emrüd [1] Armut.		encām [1] Son, akıbet.
G91/3	Lebiñ kim ābdār emrūda beñzer Umup her teşne diller istemişler	G251/1	Bilmezem cānā n'ola 'aşkıñla encāmım benim Olmadım mesür u ḡamla geçdi hengāmım benim
	emsāl [4] Eş, benzer, benzer olanlar. Akran, aynı yaşta olanlar.		encüm [4] Yıldız.
G52/2	Ne hoş şubḫ ile ḡülşende teferrüc Bibişt emsāli ol kende teferrüc	G249/6	Leyle-i firḳatde her şeb tā-seḫer meshūr idüp Encümi bīdār iden āh u enīnimdir benim
G352/10	'Adlī 'ālem-i 'uḳbāda vardır varsa ancaḫ Çü yok emsāl ü endādı bu fānī dünyede ḫālā	G255/3	Gicelerle encümi tā şubḫa dek bīdār ider Zülf-i şeb-günüñ ḡamıyla girye vü zārım benim
K35/3	Merātib kesb idüp emsāli beyninden olup mümtāz Yetişi mā-hüve'l-maḫşūda buldı merkez-i a'lā	K1/17	Küllühüm encümdür eyle iḳtidā ol mühtedī Cümle ālī-ḳadr ü enseb intisāba ibtidā
K36/6	Müdebbir 'ākil ü hoşyār u sāḫib-rāy u bi-hem-tā Nazīri yoḫdur emsāli miyānında bu esnāda	T1/8	Sīne-çāk u dil-periştān eyledi hep ser-be-ser Şu'lesine şu'le-i ḫurşid u encüm reşkver
	emsāl-i ḫalb [1] Eş, benzer, benzer olanlar. Akran, aynı yaşta olanlar.		endād [2] Eşsiz, benzersiz.
G35/2	Biñ nāz u ḡunc ile idüp evvel dil-i şeydāyı celb Yaḡdan çekilmiş kıl gibi yā zar'dan emsāl-i ḫalb	G352/10	'Adlī 'ālem-i 'uḳbāda vardır varsa ancaḫ Çü yok emsāl ü endādı bu fānī dünyede ḫālā
	emsāli yoḫ- [1] Emsalsiz, eşsiz ve benzersiz.	K10/23	Ḥaber vir ey şabā bi'llāh varsa misl ü endādı Cihānda niçe yıldır uş gezersin kūh u şahrāyı
K13/27	Yoḫdur emsāli kerīmü't-ṭab' u deryā-dil durur Gelmemiş hem-tā āna 'aşrında hem-pā ḫalmamış		endam [1] Beden, vücut. Vücut biçimliliḡi, boy bos, kāmēt.
	eñ şoñra[1] Bir şeyin sonunda, en nihayetinde.	Kt17/16	Ne oḡlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tādır Beşer endāmdır illā şanem-şüret perī-simā
Kt10/30	Biñ yüz emekle k'olmadı oldu Eñ şoñra altmış birde merāmet		enderün [1] İç, içeri, dahil.
	enābe [1] Yönelmek.	Kt8/11	Müzeyyen oldu Ayaşofya ḫaḫkā enderün bīrün 'İbādetḡāh-ı Ḥaḫḫ oldu şalā erbāb-ı 'irfāna
G239/8	Sicn-i zeḳanda bu dili ḫabse şalınca gözleriñ Zülfün olup kefil āna didi enābehu za'īm		endīşe [2] Merak, kuruntu. Kayḡı, tasa, gam, keder.
	En'ām [1] Nimetler. Yaratılmış bütün canlılar, Halk. En'ām suresi. (En'ām,6/...)	G56/6	Ṭurra-ı pür-tābiññ dāmıña şayd oldum velī Şanma kim endīšem olmuşdur şehā fikr-i felāḫ
K2/3	Mā'ide En'āma En'āmıñ Nisāya 'ām hem Tevbe itdim bir daḡı Enfāle itmem ictirā	K6/12	Şimdi ammā düş olup tevfiḳ-i Rabbānī baña Ol fesād endīşeler dūr oldu dilden bī-gümān
K2/3	Mā'ide En'āma En'āmıñ Nisāya 'ām hem Tevbe itdim bir daḡı Enfāle itmem ictirā		endüh u bela [1] Dert ve sıkıntı.

- G376/2 Yine bir nâzenîniñ mübtelâsı
Olup dil artdı **endüh u belâsı**
- Ene'l-Hağ [1]** Hallac-ı Mansur'un vecd halindeyken "Ben yokum, Hak Teâlâ vardır" anlamında söylediği fakat "Ben Allah'ım" manasında algılandığı için asılmasına neden olan meşhur söz.
- G171/15 N'ola Manşūr-ı dil dirse **Ene'l-Hağ**
Boyuñca baş berâber zülfüne aş
- Enfâle [1]** Ganimetler, düşmandan alınan mallar, emeksiz kazançlar. || Enfal Suresi. (Enfal, 8 /...)
- K2/4 Mâ'ide En'âma En'âmîñ Nisâya 'âm hem
Tevbe itdim bir dahı **Enfâle** itmem itirâ
- enfâs [1]** Nefesler. || İyileştirici, gönül açan dualar.
- G11/9 Dem-i 'İsiveş **enfâsîñ** revân-bahş oldu 'uşşâka
Kelâmîñ sükker-i Mısrî zebânîñ tütî-i güyâ
- Enfâs-ı 'İsî [1]** Hz. İsa'nın nefesi. Nefesiyle ölüleri diriltten Hz. İsa peygamber.
- G262/5 **Enfâs-ı 'İsîdir** kelâmî cân bağışlar mürdeye
Kopar kıyâmet kâmetin 'arz eyleyüp kılsa hırâm
- engüb [2]** Bal. || Sevgilinin dudağı.
- G323/4 Lebiñ hoşka dehende gönca mıdır şuya kazanmış ol
'Acebdir bilmezem sükker midir ya **engübîñ** üzre
- G249/1 La'l-i dil-ber şehd ü şekker **engübînimdir** benim
Rüy-ı Muşhaf âyet-i Feth-i mübînimdir benim
- engüşt ber-dehân it- [1]** Parmağı dudaklarında olmak. || Şaşmak, hayret etmek.
- Mr5/50 Olup kamusı bî-zebân
Engüşt idüpdür ber-dehân
- engüster [1]** Parmağa süs amacıyla takılan yüzük.
- G323/2 Sırışkim katresi düşdükçe rüy-ı âteşin üzre
Misâli la'le beñzer k'ola zer **engüsterin** üzre
- engüşt [1]** Parmak.
- G189/10 Kimdir anı mihr-i 'âlem-tâba teşbîh itmeyen
Beñzer **engüştî** hilâle Nebziyâ hem aya kef
- enîn [1]** Ahından inleyen.
- G249/6 Leyle-i fırkatde her şeb tâ-seher meshür idüp
Encümi bîdâr iden âh u **enînimdir** benim
- enîn-i 'aşıkân [1]** Aştan ah edip inlemek.
- Mr5/11 Âh u **enîn-i 'aşıkân**
Toldı sürüd ile nağam
- enîs [3]** Dost, arkadaş.
- G140/2 Baña şanma ki ğayri yâr bulunmaz
Enîs ü hem-dem ü dildâr bulunmaz
- G241/7 Künc-i hicriñde **enîsim** âh cängâhım durur
Dîde-i ğam-dîdeden ağan demimdir hem-demim
- G370/9 Hayâlîñ rüz-ı fırkatde **enîs** ü hem-dem-i dildir
Şeb-i hicriñde hem câna olur şem'-i şebistânî
- enîs ü hem-dem [1]** Arkadaş ve dost.
- N6/2 Dirîğâ bu fenâ içre benim bir yâr-ı ğarım yok
Enîs ü hem-demim hem-derd olur bir ğam-ğüsârım yok
- enseb [1]** Daha, pek, en münasip.
- K1/18 Küllühüm encümdür eyle iktidâ ol mühtedî
Cümle âlî-ğadr ü **enseb** intisâba ibtidâ
- ençak [1]** Çok (daha, en, pek) iyi söz söyleyen.
- G201/4 Zebânımda anıñcün zikr-i la'liñ dökmez ey hünî
Sürâhî ser koyup pâyımda kulğul dir gehî **ençak**
- envâr [2]** Nurlar, aydınlıklar, ışıklar, parlıtlar.
- G162/5 Sürüş-ı rahmet **envâr** ile kılmış perveriş zâtîñ
Sirişt olmuş şehâ tab'ında luğf u merhâmet bî-ğaş
- G228/3 Açılıp ezhâr u **envâr** ile töldi sü-be-sü
Feyz-i ağdesle çemenzâr oldu cây-ı muhterem
- epsem ol- [2]** Hareketsiz olmak, kımıldamadan durmak. || Ses çıkarmamak, susmak.
- K26/24 Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arz-ı melâl
Epsem ol sen didiğîñ 'aşık-ı rüsvâ degilim
- K33/37 Eger insân ise hicviñ işidüp **epsem olur**
Degil ise yemeden boğunı zâ'il olmaz
- er- [1]** Ermek, ulaşmak.
- G266/10 Dürdür Nebzî devâ'-ı derdden
Ârzü-yı dil odur derde **erem**
- er [5]** Adam, erkek. || Yiğit.
- G383/10 Vardüğümca luğf ider ol küçek-i Selmân-ı pāk
Tañ mıdır 'âlemde ger tanırsa Nebzî **er** eri
- G383/10 Vardüğümca luğf ider ol küçek-i Selmân-ı pāk
Tañ mıdır 'âlemde ger tanırsa Nebzî **er** eri
- Mr1/27 Hem Hüseyin ile Hasan ol on iki **er** 'aşkına
Kahr olup a'dâ'-ı İslâm görtrile şerr ü fesâd

- G292/10 Zen-i dehre uyma şakın Nebziyā
Er iseñ kemer pek gerek der-miyün
- K27/24 Dimek olmaz çelebî görmeyüp iştmedigün
Göz ile gördigün ger **er** iseñ şakla gözüm
- er gibi [1]** Erkek gibi, erkeğe yakışır bir şekilde. || Korkusuzca, mertçe, yüreklice.
- K15/10 Bindi hattā kızcağızlar dağı hem
Birbirine didiler kim **er gibi**
- erbāb [1]** Sâhipler. || Bir işten anlayan, marifetli, becerikli kimse.
- G297/3 Ne türfe pîşedir bu 'aşk-bāzī kim ki **erbābī**
Olurlar feyz-yāb el-hāk olurlarsa ħar u yā gāv
- erbāb-ı iz'ā [1]** Anlayış sahibi.
- K14/12 Du 'ā'-ı ħayr-ile yād eyleyüp kütluğıl anı
Budur lāzım olan zīrā dilā **erbāb-ı iz'āna**
- erbāb-ı dil [1]** Gönül ehli. || Âşıklar.
- G270/18 Dimem çün fi'l-ħakīka şā'irim yā āşıkım Nebzī
N'ola **erbāb-ı dil** gūş itmese şī'rim ço lāğ olsun
- erbāb-ı ħired [1]** Akıl sahipleri, akıllı kişiler.
- K32/9 Gözi **erbāb-ı ħireden** degeri görmez ħiç
Yoħsa yanında mıdır ehl-i ħired tamğalı
- erbāb-ı himem [1]** Himmet sahibi, yüce insanlar.
- G203/4 Dü leb beynindedir devlet zuhūr
Velī 'ālemdē **erbāb-ı himem** yoğ
- erbāb-ı 'irfān [1]** İlim, anlayış, sezgi sahibi kimseler.
- Kt8/12 Müzeyyen oldı Ayaşofya ħakķā enderūn bīrūn
'İbādetgāh-ı Ħakķ oldı şalā **erbāb-ı 'irfāna**
- erbāb-ı 'işret [1]** Eğlence sahipleri, eğlenen kişiler.
- G394/11 Bulardan ħayrı ħod **erbāb-ı 'işret** sū-be-sū her-cā
Şümār idemez aşĥāb-ı raķam şahrāda pūyānı
- erbāb-ı şadāķat [1]** Sadakat erbabı, sadık kişi.
- Tc1/67 Eylemiş bi'l-cümle **erbāb-ı şadāķat** rū-be-rāħ
Kalmamış ehl-i ħakīķat 'ālem içre āħ u vāħ
- erc [1]** Kadir ve kıymet || Gergedan.
- G50/6 'Aşķıñla ey rūħ-ı revān bezmi bozup rezm itdiler
Cismimde gör kim ceng ider cān u gönül çün fīl ü **erc**
- ercā [1]** Taraflar, yönler.
- G6/4 Ufukda görinen şanma şafaķdır ey hilāl-eburū
Gözümde çüş idüp ħūn-ı ciger tölmuş durur **ercā**
- erğavān [1]** Baklagillerden, eflatunla kırmızı arası renkte çiçek açan, güzel bir süs ağacı. || Erguvan şarabı.
- G311/17 Şakāyık **erğavān** u lāle süsen
Açıldı her ne var el-ħamdülillāħ
- eri- [4]** (Bir kimse) Çok zayıflamak, incelmek, erimek.
- Mh1/23 Nazar kılsañ **erir** sīm-ābeş hem şāħra-ı şammā
Ķapuñdur merci '-i insān tapuñdur mecma 'u'l-'irfān
- G39/15 **Eridim** tābiş-i 'aşķ ile hem-çün sürb luş eyle
Yiter kotarma ħabdan ħaba bir ħalībda ifrāğ it
- G100/5 **Eridi** tāb-ı 'aşķıñla vücūdum
Bu issiye şehā ħar mı tayanur
- G172/1 **Eridim** āteş-i ħicrān ile sızdım çü raşāş
Beni bu tāb-ı belādan n'ola gel eyle ħalāş
- erit- [1]** Gitgide azaltıp yok olmasına sebep olmak, ortadan kaldırmak.
- K10/12 Dil-i sengīn-i dil-ber ħayf kim nerm olmadı gitdi
Bu āħ-ı sūznākim ħod **eridir** seng-i ħārāyı
- Erjeng [1]** Meşhur ressam Mani'nin yaptığı muhteşem resimleri, insanlara birer mucize şeklinde göstererek Dininin birçok coğrafyaya yayılmasını sağlamış olan Māni'nin dünya görüşlerini resimlerle anlattığı Niğaristan, Erteng veya Erjeng adlı resim mecmuası ile şöhret bulmuştur (Pala, 1995, s.322-323).
- G289/12 Tañ mı dīvānīñ irerse mülk-i Īrāna dağı
Çün ki şī'riñ defteri **Erjengdir** sen Mānisin
- erkān [4]** Adap || Rükünler, başlıca taraflar.
- G142/10 Rāħ-ı 'aşķa kim giderse resm-i 'aşķı bilsün ol
Cān virüp baş oynamaķdır yolımız **erkānımız**
- G283/6 'Ālem-i rū'yāda Mecnūnı görüp didim āña
Niçedir **erkān** u ķānūmı bu rāħiñ ħıl beyān
- G312/8 Bu 'ādet ħamze-i ħūn-rīziñe rüz-ı ezeldendir
Ne mümkin terk ide āyīn ü **erkānıñ** cihānda şeh
- Kt3/45 Ħişār-ı üstüvār-ı dīne oldı dördi dört **erkān**
Tuğāt-ı ümmeti gördükde dirler çağırup gel gel
- erkek [1]** Yetişkin adam, bay, er kişi.
- N50/4 Kamusı lūřı vü zānī s.ķişle töldi cihān
Dişisi rūsbi vü **erkekleri** cünüb gidiler
- Ermeni [1]** Ermeni halkına mensup Hristiyan halk. || Sevgili.

- G118/8 Gezerken yolum uğradı rakîbîñ hânesine çün Göricek didim anı **Ermeniler** cāmına beñzer
erre [1] Testere, bıçkı.
- G270/13 Bu şî're şeyn iden keĵ-rāya olsun şîni çün **erre** Göz olsun 'aynı dilde rāsı ħaçer nokta dağ olsun
er-rızķu 'ala'llāh[1] "Rızık Allah'tandır." sözü "Nice canlı var ki, rızkını (yanında) taşıyor. Onlara da size de rızık veren Allah'tır. O, her şeyi iştir ve bilir." Ayetine telmihtir. (Ankebût, 29/60.)
- G313/6 Gelür rüzîsi şaĥşîñ beyne-bahreyn Dilâ ğam yeme **er-rızķu 'ala'llāh**
ervāĥ-ı ünās [1] İnsanların ruhları, canları.
- G237/5 Zahr-ı Ādemden ħurūc itdikle **ervāĥ-ı ünās** Añılurdu ol maĥalde 'aşķ ile adım benim
eş [1] Denk, benzer. || Arkadaş, hayat arkadaşı.
- G387/10 Kanı ol günler ki būs-ı pāy ile sîr-āb idi Bula mı Nebzî gönül anuñ gibi **eş** bir daĥı
es- [8] (Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek. || Gitmek, ulaşmak.
- G95/9 Hîç 'uşşāka şimāl-i vaşdan **esmez** şimāl Şarşar-ı hicriñ gibi üflādeñî şarşar mı var
- K15/17 Şarşar **esdi** esmedi bād-ı nesîm Buzlar aķıtıdı bu çarĥıñ ŧolabı
- K19/8 Pertev-i mihr-i 'atāsiyla münevver itmege **Esdi** süy-i cüd u lutfundan nesîm-i şubĥġāĥ
- Ms4/27 Bād-ı şubĥ olup vezān **esdi** sa 'ādetle şimāl İşbu beyt-ile sen şāĥa itdim 'arz-ı ĥāl
- G375/10 Olur mı 'aceb ol dem irem şaff-ı ni 'āle Başımda dem-ā-dem bu hevālar **eser** oldu
- G65/4 Verd-i gülzār-ı cināndır çün ruĥuñ ey ğonca-ĥū **Esmesün** bād-ı fenā hem itmesün aşlā vürüd
- K15/17 Şarşar esdi **esmedi** bād-ı nesîm Buzlar aķıtıdı bu çarĥıñ ŧolabı
- G199/8 Bize şarşar gibi her kim ŧoķuna münķabızız **Ese** ger hem-çü şabā ğonca gibi açılanıķ
esās [2] Bir şeyi meydana getiren ana unsur, asıl yapı, temel.
- K3/11 Bi-ĥakkın Aĥmed-i Muĥtār **esāsın** ber-karār eyle Görüp itmāmını Nebzî didi bu mışra 'ı tārĥ
- Tr2/33 Ol sebebden kim **esāsı** bir hevā imiş dirġ Yıl gibi sūr'at ile geçmektedir bu rüzġār
- esb [1]** At, beygir.
- Kt1/3 Toķuz ħat āsumān ol şeĥsuvārîñ **esbi** mizmārî Turāb-ı maķdemidir ol 'azimle taĥt-ı 'arşu'llāĥ
- esbāb-ı ĥüsn [1]** Güzellik elbisesi. || Güzellik unsuru.
- G384/7 Ne āndır bu tamām **esbāb-ı ĥüsn** āmāde rüyunda Hele alnı ķamerdir ol hilāl-ebürüya söz var mı
eşbeh [1] Benzer. || Mert, yiġit, cesur kimse.
- Ms1/15 Der-i devlet perinde ser komuşdur niçe **eşbehler** İştidim işbu mażmūni oķur ğokde ferişteĥler
esb-i niyaz [1] Dilek atı. || Yalvarma.
- G243/6 Bugün meydān-ı 'aşķıñda kamu 'uşşāķi sebķ eyle Semend-i nāzıña **esb-i niyazım** hem-rikāb itdim
esb-i rehvar [1] Sarsmadan yürüyen at, rahvan at sürmek, göndermek.
- G348/13 Binmedimse **esb-i rehvara** bu rehde Nebziyā Bir ĥumār-ı nerm-rev üzre sūvār oldum hele
esen ol- [1] Sağ salim olmak, afiyette olmak.
- G236/2 Yok durur gerdün-ı dūndan zerrece ümniyyetim Tek **esen olsun** başım olsun hemān emniyyetim
eser [6]
1. Yapılan bir iş sonucunda meydana gelen, yetenek, gayret veya emek ürünü şey, yapıt.
- Mr5/45 Vaşında bu ra'nā **eser** İtdirdi ğör inkās-ı ser
- Mü3/5 Cem' oldu 'anāşırdan **eser** sende bu demde Ĥaĥķā ki söz olmaz
2. Belirti, iz, nişan.
- G104/7 'Arzîñ ğülden **eserdür** kākülün miskden nişān Zülfi-şeb-ġunuñ şēĥā büyına 'anber imrenür
- G153/1 Dil ü cān küy-ı cānāna ġiderler bir **eser** gelmez 'Adem iķlîmine ya'nî ġidenlerden ĥaber gelmez
- G191/12 Ĥuşķ bir ābı soġulmuş çāĥa döndi ġözlerim Eşķ ü yā demden **eser** bu çēşm-i ġiryānımda yok
- N27/3 Görmedim sende taĥibā büy-ı vuşlatdan **eser** Öyle bildim derd-i fırķatden ĥālāşa çāre yok
eser it- [4] Etkisi olmak, tesir etmek.
- G299/9 **Eser itdikçe** Nebzî tāb-ı hicrāni dil-i zāra Derünî āĥ idüp her dem dirim yā Hū veyā min-Hū

- G63/3 Her seher feryād u nālem gūşuña **itmez eser**
Dil-berā bağrıñ senin bilmem hācer mi yā pulād
- G299/2 'Aceb korqmaz mısın feryād u nālemden cihān memlū
Eser itmez mi bir gün dūd-i āhım saña ey meh-rū
- G270/11 Hasūduñ ger **eser itmezse** kalb-i āhenīnine
Bu nazm-ı serd ü berdim başına rüyīn çomağ olsun
- eser kalma- [3]** Hiçbir belirti, iz olmamak.
- G89/7 Künc-i dīdemde **eser kalmadı** eşk ü nemden
Çigerim pür-kan revān idüp añā imdād ider
- T1/17 Bu dil-i mehcūrda **kalmaz** zulmet-i ğamdan **eser**
Çün anuñ āvāzesiyle pür olupdur baħr u ber
- G211/6 O kadar kan akıdupdur şeb-i firkatde gözüm
Eseri kalmadı çeşimimde bugün eşk ü demiñ
- eser-i nār [1]** Ateşin, üzüntünün belirtisi.
- G120/6 Kül olursa yanarak āteş-i 'aşk-ile bu ten
Dil-i pür-ğamda söyünmez **eser-i nārı** kalur
- eser yok [1]** "İz yok, belirti yok, hiçbir işaret yok"
anlamında kalıp ifāde.
- G294/14 Hūlāşa kan akar çeşmiñden el-ħāk
Eser yok Nebziyā eşk ü nemiñden
- esfeh [1]** Çok sefih, bayağı, adi olmak.
- G132/2 Şehā zātın cihān içre şeh-i hūbān bir şehdir
Saña kim ol bölükden ser-fūrū itmezse **esfehdir**
- esfel-i siccīn [1]** Cehennemde bir vadinin aşağısı,
en dibi. || En büyük günahların yazıldığı defterin bulunduğu yer.
- G193/14 Bezmden hışm ile hoş gitdi rakīb
Koy varsun **esfel-i siccine** çak
- esir-i bend [1]** Tutsaklık zinciri.
- G130/8 Dil-i zārın düşüp çāh-ı zekanda haylī demdir kim
O tār-ı zūlf ile merbūt **esir-i bend** ü zindāndır
- Esir-i bend-i derd-i 'aşk [1]** Aşk derdinin tutsaklık
zinciri.
- G220/1 **Esir-i bend-i derd-i 'aşk** olupdur haylī demdir dil
Çünān mahzūn u mağmūmdur ki güyā kaldı pā-der-gil
- esirge- [1]** Korumak, himaye ve muhafaza etmek,
sıyanet etmek. || Acımak, merhamet etmek.
- G3882/17 **Esirge** Nebziyi Allāh kuldır
Daħı Peyğam-berē ümmet degil mi
- esir [1]** Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak.
|| Aşkın kölesi, esiri.
- G21/13 Dil-i Nebzī olup 'aşkıñ **esiri**
Ke-mişlil 'amr mağlūb oldı Zeydā
- eskām [1]** İletler, hastalıklar, dertler.
- Kt17/21 Vücūdī bezm-i sıhhatde ola **eskāmdan** 'ārī
Bu mevlūdī mezīd-i 'ömr ide luṭf-ı Ganī Mevlā
- eski [1]** Kadim, evvelki, önceki.
- M3/13 **Eskisin** tāmā atarsın varup
Değişürsün ya aña bir cā-rüb
- Eskit- [1]** Çok kullanarak eskimiş duruma
getirmek, yıpratmak.
- Kt26/4 Saña şayd olmaz ol āhū ne kadar yemler iseñ
Yūri **eskitime** avurduñ şoluña çalma tavul
- eslāf [1]** Bir yere veya bir mevkiye önce gelenler.
- K2/59 Hāşşaten bu bendeniñ **eslāfını** ahlāfını
Hişşemend eyle şefā'atle buları dime lā
- esle- [1]** Dinlemek, dikkate almak.
- G60/6 Bāde vū mahbūbdan ğayra dilā
Sözüm **esle** tevbeñi eyle naşūh
- esmār [1]** Meyveler.
- G204/6 Olasın bī-ber eger sāyeñe kimse gelmez
Üşüben taşa tutarlar tolu **esmār** olsañ
- esnā [2]** Yüce, yüksek.
- G401/3 Göñül ol beñleri dāna yüzi bedr ü kaşı **esnā**
Ġarīb Mecnūn gibi cānā şaçı Leylāya meyl idi
- K36/6 Müdebbir 'ākıl ü hoşyār u şāhib-rāy u bi-hem-tā
Nazīri yokdur emsālī miyānında bu **esnāda**
- esrar [5]** Sırlar, gizli hikmetler ve manalar,
bilinmeyen şeyler.
- G117/3 Bulmadım bir kes ki **esrārım** aña izhār idem
Āh kim derd-i derūnum cümleten aħfādadır
- G120/14 Dime vāşıl olurum Nebzī rumüz-ı yāre
Ne diseñ yine dehende niçe **esrārı** kalur
- G135/6 Eşk-i çeşmim dem-be-dem cūş eyleyüp seyl-āb olur
Men' olunmaz ey dirīĝā keşf ider **esrārımız**
- G174/1 Key şakın **esrārını** itme varup nā-dāna 'arz
Sırrıña mahrem degil çün eyleme yabana 'arz
- G255/6 Yok durur bir yār-i şādık hālimi 'arz itmege
Ey dirīĝā şerħ olunmaz kıldır **esrārım** benim
- esrār-ı 'aşk [1]** Aşk sırları.

- G262/10 'Aşıklara rahm eyleyüp itdi selâmına sezâ
Maħrem degildir çün raķīb **esrâr-ı 'aşka** sermedâ
- eş-şabru ħayr [1]** "Bilin ki hoşlanmadığınız şeylere sabretmekte çok hayır vardır..." Hadisine telmih vardır.
- G43/7 Gel imdi şabr kıl **eş-şabru ħayr**
Ola tâ şabr ile ħâşıl mükâfat
- eş-şabru miftâhu'l-ferec [1]** Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın Mesnevî Tercümesi'nin 96. beyiti; "Ey nûr-i Hakk" dedi, "Sen dâfî'-i harac ve ma'nâ-yı "es-Sabru miftâhu'l-ferec"sın. Sabır sevincin anahtarındır (Atik, 2020, s. 47).
- G49/14 Cevr-i yâre kıl taħammül vaķt ola ide vefâ
Nebziyâ şabr eyile kim **eş-şabru miftâhu'l-ferec**
- estağfiru'llâh [1]** "Allah'tan af ve mağfired dilerim" anlamında duâ.
- K24/42 Nebzî seni çün aldıdı nefsiñ
Estağfiru'llâh oldur çü Ğâfir
- esvâb-ı ħayât [1]** Hayat elbisesi, ömür.
- G37/12 Tîr-i ğamzeñle ser-â-ser zeyn olupdur cân u dil
Giydiler ne baħtlu anlara **esvâb-ı ħayât**
- esved ol- [1]** Kara renkte olmak.
- M2/4 Ba'zı tûñ renk ser-âmed olur
Zâğveş ba'zısı hem **esved olur**
- eşcâr [1]** Ağaçlar.
- G334/7 Serv kim salâridir bāğ içre **eşcârñ** velî
Ayağı bağlu ķuluñdur serverâ bostânda
- eşfaķ [1]** Çok şefkatli, pek müşfik.
- G201/2 İderler cân u dil teslîm reh-i 'aşkıñda bil muñlak
Saña 'uşşâķ-ı pür-şevķiñ ħabîbim anadan **eşfaķ**
- eşĥâş [1]** Şahıslar, insanlar.
- G297/10 Kemâl-i 'aşkıñ ancak inĥişârı sañadır Nebzî
Velîkin ğayrı **eşĥâşa** gelür gider olur tav tav
- eşher [3]** En tanınmış, en bilinen.
- G114/4 Maħbûb-ı cânsın ħûb-ı zamânsın
Şems-i cihânsın 'âlemde **eşher**
- G116/6 Parmağ ile gösterüp meclis-i rindânda
Bu ķuluña didiler 'aşķ ile **eşher** budur
- K34/2 Ma'ârif şâĥibi Senyör Etenker
Odur aķrânı mâ-beyninde **eşher**
- eşig [3]** Kapı önü. || Sevğilinin huzuru, yanı.
- G86/1 **Eşigi** taşına bu dil yüzün o dem ki sürer
Raķīb defter-i 'ömrini reşķ eliyle dürer
- G92/13 Yüz urur ĥâķe **eşigñde** bu Nebzî ğüyyiâ
Âsitân-ı Ka'beye rüyını İbrâĥîm sürer
- K19/6 Ĥaķ Te'âlâ ķadr u şânın eylesün dâ'im mezîd
Rûtbe-i 'ulyâ bulup olsun **eşigi** kıbleğâĥ
- eşķ [22]** Gözyaşı.
- B5/1 Baħr olup **eşķim** ayağı üstüme âĥım şehâb
Lîkin âteş yağdırır bu ol olur dağı serâb
- G13/11 Serv-ķâmet pâyıña **eşķim** nisâr
Ĥuşça cânım yoliña olsun fedâ
- G64/5 Ğamım ebr oldı **eşķim** oldı bārân rûz-ı hicriñde
Dem-â-dem berķ urur bu âĥ-ı dil-sûzum ĥurûşum ra'd
- G65/10 Luť ile güldür gerek ķahr ile öldür benedeñi
Râziyim senden yine ger eylesen **eşķimi** rûd
- G76/8 A begim 'aşkıñım yok durur inkâra mecâlim
İki çeşmimden aķan **eşķ** ü demim iki tañıķdır
- G82/9 İderim **eşķimi** mül bağrımı büryân Nebzî
Bize bu 'âdeti Cemşid ile çün Cem ķodılar
- G89/7 Künc-i dîdemde eser kalmadı **eşķ** ü nemden
Cigerim pür-ķan revân idüp aña imdâd ider
- G123/9 Aķıcaķ dîde-i Nebzî karışık **eşķ** ile dem
Heme-câ atlas-ı surĥi vü münâķķaş başılır
- G126/7 Yanup nâr-ı ğama dil dîdem **eşķin** seyl ider her dem
Hevâ-yı 'aşķ ile ölsem olur bu ĥâķ-i cismim ķabr
- G132/7 Ĥaşıñ mâĥım şihâb âĥım ğamiñ ebr **eşķim** uş bārân
Melek çeĥreñ felek ķapuñ tapuñ şemse müşebbehdir
- G169/13 Baħr olup **eşķim** ihâta eyledi pîrâmenim
İzîrâbım Nebziyâ budur benim ğarķ âbveş
- G343/5 İdeyin **eşķimi** pâyında ķamu bezl ü nisâr
Ğörinür mi ğöze ya buĥl ola mı sîm ü zere
- G191/12 Ĥuşķ bir âbı soğulmuş çâĥa döñdi ğözlerim
Eşķ ü yâ demden eser bu çeşm-i giryânımda yok
- G211/6 O ķadar ķan aķıdupdur şeb-i firķatde ğözüm
Eseri kalmadı çeşmimde bugün **eşķ** ü demiñ
- G220/10 Ne ĥâletdir ki 'aşķ odı fûrüzân olmada Nebzî
Aķar her dem yine **eşķim** söyündürmez budur müşķil
- G287/14 Çeşmiñe ķanım ĥelâl ü la'line cânım fedâ
Pâyıña **eşķim** nisâr olsun eyâ serv-i revan
- G288/4 Midâdımdır yazar rûz-ı siyâĥım
Sevâd-ı dîdem **eşķimle** ezelden

- G294/4 Hülâşa kan aqar çeşminden el-hağ
Eser yok Nebziyâ **eşk** ü nemiñden
- G327/9 Şikâyet-nâme yaz **eşk** ü demiñden
Dilâ 'arz it der-i devlet-medâra
- G397/3 Yoluña **eşkimi** isâr iderek qalmadı pes
Nem ola dîdelerim bezl ide demden gayrı
- N11/2 Dutaşdı nâr-ı şevka yandı 'aql ü cân u dil ten hem
'Acebdır bu ki **eşkim** dîdeden seyl-âb ider her dem
- N49/4 Şorar iseñ 'aşıkññ hâk-i rehiñde
Âteş-i hicre yanur **eşki** olup cü
- eşk-i çeşm [4]** Gözyaşı.
- G27/6 Bezm-i 'aşıkñda şehâ bir 'âlî meclis kurmuşum
Eşk-i çeşmim bâde bağrım yâresi nuql ü kebâb
- G66/1 **Eşk-i çeşmim** pâyıña şu dökmege ey serv-kağ
Eyledi 'azm-i tapuñ luř eyle cânım itme red
- G135/5 **Eşk-i çeşmim** dem-be-dem cüş eyleyüp seyl-âb olur
Men ' olunmaz ey dirîğâ keşf ider esrârmız
- G274/3 Kan karışmış **eşk-i çeşmim** aqđı la'liñ yâdına
Ravza-ı cennet gibi hüsñüñ mükemmel ber-devâm
- eşk-i dîde [5]** Gözyaşı.
- G247/9 **Eşk-i dîdem** Nebziyâ deryâ gibi aqsa ne var
Çün deñizler katresinden çoğ 'işıyanım benim
- G101/1 **Eşk-i dîdem** gitdüğünce cüş idüp tuğyân olur
Bu durur havfım yeñiden yine bir tûfan olur
- G323/7 Nedendir **eşk-i dîdem** ki bitürmez bir gül ü lüle
Velîkin turmayup aqar tolu gibi zemîn üzre
- G174/12 Fi'l-mesel deryâ gibi aqđı o serviñ pâyına
Eşk-i dîdem tâ ide hâlin leb-i mercâna 'arz
- G197/7 **Eşk-i dîdem** cüş idüp aqđı ser-â-pâ 'âleme
Didiler anı görenler hâzihî bağrun 'amîk
- eşk-i firāvân [1]** Gözyaşı seli, çokça ağlamak.
- K4/7 Gözüm tolâbveş **eşk-i firāvân** dökmede her-bâr
Cefâ-yı çarğ-ı keş-reftâr ile taldı bu içim kan
- eşk-i hün-âb [2]** Kanla karışık göz yaşları.
- G243/10 Düşüp teb-tâb-ı zülfiñe hevâ-yı la'l-i nâbiñla
Akan bu **eşk-i hün-âba** ten-i hâkim dolâb itdim
- G349/6 Bu ten-i pür-yâremi göre ide Eyyüb pesend
Görse Ya'küb **eşk-i hün-âbım** benim hayrân ola
- eşk-i revan [3]** Akan gözyaşı.
- G113/7 Dîdemden aqar **eşk-i revânım** baqa bilmez
Düş olsa saña serv-i revânım ne zamânlar
- G389/4 Meger gülzâr-ı ğamdır sîne kim dağım gül ü lüle
Dağı **eşk-i revânım** cüyveş her-sü revân oldu
- Mh2/8 Cevr ile 'uşşâk-ı pür-derdiñ ğamın efzün ider
Akıdup **eşk-i revânım** Dicle vü Ceyhün ider
- eşk-i revân it- [1]** Gözyaşı akmak.
- G142/13 Dîdemiz Ceyhünveş **eşk-i revân itse** ne var
Nebziyâ baħr-i cefâdır o lebi mercanımız
- eşk-i ter [1]** Taze gözyaşı, yeni akıtılan gözyaşı.
- G375/1 Pâyına nisâr eylediğim **eşk-i ter** oldu
Çeşmimde velî her biri la'l ü güher oldu
- eşki akıt- [1]** Gözlerden yaş akıtmak, ağlamak.
- Mş2/14 Düşürüp miñnete râhımı hal-âb eyledi hem
Akıdup eşkimi bezm içre şarâb eyledi hem
- et-[3]** Etmek, eylemek.
- Tr1/4 Tâ ki taşdı' den ser-i yârâni i' râz eyledim
Gerçi hicv **itdim** anı ber-vağ'-ı nâ-sâz eyledim
- Tr1/40 Göti kılların qoparup yüzine berkitmesün
Ol şefihî bu dil-i şeydâ niçe hicv **itmesün**
- Tr1/45 Kimseniñ evlâdı yâ Rabbî sefâhat **itmesün**
Kimseniñ ehl-ü 'iyâli işbu yola gitmesün
- etek der-miyân kııl- [1]** Eteğini beline almak. || Bir işe başlamak, girişmek.
- G292/1 Dilâ **kııl** bu rehde **etek der-miyân**
Hem eyle dağı hâmilîñ der-miyân
- Etenker [2]** Özel İsim.
- K34/22 Ma'ârif şâhibi Senyör **Etenker**
Odur aqrânı mâ-beyninde eşher
- K34/22 Gidüp altı yıl uş oldu bu târiğ
Bu demde imdi hoş geldi **Etenker**
- etfâl [1]** Çocuklar, Öğrenciler. || Tarikata girip bir mürşide bağlanan kimseler, müritler.
- Mr1/17 Mescid ü câmi'de **etfâl** ü şüyüh eyler du'â
Dillerinde âyet-i naşrun mina'llâh dâ'imâ
- etfâli cihan [1]** Dünyanın çocukları.
- G133/3 Düşüp ardımca **etfâli cihânım**
Atup taş el kaqup hayhây iderler
- eţibbâ [5]** Tabipler, hekimler.

G12/5	Dün eḫbbāya didim aḫvālīmī bir bir baḫup Didiler mekr eylemiş bir ḡamzesi cādū saña	eḫvār [2] Tavırlar, davranışlar, haller.
G176/2	N'ola ḫasta ḡönül la'lınden eylerse em istikrāz Budur 'ādet eḫbbādan iderler merhem istikrāz	Mş2/34 Açılıp ḡoncaveş evvel ḡörünür nevrī yine Bozup eḫvārımı 'aksine döner fevrī yine
G208/3	Maraż-ı 'aşka 'ilāc için eḫbbā didiler Leb-i la'lıniñi ḫastaña emdir yeke yek	Mh1/26 Cihān bir cisme beñzer aña cūdūñla vüçūdūñ cān Bu eḫvār ile ḫaḫkā zāt-ı pākīñ medḫedir şāyān
K13/7	Ser-te-ser 'ālem 'alīl olmuş eḫbbāsı bile Gerçi söyletseñ devāsı olmadık dā ḫalmamış	eḫyab [1] Çok (daha, en, pek) ḡüzel, çok hoş.
K26/20	Niçün izḫār-ı ḡam idem baña ḡam-ḫvār çü yok Kime derdimi disem dir ki eḫbbā degilim	K15/6 Ḳalb-i 'uşşākı perişān itdi bād Ḥaḡıdup ol zülf-i miskden eḫyabı
	etin yi- [1] Çekiştirmek, dedikodu yapmak.	ev [4] Barınma yeri, ev. Ḡönül.
Mu3/1	Ne 'aceb yirse etin ger ḡam-ı dildār-ile dil Ḡüci kendüye yeter ḫastaların ve'l-ḫāşıl	K33/24 Seg-i sel-ḫāne vü yā ḫük-i beyābānīdir Hele bir ev domuzı aña mu'ādīl olmaz
	eḫrāf [9] Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.	K33/17 Eger unsuz eve girse çıkarrı itmegini Dökülür yüzi şuyı böyle de sā'il olmaz
G11/7	Deḫānñ nā-şüküfte ḡonca eḫrāfi benefşeżār Boyuñ serv-i şehīdir çeşm-i mestiñ nergis-i şehla	M4/8 Müşekkel şüreti hem rişī vardır Müdebbirdir her evde işi vardır
G228/6	Oturup taḫt-ı zümürüd üzre ḡonca şāhvār Baḡladı eḫrāfına çevre nihāl-i ḡül 'arem	M4/16 N'ola birin de sen alsañ n'olursın Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
G315/8	Ruḫuñ bir māhdır ḡüyā sipihr-i ḫüsñ ü behcetde Velī zülf-i siyāḫñ olmuş eḫrāfında çün hāle	evc [2] Bir şeyin en yüksek noktası, doruk, zirve.
G317/8	Ser-i zülf-i dil-āviziñ şehāb-ı müşḡ-bāridır Mu'aḫtar ider eḫrāfi nedir bu hoş-ḫışāl anda	G293/9 Zerreveş evce 'urüc eyler mi ey Nebzī o rüh Cismini bi-resm idüp ḫāk ile yek-sān itmeyen
G372/3	Sirişkim seylveş aḫup çemenzār itdi eḫrāfım Açıldı lāle vü sünbül murādım verdi bitmez mi	G378/8 Sü'al itdim o māḫı didi Cibrīl Melāḫat evcinin oldur Sühāsı
K11/6	Ne ḡüzel şehr olur āyā bu vilāyet ne ḡüzel Ḥolanup cānib u eḫrāfını ḡör ser-te-ser it	evc-i 'alāy [1] Ḡöḡün en üst makamı.
K36/16	Ḥudā-yı Zü'l-celāl devlet yanında muḫterem ḫılsun İrişsün nām u şānı ser-be-ser eḫrāf u eb'āda	G273/5 Zerreveş evc-i 'alāya muttaşıl ider 'urüc Āsitānında vüçüdün ḫāke yeksān eyleyen
Tr1/10	şıçdım üstüne aña şer-levḫa ifrāz eyledim işedim eḫrāfına bi'l-cümle pervāz eyledim	evc-i gerdün [2] Dünyanın en yüksek derecesi, zirvesi.
G62/4	Berd-i derdiñle şeb-i yeldā-yı hicriñde şehā Baḡladı didemden aḫan ḫan eḫrāfında yaḫ	N39/13 Ḥudāyā berter it ḫadrin irişdir evc-i gerdüna Ki nāmı cilve ḫıla dā'imā şaḫf-ı semālḫıda
	eḫrāf-ı eb'ād [1] Uzak yer, uzak taraf.	K16/13 Ḥudāyā berter it ḫadrin irişdir evc-i gerdüna Ki nāmı cilve ḫıla dā'imā şaḫf-ı semālḫıda
Kt6/12	Felek ḫurduḫça ḫursun mülk ü ferri pāydār olsun İrişsün heybeti vü şevketi eḫrāf-ı eb'āda	evc-i rif'at [2] Yüksekliḡin tepesi, ḡöḡün en yüksek noktası. En yüksek, üstün derece.
	eḫrāf-ı Şaḫ [1] Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yer ve çevresi. Aşḡın ḡözyaşları.	G304/10 Zülmet-i ḡamda 'aceb efkende vü üfiādesin Evc-i rif'atde gel imdi ol meh-i tābānı sev
G177/2	Rüy-ı zibāsına cānānñ ḫaçan geldikde ḫaḫ Dil ḡörtüp didi çemenzār oldu uş eḫrāf-ı Şaḫ	K26/10 Sāyeveş rüy-ı zemīne döşeyüpdür beni çarḫ Evc-i rif'atde bugün ḡün gibi a'lā degilim
	evḫāt [1] Vakitler, zamanlar.	

- G215/4 İvme bir dem şabr idüp kıatlan belâ-yı fırkate
İrmege rûz-ı vişâle dahı çok **evkât** gerek
- evkât-ı hams [1]** Beş vakit. || Beş vakit namaz.
- Kt19/11 Du'âya haşr idi **evkât-ı hamsı**
Huşûşâ gicelerde tâ-sehğâh
- evlâ [1]** Daha uygun, daha iyi, daha lâyık.
- G98/2 Ayağın başdığı toprak baña tâcimdan a'lâdır
Mey-i la'liñ şehâ keyfiyeti şahbâdan **evlâdır**
- evlâd [2]** Bir anne baba için kendi oğulları veya kızları. || Birinin soyundan gelen kimseler, soy sop, sülâle, zürriyet.
- Kt17/13 Hudâ virdi niçe **evlâd** kamunuñ 'ömri var olsun
Toğurdu bir güzel oğlan bu demde yine madamâ
- Tr1/45 kimseniñ **evlâdı** yâ Rabbî sefâhat itmesün
kimseniñ ehl-ü 'iyâli işbu yola gitmesün
- evliyâ [1]** Allah dostları, veliler, erenler.
- Tr2/36 Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar
Geçdi bi'l-cümle gürüh-ı enbiyâ vü **evliyâ**
- evsaütü'l-kadd [1]** Orta boylu.
- G74/4 O gılmân-manzarın kaddi cinân içinde Tübâves
Sehî-bâlâ degil ammâ velikin **evsaütü'l-kaddir**
- evân [2]** Vatanlar, insanın doğup büyüdüğü ve sevdiği memleketler, hatta uğrunda can verilen topraklar.
- K4/18 Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöhret ü şevket
Olur çün 'âkıbet fânî nedir bu mülk ü mâl **evtân**
- Mş2/1 Çü ezel rûha 'adem ülkesi **evtân** oldu
Ne hoş idi ki o dem başına sultân oldu
- evvel [26]** Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.
- G35/1 Biñ nâz u günc ile idüp **evvel** dil-i şeydâyı celb
Yağdan çekilmiş kıl gibi yâ zar'dan emsâl-i halb
- G188/7 Tariğ-ı 'aşka kânün eyleyüp cân terkini **evvel**
Telef oldu selef cümle hilâf itmeye pes ahlâf
- G196/2 Toğradı bağrım ser-â-ser tığ-ı cevherdâr-ı 'aşk
Hey 'aceb müşkil imiş bilmezdim **evvel** kâr-ı 'aşk
- G205/5 Kopardan fitneler ol gâmze-i dil-düzdur **evvel**
O hünî çeşmdir 'âlemde hem kan eyleyenden ilk
- G214/1 Neydi **evvel** mihr-i merdâneñ seniñ
Olduk uş biz şimdi bigâneñ senin
- G226/3 Neş'esin Cemşid bulmuş bâdeniñ **evvel** velî
Zehr-i gam nüş eylemişdir câm ile Cem ey gönül
- G254/3 Tutulmuşken bu dil murğı o zülfüñ dâmina **evvel**
Giriftâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben hem
- G327/2 Sipâs u minnet ol Perverdigâra
İriştirdi bizi **evvel** bahara
- G348/7 Şad belâ çekdimdi **evvel** bu gül-i ra'nâ için
Bâğda bi'l-âhire lîkin hezâr oldum hele
- G361/9 Aldı **evvel** cânımı cevriyle ol rûh-ı revân
Çayrı nesnem kalmadı çün sâde virdim gönülümü
- G363/3 'Aceb serkeşliği var idi **evvel** şevk-ı rüyuñla
Giriftâr-ı ser-i zülfüñ olalı şimdi râm oldu
- G392/9 Bahârâsâ idiñ ol çehre-i surhîn-ile **evvel**
Şararmış sebzezarın Nebziyâ ol reng ü bû n'oldı
- K1/20 Nebziyâ büryân kıl bağrın hariñfân bezmede
Bâdeden **evvel** iderlermiş kebâba ibtidâ
- K18/3 Harâbe bir mağal idi dil-i 'aşık gibi **evvel**
Velî ta'mîr kıldı uş şehen-şâh-ı serîr-ârâ
- K25/7 Harâbe bir mağaldı kalbim **evvel**
Yed-i lutfuñla anı eylediñ şen
- K36/2 Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki târiğ
İşâret oldu sanî Hicrete **evvelki** Mîlâda
- Kt3/5 Resûlü'llâhın ol **evvel** çü taşdığ itdi mi'râcım
Bu ümmetde lağab oldu aña anuñ için Şiddik
- Kt3/1 Ebû Bekr irdi **evvel** şıdık u ihlâş ile bu bezme
Şarâb-ı 'aşk-ı Mevlâ ile mest olup 'ale't-tahkik
- Kt18/15 Niçe sâl oturup pâ-taht-ı Osmânide çün **evvel**
Olupdı nezd-i bâb-ı mülk ü devletde mu'ayyen-câ
- M3/5 **Evveli** gerçi anuñ dil-ber olur
Şoñu ber-bâd oluban ebter olur
- Mş2/4 Ba'dehü mülk-i tene gelmege hârmân oldu
Geltüp **evvel** demi ol pür-gamın efgân oldu
- Ms4/29 Hiss idüp 'aşıklığım **evvel** çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya lutfuñ imsâk eylediñ
- Ms4/23 Hiss idüp 'aşıklığım **evvel** çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya lutfuñ imsâk eylediñ
- Ms4/17 Hiss idüp 'aşıklığım **evvel** çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya lutfuñ imsâk eylediñ
- Ms4/11 Hiss idüp 'aşıklığım **evvel** çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya lutfuñ imsâk eylediñ
- Ms4/5 Hiss idüp 'aşıklığım **evvel** çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya lutfuñ imsâk eylediñ
- evvel bahar [3]** İlkbaharın gelişi. || Sevgilinin yüzünü görmek.

N17/1	Zemherîniñ zehrîne tiryāk imiş evvel bahār Münbit-i gül sünbül ü leylāk imiş evvel bahār	G3/6	Ne 'aceb āhim üninden pür iken kûbbe-i çarḥ Niçün işitmeyesin ey yüzi gün vay saña
N17/2	Zemherîniñ zehrîne tiryāk imiş evvel bahār Münbit-i gül sünbül ü leylāk imiş evvel bahār	G4/9	Bî-çäre Nebzî görmedi devriñde ey meh-päre gün Bî-mihr imişsin çarḥveş hayf u dirîğ ibnû'l-vefâ
N17/4	Şādîlik eyyâmı zann itme bahārı ey gönül Devr elinden sînesi pür-çāk imiş evvel bahār	G5/2	Cevriñe itmem taḥammülden ibâ Merḥabâ ey rāḥat-ı cān merḥabâ
	evvel gel- [1] Önce gelmek.	G5/4	Hüdhüdāsâ dâ'imâ tapîndadır Murğ-ı rûḥum ey şeh-i mülk-i Sebâ
G225/6	Fenâ ehlin görüp mey-hānede ta'n itme ey zāhid Gelürsin sen daḥı aña velîkin bir gün evvel gel	G6/2	Gezermişsin raḳîb-i rû-siyāha bend olup her cā Revâ mı ey yüzi ağım nedir bu vaz'-ı nâ-ber-cā
	evvel görün- [1] İlk olarak, önce görünmek.	G6/3	Ufukda görinen şanma şafaḳdır ey hilâl-eburü Gözümden çüş idüp ḥün-ı ciger tölmuş durur ercâ
Mş2/33	Açılıp goncaveş evvel görünür nevri yine Bozup evvârını 'aksine döner fevri yine	G6/5	Dehānîñ nakşın aldım ey şadef-fem ḥoḳka-ı dilde Yazup pes dürr-i dendānîñ hem anda eyledim der-câ
	evvel ü ahir [1] Evvel ve ahir, ilk ve son.	Ms3/17	Düşdüm efgāna yine bülbül gibi ey gül-dehen Āteş-i 'aşkıñla yanup oldı kül cān u beden
K2/69	Evvel ü ahir şañadır ilticāmız yâ Resül Seyyidül-Kevneynsin ancak şapuñdur mültecâ	Tc2/56	Nebzî olalı silsile-i zülfle muḳayyed Ey kāküli leylâ didiler adına Mecnün
	evvelâ [3] Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak, önce.	G6/7	Nisār-ı ḥāk-i pāyîñ eylerim ey serv-ḳad yaşım N'olur ya sîm-i eşkim devletiñde eylesem ḥarcâ
G350/14	'Aşka bürhān ister imiş zāhid-i ḥod-bîni gör Söyleñüz rāh-ı mecāza bārî girsün evvelâ	G6/10	Yoluñda cānımı kurbān iderdim ben de Nebzîveş Velî ey ḳadr bilmez bî-vefāsın pür-cefâ her cā
K2/7	Evvelâ dünyāda şer'ullāhı izḥār eylediñ Eylediñ tetmîm-i dîn idüp sünenler sāniyâ	G10/3	Dir idim vaşlñla mesrür ola bu dil ey perî N'ideyim tedbîrimi bozdu çü taḳdır-i Ḥudâ
Ms4/7	Cevr iderseñ gāh u geh luḫf eyler idiñ evvelâ Eylemezdiñ sinemi her dem ḡamñla imtilâ	G10/7	Vaḳt-i rıḫletdir irişdi ḥāzır ol ey nefis-i men Hātîf-i ḡaybdan saña çün irci'î geldi nidâ
	ey [261] Bir varlığa seslenme ünlemi.	G11/1	Açıldıḳda bahārın goncaāsâ ey gül-i ḥamrâ 'Aceb kimler ḳoḳa ol kākül-i şeb-büy-ı 'anber-sâ
Mu1/1	Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taḥammül Aḡyāra ḡayret raḳîbe ḥased güle istiḡnâ bülbüle ḡulgul	G11/11	Ne var bāḡ-ı cihān içre beni reddeyleseñ ey gül Ṭapuñda bulunur her dem hezārān bülbül-i şeydâ
Mu11/1	Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlñda 'ayān Āḡiri yâ itdi ḳaddim hicriñ ey ḳaşı kemān	G15/1	Yaḳmaḳ için kendine ey dil sipîhr-i ḡar baña 'Arz ider her günde bir ṫor kisede bir zer baña
Mu11/2	Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlñda 'ayān Āḡiri yâ itdi ḳaddim hicriñ ey ḳaşı kemān	G15/6	Bāḡ-ı 'ālemde ḳadiñ bir serv-i ser-efrāz iken Sāye-endāz olmadıñ ey ḳameti 'ar'ar baña
D1/1	Ey yüzi meh zülfi çeh sāle-i deh siyeh ḡabḡabı Zülfi siyeh la'l-i şefeh şāni nebeh 'ālî-niḡeh	G15/8	Genc imiş ḡüsnüñ o genc üzre tılısm imiş meḡer Kākülün ey müşk-müyum görinür ejder baña
D2/1	Ey ruḡı gül gonca-dehen ḳaddi bülend serv-i semen Gonca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm ḡülbün-i men	G16/3	Nesîm-i 'anberîñ zülfüñden ey dost İrer kām-ı dile her dem hedāyâ
G1/9	N'idersin cem' idüp ey ḡvāce bu murdâr u bismilḥâ Sevip zevḳini aldanma bu dārîñ çün ki fānîdir	G19/11	Ey murg-ı seḡer gonca feryādîñi ḡüş itmez Bu nālîş ü süzişler yābāne degil mi yâ
G1/13	Fenādir ey dil-i dānâ bu dünyā-yı denî bil ha Dilirseñ bulasın şāhāne 'ayş u zevḳ u şoḡbetler	G21/10	Gel öldür bu dil-i mecrūḡı luḫf it Anı muḫtāc-ı dermān itme ey dâ
G2/1	Eylegil Ḥaḳka hezārān ḥamd ile ey dil senâ Kîm bahār olup bezendi kōhne bu dār-ı fenâ		

- G23/8 Seg-i k y-ı dil- r d r ki istikb le çıkmışlar
Degil b g ne ey dil bu gelenler aşın d r hep
- G23/9 Gel ey perv ne yaşma b l   perri n şem'-i f n ye
Haşk i 'aşık ise  ger bilürsin bu haş d r hep
- G25/3 Zeb n n bülbül-  g y d r ey şir n-mak l amm 
Velikin n -ş k fte g nca-ı pür-guncdur ol leb
- G25/5 Görüp ey m h-vechim r y n  gerd n-ı gerd ndan
Güneş ditrer geçer her gün şanasın kim tutupdur teb
- G26/5 Görüp ey m h-r  r y n  sem dan
Güneş ditrer geçer şankim tutar teb
- K29/1 Ey dir g  bir 'aceb g fletdeyiz yok intib h
Geçmede ' mri-ı 'aziz her r z u hefte s l u m h
- G27/1 F riğ ol sevd dan ey dil kim budur re'y-ı şav b
Reh-rev-i 'aşık içre hiç gördün mi olmuş behre-y b
- G28/9 Gel imdi ey gönül terk-i hev  k l
Olup meyl   hevesden k ll  t 'ib
- G28/21 Bilürken düşmek ey Nebz  bu  aha
'Ac 'ibdir 'ac 'ibdir 'ac 'ib
- G29/9 Darb iderse  ey per  zaşr n tutar Nebz  sa a
Var durur  arbu'l-mesel  arbu'l-ħab b oldu zeb b
- G30/3 şik yet itme ey dil kan yutars n
Taħammülde meseldir şabr-ı Eyyüb
- G31/11  rmez el ey 'aşık n d m nına
Sevme iz pes dil-ber-i ' li-cen b
- G32/5 Nedir taşşilin ey Nebz  dir ise
Dirim 'Azr 'le ĥ sr n ile ĥayb
- G37/5 şolmasun o gül-deh n n t -ebed ey g nca-fem
Açılıpdur Ĥızrveř  n üstine b b-ı ĥay t
- G37/10 Mest olup c m-ı lebi le bu gönül düşmüş yatur
Bağlamış  eşmin açılmaz ey per  ĥ b-ı ĥay t
- G38/3 N'iderse  aşik re itme ey dil
Gerek maĥf  'ib det ger kab het
- G38/13 çeküp cevri cef sın y ri n ey y r
Varup bir kimseye kılma şik yet
- G39/1 Ayağına başı n ko la'lin ey dil merhem-i d ğ it
Ĥal ř eyle g mindan c n n  y ri işi n şağ it
- G39/7 Sirişkim yir yüzin g r -ı fen ya virdi ey  him
İriş sen de tokoz kat  sum n  mey-ĥoř-ı b ğ it
- G39/7 Güzer eylesen ey b d-ı şab  ger k y-ı c n na
Kerem k l ber-g z r-ı bende-i n cizi ibl ğ it
- G39/9 Beni  ld rd n ey  arĥ-ı sitemger derd-i hicir ile
V c dum uş gerekse loşma-ı seg t 'me-i z ğ it
- G39/17 Ne var  v re gezmekte ser- -p  ey g m-ı dil-ber
Olup s bit-kadem bu s ne-i Nebz yi otağ it
- G50/5 'Aşık la ey r ĥ-ı rev n bezmi bozup rezm itdiler
Cismimde g r kim ceng ider c n u gönül  n fl   erc
- G51/7 Nedir ey g nca-fem n m-i niğehle ol tebessümler
G l-i ra'n ya g y  nisbet idüp gösterirsin g nc
- G54/3 Ĥasta-i la'l-i lebi ndir ey ta ib
Lebleri nden bu gönül ister g l c
- G55/6 Bezmi ne bilmem niçe eyler cer 'et ol raķib
Ey řab ĥu'l-vech ol n -ş ste ol r y  kab lĥ
- G63/6 Ol deh n-ı tengine dil vireli ey la'l-i leb
K n döker  eşmim dem- -dem olmadım hiç dil-g ş d
- G63/16 Zulmet-i hicri nde  alsun d 'im  şeyt nveş
Bulmasun mihr-i ruĥu la ey melek-r y m reş d
- G64/4 Güzeller p dişahısın serir-i ĥ sn   behcetde
Sa' detle otur ey t li'ı mes' d necmi sa'd
- G65/3 Verd-i g lz r-ı cin ndir  n ruĥu n ey g nca-ĥ 
Esmesün b d-ı fen  hem itmesün aşl  vürüd
- G65/5 Eyledim kaş'-ı  m d ey ĥ r vaşl ndan senin
Oldu hicri nde ba a d r 'l-ĥazen d r 'l-ĥul d
- G66/1 Eşk-i  eşmim p y na şu dökmege ey serv-kağ
Eyledi 'azm-i tapu n luş eyle c nım itme red
- G66/8 Ĥ vece-i s k-ı mel ĥatsın met '-ı ĥ sn ile
B b-ı luşfu  eyleme s 'illere ey ĥ vece sed
- G67/1 Va'd-i vaşl nla beni ş d eyledi n ey ş h-z d
Dil-r b lar kavli ne yoşdur velikin i'tim d
- G77/14 N ş idüp zerrin kağehden b deyi
Mest olupdur nergis ey çeşmi ĥum r
- G85/5  n yüzündür Ka'be ağızın Zemzem ey zülfi ş m
Ĥali n idüp istil m 'aşık lar n 'abher koşar
- G85/10 S ne-i Nebz ye urduka şeh  ĥan erle sen
G l biter g l açılır ey g nca-fem güller koşar
- G87/7  rer ey kağdi T b  kim göre Rığv na d d r n
Gözün n rveş s z n Kevser  z n ĥ r yüzün u mağır
- G88/5 R h-ı Ĥud ya virmeyüp neyleyeceksin ey ĥ vece
Desti ne ş d hez r d n r u direm gelür geçer
- G89/6 Uğradır deşt-i c n na 'aşık  leyli şa u n
Ey lebi şir n şalup tağlara hem Ferh d ider
- G92/10  sti' net senden ister her dem   her şub  u ş m
R y m mihr-i felek p y na ey m him sürer
- G96/9 Ne 'aceb şa ma bayır s yledi n ey Nebz  yine
K rişik işik aşı oldu kav f  v  fiķar

G98/4	Nazar kılsañ n'olur hâk-i rehiñde hâl-i 'uşşâka Bu bâğ içre egerçi kâmetiñ ey serv bâlâdır	G137/9	Ne 'aceb irmedik ey Nebzî ser-i vuşlata biz Reh-i firkatde çü çokdan berü yuvalanuruz
G99/4	Bî-vefâ vü pür-cefâ 'uşşâka aslâ rahm yok Dem-be-dem agyâradır luft u hisânîñ ey püser	G148/13	Hvâb-ı har-güşü virirsin 'aşıkâna ey rakîb İdigiñ mekr ü füsünü dağı rübâh eylemez
G100/4	Şeherde âh-ı âteşnâk-i dilden Felekler ey mehîm göge boyanur	G153/9	Fedâ-yı cânda cânâna tekâsül itme ey Nebzî Bu hâlet ehl-i 'irfân arasında mu'teber gelmez
G101/7	Ger günâh itdimse ma'zûr ola ey şah-ı cihân Dem-be-dem 'âlemde kuluñ itdiği 'işyân olur	G155/6	Elim boş olmasun diyü getürdüm cânımı tuhfe Yed-i luftuñdan ey sâkî niçün baña tolu gelmez
G102/5	Lebiñ ey tütî-i şîrîn-zebânım Nebât u kand u sükker yâ 'aseldir	G158/6	Kaçınma hâr u hâşâk olduğumdan reh-güzârîñde İder gülşende gonca hâr ile ey gül-fem istînâs
G104/1	Ağzîña ey gül-dehânım verd-i ahmer imrenür O leb-i şîrîniñe hem kand u sükker imrenür	G158/6	Sîñede dil nâr-ı 'aşka dâ'imâ yanmaktadır Ey semender şanma ancak sendedir yakış yanış
G109/3	Kul itdiñ mâ-sivâyı ey şehen-şâh-ı cihân-ârâ Kapuñda hâke siyyân olmadık şehir mi kalmışdır	G161/9	Bezm-i 'aşkda тұrmayup git ey rakîb-i rü-siyeh Yüzüñe bakmaz kimesne yok saña başış görış
G114/6	Şeb-büy-büsün memdüh-hüsün Bir mâh-rüsün ey nîk-ahter	G163/5	Çün düşüp gözden ırâğ ey gamze-i dil-ber velî Sen gibi pür-fitne bir mekkâra hem-dem oldum uş
G114/11	Ey zülfi kâfir v'ey çeşmi şahir Hüsniyle nâdir hulkıyla bihter	G164/5	Gelmemiş bu 'âlem-i timsâle misliñ ey perî Nitekim ben 'âşık-ı şeydâya hem-tâ gelmemiş
G114/13	Ey dürr-i dendân hey verd-i handân Çok derdmendân vaşlını ister	G164/7	Yandırır bir gün seni âhım şihâbı ey rakîb Ol melek yanında gel İblîsveş turma siviş
G114/16	İn 'âm-ı 'âm it bir nîk-nâm it Luftuñ devâm it ey bende-perver	G165/3	Düd-ı âhım ey görüp anı ta'accüb eyleyen 'Aşk bir âteş imiş sînem aña kânûn imiş
G115/8	Gülîstân-ı cihân içre açılmış bir gül-i tersin Yazıkdır bülbülüñ ağılatma güldür ey lebi gül-ter	G168/8	Vaşldan fâriğ temettü' eylerim hicrân ile Ey şeh-i hûbân çü bildim sende himmet yog imiş
G115/10	Hemîñ bu Nebzîyi zann itme bend-i kâkülün olmuş Saña üftâde olmuş ey perî-rü çokdur âdemler	G173/3	Bükâdan kurıdı ey nür-ı dîdem çeşme-i çeşmim Bi-hamdi'llâh buldı nemden ü hem demden istiñlâş
G119/9	Fedâ-yı tîğ-i 'aşk olduğuna hayf itme ey Nebzî Gam-ı 'aşk ile cân virmek şehâdetdir şehâdetdir	G174/4	Dilde pinhân eylegil râz-ı dil-ârâyı dilâ Dost şanup her nâ-sezâya itme ey dîvâne 'arz
G120/3	Şağın aldanmayasın rengine ey murğ-ı şehir Gele gün gülşene kim gonca gider hânı kalur	G175/8	Bezme gelmekden murâdı görmek imiş rüyuñı Şanma ey sâkî dil-i 'uşşâka câm imiş garâz
G122/6	Şular her demde bostânıñ ciğer kanyıla 'ayneynim N'ola rahm eylesen ey serv-kâmet zât-ı kırbâdır	G178/3	Ruğunsuz müyesser degil ey perî İrişmez bu kalbe sürür u neşât
G128/1	Olaydı ey dil-i şeydâ bu fânî dâr medâr Ne hoş idi gözü âhûlar ile kâr şikâr	G186/6	Var iken tîr-i müje çeşmiñde yâ gamzeñ nedir Var mı görmüş ey kemân-ebürü tuta Tâtâr tîğ
G131/1	Selâm olsun saña ey mâh-ı enver Hilâl-ebürü kamer-ruğ nîk-ahter	G187/2	Ger baña ser-mâye-i 'aşk ise bu sînemde dağ İşlesün ko ey tabîbim istemez merhem komağ
G134/1	Niçe bedr ey kamer-ruğ niçe meh-rü bilürüz A güneş yüzli hilâlî saña ebrü bilürüz	G188/9	Hezârân cidd ü sa'y ile şafâ bulmazsin ey hâcî Giyüp ihrâm-ı 'aşkı kıl haķîkat Ka'besin tatvâf
G135/6	Rüz u şeb zülfüñ gamıyla ey şeh-i şüh-ı cihân Gün-be-gün efüñ olup artmaktadır efkârımız	G194/11	İftihâr eyleme ey hvâce baña şanma beni Dişi dürr ağzı şâdef tudağı mercânım yok
G135/6	Eşk-i çeşmim dem-be-dem cüş eyleyüp seyl-âb olur Men' olunmaz ey dirîğâ keşf ider esrârımız	G201/3	Zebânımda anıñçün zikr-i la'liñ dökmez ey hünî Sürâhî ser koyup pâyımda kulkul dir gehî entâk

- G201/9 Görüp ehl-i dil **ey** Nebzî bu beş ebyât-ı mergûbı
Heme beñzetdiler ol ğoncaya kim ola beş yaprak
- G203/16 İder dil bülbülü şeb rüz feryâd
Benim bunda şuçum **ey** ğonca-fem yok
- G204/8 Gül-i şad-bergsin ammâ ki hezâr oldı raķıb
N'ola **ey** verd-i dehen ğonca-ı bî-hâr olsañ
- G210/4 Āh u eġġānım budur haş itdi rüyuñda zuhür
Ey dirġā gitdi nām u gitdi nāmūs gitdi neng
- G210/10 Nebzî-i şürideniñ 'aşkıñla mecnün olduġun
Ey şacı leylâ görüp a'dâ atar ardınca seng
- G215/2 Naş '-ı 'aşk üzere piyâde sürme fl ü at gerek
Zîre bir manşübeye **ey** dil niçe şeh mât gerek
- G217/9 Ola kim raħm ide aħvâliñe **ey** Nebzî-i şeydâ
Mufaşşal 'arz-ı hâl eyle o şaha olmasun mücmel
- G22/3 Kadd-i şimşâdın görüp **ey** serv-i âzâdım benim
Bir ayaġ üzere kalup dem-beste olmuşdur nihâl
- G223/6 Ğaraññ lutf ise dirsiñ ki cefâya katlan
Ola mı **ey** kaşı ya şabra taħammül müşkil
- G225/1 Şalâdır bezm-i rindâna gel **ey** zülf-i müselsel gel
Şalın tāvüsveş cevlan idüp refâr kıl gel gel
- G227/3 Şafaķ-ı âl-i ruħuñda görüp **ey** bedr-i tamâm
Meh-i nev diyü kaşıñ eylemişim egri ġayâl
- 227/6 Gözime mihr-i felek kara gelür rüz-ı hicir
Şeb-i vaşlñ ne münevver olur **ey** mâh-ı cemâl
- G227/7 Niye maġrür olasin ġüsnüñe **ey** vechi kamer
İrişür şems-i cihân ise daġı aña zevâl
- G228/9 Muġ-peçe sâķiyi hem-râh eyle **ey** pîr-i muġân
Gidelim ġülşen-be-ġülşen kıl bize lutf u kerem
- G228/13 'Ömrüm **ey** Nebzî şeb-i hicinde âġir olmadın
Ölmedin budur ümidim rüz-ı vaşlına erem
- G229/12 Yıkıldı mülk-i ten cevr-i sipâh-ı nîm-nigâhıyla
'Adâlet eyle zulm itme meded **ey** şâh-ı bî-dâdım
- G229/14 Nigün-ser oldı Tübâ-yı behişt bāġ-ı cinân içre
Görüp ol kaddi şimşâdın seniñ **ey** serv-i âzâdım
- G229/16 Raķıb-i dîv-şüret şeytanet-sîretle seyr itme
Melek-ħaşlet olup merdümlük eyle **ey** peri-zâdım
- G236/9 Nebzî-i zâra ulaşma **ey** raķıb-i seg yüri
Fâriġ ol yoħsa saña zann itme yok kem niyyetim
- G244/13 Kim aldı 'aķlñ **ey** Nebzî dir iseñ
Sen aldıñ **ey** benim çeşmi siyâhım
- G244/14 Kim aldı 'aķlñ **ey** Nebzî dir iseñ
Sen aldıñ **ey** benim çeşmi siyâhım
- G245/8 Ben şeh-i ġüsnî görüp baħr-ı melâħatdır didim
Ey dişi incü tudaġı la'l ü mercânım benim
- G245/16 Zulmet-i ġamda 'aceb şürîde-ħâl oldum meded
Rüyuñı 'arz eyle **ey** mihr-i dirâħşânım benim
- G245/17 Bir gün **ey** Nebzî-i şeydâ ġayret-i aġyâr ile
Bilmişim ġalt eylemekle yokdur akrânım benim
- G246/9 **Ey** şacı leylâ seniñçün kesb ü kârı terk idüp
Olmuşum Mecnünvâr âvâreyim âvâreyim
- G248/9 Diyemem dostlar raķıb ile ser-encâmım **ey** Nebzî
Ben ol sevdâları bilmem ġam-ı ferdâdan el çekdim
- G250/2 Baña yâver degil bu ġam deminde yâr u dostânım
Niçündür söyleġil **ey** tütî-i dil şekeristânım
- G250/5 Gel **ey** tîr-i ġadeng-i şeh-süvârım sîne-i zâra
Kudümünle ġadimî nev-bahâr olsun ġülistanım
- G250/8 Mübarek bād idüp ġiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşâķa
Nedir bilsem bu deflû nefretiñ **ey** çeşmi mestânım
- G251/4 Kâmetiñ yâdıyla her-sü şü gibi olur revân
Baġ gözüm yaşına **ey** serv-i dil-ârâmım benim
- G251/4 Ĥalka-ı zülfün demiyle **ey** şeh-i şüh-ı cihân
Mevleviler gibi gör her dem-be-dem devrândayım
- G255/6 Yok durur bir yâr-i şâdık ġâlimi 'arz itmeġe
Ey dirġā şerħ olunmaz ġâldir esrârım benim
- G257/6 Ka'be-i küyuñ tavâfına yine 'azm eyledim
Uġradi deşt-i belâya **ey** 'aceb râħım benim
- G257/10 Senden olur Nebzî-i bî-çâreye ancaġ devâ
Merħamet kıl **ey** kerem lutf ıssı Allâħım benim
- G260/4 İrgürseñ eger 'ıyd-i vişâliñe beni sen
Kurbânıñ olam yoluña **ey** kaşı hilâlîm
- G266/1 **Ey** dil-i zârım devâdan ur dem
Em ruħ-ı dâdârı odur derde em
- G266/4 Derddeş ol zü-derde derdden dâd al
Vâdî-i derde varup düş **ey** dedem
- G267/12 Seni şeb hâle-i âġüşa çekdim
Düşümde **ey** hilâl-ebriy u meh-rüy
- G272/9 Ayaġıñ tozına yüz sürsem **ey** serv-i dil-ârâmım
Biraz naķl eylesem ġanlı yaşımıñ mâ-cerâsından
- G275/6 Dil-i bîmâr 'aşkıñla düşüp sâġib-firâş oldı
Gelüp bâlîni üzere **ey** tabîbim bârî şor bâlîn
- G276/2 Mâ-sivâdan fâriġ oldum düşeli 'aşķa 'ayân
Kılca görünmez gözime dü-cihân **ey** mü-miyân
- G277/5 Mü'essir seng-i ġârâya bu âħım **ey** dil-i dil-ber
Velîkin saña te'sîr itmez andan sen daġı serdsin

- G280/5 Ruḥuñ yādıyla **ey** ḡonca-dehānım
N'ola bülbül gibi eylersem efgān
- G280/10 Yine cān oynarım meydān-ı 'aşkda
Serim tōb itmişim **ey** zülfi çevgān
- G281/10 Zulmet-i hicriñde kalsun dā'imā güm-rāh olup
Nür-ı ruḥsārīnla **ey** meh-rū hidāyet bulmasun
- G283/3 Kandasın **ey** tālib-i dīdār-ı dil-ber gel berü
Cānı kurbān it dilerseñ vech-i dildārī 'ayān
- G285/9 Nebzīyi da'vet kıl **ey** hūnī vişālīñ h'vānıma
Aç u muhtāc u fakīrem lāyıkam ihsāna ben
- G288/5 Yanıñdan sāyeveş **ey** mihrībānım
Gidermem zerrece mihrīñ sizelden
- G293/9 Zerreveş evce 'urūc eyler mi **ey** Nebzī o rūḥ
Cismīni bī-resm idüp ḥāk ile yek-sān itmeyen
- G298/7 Gel yetiş **ey** merg bi'llāh kandasın zīrā ki ben
İstemem irişmeği biñ yaşıma şimden-gerü
- G299/4 Der-i hicriñ güşāde 'aşk-ı bī-çāreler üzre
Velīkin bāb-ı vaşlıñ feth olunmaz **ey** nitāk-ebürü
- G300/4 Kudretinden virmiş ol Ḥallāk-ı ḥalk **ey** nīk-hū
Aḡzıña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bū
- G301/17 Nebzī fütāde **ey** kalbi sāde
Mihriñ ziyāde eyler o meh-rū
- G302/4 Kızarsa bādeden vech-i münīriñ ol siyeh kaşñ
Şafaḡda **ey** hilāl-ebürü görinür şanasın meh-nev
- G306/8 Işıcak kanlu imiş kanı karışdı kanıma
Alma tursun nāvekiñ sīnemden **ey** her-cāyī ko
- G306/11 Dirlik olsun tek hemān **ey** kelb-i kūy-ı dil-berim
Benden a'lā ol idüp 'av 'av yūri ḡavḡāyī ko
- G311/25 Sen **ey** Nebzī fiḡān it bülbülāsā
Güler o gül-'izār el-ḡamdülillāh
- G312/2 Çü sende var durur ḥulkī melāḡat ḥüsn ü ḥulk bu şeh
Bütün ḥalkı kul itdiñ kendüziñe **ey** meh-i çār-deh
- G312/9 Raḡīb-i İblīsī tardıñ görünce **ey** melek-rüyum
Didi ehl-i semāvāt u zemīn taḡsīn idüp ḡah ḡah
- G318/11 Geçirsin bir nefes eglenmeyüp **ey** tūr-i dildārım
N'olur bir dem teraḡḡum eyleyüp sīnemde cā eyle
- G320/16 Dil-i bī-ḡıl ḡamıñla kılca kaldı
Düşüp **ey** mü-miyān ince ḡayāle
- G326/1 Meded **ey** nāzenīñ luḡf it naḡar kıl 'aşk-ı zāra
Kerem kıl terk idüp 'uşşāḡıñı meyl itme aḡyāra
- G326/3 Ser-i kūyuñ felek bāmna beñzer **ey** melek-rüyum
Dil-i bī-çāreler anda kevākib gibi seyyāra
- G328/7 Korkarım 'ālemi ḡarḡ-āb ide **ey** serv-i nihāl
O kadar dökdi yine dīdelerim şu bu gice
- G329/6 Ziyāsıdır belī pāyın tūrābı
Bu a'mā çeşmimiñ **ey** nūr-i dīde
- G330/1 Şādefdir aḡzıñ **ey** dil-ber dışındır daḡı dūr-dāne
Lebiñ yāḡūt u ya la'l u ya mercān ya nedir ya ne
- G330/5 Nedir bu nāz u istiḡnā revā mı **ey** perī-peyker
Bu tarz u bu reviş bu tanz bu lāyık mı insāna
- G330/10 Yazıḡdır merḡamet kıl bir nigāh u iltifāt eyle
Yeter cevri itdiñ **ey** cevvr-ı 'ālem Nebzī nālāna
- G334/11 Gel berü **ey** dürr-i yek-tā idelim seyr ü sefer
La'l ü gevher kıymetin bulmaz dimişler kānda
- G344/13 Sirişkiñ 'ālemi gül-reng kıldı düpdüz **ey** Nebzī
Odur bülbül gibi zīrā bu āh u vāha şāyeste
- G347/7 Gördi çün bir pīr-i köhne ḡaddiñ **ey** taze civān
Didi bitmez toḡrıñı bir serv böyle bāḡda
- G350/17 'Aşkıñ **ey** ma'sūḡ-ı 'ālem ḡāk idüpdür Nebzīyi
Nār-ı şevḡıñdır iden ḡalbinde ancak incilā
- G354/9 Çeşm-i fettānından **ey** Nebzī yūri tüşenne kim
Uş belā-yı ḡamzesi başıña geldi n'eyledi
- G359/2 Görmedim gezdım cihānı eyledim çok cüst-ü-cüy
Ey melek-rū sen gibi bir aşl-ı pāk ü arı soy
- G359/4 Çīn-i zülfiñ ser-te-ser āfākı tutmuş bū ile
Şubḡ-dem anı ḡaḡıtmış çün nesim **ey** müşḡ-müy
- G359/8 Vaşl hengāmında muḡlak zülfiñe bend oldıḡım
Ḳayd-ı hicriñden ḡalās olmak durur **ey** sāde-rüy
- G362/7 Siz daḡı **ey** gözlerim pāyına yārin şu döküñ
Sildi süpdürdi yine ferrāş-ı āḡım yolunı
- G363/6 Gel öldür ḡoma hicr ile saña ḡanım ḡelāl itdim
Çü sensiz **ey** gözi cādū baña dirlik ḡarām oldu
- G365/10 Niçe bir gerdeniñe bend idesın zülfin anuñ
Gele terk eyleye **ey** Nebzī bu ḡul-i emeli
- G368/7 Ravza-ı rüyūnda **ey** ḡilmān şacıñdır şeb velī
Gice yok uçmakda dirler bir ḡurı sevdā gibi
- G369/3 'Arz kıl meclisde **ey** kaşı kemānım lebleriñ
Zaḡm-ı tūr-i ḡamzeñe la'l-i lebiñ merhem gibi
- G369/5 Rüz u şeb bülbül gibi müyeñdeyim **ey** ḡonca-fem
Rüy-ı gülde dāne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
- G370/2 Ḥudā virmişdir ancak ḡāşşaten bu ḡüsn ile anı
Saña **ey** āsumān-ı behcetiñ mihr-i draḡşānı
- G372/1 N'idersin **ey** kemān-ebürü baña bu cevri yitmez mi
Ne dirsın tūr-i āḡım pūte-i eflāka yitmez mi

G373/9	Seniñ ey gonca-fem bülbülleriñle Bulupdur gülşen-i hüsnüñ revâcı	K16/1	Gel ey hâme-i ma'nâ-pâş medh it bu aralıkda Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundu ketjudalıkda
G373/11	Elâ ey h ^v âce-i sük-ı melâhat Metâ'-i hüsnüñün yoğdur mı bâcı	K17/1	Ey câlis-i şadr-ı 'alâ câyüñ durur 'âlî-makâm V'ey lâbis-i ferv-i velâ kisveñdir 'izz ü ihtişâm
G374/11	Ġamîla rûz u şeb ey dil-fürüzum âh u zâr ile Vücüdum za'fa vardı nâle ile hem-çü nâl oldı	K17/28	Bessâm olup rüyuñ güle hiç görmeye ğaym u ğamâm Ey pâdişâh-ı Zü'l-celâl ol zâtı eyle ber-kemâl
G378/13	Nigâh it Nebzîye ey Sidre-kâmet Budur maşşudumuñ yek müntehâsı	K24/2	Olmağ dilersenñ hürrem-dil âhir Ey şâh-ı 'âlem incitme hâtır
G381/5	Çarhveş bî-mihr imişsin bilmedim ey mâh-rû Şöhre-i 'aşkıñ semekden tâ-simâk itdiñ beni	K29/3	Cübbe vu destârîña ey h ^v âce ğırra olma kim Niçe ten oldı bürehne niçe ser koydı külah
G381/7	Dîn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben Mümsik ü kâfir raķibe iştirâk itdiñ beni	K32/19	Gelüñ ey dertlüler ey fırka-ı mecrühü'l-bâl Bulalm bârî şikâyet idecek bir vâlî
G389/10	Bahâr oldı açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın Nedir bu inķibâzıñ ey dil-i Nebzî saña n'oldı	K32/19	Gelüñ ey dertlüler ey fırka-ı mecrühü'l-bâl Bulalm bârî şikâyet idecek bir vâlî
G390/1	Müjeñ tîr ebruvânıñ ey gözi cādū kemân oldı Nişâmı tabla-ı sînem dil ü cânım revân oldı	Kt9/17	Anca dem ey kân-ı vefâ anda şafâlar idesin Dem-be-dem efzün ola mümtedd ide Hâk dem-be-demiñ
G393/7	Hâķikât oldı hâcı ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem İçüp hem Zemzem-i la'liñi hâliñ istilâm itdi	Mş1/1	Ey dirîĝâ çarh-ı bî-dâdiñ elinden el-amân Pây-mâl ider dimez bu pîr-i deryâ nev-civân
G400/1	'Aceb ey beñleri fülful niçün inşâfa gelmezsin Ruķı gül kâkûli sünbül niçün inşâfa gelmezsin	Mh1/1	Elâ ey merd-i meydân-ı kerem luţf u seĝâ haķķâ Hemîn ola semâhat cüd u en'am u 'atâ i'tâ
G400/3	Revâ mı ey perî-peyker ola ğayrı saña hem-ser 'Aceb ey kâmeti 'ar'ar niçün inşâfa gelmezsin	Mh3/6	Âferin ey dil-rübâ taşsîn saña taşsîn saña Cevr ile ey kâddi elfim kâmetim dâl eylediñ
G400/4	Revâ mı ey perî-peyker ola ğayrı saña hem-ser 'Aceb ey kâmeti 'ar'ar niçün inşâfa gelmezsin	Mh3/6	Âferin ey dil-rübâ taşsîn saña taşsîn saña Cevr ile ey kâddi elfim kâmetim dâl eylediñ
G400/5	Revâ mı ey gül-i ħandân olasın ğayrı ile şādân 'Aceb ey âfet-i devrân niçün inşâfa gelmezsin	Mh4/3	Pâyıña üftâdeyim şeb-nem gibi ey gül-dehân Merĝamet eyle yaman oldı benim ħalim yaman
G400/7	Revâ mı ey şeker-ĝüftâr olam derdiñe giriftâr 'Aceb ey ğamzesi Tâtâr niçün inşâfa gelmezsin	Mh4/6	El-amân ey nür-ı dîdem nev-resîdem el-amân Nâ-ümîd itme beni vaşlıñdan ey kân-ı kerem
G400/8	Revâ mı ey şeker-ĝüftâr olam derdiñe giriftâr 'Aceb ey ğamzesi Tâtâr niçün inşâfa gelmezsin	Mh4/6	El-amân ey nür-ı dîdem nev-resîdem el-amân Nâ-ümîd itme beni vaşlıñdan ey kân-ı kerem
K2/10	Öldüre dirĝüre bâbıñdan beni ayırmaya Fâtır-ı arz u semâvât ey şeh-i mülk-i Sebâ	Mh4/8	Nâ'il-i vaşlıñ olan olur cihânda muĝterem Fırķatiñle ey taķibim olmuşum şâhib verem
K2/24	Târîķ u Zilzâle var İmânımız zîrâ bize Ey disâr ile Müzemmil geldi Qur'ândan Nebâ	Mh4/10	Zannım oldur hicr-ile olmam muķarrer lâ-cerem El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i ħurum el-amân
K2/67	Ey taķib-i rûz-ı maşşer kıl şefâ'atle 'ilâc Dâ'-i 'işyân ile olmuşlar ķamusı mübtelâ	Mh4/15	El-amân ey şeh-levendim bî-menendim el-amân Her kaçan varsam ruķuñ seyr itmege ey âfitâb
K8/9	Söylegil ey Nebzî-i şeydâ Bî-dil ü bî-tâķat ü bîmâr	Mh4/25	El-amân ey serv-i nâzım şâh-bâzım el-amân Her kaçan varsam ruķuñ seyr itmege ey âfitâb
K11/15	Dükeli muntazır it luţfîña ey Bâr-ı Ĥudâ Şeh-i Maĝmûda olan düşmeni zîr ü zeber it	Ms2/5	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tâd
K12/41	Didi târiĝ ci'tü bî'l-fethi'l-mübîn ey cādde dîn İşbu fethiñ târiĝin sen daĝı söyle Nebziyâ	Ms2/11	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tâd

Ms2/17	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu 'tād	Tr2/28	Hayf dār-ı derd-imiş mâtem-serâ imiş dirîğ Südi yok sevdâ imiş ey h ^v âce hırş u h ^v âhişîñ
Ms2/23	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu 'tād		ey âdem [1] Ey insan.
Ms2/26	Tutupdur bāğ-ı dehri âh u zârım 'andelibāsâ Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey gül-i hamrâ	G295/5	Râm ol ey âdem izâ'-i derde var Vird-i derd et var devâm üzre ez-ân
Ms2/29	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu 'tād		ey âfet [3] Ey aklı baştan alan güzel, ey sevgili.
Ms1/2	Va 'd eyledigiñ mihr ü vefâ olmadı gıdı Ey sâkî-i meh-rû	G112/6	Dehânñ dökdi kanım bezm-i 'aşkıñda şarâb itdi Lebiñden şordum ey âfet didi kim kana kan ister
Mü/1	Ey gülşen-i 'âlemde ruñı gönca-i hândım Ey verd-i gülistân	G272/13	Hağ-âver olduñ ey âfet 'atâ eyyâmı fesh oldı Dañı geçmez misin Nebzî-i şeydânñ hağâsından
Mü5/2	Ey gülşen-i 'âlemde ruñı gönca-i hândım Ey verd-i gülistân	G287/11	Dökdi kanım o leb-i cân-bağışñ ey âfet benim Kana kana ceng iderdim ger olaydı kana kan
Mü5/9	Çün şubh-dem ey ağter-i gerdün-ı melâhat Seyrâna çıkupsın		ey âfet-i devrân [1] Ey dünya güzeli.
Mü5/15	Yetmez midî aña 'aceb ey zülfi kemendim Ol çâh-ı zenağdân	G400/6	Revâ mı ey gül-i hândân olasın gayr ile şādân 'Aceb ey âfet-i devrân niçün inşâfa gelmezsin
Mü5/19	Ey Mışır-ı hâlâvetde lebi sükker ü kândım Vey Yûsuf-ı Ken'ân		ey âfitâb [2] Ey güneş. Ey sevgili.
N1/1	Nün-ı Kevserdir lebiñ ey nev-civân Nün vir nüş idelim anı revân	Mh4/16	El-amân ey şeh-levendim bî-menendim el-amân Her kaçan varsam ruñuñ seyr itmege ey âfitâb
N2/1	Bu fenâ 'âleme ey h ^v âce nazar kıлма gözün aç Ki metâ'-ı beden-i hâkiñ-içün cânñ alur bâc	Mh4/20	'Âşık-ı şürîdeñim bi'llâh itme icinâb El-amân ey âfitâbım mâh-ı tâbım el-amân
N7/2	Ölsem ğam-ile kimseye hâlim şu dimem yok Sende dañı ey yâr-ı cefâkâr kerem yok		ey 'amû [1] Ey amca.
N25/3	Meyl idersem gayrıya ey kahramân-ı dil-berân Uğrasun gerdânıma bi'llâh tiğ-i ğamğamñ	Tc1/13	İbn-i vağt olmuş bu dem cümle hâlâyık ey 'amû Şuretâ dost-ı muvâfiğ lîk ma'nide 'adû
N39/1	Gel ey hâme-i ma'nâ-pâş medñ it bu aralığda Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundu ketñudâliğda		ey 'âşık [1] Ey âşık.
N48/2	Yañılıp içdim-ise ger kahve Bağma ey pîr-i muğân bu sehve	G145/5	Revân it dirhem-i eşkiñ kudüm-i yâre ey 'âşık Vegerme vaşlıñı hâzırca helvâ mâ-ğaşal virmez
N49/2	Çeşmiñe düş ola ger ol gözi âhû Bâd-ı şabâ di aña ey şâh-ı meh-rû		ey bülbül [2] Ey bülbül. Ey âşık.
N53/1	Mâhveş ger 'arz-ı didâr eyleseñ ey kaddi tām Mât olup mihr-i münîr ola katñında bir zâlām	G90/7	İşitdim zümre-i 'uşşâka dâhilmışsin ey bülbül Velikin dil-rübâ-yı gül-ruñ u gönca-femîñ kimdir
Tc2/38	Gördi ruñuñ âvâre gönül geldi fiğâna Bülbül-şifat ey gönca-leb ü tûñi-zebâna	G182/12	Gülşen-i 'aşğ içre havf idüp rağîb-i hardan Kesme ey bülbül şakım ol gönca-ı terden tama'
Tr1/20	Yoğsa tatmak mı murâdñ şikleri 'âlemde hep Çâşni-ğîr misin nedir h ^v âhişñ için ey bî-edeb		ey cân [2] Ey Can. Ey Sevgili.
Tr2/11	El-fırâğ ey dâder-i dil-perverim şad el-fırâğ El-amân çarñ-ı sitemkârñ elinden el-amân	G197/3	Âsiyâb-ı çarñıñ ey cân sür'at ü germiyyeti Ol kâdardır göz açuramaz dañı fevt itmez dağık
		G246/7	İstedim dârü's-şifâ-yı vaşlıñ ey cânâ tabîb Hasta-i hicriñ olup bîmâreyim bîmâreyim
			ey dil [44] Ey gönül.

G56/12	Āteş-i şevk ile seyl itdiñ sirişkiñ abımı 'Ākîbet hâk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyâh	G289/8	Çarh-ı gerdündan gelen tûb-ı belâya sîneñ aç 'Arşagâh-ı 'aşkıñ ey dil çün şeh-i merdânsın
G60/9	Râh-ı 'aşk içre gerek ey dil saña Sa'y-i Şem'un şabr-ı Eyyüb 'ömr-i Nüh	G295/2	Derd-i dâdârı devâ'-ı derd dân Vâdî-i derde düş ey dil var revân
G98/7	Şikâyet itme ey dil tâli'in den çarh-ı keş-revden Seni mecnûn u şeydâ eyleyen ol şacı leylâdır	G318/8	Ne ğam şaldıysa ferdâya seni ol sîn ü sevf ile Sen aña bakmağıl ey dil temennâ vü recâ eyle
G108/3	Dâğ uran sîneñde ey dil ol beñi fülful midir Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sâ mıdır	G389/5	Bahâra irdilerse ehl-i zevk ey dil benim ammâ Bahâr u 'andelîbim beytû'l-ahzân u figân oldu
G117/6	İrgürünce ol raķib-i bed-fi'âli vuşlata Bil saña ey dil irişmek rûtbe-i evlâdadır	K5/5	Nefsine şıbyânveş aldanma ey dil 'âķil ol Kim zen-i dehrîñ olur şem'-i vidâdî bî-furûğ
G119/8	Dişi vaşfında incüler dizüpsin rişte-i nazma Pesend olsun saña ey dil belâğatdır belâğatdır	K26/23	Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arz-ı melâl Epsen ol sen didiğîñ 'âşık-ı rûsvâ degilim
G121/8	Teniñ târ oldu ħaddiñ çenge döñdi Şadâ-yı nâlen ey dil nây dirler	Kt3/65	Yüri ey dil o dergâha idüp 'aciz ü niyâz izhâr Tazarru' ķıl tezellüllerle ol dâ'im itâ'atle
G122/4	Dişi incü şacı şeb-bû gözi âhû hilâl-ebürü Seniñ maħbûbuñ ey dil gör ne ħüb-rüy u ne zîbâdır	Kt27/1	Nedir ey dil bu kadar ħvâhiş ile ibrâmîñ Didiğîñ ħâşıl olur üzerine varma katı
G127/1	Dünyâda devlet ey dil iķbâl-i lâ-beķâdır Bî-şübhe meyl idenler maħrûm u bî-nevâdır	Kt29/1	Şâĥa güller çıkdı ey dil seyr-i şahrâ vaķtidir Gelse dil-ber şorsa ħâlim def'-i hicrân eylese
G153/6	Gözüm nergis gibi ħaldı açıkda gelmedi dil-ber Bu te'ĥîrinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez	Kt29/3	Bâĥa dil-ber çıkdı ey dil gel temâşâ vaķtidir Bilse dil-ber ĥasta ħâlim derde dermân eylese
G154/3	Ķanad aç tîr-i dildâr ile ey dil Uçar mı murğ dime bâl ü persiz	Mü3/1	Ey dil yine âsar-ı ğam-ender-ğam-ı pür-tâb Göründi yüzüñde
G172/7	İşigin yaşdanup ey dil o şehiñ eyle meķân Şiğınur anda kamu 'âlem odur cây-ı menâş	N4/3	Vişâli 'ıydına nezr eyledim sen şâhid ol ey dil İdem cân-ı revânı ben dem-i vaşlında ħurbânı
Mu1/1	Ayağına başiñ ħo la'lin ey dil merhem-i dâğ it Ķalâş eyle ğamından cânıñı yüri işiñ sağ it	Tc2/57	Aldanma bu bâzâr-ı cihânda şaķım ey dil Çok kimse olupdur belî bu sükda mağbûn
G180/8	Yine bir kâķülî mârûñ düşüp 'aşkına şevk ile Yudarsın ağusın ey dil idersin zehr ü semden ĥaz	G322/1	Ķurrem ol ey dil bugün cânâneyi gördüm yine Ķşinâ-yı yâd olan bigâneyi gördüm yine
G217/7	Ne âteş-tab'dır ey dil nigâh-ı ĥâk-i pây itmez Gerekse şu gibi yolunda aķ ya yıl gibisin yel	K21/1	Gel ey dil tuhr-ı istiğfâr-ile cân u teniñ pâķ it Yine mâĥ-ı şıyâm irişdi menhiyyâtdan imsâķ it
G219/1	Gelen ey dil o melek-rû perî-simâ mıdır ol Şacı sünbül femi gül 'ârîzî lâle midir ol	Mr5/57	Ey dil yeter süz u güdâz Eyle kütâĥ itme dirâz
G230/8	Ķurısın ħan ağlamazsa dost için Nemdir ey dil dîde-i pür-nem benim	Mr4/1	Ey dil sirişkiñ seyl eyle aĥîr Deryâ-yı 'aşka pâyân bulunmaz
G238/12	Şıyâr itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre 'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehî	G279/4	Zülfî leylîdir seni zâr eyleyen Mecnûnveş Ol lebi şîrîndir ey dil hem daĥı Ferhâd iden
G253/6	Luţf idüp va'd eyledi cevri cefâlar cânıma Ķamd ola Mevlâya kim ey dil yine iĥsândayım	G344/9	Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma Degil mi ya bu gevher güş-ı ĥüş-ı şâĥa şâyeste
G263/7	Ķıl taĥammül zaĥmet-i aĥyâra ey dil var yüri Bir gül için dime kendim rence-i ĥâr eylemem	K1/45	Ķazm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Ķibr ü 'ucbî ħılma meyl ü irtikâba ibtidâ
G276/6	Şaldı boynuña yine zülf-i girih-ğîrin o şûĥ Miĥnet ü derd ü ğama ey dil taĥan imdi taĥan	Tc2/6	Meyl eyler-iseñ kâķül-i Leylâsına anuñ Ey dil yine Mecnûn gibi tağlara düşersin

- K15/2 Yoq şitâda hürmet ü 'izz-i Nebî
Ey dil incitdi niçe tütî lebi
- G188/1 Taħammül eylemezken bār-ı 'aşk-ı yāri **ey dil**
Kāf Çekersin baş u cān ile boyun virüp hezār inşāf
ey dil-ber [3] Ey güzel, ey gönül alıcı, ey sevgili.
- G68/9 Kanda beñzer lezzet-i la 'liñe **ey dil-ber** 'asel
Kanda şîr ü kanda sükker kanda şehd ü kanda kând
- G115/1 Benim sabr u kararım yoq seniñ inşāfıñ **ey dil-ber**
Yanam pes nār-ı 'aşka tā olunca bu tenim aħker
- G290/1 Müşebbek zülfiñ **ey dil-ber** niçe bir cāna dām
olsun
Tutup habs-i zeķan kıl tā ki fermānıña rām olsun
ey dil-rübā [5] Ey gönül alan sevgili.
- Mh3/10 İtmediñ aşlā vefā zulmı be-her-hāl eylediñ
Āferin **ey dil-rübā** taħsın saña taħsın saña
- Mh3/15 Āferin **ey dil-rübā** taħsın saña taħsın saña
Eylediñ bilmem raķıbiñ üstüme tercih iñen
- Mh3/20 Luţfuñı a 'dā görür şāhım yine cevriñi ben
Āferin **ey dil-rübā** taħsın saña taħsın saña
- Mh3/25 Āferin **ey dil-rübā** taħsın saña taħsın saña
'Aşk-ile Mecnünveş 'ālemde destān olmuşum
- Mh3/5 Āferin **ey dil-rübā** taħsın saña taħsın saña
Cevr ile ey kaddi elfim kâmetim dāl eylediñ
ey dost [1] Ey dost.
- G102/9 Seg-i küyuñla hem-dem oldum **ey dost**
Dimişlerdir işin bilmek güzeldir
ey ecel [3] Ey ecel , ey ölüm.
- G142/2 'de-i vaşl eyleyüp gitdi yine cānānımız
Ey ecel gel bārī katlan tā gelince cānımız
- G245/2 Vuşlata va 'd itdi gitdi çün ki cānānım benim
Ey ecel bir ān katlan tā gele cānım benim
- G298/9 **Ey ecel** Nebzīde hatm it eylegil halkdan ferāğ
Mürveş zir-i zemīne taşma şimden-gerü
ey felek [1] Ey kader, baht.
- G183/11 Cānım al cānānım alma **ey felek**
Geçmem andan mürtefi ' olsun nizā '
ey gam [1] Ey gam, keder.
- G81/12 Dil-i āzürdeye oldı havāle hicr-i dildārı
Tekāzā itme **ey gam** sen de rāhat eyle bir dem var
- G186/9 Yuf saña **ey gam-zede** Nebzī şanursın gam-zidā
Ġamze-i gammāzi kim oldur çü cevherdār tığ
ey gonca [5] Ey gonca. || Ey sevgili.
- G79/8 Sebebdır tezkire olmağa 'ālemde saña 'uşşāk
Gülün **ey gonca** zikri bülbüli yād oldığındandır
- G127/7 Cevr itme 'andelibe **ey gonca** gülşen içre
Olmasa senden özge itseñ dahı revādır
- G157/4 Niçe gül gibi giribānımı şad çāk itmeyem
Dāmeniñ **ey gonca** tutar irişen her hār u ḥas
- G157/4 'Andelibem gerçi hergiz nāle itmem pes niçün
Az gelür feryādıma **ey gonca** bu bağ-ı cihān
- G349/7 Luţf it **ey gonca** teraḥḥum eyleyüp görme revā
Bülbül-i şürıdeveş işim gücüm efgān ola
ey gonca-leb [1] Ey gonca gibi küçük ağızlı sevgili.
- G282/7 Beni **ey gonca-leb** çün dāhil-i gülzār-ı vaşl itseñ
Cemāliñ güllerin dirmeklige hem izn-i 'ām olsun
ey gönül [45] Ey gönül.
- G55/8 Şāh-ı 'aşka olmağa mizyāf içün sīneñ gibi
Yoq durur bağ-ı cihānda **ey gönül** kaşr-ı fesih
- G71/1 **Ey gönül** 'ālemde ben ancak şanurdum cān leziz
Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cānān leziz
- G88/7 Faşl-ı bahār u vaqt-i gül itme tekāsül **ey gönül**
Koma bugüni yarına çün ki bu dem gelür geçer
- G129/7 Tekye olmaz **ey gönül** bu Bī-sütün kaşr-ı felek
Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pāydār
- G150/1 Geşt idersin **ey gönül** deşt-i cihānda kārsız
Bārī bir ḥüba kıl ol olma meded dildārsız
- G174/6 Çün düşer çāh-ı melālet içre gör Yūsuf gibi
Rāz-ı pinhānım kim eyler **ey gönül** ihvāna 'arz
- G178/6 Atar tūr-i ḡamze o kaşı kemān
İşit **ey gönül** eylegil ihtiyāt
- G182/1 **Ey gönül** kaţ' itme hergiz la 'l-i dil-berden tama'
Tütî-i güyā keser mi kând u sükkerden tama'
- G186/2 Ġamze-i ḥün-rizi gördüm eylemiş der-kār tığ
Āh kim düşmez elinden **ey gönül** her-bār tığ
- 218/2 Cevr-i yāre ol kâdar mu 'tād imişsin **ey gönül**
Kim cefāsıyla sürür-ābād imişsin ey gönül
- G218/1 Cevr-i yāre ol kâdar mu 'tād imişsin ey gönül
Kim cefāsıyla sürür-ābād imişsin **ey gönül**

- G226/1 Gül gibi olam dir iseñ şād u hürrem **ey gönül**
İtme bu dil hār-ı āzār ile pür-ğam ey gönül
- G226/2 Gül gibi olam dir iseñ şād u hürrem ey gönül
İtme bu dil hār-ı āzār ile pür-ğam **ey gönül**
- G226/4 Neş`esin Cemşīd bulmuş bādeniñ evvel velī
Zehr-i ğam nüş eylemişdir cām ile Cem **ey gönül**
- G226/6 Var mı bu gülşende bir dil kim ola ğamdan berī
Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem **ey gönül**
- G226/8 Sen şanursın ben olam maḥzūn u mağdūr-ı felek
Devr-i pür-cevriñ nesin gördi bu `ālem **ey gönül**
- G226/10 Dīdeden dilden bu bī-dil Nebzīyi dūr eylediñ
Kān idüp dilin aqıtdıñ dīdeden dem **ey gönül**
- G233/1 Bend iken zülf-i dil-āvīzine la`lin isteme
Ey gönül dārb-ı meseldir kaydluya şöhet ḥarām
- G283/1 **Ey gönül** `azm eylediñ bu rāha bī-nān u yayan
Ġaflet uykusundasın sen daḥı aç gözün uyan
- G304/12 Meyl idüp her bir perī-zāda düşersin miñnete
Ey gönül saña gerekse sen de bir insāni sev
- G340/4 Eger bir āh ile yakmazsam anuñ nūh revākımı
Kalur mı **ey gönül** varsun öġünsün çarḥ-ı devvāre
- K13/1 **Ey gönül** ehl-i dile bu devrde cā ḳalmamış
Nīk ü bed temyīz ider zīrā ki zū-rā ḳalmamış
- N17/3 Şādīlik eyyāmı zann itme bahārī **ey gönül**
Devr elinden sīnesi pür-çāk imiş evvel bahār
- Tr1/31 **Ey gönül** bu za`m-ı fāsiddan elüñi yüri yu
Sıḳten uşanur mı şanursın `aceb ḳancık ayu
- G12/1 Şayd olunmaz **ey gönül** ol ġözleri āhū saña
Vaḥşīdir bildim ḳarīb olmaz o tünd-ḥū saña
- Kt4/1 **Ey gönül** çün tālib-i ḥücre olup
Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese
- G196/6 ḤVāb-ı ġafletden müberrādir zamān-ı ḥaşre dek
Çeşm-i pür-ḥunun kim eyler **ey gönül** bīdār-ı `aşḳ
- Mş1/26 Līkin olıcak ḥazān elbet çeker ḥamyāzesin
Ey gönül suḥriyye çokdur ḳanḳı yirin yazasın
- G307/1 **Ey gönül** fāriġ oturma ṭur örü
`Aşḳ bu yüzden yete gösterdi rū
- G73/4 Bāġ-ı `ālemde hezārān var durur gül-çehreler
Gerçi çokdur **ey gönül** bu cümleden gül ter midir
- G161/1 Rāh-ı `aşḳ içinde birdir **ey gönül** yokış iniş
Tek ṭarīḳ-ı `aşḳa gir olsun hemāñ varış geliş
- G189/7 **Ey gönül** baḥr-i melāḥatdir o şāh-ı berr ü yem
La`ldir leb dürr-i yek-tā dişleri aġzı şadef
- G136/1 **Ey gönül** ḳılma naşīḥat pend āna kār eylemez
Dilde imāni olan zulmı bu miḳdār eylemez
- G218/14 Nebzī-i dil-refte öġretdiñ ṭarīḳ-ı şī`ri sen
Fenn-i inşāda `aceb üstād imişsin **ey gönül**
- G218/12 Duḥter-i rez gibi bir ġar yoġ iken ḥum-ḥānede
Anı der-`aḳd eylemiş ḳavvād imişsin **ey gönül**
- G218/10 Meyl idersin her saçı leylāya uş Mecnūnvār
Her lebi şīrine hem Ferḥād imişsin **ey gönül**
- G218/8 Āb-ı çeşmiñ āteş-i sīneñ söyündürmez daḥı
Ḥāk-i pāy-ı yārda ber-bād imişsin **ey gönül**
- G218/6 Ḳara yazulı imişsin çün nihāl-i nārven
Ben şanurdum servveş āzād imişsin **ey gönül**
- Mh2/1 **Ey gönül** bir tāze yetmiş nev-civāndır sevdiğim
Ḥüsn ile sulṭān-ı ḥübān-ı zamāndır sevdiğim
- N13/7 Faşl-ı bahār u vaḳt-i gül itme tekāsül **ey gönül**
Ḳoma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
- G218/4 Māder-i ğamdan velīd olmuş ḳaşāvet-zādesin
Dāderiñmiş ḥüzn ile hem-zād imişsin **ey gönül**
- G41/8 Yār ile zānū-be-zānū olmak istersin `aceb
Ey gönül bilmez misin āna gerekdir yār baḫt
- G45/1 **Ey gönül** sa`y itdiñ anca irmedi maḳşūda dest
Pes gücenme bu imiş çün ḳismet-i rüz-ı Elest
- G53/1 Saḫt-dilsin **ey gönül** sen dil-berin nāzük-mizāc
Bu `acebdır niçe idersin anuñla imtizāc
- G308/3 Bā`is-i ḥüzn ü elemdir **ey gönül** ḥubb u vedād
İtme pes `aḳd-i müvālāt her denī ġüm-rāh-ile
- ey gözleri āhū [2]** Ey gözleri ceylanın gözlerinin
güzelliġine sahip olan ḳişi. || Ey sevgili.
- G330/7 Bu vaḥşīlik neden bilsem `aceb **ey gözleri āhū**
Ḳaçarsın şayd olunmazsın nedir bu vaż`-ı yābāne
- G400/9 `Aceb **ey gözleri āhū** firāḳıñla dirim yā Hū
Bu Nebzī dir ki ey meh-rū niçün inşāfa gelmezsin
- ey gözleri mestān [1]** Ey mest edici gözlerle sahip
olan. || Sevgili.
- G399/1 Elā **ey gözleri mestān** nedir bu ġamze-i cādū
Gözüm ġiryān ciġer büryān firāḳıñla dirim yā Hū
- ey gül [2]** Ey gül. || Ey sevgili.
- G305/13 Dil-i Nebzīyi ḥandān itdiñ **ey gül**
Bu gülşende raḳīb-i ḥāra ḳarşu
- Tc2/41 Men` itme beni āh u fiġān eylesem **ey gül**
Feryāda gelüpdür bu gönül bāġ-ı cihāna

- sevgili. **ey gül-‘izār [1]** Ey gül yanak. || Ey gül yanaklı
- G77/16 N’ola ben feryād idem bülbül gibi
Gül gibi sen gül açıl **ey gül-‘izār**
- ey gül-ruḥ [2]** Ey gül yanaklı. || Ey sevgili.
- G233/10 Sīne-i Nebzī olupdur dāğ ile bir lālezār
N’ola **ey gül-ruḥ** temāşāya gelüp kılsañ ḥırām
- G291/6 Bülbül-i şūrīde gibi eyledi giryān beni
Gülşen-i ḥüsn içre **ey gül-ruḥ** seni ḥandān iden
- ey güneş [1]** Ey güneş. || Ey sevgili.
- G183/9 ḤVāce-i ḥüсне ne yüzle **ey güneş**
‘Arz idersin böyle bir kāsīd metā’
- ey hilāl-ebür [1]** Ey hilal kaşlı. || Ey sevgili.
- G202/1 **Ey hilāl-ebür** bugün rüyuñ gibi bedr ay yok
Meh gibi her-cāyīsın varmadıñın bir cāy yok
- ey ḥürī [1]** Ey güzel cennet kızı. || Ey sevgili.
- G162/1 Yüzüñ cennettir **ey ḥürī** özün Rıdvān-ı cennetveş
Kuşuruñ yok melāḥatde bulunmaz saña bir beñdeş
- ey ḥVāce [1]** Ey hoca.
- N13/5 Rāh-ı Ḥudāya virmeyüp neyleyeceksin **ey ḥVāce**
Destiñe şad hezār dīnār u dīrem gelür geçer
- ey kalem[1]** Ey edip, ay yazar.
- K13/35 **Ey kalem** kaşd-ı kelām eyle cenābına anuñ
Kim du‘ā’-ı ḥayrdan ḡayrı hedāyā ḡalmamış
- ey qarındaş [1]** Ey kardeş.
- Tr2/48 Tākātım yok hicrine ola meger Ḥaḡ yāverim
Fırkatıñle **ey qarındaşım** şafaḡ kan ağlar
- ey kemān-ebür [2]** Ey yay kaşlı. || Ey sevgili.
- G56/3 Tīr-i müjgān ile çeşmiñ **ey kemān-ebür** beni
Katl için yek-dil olup ḡamzeñle kuşanmış silāḥ
- G197/5 **Ey kemān-ebür** dem-ā-dem sīneden eksik degil
Görmedim tūrīñ gibi bir merdüm-i merd-i şefiḡ
- ey Leyla [1]** Ey Leyla.
- Mh4/11 ‘Aşkıñ **ey Leylā** beni Mecnūn u şeydā eyledi
‘Aḡl u fikrim cümleten tārāc u yaḡmā eyledi
- ey māh [2]** Ey ay. || Ey ay yüzülü sevgili.
- G111/3 Niçe terk eyleyem mihrīñi **ey māh**
Görür gözüm daḡı tutar elimdir
- G65/11 Āsumān zann itme **ey māh** derd ile itdikçe āḥ
Kubbe-i mīnā düzildi başıñıñ üstünde dūd
- ey meh [3]** Ey ay. || Ey ay yüzülü sevgili.
- Mh3/1 Her seher nālemden **ey meh** gelmesün nefrīñ saña
İderim derd-i derūnum āḥ ile tebyīn saña
- G126/1 Yüzüñ mihrine **ey meh** ol siyeh kakül olupdur ebr
Verāsından velī ‘uşşāḡ olurlar müfteris çün bebr
- G316/3 Dilimde mün‘akid mihrīñdir **ey meh**
Ḳasem yād eylerim va’llāhi bi’llāh
- ey meh-i nā-mihribān [1]** Ey ay kadar güzel
şefkatsiz sevgili.
- G287/1 Ḥālīme raḡm eylemezseñ **ey meh-i nā-mihribān**
Yanarım tā kül olunca işbu cism-i nā-tüvān
- ey meh-rū [4]** Ey ay yüzülü güzel.
- G243/3 İçirdim bāde-i mihrīñi **ey meh-rū** dil-i zāra
Yaḡup künc-i maḡabbette anı mest ü ḡarāb itdim
- G299/2 ‘Aceb korḡmaz mısın feryād u nālemden cihān memlū
Eser itmez mi bir gün dūd-ı āḡım saña **ey meh-rū**
- G344/3 Yüzüñ mihrinden **ey meh-rū** çü nūrī müstefād oldı
Hilāl-ebürña pes öykünmemekdir māḡa şāyeste
- G400/10 ‘Aceb ey gözleri āḡū fırāḡıñla dirim yā Hū
Bu Nebzī dir ki **ey meh-rū** niçün inşāfa gelmezsin
- ey nefis [1]** Ey nefis.
- K4/1 Gel **ey nefis** aña bu ḡālī yine müncer olur bu şān
Gözetme ḡayrı aḡvālī ḡulaḡıñ tut baña bir ān
- ey nūr-i dīde [1]** Ey göz nuru. || Ey sevgili.
- Mh4/5 El-amān **ey nūr-i dīdem** nev-resīdem el-amān
Nā-ümīd itme beni vaşlıñdan ey kān-ı kerem
- ey perī [2]** Ey peri gibi güzel. || Ey sevgili.
- G247/3 **Ey perī** mey-gün la’līñ mest idüp cān u dili
Dem-be-dem dem aḡıdır bu çeşm-i giryānım benim
- Mh4/21 Bu dil-i şeydāya meyliñ yok mı bilmem **ey perī**
Ḳılmadıñ luḡfuñla mesrūr itmediñ ḡamdan berī
- ey pervāne [2]** Ey aşık.
- G67/12 İddi‘ā idüp semenderlik yaḡarsın āteşe
Perr ü bālīñ ḡayf **ey pervāne** uş olduñ remād

- G182/9 Lutf it **ey pervâne** düşme şem'-i süzân içre gel
Göz göre kaç' itme bi'llâh bâl ile perden tama'
ey ruh [1] Ey ruh, ey can.
- G75/1 Ey **ruhı** gül büyü karanfil saçı hem sünbül-i ter
Bülbül-i şürde gibi nâle işim şâm u şeh
ey şabâ [2] Ey sabah rüzgârı, ey tan yeli.
- G379/1 Çemende **ey şabâ** ol gönca-ı handânı gördün mi
Beni giryân idüp kendü kılor handânı gördün mi
- K10/23 Haber vir **ey şabâ** bi'llâh varsa misl ü endâdı
Cihânda niçe yıldır uş gezersin küh u şahrâyı
ey saçı leyla [2] Ey Leyla saçlı. || Ey saçı kara sevgili.
- G398/3 Toğunmaz **ey saçı leylâ** dil-i Mecnûna şahrâda
Ne germ-i tâb-ı tâbistân ne berd-i serd derd-i dey
ey şakî [1] Ey kadeh, içki sunan || Ey su veren sevgili.
- Mü4/2 'Aşkî ile merd-i meydân-ı cününüm
Ey saçı leylâ
ey şakî [1] Ey kadeh, içki sunan || Ey su veren sevgili.
- K10/19 O şahîñ aña bezm-i 'adl ü 'irfânında **ey şakî**
Yürî Nüşü'r-ı revân didikleri bî-dâd u nâ-
ey şakî-i şahib-himem [1] Ey cömert, iyilik sahibi sevgili.
- Mr5/28 Nev-yâve bâde virsene
Ey şakî-i şahib-himem
ey şanem [3] Ey put. || Ey put gibi güzel sevgili.
- 393/13 Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde **ey şanem** bilmem
İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba ya haţâ m'itdi
- G231/1 Haddiñe gül **ey şanem** haţtaña şeb-bû söyledim
Lîk rengin eyledim gâyetle dil-cû söyledim
- G249/7 Ayrılalı **ey şanem** sen dil-ber-i pür-nâzdan
Derd ü gam kahr u belâ her dem qarınimdir benim
ey serv [1] Ey servi. || Ey selvi boylu sevgili.
- G72/7 Hîrâm it gülşen-i sînemde **ey serv**
K'olur bâğ içre 'ar'ardan telezzüz
ey şah [3] Ey Sultan, ey hükümdar, ey sevgili.
- K12/2 Ne deñlü çoğ ise cürm ü günâhım
Ümîdim kesmezem lutfundan **ey şah**
- G287/7 Gamze-i hün-ıvâr elinden kırtar **ey şahım** beni
Zerrece bilmez amânı kaşd-ı cân eyler hemân
- G287/18 Merhamet vakti durur bu Nebzî-i bî-çâreye
Gel **ey** cevrv eylediñ **şahım** amân olsun amân
ey şah-ı hübân [1] Ey Güzeller sultânı, ey sevgili.
- G280/14 Kabûl it nîk ü bed her neyse Nebzî
Kapuñda kul ola **ey şah-ı hübân**
ey şeh [1] Ey padişah. || Ey sevgili.
- G216/6 Görür isem irişüp devlet-i pâ-bûsuña ben
Gözime sürme idem **ey şeh** hâk-i kademiñ
ey şüh [2] Ey cilveli. || Ey sevgili.
- G211/1 Keremiñ yok nedir **ey şüh** baña bu sitemiñ
Sitemiñ câna berâber idi olsa keremiñ
- G267/9 Hışmnağ oldu çeşmiñ gerçi **ey şüh**
Leb-i şîrîniñ ammâ oldu hoş-büy
ey yâr [3] Ey dost, ey sevgili.
- G288/13 Mu'aţţardır dimâğ-ı 'âlem **ey yâr**
Şabâ yili ser-i zülfün çözeldeñ
- G392 Beni şaldıñ fırâka gerçi **ey** vaşlı merâmım **yâr**
Velî sen bâ'is olmadıñ aña gerdün-i dün oldu
- K8/30 Şimdi mekânında anuñ şah
Ol şeh-i Mağmüddur **ey yâr**
ey yârân [1] Ey dostlar.
- K22/1 Tamâm oldu şumâr-ı rûz-ı rûze müjde **ey yârân**
Hilâli toğdı Şevvâliñ çünân ebrüy-ı meh-rüyân
ey yâr-i vefâdar [1] Ey samimi dost.
- G157/5 Hıfz için düşmeden **ey yâr-i vefâdarım** seni
Şubha dek âhim tolanur küyüñi hem-çü 'ases
ey Yusuf [1] Ey Yusuf yüzlü. || Ey güzel yüzlü sevgili.
- Kt25/1 Nev-'arûs-ı hüşnüñe **ey Yusufum** sâñî kanı
Şems-i enverdir aña lâlâ kamerdir dâyesi
ey yüzi mâh [3] Ey yüzi ay gibi olan sevgili.
- G244/1 Selâm olsun saña **ey yüzi mâhim**
Benim 'izzetli hem devletli şahım
- G257/1 Rüyuñi görmeklik için **ey yüzi mâhim** benim
Tolanur heft-i semâyı tâ-seher âhim benim
- N22/2 Mîr-i 'aşkıñ pâdişahım mansıbımdır mülk-i gam
Bendeñe **ey yüzi mâhim** hor bakup zann itme kem
ey zâhid [5] Ey sofi, ey zahit.

G225/5	Fenā ehlin görüp mey-hānede ta'n itme ey zāhid Gelürsin sen daḥī aña velīkin bir gün evvel gel	Mu15/2	Sü'āl itdikle isminden cevāb itdi çatup kaşın Didi bezmimde ayağ eylegil yeddinciniñ başın
G105/11	Çek ey zāhid n'olur cām-ı muşaffā Şaķın zānn itme zehr ü sem değıldir	G3/2	Didi dil naķl iderek cevı ü cefāyāyı aña Hele bir eyledigiñ cevı ü cefāyāyı aña
G151/4	Olmuşuz ehl-i başiret ḥāk-i pāyın kuḥl idüp Şanma kendiñ gibi ey zāhid gözi bozlardanız	G6/6	Dehānıñ naķşın aldım ey şadef-fem ḥoķka-ı dilde Yazup pes dürr-i dendānıñ hem anda eyledim der-cā
G337/1	sevāb isterseñ ey zāhid gönül al ele bir dāne Çü dil 'arş-ı Ḥudādır pes velī her ferd ü her dāne	G6/7	Nisār-ı ḥāk-i pāyın eylerim ey serv-kağ yaşım N'olur ya sım-i eşkim devletinde eylesem ḥarcā
K21/13	Derünüñ nür-i ihlāş ile pür-nür eyle ey zāhid Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pür-ḥār u ḥāşāk it	G12/10	Key şaķın Nebzī yakın olma o şūḥ-ı 'āleme Kırpügin tır eylemiştir o kemān-ebırü saña
	eyā [9] Ey, hey, bre!	G231/9	Ol ṭabīb-i cān eger eylerse eyler uş devā Nebziyā derd-i dilim ben aña kāmı söyledim
G65/1	Bu durur dā'im recā-yı dil eyā pāk-i vücüd Ḥazret-i Ḥākdan irişsün ṭapuña yüz biñ dürüd	G160/2	Deyr-i 'ālemde bu çarḥ-ı köhne bed-nām eylemiş Bir büt-i gonca-dehām ḥāre ḥuddām eylemiş
G100/1	Beni yaķdı seniñ nārın eyā nür Ser-ā-pā cism-i zārım oda yanur	G160/2	Deyr-i 'ālemde bu çarḥ-ı köhne bed-nām eylemiş Bir büt-i gonca-dehām ḥāre ḥuddām eylemiş
G284/1	Sirişkim ḥāk-i pāyında eyā servim revān olsun 'Adünüñ reşķ ile bağrı dem-ā-dem ṭolu kan olsun	G160/6	Ĝamzeler urmuş hezārān sīne-i pür-yāreye Her ne itdiyse aña ol çeşm-i bādām eylemiş
G287/14	Çeşmiñe kanım ḥelāl ü la'liñe cānım fedā Pāyına eşkim nisār olsun eyā serv-i revan	G218/12	Duḥter-i rez gibi bir ğar yoğ iken ḥum-ḥānede Anı der-'aķd eylemiş kavvād imişsin ey gönül
G319/5	Deldi bağrım tır-i müjgānıñ eyā ebrü kemān Degme bir sīne siper olmaz o tiğ-i ğamğama	G283/10	Yolda kalmaz pes irersin menzile ḥavf eyleme Gir ṭarīķ-ı 'aşka Nebzī eyle dāmen-der-miyān
Kt7/4	Harf-i menķüt ile Nebzī ṭarīḥin Bul tūyünce ḥayrım eyā didi	G318/3	Ķarīb eyle rakībi ister iseñ meclis-i ünse Ba'ıd it bendeñi bāb-ı sa'ādetden cüdā eyle
Kt17/1	Eyā ḥürmetlü rağbetlü De Penkler ilçi-i Roma Gürüh-i ilçiyānıñ faḥri misliñ var mıdır āyā	G318/2	Hemān sağ ol bu 'ālemde kime dirseñ vefā eyle Cefā vü cevı iderseñ ger efendi hep baña eyle
K2/67	Ez-'Alaķ ḥalk itdi Ḥaķ ḥalkı Tekāsür itdi pes Cinn ü inse pādīşāh olduñ eyā ḥayra'l-verā	G318/2	Hemān sağ ol bu 'ālemde kime dirseñ vefā eyle Cefā vü cevı iderseñ ger efendi hep baña eyle
Mş1/44	Yapışup ḥablül'-metīn-i şer'a kıl ḥayru'l-'amel Der-be-der gezme beyābānda eyā inşāfa gel	G318/14	İşitdim Nebziyā düşmüşsin ol āfet ḥayāline Var imdi zūhd ü takvāyı hebā-ender-hebā eyle
	eyā dil [1] Ey gönül.	G354/2	O lebi şirīn beni Ferhād ol ḥīn eyledi Māni-i 'aşķ kalbimi çün ḥāne-i Çīn eyledi
Tr2/45	Yaklaşma şaķın ol gözi seḥḥāra eyā dil Dānādır o kim dür ola ol āfet-i cāna	G354/2	O lebi şirīn beni Ferhād ol ḥīn eyledi Māni-i 'aşķ kalbimi çün ḥāne-i Çīn eyledi
	eyd-[1] Söylemek.	G354/4	Mezheb-i ḥübānda lāyık degilken inķitā' Ol güzeller şāḥı şimdi bir nev-āyīn eyledi
K26/16	Yine bu silsile-i 'aşkı ṭaķup boynuma dost Dönüp eydir ki bekle muşḥ-ı şeydā degilim	G354/6	Gördi mir'āt-ı mücellāda bahā vü ḥüsnüni Bī-merā bildim o rü'yet anı ḥod-bīn eyledi
	eyi [1] İyi, güzel, faydalı, olumlu.	G354/8	Bağladı zünnārım zülfi dil ü cān biline Ḥayf kim bir niçe ehl-i dīni bī-dīn eyledi
N44/2	Gel a sākī bize şun cām-ı meyi Bu cihānıñ nesi var andan eyi	G359/1	Görmedim gezdım cihānı eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rü sen gibi bir aşl-ı pāk ü anı soy
	eyle- [113] "Etmek, eylemek, yapmak" anamlarında kullanılan yardımcı fiil.		

G361/5	Eylesem çäk-i girîbân dâmeni girmez ele Serv-i bâlâ kâmeti şimşâda virdim gönlümü	Mh2/10	Luţf-ile şâd itmez aşlâ dem-be-dem maĥzûn ider Zulm-ı bî-hadd eylemekte bî-nişândır sevdiğim
G373/3	Firâkıñla mezzâkım oldu acı Vişâliñle yetiş eyle 'ilâcı	Mh4/13	Lâ-mekân idüp mekânım küh u şahrâ eyledi Terk-i 'arz itirdi bî-pervâ vü rüsvâ eyledi
G373/3	Tabîbâ lebleriñden emsem eyle Dil-i bîmârımın nâ-ĥoş mizâcı	Mh4/13	Lâ-mekân idüp mekânım küh u şahrâ eyledi Terk-i 'arz itirdi bî-pervâ vü rüsvâ eyledi
G388/5	Himmetimle gönlümü ġamdan tesellî eylerim Himmetim gökle beraber gönlüm alçaĥ yer gibi	Tc1/67	Eylemiş bi'l-cümle erbâb-ı şadâkat rü-be-râh Kalmamış ehl-i ĥaĥîkat 'âlem içre âh u vâh
K1/9	Bi'l-işâle eyledim daĥı şalât ile selâm Ol Resûle kim sezâdır intiĥâba ibtidâ	B6/1	Eyleyüp sell-i süyûf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol ġamzesi cellâd elinden el-amân
K1/13	Eyledim bâ-vûs' u kudret taşliye teslîm ile İtdim andan bi't-teba' âl ü şahâbe ibtidâ	Mu28/2	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luţfuñ mükemmel iki pul virgil baña
K2/72	Evvelâ dünyâda şer'ullâhı izhâr eylediñ Eylediñ tetmim-i dîn idüp sünenler sâniyâ	G2/1	Eylegil Ĥaĥka hezâran ĥamd ile ey dil senâ Kim bahâr olup bezendi köhne bu dâr-ı fenâ
K8/45	Muĥtaşar it eyleme taţvîl Eyle hemîn mâ-ĥazar ihzâr	G4/1	'An-ĥaşdın eylersin rakîb-i nâ-kese mihr ü vefâ Eylersin ancak bu ġarîb-i bî-kese cevr ü cefâ
K9/10	Bu müferriĥ mevzi'e Nebzî o zât-ı pür-kerem Eyledi târiĥi gibi vaz' -ı mihrâb-ı İlah	G4/2	'An-ĥaşdın eylersin rakîb-i nâ-kese mihr ü vefâ Eylersin ancak bu ġarîb-i bî-kese cevr ü cefâ
K24/38	Çarĥuñ sitemlü okına ĥarşu Eyle bir ur u ol ez-meşâhir	G5/6	Ber-güzâr-ı kâkülünle kâm-yâb Eyledi kâm-ı dili peyk-i şabâ
K19/30	Yevm-i kıyâm ya Ze'l-celâl bundaki kıldıĥuñ gibi Eyle Muhammed Ağayı dâĥil-i dârü'l-keremiñ	G6/8	Nisâr-ı ĥâk-i pâyiñ eylerim ey serv-ĥad yaşım N'olur ya sîm-i eşkim devletiñde eylesem ĥarcâ
Mş1/65	Dâmen-i 'âlemden eyle dest-i nefsi men' ü fek Ĥaşılı küll-i ĥalâyıĥdan özüñ kıl ferd ü tek	G30/7	Ne deñlü cevr iderseñ eyle şâĥım Olur çün ben kuluñ ĥatında merġub
Mş1/63	Şafĥa-ı ĥalbiñden eyle ĥubbunu bi'l-cümle ĥek Tâ görünsün bu felek saña kelek 'Anĥâ siñek	G50/3	Bâd-ı şabâ zülf-i dil-âviziñ perîşân eyledi Teşviş ile töldi cihân aşıklar oldu herc ü merc
Mş1/58	İtmemiş bu luţfi bir dem belki her ân eylemiş Aţlas u dîbâc ile cismüñi püşân eylemiş	G53/7	Zülf-i şeb-günü dile çok cevr ü bî-dâd eyledi 'Arz-ı ĥâlim şunmaĥa la'line ĥaldım ihtiyâc
Mş1/57	İtmemiş bu luţfi bir dem belki her ân eylemiş Aţlas u dîbâc ile cismüñi püşân eylemiş	G66/2	Eşk-i çeşmim pâyiña şu dökmege ey serv-ĥad Eyledi 'azm-i ĥapuñ luţf eyle cânım itme red
Mş1/52	Saltanat virmiş saña 'âlemde sultân eylemiş Ĥomayup hicr ile aşlâ vaşl-ı cânân eylemiş	G75/9	Şol ĥadar âh eyledi dil nîm-nigâĥ eylemediñ Zülfî siyâĥım seni ben bilmez idim tâ bu ĥadar
Mş1/52	Saltanat virmiş saña 'âlemde sultân eylemiş Ĥomayup hicr ile aşlâ vaşl-ı cânân eylemiş	G77/9	Eyledi zülfün perîşân sünbülün Taĥlup ġam ġuşsa oldu târ-mâr
Mş2/30	Niçe cân çäk idüben sîneyi daĥ eylediler Ol olur her niçe kim Ĥâzret-i Ĥaĥ eyle diler	G98/8	Şikâyet itme ey dil tâli'inden çarĥ-ı keĥ-revden Seni mecnûn u şeydâ eyleyen ol şaçı leylâdır
Mş2/13	Düşürüp miĥnete râĥımı ĥal-âb eyledi hem Aĥıdup eşkimi bezm içre şarâb eyledi hem	G104/6	Sîne-i sîminiñi çäk-i girîbândan görüp Âferîñ eyler kamu ol sîm-tenler imrenür
Mş2/13	Düşürüp miĥnete râĥımı ĥal-âb eyledi hem Aĥıdup eşkimi bezm içre şarâb eyledi hem	G115/3	Seniñ seniñdir meġer baĥrıñ ki te'sîr eylemez aşlâ Benim nâle fiġân u âh u girye itdiğim demler
Mş2/65	Niçe bir tâ'at-ı Ĥaĥ eylemege 'âr idelim Niçe bir Nebzî gibi cürm ü ġüneĥ kâr idelim	G128/10	O şaçı Leyliye Mecnûn iseñ eger Nebzî Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civâr

G130/2	Dilim büryân iden ol zîb-bağş-ı bezm-i rindândır Sirişkim eyleyen la'l-i müzâb ol dürr-i dendândır	G385/13	Nebzî taleb it eyleyücek 'aşk-ı hâkîkî Zîrâ ki mecâz-ile yine kalb ola kâsî
G147/8	Pâdişâhından cüdâ kıldı görûn ben bendeyi İdigin dehrîn baña karşıda karşıda eylemez	G394/9	Derin bend eyleyüp dârında eyler kimi nûş-â-nûş Bir elde bâde-i şâfî bir elde zülf-i cânânı
G147/4	Çeşm-i mestîñ kan içüp mağmûr olurmuş dil-berâ Görmedim bu tavrı hiç bir rind-i 'ayyâş eylemez	K11/19	Sözi Nebzî uzadup eyleme tatvîl-i kelâm Ğaraññ neyse beyân eyle velî muhtaşar it
G148/8	'Âşîka cevr ü cefâsı muktezâdır ber-devâm Luţf u ihsânın o fettân gâh ider gâh eylemez	K12/13	Kal'a vü şehrin alup gârât-ı emvâl eyleye Çün muqarrer eyledi ol düşmenin cürmin hemân
G148/10	Gerçi ahyânâ felek maqbûl ider hâcâtımız Hâşılı anı dağı ber-vefķ-ı dil-h'vâh eylemez	K12/40	Gitdi kahr-ı şevket-i luţf ile geldi ğanimîn Geldiği dem şâh-ı 'âlem hayr-ı mağdem eyleyüp
G148/14	H'vâb-ı har-güşü virirsin 'âşîkâna ey rakîb İtdiğñ mekr ü füsûmî dağı rübâh eylemez	K12/12	Tu'me-i şimşîr ü deşne küşte-i tîğ-ı teber Eyleyüp ol kâfirini hâşıl ola ahz-ı kîn
G148/16	Zâhid-i sâlûsı gördüm 'arz ider yâre hulûş Cânın îsâr eylese b'illâhi li'llâh eylemez	K35/11	Kabûl itdi o dağı nakl-i bi'l-beyt eyledi ol dem Duğul itdikde fi'l-hâl oldı hublâ ol perî-simâ
G148/16	Zâhid-i sâlûsı gördüm 'arz ider yâre hulûş Cânın îsâr eylese b'illâhi li'llâh eylemez	Kt29/2	Şâha güller çıkdı ey dil seyr-i şahrâ vahtidir Gelse dil-ber sorsa hâlim def'-i hicrân eylese
G156/9	Şûretâ eyle tabaşbuş Nebzîyâ ol kâfire Olmayınca kişide kuvvet gerekir câblûs	Tr1/9	şıçdım üstüne aña şer-levha ifrâz eyledim işedim etrâfına bi'l-cümle pervâz eyledim
G184/8	Hâk olup râhında cânâ eyledim mağv-ı vücüd Âteş-i 'aşkıñdır ancak eyleyen bu dilde lem'	Tr1/9	şıçdım üstüne aña şer-levha ifrâz eyledim işedim etrâfına bi'l-cümle pervâz eyledim
G196/10	Nâr-ı 'aşka kim düşer hayf itmesün zîrâ anı Zer gibi hâliş 'iyâr eyler belî zer-kâr-ı 'aşk	Tr1/7	Satr-ı hicv için görûn turfe ibrâz eyledim Kâğıdın hartı mürekkekb şu kalem sâz eyledim
G202/8	Dâl-ı zülfüñle nihân olmuş begim cîm-i cemâl Şâd-ı 'aynñ şad hezârân şive eyler şay yok	Tr1/7	Satr-ı hicv için görûn turfe ibrâz eyledim Kâğıdın hartı mürekkekb şu kalem sâz eyledim
G204/10	Dileriz 'âşîka kıl 'ayn-ı 'inâyetle nazar Dimezüz eyleme âğyâra cefâkâr olsañ	Tr1/3	Tâ kî taşdî'den ser-i yârânı i'râz eyledim Gerçi hicv itdim anı ber-vağ'-ı nâ-sâz eyledim
G205/10	Hezârân zülfî şeb-bü var Nebzî bağda ammâ O sünbül-müydur 'aklıñ perîşân eyleyenden ilk	Tr1/3	Tâ kî taşdî'den ser-i yârânı i'râz eyledim Gerçi hicv itdim anı ber-vağ'-ı nâ-sâz eyledim
G208/12	Baña it her ne dilâ hâtırâ cümle sitemi Varup âğyâr-ı bede kendiñi çift eyleme tek	Tr1/56	Gül-ruğın zikriyle her dem bezm-i gülzâr eylerim Bu sefîhñ hiçvini illâ kı izhâr eyleyirim
G217/4	Yine zülf-i girih-ğîriñle dilde 'ukdeler oldı İdüp keşf-i cemâl ol müşkilâtı eylegil münhal	Tr1/55	Gül-ruğın zikriyle her dem bezm-i gülzâr eyleyirim Bu sefîhñ hiçvini illâ kı izhâr eylerim
G224/5	Zann ider üftâdeler andan dirîğ eyler seri Yoluna 'âşıkları cândan geçer serden degil	Tr1/53	pâk-dâmân olanı şî'rimde iş'âr eylerim dür dişim vaşf eyleyüp incüler îsâr eyleyirim
G225/4	Femiñ zerre midir yâ nokta mıdır bize müşkildir Gelüp nuţka anı bir lafz ile hem eylegil hâl gel	Tr1/53	pâk-dâmân olanı şî'rimde iş'âr eyleyirim dür dişim vaşf eyleyüp incüler îsâr eylerim
G239/9	Eyledi Nebzîyâ o meh mihr ü vefâ-yı bî-kerân Sen de fedâ-yı cân kıl hâk-i rehinde 'an-şamîm	Tr1/5	şanmañız cidd eyleyüp ol puşta a'zâr eyledim Bu huşuşda hezl idüp gönülüm ile bâz eyledim
G317/3	Lebiñ 'aynû'l-hayâta eyler-idim şübhesiz teşbîh Eger olmuş olaydı la'l-i leb-rîz-i zülâl anda	Mu23/2	Ayağdan başa elde bir güli tağdım zarâfette Berâhîn ile isbât eyledim nâmin nezâketle
G318/6	O kelbi ni'met-i vaşl ile tok it aç olayım ben Zamâne muktezâsınca cezâ-yı bâ-sezâ eyle	G65/5	Eyledim kat'-ı ümîd ey hür vaşlıñdan senin Oldı hicriñde baña dârü'l-hâzen dârü'l-hulûd

G176/4	Görüp zülf-i dil-âviziñi mesrûrû'l-fu'âd oldum Şanasın kâkülünden eyledim ispergam istikrâz		eyvâh eyle- İnmek, ağlamak, acı çekmek İstemek, talep etmek.
G183/16	Derd-i köhnem Nebziyâ iş'âr için Eyledim bir güne nev-şî'r ihtirâ'	Kt19/10	Umup hayr-ile bir ferzend-i dil-bend Dem-â-dem eyler-idi âh u eyvâh
G238/17	Teğalluş eyledim Nebzî diyü bir nebzeyim zîrâ Hemân bir zerre-i nâ-çizim âdem diyemem adım		eyva'llâh [8] "Kabul ediyorum, razıyım" anlamına gelen bir söz.
G256/1	'Aklımlı beydağ dilim fîl nefsimi at eyledim Ferz-i 'aşkımla felek Leclâcını mât eyledim	G308/2	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
G256/1	'Aklımlı beydağ dilim fîl nefsimi at eyledim Ferz-i 'aşkımla felek Leclâcını mât eyledim	Kt1/2	Şalât ile selâm olsun saña vü âliñe Hağdan Durûd-ı lâ-yu'ad bādâ zi-mâ her hîn eyva'llâh
G256/6	İrmedim sabr itmek ile vaşlıña şâhim seniñ Tecribem olsun diyü kerrât u merrât eyledim	Tc1/12	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
G158/2	Dil-i zârım ğamıñla eylemişken her dem istinâs Niçün sen de benimle eylemezsın bir dem istinâs	Tc1/24	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
K6/8	Câhilî ğayretle her dem kat' iderdim mülarım Eylemezdım ol Resülün sünnetiyle istinân	Tc1/34	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
	eynemâ kânü [1] "Allah'ın göklerdekini ve yerdekini hep bildiğini görmez misin? Haberiniz olsun ki Allah her şeyi tamamıyla bilir" ayetine iktibastır. (Mücadele, 58/7)	Tc1/46	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
K12/19	Eynemâ kânü Hudâ kahr eyleye her düşmenin İdicek 'azm-i cihâd pes Hażret-i Sultân-ı ân eyü [2] İyi, güzel, faydalı, olumlu.	Tc1/58	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
N47/2	Begim 'âlemde şad olmak dilersen Eyü ad ile yâd olmak dilersen	Tc1/70	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Tr1/26	Yanıma bir vaqt ile aldım idi pāk ola diyü Göz göre yārân içinde puzevenk oldum eyü eyvâ [2] Eyvah! Ne yazık!		eyvân [2] Köşk, kasır.
Kt18/12	Ola hemvâre şıhhatle vücûdi istirâhatde Hemişe ola 'avn-ı Hağla meşkûru'l fi'âl eyvâ	K14/14	Hudâyâ müstedâm idüp huzûr-ile mu'ammer kıl O zâtı kim sa'âdetle cülûs ide bu eyvâna
Mr4/9	Çıkar gönülden sevdâyı eyvâ Kâzib degil mi bu güne da'vâ eyvâh [3] Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülmeye, telaş bildiren söz; yazık.	Kt8/10	Hizâsında yapup bir mağfil-i kâh-ı behiştâsâ Ola tâ o mücellâ-hâneye eyvân u kâşâne eyvân-ı Cem [1] Şarabın mucidi olan İran hükümdarının sarayı.
G163/4	Perr açup zülf-i hevâsında anuñ pervânevâr Şem'-i ruhsârında eyvâh nâra hem-dem oldum uş	Kt9/12	Hem-ser-i Firdevs-i berîn kaşr-ı me'âlîsi ki var Oldı bu 'üvnân ile reşk-âveri eyvân-ı Cemîñ eyyâm [7] Günler. Devir, zaman.
G308/14	Cevr-i yārân ile her dem artmada derd ü keder Geçdi 'ömrüm Nebziyâ eyvâh âh u vâh-ile	Mu27/1	Uzandı yay eyyâmı ser-i halka belâ oldu Hele irişdi âb ammâ o da bî-intihâ oldu
G314/2	Dilâ o seng-dil hâl-i derünümünden degil âğâh 'Aceb şürîde-hâl oldum işümdür âh ile eyvâh	G98/6	Dil-i bî-çâreler her demde olmaz saña üftâde Geçer bu hüsnüñ eyyâmı begim ta'zîm hâledir
		G272/13	Hağ-âver olduñ ey âfet 'atâ eyyâmı fesh oldu Dağı geçmez misin Nebzî-i şeydânîñ hağâsından
		K1/29	Zü'l-kerem yārân eline iricek eyyâm ile Ger hağâ ise dağı tutar şavâba ibtidâ

- K16/10 İrişdi Ka' be-i maşşüdına sa'y-i cemil ile
Bi-haqqın Merve **eyyāmı** murūr ide Şafāhıkda
- N17/3 Şādilik **eyyāmı** zann itme bahārı ey gönül
Devr elinden sinesi pür-çāk imiş evvel bahār
- N39/10 İrişdi Ka' be-i maşşüdına sa'y-i cemil ile
Bi-haqqın Merve **eyyāmı** murūr ide Şafāhıkda
- eyyām ol- [1]** Günler geçmek. || Mutlu olmak.
- Kt17/12 Gelüp bu dār-ı İslāmbula çün ehl ü 'ıyālīnle
Oturduñ bunca **eyyām oldı** kim bi'r-rāhatı'l evfā
- eyyām-ı şebābet [1]** Gençlik günleri, gençlik zamanı.
- G233/2 'Aşk-ı dildārım dil-i zārım 'aceb mi kılsa rām
Gitdi **eyyām-ı şebābet** geldi vakt-i ihtirām
- Eyyüb [1]** Hz. Eyyüb, İsrailoğullarından olup İshak Peygamber'in torunudur. Şam civarındaki insanlara peygamber olarak gönderilmiştir. Sabır timsali olarak bilinen Hz. Eyyüb'un yedi oğlu ve üç kızı bulunmaktadır. Oldukça zengin olup çok fazla mal ve mülke sahiptir. Dünya saadetine sahip olduğu için Allah tarafından imtihan edilen Eyyüb Peygam-ber'in malı mülkü elinden gitmiş, evlatları birer birer ölmüş, hastalanmış, vücudunda yaralar açılmış ama o, başına gelen bütün felaketlere karşı hep sabretmiş, ibadetini yapmaya devam etmiştir. Ancak kalbi ve diliyle de ibadetini yerine getiremez hâle gelince Allah'a yalvarmaya başlamıştır. Bunun üzerine Allah ona vahiy göndererek ayağını yere vurmasını, vurduğu yerden şifalı bir su çıkacağını söylemiştir. Eyyüb, ayağını yere vurduğunda çıkan su ile yıkanıp bu sudan içince şifa bulmuş ve eski sağ-lığına kavuşmuştur. Allah, sabır imtihanını başarıyla tamamlayan Eyyüb'a sağlığını, zenginliğini tekrar vermiş, onun yeniden çocuk sahibi olmasını sağlamıştır. (Uçar, 2016, s.130)
- G349/5 Bu ten-i pür-yāremi göre ide **Eyyüb** pesend
Görse Ya' küh eşk-i hūn-ābım benim hayrān ola
- Eyyüb-i şābir [1]** Hz. Eyüp Peygamber'in sabrı.
- K24/36 Maqbül-i Haqdır şabırıyla meşhūr
İşitmediñ mi **Eyyüb-i şābir**
- ezā [1]** Eziyet etme, sıkıntı verme. || Kiskandırma, incitme.
- G353/2 Dili dildāra virüp cāna cefālar ne belā
Çıkacak cān-ı za'ife bu **ezālar** ne belā
- 'ezā eyle- [1]** Eziyet etmek.
- G8/6 Göricek lāşe-i murdārım ol nā-merdiñ
Birbirin **eyledi** vesvās ile hannās **'ezā**
- ez' āf-ı muzā' af [2]** Fazla fazla, kat kat.
- G22/5 Taħammül mümkün **ez' āf-ı muzā' af** cevri sen itseñ
Velikın ta'n-ı ebnā'-ı zamānı kim çeker cānā
- G382/13 Vefāsı ğayra **ez' āf-ı muzā' af**
Cefāsı 'aşıka kat kat degil mi
- ez-'Alak [1]** Alekadan yapışkan ve ve ilişken (kan pıhtısı -embriyo) bir madde. || "O, insanı bir alekadan yapışkan ve ve ilişken (kan pıhtısı -embriyodan) bir maddeden yarattı." Alak Suresi 2. Ayetine iktibas. (Alak, 96/2)
- K2/37 **Ez-'Alak** halk itdi Haq halkı Tekāsür itdi pes
Cinn ü inse pādīşāh olduñ eyā hayra'l-verā
- ez-ān [1]** O yüzden, ondan.
- G295/6 Rām ol ey ādem izā'-i derde var
Vird-i derd et var devām üzre **ez-ān**
- ez-'ār [1]** Gaddar ve zalim kimse.
- N42/4 Ta'ne-i ağyār aña bir vech-ile virmez keder
Nām u nāmüsdan beri **ez-'ār** 'arīdir gönül
- ez-ber [1]** Ezberleme, zihinde tutma. || Gönülden gelerek.
- G224/2 Ğam-zedendir havf-ı dil bilinde hañcerden degil
Sīne tütmağ tiĝ-ı bürrānına **ez-berden** degil
- ezber it- [1]** Ezberlemek, öğrenmek.
- Ms4/15 Fenn-i 'aşkı ser-be-ser **ezber ider** h'vānendesin
Sırrına üftādegāññ vāqıf u dānendesin
- ezber kıl- [1]** Ezberlemek, hıfz etmek.
- K34/8 İşitse ya 'Arab ya Fürs ü Türkī
Kılur fi'l-hāl anı sa'y ile ezber
- ez-Cenāb-ı Kibriyā [1]** Hz. Allah.
- K2/56 Nā-ümīd itme anı rüz-ı cezāda kıl kerem
Cürmini eyle şefā'at **ez-Cenāb-ı Kibriyā**
- ezel [17]** Başlangıcı belli olmayan zaman, çok önceki zaman. || Bezm-i elest.
- G33/3 Vücūd-ı 'aşk sābitdir **ezelden**
Olupdur mā-sivāyı küllī sālib
- G50/7 Gerçi **ezel** yek-pāre dil bir şaħra-ı şammā idi
Düşdükte gözden güyiyā oldı hemān biñ pāre kerc
- G180/6 Nedendir çeşm-i hūn-h'vārın girer kanına 'uşşākın
Ezel merdümlük eylerken ider mi şimdi demden haż
- G192/6 Kaldı ol ve'l-leylde ben hatm-i Kur'ān eyledim
Gerçi Mecnūn ile olmuşduĝ **ezelden** hem-sebak
- G205/7 **Ezelden** nūr-ı 'aşkıñdır münevver eyleyen kalbim
Dilimde nār-ı şevkñdir fūrüzān eyleyenden ilk
- G276/7 Düşdi şem'-i hūsnüne meyliñ **ezel** pervāneves
Var ilā-yevmi'l-kıyāme āteş-i şevkıyla yan

- G288/4 Midādımdır yazar rûz-ı siyâhım
Sevâd-ı dîdem eşkimle **ezelden**
- K23/19 **Ezelden** 'aşk iledir zindegânî
Yine hem 'aşk olur şoñra helaki
- Mş2/1 Çü **ezel** rûha 'adem ülkesi evtân oldı
Ne hoş idi ki o dem başına sultân oldı
- Ms2/29 **Ezelden** bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu'tād
- Ms2/23 **Ezelden** bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu'tād
- Ms2/17 **Ezelden** bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu'tād
- Ms2/13 Dem-i gîsü vü zülfünle **ezelden** çün hevâdârım
Ruḥ-ı gül-günüñüñ yadıyla bülbülveş nevakârım
- Ms2/11 **Ezelden** bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu'tād
- Ms2/5 **Ezelden** bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu'tād
- N12/4 Eger hicr odına yan tâ-ebed dirseñ ne ğam baña
Ezelden bu yanık bağrım ko yansun yana gelmişdir
- N19/1 Rûzgâr-ı zürkârın 'âdeti budur **ezel**
'Âkîl ü dâna olan elbet olur fakre maḥal
- ezelî** [1] Başlangıcı olmayan, kadim.
- Mu1/1 **Ezelî** 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taḥammül
Ağyâra ğayret rakîbe ḥased güle istîgnâ bülbüle ğulğul
- ezhâr**[2] Çiçekler. || Güzeller.
- G74/9 Açılmış gülşen-i ḥüsnünde gün-â-gün **ezhârî**
O bir gül-rü vü süñbül-mü karanfil-bü semen-ḥaddır
- G228/3 Açılıp **ezhâr** u envâr ile taldı sü-be-sü
Feyz-i aqdesle çemenzâr oldı cây-ı muḥterem
- ezhâr u esmâr** [1] Meyve ve çiçekler.
- Mr5/22 Giydi ağaçlar sebze ton
Ezhâr u esmâr gün-e-gün
- ezhâr-ı çemen** [1] Çimenliğin çiçekleri.
- G80/9 Gülüp açılmada bi'l-cümle **ezhâr-ı çemen** Nebzî
Hemân ağlar gezer dil dîde-i giryân ile yer yer
- ez-Ḥudâ** [1] Allah'tan.
- G264/8 Günâhından hâzer kıl zâhidâ 'uşşâka ta'n itme
Degildir vesvese bu 'aşk olurlar **ez-Ḥudâ** mühlhem
- eziyyet** [2] Eziyet, incinecek, incitecek hal, incitme, cefâ, meşakkat, zahmet.
- Mu1/1 Ezelî 'âdet çü budur ey gül size **eziyyet** bize taḥammül
Ağyâra ğayret rakîbe ḥased güle istîgnâ bülbüle ğulğul
- K14/19 Şaded neyse beyân idüp **eziyyet** virme iḥvâna
Mücevher ḥarf ile târîḥ-i sâlin eyleyüp i'lân
- '**ezkâr** [1] Zikir. || Anma, söyleme, sözünü etme.
- K8/1 Nâm-ı Ḥudâ dilde ol '**ezkâr**
Lâyık o her dem ola tekrâr
- ezkâr u evrad** [1] Vird ve zikirler, belli vakitlerde düzenli olarak okunan âyet, salavât, zikir ve duâlar.
- G229/10 Ḥam-ı ebrûsunı gördüm egildi Kibleden yüzüm
Unutdurdı baña ol pür-fiten **ezkâr u evrâdım**
- ezkâr-ı Hû** [1] Allah'ı zikir.
- G303/6 Mestler Mevlâyî tekeye mey-kede
Dillerinde devr ider **ezkâr-ı Hû**
- F**
- fâ** [1] Fenike dilinde adı pe olup (fe, Arapça fû, fem) "ağız" anlamına gelir.
- G202/4 Sîn ü vâv u **fâ** ile 'aşıkları 'avk eyleme
Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem kim ḥay yok
- fağfûrî** [1] Çin porseleni.
- G290/4 Begim bezminde ruḥsârın meze olduysa 'uşşâka
Lebiñ bade dehânın hem daḥı **fağfûrî** câm olsun
- fahır** [1] Övünme, meth etme.
- Kt17/2 Eyâ ḥürmetlü rağbetlü De Penkler ilçi-i Roma
Gürûh-ı ilçiyânın **fahri** misliñ var mıdır âyâ
- fahri** [1] Övünen, iftihar eden, müftehir.
- G45/7 Çün didi el-fakru **fahri** ol Resül-i müctebâ
Meskenet kıl yûri olma bade-i ğafletle mest
- fahır it-** [1] Övünmek, meth etmek. Kendini beğenmek, büyükmek, kurumlanmak, övünmek.
- N26/3 Mâlmız yok elde bârî câh ile **fahır idevüz**
N'idelim böyle berkidmiş bu ḥişârı berkiden
- fahır-ı ḥavâtîn-i zaman** [1] Zamanın kadınlarının övülmesi.
- Kt16/5 Bu merkad ıssı kim **fahır-ı ḥavâtîn-i zamân** idi
Ecel irdi aña da kıldı 'azm-i âlem-i bâlâ

fahr-i eşbâh [1] Vücutları, şekilleri, bedenleri, sûretleri ile övünme.

Kt19/2 Cenâb-ı Muştafâ Efendi ol kim
Odur beyne'l mü'ezzîn **fahr-i eşbâh**

fahr-i kevneyn [1] Dünya ve ahiretin, iki cihanın övüncü; Hz. Muhammed.(S.A.V.).

Tr2/37 Bâ-huşûş ol **fahr-i kevneyn** Resûl-i Kibriyâ
Hoş bilürsün ol dağı tutdı bekâ semtine yol

fahru'l-ḥavâṭin [1] Kadınların övüncü.

K31/7 Bu merḳad ıssı kim **fahru'l-ḥavâṭin** idi 'aşrında
Ecel dâmina düşdü rûḥ-ı pâki oldı merḥûme

fâ'ide [1] Yarar, fayda.

G43/6 Dimez miydım bunu her dem saña ben
Ki virmez **fâ'ide** sonra nedâmât

fâ'ide virme- [1] Fayda vermemek, yarar sağlamamak.

Mş1/69 Yoḥsa sonra **fâ'ide virmez** hezâr âh u fiğân

fâ'ilât [1] Aruz vezninin bir tefilesi.

Kt4/11 Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün **Fâ'ilât**

fâ'ilâtün [2] Aruz vezninin bir tefilesi.

Kt4/11 Fâ'ilâtün **Fâ'ilâtün** Fâ'ilât

Kt4/11 Fâ'ilâtün **Fâ'ilâtün** Fâ'ilât

faḳîr [7] Zavallı, âciz, biçâre.

G107/2 Ža'îf olsa dil-i 'âşîk dime anı veremgendir
Faḳîriñ şayruluğı kaṭ'-ı iḥsân u keremgendir

G166/4 Hîn-i vuşlatda şovuk şu kodı pişmiş aşma
Ben **faḳîri** telḥ- 'ayş itdi raḳîb-i bed-ma 'aş

G198/6 'Acabâ ḥâl-i dili şormağa bâ'is ne ola
Bilür iken o **faḳîriñ** nesi var yâ nesi yok

G285/10 Nebzîyi da'vet kıl ey ḥünî vişâliñ ḥvânma
Aç u muḥtâc u **faḳîrem** lâyıḳam iḥsâna ben

G349/2 Hâne-i dilde ḥayâlîñ her kaçan miḥmân ola
Bir **faḳîrim** mâ-ḥazar iḥzârım aña cân ola

G373/2 Bugün 'aşkımla ḥayrân kim dir iseñ
Faḳîr ü bî-nevâ Nebzî du 'acı

N14/3 Ğamzeñ oḳın ben **faḳîriñden** şehâ dūr itme kim
Zaḥm-ı sinem merhemidir tîr-i müjgâmñ seniñ

faḳîrâne [1] Bir kimsenin kendi evinden bahsederken tevâzu göstererek kullandığı "evim, evimiz" anlamında söz.

G284/4 Dü çeşmim nem ola tapuña dest-âvîze şâyeste
Faḳîrâne kabûl it kuşça cânım armağân olsun

faḳr [3] Fakirlik, yoksulluk, eksiklik. || Kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah'a muhtaç olduğunu bilme, mevhum varlığından kurtulup e'f'al, sıfat ve zâtını Allah'ın sıfat ve zâtında fânî kıлма, fenâfillâha erişme hâli, mânevî yokluk.

G2/10 Câm-ı Cemle nüş idüp şahbâyı ğamdan ol berî
Lâ'ubâlî ol ki birdir bil ki **faḳr** ile ğunâ

K24/25 **Faḳrîñ** libâsın key bil dağı sen
Anuñ gibi yok hiç sevb-i fâḥîr

N19/21 Rüzgâr-ı zürkârîñ 'âdeti budur ezel
'Âḳîl ü dâna olan elbet olur **faḳre** maḥal

faḳr u faḳa [1] Fakirlik ve yoksulluk. || Sade ve gösterişten uzak.

Mh1/30 N'ola bir nebzecek luṭfuñ görürse Nebzî üftâde
Yazıḳdır ol ğarîbi **faḳr u faḳa** virdi ber-bâda

fâl aç- [1] Fal bakmak, bakla, iskambil, kahve, kitap vb. şeylerden anlamlar çıkararak gelecekte haber vermeye çalışmak.

G119/5 O zülfi müşg-bü yâdıyla **açdım fâl** Muşḥafdan
Açıldı Sûretü'l-Kadr uş hidâyetdir hidâyetdir

fânî [5] Gelip geçici.

G1/10 N'idersin cem' idüp ey ḥvâce bu murdâr u bismillâ
Sevip zevḳini aldanma bu dârîñ çün ki **fânîdir**

G128/1 Olaydı ey dil-i şeydâ bu **fânî** dâr medâr
Ne hoş idi gözü âhûlar ile kâr şîkâr

G352/10 'Adîli 'âlem-i 'uḳbâda vardır varsa ancak
Çü yok emsâl ü endâdı bu **fânî** dünyede ḥâlâ

K30/7 Çün ki bildi **fânîdir** dünyâ evi
Eyledi dâr-ı bekâyı ihtiyâr

K16/2 Bahârâsâ görinen bu müzeyyen 'âlem-i nüzhet
Dirîğâ ḥasretâ bâḳî degil **fânî** imiş illâ

fânî ol-[1] Geçici olmak. || Kendi benliğinden vazgeçmek.

K4/18 Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöret ü şevket
Olur çün 'âḳîbet **fânî** nedir bu mülk ü mâl evṭân

farfara [2] Ağzı kalabalık, gürültücü, taşkın, şamatacı.

G333/10 Görüp ol nâzenîni bilmedin meyl itdi dil ammâ
'Aceb bî-raḥm imiş uş şimdi bildim dağı **farfara**

- G296/4 Degirmen gibi her ne dâne gelse öğidür ağızın
Diliñin başkısı yokdur ‘aceb **farfāra** söylersin
- fāriğ [1]** Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.
- G168/7 Vaşldan **fāriğ** temettü ‘ eylerim hicrān ile
Ey şeh-i hūbān çü bildim sende himmet yog imiş
- fāriğ ol- [6]** Feragat etmek, el çekmek, geri durmak. || Bir kimsenin yapacağı işe karışmamak.
- G27/1 **Fāriğ ol** sevdādan ey dil kim budur re ‘y-i şavāb
Reh-rev-i ‘aşk içre hiç gördün mi olmuş behre-yāb
- G50/9 Cān u cihāndan çek elün belki cināndan **fāriğ ol**
Cānı n ‘idersin Nebziyā olmaya çün cānāne hārc
- G56/14 Bu ‘l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevā
Ārzūdan **fāriğ ol** tut Nebziyā semt-i şalāh
- G236/10 Nebzī-i zāra ulaşma ey raķīb-i seg yūri
Fāriğ ol yoħsa saña zann itme yok kem niyyetim
- G321/12 Şanemā cevr ü cefā-pişe idüp kandaya dek
Gele **fāriğ ola** bu kārīñi sen terk eyle
- G276/1 Mā-sivādan **fāriğ oldum** düşeli ‘aşka ‘ayān
Kılca görünmez gözime dü-cihān ey mü-miyān
- fāriğ otur- [1]** Vazgeçmek, çekilmek. || Rahat, asude şekilde yaşamak, durmak.
- G307/1 Ey gönül **fāriğ oturma** tūr örü
‘Aşk bu yüzden yete gösterdi rü
- farķ eyle- [1]** Farkına varmak, ayırt etmek, seçmek.
- G44/5 **Farķ eyleyemem** rüz u şebi dūd u şererden
Āh eyledigimce dem-i hicriñde hey āfet
- farķ it- [4]** Farkına varmak, ayırt etmek, seçmek.
- G79/11 Yanmada ‘aşkıñla **farķ idemem** cānı tenimden
O da yanıkça eger āteşine bu da yanıkdır
- N34/2 Hālet-i ‘aşk-ile ol hādde irüpdür elemim
Bilemem **farķ idemem** daħı sürür-ile ğamım
- K23/1 Be dilā āteş-i maħz-ile seni **farķ idemez**
Göre kim sīne-i sūzuñda bu yanıkla seni
- G35/10 ‘Aşk-ı dil-ārādır miħek sūk-ı cihānda Nebziyā
Şarrāf olanlar **farķ ider** şāfī midir yā ğalb ğalb
- farķ olun- [1]** Farkına varılmak, ayırt edilmek, seçilmek.
- G11/6 Ser-te-ser pā-māldır ħāk-i rehiñde ‘āşıkān
Farķ olunmaz pādīşāhım ‘āķil ü şüridemiz
- farķ-ı istikāmet [1]** Bir yolda, bir işte aşırıya kaçma.
- K18/5 Tamām mevşūf olup bi ‘t-‘tab ‘ **farķ-ı istikāmetle**
Hiç andan ola mı vāķi ‘ şudūr-ı fi ‘l-i nā-ber-cā
- Fārūk [1]** Ömer b. Hattab, dört halifenin ikincisidir. Cennetle müjdelenen on sahabeden biri olan Hz. Ömer, adaletiyle meşhur olmuş; hak ve batıl arasındaki farkı herkesten daha iyi idrak edip; hüküm verirken yanılmadığından “Fārūk” yani “Haklıyı haksızdan ayıran” lakabıyla anılmıştır (Pala, 2002, s.380). (Tanıkta haklıyı haksızdan ayırt ederek adāleti tam yerine getirmekle ün kazandığı için bu kelimeyle adlandırılan Hz. ömer’e atıf vardır.)
- K3/12 Çü tefriķ eyledi ħāk ile bāṭıl beynini ol şāh
Anuñcün didiler **Fārūk** laķab aña ulū ‘l-ārā
- farz [1]** Allah ‘m, insanların yapmaları için şart koştığı dinî emir. || Şart ve gerekli olan şey.
- K1/8 Ħamd ile kıldım müzeyyen ba ‘dehū ser-tācını
Şükr-i ni ‘met **farzdir** çün şeyh u şāba ibtidā
- farzan [1]** Diyelim ki, farz edelim ki.
- K23/11 Eger ‘aķl olmasa ādemde **farzan**
Kimün kimden olurdu ħavf u bāķi
- fāş [1]** Yüzük taşı.
- G171/6 Güzellik mühri olmayaydı ağızın
Olur mıydı tudağın la ‘lden **fāş**
- fāş eyle- [4]** Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.
- G183/3 Çeşm-i hūn-pāşım ğamım **fāş eyledi**
Ġayra düşünāmiñ gelür acı velī
- G147/10 Beste-leb merd-i mü ‘eddebdür dil-i Nebzī bu dem
Rāz-ı ‘aşk-ı yāri şaķlar kimsese **fāş eylemez**
- G147/1 Sırr-ı mektūmum benim dādem didim **fāş eylemez**
Dil gülüp didi meger āğlamayup yaş eylemez
- G231/5 ‘Āleme **fāş eylemiş** ‘āşıklıĝım bād-ı şabā
Vaşf-ı hālīm ben şanurdum aña gizlü söyledim
- faşl it- [1]** Ayırmak, bölmek. || Peşrev, nakış, şarkı, saz semaisi gibi parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesi.
- K27/27 Yūri **faşl itme** beni rişte-i peyvendi üzüp
Ġam ile geçmeye tā yay u kış u yaz u güzüm
- faşl u bāba [1]** Kitap bölümlerinden biri.
- K1/2 Lafz-ı bismillāh ile kıldım kitāba ibtidā
Çün ki ismu ‘llāhdır her **faşl u bāba** ibtidā
- faşl-ı bahar [2]** Bahar mevsimi.
- G88/7 **Faşl-ı bahār** u vaķt-i gül itme tekāsül ey gönül
Ġoma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer

- N13/7 **Faşl-ı bahār** u vaqt-i gül itme tekāsül ey gönül
Koma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
- faşl-ı bahār iriş-** [1] Bahar mevsimine ulaşmak.
- G228/1 **İrişüp faşl-ı bahār** oldı cihān bāğ-ı İrem
'Azm-i gülzār eyledi şüride diller lā-cerem
- fāte mā-fāt** [2] Geç. || Geçen geçti.
- G43/2 İrsersin bulamazsın yāri heyhāt
Geçürdün fırsatı sen **fāte mā-fāt**
- M1/5 Geçer māzīye fi'l-hāl **fāte mā-fāt**
Dilerseñ ola müstakbelde heyhāt
- Fātiha** [1] Başlangıç. || Fatiha suresi. (Fatiha, 1/...)
- K2/43 **Fātiha** tā-hātıme zıkr-i cemīlindir kamu
Mü-be-mü vü harf-be-harf āyet-be-āyet min ilā
- fātiha oku-** [1] Fatiha Suresi'ni okumak.
- G194/8 Bu ğarīb ilde ölüsem kim ola ādem aña
Oğuyup Fātiha üstüme du'ā-h'vānım yok
- Fātır-ı arz u semāvāt** [1] Göklere ve yerleri
yaratan Allah. En'am Suresi 14. Ayetine iktibas vardır. (Enam,
6/14)
- K2/10 Öldüre dirgüre bābından beni ayırmaya
Fātır-ı arz u semāvāt ey şeh-i mülk-i Sebā
- faṭmacığ** [1] Kınkanatlılardan kara benekli kırmızı
renkte, kurtçukları yediği için faydalı sayılan bir böcek. || Gizli
saklı işler yapan genç kadın.
- G333/8 Benim hem merd-i meydān-ı maḥabbet diyü lāf itme
Bilinür ipliği **faṭmacığın** çıkınca pāzāra
- faẓl** [1] Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf,
kerem. || Bir kimsede bulunan şahsî kıymet ve meziyet, değer.
- G347/11 Ārzü-yı lutf u **faẓl** u ḥavf-ı mihrinle seniñ
Hiç kimse rāḥat olmaz düzeḥ u uçmağda
- faẓl u kemāl** [1] Erdem ve olgunluk.
- K26/3 Niçesi ola müyesser baña bu **faẓl u kemāl**
Aḥmaķım ğāyet ile elyaķ u aḥrā degilim
- faẓl u lutf** [1] Cömertlik ve erdemlik.
- K13/67 O sultān-ı mücibü'd-da' ve bir gün **faẓl u lutfından**
İder me' mülünü maḥbül şabr it vaķt ü sâ' atle
- fe-bihā** [1] Pekâlâ, öyle olsun, tamam. || Ne güzel.
- K27/31 Tutar iseñ **fe-bihā** pend-i ḥaķīri cânım
Ne diyem tütmez iseñ yok saña zorun topuzum
- fedā** [1] Bir şey uğruna değerli bir şeyden
vazgeçme, uğruna verme.
- G10/2 Hātırında yoğ idi cānā bu işden mā-'ādā
Kim idem rūḥ-ı revānım sen şeh-i cāna **fedā**
- fedā-yı tığ-ı 'aşk** [1] Aşkın kılıcını feda etme,
aşkın kılıcından vazgeçme.
- G119/9 **Fedā-yı tığ-ı 'aşk** olduğuna ḥayf itme ey Nebzī
Ġam-ı 'aşk ile cān virmek şehādetdir şehādetdir
- fedā-yı cān kıl-** [1] Canını feda etmek.
- G239/10 Eyledi Nebziyā o meh mihr ü vefā-yı bī-kerān
Sen de **fedā-yı cān kıl** ḥāk-i rehinde 'an-şamīm
- fedā-yı cān** [2] Canı feda etmek, uğruna can
vermek.
- G153/9 **Fedā-yı cānda** cānāna tekāsül itme ey Nebzī
Bu ḥālet ehl-i 'irfān arasında mu'teber gelmez
- G283/7 Terk-i serdir didi hem daḥı **fedā-yı cāndır**
İrişür maḥbüb u maṭlūba ser ü cāna kıyan
- fedā-yı ser it-** [1] Başını feda etmek, canından
geçmek.
- Ms1/21 Uğuruñda **fedā-yı ser idüp** bī-cānıñ olsunlar
Bulup şıḥhat vücuduñ maḥzar-ı iḥsānıñ olsunlar
- fehm it-** [3] Anlamak, idrāk etmek, kavramak.
- K23/21 Bu rāzı Nebziyā **fehm idemezsin**
Egerçi 'aķl-ı küll olursa ḥākī
- G325/7 **Fehm idüp** tımār ide bīmār-ı 'aşkı olduğın
İvme bir gün derdiñe raḥım eyleyüp dermān ide
- M1/13 Gerekmez bunu **fehm itmekte** ğaflet
Geçer Nebzī şaķın sehiv-ile fırsat
- fehm ol-**[1] Anlamak, idrāk etmek, kavramak.
- Mu34/1 Beyān ki şarīḥ olsa **fehm olur** āsān
Kināye degil setre-i ehl-i iz'ān
- fek** [1] Bozmak, ortadan kaldırmak.
- Mş1/65 Dāmen-i 'ālemden eyle dest-i nefsi men' ü **fek**
Ḥāşılı küll-i ḥalāyıkdan özün kıl ferd ü tek
- felāk** [1] Sabah, seher vakti.
- K23/4 Ne bā'is oldı kim ḥaķ oldı 'ālem
Niçün vaz' itdiler arz u **felākı**
- felāket** [1] Bela, büyük dert, sıkıntı.

G44/8	Başımda hemân kaldı ki ot bitmedi yoğsa İrişdi felekden aña biñ güne felâket	2. Zaman, devran.
	feleg [1] Tâlih, baht.	G92/3 Dâne-i 'ömrüm felek çâş itmek için dâ'imâ Hırmen-i gamda döğüben bu ten-i kâhım sürer
Kt21/1	Felegiñ rağbeti bi'llâh cühelâ zümresine Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nâs	G93/1 Felekler şarşar-ı âhım deminden döndürülmüşdür Sehergâh-ı ezel çün süy-ı çarğa göndürülmüşdür
	felek [33]	G238/8 Selâtin-i cihâna zerre deñlü i'tibârım yok Kulum bir şâha kim aña felek kaşır u melek hâdim
	1. Tâlih, baht.	G326/6 Nazîriñ bulmadı bi'llâh zemîn ü âsumân içre Felek sükunda meh dellâl oluban çıkdı pâzâra
G44/8	Başımda hemân kaldı ki ot bitmedi yoğsa İrişdi felekden aña biñ güne felâket	3. Gökyüzü, semâ
G1/1	Felek Leclâcını gör kim virir ruğ şayd ider filhâ Cinânâsâ müzeyyen yine hüsniñ bâğ-ı gülzârı	G100/4 Seherde âh-ı âteşnâk-i dilden Felekler ey mehîm göge boyanur
G148/9	Gerçi ahyânâ felek maqbûl ider hâcâtımız Hâşılı anı dañı ber-vefâ-ı dil-h'vâh eylemez	G200/1 Midâd olsa deryâ felek olsa rağ Yazılmaz kitâb-ı gamıñdan varak
G50/2	Çün dürr-i dendâniñ şehâ oldı şadef ağzında derc Yetmez behâ 'ıkd-i Süreyyâyı felek eylerse hârc	Kt14/4 İçerler kâse-i mevî idüp fermân-ı Hâk bir gün Feleklerde melekler dâbbe arzda hem havâda tayr
G132/8	Kaşın mâhım şihâb âhım gamıñ ebr eşkim uş bârân Melek çehren felek kapuñ tapuñ şemse müşebbehdir	G315/3 Tutuldu şanmasunlar mâh-ı bî-mihri felek üzre Görüp ol mehveşi hacletle girdi bir siyeh şâle
G208/2	Seni görür ise bu câme-i sebzinde melek A güneş yüzli güzel tar ola başına felek	4. Dünya, âlem, devran
G256/2	'Aklımy beydağ dilim fîl nefsimi at eyledim Ferz-i 'aşkımla felek Leclâcını mât eyledim	G113/9 Tañ mı felege nâm ile pervâz ide Nebzî Kim şişe-i nâmüsü urup hâke şayanlar
G340/1	Felekden istedim gonca dutuşdurdı beni hâre Murâdım virmedî hayfâ murâdımca nedir çâre	G298/2 Yârdan ayırdı beni bağ yaşına şimden-gerü Ağular katdı felek bu aşına şimden-gerü
G352/2	İrişdi Sidre vü Tübâ gibi ol kâmeti bâlâ Yaraşur ger ola aña felek dâye melek lala	G326/3 Ser-i küyuñ felek bâmına beñzer ey melek-rüyum Dil-i bî-çâreler anda kevâkib gibi seyyâra
G393/9	Vücüdüm tâb-ı 'aşk ile felek germ-âbe kılmışdır Serim kubbe sirişkim âb u çeşmim aña câm itdi	Felek-i baht-ı siyah [1] Kara bahtın gemisi, kızığı.
Mş2/11	Bu felekdir ki beni yaqdı harâb eyledi hem Kurıdup bañr-i ümidimi serâb eyledi hem	N52/1 Felek-i baht-ı siyahımda sitârem yok mı 'Acabâ görmege ol mâhımı çârem yok mı
K10/28	Cihânda şevket ü iclâl u zîb ü ferle sağ olsun Felek toğdurduğunca işbu mihr-i 'âlem-ârâyı	felek-i kej-rüdan [1] Yüzü eğri olan baht. Kara baht, kötü talih.
Kt9/21	Düşmeniñ başına hâk cânına od ura felek Yanicağız şem'-i demiñ söyünicek nâr-ı gamıñ	K32/21 Kime dâd eyleyelim pes felek-i kej-rüdan Var iken bâb-ı keremkârî kime varmalı
Mş1/64	Şafha-ı kalbiñden eyle hubbımı bi'l-cümle hek Tâ görünsün bu felek saña kelek 'Ankâ siñek	felek-i puşt-ham [1] Sapık oğlancı ahıksız erkeklerin cinsî zevkine hizmet eden ahıksız taze delikanlının bahtı.
Mş1/62	Tâ ki zâyı' olmaya bu çekdiğün renc ü emek Çün ki bildiñ bî-vefâ vü pür-cefâdır bu felek	Kt9/4 Ola terakkîde devâm üzre olup necmi sa'îd Fer vire hürşîdi gibi bu felek-i puşt-hamıñ
Mr2/23	Felek rakşân olup hürşîd ü meh rakşân oldukça Ola zâtuñ cemâl-efzâ-yı mülk ü devlet-i 'Osmân	felek turduqça tur- [2] Dünya var oldukça var olmak.
Tc1/4	İktürân itmiş Zuhal çarğ içre gördüm mâh-ile Keh-rübâyı hem-'iyâr itmiş felek bir kâh-ile	Kt6/11 Felek turduqça tursun mülk ü ferri pâydar olsun İrişün heybeti vü şevketi eñraf-ı eb'âda

- K16/11 **Felek tırduçça tursun** mülk ü ferri pâydar olsun
İrişün heybeti vü şevketi eṭrâf-ı eb'âda
- fem [10]** Ağız.
- G26/1 Ruḥuñ gün zerre **fem** dendân kevkeb
Hemânâ töb-ı uşurlâb ğabġab
- G36/5 Görüp **femi** şadefinde o lü' lü dişlerini
Misâl-i kaṭre-i Nîsân gözüm döker katarât
- G73/6 Zülfi şeb-bü çeşmi cādū bir perî-ḥū mäh-rū
Hem şadef **fem** dişi incü lebleri gevher midir
- G206/1 Şaçıñ sünbül ruḥuñ lâle **femiñ** ğonca yüzün gül-berg
Melâḥat ber-kemâldir ḥilḳatîñde ḥüsnün olmaz derk
- G225/3 **Femiñ** zerre midir yâ nokta mıdır bize müşkildir
Gelüp nuṭka anı bir lafz ile hem eylegil ḥal gel
- G278/7 Ğonca-ı şad-berğdir güyâ ki ol nâzik **femi**
Jâleveş ğerdende ammâ ḥaṭṭ-ı nev olmuş 'ayân
- G334/9 Olalı zâhir **femiñ** dürcünde dendân u şefe
Yoğdur incüde ṭarâvet reng yoğ mercânda
- G336/5 Didi cüz' lâ-yetecezzî ḥukemâ gül **femine**
Ulü'l-âraları bülbül dili lâl eylemede
- K19/26 Ḥayr du'â ile çü Nebzî didi bu beyti hemân
İşidicek ehl-i nazar gel öpelim didi **femiñ**
- N24/1 Bezm-i vaşlıñda 'aceb lezzet virir cânâ **femiñ**
Dadı yoğ yanında bi'llâh bâde-i câm-ı Cemîñ
- fem feme [1]** Ağız ağıza olma.
- G319/10 Var surâḥîñiñ yine câm ile bir gizlü sözi
Meclis-i ḥâşşîñde virmişlerdi gördüm **fem feme**
- femi gül [1]** Gül ağızlı, sevgili.
- G219/2 Gelen ey dil o melek-rū perî-sîmâ mıdır ol
Şaçı sünbül **femi gül** 'arızı lâle midir ol
- fem-i yâr [1]** Sevgilinin ağzı.
- G258/13 Yaraşır dirsem eger sem **fem-i yâre** Nebzî
Dimedi bunca niyâz itdi bu dil lâ vü ne'am
- femi zerre [1]** Zerre kadar küçük ağız.
- G339/5 **Femi zerre** melek-çehre yüzü hemvârdır mihre
Açılmış gülşen-i ḥüsnünde güller deste-ber-deste
- fenâ [11]** Hoşa ğitmeyecek durumda olan, istenen veya gereken nitelikte bulunmayan, kötü, bet. || Gelip geçici, ölümlü, fani.
- G1/13 **Fenâdır** ey dil-i dâñâ bu dünyâ-yı denî bil ha
Dilerseñ bulasın şâḥâne 'ayş u zevk u şoḥbetler
- G2/4 Yevm-i Cum'adır bugün oldı şalâ gülzârda
Oldı bir şehr-i 'azîm ṭoldı ḥalâyıḳ tâ **fenâ**
- G150/6 Yâre var ağıyâr için ḥâtîr-perîşân olma hem
Yoğ imiş çün kim **fenâ** bâġında bir gül ḥârsız
- G204/14 Yıķılur ḥâne-i ḳalbiñ ider âzâr-ı Ḥudâ
Bu **fenâ** içre eger Nebzî dil-âzâr olsañ
- G385/1 Ṭa'n eyleme bu 'âleme var diyü **fenâsı**
Ger devlet-i 'aşķ-ile ola yoğ mı beķâsı
- K4/17 Gerekmez bu **fenâ** dehr içre 'izzet şöhret ü şevket
Olur çün 'âķîbet fânî nedir bu mülk ü mâl evṭân
- K29/5 Yuf cihâna kim vire âḥîr **fenâya** cümlemiz
Çün ledü li'l-mevt dinildi âḥ mine'l-mevt âḥ u vâḥ
- Mş1/67 Saña kim dir bu **fenâñıñ** nâfile cevriñi çek
Cân ḳulaġıyla gerekdir işbu pendî dînlemek
- Mş1/38 Dinç iken cünd-i çemen fertüt u Zâl olmuş durur
Dehr-i pür-ḳahrıñ **fenâsına** bu dâl olmuş durur
- N6/1 Dirġâ bu **fenâ** içre benim bir yâr-ı ġarım yoğ
Enîs ü hem-demim hem-derd olur bir ġam-ġüsârim yoğ
- Tr2/24 Kim şihâb oķın atar ḳavs-ı ḳuzâḥla der-kemîñ
Âḥîri dünyâ-yı dünüñ çün **fenâ** imiş dirġ
- fenâ 'âlem [1]** Gelip geçici dünya. || Ölümlülük, fânîlik.
- N2/1 Bu **fenâ 'âleme** ey ḥVâce nazar ḳılma gözüñ aç
Ki metâ'-ı beden-i ḥâķîñ-içün cânıñ alur bâc
- fenâ bâġı [1]** Yokluk, hiçlik bahçesi. || Dünya
- G269/2 Ḳo sînem zaḥm-ı tiġ-ı cevri dildâr ile zeyn olsun
Fenâ bâġında döñsün lâlezâra daḥı 'ayn olsun
- fenâ dünye [2]** Fani olan, geçici olan dünya.
- G137/1 Şanemâ şanma **fenâ dünyede** biz câlanuruz
Bir bölük 'aşıķ-ı âvâreyiz oyalanuruz
- G371/13 Ölmedin Nebzî **fenâ dünyede** bir nâm ideġör
Er ölüñ adı ḳalırmuş at ölüñ meydânı
- fenâ ehli [1]** Yokluk ehli, fâniler. || Tarikat erbabı, erenler, dervişler.
- G225/5 **Fenâ ehlin** görüp mey-ḥâñede ṭa'n itme ey zâḥîd
Gelürsin sen daḥı aña velîkin bir gün evvel gel
- fenâ mülk [2]** Yokluk alemi, dünya.
- G67/14 Bilmezem dîvâne misin ya nesin sen Nebzî
Sâde bir şî'r ile istersin **fenâ mülküñde** ad
- K4/13 Ki zîrâ bu **fenâ mülke** gelenler hep göçer bir gün
Dimişdir Ḥaḳ kelâmında ki küllü men 'aleyhâ fân

- fenāya git- [1]** Kötü durumda olma, kötüye gitme.
- G256/7 Āh vāh ile **fenāya gitti** 'ömr-i nāzenīn
Āh kim geçdi günüm taẓyī'-i evkāt eyledim
- fenāya ir- [1]** Yokluğa ulaşmak. || Āşığın benliğinin sevgilinin varlığında yok olması bağlamında.
- Mş2/40 Gözüñ aç 'ālem-i fānīye bakasın bir kez
Dime kim bākī kalur şoñi **fenāya irmez**
- fenn [2]** Matematik, fizik, kimya, biyoloji vb. ispat ve tecrübeye dayanan ilimlerin ortak adı.
- K24/40 Derd ile merd ol ferd ol cihānda
Olmak gerekdir **fenninde** mahir
- K25/10 Havāş-ı zāhireyle zeyn kıldıñ
Vücūdum 'ilm ü 'irfāna idüp **fen**
- fenn-i 'aşk [1]** Aşk ilmi.
- Ms4/15 **Fenn-i 'aşkı** ser-be-ser ezber ider hVānendesin
Sırrına üftādegāñiñ vākıf u dānendesin
- fenn-i inşa [1]** Şiir yazma, şiir söyleme ilmi.
- G218/14 Nebzī-i dil-refte öğretđiñ tarīk-ı şī'ri sen
Fenn-i inşada 'aceb üstād imişsin ey gönül
- fer [3]** Süs, ziynet.
- G81/3 O rüy-i āfitābıñ bezm-i hüsni zīb ü **fer** kılmış
Bir elde cām o şevk ile bir elde sāğar-ı Cem var
- G152/4 Oluñ bir tāzenīñ 'aşkında bārī
Olur mı hāne-i dil zīb ü **fersiz**
- K17/24 Olsun kelāmıñ mā-ħaşal bulsun du 'ā ile **ħitām**
Toğduqça ħurşid ü ħamer 'ālemlere virdikçe **fer**
- fer vir- [1]** Aydınlatmak, ışık vermek. || Mutluluk vermek, ferahlık vermek.
- Kt9/4 Ola teraqqīde devām üzere olup necmi sa 'id
Fer vire ħurşidi gibi bu felek-i puşt-ħamñ
- ferāğ [1]** Vazgeçme, çekilme, el çekme, ferāgat etme.
- G294/2 Ĥalāşa çāre yok derd ü ġamñdan
Ferāğım var demiñden 'ālemiñden
- ferāğ eyle- [1]** Vazgeçmek, çekilmek, el çekmek, feragat etmek.
- G298/9 Ey ecel Nebzīde ħatm it **eylegil** ħalkdan **ferāğ**
Mürveş zīr-i zemīne taşıma şimden-gerü
- ferāğ it- [1]** Vazgeçmek, çekilmek, el çekmek, feragat etmek.
- G128/3 Raķibe reşk ile dildār işigin **itme ferāğ**
Bırakma ġayreti terk itmegil a yār diyār
- ferāğat [1]** Fariğ olma, vazgeçme, bırakmak, el çekme.
- G382/5 Dilā 'aşk-ı dil-ārādan **ferāğat**
Ten ü cāna 'aceb rāħat degil mi
- ferāğat kıl- [1]** Fariğ olmak, vazgeçmek, bırakmak, el çekmek.
- G224/10 Diñle Nebzī maşlahatdır sözimi eyle kabül
Ķıl ferāğat cümleden illā ki dil-berden degil
- ferah [5]** Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
- G2/5 Gel berü bāğa şarāb u ħüb ile kesb it **ferah**
Bāde vü maħbūbdur 'uşşāka 'ālemdē münā
- G57/2 Elf-kaddiñ ħasretiyle sīneme çekdim şerāħ
Ol şerāħla artdı ħalbinde **ferah** üzere ferah
- G57/2 Elf-kaddiñ ħasretiyle sīneme çekdim şerāħ
Ol şerāħla artdı ħalbinde ferah üzere **ferah**
- K14/2 Te 'āla'llāħ hoşā cāy-ı şafāda oldı bu hāne
Sürür-ālūd olup cisme **ferahlar** baħş ider cāna
- Kt9/7 İstedi bir menzil-i bālā-yı hümāyün u **ferah**
Def' ide tā anda sürür ile hücūmun elemiñ
- ferah bul- [1]** Sıkıntularından kurtulmak, ferahlamak, içi açılmak.
- G54/11 'Aşk sūkunda **ferah bulmuş** kesād
ġam elem bāzāndır ammā revāc
- ferahñāk it- [1]** Ferahlatmak, sevindirmek.
- K21/16 Ĥudāyā şavmımız hüsni-i kabül ile kabül eyle
Beşāretlerle bāl-i pür-melālimiz **ferahñāk it**
- ferah-yāb ol- [1]** Ferah bulan, ferahlayan, sevinen.
- K3/2 Te 'āla'llāħ yapıldı bu binā çün ħubbe-i mīnā
Ferah-yāb oldı aħbāb çeşm-i a 'dā oldı nā-bīnā
- ferāmüş eyle- [2]** Unutmak, akıldan çıkmak, hatırdā kalmamak.
- G379/7 **Ferāmüş eyledi** gitdi benimle 'ahd ü peymāñı
O kelb-ile leb-ā-leb devr ider peymāñı görđüñ mi
- G111/5 **Ferāmüş eylemek** ħāk-i deriñi
Şehā ben bendeñe nār-ı elimdir
- ferāmüş it- [2]** Unutmak, akıldan çıkmak, hatırdā kalmamak.

- N33/2 Ne revâdır beni her dem ğamîna düş idesin
Bırakup ğüşe-i nisyâna **ferâmûş idesin**
- K27/30 Sîneme yara açup rîze-i elmas ekme
Yenilen nânî **ferâmûş idüp** unutmaz tuzum
- ferd [1]** İnsanlardan her biri, belirli olmayan şahıs, kişi, kimse, birey.
- Mş1/66 Dâmen-i 'âlemden eyle dest-i nefsi men' ü fek
Hâşılı küll-i hâlâyıkdan özün kıl **ferd** ü tek
- ferd ol- [2]** Bir kişi olmak, bir kimse olmak, birey olmak.
- G306/10 Va 'd idüp cevri ü cefâyî gel bugün yarın dime
Merd iseñ **ferd ol** vefâda dil-berâ **ferdâyî** ço
- K24/39 Derd ile merd ol **ferd ol** cihânda
Olmak gerekdir fenninde mahir
- ferdâ [3]** Ertesi gün, yarın. || Gelecek, gelecek zaman, kıyamet.
- G78/9 Dili **ferdâya** şalup va 'de-i vaşlın giderek
Gününi hefte iken meh meh iken sâl ideyor
- G306/10 Va 'd idüp cevri ü cefâyî gel bugün yarın dime
Merd iseñ **ferd ol** vefâda dil-berâ **ferdâyî** ço
- G318/7 Ne ğam şaldıysa **ferdâya** seni ol sîn ü sevf ile
Sen aña bakmağıl ey dil temennâ vü recâ eyle
- ferdây [1]** Ertesi gün, yarın. || Gelecek, gelecek zaman, kıyamet.
- Tr2/69 Cem' olursuz 'âmmeten **ferdây** kardaşım benim
Murğveş uçup bu dem çıkdıñ aramızdan saña
- ferdâya şal-** [3] Yarına bırakmak, ertelemek, oyalamak.
- G137/7 Va 'd idüp vaşlını **şaldıñ** bizi **ferdâya** yine
Bu ağız dadı ile biz dağı çok yalanuruz
- G353/8 Kerem ü lutf ile imrüz rakîbi gözedüp
Bizi **ferdâya şalup** va 'd-i 'atâlar ne belâ
- Mh2/18 Başımı uğratmışım rengin 'aceb ğavgâlara
Va 'de-i vaşl eyleyüp **şaldı** beni **ferdâlara**
- Ferhâd [6]** Ferhad ile Şirin veya Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyesinin erkek kahramanıdır. Ferhad, Şirin'e kavuşma yolunda Bisütün denen dağı delen âşıktır. Şiirde sevgilisi uğruna birçok güçlüğü göze alan âşığı sembolize eder (Pala, 1995, s.185).
- G15/3 'Aşk-ı Şirîn ile tatlı idi **Ferhâdın** demi
Hüsrevâ hicriñ ğamıyla acıdır şekker baña
- G39/130 Şirîn-leb şeker-haddiñ olam **Ferhâd** dirseñ ger
Olup 'aşkında Hüsrev tağa 'azm it tağı var bağ it
- G187/3 Gerçi **Ferhâdım** bugün bir küh-ı ğamda Hüsrevâ
Sen lebi şirîn 'aşkıyla velî tağ üsti bağ
- G193/17 Kesdi Şirîn 'aşkına **Ferhâd** tağ
Sen de Nebzî sineñ üzre dâğ yağ
- G218/10 Meyl idersin her saçı leylâya uş Mecnünvâr
Her lebi şirîne hem **Ferhâd** imişsin ey gönül
- Mü2/3 Hayf o lebi şirîne ki **Ferhâdım** bilmez
Her demde tecâhül
- ferhâd-ı dil [1]** Gönlün Ferhat'ı.
- G366/3 Kûh-ı ğamda telh-kâm olmuş bu **Ferhâd-ı dile**
Hüsrevâ şirîn kelâmın şekkeri helvâ gibi
- ferhâd eyle- [1]** Aşkından dağları delen Ferhad gibi yapmak, aşık etmek, kendine bağlamak.
- G354/1 O lebi şirîn beni **Ferhâd** ol hîn **eyledi**
Mâni-i 'aşk kalbimi çün hâne-i Çîn eyledi
- ferhâd it- [2]** Aşkından dağları delen Ferhad gibi yapmak, aşık etmek, kendine bağlamak.
- G279/4 Zülfi leylidir seni zâr eyleyen Mecnünveş
Ol lebi şirindir ey dil hem dağı **Ferhâd iden**
- G89/6 Uğradır deşt-i cününe 'aşığı leylî şaçuñ
Ey lebi şirîn şalup tağlara hem **Ferhâd ider**
- Ferhâd ol- [2]** Ferhat gibi olmak. || Ferhat-ı Şirin Hikâyesinin erkek kahramanı gibi tatlı dilli olmak.
- G331/5 Yine **Ferhâd olup** ol Hüsrev-i şirîn-dehene
Yine tağlara düşüp 'azm ide hâmûna yine
- G327/17 **O olup Ferhâd** ol şirîn-zebânın
Bu dil Vâmıkdır ol 'Azrâ-'izâra
- ferhâd-ı sâni [1]** İkinci Ferhad || Aşık Hüsrev.
- G10/9 Kûh-ı nazm içre bugün **Ferhâd-ı sânişin** belî
Görmedim Nebzî cihânda sen gibi Şirîn-edâ
- ferhunde-dem [1]** Kutlu zaman, mübarek zaman.
- Mr5/2 Geldi çü vakt-i nev-bahâr
İrişdi ol **ferhunde-dem**
- feriştah [3]** Melek.
- G368/6 Ehl-i cennetveş mücerreddir ten-i pâkiñ seniñ
Var ise atıñ **feriştahdir** âniñ hürâ gibi,
- Mş2/64 Dûd-ı âh ile kibâb-ı feleği tar idelim
Âh u zâr ile **feriştahleri** bî-zâr idelim
- Ms1/16 Der-i devlet perinde ser komuşdur niçe eşbehler
İşitdim işbu mazmûni okur gökde **feriştahler**

	ferište-hüy [1] Melek huylu.		ferrâş-ı âh [1] Ahın, feryadın süpürgesi.
G384/10	Perî-ruhsârdır gerçi velî merdüm sirişt ol Raķib-i dîve yüz virmez ferište-hüya söz var mı	G362/8	Siz dağı ey gözlerim pâyına yârin şu döküñ Sildi süpürdi yine ferrâş-ı âhım yolunu
	ferîb [1] Aldatan, avutan, avlayan, câzibeli.		ferruĥ-fâli [1] Talihi uğurlu, bahtı açık.
Kt9/9	Oldı müyesser aña bu hâne-i dildâr u ferîb Menzili çün böyle gerek ancılayın muhteşemiñ	K32/58	Ne kadar cimri vü bî-baĥt ne kadar mücrimsem Umarım senden İlahî yine ferruĥ-fâli
	ferîd-i ‘aşr [1] Zamanında eşi benzeri bulunmayan kimse, zamanının en eşsiz kişisi.		ferş-i sîne [1] Gönlün yaygısı, seccadesi.
N6/4	Ġarîb ü bî-kesim bu rûzgâr-ı zürkâr içre Ferîd-i ‘aşrım ammâ ĥalk yanında i ‘tibârım yok	G178/1	Gelürseñ şehâ ferş-i sînem bisât Dağı pâre-i bağrım idem simât
	ferîdün-ı cihan [1] Dünyanın adaletli hükümdarı.		Fertüt [1] Kocamış, karımı, bunak, ihtiyar.
Mş1/4	Pütedir ĥalk yaydır kavş-ı kuzah oĥ keĥkeşân Şarĥ u ġarba ĥüküm idüp olsañ Ferîdün-ı cihân	Mş1/37	Dinç iken cünd-i çemen fertüt u Zâl olmuş durur Dehr-i pür-ķahrın fenâsına bu dâl olmuş durur
	ferķadân [1] Aynı yerden doğup battıkları, yani gökyüzünde sabit oldukları için yolcuların yönlerini tayin etmekte faydalandığı Küçükayı burcundaki parlak iki yıldız.		feryâd [10] Acının etkisiyle bağırma, haykırma, inleme , figan etme.
Tr2/19	Birbirinden ayırur zevceyni hem-çü ferķadân ‘Ăşıķı ma ‘şuķasından cevri ile eyler cüdâ	G19/11	Ey murg-ı seĥer gonca feryâdını güş itmez Bu nâliş ü süzişler yâbâne degil mi yâ
	fermân [2] Emir, buyruk. Sevgilinin aşġa buyurduğu emirler.	G63/3	Her seĥer feryâd u nâlem güşüña itmez eser Dil-berâ bağrın senin bilmem ĥacer mi yâ pulâd
G182/6	Zehr ise dağı ben itdim ibtilâ‘ Pâdişâhımsın buyur fermân seniñ	G94/1	Feryâdi diliñ söyleyeyin mi neye beñzer Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer
G290/2	Müşebbek zülfüñ ey dil-ber niçe bir câna dâm olsun Tutup ĥabs-i zeķan kıl tâ ki fermânıña râm olsun	G146/2	Meded düşdüñ ayaġa ol kâdi şimşâd el virmez Çıķarsam yeryüzünden göklere feryâd el virmez
	fermân eyle- [1] Emir veren kişi.	G206/7	İşitmez kimseniñ feryâdını feryâd-res olmaz Sipihri-i pîr-i fertütün kulaġı saġır olmuş berk
G273/2	Çeşm-i fettânıñ durur bilmez miyim ĥan eyleyen La‘l-i şîriniñ degil mi aña fermân eyleyen	G217/2	Ayakda ĥaldım üftâde meded cânâ yetiştir el İriş ben bî-kesiñ feryâdına feryâd-res ol gel
	fermân-ı Ĥaķ [1] Hakk‘ın buyruğu, Allah‘ın emir ve yasakları.	Mü2/7	Güyâ ki diliñ âh ile feryâdını bilmez Ol mest-i teġâfûl
Kt14/3	İçerler kâse-i mevti idüp fermân-ı Ĥaķ bir gün Feleklerde melekler dâbbe arzda hem havâda ŧayr	G287/6	‘Andelîbem gerçi hergiz nâle itmeme pes niçün Az gelür feryâdına ey gonca bu baġ-ı cihân
	fermân eyle- [1] Buyurmak, emretmek.	K12/30	Bunca şıbyân u ricâl u mü‘minât u mü‘minîn Aġlaşup feryâd ile çıķdı semâya dūd-ı âh
Ms1/3	Yürisün eylegil fermânını her yaña şihhatler Seĥerlerde budur virdim dirim kim aña şihhatler	G253/9	N‘ola feryâdım tutarsa Nebziyâ bu ‘âlemi Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi eġġandayım
	ferr [2] Güç, kuvvet.		feryâd eyle- [1] Yüksek sesle bağırarak, haykırmak.
K36/23	Niçe eyyâmla sinîn oturup ferr ü kuvvetle İde bâ-şad şafâ mîrâne begligler o mîr-zâda	G314/6	Benimçün ĥanlar aġlarlar bu iki çeşm-i pür-ĥünüm Ol iki nergisiñ yâdıyla feryâd eylesem her-ġâĥ
Kt6/11	Felek ŧurduķça ŧursun mülk ü ferri pâydar olsun İrişsün heybeti vü şevketi eġrâf-ı eb‘âda		feryâd it- [11] Bağırıp çağırarak, haykırmak, inlemek.

- G40/9 Bağrın delüben ney gibi **feryād ide** Nebzī
Kim mezheb-i 'uşşākda bu oldı sa 'adet
- G77/15 N'ola ben **feryād idem** bülbül gibi
Gül gibi sen gül açıl ey gül-'izār
- G13/17 Rüz u şeb **feryād ider** bülbül gibi
Gonca-leb üftādedir Nebzī saña
- G89/4 Çeşm-i hün-h'vārın yine ğaddārlıktan çekmez el
Düşmüş ayağda kamu halk dād ider **feryād ider**
- K28/19 Yok yire **feryād ider** şām u seher o 'andelīb
Bāğ-ı 'ālemdede olur mı hıç kim bī-hār gül
- Ms4/25 Nebzī-i şeydā bu şeb **feryād iderken** bī-mecāl
Ahiri ğam gicesiniñ rüza buldı ittişāl
- Mr1/46 Nebze ihsāniñ umup her müslimāt u müslimīn
Ağlaşup **feryād iderken** bir ağızdan ecma'īn
- N10/3 N'ola bülbül gibi **feryād idersem** bāğ-ı 'ālemdede
Şehā gül rüyuña şebnem gibi üftādedir gönlüm
- G98/9 Ne var bülbül gibi **feryād idersin** bāğ-ı 'ālemdede
Sīneñde dāğlar Nebzī gül-i surhī vü lālādır
- G294/11 Dilā bülbül gibi **feryād idersin**
Cevāb aldın mı ol gonca-feminden
- Mr5/43 **Feryād idüp** hem-çü hezār
Nebzī fiğān itsün ne ğam
- G203/15 **İder** dil bülbülü şeb rüz **feryād**
Benim bunda şuçum ey gonca-fem yok
- Mş2/26 Kim ola ādem olan hālīne dil-şād ancak
İtmeye ğam gelicek āh ile **feryād** ancak
- feryād kıl-[1]** Bağırıp çağırmaq, haykırmak,
inlemek.
- G277/9 Kuluñ Nebzī niçe **feryād kalmaz** 'andelībāsā
Gülistān-ı melāhatde begim sen gonca bir verdsin
- feryād u dād [1]** Yakınma ve sızlanma.
- G67/8 Bir yüzi gül gonca-fem cānāneye 'aşık mısın
Bübülā gülzār-ı 'ālemdede ne bu **feryād u dād**
- feryād u nāle [2]** Feryād ve inleyiş.
- G299/1 'Aceb korkmaz mısın **feryād u nālemden** cihān
mamlū
Eser itmez mi bir gün dūd-ı āhim saña ey meh-rū
- Ms3/21 Sebepsin zaħmıma hem bā'is-i **feryād u nālemsin**
Melek misin perī mi bilmedim gitdi ne ādemsin
- feryād u väveylā id-[1]** Çılgılık atar ve inler.
- G333/2 Neler eyler görüñ güller çemende bülbül-i zārā
İder feryād u väveylā o meyli goncaniñ hāra
- feryād u zār [3]** Feryad ve inleme.
- G327/6 O hadde irdi kim za 'fim kemāli
Tüvānım kalmadı **feryād u zāra**
- G335/6 'Andelīb-i zārveş nālendeyim
Başladım **feryād u zāra** āh vāh
- G364/9 Nedir **feryād u zārın** Nebziyā bülbül gibi her dem
Bu bāğ içinde senden ğayrı çevre mübtelā yok mı
- feryāda gel-[1]** Feryat etmek, yüksek sesle bağırıp
çağırmaq, inlemek.
- Tc2/42 Men' itme beni āh u fiğān eylesem ey gül
Feryāda gelüpdür bu göñül bāğ-ı cihāna
- feryādı қо-[1]** Feryadı bırak!
- G200/3 Şeb-i hıcre düşdüñse **feryādı қо**
Dilā Kıl e 'üzü bi-Rabbi'l-felağ
- feryād-res ol-[2]** Feryat edenin imdadına
yetişmek, yardım etmek.
- G217/2 Ayakda kaldım üftāde meded cānā yetiştir el
İriş ben bī-kesiñ feryādına **feryād-res ol** gel
- G206/7 İşitmez kimseniñ feryādımı **feryād-res olmaz**
Sipihri-pir-i fertütüñ kulağı sağır olmuş
- ferzāne [1]** Ālim, bilgin, hakīm.
- K10/9 Reh-i 'aşk içre bir **ferzāne** güm itdim ki dil dirler
Yitürdüm 'aql u fikrim bulmadım arayı arayı
- ferzend-i dil-bend [1]** Gönül bağlayan evlat, oğul.
- Kt19/9 Umup hayr-ile bir **ferzend-i dil-bend**
Dem-ā-dem eyler-idi āh u evvāh
- Ferz-i 'aşk [1]** Aşkın veziri
- G256/2 'Aqlımı beydağ dilim fīl nefsimi at eyledim
Ferz-i 'aşkımla felek Leclācımı māt eyledim
- ferz [1]** Vezir, ileri gelenler. || Satranç oyununda
vezir.
- G42/2 Nağ'-ı sīnem üzre sürdüñ gül-ruħum çün fīl ü at
Şāhum itdiñ beydağ-ı cevriñle dil **ferzini** māt
- fes [1]** Kırmızı ve kalın çuhadan yapılmış,
tepesinde püskülü olan, silindir biçiminde bir başlık.
- G207/1 Şarınmış ala **fes** üzre beyāz destarı pek nāzik
Kuşanmış hem o kāfir-kış gör zünnarı pek nāzik

	fesād [2] Kargaşalık, karışıklık, bozgunculuk, fitne.		feth-i bâb [2] Kapının açılması. Murada erme.
G238/3	Żarūrīdır ki geldim ‘âlem-i kevn ü fesāda ben Velī geldigime oldum belī her vech ile nādīm	Mr1/7	Muntazırdır kim ola lutfuñla tā-ber feth-i bâb Zerre ihsān it koma ol zātı yā Rab nā-murād
K6/12	Şimdi ammā düş olup tevfiķ-i Rabbānī baña Ol fesād endişeler dūr oldu dilden bī-gümān	K1/44	Sensin Allāhım idüp tevfiķiñi hayru’r-refiķ Eyleyen mazhar beni bu feth-i bâba ibtidā
	fesh ol- [2] Bozmak, hükümsüz bırakmak, kaldırmak, iptal etmek.		feṭn [1] Zihni açık, uyanık, zeki.
Mu13/2	Yazıldı ḥaṭṭ-ı neshi nüşa-ı ḥüsünde cānānīñ Emir ber-’aks olup fesh oldu ḥālī ḥüsni nesh oldu	Kt1/5	Mübelliğsin feṭn hem şāf u el-va’ dū’l-emīnsin hem Emīnu’llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu’llāh
G272/13	Ḥaṭ-āver olduñ ey āfet ‘aṭā eyyāmı fesh oldu Daḥı geçmez misin Nebzī-i şeydānīñ ḥaṭāsından		Fettāhu’l fütüh [1] Açıan, açıcı. Kullarına kapalı şeyleri, lutuf ve rahmet kapılarını açan Allah’ın fethi, zaferi.
	Feth [3]	G60/4	Niçe kapar kapusun pīr-i muğān Çün açupdur anı Fettāhu’l fütüh
	1. Fethi süresi, “Muhakkak biz fetih verdik” ile başlayan sure. (Fetih, 48/...)		fettān [7] Âlemin fitne salanı, ortalığı karıştıranı. Çekiciliği, cazibesi ile can yakan sevgili.
K2/32	Ârzü idüp vişālīñ ‘âlemü’l-ğaybdan begim Süre-i Fecr ile Fethi okurum şubḥ u mesā	G146/4	Kadīmī resmdir ‘ıyd irse yāri der-kenār itmek Gör o fettānı kim bunca geçer a’yād el virmez
	2. Açmak, açılış. Bir memleket, şehir veya mevkiî savaşıla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.	G148/8	‘Aşıķa cev̄ ü cefāsı muķteżādır ber-devām Luṭf u ihsānın o fettān gāh ider gāh eylemez
Mr1/19	‘An-ķarīb fethiñle dil-şād it bizi yā Rabbenā Yā ‘Aziz ü yā Mu’izz ü yā Mübīn ü yā Cevād	G195/8	Daḥı nev-reste iken ‘âleme āşub oldu Görünüñ ol gözi cādüyü ne fettān olacak
K12/42	Didi tārīḥ ci’ tū bī’l-fethi’l-mübīn ey cādde dīñ İşbu fethiñ tārīḥin sen daḥı söyle Nebziyā	G376/5	Görüp ‘uşşāķını vāfir o fettān Belī ṭāvüsveş artar cilāsı
	feth-i Beligrād [1] Belgrad’ın fethi, ele geçirilmesi.	G382/9	Gör ol fettānı kim bāğ-ı belāda Biten şāḥ-ı fiten kāmēt degil mi
Mr1/4	‘Avn u naşrıñla kılup anları yā Ḥaķ ber-murād Eylegil feth-i Beligrād u Ṭameşvār ile şād	Mr3/1	‘Aşıķāna ‘ayn-ı dāder çeşmi ol fettānımıñ Lebleri ammā devādır ol gümüş gerdānımıñ
	feth it-[1] Bir yeri veya ülkeyi savaşarak almak, ülke açmak. Önde gelen şairlerden biri olmak.	G78/7	Görün ol ğamzesi fettān ne ‘aceb āfet olur Ser-i rāhındaki ‘uşşāķını pā-māl ideyor
G131/13	N’ola feth itse mülk-i şī’r-i Nebzī Elinde ḥāmedir seyf-i mücevher		fettān ol- [1] Gönül alıcı, çekici olmak. Fitneci olmak.
	feth ol- [3] Açılmak, açığa çıkmak.	G349/12	Bundan özge var mı bir düşvār ‘âlem içre kim ‘Aşıķ-ı dil-dādeniñ maḥbūbı bir fettān ola
K3/9	Kaçan kim şubḥ olup ḥīn-i şeherde feth ola bābı Gelüp dostān-ı zū’l-ihsān tola hep zīr ile bālā		fettān-ı cihan [1] Dünyanın fitnecisi, dünyanın fitne fesat çıkartanı.
G299/4	Der-i hicriñ güşāde ‘aşıķ-ı bī-çāreler üzre Velīkin bāb-ı vaşlīñ feth olunmaz ey niṭāķ-eburū	Mh2/20	‘Ahd idüp meyl itmeyem şimden-gerü her-cālara Şūḥ u şeh̄r-āşub u fettān-ı cihāndır sevdiğim
G338/10	Ğayrıdan itmez tevaķķu’ Nebzī-i kāsıl kerem Feth olur bābıñdan ancak aña ihsān var ise		fetva [1] Fetva, hüküm, açıklama, yorum.
	feth ü nuşret [1] Fetih ve zafer.	G208/9	Alabilsem dehen-i pūr-fiteniñden fetvā O raķīb-i seg-i bī-dīniñ idem yirini ḥaķ
Mr1/38	Moskov-ı menḥūsı hem yā Rabbi ber-bād eylegil Feth ü nuşretle dil-i ğamğınımız şād eylegil		fevāt [1] Ölüm, vefat.

M1/7	Kazā olmaz 'ilācı yok fevātūn Kazāsı var velī şavm u şalātūn	N8/3	Nihāl-i tāzedir ol şūh fidān-ı serv ü 'ar'ardır Bu bāğ-ı köhnede yā Rab ne āfetler kopar bi'llāh
	fevri [1] Derhal, acele ile, süratle, hemen.		fi'd-dünyā [1] Dünyada.
Mş2/34	Açılıp gönaveş evvel görünür nevre yine Bozup efvārını 'aksine döner fevri yine	Kt3/32	Olup 'Abbās u Ḥamza daḥı hem 'amm-i Resūlu'llāh Bulup şān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā
	fevt [3] Yitirme, kaçırma, elden çıkarma. Ölüm, mevt.		fiğān [4] İstirapla bağıрма, haykıрма, feryat.
Kt15/9	Mücevher harf ile fevtine Nebzī Didi tāriḥ uçmağa kanad aç	G112/8	Zebūn oldu benim ney gibi cānā derd-i hicriñle Aniñçün tırnaz āsūde bu dil her dem fiğān ister
K31/5	N'ola fevt irse maḥlūka ledū li'l-mevt hükmidir İrişmez fevt ü mevt ancak Cenāb-ı Ḥayy u Ḥayyūma	G174/7	Gülşen-i dehri fiğānıñ tıtdı bülbülveş seniñ Bārī ḥālīñ eylegil ol gönca-ı ḥandāna 'arz
K31/6	N'ola fevt irse maḥlūka ledū li'l-mevt hükmidir İrişmez fevt ü mevt ancak Cenāb-ı Ḥayy u Ḥayyūma	G372/8	Uyutmaz kimseyi rāḥat komaz şeb rüz 'ālemdе Fiğān u āh-ı dil kalb-i şerīfiñde yir itmez mi
	fevt it- [1] Öldürmek, kaçırarak, kaybetmek. Boşa geçirmek, heba etmek.	G399/8	Cüdā sen gibi yārimden çü bülbül gül-'izārımdan Dem-ā-dem āh u zārımdan fiğānımdan cihān memlū
G197/4	Āsiyāb-ı çarḥıñ ey cān sür'at ü gerimiyeti Ol kaddardır göz açuramaz daḥı fevt itmez daḥı		fiğān it- [6] Acı ile bağırip çağırarak, inlemek.
	fevz [1] Zafer.	G311/25	Sen ey Nebzī fiğān it bülbülāsā Güler o gül-'izār el-ḥamdülillāh
K1/51	Tā cenāh ile dilersen bulasın fevz ü necāh Baş ko ol bāb-ı şeh-i 'ālī-cenāba ibtidā	G311/4	Oturdu şāḥsār-ı güldе bülbül Fiğān itdi hezār el-ḥamdülillāh
	fevz-i aḳdes [1] En kutsal feyiz. Mukaddes bolluk, bereket.	N44/3	Ġam-ı 'aşk-ile fiğān itmekle Başdurupdur bu dil āheng-i neyi
G228/4	Açılıp ezḥār u envār ile tıldı sū-be-sū Fevz-i aḳdesle çemenzār oldı cāy-ı muḥterem	G19/1	Dil n'ola fiğān itse dīvāne degil mi yā Dīvāneye pend itmek efsāne degil mi yā
	Fevz-i Ḥaḳ [1] Allah'ın bereketi, lütfu.	G229/8	O gül-rü lāle-ḥad gönca-'izār u yāsemen-ruḥsār Hezārāsā fiğān itsem iştirmez āh u feryādım
G237/1	Fevz-i Ḥaḳdır şan'at-ı 'aşk içre üstādım benim Dād-ı Muḥḳdır baña 'aşk-ı Ḥudā-dādım benim	Mr5/44	Feryād idüp hem-çü hezār Nebzī fiğān itsün ne ḡam
	fevz-yāb ol- [1] Bereket, bolluk bulmak. Nasiplemek.		fiğān kıl- [2] Acı ile bağırip çağırarak, inlemek.
G297/4	Ne tırfe pişedir bu 'aşk-bāzī kim ki erbābı Olurlar fevz-yāb el-ḥaḳ olurlarsa ḥar u yā gāv	G213/9	Gül-i gülzār şanup kıldı fiğān bülbülveş Dil-i Nebzī göricek o leb-i ḥamrāñ seniñ
	fezā-yı sīne [1] Gönül genişliği.	Mh4/2	Dāḡlar sīnemde güldür sīnedir bir gülsitān Ḳılmasun mı bu dil-i şūrīde bülbülveş fiğān
G332/2	Zıkr-i dil dildārdır dil tārīdir dāḡlar-ile Şan fezā-yı sīne bir gülzārdır oḡlar-ile		fiğān ol- [1] Acı ile bağırip çağırarak, inlemek.
	fidan [1] Yeni yetişen ağaç veya ağaççık. Genç taze sevgili.	G389/6	Bahāra irdilerse ehl-i zevḳ ey dil benim ammā Bahār u 'andelībim beytū'l-aḡzān u fiğān oldı
G301/7	Beñzer fidana serv-i revāna Ṭāvūs-ı cāna ol ḳadd-i dil-cū		fiğān u āh [2] Feryat ve inleme.
	fidān-ı serv [1] Servi boylu genç sevgili.	G115/4	Seniñ seniñdir meger baḡrıñ ki te'sīr eylemez aḡlā Benim nāle fiğān u āh u girye itdigim demler

Tc1/6	Cāhiliñ hāli refāhiyyetde māl ü cāh-ile Ehl-i dil cāniñ geçer 'ömri fiğān u āh-ile	fikr-i felāh [1] Kurtuluş fikri. Mutluluk düşüncesi.
	fiğān u zar [1] Ağlayış ve inleyişler.	G56/6
N15/2	Gerçi bülbülveş mekānım güşe-i gülzārdır Rüz u şeb işim gücüm likin fiğān u zārdır	Şanma kim endişem olmuşdur şehā fikr-i felāh
	fiğāna gel- [1] Acı ile bağırıp çağırmaya, inlemeye başlamak.	fikr it- [1] Düşünmek, tefekkür etmek.
Tc2/37	Gördi ruhuñ āvāre gönül geldi fiğāna Bülbül-şıfat ey gonca-leb ü tüti-zebāna	G212/4
	Fiğān-ı 'andelīb [1] İstirapla bağırıp, haykıran, feryat eden bülbül.	Yanıña koma raķibi bakma yüzine begim Şanıña düşer mi fikr it yok mı idrākiñ seniñ
G380/4	Raķib-i bed-siriştdir 'aşıka kan ağladan her dem Fiğān-ı 'andelibe var mı 'illet hārdan ğayrı	fikr-i saķim [1] Yanlış, hatalı, bozuk, düşünce; kötülük düşüncesi, hastalıklı fikir.
	fiğānı kıl- [1] Acı ile bağırıp çağırarak, inlemek.	G49/6
G301/3	Gördükde anı kıldım fiğānı Tutdı cihāni āvāz-ı yā Hū	İddi 'ā eyler raķibiñ vaşlıñı şāhım velī Bu durur re 'y-i haţā fikr-i saķim tedbīr-i kec
	fiğār [1] Yara. Sevgilin aşıkla ilgilenmemesinden kaynaklı çekilen ıstirap yahut gönül yarası.	fikr ü hayāl [1] Düşünce ve hayaller.
G34/10	Ne firāķ u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne fiğār u ne raķib	G310/1
	fıķar [1] Fasil, bölüm.	Dil ü cān fikr ü hayāl ü ten ile keş meş-ile Şanemā tapuña geldi bu kuluñ beş keş-ile
G96/10	Ne 'aceb şaçma bayır söylediñ ey Nebzī yine Karışık ışık aşı oldı kavāfī vü fıķar	fikr ü hayāl-i zülf [1] Sevgilinin yüzünün iki tarafından sarkan saç lülesinin hayālî ve düşüncesi.
	fıķd it- [1] Yok etmek.	G42/5
M3/11	Zer ü sīm mihrini ger fıķd idesin Birini daħı anuñ 'aķd idesin	Rüz u şeb fikr ü hayāl-i zülf ü rüyuñla seniñ Gündüzüm Nev-rüz u 'ıyd oldı gecem Ķadr ü Berāt
	fıķh [1] İslāmiyet'in içtimâî, medenî, hukukî, siyâsî bütün amelî hükümlerini şer'î delilleriyle birlikte açıklayan ilim.	fikr ü rāy [1] Fikir ve düşünce.
Kt8/8	Huşuşā yapıdırup bu beyti bunda ol kerem-kānı Kı maħzen eyledi fıķh u hadīs ü 'ilm-i Ķur'āna	G360/12
	fikr [2] Düşünme, tefekkür, mülāhaza.	Kendime mālîk degil bī-çāreyim Ķalmadı aşlā ğam ile fikr ü rāy
K25/6	Dilimde zikrim ismiñ olmuş idi Gönülde fıķrim ancaķ sen idiñ sen	fikret eyle- [1] Düşünmek, tefekkür etmek.
Kt4/2	Ey gönül çün tālīb-i hücre olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese	Tc1/2
	fikr eyle- [1] Düşünmek, tefekkür etmek.	Bir nazar kıldım cihāna çeşm-i intibāh-ile Eyledim fikret me 'ālin kalb-i pür-āĝah-ile
K36/19	Beyān-ı tārīhñ fikr eyler iken Nebziyā bir gün Zuhūr itdi hemān bu beyt-i pür-maźmün gelüp yāda	fikr-i muħāl eyle- [1] Olması mümkün olmayan şeyleri düşünmek.
		G336/4
		Ser-i zülfî niçeme cevri füzün eyler ise Deli gönülüm dem-i dem fikr-i muħāl eylemede
		fikr-i şā'ib [1] Hatasız fikirle, isabetli fikirle.
		G28/8
		Bunı bilmekde hayrān oldı 'āķil İrişmez hikmetine fikr-i şā'ib
		filhā [1] Fil. Ruha aşırı ağırlık vermek.
		G1/1
		Felek Leclācını gör kim virir ruħ şayd ider filhā Cinānāsā müzeyyen yine hüşnün bāĝ-ı gülzārı
		fil [5]
		1. Satraç oyununda bir taş.
		G42/1
		Naţ '-ı sīnem üzre sürdüñ gül-ruħum çün fīl ü at Şāhım itdiñ beydaķ-ı cevriñle dil ferzini māt

G215/1	Naṭ'-ı 'aşk üzere piyâde sürme fîl ü at gerek Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek	fi'l-mezâhib [1] Mezheblerde.
G256/1	'Aklımlı beydağ dilim fîl nefsimi at eyledim Ferz-i 'aşkımla felek Leclâcını mât eyledim	Kt3/52 Sirâc-ı ümmet olmuştur hadîs ile mübeyyendir Anıñçün mezhebidedir fi'l-mezâhib muhkem ü aqvâ
	2. Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, çok iri, kalın derili hayvan.	fi'l-'uqbâ [1] Ahirette, öbür dünyada. Gelecekte.
G50/6	'Aşkıñla ey rûh-ı revân bezmi bozup rezm itdiler Cismimde gör kim ceng ider cân u gönül çün fîl ü erc	Kt3/34 Çün itdiñ bunda bunca anlara in'âm u ikrâmı Hudâya qadr ü rif atlerle berter eyle fi'l-'uqbâ
Tr1/21	Uş dili fîlin başı şalluşı tapdır şaña tab Pes bu vech ile seni ya Mısr pāklar ya Halep	fi'l-vâkı' [1] Vakıa, vuku bulan, olan, meydana gelen.
	fi'l [1] İş, eylem, davranış, amel.	G143/2 Sen baña vü ben şaña nâz ü niyâz Düşdi fi'l-vâkı' münâsib söz ü saz
K5/4B	î-vefâdır bu denî dünyâ gerekmez i'timâd Kavli uymaz fi'line fi'li hebâ kavli durüg	firâk [17] Aynlık, ayrılma. Hüzün, keder, sıkıntı.
	fi'l-azvâ [1] Işıklar içinde, aydınlıkta, parlıta.	G28/4 Vişâl ile ola mağrûr agyâr Firâk ile kıla 'uşşâkı hâ'ib
K35/14	İrişdi rûz u hafta mâh ile çün müddeti töldi Toğurdu bir sülâle kim yüzi ke's-şemsi fi'l-azvâ	G34/9 Ne firâk u ne vişâl u ne hevâ Ne civân u ne figâr u ne rakîb
	fi'l-Beled [1] Diyarda, şehirde, memlekette. Gönülde.	G36/10 Giyindi câme-i fâhîr tonandı şankim 'arât Görün beni o dâl-i zülfi firâkıyla meded
K2/33	Beyyine lâzım degil 'Aşrñ şehisin fi'l-Beled Gâşiyedar olmağ A'lâ şaña bi'l-İhlâş Ta-hâ	G95/11 Ârzü-yı merg ider cânım firâkıñdan seniñ Yohsa kendü kendüzünden mevîni ister mi var
	fi'l-hakîka [1] Gerçekten, hakîkate, doğrusu.	G299/6 Baña yâd eyleme gayrı vişâlin zevk u şadîsin Begim ben güşe-i gamda firâkıñla çü tütüm hû
G270/17	Dimem çün fi'l-hakîka şâ'irim yâ aşkıım Nebzî N'ola erbâb-ı dil güş itmese şî'rim ço lâğ olsun	G316/5 Firâkıñla olursam câna minnet Muqarrer bu imiş el-hükümü li'llâh
	fi'l-hâl [6] Derhal, anında, bu anda, hemen, şimdi.	G327/11 Firâk ile kaçan âh eyledikçe Şeb-i muzlım döner rüşen nehâra
G297/2	Leb-i la'l-i şeker-riziñ virirse büse bir şaşa Şafâsından düşüp hâke olur fi'l-hâl şadîmerg	G358/15 Firâkı rûze vaşlı leyle-i Qadr Gören 'ıyd eylel ol kaşı hilâli
G297/2	Dilimden nâr-ı 'aşkıım nev-resânveş idüp pertâv Cihâni pür-ziyâ kıldı vü fi'l-hâl dehre şaldı çav	G364/3 Kan ağlamağ ile la'liñ firâkıyla 'alîl oldı Abîr-i hâk-i râhîñdan bu çeşme tütüyâ yok mı
G372/5	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-hâl eglenmez Gam ammâ cây-gîr oldı 'aceb ol dağı gitmez mi	G373/1 Firâkıñla mezâkıım oldı acı Vişâliñle yetiş eyle 'ilâcı
K34/8	İşitse ya 'Arab ya Fûrs ü Türki Kılur fi'l-hâl anı sa'y ile ezber	G399/2 Elâ ey gözleri mestân nedir bu gamze-i cādū Gözm giryân ciger büryân firâkıñla dirim yâ Hû
K35/12	Kabûl itdi o dağı naql-i bi'l-beyt eyledi ol dem Duğûl itdikde fi'l-hâl oldı hûblâ ol perî-simâ	G400/9 'Aceb ey gözleri âhü firâkıñla dirim yâ Hû Bu Nebzî dir ki ey meh-rû niçün inşâfa gelmezsin
M1/5	Geçer mâziye fi'l-hâl fâte mâ-fât Dilersenâ ola müstakbelde heyhât	Ms2/10 Gamiñla kalmadı tâkat begim bi'iktidâr oldum Firâkıñ kaddimi dâl eyledi gâyet nizâr oldum
	fi'l-mesel [1] Diyelim ki, farz edelim ki, mesela.	Ms3/9 Firâkıñ başdan aşupdur gamiñla imtilâyım ben Bu derd ü miñnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben
G174/11	Fi'l-mesel deryâ gibi akdı o serviñ pâyına Eşk-i dîdem tâ ide hâlin leb-i mercâna 'arz	Ms3/16 Cüdâ düşdüm dirîgâ sen boyı serv-i revânımdan Firâkıñla uşandım hâşılı bi'llâhi cânımdan

- Tr2/57 Ya niçe kılsun taħammül bu **fıraka** sağlar
Tā meger ihsān idüp ol Kāşif-i her müşkilāt
- Tr2/50 Nehr-i Ceyhūn hūnveş akup dem-ā-dem çağlar
Bu **fıraka** ağlayup mätēm tutar ebr-i siyāh
- fırak eyyam [1]** Ayrılık günleri.
- G118/1 Yine irişdi yay ayı **fırak eyyamına** beñzer
Gözüm kan töldi yārñ tığ-ı hūn-āşāmına beñzer
- fıraka şal- [1]** Ayrılmak, terk etmek.
- G392/5 Beni **şaldñ fıraka** gerçi ey vaşlı merāmım yār
Velī sen bā'is olmadñ aña gerdün-ı dün oldı
- fırak-ı gül-izār [1]** Gül yanaklıdan ayrılık. ||
Sevgiliden ayrılma.
- G130/5 N'ola dehri tuta āhim **fırak-ı gül-izārımla**
Çemende bülbülü nālān iden çün verd-i ħandāndır
- fırak-ı la'l-i nāb [1]** Sevgilinin halis, safı kırmızı
dudağından ayrı düşme.
- G280/11 **Fırak-ı la'l-i nābıñla** gözümden
Aķan yaşlar olur yāķüt u mercān
- fırak-ı yār [1]** Sevgiliden ayrı olma.
- G128/6 Hevā-yı vaşlı ile çokdan bertü ħayāle düşüp
Fırak-ı yār ile oldı bu cism-i zār nizār
- Fırak-ı Yūsuf-ı gül-pirehen [1]** Gül kokulu
gömlekli Yusuf'un ayrılığı.
- G30/5 **Fırak-ı Yūsuf-ı gül-pirehenle**
Ne çekdi beyt-i aĥzān içre Ya'ķüb
- fırāş-ı ğam [1]** Dert yatağı.
- G140/9 **Fırāş-ı ğamda** bālīn-i belāda
Za'īf ü nā-devā bīmār bulunmaz
- fırāz [1]** Lider, komutan.
- G34/12 Ne gülistān u ne bülbül ne çemen
Ne şahārī ne **fırāz** u ne neşīb
- firenkvarī [1]** Frenk gibi.
- G252/9 **Firenkvarīdir** illā Rüm-āyīn
Gözi Türk ğamzesi Tātārı gördüm
- firistāde [1]** Gönderilmiş.
- K36/10 Murād-ı devlete baĥt-ı bülendi inzimām ile
Olup begliğle mümtāz oldı Boğdana **firistāde**
- fırka-ı güm-rāh [1]** Doğru yoldan sapmış, dalālete
düşmüş, azgın halk.
- TCD1/10 Reh-ber-i şer'ī komuşlar kimse gitmez rāh-ile
Sen beni yā Rab ħoma bu **fırka-ı güm-rāh-ile**
- fırka-ı mecrühü'l-bal [1]** Gönlü yaralı halk, taife.
- K32/19 Gelün ey dertlüler ey **fırka-ı mecrühü'l-bal**
Bulalım bārī şikāyet idecek bir vālī
- fırkāt [8]** Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran.
- G30/9 Kül oldı yandı cismim **fırkatiñle**
Vişālīñdir yine cān ile maḥlūb
- G31/14 Ārzü-yı vaşlı iden çokdur velī
Fırkāt ile cümleññ ħālī ħarāb
- G259/7 Ayırdı beni **fırkāt** ol rüh-ı revānımdan
Mürde tene bir daĥı cānım gele mi bilmem
- G268/1 **Fırkatiñle** kan döker bu çeşm-i giryān gel Hasan
Cüş idüp yaşım çü tūfān itdi tuĥyān gel Ĥasan
- G300/10 Añma vaşlıñ Nebzīye şahā dem-i hicrānda kim
Fırkatıñla bu dil-i bī-çāre tutmuşdur çü hū
- Mh4/8 Nā'il-i vaşlıñ olan olur cihānda muĥterem
Fırkatiñle ey taḥbīm olmuşum şahīb verem
- Tr2/48 Tākatim yok hicrine ola meger Ĥaķ yāverim
Fırkatiñle ey karındaşım şafak kan ağlar
- fi'r-rütbeti'l-'ulyā [1]** Çok yüksek rütbe, çok yüce
makam.
- Kt3/36 Basiretle nazar eylerseler ger ĥadd-i zātında
Görürler ĥaķ-ı 'ālem anları **fi'r-rütbeti'l-'ulyā**
- fısk [1]** Hak yoldan çıkıp her türlü günāhı işlemeyi
huy hāline getirme, sefāhata dalma, fenālık, ahlāksızlık.
- Mş2/67 Niçe bir **fısk** ile gülzār-ı dili ĥār idelim
Gelelim nāleye bülbülleri bīdār idelim
- fiten-i zülf-i perişān [1]** Daĥımık ve kıvrım kıvrım
olmuş saçlı güzelin çıkardığı karışıklık, fesat, kargaşalık.
- G123/8 Çıka ger ĥaḥt-ı hümāyün şehā Rüm iline
Fiten-i zülf-i perişān u müşevveş başılır
- fitne [3]** Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. ||
Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın, āfet.
- G278/12 Sen de Nebzī şanuram ol **fitneye** olduñ kiriş
Tır-i āhñ göklere gider olup ĥaddiñ kemān
- G370/13 O fettān ğamzelerdir **fitneye** bā'is bu 'ālemde
Uran tır-i müjeñdir sīnesinden Nebzī nālānı
- Mh2/21 Nebzīyā ol **fitneniñ** cevrin 'aceb kimler çeker
Kim düşer 'aşķına anuñ şerĥa-ı aĥmer çeker

- fitne-i 'âlem [1]** Dünya fitnesi. || Kargaşa yaratan, bozguncu.
- Mü2/5 Kılmaz nazar ol **fitne-i 'âlem** baña hergiz
Efgânima bakmaz
- fitneler kıparan[1]** Karışıklık meydana getiren, bozgunculuk yapan.
- G205/5 **Kıparan fitneler** ol gâmze-i dil-düzdür evvel
O hünî çeşmdir 'âlemde hem kan eyleyenden ilk
- fitne şal- [1]** Fitne çıkarmak. Huzursuzluğa neden olmak, karışıklık, kargaşalık çıkarmak.
- G267/5 **Şalar** ol gâmezler **fitne** cihâna
Kıyâmet kıparır ol kadd-i dil-cüy
- fıtrat [1]** Yaratılış, hilkat.
- G69/3 **Fıtratda** güyâ havrâ-yı cennet
Pistâni utrunc 'azrâ'-ı nâhid
- fıtrat-ı haqq [1]** Hakikatın fıtrâtı, yaratılışı.
- N46/2 Çü sende gördiler bu hüsn ü hulkı
Kim olmuş **fıtrat-ı haqq**-ile halkı
- fi't-te' hîri âfât [1]** "İşleri ertelemeye tehlikeler vardır." anlamında meşhur bir söz.
- G43/4 Meseldir bu dilâ iştmediñ mi
Dimişlerdir ki **fi't-te' hîri âfât**
- Françız [1]** Preveze Deniz Savaşı'ndaki Kutsal İttifak mensubu ülkelerden biri.
- K13/33 Geldi hattâ Venedik İsviç **Françız** İngiliz
Nemçe vü Moskov Neleranda Sıpanya kalmamış
- Furkân [1]** İyi ile kötü ve doğru ile yanlış arasındaki farkı gösteren delil. || Furkan Suresi. (Furkan, 25/...)
- K2/8 Zümre-i Şâffât Ahzâb içre kalmaz ol kişi
Kim ide **Furkân** ile ol haqqı bātıldan cüdâ
- furşat [1]** Fırsat, uygun zaman, elverişli durum.
- G202/3 **Furşat** el virdi şehâ ağıyâra yâr olduñ yine
Hâk-i râhîndan velî üftâdegâna pay yok
- furşat geç- [2]** Elverişli durum ve zamanın oluşması.
- G56/12 Âteş-i şevk ile seyl itdiñ sirişkiñ âbını
'Âkıbet hâk olduñ ey dil **geçdi furşat** çün riyâh
- M1/14 Gerekmez bunı fehmi itmekte gâflet
Geçer Nebzî şakın sehv-ile **furşat**
- furşatı fevt it- [1]** Fırsatı elden kaçırmak.
- G216/7 Eliñe girse dilâ **furşatı fevt itme** şakın
Didiler fâ'idesi yok bu mesel soñ nedemiñ
- furşatı geçür- [1]** Fırsatı kaçırmak.
- G43/2 İlersin bulamazsın yâri heyhât
Geçürdün furşatı sen fâte mâ-fât
- fuccâr[1]** Günahkâr ve sefih kimseler.
- Kt6/26 Bu mışra' içre remz itdi bilür şâhib-firâsetler
Çıkup **fuccâr** girdi cünd-i İslâmî Beligrâda
- fülân oğlı fülân [1]** Filan oğlu filan; İsmi belirsiz birini tanımlamak için kullanılmaktadır.
- G199/1 Gerçi biz 'âlem içinde **fülân oğlı fülânık**
O şehe bende-i kemterlik ile ad bulanık
- fülül [4]** Karabiber. || Sevgilinin yüzünde bulunan siyah ben.
- G108/3 Dağ uran sîneñde ey dil ol beñi **fülül** midir
Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sâ mıdır
- G401/9 Gönül ol beñleri **fülül** dehâni gül dili bülbül
Bu Nebzî ol şacı sünbül gül-i ra'nâya meyl itdi
- Mş2/58 Bogıla halk-ı sürâhî dem ü külkül mı kıla
Ya o Hindü-peçe ol beñleri **fülül** mi kıla
- N18/3 Olmasaydı ger o rüy-ı dil-keş üzre **fülülün**
Sîne-i pür-yârede dağ-ı derün olmaz idi
- fülül ben [1]** Kara biber gibi siyah olan ben.
- G400/1 'Aceb ey **beñleri** fülül niçün inşâfa gelmezsin
Ruñi gül kâktüli sünbül niçün inşâfa gelmezsin
- fülk [1]** Gemi, sandal, kayık.
- G388/1 Himmetim deryâ-yı 'aşk **fülki** gönül lenger gibi
Hızrveş gönülümle her dem himmetim hem-ser gib
- fülk-i dil [1]** Gönül gemisi, gönül kayığı.
- G142/11 **Fülk-i dil** gird-âb-ı hayretde 'aceb ğarğ ola mı
Yoğsa bir dermân ider mi aña keştibânımız
- fürce [1]** Açıklık, aralık. || Fırsat.
- G124/7 Dil-i gâmnâke biraz **fürce** viren
Sînedek çâk-i giribânımdır
- Fürs [1]** İranlılar. || İranlı şairler.
- K34/7 İştise ya 'Arab ya **Fürs** ü Türkî
Kılır fi'l-hâl anı sa'y ile ezber
- fürü-mâye [1]** Mayası bozuk, kötü soylu. || Karakterersiz.

K33/22	Har-ı lâ-yefhemüdür harda olur mı temyîz Dağı bed-aşl u fürü-māye de 'âkil olmaz	G/Ġ
	fürüzân [1] Parlak, keskin. Çok etkili.	ğabğab [9] Çene altındaki kıvrım.
G220/9	Ne hâletdir ki 'aşk odı fürüzân olmada Nebzî Akar her dem yine eşkim söyündürmez budur müşkil	Mu17/1 Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ğabğab didi Aşağıdan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi
	fürüzân eyle- [2] Parlatmak, aydınlatmak. Ümit vermek.	D1/1 Ey yüzi meh zülfi çeh sâle-i deh siyeh ğabğabı Zülfi siyeh la 'l-i şefeh şanı nebeh 'âlî-nigeh
Mş1/55	Şem ' -i ümmîdiñ murād üzre fürüzân eylemiş Eyleyüp bahtıñ güşâde dürlü ihsân eylemiş	D1/3 Ġabğabı çeh şanı nebeh hür şebeh sîm-küleğ Sâle-i deh 'âlî-nigeh sîm-küleğ 'âleme şeh
G205/8	Ezelden nûr-ı 'aşkıñdır münevver eyleyen kalbim Dilimde nâr-ı şevkıñdır fürüzân eyleyenden ilk	G24/6 Sadefdir o dehen dürdür o dendân Turunc ğabğab yağud zerrîn bir tób
	fürüzân ol- [1] Parlamak, aydınlatmak. Ümitlenmek.	G25/2 Yüzüñ mihr-i münevver zerredir ağzıñ dişîñ kevkab Hemânâ şüretâ bir tób-ı usturlâbdır ğabğab
G109/10	Düşen Nebzî seni şanma o şâhıñ nâr-ı şevkına Vidâd-ile fürüzân olmadık diller mi kalmışdır	G26/2 Ruğıñ gün zerre fem dendân kevkab Hemânâ tób-ı usturlâb ğabğab
	fütâde [4] Düşkün, biçare, zavallı. Âşık.	G91/11 O ğabğab penbezâr-ı sîneñ üzre Turunc-ı bâğa eyler serzenişler
G36/7	Fütâdesin o güneş-rü ider mi zerrece yâd Hadeng ü tîr-i müjeyle pür oldı bu dil ü cân	G312/6 Gözün bir hân-ı fettân oldı pes habs itdi 'uşşakı Selâsil kâkül-i şeb-bü olara ğabğabıñdır çeh
G301/17	Nebzî fütâde ey kalbi sâde Mihriñ ziyâde eyler o meh-rü	G395/1 Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ğabğab didi Aşağıdan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi
N36/1	Gülmedim hergiz fütâde ğamdan âzâd olmadım Dehr-i dünüñ ğuşşasından bir nefes şâd olmadım	ğaddârlık [1] Zalimlik, acımasızlık, hainlik.
Tc2/30	Çokdur reh-i 'aşkıñda düşüp hâk olan ammâ Yokdur dil-i bî-çâre gibi dağı fütâde	G89/3 Çeşm-i hün-h'vârıñ yine ğaddârlıktan çekmez el Düşmüş ayağda kamu halk dâd ider feryâd ider
	fütühât [1] Fetihler, zaferler.	ğâfil [1] Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, basiretsiz.
Kt6/16	Zamân-ı devletinde ol şehen-şâh-ı civân-bahtıñ Açıldı her taraf bunca fütühât oldı âmâde	G232/8 Hezâr efsün idüp dildârım aldı zâhid-i sâlûs Dirîğâ ğâfilin îmânımı şeytâna aldirdım
	fütüvvet [1] Cömertlik, el açıklığı, kerem. Mertlik, yiğitlik.	ğâfil ol- [2] Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak, boş bulunmak.
Kt3/20	'Alî irişdi dördünci şecâ'atle tutup dehri Sa'âdetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şâh	G307/3 Ġâfil olma 'aşk şâhidir gelen Ser-fürü kıl ser-fürü kıl ser-fürü
	Füzün eyle- [1] Artırmak, çoğaltmak.	G312/11 İñende ğâfil olma hâl-i bîmârân-ı 'aşkıñdan Kıl istifsâr mâ-fi'l-bâllerin lutf it ol âğeh geh
G336/3	Ser-i zülfi niçeme cevri füzün eyler ise Delî gönlüm dem-i dem fikr-i muhâl eylemede	Ġâfir [1] Günahları bağışlayan Allah (C.C.).
	füzün ol- [2] Artmak, çoğalmak.	K24/42 Nebzî seni çün aldadı nefsiñ Estagfiru'llâh oldur çü Ġâfir
N18/1	Virmesem dil zülfiñe derdim füzün olmaz idi Ġam bulup bu kâmetim hem şekl-i nûn olmaz idi	ğaflet [2] Gafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunmak.
K28/9	Devlet ü bahtıñ füzün olsun begim günden gün Nitekim bâğ-ı fenâda bitürür gülzâr gül	K29/1 Ey dirîğâ bir 'aceb ğafletdeyiz yok intibâh Geçmede 'ömr-i 'aziz her rüz u hefte sâl u mâh

- M1/13 Gerekmez bunu fehm itmekte **ġaflet**
Geçer Nebzî şakın sehv-ile fırsat
- ġaflet uykusı [1]** Dalgınlıktan ileri gelen uyuşukluk. || İdraksizlik, bilgisizlik, ayamazlık.
- G283/2 Ey gönül 'azm eylediñ bu rāha bî-nān u yayan
Ġaflet uykusundasın sen daħı aç gözün uyan
- ġāhî [1]** Ara sıra, bazen, zaman zaman.
- G267/3 Nihānî **ġāhî** 'uşşāka niġāhñ
Yaķar dil mülkünü her-cā vü her-sūy
- ġāh.ġāh [1]** Vakit vakit, ara sıra, zaman zaman.
- G148/8 'Aşka cevır ü cefāsı muķtezādır ber-devām
Luţf u ihsānım o fettān **ġāh** ider **ġāh** eylemez
- ġāh u ġeh [1]** Kimi zaman, bazen, ara sıra.
- Ms4/7 Cevr iderseñ **ġāh u ġeh** lutf eyler idiñ evvelā
Eylemezdiñ sinemi her dem ġamīla imtilā
- ġāhî...ġāhî [3]** "Ġāh ... ġāh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra, zaman zaman, bazen öyle bazen böyle.
- G55/2 Tîġ-ı cevır-i yār ile her dem olup baġrım cerīħ
Ġāhî dem aķar ġehî aķar şadīd u **ġāhî** kīħ
- G55/2 Tîġ-ı cevır-i yār ile her dem olup baġrım cerīħ
Ġāhî dem aķar ġehî aķar şadīd u **ġāhî** kīħ
- G231/8 Bāde-i la 'l-i lebi yādıyla dün mey-ġānede
Mest olup **ġāhî** berü **ġāhî** añaru söyledim
- ġalať it- [1]** Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.
- G177/10 Nebziyā ol māħ ger ġatt-āver olduysa daħı
Ma'nide tāvüs-ı cennet bil yine **itme ġalať**
- ġālib [2]** Bir yarışma, çatışma veya savaşta yenen, üstün gelen, kazanan.
- G33/1 Dil-i zārımda oldu şevķ **ġālib**
Ten-i bî-cān olup bir ġuşķ kālīb
- Mr5/4 Oldı sıvā leyl ü nehār
Ġālib velī şadī be-ġam
- ġālib it- [1]** Üstün gelmek, yenmek.
- G220/7 Dilerseñ ġāceġān-ı dehre **ġālib idesin** nefsi
Beyā bāzār-ı 'aşka cān-ı mā şalımma bî-ġāşıl
- ġālib it- [1]** Üstün gelmek, yenmek.
- K11/17 Dileriz **ġālib it** a'dā-yı 'anūdına anı
Daħı hem leşkeriniñ her birini ejder it
- ġālib ol- [2]** Üstün gelmek, yenmek.
- K9/19 Nuşret ile **ġālib ola** 'āleme
Emrine münķād olalar cümle şāħ
- K12/18 Mazhar-ı elťāf-ı Bārī luţf-ı cārī ber-zemīn
Ġanda gitse yümm ile **ġālib ola** ber-düşmenān
- ġālibā [4]** Görünüşe bakılırsa, öyle görünüyor ki.
- G164//1 **Ġālibā** bāġ-ı cinānda buldı ġaddiñ perveriş
Mīvesi Tūbā gibi eksik degildir yay u kış
- G165/12 Çeng iderler ġaddini ney nālesin 'aşıklarñ
Ĥūblara cevır ü eziyyet **ġālibā** kānün imiş
- G367/12 Nebziyā bu zaħmına ġiç bir tabīb kılmaz 'ilāc
Ġālibā derdim benim bildim ki bî-dermān gibi
- N38/10 Nebziyā bu zaħmına ġiç bir tabīb kılmaz 'ilāc
Ġālibā derdim benim bildim ki bî-dermān gibi
- ġāliye [1]** Misk macunu, misk ve anber gibi nesnelere yapılmış güzel kokulu siyah bir macun.
- G239/6 Kākülün oldı dil-berā ġastalara devā' -ı misk
Ĥoķka-ı dilde şaķlayam anı çü **ġāliye** şemīm
- ġālīz [8]** Kalın, sık, yoğun, kesif. || Kaba, çirkin, nezāket ve terbiye dışı.
- G181/1 Ġalb-i saħtı ol rakībiñ seng-i mermerden **ġālīz**
'Aşka bî-raħm u şefķat şāħ-ı bî-berden **ġālīz**
- G181/2 Ġalb-i saħtı ol rakībiñ seng-i mermerden **ġālīz**
'Aşka bî-raħm u şefķat şāħ-ı bî-berden **ġālīz**
- G181/4 N'ola tercīħ eylesem anı behāyimden dilā
Yāl u bāl işi durur ser-tavla-ı ġardan **ġālīz**
- G181/6 Tab '-ı murdānı tabī' atde ġil-i nā-pākdir
Tīneti ol bed-siriştiñ necs-i aşfardan **ġālīz**
- G181/8 Ġalb-i yārāmı dem-ā-dem oynadıñ çün ġird-bād
Ĥātır-ı 'uşşāka tōkunmaķda şarşardan **ġālīz**
- G181/10 Çüb-ı āħa ŗayanur göñli 'aceb sengīndir
Postı şırtında daħı post-ı seg-i nerden **ġālīz**
- G181/12 Dābbe-i bî-rabbedir kimse aña ġükm eylemez
İtmiş efsārn ġüsiste dübb-i ekberden **ġālīz**
- G181/14 Yüzi ġararmaz eger ġül-ġāna ġirse Nebziyā
Kim ġayāsız olmada pīr-i zen-i ġardan **ġālīz**
- ġāltān [1]** Yuvarlanan, tekerlenen.
- 273/10 Nebziyā çevgān-ı 'aşkı ol çalar ancaķ ġemān
Yār kūyunda seri tōbını **ġāltān** eyleyen
- ġāltān eyle- [1]** Yuvarlamak || Tekerlenmek.
- G205/4 Yanup nār-ı hevāñ ile idüp ġün-āb-ı eşkin seyl
Ser-i bā-devletin ġākiñde **ġāltān eyleyenden** ilk

	ğaltān ol- [2] Yuvarlamak. Tekerlenmek.	G105/9	Ğamım izhār kılmam ‘andelibe Niçün kim sırrıma mahrem değıldir
G109/6	Zebün itdi niçe ser-keşleri o zülf-i çevgānıñ Seri hāk üzre ğaltān olmadık server mi kalmışdır	G132/7	Kaşın mähim şihāb āhım ğamıñ ebr eşkim uş bārān Melek çehreñ felek kapuñ tapuñ şemse müşebbehdir
Ms1/20	Olup şāğ u esen sen hep kuluñ kurbānıñ olsunlar Hemişe hāk-i pāyında şehā ğaltānıñ olsunlar	G140/3	Ğamıñdır ğam-güsārim ‘ālem içre Hiç anuñ gibi bir ğam-ğ̃yār bulunmaz
	ğam [74] Acı, dert, keder, üzüntü.	G142/3	Her gice hālī degildir hāne-i dilden ğamı Hamdü l’illāh eksik olmaz tekyede mihmānımız
Mu1/2	Ayağına başın ko la ‘lin ey dil merhem-i dāğ it Halāş eyle ğamından cānıñı yüri işiñ şāğ it	G149/7	Dem-ā-dem ğam alup şatmağdır işim Begim ğamdır mebi‘ u müşterāmız
G7/6	Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dağı sem Dāye ğam māmı elem hem hemm imiş lālā baña	G149/8	Dem-ā-dem ğam alup şatmağdır işim Begim ğamdır mebi‘ u müşterāmız
G15/4	‘Aşk-ı Şirīn ile tatlu idi Ferhādın demi Hüsrevā hicriñ ğamıyla acıdır şekker baña	G152/6	Görüp bir mäh-rü dil-keş civānı Ne ğam yolunda ger ser terk idersiz
G31/15	Ğamdan āzād olmadın hicrān ile İriştir bir gün ecel min-küllü bāb	G159/10	Yatur dārü’ş-şifā-yı firkatinde Nebzī-i nā-çār Ana ğam lahm u ‘azm ālām şasāvet şahm ü desm olmuş
G36/12	Büküldi lām gibi bu kāmetim olup iki kat Ğam ile Nebzī-i şeydā gel eyle vird-i zebān	G161/4	Hamdü li’llāh çār-süy-ı ‘aşkda yoğdur kesād Ğam alur ğam şatarız eksik degil alış viriş
G39/12	Hayāl-i hāl-i haddiyle olupsın çün ki pür-sevdā Sevād-ı sine-i bi-kīneden ğam cündin uzağ it	G173/1	Bulurdı hasta-dil luftuñla cānā ğamdan istihlāş Giribānım velī bulmadı baht-ı kemden istihlāş
G39/2	Ayağına başın ko la ‘lin ey dil merhem-i dāğ it Halāş eyle ğamından cānıñı yüri işiñ şāğ it	G180/2	N’ola ‘uşşākıñ eylerse şehā derd ü elemden hāz Olan dīvāne-i ‘aşkıñ kılar elbette ğamdan hāz
G44/9	Arturdı ğamım bu ğam-ı dil-girime bakup Dostlarda olan hüzn ile düşmende şemātet	G183/3	Çeşm-i hün-pāşım ğamım fāş eyledi Gayra düşünāmıñ gelür acı velī
G53/12	Dāğ yak sineñde yir yir şevk-ı ruhsār ile var Ğam şebinde çün saña lāzım durur şem‘ ü sirāc	G197/1	Rāh-ı ‘aşk içre dilā ğamdır saña yār u refik Gir yola didi Nebī çün er-refik sümme’t-tarık
G54/12	‘Aşk sūkunda ferağ bulmuş kesād Ğam elem bāzārıdır ammā revāc	G206/5	Kasāvet tolmumı ekmek diler bitürmek için ğam Vücüdüm kiştzārın dehr-i bi-mihr eylemişdir herk
G62/9	Nebzī-i şeydā-gönül ğamla ‘aceb ālüftedir Bir atadan bir anadan toğdı şankim iki ağ	G210/7	Zülf-i şeb-günüñ ğamıyla tā-seher āh itmesem Bağlamazdı her nefes āyine-i qalbimde jeng
G64/5	Ğamım ebr oldı eşkim oldı bārān rüz-ı hicriñde Dem-ā-dem berğ urur bu āh-ı dil-süzum hürüşum ra’d	G226/5	Var mı bu gülşende bir dil kim ola ğamdan berī Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül
G77/10	Eyledi zülfün perişān sünbülün Tağılup ğam ğuşsa oldı tār-mār	G230/1	Haylī demdir hem-demimdir ğam benim Zevk benim ‘ālem benim hem dem benim
G79/1	Dil-i zānñ neşāti ğamla mu’tād olduğındandır Sürür izhārını siz şanmañız şād olduğındandır	G230/4	Hem-ser ü hem-pāy u hem-rāhım durur Dilde ğam hüzn ü elem her dem benim
G81/7	Ne ğam yersün dilā dideñde nem sineñde ğam varsa Bi-ğamdi’llāh hayāl-i luft ile zımnında hürrem var	G230/9	Ğam beni bed-nām iderse ğam degil Lā’ubālīyim neme hürrem benim
G81/7	Ne ğam yersün dilā dideñde nem sineñde ğam varsa Bi-ğamdi’llāh hayāl-i luft ile zımnında hürrem var	G255/4	Gicelerle encümi tā şubha dek bīdār ider Zülf-i şeb-günüñ ğamıyla girye vü zārım benim
G105/18	Hüzür itdiñ dem-i vuşlatda Nebzī Yanarsañ nār-ı hıcre ğam değıldir		

G259/5	Deryâca ğamım vardır bir kaçre sürürüm yok Bağr-i ğama bu gönlüm yoħsa tala mı bilmem	Mh2/7	Cevr ile 'uşşak-ı pür-derdiñ ğamın eفزün ider Akıdup eşk-i revânım Dicle vü Ceyhün ider
G264/14'	Aceb meħrem mi yokdur Nebziyâ izhâr kılmazsın Derünuñda kalupdur dürr-i meknünveş bu ğam müdğam	Mr1/40	Bu yıķık gönlümüzi luřfuñla âbâd eylegil Eyleyüp manşur guzâtı kıl bizi ğamdan âzâd
G270/16	Velî ehl-i nazar şâhib-başar kadir-řinâsâmññ Vücüdündan saķam ğam dağı kalbinden ırağ olsun	M5/4	Oldı sıvâ leyl ü nehâr Ĝâlib velî şâdî be- ğam
G311/9	Şabâ ğam ħırmenin bâda şavurdu Hem oldı târumâr el-ğamdülillâħ	Ms2/9	Ğamñıla kalmadı tãkat begim bî-iķtidâr oldum Fırâķiñ kaddimi dâl eyledi ğayet nizâr oldum
G230/15	Dil-i bî-ğıl ğamñıla kılcâ kaldı Düşüp ey mü-miyân ince ħayâle	Ms3/9	Fırâķiñ başdan aşupdur ğamñıla imtilâyım ben Bu derd ü miħnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben
G346/7	Ĥayâl-i kâkültüyle dilde ğam aralanur her şeb Dil-âralık yaraşur bildim o zülf-i şebâsâya	Ms4/8	Cevr iderseñ ĝâħ u geh luřf eyler idiñ evvelâ Eylemezdiñ sinemi her dem ğamñıla imtilâ
G356/1	Zülf-i Leylânññ ğamı ben Kaysı mecnün eyledi Elf kaddi ħasretiyle kâmetim nün eyledi	Ms5/17	Ya 'küb-şıfat ğamda dem-â-dem gözi yolda Bu Nebzî-i şeydâ
G369	Yok durur baħtım dıraħt-ı tâli'im virmez semer Dil-ğüşâde itmeyen her dem beni bu ğam gibi	N7/1	Ölsem ğam-ile kimseye ħâlim şu dimem yok Sende dağı ey yâr-ı cefâķâr kerem yok
G342/6	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-ħâl eglenmez Ğam ammâ cây-ğir oldı 'aceb ol dağı gitmez mi	N10/1	Göreldeñ ħařtıñı ğamdan mu'arrâ sâdedir göñlüm Bi-ğamdi'llâħ ki kayd-ı zülf ile âzâdedir göñlüm
G374/11	Ğamñıla rüz u şeb ey dil-fürüzüm âħ u zâr ile Vücüdüm za'fa vardı nâle ile hem-çü nâl oldı	N30/2	Eglenür bu dil elemle baña yâr eksik degil Şâħ-ı âmâlimde ğamdan berg ü bâr eksik degil
G381/2	Tîğ-ı ĝamzeñle ħabîbâ sîne-çâķ itdiñ beni Çeşm-i bîmârñññ ğamıyla derdnâķ itdiñ beni	N33/1	Ne revâdir beni her dem ğamñıla düş idesin Bırâķup ĝüşe-i nisyâna ferâmüş idesin
G388/5	Himmetimle göñlümi ğamdan tesellî eylerim Himmetim gökle berâber göñlüm alçaķ yer gibi	N34/2	Ĥâlet-i 'aşķ-ile ol ħadde irüpdür elemim Bilemem farķ idemem dağı sürür-ile ğamım
G389/1	Ğamım gitdikçe eفزün olmada bilmem baña n'oldı Bahârım geçdi vâħayfâ ĝulistanım ħazân oldı	N39/11	Mařun ola elemdeñ ğamdan âfâteyn-i 'âlemdeñ Hemîşe zât-ı pâķi ola maħfuz ħıfz-ı Ĥâlıkda
G394/2	İrişdi yümn ile uşta bugün nev-rüz-ı sultânı Ĥalâř eyler ğam u ekdârdan 'uşşak-ı nâlânı	G161/4	Ĥamdü li'llâħ çâr-süy-ı 'aşķda yokdur kesâd Ğam alur ĝam şatarız eksik degil aliş viriş
G397/5	İçerim ħün-ı ciğer ğam yine gitmez bildim Neş'e bulmuş yoğ imiş câm ile Cemden ĝayrı	G161/4	Ĥamdü li'llâħ çâr-süy-ı 'aşķda yokdur kesâd Ĝam alur ğam şatarız eksik degil aliş viriş
K16/11	Mařun ola elemdeñ ğamdan âfâteyn-i 'âlemdeñ Hemîşe zât-ı pâķi ola maħfuz ħıfz-ı Ĥâlıkda	G325/10	Nebziyâ dil bağladıñ çün târ-ı zülfine anuñ Bir dükenmez ğam durur Mevlâ iřiñ âsân ide
K23/16	Çü 'aşķ oldı velî ħüb olmayadı Kim olurdu ğam ile sîne-çâķî	G251/2	Bilmezem cânâ n'ola 'aşķñıla encâmım benim Olmadım mesrür ü ğamla geçdi hengâmım benim
K27/28	Yüri faşl itme beni rişte-i peyvendi üztüp Ğam ile geçmeye tâ yay u kış u yaz u ĝüzüm	K32/36	Nebzî-i ħasta-diliñ ħâli diger-ğün yâ Rab Ciğeri dem yerine ğamla olupdur mâli
Kt19/8	Velî ħacrında yokdı bir sülâle Ğamın def'ide tâ anuñla her-ğâħ	G25/12	Ķomaz rü-mâl idem ol âsitân-ı râstâna ben Raķîb-i rü-siyehdendir benim bu çekdigim ĝam heb
Mş2/26	Kim ola âdem olan ħâline dil-şâd ancaķ İtmeye ğam geliceķ âħ ile feryâd ancaķ	K1/27	İ'tibâr olmaz diyü ğam çekme bil 'ilme'l-yaķiñ Ĥoř-dil ol kendiñ düşürme irtiyâba ibtidâ

- ğam def i [1]** Sıkıntının giderilmesi.
- G260/5 **Ğam def ine** ser-rişte-i zülfiñe yapışdım
Arturdu dahı gitmedi bu hüzn ü melâlim
- ğam değil [1]** Önemi yok, dert değil.
- G230/9 Ğam beni bed-nâm iderse **ğam değil**
Lâ'ubâlîyim neme hürrem benim
- ğam demi [1]** Sıkıntılı, kederli zaman.
- G250/1 Baña yâver değil bu **ğam deminde** yâr u dostânım
Niçündür söylegil ey tûî-i dil şekkeristânım
- ğam ğama [1]** Kederin, üzüntünün, derdin üst üste gelmesi.
- G319/8 Şöyle kesret var yine yok bir ayak başmağa yir
Söykenüpdür hâne-i kalbimde bi'llâh **ğam ğama**
- ğam gel- [1]** Tasalanmak, üzülme, dertlenmek.
- G120/12 Varup ağıyâr ile hem-hâne olur teklîfsiz
Gele ğam hâne-i bî-çäreye nâ-çâr çalır
- ğam gicesi [1]** Keder, üzüntü gecesi.
- Ms4/26 Nebzî-i şeydâ bu şeb feryâd iderken bî-mecâl
Âhiri **ğam gicesiniñ** rûza buldı ittişâl
- ğam-ı hicr-i dil-ârâ [1]** Sevgiliden ayrılmann kederi, üzüntüsü.
- G392/1 **Ğam-ı hicr-i dil-ârâ** ile dil zâr u zebûn oldu
Vişâli arzûsuyla veremle töldi hûn oldu
- ğam-ğvâre [1]** Keder dolu, üzüntülü, hüznü.
- G246/1 Dil-berâ hicriñle ben **ğam-ğvâreyim** ğam-ğvâreyim
Nâvek-i ğamzeñle hem pür-yâreyim pür-yâreyim
- ğam it- [1]** Kederlendirmek, tasalanmak, üzülme, sıkıntı çekmek.
- G331/10 Yine meyl eyledi Nebzî o siyeh gîsüya
Yine her yüzden **ider ğam** aña her güne yine
- ğam kalma- [1]** Mutsuzluğu, kederin, üzüntünün ortadan kalkması.
- G360/12 Kendime mâlik değil bî-çâreyim
Qalmadı aslâ **ğam** ile fikr ü rây
- ğam kıo- [1]** Dert, keder yükleme.
- G82/4 Alup ârâmımı ârâm-ı gönülden kamu
O siyeh dîde vü zülfün yerine **ğam kıdılar**
- ğam kıoma- [1]** Derdi, kederi yok etmek.
- G141/4 Her kaçan gelse hayâlîñ yâdına şâhim benim
Ğuşşamı ref' eyleyüp bu dilde aslâ **ğam kıomaz**
- ğam leşkeri [1]** Dert askeri.
- G244/7 Rehâ bulmağ-ıçün **ğam leşkerinden**
Ser-i küyuñ durur çây-ı penâhim
- ğam-ı ma'şûk ol- [1]** Aşkla sevilen, âşık olunan kimsenin kederli, üzüntülü olması.
- G358/2 Dilâ 'âşık gerekdir lâ'ubâlî
Ğam-ı ma'şûk ola vehm ü hayâlî
- ğam ol- [1]** Dert, keder, sıkıntı olmak.
- G102/7 Naşîbim ħvân-ı hicriñde **ğam oldu**
Ne çäre kısmet-i rûz-ı ezeldir
- ğam u hemm [1]** Tasa ve hüzn.
- G337/4 Şarâb-ı şâf iç şüfî kederden kalbini şâf it
Gider dilden **ğam u hemmi** yüri bu yolda merdâne
- ğam u şad [1]** Keder ve mutluluk.
- G303/9 Kahr u mihridir **ğam u şada** nişân
Remz-i vaşl u hicridir uçmak şamu
- ğam yeme- [3]** Kederlenmemek, üzülmemek, kederlenmemek.
- G196/17 **Ğam yeme** Nebzî budur çün işbu râhîñ 'âdeti
'Âleme rûsvây olur her kim ider izhâr-ı 'aşk
- G313/6 Gelür rûzisi şağşîñ beyne-bahreyñ
Dilâ **ğam yeme** er-nızku
- G99/8 'Âteş-i hicriñle sînem yandığına dil-berâ
Ğam yemezdim ba' deñü dil vaşlña irse eger
- ğam yime- [2]** Kederlenmemek, üzülmemek, kederlenmemek.
- G117/7 Hâk-i pây oldum reh-i dil-berde diyü **ğam yime**
'Aşk ile ser-menziliñ çün pây-e-i a'lâdadır
- G170/7 **Ğam yimem** cânâ ğam-ı 'aşka çü hişşe bu imiş
Baña da rûz-ı ezel taksim olunduğda hişaş
- ğam yok [1]** Gam değil, üzülecek bir şey yok, dert değil.
- G203/6 Dilâ bî-ğam olan âdem degildir
Anıñçün cânvercilerde **ğam yok**
- ğamâm [1]** Bulut. || Kara gün, sıkıntı, keder.
- K17/27 Bessâm olup rüyuñ güle hîç görmeye ğaym u **ğamâm**
Ey pâdişâh-ı Zü'l-celâl ol zâtı eyle ber-kemâl

kalmak.	ğamda kal- [1] Keder, üzüntü, sıkıntı içinde	K6/19	Niçün izhâr-ı ğam idem baña ğam-hVâr çü yok Kime derdimi disem dir ki etibbâ degilim
G379/3	Şeb-i hicrinde ben ğamda kalup sevdâ-yı zülfüyle Raķibe 'arz ider rüyun meh-i tâbânı gördün mi	K28/14	Ğuşşâdan çâk eyler idim cübbe vü destârımı Ğoncaveş açup bu gönlüm olmasa ğam-hVâr gül
	ğamda ol- [1] Keder, üzüntü, sıkıntı içinde kalmak.	Tc2/31	Ğaldım yaluñuz münis ü ğam-hVâr dahı yok 'Aql u dil ü cân sersem olup bezm-i belâda
Tc2/25	Ben ğamda olam şâm u seher dehr-i fenâda Ağyâr ile dem dem o güzel zevk u şafâda	G345/2	Dilerim yâr-ı cefâkârı vefâdâr olsa Dil-i âzürde vü bî-çareye ğam-hVâr olsa
	ğamdan açılma- [1] Gamdan, kederden kurtulmamak.	G140/4	Ğamıñdır ğam-güsârim 'âlem içre Hiç anuñ gibi bir ğam-hVâr bulunmaz
N26/1	Gönlümüz ğamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan harâb olmağ diler bu kal'a vü burc u beden	K8/16	Gezdi bu dehr içre besî dil Bulmadı bir münis ü ğam-hVâr
	ğamdan âzâd olma- [1] Gamdan, kederden kurtulmamak.		ğam-hVâr-ı 'aşk [1] Aşk derdi çeken.
N36/1	Gülmedim hergiz fütâde ğamdan âzâd olmadım Dehr-i dünüñ Ğuşşasından bir nefes şâd olmadım	G196/8	Tâlib-i zevk u şafâ nâ-şâd u mağmümdur heme Her demi mesrûr u Ğandandır hele ğam-hVâr-ı 'aşk
	ğamdan beri [1] Gamdan uzak, kederden arınmış.		ğam-ı ağyâr [1] Başka, diğder dert.
Mh4/22	Bu dil-i şeydâya meylîñ yok mı bilmem ey perî Kılmadıñ lutfuñla mesrûr itmediñ ğamdan beri	G209/11	Ğam-ı ağyâr ile ölmem muķarrer Beni bu Ğayret âhir ider ihlâk
	ğamdide [1] Gam görmüş, dertli, kederli.		ğam-ı 'âlem [1] Âlemin kederi, dünya sıkıntısı.
G312/14	Şorarsañ mâ-cerâ-yı Nebzî-i şeydâ-yı pür-derdi Dilinde hem-demi ğam dîdesinde hemdemi hem-reh	G47/3	Ğam-ı 'âlem 'aceb mi bende olsa Benem çün 'aşk ile Mecnûna vâris
	ğam-ender-ğam [1] Gam içinde gam.		ğam-ı 'aşk [5] Aşk derdi, aşk sıkıntısı.
G254/6	Dutuşur nâr-ı şevkîñla yanup süzân olur her-bâr Vişâliñ arzusuyla olupdur dil ğam-ender-ğam	G119/10	Fedâ-yı tîğ-ı 'aşk olduĞuña hayf itme ey Nebzî Ğam-ı 'aşk ile cân virmek şehâdetdir şehâdetdir
	ğamgîn [1] Gamlı, dertli, kederli.	G170/7	Ğam yimem cânâ ğam-ı 'aşka çü hişşe bu imiş Baña da rüz-ı ezel takşim olunduğda hışaş
G279/2	Küy-ı yâra dūd-ı âhuñdur seni irşâd iden Kalb-i maħzünüñ odur ğamgîn iden hem şâd iden	G292/7	Şerîkiz ğam-ı 'aşkda Mecnûn ile Nemiz var ise müşterek der-miyân
	ğam-güsâr [3] Gam gideren, kederi def eden, teselli veren.	G336/1	Ğam-ı 'aşkı ten-i nâlîdemi nâl eylemede Aķıdup seyl-i sirişkim pây-mâl eylemede
G140/3	Ğamıñdır ğam-güsârim 'âlem içre Hiç anuñ gibi bir ğam-hVâr bulunmaz	N44/3	Ğam-ı 'aşk -ile fiğân itmekle Başdurupdur bu dil âheng-i neyi
G311/8	Dil-i 'uşşâka virdi verd-i nüzhet Siperğam ğam-güsâr el-ħamdülillâh		ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ [1] Sevgiliye duyulan aşkın derdi.
N6/2	Dirîğâ bu fenâ içre benim bir yâr-ı Ğârim yok Enis ü hem-demim hem-derd olur bir ğam-güsârim yok	G145/1	Ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ bu dil ü cânâ kesel virmez Vücüdüm bâr-ı yâri Ğaml idüp aşlâca bel virmez
	ğam-ħâne [1] Gam evi, dert evi. Âşğın dertli gönlü.		ğam-ı cânân [1] Sevgiliye kavuşamamaktan kaynaklanan dert, keder.
G19/4	Def'-i ğam için vardım oldı elemim efzün Ğam-ħâne midir yoħsa mey-ħâne degil mi yâ	G255/9	Nebziyâ cânım virüp aldım ğam-ı cânânı ben Ğamdü li'llâh aşşılıdur işbu bâzârım benim
	ğam-hVâr [6] Dert çeken, dertli, kederli.		

- ġam-ı dehr [1]** Dünya gamı, dünya sıkıntısı. || Dünya meşgalesi.
- Mr2/17 Keş-â-keşden **ġam-ı dehr** ile bulunmaz zamânım hiç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hiç
- ġam-ı dil-ber [1]** Gönül alan sevgilinin verdiği keder.
- G39/17 Ne var âvâre gezmekte ser-â-pâ ey **ġam-ı dil-ber** Olup sâbit-kadem bu sine-i Nebziyi otağ it
- ġam-ı dildâr [1]** Sevgilinin verdiği gam, keder.
- Mu33/1 Ne 'aceb yirse etin ger **ġam-ı dildâr**-ile dil Güci kendüye yeter hastaların ve'l-hâşıl
- ġam-ı dil-gîr [1]** Gücenmiş, kırgın, incinmiş gönül.
- G44/9 Arturdu ġamım bu **ġam-ı dil-girime** bakup Dostlarda olan hüzn ile düşmende şemâtet
- ġam-ı dünya [2]** Dünya sıkıntısı.
- G134/13 ġam-ı hicri **ġam-ı dünyaya** bedel tut Nebzî Dime kim aña mu'âdil dağı kayğu bilürüz
- G203/13 Unutdurdu **ġam-ı dünyayı** 'aşkıñ Sürürüm serverâ hem var u hem yok
- ġam-ı dünyâ-yı denî [1]** Soysuz, alçak dünyanın sıkıntısı.
- G59/9 **ġam-ı dünyâ-yı denî** başına üşmüş Nebzî Şanurum ol zen-i mekkâre olupsin menküh
- ġam-ı ferdâ [3]** Gelecek kaygısı, derdi.
- Mş2/22 Bu cihânda ol olur ġuşşadan âzâd ancak **ġam-ı ferdâ** yemeyüp şükri ide zâd ancak
- G248/10 Diyemem dostlar rakîb ile ser-encâmım ey Nebzî Ben ol sevdâları bilmem **ġam-ı ferdâdan** el çekdim
- G111/13 Kerem eyle **ġam-ı ferdâyı** görme Bilürsin Nebziyâ Mevlâ Kerîmdir
- ġam-ı firkat [1]** Ayrılık acısı, üzüntüsü.
- G8/3 **ġam-ı firkatle** çıkup cânı pes oldu mürde Dil-i pejmürdeye vaşlıñ olıcağ rüh-fezâ
- ġam-ı hâl-i siyah [1]** Sevgilinin siyah beninden dolayı âşğın çektiği sıkıntı, keder.
- G87/1 **ġam-ı hâl-i siyahıñ** dilde cânâ bir kara tağdır Leb-i la'liñ hayâliyle sirişkim Kızıl Irmağdır
- ġam-ı hicrân [1]** Ayrılığın derdi, kederi.
- G194/3 Niçe demdir **ġam-ı hicrân** ile bi-fer kaldım Tapuña pâdişehim varmağa dermânım yok
- ġam-ı hicr [2]** Ayrılığın üzüntüsü, kederi.
- G134/13 **ġam-ı hicri** ġam-ı dünyaya bedel tut Nebzî Dime kim aña mu'âdil dağı kayğu bilürüz
- G8/1 Baña vaşlıñla rakîbe **ġam-ı hicriñle** cezâ Ne muvâfiğ ne mu'tâbiğ ne münâsib ne sezâ
- ġam-ı la'1 [2]** Sevgilinin lal gibi kırmızı dudaklarının kederi.
- G258/1 **ġam-ı la'liñle** şehâ toldı dü çeşmim yine dem Cigerim nâvek-i dil-düzuñ ile oldu verem
- N41/1 **ġam-ı la'liñle** kesildi elim irmez ayağa Varayım meykedeye bari tayanup tayağa
- ġam-ı yâr [1]** Sevgilinin derdi, hüznü.
- G314/3 **ġam-ı yâr** bir yaña bir yaña cevri-ı çarğ-ı kej-reftâr Belâ için mi halk itdi bu 'âlemde beni Allâh
- ġam eyle- [1]** Gamlanmak, kederlenmek, dertlenmek.
- G158/1 Dil-i zârım **ġamıñla eylemişken** her dem istinâs Niçün sen de benimle eylemezsin bir dem istinâs
- ġamsız ol- [1]** Gamsız olmak, olup biteni umursamamak, görev sorumluluğunu yerine getirmekte ihmalkâr davranmak.
- G194/1 Niçe mesrûr olayım **ġamsız olur** anım yok Ne neşât ire dil ü cânâ ki cânânım yok
- ġam-zâde [1]** Kederle doğmuş, dert çocuğu.
- G139/3 Muğ-peçe sâkiyle ma'nide iki **ġam-zâdeyiz** Pîr-i mey-hâneyle kardaş oldu çün kim pîrimiz
- ġamze [45]** Göz kırpmâ, gözle işaret etme, işeyle, göz süzerek bakma, yan bakış.
- B6/2 Eyleyüp sell-i süyûf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol **ġamzesi** cellâd elinden el-amân
- G12/6 Dün etibbâya didim ahlvâlimi bir bir bakup Didiler mekr eylemiş bir **ġamzesi** cādü saña
- G11/3 Dil-i 'uşşâkı şayd itdikçe **ġamzeñ** Niğâhıñ dirmiş emhilhum ruveydâ
- G22/9 İdüp **ġamzeñle** küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ Hele bu böyle olsun ço ya anı kim çeker cânâ
- G31/10 Bakayım dirsem nihânî rüyuna Atılup **ġamzeñ** olur hâzır-cevâb
- G48/3 **ġamzesi** mekkâr çeşm-i fitne-zen Ğâretî Tâtâr elinden el-ğiyâs

- G56/4 Tîr-i müjgân ile çeşmiñ ey kemân-ebürü beni
Katlı için yek-dil olup **ğamzeñle** kuşanmış silâh
- G58/9 O hünî **ğamzedir** bir merd-i emred
Silâh-ı sehm ü kavş ile müsallâh
- G73/12 Bir nigehte sînemi pür-yâre kıldı gözleri
Bilmem ol ebrü-kemânîñ **ğamzesi** nişter midir
- G92/7 Vechi var reşk eyleyüp **ğamze** perişân olsa dil
Dâmenin zülfi-i siyâhîñ vechiñe şâhim sürer
- G109/1 Şehâ **ğamzeñle** vîrân olmadık kişver mi kalmışdır
Harâb-ı çeşm-i fettân olmadık bir yer mi kalmışdır
- G111/7 Dilâ ol **ğamzesi** tîğın elinden
Yanık bağrım benim dilim dilimdir
- G134/4 Gehî bu sînede geh dilde dü câdan gitmez
O sebebdır ki şehâ **ğamzeñi** câdü bilürüz
- G158/3 O hünî **ğamzeler** açduğı işbu zağm-ı sînemle
Begim itmez leb-i la'liñden özge merhem istînâs
- G171/10 Şehâ tahdîd için dil kişverini
O hünî **ğamzeler** olmuş murahhâş
- G176/7 Ta'allüm eylemiş **ğamzeñden** ol kara saçın sıhri
Meseldır mâr kejdümnden ider dirler sem istiğrâz
- G186/5 Var iken tîr-i müje çeşmiñde yâ **ğamzeñ** nedir
Var mı görmüş ey kemân-ebürü tuta Tâtâr tîğ
- G203/9 Ciger mecrûhdur **ğamzeñle** yârâ
Dil-i pür-yârede şanma verem yok
- G234/11 İşitdim **ğamzeñ** için dirdi çeşmiñ
O 'aşık-küşse ben zâhid-firîbim
- G78/7 Görün ol **ğamzesi** fettân ne 'aceb âfet olur
Ser-i râhındaki 'uşşâkıñı pâ-mâl ideyor
- G245/14 Ger içerse kanımı la'liñ helâl olsun aña
Kâfir-i bî-dîn **ğamzeñ** dökmesün kanım benim
- G252/10 Firenkvâridir illâ Rûm-âyîñ
Gözi Türk **ğamzesi** Tâtârı gördüm
- G254/1 Ne deñlü tîr kim **ğamzeñ** urur bu sîneme her dem
Terahhüm eyleyüp la'liñ şarar zağmım yine muhkem
- G224/1 **Ğamzedendir** havf-ı dil bilinde hañçerden degil
Sîne tutmak tîğ-i bürrânma ez-berden degil
- G267/5 Şalar ol **ğamzeler** fitne cihâna
Kıyâmet koparır ol kadd-i dil-cüy
- G269/12 Dil-i pür-dâğa çün bir şerha çekdi çeşm-i hün-rîziñ
Didi **ğamzeñ** görüp bir de çekem ben tev'emeyn olsun
- G278/2 Gine zâhir oldı şehr içinde bir nev-civân tâze
Künyesidir Hamza-zâde **ğamzesidir** Kahramân
- G279/7 Hey di hünî **ğamzeñe** kan ide kânün itmeye
Tâ-Kıyâmet yâd olurmuş nîk ü ger bed ad iden
- G288/8 Harâba vardı dil mülki ser-â-ser
Harâmî **ğamzeñ** ol ilde gezelden
- G320/13 Şehâ sînemde açdı yâre **ğamzeñ**
Devâsın la'liñe kıldı havâle
- G160/5 **Ğamzeler** urmuş hezârân sîne-i pür-yâreye
Her ne itdiyse aña ol çeşm-i bādâm eylemiş
- G167/5 **Ğamzeler** hañçer imiş müjgân tîr ebrü kemân
Dil-beriñ gencîne-i hüsñünde zülfi mâr imiş
- G186/7 Genc-i hüsñünde o hünî **ğamzeler** olup tılısm
Şîrdır kim mâr-ı zülfünden elinde var tîğ
- G322/6 'Âlem-i hüsñ içre da'vâ-yı cihân-gîrlik kılan
Ğamzesi Rüstem şeh-i merdâneyi gördüm yine
- G347/3 Kaşı yayım kirpigiñ okları varken **ğamzeler**
Taķınurlar çüfte çüfte deşne şol u şagda
- G360/7 Çeşmi sehâr **ğamze** şan Tâtârdır
Kirpigi okdur belî hem kaşı yay
- ğamze-i mest-i müdâm [1]** Sevgilinin sürekli sarhoşluk veren işveyle, göz süzerek yan bakışı.
- Th1/15 **Ğamze-i mest-i müdâmından** nişândır hañçeriñ
Her kaçan çıksa gîlâfindan begim hem-çü kamer
- ğam-zedây [1]** Gönül kederini uzaklaştıran.
- G360/1 Sevdigim ârâm-ı cânım **ğam-zedây**
Tütî-i şîrîn-zebânım kand-hây
- ğamze-i bî-dîn [2]** Acımasız sevgilinin işveyle, göz süzerek yan bakışı.
- G355/4 Bî-güneh zulm-ile bir mazlûmı ol kâfir gözi
Ğamze-i bî-dîne uyup öldürüp kan eyledi
- G387/3 **Ğamze-i bî-dîn**-ile dil rüz u şeb pür-şür-iken
Zülfi-i kâfir de irüp kıldı müşevveş bir dağı
- ğamze-i câdü [2]** Cadı bakış. || Büyüleyen süzgün bakış.
- G399/1 Elâ ey gözleri mestân nedir bu **ğamze-i câdü**
Gözüm giryân ciger büryân firâkıñla dirim yâ Hü
- G222/2 Şafha-ı haddiñdeki ol hañt-ı sebz ü nokta hâl
Ğamze-i câdüña cânâ öğredir sıhr-i helâl
- ğamze-i dil-ber [1]** Gönül alan güzelin yan bakışı.
|| Sevgilinin kirpik süzmesi, etkileyici yan bakışı.
- G163/5 Çün düşüp gözden ırağ ey **ğamze-i dil-ber** velî
Sen gibi pür-fitne bir mekkâra hem-dem oldum uş

ğamze-i dil-düz [3] Gönül diken yan bakış. ||
Sevgilinin gönül delen yan bakışı.

G258/7 Var iken **ğamze-i dil-düz** ile hālîñ ne ‘aceb
İrişürse dil-i üftâdelere miñnet ü ğam

G384/3 ‘İzârî lâlezarî üzre baķ ol **ğamze-i dil-düz**
Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cüya söz var mı

G205/5 Kopardan fitneler ol **ğamze-i dil-düzdur** evvel
O hünî çeşmdir ‘âlemde hem kan eyleyenden ilk

ğamze-i fettân [1] Fitne, fesat, kargaşa çıkaran
bakış.

G231/3 **Ğamze-i fettâmîna** şahîr didimse haķ didim
Ya didimse kaşıña oķ gibi toğru söyledim

ğamze-i ğammâz [2] Söz taşıyan, lâf yetiştiren,
fitne çıkaran etkileyici bakış.

G186/10 Yuf saña ey ğam-zede Nebzî şanursın ğam-zidâ
Ğamze-i ğammâzı kim oldur çü cevherdâr tiğ

Mh2/14 Eyledi ‘aķlım perişân şive ile nâzları
Urdu sinem yâre kıldı **ğamze-i ğammâzları**

ğamze-i hün-hVâr [1] Sevgilinin kan dökücü,
zalim, gaddar yan bakışı.

G287/7 **Ğamze-i hün-hVâr** elinden kırtar ey şahım beni
Zerrece bilmez amânı kaşd-ı cân eyler hemân

ğamze-i hün-rîz [6] Kan dökücü, zâlim bakış.

G56/8 Kayd olan zülfi girih-gîre hâlâş olsun mı hiç
Ğamze-i hün-rîz ile mecrûh bulsun mı necâh

G59/1 Olcaķ **ğamze-i hün-rîz** ile sinem mecrûh
O cerâhatle olupdur der-i râhat meftûh

G332/7 **Ğamze-i hün-rîz** ile ol çeşm-i hün-hVârîñ seniñ
Mülk-i dilde her biri serdârdır sâlâr-ile

G186/1 **Ğamze-i hün-rîzi** gördüm eylemiş der-kâr tiğ
Âh kim düşmez elinden ey gönül her-bâr tiğ

G134/7 Niçesin **ğamze-i hün-rîziñ** ile yaraladıñ
Bizi zencire çeken lîkin o ğîsü bilürüz

G312/7 Bu ‘âdet **ğamze-i hün-rîziñe** rüz-ı ezeldendir
Ne mümkün terk ide âyin ü erkânın cihânda şeh

ğamze-i mekkâr [1] Sevgilinin hilekâr, düzenbaz,
aldatıcı bakışı.

G356/3 Tîr-i dil-düzi bir oldu **ğamze-i mekkâr** ile
Kan aķıtdı gözlerimden bağrımı hün eyledi

ğamze-i mest [1]Aklı başından gitmiş, kendinden
geçmiş süzgün bakış.

N24/3 Rezm-i hicriñde kemân-keş **ğamze-i mestîñ** durur
Adı var ‘âlemde ancaķ kaşı yayım Rüstemiñ

ğamze-i neşter [1] Sevgilinin keskin ve sivri uçlu
bıcaķ gibi delici bakışı.

G116/4 Kirpigiñ oklar gibi hem dahı yadır kaşın
Sînemi mecrûh iden **ğamze-i neşter** budur

ğamze-i pür-kîne [1] Kin dolu bakış.

G186/4 Şerha-i sinem durur çâk-i girîbân şanmañız
Ğamze-i pür-kînesinden kaldı bu âsar-ı tiğ

ğamze-i sehğâr [1] Sihirbaz, büyücü, süzgün yan
bakış.

G202/10 Bû ‘Alîye okıdır zâzığlen ebced-hVân ider
Haķ budur kim **ğamze-i sehğârîna** hem-tây yok

ğamze-i ser-tîz [2] Keskin, işveli yan bakış.

G75/5 **Ğamze-i ser-tîziñ** ile sinemi çün yârelediñ
Bârî bu zaħm ile koma başın için eyle nazar

G338/1 **Ğamze-i ser-tîziñ** oldu tiğ-ı bürrân var ise
Sîne-i pür-yâredir ol tiğâ kaķkan var ise

ğamzeñ oķı [1] (Sevgilinin) ok gibi yaralayıcı,
öldürücü yan bakışı.

N14/3 **Ğamzeñ oķın** ben fakîriñden şehâ dür itme kim
Zaħm-ı sinem merhemidir tîr-i müjgânîñ seniñ

ğamzeñ oķunı at- [1] Sevgilinin ok gibi yaralayıcı,
öldürücü yan bakışı atması.

G341/1 **Atma ğamzeñ oķunı** ben bağrı hün bî-çäreye
İki zaħm urulmadı zîrâ begim bir yâreye

ğamzesi cellad [1] Bakışı cellad gibi öldürücü olan
sevgili.

G361/4 Kaşları kavş-ı kazâdır kirpigi sehm-i belâ
Çeşmi âfet **ğamzesi cellada** virdim gönülümü

ğamzesi Tâtâr [1] Sevgilinin acımasız, gaddar,
öldürücü, işveli yan bakışı.

G400/8 Revâ mı ey şeker-ğüftâr olam derdiñe giriftâr
‘Aceb ey **ğamzesi Tâtâr** niçün inşâfa gelmezsin

ğamze-sinân [1] Ok gibi, temren gibi, mızrak gibi;
delici, yaralayıcı bakış.

D2/3 Kaddi bülend nergis-i çeşm **ğamze-sinân** çâh-ı zekân
Serv-i semen gülbün-i men çâh-ı zekân maħbes-i men

ğam-zidâ [1] Gam gideren, mutluluğu parlatan.

G186/9 Yuf saña ey ğam-zede Nebzî şanursın ğam-zidâ
Ğamze-i ğammâzı kim oldur çü cevherdâr tiğ

- ğanc [1]** Hayvanın ve özellikle atın beliyle kuyruğu arasındaki dolgun yuvarlak kısım, sağrı.
- G51/8 Nedir ey gönca-fem nīm-i nigehle ol tebessümler
Gül-i ra'nāya güyā nisbet idüp gösterirsın **ğanc**
- ğānimī [1]** Allah yolunda savaşın ganimetini almaya hak kazanan kişi.
- K12/39 Gitdi kahr-ı şevket-i luḫf ile geldi **ğānimīm**
Geldiği dem şāh-ı 'ālem ḫayr-ı maḫdem eyleyüp
- Ġanī Perverdigār [1]** Hiçbir şeye ve hiçbir kimseye muhtaç olmayan, kullarının bütün ihtiyacını karşılayan mutlak zengin, bütün yaratıkları besleyen ve yetiştiren, Allah (C.C.)
- Mr1/15 Sen kabūl eyle du'āmız yā **Ġanī Perverdigār**
Yā Naşır u yā Mu'in yā Mālike yevmi't-tenād
- ğānīmet [1]** Savaşta düşmandan zorla ele geçirilen mal.
- G168/4 Rezm-i 'ālemde tecerrüdle teferrüd eylemek
Bir **ğānīmet** māl imiş kesbinde 'usret yoğ imiş
- ğār [2]** Fesad.
- G218/11 Duḫter-i rez gibi bir **ğār** yoğ iken ḫum-ḫānede
Anı der-'aḫd eylemiş kavvād imişsin ey gönül
- G152/14 Eger tutmazsañuz Nebzī kelāmın
Biriñiz puşt biriñiz daḫı **ğarsız**
- ğarā'ib [1]** Tuhaf, şaşılacak şeyler.
- G28/1 Cihānda var mıdır bundan **ğarā'ib**
Ki ḫāşıl olmaya bunca regā'ib
- ğarāt-ı emvāl eyle- [1]** Malları yağma etmek.
- K12/13 Kal'a vü şehrin alup **ğarāt-ı emvāl eyleye**
Çün muḫarrer eyledi ol düşmenin cürmin hemān
- ğaraz [10]** Arzu, istek. || Gaye, maksat, amaç.
- G175/1 'Āşıkāna dime kim Dārū's-selām imiş **ğaraz**
Bil cemāl-i bā-kemāli nā-kelām imiş ġaraz
- G175/2 'Āşıkāna dime kim Dārū's-selām imiş ġaraz
Bil cemāl-i bā-kemāli nā-kelām imiş **ğaraz**
- G175/4 İder imiş ḫavf-ı nār u ḫubb-ı cennetle 'amel
Zāhid-i efsürde-dilde özge kām imiş **ğaraz**
- G175/6 Dāne imiş ḫālden maḫşüd olan murğ-ı dile
Kākül-i ḫoş-büydan el-ḫışsa dām imiş **ğaraz**
- G175/8 Bezme gelmekden murādı görmek imiş rüyuñ
Şanma ey sākī dil-i 'uşşāka cām imiş **ğaraz**
- G175/10 Yādigār olmağ için yārāna besdir bu ġazel
'Ālem-i fānīde Nebzī çün ki nām imiş **ğaraz**
- G223/5 **Ġaraznū** luḫf ise dirsiñ ki cefāya katlan
Ola mı ey kaşı ya şabra taḫammül müşkil
- G288/18 Yine Nebzī cihānda añılırsın
Ġaraz çün ad imiş şī'r ü ġazelden
- K4/19 Dilā bu devre gelmekden **ğaraz** kesb-i ma'arifdir
Varırlar ġülsitāna dirmek için çün gül-i ḫandān
- K11/20 Sözi Nebzī uzadup eyleme taḫvīl-i kelām
Ġaraznū neyse beyān eyle velī muḫtaşar it
- ğāret it- [2]** Yağma yapmak, çalıp almak, talan etmek.
- G320/7 Dil ü cān mülküni **ğāret idüpdür**
Yaraşmaz zülfüne bunca itāle
- G245/9 **Ġāret itdi** kişver-i 'aḫl ü dil ü cānı amān
Küfr-i zülfünden ḫalāş it dīnin imānım benim
- ğāretī [1]** Yağma, talan, çapul.
- G48/4 Ġamzesi mekkār çeşm-i fitne-zen
Ġāretī Tātār elinden el-ğiyās
- ğarīḫ [2]** Suya batmış, suda boğulmuş. || Bir şeye içinde kaybolacak derecede dalmış olan.
- G197/10 Nebziyā çeşmiñ yaşı dil āteşi āḫir seni
Şübhesiz bir gün kılurlar hem **ğarīḫ** u hem ḫarīḫ
- ğarīḫ-ı baḫr-i raḫmet [1]** Rahmet denizine batmak. || Rahmet denizine dalmak.
- Tkb2/73 Rūḫ-ı pür-nürüñ **ğarīḫ-ı baḫr-i raḫmet** eylesün
Ḫabriñe açup deriçe ravza-ı Rıdvāndan
- ğarīb [11]** Kimsesiz, zavallı.
- G34/6 Ne nedīm ü ne selāḫ-ı cihān
Ne vezīr ü ne şehīr ü ne **ğarīb**
- G100/9 **Ġarīb** üftādedir Nebzī kaḫuñda
Kimi kimsesi yoğ saña ḫayanur
- G194/7 Bu **ğarīb** ilde ölürsem kim ola ādem aña
Oḫuyup Fātiḫa üstüme du'ā-ḫVānım yoğ
- G234/1 Gezer şahrā-yı ġamda bir **ğarībim**
Düvende der-fırāz u hem nişībim
- G284/8 Ḫalāş it cānımı çāḫ-ı zeḫandan zülfüne bend it
Ġarībe tār-ı zülfün dil-berā dārū'l-emān olsun
- G287/10 Zülfüne bend eyleyüp çāḫ-ı zeḫandan kıl ḫalāş
Bir **ğarībem** tār-ı zülfündür baña dārū'l-emān

G301/15	Tıtdı ġarībi bu dil-firībi Sih̄r itdi gibi ol çeşmi cādū	ġaşy ol- [1] Bayılmak, kendinden geçmek.
G326/10	Geçüp aġyār-ı bedkārñ begim meclisde şadr üzre ġarīb üftāde olmuşdur ħapuñda Nebzī bī-ċāra	G228/12 Der-peyimde göricek ol şūhı reşk ile rakīb ġaşy olup olsun dil-i pür-ġaşy muġber ü verem
G401/4	Göñül ol beñleri dāna yüzi bedr ü ħaşı esnā ġarīb Mecnūn gibi cānā şaċı Leylāya meyl itdi	ġāv [1] Öküz, sığır.
Mh1/30	N'ola bir nebzecek luftuñ görürse Nebzī üftāde Yazıkdır ol ġarībi faġr u fāka virdi ber-bāda	G297/4 Ne turfe pīşedir bu 'aşk-bāzī kim ki erbābı Olurlar feyz-yāb el-ħaġ olurlarsa ħar u yā ġāv
Ms3/25	ġarīb üftāde yok Nebzī gibi hiċ āsitānında Geçüp şadr üzre aġyārñ turur her demde yanında	ġāvġā [4] Kavga, dövüş.
	ġarīb-i bī-kes [1] Zavallının kimsesizliġi.	G192/14 Turmayup her dem rakīb ile idersin 'arbede Nebziyā uşanmadıñ mı gel bu ġāvġāyı buraġ
G4/2	'An-ħaşdın eylersin rakīb-i nā-kese mihr ü vefā Eylersin ancak bu ġarīb-i bī-kese cevr ü cefā	G306/12 Dirlik olsun tek hemān ey kelb-i küy-i dil-berim Benden a'lā ol idüp 'av 'av yüri ġāvġāyı ħo
	ġarīb ü bī-kes [1] Kimsesiz ve zavallı.	Mh2/17 Başımı uğratmışım rengin 'aceb ġāvġalara Va' de-i vaşl eyleyüp şaldı beni ferdālara
N6/3	ġarīb ü bī-kesim bu rüzġār-ı zürkār içre Ferīd-i 'aşrım ammā ħaġk yanında i'tibārım yok	N35/3 Görüp aġyār-ile ġāvġalarımı ehl-i ħired Budur ancak bu cihānda şeh-i merdān didiler
	ġarġ [2] Suya batmış, suda boġulmuş Bir şeye içinde kaybolacak derecede dalmış olan.	ġāvır [1] Bir şeyin esası, aslı, küñhü.
G169/14	Baħr olup eşkim ihāta eyledi pīrāmenim İztrābım Nebziyā budur benim ġarġ ābveş	Mş2/38 Nekebāt-ile töludur vaşat u gevri yine Saña ma'lūm ola diġkat idücek ġāvırı yine
Mr1/43	Uġrayup ħavf-ı zelāzil ġarġ u ħarġ tā'ün vebā Ĥāk ile yeksān olalar tozların şavura bād	ġāvıvāş [3] Dalgıç. Yaptıġı işte mahir olan.
	ġarġ-ı fenā [1] Kötülüġe batma, kötülükte boġulma.	G304/7 Çün ki sen deryā-yı 'aşk içinde ġāvıvāşın bugün Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercānı sev
G39/5	Sirişkim yir yüzün ġarġ-ı fenāya virdi ey āhım İriş sen de toġuz ħat āsumānı mey-ħoş-ı bağ it	K16/5 Ĥākāyık baħrine ġāvıvāş deġāyıkda şināverdir Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ārif-āşinālıġda
	ġarġ-ı siriş-i çeşm [1] Gözyaşına boġulmak.	N39/5 Ĥākāyık baħrine ġāvıvāş deġāyıkda şināverdir Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ārif-āşinālıġda
G79/3	Düşüp āteşlere ġarġ-ı siriş-i çeşm olup her dem ġubārāsā tozar oldıġı ber-bād oldıġındandır	ġāvıvāş ol- [1] Dalgıç olmak. Yaptıġı işte mahir olmak.
	ġarġ it- [1] Boġmak, batırmak, sular içinde bırakmak. İstrap çekmek, hüzünlenmek.	G199/10 Yem-i 'aşk içre bizi şanma şināver ancak Belki ġāvıvāş oluban ħa'rına daġı talañık
K2/65	Āb-ı deryā-yı kerem bir ħabza ħāki ġarġ idüp Nār-ı düzaħdan ħalāş olsa n'ola ehl-i hevā	ġayb u şühüd [1] Görünmeyen ve görünen.
	ġarġ ol- [1] Boġmak, batırmak, sular içinde bırakmak. İstrap çekmek, hüzünlenmek.	M1/3 Bulunmaz arasañ ġayb u şühüdü Bulunur ānsız ānıdır vücüdü
G142/11	Fülk-i dil gird-āb-ı ħayretde 'aceb ġarġ ola mı Yoħsa bir dermān ider mi aña keştibānımız	ġayb-ı rical [1] Gayb erenleri.
	ġāşiyedār ol- [1] At bakıcısı, seyis olmak.	Mr1/23 Rehber it ġayb-ı ricalı cünd-i İslāma meded Tārūmār idüp 'adūyı ħılalar hem-ċü remād
K2/34	Beyyine lāzım deġil 'Aşrññ şehisin fi'l-Beled ġāşiyedār olmaġ A'lā saña bi'l-İħlāş Ĥa-hā	ġāyet [9] Çok, pek, pek çok, son derece. Son, nihāyet, encam.
		G1/17 Saña şimdi geltür hicrān belī ġāyetle müşkilhā

- G102/2 Müjeñ dirler şehâ tîr-i eceldir
Tutarsa sîneme **ğâyet** mahaldir
- G141/5 Nâz ider nâzendedir **ğâyet** dilâ ol nâzenîn
İtleriñle hem-nefes olsam disem bir dem kıomaz
- G231/2 Haddiñe gül ey şanem hatıñıñ şeb-bü söyledim
Lîk rengiñ eyledim **ğâyetle** dil-cü söyledim
- G321/8 Bu tarîk içre yüküñ kaşır idegör zâd-ı gama
Seferiñ **ğâyet** uzaq bârıñı sen terk eyle
- G363/8 Tağıtdıñ var ise meh yüzüñe o zülf-i şeb-günüñ
Bu şeb künc-i firâkıñda cihân **ğâyet** zalâm oldı
- K26/4 Niçesi ola müyesser baña bu fazl u kemâl
Ahmakım **ğâyet** ile elyak u ahrâ degilim
- K32/18 Hele yirden göge irdi bize cevri devriñ
Yetişüp **ğâyetine** hîle vü mekr ü âli
- Ms2/10 Ğamiñla kalmadı tâkat begim bî-iktidâr oldum
Fırâkıñ kıaddımı dâl eyledi **ğâyet** nizâr oldum
- ğâyet bul-** [1] Son bulmak, nihayete ermek.
- G281/8 Bezm-i vaşlıñda şehâ görstün hemişe rüyuñı
Luţf u ihsânıñ dile aşlâca **ğâyet bulmasun**
- ğâyet-i efkâr** [1] Endişenin, üzüntünün, kederin
çoĝu.
- K8/38 Şânnadır âyet-i büşrâ
İrmez aña **ğâyet-i efkâr**
- ğâyeti** [1] Son, nihayet, encam.
- G53/14 Nebziyâ çün resm ü kânümi budur her-câlarıñ
Ğâyeti çekseñ gerek bir vech ile yokdur 'ilâc
- ğayĝu** [1] Kaygı.
- G328/10 'Aceb aĝyâr ile şöhetde midir Nebzî o hûb
Zannım oldur ki seni öldüre **ğayĝu** bu gice
- ğaym** [1] Bulut.
- K17/27 Bessâm olup rüyuñ güle hiç görmeye **ğaym** u ĝamâm
Ey pâdişâh-ı Zü'l-celâl ol zâtı eyle ber-kemâl
- ğaym-ı ĝam** [2] Gam, keder bulutu.
- G257/4 Devlet-i hâk-i rehiñde n'ola idbâr eylesem
Mîhr-i ikbâlimi tıtdı **ğaym-ı ĝam** şâhim benim
- G273/3 **Ğaym-ı ĝamda** kıomaz ümmidim budur dâ'im beni
Mîhr-i rüyuñla sipîhr-i hüsni tâbân eyleyen
- ğayr** [49]
1. Artık, bundan böyle.
- G155/2 Bu gönüm küy-ı yâre 'azm ider ammâ gerü gelmez
Beķâ iklîmine öte giden **ğayrı** bertü gelmez
- K13/5 **Ğayr** 'aybın görmede halk cümle gözlüdür velî
Gizlü 'aybın bakıcı bir çeşm-i binâ kıalmamış,
- Mş1/11 **Ğayr** tırsun Bu'l-beşer Âdem Safıyyu'llâh kıanı
'İlm-ile göge aĝan İdrîs refî'u'llâh kıanı
- G140/1 Baña şanma ki **ğayrı** yâr bulunmaz
Enîs ü hem-dem ü dildâr bulunmaz
2. Başka, ayrı, özge, artık, diĝer.
- B7/1 Göremez **ğayrı** o hod-bîn dimeñiz bîñadır
İki gözle görüñüz zâhidi nâ-binâdır
- G68/2 İşigiñde kelb rakîbiñ baña câ virmez begim
Bârî şehri terk idüp kılam mekânım **ğayrı** kend
- G84/1 Göremez **ğayrı** o hod-bîn dimeñiz bîñadır
İki gözle görüñüz zâhidi nâ-binâdır
- G191/2 Şanma kim mîhr ü maħabbetde şehâ cânım da yok
Hâne-i kıalbimde andan **ğayrı** mihmânım da yok
- G223/10 Ne kıadar Nebziye misâl degilse daĝı ol
Terk idüp mîhrini **ğayrıya** temeyyül müşkil
- G246/4 İrmedi zaĝm-ı dile la'l-i lebiñden çün devâ
Ğayrı bildim derd ile bî-çâreyim bî-çâreyim
- G289/2 Yoluña cânlar fedâdır cânlarıñ çün cânısın
Ğayrı dil-berler kıuluñ sen cümleñiñ sultânısın
- G297/10 Kemâl-i 'aşkıñ ancak inhişârı sañadır Nebzî
Velikin **ğayrı** eşĝâşa gelür gider olur tav tav
- G299/5 Baña yâd eyleme **ğayrı** vişâliñ zevķ u şâdisin
Begim ben güşe-i ĝamda firâkıñla çü tıtdım hû
- G340/6 Reh-i 'aşkıñda cânânıñ neler çeksek gerek bilmem
Hele ikbâl idüp girdiñ meded yok **ğayrı** idbâra
- G3618 Aldı evvel cânımı cevriyle ol rûh-ı revân
Ğayrı nesnem kıalmadı çün sâde virdim gönümü
- G380/1 Dil-i şeydâya yokdur ârzü dîdârdan **ğayrı**
Temennâ eylemez bülbül gibi gülzârdan **ğayrı**
- G380/2 Dil-i şeydâya yokdur ârzü dîdârdan **ğayrı**
Temennâ eylemez bülbül gibi gülzârdan **ğayrı**
- G380/4 Rakîb-i bed-siriştdir 'aşıkâ kıan aĝladan her dem
Fiĝân-ı 'andelîbe var mı illet hârdan **ğayrı**
- G380/8 Görürseñ uyķuda cânânı al bûs-ı lebin şöñra
Cevâb-ı bâ-şavâb olmaz dilâ inkârdan **ğayrı**
- G380/10 Şovuk âhen döĝüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî
Dil-i sengin-i yâri nerm ider dîñardan **ğayrı**

- G391/7 Kütüb-hâne-i 'aşk içre yazılsun hâşiye **gayrı**
Vücüdüm şerha-ı sînemle bir metn-i metîn oldı
- G394//11 Bulardan **gayrı** hod erbâb-ı 'işret sü-be-sü her-câ
Şümâr idemez aşhâb-ı raqam şahrâda püyânı
- G397 Dil ümîd itmez iken lutf u keremden **gayrı**
Ne revâ kılmayasın cevr ü sitemden **gayrı**
- G397/2 Dil ümîd itmez iken lutf u keremden **gayrı**
Ne revâ kılmayasın cevr ü sitemden **gayrı**
- 397/4 Yoluña eşkimi İsar iderek kalmadı pes
Nem ola dîdelerim bezl ide demden **gayrı**
- G397/8 İçerim hûn-ı ciğer gam yine gitmez bildim
Neş'e bulmuş yoğ imiş câm ile Cemden **gayrı**
- G397/8 Turamam gülşene varsam ser-i küyüñ dilerim
Gönlümi egleyemez bâğ-ı İremden **gayrı**
- G397/10 Tapuña bulmayıcak Nebzî-i dil-dâde vuşül
Varacak bir yeri yok mülk-i 'ademden **gayrı**
- G400/5 Revâ mı ey gül-i handân olasın **gayr** ile şadân
'Aceb ey âfet-i devrân niçün inşâfa gelmezsin
- G400/3 Revâ mı ey perî-peyker ola **gayrı** saña hem-ser
'Aceb ey kâmeti 'ar'ar niçün inşâfa gelmezsin
- K4/2 Gel ey nefis aña bu hâli yine müncer olur bu şân
Gözetme **gayrı** ahvâli kulağın tut baña bir ân
- K13/36 Ey kalem kaşd-ı kelâm eyle cenâbına anuñ
Kim du 'â'-ı hayrdan **gayrı** hedâyâ kalmamış
- K22/3 Muhaqqak 'ıyd irişdi **gayrı** hengâm-ı şafâdır uş
Dürüldi guşşanıñ tûmârı taldı kasveye peymân
- K24/20 Çün zât-ı Haqdır matlûb-ı a'lâ
Gayrı sevendir 'aynıyla kâfir
- Mş2/8 Kaldı hicrân-ile ne vâşıl-ı cânân oldı
Ne ki bir **gayrı** murâdât-ile şadân oldı
- Mr2/19 Tehî-destim du 'âdan **gayrı** yokdur armağânım hîç
Kabûl olsa bu kuşca cânım illâ eylerim kurbân
- N31/3 Sevmezem **gayrısım** anıñla kanâ'at eylerim
Bu meseldir 'arife çün bes durur bir dâne gül
- Tc1/18 Kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rüz u şeb
Bir şike idüp kanâ'at eyleme **gayrı** taleb
- G60/5 Bâde vü mañbûbdan **gayra** dilâ
Sözüm esle tevbeñi eyle naşüh
- G125/1 Sevemem **gayrısım** 'aşıka cânân bir olur
Bu qurı qalib-ı tende a begim cân bir olur
- G168/6 Derd-i dürdiden muşaffâ olduğıyçün şüfiyâ
Bâde-i şâfî kadar **gayrıda** hürmet yoğ imiş
- G183/4 Çeşm-i hûn-pâşım gamım fâş eyledi
Gayra düşünmüñ gelür acı velî
- G208/7 Çekerim cevriñi ben **gayra** vefâ eylersin
Bu meseldir kimine yimek ü kimine emek
- G256/10 Nebziyâ gördükde ol sultânı lâ illâ didim
Nefy idüp **gayrını** andan Haqqı isbât eyledim
- G338/9 **Gayrıdan** itmez tevaqqü 'Nebzî-i kâsil kerem
Feth olur bâbîndan ancağ aña ihsân var ise
- G382/13 Vefâsı **gayra** ez'âf-ı muzâ'af
Cefâsı 'aşıka kat kat degil mi
- Kt3/61 Kapuñdan **gayra** itmez ilticâyı mağsadı sensin
Koma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenâ'atle
- Mü5/6 Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir
Hiç **gayrıya** bakmaz
- N25/3 Meyl idersem **gayrıya** ey kahramân-ı dil-berân
Uğrasun gerdânıma bi'llâh tûğ-ı gamgamiñ
- gayr-ı İslâm** [1] İslamiyetten başka,
müslümanlıktan başka.
- M2/9 **Gayr-ı İslâm**da velî var degil
Belî küffâra sezâvâr degil
- gayr-ı sifal-i kelb-i yâr** [1] Yârin köpeğinin
çanağından başka.
- G230/5 İstesem **gayr-ı sifal-i kelb-i yâr**
Başıma tar ola câm-ı Cem benim
- gayret** [7] İçten gelerek çalışma, belli bir şey için
çabalama, didinme, çaba, ceht.
- Mu1/2 Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taħammül
Ağyâra **gayret** rakîbe hâsed güle istiğnâ bülbüle gülğul
- G106/8 Seni gördükçe benimle o rakîb-i har-ı dün
Gelüben **gayrete** ilden utanup 'are düşer
- G128/4 Rakîbe reşk ile dildâr işigin itme ferâğ
Bırakma **gayreti** terk itmegil a yâr diyâr
- G190/11 Pes niçe **gayretle** şad çäk u perîşân olmayam
Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf
- G209/12 Gam-ı ağyâr ile ölmem muqarrer
Beni bu **gayret** âhir ider ihlâk
- Mr1/36 Harb ü darblar ide anlar Zâl u Rüstemden nişân
Çün kılurlar dîn-i İslâm **gayretiyçün** ictihâd
- K6/7 Câhilî **gayretle** her dem kat' iderdim mülârim
Eylemezdim ol Resülün sünnetiyle istinân
- gayret-i ağyâr** [1] Rakibin çabası.

- G245/17 Bir gün ey Nebzî-i şeydâ **ğayret-i ağıyar** ile
Bilmişim halı eylemekle yokdur akrânım benim
- ğayret-i tâb-ı ruḥ [1]** Canın gücünün gayreti.
- G208/5 **Ğayret-i tâb-ı ruḥ** u âb-ı leb-i la'liñile
Göyünür nâra semender boğulur mâya semek
- ğayret-i ğayriyyet [1]** Ayrılık, gayrılık çabası.
- G236/6 Bir tutar ben bende-i dirînini ağıyar ile
Öldürür bir gün beni bu **ğayret-i ğayriyyetim**
- ğazâ it- [1]** Savaşmak.
- G8/8 Ben o hınzîr-i kebîr ile kurup ma'rekeler
Tırmayup **ider** idim leyl ü nehâr ulu **ğazâ**
- gazâb [2]** Aşırı hiddet, intikam alma duygusu ile karışık öfke, kızgınlık, hisim.
- G345/8 Eylese 'âşık-ı şâdıqlarını ḥilme revâ
Ğazâb u ḳahrına mazhar heme ağıyar olsa
- K32/8 Bu gürüha 'acabâ buğzı nedendir bilmem
Ki dem-â-dem **ğazâb** u ḳahrı muḳaddem tâlî
- ğazâb ḳıl- [1]** Öfkelenmek, sinirlenmek.
- N8/1 **Ğazâb ḳılsa** kaçan ol yâr siyâsetler ḳopar bi'llâh
Çıḳup 'arz eylese ḳâmet ḳıyâmetler ḳopar bi'llâh
- ğazâblan- [1]** Öfkelenmek, sinirlenmek.
- G299/8 Varup pâyîna döksem dîde-i terden akan yaşım
Ğazâblanma gerek çün serv ayağında dem-â-dem şu
- ğazâbnâk ol- [1]** Öfkelenmek, hiddetlenmek.
- G209/14 N'ola ḥilm üzre ol Nebzî ḳuluña
Revâ mı bî-sebeb **olmaḳ ğazâbnâk**
- ğazâ-ı ekber [1]** En büyük savaş.
- K619 **Ğazâ-ı ekber** itdi çün o Sultân-ı guzât anda
Ricâlü'l-ğayb irüp rûḫâniyân geldiler imdâda
- ğazâlân-ı sevâd-ı Çîn [1]** Çinin ceylanlarının (güzellerinin) bahçesi. || Kıvrım kıvrım siyah saçlı ceylanlar, dilberler, güzeller.
- G159/3 **Ğazâlân-ı sevâd-ı Çiniñ** oldı 'aynı ol dîde
Beyâz-ı Rûm içinde aña ammâ çeşm ism olmuş
- ğazel [3]** Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şekli. || Şiir.
- G102/14 Yazan derdim yine tûmâr-ı dehre
Gözüm yaşıyla Nebzî bu **ğazeldir**
- G175/9 Yâdigâr olmağ için yârâna besdir bu **ğazel**
'Âlem-i fânide Nebzî çün ki nâm imiş ğarâz
- G289/9 Nev-be-nev zibâ **ğazellerle** pür-iyâle meclisi
Bezm-i 'aşḳ içre ḫarîfânîñ kadeḫ-gerdânsın
- ğazel di- [1]** Gazel söylemek.
- G384/13 **Ğazel demekde** Nebzî başa ḳıḳdı lâ-keḫâm oldı
Söz atar şive-i şî'riyle gör ḤVâciya söz var mı
- ğazelvârî [1]** Gazel gibi, gazele benzer.
- G310/3 Bu beş ebyâtı yazup Nebzî **ğazelvârî** yine
Yürî var meclis-i rindâna iriş piş-keş ile
- ğâziyân [1]** Gaziler.
- K12/37 Hem didiler ḫamd idüp târiḫ-i âḫar **ğâziyân**
Hem zihâb ile iyâbına bu mışra' dâldir
- geç- [37]**
1. Bir işe, mücadeleye başlama.
- G199/14 Göre Nebzî gireriz bu yola yorgun u yayan
Geçüben 'asker-i 'aşḳ biz ki girüde ḳalanıḳ
2. Tahta çıkmak, tahta oturmak.
- K9/1 **Geçdi** taht-ı âl-i 'Osmâna bu şâḫ
Kim adı Maḫmûd durur zıll-ı İllâh
- Mh1/18 Cihân bağında bülbül zâr olup olduḳça gül ḫurrem
Geçüp 'izzet serîrinde sa'âdetle otur her dem
- K8/31 **Geçdi** serîr üzre bugün ol
Şimdi odur taht ile muḫtâr
- G268/6 Ben tıram ḳarşu velî bâlîn-i nâza yaşdanup
Geç serîr-i 'izz ü istiğnâda sen yan gel Ḥasan
3. Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
- G26/6 Görüp ey mâḫ-rû rüyuñ semâdan
Güneş ditrer **geçer** şankim tutar teb
- G209/6 'Aceb hiddetlidir peykân-ı âhım
Geçer heft-i semâyı eyleyüp çâḳ
- G245/4 Kaşî yayım lâf idüp dirmiş hezârân sîneden
Tırmaz eglenmez **geçer** bir tîr-i müjgânım benim
- Tr1/14 Ol geñiz puştuñ kepâze mi göti bilmem 'aceb
Tarp **geçer** oḳ gibi tırmaz ince şikler bî-ta'ab
4. Derecesi yükselmek.
- G388/9 Himmet itsem gönlüme tāk-ı mu'allâdan **geçer**
Himmetim çün Sidredir kim gönlüm anda ber gibi
5. Zaman geçmesi, ömrün gelip geçmek.

- G98/6 Dil-i bî-çâreler her demde olmaz saña üftâde
Geçer bu hüsniñ eyyâmı begim ta'zîm hâledir
- G358/10 İde cây u maħal mey-hâne küncün
Geçe hum-hânelerde mâh u sâli
- G146/4 Kadîmî resmdir 'ıyd irse yâri der-kenâr itmek
Gör o fettânı kim bunca **geçer** a'yâd el virmez
- G389/2 Ğamım gitdikçe efzûn olmada bilmem baña n'oldı
Bahârım **geçdi** vâhayfâ gülîstânım hâzân oldı
- G398/9 Şeb-i firķat **geçüp** rûz-ı vişâlîñ şemsi toğmazsa
Münevver ide mi dîdem sipihriñ mihr ü mâhu hey
- K15/21 'Ömrümüz heftâd u heştâdı **geçüp**
Görmedik sermâ daħı bunun gibi
- K29/2 Ey dirîğâ bir 'aceb ğafletdeyiz yok intibâh
Geçmede 'ömr-i 'aziz her rûz u hefte sâl u mâh
- M1/5 **Geçer** mâziye fi'l-hâl fâte mâ-fât
Dilerseñ ola müstakbelde heyhât
- Tc1/66 Her biri bir 'abd-i 'âciz cümleñiñ hâli tebâh
Şafha-ı dehre yazup **geçmiş** niçe cân âh şâh
- K27/28 Yüri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp
Gam ile **geçmeye** tâ yay u kış u yaz u güzüm
- Tr2/36 Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar
Geçdi bi'l-cümle gürûh-ı enbiyâ vü evliyâ
6. Rekabet edip rakibini geçme.
- G195/6 Meh-i nev gibi tülû' eyledi şimdi ammâ
Giderek mâhi **geçüp** mihr-i dirâşân olacaķ
- G289/4 Nâdirü'l hüsni idi dirler Yûsufi gerçi velî
Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen aña sânisin
7. Bir yere varmak bir yerde bulunma.
- G326/9 **Geçüp** aġyâr-ı bedkârñ begim meclisde sadr üzre
Ğarîb üftâde olmuşdur kapuñda Nebzî bî-çâra
- Ms3/26 Ğarîb üftâde yok Nebzî gibi hiç âsitâmñda
Geçüp sadr üzre aġyârñ turur her demde yanñda
- G352/11 Nazîri Yûsuf-ı Ken'an dir isem ol daħı **geçmiş**
Muħâldir hâl ü istikbâlde zîrâ nefy ider mâlâ
8. Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.
- G183/12 Cânım al cânânım alma ey felek
Geçmem andan mürtefi' olsun nizâ'
- Mş1/46 Añlaġıl kâdr ü vekârñ itme kendiñ mübtezel
Geç **geçenden** yarınıñ var şâhibi budur mesel
- G314/10 Yeter cevr eylediñ Nebzîye şâhım el-amân olsun
Kuşurum var ise **geç** pâdişâhım tevbe bismi'llâh
- G272/14 Ğať-âver olduñ ey âfet 'atâ eyyâmı fesh oldı
Daħı **geçmez** misin Nebzî-i şeydânñ Ğaťâsından
- G84/10 Ni'am-ı 'aşkı naşîb eyledigiğün Mevlâ
Dü cihândan **geçüp** âvâre gönül aġnâdır
9. Düşünmek, içinden geçirmek.
- G34/5 Neyleyem koçmak murâdımdan **geçerdi** biliñi
Cevr idüp bu dil-hâzîne düşdi Ğançer araya
10. Affetmek, baġışlamak.
- G49/2 Cürmimi bildim baġışla suçumu gel itme lec
Tevbe bismi'llâh günâhımdan şehâ lutf eyle **geç**
11. Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
- Tr1/15 baltadır yaħud **geçer** her gün aña bir nice şap
Ger Ğayâline gele şik tutar anı tâb-ı teb
12. İçinden veya üstünden yol almak suretiyle aşip geride bırakmak, boydan boya kat etmek.
- G25/6 Görüp ey mâh-vechim rüyuñı gerdün-ı gerdândan
Güneş ditrer **geçer** her gün şanasın kim tutupdur teb
- G129/1 Yil gibi sür'at idüp **geçmektedir** bu rûzgâr
Niçe şâhânñ çürimiş cismidir tozan ġubâr
- Tr2/34 Ol sebebden kim esâsı bir hevâ imiş dirîğ
Yil gibi sür'at ile **geçmektedir** bu rûzgâr
13. Yaranın iyileşmesi.
- G353/9 Nebziyâ bilmiş iken **geçmeyecek** sîneleriñ
Ya o sengîn-dile bîhüde riyâlar ne belâ
- gece** [1] Gece.
- G42/6 Rûz u şeb fikr ü Ğayâl-i zülf ü rüyuñla seniñ
Gündüzüm Nev-rûz u 'ıyd oldı **gecem** Kâdr ü Berât
- geçen** [2] Öne geçen, geride bırakan kişi.
- G394/4 Kulaķlar tütülür şimden-gerü yâ Hû şadâsıyla
Geçenler ġuş ider mey-hânedede âvâz-ı mestânı
- Mş1/46 Añlaġıl kâdr ü vekârñ itme kendiñ mübtezel
Geç **geçenden** yarınıñ var şâhibi budur mesel
- geçin-** [9]
- 1.Kendini ... gibi görmek, kendini ... gibi saymak, kendisi.... gibi olmak.
- G377/11 Bir melek gibi **geçinürsin** raķîbâ gerçi kim
Lîk bir şeytân imişsin bed-liķâ bildim seni
- 2.Kendini kurtarmak, bir mertebeye ulaşmak.

Tr2/56	Āteş-i hicrāna zīrā kim ṭayanmaz tağlar Sen geçindiñ rahmetu'llāha irişdiñ bīḡāne	G241/5	Bir gedā-yı ahḡarım pā-māl-ı 'aşkıñ serverā Dür olup sūr-ı sūrūra sūk-i ḡamla pūr-demim
	3. Birlikte yaşadığı kimselerle anlaşmak, uyuşmak.		geh [2] "Bazen de, kimi zaman" anlamlarında kullanılan bir bağlaçtır.
G308/2	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḡalk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile	G134/3	Gehī bu sīnede geh dilde dü cādan ḡitmez O sebebdır ki şehā ḡamzeñi cādū bilürüz
Tc1/12	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḡalk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile	G312/12	İñende ḡāfil olma ḡāl-i bīmārān-ı 'aşkıñdan Kıl istifsār mā-fi'l-bāllerin luḡ it ol āḡeh geh
Tc1/24	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḡalk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile		gehī [4] "Bazen de, kimi zaman" anlamlarında kullanılan bir bağlaçtır.
Tc1/34	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḡalk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile	G134/3	Gehī bu sīnede geh dilde dü cādan ḡitmez O sebebdır ki şehā ḡamzeñi cādū bilürüz
Tc1/46	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḡalk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile	G201/4	Zebānımda anıñcün zıkr-ı la'liñ dökmez ey ḡunī Sūrāḡi ser ḡoyup pāyımda ḡulḡul dir gehī enṭaḡ
Tc1/58	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḡalk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile	G55/2	Tīḡ-ı cevr-i yār ile her dem olup baḡrım cerīḡ ḡāḡi dem akar gehī akar şadīd u ḡāḡi ḡiḡ
Tc1/70	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḡalk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile	G269/10	Şehā 'uşşāka her dem cevr ü āḡyāra vefā ḡılma Gehī luḡ eyleyüp ber-'aks ḡıl kim cānibeyn olsun
	geçir- [1] Zaman geçirmek.		gel- [159]
G318/11	Geçirsın bir nefes eglenmeyüp ey tūr-i dildārım N'olur bir dem teraḡḡum eyleyüp sīnemde cā eyle		1. Gelmek, bir maksatla bir yere uğramak, varmak, ulaşmak.
	geçkin [1] Kendinden geçmiş, aşırı sarhoş olmak.	G38/11	Marīzīm gelmişim dārū's-şifāya Zā'if ü bī-mecāl oldum be-ḡāyet
Th1/14	'Āşık-ı bī-çāreye yokdur bu 'illetden rehā Şöyle geçkindir ki ḡanda yatdığım bilmez şehā	G47/10	Ḳazā-yı āsumān-pūş-ı rakībiñ Gelüp mā-beynimizde oldu ḡādis
	geçür-[1] Yaşatmak, vakit geçirtmek, sürdürmek.	G78/12	Bī-tekellūf varayor ḡāne-i āḡyāra velī Bize gelmekte te'allül idüp ihmāl ideyor
K32/38	Yanıyor nār-ı nedāmetle ḡunāḡın aḡup Geçürür uş dün ü ḡün āh-ile māh u sāli	G155/8	Niçe mehdır ki künc-i ḡamda ḡasretle hilāl oldum Yazıklar ḡasta ḡālīm şormaḡa ol māh-rū gelmez
	gedā [3] Dilenci, yoksul, fakir. Kul, köle.	G161/7	Bülbülā ḡülşende gel bīḡude efḡān eyleme Baḡ baña meydān-ı 'aşḡda niçedir ṭuṭuş uruş
G114/17	Nebzī gedādır bir bī-nevādır Şan ḡāk-i pādır ez-zerre kemter	G175/7	Bezme gelmekden murādı görmek imiş rüyuñı Şanma ey sāḡi dil-i 'uşşāka cām imiş ḡaraż
G327/20	O zülfi leylīye mecnūn olupdur Gedādır hem o şāh-ı kāmḡara	G178/1	Gelürseñ şehā ferş-i sīnem bisāt Daḡı pāre-i baḡrım idem simāt
K17/6	ḡulḡuñla ḡıldiñ ḡalkı bend ger muḡkem u ger müstemend Aḡlāḡıma eyler pesend pāy u gedā mīr ü 'avām	G225/6	Fenā ehlin ḡörüp mey-ḡānede ṭā'n itme ey zāḡid Gelürsın sen daḡı aña velīkin bir ḡün evvel gel
	gedāyān [2] Dilenciler. Yoksullar.	G250/7	Mübārek bād idüp ḡiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşāka Nedir bilsem bu deñlü nefretiñ ey çeşmi mestānım
G139/2	Biz ki mecnūnuz o zülfi leylīdir zencīrimiz Biz gedāyānız o sengīn-dil ḡüzeldir mīrimiz	G275/6	Dil-i bīmār 'aşkıñla düşüp şāḡib-firāş oldu Gelüp bālını üzre ey ṭabībim bārī şor bālin
Ms4/21	Bekleyüp gedāyān cānā dün ḡayālīñ yolunu Didim öldür bendeñi ya vir aña me'mülünü		
	gedā-yı ahḡar [1] Hakir dilenci.		

G307/3	Ġäfîl olma 'aşk şâhıdır gelen Ser-fürü kııl ser-fürü kııl ser-fürü	G219/1	Gelen ey dil o melek-rü perî-simâ mıdır ol Şaçı sünbül femî gül 'ârızî lâle midir ol
G311/21	Gelüp zerrîn kadehden bâde nüş it N'olur cânâ ne var el-ĥamdülillâh	G238/3	Ġarürîdir ki geldim 'âlem-i kevn ü fesâda ben Velî geldigime oldum belî her vech ile nâdim
K2/53	Dergeh-i dârü'ş-şifâña geldi rü-mâl eyledi Derdine me'mül ile dârü-yı lutfundan devâ	G272/11	Delîlim nâr-ı âhim düdümü iĥrâm idüp geldim Ayırma Merve ĥakkı Ka'be-i küyuñ şafâsından
K3/10	Kaçan kim şubĥ olup ĥîn-i seherde feth ola bâbı Gelüp dostân-ı zü'l-iĥsân tola hep zîr ile bâlâ	Kt3/7	'Ömer geldi pes andan milket-i dîni idüp ma'mür Oturdu taĥt-ı 'adl üzre 'adâletle olup yek-tâ
K11/21	Gelicek şehri-i Sitanbula bu dil gözün açup Ne idem târîĥini didi dirim ben nazar it	G311/20	Benefşe boynun egmiş büsitânda Gele diyü o yâr el-ĥamdülillâh
Kt8/13	Gelüp tullâb-ı İstanbul şorarlarsa eger târîĥ Digil Nebzî açıldı bâb-ı zîbâ-ı kütüb-ĥâne	Kt29/2	Şâĥa güller çıkdı ey dil seyr-i şahrâ vaĥtidir Gelse dil-ber şorsa ĥalim def'-i hicrân eylese
Kt13/4	Gelüben eyledi iĥyâ ebeveynini belî Gelmedin her birisi mürde-i bî-cân idi	Mş1/21	Gel bahâr olunca diñle bülbülün âvâzesin Ĥüb terennümlerle dürlü naġmeler âġâzesin
Kt13/3	Gelüben eyledi iĥyâ ebeveynini belî Gelmedin her birisi mürde-i bî-cân idi	Mş2/61	Böyledir çün gelünüz aġlayalım zâr idelim Yüze göz yaşımı incü gibi isâr idelim
Kt17/11	Gelüp bu dâr-ı İslâmbula çün ehl ü 'iyâliñle Oturduñ bunca eyyâm oldu kim bi'r-râĥati'l evfâ	Tr1/24	Çün-ki arzû'llah vâsi'dir otüma tûma var Şaġlıġ ile bir daĥı gelme diyâr-ı Rûma var
Mş2/26	Kim ola âdem olan ĥâline dil-şâd ancak İtmeye ġam gelicek âh ile feryâd ancak	Mş2/68	Niçe bir fişk ile gülzâr-ı dili ĥâr idelim Gelelim nâleye bülbülleri bidâr idelim
N12/2	Cenâb u âsitânîña bu dil iĥsâna gelmişdir Vişâliñ 'ıydına cânım begim ĥurbâna gelmişdir	K7/7	Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlüd olup şadı Kişiniñ 'ömrünü efvün ider âb-ı revân dirler
N23/1	Gülsitâna gel şehâ bir meclis-i âmâdedir Her nihâl-i gül sürâĥî taĥtâba nev-bâdedir	G155/6	Elim boş olmasun diyü getürdüm cânımı tuĥfe Yed-i lutfundan ey sâķi niçün baña tolu gelmez
G238/4	Ġarürîdir ki geldim 'âlem-i kevn ü fesâda ben Velî geldigime oldum belî her vech ile nâdim	K13/33	Geldi ĥattâ Venedik İsviç Françiz İngiliz Nemçe vü Moskov Niderlanda Sipanya ġalmamış
Tc1/41	Muġ-peçe sâķi gelüp 'arz eyledi büs u kenâr Şundi destime o dem câm-ı şarâb-ı ĥoş-güvâr	2. Buyur, haydi gel.	
Mr5/35	Gelsün bugün içsün tolu Ol lâle-ĥadd ü ġonca-fem	G28/9	Gel imdi ey gönül terk-i hevâ kııl Olup meyl ü hevesden küllî tâ'ib
N12/2	Cenâb u âsitânîña bu dil iĥsâna gelmişdir Vişâliñ 'ıydına cânım begim ĥurbâna gelmişdir	G36/12	Büküldi lâm gibi bu kâmetim olup iki ġat Ġam ile Nebzî-i şeydâ gel eyle vird-i zebân
G23/8	Seg-i küy-ı dil-ârâdır ki istikbâle çıkmışlar Degil bigâne ey dil bu gelenler âşinâdır hep	G43/7	Gel imdi şabr kııl eş-şabru ĥayr Ola tâ şabr ile ĥâşıl mükâfat
G28/11	Vücüduñ külliyyen ma'yüb iken gel Sen olma cüz'-i 'ayble şaĥş-ı 'â'ib	G70/10	Dükendiye n'ola şarâb u 'arâġ Gel imden gerü iç Nebzî nebîz
G153/5	Gözüm nergis gibi ġaldı açıkda gelmedi dil-ber Bu te'ĥîrinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez	G142/2	Va'de-i vaşl eyleyüp gitti yine cânânımız Ey ecel gel bârî ġatlan tâ gelince cânımız
G153/6	Gözüm nergis gibi ġaldı açıkda gelmedi dil-ber Bu te'ĥîrinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez	G172/2	Eridim âteş-i hicrân ile sızdım çü raşâş Beni bu tâb-ı belâdan n'ola gel eyle ĥalâş
G204/5	Olasın bî-ber eger sâyeñe kimse gelmez Üşüben taşa tutarlar tolu esmâr olsañ	G217/2	Ayaġda ġaldım üftâde meded cânâ yetişdir el İriş ben bî-kesiñ feryâdına feryâd-res ol gel

G225/1	Şalâdır bezm-i rindâna gel ey zülf-i müselsel gel Şalın tāvüsveş cevân idüp refâr kıl gel gel	G59/7	Şeb-i hicriñde olan kışsa-ı pür-ğuşsamı gel Oturup diñle begim oldı mufaşsal meşrûh
G225/1	Şalâdır bezm-i rindâna gel ey zülf-i müselsel gel Şalın tāvüsveş cevân idüp refâr kıl gel gel	K16/1	Gel ey hâme-i ma'nâ-pâş medh it bu aralıkda Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundı kethudâlıkda
G225/1	Şalâdır bezm-i rindâna gel ey zülf-i müselsel gel Şalın tāvüsveş cevân idüp refâr kıl gel gel	K18/14	Nidâ idüp 'aşaşa itdi Nebzî târihin imlâ Gel a bu çeşmeden içgil şalâ âb-ı hayât-efzâ
G225/4	Femiñ zerre midir yâ nokta midir bize müşkildir Gelüp nuţka anı bir lafz ile hem eylegil hâl gel	K21/1	Gel ey dil tuhr-ı istigfâr-ile cân u teniñ pāk it Yine mâh-ı şıyâm irişdi menhiyyâtdan imsāk it
G250/5	Gel ey tîr-i hadeng-i şeh-süvârim sîne-i zâra Kudûmüñle kadîmî nev-bahâr olsun gülistanım	K32/19	Gelüñ ey dertlüler ey fırka-ı mecrûhü'l-bâl Bulalım bârî şikâyet idecek bir vâlî
G268/1	Fırkatîñle kan döker bu çeşm-i giryân gel Hasan Cüş idüp yaşım çü tûfân itdi tuğyân gel Hasan	Kt9/26	Hayr du'â ile çü Nebzî didi bu beyti hemân İşidicek ehl-i nazâr gel öpelim didi femiñ
G268//42	Fırkatîñle kan döker bu çeşm-i giryân gel Hasan Cüş idüp yaşım çü tûfân itdi tuğyân gel Hasan	Kt29/3	Bâga dil-ber çıkdı ey dil gel temâşâ vahtidir Bilse dil-ber hasta hâlim derde dermân eylese
G268/4	Hasret-i hâliñle başdım sîne-i süzâna dağ Yüregim nâr-ı gamıñla oldı büryân gel Hasan	G350/10	'Aşk u şevk-ı cân u ten dil-süz bildim sende yok Bu dil-i şeydâda bul hep anları gel bülbülâ
G268/6	Ben tıram karşı velî bâlîñ-i nâza yaşdanup Geç serîr-i 'izz ü istigñâda sen yan gel Hasan	G365/10	Niçe bir gerdeniñe bend idesin zülfün anuñ Gele terk eyleye ey Nebzî bu tül-i emeli
268/8	Girmesün mâni' olur mâ-beyne pîrâhen dahı Câme-ğ'âb-ı vuşlata luţf eyle 'uryân gel Hasan	G21/9	Gel öldür bu dil-i mecrûhî luţf it Anı muhtâc-ı dermân itme ey dâ
G268/10	Nebzî-i şeydâ-dile vaşlñ metâ'in 'arz kıl Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyân gel Hasan	Kt4/3	İvme gel taşşiline olup 'acül Bir sebep halk itdi Hâlık herkese
N39/1	Gel ey hâme-i ma'nâ-pâş medh it bu aralıkda Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundı kethudâlıkda		3. Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
N44/1	Gel a sâkî bize şun câm-ı meyi Bu cihâñiñ nesi var andan eyi	G23/9	Gel ey pervâne yakma bâl ü perriñ şem'-i fânîye Hâkikî 'aşık iseñ ger bilürsin bu hâţâdir hep
G287/18	Merhamet vahtı durur bu Nebzî-i bî-çäreye Gel ey cevri eylediñ şâhım amân olsun amân	G63/14	Meclis-i hâşşa karîb itme rakîb-i kâfiri Koma dergâha anı gel luţf idüp kılma 'inâd
G298/7	Gel yetiş ey merg bi'llâh kandasın zîrâ ki ben İstemem irişmegi biñ yaşıma şimden-gerü	G185/10	Meyl idüp her bî-vefâya bunca zahmetler nedir Terk idüp gel ihtiyâr it Nebziyâ künc-i ferâğ
G306/9	Va'd idüp cevri ü cefâyı gel bugün yarın dime Merd iseñ ferd ol vefâda dil-berâ ferdâyı ko	G192/14	Tırmayup her dem rakîb ile idersin 'arbede Nebziyâ uşanmadıñ mı gel bu ğavgâyı bırak
G304/10	Zulmet-i ğamda 'aceb efkende vü üftâdesin Evc-i rif atde gel imdi ol meh-i tâbânı sev	G225/8	Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol Tarîk-ı müstakîmi unudup gel olma ağ lel gel
G311/23	Kadem-rencide kıl luţf eyle gel kim Ne hoş bu merğzâr el-ğamdülillâh	G225/8	Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol Tarîk-ı müstakîmi unudup gel olma ağ lel gel
G311/21	Gelüp zerrîñ kadehden bâde nüş it N'olur cânâ ne var el-ğamdülillâh	G225/10	Nedir Nebzî ki düşmüşsin bu boş sevdâlar ardınca Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle vaz gel gel
G321/12	Şanemâ cevri ü cefâ-pîşe idüp kândaya dek Gele fâriğ ola bu kârñı sen terk eyle	G49/1	Cürmimi bildim bağışla suçumı gel itme lec Tevbe bismi'llâh günâhımdan şehâ luţf eyle geç
G363/5	Gel öldür koma hicr ile saña kıñım helâl itdim Çü sensiz ey gözi câdü baña dirlik hâram oldı	G84/7	Terk idüp hırşı tama' eyleme gel hürsend ol Ki kanâ'at saña gencine-i lâ-yefnâdur

- G190/13 Göz göre **gel** kendini Nebzî bırakma âteşe
Zîre nâr-ı gayrete t̄akat getirmez küh-ı K̄āf
4. Erişmek, gelmek, vâsıl olmak, ulaşmak
- G81/14 Hülûş üzre bulursun h̄idmetiñde Nebzîyi cānā
Pes anı luṭf idüp iḥsānīna **gel** lâyıḳ it hemvār
- G97/7 Bize **geldikçe** hemān cev̄r ü cefā ṭa' n u sitem
Kerem ü luṭf u mürüvvet hemīn aḡyāra mı var
- G193/1 **Gel** reh-i 'aşka idüp teşmīr-i sāk
Gir yola başı açuḳ yalın ayak
- G351/1 Dil-i şeydāya **geldikçe** oḳuñ dir
Beni men' itme zāhid nūş-ı meyden
- K12/39 Gitti kahr-ı şevket-i luṭf ile **geldi** ḡānimīn
Geldiḡi dem şāh-ı 'ālem ḡayr-ı maḳdem eyleyüp
- K13/32 Baḳsaña ol şāh-ı Cem-cāhīn̄ kamu luṭfun görüp
Gelmedik pā-taḫtına dostluḳla a'dā ḳalmamış
- K32/52 Olıcaḳ rüz-ı K̄ıyāmetde kabirden ḳā'im
Gele rahmet melegi eyleye istikbāli
- G296/3 Degirmen gibi her ne dāne **gelse** ögidür aḡzıñ
Diliñiñ başkası yoḳdur 'aceb farfāra söylersin
5. Bak, dinle, anla.
- K1/50 Bu durur pendim teḡāfūl eyleme ol mün̄tebih
Gel cerāb itme vücūduñ ḡVār u ḡVāba ibtidā
- K4/1 **Gel** ey nef̄s añla bu ḡālī yine mūnc̄er olur bu şān
Gözetme ḡayrī aḡvālī ḳulaḡıñ ṭut baña bir ān
- Mş1/48 Eh̄l-i ḡāl ol tā ki cümle müşkilātıñ ola ḡāl
Gel hevālanma derūnuñda yaḳup nār-ı cedel
- Mh4/24 İltifātıñla sevindirdiñ raḳibi ol ḡarı
Gel yeter cev̄r idüp aḡlatdıñ bu Nebzî kemteri
6. Huzuruna, eşiḡine gelmek.
- G235/1 Geldim ṭapuña cānā cānā ṭapuña **geldim**
Buldum devā-yı derde derde devāyı buldum
- G235/1 **Geldim** ṭapuña cānā cānā ṭapuña geldim
Buldum devā-yı derde derde devāyı buldum
- G320/18 Bugün Nebzîyi ṭard itme ṭapuñdan
Gelüpdür ḡāk-i pāya rüy-māle
- Mh1/31 **Gelüpdür** ḡāk-i pāya âteşin̄ teskīn̄ için vir mā
7. Aklıma gelmek, aklıma düşmek.
- G141/3 Her kaçan **gelse** ḡayālīñ yādıma şāhım benim
Guşşamı ref' eyleyüp bu dilde aḡlā ḡam ḳomaz
- K36/20 Beyān-ı tārīḡin̄ fıkr̄ eyler iken Nebzîyā bir gün
Zuhūr itdi hemān bu beyt-i pür-mazmūn **gelüp** yāda
- G71/5 Her kaçan **gelse** ḡayālīn̄ çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mūn' imdir ol aña gelür miḡmān leziz̄
8. Bir duygunun; mutluluḡun, üzüntünün gelmesi.
- G372/5 Sürürüm **gelse** ger bir dem gider fi'l-ḡāl eglenmez
ḡam ammā cāy-ḡir̄ oldı 'aceb ol daḡı gitmez
- G1/17 Saña şimdi **gelür** hicrān belī ḡāyetle müşkilhā
- G25/6 Sürürüñla sürür-ālūd olur dil
Sürürüñ serverā ger **gelse** dem dem
9. Beraber gelmek, yanında bulunmak.
- G164/8 Yandırır bir gün seni āhım şihābi ey raḳīb
Ol melek yanında **gel** İblīsveş ṭurma siviş
10. haline gelmek, belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.
- K24/28 İncitme aḡlā z̄ill ü 'ināye
El-faḳru faḡrī **geldi** bu zāhir
11. ... gibi gelmek, hissetmek.
- G71/6 Her kaçan gelse ḡayālīn̄ çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mūn' imdir ol aña **gelür** miḡmān leziz̄
- G227/5 Gözime mihr-i felek ḳara **gelür** rüz-ı hicir
Şeb-i vaşlīñ ne mūnevver olur ey māh-ı cemāl
12. Koku, ses ve sesle ilgili şeyler için duyulmak.
- G153/1 Dil ü cān küy-ı cānāna giderler bir eser gelmez
'Adem iḳlīm̄ine ya'nī gidenlerden ḡaber **gelmez**
13. Etkisi görülmek, etkilenmek.
- G153/1 Dil ü cān küy-ı cānāna giderler bir eser **gelmez**
'Adem iḳlīm̄ine ya'nī gidenlerden ḡaber gelmez
14. Akmak.
- G155/4 Ne deñlü diḳḳat itse bī-başardır zāhid-i ḡod-bīn̄
Meseldir çeşm-i a'mā aḡlāsa bir ḳat̄re şu **gelmez**
15. Denk gelmek.
- K13/28 Yoḳdur emsāli kerīmü't-ṭab' u deryā-dil durur
Gelmemiş hem-tā aña 'aşrında hem-pā ḳalmamış
16. Doğmak, dünyaya gelmek.
- Mh5/5 Nebzî bu **geldi** tārīḡ-i mevlūd çoḳ ola 'ömri tā ḡīn-i
pīri

- G164/5 **Gelmemiş** bu 'âlem-i timsâle misliñ ey perî
Nitekim ben 'âşık-ı şeydâya hem-tâ gelmemiş
- Kt13/7 **Gelicek** 'âlem-i mülke didi târîh Nebzî
Biñ yüz kırk tokuz senede Şa'bân idi
- Mş2/3 Ba'dehü mülk-i tene **gelmege** hârmân oldı
Gelüp evvel demi ol pür-gamîñ efgân oldı
- G52/9 Dil ü cân **geldiler** küy-ı 'ademden
İderler 'âlem-i tende teferrüc
- K8/23 **Gelmedi** 'âlemde nazîri
Devr ideli kûbbe-i devvâr
- K12/40 Gitti kahr-ı şevket-i lutf ile geldi gânimîñ
Geldiği dem şâh-ı 'âlem hayr-ı maqdem eyleyüp
- Kt19/36 On iki gic'olunca şehri Şa'bân
Züleyhâ **geldi** Hâkdan bâreka'llâh
- K4/13 Ki zîrâ bu fenâ mülke **gelenler** hep göçer bir gün
Dimişdir Hâk kelâmında ki küllü men 'aleyhâ fân
- G164/6 Gelmemiş bu 'âlem-i timsâle misliñ ey perî
Nitekim ben 'âşık-ı şeydâya hem-tâ **gelmemiş**
17. Fayda sağlamak, işe yaramak.
- G99/6 Bilmezem meyl eylemişsin ol raqîb-i nâ-kese
Şehd **gelmez** her megesden her seçer virmez semer
18. Şeytandan vesvese gelmesi.
- K32/15 Ehrimenden **gelüp** ol nâ-kes ü nâ-şâyeste
Tağa boynumuza âzâde iken ağılâlî
19. Ecelin gelmesi, ölüm.
- G154/10 Yüri zâd-ı sefer hâzîrla Nebzî
Gelür peyk-i ecel bir gün habersiz
- G378/12 Dükenmez mi 'aceb cevri ü cefâlar
İrişdi **geldi** 'ömrüm intihâsı
20. Koku gelmek.
- G155/10 Pür oldı düd-ı âhımla cihân-ı tîre-dem Nebzî
Anıñçün zülf-i dil-berden meşâm-ı câna bû **gelmez**
21. Kutulmak.
- G182/9 Lutf it ey pervâne düşme şem'-i süzân içre **gel**
Göz göre kat' itme bi'llâh bâl ile perden
22. Yanmaya devam etmek.
- G285/8 Yanmada cânâ kaçır mı dil o tâb-ı hüsnüñe
Tâ-ezel 'aşk âteşiyle **gelmişem** çün yana ben
23. Konuşmaya başlamak.
- G219/7 **Gele** güftâra kaçan söz yerine sükker açar
'Acabâ bir dili tütî-i şeker-hâ mıdır ol
24. Zamanın gelmesi.
- G233/2 'Aşk-ı dildârım dil-i zârım 'aceb mi kılsa râm
Gitti eyyâm-ı şebâbet **geldi** vaqt-i ihtirâm
- K4/19 Dilâ bu devre **gelmekden** gârağ kesbi ma'ârifdir
Varırlar gülsitâna dirmek için çün gül-i hândân
- G247/6 Sînemi pür-yäre kıldım seng-i hasretle döğüp
Sen hâkim-i vaqtin **gel** eyle dermânım benim
- Mş2/4 Ba'dehü mülk-i tene gelmege hârmân oldı
Gelüp evvel demi ol pür-gamîñ efgân oldı
- Tc1/35 **Geldi** bir gün yâdıma düşdi hayâl-i la'l-i yâr
Başıma vü gözime dünyâyı kıldı teng ü tar
- G77/1 Devr-i gül **geldi** irişdi nevbahâr
Devr ider dâ'im zamân bulmaz karar
- G14/1 Şâh-ı gül şâhn-ı bahâra **geldi** kendi câ-be-câ
Leşker-i ezhâr ile şahrâ bezendi câ-be-câ
25. Ömürün gelip geçmesi.
- G259/8 Ayırdı beni firkat ol rûh-ı revânımdan
Mürde tene bir dahı cânım **gele** mi bilmem
26. Rızkın, nasibin gelmesi.
- G313/5 **Gelür** rüzîsi şağşîñ beyne-bahreyn
Dilâ gam yeme er-rızku 'ala'llâh
27. Sakalın bitmesi.
- K6/19 **Geldi** çün lihyem didim târîh için bu mışra'ı
28. Kendine gel.
- K8/11 Sen saña **gel** eyle şikâyet
N'itdi saña gerdiş-i gaddâr
29. Ayet inmesi, nazil olmak.
- K2/24 Târık u Zilzâle var îmânımız zîrâ bize
Ey disâr ile Müzemmil **geldi** Qur'ândan Nebâ
30. Bir kaza, bela gelmek, bir kazaya belaya maruz kalmak.
- G10/5 Nâgehânî bir kazâ-yı âsumânî **geldi** çün
Gözlerim a'mâ olup hem güşuma girmez şadâ
- Mh3/1 Her seher nâlemden ey meh **gelmesün** nefrîn saña
İderim derd-i derünüm âh ile tebyîn saña
31. Söylemek, konuşmak.

- G75/7 Hâtır-ı pür-nûra sözüm **gelmeye** luğf eyle kaçtı
Kalb-i şerîfîn çelebî berk durur hem-çü hâcer
32. Yüzde çizgi oluşmak. || Sevgilinin yüzünde ayva tüylerinin bitmesi.
- G177/1 Rüy-i zîbâsına cânânın kaçan **geldikte** haç
Dil görüp didi çemenzâr oldu uş etrâf-ı Şağ
33. Sıra gelmek.
- G178/9 **Gelür** nevbetin hâzır ol Nebziyâ
Tolup boşalur gör bu köhne ribât
34. Gayrete gelmek.
- G106/8 Seni gördükçe benimle o rakîb-i hâr-ı düm
Gelüben gayrete ilden utanup 'âre düşer
35. ... fayda veya zarar gelmemek.
- G153/8 Muhanneşdir rakîbîn eyleme hâvf u recâ andan
Elinden hâyır u yâ şer gelmeyenden nef ü zar **gelmez**
- gel berü** [5] Yakına gel, yaklaş.
- G283/3 Kandasın ey tâlib-i dîdâr-ı dil-ber **gel berü**
Câmı kurbân it dilersen vech-i dildârî 'ayân
- G303/1 Şüfiyâ şâff-dil ol iç **gel berü**
Muğ-peçe sâkî elinden bir tolu
- G333/5 Rakîbâ **gel berü** mi 'yâr-ı 'aşkdur cevri-ı maḥbûbân
İdermiş imtiḥân cevriyle 'uşşâkın o meh-pâre
- G334/11 **Gel berü** ey dürr-i yek-tâ idelim seyr ü sefer
La'l ü gevher kıymetin bulmaz dimişler kânda
- G2/5 **Gel berü** bâğa şarâb u hûb ile kesb it feraḥ
Bâde vü maḥbûbdur 'uşşâka 'âlemde münâ
- gel gel** [2] Büyük bir istekle ve ivedilikle muhatabın yaklaşmasını isteyen vurgulu söylem.
- G225/2 Şalâdır bezm-i rindâna gel ey zülf-i müselsel gel
Şalın tâvüsveş cevrlân idüp refâr kıl **gel gel**
- K13/46 Hişâr-ı üstüvâr-ı dîne oldu dördü dört erkân
Tuğât-ı ümmeti gördükde dirler çağırıp **gel gel**
- gel ol-** [1] Sarhoş olmak. || Başına kötü bir şey gelmek.
- G225/8 Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol
Tarîk-ı müstakîmi unudup **gel olma** ad lel gel
- gele** [1] 'gel ey' hitabının kısaltılması.
- G245/2 Vuşlata va'd itdi gitti çün ki cânânım benim
Ey ecel bir ân katlan tâ **gele** cânım benim
- geleden** [1] Gelince, geldiği zaman.
- G238/2 'Aceb âvâre vü bî-kâr u pür-efkâr u ber-bâdım
Geleden bu ḥarâb-âbâda her dem cevri mu'tâdım
- gelen** [1] Bir yere gelen ulaşan,
- G289/7 Çarḥ-ı gerdündan **gelen** tûb-ı belâya sîneñ aç
'Arşagâh-ı 'aşkıñ ey dil çün şeh-i merdânısın
- gelen geçer konan göçer** [1] Dünyaya her gelen kişinin muhakkak öbür dünyaya yani ahirete geçeceği ve dünyanın geçici olduğu ifade edilmektedir.
- Kt16/4 Budur kânûnı dehrin devri-ı Âdemden berü bî-şek
Gelen geçer konan göçer ki nevbet bizdedir hâlâ
- gelince** [2] Gelince, geldiği zaman.
- G142/2 Va'de-i vaşl eyleyüp gitdi yine cânânımız
Ey ecel gel bâri katlan tâ **gelince** cânımız
- K20/5 **Gelince** bu zamâna böyle ber-cây-ı feraḥ-zâde
Esüp bād-ı şabâ ammâ akârşu yoğ idi aşlâ
- gelür geçer** [12] Kısa bir süre etkin olmak. || Gelip geçici olma, fani olmak.
- G88/2 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer
Bunca ḥadem ḥaşemle hem şâh-ı elem **gelür geçer**
- N13/1 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam **gelür geçer**
Bunca ḥadem ḥaşemle hem şâh-ı elem gelür geçer
- N13/2 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer
Bunca ḥadem ḥaşemle hem şâh-ı elem **gelür geçer**
- N13/4 Cevriñi hoş görüp begim luḥfûñi itmezem taleb
Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm luḥf u kerem **gelür geçer**
- N13/8 Faşl-ı bahâr u vaqt-i gül itme tekâsül ey gönül
Koma bugünü yarına çün ki bu dem **gelür geçer**
- N13/6 Râh-ı Ḥudâya virmeyüp neyleyeceksin ey ḥvâce
Destiñe şad hezâr dînâr u direm **gelür**
- N13/10 Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ
Ḥayf u te'essüf eyleme bu daḥı hem **gelür geçer**
- G88/6 Râh-ı Ḥudâya virmeyüp neyleyeceksin ey ḥvâce
Destiñe şad hezâr dînâr u direm **gelür geçer**
- G88/10 Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ
Ḥayf u te'essüf eyleme bu daḥı hem **gelür geçer**
- G88/1 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam **gelür geçer**
Bunca ḥadem ḥaşemle hem şâh-ı elem gelür geçer
- G88/4 Cevriñi hoş görüp begim luḥfûñi itmezem taleb
Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm luḥf u kerem **gelür geçer**
- G88/8 Faşl-ı bahâr u vaqt-i gül itme tekâsül ey gönül
Koma bugünü yarına çün ki bu dem **gelür geçer**
- gelür gider** [1] Gelip gitmek, sürekli gidiş geliş yapmak.

G297/10	Kemâl-i 'aşkıñ ancak inhişârı sañadır Nebzî Velikin ğayrı eşhâsa gelür gider olur tav tav	G62/5	Gördi gendüm-gün ruhuñda kesret-i hâli bu dil Kıştâr-ı Rûma üşmüş didi güyâ kim melâh
	genc [4] Genç, yaşlı olmayan. Hazine.		geñiz [1] Mülâyim, yumuşak.
G15/7	Genc imiş hüsnüñ o genc üzere tılısm imiş meger Kâkülüñ ey müşk-müyüm görünür ejder baña	Tr1/13	Ol geñiz puştuñ kepâze mi göti bilmem 'aceb Tarp geçer ok gibi turmaz ince şikler bî-ta' ab
G15/7	Genc imiş hüsnüñ o genc üzere tılısm imiş meger Kâkülüñ ey müşk-müyüm görünür ejder baña		ger [76] "Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.
G51/10	Bi-ğamdi'llâh kim şükr olsun ol Hâllâk u Mevlâyâ Ne deñlü pîr isem Nebzî efendim bir civândır genc	Mu18/1	Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim nâmım Aşağıdan yukarı sayıcağ oldı devem hâ mîm
Mş2/60	'Arab u ya 'Acem u Rûm u Tatâr u Efrenc İçiser câm-ı memâti ne kıca kıla ne genc	Mu33/1	Ne 'aceb yirse etin ger ğam-ı dildâr-ile dil Güci kendüye yeter hastalarıñ ve'l-hâşıl
	genc-i bî-renc [1] Sıkıntısız, zahmetsiz hazine.	G9/9	Hâk-i râh ol Nebziyâ ger ister iseñ vuşlatı Cân fedâ kılmak gerek şanma olur bād-ı hevâ
G150/8	'Arız-ı sîmîni üzere zülfî püş olsa ne tañ Var mıdır bir genc-i bî-renc kim ola ol mârsız	G9/5	Hüsn ile ger mihr-i 'âlem-tâb olursa bir güzel Gözime dağı görünmez zerre deñlü mâ-sivâ
	genc-i hüsn [2] Sevgilinin güzelliğinin hazinesi.	G23/10	Gel ey pervâne yakma bâl ü perrin şem'-i fâniye Hâkîkî 'aşık iseñ ger bilürsin bu hâdâdır hep
G159/1	Bir ejderdir şaçıñ kim genc-i hüsnünde tılısm olmuş Yüzüñ tã sîndir ol ebrûlar anda iki bism olmuş	G35/6	Sevdim seni cân u teni yoluñda kurbân eylerim Dönmem şehâ Manşürveş ger eyleseñ zülfünle şalb
G186/7	Genc-i hüsnünde o hünî ğamzeler olup tılısm Şîrdir kim mâr-ı zülfünden elinde var tığ	G38/4	N'iderseñ âşikâre itme ey dil Gerek mahfî 'ibâdet ger kabâhet
	genc-i vaşl-ı dil-rübâ [1] Sevgiliye kavuşma hazinesi, değeri.	G39/13	O şîrin-leb şeker-haddiñ olam Ferhâdı dirseñ ger Olup 'aşkıñda Hüsrev tağa 'azm it tağı var bâğ it
G286/7	İnce genc-i vaşl-ı dil-rübâya Neler çekdim rakîb-i mâr elinden	G39/7	Güzer eyleseñ ey bād-ı şabâ ger küy-ı cânâna Kerem kıl ber-güzâr-ı bende-i nâçizi iblâğ it
	gencine-i ğufrân [1] Af ve bağışlama hazinesi.	G41/1	Kâ'ilim ger meskenim hâk ola yâ dîbâc-ı taht Lâ'ubâlîyim benim birdir yanımda nerm u saht
Tr2/64	Sâye-i Tübâya pister yay kardaşım benim Dest-res bulduñ ne ğam gencine-i ğufrâna ki	G44/4	Bu dîde-i ğam-dîde ne kanlar akıdupdur Ger olsa dili eyler idi 'arz-ı şikâyet
	gencine-i hüsn [1] Güzellik hazinesi. Güzelliğın değeri.	G61/8	Öyle rüsvây itdim anı mecmâ'-ı 'uşşâkda Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sürâh
G167/6	Ĝamzeler hançer imiş müjgân tîr ebrû kemân Dil-berin gencine-i hüsnünde zülfî mâr imiş	G62/7	Çarğ elinden ağlamakla oldı ger çeşmim sepid Rüy-ı zerdimden velî yundi kamu gerd ü vesah
	gencine-i lâ-yefnâ [1] Sonu gelmez, tükenmez hazine.	G63/1	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryâlar midâd Biñde bir derdim benim kâbil degil ola 'idâd
G84/8	Terk idüp hırşî tama' eyleme gel hursend ol Ki kanâ'at saña gencine-i lâ-yefnâdır	G65/10	Luţf ile güldür gerek kâhr ile öldür bendeñi Râziyim senden yine ger eylesen eşkimi rûd
	genc ol- [1] Hazine olmak.	65/8	Bulmadı derd-i ğamîñla dil melâlatden rehâ Bahtiyâr olmasa ger kuru temennâdan çi sūd
G51/1	Muñalsam zülf-i yâr ile şehâ oldı ruhuñ bir genc Görüp 'uşşâkıñ anı hâşıl olmaz bildiler bî-renc	G76/13	Şorar iseñ şanemâ ger kim ola Nebzî-i dil-rîş O ki bir yıldız düşkün der-i bahtı kapanıkdır
	gendüm-gün [1] Buğday renkli.		

G77/17	Ger çemen yaħud benefşe 'aşıkā Yársız Nebzī görinür mür u mār	G270/11	Hasüduñ ger eser itmezse kalb-i aheninine Bu nazm-ı serd ü berdim başına rüyin çomag olsun
G84/14	Yapışup destine Nebzī kuluñ ol püşt ü penāh Pāy-māl eyleme cānā anı ger ednādır	G279/8	Hey di hūnī ğamzeñe kan ide kānūn itmeye Tā-Kıyāmet yād olurmuş nık ü ger bed ad inden
G85/1	Kākülün cānā perişān olsa ger 'anber koķar Açılır güyā benefşe tāze sünbüller koķar	G334/3	Besberāberdir bülend ü pest ü ger zīr ü zeber Pes gözetme şadr-ı 'ālī meclis-i 'irfānda
G86/8	Bu rāh-ı pür-ħatar içre belā mı eksik olur Başılsa ger biri biñden toķuzı daħı dürer	G288/9	Müsāfir olsa ger dilde ħayālīñ Kebāb idem yanık bağrım tīz elden
G99/10	Nebziyā bu derd ü ğam olmaz raķam biñde biri Ger midād olsa biħār olsa ķalem cümle şecer	G290/6	Yüzün göstermez iseñ kākülünle dil olur kāni' Ziyāret itdiği ger Ka'be olmaz ise Şām olsun
G101/7	Ger günāh itdimse ma'zūr ola ey şāh-ı cihān Dem-be-dem 'ālemde kuluñ itdiği 'işyān olur	G296/1	Tabībāsā dil-i bī-çāreye ger çāre söylersin Velikin arturup derdin hemān āvāre söylersin
G123/7	Çıka ger ħatt-ı hümāyün şehā Rüm iline Fiten-i zülf-i perişān u müşevveş başılır	G296/10	Şarāħat yā kināyet söyleme çün tab'ını bildiñ Diliñ tut Nebziyā ger söyleseñ āvāre söylersin
G152/6	Görüp bir māh-rū dil-keş civāmı Ne ğam yolunda ger ser terk idersiz	G317/2	Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevāl anda Ruħuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemāl anda
G170/2	Hüccet-i ķātī'dır ol ebrū-yı ğarrā hem-çü naş Hüsnün inkār idemez pes 'ām u ħāş u ger eħaş	G318/2	Hemān şağ ol bu 'ālemde kime dirseñ vefā eyle Cefā vü cevr iderseñ ger efendi hep baña eyle
G177/9	Nebziyā ol māh ger ħatt-āver olduysa daħı Ma'nide tāvūs-ı cennet bil yine itme ğalať	G319/1	Ger çıkarsa ağlamaķla dīde-i pür-nem neme Pāyına isār ola dīnār u hem dirhem heme
G178/8	Reh-i 'aşka girdiñ şaķın azmağıl Hemān toğrıdır ger giderseñ şırāt	G319/11	Rüz u şeb ger āh u efgān eylesem ta'n eyleme Dil-berā āvāze-i 'aşkıñla artdı demdeme
G187/1	Ger baña ser-māye-i 'aşk ise bu sīnemde dağ İşlesün ko ey tabibim istemez merhem koμαğ	G352/5	Metā'-ı hüsn ile ger h'āceğān-ı dehri pest itse Revādır kimsede zīrā bulunmaz öyle bir kālā
G199/8	Bize şarşar gibi her kim toķuna münķabızız Ese ger hem-çü şabā ğonca gibi açılanık	G364//8	Görüp künc-i firāķında gülersin ħālime kış kış Raķībā ger bugün baña ise yarın saña yoķ mı
G199/12	Virir ol āfet-i devrān yile 'aşıkılarını Sözimiz gerçege çıkmaz ise ger biz yalanık	G371/10	Seni cānıyla seven 'aşıkā ihsān eyle Nesi var ise fedā yolına ger bir cāni
G203/7	Lebiñ öpdümse ger şeydālığında Deliye bu şeri'atde ķalem yoķ	G372/5	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-ħāl eglenmez Ĝam ammā cāy-gir oldı 'aceb ol daħı gitmez mi
G215/11	Görse dil destiñde ger cām-ı meyi ta'n eylemez Baķmağā ayına hüsnün dil-berā mir'āt gerek	G383/10	Varduğumca luť ider ol küçek-i Selmān-ı pāk Tañ mıdır 'ālemde ger tanırssa Nebzī er eri
G223/3	Kāni'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de Belī her vech ile 'ālemde tekemmül müşkil	G385/2	Ta'n eyleme bu 'āleme var diyü fenāsi Ger devlet-i 'aşk-ile ola yoķ mı beķāsi
G234/14	Edeblerle tariķ-ı 'aşka girdim Yaraşur ger disem Nebzī edibim	K1/30	Zü'l-kerem yārān eline iricek eyyām ile Ger ħatā ise daħı tutar şavāba ibtidā
G234/10	Ruħuñda ħāl-i bī-hem-tāña şordum Didi ger Hindüyum Rüm içre zībim	K1/35	Sīm ü zer ķadrin bilür var ise ger zer-ger bilür Düşse bāzī ħārise döner ğurāba ibtidā
G245/13	Ger içerse ķanı mı la'liñ ħelāl olsun āna Kāfir-i bī-dīn ğamzeñ dōkmesün ķanı m benim	K17/5	Hülķuñla kıldıñ ħalkı bend ger muħkem u ger müstemend Aħlāķıma eyler pesend pāy u gedā mir ü 'avām
G265/6	Sürürüñla sürür-ālūd olur dil Sürürüñ serverā ger gelse dem	K20/4	İçen pīrān u pūrāna virtüp rāħat bağışlar cān Yaraşur ger disem 'aynu'l-ħayātün 'aymıdır bu mā

K27/24	Dimek olmaz çelebî görmeyüp işitmediğini Göz ile gördüğünü ger er iseñ şakla gözüm	ger ol- [4] Olmuş olsa.
K27/11	N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a' dāya Çü hamül olmada aḥbāb elemin bārī özüm	G52/7 Muḥaşşal ger ola sākī şurāḥī Güzeldir ola her kanda teferrūc
K27/3	Saña ne ger ker olam ya kör olam ya kel olam Ya topal ya çolağım ya debeyim ya ki kūzum	G352/2 İrişdi Sidre vü Tübā gibi ol kāmeti bālā Yaraşur ger ola aña felek dāye melek lala
K28/21	Gül olup pejmürde ger irse bahārına ḥazān Gülbeşekerle gül-ābı gör qalur āsar gül	G287/12 Dökdi qanım o leb-i cān-baḥşın ey āfet benim Kana kana ceng iderdim ger olaydı kana qan
Kt3/29	Buların vaşf-ı qadr ü pāyesi olunsa ger ta' dād İrişmez ḥabbe-i zerre yitişmez dāne-i ḥaşḥāş	N18/3 Olmasaydı ger o rüy-ı dil-keş üzre fülfulūñ Sīne-i pür-yārede dāğ-ı derün olmaz idi
Kt3/35	Basiretle nazar eylerseler ger hadd-i zātında Görürler ḥalq-ı 'ālem anları fi'r-rütbeti'l-'ulyā	ger var ise [1] Eğer var ise.
Kt4/10	Her ne ḥāl-ise di Nebzī tārīḥin Ḥarf-i menkūṭ ile ger bisyār ise	K17/30 'Uşşāk buldukça vişāl rüz-ı firāk olup tamām Ger var ise naqş u kūsūr sehv eylemiş kalb-i fütür
M3/11	Zer ü sīm mihrini ger fiqd idesin Birini daḥı anuñ 'aḳd idesin	gerçi [57] Aslına bakılırsa, aslında.
M4/11	Disem ger şāne aña bellü bayıq Degildir şānelik şānına lāyık	G4/7 La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi 'ilāc Bildim cevāb olmayıcaq der-bestedir dārtü'ş-şifā
N4/2	Murādım Ka'beveş taḥf eylemekdi küy-i cānānı Araya ḥā'il olmaya idi ger şām-ı hicrānı	G9/4 İsterim cān ile cānā vāşıl-ı dīdār olam Gerçi 'inde'l 'āşıkın hicr ü vişāl oldı sevā
N48/1	Yañılıp içdim-ise ger kahve Baḳma ey pīr-i muğān bu sehve	G25/13 Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzī ol perī-rūdan Dimedi lā ne'am qaldı müzebzeb ol melek-meşreb
N49/1	Çeşmiñe düş ola ger ol gözi āhū Bād-ı şabā di aña ey şāh-ı meh-rū	G26/13 Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzī Dimedi lā ne'am qaldı müzebzeb
N53/1	Māḥveş ger 'arz-ı didār eyleseñ ey qaddi tām Māt olup mihr-i münīr ola qatında bir zālām	G28/15 Şudur insānın aşlı gerçi ol şu Çıkar min-beyni şulbin ve't-terā'ib
N54/4	Nāme rev olanlar olurmuş bu mihre mālīkān Nā-kelām ola kişi ger olmak ister şādmān	G41/3 Gerçi çok gördüm bu bāğ içre sehī-kāmet velī Görmedim qaddiñ gibi bir munteḥā bālā-dıraḥt
Tr1/16	baltadır yaḥud geçer her gün aña bir nice şap Ger ḥayālīne gele şıḳ tutar anı tīb-ı teb	G50/7 Gerçi ezel yek-pāre dil bir şaḥra-ı şammā idi Düşükde gözden güyiyā oldı hemān biñ pāre kerc
Tr2/39	Ger cihān bir şaḥşa bākī kalsa qalurdı aña Pes yūri aldanma kim bu 'ālem-i kevn ü fesād ger ger [4] Eđer...eđer, ister...ister, bağlama edati.	G63/17 Gerçi kemterdir velīkin bende-i dirīnedir Nebzī-i şeydā-dili ḥāş kullarıñdan eyle yād
G307/11	'Aşḳ-ı 'āşık ger ḥaḳīḳī ger mecāz İstemez ma'şūḳı görmek rü-be-rū	G73/4 Bāğ-ı 'ālemde hezārān var durur gül-çehreler Gerçi çokdur ey göñül bu cümleden gül ter midir
Mr5/73	Ger sem' u ger men' itseler Gelmez dile kibr ü keder	G88/9 Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā Ḥayf u te'essüf eyleme bu daḥı hem gelür geçer
G350/4	'Aşḳ rāḥında ne gelse başıma itdim kabül Ger mezellet ger mezemmet ger meşāḳḳat ger belā	G93/8 Yine taşlaklığın terk eylemez ağıyār-ı bed-kārñ Birezce tīşe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur
G350/4	'Aşḳ rāḥında ne gelse başıma itdim kabül Ger mezellet ger mezemmet ger meşāḳḳat ger belā	G120/2 'Aşıkın sūḳ-ı cihānda niçe pāzārı qalur Şatmadıq gerçi ne nāmūsı ne kim 'ārı qalur
		G134/11 Yolımız düşmedi şādī iline gerçi velī Şoralar mülk-i melālī anı her sū bilürüz/

G148/9	Gerçi ahyānā felek maqbūl ider hācātımız Hāşılı anı daḡı ber-vefķ-ı dil-ḡVāh eylemez	G377/11	Bir melek gibi geçinürsin rakībā gerçi kim Līk bir şeytān imişsin bed-liķā bildim seni
G151/6	Āteşiz bir demde yakmakta cihānī āh ile Bāridiz zāhirde gerçi kim sözi buzlardanız	382/7	Vişāli gerçi kim zevķ u şafādır Ḥalāş-ı hicr emniyyet degil mi
G185/7	Gerçi cem´ olup ´adū hem-çū nūcūm itdi hūcūm Koymadım āhim şihābiyla velī birini şağ	G384/9	Perī-ruḡsārdır gerçi velī merdūm sirişt ol Rakīb-i dīve yüz virmez ferişte-ḡūya söz var mı
G187/3	Gerçi Ferhādım bugün bir kūh-ı ğamda ḡüsrevā Sen lebi şīrin ´aşkıyla velī tağ üsti bağ	G389/7	Olupdur nām-ı bülbül gerçi gülşende hezār destān Benim ismim de kül-ḡanda hezārān dāstān oldı
G192/6	Kaldı ol ve´l-leylde ben ḡatm-i Kur´ān eyledim Gerçi Mecnūn ile olmuşduk ezelden hem-sebak	G392/5	Beni şaldıñ firāķa gerçi ey vaşlı merāmım yār Velī sen bā´is olmadıñ aña gerdūn-ı dūn oldı
G198/2	Şadefīñ beñzeye dendāniña dūr-dānesi yok Gerçi çok līk ele alına bir dānesi yok	G398/5	Neyiñ mey miḡmāndır gerçi müsta´mil gerek yine Biribirinden ayrılmaz berāber zīkr olur ney mey,
G199/1	Gerçi biz ´ālem içinde fūlān oğlı fūlānıķ O şehe bende-i kemterlik ile ad bulanıķ	K1/41	Gerçi çokdur ḡalt u ḡabtım ´afv kıl zīrā şehā Zāt-ı pākīndir sezā setr-i ´ıyāba ibtidā
G223/7	Şacı zencirine dil gerçi hevādār oldı İktisāb-ı nazariyyāda teselsül müşkil	K2/45	Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzī zenīb Kaḡre deryādan güneşden zerre itdi imlā
G235/3	Şuçum çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum Bildim suçımı ´afv it ´afv it suçımı	K4/11	Bedende cāme-i fāḡir gibidir gerçi kim bu rūḡ Velikin ´āriyetdir ol olursın soñ ucı ´uryān
G235/3	Şuçum çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum Bildim suçımı ´afv it ´afv it suçımı bildim	K13/8	Ser-te-ser ´ālem ´alīl olmuş eḡıbbāsı bile Gerçi söyletseñ devāsı olmadıķ dā kalmamış
G245/5	Gerçi ednālardan ednāyim belī ´ālemde ben İtmezem ´izzet rakībeye yok mıdır şānım benim	K16/15	Du ´ā-gūyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-ḡVāmı durur Nebzī daḡı bu bī-nevālıķda
G257/7	Gerçi meyl idüp ruḡ-ı zībāña dil virdim saña Tav´ ile düşdüm velikin yokdur ikrāḡım benim	K28/15	Lāle vū sūnbülle gerçi germ idi sūķ-ı cemen ´Arz-ı ḡüsn itdi kesāda vardı bu bāzār gül
G267/9	ḡışımñāķ oldı çeşmiñ gerçi ey şūḡ Leb-i şīrīniñ ammā oldı ḡoş-būy	Kt13/6	Çū ḡoğup virdi ziyā misl-i meh-i bedr-i tamām Gerçi kim ḡıfl idi ol hem daḡı noķşān idi
G272/7	Cefāsı ḡadden efzūn oldı ol ḡūn-ḡVāreniñ gerçi Velī inşāf idüp ifā ider bir gün vefāsından	M3/5	Evveli gerçi anuñ dil-ber olur Soñı ber-bād oluban ebter olur
G277/1	Dilā bu devr içinde gerçi kim bir merd-i pūr-derdsin Devā me´mül olunmaz saña zīrā derd-i pūr-verdsin	Mş1/24	Toldırupdur gülşeniñ elḡān-ile der-vāzesin Gerçi koçmuşdur bugün gül ḡoncasıniñ tāzesin
G279/5	Gerçi ´uşşākı zebūn iden şehā çeşmiñ durur Zūlf-i şeb-gūnun hevāsıdır beni ber-bād iden	Mş2/46	Söylenür dilde hemān Vāmıķ u ´Azrāsı begim Açılır bağda gerçi gül-i ḡamrāsı begim
G287/5	´Andelībem gerçi hergiz nāle itmem pes niçün Az gelür feryādıma ey ḡonca bu bağ-ı cihān	N13/9	Künc-i firāķa düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā ḡayf u te´essūf eyleme bu daḡı hem gelür geķer
G289/3	Nādırü´l ḡüsn idi dirler Yūsufı gerçi velī Geçdi anuñ neveti şimdi sen aña sānışin	N15/1	Gerçi bülbülveş mekānım ḡüşe-i ḡülzārdır Rüz u şeb işim ḡücüm līkin fiğān u zārdır
G346/9	Düşüp ḡāk-i derinde gerçi Nebzī pāy-māl oldı Velī ´izz-i ebed buldı daḡı kesb eyledi pāye	N39/15	Du ´ā-gūyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-ḡVāmı durur Nebzī daḡı bu bī-nevālıķda
G364/2	Şehā teşbih idersem zūlfūne miski revā yok mı ḡuten āḡūsıdır gerçi ḡözūñ ammā ḡaḡā yok mı	Tc1/15	Gerçi eylerler saña ´arz-ı maḡabbet rü-be-rü Düşmenāna kaşid idüp kazarlar ardınca kuyı
G372/9	Meseldir gerçi dirler Nebziyā bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu efkār ile baḡrım başı bitmez mi	Tc2/13	Çeşmimden akar gerçi ḡolu gibi bu yaşlar Maḡv oldı kamu bitmedi baḡrımdaki başlar

Tr1/4	Tā kī taşdı' den ser-i yārāni i' rāz eyledim Gerçi hicv itdim anı ber-vaż'-ı nā-sāz eyledim	G68/1	Gerden-i cāna taqup ol zülf-i pür-çiniñ kemend Habs idüp çāh-i zekanda kıldı yirin kayd u bend
Tr1/37	Gerçi kim bitdi şakalı şimdi niçe bitmesün Şübhedir illā ki ol mel'ūna hile etmesün gerçi kim [1] Doğrusu şu ki, aslında.	G386/9	Taqup zencirves bir gerden-i cāna kara zülfin Dil-i Nebzī anıñçün rüz u şeb küyun yatağ itdi
Tr2/66	Rahmet-i Rahmāndan aldın pay kardaşım benim Gerçi kim ehl ü 'ıyālīñ terk idüp olduñ revān gerd [2] Toz, toprak. Gam, keder.	G64/10	Dili dildārdan Nebzī ne mümkündür halāş itmek Huşūşā bend iken bu gerden-i cānda o zülf-i ca'd gerd-i keder [1] Keder tozu. Dert ve üzüntü.
G62/8	Çarh elinden ağlamakla oldı ger çeşmim sepīd Rüy-ı zerdimden velī yundu kamu gerd ü vesah	G375/14	Hāk-i kademiñ baħş idicek çeşm-i rakībe Nebzī ne 'aceb bu saña gerd-i keder oldı gerd-i rāh [1] Yolun tozu.
G138/12	Her dem dem ü nem akmadadır çeşm-i terimden Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz gerdan [3] Boyun, gerdan.	G5/7	Gerd-i rāh olsun nedir bu hāk-i ten Ben kamu cān u dilim itdim hebā gerdiş-i ğaddār [1] Zalimce, vahşice dolaşan kişi.
G262/45	Ağzı şadefdir dür dişi la'līn tudağ gevher yanak Zülf-i zer-i āb-rızdır gerdāmdir çün sim-ħām	K8/12	Sen saña gel eyle şikāyet N'itdi saña gerdiş-i ğaddār gerdün [3] Dönen, devreden. Dünya, semā, felek.
Mr3/2	'Aşıkāna 'ayn-ı dāder çeşmi ol fettānımıñ Lebleri ammā devādır ol gümüş gerdānımıñ	G165/1	'Āleme kay-ı belāyı yağduran gerdün imiş Ol belā kayıyla āgeşte dil-i maħzūn imiş
N25/4	Meyl idersem gayrıya ey qahramān-ı dil-berān Uğrasun gerdānıma bi'llāh tıg-ı ğamġamıñ gerdān ol- [1] Dönmek, dolaşmak, devretmek.	G263/10	Dehr-i pür-kahra niyāz itmey ölürsem Nebziyā Dūd-ı himmetdir çü gerdün minnetin bār
K22/14	Binüp tolaba çün devr itse her ki mihrveş ol māh Dil-i bī-ġıl ider taşdıķ sipihriñ oldıġın gerdān gerden [6] Boyun, gerdan.	Tr2/22	Dür ider aħbābdan aħbābı ba'de'l-ıktırān Bu imiş me'mül olan bu dūn gerdūndan hemīn gerdün-ı dūn [2] Aşāġılık, alçak dünya, alçak felek.
G87/10	Ne mümkün āsitānıñ terk ide bu Nebzī-i şeydā Resneveş gerdeninde kākülün zırā ki bir bağdır	G392/6	Beni şaldıñ fırāka gerçi ey vaşlı merāmım yār Velī sen bā'is olmadıñ aña gerdün-ı dūn oldı
G187/8	Yaşdanup kaldı şehā dil āsitānıñ hākini Gerdeninde kākülün zenciri oldı çün ki bağ	G236/1	Yoķ durur gerdün-ı dūndan zerrece ünmiyyetim Tek esen olsun başım olsun hemān emniyyetim gerdün-ı gerdan [1] Durmaksızın dönen felek, dünya.
G230/12	Kim diye ipsiz baña baġlu iken Gerdenimde ol siyeh perçem benim	G25/5	Görüp ey māh-vechim rüyuñı gerdün-ı gerdāndan Güneş ditrer geçer her gün şanasın kim tutupdur teb gerek [37] Lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.
G278/8	Ġonca-ı şad-berġdir güyā ki ol nāzik femi Jāleveş gerdende ammā ħaṭṭ-ı nev olmuş 'ayān	G9/10	Hāk-i rāh ol Nebziyā ger ister iseñ vuşlatı Cān fedā kılmak gerek şanma olur bād-i hevā
G311/11	Olupdur gerdeninde sünbülün bend Müsel sel zülf-i tār el-ħamdülillāh	G38/4	N'iderseñ aşıkāre itme ey dil Gerek maħfī 'ibādet ger kabāhet
G365/9	Niçe bir gerdeniñe bend idesin zülfin anuñ Gele terk eyleye ey Nebzī bu tūl-i emeli gerden-i cān [4] Can boynu, kişinin boynu.	G39/10	Beni öldürdün ey çarh-ı sitemger derd-i hicr ile Vücüdüm uş gerekse loķma-ı seg tu'me-i zāġ it
G39/3	Taqup zülf-i siyāh-ı dil-beri bu gerden-i cāna Dü 'ālemde göġüs ger almiñ açuķ yüziñi ağ it		

G41/8	Yâr ile zânû-be-zânû olmak istersin 'aceb Ey gönül bilmez misin aña gerekdir yâr baht	G340/5	Reh-i 'aşkında cânânın neler çeksek gerek bilmem Hele iqbâl idüp girdiñ meded yok ğayrı idbâra
G53/14	Nebziyâ çün resm ü kânûmî budur her-câlarñ Ġayeti çeksen gerek bir vech ile yoğdur 'ilâc	G344/12	Çü bâde âb-ı çeşmiñ pâre-i baĝrñ kebâb oldı Gerek bir sim bilek sâķı bu 'işretĝaħa şâyeste
G60/9	Râh-ı 'aşķ içre gerek ey dil saña Sa'y-i Şem'ün şabr-ı Eyyüb 'ömr-i Nüh	G358/1	Dilâ 'aşķ gerekdir lâ'ubâlî Ġam-ı ma'sûķ ola vehm ü ğayâlî
G65/9	Luţf ile güldür gerek kahr ile öldür bendeñi Râziyim senden yine ger eylesen eşkimi rüd	G398/5	Neyiñ mey mihmânıdır gerçi müsta'mil gerek yine Biribirinden ayrılmaz beraber zıķr olur ney
G146/8	Raķıbiñ der-peyimden dür olur mı dâr-ı ğurbetde Gerek bir münis ammâ biliş olsa yâd el virmez	K5/3	Bî-vefâdır bu denî dünyâ gerekmez i'timâd Kavli uymaz fi'line fi'li hebâ kavli durûĝ
G156/10	Şüretâ eyle tabaşbuş Nebziyâ ol kâfire Olmayınca kişide kuvvet gerekdir câblûs	K24/40	Derd ile merd ol ferd ol cihânda Olmak gerekdir fenninde mahir
G188/6	Ġubâr-ı 'âr u nâmûsı süpürdüm ħâne-i dilden Gerekdir taĝtĝâh-ı şâh-ı 'aşķ olmaĝa sine şâf	K36/13	Gerek ser-hadd-i şâhîde anuñ gibi bir er zîrâ Hemânâ şîr-i ğurrâna müşâbih oldı simâda
G215/1	Naţ'-ı 'aşķ üzre piyâde sürme fîl ü at gerek Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek	Kt9/24	Yümn ile ğayr ile varup eyleyücek anda karar Dil didi târiĝ gerek zabt ola sâl-i kâdemiñ
G215/2	Naţ'-ı 'aşķ üzre piyâde sürme fîl ü at gerek Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek	Kt9/10	Oldı müyesser aña bu ħâne-i dildâr u ferîb Menzili çün böyle gerek ancılayın muĝteşemiñ
G215/4	İvme bir dem şabr idüp katlan belâ-yı firķate İrmeĝe rûz-ı vişâle daĝı çok evķât gerek	M1/13	Gerekmez bunı fehmi itmekde ĝaflet Geçer Nebzî şaķın sehiv-ile fırsat
G215/6	Tıyre olma çok görüp kapıñda 'uşşâķıñ şehâ Pâdişâh-ı ħüsnin şâh olana dârât gerek	Mş1/60	'Aķıbet ħâke vücuduñ bir kefenle ķor hemân Nebziyâ bu çarĝ ile ya neyleyüp n'itmek gerek
G215/8	Gün-be-gün artar terakķî üzredir 'aşķım benim İrmeĝe kadd-i bülendiñe begim mirķât gerek	Mş1/68	Saña kim dir bu fenânıñ nâfile cevriñi çek Cân ħulaĝıyla gerekdir işbu pendi diñlemek
G215/10	Dâĝ kim sinemde yakdım ħasret-i ħâlîñle ben Şanma biñhüde şeb-i hicriñde çün mişķât gerek	N25/2	Sîne-i mecrûħuma her dem irer tîr-i ĝamiñ Zaĝm-ı tîriñle velî ħoşum gerekmez merhemîñ
G215/12	Görse dil destiñde ger câm-ı meyi ta'n eylemez Baķmaĝa ayına ħüsnüñ dil-berâ mir'ât gerek	G304/12	Meyl idüp her bir perî-zâda düşersin miñnete Ey gönül saña gerekse sen de bir insânı sev
G215/14	Da'vî-i 'aşķ eylemişsin Nebziyâ çün kim bugün Müdde'ânı lâ-cerem bürĝân ile isbât gerek		gerekmez [8] Gerek fiilinin olumsuz geniş zaman çekimi; lazım deĝil, lüzum yok. İstemez.
G217/8	Ne âteş-tab'dır ey dil nigâh-ı ħâķ-i pây itmez Gerekse şu gibi yolunda aķ ya yil gibisin yel	K4/17	Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöhret ü şevket Olur çün 'aķıbet fânî nedir bu mülk ü mâl evĝân
G287/4	Ķurs-ı dâĝım pâre-i baĝrım müheyyâ eyledim Çeşm-i mestânem gerekdir meclis içre ĝuşt u nân	Ms1/6	Ĥudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şîĝhatler Ķazâsın aldığım şâħım gerekmez baña şîĝhatler
G292/10	Zen-i dehre uyma şaķın Nebziyâ Er iseñ kemer pek gerek der-miyân	Ms1/12	Ĥudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şîĝhatler Ķazâsın aldığım şâħım gerekmez baña şîĝhatler
G299/8	Varup pâyıña döksem dîde-i terden akan yaşım Ġazablanma gerek çün serv ayaĝında dem-â-dem şu	Ms1/18	Ĥudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şîĝhatler Ķazâsın aldığım şâħım gerekmez baña şîĝhatler
G307/5	Bezm-i 'aşķa girmeĝe âdem gerek Ol raķîb-i kelbi ķoma	Ms1/24	Ĥudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şîĝhatler Ķazâsın aldığım şâħım gerekmez baña şîĝhatler
G333/13	Gerekdir sim ü zer eفزün vişâl-i dil-bere bi'llâh Velî yoğdur seniñ Nebzî iki cîbiñde bir para	Ms1/30	Ĥudâ derdiñ dil-i bîmâra virsün saña şîĝhatler Ķazâsın aldığım şâħım gerekmez baña şîĝhatler

- Ms1/36 Hüdâ derdîñ dil-i bîmârâ virsün saña şîhhatler
Kažâsın aldığım şâhım **gerekmez** baña şîhhatler
- Ms1/42 Hüdâ derdîñ dil-i bîmârâ virsün saña şîhhatler
Kažâsın aldığım şâhım **gerekmez** baña şîhhatler
- geri dön-[1]** Geldiği yere gitmek.
- Kt130/4 Kâpusına vardım anuñ tâ ki hıdmet eyleyem
Didi bağ bağ ne ararsın sen burada **dön geri**
- germ [1]** Sıcak, hararetili, coşkulu.
- K28/15 Lâle vü sünbülle gerçi **germ idi** sük-ı çemen
'Arz-ı hüsn itdi kesâda vardı bu bâzâr gül
- germ-i tâb-ı tâbistân [1]** Yaz mevsiminin sıcaklığının coşkusu.
- G398/4 Toğunmaz ey saçı leylâ dil-i Mecnûna şahrâda
Ne **germ-i tâb-ı tâbistân** ne berd-i serd derd-i dey
- germ ol- [1]** Isınmak.
- G271/1 Havâlar **germ olsun** kış çıksun
Gürüh-ı bî-dilâna iş
- germâ-yı baht-ı tâbnâk [1]** Parlak bahtın sıcaklığı.
|| İnsanı yakıp kavuran aşk.
- Mr2/26 Havâ serde dem-â-dem irtifâ-yı zât-ı pâkiñdir
Dilimde müşte'il **germâ-yı baht-ı tâbnâkiñdir**
- germ-âbe [1]** Sıcak su hamamı, ılıca.
- G393/9 Vücüdüm tâb-ı 'aşk ile felek **germ-âbe** kılmışdır
Serim kubbe sirişkim âb u çeşmim aña câm itdi
- germâbe-i meclis [1]** Meclisin hamamı, ılıcası.
- K27/6 Baña yok süz sözünde diseler aña ne söz
Belî **germâbe-i meclis** degilim kar u buzum
- germiyyet [2]** Ateşli ve hızlı çalışma.
- G197/3 Âsiyâb-ı çarhıñ ey cân sür'at ü **germiyyeti**
Ol kadardır göz açurmaz dağı fevt itmez dağık
- G236/8 Her kaçan görsem o zülf ü 'ariz-ı pür-tâbını
Dil-girih hâşıl kılor müzdâd olur **germiyyetim**
- gerü [3]** Geri, yine, tekrar.
- Mu2/2 Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp kaldım taña
Göz açup bağıdım **gerü** olmuş henüz ancak mesâ
- G20/2 Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp kaldım taña
Göz açup bağıdım **gerü** olmuş henüz ancak mesâ
- KJt18/26 İrişüp yine İslâmbula ile yümn ile kadem başdı
Gerü bu dem De Penkler oldı tekrâr ilçi-i Roma
- gerü gelme- [1]** Geri gelmemek, bir daha gelmemek.
- G155/1 Bu gönlüm küy-ı yâre 'azm ider ammâ **gerü gelmez**
Beğâ iklîmine öte giden gayrı berü gelmez
- geşt eyle- [1]** Dolaşmak, gezmek. || Katetmek.
- G140/7 Ser-â-ser 'âlemi **geşt eyler** iseñ
Dilâ bir sen gibi nâ-çâr bulunmaz
- geşt it- [3]** Dolaşmak, gezmek. || Katetmek.
- G29/7 **Geşt ider** deşt-i firâkıñda şehâ zâr u zebûn
Düşdi dâr-ı gurbete güyâ ki bir merd-i garîb
- Tc1/30 Nezd-i ebnâ'-ı zamân olur hağır ü müstmend
Kıymet ü kadri bilinmez **geşt iderse** niçe kend
- G150/1 **Geşt idersin** ey gönül deşt-i cihânda kârsız
Bârî bir hûba kul ol olma meded dildârsız
- geşt-i şahrâ [1]** Çöl gezisi.
- G185/4 Sen yüzi gül kaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülistâna **geşt-i şahrâ** seyr-i bağ
- geşt ü güzâr it- [1]** Gezip dolaşmak.
- G229/3 Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi **geşt ü güzâr itdim**
Aradım bulmadım ben dağı bir hem-cins ü hem-zâdım
- getür- [6]** Getirmek. || Sunmak, takdim etmek.
- G70/8 Nedir bu tesâhül beyâ sâkiyâ
Getür bezme bâde bi-'aclin meni
- G155/5 Elim boş olmasun diyü **getürdüm** cânımı tuhfе
Yed-i luţfuñdan ey sâkî niçün baña tolu gelmez
- Kt20/5 Bâd-ı şabâ büyuñ **getürdigi** çün
Şu gibi pâyına ceryân olayım
- G40/7 Şîrîn lebini yâda **getürse** dil-i şeydâ
Cân hağz idüp ider ne güzel tatlu
- G143/10 Hâk-i râhñ tuhfesin bâd-ı şabâ
Bârî Nebzîye **getürsün** çoğ u az
- K32/46 Seyyi'âtin hasenât eyle yüzi karasın ağ
Şerm ü haclet eyle rüyına **getürme** alı
- gevher [3]** Cevher, elmas, mücevher, inci.
- G73/6 Zülfi şeb-bü çeşmi cādū bir perî-hū mäh-rū
Hem şadef fem dişi incü lebleri **gevher** midir
- G262/3 Ağzı şadefdir dür dişi la'îñ tudağ **gevher** yanak
Zülfi zer-i âb-rîzdir gerdâñdır çün sîm-hâm
- G344/10 Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma
Degil mi ya bu **gevher** güş-ı hüş-ı şâha şâyeste

- gevher-i ferd [1]** Maddenin bölünemeyen en küçük parçası, atom. || Sevgili veya onun dudağı.
- G277/4 Baña ne hâk olursam yine aşlım hâkdir ammâ Velî sen kân-ı 'aşkda misli yok bir **gevher-i ferd**sin
- gevr [1]** Set çekmek.
- Mş2/37 Nekebât-ile töludur vaşat u **gevri** yine Saña ma'lûm ola dikkât idücek gavrı yine
- gez- [24]** Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.
- G6/1 **Gezermişsin** rakîb-i rû-siyâha bend olup her cā Revā mı ey yüzi ağım nedir bu vaz'-ı nâ-ber-cā
- G80/10 Gülüp açılmada bi'l-cümle ezhâr-ı çemen Nebzî Hemân ağlar **gezer** dil dîde-i giryân ile yer yer
- G99/1 Görmedim 'âlemde **gezdîm** işbu dehri ser-te-ser Sen gibi bir şüh u şengül nev-resîde şiveger
- G162/10 Nazîriñ bulmadı Nebzî tölandı heft iklîmi **Gezüp** bi'l-cümle yek dü se cihâni çâr u penc ü şeş
- G288/8 Harâba vardı dil mülki ser-â-ser Harâmî gâmzeñ ol ilde **gezelden**
- G327/8 Ser-i kûyunda görmüşler rakîbi **Gezer** bihüde o kelb-i âvâre
- G323/4 Çeşmine rûzda düş olmadı çün kim bu diliñ **Gezdi** şeb tâbe-seher her taraf u sū bu gice
- G347/6 'Arızîñ Deryâ-yı beyzâ kâkülün Baħr-i siyâh Çoğ **gezdîm** görmedim mislin kâra vü ağda
- G363/2 Dil-i zârım düşüp 'aşkıña cānâ telh-kām oldı **Gezerken** şahveş başlu başına bir gūlām oldı
- G383/2 Sevdî meftûni olup dil tâzece bir berberi Der-be-der olup **gezer** uş pā-pürehne ser-serî
- G399/10 Bu Nebzî nazmına tut gūş anı hıfz eyle aña hoş Olup 'aşkıñla ol bî-hüş qararı yok **gezer** her-sū
- K10/24 Haber vir ey sabâ bi'llâh varsa misl ü endâdı Cihânda niçe yıldır uş **gezersin** küh u şahrâyı
- K33/13 **Gezeyor** hâne-be-hâne seg-i bî-cây gibi Bu meseldir diyülür boş ite menzil olmaz
- M3/7 **Gezeyor** rûsbî gibi her yirde Yüzi yukarıda arka yirde
- M4/14 Kimi nâ-cins olup isterse nerde **Gezermiş** mezbele âb-ğanelerde
- Mş1/44 Yapışıp hablü'l-me'tîn-i şer'a kıl hayru'l-'amel Der-be-der **gezme** beyâbânda eyâ inşâfa gel
- G118/7 **Gezerken** yolum uğradı rakîbiñ hânesine çün Göricek didim anı Ermenîler cāmna beñzer
- G198/7 Yine kâpiñdan ırağ olalı üftâde **gezer** Beñzer ol merd-i ğaribe turaçağ hânesi yok
- G223/5 **Gezerken** bî-ser ü pā bāğ-ı dehr içinde bî-pervâ Kâpıldı bir sehî-bâlâya ammâ kalb-i nâ-şâdim
- G234/1 **Gezer** şahrâ-yı gâmda bir ğarîbim Dûvende der-firâz u hem nişîbim
- K8/15 **Gezdi** bu dehr içre besî dil Bulmadı bir mûnis ü ğam-ğ^vâr
- Kt12/3 Yeter hicriñde **gezdi** şâhim irgür 'ıyd-ı vaşlıña Bu bî-pâ vü seri kim râh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
- Kt26/1 Düşüp itler gibi ardınca **gezersin** her dem Yetişür yilme rakîbâ yıkılup var şavul
- G39/17 Ne var âvâre **gezmekte** ser-â-pâ ey ğam-ı dil-ber Olup sâbit-kadem bu sîne-i Nebzîyi otağ it
- ğubta-ı havrâ [1]** Cennet kızlarına imrenme.
- G11/6 Ruħuñ üstünde açılmış reyâhîñ sebzezâr olmuş Yüzündür ravza-ı Rıdvân özündür **ğubta-ı havrâ**
- ğidâ [1]** Besin, nimet, hayat kaynağı.
- G350/8 'Aşk bir hâlet durur kim mürde cisme cân olur Hem daħı rûha **ğidâ** çeşme ziyâ kalbe cilâ
- ğidâ idin- [1]** Beslenmek.
- G72/3 **Ğidâsı** nâr-ı âhidir **idinmiş** Semendervâr aħkerden telezzüz
- ğulâf [2]** Kılıf.
- G190/10 Kalmadı devletde bir ehl-i kerem daħı 'avâm Cerr içün her biri taħmış boynuna topra **ğulâf**
- Th1/16 Ğamze-i mest-i müdâmiñdan nişândır hançeriñ Her kaçan çıksa **ğulâfından** begim hem-çü kamer
- ğilmân [1]** Cennette hizmet eden delikanlılar. || Gulâmlar, gençler, köleler.
- G368/7 Ravza-ı rûyuñda ey **ğilmân** şaçıñdır şeb velî Gice yok uçmakta dirler bir kurnı sevdâ gibi
- ğilmân-manzar [1]** Genç görünüşlü cennet erkeği, gılman görünüşlü.
- G74/3 O **ğilmân-manzarıñ** kaddi cinân içinde Tübâveş Sehî-bâlâ degil ammâ velîkin evsaťu'l-kaddir
- ğilmân-peyker [1]** Gılman yüzlü, gılman suretli. || Cennet erkeği görünüşlü.

G352/13	O gilmân-peykeri rü' yâda Rıdvâna şorup Nebzî Didim mânendi var mı bâğ-ı cennetde didi lâ lâ	G36/11	Büküldi lâm gibi bu kâmetim olup iki kâat Ĝam ile Nebzî-i şeydâ gel eyle vird-i zebân
	gilmân-reviş [1] Cennet erkeği yürüyüşlü.	G40/9	Bağrın delüben ney gibi feryâd ide Nebzî Kim mezheb-i 'uşşâkda bu oldı sa'âdet
G219/5	Nedir ol perveriş anda ya o gilmâne-reviş Yüzi cennet özi hem-sâye-i havrâ mıdır ol	G40/5	Gül-bün gibidir bâğ-ı letâfetde nihâli Gül yüzlü emînim ola Allâha emânet
	gimâ [1] Zenginlik. Tasavvuf yolu, Allah yolu.	G41/4	Gerçi çok gördüm bu bâğ içre sehî-kâmet velî Görmedim kaddiñ gibi bir muntehâ bâlâ-dıraht
G2/10	Câm-ı Cemle nüş idüp şahbâyı ğamdan ol berî Lâ'ubâlî ol ki birdir bil ki fakr ile gimâ	G55/7	Şâh-ı 'aşka olmağa mizyâf için sîneñ gibi Yok durur bâğ-ı cihânda ey gönül kaşr-ı fesîh
	gurrâ ol- [3] Gururlu, kibirli olmak.	G61/3	İki şakğ oldı rakîbiñ reşkden 'ar'ar gibi Serv-kaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şahğ
Mş2/44	Kanı Mecnûmî cihânîñ kanı Leylâsı begim Hüsnüne gurrâ olan dil-ber-i ğarrâsı begim	G67/5	Nâşihâ kendiñ gibi güm-râh zann itme beni Zülf-i dil-berveş elimde var iken hablû'r-reşâd
G362/5	Ĝurra olma bu tarâvet hüsnüne bâkî degil Bağ gül-i ra'nâya gitdi hüsni kaldı yolunı	G75/2	Ey ruñı gül büyi karanfil saçı hem sünbül-i ter Bülbül-i şürîde gibi nâle işim şâm u seher
K29/3	Cübbe vu destârîña ey h'vâce Ĝurra olma kim Niçe ten oldı bürehne niçe ser koydı külah	G75/11	Bezm-i firâkıñda bugün mutrib u sâzende gibi Sînemi def kaddimi çeng nâlemi ney itdi keder
	Ĝiybet [1] Ĝiybet, dedikodu, çekiştirme.	G76/4	Niçe vara dime bu 'aşk ile başa işimiz kim Dil-i şeydâ men-i rüsvâ gibi şanma uşanıkdır
K27/22	Gözün aç sen sen ol ol ehl-i başîret şanemâ Ağz açma kişniñ Ĝiybetine diñle sözüñ	G82/5	Akıdup lüle-i çeşme gibi hün-ı cigerim Kurmuş dîde-i ğam-dîdeme hem dem kôdılar
	gibi [166] Benzetme edatı, -e benzer; tıpkı, aynı şekilde.	G83/4	Derd-i hicriñle şehâ uçmak diler cân gövdeden Murg-ı vañşî gibi güyâ gözleri pervâzedir
Mu12/1	Ĝam bolup kaşññ gibi kaddim kemân oldı benim Zih gibi kalup tenim dâğım nihân oldı benim	G91/5	Zenağ ayva gibi tatlu yemişmiş Velî ben tatmadım iller yemişler
Mu12/2	Ĝam bolup kaşññ gibi kaddim kemân oldı benim Zih gibi kalup tenim dâğım nihân oldı benim	G95/6	Nergis-i mestânedir çeşmiñ yüzündür yâsemen Ruñların verdi gibi bir ğonca-ı aħmer mi var
Mu19/2	Muħibb-i şadıkımdır ol meveddet şâhibi dil-ber Müsemmâsı gibi ismi vedâdı kalb ile azhar	G95/10	Hîç 'uşşâka şimâl-i vaşdan esmez şimâl Şarşar-ı hicriñ gibi üftâdeñî şarşar mı var
Mu24/2	Görmege kâni' iken hafta bir ol mâh-ı nevi Velî ber-'aks olup ismi gibi oldı senevî	G96/7	Görmedim dañı rakîbiñ gibi soğumsuz hîç Seg-i câyi' gibi ne bulsa boğazına tıkar
G1/12	Sarây-ı bâkîyi gözle odur bir hoşça menzilhâ Güneş gibi görünse zerre deñlü i'tibâr itme	G96/8	Görmedim dañı rakîbiñ gibi soğumsuz hîç Seg-i câyi' gibi ne bulsa boğazına tıkar
G10/10	Küh-ı nazm içre bugün Ferhâd-ı sânisin belî Görmedim Nebzî cihânda sen gibi Şîrîn-edâ	G97/1	Reh-i 'aşk içre 'aceb ben gibi âvâre mi var Bu sînem yâresine beñzeye bir yâre mi var
G11/13	Varup bezm-i rakîbe gün gibi rüşen nehâr itdiñ Görinmez çeşmiñe zerre kadar bu Nebzî-i ednâ	G99/2	Görmedim 'âlemde gezdim işbu dehiri ser-te-ser Sen gibi bir şîh u şengül nev-resîde şîveger
G13/17	Rüz u şeb feryâd ider bülbül gibi Ĝonca-leb üftâdedir Nebzî saña	G105/2	Benefşe turraña dirsem degildir Belî zülfün gibi ğam ğam degildir
G22/1	Siyeh ebrülariñ gibi kemâmî kim çeker cânâ O zaħm-ı ğamzegân-ı bî-emânî kim çeker cânâ	G113/2	Oldur dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar Her demde gözüm yaşı gibi mahv ola anlar
G22/13	Reh-i 'aşkıñda Nebzî gibi bî-pervâ revân oldum Semend-i şevkıñı sürdürüm 'inânî kim çeker cânâ		

- G116/3 Kirpiğin oklar **gibi** hem dağı yadır kaşın
Sînemi mecruh iden ğamze-i neşter budur
- G126/9 Hâyali **gibi** dilde cilve eyler ol şanem illâ
Komaz Nebzî n'idem öz hâline anı rakîb-i gebr
- G136/9 Görmedim Nebzî **gibi** âlemde râz ehli dağı
Sırr-ı aşkı zerrece nâ-dâna izhâr eylemez
- G138/2 Beñzer leb-i mercânıma la'ü güher olmaz
Yaşım **gibi** âlemde benim sim ü zer olmaz
- G138/6 İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı
Ammâ ki ruhuñ verdi **gibi** sebz ü ter olmaz
- G140/8 Ser-â-ser âlemi geşt eyler iseñ
Dilâ bir sen **gibi** nâ-çâr bulunmaz
- G143/3 Gül-izârım gonca-ı cennet **gibi**
Verd-i ruhsârın güşâde kış u yaz
- G149/3 Gözüm deryâ **gibi** cüş eylemekte
'Aceb yunmaz dağı bu yüz kıramız
- G151/4 Olmuşuz ehl-i başîret hâk-i pâyın kuhl idüp
Şanma kendiñ **gibi** ey zâhid gözi bozlardanız
- 153/5 Gözüm nergis **gibi** kaldı açıkda gelmedi dil-ber
Bu te'hrinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez
- G163/6 Çün düşüp gözden ırağ ey ğamze-i dil-ber velî
Sen **gibi** pür-fitne bir mekkâra hem-dem oldum uş
- G163/10 Deşt-i hicrinde o zülfi leylîniñ sevdâsına Nebziyâ
Mecnün **gibi** tağlara hem-dem oldum uş
- G164/2 Ğalibâ bağ-ı cinânda buldı kaddiñ perveriş
Mîvesi Tübâ **gibi** eksik degildir yay u kış
- G167/4 Dün şabâdan nev-haber aldım dil-i şeydâ içün
Yâr eşiginde yetim oğlan **gibi** ağlar imiş
- 168/1 Künc-i 'uzlet **gibi** şahşa cây-ı 'izzet yoğ imiş
'Arife künc-i kanâ'at gibi devlet yoğ imiş
- G168/2 Künc-i 'uzlet gibi şahşa cây-ı 'izzet yoğ imiş
'Arife künc-i kanâ'at **gibi** devlet yoğ imiş
- G170/4 Hâtem-i mihr-i melâhat halkasıdır lebleriñ
Dürr-i yek-tâ **gibi** dendânın aña elmâs-ı faş
- G174/5 Çün düşer çâh-ı melâlet içre gör Yüsus **gibi**
Râz-ı pinhânın kim eyler ey gönül ihvâna 'arz
- G195/1 Açılıp gonca-femim gül **gibi** hândân olacak
Dil-i şeydâ aña bir bülbül-i nâlân olacak
- G196/5 Meh-i nev **gibi** tülü' eyledi şimdi ammâ
Giderek mâhu geçüp mihr-i dirâşân olacak
- G196/10 Nâr-ı aşka kim düşer hayf itmesün zîrâ anı
Zer **gibi** hâliş 'iyâr eyler belî zer-kâr-ı aşk
- G197/6 Ey kemân-ebür dem-â-dem sîneden eksik degil
Görmedim tîriñ **gibi** bir merdüm-i merd-i şefîk
- G198/9 Didiler meclis-i hâşşında görüp Nebzî **gibi**
O şehiñ şem 'ine lâyıķ dağı pervânesi yok
- G199/7 Bize şarşar **gibi** her kim tokuna münkabızız
Ese ger hem-çü şabâ gonca **gibi** açılanık
- G201/6 Niçe meyl itmesün tab'-ı dil-i bî-çâreler her dem
Ruhuñ pâlûde-i ter **gibi** ditrer güyiyâ şakşak
- G202/1 Ey hilâl-ebür bugün rüyuñ **gibi** bedr ay yok
Meh gibi her-câyisin varmadığın bir cây yok
- G202/2 Ey hilâl-ebür bugün rüyuñ gibi bedr ay yok
Meh **gibi** her-câyisin varmadığın bir cây yok
- G202/6 Kâfda 'Ankâ olursa sînesin eyler şikâf
Kirpiğin **gibi** bir oğ kaşın gibi bir yay yok
- G202/6 Kâfda 'Ankâ olursa sînesin eyler şikâf
Kirpiğin gibi bir oğ kaşın **gibi** bir yay yok
- G207/6 Elinde tûğ-ı bürrânı civân-ı tâzeye beñzer
Belinde kız **gibidir** hançer-i hün-h'vârı pek nazik
- G218/11 Duğter-i rez **gibi** bir ğar yoğ iken hum-hâne
Anı der-'akd eylemiş kavvâd imişsin ey gönül
- G224/8 Hâvf ider benden karîb olmaz baña dime rakîb
Korkarım şerriñden ancak sen **gibi** hardan degil
- G231/4 Ğamze-i fettânına sâhir didimse haķ didim
Ya didimse kaşına oğ **gibi** toğru söyledim
- G232/9 O serv-i nâzımın zülfi **gibi** cevri uzun oldu
Eger mümkün olaydı Nebziyâ anı kışaldırdım
- G240/9 Ağlar yaturam Nebzî-i şeydâ **gibi** her dem
Künc-i ğamfı seyr ü temâşâyâ değışmem
- G242/4 Sâye şal Sidre kadîñ üstüme gördükçe rakîb
Hasedinden anı 'ar'ar **gibi** dü-nîm göreyim
- G246/12 Derd-i bî-dermânını bilmem ne söylersin baña
Sen **gibi** ben de dilâ nâ-çâreyim nâ-çâreyim
- G253/8 Halka-ı zülfüñ demiyle ey şeh-i şüh-ı cihân
Mevleviler **gibi** gör her dem-be-dem devrândayım
- G254/8 Düşüp deşt-i firâkıñda gezer âvâre bî-çâre
Saña üftâdeler çokdur niçe bu dil **gibi** şad hem
- G259/1 Hicriñ **gibi** bu dilde özge elemi bilmem
Bu derd-i verem âhir bağrım dele mi bilmem
- G274/4 Kan karışmış eşk-i çeşmim akdı la'liñ yâdına
Ravza-ı cennet **gibi** hüsnuñ mükemmel ber-devâm
- G291/5 Bülbül-i şürîde **gibi** eyledi giryân beni
Gülşen-i hüsniñ içre ey gül-ruğ seni hândân iden

G293/7	Gördüğimce hâke düşsem tañ mıdır dâmen gibi Kim durur rüyuñ görüp çäk-i girîbân itmeyen	G366/10	Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyâ dârâtña Şevket izhâr eyle pes İskender ü Dârâ gibi
G296/3	Degirmen gibi her ne dâne gelse ögidür ağzñ Dilññ başkası yokdur 'aceb farfâra söylersin	G367/10	Her demi ağyâra cânâ kıldıgññ ihsân gibi Bu dil-i nâ-şâdı yaqđññ âteş-i süzân gibi
G301/16	Tutdı ğaribi bu dil-firibi Sihr itdi gibi ol çeşmi cādū	G367/2	Her demi ağyâra cânâ kıldıgññ ihsân gibi Bu dil-i nâ-şâdı yaqđññ âteş-i süzân gibi
G304/3	Her kelâmi çeşme-i hayvân gibi cân-bağşdır Kaşre-i la 'li hezârân derdlere dermânı sev	G367/4	Sen şeh-i hüsnüñ iki âvâre mahzûn kulıdır Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi
G323/8	Nedendir eşk-i dâdem ki bitürmez bir gül ü lâlê Velîkin turmayup aqar tolu gibi zemîn üzre	G367/8	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādûlar baña Tîr-i müjgân yağdırırlar üstüme bârân gibi
G326/4	Ser-i küyuñ felek bâmna beizer ey melek-rüyum Dil-i bî-çâreler anda kevâkib gibi seyyâra	G367/10	Nebziyâ bu zağmına hiç bir tabîb kılmaz 'ilâc Ğâlibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi
Tr1/14	ol geñiz puştññ kepâze mi göti bilmem 'aceb tarp geçer oq gibi turmaz ince şikler bî-ta'ab	GT367/6	Hem-dem olmuşdur göñül küyuñ kilâbıyla heme Vardıgımca cem' olurlar yanıma yârân gibi
Tr1/17	kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rüz u şeb bir şiğe idüp kanâ 'at eyleme ğayrı taleb	G368/1	Dil-berâ küyuñ makâm-ı cennetü 'l-me' vâ gibi Bitmiş anda serv-qađđññ Sidre vü Tübâ gibi
G329/1	Seniñ gibi civân-ı nev-resîde Bulunmaz misli dünyâ-yı denîde	G368/2	Dil-berâ küyuñ makâm-ı cennetü 'l-me' vâ gibi Bitmiş anda serv-qađđññ Sidre vü Tübâ gibi
G337/6	Bahâdîrsın zamânññ şimdilik şâhib-kırânısın Şehâ zâtññ gibi tıflı toğurmaz degme merd ana	G368/4	'Ayn-ı Kevserdir dehânññ leblerindir Selsebîl Nâb la 'liññ bâde-i Tesnîmveş ahlâ gibi
G341/8	Bu durur Hâkdan du 'â-yı müstecâbım dâ'imâ Kimseler düş olmasun hiç sen gibi hûn-ğvâreye	G368/6	Ehl-i cennetveş mücerreddir ten-i pâkiññ seniñ Var ise atññ ferîştehdîr ânññ hürâ gibi
G347/10	Kara günlerle karañu olsa tañ mı gözlerim Murğ-ı bî-per gibi bî-pervâ tutuldum ağda	G368/8	Ravza-ı rüyunda ey ğilmân şaçñdır şeb velî Gice yok uçmakda dirler bir qurı sevdâ gibi
G348/10	Pîr-i nâ-bâlig gibi nâ-puhte vü nâ-dân iken Dil virtüp bir nev-civâna dil-figâr oldum hele	G368/10	İşigññ hâkin değişmez hür ya Rıd vâna bil Âsitânññ Nebzî-i âvâreye Me' vâ gibi
G352/1	İrişdi Sidre vü Tübâ gibi ol kâmeti bâlâ Yaraşur ger ola aña felek dâye melek lala	G369/8	Yok durur bahtım dıraht-ı fâli'im virmez semer Dil-ğüşâde itmeyen her dem beni bu ğam gibi
357/3	Süzilür üstüne şâhññ gibi her-ğâh dü-çeşmiñ Şınup bâl ü peri aña rehâ bulmak ğümân oldu	G369/10	Nebziyâ bildim seni şeydâ kırup Mecnûnvâr Eyleyen 'aqlññ perîşân ol siyeh perçem gibi
G359/2	Görmedim gezdım cihânı eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rü sen gibi bir aşl-ı pāk ü arı şoy	G369/6	Rüz u şeb bülbül gibi müyeñdeyim ey gonca-fem Rüy-ı gülde dâne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
G366/1	Bülbülin nâlân ider rüyññ gül-i ra'nâ gibi Yandırır pervâneğânññ şem'-i bezm-ârâ gibi	G369/5	Rüz u şeb bülbül gibi müyeñdeyim ey gonca-fem Rüy-ı gülde dâne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
G366/2	Bülbülin nâlân ider rüyññ gül-i ra'nâ gibi Yandırır pervâneğânññ şem'-i bezm-ârâ gibi	G369/4	'Arz kıl meclisde ey kaş kemânım lebleriññ Zahm-ı tîr-i ğamzeñe la 'l-i lebiññ merhem gibi
G366/4	Küh-ı ğamda telh-kâm olmuş bu Ferhâd-ı dile Hüsrevâ şîrîñ kelâmññ şekkeri helvâ gibi	G369/2	Sâkiyâ şun görinen destîñde câm-ı Cem gibi Dil-rübâlarla mey içmek başka bir 'âlem gibi
G366/6	Sâye-i qadd-i dil-âvîziñde olmuş mültecî Ol sebebdendir ki serviññ kâmeti bâlâ gibi	G369/1	Sâkiyâ şun görinen destîñde câm-ı Cem gibi Dil-rübâlarla mey içmek başka bir 'âlem gibi
G366/8	Dâ'imâ künc-i hafâda olmak ister münzevî Künc-i istiğnâya râğib yok dil-i şeydâ gibi	G375/7	Tâcım gibi başımda qorum anı ki zirâ Pâ-mâl-i rehi olmağ ile mu'teber oldu

G377/11	Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi kim Lîk bir şeytân imişsin bed-likâ bildim seni	K26/12	Zulm-i ğamda neler çekdiğimi kim bile âh Meh-i enver gibi 'âlemde hüveydâ degilim
G381/10	Cevr ü kahrıyla kılup dünyâ vü mâ-fîhâyı terk Hâşılı Nebzî gibi cânâ helâk itdiñ beni	K26/26	Dimedim mi saña Nebzî ki perîşân olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki mu'tarrâ degilim
G388/1	Himmetim deryâ-yı 'aşk fülki gönül lenger gibi Hızrveş gönlümle her dem himmetim hem-ser gibi	K27/17	Cümleden kat'-ı nazar şîr gibi hamle idüp Hele o kelb rakîbe didirirdim tomuzum
G388/2	Himmetim deryâ-yı 'aşk fülki gönül lenger gibi Hızrveş gönlümle her dem himmetim hem-ser gibi	K33/121	Ola şerrinden emîn cây-yı selâmet var mı Ki aña kâ-yı belâ gibi o nazil olmaz
G388/4	Himmetim kâlâ'-ı vâlâ h ^v âcedir gönlüm benim Himmetim zîrâ mihek gönlüm zer-i aşfer gibi	K33/13	Gezeyor hâne-be-hâne seg-i bî-cây gibi Bu meseldir diyilür boş ite menzil olmaz
G388/6	Himmetimle gönlümü ğamdan tesellî eylerim Himmetim gökle beraber gönlüm alçaq yer gibi	Kt9/4	Ola terakkîde devâm üzere olup necmi sa'îd Fer vire hürşîdi gibi bu felek-i puşt-hamîñ
G388/8	Himmetim taşî deler ammâ ki gönlüm nermdir Himmetim bir pîr-i merd gönlüm mürîd-i ner gibi	Kt9/29	Yevm-i kıyâm ya Ze'l-celâl bundaki kıldığın gibi Eyle Muḥammed Ağayı dâhil-i dârü'l-keremîñ
G388/10	Himmet itsem gönlüme tâk-ı mu'allâdan geçer Himmetim çün Sidredir kim gönlüm anda ber gibi	Kt18/17	Muḥibb-i şâdık olduğı ecilden devleti gibi Anı maḥbûb idinmişdi ricâl-i devlet-i 'ulyâ
G388/12	Himmetimle bu gönül irse merâmına n'ola Murğ-ı zîbâdur ki gönlüm himmetim şeh-per gibi	M1/11	'Anâsır gibi çâr oldu hürüfi Düçâr ol sen de kim sevmez vuḫûfi
G388/14	Nebziyâ gönlüm güşâd eyler nesîm-i himmetim Himmetim bülbül gönül bir gonca-ı aḫmer gibi	M2/14	Kişi anuñ ile olur ma'lûm Bir uzun kışsa gibidir mefhûm
G396/2	Görmege kâni' iken haftada sen mâh-ı nevi Velî ismiñ gibi ber-'aks olup olduñ senevî	M3/7	Gezeyor rûsbî gibi her yirde Yüzi yukarıda arka yirde
K1/23	Kalbiñi şâf eyle âb-ı zer gibi zîrâ idüp Kalbden şarrâf olanlar ihtisâba ibtidâ	Mş2/32	Ne 'aceb dâr-ı fenânıñ bu 'aceb devri yine Zen-i rûsbî gibi yüze gülerak tavrı yine
K1/45	Hażm-ı nefis iturma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Kibr ü 'ucbı kılma meyl ü irtikâba ibtidâ	Mş2/55	Tağıla kâkül-i dil-ber gibi sünbül mi kâla Yıkıla mey-kede ḫum ola şikest mül mi kâla
K3/7	Maḫâm-ı 'âlem-i cennet gibi bu cây-yı me'vâyı Hemişe yâr ile yârân ile zeyn eylesün Mevlâ	Mş2/62	Böyledir çün gelüñüz ağlatalım zâr idelim Yüze göz yaşını incü gibi isâr idelim
K4/11	Bedende câme-i fâḫir gibidir gerçi kim bu rûḫ Velîkin 'âriyetdir ol olursın soñ ucı 'uryân	Mş2/66	Niçe bir tâ'at-ı Haḫ eylemege 'âr idelim Niçe bir Nebzî gibi cürm ü güneh kâr idelim
K4/6	Meşakkat dâmına düşdüim yedigim dâne-i ğamdı Kafesde şanasın bir murğ-ı vahşî gibiyim ḫayrân	Mh	Şeh-i Sultân Maḫmûd Ḥân gibi ḫâkâne der-peysin Seḫâda yokdur akrânıñ meger kim Ḥâtem-i Taıysin
K6/14	Ceng iderken müy-yı rüyumla kesüp başın kamu Dest-i berberde mübâriz gibi ol tîğ-i berân	Ms3/2	Cihân içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet var Ne kim ol ḫadd-i mevzunuñ gibi bir ḫadd ü ḫâmet var
K16/4	Şerâfetlü 'uluvvü'l-ḫadr hem-nâm-ı Ḥalîlu'llâh Ki vaşfi gibi zâtı derc olupdur şürefâlıkda	Ms3/3	Cihân içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet var Ne kim ol ḫadd-i mevzunuñ gibi bir ḫadd ü ḫâmet var
K17/11	Tavrıñ begim merğûbdur rüyüñ gibi maḥbûbdur Re'y-i münîriñ ḫûbdur maḫbûldür beyne'l-enâm	Ms3/25	Ġarîb üftâde yok Nebzî gibi hiç âsitânında Geçüp şadr üzere ağıyârıñ turur her demde yanında
K18/3	Ḥarâbe bir maḫal idi dil-i 'âşık gibi evvel Velî ta'mîr kıldı uş şehen-şâh-ı serîr-ârâ	N27/1	Pister-i ğamda benim gibi daḫı bîmâre yok Bî-'ilâc u nâ-devâ pür-zaḫm bir bî-çâre yok
K19/10	Bu müferriḫ mevzi'e Nebzî o zât-ı pür-kerem Eyledi târiḫi gibi vaz'-ı miḫrâb-ı İllâh	N28/2	Yok karârım bir mekânda yilerim yiller gibi Çeşmimiñ yaşı dem-â-dem boş ider seyler gibi

- N28/3 Yoğ kararım bir mekânda yilerim yiller gibi
Çeşminin yaşı dem-â-dem boş ider seyler **gibi**
- N29/1 Çeşm-i pür-hûnuñ **gibi** bağrım tolu kândır benim
Hicr ile hey hûn-h^vârım yidigim kândır benim
- N38/1 Her demi ağıyâra cânâ kıldığın ihsân **gibi**
Bu dil-i nâ-şâdı yakdın âteş-i süzân gibi
- N38/2 Her demi ağıyâra cânâ kıldığın ihsân gibi
Bu dil-i nâ-şâdı yakdın âteş-i süzân **gibi**
- N38/4 Sen şeh-i hüsnuñ iki âvâre maħzûn kulıdır
Rûz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân **gibi**
- N38/6 Hem-dem olmuşdur gönül küyuñ kilâbıyla heme
Vardığımca cem' olurlar yanıma yârân **gibi**
- N38/6 Nebziyâ bu zaħmına hiç bir tabîb kılmaz 'ilâc
Gâlibâ derdim benim bildim ki bî-dermân **gibi**
- N39/4 Şerâfetlü 'ulüvvü'l-kâdr hem-nâm-ı Halîlu'llâh
Ki vaşfi **gibi** zâtı derc olupdur şürefâlıkda
- Tc2/13 Çeşmimden akar gerçi tolu **gibi** bu yaşlar
Maħv oldu kamu bitmedi bağrımdaki başlar
- Tc2/30 Çokdur reh-i 'aşkıñda düşüp hâk olan ammâ
Yokdur dil-i bî-çâre **gibi** daħı fütâde
- Tr2/51 Dökilüp berg-i hazân **gibi** şarardı bağlar
Çıkarup sebzi libâsın karalar giydi çemen
- gice** [11] Güneş battıktan sonra gün ağarınca ya
kadar geçen süre, gece.
- Kt19/12 Du 'âya haşır idi evkât-ı hamsı
Huşûşâ **gicelerde** tâ-sehergâh
- G368/8 Ravza-ı rüyunda ey gılmân saçındır şeb velî
Gice yok uçmağda dirler bir kurnı sevdâ gibi
- G255/3 **Gicelerle** encümi tâ şubha dek bîdâr ider
Zülf-i şeb-günüñ ğamıyla girye vü zârım benim
- Mr2/14 İrişdi 'ıyd-ı adhâ rûz-ı fîrûzuñ sa'îd olsun
Giceñ Kâdr u Berât u her günün Nev-rûz u 'ıyd olsun
- Ms1/32 Bi-ħamdi'llâh kim baħtın ğüşâde tâli'in pîrûz
Giceñ Kâdr u Berât itsün İlâhım rûzını Nev-rûz
- G328/8 Korkarım 'âlemi ğarğ-âb ide ey serv-i nihâl
O kadar dökdi yine didelerim şu bu **gice**
- G328/10 'Aceb ağıyâr ile şöhetde midir Nebzî o hûb
Zannım oldur ki seni öldüre ğayğu bu **gice**
- G328/6 Dil-i şürîde begim bâde-i şevkıñı revân
İçüben na'ralar urdı didi yâ Hû bu **gice**
- G328/1 Gözime girmedî tâ şubha dek uyhu bu **gice**
Ya niçün toğmadı üstüme o meh-rû bu gice
- G328/4 Çeşmine rûzda düş olmadı çün kim bu dilin
Gezdi şeb tâbe-seher her taraf u sũ bu **gice**
- G328/2 Gözime girmedî tâ şubha dek uyhu bu gice
Ya niçün toğmadı üstüme o meh-rû bu **gice**
- gic'ol-** [1] Gece olmak.
- Kt19/25 On iki **gic'olunca** şeh-i Şa'bân
Züleyhâ geldi Hâkdan bâreka'llâh
- Git-** [12]
1. Bırakıp gitmek, terk etmek.
- G285/6 İşigin dârü's-şifâ herkes umar senden devâ
Âsitânın terk idüp kanda **gidem** dermâna ben
2. Gönün sevgiliye tutulması.
- G142/9 Râh-ı 'aşka kim **giderse** resm-i 'aşkı bilsün ol
Cân virüp baş oynamakdır yolımız erkânımız
- G334/2 Göz diküp kaldı gönül la'l-i leb-i cânânda
Kanda gitse dil **gidemiş** daħı hem cân anda
3. Zamanın geçmesi, sona ermek, yaşanıp
tükenmek, bitmek.
- K34/21 **Gidüp** altı yıl uş oldu bu târîh
Bu demde imdi hoş geldi Etenker
4. Bir yere doğru yönelmek, hareket etmek,
uzaklaşmak.
- G152/2 Dil ü cânım delisiz yâ meger siz
Naşihat tutmayup turup **gidersiz**
- G178/8 Reh-i 'aşka girdin şaķın azmağıl
Hemân toğrıdır ger **giderseñ** şirât
- G228/10 Muğ-peçe sâķiyi hem-râh eyle ey pîr-i muğân
Gidelim ğülşen-be-ğülşen kıl bize lutf u kerem
- G278/14 Sen de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş
Tîr-i âhın göklere **gider** olup ğaddin kemân
- G106/6 Şu gibi her tarafa meyl idüp aķma şanemâ
Giderek bir gün anın yolını gör yâre düşer
- G78/9 Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlın **giderek**
Günini هفته iken meh meh iken sâl ideyor
- Tr1/28 Tâ elinden kırtulunca başıma oldu kayu
Her gece şikletmege **giderdi** тұrmaz ğürleyü,
5. Cennete gitmek, cennete girmeye hak kazanmak.
- Kt3/57 Bölük bölük **giderken** cennet-i a'lâya pes anlar
Bu Nebzî pür-günâhı eyle hem-reh ol cemâ'atle
- giderek** [1] Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.

- Mş2/20 Ba' dehū bilmezın kaçdı nedir n'itse gerek
Korkarım dağıı beter derde yetüre **giderek**
- giden [1]** Ölen kişi.
- G155/2 Bu gönlüm küy-ı yäre 'azm ider ammā gerü gelmez
Beķā iklīmüne öte **giden** ğayrı bertü gelmez,
- giden gitsün gelen gelsün[1]** Giden gitsin kalan
kalsın. || Sahip olunanlarla yetinmemek.
- K3/6 Nidā eyleñ eħıbbāya görüp bu cāy-ı ferhānı
Gelen gelsün giden gitsün müsāfir hāneveş ğüyā
- gider- [1]** Uzaklaştırmak, çıkarmak, yok etmek,
kaldırmak, def etmek.
- G288/6 Yanıñdan sāyeveş ey mihrıbānım
Gidermem zerrece mihrin sizelden
- gidi [1]** Gidi; pezevenk, deyyus.
- N50/4 Kamusı lūṭı vü zānı s.kişle ṭoldı cihān
Dişisi rüsbı vü erkekleri cünüb **gidiler**
- gil [3]** Toz, toprak. || Gereksiz her şey.
- G296/6 Saña bir kimse yārim diyü niçe rāzım açsun
Gil işlanmaz dehānında varup ağyāra söylersin
- gil-i 'ayb [1]** Utanç verici, müstehcen, şeyler.
- K27/7 **Gil-i 'ayba** ne 'aceb dizime dek batdım ise
Dem-i iħlāş ile hem-dem hele şıdķ ile düzüm
- gil-i nā-pāk [1]** Temiz olmayan şeyler. || Mayası
bozuk.
- G181/5 Ṭab'-ı murdānı ṭabı'atde **gil-i nā-pākdir**
Ṭıneti ol bed-siriştiñ necs-i aşfardan ğalıż
- gine [1]** Yine, tekrar.
- G278/1 **Gine** zāhir oldı şehr içinde bir nev-civān tāze
Künyesidir Ħamza-zāde ğamzesidir Qahramān
- gir- [23]**
1. Gönle girmek. || Aşk başlamak.
- G589 **Gir** tarıķ-ı 'aşķa püyān ol yūri
Nebziyā yalın ayaķ başı kaba
- G161/2 Rāh-ı 'aşķ içinde birdir ey gönül yokış imiş
Tek tarıķ-ı 'aşķa **gir** olsun hemāñ varış ğeliş
- K24/10 Bulmaķ murādınsa ħacc-ı ekber
Dil şehrine **gir** olğıl mücavir
- G178/7 Reh-i 'aşķa **girdiñ** şaķın azmağıl
Hemān toğrıdır ger giderseñ şırāt
- G283/10 Yolda kalmaz pes irersin menzile ħavf eyleme
Gir tarıķ-ı 'aşķa Nebzı eyle dāmen-der-miyān
- G208/13 Saña kim didi ki Nebzı reh-i 'aşķa **giresin**
Yūri var kesb-i yediñdir ne belā var ise çek
- G225/7 Reh-i 'aşķ içre **gir** seyr eyle kim bir cādde yoldur ol
Ṭarıķ-ı müstakımi unudup gel olma ağ lel gel
- G307/5 Bezm-i 'aşķa **girmege** ādem gerek
Ol raķıb-i kelbi ķoma içertü
- G227/14 Görürüm Nebzı-i şeydā seni noķşān ile ben
Reh-i 'aşķ içre **giriip** eyleyüğör kesb-i kemāl
- G350/14 'Aşķa bürhān ister imiş zāhid-i ħod-bıni gör
Söyleñüz rāh-ı mecāza bāri **girsün** evvelā
2. Bir yere, mekāna girmek.
- Kt10/4 Beñzerdi hāna aşlında ğüyā
Her kim **gire** bulmazdı ħalāvet
- G315/4 Ṭutuldı şanmasunlar mäh-i bı-mihri felek üzre
Görüp ol mehveşi ħacletle **girdi** bir siyeh şāle
- G181/13 Yüzi ķararmaz eger gül-hāna **girse** Nebziyā
Kim ħayāsız olmada pır-i zen-i ğardan ğalıż
- K33/17 Eger unsuz eve **girse** çıkarır itmegini
Dökilür yüzi şuyı böyle de sā'il olmaz
- Kt4/5 Uşta **girdiñ** bir ķarañu oğaya
Siçdir bir dayķ yaħud mahbese
3. Ölmek, kabre girmek.
- Tr2/30 Ka'be-i maķşud için sa'yin hebā imiş diriğ
Ķabr bir ķapu imiş kim her kişi andan **girer**
4. Māni, engel girmek.
- G268/7 **Girmesün** māni' olur mā-beyne pırāhen dağı
Cāme-ħvāb-ı vuşlata luṭf eyle 'uryān gel Ħasan
5. Eteğine girmek. || Birinin eteğine sarılıp yardım
istemek.
- G280/1 **Gireydi** destime bir kez o dāmān
Bırakmazdım idüp çāk-i ğiriñbān
6. Talihsizliğe düşmek.
- G340/6 Reh-i 'aşķında cānāmiñ neler çeksek gerek bilmem
Hele iķbāl idüp **girdiñ** meded yok ğayrı idbāra
7. Eline geçmek, eline düşmek.
- K1/31 Dest-i nā-dāna **girse** bulmaz illā sehvinı
Diñle bu ķulı ķulağ ur bu cevāba ibtidā

	8. Erkekler zümresine girmek.		giriftâr eyle- [1] Tutmak, yakalamak, düşürmek.
Kt11/2	Sünnet-i Peyğam-beri icrâ idüp Zühdi Efendi Zümre-i ner içre girdi eyleyüp irsâl-i lihye	K8/20	Şanma dilâ kim seni ancak Eyledi bu derde giriftâr
	9. Almak, dahil olmak, fethetmek.		giriftâr ol- [1] Düşmek, esir olmak, tutulmak. Âşık olmak.
Kt6/26	Bu mışra' içre remz itdi bilür şahib-firâsetler Çıkpup füccâr girdi cünd-i İslâmî Beligrâda	G400/7	Revâ mı ey şeker-güftâr olam derdiñe giriftâr 'Aceb ey gamzesi Tâtâr niçün inşâfa gelmezsin
	10. Utanç duymak		
G61/8	Öyle rüsvây itdim anı mecma'-ı 'uşşâkda Oldı şermende girdi ger bulaydı bir sürâh girân [1] Kıymetli, değerli. Zor, güç.	G326/8	Hudâdan dilerim her dem saña düş olmasun kimse Giriftâr olmasun aşlâ o gîsü-yı siyehkâra giriftâr-ı ser-i zülf [1] Saçın ucuna bağlanmış, sevgilinin saçını lülesine müptela olmak.
Kt17/4	Mülâyim-tab' u deryâ-dil vesî'ü'z zihni ü bî-gîlsin Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saht tab'-ı mâ gird [1] Yuvarlak, çember, daire.	G363/4	'Aceb serkeşliği var idi evvel şevk-ı rüyuñla Giriftâr-ı ser-i zülfün olalı şimdi râm oldı giribân [4] Elbise yakası.
G292/5	Sitâre durur dâne gird e kamer Döşenmiş simât-ı felek der-miyân gird-i vişâl [1] Kavuşma çemberi, vuslat girdabı.	G157/3	Niçe gül gibi giribânımı şad çâk itmeyem Dâmeniñ ey gonca tatar irişen her hâr u has
Tc2/9	Gül yüzlülerin gird-i vişâlinde tolanma Bülbül gibi bî-çâre olup zâra düşersen gird-âb-ı belâ [1] Bela girdabı, bela çemberi.	G173/2	Bulurdı hasta-dil luftuñla cânâ gamdan istihlâş Giribânım velî bulmadı baht-ı kemden istihlâş
G259/9	Dil zevrakını şaldım gird-âb-ı belâ içre Eser mi muvâfiğ yıl yahud çala mı bilmem gird-âb-ı gam [1] Gam girdabı, keder çıkmazı.	G247/1	Ŧañ mı çâk olsa ta'accüb mi giribânım benim Mihnet ü gamla töludur çün ki dâmanım benim
G258/10	O siyeh didelerin sihr ile 'ayn-ı zerķâ' Zeķanın 'aşka gird-âb-ı gam u çâh-ı elem gird-âb-ı hayret [1] Hayret, şaşkınlık girdabı.	G286/12	Ümîdim bu şehâ lutf eyleyüp kıl Giribânım halâş agyâr elinden giribân-çâk ol- [1] Yakası yırtık elbise olmak.
G142/11	Fülk-i dil gird-âb-ı hayretde 'aceb ğarķ ola mı Yohsa bir dermân ider mi aña keştibânımız gird-â-gird [1] Yuvarlak.	G32/4	İrilmez vaşla biñ sa'y itseñ illâ Giribân-çâk ola dâmân hem ceyb girizân ol- [1] Kaçan, firar eden olmak.
G317/6	Zenaħdânın mutarrâ sib-i cennâta müşâbihdir Şehâ var ise gird-â-gird 'anber-büy hâl anda gird-bâd [1] Döne döne esen şiddetli rüzgar, kasırga, hortum.	G272/3	Girizân olmasa bîmâr-ı hicrânından olmaz mı Vişâliyle 'ilâc itse lebi darü'ş-şifâsından girü [1] Geri, arka. Geçmiş, mazi.
G181/7	Kalb-i yârânı dem-â-dem oynadır çün gird-bâd Hâtır-ı 'uşşâka tükunmakda şarşardan ğalîz giriftâr-ı bela [1] Belaya tutulmuş, felakete yakalanmış.	G199/14	Göre Nebzî gireriz bu yola yorgun u yayan Geçüben 'asker-i 'aşķ biz ki girüde kalanıķ giryân [3] Ağlayan, ağlayıcı. Üzülen, hasret çeken.
G254/4	Tutulmuşken bu dil murğı o zülfün dâmına evvel Giriftâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben hem	G101/3	Gördüğümce ol hilâl-ebriyü giryân olduğım Kim budur aşlı görünse mâh-i nev bârân olur
		G399/2	Elâ ey gözleri mestân nedir bu gamze-i cādū Gözüm giryân ciğer büryân firâkıñla dirim yâ Hû
		Mh3/22	Nebzî-i şürîdeyim 'aşkıñla hayrân olmuşum Dide giryân sine büryân dil perişân olmuşum

dökmek.	giryān eyle- [1] Ağlamak Aşk derdi ile gözyaşı	N38/4	Sen şeh-i hüsnün iki äväre mahzün kulıdır Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbān gibi
G291/5	Bülbül-i şūrīde gibi eyledi giryān beni Gülşen-i hüsn içre ey gül-ruh seni ðandān iden	Mş2/53	Gül ü bülbül gidicek nāle vü gulğul mı kıla Dökile berg-i semen ya ki kıranfil mi kıla
	giryān it- [1] Ağlatmak, ağlamaklı etmek.	G193/13	Bezmden hısm ile hoş gitti rakīb Koy varsun esfel-i siccine çak
G214/7	'Āşıkı her dem-be-dem giryān ider Güldirir mi cevri-i yābāneñ senin	G134/3	Gehī bu sinede geh dilde dü cādan gitmez O sebebdır ki şehā gamzeñi cādū bilürüz
G379/2	Çemende ey şabā ol ğonca-ı ðandānı gördüñ mi Beni giryān idüp kendü kılar ðandānı gördüñ mi	G142/1	Va 'de-i vaşl eyleyüp gitti yine cānānımız Ey ecel gel bārī kıatlan tā gelince cānımız
	giryān ol- [1] Ağlamak, gözyaşı dökmek.	G191/3	Gitti 'aql u şabr u dil 'aşkıñla bī-kes kıaldım uş Ħālimi 'arz itmege yanımda yārānım da yok 2. Devam etmek, zamanın ilerlemesi, akıp gitmesi.
G349/10	Çeşm-i bākī her kaçan bakşa yüzün görmez belī Mıhr-i 'ālem-tābī görmez dīde kim giryān ola	G251/12	Kākül-i şeb-ğün u rüy-ı āfītābıñla seniñ İmtiyāz olmaz gider bu şubh ile şamım benim
Mr2/22	Riyāz-ı dehr içinde gül gülüp ðandān olduqça Dil-i bülbül hezār efgān idüp giryān olduqça	G233/2	'Aşk-ı dildārım dil-i zārım 'aceb mi kılsa rām Gitti eyyām-ı şebābet geldi vaqt-i ihtirām
	giryē it- [1] Gözyaşı dökmek, ağlamak.	K10/11	Dil-i sengin-i dil-ber hayf kim nerm olmadı gitti Bu āh-ı sūznākım Ħod eridir seng-i Ħārāyı
G115/4	Seniñ seniñdir meger bağıñ ki te 'sīr eylemez aşlā Benim nāle figān u āh u giryē itdigim demler	G233/2	'Aşk-ı dildārım dil-i zārım 'aceb mi kılsa rām Gitti eyyām-ı şebābet geldi vaqt-i ihtirām
	giryē kıl- [1] Gözyaşı dökmek, ağlamak.	Ms3/22	Sebebsin zaĦmıma hem bā 'is-i feryād u nālemsin Melek misin perī mi bilmedim gitti ne ādemsin
G105/5G	O deñlü giryē kıldım hasretinle Akan bu demde demdir nem değıldir	G260/6	Ħam def ine ser-rişte-i zūlfıñe yapışdım Arturdı daĦı gitmedi bu Ħüzn ü melālīm
	giryē vü zār [1] İnleme ve ağlama.	G342/6	Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-Ħāl eglenmez Ħam ammā cāy-ğır oldı 'aceb ol daĦı gitmez mi
G255/4	Gicelerle encümi tā şubĦa dek bīdār ider Zūlf-i şeb-ğünüñ Ħamıyla giryē vü zārım benim	K12/39	Gitti kıahr-ı şevket-i luţf ile geldi Ħānimin Geldiği dem şāh-ı 'ālem Ħayr-ı maĦdem eyleyüp
G101/1	Eşk-i dīdem gitudüğünce cūş idüp tuĦyān olur Bu durur Ħavfım yeñiden yine bir tūfān olur	G389/1	Ħamım gitudikçe efzūn olmada bilmem baña n'oldı Bahārım geçdi vāĦayfā gülistānım Ħazān oldı
	git- [47]	G397/5	İçerim Ħün-ı ciger Ħam yine gitmez bildim Neş'e bulmuş yoĦ imiş cām ile Cemden Ħayrı
	1. Gitmek, ayrılmak, terketmek.		4. Ölmek, dünyadan geçmek.
G245/1	Vuşlata va 'd itdi gitti çün ki cānānım benim Ey ecel bir ān kıatlan tā gele cānım benim	Mş1/20	Ħanı Bū Bekr ü 'Ömer 'Osmān u Leysü'llāh kıanı Cümle gitudiler beķāya kıaldı ancak nām u şān
G305/1	Gider Mansūrveş dil dāra kıarşu Ne hoşdur dār gör dildāra kıarşu	G189/4	Bu dili kıldım emānet saña kıursun sevdığım Ben 'adem kūyına gitudikde ola Ħayr-ı Ħalef
K12/21	Gitti andan kaç' u tayy-ı menzil ü merĦal idüp İrişüp pes kıal'a-ı Atayı kıldı çün Ħişār	G375/4	Yüz sürmege 'azm eyleyücek Ħāk-i rehiñe Nefs ü dil ü cān daĦı gitudüp bī-eser oldı
K34/13	Şıla itmek için gitmişdi bundan Selāmetle olup vuşlat müyesser		
M3/4	Çüft işidir dime kim pāyesi yok Düşüp ardın gider āvāzesi çok		
G153/2	Dil ü cān kūy-ı cānāna giderler bir eser gelmez 'Adem iklīmine ya 'nī gidenlerden Ħaber gelmez		

5. Gitmek, varmak, ulaşmak.
- G67/9 Varma bâb-ı dil-rübâya **gıt** rakîbâ kim seniñ
Mebde'in ka'r-ı saqardır var yine oldur me'âd
- G153/1 Dil ü cân küy-ı cânâna **giderler** bir eser gelmez
'Adem iklimine ya'nî gidenlerden haber gelmez
- G161/14 Hâlet-i 'aşk ile ser-gerdân u hayrânsın yine
Nebziyâ sende bayağıveş degil **gidiş** tırış
6. Bitmek, tükenmek, sona ermek, kalmamak.
- G184/3 Zâ'f-ı dil oldı muzâ'af **gıtdi** a'zâdan kuvâ
Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk ü sem'
- K13/40 İşdilmestün İlähî bu haber hem dinmestün
Mahz hayr idi o da **gıtmış** dirîgâ kalmamış
7. Doğru yolda, hak yolda, islam yolunda hareket etme.
- Tc1/9 Reh-ber-i şer'î komuşlar kimse **gıtmez** râh-ile
Sen beni yâ Rab koma bu fırka-ı güm-râh-ile
- G308/8 Kej-revânedir bu demde reh-revânân cümleten
İstikâmet üzre **gıtmez** kimse şâh-ı râh-ile
8. Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.
- K12/18 Mazhar-ı eltâf-ı Bârî lutf-ı carî ber-zemîn
Kanda **gıtse** yümn ile gâlib ola ber-düşmenân
- G136/5 Râh-ı 'aşkında **gider** terk eylemez dil haşre dek
Yoluna şıdk ile ikbâl itdi idbâr eylemez
9. Namı kaybetmek, şanın gitmesi.
- G210/2 Âh u efgânım budur haç itdi rüyuñda zuhûr
Ey dirîgâ **gıtdi** nâm u gitdi nâmüs gitdi neng
- G210/4 Âh u efgânım budur haç itdi rüyuñda zuhûr
Ey dirîgâ gitdi nâm u gitdi nâmüs **gıtdi** neng
10. İyiliklerin, güzelliklerini gençliğin gitmesi.
- G120/4 Şağın aldanmayasın rengine ey murğ-ı seher
Gele gün gülşene kim gonca **gider** hârî kalur
11. Aklından gitmek, unutmak, hatrından çıkmak.
- G379/7 Ferâmüş eyledi **gıtdi** benimle 'ahd ü peymânı
O kelb-ile leb-â-leb devr ider peymânı gördün mi
12. Gönülden hayalin, düşüncenin gitmesi.
- G118/3 Hâyâliñ her kaçan **gıtse** begim bu hâne-i dilden
Şovulmuş şuyı güyâ bir degirmen şamına beñzer
13. Gözyaşının akması.
- G101/1 Eşk-i dîdem **gıtdügünce** cüş idüp tuğyân olur
Bu durur havfım yeñiden yine bir tûfân olur
14. Yola gitmek, yolculuğa çıkmak.
- G154/2 Tarîk-ı 'aşk zann itme haşarsız
Şağın **gıtme** çü râha râh-bersiz
15. Âşık olmak.
- G161/9 Bezm-i 'aşkda tırmayup **gıt** ey rakîb-i rû-siyeh
Yüziñe bakmaz kimesne yok saña bakış görış
16. Telaşın gitmesi, kaybolması.
- G166/2 Hâyî demdir miñnet-i hicr ile oldum cân-hırâş
Olmadı vuşlat müyesser **gıtmadi** dilden telâş
17. Namusu kaybetmek, namusun gitmesi.
- G210/4 Âh u efgânım budur haç itdi rüyuñda zuhûr
Ey dirîgâ gitdi nâm u **gıtdi** nâmüs gitdi neng
18. Mutluluğun sevincin sona ermesi.
- G372/5 Sürürüm gelse ger bir dem **gider** fi'l-hâl eglenmez
Çam ammâ cây-gır oldı 'aceb ol dağı gitmez mi
19. Zamanla, derece derece, yavaş yavaş.
- G195/6 Meh-i nev gibi tülü' eyledi şimdî ammâ
Giderek mâhî geçüp mihr-i dıraşşân olacaç
20. Zamanın geçmesi, ihtiyarlamak.
- G362/6 Çırra olma bu tarâvet hüsnüne bâkî degil
Bağ gül-i ra'nâya **gıtdi** hüsnî kaldı yolunı
giy- [12] Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek. || Örtülmek.
- G23/4 İrişdi rüz-ı nev-rüz oldı gülşen ehliniñ 'ıydı
Çemende her şüküfe **giydiği** zibâ kabâdır hep
- G36/9 **Giyindi** câme-i fâhir tonandı şankim 'arât
Görün beni o dâl-i zülfi firâkıyla meded
- G37/12 Tîr-i gamzeñle ser-â-ser zeyn olupdur cân u dil
Giydiler ne bahtlı anlara esvâb-ı hayât
- G77/3 Sebzeler **giydi** dırahtân câ-be-câ
Zâhir oldı şun'-ı Rabb u Kirdigâr
- G188/10 Hezârân cidd ü sa'y ile şafâ bulmazsın ey hâcî
Giyüp iñrâm-ı 'aşkı kıl haqîkat Ka'besin tatvâf
- G223/2 N'idelim kisve-i fâhirle tecemmül müşkil
Lîk peşmine **giyüp** halka tezellül müşkil
- G252/4 Bahârâsâ yeşillerle olup zeyn
Giyinmiş kırmızı hem şarı gördüm

- G352/3 Olupdur tūfī-i gūyā **giyüp** ol cāme-i sebzi
Dalı hem hoşça yakışmış başında ol yeşil vālā
- N16/3 **Giyüben** tãc u kabā ile gurūr itme şaķın kim
Niçe ten oldı bürehne qodı başdan niçe ser tãc
- N16/3 **Giydi** dıraht sebz kabā gūşe-i bāğ oldı Na'ım
Hür-şıfat dil-ber ile şürb-i ğidā demleridir
- T1/22 Nebzī-i şeydā alup bunca belãlar çignine
Cevr-i tıgından **giyer** şāl u `abãlar egnine
- G376/18 Cefã-yı dil-ber ile olup abdāl
Giyinseñ Nebziyã olur palãsı
- gizlice [2]** Gizli, sırlı, saklı bir şekilde.
- G303/13 **Gizlice** zevkım sürersin bãdeniñ
Nebziyã ya yanıña qalır mı bu
- G365/5 Yine dün tanışık itdim dil ile **gizlice** ben
Ne didimse dem ola her sözime didi belı
- gizlice [1]** Gizli, sırlı, saklı bir şekilde.
- G270/3 Raķib-i rü-siyehle **gizlice** pãzãr idermişsin
Cüvãl-ı fahmgerãsã çelebı yüzüñ ağ olsun
- gizli [2]** Başkalarından saklanan, duyurulmayan, saklı kalan, mahrem, nihan.
- G231/6 `Aleme fãş eylemiş `aşıqlığım bãd-ı şabã
Vaşf-ı hãlim ben şanurdum aña **gizli** söyledim
- K13/6 Ğayr `aybın görmede halk cümle gözlüdür velı
Gizli `aybın bakıcı bir çeşm-i binã kalmamış
- gizli söz [1]** Gizli söz.
- G319/9 Var surãhıniñ yine cãm ile bir **gizli sözi**
Meclis-i hãşşında virmişlerdi gördüm fem feme
- gısü [2]** Omuza dökülen uzun saç.
- G134/8 Niçesin ğamze-i hün-riziñ ile yaraladıñ
Bizi zencire çeken lıkin o **gısü** bilürüz
- G331/9 Yine meyl eyledi Nebzī o siyeh **gısüya**
Yine her yüzden ider ğam aña her güne yine
- gısü-yı siyehkãr [1]** Kötülük yapan saçları omuza kadar dökülen sevgili.
- G326/8 Hüdãdan dilerim her dem saña düş olmasun kimse
Giriftãr olmasun aşlã o **gısü-yı siyehkãra**
- gısü-yı şeb-gün [1]** Omuza dökülen uzun siyah saç.
- G392/7 Yol azdırmış idim **gısü-yı şeb-gününda** hayretle
Bi-ħamdi`llãh cãnã şevķ-i rüyuñ reh-nümün oldı
- gonca [25]** Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuğu. || Sevgilinin ağzı, dudakları.
- G11/7 Dehãniñ nã-şüküfte **gonca** etrãfı benefşeżãr
Boyuñ serv-i şehidır çeşm-i mestiñ nergis-i şehlã
- G14/7 Bezm-i gülden jãledir mey **gonca** kuşbaşı kebãb
Bülbül-i mestãneye sofrã dõşendi cã-be-cã
- G19/11 Ey murg-ı şehir **gonca** feryãdıñ güş itmez
Bu nãliş ü süzişler yãbãne degil mi yã
- G23/12 Şehirde bülbüle `arz eyledim çün rãz-ı pür-süzum
Benim de **goncaya** naklim didi bu mã-cerãdir hep
- G26/4 Zebãniñ bülbül-i güyãdır ammã
Velikin nã-şüküfte **goncadır** leb
- G108/7 Şübhe yokdur nã-şüküfte **goncadır** la`l-i lebiñ
Çeşm-i mestãneñ velikin nergis-i şehlã mıdır
- G120/4 Şaķın aldanmayasın rengine ey murg-ı şehir
Gele gün gülşene kim **gonca** gider hãr kalur
- G158/6 Kaçınma hãr u hãşãk olduğumdan reh-güzãriñde
İder gülşende **gonca** hãr ile ey gül-fem istinãs
- G164/3 **Goncayı** dem-beste kıldı lebleriñ güftãr ile
Servi bĩ-fer kılsa tañ mı işbu refãr u reviş
- G194/9 Yetişür dãğ-ı ğamıñ **gonca** dilã dime yüri
Bu gülüstãn-ı cihãnda gül-i hãdãnım yok
- G201/10 Görüp ehl-i dil ey Nebzī bu beş ebyãt-ı merğübı
Heme beñzetdiler ol **goncaya** kim ola beş yaprak
- G206/1 Şaķıñ sünbül ruħuñ lãle femiñ **gonca** yüzüñ gül-berg
Melãhat ber-kemãldir hıķkatinde hüsniñ olmaz derk
- G221/12 Bu ãlãt-ı bahãr ile hãzãna
Çü tınmaz **gonca** nergis aĝla gül gül
- G228/5 Oturup taht-ı zümürüd üzre **gonca** şãhvãr
Baĝladı etrãfına çevre nihãl-i gül `arem
- G277/10 Kuluñ Nebzī niçe feryãd kılmaz `andelibãsã
Gülüstãn-ı melãhatde begim sen **gonca** bir verdsin
- G310/4 Gülp açıldıĝını hãr ile gülşende görüp
Goncaniñ bãd-ı şabã başını yarmış taş-ile
- G311/5 Müzeyyen **goncalarla** şaķn-ı gülşen
Be-ħükmi Kirdigãr el-ħamdülillãh
- G232/3 Lebiñ hoşķa dehende **gonca** mıdır şuya kazanmış ol
`Acebdır bilmezem sükker midir ya engübñ üzre
- G333/2 Neler eyler görüñ güller cemende bülbül-i zãrã
İder feryãd u vãveylã o meyli **goncanıñ** hãra

- G337/7 Tudağın **gonca**dır güyâ diliñdir bülbül-i güyâ Şadefdir hem dağı ağızın dışıñdır dağı dür-dâne **gonca-dehân [3]** Ağzı küçük ve güzel olan sevgili.
- G340/1 Felekden istedim **gonca** dutuşdurdı beni hâre Murâdım virmedi hayfâ murâdımca nedir çäre G280/5 Ruhuñ yadıyla ey **gonca-dehânım** N'ola bülbül gibi eylersem efğân
- K13/9 Gülşen-i hüsn ü behâda beste-fem bir **gonca** yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nâ kalmamış Ms3/13 Ayırdı çarh-ı keş-refâr sen **gonca-dehânımdan** N'ola tolsa cihân bülbül gibi âh u figânımdan
- Mş1/31 **Goncalar** dem-beste bülbül deng ü lâl olmuş durur Boynum egmiş benefşe bî-mecâl olmuş Tc2/44 Dilden dile rüsvây ola bülbül gibi her kim Meyl eyleyüben dil viresin **gonca-dehâna**
- N23/3 **Gonca**dır güyâ piyâle mey durur şebnem dağı Bağbân sâkî durur muṭrib dil-i üftâdedir **gonca-dehen [3]** Ağzı küçük ve güzel olan sevgili.
- Tr2/16 Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem ağladan Lâleniñ bağrın kara çâk itdi şadrın **goncanıñ** D23/1 Ey ruhuñ gül **gonca-dehen** kaddi bülend serv-i semen Gonca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm gülbün-i men
- dudak. **gonca ağız [1]** Gonca gibi küçük ve kırmızı ağız, D2/2 Ey ruhuñ gül **gonca-dehen** kaddi bülend serv-i semen Gonca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm gülbün-i men
- G49/12 Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nâza kim Ağzı gonca gözi nergis sözi gül yüzi güleç G114/7 Sîb-i zekansın **gonca-dehensin** Sîmîn-bedensin serv-i semen-ber
- goncaâsâ [1]** Gonca gibi. || Küçük ve güzel ağızlı sevgili gibi. ve güzel ağızlı sevgili.
- G11/1 Açıldıkda bahârın **goncaâsâ** ey gül-i hamrâ 'Aceb kimler çoğa ol kâkül-i şeb-büy-ı 'anber-sâ G37/5 Şolmasun o gül-dehânıñ tâ-ebed ey **gonca-fem** Açılıp dur Hızrveş çün üstine bâb-ı hayât
- gonca dehen [1]** Ağzı gonca gibi olan sevgili. G51/7 Nedir ey **gonca-fem** nîm-i nigehle ol tebessümle Gül-i ra'nâya güyâ nisbet idüp gösterirsın ganc
- G301/5 Gül penbe tendir **gonca dehendir** Hâd yâsemendir kâkül çü şeb-bü G67/7 Bir yüzi gül **gonca-fem** cânaneye 'aşık mısın Bübülâ gülzâr-ı 'âlemde ne bu feryâd u dâd
- gonca gül [1]** Açılmamış gül. || Genç sevgili. G85/10 Sîne-i Nebziye urdukça şehâ hançerle sen Gül biter gül açılır ey **gonca-fem** güller koğar
- G286/9 Gülistân-ı cihânda **gonca güller** İrişmez bülbülâna hâr elinden G90/8 İşitdim zümre-i 'uşşâka dâhilmışsin ey bülbül Velîkin dil-rübâ-yı gül-ruhu u **gonca-femiñ** kimdir
- gonca-ı gül-hande [1]** Gül yüzlü açılmamış tomurcuk. || Gül yüzlü genç sevgili. G165/13 Gül yañaqlı **gonca-fem** bir sebz-püş maḥbûb içün Bülbül-i şeydâ-diliñ çeşmi yaşı gül-gün imiş
- G261/3 Gülşen-i 'âlemde sen bir **gonca-ı gül-handesin** Lîk ben nâr-ı fırâkıñla şehâ külhandayım G195/1 Açılıp **gonca-femim** gül gibi handân olacak Dil-i şeydâ ana bir bülbül-i nâlân olacak
- gonca-ı pür-gunc [1]** Nazlı, işveli ağızlı sevgili. G203/16 İder dil bülbülü şeb rüz feryâd Benim bunda şuçum ey **gonca-fem** yok
- G25/4 Zebânıñ bülbül-i güyâdır ey şîrîn-makâl ammâ Velîkin nâ-şüküfte **gonca-ı pür-guncdur** ol leb G211/4 Seni ağıyâr ile dün güşe-i gülşende görüp Didim olmuş güzeri hâr ile ol **gonca-femiñ**
- gonca gibi açıl- [1]** Gonca gibi açılmak. || Sevgilinin dudağının açılması, sevgilinin güzel sözler söylemesi. G216/1 'Acabâ hâlimize rahm idüp ol **gonca-femiñ** Bize irşâd ide mi rahmı küy-ı 'ademiñ
- G199/8 Bize şarşar gibi her kim tokuna münkabızız Ese ger hem-çü şabâ **gonca gibi açılanıç** G270/1 O rüy-ı gülşeniñ **gonca-femiñle** reşk-i bağ olsun Açılınsın her taraf nergis benefşe göz kulağ olsun
- gonca vü gül [1]** Gonca ve gül. G294/12 Dilâ bülbül gibi feryâd idersin Cevâb aldıñ mı ol **gonca-femiñden**
- Tc1/48 Tatalım cennet imiş işbu gülistân-ı cihân **Gonca vü gül** hür ile ğılmân u Rıdvân bağbân G346/5 Ruhuñ gül-günuna haṭ geldi ol **gonca-femiñ** ammâ Açıldı tâze sünbül düşdi bülbül özge sevdâya

- G369/5 Rüz u şeb bülbül gibi müeynedeğim ey **gonca-fem**
Rüy-ı gülde dâne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
- G373/9 Seniñ ey **gonca-fem** bülbüllerinle
Bulupdur gülşen-i hüsnüñ revâcı
- Mr5/36 Gelsün bugün içün tolu
Ol lâlê-ğadd ü **gonca-fem**
- gonca-hü [1]** Gonca mizaçlı, gonca yaradılışlı.
- G65/3 Verd-i gülzâr-ı cinândır çün ruhuñ ey **gonca-hü**
Esmesün bād-ı fenâ hem itmesün aşlâ vürüd
- gonca-ı aḥmer [2]** Kırmızı tomurcuk. || Kırmızı küçük ağız.
- G95/6 Nergis-i mestânedir çeşmiñ yüzüñdür yâsemen
Ruḥlarıñ verdi gibi bir **gonca-ı aḥmer** mi var
- G388/14 Nebziyâ gönülüm güşâd eyler nesîm-i himmetim
Himmetim bülbül gönül bir **gonca-ı aḥmer** gibi
- gonca-ı bâğ-ı Na'im [1]** Cennet bahçesinin gonca gülleri. || Cennet bahçesindeki genç sevgili.
- G13/7 Ruḥlarıñdır **gonca-ı bâğ-ı Na'im**
Kâmetiñ illâ ki Sidrül-müntehâ
- gonca-ı bî-ḥâr [1]** Dikensiz gonca. || Merhametli sevgili.
- G204/8 Gül-i şad-bergsin ammâ ki hezâr oldu raḳîb
N'ola ey verd-i dehen **gonca-ı bî-ḥâr** olsañ
- gonca-ı cennet [1]** Cennet goncaları. || Genç sevgili.
- G143/3 Gül-'izârım **gonca-ı cennet** gibi
Verd-i ruḥsârıñ güşâde kış u yaz
- gonca-ı gül-rü [1]** Pembe yanaklı ve küçük ağızlı.
- Mü1/4 Bülbül gibi dil nağme-serâ olmadı gitdi
V'ey **gonca-ı gül-rü**
- gonca-ı ḥamrâ [3]** Kırmızı gonca, tomurcuk. || Küçük kırmızı ağız.
- G108/2 Âl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır
Bülbüli nâlân iden ol **gonca-ı ḥamrâ** mıdır
- G248/2 Kelâmıñ sem'i ile bülbül-i güyâdan el çekdim
Dehânıñ rü'yetiyle **gonca-ı ḥamrâdan** el çekdim
- G240/1 La'l-i lebiñi **gonca-ı ḥamrâya** deḡişmem
Ḥâk-i deriñi kaşr-ı feleksâya deḡişmem
- gonca-ı ḥandân [5]** Gülen açılmamış tomurcuk. || Sevgilinin gülen dudağı.
- G80/1 Bezendi bezm-i gülşen **gonca-ı ḥandân** ile yer yer
Yaşandı şahn-ı şahrâ lâlê-i nu'mân ile yer yer
- G174/8 Gülşen-i dehrî fiğâmıñ tutdı bülbülveş seniñ
Bârî ḥâlîñ eylegil ol **gonca-ı ḥandâna** 'arz
- G68/6 Gösterir şimşâd-ı ḳaddiñ serve cilve serverâ
Öğredir la'lîn dehânıñ **gonca-ı ḥandâne** ḥand
- G379/1 Çemende ey şabâ ol **gonca-ı ḥandâni** gördüñ mi
Beni giryân idüp kendü ḳulur ḥandâni gördüñ mi
- Mü5/1 Ey gülşen-i 'âlemde ruḥı **gonca-ı ḥandım**
Ey verd-i gülîstân
- gonca-ı kâm [1]** Mutluluk goncasının açılması. || Huzur ve mutluluk içinde yaşama.
- Kt9/5 **Ġonca-ı kâmi** açıla baḫtı riyâzında nite
Bülbüli nâl gülleri şâd ola bu bâğ-ı İremiñ
- gonca-ı la'l [1]** Kırmızı gonca. || Sevgilinin kırmızı tomurcuk gibi ağız.
- G24/12 Zebânı bülbül-i güyâydur kim
Olupdur **gonca-ı la'lîne** maşḫûb
- gonca-ı 'ömr [1]** Goncanın ömrü.
- G376/14 O dehr-i gülşen içre ol bed-endîş
Olur ḥâr **gonca-ı 'ömrî** şolası
- gonca-ı pür-ḥâr [1]** Diken dolu, dikenli gonca. || Kötülüklerle dolu sevgili.
- G48/6 'Aşıkım giryân ider bülbül gibi
Ġonca-ı pür-ḥâr elinden el-ğyâs
- gonca-ı şad-berg [1]** Yüz yapraklı gonca.
- G278/7 **Ġonca-ı şad-berğdir** güyâ ki ol nâzik femi
Jâleveş gerdende ammâ ḫaṭṭ-ı nev olmuş 'ayân
- gonca-ı ter [1]** Taze, yeni açmış gonca. || Genç sevgili.
- G182/12 Gülşen-i 'aşḳ içre ḫavf idüp raḳîb-i ḫardan
Kesme ey bülbül şaḳın ol **gonca-ı terden** ṭama'
- gonca-ı zanbaḳ [1]** Zambak goncası. || Saf ve masum genç sevgili.
- G315/9 Gözüñ nergis durur bîñ-i pâkiñ **gonca-ı zanbaḳ**
Dehânıñ gül şaḳıñ sünbül olupdur 'ârîziñ
- gonca-'izâr [2]** Gül yanaklı gonca. || Gülyanaklı genç sevgili.
- G78/5 O şanevber-ḳadd ü tütî-suḫen ü **gonca-'izâr**
Beni bülbül gibi nâlân u teni nâl ideyör

- G229/7 O gül-rü lāle-ḥad **gonca- izār** u yāsemen-ruḥsār
Hezārāsā fiḡān itsem iṣitmez āh u feryādım
- göç [8]** Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk, gökyüzü, sema.
- gonca-leb [4]** Gonca ağızlı. || Küçük ağızlı sevgili.
- G13/18 Rüz u şeb feryād ider bülbül gibi
Gonca-leb üftādedir Nebzī saña
- G173/8 Taḥammül eyleyüp āzārına aḡyār-ı ḥārın dil
Çü bülbül istemez ol **gonca-leb** gül-femden istiḥlās
- Mr5/15 Bir **gonca-leb** gül-rü ile
Bülbül sürer gülşende dem
- Tc2/38 Gördi ruḥuñ āvāre gönül geldi fiḡāna
Bülbül-şıfat ey **gonca-leb** ü tūḡi-zebāna
- goncası açıl- [1]** Goncanın çiçeklenmesi, açması. || Sevgilinin aḡzını açması, konuşmaya başlaması.
- K28/11 **Açıla** her dem bu gülşende merāmın **goncası**
Eylemiş ḥacet degil iḡbāl u ya idbār gül
- goncaveş [1]** Gonca gibi. || Sevgilinin aḡzı gibi.
- Mş2/33 Açılıp **goncaveş** evvel görünür nevri yine
Bozup eṡvārını 'aksine döner fevri yine
- goncaveş aç- [1]** Goncanın çiçeklenmesi, açması. || Sevgilinin aḡzını açması, konuşmaya başlaması.
- K28/14 Ğuşşādan çāk eyler idim cübbe vü destārımı
Goncaveş açup bu gönülüm olmasa ḡam-ḡvār gül
- göç- [1]** Bulunduğu yerden ayrılarak başka bir yere yerleşmek üzere yola çıkmak. || Dünyadan göçüp gitmek, ölmek.
- K4/13 Ki zīrā bu fenā mülke gelenler hep **göçer** bir gün
Dimişdir Ḥāk kelāmında ki küllü men 'aleyhā fān
- göge ağ- [1]** Göge yükselmek, göklere ulaşmak.
- Mş1/12 Ğayr tursun Bu'l-beşer Ādem Şafıyyu'llāh ḡanı
'İlm-ile **göge aḡan** İdrīs refī'u'llāh ḡanı
- göge boyan- [1]** Gök rengine boyanmak, || Gri, duman rengine bürünmek.
- G100/4 Şeḡerde āh-ı āteşnāk-i dilden
Felekler ey mehim **göge boyanur**
- göge çık- [1]** Gökyüzüne çıkmak, yükselmek.
- K8/42 Medḡ ü senā ile o sultān
Çıksa göge daḡı yeri dar
- gögüs ger- [1]** Pek çok güçlüḡe karşı koymak, dayanmak, kendini siper etmek.
- G39/4 Taḡup zülfi siyāh-ı dil-beri bu gerden-i cāna
Dü 'ālemde **gögüs ger** alını açuḡ yüzünü aḡ it
- G13/9 Yirde **gökde** 'aşıkın ins ü melek
Ṣolıdır mihrinle bu arz u semā
- G76/1 Çarḡ-ı atlas **göge** āhım dütününden boyanıḡdır
İki yirden meh ü ḡurşid-i 'alemveş yamanıḡdır
- G138/4 Her dilde 'aceb ḡann ide var mihrini ol meh
Her **gökde** bunu bilmeye şems ü ḡamer olmaz
- G388/6 Himmetimle gönülümü ḡamdan tesellī eylerim
Himmetim **gökle** berāber gönülüm alçaḡ yer gibi
- K9/6 Devleti zā'id ola dā'im anuñ
Nitekim devr ide **gökde** mihr ü māh
- Kt19/18 'Ademden irişüp mülk-i vücūda
Yüzün gösterdi **gökden** şanki bir māh
- Ms1/6 Der-i devlet perinde ser komuşdur niçe eşbehler
İşitdim işbu mazmūni oḡur **gökde** ferişteher
- G278/14 Sen de Nebzī şanuram ol fitneye olduñ kiriş
Tīr-i āhın **göklere** gider olup ḡaddiñ kemān
- gökçek [1]** Güzel, şirin, hoş, latif, sevimli.
- K24/12 Her dem 'ibādet kıl ḡüsn-i ḡulḡ it
Gökçek 'amelle tolsun defātir
- göklere çıkar- [1]** Gökyüzüne çıkarmak, yükseltmek. || Göklere çıkarmak. Aşırı derecede övmek.
- G146/2 Meded düşdüm ayaḡa ol ḡadı şimşād el virmez
Çıgarsam yeryüzünden **göklere** feryād el virmez
- gölge [1]** Güneş ışınlarından korunacak yer, sâye.
- Kt10/19 Ḥaşr eyle yarın 'arş **gölgesinde**
Gösterme hevl-i rüz-i Kıyāmet
- gönder-[1]** Gitmesini sağlamak, gitmesine yol açmak, yollamak.
- G3/10 Siper-i āhen imiş sīne-i Nebzī dirler
Ḳaşı yā tecrībe kıl oḡını **gönder** o yaña
- göndür-[1]** Gitmesini sağlamak veya gitmesine yol açmak, yollamak.
- G93/2 Felekler şarşar-ı āhım deminden döndürülmüşdür
Şeḡergāh-ı ezel çün süy-ı çarḡa **göndürülmüşdür**
- gönül [77]** Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. duyguların kaynaḡı. || İçeri, yürek.
- G181/9 Çüb-ı āha ṡayanur **gönli** 'aceb sengīndir
Postı şırtında daḡı post-ı seg-i nerden ḡalīz

G361/2	Bir perî-rû saht-dil pülâda virdim gönlümü Âşinâ zann eyleyüp bir yâda virdim gönlümü	G102/12	Hayâl-i zülfiñe cânâ düşelden İşi bu gönlümüñ tül-i emeldir
G361/2	Bir perî-rû saht-dil pülâda virdim gönlümü Âşinâ zann eyleyüp bir yâda virdim gönlümü	G16/7	Göñülde münye mi kodı meniyye Münâyâ irmedin irdi menâyâ
G388/5	Himmetimle gönlümü gamdan tesellî eylerim Himmetim gökle berâber gönlüm alçak yer gibi	G388/9	Himmet itsem gönlüme tāk-ı mu' allâdan geçer Himmetim çün Sidredir kim gönlüm anda ber gibi
G388/2	Himmetim deryâ-yı 'aşk fülki göñül lenger gibi Hızrveş gönlümle her dem himmetim hem-ser gibi	G28/9	Gel imdi ey göñül terk-i hevâ kıl Olup meyl ü hevesden küllî tâ'ib
N26/1	Göñlümüz gamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan harâb olmağ diler bu çal' a vü burc u beden	G37/9	Mest olup cām-ı lebiñle bu göñül düşmüş yatur Bağlamış çeşmin açılmaz ey perî h'vâb-ı hayât
G38/9	'İmâret eylegil gönlüm hârâbın Merâmet yok mı sulţânım merâmet	G38/15	Göñülde gözde başda od şu toprak Budur ehl-i hevâyâna 'alâmet
G60/7	Muğ-peçe yadırladır gönlüm metîn Sinede açdım hayâliyle	G49/11	Niçe meyl itmez göñül sen dil-ber-i pür-nâza kim Ağzı gonca gözi nergis sözi gül yüzi güleç
G388/4	Himmetim kâlâ'-ı vâlâ h'vâcedir gönlüm benim Himmetim zîrâ mihek gönlüm zer-i aşfer gibi	G54/4	Hasta-i la'l-i lebiñdir ey tabîb Lebleriñden bu göñül ister gülâc
G388/4	Himmetim kâlâ'-ı vâlâ h'vâcedir gönlüm benim Himmetim zîrâ mihek gönlüm zer-i aşfer gibi	G83/2	Tâ-ezel meylim benim sen kıddi serv-i nâzedir Ol sebebden kumrılarla bu göñül hem-râzedir
G388/7	Himmetim taşı deler ammâ ki gönlüm nermdir Himmetim bir pîr-i merd gönlüm mürîd-i ner gibi	G128/8	Yüzüm türâba döşenmiş başımda yeller eser Gözüm şular akıdup hem göñülde nâr yanar
G388/1	Himmetim deryâ-yı 'aşk fülki göñül lenger gibi Hızrveş gönlümle her dem himmetim hem-ser gibi	G163/8	Dem-be-dem pend ü naşîhat eylerim güş eylemez Kim göñüldür adı bir bî-'âra hem-dem oldumuş
G388/8	Himmetim taşı deler ammâ ki gönlüm nermdir Himmetim bir pîr-i merd gönlüm mürîd-i ner gibi	G184/5	Baña râm olmaz göñül ârâm u râhat idemem Cism-i zârımdan olup şabr u çarârım çal' u çam'
G388/10	Himmet itsem gönlüme tāk-ı mu' allâdan geçer Himmetim çün Sidredir kim gönlüm anda ber gibi	G185/2	Hasret-i hâl-i ruñuñla sîneme başıldı dâğ Tâb-ı hüsñüñ yakdı hem gönlümde bir rüşen çerâğ
K28/14	Guşşâdan çâk eyler idim cübbe vü destârımı Goncaveş açup bu gönlüm olmasa gam-h'vâr gül	G255/7	Gündüzün ahsama dek mañzûn u mağmûmdur göñül Nâle vü efgândir tâ şubha dek kârım benim
Mü5/13	Bend eylediñ ol kâkül-i dil-bend ile gönlüm Mañbus-ı kafesken	G264/4	Reh-i 'aşk-ı dil-ârâda vücûdum hâk-i pâ oldı Göñül pür-âteş ü ser pür-hevâ vü dîde hem pür-nem
G155/1	Bu gönlüm küy-ı yâre 'azm ider ammâ gerü gelmez Beğâ iklîmine öte giden gayrı berü gelmez	G265/4	Müdâm elde mül olsa kâse olsa Hem olsa gül göñülde olmasa hem
G259/6	Deryâca gamım vardır bir kaçre sürürüm yok Bañr-i gama bu gönlüm yoñsa şala mı bilmem	G331/1	Yine düş oldı göñül bir ruñı gül-güna yine Yine irişdi elem bülbül-i mañzûna yine
G106/1	Bu göñül yârî talebkâr iken ağıyâra düşer Gül ararken niçe kimse irişüp hâre düşer	G334/1	Göz diküp kaldı göñül la'l-i leb-i cânânda Kanda gitse dil gidermiş dañı hem cân anda
N10/1	Göreldeñ hañtını gamdan mu'arrâ sâdedir gönlüm Bi-ñamdi'llâh ki kayd-ı zülf ile âzâdedir gönlüm	G339/1	Göñül meyl itdi bir şâh-ı civâna dañı nev-reste Sevilmez şimdi ammâ kociur âheste âheste
N10/1	Göreldeñ hañtını gamdan mu'arrâ sâdedir gönlüm Bi-ñamdi'llâh ki kayd-ı zülf ile âzâdedir gönlüm	G341/4	Terk iderseñ bendeñi 'âlemde dil-ber yok mıdır Bend olur elbet göñül bir gözi kaşı karaya
N10/4	N'ola bülbül gibi feryâd idersem bağ-ı 'âlemde Şehâ gül rüyuña şebnem gibi üftâdedir gönlüm	G343/1	Yine meyl itdi göñül bir şeh-i vechi çamere Reh-i 'aşkıñda koyup pâ işin ırgürdi sere

G359/13	Āsitānında görüp aǵyār-ı bedkārı göñül Meyl kılmaz ayaǵın tozına cānā süre rüy	Mü3/8	Kim başda havā elde türāb āteş ü hem āb Göñlünde gözünde
G367/5	Hem-dem olmuşdur göñül küyuñ kilābıyla heme Vardığımca cem´ olurlar yanıma yārān gibi	N10/2	Göreldeñ hatıñı ğamdan mu´arrā sādedir göñlüm Bi-ħamdi´llāh ki kayd-ı zülf ile āzādedir göñlüm
G373/16	Gözümde tütüyādır ħāk-i pāyuñ Göñülde müştehā la´liñ gülācı	N10/2	Göreldeñ hatıñı ğamdan mu´arrā sādedir göñlüm Bi-ħamdi´llāh ki kayd-ı zülf ile āzādedir göñlüm
G387/10	Kanı ol günler ki būs-ı pāy ile sīr-āb idi Bula mı Nebzī göñül anuñ gibi eş bir dağı	Mu5/7	Kim gördi bu göz sevdi göñül cānla begendim Hey cānıma cānān
G388/3	Himmetim kālā´-ı vālā ħVācedir göñlüm benim Himmetim zīrā miħek göñlüm zer-i aşfer gibi	N38/5	Hem-dem olmuşdur göñül küyuñ kilābıyla heme Vardığımca cem´ olurlar yanıma yārān gibi
G388/3	Himmetim kālā´-ı vālā ħVācedir göñlüm benim Himmetim zīrā miħek göñlüm zer-i aşfer gibi	N42/4	Ṭa´ne-i aǵyār āña bir vech-ile virmez keder Nām u nāmūsdan berī ez-´ār´ārīdir göñül
G388/6	Himmetimle göñlümi ğamdan tesellī eylerim Himmetim gökle berāber göñlüm alçaq yer gibi	N42/2	Miħnet ü derd ü belānıñ yār-ı ğarıdır göñül Bir gül-i gülzār-ı cānıñ mest ü zārıdır göñül
G388/12	Himmetimle bu göñül irse merāmına n´ola Murǵ-ı zībādır ki göñlüm himmetim şeh-per gibi	N42/1	Miħnet ü derd ü belānıñ yār-ı ğarıdır göñül Bir gül-i gülzār-ı cānıñ mest ü zārıdır göñül
G388/13	Nebziyā göñlüm ğüşād eyler nesīm-i himmetim Himmetim bülbül göñül bir ğonca-ı aħmer gibi	Tc2/42	Men´ itme beni āh u fiġān eylesem ey gül Feryāda gelüpdür bu göñül bağ-ı cihāna
388/11	Himmetimle bu göñül irse merāmına n´ola Murǵ-ı zībādır ki göñlüm himmetim şeh-per gibi	Tc2/21	Ṭutma göñül sīneñ āña karşı hedefveş Her dem ki atar oğımı ol ya gibi kaşlar
G388/14	Nebziyā göñlüm ğüşād eyler nesīm-i himmetim Himmetim bülbül göñül bir ğonca-ı aħmer gibi	Tc2/18	İrişse kaçan mevsim-i gül bağ-ı cihānda Bülbül gibi şürīde göñül nāleye başlar
G391/1	Göñül semt-i firāka düşeli bir ħaylī ħīn oldu Temennā-yı vişāl-ile ´aceb zār u ħazīn oldu	Tr1/6	Şanmañız cidd eyleyüp ol pušta a´zār eyledim Bu ħuşuşda ħezl idüp göñlüm ile bāz eyledim
G401/9	Göñül ol beñleri fülful dehānı gül dili bülbül Bu Nebzī ol şaçı sünbül gül-i ra´nāya meyl itdi	Mr3/19	Şayd ider göñlün kuşın bir āl ile ol dil-ferīb Bülbül-i zārı olursın ol gül-i ħandānıñ
G401/1	Göñül ol dişleri incü lebi ħamrāya meyl itdi Ruħı gül kāküli şeb-bū semen-sīmāya meyl itdi		göñle düş- [1] Aşık olmak.
G401/3	Göñül ol beñleri dāna yüzi bedr ü kaşı esnā Ġarīb Mecnūn gibi cānā şaçı Leylāya meyl itdi	Ms4/3	Düşürüp göñlüm ğubār-ı hatıñna ħāk eylediñ N´eylediñse bendeñe bu cevri bī-bāk eylediñ
G401/6	´Acebdır ol perī-peyker niçün olmaz baña hem-ser Göñül ol kāmēti ´ar´ar sehī-bālāya meyl itdi		göñline gir- [1] Birinin sevgi ve ilgisini çekmek, birini hoşnut etmek.
G401/7	Göñül ol cānların cānı melāħat cevheri kānı Güzellik mülkünün ħānı şeh-i Dārāya meyl itdi	T1/24	Ĥaçer-i bürrān ucundan āh u zār bu deñli ne Ṭatlu dillerle Misālīniñ girüpdür göñline
K11/1	A göñül terk-i vaṭan eyleyü ´azm-i sefer it İrişüp şeh-r-i felāħa varup anda maķar it		göñlü kal- [1] Aşık olmak.
K25/6	Dilimde zikrim ismiñ olmuş idi Göñülde fikrim ancak sen idiñ sen	G127/5	Zülfünde ķalsa göñlüm dendān ile bulur yol Ġüyā ki leyl içinde necm ile mühtedādır
Mr4/16	Umma raķībden mihr ü vefāyı Her bir göñülde imān bulunmaz		göñül eǵle- [1] Göñlün hoşça vakit geçirmesini saġlamak.
Ms3/3	Dem-ā-dem cevri ü ħāñrıñdan göñülde başķa ħālet var Teninde tāb-ı şıħħat yok ne dilde dağı rāħat var	G397/8	Ṭuramam ğülşene varsam ser-i küyuñ dilerim Göñlümi eǵleyemez bağ-ı İremden ğayrı

gönül vir-[7] Birine, bir şeye sevgiyle, aşkla bağlanmak, âşık olmak.

G361/4 Kaşları kavs-ı kazâdır kirpigi sehm-i belâ
Çeşmi âfet gamzesi cellâda **virdim gönlümü**

G361/10 Aldı evvel cânımı cevriyle ol rûh-ı revân
Gayrı nesnem kalmadı çün sâde **virdim gönlümü**

G361/1 Bir perî-rû saht-dil pülâda virdim gönlümü
Âşinâ zann eyleyüp bir yâda **virdim gönlümü**

G361/8 Dün gece rû' yâda tatdım leblerinden çâşnî
Lezzet-i la'liñ tıyup ol dada **virdim gönlümü**

G361/6 Eylesem çâk-i girîbân dâmeni girmez ele
Serv-i balâ kâmeti şimşâda **virdim gönlümü**

G361/12 Gözlerim âb-ı revân eyler yüzüm hâk üzredir
Âteş-i mihriyle gör ber-bâda **virdim gönlümü**

G361/14 Çâr-süy-ı 'aşka gönderdim dilim Nebzî ki tâ
Eyleye kesb-i belâ üstâda **virdim gönlümü**

gönül iste- [1] Canı istemek. || Bir şeyi yürekten arzulamak.

G304/14 Uşta cem' olmuş hezârân şiveli mahbûblar
Kanksın **isterse gönlün** Nebziyâ sen anı sev

gönül kuşu [1] Gönül kuşu. || Âşığın gönlü.

Mr3/19 Şayd ider **gönlün kuşın** bir âl ile ol dil-ferîb
Bülbül-i zârı olursın ol gül-i hândânımıñ

gönlün al- [2] Kendine âşık etmek.

Tc2/3 Biñ nâz ile dil-dâdeleriñ **gönlünü alup**
Şoñunda peşimân olup inkâra düşersin

G337/1 Sevâb istersen ey zâhid **gönül al** ele bir dâne
Çü dil 'arş-ı Hudâdır pes velî her ferd ü her dâne

gönül ahvâli [1] Gönül durumları, gönül halleri.

G112/1 **Gönül ahvâlini** 'arz itmeğe şirîn zebân ister
Sirişkin dökmege pâyına bir serv-i revân ister

gönül 'andelîbi [1] Bülbüle benzeyen gönül. || Âşığın gönlü.

N30/3 Bir gül-i gülzâr-ı cânıñ 'andelîbidir **gönül**
Ol sebebdendir dem-â-dem âh u zâr eksik degil

gönül düş- [1] Gönlü tuzağa düşmek. || Âşık olmak, sevdalanmak.

G316/1 Şaña **düşdi gönül** min-hikmeti'llâh
Muhibb-i muhlişim el-hubbu li'llâh

gönül fülki [2] Gönül kayığı.

Kt12/1 Bu bî-pâyân bañr-i 'aşka kim düşdi **gönül fülki**
Şoğulmaz âh-ı âteşnâk ile serd ile hem toñmaz

G232/2 Dü destimle şu dem peymâneyi şahbâya taldırdım
Gönül fülkini bir 'ummân-ı bî-pâyâna şaldırdım

gönül murğı [1] Gönül kuşu. || Âşığın gönlü.

G374/5 **Gönül murğı** belâsın buldı pâ-bendime hâcet yok
Yağup tâb-ı ruñuñ bâl ü perin bî-perr ü bâl oldı

gönülden çıkar- [1] Sevilen bir şeyi veya kimseyi unutmak.

Mr4/9 **Çıkar gönülden** sevdâyı eyvâ
Kâzib degil mi bu güne da'vâ

gönül alıcı [1] Gönlünü almak, fethetmek; kendine âşık etmek.

G252/2 Bugün ol muğ-peçe dildârı gördüm
Gönüller alıcı 'ayyarı gördüm

gör- [1] Gözle bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

G257/1 Rüyüñ **görmeklik** için ey yüzi mâhım benim
Tolanur heft-i semâyı tâ-seher âhım benim

Gör- [304]

1. Gözle bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

B7/2 Göremez ğayrı o ğod-bîn dimeñiz bînâdır
İki gözle **görüñüz** zâhidi nâ-bînâdır

B9/1 Civânı **görmedimdi** çokdan olmuş mültecî şimdi
Aşağıdan bakup gördüm şakalında otuz kıl var

G78/7 **Görüñ** ol gamzesi fettân ne 'aceb âfet olur
Ser-i râhındaki 'uşşâkıñı pâ-mâl ideyor

G83/6 Gözleriñ hañçer çeküp sinemde açdı yâreler
Tâze kopmuş lâleveş bi'llâhi **gör** tam tazedir

G84/2 Göremez ğayrı o ğod-bîn dimeñiz bînâdır
İki gözle **görüñüz** zâhidi nâ-bînâdır

G182/10 Luţf it ey pervâne düşme şem'-i süzân içre gel
Göz **göre** kat' itme bi'llâh bâl ile perden tama'

G195/9 **Göricek** ol şanemi ser-be-kadem kim cândır
Ten-i bî-cânıma Nebzî didim ol cân olacağ

G264/10 Şanur mısın gürüh-ı 'âşıkânı başına buyruğ
Beni kat kat bende çekdi **gör** ol perçem-i pür-ğam

G340/8 Gör ol biğâne-meşreb âşinâyâ ragbet eyler mi
Kaçar 'âşıkları **gördükçe** her dem meylî ağıyâra

Tr2/17 Nâfeniñ kanın kurutdı la'le **gör** yutdurdı kan
Çok görür babaya oğlın oğluna babasını

Mu2/1	Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüþ kaldım taña Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancak mesâ	G20/5	Hâlini görsün bakup ol şüha beyne'l-hâcibeyn Görmeyen şahñ-ı felekde kutb u hañt-ı istivâ
B4/1	Görüþ hüsnün mükemmel 'aşıkânı şâd-kâm itdi Edâ'-ı şükr için bu ni' mete hamde kıyâm itdi	G25/5	Görüþ ey mâh-vechîm rüyuñı gerdün-ı gerdândan Güneş dîtrer geçer her gün şanasın kim tutupdur teb
Mü5/7	Kim gördi bu göz sevdi gönül cânla begendim Hey cânıma cânân	G26/5	Görüþ ey mâh-rü rüyuñ semâdan Güneş dîtrer geçer şankim tutar teb
B9/2	Civâmı görmedimdi çokdan olmuş mültecî şimdi Aşağıdan bakup gördüm şakalında otuz kıl var	G27/2	Fâriğ ol sevdâdan ey dil kim budur re'y-i şavâb Reh-rev-i 'aşk içre hiç gördüm mi olmuş behre-yâb
Mu16/1	Şoran ismin görüþ ol hür-sîmânîñ müsemmasın Bulur cem' itse sîniñ ismini hânîñ müsemmasın	G27/8	Ol rakîbi hoş ki atmışsın çañim-i hicriñe Didi ben hâki görüþ yâ leytenî küntü türâb
Mu24/1	Görmege kânî' iken hafta bir ol mâh-ı nevi Velî ber-'aks olup ismi gibi oldu senevî	G36/5	Görüþ femi şadefinde o lü'lü dişlerini Misâl-i kañre-i Nîsân gözüm döker kañarât
Kt23/4	Didim ol dil-beri rü'yâda göricek 'acabâ Göre mi hasta gönül bir kez uyanıkla seni	G41/4	Gerçi çok gördüm bu bâğ içre sehî-kâmet velî Görmedim kañdîñ gibi bir münteñâ bâlâ-dırañt
M2/7	Göremezsın anı kirlenmişdir Teni şan penbeden işlenmişdir	G46/5	Zâhidi gördüm imâmet eylemiş mey-hânedede Pâk olup âb-ı şarâb ile geçüp mihrâba mest
Mu25/1	Görüben hüsn-i dil-âvîzini bu rütbede çâk Bileyim nâmnı dirseñ tutagör şâk mesâk	G51/2	Muñalsam zülf-i yâr ile şehâ oldu ruñuñ bir genc Görüþ 'uşşâkñ anı hâşıl olmaz bildiler bî-renc
G13/7	Beni şahrâ-yı cünün içre göricek Mecnûn Hayret-âlüd oluban hâletime çaldı taña	G51/5	Görüþ dürc-i dehânînda o lü'lü dişlerin cânâ Unutdı hoñkasında dürr-i yek-tâyı cevâhir-senc
G212/6	Bir ser-âmed dil-berîñ 'aşkıñda hayrân olduññ Göricek bildim dilâ bu sînede çâkiñ seniñ	G621/5	'İydgehde gördi hem-sersin benimle serverâ Başma teng oldu anuñ anda ol cây-ı ferâñ
G11/14	Varup bezm-i rakîbe gün gibi rüşen nehâr itdiñ Görinmez çeşmiñe zerre kañdar bu Nebzî-i ednâ	G66/10	Büs-ı pây-ı yâr ile her demde mesrürsün dañı Nebziyâ görüþ rakîbân kılmasunlar mı hâsed
G1/12	Sarây-ı bakîyi gözle odur bir hoşça menzilhâ Güneş gibi görinse zerre deñlü i'tibâr itme	G80/6	Didim bak beñzemez mi 'andelîb ü verd-i ra'nâya Görüþ her 'aşık-ı şürîdeyi cânân ile yer yer
G192/1	Mâh-ı nevle kaşların cânâ görinür yek-nesâk Kâmetiñ serv-i dil-ârâ ile olmuş müttefaç	G94/10	Yâd-ı lebiñe meykedede Nebzî içüp mey Gördüm yine şâhâne oturmuş Keye benzer
G6/3	Ufukda görinen şanma şafağdır ey hilâl-ebürü Gözümdeñ çüş idüp hün-ı ciğer tolmuş durur ercâ	G96/7	Görmedim dañı rakîbiñ gibi soğumsuz hiç Seg-i câyı' gibi ne bulsa boğazına tıkar
G8/5	Göricek lâşe-i murdârını ol nâ-merdiñ Birbirin eyledi vesvâs ile hannâs 'ezâ	G99/1	Görmedim 'âlemde gezdim işbu dehri ser-te-ser Sen gibi bir şüh u şengül nev-resîde şiveger
G10/10	Küh-ı nazm içre bugün Ferhâd-ı sâñsin belî Görmedim Nebzî cihânda sen gibi Şîrîn-edâ	G100/8	Müşa'sa' rüyuña düş oldu çeşmim Görüþ anı didim ya şem' yanur
G11/3	Görüþ ruñsârññ üzre nâzenînim zülf-i müşkîniñ Didim sünbül şokunmuş sevdiğim bir lâle-i beyzâ	G101/6	Bezm-i dil-berde megesce baña görünmez rakîb Göze 'âlem mi görinür anda kim cânân olur
G12/3	Şalmur ağıyar ile gördüm velîkin mañşadı 'Arz kılmaç kañdini ol kâmeti dil-cü saña	G104/5	Sîne-i sîmiñiñi çâk-i girîbândan görüþ Âferîñ eyler kamu ol sîm-tenler imrenür
G4/10	Nebziyâ bâlâ-yı defter yazalardı nâmiñi Görseler şî'r-i tertîñ H'âcû Hocendî câ-be-câ	G106/7	Seni gördükçe benimle o rakîb-i har-ı dün Gelüben gayrete ilden utanup 'âre düşer
G20/6	Hâlini görsün bakup ol şüha beyne'l-hâcibeyn Görmeyen şahñ-ı felekde kutb u hañt-ı istivâ	G110/5	Sürme kañuñdan görüþ ben bende-i üftâdeyi Âsitânîñ melce-i 'âlem mürüvvet kânıdır

G118/8	Gezerken yolum uğradı rakîbîñ hânesine çün Göricek didim anı Ermeniler cāmına beñzer	G210/10	Nebzî-i şürîdeniñ 'aşkıñla mecnûn olduğın Ey saçı leylâ görüp a'dâ atar ardınca seng
G120/7	Göricek muğ-beçeyi pîr-i muğân yanında Urnur şabkayı zâhid dime zünnârı kalur	G211/3	Seni ağıyar ile dün gûşe-i gülşende görüp Didim olmuş güzeri hâr ile ol gonca-femiñ
G121/1	Ruğ-ı yâri görenler ay dirler Kaşın seyr eyleyenler yay dirler	G213/10	Gül-i gülzâr şanup kıldı figân bülbülveş Dil-i Nebzî göricek o leb-i hamrânı seniñ
G121/9	Görenler şî'r-i Nebzîde selâset Zehî zihn-i edağ hayhây dirler	G213/8	Göz açurmaz güle nergis zehî küstâhdır ol Şanuram görmedi ol dîde-i şehläni seniñ
G136/7	Yâri dün şordum rakîbe görmedim didi baña Bir mu'ânid kelb imiş öldürseñ ikrâr eylemez	G220/6	Şehâ 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm kim Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya' kıl
G136/9	Görmedim Nebzî gibi 'âlemde râz ehli dağı Sırr-ı 'aşkı zerrece nâ-dâna izhâr eylemez	G222/3	Qadd-i şimşâdın görüp ey serv-i âzâdım benim Bir ayağ üzre kalup dem-beste olmuşdur nihâl
G137/5	Görüp üftâdeleriñ kesretin iğzâb olma Tağıdır bād-ı fenâ cem'imiz aralanuruz	G225/5	Fenâ ehlin görüp mey-hânedede ta'n itme ey zâhid Gelürsin sen dağı aña velikin bir gün evvel gel
G141/7	Gördi la'li zağm-ı tîrin sîne-i pür-yarede Ol tabîb-i bî-rağım rağm eyleyüp merhem komaz	G226/8	Sen şanursın ben olam mahzûn u mağdûr-ı felek Devr-i pür-cevriñ nesin gördi bu 'âlem ey gönül
G152/5	Görüp bir mâh-rû dil-keş civânı Ne ğam yolunda ger ser terk idersiz	G227/3	Şafağ-ı âl-i ruhuñda görüp ey bedr-i tamâm Meh-i nev diyü kaşın eylemişim egri hayâl
G157/7	Dâne-i hâliñ görüp pervâz iderken murğ-ı dil Kara zülfün ağı ile tutdı yerin kıldı kâfes	G229/9	Ham-ı ebrûsunı gördüm eğildi Kibleden yüzüm Unutdurdı baña ol pür-fiten ezkâr u evrâdım
G165/15	Sünbülü gördüm müselselmiş benefşe ser-nigün Bâğda lâle piyâleves derûni hûn imiş	G229/14	Nigün-ser oldı Tübâ-yı behişt bâğ-ı cinân içre Görüp ol kaddi şimşâdın seniñ ey serv-i âzâdım
G165/3	Düd-ı âhım ey görüp anı ta'accüb eyleyen 'Aşk bir âteş imiş sinem aña kânûn imiş	G232/6	O müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb 'ırzın Görüp ayakda ben hürmetle tutdum anı kaldırdım
G179/3	O hâl-i bî-misâli bâğ-ı rüyuñda görenler dir Oturmuş seyre bir Hindü şanasın ravzada reyyâz	252/1	Bugün ol muğ-peçe dildarı gördüm Gönüller alıcı 'ayyârı gördüm
G176/3	Görüp zülf-i dil-âvîziñi mesrûrû'l-fu'âd oldum Şanasın kâkülüñden eyledim isperğam istikrâz	G252/2	Bugün ol muğ-peçe dildarı gördüm Gönüller alıcı 'ayyârı gördüm
G186/1	Ğamze-i hûn-rîzi gördüm eylemiş der-kâr tîğ Âh kim düşmez elinden ey gönül her-bâr tîğ	G252/4	Bahârâsâ yeşillerle olup zeyn Giyinmiş kırmızı hem şarı gördüm
G186/6	Var iken tîr-i müje çeşminde yâ ğamzeñ nedir Var mı görmüş ey kemân-ebürü tuta Tâtâr tîğ	G252/6	Ayakda kundura başında kalpak Beline bağlamış zünnârı gördüm
G193/15	Kaşlarıñ resmin görüp yapmış şehâ Ol mühendis yaptı çün Kısrağa tāk	G252/8	Şacı şankim buhûr-ı Meryem'dir Lebin şordum Mesîh-âsarı gördüm
G195/3	Leb-i cân-bağşımı 'uşşâk-ı şeker-rîz görüp Bir ağızdan didiler çeşme-i hayvân olacaq	252/10	Firenkvarîdir illâ Rûm-âyîn Gözi Türk ğamzesi Tâtârı gördüm
G197/6	Ey kemân-ebürü dem-â-dem sîneden eksik degil Görmedim tîriñ gibi bir merdüm-i merd-i şefîk	G252/12	Yolunda terk idem cân u cihânı İki 'âlem deger didârı gördüm
G198/9	Didiler meclis-i hâşşında görüp Nebzî gibi O şehiñ şem'ine lâyıq dağı pervânesi yok	G252/16	Celâliyle turup dîvân kurmuş Şeh olmuş ile ol hünkârı gördüm
G200/8	Zalâm-ı ğamıñ çevremi kapladı Ufukda ne gün görünür ne şafağ	G256/9	Nebziyâ gördükde ol sulţanı lâ illâ didim Nefy idüp ğayrını andan Hakkı isbât eyledim

G269/12	Dil-i pür-dāğa çün bir şerha çekdi çeşm-i hün-rîzîñ Didi ğamzeñ görüþ bir de çekem ben tev'emeyn olsun	G322/6	'Älem-i hüsn içre da'vâ-yı cihân-gîrlik kılan Ğamzesi Rüstem şeh-i merdâneyi gördüm yine
G270/5	Görüñ tâv-hânedede dîvâneler zencîr kırmaz mı Bahâr olsun hele sünbül şükûft olmağa çağ olsun	G322/8	Bâde-i nahvetle mest olup o şâh-ı nev-civân Hañçer elde gözleri mestâneyi gördüm yine
G255/1	Gördüm aĝyâr ile yâr olduñ çü dildârım benim İhtiyârım gitdi elden kâlmadı 'ârım benim	G322/10	Vaşl-ı vaşl olduñ şakin havf itme dirdiñ dil-berâ Neyleyim ammâ dem-i hicrâneyi gördüm yine
G275/8	Kerem kıl kulbe-i aĝzânımı reşk-i İrem eyle Görem bir kerre 'arz it kaddiñi tãvüsvüş şalın	G322/12	Çün yasaĝ olmuşdı dün mey-hânedede nüş itmege Müjde açmışlar bugün mey-hâneyi gördüm
G277/7	Raķîb ile cidâlim göriccek 'uşşâķ didiler hep Bu meydân-ı şecâ'atda pesend kim haylîce merdsin	G322/14	Nebziyâ bârân-ı eşkiñ lü'lü'-i şehvâr olur Ol şadef-fem dişleri dür-dâneyi gördüm yine
G281/7	Bezm-i vaşlñda şehâ görsün hemîşe rüyuñı Luţf u ihsânñ dile aşlâca ĝâyet bulmasun	G323/5	Ruĝuñ üzre görüþ o zülfi-müşĝiñiñ seniñ cãnâ Didim sünbül şokunmuş nâzeninim yâsemîn üzre
G283/5	'Älem-i rü'yâda Mecnûni görüþ didim aña Niçedir erkân u kânûni bu râhuñ kıl beyân	G327/14	Gözüm deryâ gibi cüş itdi akdı Gör ol servi gelür mi hiç kenara
G293/6	Münkir-i 'aşķdır begim kâfir durur mü'min degil Äyet-i hüsnüñ görüþ ikrâr u îmân itmeyen	G327/7	Ser-i küyunda görmüşler rakîbi Gezer bihüde o kelb-i âvâre
G300/3	Bâĝ-ı 'âlemde şehâ ol müntehâ kaddiñ görüþ İtdi Tübâ-yı behişt bâĝ-ı cinândan ser-fürü	G332/5	Kim görüirse nün ider ol ân kaddin lâ-cerem Sende bu hüsn ü şemâ'il vardır kaşlar-ile
G301/3	Gördükde anı kıldım fiĝânı Tutdı cihânı âvâz-ı yâ Hü	G333/1	Neler eyler görüñ güller çemende bülbül-i zârâ İder feryâd u väveylâ o meyli ĝoncaniñ hâra
G302/4	Kızarsa bâdeden vech-i münîriñ ol siyeh kaşñ Şafaķda ey hilâl-ebürü görinür şanasın meh-nev	G333/9	Görüþ ol nâzenini bilmedin meyl itdi dil ammâ 'Aceb bî-raħm imiş uş şimdi bildim daĝı farfâra
G303/3	Zâhidi gördüm der-i mey-hânedede Dir ki ruşşat var mı girem içeri	G340/7	Gör ol biĝâne-meşreb âşinâya raĝbet eyler mi Kaçar 'aşķları gördükçe her dem meyli aĝyâra
G305/7	Ruĝunda çüfte çüfte hâli gördüm Didüm şemse turur seyyâra karşı	G346/3	Yüzünde çüfte çüfte beñlerin gördüm o meh-rünün Didim çıķmışlar uş seyyâreler mihiri temâşâya
G307/12	'Aşķ-ı 'aşķ ger ĝakîķî ger mecâz İstemez ma'şûķi görmek rü-be-rü	G347/7	Gördi çün bir pîr-i köhne kaddiñ ey tãze civân Didi bitmez tıĝrıyı bir serv böyle bâĝda
G309/3	Göriccek ol muĝ-peçe refîarını mey-hânedede Yandı yakıldı kilisâ içre derder derdere	G347/6	'Arızñ Deryâ-yı beyzâ kâkülün Baħr-i siyâh Çoĝ gezdim görmedim mislin çara vü aĝda
G310/3	Gülüp açıldıĝını hâr ile gülşende görüþ Ğoncaniñ båd-ı şabâ başını yarmış taş-ile	G349/10	Çeşm-i bâķi her kaçan baksa yüzün görmez belî Mihri 'âlem-tâbi görmez dîde kim giryân ola
G315/4	Tutuldı şanmasunlar mâh-ı bî-mihri felek üzre Görüþ ol mehveşi ĝacletle girdi bir siyeh şâle	G349/10	Çeşm-i bâķi her kaçan baksa yüzün görmez belî Mihri 'âlem-tâbi görmez dîde kim giryân ola
G319/10	Var surâĝiñiñ yine cãm ile bir gizlü sözi Meclis-i ĝâşşñda virmişlerdi gördüm fem feme	G354/5	Gördi mir'ât-ı mücellâda bahâ vü hüsnüni Bî-merâ bildim o rü'yet anı ĝod-bîn eyledi
G322/2	Hürrem ol ey dil bugün cãnâneyi gördüm yine Âşinâ-yı yâd olan biĝâneyi gördüm yine	G358/16	Firâķi rüze vaşlı leyle-i Kağr Gören 'ıyd eyler ol kaşı hilâli
G322/2	Hürrem ol ey dil bugün cãnâneyi gördüm yine Âşinâ-yı yâd olan biĝâneyi gördüm yine	G359/1	Görmedim gezdim cihânı eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rü sen gibi bir aşl-ı pâķ ü anı soy
G322/4	Şaf şaf olmuş baĝlayup el niçe meh-rûlar aña Karşu turmuş ol meh-i tâbâneyi gördüm yine	G359/13	Âsitânñda görüþ aĝyâr-ı bedkârı gönül Meyl kılmaz ayâĝñ tozına cãnâ süre rüy

G361/12	Gözlerim âb-ı revân eyler yüzüm hâk üzredir Âteş-i mihriyle gör ber-bâda virdim gönülümü	G395/7	Zâhidi gördüm didim sizden mi bizden mi rakîb Merd-i mülhiddir li-küllü mezhebu yezheb didi
G364/7	Görüp künc-i firâkıñda gülersin hâlîme kış kış Raķîbâ ger bugün baña ise yarın saña yok mı	G396/1	Görmege kâni' iken haftada sen mâh-ı nevi Velî ismiñ gibi ber- aks olup olduñ senevî
G365/3	Görinen kaş degildir velî hattât-ı ezel Varaķ-ı rüyuna çekmiş o şehiñ hatt-ı celî	K1/48	Âbveş ten-best ol âteşveş kıgılcımlanmağıl Dâneyi gör kim n'olur düşse türâba ibtidâ
G370/4	Şalâ oldukça cânâ câmi'-i hüsünüñde 'uşşâka Görüp mihrâb-ı ebruñı ider dil vaz'-ı pişânî	K3/4	Ne hoş cây-ı mübârekdir bu âramgâh 'uşşâka Nazîrin görmedi 'âlemde ebşâr-ı cihân binâ
G374/13	Görüñ kim tavrı hîç kâle gelür mi Nebzî-i rindiñ Münâsib hâlîne bir şühî sevdi ehl-i hâl oldu	K3/5	Nidâ eyleñ eħıbbâya görüp bu cây-ı ferhânı Gelen gelsün giden gitsün müsâfir hâneveş güyâ
G374/3	Dil-i miskîn görüp o zülf-i müşgîn ü perişânıñ Müşevveş oldu hâlî hâke düşdi pây-mâl oldu	K7/5	Görenler seyr idüp bi'llâh yokdur misli 'âlemde Nazîrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihân dirler
G376/4	Baña âl eyleyüp ol al haddi Görüñ aldı beni çeşmi elâsı	K7/6	Görenler seyr idüp bi'llâh yokdur misli 'âlemde Nazîrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihân dirler
G376/5	Görüp 'uşşâkıñı vâfir o fettân Belî tâvüsveş artar cilâsı	K8/17	Gördi hezâr dâr-ı şifâda Kılmadı ben hastaya tîmâr
G378/10	Hezârân zülfüne merbût olan var Velîkin görmedim yok bir rehâsı	K8/22	N'oldı kanı ol şeh-i Aħmed Görmedi mislin anuñ ebşâr
G379/1	Çemende ey şabâ ol ğonca-ı ğandâñı gördüñ mi Beni giryân idüp kendü kıılır ğandâñı gördüñ mi	K8/34	Ancılayın şâh-ı civân-baħt Görmedi bu devrde deyyâr
G379/2	Çemende ey şabâ ol ğonca-ı ğandâñı gördüñ mi Beni giryân idüp kendü kıılır ğandâñı gördüñ mi	K15/22	'Ömrümüz heftâd u heştâdi geçüp Görmedik sermâ dağı bunuñ gibi
G379/4	Şeb-i hicrinde ben ğamda kalup sevdâ-yı zülfüyle Raķibe 'arz ider rüyün meh-ı tâbânı gördüñ mi	K17/17	Virdi budur rüz u leyâl mesrûr ol görme melâl İķbâl u devlet bi'l-kemâl olsun ğuzûruñda müdâm
G379/6	Leb-i lâ'linden irgürdi şifâ ağyâr-ı bed-h'vâha İrişdirmez baña zerre kadar dermânı gördüñ mi	K17/27	Bessâm olup rüyüñ güle hîç görmeye ğaym u ğamâm Ey pâdişâh-ı Zü'l-celâl ol zâtı eyle ber-kemâl
G379/8	Ferâmüş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymânı O kelb-ile leb-â-leb devr ider peymânı gördüñ mi	K27/23	Dimek olmaz çelebî görmeyüp iştmedigîñ Göz ile gördigîñi ger er iseñ şakla gözüm
G379/10	Görünmez ol yüzi kûrs-ı kamer aylar geçür hayfâ Gözetmez Nebziyâ ğör anı ğaķķ-ı nânı gördüñ mi	K33/5	Görüñ uş bu kes-i nâ-merdi vü nâ-ķabili kim Nite müdbir durur ol zerrece muķbil olmaz
G380/7	Görürsen uykuda cânânı al bûs-ı lebin soñra Cevâb-ı bâ-şavâb olmaz dilâ inkârdan ğayrı	Kt3/46	Hişâr-ı üstüvâr-ı dîne oldu dördü dört erkân Tuğât-ı ümmeti gördükde dirler çağırup gel gel
G382/9	Gör ol fettânı kim bâğ-ı belâda Biten şâh-ı fiten kâmet degil mi	Kt3/23	Dilîrânı görüp meydân-ı dîniñ didiler cümle Budur şîr-i ner-i ğâb u ğâbât leysü'llâh hem dağı
G386/7	Şebâsâ zülfünü rüy-ı münîrinde görenler dir Ēör ol şehhânı rüy-ı rüşeni siħriyle bâğ itdi	Kt9/16	Şarf idüp aldı anı çün bunca denânîr-i kesîr Şaymadı hîç bîş ü kemi görmedi kaydın diremiñ
G386/3	Görüp ol sâde-rünüñ bâğ-ı hüsünüñ şanmañız hâlî Kııyup murğ-ı dile beñler siyeh zülfünü ağ itdi	Kt9/20	Dâr-ı beķâda dağı hem ni'met-i 'uzmâ ğöresin Görmeyesin 'âlem-i dünyâda vücüdün 'ademiñ
G391/10	Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cânâna ne ğam Nebzî Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındañı n'oldı	Kt10/2	İşbu Şovukkuuyı Medresesin El-ğamdü li'llâh gördüm 'imâret
G393/1	Görüp hüsünüñ mükemmel 'âşıkânı şâd-kâm itdi Edâ'-ı şükr için bu ni'mete ğamde kııyâm itdi	Kt14/5	Nazar kılma nuķşına müzeyyen görüp aldanma Konan ğöçer bu dâr içre müsâfir-ğanedir bu deyr

Kt25/3	Zîr-i mişbâh-ı ruhuında zülfünü görüüp didim Altına düşmezse şem'in nûri düşer sâyesi	G195/8	Dağı nev-reste iken 'âleme âşüb oldu Görünüz ol gözi cādüyü ne fettân olacak
Kt28/3	Tıfl-ı nev-resdir hele deh sâle olsun dağı gör Kâmet-i bälâsı ol serviñ kıyâmet koparır	G201/9	Görüüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı merğübü Heme beñzetdiler ol göncaya kim ola beş yaprak
Kt28/1	Her kaçan görsem ruh-ı zîbâsın ânsız Nebziyâ Yüregim ağzıma kor havfdan ol âfet koparır	G207/2	Şarınmış ala fes üzre beyâz destârı pek nazik Kuşanmış hem o kâfir-kış gör zünnârı pek nazik
N15/3	Her kaçan görsem rakîbi ol ruhu gül-gün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pazardır	G220/5	Şehâ 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm kim Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya 'kıl
N27/3	Görmedim sende tabîbâ büy-ı vuşlatdan eser Öyle bildim derd-i firâkatden hâlâşa çâre yok	G228/11	Der-peyimde görecek ol şühî reşk ile rakîb Ğaşy olup olsun dil-i pür-ğasy mugber ü verem
N35/3	Görüüp ağıyar-ile ğavğalarını ehl-i hîred Budur ancak bu cihânda şeh-i merdân didiler	G242/1	Niçe bir gürsine-i hicriñ olup bîm göreyim Ni'am-ı vaşla toyup lutfuñ delim göreyim
N52/2	Felek-i baht-ı siyâhımda sitârem yok mı 'Acabâ görmege ol mâhım çârem yok mı	G242/1	Niçe bir gürsine-i hicriñ olup bîm göreyim Ni'am-ı vaşla toyup lutfuñ delim göreyim
Tc1/3	İkturân itmiş Zuhal çarh içre gördüm mâh-ile Keh-rübâyı hem- 'iyâr itmiş felek bir kâh-ile	G245/7	Ben şeh-i hüsni görüüp baht-ı melâhatdır didim Ey dişi incü tudağı la'l ü mercânım benim
Tc1/43	Yazılı gördüm piyâle devrine pergârvâr İşbu beyti kim müsellemdir heme 'inde'l kibâr	G293/7	Gördigimce hâke düşsem tañ mıdır dâmen gibi Kim durur rüyuñ görüp çâk-i girîbân itmeyen
Tc1/54	Râh-ı bâğa şubh-dem oldum şabâ ile revân Gördüm almış yakasın destine hâr-ı bî-amân	G349/6	Bu ten-i pür-yâremi göre ide Eyyüb pesend Görse Ya'küb eşk-i hün-âbım benim hayrân ola
Tr1/7	Satr-ı hicv için görüñ turfe ibraz eyledim Kâğıdın harfı mürekkekb şu kalem sâz eyledim	G369/6	Rüz u şeb bülbül gibi müyeñdeyim ey gönce-fem Rüy-ı gülde dâne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
G94/7	Tâb-âver iken vaşluña gör düşdi bürüdet Güyâ dem-i nev-rüzde vâki' deye beñzer	G379/10	Görünmez ol yüzi kurs-ı kamer aylar geçer hayfâ Gözetmez Nebziyâ gör anı haqq-ı nânı gördüñ mi
G298/3	Atalık me'mül iderken başıma taş urdı gör Tevbeler inanmayam kardeşime şimden-gerü	K1/3	Anuñ içündür didi Peyğam-ber-i zî-şanı gör Emr-i zî-bâl kim aña olmaz kitâba ibtidâ
K11/6	Ne güzel şehri olur âyâ bu vilâyet ne güzel Tolanup cânib u eñrafını gör ser-te-ser	Mş2/16	Dil-i şad-pâremi büryân u kebâb eyledi hem Kad ü sinem görüñüz çeng ü rebâb eyledi hem
G62/5	Gördi gendüm-gün ruhuında kesret-i hâli bu dil Kıştâr-ı Rûma üşmüş didi güyâ kim melâh	Mr5/46	Vaşfında bu ra'nâ eser İtdirdi gör inkâs-ı ser
G118/9	Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zîşt-şüretle Yüzi yüz yaşına yetmiş kadınıñ amına benzer	Tr1/57	Cânımı zîrâ ki yakdı gör niçe zâr eylerim Nâm-ı nâ-pâkın dağı dimekliğe 'âr eylerim
G236/7	Her kaçan görsem o zülf ü 'arız-ı pür-tâbını Dil-girih hâşıl kılur müzdâd olur germiyyetim	G41/3	Gerçi çok gördüm bu bâğ içre sehî-kâmet velî Görmedim kaddiñ gibi bir muntehâ bälâ-dıraht
K15/14	Dîde-i dünyâ ki binâ olalı Görmemişdir buncılayın a'cebi	G58/2	Müberka' rüyuñ uş mir'ât-ı eşfağ N'ola 'aşıkların görsünler eftar
Kt9/19	Dâr-ı beğâda dağı hem ni'met-i 'uzmâ göresin Görmeyesin 'âlem-i dünyâda vücüdün 'ademiñ	G104/9	Her kaçan görse o rüy-ı mihr-i 'âlem-tâbını Zerre-i nâ-çizveş Nebzî-i kemter imrenür
K1/33	Cür'asın görmez kemâl ehli mey-i nâbiñ velî Câhil-i mislü'l-bakar bakar habâba ibtidâ	G126/6	Dilâ sen de bulursun râh-ı 'aşk içre tesellâñ Görürsün âsitân-ı yârda başın idersen şabr
G182/8	Bir lebi şîrine meyl idüp şarâb-ı la'lin iç Gör kalur mı zâhidâ kalbiñde Kevserden tama'		

- G148/15 Zâhid-i sâlûsi **gördüm** 'arz ider yâre hülûş
Cânın îsâr eylese b'illâhi li'llâh eylemez
- G154/7 **Görür** rü'yâda ağıyar ile yâri
Uyursa şanma 'aşıkıdır kedersiz
- G169/7 Uyusa rü'yâda dîdârın **görür** dildârının
Ni'met-i 'uzmâ olur mı 'aşıkâ hiç h'vâbeş
- G172/5 Beni bu hâl-i perîşân ile **görse** şanemâ
Acıyup merhâmet eyler baña her 'âm ile hâş
- G199/13 **Göre** Nebzî gireriz bu yola yorgun u yayan
Geçüben 'asker-i 'aşk biz ki girüde kâlanık
- G208/1 Seni **görür** ise bu câme-i sebzinde melek
A güneş yüzli güzel tar ola başına felek
- G213/1 **Göre** mi dîde 'aceb ol ruḥ-ı zîbânî seniñ
İde mi 'âlem-i vuşlatda temâşânî seniñ
- G213/6 Ser-firâz idi Tübâ bâğ-ı cinân içre velî
Ser-fürü itdi **görünce** sehî-bâlânî seniñ
- G215/11 **Görse** dil destinde ger câm-ı meyi ta'n eylemez
Bağmağa ayına hüsniñ dil-berâ mir 'ât gerek
- G227/1 **Göricek** rü-yı çü-hurşîdîñ çün şubḥ-ı vişâl
Ten-i zârında benim zerrece kâlmadı mecâl
- G242/6 Devlet-i 'aşk ile dînâr gözüm yaşı direm
Hele ben daḥî elimde zer ile sîm **göreym**
- G242/10 Dehen ü kâkülün arzûsı ile Nebzî didi
Muşḥaf-ı rüyuñı aç Süre-i Hâ-mîm **göreym**
- G242/8 Pederîñ ḥavfı ile baña nigâh itmezsin
Dilerim dürr-i semînim seni yetîm **göreym**
- G242/4 Sâye şal Sidre kadîñ üstüme gördükçe raḳîb
Hâsedinden anı 'ar'ar gibi dü-nîm **göreym**
- 252/14 Hezârân bülbülü bâğ-ı cemâle
Şalâ iden gül-i pür-ḥârî **gördüm**
- G278/12 Böyle âfetken yine 'âlem kamu kurbânıdır
Görmege bir kez cemâlini iderler cân revân
- G300/7 Her kaçan **görse** niḳâbından mu'arrâ rüyuñı
Haykırup 'uşşâkıña dir hâtif-i cân sârî'ü
- G312/9 Raḳîb-i İblîsi tardıñ **görünce** ey melek-rüyum
Didi ehl-i semâvât u zemîn taḥşîn idüp ḥah ḥah
- G322/1 Hürrem ol ey dil bugün cânâneyi **gördüm** yine
Âşînâ-yı yâd olan bigâneyi gördüm yine
- G322/1 Hürrem ol ey dil bugün cânâneyi gördüm yine
Âşînâ-yı yâd olan bigâneyi **gördüm** yine
- G332/9 Sen yüzi bedr ü hilâl-ebürü **görmezden** beri
Nebzî-i bî-çâre-dil bîmârdır aylar-ile
- G334/6 Zülf-i cânâna muḳayyed olmak istemiş raḳîb
Dilerim bir gün boğazın **göreym** urganda
- K6/17 **Göricek** Nebzî şakâl ile beni taḥşîn idüp
Didiler tüyince ḥayrın gör kamu dostlar hemân
- K12/24 Nitekim kılar ihâta isbî'î engüşterîn
Öyle bir sūr-ı kavî kim **görmemiş** çeşm-i felek
- Kt24/2 Dilemez dil ki **göre** rüyuñı rü'yâda daḥî
Niçesi isteye kim göre uyanıkla seni
- Kt24/2 Dilemez dil ki göre rüyuñı rü'yâda daḥî
Niçesi isteye kim **göre** uyanıkla seni
- N10/1 **Göreliden** ḥaḫḫıñı ğamdan mu'arrâ sâdedir gönüm
Bi-ḥamdi'llâh ki kayd-ı zülf ile âzâdedir gönüm
- N46/1 Çü sende **gördiler** bu hüs ü ḥulḳı
Kim olmuş fitrat-ı ḥaḫḫ-ile ḥalḳı
- G369/1 Sâkiyâ şun **görinen** destinde câm-ı Cem gibi
Dil-rübâlarla mey içmek başka bir 'âlem gibi
- G60/17 Ol büt-i tersâyı Nebzî kim **göre**
Dir muḫaḫḫâk hâziḫî bedrün yelûḫ
2. Anlamak, idrak etmek, düşünmek, fark etmek.
- G1/1 Felek Leclâcını **gör** kim virir ruḥ şayd ider filhâ
Cinânâsâ müzeyyen yine hüsniñ bâğ-ı gülzârı
- G46/7 Şöhre-i şehri oldu kâdî muğ-beçe 'aşkıyla **gör**
Vardı hem pîr-i muğân pâyına andan aldı dest
- G50/6 'Aşkıñla ey ruḥ-ı revân bezmi bozup rezmi itdiler
Cismimde **gör** kim ceng ider cân u gönül çün fil ü erc
- G86/4 Ululanur çoğ olur ḥayl-i 'aşıkâna velî
Bu kelb-i ḫurfeyi **gör** kim hemîşe ḫuramaz ürer
- G106/6 Şu gibi her tarafa meyl idüp aḳma şanemâ
Giderek bir gün anıñ yolını **gör** yâre düşer
- G111/13 Kerem eyle ğam-ı ferdâyı **görme**
Bilürsin Nebziyâ Mevlâ Kerîmdir
- G122/4 Dişi incü saçı şeb-bü gözi âhü hilâl-ebürü
Seniñ maḫbûbuñ ey dil **gör** ne ḫüb-rüy u ne zîbâdır
- G132/10 Raḳîbânın zenândır itme ümmîd-i recüliyyet
Reh-i 'aşkıñda **gör** Nebziyi kim bir merd-i eşbehdır
- G146/4 Kadîmî resmdir 'ıyd irse yâri der-kenâr itmek
Gör o fettânî kim bunca geçer a'yâd el virmez
- G174/5 Çün düşer çâh-ı melâlet içre **gör** Yûsuf gibi
Râz-ı pinhânın kim eyler ey gönül ihvâna 'arz
- G178/10 Gelür nevbetiñ hâzır ol Nebziyâ
Tolup boşalur **gör** bu köhne ribâḫ

G226/6	Var mı bu gülşende bir dil kim ola ğamdan berī Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem ey göñül	Kt21/4	'Ulemā vü fuzelāya keremi yok bil anuñ İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nās
G227/13	Görürüm Nebzī-i şeydā seni nokşān ile ben Reh-i 'aşk içre girüp eyleyügör kesb-i kemāl	G20/1	Leyle-i hicrin nihāyetsiz görüp kaldım taña Göz açup baķdım gerü olmuş henüz ancak mesā
G239/1	Luţfuñı görmüşem şehā kaşr-ı cihānda ben delim Kāfir-i ni'me olmazam şükr iderim Ğudā 'Alīm	G36/10	Giyindi cāme-i fāhır tonandı şankim 'arāt Görüñ beni o dāl-i zülfi firākıyla meded
G253/8	Halka-ı zülfün demiyle ey şeh-i şüh-ı cihān Mevleviler gibi gör her dem-be-dem devrādayım	G57/10	Dür u mehcürsın o sāhññ āsitānından yine Nebziyā gördüm seni deşt-i belāda ke'ş-şebaħ
G260/8	Abdālñ olup şevķ-ile bu tekye-i 'aşķda Gör başda külāhım daħı egnimdeki şālım	G84/1	Göremez ğayrı o ğod-bñn dimeñiz bñnādır İki gözle görññüz zāhidi nā-bñnādır
G271/4	Müselmānım diye bilür mi kimse Birazdan gör o kāfir-kış çıksun	G147/4	Çeşm-i mestiñ kan içüp maħmür olumuş dil-berā Görmedim bu tavrı hiç bir rind-i 'ayyāş eylemez
G305/2	Gider Mansürveş dil dāra karşı Ne hoşdur dār gör dildāra karşı	G147/7	Pādişāhından cüdā kıldı görüñ ben bendeyi İtidigin deħriñ baña ķardaşa ķardaş eylemez
G309/10	Taşa döndi baĝrım ol sengin-dile yalvararak Nebziyā tuş oldu gör haķķā ki mermer mermere	G175/7	Bezme gelmekden murādı görmek imiş rüyüñü Şanma ey sāķi dil-i 'uşşāķa cām imiş ğaraz
G333/12	Recā itdikde her dem vaşl-ı bñ-hem-tāsım anuñ 'İnād eyler dilā o seng-dil gör gelmez iķrāra	G177/2	Rüy-i zibāsına cānānñ kaçan geldikde haţ Dil görüp didi çemenzār oldu uş etrāf-ı Şaţ
G334/14	Cedd ü ceħd iderdi 'aşķıñda şehā cāmüsveş Şimdi gör haķ üzre bu Nebzī ķuluñdur manda	G179/2	Düşüp meydān-ı 'aşķıñda şehā şeb rüz çün miķrāz Raķibiñle keş-ā-keşdeyiz eylersin görüp iĝmāz
G346/2	O māh-ı çārdehiñ parmaķlarıyla hem o aķ aya Dilā gör beñzemez mi beş hilāle daħı bedr aya	Tc2/49	Gör nāvek-i ğamzeñle olupdur cigerim ğün Hem haşret-i la'liñle sirişkim daħı mey-ĝün
G350/13	'Aşķa bürhān ister imiş zāhid-i ğod-bñni gör Söyleñüz rāh-ı mecāza bārı girsün evvelā	Mu3/2	Niçün çekdiñ ayaĝñ bezm-i kesretten diseñ baña Çü gördüm devr döndi sā'ilā pes ye's el virdi
G101/5	Bezm-i dil-berde megesce baña görinmez raķib Göze 'ālem mi görinür anda kim cānān olur	B7/1	Göremez ğayrı o ğod-bñn dimeñiz bñnādır İki gözle görññüz zāhidi nā-bñnādır
G375/11	El virmedi devlet baña gör kaldım ayakda Vah kim dil-i sevdā-zede zir ü zeber oldu	Mh3/19	Luţfuñı a'dā görüür şāhım yine cevriñi ben Āferin ey dil-rübā taħşin saña taħşin saña
G384/14	Ğazel dimekte Nebzī başa çıķdı lā-keļām oldu Söz atar şive-i şiriyle gör Ğ'acūya söz var mı	G117/2	Çarķ-ı ğaddārññ cefāsı bu dil-i nā-şādadır Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi ednādadır
G386/8	Şebāsā zülfüni rüy-ı münirinde görenler dir Gör ol sehħārı rüy-ı rüşeni siħriyle baĝ itdi	K23/14	V'eger 'aşķ olmasaydı ādemide Kimesne görmez idi derdnāki
K8/14	Atdı beni deşt-i firāķa Olmadı gör vuşlat-ı dildār	G301/13	Dil anı görmez el daħı irmez Baĝlandı ĝirmez gözime uyķu
K13/5	Ğayr 'aybın görmede halk cümle gözlüdür veli Gizlü 'aybın baķıcı bir çeşm-i bñnā kalmamış	Kt14/2	Niçe mesrür olursun aĝzın açmışdır ecel çün şir Görürsin hişse almazsın saña yetmez mi hāl-i ğayr
K28/22	Gül olup pejmürde ger irse bahārına ğazān Gülbeşekerle gül-ābı gör kalur āsar gül	Kt17/20	Biri tāriħ-i Hicret birisi Mīlād-ı 'İsādır Oķısunlar görüp uşta budur ol beyt-i pür-ma'nā
Kt3/36	Basiretle nazar eylerseler ger ğadd-i zātında Görüürler halk-ı 'ālem anları fi'r-rütbeti'l-'ulyā	3. ... gibi görünmek.	
Kt16/1	Bahārāsā görinen bu müzeyyen 'ālem-i nüzhet Diriĝā haşretā bākī degil fāñi imiş illā	G15/8	Genç imiş ğüsññ o genç üzre tılısm imiş meĝer Kākülün ey müşķ-müyum görinür ejder baña

G74/7	Hemîn kâkûl müje ebrû görünür şüretinde mü Hemânâ ehl-i cennetveş ten-i pâki mücerredir	N39/8	Şalâhî zâhir olmuşdur kemâhî dîn ü devletde Nazîrin görmediler zühd ü taqvâ pârsâlıkda
G77/18	Ger çemen yaħud benefşe 'âşıkâ Yârsız Nebzî görünür mür u mâr gör kim [4] Gör ki Anla, düşün, dikkat et.	G4/9	Bî-çâre Nebzî görmedi devrinde ey meh-pâre gün Bî-mihr imişsin çarhyeş hayf u dirîğ ibnû'l-vefâ görmeyeli [1] Görmediğimden beri.
Mş1/30	Bu kelâm-ı dil-pesendi şafh-ı dilde kızasın Gülşene var uş bu dem gör kim ne hâl olmuş durur	G365/1	Gözime dünyeye görünmez o şehi görmeyeli Dağı hem tutmaz elim dâmenine irmeyeli görün- [7] Başkaları tarafından görülür duruma gelmek, görülür olmak. Anlaşılmak, idrak edilmek, sezilmek, hissedilmek.
N50/1	Zamâne halkını gör kim ne bulsalar yediler Helâl melâl ne gerekdir harâm marâm didiler	G9/6	Hüsn ile ger mihr-i 'âlem-tâb olursa bir güzel Gözime dağı görünmez zerre deñlü mâ-sivâ
Kt23/2	Be dilâ âteş-i maħz-ile seni fark idemez Göre kim sine-i sūzuñda bu yanıkla seni	G86/6	Başarsa zülfüni haţtı n'ola 'aceb dañla O mârdir ki görünmez bu mürdur ki ürer
G190/8	Mescidi memlü idenler bir alay ehl-i riyâ Ka'beyi gör kim niçe kıılır harâmiler tavâf gördüğü dem [1] Gördüğü zaman.	G101/4	Gördüğümce ol hilâl-ebriyü giryân oldığım Kim budur aşlı görünse mâh-ı nev bārân olur
T1/19	Teşne-diller gördüğü demde n'ola cân virseler Bir güzel belden çıkar âb-ı revândır hañçeriñ gördüğümce [1] Gördüğüm zaman.	Mş1/64	Şafha-ı kalbiñden eyle ħubbunı bi'l-cümle ħek Tâ görüñsün bu felek saña kelek 'Ankâ siñek
G101/3	Gördüğümce ol hilâl-ebriyü giryân oldığım Kim budur aşlı görünse mâh-ı nev bārân olur göre [5] "-e göre" edat.	Mü3/2	Ey dil yine âsar-ı ğam-ender-ğam-ı pür-tâb Görüñdi yüziñde
G49/7	Vüs'atine göre teklîf eyle pes 'uşşâkıña Güc buyurmamış Ĥabîbu'llâh dimiş çün lâ-ħarac	G276/2	Mâ-sivâdan fâriğ oldum düşeli 'aşka 'ayân Kılca görünmez gözime dü-cihân ey mü-miyân
G87/7	İrer ey kıaddi Tübâ kim göre Rıdvâna dîdârñ Gözün nürveş sözüñ Kevser özüñ ħür yüzün uçmağdır	G379/9	Görünmez ol yüzi kıurs-ı kamer aylar geçer ħayfâ Gözetmez Nebziyâ gör anı ħaĥķ-ı nâni gördüñ mi görür göz [1] Gören göz.
G349/5	Bu ten-i pür-yâremi göre ide Eyyüb pesend Görse Ya'ķub eşk-i ħün-âbım benim ħayrân ola	G111/4	Niçe terk eyleyem mihrinî ey mâh Görür gözüm dağı tutar elimdir görür ise [1] Görmek, tanık olmak.
K2/13	Raħmet-i Raħmâna uğrar kim göredir Vâkı 'a Ĥucurât içre niçe 'âşıklar iderler recâ	G216/5	Görür isem irişüp devlet-i pâ-büsüña ben Gözime sürme idem ey şeh ħâk-i kıademîñ görüş- [1] Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek. Dostluk, ahbaplık etmek.
Tc2/20	Ağyârı şehâ âh-ile raħm eyledigimce Dirler ki melekdir göre şeytânî çü taşlar gören [1] Bakan, gören, şahit olan.	K34/16	Merâmına irişdi şihhat-ile Görüñdi ħviş ü yârânıyla yek göster- [8] 1. Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek.
G197/8	Eşk-i dîdem cüş idüp aķdı ser-â-pâ 'âleme Didiler anı görenler hâzihî baħrun 'amîķ görüñ [1] Gözle bir şeyi algılama yetisi, görme işi.	G51/8	Nedir ey ğonca-fem nîm-i niğehle ol tebessümler Gül-i ra nâya ğüyâ nisbet idüp gösterirsün ğanc
G161/10	Bezm-i 'aşkıda тұrmayup git ey raķib-i rû-siyeh Yüziñe baķmaz kimesne yok saña baķış görüñ Görme- [3] Görmemek, şahit olmamak.	G68/5	Gösterir şimşâd-ı kıaddiñ serve cilve serverâ Öğredir la'lin dehâmîñ ğonca-ı ħandâne ħand
K16/8	Şalâhî zâhir olmuşdur kemâhî dîn ü devletde Nazîrin görmediler zühd ü taqvâ pârsâlıkda		

G116/5	Parmağ ile gösterüp meclis-i rindānda Bu kuluña didiler 'aşk ile eşher budur	göz [70] Görme organı, ayn, çeşm.
G222/8	Gün gibi 'arz-ı cemāl eylersin ağıyāra velī Gösterirsın 'aşık-ı bî-çāreye rüy-ı celāl	B7/2 Göremez ğayrı o ğod-bīn dimeñiz bīnādır İki gözle görñüz zāhidi nā-bīnādır
G238/13	Vefā eylerse bir kaç gün ħarābın gösterüp ābād Cefāsı der-kafā ħāzır irişür der-'aķab ħādım	B8/1 Gözüm düş oldı şeb bir meh-'izāra Yine şubĥ olmadın vardı kenāra
G278/6	Her kaçan 'arz eyleyüp kāmēt şalınsa nāz ile Gösterir her bir ħurāmında kıyāmetden nişān	G6/4 Ufuķda görinen şanma şafaķdır ey hilāl-eburū Gözüm den çüş idüp ħün-ı ciger tolmuş durur ercā
Kt10/20	Ĥaşr eyle yarın 'arş gölgesinde Gösterme hev-ı rüz-ı Kıyāmet	G9/6 Ĥüsn ile ger mihr-i 'ālem-tāb olursa bir güzel Gözime daĥı görñmez zerre deñlü mā-sivā
G290/5	Yüzün göstermez iseñ kākülünle dil olur kāni' Ziyāret itdiĝi ger Ka'be olmaz ise Şām olsun 2. Yaşatmak, şahit etmek.	G10/6 Nāgehāñi bir każā-yı āsumāñi geldi çün Gözlerim a' mā olup hem ĝuşuma girmez şadā
Mş1/54	Daĥı her düşvār işün bi'l-cümle āsān eylemiş Ĥār-ı ĝam göstermeyüp ĝül gibi ħandān eylemiş göt [4] Kalça, makat.	G25/9 Karañudur gözime rüz-ı rüşen rüz-ı hicriñde Münevverdir şeb-i vaşlıñda şāhā ol karañu şeb
Tr1/13	ol ĝeñiz puştuñ kepāze mi göti bilmem 'aceb tarp ĝeçer ok gibi turmaz ince şikler bī-ta'ab	G30/14 Kāpuñda Nebzī bir ednā ĝulāmın Tapuñda gözi yaşı mā'-i mesküb
Tr1/34	'Avrat ola idi amınıñ kurur idi şuyu bu ne ĥāletdir ĥi bunuñ göti bir şulı kuyu	G38/15 Gönülde gözde başda od şu toprak Budur ehl-i hevāyāna 'alāmet
Tr1/39	Göti kalların koparup yüzine berkitmesün Ol şefiñi bu dil-i şeydā niçe hicv itmesün	G54/7 Gözlerim şarf itdi varın yoluña Dirhem ü dīnāra oldı ihtiyāc
G96/1	Çıkmasun riĥ diyü şüfi götün turma şıkar Karnı bir tolu tulumdur yine şıķdıkça çıkar götril- [1] Yerinden ayrırlıp uzaĝa atılmak veya yok edilmek.	G69/2 Rüyı nigārñ bir āl kāĝıd Kaşı kalemdir gözi 'Utarid
Mr1/28	Hem Ĥüseyn ile Ĥasan ol on iki er 'aşkıma Kahr olup a'dā'-ı İslām götrile şerr ü fesād götürü [1] Bütün, tamam, toptan, hep, büsbütün.	G36/6 Görüp femi şadefinde o lü'lü dişlerini Misāl-i kaṭre-i Nīsān gözüm döker katarāt
G3/3	Götürü ĝülşen-i 'ālem benim olurdu bütün Dide-i nergis ile yārim eger baķsa baña gövde [1] Beden, vücut.	G76/6 Bugün üç gün ki ĝurüb itdi gözümde o ĝüneş-rū Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıķdır
G83/3	Derd-i hicriñle şehā uçmak diler cān gövdeden Murĝ-ı vaĥşī gibi ĝüyā gözleri pervāzedir göyün- [2] Yanmak.	G76/5 Bugün üç gün ki ĝurüb itdi gözümde o ĝüneş-rū Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıķdır
G208/6	ĝayret-i tāb-ı ruĥ u āb-ı leb-i la'liñile Göyünür nāra semender boĝılır māya semek	G83/4 Derd-i hicriñle şehā uçmak diler cān gövdeden Murĝ-ı vaĥşī gibi ĝüyā gözleri pervāzedir
G297/6	Ĥarāret ıssı bir şaķrak olur kim 'aşķa yār olsa Ser-ā-pā nār-ı maĥz olur göyünür şanasın kim kav	G83/5 Gözleriñ ĥançer çeküp sīnemde açdı yāreler Tāze ĝopmuş lāleveş bi'llāhi ĝör tam tazedir
		G84/2 Göremez ğayrı o ğod-bīn dimeñiz bīnādır İki gözle görñüz zāhidi nā-bīnādır
		G87/8 İrer ey kaddi Tübā kim göre Rıdvāna dīdārñ Gözün nürveş sözüñ Kevser özüñ ĥür yüzün uçmaĝdır
		G101/6 Bezm-i dil-berde megesce baña görñmez raķīb Göze 'ālem mi görñtür anda kim cānān olur
		G108/1 Āl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır Bülbülü nālān iden ol ĝonca-ı ĥamrā mıdır
		G117/2 Çarĥ-ı ĝaddārñ cefāsı bu dil-i nā-şadadır Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi ednādadır

G120/9	Gözime karşı rakîbe em ider la'l-i lebi Dimez ol hasta-dilîñ hâtır-ı bîmâri kalur	Mü5/5	Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir Hiç gayrıya bakmaz
G122/3	Dişi incü saçı şeb-bü gözi ahû hilâl-ebrü Seniñ mañbübuñ ey dil gör ne hûb-rüy u ne zîbâdır	G335/9	Dem aqıtısa gözlerim olmaz 'aceb Oldı bağrım päre päre ah vâh
G128/2	Olaydı ey dil-i şeydâ bu fanî dâr medâr Ne hoş idi gözü ahûlar ile kâr şikâr	G362/7	Siz dañı ey gözlerim pâyına yârin şu dökün Sildi süpürdi yine ferrâş-ı ahım yolunı
G128/8	Yüzüm türâba döşenmiş başımda yeller eser Gözüm şular akıdup hem gönülde nâr yanar	G367/4	Sen şeh-i hüsnüñ iki âväre mahzûn kulıdır Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi
G153/5	Gözüm nergis gibi kaldı açıkda gelmedi dil-ber Bu te'hîrinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez	G149/3	Gözüm deryâ gibi cüş eylemekde 'Aceb yunmaz dañı bu yüz çaramız
G182/10	Lutf it ey pervâne düşme şem '-i süzân içre gel Göz göre kaç ' itme bi'llâh bâl ile perden	K27/2	Kej ise yüzüm egerçi n'ola râst oldı sözüüm Gözüm egriligine bakma ki toğrıdır özüüm
G182/5	Dirhem-i eşkin nisâr itdi yoluñda gözlerim Kalmadı yâdında aşlâ sim ile zerden çama'	G280/11	Firâk-ı la'l-i nâbîñla gözüm den Ağan yaşlar olur yâküt u mercân
G191/11	Huşk bir âbi soğulmuş çâha döndi gözlerim Eşk ü yâ demden eser bu çeşm-i giryânımda yok	G288/2	Mürüvvet olmayınca bir güzelden Çıkarmış ağlamağ ile göz elden
G198/3	Nazarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm Kim dir ol çurra-ı müşgîniñe kim şânesi yok	G305/5	Sızar âheste âheste gözüm den Yaşım ol âteşin ruhsâra karşı
G209/1	Harâmî gözleriñ hün-ñ'âr u seffâk Olupdur böyle bî-pervâ vü bî-bâk	G312/5	Gözün bir hân-ı fettân oldı pes habs itdi 'uşşâkı Selâsil kâkül-i şeb-bü olara ğabğabıñdır çeh
G209/7	Gözüm pür-âb u dil pür-âteş oldı Yine ber-bâd-ı 'aşk oldum yüzüm hâk	G315/9	Gözün nergis durur binî-i pâkiñ ğonca-ı zanbak Dehânîñ gül saçın sünbül olupdur 'ârızın lâle
Mü5/5	Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir Hiç gayrıya bakmaz	G327/13	Gözüm deryâ gibi cüş itdi aqdı Gör ol servi gelür mi hiç kenara
G211/5	O kadar kan akıdupdur şeb-i firkatde gözüm Eseri kalmadı çeşimde bugün eşk ü demiñ	Mü5/7	Kim gördi bu göz sevdi gönül cânla begendim Hey cânıma cânân
G216/6	Görür isem irişüp devlet-i pâ-büsuña ben Gözime sürme idem ey şeh hâk-i kademiñ	G330/3	Gözüm den cüş idüp yaşım ser-âser 'âlemi tutdı Kenâra gel benim servim yem-i eşkimi seyrâna
G227/5	Gözime mihr-i felek kara gelür rüz-ı hicir Şeb-i vaşlıñ ne münevver olur ey mâh-ı cemâl	G350/16	'Aşk ile meşk eylesün hañt-ı ruh-ı cânâneyi İktihâl itsün ğubar-ı rahım gözde helâ
G239/7	Sicn-i zeķanda bu dili habse şalınca gözleriñ Zülfün olup kefil âña didi enâbehu za'îm	G356/4	Tîr-i dil-düzi bir oldı ğamze-i mekkâr ile Kan aqıtdı gözlerim den bağrımı hün eyledi
G252/10	Firenkvâridir illâ Rüm-âyîñ Gözi Türk ğamzesi Tâtârı gördüm	G361/11	Gözlerim âb-ı revân eyler yüzüm hâk üzredir Âteş-i mihrile gör ber-bâda virdim göñlümi
G270/2	O rüy-ı gülşeniñ ğonca-femiñle reşk-i bağ olsun Açılusun her taraf nergis benefşe göz kulağ olsun	G364/2	Şehâ teşbih idersem zülfüne miski revâ yok mı Huten âhüsîdir gerçi gözün ammâ hañâ yok mı
G270/14	Bu şi're şeyn iden kej-râya olsun şîni çün erre Göz olsun 'aynı dilde râsi hañçer noķta dağ olsun	G373/15	Gözümde tütiyâdır hâk-i pâyîñ Gönülde müştehâ la'lin gülâcı
G276/2	Mâ-sivâdan fâriğ oldum düşeli 'aşka 'ayân Kılca görñmez gözime dü-cihân ey mü-miyân	G399/2	Elâ ey gözleri mestân nedir bu ğamze-i cädü Gözüm giryân ciger büryân firâkıñla dirim yâ Hü
Tr2/54	Yüz yire sürüp döginür taş ile ırmağlar Gözlerim âb-rüy-ı dem hâk oldı başım ber-hevâ	K4/7	Gözüm tolâbveş eşk-i firâvân dökmede her-bâr Cefâ-yı çarñ-ı kej-refâr ile taldı bu içim kan

K13/5	Gayr 'aybın görmede halk cümle gözlüdür velî Gizlü 'aybın bacıcı bir çeşm-i binâ kalmamış	Mh3/4	Ben kılrken padişahım cânımı ta'yîn saña Göz göre oldı mukârin ol seg-i bî-dîn saña
K32/9	Gözi erbâb-ı hıredde degeri görmez hiç Yoşsa yanında mıdır ehl-i hıred tamğalı	G190/13	Göz göre gel kendini Nebzî bırakma âteşe Zire nâr-ı gayrete tâkat getürmez küh-i Kâf
Mü3/8	Kim başda havâ elde türâb âteş ü hem âb Gönlünde gözünde	Mh2/16	Hün-ı 'uşşâk ile her dem tîgi kandır sevdiğim Göz göre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdalara
Mü5/5	Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir Hiç gayriya bakmaz		göz ile gör- [1] Gerçeklere şahit olmak, hakikati gözleriyle görmek.
N29/4	Dem-be-dem dem ağıdır bu çeşm-i giryânım benim Yidigim dem içdigim hün gözlerim kandır benim	K27/24	Dimek olmaz çelebî görmeyüp işitmedigini Göz ile gördüğünü ger er iseñ şakla gözüm
N38/4	Sen şeh-i hüsniñ iki âvâre mahzûn kulıdır Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi		göz yaşı [3] Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.
Tc1/36	Geldi bir gün yâdıma düşdi hayâl-i la'l-i yâr Başıma vü gözime dünyâyı kıldı teng ü tar	Mş2/62	Böyledir çün gelünüz ağlalım zâr idelim Yüze göz yaşımı incü gibi işâr idelim
G73/11	Bir nigehte sinemi pür-yâre kıldı gözleri Bilmem ol ebrü-kemânın gamzesi nişter midir	G4/6	Hâk-i rehiñde 'âşıkân ber-bâd-ı 'aşk oldı kamu Pür-âteş olup dilleri göz yaşları âb-ı şafâ
Mh2/11	Kırpügi oğ kaşı ya şankim harâmî gözleri 'Âşıkâ bî-rahm u şefkat tünd söyler sözleri	Mr1/10	Dürüşüp eyler du 'âlar bunca şıbyân u ricâl Ağlaşup göz yaşları büryân ider Dimâ-misâl
	göz aç- [2] Uyanık olmak, dikkatli olmak.		gözden düş- [2] Gözden düşmek. Eski itibarı kalmamak, sevgi ve ilgiyi yitirmek.
G20/2	Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp kaldım taña Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancak	G163/5	Çün düşüp gözden ırağ ey gamze-i dil-ber velî Sen gibi pür-fitne bir mekkâra hem-dem oldum uş
Mu2/2	Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp kaldım taña Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancak mesâ	G50/8	Gerçi ezel yek-pâre dil bir şahrâ-ı şammâ idi Düşükde gözden güyiyâ oldı hemân biñ pâre kerc
	göz açurma- [2] Fırsat vermemek, uyanık davranmak. Sürekli gözetim altında tutmak.		göze görin- [1] Ortaya çıkmak, ortalıkta dolaşmak.
G197/4	Âsiyâb-ı çarhın ey cân sür'at ü germiyyeti Ol kadardır göz açuramaz dağı fevt itmez dağık	G343/6	İdeyin eşkimi pâyında kamu bezl ü nisâr Görünür mi göze ya buhl ola mı sîm ü zere
G213/7	Göz açuramaz güle nergis zehî küstâhdır ol Şanuram görmedi ol dîde-i şehläñi seniñ		gözed- [1] Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek, nazarıtibâra almak.
	göz dik- [1] Bir şeyi elde etmeyi aklına koymak, ele geçirmek istemek. Dikkatle bakmak.	G353/7	Kerem ü luğ ile imrüz rağibi gözedüp Bizi ferdâya şalup va'd-i 'atâlar ne belâ
G334/1	Göz diküp kaldı gönül la'l-i leb-i cânânda Kanda gitse dil gidermiş dağı hem cân anda		gözet- [3] Göz önünde tutmak, dikkat etmek, önem vermek, nazarı tibara almak.
	göz göre [6] Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.	G379/10	Görünmez ol yüzi kurs-ı kamer aylar geçer hayfâ Gözetmez Nebziyâ gör anı hağk-ı nânı gördün mi
G3335/4	Gül- 'izârım terk idüp ben bülbülün Göz göre yâr oldı hâra âh vâh	K4/2	Gel ey nefis aña bu hâli yine müncer olur bu şân Gözetme gayrı ahvâli kulağın tut baña bir ân
Tc2/15	Terk itdi beni göz göre meyl itdi rağibe Hayfâ ki hebâ oldı o kelb ile şavaşlar	G280/4	Gözüm sürme idelden hâk-i pâyın Gözetmez zerrece kuhl-i Şifâhân
Tr1/26	Yanma bir vaqt ile aldım idi pâk ola diyü Göz göre yârân içinde puzevenk oldum eyü		gözetme [1] Göz önünde tutma, dikkat etme, önem verme, nazarıtibâra alma.

- G334/4 Besberâberdir büleñ ü pest ü ger zîr ü zeber
Pes **gözetme** şadr-ı 'ālî meclis-i 'irfânda
- gözi âhû [1]** Ahu gözlü, ceylan gözlü || Ahu gözlü sevgili, ceylan gözlü sevgili.
- G359/10 Deşt-i hayrette yiler her dem şabâveş cân u dil
Sen **gözi âhûyî** şayd için iderler hây u hûy
- gözi boz [1]** Göze ak düşme, gözü görmez olma, kör olma.
- G151/4 Olmuşuz ehl-i başîret hâk-i pâyiñ kuhl idüp
Şanma kendiñ gibi ey zâhid **gözi bozlardanz**
- gözi cādû [4]** Cadı, büyücü göz. || Sevgili.
- G339/3 Teni hoş-bü beni Hindü **gözi cādû** kemân-ebürü
Hâdeng ü tîri zañmından ciger mecrûh u dil haste
- G363/6 Gel öldür koma hicr ile saña kanım helâl itdim
Çü sensiz ey **gözi cādû** baña dirlik harâm oldı
- G390/2 Müjeñ tîr ebruvâniñ ey **gözi cādû** kemân oldı
Nişâni tabla-ı sînem dil ü cânım revân oldı
- G195/8 Dañı nev-reste iken 'âleme âşüb oldı
Görinüz ol **gözi cādüyî** ne fettân olacaq
- gözi nergis [1]** Sevgilinin nergis gibi gözleri.
- G4912 Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nâza kim
Ağzi gonca **gözi nergis** sözi gül yüzi güleç
- gözi sehğâr [1]** Sihir yapan, büyü yapan, büyüleyici, etkileyici göz.
- Tc2/45 Yağlaşma şakın ol **gözi sehğâra** eyâ dil
Dâñadır o kim dūr ola ol âfet-i câna
- gözi yaşı [11]** Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri.
- G216/10 Yazar iken şanemâ vaşf-ı ruñuñ Nebzî seniñ
Kurırmaz dem-be-dem akar **gözi yaşı** kalemiñ
- N52/3 **Gözimiñ yaşı** revân oldı devâ yok senden
A tabîbim ya benim bitmeli yârem yok mı
- G199/4 O ki 'âlemede bahâr irdigini bilmez ise
Gözimiz yaşına baksun akıyor boz bulanık
- 105/4 Şeherde güllerin rüyında jâle
Gözüm yaşı durur şeb-nem
- G242/5 Devlet-i 'aşk ile dînâr **gözüm yaşı** direm
Hele ben dañı elimde zer ile sîm göreyim
- G244/12 Metâ'-ı vaşlıña şarf itmek-içün
Yüzüm dînâr **gözüm yaşı** derâhim
- G113/2 Oldur dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar
Her demde **gözüm yaşı** gibi mahv ola
- G127/3 **Gözüm yaşın** dem-â-dem aqıtısa n'ola şâhim
Bî-çâreniñ huzûra ma' rûzi mâ-cerâdır
- G243/1 Civânâ bezm-i 'aşkıñda **gözüm yaşın** şarâb itdim
Düşürdüm nâr-ı şevka pâre-i bağrım kebâb itdim
- G251/4 Kâmetiñ yâdıyla her-sü şü gibi olur revân
Bağ **gözüm yaşına** ey serv-i dil-ârâmım benim
- G102/14 Yazar derdim yine tûmâr-ı dehre
Gözüm yaşıyla Nebzî bu gazeldir
- gözi yolda [1]** Birinin gelmesini merak, istek veya özlemle beklemek.
- Mü5/17 Ya'küb-şıfat gamda dem-â-dem **gözi yolda**
Bu Nebzî-i şeydâ
- gözine uyhu girme- [2]** Uyumamamak, uykusuz kalmak.
- G328/1 **Gözime girmedî** tâ şubha dek **uyhu** bu gice
Ya niçün toğmadı üstüme o meh-rû bu gice
- G301/14 Dil anı görmez el dañı irmez
Bağlandı **girmez gözime uyhu**
- Göz aç- [9]** Uyanık davranmak, acele etmek.
- K11/21 Gelicek şehri-i Sitanbula bu dil **gözün açup**
Ne idem târiñini didi dirim ben nazar it
- G53/10 Çuşşadır bânîñ refiñiñ kârbân-ı kâhrdır
Sâlik-i râh-ı meşakkatsin dilâ **gözün aç**
- G142/5 **Gözleriñ açdı** şehâ bu sîne üstünde şerih
Ağziña kıldı havâle tâ ide dermânımız
- K27/21 **Gözün aç** sen sen ol ol ehl-i başîret şanemâ
Ağız açma kişiniñ gıybetine diñle sözüm
- Mş2/39 **Gözün aç** 'âlem-i fânîye bakasın bir kez
Dime kim bâkî kalur soñı fenâya irmez
- Mu10/1 **Gözün aç** sâye-i bîde otur it bayramı
İki vech ile nezâketle çıkar bir nâmı
- G283/2 Ey gönül 'azm eylediñ bu râha bî-nân u yayan
Gâflet uykusundasın sen dañı **aç gözün** uyan
- N2/1 Bu fenâ 'âleme ey h'vâce nazar kılma **gözün aç**
Kî metâ'-ı beden-i hâkiñ-içün cânıñ alur bâc
- G45/5 **Gözün aç** bir gün şikâr eyler seni bu rûzigâr
Şayd için dünyâyı berr ü bahre kurma dâm u şest
- Gözle- [3]** Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

- Tc2/7 Pervâne gibi şem'-i ruhın **gözleme** her-şeb
Bilmez misin anı ki şoñı nâra
- G1/11 Sarây-ı bâkîyi **gözle** odur bir hoşça menzilhâ
Güneş gibi görünse zerre deñlü i' tibâr itme
- Mü5/5 Her demde bu gözler seni **gözler** niçe demdir
Hiç gayrıya bakmaz
- gözleri ala [1]** Gözleri ela olan kimse. || Ela gözlü
sevgili.
- G7/10 Âl ile şayd eylemişken Nebziyâ murg-ı dili
Bir nigâh itmez yine ol **gözleri ala** baña
- gözleri mestane [1]** Gözleri baygın ve süzgün.
- G322/8 Bâde-i nahvetle mest olup o şâh-ı nev-civân
Hâncer elde **gözleri mestâneyi** gördüm yine
- gözleri karañu ol- [1]** Çaresizlik içinde ne
yapacağını bilemez hâlde umutsuzluk içinde olmak. || Dünya
gözüne zindan olmak.
- G347/9 Kara günlerle **karañu olsa** tañ mı **gözlerim**
Murg-ı bî-per gibi bî-pervâ tutuldum ağda
- gözleri revzene [1]** Göz penceresi.
- G360/9 **Gözlerimdir revzene** ağzım kapu
Dil hayâlî şâhına sırça sarây
- gözüm [1]** "Kıymetlim" anlamında sevgi hitabı.
- K27/24 Dimek olmaz çelebî görmeyüp iştmedigini
Göz ile gördüğünü ger er iseñ şakla **gözüm**
- gözüm âb [1]** Gözyaşı.
- G259/3 Akdıkça **gözüm âbı** şanma söyünür nârim
Hâke karlıp cismim ber-bâd ola mı bilmem
- göz gör- [1]** Görmek, tecrübe etmek, şahit olmak.
- K7/9 Gözüm düş oldu **gördüm** çün ki bu 'ayn-ı revân-bahşî
Didim târihini Nebzî içenler nüş-ı cân dirler
- gözü kan tol- [1]** Gözleri kan çanağına dönmek,
gözleri ağlamaktan kıpkırmızı olmak, kanlanmak.
- G118/2 Yine irişdi yay ayı firâk eyyâmına beñzer
Gözüm kan taldı yâriñ tiğ-i hün-âşâmına beñzer
- gözü sürme it- [1]** Gözleri sürme ile boyamak.
- G280/3 **Gözüm sürme idelden** hâk-i pâyın
Gözetmez zerrece kuhl-i Şifâhân
- ğubâr [2]** Toz. || Keder, üzüntü.
- G77/8 Semt-i Firdevsden hübüt itdi nesîm
Kaldırıp âyine-i dilden **ğubâr**
- G129/2 Yıl gibi sür'at idüp geçmektedir bu rüzgâr
Niçe şâhânın çürümüş cismidir tozan **ğubâr**
- ğubâr-ı 'âr u nâmûs [1]** Utanma, hayâ ve Irz, iffet
tozu. || Utanmanın, hayanın ve ırzın iffetin en küçük parçaları,
kalıntıları.
- G188/5 **Ğubâr-ı 'âr u nâmûsı** süpürdüm hâne-i dilden
Gerekdir tahtgâh-ı şâh-ı 'aşk olmağa sine şâf
- ğubâr-ı kalb [1]** Kalbin, gönün tozu.
- M4/18 Olayım bu luğazdan dirseñ âgeç
Ğubâr-ı kalbiñi Nebzî süpürgeç
- ğubârâsâ [1]** Toz, toprak misali. || Kederli gibi.
- G79/4 Düşüp âteşlere garq-ı sirişk-i çeşm olup her dem
Ğubârâsâ tozar olduğı ber-bâd olduğındandır
- ğubâr-ı haft [1]** Sevgilinin yanağındaki ayva
tüyleri.
- Ms4/3 Düşürüp gönlüm **ğubâr-ı haftına** hâk eylediñ
N'eylediñse bendeñe bu cevri bî-bâk
- ğubâr ol- [1]** Toprak olmak, ölmek. || Sevgilinin
ayağının tozu haline gelmek.
- N20/2 Bir ruhı gün yüzi mâhiñ dil-fiğârı olmuşum
Hâk-i pâyında o şâhın bir **ğubârı olmuşum**
- ğubâr-ı rah [1]** Yolun tozu.
- G350/16 'Aşk ile meşk eylesün **haft-ı ruh-ı cânâneyi**
İktihâl itsün **ğubâr-ı rahını** gözde helâ
- ğubârın tozt- [1]** Tozunu savurmak.
- Tr2/43 Hâk olup yatur **ğubârın tozdır** bād-ı fenâ
N'oldı ya kanı birâderlerle mâder hem peder
- ğulâm [1]** Delikanlı, genç, öğrenci. || Köle, esir,
kul, bende.
- G114/9 'Uşşâk râmiñ 'âlem **ğulâmın**
Tüñ kelâmın kaddiñ şanevber
- ğulâm-ı dil [1]** Gönün esiri, kölesi.
- K34/18 Duğul-i şehri-i İslâmbul kıldı
Ğulâm-ı dil olup yine mükedder
- ğulâm ol- [3]** Kul, köle olmak. || Değerini, itibarını
yitirmek.
- G282/4 Kâbul it hîdmetinde bu dil-i üftâdeyi her dem
Kâpuñda boynı bağılu bir kemîn kemter **ğulâm olsun**
- G363/2 Dil-i zârım düşüp 'aşkıña cânâ telh-kâm oldu
Gezerken şâhveş başlu başına bir **ğulâm oldu**

- G193/11 Cān u dil iki **gūlamūn olmağa**
Kıldılar ‘azm-i tapuñ bi’l-ittifāk
- gūlām-pāre [1]** Oğlanı, homoseksüel aktif erkek, kulampara.
- G34/16 Ne mü’ennes ne muhannes ne ki ner
Ne **gūlām-pāre** ne zen-dost-ı zenīb
- gūlğul [4]** Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses; her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele. || Aşığın feryat ve figanı.
- Mu1/2 Ezelī ‘ādet çü budur ey gül size eziyyet bize taħammül
Ağyāra ğayret raķibe ħased güle istiğnā bülbüle **gūlğul**
- G221/2 Seher gülzārda şūrīde bülbül
İder mestāne vāveylā vü **gūlğul**
- Mş2/53 Gül ü bülbül gidicek nāle vü **gūlğul** mı kala
Dökile berg-i semen ya ki karanfil mi kala
- K17/26 Kaşd u murādın ser-be-ser olsun ‘alā-vefķı’l-merām
Bāğ-ı cihānda bülbüle artdıķça zār u **gūlğule**
- ğurāba dön- [1]** Kargaya benzemek.
- K1/36 Sīm ü zer kadrin bilür var ise ger zer-ger bilür
Düşse bāzı ħārise **döner ğurāba** ibtidā
- ğurābu’l-bīn [1]** Burnu ve ayakları uzun karga.
- G269/5 **Ğurābu’l-bīn** ile bülbül revā mı hem-kafe olmak
Raķīb ile o yārın beyni ba’de’l-Maşrıkeyn olsun
- ğurūb it- [1]** Güneşin batması, gün batımı. || Ölmek.
- G76/5 Bugün üç gün ki **ğurūb itdi** gözümden o güneş-rū
Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıķdır
- ğurūr it- [1]** Kendini beğenmek, büyüklük taslamak, boş şeylerle övünmek, benlik, enāniyet, kibir.
- N2/3 Giyūben tāk u kabā ile **ğurūr itme** şaķın kim
Niçe ten oldı bürehne kōdı başdan niçe ser tāk
- gūş [3]** Kulak; işitme, dinleme.
- G14/5 Bīnī vü çeşm ü dehen **gūşum** o dem kaldı nişān
Çiñladı çün şeh-süvārımıñ semendi cā-be-cā
- G63/3 Her seher feryād u nālem **gūşuñā** itmez eser
Dil-berā bağrıñ senin bilmem ħacer mi yā pulād
- Ms2/27 Cihānı tōl durur nālem irişmez **gūşuna** ħayfā
Meded raħm eylegil cānā kuluñdur Nebzī-i şeydā
- gūş eyle- [1]** İşitmek, dinlemek, kulak vermek.
- G163/7 Dem-be-dem pend ü naşlĥat eylerim **gūş eylemez**
Kim göñüldür adı bir bī-‘āra hem-dem oldum uş
- gūş it- [8]** İşitmek, dinlemek, kulak vermek.
- G394/4 Kulaķlar tūtulur şimden-gerü yā Hū şadāsıyla
Geçenler **gūş ider** mey-ħānede āvāz-ı mestānı
- G270/18 Dimem çün fi’l-ħaķıķa şā’irim yā āşıķım Nebzī
N’ola erbāb-ı dil **gūş itmese** şı’rim ķo lāğ olsun
- G19/11 Ey murg-ı seher ğonca feryādını **gūş itmez**
Bu nāliş ü sūzişler yābāne degil mi yā
- Tc2/11 **Gūş itmez** iseñ pendimi efķāra düşersin
Bīmār oluban derd ile nā-çāra düşersin
- Tc2/23 **Gūş itmez** iseñ pendimi efķāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/35 **Gūş itmez** iseñ pendimi efķāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/47 **Gūş itmez** iseñ pendimi efķāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- Tc2/59 **Gūş itmez** iseñ pendimi efķāra düşersin
Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin
- gūş tūt- [1]** Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek. || Önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.
- G399/9 Bu Nebzī nazmına tūt gūş anı hıfz eyle añla ĥoş
Olup ‘aşķıñla ol bī-ħūş karārı yok gezer her
- gūşa gir-[2]** Kulağına girmek, duymak, işitmek.
- G10/6 Nāgehānī bir każā-yı āsumānī geldi çün
Gözlerim a’ mā olup hem **gūşuma ğirmez** şadā
- K6/6 Bir zamān neydi ki mest olup mey-i naĥvetle ben
Diñlemezdim pend-i nāşlĥ **gūşuma ğirmezdi** şan
- gūşe [1]** Köşe, taraf. || İnzivaya çekilme yeri.
- G394/5 Kimi bir **gūşede** maĥbūb ile şoĥbet ider tenĥā
Kimi zevķın kimi cem’ eyleyüp başına yārānı
- gūşe-i bāğ [1]** Bağ, bahçe köşesi.
- N16/3 Giydi dıraĥt sebz kabā **gūşe-i bāğ** oldı Na’īm
Ĥür-şıfat dil-ber ile şūrb-i ğidā demleridir
- gūşe-i ğam [1]** Keder köşesi, dert köşesi.
- G299/6 Baña yād eyleme ğayrı vişālīñ zevķ u şādīsın
Begim ben **gūşe-i ğamda** firāķıñla çü tūtdum ĥū
- gūşe-i ğülşen [1]** Gül bahçesinin köşesi.
- G211/3 Seni ağyār ile dün **gūşe-i ğülşende** ğörüp
Didim olmuş ğüzeri ĥār ile ol ğonca-femiñ
- gūşe-i ğülzār [1]** Gül bahçesinin köşesi.

- N15/1 Gerçi bülbülveş mekânım **güşe-i gülzârdır**
Rüz u şeb işim gücüm lîkin fiğân u zârdır
- güşe-i hicr [3]** Ayrılık köşesi.
- G9/1 **Güşe-i hicriñde** ben bî-çâre kaldım bî-nevâ
Kendi bîmârîndır ırgür zâd-ı vaşlıñla devâ
- G206/10 Şehâ senden olur bu Nebzî -i bî-çâreye dermân
Devâ kıl vaşlıñ aña **güşe-i hicriñde** kılma terk
- G338/7 **Güşe-i hicriñde** bî-çâre yatan bîmârîñiñ
Şerbet-i vaşlıñ durur derdine dermân var ise
- güşe-i mey-hâne [1]** Meyhane köşesi.
- G348/5 **Güşe-i mey-hânede** hem itdim isbât-ı vücüd
Yoğ iken pîr-i muğân bezminde var oldum hele
- güşe-i nisyân [1]** Gaflet köşesi.
- N33/2 Ne revâdır beni her dem gamîña düş idesin
Bırakup **güşe-i nisyâna** ferâmüş idesin
- güşe-i 'uzlet [1]** Yalnızlık köşesi. || Yalnızlık.
- K13/14 Bir kurı hengâmedir dehr içre cüst-ü-cüy-ı nâs
Güşe-i 'uzletden özge bir temâşâ kalmamış
- güşe-i vahdet [1]** Yalnızlık köşesi.
- Ms1/40 Kılup dergâh-ı Rabbü'l-'izzete 'acz ü niyâz izhâr
Oturmuş **güşe-i vahdetde** bu beyti okur tekrâr
- güş-ı hüş-ı şâh [1]** Padihin can kulağı. || Gönül.
- G344/10 Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma
Degil mi ya bu gevher **güş-ı hüş-ı şâha** şâyeste
- güşsa [9]** Kalpte meydana gelen sıkıntı, kaygı, tasa.
- G53/9 **Güşsadır** bârîñ refîkiñ kârbân-ı qahrdır
Sâlik-i râh-ı meşâkkatsin dilâ göziñi aç
- G57/3 **Güşsadan** âzâd olam dirseñ cihânda gül gibi
Lâleveş çek câmi her dem düşmesün elden kadeh
- G93/5 Ruğ-ı dildâra hañ geldi irişdi **güşsa** her yüzden
Tamâm olup sürürüñ defteri bugün dürülmüşdür
- G141/4 Her kaçan gelse hayâlîñ yadima şâhim benim
Güşsamı ref' eyleyüp bu dilde aşlâ gam kımaz
- G160/4 Dün rakîb ile gülîstâna güzer kalmış o hüb
Güşsadan 'âşıkları hep mest ü sersâm eylemiş
- G194/6 Yine pâ-mâl-i firâk olalı ser-gerdânam
Güşsadan özge dañı destimi alanım yok
- K22/4 Muhaqqak 'ıyd irişdi gayrı hengâm-ı şafâdır uş
Dürüldi **güşsamıñ** tûmârı töldi kâsveye peymân
- K28/13 **Güşsadan** çâk eyler idim cübbe vü destârımı
Goncaveş açup bu göñlüm olmasa gam-h'vâr gül
- N36/2 Gülmedim hergiz fütâde gamdan âzâd olmadım
Dehr-i dünüñ **güşsasından** bir nefes şâd olmadım
- güşsa ol- [1]** Dertli, sıkıntılı olmak.
- G77/10 Eyledi zülfün perîşân sünbülün
Tağilup gam **güşsa oldu** târ-mâr
- güşsa yime- [1]** Endişe etmemek, kederlenmemek, gam çekmemek.
- Mş2/50 Pes ol efkârı koyup istedigim ola dime
Didiğñ olmayıcağ bârî yüri **güşsa yime**
- güşsadan âzâd ol- [1]** Üzüntüden kurtulmak.
- Mş2/21 Bu cihânda ol **olur güşsadan âzâd** ancak
Gam-ı ferdâ yemeyüp şükri ide zâd ancak
- güşsaya düş- [1]** Üzüntüye, sıkıntıya düşmek.
- Ms1/38 Kuluñdur cümleden ahkâr şehâ bu Nebzî-i nâ-çâr
Düşüpdür güşsaya derd-i vücüduñla olur bîmâr
- güşt [1]** Et.
- G287/4 Kûrs-ı dâğım pâre-i bağrım müheyyâ eyledim
Çeşm-i mestânem gerekdir meclis içre **güşt** u nân
- güy [1]** Çevgan oyununda oynanan top.
- G267/14 Tolaşdı zülf-i çevgânîña Nebzî
Ser-i küyuñda kalsun pes seri **güy**
- güyâ [20]** Sanki, diyelim, sözde.
- G51/8 Nedir ey gonca-fem nîm-i nigeñle ol tebesümle
Gül-i ra'nâya **güyâ** nisbet idüp gösterirsin gânc
- G62/6 Gördi gendüm-gün ruñuñda kesret-i hâli bu dil
Kışzâr-ı Rûma üşmüş didi **güyâ** kim melağ
- G69/3 Fıtratda **güyâ** havrâ-yı cennet
Pistâni utruc 'azrâ'-ı nâhid
- G74/5 Leb-i la'li o hürüñ çeşme-i Kevser durur **güyâ**
Seğâhum Rabbuhum naşşı anıñ şânında müsveddir
- G83/4 Derd-i hicriñle şehâ uçmak diler cân gövdeden
Murğ-ı vahşî gibi **güyâ** gözleri pervâzedir
- G85/2 Kâkülün cânâ perîşân olsa ger 'anber koğar
Açılur **güyâ** benefşe tâze sünbüller koğar
- G94/8 Tâb-âver iken vaşlıña gör düşdi bürüdet
Güyâ dem-i nev-rüzda vâki' deye beñzer

- G103/6 Dem-â-dem meclis-i cânânda âheng itmege bi'llâh Sîneñ **güyâ** def olupdur şadâ-yı nâle-nâyındır
- G118/4 Hâyâliñ her kaçan gitse begim bu hâne-i dilden Şovulmuş şuyı **güyâ** bir degirmen şamma
- G207/9 Dem-i hicriñde Nebzî bir nevâ-keş kumrıdır **güyâ** İşt serv-i revânım nâlesi hoş zârı pek nâzik
- G220/2 Esîr-i bend-i derd-i 'aşk olupdur hâyî demdir dil Çünân mahzûn u mağmûmdur ki **güyâ** kaldı pâ-der-gil
- G243/7 Derûn-ı meclisînde muṭrib ü sâzendeyim **güyâ** Ney itdim nâlemi bi'llâh hem sînem rebâb itdim
- G315/7 Ruḥuñ bir mâhdır **güyâ** sipîhr-i hüsn ü behcetde Velî zülf-i siyâhiñ olmuş eṭrâfında çün hâle
- G337/7 Tudağñ goncadır **güyâ** dilîndir bülbül-i güyâ Şâdefdir hem daḥı ağzıñ dişîndir daḥı dür-dâne
- G391/6 Hâyâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü Rûm-ile Derûn-ı deyr-i dil **güyâ** Nigeristân-ı Çîn oldı
- G393/5 Nümüne oldı **güyâ** oldı bir gün rûz-ı Maḥşerden O dem kim 'ıydgehde ol kıyâmet-kaḍ hırâm itdi
- K3/6 Nidâ eyleñ eḥıbbâyâ görüp bu cây-ı ferhânı Gelen gelsün giden gitsün müsâfir hâneveş **güyâ**
- Kt10/3 Beñzerdi hâna aşlında **güyâ** Her kim gire bulmazdı hâlâvet
- Kt17/8 Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabṭ itdiñ Meger te 'sırde beñzer ki mıkñâfissın **güyâ**
- N23/3 Goncadır **güyâ** piyâle mey durur şebnem daḥı Bâğbân sâkî durur muṭrib dil-i üftâdedir
- güyâ ki [11]** Varsayalım ki, farzedelim ki, sanki, sözde.
- Ms3/19 Şehâvet kılmada ağyârına **güyâ ki** Hâtemsin Ser-i 'uşşâka toğmazsın egerçi mihr-i 'âlemsin
- G278/7 Gonca-ı şad-berğdir **güyâ ki** ol nâzik femi Jâleveş gerdende ammâ ḥaṭṭ-ı nev olmuş 'ayân
- Mü2/7 **Güyâ ki** dilîñ âh ile feryâdını bilmez Ol mest-i tegâful
- G110/1 Lebleriñ **güyâ ki** Hızırñ çeşme-i hayvânıdır Kaṭre-i la'liñ niçe dil-ḥastanıñ dermânıdır
- G342/6 Dilim ümmîd-i vaşlıñla niçe dem rûzedâr oldı O kutlu güne irerse irer **güyâ ki** bayrama
- G58/11 Melîḥü'l-vech ile **güyâ ki** sensin Melâḥat milketinde şâh-ı emlaḥ
- G221/14 'Alîdir Nebzî hâme Zû'l-fiḳârı Semend-i ṭab'idır **güyâ ki** Düldül
- G127/6 Zülfünde kalsa gönüm dendân ile bulur yol **Güyâ ki** leyl içinde necm ile mühtedâdur
- G29/8 Geşt ider deşt-i firâkıñda şehâ zâr u zebûn Düşdi dâr-ı ğurbete **güyâ ki** bir merd-i ğarîb
- T1/1 Dil-berâ **güyâ ki** tîğ-ı Kahramândır ḥançeriñ Kâtil-i üftâde ancak bî-amândır ḥançeriñ
- G177/8 Cilve kıldıqça o gül-fem gülsitânda şanuram Şalınur çıkmış şudan **güyâ ki** murg-âbî vü baṭ
- güyâ ol- [1]** Dile gelmek, konuşmak. || Coşkuyla, sevinçle çığlık atmak.
- K15/25 Tıfl-ı dil **güyâ olup** didi hemân Çoḳ katı kış oldı bu yıl yâ ebî
- güyyiâ [6]** "Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.
- G50/8 Gerçi ezel yek-pâre dil bir şaḥra-ı şammâ idi Düşdükte gözden **güyyiâ** oldı hemân biñ pâre kerc
- G92/13 Yüz urur ḥake eşigiñde bu Nebzî **güyyiâ** Âsitân-ı Ka'beye rüyımı İbrâḥîm sürer
- G187/9 İşiğînde **güyyiâ** kelb-i 'akûr olmuş rakîb Men' ider 'uşşâkıñı kim olalar senden uzağ
- G201/6 Niçe meyl itmesün ṭab'-ı dil-i bî-çâreler her dem Ruḥuñ pâlûde-i ter gibi ditrer **güyyiâ** şakşak
- G347/2 Hâyfdır şâhım saña bu ṭavrlar bu çağda Şîr-ḥ'âre **güyyiâ** bir tıfl iken kucağda
- T1/25 **Güyyiâ** bir dil-ber-i şîrîn-zebândır ḥançeriñ
- ğuzât [3]** Gaziler.
- K12/36 Ol vezîr-i a'zam ol destür u ol şâhib-nigîn Didi târiḥin **ğuzâta** eyleyüp anda ḥiṭâb
- Kt6/5 Daḥı hâmi-i dîn oldur **ğuzâta** hem mu'în oldur İmâmu'l-müslimîn oldur odur nişîn-i seccâde
- Mr1/40 Bu yıḳık gönülmüzi luṭfuñla âbâd eylegil Eyleyüp manşür **ğuzâtı** kıl bizi ğamdan âzâd
- ğüç [2]** Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, imkansız.
- G33/7 Ne **ğüç** sen tâlib ü maṭlûb-ı bî-zâr Ne ḥoşdur ol ola maṭlûb-ı tâlib
- G49/8 Vüs'atine göre teklîf eyle pes 'uşşâkıña **Ğüç** buyurmamış Ḥabîbu'llâh dimiş çün lâ-ḥarac
- Ğücen- [1]** Birinin beklenilmeyen bir davranışı veya sözü karşısında kırgınlık duymak, darılmak.

- G45/2 Ey gönül sa'y itdiñ anca irmedi maqşüda dest
Pes **gücenme** bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest
- güci yet-** [1] Eldeki imkânlarla altından kalkmak, üstesinden gelmek.
- Mu33/2 Ne 'aceb yirse etin ger ğam-ı dildâr-ile dil
Güci kendüye **yeter** hastaların ve'l-hâşıl
- güft-i fâhîr** [1] Övgüyle konuşma.
- Mr4/3 Darb-ı meseldir bu **güft-i fâhîr**
Cân virmeyince cânân bulunmaz
- güft-i ferah-efzây** [1] Sevinle coşkuyla konuşma.
- G202/14 Şeyn gelmez şânına lutf eyleyüp virseñ selâm
Mîmveş beste-lebiñ **güft-i ferah-efzây** yok
- güftâr** [3] Söz, kelâm. || Şiir.
- G219/7 Gele **güftâra** kaçan söz yerine sükker akar
'Acabâ bir dili tûfî-i şeker-hâ mıdır ol
- G164/3 Ğoncayı dem-beste kıldı lebleriñ **güftâr** ile
Servi bî-fer kılsa tañ mı işbu refîr u revîş
- K28/26 Bu gülistân içre Nebzî düşdüñ ol gül şevkına
Bülbülâsâ zikriñ olsun her nefes **güftâr** gül
- güftâr eyle-** [1] İnsanın iç âlemine dokunacak söz söyleme.
- G37/7 Depredüp la'l-i revân-bahşîñ çü **güftâr eylediñ**
Şabr ider mi hastalar açıldı ebvâb-ı hayât
- güft-ü-gü** [2] Dedikodu.
- Mr5/34 Murgân uyandı sü-be-sü
Gülcâra töldi **güft-u-gü**
- K33/35 Yetişür Nebzî-i şeydâ bu kadar **güftügü**
Bu acı sözleri tağlar dağı hâmil olmaz
- güftügü** [1] Dedikodu.
- G359/12 Şimdi budur dil-berâ efvâh-ı 'âlemde kelâm
Hep seniñ 'aşkıña düşdi kim ider halk **güftügü**
- gül** [53] Sevgilinin yanağı , yüzü. || Sevgili.
- Mu1/1 Ezelî 'âdet çü budur ey **gül** size eziyyet bize taħammül
Ağyâra ğayret rakîbe ğased güle istiğnâ bülbüle ğulğul
- Mu1/2 Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taħammül
Ağyâra ğayret rakîbe ğased **güle** istiğnâ bülbüle ğulğul
- Mu23/1 Ayakdan başa elde bir **güli** tağdım zarâfetle
Berâhîn ile isbât eyledim nâmin nezâketle
- G1/3 Açılmış bir taraf **gül** bir taraf şeb-bü vü sünbülhâ
Murâdım bu dem-â-dem âsitânında olam bende
- G49/12 Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nâza kim
Ağzı ğonca gözi nergis sözi **gül** yüzi güleç
- G66/4 Bağ-ı hüsnünde açılmış her şüküfe sü-be-sü
Zülf şeb-bü çeşm nergis **gül** dehân u lâle ğad
- G67/7 Bir yüzi **gül** ğonca-fem cânaneye 'âşık mısın
Bübulâ gülcâr-ı 'âlemde ne bu feryâd u dâd
- G73/4 Bağ-ı 'âlemde hezârân var durur gül-çehreler
Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden **gül** ter midir
- G75/1 Ey ruğı **gül** büyü karanfil şacı hem sünbül-i ter
Bülbül-i şürîde gibi nâle işim şâm u seher
- G85/10 Sîne-i Nebzîye urdukça şehâ ğançerle sen
Gül biter gül açılır ey ğonca-fem güller koğar
- G85/10 Sîne-i Nebzîye urdukça şehâ ğançerle sen
Gül biter **gül** açılır ey ğonca-fem güller koğar
- G85/10 Sîne-i Nebzîye urdukça şehâ ğançerle sen
Gül biter gül açılır ey ğonca-fem **güller** koğar
- G104/7 'Arızîñ **gülden** eserdir kâkülün miskden nişân
Zülf-i şeb-günüñ şehâ büyüna 'anber imrenür
- G105/3 Seherde **güllerin** rüyunda jâle
Gözüm yaşı durur şeb-nem degildir
- G106/2 Bu gönül yarı talebkâr iken ağyâra düşer
Gül ararken niçe kimse irişüp hâre düşer
- G129/5 **Gülleri** pejmürde gülcârîñ perişân sünbülü
Yok durur bağ içre dağı bir dıraht-ı sâyedâr
- G163/2 Dür olup yâra yine ağyâra hem-dem oldum uş
Ayrılp **gülden** çü bülbül hâra hem-dem oldum uş
- G185/3 Sen yüzi **gül** kaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülistâna geşt-i şahrâ seyr-i bağ
- G195/1 Açılıp ğonca-femim **gül** gibi ğandân olacak
Dil-i şeydâ aña bir bülbül-i nâlân olacak
- G213/7 Göz açurmaz **güle** nergis zehî küstâhdır ol
Şanuram görmedi ol dide-i şehlânı seniñ
- G231/1 Ğaddiñe **gül** ey şanem ğatıña şeb-bü söyledim
Lîk rengin eyledim ğâyette dil-cü söyledim
- G263/8 Kıl taħammül zahmet-i ağyâra ey dil var yüri
Bir **gül** için dime kendim rence-i ğâr eylemem
- G301/5 **Gül** penbe tendir ğonca dehendir
Ğad yâsemendir kâkül çü şeb-bü
- G315/10 Gözüñ nergis durur bîni-i pâkiñ ğonca-ı zanbağ
Dehânîñ **gül** şacıñ sünbül olupdur 'arızîñ lâle

G321/10	Dilemem ola rakıbın çelebî senden trağ Dimezem saña gülüm hârîni sen terk eyle	Kt9/6	Çonca-ı kâmi açıla bahtı riyâzında nite Bülbüli nâl gülleri şād ola bu bāğ-ı İremîñ
G321/13	Gülşen-i hüsnüñe Nebzî o gülüñ irdi hazān Oturup künc-i gama zârîni sen terk eyle	Mş1/36	Sünbülün zülfi tağuk aşüfte-hāl olmuş durur Nergis-i zerrîn güle za'f-ile nâl olmuş durur
G333/1	Neler eyler görün güller çemende bülbül-i zārā İder feryād u vāveylā o meyli çoncanın hāra	Mş2/51	Dem ola gülşen-i 'ālemde dilā gül mi kala Öte şıklığa düşe güm ola bülbül mi kala
G336/5	Didi cüz' lā-yetecezzî hükemā gül femine Ulü'l-araları bülbül dili lāl eylemede	Mh1/17	Cihān bāğında bülbül zār olup olduğça gül hürrem Geçüp 'izzet serîrinde sa'adetle otur her dem
G370/5	Gülidir sünbülidir bāğ-ı hüsnün o ruḥ u kākül Biri bağrını hūn eyler biri virir perîşānî	Mh4/1	Dāğlar sīnemde güldür sīnedir bir gülsitān Kılmasun mı bu dil-i şūrîde bülbülveş fiğān
G401/2	Gönül ol dişleri incü lebi hāmāya meyl itdi Ruḥı gül kāküli şeb-bū semen-sīmāya meyl itdi	Mr2/21	Riyāz-ı dehr içinde gül gülüp ḥandān olduğça Dil-i bülbül hezār efgān idüp giryān olduğça
G401/9	Gönül ol beñleri fülül dehām gül dili bülbül Bu Nebzî ol şaçı sünbül gül-i ra'nāya meyl itdi	N31/1	Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün bir dāne gül Bir perî kim bāğ-ı dehr içindedir bir dāne gül
K13/10	Gülşen-i hüsn ü behāda beste-fem bir çonca yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nā kalmamış	N31/2	Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün bir dāne gül Bir perî kim bāğ-ı dehr içindedir bir dāne gül
K17/27	Bessām olup rüyuñ güle hiç görmeye gaym u gamām Ey pādîşāh-ı Zü'l-celāl ol zātı eyle ber-kemāl	N31/4	Sevmezem gayrısın anıñla kanā'at eylerim Bu meseldir 'arife çün bes durur bir dāne gül
K28/26	Bu gülistān içre Nebzî düşdün ol gül şevkına Bülbülāsā zikriñ olsun her nefes güftār gül	Tr2/15	Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem ağladan Lāleniñ bağrın kara çāk itdi şadrın çoncanıñ
K28/26	Bu gülistān içre Nebzî düşdün ol gül şevkına Bülbülāsā zikriñ olsun her nefes güftār gül	G11/11	Ne var bāğ-ı cihān içre beni reddeyleseñ ey gül Tapuñda bulunur her dem hezārān bülbül-i şeydā
K28/24	Dīde-i gam-dīdeden aqup dem-ā-dem hūn-ı dil Ḥāk-i pāy-ı dil-bere her dem olur isār gül		gül- [9] Gülmek. Çiçek açmak.
K28/22	Gül olup pejmürde ger irse bahārına hazān Gülbeşekerle gül-ābı gör kalur āsar gül	G80/9	Gülüp açılmada bi'l-cümle ezhār-ı çemen Nebzî Hemān ağlar gezer dil dīde-i giryān ile yer yer
K28/18	Sīne-i 'aşıkda yir yir gördi zaḥm-ı hūn-feşān Aña nisbet dāğ-ı surḥı eyledi izhār gül	G147/2	Sırr-ı mektümüm benim dīdem didim fāş eylemez Dil gülüp didi meger ağlamayup yaş eylemez
K28/16	Lāle vü sünbülle gerçi germ idi sük-ı çemen 'Arz-ı hüsn itdi kesāda vardı bu bāzār gül	G148/2	Ben didim şaklar dilim sırrım der-efvāh eylemez Çeşm-i giryānım gülüp didi meger āh eylemez
K28/14	Çuşşādan çāk eyler idim cübbe vü destārımı Çoncaveş açup bu gönülüm olmasa gam-ḥvār gül	G311/26	Sen ey Nebzî fiğān it bülbülāsā Güler o gül-'izār el-ḥamdülillāh
K28/10	Devlet ü bahtın füzün olsun begim günden gün Nitekim bāğ-ı fenāda bitürür gülzār gül	G79/8	Sebebdir tezkire olmağa 'ālemde saña 'uşşāk Gülüñ ey çonca zikri bülbüli yād olduğındandır
K28/8	Medḥ-i gül-gün 'arızın düşmez dilimden gül gibi Rüz u şeb şayf u şitā hemvār elimde var gül	G235/6	Herkes hāline ağlar ağlar hāline herkes Güldüm bu hāle bakup bakup bu hāle güldüm
K28/8	Medḥ-i gül-gün 'arızın düşmez dilimden gül gibi Rüz u şeb şayf u şitā hemvār elimde var gül	G235/6	Herkes hāline ağlar ağlar hāline herkes Güldüm bu hāle bakup bakup bu hāle güldüm
K28/1	Yıldı bir kez 'arz ider 'ālemde çün dīdār gül Līk hüsnün gülşeninde açılır her-bār gül	Mr2/21	Riyāz-ı dehr içinde gül gülüp ḥandān olduğça Dil-i bülbül hezār efgān idüp giryān olduğça
K28/1	Yıldı bir kez 'arz ider 'ālemde çün dīdār gül Līk hüsnün gülşeninde açılır her-bār gül	Mr5/42	Gülsün açılınsun ol nigār Ol nāzenin-i gül-'izār

	gül aç- [1] Neşesi ve mutluluğu yüzünden okunmak.	N28/3	Hüb-rularla müzeyyen her taraf güller gibi Başlasun üftâdeler pes zâra bülbüller gibi
K28/4	Hadd ü kaddîndir gül ü zanbağ riyâz-ı dehrde Verd-i ruhsârîñ 'izârînda açar tekrâr gül		gül gibi gül- [2] Çiçeklenmek, gül gibi açılmak, yeşermek. Sevinmek, mutlu olmak.
	gül açıl- [4] Baharın gelmesi, güzel günlerin gelmesi. Gün geçtikçe güzelleşmek.	G306/6	Didim ol dem bāğ-ı hüsñüñ bülbül-i nâlendesi Gül gibi güldi didi var bir zamân ağlayı kı
G77/16	N'ola ben feryâd idem bülbül gibi Gül gibi sen gül açıl ey gül-'izâr	Kt11/3	Vâkı'a gül-çehresi tezyîn olup gül gibi güldi Didî pes târîh Nebzî hilyetü'r ricâl lihye
K28/2	Yılda bir kez 'arz ider 'âlemde çün dîdâr gül Lîk hüsñüñ gülşeninde açılır her-bâr gül		gül goncası [1] Gonca, gülün açılmamış hali.
G138/5	İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı Ammâ ki ruhuñ verdi gibi sebz ü ter olmaz	Mş1/24	Toldırupdur gülşeniñ elhân-ile der-vâzesin Gerçi çoçmuşdur bugün gül goncasınıñ tâzesin
G339/6	Femi zerre melek-çehre yüzü hemvârdır mihre Açılmış gülşen-i hüsñünde güller deste-ber-deste		gül gül [1] Gül gülsün.
	gül budağı [1] Gül dalı, gül filizi. Sevgili.	G221/12	Bu âlât-ı bahâr ile hâzâna Çü tınmaz gonca nergis ağla gül gül
Tr2/7	Soldırup o gül budağın kara toprağ eyleyüp Bu dil-i nâ-şâdı bülbül gibi nâlân eyledi		gül gül ol- [1] Pembe pembe allanmak, yanakları kıpkırmızı olmak.
	gül eyle- [1] Güzelleştirmek, güzel hale getirmek. Gül ile donatmak, çiçeklendirmek.	G221/4	Leb-i sâkıyı öpünce piyâle Kızardı gül yañağı oldı gül gül
K28/6	Gül ruhuñ vaşında çün murğ-ı seher açdım dehen Eyledim her bir kelâmım misk ü 'anber-bâr gül		gül için [1] Gül için. Sevgili uğruna.
	gül gibi [10] Tomurcuk hâlimden çıkıp, çiçek açmak. Gülmek, neşelenmek.	G253/10	N'ola feryâdım tutarsa Nebziyâ bu 'âlemi Bir gül için rûz u şeb bülbül gibi efgândayım
G57/3	Guşşadan âzâd olam dirseñ cihânda gül gibi Lâleveş çek câmi her dem düşmesün elden kadeh		gül ol- [2] Gül gibi kırmızı ve güzel olmak.
G226/1	Gül gibi olam dir iseñ şâd u hürrem ey gönül İtme bu dil hâr-ı âzâr ile pür-ğam ey gönül	G265/4	Müdâm elde mül olsa kâse olsa Hem olsa gül gönüde olmasa hem
K28/7	Medh-i gül-gün 'arızın düşmez dilimden gül gibi Rûz u şeb şayf u şitâ hemvâr elimde var gül	K28/21	Gül olup pejmürde ger irse bahârına hâzân Gülbeşekerle gül-âbî gör kalur âsâr gül
Mş1/54	Dağı her düşvâr işün bi'l-cümle âsân eylemiş Hâr-ı ğam göstermeyüp gül gibi hândân eylemiş		gül ruğ [4] Gül gibi kırmızı yanak. Sevgilinin yanağı.
Mş2/5	Dime kim bir iki gün gül gibi hândân oldı Aña gülzâr-ı cihân kül-hân-ı süzân	K28/5	Gül ruhuñ vaşında çün murğ-ı seher açdım dehen Eyledim her bir kelâmım misk ü 'anber-bâr gül
G103/3	Dilâ dilden dile gül gibi teşhîr olduñ uş ammâ Seni âşüfte vü şeydâ kılan bülbül-nevâyındır	Kt20/2	Gülşen-i hüsñünde 'andelîb olup Gül ruhuñ şevkıyla hândân olayım
G77/16	N'ola ben feryâd idem bülbül gibi Gül gibi sen gül açıl ey gül-'izâr	G68/8	Zülfine aşüfte sünbül çeşmiñe nergis hayâl Lâle hadd-i âliñe gül rüyuña eyler pesend
G157/3	Niçe gül gibi giribânımı şad çâk itmeyem Dâmeniñ ey gonca tutar irişen her hâr u has	N10/4	N'ola bülbül gibi feryâd idersem bāğ-ı 'âlemde Şehâ gül rüyuña şebnem gibi üftâdedir gönüm
G300/2	Kudretinden virmiş ol Hâllâk-ı halk ey nîk-hü Ağzıña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bü		gül şevkı [1] Gül aşkı.
		K28/25	Bu gülistân içre Nebzî düşdüñ ol gül şevkına Bülbülâsâ zikriñ olsun her nefes güftâr gül

- gül ü bülbül [2]** Gül ve bülbül. || Sevgili ve aşık.
- Mş2/53 **Gül ü bülbül** gidicek nâle vü gülğül mî kıla
Dökile berg-i semen ya ki kıranfil mî kıla
- G47/11 Bu bâğ içre **gül ü bülbülden** özge
Habîbâ var mıdır imkân-ı sâlis
gül ü lüle [3] Gül ve lüle. || Yüz ve yanak.
- G339/7 Müzeyyen hüsnî gülzârî **gül ü lüle** şakâyıklâ
Mu'atâr tîb-i enfâsıyla kâm-ı cân u dil beste
- G389/3 Meger gülzâr-ı gâmdır sîne kim dâğım **gül ü lüle**
Dağı eşk-i revânım cüyveş her-sû revân oldu
- G323/7 Nedendir eşk-i dâdem ki bitürmez bir **gül ü lüle**
Velâkin tırmayup aķar tulu gibi zemîn üzre
gül ü zanbaķ [1] Gül ve zambak.
- K28/3 Hadd ü kaddîndir **gül ü zanbaķ** riyâz-ı dehrde
Verd-i ruhsârîñ 'izârînda açar tekrâr gül
gül yañağ [1] Gül gibi kırmızı yanak.
- G221/4 Leb-i sâķiyyi öpünce piyâle
Kızardı **gül yañağı** oldu gül gül
gül yañaķlı [1] Gül gibi yanaklı güzel sevgili.
- G165/13 **Gül yañaķlı** gonca-fem bir sebz-püş maķbüb için
Bülbül-i şeydâ-dilîñ çeşmi yaşı gül-gün imiş
gül yüz [1] Gül gibi güzel yüz.
- G221/5 **Yüzi gül** mül lebi sünbül şacıdır
Kıranfil haddidir hem hâli fülful
gül yüzlü [2] Gül gibi güzel yüzlü sevgili.
- G40/6 Gül-bün gibidir bâğ-ı letâfetde nihâli
Gül yüzlü emînîm ola Allâha emânet
- Tc2/9 **Gül yüzlüleriñ** gird-i vişâlinde tolanma
Bülbül gibi bî-çâre olup zâra düşersin
gül-âb [1] Gül suyu, cülâb.
- K28/22 Gül olup pejmürde ger irse bahârına hâzân
Gülbeşekerle **gül-âbı** gör kıalur âsâr gül
gül-âb-ı ter [1] Gül suyu.
- G85/8 Zülf-i müşkîniñ ter olmuş derlemiş derler döker
Şanki misk üzre saçılmışdır **gül-âb-ı ter** kıoķar
gülâc [2] Güllaç tatlısı.
- G54/4 Hâsta-i la'l-i lebiñdir ey tabîb
Lebleriñden bu gönül ister **gülâc**
- G373/16 Gözümde tütüyâdir hâk-i pâyîñ
Gönülde müştehâ la'liñ **gülâcı**
gül-berg [1] Gül yaprağı.
- G206/1 Şacıñ sünbül ruhuñ lüle femiñ gonca yüzüñ **gül-berg**
Melâhât ber-kemâldir hilkatînde hüsnüñ olmaz derk
gülbeşeker [2] Gül yaprağından yapılan macun kıvamında tatlı, gül tatlısı. || Sevgilinin dudağı.
- K28/22 Gül olup pejmürde ger irse bahârına hâzân
Gülbeşekerle gül-âbı gör kıalur âsâr gül
- G131/7 Murabbâ **gül-be-şekkerdir** dehânîñ
Olupdur lebleriñ kıand-ı mükerrer
gül-bün [1] Gül fidanı. || Güzel, sevgili.
- G40/5 **Gül-bün** gibidir bâğ-ı letâfetde nihâli
Gül yüzlü emînîm ola Allâha emânet
gülbün-i men [3] Benim gül fidanı.
- D2/2 Ey ruhu gül gonca-dehen kaddi bülend serv-i semen
Gonca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm **gülbün-i men**
- D2/4 Kaddi bülend nergis-i çeşm gamze-sinân çâh-ı zeķan
Serv-i semen **gülbün-i men** çâh-ı zeķan maķbes-i men
- D2/4 Kaddi bülend nergis-i çeşm gamze-sinân çâh-ı zeķan
Serv-i semen **gülbün-i men** çâh-ı zeķan maķbes-i men
gül-çehre [2] Gül yüzlü güzel, dilber. || Al yanaklı güzel.
- G73/3 Bâğ-ı âlemde hezârân var durur **gül-çehreler**
Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir
- Kt11/3 Vâkı'a **gül-çehresi** tezyîn olup gül gibi güldi
Didi pes târih Nebzî hilyetü'r ricâl lihye
gül-dehen [5] Gül ağzılı. || Pembe dudaklı.
- G37/5 Şolmasun o **gül-dehânîñ** tâ-ebed ey gonca-fem
Açılıpdur Hızrveş çün üstine bâb-ı hayât
- G73/8 Ruķ semen sîmîn beden kad nârven bü nesteren
Gül-dehen bülbül-suķen hem kâkûli 'anber midir
- G104/1 Ağzîña ey **gül-dehânım** verd-i aķmer imrenür
O leb-i şirîniñe hem kıand u sükker imrenür
- Mh3/17 Düşdüm efgâna yine bülbül gibi ey **gül-dehen**
Âteş-i 'aşkıñla yanup oldu kül cân u beden
- Mh4/3 Pâyîña üftâdeyim şeb-nem gibi ey **gül-dehân**
Merhâmet eyle yaman oldu benim hâlim yaman
güldir- [1] Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.

G214/8	'Aşıkı her dem-be-dem giryân ider Güldür mi cevri-yâbâneñ senin	gül.	gül-i beyzâ-yı şad-berg [1] Yüz yapraklı beyaz gül.
	güldür- [4] Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.	G167/7	Yâ gül-i beyzâ-yı şad-bergdir yüzi yâ yâsemen Bağ-ı 'âlemde 'izârı nev-şüküft gül-nâr imiş
G656/9	Luft ile güldür gerek kahr ile öldür bendeñi Râziyim senden yine ger eylesen eşkimi rûd		gül-i bî-hâr [3] Dikensiz gül. Sorunsuz sevgili.
G115/8	Gülistân-ı cihân içre açılmış bir gül-i tersin Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey lebi gül-ter	G140/12	Rakîb için şakın ta 'n itme yâre Meseldir bu gül-i bî-hâr bulunmaz
Ms2/26	Tutupdur bağ-ı dehri âh u zârım 'andelîbasâ Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey gül-i hamrâ	G207/4	Dili bülbül lebi mül had karanfil kâkûli sünbül Güşâde gül-'izârında gül-i bî-hârı pek nazik
G144/11	Ağladır 'uşşâkı cevriñ luftuñ ammâ güldürür Zâtına ta 'lîkîdir müyîde vü handidemiz	G24/1	Gül-i bî-hârdır ol 'ârız-ı hûb Yağud bir lâledir rengin ü mergûb
	güle karşı [1] Güle karşı.		gül-i gülzâr [1] Gül bahçesinin gülü.
G399/4	Olahı sînemiñ dâğı siyâh oldı yüzüm ağı Müzeyyen hüsnüñün bağı öter bülbül güle karşı	G213/9	Gül-i gülzâr şanup kıldı figân bülbülveş Dil-i Nebzî göricek o leb-i hamrânı seniñ
	güleç [1] Her zaman gülümseyen, mütebessim.		gül-i gülzâr-ı cân [2] Canın gül bahçesinin gülü.
G49/12	Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nâza kim Ağzı gonca gözi nergis sözi gül yüzi güleç	N30/3	Bir gül-i gülzâr-ı cânıñ 'andelîbidir gönül Ol sebebdendir dem-â-dem âh u zâr eksik degil
	gül-fem [3] Gül ağzı. Gül gibi güzel ve kırmızı ağızlı sevgili.	N42/2	Mihnet ü derd ü belâmîñ yâr-ı ğarıdır gönül Bir gül-i gülzâr-ı cânıñ mest ü zârıdır gönül
G158/6	Kaçınma hâr u hâşâk olduğumdan reh-güzârında İder gülşende gonca hâr ile ey gül-fem istinâs		gül-i hamrâ [3] Kırmızı gül. Sevgilinin kırmızı yanağı.
G173/8	Taħammül eyleyüp âzârına ağıyar-ı hârîñ dil Çü bülbül istemez ol gonca-leb gül-femden istiħlâs	Ms2/26	Tutupdur bağ-ı dehri âh u zârım 'andelîbasâ Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey gül-i hamrâ
G177/7	Cilve kıldıkça o gül-fem gülsitânda şanuram Şalınur çıkmış şudan güyâ ki murg-âbî vü bať	G11/1	Açıldıkdâ bahârın goncaasâ ey gül-i hamrâ 'Aceb kimler çoķa ol kâkûl-i şeb-büy-ı 'anber-sâ
	gül-gün [1] Gül renkli. Sevgilinin yüzü.	Mş2/46	Söylenür dilde hemân Vâmık u 'Azrâsı begim Açılır bağda gerçi gül-i hamrâsı begim
G165/14	Gül yañaklı gonca-fem bir sebz-püş maħbûb için Bülbül-i şeydâ-diliñ çeşmi yaşı gül-gün imiş		gül-i handân [6] Açılmış gül. Gülen gül, gülieryüzlü sevgili.
	gül-hadd [1] Gül yanak. Gül yanaklı sevgili.	G400/5	Revâ mı ey gül-i handân olasin ğayr ile şadân 'Aceb ey âfet-i devrân niçün inşâfa gelmezsin
G29/6	Başına âzâde pervâz ider iken şevk ile Gülşen-i 'âlemde sen gül-hadde oldı 'andelîb	K4/20	Dilâ bu devre gelmekden ğarâz kesb-i ma'ârifdir Varırlar gülsitâna dirmek için çün gül-i handân
	gül-hân [1] Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak, hamam ocağı.	G285/2	'Andelîbem gülşen içre başladım eğâna ben Hâlimi 'arz idebilmem ol gül-i handâna ben
G181/13	Yüzi kararmaz eger gül-hâna girse Nebziyâ Kim hayâsız olmada pîr-i zen-i ğardan ğalîz	G304/6	Bülbül-i şürîdevesh aħvâlîñi 'arz itmege Gülşen-i bağ-ı melâhatde gül-i handâmı sev
	gül-i aħmer [1] Kırmızı gül. Sevgilinin pembe yüzü, yanağı.	G194/10	Yetişür dâğ-ı ğamîñ gonca dilâ dime yüri Bu gülistân-ı cihânda gül-i handânım yok
G85/4	Gülşen-i hüsn ü melâhatde begim besdir dile Verd-i la'liñ var iken şanma gül-i aħmer koķar	Mr3/10	Şayd ider gönülün kuşın bir âl ile ol dil-ferîb Bülbül-i zârı olursın ol gül-i handânımıñ

- gül-i hoş-bū [1]** Güzel kokulu gül.
- K35/22 Şadefden çıkdı bir lülü-i şevk efüd dü-dîde
Açıldı bir **gül-i hoş-bū** vü zîbâ-reng ü dil-ârâ
- gül-i pür-hâr [1]** Dikenlerle dolu gül. || Etrafi rakiple dolu sevgili.
- G252/14 Hezârân bülbülü bağ-ı cemâle
Şalâ iden **gül-i pür-hârı** gördüm
- gül-i ra 'nâ [7]** Güzel görünen gül. || Sevgili.
- G348/7 Şad belâ çekdimdi evvel bu **gül-i ra 'nâ** için
Bâğda bi'l-âhire lîkin hezâr oldum hele
- G366/1 Bülbülün nâlân ider rüyuñ **gül-i ra 'nâ** gibi
Yandırır pervâneğânın şem'-i bezm-ârâ gibi
- K11/7 Tolu başdan başa illâ **gül-i ra 'nâlar** ile
Cüş idüp bülbülveş nâle-i şâm u şeh er it
- G306/3 Bakma gülşende **gül-i ra 'nâya** la'l-i yâra bak
Ko nazar çeşm-i nigâra nergis-i şehlayı ço
- G51/8 Nedir ey gonca-fem nîm-i nigehe ol tebessümler
Gül-i ra 'nâya güyâ nisbet idüp gösterirsın gânc
- G401/10 Gönül ol beñleri fülful dehânı gül dili bülbül
Bu Nebzî ol saçı sünbül **gül-i ra 'nâya** meyl itdi
- G362/6 Ğırra olma bu tarâvet hüsnüne bâkî degil
Bak **gül-i ra 'nâya** gitdi hüsnî kaldı yolunu
- gül-i şad-berg [2]** Yüz yapraklı gül, kat kat gül.
- G243/11 Yüzüñdür bir **gül-i şad-berg** hezârñ biñden artıkdır
'İdâd-ı jâleden çok dâne-i eşkim hisâb itdim
- G204/7 **Gül-i şad-bergsin** ammâ ki hezâr oldı rakîb
N'ola ey verd-i dehen gonca-ı bî-hâr olsañ
- gül-i surhî [1]** Kırmızı gül.
- G98/10 Ne var bülbül gibi feryâd idersin bağ-ı 'âlemd e
Sîneñde dâğlar Nebzî **gül-i surhî** vü lâlâdır
- gül-i ter [1]** Taze gül. || Genç güzel, sevgili.
- G115/7 Gülistân-ı cihân içre açılmış bir **gül-i tersin**
Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey lebi gül-ter
- güliš [1]** Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
- G91/10 Nigâh-ı çeşm-i bādâmñ ne turfe
Melîhu't tu'm hürmâveş **gülišler**
- gülistan [4]** Gül bahçesi. || Sevgilinin memleketi, yurdu.
- G34/11 Ne **gülistân** u ne bülbül ne çemen
Ne şahârî ne firâz u ne neşîb
- G160/3 Dün rakîb ile **gülistâna** güzer kılmış o hûb
Guşşadan 'aşıkları hep mest ü sersâm eylemiş
- G250/6 Gel ey tîr-i hadeng-i şeh-süvârım sîne-i zâra
Kudümünle kadîmî nev-bahâr olsun **gülistanım**
- G389/2 Ğamım gitdikçe efüzün olmada bilmem baña n'oldı
Bahârım geçdi vâhayfâ **gülistânım** hazân oldı
- gülistân içre [1]** Gül bahçesi içinde.
- K28/25 Bu **gülistân içre** Nebzî düşdüñ ol gül şevkına
Bülbülâsâ zikriñ olsun her nefes güftâr gül
- gülistân-ı cihan [4]** Âlemin, kâinatın gül bahçesi.
- G115/7 **Gülistân-ı cihân** içre açılmış bir gül-i tersin
Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey lebi gül-ter
- Tc1/47 Tatalım cennet imiş işbu **gülistân-ı cihân**
Ğonca vü gül hür ile gülmân u Rıdvân bağbân
- G194/10 Yetişür dâğ-ı Ğamñ gonca dilâ dime yûri
Bu **gülistân-ı cihânda** gül-i hândânım yok
- G286/9 **Gülistân-ı cihânda** gonca güller
İrişmez bülbülâna hâr elinden
- gülistân-ı melâhat [1]** Güzellik bahçesi.
- G277/10 Kuluñ Nebzî niçe feryâd kılmaz 'andelîbâsâ
Gülistân-ı melâhatde begim sen gonca bir verdsin
- gülistân-ı şafâ [1]** Mutluluk gül bahçesi.
- G93/9 **Gülistân-ı şafâda** haq bu kim şıgma buña zanbak
Bu pür-mazmün şî're Nebziyâ kuş kondurulmuşdur
- gül- 'izâr [5]** Gül yanaklı, al yanaklı sevgili. || Sevgilinin güzelliği.
- G143/3 **Gül- 'izârım** gonca-ı cennet gibi
Verd-i ruhsârñ güşâde kış u yaz
- G207/4 Dili bülbül lebi mül had karanfil kâküli sünbül
Güşâde **gül- 'izârında** gül-i bî-hârı pek nâzik
- G335/3 **Gül- 'izârım** terk idüp ben bülbülün
Göz göre yâr oldı hâra âh vâh
- G399/7 Cüdâ sen gibi yârimden çü bülbül **gül- 'izârımdan**
Dem-â-dem âh u zârımdan fiğânımdan cihân memlû
- G311/26 Sen ey Nebzî fiğân it bülbülâsâ
Güler o **gül- 'izâr** el-hamdülillâh
- güller çık- [1]** Güllerin açılması. || Baharın, güzel günlerin gelmesi.

- K129/1 Şāha **güller çıkdı** ey dil seyr-i şahrā vaktidir
Gelse dil-ber şorsa hālim def'-i hicrān eylese
- gül dirmeklik [1]** Gül dermek, gül toplamak. ||
Güzelliğe bakmak, güzelliği seyretmek.
- G282/8 Beni ey gonca-leb çün dāhil-i gülzār-ı vaşl itseñ
Cemālīñ **güllerin dirmeklige** hem izn-i 'ām olsun
- gülme-** [1] Gülmemek. || Rahat etmemek, huzurlu
olmamak.
- N36/1 **Gülmedim** hergiz fütāde ğamdan āzād olmadım
Dehr-i dūnuñ ğuşşasından bir nefes şād olmadım
- gül-nār [2]** Nar çiçeği. || Sevgilinin yüzü.
- G167/8 Yā gül-i beyzā-yı şad-berğdir yüzi yā yāsemen
Bāğ-ı 'ālemdē 'izārı nev-şüküft **gül-nār** imiş
- G391/4 Nigārā bāğ-ı hüsñünde zenaḥ ayvaya utruncdur
Ruḥuñ elma ya **gül-nār** u lebiñ ḥurmā ya tūn oldı
- gül-pirehen [1]** Hz. Yusuf'un ayrılık gömleğinin
gülü.
- G30/5 **Firāk-ı Yūsuf-ı gül-pirehenle**
Ne çekdi beyt-i aḥzān içre Ya ḳūb
- gül-reng [1]** Gül renkli, pembe renkli.
- G344/13 Sirişkiñ 'ālemi **gül-reng** kıldı düpdüz ey Nebzī
Odur bülbül gibi zirā bu āh u vāha şāyeste
- gül-reng it-** [1] Gül rengi etmek.
- K15/3 Şoldırup gül-ruḥları **gül-reng idüp**
Kıldı ayva reng sib-i ğabğabı
- gül-rü [3]** Gül yüzlü, al yanaklı, güzel sevgili.
- G74/10 Açılmış gülsen-i hüsñünde ğün-ā-ğün ezhārı
O bir **gül-rü** vü sünbül-mū ḳaranfil-bū semen-ḥaddir
- G229/7 O **gül-rü** lāle-ḥad gonca- 'izār u yāsemen-ruḥsār
Hezārāsā fiğān itsem işitmez āh u feryādım
- Mr5/15 Bir gonca-leb **gül-rü** ile
Bülbül sürer gülsende dem
- gül-ruḥ [4]** Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al
yanaklı sevgili.
- G90/8 İşitdim zümre-i 'uşşāka dāhilmişsin ey bülbül
Velikin dil-rübā-yı **gül-ruḥ** u gonca-femiñ kimdir
- K15/3 Şoldırup **gül-ruḥları** gül-reng idüp
Kıldı ayva reng sib-i ğabğabı
- Tr1/55 **Gül-ruḥım** zıkrıyle her dem bezm-i gülzār eylerim
Bu sefihñin hicvini illā ḳi izhār eylerim
- G42/1 Naṭ'-ı sīnem üzre sürdüñ **gül-ruḥım** çün fl ü at
Şāhım itdiñ beydağ-ı cevriñle dil ferzini māt
- gülsitān [5]** Gül bahçesi, çiçeklik || Sevgili'nin
bulunduğu yer, sevgilinin makâmı.
- G177/7 Cilve kıldıḳça o gül-fem **gülsitānda** şanuram
Şalınur çıkmış şudan güyā ki murg-ābī vü baṭ
- Mh4/11 Dāğlar sīnemde güldür sīnedir bir **gülsitān**
Kılmasun mı bu dil-i şürīde bülbülveş fiğān
- Ms2/7 Meşakḳat **gülsitānında** bitüp bir şāhsār oldum
Ser-ā-ser miḥnet ü ālām ile pür-berg ü bār oldum
- K4/20 Dilā bu devre gelmekden ğaraž kesb-i ma'ārifdir
Varırlar **gülsitāna** dirmek için çün gül-i ḥandān
- N23/1 **Gülsitāna** gel şehā bir meclis-i āmādedir
Her nihāl-i gül sürāḥi ṭabṭaba nev-bādedir
- gülsen [18]** Gül bahçesi. || Sevgilinin bulunduğu
yer, mekân.
- G7/3 **Gülsenimdir** şahn-ı sīnem pür-gül olmuş dağ ile
Dūd-ı āhım sünbülumdür āteşi lālā baña
- G52/1 Ne hoş şubḥ ile **gülsende** teferrüc
Bihişt emsālī ol kende teferrüc
- G377/7 Dem-be-dem **gülsende** nağmeñ āh u eḡāndır seniñ
'Aşık-ı cānān imişsin bülbülā bildim seni
- G389/7 Olupdur nām-ı bülbül gerçi **gülsende** hezār destān
Benim ismim de kül-ḥanda hezārān dāstān oldı
- K28/11 Açıla her dem bu **gülsende** merāmıñ ğoncasi
Eylemiş ḥācet degil iḳbāl u ya idbār gül
- Mş1/30 Bu kelām-ı dil-pesendi şafh-ı dilde ḳazasın
Gülsene var uş bu dem gör kim ne ḥāl olmuş durur
- Mş1/23 Toldırupdur **güseniñ** elḥān-ile der-vāzesin
Gerçi ḳoçmuşdur bugün gül ğoncasiñ tāzesin
- Mr5/16 Bir gonca-leb gül-rü ile
Bülbül sürer **gülsende** dem
- G80/7 Kızıl gül şanma **gülsende** sirişk-i āl-i bülbüldür
Misāl-i külbe-i aḥzān boyandı ḳan ile yer yer
- G90/1 Hırām-ı nāz ile **gülsende** yār u hem-demiñ kimdir
Ḥarām itdiñ dile dīdārıñı ya maḥreminñ kimdir
- G120/4 Şaḳın aldanmayasın rengine ey murğ-ı seher
Gele ğün **gülsene** kim gonca gider ḥān ḳalır
- G158/6 Kaçınma ḥār u ḥşāk olduğumdan reh-ğüzārında
İder **gülsende** gonca ḥār ile ey gül-fem istinās
- G161/7 Bülbülā **gülsende** gel biḥüde eḡān eyleme
Bağ baña meydān-ı 'aşḳda niçedir ṭuṭuş uruş

- G162/7 Bu bağın servi yâ bir gül degilseñ sen **gülşende**
Nedir ol dil-rübâ kâmet nedir yâ ol ruḥ-ı dil-keş
- G226/5 Var mı bu **gülşende** bir dil kim ola ğamdan berî
Var dem-sâz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül
- G305/14 Dil-i Nebziyi ḥandân itdiñ ey gül
Bu **gülşende** rakîb-i ḥâra karşı
- G306/3 Baĸma **gülşende** gül-i ra'nâya la'l-i yâra baĸ
Ko nazâr çeşm-i nigâra nergis-i şehlâyı ko
- G310/3 Gülpü açıldıĸımı ḥâr ile **gülşende** görüp
Ġoncaneñ bād-ı şabâ başını yarmış taş-ile
- gülşen-i bâĸ-ı melâḥat [1]** Güzellik bağımın bahçesi. || Sevgilinin bulunduĸu yer, mekân.
- G304/6 Bülbül-i şürîdeveş aḥvâliñi 'arz itmege
Gülşen-i bâĸ-ı melâḥatde gül-i ḥandâni sev
- gülşen-i dehr [1]** Dünya bahçesi, dünya baĸı. || Sevgilinin bulunduĸu yer, mekân.
- G174/7 **Gülşen-i dehri** fiĸânın tutdı bülbülveş seniñ
Bârî ḥâliñ eylegil ol Ġonca-ı ḥandâna 'arz
- gülşen-i ḥüsn ü melâḥat [1]** Güzellik bahçesinin güzelliĸi.
- G85/3 **Gülşen-i ḥüsn ü melâḥatde** begim besdir dile
Verd-i la'liñ var iken şanma gül-i aḥmer koĸar
- gülşen-i sîne [1]** Gönül baĸı, gönül bahçesi.
- G72/7 Hırâm it **gülşen-i sînemde** ey serv
K'olur bâĸ içre 'ar'ardan telezzüz
- gülşen-i 'işret bil- [1]** İçki bahçesi olarak bilmek.
- G371/8 Ravza-ı ḥuld-ı berîñ yârsız olur düzeḥ
Yâr ile **gülşen-i 'işret** bilürüz külḥâmı
- gülşen ehli [1]** Gül bahçesi sakinleri.
- G23/3 İrişdi rüz-ı nev-rüz oldu **gülşen ehliniñ** 'ıydı
Çemende her şüküfe giydiĸi zîbâ kabâdır hep
- gülşen içre [2]** Gül bahçesi içinde.
- G127/7 Cevr itme 'andelibe ey Ġonca **gülşen içre**
Olmasa senden özge itseñ daḥı revâdır
- G285/1 'Andelîbem **gülşen içre** başladım eĸĸâna ben
Ḥâlimi 'arz idebilmem ol gül-i ḥandâna ben
- gülşen-be-gülşen [1]** Her gül bahçesi. || Sevgili'nin bulunduĸu her yer.
- G228/10 Muĸ-peçe sâķiyi hem-râḥ eyle ey pîr-i muĸân
Gidelim **gülşen-be-gülşen** kıl bize luḥf u kerem
- gülşene var- [1]** Gül bahçesine varmak, ulaşmak. || Sevgilinin huzuruna varmak.
- G397/7 Turamam **gülşene varsam** ser-i küyuñ dilerim
Gönlümi egleyemez bâĸ-ı İremden ĸayrı
- gülşen-i 'âlem [5]** Dünyanın gül bahçesi.
- G3/3 Götürü **gülşen-i 'âlem** benim olurdu bütün
Dîde-i nergis ile yârim eger baĸsa baña
- Mü5/1 Ey **gülşen-i 'âlemde** ruḥı Ġonca-i ḥandım
Ey verd-i gülistân
- G29/6 Başına âzâde pervâz ider iken şevĸ ile
Gülşen-i 'âlemde sen gül-ḥadde oldu 'andelîb
- G261/3 **Gülşen-i 'âlemde** sen bir Ġonca-ı gül-ḥandesin
Lîk ben nâr-ı firâķiñla şehâ külḥandayım
- Mş2/51 Dem ola **gülşen-i 'âlemde** dilâ gül mi kâla
Öte şıklıĸa düşe ĸüm ola bülbül mi kâla
- gülşen-i 'aşĸ [3]** Aşkın gül bahçesi.
- N31/1 **Gülşen-i 'aşĸ** içre baña şundu dün bir dâne gül
Bir perî kim bâĸ-ı dehr içindedir bir dâne gül
- G182/11 **Gülşen-i 'aşĸ** içre ḥavf idüp rakîb-i ḥardan
Kesme ey bülbül şaķın ol Ġonca-ı terden ḥama'
- G108/10 Bâĸ-ı dehri toldırupdur âḥ u vâveylâ ile
Gülşen-i 'aşĸında Nebzî bülbül-i şeydâ mıdır
- gülşen-i cennet [1]** Cennetin gül bahçesi.
- G250/3 Olursa **gülşen-i cennet** daḥı meyl itmezem bi'llâḥ
Yeter eglence rüy-ı dil-berimdir bâĸ u bostânım
- gülşen-i ḥüsn [7]** Sevgilinin güzelliĸinin gül bahçesi.
- G291/6 Bülbül-i şürîde gibi eyledi giryân beni
Gülşen-i ḥüsn içre ey gül-ruḥ seni ḥandân iden
- K13/9 **Gülşen-i ḥüsn** ü behâda beste-fem bir Ġonca yok
Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nâ kâlmamış
- G373/10 Seniñ ey Ġonca-fem bülbülleriñle
Bulupdur **gülşen-i ḥüsnüñ** revâci
- G339/6 Femi zerre melek-çehre yüzi hemvârdır mihre
Açılmış **gülşen-i ḥüsnünde** güller deste-ber-deste
- G74/9 Açılmış **gülşen-i ḥüsnünde** ĸün-â-ĸün ezhârı
O bir gül-rü vü sünbül-mü karanfil-bü semen-ḥaddır
- Kt20/1 **Gülşen-i ḥüsnünde** 'andelîb olup
Gül ruḥuñ şevĸiyâ ḥandân olayım
- G321/13 **Gülşen-i ḥüsnüne** Nebzî o gülüñ irdi ḥazân
Oturup künc-i ĸama zârıñı sen terk eyle

- gölşen-i zibā [1]** Süslü, güzel bahçe.
- G81/5 N'ola mey-hāneyi bir **gölşen-i zibāya** beñzetsem
Kim anda bāde-i gül-fām ile sākī-i gül-fem var
- gül-ter [1]** Çok güllü; gül dolu.
- G115/8 Gülistān-ı cihān içre açılmış bir gül-i tersin
Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey lebi **gül-ter**
- gülüp açıl- [1]** Gülüp eğlenmek, neşelenmek.
- G310/3 **Gülüp açıldım** hār ile gülşende görüp
Goncaniñ bād-ı şabā başını yarmış taş-ile
- gülzār [11]** Gül bahçesi. || Sevgilinin mekanı; sevir, gezinti yeri.
- Mu30/1 Berf yağmış verd-i nu 'mān üstüne **gülzārda**
Dāğ urulmuşdur ayağında kalupdur zārda
- G2/3 Yevm-i Cum 'adır bugün oldu şalā **gülzārda**
Oldı bir şehri-i 'azīm taldı hālāyık tā fenā
- G129/5 Gülleri pejmürde **gülzārın** perişān sünbülü
Yoğ durur bāğ içre dağı bir dirāht-ı sāyedār
- G167/1 Bülbülü zār eyleyen **gülzār** içinde hār imiş
'Aşıkā kan ağladan ağıyar-ı bed-kirdār imiş
- G221/1 Şeher **gülzārda** şūrīde bülbül
İder mestāne vāveylā vü gūlgūl
- G263/4 Yanarım şem'-i cemāl-i yār ile pervāneveş
Bülbülāsā rüz u şeb **gülzārda** zār eylemem
- G332/2 Zikr-i dil dildārdır dil tārīdir dāğlar-ile
Şan fezā-yı sīne bir **gülzārdu** oğlar-ile
- G380/2 Dil-i şeydāya yokdur ārzū dīdārdan ğayrı
Temennā eylemez bülbül gibi **gülzārden** ğayrı
- K28/10 Devlet ü bahtın füzūn olsun begim günden gün
Nitekim bāğ-ı fenāda bitürür **gülzār** gül
- Mr5/34 Murğān uyandı sū-be-sū
Gülzāra taldı güft-u-gū
- Tr1/55 Gül-ruhın zıkrıyla her dem bezm-i **gülzār** eylerim
Bu sefihān hicvini illā kı izhār eylerim
- gülzāra gel- [1]** Gül bahçesine gelmek. || Sevgilinin mekânına varmak.
- Mr5/14 Şeb-büy-ı 'anber-bü ile
Gülzāra geldi Hū ile
- gülzār-ı 'ālem [2]** Ālemin, dünyanın gül bahçesi.
- G52/5 'Adıyla tar olur **gülzār-ı 'ālem**
Olur yār ile külhānda teferrüc
- G67/8 Bir yüzi gül gonca-fem cānaneye 'aşık mısın
Bübülā **gülzār-ı 'ālemde** ne bu feryād u dād
- gülzār-ı cihan [1]** Dünyanın gül bahçesi. || Dünyadaki güzel sevgilinin yüzü.
- Mş2/6 Dime kim bir iki gün gül gibi hāndān oldı
Aña **gülzār-ı cihān** kül-hān-ı sūzān oldı
- gülzār-ı dil [1]** Gönlün gül bahçesi.
- Mş2/67 Niçe bir fişk ile **gülzār-ı dili** hār idelim
Gelelim nāleye bülbülleri bīdār idelim
- gülzār-ı ğam [1]** Hüzün, kederin gül bahçesi.
- G389/3 Meger **gülzār-ı ğamdır** sīne kim dāğım gül ü lāle
Dağı eşk-i revānım cüyveş her-sū revān oldı
- gülzār-ı Rüm [1]** Rumların gülbahçesi.
- G360/5 Beñleri Hindü ruhu **gülzār-ı Rüm**
Zülfī 'anber-bü saçı misk-i Hıttāy
- gülzār it- [1]** Gül bahçesi haline gelmek.
- Mş1/14 Ol süvār-ı fülk-i rahmet Nüh Neciyyu'llāhkanı
Nārī **gülzār iden** İbrāhīm Hāfılu'llāhkanı
- güm güm inlet- [1]** Güm güm sesiyle inletmek. || Gür, yüksek ses çıkarmak.
- G384/11 Bu şeb ol çeşmi āhū hasretiyle **güm güm inleddim**
Siphrine kıbābı bu dem-i yā Hūya söz var mı
- güm it- [1]** Kaybetmek, yok etmek. || Harekete geçmek.
- K10/9 Reh-i 'aşk içre bir ferzāne **güm itdim** ki dil dirler
Yitürdüm 'aql u fikrim bulmadım arayı arayı
- güm ol-[1]** Kaybolmak, yok olmak. || Hareketlenmek.
- Mş2/52 Dem ola gülşen-i 'ālemde dilā gül mi kıla
Öte şıklığa düşe **güm ola** bülbül mi kıla
- gümān ol- [1]** Şüphelenmek. || Ümit etmek.
- G357/4 Süzilür üstüne şahīn gibi her-gāh dü-çeşmiñ
Şınup bāl ü peri āna rehā bulmak **gümān oldı**
- güm-nām olagör- [1]** Adı anılmaz olmak, unutulmak.
- G146/10 Hābāb-āsā özün mahv eyle deryā-yı fenā içre
Cihānda Nebziyā **güm-nām olagör** ad el virmez
- güm-rāh [3]** Yolunu kaybetmiş, yolunu şaşırmış. || Doğru yoldan sapmış, dalālete düşmüş, azgın.

- G67/5 Nâşihâ kendiñ gibi **güm-râh** zann itme beni
Zülf-i dil-berveş elimde var iken hablü'r-reşâd
- G308/4 Bâ'is-i hüzn ü elemdir ey gönül hübb u vedâd
İtme pes 'akd-i müvâlât her denî **güm-râh-ile**
- Tc1/10 Reh-ber-i şer'î komuşlar kimse gitmez râh-ile
Sen beni yâ Rab koma bu fırka-ı **güm-râh-ile**
- güm-râh eyle- [1]** Yolunu kaybetmek, yolunu
şaşırmak. || Doğru yoldan sapmak, dalâlete düşmek, azmak.
- G148/4 Zülfî bir habl-i metindir ol nigârñ şüfiyâ
Sıdık ile tutanları Allâh **güm-râh eylemez**
- güm-râh ol- [1]** Yolunu kaybetmek, yolunu
şaşırmak. || Doğru yoldan sapmak, dalâlete düşmek, azmak.
- G281/3 Zulmet-i hicriñde qalsun dâ'imâ **güm-râh olup**
Nür-ı ruhsârñla ey meh-rû hidâyet bulmasun
- Gümrük Emîni Hâzret-i İshâk [1]** Gümrük
Memuru Saygıdeğer İshak Bey. (Şeyhülislam Es'ad Efendi'nin
kardeşi Şeyhülislam İshak Efendi.)
- K19/3 Hâliyâ **Gümrük Emîni Hâzret-i İshâk**
Ağa Kim muhibbü'l hayrı ve'l-ihsândır bî-iştibâh
- Gümrük Emîni [1]** Gümrük Memuru.
- K20/7 Bi-hamdi'llâh kim **Gümrük Emîni Hâzret-i Ağa**
Mağallinde yapup bir hayr-ı câri eyledi icrâ
- gümüş [2]** Gümüş. || Beyaz ten.
- G24/13 **Gümüş** bir levhdir Nebzî o sîne
İşün altundur ismiñ olsa mektûb
- Mr3/2 'Âşıkâna 'ayn-ı dâder çeşmi ol fettânımıñ
Lebleri ammâ devâdir ol **gümüş** gerdânımıñ
- gün [13]**
1. Dünyânın kendi yörüngesi etrâfında bir defa
dönmesinden ibâret 24 saatlik zaman parçası.
- G15/2 Yağmak için kendine ey dil siphr-i gar baña
'Arz ider her **günde** bir tor kisede bir zer baña
- G25/6 Görüp ey mâh-vechîm rüyuñı gerdün-ı gerdândan
Güneş ditrer geçer her **gün** şanasın kim tûtpudur
teb
- G27/4 Dem-be-dem cüş eyleyüp akmaktadır seyl-i sirişk
Korkarım bir **gün** binâ-yı 'ömrîmi ide harâb
- G31/16 Ğamdan âzâd olmadın hicrân ile
İrişür bir **gün** ecel min-küllî bâb
- G78/10 Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlın giderek
Günini هفته iken meh meh iken sâl ideyor
- G106/6 Şu gibi her tarafa meyl idüp akma şanemâ
Giderek bir **gün** anıñ yolını gör yâre düşer
- G225/6 Fenâ ehlin görüp mey-hânede ta'n itme ey zâhid
Gelürsin sen dağı aña velikîn bir **gün** evvel gel
- G244/9 İrem bir **gün** ayağıñ tozına ben
Başımda var ise devlet külâhım
- G387/9 Kandı ol **günler** ki bûs-ı pây ile sîr-âb idi
Bula mı Nebzî gönül anuñ gibi eş bir dağı
- Kt19/21 **Günini** 'ömrünü itsün ziyâde
Mevâc u rîğ-i deryâ gibi Allâh
- Mr4/10 Çıkar gönülden sevdâyı eyvâ
Kâzîb degil mi bu **güne** da'vâ
- Tr1/29 câmı çıksun dilerim tîz **günde** anuñ horlıyu
Anadan ya bâbâdan vardır uğursuz bir soyu
2. Güneş, aydınlık, parlak.
- G26/1 Ruhuñ **gün** zerre fem dendân kevkeb
Hemânâ tûb-ı usturlâb ğabğab
- G200/8 Zalâm-ı ğamıñ çevremi kapladı
Ufukda ne **gün** görinür ne şafağ
- gün gele [1]** Gün olur, öyle bir zaman olur, vakti
geldiğinde.
- G120/4 Şakın aldanmayasın rengine ey murğ-ı seher
Gele gün gülşene kim gonca gider hârî kalur
- gün gibi [4]** Güneş gibi. || Belli, apaçık, ortada.
- Mş2/36 Niçe yüzden irişür der-'akab uş cevri yine
Gün gibi her kişiye zâhir olup bevri yine
- K26/10 Sâyeveş rüy-ı zemîne döşeyüpdür beni çarğ
Evc-i rif atde bugün **gün gibi** a'lâ degilim
- G222/7 **Gün gibi** 'arz-ı cemâl eylersin ağyâra velî
Gösterirsın 'âşık-ı bî-çâreye rüy-ı celâl
- G11/13 Varup bezm-i rakîbe **gün gibi** rüşen nehâr itdiñ
Görinmez çeşmiñe zerre kadar bu Nebzî-i ednâ
- gün gibi rüşen [1]** Güneş gibi parlak. Çok açık,
apaçık, çok belli.
- K32/3 Sitemi ehl olana **gün gibi bu rüşendir**
Velî yok zerrece nâ-ehl ile kıl ü kâli
- gün görme- [1]** Sıkıntı içinde yaşamak.
- G4/9 Bî-çâre Nebzî **görmedi** devriñde ey meh-pâre **gün**
Bî-mihir imişsin çarğveş hayf u dirîğ ibnû'l-vefâ
- gün yüzi [3]** Güneş gibi parlak yüz.

- N20/1 Bir ruḥı **gün yüzi** mâhiñ dil-figâri olmuşum
Ḥâk-i pâyında o şâhiñ bir gubârı olmuşum
- Mh4/18 Zerreveş ditrer vücûdum dil olur pür-rıztırâb
Gün yüziñi setr ider kâküllerin hem-çü şehâb
- G3/6 Ne 'aceb âhim üninden pür iken kûbbe-i çarḥ
Niçün işitmeyesin ey **yüzi gün** vay saña
- gün-â-gün [1]** Türlü türlü, çeşit çeşit.
- G74/9 Açılmış gülşen-i hüsünde **gün-â-gün** ezhârı
O bir gül-rü vü sünbül-mû karanfil-bü semen-ḥaddir
- günâh [7]** Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış,
mâsiyet. || Suç, kabahat, kusur.
- G49/2 Cürmimi bildim bağışla suçumu gel itme lec
Tevbe bismi'llâh **günâhundan** şehâ luḥf eyle geç
- G233/7 Şuçunu bildi şehâ 'afv it **günâhın** bendenin
'Özr-i 'özür-ḥ'vâh çün maḥbûldür 'inde'l-kirâm
- G264/7 **Günâhundan** ḥazer kıl zâhidâ 'uşşâka ta'n itme
Degildir vesvese bu 'aşḥ olurlar ez-Ḥudâ mülhem
- Tc1/62 Manşib ehli başına muşab olur zehr-i siyâh
Pâye-i 'izzet ser-â tâ-pâ yem-i cürm ü **günâh**
- K21/17 **Günâhın** ehl-i 'işyânın mu'âf eyle ḥuşûşâ kim
Keremden zehr-i zenb-i Nebziye 'afvını tiryâk it
- K32/37 Yanıyor nâr-ı nedâmetle **günâhın** añup
Geçürür uş dün ü gün âh-ile mâh u sâli
- Kt3/56 İlahî ehl-i îmânın mine'l-evvel ile'l-âḥir
Günâhın 'afv ü maḥv eyle Ḥabîbînden şefâ'atle
- günâh it- [1]** Günâh işlemek, günâh sayılan
davranışta bulunmak. || Acınacak duruma düşmek.
- G101/7 Ger **günâh itdimse** ma'zûr ola ey şâh-ı cihân
Dem-be-dem 'âlemde kuluñ itdigi 'işyân olur
- gün-be-gün [3]** Gittikçe, günden güne.
- G135/4 Rüz u şeb zülfün gamıyla ey şeh-i şüh-ı cihân
Gün-be-gün efvün olup artmaktadır efkârımız
- G215/7 **Gün-be-gün** artar terakkî üzredir 'aşḥım benim
İrmege kadd-i bülendiñe begim mirkât gerek
- Mr5/23 İzhâr iderler **gün-be-gün**
Cüd u şehâ luḥf u kerem
- Günde bir güne [1]** Günde bir tür, çeşit.
- G129/9 **Günde bir güne** zuhûr eyler bu çarḥın devresi
Sen de Nebzî her gice bir güşede eyle qarâr
- günden gün [1]** Gün geçtikçe, gitgide.
- K28/9 Devlet ü bahtın füzün olsun begim **günden gün**
Nitekim bâğ-ı fenâda bitürür gülzâr gül
- gündüz [1]** Gündüz.
- G42/6 Rüz u şeb fikr ü ḥayâl-i zülf ü rüyûñla senin
Gündüzüm Nev-rüz u 'ıyd oldu gecem Qadr ü Berât
- gündüzün [1]** Gündüz vaktinde, gündüzleyin.
- G255/7 Gündüzün aḥşama dek maḥzûn u mağmûmdur gönül
Nâle vü efgândır tâ şubḥa dek kârim benim
- gün-e-gün [1]** Renk renk, türlü türlü, çeşit çeşit.
- Mr5/22 Giydi ağaçlar sebze ḥon
Ezhâr u esmâr **gün-e-gün**
- günehkâr [2]** Günâhı olan, suçlu, kabahatli.
- K2/51 Müznib ü mücrim **günehkâr** u zelîl ü hem sefîl
Rû-siyeh bir nebze-i kemterdir illâ bî-riyâ
- K32/53 Bu **günehkâra** Ḥabîbîñ ola anda şâfi'
Komaya nâr-ı caḥîm yaḥa bu cism-i nâli
- güneş [5]** Güneş. || Yanak.
- G1/12 Sarây-ı bâḳiyyi gözle odur bir ḥoşça menzilḥâ
Güneş gibi görünse zerre deñlü i'tibâr itme
- G25/6 Görüp ey mâh-vechim rüyûñı gerdün-ı gerdandan
Güneş ditrer geçer her gün şanasın kim tûtpudur teb
- G26/6 Görüp ey mâh-rü rüyûñı semâdan
Güneş ditrer geçer şankim tûtar teb
- K2/46 Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzî zenîb
Kaḥre deryâdan **güneşden** zerre itdi imlâ
- G240/7 Hüsünñ **güneşi** 'âleme çün pertev urupdur
Ol iki hilâl kaşınñ bedr aya deḡişmem
- güneş yüzli [1]** Güneş gibi parlak yüzli sevgili.
- G134/2 Niçe bedr ey kamer-ruḥ niçe meh-rü bilürüz
A **güneş yüzli** hilâli şaña ebrû bilürüz
- güneş yüzli güzel [1]** Güneş gibi parlak yüzli
güzel.
- G208/2 Seni görür ise bu câme-i sebzinle melek
A **güneş yüzli güzel** tar ola başına felek
- güneş-rü [2]** Güneş gibi parlak yüz.
- G36/7 Fütâdesin o **güneş-rü** ider mi zerrece yâd
Ḥadeng ü tîr-i müjeyle pür oldu bu dil ü cân
- G76/5 Bugün üç gün ki ḡurûb itdi gözümden o **güneş-rü**
Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıḥdır
- günüm geç- [1]** Ömrü geçmek.

G256/8	Âh vâh ile fenâya gıtdi 'ömr-i nâzenîn Âh kim geçdi günüm tazîyî'-i evkât eyledim	gürüh-i enbiya [1] Peygamberler topluluğu, peygamberler halkası.
	Gürce [2] Gürcü, Gürcistanlı.	Tkb2/36 Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar Geçdi bi'l-cümle gürüh-i enbiya vü evliyâ
K33/32	Ya dağı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi Dir isem Gürce velî Gürcide mükriil olmaz	gürüh-i eşkiya [1] Eşkiya topluluğu.
K33/32	Ya dağı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi Dir isem Gürcî velî Gürcide mükriil olmaz	Mr1/42 Nuşret ü 'avniñ siper kıl mü' minine ya Hudâ Tîğ-ı çahrıñla helâk ola gürüh-i eşkiya
	Gürle- [1] Böğürmek, kükremek, yüksek sesle bağırarak.	gürüh-i şâ'irân [1] 1-Şairler topluluğu, şairler cemaati, şairler taifesi.
Tr1/28	Tâ elinden kırtulunca başıma oldı kayu Her gece şikletmege giderdi tırmaz gürleyü	G122/9 Gürüh-i şâ'irâna tañ mı olsam Nebziyâ sâlâr Bi-ğamdi'llâh degil tevfiğ-ı Hâk ile murabbadur
	gürsine [1] Aç, tok olmayan.	güşâd [2] Açma, açılma, açılış; yarık. Hoşluk, güzellik.
Mr5/26	Nev-rüz u nev-meh nev-sene Herkes sürüra gürsine	Mu22/2 Mağv-ı vâv ile midâdı yazuban pes çıkar ad Bu mu 'ammâ işbu vech ile bulur ancak güşâd
	gürsine-i hicr [1] Ayrılığın aç gözlüsü.	G143/4 Gül- 'izârım gonca-ı cennet gibi Verd-i ruhsârın güşâde kış u yaz
G242/1	Niçe bir gürsine-i hicriñ olup bîm göreyim Ni'am-ı vaşla toypup lutfuñı delim göreyim	güşâd eyle- [1] Açmak, açık etmek.
	gürüh [1] Cemaat, bölük, takım, taife.	G388/13 Nebziyâ gönülüm güşâd eyler nesim-i himmetim Himmetim bülbül gönül bir gonca-ı aşmer gibi
K32/7	Bu gürüha 'acabâ buğzı nedendir bilmem Ki dem-â-dem gazab u çahrı muğaddem tâlî	güşâde [4] Ferah, şen. Mutluluk veren.
	gürüh-i bî-dilân [1] Korkak, gönülsüz, âşıklar topluluğu.	G207/4 Dili bülbül lebi mül had çaranfil kâküli sünbül Güşâde gül- 'izârında gül-i bî-hârî pek nazik
G271/2	Havâlar germ olsun kış çıksun Gürüh-i bî-dilâna iş çıksun	G299/3 Der-i hicriñ güşâde 'âşık-ı bî-çâreler üzre Velikin bâb-ı vaşlın fetğ olunmaz ey niğâk-ebra
	gürüh-i nev'-i insân [1] Cins insanlar topluluğu.	Mh1/19 Güşâde dergehiñ dâ'im olupdur cüd u lutfun bol Hısâmñ herkeşe şâmil nevâliñ cümleye mebzül
K14/6	Mücellâ müntehâ hem-pâ olupdur Beyt-i Ma'mûra Mağâf olsa 'aceb midir gürüh-i nev'-i insâna	Ms1/31 Bi-ğamdi'llâh kim bahtın güşâde tâli'in pîrüz Giceñ Qadr u Berât itsün İllâhım rûzıñı Nev-rüz
	gürüh-i hafızân [1] Hafızlar topluluğu, Kur'ân-ı Kerim'i bütünıyla ezberlemiş olanlar taifesi.	güşâde eyle- [1] Ferahlık vermek, mutluluk vermek.
Kt15/2	Bu kabır ıssı ki Seyyid Muştâfâdır Gürüh-i hafızân içinde ser-tâc	Mş1/56 Şem'-i ümmidiñ murâd üzre fûrüzân eylemiş Eyleyüp bahtın güşâde dürlü ihsân eylemiş
	gürüh-i ilçiyân [1] Yönetici topluluğu, taifesi.	güsiste [1] Kırılmış, kopmuş.
Kt17/2	Eyâ hürmetlü rağbetlü De Penkler ilç-i Roma Gürüh-i ilçiyânñ fahri mislin var mıdır ayâ	G181/12 Dâbbe-i bî-rabbedir kimse aña hüküm eylemez İtmış efsârın güsiste dübb-i ekberden galîz
	gürüh-i 'âşıkân [1] Âşıklar topluluğu. Dervişler, erenler.	güzel [13] Çekici, cazip kimse. Dilber, sevgili.
G264/9	Şanur mısın gürüh-i 'âşıkân başına buyruk Beni kat kat bende çekdi gör ol perçem-i pür-ğam	G9/5 Hüsni ile ger mihr-i 'âlem-tâb olursa bir güzel Gözime dağı görünmez zerre deñlü mâ-sivâ

- G40/8 Şîrîn lebinî yâda getirse dil-i şeydâ
Cân hazz idüp ider ne **güzel** tatlu hikâyet
- G52/8 Muhaşşal ger ola sâkî şurâhî
Güzeldir ola her kıada teferrük
- G102/10 Seg-i küyuñla hem-dem oldum ey dost
Dimişlerdir işin bilmek **güzeldir**
- G130/3 Çemenzâr-ı dilim kim pürdür a 'lâ-ğad **güzellerle**
Hemânâ kuvvet-i tab'ımla beyt-i nahl-bendândır
- G139/2 Biz ki mecnûnuz o zülf-i leylîdir zencîrimiz
Biz gedâyânız o sengîn-dil **güzeldir** mîrimiz
- G288/1 Mürüvvet olmayınca bir **güzelden**
Çıkarmış ağlamağ ile göz elden
- G365/8 Gidelim başka ile başımız alup a gönül
Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer **güzeli**
- K22/17 **Güzel** tertîb kıldıñ resm-i 'ıydı Nebziyâ sen de
Yürü var olsun iz'ânîñ ziyâde eylesün Mennân
- K22/11 Şalıncağda şalımdıkça o meh-pâre **güzeller** dir
Hilâl olmuş melâlinde hele baķuñ meh-i tabân
- Kt17/14 Hüdâ virdi niçe evlâd kıamunıñ 'ömri var olsun
Toğurdu bir **güzel** oğlan bu demde yine madamâ
- T1/20 Teşne-diller gördiğ demde n'ola cân virseler
Bir **güzel** belden çıkar âb-ı revândır hançeriñ
- Tc2/26 Ben ğamda olam şâm u seher dehr-i fenâda
Ağyâr ile dem dem o **güzel** zevk u şafâda
- güzeller içre [1]** Güzellerin içinde.
- G352/7 İderler anı istisnâ **güzeller içre** kim görse
Edât-ı fi'l ü harf ile 'adâ hâşâ halâ illâ
- olanı. **güzeller padişahı [1]** Güzellerin içinde en güzel
- G64/3 **Güzeller padişahısın** serîr-i hüsn ü behcetde
Sa'âdetle otur ey tâli'i mes'ûd necmi sa'd
- güzeller şahı [3]** Güzellerin içinde en güzel olanı.
- G335/14 Hâlimi 'arz idemem Nebzî yine
Ol **güzeller şahı** yâre âh vâh
- G354/4 Mezheb-i hûbânda lâyiķ degilken inķitâ'
Ol **güzeller şahı** şimdî bir nev-âyiñ eyledi
- G131/3 **Güzeller şahısın** ber-taht-ı 'izzet
N'ola hükümñ ola ber-cân u ber-ser
- güzellik [3]** Çekicilik, letafet, cemal, hüsn, behçet.
- G162/3 **Güzellik** hil'atîndir hilķatiñde pāk-'unşursın
İşîñ gelmedi halk olalı hâk ü bād ü âb âteş
- G171/5 **Güzellik** mühri olmayaydı ağzıñ
Olur mıydı tudağın la'lden faş
- G401/8 Gönül ol cânların cânı melâhat cevheri kânı
Güzellik mülkünün hânı şeh-i Dârâya meyl itdi
- güzer [1]** Geçilen yer, geçme, geçiş.
- G211/4 Seni ağyâr ile dün güşe-i gülşende görüp
Didim olmuş **güzeri** hâr ile ol gönca-femiñ
- güzer eyle- [2]** Geçmek, geçip gitmek.
- G138/13 Nebzî **güzer eylerseñ** eger 'aşk ile yola
Zann itme şaķın kim saña havf u haţar olmaz
- G39/7 **Güzer eylerseñ** ey bād-ı şabâ ger küy-ı cânâna
Kerem kııl ber-güzâr-ı bende-i nâçizi iblâğ it
- güzer kııl- [1]** Geçmek, geçip gitmek.
- G160/3 Dün rakîb ile gülüstâna **güzer kılmış** o hûb
Ğuşşadan 'aşıkları hep mest ü sersâm eylemiş
- güzergâh [1]** Geçilen yer, geçit, uğrak mekan.
- Mr2/27 Şora varırsalar Nebzî **güzergâhında** hâkiñdir
Hemân ol huşke-leb bir âb-ı ihsâna olur nigrân
- H/H/H**
- ha [1]**
1. Bir konu üzerinde ileri sürülen düşünceyi anlatan sözcük.
- G2023/18 Elf-ğaddiñ nün ide tâ sen şeker-hâ 'aşkıma
Ha dil-i Nebzîde bundan özge aşlâ rây yok
2. Gör bak, işte anlamında bir ünlem.
- G1/13 Fenâdır ey dil-i dâna bu dünyâ-yı denî bil **ha**
Dilerseñ bulasın şâhâne 'ayş u zevk u şöhetler
3. Evet, cevap ünlemi.
- G127/10 Pîrâne bir civânı sevdiyse n'ola Nebzî
Ha diyeler elinde tayanmağâ 'aşâdır
- hâ [3]** Arap alfabesinin altıncı harfi.
- Mu16/2 Şoran ismin görüp ol hür-sîmânîñ müsemmasın
Bulur cem' itse sîniñ ismini **hânîñ** müsemmasın
- Mu18/2 Sü'âl itdim didi ger bilmek isterseñ benim nâmım
Aşâğdan yuķaru şayıcak oldı devem **hâ** mîm
- K2/1 Oldı zikrim **hâ** vü şād u tâ vü 'ayn u kâf u nûn
Lîk oldum harf-be-harf Kıur'ânı hatm itmişçe tâ
- hab [1]** Yutulacak yuvarlak ilaç, hap.

- G25/8 Dil-i pür-derdine dirler devâdır ittifâk üzere
Tabîbim hâliñi n'olur marîziña kılursañ **hab**
- hab kıl- [1]** Uyumak.
- G26/8 Dil-i pür-derdime dirler devâdır
Tabîbim hastaña hâliñi **kıl hab**
- habâb-[1]** Su ve şarap üzerinde oluşan hava kabarcığı, şarap köpüğü.
- K1/34 Cür'asın görmez kemâl ehli mey-i nâbiñ velî
Câhil-i mislü'l-bakar bakar **habâba** ibtidâ
- habâb-âsâ [1]** Şarap yüzeyindeki hava kabarcığı gibi.
- G146/9 **Habâb-âsâ** özüñ mahv eyle deryâ-yı fenâ içre
Cihânda Nebziyâ güm-nâm olagör ad el virmez
- habbe-i zerre [1]** Çok bir tanecik, çok ufak bir parçacık.
- K13/30 Bularñ vaşf-ı kadr ü pâyesi olunsa ger ta'dâd
İrişmez **habbe-i zerre** yitişmez dâne-i haşhâş
- habbetü's-sevdâ [1]** Çörek otu. Tanıkta sevgilinin yüzündeki benler renk ve şekil itibarıyla çörek otuna benzetilmiş.
- G374/7 Begim haddiñde ol beñ kim olupdur **habbetü's-sevdâ**
Siyeh miski megesdir vardı anda kondı hâl oldı
- habbezâ [2]** "Ne güzel, ne sevimli" manasında takdir edatıdır.
- G171/3 Müsellem **habbezâ** zât u şifâtñ
Şifâtñ münteħab zâtñ mulahħaş
- K19/1 **Habbezâ** zât-ı şerîf ü lâyıķ-ı iclâl u câh
Mâ'il-i lutf u 'inâyet nâ'il-i faẓl-ı İlâh
- haber [2]** Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, malumat.
- N55/3 Bu mazmûni daħı âħar **haberde** dinlemişsindir
Tavîl aħmak durur küllî velî pür-fitnedir aqşar
- K13/39 İşidilmesün İlâhî bu **haber** hem dinmesün
Maħz hayr idi o da gitmiş diriğâ kalmamış
- haber gel- [1]** Bir olay, bir olgu üzerine bilginin, dönütün ulaşması.
- G153/2 Dil ü cân küy-ı cânâna giderler bir eser gelmez
'Adem iklimine ya'nî gidenlerden **haber gelmez**
- haber vir- [2]** Bildirmek, haber ulaştırmak. || Gelecekte olacak şeyi söylemek.
- K10/23 **Haber vir** ey şabâ bi'llâh varsa misl ü endâdı
niçe yıldır uş gezersin küh u şahrâyı
- G300/5 Tañ mı **virsem** çâr 'unşurdan **haber** ma'nide ben
Dilde od serde hevâ destimde ħâk çeşimde şu
- haberdâr olan [1]** Haberli, haberi olan, bilgisi bulunan.
- G350/5 'Aşk hâlinden **haberdâr olmayan** bilmez belî
Kim mesel men lem-yezük lem-ya'rif olmuşdur dilâ
- habersiz [1]** Haber vermeden, ansızın, birden bire.
- G154/10 Yüri zâd-ı sefer hâzırla Nebzî
Gelür peyk-i ecel bir gün **habersiz**
- h'vâb-ı hayât [1]** Hayatın uykusu. || Ölüm.
- G37/10 Mest olup câm-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur
Bağlamış çeşmin açılmaz ey perî **h'vâb-ı hayât**
- h'vâb-ı ħar-güş [1]** Tavşan uykusu. || Yarı uyanık biçimdeki uyku, hemen uyanılabilen uyku.
- G148/13 **H'vâb-ı ħar-güşü** virirsin 'aşkıñâ ey rakîb
İdigiñ mekr ü füsünü daħı rübâh eylemez
- habîbâ [1]** Ey sevgili!
- G47/12 Bu bağ içre gül ü bülbülden özge
Habîbâ var mıdır imkân-ı sâlis
- habîb [7]** Sevgili, seven, dost, Hz. Muhammed.
- G34/14 Ne meşâyıħ ne mürîd ü ne murâd
Ne ecânib ne 'adü vü ne **habîb**
- G201/2 İderler cân u dil teslîm reh-i 'aşkıñda bil muḫlak
Saña 'uşşak-ı pür-şevkiñ **habîbim** anadan eşfaķ
- G381/1 Tîğ-ı ġamzeñle **habîbâ** sine-çak itdiñ beni
Çeşm-i bîmârñ ġamıyla derdnâk itdiñ beni
- K1/39 Kıl **habîbiñ** ħubbına bu muḫtaşar mecmû'ayı
Bir vesîle zıkr-i ħayrı iktisâba ibtidâ
- K32/53 Bu güneħkâra **Habîbiñ** ola anda şâfi'
Kıomaya nâr-ı caħîm yaķa bu cism-i nâli
- Kt356 İlâhî ehl-i îmânñ mine'l-evvel ile'l-âħir
Günâhın 'afv ü mahv eyle **Habîbiñden** şefâ'atle
- Habîbâ'llâh [1]** Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed (S.A.V.).
- K2/63 Yâ **Habîbâ'llâh** kamu ümmet tutar saña ümîd
Ber-murâd it cümleyi pes kılma maħrûmü'l-'atâ
- Habîb-i Ekrem [1]** Lütuf ve kerem sahibi, sevgili, Hz. Muhammed.

- K13/3 **Habīb-i Ekreme** hıbbın bu resme eyledi izhār
İdüp bir duhter-i nîk-ahterin tezvîc bi't-teşvîk
- (S.A.V.). **Habību'llāh [3]** Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed
- K4/16 Degil bākî bu 'âlemde melek cinn ü benî Ādem
Ledü li'l-mevt buyurdu **Habîbullāh** kıl iz'ân
- G49/8 Vüs'atine göre teklîf eyle pes 'uşşâkıña
Güc buyurmamış **Habību'llāh** dimiş çün lâ-harac
- Mş1/18 Bî-peder peydâ olan 'İsâ-yı Rûhu'llāh şanı
Seyyidü'l-Kevneyn ya nî ol **Habību'llāh** şanı
- habl-i metîn [1]** Çok kuvvetli, sağlam ip. || İslam
Dini, Kuran.
- G148/3 Zülfi bir **habl-i metîndir** ol nigârîñ şüfiyâ
Şıdğ ile tutanları Allāh güm-rāh eylemez
- habl-i şer'at [1]** Çok kuvvetli, sağlam ip. || İslâm
şeriatı.
- K2/74 İtmişüz bā-ğasb-i tākā sünnetiñle istinān
Olmuşuz hamd ola **habl-i şer'atıñla** mühtedâ
- hablü'l-metîn [2]** Çok kuvvetli, sağlam ip. || İslam
Dini, Kuran.
- G273/7 Yolın azıtmaz hayâl-i zülfidir **hablü'l-metîn**
Şıdğ u ihlâş-ile 'azm-i semt-i cânân eyleyen
- G344/8 Tutarsam dâmen-i zülfi-i siyâhın zâhidâ tañ mı
O bir **hablü'l-metîndir** bu dil-i güm-râha şâyeste
- hablü'l-metîn-i şer' [1]** Çok kuvvetli, sağlam ip. ||
İslam Dini, Kur'an.
- Mş1/43 Yapışıp **hablü'l-metîn-i şer'a** kıl hayru'l-'amel
Der-be-der gezme beyâbânda eyâ inşâfa gel
- hablü'r-reşâd [1]** Doğru yola bağlanma, hak
yolunda yürüme. || "Allah'ın ipine sarılma" Kur'an-ı Kerîm,
İslâm dîni üzerine olma.
- G67/6 Nâşihâ kendiñ gibi güm-rāh zann itme beni
Zülfi-i dil-berveş elimde var iken **hablü'r-reşâd**
- habs-i zeğan [1]** Çenenin kapatılması. || Hiç
konuşmamak.
- G290/2 Müşebbek zülfiñ ey dil-ber niçe bir cânâ dām olsun
Tutup **habs-i zeğan** kıl tâ ki fermânıña rām olsun
- habs it- [3]** Bir yere kapatıp çıkmasına izin
vermemek, kapatmak, alıkoymak.
- G172/3 Niçe bir **habs idesin** sicn-i zeğanda bu dili
Çıkarıp bārî siyâsetle anı zülfiñe aş
- G68/2 Gerden-i cânâ tağup ol zülfi-i pür-çiniñ kemend
Habs idüp çâh-ı zeğanda kıldı yirin kayd u bend
- G312/5 Gözüñ bir hân-ı fettân oldı pes **habs itdi** 'uşşâkı
Selâsil kâkül-i şeb-bü olara ğabğabiñdir çeh
- habse şal- [1]** Hapsetmek, tutsak etmek.
- G239/7 Sicn-i zeğanda bu dili **habse şalınca** gözleriñ
Zülfiñ olup kefil aña didi enâbehu za'im
- habt [1]** Yanlış, hata.
- K1/4 Gerçi çokdur halı u **habtım** 'afv kıl zîrâ şehâ
Zât-ı pâkiñdir sezâ setr-i 'ıyâba ibtidâ
- Hac [3]** İslam'ın beş şartından biri olan ve zilhacce
ayında Mekke-i mükerrmede Ka'be'yi ziyaret ve tavaf etmeyi
öngören ibadet. || Sevgilinin mahallesinde bulunma.
- G49/10 Dil tavâf-ı Ka'be-i küyuñda tırmaz sa'y ider
Merve hağkı di Şafâ ile revâ olmaz mı **Hac**
- hacı ol- [1]** Hac vazifesini yerine getirme işi.
- G393/7 Hağkât oldı **hacı ol** k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem
Çüp hem Zemzem-i la'liñi hâliñ istilâm itdi
- hacât [1]** Gerek duyulan, muhtaç olunan şey,
ihtiyaç. || Arzular, istekler.
- G148/9 Gerçi ahyânâ felek mağbül ider **hacâtımız**
Hâşılı anı dağı ber-vefğ-ı dil-h'âh eylemez
- Hacc [1]** İslam'ın beş şartından biri olan ve
zilhacce ayında Mekke-i mükerrmede Ka'be'yi ziyaret ve tavaf
etmeyi öngören ibadet; Hac Suresi. || Sevgilinin mahallesinde
bulunma. (Hac,22/...)
- K2/6 Kehf-i hicriñde koma ben Nahlı İsrâ eylegil
Mü'minüna Nürdur vaşlıñ yâ **Hacc** u Enbiyâ
- hacc it- [1]** Hacca giderek hac vazifesini yerine
getirmek.
- G385/6 Sa'y eyle dilâ Ka'be-i küyımı tavâfa
Bir **hacc idegör** tâ ki süre 'ömre şafâsı
- Haccâc [1]** Zalimliği ile bilinen Emevi valisi
Haccac bin Yusuf es-Sekâfî. Haccâc'ın sert bir idari yapıya
sahip olduğu konusunda şüphe yoktur. "Haccâc'a bir çok
insanı katlettiği için "Zalim Haccâc" denilmiştir. Haccâc'ın
hayatının baştan sona kötülük, pislik ve cinayetlerle dolu
olduğunu ve tarihte ender rastlanan zalimlerdenir" (Ünlü,
1992, s.197).
- G373/6 Dil ü cân mülküni zulm ile yakdıñ
Saña nisbet begim **Haccâc** hâcî
- hacc-ı ekber [1]** En büyük hac. || Haccın cuma
gününe rastlamasıyla yapılan hac.

- K24/9 Bulmak murādına **hacc-ı ekber**
Dil şehrine gir olğıl mücavir
- hacer [2]** Taş, kaya.
- G63/4 Her şehir feryād u nâlem gūşuña itmez eser
Dil-berā bağrıñ senin bilmem **hacer** mi yā pulād
- G75/8 Hâtır-ı pür-nūra sözüñ gelmeye lutf eyle katı
Kalb-i şerîfîñ çelebî berk durur hem-çü **hacer**
- hacet değil [1]** Gerekmez, İhtiyacı yoktur.
- K28/12 Açıla her dem bu gülşende merāmın gıncası
Eylemiş **hacet değil** iğbāl u ya idbār gül
- hacet [2]** Gerek duyulan, muhtaç olunan şey,
ihtiyaç. || Arzular, istekler.
- K10/22 Anuñ memdüh-ı âfāk oldığı zâhirdir isminden
Ne lâzım muşta **hacet** var mıdır zülf-i muţarrâyı
- Tr1/41 **Haceti işe** tırup tek cānını acıtmasun
Kendi hālinde olan bî-çāreyi incitmesün
- hacet yok [2]** İhtiyaç yok; lüzumlu, gerekli değil.
- G374/5 Gönül murğı belāsın buldı pā-bendime **hacet yok**
Yağup táb-ı ruḫuñ bāl ü perin bî-perr ü bāl oldu
- hacı [2]** Hac vazifesini yerine getirmiş Müslüman.
|| Zâhit, kaba sofu.
- G188/9 Hezārān cidd ü sa'y ile şafā bulmazsın ey **hacı**
Giyüp ihrām-ı 'aşkı kıl ḫakīkat Ka'besin tatvāf
- G373/6 Dil ü cān mülkünü zulm ile yakdıñ
Saña nisbet begim Ḥaccāc **hacı**
- haclet [1]** Utanma, mahcup olma.
- G315/4 Tutuldu şanmasunlar mäh-ı bî-mihri felek üzere
Görüp ol mehveşi **hacletle** girdi bir siyeh şāle
- haclet eyle [1]** Utanmak, mahcup olmak.
- K32/46 Seyyi'ātın ḫasenāt eyle yüzi qarasin ağ
Şerm ü **haclet eyle** rüyma getürme alı
- hacer [1]** Bir kimseyi, kânûnun kabul ettiği bir
sebeple kendi malını ve haklarını istediği gibi kullanmaktan
menetme, kısıtlama.
- Kt19/7 Velî **hacerında** yokdı bir sülāle
Gamın def'ide tā anuñla her-gāh
- hadd [12]**
- 1.Yanak
- G221/6 Yüzi gül mül lebi sünbül şaçıdır
Karanfil **haddidir** hem hāli fülful
- G231/1 **Haddiñe** gül ey şanem ḫaṭṭıña şeb-bü söyledim
Lâik rengin eyledim gāyetle dil-cü söyledim
- G272/7 Cefası **hadden** efzün oldu ol hün-ḫ'āreniñ gerçi
Velî inşāf idüp ifā ider bir gün vefāsından
- G315/12 Deger nisbet olunsa büsbütün bir mülk-i Hindüstān
Söz olmaz bî-bedeldir sevdiğim **haddiñde** ol hāle
- G376/3 Baña āl eyleyüp ol al **haddi**
Görün aldı beni çeşmi elāsi
- K2/36 Çün yüzün ve's-ş-şems şaçıñ ve'l-leyl ü şadıñ İnşirāḫ
Vuşlatıñ Qadr ü lebiñ ve't-tün ü **haddiñ** ve'd-duhā
- G66/4 Bāğ-ı ḫüsnünde açılmış her şüküfe sū-be-sū
Zülf şeb-bü çeşm nergis gül dehān u lāle **had**
- G207/3 Dili bülbül lebi mül **had** karanfil kāküli sünbül
Güşāde gül-'izārında gül-i bî-hārı pek nāzik
- G301/6 Gül penbe tendir gönca dehendir
Had yāsemendir kākül çü şeb-bü
- G374/7 Begim **haddiñde** ol beñ kim olupdur ḫabbetü's-sevdā
Siyeh miski megesdir vardı anda ḫondı hāl oldu
- 2.Sımr.
- G395/6 Dün gice zülfî ḫayāliyle bu dil bî-tāb olup
Bu şeb-i dūr u dirāza yok mı **had** yā Rab didi
- N34/1 Hālet-i 'aşk-ile ol **hadde** irüpdür elemim
Bilemem fark idemem daḫı sürür-ile ḡamım
- hadd ü ḫadd [1]** Sevgilinin boyu ve yanağı.
- K28/3 **Hadd** ü ḫaddiñdir gül ü zanbağ riḫāz-ı dehrde
Verd-i ruḫsārıñ 'izārında açar tekrār gül
- hadde ir-[1]** Dereceye ulaşmak.
- G327/5 O **hadde irdi** kim za'fım kemāli
Tüvānım ḫalmadı feryād u zāra
- haddi değil [1]** Bir kimsenin bir şey yapmaya
hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak, ona düşmemek.
- Kt9/14 Vaşfi lisān ile anuñ ḫābil-i ta'bīr olamaz
Hem daḫı taḫrīr ü beyān **haddi değil** bu ḫalemiñ
- hadd-i āli [1]** Lale gibi pembe yanağın yüceliği.
- G68/8 Zülfine aşüfte sünbül çeşmiñe nergis ḫayāl
Lāle **hadd-i āliñe** gül rüyuña eyler pesend
- hadd-i zāt [2]** Esasen, aslında, oluşunda.

- K13/35 Basiretle nazar eylerseler ger **hadd-i zātında**
Görürler halk-ı 'ālem anları fi'r-rütbeti'l-'ulyā
- K34/3 Olupdur **hadd-i zātında** edīb ol
Kemāl ü ma'rifetdir aña zīver
- hadem [2]** Hizmet edenler, hizmetçiler.
- G88/2 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer
Bunca **hadem** haşemle hem şāh-ı elem gelür geçer
- N13/2 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer
Bunca **hadem** haşemle hem şāh-ı elem gelür geçer
- hadeng [1]** Ok. || Sevgilinin kirpikleri.
- G339/4 Teni hoş-bū beni Hindū gözi cādū kemān-ebrū
Hadeng ü tiri zahmından ciğer mecrūh u dil hāste
- hādīm [2]** Hizmet eden, yardımcı olan kimse.
- G238/8 Selāṭin-i cihāna zerre deñlü i 'tibārım yok
Kulum bir şāha kim aña felek kaşır u melek **hādīm**
- G238/14 Vefā eylerse bir kaç gün harābım gösterüp ābād
Cefāsı der-kaḫā hāzır irişür der-'akāb **hādīm**
- hādīm ol- [1]** Hizmet eden olmak, hizmetçi olmak.
- 339/9 Kabūl it Nebzīyi cānā tapuñda **hādīm olmağa**
Budur ancak harīm-i hāşşına lāyık u şāyeste
- hadīs [3]** Hz. Muhammed'in sözleri, davranışları ve tasvip mahiyetindeki sukutlarıdır.
- K13/51 Sirāc-ı ümmet olmuşdır **hadīs** ile mübeyendir
Anıñcün mezhebdir fi'l-mezāhib muhkem ü akvā
- K18/8 Hüşüşā yapdırup bu beyti bunda ol kerem-kāni
Ki maḫzen eyledi fiḫ u **hadīs** ü 'ilm-i Qur'āna
- N55/1 **Hadīsinde** buyurmuşdur Resūl-i Ekrem ü Ekber
Bu ma'nāyi sa'adetle işit lā-hayra fi'l-aşfar
- hādīs ol- [1]** Ortaya çıkmak, meydana gelmek, zuhur etmek.
- G47/10 Kaḫā-yı āsumān-püş-ı rakībīñ
Gelüp mā-beynimizde **oldı hadīs**
- hadise[1]** Haber, söz, kıssa.
- K18/10 'Ulūvv-i himmeti ceryān idüp mecrā-yı ihsāna
Hadīse mā-şadaḫ bir hayr-ı cārī eyledi icra
- hadīdü'l-ḫalb [1]** Katı kalpli, gaddar, anlayışsız, sert mizaçlı.
- K2/17 Pek **Hadīdü'l-ḫalb** münāfıḫdır iden Mücādile
Yevm-i Cum'a imtiḫān olsa revā ba'de's-şalā
- hadsiz[1]** Sonsuz, bitmeyen, sınırsız.
- Tr2/4 Bī-nihāyet zulm idüp bī-dād nā-pāyān hem
Eyleyüp **hadsiz** cefā cevri-ı firāvān eyledi
- hafta [2]** Birbiri arkasına gelen yedi günden ibāret zaman bölümü.
- Mu24/1 Görmege kāni' iken **hafta** bir ol māh-ı nevi
Velī ber-'aks olup ismi gibi oldı senevī
- G396/1 Görmege kāni' iken **haftada** sen māh-ı nevi
Velī ismiñ gibi ber-'aks olup olduñ senevī
- hah hah [1]** Alaylı gülüş hālını ifāde eder.
- G312/10 Raḫīb-i İblīsī tardıñ görünce ey melek-rūyum
Didi ehl-i semāvāt u zemīn taḫsīn idüp **hah hah**
- hā'ib [1]** Mahrum olan, zarar ve ziyana uğrayan.
- G28/4 Vişāl ile ola maḫrūr aḫyār
Firaḫ ile kıla 'uşşāḫı **hā'ib**
- hā'il ol- [1]** Engel teşkil etmek, mâni olmak.
- N4/2 Murādım Ka'beveş taḫv eylemekdi küy-ı cānāni
Araya **hā'il olmaya** idi ger şām-ı hierāni
- hāk [18]** Toprak.
- G27/8 Ol rakībī hoş ki atmışın caḫīm-i hicriñe
Didi ben **hāki** görüp yā leytenī küntü türāb
- G92/13 Yüz urur **hāke** eşiğinde bu Nebzī güyiyā
Āsitān-ı Ka'beye rüyım İbrāhīm sürer
- G113/10 Tañ mı felege nām ile pervāz ide Nebzī
Kim şīşe-i nāmūsı urup **hāke** şayanlar
- G146/5 Ser-i zülfūñ hevāsıyla koma ben **hāki** la'liñ vir
Bilürsin āteşin teskini mādır bād el virmez
- G162/4 Güzellik hil'atıñdir hilḫatıñde pāk-'unşursın
İşin gelmedi halk olalı **hāk** ü bād ü āb āteş
- G187/7 Yaşdanup kaldı şehā dil āsitānıñ **hākini**
Gerdeninde kākülün zenciri oldı çün ki bağ
- G205/4 Yanup nār-ı hevāñ ile idüp hūn-āb-ı eşkin seyl
Ser-i bā-devletin **hākinde** ḡaltān eyleyenden ilk
- G206/4 Leb-i la'l-i şeker-riziñ virirse büse bir şāşsa
Şafāsından düşüp **hāke** olur fi'l-hāl şādīmerg
- G209/8 Gözüm pür-āb u dil pür-āteş oldı
Yine ber-bād-ı 'aşḫ oldum yüzüm **hāk**
- G212/10 Dilde her dem nār-ı ğam bād-ı elem eksik degil
Āb-ı miḫnetle qarlımış Nebziyā **hākini** seniñ
- G259/4 Aḫdıḫça gözüm ābı şanma söyünür narım
Hāke qarılıp cismim ber-bād ola mı bilmem

G277/3	Baňa ne h�ak olursam yine aŐlım h�akdir amm�a Vel�i sen k�n-ı ‘aŐkda misli yok bir gevher-i ferdsin	K30/10	Didi t�r�hin idüp Nebz� du ‘� C�y-ı r�h�n ide H�ak d�r�’l-�ar�r
G300/6	Taň mı virsem �ar ‘unŐurdan haber ma ‘nide ben Dilde od serde hev� destimde h�ak �eŐiminde Őu	G8/10	Eylediň Nebziye vaŐl�n� rev� saňa dađı Ide H�ak hayr-ı cez� ile cez� r�z-ı cez�
G368/9	İŐigiň h�akin degiŐmez h�r ya Rıd v�na bil �sit�niň Nebz�-i �v�reye Me ‘v� gibi	Kt9/18	Anca dem ey k�n-ı vef� anda Őaf�lar idesin Dem-be-dem efz�n ola m�mtedd ide H�ak dem-be- demiň
Kt3/42	H�b�b-ı riĥ-ı cennetle ola n�r-ı cehennem d�r Ola mer�adları h�akine �b-ı raĥmetiň munŐab	G2/1	Eylegil H�akka hez�ran hamd ile ey dil sen� Kim bah�r olup bezendi köhne bu d�r-ı fena
MŐ1/59	‘�kibet h�ake v�c�duň bir kefenle k�r hem�n Nebziy� bu �arĥ ile ya neyleyüp n ‘itmek gerek	Mr1/6	Hażret-i Sult�n Maĥm�d ol Őeh-i ‘�l�-cen�b ‘Adle n� ‘il H�akka k� ‘il s�lik-i r�h-ı Őav�b
G109/4	Kul itdiň m�-siv�y� ey Őehen-Ő�h-ı cih�n-�r� Kapuňda h�ake siyy�n olmadıĥ Őehler mi k�lmıŐıdır	G256/10	Nebziy� gördükde ol sult�n� l� ill� didim Nefy idüp ğayr�n� andan H�aklı isb�t eyledim
Mh1/22	Ne deňl� müdbir olsa mazhar-ı luftuň olur maĥb�l Siyeĥ h�ake nig�h itseň olur iks�r-ı a ‘zam ol	G310/5	Bir ile biŐiň arasın dir idim kesmeye H�ak Őerĥam uŐ halk�-ı d�ğım ile birmiŐ beŐ ile
	H�ak [35]	K2/21	K�ri ‘a v� H�akka z�hir ola ��n T�f�n-ı N�h İtmem itl�k d�meniň y� ze ‘l-Me ‘�ric y� H�d�
	1.Allah, Cen�bh�k, Tanrı, Hud�		2.Doğru, hakikat, gercek.
G341/7	Bu durur H�akdan du ‘�-y� m�stec�bım d� ‘im� Kimseler d�Ş olmasun hiç sen gibi h�n-ĥ V�reye	Kt3/11	�u tefriĥ eyledi h�ak ile b�til beynini ol Ő�h Anuň�n didiler F�r�k laĥab �na ul� ‘l-�r�
G349/14	Zaĥm-ı t�ğ-ı ğamze-i dil-ber bulur Őanma ‘il�c Nebziy� bu derdiňe H�akdan meğer derm�n ola	Kt9/21	D�Őmeniňiň baŐına h�ak c�nma od ura felek Yanacağız Őem ‘-i demiň s�y�niecek n�r-ı ğam�n
G393/3	Ne h�let koydı H�ak Őahb�-ı hamr�da ‘aceb s�k� Ki n�Ş itmekle meclisde o ser-keş h�b� r�m itdi	Tr2/32	Şerbet-i mevt herkese yek-ser Őal� imiş dir�ğ İnkil�b üzre imiş her r�z u Şeb bu h�kd�n
K2/37	Ez-‘Alaĥ halk� itdi H�ak halk� Tek�s�r itdi pes Cinn � inse p�diŐ�h olduň ey� hayra ‘l-ver�	G19/9	H�akk� ki ĥatt u z�lft�n sancağ u ‘alem çekmiş D�r�t�na s�z yokdur Ő�h�ne degil mi y�
Kt1/1	Őal�t ile sel�m olsun saňa v� �liňe H�akdan Dur�d-ı l�-yu ‘ad b�d� zi-m� her ĥiň eyva ‘ll�h	G49/10	Dil t�v�f-ı Ka ‘be-i k�y�nda t�rmaz sa ‘y ider Merve h�aklı di Őaf� ile rev� olmaz mı ĥac
Kt19/26	On iki ğic ‘olunca Şehr-i Şa ‘b�n Z�leyĥ� geldi H�akdan b�reka ‘ll�h	G93/9	G�list�n-ı Őaf�da h�ak bu kim Őığmaz buňa zanbaĥ Bu p�r-mazm�n Ői ‘re Nebziy� kuŐ �ondurulmuŐdur
Mh1/13	Z�hiriň ola H�ak her r�z u hefte m�h u s�liňde Mer�miň ide inŐ� Hażret-i Mevl� il�-m�-Ő�	G192/8	Y�d ile yeks�n tutarsın bende-i d�riňeni Hażretiňde ĥ�srev� z�hir degil butl�n u h�ak
Mr2/11	ĥil�fım yok kel�mımda begim Şıdkıma H�ak ‘�lim Kim oldur a ‘lemu m� fi ‘z-zam�r d�nende-i ezh�n	G309/10	T�Őa döndi bağrım ol seng�n-dile yalvararak Nebziy� tuş oldu ğ�r h�akk� ki mermer mermere
Ms1/28	Bu h�letle v�c�duňda nedir bu za ‘f u s�st� ten ‘il�c-ı ‘�cil iĥs�n eylesün H�ak maĥz-ı luftuňdan	K2/8	Zümre-i Ő�ff�t Aĥz�b içre kılmaz ol kişi Kim ide Fur�an ile ol h�aklı b�t�ldan c�d�
Ms1/1	Őeh� H�akdan ire z�t-ı melek�s�n� Őiĥhatler Dil-i d�n�n� raĥat c�n-ı b�-hem-t�n� Őiĥhatler	K2/27	S�re-i Tekv�r h�aklı k�l ‘ay�n d�d�r�n� Kim ‘ab�s� ‘l-vech ola yok varmağa vechi saňa
Ms3/28	Sez� mı p�diŐ�him bu mürüvvet bu mı Ő�niňda Bulasın dilerim H�akdan cih�nda cism � c�niňda	Kt8/11	Müzeyyen oldu Ayaşofya h�akk� ender�n b�r�n ‘İb�detğ�h-ı ĥ�k� oldu Őal� erb�b-ı ‘irf�na
Tr2/47	T�katim yok hicrine ola meğer H�ak y�verim Fir�atiňle ey karındaŐım Őafaĥ �an ağlar	Mh1/26	Cih�n bir cisme beňzer �n� c�duňla v�c�duň c�n Bu �tv�r ile h�akk� z�t-ı p�kiň medĥedir Ő�y�n

Mh1/1	Elā ey merd-i meydān-ı kerem luṭf u şehā ḥaḳḳā Hemīn ola semāhat cūd u en ‘ām u ‘atā i ‘tā		ḥāk ile yeksān eyle- [2] Yer ile bir etmek, harap etmek, perişan etmek.
Tc2/34	Meyl eyleme zinhār dilā ol dil-i senge Ḥaḳḳā yoğ imiş misli anuñ cevr ü cefāda	G279/9	Nebzī-i kūr sāyeveş ḥāk ile yeksān eylemiş Bāğ-ı ḥüsn içre seniñ ol kāmētüñ şimşād iden
K32/50	Şerr-i şeytāndan emīn eylegil imānın hem Varıcaḳ ḥazretiñe ḥaḳla virüp ikmāli	G293/10	Zerreveş evce ‘urüc eyler mi ey Nebzī o rūḥ Cismini bī-resm idüp ḥāk ile yek-sān itmeyen
Tr2/25	Rabṭ-ı ḳalb itmek aña ḥaḳḳā ḥatā imiş dirēğ Ḳaşr-ı zibālarla tezyīn olunan bu köhne ev		ḥāk ile yeksān ol- [2] Yer ile bir olmak, yıkılmak, harap, perişan olmak.
Mü3/6	Cem ‘ oldı ‘anāşırđan eser sende bu demde Ḥaḳḳā ki söz olmaz	Mr1/44	Uğrayup ḥavf-ı zelāzil ğarḳ u ḥarḳ tā ‘ün vebā Ḥāk ile yeksān olalar tozların şavura bād
	ḥaḳ bil- [1] Hak bilmek, doğru bilmek.	Mr2/16	Senā-ḥ‘ān u du ‘ā-güyuñ mezīd-ender-mezīd olsun Hem olsun düşmenān-ı ‘izz ü cāḥūñ ḥāk ile yeksān
K11/4	Odur ancaḳ bu cihānda belī āsüde mekān Bu sözüñ ḥaḳ bilüp ışğā idüp inkās-ı ser it		Ḥaḳ kelāmı [1] Allah kelamı, Ayet.
	ḥaḳ budur kim [1] Doğrusu, gerçeği budur ki.	K4/14	Ki zīrā bu fenā mülke gelenler hep göçer bir gün Dimişdir Ḥaḳ kelāmında ki küllü men ‘aleyhā fān
G202/10	Bü ‘Alīye oḳıdır zaızıglen ebced-ḥ‘ān ider Ḥaḳ budur kim ğamze-i şehḥārñña hem-tāy yok		Ḥaḳ luṭfı [1] Allah'ın lütfü, yardımı, inayeti.
	ḥaḳ di- [1] Doğru ve hakikati söylemek.	K8/8	Āline aşḥābına her dem Eyleye Ḥaḳ luṭfını isār
G231/3	Ġamze-i fettāñña sāḥir didimse ḥaḳ didim Ya didimse ḳaşıña oḳ gibi toğru söyledim		ḥāk ol- [11] Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.
	ḥaḳ eyle- [1] Ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek, değersizleştirmek, kendini değersiz saymak. Benliğini yok etmek.	G41/1	Ḳā‘ilim ger meskenim ḥāk ola yā dībāc-ı taḥt Lā‘ubālīyim benim birdir yanımda nerm u saḫt
Ms4/3	Düşürüp göñlüm ğubār-ı ḥaṭṭña ḥāk eylediñ N‘eylediñse bendeñe bu cevri bī-bāk eylediñ	Tc2/29	Çoḳdur reh-i ‘aşḳñnda düşüp ḥāk olan ammā Yoḳdur dil-i bī-çāre gibi daḫı fütāde
	ḥāk it- [1] Bir emek karşılığı hakkı olan şeyi elde etmek, hak kazanmak. Layık olduğu kötü karşılığı almak	Tr2/54	Yüz yire sürüp döğinür taş ile ırmağlar Gözlerim āb-rüy-ı dem ḥāk oldı başım ber-hevā
G208/10	Alabilsem dehen-i pür-fiteniñden fetvā O raḳīb-i seg-i bī-dīniñ idem yirini ḥāk	G37/13	İşiginde Nebziyā ḥāk olduñ ol ‘İsī-demiñ Zinde-i cāvīd virdi saña Vehḥāb-ı ḥayāt
	ḥāk it- [3] Ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek, değersizleştirmek, kendini değersiz saymak. Benliğini yok etmek.	G56/12	Āteş-i şevḳ ile seyl itdiñ sirişkiñ ābım ‘Āḳıbet ḥāk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyāḫ
Tr2/6	Ayırıp cāndan ‘azīz ḳardaşını ḳardaşdan Ḥāk idüp birin birin hier ile bī-cān eyledi	G124/9	Reh-i dil-berde benim ḥāk olmam Nebziyā mertebe vü şānımdır
G350/17	‘Aşḳıñ ey ma‘şūḳ-ı ‘ālem ḥāk idüpdür Nebziyi Nār-ı şevḳñdır iden ḳalbinde ancaḳ incilā	G184/7	Ḥāk olup rāḥñnda cānā eyledim maḥv-ı vüçüd Āteş-i ‘aşḳñdır ancaḳ eyleyen bu dilde lem‘
G381/4	Bād-ı şevḳññla dil-i sūzānıma āteş urup Ābveş zir-i ḳadem pā-māl ü ḥāk itdiñ beni	Tr2/43	Ḥāk olup yatur ğubārın tozıdır bād-ı fenā N‘oldı ya ḳanı birāderlerle māder hem peder
	ḥāk ile yeksān [1] Yerle bir olmak. Toprak olmak, ölmek.	G253/3	Āsitān-ı dil-berimde ḥāk olup ḳaldım velī Ne il ü ocağ başında ya ne ki yabandayım
G377/14	Ser-firāz-ı rāḥ-ı ‘aşḳ oldum diyü lāf eyleme Ḥāk ile yeksān imişsin Nebziyā bildim seni	G356/9	Ḥāk olup düşdüm yine bakmaz bu ādemlik midir Dostlar Nebziye baḳuñ ol perī-ḥū n‘eyledi

- G277/3 Baña ne **hâk olursam** yine aşlım hâkdir ammâ
Velî sen kân-ı 'aşkda misli yok bir gevher-i ferdsin
- Hâk Te'âlâ [2]** Yüce Allah, Cenab-ı Hak.
- K19/5 **Hâk Te'âlâ** kadr u şânın eylesün dâ'im mezîd
Rütbe-i 'ulyâ bulup olsun eşigi kıblegâh
- Tr2/72 Şimdiden sonra hedâyamız olur ancak du'â
Hâk Te'âlâ merkadîñ bostân-ı cennet eylesün
- hâk ü bād [1]** Toprak ve rüzgâr, yel, hava.
- G63/6 Çâr şahid bes değil mi iddi'â-ı 'aşkıma
Çeşm ü dilde dest ü serde âb u âteş **hâk ü bād**
- hâk üzre [4]** Toprak üstünde. || Hakkıyla,
doğruluk üzere, gerektiği gibi.
- G109/6 Zebûn itdi niçe ser-keşleri o zülf-i çevgânîñ
Seri **hâk üzre** gâltân olmadık server mi kalmışdır
- G193/4 Âteşin olma hevâ-yı kibr ile
Âbveş ten-pest olup **hâk üzre** aq
- G334/14 Cedd ü cehd iderdi 'aşkıñda şehâ câmüsveş
Şimdi gör **hâk üzre** bu Nebzî kuluñdur manda
- G361/11 Gözlerim âb-ı revân eyler yüzüm **hâk üzredir**
Âteş-i mihriyle gör ber-bâda virdim gönülümü
- hâk vir- [1]** Birinin düşüncesini, davasını, iddiasını
doğru bulmak.
- Kt19/15 **Virüp** bir duşter-i nîk-aşteri **Hâk**
Kudümüyla münevver oldu 'aynâh
- hâkân [1]** Hükümdar.
- Mh1/5 Şeh-i Sulţân Maḥmûd Hân gibi **hâkâne** der-peysin
Şehâda yoqdur akrânîñ meger kim Hâtem-i Ṭaysın
- hâkâyıq bahri [2]** Hakikatleri ihtiva eden deniz.
- K16/5 **Hâkâyıq bahrine** gâvvâs deqâyıqda şinâverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ârif-âşinâlıqda
- N39/5 **Hâkâyıq bahrine** gâvvâs deqâyıqda şinâverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ârif-âşinâlıqda
- Hâkdan bul- [1]** Yaptıklarının cezasını sana Allah
versin.
- G376/12 Raqîb-i rü-siyeh reşk ü hâsedle
İpim kesdi benim **Hâkdan bulası**
- hâke düş- [2]** Toprağa düşmek, ölüp gömülmek.
- G374/4 Dil-i miskîn görüp o zülf-i müşğîn ü perîşânîñ
Müşevveş oldu hâli **hâke düşdi** pây-mâl oldu
- G293/7 Gördüğünce **hâke düşsem** tañ mıdır dâmen gibi
Kim durur rüyuñ görüp çâk-i girîbân itmeyen
- hâke şal- [1]** Toprağa salmak, toprakta bırakmak. ||
Bu dünyadan almak, ahirete göndermek.
- Kt6/18 Huşûşâ Nemçe küffârın soyup aldı Belîgrâdı
Şalup hâke serin hem hânümânîñ virdi ber-bâda
- hâke yeksân eyle-[2]** Yer ile bir olmak, yıkılmak,
harap, perişan olmak.
- G273/6 Zerreveş evc-i 'alâya muttaşıl ider 'urüc
Âsitânında vücûdın **hâke yeksân eyleyen**
- Tr2/10 Serv iken kaddi cihân bağında mevzûn u laṭîf
Şarşar-ı kahrıyla yıkup **hâke yeksân eyledi**
- hâk-i cismim[1]** Beden toprağı, topraktan olan
beden.
- G126/8 Yanup nâr-ı ğama dil dîdem eşkin seyl ider her dem
Hevâ-yı 'aşk ile ölsem olur bu **hâk-i cismim** kabr
- hâk-i der [3]** Eşik tozu, eşik toprağı.
- G346/9 Düşüp **hâk-i derinde** gerçi Nebzî pây-mâl oldu
Velî 'izz-i ebed buldı dağı kesb eyledi pây
- G111/5 Ferâmûş eylemek **hâk-i derini**
Şehâ ben bendeñe nâr-ı elîmdir
- G240/2 La'l-i lebiñi gonca-ı hamrâya değışmem
Hâk-i derini kaşır-ı feleksâya değışmem
- hâk-i kadem [3]** Ayağın toprağı.
- G375/13 **Hâk-i kademiñ** bağı idicek çeşm-i rakîbe
Nebzî ne 'aceb bu saña gerd-i keder oldu
- G216/6 Görür isem irişüp devlet-i pâ-bûsuña ben
Gözime sürme idem ey şeh **hâk-i kademiñ**
- G371/3 Komayız düşmene ser dostlara **hâk-i kademiz**
Seveniñ bendesiyüz sevmeyeniñ sultânı
- hâk-i mezellet [2]** Ayaklar altında.
- G166/6 Meskenim peygüle-i ğam âb u dânem âh vâh
Pisterim **hâk-i mezellet** yaşdığım bir katı taş
- Kt22/1 'Aceb efkende vü üftâdesin **hâk-i mezelletde**
Eliñ tutmaz dağı kimse dilâ bilmem ki bağıñ yok
- hâk-i nâ-pâki [1]** Temiz olmayan toprak.
- G398/8 Ne ğam toprağı isem zirâ türâb-ı bâb-ı dildârım
Rağibiñ **hâk-i nâ-pâki** yanımda lâşedir lâ-şey
- hâk-i pâ ol- [1]** Ayağımı bastığı toprak olmak.

- G264/3 Reh-i 'aşk-ı dil-ārāda vücūdum **hāk-i pā oldu**
Gönül pür-āteş ü ser pür-hevā vü dīde hem pür-nem
hāk-i pā [1] Ayağın toprağı.
- G114/18 Nebzī gedādır bir bī-nevādır
Şan **hāk-i pādır** ez-zerre kemter
hāk-i pāy [13] Ayağının toprağı.
- G320/18 Bugün Nebzīyi tard itme tapuñdan
Gelüpdür **hāk-i pāya** rüy-māle
- Mh1/31 Gelüpdür **hāk-i pāya** āteşin teskīn için vir mā
- G166/9 **Hāk-i pāy**ı kanda kaldı semt-i kūya varamaz
Künc-i miñnetde yatur Nebzī olup şāhib-ferāş
- G151/3 Olmuşuz ehl-i başīret **hāk-i pāyın** kuhl idüp
Şanma kendiñ gibi ey zāhid gözi bozlardanız
- G280/3 Gözüm sürme idelden **hāk-i pāyın**
Gözetmez zerrece kuhl-i Şifāhān
- G373/15 Gözümde tütiyādır **hāk-i pāyın**
Gönülde müştehā la'liñ gülācı
- G115/5 Düşer mi pādīşāhım **hāk-i pāyında** olup ber-bād
Hevā-yı zülf-i pür-tābīñla çeşmimden aķa nemler
- G284/1 Sırışkim **hāk-i pāyında** eyā servim revān olsun
'Adūnuñ reşk ile bağı dem-ā-dem tolu ķan olsun
- Ms1/20 Olup sağ u esen sen hep ķuluñ kurbānıñ olsunlar
Hemīşe **hāk-i pāyında** şehā ğaltānıñ olsunlar
- N20/2 Bir ruħı gün yüzi māhıñ dil-figāri olmuşum
Hāk-i pāyında o şāhıñ bir ğubāri olmuşum
- G103/10 Yazıķdır Nebzīyi bir dem trağ itme cenābıñdan
Rehiñde tā-ezel üftādedir hem **hāk-i pāyındır**
- G54/1 **Hāk-i pāyındır** şehā başımda tāc
Mıhr-i rüyüñ hāne-i dilde sirāc
- G135/10 Nebzīyā üftādeyiz alçaklarız uş sāyeveş
Hāk-i pāyız rāh-ı 'aşķda bilmişiz miķdārimız
hāk-i pāy ol- [4] Ayağının toprağı olmak.
- G150/3 **Hāk-i pāy ol** yıl gibi yıl rāh-ı 'aşķında ķoma
Çeşme-i çeşmiñ şusuz tennūr-ı sīneñ nārsız
- G117/7 **Hāk-i pāy oldum** reh-i dil-berde diyü ğam yime
'Aşķ ile ser-menzilīñ için pāye-i a'lādadır
- G285/3 **Hāk-i pāy olup** reh-i 'aşķında oldum pāy-māl
Bu 'acebdır kanda irişem şeh-i hūbāna ben
- Ms2/3 Revā mı **hāk-i pāy olup** rehiñde ben olam ber-bād
Terāhhum ķılmağā bu bendeñe yok sende isti'dād
- hāk-i pāy-ı dil-ber [1]** Gönül alan sevgilinin ayağının toprağı.
- K28/24 Dīde-i ğam-dīdeden aķup dem-ā-dem hūn-ı dil
Hāk-i pāy-ı dil-bere her dem olur īsār ğül
- hāk-i pāy-ı yār [1]** Sevgilinin ayağının toprağı.
- G218/8 Āb-ı çeşmiñ āteş-i sīneñ söyündürmez dağı
Hāk-i pāy-ı yārda ber-bād imişsin ey gönül
- hāk-i rāh ol-[1]** Yolunun toprağı olmak, yoluna toprak olmak. || Perişan hale gelmek.
- G9/9 **Hāk-i rāh ol** Nebzīyā ger ister iseñ vuşlatı
Cān fedā ķılmağ gerek şanma olur bād-ı hevā
- hāk-i rāh [4]** Yolunun toprağı, yolunda toprak olma. || Āşīğın sevgili uğruna ölümi göze alması, can vermesi.
- G143/9 **Hāk-i rāhın** tuhfesin bād-ı şabā
Bārī Nebzīye getürsün çoğ u az
- Mr3/4 Biñ degil yüz biñ degil pā-māle-i 'aşķı hemān
Hāk-i rāhında hezārān ķulı var 'Osmānımın
- G364/4 Kan ağlamağ ile la'liñ firāķıyla 'alīl oldu
'Abīr-i **hāk-i rāhından** bu çeşme tütiyā yok mı
- G202/4 Fursat el virdi şehā āğyāra yār olduñ yine
Hāk-i rāhından velī üftādegāna pay yok
- hāk-i reh [8]** Yolunun toprağı, yolunda toprak olma. || Āşīğın sevgili uğruna ölümi göze alması, can vermesi.
- N45/2 Olalı bendesi sen pādīşehiñ
Çeşmimiñ kuħlı durur **hāk-i rehiñ**
- G4/5 **Hāk-i rehiñde** 'āşīķān ber-bād-ı 'aşķ oldu ķamu
Pür-āteş olup dilleri göz yaşları āb-ı şafā
- G239/10 Eyledi Nebzīyā o meh mihr ü vefā-yı bī-kerān
Sen de fedā-yı cān ķıl **hāk-i rehiñde** 'an-şamīm
- G144/5 Ser-te-ser pā-māldır **hāk-i rehiñde** 'āşīķān
Farķ olunmaz pādīşāhım 'āķil ü şüridemiz
- N49/3 Şorar iseñ 'āşīķıñ **hāk-i rehiñde**
Āteş-i hicre yanur eşki olup cū
- G98/3 Nazar ķılsañ n'olur **hāk-i rehiñde** hāl-i 'uşşāķa
Bu bāğ içre egerçi ķāmetiñ ey serv bālādır
- G375/3 Yüz sürmege 'azm eyleyücek **hāk-i rehiñde**
Nefs ü dil ü cān dağı gidüp bī-eser oldu
- G84/11 Nazar itmezse n'ola **hāk-i rehine** ol şūħ
Yoğ aña hūsn ile hem-tā şeh-i istiğnādır
hāk-i siyeh [1] Siyah toprak, kara toprak.

K26/8	Beni bu bağ-ı cihân içre mu'allâ dimeñiz Kurı hâk-i siyehim serv gibi bâlâ degilim	hâkîm [1] Hikmet sahibi, bilge, çok bilgili kimse. Âlim, her şeye hükmeden anlamlarında Allah'ın sıfatlarından.
	hâk-i ten [1] Bedenin toprağı, toprak olmuş beden.	
G5/7	Gerd-i rāh olsun nedir bu hâk-i ten Ben kamu cān u dilim itdim hebā	G357/5 Begim haylī dem olupdur kaçā-yı dilde hâkîmdir Seniñ mekkāre-i gamzeñ kaçā-yı āsumān oldı
	hâk [1] Toprak. Eşik.	hâkîm-i vaqt [1] Zamanın hâkimi. Dönemin en iyi idarecisi.
Mr2/27	Şora varırsalar Nebzī güzergāhında hâkîndir Hemān ol huşk-leb bir āb-ı ihsāna olur nigrān	G247/6 Sīnemi pür-yāre kıldım seng-i hasretle döğüp Sen hâkîm-i vaqtin gel eyle dermānım benim
	hâkîr [2] Hakaretle muttasıf, hor, itibarsız, bayağı.	hâkîk [2] İlgili olarak, üzerine. Kişinin kendisi ile ilgili.
K9/15	Lutfuñ-ile düşmenin idüp hâkîr Kıl muzaffer 'askerini yā İlāh	G385/7 Hâkîkında ne dirse yüzüm ağ alnım açıkdır Ağyāra ço kılsun şanemā yüzi kırası
Tc1/29	Nezd-i ebna'-ı zamān olur hâkîr ü müstmend Kıymet ü kadri bilinmez geşt iderse niçe kend	K10/7 Berāt-ı hüsnî hattāt-ı ezel hâkîkında yazmışdır Çeküpdür kaşların şāhā aña tuğrā-yı garrāyı
	hâkîrāne [1] Değersiz, itibarsız ve hakir bir şekilde davranma.	hâkî-ı nān [1] Ekmek hakkı Vefa borcu.
Kt6/24	Alındı çün o kal'a himmet-i şāh-ı cihān ile Hâkîrāne didi tārīhini Nebzī-i üftāde	G379/10 Görünmez ol yüzi kırs-ı kamer aylar geçer hayfā Gözetmez Nebziyā gör anı hâkî-ı nānı gördüñ mi
	hâkî ol- [1] Haber vermek.	hâkî-ı vaşf [1] Özelliklerinin hakikati, vasıfların doğruluğu.
K23/22	Bu rāzı Nebziyā fehmi idemezsin Egerçi 'aql-ı küll olursa hâkî	K2/47 Yoħsa kim vaşf idebile hâkî-ı vaşf ile seni Çün ki vaşşāfiñ ola bi'z-zāt ol zātü'l-'alā
	hâkîkat [4] Doğru olan, asıl, gerçek.	hâkîkından gel- [1] Yenmek, öç almak veya cezasını vermek.
G393/7	Hâkîkāt oldı hācī ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem İçüp hem Zemzem-i la'liñi hāliñ istilām itdi	K32/33 Koma yanında kıla itdigi hâkîkından gel Bu durur lāyıkı başına geçür mikyālī
Kt10/15	Oldı hâkîkat bānī-i sānī Ol zāt-ı ekrem kān-ı seħāvet	hâkveş [1] Toprak gibi.
G188/10	Hezārān cidd ü sa'y ile şafā bulmazsın ey hācī Giyüp ihrām-ı 'aşkı kıl hâkîkat Ka'besin tatvāf	Mş1/49 Meskenet kıl hâkveş düş yola çün āb-ı revān Tutalım çarḫ-ı felek re'yiñce devrān eylemiş
Mh3/13	Yoğ-imiş sende hâkîkat böyle bilmezdim seni Āşinā olup 'adūya şimdi terk itdiñ beni	hāl [21] Çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı, ben.
	hâkîki [2] İnkâr edilemeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, gerçek, sahici. Asıl olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.	Mu13/2 Yazıldı hatt-ı neshi nüshā-ı hüsnünde cānānıñ Emir ber-'aks olup fesh oldı hālī hüsnî nesh oldı
G23/10	Gel ey pervāne yakma bāl ü perrin şem'-i fāniye Hâkîki 'aşık iseñ ger bilürsin bu hattādır hep	G19/7 Rüyüñdaki ol hālīñ Hindü-peçeye beñzer Rüm içre zuhr itmiş bir dāne degil mi yā
G307/11	'Aşk-ı 'aşık ger hâkîki ger mecāz İstemez ma'şūkı görmek rü-be-rü	G393/8 Hâkîkāt oldı hācī ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem İçüp hem Zemzem-i la'liñi hālīñ istilām itdi
	Hâkîm-i Lā-yezāle [1] Zail olmayan, yok olmayan hikmet sahibi. Bakı olan Allah.	K32/40 Kaḫre-i baḫr-i kerem yur anı yursa ancak Nokḫa-ı kenne kene rüy-ı siyāhı hālī
G320/1	Niyāzımdır Hâkîm-i Lā-yezāle Naşib ide vişāliñden nevāle	G21/5 Siyeh hālīñ hayālī diller üzre Kılıpdur hubb-ı sevdāyı süveydā

- G31/8 H'vāb-ı nāz ile yaturken dil-berā
Şaydı dil **hālīnle** dāgım bir hīsāb
- G82/1 O ruḥ-ı ālīna kim **hālīnī** ol dem ḳodılar
Dil-i pūr-şūrma dāg-ı ğamı hem-dem ḳodılar
- G85/6 Çün yüzündür Ka'be ağızın Zemzem ey zülfi Şām
Hālīn idüp istilām 'aşıklarin 'abher ḳoḳar
- G175/5 Dāne imiş **halden** maḳşūd olan murğ-ı dile
Kākül-i hoş-büydān el-ḳışsa dām imiş ğaraż
- G305/7 Ruḥunda çüfte çüfte **hālī** gördüm
Didüm şemse ḫurur seyyāra ḳarşu
- G315/12 Deger nisbet olunsa büsbütün bir mülk-i Hindüstān
Söz olmaz bī-bedeldir sevdiğim ḫaddīnde ol **hāle**
- G317/6 Zenaḫdānīn muḫarrā sīb-i cennāta müşābihdir
Şehā var ise gird-ā-gird 'anber-büy **hāl** anda
- G320/5 'Aceb mi cāmi'ü'l-hüsn olsa vechīn
Ruḥunda **hālīn** uş beñzer Bilāle
- G374/8 Begim ḫaddīnde ol beñ kim olupdur ḫabbetü's-sevdā
Siyeh miski megesdir vardı anda ḳondu **hāl** oldı
- G20/5 **Hālīni** görsün baḳup ol şūḫa beyne'l-ḫācibeyn
Görmeyen şahın-ı felekde ḳuḫ u ḫaḫ-ı istivā
- G25/8 Dil-i pūr-derdine dirler devādır ittifaḳ üzere
Tabībim **hālīnī** n'olur marīzīna ḳılırsañ ḫab
- G26/8 Dil-i pūr-derdime dirler devādır
Tabībim ḫastaña **hālīnī** ḳıl ḫab
- G356/5 Rüy-i āteşnāki üzere saçma **hālīn** 'arz idüp
Yaḳdı ol cādū beni kendine efsün eyledi
- G185/6 Tutdı şeh-bāz-ı dilim bir ḫīle-bāzi 'ālemiñ
Hālīni biñ āl ile zülf-i siyāhım idüp aḳ
- G258/7 Var iken ğamze-i dil-düz ile **hālīn** ne 'aceb
İrişürse dil-i üftādelere miñnet ü ğam
- hāl [44]** Durum
- G31/14 Ārzü-yı vaşl iden ḳoḳdur velī
Firḳat ile cümleñiñ **hālī** ḫarāb
- G148/12 Varayım dergāhına rāzım açup zār ideyim
Yoḫsa **hālīmden** o şāhi āhım āgāh eylemez
- G102/4 Ruḥunda ve'd-ḫuḫā naşşı müfesser
Şaḫında āyet-i ve'l-leyl **haldir**
- G225/4 Femiñ zerre midir yā nokḫa midir bize müşḳildir
Gelüp nuḫka anı bir lafz ile hem eylegil **hāl** gel
- G155/8 Niçe mehdır ki künc-i ğamda ḫasretle hilāl oldum
Yazıḳlar ḫasta **hālīm** şormağa ol māh-rū gelmez
- G167/2 Bilmeyenler bilmese ḫālāt-ı 'aşkı tañ degil
'Aşḳ başḳa **hāl** imiş 'aşıklıḳ özge kār imiş
- G171/11 Taḫammül ide mi bu **hāle** ādem
Nedir ol ḫāl-i yek-tā ḳadr-i ḫummaş
- G174/12 Fi'l-mesel deryā gibi aḳdı o serviñ pāyına
Eşḳ-i dīdem tā ide **hālīn** leb-i mercāna 'arz
- G191/4 Gıtdi 'aḳl u şabr u dil 'aşkıñla bī-kes ḳaldım uş
Hālīmi 'arz itmege yanımda yārānım da yok
- G214/9 Aḳçasızlıḳdan begim **hālīn** yaman
İşlemez mi ya ki ḫarb-ḫāneñ senin
- G216/1 'Acabā **hālīmize** raḫm idüp ol ğonca-femiñ
Bize irşād ide mi rāhımı küy-ı 'ademiñ
- G220/6 Şehā 'aşkıñla gör bir ḳāle gelmez derde düşdü kim
Olur **hālīm** gören her ḫāl ile ḫayrān u lā-ya ḳıl
- G235/6 Herkes ḫāline aḳlar aḳlar ḫāline herkes
Güldüm bu ḫāle baḳup baḳup bu **hāle** güldüm
- G235/6 Herkes ḫāline aḳlar aḳlar ḫāline herkes
Güldüm bu **hāle** baḳup baḳup bu ḫāle güldüm
- G235/5 Herkes **hālīne** aḳlar aḳlar ḫāline herkes
Güldüm bu ḫāle baḳup baḳup bu ḫāle güldüm
- G235/5 Herkes ḫāline aḳlar aḳlar **hālīne** herkes
Güldüm bu ḫāle baḳup baḳup bu ḫāle güldüm
- G236/3 **Hālīmi** miḳdār-ı mey añlarken ol çeşmi ḫumār
Şormağa bā'is n'ola keyfiyetim kemmiyyetim
- G252/17 Murādım Nebziyā 'arz idi **hālīm**
Yüzime baḳmadı yalvarı gördüm
- K4/1 Gel ey nefis añla bu **hālī** yine müncer olur bu şān
Gözetme ğayrı aḫvālī ḳulaḳıñ tut baña bir ān
- G255/5 Yok durur bir yār-i şādıḳ **hālīmi** 'arz itmege
Ey dirīḳā şerḫ olunmaz ḳāldır esrārım benim
- G259/14 Ben künc-i firāḳında bī-çāre vü bīmārım
Hālīmden o cānānım Nebzī bile mi bilmem
- G275/1 Sü'āl it çeşm-i mestiñden bu mest-i 'aşkıñıñ **hālīn**
Meseldir bu bilürler mest olanlar mest aḫvālīn
- G285/2 'Andelībem gülşen içre başladım eḳāna ben
Hālīmi 'arz idebilmem ol gül-i ḫandāna ben
- G287/1 **Hālīme** raḫm eylemezseñ ey meh-i nā-mihribān
Yanarım tā küll olunca işbu cism-i nā-tüvān
- G335/13 **Hālīmi** 'arz idemem Nebzī yine
Ol güzeller şāhi yāre āh vāh
- G343/7 Ḳomuyor **hālīmi** 'arz itmege ol yāre raḳīb
Ḳomayım itdiniñi ölmez isem ben o ḫara

- G358/8 Te'essüf mâziye müstakbel için
Tesevvüf itmeyen hoş göre **hâli**
- G358/17 Münâsib **hâline** bir mû-miyânı
Sevüp terk eyle Nebzî kıl ü kâlî
- G364/7 Görüp künc-i firâkıñda gülersin **hâlime** kış kış
Raķîbâ ger bugün baña ise yarın saña yok mı
- G374/14 Görün kim tavrı hîç kâle gelür mi Nebzî-i rindiñ
Münâsib **hâline** bir şulû sevdi ehl-i hâl oldu
- K8/47 **Hâle** münâsib aña târîh
Geldi dile eyledim izhâr
- K24/32 İtme tesevvüf müstakbele ol
Mâziye râzî **hâline** şâkir
- K32/35 Nebzî-i hâsta-dilîñ **hâli** diger-gün yâ Rab
Cigeri dem yerine gamla olupdur mâlî
- K32/1 Ne 'aceb oldu dilâ işbu cihânîñ **hâli**
Ki kederden degil ehl-i dile bir dem **hâlî**
- K33/29 Aña bu **hâl** ile dirsem yaraşur çingâne
Milel-i muhtelifê hiç mümâsil olmaz
- Kt29/2 Şâha güller çıkdı ey dil seyr-i şahrâ vaķtidir
Gelse dil-ber şorsa **hâlim** def -i hicrân eylese
- M3/15 Yine bu **hâl** ile ol nâ-tâhir
Pâdişâha dağı lâzım zâhir
- Mş1/39 Kim muvâfiķ olmadı bir **hâline** hâl-i cihân
Ĥubb-ı dünyâyı koyup pes mâliĤulyâdan kes el
- Mş2/25 Kim ola âdem olan **hâline** dil-şâd ancak
İtmeye ġam gelicek âh ile feryâd ancak
- N7/1 Ölseñ ġam-ile kimseye **hâlim** şü dimem yok
Sende dağı ey yâr-ı cefâķâr kerem yok
- Tc1/65 Her biri bir 'abd-i 'âciz cümleñiñ **hâli** tebâh
ŞafĤa-ı dehre yazup geĤmiş niĤe cân âh şâh
- Tc1/5 Câhiliñ **hâli** refâhiyyetde mâl ü câh-ile
Ehl-i dil cânîñ geĤer 'ömri fiġân u âh-ile
- Tc1/64 Let durur devlet soñı vizr-i vezâret câh-ı câh
Kâ'inâtîñ **hâline** diĤķat ile itdim niġâh
- hâl-i bî-hem-tâña** Eşi benzeri olmayan güzelliķte
ben.
- G234/9 RuĤuñda **hâl-i bî-hem-tâña** şordum
Didi ger Hindüyum Rüm içre zîbim
- hâl-i bîmârân-ı 'aşķ [1]** Aşķ hastalĤının durumu.
- G312/11 İñende ġâfil olma **hâl-i bîmârân-ı 'aşķıñdan**
Kıl istifsâr mâ-fi'l-bâllerin luĤf it ol âġeh geh
- G386/3 Görüp ol sâde-rüñüñ bâġ-ı Ĥüsnün şanmañız **hâlî**
Ĥıyup murġ-ı dile beñler siyeh zülfüñi aġ itdi
- K32/2 Ne 'aceb oldu dilâ işbu cihânîñ **hâli**
Ki kederden degil ehl-i dile bir dem **hâlî**
- hâl-i bî-misâl [1]** Eşsiz, benzersiz ben.
- G179/3 O **hâl-i bî-misâli** bâġ-ı rüyuñda görenler dir
Oturmuş seyre bir Hindü şanasın ravzada reyyâz
- hâl-i cihân [1]** Cihanın, dünyanın durumu.
- Mş1/39 Kim muvâfiķ olmadı bir **hâline** **hâl-i cihân**
Ĥubb-ı dünyâyı koyup pes mâliĤulyâdan kes el
- hâl-i İbrâĤîm [1]** Hz. İbrâĤîm'in durumu.
- Mr3/9 'Aşķ ile şeydâ olupdur **hâl-i İbrâĤîme** bak
Serseri vaşlı hevâsında yiler yalın ayak
- hâl-i rü [1]** Yüzdeki ben.
- G251/10 Murġveş pervâz iderken bu dili şayd eylediñ
Dânedir ol **hâl-i rü** zülfüñ durur dâmım benim
- hâl-i yegâne [1]** Tek, biricik ben.
- G385/11 Ol **hâl-i yegâne** ile ol zülf-i muĤarrâ
Dil murġîmîñ uş dâne vü hem dâm-ı belâsı
- hâl-i yek-tâ [1]** Eşsiz, benzersiz ben..
- G171/12 TaĤammül ide mi bu hâle âdem
Nedir ol **hâl-i yek-tâ** ķadr-i Ĥımmâş
- hâl ol- [1]** Çözölmek.
- Mş1/47 Ehl-i hâl ol tâ ki cümle müşķilâtıñ **ola hâl**
Gel hevâlanma derüñüñda yaķup nâr-ı cedel
- hâl ü ebrü [1]** Ben ve kaşlar.
- G303/8 N'eyledir eglence-i maĤmür-ı 'aşķ
Ĥâl ü ebrü zülf hem ruĤsâr u rü
- hâl ü istiķbâl [1]** Şimdi ve gelecek.
- G352/12 NaĤîri Yüsuf-ı Ken 'ân dir isem ol dağı geĤmiş
MuĤâldir **hâl ü istiķbâlde** zîrâ nefy ider mâlâ
- hâlâ [5]** "Bu zamana kadar, şimdi bile, hâlen,
henüz" anlamlarında zarf.
- G7/8 GeĤdigiy Ĥün okları sînem delüp eglenmeden
Ol kaşı yâ egridir toġrulmadı **hâlâ** baña
- G352/8 İderler anı istisnâ güzeller içre kim görse
Edât-ı fi'l ü Ĥarf ile 'adâ Ĥâşâ **hâlâ** illâ

- G352/10 'Adlî 'âlem-i 'uqbâda vardır varsa ancak
Çü yok emsâl ü endâdî bu fânî dünyede **hâlâ**
- K35/18 İki güne idüp tavşîf didim bir beyti çün Nebzî
Beyân itdim dü vech-ile zamân-ı mevlidin **hâlâ**
- Kt16/4 Budur kânûmî dehrîñ devr-i Âdemden berü bî-şek
Gelen geçer konan göçer ki nevbet bizdedir **hâlâ**
- hal-âb [1]** Çamur, bataklık, bataklık arazi.
- Mş2/13 Düşürüp mihnete rāhımı **hal-âb** eyledi hem
Akıdup eşkimi bezm içre şarâb eyledi hem
- halâş [4]** Kurtulma, kurtuluş.
- G276/3 Ol iki şeh-bâz çeşmiñden **halâşa** çâre yok
Murğ-ı dil çün kâkül-i şeb-günüñ itdi âşiyân
- G286/12 Ümîdim bu şehâ lutf eyleyüp kıl
Girîbânım **halâş** ağıyar elinden
- G294/1 **Halâşa** çâre yok derd ü ğamıñdan
Ferâğım var demiñden 'âlemiñden
- N27/4 Görmedim sende tabîbâ büy-ı vuşlatdan eser
Öyle bildim derd-i firâtden **halâşa** çâre yok
- halâş bul- [1]** Kurtulmak, azat olmak.
- G31/17 Zîre mevtden bulmadı **kimse halâş**
Ne Süleymân yâ ne ğod Efrâsiyâb
- halâş eyle- [4]** Kurtarmak, azat etmek. || Bir şeyin etkisinden uzaklaştırmak.
- G39/2 Ayağına başıñ ko la'lin ey dil merhem-i dâğ it
Halâş eyle ğamıñdan cânıñı yürî işiñ sağ it
- Mu1/2 Ayağına başıñ ko la'lin ey dil merhem-i dâğ it
Halâş eyle ğamıñdan cânıñı yürî işiñ sağ it
- G172/2 Eridim âteş-i hicrân ile sızdım çü raşâş
Beni bu tâb-ı belâdan n'ola gel **eyle halâş**
- G394/2 İrişdi yümn ile uşta bugün nev-rüz-ı sultânı
Halâş eyler ğam u ekdârdan 'uşşâk-ı nâlâmı
- halâş it- [2]** Kurtarmak, azat etmek. || Bir şeyin etkisinden uzaklaştırmak.
- G245/10 Ğâret itdi kişver-i 'aql ü dil ü cânı amân
Küfr-i zülfünden **halâş it** dînim îmânım benim
- G64/9 Dili dildârdan Nebzî ne mümkindir **halâş itmek**
Huşuşâ bend iken bu gerden-i cânda o zülf-i ca'd
- halâş kıl- [1]** Kurtarmak, azat etmek. || Bir şeyin etkisinden uzaklaştırmak.
- G287/9 Zülfüne bend eyleyüp çâh-ı zeķandan **kıl halâş**
Bir ğarîbem târ-ı zülfüñdür baña dârü'l-emân
- halâş ol- [5]** Kurtarılmak, azat edilmek. || Bir şeyin etkisinden uzaklaştırmak.
- G23/13 İriş mey-hâneye Nebzî **halâş ol** miñnet ü ğamdan
Kim anda ehl-i 'ayşıñ şoħbeti zevk u şafâdır hep
- G359/8 Vaşl hengâmında mutlak zülfüne bend oldıgım
Kayd-ı hicriñden **halâş olmak** durur ey sâde-rüy
- G224/3 Dâm-ı zülfünden **halâş olmak** diler mi murğ-ı dil
Geçmiş ol cânında el-ħak bâl ile perden degil
- K2/66 Âb-ı deryâ-yı kerem bir kabza ħâki ğarķ idüp
Nâr-ı düzaħdan **halâş olsa** n'ola ehl-i hevâ
- G56/7 Kayd olan zülf-i girih-ġire **halâş olsun** mı ħiç
Ğamze-i ħûn-rîz ile mecrûħ bulsun mı necâħ
- halâş-ı hier [1]** Ayrılık acısından kurtulma.
- G382/8 Vişâli gerçi kim zevk u şafâdır
Halâş-ı hier emniyyet degil mi
- halât-ı 'aşķ [1]** Aşķın nitelikleri.
- G167/19 Bilmeyenler bilmese **halât-ı 'aşķı** tañ degil
'Aşķ başķa hâl imiş 'aşķlıĝ özge kâr imiş
- halâvet bul- [1]** Hoşluk, sevimlilik, tatlılık bulmak.
- Kt10/4 Beñzerdi hâna aşlında güyâ
Her kim gire **bulmazdı halâvet**
- halâyık [1]** Yaratılmış canlılar, özellikle insanlar, mahlûkat. || Cariyeler, hizmetçiler.
- G2/4 Yevm-i Cum'adır bugün oldu şalâ ġülzârda
Oldı bir şeh-r-i 'azîm töldi **halâyık** tâ fenâ
- hâle [2]** Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire. || Sevgilinin etrafı, çevresi.
- G98/6 Dil-i bî-çâreler her demde olmaz saña üftâde
Geçer bu ħüsnüñ eyyâmı begim ta'zîm **hâledir**
- G315/8 Ruħuñ bir mâhdır güyâ sipihr-i ħüsn ü behcetde
Velî zülf-i siyâhıñ olmuş etrafında çün **hâle**
- hâle-i âġuşa çek- [1]** Kucaklamak.
- G267/11 Seni şeb **hâle-i âġuşa çekdim**
Düşümde ey hilâl-ebriy u meh-rüy
- hâlel [1]** Bozukluk, kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, fitne; zarar.
- G204/3 Yine bed yüzden irişür **hâlel** ü raħne aña
Uydurup dâ'ire-i 'ayşıñı pergâr olsañ
- hâlel vir- [1]** Bozmak, sarsmak; zarar vermek.

- G145/4 Raķibn̄ acı acı sözleri t̄ob u t̄ufeng-āsā
Tutar dil burcın ammā raķnedār itmez **halel virmez**
- Halep [1]** Halep şehri.
- Tkb1/22 Uş dili fl̄iñ başı şalluşı tapdır şaña tab
Pes bu vech ile seni ya Mısr pāklar ya **Halep**
- hālet [9]** Hāl, durum, keyfiyet. || Acı, ıstırap.
- G3/8 Beni şahrā-yı cünün içre göricek Mecnūn
Hayret-ālūd oluban **hāletime** kaldı taña
- G16/10 Şarāb-ı ‘aşk ile mest olmadınsa
Ne hāletdir bu **hālet** Nebziyā ya
- G16/10 Şarāb-ı ‘aşk ile mest olmadınsa
Ne **hāletdir** bu hālet Nebziyā ya
- G44/1 Sorarsañ eger bendeñe şāhım ne bu **hālet**
Bir bir ideyim tapuña i ‘lān u işā’et
- G90/9 Ne **hāletdir** ki her dem Nebziyā maħzūn u mağmūmsın
Perişānlık nedendir bā’is-i hūzn ü ğamıñ kimdir
- G393/3 Ne **hālet** koydı Haķ şahbā-ı hamrāda ‘aceb sākī
Kı nüş itmekle meclisde o ser-keş hūbı rām itdi
- G153/10 Fedā-yı cānda cānāna tekāsül itme ey Nebzī
Bu **hālet** ehl-i ‘irfāñ arasında mu‘teber gelmez
- Msd1/27 Bu **hāletle** vücūduñda nedir bu za’f u süstī ten
‘İlac-ı ‘ācil ihsān eylesün Haķ maħz-ı luţfuñdan
- Msd3/3 Dem-ā-dem cevr ü kaħrıñdan göñülde başka **hālet** var
Teninde t̄ab-ı şıḫat yok ne dilde daḫı rāḫat var
- hālet-i ‘aşk [1]** Aşkın hāli.
- G161/13 **Hālet-i ‘aşk** ile ser-gerdān u hayrānsın yine
Nebziyā sende bayağıveş degil gidiş t̄urış
- N34/1 **Hālet-i ‘aşk**-ile ol hadde irüpdür elemim
Bilemem fark idemem daḫı sürür-ile ğamım
- hāl-i dil-i pür-ğam [1]** Dert, keder dolu gönlün durumu.
- G116/7 Her kime ‘arz eyledim **hāl-i dil-i pür-ğamı**
Lāyıķ-ı ihsān olan didiler aḫar budur
- hāl [1]** Ben.
- G392/4 Elif kaddi hayālī s̄ineme bir şerḫa açmışken
Ruḫunda **hālī** dāĝıyla bir iken derdim on oldu
- hālī [1]** Boş, ıssız, تنها, uzak.
- G142/3 Her gice **hālī** degildir hāne-i dilden ğamı
Hamdü l’illāh eksik olmaz tekyede miħmānımız
- hāl [1]** Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.
- G374/4 Dil-i miskīn görüp o zūlf-i müşĝin ü perişānıñ
Müşevveş oldu **hālī** hāke düşdi pāy-māl oldu
- hāl-i ‘anber-büy [1]** Anber kokulu ben.
- G384/2 Niĝāh eyle dilā ol ‘arız-ı bī-mūya söz var mı
Ruḫ-ı kāfurı üzre **hāl-i ‘anber-būya** söz var mı
- hāl-i cihān [2]** Dünyanın hali.
- Mşr1/39 Kim muvāfiķ olmadı bir hāline **hāl-i cihān**
Hubb-ı dünyāyı koyup pes mālīḫulyādan kes el
- G256/4 Cām-ı mey destimde bir āyine-i ‘ālem-nūmā
Baķmaĝa **hāl-i cihāna** anı mir’āt eyledim
- hāl-i derün [1]** Gönlün hāli.
- G314/1 Dilā o seng-dil **hāl-i derün**dan degil āĝāh
‘Aceb şūrīde-hāl oldum işümdür āh ile eyvah
- hāl-i dili [1]** Gönlün vaziyeti, durumu.
- G198/5 ‘Acabā **hāl-i dili** şormaĝa bā’is ne ola
Bilür iken o faķiriñ nesi var yā nesi yok
- hāl-i esved [1]** Siyah ben.
- G244/5 Ruḫuñ üzre nedir ol **hāl-i esved**
Dem-ā-dem arturur bu zār u āḫım
- hālī fūlful [1]** Karabiber gibi siyah olan ben.
- G221/6 Yüzi gül mül lebi sünbül şaçıdır
aranfil ḫaddidir hem **hālī fūlful**
- hāl-i ğayr [1]** Başka durum.
- Kt14/2 Niçe mesrūr olursun āĝız açmışdır ecel çün şīr
Görürsin ḫişşe almazsın şaña yetmez mi **hāl-i ğayr**
- hāl-i ḫaddi [1]** Yanak beni.
- G39/11 Hayāl-i **hāl-i ḫaddi**yle olupsın çün ki pür-sevdā
Sevad-ı s̄ine-i bī-kīneden ğam cündin uzaĝ it
- hāl-i hindü [1]** Hintlilere gibi siyah ben. || Sevgilinin siyah beni.
- G373/13 Yañaĝıñda nedir ol **hāl-i Hindü**
Yetişmez kişver-i Rūmuñ ḫaracı
- hāl-i hoş-bü [1]** Hoş kokulu ben.
- G301/1 Çāh-ı zeķanda ol **hāl-i hoş-bü**
Deşt-i ḫutende seyr eyler āḫū

	hāl-i perīşān [1] Derbeder halde olmak, perişan halde olmak.	N39/3	Şerāfetlü 'ulüvvü'l-ıqadr hem-nām-ı Hālīlu'llāh Ki vaşfi gibi zātı derc olupdur şürefālıkda
G172/5	Beni bu hāl-i perīşān ile görse şanemā Acıyup merhāmet eyler baña her 'ām ile hās		hālīmi gör- [1] Durumu görmek, durumuma şahit olmak.
	hāl-i ruḥ [1] Yanak beni.	N11/3	Görüp bu hālīmi līkin ṭabībim eylemez dermān Bu derd ile ser-encāmım neye mūncerr olur bilmem
G40/2	Sīnemde açup şerḥa yine ol sehī-kāmet Üstünde qodı hāl-i ruḥı dağ-ı sa'ādet		hālīn eylegil [1] Halini, durumunu bildirmek.
	hāl-i siyeh [1] Sevgilinin yüzündeki siyah beni.	G174/8	Gülşen-i dehri fiğānīñ tıdı bülbülveş seniñ Bārī hālīn eylegil ol gonca-ı ḥandāna 'arz
G169/6	Süre-i İhlāş yazdı ḥaṭṭ-ı sebz-i la'l-i yār Oldı pes hāl-i siyeh zīr ü zeber i' rābveş		hālīş [1] Arı, temiz. Sırf, sadece.
	hāl-i 'uşşāk [1] Âşıkların hali.	G196/10	Nār-ı 'aşka kim düşer ḥayf itmesün zīrā anı Zer gibi hālīş 'ıyār eyler belī zer-kār-ı 'aşk
G98/3	Nazar kılsañ n'olur ḥāk-i rehiñde hāl-i 'uşşāka Bu bāğ içre egerçi kāmētīñ ey serv bālādır		hālīyā [2] Şimdiki zamanda, şimdiki halde, şimdi.
	hālī yaman ol- [3] Korkulan, kötü ve istenmeyen duruma düşmek.	G179/10	Belā vü miḥnet ol deñlü sirīşt oldı vücūdumda Bilinmez hālīyā Nebzī cevāhir mi yaḥud a' rāz
G357/2	Bu dil murğına şāhā çün o zülfün āşiyān oldı Uçup rāḥatlığı yaḥşı iken hālī yaman oldı	K19/3	Hālīyā Gümrük Emīni Ḥazret-i İshāk Ağa Kim muḥıbbü'l ḥayrı ve'l-iḥsāndır bī-iştibāh
Ms2/16	Nişān-ı nāvek-i ğamzeñ olup āşüfte vü zārım Dem-ā-dem derd ile hālīm yaman hicr ile bīmārım		hālī [1] Boş, ıssız, تنها, uzak.
Mh4/4	Pāyīña üftādeyim şeb-nem gibi ey gül-dehān Merhāmet eyle yaman oldı benim hālīm yaman	G358/6	Kuyūd-ı dünyevīden uḥrevīden Ola şimşādveş āzād u hālī
	Hālīk [2] Halk eden, yaratan, Hz. Allah.		hālī ol- [1] Uzak olmak, ayrı olmak. Boş olmak.
Kt4/4	İvme gel taḥşīline olup 'acül Bir sebep ḥalk itdi Hālīk herkese	K30/3	Şıfıveş hālī olur bir gün kamu Olmasa 'ömre ḥisāb ile şumār
Ms1/7	Ne Hālīk dır ki seyr-i süy-ı bāğ u gülşen itmezsin Dil-i maḥzūnuñı zevk u sürür ile şen itmezsin		hālīk [25] Ahali, halk, insanlık.
	ḥıfz-ı Hālīk [2] Allah'ın koruması, muhafaza etmesi.	G173/6	Dem-ā-dem ḳadḥ iderler 'aşıkānı bir alay ma'kūs Olur mı hey 'aceb ḥalkıñ dilinde zemden istihlāş
K16/12	Maşūn ola elemden ğamdan āfāteyn-i 'ālemden Hemişe zāt-ı pākī ola maḥfūz ḥıfz-ı Hālīk da	G223/2	N'idelim kisve-i fāḥirle tecemmül müşkil Līk peşmīne giyüp ḥalka tezellül müşkil
N39/12	Maşūn ola elemden ğamdan āfāteyn-i 'ālemden Hemişe zāt-ı pākī ola maḥfūz ḥıfz-ı Hālīk da	G298/9	Ey ecel Nebzīde ḥatm it eylegil ḥalkdan ferāğ Mürveş zīr-i zemine taşma şimden-gerü
	Hālīk-ı bī-çün [1] Eşi ve benzeri olmayan Yaratıcı, Allah.	G308/2	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile
Kt1/11	Şefā'at-çün yaratdı çün seni ol Hālīk-ı bī-çün Şefā'at it unutma Nebzīyi yā ḥayra ḥalkı'llāh	G312/2	Çü sende var durur ḥulķī melāḥat ḥüsn ü ḥulķ bu şeh Bütün ḥalkı kul itdiñ kendüzine ey meh-i çār-deh
	hem-nām-ı Hālīlu'llāh [2] Allah'ın dostu (diye) namlı, şöhretli.	G312/1	Çü sende var durur ḥulķī melāḥat ḥüsn ü ḥulķ bu şeh Bütün ḥalkı kul itdiñ kendüzine ey meh-i çār-deh
K16/3	Şerāfetlü 'ulüvvü'l-ıqadr hem-nām-ı Hālīlu'llāh Ki vaşfi gibi zātı derc olupdur şürefālıkda	K1/25	Eyle bu dīvān-ı pür-noḳşanıñı ḥalka 'ayān Kim yeter çekdiñ ḥicāb eyle niḳāba ibtidā

- K2/37 Ez- 'Alak **halk** itdi Haq **halkı** Tekäsür itdi pes
Cinn ü inse pädişah olduñ eyā hayra'l-verā
- K13/5 Ğayr 'aybın görmede **halk** cümle gözlüdür velī
Gizlü 'aybın baqıcı bir çeşm-i binā kalmamış
- K13/25 Dād-ı Haqdır **halka** zātī zīre zıllu'llāhdır
Devr-i bī-cevrinde şerr u şūr aslā kalmamış
- K17/5 Hülküñla kıldıñ **halkı** bend ger muhkem u ger
müstemend
Ahlākıma eyler pesend pāy u gedā mīr ü 'avām
- K24/5 Āzürde kılma **halkı** dil ile
İncinmesün hiç senden havātır
- K27/13 Bereler bağırımı **halkıñ** sitem-i dem-be-demi
Niçe tākāt gele bunca keder ü derde kuzum
- K31/3 Mükedder oldı **halk** cümle enāma merg-i 'ām oldı
Kažā'ullāh cārī oldı şeyh u şābb u ma'şūma
- Kt19/6 Mü'ezzin idi anda niçe demdir
İderdi **halkımı** da'vet ila'llāh
- Mr3/18 Nebziyā 'uşşāka ta'yīb itme bi'llāh ol edīb
Söylenür **halkıñ** dilinde bu mesel men 'ābe 'īb
- N6/4 Ğarīb ü bī-kesim bu rüzgār-ı zürkār içre
Ferīd-i 'aşrım ammā **halk** yanında i'tibārim yok
- N46/4 Hemān dem mā'il oldılar ser-ā-ser
Şehā cezb eylediñ bi'l-cümle **halkı**
- Tc1/12 Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile
Şimdi **halk** ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/70 Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile
Şimdi **halk** ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/58 Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile
Şimdi **halk** ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/46 Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile
Şimdi **halk** ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/34 Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile
Şimdi **halk** ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile
- Tc1/24 Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile
Şimdi **halk** ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile
- G113/5 Bir cāni iki 'āleme virmezler iken **halk**
Sen tālib olursañ saña teslīm ola cānlar
- G359/12 Şimdi budur dil-berā evfāh-ı 'ālemde kelām
Hep seniñ 'aşkıña düşdi kim ider **halk** güftügüy
halk it- [3] Yaratmak, yoktan var etmek.
- G314/4 Ğam-ı yār bir yaña bir yaña cev-r-i çarh-ı keş-reftār
Belā için mi **halk itdi** bu 'ālemde beni Allāh
- K2/37 Ez- 'Alak **halk itdi** Haq **halkı** Tekäsür itdi pes
Cinn ü inse pädişah olduñ eyā hayra'l-verā
- Kt4/4 İvme gel tahşiline olup 'acül
Bir sebep **halk itdi** Hālīk herkes
- halk olalı** [1] Yaratılalı, yaratıldığından beri.
- G162/4 Güzellik hil' atıñdır hilkatiñde pāk- 'unşursın
İşiñ gelmedi **halk olalı** hāk ü bād ü āb āteş
- N36/3 Kalbime hiç gelmedi **halk olalı** bir dem sürür
Çarh-ı ğaddārñ yedinde bārī ber-bād olmadım
halk ol- [2] Yaratılmak, var olmak, meydana
gelmek.
- K23/3 Ne bā'is oldı kim **halk oldı** 'ālem
Niçün vaz' itdiler arz u felākı
- K25/2 Şehā 'aşkıñla ser-gerdān idim ben
'Anāşır cem' olup **halk olmadın** sen
- N46/2 Çü sende gördiler bu hüsñ ü hülkü
Kim **olmuş** fītrat-ı hāk-ile **halkı**
halka [1] Daire, çember; ortası boş yuvarlak
nesne. || Sevgilinin kıvrım kıvrım saçları.
- G170/3 Hātem-i mihr-i melāhat **halkasıdır** lebleriñ
Dürri-yek-tā gibi dendāniñ aña elmās-ı faş
halk-ı 'ālem [2] Dünya halkı, ahali, insanlar.
- Kt3/36 Basiretle nazar eylerseler ger hadd-i zātında
Görürler **halk-ı 'ālem** anları fi'r-rütbeti'l-'ulyā
- Mr3/16 Yalñuz bunlar degil meftūni olmuş mā-sevā
Halk-ı 'ālem bendesidir ol şeh-i devrānımıñ
halka-ı dāğ [1] Yara halkaları.
- G310/6 Bir ile bişiñ arasın dir idim kesmeye Haq
Şerham uş **halka-ı dāğım** ile birmiş beş ile
halk-ı sürāhī [1] Şarap şişesinin boğazı.
- Mş2/57 Boğıla **halk-ı sürāhī** dem ü kulkul mı kıla
Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful mi kıla
halka-ı zülfl [1] Saçın perçeminin halkası. ||
Sevgilinin saçındaki bukleler.
- G253/7 **Halka-ı zülfüñ** demiyle ey şeh-i şüh-ı cihān
Mevleviler gibi gör her dem-be-dem devrāndayım
hall it- [2] Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak,
çözmek, halletmek.
- G306/13 Pend-i dil-bendiñ ne mümkin **hall ide** pā-bendini
Pes yeter incitme nāşih Nebzī-i rüsvāyī kı

- K23/2 Dem-â-dem dem döker bu çeşm-i bâkî
Bu müşkil 'ukdeyi **hall ide** tâ ki
- Hallâk [1]** Yaratma gücü sınırsız olan, devamlı olarak yaratan, Allah (C.C.).
- G51/9 Bi-ğamdi'llâh kim şükr olsun ol **Hallâk** u Mevlâya
Ne deñlü pîr isem Nebzî efendim bir civândır genç
- Hallâk-ı halk [1]** Tüm yaratılmışların yaratıcısı olan Allah (C.C.).
- G300/1 Kudretinden virmiş ol **Hallâk-ı halk** ey nîk-ñû
Ağzına la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bû
- halk [1]** Karıştırma. || Münâsebetsiz bir şey söyleme veya yapma, yakışık almayan bir davranışta bulunma.
- K1/41 Gerçi çokdur **halk** u habtım 'afv kıl zîrâ şehâ
Zât-ı pâkiñdir sezâ setr-i 'iyâba ibtidâ
- halk eyle- [1]** Karıştırmak. || Münâsebetsiz bir şey söylemek veya yapmak, yakışık almayan bir davranışta bulunmak.
- G245/18 Bir gün ey Nebzî-i şeydâ gayret-i ağıyar ile
Bilmişim **halk eylemekle** yoğdur aqrânım benim
- ham [1]** Kıvrım, büküm.
- N18/2 Virmesem dil zülfüne derdim füzün olmaz idi
Ham bulup bu kâmetim hem şekl-i nün olmaz idi
- ham bol- [1]** Kıvrımlı olmak, bükümlü olmak.
- Mu12/1 **Ham bolup** kaşın gibi kıddim kemân oldu benim
Zih gibi çalup tenim dağım nihân oldu benim
- ham-be-ham [1]** Kıvrım kıvrım, büküm büküm.
- Mr5/40 Güldür yañağı yâ semen
Sünbül saçdır **ham-be-ham**
- ham ham [1]** Büküm büküm.
- G105/2 Benefşe tırraña dirsem degildir
Belî zülfün gibi **ham ham** degildir
- hamd [4]** Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsânı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi.
- B4/2 Görüp hüsün mükemmel 'aşıkânî şâd-kâm itdi
Edâ'-ı şükr için bu ni'mete **hamde** kıyâm itdi
- G2/1 Eylegil Hâkka hezâran **hamd** ile ey dil senâ
Kim bahâr olup bezendi köhne bu dâr-ı fenâ
- G393/2 Görüp hüsün mükemmel 'aşıkânî şâd-kâm itdi
Edâ'-ı şükr için bu ni'mete **hamde** kıyâm itdi
- K1/7 **Hamd** ile kıldım müzeyyen ba' deñü ser-tâcını
Şükr-i ni'met farzdır çün şeyh u şâba ibtidâ
- hamd it- [1]** Hamdetmek, şükretmek.
- K12/37 Hem didiler **hamd idüp** târîh-i âhar gâziyân
Hem zihâb ile iyâbına bu mısra' dâldir
- hamd ol- [5]** Şükürler olsun, hamdolsun.
- G253/6 Luğf idüp va'd eyledi cevr ü cefâlar cânıma
Hamd ola Mevlâya kim ey dil yine ihsândayım
- G348/1 **Hamd ola** Mevlâya kim 'aşk-ile yâr oldum hele
Mihnet ü derd ü belâyâ yâdigâr oldum hele
- K2/74 İtmüşüz bâ-ğasb-i tãka sünnetiñle istinân
Olmuşuz **hamd ola** hâbl-i şer'atıñla mühtedâ
- K6/1 **Hamd ola** koydum şağalım 'avn idüp ol Müste'ân
Dâhil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şân
- G7/2 İrs idüp mülk-i cününü Hâzret-i Mevlâ baña
Hamd ola kıldı müyesser bir saçı leylâ baña
- hamd ü senâ [1]** Allah'ın verdiği nimetlerden ötürü O'nu övmek ve O'na şükretmek.
- K8/3 **Hamd ü senâ** minnet-i vâfir
Şükr-i firâvân aña her-bâr
- hamdü li'llâh [4]** Allah'a hamdolsun, övülmek yalnız Allah'a yaraşır.
- G161/3 **Hamdü li'llâh** çâr-süy-ı 'aşkda yoğdur kesâd
Ğam alur ğam şatarız eksik degil alış viriş
- G255/10 Nebziyâ cânım virüp aldım ğam-ı cânânı ben
Hamdü li'llâh aşşıludur işbu bâzârım benim
- G191/8 'Aşkıña dil virdigim meşkül yâ mevñüm degil
Hamdü li'llâh zann u şühem dîn ü imânımda yoğ
- G142/4 Her gice hâlî degildir hâne-i dilden ğamı
Hamdü l'illâh eksik olmaz tekyede mihmânımız
- hâme [1]** Kalem. || Şiir yazmak için gerekli olan ilham, esin.
- G131/14 N'ola fetğ itse mülk-i şî'r-i Nebzî
Elinde **hâmedir** seyf-i mücevher
- hâme-i ma'nâ-pâş [2]** Mana saçan kalem. || Mana âlemine hâkim olan şair.
- N39/1 Gel ey **hâme-i ma'nâ-pâş** medğ it bu aralığda
Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundu ketğudâlıkda
- K16/1 Gel ey **hâme-i ma'nâ-pâş** medğ it bu aralığda
Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundu ketğudâlıkda
- hamelveş [1]** Koç gibi, kuzu gibi.

- Mş1/8 Urdu: Zül'ı-kameyni kām ile o sevr-i bī-amān
Oldı cevrenden **hamelveş** niçe dil-şīr pehlivan
- hāmī-i dīn-i mübīn [1]** İslamiyeti himaye eden, koruyan.
- K12/2 Hazret-i sultān Mahmūdū'l-hışāl ü pāk-dīn
Māhī-i tuğyān u küfr ü **hāmī-i dīn-i mübīn**
- ham-ı ebrū [1]** Kaş kıvrımı. || İnce ve kavisli olması yönüyle kaş Kibleye benzetilmiştir.
- G229/9 **Ham-ı ebrusunı** gördüm egildi Kibleden yüzüm
Unutdurdı baña ol pür-fiten ezkar u evrādım
- hāmīl [1]** Kendi üzerinde bulunduran, sahip olan, yüklenmiş olan, haiz; taşıyan.
- G292/2 Dilā kıl bu rehde etek der-miyān
Hem eyle daḥı **hāmīlīn** der-miyān
- hāmīl ol- [1]** Taşımak, üzerinde bulundurmak.
- K33/36 Yetişür Nebzī-i şeydā bu kadar güftügü
Bu acı sözleri taḡlar daḥı **hāmīl olmaz**
- hāmī-i dīn [1]** İslam dininin koruyucusu.
- Kt6/5 Daḥı **hāmī-i dīn** oldur guzāta hem mu'īn oldur
İmāmu'l-müslimīn oldur odur nişīn-i seccāde
- haml-i cevr [1]** Eziyetini, zulmünü taşıyan, eziyetine zulmüne katlanan.
- G171/13 Raḳībīn **haml-i cevre** itmesün laf
Berāber mi binā-yı tīn ile caş
- haml it- [2]** Yükleme, sahiplenme, üstlenme.
- G145/2 Ğam-ı 'aşk-ı dil-ārā bu dil ü cāna kesel virmez
Vücūdum bār-ı yāri **haml idüp** aşlāca bel virmez
- K27/17 Cümleden kaḫ'-ı nazar şīr gibi **hamle idüp**
Hele o kelb raḳībe didirirdim tomuzum
- hammām [2]** Hamam. || Eşcinsel kişilerin bulunduğu yer.
- G118/6 Ne çok cānā idinmişsin raḳīb-i dīv-şüretler
Tırılmaz meclisiñde qarılar **hammāmına** beñzer
- Tr1/35 Ne şoḡılu şuvarsan kapluca **hammāmıdır**
Ya ḳi bir ḳülhan yāḥud bir dīv qarısı amıdır
- hammār-ı 'aşk [1]** Aşk sarhoşu.
- G196/12 Ādemi pīr-i muḡāna mest ü ser-gerdān ider
Mest-i cān u dil ider 'aşıkları **hammār-ı 'aşk**
- hamrā [1]** Çok kırmızı, kızıl renk.
- G401/1 Gönül ol dişleri incü lebi **hamrāya** meyl itdi
Ruḫı gül kākūli şeb-bū semen-sīmāya meyl itdi
- hamül ol- [1]** Dayanmak, tahammül etmek.
- K27/12 N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a' dāya
Çü **hamül olmada** aḫbāb elemin bāri özüm
- hāmün [1]** Geniş ova, sahra.
- G331/6 Yine Ferhād olup ol Hüsrev-i şīrīn-dehene
Yine taḡlara düşüp 'azm ide **hāmūna** yine
- hāmüş [1]** Sessiz bir şekilde, suskun.
- M3/17 Bilesin bu luḡazı ol **hāmüş**
Vire Nebzī saña bir çüft pā-püş
- hamyāze [1]** Hoşa gitmeyen davranış.
- Mş1/25 Līkin olcaḫ ḫazān elbet çeker **hamyāzesin**
Ey gönül suḫriyye çokdur ḳanḳı yirin yazasın
- Hamza [1]** Hz. Hamza 570 yılında, Hz. Muhammed'den bir yıl önce Mekke'de dünyaya gelmiştir. Abdü'l-muttalib'in on ikinci oğlu olup Hz.Muhammed'in öz amcası; aynı zamanda süt kardeşidir. Ebu Leheb'in cāriyesi Süveybe, önce Hz. Hamza'yı daha sonra da Hz.Muhammed'i emzirmiştir. Lākabı Ebu Ya'la veya Ebu Ammāre'dir. Hz. Hamza, avcı ve atıcı bir zāttı. (Kurtçu, 2006, s. 14)
- Kureyş'in en aziz bir adamı olup zulüm ve tahkir kabilinden hiçbir şeye tahammül edemezdi. Orta boylu olan Hz. Hamza, Kureyşliler arasında en şerefli, en güçlü olanıydı. Avcılık ve pehlivanlık ise onun vazgeçemediği mesguliyetleriydi. (Taberî, 1992, s.144-145)
- Kt3/31 Olup 'Abbās u **Hamza** daḥı hem 'amm-i Resūlū'llāh
Bulup şān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā
- Hamza-zāde [1]** Hamzazāde Rüstem Hikāyelerde Rüstem, Sāhib-ḳırān'ın Gerdūs Şāh'ın kızı Rabia ile evliliğinden doğan evladı olarak yer almaktadır. Babasının Hz. Hamza olduğunu bilmeden Gerdūs Şāh tarafından büyütülmüştür. Amr-ı Ayyar'ın oğlu Seyyāre can yoldaşdır. Birlikte ilim öğrenmiş beraber cenk talimi yapmışlardır. Rüstem hem fizikî yapısıyla, gücü ve kuvvetiyle hem de hāliyle ve tavriyla Hz. Hamza'nın oğlu olduğunu hissettirmektedir. Gördüğü bir rüya neticesinde Feridun Şāh'ın, bir mağarada saklı bulunan savaş teçizatını, zırhını ve atını bulmuş, tamamını ele geçirmiş ve bu ālāt sayesinde yenilmez bir savaşçı olmuştur. (Kurtçu, 2006, s.40-45)
- G278/2 Gine zāhir oldı şehr içinde bir nev-civān tāze
Künyesidir **Hamza-zāde** ḡamzesidir Ḳahramān
- hān [3]** Hükümdar.
- G401/8 Gönül ol cānların cānı melāḫat cevheri kāmı
Güzellik mülkünüñ **hānı** şeh-i Dārāya meyl itdi
- K8/25 Mefḫar-ı şāhān iken ol **Hān**
Ḳıydı aña çarḫ-ı sitemkār

- Kt10/3 Beñzerdi **hāna** aşlında güyā
Her kim gire bulmazdı hālāvet
- hān-ı fettan [1]** Gönlü kendine çeken, kendine hayran eden hān; cāzibeli cilveli hakan.
- G312/5 Gözüñ bir **hān-ı fettān** oldı pes habs itdi 'uşşākı
Selāsil kākül-i şeb-bū olara ğabġabıñdır çeh
- hān ol- [1]** Padişah olmak sevgili olmak.
- G390/4 Şeh-i hūbānsın cānā melāhat mülküne zātıñ
'Ulüvvü'l-ġadr ve'r-rütbet refi'ü'ş-şān **hān oldı**
- Hanbel [1]** Ebu Abdillāh bin Muhammed bin Hanbel eş-Şeybānī ez-Zuhālī el-Vā'ili el-Basrī el-Mervezī el-Bagdadī (164-241/780-855). Dört mezhepten biri olan Hanbelfi mezhebinin kurucusu, emiru'l- mü'minīn unvanını kazanmış muhaddis, fakīh mütekkellim ve müfessir.
- Kt3/44 Daġı ol çār mezheb şāhibi ol pāk-rūlar kim
İmām-ı A'zam u hem Şāfi'īdir Mālik ü **Hanbel**
- hançer [14]** Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. || Sevgilinin kirpiği ve bakışı.
- G85/9 Sīne-i Nebzīye urdukça şehā **hançerle** sen
Gül biter gül açılır ey ğonca-fem güller koġar
- G167/5 Ğamzeler **hançer** imiş müġġān tīr ebrū kemān
Dil-berīñ gencīne-i hūsnünde zülfi mār imiş
- G270/14 Bu şi're şeyn iden keġ-rāya olsun şīni çün erre
Göz olsun 'aymı dilde rāsı **hançer** nokta dāġ olsun
- G322/8 Bāde-i nahvetle mest olup o şāh-ı nev-civān
Hançer elde gözleri mestāneyi gördüm yine
- G341/6 Neyleyem koçmaġ murādımdan geçerdi biliñi
Cevr idüp bu dil-ħazīne dūşdı **hançer** araya
- T1/1 Dil-berā güyā ki tīġ-ı Ķahramāndır **hançeriñ**
Ķātil-i üftāde ancak bī-amāndır **hançeriñ**
- T1/2 Dil-berā güyā ki tīġ-ı Ķahramāndır **hançeriñ**
Ķātil-i üftāde ancak bī-amāndır **hançeriñ**
- T1/3 Künc-i sīneñ üzre cānā pāsbandır **hançeriñ**
Cāme-i surġ u kebūd içre nihāndır **hançeriñ**
- T1/4 Künc-i sīneñ üzre cānā pāsbandır **hançeriñ**
Cāme-i surġ u kebūd içre nihāndır **hançeriñ**
- T1/5 Şan şafaġ içre hilāl-i āsumāndır **hançeriñ**
Ķomadı ol tīġ-ı dil-cū şadr-ı 'āşıkda keder
- T1/10 Āsumānda māh-ı nev deryāda māhī ħavf ider
Māhdan māhīye dek ħükmi revāndır **hançeriñ**
- T1/15 Ğamze-i mest-i müdāmıñdan nişāndır **hançeriñ**
Her kaçan çıkşa ġılāfından begim hem-çü kamer
- T1/20 Teşne-diller gördüğü demde n'ola cān virseler
Bir güzel belden çıkar āb-ı revāndır **hançeriñ**
- T1/25 Güyiyā bir dil-ber-i şīrīn-zebāndır **hançeriñ**
- G224/1 Ğam-zedendir ħavf-ı dil bilinde **hançerden** degil
Sīne tūtmaġ tīġ-ı bürrānna ez-berden degil
- hançer çek- [2]** Hançeri eline alarak birine saptlamaya hazırlanmak.
- Mh2/24 'Āşıkā virmez amānı tīġ-ı ġamġamlar çeker
Misli-i Rüstem hışma gelse üstüme **hançer çeker**
- G83/5 Gözleriñ **hançer çeküp** sīnemde açdı yāreler
Tāze koçmuş lāleveş bi'llāhi gör tam tazedir
- hançer-i bürrān [2]** Keskin kılıç, hançer. || Sevgilinin yaralayıcı ve öldürücü bakışları.
- T1/23 **Hançer-i bürrān** ucundan āh u zār bu deñli ne
Tatlu dillerle Misālīñiñ girüpdür göñline
- G40/3 Ebrūları keġ **hançer-i bürrāna** müşābih
Müġġānı hemān her biri bir tīr-i celādet
- hançer-i ġamze [2]** Sevgilinin hançer gibi yaralayıcı, etkileyici yan bakışı.
- G89/2 'Āşık-ı dil-dādeler her dem ki zülfiñ yād ider
Hançer-i ġamzeñ hayāli dillerin ber-bād ider
- Ms4/2 Dil-berā tīr-i müjeñle sīnemi çāk eylediñ
Hançer-i ġamzeñle hem baġrım zaġımnāk eylediñ
- hançer-i hūn-ħvār [1]** Kana susamış, kan dökücü hançer.
- G207/6 Elinde tīġ-ı bürrānı civān-ı tāzeye beñzer
Belinde kız gibidir **hançer-i hūn-ħvārı** pek nāzik
- hand [1]** Gülen yüz.
- G68/6 Gösterir şimşād-ı ġaddiñ serve cilve serverā
Öġredir la'līn dehānıñ ğonca-ı ħandāne **hand**
- handān [1]** Gülen, şen, neşeli. || Ğonca gülün açılmış halı.
- G195/1 Açılıp ğonca-femim gül gibi **handān** olacaġ
Dil-i şeydā aña bir bülbül-i nālān olacaġ
- handān eyle- [1]** Sevindirmek, mutlu etmek, hoşnut etmek.
- Mş1/54 Daġı her dūşvār işüñ bi'l-cümle āsān eylemiş
Ĥār-ı ġam göstermeyüp gül gibi **handān eylemiş**
- handān it- [1]** Sevindirmek, mutlu etmek, hoşnut etmek.

- G291/6 Bülbul-i şūrīde gibi eyledi giryān beni
Gülşen-i hüsn içre ey gül-ruh seni **ḥandān iden**
- ḥandān it- [1]** Güldürmek; sevindirmek, hoşnut etmek.
- G305/13 Dil-i Nebzīyi **ḥandān itdiñ** ey gül
Bu gülşende rakīb-i ḥāra karşı
- ḥandān ol- [3]** Sevinmek, mutlu olmak, hoşnut olmak.
- Kt20/2 Gülşen-i hüsnünde 'andelīb olup
Gül ruḥuñ şevkıyla **ḥandān olayım**
- Mş2/5 Dime kim bir iki gün gül gibi **ḥandān oldu**
Aña gülzār-ı cihān kül-ḥān-ı sūzān oldu
- Mr2/21 Riyāz-ı dehr içinde gül gülüp **ḥandān olduḡça**
Dil-i bülbul hezār efgān idüp giryān olduḡça
- ḥandān kıl- [1]** Sevindirmek, mutlu etmek, hoşnut etmek.
- G379/2 Cemende ey sabā ol ḡonca-ı ḥandānı gördüñ mi
Beni giryān idüp kendü **ḡalır ḥandānı** gördüñ mi
- ḥande kıl- [1]** Alay ederek karşındakine gülmek, dalga geçmek.
- G4/3 Bir **ḥande kılsañ** 'āşıkā bulur şafā-yı bī-kerān
'Unf u ḡazab likin 'akibinde müheyādır ḡafā
- ḥandide [1]** Gülen, gülmüş olmak.
- G144/12 Ağladır 'uşşākı cevriñ luḡfuñ ammā güldürür
Zātıña ta'likdir müyide vü **ḥandidemiz**
- ḥāne [4]** Ev, mesken. || Gönül, gönül evi.
- G118/7 Gezerken yolum uğradı rakībīñ **ḥānesine** çün
Göricer didim anı Ermenīler cāmına beñzer
- G198/8 Yine ḡarıñdan ıraq olahı üftāde gezer
Beñzer ol merd-i ḡaribe ḡuracaḡ **ḥānesi** yoḡ
- K14/1 Te 'āla'llāh ḡoşā cāy-ı şafāda oldu bu **ḥāne**
Sürür-ālūd olup cisme feraḡlar baḡş ider cāna
- K14/21 Didim Nebzī zehī beyt-i hümāyün bī-behā **ḥāne**
- ḥāne-be-ḥāne [1]** Ev ev, sıra sıra.
- K33/13 Gezeyor **ḥāne-be-ḥāne** seg-i bī-cāy gibi
Bu meseldir diylür boş ite menzil olmaz
- ḥāne-i bī-çāre [1]** Çaresiz gönül.
- G120/12 Varup aḡyār ile hem-ḥāne olur teklīfsiz
Gele ḡam **ḥāne-i bī-çāre**ye nā-çār ḡalır
- ḥāne-i Çin [1]** Çin evi. || Can sikkınlığı, keder, hüzn evi.
- G354/2 O lebi şīrīñ beni Ferḡād ol ḡīñ eyledi
Māni-i 'aşḡ ḡalbimi çün **ḥāne-i Çin** eyledi
- ḥāne-i aḡyār [1]** Düşmanın evi, rakibin evi.
- G78/11 Bī-tekellūf varayor **ḥāne-i aḡyāra** velī
Bize gelmekde te'allül idüp ihmāl ideyor
- ḥāne-i dil [7]** Gönül evi.
- G152/4 Oluñ bir tāzenīñ 'aşḡında bārī
Olur mı **ḥāne-i dil** zīb ü fersiz
- G54/2 Ḥāk-i pāyīñdir şehā başımda tāc
Mihr-i rüyūñ **ḥāne-i dilde** sirāc
- G349/1 Ḥāne-i dilde ḡayālīñ her ḡaçan miḡmān ola
Bir faḡīrim mā-ḡazar ihzārim aña cān ola
- Ms2/1 Yıkıldı kalmadı bu **ḥāne-i dilde** şehā bünyād
N'ola ḡılsañ yed-i luḡfuñla ol vīrāneyi ābād
- G142/3 Her gice ḡālī degildir **ḥāne-i dilden** ḡamı
Ḥamdü l'illāh eksik olmaz tekyede miḡmānımız
- G118/3 Ḥayālīñ her ḡaçan gitse begim bu **ḥāne-i dilden**
Şovulmuş şuyı ḡüyā bir degirmen ḡamına beñzer
- G188/5 ḡubār-ı 'ār u nāmūsı süpürdüm **ḥāne-i dilden**
Gerekdir taḡḡāḡ-ı şāḡ-ı 'aşḡ olmaḡa sīne şāf
- ḥāne-i dildār [1]** Gönül alan sevgilinin evi.
- Kt9/9 Oldı müyesser aña bu **ḥāne-i dildār** u ferīb
Menzili çün böyle gerek ancılayın muḡteşemiñ
- ḥāne-i ḡalb [4]** Gönül evi.
- G191/2 Şanma kim mihr ü maḡabbetde şehā cānım da yoḡ
Ḥāne-i ḡalbirde andan ḡayrı miḡmānım da yoḡ
- G319/8 Şöyle kesret var yine yoḡ bir ayak başmaḡa yir
Söykenüpdür **ḥāne-i ḡalbirde** bi'llāh ḡam ḡama
- G204/13 Yıkılır **ḥāne-i ḡalbir** ider āzār-ı Ḥudā
Bu fenā içre eḡer Nebzī dil-āzār olsañ
- G79/11 Yıkıldı kalmadı taş üzre taşı **ḥāne-i ḡalbir**
Ḥarābāt-ı vilāyet şāḡı bī-dād olduḡındandır
- ḥāne-i miḡmāne-i zībā [1]** Misafirin süslü evi.
- K3/13 Buyur cānā müheyā **ḥāne-i miḡmāne-i zībā**
- ḥāneveş [1]** Ev gibi.
- K3/6 Nidā eyleñ eḡıbbāya görüp bu cāy-ı ferḡānı
Gelen gelsün giden gitsün müsāfir **ḥāneveş** ḡüyā

- Ḥanīfe ibn sābit Ḥazret-i Nu'mān [1]** İmām-ı Azam Ebû Hanīfe, ehl-i sünnet imamlarının dört büyük müctehidinden ilkidir. Adı Numān, babasının adı Sābit'tir. Hicretin sekizinci yılında Kûfe'de doğdu ve H. 150 tarihinde Bağdād'ta vefat etti. Dîni bilgilerini, hocası Hammād bin Ebî Süleymân'dan öğrendi. Kaynakların bildirdiğine göre İmām Azam Ebû Hanīfe dörtbin kişiden ilim öğrendi. Bilgisi, zekâsı, zühd ve takvâsı ileri derecededir. "Dört büyük mezhepten biri olan Hanefi mezhebinin kurucusudur" (Pala, 1989, s.255).
- Kt3/49 Ḥuşûşâ Bū **Ḥanīfe ibn sābit Ḥazret-i Nu'mān** Olupdur şāhib-i 'ilm ü ma'ārif zühd ü hem takvā
- ḥannās [1]** Şeytan.
- G8/6 Göricek lâşe-i murdārını ol nā-merdiñ Birbirin eyledi vesvās ile **ḥannās** 'ezā
- ḥanümān [1]** Ev bark, ocak, yuva. || Âşığın bedeni.
- Kt6/18 Ḥuşûşâ Nemçe küffārın soyup aldı Beligrādı Şalup ḥāke serin hem **ḥanümānıñ** virdi ber-bāda
- ḥar-ı bī-amān [1]** Korkusuz, güvensiz tekinsiz rakip.
- Tc1/54 Rāh-ı bāğa şubḥ-dem oldum şabā ile revān Gördüm almış yakasın destine **ḥar-ı bī-amān**
- ḥar-ı lā-yefhem [1]** Akılsız, cahil eşek.
- K33/21 **Ḥar-ı lā-yefhemüdü** ḥarda olur mı temyīz Daḥı bed-aşl u fūrū-māye de 'ākıl olmaz
- ḥar [17]**
1. Diken. || Eziyet, keder, sıkıntı.
- G163/2 Dür olup yāra yine ağıyāra hem-dem oldum uş Ayrılıp gülden çü bülbül **ḥāra** hem-dem oldum uş
- G310/3 Gültüp açıldığını **ḥar** ile gülşende görüp Ḡoncanıñ bād-ı şabā başını yarmış taş-ile
- G321/10 Dilemem ola raḳīb-iñ çelebī senden ırağ Dimezem saña gültüm **ḥarını** sen terk eyle
- G333/2 Neler eyler görüñ güller cemende bülbül-i zārā İder feryād u vāveylā o meyli ḡoncanıñ **ḥāra**
- G335/4 Gül-'izārım terk idüp ben bülbülün Göz göre yār oldu **ḥāra** āh vāh
- G380/4 Raḳīb-i bed-siriştdir 'āşıka ḳan aḡladan her dem Fiḡān-ı 'andelibe var mı 'illet **ḥardan** ḡayrı
- G120/4 Şaḳın aldanmayasın rengine ey murḡ-ı seḡer Gele gün gülşene kim ḡonca gider **ḥarı** ḳalır
- G158/5 Kaçınma **ḥar** u ḥāşāk olduğumdan reh-güzārında İder gülşende ḡonca ḥar ile ey gül-fem istinās
- G158/6 Kaçınma ḥar u ḥāşāk olduğumdan reh-güzārında İder gülşende ḡonca **ḥar** ile ey gül-fem istinās
- G167/1 Bülbülü zār eyleyen gülzār içinde **ḥar** imiş 'Aşıka ḳan aḡladan ağıyār-ı bed-kirdār imiş
- G340/1 Felekden istedim ḡonca dutuşdurdı beni **ḥāre** Murādım virmedi ḡayfā murādımca nedir çāre
- G106/2 Bu ḡönül yāri talebkār iken ağıyāra düşer Güll ararken niçe kimse irişüp **ḥāre** düşer
- G160/2 Deyr-i 'ālemde bu çarḡ-ı köhne bed-nām eylemiş Bir büt-i ḡonca-dehāni **ḥāre** ḥuddām eylemiş
2. Eşek. || Akılsız, aptal.
- G224/8 Ḥavf ider benden ḳarīb olmaz baña dime raḳīb Ḳorḳarım şerriñden ancak sen gibi **ḥardan** degil
- G297/4 Ne turfe pīşedir bu 'aşḳ-bāzī kim ki erbābı Olurlar feyż-yāb el-ḥaḳ olurlarsa **ḥar** u yā ḡāv
- K33/21 Ḥar-ı lā-yefhemüdü **ḥarda** olur mı temyīz Daḥı bed-aşl u fūrū-māye de 'ākıl olmaz
- Mh4/23 İltifātıyla sevindirdiñ raḳībı ol **ḥarı** Gel yeter cevri idüp aḡlatdıñ bu Nebzī kemteri
- G343/8 Ḳomuyor ḡālimi 'arz itmege ol yāre raḳīb Ḳomayım itdiğini ölmez isem ben o **ḥāra**
- ḥar eli [1]** Diken. || Eziyet, keder, sıkıntı.
- G286/10 Gülistān-ı cihānda ḡonca güller İrişmez bülbülāna **ḥar elinden**
- ḥar it- [1]** Eziyet etmenin, sıkıntı vermenin ıstrabı.
- Mş2/67 Niçe bir fişḳ ile gülzār-ı dili **ḥar idelim** Gelelim nāleye bülbülleri bīdār idelim
- ḥar ol- [2]** Eziyet olmak, kederli olmak, sıkıntılı hale gelmek.
- G211/4 Seni ağıyār ile dün ḡüşe-i gülşende görüp Didim **olmuş** güzeri **ḥar** ile ol ḡonca-femiñ
- G376/14 O dehr-i ḡülşen içre ol bed-endiş **Olur ḥar** ḡonca-ı 'ömri şolası
- ḥar u ḥas [1]** Çalı çırpı, çer çöp. || Rakipler.
- G157/4 Niçe gül gibi ḡiribānımı şad çāk itmeyem Dāmeniñ ey ḡonca tutar irişen her **ḥar u ḥas**
- ḥar u ḥāşāk [2]** Diken ve çöp, çerçöp. || Deḡersiz insanlar.
- G158/5 Kaçınma **ḥar** u **ḥāşāk** olduğumdan reh-güzārında İder gülşende ḡonca ḥar ile ey gül-fem istinās

- G212/2 Neyler ol agyār elinde dāmen-i pākīñ seniñ
Yiri yokdur dāmeninde **hār u haşākuñ** seniñ
- hārāb [6]** Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş, vīran.
- G1/14 Ārzū-yı vaşl iden çokdur velī
Fırkat ile cümleñiñ hāli **hārāb**
- G38/9 İmāret eylegil gönülüm **hārābın**
Merāmet yok mu sultānım merāmet
- G238/13 Vefā eylerse bir kaç gün **hārābın** gösterüp ābād
Cefāsı der-kaḫā hāzır irişür der-‘akāb hādım
- G288/7 **Hārāba** vardı dil mülki ser-ā-ser
Hārāmī ğamzeñ ol ilde gezelden
- K1/6 Besmele ya ‘nī eger dinmezse ol ebter olur
Pes delālet var durur anda **hārāba** ibtidā
- hārābāt-ı vilāyet [1]** Neşe, zerāfet, zevk yeri. ||
Meyhane.
- G79/12 Yıkıldı kalmadı taş üzre taşı hāne-i kalbiñ
Hārābāt-ı vilāyet şāhı bī-dād oldıgındandır
- Hārāb-ı çeşm-i fettān [1]** Gönlü kendine çeken,
kendine hayran eden, cilveli cāzibeli gözün yıkıp dōktüğü
kişiler.
- G109/2 Şehā ğamzeñle vīrān olmadık kişver mi kalmışdır
Hārāb-ı çeşm-i fettān olmadık bir yer mi kalmışdır
- hārāb eyle- [1]** Viraneye çevirmek, yıkmak. ||
Hüzün, gam, keder vermek.
- Mş2/11 Bu felekdir ki beni yaqdı **hārāb eyledi** hem
Kurıdup baħr-i ümidimi serāb eyledi hem
- hārāb it- [1]** Viraneye çevirmek, yıkmak. ||
Hüzün, gam, keder vermek.
- G27/4 Dem-be-dem cūş eyleyüp akmakdadır seyl-i sirişk
Korkarım bir gün binā-yı ‘ömrimi **ide hārāb**
- hārāb kıl- [1]** Viraneye çevirmek, yıkmak. ||
Hüzün, gam, keder vermek.
- G31/1 Cevr ile ten kaşırımı **kıldın hārāb**
Yine luḫfuñla idüp ma‘mūr yab
- hārāb ol- [1]** Harap duruma gelmek, yıkılmak;
perişan olmak, çok üzölmek.
- N26/2 Gönülümüz ğamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden
Şan **hārāb olmağ** diler bu kal‘a vü burc u beden
- hārāb-ābād [1]** Yıkık dökük, harap, perişan.
- G238/2 ‘Aceb āvāre vü bī-kār u pür-efkār u ber-bādım
Gelelden bu **hārāb-ābāda** her dem çevre mu ‘tādım
- hārābe [2]** Harap, yıkılmaya yüz tutmuş bina, çok
harap ev. || Aşığın yıkılmış perişan olmuş gönü.
- K18/3 **Hārābe** bir maħal idi dil-i ‘aşık gibi evvel
Velī ta‘mīr kıldı uş şehen-şāh-ı serīr-ārā
- K25/7 **Hārābe** bir maħaldi kalbim evvel
Yed-i luḫfuñla anı eylediñ şen
- hārāc [1]** Zor kullanarak para almak, vergi olarak
verilen para. || Aşığın dōktüğü gözyaşını sevgiliye verilen
haraç olarak görölmesi.
- G373/14 Yañağında nedir ol hāl-i Hindū
Yetişmez kişver-i Rūmuñ **hārācı**
- hārāc al- [1]** Vergiye bağlamak; zor kullanarak
para veya kıymetli bir şeyi almak. || Aşığın kanlı gözyaşlarını
sevgiliye vermesi.
- G53/6 ‘Aql u cānı kayd u bend idüp o kāfir kākūli
Çeşm-i hūn-h‘vārı **alur** bu milket-i dilden **hārāc**
- hārām [3]** Din kurallarına aykırı olan, dinī
bakımdan yasak olan, yakışmayan.
- G2/12 Hürmet ile bādeye hārāc it helālse kesbiñi
Maşrafi zīrā **hārāmıdır** binā ile zinā
- G233/6 Bend iken zūlf-i dil-āvīzine la‘lin isteme
Ey gönül darb-ı meseldir kaydluya şöhet **hārām**
- G262/11 Kalsun belā-yı hicr ile olsun vişāl aña **hārām**
Kıldı bu Nebzī kuluna mihr ü vefā-yı bī-kerān
- hārām it-[1]** Yasaklamak. || Bir kimseye bir şeyden
umduğu yarar ve rahatı tıttırmamak.
- G90/2 Hīrām-ı nāz ile gülşende yār u hem-demiñ kimdir
Hārām itdiñ dile didārıñı ya maħreminñ kimdir
- hārām marām [1]** Haram olsun olmasın fark
etmez anlamında kullanılan ikilemedir.
- N50/2 Zamāne halkımı gör kim ne bulsalar yediler
Helāl melāl ne gerekdir **hārām marām** didiler
- hārām ol- [1]** Yasak olmak. || Bir kimseye bir
şeyden umduğu yarar ve rahat olmamak.
- G70/4 Kelāmından özge ruḫundan sıvā
Hārām oldu ‘uşşāka dīd ü şeniz
- hārāmī [4]** Haydut, yol kesen kimse, şakī.
- G190/8 Mescidi memlū idenler bir alay ehl-i riyā
Ka‘beyi gör kim niçe kılur **hārāmīler** tavāf
- G209/1 **Hārāmī** gözleriñ hūn-h‘vār u seffāk
Olupdur böyle bī-pervā vü bī-bāk

- G288/8 Harāba vardı dil mülki ser-ā-ser
Harāmī gamzeñ ol ilde gezelden
- Mh2/11 Kırpügi oğ kaşı ya şankim **harāmī** gözleri
‘Aşıka bî-raḥm u şefkat tünd söyler sözleri
- harāret [2]** Sıcak, sıcaklık; coşkunculuk, şevk. ||
Aşık ateşle yürekte oluşan sıcaklık ve şevk.
- G93/3 Harāret bākīdir tā rüz-ı restā-ḥīze dek dilde
Akan bu cüy-i eşkimle şanursın söndürülmüştür
- G297/5 **Harāret** ıssı bir şakrağ olur kim ‘aşka yār olsa
Ser-ā-pā nār-ı maḥz olur göyinür şanasın kim kav
- harb ü qarib it- [1]** Savaşmak ve vuruşmak.
- Mr1/35 **Harb ü qariblar** ide anlar Zāl u Rüstemden nişān
Çün kıurlar dīn-i İslām gayretiyçün ictihād
- harc eyle- [1]** Harcamak, tüketmek, sarfetmek. ||
Yoluna vermek, feda etmek.
- G50/2 Çün dürr-i dendāniñ şehā oldı şadef ağzında derc
Yetmez behā ‘ıkd-i Süreyyāyi felek **eylerse harc**
- G6/8 Nisār-ı ḥāk-i pāyın eylerim ey serv-ḳad yaşım
N’olur ya sīm-i eşkim devletiñde **eylesem harcā**
- harb it- [1]** Harcamak, tüketmek, sarfetmek. ||
Yoluna vermek, feda etmek.
- G141/2 Künc-i çeşimde sirişkim dīde-i pür-nem ḳomaz
Şu yerine **harc ider** dīnār u hem dirhem ḳomaz
- harb it-[1]** Harcamak, tüketmek, sarfetmek. ||
Yoluna vermek, feda etmek.
- G2/11 Hürmet ile bādeye **harc it** helāse kesbiñi
Maşrafı zirā ḥarāmıñdır binā ile zinā
- harc ol- [1]** Harcamak, tüketmek, sarf etmek. ||
Yoluna verilme, feda olmak.
- G50/10 Cān u cihāndan çek elün belki cināndan fāriğ ol
Cānı n’idersin Nebziyā **olmaya** çün cānāne **harc**
- harc olun- [1]** Harcanmak, tüketilmek,
sarfedilmek. . || Yoluna verilme, feda edilmek.
- Mu26/2 Ol ne ism oldı ki anda derc olundı nişf-ı māh
Ol ne cism oldı ki anda **harc olundı** küll-i māh
- harf [2]** Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi
meydana getiren işâretlerden her biri. || Söz, lâf, ifade.
- G352/8 İderler anı istisnā güzeller içre kim görse
Edāt-ı fi’l ü **harf** ile ‘adā ḥāşā ḥalā illā
- K14/20 Şaded neyse beyān idüp eziyyet virme ihvāna
Mücevher **harf** ile tāñh-i sālin eyleyüp i’lān
- harf-be-harf [2]** Harf harf. || En ince ayrıntısına
kadar.
- K2/2 Oldı zikrim ḥā vü şād u tā vü ‘ayn u ḳāf u nūn
Līk oldum **harf-be-harf** ḳur’ānı ḥatm itmişce tā
- K2/44 Fātiḥa tā-ḥātıme zıkr-i cemīliñdir ḳamu
Mū-be-mū vü **harf-be-harf** āyet-be-āyet min ilā
- harf-i menḳūḫ [3]** Noktalı harf. (Tanıklarda tarih
düşürülürken değeri hesaplanan noktalı harfler bağlamında
kullanılmıştır.)
- Kt4/10 Her ne ḥāl-ise di Nebzī tāñh’in
Harf-i menḳūḫ ile ger bisyār ise
- Kt7/3 **Harf-i menḳūḫ** ile Nebzī tāñh’in
Bul tūyünce ḥayrını eyā didi
- Kt10/27 Üç vech iledir **harf-i menḳūḫa**
Hem mühmelāti daḥı şarāḥet
- hārḥār[1]** Yürek sıkıntısı, gönül üzüntüsü,, kaygı.
- G327/4 Yine nūş idelim cām-i şarābı
Devādır dirler anı **hārḥāra**
- hār-ı āzār dil [1]** Gönülcü inciten diken.
- G226/2 Gül gibi olam dir iseñ şād u ḥurrem ey gönül
İtme bu dil ḥār-ı āzār ile pür-gam ey gönül
- hār-ı dūn [2]** alçak, soysuz düşmanın rakipliği.
- G97/5 İrüp iḥsāniña her dem o **raḳīb-i ḥār-ı dūn**
Şanemā miḥnet ü gam hep bu dil-i zāra mı var
- G106/7 Seni gördükçe benimle o **raḳīb-i ḥār-ı dūn**
Gelūben ḡayrete ilden utanup ‘āre düşer
- hār-ı ḡam [1]** Gam dikenini. || Gam, keder, eziyet.
- Mş1/54 Daḥı her düşvār işün bi’l-cümle āsān eylemiş
Hār-ı ḡam göstermeyüp gül gibi ḥandān eylemiş
- ḥārīḳ [1]** Yırtan, yırtıcı.
- G197/10 Nebziyā çeşmiñ yaşı dil āteşi āḥir seni
Şübhesiz bir gün kıurlar hem ḡarīḳ u hem **ḥārīḳ**
- ḥāris [1]** Bir şeyi elde etmek hususunda aşırı
derecede istekli olan, hırslı.
- K1/36 Sīm ü zer ḳadrin bilür var ise ger zer-ger bilür
Düşse bāzī **ḥārise** döner ḡurāba ibtidā
- ḥāris ol- [1]** Hırslı olmak, çok istemek, çok arzu
etmek.
- G47/6 Eküp sīnemde toḥm-ı cevri ü zulmı
Benim ol nāzeninim **oldur ḥāris**

- hāristān [1]** Dikenlik, çalılık.
- M4/3 Teni ser-cümle **hāristāna** beñzer
Kırımış sebzesi bostāna beñzer
- hārifān [2]** Eğlence ve sohbet yeri.
- G289/10 Nev-be-nev zībā ğazellerle pür-iyāle meclisi
Bezm-i 'aşk içre **hārifānūn** kadeh-gerdānsın
- K1/19 Nebziyā büryān kıl baĝrūn **hārifān** bezmede
Bādeden evvel iderlermiş kebāba ibtidā
- hārim [3]** Kutsal tutulan yer, yabancının girmesi yasak olan yer.
- Hārim-i hāşş [2]** Hususi tutulan, özel olan kutsal yer.
- G282/5 **Hārim-i hāşşına** da'vet kılup iriştir ihsāna
Daĝı şeft-ālūlar vir kim begim luftūn tamām olsun
- G339/10 Kabūl it Nebziyi cānā tapuñda hādīm olmaĝa
Budur ancak **hārim-i hāşşına** lāyık u şāyeste
- hārim-i hūsn [1]** Güzelliĝin kutsal yeri.
- G362/3 Hufyeten kılmış nazar yāriñ **hārim-i hūsnüne**
Söyleyin o çeşm-i hūn-pāşa arıtsun yolunu
- hārim-i vaşl [1]** Kavuşulan kutsal yer, kavuşma yeri.
- K22/10 Bu yevmiñ hürmetine bende-i āzürde hicrāniñ
'Aceb kılmaz mı ol āfet **hārim-i vaşlna** şāyān
- hark [1]** Yangın, yanmış, tutuşmuş.
- Mr1/4 Uĝrayup havf-ı zelāzil ĝarq u **hark** tā'ün vebā
Hāk ile yeksān olalar tozların şavura bād
- hark it- [1]** Yırtmak, yok etmek.
- K32/12 Döĝer ağlamaĝa koymaz niçe ağlamayalım
Niçe **hark itmeyelim** hırka vu cübbe şālī
- harmān [1]** Herhangi bir şeyin toplu hālde bulunduĝu, işlendiĝi veya satıldıĝı yer. || Allah'ın sınırsız, bol rahmeti, ihsanı.
- Mş2/3 Ba'dehū mülk-i tene gelmeĝe **harmān** oldı
Gelüp evvel demi ol pür-ĝamiñ eĝān oldı
- hārsız gül [1]** Dikensiz gül. || Zahmetsiz sevgili.
- G150/6 Yāre var aĝyār için hātır-periřān olma hem
Yoĝ imiş çün kim fenā baĝında bir **gül hārsız**
- harç [1]** Deri parçası.
- Tr1/8 Saır-ı hicv için görüñ turfe ibrāz eyledim
Kāĝidin **harç** mürekkebe şu kalem sāz eyledim
- hāş [2]** Bir kimseye veya bir şeye mahsus olan, herkese āit olmayan, husūf, özel.
- G170/2 Hüccec-i kātī'dır ol ebrū-yı ĝarrā hem-çü naş
Hūsnūn inkār idemez pes 'ām u **hāş** u ger eĝaş
- G172/6 Beni bu hāl-i periřān ile görse şanemā
Acıyup merĝamet eyler baña her 'ām ile **hāş**
- hāş kul [1]** Hakiki anlamda Allah'a kulluk eden.
- G63/18 Gerçi kemterdir velikin bende-i dīrinedir
Nebzi-i şeydā-dili **hāş kullarıñdan** eyle yād
- hāşā [2]** Allah korusun. || Asla, hiçbir zaman.
- G352/8 İderler anı istisnā güzeller içre kim görse
Edāt-ı fi'l ü ĝarf ile 'adā **hāşā** hālā illā
- K26/6 Ebleh ü dün u deniyim beni almañ dile siz
Ehl-i şī'r añladırızsa beni **hāşā** deĝilim
- hāşāk it- [1]** Çöpe döndürmek. || Deĝersizleştirmek.
- K21/14 Derünüñ nūr-ı ihlāş ile pür-nūr eyle ey zāhid
Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pür-hār u **hāşāk it**
- Hasan [8]** Hazret-i Hasan; Peygamber efendimizin torunu, İslam halifelerinin beşincisidir. Babası Hazret-i Ali, annesi ise Resulullahın kızı Fatma-tüz-Zehra'dır. Beyaz ve güzel yüzlü olup, yüzü Resulullahın yüzüne çok benzeyen yedi kişiden biri bu idi. Resulullahı bundan daha çok benzeyen kimse yoktu. İsmi Peygamber efendimiz koydu. Soyundan olanlara Şerif denir.
- G268/1 Firqatiñle kan döker bu çeşm-i giryān gel **Hasan**
Cüş idüp yaşıñm çü tūfān itdi tuĝyān gel **Hasan**
- G268/2 Firqatiñle kan döker bu çeşm-i giryān gel **Hasan**
Cüş idüp yaşıñm çü tūfān itdi tuĝyān gel **Hasan**
- G268/4 Hasret-i hālīñle başdım sine-i sūzāna dāĝ
Yüregim nār-i ĝamiñla oldı büryān gel **Hasan**
- G268/6 Ben turam karşı velī bālīn-i nāza yaşıñdanup
Geç serir-i 'izz ü istiĝnāda sen yan gel **Hasan**
- G268/8 Girmesün māni' olur mā-beyne pīrāhen daĝı
Cāme-ĝvāb-ı vuşlata luft eyle 'uryān gel **Hasan**
- G268/10 Nebzi-i şeydā-dile vaşlñ metā'im 'arz kıl
Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyān gel **Hasan**
- Kt3/25 **Hasanla** hem Hüseyn oldı iki şeh-zādeler anlar
Olup ism ü müsem mā ile hem adaş u hem pādaş
- Mr1/27 Hem **Hüseyn** ile Hasan ol on iki er 'aşkına
Kahr olup a'dā'-ı İslām götrile şerr ü fesād
- hasb-i hāl it- [1]** Konuşup dertleşmek, halleşmek, sohbet etmek.

- Tr1/56 Nā-sezā devriñ bu tavrından kılıp āh u figān
Ḥasb-i ḥāl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebān
- ḥaseb [1]** Şeref, asalet, haysiyet, şan.
- K36/2 Cenāb-ı Mîr-i Boğdan Mîr İskerlet Liğor-zāde
Olupdur hem **ḥaseble** hem neseble mîr ü mîr-zāde
- ḥased [2]** Kiskanma, çekememezlik; nefret, düşmanlık duyma.
- Mu1/2 Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize taḥammül
Ağyāra ğayret rakîbe **ḥased** güle istiğnā bülbüle ğulğul
- G242/4 Sāye şal Sidre kadîñ üstüme gördükçe rakîb
Ḥasedinden anı 'ar'ar gibi dü-nîm göreyim
- ḥased kı- [1]** Kiskançlık duymak, çekememek.
- G66/10 Būs-ı pāy-ı yār ile her demde mesrûrsın daḥı
Nebziyā görüp rakîbān **ḳılmasunlar** mı **ḥased**
- ḥasen [2]** Güzel, iyi ahlak sahibi.
- G269/14 Eger 'ālemdə maḥbûb-dost iseñ bir ḥüb sev Nebzî
Ki ḥulḳı aḥsen ü zātı **ḥasen** ismi Ḥüseyn olsun
- Ms1/25 **Ḥasendir** vech-i pākîñ ḥulḳ u ḥüyuñ cümleden aḥsen
Diliñ miftāḥıdır ḳalb-i şerifîñ 'adledir maḥzen
- ḥasenāt [1]** İyilikler, güzel ve hayırlı ameller.
- K32/45 Seyyi'atın **ḥasenāt** eyle yüzi ḳarasın ağ
Şerm ü ḥaclet eyle rüyna getürme alı
- ḥasenü'l-vech [1]** Yüzü güzel kişi.
- G59/3 **Ḥasenü'l-vech** o şeh-i ḥüsn ile bilmem ne gezer
O rakîb-i seg-i bed-rü vü ḳabîḥ u maḳbûḥ
- ḥaşıl [6]** Ortaya çıkan, meydana gelen.
- Mu14/2 Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırk sene kāmîl
Ḥudā dād itnese yetmiş sekiz olsa nedir **ḥaşıl**
- K21/7 Helāk-ı nefsi emmāre hemān şavm ile **ḥaşıldır**
Kerem it merḥamet itme meded it nefsi ihlāk it
- N21/4 Bezm-i 'aşkıñda rakîbiñ vaşl ile aldı nevā
Bāde-i firḳatle hicriñ ḥüvāñı **ḥaşıldır** baña
- G43/8 Gel imdi şabr kıt eş-şabru ḥayr
Ola tā şabr ile **ḥaşıl** mükāfat
- G158/7 Murādım eyledim bi'l-cümle **ḥaşıl** istilāmından
O deñilü cām ile bezm içre itdim çün Cem istinās
- Mr5/52 Biñ cehd iderse şā'irān
Ḥaşıl degil illā nedem
- ḥaşıl kı- [1]** Meydana gelmek, ortaya çıkmak.
- G236/8 Her kaçan görsem o zülf ü 'arız-ı pür-tābımı
Dil-girih **ḥaşıl ḳalur** müzdād olur germiyyetim
- ḥaşıl ol- [5]** Meydana gelmek, ortaya çıkmak.
- K12/12 Tu'me-i şimşir ü deşne küşte-i tığ-ı teber
Eyleyüp ol kāfirîni **ḥaşıl ola** aḥz-ı kin
- G28/2 Cihānda var mıdır bundan ğarā'ib
Ki **ḥaşıl olmaya** bunca reğā'ib
- G51/2 Muḥalsam zülf-i yār ile şehā oldu ruḥuñ bir genc
Görüp 'uşşākiñ anı **ḥaşıl olmaz** bildiler bi-renc
- Kt27/2 Nedir ey dil bu ḳadar ḥüvāhiş ile ibrāmîñ
Didigiñ **ḥaşıl olur** üzerine varma ḳatı
- G265/1 O dem derd-i dile **ḥaşıl olur** em
Devā'-ı la'l-i dildār olsa emsem
- ḥaşılı [9]** "Doğrusu, sözün kıyası, kısacası, velhasıl" anlamında zarf.
- G31/19 Hem-çü ḥüvāb oldu bu 'ālem **ḥaşılı**
Baḥtı bîdār olan eyler terk-i ḥüvāb
- G148/10 Gerçi aḥyānā felek maḳbül ider ḥācātımız
Ḥaşılı anı daḥı ber-vefḳ-i dil-ḥüvāh eylemez
- G233/4 Mā-hüve'l-maḳşüda irişmez cihānda ehl-i dil
Ḥaşılı maḥlûbunı bulmaz 'alā-vefḳi'l-merām
- G381/10 Cevr ü ḳahrñla ḳılıp dünyā vü mā-fihāyi terk
Ḥaşılı Nebzî gibi cānā helāk itdiñ beni
- K13/41 **Ḥaşılı** dünyāda var olsun vücüdi ḥayr-ile
Bundan özge ol şehe lāyik teḥāyā ḳalmamış
- K32/55 **Ḥaşılı** eyle ḥayāt-i ebediyye iḥsān
Virmeyüp dünye ḥayātında daḥı izlālî
- Mş1/66 Dāmen-i 'ālemden eyle dest-i nefsi men' ü fek
Ḥaşılı küll-i ḥalāyḳdan özüñ ḳıl ferd ü tek
- Mş3/16 Böyle ḳurmuş düzeni **ḥaşılı** üstād ancaḳ
Bu tarik ile heme eylemiş irşād ancaḳ
- Ms3/16 Cüdā düşdüm dirîğā sen boyı serv-i revānımdan
Firāḳiñla uşandım **ḥaşılı** bi'llāhi cānımdan
- ḥaşıye yaz- [1]** Bir metnin herhangi bir kısmıyla ilgili olarak sayfanın altına veya kenarlarına açıklama yazmak.
- G391/7 Kütüb-ḥāne-i 'aşḳ içre **yazılsun ḥaşıye** ğayrı
Vücüdüm şerḥa-ı sinemle bir metn-i metn oldu
- ḥaşr [1]** Sınırlı ve dar bir yer içine alma. || Yalnız bir şeye mahsus ḳılma, bir şey için ayırma ve sarfetme.
- Kt19/11 Du'āya **ḥaşr** idi evḳāt-ı ḥamsı
Ḥuşūşā gicelerde tā-seḥergāh

haşr ol- [1] Yalnız bir şeye mahsus olmak, bir şey için ayırmış olmak.

G239/3 İstemezem baña hemân **haşr ola** luft u mekremet Mekremetiñ 'umüm ola mültefitiñ ola 'amîm

hasret [7] Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özlem, iştiaç.

G57/1 Elf-kaddiñ **hasretiyle** sîneme çekdim şerağ Ol şerağla artdı kâlbimde ferah üzre ferah

G105/5 O deñlü girye kıldım **hasretinle** Ağan bu demde demdir nem değıldir

G155/7 Niçe mehdır ki künc-i ğamda **hasretle** hilâl oldum Yazıklar hasta hâlim şormağa ol mâh-rü gelmez

G180/3 Hayâl-i la'l-i nâbiñ **hasretiyle** kan içer her dem Be sâkî bezm-i hicriñde dil eyler câm-ı Cemden haş

G356/2 Zülf-i Leylânîñ ğamı ben Kaıysı mecnûn eyledi Elf kaddi **hasretiyle** kâmetim nûn eyledi

G384/11 Bu şeb ol çeşmi âhû **hasretiyle** güim güim inletdim Sipihrine kıbâbı bu dem-i yâ Hüya söz var mı

hasretâ [1] Ey hasret, ey özlem.

Kt16/2 Bahârâsâ görinen bu müzeyyen 'âlem-i nüzhet Dirîğâ **hasretâ** bakî degil fânî imiş illâ

hasret-i hâl-i ruh [2] Yanaktaki bene özlem duyma.

G291/3 **Hasret-i hâl-i ruhuñdur** sînede dâğa sebep Şevk-ı rüy-i âteşiniñdir dilim büryân iden

G185/1 **Hasret-i hâl-i ruhuñla** sîneme başıldı dâğ Tâb-ı hüsnüñ yakdı hem gönümde bir rüşen çerâğ

hasret-i hâl [3] Sevgilinin beninin hasreti, özlemi.

G268/3 **Hasret-i hâliñle** başdım sîne-i süzâna dâğ Yüregim nâr-ı ğamıñla oldı büryân gel Hasan

Ms4/7 **Hasret-i hâliñle** pür-dâğ derünüm Zîre tabîbâ

G215/9 Dâğ kim sînemde yakdım **hasret-i hâliñle** ben Şanma bihûde şeb-i hicriñde çün mişkât gerek

hasret-i hün-h'âr-ı çeşm [1] Kanlı gözyaşı dökken göze hasret.

G144/7 **Hasret-i hün-h'âr-ı çeşm** ü la'l-i hün-rîziñle yâ Dem mi vardır dem akıtmaz dîde-i ğam-didemiz

hasret-i la'l [1] Sevgilinin dudağının hasreti, özlemi.

Tc2/50 Gör nâvek-i ğamzeñle olupdur çigerim hün Hem **hasret-i la'l**ñle sirişkim dahı mey-ğün

hasret-i zülf-i siyah Yüzün iki tarafından sarkan siyah saç lülesine özlem.

G393/11 Dem-â-dem düd-ı âhim **hasret-i zülf-i siyahıñla** Cihânı başıma teng eyleyüp şubhımı şâm itdi

Hassân [1] Hassân b. Sâbit, hem İslam öncesinde hem de İslam sonrasında şiir söylemiş önemli bir Arap şairiydi. Özellikle Müslüman olduktan sonra Muhammed'i ve Müslümanları desteklemek için söylediği şiirleriyle ün kazanmıştır. Bu yüzden Muhammed'in baş şairi olarak anılmaktadır. Özellikle methiye ve hicviye şairi olarak bilinmektedir (Ayyıldız, 2019, s. 286-298).

Babası Sabit de şair ve kabilesinin önde gelenlerindendi. Hassan'ın yaşamı ile ilgili bilgiler daha çok Divan'ındaki şiirlerinde anlattıklarına dayanır. İslam öncesi dönemin parlak ve önde gelen şairlerinden sayılır. Bu dönemde kabileler arasındaki çatışmalarda kendi kabilesini, yazdığı şiirlerle başarılı bir biçimde savundu. 60 yaşına doğru Müslümanlığı kabul etti ve bu tarihten sonra sürekli olarak Muhammed'in yanında kaldı. Savaşlara katılmamakla birlikte Muhammed'i hicvetmeye kalkışanları karşı hicivleriyle bastırdı. Peygamberi öven şiirler yazdı. Tamim Kabilesi'nin hatip ve şairlerini de bir kasidesi ile alt ettiği gibi bu kabilenin Müslümanlığı kabul etmesini sağladı. Bu nedenlerle İslam topluluğunda büyük saygınlık gördü ve "Peygamberin Şairi" olarak ünlendi. Arada Gittiği Gassaniler'in sarayında da iyi kabul gördü. Halife Ömer döneminde (634-644) ilerlemiş yaşına ve gözleri kör olmasına karşın şiir söylemeyi sürdürdü. Halife Osman'ı destekledi ve ölümünde (656) onun için bir mersiye yazdı. Ali'ye biat etmeyerek Şam'a gidip bir süre Muaviye'nin yanında kaldı, sonra yine Medine'ye döndü. Divan'ın hangi tarihte düzenlendiği saptanamamıştır (Ayyıldız, 2020, s. 335-360).

Tc1/28 'Akl alup şîrin kelâmı olsa nuçkı hem-çü kand 'İlm ile olup müselleme eylese **Hassân** pesend

hâşşaten [3] Bilhassa, hususi olarak, özellikle.

G370/1 Hudâ virmişdir ancak **hâşşaten** bu hüsn ile anı Saña ey âsumân-ı behcetîñ mihr-i duraşşânı

K2/59 **Hâşşaten** bu bendeniñ eslâfını ahlâfını Hişşemend eyle şefâ' atle buları dime lâ

Tr2/67 **Hâşşaten** tütü kerîmeñ vay kardaşım benim Lîk yevmü'l mültekâ cennât-ı 'âlî-câyda

hasta [12] Sağlıklı olmayan, hasta. || Dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.

Mu33/2 Ne 'aceb yirse etin ger ğam-ı dildâr-ile dil Güci kendüye yeter **hastaların** ve'l-haşıl

G26/8 Dil-i pür-derdime dirler devâdır Tabîbim **hastaña** hâliñi kıl hab

G31/3 **Hastadır** cismim taħammül idemez Cevri terk it itme zulmü irtikâb

G37/8 Depredüp la'l-i revân-bağışñ çü güftâr eylediñ Şabr ider mi **hastalar** açıldı ebvâb-ı hayât

G155/8	Niçe mehdîr ki künc-i ğamda hasretle hilâl oldum Yazıklar hasta hâlim şormağa ol mâh-rû gelmez		hasta-i la' l-i leb [1] Kırmızı dudağın hastası, müptelası.
G187/5	Haylî demdir pister-i miñnetde yatur hastayım Şerbet-i la' l-i lebiñle kılmadıñ şayruñı sağ	G54/3	Hasta-i la' l-i lebiñdir ey tabîb Lebleriñden bu gönül ister gülâc
G208/4	Maraż-ı 'aşka 'ilâc için eţibbâ didiler Leb-i la' l-iñiñi hastañâ emdir yeke yek		haste [1] Dertten, kederden sağlığını kaybetmiş kimse.
G239/5	Kâkülün oldı dil-berâ hastalara devâ'-ı misk Hoşka-ı dilde şaklayam anı çü ğaliye şemim	G339/4	Teni hoş-bü beni Hindü gözi cādū kemân-ebri Ħadeng ü tiri zaħmından ciger mecrüh u dil haste
G245/11	Nâvek-i ğamzeñle yârim yârelenmiş hastayım Merhem-i la' l-iñle kıl zaħmıma dermânım benim		hasüd [1] Hasetçi, haset eden kişi, düşman.
G335/7	Hastayım dârü's-şifâ-yı devrde Bulmadım derdime çäre âh vâh	G270/11	Ħasüduñ ger eser itmezse kalb-i âheninine Bu nazm-ı serd ü berdim başına rüyün çomağ olsun
K8/18	Gördi hezâr dâr-ı şifâda Kılmadı ben hastaya tîmâr		hâşu'l-hâş [1] Hasların hası, kıymetlilerin kıymetlisi; en has, en kıymetli, en güzel.
	hasta gönül [2] Sağlığı yerinde olmayan gönül, gönlü hasta olan kimse. Aşık.	G156/7	Bezm-i hâşu'l-hâşşına varmış 'abüsü'l-vech ile Nâ-mübârek çehresin kılmış o menhûs kara pus
G176/1	N'ola hasta gönül la' l-iñden eylerse em istikrâz Budur 'âdet eţibbâdan iderler merhem istikrâz		haşem [2] Maiyet, yanında bulunanlar.
K123/4	Didim ol dil-beri rü'yâda göricek 'acabâ Göre mi hasta gönül bir kez uyanıklâ seni	G88/2	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer Bunca Ħadem haşemle hem şâh-ı elem gelür geçer
	hasta hâl [1] Sağlık durumu yerinde olmama, güçsüz durumda olmak.	N13/2	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer Bunca Ħadem haşemle hem şâh-ı elem gelür geçer
K129/4	âga dil-ber çıkdı ey dil gel temâşâ vaktidir Bilse dil-ber hasta hâlim derde dermân eylese		haşr eyle- [1] Kıyamet günü ölüleri diriltip bir araya toplamak.
	hasta-dil [3] Sağlığı yerinde olmayan gönül, gönlü hasta olan kimse. Aşık.	K110/19	Ħaşr eyle yarın 'arş gölgesinde Gösterme hevli-i rüz-ı Kıyâmet
G120/10	Gözime karşı rakîbe em ider la' l-i lebi Dimez ol hasta-diliñ hâtur-ı bîmârı kalur		haşr ol- [1] Kıyamet gününde ölülerin diriltip mahşere çıkarılması.
K32/35	Nebzî-i hasta-diliñ hâli diğeri-ğün yâ Rab Cigeri dem yerine ğamla olupdur mâlî	K2/15	Ħaşr ola yevmü't-Tegâbün Şaff-ı dehrilerde ol K'itdi Tahrim kendüye yevmü'l-Kıyâmet ol liķâ
G173/1	Bulurdi hasta-dil luţfuñla cânâ ğamdan istiĦlâş Girîbânım velî bulmadı baĦt-ı kemden istiĦlâş	K2/62	Dostânın daĦı hem hem-sâyegânın kıl diliñ Şuçları 'afv olunup haşr olalar taĦte'l-livâ
	hasta-i aşk [2] Aşk hastası; aşktan dolayı dertli olan kimse.		haşre dek [1] Kıyamete kadar. Dünya durdukça, çok uzun süre.
Tc2/27	Haylî dem olup hasta-i aşkam çü tabîbâ Bulunmadı bu derde devâ dâr-ı şifâda	G136/5	Râh-ı 'aşkıñda gider terk eylemez dil haşre dek Yoluna şıdķ ile iķbâl itdi idbâr eylemez
G253/1	Hasta-i aşkıñ tabîbâ derd-i bî-dermândayım Derdime yokdur devâ zîrâ ki ben dermândeyim		ĦaĦ [3] Çizgi, yazı. Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.
	hasta-i hicr [1] Ayrıklık derdi, ayrıklık hastası.	G177/1	Rüy-ı zîbâsına cânânıñ kaçan geldikte ĦaĦ Dil görüp didi çemenzâr oldı uş eţrâf-ı ŞaĦ
G246/8	İstedim dârü's-şifâ-yı vaşlıñ ey cânâ tabîb Hasta-i hicriñ olup bîmâreyim bîmâreyim	G210/3	Âh u eĦġânım budur ĦaĦ itdi rüyüñda zuhür Ey diriġâ gitti nâm u gitti nâmüs gitti neng
		G385/10	Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ da ĦaĦ -âver K'olur ĦaĦ ile 'afv kuluñ cürm ü ĦaĦâsı

haṭ gel- [3] Sakalın ve sevgilinin yanağındaki ayva tüylerinin bitmeye başlaması, bitmesi. || Ferman, buyruk çıkması.

G93/5 Ruḥ-ı dildāra **haṭ geldi** iriṣdi ğuşsa her yüzden Tamām olup sürürüñ defteri bugün dürülmüşdür

G346/5 Ruḥ-ı gül-günuna **haṭ geldi** ol ğonca-femiñ ammā Açıldı taze sümbül düşdi bülbül özge sevdāya

K10/5 Yine kara haberle **haṭ gelicek** rüyuña yārā Yañıldım zıkr ü evrādım şaşırđım ağ u karayı

hatā [6] Yanlış, yanlışlık, yanılma. || Kabahat, kusur.

G23/10 Gel ey pervāne yağma bāl ü perrin şem'-i fāniye Hākikī 'āşık iseñ ger bilürsin bu **haṭadır** hep

G364/2 Şehā teşbih idersem zülfüne miski revā yok mı Huten ahūsıdır gerçi gözün ammā **haṭā** yok mı

G393/14 Lebiñ emdiyse Nebzī bezm-i meyde ey şanem bilmem İşabet itdi mi şavb-ı şavāba ya **haṭā** m'itdi

K1/30 Zü'l-kerem yārān eline iricek eyyām ile Ger **haṭā** ise daḥı tatar şavāba ibtidā

Tr2/25 Rabṭ-ı kalb itmek aña hākķā **haṭā** imiş dirēĝ Kaşr-ı zibālarla tezyin olunan bu köhne ev

G272/14 Haṭ-āver olduñ ey āfet 'atā eyyāmı fesh oldı Daḥı geçmez misin Nebzī-i şeydāniñ **haṭāsından**

haṭā it- [1] Yanlışlık yapmak, yanlışlığa düşmek, kabahat işlemek.

K13/19 Yok **haṭā itdiñ** bu sözde tevbe istiĝfār kıl Dime bilmezlik idüp bî-bāk u pervā ḳalmamış

haṭar [1] Tehlike, endişe.

G154/1 Tarīķ-ı 'aşķ zann itme **haṭarsız** Şaķın gitme çü rāha rāh-bersiz

haṭ-āver ol- [2] Sakalın ve sevgilinin yanağındaki ayva tüylerinin bitmeye başlaması, bitmesi.

G272/13 **Haṭ-āver olduñ** ey āfet 'atā eyyāmı fesh oldı Daḥı geçmez misin Nebzī-i şeydāniñ **haṭāsından**

G385/9 Terk eylemezem 'aşķniñ **olsañ** da **haṭ-āver** K'olur haṭ ile 'afv ḳuluñ cürm ü haṭası

hātem [1] Mühür.

Mr2/6 Sa'ādetle vücūduñ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir Mürüvvet **hātemi** destinde cūduñ bî-nihāyetdir

Hātem Tayy [2] Cömertliği ve yiĝitliği ile ün salmış Arapların "Tayy" kabilesine mensup olan bir şahıstır.

Babasının adı Abdullah İbn-i Sa'd, babasının tam adı Ebü Adî bin Abdullah bin Sa'd'dır. Arapların meşhur şairlerinden olup, cömertliği ve kahramanlığı ile daha hayattayken bir darbimesel haline gelmiştir. Misafirperverlikte ve cömertlikte kendi ihtiyaçlarını düşünmeyecek kadar ileri giden bir şahsiyettir. Aynı zamanda çok ünlü bir şairdir (Tökel, 1998, s.460).

G202/16 Yoluña başım fedā ḳurbāniñam biñ cān ile Dimesünler şaķınup 'ālemede **Hātem Tayy** yok

Mh1/6 Şeh-i Sulṭān Maḥmūd Hān gibi hākāne der-peysin Şehāda yokdur akrāniñ meĝer kim **Hātem-i Tayy**

Hātem [1] Cömertliği ve yiĝitliği ile ün salmış Arapların "Tayy" kabilesine mensup olan bir şahıstır. Babasının adı Abdullah İbn-i Sa'd, babasının tam adı Ebü Adî bin Abdullah bin Sa'd'dır. Arapların meşhur şairlerinden olup, cömertliği ve kahramanlığı ile daha hayattayken bir darbimesel haline gelmiştir. Misafirperverlikte ve cömertlikte kendi ihtiyaçlarını düşünmeyecek kadar ileri giden bir şahsiyettir. Aynı zamanda çok ünlü bir şairdir (Tökel, 1998, s.460)

Ms3/19 Şehāvet ḳılmada aĝyārniñ güyā ki **Hātemsin** Ser-i 'uşşāka toĝmazsın egerçi mihr-i 'ālemsin

hātem-i mihr-i melāḥat [1] Güzellik güneşinin mührü.

G170/3 **Hātem-i mihr-i melāḥat** ḥalkasıdır lebleriñ Dürr-i yek-tā gibi dendāniñ aña elmās-ı faş

hātemu'llāh [1] Allah'ın Mührü, Allah'ın cömertliği.

Kt1/8 Vücūd-ı pākıdır bā'is vücūd-ı arz u eflāka Olupdur rahmeten li'l-ālemin daḥı **hātemu'llāh**

haṭ-ı mür [1] Karınca gibi olan hat. || Yeni beliren sakal ve bıyık/ayva tüyü.) Yüzde yeni çıkmaya başlayan sakal, bıyık ve ayva tüylerinin karıncaya benzetilmesi.

G305/10 Yaraşdı biri birinden yeg oldı **Haṭ-ı mürüñ** o zülf-i mārā ḳarşu

haṭib [2] Camide hutbe okuyan; güzel, düzgün konuşan kimse.

G34/1 Ne mü'ezzin ne imām u ne **haṭib** Ne müneccim ne mühendis ne ṭabib

G234/4 'Aceb mi mescide varmaz işem ben Mü'ezzin ne imām u ne **haṭibim**

hātif [1] Görülmeyeni haber veren melek. || Sesi işitilip de kendisi görülmeyen.

K29/9 Nebziyā **hātif** didi bu mışra'ı tarīḥine Ḳuşça cāniyçün nihāl-i Sidre olsun lanegāh

- hâtif-i cân[1]** Canın gaipten işittiği ses, cana ses veren. || Şaire gaipten gelen, görünmeyen ilahi ses.
- G300/8 Her kaçan görse nikâbından mu'arrâ rüyuñu
Haykırup 'uşşâka dir **hâtif-i cân sâri' ü**
- hâtif-i ğayb [1]** Gaybdan haber veren melek, gaipten ve bilinmezlikten işaret gelmek. || Şaire ilham gelmesi.
- G10/8 Vakt-i rihletdir irişdi hâzır ol ey nefsi men
Hâtif-i gaybdan saña çün irci'î geldi nidâ
- K7/3 Şeherde bir nidâ geldi işitdim **hâtif-i gaybdan**
Didi buña melâ'ik reşk idüp 'ayn-ı cinân dirler
- hâtime [1]** Bitirme, sona erdirmeye, tamamlama.
- K2/43 Fâtiha tâ **hâtime** zıkr-i cemîlîndir kamu
Mû-be-mû vü harf-be-harf âyet-be-âyet min ilâ
- hâtır [3]** Gönül, gönülden olan his. || İnsanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl.
- G1/6 Kabûl it bendeñi şâhâ benim bi'llâhi kâbilhâ
'Aceb bir dem mi vardır **hâtırımdan** mahvola
'aşkıñ
- G10/1 **Hâtırımda** yoğ idi cânâ bu işden mâ-'adâ
Kim idem rûh-ı revânım sen şeh-i cânâ fedâ
- G208/11 Baña it her ne dilâ **hâtır**a cümle sitemi
Varup âgyâr-ı bede kendiñi çift eyleme tek
- hâtır-ı bîmâr [1]** Hasta gönül. || Kırgın gönül.
- G120/10 Gözime karşı rakîbe em ider la'l-i lebi
Dimez ol hasta-dilîñ **hâtır-ı bîmâr**ı kalur
- hâtır-perişân [1]** Dağmık, karmaşık gönül. || Kederli, zavallı gönül.
- G150/5 Yâre var âgyâr için **hâtır-perişân** olma hem
Yoğ imiş çün kim fenâ bâğında bir gül hârsız
- hâtır-ı pür-nür [1]** Nur dolu gönül. || Parlak fikir.
- G75/7 **Hâtır-ı pür-nûra** sözüme gelmeye lutf eyle katı
Kalb-i şerifîñ çelebî berk durur hem-çü hâcer
- hâtır incit- [1]** Üzmek, gönül kırmak, gücendirmek.
- K24/2 Olmak dilersen hürrem-dil âhir
Ey şâh-ı 'âlem **incitme hâtır**
- hâtır gel- [1]** Hatırlamak, aklına gelmek.
- G47/7 **Gelürse hâtır**a ol mü-miyânîñ
Değâyıkda begim artar mebahis
- hâtır-ı 'uşşâk [1]** Âşıkların aklı, düşüncesi; âşıkların gönlü.
- G181/8 Kalb-i yârânı dem-â-dem oynadır çün gird-bâd
Hâtır-ı 'uşşâka tokunmakta şarşardan ğalîz
- hâtm [1]** Bitirmek, sona ermek.
- Tr281 Cümleden mücrim zenîb Nebzî karındaşñ dahı
Şoñ nefes îmân-ile **hâtm**in 'inâyet eylesün
- hâtm eyle- [1]** Qur'an-ı Kerim'in tamamını okuyup bitirmek. || Sona erdirmeye, bitirmeye.
- K14/15 Dahı hem 'âkıbet îmân u Qur'an-ile **hâtm eyle**
Karîni-ı mağfîret idüp muvaffâk eyle Rıdvâna
- hâtm it- [3]** Qur'an-ı Kerim'in tamamını okuyup bitirmek. || Sona erdirmeye, bitirmeye.
- Mş2/10 Bu imiş kısmet-i taqdîr-i Hudâ n'idelim âh
Hâtm ide şoñ nefes îmân ile bârî Allâh
- G298/9 Ey ecel Nebzîde **hâtm it** eylegil halkdan ferâğ
Mürveş zîr-i zemîne taşına şimden-gerü
- K2/2 Oldı zıkrım hâ vü şâd u tâ vü 'ayn u kâf u nûn
Lîk oldum harf-be-harf Qur'anı **hâtm itmişçe** tâ
- hâtm-i kur'an eyle- [1]** Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar okumak.
- G192/5 Kaldı ol ve'l-leyde ben **hâtm-i Qur'an eyledim**
Gerçi Mecnûn ile olmuşduk ezelden hem-sebak
- hâtt [5]** Çizgi, yazı. || Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.
- G66/6 Tâb-ı haddiñle şehâ bu bağr-ı süzânım benim
Bezm-i 'aşkıñda yanardı ırmese **hâttüñ** meded
- G69/5 Da'vâ-yı hüsne hüccet **hâttür**
'Aynıyla 'ayneyn şan iki şahid
- G86/5 Başarsa zülfünü **hâttü** n'ola 'aceb dañla
O mârdır ki görünmez bu mürdür ki ürer
- G231/1 Haddiñe gül ey şanem **hâttüña** şeb-bü söyledim
Lîk rengin eyledim ğâyetle dil-cü söyledim
- N10/1 Görelden **hâttüñü** ğamdan mu'arrâ sâdedir göñlüm
Bi-ğamdi'llâh ki kayd-ı zülf ile âzâdedir göñlüm
- hâtt-ı celî [1]** Hat sanatında her cins yazının iri yazılan şekline verilen ad.
- G365/4 Görinen kaç degildir velî **hâttâ**-ı ezel
Varak-ı rüyuna çekmiş o şehîñ **hâtt-ı celî**
- hâtt u hadd [1]** Ayva tüyleri ve yanak.
- G183/13 **Hâtt u haddinden** sü'al itdikle dil
Didi Rûhü'l-kuds bu mihr ol şu'â'

ḥaṭṭ-ı nesh [1] Nesih yazısı; hat sanatında, özellikle yazma ve basma eserlerde yaygın olarak kullanılan bir yazı çeşidi.

Mu13/1 Yazıldı **ḥaṭṭ-ı neshi** nüsha-ı ḥüsnünde cānānīn Emir ber- 'aks olup fesh oldu ḥālī ḥüsnī nesh oldu

ḥaṭṭ u zülf [1] Saç ve ayva tüyleri.

G19/9 Haḳḳā ki **ḥaṭṭ u zülfüñ** sancağ u 'alem çekmiş Dārātña söz yokdur şāhāne degil mi yā

ḥatta [2] "Bile, dahi, hem de" anlamında bağlaç.

K13/33 Geldi **ḥattā** Venedik İsviç Françız İngiliz Nemçe vü Moskov Niderlanda Sipanya ḳalnamış

K15/9 Bindi **ḥattā** kızcağızlar daḳı hem Birbirine didiler kim er gibi

ḥaṭṭāt-ı ezel [4] Ezelden beri yazan, Ezel kâtibi. || Allah (C.C.).

K10/7 Berāt-ı ḥüsnī **ḥaṭṭāt-ı ezel** ḥaḳḳında yazmışdır Çeküpdür ḳaşlarıñ şāhā aña tuğrā-yı ğarrāyı

G259/12 Alnımda yazılanlar elbette gelür bir bir **Ḥaṭṭāt-ı ezel** böyle çalmış ḳalemi bilmem

G365/3 Görinen ḳaş degildir velī **ḥaṭṭāt-ı ezel** Varaḳ-ı rüyuna çekmiş o şehiñ ḥaṭṭ-ı celī

G160/9 Vuşlatıñ **ḥaṭṭ-ı ezel** yazmış rakībe dostum Nebzī-i bī-çāreyi peyveste nā-kām eylemiş

ḥaṭṭ-āver ol- [1] Ayva tüyleri çıkmak.

G177/9 Nebziyā ol māḥ ger **ḥaṭṭ-āver olduysa** daḳı Ma 'nīde ṭāvūs-ı cennet bil yine itme ğalaṭ

ḥaṭṭ-ı ḥümāyün [1] Padişah fermanı. || Sevgilinin yanağındaki tüyler.

G123/7 Çıka ger **ḥaṭṭ-ı ḥümāyün** şehā Rüm iline Fiten-i zülf-i perīşān u müşevveş başılır

ḥaṭṭ-ı istivā [1] Adalet kararının çizgisi.

G20/6 Ḥālını görsün bakup ol şūḫa beyne'l-ḥācibeyn Görmeyen şāhn-ı felekde ḳuṭb u **ḥaṭṭ-ı istivā**

ḥaṭṭ-ı nev [1] Sevgilinin yüzündeki yeni çıkmış ayva tüyleri.

G278/8 Ğonca-ı şad-berğdir güyā ki ol nāzik femi Jāleveş gerdende ammā **ḥaṭṭ-ı nev** olmuş 'ayān

Ḥaṭṭ-ı reyḫān-ı dil-ārā [1] Fesleğen. || Sevgilinin fesleğen gibi güzel kokulu saçının teli.

G62/1 **Ḥaṭṭ-ı reyḫān-ı dil-ārā** zāhir oldu hem-çü naḫ Hey ne ḫoş zībā yaraşdı anda hem sīb-i zenaḫ

ḥaṭṭ-ı ruḫ-ı cānān [1] Sevgilinin yanaklarındaki ayva tüyleri.

G350/15 'Aşḳ ile meşḳ eylesün **ḥaṭṭ-ı ruḫ-ı cānāneyi** İktihāl itsün ğubār-ı rāḫmī gözde helā

ḥaṭṭ-ı sebz [1] Yeşil çizgi. || Sevgilinin yeni çıkmış ayva tüyleri.

G222/1 Şafḫa-ı ḥaddiñdeki ol **ḥaṭṭ-ı sebz** ü noḳta ḫāl Ğamze-i cādūña cānā öğredir siḫr-i ḫelāl

ḥaṭṭ-ı sebz-i la 'l-i yār [1] Yārın kırmızı ve yeşil yazısı. || Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağıının taze ayva tüyleri.

G169/5 Süre-i İḫlāş yazdı **ḥaṭṭ-ı sebz-i la 'l-i yār** Oldı pes ḫāl-i siyeh zīr ü zeber i 'rābveş

ḥaṭṭ-ı siyeh [1] Siyah çizgi. || Sevgilinin ayva tüyleri.

G75/3 Şafḫa-ı rüyūnda şehā **ḥaṭṭ-ı siyeh** kıldı raḳam Tā-ebedi düzd-i dile çāḫ-ı zenaḫ ola maḳar

ḥaṭṭ-ı yāḳūt [1] Kırmızı renkli yazı.

G177/3 Oldı yaḫud **ḥaṭṭ-ı Yāḳūt** ile bir Muşḫaf ruḫı Şan döküldi anda hem i 'rāb u hem yer yer nuḳat

havā [8] Dünyayı belli bir yüksekliğe kadar kaplayan, bütün canlıların nefes yoluyla alıp verdikleri, çok miktarda oksijen, azot ve az miktarda asit, su buharı ve başka gazlardan meydana gelmiş renksiz, kokusuz, hafif gaz.

G106/4 Bırakup elden efendim bu dili ḳılma şikest Düşe bir şişe **havādan** yire şad pāre düşer

G271/1 **Havālar** germ olsun ḳış çıksun Ğürūḫ-ı bī-dilāna iş çıksun

G286/6 Hebā olupdur eczā-ı vücūdum Turāb u mā **havā** vü nār elinden

K23/8 Adın cem' eyleyüp virmişler ādem **Havā** vu āteşi hem āb u ḫāki

Kt14/4 İçerler kāse-i mevti idüp fermān-ı Haḳ bir ğün Feleklerde melekler dābbe arzda hem **havāda** ṭayr

Mh1/27 **Havāda** murğā iḫsānıñ ider hem ḫūta deryāda Eser luṭfuñ nesīmi seyyidā her demde her-cāda

Mr2/25 **Havā** serde dem-ā-dem irtifā-yı zāt-ı pākiñdir Dilimde müşte 'il germā-yı baḫt-ı tābnākiñdir

Mü3/7 Kim başda **havā** elde türāb āteş ü hem āb Göñlünde göziñde

ḥavādis [1] Hadiseler, olaylar. || Bela, felaket.

G47/1 İrer bu sīneme tīr-i **ḥavādis** Velī ol ḳaşı yadır aña bā 'is

havāle [1] Göndermek, yollamak. || Sevgilinin aşığı bakış atması.

G81/11 Dil-i āzürdeye oldı **havāle** hicr-i dildārı
Tekāzā itme ey gam sen de rāhat eyle bir dem var

havāle eyle-[2] Bir şeyin yapılmasını bir kimseye bırakmak, devretmek.

G28/17 **Havāle eyle** her hükmi kazāya
Rızā ile olur ehven meşā'ib

G309/7 Tünd bād-ı cevriñe āhım **havāle eyledim**
Dirgüren şahım mukābil düşdi şarşar şarşar

havāle kııl- [2] Bir şeyin yapılmasını bir kimseye bırakmak, devretmek.

G142/6 Gözleriñ açdı şehā bu sīne üstünde şerih
Ağzıña **kıldı havāle** tā ide dermānımız

G320/14 Şehā sīnemde açdı yāre gamzeñ
Devāsın la 'liñe **kıldı havāle**

havāş-ı zāhireyle- [1] Niteliklerin ve keyfiyetlerin meydana gelmesi

K25/9 **Havāş-ı zāhireyle** zeyn kıldıñ
Vücüdüm 'ilm ü 'irfāna idüp fen

havāşş [2]

1. Seçkinler, asiller.

G34/4 Ne mevālī ne kużāt u ne 'avām
Ne **havāşş** u ne eḥaşş u ne lebīb

2. Duyular, hayaller, vehimler.

G51/3 **Havāssım** şarf idüp 'aşkıñla vaz geldim 'anāşırđan
Reh-i dil-berde hiç ta 'dād olunsun mı çehār u penc

fahr-ı havātīn-i zaman [1] Zamanın hātunlarının, kadınlarının övgüsü.

Kt16/5 Bu merķad ıssı kim **fahr-ı havātīn-i zamān** idi
Ecel irdi āña da kıldı 'azm-i 'ālem-i bālā

havātır [1] Hatırlar, gönüller.

K24/6 Āzürde kıılma ḥalkı dil ile
İncinmesün hiç sende **havātır**

havf [4] Korkma. || Endişe, züntü.

G101/2 Eşk-i dīdem gitdügünce cüş idüp tuğyān olur
Bu durur **havfım** yeñiden yine bir tūfān olur

K23/12 Eger 'aql olmasa ādemde farzan
Kimüñ kimden olurdı **havf** u bāki

Kt28/2 Her kaçan görsem ruḥ-ı zībāsın ānsız Nebziyā
Yüregim ağzıma kor **havfdan** ol āfet koparrı

G242/7 Pederiñ **havfı** ile baña nigāh itmezsin
Dilerim dürr-i semnīm seni yetim göreyim

Havf-ı cevr [1] Zulüm ve eziyet korkusu.

G321/2 Saña kim didi varup yāriñi sen terk eyle
Havf-ı cevr ile vefādārıñı sen terk eyle

havf-ı dil [1] Gönül korkusu, gönül endişesi.

G224/1 Ğam-zedendir **havf-ı dil** bilinde ḥançerden degil
Sīne tūtmaḥ tūğ-ı bürrānıma ez-berden degil

havf-ı mihr [1] Sevgi ve dostluğun korkusu.

G347/11 Ārzü-yı luṭf u fażl u **havf-ı mihrīñle** seniñ
Hiç kimse rāhat olmaz düzeḥ u uçmağda

havf-ı zelāzil [1] Zelzele, deprem korkusu.

Mrb1/43 Uğrayup **havf-ı zelāzil** ğarḫ u ḥarḫ tā'ün vebā
Ḥāk ile yeksān olalar tozların şavura bād

havf eyle- [1] Korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak.

G283/9 Yolda kalmaz pes irersin menzile **havf eyleme**
Gir tariḫ-ı 'aşka Nebzī eyle dāmen-der-miyān

havf it- [5] Korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak.

G224/7 **Havf ider** benden qarīb olmaz baña dime raḫīb
Korḫarım şerriñden ancaḫ sen gibi ḥardan degil

T1/9 Āsumānda māh-ı nev deryāda māhī **havf ider**
Māhdan māhiye dek ḥükmi revāndır ḥançeriñ

G2/16 Kim cenāb-ı 'izzetiñden her dem eyler i'tinā
Havf idüp ḫahr u celālīñden yaşın seyl-āb ider

G182/11 Gülşen-i 'aşḫ içre **havf idüp** raḫīb-i ḥardan
Kesme ey bülbül şaḫın ol ḡonca-ı terden ṭama'

K6/9 **Havf idüp** tu yüziñe olmuş seniñ dirler diyü
Kesdirirdim şa'ırımı şimşir ile ben her zamān

havf it-[1] Korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak.

G322/9 Vaşl-ı vaşl olduñ şaḫın **havf itme** dirdiñ dil-berā
Neyleyim ammā dem-i hicrāneyi gördüm yine

havf u ḥaṭar [1] Korku ve tehlike.

G138/14 Nebzī güzer eylerseñ eger 'aşḫ ile yola
Zann itme şaḫın kim saña **havf u ḥaṭar** olmaz

havf u recā eyle- [1] Korku ve umut içerisinde bulunmak..

- G153/7 Muḥannedir raḳībīn **eyleme ḥavf u recā** andan
Elinden ḥayr u yā şer gelmeyenden nef' ü zār gelmez
- ḥavf-ı nār [1]** Cehennem korkusu.
- G175/3 İder imiş **ḥavf-ı nār** u ḥubb-ı cennetle 'amel
Zāhid-i efsürde-dilde özge kām imiş ğaraž
- ḥavrā-yı cennet [1]** Cennet hurileri.
- G69/3 Fıtratda güyā **ḥavrā-yı cennet**
Pistāni utruc 'azrā' -i nāhid
- ḥavz-ı zeḳan [1]** Çene çukurunun havzu.
- G384/6 Semenzār-ı ruḥunda bir taraf la'li zülälinden
Tolu **ḥavz-ı zeḳan** uş bu kenār-ı cūya söz var mı
- ḥay [3]**
1. Aman, medet, evvah.
- G202/12 Sīn ü vāv u fā ile 'aşkıları 'avk eyleme
Bir sevāb eyle n'ola yā ze'l-himem kim **ḥay** yok
2. Ey, hey.
- G241/10 Bir ayak toprağın bir kaṭre-i nā-çizsin
Ḥay Nebzī sen de kendiñ zann idersin ādemim
3. Canlı, diri.
- Mh1/8 Ne mümkin berr ü ihsānıñ verā ta'dād idüp şaysın
Mürüvvet 'āleminde serverā mādām kim **ḥaysın**
- ḥāy u hüy [1]** Sonucu boş çıkan çaba.
- G359/10 Deşt-i ḥayretde yiler her dem şabāveş cān u dil
Sen gözi āhüyü sayd için iderler **ḥāy u hüy**
- ḥayāl [18]** Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
- G21/5 Siyeh ḥālīñ **ḥayāli** diller üzre
Kılupdur ḥubb-ı sevdāyı süveydā
- G60/8 Muğ-peçe yadıyladır gönlüm metīn
Sīnede açdım **ḥayāliyle** şürūḥ
- G68/8 Zülfiñe aşüfte sünbül çeşmiñe nergis **ḥayāl**
Lāle ḥadd-i āliñe gül rüyuña eyler pesend
- G71/5 Her kaçan gelse **ḥayālin** çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür mihmān lezīz
- G89/2 'Aşık-ı dil-dādeler her dem ki zülfiñ yād ider
Ḥançer-i ğamzeñ **ḥayāli** dillerin ber-bād ider
- G118/3 **Ḥayāliñ** her kaçan gitse begim bu ḥāne-i dilden
Şovulmuş şuyı güyā bir degirmen şamına beñzer
- G126/9 **Ḥayāli** gibi dilde cilve eyler ol şanem illā
Komaz Nebzī n'idem öz ḥāline anı raḳīb-i gebr
- G141/3 Her kaçan gelse **ḥayāliñ** yādıma şāhim benim
Guşşamı ref' eyleyüp bu dilde aşlā ğam komaz
- G174/13 Bāde-i la'li **ḥayāli** çün seni mest eyledi
Nebziyā derd-i derüñüñ eyle var mestāna 'arz
- G249/4 Her gice tenhā komaz egler dil-i ğamgīnimi
Şubḥa dek cānā **ḥayāliñ** hem-nişinimdir benim
- G275/9 'Aceb şürīde-ḥāl olmuş durur Nebzī **ḥayāliñle**
Yürür 'aşkıñla çıplağ başı açuğ ayağı yalın
- G288/9 Mūsāfir olsa ger dilde **ḥayāliñ**
Kebāb idem yanık bağrım tiz elden
- G315/6 Yine 'aşkıñla bir ad eyledim cānā bi-ḥamdi'llāh
Elif-ḳaddiñ **ḥayāliyle** dönüpdür ḳāmetim dāle
- G349/1 Ḥāne-i dilde **ḥayāliñ** her kaçan mihmān ola
Bir fakīrim mā-ḥazar ihzārım aña cān ola
- G370/9 **Ḥayāliñ** rüz-ı firḳatde enīs ü hem-dem-i dildir
Şeb-i hicriñde hem cāna olur şem'-i şebistānī
- G392/3 Elif ḳaddi **ḥayāli** sīneme bir şerḥa açmışken
Ruḥunda ḥālī dāğıyla bir iken derdim on oldu
- K25/12 Derünümde ḳoduñ bunca ḳuvālar
Ḥayāl u vehm u ḥiss-i müşterek zan
- Ms4/21 Bekleyüp gedāyān cānā dün **ḥayāliñ** yolunu
Didim öldür bendeñi ya vir aña me'mülünü
- ḥayāl eyle- [1]** Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek. || Gerçekleştirememek, gerçekleşmesi imkânsız olmak.
- G227/4 Şafaḳ-ı āl-i ruḥunda görüp ey bedr-i tamām
Meh-i nev diyü ḳaşıñ **eylemişim** egrī **ḥayāl**
- ḥayāl ol- [2]** Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek. || Gerçekleştirememek, gerçekleşmesi imkânsız olmak.
- G374/2 Miyānıñ bahsi mā-beyne düşüp çok kıl ü ḳāl oldu
Dutuşdı ancalar ince tefekkürle **ḥayāl oldu**
- Mş1/33 Yāsemīn-i sīm-ten şan kim **ḥayāl olmuş** durur
Lalenīñ surḥ libası ḳara şāl olmuş durur
- ḥayāle düş- [3]** Hayal kurmak, dış dünyadan uzaklaşarak gerçekleşmesi istenen şeyleri düşünmek.
- G128/5 Hevā-yı vaşl ile çokdan berü **ḥayāle düşüp**
Firāk-ı yār ile oldu bu cism-i zār nizār
- G320/16 Dil-i bī-ğıl ğamıñla ḳılca ḳaldı
Düşüp ey mü-miyān ince **ḥayāle**

- G318/13 İştirdim Nebziyâ **düşmüşsin** ol âfet **hayâline**
Var imdi zühd ü takvâyı hebâ-ender-hebâ eyle
- hayâl-i zülf ü rüy [1]** Saç ve yüzün zihinde canlandırılması, hatırlanması.
- G42/5 Rüz u şeb fikr ü **hayâl-i zülf ü rüyüñla** seniñ
Gündüzüm Nev-rüz u 'ıyd oldu gecem Qadr ü Berât
- hayâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü Rüm [1]**
Gönül alan Rum, Türk ve Fransız sevgilinin hayali.
- G391/5 **Hayâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü Rüm-ile**
Derün-i deyr-i dil güyâ Nigeristân-ı Çîn oldı
- hayâsız [2]** Utanma duygusu olmayan, utanmaz, arlanmaz kimse.
- G181/14 Yüzi karar maz eger gül-hâna girse Nebziyâ
Kim **hayâsız** olmada pîr-i zen-i gardan galîz
- G180/3 **Hayâl-i la 'l-i nâbüñ** hasretiyle kan içer her dem
Be sâkî bezm-i hicriñde dil eyler câm-ı Cemden haz
- hayât [1]** Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış, ömür.
- G188/12 Yüri zâhid çıkar nakş-ı sivâyı kalb kalbiñden
Hayâl-i haft-ı dildâr ile meşk it 'ayn u şin u kâf
- K32/56 Hâşılı eyle hayât-ı ebediyye ihsân
Virmeyüp dünye **hayâtında** dañı izlâli
- hayâl-i hâl-i hadd [1]** Yanağındaki benin hayali.
- hayât-ender-hayât [1]** Hayat içinde hayat.
- G39/11 **Hayâl-i hâl-i haddiyle** olupsin çün ki pür-sevdâ
Sevâd-ı sine-i bî-kînden gam cündin uzağ it
- G398/1 **Hayât-ender-hayât** oldı kelâmıñla lebiñ yâ Hay
İrişün 'aşıkâna lutf u ihsânıñ pey-ender-pey
- hayâl-i kâkül [1]** Sevgilinin perçeminin hayali.
- hayât-i ebediyye [1]** Sonsuz hayat, ebedî yaşam. || Ölümünden sonraki hayat, ahiret hayatı.
- G346/7 **Hayâl-i kâkülüyle** dilde gam aralanur her şeb
Dil-ârahlık yaraşur bildim o zülf-i şebâsaya
- K32/55 Hâşılı eyle **hayât-i ebediyye** ihsân
Virmeyüp dünye hayâtında dañı izlâli
- hayâl-i la 'l-i yâr [1]** Sevgilinin dudağının hayali.
- hayât-i nev cihân [1]** Dünyanın taze can, yeni hayat.
- Tc1/35 Geldi bir gün yâdına düşdi **hayâl-i la 'l-i yâr**
Başıma vü gözime dünyâyı kıldı teng ü tar
- Mr5/9 Buldı **hayât-i nev cihân**
İrdi zamâna tâze cân
- hayâl-i lutf [1]** İyiliğın hayali, iyilik düşüncesi.
- hayb [1]** Başaramamak, başarısız olmak. || Kaybetmek, hüsrana uğramak.
- G81/8 Ne gam yerstün dilâ dîdeñde nem sineñde gam varsa
Bi-ğamdi'llâh **hayâl-i lutf** ile zımnında hurrem var
- G32/6 Nedir taşşilın ey Nebzî dir ise
Dirim 'Azrâ' ile hüsran ile **hayb**
- hayâl-i zülf [2]** Saç lülesinin hayali.
- hayf [8]** "Eyvah, yazık" anlamlarında kullanılan acınma, üzüleme ifadesi.
- G273/7 Yolın azıtmaz **hayâl-i zülfdür** hablü'l-metîn
Şıdğ u ihlâş-ile 'azm-i semt-i cânân eyleyen
- G67/12 İddi'â idüp semenderlik yağarsın âteşe
Perr ü bâliñ **hayf** ey pervâne uş olduñ remâd
- G102/11 **Hayâl-i zülfiñe** cânâ düşelden
İşi bu gönümünñ tül-i emeldir
- G88/10 Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ
Hayf u te'essüf eyleme bu dañı hem gelür geçer
- hayali.
- hayâl-i zülf-i dil-ber [1]** Sevgilinin saç lülesinin hayali.
- G139/6 Olmadı bunca 'azâyimlerle rabt-ı kalb-i dost
Ol perîye **hayf** te'şir itmedi teşhîrimiz
- G386/1 **Hayâl-i zülf-i dil-ber** sînemi çün tağ tağ itdi
Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe tağı bağ itdi
- G347/1 **Hayfdır** şâhım saña bu tavrlar bu çağda
Şîr-ğvâre güyiyâ bir tıfl iken kucağda
- hayâline gel- [1]** Hayal etmek, hayalinde canlanmak.
- Tr1/16 baltadır yahud geçer her gün aña bir nice şap
Ger **hayâline gele** şık şutar anı tâb-ı teb
- K10/11 Dil-i sengin-i dil-ber **hayf** kim nerm olmadı gitdi
Bu âh-i süznâkim hoş eridir seng-i hârâyı

- Mü2/3 **Hayf** o lebi şîrîne ki Ferhâdını bilmez
Her demde tecâhül
- N13/10 Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ
Hayf u te'essüf eyleme bu dağı hem gelür geçer
- Tr2/27 **Hayf** dâr-ı derd-imiş mâtem-serâ imiş dirîğ
Südi yok sevdâ imiş ey h^Vâce hırs u h^Vâhişîñ
- hayf it-** [2] Eyvah etmek, hayflanma.
- G119/9 Fedâ-yı tîğ-ı 'aşk olduğına **hayf itme** ey Nebzî
Ġam-ı 'aşk ile cân virmek şehâdetdir şehâdetdir
- G196/9 Nâr-ı 'aşka kim düşer **hayf itmesün** zîrâ anı
Zer gibi hâlis 'ıyâr eyler belî zer-kâr-ı 'aşk
- hayf kim** [1] Eyvah, yazık ki.
- G354/8 Bağladı zünnârını zülfi dil ü cân biline
Hayf kim bir niçe ehl-i dîni bî-dîn eyledi
- hayf u dirîğ** [1] Eyvahlar olsun, yazık.
- G4/10 Bî-çâre Nebzî görmedi devrinde ey meh-pâre gün
Bî-mihr imişsin çarhveş **hayf u dirîğ** ibnü'l-vefâ
- hayfâ** [3] "Yazık ki, heyhat, vah!" anlamlarında kullanılan ünlem.
- G340/2 Felekden istedim gönca dutuşdurdı beni hâre
Murâdım virmedî **hayfâ** murâdımcâ nedir çâre
- G379/9 Görünmez ol yüzi kûrs-ı kamer aylar geçer **hayfâ**
Gözetmez Nebziyâ gör anı haqq-ı nânı gördün mi
- Ms2/27 Cihânı töl durur nâlem irişmez güşuna **hayfâ**
Meded rahm eylegil cânâ kuluñdur Nebzî-i şeydâ
- hayfâ ki** [1] Ne yazık ki.
- Tc2/16 Terk itdi beni göz göre meyl itdi raķibe
Hayfâ ki hebâ oldı o kelb ile şavaşlar
- hayhay** [2] "İsteyerek, seve seve, elbette"
anlamlarında onama bildiren bir söz.
- G121/10 Görenler şî'r-i Nebzîde selâset
Zehî zîhn-i edağ **hayhây** dirler
- G133/4 Düşüp ardımca eţfâli cihânın
Atup taş el kaçup **hayhây** iderler
- haykır-** [1] Bağırarak.
- G300/8 Her kaçan görse niķabiñdan mu'arrâ rüyüñü
Haykırup 'uşşâkıña dir hâtif-i cân sârî'ü
- hayl-i 'aşıkân** [1] Aşıkların çoğı.
- G86/3 Ululanur çoğ olur **hayl-i 'aşıkâna** velî
Bu kelb-i turfeyi gör kim hemîşe tırmaz ürer
- haylî** [7] Oldukça fazla, çokça, epey, uzun süredir.
- G130/7 Dil-i zârım düşüp çâh-ı zekanda **haylî** demdir kim
O târ-ı zülf ile merbût esîr-i bend ü zindandır
- G166/1 **Haylî** demdir miñnet-i hier ile oldum cân-hırâş
Olmadı vuşlat müyesser gitmedi dilden telâş
- G187/5 **Haylî** demdir pister-i miñnetde yatur hastayım
Şerbet-i la'l-i lebiñle kılmadıñ şayruñı şağ
- G220/1 Esîr-i bend-i derd-i 'aşk olupdur **haylî** demdir dil
Çünân mañzûn u mağmûmdur ki güyâ kıldı pâ-der-gil
- G230/1 **Haylî** demdir hem-demimdir Ġam benim
Zevk benim 'âlem benim hem dem benim
- G357/5 Begim **haylî** dem olupdur każâ-yı dilde haķımdır
Seniñ mekkâre-i Ġamzeñ każâ-yı âsumân oldı
- G391/1 Gönül semt-i firâka düşeli bir **haylî** hîñ oldı
Temennâ-yı vişâl-ile 'aceb zâr u hażîñ oldı
- haylî dem** [1] Oldukça fazla zaman, epey uzun süre.
- G395/3 Didim eylerdim vişâliñ **haylî demdir** ârzü
Vaşl-ı men vehm ü hayâlest tû borov maţlab didi
- haylî dem ol-** [1] Epeyce uzun zaman geçmek.
- Tc2/27 **Haylî dem olup** hasta-i 'aşkam çü tabîbâ
Bulunmadı bu derde devâ dâr-ı şifâda
- haylice** [1] Oldukça fazla, çokça, epey.
- G277/8 Raķib ile cidâlim göricek 'uşşâğ didiler hep
Bu meydân-ı şecâ'atda pesend kim **haylice** merdsin
- hayr** [6] İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
- K13/40 İşidilmesün İlahî bu haber hem dinmesün
Mañz **hayr** idi o da gitmiş dirîğâ kalmamış
- K19/4 Hâliyâ Gümrük Emîni Hażret-i İşhaķ
AĠa Kim muhibbû'l **hayrı** ve'l-ihsândır bî-iştibâh
- K32/43 Tapuña yaraya yok **hayr** u hisânı aşlâ
Toludur defter-i a'mâli şeni' ef'âli
- K7/4 Harf-i menķût ile Nebzî târihin
Bul tûyünce **hayrım** eyâ didi
- K9/23 Yümn ile **hayr** ile varup eyleyücek anda karâr
Dil didi târih gerek zabt ola sâl-i kademiñ
- K13/41 Haşılı dünyâda var olsun vücûdi **hayr**-ile
Bundan özge ol şehe lâyık teħâyâ kalmamış

- hayr-ı ceza [1]** Karşılığın faydası.
- G8/10 Eylediñ Nebzîye vaşlını revâ saña dağı İde Haq **hayr-ı cezâ** ile cezâ rûz-ı cezâ
- hayr du 'â [1]** Bir kimse için Allah'tan iyilik, güzellik, hayır temenni etmenin faydası.
- Kt9/25 **Hayr du 'â** ile çü Nebzî didi bu beyti hemân İşidicek ehl-i nazar gel öpelim didi femiñ
- hayr ile yâd it- [1]** Hayırla anmak, arkasından iyi şeyler söylemek.
- Kt14/8 Bu merkad şâhibi kim ismi Seyyid Muştafâ Hâfiz Recâdir rûh-ı pâkin **hayr ile yâd ide** ehl-i hayr
- hayr u şer [1]** Hayır ve şer, iyilik ve kötülük.
- G153/8 Muhammedir rakîbiñ eyleme havf u recâ andan Elinden **hayr u yâ şer** gelmeyenenden nef' ü zar gelmez
- hayra'l-verâ [1]** Mahlûkların en hayırlısı olan Hz. Muhammed (S.A.V.).
- K2/38 Ez-'Alağ halkı itdi Haq halkı Tekâsür itdi pes Cinn ü inse pâdişâh olduñ eyâ **hayra'l-verâ**
- hayrân [5]** Bir kimseyi veya bir şeyi çok beğenen, çok takdir eden kimse.
- G161/13 Hâlet-i 'aşk ile ser-gerdân u **hayrân**sin yine Nebziyâ sende bayağıveş degil gidiş turış
- G220/6 Şehâ 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm kim Olur hâlim gören her hâl ile **hayrân** u lâ-ya'kı
- G373/21 Bugün 'aşkımla **hayrân** kim dir iseñ Fakîr ü bî-nevâ Nebzî du 'acı
- G377/6 Yüz çevirmezsin 'aceb mihrâbdan bir kaşa hem Sen dağı **hayrân** imişsin zâhidâ bildim seni
- K4/6 Meşakkat dâmına düşdüm yedigim dâne-i gamdı Kafesde şanasın bir murğ-ı vahşî gibiyim **hayrân**
- hayrân eyle- [1]** Tutkun olmak, çok arzu etmek, çok beğenmek, çok etkilenmek.
- G229/17 Yine şâ'irleri hep deng ü **hayrân eyledi** Nebzî Yazılan defter-i dîvân-ı şî're bu nev-îcâdım
- hayrân ol- [5]** Tutkun olmak, çok arzu etmek, çok beğenmek, çok etkilenmek.
- G349/6 Bu ten-i pür-yâremi göre ide Eyyüb pesend Görse Ya'küb eşk-i hûn-âbım benim **hayrân ola**
- G28/7 Bunı bilmekte **hayrân oldu** 'âkil İrişmez hikmetine fikr-i şâ'ib
- G212/5 Bir ser-âmed dil-berîñ 'aşkıñda **hayrân oldıgıñ** Göricek bildim dilâ bu sinede çâkiñ seniñ
- Mh3/21 Nebzî-i şürîdeyim 'aşkıñla **hayrân olmuşum** Dîde giryân sîne büryân dil perîşân olmuşum
- G192/9 Deşt-i hicrân içre ser-gerdân u **hayrân olmuşum** Çıkmağa cân-ı za'îfîm kâldı ancağ bir ramak
- hayrât [1]** Yalnızca hayır maksadıyla, herkesin faydalanması için yapılan işler, yapılar.
- Kt8/5 'Aceb **hayrâta** sâ'îdir muvaffâk eylesün Allâh Kemâle irişüp mazhar ola hem luğf-ı Mennâna
- hayret [1]** Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
- G392/7 Yol azdırmış idim gîsü-yı şeb-günüñda **hayretle** Bi-ğamdi'llâh cânâ şevk-ı rûyuñ reh-nümün oldu
- hayret-âlûd ol- [1]** Hayrette bırakmak, şaşkınlığa sebep olmak.
- G3/8 Beni şahrâ-yı cünün içre göricek Mecnûn **Hayret-âlûd oluban** hâletime kâldı taña
- hayretde koy-[1]** Şaşırtmak; şaşkınlık içinde bırakmak.
- Mr5/48 Şâ'irleri hep ser-be-ser **Hayretde koydı** beste-dem
- hayr-ı câri eyle- [2]** Kalıcı bir iyilik etmek, kalıcı bir lütüfta bulunmak.
- K18/10 'Ulüvv-i himmeti ceryân idüp mecrâ-yı ihsâna Hâdise mâ-şadağ bir **hayr-ı câri eyledi** icra
- K20/8 Bi-ğamdi'llâh kim Gümrük Emîni Hâzret-i Ağa Mağallinde yapup bir **hayr-ı câri eyledi** icrâ
- hayr-ı halef ol- [1]** Hayırlı takipçileri olmak. || Hayırlı evlatlar, torunlar bırakmak.
- G198/4 Bu dili kıldım emânet saña çursun sevdiğim Ben 'adem küyına gitdikde **ola hayr-ı halef**
- hayr-ı mağdem eyle-[1]** Gelişinin hayırlara, faydalara, lütuflara vesile olması.
- K12/40 Gitti kahr-ı şevket-i luğf ile geldi gânimîñ Geldiği dem şâh-ı 'âlem **hayr-ı mağdem eyleyüp**
- hayr um- [1]** Hayır, iyilik beklemek.
- Kt19/9 **Umup hayr-ile** bir ferzend-i dil-bend Dem-â-dem eyler-idi âh u evvâh
- hayrın gör-[1]** Yeni alınan bir şey için "güle güle kullan" anlamında bir söz.
- K6/18 Göricek Nebzî şakal ile beni tağsîn idüp Didiler tüyince **hayrın gör** kamu dostlar hemân

- makbulü. **hayru'l-‘amel [1]** Amel işleyenlerin hayırlısı,
- Mş1/43 Yapışıp hablü'l-metn-i şer‘a kıl **hayru'l-‘amel**
Der-be-der gezme beyâbânda eyâ inşâfa gel
- hayru'r-refîk [1]** Arkadaşların hayırlısı, makbulü.
- K1/43 Sensin Allâhım idüp tevfiķiñi **hayru'r-refîk**
Eyleyen mazhar beni bu feth-i bâba ibtidâ
- hayvân [1]** İnsan dışındaki canlı mahlûk.
- K23/6 Nedir bu ‘âlem içre bunca a‘yân
Nebât u ma‘den ü **hayvân** ya ki
- Hayy [1]** Bütün varlıkların hayat kaynağı, ebedî ve hakiki hayat sahibi Allah.
- K24/4 Çün kalb-i mü‘min ‘arş-ı Hudâdır
Hayy u nighbân her demde nâzır
- haz eyle- [2]** Hoşlanmak, zevk duymak.
- G180/4 Hayâl-i la‘l-i nâbîn hasretiyle kan içre her dem
Be sâķi bezm-i hicriñde dil **eyler** câm-ı Cemden **haz**
- G180/1 N‘ola ‘uşşâķiñ **eylerse** şehâ derd ü elemden **haz**
Olan dîvâne-i ‘aşķiñ kıtur elbette ğamdan **haz**
- haz it- [2]** Hoşlanmak, zevk duymak.
- G180/6 Nedendir çeşm-i hün-h‘ârîñ girer kanına ‘uşşâķiñ
Ezel merdümlük eylerken **ider** mi şimdi demden **haz**
- G180/8 Yine bir kâķüli mâriñ düşüp ‘aşķına şevķ ile
Yudarsın ağusın ey dil **idersin** zehr ü semden **haz**
- haz kııl- [1]** Hoşlanmak, zevk almak.
- G180/2 N‘ola ‘uşşâķiñ eylerse şehâ derd ü elemden **haz**
Olan dîvâne-i ‘aşķiñ **kıılur** elbette ğamdan **haz**
- haz ol- [1]** Mutluluk, hoşnutluk duyma.
- G180/10 Niçe ülfet idem bilmem raķib-i rû-siyâh ile
Olur mı meclis içre Nebziyâ hiç yâr kemden **haz**
- hazâh [1]** Ödül hediye, Allah'ın lütfü.
- Kt19/30 O zâ‘id nâķışi cebr eyler-ise
Tamâm olur iki târiķ **hazâh**
- hazân [1]** Sonbahar. || Hüznün ve ayrılıĝın mevsimi.
- G221/11 Bu âlât-ı bahâr ile **hazâna**
Çü tınmaz ğonca nergis aĝla gül gül
- hazân it-[1]** Sonbaharın gelmesi. || Hüznün ve ayrılık mevsiminin gelmesi.
- Tc1/51 Böyle nüzhet baķş iken illâ yine **ider hazân**
Bir ğün isti‘âm içün bu sırrı bülbülden nihân
- hazân ir-[2]** Sonbaharın gelmesi. || Hüznün ve ayrılık mevsiminin gelmesi.
- G321/13 Gülşen-i hüsnüne Nebzî o gülün **irdi hazân**
Oturup künc-i ğama zârîñ sen terk eyle
- K28/21 Gül olup pejmürde ger **irse** bahârına **hazân**
Gülbeşekerle gül-âbî ğör kalur âsâr gül
- hazân ol-[2]** Sonbaharın gelmesi. || Hüznün ve ayrılık mevsiminin gelmesi.
- G389/2 Ğamım ğitdikçe eفزün olmada bilmem baña n‘oldı
Bahârım geçdi vâhayfâ ğülistânım **hazân oldı**
- Mş1/25 Lâkin **olıcaķ hazân** elbet çeker hamyâzesin
Ey ğönül suhriyye çokdur kañķı yirin yazasin
- hazer kııl- [1]** Sakınmak, çekinmek.
- G264/7 Ğünâhından **hazer kııl** zâhidâ ‘uşşâķa ta‘n itme
Degildir vesvese bu ‘aşķ olurlar ez-Ğudâ mülhem
- hazır [4]** Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olmak, amade.
- G10/7 Vaķt-i riķletdir irişdi **hazır** ol ey nefs-i men
Hâtif-i ğaybdan saña çün irci‘î ğeldi nidâ
- G126/3 Heman cân virmege yoluñda **hazır** cân atarlar hep
Ne hâcet dermendâna bu rütbe eylemeklik cebr
- G145/6 Revân it dirhem-i eşķiñ kudüm-i yâre ey ‘âşķ
Veĝerne vaşķıñı **hazırca** helvâ mâ-ĝaşal virmez
- G238/14 Vefâ eylerse bir kaç ğün ĝarâbın ğösterüp âbâd
Cefâsı der-kaķâ **hazır** irişür der-‘aķab hâdim
- hazır ol- [2]** Her duruma karşı hazırlıklı, uygun vaziyette olmak. || Mevcut olmak, huzurda bulunmak.
- G178/9 Gelür nevbetiñ **hazır ol** Nebziyâ
Tolup boşalur ğör bu köhne ribât
- G153/3 Hemân saĝ ol begim ‘âlemde **hazır ol** beliyyâta
Cihânda bu ser ü çeşme ne ğörünmez neler gelmez
- hazır-cevâb ol-[1]** Gerektiĝinde çabuk, yerinde cevaplar bulup vermek.
- G31/10 Baķayım dirsem nihânî rüyuña
Atıluĝ ğamzeñ **olur hazır-cevâb**
- hazırca-[1]** Uygun duruma sokmak, istenildiĝi zaman faydalanılmak üzere hazır etmek.
- G154/9 Yüri zâd-ı sefer **hazırca** Nebzî
Geltür peyk-i ecel bir ğün ĝabersiz

- hāzihī [2]** Tam, tam anlamıyla, mükemmel.
- G60/18 Ol büt-i tersāyı Nebzī kim göre
Dir muhakkak **hāzihī** bedrūn yelūh
- G197/8 Eşk-i dīdem cūş idüp akdı ser-ā-pā 'āleme
Didiler anı görenler **hāzihī** bahrun 'amīk
- hazın [1]** Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.
- G391/2 Gönül semt-i firāka düşeli bir haylī hīn oldu
Temennā-yı vişāl-ile 'aceb zār u **hazın** oldu
- hazm-ı nefis [1]** Nefsi zaptetmek, tahammül etmek.
- K1/45 **Hazm-ı nefis** it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi
Kibr ü 'ucbi kılmā meyl ü irtikāba ibtidā
- hazret [2]** Yüce kabul edilen şahıs veya kutsal
sayılan varlık isimlerinin başına saygı, övme, yüceltme
amacıyla getirilen unvan.
- K32/50 Şerr-i şeytāndan emīn eylegil imānın hem
Varıcağ **hazretine** haqla virüp ikmalı
- G192/8 Yād ile yeksān tutarsın bende-i dīrīneñi
Hazretinde hüsrevā zāhir degil butlān u hağ
- Hazret-i Mevlā [2]** Hz. Allah, her türlü övgüye
layık olan Cenab-ı Hak.
- G7/ 2 İrs idüp mülk-i cünüm **Hazret-i Mevlā** baña
Hamd ola kıldı müyesser bir saçı leylā baña
- Mh1/14 Zahirīn ola Hağ her rüz u hefte mäh u sālīnde
Merāmın ide inşā **Hazret-i Mevlā** ilā-mā-şā
- Hazret-i sultān Maḥmūdū'l-hışāl ü pāk-dīn [1]**
Övülmeye değer ahlaklı, dindar padişah Sultan Mahmud. (I.
Mahmut.)
- K12/1 **Hazret-i sultān Maḥmūdū'l-hışāl ü pāk-dīn**
Māhī-i tuğyān u küfr ü hāmī-i dīn-i mübīn
- Hazret-i Ağa [1]** Ağa hazretleri.
- K20/7 Bi-ḥamdi'llāh kim Gümrük Emīni **Hazret-i Ağa**
Maḥallinde yapup bir ḥayr-ı cārī eyledi icrā
- Hazret-i Hağ [2]** Yüce Allah (C.C.)
- Mş2/30 Niçe cān çāk idüben sīneyi dağ eylediler
Ol olur her niçe kim **Hazret-i Hağ** eyle diler
- G65/2 Bu durur dā'im recā-yı dil eyā pāk-i vücūd
Hazret-i Hağdan irişsün tapuña yüz biñ dūrūd
- Hazret-i İshak [1]** Övülmeye değer İshak Efendi
Hazretleri. (Şeyhülislam Es'ad Efendi'nin kardeşi Şeyhülislam
İshak Efendi.)
- K19/3 Hāliyā Gümrük Emīni **Hazret-i İshak**
Ağa Kim muḥibbū'l ḥayrī ve'l-iḥsāndır bī-iştibāh
- Hazret-i Loḳmān [1]** Hikmetli sözleri ve
hikāyeleri ile efsaneleşip her derdin devasını bildiği rivayet
edilen hekim.
- G125/4 Leb-i la'līnden irer derd-i dile irse devā
Hükemā çoğ velī-i **Hazret-i Loḳmān** bir olur
- Hazret-i Mevlā [1]** Yüce Allah.
- Mh1/14 Zahirīn ola Hağ her rüz u hefte mäh u sālīnde
Merāmın ide inşā **Hazret-i Mevlā** ilā-mā-şā
- Hazret-i Mevlā mu'ammer ide [1]** Allah (C.C.)
uzun ömür versin.
- K35/16 Bahār u tīre-meh sayf u şitā devr eyledikçe çarğ
Mu'ammer ide ol ma'sūm-ı pāki **Hazret-i Mevlā**
- Hazret-i Sultān Maḥmūd [2]** Övgüye değer
Sultan I. Mahmud.
- Mr1/5 **Hazret-i Sultān Maḥmūd** ol şeh-i 'ālī-cenāb
'Adle nā'il Hağka kā'il sālīk-i rāh-ı şavāb
- Kt8/1 Şehen-şāh-ı mu'azzam **Hazret-i Sultān**
Maḥmūdūn
Vücūdı menba'-ı iḥsān olupdur nev'-i insāna
- Hazret-i Sultān-ı ān [1]** Güzellerin övülmeye
değer padişahı hazretleri.
- K12/20 Eynemā kāmū Hudā kaḥr eyleye her düşmenin
İdicek 'azm-i cihād pes **Hazret-i Sultān-ı ān**
- haz it- [1]** Hoşlanmak, zevk almak.
- G40/8 Şīrīn lebini yāda getirse dil-i şeydā
Cān **haz idüp** ider ne güzel tatlu hikāyet
- heb [2]** Bütün, tüm. || Her vakit, daima, sürekli.
- G25/12 Komaz rü-māl idem ol āsitān-ı rāstāna ben
Rağīb-i rü-siyehdendir benim bu çekdiğim ğam **heb**
- G26/12 Komaz rü-māl idem ol āsitāna
Rağīb-i kelbdendir çekdiğim **heb**
- Hebā [4]** Boş, beyhude, nafile, faydasız.
- G23/6 Eger dil-ber sevip nūş eylemezseñ bāde-i şāfī
Be şūfī itdiğin zühd ü verā' bilgil **hebādır** hep
- K2/50 Ümmetīnden bir za'īf ednā vü bī-tākatdır ol
Zerre-i nāçizveş aḥkar **hebādır** zīr-i pā
- K5/4 Bī-vefādır bu denī dünyā gerekmez i'timād
Kavli uymaz fi'line fi'li **hebā** kavli durūğ
- Tr2/29 Ka'be-i maḳşūd için sa'yin **hebā** imiş dirīğ
Kaḥr bir kaḥr imiş kim her kişi andan girer
- hebā it- [1]** Ziyān etmek, boşa harcamak.

G5/8	Gerd-i rāh olsun nedir bu ḥāk-i ten Ben kāmū cān u dilim itdim hebā	hefte [1] Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman bölümü, hafta.
	hebā kııl- [1] Zıyan etmek, boşu harcamak.	G78/10 Dili ferdāya şalıp va' de-i vaşlın giderek Günini hefte iken meh meh iken sāl ideyor
K21/9	Velikın şavmı nevme tıtdırıp sa'yiñ hebā kıılma İriş her dem cemā'atle şalāt-ı ḥamse idrāk it	heft-i semā [2] Gökyüzünün yedi katı.
	hebā ol-[3] Boşa gitmek, zayı olmak, yok olmak.	G209/6 'Aceb ḥiddetlidir peykān-ı āhım Geçer heft-i semāyı eyleyüp çāk
Tc2/16	Terk itdi beni göz göre meyl itdi raķibe Ḥayfā ki hebā oldı o kelb ile şavaşlar	G257/2 Rüyüñi görmeklik için ey yüzi mähim benim Tolanur heft-i semāyı tā-seşer āhım benim
G286/5	Hebā olupdur eczā-ı vücūdum Turāb u mā havā vü nār elinden	ḥek [1] Allah, Tanrı, Hüda.
G179/6	Reh-i 'aşk içre 'āşıklar çeker derd ü meşakkatler Hebā olur kāmū şoñra Ḥudā vire meger a'vāz	Mş1/63 Şafḥa-ı kalbiñden eyle ḥubbunı bi'l-cümle ḥek Tā görünsün bu felek saña kelek 'Ankā siñek
	hebā-ender-hebā [1] Zıyan üstüne zıyan.	helā [2] Böyle bil ki.
G318/14	İşitdim Nebziyā düşmüşsin ol āfet ḥayāline Var imdi zühd ü taķvāyi hebā-ender-hebā eyle	Mu32/2 Biz iki yüz yavru uçurduk yuvadan bülbüla Var yüri sen āşiyāñında otur mühmel helā
	hebi [1] Bu yer, bura.	G350/16 'Aşk ile meşķ eylesün ḥatt-ı ruḥ-ı cānāneyi İktihāl itsün ğubār-ı rāhımı gözde helā
K15/20	Bu kışa pīrān-ı 'ālem tañlaşup Birbiriyle söyleşürlerdi hebi	helāk [1] Mahvolma, perişan hale gelme; ölmek.
	hedāyā [2] Hediyeler.	K23/20 Ezelden 'aşk iledir zindegāñı Yine hem 'aşk olur şoñra helākı
G16/4	Nesīm-i 'anberin zülfünden ey dost İrer kām-ı dile her dem hedāyā	helāk it- [2] Aşırı derecede yormak, bitkin duruma getirmek. Öldürmek, ortadan kaldırmak.
K13/36	Ey kalem kaşd-ı kelām eyle cenābına anuñ Kim du'ā'-ı ḥayrdan ğayrı hedāyā kalmamış	G381/10 Cevr ü kañrıñla kılıp dünyā vü mā-fihāyi terk Ḥāşılı Nebzī gibi cānā helāk itdiñ beni
	hedāyāmız ol- [1] Hediyelerin verilmesi..	K21/7 Helāk-ı nefsi emmāre hemān şavm ile ḥāşıldır Kerem it merḥamet itme meded it nefsi ihlāk it
Tr2/71	Şimdiden şoñra hedāyāmız olur ancak du'ā Ḥāķ Te'ālā merķadiñ bostān-ı cennet eylesün	helāk ol- [2] Aşırı derecede yorulmak, bitkin duruma gelmek. Ölmek.
	hedef tıt- [1] Nişan almak, hedef tahtası yapmak.	Mr1/42 Nuşret ü 'avniñ siper kııl mü' minine yā Ḥudā Tıĝ-ı kañrıñla helāk ola ğürüh-ı eşkıyā
G189/1	Tīr-i müjĝāñıña kim bu sīnemi tıtdum hedef N'ola bir cānım yoluñda kaşı ya olsun telef	G191/14 Cān dilermiş Nebziyā ol rüḥ-ı sāñi vaşlına Derd-i hicriyle helāk oldum benim cānım da yok
	hedefveş [1] Hedef gibi.	helāl [1] Haram olmayan şey, mubah.
Tc2/21	Tıtma gönül sīneñ aña karşı hedefveş Her dem ki atar okunu ol ya gibi kaşlar	G2/11 Ḥürmet ile bādeye ḥarc it helālse kesbiñi Maşrafı zīrā ḥarāmıñdır binā ile zinā
	heft iklīmi [1] Yedi iklim, bütün dünya.	helāl it- [1] Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin hakkını, emeĝini baĝışlamak.
G162/9	Nazīriñ bulmadı Nebzī tılandı heft iklīmi Gezüp bi'l-cümle yek dü se cihāni çār u penc ü şeş	G363/5 Gel öldür kıoma hicr ile saña kıanım helāl itdim Çü sensiz ey gözi cādū baña dirlik ḥarām oldı
	heftād [1] Yetmiş (yaş).	
K15/21	'Ömrümüz heftād u heştādi geçüp Görmedik sermā daḥı bunun gibi	

	helâl melâl [1] Dînin yasaklamadığı şey, hareket ve davranış. (Helal kelimesine ‘‘m’’ile)	G348/10	Kılca kaldı cân u ten oldu za‘îf ü bî-nevâ Sâz-ı ‘aşka mu‘ribâ bu tarzta târ oldum hele
N50/2	Zamâne halkını gör kim ne bulsalar yediler Helâl melâl ne gerekdir harâm marâm didiler	G348/12	Şâ‘ir-i pîşîniyânî pey-reviyken şimdilik Pîş-rev-i pesîniyân u ihtiyâr oldum hele
	helâl ol- [1] Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin hakkını, emeğini bağışlamak.	G348/14	Binmedimse esb-i rehvâra bu rehde Nebziyâ Bir hımâr-ı nerm-rev üzre süvâr oldum hele
G245/13	Ger içerse kanımı la‘lîñ helâl olsun aña Kâfir-i bî-dîn ğamzeñ dökmesün kanım benim	G384/8	Ne ândır bu tamâm esbâb-ı hüsñ amâde rüyunda Hele alnı kâmerdir ol hilâl-ebriyâ söz var mı
	hele [28] "Ayrıca, bunun yanında, özellikle" anlamında bir bağlaç.	K22/12	Şalıncağda şalındıkça o meh-pâre güzeller dir Hilâl olmuş melâlinde hele bakuñ meh-i tâbân
Mu27/2	Uzandı yay eyyâmı ser-i halka belâ oldu Hele irişiñ âb ammâ o da bî-intihâ oldu	K27/18	Cümleden kaç‘-ı nazar şîr gibi hamle idüp Hele o kelb rakîbe didirirdim tomuzum
G3/2	Didi dil naql iderek cevri ü cefâyâyı aña Hele bir eyledigiñ cevri ü cefâyâyı aña	K27/8	Gil-i ‘ayba ne ‘aceb dizime dek batdım ise Dem-i ihlâş ile hem-dem hele sıdık ile düzüm
G22/10	İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ Hele bu böyle olsun ço ya anı kim çeker cânâ	K32/17	Hele yirden göge irdi bize cevri devriñ Yetişüp ğâyetine hîle vü mekr ü âli
G90/3	Hele ben küşteĝân-ı ğamze-i hün-rîzden oldum Şehen-şâhâ ‘aceb ber-dâr-ı zülf ü perçemiñ kimdir	K33/24	Seg-i sel-hâne vü yâ hûk-i beybânîdir Hele bir ev domuzu aña mu‘âdil olmaz
G96/4	Yetişür câmi‘e teklîf ile bizdirme bizi Kişi sükker yese zâhid hele bıkınca bıkar	Kt28/3	Tıfl-ı nev-resdir hele deh sâle olsun dañı gör Kâmet-i bâlâsı ol serviñ kıyâmet çoparı
G156/5	Zehr ola şimdi hele içsün huşuruñda müdâm Kâfir-i bi-dîn ü millet ol rakîb-i martalus	M2/12	Dañı ünsâya da ‘âmiyyeti yok Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti yok
G188/14	Şehâ Nebziye kalmışdır reh-i ‘aşkıñda cân virmek Hele aĝyâr-ı bî-ĝayret bu yolda itmesünler lâf	Tc1/20	İhtirâz ile olan ihvâna ya ne bahtlı Ben hele çekdim ayagım sen de var elüñi yu
G196/8	Tâlib-i zevk u şafa nâ-şâd u maĝmümdür heme Her demi mesrûr u ğandândır hele ğam-h‘âr-ı ‘aşk		helvâ [1] Şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı.
G242/6	Devlet-i ‘aşk ile dînâr gözüm yaşı direm Hele ben dañı elimde zer ile şim göreyim	G145/6	Revân it dirhem-i eşkiñ kudüm-i yâre ey ‘âşik Vegerne vaşlûñı ğâzırca helvâ mâ-ĝaşal virmez
G270/6	Görüñ tâv-hânede divâneler zencîr kırmaz mı Bahâr olsun hele sünbül şüküft olmaĝa çağ olsun	G366/4	Küh-ı ğamda telh-kâm olmuş bu Ferhâd-ı dile Hüsrevâ şîrîñ kelâmîñ şekkeri helvâ gibi
G340/6	Reh-i ‘aşkıñda cânânîñ neler çeksek gerek bilmem Hele ikbâl idüp girdiñ meded yok ĝayrı idbâra		hem [148] "Özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki ayrıca, üstelik, ilaveten " anlamlarında kullanılan bağlaç.
G348/2	Hamd ola Mevlâya kim ‘aşk-ile yâr oldum hele Miñnet ü derd ü belâya yâdigâr oldum hele	Mu31/2	Şanemâ mü nit‘olurdi dile zülfüñ çü tağa Tağılır seyf ü sinâna dañı hem mü nacağa
G348/1	Hamd ola Mevlâya kim ‘aşk-ile yâr oldum hele Miñnet ü derd ü belâya yâdigâr oldum hele	G6/6	Dehânîñ nakşın aldım ey şâdef-fem hoşka-ı dilde Yazup pes dürr-i dendânîñ hem anda eyledim dercâ
G348/4	Pîr-i nâ-bâliĝ gibi nâ-puhte vü nâ-dân iken Dil virtüp bir nev-civâna dil-figâr oldum hele	G7/6	Toĝduĝum dem süt yirine virmiş anam dañı sem Dâye ğam mâmı elem hem hemm imiş lâlä baña
G348/6	Güşe-i mey-hânede hem itdim isbât-ı vücüd Yoĝ iken pîr-i muĝân bezminde var oldum hele	G10/6	Nâgehânî bir każâ-yı âsumânî geldi çün Gözlerim a‘mâ olup hem güşuma girmez şadâ
G348/8	Şad belâ çekdimdi evvel bu gül-i ra‘nâ için Bâĝda bi‘l-âhire lîkin hezâr oldum hele	G32/4	İrilmez vaşla biñ sa‘y itseñ illâ Girîbân-çâk ola dâmân hem ceyb

- G412 Yirden göge dek minnet ider dil k'ola bendeñ
El arkası yirde dağı **hem** rüz-ı zarā' et
- G46/8 Şöhre-i şehri oldı kādī muğ-beçe 'aşkıyla gör
Vardı **hem** pîr-i muğān pâyıma andan aldı dest
- G62/2 Haṭṭ-ı reyhān-ı dil-ārā zāhir oldı hem-çü naḥ
Hey ne hoş zībā yaraşdı anda **hem** sîb-i zenaḥ
- G65/4 Verd-i gülzār-ı cināndır çün ruḥuñ ey gonca-ḥü
Esmesün bād-ı fenā **hem** itmesün aslā vürüd
- G72/11 Kebābı **hem** şarābı surḥ ister
İder yārān aḥmerden telezzüz
- G73/6 Zülfi şeb-bü çeşmi cādū bir perī-ḥü mäh-rü
Hem şadef fem dişi incü lebleri gevher midir
- G73/8 Ruḥ semen sîmîn beden kad nārven bü nesteren
Gül-dehen bülbül-suḥen **hem** kāküli 'anber midir
- G75/1 Ey ruḥı gül büyi karanfil şacı **hem** sünbül-i ter
Bülbül-i şürîde gibi nāle işim şām u şehri
- G75/14 Hüsni dil-āvîzine dil virdi kamu ehl-i dilān
Nebzî-i bî-çāre qodı yoluña **hem** cān ile ser
- G76/6 Bugün üç gün ki gürüb itdi gözümden o güneş-rü
Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm **hem** uyanıkdır
- G82/6 Akıdup lüle-i çeşme gibi hün-ı cigerim
Kurımış dide-i ğam-dideme **hem** dem qodılar
- G88/2 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür
geçer
Bunca ḥadem ḥaşemle **hem** şāh-ı elem gelür geçer
- G88/10 Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā
Ḥayf u te'essüf eyleme bu dağı **hem** gelür geçer
- G89/6 Uğradır deşt-i cününe 'āşıkı leylī şacıñ
Ey lebi şirîn şalup tağlara **hem** Ferhād ider
- G103/10 Yazıkdır Nebziyi bir dem ırağ itme cenābıñdan
Rehiñde tā-ezel üftādedir **hem** ḥāk-i pāyiñdir
- G104/2 Ağzıña ey gül-dehānım verd-i aḥmer imrenür
O lebi şirîniñe **hem** kand u sükker imrenür
- G105/16 Yaraşmaz loğma-ı tütü çü zāğa
Oda lāyık münāsib **hem** degildir
- G116/3 Kırpigiñ oklar gibi **hem** dağı yadır kaşıñ
Sînemi mecrüh iden ğamze-i neşter budur
- G124/4 Çeşm-i mestiñ yiyüp içdigi müdām
Cigerim pāresi **hem** kanımdır
- G128/8 Yüzüm türāba döşenmiş başımda yeller eser
Gözüm şular akıdup **hem** gönülde nār yanar
- G133/2 Beni Mecnūna çün hem-pāy iderler
Seni Leylāya **hem** hem-tāy iderler
- G135/2 Luḫfunı çok görmüşüz biz yok durur inkārımız
Çekmişiz bisyār cevriñ var **hem** ikrārımız
- G141/2 Künc-i çeşmimde sirişkim dide-i pür-nem kımaz
Şu yerine ḥarc ider dīnār u **hem** dirhem kımaz
- G150/5 Yāre var ağıyar için ḥātır-perişān olma **hem**
Yoğ imiş çün kim fenā bağında bir gül ḥārsız
- G150/10 Sākî-i devrān elinden bir ayağ almag için
Terk-i 'ırz it bî-ḥayā ol Nebziyā **hem** 'ārsız
- G165/7 **Hem** sipih-r-āsā imiş bî-mihr olup meh-pāreler
Ṭavr u vaz'ından bularıñ söyle kim memnūn imiş
- G166/7 İtler ile hem-sifāl ü **hem** ayakdaş olmağa
Kanı bir baḥt-ı güşāde kanı bir devletlü baş
- G173/4 Bükādan kurıdı ey nūr-ı dīdem çeşme-i çeşmim
Bi-ḥamdi'llāh buldı nemden ü **hem** demden istiḥlāş
- G184/4 Zā'f-ı dil oldı muzā'af gitdi a'zādan kuvā
Kalmadı hiss-i başar **hem** lems ü şetm ü zevk u
sem'
- G185/2 Ḥasret-i ḥāl-i ruḥuñla sîneme başıldı dağ
Ṭāb-ı ḥüsniñ yağıdı **hem** gönümde bir rüşen çerāğ
- G188/3 Seg-i küyüña 'izzet eylerim cānā raqîbe **hem**
Ne deñlü rah-ı 'aşkda zillet olsa itmem istinkāf
- G189/10 Kimdir anı mihr-i 'ālem-tāba teşbîh itmeyen
Beñzer engüştü hilāle Nebziyā **hem** aya kef
- G191/10 Kırş-ı dağım bu durur cānā kilāb-ı küyüña
Andan özge sofrā-ı sînemde **hem** nānım da yok
- G205/6 Kıpıran fitneler ol ğamze-i dil-düzdur evvel
O ḥünî çeşmdir 'ālemde **hem** kan eyleyenden ilk
- G207/2 Şarınmış ala fes üzre beyāz destarı pek nāzik
Kuşanmış **hem** o kāfir-kîş gör zunnāri pek nāzik
- G218/10 Meyl idersin her şacı leylāya uş Mecnūnvar
Her lebi şirîne **hem** Ferhād imişsin ey gönül
- G221/6 Yüzi gül mül lebi sünbül şacıdır
Karanfil ḥaddidir **hem** ḥāli fülful
- G225/4 Femiñ zerre midir yā nokta mıdır bize müşkildir
Gelüp nuṭka anı bir lafz ile **hem** eylegil ḥal gel
- G230/2 Ḥaylī demdir hem-demimdir ğam benim
Zevk benim 'ālem benim **hem** dem benim
- G234/2 Gezer şahrā-yı ğamda bir ğarîbim
Düvende der-firāz u **hem** nişîbim

- G243/8 Derün-ı meclisinde mutrib ü säzendeyim güyâ
Ney itdim nâlemi bi'llâh **hem** sînem rebâb itdim
- G244/2 Selâm olsun saña ey yüzi mâhım
Benim 'izzetli **hem** devletli şahım
- G246/2 Dil-berâ hicriñle ben ğam-ğVâreyim ğam-ğVâreyim
Nâvek-i ğamzeñle **hem** pür-yâreyim pür-yâreyim
- G252/4 Bahârâsâ yeşillerle olup zeyn
Giyinmiş kırmızı **hem** sarı gördüm
- G254/4 Tutulmuşken bu dil murğı o zülfün dâmına evvel
Giriftâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben **hem**
- G254/8 Düşüp deşt-i firâkıñda gezer âvâre bî-çâre
Saña üftâdeler çokdur niçe bu dil gibi şad **hem**
- G264/2 Bu bîmâr-hâne-i 'âlemde n'ola dermend isem
Devâsız derde düşdüm derdim añlar yok devâsın
hem
- G264/4 Reh-i 'aşk-ı dil-ârâda vücudum hâk-i pâ oldu
Gönül pür-âteş ü ser pür-hevâ vü dîde **hem** pür-
nem
- G279/2 Küy-yî yâra düd-ı âhuñdur seni irşâd iden
Kalb-i mañzûnuñ odur ğamğın iden **hem** şâd iden
- G279/4 Zülfi leylîdir seni zâr eyleyen Mecnûnveş
Ol lebi şîrîndir ey dil **hem** dağı Ferhâd iden
- G282/8 Beni ey ğonca-leb çün dâhil-i güلزâr-ı vaşl itseñ
Cemâliñ güllerin dirmeklîge **hem** izn-i 'âm olsun
- G283/7 Terk-i serdir didi **hem** dağı fedâ-yı cândır
İrişür mañbûb u mañlûba ser ü câna kıyan
- G291/2 Nüşumı la'l-i lebiñ keyfiyyetidir kan iden
'Aysımı telğ eyleyüp **hem** bî-ser ü sâmân iden
- G292/2 Dilâ kıt bu rehde etek der-miyân
Hem eyle dağı hâmilîñ der-miyân
- G303/8 N'eyledir eglence-i mañmür-ı 'aşk
Hâl ü ebrü zülf **hem** ruhsâr u rü
- G311/10 Şabâ ğam hırmenin bâda şavurdu
Hem oldu târumâr el-hamdülillâh
- G319/2 Ger çıkarsa ağlamakla dîde-i pür-nem neme
Pâyına îsâr ola dînâr u **hem** dirhem heme
- G321/6 Dileyen 'izz ü veğârını dime dosta irer
Bıraqup nengîni **hem** 'ârîni sen terk eyle
- G325/5 **Hem** şuna la'l-i zülâlinden saña âb-ı şarâb
Hem dağı tekrâr-be-tekrâr bûseler ihsân ide
- G327/20 O zülfi leylîye mecnûn olupdur
Gedâdır **hem** o şâh-ı kâmkâra
- G333/7 Benim **hem** merd-i meydân-ı mañabbet diyü lâf
itme
Bilinür ipliği fatmacığın çıkınca pâzâra
- G334/2 Göz diküp kaldı gönül la'l-i leb-i cânânda
Kanda gitse dil gidermiş dağı **hem** cân anda
- G335/11 Çeşm ü ser **hem** dest ü dil oldu mañal
Âb u hâk u bād u nâra âh vâh
- G346/1 O mâh-ı çârdehiñ parmaklarıyla **hem** o aq aya
Dilâ gör beñzemez mi beş hilâle dağı bedr aya
- G348/5" Güşe-i mey-hânedâ **hem** itdim isbât-ı vücüd
Yoğ iken pür-i muğân bezminde var oldum hele
- G359/5 'Aql ü dil **hem** cân u ten şevkıñla ma'mür oldılar
Sâye-i 'adliñde âbâd oldu şâhâ çâr-süy
- G360/8 Çeşmi sehhâr ğamze şan Tâtârdır
Kırpigi oğdur belî **hem** kaşı yay
- G370/10 Hayâlîñ rüz-ı firkatde enîs ü hem-dem-i dildir
Şeb-i hicriñde **hem** câna olur şem'-i şebistânî
- G377/5 Yüz çevirmezsın 'aceb mihrâbdan bir kaşa **hem**
Sen dağı hayrân imişsin zâhidâ bildim seni
- G385/12 Ol hâl-i yegâne ile ol zülf-i muğarrâ
Dil murğınıñ uş dâne vü **hem** dâm-ı belâsı
- G393/8 Hâkîkât oldu hâcı ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem
İçüp **hem** Zemzem-i la'liñi hâlîñ istilâm itdi
- K2/3 Mâ'ide En'âma En'âmıñ Nisâya 'âm **hem**
Tevbe itdim bir dağı Enfâle itmeme ictirâ
- K2/51 Müznib ü mücrim günehkâr u zelîl ü **hem** seffil
Rû-siyeh bir nezbe-i kemterdir illâ bî-riyâ
- K2/57 Rağmeten li'l-âlemîñ **hem** seffî'ü'l-müznibîñ
Kıl 'uşât-ı mü'minine 'âmmeten luğfun revâ
- K2/61 Dostânın dağı **hem** hem-sâyegânın kıl diliñ
Şuçları 'afv olunup haşr olalar tahte'l-livâ
- K11/18 Dileriz ğâlib it a'dâ-yı 'anüdına anı
Dağı **hem** leşkeriniñ her birini ejder it
- K12/3 'Aşr u dehrîñ efzâli **hem** a'del-i devr ü zamân
Şâh-ı şâhân-ı cihân u dâver-i rüy-ı zemîñ
- K12/6 Mâlik-i Kevn ü mekân ü bâ'is-i emn ü amân
Mâni'-i zulm ü fiten **hem** 'ırk-i 'adû
- K12/27 Atdırup **hem** humbara vü külleler çün âhenîñ
Anlar anda bunda ammâ rüz u şeb itdi du'â
- K12/37 **Hem** didiler hamd idüp târîh-i âhâr ğâziyân
Hem zihâb ile iyâbına bu mışra' dâldir

K12/38	Hem didiler hamd idüp tārīh-i āhar gāziyān Hem zihāb ile iyābına bu mışra' dāldir	Kt3/44	Dağı ol çār mezheb şāhibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi' idir Mālik ü Hānbel
K13/39	İşidilmesün İlāhī bu haber hem dinmesün Maḥz ḥayr idi o da gitmiş dirigā ḫalmamış	Kt3/50	Huşūşā Bū Hānife ibn sābit Hazret-i Nu'mān Olupdur şāhib-i 'ilm ü ma'ārif zühd ü hem taḫvā
K14/15	Dağı hem 'ākıbet İmān u Qur'an-ile hatm eyle Karīn-i maḡfired idüp muvaffaq eyle Rıdvāna	Kt5/8	Selātīn-i 'ālem kul olsun aña İrişsün hem āfāka ḥükmi hemīn
K14/18	Ola bu dār içinde dā'imā emn ü amān-ile Muḫārin ola hem o dār içinde ḥür u ḡilmāna	Kt6/5	Dağı hāmī-i dīn oldur guzāta hem mu'īn oldur İmāmu'l-müslimīn oldur odur nişīn-i seccāde
K15/9	Bindi hattā kızcağızlar dağı hem Birbirine didiler kim er gibi	Kt6/21	Huşūşā Nemçe küffārın soyup aldı Beligrādı Şalup ḥāke serin hem ḥānumānīn virdi ber-bāda
K17/9	Hoş-ḥulk u hem hoş-ḥüysin hoş-meşreb ü hoş- büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mālā-kelām	Kt6/21	Maḫām-ı gāziyān u hem şehīdāndir o cā zīrā Mu'ādildir o ḥışn-ı dil-nişīn ma'nide Bağdāda
K23/8	Adın cem' eyleyüp virmişler ādem Havā vu āteşi hem āb u ḥāki	Kt8/6	'Aceb ḥayrāta sā'idir muvaffaq eylesün Allāh Kemāle irişüp maḫzar ola hem luṭf-ı Mennāna
K23/10	Komuşken ādem içre 'aḫl-ı derrāk Nedendir ya ḫomaḫ hem 'aşḫ ya ki	Kt9/19	Dār-ı beḫāda dağı hem ni'met-i 'uzmā göresin Görmeyesin 'ālem-i dünyāda vücūdın 'ademiñ
K23/20	Ezelden 'aşḫ iledir zindegānī Yine hem 'aşḫ olur şoñra helaki	Kt10/28	Üç vech iledir menḫūta harfi Hem mühmelātu dağı şarāḫet
K24/23	Sīmi sitemdir şeklen zeri hem Şer vezni üzre cevher cevahir	Kt12/2	Bu bī-pāyān baḫr-i 'aşḫa kim düşdi gönül fülki Şoḡulmaz āh-ı āteşnāk ile serd ile hem toñmaz
K26/2	'Acabā n'ideyim öz ḫālime bīnā degilim Ne şu'urum ola hem şī're ki dānā degilim	Kt14/4	İçerler kāse-i mevti idüp fermān-ı Hāḫ bir gün Feleklerde melekler dābbe arzda hem havāda ṭayr
K32/49	Şerr-i şeytāndan emīn eylegil İmānın hem Varıcaḫ ḫazretiñe ḫaḫla virüp ikmāli	Kt19/20	Semiyy-i zevce-i Yūsuf olupdur Hemānā ism ü resmiyle hem ĩn-gāḫ
K36/21	Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki tārīḫ İşāret oldı sānī Hicrete evvelki Mīlāda	M2/4	Ba'zı tūtī renk ser-āmed olur Zāḡveş ba'zısı hem esved olur
Kt1/5	Mübelliḡsin feṭin hem şāf u el-va'dü'l-emīnsin hem Emīnu'llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu'llāh	M3/2	Nedir ol bir zen-i nā-zībādır Saña da hem baña da hem-pādır
Kt1/5	Mübelliḡsin feṭin hem şāf u el-va'dü'l-emīnsin hem Emīnu'llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu'llāh	M4/7	Müşekkel şüreti hem rişi vardır Müdebbirdir her evde işi vardır
Kt1/6	Mübelliḡsin feṭin hem şāf u el-va'dü'l-emīnsin hem Emīnu'llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu'llāh	Mş2/11	Bu felekdir ki beni yaḫdı ḫarāb eyledi hem Ḫurıdup baḫr-i ümidimi serāb eyledi hem
Kt3/25	Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zādeler anlar Olup ism ü müsemmə ile hem adaş u hem pādaş	Mş2/12	Bu felekdir ki beni yaḫdı ḫarāb eyledi hem Ḫurıdup baḫr-i ümidimi serāb eyledi hem
Kt3/25	Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zādeler anlar Olup ism ü müsemmə ile hem adaş u hem pādaş	Mş2/13	Düşürüp miḫnete rāhımı ḫal-āb eyledi hem Aḫıdup eşkimi bezm içre şarāb eyledi hem
Kt3/25	Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zādeler anlar Olup ism ü müsemmə ile hem adaş u hem pādaş	Mş2/14	Düşürüp miḫnete rāhımı ḫal-āb eyledi hem Aḫıdup eşkimi bezm içre şarāb eyledi hem
Kt3/31	Olup 'Abbās u Ḥamza dağı hem 'amm-i Resūlu'llāh Bulup şān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā	Mş2/15	Dil-i şad-pāremi büryān u kebāb eyledi hem Ḫad ü sīnem görñüz çeng ü rebāb eyledi hem
		Mş2/16	Dil-i şad-pāremi büryān u kebāb eyledi hem Ḫad ü sīnem görñüz çeng ü rebāb eyledi hem

Mş2/17	Dil ü dîdem daḥı pür-âteş ü âb eyledi hem Teni bi'l-âhere ber-bâd u türâb eyledi hem	Tr1/44	işterim bār-ı hüdâdan bir murâda yitmesün behremend olmasun aşlâ oñmasun hem bitmesün
Mş2/18	Dil ü dîdem daḥı pür-âteş ü âb eyledi hem Teni bi'l-âhere ber-bâd u türâb eyledi hem	Tr2/3	Bî-nihâyet zulm idüp bî-dâd nâ-pâyân hem Eyleyüp ḥadsiz cefâ cev-r-i firâvân eyledi
Mh1/23	Nazar kılsañ erir sîm-âbveş hem şaḥra-ı şammâ Kapuñdur merci '-i insân tapuñdur mecma 'u'l- 'irfân	Tr2/15	Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem ağladan Lâleniñ baḡrın kara çâk itdi şadrın ḡoncanıñ
Mh1/27	Havâda murḡa iḥsâmîñ ider hem ḥüta deryâda Eser luṭfuñ nesîmi sey-yidâ her demde her-câda	Tr2/44	Hâk olup yatur ḡubârın tozıdır bâd-ı fenâ N'oldı ya ḡanı birâderlerle mâder hem peder
Mr1/26	Yüz yigirmi dört biñ mürsel peyem-ber 'aşkına Hem Ebü Bekr u 'Ömer 'Osmân Ḥaydar 'aşkına		hem anda [1] Ondan sonra. Ardından.
Mr1/27	Hem Ḥüseyn ile Ḥasan ol on iki er 'aşkına Ḳahr olup a'dâ'-ı İslâm ḡötrile şerr ü fesâd	G338/4	Bâde-i ḡamrâ lebiñdir bezm-i 'aşḡda sâḡiyâ Bu dil-i şad-pâredir hem anda büryân var ise
Mr1/37	Moskov-ı menḡısı hem yâ Rabbi ber-bâd eylegil Feth ü nuşretle dil-i ḡamḡînimiz şâd eylegil		hem daḥı [11] Hem de, üstelik, ayrıca.
Mr1/48	Didiler yâ Rabbenâ unşur cüyüşe'l mü'minîñ İtdiler târiḡini hem bu du'â ile 'idâd	G290/4	Begim bezminde ruḡsârîñ meze olduysa 'uşşâḡa Lebiñ bâde dehânîñ hem daḥı faḡfûri câm olsun
Mr2/16	Senâ-ḡvân u du'â-güyuñ mezîd-ender-mezîd olsun Hem olsun düşmenân-ı 'izz ü câhîñ ḡâk ile yeksân	G325/6	Hem şuna la'l-i zülâlinden saña âb-ı şarâb Hem daḥı tekrâr-be-tekrâr bûseler iḥsân ide
Ms3/21	Sebebsin zaḡmıma hem bâ'is-i feryâd u nâlemsin Melek misin perî mi bilmedim ḡitdi ne âdemsin	G337/8	Ṭudaḡıñ ḡoncadır ḡüyâ dilîndir bülbül-i ḡüyâ Şadefdir hem daḥı aḡzıñ dişîndir daḥı dür-dâne
Ms4/2	Dil-berâ tîr-i müjeñle sînemi çâk eylediñ Ḥançer-i ḡamzeñle hem baḡrım zaḡımnâk eylediñ	G352/4	Olupdur tûṭî-i ḡüyâ giyüp ol câme-i sebzi Daḥı hem ḡoşça yaḡışmış başında ol yeşil vâlâ
Mü3/7	Kim başda havâ elde türâb âteş ü hem âb Gönlünde gözüñde	K8/6	Daḥı şalât ola Resüle Hem daḥı teslîm ola bisyâr
N5/4	Dimiş bu mışra'ı bir 'ârif-i bi'llâh olan 'aşık Koruḡ ḡelvâ olur şabr ile hem tut yapraḡı atlâs	Kt3/24	Dilîrânı ḡörüp meydân-ı dîniñ didiler cümle Budur şîr-i ner-i ḡâb u ḡâbât leysü'llâh hem daḥı
N11/1	Dutuşdı nâr-ı şevḡa yandı 'aḡl ü cân u dil ten hem 'Acebdır bu ki eşkim dîdeden seyl-âb ider her dem	Kt13/6	Çü toḡup virdi ziyâ misl-i meh-i bedr-i tamâm Gerçi kim ṭfl idi ol hem daḥı noḡşân idi
N13/2	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ḡam gelür geçer Bunca ḡadem ḡaşemle hem şâh-ı elem gelür geçer	Mr1/34	Olalar serdâr-ı İslâm her biri bir ḡahramân Hem daḥı her bir nefer Sâm u Nerîmân-ı zamân
N13/10	Künc-i firâḡa düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ Ḥayf u te'essüf eyleme bu daḥı hem gelür geçer	G350/8	'Aşḡ bir ḡâlet durur kim mürde cisme cân olur Hem daḥı rûḡa ḡdâ çesme ziyâ ḡalbe cilâ
N18/2	Virmesem dil zülfüñe derdim füzün olmaz idi Ḥam bulup bu kâmetim hem şekl-i nûn olmaz idi	G365/2	Gözime dünve ḡörünmez o şehî ḡörmeyeli Daḥı hem tutmaz elim dâmenine irmeyeli
N35/2	Seni cânâ nemek-i meclis-i rindân didiler Ni'am-ı vaşlıñı hem dâde-i Yezdân didiler	Kt9/14	Vaşfı lisân ile anuñ ḡâbil-i ta'bîr olamaz Hem daḥı taḡrîr ü beyân ḡaddi degil bu ḡalemiñ
Tr1/7	Besberâber ḡilede sūḡ ehli hem rübâh-ile Varı pes bir loḡma kim ekl ola bismi'llâh-ile		hem hem [9] "Aynı zamanda, birlikte" anlamında her ikisi de geçerli bir durumu anlatan bağlaç.
Tc2/50	Gör nâvek-i ḡamzeñle olupdur ciḡerim ḡün Hem ḡasret-i la'liñle sirişkim daḥı mey-ḡün	G265/4	Müdâm elde mül olsa kâse olsa Hem olsa gül ḡöñülde olmasa hem
		G197/10	Nebziyâ çesmiñ yaşı dil âteşi âḡir seni Şübhesiz bir ḡün kıllurlar hem ḡarıḡ u hem ḡarıḡ

- G177/4 Oldı yahud haṭṭ-ı Yâkût ile bir Muşhaf ruḥı
Şan döküldi anda **hem** i' rāb u **hem** yer yer nuḳat
- G203/14 Unutdurdu ğam-ı dünyayı 'aşkıñ
Sürürüm serverā **hem** var u **hem** yok
- G230/14 Besberāber çek benimle Nebziyā
Bu belālar **hem** seniñdir **hem** benim
- K9/4 Luṭf-ı Ḥaḳla ol vücūd-ı pür-kerem
Oldı **hem** baḥreyne **hem** berreyne şāh
- K36/2 Cenāb-ı Mīr-i Boĝdan Mīr İskerlet Liĝor-zāde
Olupdur **hem** ḥaseble **hem** neseble mīr ü mīr-zāde
- K13/26 Ḥasanla hem Ḥüseyn oldı iki şeh-zādelar anlar
Olup ism ü müsem mā ile **hem** adaş u **hem** pādaş
- hemān** [42] Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden.
- Mu21/2 Sü'al it didi dil nāmından ol serv-i ḥırāmānıñ
Şoricaḳ şormuşum la'lin **hemān** dem ḳaldı aĝzımda
- G17/7 Didi **hemān** ṭuruban mehā
Saña kıyem bulunmaz velī
- G18/7 Didi di di **hemān** mān mān ṭuruban ban mehā hā hā
Saña ña ña kıyem yem yem bulunmaz maz velī lī lī
- G31/21 'Ömri Nebzīniñ tamām olsun **hemān**
Uş cihān ḳalsun ilā-yevmi'l-ḥisāb
- G40/4 Ebrūları kej ḥançer-i bürrāna müşābih
Müjĝāni **hemān** her biri bir tır-i celādet
- G44/7 Başımda **hemān** ḳaldı ki ot bitmedi yoḥsa
İrişdi felekden aña biñ güne felāket
- G50/8 Gerçi ezel yek-pāre dil bir şaḥra-ı şammā idi
Düşdükte gözden güyiyā oldı **hemān** biñ pāre kerc
- G80/10 Gülüp açılmada bi'l-cümle ezḥār-ı çemen Nebzī
Hemān aĝlar gezer dil dīde-i giryān ile yer yer
- G97/10 Seve Nebzī aña nisbet daḥı bir sīb-ruḥı
Bāĝ-ı 'ālemde **hemān** o leb-i gül-nāra mı var
- G97/7 Bize geldikçe **hemān** cevri ü cefā ta'n u sitem
Kerem ü luṭf u mürüvvet hemīn aĝyāra mı var
- G126/3 **Hemān** cān virmege yoluñda ḥāzır cān atarlar hep
Ne ḥacet dermendāna bu rütbe eylemeklik cebr
- G156/1 aḳt-i riḥletdir **hemān** çün kim çalındı taḅl u kūs
Nīm-şeb irdi şadāyile nidā ider ḥorūs
- G161/12 Tarz-ı 'aşkı zülf ü rüyuñ añlamışdır dil-berā
Birbiriyle bezm-i ḥüsnünde **hemān** öpiş ḳoçış
- G178/8 Reh-i 'aşka girdiñ şaḳın azmaĝıl
Hemān toĝındır ger giderseñ şırāt
- G236/2 Yok durur gerdün-ı dūndan zerrece ümniyyetim
Tek esen olsun başım olsun **hemān** emniyyetim
- G239/3 İstemezem baña **hemān** ḥaşr ola luṭf u mekremet
Mekremetiñ 'umüm ola mülḥefitiñ ola 'amīm
- G273/9 Nebziyā çevĝān-ı 'aşkı ol çalar ancak **hemān**
Yār küyunda seri tōbını ĝaltān eyleyen
- G287/8 Ğamze-i ḥūn-ı Vār elinden ḳurtar ey şāhım beni
Zerrece bilmez amāmı ḳaşd-ı cān eyler **hemān**
- G296/2 Ṭabībāsā dil-i bī-çāreye ger çāre söylersin
Velikin arturup derdin **hemān** āvāre söylersin
- G306/11 Dirlik olsun tek **hemān** ey kelb-i küy-ı dil-berim
Benden a'lā ol idüp 'av 'av yūri ĝavĝayı ḳo
- G318/1 **Hemān** şaĝ ol bu 'ālemde kime dirseñ vefā eyle
Cefā vü cevri iderseñ ger efendi hep baña eyle
- G338/5 Bende-i kemter kemīniñdir ḳapuñda ḳul **hemān**
Zāt-ı pākiñdir şehā 'ālemde sultān var ise
- G360/13 Ḳoma elden ayaĝı Nebzī **hemān**
Bezm-i 'ālemde baña bu düşdi pay
- K6/18 Göricek Nebzī şaḳal ile beni taḥsīn idüp
Didiler tüyince ḥayrın gör ḳamu dostlar **hemān**
- K9/13 Himmet-i ĝayb-ı ricāl ile **hemān**
Ola maḳḥūr ol 'adū-yı rü-siyāh
- K12/14 Ḳal'a vü şehrin alup ĝarāt-ı emvāl eyleye
Çün muḳarrer eyledi ol düşmenin cürmin **hemān**
- K15/25 Tıfl-ı dil güyā olup didi **hemān**
Çoḳ ḳatı ḳış oldı bu yıl yā ebī
- K21/7 Helāk-ı nefsi-i emmāre **hemān** şavm ile ḥāşıldır
Kerem it merḥamet itme meded it nefsi ihlāk it
- K36/20 Beyān-ı tārīḥin fikr eyler iken Nebziyā bir gün
Zuhūr itdi **hemān** bu beyt-i pür-maẓmūn gelüp
yāda
- Kt9/25 Ḥayr du'ā ile çü Nebzī didi bu beyti **hemān**
İşidicek ehl-i naẓar gel öpelim didi femiñ
- Mş1/59 'Ākıbet ḥāke vücūduñ bir kefenle ḳor **hemān**
Nebziyā bu çarḫ ile ya neyleyüp n'itmek gerek
- Mş2/45 Söylenür dilde **hemān** Vāmıḳ u 'Azrāsı begim
Açılır bāĝda gerçi gül-i ḥamrāsı begim
- Mr2/28 Şora varırsalar Nebzī güzergāhında ḥākiñdir
Hemān ol ḥuşk-leb bir āb-ı iḥsāna olur nigrān
- Mr5/72 Luṭf eyleyüp yārānımız
Ḳılsun **hemān** terk-i sitem

- N54/2 Nâmdaşımdır benim dil-dâd-ı Leylî lâ-mekân
Nâ-kemâl olmaz baña hem-ser meger kim ver
hemân
- Mr3/3 Biñ degil yüz biñ degil pâ-mâle-i 'aşkı **hemân**
Hâk-i râhında hezârân kulu var 'Osmânımın
- Tr2/42 Kâfire cennetdir ammâ mü' mine sicn-i belâ
Kanı ol cebbâr begler kim benim dirdi **hemân**
- G153/3 **Hemân** sağ ol begim 'âlemde hâzır ol beliyyâta
Cihânda bu ser ü çeşme ne görünmez neler gelmez
- G171/17 **Hemân** bir nebzeyim deryâ-yı 'aşka
Anıñçün oldı Nebzî baña mañlaş
- G238/18 Teğalluş eyledim Nebzî diyü bir nebzeyim zîrâ
Hemân bir zerre-i nâ-çizim âdem diyemem adım
- G270/9 Ne sâzım var ne süzüm var **hemân** bir sâdece
şî'rim
Olan dîvânımı hÿânende şâd olmazsa sağ olsun
- K13/69 Mefâ'îlün Mefâ'îlün **hemân** a' mâl ile bulan
Velî olunmadın teklîf ancak istiñâ'atle
hemân dem [1] Hemen, derhal, o anda, çarçabuk.
- N46/3 **Hemân dem** mâ'il oldılar ser-â-ser
Şehâ cezb eyledin bi'l-cümle halkı
hemân ol- [2] Birden olmak, hemen olmak; çabuk
olmak.
- G161/2 Râh-ı 'aşk içinde birdir ey gönül yokış iniş
Tek tarîk-ı 'aşka gir **olsun hemân** varış geliş
- G284/10 Te'ennî üzre ol va'd-i vişâl eylerse ol hünî
'Acül olup dime Nebzî hemân olsun **hemân olsun**
hemânâ [7] Tam, tamâmen, aynen, tıpkı. || Güya,
sanki.
- G21/12 Şarâb-ı 'aşk ile mañmür olan dil
Hemânâ Şeyh-i Şiblîdir Cüneydâ
- G25/2 Yüzün mihr-i münevver zerredir ağzın dışın kevkeb
Hemânâ şüretâ bir tûb-ı usturlâbdır gâbgâb
- G26/2 Ruñun gün zerre fem dendân kevkeb
Hemânâ tûb-ı usturlâb gâbgâb
- G74/8 Hemîn kâkül müje ebrü görünür şüretinde mü
Hemânâ ehl-i cennetveş ten-i pâki mücerreddir
- G130/4 Çemenzâr-ı dilim kim pürdür a'lâ-ğad güzellerle
Hemânâ kuvvet-i tab'ımla beyt-i nañl-bendândır
- K36/14 Gerek ser-hadd-i şâhîde anuñ gibi bir er zîrâ
Hemânâ şîr-i ğurrâna müşâbih oldı sîmâda
- K19/20 Semiyy-i zevce-i Yûsuf olupdur
Hemânâ ism ü resmiyle hem in-ğah
hem-bezm [1] Aynı mecliste bulunan kimse, içki
ve sohbet arkadaşı.
- Tr2/75 Hürî vü ğilmân ile **hem-bezm** ü şöhet eylesün
Tâ-Kıyâmet arkañ üzre yatup idesin huñzür
hem-cins [1] Aynı cinsten olan, benzer özelliklere
sahip olan şey ya da kimseler.
- G229/4 Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi geşt ü güzâr itdim
Aradım bulmadım ben dañı bir **hem-cins** ü hem-
zâdım
hem-çü [19] Onun gibi, aynı şekilde.
- G31/19 Hem-çü hÿâb oldı bu 'âlem hâşılı
Bañtı bîdâr olan eyler terk-i hÿâb
- G52/13 Niçe cân muñtaribdir **hem-çü** Nebzî
Kılayım dir varup ben de teferrüc
- G62/1 Hatt-ı reyhân-ı dil-ârâ zâhir oldı **hem-çü** nañ
Hey ne hoş zîbâ yaraşdı anda hem sib-i zenañ
- G64/8 Bu bendeñ rezm-i 'aşkda kimseden alu olur şanma
Raķîb-i bañtek ü mel'ûni başdım **hem-çü** 'Amr-ı
Sa'd
- G78 Hatt-ı pür-nûra sözüme gelmeye lutf eyle katı
Kaľb-i şerîfin çelebî berk durur **hem-çü** hâcer
- G157/6 Hıfz için düşmeden ey yâr-i vefâdârım seni
Şubha dek âhim tolanur küyün **hem-çü** 'ases
- G170/1 Hücet-i kâtı'dır ol ebrü-yı ğarrâ **hem-çü** naş
Hüsünün inkâr idemez pes 'âm u hâş u ger eñaş
- G184/10 Rüz-ı vaşlın ârzü idüp yine pervânevâr
Nebzî-i şeydâ yanar hicriñ şebinde **hem-çü** şem'
- G185/7 Gerçi cem' olup 'adü **hem-çü** nücum itdi hücüm
Koymadım âhim şihâbiyla velî birini sağ
- G199/8 Bize şarşar gibi her kim tokuna münkabızız
Ese ger **hem-çü** şabâ gonca gibi açılanık
- G258/3 Yüregim tâb-ı 'izârınla olup **hem-çü** kebâb
Dil-i ğam-dîdeye bu cevri ile gelmez mi nedem
- G374/12 Ğamınla rüz u şeb ey dil-fürüzüm âh u zâr ile
Vücüdüm za'fa vardı nâle ile **hem-çü** nâl oldı
- K4/22 Ararken ben de bir tarîñ idem tâ mevlidim izhâr
Tulû' itdi dilimden Nebziyâ **hem-çü** meh-i tâbân
- Mh4/18 Zerreveş ditrer vücüdüm dil olur pür-iztîrâb
Gün yüzün setri ider kâküllerin **hem-çü** şehâb

- Mr1/24 Rehber it ğayb-ı ricālî cünd-i İslâma meded
Târümâr idüp 'adûyî kılalalar **hem-çü** remâd
- Mr5/43 Feryâd idüp **hem-çü** hezâr
Nebzî figân itsün ne ğam
- T1/16 Ğamze-i mest-i müdâmîndan nişândır hañçerîñ
Her kaçan çıkısa ğılâfından begim **hem-çü** kamer
- Tc1/27 'Aql alup şîrîn kelâmı olsa nuñkı **hem-çü** kand
'İlm ile olup müsellem eylese hañsân pesend
- Tr2/19 Birbirinden ayırur zevceyni **hem-çü** ferkañan
'Aşıkı ma'şûkasından cevr ile eyler cüdâ
- hem-çün [1]** Gibi.
- G39/15 Eridim tâbiş-i 'aşk ile **hem-çün** sürb luñ eyle
Yiter kıtarma kabdan kaba bir kâlıbda ifrâğ it
- hem-çünân [1]** Böyle, aynı bu şekilde.
- K12/25 Düzmemiş küffâr-ı bedkâr **hem-çünân** hıñn-ı hañşîn
El urup tûb u tûfenge bañdı ayak üstüne
- hem-dem [8]** Samimi, canciĝer arkadaş, dost.
- G82/2 O ruñ-ı âlıña kim hâlıñi ol dem kodılar
Dil-i pür-şürıma daĝ-ı ğamı **hem-dem** kodılar
- G113/1 Oldur dem-i hicriñde baña **hem-dem** olanlar
Her demde ğözüm yaşı gibi mañv ola anlar
- G140/2 Baña şanma ki ğayri yâr bulunmaz
Enîs ü **hem-dem** ü dildâr bulunmaz
- G230 Hâyil demdir **hem-demimdir** ğam benim
Zevk benim 'âlem benim hem dem benim
- G241/8 Künc-i hicriñde enîsim âh cângâhım durur
Dîde-i ğam-dîdeden ağan demimdir **hem-demim**
- G312/14 Şorarsañ mâ-cerâ-yı Nebzî-i şeydâ-yı pür-derdi
Dilinde **hem-demi** ğamdîdesinde hemdemi hem-
reh
- K27/8 Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek batdım ise
Dem-i ihlâş ile **hem-dem** hele şıdk ile düzüm
- G312/14 Şorarsañ mâ-cerâ-yı Nebzî-i şeydâ-yı pür-derdi
Dilinde hem-demi ğamdîdesinde **hemdemi** hem-
reh
- hem-dem ol- [9]** Arkadaş olmak, arkadaşlık
etmek, dostluk yapmak. || Sevgîlinin kahrı ve ayrılıĝıyla dost
olmak, eziyet çekmek.
- G102/9 Seg-i küyuñla **hem-dem oldum** ey dost
Dimişlerdir işin bilmek güzeldir
- G163/1 Dür olup yâra yine aĝyâra **hem-dem oldum** uş
Ayrırlup ğulden çü bülbül hâra hem-dem oldum uş
- G163/2 Dür olup yâra yine aĝyâra hem-dem oldum uş
Ayrırlup ğulden çü bülbül hâra **hem-dem oldum** uş
- G163/4 Perr açup zülfi hevâsında anuñ pervânevâr
Şem'-i ruhsârında eyvâh nâra **hem-dem oldum** uş
- G163/6 Çün düşüp ğözden ırâĝ ey ğamze-i dil-ber velî
Sen gibi pür-fitne bir mekkâra **hem-dem oldum** uş
- G163/8 Dem-be-dem pend ü naşîhat eylerim ğuş eylemez
Kim ğönüldür adı bir bî- 'ara **hem-dem oldum** uş
- G163/10 Deşt-i hicrinde o zülfi leyliñiñ sevdâsına Nebziyâ
Mecnûn gibi taĝlara **hem-dem oldum** uş
- G367/5 **Hem-dem olmuşdur** ğönül küyuñ kilâbıyla heme
Vardıĝımca cem' olurlar yanıma yârân gibi
- N38/5 **Hem-dem olmuşdur** ğönül küyuñ kilâbıyla heme
Vardıĝımca cem' olurlar yanıma yârân gibi
- hem-dem-i dil [1]** Ğönül dostu, arkadaşı.
- G370/9 Hâyâliñ rüz-ı firkatde enîs ü **hem-dem-i dildir**
Şeb-i hicriñde hem câna olur şem'-i şebistânî
- hem-derd ol- [1]** Dert ortaĝı olmak, insanın
derdini ve sıkıntısını bir dostu ile paylaşması.
- N6/2 Dirĝâ bu fenâ içre benim bir yâr-ı ğarım yok
Enîs ü hem-demim **hem-derd olur** bir ğam-
ĝüsârım yok
- heme [9]** Bütün, hepsi, tamamı. || Herkes.
- G196/7 Tâlib-i zevk u şafâ nâ-şâd u maĝmümdur **heme**
Her demi mesrûr u ğandandır hele ğam-ğvâr-ı 'aşk
- G201/10 Görüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı merĝübı
Heme beñzetdiler ol ğoncaya kim ola beş yaprak
- G319/2 Ger çıkarsa aĝlamaĝla dîde-i pür-nem neme
Pâyıña îsâr ola dînâr u hem dirhem **heme**
- G336/14 Yanuban Nebzî-i şeydâ ruñı şevkıyla dañı
Baĝrını püte-i hâlde **heme** kâl eylemede
- G345/8 Eylese 'aşık-ı şadıklarını hilme revâ
Ğazab u kañrına mañzar **heme** aĝyâr olsa
- G367/5 Hem-dem olmuşdur ğönül küyuñ kilâbıyla **heme**
Vardıĝımca cem' olurlar yanıma yârân gibi
- Mş2/24 Böyle kurmuş düzeni hâşılı üstâd ancaĝ
Bu tarîk ile **heme** eylemiş irşâd ancaĝ
- N38/5 Hem-dem olmuşdur ğönül küyuñ kilâbıyla **heme**
Vardıĝımca cem' olurlar yanıma yârân gibi
- Tc1/44 Yazılı ğördüm piyâle devrine pergârvâr
İşbu beyti kim müsellemdir **heme** 'inde'l kibâr

- heme-câ [1]** Bütün makam.
- G123/10 Akıcağ dîde-i Nebzî karışık eşk ile dem
Heme-câ atlas-ı surhî vü münakkaş başıllur
- hem-hâne ol- [1]** Arkadaş, dost olmak.
- G120/11 Varup ağıyar ile **hem-hâne olur** teklîfsiz
Gele gam hâne-i bî-çäreye nâ-çar kalur
- hem-'ıyâr [1]** Denk, eşit, aynı vasıf ve seviyede olan şey veya kimse.
- Tc1/4 İktirân itmiş Zuhal çarh içre gördüm mäh-ile
Keh-rübâyı **hem-'ıyâr** itmiş felek bir kâh-ile
- hemîn [7]** Ancak, sadece. || Her zaman.
- Tr2/22 Dür ider aḥbâbdan aḥbâbı ba'de'l-ıktirân
Bu imiş me'mül olan bu dün gerdündan **hemîn**
- G74/7 **Hemîn** kâkül müje ebrü görünür şüretinde mü
Hemânâ ehl-i cennetveş ten-i pâki mücerreddir
- G97/8 Bize geldikçe hemân cevri ü cefâ ta'n u sitem
Kerem ü lutf u mürüvvet **hemîn** ağıyara mı var
- G115/9 **Hemîn** bu Nebzîyi zann itme bend-i kâkülün olmuş
Saña üftâde olmuş ey perî-rü çokdur âdemler
- G33/3 **Hemîn** dil-ber daḥı böyle idüp 'uşşâkımi mahzûn
Dem-â-dem lutf u iḥsânın kıllur ağıyar-ı bedkâra
- K8/46 Muhtaşar it eyleme tatvîl
Eyle **hemîn** mâ-hazar ihzâr
- Kt5/8 Selâtin-i 'âlem kul olsun aña
İrişsün hem âfâka hükmi **hemîn**
- hemîn ol- [2]** Hemen olmak, hemen gerçekleşmek.
- Mh1/2 Elâ ey merd-i meydân-ı kerem lutf u şehâ hakkâ
Hemîn ola semâhat cüd u en'âm u 'atâ i'tâ
- G284/10 Te'ennî üzre ol va'd-i vişâl eylerse ol hünî
'Acül olup dime Nebzî **hemîn olsun** hemân olsun
- hemîşe [8]** Daima, her zaman.
- G86/4 Ululanur çoğ olur hayl-i 'aşkâna velî
Bu kelb-i turfeyi gör kim **hemîşe** turtmaz ürer
- G281/7 Bezm-i vaşlında şehâ görstün **hemîşe** rüyunı
Lutf u iḥsânın dile aşılaça gâyet bulmasun
- K3/8 Maḳâm-ı 'âlem-i cennet gibi bu cây-i me'vâyı
Hemîşe yâr ile yârân ile zeyn eylesün Mevlâ
- K16/12 Maşûn ola elemden gamdan âfâteyn-i 'âlemden
Hemîşe zât-ı pâki ola mahfûz hıfz-ı Hâlıkda
- K12/11 **Hemîşe** bâb-ı 'atfî zîr-i destâna ola meftûh
Dem-â-dem âb-ı lutfi teşnegâni eyleye irvâ
- Kt18/12 Ola hemvâre şihhatle vücûdi istirâhatde
Hemîşe ola 'avn-ı Hâkla meşküru'l fi 'âl eyvâ
- Ms1/20 Olup şâğ u esen sen hep kuluñ kurbânın olsunlar
Hemîşe hâk-i pâyında şehâ gâltânın olsunlar
- N39/12 Maşûn ola elemden gamdan âfâteyn-i 'âlemden
Hemîşe zât-ı pâki ola mahfûz hıfz-ı Hâlıkda
- hem-kafe ol- [1]** Aynı kafeste olmak.
- G269/5 Ğurâbu'l-bîn ile bülbül revâ mı **hem-kafe olmak**
Raḳîb ile o yârın beyni ba'de'l-Maşnkeyn olsun
- hemm [1]** Üzüntü, gam, keder, kaygı, hüzn.
- G7/6 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam daḥı sem
Dâye gam māmı elem hem **hemm** imiş lâlâ baña
- hem-nâm-ı Hâlılu'llâh [2]** Allah'ın dostu (diye)
namlı, şöhretli.
- K16/3 Şerâfetlü 'ulüvvü'l-ḳadr **hem-nâm-ı Hâlılu'llâh**
Kı vaşfi gibi zâtı dere olupdur şürefâlıkda
- N39/3 Şerâfetlü 'ulüvvü'l-ḳadr **hem-nâm-ı Hâlılu'llâh**
Kı vaşfi gibi zâtı dere olupdur şürefâlıkda
- hem-nefes ol- [1]** Yakın arkadaş ve dost olmak. ||
Birisıyla aynı şeyi paylaşmak, aynı şekilde düşünüp hareket etmek.
- G141/6 Nâz ider nâzendedir gâyet dilâ ol nâzenîn
İtleriñle **hem-nefes olsam** disem bir dem ḳomaz
- hem- niş [1]** Beraber oturup kalkan, samimi
arkadaş.
- G289/4 Her gice tenhâ ḳomaz egler dil-i ğamġinimi
Şubḥa dek cânâ hayâlin **hem-nişinimdir** benim
- hem-pâ [3]** Arkadaş, ayaktaş || Kötü işlerde
birlikte olan kimse, kötülük arkadaşı.
- G157/2 Bu dil-i zârıma ol cân ile cânâ dest-res
Sen semen-tenle ola **hem-pâ** vü hem-ser bir nefes
- K13/28 Yoğdur emsâli kerîmü't-tab' u deryâ-dil durur
Gelmemiş hem-tâ aña 'aşrında **hem-pâ** ḳalmamış
- M3/2 Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdır
Saña da hem baña da **hem-pâdır**
- hem-pây [1]** Arkadaş, ayaktaş || Kötü işlerde
birlikte olan kimse, kötülük arkadaşı.
- G230/3 Hem-ser ü **hem-pây** u hem-râhim durur
Dilde ğam hüzn ü elem her dem benim

- hem-pā ol- [1]** Arkadaş, ayaktaş olmak. || Kötü işlerde birlikte olmak, kötülük arkadaşı olmak.
- K14/5 Mücellâ müntehâ **hem-pā olupdur** Beyt-i Ma'mûra
Maţâf olsa 'aceb midir gürûh-ı nev'-i insâna
- hem-pây it- [1]** Arkadaşlık, ayaktaşlık etmek. || Kötü işlerde birlikte iş yapmak, kötü işlerde arkadaşılık etmek.
- G133/1 Beni Mecnûna çün **hem-pây iderler**.
Seni Leylâya hem hem-tây iderler
- hem-pervâz [1]** Birlikte uçan.
- G87/5 Şehâ lutf eyle **hem-pervâz** idinme nâ-münâsibdir
Kî sen bir ağ tûtîsin rakîb rû-siyeh zağdır
- hem-râh [1]** Yol arkadaşı, yoldaş.
- G230/3 Hem-ser ü hem-pây u **hem-râhim** durur
Dilde ğam hüzn ü elem her dem benim
- hem-râh eyle- [1]** Yol arkadaşlığı yapmak.
- G228/9 Muğ-peçe sâkıyî **hem-râh eyle** ey pîr-i muġân
Gidelim gülşen-be-gülşen kıl bize lutf u kerem
- hem-râze [1]** Sırdaş.
- G83/2 Tâ-ezel meylim benim sen kaddi serv-i nâzedir
Ol sebebden kumrılarla bu gönül **hem-râzedir**
- hem-reh [1]** Yol arkadaşı, yoldaş.
- G312/14 Şorarsañ mâ-cerâ-yı Nebzî-i şeydâ-yı pür-derdi
Dilinde hem-demi ğamdîdesinde hemdemi **hem-reh**
- hem-reh eyle- [1]** Yoldaşlık etmek.
- K13/58 Bölük bölük giderken cennet-i a'lâya pes anlar
Bu Nebzî pür-günâhî eyle hem-reh ol cemâ'atle
- hem-rikâb it- [1]** Üzengi arkadaşı yapmak. || Yan yana at sürmek.
- G243/6 Bugün meydân-ı 'aşkıñda kamu 'uşşâkı sebğ eyle
Semend-i nâziña esb-i niyâzım **hem-rikâb itdim**
- hem-sâye-i havrâ [1]** Cennet kızlarının gölgesinde.
- G219/6 Nedir ol perveriş anda ya o ğılmâne-reviş
Yüzi cennet özi **hem-sâye-i havrâ** midir ol
- hem-sâvegân [1]** Aynı gölge.
- K2/61 Dostânın dahî hem **hem-sâvegânın** kıl diliñ
Şuçları 'afv olunup haşr olalar tahte'l-livâ
- hem-sebağ ol- [1]** Ders arkadaşı olmak.
- G192/6 Kaldı ol ve'l-leylde ben hatm-i Kur'an eyledim
Gerçi Mecnûn ile **olmuşduk** ezelden **hem-sebağ**
- hem-ser [5]** Benzer, eş, denk. || Arkadaş, dost.
- G61/5 'Iydehde gördi **hem-sersin** benimle serverâ
Başına teng oldı anuñ anda ol cây-ı ferâh
- G157/2 Bu dil-i zârıma ol cân ile cânâ dest-res
Sen semen-tenle ola hem-pâ vü **hem-ser** bir nefes
- G230/3 **Hem-ser** ü hem-pây u hem-râhim durur
Dilde ğam hüzn ü elem her dem benim
- G388/2 Himmetim deryâ-yı 'aşğ fülki gönül lenger gibi
Hızırveş gönülmle her dem himmetim **hem-ser** gibi
- N54/2 Nâmdaşımıdır benim dil-dâd-ı Leylî lâ-mekân
Nâ-kemâl olmaz baña **hem-ser** meger kim ver hemân
- hem-ser-i Firdevs-i berin [1]** Yüce Cennet arkadaşı.
- Kt9/11 **Hem-ser-i Firdevs-i berin** kaşr-ı me'âlîsi ki var
Oldı bu 'ünvân ile reşk-âveri eyvân-ı Cemiñ
- hem-ser ol- [2]** Benzer, eş, denk olmak. || Arkadaş olmak.
- G400/3 Revâ mı ey perî-peyker **ola** ğayrı saña **hem-ser**
'Aceb ey kâmeti 'ar'ar niçün inşâfa gelmezsin
- G401/5 'Acedir ol perî-peyker niçün **olmaz** baña **hem-ser**
Gönül ol kâmeti 'ar'ar sehî-bâlâya meyl itdi
- hem-seyr ol- [1]** Yol arkadaşı olmak, beraber gitmek.
- Kt14/10 Bu bir mışra'da târîhin beyân idüp didi Nebzî
Revânı bülbül-i gülzâr-ı Kudus ile **ola hem-seyr**
- hem-sifâl [1]** İçki, meyhane arkadaşı.
- G166/7 İtler ile **hem-sifâl** ü hem ayakdaş olmağa
Kanı bir baht-ı güşâde kanı bir devletlü baş
- hem-sifâl ol- [1]** Aynı çanakdan yeyip içen olmak. || Meyhane arkadaşı olmak.
- G241/4 **Hem-sifâl olsam** kilâb-ı küyuña cânâ eger
Dir idim el-ĥamdü li'llâh nâ'il-i câm-ı Cemim
- hem-tâ [3]** Eş, benzer, denk, müsâvî.
- G84/12 Nazar itmezse n'ola ĥâk-i rehine ol şüh
Yoġ aña hüsn ile **hem-tâ** şeh-i istiġnâdır
- G164/6 Gelmemiş bu 'âlem-i timsâle misliñ ey perî
Nitekim ben 'âşık-ı şeydâya **hem-tâ** gelmemiş

K13/28	Yoğdur emsâli kerîmü't-tab' u deryâ-dil durur Gelmemiş hem-tâ aña 'aşırında hem-pâ kalmamış	henüz [3] Daha şimdi, yeni, hâlâ, şimdiye kadar.
	hem-tây [1] Eş, denk, benzer, müsâvî.	Mu2/2
G133/2	Beni Mecnûna çün hem-pây iderler Seni Leylâya hem hem-tây iderler	Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp kaldım taña Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancak mesâ
G202/10	Bü 'Alîye oğırır zâzığlen ebced-hvân ider Hâk budur kim gamze-i sehñârîña hem-tây yok	G20/2
	hemvâr [4] Düzgün, muntazam, uygun.	G56/10
G339/5	Femi zerre melek-çehre yüzi hemvârdır mihre Açılmış gülşen-i hüsnünde güller deste-ber-deste	Ben şanurdum mihr ider buldı çü 'ömrüm ihtitâm Sen henüz cevri ü cefâyâ eylemişsin iftitâh
G81/14	Hulûş üzre bulursun hîdmetiñde Nebzîyi cânâ Pes anı lutf idüp ihsânîña gel lâyıķ it hemvâr	hep [31] Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün. Her zaman, dâima.
G167/12	Okıdım İncîl-i 'aşkı kim şanem-şüretlere Yoğ imiş mihr ü vefâ cevri ü cefâ hemvâr imiş	G23/14
K28/8	Medh-i gül-gün 'arızın düşmez dilimden gül gibi Rüz u şeb şayf u şitâ hemvâr elimde var gül	İriş mey-hâneye Nebzî hâlâş ol miñnet ü gamdan Kim anda ehl-i 'aysın şoñbeti zevk u şafâdır hep
	hemvâre [1] Daima, her zaman, devamlı olarak.	G23/12
Kt18/11	Ola hemvâre şihhatle vücûdî istirâhatde Hemişe ola 'avn-ı Hâkîla meşkürü'l fi 'âl eyvâ	Seherde bülbüle 'arz eyledim çün râz-ı pür-süzum Benim de goncaya naklim didi bu mâ-cerâdir hep
	hemyân [1] Kese, torba, çanta, dağarcık.	G23/10
G268/10	Nebzî-i şeydâ-dile vaşlın metâ'in 'arz kıl Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyân gel Hasan	Gel ey pervâne yakma bâl ü perrin şem'-i fânîye Hâkîkî 'aşık iseñ ger bilürsin bu hâfâdır hep
	hem-zâd [2] Aynı anda doğmuş, benzer, eş, ikiz.	G23/8
G218/4	Mâder-i gamdan velîd olmuş kâsâvet-zâdesin Dâderîñmiş hüzni ile hem-zâd imişsin ey gönül	Seg-i küy-i dil-ârâdır ki istikbâle çıkmışlar Degil bîgâne ey dil bu gelenler âşinâdır hep
G229/4	Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi geşt ü güzâr itdim Aradım bulmadım ben dañı bir hem-cins ü hem-zâdım	G23/1
	hengâm [2] Vakit, zaman, mevsim.	G23/2
G251/2	Bilmezem cânâ n'ola 'aşkıñla encâmım benim Olmadım mesrûr u gamla geçdi hengâmım benim	Yine ol nâzenîniñ pişesi cevri ü cefâdır hep Baña nisbet velî ağıyârına mihr ü vefâdır hep
G359/7	Vaşl hengâmında muñlak zülfüne bend oldığım Kayd-ı hicriñden hâlâş olmak durur ey sâde-rüy	G23/4
	hengâme [1] Karışıklık, gürültü.	G23/6
K13/13	Bir kırn hengâmedir dehr içre cüst-ü-cüy-i nâs Güşe-i 'uzletden özge bir temâşâ kalmamış	Eger dil-ber sevip nüş eylemezseñ bade-i şâfî Be şüfî itdiğün zühdi ü verâ' bilgil hebâdir hep
	hengâm-ı şafâ [1] Mutluluk zamanı.	G33/6
K22/3	Muhakkak 'ıyd irişdi gayrı hengâm-ı şafâdır uş Dürüldi güşşanıñ tûmârı töldi kasveye peymân	O çeşm-i ed'ac u ebrü-yı eblec 'Aceb mi dilleri hep olsa câlib
		G77/12
		Dil-berâ el sinede ikrâm için Hep ayâğa tûrdılar serv ü çenâr
		G97/6
		İrüp ihsânîña her dem o raķîb-i ħar-ı dün Şanemâ miñnet ü gam hep bu dil-i zâra mı var
		G126/3
		Heman cân virmege yoluñda hâzır cân atarlar hep Ne hâcet derdmendâna bu rütbe eylemeklik cebr
		G160/4
		Dün raķîb ile gülîstâna güzer kılmış o hûb Güşşadan 'aşıkları hep mest ü tersâm eylemiş
		G203/11
		Raķîbiñdir seni teşhîr iden hep Yine yaniñda andan muhterem yok
		G229/17
		Yine şâ'irleri hep deng ü ħayrân eyledi Nebzî Yazılan defter-i dîvân-i şî're bu nev-îcâdım
		G277/7
		Raķîb ile cidâlim göricek 'uşşâk didiler hep Bu meydân-ı şecâ'atda pesend kim ħaylice merdsin

- G301/10 Ol sîb-ğabğab ol sa'd-ı kevkab
Üftâdedir **hep** pâyında kamu
- G308/9 Sâde-rüyân ise **hep** âlüde-i çirk-âbdır
Bulmadım bir pâk-dâmen dil-rübâ dil-h'vâh-ile
- G318/2 Hemân sağ ol bu 'âlemde kime dirseñ vefâ eyle
Cefâ vü cevri iderseñ ger efendi **hep** baña eyle
- G344/5 Sezâ mıdır kamu illerde **hep** zeyillerde söylenmek
Degildir zıkr-i la'liñ düşmege evfâha şâyeste
- G350/10 'Aşk u şevk-ı cân u ten dil-süz bildim sende yok
Bu dil-i şeydâda bul **hep** anları gel bülbülâ
- G359/12 Şimdi budur dil-berâ evfâh-ı 'âlemde kelâm
HeP seniñ 'aşkıña düşdi kim ider halk güftügü
- K2/20 Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u 'Âdiyât
Kıldı inzâl **hep** saña bu cümleyi Bâr-ı Hudâ
- K3/10 Kaçan kim şubh olup hîn-i şehirde feth ola bâbı
Gelüp dostân-ı zü'l-ihsân tola **hep** zîr ile bâlâ
- K4/13 Ki zîrâ bu fenâ mülke gelenler **hep** göçer bir gün
Dimişdir Hâk kelâmında ki küllü men 'aleyhâ fân
- K13/40 Dağı aşhâb u ahkâb-ı güzîn-i Seyyidü'l-Kevneyn
Kirâm-ı dîn ü millettir mükerrerler olalar **hep**
- K121/4 'Ulemâ vü fuzelâya keremi yok bil anuñ
İrişür devlete **hep** cehl ile gör ekser-i nâs
- Mr5/47 Şâ'irleri **hep** ser-be-ser
Hayretde koydı beste-dem
- Ms1/19 Olup şâğ u esen sen **hep** kuluñ kurbânıñ olsunlar
Hemîşe hâk-i pâyında şehâ gâltânıñ olsunlar
- T1/7 Sîne-çâk u dil-perîşân eyledi **hep** ser-be-ser
Şu'lesine şu'le-i hürşid u encüm reşkver
- Tr1/19 yoğsa tatmak mı murâdın şikleri 'âlemde **hep**
çâşni-gür misin nedir hvâhişin için ey bî-edeb
- her [65]** " Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat
- G11/12 Ne var bâğ-ı cihân içre beni reddeyleseñ ey gül
Tapuñda bulmur **her** dem hezârân bülbül-i şeydâ
- G15/2 Yağmak için kendine ey dil sipihri-ğar baña
'Arz ider **her** günde bir tor kisede bir zer baña
- G16/4 Nesîm-i 'anberin zülfünden ey dost
İrer kâm-ı dile **her** dem hedâyâ
- G23/4 İrişdi rüz-i nev-rüz oldu gülşen ehlinin 'ıydı
Çemende **her** şükûfe giydigi zîbâ kabâdir hep
- G25/6 Görüp ey mâh-vechimi rüyunı gerdün-ı gerdândan
Güneş ditrer geçer **her** gün şanasın kim tıttıdır
teb
- G28/13 Şu gibi olmağıl **her** süya carî
Olursun âteş-i 'aşk ile zâ'ib
- G35/4 İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher
Serlik ider ol sîm-ber eyler sözüüm **her** demde selb
- G43/5 Dimez miydım bunu **her** dem saña ben
Ki virmez fâ'ide soñra nedâmât
- G52/8 Muhaşşal ger ola sâkî şurâhî
Güzeldir ola **her** kanda teferrîc
- G66/3 Bâğ-ı hüsnünde açılmış **her** şükûfe sü-be-sü
Zülf şeb-bü çeşm nergis gül dehân u lâlâ had
- G71/5 **Her** kaçan gelse hayâlin çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür mihmân lezîz
- G73/13 Medh idersin Nebziyâ **her** rüz u şeb bildim anı
İsm-i sâmisî Muhammed şan'atı berber midir
- G79/3 Düşüp âteşlere garq-ı sirişk-i çeşm olup **her** dem
Gubârâsa tozar oldığı ber-bâd olduğındandır
- G80/6 Didim bak beñzemez mi 'andelîb ü verd-i ra'nâya
Görüp **her** 'aşık-ı şürideyi cânân ile yer yer
- G84/6 **Her** kızıl reng begim la'l-i Bedağşân olmaz
Her 'Acem mâ'isini şanmayasın mînâdır
- G84/5 Her kızıl reng begim la'l-i Bedağşân olmaz
Her 'Acem mâ'isini şanmayasın mînâdır
- G90/9 Ne hâletdir ki **her** dem Nebziyâ mahzûn u
mağmûmsın
Perişanlıq nedendir bâ'is-i hüzn ü gamıñ kimdir
- G91/4 Lebiñ kim âbdâr emrûda beñzer
Umup **her** teşne diller istemişler
- G92/9 İsti'ânet senden ister **her** dem ü her şubh u şâm
Rüyımı mihr-i felek pâyına ey mâhım sürer
- G92/9 İsti'ânet senden ister her dem ü **her** şubh u şâm
Rüyımı mihr-i felek pâyına ey mâhım sürer
- G99/6 Bilmezem meyl eylemişsin ol raqîb-i nâ-kese
Şehd gelmez **her** megesden her şecer virmez semer
- G99/6 Bilmezem meyl eylemişsin ol raqîb-i nâ-kese
Şehd gelmez her megesden **her** şecer virmez semer
- G101/10 Nebzî-i üftâdeye cânâ cefâ kılsañ n'ola
Bendeñe **her** cevri kim itseñ aña ihsân olur
- G104/9 Her kaçan görse o rüy-ı mihr-i 'âlem-tâbını
Zerre-i nâ-çizveş Nebzî-i kemter imrenür
- G110/3 Bu dil-i bî-çâreyi **her** bir teline bağladı
Küfr-i zülfün kim hezârân mü'miniñ imânındır

G134/12	Yolımız düşmedi şādī iline gerçi velī Şoralar mülk-i melālī anı her sū bilürüz	G278/10	Kaṭre-i la'li hezārān derdlere dermān iken Zevk bunda her kelāmında dökülür niçe
G6/10	Yoluñda cānımı ḳurbān iderdim ben de Nebzīveş Velī ey ḳadr bilmez bī-vefāsın pür-cefā her cā	G308/4	Bā'is-i hüzn ü elemdir ey gönül ḥubb u vedād İtme pes 'aḳd-i müvālāt her deni güm-rāh-ile
G6/1	Gezermişsin raḳīb-i rü-siyāha bend olup her cā Revā mı ey yüzi ağım nedir bu vaż'-ı nā-ber-cā	G331/10	Yine meyl eyledi Nebzī o siyeh ḡīsūya Yine her yüzden ider ḡam aña her ḡüne yine
G28/17	Havāle eyle her ḥükmi ḳazāya Rızā ile olur ehven meşā'ib	G382/3	Ümūd-i mihr ile her māh-rüya Temeyyül bāṭıl ümniyyet degil mi
G138/4	Her dilde 'aceb zānn ide var mihrini ol meh Her gökde bunı bilmeye şems ü ḳamer olmaz	K1/2	Lafz-ı bismillāh ile ḳıldım kitāba ibtidā Çün ki ismu'llāhdır her faşl u bāba ibtidā
G138/4	Her dilde 'aceb zānn ide var mihrini ol meh Her gökde bunı bilmeye şems ü ḳamer olmaz	K11/11	Daḡı her ehl-i ma'ārif ü kemāl bunda ki var İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it
G157/4	Niçe gül gibi girībānımı şad çāk itmeyem Dāmeniñ ey ḡonca ṭutar irişen her ḡār u ḡas	K12/19	Eynemā kānū Ḥudā ḳahr eyleye her düşmenin İdicek 'azm-i cihād pes Ḥazret-i Sulṭān-ı ān
G160/6	Ġamzeler urmuş hezārān sīne-i pür-yāreye Her ne itdiyse aña ol çeşm-i bādām eylemiş	K15/16	Yir demür gök baḳır idi dem-be-dem Rüz berf yaḡardı her ayas şebi
G164/9	Emdirirmiş her belīde la'lini idüp devā Nebzī-i bī-dilden özge ḳalmamış bir emmemiş	K29/2	Ey dirīḡā bir 'aceb ḡafletdeyiz yoḳ intibāh Geçmede 'ömr-i 'aziz her rüz u hefte sāl u māh
G172/6	Beni bu ḡāl-i perişān ile görse şanemā Acıyup merḡamet eyler baña her 'ām ile ḡāş	Kt1/2	Şalāt ile selām olsun saña vü āliñe Ḥaḳdan Durūd-ı lā-yu'ad bādā zi-mā her ḡin eyva'llāh
G174/4	Dilde pinhān eyleḡil rāz-ı dil-ārāyı dilā Dost şanup her nā-sezāya itme ey dīvāne 'arz	Kt9/28	Mışra'mıñ her birisi oldı iki tārīḡ anuñ Her ḳanadı dü açılır zīre o bābu'n ni'amıñ
G185/9	Meyl idüp her bī-vefāya bunca zahmetler nedir Terk idüp gel ihtiyār it Nebziyā künc-i ferāḡ	Kt17/18	Du'ā idüp didi Nebzī anuñ ḡaḳḳında bu beyti Birin tārīḡ ider bi'z-zāt her bir mışra'ı fā
G201/5	Niçe meyl itmesün ṭab'-ı dil-i bī-çāreler her dem Ruḡuñ pālūde-i ter gibi ditrer ḡüyyiā şaḳşaḳ	M4/8	Müşekkel şüreti hem rişī vardır Müdebbirdir her evde işi vardır
G214/5	Boşlamazsın der-peyin her rüz u şeb Ḳardeşin mi ol raḳīb ya neñ seniñ	Mş1/53	Daḡı her düşvār işün bi'l-cümle āsān eylemiş Ḥār-ı ḡam göstermeyüp gül gibi ḡandān eylemiş
G214/7	'Aşıḳı her dem-be-dem giriyān ider Güldirir mi cevri-yābāneñ seniñ	Mh1/13	Zahiriñ ola Ḥaḳ her rüz u hefte māh u sālīnde Merāmiñ ide inşā Ḥazret-i Mevlā ilā-mā-şā
G218/9	Meyl idersin her saçı leylāya uş Mecnūnvār Her lebi şirine hem Ferhād imişsin ey gönül	Mr1/45	Nebze ihsāniñ umup her müslimāt u müslimīn Aḡlaşup feryād iderken bir ağızdan ecma'īn
G218/10	Meyl idersin her saçı leylāya uş Mecnūnvār Her lebi şirine hem Ferhād imişsin ey gönül	Mü1/6	Zātında egerçi leb-i la'liñde şifā var Her derde devādır
G248/8	Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olmam ḡiç Metā'-ı 'aşḳı aldım daḡı her kālādan el çekdim	N23/2	Gülsitāna gel şehā bir meclis-i āmādedir Her nihāl-i gül sürāḡi ṭabṭaba nev-bādedir
G253/8	Halka-ı zülfün demiyle ey şeh-i şūḡ-ı cihān Mevleviler gibi gör her dem-be-dem devrāndayım	Tr2/32	Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalā imiş dirīḡ İnkılāb üzre imiş her rüz u şeb bu ḡākdān
G267/2	Şehā ol kākül-i şeb-gün u şeb-büy İdüpdür bend şad dil her ser-i müy	her ān [1] Her zaman, daima, sürekli, hep.	
G272/1	Dil-i bī-çāre i'rāz eylemezken her belāsından Belā bu ol perī-peyker ḳaçar ben mübtelāsından	Mş1/57	İtmemiş bu luṭfi bir dem belki her ān eylemiş Aṭlas u dībāc ile cismüñi püşān eylemiş

- her bār [7]** Her defa, daima, her vakit.
- G48/14 Cevrin efvün itmede leyl ü nehār
Nebziyā **her-bār** elinden el-ğryās
- G140/6 Kerem it dil-berā terk-i cefā kıl
Saña üftādeler **her-bār** bulunmaz
- G254/5 Dutışur nār-ı şevkıñla yanup sūzān olur **her-bār**
Vişālīñ arzūsuyula olupdur dil ğam-ender-ğam
- K4/7 Gözüm tolābveş eşk-i firāvān dökmede **her-bār**
Cefā-yı çarḡ-ı keĵ-refṡār ile taldı bu içim kan
- K8/4 Hamd ü senā minnet-i vāfir
Şükr-i firāvān aña **her-bār**
- K28/2 Yıldı bir kez ‘arz ider ‘ālemde çün dīdār gül
Līk hūsñüñ gülşeninde açılır **her-bār** gül
- Tr2/77 Zevkıñı Bār-ı Hudā **her bār** kat kat eylesün
Ümmet-i Aḡmedle cümle cem ‘ idüp yevmü’l-
mezīd
- her bār ol- [1]** Her defa, dāima, her zaman olmak.
- G345/6 İtmese kat ‘-ı meveddet o şehen-şāh-ı cihān
Nıgeḡ ü mültefiti her dem ü **her bār olsa**
- her bār [6]** “Tek tek, ayrı ayrı” anlamlarında sıfat.
- G278/6 Her kaçan ‘arz eyleyüp kāmēt şalınsa nāz ile
Gösterir **her bār** hırāmında kıyāmetden nişān
- K15/8 Yolları yaḡ tıtdı kaymak kaşdına
Bindiler kızaklara **her bār** şabī
- Mr1/34 Olalar serdār-ı İslām her biri bir kahramān
Hem daḡı **her bār** nefer Sām u Nerīmān-ı zamān
- Mr4/16 Umma raķībden mihr ü vefāyı
Her bār gönüilde imān bulunmaz
- G304/11 Meyl idüp **her bār** perī-zāda düşersin miḡnete
Ey gönül saña gerekse sen de bir insānı sev
- K28/6 Gül ruḡñıñ vaşfında çün murġ-ı seher açdım dehen
Eyledim **her bār** kelāmım misk ü ‘anber-bār gül
- her biri [13]** “Her biri, ayrı ayrı, hepsi”
anlamlarında zamir.
- G40/4 Ebrūları keĵ ḡançer-i bürrāna müşābih
Mütġānı hemān **her biri** bir tır-i celādet
- G147/5 **Her biri** demrenlü oġdur ta‘n u teşnī‘-i raķīb
Şanma toġundukça kanlu baġrımı baş eylemez
- G159/6 Dehānıñ maķsim-i ‘ayn-ı cināndır ḡūr-manzarsım
Aña Kevser sözüñ Tesnīm lebiñ **her biri** kısım
olmuş
- G332/8 Ğamze-i ḡün-rīz ile ol çeşm-i ḡün-ḡVārıñ seniñ
Mülk-i dilde **her biri** serdārdır sālār-ile
- G375/2 Pāyına nisār eyledigim eşk-i ter oldı
Çeşmimde velī **her biri** la‘l ü güher oldı
- K11/9 Şanasın **her biri** bir ḡūr-ı cinān kaddı Tübā
Reh-i ‘aşkıñda koyup pā bularıñ terk-i ser it
- Mr1/33 Olalar serdār-ı İslām **her biri** bir kahramān
Hem daḡı her bir nefer Sām u Nerīmān-ı zamān
- Tc1/65 **Her biri** bir ‘abd-i ‘āciz cümleñiñ ḡālī tebāḡ
Şafḡa-ı dehre yazup geçmiş niçe cān āḡ şāḡ
- G190/10 Kalmadı devlette bir ehl-i kerem daḡı ‘avām
Cerr için **her biri** taķmış boynuna topra ğılāf
- K11/18 Dileriz ḡālīb it a‘dā-yı ‘anūdına anı
Daḡı hem leşkeriniñ **her birini** ejder it
- K11/12 Daḡı her ehl-i ma‘ārif ü kemāl bunda ki var
İrişüp **her biriniñ** yanına kesb-i hüner it
- Kt9/27 Mışra‘ınıñ **her birisi** oldı iki tārīḡ anuñ
Her kanadı dü açılır zīre o bābu‘n ni‘amıñ
- Kt13/4 Gelüben eyledi iḡyā ebeveynini belī
Gelmedin **her birisi** mürde-i bī-cān idi
- her dāne [1]** Tanelerin her biri.
- G337/2 sevāb istersen ey zāhid gönül al ele bir dāne
Çü dil ‘arş-ı Hudādır pes velī her ferd ü **her dāne**
- her dem [70]** Her an, her zaman.
- G57/4 Ğuşşadan āzād olam dirseñ cihānda gül gibi
Lāleveş çek cāmı **her dem** düşmesün elden kaḡedeḡ
- G97/5 İrüp iḡsānıña **her dem** o raķīb-i ḡar-ı dün
Şanemā miḡnet ü ğam hep bu dil-i zāra mı var
- G138/11 **Her dem** dem ü nem aķmadadır çeşm-i terimden
Dem var mı ‘aceb dilde ki gerd ü keder olmaz
- G55/1 Tīġ-ı cevri-yār ile **her dem** olup baġrım cerīḡ
Ĝāḡı dem aķar geḡı aķar şadīd u ḡāḡı kīḡ
- G89/1 ‘Aşık-ı dil-dādeler **her dem** ki zülfüñ yād ider
ḡançer-i ğamzeñ ḡayālī dillerin ber-bād ider
- G112/3 Atarsın sīneye **her dem** müjeñ tırin kemān-ebri
Belī dil murġımı şayd itmege tır ü kemān ister
- G112/8 Zebün oldı tenim ney gibi cānā derd-i hicriñle
Anıñçün ṡurmaz āsüde bu dil **her dem** fiġān ister
- G126/7 Yanup nār-ı ğama dil dīdem eşkin seyl ider **her dem**
Hevā-yı ‘aşk ile ölsem olur bu ḡāk-i cismim kaḡer

- G158/1 Dil-i zārım ğamıñla eylemişken **her dem** istinās
Niçün sen de benimle eylemezsin bir dem istinās
- G180/3 Hıyāl-i la'l-i nābın ħasretiyle kan içer **her dem**
Be sākī bezm-i hicriñde dil eyler cām-ı Cemden ħaz
- G192/13 Turmayup **her dem** rakīb ile idersin 'arbede
Nebziyā uşanmadın mı gel bu ğavgāyı bırak
- G212/9 Dilde **her dem** nār-ı ğam bād-ı elem eksik degil
Āb-ı miñnetle qarılıñ Nebziyā ħakiñ seniñ
- G214/12 Dil-berā bu dil vişāliñ ħıyānına
Her dem ister ola mihmāneñ seniñ
- G220/10 Ne ħaletdir ki 'aşk odı fūrüzān olmada Nebzī
Akar **her dem** yine eşkim söyündürmez budur
müşkil
- G230/4 Hem-ser ü hem-pāy u hem-rāhım durur
Dilde ğam ħüzn ü elem **her dem** benim
- G238/2 'Aceb āvāre vü bī-kār u pür-efkār u ber-bādım
Gelelden bu ħarāb-ābāda **her dem** cevre mu 'tādım
- G240/9 Ağlar yaturam Nebzī-i şeydā gibi **her dem**
Künc-i ğamıñı seyr ü temāşāya degişmem
- G249/8 Ayrıralı ey şanem sen dil-ber-i pür-nāzdan
Derd ü ğam ħahr u belā **her dem** qarınimdir benim
- G254/1 Ne deñlü tır kim ğamzeñ urur bu sīneme **her dem**
Terahħum eyleyüp la'liñ şarar zaħmım yine
muħkem
- G269/9 Şehā 'uşşāka **her dem** cevri ü aġyāra vefā kılma
Gehī luş eyleyüp ber-'aks kıl kim cānibeyn olsun
- G282/3 Kabül it ħidmetiñde bu dil-i üftādeyi **her dem**
Kapuñda boynı baġlu bir kemīn kemter ğulām
olsun
- G291/9 Nebziyā **her dem** niçe biñ cān fedā olmaqdadır
Şanma sensin Ka'be-i küyunda cān kurbān iden
- G299/10 Eser itdikçe Nebzī táb-ı hicrānı dil-i zāra
Derünī āh idüp **her dem** dirim yā Hū veyā min-Hū
- H302/1 Şehā mihr-i ruħuñ **her dem** ki şalsa üstüme pertev
Vücüdüm zerre-i nā-çizveş anda olur piş-rev
- G308/13 Cevr-i yārān ile **her dem** artmada derd ü keder
Geçdi 'ömrüm Nebziyā eyvāh āh u vāh-ile
- G325/1 Şanma **her dem** sīneñi pür-āteş-i hicrān ide
Niçe bir çeşmiñ yaşıñı ħatre-i bārān ide
- G326/7 Ĥudādan dilerim **her dem** saña düş olmasun kimse
Giriftār olmasun aslā o ġisū-yı siyehkāra
- G333/11 Recā itdikde **her dem** vaşl-ı bī-hem-tāsımı anuñ
'İnād eyler dilā o seng-dil gör gelmez ikrāra
- G340/8 Gör ol bīġāne-meşreb āşınāya raġbet eyler mi
Kaçar 'aşıkları gördükçe **her dem** meyli aġyāra
- G342/9 Recā-yı vaşl ider **her dem** nevāl-i cüd u luřfuñdan
Vişāliñden elez bir nesne yok Nebzī-i nā-kāma
- G345/6 İtmese ħat'-ı meveddet o şehen-şāh-ı cihān
Niġeh ü mültefiti **her dem** ü her bār olsa
- G359/9 Deşt-i ħayretde yiler **her dem** şabāveş cān u dil
Sen gözi āhiyü şayd için iderler ħay u hüy
- G364/9 Nedir feryād u zārın Nebziyā bülbül gibi **her dem**
Bu bāġ içinde senden ġayrı cevri mübtelā yok mı
- G369/8 Yok durur baħtım dıraht-ı tāli'im virmez semer
Dil-ġüşāde itmeyen **her dem** beni bu ğam gibi
- G375/6 Pā-püşuna dil cān ile reşk eylesün mi
Pā-būsuna **her dem** irişüp behrever oldu
- G380/3 Raķīb-i bed-siriştdir 'aşıka kan aġladan **her dem**
Fiġān-ı 'andelibe var mı 'illet ħardan ġayrı
- G388/2 Himmetim deryā-yı 'aşk fülki göñül lenger gibi
Ĥızrveş göñlümler **her dem** himmetim hem-ser gibi
- K6/7 Cāhilī ġayretle **her dem** ħat' iderdim mülārim
Eylemezdim ol Resülün sünnetiyle istinān
- K8/2 Nām-ı Ĥudā dilde ol 'ezkār
Lāyık o **her dem** ola tekrār
- K8/7 Āline aşħābına **her dem**
Eyleye Ĥaķ luşfım isār
- K21/10 Velikin şavmı nevme tutdırup sa'yiñ hebā kılma
İriş **her dem** cemā'atle şalāt-ı ħamse idrāk it
- K23/17 Olaydı ya vişāli bārī **her dem**
Kimesne olmayup hicriyle şākī
- K28/24 Dīde-i ğam-dīdeden aķup dem-ā-dem ħün-ı dil
Ĥāk-i pāy-ı dil-bere **her dem** olur isār gül
- KT6/8 Sipihir üzre melā'ik rüy-ı arzda zümre-i insān
Aña **her dem** du'ā-ġüdur ne kim var zīr ü bālāda
- Kt26/1 Düşüp itler gibi ardınca gezersin **her dem**
Yetişür yilme raķībā yıķılıp var şavul
- Mh2/15 Ĥün-ı 'uşşāk ile **her dem** tıġı ħandır sevdiğim
Göz göre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdalara
- N25/1 Sīne-i mecrūħuma **her dem** irer tır-i ğamıñ
Zaħm-ı tūrīñle velī ħoşum gerekmez merhemiñ
- N33/1 Ne revādır beni **her dem** ğamıña düş idesin
Bırakup ġüşe-i nisyāna ferāmüş idesin
- Tr1/55 Gül-ruħın zıķriyle **her dem** bezm-i ġülzār eylerim
Bu seffihñ hicvini illā ķi izħār eylerim

N11/2	Dutuşdı nār-ı şevka yandı 'aql ü cān u dil ten hem 'Acebdır bu ki eşkim dīdeden seyl-āb ider her dem	her dil [1] Her gönül, herkesin gönlü.
Tc2/22	Ťutma gönül sineñ aña karşı hedefveş Her dem ki atar oqunu ol ya gibi kaşlar	G138/3 Her dilde 'aceb zann ide var mihrini ol meh Her gökde bunı bilmeye şems ü kâmer olmaz
K24/11	Her dem 'ibâdet kıl hüsni-i hulk it Gökçek 'amelle ŧolsun defâtir	her ferd [1] Her kişi, herkes.
K28/11	Açıla her dem bu gülşende merâmın goncası Eylemiş hâcet degil iqbâl u ya idbâr gül	G337/2 sevâb istersen ey zâhid gönül al ele bir dâne Çü dil 'arş-ı Hudâdır pes velî her ferd ü her dâne
ÖSD4/8	Cevr idersen gâh u geh luŧf eyler idin evvelâ Eylemezdiñ sinemi her dem gamuñla imtilâ	her gece [1] Her gece.
Mh1/18	Cihân bağında bülbül zâr olup oldukça gül hurrem Geçüp 'izzet seririnde sa'âdetle otur her dem	Tr1/28 Tâ elinden kurtulunca başıma oldı kayu Her gece şikletmege giderdi ŧurmar gürleyü
G2/15	Kim cenâb-ı 'izzetiñden her dem eyler i'tinâ Havf idüp kahr u celâliñden yaşın seyl-āb ider	her gice [4] Her gece.
G91/2	Ruñun bir sîb-i hamrâdır dimişler İren dil-dâdeler her demde dişler	G129/10 Günde bir güne zühür eyler bu çarñun devresi Sen de Nebzî her gice bir güşede eyle karar
G91/8	Nihâl-i tâzedir ol kadd-i dil-cü Virir her demde nev-bâve yemişler	G142/3 Her gice hâlî degildir hâne-i dilden gamı Hamdü l'illâh eksik olmaz tekyede mihmânımız
G66/9	Büs-ı pây-ı yâr ile her demde mesrûrsın dahı Nebziyâ görüp raķibân kılmasunlar mı hased	G249/3 Her gice tenhâ komaz egler dil-i gamgînimi Şubha dek cânâ hayâlîñ hem-nişinimdir benim
G98/5	Dil-i bî-çâreler her demde olmaz saña üftâde Geçer bu hüsniñ eyyâmı begim ta'zîm hâledir	G387/6 Çün meh-i garrâ ider her şebde bir yerden zühür Pes bulur her gice nev 'aşık o mehveş bir dahı
G113/2	Oldur dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar Her demde gözüm yaşu gibi mañv ola anlar	her gün [2] Her gün, her zaman, daima.
G122/5	Şular her demde bostânın ciger kanıyla 'ayneynim N'ola rañm eylesen ey serv-kâmet zât-ı kırbâdır	Tr1/15 baltadır yañud geçer her gün aña bir nice şap Ger hayâline gele şik ŧutar anı tâb-ı teb
Mh1/28	Havâda murğa ihsânın ider hem hûta deryâda Eser luŧfuñ nesîmi seyyidâ her demde her-câda	Mr2/14 İrişdi 'ıyd-ı adhâ rüz-ı fîrûzuñ sa'îd olsun Giceñ Ŧadr u Berât u her günün Nev-rüz u 'ıyd olsun
Mü2/4	Hayf o lebi şîrîne ki Ferhâdını bilmez Her demde tecâhül	her güne [2] Her çeşit, her tür, her nevi.
Mü5/5	Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir Hiç gayrıya bakmaz	G286/3 İder mülkünde her güne taşarruf Olur mı ağlamak hünkâr elinden
Ms3/26	Ġarîb üftâde yok Nebzî gibi hiç âsitanıñda Geçüp şadr üzre ağıarıñ turur her demde yanıñda	G331/10 Yine meyl eyledi Nebzî o siyeh gîsüya Yine her yüzden ider gam aña her güne yine
K24/4	Çün kalb-i mü'min 'arş-ı Hudâdır Hayy u nigehbân her demde nâzır	her güşe [1] Her köşe, her taraf.
G196/8	Tâlib-i zevk u şafâ nâ-şâd u mağmümdür heme Her demi mesrûr u handândır hele gam-h'vâr-ı 'aşk	Mr5/8 Oldı çemen huld-ı berîñ Her güşe şan bâğ-ı İrem
G367/1	Her demi ağıyâra cânâ kıldıñın ihsân gibi Bu dil-i nâ-şâdı yakdın âteş-i süzân gibi	her hâl [1] Her durumda, ne yapıp edip.
N38/1	Her demi ağıyâra cânâ kıldıñın ihsân gibi Bu dil-i nâ-şâdı yakdın âteş-i süzân gibi	G220/6 Şehâ 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm kim Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya 'kıl
		her...her [1] Hem... hem... ile aynı görevde bağlaçtır.

Ms1/33	Şifâ âyetlerin idüp kırâ'at her şeb ü her rüz Du 'âda kulların bi'l-cümle hâşşa işbu kalb-efrüz	her ki [1] Her kimse ki, hangi kimse ki.
	her iş [1] Bütün çalışma.	K22/13 Binüp toľaba cün devr itse her ki mihrveş ol mâh Dil-i bî-ğil ider taşdıķ sipihriñ oldığın ğerdân
N5/2	Cihân-ı fânide cânâ odur bir merd-i hayru'n-nâs İde şabr u te'enni her işinde olmaya vesvâs	her kim [8] Herkim, hangi kimse ki.
	her kaçan [14] Her ne zaman.	G141/9 Nüş ider her kim şarâb-ı 'aşkı câm-ı şevķ ile Nebziyâ huşyâr idüp bir kaťresi sersem komez
G116/1	Her kaçan âh eylesem şan meh-i enver budur Zulmet-i ğamda begim 'âşıkâ reh-ber budur	G196/18 Ğam yeme Nebzî budur cün işbu râhiñ 'âdeti 'Âleme rüsvây olur her kim ider izhâr-ı 'aşķ
G118/3	Hayâliñ her kaçan gitse begim bu hâne-i dilden Şovulmuş şuyı ğüyâ bir degirmen tamına beñzer	K7/7 Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlüd olup şadı Kişiniñ 'ömrüni efvün ider âb-ı revân dirler
G141/3	Her kaçan gelse hayâliñ yâdıma şâhım benim Ğuşşamı ref' eyleyüp bu dilde aşlâ ğam komez	K24/29 Her kim cihânda eyler kanâ'at Hiç yokdur aña cânâ mu'âşır
G236/7	Her kaçan görsem o zülf ü 'arız-ı pür-tâbını Dil-ğirih hâşıl kıtur müzdâd olur germiyetim	Tc2/43 Dilden dile rüsvây ola bülbül gibi her kim Meyl eyleyüben dil viresin ğonca-dehâna
G278/5	Her kaçan 'arz eyleyüp kâmet şalınsa nâz ile Gösterir her bir hırâmında kıyâmetden nişân	Kt10/4 Beñzerdi hâna aşlında ğüyâ Her kim ğire bulmazdı halâvet
N38/7	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādular baña Tîr-i müjğân yağdıñrlar üstüme bârân gibi	G199/7 Bize şarşar gibi her kim toķuna münķabızız Ese ger hem-çü şabâ ğonca gibi açılanık
G300/7	Her kaçan görse niķâbından mu'arrâ rüyuñı Haykırup 'uşşâķıña dir hâtif-i cân sarî'ü	G116/7 Her kime 'arz eyledim hâl-i dil-i pür-ğamı Lâyık-ı ihsân olan didiler aźhar budur
G349/9	Çeşm-i bâķi her kaçan baksa yüzüñ görmez belî Mihr-i 'âlem-tâbi görmez dîde kim ğiryân ola	her kişi [3] Herkes, bütün insanlar.
G367/7	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādular baña Tîr-i müjğân yağdıñrlar üstüme bârân gibi	K13/4 İ'tibârı herkesiñ cün cahladır cähla Mâla düşmüş her kişi dînini dâna ķalmamış
G349/1	Hâne-i dilde hayâliñ her kaçan mihmân ola Bir fakîrim mâ-hâzar ihzârım aña cân ola	Tr2/30 Ka'be-i maķşüd için sa'yin hebâ imiş dirîĝ Ķabr bir kapu imiş kim her kişi andan girer
Kt28//1	Her kaçan görsem ruħ-ı zîbâsın ânsız Nebziyâ Yüregim aĝzıma ķor havfdan ol âfet ķoparır	Mş2/36 Niçe yüzden irişür der-'akab uş cevri yine Ğün gibi her kişiy e zâhir olup bevri yine
Mh4/16	El-amân ey şeh-levendim bî-menendim el-amân Her kaçan varsam ruħuñ seyr itmege ey âfitâb	her ne [4] Her ne, hangi şey.
N15/3	Her kaçan görsem rakîbi ol ruħı ğül-ğün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pâzârdır	G208/11 Baña it her ne dilâ hâťra cümle sitemi Varup aĝyâr-ı bede kendiniñ çift eyleme tek
T1/16	Ğamze-i mest-i müdâmiñdan nişândır hançeriñ Her kaçan çıkşa ğılâfından begim hem-çü kamer	G296/3 Degirmen gibi her ne dâne gelse öĝidür aĝziñ Diliñiñ başķısı yokdur 'aceb farfâra söyleysin
	her kelâm [1] Her söz.	K34/9 Muħaşşal her neye meşĝül olsa Amı derk itmede olupdur akder
G304/3	Her kelâmı çeşme-i hayvân gibi cân-baħşdır Ķatre-i la'li hezârân derdlere dermâni sev	G280/13 Ķabül it niķ ü bed her neyse Nebzî Ķapuñda ķul ola ey şâh-ı hûbân
	her kenar [1] Her taraf.	her ne hâl [1] Her nasıl durumda olursa olsun. Bütün durumlarda.
G77/6	Pertev-i mihr ile revnak buldı bâĝ Mâh-rûlarla bezendi her kenâr	Kt4/9 Her ne hâl -ise di Nebzî târiħin Ķarf-i menķüt ile ger bisyâr ise

	her ne miqdār olsa [1] Ne kadar çok olursa olsun.	G73/9	Her sözi kand u nebāt yā katre-i āb-ı hayat Ağzı ol hūrī şıfatlu çeşme-i Kevser midir
K5/1	Müddet-i a' mār-ı ādem her ne miqdār olsa çoğ 'Ākıbet tōmār-ı 'ālemden olur bir demde yoğ	G365/6	Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi belî
	her ne var [1] Tamamı, her ne varsa, hepsi.		her süy [1] Her tarafa, her yöne Meyleden herkes, her âşık.
G311/18	Şakāyık erğavān u lāle süsen Açıldı her ne var el-ḥamdülillāh	G367/4	Nihānī gāhī 'uşşāka nigāhīn Yağar dil mülkünü her-cā vü her-süy
	her nefes [3] Her nefeste, her an, daima, sürekli.		her taraf [7] Her taraf, her yer.
G329/3	İdersin her nefes biñ mürde ihyā Bu mu 'ciz yoğ idi 'İsī Nebīde	G270/2	O rüy-ı gülşeniñ gönca-femiñle reşk-i bağ olsun Açılsun her taraf nergis benefşe göz kulağ olsun
G210/8	Zülf-i şeb-günüñ ğamiyla tā-seher āh itmesem Bağlamazdı her nefes āyīne-i kalbimde jeng	G328/4	Çeşmine rüzda düş olmadı çün kim bu dilin Gezdi şeb tābe-seher her taraf u sū bu gice
K28/26	Bu gülistān içre Nebzī düşdün ol gül şevkına Bülbülāsā zikriñ olsun her nefes güftār gül	Kt6/16	Zamān-ı devletinde ol şehen-şāh-ı civān-bahtūn Açıldı her taraf bunca fütūhāt oldı āmāde
	her niçe [1] Her ne zaman.	N28/3	Hüb-rūlarla müzeyyen her taraf güller gibi Başlasun üftādeler pes zāra bülbüller gibi
Mş2/30	Niçe cān çāk idüben sīneyi dağ eylediler Ol olur her niçe kim Ḥazret-i Ḥağ eyle diler	G394/8	Şafā eyler kimi şahbā ile bağ içre kim anda Açılmış her taraf sünbül benefşe verd-i nu 'mānī
	her şabāh [1] Her sabah vakti. Her gün, daima.	G106/5	Şu gibi her tarafa meyl idüp ağma şanemā Giderek bir gün anıñ yolını gör yāre düşer
G26/1	Sen şabūh iç vaşl olup ağıyar bedle her şabāh Ben şeb-i hicriñde lāyık mı içem rāh-ı revāh	G174/9	Her taraftan 'asker-i ğuşşa hücüm itdi saña Eyle pes keyfiyyetiñ varup yine sultāna 'arz
	her şeb [3] Her gece. Her sıkıntılı zaman.		her vech [6] "Her yönüyle, ne şekilde olursa olsun, her hālükārda" anlamında zarf.
G249/5	Leyle-i firkatde her şeb tā-seher meshūr idüp Encümi bīdār iden āh u enīnimdir benim	K10/25	Dilā her vech ile medḥinde kâşırın o dādārın Du 'āya kâşır idüp pes herçi ber-dārī beyārāyī
G346/7	Ḥayāl-i kākülüyle dilde ğam aralanur her şeb Dil-ārālık yaraşur bildim o zülf-i şebāsāya	G223/4	Kāni 'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de Belī her vech ile 'ālemdede tekemmül müşkil
G387/5	Çün meh-i ğarrā ider her şebde bir yerden zuhūr Pes bulur her gice nev 'āşık o mehveş bir dağı	G238/4	Żarūrīdir ki geldim 'ālem-i kevn ü fesāda ben Velī geldigime oldum belī her vech ile nādīm
	her seher [1] Her seher vakti.	K2/40	Eylediñ aşhāb-ı Fīli münhezim gelmezden ön Pes Kureyş u Kāfirün her vech ile buldı cezā
G63/3	Her seher feryād u nālem güşuña itmez eser Dil-berā bağıñ seniñ bilmem ḥacer mi yā pulād	Mr1/12	Şañadır tefvīzimiz yā Ze'l-celāli ve'l-cemāl Kılımsuz her vech ile luḥfāna yā Ḥağ i 'timād
	her seher [1] Her seher vakti. Her gün.	K27/20	Saña bir söz diyeyim yüz-be-yüz ol herkes-ile Dir iseñ dünyede her vech-ile ağ ola yüzüm
Mh3/1	Her seher nālemden ey meh gelmesün nefrīñ saña İderim derd-i derünüm āh ile tebyīñ saña		her yan [1] Her yan, her yön, dört bir taraf.
	her şey [1] Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, genellikle belirsiz zamir..	K14/10	Hulāşa bī-kuşūr kâşır-ı muḥarrā mesken-i ra 'nā Ne var medḥ eylesem lāyık degil mi bak her yana
G94/6	Ḥinzīr dimeniñ vechi budur kelb rakībe Zīrā ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer		her yañ [1] Her yan, her yön, dört bir taraf.
	her söz [2] Her söz, her ifade.		

Ms1/3	Yürüstün eylegil fermânını her yaña şîhhatler Seherlerde budur virdim dirim kim aña şîhhatler	G202/2	Ey hilâl-ebürü bugün rüyuñ gibi bedr ay yok Meh gibi her-câyısın varmadığın bir cây yok
	her yer [1] Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.		herc ü merc ol- [1] Dağılmak, allak bullak olmak.
K13/10	Gülşen-i hüsn ü behâda beste-fem bir gonca yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nâ kalmamış	G50/4	Bâd-ı şabâ zülf-i dil-âvîzîñ perîşân eyledi Teşviş ile töldi cihân aşîklar oldu herc ü merc
	her yir [1] Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.		herçi [1] Her ne kadar. Ne de olsa.
M3/7	Gezeyor rûsbî gibi her yirde Yüzi yukarıda arka yirde	K10/26	Dilâ her vech ile medhinde kâşırısın o dâdârñ Du'âya kaşır idüp pes herçi ber-dârî beyârâyî
	her yüz [1] Her taraf.		her-gâh [3] Daima, her vakit, her yerde.
G93/5	Ruñ-ı dildâra hañ geldi irişdi ğuşsa her yüzden Tamâm olup sürürüñ defteri bugün dürülmüşdür	G314/6	Benimçün kanlar ağlarlar bu iki çeşm-i pür-hünüm Ol iki nergisiñ yâdıyla feryâd eylesem her-gâh
	her zamân [1] Her zaman, daima.	G357/3	Süzilür üstüne şâhîñ gibi her-gâh dü-çeşmiñ Şınup bâl ü peri aña rehâ bulmak gümân oldu
K6/10	Havf idüp tu yüziñe olmuş seniñ dirler diyü Kesdirirdim şa' rımı şimşir ile ben her zamân	Kt19/8	Velî hacrında yokdı bir sülâle Ğamın def' ide tâ anuñla her-gâh
	her-bâr[1] Her defa, daima.		hergiz [8] Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.
G186/2	Ğamze-i hün-rîzi gördüm eylemiş der-kâr tîğ Âh kim düşmez elinden ey gönül her-bâr tîğ	G182/1	Ey gönül kañ' itme hergiz la'l-i dil-berden tama' Tütî-i güyâ keser mi kând u sükkerden tama'
	her-câ [4]	G251/6	Hvân-ı hicriñde bu ben nâ-kâmî toylarsın velî Olmadı hergiz müyesser vaşldan kâmım benim
	1. Sebatsız, kararsız, vefasız.	G281/6	Tâ-ebed 'uşşâka mihr ü şefkat ü rahmîñ seniñ Artuban eksilmesün hergiz nihâyet bulmasın
Mh2/19	'Ahd idüp meyl itmeyem şimden-gerü her-câlara Şüh u şeh-râşüb u fettân-ı cihândır sevdiğim	G287/5	'Andelîbem gerçi hergiz nâle itmem pes niçün Az gelür feryâdına ey gonca bu bâğ-ı cihân
	2. Her yer.	K24/13	Takvâ ile ol zenb itme hergiz Cehd eyle cânâ olmaya şâdır
G267/4	Nihânî gâhî 'uşşâka nigâhîñ Yağar dil mülküni her-câ vü her-süy	K24/18	Mağbül bende oldur cihânda Olmaya hergiz kevneyne nâzır
G394/11	Bulardan ğayrı hod erbâb-ı 'işret sū-be-sū her-câ Şümâr idemez aşhâb-ı raqam şahrâda püyânı	Mü2/5	Kılmaz nazar ol fitne-i 'âlem baña hergiz Efgânıma bakmaz
Mh1/28	Havâda murğa ihsânıñ ider hem hūta deryâda Eser luţfuñ nesîmi seyyidâ her demde her-câda	N36/1	Gülmedim hergiz fütâde ğamdan âzâd olmadım Dehr-i dünüñ ğuşşasından bir nefes şâd olmadım
	her-câlarıñ resm ü kânûmı budur [1] Dünyanın kanunu. Usulünce olması gerekli olan kural.		herk [1] Tarlayı sürerek dinlenmeye bırakmak, nadas.
G53/13	Nebziyâ çün resm ü kânûmı budur her-câlarıñ Ğâyetî çekseñ gerek bir vech ile yokdur 'ilâc	G206/6	Kasâvet tolmunu ekmek diler bitürmek için ğam Vücüdüm kiştzârın dehr-i bî-mihr eylemişdir herk
	her-câyî [3] Bir şey üzerinde sürekli durmayan, sözünden, kararlarından dönüveren, sebatsız, kararsız kimse.		herkes [9] Bütün insanlar.
N37/2	Perî-rüyum niçün insân ile sen ülfet itmезsin Be hey her-câyî meşreb 'aşîkâna kurbet itmезsin	G235/5	Herkes hâline ağlar ağlar hâline herkes Güldüm bu hâle bakup bakup bu hâle güldüm
G306/8	Işıcak kanlu imiş kanı karışdı kanıma Alma tursun nâvekiñ sinemden ey her-câyî қо		

- G235/5 Herkes hâline ağlar ağlar hâline **herkes**
Güldüm bu hâle bakup bakup bu hâle güldüm
- G285/5 İşigin dârü'ş-şifâ **herkes** umar senden devâ
Âsitânın terk idüp kında gidem dermâna ben
- K13/3 İ'tibâr **herkesiñ** çün câhladır câhla
Mâla düşmüş her kişi dînini dâna kalmamış
- K27/19 Saña bir söz diyeyim yüz-be-yüz ol **herkes-ile**
Dir iseñ dünyede her vech-ile ağ ola yüzüm
- Mh1/20 Güşâde dergehiñ dâ'im olupdur cüd u luftun bol
Hisânın **herkese** şâmil nevâlin cümleye mebzûl
- Mr5/26 Nev-rüz u nev-meh nev-sene
Herkes sürûra gürsine
- Tr2/31 Şerbet-i mevt **herkese** yek-ser şalâ imiş dirîğ
İnkilâb üzre imiş her rüz u şeb bu hâkdân
- Kt4/4 İvme gel taşlîline olup 'acül
Bir sebep halk itdi Hâlık **herkese**
- her-sü [3]** Her taraf, her yön, her yer.
- G251/3 Kâmetiñ yâdıyla **her-sü** şu gibi olur revân
Bağ gözüm yaşına ey serv-i dil-ârâmım benim
- G389/4 Meger gülzâr-ı gamdır sîne kim dâğım gül ü lâle
Dağı eşk-i revânım cüyveş **her-sü** revân oldu
- G399/10 Bu Nebzî nazmına tut güş anı hıfz eyle anla hoş
Olup 'aşkıyla ol bî-hüş kararı yok gezer **her-sü**
- her-şeb [1]** Her gece.
- Tc2/7 Pervâne gibi şem'-i ruhın gözleme **her-şeb**
Bilmez misin anı ki şoñi nâra düşersin
- hest [1]** Var, var olma, varlık.
- G45/4 Az ile eyle kanâ'at âz ile çoğ isteme
Ma'nîde siyyândır zâhir budur kim nîst ü **hest**
- heştâd [1]** Seksen (yaş).
- K15/21 'Ömrümüz heftâd u **heştâd**i geçüp
Görmedik sermâ dağı bunuñ gibi
- hevâ [10]** İstek, arzu, heves, meyil. || Aşk, sevgi, tutkunluk.
- G34/9 Ne firâk u ne vişâl u ne **hevâ**
Ne civân u ne figâr u ne raķib
- G146/5 Ser-i zülfün **hevâsıyla** koma ben hâki la'liñ vir
Bilürsin âteşin teskini mâdir bād el virmez
- G163/3 Perr açup zülfü **hevâsında** anuñ pervânevâr
Şem'-i ruhsârında eyvâh nâra hem-dem oldum uş
- G279/6 Gerçi 'uşşâkı zebün iden şehâ çeşmiñ durur
Zülf-i şeb-günun **hevâsıdır** beni ber-bād iden
- G300/6 Tañ mı virsem çâr 'unşurdan haber ma'nîde ben
Dilde od serde **hevâ** destimde hâk çeşimde şu
- G375/10 Olur mı 'aceb ol dem irem şaff-ı ni'âle
Başımda dem-â-dem bu **hevâlar** eser oldu
- Mş2/28 Çıkara şabr u tahammül ile bir ad ancak
Bu **hevâ** şanma seni eyledi ber-bād ancak
- Tc1/37 Bu **hevâ** ile olup ser-mest ü şeydâ bî-ķarâr
Bi'z-żarûre eyledim künc-i ħarâbât iħtiyâr
- Tr2/33 Ol sebebden kim esâsı bir **hevâ** imiş dirîğ
Yil gibi sür'at ile geçmektedir bu rüzgâr
- hevâdâr [1]** Hevesli, meyilli kimse. || Âşık, tutkun
- Ms2/13 Dem-i ġisû vü zülfünle ezelden çün **hevâdârım**
Ruġ-i gül-günüñüñ yâdıyla bülbülveş nevâķârım
- hevâdâr ol- [1]** Hevesli, arzulu olmak. || Âşık, tutkun olamak.
- G223/7 Şaçı zencirine dil gerçi **hevâdâr oldu**
İktisâb-ı nazariyyâda teselsül müşkil
- hevâlan- [1]** Yerden ayrılıp göğe yükselmek;
yerinde oturamaz duruma gelmek. || Kibirli, gururlu, çalmlı davranışlarda bulunmak.
- Mş1/48 Ehl-i hâl ol tâ ki cümle müşkilâtın ola hâl
Gel **hevâlanma** derünüñde yaķup nâr-ı cedel
- hevâ-yı 'aşķ [1]** Aşķın hevesi, isteği.
- G126/8 Yanup nâr-ı ġama dil dîdem eşkin seyl ider her dem
Hevâ-yı 'aşķ ile ölsem olur bu hâk-i cismim ķabr
- hevâ-yı kibr [1]** Büyükleme isteği.
- G193/3 Âteşin olma **hevâ-yı kibr** ile
Âbveş ten-pest olup hâk üzre aķ
- hevâ-yı la'li-nâb [1]** Sevgilinin eldeğmemiş saf dudağının arzusu.
- G243/9 Düşüp teb-tâb-ı zülfine **hevâ-yı la'li-nâbıyla**
Aķan bu eşk-i ħün-âba ten-i hâkim dolâb itdim
- hevâ-yı zülf-i pür-tâbıyla [1]** Kıvrımlarla dolu saç lülesinin arzusu, isteği, hevesi.
- G115/6 Düşer mi pâdişâhım hâk-i pâyıñda olup ber-bād
Hevâ-yı zülf-i pür-tâbıyla çeşmimden aķa nemler
- hevâ-yı vaşl [1]** Kavuşma hevesi.
- G128/5 Hevâ-yı vaşl ile çoķdan berü ħayâle düşüp
Firâķ-ı yâr ile oldu bu cism-i zâr nizâr

	heves-i hāl [1] (Sevgilinin) beninin arzusu.	G43/1	İrersin bulamazsın yâri heyhât Geçürdüñ fırsatı sen fâte mâ-fât
G96/5	Öyle bî-tâkât olupdur heves-i hālîñ ile Bir seğîñ depse şehâ bendeñi boyunca yıkar	M1/6	Geçer mâzîye fi'l-hâl fâte mâ-fât Dilerseñ ola müstakbelde heyhât
	hevl-i rûz-ı Kıyâmet [1] Kıyamet gününün korkusu.		heykel [1] Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska, taviz, gizlik.
Kt10/20	Haşr eyle yarın 'arş gölgesinde Gösterme hevl-i rûz-ı Kıyâmet	M4/1	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cây-rûbdur
	hey [13] Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir ünlem.		hezâr [12] Bin, pek çok, binlerce.
G44/6	Fark eyleyemem rûz u şebi düd u şererden Âh eyledigimce dem-i hicriñde hey âfet	G22/11	İdinmişsin hezâr agyâr-ı rûsvâyî vü şeydâyî Ser-i küyünde bu deñlü seğâni kim çeker cânâ
G48/11	Kalması tâkât bu dilde dâd hey Dâdsız cevvar elinden el-ğiyâs	G188/2	Taħammül eylemezken bâr-ı 'aşk-ı yâri ey dil Kâf Çekersin baş u cân ile boyun virtüp hezâr inşâf
G62/2	Haṭṭ-ı reyhân-ı dil-ârâ zâhir oldu hem-çü naḥ Hey ne hoş zîbâ yaraşdı anda hem sîb-i zenaḥ	G232/7	Hezâr efsûn idüp dildârım aldı zâhid-i sâlûs Dirîgâ gâfilin îmânımı şeyṭâna aldirdım
G114/13	Ey dürr-i dendân hey verd-i ḥandân Çok dermendân vaşlını ister	G243/11	Yüzündür bir gül-i şad-berg hezârın biñden artıkdır 'İdâd-ı jâleden çok dâne-i eşkim hisâb itdim
G173/6	Dem-â-dem kaḥḥ iderler 'âşıkânı bir alay ma'kûs Olur mı hey 'aceb ḥalkın dilinde zemden istiḥlâş	G246/5	Sînemi tıtdım siper tîr-i belâna ben hezâr Tîg-ı cevriñle begim şad-pâreyim şad-pâreyim
G196/2	Toğradı bağrım ser-â-ser tîg-ı cevherdâr-ı 'aşk Hey 'aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kâr-ı 'aşk	G311/4	Oturdu şâhsâr-ı gülde bülbül Fiğân itdi hezâr el-ḥamdülillâh
G279/7	Hey di ḥunî gamzeñe kan ide kânün itmeye Tâ-Kıyâmet yâd olurmuş nîk ü ger bed ad iden	G340/9	Hezâr ayağına düşseñ kerem kılmaz o şeh bildim Terahḥum eylemez Nebzî eger olsañ da şad-pâre
G395/10	Kim görürse ıztırâbın Nebzî-i dil-ḥastanıñ Hey yazık miskîni hicrân içre tutmuş teb didi	K8/17	Gördi hezâr dâr-ı şifâda Kılmadı ben ḥastaya tîmâr
G398/10	Şeb-i fırkât geçüp rûz-ı vişâlîñ şemsi toğmazsa Münevver ide mi dîdem sipihriñ mihr ü mâhu hey	K10/29	Küşende ola rezminde hezârân şad hezâr a' dâ Melek bezminde ḥ'ânende ola âyât-ı büşrâyı
Mü1/8	Bu dilde olan zaḥma devâ olmadı gitdi Hey yâr-ı cefâ-cü	Mş1/69	Yoḥsa soñra fâ'ide virmez hezâr âh u fiğân
Mü5/8	Kim gördi bu göz sevdi gönül cânla begendim Hey cânıma cânân	Mr2/22	Riyâz-ı dehr içinde gül gülüp ḥandân olduḥça Dil-i bülbül hezâr efgân idüp giryân olduḥça
Mu14/2	Pür-şifâ iken begim la'l-i Bedaḥşâniñ seniñ Hey nedendir böyle bîmâr çeşm-i mestâniñ seniñ	Mr5/43	Feryâd idüp hem-çü hezâr Nebzî fiğân itsün ne gam
N29/2	Çeşm-i pür-ḥunuñ gibi bağrım tolu kândır benim Hicr ile hey ḥün-ḥ'ârım yidigim kândır benim		hezâr destân [2] Çok meşhur, pek şöhretli.
	heybet [1] İnsanda korku ve saygı duygusu uyandıran etkili görünüş, ululuk, azamet.	G389/7	O olupdur nâm-ı bülbül gerçi gülşende hezâr destân Benim ismim de kül-ḥanda hezârân dâstân oldu
Kt6/12	Felek tırdıḥça tırsun mülk ü ferri pâydar olsun İrişsün heybeti vü şevketi etrâf-ı eb'âda	G20/7	Bâg-ı ḥüsnünde dil-i zârım hezâr-destândır Ol sebebdendir ki dirler bülbül-i şeydâ âna
	heyhât [2] Elden gitmiş bir şeye karşı duyulan hasret, üzüntü ve esefi bildirir; yazık, ne yazık.		hezâr ol- [2] 1.Bin olmak, binlerce sayıda, çok olmak.

- G204/7 Gül-i şad-bergsin ammâ ki **hezâr oldı** rakîb
N'ola ey verd-i dehen gönca-ı bî-hâr olsañ
2. Bülbül (gibi) olmak.
- G348/8 Şad belâ çekdimdi evvel bu gül-i ra'nâ için
Bâğda bi'l-âhire lîkin **hezâr oldum** hele
- hezârân [22]** Bülbül. || "Bin, binlerce, pek çok" anlamında belgisiz sıfat.
- G2/1 Eylegil Hâkka **hezârân** hamd ile ey dil senâ
Kim bahâr olup bezendi köhne bu dâr-ı fenâ
- G11/12 Ne var bâğ-ı cihân içre beni reddeyleseñ ey gül
Tapuñda bulmur her dem **hezârân** bülbül-i şeydâ
- G73/3 Bâğ-ı âlemde **hezârân** var durur gül-çehreler
Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir
- G74/11 **Hezârân** sîneyi mecrûh ider bir tîr-i ğamzeyle
Kemân-ebrû şanur bu hûbluğñ bâkî mü' ebbedir
- G110/4 Bu dil-i bî-çâreyi her bir teline bağladı
Küfr-i zülfün kim **hezârân** mü' miniñ îmâmıdır
- G122/7 **Hezârân** cidd ü cehd ile irilmez luftuñ sâkî
Mey-i la'l-i şeker-rîzîñ dil-i 'uşşâka cabadır
- G160/5 Ğamzeler urmuş **hezârân** sîne-i pür-yâreye
Her ne itdiyse aña ol çeşm-i bādâm eylemiş
- G188/9 **Hezârân** cidd ü sa'y ile safâ bulmazsın ey hâcî
Giyüp ihrâm-ı 'aşkı kıl hâkîkat Ka'besin tatvâf
- G205/9 **Hezârân** zülfî şeb-bü var Nebzî bâğda ammâ
O sünbül-müydur 'aklıñ perişân eyleyenden ilk
- G245/3 Kaşu yayım lâf idüp dirmiş **hezârân** sîneden
Türmaz eğlenmez geçer bir tîr-i müjgânım benim
- G252/13 **Hezârân** bülbülü bâğ-ı cemâle
Şalâ iden gül-i pür-hârî gördüm
- G278/9 Katre-i la'li **hezârân** derdlere dermân iken
Zevk bunda her kelâmında dökilür niçe kıan
- G304/13 Uşta cem' olmuş **hezârân** şîvelü mañbûblar
Kankısın isterse gönülñ Nebziyâ sen anı sev
- G304/4 Her kelâmı çeşme-i hayvân gibi cân-bağşdır
Katre-i la'li **hezârân** derdlere dermânı sev
- G378/9 **Hezârân** zülfüne merbût olan var
Velîkin görmedim yok bir rehâsı
- K7/2 Te'âla'llâh bu dil-cü çeşmeye 'ayn-ı revân dirler
Hezârân âferîn üstâdına pîr ü civân dirler
- K10/29 Küşende ola rezminde **hezârân** şad hezâr a'dâ
Melek bezminde h'vânende ola âyât-ı büşrâyı
- K16/15 Du' â-güyü **hezârân** şad olupdur gerçi kim ammâ
Senâ-h'vânı durur Nebzî dağı bu bî-nevâlıkda
- Kt6/13 **Hezârân** mağşad-ı akşâyâ nâ'il eyle ol şâhı
Hudâyâ istidâm-ı 'ömr idüp taht-ı mu'allâda
- Mr3/4 Biñ degil yüz biñ degil pâ-mâle-i 'aşkı hemân
Hâk-i râhında **hezârân** kulı var 'Osmânımıñ
- N39/15 Du' â-güyü **hezârân** şad olupdur gerçi kim ammâ
Senâ-h'vânı durur Nebzî dağı bu bî-nevâlıkda
- Tc1/39 Varıcağ anda kamu buldum **hezârân** yâr-ı ğâr
Eyleyüp pîr-i muğân ta'zîm ü tekrîm bî-şumâr
- G202/8 Dâl-ı zülfünle nihân olmuş begim cîm-i cemâl
Şâd-ı 'aynıñ şad **hezârân** şîve eyler şay yok
- hezârân âferîn [1]** Bin kere aferin.
- Kt3/53 **Hezârân âferîn** bādâ olupdur derruhu li'llâh
Bi-hamdî'llâh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş
yekvâ
- hezârân dâstân ol- [1]** Hoş öten bir bülbüller olmak.
- G389/8 Olupdur nâm-ı bülbül gerçi gülşende hezâr destân
Benim ismim de kül-handa **hezârân dâstân oldı**
- hezârâsâ [1]** Bülbül gibi. || Binlercesi gibi.
- G229/8 O gül-rü lâle-had gönca-'izâr u yâsemem-ruhsâr
Hezârâsâ fîğân itsem işitmez âh u feryâdım
- hezl id- [1]** Eğlenmek, alay etmek, şaka yapmak.
- Tr1/6 Şanmañız cidd eyleyüp ol puşta a'zâr eyledim
Bu huşuşda **hezl idüp** gönülüm ile bâz eyledim
- hîdmât-ı Sulţânîde [1]** Devletin en üst mertebesindeki padişah, şah, hükümdarın hizmeti.
- K36/12 Ki tâ hıfz u hırâset ide sükkân ile ol câyı
Mağallinde ola **hîdmât-ı Sulţânîde** îstâde
- hîdmet [1]** Birinin işini görme; görev, vazife.
- N32/4 Düşüp 'aşkıña begim eyledi dâmen be-miyân
Hîdmetiñde bu dile bende mi çâker mi disem
- hîdmet eyle- [1]** Hizmet etmek. || İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak, bir şeyin olmasına yardım etmek.
- Kt30/3 Kapusına vardım anuñ tâ ki **hîdmet eyleyem**
Didi bağ bağ ne ararsın sen burada dön geri
- hîdmet it- [1]** Hizmet etmek. || İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak, bir şeyin olmasına yardım etmek.

- K17/9 Uğur-ı devletinde **hıdmet itdiñ** cidd ü cehd ile Olup meşkur sa'yinde bulasın rütbe-i 'ulyā
- hıfz [1]** Saklama, koruma, muhafaza etme.
- G157/5 **Hıfz** için düşmeden ey yār-i vefādārım seni Şubha dek āhim tolanur küyüñi hem-çü 'ases
- hıfz eyle- [1]** Korumak, saklamak, muhafaza etmek.
- G399/9 Bu Nebzī nazmına tut güş anı **hıfz eyle** añla hoş Olup 'aşkıñla ol bī-hüş qararı yok gezer her-sü
- hıfz-ı Hāhık [2]** Yaraticının, Yüce allah'ın koruması, muhafazası.
- K16/12 Maşūn ola elemden ğamdan āfāteyn-i 'ālemden Hemīşe zāt-ı pāki ola maḥfūz **hıfz-ı Hāhıkda**
- N39/12 Maşūn ola elemden ğamdan āfāteyn-i 'ālemden Hemīşe zāt-ı pāki ola maḥfūz **hıfz-ı Hāhıkda**
- hıfz u hırasət it- [1]** Saklamak, korumak, muhafaza etmek.
- K36/11 Ki tā **hıfz u hırasət ide** sükkān ile ol cāyı Maḥallinde ola hıdmāt-ı Sultānide İstāde
- hımār [2]** Allah'ı eşeği. || Kaba, anlayışsız kimse.
- G308/12 Bu 'acebdir kim raķīb-i ḥarla ya insān olan Niçe ünsiyet ider bilmem **hımāru'llah-ile**
- hımār-ı nerm-rev [1]** Yavaş yürüyen eşek.
- G348/14 Binmedimse esb-i rehvära bu rehde Nebziyā Bir **hımār-ı nerm-rev** üzre süvār oldum hele
- hımmaş [1]** Kuvvet ve cesaret.
- G171/12 Taḥammül ide mi bu ḥāle ādem Nedir ol ḥāl-i yek-tā kadr-i **hımmaş**
- hınzır [3]** Domuz. || Hain, inatçı rakip.
- G94/5 **Hınzır** dimeniñ vechi budur kelb raķībe Zīrā ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer
- hınzır-i kebır [1]** Büyük hınzır.
- G8/7 Ben o **hınzır-i kebır** ile kurup ma'rekeler Tırmayup ider idim leyl ü nehār ulu ğazā
- hırām [1]** Salına salına, naz ve eda ile yürüme.
- G278/6 Her kaçan 'arz eyleyüp kāmēt şalınsa nāz ile Gösterir her bir **hırāmında** kıyāmetden nişān
- hırām it- [2]** Salınarak yürüme, naz, eda ve cilve ile yürüme.
- G72/7 **Hırām it** gülşen-i sīnemde ey serv K'olur bāğ içre 'ar'ardan telezzüz
- G393/6 Nümüne oldı güyā oldı bir gün rüz-ı Maḥşerden O dem kim 'ıydgehde ol kıyāmet-ķad **hırām itdi**
- hırām kıl- [2]** Salınarak yürüme, naz, eda ve cilve ile yürüme.
- G262/6 Enfās-ı 'İsīdir kelāmı cān bağışlar mürdeye Kopar kıyāmet kāmētini 'arz eyleyüp **kılsa hırām**
- G233/10 Sīne-i Nebzī olupdur dāğ ile bir lālezār N'ola ey gül-ruh temāşāya gelüp **kılsañ hırām**
- hırām-ı nāz [1]** Nazla, cilveyle salınarak yürüme.
- G90/1 **Hırām-ı nāz** ile gülşende yār u hem-demiñ kimdir Ḥarām itdiñ dile dīdārını ya maḥremiñ kimdir
- hırka [2]** Arapça, bir kelime olup, Türkçe'mizde de kullanılmaktadır. Bez anlamındadır. Tarikat cihazlarından biri de, hırkadır. Dervişler hırkayı, genellikle zikir sırasında giyerler. Önü açık, yakasız, genişçe, kolludur. Mevlevilerde resmî giysidir. Mürid, şeyhin'in huzuruna çıkarken, mescide, meydana (semahaneye) girerken hırka giyer. Ancak Mevleviler, kural olarak, sema'ya başlamadan önce hırkayı çıkarırlar. Eskiden dervişler, kazancının helāl yoldan olduğuna inandıkları kişilerden bez parçaları alırlar, bunları birbirine dikip hırka yaparlardı. Buna, yamalı anlamında olmak üzere "murakka" (bkz. murakka) denirdi. Zamanla, kültürümüzde bir zenginlik olarak, hırka ile ilgili çeşitli atasözleri ve terimler teşekkül etmiştir. Hırka giymenin, tarikata girmek gibi bir anlamı vardır. Bu yüzden hırka, müride törenle giydirilir. Hırkanın çeşitli renkleri olabilir. Süluku bitirenler beyaz hırka giyerler (Cebecioğlu, 2014, s.114). || Dervişlik.
- K32/12 Döger ağlamağa koymaz niçe ağlamayalım Niçe ḥarķ itmeyelim **hırka** vu cübbe şālı
- Kt20/8 'Aşkıñ libāsıyla tāc u ḳabāyı **Hırkayı** terk idüp 'uryān olayım
- hırmen [1]** Harman. || Âşğın dert yükü.
- G311/9 Şabā ğam **hırmenin** bāda şavurdu Hem oldı tārūmār el-ḥamdülillāh
- hırmen-i ğam [1]** Gam, keder harmanı.
- G92/4 Dāne-i 'ömrüm felek çāş itmek için dā'imā **Hırmen-i ğamda** döğüben bu ten-i kāhım sürer
- hırş [2]** Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyi elde etmeye çalışma.
- G84/7 Terk idüp **hırşı** tama' eyleme gel ḥırsend ol Ki ḳanā'at saña ğencīne-i lā-yefnādir
- Tr2/28 Ḥayf dār-ı derd-imiş mātem-serā imiş dirġ Südi yok sevda imiş ey ḥVāce **hırş** u ḥVāhişñ
- hırş-ı dīnār [1]** Şiddet ve tamahla para kazanmaya çalışma.

- G107/10 Dil-i Nebziye besdir rüy-ı zerdî dâne-i eşki
Cihân gavğâsı ancak **hırş-ı dînâr** u diremendendir
- hırş [1]** Hisseler, paylar, nasipler.
- G170/8 Ğam yimem cānā ğam-ı 'aşka çü hırşe bu imiş
Baña da rüz-ı ezel taksîm olunduğda **hırş**
- hırş-ı güzîn [1]** Seçkin, seçilmiş kale.
- K12/45 Nemçeden aldı şehen-şâh-ı evân **hırş-ı güzîn**
- hırş-ı dil-nişîn [1]** Gönülde oturan kale, gönül kalesi.
- K16/22 Mağâm-ı ğāziyân u hem şehidândır o cā zirâ
Mu'âdildir o **hırş-ı dil-nişîn** ma'nide Bağdâda
- hırş-ı dîn [1]** Dinin kalesi. || İslamiyet'in kalesi.
- Mr1/31 Mağz-ı luţfuñdan 'inâyet **hırş-ı dîne** sūr ola
Ola dâ'im 'avn u naşrın kullarıña müstezâd
- hırş-ı haşîn [1]** Sağlam, kuvvetli, müstahkem kale.
- K12/25 Düzmemiş küffâr-ı bedkâr hem-çünân **hırş-ı haşîn**
El urup tûb u tûfenge başdı ayak üstüne
- hırş-ı muhkem [1]** Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam kale.
- K12/34 Dād-ı Hâk ez-lutf u kahreş inhiżâm-ı fâcirîn
Aldı andan çarb-ı dest ile o **hırş-ı muhkemi**
- hırşmnâk [1]** Öfkeli, gazaplı, kızgın.
- G267/9 **Hırşmnâk** oldı çeşmiñ gerçi ey şüh
Leb-i şîrîniñ ammâ oldı hoş-büy
- hırşm [2]** Hırşım, öfke, kızgınlık, gazap.
- G157/10 Çeşm-i mestiñden şehâ kıldım temennâ-yı vişâl
Hırşm ile virdi cevâbım Nebziyâ ümmîdi kes
- G193/13 Bezmden **hırşm** ile hoş gitdi raķîb
Koy varsun esfel-i siccine çak
- hırşm eyle-[1]** Kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek.
- G291/7 Sehv ile âh eyledimse rû-be-rû **hırşm eyleme**
Şer'-i enverde şehâ ma'zürdur nisyân iden
- hırşm it- [1]** Kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek.
- G359/15 **Hırşm idüp** kâfir raķîbe rûze-h'vâr olur bu dil
Bed-tabî'at olmuş ol izhâr ider nâ-sâz hüy
- hırşma gel- [1]** Öfkelenmek, kızmak, gazaba gelmek.
- Mh2/24 'Aşka virmez amânî tîĝ-ı ğamĝamlar çeker
Misli-i Rüstem **hırşma gelse** üstüne hançer çeker
- Hırzır [2]** Hırzır, âb-ı hayâtı içerek ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanılan, peygamber veya velî olduğu konusunda ihtilaflar bulunan bir şahsiyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Hırzır'ın Hz. Musâ'ya önderlik ve rehberlik yaptığı inancı da mevcuttur. Ölmezlik sırrına vakıf olduğu ve darda kalanlara yardım ettiği düşünülür. (Tökel, 2000, s. 361)
- G110/1 Lebleriñ güyâ ki **Hırzırn** çeşme-i hayvândır
Kaţre-i la'liñ niçe dil-ħastanîñ dermândır
- G125/10 Şu'arâ şî'ri kamu 'ayn-ı revândır Nebzî
Velî **Hırzır** içdigi ser-çeşme-i hayvân bir olur
- Hırzırves [3]** Hırzır gibi. || Kul sıkıştığında onun imdadına yetiştiği rivayet edilen peygamber ya da velî gibi.
- G388/2 Himmetim deryâ-yı 'aşk fülki gönül lenger gibi
Hırzırves gönülümle her dem himmetim hem-ser gibi
- G37/6 Solmasun o gül-dehânîñ tâ-ebed ey ğonca-fem
Açılıpdur **Hırzırves** çün üstine bâb-ı hayât
- G274/1 Zinde-i cāvîd buldı **Hırzırves** la'liñ emen
Dil-berâ ağzın şadedîr dişleriñ dürr-i semîn
- hicâb eyle- [1]** Utanmak, ar etmek.
- K1/26 Eyle bu dîvân-ı pür-noķşanıñı halka 'ayân
Kim yeter çekdiñ **hicâb eyle** niķâba ibtidâ
- hicr [25]** Ayrıklık. || Ayrıklık acısı.
- Mu11/2 Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlıñda 'ayân
Âĝiri yâ itdi kaddim **hicriñ** ey kaşı kemân
- G9/4 İsterim cân ile cānâ vâşıl-ı dîdâr olam
Gerçi 'inde'l 'aşkıñ **hicr** ü vişâl oldı sevâ
- G15/4 'Aşk-ı Şîrîn ile tatlu idi Ferhâdîñ demi
Ĥüsrevâ **hicriñ** ĝamıyla acıdır şekker baña
- G65/6 Eyledim kaţ'-ı ümîd ey hür vaşlıñdan senin
Oldı **hicriñde** baña dârü'l-ħazen dârü'l-ħulûd
- G90/5 Simât-ı bezm-i 'aşkıñda baña **hicriñ** nevâl oldı
Efendim ni'met-i vaşlıñla sîr ü mün'amîñ kimdir
- G95/14 Nebzî-i şeydâ kuluñ kurbânîñ olsun sevdiğim
Cânî çıkısun **hicr** ile ardınca bir ağlar mı var
- G170/9 Nebzî-i şeydâ kuluñ soldı şarardı **hicr** ile
Sebbezâr it sine-i bî-kînesin çeşmine baş
- G184/10 Rüz-ı vaşlıñ arzû idüp yine pervânevâr
Nebzî-i şeydâ yanar **hicriñ** şebinde hem-çü sem'
- G210/6 Va'de-i vaşl eyleyüp şaldıñ diyâr-ı fırkate
Eylediñ bu ĝiñ cihânî başıma **hicriñle** teng

- G223/3 Kānī 'iz **hicr** ile ger vuşlatı olmaz ise de
Belī her vech ile 'ālemde tekemmül müşkil
- G246/1 Dil-berā **hicriñle** ben ğam-ḥ^vāreyim ğam-ḥ^vāreyim
Nāvek-i ğamzeñle hem pūr-yāreyim pūr-yāreyim
- G259/1 **Hicriñ** gibi bu dilde özge elemi bilmem
Bu derd-i verem āḥir baĝrım dele mi bilmem
- G260/1 Teb-ḥāle-leb ü teşne-dil ü **hicr** ile nālim
Kandır beni vaşlıñla lebi āb-ı zülālim
- G315/2 Şabā aḥvālimi 'arz it yūri var ol ruḥı ale
Digil **hicriñde** dönmüşdür vücūdi şanasın nale
- G376/7 Bırakma **hicriñe** la'liñle mestim
Yetermiş ser-ḥoşa kendi belāsi
- K23/18 Olaydı ya vişāli bārī her dem
Kimesne olmayup **hicriyle** şākī
- Kt12/3 Yeter **hicriñde** gezdi şāhım irgür 'ıyd-ı vaşlıña
Bu bī-pā vü seri kim rāh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
- Mş1/52 Saltanat virmiş saña 'ālemde sultān eylemiş
Kımayup **hicr** ile aşlā vaşl-ı cānān eylemiş
- Mh4/9 Zannım oldur **hicr-ile** olmam muḥarrer lā-cerem
El-amān ey nev-zuhūrum reşk-i ḥūrum el-amān
- N21/4 Bezm-i 'aşkıñda raķıbiñ vaşl ile aldı nevā
Bāde-i firkañle **hicriñ** ḥ^vāmī ḥāşıldır baña
- N29/2 Çeşm-i pūr-ḥūnuñ gibi baĝrım tolu kandır benim
Hicr ile hey ḥūn-ḥ^vārım yidigim kandır benim
- Tr2/6 Ayırıp cāndan 'azīz kardaşımı kardaşdan
Ḥāk idüp birin birin **hicr** ile bī-cān eyledi
- Tr2/47 Tākatim yok **hicrine** ola meger Ḥaḫ yāverim
Firkañle ey qarndaşım şafaḫ ḫan aĝlar
- Ms2/6 Nişān-ı nāvek-i ğamzeñ olup aşıfte vü zārım
Dem-ā-dem derd ile ḥālīm yaman **hicr ile** bīmārım
- G363/5 Gel öldür ḫoma **hicr** ile saña ḫanım ḥelāl itdim
Çü sensiz ey gözi cādū baña dirlik ḫarām oldu
- hicr odına yan- [1]** Ayrıklık ateşiyle yanmak,
ayrıklıktan dolayı çok acı çekmek.
- N12/3 Eger **hicr odına yan** tā-ebed dirseñ ne ğam baña
Ezelden bu yanık baĝrım ḫo yansun yana gelmişdir
- hicrān [7]** Ayrıklık, ayrıklık acısı.
- G31/15 Ğamdan āzād olmadın **hicrān** ile
İrişür bir gün ecel min-küllī bāb
- G395/10 Kim görürse ıztırābım Nebzī-i dil-ḫastanıñ
Hey yazık miskīni **hicrān** içre tütmuş teb didi
- K22/9 Bu yevmiñ ḥürmetine bende-i āzürde **hicrānıñ**
'Aceb kılmaz mı ol āfet ḫarīm-i vaşlıña şāyān
- Mş2/7 Kaldı **hicrān-ile** ne vāşıl-ı cānān oldu
Ne ki bir ğayrı murādāt-ile şādān oldu
- G168/7 Vaşlıdan fāriĝ temettü' eylerim **hicrān** ile
Ey şeh-i ḥübān çü bildim sende himmet yoĝ imiş
- G1/17 Saña şimdi gelür **hicrān** belī ğāyetle müşkilhā
- G324/7 Yine bend itdi zülfine dil-i āzürde **hicrānı**
Çeker semt-i vişāline meger āheste āheste
- hicrāna şal- [1]** Ayrılığa sürüklemek, ayrı bırakmak.
- N33/3 Bezm-i 'aşkıñda şehā bendeñi **hicrāna şalup**
O raķıbi mey-i vaşlıñ-ile ser-ḥoş idesin
- Hicret [1]** Hz. Muhammed'in altı yüz yirmi iki yılında Mekke'den Medine'ye göç etmesi.
- K36/21 Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki tārīḫ
İşāret oldu sānī **Hicrete** evvelki Mīlāda
- hicr-i dildār [1]** Sevgiliden ayrılma.
- G81/11 Dil-i āzürdeye oldu ḫavāle **hicr-i dildārı**
Tekāzā itme ey ğam sen de rāḫat eyle bir dem var
- hicr-i la'l-i yār [1]** Sevgilinin kırmızı dudaĝından ayrılma.
- G319/13 **Hicr-i la'l-i yār** ile cūş itdi ḥūn-āb-ı ciger
Nebziyā yol virmiyor dīdemden aḫan dem deme
- hicr dem [1]** Ayrıklık zamanı.
- G191/5 Ḥoş muşāḫibdi baña **hicriñ deminde** dūd-ı āḫ
Āḫ kim ol daḫı tırmaz bir nefes yanımda yok
- hicv [1]** Yergi, taşlama.
- hicv [6]** Bir kimse veya toplumun kusurlarını, hatālarını, gülünç taraflarını nazım ve nesir yoluyla ortaya koyma, kötöleyip taşlama, yergi.
- Tr1/4 Tā kī taşdı' den ser-i yārānı i'rāz eyledim
Gerçi **hicv** itdim anı ber-vaż'-ı nā-sāz eyledim
- Tr1/7 Satr-ı **hicv** için görüñ turfe ibrāz eyledim
Kāĝıdın ḫartı müreḫḫeb şu ḫalem sāz eyledim
- Tr1/40 Göti kılların koparup yüzine berkitmeñin
Ol şeflihi bu dil-i şeydā niçe **hicv** itmeñin
- Tr1/51 Şanmasunlar zemn ü **hicv** kendime kār eylerim
münkir olmam medḫ-i yār u ḫadḫ ı aĝyār eylerim
- K33/37 Eger insān ise **hicviñ** işidüp epsem olur
Degil ise yemeden boḫunı zā' il olmaz

Tr1/1	Yine bir hîz ü 'alaq hicvine âgâz eyledim Bir mufaşşal yazayım didim velî az eyledim	K17/27	Bessâm olup rüyuñ güle hiç görmeye ğaym u ġamâm Ey pâdişâh-ı Zü'l-celâl ol zâtı eyle ber-kemâl
Tr1/56	Gül-ruhın zikriyle her dem bezm-i gülzâr eylerim Bu sefîhiñ hicvini illâ ki izhâr eylerim	K24/26	Her kim cihânda eyler kanâ'at Hiç yokdur aña cânâ mu'âşır
	hiç [37] Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.	K24/26	Fakrîñ libâsın key bil dañı sen Anuñ gibi yok hiç sevb-i fâhir
G27/2	Fâriğ ol sevdâdan ey dil kim budur re'y-i şavâb Reh-rev-i 'aşk içre hiç gördüñ mi olmuş behre-yâb	K24/6	Âzürde kılma halkı dil ile İncinmesün hiç senden havâtır
G35/8	Gelmez rakîb-i tünd-hû olmak benimle rû-be-rû Rezm-i cihânda hiç muķâbil ola mı şîr ile kelb	K32/30	Komayup taşı taş üzere yıkılsun ġitsün Bozivirsem anı tâ ġalmaya hiç timsâli
G48/9	Bî-mürüvvetdir hiç inşâf eylemez Yâr-ı bî-ikrâr elinden el-ġıyâs	K32/9	Gözi erbâb-ı hîredden degeri görmez hiç Yohsa yanında mıdır ehl-i hîred tamġalı
G51/4	Havâssım şarf idüp 'aşkıñla vaz geldim 'anâşırdañ Reh-i dil-berde hiç ta'dâd olunsun mı çehâr u penc	K33/30	Aña bu hâl ile dirsem yaraşur çingâne Mîlel-i muhtelif hiç mümâsil olmaz
G56/7	ġayd olan zülfi girih-ġîre hâlâş olsun mı hiç ġamze-i hûn-rîz ile mecrûh bulsun mı necâh	Kt9/16	Şarf idüp aldı anı çün bunca denânîr-i kesîr Şaymadı hiç biş ü kemi görmedi ġaydın diremiñ
G63/10	Ol dehân-ı tengine dil vireli ey la'l-i leb ġan döker çeşmim dem-â-dem olmadım hiç dil- ġüşâd	Kt18/6	Tamâm mevşûf olup bi't-tab' fart-ı istikâmetle Hiç andan ola mı vâki' şudûr-ı fi'l-i nâ-ber-câ
G95/9	Hiç 'uşşâka şimâl-i vasldan esmez şimâl Şarşar-ı hicriñ gibi üftâdenî şarşar mı var	Kt30/1	Bir güzel gördüm cihânda misli yok 'âlemde hiç Aġzi hokķa dişi incü yokdur anuñ münkiri
G96/7	Görmedim dañı rakîbiñ gibi soġumsuz hiç Seg-i câyi' gibi ne balsa boġazına tıķar	Mr2/17	Keş-â-keşden ġam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hiç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hiç
G140/4	ġamiñdır ġam-ġüsârim 'âlem içre Hiç anuñ gibi bir ġam-h'Yâr bulunmaz	Mr2/17	Keş-â-keşden ġam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hiç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hiç
G169/8	Uyusa rû'yâda dîdârın görür dildârıñıñ Ni'met-i 'uzmâ olur mı 'aşıkâ hiç h'Vâbveş	Mr5/53	Tanzîr olur mı hiç buña Özge terennüm hoş-edâ
G176/10	Varup mey-hâneye pîr-i muġâniñ baħşışın nüş it Olur mı Nebziyâ 'âlemde hiç câm-ı Cem istikrâz	Ms3/25	ġarîb üftâde yok Nebzî gibi hiç âsitânında Geçüp şadr üzre aġyârın turur her demde yanıñda
G180/10	Niçe ülfet idem bilmem rakîb-i rû-siyâh ile Olur mı meclis içre Nebziyâ hiç yâr kemden ġaz	Ms4/19	Terk ider mi hiç mevlâsı ġadimî kulunı Bâ-ħuşûş 'aşkıñda şadıķ bende-i maķbülünı
G248/7	Bu bâzâr-ı fenâda sūd sevdâsında olmam hiç Metâ'-ı 'aşkı aldım dañı her kâlâdan el çekdim	Mü5/6	Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir Hiç ġayrıya baķmaz
G250/7	Mübârek bād idüp hiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşâka Nedir bilsem bu deñlü nefretiñ ey çeşmi mestânım	N36/3	ġalbime hiç gelmedi halk olalı bir dem sürür ġarh-ı ġaddârıñ yedinde bârî ber-bâd olmadım
G327/14	Gözüm deryâ gibi cüş itdi aķdı Gör ol servi gelür mi hiç kenara	Mr2/19	Tehî-destim du'âdan ġayrı yokdur armaġânım hiç ġabül olsa bu ġuşca cânım illâ eylerim ġurbân
G341/8	Bu durur ġaķdan du'â-yı müstecâbım dâ'imâ Kimseler düş olmasun hiç sen gibi hûn-h'Vâreye	Mr2/18	Keş-â-keşden ġam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hiç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hiç
G374/13	Görüñ kim tavrı hiç ġâle gelür mi Nebzî-i rindiñ Münâsib hâline bir şûhı sevdi ehl-i hâl oldı	Mr2/18	Keş-â-keşden ġam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hiç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hiç

- hiç bir [3]** Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.
- G147/4 Çeşm-i mestîñ kan içüp maḥmūr olmuş dil-berā Görmedim bu tavrı **hiç bir** rind-i 'ayyāş eylemez
- G367/9 Nebziyā bu zaḥmına **hiç bir** tabīb kılmaz 'ilāc Ğalibā derdim benim bildim ki bî-dermān gibi
- N38/9 Nebziyā bu zaḥmına **hiç bir** tabīb kılmaz 'ilāc Ğalibā derdim benim bildim ki bî-dermān gibi
- hiç kimse [1]** Hiçbir insan, hiçbir şahıs.
- G347/12 Ārzü-yı luṭf u faẓl u ḥavf-ı mihrîñle seniñ **Hiç kimse** rāḥat olmaz düzeḥ u uçmağda
- hidāyet [3]** Doğru yol, hak yolu, İslam yolu. || Müslümanlık.
- G38/8 Hidāyet eyleye Allāh-ı Hādī İden azmışlara oldur **hidāyet**
- G119/6 O zülf-i müşg-bū yādıyla açdım fāl Muşhafdan Açıldı Süretü'l-Ḳadr uş **hidāyetdir** hidāyetdir
- G119/6 O zülf-i müşg-bū yādıyla açdım fāl Muşhafdan Açıldı Süretü'l-Ḳadr uş **hidāyetdir** hidāyetdir
- hidāyet bul- [1]** Doğru yolu bulma. || Hakk'a kavuşma.
- G281/4 Zulmet-i hicriñde ḳalsun dā'imā güm-rāh olup Nūr-ı ruḥsāñña ey meh-rū **hidāyet bulmasun**
- hidāyet eyle- [1]** Doğru yolu bulmayı nasip etme.
- G38/7 **Hidāyet eyleye** Allāh-ı Hādī İden azmışlara oldur hidāyet
- hidāyet it- [1]** Doğru yolu bulmayı nasip etme.
- Kt10/8 Tekrār-be-tekrār 'arz iderek ḥāl Te'sir kıldı **idüp hidāyet**
- hiddet [1]** Öfkelenmek, kızmak.
- G209/5 'Aceb **hiddetlidir** peykān-ı āhım Geçer heft-i semāyı eyleyüp çāk
- hikmet [3]** Birinin işini görme; görev, vazife.
- G30/11 Dil-i bî-çāre dā'im **hidmetiñde** Lisānim midḥatiñle oldı mertüb
- G81/13 Hülüş üzre bulursun **hidmetiñde** Nebziyi cānā Pes anı luṭf idüp iḥsāñña gel lāyık it hemvār
- G282/3 Ḳabül it **hidmetiñde** bu dil-i üftādeyi her dem Ḳapuñda boynı bağlı bir kemīn kemter ḡulām olsun
- hikāyet it- [1]** Anlatmak, nakletmek.
- G40/8 Şirīn lebini yāda getirse dil-i şeydā Cān ḥazz idüp **ider** ne güzel tatlı **hikāyet**
- hikmet [1]** Bilgelik, hikmet, hakikat.
- G28/8 Bunı bilmekde ḥayrān oldı 'ākil İrişmez **hikmetine** fikr-i şā'ib
- hikmetullāh [1]** Allah'ın hikmeti, sadece Allah'ın bileceği iş.
- G316/1 Saña düşdi gönül **min-hikmeti'llāh** Muḥibb-i muḥlişim el-ḥubbu li'llāh
- hilāf it- [1]** Karşı durmak, muhalif olmak, aykırı davranmak.
- G188/8 Tarīḳ-ı 'aşka kânün eyleyüp cān terkini evvel Telef oldı selef cümle **hilāf itmeye** pes aḥlāf
- hilāl [4]** Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi. || Sevgilinin kaş.
- G134/2 Niçe bedr ey ḳamer-ruḥ niçe meh-rū bilürüz A güneş yüzli **hilāl**i şaña ebrü bilürüz
- G190/3 Māh bî-mihr olmağ ile ayda bir olur **hilāl** Bil bu ḳavl-i mülzemi müsbet muḳarrer bî-ḥilāf
- G346/2 O māh-ı çārdehiñ parmaḳlarıyla hem o aḳ aya Dilā gör beñzemez mi beş **hilāle** daḡı bedr aya
- G189/10 Kimdir anı mihr-i 'ālem-tāba teşbīh itmeyen Beñzer **engüştü** hilāle Nebziyā hem aya kef
- hilāl kaş [1]** Yay şeklinde kavisli kaş.
- G240/8 Hüsnüñ güneşi 'āleme çün pertev urupdur Ol iki **hilāl kaşını** bedr aya deḡişmem
- hilāl ol- [4]** Eğilip bükülmek, iki büküm olmak. || Vücudun hilāl gibi kavisli bir şekilde eğilmesi.
- G227/10 Çekerim bār-ı firāḳıñ niçe üsbü' u sinīn Egilüp ḳadd-i dü-tāyım şanasın oldı **hilāl**
- G374/10 Egerçi rüze-i hicriñ dil-i 'uşşāka tutdurduñ Vişālīñ 'ıydına illā iki kaşın **hilāl oldı**
- G155/7 Niçe mehdır ki künc-i ḡamda ḥasretle **hilāl oldum** Yazıklar ḥasta ḥālim şormağ ol māh-rū gelmez
- K22/12 Şalıncağda şalıñdıḳça o meh-pāre güzeller dir **Hilāl olmuş** melālinde hele baḳuñ meh-i tābān
- hilāl-ebür [8]** Hilal kaş. || Hilal gibi kavisli kaşları olan sevgili.
- G6/3 Ufuḳda görinen şanma şafaḳdır ey **hilāl-ebür** Gözümdeñ çüş idüp ḥün-ı ciğer ṭolmuş durur ercā

- G101/3 Gördüğümce ol **hilâl-ebriyü** giryân oldığım
Kim budur aşlı görünse mâh-ı nev bârân olur
- G122/3 Dişi incü saçı şeb-bü gözi âhü **hilâl-ebriü**
Seniñ mahbûbuñ ey dil gör ne hûb-rüy u ne zîbâdır
- G131/2 Selâm olsun saña ey mâh-ı enver
Hilâl-ebriü kamer-ruh nîk-ahter
- G302/4 Kızarsa bâdeden vech-i müniriñ ol siyeh kaşñ
Şafaqda ey **hilâl-ebriü** görünür şanasın meh-nev
- G332/9 Sen yüzi bedr ü **hilâl-ebriyü** görmezden beri
Nebzi-i bi-çäre-dil bîmârdır aylar-ile
- G344/4 Yüzün mihrinden ey meh-rü çü nürü müstefâd oldı
Hilâl-ebriüna pes öykünmemekdir mâha şâyeste
- G384/8 Ne ândır bu tamâm esbâb-ı hüsñ âmâde rüyunda
Hele alnı kamerdir ol **hilâl-ebriüya** söz var mı
- hilâl-ebriyü [1]** Hilal kaş. || Hilal gibi kavisli kaşları olan sevgili.
- G267/12 Seni şeb hâle-i âgûşa çekdim
Düşümde ey **hilâl-ebriyü** u meh-rüy
- hilâl-i âsumân [1]** Gökyüzündeki hilal şeklinde olan ay.
- T1/5 Şan şafağ içre **hilâl-i âsumândır** hançeriñ
Kıomadı ol tîğ-ı dil-cü şadr-ı 'âşıkda keder
- hilâl çoğ- [1]** Hilalin görünmesi, ayın doğması.
- K22/2 Tamâm oldı şumâr-ı rüz-ı rûze müjde ey yârân
Hilâli çoğdı Şevvâliñ çünân ebrüy-ı meh-rüyân
- hil'at [1]** Süslü kaftan, gösterişli elbise.
- G162/3 Güzellik **hil'atiñdir** hilkatinde pâk-'unşursın
İşñ gelmedi halk olalı hâk ü bād ü âb âteş
- hile [2]** Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, ayak oyunu, alavere dalavere, desise, entrika.
- K32/18 Hele yirden göge irdi bize cevri devriñ
Yetişüp gâyetine **hile** vü mekr ü âli
- Tc1/7 Besberâber **hilede** sük ehli hem rübâh-ile
Varı pes bir loğma kim ekl ola bismi'llâh-ile
- hile et- [1]** Birini aldatmak, yanıltmak için kumazlık yapmak, kandırmak.
- Tr1/38 Gerçi kim bitdi şakalı şimdi niçe bitmesün
Şühbedir illâ ki ol mel'ûna **hile etmesün**
- hile-bâz [1]** Hile yapan (kimse), hileci, hilekâr.
- G185/5 Tıtdı şeh-bâz-ı dilim bir **hile-bâzi** 'âlemiñ
Hâlini biñ âl ile zülf-i siyâhın idüp ağ
- hilkat [2]** Yaratılıştan bulunan hâl, yaratılıştan gelen mizaç, yaratılış.
- G162/3 Güzellik hil'atiñdir **hilkatinde** pâk-'unşursın
İşñ gelmedi halk olalı hâk ü bād ü âb âteş
- G206/2 Saçñ sünbül ruhuñ lüle femiñ gonca yüzün gül-berg
Melâhat ber-kemâldir **hilkatinde** hüsñün olmaz derk
- hilm [2]** Yumuşak başlılık, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.
- G209/13 N'ola **hilm** üzre ol Nebzi kuluña
Revâ mı bî-sebebe olmak gâzâbnâk
- G345/7 Eylese 'âşık-ı şadıqlarını **hilm** revâ
Gâzâb u kâhrına mazhar heme agyâr olsa
- hilm ü hayâ [1]** Yumuşak huylu ve edepli.
- Kt3/18 Bilüp kadr ü kemâlin başdı parmak aña ehl-i Hâk
Budur mecmû'a-i 'ilm ü hüner **hilm ü hayâ** îmân
- hilm ü rıfık [1]** Yumuşak başlılık ve mülayimlik.
- KT18/4 Müşârun bi'l-benândır der-miyân-ı ilçiyân zâtı
Muhallâ **hilm ü rıfık-ile** şadâkatle dahı yek-tâ
- hilyetü'r-ricâl [1]** Erkeklerin vücut yapısı ve dış görünüşüyle ilgili nitelikler.
- Kt11/4 Vâkı'a gül-çehresi tezyîn olup gül gibi güldi
Didi pes târih Nebzi **hilyetü'r-ricâl** lihye
- himmet [17]** Yardım, ihsan, çalışma, gayret. || Mânen büyük kimselerin, ermişlerin dilediklerini yerine getiren mânevî gücü, mânevî yardımı, lutfu.
- G168/8 Vaşldan fâriğ temettü' eylerim hicrân ile
Ey şeh-i hûbân çü bildim sende **himmet** yog imiş
- G263/10 Dehr-i pür-kahra niyâz itmeme ölürsem Nebziyâ
Düd-ı **himmetdir** çü gerdün minnetin bâr eylemem
- G388/14 Nebziyâ gönüm güşâd eyler nesîm-i himmetim
Himmetim bülbül gönül bir gonca-ı ahter gibi
- G388/1 **Himmetim** deryâ-yı 'aşk fülki gönül lenger gibi
Hızrveş gönümlle her dem himmetim hem-ser gibi
- G388/2 Himmetim deryâ-yı 'aşk fülki gönül lenger gibi
Hızrveş gönümlle her dem **himmetim** hem-ser gibi
- G388/3 **Himmetim** kâlâ'-ı vâlâ h'âcedir gönüm benim
Himmetim zirâ mihek gönüm zer-i aşfer gibi

- G388/4 Himmetim kālā'-ı vālā h'ācedir gönlüm benim
Himmetim zīrā mihek gönlüm zer-i aşfer gibi
- G388/13 Nebziyā gönlüm güşād eyler nesīm-i **himmetim**
Himmetim bülbül gönül bir gonca-ı aḥmer gibi
- G388/6 **Himmetimle** gönlümü ğamdan tesellī eylerim
Himmetim gökle beraber gönlüm alçağ yer gibi
- G388/6 Himmetimle gönlümü ğamdan tesellī eylerim
Himmetim gökle beraber gönlüm alçağ yer gibi
- G388/7 **Himmetim** taşı deler ammā ki gönlüm nermdir
Himmetim bir pīr-i merd gönlüm mürīd-i ner gibi
- G388/8 Himmetim taşı deler ammā ki gönlüm nermdir
Himmetim bir pīr-i merd gönlüm mürīd-i ner gibi
- G388/10 Himmet itsem gönlüme ṭāk-ı mu'allādan geçer
Himmetim çün Sidredir kim gönlüm anda ber gibi
- G388/12 Himmetimle bu gönül irse merāmına n'ola
Murğ-ı zībādır ki gönlüm **himmetim** şeh-per gibi
- G388/5 Himmetimle gönlümü ğamdan tesellī eylerim
Himmetim gökle beraber gönlüm alçağ yer gibi
- G388/11 Himmetimle bu gönül irse merāmına n'ola
Murğ-ı zībādır ki gönlüm himmetim şeh-per gibi
- K36/17 Ricālīn **himmeti** üstünden ašlā olmasun eksik
Kalup yıllarla sābit olsun ol cāy-ı mu'allāda
himmet-i ğayb-ı rical [1] Dünya gözüyle
görünmeyen (gayb) erenlerinin yardımı, ihsanı.
- K3/13 **Himmet-i ğayb-ı rical** ile hemān
Ola maḫhūr ol 'adū-yı rü-siyāh
himmet it- [2] Yardım etmek, ihsan etmek, lütufta
bulunmak.
- N37/4 Düşüp dešt-i firākıñda gezerler bunca āvāre
İrişdirmeklige semt-i vişāle **himmet itmezsin**
- G388/9 **Himmet itsem** gönlüme ṭāk-ı mu'allādan geçer
Himmetim çün Sidredir kim gönlüm anda ber gibi
himmet-i šāh-ı cihān [1] Cihan padişahının lütfü,
iyiliği, yardımı.
- Kt6/23 Alındı çün o kal'a **himmet-i šāh-ı cihān** ile
Ḥaḫīrāne didi tārīhini Nebzī-i üftāde
hīn [3] Zaman, vakit, sıra.
- G354/1 O lebi šīrīn beni Ferhād ol **hīn** eyledi
Māni-i 'aşk kalbimi çün ḥāne-i Çīn eyledi
- G391/1 Gönül semt-i firāka düşeli bir ḥaylī **hīn** oldu
Temennā-yı vişāl-ile 'aceb zār u ḥazīn oldu
- Kt1/2 Şalāt ile selām olsun saña vü āliñe Ḥaḫdan
Durūd-ı lā-yu'ad bādā zi-mā her **hīn** eyva'llāh
Hindū [3] Hindistan halkından olan, Hinduizm'e
mensup kimse. || Sevgilinin yüzündeki ben.
- G179/4 O ḥāl-i bī-misāli bāğ-ı rüyūnda görenler dir
Oturmuş seyre bir **Hindū** şanasın ravzada reyyāz
- G234/10 Ruḥūnda ḥāl-i bī-hem-tāña şordum
Didi ger **Hindūyūm** Rüm içre zībim
- G339/3 Teni hoş-bū beni **Hindū** gözi cādū kemān-ebürü
Ḥadeng ü tīri zaḥmından ciger mecrūh u dil ḥaste
Hindū-peçe [2] Hintli çocuk.
- G19/7 Rüyūndaki ol ḥālīñ **Hindū-peçeye** beñzer
Rüm içre zuhūr itmiş bir dāne degil mi yā
- Mş2/58 Boğıla ḥaḫ-ı sūrāḫī dem ü kulḫul mu ḫala
Ya o **Hindū-peçe** ol beñleri fūlfūl mi ḫala
hīn-i seher [1] Seher vakti, sabah vakti.
- K3/9 Kaçan kim şubḫ olup **hīn-i seherde** fetḫ ola bābı
Gelüp dostān-ı zū'l-iḫsān ṭola hep zir ile bālā
hīn-i piri [1] İhtiyarlık zamanı.
- Mh5/5 Nebzī bu geldi tārīḫ-i mevlūd çok ola 'ömri tā **hīn-i**
piri
Hīn-i vuşlat [1] Kavuşma zamanı.
- G166/3 **Hīn-i vuşlatda** şovuk şu ḫodı pişmiş aşıma
Ben faḫīri telḫ- 'ayş itdi raḫīb-i bed-ma'āş
hisāb [1] Hesap, ölçmek, düşünmek.
- G31/8 Ḥ'āb-ı nāz ile yaturken dil-berā
Şaydı dil ḥālīñle dāğım bir **hisāb**
- K30/4 Sıfırves ḥālī olur bir gün ḫamu
Olmasa 'ömre **hisāb** ile şumār
hisāb it- [1] Hesaplamak, ölçmek. || Düşünmek.
- G243/12 Yüzüñdür bir gül-i şad-berg hezarīñ biñden artıḫdır
'İdād-ı jāleden çok dāne-i eşkim **hisāb itdim**
hisān [3] Güzellik
- Mh1/20 Güşāde dergehiñ dā'im olupdur cüd u luṭfun bol
Hisānūñ herkese şāmil nevālīñ cümleye mebzūl
- K32/43 Ṭapuña yaraya yoḫ ḫayr u **hisānı** ašlā
Ṭoludur defter-i a'mālī şeni' ef'ālī
- G99/4 Bī-vefā vü pūr-cefā 'uşşāka ašlā raḫm yok
Dem-be-dem aḫyāradır luṭf u **hisānūñ** ey püser

hışār [1] Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bâzan etrâfi hendeklerle çevrili küçük kale.

N26/4 Mâlımız yok elde bârî câh ile fahr idevüz
N'idelim böyle berkidmiş bu **hışārı** berkidem

hışār kıl- [1] Çit çekmek, önüne engel koymak, önüne kale olmak.

K12/22 Gitti andan kaç' u tayy-ı menzil ü merhal idüp
İrişüp pes kal'a-ı Atayı **kıldı** çün **hışār**

hışār-ı üstüvâr-ı dîne [1] Dinin sağlam kalesi.

K13/45 **Hışār-ı üstüvâr-ı dîne** oldu dördi dört erkân
Tuğât-ı ümmeti gördükde dirler çağırıp gel gel

hış [2] Herhangi bir şeye yönelen eğilim, duygu.

G169/11 Cân u dil vehm ü hayâl ü **hış** ü kalb u 'akl u nefis
Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhâbeş

hış-i başar [1] Görme duyusu.

G184/4 Zâ'f-ı dil oldu muzâ'af gitdi a'zâdan kuvvâ
Kalmadı **hış-i başar** hem lems ü şetm ü zevk u sem'

hış-i müsterek [1] Beraberce hissedilen duygu, ortak his,

K25/12 Derünümde koduñ bunca kuvvâlar
Hayâl u vehm u **hış-i müsterek** zan

hış it- [5] Sezmek, farkına varmak, anlamak.

Ms4/5 **Hış idüp** 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup sonra cefâyâ lutfuñ imsâk eylediñ

Ms4/11 **Hış idüp** 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup sonra cefâyâ lutfuñ imsâk eylediñ

Ms4/17 **Hış idüp** 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup sonra cefâyâ lutfuñ imsâk eylediñ

Ms4/23 **Hış idüp** 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup sonra cefâyâ lutfuñ imsâk eylediñ

Ms4/29 **Hış idüp** 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup sonra cefâyâ lutfuñ imsâk eylediñ

hışşe [1] Hisse, pay, nasip.

G170/7 Ğam yimem cânâ Ğam-ı 'aşka çü **hışşe** bu imiş
Baña da rüz-ı ezel taksîm olunduğda hışaş

hışşe al- [1] Hisse almak. || Ders çıkarmak.

Kt14/2 Niçe mesrûr olursun ağzın açmışdır ecel çün şîr
Görürsin **hışşe almazsın** saña yetmez mi hâl-i Ğayr

hışşemend [1] Hissesi olan, hisse sâhibi olmak.

G364/5 Begim cevri ü cefâdan **hışşemend** itdiñ dil ü câmi
Biraz lutf u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefâ yok mî

hışşemend eyle- [1] Pay sahibi yapmak, hisse sahibi olmak.

K2/60 Hâşşaten bu bendeniñ eslâfımı ahlâfımı
Hışşemend eyle şefâ'atle buları dime lâ

hıfâb eyle- [1] Konuşmak, seslenmek, söz söylemek, sözü birine veya birilerine yöneltmek.

K12/36 Ol vezîr-i a'zam ol destür u ol sâhib-nigîn
Didi târîhin Ğuzâta **eyleyüp** anda **hıfâb**

hıfâb it- [1] Konuşmak, seslenmek, söz söylemek, sözü birine veya birilerine yöneltmek.

Kt2/3 **Hıfâb idüp** 'uşât-ı mü'minîne
Didiñ lâ-taknatu min-rahmeti'llâh

hıtâm bul- [1] Sona ermek, bitmek.

K17/23 Olsun kelâmîñ mâ-haşal **bulsun** du'â ile **hıtâm**
Toğduqça hırsîd ü kamer 'âlemlere virdikçe fer

hız [1] İbne oğlan, puşt.

Tr1/1 Yine bir **hız** ü 'alağ hicvine âġâz eyledim
Bir mufaşşal yazayım didim velî az eyledim

hızâ [1] Doğru bir çizgi üzerinde yan yana, karşı karşıya veya aynı seviyede bulunma durumu.

Kt8/9 **Hızâsında** yapup bir mahfil-i kâh-ı behîştâsâ
Ola tâ o mücellâ-hâneye evvân u kâşâne

Hocendî [1] Hucend'de doğmuş ve 803/1401 yılında Tebriz'de vefat etmiş İranlı ünlü mutasavvuf ve şairdir. Hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. *Divan*'ı vardır (Şahinoğlu, 2002, s.226). Tanıkta Kemâl-i Hucendî'ye ve şairliğine telmihte bulunmuştur.

G14/10 Nebziyâ bâlâ-yı defter yazalardı nâmîni
Görseler şî'r-i terüñ Hıvâcû **Hocendî** câ-be-câ

hod [3] Kendi, bizzat.

G31/18 Zîre mevten bulmadı kimse hâlâş
Ne Süleymân yâ ne **hod** Efrâsiyâb

G394/11 Bulardan Ğayrı **hod** erbâb-ı 'işret sū-be-sū her-câ
Şümâr idemez aşhâb-ı rakam şahrâda püyâmî

K10/12 Dil-i sengîn-i dil-ber hayf kim nerm olmadı gitdi
Bu âh-ı süznâkim **hod** eridir seng-i hârâyı

hod-bîn [3] Kendini beğenmiş, bencil.

B7/1 Göremez Ğayrı o **hod-bîn** dimeñiz bîñâdır
İki gözle görîñüz zâhidi nâ-bîñâdır

- G84/1 Göremez ğayrı o **hod-bîn** dimeñiz bînâdır İki gözle görñüz zâhidi nâ-bînâdır
- G354/6 Gördi mir'ât-ı mücellâda bahâ vü hüsünü Bî-merâ bildim o rû'yet anı **hod-bîn** eyledi
- hoĸka** [3] Küçük, kapalı kutu. || Sevgilinin küçük ağzı.
- G518/6 Görüp dürc-i dehânında o lü'lü dişlerin cânâ Unutdı **hoĸkasında** dürr-i yek-tâyı cevâhir-senc
- G323/3 Lebiñ **hoĸka** dehende ğonca mıdır suya kazanmış ol 'Acebdır bilmezem sükker midir ya engübñ üzre
- Kt30/2 Bir güzel gördüm cihânda misli yok 'âlemde hiç Ağzı **hoĸka** dişi incü yokdur anuñ münkiri
- hoĸka-dehân** [1] Ağzı hokka gibi küçük olan, hokka ağzılı.
- G36/1 Dilâ o **hoĸka-dehânıñ** tudağı kand u nebât N'ola bu tütî-i cânıñ anuñla balsa sebât
- hoĸka-ı dil** [2] Sevgilinin hokka gibi ağzı.
- G6/5 Dehânıñ naĸsın aldım ey şadef-fem **hoĸka-ı dilde** Yazup pes dürr-i dendânıñ hem anda eyledim dercâ
- G239/6 Kâkülün oldı dil-berâ hastalara devâ'-ı misk **Hoĸka-ı dilde** şaklayam anı çü ğâliye şemîm
- hoĸka-ı la** [1] Sevgilinin kırmızı dudağının küçüklüğü ve biçimliliği.
- G95/3 **Hoĸka-ı la lîn** dehânı dişleri dürr-i semîn Tütî-i ğüyâ zebânı lebleri sükker mi var
- hoĸka-ı sükker** [1] Şeker ağzılı.
- G121/3 Çün ağzı **hoĸka-ı sükkendir** anuñ Dilin tütî-i şekker-hây dirlir
- hor baĸ-** [1] Küçümsemek, aşağı görmek, değersiz saymak.
- N22/2 Mîr-i 'aşkıñ pâdişâhım manşıbumdır mülk-i ğam Bendeñe ey yüzi mâhım **hor baĸup** zann itme kem
- horlı** [1] Değersiz, bayağı, hakir.
- Tr1/29 Câmı çıksun dilerim tîz ğünde anuñ **horlıyu** Anadan ya bâbâdan vardır uğursuz bir soyu
- horüs** [1] Horoz.
- G156/2 Vaĸt-i rihletdir hemân çün kim çalındı tabl u küs Nîm-şeb irdi şadâyile nidâ ider **horüs**
- hoş** [15] Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.
- G1/11 Sarây-ı bâĸîyi gözle odur bir **hoşça** menzilhâ Güneş gibi görñse zerre deñlü i'tibâr itme
- G27/7 Ol rakîbi **hoş** ki atmışsın çaĸîm-i hicriñe Didi ben ĸâki görüp yâ leytenî küntü türâb
- G52/1 Ne **hoş** şubh ile ğülşende teferrüc Bihişt emsâli ol kende teferrüc
- G62/2 Haĸt-ı reyĸân-ı dil-ârâ zâhir oldı hem-çü naĸ Hey ne **hoş** zibâ yaraşdı anda hem sîb-i zenaĸ
- G191/5 **Hoş** muşâhibdi baña hicriñ deminde düd-ı âh Âh kim ol daĸı tırmarz bir nefes yanımda yok
- G193/13 Bezmden ĸışm ile **hoş** gitdi rakîb Koy varsun esfel-i siccine çak
- G207/10 Dem-i hicriñde Nebzî bir nevâ-keş kumrıdır ğüyâ İşt serv-i revânım nâlesi **hoş** zârı pek nâzik
- G305/2 Gider Manşürveş dil dâra karşı Ne **hoşdur** dâr gör dildâra karşı
- G352/4 Olupdur tütî-i ğüyâ giyüp ol câme-i sebzi Daĸı hem **hoşça** yakışmış başında ol yeşil vâlâ
- K3/3 Ne **hoş** cây-ı mübarekdir bu ârâmgâh 'uşşâka Nażirin görmedi 'âlemde ebşâr-ı cihân bînâ
- K14/8 Müferrih dil-pesend ü rüşenâ-yı dîde-i dildir Münakkaş çâr-erkânı müsellem **hoş** kâşâne
- N25/2 Sîne-i mecrûhuma her dem irer tîr-i ğamıñ Zaĸm-ı tîriñle velî **hoşum** gerekmez merhemiñ
- G33/8 Ne ğüç sen tâlib ü maĸlûb-ı bî-zâr Ne **hoşdur** ol ola maĸlûb-ı tâlib
- hoş anla-** [1] Hoş görmek. || Herhangi bir kusuru sorun yapmamak, anlayışla karşılamak.
- G399/9 Bu Nebzî nazmına tüt ğüş anı hıfz eyle **anla hoş** Olup 'aşkıñla ol bî-hüş karârı yok gezer her-sü
- hoş bil-** [1] İyi bilmek, iyice farkında olmak, öğrenmek.
- Tr2/38 Bâ-ĸuşuş ol faĸr-i kevneyn Resül-i Kibriyâ **Hoş bilürsin** ol daĸı tıtdı beĸâ semtine yol
- hoş gel-** [1] Güzel gelmek. || Hoşuna gitmek, beğenmek.
- Kt19/4 İdüp 'uzlet oturdı Maldepede Aña **hoş geldi** zirâ ol ĸarârgâh
- K34/22 Gidüp altı yıl uş oldı bu târiĸ Bu demde imdi **hoş geldi** Etenker

	hoş gör- [3] Kusuru sorun yapmamak, anlayışla karşılamak. İyiye yormak, görmezden gelmek.	K17/10	Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb ü hoş-büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mälâ-keâm
G258/8	Te'essüf mâziye müstakbel için Tesevvüf itmeyen hoş göre hâli		hoş-haşlet [1] Güzel huy, güzel tabiat.
G88/3	Cevriñi hoş görüp begim lutfuñı itmezem taleb Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm lutf u kerem gelür geçer	K17/7	Hoş-tab' u hoş-çtvârsın hoş-haşlet u hoş-kârsın Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşısın hoş-hırâm
	hoşlar hoşı [1] Güzeller güzeli.		hoş-hırâm [1] Güzel gidişli, yürüyüşlü.
K17/8	Hoş-tab' u hoş-çtvârsın hoş-haşlet u hoş-kârsın Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşısın hoş-hırâm	K17/8	Hoş-tab' u hoş-çtvârsın hoş-haşlet u hoş-kârsın Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşısın hoş-hırâm
N13/3	Cevriñi hoş görüp begim lutfuñı itmezem taleb Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm lutf u kerem gelür geçer		hoş-huşâl [1] Güzel huylu.
	hoşâ [2] Ne hoş! Ne iyi! Ne güzel!	G317/8	Ser-i zülf-i dil-âviziñ şehâb-ı müşg-bâridır Mu'atfar ider efrâfi nedir bu hoş-huşâl anda
K14/1	Te'âla'llâh hoşâ cây-ı şafâda oldı bu hâne Sürür-âfud olup cisme ferâhlar başş ider câna		hoş-hulk [1] İyi yaratılışlı.
K20/1	Hoşâ âb-ı revân-bağşâ-yı dil-cü 'ayn-ı 'Adnâsâ Melîhu't 'ta'm u ü 'anber-büy u rûh-efzâ şâfu'l levn	K17/9	Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb ü hoş-büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mälâ-keâm
	hoş-büy [1] Güzel koku, güzel kokan.		hoş-hüy [1] İyi huylu.
K17/9	Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb ü hoş-büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mälâ-keâm	K17/9	Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb ü hoş-büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mälâ-keâm
olmak.	hoş-büy ol [1] Güzel kokulu olmak, güzel kokar		hoş-kâr [1] Hoşluk eden.
G267/10	Hışımñak oldı çeşmiñ gerçi ey şüh Leb-i şiriniñ ammâ oldı hoş-büy	K17/7	Hoş-tab' u hoş-çtvârsın hoş-haşlet u hoş-kârsın Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşısın hoş-hırâm
	hoş-dil ol [1] Gönlü hoş, huzurlu olmak.		hoş-lehce [1] Tath dilli, güzel söz (şiir) söyleyen.
K1/28	İ'tibâr olmaz diyü gam çekme bil 'ilme'l-yakîn Hoş-dil ol kendiñ düşürme irtiyâba ibtidâ	K17/10	Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb ü hoş-büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mälâ-keâm
	hoş-edâ [1] Davranışı, güzel ve hoş olan kimse.		hoş-meşreb [1] Yaratılışlı hoş.
Mr5/54	Tanzîr olur mı hiç buña Özge terennüm hoş-edâ	K17/9	Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb ü hoş-büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mälâ-keâm
	hoş-efkâr [1] Hoş, güzel düşünceler.		hoş-rây [1] Anlayışlı, güzel fikirli.
K17/8	Hoş-tab' u hoş-çtvârsın hoş-haşlet u hoş-kârsın Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşısın hoş-hırâm	K17/8	Hoş-tab' u hoş-çtvârsın hoş-haşlet u hoş-kârsın Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşısın hoş-hırâm
tarzlar.	hoş-çtvâr [1] Güzel haller, tavırlar, davranışlar,		hoş-rüy [1] Güzel yüz.
K17/7	Hoş-tab' u hoş-çtvârsın hoş-haşlet u hoş-kârsın Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşısın hoş-hırâm	K17/10	Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb ü hoş-büysin Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mälâ-keâm
	hoş-güy [1] Tath dilli, güzel konuşan.		hoş-tab' [1] Hoş tabiatlı, güzel huylu.

- K17/7 **Höş-ṭab** ' u hoş-etvârsın hoş-ḥaşlet u hoş-kârsın
Hoş-rây u hoş-efkârsın hoşlar hoşsın hoş-ḥırâm
- hoş-ṭarḥ [1]** Güzel tertip etme, güzel tanzim etme.
- K18/1 Te'âla'llâh zehî **hoş-ṭarḥ** olupdur işbu 'âlî-câ
Mu'allâ kâḥ-i cennetveş sarây-ı dil-güşâ zîbâ
- hoşter [1]** Daha hoş, çok hoş.
- G114/2 Sulṭân-ı 'âdil şâhâne server
Maḥbûl-i her dil mergûb u **hoşter**
- hoşyâr [1]** Akıllı, zeki.
- K36/5 Müdebber 'âkil ü **hoşyâr** u şâhib-rây u bi-hem-tâ
Naẓîri yokdur emsâli miyânında bu esnâda
- Hû [3]** Allah, Allah'ın zikri.
- G12/8 Rûz u şeb zâr u figânîñ ser-bülend idüp revân
'Arz ider bî-çâre dil aḥvâlini yâ **Hû** saña
- G193/10 Kankı zât içre ki cüz'î 'aşk ola
'Aql-ı küll dir aña yâ **Hû** el-firâk
- Mr5/14 Şeb-büy-ı 'anber-bû ile
Gülzâra geldi **Hû** ile
- hû ṭut- [2]** Huy tutmak, alışkanlık haline getirmek,
huy edinmek.
- G299/6 Baña yâd eyleme ğayrı vişâlin zevk u şâdisin
Begim ben güşe-i ğamda firâkıñla çü **ṭutdum hû**
- G300/10 Añma vaşlñ Nebziye şâhâ dem-i hicrânda kim
Fırkatınla bu dil-i bî-çâre **ṭutmuşdur** çü **hû**
- hûb [11]** Güzel, hoş, latif. || Sevgili, güzel, dilber.
- G2/5 Gel berü bâğa şarâb u **hûb** ile kesb it feraḥ
Bâde vü maḥbûbdur 'uşşâka 'âlemde münâ
- G150/2 Geşt idersin ey gönül deşt-i cihânda kârsız
Bâri bir **hûba** kûl ol olma meded dildârsız
- G160/3 Dün raḥîb ile gülîstâna gûzer kılmış o **hûb**
Guşşadan 'aşıkların hep mest ü sersâm eylemiş
- G165/12 Çeng iderler kâddini ney nâlesin 'aşıkların
Hûblara cevr ü eziyyet ğâlibâ kânûn imiş
- G269/13 Eger 'âlemde maḥbûb-dost iseñ bir **hûb** sev Nebzî
Kî ḥulkı aḥşen ü zâtı ḥâsen ismi Hüseyn olsun
- G328/9 'Aceb aġyâr ile şöḥbetde midir Nebzî o **hûb**
Zannım oldur ki seni öldüre ġayġu bu gice
- G393/4 Ne ḥâlet koydı Hâk şâhbâ-ı ḥamrâda 'aceb sâkî
Kî nûş itmekle meclisde o ser-keş **hûbî** râm itdi
- K17/12 Ṭavriñ begim mergûbdur rüyüñ gibi maḥbûbdur
Re'y-i münîriñ **hûbdur** maḥbûldür beyne'l-enâm
- K35/12 Kâbûl itdi o daḥî naql-i bi'l-beyt eyledi ol dem
Duḥûl itdikde fi'l-ḥâl oldı **hûblâ** ol perî-simâ
- Mş1/22 Gel bahâr olunca diñle bûlbûlün âvâzesin
Hûb terennümlele dürlü naġmeler âġâzesin
- hûbluġ [1]** Güzellik, hoşluk, latiflik.
- Mh2/25 Şanki **hûbluġ** 'âleminde Kâramândır sevdigim
- hûb ol- [1]** Güzel olmak, hoş olmak, latif olmak.
- K23/15 Çü 'aşk oldı velî **hûb olmayadı**
Kim olurdu ġam ile sîne-çâkî
- hûbân-ı 'âlem [1]** Âlemin güzelleri.
- Mr4/17 **Hûbân-ı 'âlem** sîmîn-bedendir
Şîrin dehen diş dürr-i 'Adendir
- hubb [5]** Sevgi, tutku. || Muhabbet.
- G183/8 Ben muṭî'-i emriñim emriñ muṭâ'
Şafḥa-ı kalbimde yazdım **hubbunu**
- G308/3 Bâ'is-i ḥüzn ü elemdir ey gönül **hubb** u vedâd
İtme pes 'aġd-i müvâlât her denî güm-râh-ile
- K1/39 Kıl ḥabîbiñ **hubbına** bu muṭâşar mecmû' ayı
Bir vesîle zikr-i ḥayrı iktisâba ibtidâ
- Kt3/3 Ḥabîb-i Ekreme **hubbın** bu resme eyledi izḥâr
İdüp bir duḥter-i nîk-aḥterin tezvîc bi't-teşvîk
- Mş1/63 Şafḥa-ı kalbiñden eyle **hubbunu** bi'l-cümle ḥek
Tâ görünsün bu felek saña kelek 'Anḫâ sinek
- hubb-ı sevda [1]** Aşk tutkusu, aşkın, muhabbetin
güzelliġi.
- G21/6 Siyeh ḥâlîñ ḥayâli diller üzre
Kılupdur **hubb-ı sevdâyı** süveydâ
- hubb-ı cennet [1]** Cennet tutkusu, cennet sevgisi.
- G175/3 İder imiş ḥavf-ı nâr u **hubb-ı cennetle** 'amel
Zâhid-i efsürde-dilde özge kâm imiş ġarâz
- hubb-ı dünyâ [2]** Dünya muhabbeti, dünya
sevgisi.
- K5/7 **Hubb-ı dünyâdan** ben ol dem Nebziyâ çekdim
elim
Sâl-i târiḥim benim çün oldı aḥyânü'l bülûġ
- Mş1/40 Kim muvâfiġ olmadı bir ḥâline ḥâl-i cihân
Hubb-ı dünyâyı koyup pes mâliḥulyâdan kes el

- ḥubb-ı yār [1]** Sevgilinin aşkı, tutkusu.
- G247/7 **Ḥubb-ı yāri** dilden iḥrāc itmege İblīs raḳīb
Cehd ider ammā velī sābitdir İmānım benim
- ḥubb-ı zamān [1]** Zamanın güzeli, hoşu, latifi.
- G114/3 Maḥbūb-ı cānsın **ḥubb-ı zamānsın**
Şems-i cihānsın 'ālemde eşher
- ḥublūḡ [2]** Güzellik, hoşluk, latiflik.
- G49/3 Bu yeter **ḥublūḡuḡa** aḡyārın isterse delīl
Şafḥa-ı ḥüsnünde yazılan berāḥīn ü ḥücece
- G74/12 Hezārān sīneyi mecrūḥ ider bir tīr-i ḡamzeyle
Kemān-ebṛü şanur bu **ḥublūḡuḡ** bākī mü 'ebbeddir
- ḥüb-rū [2]** Güzel yüzlüler. || Güzeller.
- G54/13 Mā'il olma **ḥüb-rūlar** ḥüsnüne
Nebziyā var ise 'aqlın ṭurma kaç
- N28/3 **Ḥüb-rūlarla** müzeyyen her taraf güller gibi
Başlasun üftādeler pes zāra bülbüller gibi
- ḥüb-rūy [1]** Güzel yüzlüler. || Güzeller.
- G122/4 Dişi incü saçı şeb-bü gözi āḥū hilāl-ebṛü
Seniñ maḥbūbuñ ey dil gör ne **ḥüb-rūy** u ne zībādır
- ḥüb-şüret [1]** Güzel yüz, güzel çehre.
- G329/13 Melekdir Nebziyā o **ḥüb-şüret**
Naziri yokdur insān u peride
- Ḥucurāt içre [1]** Oda içinde. || Ḥucurāt Suresi.
(Ḥucurat,49/...)
- K2/14 Raḥmet-i Raḥmāna uğrar kim göredir Vākı'a
Ḥucurāt içre niçe 'aşıklar iderler recā
- Ḥudā [18]** Allah (C.C.), Cenāb-ı Hak.
- Mu14/2 Olur ādem mu'ammer olmaḡ ile kırk sene kāmīl
Ḥudā dād itnese yetmiş sekiz olsa nedir ḥāşıl
- G239/2 Luṭfıñ görmüşem şehā kaşr-ı cihānda ben
delim
Kāfir-i ni'me olmazam şükr iderim **Ḥudā**
'Alīm
- G383/6 Rūz u şeb eyler recā dil rū-be-dergāḥ eyleyüp
Tā ki nedm ide **Ḥudā** ol ḡalb-i seng-i mermeri
- K2/22 Kāri'a vü Ḥāḡka zāḥir ola çün Tūfān-ı Nūḥ
İtmem iṭlāk dāmeniñ yā ze'l-Me'āric yā **Ḥudā**
- K12/19 Eynemā kānū **Ḥudā** kaḥr eyleye her düşmenin
İdicek 'azm-i cihād pes Ḥāzret-i Sultān-ı ān
- Kt3/34 Çün itdiñ bunda bunca anlara in'ām u ikrāmı
Ḥudāya ḡadr ü rif'atlerle berter eyle fi'l-'uḡbā
- Kt9/2 Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı
Aḡa Yarıcısı ola **Ḥudā** ola ki ol muḥteremiñ
- Kt17/13 **Ḥudā** virdi niçe evlād ḡamunuñ 'ömri var
olsun
Ṭoḡurdi bir güzel oḡlan bu demde yine
madamā
- Mh1/16 Olursın luṭf-ile riş-i dil-i mecrūḥlara merhem
Ḥudā ḡat ḡat ecr iḥsān idüp ḡadriñ ḡıla eḡḡam
- Ms1/41 **Ḥudā** derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şıḡḡatler
Ḳazāsın aldığım şāḡım gerekmez baña
şıḡḡatler
- Ms1/35 **Ḥudā** derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şıḡḡatler
Ḳazāsın aldığım şāḡım gerekmez baña
şıḡḡatler
- Ms1/29 **Ḥudā** derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şıḡḡatler
Ḳazāsın aldığım şāḡım gerekmez baña
şıḡḡatler
- Ms1/23 **Ḥudā** derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şıḡḡatler
Ḳazāsın aldığım şāḡım gerekmez baña
şıḡḡatler
- Ms1/17 **Ḥudā** derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şıḡḡatler
Ḳazāsın aldığım şāḡım gerekmez baña
şıḡḡatler
- Ms1/11 **Ḥudā** derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şıḡḡatler
Ḳazāsın aldığım şāḡım gerekmez baña
şıḡḡatler
- Ms1/5 **Ḥudā** derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şıḡḡatler
Ḳazāsın aldığım şāḡım gerekmez baña şıḡḡatler
- Mh5/3 İrsün **Ḥudādan** luṭf u mekārım 'avn u 'ināyet
olsun zāḥiri
'İlm ü 'amel it yā Rab müyesser olduḡca zātı
'ālemde diri
- T1/11 Aña virmişdir **Ḥudā** şāḡā ki bir ḥüsn ü behā
Āfitāb anuñ ḡatında şanasın necm-i Sūḡā
- Ḥudā vir- [2]** Allah bağışlamış, ihsan etmiş.
- G179/6 Reh-i 'aşḡ içre 'aşıklar çeker derd ü meşāḡḡatler
Hebā olur ḡamu şoñra **Ḥudā vire** meḡer a'vāz
- G370/1 **Ḥudā virmişdir** ancaḡ ḥāşşaten bu ḥüsn ile anı
Saña ey āsumān-ı behcetüñ mihr-i duraşşānı
- Ḥudādan dile- [1]** Allah (C.C.)'tan istemek, dua
etmek, dilemek.
- G326/7 **Ḥudādan dilerim** her dem saña düş olmasın kimse
Giriṭār olmasın aşlā o ḡisū-yı siyekāra

- Hudāyā [5]** Ey Allah'ım.
- K16/13 **Hudāyā** berter it kâdrin iriştir evc-i gerdüna
Ki nâmi cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda
- K16/14 Hezārân maqşad-ı aqşāya nâ'il eyle ol şâhı
Hudāyā istidâm-ı 'ömr idüp taht-ı mu'allâda
- K14/13 **Hudāyā** müstedâm idüp huzûr-ile mu'ammer kıl
O zâtı kim sa'âdetle cülûs ide bu eyvâna
- K21/15 **Hudāyā** şavmımız hüsni-kabûl ile kabûl eyle
Beşâretlerle bâl-i pür-melâlimiz ferahnâk it
- N39/13 **Hudāyā** berter it kâdrin iriştir evc-i gerdüna
Ki nâmi cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda
- Hüdâ-yı Hâhık-ı bî-çün [1]** Yüce yaratıcı Allah.
- G165/10 Sāye şalmış 'arız-ı beyzāya zülf-i kâfiri
Bu degil illâ **Hüdâ-yı Hâhık-ı bî-çün** imiş
- Hüdâ-yı Müste'ân [1]** Kendisinden yardım istenen, yardımı dilenen Allah (C.C.)
- K35/5 **Hüdâ-yı Müste'ân** aña kemâl ü mağz-ı luftundan
Virüp cümle merâmın 'ömr-i eṭval eyleye i'tâ
- Hüdâ-yı Zü'l-celâl [1]** Celal sahibi Allah.
- K36/15 **Hüdâ-yı Zü'l-celâl** devlet yanında muhterem
kılson
İrişsün nâm u şanı ser-be-ser etrâf u eb'âda
- huddâm[1]** Hizmet edenler, hizmetçiler, uşaklar.
- G160/2 Deyr-i 'âlemde bu çarh-ı köhne bed-nâm eylemiş
Bir büt-i gonca-dehâni hâre **huddâm** eylemiş
- hufyeten [1]** Gizli, saklı olarak, gizlice.
- G362/3 **Hufyeten** kılmış nazar yâriñ harîm-i hüsüne
Söyleyin o çeşm-i hün-pâşa artsun yolunu
- hük [2]** Domuz, hınzır.
- G107/5 O **hüki** oklamışsin tîr-i ğamzeñle velî bilmez
Sü'âl idenlere dir bilmezem zaḥmım neremdendir
- hükemâ [2]** Âlimler, bilginler, hakimler.
- G82/8 Okıdım yazılı Kânün u Şifâda şanemâ
Hükemâ la'liñi derd-i dile merhem kodılar
- G336/5 Didi cüz' lâ-yetecezzî **hükemâ** gül femine
Ulû'l-âraları bülbül dili lâle eylemede
- hük-i nâ-pâk [1]** Pis domuz, kirli domuz.
- G209/10 Karîb itmez beni ol âsitâna
Raķib-i rû-siyeh ol **hük-i nâ-pâk**
- hük-i beyabânî [1]** Çöl domuzu.
- K33/23 Seg-i sel-hâne vü yâ **hük-i beyabânîdir**
Hele bir ev domuzı aña mu'âdil olmaz
- hulâşa [2]** Kısacası, özet olarak.
- G294/13 **Hulâşa** kan akar çeşmiñden el-hâk
Eser yok Nebziyâ eşk ü nemiñden
- K14/9 **Hulâşa** bî-kuşür kaşr-ı mutarrâ mesken-i ra'nâ
Ne var medh eylesem lâyiķ degil mi bak her yana
- Huld [2]** Cennet, dördüncü kat cennetin adı.
- G138/10 'Arızın uş zülfün çü şibh-i rûza müşâbih
Kimdir diye **huld** içre ki şâm u seher olmaz
- N40/2 O şehin işigi toprağına düşdüñ a gönül
Şanasın **Huld** u Na'im bağına düşdüñ a gönül
- huld-ı berîn [2]** En yüksek, en yüce cennet. ||
Âşığın gönlü.
- Mr5/7 Oldı çemen **huld-ı berîn**
Her güşe şan bağ-ı İrem
- G371/7 Ravza-ı **huld-ı berîn** yârsız olur düzeḡ
Yâr ile gülşen-i 'işret bilürüz külhâni
- hulķ [3]** Doğuştan olan huy, yaratılış, tabiat. ||
Ahali, insanlar.
- G114/12 Ey zülfî kâfir v'ey çeşmi şahir
Hüsniyle nâdir **hulķıyla** bihter
- K17/5 **Hulķuñla** kıldın halkı bend ger muhkem u ger
müstemend
Aḡlâķıma eyler pesend pây u gedâ mîr ü 'avâm
- K31/2 Bu sâl içre ki düşdi mevt-i tâ'un Avrupa Rûma
Niçe cân uğradı kaḡr u celâl-i Hâķla **hulķuma**
- hulķ u hüy [1]** Yaratılış ve huy.
- Ms1/25 ḡasendir vech-i pâkiñ **hulķ u hüyuñ** cümleden aḡsen
Diliñ miftâḡıdır kalb-i şerîfiñ 'adledir maḡzen
- hulķ [1]** Doğuştan olan huy, yaratılış, tabiat; ahali,
insanlar.
- G262/1 Ol mîm-fem kaddi elif ol hüsni ü **hulķı** lâ-keleâm
Nün itdi âḡir kâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
- hulķı aḡsen [1]** güzel, iyi ahlak.
- G269/14 Eger 'âlemde maḡbûb-dost iseñ bir hûb sev Nebzî
Ki **hulķı aḡsen** ü zâtı ḡasen ismi ḡüseyn olsun
- hulüş [1]** Hâlis ve saf olma, kalp temizliği. ||
Samimiyet, sadakat.

- G148/15 Zâhid-i sâlûsi gördüm 'arz ider yâre **hulûş**
Cânın îsâr eylese b'illâhi li'llâh eylemez
- hulûş üzre [1]** Samimiyetle, tertemiz bir şekilde.
- G81/13 **Hulûş üzre** bulursun hîdmetiñde Nebzîyi cânâ
Pes anı lutf idüp ihsânîña gel lâyıķ it hemvâr
- hulûş-ı dil [1]** Gönül temizliği.
- G345/10 Ne kadar olsa çekerdim sitemin Nebzî velî
Dil-i âgâhı **hulûş-ı dile** mi'yâr olsa
- hum [2]** Şarap küpü. || Sarhoş, çok içki içen kimse.
- Mş2/56 Tağıla kâkül-i dil-ber gibi sünbül mi kıla
Yıkıla mey-kede **hum** ola şikest mül mi kıla
- humbara [1]** Demir veya tunçtan dökülmüş, yuvarlak ve boş olan içine patlayıcı maddeler doldurulup havan topu veya el ile atılan, yuvarlak bir bomba türü, kumbara.
- K12/27 Atdırup hem **humbara** vü kulleler çün âhenîn
Anlar anda bunda ammâ rüz u şeb itdi du'â
- hum-hâne [3]** Şarap küpleri konan yer, şarap mahzeni. || Meyhane.
- G218/11 Duğter-i rez gibi bir ğar yoğ iken **hum-hâned**
Anı der-'akđ eylemiş kavvâd imişsin ey gönül
- G303/11 Yâd-ı la'liñle şehâ **hum-hâneler**
Leb-be-leb zânü-be-zânü toptolu
- G358/10 İde cây u mağal mey-hâne küncün
Geçe **hum-hânelerde** mâh u sâli
- hün [2]** Kan döken, kan dökücü. || Zâlim, acımasız sevgili.
- G165/16 Sünbülü gördüm müselselmiş benefşe ser-nigün
Bâğda lâle piyâleveş derünü **hün** imiş
- N29//4 Dem-be-dem dem aķıdır bu çeşm-i ğiryânım benim
Yıdıgım dem içđiđim **hün** gözlerim kândır benim
- hün eyle- [1]** Kana boyamak, kanatmak, yaralamak.
- G356/4 Tîr-i dil-düzi bir oldı ğamze-i mekkâr ile
Kan aķıtdı gözlerimden bağrımı **hün eyledi**
- hün ol- [1]** Kan dolmak, kan içinde kalmak, kanlanmak.
- G392/2 Ğam-ı hicr-i dil-ârâ ile dil zâr u zebün oldı
Vişâli arzusuyla veremle toğdı **hün oldı**
- hün-âb-ı ciğer [1]** Ciğerin kanlı suyu. || Âşığın kanlı gözyaşları.
- G319/13 Hicr-i la'l-i yâr ile cüş itdi **hün-âb-ı ciğer**
Nebzîyâ yol virmiyor dîdemden aķan dem deme
- hün-âb-ı eşk [1]** Gözyaşının kanlı suyu, kanlı gözyaşı.
- G205/3 Yanup nâr-ı hevân ile idüp **hün-âb-ı eşkin** seyl
Ser-i bâ-devletin hâkiñde ğaltân eyleyenden ilk
- hün-hvâr [7]** Kan dökücü. || Sevgilinin gözleri.
- G204/12 Çelebî-zâde-i merdüm bilürüz zâtñı biz
Ne kadar dîde-i 'ayyâr ile **hün-hvâr** olsañ
- G209/1 Harâmî gözleriñ **hün-hvâr** u seffâķ
Olupdur böyle bî-pervâ vü bî-bâķ
- G347/13 N'ola **hün-hvâr** u dil-âşüb dir ise Nebzî saña
Bir eliñ yalnî kıhçda bir eliñ bucağda
- G272/7 Cefâsı hâdden efzün oldı ol **hün-hvâreniñ** gerçi
Velî inşâf idüp ifâ ider bir ğün vefâsından
- G341/8 Bu durur Hâğdan du'â-yı müstecâbım dâ'imâ
Kimseler düş olmasun hîç sen gibi **hün-hvâreye**
- N29/2 Çeşm-i pür-hünüñ gibi bağrım tolu kândır benim
Hicr ile hey **hün-hvârim** yıdığım kândır benim
- hünî [12]** Kan döken, kan dökücü. || Zâlim, acımasız sevgili.
- G58/9 O **hünî** ğamzedir bir merd-i emred
Silâh-ı sehm ü kavş ile müsallağ
- G133/7 O **hünî** dîdeler tîr-i müjeñle
Eğüp bu râst kâddim yay iderler
- G158/3 O **hünî** ğamzeler açduğı işbu zağm-ı sînemle
Begim itmez leb-i la'liñden özge merhem istînâs
- G171/10 Şehâ tağdîd içün dil kişverini
O **hünî** ğamzeler olmuş murađđaş
- G179/8 İşâret eyler elbet der-kenâre bir neşâtdında
Dilâ sen 'arz-ı hâl it ķo o **hünî** eylesün i' râz
- G186/7 Genc-i hüsñünde o **hünî** ğamzeler olup tılısm
Şîrdir kim mâr-ı zülfünden elinde var tîğ
- G24/9 O **hünî** dîde bir 'ayn-ı şafâdır
O 'ayn-pâkedir müjğanı câ-rüb
- G201/3 Zebânımda anıñçün zıkr-i la'liñ dökmez ey **hünî**
Sürâhî ser koyup pâyımda kulkul dir ğehî entâķ
- G205/6 Kopardan fitneler ol ğamze-i dil-düzdur evvel
O **hünî** çeşmdir 'âlemde hem kan eyleyenden ilk
- G279/7 Hey di **hünî** ğamzeñe kan ide kânün itmeye
Tâ-Kıyâmet yâd olurmuş nîķ ü ger bed ad iden

G284/9	Te'ennī üzre ol va 'd-i vişāl eylerse ol hūnī 'Acül olup dime Nebzī hemīn olsun hemān olsun	hūr-manzar [1] Hūri gibi görünüş, melek gibi görünen.
G285/9	Nebzīyi da 'vet kıl ey hūnī vişālīn h'vānına Aç u muhtāc u fakīrem lāyıkam ihsāna ben	G159/5 Dehānīn maḥsim-i 'ayn-ı cināndır hūr-manzarsın Aña Kevser sözüñ Tesnīm lebiñ her biri kısım olmuş
	hūn-ı āl [1] Kanlı gözyaşları.	hūr ile ḡilmān [1] Cennet kızı ile cennetteki erkeklīgi.
G317/10	Sipīhr-i pūr-felāketdir seri Nebzī-i pūr-derdīñ Ufukdur çeşmi zāhirdir şafaḳveş hūn-ı āl anda	Tc1/48 Tūtalım cennet imiş işbu ḡülīstān-ı cihān Gonca vü ḡül hūr ile ḡilmān u Rıdvān bāḡbān
	hūn-ı ciḡer [3] Ciḡer kanı. Büyük üzüntü, kanlı gözyaşı.	hūr u ḡilmān [1] Cennetteki kız ve cennetteki erkek.
G6/4	Ufukda görinen şanma şafaḳdır ey hilāl-ebṛū Gözümden çüş idüp hūn-ı ciḡer tölmuş durur ercā	K14/18 Ola bu dār içinde dā'imā emn ü amān-ile Muḳārīn ola hem o dār içinde hūr u ḡilmāna
G397/5	İçerim hūn-ı ciḡer ḡam yine ḡitmez bildim Neş'e bulmuş yoḡ imiş cām ile Cemden ḡayrı	hūrā [1] Huri, cennet kızı. Çok güzel kadın, kız.
G82/5	Aḳıdup lūle-i çeşme gibi hūn-ı ciḡerim Kırmış dīde-i ḡam-dīdeme hem dem ḳodılar	G368/6 Ehl-i cennetveş mücerredir ten-i pākīñ seniñ Var ise atūñ ferīştehdır ānīñ hūrā gibi
	hūn-ı dil [1] Gönül kanı. Kederle dökülen gözyaşı.	hūrā-yı cennāt [1] Cennetlerin hurileri.
K28/23	Dīde-i ḡam-dīdeden aḳup dem-ā-dem hūn-ı dil Ḥāk-i pāy-ı dil-bere her dem olur İsar ḡül	G248/3 Yüzün seyr eyledim hūrā-yı cennāta naḡar ḳılmam Temāşā eyleyelden ḳaddīñi Tūbādan el çekdim
	hūn-ı 'uşşāḳ [1] Aşıkların kanı.	hūr-dīdār [1] Hūri yüzülü, huri gibi güzel yüzülü.
Mh2/15	Hūn-ı 'uşşāḳ ile her dem tīḡı ḳandır sevdiğim Göz göre 'aşḳıyla anuñ dūşmüşüm sevdālara	G95/2 Dil-rübālar içre senden yeg şehā dil-ber mi var Hūr-dīdār u perī-çehre melek-peyker mi var
	hūnveş [1] Kan gibi.	hūr-ı cinān [1] Cennetlerin hurisi.
Tr2/49	Nehr-i Ceyhūn hūnveş aḳup dem-ā-dem çağlar Bu firāḳa aḡlayup mātem tūtar ebr-i siyāh	K11/9 Şanasın her biri bir hūr-ı cinān ḳaddi Tūbā Reh-i 'aşḳında ḳoyup pā bularıñ terk-i ser it
	hūr [5] Cennet kızı, çok güzel kız veya kadın, hūri.	hūrī vü ḡilmān [1] Cennette bulunan güzel erkek ve güzel kadın.
D1/3	Ġabḡabı çeh şānı nebeh hūr shebeh sīm-küleḡ Sāle-i deh 'ālī-niḡeh sīm-küleḡ 'āleme şeh	Tr2/75 Hūrī vü ḡilmān ile hem-bezm ü şoḡbet eylesün Tā-Ḳıyāmet arḳañ üzre yatup idesin ḡuzūr
G65/5	Eyledim ḳat'-ı ümīd ey hūr vaşlıñdan seniñ Oldı hicriñde baña dārū'l-ḡazen dārū'l-ḡulūd	hūrmā [1] Hurma, tatlı meyve. Sevgilinin kırmızı ve tatlı dudaḡı.
G368/9	İşiḡiñ ḡākin deḡişmez hūr ya Rıd vāna bil Āsitānīñ Nebzī-i āvāreye Me'vā gibi	G391/4 Nīḡārā bāḡ-ı ḡüsnünde zenaḡ ayvaya utruñdur Ruḡuñ elma ya ḡül-nār u lebiñ hūrmā ya tīn oldı
G87/8	İrer ey ḳaddi Tūbā kim göre Rıdvāna dīdārīñ Gözün nūrveş sözüñ Kevser özüñ hūr yüzün uçmaḡdır	hūrmāveş [1] Hurma gibi, Sevgilinin dudaḡı gibi.
G74/5	Leb-i la'li o hūruñ çeşme-i Kevser durur ḡüyā Seḳāhum Rabbuhum naşşı anıñ şānında müsveddir	G91/10 Nīḡāh-ı çeşm-i bādāmīñ ne turfe Melīḡu't tu'm hūrmāveş ḡülüşler
	hūrī [1] Cennet kızı, çok güzel kız veya kadın.	hūrrem [4] Gönül açıcı, sevinçli, şen.
G73/10	Her sözi ḳand u nebāt yā ḳatre-i āb-dī ḡayat Aḡzı ol hūrī şıfatlu çeşme-i Kevser midir	G81/8 Ne ḡam yerşün dilā dīdeñde nem sīneñde ḡam varsa Bi-ḡamdi'llāḡ ḡayāl-i luḡ ile zımnında hūrrem var

G230/10	Ġam beni bed-nām iderse Ġam degil Lā'ubālīyim neme hurrem benim	G64/6	Ġamım ebr oldı eşkim oldı bārān rüz-ı hiciñde Dem-ā-dem berķ urur bu āh-ı dil-sūzum hurūşum ra'd
G327/21	Bugün Nebzī yine hurrem durur dil Leb-i dil-berden irdi aña çäre		huşk [2] Kuru, cansız.
Mh1/17	Cihān bağında bülbül zār olup olduķça gül hurrem Geçüp 'izzet seririnde sa'adetle otur her dem	G33/2	Dil-i zārında oldı şevķ Ġālib Ten-i bī-cān olup bir huşk kālīb
	hurrem ol- [1] Sevinmek, mutlu olmak.	G191/11	Huşk bir ābı soĠulmuş çāha döñdi gözlerim Eşķ ü yā demden eser bu çeşm-i giryānımda yok
G322/1	Hurrem ol ey dil bugün cānāneyi gördüm yine Åşinā-yı yād olan bigāneyi gördüm yine		huşk-leb [1] DudaĠı kurumuş, susamış.
	hursend ol- [1] Kanaatkar olmak, tok gözli olmak, kısmetine razı olmak, yetinmek.	Mr2/28	Şora varırsalar Nebzī güzergāhında hākiñdir Hemān ol huşk-leb bir āb-ı ihsāna olur nigrān
G84/7	Terk idüp hırşı tama' eyleme gel hursend ol Ki kanā'at saña gencine-i lā-yefnādır		huşuş [1] Mesele, sorun.
	hurşid [1] Güneş. Sevgili.	Tr1/6	şanmañız cidd eyleyüp ol pušta a'zār eyledim Bu huşuşda hezl idüp göñlüm ile bāz eyledim
Kt9/4	Ola terakķide devām üzre olup necmi sa'īd Fer vire hurşidi gibi bu felek-i puşt-ħamñ		huşuşā [9] Bilhassa, özellikle.
	hurşid-i 'alemveş [1] Sembol gibi güneş ve ay.	G64/10	Dili dildārdan Nebzī ne mümkindir Ġalāş itmek Huşuşā bend iken bu gerden-i cānda o zülf-i ca'd
G76/2	ÇarĠ-ı atlas göge āhım düütününden boyanıķdır İki yirden meh ü hurşid-i 'alemveş yamanıķdır	G72/2	Dil eyler zikr-i sükkerden telezzüz Huşuşā la'l-i dil-berden telezzüz
	hur-şifat [1] Hürri gibi özellik, huri gibi güzellik.	K21/17	Günāhın ehl-i 'işyānıñ mu'āf eyle huşuşā kim Keremden zehr-i zenb-i Nebziye 'afvıñı tiryāk it
N16/4	Giydi dirāht sebz kabā gūşe-i bağ oldı Na'īm Hür-şifat dil-ber ile şürb-i Ġidā demleridir	K22/16	Ne hoşdur zeyn olunsa bezm-i mey bayram günü zāhid Huşuşā ol civān-ı sīm-sā'id olsa pingān-rān
	hurşid ü kamer [1] Güneş ve ay.	Kt3/49	Huşuşā Bū Ġanīfe ibn sābit Ġazret-i Nu'mān Olupdur şāhib-i 'ilm ü ma'ārif zühd ü hem taķvā
K17/24	Olsun kelāmıñ mā-ħaşal bulsun du'ā ile Ġitām ToĠduķça hurşid ü kamer 'ālemlere virdikçe fer	Kt3/63	Huşuşā mu'terifdir zenb ü taķşirine ol bende DaĠı 'ucb u tekebbür eylemez a'māl ü tātle
	hurşid ü meh [1] Güneş ve ay.	Kt6/17	Huşuşā Nemçe küffārın soyup aldı Beligrādı Şalup hāke serin hem hānumānıñ virdi ber-bāda
Mr2/23	Felek rakşān olup hurşid ü meh rakşān olduķça Ola zātıñ cemāl-efzā-yı mülk ü devlet-i 'Osmān	Kt8/7	Huşuşā yapıdırup bu beyti bunda ol kerem-kānı Ki maĠzen eyledi fikħ u Ġadīs ü 'ilm-i Ġur'āna
	hur-simān [1] Huri yüzlü, melek yüzlü.	Kt19/12	Du'āya Ġaşr idi evķāt-ı Ġamsı Huşuşā gicelerde tā-seĠergāh
Mu16/1	Şoran ismin görüp ol hur-simānıñ müsemmasın Bulur cem'itse siniñ ismini Ġānıñ müsemmasın		huşyār [1] Hüş sahibi, akıllı, uyanık, akli başında.
	hurüc it- [1] Çıkmak, ayrılmak.	Kt18/13	O mīr-i bī-nazir u huşyār u 'āķıbet-endiş Müdebbir 'ārif ü zü'l ibtişār u 'āķil ü dānā
G237/5	Zahr-ı Ādemden hurüc itdikde ervāh-ı ünās Añılurđı ol maħalde 'aşķ ile adım benim		huşyār it- [1] Aklını başına getirmek, ayıltmak, uyandırmak.
	hurūf [1] Harfler. Sözlər.	G141/10	Nüş ider her kim şarāb-ı 'aşķı cām-ı şevķ ile Nebziyā huşyār idüp bir kaķresi serserem Ġomaz
M1/11	'Anāşır gibi çār oldı hurūfi Düçār ol sen de kim sevmez vuķūfi		
	hurüş [1] Coşkunluk hāli, baĠırma, coşma.		

	hüt [1] Balık. Balık burcu.		hübüt it- [1] Yukarıdan aşağıya inmek. Rüzgârın esmesi.
Mh1/27	Havâda murğa ihsânîñ ider hem hûta deryâda Eser lutfuñ nesîmi seyidâ her demde her-câda	G77/7	Semt-i Firdevsden hübüt itdi nesîm Kaldırup âyine-i dilden ğubâr
	Huten ahûsı [1] Hutun ceylanı. (Doğu Türkistan'da misk ceylanları ile ünlü Hutun şehri ve bu şehrin adıyla anılan ceylan.)		hüccet [2] Delil, vesika, senet, belge.
G364/2	Şehâ teşbih idersem zülfüñe miski revâ yok mı Huten ahûsıdır gerçi gözün ammâ hatâ yok mı	G69/5	Da'vâ-yı hüsnâ hüccet haftıdır 'Aynıyla 'ayneyn şan iki şahid
	hüy [1] Doğuştan olan tabiat, yaratılış, mizaç.	Tr1/60	Ad u şanı yok ki ol ad ile yâd idem velî Diyeyim ser-defter-i hizân hüccetle eli
G359/16	Hışm idüp kâfir rakîbe rûze-h'âr olur bu dil Bed-tabî'at olmuş ol izhâr ider nâ-sâz hüy		hüccet-i kıtî [1] Kesin delil.
	huzûr [7]	G170/1	Hüccet-i kıtî'dır ol ebrû-yı ğarrâ hem-çü naş Hüsnüñ inkâr idemez pes 'âm u hâş u ger ehaş
	1. Huzur, gönül rahatlığı.		hüccet [1] Deliller, belgeler, senetler.
G79/14	Dil-i vîrâne-i Nebzîyi ta'mîr eyle lutfuñla Huzûri şehriyârîñ şehri âbâd oldıgındandır	G49/4	Bu yeter hûbluğuña ağyârîñ isterse delîl Şafâ-ı hüsnünde yazılan berâhîn ü hüccet
G127/4	Gözüm yaşın dem-â-dem ağıtsa n'ola şâhim Bî-çâreniñ huzûra ma'rûzî mâ-cerâdır		hücum [1] Saldırı, saldırma.
G132/4	Edânî vü e'âlî 'aşîkânîñ zıll-ı 'adliñde Temâşâ-yı cemaliñle huzûr üzre müreffehdir	Kt9/8	İstedi bir menzil-i bâlâ-yı hümâyûn u ferâh Def' ide tâ anda sürür ile hücumun elemin
K17/18	Virdi budur rûz u leyâl mesrûl ol görme melâl İkbâl u devlet bi'l-kemâl olsun huzûruñda müdâm		hücum it- [2] Saldırmak.
K14/13	Hudâyâ müstedâm idüp huzûr-ile mu'ammer kıl O zâtı kim sa'âdetle cülûs ide bu eyvâna	G174/9	Her taraftan 'asker-i ğuşşa hücum itdi saña Eyle pes keyfiyetiñ varup yine sultâna 'arz
	2. Huzuru, makamı, nezdi.	G185/7	Gerçi cem' olup 'adü hem-çü nücüm itdi hücum Koymadım âhim şihâbıyla velî birini sağ
G156/5	Zehr ola şimdi hele içsün huzûruñda müdâm Kâfir-i bi-dîn ü millet ol rakîb-i martalus		Hüdhdäsâ [1] Hazret-i Süleyman ile Sabâ Melikesi Belkis arasında haber götürüp getiren kuş gibi.
G398/12	İderdi 'av'avim 'ayyûka a'lâ pâyâ bulurdum Huzûruñda seg-i küyuñla ta'dâd olunursam say	G5/3	Hüdhdäsâ dâ'imâ tapıñdadır Murg-ı rûhum ey şeh-i mülk-i Sebâ
	huzûr it- [3] Huzura kavuşmak, huzur bulmak, huzurlu olmak.		hükemâ [1] Âlimler, bilginler, hakîmler.
Tr2/76	Hürî vü ğılmân ile hem-bezm ü şoğbet eylesün Tâ-Kıyâmet arkañ üzre yatup idesin huzûr	G125/4	Leb-i la'liñden irer derd-i dile irse devâ Hükemâ çoğ velî-i Hzret-i Loğmân bir olur
G1/6	Varup mey-hâne şadrında tuta me'vâ vü maĥfilhâ Huzûr itdiñ 'aceb Nebzî dem-i vaşlında cânânîñ		hüküm [3] Bir şeyin söyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı, emir, buyruk.
G105/17	Huzûr itdiñ dem-i vuşlatda Nebzî Yanarsañ nâr-ı hicre ğam değildir	K11/14	Çü budur taĥtgeh-i pâdişeh-i 'Osmâniyân Olarıñ hükümüni âfâka irdir münteşir it
	hübüb-ı riĥ-ı cennet [1] Cennet rüzgarının esmesi.	Kt5/8	Selâtin-i 'âlem kul olsun aña İrişsün hem âfâka hükmi hemîn
Kt3/41	Hübüb-ı riĥ-ı cennetle ola nâr-ı cehennem dür Ola merkadları ĥâkine âb-ı rahmetiñ munşab	T1/10	Âsumânda mâh-ı nev deryâda mâhî ĥavf ider Mâhdan mâhiye dek hükmi revândır ĥançeriñ

- Hük-m-i takdîr-i Hudâ [1]** Allah'ın ezelden vermiş olduğu karar.
- Kt4/7 **Hük-m-i takdîr-i Hudâdır** râzî ol
Çüb deprenmez eger yıl esmese
- hük-m eyle- [1]** Üzerinde hakimiyet kurmak, hükmü altına almak.
- G181/11 Dâbbe-i bî-rabbedir kimse aña **hük-m eylemez**
İtmiş efsârın güsiste dübb-i ekberden gâlız
- hük-m it- [1]** Hükmetmek, egemenliği altında bulundurmak.
- Mş1/4 Pütedir halk yaydır kavı-ı kuzah oğ kehkeşân
Şark u garba **hük-m idüp** olsañ Ferîdün-i cihân
- hük-m [1]** Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı, emir, buyruk.
- K31/5 N'ola fevt irse maḥlûka ledü li'l-mevt **hük-midir**
İrişmez fevt ü mevt ancak Cenâb-ı Ḥayy u Kayyüma
- hük-mi kazâ [1]** Her hususta Allah tarafından önceden verilmiş hüküm.
- G28/17 Havâle eyle her **hük-mi kazâya**
Rızâ ile olur ehven meşâ'ib
- hük-m-i taqdîr [1]** Allah'ın takdiri olarak kazanın yerine gelmesi, alın yazısı.
- K10/16 O Sultânü's-selâḫin Ḥazret-i Sultân Maḥmûd kim
Muvâfîk **hük-m-i taqdîre** olur tedbîr ile râyı
- hük-m ol- [1]** Karar vermek. || Emir gelmek.
- G131/4 Güzeller şâhısın ber-taht-ı 'izzet
N'ola **hük-mün ola** ber-cân u ber-ser
- hümâ-yı vaşl [1]** Talih kuşuna kavuşma. || İsteğine kavuşma, muradına erme.
- G342/7 Müşebbek dâmdır cismim **hümâ-yı vaşhna** şâhim
Velâkin murğ-ı vaşşî düşe mi bu âl ile dâma
- hünermend [1]** Hünerli, marifetli.
- G91/13 **Hünermend** naḥl-benddir Nebziyâ ol
Ki bir ağaçda dürlü mîve işler
- hüner-perver [1]** Sanat sever. || Hünerli, marifet sahibi.
- K36/3 Sezâ-yı manşub u mîr-i mubaşşır bir **hüner-perver**
Mükemmel ma'rifet-güster müdekkîk lafz u ma'nâda
- hünerver ol- [1]** Hüner, sanat, ustalık sahibi olmak.
- K34/12 Muḥaddem niçe dem bunda oturdu
Olup kesb-i 'ulûm ile **hünerver**
- hünkâr [4]** Gönül sultanı, sevgili.
- G48/2 Mihri yoğ dildâr elinden el-ğiyâs
Cevri çok **hünkâr** elinden el-ğiyâs
- G252/16 Celâliyle turup dîvân kurmuş
Şeh olmuş ile ol **hünkârı** gördüm
- G286/4 İder mülkünde her güne taşarruf
Olur mı ağlamak **hünkâr** elinden
- G332/4 Dil-nüvâz ol dâ'imâ 'uşşâkıña zîrâ begim
Pâdişâh-ı dehr olan **hünkârdır** ḡullar-ile
- hürmet [6]** Hürmet, şeref, saygı.
- G2/11 **Hürmet** ile bâdeye ḡarc et helâle kesbiñi
Maşrafı zîrâ ḡarâmındır binâ ile zinâ
- G168/6 Derd-i dürdîden muşaffâ olduḡıyçün şüfiyâ
Bâde-i şâfî kadar ḡayrıda **hürmet** yoğ imiş
- G232/6 O müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb
'ırzın
Görüp ayağda ben **hürmetle** tutdum anı ḡaldırdım
- K15/1 Yoğ şitâda **hürmet** ü 'izz-i Nebî
Ey dil incitdi niçe tûfî lebi
- K22/9 Bu yevmiñ **hürmetine** bende-i âzürde hicrânñ
'Aceb kılmaz mı ol âfet ḡarîm-i vaşlına şâyân
- Mr1/21 Süre-i innâ fetahnâ **hürmetine** yâ Eḡad
Müstecâb eyle du'âmız ḡoma maḡrûm kılmâ red
- hürmetlü [1]** Hürmetli, saygıdeḡer.
- Kt17/1 Eyâ **hürmetlü** raḡbetlü De Penkler ilç-i Roma
Gürûh-ı ilçiyânñ faḡri misliñ var mıdır âyâ
- hürrem-dil ol- [1]** Gönülü sevinçli olmak, mutlu olmak.
- K24/1 **Olmağ** dilerseñ **hürrem-dil** âḡir
Ey şâh-ı 'âlem incitme ḡâḡır
- hüsâmü'd-dîn [1]** "Dinin kılıcı, din için savaşan.
- Mr2/3 Şecâ'atlı vecâhetlü **hüsâmü'd-dîni** ve'd-devle
Şehâmetlü kerâmetlü 'adîmü'l-misli ve'l-aḡrân
- Hüseyn [3]** Hazret-i Hüseyin (radiyallahü teâlâ anh)
Resulullahın torunu, Hazret-i Ali'nin ikinci oḡludur. Hüseyin adını, Resulullah efendimiz verdi. Künyesi, Ebu Abdullah'tır. Lakabı Seyyid ve Şehit'tir. Soyundan gelenlere Seyyid denir. Kerbela'da şehit edildi. Mübarek başı, Mısır'da Karafe Kabristanında medfundur.
- G269/14 Eger 'âlemde maḡbûb-dost iseñ bir ḡüb sev Nebzî
Ki ḡulḡı aḡsen ü zâtı ḡasen ismi **Hüseyn** olsun

Mr3/13	Derdmend olmuş Hüseyniñ derdine olmaz devā Baş açuq bir 'aşık-ı dīvānesi olsa revā	G362/6	Çırra olma bu ıarāvet hüsüne bākī degil Bağ gül-i ra 'nāya gitdi hüsni kaldı yolunu
Mr1/27	Hem Hüseyn ile Hasan ol on iki er 'aşkına Kaħr olup a 'dā'-ı İslām görile şerr ü fesād hüsni [32] Güzellik. Sevgilinin güzelliği.	G362/5	Çırra olma bu ıarāvet hüsüne bākī degil Bağ gül-i ra 'nāya gitdi hüsni kaldı yolunu
Mu13/2	Yazıldı haıı-ı neshi nüsha-ı hüsünde cānānıñ Emir ber-'aks olup fesh oldu hāli hüsni nesh oldu	G370/1	Hudā virmişdir ancak hāşşaten bu hüsni ile anı Saña ey āsumān-ı behcetiñ mihr-i dirāşānı
G9/5	Hüsni ile ger mihr-i 'ālem-tāb olursa bir güzel Gözime daħı görünmez zerre deñlü mā-sivā	Mş2/44	Kanı Mecnūnı cihānıñkanı Leylāsı begim Hüsüne ğırrā olan dil-ber-i ğarrāsı begim
G15/7	Genç imiş hüsniñ o genç üzre tılısm imiş meger Kākülün ey müşk-müyüm görinür ejder baña	Mh2/2	Ey gönül bir taze yetmiş nev-civāndır sevdiğim Hüsni ile sulıtan-ı hūbān-ı zamāndır sevdiğim
G54/13	Mā'il olma hūb-rūlar hüsüne Nebziyā var ise 'aklıñ turma kaç	Ms4/1	Hüsni ile çün mihr-i 'ālem-tābveş tābendesin Tapuña miqdār-ı zerrāt 'aşıkān yābendesin
G84/12	Nazar itmezse n'ola hāk-i rehine ol şūh Yoğ aña hüsni ile hem-tā şeh-i istiğnādır	N3/2	Ne māl iledir ne sāl iledir Ne hüsni ile ne cemāl iledir
G98/6	Dil-i bī-çāreler her demde olmaz saña üftāde Geçer bu hüsniñ eyyāmı begim ta'zīm hāledir	N53/3	Māl-ı dünyāyı n'ider şahım olan hüsniñ rām Mār-ı zūlfün kaydıdır ancak derününde mehām
G114/12	Ey zūlfı kāfir v'ey çeşmi şahir Hüsni yle nādır hūlkıyla bihter	B4/1	Görüp hüsniñ mükemmel 'aşıkānı şād-kām itdi Edā'-ı şükr için bu ni'mete hamde kıyām itdi
G123/3	Bura hüsni yle eger pençe-i mihr-i ne 'aceb Ola mı bezm-i melāhatde o mehveş başılır	G1/2	Felek Leclācını gör kim virir ruħ şayd ider filhā Cinānāsā müzeyyen yine hüsniñ bāğ-ı gülzānı
G170/2	Hüccet-i kātī'dır ol ebrū-yı ğarrā hem-çü naş Hüsniñ inkār idemez pes 'ām u hāş u ger ehaş	G206/2	Şaıñ sünbül ruħuñ lāle femiñ gonca yüzün gül- berg Melāhat ber-kemāldır hilkatiñde hüsniñ olmaz derk
G200/9	Zekātın virirseñ eger hüsniñ Bu Nebzī kuluñdur maħal müsteħāk	G240/7	Hüsniñ güneşi 'āleme çün pertev urupdur Ol iki hilāl kaşınıñ bedr aya değişmem
G201/7	Temāşā eyleyen hüsniñ didi bezm-i vişāliñde Olunca böyle olsun 'aşıkāna dil-rūbā el-hāk	G399/4	Olalı sīnemiñ dağı siyāh oldu yüzüm ağı Müzeyyen hüsniñ bāğı öter bülbül güle karşı
G215/12	Görse dil destiñde ger cām-ı meyi ta'n eylemez Bağmağa ayına hüsniñ dil-berā mir'āt gerek	K28/2	Yılda bir kez 'arz ider 'ālemde çün dīdār gül Līk hüsniñ gülşeninde açılır her-bār gül
G227/7	Niye mağrūr olasıñ hüsniñ ey vechi kamer İriştir şems-i cihān ise daħı aña zevāl		hüsni ü behā [3] Güzellik ve zerafet, tatlılık.
G262/1	Ol mīm-fem kaddi elif ol hüsni ü hūlkı lā-keleām Nün itdi āħir kāmetim illā ki buldum nīk-nām	K2/12	Çün Muhammed oldu ismiñ Tür-i Sīnādır tapuñ Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakka'l-kamer hüsni ü behā
G274/4	Kan karışmış eşk-i çeşmim akdı la'liñ yādına Ravza-ı cennet gibi hüsniñ mükemmel ber-devām	T1/11	Aña virmişdir Hudā şāhā ki bir hüsni ü behā Āfitāb anuñ katında şanasın necm-i Sūhā
G289/3	Nādırü'l hüsni idi dirler Yūsufi gerçi velī Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen aña sānīsın	G378/1	O şah-ı 'ālemiñ hüsni ü behāsı Tolu zer olsa dünyā yok behāsı
G332/6	Kim görürse nün ider ol ān kaddin lā-cerem Sende bu hüsni ü şemā'il vardır kaşlar-ile		hüsni ü hūlkı [3] Yaradılış, huy ve güzellik.
G354/5	Gördi mir'āt-ı mücellāda bahā vü hüsni Bī-merā bildim o rü'yet anı hūd-bīn eyledi	G131/11	Bu hüsni ü hūlkı ile deyr-i cihānda Mücessem nürsün ruħ-ı muşavver

- G312/1 Çü sende var durur ħulķī melāhat **ħüsn ü ħulķ** bu şeh
Bütün ħalkı ħul itdiñ kendüziñe ey meh-i çār-deh
- N46/1 Çü sende gördiler bu **ħüsn ü ħulķı**
Kim olmuş fitrat-ı ħaħķ-ile ħalkı
- ħüsn-i dil-āvīz [2]** Gönlü cezbeden sevgilinin güzelliği.
- Mu25/1 Görüben **ħüsn-i dil-āvīzini** bu rütbede çāk
Bileyim nāmını dirseñ tutagör sāk mesāk
- G75/13 **ħüsn-i dil-āvīzine** dil virdi kamu ehl-i dilān
Nebzī-i bī-çäre qodı yoluña hem cān ile ser
- ħüsn-i ħulķ it – [1]** güzel ahlaklı olmanın güzelliği.
- K24/11 Her dem ‘ibādet kıl **ħüsn-i ħulķ it**
Gökçek ‘amelle tolsun defātir
- ħüsni gülzār [1]** (Sevgilinin) güzelliğinin gül bahçesi.
- G339/7 Müzeyyen **ħüsni gülzārı** gül ü lāle şaħāyıkla
Mu ‘aħtar tīb-i enfāsıyla kām-ı cān u dil beste
- ħüsn-i ħabūl[1]** Hoş karşılama, kabul etme.
- K21/15 Ĥudāyā şavmımız **ħüsn-i ħabūl** ile ħabūl eyle
Beşāretlerle bāl-i pür-melālimiz ferāħnāk it
- gülşen [1]** Gül bahçesi.
- K28/2 Yılđa bir kez ‘arz ider ‘ālemde çün dīdār gül
Līk ħüsnüñ **gülşeninde** açılur her-bār gül
- ħüsran [2]** Hayal kırıklığı. || Zarar, zıyan.
- G32/6 Nedir taħşīlin ey Nebzī dir ise
Dirim ‘Azrā ile **ħüsran** ile ħayb
- ħüsran-ı devlet [1]** Talihin, bahtın hayal kırıklığı.
- G263/2 Lā ‘ubālī olmuşum rüsvalġa ‘ār eylemem
‘Ārdır **ħüsran-ı devlet** ben anı kār eylemem
- ħüsrev [1]** “İran’ın meşhur bir padişahı olan Ĥüsrev, sevgilisi Şirin ile münasebetleri ve Ferhad’la olan rekabeti, ona mukabil arzusuna erişmesi, üzerine bindiği atı, taşıdığı kılıcı, sahip olduğu ikbāl ve iktidar bakımlarından ele almır.” Ĥüsrev’in dikkat çekilen diğeri bir özelliği ise Şirin’e yaptırmış olduğu Kasr-ı şirin’dir. Ayrıca divan şairleri tarafından “ħüsrev” sözcüğünün hükümdar anlamından da istifade edilerek çeşitli söz oyunları yapılmaktadır. (Ekmeççi, 2016, s.195)
- G39/14 O şīrīn-leb şeker-ħaddiñ olam Ferhādı dirseñ ger
Olup ‘aşķında **ħüsrev** tağa ‘azm it tağı var bāğ it
- ħüsrevā [4]** Ey Ĥüsrev, ey padişah || Ey sevgili.
- G192/8 Yād ile yeksān tutarsın bende-i dīrīneñi
Ĥazretinde **ħüsrevā** zāhir degil buġlān u ħaħ
- G15/4 ‘Aşķ-ı Şīrīn ile taġlu idi Ferhādñ demi
ħüsrevā hicriñ ġamıyla acıdır şeker baña
- G187/3 Gerçi Ferhādım bugün bir küh-ı ġamda **ħüsrevā**
Sen lebi şīrīn ‘aşķıyla velī tağ üsti bāğ
- G366/4 Küh-ı ġamda telġ-kām olmuş bu Ferhād-ı dile
ħüsrevā şīrīn kelāmñ şekerli ħelvä gibi
- ħüsrev-i şīrīn-dehen [2]** Şirin ağızlı Ĥüsrev. || Tatlı dilli sevgili.
- Mr5/37 Ol **ħüsrev-i şīrīn-dehen**
Ol dişleri dürr-i ‘Aden
- G331/5 Yine Ferhād olup ol **ħüsrev-i şīrīn-dehene**
Yine tağlara düşüp ‘azm ide hāmūna yine
- ħüva’llāh [1]** O, Allah’tır.
- G313/4 Dinildi küllü men-fān ‘aleyhā
Bilindi vech-i ħaħ bākī **ħüva’llāh**
- ħüveyda [2]** Belli, besbelli, açık, apaçık, aşķâr.
- G21/8 Ĥüveydā oldu bu dilde veremler
Veremler oldu bu dilde **ħüveydā**
- K26/12 Zūlm-i ġamda neler çekdiğimi kim bile āh
Meh-i enver gibi ‘ālemde **ħüveydā** degilim
- ħüveydā ol- [1]** Ortaya çıkmak, belli olmak, görülmek.
- G21/7 **ħüveydā oldu** bu dilde veremler
Veremler oldu bu dilde Ĥüveydā
- ħüzün [3]** Gam, keder, sıkıntı, hüzn.
- G44/10 Arturđı ġamım bu ġam-ı dil-ġīrime baħup
Dostlarda olan **ħüzün** ile düşmende şemātet
- G218/4 Māder-i ġamdan velīd olmuş kaşāvet-zādesin
Dāderiñmiş **ħüzün** ile hem-zād imişsin ey gönül
- G230/4 Hem-ser ü hem-pāy u hem-rāġım durur
Dilde ġam **ħüzün** ü elem her dem benim
- ħüzün ü melāl [1]** Sıkıntı ve keder.
- G260/6 Ĥam def’ine ser-rişte-i zūlfīñe yapışđım
Arturđı daġı gitmedi bu **ħüzün ü melālim**
- ħvāb [3]** Uyku, nevm.
- G43/9 Leb-i la’līnini **ħvāb** içre būs it
Saña Nebzī budur şimdi zarāfāt

- G139/7 **HVāb** u rāhat virmez ehl-i 'āleme leyl ü nehār
Rüz dil-süz āhımız ŧeb nāle-i ŧeb-g'irimiz
- K1/50 Bu durur pendim tegāfūl eyleme ol mūntebih
Gel cerāb itme vücūduñ hVār u hVāba ibtidā
- hVāb ol- [1]** Uyumak, uykuda olmak.
- G31/19 Hem-çü **hVāb oldı** bu 'ālem hāşılı
Bahtı bīdār olan eyler terk-i hVāb
- hVāb-ı ğaflet [1]** Gaflet (dalgınlık, dikkatsizlik)
uykusu.
- G196/5 **HVāb-ı ğafletden** müberrādır zamān-ı hāşre dek
Çeşm-i pūr-hūnun kim eyler ey göñül bīdār-ı 'aşk
- hVāb-ı nāz [1]** Şımarıklık uykusu.
- G31/7 **HVāb-ı nāz** ile yaturken dil-berā
Şaydı dil hālīñle dāğım bir hīsāb
- hVābveş [1]** Uyku gibi.
- G169/8 Uyusa rü 'yāda dīdārın görür dildārınıñ
Ni'met-i 'uzmā olur mı 'āşıka hiç **hVābveş**
- hVāce [8]**
1. Sūfī.
- G1/9 N'idersin cem' idüp ey **hVāce** bu murdār u bismilhā
Sevip zevkīni aldanma bu dārıñ çün ki fānīdir
- G88/5 Rāh-ı Hūdāya virmeyüp neyleyeceksin ey **hVāce**
Destīñe şad hezār dīnār u dīrem gelür geçer
2. Bey, sultan, efendi.
- G66/8 **HVāce-i sūq-ı melāhatsın** metā'-ı hūsn ile
Bāb-ı luftūñ eyleme sā'illere ey **hVāce** sed
- G194/11 İftihār eyleme ey **hVāce** baña şanma beni
Dişi dürr ağzı şadef tudağı mercānım yok
3. Efendi, Sultan.
- G388/3 Himmetim kālā'-ı vālā **hVācedir** göñlüm benim
Himmetim zīrā mihek göñlüm zer-i aşfer gibi
- K29/3 Cübbe vu destārīña ey **hVāce** ğırra olma kim
Niçe ten oldı bürehne niçe ser koydı külah
- N2/1 Bu fenā 'āleme ey **hVāce** nazar kılma gözūñ aç
Kī metā'-ı beden-i hākiñ-içün cānıñ alur bāc
- Tr2/28 Hāyf dār-ı derd-imiş mātem-serā imiş dirīğ
Sūdı yok sevdā imiş ey **hVāce** hırş u hVāhişīñ
- hVāce-i 'aşk [1]** Aşkın efendisi.
- G196/3 Cān virüp cān almak oldı **hVāce-i 'aşkūñ** işi
Yoğ kesādı dā'imā bey' ü şirā pāzār-ı 'aşk
- HVāce-i sūq-ı melāhat [3]** Güzellik pazarının
taciri.
- G42/8 Nāzenīm buhlı terk it eylegil cūd u sehā
HVāce-i sūq-ı melāhatsın niçün virmeñ zekāt
- G66/7 **HVāce-i sūq-ı melāhatsın** metā'-ı hūsn ile
Bāb-ı luftūñ eyleme sā'illere ey hVāce sed
- G373/11 Elā ey **hVāce-i sūq-ı melāhat**
Metā'-ı hūsnūñ yokdur mı bācı
- HVācū [1]** İrān'ın hicri sekizinci asır büyük şair ve
āriflerindedir. 689/1290 yılında Kirmān'da doğmuştur.
Manzum olarak Divan'ı ve Hümā vü Hümāyūn, Gül ü Nevrūz,
Ravzatū'l-envār, Kemālnāme, Gevhernāme adlı mesnevileri;
mensur olarak ise Risāletū'l-bādiye, Risāle-i Seb'u'l-mesānī
ile Mūnāzara-i Şems ü Sehāb adlı eserleri vardır. 753/1352
yılında Şiraz'da vefat etmiştir (Tokmak, 1996, s. 520-521).
Tanıkta Hācū-yi Kirmānī'ye ve şairliğine telmihte
bulunmuştur.
- G384/14 Ğazel dimekte Nebzī başa çıkdı lā-kelām oldı
Söz atar ŧive-i ŧi'riyle gör **HVācūya** söz var mı
- G14/10 Nebziyā bālā-yı defter yazalardı nāmıñı
Görseler ŧi'r-i terūñ **HVācū** Hocendī cā-be-cā
- HVācū Hocendī [1]** Hucend'de doğmuş ve
803/1401 yılında Tebriz'de vefat etmiş İrānlı ünlü mutasavvuf
ve şairdir. Hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. *Divan*'ı
vardır (Şahinoğlu, 2002, 226). Tanıkta Kemāl-i Hucendī'ye ve
şairliğine telmihte bulunmuştur.
- G14/10 Nebziyā bālā-yı defter yazalardı nāmıñı
Görseler ŧi'r-i terūñ **HVācū** Hocendī cā-be-cā
- hVāceğān-ı dehr [2]** Dünyanın hocaları.
- G220/7 Dilerseñ **hVāceğān-ı dehre** ğālib idesin nefsi
Beyā bāzār-ı 'aşka cān-ı mā şalınma bī-hāşıl
- G352/5 Metā'-ı hūsn ile ger **hVāceğān-ı dehri** pest itse
Revādır kimsede zīrā bulunmaz öyle bir kālā
- hVāce-i hūsn [1]** Güzellik taciri.
- G183/9 **HVāce-i hūсне** ne yüzle ey güneş
'Arz idersin böyle bir kāsīd meṭā'
- hVāh [1]** İstek, arzu.
- G244/4 Melāhat taht-ı üzre müstedām ol
Budur dā'im murād-ı dil ü **hVāhım**
- hVāhiş [1]** İstek, arzu.
- Tr1/20 Yoğsa tatmak mı murādūñ ŧikleri 'ālemde hep
Çāşnī-g'ir misin nedir **hVāhişīñ** için ey bī-edeb

	h^vāher [1] Kız kardeş.	K1/50	Bu durur pendim tegāfūl eyleme ol müntebih Gel cerāb itme vücutuñ h^vār u h^vāba ibtidā
G34/8	Ne peder māder ü dulḥter ne püser Ne birāderle ne h^vāher ne qarīb		h^vīs [2] Akrabalık, soy sop.
	h^vāhiş [2] İsteyiş, istek. İsteyici, istekli.	G13/13	H^vīs ile yārān ile bigāneyim Olalı 'aşkıñla cānā āşinā
K127/1	Nedir ey dil bu kadar h^vāhiş ile ibrāmīñ Didigiñ hāşıl olur üzerine varma kaṭı	K34/16	Merāmına irişdi şihḥat-ile Görüşdi h^vīs ü yārānıyla yek-ser
Tr2/28	Ḥayf dār-ı derd-imiş mātem-serā imiş dirīğ Südü yoğ sevdā imiş ey h^vāce ḥırş u h^vāhişīñ		halk [1] Ahali, halk, insanlık, âlem.
	h^vāhiş eyle- [1] İstemek, arzulamak.	Mş1/3	Pütedir halk yaydır kavş-ı kuzah oğ keḥkeşān Şarğ u ğarba ḥükim idüp olsañ Feridün-ı cihān
G380/6	Reh-i 'aşğ içre bunca bār çekmişken yine 'uşşāk Ne ḥāletdir ki h^vāhiş eylemezler yārdan ğayrı		hāşşa[1] Kendine özgü, özel.
	h^vān [2] Sofra.	Ms1/34	Şifā āyetlerin idüp kırā'at her şeb ü her rüz Du 'āda kulların bi'l-cümle hāşşa işbu kalb-efrüz
G214/11	Dil-berā bu dil vişālīñ h^vānma Her dem ister ola mihmāneñ senin		I
G285/9	Nebzīyi da 'vet kıl ey ḥūnī vişālīñ h^vānma Aç u muḥtāc u faḳīrem lāyıkam iḥsāna ben		'ıkd-ı süreyyā [2] Ülker takım yıldızı kümesi. Süreyya yıldızının gerdanlığı.
	h^vān-ı hier [2] Ayrılık sofrası.	G360/4	Ḥoḳkadır ağız lebi yāḳūt-ı ter Dişleri 'ıkd-ı süreyyā yüzi ay
G102/7	Naşībim h^vān-ı hierinde ğam oldı Ne çāre kısmet-i rüz-ı ezeldir	G50/2	Çün dürr-i dendāniñ şehā oldı şādef ağızında derc Yetmez behā 'ıkd-ı Süreyyāyi felek eylerse ḥarc
G251/11	H^vān-ı hierinde bu ben nā-kāmī toylarsın velī Olmadı hergiz müyesser vaşldan kāmım benim		ıktırān it- [1] Yaklaşmak, yanına gelmek. İki gezegenin birbirine kavuşacak bir noktaya gelmesi.
	h^vānende [3] Şarkı söyleyen, şarkı okuyan.	Tc1/3	ıktırān itmiş Zuḥal çarḥ içre gördüm māh-ile Keh-rübāyi hem- 'iyār itmiş felek bir kāh-ile
G270/10	Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir sādece şı'rim Olan dīvānımı h^vānende şād olmazsa sağ olsun		ırağ [1] Irak, uzak.
K10/30	Küşende ola rezminde hezārān şād hezār a'dā Melek bezminde h^vānende ola āyāt-ı büşrāyi	G163/5	Çün düşüp gözden ırağ ey ğamze-i dil-ber velī Sen gibi pür-fitne bir mekkāra hem-dem oldum uş
Ms4/15	Fenn-i 'aşkı ser-be-ser ezber ider h^vānendesin Sırrıma üftādegāniñ vāḳıf u dānendesin		ırağ it- [1] Uzak tutmak, uzak etmek, uzakta kalmasını sağlamak. Dünyevi hayat ve dünyevi hayatın arzu, isteklerinden uzak durmak.
	h^vān [1] Uyku. Sofra, nimet	G103/9	Yazıkdır Nebzīyi bir dem ırağ itme cenābıñdan Rehiñde tā-ezel üftādedir hem ḥāk-i pāyınđır
N21/4	Bezm-i 'aşkıñda raḳībīñ vaşl ile aldı nevā Bāde-i firḳatle hieriñ h^vāni ḥāşıldır baña		ırağ ol- [6] Uzak kalmak, ayrı düşmek.
	h^vān-ı vaşl [2] Kavuşma sofrası.	G321/9	Dilemem ola raḳībīñ çelebī senden ırağ Dimezem saña güllum ḥārñı sen terk eyle
G325/4	Nā-ümīd olma şaḳım vaşl-ı dil-ārādan dilā Ola bir dem h^vān-ı vaşlında seni mihmān ide	G198/7	Yine ḳapıñdan ırağ olalı üftāde gezer Beñzer ol merd-i ğaribe ṭuracak ḥānesi yoğ
378/3	Yemiş dil h^vān-ı vaşlında 'aḳīde Anıñçün sükkere yoğ iştihāsi	G187/14	Bende-i dīrinedir Nebzī kuluñ redd eyleme Āsitān-ı ḥazretinđen olmaya yek-dem ırağ
	h^vār [1] Zelil, hakir, itibarsız.		

G270/16	Velî ehl-i nazâr şâhib-başar kâdir-şinâsânîñ Vücûdundan şakam gam dahî kalbinden ırag olsun	K11/4	Odur ancak bu cihânda belî âsûde mekân Bu sözümlük hâk bilüp ıᡑᡑâ idüp inkâs-ı ser it
G281/2	Nâzenîna ol raᡑîb senden himâyet bulmasun Âsitânîndan ırag olsun ri'âyet bulmasun		ıᡑıᡑ [1] Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji, erke, ziya.
G363/9	ırag oldum cenâbîndan düşüp şahrâ-yı hicriñe Dimezsün Nebzî-i şeydâ katı çokdan cüdâm oldı	G96/10	Ne 'aceb şaçma bayır söyledîñ ey Nebzî yine Karışık ıᡑıᡑ aşî oldu kavâfî vü fîkar
	ırah [1] Uzak, ayrı.		ıᡑlan- [1] Su ya da başka sıvı maddelerle katı maddelerin ıslatılması.
G61/2	Pendime tutᡑıl benim cân ile cânânım şımâᡑ Semte yaklaşdırma aᡑyârî iñen yakın ırah	G296/6	Saña bir kimse yârim diyü niçe râzını açsun Gil ıᡑlanmaz dehâmînda varup aᡑyâra söylersün
	' ırızsız [1] Şansız ve şerefsiz, namussuz, iffetsiz.		ıᡑrâr [1] Direnme, ayak direme. Üsteleme, üstünde durma.
K33/9	Ne edebsiz ne ᡑayâsîz ne ' ırızsız ödsüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz	G135/8	Men' idersün şüfiyâ bizi şarâb-ı şâfîden Ola kim terk ideyüz bir gün çü yok ıᡑrârımız
	' ırᡑ-i 'adü [1] Düşman ırkı.		ıᡑrâra düᡑ- [2] Bir konuda, bir düşüncede süreklî direnme, üsteleyip durmak.
K12/6	Mâlik-i Kevn ü mekân ü bâ'is-i emn ü amân Mânî-i zulm ü fiten hem ' ırᡑ-i 'adü	Tr2/2	'Uᡑᡑâᡑa vefâ eylemege 'âra düşersün Cevr itme didikçe begim ıᡑrâra düşersün
	' ırᡑ-ı raᡑîb [1] Rakibin nesli, zürriyeti.	G106/10	Dile cevri itme diyü dil-bere pend itme şakın Öyle bil Nebzî anı men' olan ıᡑrâra düşer
G383/7	Tîᡑ-ı bürrân-ile yâ Rab kat' ola ' ırᡑ-ı raᡑîb Ata tundan tuna anı tünd-bâd-ı şarşarî		ıᡑıᡑ [5]
	ı [1] "ve" anlamına gelen "u" bağlacının düzleşmiş biçimi.		1. Sıcaklık, ateş.
Tkb1/52	Şanmasunlar zemn ü hicv kendime kâr eylerim müñkir olmam medᡑ-i yâr u kadᡑı ı aᡑyâr eylerim	G297/5	ᡑarâret ıᡑıᡑ bir şakrak olur kim 'aşᡑa yâr olsa Ser-â-pâ nâr-ı maᡑz olur göyünür şanasın kim ᡑav
	ırmaᡑ [1] Irmak, nehir.		2. Faydası yok, ne faydası var.
Tr2/53	Yüz yire sürüp döᡑinür taş ile ırmaᡑlar Gözlerim âb-rüy-ı dem ᡑâk oldı başım ber-hevâ	M1/10	Deminde başmayınca aña parmaᡑ Ne ıᡑıᡑı şoñra parmaᡑın ıᡑırmaᡑ
	' ırz [1] Haysiyet, namus.		3. Sahip, malik, efendi.
G232/5	O müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb ' ırzın Görüp ayakda ben ᡑürmetle tutdum anı ᡑaldırdım	K31/7	Bu merᡑad ıᡑıᡑı kim faᡑru'l-ᡑavâᡑîñ idi 'aşırında Ecel dâmma düşdi rûᡑ-ı pâki oldı merᡑûme
	ıᡑbı'ı engüᡑter [1] Yüzük parmaᡑı.	Kt15/1	Bu ᡑabr ıᡑıᡑı ki Seyyid Muᡑtaᡑâdır Gürûᡑ-ı ᡑâfîzân içinde ser-tâc
K12/23	Nitekim ᡑılur ihâᡑa ıᡑbı'ı engüᡑterin Öyle bir sür-ı kavî kim görmemiş çesm-i felek	Kt16/5	Bu merᡑad ıᡑıᡑı kim faᡑr-ı ᡑavâᡑîñ-i zamân idi Ecel irdi aña da ᡑıldı 'azm-i 'âlem-i bâlâ
	ıᡑıcak ᡑanlı [1] Herkesle çabuk anlaşılan, çabuk dost olan. Sevimli, cana yakın, sempatik.		' ıtᡑ it- [1] Azat etmek.
G306/7	ıᡑıcak ᡑanlı imiş ᡑanı ᡑarıᡑdı ᡑanıma Alma ᡑursun nâvekiñ sinemden ey her-câyî ᡑo	G42/10	Âsitânînda bu Nebzî boynı bağlu bendedir Dile öldür dile ' ıtᡑ it dile şakla dile şat
	ıᡑᡑâ it- [1] Kulak vermek, dinlemek. Söyleneni kabul etmek.		ıᡑlâᡑ it- [1] Salıvermek, bırakmak Allah'ın affetmesi, maᡑᡑiret etmesi.

K2/22	Kāri'a vü Hākka zāhir ola çün Tūfān-ı Nūh İtmem ıtlāk dāmeniñ yā ze'l-Me'āric yā Hüdā	' ıyd-ı ađhā [1] Kurban Bayramı.
	' ıyāl [1] Aile, çoluk çocuk.	Mr2/13 İrişdi ' ıyd-ı ađhā rüz-ı fırūzuñ sa'īd olsun Giceñ Qadr u Berāt u her günün Nev-rüz u 'ıyd olsun
N3/3	Ne ehl ile ne ' ıyāl iledir Begim ululuk kemāl iledir	' ıyd-ı vaşl [1] Kavuşma bayramı. Sevgiliye kavuşma zamanı
	' ıyār [1] Ayar, ölçü.	Kt12/3 Yeter hicriñde gezdi şāhım ırgūr ' ıyd-ı vaşlıña Bu bī-pā vü seri kim rāh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
G196/10	Nār-ı 'aşka kim düşer hayf itmesün zīrā anı Zer gibi hālīş ' ıyār eyler belī zer-kār-ı 'aşk	' ıyd-ı vişāl [2] Kavuşma bayramı.
	' ıyd [3] Bayram. Sevinç, mutluluk.	Kt20/10 Cümleden kaç' -ı nazar cānānım ' ıyd-ı vişālīñde qurbān olayım
G23/3	İrişdi rüz-ı nev-rüz oldı gülşen ehliniñ ' ıydı Çemende her şüküfe giydiği zībā kabādır hep	G260/3 İrgürseñ eger ' ıyd-ı vişālīñe beni sen Qurbānıñ olam yoluña ey qaşı hilālīm
N4/3	Vişālī ' ıydına nezr eyledim sen şahid ol ey dil İdem cān-ı revāni ben dem-i vaşlıñda qurbāni	ızhār [1] Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, aşikār etme.
N12/2	Cenāb u āsitāniña bu dil ihsāna gelmişdir Vişālīñ ' ıydına cānım begim qurbāna gelmişdir	G79/2 Dil-i zārīñ neşātı ğamla mu' tād oldığındandır Sürür ızhārımı siz şanmañız şād oldığındandır
	' ıyd eyle- [1] Bayram etmek. Mutlu olmak.	ıztırāb [3] Acı, keder, elem, sıkıntı.
G358/16	Firākı rüze vaşlı leyle-i Qadr Gören ' ıyd eyler ol qaşı hilālī	G169/14 Baħr olup eşkim ihāta eyledi pīrāmenim ıztırābım Nebziyā budur benim ğarķ ābveş
Bayramı	' ıyd-i Ħac [1] Hac yapabilme mutluluğu. Kurban Bayramı	K1/38 Yā ilāhī istikānet vir dil-i pūr-şūrıma Def' -i vehm eyle bırakma ıztırāba ibtidā
G16/5	Vişālīñ 'āşıkāna ' ıyd-i Ħacdır Dil ü cāni idüpdürler zāhāyā	G395/9 Kim görürse ıztırābım Nebzī-i dil-ħastanıñ Hey yazıķ miskīni hicrān içre tūtmuş teb didi
	' ıyd ir- [2] Bayramın gelmesi, bayramın erişmesi.	ıztırārī ol- [1] Mecbur olmak, belli bir şeyi yapmakla zorunlu olmak.
K22/3	Muħakķak ' ıyd irişdi ğayrı hengām-ı şafādır uş Dürüldi ğuşşanıñ tūmārı tōldi kasveye peymān	N20/4 Lā'ubālīyim baña ta'n itmesün aħbāblar İhtiyārımla degildir ıztırārī olmuşum
G146/3	Qadīmī resmdir ' ıyd irse yāri der-kenār itmek Gör o fettāni kim bunca geçer a'yād el virmez	ı/ı
	' ıyd-ı sa'ādet ir- [1] Mutluluğun, sevincin bayramına ulaşmak.	i- [49] "i-" Ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.
K17/19	' ıyd-ı sa'ādet irdi çün 'ālem meserretde bütün Düşmenleriñ olup zebūn dostāniña ırsūn selām	G8/8 Ben o ħıznır-i kebīr ile qurup ma'rekeler Tırmayup ider ıdim leyl ü nehār ulu ğazā
	' ıydgāh [1] Bayram yeri.	G15/3 'Aşķ-ı Şīrīñ ile tatlı ıdi Ferhādın demi Ħüsrevā hicriñ ğamıyla acıdır şekker baña
G205/2	Benem yoluñda şāhā cāni qurbān eyleyenden ilk Visālīñ ' ıydgāhında fedā cān eyleyenden ilk	G50/7 Gerçi ezel yek-pāre dil bir şāħra-ı şammā ıdi Düşükde gözden ğuyiyā oldı hemān biñ pāre kerc
	' ıydgeh [2] Bayram yeri.	G10/1 Ħātırımda yoğ ıdi cānā bu işden mā-'ādā Kim idem rūh-ı revānım sen şeh-i cāna fedā
G393/6	Nümüne oldı ğüyā oldı bir gün rüz-ı Maħşerden O dem kim ' ıydgehde ol kıyāmet-ķad ħıram itdi	G44/4 Bu dīde-i ğam-dīde ne kanlar akıdupdur Ger olsa dili eyler ıdi 'arż-ı şikāyet
G61/5	' ıydgehde gördi hem-sersin benimle serverā Başına teng oldı anuñ anda ol cāy-ı ferāħ	

G128/2	Olaydı ey dil-i şeydā bu fānī dār medār Ne hoş idi gözü āhūlar ile kār şikār	K25/5	Dilimde zikrim ismiñ olmuş idi Gönülde fikrim ancak sen idiñ sen
G241/4	Hem-sifāl olsam kilāb-ı kūyuña cānā eger Dir idim el-ḥamdū li'llāh nā'il-i cām-ı Cemim	G310/5	Bir ile bişiñ arasın dir idim kesmeye Haḳ Şerḥam uş ḥalḳa-ı dāḡım ile birmiş beş ile
K18/3	Ḥarābe bir maḥal idi dil-i 'āşık gibi evvel Velī ta'mīr kıldı uş ōşehen-şāh-ı serīr-ārā	Kt3/27	Mürebba idiler zānū-yı Peyḡam-berde bī-minnet Olalar yarın anda zīb-i cennet ol iki kardaş
N4/2	Murādım Ka'beveş ṭavf eylemekdi kūy-ı cānānı Araya ḥā'il olmaya idi ger şām-ı hicrānı	Tr1/33	'Avrat ola idi aminiñ ḳurur idi şuyu bu ne ḥāletdir ḳi bunuñ göti bir şulı ḳuyu
G213/5	Ser-firāz idi Ṭübā bāḡ-ı cinān içre velī Ser-fürū itdi görünce sehī-bālānı seniñ	K25/1	Şehā 'aşḳıñla ser-gerdān idim ben 'Anāşır cem' olup ḥalḳ olmadın sen
G10/3	Dir idim yaşlıñla mesrūr ola bu dil ey perī N'ideyim tedbīrimi bozdı çü taḳdīr-i Ḥudā	K25/6	Dilimde zikrim ismiñ olmuş idi Gönülde fikrim ancak sen idiñ sen
Tkb1/33	'Avrat ola idi aminiñ ḳurur idi şuyu bu ne ḥāletdir ḳi bunuñ göti bir şulı ḳuyu	K28/13	Çuṣṣādan çāk eyler idim cübbe vü destārımı Goncaveş açup bu gönülüm olmasa ḡam-ḫVār ḡül
Tkb1/33	'Avrat ola idi aminiñ ḳurur idi şuyu bu ne ḥāletdir ḳi bunuñ göti bir şulı ḳuyu	K30/6	Monla Şāliḫ işbu merḳad şāhibi 'Āḳil ü dānā idi zū'l-ibtisār
G235/3	Şuçum çoḡ idi gerçi gerçi çoḡ idi suçum Bildim suçımı 'afv it 'afv it suçımı bildim	K31/7	Bu merḳad ıssı kim faḫru'l-ḫavātīn idi 'aşırında Ecel dāmına düşdi rūḫ-ı pāki oldı merḫūme
G235/3	Şuçum çoḡ idi gerçi gerçi çoḡ idi suçum Bildim suçımı 'afv it 'afv it suçımı bildim	Kt13/2	İrişüp ketm-i 'ademden bu veled başdı ḳadem Bu cihān içre velī maḳşadı seyrān idi
Gt237/10	Yūri bülbül daḡı der-beyza degilken Nebziyā Tutmuş idi bāḡ-ı dehri āh u feryādım benim	Kt13/4	Gelüben eyledi iḫyā ebeveynini belī Gelmedin her birisi mürde-i bī-cān idi
G252/17	Murādım Nebziyā 'arz idi ḫālim Yüzime bakmadı yalvarı gördüm	Kt13/6	Çü toḡup virdi ziyā misl-i meh-i bedr-i tamām Gerçi kim ṭıfl idi ol hem daḡı noḳşān idi
G289/3	Nādirü'l ḫüsn idi dirler Yūsufi gerçi velī Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen aña sānīsın	Kt13/6	Çü toḡup virdi ziyā misl-i meh-i bedr-i tamām Gerçi kim ṭıfl idi ol hem daḡı noḳşān idi
G329/4	her nefes biñ mürde iḫyā Bu mu 'ciz yoḡ idi 'İsī Nebīde	Kt13/8	Gelicek 'ālem-i mülke didi tāriḫ Nebzī Biñ yüz kırık toḡuz senede Şa'bān idi
G363/3	'Aceb serkeşliḡi var idi evvel şevḳ-ı rūyuñla Giriñār-ı ser-i zūlfūñ olalı şimdi rām oldı	Kt16/5	Bu merḳad ıssı kim faḫr-ı ḫavātīn-i zamān idi Ecel irdi aña da kıldı 'azm-i 'ālem-i bālā
G387/9	Kanı ol günler ki būs-ı pāy ile sīr-āb idi Bula mı Nebzī gönül anuñ gibi eş bir daḡı	Kt16/2	Bahārāsā görinen bu müzeyyen 'ālem-i nüzhet Diriḡā ḫasretā bākī degil fānī imiş illā
G392/7	Yol azdırmış idim ḡīsū-yı şeb-günüñda ḫayretle Bi-ḫamdi'llāh cānā şevḳ-ı rūyuñ reh-nümün oldı	Kt19/5	Mü'ezzin idi anda niçe demdir İderdi ḫalḳımı da 'vet ila'llāh
G392/7	Bahārāsā idiñ ol çehre-i surḫīn-ile evvel Şaramış sebzezāriñ Nebziyā ol reng ü bū n'oldı	Kt19/11	Du'āya ḫaşr idi evḳāt-ı ḫamsı Ḥuşūşā ḡicelerde tā-seḫergāh
K13/40	İşidilmesün İllāhī bu ḫaber hem dinmesün Maḫz ḫayr idi o da ḡitmiş diriḡā ḳalmamış	Mş2/2	Çü ezel rūḫa 'adem ülkesi evṫān oldı Ne hoş idi ki o dem başına sultān oldı
K15/15	Yir demür gök bakır idi dem-be-dem Rüz berf yağardı her ayas şebi	Ms4/7	Cevr iderseñ ḡāh u geh luṫf eyler idiñ evvelā Eylemezdiñ sinemi her dem ḡamıñla imtilā
K23/14	V'eger 'aşḳ olmasaydı ādemīde Kimesne görmez idi derdnāki	N18/1	Virmesem dil zūlfūñe derdim füzün olmaz idi Ḥam bulup bu ḳāmetim hem şekl-i nūn olmaz idi

- N18/1 Virmesem dil zülfüne derdim füzün olmaz idi
Ham bulup bu kâmetim hem şekl-i nün olmaz **idi**
- Tr1/25 yanıma bir vaqt ile aldım **idi** pāk ola diyü
göz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü
- i- [39]** "i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (-iken).
- N24/1 Görmege kâni' **iken** hafta bir ol mäh-1 nevi
Velî ber-'aks olup ismi gibi oldu senevî
- G3/5 Ne 'aceb âhim üninden pür **iken** kûbbe-i çarh
Niçün işitmeseyin ey yüzi gün vay saña
- G15/5 Bâg-1 'âlemde kadiñ bir serv-i ser-efrâz **iken**
Sâye-endâz olmadıñ ey kâmeti 'ar'ar baña
- G396/1 Görmege kâni' **iken** haftada sen mäh-1 nevi
Velî ismiñ gibi ber-'aks olup olduñ senevî
- G397/1 Dil ümîd itmez **iken** luft u keremden ğayrı
Ne revâ kılmayasın cevri ü sitemden ğayrı
- K8/25 Mefhar-1 şâhân **iken** ol Hân
Kıydı aña çarh-1 sitemkâr
- K36/19 Beyân-1 târihñ fikr eyler **iken** Nebziyâ bir gün
Zuhûr itdi hemân bu beyt-i pür-mazmûn gelüp yâda
- G67/6 Nâşihâ kendiñ gibi güm-râh zann itme beni
Zülf-i dil-berveş elimde var **iken** hablü'r-reşâd
- G106/1 Bu gönül yarı talebkâr **iken** ağyâra düşer
Gül ararken niçe kimse irişüp hâre düşer
- G113/5 Bir cânı iki 'âleme virmezler **iken** halk
Sen tâlib olursañ saña teslim ola cânlar
- G278/9 Kaṭre-i la'li hezârân derdlere dermân **iken**
Zevk bunda her kelâmında dökilür niçe kan
- G94/7 Tâb-âver **iken** vaşlıña gör düşdi bürüdet
Güyâ dem-i nev-rûzda vâki' deye beñzer
- G193/5 'Aşk u şevkñ var **iken** dil mülküni
Zabt u teşhîre yüri eyle yarağ
- G195/7 Daḡı nev-reste **iken** 'âleme âşüb oldu
Görinüz ol gözi cādüyı ne fettân olacak
- G198/3 Nazarın kesmez **iken** zülfüne kirpikli göziüm
Kim dir ol ṭurra-1 müşġiniñ kim şânesi yok
- G213/5 Yazar **iken** şanemâ vaşf-1 ruhuñ Nebzî seniñ
Kuramaz dem-be-dem aḡar gözi yaşı kalemiñ
- G230/11 Kim diye ipsiz baña baġlu **iken**
Gerdenimde ol siyeh perçem benim
- G324/5 Yolunda oğ gibi toġrı **iken** o kaşı yayıñ ben
Cefâ vü cevri ile kaddim eger âheste âheste
- G19/13 Nebzî var **iken** sende biñ güne şikâyetler
Ya kışşası Mecnûnuñ efsâne degil mi yâ
- G28/11 Vücuduñ külliyyen ma'yüb **iken** gel
Sen olma cüz'-i 'ayble şaḡş-1 'â'ib
- G78/10 Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlıñ giderek
Günini هفته **iken** meh meh iken sâl ideyor
- G78/10 Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlıñ giderek
Günini هفته iken meh meh **iken** sâl ideyor
- G133/9 Müşâr-1 zühd **iken** bî-çâre Nebzî
Yazık bir gün anı rûsvây iderler
- G329/7 Yoluñda oğ gibi toġrı **iken** ben
Nedendir yayveş kaddim hamîde
- G347/2 Ḥayfdir şâhim saña bu tavrlar bu çağda
Şîr-ḡvâre güyiyâ bir tıfl **iken** kucağda
- G348/3 Pîr-i nâ-bâliğ gibi nâ-puhte vü nâ-dân **iken**
Dil virtüp bir nev-civâna dil-fiġâr oldum hele
- G357/2 Bu dil murġına şâhâ çün o zülfün âşiyân oldu
Uçup râhatlıġı yaḡşı **iken** hâli yaman oldu
- G376/9 O târ-1 zülf ile ber-dâr **iken** ben
Velî ol boġazından aşılması
- K25/13 O deñlü mahrem **iken** saña Nebzî
Bu dem redd eylemek lâyiğ mı bilmen
- K29/7 İşbu Cu'cânî Efendi Kudsdan ma'zül **iken**
'İzz ü câhı terk idüp kıldı beġâyâ 'azm-i râh
- Mş1/37 Dinç **iken** cünd-i çemen fertüt u Zâl olmuş durur
Dehr-i pür-kaḡrıñ fenâsına bu dâl olmuş durur
- Mh3/8 İtmedik mekri komadıñ baña biñ âl eylediñ
Râh-1 'aşkıñda civân u merd **iken** Zâl eylediñ
- N14/1 Pür-şifâ **iken** begim la'l-i Bedaḡşânıñ seniñ
Hey nedendir böyle bîmâr çeşm-i mestânıñ seniñ
- N40/3 Rûz u şeb dâne-i hâli ile sevdâda **iken**
Varup ol zülf-i siyeh aġma düşdüñ a gönül
- N41/4 'aşk beyâbânına Mecnûn itdiñ
Şaçı leylâ beni bir âdem **iken** başbayaġa
- Tc1/51 Böyle nüzhet baḡş **iken** illâ yine ider ḡazân
Bir gün isti'lâm için bu sırrı bülbülden nihân
- Tc2/40 Sünbülleriñi şaklayacak âh-1 seherden
Toḡunmaya nev-reste **iken** bād-1 ḡazâna
- Tr2/9 Serv **iken** kaddi cihân bāġında mevzûn u laṭîf
Şarşar-1 kaḡrıyla yıkup ḡâke yeksân eyledi
- G194/13 Ni'am-1 cevri ne müstaġrak **iken** yine o şâh
Dir imiş Nebzî-i bî-çâreye iḡsânım yok

	i- [6] "i" ek fiilinin koşul eki (-sa) almış hali.	N17/2	Zemherîniñ zehrine tiryāk imiş evvel bahār Münbit-i gül sünbül ü leylāk imiş evvel bahār
G23/10	Gel ey pervâne yakma bāl ü perrin şem'-i fāniye Hākikî 'aşk iseñ ger bilürsin bu hātadır hep	G165/1	'Äleme kay-ı belâyı yağduran gerdün imiş Ol belâ kayıyla ägeşte dil-i mahzün imiş
G128/9	O şacı Leyliye Mecnün iseñ eger Nebzî Yüri iriş ser-i küyunda eyile var civār	G165/2	'Äleme kay-ı belâyı yağduran gerdün imiş Ol belâ kayıyla ägeşte dil-i mahzün imiş
G290/5	Yüzün göstermez iseñ kākülünle dil olur kani' Ziyâret itdiği ger Ka'be olmaz ise Şâm olsun	G165/4	Düd-ı ahım ey görüp anı ta'acçub eyleyen 'Aşk bir âteş imiş sinem aña kânün imiş
K27/32	Tutar iseñ fe-bihā pend-i hākiri cânım Ne diyem tıtmaz iseñ yok saña zorun topuzum	G165/4	Düd-ı ahım ey görüp anı ta'acçub eyleyen 'Aşk bir âteş imiş sinem aña kânün imiş
K27/32	Tutar iseñ fe-bihā pend-i hākiri cânım Ne diyem tıtmaz iseñ yok saña zorun topuzum	G165/6	Dün-perverdir kemāl ehline olmuşdur mehân Nezd-i 'arif ol sebep çarh-ı berin ber-dün imiş
Kt26/3	Saňa şayd olmaz ol ahü ne kadar yemler iseñ Yüri eskitme avurduñ soluña çalma tavul	G165/7	Hem sipihr-âsâ imiş bî-mihr olup meh-pâreler Tavr u vaz'ından buların söyle kim memnün imiş
	i- [90] "i-" ek fiilinin duyulan geçmiş zaman eki almış hali.	G165/8	Hem sipihr-âsâ imiş bî-mihr olup meh-pâreler Tavr u vaz'ından buların söyle kim memnün imiş
G3/9	Siper-i ähen imiş sine-i Nebzî dirler Kaşı yâ tecrîbe kıl okıñı gönder o yaña	G165/10	Säye şalmış 'arız-ı beyzâya zülf-i kâfiri Bu degil illâ Hüdâ-yı Hâlık-ı bî-çün imiş
G4/10	Bî-çäre Nebzî görmedi devrinde ey meh-päre gün Bî-mihr imişsin çarhveş hayf u dirîğ ibnül'vefâ	G165/12	Çeng iderler kaddini ney nâlesin 'aşıkların Hüblara cevr ü eziyyet gâlibâ kânün imiş
G7/6	Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dañı sem Däye ğam māmı elem hem hemm imiş lälâ baña	G165/14	Gül yañaqlı ğonca-fem bir sebz-püş mahbüb için Bülbül-i şeydâ-dilin çeşmi yaşı gül-gün imiş
G15/7	Genç imiş hüsünñ o genç üzre tılısm imiş meger Kākülün ey müşk-müyüm görinür ejder baña	G165/16	Sünbülü gördüm müselselmüş benefşe ser-nigün Bağda läle piyâleveş derünü hün imiş
G15/7	Genç imiş hüsünñ o genç üzre tılısm imiş meger Kākülün ey müşk-müyüm görinür ejder baña	G165/18	Nebzîyi mecnün iden ol şacı leylânın dañı Ağzı mîm ü zülfi cîm ü kaşı iki nün imiş
G20/3	Var imiş devlet başında zülfine bend oldı dil Düşdi pes üstine uşa säye-i perr-i hümâ	G167/1	Bülbülü zâr eyleyen gülzâr içinde hâr imiş 'Aşıka kıan ağladan ägyâr-ı bed-kirdâr imiş
G45/2	Ey gönül sa'y itdin anca irmedi maşşuda dest Peş gücenme bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest	G167/2	Bülbülü zâr eyleyen gülzâr içinde hâr imiş 'Aşıka kıan ağladan ägyâr-ı bed-kirdâr imiş
G71/2	Ey gönül 'âlemde ben ancak şanurdum cân lezîz Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cânân lezîz	G167/4	Dün şabâdan nev-haber aldım dil-i şeydâ için Yâr eşiginde yetim oğlan gibi ağlar imiş
G124/5	Dir imişsin sitem ü rüy-ı celâl 'Aşıka luğf ile ihsânımdır	G167/5	Ğamzeler hançer imiş müjgân tîr ebrü kemân Dil-berin gencine-i hüsünde zülfi mâr imiş
G136/8	Yâri dün şordum rakîbe görmedim didi baña Bir mu'ânid kelb imiş öldürseñ ikrâr eylemez	G167/6	Ğamzeler hançer imiş müjgân tîr ebrü kemân Dil-berin gencine-i hüsünde zülfi mâr imiş
G136/9	Bu imiş Nebzî muqarrer oldı tağdır-i ezel 'Aşıka mu'âd olduğ uş tağyir olup tedbirimiz	G167/8	Yâ gül-i beyzâ-yı şad-berğdir yüzi yâ yâsemem Bağ-ı 'âlemde 'izârı nev-şüküft gül-nâr imiş
Gt232/3	Elinde bade-i bî-dürd ile bir düzd imiş sākî Anı derk itmeyüp ser-mäye-i idrâki çaldırdım	G167/10	La'li Kevser kâmeti tûbâ lehu hüsünü me'âb Vechi cennetdir ki tecrî tahteha'l-enhâr imiş
N17/2	Zemherîniñ zehrine tiryāk imiş evvel bahār Münbit-i gül sünbül ü leylāk imiş evvel bahār	G167/12	Okıdım İncil-i 'aşkı kim şanem-şüretlere Yoğ imiş mihr ü vefâ cevr ü cefâ hemvâr imiş

G167/12	Okıdum İncil-i 'aşkı kim şanem-şüretlere Yoğ imiş mihr ü vefâ cevri ü cefâ hemvâr imiş	G218/2	Cevri-yâre ol kadar mu'tâd imişsin ey gönül Kim cefâsıyla sürür-âbâd imişsin ey gönül
G167/14	Bir yaña âzâr-ı maḥbûb bir yaña ta'n-ı raḳîb Bir yañadan daḥı ḳahr-ı çarḫ-ı keĵ-refṫâr imiş	G218/4	Mâder-i ğamdan velîd olmuş ḳasâvet-zâdesin Dâderiñmiş ḫûzn ile hem-zâd imişsin ey gönül
G167/15	Şem'-i cem'in 'aşkına meşĵ ider imiş şübhesiz Ol sebeb pervâne bî-pervâ dūşûp yanar imiş	G218/5	Ķara yazulı imişsin çün nihâl-i nârven Ben şanurdum servveş âzâd imişsin ey gönül
G167/16	Şem'-i cem'in 'aşkına meşĵ ider imiş şübhesiz Ol sebeb pervâne bî-pervâ dūşûp yanar imiş	G218/6	Ķara yazulı imişsin çün nihâl-i nârven Ben şanurdum servveş âzâd imişsin ey gönül
G167/18	Dâ'-i 'aşĵa yoğ imiş dermân ṫabîb-i dehrde Bu keş-â-keş 'âşĵ-ı bî-çâreye nâ-çâr imiş	G218/8	Âb-ı çeşmiñ âteş-i sîneñ söyündürmez daḥı Ḥâĵ-ı pây-ı yârda ber-bâd imişsin ey gönül
G167/18	Dâ'-i 'aşĵa yoğ imiş dermân ṫabîb-i dehrde Bu keş-â-keş 'âşĵ-ı bî-çâreye nâ-çâr imiş	G218/10	Meyl idersin her saçı leylâya uş Mecnûnvâr Her lebi şîrine hem Ferhâd imişsin ey gönül
G167/20	Bilmeyenler bilmese ḫâlât-ı 'aşĵı ṫañ degil 'Aşĵ başĵa ḫâl imiş 'âşĵıĵlıĵ özge kâr imiş	G218/12	Duḫter-i rez gibi bir ğar yoğ iken ḫum-ḫânede Anı der-'aĵd eylemiş ḳavvâd imişsin ey gönül
G167/20	Bilmeyenler bilmese ḫâlât-ı 'aşĵı ṫañ degil 'Aşĵ başĵa ḫâl imiş 'âşĵıĵlıĵ özge kâr imiş	G218/14	Nebzî-i dil-refte öĵretdiñ ṫarĵ-ı şî'ri sen Fenn-i inşâda 'aceb üstâd imişsin ey gönül
G167/22	Râst-ĵudur Nebzîyâ bu mısra'ı ĵüftâr iden Allâḫ Allâḫ 'aşĵ yolunda ne belâlar var imiş	G288/18	Yine Nebzî cihânda añılırsın Ķarâz çün ad imiş şî'r ü ĵazelden
G168/4	Rezm-i 'âlemde tecerrüdle teferrüd eylemek Bir ĵanımet mâl imiş kesbinde 'usret yoğ imiş	G306/7	Işıcak ḳanlı imiş ḳanı ḳarışdı ḳanıma Alma ṫursun nâvekiñ sinemden ey her-câyî ḳo
G168/4	Rezm-i 'âlemde tecerrüdle teferrüd eylemek Bir ĵanımet mâl imiş kesbinde 'usret yoğ imiş	G316/6	Firâĵıñla olursam câna minnet Muḳarrer bu imiş el-ḫükmü li'llâḫ
G175/1	'Âşĵĵâna dime kim Dârü's-selâm imiş ĵarâz Bil cemâl-i bâ-kemâli nâ-keĵâm imiş ĵarâz	G333/10	Görüp ol nâzenîni bilmedin meyl itdi dil ammâ 'Aceb bî-raḫm imiş uş şimdi bildim daḥı farfâra
G175/2	'Âşĵĵâna dime kim Dârü's-selâm imiş ĵarâz Bil cemâl-i bâ-kemâli nâ-keĵâm imiş ĵarâz	G350/13	'Aşĵa bürḫân ister imiş zâhid-i ḫod-bîni ĵör Söyleñüz râḫ-ı meccâza bârî ĵirsün evvelâ
G175/3	İder imiş ḫavf-ı nâr u ḫubb-ı cennetle 'amel Zâhid-i efsürde-dilde özge kâm imiş ĵarâz	G353/3	Bu meseldir ki belâsız belî bal olmaz imiş Bilerek lîk bu biñ dürlü belâlar ne belâ
G175/4	İder imiş ḫavf-ı nâr u ḫubb-ı cennetle 'amel Zâhid-i efsürde-dilde özge kâm imiş ĵarâz	G370/7	Te'âla'llâḫ zehî şayyâd imiş çeşmiñ nezâketle Niçe merdümleri naḫcîr ider baĵdıĵça şîrânî
G175/5	Dâne imiş ḫâlden maḳşûd olan murĵ-ı dile Ķâkül-i ḫoş-büydan el-ĵışşa dâm imiş ĵarâz	G377/8	Dem-be-dem ĵülseñde naĵmeñ âḫ u eĵĵândir seniñ 'Âşĵ-ı cânân imişsin bûlbûlâ bildim seni
G175/6	Dâne imiş ḫâlden maḳşûd olan murĵ-ı dile Ķâkül-i ḫoş-büydan el-ĵışşa dâm imiş ĵarâz	G377/10	'Âlim ü dâna şanurdum şüretâ ĵörüp velî Câhil ü nâ-dân imişsin şüfiyâ bildim seni
G175/7	Bezme gelmekden murâdı ĵörmek imiş rüyuñı Şanma ey sâĵî dil-i 'uşşâĵa câm imiş ĵarâz	G377/12	Bir melek gibi ĵeçinürsin raĵîbâ ĵerçî kim Lîk bir şeyṫân imişsin bed-likâ bildim seni
G175/8	Bezme gelmekden murâdı ĵörmek imiş rüyuñı Şanma ey sâĵî dil-i 'uşşâĵa câm imiş ĵarâz	G377/14	Ser-firâz-ı râḫ-ı 'aşĵ oldum diyu lâf eyleme Ḥâĵ ile yeksân imişsin Nebzîyâ bildim seni
G175/10	Yâdigâr olmaĵ için yârâna besdir bu ĵazel 'Âlem-i fânide Nebzî çün ki nâm imiş ĵarâz	G377/6	Yüz çevirmezsın 'aceb miḫrâbdan bir ḳaşa hem Sen daḥı ḫayrân imişsin zâhidâ bildim seni
G218/2	Cevri-yâre ol kadar mu'tâd imişsin ey gönül Kim cefâsıyla sürür-âbâd imişsin ey gönül	G377/4	Cânım arzûlar seni çün cânısın 'âşĵıĵların Müşteḫâ-yı cân imişsin sâĵiyâ bildim seni

G377/2	Şāh-ı maḥbūbān imişsin dil-berā bildim seni Zübde-i ḥūbān imişsin vākı 'ā bildim seni	G38/2	İdüp āb-ı şarāb ile tāḥāret Yūri mey-ḥānede eyle 'ibādet
G377/1	Şāh-ı maḥbūbān imişsin dil-berā bildim seni Zübde-i ḥūbān imişsin vākı 'ā bildim seni		' İbādetgāh-ı Ḥaḫḫ [1] Allah'a ibadet edilecek yer.
G381/5	Çarḥveş bī-mihr imişsin bilmedim ey māh-rū Şōhre-i 'aşḫūn semekden tā-simāk itdiñ beni	Kt8/12	Müzeyyen oldı Ayaşofya ḫaḫkā enderūn bīrūn ' İbādetgāh-ı Ḥaḫḫ oldı şalā erbāb-ı 'irfāna
K33/7	Be ne mekrūh u ne müfsid ne menend muḫtal imiş Bu cihān içre bir anuñ gibi bāṭıl olmaz		' ibādet kıl- [1] İbadet etmek, kulluk vazifelerini yerine getirmek.
N17/4	Şādīlik eyyāmı zann itme bahārı ey gōñül Devr elinden sīnesi pūr-çāk imiş evvel bahār	K24/11	Her dem ' ibādet kıl ḥūsn-i ḫulḫ it Gökçek 'amelle ṭolsun defātir
Tr2/24	Kim şihāb oḫın atar kavş-ı ḫuzāḫla der-kemīn Āḫiri dūnyā-yı dūnuñ çün fenā imiş dirīğ		' ibādu'llāh [1] Allah'm kulları.
Tr2/25	Rabṭ-ı ḫalb itmek aña ḫaḫkā ḫatā imiş dirīğ Kaşr-ı zībālarla tezyīn olunan bu köhne ev	G308/6	Cümleten tünd-ḫū vü ser-keş olmuş ebnā'-ı zamān Rıbḫa-ı emre itā'at yok ' ibādu'llāh-ile
Tr2/27	Ḥayf dār-ı derd-imiş mātem-serā imiş dirīğ Sūdı yok sevdā imiş ey ḫ'vāce ḫırs u ḫ'vāhişin		iblāğ it- [1] Vardırarak, vardinilmek, eriştirmek, eriştirilmek.
Tr2/28	Ḥayf dār-ı derd-imiş mātem-serā imiş dirīğ Sūdı yok sevdā imiş ey ḫ'vāce ḫırs u ḫ'vāhişin	G39/8	Gūzer eylerseñ ey bād-ı şabā ger kūy-ı cānāna Kerem kıl ber-gūzār-ı bende-i nāçizi iblāğ it
Tr2/29	Ka'be-i maḫsūd için sa'yin hebā imiş dirīğ Ḫabr bir ḫapu imiş kim her ḫişi andan girer		İblīs [1] Kovulmuş, lanetlenmiş Şeytan.
Tr2/30	Ka'be-i maḫsūd için sa'yin hebā imiş dirīğ Ḫabr bir ḫapu imiş kim her ḫişi andan girer	G247/7	Ḥubb-ı yāri dilden iḫrāc itmege İblīs raḫīb Cehd ider ammā velī sābitdir imānım benim
Tr2/31	Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalā imiş dirīğ İnḫılāb üzre imiş her rüz u şeb bu ḫākdān		İblīsveş [1] Şeytan gibi, Şeytan gibi kötü
Tr2/32	Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalā imiş dirīğ İnḫılāb üzre imiş her rüz u şeb bu ḫākdān	G164/8	Yandırr bir gün seni āḫım şihābı ey raḫīb Ol melek yanında gel İblīsveş ṭurma siviş
Tr2/33	Ol sebebden kim esāsı bir hevā imiş dirīğ Yil gibi sür'at ile geçmektedir bu rüzgār		İbn [1] Oğul, ferzend.
N17/1	Zemheriniñ zehrine tiryāk imiş evvel bahār Münbit-i gül sūnbül ü leylāk imiş evvel bahār	Kt3/49	Ḥuşūşā Bū Ḥanīfe İbn sābit Ḥazret-i Nu'mān Olupdur şāhib-i 'ilm ü ma'ārif zūhd ü hem taḫvā
N17/2	Zemheriniñ zehrine tiryāk imiş evvel bahār Münbit-i gül sūnbül ü leylāk imiş evvel bahār		İbn-i vaḫt ol- [1] Zamane çocuğu olmak. Zamana uyan, vakte göre hareket eden kişi.
G5/1	Cevriñe itmem taḫammülden ibā Merḫabā ey rāḫat-ı cān merḫabā	Tc1/13	İbn-i vaḫt olmuş bu dem cümle ḫalāyık ey 'amū Şuretā dost-ı muvāfiḫ līk ma'nide 'adū
	' ibādet [1] Allah'm emirlerini yerine getirme, ibadet etme.		İbnü'l-'am [1] Amcaoğlu.
G38/4	N'iderseñ āşikāre itme ey dil Gerek maḫfī ' ibādet ger ḫabāḫet	Kt3/37	Sa'ādetlü daḫı ol Ca'fer-i Ṭayyār İbnü'l-'am Daḫı bi'l-cümle āl ü ehl-i beyt-i Muşṭafā yā Rab
	' ibādet eyle- [1] İbadet etmek.		İbnü'l-vefā [1] Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadākat.
		G4/10	Bī-çāre Nebzī görmedi devriñde ey meh-pāre gün Bī-mihr imişsin çarḫveş ḫayf u dirīğ İbnü'l-vefā
			İbrāḫīm [1] Hz. İbrahim.

G92/14 Yüz urur hâke eşiğinde bu Nebzî güyyiâ
sitân-ı Ka' beye rüyını İbrâhîm sürer

İbrâhîm halîlu'llâh [1] Kur'ân-ı Kerîm'de hayatı ve kıssaları hakkında geniş bilgi bulunan Hz. İbrâhîm, MÖ XII. yüzyılda yaşamıştır. Babası mesabesinde olan Âzer'in put yapıp satmakla ge-çindiği, bir rivayete göre de Nemrut'un veziri olduğu söylenmektedir. Annesinin adı Üşâ, gerçek babasının adı Târûh'tur. Nemrut'un gördüğü bir rüya üzerine ülkede son iki yıl içinde doğan bütün çocukları öldürtmeye başladığı dönemde annesi onu gizlice dünyaya getirmiş ve Kûfe civarında bir mağarada büyütülmüştür. Daha küçük yaşlar-dayken putperest Babil halkına hayret eden İbrâhîm, putların işe yaramaz, anlamsız şeyler olduğunu düşünmektedir. Babasından put satmaktan vazgeçmesini istemiş, vazgeçmeyince de ondan ayrılmıştır. Bir gün bütün insanlar kurban kesmek için şehri terk edince puthaneyeye girerek balta ile bütün putları kırmış, baltayı da en büyük putun boynuna asmıştır. Halk geri dönüp onu sorguya çekince o da bu işi en büyük putun yaptığını, çünkü baltanın onun boynunda asılı olduğunu, ona sormalarını söylemiştir. İnsanların putun hareket edemeyeceğini, konuşamayacağını söylemesi üzerine de "Konuşamayan ve size hiçbir fayda ve zararı dokunamayan putlara ne diye tapıyor-sunuz?" demiştir. Bu olaydan sonra Nemrut onu cezalandırmak ve öldürmek için bir ateş yakırmıştır. İbrâhîm ateşe atılırken Allah'ın emri ile Cebrail onu havada tutmuş ve ondan isteğini sormuştur. O zaman İbrâhîm, "Ben Allah'ın kuluyum, dileğim O'na'dır, sana değildir, Allah ne dilerse yapsın." cevabını vermiştir. Bunun üzerine İbrâhîm ateşe atılmış ancak ateş bir gül bahçesine dönüşmüştür. Bu olaydan sonra İbrâhîm'e *Halîlullâh* adı verilmiştir (Pala, 1989, s.247-248).

Mş1/14 Ol süvâr-ı fülk-i rahmet Nüh Neciyyu'llâh kâni
Nârî gülzâr iden İbrâhîm Halîlu'llâh kâni

ibrâm [1] Çok ısrar etme.

Kt27/1 Nedir ey dil bu kadar h^vâhiş ile **ibrâmî**
Didiğîñ hâşıl olur üzerine varma çatı

ibrâz [1] Ortaya koyma, gösterme.

Tr1/7 Saır-ı hicv için görûñ turfe **ibrâz** eyledim
Kâğidin harfı mürekkebe şu kalem sâz eyledim

ibtidâ [25] Başlangıç, evvel, en önce, başta.

K1/8 Hamd ile kıldım müzeyyen ba'dehû ser-tâcını
Şûkr-i ni'met farzdir çün şeyh u şâba **ibtidâ**

K1/54 Zikr ü fikr ile Resül-i kâ'inâtın kendini
Eyle nisbet ol der-i devlet-me'âba **ibtidâ**

K1/52 Tâ cenâh ile dilerseñ bulasın fevz ü necâh
Baş ko ol bâb-ı şeh-i 'âlî-cenâba **ibtidâ**

K1/50 Bu durur pendim teğâfûl eyleme ol muntebih
Gel cerâb itme vücûduñ h^vâr u h^vâba **ibtidâ**

K1/48 Âbveş ten-best ol âteşveş kığılcımlanmağıl
Dâneyi gör kim n'olur düşse türâba **ibtidâ**

K1/46 Hazm-ı nefis iturma dem ey dil ney-i ney-zen gibi
Kibr ü 'ucbı kılma meyl ü irtikâba **ibtidâ**

K1/44 Sensin Allâhım idüp tevfiķiñi hayru'r-refķ
Eyleyen mazhar beni bu fetħ-i bâba **ibtidâ**

K1/42 Gerçi çokdur halı u habıtım 'afv kıl zîrâ şehâ
Zât-ı pâkiñdir sezâ setr-i 'iyâba **ibtidâ**

K1/40 Kıl habîbiñ hubbına bu muhtaşar mecmû'ayı
Bir vesîle zikr-i hayrı iktisâba **ibtidâ**

K1/38 Yâ ilâhî istikânet vir dil-i pür-şürma
Def' -i vehm eyle bırakma ıztırâba **ibtidâ**

K1/36 Sîm ü zer kıdrin bilür var ise ger zer-ger bilür
Düşse bâzî hârise döner gurâba **ibtidâ**

K1/34 Cür'asın görmez kemâl ehli mey-i nâbiñ velf
Câhil-i mislü'l-bakar bakar habâba **ibtidâ**

K1/32 Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz illâ sehvinî
Diñle bu kulı kulağ ur bu cevâba **ibtidâ**

K1/30 Zü'l-kerem yârân eline iricek eyyâm ile
Ger hatâ ise dağı tutar şavâba **ibtidâ**

K1/28 İ'tibâr olmaz diyü gam çekme bil 'ilme'l-yaķın
Hoş-dil ol kendin düşürme irtiyâba **ibtidâ**

K1/26 Eyle bu dîvân-ı pür-noķsâniñi halkâ 'ayân
Kim yeter çekdiñ hiçâb eyle niķâba **ibtidâ**

K1/24 Kâlbiñi şâf eyle âb-ı zer gibi zîrâ idüp
Kâlbden şarrâf olanlar ihtisâba **ibtidâ**

K1/18 Küllühüm encümdür eyle iktidâ ol mühtedî
Cümle âli-kadr ü enseb intisâba **ibtidâ**

K1/16 Ola rıdvân u selâmu'llâh 'aleyhim kâtıbe
Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba **ibtidâ**

K1/14 Eyledim bâ-vüs' u kudret taşıye teslîm ile
İtdim andan bi't-teba' âl ü şâhâbe **ibtidâ**

K1/12 Kim Muhammed Muştafâdir şehsuvâr-ı dü-cihân
Uş piyâde oluban düşdüm rikâba **ibtidâ**

K1/10 Bi'l-işâle eyledim dağı şâlât ile selâm
Ol Resüle kim sezâdir intiķâba **ibtidâ**

K1/6 Besmele ya'nî eger dinmezse ol ebter olur
Pes delâlet var durur anda harâba **ibtidâ**

K1/2 Lafz-ı bismillâh ile kıldım kitâba **ibtidâ**
Çün ki ismu'llâhdır her faşl u bâba **ibtidâ**

K1/2 Lafz-ı bismillâh ile kıldım kitâba **ibtidâ**
Çün ki ismu'llâhdır her faşl u bâba **ibtidâ**

ibtidâ it- [1] Başlamak, bir işe girişmek, ilk adımını atmak.

K1/20 Nebziyâ büryân kıl bağrıñ harîfân bezimde
Bâdeden evvel iderlermiş kebâba **ibtidâ**

	ibtidā kıl- [1] Başlamak, bir işe girişmek, ilk adımını atmak.	G167/1	Bülbülü zār eyleyen gülzār çinde hār imiş 'Aşka kan ağladan ağıyar-ı bed-kirdār imiş
K1/1	Lafz-ı bismillāh ile kıldım kitāba ibtidā Çün ki ismu'llāhdır her faşl u bāba ibtidā	G229/5	Gezerken bī-ser ü pā bağ-ı dehr çinde bī-pervā Kapıldı bir sehī-bālāya ammā kalb-i nā-şādım
	ibtidā ol- [3] Başlamak, bir işe girişmek, ilk adımını atmak.	G251/14	Senden özge dil-rübāya meyl idersem dil-berā Ehl-i 'aşk çinde Nebzī olmasun nāmım benim
K1/4	Anuñ içündür didi Peyğam-ber-i zī-şāni gör Emr-i zī-bāl kim aña olmaz kitāba ibtidā	G282/10	Görüp bu lufti senden cāni kurbān eylesün Nebzī Yoluñda öldiği 'uşşāk çinde nīk-nām olsun
K1/22	Sīne-i sūzānıñ inlet nevā-yı 'aşk ile İşbu meclisde olur dirler rebāba ibtidā	G304/7	Çün ki sen deryā-yı 'aşk çinde gāvvaşsın bugün Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercāni sev
K9/9	İbtidā cengi anuñ oldı 'Acem Cenge ikdām eyledi ol pādīşāh	K14/17	Ola bu dār çinde dā'imā emn ü amān-ile Muķārın ola hem o dār çinde hūr u ğilmāna
	ibtilā' it- [1] İmtihan etmek.	K14/18	Ola bu dār çinde dā'imā emn ü amān-ile Muķārın ola hem o dār çinde hūr u ğilmāna
G183/5	Zehr ise dañı ben itdim ibtilā' Pādīşāhımsın buyur fermān seniñ	K36/21	Düşüp ol beyt çinde hem iki mışra' iki tārīh İşaret oldı sānī Hicrete evvelki Mīlāda
	ibtīşār [1] Kalp gözüyle görme, basîret.	Kt10/25	Bir beyt çinde lafzen ve ma'nen Tārīhin itdi Nebzī işaret
Kt18/14	O mīr-i bī-nazīr u hūşyār u 'ākıbet-endīş Müdebbir 'arīf ü zū'l ibtīşār u 'ākıl ü dānā	Kt15/2	Bu kabır ıssı ki Seyyid Muştafādır Gürüh-ı hāfızān çinde ser-tāc
	icād [1] Yeni bir şey bulma, ortaya koyma, varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana getirme.	Tr1/26	yanıma bir vakt ile aldım idi pāk ola diyü göz göre yārān çinde puzevenk oldum eyü
G237/4	Mā-teqaddemden durur bende kamu bu şevk u zevk Tā-ezel 'aşk ile icād oldı bünyādım benim	İç- [25] İçmek, yudumlamak. Şarap içmek; aşık olmak.	
	icrā eyle- [2] Yapmak, uygulamak, yerine getirmek.	G47/14	Mey-i la'liñle ser-hoş olsa Nebzī Şanur şüfi İçer ümmü'l-habā' is
K18/10	'Ulüvv-i himmeti ceryān idüp mecrā-yı ihsāna Hadīse mā-şadak bir hayr-ı cārī eyledi icrā	G56/1	Sen şabūh İç vaşl olup ağıyar bedle her şabāh Ben şeb-i hicriñde lāyık mı içem rāh-ı revāh
K20/8	Bi-ħamdi'llāh kim Gümrük Emīni Ğazret-i Ağa Maħallinde yapup bir hayr-ı cārī eyledi icrā	G56/2	Sen şabūh İç vaşl olup ağıyar bedle her şabāh Ben şeb-i hicriñde lāyık mı İçem rāh-ı revāh
	icrā it- [1] Yapmak, uygulamak, yerine getirmek.	G245/13	Ger İçerse kanımı la'liñ helāl olsun aña Kāfir-i bī-dīn ğamzeñ dökmesün kanım benim
Kt11/1	Sünnet-i Peyğam-beri icrā idüp Zühdī Efendi Zümre-i ner içre girdi eyleyüp irsāl-i liħye	G269/3	Mey-i la'liñ İçerse zer kadeħden rind-i mey-ħ ^v āre Bizim içdigimiz de āb-ı şāfi ke'l-lüceyn olsun
	İç [15] İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı.	G303/1	Sūfiyā şāfi-dil ol İç gel berü Muğ-peçe sākī elinden bir tolu
G74/3	O ğilmān-manzarıñ kaddi cinān çinde Tübāveş Sehī-bālā degil ammā velīkin evsañü'l-kaddir	G398/13	İçüp āb-ı şarābī Nebzī-i dil-ħastaya sākī Dimişler naşş-ı kātī'dir mine'l-mā' küllü şey'ün ħay
G127/6	Zülfüñde kalsa gönüm dendān ile bulur yol Güyā ki leyl çinde necm ile mühtedādır	Kt14/3	İçerler kāse-i mevti idüp fermān-ı Ğaķ bir ğün Feleklerde melekler dābbe arzda hem havāda ğayr
G159/4	Ğazālān-ı sevād-ı Çiniñ oldı 'aynı ol dīde Beyāz-ı Rüm çinde aña ammā çeşm ism olmuş		
G161/1	Rāh-ı 'aşk çinde birdir ey gönül yokış iniş Tek tārīķ-ı 'aşka gir olsun hemāñ varış geliş		

N21/2	Bāde-i şāfī lebiñsiz zehr-i kâtildir baña İçmezem bi'llāh ol semm-i helāhildir baña	G307/6	Bezm-i 'aşka girmege ādem gerek Ol raķīb-i kelbi ķoma İçerü
G182/7	Bir lebi şīrīne meyl idüp şarāb-ı la'lin İç Gör ķalur mı zāhidā ķalbiñde Kevserden tama'		İçerü gir- [1] İçeri girmek, bir mekana dahil olmak.
G293/4	Merve hāķķı Ka'be-i kūyuñ şafāsın bulmasun Zemzem-i la'liñ İçüp cānını ķurbān itmeyen	G303/4	Zāhidi gördüm der-i mey-hānede Dir ki ruķşat var mı girem içerü
G393/8	Hāķīķāt oldu hācı ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem İçüp hem Zemzem-i la'liñi hālīñ istilām itdi		İçi kan töl- [1] İçi kan dolmak. Yüreği parçalanmak, çok üzülmek.
G397/5	İçerim hūn-ı ciġer ġam yine gitmez bildim Neş'e bulmuş yoġ imiş cām ile Cemden ġayrı	K4/8	Gözüm tölābveş eşk-i firāvān dōkmede her-bār Cefā-yı çarķ-ı keġ-refitār ile toldu bu İçim kan
G328/6	Dil-i şūrīde begim bāde-i şevķiñi revān İçüben na'ralar urdı didi yā Hū bu ġice		İçin [1] Diye, amacıyla, maksadıyla.
K18/14	Nidā idüp 'aťaşa itdi Nebzī tārīhin imlā Gel a bu çeşmeden İçgil şalā āb-ı ġayāt-efzā	Tr1/20	yohsa tatmak mı murādñ şıķleri 'ālemde hep çāşñ-ġır misin nedir hvēhişñ İçin ey bī-edeb
Mş2/60	'Arab u ya 'Acem u Rūm u Tatār u Efrenc İçiser cām-ı memātı ne ķoca ķala ne ġeñç		İçir- [1] İçmesini saġlamak.
G70/10	Dükendiye n'ola şarāb u 'arak Gel imden gerü İç Nebzī nebīz	G243/3	İçirdim bāde-i mihriñi ey meh-rū dil-i zāra Yaķup künc-i maķabbetde anı mest ü ġarāb itdim
G124/3	Çeşm-i mestiñ yiyüp İçdigi müdām Ciġerim pāresi hem kanımdır		İçre [60] İçinde, arasında.
G125/10	Şu'arā şī'ri kamu 'ayn-ı revāndır Nebzī Velī Hızr İçdigi ser-çeşme-i ġayvān bir olur	G3/7	Beni şahrā-yı cünün İçre göricek Mecnūn ġayret-ālūd oluban ġāletime ķaldı tana
G269/4	Mey-i la'lin içerse zer ķadeġden rind-i mey-ġvāre Bizim İçdigimiz de āb-ı şāfī ke'l-lüceyn olsun	G10/9	Kūh-ı nazm İçre bugün Ferhād-ı sānīsın belī Görmedim Nebzī cihānda sen gibi Şīrīn-edā
G337/3	Şarāb-ı şāfī İç şūfī kederden ķalbiñi şāf it Gider dilden ġam u hemmi yūri bu yolda merdāne	G11/11	Ne var bāġ-ı cihān İçre beni reddeyleseñ ey gül Tapuñda bulunur her dem hezārān bülbül-i şeydā
N29/4	Dem-be-dem dem aķıdır bu çeşm-i ġiryānım benim Yidigim dem İçdigim hūn gözlerim ķandır benim	G19/8	Rüyuñdaki ol hālīñ Hindū-peçeye beñzer Rūm İçre zuhūr itmiş bir dāne degil mi yā
N48/1	Yañılıp İçdim-ise ger kahve Baķma ey pīr-i muġān bu sehve	G27/2	Fāriġ ol sevdādan ey dil kim budur re'y-i şavāb Reh-rev-i 'aşķ İçre hiç gördüñ mi olmuş behre-yāb
G313/7	Didi İçer misin la'lim şarābın Didim sevgend-i mey-ġvārim ki va'llāh	G30/6	Firāk-ı Yūsuf-ı gül-pīrehenle Ne çekdi beyt-i ahzān İçre Ya'ķub
G211/9	Dem-i hicriñde anuñ bāde-i ġam İçmişdir Şorūñız Nebzīye keyfiyyetini cām-ı Cemīñ	G43/9	Leb-i la'lini ġvāb İçre būs it Saña Nebzī budur şimdi zarāfāt
	İçen [2] Yudumlayan. Āşık olan.	G47/11	Bu bāġ İçre gül ü bülbüldeñ özge ġabībā var mıdır imkān-ı sālīs
K7/10	Gözüm düş oldu gördüm çün ki bu 'ayn-ı revān- baķşı Didim tārīhini Nebzī İçenler nūş-ı cān dirler	G86/7	Bu rāh-ı pūr-ġatar İçre belā mı eksik olur Başılsa ger biri biñden tōķuzı daķı dūrer
K20/3	İçen pīrān u pūrāna virüp rāġat baġışlar cān Yaraşur ger disem 'aynu'l-ġayātñ 'aymıdır bu mā	G92/12	Keşti-i cismim ki kūyuñ Mışırına cānā varır Baġr-i eşkim İçre anı şarşar-ı āhım sürer
	İçerü [1] İç yan, iç bölüm.	G95/1	Dil-rübālar İçre senden yeg şehā dil-ber mi var ġūr-didār u perī-çehre melek-peyker mi var
		G97/1	Reh-i 'aşķ İçre 'aceb ben gibi āvāre mi var Bu sīnem yāresine beñzeye bir yāre mi var

- G98/4 Nazar kılsañ n'olur hâk-i rehiñde hâl-i 'uşşâka
Bu bâğ **ıcre** egerçi kâmetiñ ey serv bâlâdır
- G115/7 Gülistân-ı cihân **ıcre** açılmış bir gül-i tersin
Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey lebi gül-ter
- G131/9 Çemenzâr-ı melâhat **ıcre** zâtıñ
Sehî-ğad sîm-ten serv-i semen-ber
- G137/4 Dime kim eglenemez bunda dil-i bî-ğulumız
İki gün bâğ-ı cihân **ıcre** temâşalanuruz
- G138/10 'Ârıziñ uş zülfüñ çü şibh-i rûza müşâbih
Kimdir diye huld **ıcre** ki şâm u seher olmaz
- G146/9 Hâbâb-âsâ özün mağv eyle deryâ-yı fenâ **ıcre**
Cihânda Nebziyâ güm-nâm olagör ad el virmez
- G174/5 Çün düşer çâh-ı melâlet **ıcre** gör Yûsuf gibi
Râz-ı pinhânın kim eyler ey gönül ihvâna 'arz
- G182/9 Lutf it ey pervâne düşme şem'-i süzân **ıcre** gel
Göz göre kat' itme bi'llâh bâl ile perden tama'
- G182/11 Gülşen-i 'aşk **ıcre** havf idüp rakîb-i hârdan
Kesme ey bülbül şakin ol gonca-ı terden tama'
- G192/9 Deşt-i hicrân **ıcre** ser-gerdân u hayrân olmuşum
Çıkmağa cân-ı za'îfm kaldı ancak bir ramağ
- G193/9 Kankı zât **ıcre** ki cüz'î 'aşk ola
'Akl-ı küll dir aña yâ Hû el-firâk
- G199/9 Yem-i 'aşk **ıcre** bizi şanma şinâver ancak
Belki ğavvâş oluban ka'rına dağı talamığ
- G204/14 Yıkılır hâne-i kalbiñ ider âzâr-ı Hudâ
Bu fenâ **ıcre** eger Nebzî dil-âzâr olsañ
- G213/5 Ser-firâz idi Tübâ bâğ-ı cinân **ıcre** velî
Ser-fürü itdi görtünce sehî-bâlâñ seniñ
- G225/7 Reh-i 'aşk **ıcre** gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol
Tarîk-ı müstakîmi unudup gel olma ad le gel
- G227/14 Görürüm Nebzî-i şeydâ seni noğşân ile ben
Reh-i 'aşk **ıcre** girüp eyleyügör kesb-i kemâl
- G229/13 Nigün-ser oldu Tübâ-yı behişt bâğ-ı cinân **ıcre**
Görüp ol kaddi şimşâdiñ seniñ ey serv-i âzâdım
- G234/10 Ruhuñda hâl-i bî-hem-tâña şordum
Didi ger Hindüyum Rüm **ıcre** zîbim
- G237/1 Feyz-i Hâkdır şan'at-ı 'aşk **ıcre** üstâdım benim
Dâd-ı Mutlakdır baña 'aşk-ı Hudâ-dâdım benim
- G258/5 Kâmetiñ bâğ-ı belâ **ıcre** biten şâh-ı fiten
Varağı cev ü cefâ nûr durur bânı sitem
- G259/9 Dil zevrakımı şaldım gird-âb-ı belâ **ıcre**
Eser mi muvâfık yil yağud kala mı bilmem
- G279/10 Nebzî-i kûr sâyeveş hâk ile yeksân eylemiş
Bâğ-ı hüsn **ıcre** seniñ ol kâmetiñ şimşâd iden
- G289/10 Nev-be-nev zîbâ ğazellerle pür-iyâle meclisi
Bezm-i 'aşk **ıcre** harîfânıñ çadeh-gerdâmsın
- G291/6 Bülbül-i şürîde gibi eyledi giryân beni
Gülşen-i hüsn **ıcre** ey gül-ruh seni hândân iden
- G309/4 Göricek ol muğ-peçe refâtını mey-hânede
Yandı yakıldı kilisâ **ıcre** derder derdere
- G321/7 Bu tarîk **ıcre** yükün kaşr idegör zâd-ı ğama
Seferiñ ğâyet uzak bârniñ sen terk eyle
- G322/5 'Âlem-i hüsn **ıcre** da'vâ-yı cihân-ğirlik kılan
Ĝamzesi Rüstem şeh-i merdâneyi gördüm yine
- G326/5 Nazîriñ bulmadı bi'llâh zemîn ü âsumân **ıcre**
Felek sükunda meh dellâl oluban çıkdı pâzâra
- G376/13 O dehr-i gülşen **ıcre** ol bed-endîş
Olur hâr gonca-ı 'ömri şolası
- G391/7 Küttüb-hâne-i 'aşk **ıcre** yazılsun hâşiye ğayrı
Vücüdüm şerha-ı sinemle bir metn-i metin oldı
- G395/10 Kim görürse ıztırâbın Nebzî-i dil-hastanıñ
Hey yazığ miskini hicrân **ıcre** tutmuş teb didi
- K2/7 Zümre-i Şâffât Ahzâb **ıcre** kalmaz ol kişi
Kim ide Furkân ile ol hâkîki bâtıdan cüdâ
- K6/2 Hâmud ola koydum şakalım 'avn idüp ol Müste'ân
Dâhil oldum zümre-i nerr **ıcre** buldum 'ulv ü şân
- K13/18 Nebziyâ bir şâh-ı dâdâra kul olmak isterim
'Adle mâ'il lîk bu dâr **ıcre** Dârâ kalmamış
- K23/9 Komuşken âdem **ıcre** 'aql-ı derrâk
Nedendir ya komağ hem 'aşk ya ki
- K26/7 Beni bu bâğ-ı cihân **ıcre** mu'allâ dimeñiz
Kurî hâk-i siyehim serv gibi bâlâ degilim
- K31/1 Bu sâl **ıcre** ki düşdi mevt-i tâ'ün Avrupa Rûma
Niçe cân uğradı kahr u celâl-i Hâkla hulkûma
- K35/2 Beyân ki tercemân ki tercemân-ı sâlis-i Roma
Odur âkrâni **ıcre** bî-bedel bî-misl ü bî-hem-tâ
- Kt6/25 Bu mışra' **ıcre** remz itdi biltür şâhib-firâsetler
Çıkup füccâr girdi cünd-i İslâmî Beligrâda
- Kt10/22 Lutf u keremle dürlü ni'amlâ
Uçmağın **ıcre** eyle ziyâfet
- Kt11/2 Sünnet-i Peyğam-beri icrâ idüp Zühdi Efendi
Zümre-i ner **ıcre** girdi eyleyüp irsâl-i lihye
- Kt14/6 Nazar kılma nukûşına müzeyyen görtüp aldanma
Konan göçer bu dâr **ıcre** müsâfir-hânedir bu deyr

- K122/4 İdinmiş cümle 'aşıklar şanevber kad birer dil-ber
Seniñ bağ-ı cihān **ıcre** dikilü bir dirahıtñ yok
- Mü5/3 Vey bağ-ı cihān **ıcre** kadi serv-i bülendim
Vey 'ar' ar-ı bostān
- N6/3 Ğarīb ü bî-kesim bu rüzgār-ı zürkār **ıcre**
Ferīd-i 'aşrım ammā halk yanında i'tibārım yok
- N6/1 Dirīgā bu fenā **ıcre** benim bir yār-ı ğarım yok
Enīs ü hem-demim hem-derd olur bir ğam-ğüsārım
yok
- N31/1 Gülşen-i 'aşk **ıcre** baña şundi dün bir dāne gül
Bir perī kim bağ-ı dehr içindedir bir dāne gül
- T1/4 Künc-i sīneñ üzre cānā pāsbandır hañceriñ
Cāme-i surh u kebūd **ıcre** nihāndır hañceriñ
- ıçün [41]** İçin, diye, amacıyla, maksadıyla; uğruna,
voluna.
- B4/2 Görüp hüsñün mükemmel 'aşıkāmī şād-kām itdi
Edā'-ı şükr **ıçün** bu ni'mete hamde kıyām itdi
- G15/1 Yağmak **ıçün** kendine ey dil sipihr-i ğar baña
'Arz ider her günde bir tor kisede bir zer baña
- G19/3 Def'-i ğam **ıçün** vardım oldı elemim efvün
Ĝam-hāne midir yoğsa mey-hāne degil mi yā
- Tkb1/7 Saṭr-ı hicv **ıçün** görüñ turfe ibraz eyledim
Kāğıdın ḥartı mürekkeḳeb şu kalem sāz eyledim
- G45/6 Gözün aç bir gün şikār eyler seni bu rüzigār
Şayd **ıçün** dünyāyı berr ü bahre kıurma dām u şest
- G55/7 Şāh-ı 'aşka olmağa mizyāf **ıçün** sīneñ gibi
Yok durur bağ-ı cihānda ey gönül kaşr-ı fesih
- G55/3 Cīfe-i dünyā **ıçün** çün sa'y ider çokdur velī
Müsterāh-ı dehr içinde var mı olmuş müsterih
- G75/6 Ğamze-i ser-tizīn ile sīnemi çün yārelediñ
Bārī bu zaḥm ile koma başıñ **ıçün** eyle nazar
- G77/11 Dil-berā el sīnede ikrām **ıçün**
Hep ayağa tırdılar serv ü çenār
- G78/4 O kalem kaşlu saçı līka yüzi kāğıd-ı āl
Baña āl itmek **ıçün** yañağımı āl ideyor
- G140/11 Raķīb **ıçün** şaķın ta'n itme yāre
Meseldir bu gül-i bî-hār bulunmaz
- G142/8 Zevk u şādiniñ revācı yok sūķ-ı 'aşkda
Açmışız bey' u şirā'-ı ğam **ıçün** dükkānımız
- G150/9 Sāķī-i devrān elinden bir ayağ almağ **ıçün**
Terk-i 'ırz it bî-hayā ol Nebziyā hem 'ārsız
- G150/5 Yāre var aġyār **ıçün** ḥatır-perişān olma hem
Yoğ imiş çün kim fenā bağında bir gül ḥārsız
- G157/5 Hıfz **ıçün** düşmeden ey yār-i vefādārım seni
Şubha dek āhım ṭolanur küyuñu hem-çü 'ases
- G165/13 Gül yañaqlı ğonca-fem bir sebz-püş maḥbüb **ıçün**
Bülbül-i şeydā-diliñ çeşmi yaşı gül-gün imiş
- G167/3 Dün şabādan nev-ḥaber aldım dil-i şeydā **ıçün**
Yār eşiginde yetim oġlan gibi aġlar imiş
- G171/9 Şehā taḥdīd **ıçün** dil kişverini
O ḥünī ğamzeler olmuş murahḥaş
- G175/9 Yādigār olmağ **ıçün** yārāna besdir bu ğazel
'Ālem-i fānide Nebzī çün ki nām imiş ğaraz
- G183/15 Derd-i köhnem Nebziyā iş'ār **ıçün**
Eyledim bir güne nev-şi'r iḥtirā'
- G190/10 Kalmadı devletde bir ehl-i kerem daḥı 'avām
Cerr **ıçün** her biri taķmış boynuna topra ğılāf
- G206/5 Kāsāvet toḥmunı ekmek diler bitürmek **ıçün** ğam
Vücüdüm kiştzārın dehr-i bî-mihr eylemişdir herḳ
- G208/3 Maraż-ı 'aşka 'ilāc **ıçün** eṭbbā didiler
Leb-i la'lıniñ ḥastaña emdir yeke yek
- G230/7 Kırusun kan aġlamazsa dost **ıçün**
Nemdir ey dil dīde-i pür-nem benim
- G234/11 İştīdīm ğamzeñ **ıçün** dirdi çeşmiñ
O 'aşık-küşse ben zāhid-firībim
- G257/1 Rüyüñi görmeklik **ıçün** ey yüzi māḥım benim
Ṭolanur heft-i semāyı tā-seḥer āhım benim
- G263/8 Kıl taḥammül zaḥmet-i aġyāra ey dil var yüri
Bir gül **ıçün** dime kendim rence-i ḥār eylemem
- G314/4 Ğam-ı yār bir yaña bir yaña cevri-ı çarḥ-ı keġ-reftār
Belā **ıçün** mi halk itdi bu 'ālemde beni Allāh
- G348/7 Şad belā çekdimdi evvel bu gül-i ra'nā **ıçün**
Bāğda bi'l-āḥire līkin hezār oldum hele
- G358/7 Te'essüf māziye müstaḳbel **ıçün**
Tesevvüf itmeyen hoş göre ḥālī
- G393/2 Görüp hüsñün mükemmel 'aşıkānı şād-kām itdi
Edā'-ı şükr **ıçün** bu ni'mete hamde kıyām itdi
- K4/20 Dilā bu devre gelmekden ğaraz kesb-i ma'ārifdir
Varırlar ğülsitāna dirmek **ıçün** çün gül-i ḥandān
- K6/19 Geldi çün lihyem didim tāriḥ **ıçün** bu mışra'ı
- K20/10 Revān itdikde bu āb-ı revānı ol 'ulüvvü'ş-şān
Aña tāriḥ **ıçün** Nebzī didim āb-ı revān-baḥşā

K26/21	Kime kim 'arz idem aḥvālīmī def'-i ḡam içün Yetürür derdime derdim ü çü çārā degilim	G398/11	İderdi 'av' avım 'ayyūka a'lā pāye bulurdum Ḥüzüründe seg-i küyuñla ta'dād olunursam say
K34/13	Sıla itmek içün gitmişdi bundan Selâmetle olup vuşlat müyesser	G22/11	İdinmişsin hezār aḡyār-ı rüsvâyî vü şeydâyî Ser-i küyuñda bu deñlü segâni kim çeker cânâ
K35/8	Velî bundan muḡaddem eyleyüp kaşd-ı tezevvüc ol Dilerdi izdivâc içün bula bir nâhid-i 'azrâ	G38/8	Hidâyet eyleye Allâh-ı Hâdî İden azmışlara oldur hidâyet
Kt19/23	Aña târiḡ içün Nebzî bu beyti Didi mazbûḡ ola tâ rüz-ile mâh	G78/10	Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlın giderek Günini هفته iken meh meh iken sâl ideyor
Mh1/31	Gelüpdür ḡâk-i pāya âteşin teskîn içün vir mâ	G78/14	O ser-âmed çekeyor sînedi bu şerḡaları Dil-i Nebzîde bu daḡı o siyeh-ḡâl ideyor
Tc1/52	Böyle nüzhet baḡş iken illâ yine ider ḡazân Bir gün isti'lâm içün bu sırrı bülbülden nihân	G118/5	Ne çok cânâ idinmişsin rakîb-i dîv-şüretler Ḥırılmaz meclisînde qarılar ḡammâmına beñzer
Tr2/29	Ka'be-i maḡşûd içün sa'yin hebâ imiş dirîḡ Kabr bir kapu imiş kim her kişi andan girer	G350/18	'Aşḡn ey ma'sûḡ-ı 'âlem ḡâk idüpdür Nebzîyi Nâr-ı şevḡnûdir iden ḡalbinde ancaḡ incilâ
	it- [86] "Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiil.	G44/2	Şorarsañ eger bendeñe şâhim ne bu ḡâlet Bir bir ideyim tapuña i'lân u işâ'et
G35/3	İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-ḡüher Serdlik ider ol sîm-ber eyler söziüm her demde selb	G110/9	Nebzîyi bir kıl iderse n'ola emriñle şehâ Sen şeh-i iḡlîm-i ḡüsnûñ bende-i fermandır
G107/6	O ḡüki oklamışsın tîr-i ḡamzeñle velî bilmez Sü'al idenlere dir bilmezem zaḡmım neremgendir	M3/11	Zer ü sîm mihrini ger fiḡd idesin Birini daḡı anuñ 'aḡd idesin
G142/6	Gözleriñ açdı şehâ bu sîne üstünde şerih Aḡzıña kıldı ḡavâle tâ ide dermânımız	M3/12	Zer ü sîm mihrini ger fiḡd idesin Birini daḡı anuñ 'aḡd idesin
G156/4	Çün bu meclisden muḡarrer oldı götürmek ayaḡ Devlet el vîrsün şehâ şun idelim yek-dest-büs	Mş2/62	Böyledir çün gelünüz aḡlalayım zâr idelim Yüze göz yaşımı incü gibi isâr idelim
G211/8	Leb-i la'li o ḡâbiñ dile tiryâḡ durur Be rakîbâ aña te'sîr ide mi zehr ü semîn	Mş2/63	Böyledir çün gelünüz aḡlalayım zâr idelim Yüze göz yaşımı incü gibi isâr idelim
G297/1	Dilimden nâr-ı 'aşḡım nev-resânveş idüp pertâv Cihâni pür-zîyâ kıldı vü fi'l-ḡâl dehre şaldı çav	N5/2	Cihân-ı fânide cânâ odur bir merd-i ḡayru'n-nâs İde şabr u te'enni her işinde olmaya vesvâs
G321/11	Şanemâ cevr ü cefâ-pîşe idüp ḡandaya dek Gele fâriḡ ola bu kârîñi sen terk eyle	G1/7	Sen ammâ zann idersin levḡ-i dilden oldı zâ'ilḡâ Bilürsin bu cihân mülki degil çün kimseye bākî
G325/7	Fehm idüp tîmâr ide bîmâr-ı 'aşḡı oldıḡıñ İvme bir gün derdiñe raḡm eyleyüp dermân ide	G7/1	İrs idüp mülk-i cünümü Ḥâzret-i Mevlâ baña Ḥamd ola kıldı müyesser bir saçı leylâ baña
G358/9	İde cây u maḡal mey-ḡâne küncün Geçe ḡum-ḡânelerde mâh u sâli	G10/2	Ḥâtırımda yoḡ idi cânâ bu işden mâ-'adâ Kim idem rûḡ-ı revânım sen şeh-i cânâ fedâ
K2/26	Emr-i Ḥaḡḡ ile ola çün İnfiḡâr u İnşikâḡ Ol ki tatfîf ide Mâ'ün terk ide vâveyl aña	G16/6	Vişâliñ 'âşikâna 'ıyd-i Ḥacdır Dil ü cânî idüpdürler zaḡâyâ
K6/15	Şâne Dârâlık idüp girdi araya şulḡ ile Dil-berân-ı berberânın dirdi tîḡından amân	G31/13	Ârzü-yı vaşl iden çokdur velî Fırḡat ile cümleñiñ ḡâlî ḡarâb
K10/2	Kad-i dildâra teşbîḡ eyleyen serv-i dil-ârâyı 'Aceb keḡlik idüp beñzer dimiş elfe dil-ârâyı	G34/21	Ḳamudan ḡat'-ı 'alâḡa ideḡör Olayım dirseñ eger Nebzî edîb
K22/7	N'ola 'uşşâka dil-berler virüp büse iderlerse Teşâḡuḡla te'ânuk sineler ber-sîne cân-ber-cân	G35/4	İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-ḡüher Serdlik ider ol sîm-ber eyler söziüm her demde selb

- G52/10 Dil ü cān geldiler küy-i 'ademden
İderler 'ālem-i tende teferrüc
- G60/12 Sırr-ı 'aşkı ben direm setr eyleyem
Likin āsān **ider** elbet sünüh
- G78/12 Bī-tekellūf varayor hāne-i aġyāra velī
Bize gelmekde te'allül **idüp** ihmāl ideyor
- G85/6 Çün yüzündür Ka'be aġzın Zemzem ey zülfi Şām
Hālīn **idüp** istilām 'aşıkların 'abher kōkar
- G120/9 Gözime karşı raķībe em **ider** la'l-i lebi
Dimez ol hasta-diliñ hātır-ı bīmāri qalır
- G133/6 Ölürsem derd-i hicriñle bu cismim
Üşüp küyuñ kilābı lāy **iderler**
- G158/10 Anıñçün āsitānıñ rüz u şeb terk idemez Nebzī
Dil-i zārī **idüpdür** kākülünle muhkem istinās
- Kt3/10 Resülü'llāha bu daġı idüp çüft duġter-i pākin
Bu vech ile **idüpdür** devlet-i dāreyni istifā
- Mr5/50 Olup kāmı bī-zebān
Engüş **idüpdür** ber-dehān
- G133/4 Düşüp ardımca etfāli cihānım
Atup taş el kaķup hayhāy **iderler**
- G133/12 Beni Mecnūna çün hem-pāy **iderler**
Seni Leylāya hem hem-tāy iderler
- G133/1 Beni Mecnūna çün hem-pāy iderler
Seni Leylāya hem hem-tāy **iderler**
- G148/8 'Aşıka cevri ü cefāsı muķtezādır ber-devām
Luţf u ihsānım o fettān gāh **ider** gāh eylemez
- G158/6 Kaçınma hār u hāşāk olduğumdan reh-güzārında
İder gülşende ġonca hār ile ey gül-fem istinās
- G167/21 Rāst-ġudür Nebziyā bu mışra'ı ġüftār **iden**
Allāh Allāh 'aşk yolunda ne belālar var imiş
- G176/8 Ta'allüm eylemiş ġamzeñden ol kara saçın sıhri
Meseldir mār keġdümden **ider** dirler sem istikrāz
- G176/6 Kōmadı dīdegānım nem nisār-ı hāk-i pāyınçün
Velikin kanlı baġrımdan **ider** bu dem dem istikrāz
- G178/2 Gelürseñ şehā ferş-i sīnem bisāţ
Daġı pāre-i baġrım **idem** simāţ
- G190/1 Urmadım mihr ü maġabbetden **idüp** lāf u ġüzāf
Bulmadım küy-ı cihānda bir maġabbet sīne-şāf
- G196/18 ġam yeme Nebzī budur çün işbu rāhın 'ādeti
'Āleme rüsvāy olur her kim **ider** izhār-ı 'aşķ
- G196/12 Ādemi pīr-i muġāna mest ü ser-ġerdān ider
Mest-i cān u dil **ider** 'aşķları hāmmār-ı 'aşķ
- G196/11 Ādemi pīr-i muġāna mest ü ser-ġerdān **ider**
Mest-i cān u dil ider 'aşķları hāmmār-ı 'aşķ
- G202/9 Bū 'Alīye okıdır zāzıġlen ebced-h'vān **ider**
Haķ budur kim ġamze-i sehħārña hem-tāy yok
- G204/13 Yıķılur hāne-i kalbīn **ider** āzār-ı Hudā
Bu fenā içre eġer Nebzī dil-āzār olsañ
- G270/13 Bu şī're şeyn **iden** keġ-rāya olsun şīni çün erre
Göz olsun 'aynı dilde rāsı haņcer nokta daġ olsun
- G280/2 Gireydi destime bir kez o dāmān
Bırakmazdım **idüp** çāk-i ġirībān
- G291/1 Nüşümü la'l-i lebiñ keyfiyyetidir kan **iden**
'Aşımı telh eyleyüp hem bī-ser ü sāmān iden
- G291/2 Nüşümü la'l-i lebiñ keyfiyyetidir kan iden
'Aşımı telh eyleyüp hem bī-ser ü sāmān **iden**
- G293/10 Zerreveş evce 'urüc eyler mi ey Nebzī o rüh
Cismimi bī-resm **idüp** hāk ile yek-sān itmeyen
- G308/12 Bu 'acebdır kim raķīb-i hār la ya insān olan
Niçe ünsiyyet **ider** bilmem hūmāru'llāh-ile
- G312/10 Raķīb-i İblīsī tārđın ġörünce ey melek-rūyum
Didi ehl-i semāvāt u zemīn taġşin **idüp** hāh hāh
- G314/7 **İdüp** dāmen miyāna rāh-ı 'aşka ġirdim uş cānā
Beni terk eyleyüp aġyāra meyl itmek degildir rāh
- G343/5 **İdeyin** eşkimi pāyında kamu bezl ü nisār
ġörünür mi ġöze ya buġl ola mı sīm ü zere
- G359/12 Şimdi budur dil-berā evfāh-ı 'ālemde kelām
Hep seniñ 'aşķña düşdi kim **ider** halk ġüftügüy
- G359/10 Deşt-i ġayretde yiler her dem şabāveş cān u dil
Sen ġözi āhüyü şayd için **iderler** hāy u hūy
- G370/4 Şalā olduğça cānā cāmi'-i hüsñünde 'uşşāķa
ġörüp mihrāb-ı ebrūñı **ider** dil vaz'-ı pīşāñı
- G371/2 Baġt yār olmasa pālūde kırar dendānı
Baġtiyār olan **ider** sinle şikest sindānı
- G382 Urup bu sīneye tıġ u sinānım
Dili mecrūh **iden** āfet degil mi
- K1/23 Kalbini şāf eyle āb-ı zer gibi zirā **idüp**
Kalbden şarraf olanlar ihtisāba ibtidā
- K2/17 Pek Hādīdü'l-ķalib münāfikdır **iden** Mücādile
Yevm-i Cum'a imtiġān olsa revā ba'de'ş-şalā
- K2/42 Evvelā dünyāda şer'ullāhı izhār eylediñ
Eylediñ tetmīm-i dīn **idüp** sūnenler sāniyā
- K9/15 Luţfuñ-ile düşmenin **idüp** haķır
Kıl mużaffer 'askerini yā İlāh

K12/21	Gitti andan kaṭ' u ṭayy-ı menzil ü merḥal idüp İrişüp pes kal' a-ı Atayı kıldı çün ḥiṣār	iddi' ā eyle- [1] İddialaşmak, bir iddia ileri sürmek.
K13/20	Yoḡ ḥaṭā itdiñ bu sözde tevbe istiḡfār kıl Dime bilmezlik idüp bî-bāk u pervā ḫalmamış	G49/5 İddi' ā eyler rakıbiñ vaşlıñı şāhım velî Bu durur re' y-i ḥaṭā fikr-i saḫīm tedbîr-i kec
K25/10	Havāş-ı zāhireyle zeyn kıldıñ Vücüdüm 'ilm ü 'irfāna idüp fen	iddi' ā-ı 'aşk [1] Sevgiyi ileri sürme, aşkı savunma.
Kt3/65	Yüri ey dil o dergāha idüp 'acız ü niyāz izhār Tažarru' ḫıl tezellüllerle ol dā'im itā'atle	G63/5 Çār şahid bes degil mi iddi' ā-ı 'aşkuma Çeşm ü dilde dest ü serde āb u āteş ḫāk ü bād
Mh1/3	İdersin teşnegān-ı fakrı āb-ı cūd-ile irvā Yazılmış kilik-i taḫdîr ile pişānında bu ṭuḡrā	G67/11 İddi' ā idüp semenderlik yaḫarsın āteşe Perr ü bālîñ ḫayf ey pervāne uş olduñ remād
Mh2/8	Cevr ile 'uşşāk-ı pür-derdiñ ḡamın efzün ider Aḫıdıp eşk-i revānım Dicle vü Ceyḫün ider	iden [4] Eden, eyleyen, yapan kişi.
Mh2/7	Cevr ile 'uşşāk-ı pür-derdiñ ḡamın efzün ider Aḫıdıp eşk-i revānım Dicle vü Ceyḫün ider	G130/6 N'ola dehri ṭuta āhim firāk-ı gül- 'izārımla Çemende bülbülü nālān iden çün verd-i ḫandāndır
Mh4/13	Lā-mekān idüp mekānım küh u şahrā eyledi Terk-i 'arż itirdi bî-pervā vü rüsvā eyledi	G279/2 Küy-ı yāra dūd-ı āhuñdur seni irşād iden Ḳalb-i maḫzūnuñ odur ḡamḡin iden hem şād iden
	' İdād-ı jāle [1] Su damısı, çiy, şebnem sayısı. Sevgilinin yanaḡındaki ter ya da su damlası.	G279/3 Küy-ı yāra dūd-ı āhuñdur seni irşād iden Ḳalb-i maḫzūnuñ odur ḡamḡin iden hem şād iden
G243/12	Yüzüñdür bir gül-i şad-berg hezārñ biñden artıḡdır 'İdād-ı jāleden çoḡ dāne-i eşkim ḫisāb itdim	G279/3 Küy-ı yāra dūd-ı āhuñdur seni irşād iden Ḳalb-i maḫzūnuñ odur ḡamḡin iden hem şād iden
	' idād it- [1] Hazırlama, hazırlayıp geliştirme. Kabul olmak.	idḫāl-i cinān [1] Cennete girmek, Cennete konulmak.
Mr1/48	Didiler yā Rabbenā unşur cüyüşe'l mü' minñ İtdiler tārīḫini hem bu du'ā ile ' idād	Mş2/70 Ola kim 'afv ide 'işyānımız ol Raḫmān Ḳıla dīdārını iḫsān idüp idḫāl-i cinān
	' idād ol- [1] Sayılmak, kabul olmak.	İdin- [4] Edinmek, almak, sahip olmak.
G63/2	Ger ḫalem olsa ağaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim ḫābil degil ola 'idād	G36/4 'Aceb o kākūli Şāmiñ cemāli Ka'be midir İdindi 'aşık-ı bî-çāreler küyün 'Arafāt
	idbār [2] Talihin insana yüz çevirmesi, ters dönmesi, talihsizlik, bahtsızlık.	K35/10 İdüp pes duḡter-i sa'd aḡterini uş āna tezvīc İdindi anı dāmād ol Seleskovic-i zü'l-ārā
G340/6	Reh-i 'aşkıñda cānānıñ neler çeksek gerek bilmem Hele iḫbāl idüp girdiñ meded yoḡ ḡayrı idbāra	Kt22/3 İdinmiş cümle 'aşıklar şānevber ḫad birer dil-ber Seniñ bāḡ-ı cihān içre dikilü bir dıraḡtuñ yoḡ
K28/12	Açıla her dem bu gülşende merāmın ḡoncası Eylemiş ḫācet degil iḫbāl u ya idbār gül	G87/5 Şehā luṭf eyle hem-pervāz idinme nā-münāsibdir Ki sen bir ağ tūtīsın rakīb rü-siyeh zaḡdır
	idbār eyle-[2] Talihsiz, bahtsız olmak.	idrak [1] Anlayış, anlama yeteneḡi.
G257/3	Devlet-i ḫāk-i rehiñde n'ola idbār eylesem Mihr-i iḫbālını ṭutdı ḡaym-ı ḡam şāhım benim	G212/4 Yaniña ḫoma rakıbi baḫma yüzine begim Şāniña düşer mi fikr it yoḡ mı idrakiñ seniñ
G136/6	Rāh-ı 'aşkıñda gider terk eylemez dil ḫaşre dek Yoluna şıḡ ile iḫbāl itdi idbār eylemez	idrak eyle- [5] Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.
	iddi' ā [1] İleri sürülen ve savunulan düşünce, iddia.	Ms4/5 Hiss idüp 'aşıklıḡım evvel çün idrāk eylediñ Başlayup soñra cefāya luṭfuñ imsāk eylediñ
G151/9	İddi' āmız Nebziyā bu itmişiz vird-i zebān Şādıḫız 'aşkıñda dildārıñ özi özlerdeniz	Ms4/11 Hiss idüp 'aşıklıḡım evvel çün idrāk eylediñ Başlayup soñra cefāya luṭfuñ imsāk eylediñ

Ms4/17 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrāk eylediñ Başlayup soñra cefāya lutfuñ imsāk eylediñ	igzāb [1] Gazaba getirme, hiddetlendirme, kızdırma, öfkelenendirme.
Ms4/23 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrāk eylediñ Başlayup soñra cefāya lutfuñ imsāk eylediñ	G137/5 Görüp üftādelerin kesretin igzāb olma Tağdır bād-ı fenā cem'imiz aralanuruz
Ms4/29 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrāk eylediñ Başlayup soñra cefāya lutfuñ imsāk eylediñ	ihāta eyle-[1] İhata etmek, çevirmek, kuşatmak, sarmak.
idrāk it- [1] Anlamak, kavramak, idrak etmek.	G169/13 Bañr olup eşkim ihāta eyledi pīrāmenim İztırābım Nebziyā budur benim garķ ābeş
K21/10 Velķin şavmı nevme tıtdurup sa'yiñ hebā kılma İriş her dem cemā'atle şalāt-ı ħamse idrāk it	ihāta kıl- [1] İhata etmek, kuşatmak, sarmak.
İdrīs [1] Hz. İdris, daha çok meleklerle ders vermesiyle Divān edebiyatında adı geçen Hz. İdris ilim ve hikmet sahibi bir şahsiyettir. Bazı kaynaklarda kalem ile yazı yazan ilk insan olarak yad edilen Hz. İdris kâtiplerin ve terzilerin piri kabul edilir (Yiğit, 2019, s.235).	K12/23 Nitekim ķalur ihāta isbī'ı engüşterin Öyle bir sūr-ı kavī kim görmemiş çeşm-i felek
Ms1/12 Ğayr tursun Bu'l-beşer Ādem Şafıyyu'llāh ķanı 'İlm-ile göge āğan İdrīs refī'u'llāh ķanı	G209/12 Ğam-ı āgyār ile ölmem muķarrer Beni bu Ğayret āñir ider ihlāk
īfā it-[2] Yapmak, yerine getirmek, ödemek.	ihlāk it[1] Helak etmek, yok etmek.
G272/8 Cefāsi ħadden efzūn oldı ol ħūn-ħvāreniñ gerçi Velī inşāf idüp īfā ider bir gün vefāsından	K21/8 Helāk-ı nefsi-i emmāre hemān şavm ile ħāşıldır Kerem it merĥamet itme meded it nefsi ihlāk it
Kt17/18 Du'ā idüp didi Nebzī anuñ ħaķķında bu beyti Birer tāriħ ider bi'z-zāt her bir mışra'ı īfā	ihmāl it- [1] Savsamak, savsaklamak, boşlamak.
ifrāğ [1] Kalıba dökme.	G78/12 Bī-tekellūf varayor ħāne-i āgyāra velī Bize gelmekde te'allūl idüp ihmāl ideyor
G39/16 Eridim tābiş-i 'aşķ ile hem-çün sūrb lutf eyle Yiter ķotarma ķabdan ķaba bir ķālībda ifrāğ it	ihmāl yoķ [1] Göz ardı etmek söz konusu değıl.
ifrāz eyle- [1] Parçalamak, ayırmak, bölmek.	K32/27 Bilürüz bezl-i ni'am itmede ihmālīñ yoķ İntiķāmında daħı itme n'ola imhālī
Tr1/9 şıçdım üstüne aña şer-levĥa ifrāz eyledim işedim etrāfına bi'l-cümle pervāz eyledim	ihrāc it- [1] Çıkarmak, çıkarılmak.
iftihār eyle- [1] Kıvanç duymak, övünmek, gurur duymak.	G247/7 Ĥubb-ı yāri dilden ihrāc itmege İblīs rakīb Cehd ider ammā velī sābitdir imānım benim
G194/11 İftihār eyleme ey ħvāce baña şanma beni Dişi dürr ağızı şadef tudağı mercānım yoķ	ihrām eyle- [1] Hacı elbisesi olarak giydirmek.
iftitāh eyle- [1] Açmak, açılmak. Başlamak.	G160/8 Dil tavāf-ı Ka'be-i kūyuñda sa'y eyler şehā Āteş-i āħım delīl ü dūdın ihrām eylemiş
G56/10 Ben şanurdum mihr ider buldı çü 'ömrüm ihtitām Sen henüz cevri ü cefāya eylemişsin iftitāh	ihrām it- [1] Hacıların örtündüğü dikişsiz bürgü yapmak, sarınmak.
igmāz [1] Göz yumma, görmezlikten gelme.	G272/11 Delilim nār-ı āħım dūdum ihrām idüp geldim Ayırma Merve ħaķķı Ka'be-i kūyuñ şafāsından
Mü2/2 Ol şāh-ı ferih bende-i nā-şādını bilmez İgmāz u tesāhül	ihrām-ı 'aşķı [1] Hacı elbisesi giyme sevdası.
igmāz eyle- [1] Görmezlikten gelmek.	G188/10 Hezārān cidd ü sa'y ile şafā bulmazsın ey ħacī Giyüp ihrām-ı 'aşķı kıl ħaķķat Ka'besin tatvāf
G179/2 Düşüp meydān-ı 'aşķında şehā şeb rüz çün miķrāz Raķibiñle keş-ā-keşdeyiz eylersin görüp igmāz	ihsān [1] Bağışlama, bağışta bulunma. Lütuf, kerem, iyilik.

- G81/14 Hülüş üzre bulursun hîdmetinde Nebzîyi cänä
Pes anı lutf idüp **ihsânîña** gel lâyıķ it hemvâr
- G124/6 Dir imişsin sitem ü rüy-i celâl
‘Âşıķa lutf ile **ihsânımdır**
- G194/14 Ni’am-ı cevrine müstağrak iken yine o şâh
Dir imiş Nebzî-i bî-çäreye **ihsânım** yok
- G253/6 Lutf idüp va ‘d eyledi cevri ü cefâlar cânıma
Hamd ola Mevlâya kim ey dil yine **ihsândayım**
- G285/10 Nebzîyi da ‘vet kıl ey hünî vişâliñ h’vânıma
Aç u muhtâc u fakîrem lâyıķam **ihsâna** ben
- G338/10 Ğayrıdan itmez tevaķķu’ Nebzî-i kâsil kerem
Feth olur bâbından ancak aña **ihsân** var ise
- G371/12 Kerem it kim niçe âzâdeleri serv gibi
Kul ider lutf ile ehl-i keremiñ **ihsânı**
- Mh1/7 Ne mümkün birr ü **ihsânıñ** verâ ta’ dâd idüp şaysın
Mürüvvet ‘âleminde serverâ mädâm kim haysın
- ihsân eyle- [4]** Lütuf ve iyilikte bulunmak, yardım etmek.
- K32/55 Hâşılı **eyle** hayât-ı ebediyye **ihsân**
Virmeyüp dünye hayâtında daħı izlâli
- G371/9 Seni cânıyla seven ‘âşıķa **ihsân eyle**
Nesi var ise fedâ yolıña ger bir cânı
- Mş1/56 Şem’-i ümmîdiñ murâd üzre fûrüzân eylemiş
Eyleyüp baħtıñ güşâde dürlü **ihsân eylemiş**
- Ms1/28 Bu hâletle vücûduñda nedir bu za’f u süstî ten
‘İlâc-ı ‘âcil **ihsân eylesün** Hâķ maħz-ı lutfuñdan
- ihsân it- [6]** Lütuf ve iyilikte bulunmak, yardım etmek.
- G325/6 Hem şuna la ‘l-i zülâlınden saña âb-ı şarâb
Hem daħı tekrâr-be-tekrâr büseler **ihsân ide**
- K9/8 Ola şer’-i Aħmed üzre müstakîm
Taħrı **ihsân ide** aña toğrı râh
- Mh1/16 Olursın lutf-ile riş-i dil-i mecrûhlara merhem
Hudâ ķat ķat ecr **ihsân idüp** ķadriñ kıla eħham
- Mşr2/70 Ola kim ‘afv ide ‘işyanımı ol Raħmân
Kıla dîdârını **ihsân idüp** idhâl-i cinân
- Tkb2/58 Ya niçe kılsun taħammül bu firâķa sağlar
Tâ meger **ihsân idüp** ol Kâşif-i her müşķilât
- Mrb1/8 Muntazırdır kim ola lutfuñla tâ-ber feth-i bâb
Zerre **ihsân it** ķoma ol zâtı yâ Rab nâ-murâd
- ihsân kıl- [2]** İyilikte bulunmak, merhamet göstermek, lütufta bulunmak.
- N38/1 Her demi ağyâra cänä **ķıldığın ihsân** gibi
Bu dil-i nâ-şâdı yakdıñ âteş-i süzân gibi
- G367/1 Her demi ağyâra cänä **ķıldığın ihsân** gibi
Bu dil-i nâ-şâdı yakdıñ âteş-i süzân gibi
- ihsân ol- [1]** İhsan edilmek, lütfedilmek, bahşedilmek.
- G101/10 Nebzî-i üftâdeye cänä cefâ kılsañ n’ola
Bendeñe her cevri kim itseñ aña **ihsân olur**
- ihsâna gel- [1]** Bağışlanma dilemeye, yardım istemeye gelmek.
- N12/1 Cenâb u âsitânıña bu dil **ihsâna gelmişdir**
Vişâliñ ‘ıydına cânım begim ķurbâna gelmişdir
- ihsâna iriş- [1]** İyiliğe ulaşmak.
- G282/5 Hârîm-i hâşşına da ‘vet kılıp **irişdir ihsâna**
Daħı şeft-âlûlar vir kim begim lutfuñ tamâm olsun
- ihsân it- [1]** Bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
- Mh1/27 Havâda murğa **ihsânıñ ider** hem hûta deryâda
Eser lutfuñ nesîmi seyyidâ her demde her-câda
- ihsân ol- [1]** İyilik etmek, bağışlamak, armağan etmek, vermek, bahşetmek.
- G83/9 Nebzîye kaç büse **ihsânıñ ola** âyâ didim
Didi âlâ-yı kerem kâlâ-yı bî-endâzedir
- ihsân um-[1]** Yardım beklemek, medet ummak.
- Mrb1/45 Nebze **ihsânıñ umup** her müslimât u müslimîn
Ağlaşup feryâd iderken bir ağızdan ecma’îñ
- ihsâna ir- [1]** Yardım, lütuf, kerem, iyilik ulaşması.
- G97/5 **İrüp ihsânîña** her dem o rakîb-i ħar-ı dün
Şanemâ miħnet ü ğam hep bu dil-i zâra mı var
- ihtirâ’ [1]** Daha önce benzeri olmayan bir şey icat etme, ortaya çıkarma.
- G183/16 Derd-i köhnem Nebzîyâ iş’âr için
Eyledim bir güne nev-şi’r **ihtirâ’**
- ihtirâz [1]** Kaçınmak, uzak durmak, çekinmek, geri durmak.
- Tc1/19 **İhtirâz** ile olan ihvâna ya ne baħtlu
Ben hele çekdim ayağım sen de var elüñi yu
- ihtisâb [1]** Hesap sorma, sorguya çekme, sorumlu tutma.

- K1/24 Kalbini şâf eyle âb-ı zer gibi zîrâ idüp
Kalbden şarrâf olanlar **iẖtisâba** ibtidâ
- iẖtişâm [1]** Gösteriş, görkem.
- K17/2 Ey câlis-i şadr-ı ‘alâ câyın durur ‘âlî-makâm
V’ey lâbis-i ferv-i velâ kisveñdir ‘izz ü **iẖtişâm**
- iẖtîâm[1]** Bitme, sona erme, hitam bulma.
- G56/9 Ben şanurdum mihr ider buldı çü ‘ömrüm **iẖtîâm**
Sen henüz cevır ü cefâyâ eylemişsin iftitâh
- iẖtiyâc kal- [1]** Gerek kalmak, muhtaç olmak.
- G53/8 Zülf-i şeb-gümü dile çok cevır ü bî-dâd eyledi
‘Arz-ı hâlim şunmağa la’line **kalđım iẖtiyâc**
- iẖtiyâc ol- [1]** Maddî imkâna, paraya muhtaç olmak.
- G54/8 Gözlerim şarf itdi varın yoluña
Dirhem ü dînâra **oldı iẖtiyâc**
- iẖtiyâcı yok [1]** Bir şeye gereksinim duymamak.
- G373/18 Dil-i dîvâneniñ ‘aşk devletinde
Şeh-i Dârâya **yokdur iẖtiyâcı**
- iẖtiyâr [1]** İrade, güç.
- N20/4 Lâ’ubâlîyim baña ta’n itmesün aħbâblar
İẖtiyârımla degildir ıztırârı olmuşum
- iẖtiyârı elden git- [1]** İradesini kaybetmek, şuurunu kaybetmek, kendinden geçmek.
- G255/2 Gördüm ağıyar ile yâr olduñ çü dildârim benim
İẖtiyârım gitdi elden kalmadı ‘arım benim
- iẖtiyâr eyle- [1]** Seçmek, tercih etmek. || Kabullenmek, razı olmak.
- K30/8 Çün ki bildi fânîdir dünyâ evi
Eyledi dâr-ı beķâyı iẖtiyâr
- iẖtiyâr eyle- [1]** İhtiyar etmek, seçmek, tercih etmek.
- Tc1/38 Bu hevâ ile olup ser-mest ü şeydâ bî-ķarâr
Bi’z-żârüre **eyledim** künc-i ħarâbât **iẖtiyâr**
- iẖtiyâr ol- [1]** Seçme, tercih etme durumunda bulunmak.
- G348/12 Şâ’ir-i pişîniyânın pey-reviyken şimdilik
Piş-rev-i pesîniyân u **iẖtiyâr oldum** hele
- iẖtiyâf eyle- [1]** Tedbirlî ve ölçülü davranmak, sakınmak.
- G178/6 Atar tîr-i ħamze o kaşı kemân
İşit ey gönül **eylegil iẖtiyâf**
- iẖvân [3]** Eş, dost, sâdik arkadaşlar. || Aynı mezheb veya tarikata mensub olanlar.
- G174/6 Çün düşer çâh-ı melâlet içre gör Yûsuf gibi
Râz-ı pinhânın kim eyler ey gönül **iẖvâna** ‘arz
- K14/19 Şaded neyse beyân idüp eziyyet virme **iẖvâna**
Mücevher ħarf ile târîħ-i sâlin eyleyüp i’lân
- Tc1/19 İhtirâz ile olan **iẖvâna** ya ne baħtlu
Ben hele çekdim ayağım sen de var elüñi yu
- iẖyâ eyle- [1]** Bir kimseyi lütfâ gark etmek, mutluluğa kavuşturmak. || Canlandırmak, diriltmek.
- Kt13/3 Gelüben **eyledi iẖyâ** ebeveynini belî
Gelmedin her birisi mürde-i bî-cân idi
- iẖyâ iden [1]** Dirilten, canlandıran. || Lütfâ gark eden, mutluluğa kavuşturan.
- Kt3/47 **İdenler** ehl-i sünnet ve’l-cemâ’at mezhebin **iẖyâ**
Olardır dîde-i a’dâ’-i dîn ü millete denbel
- iẖyâ id- [1]** Bir kimseyi lütfâ gark etmek, mutluluğa kavuşturmak. || Canlandırmak, diriltmek, mamur kılmak.
- G329/3 **İdersin** her nefes biñ mürde **iẖyâ**
Bu mu’ciz yogı idi ‘İsî Nebîde
- iẖzâr [1]** Hazır etme, hazır bulundurma, hazırlama.
- G349/2 Ĥâne-i dilde ħayâliñ her kaçan miħmân ola
Bir fakîrim mâ-ħazar **iẖzârım** aña cân ola
- iẖzâr eyle- [1]** Huzura gelmek, hazır etmek, hazır bulundurmak, hazırlamak.
- K8/46 Muħtaşar it eyleme taṭvîl
Eyle hemîn mâ-ħazar **iẖzâr**
- iḵbâl [1]** Tâlih ve baħt açıklığı, mutluluk, saâdet.
- K28/12 Açıla her dem bu gülşende merâmın ħoncası
Eylemiş ħâcet degil **iḵbâl** u ya idbâr gül
- iḵbâl it- [1]** Teveccüh etmek, yönelmek, meyletmek.
- G340/6 Reh-i ‘aşkında cânâmın neler çeksek gerek bilmem
Hele **iḵbâl idüp** girdiñ meded yok ħayrı idbâra
- iḵbâl it- [1]** Teveccüh etmek, yönelmek, meyletmek.
- G136/6 Râh-ı ‘aşkında gider terk eylemez dil ħaşre dek
Yoluna sıdķ ile **iḵbâl itdi** idbâr eylemez
- iḵbâl-i lâ-beķâ [1]** Gelip geķici, kalıcı olmayan.

G127/1	Dünyâda devlet ey dil ikbâl-i lâ-bekâdır Bî-şübhe meyl idenler mahrûm u bî-nevâdır	G276/3	Ol iki şeh-bâz çeşmînden halâşa çäre yok Murğ-ı dil çün kâkül-i şeb-günüñ itdi âşiyân
	ikbâl u devlet [2] Refah ve saadet.	G314/5	Benimçün kanlar ağlarlar bu iki çeşm-i pür-hünüm Ol iki nergisiñ yâdıyla feryâd eylesem her-gâh
G69/12	Şeb rûz cânâ Nebzî du'âda İkbâl ü devlet olsun müsâ'id	G314/5	Benimçün kanlar ağlarlar bu iki çeşm-i pür-hünüm Ol iki nergisiñ yâdıyla feryâd eylesem her-gâh
K17/18	Virdi budur rûz u leyâl mesrûr ol görme melâl İkbâl u devlet bi'l-kemâl olsun hužûruñda müdâm	G333/14	Gerekdir sîm ü zer efvün vişâl-i dil-bere bi'llâh Velî yokdur seniñ Nebzî iki cîbiñde bir para
	ikdâm eyle- [1] Gayret etmek, çabalamak, çalışmak.	G341/2	Atma ğamzeñ oqunı ben bağı hün bî-çäreye İki zaħm urulmadı zîrâ begim bir yäreye
K9/10	İbtidâ cengi anuñ oldı 'Acem Cenge ikdâm eyledi ol pâdişâh	G367/3	Sen şeh-i hüsnüñ iki âvâre mahzûn kulıdır Rûz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi
	iki [33] "İki adet" anlamında sayı sıfatı.	G374/10	Egerçi rûze-i hicriñ dil-i 'uşşâka tutdurduñ Vişâliñ 'ıydına illâ iki kaşñ hilâl oldı
B7/2	Göremez ğayrı o ğod-bîn dimeñiz bînâdır İki gözle görñüz zâhidi nâ-bînâdır	K35/19	Düşüp ol iki mışra'-ile müstevfâ iki târih Biri târih-i Hicret ol birisi mevlid-i 'İsâ
Mu10/2	Gözün aç sâye-i bîde otur it bayramı İki vech ile nezâketle çıkar bir nâmı	K35/19	Düşüp ol iki mışra'-ile müstevfâ iki târih Biri târih-i Hicret ol birisi mevlid-i 'İsâ
Mu28/2	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luftuñ mükemmel iki pul virgil baña	K36/21	Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki târih İşâret oldı sâñi Hicrete evvelki Mîlâda
G62/10	Nebzî-i şeydâ-gönül ğamla 'aceb âlüftedir Bir atadan bir anadan toĝdı şankim iki aħ	K36/21	Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki târih İşâret oldı sâñi Hicrete evvelki Mîlâda
G76/8	A begim 'âşıkñım yok durur inkâra mecâlim İki çeşminden ağan eşk ü demim iki tanıkdır	Kt3/28	Mürebba idiler zânü-yı Peyĝam-berde bî-minnet Olalar yarın anda zîb-i cennet ol iki ğardaş
G84/2	Göremez ğayrı o ğod-bîn dimeñiz bînâdır İki gözle görñüz zâhidi nâ-bînâdır	Kt3/25	Hasanla hem Hüseyñ oldı iki şeh-zâdeler anlar Olup ism ü müsemmâ ile hem adaş u hem pâdaş
G139/3	Muĝ-peçe sâkiyle ma'nîde iki ğam-zâdeyiz Pîr-i mey-hâneyle ğardaş oldı çün kim pîrimiz	Kt3/16	İki kerre olup dâmâd zü'n-nüreyñ oldı ad Resülün aldı ol iki benâtü'l-ğayrın ol sultân
G159/2	Bir ejderdir şaçñ kim genc-i hüsnüñde tılısm olmuş Yüzün tâ sîndir ol ebrûlar anda iki bism olmuş	Kt9/27	Mışra' mîñ her birisi oldı iki târih anuñ Her ğanadı dü açılır zîre o bâbu'n ni'amiñ
G165/18	Nebzîyi mecnûn iden ol şaçı leylânın daħı Aĝzı mîm ü zülfi cîm ü kaşı iki nün imiş	Kt18/23	Didim pes iki mışra'da iki târih bir beyti Biri târih-i Hicretdir birisi mevlid-i 'İsâ
G193/11	Cân u dil iki ğulâmıñ olmaĝa Kıldılar 'azm-i tapuñ bi'l-ittifâk	Kt18/23	Didim pes iki mışra'da iki târih bir beyti Biri târih-i Hicretdir birisi mevlid-i 'İsâ
G200/6	N'ola rüyuña zulf olursa niĝâb İder anı bād-ı seher iki şaĝ	Kt19/30	O zâ'id nâkışı cebr eyler-ise Tamâm olur iki târih hâzâh
G240/8	Hüsnüñ güneşi 'âleme çün pertev urupdur Ol iki hilâl kaşñı bedr aya deĝişmem	N38/3	Sen şeh-i hüsnüñ iki âvâre mahzûn kulıdır Rûz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi
G267/8	Aħar iki tarañdan baħr-i hüsn İki ruhsârıñ olmuşdur iki cüy		iki 'âlem [2] İki dünya. Dünya ve ahiret.
G267/8	Aħar iki tarañdan baħr-i hüsn İki ruhsârıñ olmuşdur iki cüy	G113/5	Bir cânı iki 'âleme virmezler iken ğaħ Sen tâlib olursañ saña teslîm ola cânlar

- G252/12 Yolunda terk idem cān u cihānı
İki 'ālem deger dīdān gördüm
- iki baş [1]** İki başlı olan.
- M2/2 Nedir ol kim ki dīrāz kāmētdir
İki başı var ilan şüretidir
- iki cihan [1]** İki dünya. || Dünya ve ahiret.
- Kt10/17 Yā Rab murādın **iki cihānda**
Eyle müyesser idüp 'ināyet
- iki çeşm [1]** İki çeşme, iki pınar. || Gözyaşı.
- G76/8 A begim 'āşıkñım yok durur inkāra mecālim
İki çeşmimden ağan ešk ü demim iki ŧanıķdır
- iki güne [1]** İki çeşit, iki tür.
- K35/17 İki güne idüp tavşīf didim bir beyti çün Nebzī
Beyān itdim dü vech-ile zamān-ı mevlidin hālā
- iki gün [1]** İki gün || Çok kısa süre.
- G137/4 Dime kim eglenemez bunda dil-i bī-ğilımız
İki gün bağ-ı cihān içre temāşālanuruz
- iki göz [1]** İki göz. || Güneş ve ay.
- G42/83 Dīde-i şehvārññın yādıyla **iki gözlerim**
Nehr-i Nīl oldı birisi birisi cüy-ı Furāt
- iki kat ol- [1]** İki büküm olmak, kıvrılmak.
- G36/11 Büküldi lām gibi bu kāmētim **olup iki kat**
Gam ile Nebzī-i şeydā gel eyle vird-i zebān
- iki kerre [1]** İki defa.
- Kt13/15 İki kerre olup dāmād zū'n-nüreyñ oldı ad
Resülün aldı ol iki benātü'l-hayrın ol sultān
- iki mışra' [4]** İki mısra, iki dize.
- Kt19/27 **İki mışra'** dañı tārīh olupdur
Biri zā'id biri nākışdır illāh
- K36/21 Düşüp ol beyt içinde hem **iki mışra'** iki tārīh
İşāret oldı sānī Hicrete evvelki Mīlāda
- Kt18/23 Didim pes **iki mışra' da** iki tārīh bir beyti
Biri tārīh-i Hicretdir birisi mevlid-i 'İsā
- K35/19 Düşüp ol **iki mışra'** -ile müstevfā iki tārīh
Biri tārīh-i Hicret ol birisi mevlid-i 'İsā
- iki nergis [1]** İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. || Sevgilinin gözleri kastedilmiştir.
- G314/6 Benimçün kanlar ağlarlar bu iki çeşm-i pür-hünüm
Ol **iki nergisiñ** yādıyla feryād eylesem her-gāh
- iki ruhsār [1]** İki yanak.
- G267/8 Aķar iki taraşdan baħr-i hüsne
İki ruhsārñ olmuşdur iki cüy
- iki şah [1]** İki padişah.
- G61/4 İki şaķķ oldı rakībiñ reşķden 'ar'ar gibi
Serv-ķaddiñ üstüme şaldı benim çün **iki şah**
- iki şahid [1]** Davanın geçerliliği için iki şahit.
- G69/6 Da'vā-yı hüsne hüccet **hattıdır**
'Aynıyla 'ayneyn şān **iki şahid**
- iki şaķķ ol- [1]** İki parça olmak.
- G61/3 İki şaķķ oldı rakībiñ reşķden 'ar'ar gibi
Serv-ķaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şah
- iki taraf [1]** İki yön, iki cihet.
- G267/7 Aķar **iki taraşdan** baħr-i hüsne
İki ruhsārñ olmuşdur iki cüy
- iki yir [1]** İki yer. || İki yön, taraf.
- G76/2 Çarĥ-ı atlas göge āhım dütününden boyanıķdır
İki yirden meh ü ĥurşid-i 'alemveş yamanıķdır
- iki yüz [2]** İki yüz sayı sıfatı.
- Mu29/2 Pür irişdir destīyi tā kim yarasun bir işe
Bir ayak süci irişür mi **iki yüz** ser-ĥoşa
- Mu32/1 Biz **iki yüz** yavrı uçurduk yuvadan bülbülā
Var yüri sen āşiyāñında otur mühmel helā
- iki zülf [1]** Sevgilinin yüzünün iki yanından dökülen saç lüleleri.
- G131/6 Başında perçemiñ tüg-ı hümādır
İki zülfün 'alemdir māh-peyker
- iklīm [1]** Ülke, memleket, diyar.
- G155/2 Bu gönüm küy-ı yāre 'azm ider ammā gerü gelmez
Beķā **iklīmine** öte giden ĥayrı berü gelmez
- iklīm-sitān [1]** Ülke alıcı, ülkeler alan.
- G219/4 Ķul ider 'ālemi nīm nigāñıyla o şanem
Ya bir **iklīm-sitān** bir şeh-i Dārā mıdır ol
- ikmāl [1]** Kemāle erdirme, tamamlama, bitirme.
- K32/50 Şerr-i şeytāndan emīn eylegil ĩmānñın hem
Varıcaķ ĥazretiñe ĥaķla virüp **ikmāli**

	ikrāh [8]		
	1. Kerih görme, iğrenme, tikslenme.		
G257/8	Gerçi meyl idüp ruḥ-ı zībāna dil virdim saña Tav' ile düşdüm velikin yokdur ikrāhum benim	G135/2	Luftunı çok görmüşüz biz yok durur inkārmız Çekmişiz bisyār cevriñ var hem ikrārmız
	2. Birine zorla iş yaptırmak veya muamele yapmak.	G293/6	Münkir-i 'aşkıdır begim kâfir durur mü'min degil Ayat-i ḥüsniñ görüp ikrār u imān itmeyen
G308/1	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile		ikrār eyle- [2] Dil ile söylemek, bildirmek. Öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek.
Tc1/11	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile	G136/8	Yarı dün şordum raḳıbe görmedim didi baña Bir mu'ānid kelb imiş öldürseñ ikrār eylemez
Tc1/23	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile	Tr1/50	Nebziyā yārā böyle 'arz-ı a'zār eylerim Bilürüm cürm ü günāhum şuçum ikrār eylerim
Tc1/33	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile		ikrāra gel- [1] Dil ile söylemek, bildirmek. Doğru olduğunu kabul ve tasdik etmek.
Tc1/45	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile	G333/12	Recā itdikde her dem vaşl-ı bī-hem-tāsını anuñ 'İnād eyler dilā o seng-dil gör gelmez ikrāra
Tc157/1	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile		iksīr-i vişāle [1] Kavuşma iksiri, kavuşma ilacı.
Tc1/69	Yok şadākat kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi ḥalk ile geçinmek oldı eyva'llāh-ile	G260/9	Nebzī niçesi irişem iksīr-i vişāle Destimde çü yok zerre kadar māl ü menālim
	ikrām [3] Ağırlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.		iksīr-i a'zam [1] En büyük, en etkili, ilaç.
G83/8	Varıcaḳ üftādeler dergāhıña ta'zīm kııl Şimdi rağbet dil-berā ikrāmıdır i'zāzedir	Mh1/22	Ne deñlü müdbir olsa mazhar-ı luḫfuñ olur maḳbūl Siyeh ḥāke nigāh itseñ olur iksīr-i a'zam ol
Mr5/30	Sāḳī müravvaḳ cām ile Şun bādeyi ikrām ile		iktidā eyle- [1] Birini örnek alıp ona uymak, örnek tutmak, tâbi olmak.
G77/11	Dil-berā el sīnede ikrām için Hep ayaḡa ṭurdılar serv ü çenār	K1/17	Küllühüm encümdür eyle iktidā ol mühtedī Cümle ālī-ḳadr ü enseb intisāba ibtidā
	ikrām-ı nihān [1] Gizli cömertlik, gizli bağış, gizli ihsan.		iktifā eyle- [1] Yeterli bulmak, yetinmek.
G22/4	Raḳıbe bi'l-'alen luḫf u 'atālar itmeden başḳa Olan der-ḥāne ikrām-ı nihānı kim çeker cānā	N2/16	Vaşfını açsam olur dūr u dirāz İktifā eyle didim çün ki biraz
	ikrām ol- [1] Lütufta bulunmak, cömert davranmak.		iktihāl it- [1] Göze sürme çekmek.
G342/4	Yüzin sürmekle pāyīña irişdir vuşlata bendeñ Bahāne-cū olur dirler kerīm olanlar ikrāma	G350/16	'Aşk ile meşḳ eylesün ḫaṭṭ-ı ruḫ-ı cānāneyi İktihāl itsün ḡubār-ı rāhını gözde helā
	ikrām it- [1] Ağırlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.		iktisāb-ı nazariyyāt [1] Kuramlar edinme, teoriler kazanma.
Kt3/33	Çün itdīñ bunda bunca anlara in'ām u ikrāmı Ḥudāya ḳadr ü rif'atlerle berter eyle fi'l-'uḳbā	G223/8	Şaçı zencīrine dil gerçi hevādār oldı İktisāb-ı nazariyyāt da teselsül müşḳil
	ikrār [2] Kabul etme, tasdik etme, söz verme.		iktisāb [1] Kazanma, edinme, edinim. Sevap.
		K1/39	Kıl ḥabībīñ ḫubbına bu muḫtaşar mecmū'ayı Bir vesīle zikr-i ḫayr iktisāba ibtidā
			il [6] Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, Halk, ahali.

- G91/6 Zenaḥ ayva gibi tatlu yemişmiş
Velī ben tatmadım **iller** yemişler
- G134/11 Yolımız düşmedi şādī **iline** gerçi velī
Soralar mülk-i melālī anı her sū bilürüz
- G194/7 Bu ġarīb **ilde** ölürsem kim ola ādem aña
Okuyup Fātiḥa üstüme du'ā-ḥ'vānım yok
- G253/4 Āsitān-ı dil-berimde ḥāk olup kaldım velī
Ne **il** ü ocağ başında ya ne ki yabandayım
- G288/8 Ḥarāba vardı dil mülki ser-ā-ser
Ḥarāmī ġamzeñ ol **ilde** gezelden
- G344/5 Sezā mıdır kamu **illerde** hep zeylerde söylenmek
Degildir zıkr-i la'liñ düşmege evfāha şāyeste
- ilā [1]** "-e kadar, -e dek" anlamında edat.
- K2/44 Fātiḥa tā-ḥātīme zıkr-i cemilīndir kamu
Mū-be-mū vü ḥarf-be-ḥarf āyet-be-āyet min **ilā**
- '**ilāc [4]** Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için
türlü yollardan kullanılan madde. || Çare, deva, şifa.
- G4/7 La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi '**ilāc**
Bildim cevāb olmayıcağ der-bestedir dārü's-şifā
- G53/14 Nebziyā çün resm ü kānūmı budur her-cālarñ
Ġāyetī çekseñ gerek bir vech ile yoğdur '**ilāc**
- G208/3 Maraž-ı 'aşka '**ilāc** için eṭṭbbā didiler
Leb-i la'liñiñi ḥastaña emdir yeke yek
- G373/2 Firākiñla mezākım oldu acı
Vişāliñle yetiş eyle '**ilāci**
- '**ilāc-i 'ācil [1]** Acil şifa, acil derman.
- Msd1/28 Bu ḥāletle vücūduñda nedir bu za'f u süstī ten
'**ilāc-i 'ācil** iḥsān eylesün Ḥāk maḥz-ı luṭfuñdan
- '**ilāc bul- [1]** İlaç elde etmek; iyileştirmek. || Çare
bulmak, çözüm yolu bulmak, çıkar yol bulmak.
- G349/13 Zaḥm-ı tığ-ı ġamze-i dil-ber **bulur** şanma '**ilāc**
Nebziyā bu derdiñe Ḥākdan meger dermān ola
- '**ilāc it- [2]** İlaç elde etmek; iyileştirmek. || Çare
bulmak, çözüm yolu bulmak, çıkar yol bulmak.
- G110/7 Zaḥmıma merhem komaz korğar '**ilāc itmez** tabīb
Derdimiñ zīrā ki 'ālem vālih ü ḥayrāndır
- Mg272/4 Ġirīzān olmasa bīmār-ı hicrānından olmaz mı
Vişāliyle '**ilāc itse** lebi dārü's-şifāsından
- '**ilāc kıl- [4]** İlaç elde etmek; iyileştirmek. || Çare
bulmak, çözüm yolu bulmak, çıkar yol bulmak.
- K2/67 Ey tabīb-i rüz-ı maḥşer **kıl** şefā' atle '**ilāc**
Dā'-i 'iṣyān ile olmuşlar kāmusu mübtelā
- G54/6 Tīr-i müjgāmiñla sīnem yaralı
Merhem-i la'liñle yaram **kıl** '**ilāc**
- G367/9 Nebziyā bu zaḥmına ḥiç bir tabīb **kılmaz** '**ilāc**
Ġālibā derdim benim bildim ki bī-dermān gibi
- N38/9 Nebziyā bu zaḥmına ḥiç bir tabīb **kılmaz** '**ilāc**
Ġālibā derdim benim bildim ki bī-dermān gibi
- '**ilācı yoğ [1]** Dermanı, çaresi olmayan, çözüm yolu
bulunamayan.
- M1/7 Kažā olmaz '**ilācı yoğ** fevātñ
Kažāsı var velī şavm u şalātñ
- ilāh [2]** Allah, Rab.
- K9/16 Luṭfuñ-ile düşmenin idüp ḥākīr
Kıl muzaffer 'askerini yā **ilāh**
- Ms1/32 Bi-ḥamdi'llāh kim baḥtñ güşāde tāli' iñ pīrüz
Ġiceñ Kaḍr u Berāt itsün **ilāhum** rüzüñi Nev-rüz
- ilāhe'l-'ālemīn [1]** Alemlerin Rabbi, ālemlere
hakim olan Allah (C.C.).
- G46/9 Vir merāmın yā **ilāhe'l-'ālemīn** ol dest-ğīr
Nebzi-i rüsvā vü şeydā nā-murād u bī-kesest
- ilāhī [4]** Ey Allah'ım.
- K1/37 Yā **ilāhī** istikānet vir dil-i pūr-şürıma
Def'-i vehm eyle bırakma ıztırāba ibtidā
- K13/39 İşidilmesün **ilāhī** bu haber hem dīnmesün
Maḥz ḥayr idi o da ġitmiş dirīğā kalmamış
- K32/58 Ne kadar cimri vü bī-baḥt ne kadar mücrimsem
Umarım senden **ilāhī** yine ferruḥ-fāli
- Kt3/55 **ilāhī** ehl-i imānñ mine'l-evvel ile'l-āḥir
Ġünāhın 'afv ü maḥv eyle Ḥabībīñden şefā' atle
- '**ilām it- [1]** Anlatmak, bildirmek, söylemek, izah
etmek.
- K15/23 Nebziyā tāriḥin '**ilām itmege**
Ancalar bāz eylemişlerken lebi
- ilā-mā-şā [1]** Sonu gelmeyecek bir vakte kadar.
- Mh1/14 Zahiriñ ola Ḥāk her rüz u hefte māh u sāliñde
Merāmıñ ide inşā Ḥazret-i Mevlā **ilā-mā-şā**
- ilan şüret [1]** Yılan suretli, yılan görünüşlü.
- M2/2 Nedir ol kim ki dirāz kāmettir
İki başı var ilan şüretdir

çıkarma.	i' lān [2] Açıklama, açığa vurma, meydana	G2/1	Eylegil Hākka hezāran hāmd ile ey dil senā Kim bahār olup bezendi köhne bu dār-ı fenā
G44/2	Sorarsañ eger bendeñe şāhım ne bu hālet Bir bir ideyim tapuña i' lān u işā'et	G2/5	Gel berü bāğa şarāb u hūb ile kesb it feraḥ Bāde vü maḥbūbdur 'uşşāka 'ālemde münā
K4/24	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün Bi-hāmdillāh bu elfāz ile kıldım tārīḥim i' lān	G2/7	'Ayš u nūş eyle yūri bir dil-ber-i zībā ile Dehr-i fānīde nedir bu çekdiğñ renc ü 'anā
	i' lān eyle- [1] Açıklamak, bildirmek.	G2/10	Cām-ı Cemle nūş idüp sahbāyı ğamdan ol berī Lā'ubālī ol ki birdir bil ki faqr ile ğmā
K14/20	Şaded neyse beyān idüp eziyyet virme ihvāna Mücevher harf ile tārīḥ-i sālın eyleyüp i' lān	G2/11	Hürmet ile bādeye harc it helālse kesbiñi Maşrafı zīrā ḥarāmıñdır binā ile zinā
	ilā-yevmi'l-ḥisāb [1] Hesap gününe, kıyamet gününe kadar.	G2/12	Hürmet ile bādeye harc it helālse kesbiñi Maşrafı zīrā ḥarāmıñdır binā ile zinā
G31/22	'Ömri Nebzīniñ tamām olsun hemān Uş cihān kalsun ilā-yevmi'l-ḥisāb	G3/4	Götürü gülşen-i 'ālem benim olurdu bütün Dīde-i nergis ile yārim eger başsa baña
	ilā-yevmi'l-kıyām [2] Kıyamet gününe kadar.	G7/3	Gülşenimdir şāhn-ı sīnem pür-gül olmuş dağ ile Dūd-ı āhım sünbülümdür āteşi lālā baña
K17/14	Vech-i ḥasen ki sende var mihr-i cihānsın tābdār Bünyān-ı devlet üstüvār ola ilā-yevmi'l-kıyām	G7/9	Āl ile şayd eylemişken Nebziyā murg-ı dili Bir nigāh itmez yine ol gözleri ala baña
G276/8	Düşdi şem'-i ḥüsnüne meylñ ezel pervānevesḥ Var ilā-yevmi'l-kıyāme āteş-i şevkıyla yan	G8/6	Göricek lāşe-i murdārımı ol nā-merdiñ Birbirin eyledi vesvās ile ḥannās 'ezā
	ilçi-i Roma [2] Roma'nın yöneticisi.	G8/7	Ben o ḥunzīr-i kebīr ile kurup ma'rekeler Turmayup ider idim leyl ü neḥār ulu ğazā
Kt17/1	Eyā hürmetlü rağbetlü De Penkler ilçi-i Roma Gürüh-ı ilçiyāniñ faḥri misliñ var midir āyā	G8/10	Eylediñ Nebziye vaşlıñı revā saña daḥı İde Hāk ḥayr-ı cezā ile cezā rüz-ı cezā
Kt18/26	İrişüp yine İslāmbula ile yümñ ile kadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldu tekrār ilçi-i Roma	G9/3	İsterim cān ile cānā vāşıl-ı dīdār olam Gerçi 'inde'l 'aşıkñ hicr ü vişāl oldu sevā
	ilden [1] El, başkası, yabancı.	G9/5	Hüsn ile ger mihr-i 'ālem-tāb olursa bir güzel Gözime daḥı görünmez zerre deñlü mā-sivā
G106/8	Seni gördükçe benimle o raqīb-i ḥar-ı dūn Gelüben ğayrete ilden utanup 'āre düşer	G12/3	Şahnur ağıyār ile gördüm velīkin maqşadı 'Arz kıлмақ ḥaddini ol ḫāmeti dil-cü saña
	ile [464] " Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.	Tr1/6	şanmañız cidd eyleyüp ol pušta a'zār eyledim Bu ḥuşuşda ḥezl idüp gönüm ile bāz eyledim
Mu10/2	Gözün aç sāye-i bīde otur it bayramı İki vech ile nezāketle çıkar bir nāmı	Tr1/25	yanıma bir vaqt ile aldım idi pāk ola diyü göz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü
Mu14/1	Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırk sene kāmīl Ḥudā dād itnese yetmiş sekiz olsa nedir ḥāşıl	Tr1/59	Ad u şanı yok ki ol ad ile yād idem velī Diyeyim ser-defter-i ḥizān ḥüccetle eli
Mu19/2	Muḥibb-i şādıkımdır ol meveddet şāḥibi dil-ber Müsemması gibi ismi vedādi kalb ile aḫzar	G13/13	Ḥvīş ile yārān ile bigāneyim Olalı 'aşkıñla cānā aşınā
Mu22/1	Maḥv-ı vāv ile midādi yazuban pes çıkar ad Bu mu'am mā işbu vech ile bulur ancağ güşād	G13/13	Ḥvīş ile yārān ile bigāneyim Olalı 'aşkıñla cānā aşınā
Mu22/2	Maḥv-ı vāv ile midādi yazuban pes çıkar ad Bu mu'am mā işbu vech ile bulur ancağ güşād	G14/2	Şāh-ı gül şāhn-ı bahāra geldi kendi cā-be-cā Leşker-i ezhār ile şahrā bezendi cā-be-cā
Mu23/2	Ayağdan başa elde bir güli taḫdım zarāfetle Berāhın ile isbāt eyledim nāmın nezāketle		

G14/3	SİNEMİ DĀĞ-ı ĞAM İLE LĀLEZĀR İTİM YİNE BĀĞBĀN-ı DEHR SEYR İDÜP BEGENDİ CĀ-BE-CĀ	G41/5	ŞAĦN-ı SİNEM TĀZE TĀZE ZAHM İLE ZEYN EYLEDİŦ ŞOL SEMEND-ı TĀZA DÖNDÜM KİM URULMIŞ ZĪN Ü RAĦT
G15/3	'AŞK-ı ŞĪRĪN İLE TA TLU İDİ FERĦĀDĪN DEMİ ĦÜSREVĀ HİCRĪN ĞAMIYLA ACIDIR ŞEKKER BAŦA	G41/7	YĀR İLE ZĀNÜ-BE-ZĀNÜ OLMAK İSTERSİN 'ACEB EY GÖNÜL BİLMEZ MİSİN AŦA GEREKİR YĀR BAĦT
G16/9	ŞARĀB-ı 'AŞK İLE MEST OLMADIŦSA NE ĦĀLETİR BU ĦĀLET NEBZİYĀ YA	G43/8	GEL İMDİ ŞABR KİL EŞ-ŞABRU ĦAYR OLA TĀ ŞABR İLE ĦĀŞİL MÜKĀFAT
G21/11	ŞARĀB-ı 'AŞK İLE MAĦMÜR OLAN DİL HEMĀNĀ ŞEYĦ-ı ŞİBLİDİR CÜNEYDĀ	G44/10	ARTURDI ĞAMIM BU ĞAM-ı DİL-ĞİRİME BAĦUP DOSTLARDA OLAN ĦÜZŦN İLE DÜŞMENDE ŞEMĀTET
G28/3	VIŞĀL İLE OLA MAĦRÜR AĞYĀR FİRĀK İLE KILA 'UŞŞAKI ĦĀ'İB	G46/6	ZĀHİDİ GÖRDÜM İMĀMET EYLEMİŞ MEY-ĦĀNEDE PĀK OLUP ĀB-ı ŞARĀB İLE GEÇÜP MIHRĀBA MEST
G28/4	VIŞĀL İLE OLA MAĦRÜR AĞYĀR FİRĀK İLE KILA 'UŞŞAKI ĦĀ'İB	G47/4	ĞAM-ı 'ĀLEM 'ACEB Mİ BENDE OLSA BENEM ÇÜN 'AŞK İLE MECNŪNA VĀRİS
G28/14	ŞU GİBİ OLMAGIL HER SŪYA CĀRĪ OLURSUŦ ĀTEŞ-ı 'AŞK İLE ZĀ'İB	G49/10	DİL TAVĀF-ı KA'BE-ı KŪYUNDA TURMAZ SA'Y İDER MERVE ĦAKKI DI ŞAFĀ İLE REVĀ OLMAZ MI ĦAC
Havāle eyle her ĦŪKMI KA ZĀYA RĪZĀ İLE OLUR ECHEN MEŞĀ'İB	G50/4	BĀD-ı ŞABĀ ZŪLF-ı DİL-ĀVİZİN PERİŞĀN EYLEDİ TEŞVİŞ İLE TOLDI CİĦĀN AŞIKLAR OLDI HERC Ü MERC	
G29/5	BAŞINA ĀZĀDE PERVĀZ İDER İKEN ŞEVK İLE GŪLŞEN-ı 'ĀLEMDE SEN GŪL-ĦADDE OLDI 'ANDELĪB	G51/1	MUĦALSAM ZŪLF-ı YĀR İLE ŞEHĀ OLDI RUĦUN BİR GENÇ GÖRÜP 'UŞŞAKIN ANI ĦĀŞİL OLMAZ BİLDİLER BĪ-RENC
G30/10	KŪL OLDI YANDI CİSMİM FİRĦATİNİLE VIŞĀLİNDİR YİNE CĀN İLE MA TLUB	G52/1	NE HOŞ ŞUBĦ İLE GŪLŞENDE TEFERRŪC BİHIŞT EMSĀLİ OL KENDE TEFERRŪC
G31/1	CEVR İLE TEN KAŞIRMI KILDIRŦ ĦARĀB YİNE LUĦFUŦLA İDÜP MA' MŪR YAB	G52/6	'ADŪYLA ŦAR OLUR GŪLZĀR-ı 'ĀLEM OLUR YĀR İLE KŪLĦANDA TEFERRŪC
G31/7	ĦVĀB-ı NĀZ İLE YATURKEN DİL-BERĀ ŞAYDI DİL ĦĀLİŦİLE DĀĞIM BİR ĦİSĀB	G53/11	DĀĞ YA K SİNEİNDE YİR YİR ŞEVK-ı RUĦSĀR İLE VAR ĞAM ŞEBİNDE ÇÜN SAŦA LĀZİM DURUR ŞEM' Ü SİRĀC
G31/14	ĀRZŪ-Yı VAŞL İDEN ÇOKDUR VELĪ FİRĦAT İLE CŪMLENİN ĦĀLİ ĦARĀB	G53/14	NEBZİYĀ ÇÜN RESM Ü KĀNŪNİ BUDUR HER-CĀLARINĦ ĞĀYETİ ÇEKSEŦ GEREK BİR VECH İLE YOKDUR 'İLĀC
G31/15	ĞAMDAN ĀZĀD OLMADIN HİCRĀN İLE İRİŞÜR BİR GŪN ECCEL MİN-KŪLLİ BĀB	G55/1	TĪĞ-ı CEVR-ı YĀR İLE HER DEM OLUP BAĞRIM CERĦĦ ĞĀĦĪ DEM AKAR GEĦĪ AKAR ŞADĪD U ĞĀĦĪ KĦĦ
G32/6	NEDİR TAĦŞİLİN EY NEBZĪ DIR İSE DIRİM 'AZRĀ İLE ĦŪSRĀN İLE ĦAYB	G55/9	OL ŞANEM KILDI ÇELĪPĀ CEVR İLE NEBZĪ SENİ DEYR-ı 'ĀLEMDE DİSŪNLER NĀMŪŦA 'ABDŪ'L-MEŞĦ
G35/1	BİŦ NĀZ U ĞUNC İLE İDÜP EVVEL DİL-ı ŞEYDĀYI CELB YAĞDAN ÇEKİLMİŞ KİL GİBİ YĀ ZAR'DAN EMSĀL-ı ĦALB	G56/3	TĪR-ı MŪJĞĀN İLE ÇEŞMİN EY KEMĀN-EBRŪ BENİ KA TL İÇÜN YEK-DİL OLUP ĞAMZENİLE KUŞANMIŞ SİLĀĦ
G35/8	GELMEZ RAĦĪB-ı TŪND-ĦŪ OLMAZ BENİMLE RŪ-BE-RŪ REZM-ı CİĦĀNDA HİÇ MUĦĀBİL OLA MI ŞĪR İLE KELB	G56/8	KA YD OLAN ZŪLF-ı GİRİH-GĪRE ĦALĀŞ OLSUN MI HİÇ ĞAMZE-ı ĦŪN-RĪZ İLE MECRŪĦ BULSUN MI NECĀĦ
G36/12	BŪKŪLDİ LĀM GİBİ BU KĀMETİM OLUP İKİ KA TL ĞAM İLE NEBZĪ-ı ŞEYDĀ GEL EYLE VIRD-ı ZEBĀN	G56/11	ĀTEŞ-ı ŞEVK İLE SEYL İTDİŦ SİRİŞKİNĦ ĀBİMİ 'ĀĦİBET ĦĀK OLDUŦ EY DİL GEÇDİ FURŞAT ÇÜN RİYĀĦ
G38/1	İDÜP ĀB-ı ŞARĀB İLE TAĦĀRET YŪRİ MEY-ĦĀNEDE EYLE 'İBĀDET	G58/7	MUĦARRĀ ZŪLFŪŦ ĀB-ı KEVSER İLE MUNAZZAFDIR MUĦAĦHARDIR MŪNAĦKAĦ
G39/9	BENİ ÖLDÜRDŪŦ EY ÇARĦ-ı SİTEMGER DERD-ı HİCR İLE VŪCŪDUM UŞ GEREKSE LOĦMA-ı SEG TU'ME-ı ZĀĞ İT	G58/10	O ĦŪNĪ ĞAMZEDİR BİR MERD-ı EMRED SİLĀĦ-ı SEHM Ü KA VS İLE MŪSALLAĦ
G36/15	ERİDİM TĀBİŞ-ı 'AŞK İLE HEM-ÇÜN SŪRB LUĦ EYLE YİTER KOTARMA KA BDAN KA BA BİR KĀLİBDA İFRĀĞ İT	G58/11	MELĦŪ'L-VECH İLE GŪYĀ Kİ SENSİN MELĀĦAT MİLKETİNDE ŞĀĦ-ı EMLAĦ

G59/1	Olıcağ ğamze-i hün-riz ile sînem mecrüh O cerâhatle olupdur der-i râhat meftüh	G80/10	Gülüp açılmada bi'l-cümle ezhâr-ı çemen Nebzî Hemân ağlar gezer dil dîde-i giryân ile yer yer
G59/3	Hasenü'l-vech o şeh-i hüsn ile bilmem ne gezer O raķib-i seg-i bed-rü vü kaķibî u maķbüh	G81/4	O rüy-ı âfîtabîñ bezm-i hüsnî zîb ü fer kılmış Bir elde cām o şevķ ile bir elde sāğar-ı Cem var
G60/2	Sākiyâ şubh oldı şun bize şabüh Revh u râhat kesb ide cism ile rüh	G81/6	N'ola mey-hāneyi bir gülşen-i zîbāya beñzetsem Kim anda bāde-i gül-fām ile sāķî-i gül-fem var
G65/9	Luţf ile güldür gerek kaħr ile öldür bendeñi Rāziyim senden yine ger eylesen eşkimi rüd	G81/8	Ne ğam yersün dilā dîdeñde nem sîneñde ğam varsa Bi-ħamdi'llāh hayāl-i luţf ile zîmnında ħurrem var
G65/9	Luţf ile güldür gerek kaħr ile öldür bendeñi Rāziyim senden yine ger eylesen eşkimi rüd	G82/10	İderim eşkimi mül bağrımı büryân Nebzî Bize bu 'âdeti Cemşîd ile çün Cem ķodılar
G65/11	Āsumân zann itme ey māh derd ile itdikçe āh Kubbe-i mînā düzildi başımñ üstünde dūd	G84/3	Okıyup yazmağ ile 'ālim ola mı nā-dān Men 'aref nüktesi ne 'ārifedi dānādır
G66/7	Ĥvāce-i sūk-ı melāħatsm metā'-ı hüsn ile Bāb-ı luţfuñ eyleme sâ'illere ey Ĥvāce sed	G84/12	Nazar itmezse n'ola ĥāk-i rehine ol şüh Yoğ aña hüsn ile hem-tā şeh-i istiğnādır
G66/9	Büs-ı pāy-ı yār ile her demde mesrürsün daħı Nebziyā görüp raķībān kılmasonlar mı ĥased	G89/9	Bî-merā olduklarından Nebzî-i şeydā ile Dil ser-i küyuñ kilābın āşinādan yād ider
G71/3	Āteş-i hicrān ile bağrım kebāb etdiñ benim Çeşm-i mestānem olur bezm içre çün büryān lezîz	G90/1	Ĥrām-ı nāz ile gülşende yār u hem-demiñ kimdir Ĥarām itdiñ dile dîdārını ya maħremin kimdir
G71/7	Öyle üns olmuş begim kan içmek ile kim olur Dîde-i hün-Ĥvārîña şehd ü şekerden kan lezîz	G93/8	Yine taşlaklığın terk eylemez ağyar-ı bed-kārñ Birezce tîşe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur
G75/5	Ġamze-i ser-tîzîñ ile sînemi çün yārelediñ Bārî bu zaħm ile koma başıñ için eyle nazar	G95/14	Nebzî-i şeydā kuluñ kurbānıñ olsun sevdiğim Cānı çıksun hicr ile ardınca bir ağlar mı var
G75/6	Ġamze-i ser-tîzîñ ile sînemi çün yārelediñ Bārî bu zaħm ile koma başıñ için eyle nazar	G96/3	Yetişür cāmi'e teklîf ile bizdirme bizi Kişi sūkker yese zāhid hele bıķınca bıķar
G75/14	Hüsn-i dil-āvîzine dil virdi kamu ehl-i dilān Nebzî-i bî-çāre ķodı yoluña hem cān ile ser	G96/5	Öyle bî-tākat olupdur heves-i ĥālîñ ile Bir segiñ depse şehā bendeñi boyunca yıķar
G76/3	Niçe vara dime bu 'aşķ ile başa işimiz kim Dil-i şeydā men-i rüsvā gibi şanma uşamıķdır	G104/4	Dîde-i mestāneñe nergis begim taħsîn okur Kadd-i balāña daħı reşķ ile 'ar'ar imrenür
G77/5	Pertev-i mihr ile revnaķ buldı bāğ Māh-rūlarla bezendi her kenār	G108/9	Bāğ-ı dehri tōldırupdur āh u vāveylā ile Gülşen-i 'aşķında Nebzî bülbül-i şeydā mıdır
G80/1	Bezendi bezm-i gülşen ğonca-ı ĥandān ile yer yer Yaşandı şaħn-ı şaħrā lāle-i nu'mān ile yer yer	G113/9	Ĥañ mı felege nām ile pervāz ide Nebzî Kim şîşe-i nāmüsü urup ĥāke şayanlar
G80/2	Bezendi bezm-i gülşen ğonca-ı ĥandān ile yer yer Yaşandı şaħn-ı şaħrā lāle-i nu'mān ile yer yer	G116/5	Parmağ ile gösterüp meclis-i rindānda Bu kuluña didiler 'aşķ ile eşher budur
G80/3	Per açdı ehl-i diller semt-i gülzāra şabā ile Pür oldı bāğ-ı 'ālem zümre-i 'irfān ile yer yer	G116/6	Parmağ ile gösterüp meclis-i rindānda Bu kuluña didiler 'aşķ ile eşher budur
G80/4	Per açdı ehl-i diller semt-i gülzāra şabā ile Pür oldı bāğ-ı 'ālem zümre-i 'irfān ile yer yer	G117/8	Ĥāk-i pāy oldum reh-i dil-berde diyü ğam yime 'Aşķ ile ser-menzilîñ için pāye-i a'lādadır
G80/6	Didim baķ beñzemez mi 'andelîb ü verd-i ra'nāya Görüp her 'āşık-ı şürîdeyi cānān ile yer yer	G119/10	Fedā-yı tîğ-ı 'aşķ olduĝuña ĥayf itme ey Nebzî Ġam-ı 'aşķ ile cān virmek şehādetdir şehādetdir
G80/8	Kızıl gül şanma gülşende sirişķ-i āl-i bülbüldür Misāl-i külbe-i aħzān boyandı kan ile yer yer	G120/11	Varup ağyar ile hem-hāne olur teklîfsiz Gele ğam ĥāne-i bî-çāreye nā-çār kalur

G121/5	Cinān arzū ider kirdār ile rāst Aniñçün zāhıde kej-rāy dırler	G141/9	Nüş ider her kim şarāb-ı 'aşkı cām-ı şevk ile Nebziyā huşyār idüp bir katresi sersem komaz
G122/7	Hezārān cidd ü cehd ile irilmez lutfuñā sākī Mey-i la 'l-i şeker-riziñ dil-i 'uşşāka cabadır	G143/8	Āb-ı vaşlıñla söyündür āteşim Artdı táb-ı hicr ile süz u güdāz
G122/10	Gürüh-ı şā 'irāna tañ mı olsam Nebziyā sālār Bi-ħamdi'llāh degil tevfiķ-ı Haķ ile murabbadır	G148/4	Zülfı bir ħabl-i metındır ol nigārñ şüfiyā Şıdķ ile tutanları Allāh güm-rāh eylemez
G123/1	'Ulüv-i āh ile dīdemde olan reş başılır Nem-i eşķ ile nite dildeki āteş başılır	G49/6	Şu sızmazken dilā mā-beynimizden Bozuşdı yār ile şimdi aramız
G123/2	'Ulüv-i āh ile dīdemde olan reş başılır Nem-i eşķ ile nite dildeki āteş başılır	G149/11	Virem bir āh ile ağıyārı bāda Buyur bi'llāh seniñ emriñe rāmız
G123/9	Aķıcaķ dīde-i Nebzī karışık eşķ ile dem Heme-cā atlas-ı surħī vü münakkaş başılır	G151/5	Āteşiz bir demde yakmakda cihānı āh ile Bāridiz zāhirde gerçi kim sözi buzlardanız
G124/6	Dir imişsin sitem ü rüy-ı celāl 'Aşıkā lutf ile ihsānmıdır	G154/3	Ķanad aç tır-i dildār ile ey dil Uçar mı murğ dime bāl ü persiz
G126/8	Yanup nār-ı ğama dil dīdem eşkin seyl ider her dem Hevā-yı 'aşķ ile ölsem olur bu ħāk-i cismim kabır	G154/7	Görür rü'yāda ağıyār ile yārı Uyursa şanma 'aşıkdır kedersiz
G127/6	Zülfüñde kalsa göñlüm dendān ile bulur yol Güyā ki leyl içinde necm ile mühtedādır	G156/7	Bezm-i ħāşu'l-ħāşıñna varmış 'abüstü'l-vech ile Nā-mübārek çehresin kılmış o menħūs kara pus
G127/6	Zülfüñde kalsa göñlüm dendān ile bulur yol Güyā ki leyl içinde necm ile mühtedādır	G157/1	Bu dil-i zārıma ol cān ile cānā dest-res Sen semen-tenle ola hem-pā vü hem-ser bir nefes
G128/2	Olaydı ey dil-i şeydā bu fānī dār medār Ne hoş idi gözü āhūlar ile kār şikār	G157/8	Dāne-i ħālīñ görüp pervāz iderken murğ-ı dil Ķara zülfüñ aĝ ile tıtdı yerin kıldı kaşes
G128/3	Raķıbe reşķ ile dildār işigin itme ferāĝ Bıraķma ğayreti terk itmegil a yār diyār	G157/10	Çeşm-i mestiñden şehā kıldım temennā-yı vişāl Ĥışm ile virdi cevābım Nebziyā ümmıdi kes
G128/5	Hevā-yı vaşl ile çokdan bertü ħayāle düşüp Fırāk-ı yār ile oldı bu cism-i zār nizār	G158/6	Kaçınma ħār u ħāşāk olduğumdan reh-güzārıñda İder gülşende ğonca ħār ile ey gül-fem istinās
G128/6	Hevā-yı vaşl ile çokdan bertü ħayāle düşüp Fırāk-ı yār ile oldı bu cism-i zār nizār	G158/8	Murādım eyledim bi'l-cümle ħāşıl istilāmından O deñlü cām ile bezm içre itdim çün Cem istinās
G130/8	Dil-i zārım düşüp çāh-ı zekānda ħaylī demdir kim O tār-ı zülf ile merbüt esir-i bend ü zindāndır	G160/3	Dün raķıb ile gülistāna güzer kılmış o ħüb Ķuşşadan 'aşıkları hep mest ü sersām eylemiş
G131/11	Bu ħüsn ü ħulķ ile deyr-i cihānda Mücessem nürsın rüh-ı muşavver	G161/13	Ĥālet-i 'aşķ ile ser-gerdān u ħayrānsın yine Nebziyā sende bayaĝıves degil gidış turış
G134/7	Niçesin ğamze-i ħün-riziñ ile yaraladıñ Bizi zencire çeken lıkin o ĝisü bilürüz	G162/5	Sürüş-ı rahmet envār ile kılmış perveriş zātñ Sirişt olmuş şehā tab'ıñda lutf u merħamet bi-ĝaş
G134/9	Yār ile nār-ı Caħım ise kaķbül eylemişiz Yārsız cennet-i 'Adn ise de ħamu bilürüz	G164/3	Ķoncaı dem-beste kıldı lebleriñ ğüftār ile Servi bī-fer kılsa tañ mı işbu refār u reviş
G136/6	Rāh-ı 'aşkıñda gider terk eylemez dil ħaşre dek Yoluna şıdķ ile iķbāl itdi idbār eylemez	G166/1	Ĥaylī demdir miñnet-i hicr ile oldum cān-ħırāş Olmadı vuşlat müyesser ğitmedi dilden telāş
G137/8	Va'd idüp vaşlıñı şaldıñ bizi ferdāya yine Bu aĝız dadı ile biz daĝı çok yalanuruz	G166/7	İtler ile hem-sifāl ü hem ayakdaş olmaĝa Ķanı bir baht-ı ğuşāde ħanı bir devletlü baş
G138/13	Nebzī güzer eylerseñ eger 'aşķ ile yola Zann itme şaķın kim saña ħavf u ħatar olmaz	G168/7	Vaşlıdan fāriĝ temettü' eylerim hicrān ile Ey şeh-i ħübān çü bildim sende himmet yoĝ imiş

- G170/9 Nebzî-i şeydâ kuluñ soldı şarardı hicr **ile**
Sebbezâr it sîne-i bî-kînesin çeşmine baş
- G171/14 Raķıbîñ haml-i cevve itmesün lâf
Berâber mi binâ-yı fîn **ile** caş
- G172/1 Eridim âteş-i hicrân **ile** sızdım çü raşâş
Beni bu tâb-ı belâdan n'ola gel eyle hâlâş
- G172/5 Beni bu hâl-i perîşân **ile** görse şanemâ
Acıyup merhâmet eyler baña her 'âm **ile** hâş
- G172/6 Beni bu hâl-i perîşân **ile** görse şanemâ
Acıyup merhâmet eyler baña her 'âm **ile** hâş
- G172/10 Yine mir'ât-ı dilîñ Nebzî mücellâ idegôr
Mey-i nâb **ile** ki çün jeng-i elem eyledi paş
- G177/3 Oldı yahud hatt-ı Yâķût **ile** bir Muşhaf ruķı
Şan döküldi anda hem i'râb u hem yer yer nuķat
- G180/7 Yine bir kâkûli mârñ düşüp 'aşkına şevķ **ile**
Yudarsın aġusm ey dil idersin zehr ü semden hâz
- G180/9 Niçe ülfet idem bilmem raķıb-i rû-siyâh **ile**
Olur mı meclis içre Nebziyâ hiç yar kemden hâz
- G185/6 Tutdı şeh-bâz-ı dilim bir hîle-bâzı 'âlemiñ
Hâlîni biñ âl **ile** zülf-i siyâhm idüp aġ
- G188/2 Taħammül eylemezken bâr-ı 'aşķ-ı yârî ey dil
Kâf Çekersin baş u cân **ile** boyun virüp hezâr inşâf
- G188/9 Hezârân cidd ü sa'y **ile** şafâ bulmazsın ey hâcî
Giyüp ihrâm-ı 'aşķı kıl hâķıķat Ka'besin tatvâf
- G188/12 Yürî zâhid çıkar naķş-ı sivâyı kalb kalbînden
Hâyâl-i hatt-ı dildâr **ile** meşķ it 'ayn u şîn u kâf
- G190/3 Mâh bî-mihr olmaġ **ile** ayda bir olur hilâl
Bil bu kavlı-i mülzemi müsbet muķarrer bî-hilâl
- G192/2 Mâh-ı nevle kaşlarıñ cânâ görinür yek-nesaķ
Kâmetiñ serv-i dil-ârâ **ile** olmuş müttefaķ
- G192/6 Kaldı ol ve'l-leylde ben hatm-i Kur'an eyledim
Gerçi Mecnûn **ile** olmuşduk ezelden hem-sebaķ
- G192/7 Yâd **ile** yeksân tutarsın bende-i dîrîneñi
Hazretîñde hüsrevâ zâhir degil butlân u hâķ
- G192/13 Turmayup her dem raķıb **ile** idersin 'arbede
Nebziyâ uşanmadıñ mı gel bu ġavġâyı biraķ
- G193/3 Âteşîñ olma hevâ-yı kibr **ile**
Âbveş ten-pest olup hâķ üzre aķ
- G193/13 Bezmden hışm **ile** hoş gitdi raķıb
Koy varsun esfel-i siccine çâķ
- G194/3 Niçe demdir ġam-ı hicrân **ile** bî-fer kaldım
Tapuña pâdişehim varmaġa dermânım yok
- G196/15 'Aşķ **ile** bend eylediñse râhibâ zünnâr ipin
Zülf-i ma'şûķum olupdur baña da zünnâr-ı 'aşķ
- G199/2 Gerçi biz 'âlem içinde fülân oġlı fülânıķ
O şehe bende-i kemterlik **ile** ad bulanıķ
- G202/11 Sîn ü vâv u fâ **ile** 'aşķları 'avķ eyleme
Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem kim hay yok
- G202/15 Yoluña başım fedâ ķurbânîñam biñ cân **ile**
Dimesünler şaķınup 'âlemde Hâtem Tây yok
- G204/12 Çelebî-zâde-i merdüm bilürüz zâtıñı biz
Ne ķadar dîde-i 'ayyâr **ile** hün-hvâr olsañ
- G205/3 Yanup nâr-ı hevân **ile** idüp hün-âb-ı eşkin seyl
Ser-i bâ-devletin hâķiñde ġaltân eyleyenden ilk
- G209/11 ġam-ı aġyâr **ile** ölmem muķarrer
Beni bu ġayret âhir ider ihlâķ
- G211/3 Seni aġyâr **ile** dün ġüşe-i ġülşende görüp
Didim olmuş ġüzeri hâr ile ol ġonca-femiñ
- G211/4 Seni aġyâr ile dün ġüşe-i ġülşende görüp
Didim olmuş ġüzeri hâr ile ol ġonca-femiñ
- G215/14 Da'vî-i 'aşķ eylemişsin Nebziyâ çün kim bugün
Müdde'ânî lâ-cerem bürhân **ile** isbât gerek
- G218/4 Mâder-i ġamdan velîd olmuş kaşâvet-zâdesin
Dâderiñmiş hüzn **ile** hem-zâd imişsin ey ġönül
- G220/4 Daħı dest urmadın mey-hâne bünyâdına mi'mâr
Mey-i 'aşķ-ı dil-ârâ **ile** olmuşdı bu dil ķandil
- G2220/6 Şehâ 'aşķıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm
kim
Olur hâlîm gören her hâl **ile** hayrân u lâ-ya'ķıl
- G221/11 Bu âlât-ı bahâr **ile** hâzâna
Çü tınmaz ġonca nergis aġla ġül ġül
- G222/10 'Aşķıñdır Nebzî-i âvâre isterseñ delîl
Elf ķaddi 'aşķ **ile** lâm olduġı olmaz mı dâl
- G223/3 Kâni'iz hicr **ile** ger vuşlatı olmaz ise de
Belî her vech ile 'âlemde tekemmül müşķil
- G223/3 Kâni'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de
Belî her vech **ile** 'âlemde tekemmül müşķil
- G224/4 Dâm-ı zülfünden hâlâş olmaķ diler mi murġ-ı dil
Geçmiş ol cânında el-hâķ bâl **ile** perden degil
- G225/4 Femiñ zerre midir yâ noķta midir bize müşķildir
Gelüp nuķka anı bir lafz **ile** hem eylegil hâl gel
- G226/2 ġül gibi olam dir iseñ şâd u hürrem ey ġönül
İtme bu dil hâr-ı âzâr **ile** pür-ġam ey ġönül

G227/13	Görürüm Nebzî-i şeydâ seni noġşân ile ben Reh-i 'aşk içre girüp eyleyüġör kesb-i kemâl	G256/5	İrmedim şabr itmek ile vaşlıña şâhım seniñ Tecribem olsun diyü kerrât u merrât eyledim
G228/3	Açılıp ezhâr u envâr ile taldı sũ-be-sũ Feyz-i aġdesle çemenzâr oldı cây-ı muhterem	G256/7	Âh vâh ile fenâya gitdi 'ömr-i nâzenîn Âh kim geçdi ġünüm taźyî'-i evkât eyledim
G228/7	Kâseler memlũ olur rengîn mey-i nâb ile pes Kâseler olup tehî ġalmaz derününde direm	G257/8	Gerçi meyl idüp ruġ-ı zîbâña dil virdim saña Tav' ile düşdüüm velîkin yoġdur ikrâhım benim
G228/11	Der-peyimde göricek ol şũhî reşk ile raġîb ġaşy olup olsun dil-i pür-ġaşy muġber ü verem	G258/2	ġam-ı la'liñle şehâ taldı dü çeşmim yine dem Cigerim nâvek-i dil-düzüñ ile oldı verem
G232/3	Elinde bâde-i bî-dürd ile bir düzd imiş sâġî Anı derk itmeyüp ser-mâye-i idrâki çaldırdım	G258/4	Yüregim tâb-ı 'izârîñla olup hem-çü kebâb Dil-i ġam-dîdeye bu cevr ile gelmez mi nedem
G233/9	Sîne-i Nebzî olupdur daġ ile bir lâlezâr N'ola ey gül-ruġ temâşâyâ gelüp ġılsañ hırâm	G258/7	Var iken ġamze-i dil-düz ile hâliñ ne 'aceb İrişürse dil-i üftâdelere miñnet ü ġam
G236/5	Bir tatar ben bende-i dirîñini aġyâr ile Öldürür bir ġün beni bu ġayret-i ġayriyyetim	G258/9	O siyeh dîdelerîñ sihr ile 'ayn-ı zerġâ' Zeġaniñ 'âşġa gird-âb-ı ġam u çâh-ı elem
G237/4	Mâ-teġaddemden durur bende ġamu bu şevġ u zevġ Tâ-ezel 'aşġ ile icâd oldı bünyâdım benim	G260/1	Teb-hâle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nâlim ġandır beni vaşlıñla lebi âb-ı zülâlim
G237/6	Zahr-ı Âdemden ġurüc itdikde ervâh-ı ünâs Añılurdu ol maġalde 'aşġ ile adım benim	G262/11	ġalsun belâ-yı hicr ile olsun vişâl aña ġarâm ġıldı bu Nebzî kuluna mihr ü vefâ-yı bî-kerân
G237/7	ġuzıcaġımdır ġucaġımda büyüdüüm nâz ile Tıfl u nev-resdir daġı Mecnũn u Ferhâdım benim	G263/3	Yanarım şem'-i cemâl-i yâr ile pervâneş Bülbülâsâ rüz u şeb ġülzârda zâr eylemem
G242/5	Devlet-i 'aşġ ile dînâr gözüm yaşı direm Hele ben daġı elimde zer ile sîm göreyim	G269/1	ġo sînem zaġm-ı tîġ-ı cevr-i dildâr ile zeyn olsun Fenâ bâġımda dönsün lâlezâra daġı 'ayn olsun
G242/5	Devlet-i 'aşġ ile dînâr gözüm yaşı direm Hele ben daġı elimde zer ile sîm göreyim	G269/5	ġurâbu'l-bîn ile bülbül revâ mı hem-ġafes olmaġ Raġîb ile o yârîñ beyni ba'de'l-Maşñkeyn olsun
G242/7	Pederîñ ġavfı ile baña nigâh itmezsin Dilerim dürr-i semînim seni yetîm göreyim	G269/6	ġurâbu'l-bîn ile bülbül revâ mı hem-ġafes olmaġ Raġîb ile o yârîñ beyni ba'de'l-Maşñkeyn olsun
242/9	Dehen ü kâkülün ârzüsü ile Nebzî didi Muşġaf-ı rüyüñü aç Süre-i Hâ-mîm göreyim	G269/7	Ümîd ü bîm-i vaşl-ı hicr ile âzurde-dil olsun Alup cânım didiġim bir daġı maġşül-i beyn olsun
245/17	Bir ġün ey Nebzî-i şeydâ ġayret-i aġyâr ile Bilmişim ġalt eylemekle yoġdur akrânım benim	G270/7	Cefâ vü cevr-i dildâr ile ġalbim jengdâr oldı Biraz mihr ü vefâ sũmpâresiyile daġı zâġ olsun
246/4	İrmedi zaġm-ı dile la'l-i lebiñden çün devâ ġayrı bildim derd ile bî-çäreym bî-çäreym	G277/7	Raġîb ile cidâlim göricek 'uşşâġ didiler hep Bu meydân-ı şecâ'atda pesend kim ġaylıce merdsin
248/1	Kelâmîñ sem'î ile bülbül-i ġüyâdan el çekdim Dehânîñ rü'yetile ġonca-i ġamrâdan el çekdim	G284/2	Sirişkim ġâk-i pâyiñda eyâ servim revân olsun 'Adũnuñ reşk ile baġrı dem-â-dem tolu ġan olsun
G248/9	Diyemem dostlar raġîb ile ser-encâmım ey Nebzî Ben ol sevdâları bilmem ġam-ı ferdâdan el çekdim	G288/2	Mürüvvet olmayınca bir ġüzelden Çıġarmış aġlamaġ ile göz elden
G251/12	Kâkül-i şeb-ġün u rüy-ı âfitâbiñla seniñ İmtiyâz olmaz ġider bu şubġ ile şâmım benim	G291/7	Sehv ile âh eyledimse rü-be-rü ġışım eyleme Şer'-i enverde şehâ ma'zürdur nisyan iden
G252/16	Celâliyle turup dîvân ġurmuş Şeh olmuş ile ol ġünkârı gördüm	G292/7	Şerîkiz ġam-ı 'aşġda Mecnũn ile Nemiz var ise müşterek der-miyân
G255/1	Gördüm aġyâr ile yâr olduñ çü dildârım benim İhtiyârım gitdi elden ġalmadı 'arım benim	G307/18	Nebzî-i şeydâ düşüp 'aşġa müdâm Bu şitâb ile zihâbîñ ġancarı

G308/2	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile	G342/8	Müşebbek dâmdir cismim hümâ-yı vaşlıña şâhim Velîkin murğ-ı vahşî düşe mi bu âl ile dâma
G308/13	Cevr-i yârân ile her dem artmada derd ü keder Geçdi 'ömrüm Nebziyâ evvâh âh u vâh-ile	G350/15	'Aşk ile meşk eylesün hatt-ı ruḥ-ı cânâneyi İktihâl itsün ḡubâr-ı rahîmi gözde helâ
G310/1	Dil ü cân fikr ü ḡayâl ü ten ile keş meş-ile Şanemâ tapuña geldi bu kuluñ beş keş-ile	G352/5	Metâ'-ı ḡüsñ ile ger ḡVâceḡân-ı dehrî pest itse Revâdir kimsede zîrâ bulunmaz öyle bir kâlâ
G310/3	Gülüp açıldığını ḡâr ile gülşende görüp ḡoncanîñ bād-ı şabâ başını yarmış taş-ile	G352/8	İderler anı istisnâ güzeller içre kim görse Edât-ı fi'l ü ḡarf ile 'adâ ḡaşâ ḡalâ illâ
G310/5	Bir ile bişîñ arasın dir idim kesmeye ḡaḡ Şerḡam uş ḡalka-ı dâḡim ile birmiş beş ile	G353/7	Kerem ü luḡf ile imrüz raḡîbi gözedüp Bizi ferdâya şalup va'd-i 'atâlar ne belâ
G310/6	Bir ile bişîñ arasın dir idim kesmeye ḡaḡ Şerḡam uş ḡalka-ı dâḡim ile birmiş beş ile	G356/3	Tîr-i dil-dûzı bir oldu ḡamze-i mekkâr ile ḡan aḡıtdı gözlerimden baḡrımı ḡün eyledi
G310/6	Bir ile bişîñ arasın dir idim kesmeye ḡaḡ Şerḡam uş ḡalka-ı dâḡim ile birmiş beş ile	G359/3	Çîñ-i zülfiñ ser-te-ser âfâkı tutmuş bû ile Şubḡ-dem anı taḡıtmış çîñ nesîm ey müşḡ-müy
G310/10	Bu beş ebyâtı yazup Nebzî ḡazelvârî yine Yürî var meclis-i rindâna iriş pîş-keş ile	G360/12	Kendime mâlik degil bî-çâreyim ḡalmadı aşlâ ḡam ile fikr ü rây
G316/7	İrılmaz cedd ü sa'y ile vişâle Müyesser olmaz in lem-yeşâ'u'llâh	G364/3	ḡan ağlamaḡ ile la'liñ firâkıyla 'alîl oldu 'Abîr-i ḡâk-i rahîñdan bu çeşme tütüiyâ yok mı
G318/5	O kelbi ni'met-i vaşl ile tok it aç olayım ben Zamâne muḡtezâsınca cezâ-yı bâ-sezâ eyle	G365/5	Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi belî
G318/7	Ne ḡam şaldıysa ferdâya seni ol sîn ü sevf ile Sen aña bakmaḡıl ey dil temennâ vü recâ eyle	G365/7	Güdelim başka ile başımız alup a gönül Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer güzeli
G319/9	Var surâḡîñiñ yine câm ile bir gizlü sözi Meclis-i ḡâşşînda virmişlerdi gördüm fem feme	G366/9	Devlet-i 'aşḡ ile söz yok Nebziyâ dârâtıña Şevket izḡâr eyle pes İskender ü Dârâ gibi
G319/13	Hicr-i la'l-i yâr ile cüş itdi ḡün-âb-ı ciḡer Nebziyâ yol virmiyor dîdemden aḡan dem deme	G370/1	ḡudâ virmişdir ancak ḡâşşaten bu ḡüsñ ile anı Saña ey âsumân-ı behcetîñ mihr-i dıraḡşânı
G321/2	Saña kim didi varup yârîñi sen terk eyle ḡavf-ı cevri ile vefâdârîñi sen terk eyle	G370/11	Degil ancak dil-i şeydâ o müy-ü zülfiñ ile beste Ki bir târyıla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfânı
G321/3	Reh-i 'aşḡında o zerre deheniñ mühri ile Yürî yoḡ ol a gönül varñı sen terk eyle	G371/12	Kerem it kim niçe âzâdeleri serv gibi ḡul ider luḡf ile ehl-i keremiñ iḡsânı
G324/6	Yolunda oḡ gibi toḡrı iken o kaşî yayıñ ben Cefâ vü cevri ile ḡaddim eger âheste âheste	G371/8	Ravza-ı ḡuld-ı berîñ yârsız olur düzeḡ Yâr ile gülşen-i 'işret bilürüz küllḡânı
G327/11	Firâḡ ile kaçan âh eyledikçe Şeb-i muzlum döner ruşen nehâra	G371/5	İderiz cânımız cân ile cânâna fedâ Virmeyen cânını zîrâ bulamaz cânânı
G328/9	'Aceb aḡyâr ile şoḡbetde midir Nebzî o ḡüb Zannım oldur ki seni öldüre ḡayḡu bu gice	G372/10	Meseldir gerçi dirler Nebziyâ bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu efkâr ile baḡrım başı bitmez mi
G332/7	ḡamze-i ḡün-rîz ile ol çeşm-i ḡün-ḡyârîñ seniñ Mülk-i dilde her biri serdârdır sâlâr-ile	G373/5	Dil ü cân mülküni zulm ile yakdıñ Saña nisbet begim ḡaccâc ḡacı
G336/8	Kütebâ yazmada resmin o kalem kaşlarınıñ Be meded ḡadleriniñ derd ile dâl eylemede	G374/11	ḡamıñla rüz u şeb ey dil-fürüzüm âh u zâr ile Vücüdüm za'fa vardı nâle ile hem-çü nâl oldu
G340/3	Eger bir âh ile yakmazsam anuñ nüh revâkıñı ḡalür mı ey gönül varsun öḡünsün çarḡ-ı devvâre	G374/12	ḡamıñla rüz u şeb ey dil-fürüzüm âh u zâr ile Vücüdüm za'fa vardı nâle ile hem-çü nâl oldu

G375/5	Pā-pūşuna dil cān ile reşk eylesün mi Pā-būsuna her dem irişüp behrever oldı	K1/53	Zıkr ü fikr ile Resül-i kâ'inatın kendiñi Eyle nisbet ol der-i devlet-me'āba ibtidā
G375/8	Tācım gibi başımda korum anı ki zīrā Pā-māl-i rehi olmağ ile mu'teber oldı	K2/8	Zümre-i Şāffāt Ahzāb içre qalmaz ol kişi Kim ide Furqān ile ol haqqı bātıldan cüdā
G376/9	O tār-ı zülf ile ber-dār iken ben Velī ol boğazından aşılası	K2/24	Tārık u Zilzāle var imānımız zīrā bize Ey disār ile Müzemmil geldi Qur'āndan Nebā
G376/17	Cefā-yı dil-ber ile olup abdāl Giyinseñ Nebziyā olur palası	K2/25	Emr-i Haqq ile ola çün İnfītār u İnşikāk Ol ki taṭfīf ide Mā'ün terk ide väveyl aña
G382/3	Ümīd-i mihr ile her mäh-rüya Temeyyül bātl ümniyyet degil mi	K2/32	Ārzü idüp vişāliñ 'ālemü'l-ğaybdan begim Süre-i Fecr ile Fetḫi okurum şubḫ u mesā
G385/10	Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ da ḥaṭ-āver K'olur ḥaṭ ile 'afv kuluñ cürm ü ḥaṭāsı	K2/47	Yoḥsa kim vaşf idebile haqq-ı vaşf ile seni Çün ki vaşşāfiñ ola bi'z-zāt ol zātü'l-'alā
G385/11	Ol ḥāl-i yegāne ile ol zülf-i muṭarrā Dil murğınıñ uş dāne vü hem dām-ı belāsı	K2/54	Dergeh-i dārü'ş-şifāna geldi rü-māl eyledi Derdine me'mül ile dārü-yı lutfundan devā
G387/9	Kanı ol günler ki būs-ı pāy ile sīr-āb idi Bula mı Nebzī gönül anuñ gibi eş bir daḥı	K2/68	Ey ṭabīb-i rüz-ı maḥşer kıl şefā'atle 'ilāc Dā'-i 'işyān ile olmuşlar qamusu mübtelā
G392/1	Ġam-ı hicr-i dil-ārā ile dil zār u zebün oldı Vişāli arzusuyla veremle ṭoldı ḥün oldı	K3/8	Maḳām-ı 'ālem-i cennet gibi bu cāy-ı me'vāyı Hemişe yār ile yārān ile zeyn eylesün Mevlā
G393/9	Vücūdum tāb-ı 'aşk ile felek germ-ābe kılmışdır Serim ḳubbe sirişkim āb u çeşmim aña cām itdi	K3/8	Maḳām-ı 'ālem-i cennet gibi bu cāy-ı me'vāyı Hemişe yār ile yārān ile zeyn eylesün Mevlā
G394/1	İrişdi yümn ile uşa bugün nev-rüz-ı sultānı Ḥalāş eyler ğam u ekdārdan 'uşşāk-ı nālānı	K4/8	Gözüm ṭolābveş eşk-i fīrāvān dökmede her-bār Cefā-yı çarḫ-ı keş-refṭār ile ṭoldı bu içim ḳan
G394/5	Kimi bir ğüşede maḥbüb ile şoḫbet ider tenhā Kimi zevḳın kimi cem' eyleyüp başına yārānı	K4/24	Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün Bi-ḥamdillāh bu elfāz ile kıldım tāriḫim i'lān
G394/7	Şafā eyler kimi şahbā ile bağ içre kim anda Açılmış her ṭaraf sünbül benefşe verd-i nu'mānı	K6/10	Ḥavf idüp tu yüziñe olmuş seniñ dirler diyü Kesdirirdim şa'rımı şimşir ile ben her zamān
G396/5	Zer ü sīm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek K'ola āhen bedeni yüregi pülād-ı kavī	K6/15	Şāne Dārālık idüp girdi araya şulḫ ile Dil-berān-ı berberānıñ dirdi tığından amān
G400/5	Revā mı ey gül-i ḥandān olasıñ ğayr ile şādān 'Acab ey āfet-i devrān niçün inşāfa gelmezsin	K6/17	Göricek Nebzī şaḳal ile beni taḥsīn idüp Didiler tüyince ḥayrın gör ḳamu dostlar hemān
K1/1	Lafz-ı bismillāh ile kıldım kitāba ibtidā Çün ki ismu'llāhdır her faşl u bāba ibtidā	K8/32	Geçdi serir üzre bugün ol Şimdi odur taḫt ile muḫtār
K1/7	Ḥamd ile kıldım müzeyyen ba'dehü ser-tācını Şükr-i ni'met farzdır çün şeyḫ u şāba ibtidā	K8/41	Medḫ ü senā ile o sultān Çıksa göge daḥı yeri dar
K1/13	Eyledim bā-vūs' u ḳudret taşliye teslīm ile İtdim andan bi't-teba'āl ü şahābe ibtidā	K9/19	Himmet-i ğayb-ı riçāl ile hemān Ola maḫhūr ol 'adū-yı rü-siyāh
K1/21	Sīne-i sūzānıñ inlet nevā-yı 'aşk ile İşbu meclisde olur dirler rebāba ibtidā	K9/19	Nuşret ile ğālib ola 'āleme Emrine münḳād olalar cümle şāh
K1/30	Zü'l-kerem yārān eline iricek eyyām ile Ger ḥaṭā ise daḥı ṭutar şavāba ibtidā	K10/16	O Sultānu's-selāṭin Ḥazret-i Sultān Maḫmūd kim Muvāfiḫ ḫükmi-ı taḳdīre olur tedbīr ile rāyı
K1/51	Tā cenāh ile dilersen bulasıñ fevz ü necāḫ Baş ḳo ol bāb-ı şeh-i 'ālī-cenāba ibtidā	K10/25	Dilā her vech ile medḫinde ḳaşırsın o dādārıñ Du'āya ḳaşr idüp pes herçi ber-dārī beyārāyī

K11/7	Ṭolu başdan başa illā gül-i ra'nālar ile Cüş idüp bülbülveş nāle-i şām u seher it	K27/8	Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek batdım ise Dem-i ihlāş ile hem-dem hele şıdķ ile düzüm
K12/18	Mazhar-ı eltāf-ı Bārī lutf-ı cārī ber-zemīn Kanda gitse yümn ile gālīb ola ber-düşmenān	K27/8	Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek batdım ise Dem-i ihlāş ile hem-dem hele şıdķ ile düzüm
K12/30	Bunca şıbyān u ricāl u mü'mināt u mü'minīn Ağlaşup feryād ile çıkđı semāya düd-ı āh	K27/16	Üleşirdim beni baña kosalar n'olaydı Bāğ-ı 'ālemde benī nev'im ile ben de kozum
K12/34	Dād-ı Hāk ez-lutf u kahreş inhizām-ı fācirīn Aldı andan đarb-ı dest ile o hısn-ı muhkemi	K27/28	Yüri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Ġam ile geçmeye tā yay u kış u yaz u güzüm
K12/38	Hem didiler hamd idüp tārīh-i āhar gāziyān Hem zihāb ile iyābına bu mışra' dāldir	K30/4	Sıfırveş hālī olur bir gün kamu Olmasa 'ömre hisāb ile şumār
K12/39	Gitdi kahr-ı şevket-i lutf ile geldi gānimīn Geldiği dem şāh-ı 'ālem hayr-ı mağdem eyleyüp	K32/4	Sitemi ehl olana gün gibi bu rüşendir Velī yok zerrece nā-ehl ile kıl ü kālī
K14/20	Şaded neyse beyān idüp eziyyet virme ihvāna Mücevher harf ile tārīh-i sālīn eyleyüp i'lan	K33/29	Aña bu hāl ile dirsem yaraşur çingāne Milel-i muhtelife hiç mümāsil olmaz
K16/9	İrişdi Ka'be-i maşşūdına sa'y-i cemīl ile Bi-haqqın Merve eyyāmı murūr ide Şafālıķda	K34/8	İşitse ya 'Arab ya Fürs ü Türkī Kılur fi'l-hāl anı sa'y ile ezber
K17/23	Olsun kelāmīn mā-şaşal bulsun du'ā ile hitām Toğduķça hurşid ü kamer 'ālemlere virdikçe fer	K34/12	Muqaddem niçe dem bunda oturdu Olup kesb-i 'ulüm ile hünerver
K21/7	Helāk-ı nefis-i emmāre hemān şavm ile hāşıldır Kerem it merhamet itme meded it nefsi ihlāk it	K35/13	İrişdi rüz u hafta mäh ile çün müddeti töldi Toğurdu bir sülāle kim yüzi ke's-ş-şemsi fi'l-azvā
K21/13	Derünüñ nür-ı ihlāş ile pür-nür eyle ey zāhid Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pür-hār u hāşāk it	K36/9	Murād-ı devlete baht-ı bülendi inzimām ile Olup begligle mümtāz oldı Boğdana firistāde
K21/14	Derünüñ nür-ı ihlāş ile pür-nür eyle ey zāhid Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pür-hār u hāşāk it	K36/11	Ki tā hıfz u hırāset ide sükkān ile ol cāyı Maħallinde ola hıdmāt-ı Sultānide istāde
K21/15	Hudāyā şavmımız hüsni-i kabül ile kabül eyle Beşāretlerle bāl-i pür-melālimiz feraħnāk it	Kt3/1	Ebü Bekr irdi evvel şıdķ u ihlāş ile bu bezme Şarāb-ı 'aşķ-ı Mevlā ile mest olup 'ale't-taħķīķ
K22/5	Kudüm-ı ceşn ile āsüdedir diller elemlerden Bu şevķi şevķ ider 'ālemde ancaķ yılda bir devrān	Kt3/2	Ebü Bekr irdi evvel şıdķ u ihlāş ile bu bezme Şarāb-ı 'aşķ-ı Mevlā ile mest olup 'ale't-taħķīķ
K23/16	Çü 'aşķ oldı velī hüb olmayaydı Kim olurdu ğam ile sine-çākī	Kt3/11	Çü tefrīķ eyledi haķ ile bātil beynini ol şāh Anuñçün didiler Fārūķ laķab āna ulü'l-ārā
K23/19	Ezelden 'aşķ iledir zindegānī Yine hem 'aşķ olur şoñra helaki	Kt3/26	Hasanla hem Hüseyñ oldı iki şeh-zādeler anlar Olup ism ü müsemmə ile hem adaş u hem pādaş
K24/5	Āzürde kılma halkı dil ile İncinmesün hiç senden havātır	Kt3/51	Sirāc-ı ümmet olmuşdır hadīs ile mübeyyendir Anuñçün mezhebdir fi'l-meżāhib muhkem ü akvā
K24/13	Taķvā ile ol zenb itme hergiz Cehd eyle cānā olmaya şadır	Kt3/69	Mefā'ılün Mefā'ılün hemān a'māl ile bulan Velī olunmadıñ teklīf ancaķ istitā'atle
K24/39	Derd ile merd ol ferd ol cihānda Olmāķ gerekdir fenninde mahir	Kt4/10	Her ne hāl-ise di Nebzī tārīhīn Harf-i menķüt ile ger bisyār ise
K26/4	Niçesi ola müyesser baña bu fażl u kemāl Aħmaķım ğāyet ile elyaķ u aħrā degilim	Kt6/23	Alındı çün o kal'a himmet-i şāh-ı cihān ile Haķirāne didi tārīhīni Nebzī-i üftāde
K26/17	Yaķıyor āteş-i hicri ile sinem o şanem Niçe tākat getürem şaħra-ı şammā degilim	Kt7/3	Harf-i menķüt ile Nebzī tārīhīn Bul tüyünce hayrını eyā didi

Kt9/8	İstedi bir menzil-i bālā-yı hümāyūn u ferāḥ Def' ide tā anda sürür ile hücumun elemiñ	Mş1/7	Urdu Zü'l-karneyni karn ile o sevr-i bî-amān Oldı cevrenden ḥamelveş niçe dil-şîr pehlivan
Kt9/12	Hem-ser-i Firdevs-i berîn kaşr-ı me'ālîsi ki var Oldı bu 'ünvân ile reşk-âveri eyvân-ı Cemîñ	Mş1/27	Çün ki bildiñ añladıñ kânün ile perdâzesin Pes pey-i ahyâra düşmezseñ şanuram azasin
Kt9/13	Vaşfi lîsân ile anuñ kâbil-i ta'bir olamaz Hem daḥı taḥrîr ü beyân ḥaddi degil bu kâlemiñ	Mş1/41	Nefs-i murdâr ile virme rûḥ-ı pâkiñe kesel Terk idüp dūr u dirâz efkârı ko tûl-i emel
Kt9/23	Yümn ile ḥayr ile varup eyleyücek anda karar Dil didi târiḥ gerek zâbt ola sâl-i ḳademiñ	Mş1/52	Saltanat virmiş saña 'âlemde sulṭân eylemiş Ḳomayup hier ile aslâ vaşl-ı cânân eylemiş
Kt9/23	Yümn ile ḥayr ile varup eyleyücek anda karar Dil didi târiḥ gerek zâbt ola sâl-i ḳademiñ	Mş1/58	İtmemiş bu luḫı bir dem belki her ân eylemiş Aṭlas u dîbâc ile cismüñi püşân eylemiş
Kt9/25	Ḥayr du'â ile çü Nebzî didi bu beyti hemân İşidicek ehl-i nazâr gel öpelim didi femiñ	Mş1/60	'Âkıbet ḥâke vücüduñ bir kefenle ḳor hemân Nebziyâ bu çarḫ ile ya neyleyüp n'itmek gerek
Kt10/11	Sa'y ile bunca ta'mîr olundu Yapıldı rengin oldı tamâmet	Mş2/27	Çıkara şabr u taḥammül ile bir ad ancak Bu hevâ şanma seni eyledi ber-bâd ancak
Kt10/27	Üç vech iledir menḳûta harfi Hem mühmelâti daḥı şarâḫet	Mş2/64	Dûd-ı âh ile kıbâb-ı felegi ṭar idelim Âh u zâr ile ferîştehleri bî-zâr idelim
Kt12/2	Bu bî-pâyân baḫr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki Şoḡulmaz âh-ı âteşnâk ile serd ile hem toñmaz	Mş2/64	Dûd-ı âh ile kıbâb-ı felegi ṭar idelim Âh u zâr ile ferîştehleri bî-zâr idelim
Kt12/2	Bu bî-pâyân baḫr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki Şoḡulmaz âh-ı âteşnâk ile serd ile hem toñmaz	MÖŞR2/67	Niçe bir fişk ile gülzâr-ı dili ḫâr idelim Gelelim nâleye bülbülleri bîdâr idelim
Kt14/10	Bu bir mışra'da târiḫin beyân idüp didi Nebzî Revânî bülbül-i gülzâr-ı Ḳuds ile ola hem-seyr	Mh1/4	İdersin teşnegân-ı fakrı âb-ı cüd-ile irvâ Yazılmış kilik-ı taḳdîr ile pişâmında bu tuḡrâ
Kt15/4	Naḳâyışdan kamu tâhirdi zâhir Derüm 'ilm ile pür-nür u vehḫâc	Mh1/26	Cihân bir cisme beñzer aña cüduñla vücüduñ cân Bu etvâr ile ḫakkâ zât-ı pâkiñ medhedir şâyân
Kt18/8	Olup kâmil mükemmel nîk-ḫüyuyla daḥı ekmel Kemâlâtına cümle mu'terifdir pîr ile bernâ	Mh2/2	Ey gönül bir tâze yetmiş nev-civândir sevdigim Ḥüsn ile sulṭân-ı ḫübân-ı zamândir sevdigim
Kt18/21	Yine ba's oldı süy-yı devlete uş 'izz ü ferr ile Meseldir bu kim olur aḳdıḡı mecrâya câri mâ	Mh2/7	Cevr ile 'uşşâk-ı pür-derdiñ ḡamın efzün ider Aḳıdup eşk-i revânım Dicle vü Ceyḫûn ider
Kt18/25	İrişüp yine İslâmbula ile yümn ile ḳadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldı tekrâr ilçi-i Roma	Mh2/13	Eyledi 'aḳlım perîşân şîve ile nâzları Urdu sinem yâre ḳıldı ḡamze-i ḡammâzları
Kt18/25	İrişüp yine İslâmbula ile yümn ile ḳadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldı tekrâr ilçi-i Roma	Mh2/15	Ḥûn-ı 'uşşâk ile her dem tîḡı ḳandır sevdigim Göz göre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdâlara
Kt21/4	'Ulemâ vü fuzelâya keremi yoḡ bil anuñ İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nâs	Mh3/2	Her seḫer nâlemden ey meh gelmesün nefîñ saña İderim derd-i derünüm âh ile tebyin saña
Kt27/1	Nedir ey dil bu ḳadar ḫvâhiş ile ibrâmîñ Didiḡiñ ḫâşıl olur üzerine varma ḳatı	Mh3/6	Âferîñ ey dil-rübâ taḫsîn saña taḫsîn saña Cevr ile ey ḳaddi elfim ḳâmetim dâl eylediñ
M2/12	Daḥı ünsâya da 'âmiyyeti yoḡ Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti yoḡ	Mh3/23	Üns olup cevri ü cefâña derd ile kân olmuşum 'Aşk-ile Mecnûnveş 'âlemde destân olmuşum
M2/13	Kişi anuñ ile olur ma'lûm Bir uzun kışşa gibidir meflûm	Mr1/4	'Avn u naşrîñla ḳılup anları yâ Ḥaḳ ber-murâd Eylegil fetḫ-i Beligrâd u Ṭameşvâr ile şâd
M3/15	Yine bu ḫâl ile ol nâ-tâhir Pâdişâha daḥı lâzım zâhir	Mr1/48	Didiler yâ Rabbenâ unşur cüyüşe'l mü'minîñ İtdiler târiḫini hem bu du'â ile 'idâd

Mr2/17	Keş-â-keşden ğam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hiç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hiç	N3/3	Ne ehl ile ne 'ıyâl iledir Begim ululuk kemâl iledir
Mr3/9	'Aşk ile şeydâ olupdur hâl-i İbrâhîme bak Serserî vaşlı hevâsında yiler yalın ayak	N3/1	Ne mâl iledir ne sâl iledir Ne hüsn ile ne cemâl iledir
Mr5/12	Âh u enîn-i 'aşıkân Toldı sürüd ile nağam	N3/1	Ne mâl iledir ne sâl iledir Ne hüsn ile ne cemâl iledir
Mr5/13	Şeb-büy-ı 'anber-bü ile Gülzâra geldi Hû ile	N3/2	Ne mâl iledir ne sâl iledir Ne hüsn ile ne cemâl iledir
Mr5/14	Şeb-büy-ı 'anber-bü ile Gülzâra geldi Hû ile	N3/3	Ne ehl ile ne 'ıyâl iledir Begim ululuk kemâl iledir
Mr5/15	Bir ğonca-leb gül-rü ile Bülbül sürer gülşende dem	N3/4	Ne ehl ile ne 'ıyâl iledir Begim ululuk kemâl iledir
Mr5/29	Sākî müravvağ cām ile Şun bâdeyi ikrām ile	N10/2	Göreldeñ hâtıñı ğamdan mu'arrâ sâdedir gönlüm Bi-ħamdi'llâh ki kayd-ı zülf ile âzâdedir gönlüm
Mr5/29	Sākî müravvağ cām ile Şun bâdeyi ikrām ile	N11/4	Görüp bu hâlimi lîkin tabîbim eylemez dermân Bu derd ile ser-encâmım neye müncerr olur bilmem
Mr5/31	Yārân-ı hoş-fercām ile Demler sürülsün dem-be-dem	N15/3	Her kaçan görsem rakîbi ol ruhî gül-gün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pâzârdır
Ms1/8	Ne Hâlıkıdır ki seyr-i süy-ı bağ u gülşen itmezsin Dil-i maħzûnuñı zevç u sürür ile şen itmezsin	N16/4	Giydi dıraht sebz kabâ güşe-i bağ oldu Na'îm Hür-şifat dil-ber ile şürb-i ğidâ demleridir
Ms2/8	Meşakkat gülsitânında bitüp bir şâhsâr oldum Ser-â-ser miñnet ü âlâm ile pür-berg ü bâr oldum	N21/3	Bezm-i 'aşkıñda rakîbiñ vaşl ile aldı nevâ Bâde-i firakatle hicriñ h'vâni hâşıldır baña
Ms2/16	Nişân-ı nâvek-i ğamzeñ olup âşüfte vü zârım Dem-â-dem derd ile hâlim yaman hicr ile bîmârim	N26/3	Mâlmız yok elde bārî câh ile faħr idevüz N'idelim böyle berkidmiş bu şişâr berkiden
Ms2/16	Nişân-ı nâvek-i ğamzeñ olup âşüfte vü zârım Dem-â-dem derd ile hâlim yaman hicr ile bîmârim	N29/2	Çeşm-i pür-hünuñ gibi bağırum tolu kândır benim Hicr ile hey hün-h'vârim yidigim kândır benim
Ms2/19	Perişân oldum efkâr ile çün bildim selâmet yok Olunca tâ-dem-i âħar bu sevdâya nihâyet yok	N37/1	Perî-rüyum niçün insân ile sen ülfet itmezsin Be hey her-câyî meşreb 'aşıkâna kırbet itmezsin
Ms3/10	Firākîñ başdan aşupdur ğamuñla imtilâyım ben Bu derd ü miñnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben	N39/9	İrişdi Ka'be-i maħsûdına sa'y-i cemâl ile Bi-ħaqqın Merve eyvâni murûr ide Şafâlıkda
Ms4/13	Hüsn ile çün mihr-i 'âlem-tâbveş tâbendesin Tapuña miğdâr-ı zerrât 'aşıkân yâbendesin	N40/3	Rüz u şeb dâne-i hâli ile sevdâda iken Varup ol zülf-i siyeh ağıma düşdüñ a göñül
Mü4/1	'Aşkıñ ile merd-i meydân-ı cününüm Ey şacı leylâ	N47/2	Begim 'âlemde şâd olmağ dilersen Eyü ad ile yâd olmağ dilersen
Mü5/11	Ol câme-i surh ile tulû' eyledi şandım Ben mihr-i dıraşşân	Tc1/12	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Mü5/13	Bend eylediñ ol kâkül-i dil-bend ile gönlüm Maħbus-ı kafesken	Tc1/19	İhtirâz ile olan ihvâna ya ne bahtlu Ben hele çekdim ayağıñ sen de var elüñi yu
N2/3	Giyüben tâc u kabâ ile ğurûr itme şaķın kim Niçe ten oldu bürehne kodı başdan niçe ser tâc	Tc1/24	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
N3/2	Ne mâl iledir ne sâl iledir Ne hüsn ile ne cemâl iledir	Tc1/28	'Akl alup şîrin kelâmı olsa nuḡkı hem-çü kand 'İlm ile olup müsellem eylese ħassân pesend

Tc1/34 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk **ile** geçinmek oldu eyva'llâh-ile

Tc1/37 Bu hevâ **ile** olup ser-mest ü şeydâ bî-karâr
Bi'z-zarûre eyledim künc-i harâbât ihtiyâr

Tc1/46 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk **ile** geçinmek oldu eyva'llâh-ile

Tc1/53 Râh-ı bâğa şubh-dem oldum şabâ **ile** revân
Gördüm almış yaqasın destine hâr-ı bî-amân

Tc1/58 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk **ile** geçinmek oldu eyva'llâh-ile

Tc1/70 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk **ile** geçinmek oldu eyva'llâh-ile

Tc2/3 Biñ nâz **ile** dil-dâdeleriñ gönülünü alup
Şoñunda peşimân olup inkâra düşersin

Tc2/16 Terk itdi beni göz göre meyl itdi raqîbe
Hayfâ ki hebâ oldı o kelb **ile** şavaşlar

Tc2/26 Ben ğamda olam şâm u seher dehr-i fenâda
Ağyar **ile** dem dem o güzel zevk u şafâda

Tc2/52 Kâr eyledi bu cânâ şehâ nâr-ı firâkıñ
Sînem şerer-i âteş-i hicriñ **ile** kânün

Tc2/54 Dil derdiñe düşdükçe devâdan ider i' râz
Kimdir ki begim cevriñ **ile** olmaya memnün

Tr2/6 Ayırup cânadan 'azîz kardaşını kardaşdan
Hâk idüp birin birin hicr **ile** bî-cân eyledi

Tr2/20 Birbirinden ayırur zevceyni hem-çü ferkadân
'Âşıkı ma'şukasından cevriñ **ile** eyler cüdâ

Tr2/34 Ol sebebden kim esâsı bir hevâ imiş dirîğ
Yil gibi sür'at **ile** geçmektedir bu rûzgâr

Tr2/55 Yüz yire sürüp döginür taş **ile** ırmağlar
Gözlerim âb-rüy-ı dem hâk oldı başım ber-hevâ

Tr2/75 Hürî vü ğilmân **ile** hem-bezm ü şoşbet eylesün
Tâ-Kıyâmet arkañ üzre yatup idesin huşur

Tr1/22 Uş dili fîliñ başı şalluşı tapdır şaña tab
Pes bu vech **ile** seni ya Mısr pâklar ya Halep

Tr1/24 Çün-ki arzu'llah vâsi'dir otüma tûma var
sağlığ **ile** bir dahı gelme diyâr-ı Rûma var

ile'l-ermân [1] Şimdiye dek, bu ana kadar.

Mr2/8 Cihâna säye-i luţfuñ kerâmetdir sa'âdetdir
Ru'ûs-ı bendegân üzre ola mümted **ile'l-ermân**

ile'l-âhîr [1] Sonuna kadar.

Kt3/55 İlahî ehl-i imânîñ mine'l-evvel **ile'l-âhîr**
Günâhın 'afv ü mahv eyle Habîbînden şefâ'atle

ilk [6] Birinci olarak, en başta.

G205/1 Benem yoluñda şâhâ cânı kurbân eyleyenden **ilk**
Visâliñ 'ıydgâhında fedâ cân eyleyenden ilk

G205/2 Benem yoluñda şâhâ cânı kurbân eyleyenden ilk
Visâliñ 'ıydgâhında fedâ cân eyleyenden **ilk**

G205/4 Yanup nâr-ı hevân ile idüp hün-âb-ı eşkin seyl
Ser-i bâ-devletin hâkiñde ğaltân eyleyenden **ilk**

G205/6 Kopardan fitneler ol ğamze-i dil-düzdur evvel
O hünî çeşmdir 'âlemde hem şan eyleyenden **ilk**

G205/8 Ezelden nür-ı 'aşkıñdır münevver eyleyen kalbim
Dilimde nâr-ı şevkıñdır fûrûzân eyleyenden **ilk**

G205/10 Hezârân zülfi şeb-bü var Nebzî bâğda ammâ
O sünbül-müydür 'aklıñ perişân eyleyenden **ilk**

illâ [20] "Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

K1/31 Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz **illâ** sehvinî
Diñle bu kulı kulağ ur bu cevâba ibtidâ

Mtb5/52 Biñ cehd iderse şâ'irân
Hâşıl degil **illâ** nedem

G29/2 'Âşıkıñ maţlûbı ancak dünyede vaşl-ı habîb
Âh kim olmasa **illâ** arada mel'ün raqîb

G13/8 Ruğlarıñdır ğonca-ı bâğ-ı Na'im
Kâmetiñ **illâ** ki Sidrû'l-müntehâ

G126/9 Hayâli gibi dilde cilve eyler ol şanem **illâ**
Kıomaz Nebzî n'idem öz hâline anı raqîb-i gebr

Kt10/13 Bu emre **illâ** oldı mü'ekkel
Ağmed Ağa ol şâhib dirâyet

G352/8 İderler anı istisnâ güzeller içre kim görse
Edât-ı fi'l ü harf ile 'adâ hâşâ halâ **illâ**

G165/10 Sâye şalmış 'arîz-ı beyzâya zülf-i kâfiri
Bu degil **illâ** Hüdâ-yı Hâlîk-ı bî-çün imiş

Kt16/2 Ahârâsâ görinen bu müzeyyen 'âlem-i nüzhet
Dirîğâ ğasretâ bâkı degil fânî imiş **illâ**

G32/3 İrilmez vaşla biñ sa'y itseñ **illâ**
Girîbân-çâk ola dâmân hem ceyb

G159/7 Vücûd-ı pâkiñi seyreyleyen dir rûhdur **illâ**
Kemâl-i luţf-ı tab'ından velîkin rûh cism olmuş

G252/9 Firenkvâridir **illâ** Rüm-âyîn
Gözi Türk ğamzesi Tâtârı gördüm

- G374/10 Egerçi rüze-i hicriñ dil-i 'uşşāka tıtdurduñ
Vişālīñ 'ıydına **illā** iki kaşññ hilāl oldı
- Kt17/16 Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tādır
Beşer endāmdır **illā** şanem-şüret perī-sīmā
- Mr2/20 Tehī-destim du'ādan ğayrı yoqdur armağānım hıç
Kābül olsa bu kuşca cānım **illā** eylerim kurbān
- Tc1/51 Böyle nüzhet baħş iken **illā** yine ider ħazān
Bir gün isti'lām için bu sırrı bülbüldeñ nihān
- K2/52 Müznib ü mücrim günehkār u zelīl ü hem seflī
Rū-siyeh bir nebze-i kemterdir **illā** bī-riyā
- K11/7 Tolu başdan başa **illā** gül-i ra'nālar ile
Cüş idüp bülbülveş nāle-i şām u şeher it
- G262/2 Ol mīm-fem kaddi elif ol hūsn ü ħulķı lā-keleām
Nūn itdi āħir kāmetim **illā** ki buldum nīk-nām
- G224/10 Diñle Nebzī maşlahatdır sözimi eyle kabül
Kıl ferāğat cümleden **illā** ki dil-berden degil
- illā ki [2]** Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille.
|| Bilhassa, hele, özellikle.
- Tr1/38 Gerçi kim bitdi şakalı şimdi niçe bitmesün
Şübhedir **illā ki** ol mel'ūna ħile etmesün
- Tr1/56 Gül-ruħın zikriyle her dem bezm-i gülzār eylerim
Bu seflīññ hicvini **illā ki** izhār eylerim
- illāh [1]** Mutlaka, kesin.
- Kt19/28 İki mısra' daħı tārīħ olupdur
Biri zā'id biri nākışdır **illāh**
- 'illet [2] Hastalık. || Sıkıntı, zorluk.
- G380/4 Raķīb-i bed-siriştdir 'āşıka kan ağladan her dem
Fiğān-ı 'andelibe var mı 'illet ħārdan ğayrı
- T1/13 'Āşık-ı bī-çāreye yoqdur bu 'illetden rehā
Şöyle geçkindir ki kanda yatdığın bilmez şeħā
- 'illiyyī [1] Sema ve Cennet'in en yüksek mahalli.
- Kt15/8 Çün ol bülbül-i Kur'an kabre koñdı
Revānı kıldı 'illiyyine mi'rāc
- 'ilm [4] Bilim, bilgi, marifet.
- Kt15/4 Naķāyışdan kamu tāhirdi zāħir
Derünü 'ilm ile pür-nūr u vehhāc
- Mh5/4 İrsün Ĥudādan luţf u mekārīm 'avn u 'ināyet olsun
zahiri
'İlm ü 'amel it yā Rab müyesser olduķça zātı
'ālemde diri
- Tc1/28 'Aql alup şīrīn kelāmı olsa nuţkı hem-çü kand
'İlm ile olup müsellemler eylese ħassān pesend
- Mşr1/12 Ğayr tursun Bu'l-beşer Ādem Şafiyu'llāħ kanı
'İlm-ile göge ağan İdrīs ref' u'llāħ kanı
- 'ilm ü 'irfān [1] İlim ve anlayış.
- K25/10 Havāş-ı zāħireyle zeyn kıldıññ
Vücüdüm 'ilm ü 'irfāna idüp fen
- 'ilm ü ma'ārif [1] İlim ve hüner.
- Kt3/50 Ĥuşuşā Bū Ĥanīfe ibn sābit Ĥazret-i Nu'mān
Olupdur şāħib-i 'ilm ü ma'ārif zühd ü hem taķvā
- 'ilme'l-yaķīm [1] Kesin olan aklî ve naklî delillerin
ifade ettiği bilgi, sağlam bilgi.
- K1/27 İ'tibār olmaz diyü ğam çekme bil 'ilme'l-yaķīm
Ĥoş-dil ol kendiñ düşürme irtiyāba ibtidā
- 'ilm-i Kur'an [1] Kur'an ilmi.
- Kt8/8 Ĥuşuşā yapırup bu beyti bunda ol kerem-kānı
Ki maħzen eyledi fiķh u ĥadīs ü 'ilm-i Kur'āna
- ilticā [1] Sığınma, himāye altına girme.
- K2/69 Evvel ü āħir şāñadır ilticāmız yā Resül
Seyyidü'l-Kevneynsin ancaķ ħapuñdur mültecā
- iltica it- [1] Yönelmek, sığınmak, himāye istemek.
- Kt3/61 Ĥapuñdan ğayra itmez ilticāyı maķşadı sensin
Koma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenā'atle
- iltifāt [1] Bir kimseye gönlnünü alacak şekilde
davranma, güler yüz gösterme, hatırını sorma, ilgilenme,
teveccüh.
- Mh4/23 İltifātınla sevindiridiñ raķībı ol ħarı
Gel yeter cevri idüp ağlatdın bu Nebzī kemteri
- iltifāt eyle- [1] Alāka göstermek, onunla
ilgilenmek, rağbet göstermek
- G330/9 Yazıķdır merħamet kıl bir nigāh u iltifāt eyle
Yeter cevri itdiñ ey cevvr-ı 'ālem Nebzī nālāna
- imām [2] Namazda kendisine uyulan kimse. ||
Önde bulunan, önyak olan kimse.
- G34/1 Ne mü'ezzin ne imām u ne ħaţīb
Ne müneccim ne mühendis ne tađīb
- G234/4 Aceb mi mescide varmaz isem ben
Mü'ezzin ne imām u ne ħaţībim
- imām-ı A'zam [1] Ĥanīfe ibn sābit Ĥazret-i
Nu'mān İmām-ı Azam Ebü Ĥanīfe, ehl-i sünnet imamlarının
dört büyük müçtehidinden ilkidir. "Dört büyük mezhepten biri

olan Hanefi mezhebinin kurucusudur” (Pala, 1989, s.255). Adı Numân, babasının adı Sâbit’tir. Hicretin sekizinci yılında Küfe’de doğdu ve H. 150 tarihinde Bağdâd’ta vefat etti. Dini bilgilerini, hocası Hammâd bin Ebî Süleymân’dan öğrendi. Kaynakların bildirdiğine göre İmâm Azam Ebû Hanîfe dörtbin kişiden ilim öğrendi. Bilgisi, zekâsı, zühd ve takvâsı ileri derecededir.

Kt3/44 Dağı ol çâr mezheb şâhibi ol pāk-rûlar kim
İmâm-ı A’zam u hem Şâfi’idir Mâlik ü Hanbel

imâmu’l-müslimîn [1] Müslümanların imamı.

Kt6/6 Dağı hâmi-i dîn oldur gūzâta hem mu’în oldur
İmâmu’l-müslimîn oldur odur nişîn-i seccâde

imâmet eyle- [1] İmam olan kimsenin görevini yapması, imamlık.

G46/5 Zâhidi gördüm **imâmet eylemiş** mey-hânedê
Pāk olup âb-ı şarâb ile geçüp mihrâba mest

İmân [14] Allah'a inanmak, inanç. || İslam dinini kabul etme, kalp ile tasdik ve dil ile ikrar etme.

Tr2/81 Şoñ nefes **İmân**-ile hatmin ‘inâyet eylesün

G110/4 Bu dil-i bî-çâreyi her bir teline bağıladı
Küfr-i zülfüñ kim hezârân mü’miniñ **İmândır**

G124/2 Mey-i la’lîñ şanemâ cânımdır
Küfr-i zülfüñ dağı **İmândır**

G136/2 Ey gönül kılma naşîhat pend aña kâr eylemez
Dilde **İmânı** olan zulmı bu miqdâr eylemez

G191/8 ‘Aşkña dil virdiğim meşkük yâ mevhûm degil
Hamdü li’llâh zann u şübhem dîn ü **İmânımda** yok

G232/8 Hezâr efsûn idüp dildârım aldı zâhid-i sâlûs
Dirîgâ gâfilîn **İmânımı** şeytâna aldırđım

G245/10 Ğâret itdi kişver-i ‘aql ü dil ü cânı amân
Küfr-i zülfüñden halâş it dînim **İmânım** benim

G247/8 Hubb-ı yâri dilden ihrâc itmege İblîs rakîb
Cehd ider ammâ velî sâbitdir **İmânım** benim

K2/23 Târîk u Zilzâle var **İmânımız** zîrâ bize
Ey disâr ile Müzemmil geldi Qur’ândan Nebâ

K14/15 Dağı hem ‘âkıbet **İmân** u Qur’ân-ile hatm eyle
Karîn-i mağfîret idüp muvaffâk eyle Rıdvâna

K32/49 Şerr-i şeytândan emîn eylegil **İmânın** hem
Varıcağ hazretine hağla virüp ikmâli

Kt3/18 Bilüp kâdr ü kemâlin başdı parmak aña ehl-i Hağ
Budur mecmû’a-i ‘ilm ü hüner hilm ü hayâ **İmân**

Mr4/16 Umma rakîbden mihr ü vefâyı
Her bir gönüilde **İmân** bulunmaz

Mş2/10 Bu imiş kısmet-i takdîr-i Hudâ n’idelim âh
Hatm ide şoñ nefes **İmân** ile bârî Allâh

imdâd it- [1] Yardım istemek, yardıma çağırarak.

G89/8 Künc-i dîdemde eser kalmadı eşk ü nemden
Cigerim pür-kan revân idüp aña **imdâd ider**

imdâda gel- [1] İmdada yetişmek, güç ve sıkıntılı anda bu güçlüğü ve sıkıntıyı gidermek.

Kt6/20 Ğazâ-ı ekber itdi çün o Sultân-ı gūzât anda
Ricâlü’l-ğayb irüp rûhâniyân **geldiler imdâda**

İmân it- [1] Allah'a inanmayan.

G293/6 Münkir-i ‘aşkıdır begim kâfir durur mü’min degil
Âyet-i hüsnüñ görüp ikrâr u **İmân itmeyen**

‘imâret [1] Medrese talebelerine, câmi görevlilerine, fakirlere ve gelip giden yolcu ve misâfirlere yemek üzere kurulmuş aş evi. || Bulunduğu yeri bayındır duruma getiren câmi, medrese, hastahâne, misâfirhâne, hankah, türbe, kale vb. eser.

Kt10/2 İşbu Şovukkuuyı Medresesin
El-ğamdü li’llâh gördüm **‘imâret**

‘imâret eyle- [1] Bayındır kılmak, mamur etmek.

G38/9 **‘İmâret eylegil** gönülüm hârâbın
Merâmet yok mı sultânım merâmet

imden gerü [1] Şimdiden sonra, bundan sonra.

G70/10 Dükendiye n’ola şarâb u ‘arak
Gel **imden gerü** iç Nebzî nebîz

imdi [5] Bu sebepten, şu hâlde, o hâlde, artık, şimdi.

G28/9 Gel **imdi** ey gönül terk-i hevâ kıl
Olup meyl ü hevesden küllî tâ’ib

G43/7 Gel **imdi** şabr kıl eş-şabru hayr
Ola tâ şabr ile hâşıl mükâfat

G276/6 Şaldı boynuña yine zülfi girih-gîrin o şüh
Miñnet ü derd ü ğama ey dil tayan **imdi** tayan

G304/10 Zülmet-i ğamda ‘aceb efkende vü üftâdesin
Evc-i rif atde gel **imdi** ol meh-i tâbânı sev

K34/22 Gidüp altı yıl uş oldu bu târîh
Bu demde **imdi** hoş geldi Etenker

imhâl it- [1] Mühlet vermek.

K32/28 Bilürüz bezl-i ni’am itmede ihmâlîñ yok
İntikâmında dağı **itme** n’ola **imhâli**

imkân-ı sâlis [1] Üçüncü Olanak, üçüncü olabilirlik.

G47/12 Bu bâğ içre gül ü bülbülden özge
Hâbîbâ var mıdır **imkân-ı sâlis**

imlâ it- [2] Söyleyip yazıya dökme, yazma

K2/46 Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzî zenîb
Kaatre deryâdan güneşden zerre **itdi imlâ**

K18/13 Nidâ idüp 'aşaşa **itdi** Nebzî târîhin **imlâ**
Gel a bu çeşmeden içgil şalâ âb-ı hayât-efzâ

imren-[6] Hoşa giden bir şeyi arzu etmek, istemek.
|| Beğenilen bir şeye benzemek istemek, gıpta etmek.

G104/1 Ağzına ey gül-dehânım verd-i ahmer **imrenür**
O leb-i şîrîniñe hem kând u sükker imrenür

G104/2 Ağzına ey gül-dehânım verd-i ahmer imrenür
O leb-i şîrîniñe hem kând u sükker **imrenür**

G104/4 Dîde-i mestâneñe nergis begim taḥsîn oḡur
Kadd-i bâlâña daḡı reşk ile 'ar'ar **imrenür**

G104/6 Sîne-i sîmîniñi çâk-i girîbândan görüp
Âferîñ eyler kamu ol sîm-tenler **imrenür**

G104/8 'Arızın gülden eserdir kâkülün miskden nişân
Zülf-i şeb-günüñ şehâ büyına 'anber **imrenür**

G104/10 Her kaçan görse o rüy-i mihr-i 'âlem-tâbîñi
Zerre-i nâ-çizveş Nebzî-i kemter **imrenür**

imrüz [1] Bugün.

G353/7 Kerem ü luḡ ile **imrüz** raḡîbi gözedüp
Bizi ferdâya şalup va'd-i 'aḡâlar ne belâ

imrüz u ferda [1] Bugün ve yarın.

G337/10 Vişâlin Nebzî-i dil-dâdeye çün va'de kılmışdın
Nedir te'hîre bâ'is ya nedir **imrüz u ferdâ** ne

imsâk eyle-[5] Bir şeyi yapmaktan el çekmek,
perhiz yapmak.

Ms4/6 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya luḡfuñ **imsâk eylediñ**

Ms4/12 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya luḡfuñ **imsâk eylediñ**

Ms4/18 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya luḡfuñ **imsâk eylediñ**

NSD4/24 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya luḡfuñ **imsâk eylediñ**

Ms4/30 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrâk eylediñ
Başlayup soñra cefâya luḡfuñ **imsâk eylediñ**

imsâk it- [1] Bir şeyden el çekerek nefesine hakim
olmak. || Uzaklaşmak, uzak durmak.

K21/2 Gel ey dil tuhr-ı istîḡfâr-ile cân u teniñ pâk it
Yine mâh-ı şıyâm irişdi menhiyyâtdan **imsâk it**

imtiḡân id- [1] Bilgi derecesini ölçmek; denemek,
sınamak.

G333/6 Raḡîbâ gel berü mi'yâr-ı 'aşkdur cevri-i maḡbûbân
İdermiş imtiḡân cevriyle 'uşşâkın o meh-pâre

imtiḡân ol- [1] Bilgi derecesini ölçtürmek. ||
Denenmek, sınanmak.

K2/18 Pek Ḥadîdü'l-ḡalib münâfîḡıdır iden Mücâdile
Yevm-i Cum'a **imtiḡân olsa** revâ ba'de 'ş-şalâ

imtilâ [1] Tıka basa dolu.

NSD3/9 Firâkıñ başdan aşupdur ḡamîñla **imtilâyım** ben
Bu derd ü miḡnet ile n'ideyim ya ne kılayım ben

imtilâ eyleme- [1] Doldurmak.

Ms4/8 Cevri iderseñ ḡâh u geh luḡf eyler idiñ evvelâ
Eylemezdiñ sînemi her dem ḡamîñla **imtilâ**

imtisal [1] İtaat etmek, boyun eğmek.

Mr1/2 Yâ İlahî ceşş-i İslâm kıldılar 'azm-i cihâd
Câhidü emrine idüp **imtisâl** ü inkıyâd

imtiyâz ol- [1] Ayrıcalıklı olmak .

G251/12 Kâkül-i şeb-gün u rüy-i âfitâbîñla seniñ
İmtiyâz olmaz gider bu şubḡ ile şâmım benim

imtizâc it- [1] Uyuşmak, kaynaşmak, karışmak.

G53/2 Saḡt-dilsin ey gönül sen dil-berîñ nâzûk-mizâc
Bu 'acebdir niçe **idersin** anuñla **imtizâc**

in lem-yeşâ' u'llâh [1] Sizin elinizden biy şey
gelmez." Fakat alemlerin Rabbi olan Allah (C.C.) dilemeyince,
siz dileyemezsiniz." Tekvîr Suresi 29. Ayetine telmihtir.
(Tekvir, 81/29)

G316/8 İrilmez cedd ü sa'y ile vişâle
Müyesser olmaz **in lem-yeşâ' u'llâh**

'inâd eyle- [1] İnatlaşmak, direnmek, diretmek,
ayak diremek.

G333/12 Recâ itdikde her dem vaşl-ı bî-hem-tâsını anuñ
'İnâd eyler dilâ o seng-dil gör gelmez ikrâra

'inâd ḡul- [1] Direnmek, diretmek, ayak diremek.

G63/14 Meclis-i ḡâşşa ḡarîb itme raḡîb-i kâfirî
Ḳoma dergâha anı gel luḡf idüp **ḡulma 'inâd**

	in'ām [1] Lütuf, iyilik, ihsan, yardım.		2. İnce olma durumu, zayıflık.
Kt3/33	Çün itdîñ bunda bunca anlara in'ām u ikrāmı Hudāya qadr ü rif'atlerle berter eyle fi'l-'uqbā	G177/5	Koçdırup ince miyânın leblerin emdirmede Pes bilindi ma'nî-i lâ-hayra illâ fi'l-vasat
	in'ām-ı 'ām it- [1] Halka iyilik, ihsan, lütuf etmek.		3. Kendi cinsinden olanlara göre dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.
G114/15	İn'ām-ı 'ām it bir nîk-nām it Luṭfîü devām it ey bende-perver	Tr1/14	ol geñiz puştuñ kepāze mi göti bilmem 'aceb tarp geçer oğ gibi tırmaz ince şikler bî-ta'ab
	in'ām u ihsān [1] Lütuf, iyilik ve bağış, yardım.		incilā [1] Görünme, belli olma, belirme, tezahür etme.
G119/3	Didim bu bendeñe şāhım nedir in'ām u ihsāmıñ Didi cevr ü cefā el-ḥaḳ sa'ādetdir sa'ādetdir	G350/18	'Aşkıñ ey ma'sūḳ-ı 'ālem ḥāḳ idüpdür Nebzîyi Nār-ı şevḳüñdir iden ḳalbinde ancaḳ incilā
	inanma-[1] Güvenilir bulma, güvenme, itimat etme.		incin- [2] Birinin herhangi bir sözü veya davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
G298/4	Atalık me'mül iderken başıma taş urdı gör Tevbeler inanmayam ḳardaşıma şimden-gerü	G117/10	Āh u efgānıñ şaḳın iştmesün ol mäh-rü İncinür Nebzî efendim sevdiğim beg-zādedir
	inān [1] Dizgin, yular, irade.	K24/6	Āzürde ḳılma ḥalkı dil ile İncinmesün hiç senden ḥavātır
G22/14	Reh-i 'aşkıñda Nebzî gibi bî-pervā revān oldum Semend-i şevḳımı sürdürüm inānı kim çeker cānā		incit- [4] İncinmesine yol açmak. Kötü söz veya davranışla birini kırmak, üzme.
	ināyet[1] Lütuf, ihsan, iyilik.	G306/14	Pend-i dil-bendiñ ne mümkün ḥall ide pā-bendini Pes yeter incitme nāşih Nebzî-i rüsvāyı ḳo
K24/27	İncitme ašlā zill ü ināyet El-faḳru faḫrî geldi bu zāhir	K24/27	İncitme ašlā zill ü 'ināyet El-faḳru faḫrî geldi bu zāhir
	ināyet [1] Lütuf, ihsan, iyilik, yardım.		
Mr1/31	Maḫz-ı luṭfıñdan ināyet ḫısn-ı dīne sūr ola Ola dā'im 'avn u naşrın ḳullarıñā müstezād	Tr1/42	Hāceti işe turup teḳ cāmı acıtmasun Kendi ḫalinde olan bî-çāreyi incitmesün
	ināyet eyle- [2] İyilik ve yardım etmek, kayırmak, lütfetmek.	K15/2	Yoḳ şitāda ḫürmet ü 'izz-i Nebî Ey dil incitdi niçe tūṭi lebi
Tr2/81	Şoñ nefes imān-ile ḫatmin ināyet eylesün		İncil-i 'aşḳ [1] Aşkın İncili, aşkın kutsal kitabı.
Tr2/59	Maḫz-ı luṭfıñdan ināyet eyleye şabr u sebāt Şübhe yoḳ ḳıldıñ behiştü cāy ḳardaşım benim	G167/11	Oḳıdum İncil-i 'aşḳı kim şanem-şüretlere Yoḳ imiş mihr ü vefā cevr ü cefā hemvār imiş
	ināyet it- [1] İyilik ve yardım etmek, kayırmak, lütfetmek.		incü [8]
Kt10/18	Yā Rab murādın iki cihānda Eyle müyesser idüp 'ināyet		1. Değerli bir taş. Sevgilinin beyaz, parlak ve değerli dişi.
	ince [4]	G119/7	Dişi vaşfında incüler dizüpsin rişte-i nazma Pesend olsun saña ey dil belāğatdir belāğatdir
	1. Ayrıntılı, özenli, titizlikle üzerinde durulmuş.	G122/3	Dişi incü saçı şeb-bü gözi āhü hilāl-ebrü Seniñ maḫbūbuñ ey dil gör ne ḫüb-rüy u ne zibādır
G320/16	Dil-i bî-ḡıl ḡamıñla ḳılca ḳaldı Düşüp ey mü-miyān ince ḫayāle	G401/1	Gönül ol dişleri incü lebi ḫamrāya meyl itdi Ruḫı gül kāküli şeb-bü semen-simāya meyl itdi
G374/2	Miyānıñ bahşı mā-beyne düşüp çoḳ ḳil ü ḳāl oldı Dutuşdı ancalar ince tefekkürle ḫayāl oldı	Tr1/54	pāk-dāmān olanı şî rimde iş'ar eylerim dür dişim vaşf eyleyüp incüler isār eylerim

- Kt30/2 Bir güzel gördüm cihānda misli yok 'ālemde hiç
Ağzı hoşka diş **incü** yokdur anuñ münkiri
- G245/8 Ben şeh-i hüsnî görüp baħr-ı melāhatdır didim
Ey diş **incü** tudağı la'l ü mercānım benim
- G334/10 Olalı zāhir femiñ dürcünde dendān u şefe
Yokdur **incüde** tarāvet reng yok mercānda
2. Sevgilinin çok değerli gözyaşı.
- Mş2/62 Böyledir çün gelünüz ağlayalım zār idelim
Yüze göz yaşını **incü** gibi İsar idelim
- '**inda'llāh** [1] Allah'ın makamı.
- Kt1/14 Yine zıkr idelim dilde o şahıñ ism-i sāmīsın
Yine zıkr idelim dilde olan şānımı '**inda'llāh**
- '**inde'l 'aşıkın** [1] Aşıklar içinde, şairler arasında.
- G9/4 İsterim cān ile cānā vāşıl-ı dīdār olam
Gerçi '**inde'l 'aşıkın** hier ü vişāl oldı sevā
- '**inde'l kibār** [1] İnce, nazik ve zarif kimseler içinde.
- Tc1/44 Yazılı gördüm piyāle devrine pergārvār
İşbu beyti kim müsellemdir heme '**inde'l kibār**
- '**inde'l-kirām** [2] Ulu kişilerin nezdinde, huzurunda.
- G233/8 Şuçunu bildi şehā 'afv it günāhım bendeniñ
'Özr-i 'özür-ḥ^vāh çün maḳbūldür '**inde'l-kirām**
- K17/31 Maḳbūl ola zirā kuşūr ma'zūrdur '**inde'l-kirām**
- '**ineb** [1] Üzüm. || Şarap.
- G185/3 Sen yüzi gül ḳaddi serv ü leb '**ineb** olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülİstāna geşt-i şahrā seyr-i bāğ
- iñen** [3]
1. Asla, katiyyen, hiç.
- G61/2 Pendime tutgıl benim cān ile cānānım şimāḥ
Semte yaklaştırma ağıyārı **iñen** yakın ıraḥ
- G312/11 **İñende** gāfil olma ḥāl-i bīmārān-ı 'aşkıñdan
Ḳıl istifisār mā-fi'l-bāllerin lutf it ol āgeh geh
2. İle.
- Mh3/16 Āferīn ey dil-rübā taḥsīn saña taḥsīn saña
Eyledīñ bilmem raḳībīñ üstüme tercīḥ **iñen**
- İñifitār** [1] Çatlama, bölme, patlama. || İñifitār Suresi. (İñifitar, 82/...)
- K2/25 Emr-i Ḥaḳḳ ile ola çün **İñifitār** u İñşikāḳ
Ol ki taḫfīf ide Mā'ün terk ide vāveyl aña
- İñ-gāh** [1] Başarı.
- Kt19/20 Semiyy-i zevce-i Yūsuf olupdur
Hemānā ism ü resmiyle hem **İñ-gāh**
- İngiliz** [1] İngiltere halkından ya da bu halkın soyundan olan kimse.
- K13/33 Geldi hattā Venedik İsviç Françız **İngiliz**
Nemçe vü Moskov Nederlanda Sipanya ḳalmamış
- İñhirāf ḳıl-** [1] Sapmak, başka yöne kaymak.
- G190/6 İstikāmet ḳalmamışdır ehl-i 'ālemde belī
Ḳıldılar cümle tarīḳ-ı müstakimden **İñhirāf**
- İñhişār** [1] Yalnız bir şeye veya kimseye āit olma, başkası ile alākası olmayıp bir yere, birine has olma, ona mahsus bulunma.
- G297/9 Kemāl-i 'aşkıñ ancak **İñhişārı** sañadır Nebzī
Velīkin ḡayrı eḣḣāşa gelür gider olur ḫav ḫav
- İnhizām-ı fācīrīn** [1] Kötü iş yapanların yenilgisi, hezimet.
- K12/33 Dād-ı Ḥaḳ ez-lutf u ḳahreş **İnhizām-ı fācīrīn**
Aldı andan ḫarb-ı dest ile o ḣısn-ı muḫkemi
- İniş** [1] Yukarıdan aşağıya gittikçe alçalan eğimli yer, yokuş karşıtı.
- G161/1 Rāh-ı 'aşḳ içinde birdir ey gönül yokıḣ **İniş**
Tek tarīḳ-ı 'aşḳa gir olsun hemāñ varıḣ geliş
- İnkār** [2] Kabul ve tasdik etmeme, tanımama, reddetme.
- G380/8 Görürseñ uyḳuda cānānı al būs-ı lebin soñra
Cevāb-ı bā-şavāb olmaz dilā **İnkārdan** ḡayrı
- G76/7 A begim 'āşıkıñım yok durur **İnkāra** mecālīm
İki çeşmimden aḳan eḣḣ ü demim iki ḫanıḳdır
- İnkār it-** [1] Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.
- Mg170/2 Ḥüccet-i ḳātī 'dır ol ebrū-yı ḡarrā hem-çü naş
Ḥüsnüñ **İnkār idemez** pes 'ām u ḣāş u ger eḣḣaş
- İnkāra düş-** [1] Kabul ve tasdik etmemek, inkar etmek, reddetmek.
- Tc2/4 Biñ nāz ile dil-dādeleriñ göñlünü alup
Soñunda peşimān olup **İnkāra düşersin**
- İnkār yok** [1] Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi saklamamak, olduğu gibi söylemek.

- G135/1 Lutfunı çok görmüşüz biz **yoğ** durur **inkārımız**
Çekmişiz bisyār cevvin var hem ikrārımız
- inkās-ı ser it-** [2] Azaltma, eksiltmek.
- K11/4 Odur ancak bu cihānda belī āsūde mekān
Bu sözüüm ḥağ bilüp işgā idüp **inkās-ı ser it**
- Mrb5/46 Vaşfinda bu ra'nā eser
İtdirdi gör **inkās-ı ser**
- inkıbāz** [1] Sıkıntı, gönül darlığı.
- G389/10 Bahār oldı açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın
Nedir bu **inkıbāzın** ey dil-i Nebzī saña n'oldı
- inkılāb** [1] Bir durumdan başka bir duruma dönüşme. || Kısa sürede yapılan köklü değişiklik, devrim.
- Tr2/32 Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalā imiş dirġ
İnkılāb üzre imiş her rüz u şeb bu ḥākdān
- inkıta'** [1] Kesilme, tükenme, bitme.
- G354/3 Mezheb-i ḥübānda lāyık degilken **inkıta'**
Ol güzeller şāhi şimdi bir nev-āyın eyledi
- inkıyād** [1] İtaat, bağlanma, boyun eğme, tabi olma.
- Mr1/2 Yā İlahī ceşş-i İslām kıldılar 'azm-i cihād
Cāhidü emrine idüp imtisāl ü **inkıyād**
- inlet-** [1] Üzüntü, keder ve acıdan ağlamak, inlemek.
- K1/21 Sīne-i sūzānıñ **inlet** nevā-yı 'aşk ile
İşbu meclisde olur dirler rebāba ibtidā
- ins ü melek** [1] İnsanlar ve melekler.
- G13/9 Yırde gökde 'aşkıñ **ins ü melek**
Tolıdır mihriñle bu arz u semā
- inşāf** [2] Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
- G115/1 Benim şabr u kararım yoğ seniñ **inşāfın** ey dil-ber
Yanam pes nār-ı 'aşka tā olunca bu tenim aḥker
- G188/2 Taḥammül eylemezken bār-ı 'aşk-ı yarı ey dil
Kāf Çekersin baş u cān ile boyun vürüp hezār **inşāf**
- inşāf eyle-** [1] İnsaf etmek, merhamet etmek, acımak.
- G48/9 Bī-mürüvvetdir hiç **inşāf eylemez**
Yār-ı bī-ikrār elinden el-ġıyās
- inşāf it-** [1] İnsaf etmek, merhamet etmek, acımak.
- G272/8 Cefāsı ḥadden efzūn oldı ol ḥün-ḥvāreniñ gerçi
Velī **inşāf idüp** ifā ider bir gün vefāsından
- inşāfa gel-** [7] Haksızlıktan, merhametsizlikten vazgeçip adaletle davranır olmak.
- Mş1/44 Yapışup ḥablü'l-metīn-i şer'a kıl ḥayru'l- 'amel
Der-be-der gezme beyābānda eyā **inşāfa gel**
- G400/1 'Aceb ey beñleri fülful niçün **inşāfa gelmezsin**
Ruḥı gül kāküli sünbül niçün inşāfa gelmezsin
- G400/2 'Aceb ey beñleri fülful niçün inşāfa gelmezsin
Ruḥı gül kāküli sünbül niçün **inşāfa gelmezsin**
- G400/4 Revā mı ey perī-peyker ola ġayrı saña hem-ser
'Aceb ey kāmeti 'ar'ar niçün **inşāfa gelmezsin**
- G400/10 'Aceb ey gözleri āhū firāḳıñla dirim yā Hū
Bu Nebzī dir ki ey meh-rū niçün **inşāfa gelmezsin**
- G400/6 Revā mı ey gül-i ḥandān olasın ġayr ile şādān
'Aceb ey āfet-i devrān niçün **inşāfa gelmezsin**
- G400/8 Revā mı ey şeker-ġüftār olam derdiñe giriftār
'Aceb ey ġamzesi Tātār niçün **inşāfa gelmezsin**
- insān** [7] İnsan, kişi, şahıs. || Ahlakı ve huyu üstün nitelikli, insaniyetli, değerli, ahlaklı, faziletli kimse.
- G28/15 Şudur **insānın** aşlı gerçi ol şu
Çıkar min-beyni şulbin ve't-terā'ib
- G308/11 Bu 'acebdır kim rakīb-i ḥarla ya **insān** olan
Niçe ünsiyyet ider bilmem ḥumāru'llāh-ile
- G329/14 Melekdir Nebziyā o ḥüb-şüret
Naziri yoğdur **insān** u perīde
- G330/6 Nedir bu nāz u istiġnā revā mı ey perī-peyker
Bu tarz u bu reviş bu tanz bu lāyık mı **insāna**
- K33/37 Eger **insān** ise hicviñ işidüp epsem olur
Degil ise yemeden boğunı zā' il olmaz
- G304/12 Meyl idüp her bir perī-zāda düşersin miñnete
Ey gönül saña gerekse sen de bir **insānı** sev
- N37/1 Perī-rüyum niçün **insān** ile sen ülfet itmezsin
Be hey her-cāyi meşreb 'aşıkāna ḳurbet itmezsin
- inşā it-** [1] Bina etmek, yapmak.
- Mh1/14 Zāhiriñ ola Ḥağ her rüz u hefte māh u sālīñde
Merāmın **ide inşā** Ḥazret-i Mevlā ilā-mā-şā
- İnşirāḥ** [1] İç açılması, gönülde duyulan ferahlık. || İnşirah Suresi (İnşirah, 94/...).
- K2/35 Çün yüzün ve's-ş-şems saçın ve'l-leyl ü şadriñ
İnşirāḥ
Vuşlatıñ Ḳadr ü lebiñ ve't-tīn ü ḥaddiñ ve'd-ḡuhā

	İnşikāk [1] İkiye ayrılma. İnşikāk Süresi.		ipsiz [1] Haylaz, serseri, hayta.
K2/25	Emr-i Hakk ile ola çün İnfītār u İnşikāk Ol ki taṭfīf ide Mā'ün terk ide vāveyl aña	G230/11	Kim diye ipsiz baña bağı iken Gerdenimde ol siyeh perçem benim
	intibāh [2] Uyanma, gözü açık olma.		ir-[35] İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.
K29/1	Ey dirīgā bir 'aceb gâfletdeyiz yok intibāh Geçmede 'ömr-i 'azîz her rüz u hefte sāl u mäh	Tr2/35	Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar Geçdi bi'l-cümle gürüh-ı enbiyā vü evliyā
Tc1/1	Bir nazar kıldım cihāna çeşm-i intibāh-ile Eyledim fikret me'ālin kalb-i pür-āgāh-ile	G16/8	Gönülde münye mi kodı meniyye Münāya irmedin irdi menāyā
	intihā [1] Son, nihayet, son bulma, sona erme.	G99/8	'Ateş-i hicriñle sīnem yandıgına dil-berā Gam yemezdim ba' dehū dil vaşlıña irse eger
G378/12	Dükenmez mi 'aceb cevri ü cefālar İrişdi geldi 'ömrüm intihāsi	G129/8	Tekye olmaz ey gönül bu Bī-sütün kaşr-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar
	intihāb [1] Seçim, tercih.	G156/2	Vaqt-i rihletdir hemān çün kim çalındı ṭabl u kūs Nīm-şeb irdi şadayile nidā ider ḥorūs
K1/10	Bi'l-işāle eyledim daḥı şalāt ile selām Ol Resüle kim sezādır intihāba ibtidā	G194/2	Niçe mesrūr olayım gamsız olur ānım yok Ne neşāt ire dil ü cāna ki cānānım yok
	intikām [1] Öç alma, yapılan bir kötülüğe gereken karşılığı verip acısını çıkarma.	G244/9	İrem bir gün ayağın tozına ben Başımda var ise devlet külāhım
K32/28	Bilürtiz bezl-i ni'am itmede ihmālīñ yok İntikāmūda daḥı itme n'ola imhāli	G286/7	İrince genc-i vaşl-ı dil-rübāya Neler çekdim raḳīb-i mār elinden
	intisāb [1] Bir yere, bir kimseye mensup olmak, māiyyetine girmek, bağlanmak.	G365/2	Gözime dünyeye görünmez o şehi görmeyeli Daḥı hem tutmaz elim dāmenine irmeyeli
K1/18	Küllühüm encümdür eyle iktidā ol mühtedī Cümle ālī-kadr ü enseb intisāba ibtidā	G387/4	Ġamze-i bī-dīn-ile dil rüz u şeb pür-şür-iken Zülf-i kāfir de irüp kıldı müşevveş bir daḥı
	inzāl kıl- [1] İnmek, indirmek.	K4/10	Ecel cāmın içüp bir gün bu bezm içre olam ser-ḥoş İrem mestāne vāveylā diyem yā Hū kılam efgān
K2/20	Zāriyāt u Mürselāt u Nāzi'āt u 'Ādiyāt Kıldı inzāl hep saña bu cümleyi Bār-ı Hudā	K11/14	Çü budur taḥtgeh-i pādīşeh-i 'Osmāniyān Olarıñ ḥükümüni āfāka irdir münteşir it
	inzimām [1] Üstüne ekleme, katılma.	K31/5	N'ola fevt irse maḥlūka ledü li'l-mevt ḥükmidir İrişmez fevt ü mevt ancak Cenāb-ı Ḥayy u Kayyūma
K36/9	Murād-ı devlete baḥt-ı bülendi inzimām ile Olup beglikle mümtāz oldu Boğdana firistāde	G91/2	Ruḥuñ bir sīb-i ḥamrādır dimişler İren dil-dādeler her demde dişler
	ip [1] Bağ, ip. Yakınlık.	G246/3	İrmedi zaḥm-ı dile la'l-i lebiñden çün devā Ġayrı bildim derd ile bī-çāreyim bī-çāreyim
G196/15	'Aşk ile bend eylediñse rāhibā zünnār ipin Zülf-i ma'şūqum olupdur baña da zünnār-ı 'aşk	G275/3	Cenāb-ı 'izzetiñden irmedi me' mülüne aslā Revā kıl bir kez olsun bendeññ luṭf eyle āmālin
	ipligi pāzāra çık- [1] Herkese rezil olmak, gizlediği kötülükleri ve suçları açığa çıkarmak.	G289/11	Tañ mı dīvānıñ irerse mülk-i Ġrāna daḥı Çün ki ş'i riñ defteri Erjengdir sen Mānisin
G333/8	Benim hem merd-i meydān-ı maḥabbet diyü lāf itme Bilinür ipligi faṭmacıgıñ çıknca pāzāra	G342/6	Dilim ümmid-i vaşlıñla niçe dem rüzedār oldu O kutlu güne irerse irer güyā ki bayrama
	ipim kes- [1] Asıp kesmek, öldürmek.		
G376/12	Raḳīb-i rü-siyeh reşk ü ḥasedle İpim kesdi benim Ḥaḳdan bulası		

K8/38	Şâinnadır âyet-i büşrâ İrmez aña gâyet-i efkâr		i' rāz eyle- [1] Yüz çevirmek, kaçınmak, başka tarafa dönmek.
G16/4	Nesīm-i 'anberīn zülfünden ey dost İrer kām-ı dile her dem hedāyā	Tr1/3	Tā kī taşdı 'den ser-i yārānı i' rāz eyledim Gerçi hicv itdim anı ber-vaż'-ı nā-sāz eyledim
G68/13	İrmese la'l-i lebiñde derdine dermān eger Neylesün n'itsün tabībā söyle Nebzī derdmend		irış- [73] Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.
G87/7	İrer ey kaddi Tübā kim göre Rıdvāna dīdārīñ Gözün nūrveş sözüñ Kevser özüñ hūr yüzün uçmağdır	G10/7	Vakt-i rihletdir irışdı hāzır ol ey nefsi men Hātif-i ğaybdan saña çün irci 'i geldi nidā
G342/6	Dilim ümmīd-i vaşlıñla niçe dem rüzedār oldı O kutlu güne irerse irer güyā ki bayrama	G23/3	İrişdi rüz-ı nev-rüz oldı gülşen ehliniñ 'ıydı Çemende her şüküfe giydiği zibā kabādır hep
K1/29	Zü'l-kerem yārān eline iricek eyyām ile Ger haţā ise dağı tutar şavāba ibtidā	G44/8	Başımda hemān kaldı ki ot bitmedi yoğsa İrişdi felekden aña biñ güne felaket
N25/1	Sīne-i mecrūhuma her dem irer tır-i ğamīñ Zaḥm-ı tırīñle velī hoşum gerekmez merhemīñ	G58/13	Belāgatda irışdı şadra Nebzī Diyülmez buña mānend ş'i r-i efşāḥ
Kt15/5	Amāsiyyeden irdi bu diyāra Ecel 'ömri metā'ın kıldı tārāc	G93/5	Ruḥ-ı dildāra haţ geldi irışdı ğuşşa her yüzden Tamām olup sürürüñ defteri buğün dürülmüşdür
Mh5/3	İrsün Hudādan luţf u mekārīm 'avn u 'ināyet olsun zahīri 'İlm ü 'amel it yā Rab müyesser olduqça zātı 'ālemdedir	G118/1	Yine irışdı yay ayı firāk eyyāmına beñzer Gözüm kan taldı yārīñ tığ-ı hūn-āşāmına beñzer
Kt3/1	Ebū Bekr irdi evvel şıdk u ihlāş ile bu bezme Şarāb-ı 'aşk-ı Mevlā ile mest olup 'ale't-taḥkīk	G331/2	Yine düş oldı gönül bir ruḥı gül-gūna yine Yine irışdı elem bülbül-i maḥzūna yine
Kt6/20	Ġazā-ı ekber itdi çün o Sultān-ı ğuzāt anda Ricālū'l-ğayb irüp rühāniyān geldiler imdāda	G352/1	İrişdi Sidre vü Tübā gibi ol kāmeti bālā Yaraşur ger ola aña felek dāye melek lala
G47/1	İrer bu sīneme tır-i havādis Velī ol kaşı yadır aña bā'is	G378/12	Dükenmez mi 'aceb cevri ü cefālar İrişdi geldi 'ömrüm intihāsı
G125/3	Leb-i la'liñden irer derd-i dile irse devā Hükemā çoğ velī-i Ḥazret-i Loḳmān bir olur	G329/12	Çün irem rüz-ı vaşla cennet içre İrişem şanasın yevmü'l-mezīde
G301/13	Dil anı görmez el dağı irmez Bağlandı girmez gözime uyḥu	G394/1	İrişdi yümn ile uşta buğün nev-rüz-ı sultānı Ḥalāş eyler ğam u ekdārdan 'uşşāk-ı nālānı
K32/41	İrmez tā'atiñe elf gibi toğrı kıyām Kad-i ḥam-geştesidir zāl-ı zūñubūñ dālī	Mu27/2	Uzandı yay eyyāmı ser-i ḥalka belā oldı Hele irışdı āb ammā o da bī-intihā oldı
G375/9	Olur mı 'aceb ol dem irem şaff-ı ni'āle Başımda dem-ā-dem bu hevālar eser oldı	G260/9	Nebzī niçesi irışem iksir-i vişāle Destimde çü yok zerre kadar māl ü menālim
G43/1	İrersin bulamazsın yāri heyhāt Geçürdün fırsatı sen fāte mā-fāt	G285/4	Ḥāk-i pāy olup reh-i 'aşkıñda oldum pāy-māl Bu 'acebdır kanda irışem şeh-i hūbāna ben
G16/8	Gönülde münye mi kodı meniyye Münāya irmedin irdi menāyā	K12/22	Gitti andan kaţ' u ḥayy-ı menzil ü merḥal idüp İrişüp pes kal'a-ı Aţayı kıldı çün hişār
	İrānī [1] İrān'la ilgili, İrānî menşeli, İrān vatandaşı.	Kt18/25	İrişüp yine İslāmbula ile yümn ile kadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldı tekrār ilçi-i Roma
K33/34	Bu tütümla meger ol surḥ-ser İrānīdir Pes anı ehl-i sūnen itmesi kâbil olmaz	Kt19/17	'Ademden irışüp mülk-i vücūda Yüzün gösterdi gökden şanki bir māh
		N39/13	Ḥudāyā berter it kadrin irışdir evc-i gerdūna Kı nāmı cilve kıla dā'imā şakf-ı semālıkda

K16/9	İrişdi Ka'be-i maqşüdına sa'y-i cemil ile Bi-ħaqqın Merve eyyâmı murûr ide Şafâlıkda	G204/3	Yine bed yüzden irişür halel ü rañne aña Uydurup dâ'ire-i 'ayşını pergâr olsañ
K21/2	Gel ey dil tuhr-ı istiğfâr-ile cân u teniñ pâk it Yine mâh-ı şıyâm irişdi menhiyyâtdan imsâk it	G216/5	Görür isem irişüp devlet-i pâ-büsüña ben Gözime sürme idem ey şeh ħâk-i kâdemiñ
K35/13	İrişdi rüz u hafta mâh ile çün müddeti taldı Toğurdu bir sülâle kim yüzi ke'ş-şemsi fi'l-azvâ	G217/2	Ayakda kaldım üflâde meded cânâ yetiştir el İriş ben bî-kesiñ feryâdına feryâd-res ol gel
Kt3/19	'Alî irişdi dördünci şecâ'atle tıttup dehiri Sa'âdetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şah	G233/3	Mâ-hüve'l-maqşüda irişmez cihânda ehl-i dil Ĥaşılı matlûbunu bulmaz 'alâ-vefķı'l-merâm
Kt3/13	İrişdi ba'dehü 'Osmân-ı Zü'n-nüreyn-i 'âlî-ğadr Mecâlis zeyn olup anuñla oldı câmi'ül-Ĥur'ân	G286/10	Gülistân-ı cihânda ğonca güller İrişmez bülbülâna ħâr elinden
Kt8/4	Ser-â-ser 'âleme sultân olursa tañ degil zîrâ İrişdi mâhiden luftı o şahıñ mâh-ı tâbâna	G310/10	Bu beş ebyâtı yazup Nebzî ğazelvârî yine Yüri var meclis-i rindâna iriş pîş-keş ile
Mr2/13	İrişdi 'ıyd-ı adĥâ rüz-ı fırüzüñ sa'îd olsun Ğiceñ Ĥadr u Berât u her ğünüñ Nev-rüz u 'ıyd olsun	G323/10	Melâĥat taĥtı üzre sevdiğim Nüşü'r-revânsın çün İrişdir zıll-ı 'adliñ Nebzî-i kemter kemîn üzre
Mr5/2	Geldi çü vakt-i nev-bahâr İrişdi ol ferĥunde-dem	G345/3	İrişüp bende-i miskîn ni'am u mekremetle Kereme lâyıķ olup lufta sezâvâr olsa
N39/9	İrişdi Ka'be-i maqşüdına sa'y-i cemil ile Bi-ħaqqın Merve eyyâmı murûr ide Şafâlıkda	G375/6	Pâ-püşuna dil cân ile reşk eylemesün mi Pâ-büsuna her dem irişüp behrever oldı
N43/1	Bahâr oldı irişdi rüz-ı Nev-rüz Yine 'ayş u tarabnâk oldı şeb rüz	K4/3	İrişdim 'âlem-i ervâĥdan bu 'âlem-i cisme Bu dâr-ı miĥnete ĥondum bir iki ğün olup miĥmân
Mu29/1	Pür irişdir destîyi tâ kim yarasun bir işe Bir ayak süci irişür mi iki yüz ser-ĥoşa	K11/12	Daĥı her ehl-i ma'ârif ü kemâl bunda ki var İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it
G17/5	Ĥamer daĥı irişmez Sühâ Didim baña 'atâ it öpüş	K16/13	Ĥudâyâ berter it ĥadrin irişdir evc-i gerdüna Ki nâmı cilve kıla dâ'imâ şaķf-ı semâlıkda
G18/5	Ĥamer mer mer daĥı ĥı ĥı irişmez mez sehâ hâ hâ Didim dim dim baña ña ña 'atâ it it öpüş püş püş	K21/10	Velîkin şavmı nevme tıttırup sa'yiñ hebâ kıлма İriş her dem cemâ'atle şalât-ı ĥamse idrâk it
G23/13	İriş mey-ĥâneye Nebzî ĥalâş ol miĥnet ü ğamdan Kim anda ehl-i 'ayşın şoĥbeti zevķ u şafâdır hep	K31/6	N'ola fevt irse maĥlûka ledü li'l-mevt ĥükmidir İrişmez fevt ü mevt ancak Cenâb-ı Ĥayy u Ĥayyüma
G28/8	Bunu bilmekte ĥayrân oldı 'âķil İrişmez ĥikmetine fikr-i şâ'ib	K33/3	İrişür ĥanda ise bir lekeden tîr-i sitem Leked-i derd ü kederle dili bî-ĝıl olmaz
G46/3	Câmi'-i erbâb-ı 'irfândır iriş uş meykede Pâre-i ĥumla teyemmüm eyle meyle âb-dest	Kt3/30	Bularıñ vaşf-ı ĥadr ü pâyesi olunsa ger ta'dâd İrişmez ĥabbe-i zerre yitişmez dâne-i ĥaşĥâş
G106/2	Bu ğönül yârı talebkâr iken aĝyâra düşer Ĝül ararken niçe kimse irişüp ĥâre düşer	Kt13/1	İrişüp ketm-i 'ademden bu veled başdı ĥadem Bu cihân içre velî maqşadı seyrân idi
G128/10	O şaçı Leylîye Mecnûn iseñ eger Nebzî Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civâr	Mş2/35	Niçe yüzden irişür der-'aķab uş cevri yine Ĝün gibi her kişiyeye zâhir olup bevri yine
G157/4	Niçe ğül gibi ĝiribânımı şad çâķ itmeyem Dâmeniñ ey ğonca tutar irişen her ĥâr u ĥas	Ms2/27	Cihânı töl durur nâlem irişmez ĝüşuna ĥayfâ Meded raĥm eylegil cânâ ĥuluñdur Nebzî-i şeydâ
G178/4	Ruĥunsuz müyesser degil ey perî İrişmez bu ĥâlbe sürür u neşât	Tc2/56	İrişse kaçan mevsim-i ĝül bağ-ı cihânda Bülbül gibi şüride ğönül nâleye başlar

- Tr2/56 Āteş-i hicrāna zīrā kim ŧayanmaz tağlar
Sen geċindiñ raĥmetu'llāha **irışdiñ** bīgāne
- N29/2 Pür irışdir destīyi tā kim yarasun bir işe
Bir ayak süci **irışür** mi iki yüz ser-ĥoşa
- G31/16 Ğamdan āzād olmadın hicrān ile
İrişür bir gün ecel min-küllü bāb
- G39/6 Sirişkim yir yüzün ĝarĝ-ı fenāya virdi ey āhım
İriş sen de ŧokuz kat āsumāni mey-ĥoş-ı bāğ it
- G65/2 Bu durur dā'im recā-yı dil eyā pāk-i vücüd
Ĥazret-i Ĥaĝdan **irışsün** tapuña yüz biñ dürüd
- G117/6 İrgürünce ol raĝib-i bed-fi'āli vuşlata
Bil saña ey dil **irışmek** rütbe-i evlādadır
- G238/14 Vefā eylerse bir kaç gün ĥarābın gösterüp ābād
Cefāsı der-kaĝā ĥāzır **irışür** der-ākāb ĥādım
- G283/8 Terk-i serdir didi hem daĝı fedā-yı cāndır
İrişür maĥbüb u maṭlūba ser ü cāna kıyan
- G298/8 Gel yetiş ey merg bi'llāh ĝandasın zīrā ki ben
İstemem **irışmegi** biñ yaşıma şimden-gerü
- G398/2 Ĥayāt-ender-ĥayāt oldı kelāmıñla lebiñ yā Ĥay
İrişsün 'āşıkāna luṭf u iĥsāniñ pey-ender-pey
- K36/16 Ĥudā-yı Zü'l-celāl devlet yanında muĥterem kılsun
İrişsün nām u şanı ser-be-ser etrāf u eb'āda
- Kt5/8 Selāṭin-i 'ālem külsun aña
İrişsün hem āfāka ĥükmi hemīn
- Kt6/12 Felek turduĝca ṭursun mülk ü ferri pāydār olsun
İrişsün heybeti vü şevketi etrāf-ı eb'āda
- G258/8 Var iken ĝamze-i dil-düz ile ĥālīñ ne 'aceb
İrişürse dil-i üftādelere miĥnet ü ĝam
- irışdir- [1]** Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.
- N37/4 Düşüp deşt-i firākıñda gezerler bunca āvāre
İrişdirmeklige semt-i vişāle himmet itmezsin
- i'rāb [1]** Arapĝa kelimelerin sonunda bulunan hareketlerin ve bâzı harflerin cümledeki durumlarına göre değişiklige uğraması. || Güzel konuşma.
- G177/4 Oldı yaĥud ĥaṭṭ-ı Yāĝūt ile bir Muşĥaf ruĝı
Şan döküldi anda hem **i'rāb** u hem yer yer nuĝat
- i'rābveş [1]** Güzel konuşma gibi.
- G169/6 Süre-i İĥlāş yazdı ĥaṭṭ-ı sebz-i la'l-i yār
Oldı pes ĥāl-i siyeh zir ü zeber **i'rābveş**
- i'rāz eyle- [4]** Kaĝınmak, uzak durmak, çekinmek, geri durmak, yüz vermek.
- G272/1 Dil-i bī-ĝāre **i'rāz eylemezken** her belāsından
Belā bu ol perī-peyker kaçır ben mübtelāsından
- G179/8 İşāret eyler elbet der-kenāre bir neşātında
Dilā sen 'arz-ı ĥāl it ĝo o ĥünī **eylesün i'rāz**
- Tc2/53 Dil derdiñe düşdüĝce devādan **ider i'rāz**
Kimdir ki begim cevriñ ile olmaya memnün
- G324/10 Yazıĝdır Nebzīye cevri itmegil bi'llāh kim yoĥsa
Sever **i'rāz idüp** senden diger āheste āheste
- irci'i [1]** Dön. || 'Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. Seçkin kullarım arasına katıl ve cennetime gir!' (Kur'an-ı Kerim: 89/28).
- G10/8 Vaĝt-i riĥletdir irişi di ĥāzır ol ey nefis-i men
Ĥātif-i ĝaybdan saña çün **irci'i** ĝeldi nidā
- 'irfān [1]** Bilme, anlama, kavrama; sezgi, rūhî tecrübe ve manevî yolla edinilen bilgi.
- K10/9 O şahıñ añma bezm-i 'adl ü **'irfānında** ey şaĝı
Yüri Nüşü'r-revān didikleri bī-dād u nā-rāyı
- irgür- [5]** Erişmek, ulaşmak, vasıl olmak.
- G145/10 Ayađıñ öpmek ister sākıyā bu Nebzī-i aĥĝar
Anı ol devlet-i 'uzmāya **irgür** dime el virmez
- G260/3 **İrgürseñ** eger 'ıyd-i vişāliñe beni sen
Ĥurbāniñ olam yoluña ey kaşı hilālīm
- G379/5 Leb-i lā'linden **irgürdi** şifā ađyār-ı bed-ĥvāha
İrişdirmez baña zerre ĝadar dermāni gördüñ mi
- G343/2 Yine meyl itdi gönül bir şeh-i vechi ĝamere
Reh-i 'aşkıñda koyup pā işin **irgürdi** sere
- G117/5 **İrgürünce** ol raĝib-i bed-fi'āli vuşlata
Bil saña ey dil irışmek rütbe-i evlādadır
- irme- [1]** Erme, varma, ulaşma, kavuşma.
- G215/8 Gün-be-gün artar teraĝķi üzredir 'aşkıñ benim
İRmege ĝadd-i bülendiñe begim mirĝat gerek
- irs [1]** Ölen bir kimseden kalan para veya mala konmaK, hissesine miras düşmek.
- G7/1 **İrs idüp** mülk-i cününü Ĥazret-i Mevlā baña
Ĥamd ola kıldı müyesser bir şaĝı leylā baña
- irşād eyle- [1]** Doğru yolu göstermek, uyarmak. || Hidayete erdirmek, hak yolunu göstermek, gafletten uyandırmak.
- Mş2/24 Böyle ĝurmuş düzeni ĥāşılı üstād ancaĝ
Bu tariĝ ile heme **eylemiş irşād** ancaĝ

- irşād it- [2]** Doğru yolu göstermek, uyararak. || Hidayete erdirmek, hak yolunu göstermek, gafletten uyandırmak.
- G216/2 'Acabā hālimize rahm idüp ol gönca-femiñ Bize **irşād ide** mi rahımı küy-ı 'ademiñ
- G279/1 Küy-ı yāra dūd-ı āhuñdur seni **irşād iden** Kālb-ı mañzūnuñ odur ğamġin iden hem şād iden
- irsāl eyle- [1]** Koyuvermek, bırakmak, salıvermek.
- Kt7/2 Edhemī küttāb u defter-hāneden Luṭf-ı Hākla rişin **irsāl eyledi**
- irsāl kıl- [1]** Göndermek, yollamak.
- K12/15 'Asker-i deryā-misāl **irsāl kıldı** der-hemīñ Sadr-ı a 'zam kadrī efham āşāf-ı şāh-ı zamān
- irsāl-i lihye eyle- [1]** Sakal bırakmak.
- Kt11/2 Sünnet-i Peyġam-beri icrā idüp Zūhdī Efendi Zümre-i ner içre girdi eyleyüp irsāl-i lihye
- irtikāb [2]** Beklemek, gözetmek.
- G31/4 Hāstadır cismim taħammül idemez Cevri terk it itme zulmı **irtikāb**
- K1/46 Hāzm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Kibr ü 'ucbı kılma meyl ü **irtikāba** ibtidā
- irtiyāb [1]** Şüphelenmek, şüphe.
- K1/28 İ 'tibār olmaz diyü ğam çekme bil 'ilme'l-yaġin Hoş-dil ol kendiñ düşürme **irtiyāba** ibtidā
- irvā [2]** Sulama, suya kandırma.
- G9/8 Āteş-i firkat yakup baġrım kebāb itmiş durur Teşne-i la'liñ durur dil eyleseñ **irvā** revā
- Mh1/3 İdersin teşnegān-ı faġrı āb-ı cūd-ile **irvā** Yazılmış kıl-k-i taġdīr ile pişānında bu tuġrā
- irvā eyle- [1]** Sulamak, suya kandırmak. || İsteġine ulaştırmak.
- K18/12 Hemīşe bāb-ı 'atfı zīr-i destāna ola meftūh Dem-ā-dem āb-ı luṭfi teşnegānı **eyleye irvā**
- isbāt [1]** Doğruyu gösterme, meydana çıkarma, kanıt.
- G215/14 Da 'vī-i 'aşġ eylemişsin Nebzīyā çün kim bugün Müdde'ānı lā-cerem bürhān ile **isbāt** gerek
- isbāt eyle- [2]** İspat etmek, kanıtlamak.
- G256/10 Nebzīyā gördükde ol sultānı lā illā didim Nefy idüp ġayrını andan Hākı **isbāt eyledim**
- Mu23/2 Ayakdan başa elde bir güli taġdım zarāfetle Berāhīn ile **isbāt eyledim** nāmın nezāketle
- isbāt-ı vücūd it- [1]** Varlığını ispat etmek.
- G348/5 Güşe-i mey-hānede hem **itdim isbāt-ı vücūd** Yoġ iken pīr-i muġān bezminde var oldum hele
- işābet it- [1]** Ulaşmak, yerini bulmak, uygun düşmek.
- G393/14 Lebiñ emdiyse Nebzī bezm-i meyde ey şanem bilmem **İşābet itdi** mi şavb-ı şavāba ya ġatā m'itdi
- İsār [2]** İkrām etme, aġırlama. || Kendinden çok başkalarının menfaatini düşünerek fedakārlıkla verme.
- G319/2 Ger çıkarsa aġlamakla dīde-i pūr-nem neme Pāyına **İsār** ola dīnār u hem dīrhem heme
- Mş2/62 Böyledir çün gelünüz aġlatalım zār idelim Yüze göz yaşımı incü gibi **İsār** idelim
- İsār-ı cānān it- [1]** Sevgiliye dökmek, saçmak, cömertlikle vermek.
- G293/1 Vaşla irmez varını **İsār-ı cānān itmeyen** Lāyık-ı vaş ola mı bu kavli iz'ān itmeyen
- İsār eyle-[1]** Dökmek , saçmak cömertlikle vermek.
- Tr1/54 pāk-dāmān olanı ş'i'rimde iş'ār eylerim dūr dişim vaşf eyleyüp incüler **İsār eylerim**
- İsār eyle- [2]** Dökmek, saçmak, cömertlikle vermek.
- K8/8 Āline aşhābına her dem **Eyleye** Hāk luṭfını **İsār**
- G148/16 Zāhid-i sālūsı gördüm 'arz ider yāre hūlūs Cānın **İsār eylese** b'illāhi li'llāh eylemez
- İsār it- [1]** Dökmek, saçmak, cömertlikle vermek.
- G397/3 Yoluña eşkimi **İsār iderek** kalmadı pes Nem ola dīdelerim bezl ide demden ġayrı
- İsār ol- [1]** Döküp saçmak, ikram etmek.
- K28/24 Dīde-i ğam-dīdeden aġup dem-ā-dem hūn-ı dil Hāk-i pāy-ı dil-bere her dem **olur İsār** gül
- İsā-yı Rūḡu'llāh [1]** Nefesiyle ölüleri diriltten Hz. İsa peygamber. Bknz. 'İsī Nebī.

- Mş1/17 Bî-peder peydâ olan **İsâ-yı Rûhu'llâh** kanı
Seyyidü'l-Kevneyn ya'nî ol **Habîbu'llâh** kanı
- ise** [42] i- ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.
- G9/9 Hâk-i râh ol Nebziyâ ger ister **iseñ** vuşlatı
Cân fedâ kılmak gerek şanma olur bād-ı hevâ
- G46/1 Nâm-cüy **iseñ** dilâ kıl şîşe-i nâmi şikest
Lâ'ubâlî mest-i lâ-ya'kil ol ol şahbâ-perest
- G51/10 Bi-hamdi'llâh kim şükr olsun ol Hıllâk u Mevlâya
Ne deñlü pîr **isem** Nebzî efendim bir civândır genç
- G54/14 Mâ'il olma hûb-rûlar hüsnuñe
Nebziyâ var **ise** 'aqlñ turma kaç
- G61/10 Kes başın kâfir raķibñ virmegil aslâ amân
Nebziyâ var **ise** 'aqlñ diñle sözüm baña bağ
- G67/4 Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi
Âdem **iseñ** zâhidâ mey-hâneye bir adım ad
- G76/9 Def ü ney ola eger var **ise** 'âlemde 'adîlim
Biriniñ sinesi büryân biriniñ bağı yanıktır
- G134/10 Yâr ile nâr-ı Caħîm **ise** kabûl eylemişiz
Yârsız cennet-i 'Adn ise de tamu bilürüz
- G134/9 Yâr ile nâr-ı Caħîm ise kabûl eylemişiz
Yârsız cennet-i 'Adn **ise** de tamu bilürüz
- G140/7 Ser-â-ser 'âlemi geşt eyler **iseñ**
Dilâ bir sen gibi nâ-çâr bulunmaz
- G183/5 Zehr **ise** dağı ben itdim ibtilâ'
Pâdişâhımsın buyur fermân seniñ
- G185/3 Sen yüzi gül kaddi serv ü leb 'ineb olmaz **ise**
İtmeyem meyl-i gülistâna geşt-i şahrâ seyr-i bâğ
- G187/1 Ger baña ser-mâye-i 'aşk **ise** bu sînemde dağ
İşlesün ço ey tabîbim istemez merhem komâğ
- G32/5 Nedir taşşîlin ey Nebzî dir **ise**
Dirim 'Azrâ ile hüsran ile hayb
- G199/3 O ki 'âlemde bahâr irdigini bilmez **ise**
Gözimiz yaşına baksun aķıyor boz bulanık
- G199/12 Virir ol âfet-i devrân yile 'aşıklarını
Sözimiz gerçege çıkmaz **ise** ger biz yalanık
- G208/1 Seni görür **ise** bu câme-i sebzinle melek
A güneş yüzli güzel tar ola başına felek
- G223/3 Kâni'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz **ise** de
Belî her vech ile 'âlemde tekemmül müşkil
- G223/5 Ğaraźñ lutf **ise** dirsiñ ki cefâya katlan
Ola mı ey kaşı ya şabra taħammül müşkil
- G226/1 Gül gibi olam dir **iseñ** şad u hürrem ey gönül
İtme bu dil hâr-i âzâr ile pür-ğam ey gönül
- G227/8 Niye mağrûr olasın hüsnuñe ey vechi kamer
İrişür şems-i cihân **ise** dağı aña zevâl
- G234/3 'Aceb mi mescide varmaz **isem** ben
Mü'ezzin ne imâm u ne hâtibim
- G244/10 İrem bir gün ayağñ tozına ben
Başında var **ise** devlet külâhım
- G244/13 Kim aldı 'aqlñ ey Nebzî dir **iseñ**
Sen aldñ ey benim çeşmi siyâhım
- G261/1 Cüy-ı hüsn **ise** ruhuñ ben de anı cüyendeyim
Rüy-ı gül-günüñ kucâ rüyendedir rüyendeyim
- G264/1 Bu bîmâr-hâne-i 'âlemde n'ola dermend **isem**
Devâsız derde düşdüm derdim añlar yok devâsın
hem
- G269/13 Eger 'âlemde maħbûb-dost **iseñ** bir hûb sev Nebzî
Ki hulķı aħsen ü zâtı ğasen ismi Hüseyn olsun
- G290/6 Yüzün göstermez iseñ kâkülünle dil olur kâni'
Ziyâret itdigi ger Ka'be olmaz **ise** Şâm olsun
- G306/10 Va'd idüp cevr ü cefâyı gel bugün yarın dime
Merd **iseñ** ferd ol vefâda dil-berâ ferdâyı ço
- G308/9 Sâde-rüyân **ise** hep âlüde-i çirk-âbdır
Bulmadım bir pâk-dâmen dil-rübâ dil-h'vâh-ile
- G336/3 Ser-i zülfi niçeme cevri füzün eyler **ise**
Deli gönülüm dem-i dem fikr-i muħâl eylemede
- G347/13 N'ola hün-h'vâr u dil-âşub dir **ise** Nebzî saña
Bir eliñ yalñ kılıçda bir eliñ bucağda
- G398/7 Ne ğam toprağ **isem** zîrâ türâb-ı bâb-ı dildarım
Raķibñ ğâk-i nâ-pâki yanımda lâşedir lâ-şey
- K1/30 Zü'l-kerem yârân eline iricek eyyâm ile
Ger hâta **ise** dağı tutar şavâba ibtidâ
- K14/3 Mu'âdil kâh-ı a'lâ-yı behište dir **isem** tañ mı
Mu'allâ dil-güşad dil-bend ü zîbâ cây-ı ferhâna
- K27/7 Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek batdım **ise**
Dem-i ihlâş ile hem-dem hele şıdķ ile düzüm
- G318/3 Raķib eyle raķibi ister **iseñ** meclis-i ünse
Ba'îd it bendeñi bâb-ı sa'âdetden cüdâ eyle
- K27/1 Kej **ise** yüzüm egerçi n'ola râst oldı sözüm
Gözüm egriligine bakma ki toğrıdır özüm
- K33/37 Eger insân **ise** hicviñ işidüp epsem olur
Degil ise yemeden boķunı zâ'il olmaz

- K33/38 Eger insân ise hicvîñ işidüp epsem olur
Degil **ise** yemeden boqumı zâ'il olmaz
- Kt2/1 Ne deñlü çoğ **ise** cürm ü günâhım
Ümîdim kesmezem luţfıñdan ey şâh
- Kt4/10 Her ne hâl-ise di Nebzî târîhın
Harf-i menkût ile ger bisyâr **ise**
- ‘İsî-dem [1] İsa peygamberin nefesi.
- G37/13 İşiginde Nebziyâ hâk olduñ ol ‘İsî-demiñ
Zinde-i câvid virdi saña Vehhâb-ı hayât
- ‘İsî Nebî [1] Hz. İsâ, İsrailoğullarının son peygamberidir. Kendisine İncil indirilmiştir. İsâ Peygamber, bir mucize olarak Meryem'den babasız olarak doğmuştur. Bu olay Kur'an-ı Kerim'de ayrıntılarıyla anlatılmaktadır⁷. Ayrıca İsâ Peygamber hakkında Kur'an-ı Kerim'de 22 yerde geniş bilgi yer almaktadır. İsâ, Cebrail'in Meryem'e üflediği ruhtur. Bu sebeple neye dokunsa ona can ver-mekte, ölüleri diriltmektedir. Ayrıca körlerin gözünü açmak, çamurdan kuşlar yapıp onlara can vererek uçurmak, bebekken konuşmak, su üstünde yürümek gibi mucizeler göstermiştir. 30 yaşında kendisine peygamberlik verilmiştir. Üç yıl boyunca halkı Allah yoluna çağırılmış, ancak on iki kişiyi kendisine inandırabilmiştir. Bu on iki kişiye de *havârî* denilmiştir. Yahudiler onu öldürmeye kalkışınca havârilere biri onlara yar-dım etmiştir. Bir eve gizlenmiş olan İsâ Peygamber'i bulup bir tepeye çıkararak çarmıha germek istemişlerdir. Ancak İsrailoğullarının gözüne onu şikâyet eden kişi İsâ suretinde görününce bu kişiyi çarmıha gererek öldürmüşlerdir. Hz. İsâ melekler ta-rafından göğünü dördüncü katına kaldırılmış ve kendisine kıyamete kadar ömür veril-miştir. Kıyametin kopmasından önce kıyamet alameti olarak tekrar dünyaya geleceği söylenmektedir. İsâ Peygamber'in doğumu miladi takvimin başlangıcı olmuştur (Pala, 1989, s.258).
- G329/4 İdersin her nefes biñ mürde ihyâ
Bu mu'ciz yoğ idi ‘İsî Nebîde
- isim [19]** İsim, ad; şöhret, nam.
- Mu16/1 Şoran **ismin** görüp ol hür-simâniñ müsemmasın
Bulur cem' itse sîniñ ismini hânñ müsemmasın
- Mu16/2 Şoran ismin görüp ol hür-simâniñ müsemmasın
Bulur cem' itse sîniñ **ismini** hânñ müsemmasın
- Mu19/2 Muhibb-i şadıkımdır ol meveddet şâhibi dil-ber
Müsemması gibi **ismi** vedâdı kalb ile azhar
- Mu20/2 Didim rûh-ı muşavversin idüp taşdıķ belî didi
Didim bildirseñ ismiñ dimezem **isimim** velî didi
- Mu20/2 Didim rûh-ı muşavversin idüp taşdıķ belî didi
Didim bildirseñ **ismiñ** dimezem isimim velî didi
- Mu24/2 Görmege kâni' iken hafta bir ol mâh-ı nevi
Velî ber-'aks olup **ismi** gibi oldu senevî
- Mu26/1 Ol ne **ism** oldu ki anda derc olundu nişf-ı mâh
Ol ne cism oldu ki anda ħarc olundu küll-i mâh
- Mu29/1 İsteseñ ol nev-resiñ **ismin** diyüvirem saña
Eyleyüp luţfuñ mükemmel iki pul virgil baña
- G24/14 Gümüş bir levhdir Nebzî o sîne
İşüñ altundur **ismiñ** olsa mektüb
- G269/14 Eger 'âlemde maĥbûb-dost iseñ bir ĥüb sev Nebzî
Ki ĥulķı aĥsen ü zâtı ĥasen **ismi** Ĥüseyn olsun
- G389/8 Olupdur nâm-ı bülbül gerçi gülşende hezâr destân
Benim **isimim** de kül-ĥanda hezârân dâstân oldu
- G396/2 Görmege kâni' iken haftada sen mâh-ı nevi
Velî **ismiñ** gibi ber-'aks olup oldu senevî
- G399/5 Düşelden 'aşķıña dün gün olupdur **isimimiz**
Mecnûn
Cefâyı eyleme efzûn yeter oldu yeter yek dü
- K2/11 Çün Muĥammed oldu **ismiñ** Tûr-i Sînadır tapuñ
Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakķa'l-ķamer ĥüsn ü behâ
- K10/21 Anuñ memdûĥ-ı âfâķ olduĥı zâhirdir **isminden**
Ne lâzım muşta ĥacet var mıdır zülf-i mutarrâyı
- K25/5 Dilimde zikrim **ismiñ** olmuş idi
Gönülde fikrim ancak sen idiñ sen
- Mu15/1 Sü'al itdikde **isminden** cevâb itdi çatup kaşın
Didi bezimimde ayağ eylegil yeddinciñ başın
- Kt1/9 Muĥammed Muştafa Maĥmûd u Aĥmed oldu
ismiyle
Müsemmasında daĥı zerrece yok şekkimiz ta'llâh
- Kt14/7 Bu merķad şâhibi kim **ismi** Seyyid Muştafa Ĥâfiz
Recâdir rûh-ı pâkin ĥayr ile yâd ide ehl-i ĥayr
- isim ol- [1]** İsim haline gelmek, o isimle anılmak.
- G159/4 Ėazâlân-ı sevâd-ı Çiniñ oldu 'aynı ol dîde
Beyâz-ı Rûm içinde aña ammâ çeşm **ism olmuş**
- ‘İsâ-yı Rûĥu'llâh [1] Nefesiyle ölüleri dirilten Hz.
İsa peygamber. Bknz. ‘İsî Nebî.
- Mş1/17 Bî-peder peydâ olan ‘İsâ-yı Rûĥu'llâh kañı
Seyyidü'l-Kevneyn ya'nî ol Ĥabîbu'llâh kañı
- İskender [2]** Büyük İskender. Yâfes soyundandır. Filkos'un oğludur. Asıl adı İskender-i Zülkarneyn'dir. Hem Peygamber hem padişah olmuştur. İskender-i Asgar, İskender-i Yunani ve İskender-i Rûmî de denir. Kuran'da yeryüzünün doğu ve batısına hükmeden bir cihangir olarak geçen İskender, Zülkarneyn olarak da bilinmektedir. Allah tarafından bahşedilen güçle doğu ve batıya kadar ilerleyerek yaptığı demir ve bakırdan setle Yecüc ve Mecüc kavimleriyle savaştığı ifade edilmektedir (Kehf, 18/83-99) Gelen düşmanı uzakta iken gösteren, hatta güneş ışınlarıyla yakan bir ayna yaptırır. Bu aynayı kendi kurduğu İskenderiye şehrine yerleştirir. Ayine-i İskender, Câm-ı İskender, Mir'ât-ı İskender adları verilen bu ayna edebiyatta gönüldür, tasavvufta ise masivadan pak olan kalptir. İskender, edebiyatta daha çok âb-ı

hayatı araması, Hızır ile olan yakınlığı, yolculukları, ordusunun çokluğu, cihangirliği ile ele alınır. İnan hükümdarı Dârâ'yı yendiği için, adı çok defa Dârâ ile birlikte geçer (Pala, 1989, s.260).

K10/14 Kul oldum Nebziyâ bir şâh-ı dildâra kim 'adliyle Unutdurdu bugün **İskender** ü Dârâb u Dârâyı

G366/10 Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyâ dârâtına Şevket izhâr eyle pes **İskender** ü Dârâ gibi

İskerlet Liğor-zâde [1] Eflak'a voyvoda atamasından yaklaşık bir yıl sonra 10-20 Nisan 1757 tarihinde Boğdan Voyvodası ataması gerçekleşti. Kırkkilise'den Boğdan sınırına kadar Kuzat ve nüvab ve ayan-ı vilayete hüküm gönderilerek, Boğdan Voyvodası Liğorzade İskerlet (Batu dillerinde Charles Chica olarak geçer) atandı. (Dingeç, 2015 s...)

K36/1 Cenâb-ı Mîr-i Boğdan Mîr **İskerlet Liğor-zâde** Olupdur hem hâseble hem neseble mîr ü mîr-zâde

İslambül [1] Latin harfli kayıtlar o dönemdeki telaffuzu için çok önemli bir delildir. Arap harfli kayıtlar şeklinde iken Latin harfli kayıtlar, yani telaffuzlar şöyle استانبول, استنبول, استانبول kaydedilmiştir: istāmbol /İstambol/, iftanbol /İstanbol/, İslāmbol /İslambol/. Bu yüzyılda kelimenin Arap harfli imlasında bütün ünlülerin harf ile gösterildiği ve /a/ ünlüsünün harf ile gösterilmediği iki yazılış vardır: استانبول, استانبول. İslambol şeklinde ise bütün ünlüler gösterilmiştir استانبول (Kartallıoğlu, 2016, s.124)

Kt18/25 İrişüp yine **İslāmbula** ile yümn ile kadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldı tekrâr ilç-i Roma

İsma'ül Zebîhu'llâh [1] Hz. İsmâil Hz. İsmail, İbrahim aleyhisselâmın oğludur. Annesinin adı Hacer'dir. Hz. İsmail de tıpkı babası Hz. İbrahim gibi bir peygamberdir. Rivayetlere göre İsmail kelimesi, "Allah'a itaat eden ya da Allah'ı iştir" gibi manalara gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'e göre o, babasının yaşlılık döneminde dünyaya gelmiştir. Bir çocuğu olmayan Hz. İbrahim, geçmiş yaşına rağmen Allah'a dua etmiş Allah da onun bu duasını kabul etmiştir. Hz. İsmail, daha küçük yaşta iken annesi Hacer ile beraber, Hz. İbrahim tarafından Mekke'ye bırakılmış ve orada yaşamına devam etmiştir. İlerleyen zamanlarda babası ile beraber Ka'be'yi tekrar inşa etmişlerdir. Kaynaklardan elde edinilen bilgilere göre yaşı ilerlemesine rağmen bir çocuğu olmayan Hz. İbrahim, Allah'a dua ederek kendisine bir çocuk vermesini istemiştir. Dua esnasında eğer bir çocuğu olursa onu Allah yolunda kurban edeceğini de dile getirmiştir. Allah da ona Hz. İsmail'i bahşetmiştir. Çocuğu olunca verdiği sözü unutan Hz. İbrahim'e bu sözü hatırlatıldığında o, İsmail'i kurban etmek istemiş ve teslimiyet göstermiştir. Allah, onun bu teslimiyetine kayıtsız kalmamış ve kendisinden razı olduğunu bildiren bir hayvan kurban etmesini emretmiştir. Böylece Hz. İsmail, kurban edilmekten kurtulmuştur (Bayram, 2020, s.1- 12).

Mş1/15 Kebş-ile âzâd **İsma'ül Zebîhu'llâh** kâmi Şâhibu'î tavr u yed-i beyzâ Kelîmu'llâh kâmi

ism ü müsemma [1] İsim veya belirli bir isimle anılan.

Kt3/26 Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zâdeler anlar Olup **ism ü müsemma** ile hem adaş u hem pâdas

ism ü resm [1] Ad ve nitelik.

Kt19/20 Semiy-i zevce-i Yûsuf olupdur Hemânâ **ism ü resmiyle** hem İn-gâh

ism-i şerîf [2] Kutsal, mübarek isim.

Mu17/1 Şorıcağ **ism-i şerîfin** o turunc ğabğab didi Aşağadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi

G395/1 Şorıcağ **ism-i şerîfin** o turunc ğabğab didi Aşağadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi

ism-i sâmi [2] Yüce isim.

Kt1/13 Yine zıkr idelim dilde o şâhın **ism-i sâmisin** Yine zıkr idelim dilde olan şânım 'ında'llâh

G73/14 Medh idersin Nebziyâ her rûz u şeb bildim anı **İsm-i sâmisî** Muhammed şan'atı berber midir

ismu'llâh [1] Cenabıhakkın en büyük ismi, Allah.

K1/2 Lafz-ı bismillâh ile kıldım kitâba ibtidâ Çün ki **ismu'llâhdır** her faşl u bâba ibtidâ

isperğam [1] Fesleğen.

G176/4 Görüp zülf-i dil-âviziñi mesrürü'l-fu'âd oldum Şanasın kâkülünden eyledim **isperğam** istikrâz

isrâ eyle- [1] Göndermek.

K2/5 Kef-i hicriñde koma ben Nahlı **İsrâ eylegil** Mû'minûna Nürdur vaşlñ yâ Hacc u Enbiyâ

issi [1] Sıcaklık, ateş.

G100/6 Eridi tâb-ı 'aşkıñla vücüdum Bu **issiye** şehâ kırmı tayanur

İstâde [1] Ayakta durma, bekleme; karşılama.

K36/12 Ki tâ hıfz u hırâset ide sükkân ile ol câyı Mağallinde ola hıdmât-ı Sulţânide **İstâde**

İstanbul [1] İstanbul şehri.

G396/9 Koyup **İstanbul** olsañ da Semerkanda revân Bula bir gün seni bu Nebzî-i Amâsyevî

iste- [50] İstek duymak, arzulamak, arzu etmek.

G9/9 Hâk-i râh ol Nebziyâ ger **ister** iseñ vuşlatı Cân fedâ kılmak gerek şanma olur bād-ı hevâ

G9/3 **İsterim** cân ile cânâ vâşıl-ı dîdâr olam Gerçi 'inde'l 'aşkıñ hicr ü vişâl oldı sevâ

G41/7 Yâr ile zânü-be-zânü olmak **istersin** 'aceb Ey gönül bilmez misin aña gerekdir yâr baht

G49/3	Bu yeter hūbluğūna ağıyarın isterse delīl Şafha-ı hūsnūnde yazılan berāhīn ü hücece	G350/12	'Aşk-ı cānān muhterik bir nārdır zāt-ı Leheb İsterim olsun dil-i pür-süzum anıñla melā
G67/14	Bilmezem dīvāne misin ya nesin sen Nebzī Sāde bir şī' r ile istersin fenā mülkünde ad	K13/17	Nebziyā bir şāh-ı dādāra kul olmak isterim 'Adle mā' il lık bu dār içre Dārā qalmamış
G91/4	Lebiñ kim ābdār emrūda beñzer Umup her teşne diller istemişler	Kt9/7	İstedi bir menzil-i bālā-yı hümāyūn u ferāh Def' ide tā anda sürür ile hücūmun elemiñ
G373/20	Olupdur nūr-ı şevkıñla mūnevver Ne hācet istemez şem' ü sirācı	Kt24/2	Dilemez dil ki göre rüyūñı rü'yāda dağı Niçesi isteye kim göre uyanıkla seni
G112/8	Zebūn oldı tenim ney gibi cānā derd-i hicriñle Anıñçūn tūrmaz āsūde bu dil her dem fiğān ister	M4/13	Kimi nā-cins olup isterse nerde Gezermiş mezbele āb-ñanelerde
G112/6	Dehānıñ dökdi kırım bezm-i 'aşkıñda şarāb itdi Lebiñden şordum ey āfet didi kim kına kın ister	Mr1/29	İsteriz senden bu mañzūn qalbimiz mesrūr ola Ol 'adū-yı bed-liqālar dā'imā mañhūr ola
G112/4	Atarsın sīneye her dem müjeñ tīrin kemān-ebur Belī dil murğını şayd itmege tır ü kemān ister	Mu18/1	Sū'āl itdim didi ger bilmek isterseñ benim nāmım Aşağıdan yukarı şaycağ oldı devem hā mīm
Tr1/43	İsterim bār-ı hūdādan bir murāda yitmesün Behremend olmasun aşlā oñmasun hem bitmesün	Mu28/1	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luftūñ mükemmel iki pul virgil baña
G112/1	Gönül aḥvālini 'arz itmege şīrīn zebān ister Sirişkin dökmege pāyına bir serv-i revān ister	G4/7	La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi 'ilāc Bildim cevāb olmaycağ der-bestedir dārū'ş-şifā
G112/1	Gönül aḥvālini 'arz itmege şīrīn zebān ister Sirişkin dökmege pāyına bir serv-i revān ister	G45/9	Rāzī ol şaff-ı ni'āle Nebziyā şadr isteme Lā'ubālī olana siyyān olur bālā vü pest
G144/2	Kākülünden kat' olur şanma şehā sen dīdemiz İstemez zūlfünden āzād olmağı bendīdemiz	G54/4	Ḥasta-i la'l-i lebiñdir ey tabīb Lebleriñden bu gönül ister gülāc
G145/9	Ayağıñ öpmek ister sākīyā bu Nebzī-i aḥkar Anı ol devlet-i 'uzmāya irgür dime el virmez	G72/11	Kebābı hem şarābı surḥ ister İder yārān aḥmerden telezzüz
G173/8	Taḥammül eyleyüp āzārına ağıyar-ı ḥarīñ dil Çü bülbül istemez ol gonca-leb gül-femden istiḥlās	G87/11	Şabāveş reh-güzārında yilüp yopurmak ister dil Ten-i za'fimde bu cān-ı za'ifim nitekim sağdır
G187/2	Ger baña ser-māye-i 'aşk ise bu sīnemde dağ İşlesün ko ey tabībim istemez merhem komağ	G92/9	İsti'ānet senden ister her dem ü her şubḥ u şām Rüyını mihr-i felek pāyına ey māḥım sürer
G233/5	Bend iken zūlf-i dil-āvīzine la'lin isteme Ey gönül darb-ı meseldir kaydluya şöḥbet ḥarām	G95/12	Ārzū-yı merg ider cānım firākıñdan seniñ Yoḥsa kendü kendüzünden mevṫini ister mi var
G239/3	İstemezem baña hemān ḥaşr ola luft u mekremet Mekremetiñ 'umūm ola mültefitiñ ola 'amīm	G112/2	Gönül aḥvālini 'arz itmege şīrīn zebān ister Sirişkin dökmege pāyına bir serv-i revān ister
G298/8	Gel yetiş ey merg bi'llāh kandasın zīrā ki ben İstemem irişmegi biñ yaşıma şimden-gerü	G112/2	Gönül aḥvālini 'arz itmege şīrīn zebān ister Sirişkin dökmege pāyına bir serv-i revān ister
G304/1	Sevmek isterseñ dilā cānın 'azīz cānāni sev Serv-i bālā çeşmi ala server-i ḥübāni sev	G214/12	Dil-berā bu dil vişāliñ ḥvānına Her dem ister ola miḥmāneñ seniñ
G307/12	'Aşk-ı 'āşık ger ḥākīkī ger mecāz İstemez ma şūkı görmek rü-be-rü	G222/9	'Aşkıñdır Nebzī-i āvāre isterseñ delīl Elf ḳaddi 'aşk ile lām oldığı olmaz mı dāl
G309/1	İstemez mi söyle bir meh-pāre berber ber-bere Müşteriyle tā ola dükkān-ı berber berbere	G230/5	İstesem gayr-ı sıfāl-i kelb-i yār Başıma tar ola cām-ı Cem benim
G334/5	Zūlf-i cānāna muḳayyed olmak istermiş raḳīb Dilerim bir gün boğazım göreyim urğanda	G246/7	İstedim dārū'ş-şifā-yı vaşlñ ey cāna tabīb Ḥasta-i hicriñ olup bīmāreyim bīmāreyim

- G340/1 Felekden **istedim** gönca dutuşdurdı beni häre Murādım virmedi hayfā murādımca nedir çäre
- G366/7 Dā'imā künc-i hafāda olmaq **ister** münzevī Künc-i istiğnāya rāğib yok dil-i şeydā gibi
- Mş2/49 Pes ol efkārı koyup **istedigim** ola dime Didigiñ olmayıcağ bārī yūri guşşa yime
- N54/4 Nāme rev olanlar olurmuş bu mihre mālikān Nā-kelām ola kişi ger olmaq **ister** şādmān
- Tc1/18 Başıña toprak bulardan vedd iderseñ arzū Cāniña āteş ururlar **isteseñ** bir kaşre şu
- G318/3 Karīb eyle rakībi **ister** iseñ meclis-i ünse Ba' id it bendeñi bāb-ı sa' ādetden cūdā eyle
- isti'ānet** [1] Yardım.
- G92/9 **İsti'ānet** senden ister her dem ü her şubh u şām Rüyını mihr-i felek pāyına ey māhim sürer
- isti'dād yok** [1] Yeteneği olmamak.
- NSD2/4 Revā mı hāk-i pāy olup rehiñde ben olam ber-bād Terahhūm kılmağa bu bendeñe **yok** sende **isti'dād**
- istidām-ı 'ömr** [1] Ömrün, yaşamın devāmını dileme.
- Kt6/14 Hezārān maqşad-ı akşāya nā'il eyle ol şāhı Hūdāyā **istidām-ı 'ömr** idüp taht-ı mu'allāda
- istifā** [1] Seçkinlik, seçilmiş olma.
- Kt3/10 Resūl'llāha bu dağı idüp çüft duhter-i pākin Bu vech ile idüpdür devlet-i dāreyni **istifā**
- istifsār kıl-** [1] Sorup soruşturmak, bilgi edinmeye çalışmak.
- G312/12 İñende ġāfil olma hāl-i bīmārān-ı 'aşkıñdan **Kıl istifsār** mā-fi'l-bāllerin lutf it ol āgeh geh
- istiğnā** [2] Hiçbir şeye muhtaç olmama. || Naz, işve.
- Mu1/2 Ezelī 'ādet çü budur ey gül size eziyyet bize taħammül Ağyāra ġayret rakībe ħased güle **istiğnā** bülbüle gülgül
- istiğlāş** [3] Kurtulma, kurtarılma.
- G173/6 Dem-ā-dem kađh iderler 'āşıkāni bir alay ma'kūs Olur mı hey 'aceb ħalkıñ dilinde zemden **istiğlāş**
- G173/8 Taħammül eyleyüp āzārına ağyār-ı ħārīñ dil Çü bülbül istemez ol gönca-leb gül-femden **istiğlāş**
- G173/10 Varup kendü ayağıñla tutulduñ dām-ı tezvire Ne mümkün Nebziyā ol perçem-i pür-ħamdan **istiğlāş**
- istiğlāş bul-** [3] Kurtulmak.
- G173/4 Bükādan kurıdı ey nūr-ı dīdem çeşme-i çeşmim Bi-ħamdi'llāh **buldı** nemden ü hem demden **istiğlāş**
- G173/2 Bulurdı ħasta-dil lutfuñla cānā ġamdan **istiğlāş** Girībānım velī **bulmadı** baht-ı kemden **istiğlāş**
- G173/1 **Bulurdı** ħasta-dil lutfuñla cānā ġamdan **istiğlāş** Girībānım velī bulmadı baht-ı kemden **istiğlāş**
- istikāmet kalma-** [1] Doğruluk dürüstlük olmamak.
- G190/5 **İstikāmet kalmamışdır** ehl-i 'ālemde belī Kıldılar cümle tarīk-ı müstakīmden inħirāf
- istikāmet üzere** [1] Doğruluk, doğru gidiş, istikamet üzere olma.
- G308/8 Kej-revānedir bu demde reh-revānān cümleten **İstikāmet üzere** gitmez kimse şāh-ı rāh-ile
- istikānet** [1] Alçak gönüllülük, tevazu'.
- K1/37 Yā ilāhī **istikānet** vir dil-i pür-şürıma Def'-i vehm eyle birağma ıztırāba ibtidā
- istikbāle çık-** [1] Karşılamaaya çıkmak, karşılamak.
- G23/7 Seg-i küy-ı dil-ārādır ki **istikbāle çıkmışlar** Degil bīğāne ey dil bu gelenler āşinādır hep
- istikbāl eyle-** [1] Karşılamak.
- K32/52 Olıcağ rüz-ı Kıyāmetde kabirden kā'im ele rahmet melegi **eyleye istikbālī**
- istikrāz** [6] Ödünç para almak, borçlanmak.
- G176/1 N'ola ħasta gönül la'liñden eylerse em **istikrāz** Budur 'ādet eṭibbādan iderler merhem **istikrāz**
- G176/2 N'ola ħasta gönül la'liñden eylerse em **istikrāz** Budur 'ādet eṭibbādan iderler merhem **istikrāz**
- G176/4 Görüp zülf-i dil-āviziñi mesrürü'l-fu'ād oldum Şanasın kākülünden eyledim isperğam **istikrāz**
- G176/6 Komadı dīdegānım nem nisār-ı hāk-i pāyınçün Velikin kanlu bağrımdan ider bu dem dem **istikrāz**
- G176/8 Ta'allüm eylemiş ġamzeñden ol kara saçın sihri Meseldir mār kejdümden ider dirler sem **istikrāz**
- G176/10 Varup mey-ħāneye pīr-i muğāniñ başşışın nüş it Olur mı Nebziyā 'ālemde hiç cām-ı Cem **istikrāz**

- isti'la [1]** Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme, hükmü altına alma.
- Tc1/52 Böyle nüzhet bahş iken illâ yine ider hazân
Bir gün **isti'lâm** için bu sırrı bülbülden nihân
- istilâm [2]** Kâbe'yi tavafta Hacerülesved'in hizasına gelindiğinde elle dokunma, öpme ya da elleri havaya kaldırıp tekbir getirerek onu uzaktan selâmlama anlamında bir fıkıh terimidir.
- G85/6 Çün yüzündür Ka'be ağzın Zemzem ey zülfi Şâm
Hâlin idüp **istilâm** 'aşıkların 'abher koçar
- G158/7 Murâdım eyledim bi'l-cümle hâşıl **istilâmından**
O deñlü câm ile bezm içre itdim çün Cem istinâs
- istilâm it-[1]** Hacerü'l-Esved'i selamlamak, el sürüp öperek ziyaret etmek.
- G393/8 Haķikât oldı hâci ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem
İçüp hem Zemzem-i la'liñi hâlin **istilâm itdi**
- istimâ' eyle- [1]** Duymak, işitmek, kulak vermek.
- G183/2 Nuşh idüp zâhid sözün kılma ziyâ'
Eylemez dîvâne dil pend **istimâ'**
- istinân [2]** Misvak kullanma, dişleri ilaçlama, tozla temizleme.
- K2/73 İtmişüz bâ-ḥasb-i tâka sünnetiñle **istinân**
Olmuşuz ḥamd ola ḥabl-i şer'atıñla mühtedâ
- K6/8 Câhilî ḡayretle her dem kat' iderdim mülarım
Eylemezdim ol Resülün sünnetiyle **istinân**
- istinkâf it- [1]** Yüz çevirmek, kaçınmak.
- G188/4 Seg-i küyiña 'izzet eylerim cānâ raķibe hem
Ne deñlü rah-ı 'aşķda zillet olsa **itmem istinkâf**
- istirâḡat [1]** Rahat etme, dinlenme.
- Kt18/11 Ola hemvâre şihḡatle vücüdi **istirâḡatde**
Hemişe ola 'avn-ı Haķla meşķuru'l fi'âl eyvâ
- iştirâk it- [1]** Ortak olmak, ortaklık etmek.
- G381/8 Dîn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben
Mümsik ü kâfir raķibe **iştirâk itdiñ** beni
- istisnâ id-[1]** Ayırmak, ayrı tutmak. || Kural dışı bırakmak.
- G352/7 **İderler** anı **istisnâ** güzeller içre kim görse
Edât-ı fi'l ü ḡarf ile 'adâ ḡaşâ ḡalâ illâ
- istiḡâ' at [1]** Takat, kudret, güç yetme; güç yettiği, elden geldiği kadar.
- Kt3/70 Mefâ'ılün Mefâ'ılün hemân a'mâl ile bulan
Velî olunmadıñ teklîf ancak **istiḡâ' atle**
- istiḡâ ol- [1]** Gözlemlenmek görülmek.
- Kt18/10 Netice münderic zâtında bi'l-cümle bilâ-noķşân
Şıfâtından emârat-ı emâret **olur istiḡâ**
- istinâs [6]** Yadırgamaz olma, alışma, ısınma.
- G158/1 Dil-i zârım ḡamıñla eylemişken her dem **istinâs**
Niçün sen de benimle eylemezsin bir dem istinâs
- G158/2 Dil-i zârım ḡamıñla eylemişken her dem istinâs
Niçün sen de benimle eylemezsin bir dem **istinâs**
- G158/4 O ḡunî ḡamzeler açduḡı işbu zaḡm-ı sînemle
Begim itmez leb-i la'liñden özge merhem **istinâs**
- G158/6 Kaçımma ḡâr u ḡaşâk olduḡumdan reh-ḡüzârında
İder ḡülşende ḡonca ḡâr ile ey ḡül-fem **istinâs**
- G158/8 Murâdım eyledim bi'l-cümle hâşıl istilâmından
O deñlü câm ile bezm içre itdim çün Cem **istinâs**
- G158/10 Anıñçün âsitânıñ rûz u şeb terk idemez Nebzî
Dil-i zân idüpdür kâkülünle muḡkem **istinâs**
- İsviç [1]** İsveç.
- K13/33 Geldi ḡattâ Venedik **İsviç** Françız İngiliz
Nemçe vü Moskov Niderlanda Sipanya ḡalmamış
- iş [20]** Görev, vazife, sorumluluk. || Amel, eylem, durum meşguliyet.
- Mu1/2 Ayaḡına başın ḡo la'lin ey dil merhem-i daḡ it
ḡalâş eyle ḡamından cānıñı yürü **işin** saḡ it
- Mu29/1 Pür iriştir destîyi tâ kim yarasun bir **işe**
Bir ayak süci iriştir mi iki yüz ser-ḡoşa
- G10/1 ḡâtırırmda yoḡ idi cānâ bu **işden** mâ-'adâ
Kim idem rûḡ-ı revânım sen şeh-i cāna fedâ
- G24/14 Gümüş bir levḡdir Nebzî o sîne
İşün altundur ismiñ olsa mektüb
- G102/12 ḡayâl-i zülfiñe cānâ düşelden
İşi bu ḡöñlümün tül-i emeldir
- M4/8 Müşekkel şüreti hem rişi vardır
Müdebbirdir her evde **işi** vardır
- G75/2 Ey ruḡı ḡül büyi ḡaranfil saçı hem sünbül-i ter
Bülbül-i şürîde gibi nâle **işim** şâm u şeh
- G76/3 Niçe vara dime bu 'aşķ ile başa **işimiz** kim
Dil-i şeydâ men-i rüsvâ gibi şanma uşanķdır
- G81/9 **İşün** yok varma bâb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin
Raķibâ şayd-ı ḡunzire saña ben var dir isem var

G102/10	Seg-i küyuñla hem-dem oldum ey dost Dimişlerdir işin bilmek güzeldir	işaret it- [1] İşaret etmek. Çağırarak, göstermek.
G149/7	Dem-â-dem gam alup şatmaqdır işim Begim gamdır mebi' u müşterâmız	Kt10/26 Bir beyt içinde lafzen ve ma'nen Târîhin itdi Nebzî işaret
G181/4	N'ola tercih eylesem anı behâyimden dilâ Yâl u bâl işi durur ser-tavla-ı hardan galîz	işâret ol- [1] El, parmak, kaş, göz, baş ile istediğini gösterme.
G91/14	Hünermend nahl-benddir Nebziyâ ol Ki bir ağaçda dürlü mîve işler	K36/22 Düşüp ol beyt içinde hem iki mısra' iki târîh İşâret oldı sâni Hicrete evvelki Mîlâda
G18711	Çün baña kâşd itdi lîkin eyledim işin tamâm Küşte-i şimşir kıldım başına urdum çomağ	işbu [26] Bu, işte bu, şu.
G271/2	Havâlar germ olsun kış çıksun Gürüh-ı bî-dilâna iş çıksun	Mu22/2 Maḥv-ı vāv ile midâdı yazuban pes çıkar ad Bu mu'ammâ işbu vech ile bulur ancak güşâd
G314/2	Dilâ o seng-dil hâl-i derûnumdan degil âgâh 'Aceb şürîde-hâl oldum işimdür âh ile evvah	G99/1 Görmedim 'âlemde gezdim işbu dehri ser-te-ser Sen gibi bir şüh u şengül nev-resîde şiveger
G325/10	Nebziyâ dil bağladıñ çün târ-ı zülfine anuñ Bir dükenmez gam durur Mevlâ işin âsân ide	G129/4 Âteş-i âhi duḥânidır semâ 'âşıkların Âb-ı çeşmi katresidir işbu ağan cüybâr
G343/2	Yine meyl itdi gönül bir şeh-i vechi kâmere Reh-i 'aşkında koyup pâ işin irgürdi sere	G149/9 Kadem-rencide kılsañ işbu bezme Müşerref eyleseñ mâtem-serâmız
G372/10	Meseldir gerçi dirler Nebziyâ bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu ekâr ile bağrım başı bitmez mi	G196/17 Gam yeme Nebzî budur çün işbu râhîñ 'âdeti 'Âleme rüsvây olur her kim ider izhâr-ı 'aşk
M3/3	Çüft işidir dime kim pâyesi yok Düşüp ardın gider âvâzesi çok	G255/10 Nebziyâ cânım virtüp aldım gam-ı cânânı ben Ḥamdü li'llâh aşşıludur işbu bâzârım benim
	iş ol- [1] Görev, vazife olmak.	G287/2 Hâlîme rahm eylemezseñ ey meh-i nâ-mihribân Yanarım tâ küll olunca işbu cism-i nâ-tüvân
G331/4	Yine ol kâkûli leylânın sevdâsıyla Yine şahrâya çıkup iş ola Mecnûna yine	K12/42 Didi târîh ci' tü bi'l-fethi'l-mübîn ey câdde dîn İşbu fethiñ târîhin sen daḥı söyle Nebziyâ
haber.	işâ'et [1] Haber yayma, herkese duyurma. Bildiri,	Kt10/1 İşbu Şovukkuuy Medresesin l-ḥamdü li'llâh gördüm 'imâret
G44/2	Şorarsañ eger bendeñe şâhım ne bu hâlet Bir bir ideyim tapuña i'lân u işâ'et	Mş1/68 Saña kim dir bu fenânın nâfile cevriñi çek Cân kulağıyla gerekdir işbu pendî dînlemek
	iş'âr [1] Yazı ile bildirme, haber verme.	Ms1/34 Şifâ âyetlerin idüp kırâ'at her şeb ü her rûz Du'âda kulların bi'l-cümle ḥâşşa işbu kalb-efrûz
G183/15	Derd-i köhnem Nebziyâ iş'âr için Eyledim bir güne nev-şi'r ihtirâ'	G151/8 Ütmüşüz ütölmüşüz ağıyâra bî-bâkiz yine İşbu dâr-ı lu'bda bâyız çozi yüzlerdeniz
	iş'âr eyle- [2] Yazı ile bildirmek, haber vermek.	G158/3 O ḥünî gamzeler açduğı işbu zaḥm-ı sînemle Begim itmez leb-i la'liñden özge merhem istînâs
K8/44	Kes sözi uzatma ya Nebzî Eyleyivir târîhin iş'âr	G164/4 Göncauy dem-beste kıldı lebleriñ güftâr ile Servi bî-fer kılsa tañ mı işbu refâr u revîş
Tr1/53	pâk-dâmân olanı şîrimde iş'âr eylerim dür dişim vaşf eyleyüp incüler isâr eylerim	Tr1/46 kimseniñ evlâdı yâ Rabbî sefâhat itmesün kimseniñ ehl-ü 'iyâli işbu yola gitmesün
	işâret eyle- [1] İşaret etmek. Haber vermek.	G193/8 Tîr-i âh-ı 'âşîka olmaz siper İşbu minâ-reng kıbâb-ı nüh tıbâk
G179/7	İşâret eyler elbet der-kenâre bir neşâtında Dilâ sen 'arz-ı hâl it ço o ḥünî eylesün i'râz	

- K1/22 Sîne-i süzânını inlet nevâ-yı 'aşk ile
İşbu meclisde olur dirler rebâba ibtidâ
- K10/28 Cihânda şevket ü iclâl u zîb ü ferle sağ olsun
Felek toğdurduğunca **işbu** mihr-i 'âlem-ârâyı
- K18/1 Te'âla'llâh zehî hoş-tarh olupdur **işbu** 'âlî-câ
Mu'allâ kâh-ı cennetveş sarây-ı dil-güşâ zîbâ
- K29/7 **İşbu** Cu'cânî Efendi Kudsdan ma'zül iken
'İzz ü câhu terk idüp kıldı bekâya 'azm-i râh
- K30/5 Monla Sâlih **işbu** merkad şâhibi
'Âkîl ü dâna idi zü'l-ibtisâr
- K32/1 Ne 'aceb oldı dilâ **işbu** cihânın hâli
Ki kederden degil ehl-i dile bir dem hâlî
- Ms1/16 Der-i devlet periñde ser komuşdur niçe eşbehler
İşitdim **işbu** mazmûnı okur gökde ferîştehler
- Ms4/28 Bâd-ı şubh olup vezân esdi sa'âdetle şimâl
İşbu beyt-ile sen şâha itdim 'arz-ı hâl
- Tc1/47 Tıtalım cennet imiş **işbu** gülistân-ı cihân
Gonca vü gül hür ile gûlmân u Rıdvân bâğbân
- Tc1/44 Yazılı gördüm piyâle devrine pergârvâr
İşbu beyti kim müsellemdir heme 'inde'l kibâr
- Tc1/32 Âşinâlık dahı olmuşdur riya vü rîş-hând
İşbu mazmûn-ı muhakkağ saña besdir nuşh u pend
- işe-** [1] İdrar kesesinde toplanan idrarı dışarı akıtmak, çiş etmek, su dökmek.
- Tr1/10 şıçdım üstüne aña şer-levha ifrâz eyledim
ışedim etrâfına bi'l-cümle pervâz eyledim
- işe yara-** [1] Fayda sağlamak.
- M4/6 Nezâfet şâhibi bir pâkverdir
İşe yaradığından mu'teberdir
- işi ol-** [1] İşi istediği gibi bitirmek.
- G196/3 Cân virüp cân almak **oldı** h'vâce-i 'aşkıñ **işi**
Yok kesâdı dâ'imâ bey' ü şirâ pâzâr-ı 'aşk
- işit-** [4] Duymak, dinlemek.
- Kt9/26 Hâyır du'â ile çü Nebzî didi bu beyti hemân
İşidicek ehl-i nazar gel öpelim didi femîñ
- G74/13 Ol 'âlâ dil-berin vaşfın **ışidüp** Nebzî kemterden
Şorarsañ nâm-ı nâmîsin benim cânım
Muhammeddir
- G148/18 And içüp dil-ber didi şimden-gerü lutf ideyim
İşidüp dil tıflı Nebzî didi v'allâh eylemez
- G144/14 İşidildi Nebziyâ ahbâr-ı vaşl evfâhdan
Rû-be-rû olup 'aceb ol şâhdan **ışidemiz**
- ışidil-**[2] İşitmek, duymak, haber almak.
- G144/13 **İşidildi** Nebziyâ ahbâr-ı vaşl evfâhdan
Rû-be-rû olup 'aceb ol şâhdan işidemiz
- K13/39 **İşidilmesün** İlahî bu haber hem dinmesün
Mahz hayr idi o da gitmiş dirîgâ kalmamış
- ışig** [9] Eşik, kapı, makam, yer, mahal. || Sevgilinin bulunduğu yer.
- G37/13 **İşiginde** Nebziyâ hâk olduñ ol 'İsî-demiñ
Zinde-i câvid virdi saña Vehhâb-ı hayât
- G68/11 **İşiginde** kelb rakîbin baña câ virmez begim
Bârî şehri terk idüp kılam mekânım gayrı kend
- G151/2 Sâdıqız 'aşkıñda dildârın özi özlerdeniz
İşiginde rüy-mâl iden yüzi tozlardanız
- G187/9 **İşiginde** güyiyâ kelb-i 'akür olmuş rakîb
Men' ider 'uşşâkıñı kim olalar senden uzag
- G128/3 Rakîbe reşk ile dildâr **ışigin** itme ferâğ
Bırakma gayreti terk itmegil a yâr diyâr
- G172/7 **İşigin** yaşdanup ey dil o şehiñ eyle mekân
Şıgıñur anda kamu 'âlem odur cây-ı menâş
- G285/5 **İşigin** dârü's-şifâ herkes umar senden devâ
Âsitânın terk idüp kanda gidem dermâna ben
- G368/9 **İşigin** hâkin değışmez hür ya Rıd vâna bil
Âsitânın Nebzî-i âvâreye Me'vâ gibi
- N40/1 O şehiñ **ışigi** toprağına düşdüñ a gönül
Şanasın Huld u Na'im bâğına düşdüñ a gönül
- iş güc** [2] Bir maksatla yapılan faaliyet, meşguliyet.
- G349/8 Lutf it ey gonca terahhüm eyleyüp görme revâ
Bülbül-i şürîdeves **ışim gücüm** efgân ola
- N15/2 Gerçi bülbülveş mekânım güşe-i gülzârdır
Rüz u şeb **ışim gücüm** lîkin fiğân u zârdır
- ışiñ gel-** [1] İşi rast gelmek. || Şans yardımıyla işi iyi gitmek.
- G162/4 Güzellik hil'atıñdır hilkatıñde pâk-'unşursın
İşin gelmedi halk olalı hâk ü bād ü âb âteş
- İşit-** [22] Duymak, işitmek. || Fark etmek, anlamak, idrâk etmek.
- G3/6 Ne 'aceb âhim üninden pür iken kûbbe-i çarh
Niçün **ışitmeyesin** ey yüzi gün vay saña

G43/3	Meseldir bu dilâ İŞİTmediñ mi Dimişlerdir ki fi't-te' hîri âfât	eylemek.	işle-[1] Çalışmak, işler durumda olmak; yapmak,
K34/7	İŞİTse ya 'Arab ya Fûrs ü Türkî Kılur fi'l-hâl anı sa'y ile ezber	G214/10	Akçasızlıktan begim hâlin yaman İŞİLEmez mi ya ki darb-hâneñ senin
G111/10	Belâ küncünde âh u zâr iderken İŞİTmiş dimemiş nâlem bu kimdir	G187/2	Ger baña ser-mâye-i 'aşk ise bu sînemde dâğ İŞİLESÜN ço ey tabîbim istemez merhem komağ
G117/9	Âh u efgânîñ şakın İŞİTmesün ol mâh-rû İncintir Nebzî efendim sevdiğim beg-zâdedir		işlen-[1] Üretmek, imal etmek. İnce ve süslü el işi, nakış
G206/7	İŞİTmez kimseniñ feryâdını feryâd-res olmaz Sipihri-i pîr-i fertütüñ kulağı şağır olmuş berk	M2/8	Göremezsın anı kirlenmişdir Teni şan penbeden İŞLENmişdir
G229/8	O gül-rû lâlê-had gonca-izâr u yâsemên-ruhsâr Hezârâsâ figân itsem İŞİTmez âh u feryâdım		' İŞRETgâh [1] Meyhane, eğlence yeri.
K27/23	Dimek olmaz çelebî görmeyüp İŞİTmedigîñ Göz ile gördigîñi ger er iseñ şakla gözüm	G344/12	Çü bade âb-ı çeşmiñ pâre-i bağrıñ kebâb oldı Gerek bir sîm bilek sakî bu ' İŞRETgâha şâyeste
K33/37	Eger insân ise hicviñ İŞİDÜP epsem olur Degil ise yemedên boğumı zâ'il olmaz		İŞÜñi şağ it- [1] İşi veya görevi olumlu olarak yürütmek, işi sıkıntı çekmeden gerçekleştirmek. Yeminini, sözünü tutmak.
Ms1/16	Der-i devlet periñde ser komuşdur niçe eşbehler İŞİDİM işbu mazmûni okur gökde ferîştehler	G39/2	Ayağma başın ço la'lin ey dil merhem-i dâğ it Halâş eyle ğamından cânıñı yûri İŞİN şağ it
K24/36	Mağbül-i Hâkdır şabryıla meşhûr İŞİTmediñ mi Eyyüb-i şâbir		İŞİTİHA İstek, heves. Yemek yeme isteği.
G90/7	İŞİDİM zümre-i 'uşşâka dâhilmışsın ey bülbül Velîkin dil-rübâ-yı gül-ruğ u gonca-femiñ kimdir	G378/4	Yemiş dil h'ân-ı vaşlıñda 'akîde Anıñçün sükkere yok İŞİTİHâSİ
G140/13	İŞİT Nebzî bugün dârü's-şifâda Seniñ bu derdiñe tîmâr bulunmaz		it [3] Köpek, rakip.
G178/6	Atar tîr-i ğamze o kaşı kemân İŞİT ey gönül eylegil ihtiyâğ	G166/7	İTler ile hem-sifâl ü hem ayakdaş olmağa Kanı bir baht-ı ğüşâde kanı bir devletlü baş
G207/10	Dem-i hicriñde Nebzî bir nevâ-keş kumrıdır ğüya İŞİT serv-i revânım nâlesi hoş zârî pek nâzik	Tr1/17	kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rûz u şeb bir şiğe idüp kanâ'at eyleme ğayrı taleb
G234/11	İŞİDİM ğamzeñ için dirdi çeşmiñ O 'aşık-küşse ben zâhid-firîbim	G141/6	Nâz ider nâzendedir ğâyet dilâ ol nâzenîñ İTleriñle hem-nefes olsam disem bir dem komağ
G271/5	Nevâl-i vaşla sîr olmuş İŞİDİM Rağibiñ boğazında şiş çıkısun		it- [97] "Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
G318/13	İŞİDİM Nebziyâ düşmüşsün ol âfet hayâline Var imdi zühd ü takvâyı hebâ-ender-hebâ eyle	Mu14/2	Olur âdem mu'ammer olmağ ile kırk sene kâmil Hudâ dâd İTMESE yetmiş sekiz olsa nedir hâşıl
K7/3	Seğerde bir nidâ geldi İŞİDİM hâtif-i ğaybdan Didi buña melâ'ik reşk idüp 'ayn-ı cinân dirler	Mu15/1	Sü'al İTDİKDE isminden cevâb itdi çatup kaşın Didi bezmimde ayağ eylegil yeddinciñ başın
N55/2	Hadîsinde buyurmuşdur Resül-i Ekrem ü Ekber Bu ma'nâyı sa'âdetle İŞİT lâ-hayra fi'l-aşfar	Mu16/2	Şoran ismin görüp ol hür-sîmânîñ müsemmasın Bulur cem' İTSE siniñ ismini hânîñ müsemmasın
G221/7	Leb-i la'lîniñ İŞİTDİ vaşfın Sürâhî baş egüp didi ki kılkuş	Mu18/1	Sü'al İTDİM didi ger bilmek isterseñ benim nâmım Aşağdan yuğaru şayıcak oldı devem hâ mîm (Mahmûd)
G385/4	Dillerde niçe yıllar olupdur ki olur yâd Mecnûn ile Ferhâdî İŞİT eyle kıyâsı	G5/1	Cevriñe İTMEM tağammülden ibâ Merhabâ ey râhat-ı cân merhabâ

- G22/9 İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf **itdiñ**
Hele bu böyle olsun ço ya anı kim çeker cānā
- G22/3 Raķibe bi'l-'alen luţf u 'atālar **itmeden** başka
Olan der-hāne ikrām-ı nihānı kim çeker cānā
- G26/13 Recā-yı vuşlat **itdiñ** gerçi Nebzī
Dimedi lā ne'am kaldı müzebzeb
- G42/2 Naţ'-ı sīnem üzre sürdüñ gül-ruĥum çün fīl ü at
Şāhum **itdiñ** beydaķ-ı cevriñle dil ferzini māt
- G86/10 Tavāf-ı Ka'be-i küyunda sa'y idüp Nebzī
Eger dil **itse** temettü 'şafası 'ömre sürer
- G101/8 Ger günāh itdimse ma'zür ola ey şāh-ı cihān
Dem-be-dem 'ālemde kuluñ **itdiği** 'işyān olur
- G158/8 Murādım eyledim bi'l-cümle hāşıl istilāmından
O deñlü cām ile bezm içre **itdim** çün Cem istinās
- G184/5 Baña rām olmaz gönül ārām u rāĥat **idemem**
Cism-i zārımdan olup şabr u kararım kal' u kam'
- K33/34 Bu tütumla meger ol surĥ-ser İrānīdir
Pes anı ehl-i sünen **itmesi** kâbil olmaz
- G181/12 Dābbe-i bī-rabbedir kimse āna ĥükm eylemez
İtmiş efsārın gūsiste dübb-i ekberden ğalīz
- G189/9 Kimdir anı mihr-i 'ālem-tāba teşbīh **itmeyen**
Beñzer engüşti hilāle Nebziyā hem aya kef
- G238/11 Şiyār **itmek** diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehī
şādım
- G243/8 Derün-ı meclisīnde muţrib ü sāzendeyim güyā
Ney **itdim** nālemi bi'llāh hem sīnem rebāb itdim
- G243/8 Derün-ı meclisīnde muţrib ü sāzendeyim güyā
Ney itdim nālemi bi'llāh hem sīnem rebāb **itdim**
- G293/1 Vaşla irmez varını İsar-ı cānān **itmeyen**
Lāyık-ı vaşl ola mı bu kavli iz'ān itmeyen
- G293/1 Vaşla irmez varını İsar-ı cānān itmeyen
Lāyık-ı vaşl ola mı bu kavli iz'ān **itmeyen**
- G293/8 Gördiğimce ĥāke düşsem tañ mıdır dāmen gibi
Kim durur rüyuñ görüp çāk-i girībān **itmeyen**
- G358/8 Te'essüf mazīye müstaķbel için
Tesevvüf **itmeyen** hoş göre ĥālī
- G364/5 Begim cevri ü cefādan ĥişşemend **itdiñ** dil ü cānı
Biraz luţf u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefā yok mı
- G369/8 Yok durur baĥtım dıraĥt-ı tāli'im virmez semer
Dil-ġüşāde **itmeyen** her dem beni bu ğam gibi
- G381/1 Tīĝ-ı ğamzeñle ĥabībā sīne-çāk **itdiñ** beni
Çeşm-i bīmārñ ğamıyla derdnāk itdiñ beni
- G381/1 Tīĝ-ı ğamzeñle ĥabībā sīne-çāk itdiñ beni
Çeşm-i bīmārñ ğamıyla derdnāk **itdiñ** beni
- K1/14 Eyledim bā-vüs' u kudret taşliye teslīm ile
İtdim andan bi't-teba' āl ü şāĥābe ibtidā
- K2/4 Mā'ide En'āma En'āmıñ Nisāya 'ām hem
Tevbe itdim bir daĥı Enfāle **itmecim** itirā
- K18/13 Nidā idüp 'aşa **itdi** Nebzī tārīĥin imlā
Gel a bu çeşmeden içgil şalā āb-ı ĥayāt-efzā
- K21/18 Günāhın ehl-i 'işyānıñ mu'āf eyle ĥuşūşā kim
Keremden zehr-i zenb-i Nebziye 'afvıñı tiryāk **it**
- Mh3/7 **İtmedik** mekri komadıñ baña biñ āl eylediñ
Rāh-ı aşkıñda civān u merd iken Zāl eylediñ
- Mh4/22 Bu dil-i şeydāya meyliñ yok mı bilmem ey perī
Kılmadıñ luţfuñla mesrūr **itmediñ** ğamdan berī
- Tc1/4 İktirān **itmiş** Zuĥal çarĥ içre gördüm māh-ile
Keh-rübāyı hem-iyār itmiş felek bir kāh-ile
- Tc1/4 İktirān itmiş Zuĥal çarĥ içre gördüm māh-ile
Keh-rübāyı hem-iyār **itmiş** felek bir kāh-ile
- Mu1/1 Ayaĝıma başıñ ço la'lin ey dil merhem-i dāĝ **it**
Ĥalāş eyle ğamından cānıñı yüri işiñ şaĝ it
- Mu1/1 Ayaĝıma başıñ ço la'lin ey dil merhem-i dāĝ it
Ĥalāş eyle ğamından cānıñı yüri işiñ şaĝ **it**
- B4/1 Görüp ĥüsnün mükemmel 'aşıkānı şād-kām **itdi**
Edā'-ı şükri için bu ni'mete ĥamde kıyām itdi
- B4/1 Görüp ĥüsnün mükemmel 'aşıkānı şād-kām **itdi**
Edā'-ı şükri için bu ni'mete ĥamde kıyām itdi
- Mu10/1 Gözüñ aç sāye-i bīde otur **it** bayramı
İki vech ile nezāketle çıkar bir nāmı
- Mu15/1 Sü'āl itdikde isminden cevāb **itdi** çatup kaşın
Didi bezmimde ayaĝ eylegil yeddinciñiñ başın
- G18/6 Kāmer mer mer daĥı ĥı ĥı irişmez mez sehā hā hā
Didim dim dim baña ña ña 'aţā **it** it öpüş püş püş
- G22/5 Taĥammül mümkün ez'āf-ı muza'af cevri sen **itseñ**
Velikin ta'n-ı ebna'-ı zamānı kim çeker cānā
- G23/6 Eger dil-ber sevip nüş eylemezseñ bāde-i şāfi
Be şüff **itdiĝiñ** zühd ü verā' bilgil hebādır hep
- G39/18 Ne var āvāre gezmekte ser-ā-pā ey ğam-ı dil-ber
Olup sābit-kadem bu sine-i Nebziyi otaĝ **it**
- G39/16 Eridim tābiş-i 'aşk ile hem-çün sürb luţf eyle
Yiter kotarma kabdan kaba bir kālībda ifrāĝ **it**

G39/12	Hayāl-i hāl-i haddiyle olupsin çün ki pür-sevdā Sevād-ı sîne-i bî-kîneden gam cündin uzag it	G284/5	Begim kaht-ı vişāl itme şalup bāzār-ı hicrāna Ne var kālā-yı vaşlūn 'aşıķāna rāyġān olsun
G39/1	Ayaġına başıñ ko la 'lin ey dil merhem-i dāġ it Halāş eyle gamından cânıñı yūri işiñ şaġ it	G318/4	Karīb eyle rakībi ister iseñ meclis-i ünse Ba 'id it benedeñi bāb-ı sa 'adedten cūdā eyle
G39/1	Ayaġına başıñ ko la 'lin ey dil merhem-i dāġ it Halāş eyle gamından cânıñı yūri işiñ şaġ it	G318/5	O kelbi ni 'met-i vaşl ile tok it aç olayım ben Zamāne muktezāsınca cezā-yı bā-sezā eyle
G42/10	Āsitānında bu Nebzī boynı baġlu bendedir Dile öldür dile 'itķ it dile şakla dile şat	G343/8	Komuyor hālimi 'arz itmege ol yāre rakīb Komayım itdigini ölmez isem ben o ġara
G63/13	Meclis-i hāşşa karīb itme rakīb-i kāfiri Koma dergāha anı gel luţf idüp kılma 'inād	G372/3	Sirişkim seylveş akup çemenzār itdi etrāfım Açıldı lāle vū sūnbül murādım verdi bitmez mi
G114/15	Īn 'ām-ı 'ām it bir nīk-nām it Luţfuñ devām it ey bende-perver	G381/6	Çarġveş bī-mihr imişsin bilmedim ey māh-rū Şöhre-i 'aşkıñ semekden tā-simāk itdiñ beni
G114/15	Īn 'ām-ı 'ām it bir nīk-nām it Luţfuñ devām it ey bende-perver	K1/45	Hażm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Kibr ü 'ucbu kılma meyl ü irtikāba ibtidā
G114/15	Īn 'ām-ı 'ām it bir nīk-nām it Luţfuñ devām it ey bende-perver	K1/50	Bu durur pendim teġāfūl eyleme ol müntebih Gel cerāb itme vücūduñ ġVār u ġVāba ibtidā
G127/8	Cevr itme 'andelibe ey ġonca ġülşen içre Olmasa senden özge itseñ daġı revādir	K2/37	Ez- 'Alaķ ġalķ itdi ġaķ ġalķı Tekāsūr itdi pes Cinn ü inse pādīşāh olduñ eyā ġayra 'l-verā
G132/9	Rakībānıñ zenāndır itme ümmid-i recūliyyet Reh-i 'aşkıñda ġör Nebzīyi kim bir merd-i eşbehdir	K2/37	Ez- 'Alaķ ġalķ itdi ġaķ ġalķı Tekāsūr itdi pes Cinn ü inse pādīşāh olduñ eyā ġayra 'l-verā
G139/6	Olmadı bunca 'azāyimlerle rabţ-ı kalb-i dost Ol perīye ġayf te 'sīr itmedi teşhīrimiz	K2/55	Nā-ümid itme anı rüz-ı cezāda kıl kerem Cürmini eyle şefā 'at ez-Cenāb-ı Kibriyā
G147/8	Pādīşāhından cūdā kıldı ġörüñ ben bendeyi İtdigin dehrin baña ġardaşa ġardaş eylemez	K2/73	İtmüşüz bā-ġasb-ı tākā sūnnetiñle istinān Olmuşuz ġamd ola ġabl-i şer 'atūñla mühtedā
G150/10	Sākī-i devrān elinden bir ayaġ almaġ için Terk-i 'ırz it bī-ġayā ol Nebzīyā hem 'ārsız	K11/18	Dileriz ġālib it a 'dā-yı 'anūdına anı Daġı hem leşkeriniñ her birini ejder it
G158/4	O ġünī ġamzeler açduġı işbu zaġm-ı sīnemle Begim itmez leb-i la 'liñden özge merhem istinās	K11/18	Dileriz ġālib it a 'dā-yı 'anūdına anı Daġı hem leşkeriniñ her birini ejder it
G160/6	ġamzeler urmuş hezārān sîne-i pür-yāreye Her ne itdiyse aña ol çeşm-i bādām eylemiş	K11/15	Dükeli muntazır it luţfıña ey Bār-ı ġudā Şeh-i Maġmūda olan düşmeni zīr ü zeber it
G166/4	Hīn-i vuşlatda şovuk şu ġodı pişmiş aşıma Ben fakīri telġ- 'ayş itdi rakīb-i bed-ma 'aş	K11/15	Dükeli muntazır it luţfıña ey Bār-ı ġudā Şeh-i Maġmūda olan düşmeni zīr ü zeber it
G170/10	Nebzī-i şeydā kuluñ soldı şarardı hicr ile Sebbezār it sîne-i bī-kīnesin çeşmine baş	K11/14	Çü budur taġtġeh-i pādīşeh-i 'Osmāniyān Olarıñ ġükümüñ āfāka irdir münteşir it
G209/9	Karīb itmez beni ol āsitāna Rakīb-i rü-siyeh ol ġük-i nā-pāk	K11/12	Daġı her ehl-i ma 'arif ü kemāl bunda ki var İrişüp her biriniñ yanına kesb-i ġüner it
G217/7	Ne āteş-ţab 'dır ey dil nigāh-ı ġāk-i pāy itmez Gerekse şu gibi yolunda aķ ya yil gibisin yel	K11/6	Ne ġüzel şehr olur āyā bu vilāyet ne ġüzel Tolanup cānib u etrāfını ġör ser-te-ser it
G238/16	Ümidim budur ammā kim o sultān-ı dü- 'ālemden ġomaya itdigin bu çarġ-ı bī-dāda ala dādım	K21/4	Bu ayda ni 'met-i rahmet misāl-i ġVān-ı yağmādır Sīkāl-i zenbi terk eyle özün yağmāya çālāk it
G177/6	Mü 'essir seng-i ġārāya bu āhım ey dil-i dil-ber Velīkin saña te 'sīr itmez andan sen daġı serdsin	K24/31	İtme tesevvūf müstakbele ol Māziye rāzī ġālīfe şākır

K32/47	Kerem it merhamet it luṭfuñi bī-gāyāt it 'Afv idüp şuçunu maḥv eyle kemā-fi'l-bāli	itdiği yanında kal- [1] Yaptığı kötülük karşılıksız kalmak, cezasını görememek.
K32/47	Kerem it merhamet it luṭfuñi bī-gāyāt it 'Afv idüp şuçunu maḥv eyle kemā-fi'l-bāli	K32/33 Ḳoma yanında kala itdiği haḳkından gel Bu durur lāyıkı başına geçür mikyālī
K32/47	Kerem it merhamet it luṭfuñi bī-gāyāt it 'Afv idüp şuçunu maḥv eyle kemā-fi'l-bāli	it gibi [2] Köpek gibi.
Kt6/19	Ġazā-ı ekber itdi çün o Sultān-ı Ġuzāt anda Ricālū'l-Ġayb irüp rūḫāniyān geldiler imdāda	G41/9 Āsitānında raḳībi ḳoma üre it gibi Nebziyā virme amāni ur anıñ başına laḫt
Mş1/45	AñlaĠıl ḳadr ü veḳārın itme kendiñ mübtezel Geç geçenden yarınñ var şāḫibi budur mesel	Kt26/1 Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem Yetişür yilme raḳībā yıḳılıp var şavul
Mh4/6	El-amān ey nūr-ı dīdem nev-resīdem el-amān Nā-ümid itme beni vaşlıñdan ey kān-ı kerem	i'tibār [1] RaĠbet, önem, haysiyet, saygı.
Ms1/32	Bi-ḥamdi'llāh kim baḫtñ güşāde tāli'in pīrüz Giceñ Ḳadr u Berāt itsün llāhım rüzini Nev-rüz	K13/3 i'tibārı herkesiñ çün cāhladı cāhla Māla düşmüş her kişi dīnini dānā ḳalmamış
B4/2	Görüp ḫüsnün mükemmel 'āşıkāni şād-kām itdi Edā'-ı şükr için bu ni'mete ḫamde ḳıyām itdi	i'tibār it- [1] DeĠer vermek, saygı göstermek, önem vermek.
B4/2	Görüp ḫüsnün mükemmel 'āşıkāni şād-kām itdi Edā'-ı şükr için bu ni'mete ḫamde ḳıyām itdi	G1/12 Sarāy-ı bāḳīyi gözle odur bir ḫoşca menzilḫā Güneş gibi görinse zerre deñlü i'tibār itme
Mu11/2	Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlıñda 'ayān Āḫiri yā itdi ḳaddim hicriñ ey ḳaşı kemān	i'tibār ḳıl- [1] DeĠer vermek, saygı göstermek, önem vermek.
G307/16	Ḳarañudur çeşmime rüşen cihān Reng-i rüyum 'aşḳ u şevḳ itdi şaru	K30/2 ŞanmaĠıl bu 'ālemi cāy-ı ḳarār Ḳılma 'izz ü māl u cāha i'tibār
G386/1	Ḫayāl-i zülfi-dil-ber sīnemi çün taĠ taĠ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe taĠı bāĠ itdi	i'tibār ḳıl- [1] DeĠer görmemek, saygı görmemek, önem vermemek.
G386/2	Ḫayāl-i zülfi-dil-ber sīnemi çün taĠ taĠ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe taĠı bāĠ itdi	G238/7 Selāṭin-i cihāna zerre deñlü i'tibārım yok Ḳulum bir şāha kim aña felek ḳaşr u melek ḫādim
	i'tā [1] Verme, baĠışlama.	N6/4 Ġarīb ü bī-kesim bu rüzĠār-ı zürḳār içre Ferīd-i 'aşrım ammā ḫalḳ yanında i'tibārım yok
Mh1/2	Elā ey merd-i meydān-ı kerem luṭf u seḫā ḫaḳḳā Hemīn ola semāḫat cūd u en'ām u 'atā i'tā	i'timād [1] Güven, güvenç, emniyet.
	i'tā eyle- [1] BaĠışlamak, vermek.	K5/3 Bī-vefādır bu denī dünyā gerekmez i'timād Ḳavli uymaz fi'line fi'li hebā ḳavli durūĠ
K35/6	Ḫudā-yı Müste'an aña kemāl ü maḫz-ı luṭfundan Virtüp cümle merāmın 'ömr-i eṭval eyleye i'tā	i'timād ḳıl- [1] Güvenmek, inanmak.
	i'tā at [2] Söz dinleme, boyun eğme, buyruĠa uyma.	Mr1/12 Şañadır tefvīzimiz yā Ze'l-celāli ve'l-cemāl Ḳılmışuz her vech ile luṭfiña yā Ḫaḳ i'timād
Kt3/66	Yüri ey dil o dergāha idüp 'aciz ü niyāz izḫār Tazarru' ḳıl tezellüllerle ol dā'im i'tā atle	i'timād yok [1] Güvenilmemek, güvensiz, emniyetli olmayan.
G308/6	Cümleten tünd-ḫü vü ser-keş olmuş ebnā'-ı zamān Ribḳa-ı emre i'tā at yok 'ibādu'llāh-ile	G67/2 Va'd-i vaşlıñla beni şād eylediñ ey şāḫ-zād Dil-rübālar ḳavliñe yokdur velikin i'timād
	i'tāle [1] Uzatma, uzatılma.	i'tinā eyle- [1] Özenmek.
G320/8	Dil ü cān mülküni Ġāret idüpdür Yaraşmaz zülfiñe bunca i'tāle	G2/15 Kim cenāb-ı 'izzetiñden her dem eyler i'tinā Ḫavf idüp ḳahr u celāliñden yaşın seyl-āb ider
		i'tizār [1] Özur dileme, māzeretini bildirme.

- K2/75 Yok degil noqsânımız var i' **tizârimiz** dahı
Çün ki maqbûldür lede'l-eşraf 'izâr-ı dünyâ
- itmâmın gör-[1]** Tamamlandığını görmek.
- K3/12 Bi-hakkın Ahmed-i Muhtâr esâsın ber-karâr eyle
Görüp itmâmını Nebzî didi bu mışra'ı târih
- itmegini çıkar- [1]** Ekmeğini çıkarmak, çalıştığı işten geçimini karşılayacak kadar kazanç sağlamak.
- K33/17 Eger unsuz eve girse **çıkarr itmegini**
Dökilür yüzi şuyı böyle de sâ'il olmaz
- itmek için [2]** Etmek amacıyla.
- G92/3 Dâne-i 'ömrüm felek çâş **itmek için** dâ'imâ
Hürmen-i gamda dögüben bu ten-i kâhım sürer
- G244/11 Metâ'-ı vaşlıña şarf **itmek-içün**
Yüzüm dînâr gözüm yaşı derâhim
- ittifâk üzere [1]** Müttefik olmak, aynı fikirde olmak, fikir birliği yapmak.
- G25/7 Dil-i pür-derdine dirler devâdir **ittifâk üzere**
Tabîbim hâliñi n'olur marîzîña kılurşañ hab
- ittişâl bul- [1]** Bitişmek, birleşmek, kavuşmak, ulaşmak.
- Msd4/26 Nebzî-i şeydâ bu şeb feryâd iderken bî-mecâl
Âhiri gam gicesiniñ rûza **buldı ittişâl**
- ivme [5]** Acele etmek, koşmak, çabuk davranmak.
- G92/5 Dil-berâ **ivme** görürsün kıldığın çevre cezâ
Semt-i haşre çün bizi ol gün ki Allâhım sürer
- G112/10 Nedir bu cidd ü sa'yiñ vaşl-ı cânâna 'aceb Nebzî
Alınmaz menzil **ivmeyle** meseldir bu zamân ister
- G325/8 Fehm idüp tîmâr ide bîmâr-ı 'aşkı oldığın
İvme bir gün derdiñe rahm eyleyüp dermân ide
- G215/3 **İvme** bir dem şabr idüp katlan belâ-yı firqate
İrmege rûz-ı vişâle dahı çok evkât gerek
- Kt4/3 **İvme** gel taşşiline olup 'acül
Bir sebep halk itdi Hâlık herkese
- iyâb [1]** Geri gelme, geri dönme.
- K12/38 Hem didiler hamd idüp târih-i âhar gâziyân
Hem zihâb ile **iyâbına** bu mışra' dâldir
- izâ'-i derd [1]** Keder sıkıntısı.
- G295/5 Râm ol ey âdem **izâ'-i derde** var
Vird-i derd et var devâm üzere ez-ân
- i'zâm [1]** Büyükler, ulular; seçkinler.
- G342/2 Muvâsil olmağ-ile dil-berâ la'l-i lebiñ câma
El üstünde tutarlar şöyle lâyıķ oldu **i'zâma**
- iz'an [2]** Anlayış, kavrayış, feraset, sezgi.
- K14/22 Du'a'-ı hayr-ile yâd eyleyüp kütluğal anı
Budur lâzım olan zirâ dilâ erbâb-ı **iz'âna**
- K22/18 Güzel tertîb kıldıñ resm-i 'ıydı Nebziyâ sen de
Yüri var olsun **iz'ânıñ** ziyâde eylesün Mennân
- iz'an it- [1]** Anlamak, kavramak, idrak etmek.
- G293/2 Vaşla irmez varını isâr-ı cânân itmeyen
Lâyık-ı vaşl ola mı bu kavli **iz'an itmeyen**
- iz'an kıl- [1]** Anlamak, kavramak, idrak etmek.
- K4/16 Degil bâkî bu 'âlemde melek cinn ü benî Âdem
Ledü li'l-mevt buyurdu Hâbübullâh **kıl iz'an**
- 'izâr [4]** Yanak, yüz.
- G167/8 Yâ gül-i beyzâ-yı şad-bergdür yüzi yâ yâsemen
Bâğ-ı 'âlemde **'izârı** nev-şüküft gül-nâr imiş
- G384/3 **'İzârı** lâlezarı üzere baķ ol gamze-i dil-düz
Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cüya söz var mı
- G320/4 Şaçıñ bağıñ müselsel sünbülüdür
'İzârıñ anda bir nu'mânî lâle
- K28/4 Hadd ü kaddiñdir gül ü zanbaķ riyâz-ı dehrde
Verd-i ruhsârıñ **'izârıñda** açar tekrâr gül
- izhâr-ı 'aşķ [1]** Aşkın açığa çıkması, aşkın ortaya çıkması.
- G196/18 Gam yeme Nebzî budur çün işbu râhıñ 'âdeti
'Âleme rüsvây olur her kim ider **izhâr-ı 'aşķ**
- 'izâr-ı dünyâ [1]** Dünyanın yüzeyi.
- K2/76 Yok degil noqsânımız var i' **tizârimiz** dahı
Çün ki maqbûldür lede'l-eşraf **'izâr-ı dünyâ**
- izhâr eyle- [1]** Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, aşikâr etmek.
- Tr1/56 Gül-ruhın zıķriyle her dem bezm-i gülzâr eylerim
Bu seffihîñ hicvini illâ ki **izhâr eylerim**
- i'zâz [1]** Ağırlamak, ikram etmek, saygı göstermek.
- G83/8 Varıcaķ üftâdeler dergâhına ta'zîm kıl
Şimdi rağbet dil-berâ ikrâmadır **i'zâzedir**
- izdivâc [1]** Birbirine eş, çift olmak. || Nikâh ile birbirine zevc ve zevce olmak.

- K35/8 Velî bundan muqaddem eyleyüp qaşd-ı tezevvüc ol Dilerdi **izdivâc** için bula bir nâhid-i 'azrâ
- izhâr 'ac z ü niyaz [1]** Yalvarış ve güçsüzlüğü göstermek.
- Kt3/65 Yüri ey dil o dergâha **idüp** 'ac z ü niyâz **izhâr** Tażarru' kıl tezellüllerle ol dâ'im itâ'atle
- izhâr eyle- [5]** Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek.
- K28/18 Sîne-i 'aşıkda yir yir gördi zaħm-ı hün-feşân Aña nisbet dâğ-ı surhı **eyledi izhâr** gül
- Kt3/3 Habîb-i Ekreme hubbın bu resme **eyledi izhâr** İdüp bir duħter-i nîk-aħterin tezvîc bi't-teşvîk
- K8/48 Hâle münâsib aña târîh Geldi dile **eyledim izhâr**
- K2/7 Evvelâ dünyâda şer'ullâhı **izhâr eylediñ** Eylediñ tetmîm-i dîn idüp sünenler sâniyâ
- G136/10 Görmedim Nebzî gibi 'âlemde râz ehli daħı Sırr-ı 'aşkı zerrece nâ-dâna **izhâr eylemez**
- izhâr-ı ğam [1]** Kederin, üzüntünün meydana gelmesi; kederin, üzüntünün açığa çıkması.
- K26/19 Niçün **izhâr-ı ğam** idem baña ğam-ı h'vâr çü yok Kime derdimi disem dir ki etıbbâ degilim
- izhâr it- [4]** Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek.
- G117/3 Bulmadım bir kes ki esrârım aña **izhâr idem** Âh kim derd-i derünüm cümleten aħfâdadır
- Kt3/65 Yüri ey dil o dergâha **idüp** 'ac z ü niyâz **izhâr** Tażarru' kıl tezellüllerle ol dâ'im itâ'atle
- K4/21 Ararken ben de bir târîh **idem** tâ mevlidim **izhâr** Tulû' itdi dilimden Nebziyâ hem-çü meh-i tâbân
- Mr5/23 **İzhâr iderler** gün-be-gün Cüd u şehâ lutf u kerem
- G359/16 Hışm idüp kâfir rakîbe rûze-ı h'vâr olur bu dil Bed-ıtabî'at olmuş ol **izhâr ider** nâ-sâz hüy
- izhâr kıl- [3]** Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek.
- G105/9 Ğamım **izhâr kılman** 'andelîbe Niçün kim sırrıma mahrem değıldir
- G264/13 'Aceb meħrem mi yokdur Nebziyâ **izhâr kılman** Derününda ğalupdur dürr-i meknünveş bu ğam müdĝam
- Ms1/39 **Ķırup** dergâh-ı Rabbü'l-'izzete 'ac z ü niyâz **izhâr** Oturmuş ĝüşe-i vahdetde bu beyti okur tekrâr
- izlâl [1]** Alçaltma, küçük görme, tahkir etme.
- K32/56 Hâşılı eyle hayât-ı ebediyye iħsân Virmeyüp dünye hayâtında daħı **izlâli**
- izn-i 'âm ol- [1]** Herkese verilen izin.
- G232/8 Beni ey ĝonca-leb çün dâħil-i ĝülrâr-ı vaşl itseñ Cemâlîñ ĝüllerin dirmeklige hem **izn-i 'âm olsun**
- 'izz-i ebed bul- [1]** Yücelikte, şerefte ölümsüz olmak.
- G346/10 Düşüp hâk-i derinde gerçi Nebzî pây-mâl oldu Velî **'izz-i ebed buldı** daħı kesb eyledi pây
- 'izz-i Nebî [1]** Peygamberin yüceliğı, kıymeti.
- K15/1 Yok şitâda hürmet ü **'izz-i Nebî** Ey dil incitdi niçe tütî lebi
- 'izz [2]** Değer, kıymet. || Yücelik, ululuk.
- K17/2 Ey câlis-i şadr-ı 'alâ câyıñ durur 'âlî-makâm V'ey lâbis-i ferv-i velâ kisveñdir **'izz ü ihtîşâm**
- K30/2 Şanmağıl bu 'âlemi cây-ı karar Kılma **'izz ü** mâl u câha i'tibâr
- 'izz u câh [3]** Değer, kıymet ve makam, mevki.
- Tc1/59 Nebziyâ maħşüd idinme 'âlem içre **'izz u câh** Saña reşk itsün vezîr ü ketħudâ mîr ü sipâh
- G344/2 Du 'â-yı **'izz ü** câhıñdır bu devlet-h'vâha şâyeste Bu devlet-h'vâha lutfıñdur o **'izz ü câha** şâyeste
- Mr2/16 Senâ-h'vân u du 'â-ğüyüñ mezîd-ender-mezîd olsun Hem olsun düşmenân-ı **'izz ü câhıñ** hâk ile yeksân
- 'izz ü câh [1]** Değer, kıymet ve makam, mevki.
- K29/8 İşbu Cu'cânî Efendi Kudsdan ma'zül iken **'İzz ü câhı** terk idüp kıldı beķâyâ 'azm-i râh
- 'izz ü ferr [1]** Değer, kıymet ve parlaklık, aydınlık.
- Kt18/21 Yine ba's oldu süy-ı devlete uş **'izz ü ferr** ile Meseldir bu kim olur aķdığı mecrâyâ cârî mâ
- 'izz ü veķâr [1]** İzzet ve haysiyet.
- G321/5 Dileyen **'izz ü veķârını** dime dosta irer Bırakup nengiñi hem 'ârîñ sen terk eyle
- 'izzet [4]** Değer, kıymet; yücelik, ululuk. || Hürmet, saygı; ikram, izâz.

- G63/12 Devlet anıdır ki oldu bend tār-ı zülfüne
'İzzet anıdır ki aldı tır-i ğamzeñden murād
- G171/2 Budur rüz-ı ezel rüzisi bi'n-naş
Saña 'izzet mezellet baña muhtaş
- K4/17 Gerekmez bu fenā dehr içre 'izzet şöret ü şevket
Olur çün 'aķıbet fāñi nedir bu mülk ü māl evtān
- Mh1/18 Cihān bağında bülbül zār olup oldukça gül hurrem
Geçüp 'izzet seririnde sa'ādetle otur her dem
'izzet eyle- [1] Değer vermek, saygılı davranmak, ikramda bulunmak.
- G188/3 Seg-i küyña 'izzet eylerim cānā rakıbe hem
Ne deñlü rah-ı 'aşkda zillet olsa itmem istinkāf
'izzet it- [3] Değer vermek, saygılı davranmak, ikramda bulunmak.
- G71/5 Her kaçan gelse hayālin çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür mihmān leziz
- G302/7 Seg-i küyüñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammā
Velikin kelb rakıbiñ tırılmaz āsüde ider 'av 'av
- G245/6 Gerçi ednālardan ednāyım belī 'ālemd e ben
İtmezem 'izzet rakıbe yok midir şānım benim
'izzet ü hürmet [1] İtibar ve saygı.
- Kt21/2 Feleğin rağbeti bi'llāh cühelā zümresine
Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nās
'izzetli [1] Kıymetli, şerefli, itibarlı.
- G244/2 Selām olsun saña ey yüzi māhım
Benim 'izzetli hem devletli şahım
J
jāle [3] Çiy tanesi, şebnem. || Aşğın gözyaşı.
- G14/7 Bezm-i gülde jāledir mey ğonca kuşbaşı kebāb
Bülbül-i mestāneye sofrā dōşendi cā-be-cā
- G105/3 Şeherde güllerin rüyında jāle
Gözüm yaşı durur şeb-nem degildir
- Mr5/18 Elde piyāle lāleler
Şahbāya beñzer jāleler
jāleveş [1] Çiğ tanesi gibi.
- G278/8 Ğonca-ı şad-berdir güyā ki ol nāzik femi
Jāleveş gerdende ammā hañt-ı nev olmuş 'ayān
jeng [1] Pas, küf, kir.
- G210/8 Zülf-i şeb-ġünüñ ğamıyla tā-seher āh itmesem
Bağlamazdı her nefes āyine-i ğalbirde jeng
jengdār ol- [1] Kirlenmek, paslanmak.
- G270/7 Cefā vü cevri dildār ile ğalbim jengdār oldu
Biraz mihr ü vefā sūmpāresiyle dağı zağ olsun
jeng-i elem [1] Elem kiri, dert izi.
- G172/10 Yine mir'āt-ı diliñ Nebzī mücellā ideġor
Mey-i nāb ile ki çün jeng-i elem eyledi paş
K/Ķ
ka'b [1] Kap. || Derece.
- N39/6 Haġāyık baħrine ğavvās deġāyıkda şināverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ārif-āşinālıkda
- K16/6 Haġāyık baħrine ğavvās deġāyıkda şināverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ārif-āşinālıkda
ķab [2] İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne.
- G39/16 Eridim tābiş-i 'aşk ile hem-çün sürb luţf eyle
Yiter kotarma ķabdan ķaba bir ġalıbda ifrāġ it
- G39/16 Eridim tābiş-i 'aşk ile hem-çün sürb luţf eyle
Yiter kotarma ķabdan ķaba bir ġalıbda ifrāġ it
ķabā [2] Elbise, giysi. || Kaftan, cübbe.
- N16/3 Giydi dıraġt sebz ķabā ġuşe-i bağ oldu Na'im
Ĥür-şifāt dil-ber ile şürb-i ġidā demleridir
- G23/4 İrişdi rüz-ı nev-rüz oldu ġülşen ehliniñ 'ıydı
Çemende her şüküfe giydiġi zibā ķabādir hep
ķabāħat [1] Kabihlik, çirkin iş, cünha, suç.
- K24/15 Cürm ü cināyet baġy u ķabāħat
Aşlā şaġā'ir daġı kebāyir
ķabahet [1] Kabihlik, çirkin iş, cünha, suç.
- G38/4 N'iderseñ āşikāre itme ey dil
Gerek maġfi 'ibādet ġer ķabāħet
Ka'be [5] Bütün müslümanların kıblesi ve ziyāret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binā, beytullah.
- G36/3 'Aceb o kāküli Şāmin cemāli Ka'be midir
İdindi 'aşık-ı bī-çāreler küyün 'Arafāt
- G188/10 Hezārān cidd ü sa'y ile şafā bulmazsın ey hācī
Giyüp ihrām-ı 'aşkı ġıl haġıķat Ka'besin taţvāf
- G190/8 Mescidi memlū idenler bir alay ehl-i riyā
Ka'beyi ġor kim niçe ġılır harāmiler taţvāf

G290/6	Yüzün göstermez iseñ kākülünle dil olur kâni' Ziyâret itdiği ger Ka'be olmaz ise Şâm olsun		ķabil ol- [1] Mümktin durumda, olabilir halde bulunmak.
G319/3	Ka'bedir cānā ruħuñ zülf-i siyāh astārıdır Lebleriñ teşbih idersem n'ola mā'-ı Zemzeme	K33/34	Bu tutumla meger ol surh-ser Īrānıdır Pes anı ehl-i sünen itmesi ķabil olmaz
	Ka'beveş [1] Kābe gibi.		ķabiħ [2] Ćirkin, iğrenç, yakışksız.
N4/1	Murādım Ka'beveş tavf eylemekdi küy-i cānāni Araya ħā'il olmaya idi ger şām-ı hicrāni	G55/6	Bezmiñe bilmem niçe eyler cerā'et ol raķib Ey şabiħu'l-vech ol nā-şüste ol rüyü ķabiħ
	ka'be yüz [1] Kābe gibi parlak, nurlu yüz.	G59/4	Hasenü'l-vech o şeh-i hüsn ile bilmem ne gezer O raķib-i seg-i bed-rü vü ķabiħ u maķbüh
G85/5	Ćün yüzündür Ka'be ağızñ Zemzem ey zülfi Şām Ĥālīñ idüp istilām 'aşıklarñ 'abher қоқar		ķabr [6] Kabir, mezar.
	ka'be-i küy [5] Kābe gibi mübarek olan semt, sevgilinin Kābe'ye benzeyen mahallesi, köyü.	G126/8	Yanup nār-ı gama dil dīdem eşkin seyl ider her dem Hevā-yı 'aşk ile ölsemler bu ħāk-i cismim ķabr
G385/5	Sa'y eyle dilā Ka'be-i küyüm tavāfa Bir hacc ideğör tā ki süre 'ömre şafāsi	Kt15/1	Bu ķabr ıssı ki Seyyid Muştafādır Gürüh-ı ħāfizān içinde ser-tāc
G293/3	Merve ħaķķı Ka'be-i küyüñ şafāsın bulmasun Zemzem-i la'liñ içüp cānını ķurbān itmeyen	Kt15/7	Ćün ol bülbül-i Ćur'ān ķabre kondı Revāni kıldı 'İllyiñe mi' rāc
G272/12	Delīlim nār-ı āhım dūdunı iħrām idüp geldim Ayırma Merve ħaķķı Ka'be-i küyüñ şafāsından	Tr2/30	Ka'be-i maķşüd için sa'yin hebā imiş dirēğ ķabr bir kapu imiş kim her kişi andan girer
G257/5	Ka'be-i küyüñ tavāfına yine 'azm eyledim gradı deşt-i belāya ey 'aceb rāhım benim	Tr2/74	Rüh-ı pür-nürüñ ħarīķ-ı baħr-i rahmet eylesün ķabriñe açup deriçe ravza-ı Rıdvāndan
G291/10	Nebziyā her dem niçe biñ cān fedā olmaķdadır Şanma sensin Ka'be-i küyunda cān ķurbān iden	K32/51	Olıcaķ rüz-ı Kıyāmetde ķabirden kā'im Gele rahmet melegi eyleye istiķbāli
	Ka'be-i maķşüd [3] Erişilmesi arzu edilen Kābe. Kābe gibi kutsal olan arzular; sevgilinin makamı.		ķabül eyle- [4] Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.
Tkb2/29	Ka'be-i maķşüd için sa'yin hebā imiş dirēğ Ķabr bir kapu imiş kim her kişi andan girer	Mr1/15	Sen ķabül eyle du'āmız yā Ćanı Perverdigār Yā Naşır u yā Mu'ın yā Mālike yevmi't-tenād
N39/9	İrişdi Ka'be-i maķşüdına sa'y-i cemil ile Bi-ħaķķın Merve eyyāmı murür ide Şafālıķda	K21/15	Ĥudāyā şavmımız hüsn-i ķabül ile ķabül eyle Beşāretlerle bāl-i pür-melālimiz feraħnāķ it
K16/9	İrişdi Ka'be-i maķşüdına sa'y-i cemil ile Bi-ħaķķın Merve eyyāmı murür ide Şafālıķda	G224/9	Diñle Nebzi maşlahatdır sözimi eyle ķabül Ķıl ferāğat cümleden illā ki dil-berden değıl
	ķabil [1] İmkān dāhilinde bulunmamak, mümktin olmamak	G134/9	Yār ile nār-ı Caħim ise ķabül eylemişiz Yārsız cennet-i 'Adn ise de tamu bilürüz
G63/2	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim ķabil değıl ola 'idād		ķabül it- [9] Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki demek, rāzı olmak, muvāfakat etmek.
	ķabilhā [1] Mümktin olan.	G1/5	ķabül it bendeñi şāhā benim bi'llāhi ķabilhā 'Aceb bir dem mi vardır ħātırından maħvola 'aşkıñ
G1/5	ķabül it bendeñi şāhā benim bi'llāhi ķabilhā 'Aceb bir dem mi vardır ħātırından maħvola 'aşkıñ	G125/7	Dili ķurbāna ķabül idicegiz cāni daħı Virem ammā dem-i uğhiyyede ķurbān bir olur
	ķabil-i ta'bır [1] Mümktin olan ifade.	G282/3	ķabül it ĥidmetiñde bu dil-i üftādeyi her dem Ķapuñda boynı bağılu bir kemān kemter gulām olsun
Kt9/13	Vaşfi lisān ile anuñ ķabil-i ta'bır olamaz Hem daħı taħrīr ü beyān ĥaddi değıl bu kalemīñ		

G284/4	Dü çeşmim nem ola tapuña dest-āvīze şāyeste Faķīrāne ķabūl it ķuşça cānım armaġān olsun	G327/11	Firāk ile ķaçan āh eyledikçe Şeb-i muzlım döner rüşen nehāra
G339/9	ķabūl it Nebzīyi cānā tapuñda hādım olmaġa Budur ancaķ harīm-i hāşşına lāyık u şāyeste	K3/9	ķaçan kim şubh olup hīn-i seherde fetħ ola bābı Gelüp dostān-ı zū'l-ihsān tola hep zır ile bālā
G280/13	ķabūl it nīķ ü bed her neyse Nebzī Ķapuñda ķul ola ey şāh-ı hūbān	K26/13	ķaçan alam daħı ben murġ-ı şikārımı 'aceb Şeh-bāz-ı ķudsvेष çün ki murabbā degilim
K35/11	ķabūl itdi o daħı naķl-i bi'l-beyt eyledi ol dem Duħūl itdikde fi'l-hāl oldı hūblā ol perī-simā	N8/1	Ķazab ķılsa ķaçan ol yār siyāsetler kopar bi'llāh Çıķup 'arz eylese ķāmet kıyāmetler kopar bi'llāh
G350/3	'Aşķ rāhında ne gelse başıma itdim ķabūl Ger mezellet ger mezemmet ger meşakķat ger belā	N34/3	ķaçan aħvālimi yazmak dilesem sen şehime Tutışır ķāġıdım elde daħı yanar ķalemim
G307/7	Tīre-dil 'aşķı niçe itsün ķabūl Sīne şāf u ķalb ola pāk ü tuŗu	Tc2/17	İrişse ķaçan mevsim-i gül bāġ-ı cihānda Būlbūl gibi şūrīde gönūl nāleye başlar
	ķabūl ol-[1] Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, rāzı olma, muvāfakat etme.		ķaçınma [1] Bir tehlike veya istenmeyen durumdan korunma; kurtulmak amacıyla hızla uzaklaşma.
Mr2/20	Tehī-destim du 'ādan ġayırı yoķdur armaġānım hīç ķabūl olsa bu ķuşça cānım illā eylerim ķurbān	G158/5	ķaçınma hār u hāşāk olduġumdan reh-güzārında İder gülşende ġonca hār ile ey gül-fem istinās
	ķaç [1] "Kaç" soru sıfatı.		ķad [7] Boy, boy bos, endam. Sevgilinin boyu.
G83/9	Nebzīye ķaç büse ihsānıñ ola āyā didim Didi ālā-yı kerem kālā-yı bī-endāzedir	G73/7	Ruħ semen sīmīn beden ķad nārven bū nesteren Gül-dehen būlbūl-suħen hem kākūli 'anber midir
	ķaç- [4] Bir tehlike veya istenmeyen durumdan korunmak, kurtulmak amacıyla hızla uzaklaşmak.	G242/3	Sāye şal Sidre ķadiñ üstüme gördükçe rakīb Ķasedinden anı 'ar'ar gibi dü-nīm ġoreyim
G330/8	Bu vaħşīlik neden bilsen 'aceb ey gözleri āhū ķaçarsın şayd olunmazsın nedir bu vaż' -ı yābāne	G336/8	Ķütebā yazmada resmin o ķalem ķaşlarınıñ Be meded ķadlerini derd ile dāl eylemede
G54/14	Mā'il olma hūb-rūlar hūsnüne Nebzīyā var ise 'aķlıñ tuŗma ķaç	Kt22/3	İdinmiş cümle 'aşıķlar şanevber ķad birer dil-ber Seniñ bāġ-ı cihān içre dikilü bir dıraħtıñ yoķ
G272/2	Dil-i bī-çāre i' rāz eylemezken her belāsından Belā bu ol perī-peyker ķaçar ben mübtelāsından	Ms5/3	Vey bāġ-ı cihān içre ķadi serv-i bülendim Vey 'ar'ar-ı bostān
G285/7	Yanmada cānā ķaçar mı dil o tāb-ı hūsnüne Tā-ezel 'aşķ āteşiyile gelmişem çün yana ben	Mş22/3	Dil-i şad-pāremi büryān u kebāb eyledi hem ķad ü sinem ġoriñüz çeng ü rebāb eyledi hem
	ķaçan [10] 1. Kaçan, uzaklaşan, giden.	G15/5	Bāġ-ı 'ālemde ķadiñ bir serv-i ser-efrāz iken Sāye-endāz olmadıñ ey ķāmeti 'ar'ar baña
G71/5	Her ķaçan gelse ġayālin çeşmime 'izzet ider Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür mihmān lezīz		ķad-i dildār [1] Sevgilinin boyu.
	2. "Ne zaman? Ne vakit?" anlamında soru zarfı.	K10/1	ķad-i dildāra teşbīh eyleyen serv-i dil-ārāyı 'Aceb keġlik idüp beñzer dimiş elfe dil-ārāyı
G104/9	Her ķaçan ġörse o rüy-ı mihr-i 'ālem-tābıñı Zerre-i nā-çizveş Nebzī-i kemter imrenür		ķadar [2] "Ölçüsünde, derecesinde" anlamında edat.
G177/1	Rüy-ı zībāsına cānānıñ ķaçan geldikde ġať Dil ġörüp didi çemenzār oldı uş etrāf-ı Şať	G168/6	Derd-i dürdiden muşaffā olduġıyçün şūfiyā Bāde-i şāff ķadar ġayırdı hürmet yoġ imiş
G219/7	Gele ġüftāra ķaçan söz yerine sūkker aķar 'Acabā bir dili tūťi-i şeker-hā mıdır ol	G11/14	Varup bezm-i rakībe ġün gibi rüşen nehār itdiñ ġörinmez çeşmiñe zerre ķadar bu Nebzī-i ednā

	ḳadd [30] Boy, boy bos, endam. Sevgilinin boyu.	G192/3	Seyr idelden ḳaddiñi dil bî-ḳarâr oldı yine Zülfüne dil bağlayalı artdı sevdâ-yı merak
Mu11/2	Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlıñda 'ayân Ahiri yâ itdi ḳaddim hicriñ ey ḳaşı kemân	G248/4	Yüzün seyr eyledim hürâ-yı cennâta nazar kılmam Temâşâ eyleyelden ḳaddiñi Tübâdan el çekdim
Mu12/1	Ham bolup ḳaşıñ gibi ḳaddim kemân oldı benim Zih gibi ḳalup tenim dağım nihân oldı benim	G262/1	Ol mîm-fem ḳaddi elif ol hüsn ü hulkı lâ-kelem Nün itdi âhir ḳâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
D23/1	Ey ruḫı gül gönca-dehen ḳaddi bülend serv-i semen Gönca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm gülbün-i men	G271/9	Degildir ḳaddiñe kem câme-i ğam Niçün dirsin ki Nebzî biş çıksun
D2/3	Ḳaddi bülend nergis-i çeşm ğamze-sinân çâh-ı zekân Serv-i semen gülbün-i men çâh-ı zekân maḥbes-i men	G275/8	Kerem kıl kulbe-i aḫzânımı reşk-i İrem eyle Görem bir kerre 'arz it ḳaddiñi şâvüsveş şalın
G12/4	Şalınur ağıyar ile gördüm velîkin maḳşadı 'Arz kılmak ḳaddini ol ḳâmeti dil-cû saña	G278/14	Sen de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş Tîr-i âhiñ göklere gider olup ḳaddiñ kemân
G20/10	Sâye-i serv-i bülendin düşeriz ayağına Ol ser-âmed ḳadde var üftâde olma Nebziyâ	G300/3	Bâğ-ı 'âlemde şehâ ol müntehâ ḳaddiñ görüp İtdi Tübâ-yı behişt bâğ-ı cinândan ser-fürü
G41/4	Gerçi çok gördüm bu bâğ içre sehî-ḳâmet velî Görmedim ḳaddiñ gibi bir müntehâ bâlâ-dıraḫt	G324/6	Yolunda oḳ gibi toğrı iken o ḳaşı yayıñ ben Cefâ vü cevri ile ḳaddim eger âheste âheste
G74/3	O ğilmân-manzarıñ ḳaddi cinân içinde Tübâveş Sehî-bâlâ degil ammâ velîkin evsaṫü'l-ḳaddir	G332/5	Kim görürse nün ider ol ân ḳaddin lâ-cerem Sende bu hüsn ü şemâ' il vardır ḳaşlar-ile
G75/12	Bezm-i firâkıñda bugün muṫrib u sâzende gibi Sînemi def ḳaddimi çeng nâlemi ney itdi keder	G347/7	Gördi çün bir pîr-i köhne ḳaddiñ ey tâze civân Didi bitmez toğrı bir serv böyle bâğda
G83/1	Tâ-ezel meylim benim sen ḳaddi serv-i nâzedir Ol sebebden ḳumrılarla bu gönül hem-râzedir	Ms2/10	Ğamîñla ḳalmadı tâkat begim bî-iḳtidâr oldum Firâkıñ ḳaddimi dâl eyledi ğâyet nizâr oldum
G107/3	Raḳîbiñ ḳaddi zaḳḳüm ağacıdır ḳa'r-ı düzeḫde Seniñ ol ḳâmet-i serviñ begim bâğ-ı İremdendir	N53/1	Mâhveş ger 'arz-ı didâr eyleseñ ey ḳaddi tām Mât olup mihr-i münîr ola ḳatînda bir zâlam
G87/7	İrer ey ḳaddi Tübâ kim göre Rıdvâna dîdârîñ Gözüñ nûrveş sözüñ Kevser özüñ hür yüzüñ uçmağdır	Tr2/9	Serv iken ḳaddi cihân bâğında mevzün u laṫîf Şarşar-ı ḳahriyle yıkup ḫâke yeksân eyledi ḳadd ü ḳâmet [1] Boy pos ve endam.
K11/9	Şanasın her biri bir hür-ı cinân ḳaddi Tübâ Reh-i 'aşḳında koyup pâ bularıñ terk-i ser it	Ms3/2	Cihân içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet var Ne kim ol ḳadd-i mevzünüñ gibi bir ḳadd ü ḳâmet var ḳadd-i dü-tây [1] İkiye katlanmış, bükülmüş boy.
G114/10	'Uşşâḳ râmiñ 'âlem ğulâmîñ Tüṫî kelâmîñ ḳaddiñ şanevber	G227/10	Çekerim bâr-ı firâkıñ niçe üsbü' u sinîn Eğilüp ḳadd-i dü-tâyım şanasın oldı hilâl
G121/7	Teniñ târ oldı ḳaddiñ çenge döndi Şadâ-yı nâlen ey dil nây dirler		ḳadd-i 'ar'arî [1] Zarif endâmı, ince ve uzun boyu.
G164/1	Ğâlibâ bâğ-ı cinânda buldı ḳaddiñ perveriş Mîvesi Tübâ gibi eksik degildir yay u ḳış	G383/4	'Aşḳân ârâm ider bakup cemâli ayına Sâyever bir naḫl-ı ra'nâdir o ḳadd-i 'ar'arî
G165/11	Çeng iderler ḳaddini ney nâlesin 'aşḳlarıñ Hûblara cevri ü eziyyet ğâlibâ ḳânün imiş		ḳadd-i bâlâ [1] Uzun, yüksek boy.
G185/3	Sen yüzi gül ḳaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise İtmeyem meyl-i ğulîstâna geşt-i şahrâ seyr-i bâğ	G104/4	Dîde-i mestâneñe nergis begim taḫşin okur Ḳadd-i bâlâña daḫı reşk ile 'ar'ar imrenür ḳadd-i bülend [1] Sevgilinin yüce boyu.

- G215/8 Gün-be-gün artar terakki üzredir 'aşkım benim
İrmege **qadd-i bülendiñe** begim mirkât gerek
- qadd-i dil-cü [2]** Sevgilinin gönül cezbeden boyu.
- G301/8 Beñzer fidana serv-i revâna
Tāvüs-ı câna ol **qadd-i dil-cü**
- G91/7 Nihâl-i tâzedir ol **qadd-i dil-cü**
Virir her demde nev-bâve yemişler
- qadd-i dil-cüy [1]** Sevgilinin gönül cezbeden boyu.
- G267/6 Şalar ol gâmezler fitne cihâna
Kıyâmet koparır ol **qadd-i dil-cüy**
- qaddi elf [3]** Elif gibi ince, uzun boy.
- Mh3/6 Āferīn ey dil-rübâ taḥsīn saña taḥsīn saña
Cevr ile ey **qaddi elfim** kâmetim dâl eylediñ
- G57/1 **Elf-qaddiñ** ḥasretiyle sīneme çekdim şeraḥ
Ol şeraḥla artdı qalbinde feraḥ üzre feraḥ
- G202/17 **Elf-qaddiñ** nūn ide tā sen şeker-ḥā 'aşkına
Ha dil-i Nebzīde bundan özge aşlā rāy yok
- qadd-i mevzūn [3]** Sevgilinin biçimli, düzgün boyu.
- G122/2 Sorarsañ la'l-i dildārī şarāb-ı nāb u şahbādır
O bālā **qadd-i mevzūm** nihāl-i serv ü Tübādır
- Ms3/2 Cihān içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet var
Ne kim ol **qadd-i mevzūnuñ** gibi bir qadd ü kâmet var
- G312/4 Yüzüñ cennet özüñ Rıdvan sözüñ Kevser disem tañ mı
O bālā **qadd-i mevzūnuñ** çü Sidre oldı tūbā leh
- qadd-i şimşād [2]** Boyu şimşir ağacının boyu gibi düzgün ve uzun olan sevgili.
- G222/3 **Qadd-i şimşādīñ** görüp ey serv-i āzādım benim
Bir ayağ üzre qalup dem-beste olmuşdur nihāl
- G229/14 Nigün-ser oldı Tübā-yı behişt bāğ-ı cinān içre
Görüp ol **qaddi şimşādīñ** seniñ ey serv-i āzādım
- qadd-i yār [1]** Sevgilinin boyu.
- G57/7 **Qadd-i yāre** beñzemez ammā o serviñ kâmeti
Kıldılar 'akla mülāyim oldığıyçün muştalaḥ
- qadd ḥamīde [1]** Eğrilmiş bükülmüş, kamburlaşmış boy.
- G329/8 Yoluñda oğ gibi toğrı iken ben
Nedendir yayveş **qaddim ḥamīde**
- qadeḥ [4]** İçki içilen bardak, içki içmek için kullanılan bardak. || Şarap.
- G57/4 Ğuşşadan āzād olam dirseñ cihānda gül gibi
Lāleveş çek cāmı her dem düşmesün elden **qadeḥ**
- G69/9 Zerrīn **qadeḥdir** ol nāf-ı şāfi
La 'līndir leb sīmīn sā'id
- 77/13 Nüş idüp zerrīn **qadeḥden** bādeyi
Mest olupdur nergis ey çeşmi ḥumār
- G311/21 Gelüp zerrīn **qadeḥden** bāde nüş it
N'olur cānā ne var el-ḥamdülillāh
- qadeḥ-gerdān[1]** Kadeh dolaştırır, saki.
- G289/10 Nev-be-nev zībā ḡazellerle pür-iyāle meclisi
Bezmi-i 'aşk içre ḥarīfānīñ **qadeḥ-gerdānısın**
- qadem-rencīde [2]** Adım atmak, ayak basmak. || Bir yere girmek.
- G149/9 **Qadem-rencīde** kılsañ işbu bezme
Müşerref eyleseñ mātem-serāmız
- G311/23 **Qadem-rencīde** kıl luḥf eyle gel kim
Ne ḥoş bu merḡzār el-ḥamdülillāh
- qadem baş- [2]**
- 1.Doğmak, dünyaya gelmek.
- K13/1 İrişüp ketm-i 'ademden bu veled **başdı qadem**
Bu cihān içre velī maḡsadı seyrān idi
2. Ayak basmak, bir yere varmak. || Bir işe başlamak.
- Kt18/25 İrişüp yine İslāmbula ile yümn ile **qadem başdı**
Gerü bu dem De Penkler oldı tekrār ilçi-i Roma
- qadem-i yār [1]** Sevgilinin ayağı.
- K27/10 Şu gibi dosta revānım velī bīgāneye od
Ser-i āğyāra kızıl yıl **qadem-i yāre** tozum
- qadh ı āğyār eyle- [1]** Başkalarının ayıbını söyleyerek çekiştirmek, yermek, zemmetmek, tânetmek.
- Tr1/52 Şanmasunlar zemn ü hicv kendime kār eylerim
münkir olmam medḥ-i yār u **qadh ı āğyār eylerim**
- qadh it- [1]** Başkalarının ayıbını söyleyerek çekiştirmek, yermek, zemmetmek, tânetmek.
- G173/5 Dem-ā-dem **qadh iderler** 'aşıkānı bir alay ma 'kūs
Olur mı hey 'aceb ḥalkıñ dilinde zemden istiḥlāş
- qadhı [1]** Hâkim, şeriat hükümlerine göre davalara bakan kimse.

- G46/7 Şöhre-i şehri oldı **kaçı** muğ-beçe 'aşkıyla gör Vardı hem pîr-i muğân pâyına andan aldı dest
- kağ-i dil-cü [1]** Sevgilinin gönül cezbeden boyu.
- N32/1 **kağ-i dil-cüña** seniñ serv mi 'ar'ar mı disem Nükhet-i zülfüne de müşk mi 'anber mi disem
- kağ-i ham-geşte [1]** Eğrilmiş, bükülmüş boy.
- K32/42 İremez ta'atıne elf gibi toğrı kıyâm **kağ-i ham-geşesidir** zâl-ı zünübuñ dâli
- kaği şimşad [1]** Boyu şimşir ağacının boyu gibi düzgün ve uzun olan sevgili.
- G146/1 Meded düşdüm ayağa ol **kaği şimşad** el virmez Çıkarısam yeryüzünden göklere feryad el virmez
- kağim [1]** Geçmiş uzun zamâna dayanan, eski. || Başlangıcı olmayan, ezeli, zaman üstü.
- G238/10 Bu dehr-i pür-cefâ vü kađrñ el-hak zulm u cevriñe Pey-â-peydir oransız biri 'adimse biñi **kağim**
- kağimî [4]** Eskiden beri, daima; eskiden beri var olan, eski.
- G146/3 **kağimî** resmdir 'ıyd irse yâri der-kenâr itmek Gör o fettânı kim bunca geçer a'yâd el virmez
- G250/6 Gel ey tîr-i hadeng-i şeh-süvârım sîne-i zâra Kudümünle **kağimî** nev-bahâr olsun gülistanım
- G254/9 Nedîmiñdir **kağimî** bezm-i 'aşkıda Nebzî-i kemter Uyup şâhâ 'adü-yı nâ-tıraşa kılma lutfuñ kem
- Ms4/19 Terk ider mi hîç mevlâsı **kağimî** kulumı Bâ-ğuşûs 'aşkında şâdıķ bende-i maķbülünü
- kağm [1]** Erişkin dişi insan, hanım.
- G118/10 Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zîşt-şüretle Yüzi yüz yaşına yetmiş **kađmñ** amına benzer
- kağir-şinâs [1]** Değerli kimselere lâyıķ oldukları kıymeti veren, kıymetlerini bilen, ona göre muâmele eden, kadir bilir kimse.
- G270/15 Velî ehl-i nazar şâhib-başar **kağir-şinâsânñ** Vücüdünden şakam gam dağı kalbinden ırağ olsun
- kağr [6]**
1. Değer, itibar, haysiyet,
- K12/16 'Asker-i deryâ-misâl irsâl kıldı der-hemñ Şadr-ı a'zam **kağri** eñham âşâf-ı şâh-ı zamân
- K16/13 Hudâyâ berter it **kağrin** irişdir evc-i gerdüña Ki nâmı cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda
- K17/21 **kađriñ** ola dâ'im mezîd devlet sa'âdet müstedâm Nebzî tavil itme kes el taşdı' idüp virme kesel
- Mş1/45 Añlađıl **kađr** ü veķârññ itme kendiñ mübtezel Geç geçenden yarımñ var şâhibi budur mesel
- Mh1/16 Olursın lutf-ile riş-i dil-i mecrûhlara merhem Hudâ kat kat ecr ihsân idüp **kađriñ** kıla eñham
- N39/13 Hudâyâ berter it **kağrin** irişdir evc-i gerdüña Ki nâmı cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda
- kağr bil- [1]** Kıymetini bilmek; önemini, değerini bilmek.
- G6/10 Yoluñda cânımı kurbân iderdim ben de Nebziveş Velî ey **kađr bilmez** bî-vefâsın pür-cefâ her câ
- kağr [4] Kadir Gecesi**, Ramazan ayı içerisinde bulunan ancak tam olarak hangi gece olduğu belirtilmeyen Kadir Gecesi, İslam dininde ihya edilmesi gereken kutsal gecelerin başında gelmiştir. Kadir Gecesi'nin kıymeti Kur'an-ı Kerim'de Kadir Suresi'nde bildirilmiştir. Bu surede, Kadir Gecesi bin aydan hayırlı bir gece olarak nitelendirilmiştir: "Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır" (Kadr, 97/3). Devamındaki ayette bin aydan hayırlı olmasının sebebi açıklanmıştır: "Biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik." (Kadr, 97/1) Yine Kadir Suresi üçüncü ayette "Sabaha kadar meleklerin ve Ruhun yeryüzüne ineceği" (Kadr, 97/3) müjdesi ve altınca ayette "Tan yeri ağarmıcaya kadar selamet gecesi" (Kadr, 97/6) olarak nitelenen gecedir.
- Ms1/32 Bi-ħamdi'llâh kim baħtñ güşâde tâli'in pîrüz Giceñ **kađr** u Berât itsün İllâhım rüzññ Nev-rüz
- G42/6 Rüz u şeb fikr ü hayâl-i zülf ü rüyüñla seniñ Gündüzüm Nev-rüz u 'ıyd oldı gecem **kađr** ü Berât
- Mr2/14 İrişdi 'ıyd-ı adħâ rüz-ı fîrüzüñ sa'îd olsun Giceñ **kađr** u Berât u her günün Nev-rüz u 'ıyd olsun
- K2/36 Çün yüzün ve's-şems saçın ve'l-leyl ü şadrñ İnşirâh Vuşlatññ **kađr** ü lebiñ ve't-tin ü ħaddiñ ve'd-đuħâ
- kağr-i ħımmaş [1]** Kuvvet ve cesaretin değer.
- G171/12 Taħammül ide mi bu ħâle âdem Nedir ol ħâl-i yek-tâ **kağr-i ħımmaş**
- kağr ü kemal [1]** Değer, kıymet ve olgunluk, mükemmellik.
- Kt3/17 Bilüp **kađr ü kemal**ın başdı parmak aña ehl-i Ĥaķ Budur mecmü'a-i 'ilm ü hüner ħilm ü ħayâ imân
- kağr ü rif'at [1]** Değer, kıymet ve itibar, yücelik.
- Kt3/34 Çün itdiñ bunda bunca anlara in'âm u ikrâmı Hudâyâ **kađr ü rif'at**lerle berter eyle fi'l-'uķbâ
- kağr u şân [1]** Değer, kıymet ve haysiyet ve şeref.

- K19/5 Haq Te'ālā **qadr u şanın** eylesün dā'im mezīd
Rütbe-i 'ulyā bulup olsun eşiği kıblegāh
- qadrin bil-** [1] Kıymetini bilmek; önemini, değerini bilmek.
- K1/35 Sīm ü zer **qadrin bilür** var ise ger zer-ger bilür
Düşse bāzī hārise döner ğurāba ibtidā
- qāf** [2] Arapça kaf (ق) harfi.
- K2/1 Oldı zikrim hā vü şād u t̄ā vü 'ayn u **qāf** u nūn
Līk oldum harf-be-harf Qur'ānı hatm itmişçe tā
- G188/12 Yürü zāhid çıkar naqş-ı sivāyı kalb kalbiñden
Hayāl-i haqq-ı dildār ile meşq it 'ayn u şin u **qāf**
- qāf Çek-** [1] Askerlik hizmetinin kur'a ile belirlendiği dönemde üzerinde kaf (ق) harfi bulunan ve çekenin askere gideceğini gösteren kur'a. || Kura çekmek.
- G188/2 Taħammül eylemezken bār-ı 'aşk-ı yāri ey dil
Qāf Çekersin baş u cān ile boyun virüp hezār inşāf
- Qāf** [1] Kaf Dağı. || Ayıp, kusur.
- G202/5 Kāfda 'Ankā olursa sīnesin eyler şikāf
Kırpıgıñ gibi bir ok qaşñ gibi bir yay yok
- qāfā** [1] Akıl, zekā. || Görüş, zihniyet.
- G4/4 Bir hānde kılsañ 'āşika bulur şafā-yı bī-kerān
'Unf u ğazab līkin 'akībinde müheyyādır **qāfā**
- qāfes** [2] Kaçmalarını önlemek için hayvanların içine kapatıldığı, aralıklı olarak yapılmış mahfaza. || İçinde can bulunan göğüs kafesi, beden.
- G157/8 Dāne-i hālīñ görüp pervāz iderken murğ-ı dil
Kara zūlfūñ aĝ ile tutdı yerin kıldı **qāfes**
- K4/6 Meşakqat dāmına düşdüm yedigim dāne-i ğamdı
Qāfesde şanasın bir murğ-ı vaḥşī gibiyim hayrān
- kāfir** [9] Allah'ın varlığını inkar eden, dinsiz, imansız. || Acımasız, zālīm sevgili.
- G53/5 'Aql u cānı kayd u bend idüp o **kāfir** kākūli
Çeşm-i hūn-h'vārı alur bu milket-i dilden hārāc
- G61/9 Kes başın **kāfir** rakıbiñ virmegil ašlā amān
Nebziyā var ise 'aqlıñ diñle söztüm baña baḥ
- G293/5 Mūnkir-i 'aşkdır begim **kāfir** durur mü'min degil
Āyet-i hūsnūñ görüp ikrār u imān itmeyen
- G359/15 Hışm idüp **kāfir** rakıbe rüze-h'vār olur bu dil
Bed-ṭabī'at olmuş ol izhār ider nā-sāz hūy
- G156/9 Şüretā eyle tabaşbuş Nebziyā ol **kāfire**
Olmayınca kişide kuvvet gerekdir cāblūs
- K12/12 Tu'me-i şimşir ü deşne küşte-i tıĝ-ı teber
Eyleyüp ol **kāfirini** hāşıl ola aḥz-ı kīn
- G381/8 Dīn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben
Mümsik ü **kāfir** rakıbe iştirāk itdiñ beni
- K24/20 Çün zāt-ı Haqdır maṭlūb-ı a'lā
Ġayrı sevendir 'aynıyla **kāfir**
- Tr2/41 **Kāfire** cennettir ammā mü'mine sicn-i belā
Kanı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān
- kāfir-i bī-dīn ğamze** [1] Dinsiz. || Ekileyici, yaralayıcı bakışlı sevgili.
- G245/14 Ger içerse kanımı la'liñ helāl olsun aña
Kāfir-i bī-dīn ğamzeñ dökmesün kanım benim
- kāfir-i bi-dīn ü millet** [1] Dini ve milleti olmayan kāfir, sevgili.
- G156/6 Zehr ola şimdi hele içsün hużuruñda müdām
Kāfir-i bi-dīn ü millet ol rakıb-i martalus
- Kāfir-i ni'me olma-** [1] Güzel bir dinsiz olmamak.
- G239/2 Luṭfuñ görmüşem şehā qaşr-ı cihānda ben delim
Kāfir-i ni'me olmazam şükr iderim Hudā 'Alīm
- kāfir-kīş** [1] Mezhebi küfür olan kişi.
- G207/2 Şarınmış ala fes üzre beyāz destāri pek nāzik
Kuşanmış hem o **kāfir-kīş** gör zūnnarı pek nāzik
- kāfir-kīş çık-** [1] Kafir olduğu anlaşılmak.
- G271/4 Müselmānım diye bilür mi kimse
Birazdan gör o **kāfir-kīş çıkşun**
- kāfir gözi** [1] Zalim, gaddar, acımasız bakan gözü.
- G355/3 Bī-güneh zulm-ile bir mazlūmı ol **kāfir gözi**
Ġamze-i bī-dīne uyup öldürtüp kan eyledi
- Kāfirün** [1] Kāfirün Suresi. (Kāfirun, 109/...)
- K2/40 Eylediñ aşhāb-ı Fīli münhezim gelmezden ön
Pes Kureyş u **Kāfirün** her vech ile buldı cezā
- qāğıd** [4] Kāğıt. || Mektup, vesika.
- Mr5/56 Lāf eyleyen gelsün şalā
Kāğıd mürekkeb uş qālem
- Mr5/67 Şanma ki sen **kāğıd** yeter
Qaşr itmeyüp medd eylesem
- N34/4 Kaçan aḥvālimi yazmak dilesem sen şehime
Tutışır **kāğıdım** elde daḥı yanar qālemim

Tr1/8	Satr-ı hicv için görüñ turfe ibrâz eyledim Ķāğıdın ħartı mürekkebe şü kalem sâz eyledim	Ķahr ol-[1] Çok üzölmek, acı çekmek, perişan olmak.
	kāğıd-ı âl [1] Kırmızı kağıt.	Mr1/28 Hem Hüseyn ile Hasan ol on iki er 'aşkına Ķahr olup a'dâ'-ı İslâm götrile şerr ü fesâd
G78/3	O kalem kaşlu saçı lıka yüzi kāğıd-ı âl Baña âl itmek için yañağımı âl ideyor	Ķahr u belâ [1] Keder, sıkıntı ve musibet, felaket.
	kâh[1] Saman, saman çöptü.	G249/8 Ayrılah ey şanem sen dil-ber-i pür-nâzdan Derd ü gam Ķahr u belâ her dem karînimdir benim
Tc1/4	İktürân itmiş Zuhal çarĥ içre gördüm mâh-ile Keh-rübâyı hem-'ıyâr itmiş felek bir kâh-ile	Ķahr u celâl [1] Keder, sıkıntı ve öfke, kızgınlık.
	kâh-ı a'lâ-yı behište [3] Yüce cennetin köşkü, kasrı.	G2/6 Kim cenâb-ı 'izzetiñden her dem eyler i'tinâ Ĥavf idüp Ķahr u celâliñden yaşım seyl-âb ider
K14/3	Mu'âdil kâh-ı a'lâ-yı behište dir isem tañ mı Mu'allâ dil-güşâd dil-bend ü zibâ cây-ı ferhâna	Ķahramân [3] İnan hükümdarlarından Tahmurs'un oğlu olup Pişdadiyan sülalesine mensup, "Kahraman-ı Kâtil" lâkabını alan meşhur bir pehlivandır. Efsanevi maceraları İnan şairlerinin dillerine destan olmuştur (Levend, 2015, s.156)
	kâh-ı cennetveş [1] Cennet gibi köşk.	Mş1/9 N'eyledi Sâm u Nerimânıye n'oldı Ķahramân Ķanı Çemşîd ü Ķanı Cem ya Ķanı Nüşü'r-revân
K18/2	Te'âla'llâh zehî hoş-tarĥ olupdur işbu 'âlî-câ Mu'allâ kâh-ı cennetveş sarây-ı dil-güşâ zibâ	G278/2 Gine zâhir oldı şehir içinde bir nev-civân tâze Künyesidir Ĥamza-zâde gamzesidir Ķahramân
	Ķahbe [1] Dönek, sözünde durmayan, kalleş.	Mh2/25 Şanki hüblük 'âleminde Ķahramândır sevdiğim
K32/32	Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir Koy varsun yabanîñ Ķahbe vü köhne Zâlî	Ķahramân [1] Gayretli, gözü pek ve cesur kimse.
	Ķahr [6] Dert, keder, acı, gam, üzüntü.	Mr1/33 Olalar serdâr-ı İslâm her biri bir Ķahramân Hem daĥı her bir nefer Sâm u Nerimân-ı zamân
G65/9	Luţf ile güldür gerek Ķahr ile öldür bendeñi Râziyım senden yine ger eylesen eşkimi rûd	Ķahramân-ı dil-berân [1] Sevgililerin cesareti.
G238/9	Bu dehr-i pür-cefâ vü Ķahrıñ el-ĥaĥ zulm u cevrine Pey-â-peydir oransız biri 'âdimse biñi kâdim	N25/3 Meyl idersem gayrıya ey Ķahramân-ı dil-berân Uğrasun gerdânıma bi'llâh tiğ-i gamgamañ
G303/9	Ķahr u mihridir gam u şâda nişân Remz-i vaşl u hicridir uçmak tamu	Ķahreş [1] Kahir.
G345/8	Eylese 'âşık-ı şâdıklarını hilme revâ Ğazab u Ķahrına mazhar heme ağıyâr olsa	K12/33 Dâd-ı Ĥaĥ ez-lutf u Ķahreş inhizâm-ı fâcirin Aldı andan ĥarb-ı dest ile o ĥışn-ı muĥkemi
K31/2	Bu sâl içre ki düşdi mevt-i tã'ün Avrupa Rûma Niçe cân uğradı Ķahr u celâl-i Ĥaĥla ĥulĥûma	Ķahr-ı şevket-i luţf [1] İyiliğın büyüklüğünün kederi.
K32/8	Bu gürüha 'acabâ buğzı nedendir bilmem Ki dem-â-dem ĥazab u Ķahrı muĥaddem tâlî	K12/39 Gitdi Ķahr-ı şevket-i luţf ile geldi ģanimin Geldiği dem şâh-ı 'âlem ĥayr-ı maĥdem eyleyüp
	Ķahr-ı çarĥ-ı keĥ-reftâr [1] İşleyişi doğru olmayan dünyanın derdi.	Ķaĥt-ı vişâl [1] Kavuşmanın azlığı, kıtlığı.
G167/14	Bir yaña âzâr-ı maĥbûb bir yaña ta'n-ı rakîb Bir yañadan daĥı Ķahr-ı çarĥ-ı keĥ-reftâr imiş	G284/5 Begim Ķaĥt-ı vişâl itme şalup bâzâr-ı hicrâna Ne var kâlâ-yı vaşluñ 'âşıkâna râygân olsun
	Ķahr eyle- [1] Perişan etmek, mahvetmek, perişan etmek.	Ķahve [1] Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek.
K12/19	Eynemâ kânü Ĥudâ Ķahr eyleye her düşmenin İdicek 'azm-ı cihâd pes Ĥazret-i Sultân-ı ân	N48/1 Yañı olup içdim-ise ger Ķahve Baĥma ey pîr-ı muğân bu sehve

- ka'il [3]** Râzi olmuş, boyun eğmiş, kabul etmiş.
- G41/1 **Kâ' ilim** ger meskenim hâk ola yâ dîbâc-ı taht
Lâ'ubâlîyim benim birdir yanında nerm u saht
- K33/28 Ehl-i İslâm değil millet-i uhrâdandır
Baçalım kanksısına **ka'il** ü yâ ka'il olmaz
- Mr1/6 Hazret-i Sultân Maḥmûd ol şeh-i 'âlî-cenâb
'Adle nâ'il Hâkka **ka'il** sâlik-i râh-i şavâb
- ka'il ol-[1]** İnanmak, kabul etmek, razı olmak.
- K33/28 Ehl-i İslâm değil millet-i uhrâdandır
Baçalım kanksısına ka'il ü yâ **ka'il olmaz**
- ka'im ol- [1]** Durmak, ayakta durmak, sağlam durmak.
- K32/51 **Ohcaḳ** rûz-ı Kıyâmetde kabirden **ka'im**
Gele rahmet melegi eyleye istikbâli
- Mr2/10 Du'â-yı intimâ-yı devletinde serverâ dâ'im
El açup dergeh-i Mevlâya dil dilden **olur ka'im**
- ka'inât [1]** Dünya, âlem, cihan; tüm mevcudat.
- Tc1/64 Let durur devlet soñı vizr-i vezâret câh-ı câh
Ka'inâtuñ hâline diḳkat ile itdim nigâh
- kâkül [24]** Alna düşen kısa saç, perçem.
- G13/1 **Kâkülûñ** dil murgına dâm-ı belâ
Bend olan bî-çäreye yoḳdur rehâ
- G15/8 Genç imiş hüsnüñ o gene üzre tılısm imiş meger
Kâkülûñ ey müşk-müyum görünür ejder baña
- G36/3 'Aceb o **kâküli** Şâmüñ cemâli Ka'be midir
İdindi 'aşık-ı bî-çäreler küyun 'Arafât
- G53/5 'Aḳl u câmî kayd u bend idüp o kâfir **kâküli**
Çeşm-i hün-h'ârî alur bu milket-i dilden harâc
- G74/7 Hemîn **kâkül** müje ebrü görünür şüretinde mü
Hemânâ ehl-i cennetveş ten-i pâki mücerreddir
- G85/1 **Kâkülûñ** cânâ perişân olsa ger 'anber koḳar
Açılır güyâ benefşe tâze sünbüller koḳar
- G207/3 Dili bülbül lebi mül had karanfil **kâküli** sünbül
Güşâde gül- 'izârında gül-i bî-h'ârî pek nâzik
- G400/2 'Aceb ey beñleri fülful niçün inşâfa gelmezsin
Ruḳı gül **kâküli** sünbül niçün inşâfa gelmezsin
- G87/10 Ne mümkün âsitânüñ terk ide bu Nebzî-i şeydâ
Resnevş gerdeninde **kâkülûñ** zîrâ ki bir bâḡdır
- G104/7 'Arızüñ gülden eserdir **kâkülûñ** miskden nişân
Zülf-i şeb-günüñ şehâ büyüne 'anber imrenür
- G143/5 **Kâkülûñ** zencîrine bend oldıḡım
Bir mufaşşal kışşadır dür u dirâz
- G152/9 Kamer-ruḳ **kâküli** leylâ da olsa
Şeb-i hicrinde seyr idüñ kamersiz
- G158/10 Anıñçün âsitânüñ rüz u şeb terk idemez Nebzî
Dil-i zâr idüpdür **kâkülûñle** muḳkem istînâs
- G168/9 **Kâkülûñ** pâ-mâl-i hüsn olup yatur anuñ daḳı
Nebzî-i bî-çäreveş başında devlet yoḡ imiş
- G187/8 Yaşdanup kaldı şehâ dil âsitânüñ hâkini
Gerdeninde **kâkülûñ** zencîri oldı çün ki baḡ
- G217/6 Şehâ bir nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me' mülün
O zîbâ **kâkülûñden** vir şoḳunsun başına bir tel
- G239/5 **Kâkülûñ** oldı dil-berâ hastalara devâ'-ı misk
Hoḳka-ı dilde şaḳlayam anı çü ḡâliye şemim
- G242/9 Dehen ü **kâkülûñ** arzûsı ile Nebzî didi
Muşhaf-ı rüyuñ aç Süre-i Hâ-mim göreyim
- G301/6 Gül penbe tendir gönca dehendir
Had yâsemendir **kâkül** çü şeb-bü
- G347/5 'Arızüñ Deryâ-yı beyzâ **kâkülûñ** Baḫr-i siyâh
Çoḡ gezdim görmedim mislin kara vü aḡda
- Mh4/18 Zerreveş ditrer vücudum dil olur pür-iztirâb
Gün yüziñi setr ider **kâküllerin** hem-çü şehâb
- G290/5 Yüzün göstermez iseñ **kâkülûñle** dil olur kâni'
Ziyâret itdiḡi ger Ka'be olmaz ise Şâm olsun
- G144/1 **Kâkülûñden** kaḳ' olur şanma şehâ sen dîdemiz
İstemez zülfünden âzâd olmaḡı bendîdemiz
- G176/4 Görüp zülf-i dil-âviziñi mesrürü'l-fu'ad oldum
Şanasım **kâkülûñden** eyledim isperḡam istikrâz
- kâküli 'anber [1]** Mis kokulu saç.
- G73/8 Ruḳ semen sîmîn beden kad nârven bü nesteren
Gül-dehen bülbül-suḡen hem **kâküli 'anber** midir
- kâkül-i dil-bend [1]** Sevgilinin saçlarına gönül bağlayan.
- Mü5/13 Bend eylediñ ol **kâkül-i dil-bend** ile gönülüm
Maḫbus-ı kaḑesken
- kâkül-i dil-ber [2]** Sevgilinin saçı. || Perişan olmuş gönül.
- G199/5 Bürimiş murḡ-ı ruḳın **kâkül-i dil-ber** çü şehâb
Deş-i ḫayretde baḳuñ biz tumanâ kuş şalanıḳ
- Mş2/55 Taḡıla **kâkül-i dil-ber** gibi sünbül mi ḳala
Yıḳıla mey-kede ḫum ola şikest mül mi ḳala

	käkül-i hoş-büy [1] Hoş kokulu saç demeti, perçem.	G276/4	Ol iki şeh-bâz çeşminden halâsa çäre yok Murğ-ı dil çün käkül-i şeb-günüñ itdi aşiyân
G175/6	Dâne imiş hâlden maşşud olan murğ-ı dile Käkül-i hoş-büydan el-kışsa dâm imiş garaž		kal [1] Söz, lakırdı, laf.
	käkül-i hoş-büy-i müşkîn [1] Misk gibi hoş kokulu saç demeti, perçem.	G255/6	Yok durur bir yâr-i şadık hâlimi 'arz itmege Ey dirîgâ şerh olunmaz kaldir esrârim benim
G60/13	Käkül-i hoş-büy-i müşkîn ü teri Dûd-ı 'anberdir yağud miskün yefûh		kal- [89]
	käküli leylâ [4] Leyla'nın perçemi. Siyah saç, perçem.		1.Mevcut olmak, var olmak, bulunmak.
Tc2/56	Nebzî olalı silsile-i zülfe muşayyed Ey käküli leylâ didiler adına Mecnûn	Mu21/2	Sü'âl it didi dil nâmından ol serv-i hırâmânın Şorıcağ şormuşum la'lin hemân dem kaldı ağzımda
G331/3	Yine ol käküli leylânın sevdâsiyle Yine şahrâya çıqıp iş ola Mecnûna yine	G63/15	Zulmet-i hicriñde qalsun dâ'imâ şeytânveş Bulmasun mihr-i ruhuñla ey melek-rüyüm reşâd
Tc2/5	Meyl eyler-iseñ käkül-i Leylâsına anuñ Ey dil yine Mecnûn gibi tağlara düşersin	G31/22	Ömri Nebzîniñ tamâm olsun hemân Uş cihân qalsun ilâ-yevmi'l-hisâb
G250/9	Anıñçün Nebziyâ ol käküli leylâya dil virdim Okunsun yürüsün Mecnûnveş dillerde destânım	G109/1	Şehâ gamzeñle vîrân olmadık kişver mi qalmışdır Harâb-ı çeşm-i fettân olmadık bir yer mi qalmışdır
	käküli mâr [1] Kakülleri yılan gibi olan.	G109/2	Şehâ gamzeñle vîrân olmadık kişver mi qalmışdır Harâb-ı çeşm-i fettân olmadık bir yer mi qalmışdır
G180/7	Yine bir käküli mârın düşüp 'aşkına şevk ile Yudarsın ağusın ey dil idersin zehr ü semden hâz	G109/10	Düşen Nebzî seni şanma o şâhın nâr-ı şevkına Vidâd-ile fûrüzân olmadık diller mi qalmışdır
	käkül-i pür-tâb [1] Parlak saç demeti, perçem.	G109/4	Kul itdiñ mâ-sivâyı ey sehen-şâh-ı cihân-ârâ Kapuñda hâke siyyân olmadık şehler mi qalmışdır
G261/9	'Aql-ı Nebzî bend olupdur käkül-i pür-tâbına Şanmağıl ben bende-i dîrîniñ kim bendeyim	G120/2	'Aşıkñ süğ-ı cihânda niçe pâzârı qalur Şatmadık gerçi ne nâmüsü ne kim 'ârı qalur
	käkül-i şeb-bü [2] Turpgiller familyasından, özellikle geceleri kokusu etrâfi kaplayan, güzel kokulu, değişik renkli çiçekler açan, dik saplı süs bitkisinin perçemi. Alna düşen güzel kokulu kısa saç demeti, perçem.	G120/1	'Aşıkñ süğ-ı cihânda niçe pâzârı qalur Şatmadık gerçi ne nâmüsü ne kim 'ârı qalur
G312/6	Gözün bir hân-ı fettân oldı pes hâbs itdi 'uşşâkı Selâsil käkül-i şeb-bü olara gâbgâbıñdur çeh	G164/10	Emdirirmiş her belîde la'lini idüp devâ Nebzî-i bî-dilden özge qalmamış bir emmemiş
G401/2	Gönül ol dişleri incü lebi hamrâya meyl itdi Ruħı gül käküli şeb-bü semen-sîmâya meyl itdi	G190/9	Qalmadı devletde bir ehl-i kerem daħı 'avâm Cerr içün her biri taqmış boynuna topra ğilâf
	käkül-i şeb-büy-ı 'anber-sâ [1] Amber gibi güzel kokulu saç demeti, perçem.	K13/14	Bir qurı hengâmedir dehr içre cüst-ü-cüy-ı nâs Güşe-i 'uzletden özge bir temâşâ qalmamış
G11/2	Açıldıqda bahârın goncaasâ ey gül-i hamrâ 'Aceb kimler қоқа ol käkül-i şeb-büy-ı 'anber-sâ	K13/38	Ber-karâr olup serîr-i saltanatda bâ-şafâ Zevk ide anca diye qalmış mıdır ya qalmamış
	käkül-i şeb-gün [3] Gece renkli saç demeti, perçem.	K13/36	Ey kalem kaşd-ı kelâm eyle cenâbına anuñ Kim du 'â'-ı hayırdan ğayrı hedâyâ qalmamış
G251/11	Käkül-i şeb-gün u rüy-ı âfitâbıñla seniñ İmtiyâz olmaz gider bu şubh ile şamım benim	K13/40	İşidilmestün İlähî bu haber hem dinmestün Maħz hayr idi o da gitmiş dirîgâ qalmamış
G267/1	Şehâ ol käkül-i şeb-gün u şeb-büy İdüpdür bend şad dil her ser-i müy	K13/38	Ber-karâr olup serîr-i saltanatda bâ-şafâ Zevk ide anca diye qalmış mıdır ya qalmamış
		K13/34	Geldi hattâ Venedik İsviç Françız İngiliz Nemçe vü Moskov Niderlanda Sipanya qalmamış

G362/6	Ġırra olma bu ʃarāvet hūsnüne bākī degil Baġ gūl-i ra'nāya gitdi hūsnī ķaldı yolunı	Mş2/57	Boġıla halk-ı sūrāhī dem ü ķulķul mı ķala Ya o Hindū-peçe ol beñleri fūfūl mi ķala
K13/1	Ey gönül ehl-i dile bu devrde cā ķalmamıř Nīk ü bed temyız ider zīrā ki zū-rā ķalmamıř	Mş2/58	Boġıla halk-ı sūrāhī dem ü ķulķul mı ķala Ya o Hindū-peçe ol beñleri fūfūl mi ķala
K13/2	Ey gönül ehl-i dile bu devrde cā ķalmamıř Nīk ü bed temyız ider zīrā ki zū-rā ķalmamıř	K2/7	Zümre-i Şāffāt Ahzāb içre ķalmaz ol kiři Kim ide Furķān ile ol haġķı bātıldan cūdā
K13/4	İ'tibārı herkesiñ çün cāhladır cāhla Māla dūřmıř her kiři dīnini dānā ķalmamıř	K13/18	Nebziyā bir şāh-ı dādāra ķul olmak isterim 'Adle mā'il lik bu dār içre Dārā ķalmamıř
K13/6	Ġayr 'aybın görmede halk cümle gözlıdür velī Gizlı 'aybın baķıcı bir çeşm-i bīnā ķalmamıř	Ms2/1	Yıkıldı ķalmadı bu hāne-i dilde şehā bünyād N'ola ķılsañ yed-i luţfuñla ol vīrāneyi ābād
K13/8	Ser-te-ser 'ālem 'afīl olmuş eţbbāsı bile Gerçi söyletseñ devvāsı olmadık dā ķalmamıř	Tc1/68	Eylemiř bi'l-cümle erbāb-ı şadāķat rū-be-rāh Ķalmamıř ehl-i haķīķat 'ālem içre āh u vāh
K13/10	Gülřen-i hūsn ü behāda beste-fem bir ġonca yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nā ķalmamıř	Tr2/39	Ger cihān bir şaġsa bākī ķalsa ķalurdı aña Pes yūri aldanma kim bu 'ālem-i kevn ü fesāh
K13/12	'Aşık u ma'şūk çatışmış birbiriyle kelbeş Muķtezā-yı şehvet olmuş 'aşķ sevdā ķalmamıř	G120/8	Göriceķ muġ-beçeyi pīr-i muġān yanında Urınur řabķayı zāhid dime zūnnārı ķalur
K13/22	Uř Cenāb-ı Hāzret-i Maġmūd Hān kim 'Ahd-i 'adlınde merāmet olmamıř cā ķalmamıř	G120/14	Dime vāřıl olurum Nebzī rumüz-ı yāre Ne diseñ yine dehende niçe esrārı ķalur
K13/24	Cāy-ı termīm olcaķ bir cāy-ı evlā bi't-tarīķ Luţfuña sır olmaya bir pīr ü bürnā ķalmamıř	G120/10	Gözime ķarřu raķībe em ider la'l-i lebi Dimez ol hasta-diliñ hātır-ı bīmārı ķalur
K13/26	Dād-ı Haķdır halka zātı zīre zıllu'llāhdır Devr-i bī-cevrinde řerr u řūr ařlā ķalmamıř	G120/6	Kül olursa yanaraķ āteř-i 'aşķ-ile bu ten Dil-i pūr-ġamda söyünmez eser-i nārı ķalur
K13/28	Yokdur emsāli kerīmü't-tab' u deryā-dil durur Gelmemiş hem-tā aña 'aşırında hem-pā ķalmamıř	G120/4	Şaķın aldanmayasın rengine ey murġ-ı seher Gele ġün gülşene kim ġonca gider hārı ķalur
K13/30	Zū'l-kerem zū'r-raġm u zū'l-ařāf u zū'l-iħsāndır Açmadık dest-i niyāz a'dā eġibbā ķalmamıř	G109/6	Zebūn itdi niçe ser-keřleri o zūlf-i çevgāniñ Seri hāķ üzre ġaltān olmadık server mi ķalmıřdır
K13/32	Baķsaña ol şāh-ı Cem-cāhıñ ķamu luţfun görüp Gelmedik pā-taġtına dostluķla a'dā ķalmamıř	G109/8	Ko ġursun söyle añma 'aşık-ı bī-dilleri cānā Seni cānyıla cūyān olmadık dil-ber mi ķalmıřdır
K13/16	Teřnegān-ı faķr sīr-āb ola mı řimden-gerü Çeřme-i cūd u sehāda ķatrece mā ķalmamıř	G192/5	Ķaldı ol ve'l-leylde ben ġatm-i Ķur'ān eyledim Gerçi Mecnūn ile olmuřduķ ezelden hem-sebaķ
Mş2/51	Dem ola gülřen-i 'ālemde dilā gül mi ķala Öte řıķlıġa dūře ġüm ola bülbul mi ķala	G228/8	Kāseler memlū olur renġin mey-i nāb ile pes Kāseler olup tehī ķalmaz derūnunda direm
Mş2/52	Dem ola gülřen-i 'ālemde dilā gül mi ķala Öte řıķlıġa dūře ġüm ola bülbul mi ķala	G262/11	Ķalsun belā-yı hicr ile olsun viřāl aña ġarām Ķıldı bu Nebzī ķuluna mihr ü vefā-yı bī-kerān
Mş2/53	Gül ü bülbul gidiceķ nāle vü ġulġul mı ķala Dökile berg-i semen ya ki ķaranfil mi ķala	G361/10	Aldı evvel cānımı cevriyle ol rūh-ı revān Ġayrı nesnem ķalmadı çün sāde virdim ġöñlümi
Mş2/54	Gül ü bülbul gidiceķ nāle vü ġulġul mı ķala Dökile berg-i semen ya ki ķaranfil mi ķala	G327/6	O ġadde irdi kim za'fım kemālī Tüvānım ķalmadı feryād u zāra
Mş2/55	Taġıla kākül-i dil-ber gibi sūnbül mi ķala Yıkıla mey-kede ġum ola řikest mül mi ķala	G186/4	Şerġa-i sīnem durur çāk-i ġirībān řanmañız Ġamze-i pūr-ķinesinden ķaldı bu āsar-ı tıġ
Mş2/56	Taġıla kākül-i dil-ber gibi sūnbül mi ķala Yıkıla mey-kede ġum ola řikest mül mi ķala	G59/5	Şu gibi çeřme-i çeřmimden aķup ķalmadı nem Dem aķar řimdiki dem dīdelerimden mesfūh

G184/2	Ol kadar oldı ciger kani yine dīdemde cem' Kesret-i demden döküldi kalmadı bir kaatre dem'	G184/4	Ža'f-i dil oldı muzā'af gitdi a'zadan kuvā Ƙalmadı hiss-i bařar hem lems ü řetm ü zevk u sem'
G397/3	Yoluña eşkimi İsar iderek kalmadı pes Nem ola dīdelerim bezl ide demden ğayrı	G309/6	'Azm-i bezm-i būsitan itdikde ol serv-i revān Söykünüp Ƙaldı temāřasında 'ar'ar 'ar'ara
K13/42	Hāřılı dünyāda var olsun vücūdi ğayr-ile Bundan özge ol řehe lāyık teĥyā Ƙalmamıř	G334/1	Göz diküp Ƙaldı göñül la'l-i leb-i cānānda Ƙanda gitse dil gidermiş daĥı hem cān anda
K13/20	Yok ĥařa itdiñ bu sözde tevbe istiġfār kıl Dime bilmezlik idüp bī-bāk u pervā Ƙalmamıř	G253/3	Āsitān-ı dil-berimde ĥāk olup Ƙaldım velī Ne il ü ocaġ başında ya ne ki yabandayım
	2. Bir durumda öylece durmak, hareketsiz beklemek, beklemek.	K36/18	Ricālīñ himmeti üstünden ařlā olmasun eksik Ƙalup yıllarla sābit olsun ol cāy-ı mu'allāda
G194/3	Niçe demdir ġam-ı hicrān ile bī-fer Ƙaldım Tařuña pādīřehim varmaġa dermānım yok		3. Kararsız kalmak.
G255/2	Gördüm aġyār ile yār olduñ cü dildārim benim İĥtiyārım gitdi elden Ƙalmadı 'arım beni	G25/14	Recā-yı vuřlat itdiñ gerçi Nebzī ol perī-rūdan Dimedi lā ne'am Ƙaldı müzebebe ol melek-meřreb
G281/3	Zulmet-i hicriñde Ƙalsun dā'imā ġüm-rāh olup Nūr-ı ruřsārīñla ey meh-rū hidāyet bulmasun	G26/14	Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzī Dimedi lā ne'am Ƙaldı müzebebe
G264/14	'Aceb meĥrem mi yokdur Nebziyā izĥār kılmasın Derūnuñda Ƙalupdur dürr-i meknūnveř bu ġam müdġam		4. Aklında kalmak, hatırasında kalmak.
G267/14	Tařladı zūlf-i řevġānıña Nebzī Ser-i küyuñda Ƙalsun pes seri ġüy	G182/6	Dirhem-i eşkin nisār itdi yoluñda gözlerim Ƙalmadı yādında ařlā sīm ile zerden şama'
G187/7	Yaşdanup Ƙaldı řehā dil āsitānıñ ĥākini Gerdeninde kākülün zenciri oldı çün ki baġ	G188/13	řehā Nebziye Ƙalmıřdır reh-i 'ařkıñda cān virmek Hele aġyār-ı bī-ġayret bu yolda itmesünler lāf
G222/4	Ƙadd-i řimřadiñ görüp ey serv-i āzādım benim Bir ayaġ üzre Ƙalup dem-beste olmuşdur nihāl		Ƙal eyle- [1] Eritmek, maden külçesinin eritilip tasfiye edilmesi. Perişan etmek.
G256/10	Dil zevrakımı şaldım gird-āb-ı belā içre Eser mi muvāfiķ yil yaĥud Ƙala mı bilmem	G336/14	Yanuban Nebzī-i řeydā ruĥı şevkıyla daĥı Baġrını pūte-i ĥalde heme Ƙal eylemede
Mş2/7	Ƙaldı hicrān-ile ne vāřıl-ı cānān oldı Ne ki bir ġayrı murādāt-ile řādān oldı		Ƙal' u şam' [1] Ezip buyruġu altına alma, kahretme, zaptetme ve kökünden söküp atma, söküp çıkarma.
G3/8	Beni řahrā-yı cünün içre göricek Mecnūn Ĥayret-ālūd oluban ĥāletime Ƙaldı řaña	G184/6	Baña rām olmaz göñül ārām u rāĥat idemem Cism-i zārımdan olup şabr u řarārım Ƙal' u şam'
G9/1	ġüře-i hicriñde ben bī-çāre Ƙaldım bī-nevā Kendi bīmārīñdır irġür zād-ı vařlıñla devā		Ƙalā [2] Kumaş. Sermaye.
Mş2/51	'Arab u ya 'Acem u Rüm u Tatār u Efirenc İçiser cām-ı memāti ne ġoca Ƙala ne ġenç	G248/8	Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olmam ĥiç Metā'-ı 'aşkı aldım daĥı her Ƙalādan el çekdim
Mu12/2	Ĥam bolup řařıñ gibi ġaddim kemān oldı benim Zih gibi Ƙalup tenim daġım nihān oldı benim	G352/6	Metā'-ı ĥüsn ile ger ĥ'āceġān-ı deĥri pest itse Revādir kimsede zīrā bulunmaz öyle bir Ƙalā
Mu30/2	Berf yaġmıř verd-i nu'mān üstüne ġülzārda Daġ urulmuşdur ayaġında Ƙalupdur zārda		Ƙalā'-ı vālā [1] Deġerli kumaş. Yüksek sermaye.
G153/5	Gözüm nergis gibi Ƙaldı açıķda gelmedi dil-ber Bu te'ĥirinden ey dil tā bilindi yā meġer gelmez	G388/3	Himmetim Ƙalā'-ı vālā ĥ'ācedir göñlüm benim Himmetim zīrā miĥek göñlüm zer-i aşfer gibi
			Ƙal'a-ı Aşayı Ƙıl- [1] Adakale.

K12/22	Gitti andan kaṭ' u ṭayy-ı menzil ü merḥal idüp İrişüp pes kal' a-ı Aṭayı kıldı çün hişâr	G307/8	Tîre-dil 'aşkı niçe itsün kabül Sîne şâf u kalb ola pāk ü ṭuru
	kal' a vü şeh'r [1] Kale ve şehir.	G337/3	Şarâb-ı şâfî iç şüfî kederden kalbini şâf it Gider dilden ğam u hemmi yûri bu yolda merdâne
K12/13	Kal' a vü şehrin alup ğarât-ı emvâl eyleye Çün muḳarrer eyledi ol düşmenin cürmin hemân	G350/18	'Aşkıñ ey ma'şük-ı 'âlem ḥâk idüpdür Nebzîyi Nâr-ı şevkıñdır iden kalbinde ancak incilâ
	kalân [1] Kalan, bulunan, geriye kalan.	K8/40	Dili anuñ menba'-ı ḥikmet Kalbi velî maḥzen-i esrâr
G199/14	Göre Nebzî gireriz bu yola yorğun u yayan Geçüben 'asker-i 'aşk biz ki girüde kalanıḳ	K1/24	Kalbini şâf eyle âb-ı zer gibi zîrâ idüp Kalbden şarrâf olanlar ihtisâba ibtidâ
	kâlâ-yı bî-endâze [1] Ölçsüz bir sermaye.	Mr1/29	İsteriz senden bu maḥzûn kalbimiz mesrûr ola Ol 'adü-yı bed-likâlar dâ'imâ maḥhûr ola
G83/10	Nebzîye kaç büse iḥsâmîñ ola âyâ didim Didi âlâ-yı kerem kâlâ-yı bî-endâzedir	N36/3	Kalbime hîç gelmedi ḥâḳ olalı bir dem sürür Çarḫ-ı ğaddârîñ yedinde bârî ber-bâd olmadım
	kâlâ-yı vaşl [1] Vuslat sermayesi.	G270/7	Cefâ vü cevr-i dildâr ile kalbim jengdâr oldu Biraz mihr ü vefâ sumpâresiyle daḫı zâĝ olsun
G284/6	Begim kaḫt-ı vişâl itme şalup bâzâr-ı hicrâna Ne var kâlâ-yı vaşlîñ 'âşikâna râyĝân olsun	KL25/7	Ḥarâbe bir maḥaldî kalbim evvel Yed-i luṭfuñla anı eylediñ şen
	kalb [22]	Ms1/10	Ruḫuñla bendegânîñ dîdegânîñ rûşen itmezsin Dem olmaz nâr-ı efkârîñla kalbim küñḫan itmezsin
	1.Düzme, sahte.	G354/2	O lebi şîrîñ beni Ferḥâd ol ḥîñ eyledi Mânî-i 'aşk kalbimi çün ḥâne-i Çîn eyledi
G356/10	'Aşk-ı dil-ârâdır miḥek sük-ı cihânda Nebzîyâ Şarrâf olanlar fark ider şâfî midir yâ kalb kalb		kalb-i fütür [1] Yeise, kedere, ümitsizliğe düşmüş gönül.
G188/11	Yûri zâhid çıkar naḳş-ı sivâyı kalb kalbinden Ḥayâl-i ḫatt-ı dildâr ile meşḳ it 'ayn u şîñ u kâf	K17/30	'Uşşâḳ bulduḳça vişâl rûz-ı firâḳ olup tamâm Ger var ise naḳş u kûsür sehv eylemiş kalb-i fütür
	2. Gönül, yürek, sine, kalp.		kalb-i seng-i mermer [1] Mermer taşı gibi katı kalp.
N19/2	Muḫıbb-i şâdıḳımdır ol meveddet şâhibi dil-ber Müsemması gibi ismi vedâdî kalb ile azhar	G383/6	Rûz u şeb eyler recâ dil rû-be-derĝâḫ eyleyüp Tâ ki nedm ide Ḥudâ ol kalb-i seng-i mermeri
G35/10	'Aşk-ı dil-ârâdır miḥek sük-ı cihânda Nebzîyâ Şarrâf olanlar fark ider şâfî midir yâ kalb kalb		kalb-i pür-âĝâḫ [1] Uyanık, sırlara vakıf gönül.
G38/6	Be şüfî kalbini şâf it kederden Mükedder kalbe olur mı ri'âyet	Tc1/2	Bir nazar kıldım cihâna çeşm-i intibâḫ-ile Eyledim fikret me'âlin kalb-i pür-âĝâḫ-ile
G38/5	Be şüfî kalbini şâf it kederden Mükedder kalbe olur mı ri'âyet		kalb ol-[1] Duygusuz, katı gönle çevrilmek, dönüşmek.
G169/11	Cân u dil vehm ü ḫayâl ü ḥiss ü kalb u 'aḳl u nefis Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşḫâbveş	G385/14	Nebzî taleb it eyleyücek 'aşk-ı ḫâḳîkî Zîrâ ki mecâz-ile yine kalb ola kâsî
G178/4	Ruḫunsuz müyesser degil ey perî İrişmez bu kalbe sürür u neşâṭ		kalbe cilâ [1] Kalbin, gönlün parlaması, eski aydınlığına ulaşması; görmezleri görmesi.
G182/8	Bir lebi şîrîne meyl idüp şarâb-ı la'lin iç Gör kalur mı zâhidâ kalbinde Kevserden ṭama'	G350/8	'Aşk bir ḫâlet durur kim mürde cisme cân olur Hem daḫı rûḫa ğıdâ çeşme ziyâ kalbe cilâ
G188/11	Yûri zâhid çıkar naḳş-ı sivâyı kalb kalbinden Ḥayâl-i ḫatt-ı dildâr ile meşḳ it 'ayn u şîñ u kâf		
G270/16	Velî ehl-i nazar şâhib-başar kadir-şinâsânîñ Vücûdundan saḳam ğam daḫı kalbinden ıraĝ olsun		

- kalb-efrüz [1]** Gönüle aydınlık veren.
- Ms1/34 Şifâ âyetlerin idüp kırâ'at her şeb ü her rüz
Du 'âda kulların bi'l-cümle hâşşa işbu **kalb-efrüz**
- kalb-i âhenîn [1]** Demir kalpli, kalbi demir kadar sert olan, katı yürekli. || Merhametsiz sevgili.
- G270/11 Hasüdüñ ger eser itmezse **kalb-i âhenînine**
Bu nazm-ı serd ü berdim başına rüyün çomağ olsun
- kalb-i maḥzün [1]** Hüzünlü kalp, kederli gönül.
- G279/2 Küy-yâre düd-ı âhuñdur seni irşâd iden
Kalb-i maḥzünüñ odur ğamġın iden hem şâd iden
- kalb-i mü'min [1]** Müslümanın kalbi.
- K24/3 Çün **kalb-i mü'min** 'arş-ı Hudâdır
Hayy u nighbân her demde nâzır
- kalb-i nâ-şâd [1]** Mutsuz gönül, kederli yürek.
- G229/6 Gezerken bî-ser ü pâ bâġ-ı dehr içinde bî-pervâ
Karıldı bir sehî-bâlâya ammâ **kalb-i nâ-şâdım**
- kalbi sâde[1]** Saf kalp, kalbi temiz.
- G301/17 Nebzî fütâde ey **kalbi sâde**
Mihriñ ziyâde eyler o meh-rû
- kalb-i saḥt [1]** Katı, sert kalp, taş yürek. || Merhametsiz, acımasız sevgili.
- G181/1 **Kalb-i saḥtı** ol rakîbîñ seng-i mermerden ġalîz
'Âşıkâ bî-raḥm u şefkat şâġ-ı bî-berden ġalîz
- kalb-i şerîf [4]** Şerefli gönül, mübarek kalp.
- N19/3 Gelmesün **kalb-i şerîfe** anıñ-içün bir kesel
Çün buyurmuşdur Nebî el-fakru fâġrî kıl 'amel
- G75/8 Hâtır-ı pür-nûra sözüñ gelmeye luḡf eyle katı
Kalb-i şerîfîñ çelebî berk durur hem-çü hâcer
- Ms1/26 Hasendir vech-i pâkiñ hülķ u hūyuñ cümleden aḥsen
Diliñ miftâḥdır **kalb-i şerîfîñ** 'adledir maḥzen
- G372/8 Uytmaz kimseyi râḥat komaz şeb rüz 'âlemde
Fiġân u âh-ı dil **kalb-i şerîfîñde** yir itmez mi
- kalb-i 'uşşâķ [1]** Âşıkların kalbi.
- K15/5 **Kalb-i 'uşşâķı** perişân itdi bād
Taġıdup ol zülf-i miskden etyabı
- kalb-i yârân [1]** Sevgililerin kalbi.
- G181/7 **Kalb-i yârânı** dem-â-dem oynadır çün gird-bād
Hâtır-ı 'uşşâķa tōkunmakda şarşardan ġalîz
- kalbiñi şâf eyle- [1]** Kalbi kötü düşünce ve duygulardan arındırmak.
- K1/23 **Kalbiñi şâf eyle** âb-ı zer gibi zîrâ idüp
Kalbden şarrâf olanlar ihtisâba ibtidâ
- kaldı ki [1]** Kaldı ki.
- G44/7 Başımda hemân **kaldı ki** ot bitmedi yoḥsa
İrşdi felekden aña biñ ġüne felâket
- kalđım taña [1]** Şaşırp kalmak, hayrete düşmek.
- Mu2/1 Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp **kalđım taña**
Göz açup baķđım gerü olmuş henüz ancak mesâ
- kaldır-[3]**
- 1.Varlıġına son vermek, feshetmek; toplamak. || Gidermek, yok etmek.
- G77/8 Semt-i Firdevsden hübüt itdi nesîm
Kalđrup âyîne-i dilden ġubâr
2. Bulunduġu yerden almak; ayakları üzerinde doğrultmak. || Kendine getirmek, ayılmak.
- G232/6 O müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb
'ırzın
Görüp ayakda ben hürmetle tutdum anı **kalđırdım**
- G31/5 Def'-i zulmet eyle **kaldır** zülfüñi
Rüşen olsun âfitâbım mâh-ı tâb
- kalē gel-[2]** Dile gelmek, söz ile anlatılabilir olmak.
- G220/5 Şehâ 'aşkıñla gör bir **kalē gelmez** derde düşdüñ
kim
Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya'kıl
- G374/13 Görün kim tavrı hiç **kalē gelür** mi Nebzî-i rindiñ
Münâsib hâline bir şūḥı sevdi ehl-i hâl oldı
- kalēm [9]**
- 1.Yazı yazan alet, kâmiş.
- G63/1 Ger **kalēm** olsa ağaçlar olsa deryâlar midâd
Biñde bir derdim benim kâbil degil ola 'idâd
- G99/10 Nebziyâ bu derd ü ġam olmaz raķam biñde biri
Ger midâd olsa biḥâr olsa **kalēm** cümle seçer
- G216/10 Yazar iken şanemâ vaşf-ı ruḥuñ Nebzî seniñ
Kurmaz dem-be-dem aķar gözi yaşı **kalēmîñ**
- Mr5/56 Lâf eyleyen gelsün şalâ
Kâġid mürekkebe uş **kalēm**
- N34/4 Kaķan aḥvâlimi yazmak dilesem sen şehime
Tutuşır kâġıdım elde daḥı yanar **kalēmim**

Tr1/8	Satr-ı hicv için görüñ turfe ibrâz eyledim Kâğıdın hartı mürekkekb şu qalem sâz eyledim	G355/6	Çarḫ-ı kej-rev yağdırup bārānveş tîr-i cefâ Sîne-i bî-kîneyi ol tîre qalkān eyledi
	2. Kaş.		qalb [2] Gönül, yürek, sine, kalp.
G69/2	Rüyı nigârñ bir âl kâğıd Kaşı qalemdir gözi 'Utarid	G57/2	Elf-qaddiñ hasretiyle sîneme çekdim şeraḫ Ol şeraḫla artdı qalbmide feraḫ üzre feraḫ
	3. Yazar, yazarlık; şiir yazma yeteneği.	G205/7	Ezelden nûr-ı 'aşkıñdır münevver eyleyen qalbm Dilimde nâr-ı şevkıñdır fûrûzân eyleyenden ilk
G203/8	Lebiñ öpdümse ger şeydâliğimde Deliye bu şerî'atde qalem yok		âyine-i qalb [1] Kalbin, gönlün aynası.
Kt9/14	Vaşfı lisân ile anuñ kâbil-i ta'bir olamaz Hem daḫı taḫrîr ü beyân ḫaddi degil bu qalemiñ	G210/8	Zülf-i şeb-güñüñ gamıyla tâ-seḫer âh itmesem Bağlamazdı her nefes âyine-i qalbmide jeng
	qalem kaş [2] Kalem gibi İnce ve düzgün kaş.		qalpaḫ [1] Kalpak, beyaz keçeden yapılan başlık.
G336/7	Kütebâ yazmada resmin o qalem kaşlarınıñ Be meded kadlerini derd ile dâl eylemede	G252/5	Ayakda kundura başında qalpaḫ Beline bağlamış zünnârı gördüm
G78/3	O qalem kaşlu şaçı lîka yüzi kâğıd-ı âl Baña âl itmek için yañağımı âl ideyor		qalur mı [2] Kesinlikle kalmaz.
	qalemi çal- [1] Kalemle yazmak. Kader.	G182/8	Bir lebi şîrîne meyl idüp şarâb-ı la'lin iç Gör qalur mı zâhidâ qalbiñde Kevserden şama'
G259/12	Alnımda yazılanlar elbette gelür bir bir Ḥattâḫ-ı ezel böyle çalmuş qalemi bilmem	G340/4	Eger bir âh ile yakmazsam anuñ nüh revâkıñı Qalur mı ey gönül varsun ögünsün çarḫ-ı devvâre
	qâlb [1] Kalp, suret, şekil.		kām [2] Arzu, istek, emel. Mutluluk.
G39/16	Eridim tâbiş-i 'aşk ile hem-çün sürb luḫf eyle Yiter kotarma kabdan kaba bir qâlbda ifrâğ it	G175/4	İder imiş ḫavf-ı nâr u ḫubb-ı cennetle 'amel Zâhid-i efsürde-dilde özge kām imiş garaż
	qâlb-ı bî-resm [1] Resimsiz şekil, resimsiz suret.	G251/6	ḤVân-ı hicriñde bu ben nâ-kâmı toylarsın velî Olmadı hergiz müyesser vaşldan kāmım benim
G355/2	N'eylediyse bu dil-i nâ-şâda cānān eyledi Cismimi bir qâlb-ı bî-resm ü nâ-cān eyledi		qamer [8] Ay, mah. Ay yüzlü güzel.
	qâlb [1] Beden, vücut.	G17/5	Qamer daḫı irişmez Sühâ Didim baña 'atâ it öpüş
G33/2	Dil-i zârımda oldı şevḫ gâlib Ten-i bî-cān olup bir ḫuşk qâlb	G18/5	Qamer mer mer daḫı ḫı ḫı irişmez mez sehâ hâ hâ Didim dim dim baña ña ña 'atâ it it öpüş püş püş
	qâlb-ı ten [1] vücut şekli, beden sureti.	G154/6	Ruḫsuz leyle-i hicre ziyâ yok Olur mı rüşenâ-yı şeb qamersiz
G125/2	Sevemem ğayrısını 'aşıka cānān bir olur Bu ḫurı qâlb-ı tende a begim cān bir olur	G292/5	Sitâre durur dâne girde qamer Döşenmiş simât-ı felek der-miyân
	qalîl qıl- [1] Azaltmak.	G343/1	Yine meyl itdi gönül bir şeh-i vechi qamere Reh-i 'aşkıñda koyup pâ işin irgürdi sere
Mr5/61	Sözi çoğ itme qıl qalîl Sözün şarâb-ı Selsebîl	Kt25/1	Nev-'arûs-ı ḫüsnüñe ey Yüsufum sâni qanı Şems-i enverdir aña lâlâ qamerdir dâyesi
	qalkān [1] Ok, kılıç ve benzerinden korunmak için savaşıların kullandığı korumalık.	T1/16	Ĝamze-i mest-i müdâmiñdan nişândır ḫançeriñ Her kaçan çıksa ğılâfından begim hem-çü qamer
G338/2	Ĝamze-i ser-tiziñ oldı tîğ-ı bürrân var ise Sîne-i pür-yâredir ol tîğa qalkān var ise		
	qalkān eyle- [1] Kalkan olmak. Korumak.		

- G152/10 Kamer-ruḥ kāküli leylâ da olsa
Şeb-i hicinde seyr idüñ **ķamersiz**
- sevgili. **ķamer-ruḥ [4]** Ay yüzli. || Yüzü ay gibi parlak
- G131/2 Selâm olsun saña ey mäh-ı enver
Hilâl-ebür **ķamer-ruḥ** nık-aḥter
- G134/1 Niçe bedr ey **ķamer-ruḥ** niçe meh-rü bilürüz
A güneş yüzli hilâli saña ebrü bilürüz
- G152/9 **ķamer-ruḥ** kāküli leylâ da olsa
Şeb-i hicinde seyr idüñ ķamersiz
- G152/10 **ķamer-ruḥ** kāküli leylâ da olsa
Şeb-i hicinde seyr idüñ ķamersiz
- ķāmet [24]** Boy, endam.
- G13/8 Ruḥlarıñdır ğonca-ı bağ-ı Na'ım
ķāmetiñ illâ ki Sidrü'l-müntehâ
- G15/6 Bağ-ı 'âlemde ķadiñ bir serv-i ser-efrâz iken
Sâye-endâz olmadıñ ey **ķāmeti** 'ar'ar baña
- G24/3 Dıraḥt-ı mivedâr oldu o **ķāmet**
Nihâl-i yâsemem yâ sîmden çüb
- G36/11 Büküldi lâm gibi bu **ķāmetim** olup iki kat
Gam ile Nebzî-i şeydâ gel eyle vird-i zebân
- G78/1 Niçe bir elf-ķadim **ķāmetimi** dâl ideyor
İtmeyüp mihr ü vefâ cevri be-her-hâl ideyor
- G98/4 Nazar kılsañ n'olur ḥâk-i rehiñde hâl-i 'uşşâka
Bu bağ içre egerçi **ķāmetiñ** ey serv bälâdir
- G132/5 O bälâ **ķāmetiñ** Tübâ lebiñ Kevser özüñ Rıdvân
Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llâh
müveccehdır
- G162/8 Bu bāğın servi yâ bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir ol dil-rübâ **ķāmet** nedir yâ ol ruḥ-ı dil-keş
- G167/9 La'li Kevser **ķāmeti** tûbâ lehu ḥüsnü me'âb
Vechi cennetdir ki tecrî taḥteha'l-enhâr imiş
- G182/3 **ķāmetiñ** servin temâşâ ideli dil serverâ
Eyledi kat'-ı 'alâka kesdi 'ar'ardan tama'
- G192/2 Mäh-ı nevle ķaşlarıñ cänâ görünür yek-nesak
ķāmetiñ serv-i dil-ârâ ile olmuş müttefaķ
- G258/5 **ķāmetiñ** bağ-ı belâ içre biten şâḥ-ı fiten
Varaķı cevri ü cefâ nür durur bân sitem
- G262/2 Ol mîm-fem ķaddi elif ol ḥüsn ü ḥulķı lâ-ķelâm
Nün itdi âḥir **ķāmetim** illâ ki buldum nık-nâm
- G262/6 Enfâs-ı 'İsîdir kelâmı cân bağışlar mürdeye
Kopar kıyâmet **ķāmetin** 'arz eyleyüp kılsa ḥurâm
- G278/5 Her kaçan 'arz eyleyüp **ķāmet** şalınsa nâz ile
Gösterir her bir ḥurâmında kıyâmetden nişân
- G279/10 Nebzî-i kür säyeveş ḥâk ile yeksân eylemiş
Bâğ-ı ḥüsn içre seniñ ol **ķāmetiñ** şimşâd iden
- G315/6 Yine 'aşkıñla bir ad eyledim cänâ bi-ḥamdi'llâh
Elif-ķaddiñ ḥayâliyle dönüpdür **ķāmetim** dâle
- G352/1 İrişdi Sidre vü Tübâ gibi ol **ķāmeti** bälâ
Yaraşur ger ola aña felek dâye melek lala
- G356/2 Zülf-i Leylânın ğamı ben Ķaysı mecnün eyledi
Elf ķaddi ḥasretiyle **ķāmetim** nün eyledi
- G382/10 Gör ol fettânı kim bağ-ı belâda
Biten şâḥ-ı fiten **ķāmet** degil mi
- M2/1 Nedir ol kim ki dirâz **ķāmetdir**
İki başı var ilan şüretdir
- Mh3/6 Āferiñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña
Cevri ile ey ķaddi elfim **ķāmetim** dâl eylediñ
- N8/2 Ğâzab kılsa kaçan ol yâr siyâsetler kopar bi'llâh
Çıkup 'arz eylese **ķāmet** kıyâmetler kopar bi'llâh
- N18/2 Virmesem dil zülfüne derdim füzün olmaz idi
Ḥam bulup bu **ķāmetim** hem şekl-i nün olmaz idi
- ķāmeti** 'ar'ar [2] Boyu servi gibi uzun olan
sevgili.
- G400/4 Revâ mı ey perî-peyker ola ğayrı saña hem-ser
'Aceb ey **ķāmeti** 'ar'ar niçün inşâfa gelmezsin
- G401/6 'Acedir ol perî-peyker niçün olmaz baña hem-ser
Gönül ol **ķāmeti** 'ar'ar sehi-bälâya meyl itdi
- ķāmet-i bälâ [1]** Boyu uzun olan, uzun boylu.
- Kt28/4 Tıfl-ı nev-resdir hele deh säle olsun daḥı gör
ķāmet-i bälâsı ol serviñ kıyâmet koparır
- ķāmeti dil-cü [1]** Gönül cezbedici boy.
- G12/4 Şalıñur aġyâr ile gördüm velîkin maḥşadı
'Arz kıлмақ ķaddini ol **ķāmeti dil-cü** saña
- ķāmet-i elf [2]** Sevgilinin "elif" harfine benzeyen
ince uzun boyu.
- K16/18 Daḥı remz itdi bir târiḥ-i zîbâyı bu mışra'da
Yaraşdı **ķāmet-i elfi** riyâz-ı keḥudâlıkda
- N39/18 Daḥı remz itdi bir târiḥ-i zîbâyı bu mışra'da
Yaraşdı **ķāmet-i elfi** riyâz-ı keḥudâlıkda
- ķāmeti nün [1]** Nun harfi gibi iki büküm olmuş
boy.

- Mü4/3 Bār-ı ğamıñla velī **ķāmeti nūnum**
Serv-i dil-ārā
- ķāmet-i serv [1]** Servi boy. || Sevgilinin servi ağacı gibi uzun ve düzgün boyu.
- G107/4 Raķibiñ kaddi zaķķūm ağacıdır ka´r-ı düzeħde
Seniñ ol **ķāmet-i serviñ** begim bāĝ-ı İremdendir
- ķāmeti űiműād [1]** űiműir boy. || űiműir ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.
- G361/6 Eylesem ĉāk-i giriĉbān dāmeni girmez ele
Serv-i bālā **ķāmeti űiműāda** virdim ĝönlümi
- ķāmeti yād [1]** Sevgilinin boyunun hatırlanması.
- G251/3 **Ķāmetiñ yādıyla** her-sū űu gibi olur revān
Baķ ĝözüm yaűına ey serv-i dil-ārāmım benim
- kām-ı cān [1]** Canın arzusu, isteĝi.
- G339/8 Müzeyyen hūsnı ĝülzārı ĝül ü lāle űākāyıkla
Mu´aĉtar tīb-i enfāsiyla **kām-ı cān** u dil beste
- kām-ı dil [2]** ĝönlün isteĝi, mutluluĝu.
- G16/4 Nesīm-i ´anberin zülfüñden ey dost
İrer **kām-ı dile** her dem hedāyā
- G5/6 Ber-ĝüzār-ı kākülünle kām-yāb
Eyledi **kām-ı dili** peyk-i űabā
- kāmil [1]** Bütün, tam, noksansız eksiksiz. || Kemāle ermiű, olgun.
- Mu14/1 Olur ādem mu´ammer olmaĝ ile kırķ sene **kāmil**
Ĥudā dād itmese yetmiű sekiz olsa nedir hāűıl
- kāmil ol- [1]** Kemale eriűmek, mükemmel olmak, olgunlaűmak.
- K18/7 **Olup kāmil** mükemmel nīk-ĥūyuyla daĥı ekmel
Kemālātına cümle mu´terifdir pīr ile bernā
- ķamu [42]** Bir memleketteki halkın bütünü, amme, herkes.
- G4/5 Ĥāk-i rehiñde ´aűıķān ber-bād-ı ´aűķ oldu **ķamu**
Pür-āteű olup dilleri ĝöz yaűları āb-ı űafā
- G5/8 Gerd-i rāh olsun nedir bu ĥāk-i ten
Ben **ķamu** cān u dilim itdim hebā
- G34/21 **Ķamudan** kaĉ´-ı ´alāķa ideĝör
Olayım dirseñ eger Nebzī edīb
- G62/8 Ćarĥ elinden aĝlamaķla oldu ger ĉeűmim sepīd
Rūy-ı zerdimden velī yundı **ķamu** gerd ü vesah
- G75/13 Hūsn-i dil-āvizine dil virdi **ķamu** ehl-i dilān
Nebzī-i bī-ĉāre ĉodı yoluña hem cān ile ser
- G82/3 Alup ārāmımı ārām-ı ĝöñülden **ķamu**
O siyeh dīde vü zülfün yerine ĝam ĉodılar
- G104/6 Sīne-i sīmīniñi ĉāk-i giriĉbāndan ĝörüp
Aferin eyler **ķamu** ol sīm-tenler imrenür
- G125/9 űu´arā űi´ri **ķamu** ´ayn-ı revāndır Nebzī
Velī Ĥizr iĉdigi ser-ĉeűme-i ĥayvān bir olur
- G179/6 Reh-i ´aűķ iĉre ´aűıķlar ĉeker derd ü meűaķkatler
Hebā olur **ķamu** űoñra Ĥudā vire meger a´vāz
- G231/10 Ol taĉīb-i cān eger eylerse eyler uű devā
Nebziyā derd-i dilim ben aña **ķamu** söyledim
- G237/3 Mā-teķaddemden durur bende **ķamu** bu űevķ u
zevķ
Tā-ezel ´aűķ ile icād oldu bünyādim benim
- G243/5 Bugün meydān-ı ´aűķında **ķamu** ´uűűaķı sebķ eyle
Semend-i nāziña esb-i niyāzım hem-rikāb itdim
- G262/8 Müűĝin űaĉın bād-ı űabā kılmiű perīűān űubĥ-dem
Olmuű mu´aĉtar büy-ile ´ālem **ķamu** tolmuş meűām
- G278/11 Böyle āfetken yine ´ālem **ķamu** kurbānidır
ĝörmeĝe bir kez cemālini iderler cān revān
- G301/10 Ol sīb-ĝabĝab ol sa´d-ı kevķeb
Üftādedir hep pāyında **ķamu**
- G308/1 Yok űadāķat kimsede dostluk **ķamu** ikrāh-ile
űimdi ĥalk ile geĉinmek oldu eyva´llāh-ile
- G344/5 Sezā mıdır **ķamu** illerde hep zeyllerde söylenmek
Degildir zikr-i la´liñ dūűmeĝe efvāha űāyeste
- G378/6 Belī la´l-i lebi ol nāzeniniñ
Ķamu ni´metleriñdir müűteĥāsı
- K2/43 Fātiĥa tā-ĥātme zikr-i cemīliñdir **ķamu**
Mü-be-mü vü ĥarf-be-ĥarf āyet-be-āyet min ilā
- K2/63 Yā Ĥabība´llāh **ķamu** ümmet tutar űaña ümid
Ber-murād it cümleyi pes kılma maĥrūmü´l-´atā
- K2/68 Ey taĉīb-i rüz-ı maĥűer kıl űefā´atle ´ilāc
Dā´i ´iűyān ile olmuűlar **ķamusı** mübtelā
- K6/18 ĝöricek Nebzī űaķal ile beni taĥsīn idüp
Didiler tūyince ĥayrın ĝör **ķamu** dostlar hemān
- KJ6/13 Ceng iderken müy-ı rüyumla keűüp baűın **ķamu**
Dest-i berberde mübāriz gibi ol tiĝ-i berān
- K13/31 Baķűaña ol űāh-ı Cem-cāhññ **ķamu** luĉfun ĝörüp
Gelmedik pā-taĥtna dostlukla a´dā kalmamıű
- K30/3 űıfırveű ĥālī olur bir ĝün **ķamu**
Olmasa ´ömrü ĥisāb ile űumār

- K32/5 Kılup anları **ķamu** sīnelerinden me'yūs
Vire bunlara merām üzre maķām-ı 'ālī
- K36/8 Netīce mūnderic zātında bi'l-cümle şıfātında
Bilā-nokşān emārāt-ı emāret **ķamu** āmāde
- Kt15/3 Naķāyışdan **ķamu** tāhirdi zāhir
Derūmī 'ilm ile pūr-nūr u vehhāc
- Kt17/13 Hūdā virdi niçe evlād **ķamunuñ** 'ömri var olsun
Toğurdı bir güzel oğlan bu demde yine madamā
- M1/2 Nedir ol kim mu'azze oldu cāndan
Ne cāndan belki bu **ķamu** cihāndan
- Mr5/49 Olup **ķamusı** bī-zebān
Engüş t idüpdür ber-dehān
- N50/3 **ķamusı** lūṭī vū zānī s.kişle ṭoldı cihān
Dişisi rūsbī vū erkekleri cünüb gidiler
- Tc1/69 Yok şadāķat kimsede dostluk **ķamu** ikrāh-ile
Şimdi ḥāķ ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/57 Yok şadāķat kimsede dostluk **ķamu** ikrāh-ile
Şimdi ḥāķ ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/45 Yok şadāķat kimsede dostluk **ķamu** ikrāh-ile
Şimdi ḥāķ ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/39 Varıcaķ anda **ķamu** buldum hezārān yār-ı ğār
Eyleyüp pīr-i muġān ta'zīm ü tekrīm bī-şumār
- Tc1/33 Yok şadāķat kimsede dostluk **ķamu** ikrāh-ile
Şimdi ḥāķ ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/23 Yok şadāķat kimsede dostluk **ķamu** ikrāh-ile
Şimdi ḥāķ ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/22 Aradım idüp tekāpū rūy-ı arzı sū-be-sū
Bulmadım bir yār-i şāfī tecrībe kıldım **ķamu**
- Tc1/11 Yok şadāķat kimsede dostluk **ķamu** ikrāh-ile
Şimdi ḥāķ ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc2/14 Çeşmimden akar gerçi ṭolu ğibi bu yaşlar
Maḥv oldu **ķamu** bitmedi baġrımdaki başlar
- G343/5 İdeyin eşkimi pāyında **ķamu** bezl ü nisār
Görinür mi ğöze ya buḥl ola mı sīm ü zere
- ķamu** 'ālem[1] Bütün dünya, herkes.
- G172/8 İşġin yaşdanup ey dil o şehiñ eyle mekān
Şıġınur anda **ķamu** 'ālem odur cāy-ı menās
- ķamu ḥāķ** [2] Halkın hepsi, bütün halk.
- G89/4 Çeşm-i ḥūn-ḥvārıñ yine ğaddārlıķdan çekmez el
Düşmüş ayaķda **ķamu ḥāķ** dād ider feryād ider
- Mh1/11 Cihān āsüdedir cümle **ķamu ḥāķ** zīr-i bālīñde
Dil-i üftādelər 'āvīḥtedir naḥl-ı nevalīñde
- kām-yāb** [1] İsteġine erişmiş, arzusuna nail olmuş,
bahtiyar.
- G5/5 Ber-ġüzār-ı kākülünle **kām-yāb**
Eyledi kām-ı dili peyk-i şabā
- kānūna atıl-** [1]Tuzaġa düşmek, oyuna gelmek.
- G331/8 Yine pervāne-şıfat şem'-i cemāliyle yanup
Yine pūr-āteş olup **atıla kānūna** yine
- ķan** [20]
1. Bir şeyin çok bol bulunduġu yer veya kimse,
kaynak, memba.
- G289/6 'Aşıkāna rāyġān eyle vişālīñ gencini
Ma'den-i mihr ü vefā luṭf u mürüvvet **kānısın**
- G260/2 Teb-ḥāle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nālim
ķandır beni vaşlıñla lebi āb-ı zülālim
2. Hayati sıvı, kan.
- G71/8 Öyle üns olmuş begim **ķan** içmek ile kim olur
Dīde-i ḥūn-ḥvārıña şehd ü şekerden **ķan** lezīz
- G80/8 Kızıl gül şanma gülşende sirişk-i āl-i bülbüldür
Misāl-i külbe-i aḥzān boyandı **ķan** ile yer yer
- G112/6 Dehānıñ dökdi **ķanım** bezm-i 'aşkıñda şarāb itdi
Lebiñden şordum ey āfet didi kim **ķana ķan** ister
- G112/6 Dehānıñ dökdi **ķanım** bezm-i 'aşkıñda şarāb itdi
Lebiñden şordum ey āfet didi kim **ķana** **ķan** ister
- G363/5 Gel öldür ķoma hicr ile saña **ķanım** ḥelāl itdim
Çü sensiz ey ġözi cādū baña dirlik ḥarām oldu
- Tr2/17 Nāfeniñ **ķanım** kurutdı la'le gör yutdurdı **ķan**
Çok görür babaya oġlın oġlma babasımı
- G147/6 Her biri demrenlü oķdur ta'n u teşnī'-i rakīb
Şanma ṭokundukça **ķanlı** baġrımı baş eylemez
- G245/14 Ger içerse **ķanımı** la'liñ ḥelāl olsun aña
Kāfir-i bī-dīn ġamzeñ dökmesün **ķanım** benim
- G245/13 Ger içerse **ķanımı** la'liñ ḥelāl olsun aña
Kāfir-i bī-dīn ġamzeñ dökmesün **ķanım** benim
- G306/7 Işıcak **ķanlı** imiş **ķanı** karışdı **ķanıma**
Alma ṭursun nāvekiñ sīnemden ey her-cāyī ķo
- G306/7 Işıcak **ķanlı** imiş **ķanı** karışdı **ķanıma**
Alma ṭursun nāvekiñ sīnemden ey her-cāyī ķo
- Mh2/15 Hūn-ı 'uşşāķ ile her dem tıġı **ķandır** sevdiğim
ġöz ġöre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdalara
- N29/2 Çeşm-i pūr-ḥūnuñ ğibi baġrım ṭolu **ķandır** benim
Hicr ile hey ḥūn-ḥvārım yidiğim **ķandır** benim
3. Kanlı gözyaşı.

- G44/3 Bu dīde-i ğam-dīde ne **kanlar** akıdupdur
Ger olsa dili eyler idi 'arz-ı şikāyet
- G62/4 Berd-i derdiñle şeb-i yeldā-yı hicriñde şehā
Bağladı dīdemden ağan **kan** etrafında yah
- G71/8 Öyle üns olmuş begim **kan** içmek ile kim olur
Dīde-i hūn-ḥVārīña şehd ü şekerden kan lezīz
- G124/4 Çeşm-i mestiñ yiyüp içdigi müdām
Çigerim pāresi hem **kanımdır**
- G274/3 **Kan** karışmış eşk-i çeşmim akdı la'liñ yādına
Ravza-ı cennet gibi hūsnūñ mükemmel ber-devām
- N29/4 Dem-be-dem dem akıdır bu çeşm-i giryānım benim
Yıdigim dem içdigim hūn gözlerim **kanadır** benim
- kan ağla- [5]** Kanlı gözyaşı dökmek. || Çok
üzülmek.
- G167/2 Bülbüli zār eyleyen gülzār içinde hār imiş
'Aşıka **kan ağladan** aġyār-ı bed-kirdār imiş
- G380/3 Raqīb-i bed-siriştdir 'aşıka **kan ağladan** her dem
Fıġān-ı 'andelibe var mı 'illet hārdan ġayrı
- G364/3 **Kan ağlamaġ** ile la'liñ firākıyla 'alīl oldu
'Abīr-i hāk-i rāhīndan bu çeşme tūtiyā yok mı
- G230/7 Kurusun **kan ağlamazsa** dost için
Nemdir ey dil dīde-i pūr-nem benim
- Tr2/48 Tākatim yok hicrine ola meger Haġ yāverim
Fırkatıñle ey karındaşım şafaġ **kan ağlar**
- kan aġ- [3]** Kanlı gözyaşı dökmek, kan ağlamak.
- G294/13 Hūlāşa **kan aġar** çeşmiñden el-ħaġ
Eser yok Nebziyā eşk ü nemiñden
- G211/5 O kadar **kan akıdupdur** şeb-i fırkatde gözüm
Eseri kalmadı çeşmimde bugün eşk ü demiñ
- G356/4 Tīr-i dil-dūzı bir oldu ġamze-i mekkār ile
Kan akıtdı gözlerimden bağrımı hūn eyledi
- kan dök- [2]** Kanlı gözyaşı akıtmak.
- G268/1 Fırkatıñle **kan döker** bu çeşm-i giryān gel Hasan
Cüş idüp yaşım çü tūfān itdi tuġyān gel Hasan
- G63/10 Ol dehān-ı tengine dil vireli ey la'le le
Kan döker çeşmim dem-ā-dem olmadım hiç dil-
güşād
- kan eyle- [3]** Başkasının kanını dökmek,
yaralamak, öldürmek. || Eziyet etmek, acı
çektirmek.
- G355/4 Bī-güneh zulm-ile bir mazlūmı ol kāfir gözi
ġamze-i bī-dīne uyup öldürüp **kan eyledi**
- G273/1 Çeşm-i fettāñiñ durur bilmez miyim **kan eyleyen**
La'l-i şīrīñiñ degil mi aña fermān eyleyen
- G205/6 Kōparan fitneler ol ġamze-i dil-dūzdur evvel
O hūñi çeşmdir 'ālemde hem **kan eyleyenden** ilk
- kan iç- [3]** Kanlar içinde bırakmak, yaralamak. ||
Üzmek, eziyet etmek.
- G180/3 Ḥayāl-i la'l-i nābiñ ḥasretiyle **kan içer** her dem
Be sākī bezm-i hicriñde dil eyler cām-ı Cemden ġaz
- G71/7 Öyle üns olmuş begim **kan içmek** ile kim olur
Dīde-i hūn-ḥVārīña şehd ü şekerden kan lezīz
- G147/3 Çeşm-i mestiñ **kan içüp** maḥmūr olurmuş dil-berā
Görmedim bu tavrı hiç bir rind-i 'ayyāş eylemez
- kan it- [3]** Yaralamak, kanatmak, cinayet işlemek,
adam öldürmek. || Keder, ızdırıp vermek.
- G279/7 Hey di hūñi ġamzeñe **kan ide** kāñün itmeye
Tā-Kıyāmet yād olurmuş nīk ü ger bed ad iden
- G291/1 Nūşumı la'l-i lebiñ keyfiyyetidir **kan iden**
'Aşımı telḥ eyleyüp hem bī-ser ü sāmān iden
- G226/10 Dīdeden dilden bu bī-dil Nebzīyi dūr eylediñ
Kan idüp dilin akıtdıñ dīdeden dem ey gönül
- kān ol- [3]** Kan gibi kırmızı olmak, kan dökülmek,
öldürülmek. || Çok acı çekmek.
- G287/16 Turra-ı şeb-reñiñiñ zıll-ı zalīlinde bu dil
Rāḥat isterdi velī ol daḥı **olmuş** zulme **kān**
- Mh3/23 Üns olup cevır ü cefāña derd ile **kān olmuşum**
'Aşġ-ile Mecnūnveş 'ālemde destān olmuşum
- G284/2 Sırışkim hāk-i pāyiñda eyā servim revān olsun
'Adūñuñ reşk ile bağrı dem-ā-dem tolu **kan olsun**
- kan yut- [1]** Pek çok sıkıntı çekmek, ızdırıp
çekmek, tahammül etmek.
- G30/3 Şikāyet itme ey dil **kan yutarsañ**
Taḥammülde meseldir şabr-ı Eyyüb
- kan yutdur- [1]** Pek çok sıkıntı çektirmek, ızdırıp
çektirmek, tahammül ettirmek.
- Tr2/17 Nāfeniñ kanın kurtıdı la'le gör **yutdurdı kan**
Çok görür babaya oġlın oġlına babasını
- kana boyan- [1]** Kan içinde bırakmak, kanla
doldurmak.
- G72/5 **Boyandı kana** yandı oda zīrā
Olur sūzişle 'anberden telezzüz
- kana kan [1]** Kısasa kısas.

- G287/12 Dökdi kanım o leb-i cân-bahşın ey âfet benim
Kana kana ceng iderdim ger olaydı **kana kan**
- kana kana [1]** Kanıncaya kadar, doya doya.
- G287/12 Dökdi kanım o leb-i cân-bahşın ey âfet benim
Ķana kana ceng iderdim ger olaydı kana kan
- kanā'at [1]** Az şeyle yetinme, çok istememe, kanaat.
- G84/8 Terk idüp hırşı tama' eyleme gel hursend ol
Ki **kanā'at** saña gencine-i lâ-yefnâdır
- kanā'at eyle- [2]** Yetinmek, kâfi bulmak, çok istememek.
- K24/29 Her kim cihânda **eyler kanā'at**
Hıç yoĶdur aña cânâ mu'âşır
- N31/3 Sevmezem Ķayrısın anıñla **kanā'at eylerim**
Bu meseldir 'ârife çün bes durur bir dâne gül
- kanā'at id- [1]** Yetinmek, kâfi bulmak, çok istememek.
- Tr1/18 kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rüz u şeb
bir şiĶe **idüp kanā'at** eyleme Ķayrı taleb
- kanād [1]** Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ. || Koruma, himaye.
- Kt9/28 Mışra'ın her birisi oldu iki târîh anuñ
Her **kanadı** dü açılır zîre o bâbu'n ni'amin
- kanad aç- [2]** Kanat açmak, uçmaya yeltenmek, kanatlanmak.
- G154/3 **Ķanad aç** tîr-i dildâr ile ey dil
Uçar mı murĶ dime bâl ü persiz
- Kt15/10 Mücevher harf ile fevtine Nebzî
Didi târîh uçmaĶa **kanad aç**
- kan-behâ [1]** Kanı pahasına, canı pahasına, diyet olarak.
- G290/7 Didim la'l-i lebiñden **kan-behâ** bir büse ister dil
Didi var git bugün yarın virem boynumda vâm olsun
- kançaru [1]** Nereye, neresi, ne tarafa.
- G307/18 Nebzî-i şeydâ düşüp 'aşka müdâm
Bu şitâb ile zihâbın **kançaru**
- kançık [1]** Dişi köpek. || Alçak, güvenilmez kimse.
- Tr1/32 ey gönül bu za'm-ı fâsidden elüni yüri yu
SıĶten uşanur mı şanurşın 'aceb **kançık** ayu
- Ķand [8]** Şeker, şeker kamışı usaresi. || Sevgilinin dudaĶına kondurulan öpücük, buse.
- G68/10 Ķanda beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Ķanda şîr ü Ķanda sükker Ķanda şehd ü Ķanda **Ķand**
- G68/9 **Ķanda** beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Ķanda şîr ü Ķanda sükker Ķanda şehd ü Ķanda Ķand
- G102/6 Lebiñ ey tütî-i şîrîn-zebânım
Nebât u **Ķand** u sükker yâ 'aseldir
- G104/2 Ağzıña ey gül-dehânım verd-i ahmer imrenür
O leb-i şîrîniñe hem **Ķand** u sükker imrenür
- G182/2 Ey gönül Ķat' itme hergiz la'l-i dil-berden tama'
Tütî-i güyâ keser mi **Ķand** u sükkerden tama'
- Mü5/19 Ey Mışr-ı halâvetde lebi sükker ü **Ķandım**
Vey Yüsuf-ı Ken'ân
- G334/12 Gel bertü ey dürr-i yek-tâ idelim seyr ü sefer
La'l ü gevher kıymetin bulmaz dimişler **kānda**
- Tc1/27 'AĶl alup şîrîn kelâmı olsa nuĶı hem-çü **Ķand**
'İlm ile olup müselleme eylese Ķassân pesend
- Ķand u nebat [2]** Şeker, şeker kamışı usaresi ve bitki.
- G73/9 Her sözi **Ķand u nebat** yâ Ķatre-i âb-ı hayat
AĶzı ol hürî şıfatlu çeşme-i Kevser midir
- G36/1 Dilâ o hoĶĶa-dehânın tudaĶı **Ķand u nebat**
N'ola bu tütî-i cânıñ anuñla bulsa sebât
- Ķanda [12]** "Nereye, nerede?" soru zamiri.
- G52/8 MuĶaşşal ger ola sâķî şurâhî
Güzeldir ola her **Ķanda** teferrîc
- G68/9 Ķanda beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Ķanda şîr ü Ķanda sükker Ķanda şehd ü Ķanda Ķand
- G68/10 Ķanda beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Ķanda şîr ü **Ķanda** sükker Ķanda şehd ü Ķanda Ķand
- G68/10 Ķanda beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Ķanda şîr ü Ķanda sükker **Ķanda** şehd ü Ķanda Ķand
- G68/10 Ķanda beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Ķanda şîr ü Ķanda sükker Ķanda şehd ü **Ķanda** Ķand
- G261/8 Ķand-i la'liñ yadına oldum SemerĶanda revân
Bilmezem uzakdayım yakındayım ya **Ķandayım**
- G283/3 **Ķandasın** ey tâlib-i didâr-ı dil-ber gel berü
Cânı Ķurbân it dilersen vech-i dildârî 'ayân
- G285/4 ĶâĶ-i pây olup reh-i 'aşkıñda oldum pây-mâl
Bu 'acebdir **Ķanda** irişem şeh-i hûbâna ben

G285/6	İşigin dārü'ş-şifā herkes umar senden devā Āsitānīn terk idüp ķanda gidem dermāna ben	ķanı [31] Hani, nerede, ne oldu, nerede kaldı? Yok, gerçekleşmedi.
G321/11	Şanemā cev̄r ü cefā-pişe idüp ķandaya dek Gele fāriğ ola bu ķārīnı sen terk eyle	G166/8 İtler ile hem-sifāl ü hem ayakdaş olmağa Ķanı bir baht-ı güşāde ķanı bir devletlü baş
K12/18	Mazhar-ı eltāf-ı Bārī luṭf-ı cārī ber-zemīn Ķanda gitse yümn ile ġālib ola ber-düşmenān	G166/8 İtler ile hem-sifāl ü hem ayakdaş olmağa Ķanı bir baht-ı güşāde ķanı bir devletlü baş
T1/14	'Āşık-ı bī-çāreye yokdur bu 'illetden rehā Şöyle geçkindir ki ķanda yatdığın bilmez şehā	G221/10 Ķanı 'ahd ü vefā-yı yār-ı dil-cū Ķanı zevķ u şafā-yı dār-ı cülcül
	ķanda gitse [1] Her nereye giderse.	G221/9 Ķanı 'ahd ü vefā-yı yār-ı dil-cū Ķanı zevķ u şafā-yı dār-ı cülcül
G334/2	Göz diküp kaldı gönül la'l-i leb-i cānānda Ķanda gitse dil gidermiş daḡı hem cān anda	G387/9 Ķanı ol günler ki būs-ı pāy ile sīr-āb idi Bula mı Nebzī gönül anuñ gibi eş bir daḡı
	ķanda ise [1] Neredeyse.	K8/21 N'oldı ķanı ol şeh-i Ahmed Görmedi mislin anuñ ebşār
K33/3	İrişür ķanda ise bir lekeden tīr-i sitem Leked-i derd ü kederle dili bī-ğil olmaz	Kt25/1 Nev-'arūs-ı ḡüsnuñe ey Yūsufum sānī ķanı Şems-i enverdir aña lālā kamerdir dāyesi
	ķanda kaldı [1] Nerede kaldı, nerede kaldı ki...	Mş1/10 N'eyledi Sām u Nerīmāniye n'oldı Ķahramān Ķanı Ķemşid ü ķanı Cem ya ķanı Nüşü'r-revān
G166/9	Ĥāk-i pāyī ķanda kaldı semt-i kūya varamaz Künc-i miñnetde yatur Nebzī olup şāhib-ferāş	Mş1/10 N'eyledi Sām u Nerīmāniye n'oldı Ķahramān Ķanı Ķemşid ü ķanı Cem ya ķanı Nüşü'r-revān
	ķand-ḡāy [1] Şeker çiğneyen. Güzel ve dokunmaz sözler söyleyen, tatlı sözlü.	Mş1/19 Ķanı Bū Bekr ü 'Ömer 'Osmān u Leysü'llāh ķanı Cümle gitdiler beķāya kaldı ancak nām u şān
G360/2	Sevdiğim ārām-ı cānım ġam-zedāy Tūṭī-i şīrīn-zebānım ķand-ḡāy	Mş1/19 Ķanı Bū Bekr ü 'Ömer 'Osmān u Leysü'llāh ķanı Cümle gitdiler beķāya kaldı ancak nām u şān
	ķand-i la'l [1] Kırmızı dudağın tatlılığı, şekeri.	Mş1/17 Bī-peder peydā olan 'İsā-yı Rūḡu'llāh ķanı Seyyidü'l-Keveyn ya 'nī ol Ḥabību'llāh ķanı
G261/7	Ķand-i la'liñ yādına oldum Semerķanda revān Bilmezem uzaķdayım yakındayım ya ķandayım	Mş1/17 Bī-peder peydā olan 'İsā-yı Rūḡu'llāh ķanı Seyyidü'l-Keveyn ya 'nī ol Ḥabību'llāh ķanı
	ķand-ı mükerrer [1] Tekrar tekrar kaynatılarak özenle yapılmış şeker, tatlı.	Mş1/10 N'eyledi Sām u Nerīmāniye n'oldı Ķahramān Ķanı Ķemşid ü ķanı Cem ya ķanı Nüşü'r-revān
G131/8	Murabbā gül-be-şekkerdir dehāniñ Olupdur lebleriñ ķand-ı mükerrer	Mş1/11 Ğayr ṡursun Bu'l-beşer Ādem Şafıyyu'llāh ķanı 'İlm-ile göge ağan İdrīs refī'u'llāh ķanı
	ķandil ol- [1] Aydınlatan bir nesne olmak, ışık olmak.	Mş1/12 Ğayr ṡursun Bu'l-beşer Ādem Şafıyyu'llāh ķanı 'İlm-ile göge ağan İdrīs refī'u'llāh ķanı
G220/4	Daḡı dest urmadın mey-ḡāne bünyādına mi'mārī Mey-i 'aşķ-ı dil-ārā ile olmuşdı bu dil ķandil	Mş1/13 Ol süvār-ı fülk-i raḡmet Nūḡ Necıyyu'llāh ķanı Nārı ġülzār iden İbrāḡīm Ḥālīlu'llāh ķanı
	ķāni [3] Kanaat edici, eden, hālinden hoşnut, nasibine razı.	Mş1/14 Ol süvār-ı fülk-i raḡmet Nūḡ Necıyyu'llāh ķanı Nārı ġülzār iden İbrāḡīm Ḥālīlu'llāh ķanı
G223/3	Ķāni'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de Belī her vech ile 'ālemde tekemmül müşķil	Mş1/15 Keβş-ile āzād İsmā'ıl Zebīḡu'llāh ķanı Şāhibu't ṡavr u yed-i beyzā Kelīmu'llāh ķanı
Mu24/1	Görmege ķāni' iken hafta bir ol māḡ-ı nevi Velī ber-'aks olup ismi gibi oldı senevī	Mş1/16 Keβş-ile āzād İsmā'ıl Zebīḡu'llāh ķanı Şāhibu't ṡavr u yed-i beyzā Kelīmu'llāh ķanı
G396/1	Görmege ķāni' iken haftada sen māḡ-ı nevi Velī ismiñ gibi ber-'aks olup olduñ senevī	

Mş1/18	Bî-peder peydâ olan 'İsâ-yı Rûhu'llâh kanı Seyyidü'l-Kevneyn ya'nî ol Hâbîbu'llâh kanı		kanım dök- [2] Kanını akıtmak. Eziyet etmek, sıkıntı vermek.
Mş2/43	Çanı Mecnûnî cihânîñ kanı Leylâsı begim Hüsniüne ğırrâ olan dil-ber-i ğarrâsı begim	G112/5	Dehânîñ dökdi kanım bezm-i 'aşkıñda şarâb itdi Lebiñden şordum ey âfet didi kim çana kan ister
Mş2/43	Çanı Mecnûnî cihânîñ kanı Leylâsı begim Hüsniüne ğırrâ olan dil-ber-i ğarrâsı begim	G287/11	Dökdi kanım o leb-i cân-bahşın ey âfet benim Çana çana ceng iderdim ger olaydı çana kan
Mş2/42	Çanı bu köhne sarâyın şeh ü pâşası begim Çanı Cemşîd ü Sikender kanı Dârâsı begim		kanı helâl [1] Kanı helal etmek, canını feda etmek.
Mş2/42	Çanı bu köhne sarâyın şeh ü pâşası begim Çanı Cemşîd ü Sikender kanı Dârâsı begim	G287/13	Çeşmiñe kanım helâl ü la'liñe cânım fedâ Pâyıña eşkim nisâr olsun eyâ serv-i revan
Mş2/41	Çanı bu köhne sarâyın şeh ü pâşası begim Çanı Cemşîd ü Sikender kanı Dârâsı begim		kanın iç- [1] Öldürmeye kastetmek. Çok eziyet ve acı çektirmek.
N9/4	Vefâ vü şefkatiñ 'uşşâka cânâ ber-devâm eyle Kerem kânı mürüvvet şâhibi cânânesin bi'llâh	G258/11	Niçe dil-dâdelerin kanın içerken şanemâ Ne revâdır ki lebiñ mihr ü vefâdan ura dem
Tr2/45	Çanı aħbâb u çanı aşhâb u çanı akrabâ Uşta bir daħı yaturdum dâder-i cân-âverim		kanına gir- [1] Kandırmak, aldatmak. Kendine aşık etmek.
Tr2/45	Çanı aħbâb u kanı aşhâb u çanı akrabâ Uşta bir daħı yaturdum dâder-i cân-âverim	G180/5	Nedendir çeşm-i hün-h'vârın girer kanına 'uşşâkıñ Ezel merdümlük eylerken ider mi şimdi demden haz
Tr2/45	Çanı aħbâb u çanı aşhâb u kanı akrabâ Uşta bir daħı yaturdum dâder-i cân-âverim		kanlı [4] Hangi, kim.
Tr2/44	Hâk olup yatur ğubârın tozıdır bād-ı fenâ N'oldı ya kanı birâderlerle mâder hem peder	G193/9	Çankı zât içre ki cüz'î 'aşk ola 'Akl-ı küll dir aña yâ Hû el-fırâk
Tr2/42	Kâfire cennetdir ammâ mü'mine sicn-i belâ Çanı ol cebbâr begler kim benim dirdi hemân	G304/14	Uşta cem' olmuş hezârân şîvelü maħbûblar Çankısın isterse göñlüñ Nebziyâ sen anı sev
	kân-ı aşk [1] Aşkın membaı, aşkın ocağı.	Mş1/26	Likin olıcağ hazân elbet çeker hamyâzesin Ey göñül şuhriyye çokdur kanlı yirin yazasın
G277/4	Baña ne hâk olursam yine aşlım hâkdir ammâ Velî sen kân-ı aşkda misli yok bir gevher-i ferdin	K33/28	Ehl-i İslâm degil millet-i uhrâdandır Baçalım kanlısına kâ'il ü yâ kâ'il olmaz
	kân-ı kerem [1] Kerem, bağış kaynağı.		kan ağla- [1] Kanlı gözyaşı dökmek. Derin acı ve üzüntü duymak, içi yanmak, çok yakınmak.
Mh4/6	El-amân ey nür-ı dîdem nev-resîdem el-amân Nâ-ümîd itme beni vaşlıñdan ey kân-ı kerem	G314/5	Benimçün kanlar ağlarlar bu iki çeşm-i pür-hünüm Ol iki nergisiñ yâdıyla feryâd eylesem her-gâh
	kanı ol- [1] Bir şeyi yeterli bulan, inanmak.		kanlu bağr [1] Kederden kanlı olmuş ciğer.
G290/5	Yüzün göstermez iseñ kâkülüñle dil olur kâni' Ziyâret itdiği ger Ka'be olmaz ise Şâm olsun	G176/6	Çomadı dîdegânım nem nisâr-ı hâk-i pâyıñçün Velikin kanlu bağrımdan ider bu dem dem istikrâz
	kân-ı şehâvet [1] Cömertlik madeni, kaynağı.		kanlu yaş [1] Kan dolu gözyaşı. Kederden, üzüntüden çok fazla ağlama.
Kt10/16	Oldı hâkîkat bânî-i sâni' Ol zât-ı ekrem kân-ı şehâvet	G272/10	Ayağın tozına yüz sürsem ey serv-i dil-ârâmım Biraz naql eylesem kanlu yaşımıñ mâ-cerâsından
	kân-ı vefâ [1] Sadakat kaynağı, bağlılık menba'ı.		kanma [1] Doyma ,tatmin olma, yetinme.
Kt9/17	Anca dem ey kân-ı vefâ anda şafâlar idesin Dem-be-dem efzün ola mûmtedd ide Hâk dem-be-demîñ		

- G335/2 Toymadım vaşl-ı nigāra āh vāh
Ƙanmadım būs u kenāra āh vāh
- Ƙānūn [5]**
1. Ateş ocağı, fırın.
- Tc2/52 Kār eyledi bu cāna şehā nār-ı firāķiñ
Sinem şerer-i āteş-i hicriñ ile **Ƙānūn**
2. Sözlü veya yazılı kural. || Töre, gelenek.
- G165/4 Dūd-ı āhım ey görüp anı ta ‘accüb eyleyen
‘Aşk bir āteş imiş sinem aña **Ƙānūn** imiş
- G165/12 Çeng iderler kaddini ney nālesin ‘āşıklarñ
Hübırla cevr ü eziyyet gālibā **Ƙānūn** imiş
- G283/6 ‘Ālem-i rü‘yāda Mecnūnı görüp didim aña
Niçedir erkān u **Ƙānūnı** bu rāhiñ kıl beyān
- Mş1/27 Çün ki bildiñ añladıñ **Ƙānūn** ile perdāzesin
Pes pey-i ahyāra düşmezseñ şanuram azasın
- Ƙānūn eyle- [1]** Ādet haline getirmek, sürekli hale getirmek, deęişmez kural yapmak.
- G188/7 Tariķ-ı ‘aşka **Ƙānūn eyleyüp** cān terkini evvel
Telef oldu selef cümle hilāf itmeye pes ahlāf
- Ƙānūn it- [1]** Ādet haline getirmek, sürekli hale getirmek, deęişmez kural yapmak.
- G179/7 Hey di hūnī gamzeñe Ƙān ide **Ƙānūn itmeye**
Tā-Ƙıyāmet yād olurmuş nık ü ger bed ad iden
- Ƙānūn u Şifa [1]** İbn Sina'nın hastalık ve tedavi yöntemlerini içeren eseri. || Kural, nizam ve tedavi, ilaç.
- Ƙānūn [1]** Tam ismi *El-Kānūn fi't-Tıbb* olan ve Batı Tıp Dünyasında *Tıbbın İncili* veya *Tıbbın Mukaddes Kitabı* olarak adlandırılan el-Kanun fi't-Tıbb, İbn Sīnā'nın en büyük tıbbi eseri olup Avrupa dillerine tercüme edilmiş ve uzun yıllar Batılı tıpçıların başucu eseri olmuştur (Bayat, 2016, s.222).
- G82/7 Okıdım yazılı **Ƙānūn u Şifāda** şanemā
Hükemā la'liñi derd-i dile merhem Ƙodılar
- Ƙānūnı dehr [1]** Dünya kuralı, nizamı.
- Kt16/3 Budur **Ƙānūnı dehrin** devr-i Ādemden berü bī-şek
Gelen gezer konan göçer ki nevbet bizdedir hālā
- Ƙapıl- [1]** Etkisinde kalmak.
- G229/6 Gezerken bī-ser ü pā bāğ-ı dehr içinde bī-pervā
Ƙapıldı bir sehī-bālāya ammā Ƙalb-i nā-şadım
- Ƙapanıķ [1]** Bir şeyin kapalı olması durumu.
- G76/14 Şorar iseñ şanemā ger kim ola Nebzī-i dil-riş
O ki bir yıldızı düşkün der-i bahtı **Ƙapanıķdır**
- G60/3 Niçe **Ƙapar** Ƙapusın pīr-i muğān
Çün açupdur anı Fettāhu'l fütüh
- Ƙapı [2]** Eşik, huzur, makam.
- G215/5 Tıyre olma çok görüp **Ƙapıñda** ‘uşşāķiñ şehā
Pādişāh-ı hüsnsin şāh olana dārāt gerek
- G198/7 Yine **Ƙapıñdan** ırağ olalı üftāde gezer
Beñizer ol merd-i ğaribe tıracak hānesi yok
- Ƙapla- [1]** Çepeçevre sarmak, kuşatmak. || Yayılıp her yeri doldurmak.
- G200/7 Zālām-ı ğamiñ çevremi **Ƙapladı**
Ufuķda ne gün görünür ne şafaķ
- Ƙaplıca [1]** Üstü hamam olan sıcak, şifalı maden suyu, ılıca.
- Tr1/35 Ne şoğılu suvarsan **Ƙaplıca** hāmmāmıdır
Ya ķi bir Ƙülhan yāhud bir dīv Ƙarısu amıdır
- Ƙapu [17]** Eşik, huzur, makam.
- G30/13 **Ƙapuñda** Nebzī bir ednā ğulāmñ
Tapuñda gözi yaşı mā'-i mesküb
- G60/3 Niçe Ƙapar **Ƙapusın** pīr-i muğān
Çün açupdur anı Fettāhu'l fütüh
- G100/9 Ğarīb üftādedir Nebzī **Ƙapuñda**
Kimi kimsesi yok saña tayanur
- G109/4 Ƙul itdiñ mā-sivāyı ey shehān-şāh-ı cihān-ārā
Ƙapuñda hāke siyyān olmadıķ şehler mi Ƙalmışdır
- G132/8 Ƙaşıñ mähim şihāb āhım ğamiñ ebr eşkim uş bārān
Melek çeħreñ felek **Ƙapuñ** tapuñ şemse müşebbehdir
- G240/4 Seyr-i ruħuñ āyine-i İskendere virmem
Ƙapuñda şehā kulluğı dāra değişmem
- G282/4 Ƙabül it hıdmetiñde bu dil-i üftādeyi her dem
Ƙapuñda boynı bağlu bir kemīn kemter ğulām olsun
- G326/10 Geçüp āğyār-ı bedkārñ begim meclisde şadr üzre
Ğarīb üftāde olmuşdur **Ƙapuñda** Nebzī bī-çāra
- G357/9 Bu Nebzī bendeñe lutf it **Ƙapuñda** ‘abd-i hālīşdir
Yeter cevr eylediñ şāhım amān u el-amān oldı
- G360/9 Gözlerimdir revzene ağzım **Ƙapu**
Dil hayālī şāhına sırça sarāy
- K2/70 Evvel ü āħir şānadır ilticāmız yā Resül
Seyyidü'l-Kevneynsin ancak **Ƙapuñdur** mültecā

- Kt3/61 **Ƙapuñdan** ğayra itmez ilticâyı maǟşadı sensin
Ƙoma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenâ' atle
- Mh1/24 Nazar ƙılsañ erir sîm-âbeş hem şaħra-ı şammâ
Ƙapuñdur merci'-i insân tapuñdur mecma'u'l-
'irfân
- N38/4 Sen şeh-i hüsniñ iki âvâre maħzûn ƙulıdır
Rûz u şeb gitmez **Ƙapuñdan** gözlerim derbân gibi
- Tr2/30 Ka'be-i maǟşud için sa'yin hebâ imiş dirîğ
Ƙabr bir **Ƙapu** imiş kim her kişi andan girer
- G110/5 Sürme **Ƙapuñdan** görüp ben bende-i üftâdeyi
Âsitâniñ melce-i 'âlem mürüvvet kânidir
- G338/5 Bende-i kemter kemîniñdir **Ƙapuñda** ƙul hemân
Zât-i pâkiñdir şehâ 'âlemde sultân var ise
Ƙapu ağası [1] Padişahın yanında bulunan iç
ağaların en büyüğü olan görevli.
- Kt10/5 Bir niçe yıldır **Ƙapu Ağasının**
Ta'cîz iderdi ehli be-ğâyet
Ƙapucıbaşı [1] Saray kapılarını bekleyen
kapıcıların âmiri durumunda olan kimse
- Kt9/1 Devlet-i 'Osmâniyeden bu **Ƙapucıbaşı**
Ağa Yarıcısı ola Ğudâ ola ki ol muħteremiñ
Ƙapuñ ƙulu [1] Kapı kulu, eşiğinin bekçisi.
- Ms1/13 Şehen-şehsin şehâ **Ƙapuñ ƙulıdır** cümleten şehler
Re'âyâ vü berâyâ oldı sâyende müreffehler
Ƙapuña gel- [1] Bir ihtiyacıni gidermek için yüce
bir zatın makamına çıkmak. || Allah'ın huzuruna çıkmak;
Allah'a yalvarıp yakarma.
- Mr1/14 Rûz u şeb âh u enîñ oldı bize yâ Rabbi kâr
Ƙapuña geldik niyâza ağlayurak zâr u zâr
Ƙapuñda ƙul ol- [1] Hükmine girmek, bağlanmak.
|| Kulluk yapmak, hizmette bulunmak.
- G280/14 Ƙabûl it nîk ü bed her neyse Nebzî
Ƙapuñda ƙul ola ey şâh-ı ğübân
Ƙapuñdan git- [1] Kapısından, eşiğinden ayrılmak.
- G367/4 Sen şeh-i hüsniñ iki âvâre maħzûn ƙulıdır
Rûz u şeb gitmez Ƙapuñdan gözlerim derbân gibi
Ƙapusına var- [1] Eşiğine varmak, huzuruna
ç çıkmak.
- Kt30/3 **Ƙapusına vardım** anuñ tâ ki ğıdmet eyleyem
Didi bağ bağ ne ararsın sen burada dön geri
Ƙar [2] Yağış türü, kar, soğuk.
- G10/6 Eridi tâb-ı 'aşkıñla vücüdüm
Bu issiye şehâ **Ƙar** mı tayanur
- K27/6 Baña yok süz sözünde diseler aña ne söz
Belî germâbe-i meclis degilim **Ƙar** u buzum
Ƙar [5] Amel, davranış. || Kazanç.
- G150/1 Geşt idersin ey gönül deşt-i cihânda **Ƙarsız**
Bârî bir ğüba ƙul ol olma meded dildârsız
- G167/20 Bilmeyenler bilmese ğâlât-ı 'aşkı tañ degil
'Aşk başka ğâl imiş 'aşıklığ özge **Ƙar** imiş
- G255/8 Gündüzün aħşama dek maħzûn u mağmümdür
gönül
Nâle vü efgândır tâ şubha dek **Ƙarım** benim
- G321/12 Şanemâ cevr ü cefâ-pîşe idüp Ƙandaya dek
Gele fâriğ ola bu **Ƙarını** sen terk eyle
- G128/2 Olaydı ey dil-i şeydâ bu fânî dâr medâr
Ne hoş idi gözü âhûlar ile **Ƙar** şikâr
Ƙarışık [1] Birbirine geçmiş, birbirinin içine
girmiş, karmakarışık. || Düzeni, tertibi bozulmuş, düzensiz,
intizamsız.
- G123/9 Ağıcağ dîde-i Nebzî **Ƙarışık** eşk ile dem
Heme-câ atlas-ı surğı vü münâğğaş başlıur
Ƙar eyle- [6]
1. İş etmek, başına iş açmak. || Uğraştırıcı ve üzücü
bir işin çıkmasına yol açmak.
- Tc2/51 **Ƙar eyledi** bu câna şehâ nâr-ı firâkıñ
Sînem şerer-i âteş-i hicriñ ile kânûn
2. İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz
bırakmak, fayda etmek.
- G263/2 Lâ'ubâlî olmuşum rüsvâlîğa 'âr eylemem
'Ârdır ğüsrân-ı devlet ben anı **Ƙar eylemem**
- G136/1 Ey gönül ƙılma naşîhat pend aña **Ƙar eylemez**
Dilde îmânı olan zulmı bu miğdâr eylemez
- Tr1/51 Şanmasunlar zemn ü hicv kendime **Ƙar eylerim**
münkir olmam medğ-i yâr u ƙadğ ı ağyâr eylerim
- Mş2/66 Niçe bir tâ'at-ı Ğağ eylemege 'âr idelim
Niçe bir Nebzî gibi cürm ü güneħ **Ƙar idelim**
- Mr1/13 Rûz u şeb âh u enîñ **oldı** bize yâ Rabbi **Ƙar**
Ƙapuña geldik niyâza ağlayurak zâr u zâr
Ƙar gibi [1] Temiz, beyaz.
- M2/5 Ekseri ebyaz olur **Ƙar gibi**
Bir iki bizde dağı var gibi

- qara [4]** Kara, siyah. || Sıkıntı, keder, bahtsızlık; kötülük.
- G227/5 Gözime mihr-i felek **qara** gelür rüz-ı hicir Şeb-i vaşlıñ ne münevver olur ey mäh-ı cemâl
- G26/9 Dem-i hicriñde **qara** rüz-ı rüşen Münevver vuşlatıñda qarañu şeb
- G156/8 Bezm-i hâşu'l-hâşşıña varmış 'abüsü'l-vech ile Nâ-mübârek çehresin kılmış o menhüs **qara** pus
- G347/6 'Arızın Deryâ-yı beyzâ kâkülün Baħr-i siyâh Çoğ gezdim görmedim mislin **qara** vü ağda
- qara baht [1]** Talihsizlik, kötü talih.
- G315/14 Kızıl kana bulaşmış çehre-i zerdin yine Nebzî **Qara bahtın** açılmaz böyle düşdün âlden âle
- qara gönül [1]** Acımasız, acı duymayan, acıya duyarsız.
- K33/20 Dil-i senginine taşlar urılır lâ-yuḥşâ Yine ol **qara gönül** şerm-ile bî-dil olmaz
- qara gün [1]** Kötü gün, üzüntülü, sıkıntılı zaman.
- G347/9 **Qara günlerle** qarañu olsa tañ mı gözlerim Murğ-ı bî-per gibi bî-pervâ tutuldum ağda
- qara haber [1]** Çok üzücü, kötü haber.
- K10/5 Yine **qara haberle** haḫ gelicek rüyuña yârâ Yañıldım zıkr ü evrâdım şaşırđım ağ u karayı
- qara saç [1]** Siyah saç.
- G176/7 Ta'allüm eylemiş gamzeñden ol **qara saçın** sıhri Meseldir mâr kejdümden ider dirler sem istikrâz
- qara şâl [1]** Siyah şal. || Karalar giyme.
- Mş1/34 Yâsemîn-i sîm-ten şan kim hayâl olmuş durur Lalenin surḫ libâsı **qara şâl** olmuş durur
- qara tağ [1]** Kara dağ. || Cüsseli, heybetli, vakur.
- G87/1 Ğam-ı hâl-i siyâhın dilde cânâ bir **qara tağdır** Leb-i la'lin hayâliyle sirişkim Kızıl Irmağdır
- qara toprağ eyle- [1]** Kara toprak etmek. || Mezar etmek, öldürmek.
- Tr2/7 Şoldırup o gül budağın **qara toprağ eyleyüp** Bu dil-i nâ-şâdı bülbül gibi nâlân eyledi
- qara yazulı [1]** Bahtı kara olmak.
- G218/5 Kara yazulı imişsin çün nihâl-i nârven Ben şanurdum servveş âzâd imişsin ey gönül
- qara zülf [2]** Yüzün iki tarafına sarkan, siyah saç bölükleri.
- G386/9 Taḫup zencîrves bir gerden-i câna **qara zülfın** Dil-i Nebzî anıñçün rüz u şeb küyun yatağ itdi
- G157/8 Dâne-i hâlin görüp pervâz iderken murğ-ı dil **Qara zülfün** ağ ile tutdı yerin kıldı kafes
- qaralar giy- [1]** Bir felaket dolayısıyla siyah örtü bağlanmak, siyah elbise giymek. || Yas tutmak.
- Tr2/52 Dökilüp berg-i hazân gibi şarardı bağlar Çıkarup sebzi libâsın **qaralar giydi** çemen
- qaranfil [5]** Güzel kokulu bir çiçek. || Sevgilinin yanağı, yüzü.
- G75/1 Ey ruḫı gül büyü **qaranfil** saçı hem sünbül-i ter Bülbül-i şürîde gibi nâle işim şâm u seḫer
- G207/3 Dili bülbül lebi mül had **qaranfil** kâküli sünbül Güşâde gül-'izârında gül-i bî-hârî pek nâzik
- G221/6 Yüzi gül mül lebi sünbül saçdır **Qaranfil** haddidir hem hâli fülful
- G311/15 **Qaranfil** yâsemen şeb-büy u zanbaḫ Reyâhîn bî-şümâr el-ḫamdülillâh
- Mş2/54 Gül ü bülbül gidicek nâle vü gülğul mı kala Dökile berg-i semen ya ki **qaranfil** mi kala
- qaranfil-bü [1]** Qaranfil kokulu.
- G74/10 Açılmış gülşen-i hüsnünde gün-â-gün ezhârî O bir gül-rü vü sünbül-mü **qaranfil-bü** semen-ḫaddir
- qarañu [5]** Karanlık. || Gereğince anlaşılıp bilinemeyen, güvenilmez, tekin olmayan kişi ya da durum.
- G25/9 **Qarañudur** gözime rüz-ı rüşen rüz-ı hicriñde Münevverdir şeb-i vaşlıñda şâhâ ol qarañu şeb
- G307/15 **Qarañudur** çeşmime rüşen cihân Reng-i rüyum 'aşḫ u sevk itdi şaru
- Kt4/5 Uşta girdin bir **qarañu** otaya Siendir bir dayḫ yaḫud maḫbese
- G25/10 Qarañudur gözime rüz-ı rüşen rüz-ı hicriñde Münevverdir şeb-i vaşlıñda şâhâ ol **qarañu** şeb
- G26/10 Dem-i hicriñde qara rüz-ı rüşen Münevver vuşlatıñda **qarañu** şeb
- qarar-[1]** Kararmak, siyahlaşmak.
- G181/13 Yüzi **qararmaz** eger gül-hâna girse Nebziyâ Kim hayâsız olmada pîr-i zen-i ğardan ğalîz

	karar bul- [2] Durmak, sabit, yerleşik olmak.	Tr2/67	Hâşşaten tütî kerîmeñ vay kardeşim benim Lîk yevmü'l mültekâ cennât-ı 'âlî-câyda
G77/2	Devr-i gül geldi irişdi nev-bahâr Devr ider dâ'im zamân bulmaz karar	Tr2/69	Cem' olursuz 'âmmeten ferdây kardeşim benim Murğveş uçup bu dem çıkdñ aramızdan saña
	karar eyle- [1] Birçok şeyi deneyip birini seçmek, Sürekli olarak belli bir durumda, yerde bulunmak.	Tr2/5	Ayırup cāndan 'azîz kardeşim kardeşdan Hâk idüp birin birin hicr ile bî-cān eyledi
G129/10	Günde bir güne zühür eyler bu çarhñ devresi en de Nebzî her gice bir güşede eyle karar		kardeş [1] Kardeş. Dost, arkadaş.
K19/23	Yümn ile hayr ile varup eyleyücek anda karar Dil didi târih gerek zabt ola sâl-i kademiñ	G214/6	Boşlamazsın der-peyin her rüz u şeb Kardeşin mi ol rakîb ya neñ seniñ
	karargâh [1] Kalınacak yer. Karar kılınan, durulan, kalınan yer		kardeş ol- [1] Kardeş gibi dost ve yakın olmak.
K119/4	İdüp 'uzlet oturdu Maldepede Aña hoş geldi zîrâ ol karargâh	G139/4	Muğ-peçe sâkiyle ma'nîde iki gam-zâdeyiz Pîr-i mey-hâneyle kardeş oldı çün kim pîrimiz
	kararı yok [2] Kararsız, sebat etmeyen, yerinde duramayan. Âşğın kararsız gönlü.		karı [2] Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, refika, zevce. Bayan, kadın.
G399/10	Bu Nebzî nazmına tut güş anı hıfz eyle aña hoş Olup 'aşkıñla ol bî-hüş kararı yok gezer her-sü	G118/6	Ne çok cānā idinmişsin rakîb-i dîv-şüretler Türılmaz meclisinde karılar hâmmâmina beñzer
N28/1	Yok kararım bir mekânda yilerim yiller gibi Çeşmimiñ yaşı dem-â-dem boş ider seyler gibi	Tr1/36	Ne şoğulur şuvarsan kapluca hâmmâmidir Ya ki bir küllhan yâhud bir dîv karısı amıdır
	kârbân-ı kahr [1] Üzüntü kervanı.		ka'r-ı düzeğ [1] Cehennem dibi, cehennem çukurunun dibi.
G53/9	Ğuşşadır bārñ refîkiñ kârbân-ı kahr dır Sâlik-i rāh-ı meşâkkatsin dilâ göziñi aç	G107/3	Rakîbiñ kaddi zaqqûm ağacıdır ka'r-ı düzeğde Seniñ ol kâmet-i serviñ begim bâğ-ı İremdendir
	kardeş [12] Kardeş. Dost, arkadaş.		kâr-ı aşk [1] Aşk işi, aşk meşguliyeti.
G147/8	Pâdişâhından cüdâ kıldı görüñ ben bendeyi İtdigin dehrin baña kardeşa kardeş eylemez	G196/2	Toğradı bağrım ser-â-ser tîğ-ı cevherdâr-ı 'aşk Hey 'aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kâr-ı aşk
G147/8	Pâdişâhından cüdâ kıldı görüñ ben bendeyi İtdigin dehrin baña kardeşa kardeş eylemez		ka'r-ı sağar [1] Cehennem dibi, Cehennem çukurunun dibi.
G298/4	Atalık me'mül iderken başıma taş urdu gör Tevbeler inanmayam kardeşime şimden-gerü	G67/10	Varma bâb-ı dil-rübâya git rakîbâ kim seniñ Mebde' in ka'r-ı sağardır var yine oldur me'ad
K13/28	Mürebbâ idiler zânü-yı Peyğam-berde bî-minnet Olalar yarın anda zîb-i cennet ol iki kardeş		kâr-ı uşşâk [1] Âşğın işi, meşguliyeti.
Tr2/5	Ayırup cāndan 'azîz kardeşim kardeşdan Hâk idüp birin birin hicr ile bî-cān eyledi	K33/1	Kâr-ı uşşâka 'aceb var mı mu'atıl olmaz Dil-i ehl-i dile bundan dañı müşkil olmaz
Tr2/60	Mağz-ı lutfundan 'inâyet eyleye şabr u sebât Şübhe yok kıldñ behiştî cāy kardeşim benim		Kâri'a [1] Kıyamet günü.
Tr2/61	Başuban dârü'l-karâra pây kardeşim benim Yaşdanup bālîn-i Rıdvāna otur pes ber-serîr	K2/21	Kâri'a vü Hâkka zâhir ola çün Tûfân-ı Nüh İtmem itlâk dâmeniñ yâ ze'l-Me'âric yâ Hüdâ
Tr2/63	Sāye-i Tübāya pister yay kardeşim benim Dest-res bulduñ ne gam gencine-i ğufrāna ki		karîb [1] Yakın, yakın olan; soyca yakın.
Tr2/65	Rahmet-i Rahmāndan aldıñ pay kardeşim benim Gerçi kim ehl ü 'iyālîñ terk idüp olduñ revān	G34/8	Ne peder mādër ü duğter ne püser Ne birâderle ne h'vâher ne karîb
			karıl- [2] Karışmak, karıştırılmak.

- G212/10 Dilde her dem nār-ı ğam bād-ı elem eksik değil
Āb-ı miñnetle **karılmış** Nebziyā hākiñ seniñ
- G259/4 Akdıqça gözüm ābı şanma söyünür nārım
Hāke **karılıp** cismim ber-bād ola mı bilmem
- karın-i mağfired it-** [1] Bağışlanmaya, afva mazhar olmak.
- K14/16 Dağı hem 'ākıbet imān u Qur'an-ile hatm eyle
karın-i mağfired idüp muvaffaq eyle Rıdvāna
- ka' r** [1] Deniz, kuyu vb. şeylerin dibi, dip, derinlik.
- G199/10 Yem-i 'aşk içre bizi şanma şināver ancak
Belki ğavvāş oluban **ka' rına** dağı talanık
- karındaş** [1] Kardeş. || Dost, arkadaş.
- Tkb2/80 Ni'met-i 'uzmā-yı dīdārıyla minnet eylesün
Cümleden mücrim zenib Nebzī **karındaşın** dağı
- karış-** [2] İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.
- G274/3 Kan **karışmış** eşk-i çeşmim akdı la'liñ yādına
Ravza-ı cennet gibi hüsñüñ mükemmel ber-devām
- G306/7 Işıcak kanlu imiş kanı **karışdı** kanıma
Alma tursun nāvekiñ sinemden ey her-cāyī қо
- karışık** [1] Düzensiz, dağınık.
- G96/10 Ne 'aceb saçma bayır söyledin ey Nebzī yine
karışık ışık aşı oldu kavāfī vü fiķar
- karib eyle-** [1] Yakın olmak. || Aşığa ilgi göstermek, yakın durmak.
- G318/3 **karib eyle** rakibi ister iseñ meclis-i ünse
Ba' id it bendeñi bāb-ı sa' ādetden cüdā eyle
- karib it-** [2] Yakın olmak. || Aşığa ilgi göstermek, yakın durmak.
- G63/13 Meclis-i hāşşa **karib itme** rakib-i kāfiri
Koma dergāha anı gel lutf idüp kıлма 'inād
- G209/9 **karib itmez** beni ol āsitāna
Rakib-i rü-siyeh ol hük-i nā-pāk
- karib ol-** [2] Yakın olmak. || Aşığa ilgi göstermek, yakın durmak.
- G12/2 Şayd olunmaz ey gönül ol gözleri āhū saña
Vaşşidir bildim **karib olmaz** o tünd-hü saña
- G224/7 Havf ider benden **karib olmaz** baña dime rakib
Korkarım şerriñden ancak sen gibi hardan değil
- karin** [1] Zaman ve yer bakımından yakın.
- G249/8 Ayrılah ey şanem sen dil-ber-i pür-nāzdan
Derd ü ğam kahr u belā her dem **karinimdir** benim
- karın** [1] Karın, mide.
- G96/2 Çıkmason riñ diyü şüfī g.tün turma şıkar
karın bir tolu tulumdur yine şıkdıqça çıkar
- karın** [1] Boynuz. || Boynuz yerinden sarkan saç, saç örgüsü.
- Mş1/7 Urdu Zü'l-karneyni **karın** ile o sevr-i bī-amān
Oldı cevrinden hāmelveş niçe dil-şir pehlivan
- karşu** [9] "-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat.
- G120/9 Gözime **karşu** rakibe em ider la'l-i lebi
Dimez ol hasta-diliñ hātır-ı bīmāri kalur
- G305/1 Gider Manşürveş dil dāra **karşu**
Ne hoşdur dār gör dildāra **karşu**
- G305/2 Gider Manşürveş dil dāra **karşu**
Ne hoşdur dār gör dildāra **karşu**
- G305/4 Te'eddüb eyle şeft-ālūsın alma
Ruñundan o leb-i gül-nāra **karşu**
- G305/6 Sızar āheste āheste gözümden
Yaşım ol āteşin ruhsāra **karşu**
- G305/8 Ruñunda çifte çifte hāli gördüm
Didüm şemse turur seyyāra **karşu**
- G305/10 Yaraşdı biri birinden yeg oldu
Hať-ı mürüñ o zülf-i mārā **karşu**
- G305/14 Dil-i Nebziyi hāndān itdiñ ey gül
Bu gülşende rakib-i hāra **karşu**
- K24/37 Çarhın sitemlü okına **karşu**
Eyle bir ur u ol ez-meşāhir
- karşu tur-** [2] Direnmek, dayanmak, karşı koymak, boyun eğmemek.
- G268/5 Ben **turam karşu** veli bālın-i nāza yaşdanup
Geç serir-i 'izz ü istiğnāda sen yan gel Hasan
- G322/4 Şaf şaf olmuş bağlayup el niçe meh-rūlar āña
karşu turmuş ol meh-i tābāneyi gördüm yine
- karşu var-** [1] Karşı çıkmak, mücadele etmek, savaşmak.
- G305/12 Atarsa tirini kaşın kemāni
Bu dilden özge kimdir **vara karşu**
- karz** [1] Borç, ödünç.

- G219/10 Lut'f idüp Nebzîye bir büse 'a'â kıldı lebi
Bilemem **karz** mı ola yo'hsa ki caba mıdır ol
- kaş [25]** Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan,
üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.
- Mu11/2 Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlñda 'ayân
A'şiri yâ itdi kaddim hicriñ ey **kaşı** kemân
- Mu12/1 Ham bolup **kaşñ** gibi kaddim kemân oldı benim
Zih gibi qalup tenim dağım nihân oldı benim
- Mu15/1 Sü'âl itdikde isminden cevâb itdi çatup **kaşın**
Didi bezimde ayağ eylegil yeddinciniñ başın
- G3/10 Siper-i âhen imiş sine-i Nebzî dirler
Kaşı yâ tecrîbe kıl okıñı gönder o yaña
- G47/2 İrer bu sîneme tîr-i havâdis
Velî ol **kaşı** yadır aña bâ'is
- G58/3 **Kaşñ** tuğrası bismi'llâha beñzer
Yazılmış Muşhaf-ı hüsñünde miftah
- G60/15 Ya **kaşı** cevriyledir dîdemde nem
Kırpığı tîriyledir dilde cürüh
- G69/2 Rüyı nigârñ bir âl kâğıd
Kaşı kalemdir gözi 'Utarid
- G116/3 Kırpığıñ oklar gibi hem dağı yadır **kaşñ**
Sînemi mecrüh iden gamze-i neşter budur
- G121/2 Ru'ş-ı yâri görenler ay dirler
Kaşın seyr eyleyenler yay dirler
- G132/7 **Kaşñ** mâhım şihâb âhim gamñı ebr eşkim uş bârân
Melek çehreñ felek qapuñ tapuñ şemse
müşebbehdir
- G165/18 Nebzîyi mecnûn iden ol saçı leylânın dağı
Ağzı mîm ü zülfi cîm ü **kaşı** iki nûn imiş
- G192/1 Mâh-ı nevle **kaşlarıñ** cânâ görinür yek-nesak
Kâmetiñ serv-i dil-ârâ ile olmuş müttefak
- G193/15 **Kaşlarıñ** resmin görüp yapmış şehâ
Ol mühendis yapı çün Kısra'ya tāk
- G202/6 Kâfda 'Ankâ olursa sînesin eyler şikâf
Kırpığıñ gibi bir ok **kaşñ** gibi bir yay yok
- G227/4 Şafaq-ı âl-i ru'şñda görüp ey bedr-i tamâm
Meh-i nev diyü **kaşñ** eylemişim egri hayâl
- G231/4 Gamze-i fettânña sâhir didimse haq didim
Ya didimse **kaşña** ok gibi toğru söyledim
- G361/3 **Kaşları** kavs-ı kazâdır kırpığı sehm-i belâ
Çeşmi âfet gamzesi cellâda virdim gönlümü
- G365/3 Görinen **kaş** degildir velî haştât-ı ezel
Varağ-ı rüyuna çekmiş o şehiñ haşt-ı celî
- G374/10 Egerçi rûze-i hicriñ dil-i 'uşşâka tutturduñ
Vişâliñ 'ıydına illâ iki **kaşñ** hilâl oldı
- G401/3 Gönül ol beñleri dâna yüzi bedr ü **kaşı** esnâ
Garîb Mecnûn gibi cânâ saçı Leylâya meyl itdi
- K10/8 Berât-ı hüsni haştât-ı ezel haqkıñda yazmışdır
Çeküpdür **kaşlarıñ** şâhâ aña tuğra-yı garrâyı
- Tc2/22 Tutma gönül sîneñ aña qarşu hedefves
Her dem ki atar okuñı ol ya gibi **kaşlar**
- G13/3 **Kaşlarıñ** kavs-ı belâ-yı nâgehân
Kırpığıñdür dil-berâ sehm-i kazâ
- G332/6 Kim görürse nûn ider ol ân kaddin lâ-cerem
Sende bu hüsñ ü şemâ'il vardır **kaşlar-ile**
- kaşâne [2]** Mükemmel ev, köşk, saray. || Yuva.
- K14/8 Müferrih dil-pesend ü rüşenâ-yı dîde-i dildir
Münakkaş çâr-erkânı müsellemler hoş **kâşâne**
- KT8/10 Hizâsında yapup bir mahfil-i kâh-ı behiştâsâ
Ola tâ o mücellâ-hâneye evvân u **kâşâne**
- kasâvet [2]** Üzüntü, gam, keder, tasa.
- G159/10 Yatur dârü's-şifâ-yı firkañde Nebzî-i nâ-çâr
Ana gam lahm u 'azm âlâm **kasâvet** şahm ü desm
olmuş
- G206/5 **Kasâvet** tohmunu ekmek diler bitürmek için gam
Vücüdüm kiştârın dehr-i bî-mihr eylemişdir herk
- kasâvet-zâde [1]** Üzüntünün, kederin, tasanın,
gamın oğlu.
- G218/3 Mâder-i gamdan velîd olmuş **kasâvet-zâdesin**
Dâderiñmiş hüzn ile hem-zâd imişsin ey gönül
- kaşd [4]** 1. Niyet, istek, amaç, gâye. || Birine karşı
bilerek kötü davranma, kötü niyet.
- G290/10 Melâmet kılmaları Nebzîyâ bu nazm-ı bî-dâdı
Kim andan **kaşdımız** budur mücerred bir kelâm
olsun
- K15/7 Yolları yah tutdı kaymak **kaşdına**
Bindiler kızaklara her bir şabî
- K17/25 **Kaşd** u murâdñ ser-be-ser olsun 'alâ-vefki'l-
merâm
Bâğ-ı cihânda bülbüle artdıqça zâr u gülgüle
- Mş2/19 Ba' dehü bilmezim **kaşdı** nedir n'itse gerek
Korkarım dağı beter derde yetüre giderek

- kaşd-ı cān eyle- [1]** Birbirinin canına kastetmek, birini öldürmeye niyetlenmek.
- 287/8 Ğamze-i ħūn-ĥ^vār elinden kırtar ey şāhım beni Zerrece bilmez amānı **kaşd-ı cān eyler** hemān
- kaşd it- [2]** Bir amaç güderek bir işe girişmek, niyet etmek. || Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek, zarar vermek maksadıyla harekete geçmek, kıymak.
- Tc1/16 Gerçi eylerler saña 'arz-ı maĥabbet rü-be-rü Düşmenāna **kaşd idüp** qazarlar ardınca kuyu
- G187/11 Çün baña **kaşd itdi** lĥin eyledim işin tamām Küşte-i şimşir kıldım başına urdum çomağ
- kaşd-ı kelām eyle- [1]** Bir şey söylemeyi, konuşmayı amaçlamak.
- K13/35 Ey kalem **kaşd-ı kelām eyle** cenābına anuñ Kim du 'ā'-ı ĥayrdan ġayrı hedāyā qalmamış
- kaşd-ı tezevvüc ol- [1]** Evlenmek istemek, zevce olarak alma amacında olmak.
- K35/7 Velī bundan muqaddem eyleyüp **kaşd-ı tezevvüc ol** Dilerdi izdivāc için bula bir nāhid-i 'azrā
- kāse [2]** Yayvan kap, tas. || Kadeh.
- G228/7 **Kāse**ler memlü olur rengīn mey-i nāb ile pes Kīseler olup tehī qalmaz derūnunda direm
- G265/3 Müdām elde mül olsa **kāse** olsa Hem olsa gül gönülde olmasa hem
- kāse-i mevt it- [1]** Ölüm kadehi etmek. || Ölüm şarabı içmek.
- KT14/3 İçerler **kāse-i mevti idüp** fermān-ı Ĥaĥ bir gün Feleklerde melekler dābbe arzda hem havāda ĥayr
- kaşem [1]** Yemin, and.
- G316/4 Dilimde mün 'akid mihriñdir ey meh **kaşem** yād eylerim va'llāhi bi'llāh
- kaşı hilāl [2]** Kaşı hilāl gibi kavisli olan kişi.
- G358/16 Firākı rüze vaşlı leyle-i Kadr Gören 'ıyd eyler ol **kaşı hilāl**
- G260/4 İrgürseñ eger 'ıyd-i vişālīne beni sen Kurbānıñ olam yoluña ey **kaşı hilāl**
- kaşı kemān [2]** Kaşları yay gibi kavisli ve düzgün olan. || Yay kaşlı sevgili.
- G178/5 Atar tır-i ġamze o **kaşı kemān** İşit ey gönül eylegil ihtiyāt
- G369/3 'Arz kıl meclisde ey **kaşı kemān**ıñ lebleriñ Zaĥm-ı tır-i ġamzeñe la'l-i lebiñ merhem gibi
- kaşı yā [4]** Yay kaşlı.
- G7/8 Geçdigiy çün okları sīnem delüp eglenmeden Ol **kaşı yā** egridir toğrulmadı hālā baña
- G223/6 Ğarazıñ luĥf ise dirsiñ ki cefāya katlan Ola mı ey **kaşı ya** şabra taĥammül müşkil
- Mh2/11 Kirpügi oĥ **kaşı ya** şankim ĥarāmī gözleri 'Aşıka bī-rahm u şefkat tünd söyler sözleri
- G189/2 Tır-i müjġānıña kim bu sīnemi tıtdum hedef N'ola bir cānim yoluña **kaşı ya** olsun telef
- kaşı yay kirpigi oĥ [1]** Kaşı yay gibi kavisli da kirpigi ok gibi delici.
- G360/8 Çeşmi sehĥār ġamze şan Tātārdır **Kirpigi oĥdur** belī hem **kaşı yay**
- kaşı yay [4]** Yay gibi kavisli kaş.
- G245/3 **kaşı yayım** lāf idüp dirmiş hezārān sīneden Tırmaz eglenmez geçer bir tır-i müjġānım benim
- G347/3 **kaşı yayım** kirpigiñ okları varken ġamzeler Taĥınurlar çüfte çüfte deşne şol u sağda
- N24/4 Rezm-i hicriñde kemān-keş ġamze-i mestīñ durur Adı var 'ālemde ancak **kaşı yayım** Rüstemiñ
- G324/5 Yolunda oĥ gibi toğrı iken o **kaşı yayıñ** ben Cefā vü cevri ile qaddim eger āheste āheste
- kāsid [1]** Kesat olan, eksik olan, verimsiz olan, devamı olmayan.
- G183/10 Ĥ^vāce-i ĥüsne ne yüzle ey güneş 'Arz idersin böyle bir **kāsid** meṭā'
- kāşif-i her müşkilāt [1]** Her zorluğu, her güçlüğü, her engeli keşfeden.
- Tr2/58 Ya niçe kılsun taĥammül bu firāka şağlar Tā meger iĥsān idüp ol **Kāşif-i her müşkilāt**
- kaşıñ kemān [1]** Kaşı keman gibi kavisli olan.
- G305/11 Atarsa tırini **kaşıñ kemān**ı Bu dilden özge kimdir vara qarşu
- kaşır [1]** Eksik, kusurlu, kısa, āciz.
- K10/25 Dilā her vech ile medĥinde **kaşır**sın o dādārıñ Du 'āya kaşır idüp pes herçi ber-dārī beyārāyī
- kāşī [1]** Katı, sert, duygusuz, hissiz.

G385/14	Nebzî taleb it eyleyücek 'aşk-ı hakikî Zîrâ ki mecâz-ile yine kalb ola ķāsî	Tr2/26	Rabṭ-ı kalb itmek aña ḥakķā ḥaṭā imiş dirîĝ Ķaşr-ı zîbâlarla tezyîn olunan bu köhne ev
	ķaşları kemân [1] Kaşları yay gibi olan sevgili.		ķasve [1] Katı, taş.
G278/3	Ķaşları Rüstem ķemânî kîrpigi tîr-i kaẓā Çeşm-i ḥûn-ḥ ^v ârî velî oldı Nerîmân-ı zamân	K22/4	Muḥakķak 'ıyd irişdi ĝayrı hengâm-ı şafâdır uş Dürüldi ĝuşşanîñ tûmârî toldı ķasveye peymân
	ķaşr-ı feleksâ [1] Dünya gibi köşk. Büyük köşk.		ķat [3] Huzur, makam. Kapı, eşik.
G240/2	La'l-i lebiñi ĝonca-ı ḥamrâya deĝişmem Ĥâk-i deriñi ķaşr-ı feleksâya deĝişmem	G30/8	Ne deñlü cevri iderseñ eyle şâḥım Olur çün ben kuluñ ķatında merĝüb
	ķaşr-ı me'âlîsi [1] Şerefli, yüce kale.	N53/2	Mâhveş ger 'arz-ı didâr eyleseñ ey kaddi tām Mât olup mihr-i münîr ola ķatında bir zâlām
K19/11	Hem-ser-i Firdevs-i berîn ķaşr-ı me'âlîsi ki var Oldı bu 'ünvân ile reşk-âveri eyvân-ı Cemîñ	T1/12	Aña virmişdir Ḥudâ şâḥa ki bir ḥüsn ü behâ Âfitâb anuñ ķatında şanasın necm-i Sühâ
	ķaşr-ı muṭarrâ [1] Yeni, göz alıcı köşk.		ķat' -i meveddet it- [1] Dostluğu, muhabbeti kesmek.
K14/9	Ḥulâşa bî-ķuşûr ķaşr-ı muṭarrâ mesken-i ra'nâ Ne var medḥ eylesem lâyıķ degil mi baķ her yana	G345/5	İtmese ķat' -i meveddet o şehen-şâḥ-ı cihân Nîĝeh ü mültefiti her dem ü her bâr olsa
	ķaşr [2] Köşk, kâşâne, saray.		ķat' [2] Kateden, kesen, durduran, son veren.
G31/1	Cevr ile ten ķaşrımı kıldıñ ḥarâb Yine luṭfuñla idüp ma'mûr yab	G182/10	Luṭf it ey pervâne düşme şem'-i süzân içre gel Göz göre ķat' itme bi'llâḥ bâl ile perden ṭama'
G238/8	Selâṭîn-i cihâna zerre deñlü i'tibârım yok Kulum bir şâḥa kim aña felek ķaşr u melek ḥâdim	K12/21	Gitti andan ķat' u ṭayy-ı menzil ü merḥal idüp İrişüp pes ḳal'a-ı Aṭayî kıldı çün ḥişâr
	ķaşr it- [3] Kısa kesmek, azaltmak, eksik bırakmak.		ķat' it- [2] Kesmek, bitirmek, son vermek.
G321/7	Bu ṭariķ içre yüküñ ķaşr ideĝör zâd-ı ĝama Seferiñ ĝâyet uzak bâriñi sen terk eyle	K6/7	Câhilî ĝayretle her dem ķat' iderdim mûlarım Eylemezdim ol Resûlün sünnetiyle istinân
K10/26	Dilâ her vech ile medḥinde ķaşırısın o dâdârîñ Du'aya ķaşr idüp pes herçi ber-dârî beyârâyî	G182/1	Ey gönül ķat' itme hergiz la'l-i dil-berden ṭama' Ṭütî-i ĝüyâ keser mi ķand u sükkerden ṭama'
Mr5/68	Şanma ki sen kâĝıd yeter Ķaşr itmeyüp medd eylesem		ķat ķat [3] Katlar halinde. Çok, pek çok, fazlasıyla.
	ķaşr-ı fesîḥ [1] Büyük köşk, kâşane, saray.	Mh1/6	Olursın luṭf-ile riş-i dil-i mecrûḥlara merhem Ḥudâ ķat ķat ecr iḥsân idüp ķadriñ kıla eḫām
G55/8	Şâḥ-ı 'aşka olmaĝa miẓyâf için sîneñ gibi Yok durur bâĝ-ı cihânda ey gönül ķaşr-ı fesîḥ	G382/14	Vefâsî ĝayra ez'âf-ı muẓâ'af Cefâsî 'âşîķa ķat ķat degil mi
	ķaşr-ı cihân [1] Dünya sarayı.	G264/10	Şanur mısın ĝürûḥ-ı 'âşîķânî başına buyruk Beni ķat ķat bende çekdi gör ol perçem-i pür-ḥam
G239/1	Luṭfuñı ĝörmüşem şehâ ķaşr-ı cihânda ben delim Kâfir-i ni'me olmazam şükr iderim Ḥudâ 'Alîm		ķat ķat eyle- [1] Arttırmak, çoĝaltmak.
	ķaşr-ı felek [1] Felek sarayı, dünya köşkü.	Tr2/77	Zevķiñ Bâr-ı Ḥudâ her bâr ķat ķat eylesün Ümmet-i Aḥmedle cümle cem' idüp yevmü'l-meẓîd
G129/7	Tekye olmaz ey gönül bu Bî-sütün ķaşr-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar		ķat' ol- [2] Kesmek, bitmek, son vermek.
	ķaşr-ı zîbâ [1] Süslü, gösterişli köşk.		

G383/7	Tîğ-ı bürrân-ile yâ Rab kağ' ola 'ırk-ı rağîb Ata tundan tuna anı tünd-bād-ı şarşarî	K27/17	Cümleden kağ'-ı nazar şîr gibi hamle idüp Hele o kelb rağîbe didirirdim tomuzum
G144/1	Kâkülünden kağ' olur şanma şehâ sen dîdemiz İstemez zülfünden âzâd olmağı bendîdemiz	Kt20/9	Cümleden kağ'-ı nazar cânânım 'lyd-ı vişâliñde çurbân olayım
	kağarât [1] Damlalar, zerreler.		kağtbe ol- [1] Yazıcı olmak.
G36/6	Görüp femi şadefinde o lü' lü dişlerini Misâl-i kağre-i Nîsân gözüm döker kağarât	K1/15	Ola rıdvân u selâmu'llâh 'aleyhim kağtbe Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba ibtidâ
	kağâyif [1] Sulu ve az mayalı hamurun kızgın saç üzerinde tel tel, ufak yuvarlaklar veya büyük bir yuvarlak şeklinde kurutulmasıyla elde edilen tatlı malzemesi ve bunlardan yapılan tatlı yiyecek.		kağtil-i üftâde [1] Düşkün, biçare katil. Düşkünlüğün, zavallılığın öldürücülüğü.
G70/1	Kağâyifle pâlûde nân-ı semîz Degil bûs-ı la'l-i lebiñden lezîz	T1/2	Dil-berâ güyâ ki tîğ-ı Kahramândır hañçeriñ kağtil-i üftâde ancak bî-amândır hañçeriñ
	kağatı [5] 1."Çok, pek, aşırı derecede" anlamında zarf.		kağatı için [1] Katletmek için, öldürmek için.
G75/7	Hâtır-ı pür-nûra sözüme gelmeye lutf eyle kağatı Kağb-i şerîfiñ çelebî berk durur hem-çü hâcer	G56/4	Tîr-i müjgân ile çeşmiñ ey kemân-ebürü beni kağatı için yek-dil olup gamzeñle kuşanmış silâh
			kağatlan- [3] Katlanmak, sabretmek, dayanmak, tahammül etmek.
Kt27/2	Nedir ey dil bu kadar h'vâhiş ile ibrâmîñ Didiğîñ hâşıl olur üzerine varma kağatı	G142/2	Va'de-i vaşl eyleyüp gitdi yine cânânımız Ey ecel gel bârî kağatlan tâ gelince cânımız
G363/10	İrağ oldum cenâbîñdan düşüp şahrâ-yı hicriñe Dimezsün Nebzî-i şeydâ kağatı çokdan cüdâm oldı	G215/3	İvme bir dem şabr idüp kağatlan belâ-yı firkañe İrmege rûz-ı vişâle dahı çok evkât gerek
	2. Sert.	G245/2	Vuşlata va'd itdi gitdi çün ki cânânım benim Ey ecel bir ân kağatlan tâ gele cânım benim
G166/6	Meskenim peygüle-i gam âb u dânem âh vâh Pisterim hâk-i mezellet yaşdığım bir kağatı taş		kağatre [4] Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
	3. Şiddetli.	G129/4	Âteş-i âhı duhânıdır semâ 'âşıklarîñ Âb-ı çeşmi kağatresidir işbu ağan cüybâr
K15/26	Tıfl-ı dil güyâ olup didi hemân Çok kağatı kış oldı bu yıl yâ ebî	G247/10	Eşk-i dîdem Nebziyâ deryâ gibi akşa ne var Çün denizler kağatresinden çoğ 'işyânım benim
	kağat'-ı 'alâka [2] İlgiyi, alakayı kesmek.	K2/46	Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzî zenîb kağatre deryâdan güneşden zerre itdi imlâ
G34/21	Kamudan kağat'-ı 'alâka idegör Olayım dirseñ eger Nebzî edîb	N22/3	Leşker-i encüm-şumârım çeşm-i pür-nem kağatresi Tabl u kûsumdur bu sînem dîd-ı âhımdır 'alem
G182/4	Kâmetiñ servin temâşâ ideli dil serverâ Eyledi kağat'-ı 'alâka kesdi 'ar'ardan tîma'		kağatre-i bârân [1] Yağmur damlası.
	kağat'-ı ümîd [1] Ümidi, beklentiyi kesme.	G325/2	Şanma her dem sîneñî pür-âteş-i hicrân ide Niçe bir çeşmiñ yaşım kağatre-i bârân ide
G65/5	Eyledim kağat'-ı ümîd ey hür vaşlıñdan senin Oldı hicriñde baña dârü'l-hâzen dârü'l-hulûd		kağatre-i bağr-i kerem [1] Cömertlik denizinin damlası.
	kağat'-ı ihsân [1] İyiliği, ihsanı, yardımı kesme.	K32/39	kağatre-i bağr-i kerem yur anı yursa ancak Nokta-ı kenne kene rûy-ı siyâhî hâlî
G107/2	Zâ'îf olsa dil-i 'âşık dime anı veremgendir Fağrîñi şayruluğı kağat'-ı ihsân u keremgendir		kağatrece [1] Damlacık, damla kadar.
	kağat'-ı nazar [2] Bakmamak, itibar etmemek. Alâkayı kesmek.		

- K13/16 Teşnegân-ı fakr sîr-âb ola mı şimden-geri
Çeşme-i cüd u şehâda **kaṭrece** mâ ḳalmamış
- kaṭre-i nâ-çiz** [1] Değersiz, önemsiz bir damlacık.
- G241/9 Bir ayak toprağısın bir **kaṭre-i nâ-çizsin**
Hay Nebzî sen de kendiñ zann idersin âdemim
- kaṭre-i âb-ı hayat** [1] Ölümsüzlük suyunun damlastı.
- G73/9 Her sözi ḳand u nebât yâ **kaṭre-i âb-ı hayat**
Ağzi ol ḫürî şıfatlu çeşme-i Kevser midir
- kaṭre-i la'1** [3] Kırmızı renkli kıymetli taşın bir parçası. || Sevgilinin dudağı.
- G278/9 **Kaṭre-i la'li** hezârân derdlere dermân iken
Zevk bunda her kelâmında dökilür niçe ḳan
- G304/4 Her kelâmı çeşme-i ḫayvân gibi cân-baḫşdır
Kaṭre-i la'li hezârân derdlere dermânı sev
- G110/2 Lebleriñ güyâ ki ḫızırñ çeşme-i ḫayvânıdır
Kaṭre-i la'liñ niçe dil-ḫastanıñ dermânıdır
- kaṭ** [1] Kibritin icâdından önce ateş veya sigara yakmak için kullanılan ve çakmak taşı üzerine konup bir çelik parçası ile vurulduğunda kıvılcım çıkaran, kurumuş, kof duruma gelmiş ağaç kabuğu, bir nevi ağaç mantarı.
- G397/6 Harâret ıssı bir şakrak olur kim 'aşka yâr olsa
Ser-â-pâ nâr-ı mahz olur göyinür şanasın kim **kaṭ**
- kaṭvâfî** [1] Kafiyeler.
- G96/10 Ne 'aceb saçma bayır söyledin ey Nebzî yine
Ḳarışık ışık aş oldu **kaṭvâfî** vü fiḳar
- kaṭvî** [3] Söz, kelâm. || Sözleşme, anlaşma.
- G67/2 Va'd-i vaşlıñla beni şâd eylediñ ey şâh-zâd
Dil-rübâlar **kaṭvîne** yokdur velikin i'timâd
- G293/2 Vaşla irmez varını İsar-ı cânân itmeyen
Lâyık-ı vaşlı ola mı bu **kaṭvî** iz'ân itmeyen
- K5/4 Bî-vefâdır bu denî dünyâ gerekmez i'timâd
Ḳavli uymaz fi'line fi'li hebâ **kaṭvî** durüg
- kaṭvî-i mülzem** [1] Lüzumlu, gerekli söz. || Lüzumlu, gerekli sözleşme, anlaşma.
- G190/4 Mâh bî-mihr olmağ ile ayda bir olur hilâl
Bil bu **kaṭvî-i mülzemi** müsbet muḳarrer bî-ḫilâf
- kaṭvî-i eşaḫ** [1] En doğru söz.
- G57/6 Çeşme-i ḫayvân dimiş o la'1-i cân-baḫşa kimi
'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zı budur **kaṭvî-i eşaḫ**
- kaṭvî fi'line uyma-** [1] Sözü davranışına uymamak, sözleriyle davranışları tutarlı olmamak.
- K5/4 Bî-vefâdır bu denî dünyâ gerekmez i'timâd
Kaṭvî uymaz fi'line fi'li hebâ ḳavli durüg
- kaṭvî** [1] Yay.
- G58/10 O ḫünî ḡamzedir bir merd-i emred
Silâḫ-ı sehm ü **kaṭvî** ile müsallâḫ
- kaṭvî-i belâ-yı nâgehân** [1] Birden bire, ansızın ortaya çıkan musibet yayı.
- G13/3 Ḳaşlarıñ **kaṭvî-i belâ-yı nâgehân**
Kırpügündür dil-berâ sehm-i ḳazâ
- kaṭvî-i ḳazâ** [1] Kaza yayı. || Talih, kader.
- G361/3 Ḳaşları **kaṭvî-i ḳazâdır** kırpigi sehm-i belâ
Çeşmi âfet ḡamzesi cellâda virdim ḡönlümü
- kaṭvî-i ḳuzah** [2] Gökyüzünün yayı, gökkuşağı.
- Mş1/3 Pütedir ḫalk yaydır **kaṭvî-i ḳuzah** oḳ kehkeşân
Şarḳ u ḡarba ḫükm idüp olsañ Ferîdün-ı cihân
- Tr2/23 Kim şihâb oḳın atar **kaṭvî-i ḳuzahla** der-kemîn
Âhiri dünyâ-yı dünün çün fenâ imiş dirîḡ
- kaṭvâd** [1] Kavat, pezevenk, muhabbet tellâli, kodoş.
- G218/12 Duḫter-i rez gibi bir ḡar yoḡ iken ḫum-ḫânedede
Anı der-'aḳd eylemiş **kaṭvâd** imişsin ey ḡöñül
- kaṭvî-i belâ** [2] Ayrıklık derdi, ayrıklık kederi.
- K33/12 Ola şerrinden emîn cây-ı selâmet var mı
Ki aña **kaṭvî-i belâ** gibi o nâzil olmaz
- G165/1 'Âleme **kaṭvî-i belâyı** yağduran gerdün imiş
Ol belâ ḳayıyla âḡeşte dil-i mahzûn imiş
- kaṭvî**-[1] Düz, ıslak, donmuş veya kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer deḡiştirmek.
- K15/7 Yolları yaḫ tıtdı **kaṭvî** ḳaşdına
Bindiler ḳızaḳlara her bir şabî
- kaṭvî** [1] Kaydetme. || Baḡ, zincir, fark.
- N53/4 Mâl-ı dünyâyı n'ider şâḫım olan ḫüsnüñe râm
Mâr-ı zülfüñ **kaṭvîdir** ancak derününde meḫâm
- Kt9/16 Şarf idüp aldı anı çün bunca denânîr-i kesîr
Şaymadı ḫiç biş ü kemi ḡormedi **kaṭvî** diremiñ
- kaṭvî-i hicr** [1] Aynlığın kaydı, ayrıklık baḡı.

- G359/8 Vaşl hengāmında muṭlaḳ zūlfüñe bend oldıgım
Ḳayd-ı hicriñden ḫalāş olmak durur ey sāde-rūy
ḳayd ol- [1] Kaydolmak, yazılmak.
- G56/7 **Ḳayd olan** zūlf-i girih-gīre ḫalāş olsun mı ḫiç
Gamze-i ḫün-riz ile mecrūḫ bulsun mı necāḫ
ḳayd u bend [1] Zincir ve bağ. || Sevgilinin saçı.
- G68/2 Gerden-i cāna taḳup ol zūlf-i pür-çiniñ kemend
Ḥabs idüp çāḫ-ı zekanda kıldı yirin **ḳayd u bend**
ḳayd u bend it- [1] Bağ ve zincir etmek.
- G53/5 ‘Aḳl u cānı **ḳayd u bend idüp** o kāfir kāküli
Çeşm-i ḫün-ḫVarı alur bu milket-i dilden ḫarāç
ḳayd-ı zūlf [1] Saç bağı. || Aşğın sevgilinin
güzelliğine, saçlarına tutsak olması.
- N10/2 Görelden ḫaṭṭıñı ḡamdan mu ‘arrā sādedir ḡöñlüm
Bi-ḫamdi’llāḫ ki **ḳayd-ı zūlf** ile āzādedir ḡöñlüm
ḳaydlu [1] Lākayt olma durumu, ilgisizlik,
kaytsızlık.
- G233/6 Bend iken zūlf-i dil-āvizine la ‘lin isteme
Ey ḡöñül ḫarb-ı meseldir **ḳaydluya** şoḫbet ḫarām
ḳayđu [2] Kaygı, endişe, tasa, üzüntü, endişe
duyulan düşünce, gam.
- G134/14 Ğam-ı hicri ḡam-ı dünyaya bedel tut Nebzī
Dime kim aña mu ‘ādil daḫı **ḳayđu** bilürüz
- Mr4/6 Baḳma nigārñi cevriñe yā Hū
Mi ‘yar olupdur ‘uşşāḳa **ḳayđu**
Ḳays [1] Leylā ile Mecnūn hikāyesindeki
Mecnun’un asıl adı.
- G356/1 Zūlf-i Leylāñıñ ḡamı ben **Ḳaysı** mecnūn eyledi
Elf ḳaddi ḫasretiyle ḳāmetim nūn eyledi
ḳayu ol- [1] Kaygı taşımak, endişe duymak, üzüntü
duymak, tasa duymak.
- Tr1/27 Tā elinden ḳurtulunca başıma **oldı ḳayu**
Her gece şikletmege giderdi ṫurmaz ḡürleyü
ḳaz [1] Budala, ebleh kimse.
- K27/26 Ne revādır ki birāder ḳazasın rāḫıma çāḫ
Sañadır ol yine **ḳaz** bārī büyükçe omuzum
ḳaz- [1] Kazımak, işlemek, nakş etmek.
- Mş1/29 Bu kelām-ı dil-pesendi şafḫ-ı dilde **ḳazasın**
Ḳüşene var uş bu dem ḡör kim ne ḫāl olmuş durur
ḳaza [1] Allah'ın takdiri, kader. || Belā, musibet.
- M1/7 **Ḳazā** olmaz ‘ilācı yok fevātñ
Ḳazāsı var velī şavm u şalātñ
- Ms1/6 Ḥudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihḫatler
Ḳazāsın aldığım şāḫım gerekmez baña şihḫatler
- NSD1/12 Ḥudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihḫatler
Ḳazāsın aldığım şāḫım gerekmez baña şihḫatler
- Ms1/18 Ḥudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihḫatler
Ḳazāsın aldığım şāḫım gerekmez baña şihḫatler
- Ms1/24 Ḥudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihḫatler
Ḳazāsın aldığım şāḫım gerekmez baña şihḫatler
- Ms1/30 Ḥudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihḫatler
Ḳazāsın aldığım şāḫım gerekmez baña şihḫatler
- Ms1/36 Ḥudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihḫatler
Ḳazāsın aldığım şāḫım gerekmez baña şihḫatler
- Ms1/42 Ḥudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihḫatler
Ḳazāsın aldığım şāḫım gerekmez baña şihḫatler
- ḳazā-yı āsumān-püş-ı raḳīb [1]** Rakibin
gökyüzünü kaplayan belası.
- G47/9 **Ḳazā-yı āsumān-püş-ı raḳībñ**
Gelüp mā-beynimizde oldı ḫādis
ḳazāsı var[1] Zamanında yapılmayan oruç ve
namaz gibi ibadetleri daha sonra yerine getirme. || Bir işi,
görevi sonradan yerine getirme.
- M1/8 **Ḳazā** olmaz ‘ilācı yok fevātñ
Ḳazāsı var velī şavm u şalātñ
ḳazā’ullah [1] Allah'ın işi, takdiri.
- K31/4 Mükedder oldı ḫalḳ cümle enāma merg-i ‘ām oldı
Ḳazā’ullāḫ cārī oldı şeyḫ u şābb u mā ‘şūma
- ḳazā-yı āsumān ol- [1]** Gökten inmiş bir kaza
olmak.
- G357/6 Begim ḫaylī dem olupdur ḳazā-yı dilde ḫākīmdir
Seniñ mekkāre-i ḡamzeñ **ḳazā-yı āsumān oldı**
ḳazā-yı āsumānı gel- [1] Gökten inmiş kaza,
Allah'ın takdirinin oluşması.
- G10/5 Nāgehānī bir **ḳazā-yı āsumānı geldi** çün
Ḳözlerim a ‘mā olup hem ḡuşuma girmez şadā
ḳazā-yı dil [1]Gönlün kaderi.

- G357/5 Begim haylî dem olupdur **każâ-yı dilde** hakîmdir
Seniñ mekkâre-i ğamzeñ każâ-yı âsumân oldı
- każî [1]** Kadı.
- G28/20 Meħâkimlerde bu tayy-i sicillât
Dile kıl **każiyâ** var 'aqlı nâ'ib
- każib [1]** Yalan, yalancı.
- Mr4/10 Çıkar gönülden sevdâyı eyvâ
Każib degil mi bu güne da 'vâ
- każın- [1]** Çizilmek.
- G323/3 Lebiñ hoğka dehende ğonca mıdır şuya **każınmış**
ol
'Acebdır bilmezem sükker midir ya engübîñ üzre
- kebab [4]** Ateşe karşı kızartılmış et, büryan. || Aşk derdiyle yanmış yürek.
- G14/7 Bezm-i gülde jâledir mey ğonca kuşbaşı **kebab**
Bülbül-i mestâneye sofrâ döşendi câ-be-câ
- G34/17 Ne şarâb u ne **kebab** u ne meze
Ne sevâķî ne 'avânî ne tarîb
- G72/11 **Kebabı** hem şarâbı surĥ ister
İder yârân aħmerden telezzüz
- K1/20 Nebziyâ büryân kıl baĝrıñ ħarîfân bezmde
Bâdeden evvel iderlermiş **kebabâ** ibtidâ
- kebab et- [1]** Aşk ateşiyile baĝrı yanmak, derinden acılar çekmek.
- G71/3 Āteş-i hicrân ile baĝrım **kebab etdiñ** benim
Çeşm-i mestânem olur bezm içre çün büryân lezzîz
- kebab eyle- [1]** Çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak. || Aşk derdiyle büyük bir acıya uğramak, yüreĝi yanmak.
- Mş2/15 Dil-i şad-pâremi büryân u **kebab eyledi** hem
Kağ ü sînem görîñüz çeng ü rebâb eyledi hem
- kebab it- [2]** Çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak. || Aşk derdiyle büyük bir acıya uğramak, yüreĝi yanmak.
- G288/10 Müsâfir olsa ger dilde hayâlîñ
Kebab idem yanık baĝrım tîz elden
- G243/2 Civânâ bezm-i 'aşkıñda gözüm yaşın şarâb itdim
Düşürdüm nâr-ı şevka pâre-i baĝrım **kebab itdim**
- kebab ol- [1]** Çok güçlü bir duygunun etkisiyle yanıp tutuşmak. || Aşk derdiyle büyük bir acıya uğramak, yüreĝi yanmak.
- G258/3 Yüregim tâb-ı 'izârîñla **olup** hem-çü **kebab**
Dil-i ğam-dîdeye bu cevri ile gelmez mi nedem
- kebayir [1]** Büyük günahlar.
- K24/16 Cürm ü cinâyet baĝy u kabâħat
Aşlâ şaĝâ'ir daĝı **kebayir**
- kebs [1]** Erkek koyun, koç.
- Mş1/15 **Kebs**-ile âzâd İsmâ'îl Zebîħu'llâh kañı
Şâhibu'tı tavr u yed-i beyzâ Kelîmu'llâh kañı
- kebud [1]** Gök renk, mavi. || Mavi kuzu derisi.
- T1/4 Künc-i sîneñ üzre cânâ pâsbândır ħançeriñ
Câme-i surĥ u **kebud** içre nihândır ħançeriñ
- kec [1]** Eğri, çarpık. || Kötü, ters.
- G49/6 İddi'â eyler raķîbiñ vaşlıñı şâħım velî
Bu durur re'y-i ħaĥâ fikr-i saķîm tedbîr-i **kec**
- keder [10]** Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ıstırap, tasa, gam.
- G38/5 Be şüffî kalbîni şâf it **kederden**
Mükedder kalbe olur mı ri'âyet
- G75/12 Bezm-i firâķıñda bugün muṭrib u sâzende gibi
Sînemi def kağdimi çeng nâlemi ney itdi **keder**
- G138/12 Her dem dem ü nem aķmadadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü **keder** olmaz
- G337/3 Şarâb-ı şâfî iç şüffî **kederden** kalbîni şâf it
Gider dilden ğam u hemmi yûri bu yolda merdâne
- K27/14 Berele baĝrımı ħalkıñ sitem-i dem-be-demi
Niçe tâķat gele bunca **keder** ü derde kuzum
- K33/4 İrişür kanda ise bir lekeden tîr-i sitem
Leked-i derd ü **kederle** dili bî-ĝıl olmaz
- K32/2 Ne 'aceb oldı dilâ işbu cihânîñ ħâlî
Ki **kederden** degil ehl-i dile bir dem ħâlî
- K32/13 **Kederi** kendüden olsaydı anı çekmege ne
Ne belâdır ki tebelleş ide bir baṭṭalı
- Mr5/74 Ger sem' u ger men' itseler
Gelmez dile kibr ü **keder**
- T1/6 Şan şafaķ içre hilâl-i âsumândır ħançeriñ
Komadı ol tîĝ-ı dil-cü şadr-ı 'aşıkda **keder**
- keder vir- [1]** Üzüntü vermek, kederlendirmek, tasalandırmak.
- N42/3 Ta'ne-i aĝyâr âña bir vech-ile **virmez keder**
Nâm u nâmüsdan berî ez-'âr 'ârîdir gönül

- kedersiz [1]** Gamsız, üzüntüsüz.
- G154/8 Görür rü'yâda âgyâr ile yâri
Uyursa şanma 'aşîkdır **kedersiz**
- kedersiz ol- [1]** Kedersiz, tasasız olmak, üzüntüsüz olmak.
- G152/8 Nigâr-ı Çîn olursa dağı 'avret
Mağabbet itmeyüp **oluñ kedersiz**
- kef [1]**Avuç, elin iç tarafı.
- G189/10 Kimdir anı mihr-i 'âlem-tâba teşbîh itmeyen
Beñzer engüşti hilâle Nebziyâ hem aya **kef**
- kefen [1]** Ölüye sarılan bez, kefen.
- Mş1/59 'Âkıbet hâke vücûduñ bir **kefenle** kor hemân
Nebziyâ bu çarğ ile ya neyleyüp n'itmek gerek
- kefil ol- [1]** Borçlu borcunu ödemediğinde veya bir kimse verdiği sözü yerine getirmediğinde bütün sorumluluğu üzerine almak.
- G239/8 Sicn-i zekanda bu dili habse şalınca gözleriñ
Zülfiñ **olup kefil** aña didi enâbehu za 'îm
- kehf-i cisim [1]** Bedenin, kişinin sığınacağı yer.
- G169/12 Cân u dil vehm ü hayâl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis
Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhâbveş
- kehf-i hicr [1]** Ayrılık yeri.
- K2/5 **Kehf-i hicriñde** koma ben Nağlı İsrâ eylegil
Mü'minûna Nürdur vaşlñ yâ Hacc u Enbiyâ
- kehkeşân [1]** Samanyolu. || Açık gecelerde gökyüzünde boydan boya görülen uzun, bol yıldızlı, ışıklı şerit.
- Mş1/3 Pütedir halk yaydır kavş-ı kuzah oğ **kehkeşân**
Şarğ u garba hüküm idüp olsañ Feridün-i cihân
- keh-rübâ [1]** Kehribar taşı.
- Tc1/4 İktirân itmiş Zuhal çarğ içre gördüm mäh-ile
Keh-rübâyı hem-'iyâr itmiş felek bir kâh-ile
- kej [2]** Eğri, çarpık.
- G40/3 Ebrûları **kej** hançer-i bürrâna müşâbih
Müjgâni hemân her biri bir tîr-i celâdet
- K27/1 **Kej** ise yüzüm egerçi n'ola râst oldu sözüüm
Gözüm egriligine bakma ki toğrıdır özüm
- kejdüm [1]** Akrep.
- G176/8 Ta'allüm eylemiş ğamzeñden ol kara saçın sihrî
Meseldir mâr **kejdüm**den ider dirler sem istikrâz
- kejlik [1]** Eğrilik, çarpıklık.
- K10/2 Kâd-i dildâra teşbîh eyleyen serv-i dil-ârâyı
'Aceb **kejlik** idüp beñzer dimiş elfe dil-ârâyı
- kej-rây [2]** Kötü fikirli, kötü düşünceli.
- G121/6 Cinân ârzü ider kirdâr ile râst
Anıñçün zâhide **kej-rây** dirler
- G270/13 Bu şî're şeyn iden **kej-râya** olsun şîni çün erre
Göz olsun 'aynı dilde râsi hançer noğta dâğ olsun
- kej-revân [1]** Doğru yoldan sapmış, yolunu şaşırmış.
- G308/7 **Kej-revânedir** bu demde reh-revânân cümleten
İstikâmet üzre gitmez kimse şâh-ı râh-ile
- felek-i kej-rüdan [1]** Bahtın kötü yüzü. || Dünyanın kötü tarafları.
- K32/21 Kime dâd eyleyelim pes **felek-i kej-rüdan**
Var iken bâb-ı keremkârî kime varmalı
- kel ol-[1]** Baştaki saçları dökülmüş olmak.
- K27/3 Saña ne ger ker olam ya kör olam ya **kel olam**
Ya topal ya çolağım ya debeyim ya ki küzum
- kelâm [17]** Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade. || Söyleyiş, söyleme.
- G11/10 Dem-i 'İsiveş enfâsıñ revân-bağş oldu 'uşşâka
Kelâmîñ sükker-i Mışrî zebânıñ tûñi-i güyâ
- G24/8 O leb mercândır ya küt-ı cândır
Kelâmî âb-ı gül ya 'azb-i meşrûb
- G69/7 Şîrîn-dehendir sükker **kelâmî**
Nüş-ı revânveş nüş eyle zâhid
- G70/3 **Kelâmîñdan** özge ruhuñdan sivâ
Harâm oldu 'uşşâka did ü şenîz
- G114/10 'Uşşâk râmîñ 'âlem ğulâmîñ
Tûñî **kelâmîñ** kaddiñ şanevber
- G145/7 Alur la'l-i lebi cân nağdini şîrîn **kelâmîyla**
Terahğhum eyleyüp bir büse yâ niçün bedel virmez
- G152/13 Eger tutmazsañuz Nebzî **kelâmîñ**
Biriñiz puşt biriñiz dağı ğarsız
- G248/1 **Kelâmîñ** sem'î ile bülbül-i güyâdan el çekdim
Dehânîñ rü'yetiyle gonca-ı hamrâdan el çekdim
- G262/5 Enfâs-ı 'İsîdir **kelâmî** cân bağışlar mürdeye
Kopar kıyâmet kâmetin 'arz eyleyüp kılsa hırâm

- G278/10 Kaṭre-i la'li hezārān derdlere dermān iken
Zevk bunda her **kelāmında** dökülür niçe qan
- G359/11 Şimdi budur dil-berā efvāh-ı 'ālemde **kelām**
Hep seniñ 'aşkıña düşdi kim ider halk güftügü
- G366/4 Kūh-ı ğamda telh-kām olmuş bu Ferhād-ı dile
Hüsrevā şirīn **kelāmın** şekkeri helvā gibi
- G398/1 Hayāt-ender-hayāt oldı **kelāmıñla** lebiñ yā Hay
İrişsün 'aşkıña luṭf u ihsāmın pey-ender-pey
- K28/6 Gül ruḥuñ vaşfında çün murğ-ı seher açdım dehen
Eyledim her bir **kelāmım** misk ü 'anber-bār gül
- kelām ol- [2]** Konuşmak, söz söylemek.
- G290/10 Melāmet kılmasonlar Nebziyā bu nazm-ı bī-dādı
Kim andan kaşdıımız budur mücerred bir **kelām
olsun**
- K17/23 **Olsun kelāmın** mā-ḥaşal bulsun du'ā ile ḥitām
Toğduqça ḥurşid ü kamer 'ālemlere virdikçe fer
- kelām-ı dil-pesend [1]** Gönle hoş gelen, gönlün
beğendiği söz.
- Mş1/29 Bu **kelām-ı dil-pesendi** şafh-ı dilde qazasın
Gülşene var uş bu dem gör kim ne ḥāl olmuş durur
- kelāmda ḥilāf yoq [1]** Sözde yalan yanlış yok.
- Mr2/11 **Ḥilāfım yoq kelāmımda** begim şıdkıma Ḥaḳ 'ālim
Kim oldur a'lemu mā fi'z-zamīr dānende-i ezhān
- kelām-ı ḥoşter [1]** Çok hoş, çok güzel söz.
- K12/43 Tā tamām ola anuñla bu **kelām-ı ḥoşterin**
İtdi bu mışra' delālet uşta sāl-i fetḥine
- kelb [8]** Köpek. || Rakip.
- G35/8 Gelmez raḳīb-i tünd-ḥū olmaz benimle rü-be-rü
Rezm-i cihānda ḥiç muḳābil ola mı şir ile **kelb**
- G68/11 İşiginde **kelb** raḳībini baña cā virmez begim
Bārī şehri terk idüp kılam mekāmım ğayrı kend
- G94/5 Hınzır dimeniñ vechi budur **kelb** raḳıbe
Zirā ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer
- G118/9 Bugün Nebzī yine gördüm o **kelbi** zışt-şüretle
Yüzi yüz yaşına yetmiş kadımın amna benzer
- G136/8 Yāri dün şordum raḳıbe görmedim didi baña
Bir mu'ānid **kelb** imiş öldürseñ ikrār eylemez
- G302/8 Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammā
Velikin **kelb** raḳıbiñ tırılmaz āsüde ider 'av 'av
- Tc2/16 Terk itdi beni göz göre meyl itdi raḳıbe
Ḥayfā ki hebā oldı o **kelb** ile şavaşlar
- G318/5 O **kelbi** ni' met-i vaşl ile toq it aç olayım ben
Zamāne muḳteżāsınca cezā-yı bā-sezā eyle
- kelb-i āvāre [1]** Aylak, başıboş köpek, rakip.
- G327/8 Ser-i küyunda görmüşler raḳıbi
Gezer biḥüde o **kelb-i āvāre**
- kelb-i küy-ı dil-ber [1]** Sevgilinin köyünün köpeği.
- G306/11 Dirlik olsun tek hemān ey **kelb-i küy-ı dil-berim**
Benden a'lā ol idüp 'av 'av yūri ğavġayı qo
- kelb-i küy-ı yār [1]** Sevgilinin mahallesinin
köpeği. || Rakip.
- G71/9 Nebziyā terk itme **kelb-i küy-ı yāriñ** ülfetin
Didiler merd-i ğaribe şoḥbet-i yārān leziz
- kelb-i ṭurfe [1]** Tuhaf, acayip, görülmemiş köpek.
- G86/4 Ululanur çoğ olur ḥayl-i 'aşkıña velī
Bu **kelb-i ṭurfeyi** gör kim hemişe tırılmaz ürer
- kelb raḳīb [1]** Köpek rakib.
- K27/18 Cümleden kaṭ'-ı naẓar şir gibi ḥamle idüp
Hele o **kelb raḳıbe** didirirdim tomuzum
- kelb-i 'aḳūr [1]** Kudurmuş köpek, saldırgan köpek.
|| Nefis.
- G187/9 İşiginde güyiyā **kelb-i 'aḳūr** olmuş raḳıbi
Men' ider 'uşşākıñı kim olalar senden uzağ
- kelb [1]** Köpek. || Rakip.
- G379/8 Ferāmüş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymāni
O **kelb-ile** leb-ā-leb devr ider peymāni gördüñ mi
- kelek [1]** Yeterli derecede olgunlaşmamış, ham. ||
Bön, aptal kimse.
- Mş1/64 Şafha-ı ḳalbiñden eyle ḥubunu bi'l-cümle ḥek
Tā görünsün bu felek saña **kelek** 'Anḳā siñek
- kelbveş [1]** Köpek gibi. || Rakip gibi.
- K13/11 'Aşık u ma'şūk çatışmış birbiriyle **kelbveş**
Muḳteżā-yı şehvet olmuş 'aşk sevdā ḳalmamış
- Kelimu'llāh [1]** Hz. Mūsā Kelim, Kelimullāh
sıfatlarıyla da anılan Hz. Mūsā, İsrailoğullarına gönderilmiş
büyük peygamberlerdendir. Kendisine dört ilahi kitaptan biri
olan Tevrat gönderilmiştir (Zavotçu 2006: 348). Hz. Mūsā'nın
şeriati Hz. İsa'nın peygamberliğine kadar devam etmiş; Hz.
İsa'ya kadar gönderilen Dāvūd dışındaki bütün peygamberler
onun dinini yayma ve tatbikle görevlendirilmişlerdir. Kur'an-ı
Kerim'in 34 suresinde 136 yerde adı geçmektedir. Kur'an'da
adı en çok geçen peygamberlerden ikinci sırayı alan Hz. İbra-
him'in ismi, bu sayının ancak yarısına yaklaşır. Bir başka
ifadeyle, Kur'an-ı Kerim'de Hz. Mūsā ve kavmine ayrılan yer

- birkaç cüz tutmaktadır (Aydemir 1990, s. 113; Pala, 1989, s.364).
Kelimullah, Allah'ın kendisiyle konuştuğu kimse. (Hz. Mûsâ'nın Tür-ı Sina'da Cenâb-ı Hak'la konuşması sebebiyle kendisine verilen unvandır.)
- Mş1/16 Kebş-ile âzâd İsmâ'îl Zebîhu'llâh kâni
Şâhibu't tavr u yed-i beyzâ **Kelîmu'llâh** kâni
- kem** [7] Kötü, aşağı, değersiz.
- G105/14 Mezâkı olmayan dadını bilmez
Meseldir bu velîkin **kem** degildir
- G180/10 Niçe ülfet idem bilmem rakîb-i rû-siyâh ile
Olur mı meclis içre Nebziyâ hiç yâr **kemden** hâz
- G236/10 Nebzî-i zâra ulaşma ey rakîb-i seg yûri
Fâriğ ol yoĥsa saña zann itme yok **kem** niyyetim
- G241/2 Adım anılmaz der-i dil-berde zîrâ ben kimim
Bende-i kemter kemînim zereden kihter **kemim**
- G254/10 Nedîmîndir kadîmî bezm-i 'aşkda Nebzî-i kemter
Uyup şâhâ 'adû-yı nâ-tırâşa kılma luţfuñ **kem**
- G271/9 Degildir qaddîne **kem** câme-i ğam
Niçün dîrsin ki Nebzî biş çıksun
- N22/2 Mîr-i 'aşkıñ pâdişâhım manşıbmıdır mülk-i ğam
Bendeñe ey yüzi mâhım ĥor bakup zann itme **kem**
- kem** baĥ- [1] Kötü gözle bakmak. || Küçük görmek, aşağılayıcı bir tavırla davranmak.
- K2/42 Yaz Kevser la'liñe ta'vîz idüp Naşr âyetin
Vechîñe kim **kem** baĥa tutsun anı tebbet yedâ
- kemâ-fi'l-bâli** [1] Önceki gibi.
- K32/48 Kerem it merĥamet it luţfuñ bî-ġâyât it
'Afv idüp şuçunı maĥv eyle **kemâ-fi'l-bâli**
- kemâhî** [3] Olduġu gibi, tam manasıyla, hakkıyla.
- K16/7 Şalâhı zâhir olmuşdur **kemâhî** dîn ü devletde
Nazîrin görmediler zühd ü taĥvâ pârsâlıkda
- N39/7 Şalâhı zâhir olmuşdur **kemâhî** dîn ü devletde
Nazîrin görmediler zühd ü taĥvâ pârsâlıkda
- G358/14 Mey ü maĥbûbdan özge cihânîñ
Kemâhî añladım yokdur me'âli
- kemâl** [4] En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. || Bir şeyin tam ve noksatsız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.
- G317/5 O ĥadde irdi kim za'fîm **kemâli**
Tüvânım kalmadı feryâd u zâra
- K11/11 Daĥı her ehl-i ma'ârif ü **kemâl** bunda ki var
İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it
- K35/5 Ĥudâ-yı Müste'ân aña **kemâl** ü maĥz-ı luţfundan
Virüp cümle merâmın 'ömr-i eţval eyleye i'tâ
- N3/4 Ne ehl ile ne 'iyâl iledir
Begim ululuk **kemâl** iledir
- kemâl-i luţf-ı taĥ** [1] Huyunun yumuşaklığının olgunluğu. || Şairlik yeteneğinin mükemmelliği.
- G159/8 Vücûd-ı pâkiñi seyreyleyen dir rûhdur illâ
Kemâl-i luţf-ı taĥ 'ından velîkin rûh eism olmuş
- kemâl ehli** [1] İlim, irfan sahibi kimse. || Olgun insan.
- G165/5 Dün-perverdir **kemâl ehline** olmuşdur mehîñ
Nezd-i 'ârif ol sebeb çarĥ-ı berin ber-dün imiş
- kemâl ol-** [1] Tamamlanmak, olgunlaşmak.
- G317/2 Yüziñe beñzedirdim şemsi olmasa zevâl anda
Ruĥuñ bedr aydır dirdim **olaydı** ger **kemâl** anda
- kemâl ü ma'rifet** [1] Olgunluk ve ustalık.
- K34/4 Olupdur ĥadd-i zâtında edîb ol
Kemâl ü ma'rifetdir aña zîver
- kemâlât** [1] Erginlik, olgunluk, pişkinlik. || Sâhip olunan mânevî hasletler, olgunluklar.
- Kt18/8 Olup kâmil mükemmel nîk-ĥüyuyla daĥı ekmel
Kemâlâtına cümle mu'terifdir pîr ile bernâ
- kemâle iriş-** [1] Kemale ermek, olgunlaşmak.
- Kt8/6 'Aceb ĥayrâta sâ'îdir muvaffâk eylesün Allâh
Kemâle irişüp mazhar ola hem luţf-ı Mennâna
- kemâl-i 'aşĥ** [1] Aşkın olgunluğu.
- G297/9 **Kemâl-i 'aşĥuñ** ancak inĥişârî sañadır Nebzî
Velîkin ġayrı eşĥâsa gelür gider olur taĥ taĥ
- kemân** [3] Yay. || Sevgilinin yay gibi kavisli kaşı.
- Mu11/2 Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlîñda 'ayân
Âĥiri yâ itdi qaddim hicriñ ey kaşı **kemân**
- Mu12/1 Ĥam bolup kaşîñ gibi qaddim **kemân** oldı benim
Zih gibi kalup tenim daġım nihân oldı benim
- G22/1 Siyeh ebrûlarıñ gibi **kemânı** kim çeker cânâ
O zaĥm-ı ġamzegân-ı bî-emânı kim çeker cânâ
- kemân ol-** [2] Yay gibi bükülmek. || Kaşların keman şeklinde olması anlamında.

- G390/1 Müjeñ tîr ebruvânîñ ey gözi cādū **kemān oldı**
Nişānı tabla-ı sînem dil ü cānım revān oldı
- G278/14 Sen de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş
Tîr-i āhñ göklere gider **olup** ðaddiñ **kemān**
- kemān-ebür [6]** Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan kimse. || Yay kaşlı sevgili.
- G12/10 Key şaķın Nebzî yakın olma o şūh-ı 'āleme
Kîrpügin tîr eylemişdir o **kemān-ebür** saña
- G74/12 Hezārān sîneyi mecrūh ider bir tîr-i ğamzeyle
Kemān-ebür şanur bu hūbluĝuñ bākî mü'ebbeddir
- G112/3 Atarsın sîneye her dem müjeñ tîrin **kemān-ebür**
Belî dil murĝını şayd itmege tîr ü kemān ister
- G186/6 Var iken tîr-i müje çeşmiñde yā ğamzeñ nedir
Var mı görmüş ey **kemān-ebür** tuta Tātār tîĝ
- G339/3 Teni hoş-bū beni Hindū gözi cādū **kemān-ebür**
Ĥadeng ü tîri zaĝmından ciĝer mecrūh u dil ĥaste
- G372/1 N'idersin ey **kemān-ebür** baña bu cevri yitmez mi
Ne dirsın tîr-i āhım pūte-i eflāka yitmez mi
- kemān-keş [1]** Okçu, ok atmakta mahir kimse. || Sevgilinin kaşları.
- N24/3 Rezm-i hicriñde **kemān-keş** ğamze-i mestîñ durur
Adı var 'ālemdede ancak kaşı yayım Rüstemiñ
- kemend [1]** Kement, yağlı ip, organ. || Sevgilinin saç baĝı.
- G68/1 Gerden-i cāna taķup ol zūlf-i pür-çîniñ **kemend**
Ĥabs idüp çāh-ı zeķanda kıldı yirin kayd u bend
- kemer [1]** Bel kuşaĝı. || Āşıĝın kolları.
- G292/10 Zen-i dehre uyma şaķım Nebziyā
Er iseñ **kemer** pek gerek der-miyān
- ke-mişlil 'Amr [1]** Amr gibi, Amr'in benzeri.
- G21/14 Dil-i Nebzî olup 'aşkıñ esîri
Ke-mişlil 'amr maĝlūb oldı Zeydā
- kemîn [4]** Noksan, eksik. || Aciz, hakir, zavallı.
- G241/2 Adım añılmaz der-i dil-berde zîrā ben kimim
Bende-i kemter **kemînim** zerreden kihter kemim
- G282/4 Ĥabūl it ĥidmetiñde bu dil-i üftādeyi her dem
Ĥapuñda boynı baĝlu bir **kemîn** kemter ĝulām olsun
- 323/10 Melāĥat taĥtî üzere sevdiğim Nūşū'r-revānsın çün
İrişdir zıll-ı 'adliñ Nebzî-i kemter **kemîn** üzere
- G338/5 Bende-i kemter **kemînîñdir** ĥapuñda ĥul hemān
Zāt-ı pākîñdir şehā 'ālemdede sūltān var ise
- kemmiyyet [1]** Nicelik, çokluk, sayı.
- G236/4 Ĥālîmi miķdār-ı mey añlarken ol çeşmi ĥumār
Şormaĝa bā'is n'ola keyfiyyetim **kemmiyyetim**
- kemter [3]** Aciz, pek aciz, çok değersiz, daha aşāĝı, aşāĝıda bulunan, hakir, itibarsız.
- G63/17 Gerçi **kemterdir** velîkin bende-i dîrînedir
Nebzî-i şeydā-dili ĥāş kullarıñdan eyle yād
- G114/18 Nebzî gedādır bir bî-nevādır
Şan ĥāk-i pādîr ez-zerre **kemter**
- G282/4 Ĥabūl it ĥidmetiñde bu dil-i üftādeyi her dem
Ĥapuñda boynı baĝlu bir kemîn **kemter** ĝulām olsun
- kenār [1]** Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı.
- B8/2 Gözüm düş oldı şeb bir meh-'izāra
Yine şubĥ olmadın vardı **kenāra**
- kenāra gel- [2]** Kıyıya gelmek. || Gam denizinin kenarına gelmek.
- G330/4 Gözümde cūş idüp yaşım ser-āser 'ālemi tūtdı
Kenāra gel benim servim yem-i eşkimi seyrāna
- G327/14 Gözüm deryā gibi cūş itdi aķdı
Gör ol servi **gelür** mi ĥiç **kenara**
- kenār-ı cūy [1]** Irmak kenarı.
- G384/6 Semenzār-ı ruĥunda bir taraf la'li zülālinden
Tolu ĥavz-ı zeķan uş bu **kenār-ı cūya** söz var mı
- kend [3]** Kent, şehir.
- G52/2 Ne hoş şubĥ ile ĝülşende teferrūc
Bihîşt emsāli ol **kende** teferrūc
- G68/12 İşiĝiñde kelb raķîbiñ baña cā virmez begim
Bārî şehri terk idüp ĥılam mekānım ĝayrı **kend**
- Tc1/30 Nezd-i ebnā'-ı zamān olur ĥaķîr ü müstmend
Ĥıymet ü ĥadri bilinmez ĝeşt iderse niçe **kend**
- Kendi [16]** "Kişinin öz varlıĝı, zātı, kendisi" anlamında dönüşlülük zamiri.
- G9/2 ĝūşe-i hicriñde ben bî-çāre ĥaldım bî-nevā
Kendi bîmārîñdır irĝür zād-ı vaşlıñla devā
- G14/1 Şāh-ı ĝül şāĥn-ı bahāra geldi **kendi** cā-be-cā
Leşker-i ezhār ile şāĥrā bezendi cā-be-cā

- G15/1 Yağmak için **kendine** ey dil sipih-i gar baña
'Arz ider her günde bir tor kisede bir zer baña
- G67/5 Nāşihā **kendiñ** gibi güm-rāh zann itme beni
Zülf-i dil-berveş elimde var iken hāblü'r-reşād
- G151/4 Olmuşuz ehl-i başiret hāk-i pāyūñ kuhl idüp
Şanma **kendiñ** gibi ey zāhid gözi bozlardanız
- G190/13 Göz göre gel **kendiñi** Nebzī biraçma āteşe
Zīre nār-ı ğayrete fākat getürmez küh-ı Kāf
- G208/12 Baña it her ne dilā hātıra cümle sitemi
Varup aġyār-ı bedē **kendiñi** çift eyleme tek
- G241/10 Bir ayak topraġısın bir kaatre-i nā-çizsin
Hay Nebzī sen de **kendiñ** zann idersin ādemim
- G263/8 Kıl taħammül zahmet-i aġyāra ey dil var yūri
Bir gül için dime **kendim** rence-i hār eylemem
- G356/6 Rüy-ı āteşnāki üzre şaçma hālin 'arz idüp
Yağdı ol cādū beni **kendine** efsün eyledi
- G360/11 **Kendime** mālīk degil bī-çāreyim
Kalmadı aşlā ğam ile fikr ü rāy
- G376/8 Bıraçma hicriñe la'liñle mestim
Yetermiş ser-hoşa **kendi** belāsı
- K1/53 Zikr ü fikr ile Resül-i kā'inātūñ **kendiñi**
Eyle nisbet ol der-i devlet-me'āba ibtidā
- K1/28 İ'tibār olmaz diyü ğam çekme bil 'ilme'l-yaķın
Hoş-dil ol **kendiñ** düşürme irtiyāba ibtidā
- Mş1/45 Añlaġıl kadr ü veķārın itme **kendiñ** mübtezel
Geç geçenden yarımın var şāhibi budur mesel
- Tr1/51 Şanmasunlar zemn ü hicv **kendime** kār eylerim
münkir olmam medh-i yār u kadh ı aġyār eylerim
- kendi hālinde** [1] Hiçbir şeye karışmayan, sessiz.
|| Hiçbir şeye karışmadan, sessizce.
- Tr1/42 Hāceti işe tūrup teķ cānımı acıtmasun
Kendi hālinde olan bī-çāreyi incitmesün
- kendü** [6] "Kişinin öz varlığı, zātu, kendisi"
anlamında dönüştülük zamiri.
- Mu33/2 Ne 'aceb yirse etin ger ğam-ı dildār-ile dil
Güci **kendüye** yeter hastaların ve'l-hāşıl
- G95/12 Ārzü-yı merg ider cānım firāķıñdan seniñ
Yoħsa **kendü** kendüzünden mevtini ister mi var
- G173/9 Varup **kendü** ayaġıñla tūtulduñ dām-ı tezvire
Ne mümkün Nebziyā ol perçem-i pür-hamdan
istihlāş
- G379/2 Çemende ey şabā ol ğonca-ı hāndāni gördüñ mi
Beni giryān idüp **kendü** kılur hāndāni gördüñ mi
- K2/16 Hāşr ola yevmü't-Teġābün Şaff-ı dehrilerde ol
K'itdi Tahrim **kendüye** yevmü'l-Kıyāmet ol liķā
- K32/13 Kederi **kendüden** olsaydı anı çekmege ne
Ne belādır ki tebelleş ide bir baġtālī
- kendüz** [2] Dönüştülük zamiri, kendi, şahsı.
- G95/12 Ārzü-yı merg ider cānım firāķıñdan seniñ
Yoħsa kendü **kendüzünden** mevtini ister mi var
- G312/2 Çü sende var durur hūlķī melāhat hüsñ ü hūlķ bu
şeh
Bütün hālkı kul itdiñ **kendüzine** ey meh-i çār-deh
- kene** [1] Gene, yine.
- K32/40 Kaatre-i baħr-i kerem yur anı yursa ancak
Noķta-ı kenne **kene** rüy-ı siyāhı hālī
- kepāze**[1] Utanılacak bir duruma düşmek.
- Tr1/13 ol geñiz puştūñ **kepāze** mi göti bilmem 'aceb
tarp geçer oķ gibi tūrmaz ince şikler bī-ta'ab
- ker ol-** [1] Sağır olmak.
- K27/3 Saña ne ger **ker olam** ya kör olam ya kel olam
Ya topal ya çolaġım ya debeyim ya ki kūzum
- kerāmet** [1] Ermiş kimselerin gösterdiklerine
inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum.
- Mr2/7 Cihāna sāye-i luftūñ **kerāmetdir** sa'ādetdir
Ru'ūs-ı bendegān üzre ola mūmteđ ile'l-ezmān
- kerāmetlü** [1] Doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı
güçlere sahip kişi.
- Mr2/4 Şecā'atlü vecāhetlü hūsāmü'd-dīni ve'd-devle
Şehāmetlü **kerāmetlü** 'adīmü'l-misli ve'l-aķrān
- şafā-yı bī-kerān** [1] Uçsuz bucaksız rahat, huzur.
- G4/3 Bir hānde kılsañ 'āşıķa bulur **şafā-yı bī-kerān**
'Unf u ğazab līkin 'aķibinde müheyyādır kaķā
- Kerbelā** [1] Bağdat civarında Hz. Hüseyin'in şehit
edildiği ve türbesinin bulunduğu yerin ismi. || Matem yeri.
- G350/2 'Aşķ meydānına bir er var ise gelsün şalā
Ol şehiñ ser-bāziyım baña bugündür **Kerbelā**
- kerç** [1] Kerç Kalesi.
- G50/8 Gerçi ez el yek-pāre dil bir şāħra-ı şammā idi
Düşdüķde gözden güyiyā oldı hemān biñ pāre **kerç**

- kerem [11]** Lütuf, iyilik, ihsan. || Cömertlik.
- G97/8 Bize geldikçe hemân cevri ü cefâ ta'n u sitem
Kerem ü luft u mürüvvet hemîn ağıyara mı var
- F107/2 Zâ'îf olsa dil-i 'âşık dime anı veremgendir
Fakîriñ şayruluğı kat'-i ihsân u **keremendir**
- G203/1 Le'îm olmuş cihân halkı **kerem** yok
Kerîmü't-tab' olanlarda direm yok
- G211/1 **Keremiñ** yok nedir ey şüh baña bu sitemiñ
Sitemiñ cāna berāber idi olsa keremiñ
- G257/10 Senden olur Nebzî-i bî-çāreye ancak devā
Merhamet kıl ey **kerem** luft ıssı Allāhım benim
- G338/9 Ğayrıdan itmez tevaḳku' Nebzî-i kāsîl **kerem**
Feth olur bâbîndan ancak aña ihsân var ise
- G345/4 İrişüp bende-i miskîn ni'am u mekremetle
Kereme lâyıḳ olup lufta sezāvār olsa
- K21/18 Günāhın ehl-i 'işyāniñ mu'āf eyle ḥuşuşā kim
Keremden zehr-i zenb-i Nebzîye 'afvîni tiryāk it
- Kt21/3 'Ulemā vü fuzelāya **keremi** yok bil anuñ
İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nās
- N7/2 Ölsem ğam-ile kimseye hālim şu dimem yok
Sende daḥı ey yār-ı cefākār **kerem** yok
- N9/4 Vefā vü şefkatîñ 'uşşāka cānā ber-devām eyle
Kerem kâni mürüvvet şāhibi cānānesin bi'llāh
- kerem eyle- [1]** İhsanda bulunmak, iyilik yapmak, cömertlik etmek. || İlgi göstermek, hoş muamele etmek.
- G111/13 **Kerem eyle** ğam-ı ferdāyı görme
Bilürsin Nebziyā Mevlā Kerîmdir
- kerem it- [5]** İhsanda bulunmak, iyilik yapmak, cömertlik etmek. || İlgi göstermek, hoş muamele etmek.
- K21/8 Helāk-ı nefsi emmāre hemān şavm ile hāşıldır
Kerem it merhamet itme meded it nefsi ihlāk it
- G140/5 **Kerem it** dil-berā terk-i cefā kıl
Saña üftādeler her-bār bulunmaz
- G371/11 **Kerem it** kim niçe āzādeleri serv gibi
Kul ider luft ile ehl-i keremiñ ihsāni
- K32/23 **Kerem it** pādîşehā bende-i efkenderiñ
Tutvir destini tā olmayalar pā-mālī
- K32/47 **Kerem it** merhamet it luftuñ bî-ğāyāt it
Afv idüp suçunu mahv eyle kemā-fi'l-bālī
- kerem kıl- [5]** İhsanda bulunmak, iyilik yapmak, cömertlik etmek. || İlgi göstermek, hoş muamele etmek.
- G275/7 **Kerem kıl** kulbe-i aḫzānımı reşk-i İrem eyle
Görem bir kerre 'arz it ḳaddiñi tāvūsveş şalın
- K2/55 Nā-ümîd itme anı rüz-ı cezāda **kıl kerem**
Cürmini eyle şefā'at ez-Cenāb-ı Kibriyā
- G39/8 Güzer eylerseñ ey bād-ı şabā ger küy-ı cānāna
Kerem kıl ber-güzār-ı bende-i nāçizi iblāğ it
- G326/2 Meded ey nāzenîñ luft it nazar kıl 'âşık-ı zāra
Kerem kıl terk idüp 'uşşākıñı meyl itme ağıyara
- G340/9 Hezār ayağına düşseñ **kerem kılma**z o şeh bildim
Teraḥḥum eylemez Nebzî eger olsañ da şad-pāre
- kerem ü luft [1]** İyilik ve cömertlik.
- G353/7 **Kerem ü luft** ile imrüz raḳîbi gözedüp
Bizi ferdāya şalup va'd-i 'atālar ne belā
- kerem ol- [1]** İhsanda bulunmak, iyilik yapmak, cömertlik etmek. || İlgi göstermek, hoş muamele etmek.
- G211/2 Keremiñ yok nedir ey şüh baña bu sitemiñ
Sitemiñ cāna berāber idi **olsa keremiñ**
- kerem-kāni [2]** Cömertlikler, iyilikler, lütuf kaynağı.
- K18/5 Aḳıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pāki ol **kerem-kāni**
Kim oldur ketḥudā-yı aşaf ol zāt-ı şerîf a'lā
- Kt8/7 Ḥuşuşā yapırup bu beyti bunda ol **kerem-kāni**
Ki mahzen eyledi fiḫ u ḥadîs ü 'ilm-i Ḳur'āna
- kerîmü't-tab' [2]** Cömert yaradılışlı, iyi karakterli.
- G203/2 Le'îm olmuş cihân halkı kerem yok
Kerîmü't-tab' olanlarda direm yok
- K13/27 Yokdur emsāli **kerîmü't-tab'** u deryā-dil durur
Gelmemiş hem-tā aña 'aşrında hem-pā ḳalmamış
- kerîm [3]** Cömert, muhterem anlamlarına gelen Allah'ın sıfatlarından birisi.
- G111/14 Kerem eyle ğam-ı ferdāyı görme
Bilürsin Nebziyā Mevlā **Kerîmdir**
- G342/4 Yüzün sürmekle pāyîna irişdir vuşlata bendeñ
Bahāne-cü olur dirler **kerîm** olanlar ikrāma
- Tr2/67 Ḥaşşaten tütî **kerîmeñ** vay ḳardaşım benim
Lîk yevmü'l mültekā cennāt-ı 'ālî-cāyda
- kerrāt [1]** Defalarca, tekrar tekrar, çok kez.
- G256/6 İrmedim şabr itmek ile vaşlıña şāhım seniñ
Tecribem olsun diyü **kerrāt** u merrāt eyledim
- kes- [7]**

	1. Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.	G54/11	'Aşk sükunda ferağ bulmuş kesād Ġam elem bāzārındır ammā revāc
G193/17	Kesdi Şirīn 'aşkına Ferhād tağ Sen de Nebzī sineñ üzre dağ yak	G161/3	Ġamdü li'llāh çār-süy-1 'aşkda yokdur kesād Ġam alur Ġam şatarız eksik degül alış viriş
K6/10	Ġavf idüp tu yüzine olmuş seniñ dirler diyü Kesdirirdim şa' rımı şimşir ile ben her zamān	G196/4	Cān virüp cān almak oldu Ġyāce-i 'aşkıñ işi Yok kesādı dā'imā bey' ü şirā pāzār-1 'aşk
	2. Kesmek, sonlandırmak.	K28/16	Lāle vü sünbülle gerçi germ idi sūk-1 çemen 'Arz-1 ħüsn itdi kesāda vardı bu bāzār gül keş-ā-keş [3] Çekişme, uğraşma, kavga.
G157/10	Çeşm-i mestiñden şehā kıldım temennā-yı vişāl Ġişm ile virdi cevābım Nebziyā ümmīdi kes	G167/18	Dā'-i 'aşka yoğ imiş dermān tabīb-i dehrde Bu keş-ā-keş 'aşk-1 bī-çāreye nā-çār imiş
	3. Sözü kesmek, susmak.	G179/2	Düşüp meydān-1 'aşkıñda şehā şeb rüz çün mikrāz Raķibiñle keş-ā-keşdeyiz eylersin görüp iğmāz
K17/22	Ġadriñ ola dā'im mezīd devlet sa'ādet müstedām Nebzī tavīl itme kes el taşdı' idüp virme kesel	Mr2/17	Keş-ā-keşden Ġam-1 dehr ile bulunmaz zamānım ħiç Velī zikriñden āsüde degildir bu zamānım ħiç kesb [2] Geçim sağlamak için yapılan çalışma ve sanat.
N41/1	Ġam-1 la'liñle kesildi elim irmez ayağa Varayım meykedeye bārī tayanup tayağa	G2/11	Ġürmet ile bādeye ħarc it helāse kesbiñi Maşrafı zīrā ħarāmıñdır binā ile zinā
	4. Kesmek, koparmak. Allah korkusundan vazgeçmek.	G168/4	Rezm-i 'ālemde tecerrüdle teferrüd eylemek Bir Ġanīmet māl imiş kesbinde 'usret yoğ imiş kesb-i belā [1] Dert, keder sahibi olma.
G310/5	Bir ile bişin arasın dir idim kesmeye Ġaķ Şerħam uş ħalka-1 dāğım ile birmiş beş ile	G361/14	Çār-süy-1 'aşka gönderdim dilim Nebzī ki tā Eyleye kesb-i belā üstāda virdim göñlümi kesb-i 'ulüm [1] İlim sahibi olma. Doġuştan olmayan ilimler, sonradan öğrenilen bilgiler.
	5. Bir şeyden mahrum etmek, artık vermemek.	K34/12	Muķaddem niçe dem bunda oturdu Olup kesb-i 'ulüm ile ħünerver kesb eyle- [1] Elde etmeye çalışmak, kazanmak.
G198/3	Nazarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm Kim dir ol turra-1 müşġiniñe kim şānesi yok kes [2] Kimse, kişi, şahıs.	G346/10	Düşüp ħāk-i derinde gerçi Nebzī pāy-māl oldu Velī 'izz-i ebed buldı dağı kesb eyledi pāye kesb it- [3] Edinmek, elde etmek, kazanmak.
G117/3	Bulmadım bir kes ki esrārim aña izhār idem Āh kim derd-i derünüm cümleten aħfādadır	G60/2	Sākiyā şubħı oldu şun bize şabūħ Revħ u rāħat kesb ide cism ile rūħ
G296/8	Seni mahrem idinmem sırra şimden soñra sen zīrā Tekellüm idecek kes bulmasañ dīvāra söylersin kes-i nā-merd [1] Sözüñün eri olmayan, insanlıktan mahrum, güvenilmeyen, korkak, alçak kişi.	K35/3	Merātib kesb idüp emsāli beyninden olup mümtāz Yetişdi mā-ħüve'l-maķşüda buldı merkez-i a'lā
K33/5	Görün uş bu kes-i nā-merdi vü nā-ķābili kim Nite müdbir durur ol zerrece muķbil olmaz keş [1] Ayyaş, esrarkeş.	G2/5	Gel bertü bāğa şarāb u ħüb ile kesb it feraħ Bāde vü maħbūbdur 'uşşāķa 'ālemde münā kesb ü ķār [1] Fayda, çıkar ve çalışma.
G310/2	Dil ü cān fikr ü ħayāl ü ten ile keş meş-ile Şanemā tapanıña geldi bu ķuluñ beş keş-ile keş meş [1] Sarhoş marhoş- Ayyaş mayyaş		
G310/1	Dil ü cān fikr ü ħayāl ü ten ile keş meş-ile Şanemā tapanıña geldi bu ķuluñ beş keş-ile kesād [4] Kıtık, yokluk, azlık. Kıymetsiz, değersiz.		

- G246/9 Ey şacı leylâ seniñçün **kesb ü kârı** terk idüp Olmuşum Mecnûnvâr âvâreyim âvâreyim
- kesb-i hüner it- [1]** Maharet göstermek, bilgi ve birikim elde etmek.
- K11/12 Dağı her ehl-i ma'ârif ü kemâl bunda ki var İrişüp her biriniñ yanına **kesb-i hüner it**
- kesb-i kemâl eyle- [1]** Olgunluk kazanmaya çalışmak, olgunlaşmak.
- G227/14 Görürüm Nebzî-i şeydâ seni noğşân ile ben Reh-i 'aşk içre girüp **eyleyügör kesb-i kemâl**
- kesb-i ma'ârif [1]** Bilgi edinme, hüner kazanma.
- K4/19 Dilâ bu devre gelmekden ğaraž **kesb-i ma'ârifdir** Varırlar ğülsitâna dirmek için çün gül-i ğandân
- kesb-i yed [1]** El kazancı, el emeği.
- G208/14 Saña kim didi ki Nebzî reh-i 'aşka giresin Yürü var **kesb-i yedindir** ne belâ var ise çek
- kesel gel- [1]** Gevşemek, tembelleşmek.
- N19/3 **Gelmesün** kalb-i şerîfe anıñ-içün bir **kesel** Çün buyurmuşdur Nebî el-fâkrü fâhrî kıl 'amel
- kesel vir-[3]** Bıkkınlık vermek, tembelleştirmek, usandırmak.
- K17/22 Kadriñ ola dâ'im mezîd devlet sa'âdet müstedâm Nebzî tavîl itme kes el taşdı' idüp **virme kesel**
- Mş1/41 Nefs-i murdâr ile **virme** rûh-ı pâkiñe **kesel** Terk idüp dūr u dirâz efkârı ço tül-i emel
- G145/1 Ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ bu dil ü câna **kesel virmez** Vücüdüm bâr-ı yâri ğaml idüp aşlâca bel virmez
- keşf it- [1]** Varlığı bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak. || Gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek.
- G135/6 Eşk-i çeşmim dem-be-dem cüş eyleyüp seyl-âb olur Men' olunmaz ey dirîğâ **keşf ider** esrârimiz
- keşf-i cemâl id- [1]** Yüzünü açmak, yüzünün güzelliğini ortaya çıkarmak.
- G217/4 Yine zülf-i girih-ğiriñle dilde 'uğdeler oldı **İdüp keşf-i cemâl** ol müşkilâtu eylegîl münğal
- keşf-i esrâr eyle- [1]** Sırları açığa çıkarmak, gizliliği ortadan kaldırmak.
- G136/4 Çok temennâ eyledim ben ol dehân-ı tengden Söz geçüp aña velîkin **keşf-i esrâr eylemez**
- kesil- [3]**
1. Bıçak, makas, balta vb. bir âletle ikiye ayrılmak, kat'edilmek. || Kesici bir âletle bulunduğu yerden ayrılmak, çıkarılmak.
- G70/5 **Kesilse** eger şerğa şerğa bu ten Kesilmez dil-i pür-elemden ümîz
- G70/5 Kesilse eger şerğa şerğa bu ten **Kesilmez** dil-i pür-elemden ümîz
2. Akışı durmak, sona ermek, bitmek.
- G212/8 Bilmezem Bağr-i muğîtden mi çıkar başı anuñ Dem-be-dem ağar **kesilmez** çeşm-i nemnâkiñ seniñ
- kesirü'l-luğf [1]** İhsanı, cömertliği bol.
- Mr2/2 Şerâfetlü siyâdetlü 'ulüvyü'l-ğadr ü 'âlî-şân Semâhatlü şehâvetlü **kesirü'l-luğfi** ve'l-ihsân
- kes- [1]** Bir şeyden mahrum etmek, artık vermemek.
- G182/12 Gülşen-i 'aşk içre ğavf idüp rağîb-i ğardan **Kesme** ey bülbül şağın ol ğonca-ı terden tama'
- kesret [2]** Bolluk, zenginlik.
- G137/5 Görüp üftâdelerin **kesretin** iğzâb olma Tağıdır bâd-ı fenâ cem'imiz aralanuruz
- G319/7 Şöyle **kesret** var yine yok bir ayak başmağa yir Söykenüpdür ğâne-i kalbimde bi'llâğ ğam ğama
- kesret-i dem [1]** Kanların çokluğu.
- G184/2 Ol ğadar oldı ciğer ğanı yine dîdemde cem' **Kesret-i demden** döküldi ğalmadı bir ğatre dem'
- kesret-i ğâl [1]** Benlerin çokluğu.
- G62/5 Gördi gendüm-ğün ruğnuñda **kesret-i ğâlî** bu dil Kıştâr-ı Rûma üşmüş didi ğüyâ kim melağ
- ke's-şebağ [1]** Ahmak adam, akılsız kişi.
- G57/10 Dūr u meğcürsün o şâğıñ âsitânından yine Nebziyâ gördüm seni deşt-i belâda **ke's-şebağ**
- ke's-şems [1]** Güneş gibi.
- K55/14 İrişdi rüz u hafta mâğ ile çün müddeti taldı Toğurdu bir sülâle kim yüzi **ke's-şemsi** fi'l-âzvâ
- keştîbân [1]** Gemici; kaptan.
- G142/12 Fülk-i dil gird-âb-ı ğayretde 'aceb ğarğ ola mı Yoğsa bir dermân ider mi aña **keştîbânımız**
- keştî-i cism [1]** Beden gemisi.

- G92/11 **Keṣṭi-i cismim** ki kūyuñ Mısrına cānā varır
Baħr-ı eṣkim içre anı şarşar-ı āhım sürer
- kethudā [2]** Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya; Osmanlılar'da sadrazamın yardımcısı.
- K17/16 Levh-ı cebbiniñde 'ayān yazmış debir-i kün fe-kān
Olduñ sa'ādetle ṣehā āşaf sîre vü **kethudā**
- Tc1/60 Nebziyā maḳşud idinme 'ālem içre 'izz u cāh
Saña reṣk itsün vezîr ü **kethudā** mîr ü sipāh
- kethudalık [2]** Vezirlik. || Yardımcılık.
- K16/2 Gel ey hāme-i ma'nā-pāş medḥ it bu aralıkda
Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundu **kethudālıkda**
- N39/2 Gel ey hāme-i ma'nā-pāş medḥ it bu aralıkda
Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundu **kethudālıkda**
- kethudā-yı āşaf [1]** Vezirin yardımcısı.
- K18/6 Aḳıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pāki ol kerem-kāni
Kim oldur **kethudā-yı āşaf** ol zāt-ı şerîf a'lā
- ketm-i adem iriş- [1]**Yokluğun gizeminden gelmek. || Doğmak.
- Kt13/1 **İrişüp ketm-i ademden** bu veled başdı ḳadem
Bu cihān içre velî maḳşadı seyrān idi
- kevākib [1]** Yıldızlar. || Aşıklar.
- G326/4 Ser-i kūyuñ felek bāmına beñzer ey melek-rūyum
Dil-i bî-çāreler anda **kevākib** gibi seyyāra
- kevkeb [2]** Yıldız, ahter.
- G25/1 Yüzüñ mihr-i münevver zerredir ağızñ dişin
kevkeb
Hemānā şüretā bir tōb-ı usturlābdır ḡabḡab
- G26/1 Ruḥuñ gün zerre fem dendān **kevkeb**
Hemānā tōb-ı usturlāb ḡabḡab
- kevneyn [1]** İki ālem (dünya ve ahiret, maddî ve manevî ālemler, ruh ve madde).
- K24/18 Maḳbül bende oldur cihānda
Olmaya hergiz **kevneyn** nāzır
- Kevsir [7]** Cennette bir nehir veya havuz. || Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su.
- G87/8 İrer ey ḳaddi Tübā kim göre Rıdvāna dīdārñ
Gözüñ nürveṣ sözüñ **Kevsir** özüñ hür yüzüñ
uçmaḡdır
- G132/5 O bālā ḳāmetin Tübā lebiñ **Kevsir** özüñ Rıdvān
Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llāh
müveccehdir
- G159/6 Dehāniñ maḳsim-i 'ayn-ı cināndır hür-manzarsın
Aña **Kevsir** sözüñ Tesnīm lebiñ her biri ḳısm
olmuş
- G167/9 La'li **Kevsir** ḳāmeti tūbā lehu hüsni me'āb
Vechi cennettir ki tecrî taḥteha'l-enhār imiş
- G182/8 Bir lebi şirine meyl idüp şarāb-ı la'lin iç
Gör ḳalır mı zāhidā ḳalbinde **Kevserden** ḫama'
- G312/3 Yüzüñ cennet özüñ Rıdvān sözüñ **Kevsir** disem ḫañ
mı
O bālā ḳadd-i mevzūnuñ çü Sidre oldı tūbā leh
- K2/4 Yaz **Kevsir** la'line ta'vîz idüp Naşr āyetin
Vechiñe kim kem baḳa ḫıtsun anı tebbet yedā
- kevsir-i ten [2]** Vücudun suyu. || Kan.
- N13/1 **Kevsir-i tende** dem-be-dem leşker-i ḡam gelür
geçer
Bunca ḫadem ḫaşemle hem şāh-ı elem gelür geçer
- G88/1 **Kevsir-i tende** dem-be-dem leşker-i ḡam gelür
geçer
Bunca ḫadem ḫaşemle hem şāh-ı elem gelür geçer
- key [3]**
- 1.Hükümdar, padişah.
- G94/10 Yād-ı lebiñe meykedede Nebzî içüp mey
Gördüm yine şāhāne oturmuş **Keye** benzer
2. Asla, hiçbir zaman.
- G12/9 **Key** şaḳın Nebzî yakın olma o şūḥ-ı 'āleme
Kırpūḡın tır eylemişdir o kemān-ebri saña
- G174/1 **Key** şaḳın esrārñı itme varup nā-dāna 'arz
Sırrıña maḫrem deḡil çün eyleme yabana 'arz
- key bil- [1]** Kızgın demir olarak anlamak, düşünmek.
- K24/25 Faḳrññ libāsın **key bil** daḫı sen
Anuñ gibi yok hiç sevb-i fāḫir
- keyf vir- [1]** Neşlendirmek; hafif surette sarhoşluk vermek. || Etkilemek, hoşuna gitmek.
- G134/6 Mey-i nābı şanemā şanma mükeyyif ancak
Dem-i 'aşḳında niçe **keyf virecek** şu bilürüz
- keyfiyet [5]** Bir şeyin niteliği ve insana verdiği hoşluk hissi. || Çakırkeyiflik.
- G98/2 Ayaḡñ başdıḡı toprak baña tācımdan a'lādır
Mey-i la'lin ṣehā **keyfiyeti** şāhbādan evlādır
- G236/4 Hālimi miḳdār-ı mey añlarken ol çeşmi ḫumār
Şormaḡa bā'is n'ola **keyfiyetim** kemmiyyetim

- G291/1 Nüşümü la 'l-i lebiñ **keyfiyyetidir** kan iden
'Aysımı telh eyleyüp hem bî-ser ü sāmān iden
- G174/10 Her tarafdan 'asker-i ğuşşa hücum itdi saña
Eyle pes **keyfiyyetiñ** varup yine sulţāna 'arz
- G211/10 Dem-i hicriñde anuñ bāde-i ğam içmişdir
Soriñız Nebzīye **keyfiyyetini** cām-ı Cemiñ
- keyfiyyet-i la 'l [1]** Sevgilinin kırmızı dudağına kavuşma meselesi.
- G94/3 **Keyfiyyet-i la 'liñ** begim ol rütbedir kim
Mey-ĥānede nüş eyledigim şol meye beñzer
- kıbāb [1]** Kubbeler, felekler.
- G384/12 Bu şeb ol çeşmi āhū ĥasretiyle güm güm inleddim
Sipihrine **kıbābi** bu dem-i yā Hüya söz var mı
- kıbāb-ı feleg [1]** Göğün kubbeleri.
- Mş2/6 Dūd-ı āh ile **kıbāb-ı felegi** tar idelim
Āh u zār ile feriştehlere bî-zār idelim
- kıbāb-ı nüh tıbāk [1]** Dokuz kat kubbe, sema.
- G193/8 Tır-i āh-ı 'āşka olmaz siper
İşbu mīnā-reng **kıbāb-ı nüh tıbāk**
- kıble [1]** Kible kabul edilen yer, Kabe. || Sevgilinin eşiği.
- G229/9 Ĥam-ı ebrūsunu gördüm eğildi **Kıbleden** yüzüm
Unutdurdu baña ol pür-fiten ezkār u evrādim
- kıblegāh [1]**Kabe'nin bulunduğu yer, kible yönü. || Sığımlan, baş vurulan yer.
- K19/6 Ĥaĥ Te'ālā ĥadr u şānım eylesün dā'im mezīd
Rütbe-i 'ulyā bulup olsun eşiği **kıblegāh**
- kıgılcım [1]** Kıvılcım.
- K1/47 Ābveş ten-best ol āteşveş **kıgılcımlanmağul**
Dāneyi gör kim n'olur düşse tūrāba ibtidā
- kıl [4]**
- 1.Kıl, saç teli. || Saz teli.
- B9/2 Cīvāni görmedimdi çokdan olmuş mültecī şimdi
Aşağıdan bakup gördüm şaĥalında otuz **kıl** var
- G111/12 Nedir bu kılca cān didim tapuñda
Ser-i zülfümde didi bir **kılmıdır**
- Tr1/39 Göti **kılların** koparup yüzine berkitmesün
Ol şefihi bu dil-i şeydā niçe hicv itmesün
2. Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.
- G110/9 Nebzīyi bir **kıl** iderse n'ola emriñle şehā
Sen şeh-i iklīm-i ĥüsnüñ bende-i fermandır
- kıl- [46]** "Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.
- G21/6 Siyeh ĥālīñ hayāli diller üzre
Kıluğdur ĥubb-ı sevdāyı süveydā
- G25/8 Dil-i pür-derdine dirler devādır ittifaĥ üzre
Tabībim ĥālīni n'olur marīzīña **kılursañ** ĥab
- G28/20 Meĥākimlerde bu tayy-i sicillāt
Dile **kıl** kāziyā var 'aĥlı nā'ib
- G57/8 Ĥadd-i yāre beñzemez ammā o serviñ kāmēti
Kıldılar 'aĥla mülāyim oldıĥıyçün muştalaĥ
- G81/3 O rüy-ı āfitābıñ bezm-i ĥüsnü zīb ü fer **kılmış**
Bir elde cām o şevĥ ile bir elde sāĥar-ı Cem var
- G83/7 Varıcaĥ üftādeler dergāhıña ta 'zīm **kıl**
Şimdi raĥbet dil-berā ikrāmıdır i 'zāzedir
- G149/9 Ĥadem-rencide **kılsañ** işbu bezme
Müşerref eylesen mātem-serāmız
- G156/8 Bezm-i ĥāşu'l-ĥāşşıña varmış 'abüstü'l-vech ile
Nā-mübārek çehresin **kılmış** o menĥūs ĥara pus
- G188/810 Hezārān cidd ü sa'y ile şafā bulmazsın ey ĥācī
Giyüp iĥrām-ı 'aşkı **kıl** ĥaĥıĥat Ka'besin tatvāf
- G193/12 Cān u dil iki ĥulāmıñ olmaĥa
Kıldılar 'azm-i tapuñ bi'l-ittifaĥ
- G197/10 Nebzīyā çeşmiñ yaşı dil āteşi āĥir seni
Şühhesiz bir gün **kıllırlar** hem ĥarīĥ u hem ĥarīĥ
- G222/5 Vuşlatıñla bu dil-i 'atşānımı sīr-āb **kıl**
Teşnegān-ı deşt-i hicrān-ı lebiñ āb-ı zülāl
- G369/10 Şehā 'uşşāka her dem cevri ü aĥyāra vefā kıılma
Gehi luĥf eyleyüp ber-'aks **kıl** kim cānibeyn olsun
- G286/11 Ümīdim bu şehā luĥf eyleyüp **kıl**
Girbānım ĥalāş aĥyār elinden
- G290/2 Müşebbek zülfün ey dil-ber niçe bir cāna dām olsun
Tutup ĥabs-i zeĥan **kıl** tā ki fermāniña rām olsun
- G311/23 Ĥadem-rencide **kıl** luĥf eyle gel kim
Ne ĥoş bu merĥzār el-ĥamdülillāh
- G381/9 Cevri ü ĥahrıñla **kıluğ** dünyā vü mā-fihāyi terk
Ĥāşılı Nebzī gibi cānā helāĥ itdiñ beni
- G393/9 Vücüdüm táb-ı 'aşk ile felek germ-ābe **kılmışdır**
Serim ĥubbe sirişkim āb u çeşmim āña cām itdi
- K1/39 **Kıl** ĥabibiñ ĥubbına bu muĥtaşar mecmū'ayı
Bir vesīle zıkr-i ĥayrı iktisāba ibtidā

K2/61	Dostânın dağı hem hem-sâyegânın kıl dilin Şuçları 'afv olunup haşr olalar tahte'l-livâ	K2/64	Yâ Habîba'llâh kamu ümmet tutar saña ümîd Ber-murâd it cümleyi pes kılma mahrûmü'l-'atâ
K32/5	Kılop anları kamu sînelerinden me'yûs Vire bunlara merâm üzre maķâm-ı 'âfî	K4/24	Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün Bi-ḥamdillâh bu elfâz ile kıldım târîḫim i'lân
Mş1/66	Dâmen-i 'âlemden eyle dest-i nefsi men' ü fek Hâşılı küll-i ḥalâyıķdan özün kıl ferd ü tek	K15/4	Soldırup gül-ruḫları gül-reng idüp Kıldı ayva reng sîb-i ğabğabı
Mş1/43	Yapışup ḥablü'l-mefîn-i şer'a kıl hayru'l-'amel Der-be-der gezme beyâbânda eyâ inşâfa gel	K34/17	Duḫûl-i şeh-r-i İslâmbul kıldı Gulâm-ı dil olup yine mükedder
Mr1/36	Ḥarb ü darblar ide anlar Zâl u Rüstemden nişân Çün kıurlar dîn-i İslâm ğayretiyçün ictihâd	Kt9/29	Yevm-i kıyâm ya Ze'l-celâl bundaki kıldığın gibi Eyle Muḥammed Ağayı dâḫil-i dârü'l-keremiñ
G16/1	Dehânın büseler kıldı 'atâyâ Olur mı ben de cân virsem behâyâ	Mh1/16	Olursın lutf-ile rîş-i dil-i mecrûhlara merhem Ḥudâ kat kat ecr ihsân idüp kadriñ kıla eḫam
G28/4	Vişâl ile ola mağrûr ağyâr Fırâķ ile kıla 'uşşâķı ḥâ'ib		kılca [2] Çok az, çok ufak, pek önemsiz, kıl kadar.
G52/4	O lâlâ siyyemâ yanınca bile Kıla ol yâr-ı gül-ḥande teferrûc	G111/11	Nedir bu kılca cân didim ṭapuñda Ser-i zülfümde didi bir kılmıdır
G52/14	Niçe cân muṭtaribdir hem-çü Nebzî Kılayım dir varup ben de teferrûc	G276/2	Mâ-sivâdan fâriğ oldum düşeli 'aşķa 'ayân Kılca görünmez gözime dü-cihân ey mü-miyân
G55/9	Ol şanem kıldı çelîpâ cevri ile Nebzî seni Deyr-i 'âlemden disünler nâmiña 'abdü'l-Mesîḫ		kılca kal- [2] İpince, incecik kalmak. Bir şeyin olmasına kıl kadar kalmak, çok az kalmak.
G64/1	Şehâ zülf-i ğirih-ĝirîn dil-i şeydâya kıldı va'd Kim anı bend idüp aşlâca âzâd itmeye min-ba'd	G320/15	Dil-i bî-ĝıl ğamiñla kılca kaldı Düşüp ey mü-miyân ince ḫayâle
G68/2	Gerden-i cânâ ṭakup ol zülf-i pür-çiniñ kemend Habs idüp çâh-i zekanda kıldı yirin kayd u bend	G348/9	Kılca kaldı cân u ten oldı za'îf ü bî-nevâ Sâz-ı 'aşķa muṭribâ bu ṭarza târ oldum hele
G157/8	Dâne-i ḫaliñ görüp pervâz iderken murĝ-ı dil Kara zülfün aĝ ile ṭutdı yerin kıldı kafes		kılç tut- [1] Kılıç tutmak.
G164/4	Ğoncayı dem-beste kıldı lebleriñ ğüftâr ile Servi bî-fer kılca ṭañ mı işbu reftâr u reviş	G384/4	'İzân lâlezarı üzre baķ ol ğamze-i dil-düz Kılçlar tutar elde süsen-i dil-cüya söz var mı
G183/1	Nuşḫ idüp zâhid sözüñ kılma ziyâ' Eylemez divâne dil pend istimâ'		kır- [1] Kırmak, parçalamak.
G187/12	Çün baña kâşd itdi lîkin eyledim işin tamâm Küşte-i şimşir kıldım başına urdum çomaĝ	G371/1	Baḫt yâr olmasa pâlûde kırar dendâni Baḫtiyâr olan ider sinle şikest sindâni
G187/6	Ḥaylî demdir pister-i miḫnetde yatur ḫastayım Şerbet-i la'l-i lebiñle kılmadıñ sayruñı şaĝ		kırâ'at it- [1] Okumak. Öğrenmek.
G262/12	Kalsun belâ-yı hicr ile olsun vişâl aña ḫarâm Kıldı bu Nebzî kıluna mihr ü vefâ-yı bî-kerân	Msl/33	Şifâ âyetlerin idüp kırâ'at her şeb ü her rûz Du'âda kullarıñ bi'l-cümle ḫâşşa işbu kalb-efrûz
G322/5	'Âlem-i ḫüsn içre da'vâ-yı cihân-ĝirlik kılan Ğamzesi Rüstem şeh-i merdâneyi ĝördüm yine		kırk [1] "Kırk" sayı sıfatı.
G344/13	Sirişkiñ 'âlemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzî Odur bülbül gibi zîrâ bu âh u vâha şâyeste	Mu14/1	Olur âdem mu'ammer olmaĝ ile kırķ sene kâmil Ḥudâ dâd itmese yetmiş sekiz olsa nedir ḫâşil
K2/20	Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u 'Âdiyât Kıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Ḥudâ		kır- [1] Kırmak, kesmek, koparmak.
		G270/5	ĝörüñ tâv-ḫânedede dîvâneler zencîr kırmaz mı Bahâr olsun hele sünbül şüküft olmaĝa çağ olsun
			kırmızı [1] Al, kızıl renkte olan.

- G252/4 Bahārāsā yeşillerle olup zeyn
Giynmiş **kırmızı** hem şarı gördüm
- kış kış gül- [1]** Sessiz ve alaylı bir biçimde gülmek.
- G364/7 Görüp künc-i firâkında **gülersin** hâlime **kış kış**
Raķibā ger bugün baña ise yarın saña yok mı
- kışal-[1]** Kısaltmak, kısa duruma getirmek.
- G232/10 O serv-i nâzımın zülfî gibi cevri uzun oldu
Eger mümkün olaydı Nebzîyâ anı **kışaldırdım**
- kısm ol- [1]** Bir bütünün bir parçası, bir bölümü olmak.
- G159/6 Dehānîn maķsim-i 'ayn-ı cināndır hür-manzarsın
Aña Kevser sözüñ Tesnîm lebiñ her biri **kısm olmuş**
- kısmet [5]** Bölme, pay etme, taksim etme, hisselerine ayırma. || Talih, takdir olunan nasip.
- Ms2/5 Ezelden bu imiş bildim ki **kısmet** ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tād
- Ms2/11 Ezelden bu imiş bildim ki **kısmet** ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tād
- Ms2/17 Ezelden bu imiş bildim ki **kısmet** ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tād
- Ms2/23 Ezelden bu imiş bildim ki **kısmet** ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tād
- Ms2/29 Ezelden bu imiş bildim ki **kısmet** ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ mu'tād
- kısmet-i rüz-ı elest [1]** Ruhların yaratıldığı gününün nasibi.
- G45/2 Ey gönül sa'y itdiñ anca irmedi maķşûda dest
Pes gücenme bu imiş çün **kısmet-i rüz-ı Elest**
- kısmet-i rüz-ı ezel [1]** Ruhlar âleminin başlangıcı olan günün nasibi.
- G102/8 Naşîbim h'vân-ı hicriñde ğam oldu
Ne çäre **kısmet-i rüz-ı ezeldir**
- kısmet-i taķdîr-i Hudâ** Allah'ın takdir ettiği nasip.
- Ms2/9 Bu imiş **kısmet-i taķdîr-i Hudâ** n'idelim âh
Ĥatm ide soñ nefes îmân ile bārî Allâh
- kışsa [2]** Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivayet.
- G19/14 Nebzî var iken sende biñ güne şikâyetler
Ya **kışsası** Mecnûnûn efsâne degil mi yâ
- G143/6 Kâkülûñ zencîrine bend oldıĝım
Bir mufaşşal **kışşadır** dūr u dirâz
- kışsa-ı pür-ĝuşsa [1]** Gam ve keder dolu hikâye.
- G59/7 Şeb-i hicriñde olan **kışsa-ı pür-ĝuşsamı** gel
Oturup diñle begim oldu mufaşşal meşrûh
- kış [4]** Kış mevsimi. || Bela, musibet, sıkıntı, üzüntü keder.
- G164/2 Ğalibâ bağ-ı cinānda buldı ħaddîñ perveriş
Mîvesi Tübâ gibi eksik degildir yay u **kış**
- G271/1 Havâlar germ olsun **kış** çıksun
Gürûh-ı bî-dilāna iş çıksun
- K15/26 Tıfl-ı dil ĝüyâ olup didi hemân
Çok katı **kış** oldu bu yıl yâ ebî
- K15/19 Bu **kışa** pîrân-ı 'âlem tañlaşup
Birbiriyle söyleşürlerdi hebi
- kış u yaz [1]** Kış ve yaz; her vakit.
- G143/4 Gül-'izârım ĝonca-ı cennet gibi
Verd-i ruhsârîñ ĝuşâde **kış u yaz**
- ķut'a [1]** Parça. || Klasik Türk şiirinde en az iki beyitten oluşan ve matla beyti bulunmayan nazım şekli.
- G249/10 Tâ-ezel Nebzî bilürsün kim temessükle bu dil
Toĝm-ı ĝam zer'ine bir **ķut'a** zemînimdir benim
- ķıy- [2]** Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.
- G286/4 Görüp ol sâde-rûnuñ bağ-ı ħüsñün şanmañız ħâlî
ķıyup murĝ-ı dile beñler siyeh zülfîni aĝ itdi
- K8/26 Mefĥar-ı şâhân iken ol Ĥân
ķıydı aña çarĥ-ı sitemķâr
- ķıyâm [2]** Ayaĝa kalkma, ayakta durma. || Sevgilinin uzun boyu anlamında kullanılmıştır.
- B4/2 Görüp ħüsñün mükemmel 'aşıkânı şâd-kâm itdi
Edâ'-ı şükri için bu ni'mete ħamde **ķıyâm** itdi
- K32/41 İremez tã'atîne elf gibi toĝrı **ķıyâm**
Ķad-i ħam-geştesidir zâl-ı zünübüñ dâli
- ķıyâm it- [1]** Ayaĝa kalkmak. || Müslümanların yapmakla yükümlü olduğu namaz ibadetini yerine getirirken ayakta durmak.
- G393/2 Görüp ħüsñün mükemmel 'aşıkânı şâd-kâm itdi
Edâ'-ı şükri için bu ni'mete ħamde **ķıyâm itdi**
- ķıyâmet [1]** Kıyamet günü. || Sevgilinin boyu.

- G278/6 Her kaçan 'arz eyleyüp kâmet şalınsa nâz ile
Gösterir her bir hırâmında **kıyâmetden** nişân
- kıyâmet kopar-** [4] Aşırı gürlütye, kargaşaya yol açmak. || Ortalık birbirine girmek, karışıklık çıkmak.
- G262/6 Enfâs-ı 'İsîdir kelâmı cân bağışlar mürdeye
Kopar kıyâmet kâmetin 'arz eyleyüp kılsa hırâm
- G267/6 Şalar ol gâmezler fitne cihâna
Kıyâmet koparır ol kâdd-i dil-cüy
- N8/2 Ğazab kılsa kaçan ol yâr siyâsetler kopar bi'llâh
Çıkup 'arz eylese kâmet **kıyâmetler kopar** bi'llâh
- Kt28/4 Tıfl-ı nev-resdir hele deh sâle olsun dağı gör
Kâmet-i bâlâsı ol serviñ **kıyâmet koparır**
- kıyâmet-kad** [1] Kıyamet boylu, uzun boylu sevgili.
- G393/6 Nümüne oldu güyâ oldu bir gün rûz-ı Maşherden
O dem kim 'ıydgehde ol **kıyâmet-kad** hırâm itdi
- kıyâs eyle-** [1] Karşılaştırmak, ölçmek, mukayese etmek.
- G385/4 Dillerde niçe yıllar olupdur ki olur yâd
Mecnûn ile Ferhâdı işit **eyle kıyâsı**
- kıyem** [2] Kıymet'in cem'i; kıymetler, değerler.
- G17/8 Didi hemân tûruban mehâ
Saña **kıyem** bulunmaz velî
- G18/8 Didi di di hemân mân mân tûruban ban mehâ hâ hâ
Saña nâ nâ **kıyem** yem yem bulunmaz maz velî lî lî
- kıyem ü kadri bil-** [1] Kadir kıymet bilmek, hak ettiği değeri vermek.
- Tc1/30 Nezd-i ebnâ'-ı zamân olur haķır ü müstmend
Kıyem ü kadri bilinmez geşt iderse niçe kend
- kıyem bul-** [1] Değerlenmek, değerli hale gelmek, kıymetli hale gelmek.
- G334/12 Gel berü ey dürr-i yek-tâ idelim seyr ü sefer
La'l ü gevher **kıymetin bulmaz** dimişler kânda
- kıymetlü** [1] Kıymetli, değerli.
- G341/9 Sîm ü zerden dağı **kıymetlü** yanında o rakîb
Nebziyâ bildim seni almaz o şüh bir paraya
- kız** [1] Kız, sevgili.
- G207/6 Elinde tiğ-ı bürrânı civân-ı tâzeye beñzer
Belinde **kız** gibidir hañçer-i hün-hvârı pek nâzik
- kız-** [1] Heyecanlanmak, öfkelenmek, asabî olmak.
- Tr1/17 **kızmış** it gibi nedir yemek yupurmak rûz u şeb
bir şiçe idüp kanâ'at eyleme gayrı taleb
- kızak** [1] Kar veya buz üzerinde kayarak yol alan tekerleksiz taşıt.
- K15/8 Yolları yah tıtdı kaymak kaşdına
Bindiler **kızaklara** her bir şabî
- kızar-** [2] Kırmızı renk almak. || Utanmak, mahcup olmak.
- G221/4 Leb-i sâķiyyi öpünce piyâle
Kızardı gül yañağı oldu gül gül
- G302/3 **Kızarsa** bâdeden vech-i münîriñ ol siyeh kaşın
Şafaķda ey hilâl-ebürü görünür şanasın meh-nev
- kızcağız** [1] Kendisine şefkat ve acıma duyulan kız.
- K15/9 Bindi hattâ **kızcağızlar** dağı hem
Birbirine didiler kim er gibi
- kızıl** [2] Kızıl, al, kırmızı.
- G84/5 Her **kızıl** reng begim la'l-i Bedaşşân olmaz
Her 'Acem mâ'isini şanmayasın minâdır
- K27/10 Şu gibi dosta revânım velî bîgâneye od
Ser-i ağıyâra **kızıl** yıl kâdem-i yâre tozum
- kızıl gül** [1] Kırmızı gül. || Âşığın sinesindeki yaralar.
- G80/7 **Kızıl gül** şanma gülşende sirişkim âl-i bülbüldür
Misâl-i külbe-i aħzân boyandı kan ile yer yer
- Kızıl Irmağ** [1] Kızıl ırmağ.
- G87/2 Ğam-ı hâl-i siyâhıñ dilde cânâ bir kara tağdır
Leb-i la'liñ hayâliyle sirişkim **Kızıl Irmağdır**
- kızıl kana bulaş-** [1] Kan içinde bırakmak. || Çok fazla kanlı gözyaşı dökmek.
- G315/13 **Kızıl kana bulaşmış** çehre-i zerdîñ yine Nebzî
Kara bahtıñ açılmaz böyle düşdüñ âlden âle
- ki** [153] "Ki" bağlacı; zira, öyle ki.
- Mu34/1 Beyân **ki** şarîh olsa fehmi olur âsân
Kinâye degil setre-i ehl-i iz'ân
- G1/10 N'idersin cem' idüp ey h'vâce bu murdâr u bismilhâ
Sevip zevķini aldanma bu dârıñ çün **ki** fânîdir
- G2/10 Câm-ı Cemle nüş idüp şahbâyı ğamdan ol berî
Lâ'ubâlî ol **ki** birdir bil ki faķr ile ğinâ
- G2/10 Câm-ı Cemle nüş idüp şahbâyı ğamdan ol berî
Lâ'ubâlî ol **ki** birdir bil **ki** faķr ile ğinâ

G13/8	Ruĥlarındır ğonca-ı bağ-ı Na'ım Kâmetiñ illâ ki Sidrü'l-müntehâ	G86/6	Başarsa zülfünü ĥattı n'ola 'aceb dañla O mârdır ki görünmez bu mürdur ki ürer
G19/5	Şun la'l-i lebiñ sâkî bilmem ki neşâtim yok Zehr olası destimde peymâne degil mi yâ	G87/6	Şehâ luţf eyle hem-pervâz idinme nâ-münâsibdir Ki sen bir ağ tütüşin rakîb rû-siyeh zağdır
G19/9	Hakkâ ki ĥattı u zülfün sancag u 'alem çekmiş Dârâtña söz yokdur şâhâne degil mi yâ	G87/10	Ne mümkün âsitânîñ terk ide bu Nebzî-i şeydâ Resneveş gerdeninde kâkülün zîrâ ki bir bağdır
G20/8	Bâğ-ı ĥüsnünde dil-i zârım hezâr-destândır Ol sebebdendir ki dirler bülbül-i şeydâ aña	G88/8	Faşl-ı bahâr u vaqt-i gül itme tekâsül ey gönül Koma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
G23/7	Seg-i küy-i dil-ârâdır ki istiĥbâle çıkmışlar Degil bîġâne ey dil bu gelenler âşinâdır hep	G89/1	'Âşık-ı dil-dâdeler her dem ki zülfün yâd ider Ĥaçer-i ġamzeñ ĥayâli dillerin ber-bâd ider
G27/7	Ol rakîbi hoş ki atmışsın çahîm-i hicriñe Didi ben ĥâki görüp yâ leytenî küntü türâb	G90/9	Ne ĥâletdir ki her dem Nebziyâ maĥzûn u maġmûmsın Perişânlık nedendir bâ'is-i ĥüzn ü ġamîñ kimdir
G28/2	Cihânda var mıdır bundan ġarâ'ib Ki ĥâşil olmaya bunca reġâ'ib	G91/14	Hünermend naĥl-benddir Nebziyâ ol Ki bir ağaçda dürlü mîve işler
G29/8	Geşt ider deşt-i firâkıñda şehâ zâr u zebûn Düşdi dâr-i ġurbete ġüyâ ki bir merd-i ġarîb	G92/6	Dil-berâ ivme görürsün kıldığın çevre cezâ Semt-i ĥaşre çün bizi ol ġün ki Allâhım sürer
G34/15	Ne mü'ennes ne muĥannes ne ki ner Ne ġulam-pâre ne zen-dost-ı zenîb	G92/11	Keştî-i cismim ki küyüñ Mısrına cânâ varır Baĥr-i eşkim içre anı şarşar-ı âhim sürer
G39/11	Ĥayâl-i ĥâl-i ĥaddiyle olupsın çün ki pür-sevdâ Sevâd-ı sine-i bî-kîneden ġam cündin uzaġ it	G94/6	Ĥinzîr dimeniñ vechi budur kelb rakîbe Zîrâ ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer
G43/4	Meseldir bu dilâ işitmediñ mi Dimişlerdir ki fi't-te'ĥiri âfât	Tr1/34	'Avrat ola idi amîñ kûrur idi şuyu bu ne ĥâletdir ki bunuñ göti bir şulı kuyu
G43/6	Dimez miydım bunu her dem saña ben Ki virmez fâ'ide soñra nedâmât	Tr1/57	cânımı zîrâ ki yakdı gör niçe zâr eylerim nâm-ı nâ-pâķin daĥı dimeķlige 'âr eylerim
G53/3	Sen ki bir edne'l-dânîsin ayaķda pây-mâl Şâh-ı mülk-i fitnedir ol aña lâyıķ taĥt u tâc	Tr1/59	Ad u şanı yok ki ol ad ile yâd idem velî Diyeyim ser-defter-i ĥîzân ĥüccetle eli
G58/11	Melîĥû'l-vech ile ġüyâ ki sensin Melâĥat milketinde şâh-ı emlaĥ	G107/6	Didim tîriñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şeĥlâña Didi vahşî degildir bu ki âhû-yı ĥaremdendir
G63/11	Devlet anıñdır ki aldı bend târ-ı zülfüne 'İzzet anıñdır ki aldı tîr-i ġamzeñden murâd	G110/1	Lebleriñ ġüyâ ki Ĥizriñ çeşme-i ĥayvândır Ĥatre-i la'liñ niçe dil-ĥastanıñ dermânıdır
G63/12	Devlet anıñdır ki aldı bend târ-ı zülfüne 'İzzet anıñdır ki aldı tîr-i ġamzeñden murâd	G110/8	Zaĥmıma merhem komaz korķar 'ilâc itmez tabîb Derdimiñ zîrâ ki 'âlem vâlih ü ĥayrândır
G76/5	Bugün üç ġün ki ġurûb itdi gözümden o ġüneş-rû Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıķdır	G115/3	Seniñ seniñdir meġer baġrıñ ki te'sîr eylemez aşlâ Benim nâle fiġân u âh u ġirye itdigim demler
G76/14	Şorar iseñ şanemâ ger kim ola Nebzî-i dil-rîş O ki bir yıldızı düşkün der-i baĥtı ķapanıķdır	G117/3	Bulmadım bir kes ki esrârım aña izĥâr idem Âĥ kim derd-i derünüm cümleten aĥfâdadır
G84/8	Terk idüp ĥırşı tama' eyleme gel ĥursend ol Ki kanâ'at saña gencîne-i lâ-yefnâdır	G127/6	Zülfünde ķalsa gönülüm dendân ile bulur yol ġüyâ ki leyl içinde necm ile mühtedâdır
G86/1	Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer Rakîb defter-i 'ömrini reşķ eliyle dürer	G130/9	Şorarlarsa eġer Nebzî-i dil-rîşi ki kimdir ol Di kim bir merd-i sâlâr-ı ġurûh-ı derdmendâdır
G86/6	Başarsa zülfünü ĥattı n'ola 'aceb dañla O mârdır ki görünmez bu mürdur ki ürer		

- G134/4 Gehî bu sîrede geh dilde dü cādan gîtmez
O sebebdir **ki** şehâ gâmeñi cādū bilürtüz
- G138/6 İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı
Ammâ **ki** ruḥuñ verdi gibi sebz ü ter olmaz
- G138/10 'Arızın uş zülfiñ çü şibh-i rûza müşâbih
Kimdir diye ḥuld içre **ki** şâm u seher olmaz
- G138/12 Her dem dem ü nem akmadadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde **ki** gerd ü keder olmaz
- G152/12 Maḥabbet bir belâdır merde ammâ
Zene meyl itseñiz şanmañ **ki** nersiz
- G155/7 Niçe mehdîr **ki** künc-i ğamda ḥasretle hilâl oldum
Yazıklar ḥasta ḥalim şormağa ol mâh-rû gelmez
- G167/10 La'li Kevser kâmeti tûbâ lehu ḥüsnü me'âb
Vechi cennetdir **ki** tecrî tahteha'l-enhâr imiş
- G172/10 Yine mir'ât-ı diliñ Nebzî mücellâ idegôr
Mey-i nâb ile **ki** çün jeng-i elem eyledi paş
- G193/9 Kankı zât içre **ki** cüz'î 'aşk ola
'Aql-ı küll dir aña yâ Hû el-firâk
- G194/2 Niçe mesrûr olayım ğamsız olur ânım yok
Ne neşât ire dil ü cāna **ki** cānânım yok
- G199/3 O **ki** 'âlemde bahâr irdigini bilmez ise
Gözimiz yaşına bakşun aqıyor boz bulanık
- G199/14 Göre Nebzî gireriz bu yola yorğun u yayan
Geçüben 'asker-i 'aşk biz **ki** girüde kalanık
- G204/7 Gül-i şad-bergsin ammâ **ki** hezâr oldı raķib
N'ola ey verd-i dehen ğonca-ı bi-ḥâr olsañ
- G214/10 Akçasızlıkdan begim ḥalîñ yaman
İşlemez mi ya **ki** darb-ḥâneñ senin
- G219/10 Luṭf idüp Nebziye bir büse 'atâ kıldı lebi
Bilemem karz mı ola yoḥsa **ki** caba mıdır ol
- G220/2 Esîr-i bend-i derd-i 'aşk olupdur ḥaylî demdir dil
Çünân maḥzûn u mağmümdür **ki** güyâ kıldı pâ-der-
gîl
- G220/9 Ne ḥâletdir **ki** 'aşk odı fûrüzân olmada Nebzî
Aķar her dem yine eşkim söyündürmez budur
müşkil
- G221/8 Leb-i la'lîniñ iştidi vaşfın
Sürâḥî baş egüp didi **ki** kulluk
- G221/14 'Alîdir Nebzî ḥâme Zü'l-fiķarı
Semend-i tab'idir güyâ **ki** Döldül
- G223/5 Ğarazın luṭf ise dirsin **ki** cefâya katlan
Ola mı ey kaşu ya şabra taḥammül müşkil
- G225/9 Nedir Nebzî **ki** düşmüşsin bu boş sevdâlar ardınca
Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle vaz gel gel
- G229/2 'Aceb mi söylenilmezse lisân-ı nâsda adım
Ki zîrâ kimse bilmez âb u ḥâk u âteş ü bâdım
- G232/5 O müdbir rind **ki** pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb
'ırzın
Görüp ayaķda ben ḥürmetle tıtdum anı kıldırdım
- G238/3 Żarürdir **ki** geldim 'âlem-i kevn ü fesâda ben
Velî geldigime oldum belî her vech ile nâdim
- G238/5 Meseldir mâ-teķaddemden **ki** dirler toĝdı boĝulmaz
Rücû'ı mümkün olmaz admışım çün bir adım adım
- G253/2 Ḥasta-i 'aşkım taḥibâ derd-i bi-dermândayım
Derdime yoķdur devâ zîrâ **ki** ben dermândeiyim
- G253/4 Āsitân-ı dil-berimde ḥâk olup kıldım velî
Ne il ü ocaĝ başında ya ne **ki** yabandayım
- G258/12 Niçe dil-dâdeleriñ kanım içerken şanemâ
Ne revâdir **ki** lebiñ mihr ü vefâdan ura dem
- G262/2 Ol mîm-fem kaddi elif ol ḥüsn ü ḥulķı lâ-keḷâm
Nûn itdi âḥîr kâmetim illâ **ki** buldum nîk-nâm
- G269/14 Eger 'âlemde maḥbûb-dost iseñ bir ḥûb sev Nebzî
Ki ḥulķı aḥsen ü zâtı ḥâsen ismi Ḥüseyn olsun
- G271/10 Degildir kaddiñe kem câme-i ğam
Niçün dirsin **ki** Nebzî biş çıķsun
- G278/7 Ğonca-ı şad-bergdîr güyâ **ki** ol nâzik femi
Jâleves gerdende ammâ ḥatt-ı nev olmuş 'ayân
- G290/2 Müşebbek zülfiñ ey dil-ber niçe bir cāna dām olsun
Tutup ḥabs-i zeķan kıl tâ **ki** fermâniña râm olsun
- G297/3 Ne turfe pişedir bu 'aşk-bâzî kim **ki** erbâbı
Olurlar feyz-yâb el-ḥâķ olurlarsa ḥar u yâ gâv
- G298/7 Gel yetiş ey merg bi'llâḥ kandasın zîrâ **ki** ben
İstemem irişmegi biñ yaşına şimden-gerü
- G302/1 Şehâ mihr-i ruḥuñ her dem **ki** şalsa üstüme pertev
Vücüdüm zerre-i nâ-çizveş anda olur piş-rev
- G303/4 Zâhidi gördüm der-i mey-ḥânedede
Dir **ki** ruḥşat var mı girem içeri
- G309/10 Taşa döndi baĝrım ol sengîn-dile yalvararak
Nebziyâ tuş oldı gör ḥâķķâ **ki** mermer mermere
- G313/8 Didi içeri misin la'lim şarâbım
Didim sevgend-i mey-ḥ'ârım **ki** va'llâḥ
- G323/7 Nedendir eşk-i dâdem **ki** bitürmez bir gül ü lâle
Velîkin turmayup aķar tolu gibi zemin üzre

G328/10	'Aceb ağyār ile şoĥbetde midir Nebzī o ĥüb Zannım oldur ki seni öldüre ġayġu bu gice	K10/9	Reh-i 'aşk içre bir ferzâne güm itdim ki dil dirler Yitürdüm 'aĥl u fikrim bulmadım arayı arayı
G342/6	Dilim ümmīd-i vaşlıñla niçe dem rüzedār oldu O ĥutlu güne irerse irer güyā ki bayrama	K11/11	Daĥı her ehl-i ma'ārif ü kemāl bunda ki var İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it
G353/3	Bu meseldir ki belāsız belī bal olmaz imiş Bilerek līk bu biñ dürlü belālar ne belā	K15/13	Dīde-i dünyā ki bīnā olalı Görmemişdir buncılayın a'cebi
G361/13	Çār-süy-ı 'aşka gönderdim dilim Nebzī ki tā Eyleye kesb-i belā üstāda virdim gönlümi	K16/4	Şerāfetlü 'ulüvvü'l-ĥadr hem-nām-ı Ĥalīlu'llāh Ki vaşfi gibi zātı derc olupdur şürefālīĥda
G365/8	Gidelim başka ile başımız alup a gönül Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer güzeli	K16/14	Ĥudāyā berter it ĥadrin irişdir evc-i gerdüna Ki nāmı cilve ĥıla dā'imā şaĥf-ı semālīĥda
G366/6	Sāye-i ĥadd-i dil-āviziñde olmuş mültecī Ol sebebdendir ki serviñ kāmetsi bālā gibi	K17/13	Vech-i ĥasen ki sende var mihr-i cihānsın tābdār Bünyān-ı devlet üstüvār ola ilā-yevmi'l-ĥiyām
G367/10	Nebziyā bu zaĥmına ĥiç bir tabīb kılmaz 'ilāc Ġalībā derdim benim bildim ki bī-dermān gibi	K26/2	'Acabā n'ideyim öz ĥālime bīnā degilim Ne şu'urum ola hem ş'i re ki dānā degilim
G370/12	Deġil ancak dil-i şeydā o müy-ı zülf ile beste Ki bir tāryla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfānı	K26/14	Ĥaçan alam daĥı ben murġ-ı şikārımı 'aceb Şeh-bāz-ı ĥudsveş çün ki murabbā degilim
G375/7	Tācım gibi başımda korum anı ki zīrā Pā-māl-i rehi olmaġ ile mu'teber oldu	K26/16	Yine bu silsile-i 'aşkı taĥup boynuma dost Döntüp eydir ki bekle muşlıĥ-ı şeydā degilim
G380/6	Reh-i 'aşk içre bunca bār çekmişken yine 'uşşāk Ne ĥāletdir ki ĥ'āhiş eylemezler yārdan ġayrı	K26/25	Dimedim mi saña Nebzī ki perīşān olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki mutarrā degilim
G385/3	Dillerde niçe yıllar olupdur ki olur yād Mecnūn ile Ferĥādı işit eyle kıyāsı	K26/26	Dimedim mi saña Nebzī ki perīşān olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki mutarrā degilim
G387/8	Aġzı ol tūñ-ı kelāmın çeşme-i ĥayvāndır Cān-baĥşdır lebleri ammā ki dil-keş bir daĥı	K27/2	Kej ise yüzüm egerçi n'ola rāst oldu sözüm Gözüm egriligine bakma ki toġrıdır özüm
G387/9	Kanı ol günler ki būs-ı pāy ile sīr-āb idi Bula mı Nebzī gönül anuñ gibi eş bir daĥı	K27/25	Ne revādır ki birāder ĥazasın rāhıma çāĥ Sañadır ol yine ĥaz bārī büyükçe omuzum
G388/7	Himmetim taşı deler ammā ki gönülüm nermdir Himmetim bir pīr-i merd gönülüm mürīd-i ner gibi	K31/1	Bu sāl içre ki düşdi mevt-i tā'ün Avrupa Rūma Niçe cān uğradı ĥahr u celāl-i Ĥaĥla ĥulĥūma
G388/12	Himmetimle bu gönül irse merāmına n'ola Murġ-ı zībādır ki gönülüm himmetim şeh-per gibi	K32/2	Ne 'aceb oldu dilā işbu cihānıñ ĥālī Ki kederden degil ehl-i dile bir dem ĥālī
G393/4	Ne ĥālet koydı Ĥaĥ şahbā-ı ĥamrāda 'aceb sākī Ki nüş itmekle meclisde o ser-keş ĥübi rām itdi	K32/8	Bu gürüha 'acabā buġzı nedendir bilmem Ki dem-ā-dem ġazab u ĥahrı muĥaddem tālī
G400/10	'Aceb ey gözleri āhū firāĥnıñla dirim yā Hū Bu Nebzī dir ki ey meh-rū niçün inşāfa gelmezsin	K32/14	Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne Ne belādır ki tebelleş ide bir baĥtālī
K2/26	Emr-i Ĥaĥĥ ile ola çün İnfiṭār u İnşikāk Ol ki tatfif ide Mā'ün terk ide vāveyl āña	K32/26	Yaĥamızdan yapışup urdı boyumuzca yire Düşeniñ 'ādet olupdur ki elin almālī
K4/13	Ki zīrā bu fenā mülke gelenler hep göçer bir gün Dimişdir Ĥaĥ kelāmında ki küllü men 'aleyhā fān	K33/12	Ola şerrinden emīn cāy-ı selāmet var mı Ki āña ĥāy-ı belā gibi o nāzil olmaz
K4/13	Ki zīrā bu fenā mülke gelenler hep göçer bir gün Dimişdir Ĥaĥ kelāmında ki küllü men 'aleyhā fān	K35/1	Beyān ki tercemān ki tercemān-ı sālīs-i Roma Odur āĥrānı içre bī-bedel bī-misl ü bī-hem-tā
K6/5	Bir zamān neydi ki mest olup mey-i naĥvetle ben Diñlemezdim pend-i nāşıĥ ġuşuma girmezdi şan	K35/1	Beyān ki tercemān ki tercemān-ı sālīs-i Roma Odur āĥrānı içre bī-bedel bī-misl ü bī-hem-tā

K36/11	Ki tā hıfz u hıraset ide sükkân ile ol cāyı Maħallinde ola hıdmāt-ı Sulṭānīde İstāde	N13/8	Faşl-ı bahār u vaqt-i gül itme tekāsül ey gönül Koma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
Kt8/8	Huşuşā yapıdırup bu beyti bunda ol kerem-kānı Ki mahzen eyledi fiḫ u ḥadīs ü 'ilm-i Qur'āna	N39/4	Şerāfetlü 'ulüvvü'l-ḳadr hem-nām-ı Ḥalīlu'llāh Ki vaşfı gibi zātı dere olupdur şürefālīḳda
Kt9/11	Hem-ser-i Firdevs-i berīn ḳaşr-ı me'ālisi ki var Oldı bu 'ünvān ile reşk-āveri eyvān-ı Cemiñ	N39/14	Ḥudāyā berter it ḳadrin iriştir evc-i gerdüna Ki nāmı cilve kıla dā'imā şakf-ı semālīḳda
Kt15/1	Bu ḳabr ıssı ki Seyyid Muştāfādır Gürüh-ı ḥāfızān içinde ser-tāc	N43/4	üzeyyen bezmimiz dil-berle meyle Ki mislin görmedi rü'yāda Pürüz
Kt16/4	Budur ḳānūmı dehrin devr-i Ādemden berü bī-şek Gelen geçer ḳonan geçür ki nevbet bizdedir ḫālā	T1/11	Aña virmişdir Ḥudā şāhā ki bir ḫüsün ü behā Āfitāb anuñ ḳatında şanasın necm-i Sühā
Kt17/8	Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabt itdiñ Meger te'sırde beñzer ki mıḳnāñissın güyā	T1/14	'Aşık-ı bī-çāreye yoḳdur bu 'illetden rehā Şöyle geçkindir ki ḳanda yatdığın bilmez şehā
Kt18/20	Berāy-ı maşlahat 'avd eylemişdi Beç diyārına Ki dār-ı devlet-i Çāsārdır ol belde-i Vecdā	Tc2/8	Pervāne gibi şem'-i ruḫın gözleme her-şeb Bilmez misin anı ki soñı nāra düşersin
Kt22/2	'Aceb efkende vü üftādesin ḫāk-i mezelletde Eliñ tıtmaz daḫı kimse dilā bilmem ki baḫtuñ yoḳ	Tc2/22	Tıtma gönül sineñ aña ḳarşu hedefveş Her dem ki atar oḳunı ol ya gibi ḳaşlar
Kt24/1	Dilemez dil ki göre rüyuñı rü'yāda daḫı Niçesi isteye kim göre yarıñla seni	Tr2/64	Sāye-i Tübāya pister yay ḳardaşım benim Dest-res bulduñ ne ḡam gencine-i ḡufrāna ki
Mş2/2	Çü ezel rüḫa 'adem ülkesi evṫān oldı Ne hoş idi ki o dem başına sulṭān oldı		kibr [1] Büyükleme, büyüklük satma, gurur, kibir.
Mş2/11	Bu felekdir ki beni yaḳdı ḫarāb eyledi hem Ḳurıdup baḫr-i ümidimi serāb eyledi hem	Mr5/74	Ger sem' u ger men' itseler Gelmez dile kibr ü keder
Ms1/7	Ne Ḥālḳdır ki seyr-i süy-ı bāḡ u gülşen itmezsin Dil-i maḫzūnuñı zevḳ u sürür ile şen itmezsin		kibr ü 'ucb [1] Kendini beḡenme ve gurur.
Ms2/5	Ezelden bu imiş bildim ki ḳısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād	K1/46	Hażm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Kibr ü 'ucbı ḳılma meyl ü irtikāba ibtidā
Ms2/11	Ezelden bu imiş bildim ki ḳısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād		k'idüp [1] Ki edip söyleyişinin kısaltılmış hali.
Ms2/17	Ezelden bu imiş bildim ki ḳısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād	G393/7	Ḥaḳīḳāt oldı ḫācı ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem İçüp hem Zemzem-i la'liñi ḫālīñ istilām itdi
Ms2/23	Ezelden bu imiş bildim ki ḳısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād		ḳiḫ [1] İrin, cerahat.
Ms2/29	Ezelden bu imiş bildim ki ḳısmet ey şeh-i bī-dād Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād	G55/2	Tiḡ-ı cevr-i yār ile her dem olup baḡrım ceriḫ Gāḫī dem aḳar geḫī aḳar şadīd u gāḫī ḳiḫ
Mü2/3	Ḥayf o lebi şirine ki Ferḫādımı bilmez Her demde tecāhül		kihter [1] Daha küçük.
N2/2	Bu fenā 'āleme ey ḫVāce nazar ḳılma gözün aç Ki metā'-ı beden-i ḫākiñ-içün cāniñı alur bāc	G241/2	Adım añılmaz der-i dil-berde zīrā ben kimim Bende-i kemter kemānim zerreden kihter kemim
N10/2	öreldeñ ḫatıñı ḡamdan mu'arrā sādedir gönüm Bi-ḫamdi'llāh ki ḳayd-ı zülfi ile āzādedir gönüm		kilāb [2] Köpekler.
N11/2	Dutuşdı nār-ı şevḳa yandı 'aḳl ü cān u dil ten hem 'Acebdir bu ki eşkim dīdeden seyl-āb ider her dem	G89/10	Bī-merā olduklarından Nebzī-i şeydā ile Dil ser-i küyuñ kilābın āşinādan yād ider
		G133/6	Ölürsem derd-i hicriñle bu cismim Üşüp küyuñ kilābı lāy iderler

kilâb-ı küy [2] Sokağın köpekleri. || Sevgilinin sokağının köpekleri.

G191/9 Kırş-dâğım bu durur cānā **kilâb-ı küyuña**
Andan özge sofrā-i sinemde hem nānım da yok

G241/3 Hem-sifāl olsam **kilâb-ı küyuña** cānā eger
Dir idim el-ḥamdü li'llāh nā'il-i cām-ı Cemim

kilīsā [1] Kilise kelimesinin eski metinlerde ve sözlüklerde geçen şekili.

G309/4 Göricek ol muğ-peçe reftārını mey-ḥānede
Yandı yakıldı **kilīsā** içre derder derdere

kıl ile kâl eyle- [1] Dedikodu yapmak, boş konuşmak. || Hayır konuşmamak.

G336/10 Şaded-i müy-ı miyānında düşüp bahse yine
'Ulemā medresede **kıl ile kâl eylemede**

kilk-i taqdîr [1] Kader kalemi.

Mh1/4 İdersin teşnegān-ı fakrī āb-ı cūd-ile irvā
Yazılmış **kilk-i taqdîr** ile pişānında bu tuğrā

kıl ü kâl ol- [1] Hakkında konuşulmak, dedikodusu yapılmak.

G374/1 Miyānıñ bahsi mā-beyne düşüp çok **kıl ü kâl oldu**
Dutuşdı ancalar ince tefekkürle ḥayāl oldu

kıl ü kâl [2] Söz ve laf. || Dedikodu.

G358/18 Münāsib ḥāline bir mü-miyānı
Sevüp terk eyle Nebzī **kıl ü kālī**

K32/4 Sitemi ehl olana gün gibi bu rüşendir
Velī yok zerrece nā-ehl ile **kıl ü kālī**

kim [45] "Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

G2/2 Eylegil Ḥaḳḳa hezāran ḥamd ile ey dil senā
Kim bahār olup bezendi köhne bu dār-ı fenā

G2/15 **Kim** cenāb-ı 'izzetiñden her dem eyler i'tinā
Ḥavf idüp ḳahr u celālīñden yaşın seyl-āb ider

G11/2 Açıldıkda bahārın goncaāsā ey gül-i ḥamrā
'Aceb **kimler** ḳoḳa ol kākül-i şeb-büy-ı 'anber-sā

G22/1 Siyeh ebrūlarıñ gibi kemānı **kim** çeker cānā
O zaḥm-ı ḡamzegān-ı bī-emānı **kim** çeker cānā

G22/2 Siyeh ebrūlarıñ gibi kemānı **kim** çeker cānā
O zaḥm-ı ḡamzegān-ı bī-emānı **kim** çeker cānā

G22/3 Siyeh ebrūlarıñ gibi kemānı **kim** çeker cānā
O zaḥm-ı ḡamzegān-ı bī-emānı **kim** çeker cānā

G22/6 Taḥammül mümkin ez'āf-ı muzā'af cevri sen itseñ
Velikin ṭā'n-ı ebnā'-ı zamānı **kim** çeker cānā

G22/8 Maḥabbet bezminiñ yek cur'asıyla mest ü
medhūşum
Varup mey-ḥānede raṭl-i girānı **kim** çeker cānā

G22/10 İdüp ḡamzeñle küşte bu dili ber-dār-ı zülf itdiñ
Hele bu böyle olsun ḳo ya anı **kim** çeker cānā

G22/12 İdinmişsin hezār aḡyār-ı rüsvāyī vü şeydāyī
Ser-i küyuñda bu deñlü segānı **kim** çeker cānā

G22/14 Reh-i 'aşkıñda Nebzī gibi bī-pervā revān oldum
Semend-i şevḳımı sürdüm 'inānı **kim** çeker cānā

G50/6 'Aşkıñla ey rüḥ-ı revān bezmi bozup rezm itdiler
Cismimde gör **kim** ceng ider cān u göñül çün fl ü
erc

G60/17 Ol büt-i tersāyı Nebzī **kim** göre
Dir muḥaḳḳaḳ ḥāzihī bedrün yelūḥ

G90/017 Ḥırām-ı nāz ile gülşende yār u hem-demiñ **kimdir**
Ḥarām itdiñ dile dīdārıñı ya maḥremiñ kimdir

G90/2 Ḥırām-ı nāz ile gülşende yār u hem-demiñ kimdir
Ḥarām itdiñ dile dīdārıñı ya maḥremiñ **kimdir**

G90/4 Hele ben küşteḡān-ı ḡamze-i ḥün-rīzden oldum
Şehen-şāḥā 'aceb ber-dār-ı zülf ü perçemiñ **kimdir**

G90/6 Simāt-ı bezm-i 'aşkıñda baña hicriñ nevāl oldu
Efendim ni'met-i vaşılıla sīr ü mün'amıñ **kimdir**

G90/8 İşitdim zümre-i 'uşşāḳa dāḥilmişsin ey bülbül
Velikin dil-rübā-yı gül-ruḥ u ḡonca-femiñ **kimdir**

G90/10 Ne ḥāletdir ki her dem Nebzīyā maḥzūn u
maḡmūmsın
Perişānlık nedendir bā'is-i ḥüzñ ü ḡamıñ **kimdir**

G101/10 Nebzī-i üftādeye cānā cefā ḳılsañ n'ola
Bendeñe her cevri **kim** itseñ aña iḥsān olur

G105/10 Ḡamım izḥār ḳılmam 'andelibe
Niçün **kim** sırrıma maḥrem deḡildir

G111/10 Belā küncünde āḥ u zār iderken
İşitmiş dimemiş nālem bu **kimdir**

G132/2 Şehā zātıñ cihān içre şeh-i ḥübān bir şehdir
Saña **kim** ol bölükden ser-fürü itmezse esfehdir

G138/10 'Arzıñ uş zülfüñ çü şibh-i rüza müşābih
Kimdir diye ḥuld içre ki şām u şeher olmaz

G142/9 Rāḥ-ı 'aşḳa **kim** giderse resm-i 'aşḳı bilstün ol
Cān virüp baş oynamaḳdır yolımız erkānımız

G165/8 Hem sipihr-āsā imiş bī-mihr olup meh-pāreler
Ṭavr u vaz'ından bularıñ söyle **kim** memnūn imiş

- G175/1 'Aşıkāna dime **kim** Dārū's-selām imiş garaž
Bil cemāl-i bā-kemālī nā-kelām imiş garaž
- G198/9 **Kimdir** anı mihr-i 'ālem-tāba teşbīh itmeyen
Beñzer engüştī hilāle Nebziyā hem aya kef
- G194/7 Bu ğarīb ilde ölürsen **kim** ola ādem aña
Oқuyup Fātiḥa üstüme du 'ā-ḥVānım yok
- G196/9 Nār-ı 'aşka **kim** düşer ḥayf itmesün zīrā anı
Zer gibi ḥālīş 'ıyār eyler belī zer-kār-ı 'aşk
- G198/4 Nazarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm
Kim dir ol ṭurra-ı müşğīniñe kim şānesi yok
- G208/13 Saña **kim** didi ki Nebzī reh-i 'aşka giresin
Yürü var kesb-i yediñdir ne belā var ise çek
- G230/11 **Kim** diye ipsiz baña bağılu iken
Gerdenimde ol siyeh perçem benim
- G241/1 Adım añılmaz der-i dil-berde zīrā ben **kimim**
Bende-i kemter kemīnim zerreden kihter kemim
- G293/8 Gördigimce ḥāke düşsem tañ mıdır dāmen gibi
Kim durur rüyuñ görüp çāk-i ğirībān itmeyen
- G297/3 Ne ṭurfe pīşedir bu 'aşk-bāzī **kim** ki erbābı
Olurlar feyż-yāb el-ḥāk olurlarsa ḥar u yā gāv
- G305/12 Atarsa tīrini kaşıñ kemānı
Bu dilden özge **kimdir** vara qarşu
- G318/1 Hemān şağ ol bu 'ālemde **kime** dirseñ vefā eyle
Cefā vü cevri iderseñ ger efendi hep baña eyle
- G321/1 Saña **kim** didi varup yāriñi sen terk eyle
Ḥavf-ı cevri ile vefādāriñi sen terk eyle
- G373/21 Bugün 'aşkımla ḥayrān **kim** dir iseñ
Faķır ü bī-nevā Nebzī du 'ācı
- K2/47 Yoḥsa **kim** vaşf idebile ḥāk-ı vaşf ile seni
Çün ki vaşfāñiñ ola bi'z-zāt ol zātü'l-'alā
- K23/12 Eger 'aql olmasa ādemde farzan
Kimüñ **kimden** olurdu ḥavf u bāki
- K23/12 Eger 'aql olmasa ādemde farzan
Kimüñ kimden olurdu ḥavf u bāki
- K26/20 Niçün izḥār-ı ğam idem baña ğam-ḥVār çü yok
Kime derdimi disem dir ki etībā degilim
- K32/21 **Kime** dād eyleyelim pes felek-i keĵ-rüdan
Var iken bāb-ı keremkārī kime varmalı
- Mh2/21 Nebziyā ol fitneñiñ cevriñ 'aceb **kimler** çeker
Kim düşer 'aşkına anuñ şerḥa-ı ahmer çeker
- Mu29/1 Pür irişdir destīyi tā **kim** yarasun bir işe
Bir ayak süci irişür mi iki yüz ser-ḥoşa
- G1/1 Felek Leclācını gör **kim** virir ruḥ şayd ider filḥā
Cinānāsā müzeyyen yine ḥüsñüñ bāğ-ı gülzārı
- G10/2 Ḥātırımda yoğ idi cānā bu işden mā-'ādā
Kim idem rüḥ-ı revānım sen şeh-i cāna fedā
- G22/4 Raķībe bi'l-'alen luṭf u 'atālar itmeden başka
Olan der-ḥāne ikrām-ı nihānı **kim** çeker cānā
- G23/14 İriş mey-ḥāneye Nebzī ḥalāş ol miñnet ü ğamdan
Kim anda ehl-i 'ayşın şoḥbeti zevk u şafādır hep
- G24/11 Zebānı bülbül-i güyāydur **kim**
Olupdur ğonca-ı la'līne maşḥüb
- G25/6 Görüp ey māh-veçhim rüyuñı gerdün-ı gerdāndan
Güneş ditrer geçer her gün şanasın **kim** tutupdur
teb
- G27/1 Fāriğ ol sevdādan ey dil **kim** budur re'y-i şavāb
Reh-rev-i 'aşk içre ḥiç gördüñ mi olmuş behre-yāb
- G29/2 'Aşıkıñ maṭlūbı ancak dünyede vaşl-ı ḥabīb
Āḥ **kim** olmasa illā arada mel'ün raķīb
- G32/2 İrsersin rüz-ı vaşla bil bilā-reyb
Şabāḥa ire ol dem **kim** şeb-i şeyb
- G37/3 Bezme gel **kim** muntazır teşrifine ehl-i mezāk
Bāde-i la'līñ umar meclisde tullāb-ı ḥayāt
- G40/10 Bağrın delüben ney gibi feryād ide Nebzī
Kim mezheb-i 'uşşākda bu oldu sa 'ādet
- G41/6 Şahn-ı sīnem tāze tāze zaḥm ile zeyn eylediñ
Şol semend-i tāza döndüm **kim** urılmış zīn ü raḥt
- G45/4 Az ile eyle kanā'at āz ile çoğ isteme
Ma'nide siyyāndır zāhir budur **kim** nīst ü hest
- G49/11 Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nāza **kim**
Ağzı ğonca gözi nergis sözi gül yüzi güleç
- G49/14 Cevri-yāre kıl ṭaḥammül vaḳt ola ide vefā
Nebziyā şabr eyle **kim** eş-şabru miftāḥu'l-ferec
- G51/9 Bi-ḥamdi'llāḥ **kim** şükr olsun ol Ḥallāk u Mevlāya
Ne deñlü pīr isem Nebzī efendim bir civāndır ğeñç
- G56/6 Ṭurra-ı pür-tābīñiñ dāmiña şayd oldum velī
Şanma **kim** endişem olmuşdur şehā fikr-i felāḥ
- G62/6 Gördi gendüm-ğün ruḥuñda kesret-i ḥālī bu dil
Kışzār-ı Rūma üşmüş didi güyā **kim** melāḥ
- G64/2 Şehā zülf-i ğirih-ğīrin dil-i şeydāya kıldı va'd
Kim anı bend idüp aşlāca āzād itmeye min-ba'd

kim [206] "Ki" bağlacı, zira, öyle ki.

Tr1/37	Gerçi kim bitdi şakalı şimdi niçe bitmesün Şühedir illâ ki ol mel'ûna hîle etmesün	G130/3	Çemenzâr-ı dilim kim pürdür a'lâ-kad güzellerle Hemânâ kuvvet-i tab'ımla beyt-i nahl-bendandır
G67/9	Varma bâb-ı dil-rübâya git raķîbâ kim seniñ Mebde' in ka'r-ı sakardır var yine oldur me'âd	G130/7	Dil-i zârım düşüp çâh-ı zeķanda haylî demdir kim O târ-ı zülf ile merbûţ esir-i bend ü zindandır
G74/1	Yine meyl itdi dil bir nev-civâna kim ser-âmeddir Şarılamak ol semen-sîmâya bir kez 'ömr-i sermeddir	G132/10	Raķîbânın zenândır itme ümmîd-i recüliyyet Reh-i 'aşkıñda gör Nebzîyi kim bir merd-i eşbehdir
G76/13	Şorar iseñ şanemâ ger kim ola Nebzî-i dil-rîş O ki bir yıldızı düşkün der-i baķtı kapanıķdır	G134/14	Ėam-ı hicri Ėam-ı dünyaya bedel tut Nebzî Dime kim aña mu'âdil daķı kaygı bilürüz
G81/6	N'ola mey-hâneyi bir gülşen-i zîbâya beñzetsem Kim anda bâde-i gül-fâm ile sâķî-i gül-fem var	G135/8	Men' idersin süfiyâ bizi şarâb-ı şâfîden Ola kim terk ideyüz bir Ėün çü yok ısrırımız
G82/1	O ruķ-ı âliña kim hâliñi ol dem kodılar Dil-i pür-şürüma dâğ-ı Ėamı hem-dem ķodılar	G137/3	Dime kim eglenemez bunda dil-i bî-Ėılmız İki Ėün bâğ-ı cihân içre temâşalanuruz
G86/4	Ululanur çoğ olur hayl-i 'aşķâna velî Bu kelb-i turfeyi gör kim hemîşe tırmaz ürer	G138/14	Nebzî Ėüzer eylerseñ eğer 'aşķ ile yola Zann itme şaķın kim saña Ėavf u Ėatar olmaz
G87/7	İrer ey ķaddi Tübâ kim göre Rıdvana didârın Ėözün nürveş sözün Kevser özün hür yüzün uçmağdır	G139/4	Muğ-peçe sâķiyle ma'nide iki Ėam-zâdeyiz Pîr-i mey-hâneyle ķardaş oldu çün kim pîrimiz
G91/3	Lebiñ kim âbdâr emrûda beñzer Umup her teşne diller istemişler	G146/4	Ėadîmî resmdir 'ıyd irse yâri der-kenâr itmek Ėör o fettânî kim bunca Ėeçer a'yâd el virmez
G93/9	Gülistân-ı şafâda Ėaķ bu kim şığmaz buña zanbaķ Bu pür-mazmün şî're Nebziyâ kuş ķondurulmuşdur	G150/6	Yâre var ağyâr için Ėâtır-perîşân olma hem Yoğ imiş çün kim fenâ bâğında bir gül Ėârsız
G94/3	Keyfiyyet-i la'liñ begim ol rûtbedir kim Mey-hânede nüş eyledigim şol meye beñzer	G150/8	'Arz-ı sîmîni üzre zülfî püş olsa ne tañ Var mıdır bir Ėenc-i bî-renc kim ola ol mârsız
G101/4	Gördüğümce ol hilâl-ebriyü giryân oldığım Kim budur aşlı Ėörünse mâh-ı nev bârân olur	G151/6	Ėteşiz bir demde yaķmaķda cihânî âh ile Bâridiz zâhirde Ėerçi kim sözi buzlardanız
G101/6	Bezm-i dil-berde meğesce baña Ėörinmez raķîb Ėöze 'âlem mi Ėörinür anda kim cânân olur	G156/1	Vaķt-i riķletdir hemân çün kim çalındı taḡl u kûs Nîm-şeb irdi şadâyile nidâ ider Ėorûs
G108/5	Bestedir dâ'im dehânîñ kim nühüfte dişleriñ Yoğsa dendâmîñ şadefde lü'lü-i lâlâ mıdır	G159/1	Bir ejderdir şaçıñ kim Ėenc-i Ėüsnünde tılısm olmuş Yüzün tâ sîndir ol ebrûlar anda iki bism olmuş
G110/4	Bu dil-i bî-çâreyi her bir teline bağladı Küfr-i zülfün kim hezârân mü'miniñ imânıdır	G163/8	Dem-be-dem pend ü naşîhat eylerim Ėüş eylemez Kim Ėöñöldür adı bir bî-'âra hem-dem oldum uş
G112/6	Dehânîñ dökdi ķanım bezm-i 'aşķıñda şarâb itdi Lebiñden şordum ey âfet didi kim ķana ķan ister	G167/11	Oķıdum İncîl-i 'aşķı kim şanem-şüretlere Yoğ imiş mihr ü vefâ cevri ü cefâ hemvâr imiş
G113/10	Tañ mı felege nâm ile pervâz ide Nebzî Kim şîşe-i nâmûsı urup Ėâke şayanlar	G169/1	Rîķ-ı dil-ber kim mü'essirdir dilâ tîz-âbveş Nüş iden olur olursa şeyĖ-i fânî şâbveş
G117/4	Bulmadım bir kes ki esrârım aña izhâr idem Ėh kim derd-i derünüm cümleten ağfâdadır	G170/6	Zinde-i cävîd buldı la'liñi bûs eyleyen Ėb-ı Ėayvân içdi kim ruķşârîñi eyleser meş
G120/2	'Aşķıñ süķ-ı cihânda niçe pâzârı ķalır Şatmadıķ Ėerçi ne nâmûsı ne kim 'ârı ķalır	G174/6	Çün düşer çâh-ı melâlet içre Ėör Yûsuf Ėibi Râz-ı pinhânın kim eyler ey Ėöñül iğvâna 'arz
G120/4	Şaķın aldanmayasın rengine ey murĖ-ı şeğer Ėele Ėün Ėülşene kim Ėonca gider Ėârı ķalır	G181/14	Yüzi ķararmaz eğer Ėül-Ėâna Ėirse Nebziyâ Kim Ėayâsız olmada pîr-i zen-i Ėardan Ėalîz

- G186/2 Ğamze-i ħün-rîzi gördüm eylemiş der-kâr tîğ
Âh **kim** düşmez elinden ey gönül her-bâr tîğ
- G186/8 Genc-i ħüsnünde o ħünî ğamzeler olup tılısm
Şîrdir **kim** mâr-ı zülfüñden elinde var tîğ
- G186/10 Yuf saña ey ğam-zede Nebzî şanursın ğam-zidâ
Ğamze-i ğammâzi **kim** oldur çü cevherdâr tîğ
- G187/10 İşgiñde ğüyyâ kelb-i 'akür olmuş raķîb
Men' ider 'uşşakñı **kim** olalar senden uzağ
- G189/1 Tîr-i müjgâñña **kim** bu sînemi tutdum hedef
N'ola bir cânım yoluñda kaşı ya olsun telef
- G191/1 Şanma **kim** mihr ü maĥabbetde şehâ cânım da yok
Ĥâne-i kalbimde andan ğayrı miĥmânım da yok
- G191/6 Hoş muşâhibdi baña hicriñ deminde düd-ı âh
Âh **kim** ol daĥı tırmaz bir nefes yanımda yok
- G192/11 Senden ayru düşmüşüm bir bed-liķâ mekrûha **kim**
Yüzi kara müfsid ü mekkâr u bir 'ak u 'alâķ
- G195/9 Görice ol şanemi ser-be-ķadem **kim** cândır
Ten-i bî-cânıma Nebzî didim ol cân olacaķ
- G196/6 ĤVâb-ı ğafletden müberrâdır zamân-ı ĥaşre dek
Çeşm-i pür-ħünun **kim** eyler ey gönül bîdâr-ı 'aşķ
- G198/4 Nazarın kesmez iken zülfüñe kirpikli gözüm
Kim dir ol tırra-ı müşĝiniñe **kim** şanesi yok
- G201/10 Görüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı mergüby
Heme beñzetdiler ol ĝoncaya **kim** ola beş yapraķ
- G202/12 Sîn ü vâv u fâ ile 'aşķları 'avķ eyleme
Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem **kim** ĥay yok
- G215/9 Dâğ **kim** sînemde yaķdım ĥasret-i ĥâlîñle ben
Şanma bîñhüde şeb-i hicriñde çün mişķât gerek
- G215/13 Da'vî-i 'aşķ eylemişsin Nebziyâ çün **kim** bugün
Müdde' âñı lâ-cerem bürĥân ile isbât gerek
- G218/2 Cevr-i yâre ol ķadar mu' tād imişsin ey gönül
Kim cefâsiyla sürür-âbâd imişsin ey gönül
- G220/5 Şehâ 'aşķıñla gör bir ķâle gelmez derde düşdüm
kim
Olur ĥâlim gören her ĥâl ile ĥayrân u lâ-ya' ķıl
- G225/7 Reh-i 'aşķ içre gir seyr eyle **kim** bir câdde yoldur ol
Tarîķ-ı müstakîmi unudup gel olma ağ lel gel
- G226/5 Var mı bu ĝülşende bir dil **kim** ola ĝamdan berî
Var dem-sâz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül
- G238/8 Selâñ-i cihâna zerre deñlü i'tibârım yok
Kulum bir şâha **kim** aña felek kaşır u melek ĥâdim
- G238/15 Ümîdim budur ammâ **kim** o sulţân-ı dü- 'âlemden
Ķomaya itdiĝin bu çarĥ-ı bî-dâda ala dâdim
- G244/13 **Kim** aldı 'aklıñ ey Nebzî dir iseñ
Sen aldñ ey benim çeşmi siyâhım
- G249/9 Tâ-ezel Nebzî bilürsün **kim** temessükle bu dil
Toĥm-ı ğam zer'ine bir kıt'a zemînimdir benim
- G253/6 Luţf idüp va'd eyledi cevri ü cefâlar cânıma
Ĥamd ola Mevlâyâ **kim** ey dil yine iĥsândayım
- G254/1 Ne deñlü tîr **kim** ğamzeñ urur bu sîneme her dem
Terahĥum eyleyüp la'liñ şarar zaĥmım yine
muĥkem
- G256/8 Âh vâh ile fenâyâ gitdi 'ömr-i nâzenîn
Âh **kim** geçdi ĝünüm tażyî-i evķât eyledim
- G261/10 'Aķl-ı Nebzî bend olupdur kâkül-i pür-tâbiña
Şanmağıl ben bende-i dîrîniñi **kim** bendeyim
- G264/5 Bilürken ehl-i 'aşķıñ derdini **kim** aña yok dermân
Ne ĥâcet ol şehe mâ-fi'z-zamîrim 'arz-ı ĥâl idem
- G269/10 Şehâ 'uşşaka her dem cevri ü aĝyâra vefâ ķılma
Gehî luţf eyleyüp ber-'aks ķıl **kim** cânibeyn olsun
- G272/5 O rüy-ı âfitâbiñ tâbına **kim** tãķat-âverdir
Yaķar 'âlemleri zülfî şehâbi mâ-verâsından
- G277/1 Dilâ bu devri içinde gerçi **kim** bir merd-i pür-
derdsin
Devâ me'mül olunmaz saña zîrâ derd-i pür-verdsin
- G277/8 Raķîb ile cidâlim göricek 'uşşak didiler hep
Bu meydân-ı şecâ' atda pesend **kim** ĥaylice merdsin
- G282/6 Ĥarîm-i ĥâşşîña da 'vet ķılıp irişdir iĥsâna
Daĥı şeft-âlûlar vir **kim** begim luţfuñ tamâm olsun
- G290/10 Melâmet ķılmasunlar Nebziyâ bu nazm-ı bî-dâdı
Kim andan kaşdıımız budur mücerred bir kelâm
olsun
- G294/3 Bugün Mañşür-ı 'aşķım **kim** deriñde
Aşıldım dâra cânâ perçemiñden
- G297/5 Ĥarâret ıssı bir şaķraķ olur **kim** 'aşķa yâr olsa
Ser-â-pâ nâr-ı maĥz olur göyinür şanasın **kim** ķav
- G297/6 Ĥarâret ıssı bir şaķraķ olur **kim** 'aşķa yâr olsa
Ser-â-pâ nâr-ı maĥz olur göyinür şanasın **kim** ķav
- G297/7 Dilerseñ 'aşķdâr olmaķ şaķın **kim** pend-gîr olma
Cünün âsarıdır bi'llâh 'akl u fikri başdan şav
- G300/9 Añma vaşlıñ Nebziye şâhâ dem-i hicrânda **kim**
Fırķatıñla bu dil-i bî-çâre tutmuşdur çü ĥü
- G308/11 Bu 'acebdir **kim** raķîb-i ĥarla ya insân olan
Niçe ünsiyyet ider bilmem ĥimârü'llâh-ile

- G311/23 Kadem-rencide kıl lutf eyle gel **kim**
Ne hoş bu merğzâr el-hamdülillâh
- G324/9 Yazıkdır Nebzîye cevri itmegil bi'llâh **kim** yoħsa
Sever i' râz idüp senden diger âheste âheste
- G327/5 O ĥadde irdi **kim** za' fım kemâlî
Tüvânım kalmadı feryâd u zâra
- G332/5 **Kim** görürse nün ider ol ân kâddin lâ-cerem
Sende bu ĥüsn ü şemâ'il vardır kaşlar-ile
- G334/7 Serv **kim** sâlâridir bâğ içre eşcârñ velî
Ayağı bağlu ĥuluñdur serverâ bostânda
- G348/1 Ĥamd ola Mevlâya **kim** 'aşk-ile yâr oldum hele
Mihnet ü derd ü belâya yâdigâr oldum hele
- G349/3 Bu sezâ mıdır 'aceb **kim** ol rakîb-i nâ-sezâ
Ben çekem cevri ü cefâ o lâyıq-ı ihsân ola
- G349/10 Çeşm-i bâkî her kaçan bakşa yüzün görmez belî
Mihri 'âlem-tâbî görmez dîde **kim** giryân ola
- G349/11 Bundan özge var mı bir düşvâr 'âlem içre **kim**
'Âşık-ı dil-dâdeniñ maħbûbî bir fettân ola
- G350/6 'Aşk ĥâlinden ĥaberdâr olmayan bilmez belî
Kim mesel men lem-yezuk lem-ya'rif olmuşdur
dilâ
- G350/7 'Aşk bir ĥâlet durur **kim** mürde cisme cân olur
Hem dağı rüĥa ĥidâ çeşme zıya' kalbe cilâ
- G354/9 Çeşm-i fettânından ey Nebzî yürî üşenme **kim**
Uş belâ-yı ĥamzesi başña geldi n'eyledi
- G355/7 Şükr-i bî-ĥadd olsun ol Mennân-ı Zü'l-ihsâna **kim**
Bâr-ı 'aşk-ı yâri bu bî-zûra âsân eyledi
- G358/11 Niçe 'âşıkdır ol **kim** rehn-i bâde
Kömaya cübbe vü destâr u şâlî
- G359/12 Şimdi budur dil-berâ evfâh-ı 'âlemde kelâm
Hep seniñ 'aşkıña düşdi **kim** ider ĥalk güftügü
- G371/11 Kerem it **kim** niçe âzâdeleri serv gibi
Kul ider lutf ile ehl-i keremiñ ihsânı
- G374/7 Begim ĥaddinde ol beñ **kim** olupdur ĥabbetü's-
sevdâ
Siyeħ miski megesdir vardı anda ĥondı ĥâl oldı
- G374/13 Görün **kim** tavrı ĥiç kâle gelür mi Nebzî-i rindiñ
Münâsib ĥâlîne bir şüĥi sevdi ehl-i ĥâl oldı
- G375/12 El virmedi devlet baña gör ĥaldım ayağda
Vah **kim** dil-i sevdâ-zede zîr ü zeber oldı
- G377/11 Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi **kim**
Lîk bir şeytân imişsin bed-likâ bildim seni
- G382/7 Vişâlî gerçi **kim** zevk u şafâdır
Ĥalâş-ı hicr emniyyet degil mi
- G382/9 Gör ol fettânı **kim** bâğ-ı belâda
Biten şâĥ-ı fiten kâmet degil mi
- G388/10 Himmet itsem gönlüme tāk-ı mu'allâdan geçer
Himmetim çün Sidredir **kim** gönlüm anda ber gibi
- G389/3 Meger gülzâr-ı ĥamdır sine **kim** dağım gül ü lâle
Dağı eşk-i revânım cüyveş her-sü revân oldı
- G390/6 Ruĥuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtñ da Dârâdır
Deĥânñ câm-ı Cemdir **kim** lebiñ Nüşü'r-revân oldı
- G393/6 Nümüne oldı güyâ oldı bir gün rüz-ı Maħşerden
O dem **kim** 'ıydgeħde ol kıyâmet-ĥad ĥıram itdi
- G394/7 Şafâ eyler kimi şâĥbâ ile bâğ içre **kim** anda
Açılmış her taraf sünbül benefşe verd-i nu'mânî
- K1/4 Anuñ içündür didi Peyĥam-ber-i zî-şanı gör
Emr-i zî-bâl **kim** aña olmaz kitâba ibtidâ
- K1/10 Bi'l-işâle eyledim dağı şâlât ile selâm
Ol Resüle **kim** sezâdir intiĥâba ibtidâ
- K1/11 **Kim** Muĥammed Muştafâdır şeħsuvâr-ı dü-cihân
Uş piyâde oluban düşdüñ rikâba ibtidâ
- K1/26 Eyle bu divân-ı pür-noĥsânıñ ĥalka 'ayân
Kim yeter çekdiñ ĥicâb eyle niĥâba ibtidâ
- K1/48 Âbeş ten-best ol âteşveş kığılıcılmanmağil
Dâneyi gör **kim** n'olur düşse türâba ibtidâ
- K2/8 Zümre-i Şâffât Aĥzâb içre ĥalmaz ol kişi
Kim ide Furĥân ile ol ĥaĥkı bātıldan cüdâ
- K2/13 Raĥmet-i Raĥmâna uğrar **kim** göredir Vâkı'a
Ĥucurât içre niçe 'âşıklar iderler recâ
- K2/28 Süre-i Tekvîr ĥaĥkı kıl 'ayân dîdârñı
Kim 'abüsü'l-veħ ola yoĥ varmağa vechi saña
- K2/42 Yaz Kevser la'line ta'viz idüp Naşr âyetin
Vechiñe **kim** kem baĥa ĥutsun anı tebbet yedâ
- K3/9 Kaçan **kim** şubĥ olup ĥîn-i şeħerde fetĥ ola bâbı
Gelüp dostân-ı zü'l-ihsân tola hep zîr ile bâlâ
- K4/11 Bedende câme-i fâĥir gibidir gerçi **kim** bu rüĥ
Velîkin 'âriyyetdir ol olursın soñ ucı 'uryân
- K5/6 Nefsine şıbyânveş aldanma ey dil 'âķil ol
Kim zen-i deħriñ olur şem'-i vidâdî bî-furüg
- K6/3 Oldum âĥâh ol meselden **kim** lisân-ı ĥalkdadır
Kim dimişler bir recül efzâl durur min-mer'etân
- K6/4 Oldum âĥâh ol meselden kim lisân-ı ĥalkdadır
Kim dimişler bir recül efzâl durur min-mer'etân

K8/19	Şanma dilā kim seni ancak Eyledi bu derde giriftār	K29/5	Yuf cihāna kim vire āhır fenāya cümlemiz Çün ledū li'l-mevt dinildi āh mine'l-mevt āh u vāh
K9/2	Geçdi taht-ı āl-i 'Osmāna bu şāh Kim adı Maḥmūd durur zıll-ı llāh	K31/7	Bu merḳad ıssı kim faḥru'l-ḥavātīn idi 'aşrında Ecel dāmna düşdi rüh-ı pākı oldı merḥūme
K10/11	Dil-i sengīn-i dil-ber ḥayf kim nerm olmadı gitdi Bu āh-ı süznākım ḥod eridir seng-i ḥārāyı	K33/5	Görün uş bu kes-i nā-merdi vü nā-kābili kim Nite müdbir durur ol zerrece muḳbil olmaz
K10/13	Kul oldum Nebziyā bir şāh-ı dildāra kim 'adliyle Unutdurdı bugün İskender ü Dārāb u Dārāyı	K35/14	İrişdi rüz u hafta māh ile çün müddeti taldı Toğurdu bir sülāle kim yüzi ke'ş-şemsi fi'l-azvā
K10/15	O Sultānu's-selātīn Ḥazret-i Sultān Maḥmūd kim Muvāfīḳ ḥūkm-i takdīre olur tedbīr ile rāyı	Kt3/43	Daḥı ol çār mezheb şāhibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi'dir Mālik ü Ḥanbel
K12/24	Nitekim kılar ihāta ısbı'ı engüşterīn Öyle bir sūr-ı kavī kim görmemiş çeşm-i felek	Kt3/54	Hezārān āferīn bādā olupdur derruḥu li'llāh Bi-ḥamdı'llāh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yekvā
K13/21	Uş Cenāb-ı Ḥazret-i Maḥmūd Ḥān kim 'Ahd-ı 'adlinde merāmet olmamış cā ḳalmamış	Kt3/59	Bağışla cürmini ol bī-kesīn kim kimsesi yokdur İder deryūze ancak bāb-ı luḫfūndan zarā'atle
K13/36	Ey kalem ḳaşd-ı kelām eyle cenābına anuñ Kim du'ā'-ı ḥayrdan ḡayrı hedāyā ḳalmamış	Kt6/1	Cenāb-ı Ḥazret-i Sultān Maḥmūd Ḥān-ı Ġāzī kim Şeh-i rüy-ı zemīndir lafz u ḳuḫbu'l arz ma'nāda
K14/14	Ḥudāyā müstedām idüp ḥuzūr-ile mu'ammer kıll O zātı kim sa'adetle cülüs ide bu eyvāna	Kt12/1	Bu bī-pāyān baḥr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki Şoğulmaz āh-ı āteşnāk ile serd ile hem toñmaz
K15/10	Bindi ḥattā kızcāğızlar daḥı hem Birbirine didiler kim er gibi	Kt12/4	Yeter hicriñde gezdi şāhım ırgūr 'ıyd-ı vaşlıña Bu bī-pā vü seri kim rāh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
K16/2	Gel ey ḥāme-i ma'nā-pāş medḥ it bu aralıḳda Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundı ketḫudālıḳda	Kt13/6	Çü toğup virdi ziyā misl-i meh-i bedr-i tamām Gerçi kim ḫıfl idi ol hem daḥı noḳşān idi
K16/15	Du'ā-güyı hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-ḫVāmı durur Nebzī daḥı bu bī-nevālīḳda	Kt14/7	Bu merḳad şāhibi kim ismi Seyyid Muştāfā Ḥāfiz Recādır rüh-ı pākın ḥayr ile yād ide ehl-i ḥayr
K18/6	Akıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pākı ol kerem-kāmı Kim oldur ketḫudā-yı āşaf ol zāt-ı şerīf a'lā	Kt16/5	Bu merḳad ıssı kim faḥr-ı ḥavātīn-i zamān idi Ecel irdi āna da kıldı 'azm-i 'ālem-i bālā
K19/4	Hāliyā Gümrük Emīni Ḥazret-i İshāḳ Aḡa Kim muḥibbū'l ḥayrı ve'l-iḥsāndır bī-iştibāh	Kt17/7	Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabḫ itdiñ Meger te'sİRde beñzer ki miḳnāḫıssın güyā
K20/7	Bi-ḥamdı'llāh kim Gümrük Emīni Ḥazret-i Aḡa Maḥallinde yapup bir ḥayr-ı cārī eyledi icrā	Kt17/12	Gelüp bu dār-ı İslāmbula çün ehl ü 'ıyālīñle Oturduñ bunca eyyām oldı kim bi'r-rāḫatı'l evfā
K21/11	Oruç ayı 'urūc-ı āsumān itdikde āyā kim Teşekkī yā teşekkür ide diyü çeşmi nemnāk it	Kt18/22	Yine ba's oldı süy-ı devlete uş 'ızz ü ferr ile Meseldir bu kim olur aḳdıḡı mecrāya cārī mā
K21/17	Günāhın ehl-i 'işyāñıñ mu'āf eyle ḥuşuşā kim Keremden zehr-i zenb-i Nebzīye 'afvıñı tiryāk it	Kt23/2	Be dilā āteş-i maḫz-ile seni fark idemez Göre kim sīne-i süzuñda bu yanıkla seni
K23/3	Ne bā'is oldı kim ḫalk oldı 'ālem Niçün vaz' itdiler arz u felākı	Kt24/2	Dilemez dil ki göre rüyüñi rü'yāda daḥı Niçesi isteye kim göre uyanıkla seni
K23/16	Çü 'aşḳ oldı velī ḥüb olmayaydı Kim olurdu ḡam ile sīne-çākī	M3/3	Çüft işidir dime kim pāyesi yok Düşüp ardın gider āvāzesi çok
K28/20	Yok yire feryād ider şām u şeh o 'andelīb Bāḡ-ı 'ālemde olur mı hiç kim bī-ḫār gül	Mş1/39	Kim muvāfīḳ olmadı bir ḫāline ḫāl-i cihān Ḥubb-ı dünyāyı ḳoyup pes māliḫulyādan kes el
K29/3	Cübbe vu destārīña ey ḫVāce ḡırra olma kim Niçe ten oldı büreñne niçe ser ḳoydı külah		

Mş2/25	Kim ola âdem olan hâline dil-şâd ancak İtmeye gam gelicek âh ile feryâd ancak	Tr2/30	Ka'be-i maşûd için sa'yin hebâ imiş dirîğ Kabır bir kapu imiş kim her kişi andan girer
Mş2/30	Niçe cân çâk idüben sîneyi dağ eylediler Ol olur her niçe kim Hâzret-i Hâk eyle diler	Tr2/33	Ol sebebden kim esâsı bir hevâ imiş dirîğ Yıl gibi sür'at ile geçmektedir bu rûzgâr
Mh2/6	Luft ider ağıyâra ammâ mihribândır sevdiğim Zülfî bir şehhârdır kim dâ'imâ efsûn ider	Tr2/40	Ger cihân bir şaḥṣa bâkî kalsa kalurdı aña Pes yûri aldanma kim bu 'âlem-i kevn ü fesâd
Mh2/22	Nebziyâ ol fitneniñ cevriñ 'aceb kimler çeker Kim düşer 'aşkına anuñ şerḥa-ı aḥmer çeker	Tr2/42	Kâfire cennetdir ammâ mü'mine sicn-i belâ Kanı ol cebbâr begler kim benim dirdi hemân
G71/7	Öyle üns olmuş begim kan içmek ile kim olur Dîde-i ḥün-ḥ'ârîna şehd ü şekerden kan lezîz	G766/3	Niçe vara dime bu 'aşk ile başa işimiz kim Dil-i şeydâ men-i rûsvâ gibi şanma uşanıkdır
Mr1/7	Muntazırdır kim ola luftuñla tâ-ber feth-i bâb Zerre iḥsân it koma ol zâtı yâ Rab nâ-murâd		kim bile [1] Kim bilir, kimse bilmez.
Mr2/12	Hilâfım yok kelâmımda begim şıdkıma Hâk 'âlim Kim oldur a'lemu mâ fi'z-zamîr dânen-de-i ezhân	K26/11	Zulm-i ğamda neler çekdiğimi kim bile âh Meh-i enver gibi 'âlemde hüveydâ degilim
Mr5/63	Kim redd idüp ister delîl Uşta bu nazm-ı muhterem		kim dir [1] Kim der, kim söyler.
Ms1/31	Bi-ḥamdi'llâh kim baḥtuñ güşâde tâli'in pîrüz Giceñ Kâdr u Berât itsün İllâhım rûziñı Nev-rüz	Mş1/67	Saña kim dir bu fenânîñ nâfile cevriñi çek Cân kulağıyla gerekdir işbu pendî dinlemek
Mü3/7	Kim başda havâ elde türâb âteş ü hem âb Gönlünde göziñde		kim görse [2] Gören herkes.
Mü5/7	Kim gördi bu göz sevdi gönül cânla begendim Hey cânıma cânân	G352/7	İderler anı istisnâ güzeller içre kim görse Edât-ı fi'l ü ḥarf ile 'adâ ḥaşâ ḥalâ illâ
N2/3	Giyüben tâc u kabâ ile gurûr itme şaḥın kim Niçe ten oldı bürehne kodı başdan niçe ser tâc	G395/9	Kim görürse ıztırâbın Nebzi-i dil-ḥastanîñ Hey yazık miskîni hicrân içre tutmuş teb didi
N14/3	Ğamzeñ okın ben fakîriñden şehâ dür itme kim Zaḥm-ı sînem merhemidir tîr-i müjgânîñ seniñ		kim sevmez [1] Kim sevmez, herkes sever.
N31/2	Gülşen-i 'aşk içre baña şundi dün bir dâne gül Bir perî kim bâğ-ı dehr içindedir bir dâne gül	M1/12	'Anâşır gibi çâr oldı ḥurûfî Düçâr ol sen de kim sevmez vukûfî
N39/2	Gel ey ḥâme-i ma'nâ-pâş medḥ it bu aralıkda Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundu kethudâlıkda		kindir ki [1] Hangi kimse.
N39/15	Du 'â-güyı hezârân şad olupdur gerçi kim ammâ Senâ-ḥ'ârîni durur Nebzi dahı bu bî-nevâlıkda	Tc2/54	Dil derdiñe düşdükke devâdan ider i'râz Kindir ki begim cevriñ ile olmaya memnûn
N46/2	Çü sende gördiler bu ḥüsn ü ḥulķı Kim olmuş fitrat-ı ḥaḥķ-ile ḥalķı		kime kim [1] Her kime ki.
Tc1/8	Besberâber ḥilede sūk ehli hem rübâh-ile Varı pes bir loķma kim ekl ola bismi'llâh-ile	K26/21	Kime kim 'arz idem aḥvâlimi def'-i ğam içün Yetürür derdime derdim ü çü çârâ degilim
Tc1/44	Yazılı gördüm piyâle devrine pergârvâr İşbu beyti kim müsellemdir heme 'inde'l kibâr		kime varmalı [1] Kime gidelim, kime başvuralım.
Tr2/13	Kim emîn oldı cefâsından ya kim buldı amân Bu degil mi sünbüli der-beste-i zencîr iden	K32/22	Kime dâd eyleyelim pes felek-i keĵ-rûdan Var iken bâb-ı keremkârî kime varmalı
Tr2/23	Kim şihâb okın atar kavş-ı kuzaḥla der-kemîn Âḥiri dünyâ-yı dünüñ çün fenâ imiş dirîğ		kimesne [5] "Hiçbir şahıs, hiçbir insan" anlamlarında belgisiz zamir.
		G161/10	Bezm-i 'aşkda тұrmayup git ey raķîb-i rû-siyeh Yüziñe baķmaz kimesne yok saña baķış görîş
		K16/6	Ḥaķâyık bahrine ğavvâs deķâyıkda şinâverdir Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ârif-âşinâlıkda

- K23/14 V'eger 'aşk olmasaydı âdemîde
Kimesne görmez idi derdnâki
- K23/18 Olaydı ya vişâli bârî her dem
Kimesne olmayup hicriyle şâkî
- N39/6 Haķâyık bahrine ğavvâs deķâyıkda şinâverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz ma'ârif-âşinâlıkda
kimi [10] "Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. || Hiç kimse.
- G57/5 Çeşme-i hayvân dimiş o la'l-i cân-baḫşa **kimi**
'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zî budur kavî-i eşâḫ
- G100/10 Ğarîb üftâdedir Nebzî kapuñda
Kimi kimesesi yok saña ṭayanur
- G208/8 Çekerim cevriñi ben ğayra vefâ eylersin
Bu meseldir **kimine** yimek ü kimine emek
- G208/8 Çekerim cevriñi ben ğayra vefâ eylersin
Bu meseldir kimine yimek ü **kimine** emek
- G394/5 **Kimi** bir ğüşede maḫbûb ile şoḫbet ider tenhâ
Kimi zevkîn kimi cem' eyleyüp başına yârânî
- G394/6 Kimi bir ğüşede maḫbûb ile şoḫbet ider tenhâ
Kimi zevkîn kimi cem' eyleyüp başına yârânî
- G394/6 Kimi bir ğüşede maḫbûb ile şoḫbet ider tenhâ
Kimi zevkîn **kimi** cem' eyleyüp başına yârânî
- G394/7 Şafâ eyler **kimi** şahbâ ile bağ içre kim anda
Açılmış her taraf sünbül benefşe verd-i nu'mânî
- G394/9 Derin bend eyleyüp dârında eyler **kimi** nüş-â-nüş
Bir elde bade-i şâfî bir elde zulf-i cânânî
- M4/13 **Kimi** nâ-cins olup isterse nerde
Gezermiş mezbele âb-ḫanelerde
kimse [29] "Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. || Hiç kimse.
- G31/17 Zîre mevtden bulmadı **kimse** ḫalâş
Ne Süleymân yâ ne ḫod Efrâsiyâb
- G64/17 Bu bendeñ rezm-i 'aşkda **kimseden** alu olur şanma
Raķîb-i baḫtek ü mel'ûnî başdım hem-çü 'Amr-ı Sa'd
- G106/2 Bu gönül yârî ṭalebkâr iken aġyâra düşer
Gül ararken niçe **kimse** irişüp ḫâre düşer
- G117/2 Çarḫ-i ğaddârîñ cefâsı bu dil-i nâ-şâdadır
Kimse görmez mi 'aceb bilmem gözi ednâdadır
- G181/11 Dâbbe-i bî-rabbedir **kimse** aña ḫükim eylemez
İtmiş efsârın ğüsiste dübb-i ekberden ğalîz
- G204/5 Olasın bî-ber eger sâyeñe **kimse** gelmez
Üşüben ṭaşa ṭutarlar ṭolu esmâr olsañ
- G206/7 İştizmez **kimseniñ** feryâdını feryâd-res olmaz
Sîpihr-i pîr-i fertüñüñ ḫulaġı saġır olmuş berk
- G271/3 Müselmânım diye bilür mi **kimse**
Birazdan gör o kâfir-kîş çıksun
- G296/5 Saña bir **kimse** yârim diyü niçe râzım açsun
Gil ışlanmaz deḫânında varup aġyâra söylersin
- G308/8 Kej-revânedir bu demde reh-revânân cümleten
İstiķâmet üzre ġitmez **kimse** şâḫ-ı râḫ-ile
- G308/1 Yok şadâķat **kimsede** dostluķ kamu ikrâḫ-ile
Şimdi ḫalk ile geçinmek oldu eyva'llâḫ-ile
- G326/7 Ḥudâdan dilerim her dem saña düş olmasun **kimse**
Giriftâr olmasun aşlâ o ġisü-yî siyehkâra
- G341/8 Bu durur Ḥaķdan du'â-yı müstecâbım dâ'imâ
Kimseler düş olmasun hiç sen gibi ḫün-ḫvâreye
- G352/6 Metâ'-ı ḫüsn ile ger ḫvâceġân-ı dehri pest itse
Revâdir **kimsede** zirâ bulunmaz öyle bir kâlâ
- G372/7 Uyummaz **kimseyi** râḫat ḫomaz şeb rüz 'âlemde
Fiġân u âḫ-ı dil kalb-i şerîfînde yir itmez mi
- Kt22/2 'Aceb efkende vü üftâdesin ḫâk-i mezelletde
Eliñ ṭutmaz daḫı **kimse** dilâ bilmem ki baḫtîñ yok
- N7/1 Ölseḡ ġam-ile **kimseye** ḫâlim şu dimem yok
Sende daḫı ey yâr-ı cefâkâr kerem yok
- Tc1/9 Reh-ber-i şer'î ḫomuşlar **kimse** ġitmez râḫ-ile
Sen beni yâ Rab ḫoma bu fırķa-ı ġüm-râḫ-ile
- Tc1/69 Yok şadâķat **kimsede** dostluķ kamu ikrâḫ-ile
Şimdi ḫalk ile geçinmek oldu eyva'llâḫ-ile
- Tc1/57 Yok şadâķat **kimsede** dostluķ kamu ikrâḫ-ile
Şimdi ḫalk ile geçinmek oldu eyva'llâḫ-ile
- G1/8 Sen ammâ zann idersin levḫ-i dilden oldu zâ'ilhâ
Bilürsin bu cihân mülki deġil çün **kimseye** bākî
- G38/14 Çeküp cevriñ cefâsın yârîñ ey yâr
Varup bir **kimseye** ḫılma şikâyet
- G147/10 Beste-leb merd-i mü'eddebdir dil-i Nebzî bu dem
Râz-ı 'aşķ-ı yârî şaķlar **kimseye** fâş eylemez
- Tc1/45 Yok şadâķat **kimsede** dostluķ kamu ikrâḫ-ile
Şimdi ḫalk ile geçinmek oldu eyva'llâḫ-ile
- Tc1/33 Yok şadâķat **kimsede** dostluķ kamu ikrâḫ-ile
Şimdi ḫalk ile geçinmek oldu eyva'llâḫ-ile
- Tc1/23 Yok şadâķat **kimsede** dostluķ kamu ikrâḫ-ile
Şimdi ḫalk ile geçinmek oldu eyva'llâḫ-ile

Tc1/11	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile	G278/13	Sen de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş Tîr-i âhîñ göklere gider olup qađdîñ kemân
Tr1/45	kimseniñ evlâdı yâ Rabbî sefâhat itmesün kimseniñ ehl-ü 'iyâli işbu yola gitmesün		kirlen-[1] Kirli duruma gelmek, pislenmek.
Tr1/46	kimseniñ evlâdı yâ Rabbî sefâhat itmesün kimseniñ ehl-ü 'iyâli işbu yola gitmesün	M2/7	Göremezsın anı kirlenmişdir Teni şan penbeden işlenmişdir
	kimse bilmez [1] Kimsenin bilmemesi.		kirpig [5] Kirpik, göz kapağındaki killardan her biri.
G229/2	'Aceb mi söylenilmezse lisân-ı nâsda adım Ki zîrâ kimse bilmez âb u hâk u âteş ü bādîh	G60/16	Ya kaşı cevriyledir dîdemde nem Kirpigi tîriyledir dilde cürüh
	kimsesi yok [2] Bir yakını veya akrabası olmamak.	G116/3	Kirpigiñ oklar gibi hem dağı yadır kaşîñ Sînemi mecrüh iden gamze-i neşter budur
G100/10	Ġarîb üftâdedir Nebzî kapuñda Kimi kimsesi yok saña tayanur	G202/6	Ġâfda 'Ankâ olursa sînesin eyler şikâf Kirpigiñ gibi bir ok kaşîñ gibi bir yay yok
Kt3/59	Bağışla cürmini ol bî-kesiñ kim kimsesi yokdur İder deryüze ancak bâb-ı luţfuñdan zarâ'atle	G278/3	Ġaşları Rüstem kemânı kirpigi tîr-i każâ Çeşm-i hün-h'vârı velî oldı Nerimân-ı zamân
	kîmyâ-yı âsitân [1] Kimya ilminin başşehri.	G361/3	Ġaşları kavş-ı każâdır kirpigi sehmi-i belâ Çeşmi âfet gamzesi cellâda virdim göñlümi
G144/3	Kîmyâ-yı âsitâmîñ devleti besdir bize Tütüyâ-yı hâk-i pâyîñ rüşen eyler dîdemiz		kirpigi ok [1] Kirpiğinin oku. Ok gibi kirpik.
	kiñ [1] Düşmanlık.	G347/3	Ġaşı yayım kirpigiñ okları varken gamzeler Ġaķınurlar çüfte çüfte deşne şol u şağda
G210/6	Va 'de-i vaşl eyleyüp şaldîñ diyâr-ı firķate Eylediñ bu giñ cihâmı başıma hicriñle teng		kirpik [1] Kirpik, göz kapağındaki killardan her biri.
	kinâye [1] Doğrudan doğruya söylenmeyip dolaylı bir anlam ifade eden söz.	G198/3	Nazarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm Kim dir ol turra-ı müşğîniñe kim şanesi yok
Mu34/2	Beyân ki şariħ olsa fehmi olur âsân Kinâye degil setre-i ehl-i iz'ân		kirpüg [2] Kirpik, göz kapağındaki killardan her biri.
	kinâyet [1] Sitemli, dokunaklı, üstü kapalı söz.	G12/10	Key şaķın Nebzî yakın olma o şüh-ı 'âleme Kirpügin tîr eylemişdir o kemân-ebriñ saña
G296/9	Şarâhat yâ kinâyet söyleme çün tab'ını bildiñ Diliñ tut Nebziyâ ger söyleseñ âvâre söylersin	G13/4	Ġaşlarıñ kavş-ı belâ-yı nâgehân Kirpügüñdür dil-berâ sehmi-i każâ
	kirâ [1] Kiralanarak tutulan bir şey için karşılık olarak ödenen para.		kirpügi ok [1] Kirpiğinin oku. Ok gibi kirpik.
G149/14	N'ola Nebzîye bir şeft-âlî virseñ 'Aceb degmez mi ya müzd ü kirâımız	Mh2/11	Kirpügi ok kaşı ya şankim harâmî gözleri 'Âşîka bî-rahm u şefkat tünd söyler sözlere
	kirâm-ı dîn ü millet [1] Milletın ve dinin ulu kimseleri.		kîse [2] Kese, para ve saat gibi şeylerin konulduğı kap.
Kt3/40	Dağı aşhâb u ahķâb-ı güzîñ-i Seyyidü'l-Kevneyn Kirâm-ı dîn ü millettir mükerreremler olalar hep	G228/8	Kâseler memlû olur rengin mey-i nâb ile pes Kîseler olup tehî kalmaz derününde direm
	kirdâr [1] İş, amel, fiil.	G15/2	Yakmak için kendine ey dil sipir-i Ġar baña 'Arz ider her günde bir tor kisede bir zer baña
G121/5	Cinân arzû ider kirdâr ile râst Anîñçün zâhîde keĠ-rây dirler		Kisrâ [1] Eski İnan hükümdarları için kullanılan unvan.
	kiriş ol- [1] Yay kirişi olmak. Sebep olmak.		

- G193/16 Kaşların resmin görüp yapmış şehâ
Ol mühendis yaptı çün **Kisrâya** tāk
kisve [2] Elbise, üst baş, kılık kıyafet.
- G336/12 Olup abdâli anuñ niçeleri eyleyüp âh
Başına bôrki külâh **kisveyi** şâl eylemede
- K17/2 Ey câlis-i şadr-ı 'alâ câyın durur 'âlî-makâm
V'ey lâbis-i ferv-i velâ **kisveñdir** 'izz ü ihtîşâm
kisve-i fâhîr [1] Kıymetli, ihtîşamlı, övünülecek
elbise.
- G223/1 N'idelim **kisve-i fâhîrle** tecemmül müşkil
Lîk peşmine giyüp halka tezellül müşkil
kişi [7] Adam, insan, şahıs, kimse, fert, birey.
- G96/4 Yetişür câmi'e teklîf ile bizdirme bizi
Kişi sükkir yese zâhid hele bıkınca bıkar
- G156/10 Şüretâ eyle tabaşbuş Nebziyâ ol kâfire
Olmayınca **kişide** kuvvet gerekdir câblüs
- K2/7 Zümre-i Şâffât Ahzâb içre qalmaz ol **kişi**
Kim ide Furkân ile ol haqqı bātıldan cüdâ
- K7/8 Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlud olup şadı
Kişiniñ 'ömrünü efvün ider âb-ı revân dirler
- K27/22 Gözüñ aç sen sen ol ol ehl-i başîret şanemâ
Ağız açma **kişiniñ** gıybetine diñle söztüm
- M2/13 **Kişi** anuñ ile olur ma'lûm
Bir uzun kışşa gibidir mefhûm
- N54/4 Nâme rev olanlar olurmuş bu mihre mâlikân
Nâ-kelâm ola **kişi** ger olmak ister şâdmân
kiştâr [1] Tarla, mezra.
- G206/6 Kâsâvet tohmunu ekmek diler bitürmek için gam
Vücüdüm **kiştârın** dehr-i bî-mihr eylemişdir herk
toprakları.
kiştâr-ı Rûma [1] Rum diyarı, Anadolu
- G62/6 Gördi gendüm-gün ruhuñda kesret-i hâli bu dil
Kiştâr-ı Rûma üşmüş didi güyâ kim melah
kişver [3] Memleket, ülke. || İnsanlar, halk.
- G109/1 Şehâ gamzeñle vîrân olmadık **kişver** mi qalmışdır
Harâb-ı çeşm-i fettân olmadık bir yer mi qalmışdır
- G171/9 Şehâ tahdîd için dil **kişverini**
O hûnî gamzeler olmuş muraħħaş
- Kt3/20 'Alî irişdi dördünci şecâ'atle tûp dehrî
Sa'âdetle olupdı ol fütüvvet **kişverinde** şâh
- G245/9 Ğâret itdi **kişver-i 'aql ü dil** ü câni amân
Küfr-i zülfünden halâş it dînim îmânım benim
kişver-i Rûm [1] Rum ülkesi, Anadolu.
- G373/14 Yañağıñda nedir ol hâl-i Hindü
Yetişmez **kişver-i Rûmuñ** haracı
k'it [1] Ki edip söyleyişinin kısaltılmış hali.
- K2/16 Haşr ola yevmü't-Tegâbün Şaff-ı dehrîlerde ol
K'itdi Tahrim kendüye yevmü'l-Kıyâmet ol liķâ
kitâb [2] Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı
yapraklardan meydana gelen bütün; herhangi bir konuda
yazılmış manzum veya mensur eser.
- K1/1 Lafz-ı bismillâh ile kıldım **kitâba** ibtidâ
Çün ki ismu'llâhdır her faşl u bâba ibtidâ
- K1/4 Anuñ içündür didi Peyğam-ber-i zî-şânî gör
Emr-i zî-bâl kim aña olmaz **kitâba** ibtidâ
kitâb-ı gam [1] Keder, üzüntü kitabı.
- G200/2 Midâd olsa deryâ felek olsa raķ
Yazılmaz **kitâb-ı gamuñdan** varak
kizb [1] Yalan. || Samimiyetsizlik.
- G307/10 Tâlib-i dîdar olan 'aşık degil
Müdde'ası **kizbdır** yalandır o
ko- [2] İsim vermek, ad koymak.
- G82/10 İderim eşkimi mül bağırmı büryân Nebzî
Bize bu 'âdeti Cemşîd ile çün Cem **qodılar**
- K23/10 Komuşken âdem içre 'aql-ı derrâk
Nedendir ya **qomaq** hem 'aşq ya ki
ko- [63] Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş
vermek, vazgeçmek. || Tesir etmek, etkilemek.
- G16/7 Gönülde münye mi **qodi** meniyye
Münâyâ irmedin irdi menâyâ
- G22/10 İdüp gamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ
Hele bu böyle olsun **qo** ya anı kim çeker cânâ
- G25/11 **Qomaz** rû-mâl idem ol âsitân-ı râstâna ben
Raķîb-i rû-siyehdendir benim bu çekdiğim gam heb
- G26/11 **Qomaz** rû-mâl idem ol âsitâna
Raķîb-i kelbdendir çekdiğim heb
- G40/2 Sînemde açup şerħa yine ol sehî-kâmet
Üstünde **qodi** hâl-i ruħı dağ-ı sa'âdet

G82/1	O ruḥ-ı âlîna kim hâliñi ol dem ḳodılar Dil-i pür-şürıma dâğ-ı ğamı hem-dem ḳodılar	G306/8	Işıcak kanlu imiş kanı karışdı kanıma Alma tursun nâvekiñ sînemden ey her-câyı ḳo
G82/2	O ruḥ-ı âlîna kim hâliñi ol dem ḳodılar Dil-i pür-şürıma dâğ-ı ğamı hem-dem ḳodılar	G306/10	Va'd idüp cevri ü cefâyı gel bugün yarın dime Merd iseñ ferd ol vefâda dil-berâ ferdâyı ḳo
G82/6	Akıdıp lüle-i çeşme gibi hün-ı cigerim Kurmuş dîde-i ğam-dîdeme hem dem ḳodılar	G306/2	'Âşıkım diyü dilâ bülbül gibi da'vâyı ḳo Yan ruḥı şem'ine var pervâneveş pervâyı ḳo
G109/7	Ḳo tursun şöyle aña 'âşık-ı bî-dilleri cânâ Seni câniyla cüyân olmadık dil-ber mi kalmışdır	G306/1	'Âşıkım diyü dilâ bülbül gibi da'vâyı ḳo Yan ruḥı şem'ine var pervâneveş pervâyı ḳo
G116/9	Cevri-i firâvânı ḳo Nebzî-i bî-çäreye Merḫamet it dil-berâ pişe-i dil-ber budur	G306/14	Pend-i dil-bendiñ ne mümkün hall ide pâ-bendini Pes yeter icitime nâşih Nebzî-i rüsvâyı ḳo
G141/10	Nüş ider her kim şarâb-ı 'aşkı câm-ı şevk ile Nebziyâ huşyâr idüp bir kaçresi sersem ḳomaz	G307/14	Pend-i nâşih diñlemez 'âşık olan Ḳo biraz gidem öte gelem berü
G141/6	Nâz ider nâzendedir ğâyed dilâ ol nâzenîn İtleriñle hem-nefes olsam disem bir dem ḳomaz	G307/6	Bezm-i 'aşka girmege âdem gerek Ol raḳîb-i kelbi ḳoma içeri
G141/2	Künc-i çeşimimde sirişkim dîde-i pür-nem ḳomaz Şu yerine ḫare ider dînâr u hem dirhem ḳomaz	G343/7	Ḳomuyor hâlimi 'arz itmege ol yâre raḳîb Ḳomayım itdigini ölmez isem ben o ḫara
G141/1	Künc-i çeşimimde sirişkim dîde-i pür-nem ḳomaz Şu yerine ḫare ider dînâr u hem dirhem ḳomaz	G343/8	Ḳomuyor hâlimi 'arz itmege ol yâre raḳîb Ḳomayım itdigini ölmez isem ben o ḫara
G146/5	Ser-i zülfün hevâsıyla ḳoma ben ḫâki la'liñ vir Bilürsin âteşiñ teskini mâdir bâd el virmez	G385/8	Ḥaḳkımda ne dirse yüzüm ağ alnım açıktır Ağyâra ḳo kalsun şanemâ yüzi ḳarası
G179/8	İşâret eyler elbet der-kenâre bir neşâtında Dilâ sen 'arz-ı hâl it ḳo o hünî eylesün i'râz	K32/54	Bu günehkâra Ḥabîbiñ ola anda şâfi' Ḳomaya nâr-ı caḫîm yaḫa bu cism-i nâli
G187/2	Ger baña ser-mâye-i 'aşk ise bu sînemde dâğ İşlesün ḳo ey tabibim istemez merhem ḳomağ	Mş1/42	Nefs-i murdâr ile virme rûḥ-ı pâkiñe kesel Terk idüp dür u drâz efkârı ḳo tül-i emel
G238/16	Ümîdim budur ammâ kim o sultân-ı dü-'âlemden Ḳomaya itdiğin bu çarḫ-ı bî-dâda ala dâdim	G363/5	Gel öldür ḳoma hicr ile saña ḫanım ḫelâl itdim Çü sensiz ey gözi cādü baña dirlik ḫarâm oldı
G269/1	Ḳo sînem zaḫm-ı tîğ-ı cevri-i dildâr ile zeyn olsun Fenâ bâğında dönsün lâlezâra daḫı 'ayn olsun	Mh3/7	İtmedik mekri ḳomadîñ baña biñ âl eylediñ Râh-ı 'aşkıñda civân u merd iken Zâl eylediñ
G270/18	Dimem çün fi'l-ḫaḳîka şâ'irim yâ 'âşıkım Nebzî N'ola erbâb-ı dil güş itmese ş'rim ḳo lâğ olsun	Mr1/8	Muntazırdır kim ola luḫfûñla tâ-ber feth-i bâb Zerre ihsân it ḳoma ol zâtı yâ Rab nâ-murâd
G273/3	Ġaym-ı ğamda ḳomaz ümmîdim budur da'im beni Mihr-i rüyuñla sipihr-i ḫüsni tâbân eyleyen	Tc1/9	Reh-ber-i şer'î ḳomuşlar kimse gitmez râh-ile Sen beni yâ Rab ḳoma bu fırka-ı güm-râh-ile
G286/1	Ḳo şınsun şîşe-i dil yâr elinden Şafâdır bu dile dildâr elinden	G82/2	O ruḥ-ı âlîna kim hâliñi ol dem ḳodılar Dil-i pür-şürıma dâğ-ı ğamı hem-dem ḳodılar
G306/12	Dirlik olsun tek hemân ey kelb-i küy-ı dil-berim Benden a'lâ ol idüp 'av 'av yûri ğavġâyı ḳo	G375/7	Tâcım gibi başımda ḳorum anı ki zîrâ Pâ-mâl-i rehi olmağ ile mu'teber oldı
G306/4	Baḫma gülşende gül-i ra'nâya la'l-i yâra bak Ḳo nazar çeşm-i nigâra nergis-i şehlâyı ḳo	Mş1/59	'Âḳıbet ḫâke vücûduñ bir kefenle ḳor hemân Nebziyâ bu çarḫ ile ya neyleyüp n'itmek gerek
G306/4	Baḫma gülşende gül-i ra'nâya la'l-i yâra bak Ḳo nazar çeşm-i nigâra nergis-i şehlâyı ḳo	G82/2	O ruḥ-ı âlîna kim hâliñi ol dem ḳodılar Dil-i pür-şürıma dâğ-ı ğamı hem-dem ḳodılar
G306/6	Didim ol dem bâğ-ı ḫüsnuñ bülbül-i nâlendesi Gül gibi güldü didi var bir zamân ağlayı ḳo	G126/10	Ḥayâli gibi dilde cilve eyler ol şanem illâ Ḳomaz Nebzî n'idem öz hâline anı raḳîb-i gebr

- G372/7 Uyumaz kimseyi rāhat **komaz** şeb rüz 'ālemde
Fıgān u āh-ı dil kalb-i şerīfīnde yir itmez mi
- K25/11 Derūnumda **kodun** bunca kuvālar
Hayāl u vehm u hiss-i müşterek zan
- K2/5 Kehf-i hicriñde **koma** ben Nahlı İsrā eylegil
Mü' minūna Nürdur vaşlın yā Hacc u Enbiyā
- K27/15 Üleşirdim beni baña **kosalar** n'olaydı
Bāğ-ı 'ālemde benī nev'im ile ben de kozum
- G41/9 Āsitānında rakībi **koma** üre it gibi
Nebziyā virme amānı ur anıñ başına laht
- G63/14 Meclis-i hāşşa karīb itme rakīb-i kāfiri
Koma dergāha anı gel lutf idüp kıлма 'inād
- G75/6 Ğamze-i ser-tiziñ ile sīnemi çün yārelediñ
Bārī bu zaħm ile **koma** başın için eyle nazār
- G150/3 Hāk-i pāy ol yil gibi yil rāh-ı 'aşkında **koma**
Çeşme-i çeşmiñ şusuz tennür-ı sīneñ nārsız
- G176/5 **Komadı** dīdegānım nem nisār-ı hāk-i pāyınçün
Velīkin kanlu bağrımdan ider bu dem dem istikrāz
- G358/12 Niçe 'āşıkdır ol kim rehn-i bāde
Komaya cübbe vü destār u şālī
- G362/9 **Komağıl** Nebzī rakībi āsitān-ı dil-bere
Cennet'l-Firdevse şeytānu'r-racīmīñ yolunu
- Kt3/62 Kapuñdan ğayra itmez ilticāyı maқsadı sensin
Koma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenā'atle
- Mş1/52 Saltanat virmiş saña 'ālemde sultān eylemiş
Komayup hier ile aşlā vaşl-ı cānān eylemiş
- T1/6 Şan şafak içre hilāl-i āsumāndır hañçeriñ
Komadı ol tığ-ı dil-cū şadr-ı 'āşıkda keder
- Tc1/10 Reh-ber-i şer'ī komuşlar kimse gitmez rāh-ile
Sen beni yā Rab **koma** bu fırқа-ı güm-rāh-ile
- G187/2 Ger baña ser-māye-i 'aşk ise bu sīnemde dağ
İşlesün **ko** ey tabībim istemez merhem **komağ**
- G343/8 **Komuyor** hālimi 'arz itmege ol yāre rakīb
Komayım itdiğini ölmez isem ben o ğara
- K23/9 **Komuşken** ādem içre 'aql-ı derrāk
Nedendir ya komak hem 'aşk ya ki
ko yansun [1] Brak yanalım.
- N12/4 Eger hier odına yan tā-ebed dirseñ ne ğam baña
Ezelden bu yanık bağrı **ko yansun** yana gelmişdir
koca [1] Büyük, iri. || Eski.
- Mş2/60 'Arab u ya 'Acem u Rüm u Tatār u Efrenc
İçiser cām-ı memātı ne **koca** kıla ne genç
- koçul-** [1] Sarılmak, kucaklamak.
- G339/2 Göñül meyl itdi bir şāh-ı civāna daħı nev-reste
Sevilmez şimdi ammā **koçulur** āheste āheste
koç- [3] Kucaklamak, sarılmak. || Ok atmak,
fırlatmak; avlamak, ele geçirmek.
- Mş1/24 Toldırupdur gülşeniñ elhān-ile der-vāzesin
Gerçi **koçmuşdur** bugün gül ğoncasınıñ tāzesin
- G177/5 **Koçdırup** ince miyānın leblerin emdirmedi
Pes bilindi ma'nī-i lā-hayra illā fi'l-vasat
- G341/5 Neyleyem **koçmak** murādımdan geçerdi biliñi
Cevr idüp bu dil-hazine düşdi hañçer araya
koçıs- [1] Kucaklaşmak.
- G161/12 Tarz-ı 'aşkı zülf ü rüyüñ añlamışdır dil-berā
Birbiriyle bezm-i hüsünüñde hemān öpiş **koçıs**
koç- [7] Koku çıkarmak, şöyle veya böyle bir
koku yaymak.
- G11/2 Açıldıkdā bahārñ ğoncaāsā ey gül-i hamrā
'Acab kimler **koça** ol kākül-i şeb-büy-ı 'anber-sā
- G85/1 Kākülün cānā perīşān olsa ger 'anber **koçar**
Açılır güyā benefşe taze sünbüller koçar
- G85/2 Kākülün cānā perīşān olsa ger 'anber koçar
Açılır güyā benefşe taze sünbüller **koçar**
- G85/4 Gülşen-i hüs ü melāhatde begim besdir dile
Verd-i la'liñ var iken şanma gül-i aħmer **koçar**
- G85/6 Çün yüzüñdür Ka'be ağızñ Zemzem ey zülfi Şām
Hālīñ idüp istilām 'āşıklarıñ 'abher **koçar**
- G85/8 Zülf-i müşkīniñ ter olmuş derlemiş derler döker
Şanki misk üzre saçılmışdır gül-āb-ı ter **koçar**
- G85/10 Sīne-i Nebzīye urdukça şehā hañçerle sen
Gül biter gül açılır ey ğonca-fem güller **koçar**
k'ol- [7] Ki bağlacının ve olmak yardımcı fiilinin
birleşimi.
- G44/11 Yirden göge dek minnet ider dil **k'ola** bendeñ
El arқası yirde daħı hem rüz-ı żarā'et
- G72/8 Hırām it gülşen-i sīnemde ey serv
K'olur bāğ içre 'ar'ardan telezzüz
- G323/2 Sırışkim katresi düşdükdüce rüy-ı āteşin üzre
Misāli la'le beñzer **k'ola** zer enguşterin üzre

- Kt10/29 Biñ yüz emekle **k'olmadı** oldu
Eñ şoñra altmış birde merâmet
- G396/6 Zer ü sîm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek
K'ola âhen bedeni yüregi pülâd-ı kavî
- G44/14 Ahvâlini 'arz eyledi uş Nebzî-i kemter
Bâkî ne distün **k'olmaya** ma'lûm sa'âdet
- G385/10 Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ da hañ-âver
K'olur hañ ile 'afv kuluñ cürm ü hañası
- kon-** [2] Konmak, yerleşmek, taşınmak.
- G374/8 Begim haddiñde ol beñ kim olupdur hâbbetü's-
sevdâ
Siyeh miski megesdir vardı anda **kondu** hâl oldu
- K4/4 İrişdim 'âlem-i ervâhdan bu 'âlem-i cisme
Bu dâr-ı miñnete **konum** bir iki gün olup mihmân
- kon-**[1] Defnedilmek.
- Kt15/7 Çün ol bülbül-i Kur'an kabre **kondu**
Revânı kıldı 'İllyiyyine mi'râc
- konan göçer** [1] Gelen gider, kimse sabit ve baki
kalmaz. || Ölmek.
- Kt14/6 Nazar kılma nuķuşına müzeyyen görüp aldanma
Konan göçer bu dâr içre müsâfir-hânedir bu deyr
- kop-** [2] Kesmek, ayırmak.
- G54/10 Terk idem dirsın dilâ 'aşkı 'aceb
Mümkin olur mı **kopa** kökli ağaç
- G83/6 Gözleriñ hañçer çeküp sînemde açdı yâreler
Tâze **kopmuş** lâleves bi'llâhi gör tam tazedir
- kopar-** [4]
1. Ortalığı karıştırmak, karışıklık çıkarmak.
- N8/1 Ğazab kılsa kaçan ol yâr siyâsetler **kopar** bi'llâh
Çıkup 'arz eylese kâmet kıyâmetler kopar bi'llâh
- N8/1 Ğazab kılsa kaçan ol yâr siyâsetler kopar bi'llâh
Çıkup 'arz eylese kâmet kıyâmetler **kopar** bi'llâh
2. Kopmasına yol açmak, bağı bulunduğı yerden
ayırmak.
- Kt128/2 Her kaçan görsem ruh-ı zîbâsın ânsız Nebziyâ
Yüregim ağzıma kor havfdan ol âfet **koparır**
- Tr1/39 Götî kılların **koparup** yüzine berkitmesün
Ol şefîhi bu dil-i şeydâ niçe hicv itmesün
- korq-** [6] Korkuya kapılmak, korku duymak. ||
Endişe etmek, kaygı duymak.
- G110/7 Zahmıma merhem komaz **korqar** 'ilâc itmez tañib
Derdimiñ zîrâ ki 'âlem vâlih ü hayrânıdır
- G224/8 Havf ider benden karîb olmaz baña dime rakîb
Korqarım şerriñden ancak sen gibi hardan degil
- G299/1 'Aceb **korqmaz** mısın feryâd u nâlemden cihân
mendlü
Eser itmez mi bir gün dūd-ı âhım saña ey meh-rû
- G328/7 **Korqarım** 'âlemi ğarq-âb ide ey serv-i nihâl
O kadar dökdi yine dîdelerim şu bu gice
- G27/4 Dem-be-dem cüş eyleyüp aķmaķdadır seyl-i sirişk
Korqarım bir gün binâ-yı 'ömrimi ide harâb
- Mş2/20 Ba' dehü bilmezın kaçdı nedir n'itse gerek
Korqarım dağı beter derde yetüre giderek
- kotar-**[1] Boşaltmak, aktarmak; hazırlamak.
- G39/16 Eridim tâbiş-i 'aşk ile hem-çün sürb lutf eyle
Yiter **kotarma** kabdan kaba bir kâlibda ifrâğ it
- koy-** [9] Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş
vermek, vazgeçmek.
- G193/14 Bezmden hışım ile hoş gitti rakîb
Koy varsun esfel-i siccine çağ
- G393/3 Ne hâlet **koydı** Haķ şahbâ-ı hamrâda 'aceb sâkî
Kî nüş itmekle meclisde o ser-keş hûbî râm itdi
- K32/32 Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir
Koy varsun yabanîñ kañbe vü köhne Zâli
- K32/11 Döger ağlamağa **koymaz** niçe ağlamayalım
Niçe harq itmeyelim hırka vu cübbe şalı
- Mş1/40 Kim muvâfik olmadı bir hâline hâl-i cihân
Hubb-ı dünyâyı **koyup** pes mâlihulyâdan kes el
- G288/15 Dilim rağbet mi **koydı** şâ'irânâ
Bu ş'i'ri silk-i tahrire dizelden
- G396/9 Koyup İstanbul olsañ da Semerkanda revân
Bula bir gün seni bu Nebzî-i Amâsyevî
- K6/1 Hamd ola **koydum** şaķalım 'avn idüp ol Müste'ân
Dâhil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şân
- Mş2/49 Pes ol efkârı **koyup** istedigim ola dime
Didiğiñ olmayıcaķ bârî yûri ğuşsa yime
- koz** [1] Sâhip olunan ve başarı elde etmek için öne
sürülebilecek olan üstün durum.
- K27/16 Üleşirdim beni baña kosalar n'olaydı
Bâğ-ı 'âlemde benî nev'im ile ben de **kozum**
- kozi** [1] İtibar.

- G151/8 Ütmişiz ütölmüşüz ağıyāra bī-bākiz yine
İşbu dār-ı lu' bda bāyız **kozi** yüzlerdeniz
- köhne [2]** Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış. ||
İşe yaramayan, değersiz.
- G2/2 Eylegil Hakkā hezāran hāmd ile ey dil senā
Kim bahār olup bezendi **köhne** bu dār-ı fenā
- K32/32 Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir
Koy varsun yabanın kâhbe vü **köhne** Zālī
- köhne ev [1]** Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış
ev. || İşe yaramayan, değersiz beden.
- Tr2/26 Rabt-ı kalb itmek aña hakkā hātā imiş dirîğ
Kaşr-ı zībālarla tezyīn olunan bu **köhne ev**
- köhne ribāṭ [1]** Eskimiş han. || Dünya.
- G178/10 Gelür nevbetiñ hāzır ol Nebziyā
Tolup boşalur gör bu **köhne ribāṭ**
- köhne sarāy [1]** Eskimiş saray. || İşe yaramayan,
değersiz gönül.
- Mş2/41 Xanı bu **köhne sarāyın** şeh ü pāşası begim
Xanı Cemşid ü Sikender xanı Dārāsı begim
- kökli [1]** Kökü olan, köklü.
- G54/10 Terk idem dirsın dilā 'aşkı 'aceb
Mümkün olur mı kopa **kökli** ağaç
- kör ol- [1]** Kör olmak. || Görmezden gelmek.
- K27/3 Saña ne ger ker olam ya **kör olam** ya kel olam
Ya topal ya çolağım ya debeyim ya ki küzum
- kubbe [1]** Kubbe. || Gökyüzü.
- G393/10 Vücūdum tāb-ı 'aşk ile felek germ-ābe kılmışdır
Serim **kubbe** sirişkim āb u çeşmim aña cām itdi
- kubbe-i çarḥ [1]** Gökyüzü kubbesi, sema.
- G3/5 Ne 'aceb āhum üninden pür iken **kubbe-i çarḥ**
Niçün işitmeyesin ey yüzi gün vay saña
- kubbe-i devvār [1]** Dönen gök kubbe, gökyüzü.
- K8/24 Gelmedi 'ālemde nazīri
ideli **kubbe-i devvār**
- kubbe-i minā [2]** Billur kubbe, gökyüzü.
- G65/12 Āsumān zānn itme ey mäh derd ile itdikçe āh
Kubbe-i minā düzildi başımın üstünde dūd
- K3/1 Te'āla'llāh yapıldı bu binā çün **kubbe-i minā**
Ferāḥ-yāb oldu āhbāb çeşm-i a' dā oldu nā-binā
- kubḥ [1]** Kabahat.
- K33/25 Yazsalar **kubḥumı** çirk-ābımı bir defterde
Tolup ol deftere deryā gibi sāhil olmaz
- kucā [1]** Yer, mekan. || Nereye, nasıl.
- G261/2 Cüy-ı hüsn ise ruḥuñ ben de anı cüyendeyim
Rüy-ı gül-günüñ **kucā** rüyendedir rüyendeyim
- kucağ [2]** Kucak, vücudun açılmış durumdaki
kollarla göğüs arasında kalan kısmı.
- G237/7 Kuzıcağımdır **kucağımda** büyüdüm nāz ile
Tıfl u nev-resdir daḥı Mecnūn u Ferhādım benim
- G347/2 Hāyfdır şāhim saña bu tavrlar bu çağda
Şir-ḥ^vāre güyiyā bir tıfl iken **kucağda**
- küçek-i Selmān-ı pāk [1]** Ehl-i Suffe diye de
anılan bu sahabiler, İslām dinini bizzat Hz. Peygamberden
mükemmel bir şekilde öğrenmiştir. Ashab-ı Suffedendir ve
bunlar Resülullah'ın en yakın sahâbilerdir. O, harpler dâhil
ömrü süresince Hz. Peygamber ile bir arada bulunmaya gayret
göstermiştir. Zira Resülullah'ın özlemine uzun yıllar çekmiş,
ona kavuşunca da doymak bilmeyen hasretini yanında çokça
kalmakla ve sohbetinde bulunmakta gidermek istemiştir. Hz.
Peygamber "Selmān bizdendir, Selmān Ehl-i Beyttendir"
diyerek onu Ehl-i Beyt'ten saymıştır. Selmān, İslam
Peygamberi Muhammed Peygamber'in saçlarını tıraş etmesi
sebebiyle berberlerin piri sayılmıştır.
- G383/9 Varduğunca lutf ider ol **küçek-i Selmān-ı pāk**
Ṭaḥ midir 'ālemde ger tanırsa Nebzī er eri
- kudret vir- [1]** Yapabilme gücü vermek.
- G300/1 **Kudretinden virmiş** ol Hallāk-ı ḥalk ey nīk-ḥü
Ağziña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bû
- Kuds [1]** Kudüs. || Temizlik, saflık, kutsallık.
- K29/7 İşbu Cu'cānī Efendi **Kudsdan** ma'zül iken
'İzz ü cāhı terk idüp kıldı bekāya 'azm-i rāh
- kudüm [2]** Gelme, geliş. || Bir makama gelme,
göreve başlama.
- G250/6 Gel ey tır-i ḥadeng-i şeh-süvārım sīne-i zāra
Kudümüñle kādīmī nev-bahār olsun gülistanım
- Kt19/16 Virüp bir duḥter-i nīk-aḥteri Hāk
Kudümüyla münevver oldu 'aynāh
- kudüm-ı ceşn [1]** Geliş tarzı, geliş biçimi.
- K22/5 **Kudüm-ı ceşn** ile āsüdedir diller elemelerden
Bu şevkı sevḥ ider 'ālemde ancaḥ yılda bir devrān
- kudüm-i yār[1]** Sevgilinin geliş.
- G145/5 Revān it dirhem-i eşkiñ **kudüm-i yāre** ey 'āşık
Vegerne vaşlıñı ḥāzırca helvā mā-ḥaşal virmez

- küh [1]** Dağ, cebel, dağlık arazi.
- K10/24 Haber vir ey sabā bi'llāh varsa misl ü endādi
Cihānda niçe yıldır uş gezersin **küh** u şahrāyi
- küh u şahrā [2]** Dağlar ve çöller.
- Mh4/13 Lā-mekān idüp mekānım **küh u şahrā** eyledi
Terk-i 'arz itdirdi bī-pervā vü rüsvā eyledi
- G213/3 **Küh u şahrāda** yiler yil gibi şeb rüz şabā
Seni arar seni cānā bulmaz cāni seniñ
- küh-i ğam [2]** Gam dağı. || Ferhad'ın deldiği dağ bağlamında.
- G366/3 **Küh-i ğamda** telh-kām olmuş bu Ferhād-ı dile
Hüsrevā şīrīn kelāmıñ şekkeri helvā gibi
- G187/3 Gerçi Ferhādım bugün bir **küh-i ğamda** hüsrevā
Sen lebi şīrīn 'aşkıyla velī tağ üsti bāğ
- küh-i Kaf [1]** Kaf Dağı.
- G190/14 Göz göre gel kendiñi Nebzī bırakma āteşe
Zīre nār-ı ğayrete t̄akat getürmez **küh-i Kaf**
- küh-i nazm [1]** Nazım dağı. || Şiir dağı, çok şiir.
- G10/9 **Küh-i nazm** içre bugün Ferhād-ı sānīşin belī
Görmedim Nebzī cihānda sen gibi Şīrīn-edā
- kuhl it- [1]** Göze ilaç yapmak, sürme sürmek.
- G151/3 Olmuşuz ehl-i başīret hāk-i pāyiñ **kuhl idüp**
Şanma kendiñ gibi ey zāhid gözi bozlardanız
- kuhl-i Şifāhān [1]** İsfahan sürmesi.
- G280/4 Gözüm sürme idelden hāk-i pāyiñ
Gözetmez zerrece **kuhl-i Şifāhān**
- kul [34]** Esir, köle. || Sevgiliye duyulan aşka esir düşmüş kimse, aşık.
- G65/13 Künc-i hicriñde yatur Nebzī **kuļuñ** vaşl istemez
Lā'übālīdir begim birdir aña nā-būd u būd
- G84/13 Yapışup destine Nebzī **kuļuñ** ol püşt ü penāh
Pāy-māl eyleme cānā anı ger ednādir
- G101/8 Ger günāh itdimse ma'zūr ola ey şāh-ı cihān
Dem-be-dem 'ālemde **kuļuñ** itdiği 'ișyān olur
- G116/6 Parmağ ile gösterüp meclis-i rindānda
Bu **kuļuña** didiler 'aşk ile eşher budur
- G170/9 Nebzī-i şeydā **kuļuñ** şoldı şarardı hicr ile
Sebzēzār it sine-i bī-kinesin çeşmine baş
- G200/10 Zekātın virirseñ eger hüsñüñüñ
Bu Nebzī **kuļuñdur** maħal müsteħak
- G209/13 N'ola hilm üzre ol Nebzī **kuļuña**
Revā mı bī-sebeb olmağ ğazabnāk
- G216/3 N'ola şeft-ālī virirseñ **kuļuña** merħameten
Dükenir mi a begim mivesi bāğ-ı keremiñ
- G238/8 Selātīn-i cihāna zerre deñlü i'tibārim yok
Kuļuñ bir şāha kim aña felek kaşr u melek hādım
- G332/4 Dil-nüvāz ol dā'imā 'uşşākıña zīrā begim
Pādişāh-ı dehr olan hünkārdır **kuļuñ-ile**
- G262/12 Kalsun belā-yı hicr ile olsun vişāl aña hārām
Kıldı bu Nebzī **kuļuña** mihr ü vefā-yı bī-kerān
- G277/9 **Kuļuñ** Nebzī niçe feryād kılmaz 'andelībāsā
Gülistān-ı melāħatde begim sen ğonca bir verdsin
- G282/1 Vefā vü şefkatiñ ben **kuļuña** şāhā müdām olsun
Diyem tā ben saña 'ömrüñ efendim müstedām olsun
- G289/2 Yoluña cānlar fedādır cānlarıñ çün cānısın
Ĝayrı dil-berler **kuļuñ** sen cümleñiñ sultānısın
- G310/2 Dil ü cān fikr ü hayāl ü ten ile keş meş-ile
Şanemā tapuña geldi bu **kuļuñ** beş keş-ile
- G313/9 Şehā lutf eyleyüp Nebzī **kuļuña**
Terahħumla tekellüm eyle ta'llāh
- G334/8 Serv kim sālāndır bāğ içre eşcārıñ velī
Ayağı bağı **kuļuñdur** serverā bostānda
- G27/9 Rüz u şeb vaşlıñ diler Nebzī **kuļuñ** senden şehā
Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol kutlu bāb
- G30/8 Ne deñlü cevri iderseñ eyle şāhım
Olur çün ben **kuļuñ** katında mergüb
- G95/13 Nebzī-i şeydā **kuļuñ** kurbānıñ olsun sevdiğim
Cāni çıksun hicr ile ardınca bir ağlar mı var
- Ms1/37 **Kuļuñdur** cümleden ahkār şehā bu Nebzī-i nā-çār
Düşüpdür ğuşşaya derd-i vücūduñla olur bīmār
- G187/13 Bende-i dirīnedir Nebzī **kuļuñ** redd eyleme
Āsitān-ı hāzretiñden olmaya yek-dem ırağ
- G334/14 Cedd ü cehd iderdi 'aşkıñda şehā cāmüsveş
Şimdi gör hāk üzre bu Nebzī **kuļuñdur** manda
- G338/5 Bende-i kemter kemāniñdir kapuñda **kuļuñ** hemān
Zāt-ı pākīñdir şehā 'ālemde sultān var ise
- G367/3 Sen şeh-i hüsñüñ iki āvāre mahzūn **kuļuñdur**
Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbān gibi

- G371/12 Kerem it kim niçe āzādeleri serv gibi
Ƙul ider luṭf ile ehl-i keremiñ iḥsānı
- G385/10 Terk eylemezem 'aşkıñı olsañ da ḥaṭ-āver
K'olur ḥaṭ ile 'afv **Ƙuluñ** cürm ü ḥaṭāsı
- K1/32 Dest-i nā-dāna girerse bulmaz illā sehvini
Diñle bu **Ƙul** ḳulağ ur bu cevāba ibtidā
- Mr1/32 Maḥz-ı luṭfuñdan 'ināyet ḥısn-ı dīne sūr ola
Ola dā'im 'avn u naşriñ **Ƙullarıña** müstezād
- Mr3/4 Biñ degil yüz biñ degil pā-māle-i 'aşkı hemān
Ḥāk-i rāhında hezārān **Ƙul** var 'Osmānıñ
- Ms1/34 Şifā āyetlerin idüp kırā'at her şeb ü her rüz
Du'āda **Ƙullarıñ** bi'l-cümle ḥāşşa işbu ḳalb-efrüz
- Ms2/28 Cihānı ṭol durur nālem irişmez gūşuna ḥayfā
Meded raḥm eylegil cānā **Ƙuluñdur** Nebzī-i şeydā
- Ms4/19 Terk ider mi ḥiç mevlāsı ḳadīmī **Ƙulum**
Bā-ḥuşūş 'aşkıñda şādık bende-i maḳbūlüni
- N38/3 Sen şeh-i ḥüsnüñ iki āvāre maḥzūn **Ƙuldır**
Rüz u şeb gitmez ḳapuñdan gözlerim derbān gibi
- Ƙulbe-i aḥzān** [1] Hz. Yakup'un oğlu Yusuf'tan
ayrı düştükten sonra hayatını üzüntü içinde geçirdiği Hüzünler
kulübesi evi gibi. || Aşğın kırık dökük gönlü.
- G275/7 Kerem ḳıl **Ƙulbe-i aḥzānımı** reşk-i İrem eyle
Görem bir kerre 'arz it ḳaddiñi ṭāvūsveş şalın
- Ƙul e'üzü bi-rabbi'l-felaḳ** [1] De ki: " O sabahın
Rabb'ine sığıırım." (Felak, 113/1.)
- G200/4 Şeb-i hicre düştünse feryadı ḳo
Dilā **Ƙul e'üzü bi-Rabbi'l-felaḳ**
- Ƙul it-** [3] Kul, köle etmek, boyun eğdirmek. ||
Kendine aşık etmek.
- G219/3 **Ƙul ider** 'ālemi nīm nigāhıyla o şanem
Ya bir iḳlīm-sitān bir şeh-i Dārā mıdır ol
- G109/3 **Ƙul itdiñ** mā-sivāyī ey şehen-şāh-ı cihān-ārā
Ḳapuñda ḥāke siyyān olmadık şehler mi ḳalmışdır
- G312/2 Çü sende var durur ḥulḳī melāḥat ḥüsn ü ḥulḳ bu
şeh
Bütün ḥalḳı **Ƙul itdiñ** kendüziñe ey meh-i çār-deh
- Ƙul Ƙul** [2] Sürāhinin çıkardığı ses ve "söyle söyle"
anlamına tevriye.
- G201/4 Zebānımda anıñcün zikr-i la'liñ dökmez ey ḥünī
Sürāḥī ser ḳoyup pāyımda **Ƙulḳul** dir gehī eñtak
- G221/8 Leb-i la'līniniñ işitdi vaşfın
Sürāḥī baş egüp didi ki **Ƙulḳul**
- G150/2 Geşt idersin ey gönül deşt-i cihānda kārsız
Bārī bir ḥüba **Ƙul ol** olma meded dildārsız
- K10/13 **Ƙul oldum** Nebziyā bir şāh-ı dildāra kim 'adliyle
Unutdurdı bugün İskender ü Dārāb u Dārāyı
- K13/17 Nebziyā bir şāh-ı dādāra **Ƙul olmaḳ** isterim
'Adle mā'il līk bu dār içre Dārā ḳalmamış
- Kt5/7 Selāṭīn-i 'ālem **Ƙul olsun** aña
İrişün hem āfāka ḥükmi hemiñ
- Ƙulağ** [2] Duyma organı, kulak.
- G206/8 İşitmez kimseniñ feryādını feryād-res olmaz
Sipih-r-i pīr-i fertütuñ **Ƙulağı** sağır olmuş berk
- G270/2 O rüy-ı gülşeniñ gonca-femiñle reşk-i bāğ olsun
Açılısun her taraf nergis benefşe göz **Ƙulağ** olsun
- Ƙulağ ur-** [1] Kulak vermek. || Merak edip
dinlemek, işitmeye çalışmak.
- K1/32 Dest-i nā-dāna girerse bulmaz illā sehvini
Diñle bu ḳulı **Ƙulağ ur** bu cevāba ibtidā
- Ƙulağın ṭut-** [1] Dinlemek.
- K4/2 Gel ey nefis aña bu ḥāli yine müncer olur bu şān
Gözetme gayrı aḥvālī **Ƙulağın ṭut** baña bir ān
- Ƙulaḳ** [1] Seslerin uygunluğunu, perde ve âhengini
seçebilme ve değerlendirebilme yeteneği.
- G394/3 **Ƙulaḳlar** ṭutılır şimden-gerü yā Hū şadāsıyla
Geçenler gūş ider mey-ḥānede āvāz-ı mestānı
- Ƙulḳul** [1] Sürāhinin çıkardığı ses ve "söyle söyle"
anlamına tevriye.
- Mş2/57 Boğıla ḥalḳ-ı sürāḥī dem ü **Ƙulḳul** mı ḳala
Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful mi ḳala
- Ƙulle** [1] Kule, çok köşeli veya yuvarlak yüksek
yapı.
- K12/27 Atdırıp hem ḥumbara vü **Ƙulleler** çün āhenīn
Anlar anda bunda ammā rüz u şeb itdi du'ā
- Ƙulluğ** [1] Kul olma durumu, ubudiyet.
- G240/4 Seyr-i ruḥuñ āyine-i İskendere virmem
Ḳapuñda şehā **Ƙulluğı** dāra değışmem
- Ƙulu ḳurbānı ol-** [1] Tam bir doğruluk ve özveri
ile bağlanarak bütün isteklerini yerine getirmeye hazır olmak.
- Ms1/19 Olup şāğ u esen sen hep **Ƙuluñ ḳurbānıñ olsunlar**
Hemişe ḥāk-i pāyüñda şehā ḡalṭanıñ olsunlar

- ķumrı [2]** Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş. || Gönül; âşık.
- G83/2 Tâ-ezel meylim benim sen ķaddi serv-i nâzedir Ol sebebden **ķumrılarla** bu gönül hem-râzedir
- G207/9 Dem-i hicriñde Nebzî bir nevâ-keş **ķumrıdır** güya İşit serv-i revânım nâlesi hoş zârı pek nâzik
- ķundura [1]** Kaba işlenmiş, bağısız, konçsuz ayakkabı.
- G252/5 Ayakta **ķundura** başında kalpak Beline bağlamış zünnârı gördüm
- ķur-** [5] Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek. || Yapmak, inşa etmek; hazırlamak.
- G8/7 Ben o ħunzîr-i kebîr ile **ķurup** ma'rekeler Turmayup ider idim leyl ü neħâr ulu ğazâ
- G27/5 Bezm-i 'aşkıñda şehâ bir 'âlî meclis **ķurmuşum** Eşk-i çeşmim bâde bağrım yâresi nuķl ü kebâb
- G45/6 Gözün aç bir ğün şikâr eyler seni bu rûzigâr Şayd için dünyâyı berr ü baħre **ķurma** dâm u şest
- G252/15 Celâliyle turup dîvân **ķurmuş** Şeh olmuş ile ol ħünkârı gördüm
- Mş2/23 Böyle **ķurmuş** düzeni ħâşılı üstâd ancak Bu tarîķ ile heme eylemiş irşâd ancak
- ķur'an [3]** Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, Kur'an-ı Kerim.
- K2/24 Tarîķ u Zilzâle var imânımız zîrâ bize Ey disâr ile Müzemmil geldi **ķur'ândan** Nebâ
- K2/2 Oldı zıkrım ħâ vü şâd u tâ vü 'ayn u ķâf u nûn Lîk oldum ħarf-be-ħarf **ķur'ânı** ħatm itmişçe tâ
- K14/15 Daĥı hem 'âķıbet imân u **ķur'an-ile** ħatm eyle Ķarîñ-i mağfired idüp muvaffak eyle Rıdvâna
- ķurbân [7]** Bir amaç uğruna feda edilen veya kendini feda eden kimse. || Sevgili uğruna kendini feda eden âşık.
- G95/13 Nebzî-i şeydâ kuluñ **ķurbânıñ** olsun sevdiğim Cânı çıksun hicr ile ardınca bir ağlar mı var
- G125/8 Dili ķurbâna ķabül idiceğiz cânı daĥı Virem ammâ dem-i uđĥiyyede **ķurbân** bir olur
- G125/7 Dili **ķurbâna** ķabül idiceğiz cânı daĥı Virem ammâ dem-i uđĥiyyede ķurbân bir olur
- G202/15 Yoluña başım fedâ **ķurbânıñam** biñ cân ile Dimesünler şakınup 'âlemde Ĥâtem Tây yok
- G278/11 Böyle âfetken yine 'âlem kamu **ķurbânıdır** Görmege bir kez cemâlini iderler cân revân
- N4/4 Vişâli 'ıydına nezr eyledim sen şâhid ol ey dil İdem cân-ı revânı ben dem-i vaşlında **ķurbânı**
- N12/2 Cenâb u âsitânıña bu dil iħsâna gelmişdir Vişâliñ 'ıydına cânım begim **ķurbâna** gelmişdir
- ķurbân eyle-** [2] Bir hayvanı kurban niyetine kesmek. || Kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek.
- G35/5 Sevdim seni cân u teni yoluñda **ķurbân eylerim** Dönmem şehâ Mañşürveş ger eyleseñ zülfüñle şalb
- Mr2/20 Tehî-destim du 'âdan ğayır yokdur armađanıñ ħiç Ķabül olsa bu kuşca cânım illâ **eylerim ķurbân**
- ķurbân it-** [2] Bir hayvanı kurban niyetine kesmek. || Kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek.
- G6/9 Yoluñda cânımı **ķurbân iderdim** ben de Nebzîveş Velî ey ķadr bilmez bî-vefâsın pür-cefâ her câ
- G293/4 Merve ħakķı Ka'be-i küyuñ şafâsın bulmasın Zemzem-i la'liñ içüp cânını **ķurbân itmeyen**
- ķurbân ol-** [2] Ölmek, canını feda etmek. || Bir kimse uğruna üzüntü, ızdırıp çekmek.
- Kt20/10 Cümleden kať '-ı nazar cânânım 'ıyd-ı vişâliñde **ķurbân olayım**
- G260/4 İrgürseñ eger 'ıyd-i vişâliñe beni sen **ķurbânıñ olam** yoluña ey ķaşı hilâlîm
- ķurbet it-** [1] Yakınlık sağlamak, yakınlaşmak.
- N37/2 Perî-rüyum niçün insân ile sen ülfet itmezsin Be hey her-câyî meşreb 'âşıkâna **ķurbet itmezsin**
- ķureyş [1]** Hz. Muhammed'in mensup olduğu Arap kabilesi.
- K2/40 Eylediñ aşĥâb-ı Fîli münhezim gelmezden öñ Pes **ķureyş** u Kâfirün her vech ile buldı cezâ
- ķurı [4]**
1. Boş, faydasız, abes, beyhude, nafîle.
- G65/8 Bulmadı derd-i ğamîñla dil melâlatden rehâ Baĥtiyâr olmasa ger **ķurı** temennâdan çi sūd
- K13/13 Bir **ķurı** hengâmedir dehr içre cüst-ü-cüy-ı nâs Ĝüşe-i 'uzletden özge bir temâşâ ķalmamış
2. Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı.
- K26/8 Beni bu bağ-ı cihân içre mu'allâ dimeñiz **ķurı** ħâk-i siyehim serv gibi bâlâ degilim

- G125/2 Sevemem ğayrısını 'âşıkā cānān bir olur
Bu **ķuri** ķālīb-ı tende a begim cān bir olur
- ķuri- [6]** Suyu, nemi olmamak, susuz olmak.
- G216/10 Yazar iken şanemā vaşf-ı ruķuñ Nebzī seniñ
ķurımaz dem-be-dem akar gözi yaşı ķalemiñ
- G230/7 **ķursun** ķan ağlamazsa dost için
Nemdir ey dil dide-i pür-nem benim
- G82/6 Akıdup lüle-i çeşme gibi hūn-ı cigerim
ķurımış dīde-i ğam-dīdeme hem dem ķodılar
- G173/3 Bükādan **ķurıdı** ey nūr-ı dīdem çeşme-i çeşmim
Bi-ķamdi'llāh buldı nemden ü hem demden istiħlās
- M4/4 Teni ser-cümle hāristāna beñzer
ķurımış sebzesi bostāna beñzer
- Tr1/33 'Avrat ola idi aminin **ķurur** idi suyu
bu ne hāletdir ķi bunun göti bir şulı ķuyu
- ķuri sevdā [1]** Boş sevdā. || Nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.
- G268/8 Ravza-ı rüyuñda ey ğilmān şaçıñdır şeb velī
Gice yok uçmakda dirler bir **ķuri sevdā** gibi
- ķurıd- [1]** Kuru duruma getirmek. || Tüketmek, yok etmek.
- Mş2/12 Bu felekdir ki beni yaķdı hārāb eyledi hem
ķurıdup baķır-i ümīdimi serāb eyledi hem
- ķurş-ı dāğ [2]** Âşığın göğsünde bulunan daire biçimindeki yaralar. || Sevgiliden ayrı kalan âşığın yaşadığı acı, elem ve üzüntü gibi duyguların âşıktaki etkileri.
- G191/9 **ķurş-ı dāğım** bu durur cānā kilāb-ı kūyuña
Andan özge sofrā-i şinemde hem nānım da yok
- G287/3 **ķurs-ı dāğım** pāre-i bağrım müheyyā eyledim
Çeşm-i mestānem gerekdir meclis içre ğuşt u nān
- ķurs-ı ķamer [1]** Ayın yuvarlak hali.
- G379/9 Görünmez ol yüzi **ķurs-ı ķamer** aylar geçer hayfā
Gözetmez Nebziyā gör anı ğaķķ-ı nānı gördüñ mi
- ķurut- [1]** Kuru duruma getirmek. || Tüketmek, yok etmek.
- Tr2/17 Nāfenin ķanın **ķurutdı** la'le gör yutdurdı ķan
Çok görür babaya oğlın oğlına babasını
- 'âşık-ķüşse [1] Âşık öldüren.
- G234/12 İştidim ğamzeñ için dirdi çeşmiñ
O 'âşık-ķüşse ben zāhid-firibim
- ķuş ķondurul- [1]** Bir şeyi büyük bir ustalıkla ve çok güzel yapmak.
- G93/10 Gülistān-ı şafāda ğaķ bu kim şığmaz buña zanbaķ
Bu pür-mazmūn şī're Nebziyā **ķuş ķondurulmuşdur**
- ķuş şalan- [1]** Kuş salmak, avlanmak. || Kuşla av avlamak.
- G199/6 Bürimiş muĝ-ı ruķın kākül-i dil-ber çü şehāb
eşt-i ğayretde baķuñ biz ūmana **ķuş şalanıķ**
- ķuşan- [2]** Kılıç, kemer, kuşak vb. şeyleri beline bağlamak. || Giyinmek.
- G56/4 Tīr-i müjğān ile çeşmiñ ey kemān-eburı beni
Ķat için yek-dil olup ğamzeñle **ķuşanmış** silāh
- G207/2 Sarınmış ala fes üzre beyāz destāri pek nāzik
ķuşanmış hem o kāfir-ķiş gör zūmnāri pek nāzik
- ķuşbaşı [1]** Küçük bir kuşun başı büyüklüğünde doğranmış et.
- G14/7 Bezm-i gülde jāledir mey ğonca **ķuşbaşı** kebāb
Bülbül-i mestāneye sofrā dōşendi cā-be-cā
- ķuşça [2]** Kuş gibi. || Zayıf.
- G13/12 Serv-ķāmet pāyına eşkim nisār
ķuşça cānım yoluña olsun fedā
- GF284/4 Dü çeşmim nem ola ūpuña dest-āvīze şāyeste
Faķirāne ķabül it **ķuşça** cānım armağān olsun
- ķuşca cān [1]** Kuş kadar can. || Küçük, cılız, güçsüz beden.
- Mr2/20 Tehī-destim du 'ādan ğayrı yokdur armağānım hīç
Ķabül olsa bu **ķuşca cānım** illā eylerim ķurbān
- ķuşca cāniyçün [1]** Kuş kadar canı için. || Küçük, cılız, güçsüz beden için.
- K29/10 Nebziyā hātif didi bu mısra'ı tārīhine
ķuşca cāniyçün nihāl-i Sidre olsun lānegāh
- ķūs [1]** Kös, eski savaşlarda, alaylarda deve veya araba üstünde taşınarak çalınan büyük davul.
- N22/4 Leşker-i encüm-şumārım çeşm-i pür-nem kaķresi
Ťabl u **ķūsumdur** bu şinem dūd-ı āhımdır 'alem
- ķuşür [1]** Eksiklik, hatalı ve yanlış davranış.
- K17/31 Maķbül ola zīrā **ķuşür** ma'zürdür 'inde'l-ķirām
- ķuşür var ise [1]** Kusurum, suçum varsa.
- G314/10 Yeter cevri eylediñ Nebziye şāhım el-amān olsun
ķuşürüm var ise geç pādīşāhım tevbe bismi'llāh

- kuşur yok [1]** Kusur olmamak.
- G162/2 Yüzün cennettir ey hürî özün Rıdvân-ı cennetveş
Kuşuruñ yok melâhatde bulunmaz saña bir beñdeş
- kütâh eyle- [1]** Kısaltmak, kısa tutmak.
- Mr5/58 Ey dil yeter süz u güdâz
Eyle kütâh itme dirâz
- kuşbu'l arz [1]** Yeryüzünün yıldızı.
- Kt6/2 Cenâb-ı Hazret-i Sultân Maḥmûd Ḥân-ı Ğâzî kim
Şeh-i rüy-ı zemîndir lafz u **kuşbu'l arz** ma'nâda
- kuşb [1]** Bir mevzuda geniş bilgisi ve salahiyeti olan kimse; bir grubun, bir kavmin başı, ulusu, büyüğü.
- G20/6 Hâlini görsün bakup ol şühâ beyne'l-hâcibeyn
Görmeyen şahn-ı felekde **kuşb** u ḥaṭṭ-ı istivâ
- küt-ı cân [1]** Gönül ağızı.
- G24/7 O leb mercândır ya **küt-ı cândır**
Kelâmî âb-i gül ya 'azb-i meşrûb
- kuşlu [1]** Kutlu, saadetli, uğurlu.
- G27/10 Rüz u şeb vaşlñ diler Nebzî kuluñ senden şehâ
Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol **kuşlu** bâb
- kuşlu gün [1]** Şanslı gün.
- G342/6 Dilim ümmîd-i vaşlñla niçe dem rüzedâr oldı
O **kuşlu güne** irerse irer güyâ ki bayrama
- kuşlula- [1]** Kutlamak, tebrik etmek, uğurlu saymak.
- K14/11 Du 'â'-ı ḥayr-ile yâd eyleyüp **kuşlulağıl** anı
Budur lâzım olan zîrâ dilâ erbâb-ı iz'âna
- kuşsuz [1]** Talihsiz, başına kötü işler gelen.
- G373/8 İrişdirsem sifâl-i kelbiñe el
Bu **kuşsuz** başımñ olurdı tâcı
- kuvâ [2]** Kuvvet ve kuvve'nin cem'i. || Güçler, takatler.
- G184/3 Ža 'f-ı dil oldı muzâ'af gitdi a'zâdan **kuvâ**
Kalmadı ḥiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk u sem'
- K25/11 Derünümde koduñ bunca **kuvâlar**
Ḥayâl u vehm u ḥiss-i müşterek zan
- kuvvet [1]** Kuvvet, güç.
- K36/23 Niçe eyyâmla sinîn oturup ferr ü **kuvvetle**
İde bâ-şad şafâ mîrâne begligler o mîr-zâda
- kuvvet ol- [1]** Kuvvetli, güçlü olmak. || Fer olmak, canlanmak.
- G156/10 Şüretâ eyle tabaşbuş Nebziyâ ol kâfire
Olmayınca kişide kuvvet gerekdir câblüs
- kuvvet-i ṭab' [1]** Tabiatın, mizacın gücü. || Şairlik kudreti; manevî güç, olgunluk.
- G130/4 Çemenzâr-ı dilim kim pürdür a'lâ-ḳad güzellerle
Hemânâ **kuvvet-i ṭab' mla** beyt-i naḥl-bendândır
- küy [7]** Semt, mahalle. || Sevgilin yanı, huzuru.
- G36/4 'Aceb o kâkûli Şâmiñ cemâli Ka'be midir
İdindi 'aşîk-ı bî-çâreler **küyun** 'Arafât
- G92/11 Keşti-i cismim ki **küyün** Mısrına cânâ varır
Baḥr-i eşkim içre anı şarşar-ı âhim sürer
- G386/10 Taḳup zencîrveş bir gerden-i cânâ ḳara zülfin
Dil-i Nebzî anıñçün rüz u şeb **küyun** yatağ itdi
- G133/6 Ölüsem derd-i hicriñle bu cismim
Üşüp **küyün** kilâbı lây iderler
- G368/1 Dil-berâ **küyün** maḳâm-ı cennetü'l-me'vâ gibi
Bitmiş anda serv-ḳaddiñ Sidre vü Ṭübâ gibi
- G157/6 Hıfz için düşmeden ey yâr-i vefâdârım seni
Şubha dek âhim tolanur **küyün** hem-çü 'ases
- G189/4 Bu dili kıldım emânet saña ṭursun sevdigim
Ben 'adem **küyuna** gitdikde ola ḥayr-ı ḥalef
- küy-i 'adem [2]** Yokluk, hiçlik diyarı. || Ölüm.
- G52/9 Dil ü cân geldiler **küy-i 'ademden**
derler 'âlem-i tende teferrüc
- G216/2 'Acabâ hâlimize rahm idüp ol gönca-femiñ
Bize irşâd ide mi rahîm **küy-i 'ademiñ**
- küy-i cânân [3]** Sevgilinin bulunduğu yer; sevgilinin köyü, mahallesi.
- G39/7 Güzer eylersen ey bād-ı şabâ ger **küy-i cânâna**
Kerem kıl ber-güzâr-ı bende-i nâçizi iblâğ it
- G153/1 Dil ü cân **küy-i cânâna** giderler bir eser gelmez
'Adem iḳlîmine ya'ni gidenlerden ḥaber gelmez
- N4/1 Murâdım Ka'beveş ṭavf eylemekdi **küy-i cânânı**
Araya ḥâ'il olmaya idi ger şâm-ı hicrânı
- küy-i cihân [1]** Yeryüzünün semtinde, mahallesi.
- G190/2 Urmadım mihr ü maḥabbetden idüp lâf u güzâf
Bulmadım **küy-i cihânda** bir maḥabbet sine-şâf
- küy-i yâr [2]** Sevgilinin semti, mahallesi.

- G279/1 **Küy-ı yāra** dūd-ı āhuñdur seni irşād iden
Kalb-i mahzūnuñ odur ğamġin iden hem şād iden
- G155/1 Bu gönülüm **küy-ı yāre** ‘azm ider ammā gerü
gelmez
Beķā iķlīmine öte giden ğayrı berü gelmez
- ķuyu [1]** Su tabakasına varılncaya kadar dāire
şeklinde kazılmış derin çukur.
- Tr1/34 ‘Avrat ola idi aminñ ħurur idi şuyu
bu ne hāletdir ķi bunuñ ğoti bir şulı **ķuyu**
- ķuyu ħaz- [1]** Birinin kötü duruma düşmesi,
felākete uğraması, zarar görmesi için zemin hazırlamak, tuzak
kurmak.
- Tc1/16 Gerçi eylerler saña ‘arz-ı mahabbet rü-be-rü
Düşmenāna ħaşd idüp **ķazarlar** ardınca **ķuyu**
- ķuyūd-ı dünyevī [1]** Dünyanın kayıtları.
- G358/5 **ķuyūd-ı dünyevīden** uħrevīden
Ola şimşādveş āzād u ħālī
- ķuyuñ kilābı [2]** Mahallenin köpekleri. ||
Sevgilinın mahallesinin köpekleri, rakipleri.
- G367/5 Hem-dem olmuşdur gönül **ķuyuñ kilābıyla** heme
Vardıġımca cem ‘ olurlar yanıma yārān gibi
- N38/5 Hem-dem olmuşdur gönül **ķuyuñ kilābıyla** heme
Vardıġımca cem ‘ olurlar yanıma yārān gibi
- ķuzāt [1]** Kadılar.
- G34/3 Ne mevālī ne **ķuzāt** u ne ‘avām
Ne ħavāşş u ne eħaşş u ne lebīb
- ķuzıcaġ [1]** Kuzu, yavru, evlat, çocuk.
- G237/7 **ķuzıcaġımdır** ķucaġımda büyüdüm nāz ile
Tıfl u nev-resdir daġı Mecnūn u Ferhādım benim
- ķuzu [2]** Kendinden yaşça küçükler için kullanılan
kuzum, canım vb. gibi bir sevgi ve samimiyet ifadesi.
- K27/14 Bereler baġrımı ħalkıñ sitem-i dem-be-demi
Niçe tākāt gele bunca keder ü derde **ķuzum**
- K27/4 Saña ne ger ker olam ya kör olam ya kel olam
Ya topal ya çolaġım ya debeyim ya ki **ķuzum**
- ķüffār [2]** Kâfirler, Allah'ın varlığını inkâr eden
kimseler. || Zâlim, acımasız kişiler; düşmanlar.
- Kt6/17 Huşuşā Nemçe **ķüffārın** şoyup aldı Beligrādı
Şalup ħāke serin hem ħānumānıñ virdi ber-bāda
- M2/10 Ğayr-ı İslāmda velī var degil
Belī **ķüffāra** sezāvār degil
- ķüffār-ı bedķār [1]** İşi gücü kötülük olan kâfirler.
- K12/25 Düzmemiş **ķüffār-ı bedķār** hem-çünān ħışn-ı ħaşīñ
El urup tōb u tūfenge başdı ayak üstüne
- ķüfr [1]** Allah'ın varlığını, birliğini,
peygamberlerini, vahyettiġi esasları inkâr etme. || Kötülük,
fenalık, bozgunculuk.
- K12/2 Hāzret-i sultān Mahmūdū'l-ħışāl ü pāk-dīñ
Māġī-i tuġyān u **ķüfr** ü ħāmī-i dīñ-i mübīñ
- ķüfr-i zülf [3]** Saçın karalığı, siyah saç. || Aşġı
imanından eden, aşk tutsaġı yapan saç; kafir, gaddar,
zulmeden saçı.
- G110/4 Bu dil-i bī-çāreyi her bir teline baġladı
ķüfr-i zülfūñ kim hezārān mü' minīñ imānındır
- G124/2 Mey-i la'liñ şanemā cānımdır
ķüfr-i zülfūñ daġı imānımdır
- G245/10 Ğāret itdi ķişver-i ‘aql ü dil ü cānı amāñ
ķüfr-i zülfūnden ħalāş it dīnim imānım benim
- ķüġl [1]** Göz ilacı, göze sürme sürmek.
- N45/2 Olalı bendesi sen pādīşehiñ
Çeşmimiñ **ķüġli** durur ħāk-i rehiñ
- ķüllü men-fāñ ‘aleyhā [1]** Yerin üstünde ne varsa
fanidir. Baki olan Allah'tır. (Rahman, 55/26)
- G313/3 Dinildi **ķüllü men-fāñ ‘aleyhā**
Bilindi vech-i ħaġ bākī ħüva'llāh
- ķül ol- [4]** Kül haline gelmek, bütünüyle yanmak.
|| Tamamen yanıp yok olmak, mahvolmak.
- Mh3/18 Düşdüm eġġāna yine bülbül gibi ey gül-dehen
Āteş-i ‘aşkıñla yanup **oldı kül** cān u beden
- G30/9 **ķül oldı** yandı cismim fırķatiñle
Vişālīñdir yine cān ile maġlūb
- G287/2 Ĥālime rahm eylemezseñ ey meh-i nā-mihribāñ
Yanarım tā **ķül olunca** işbu cism-i nā-tüvāñ
- G120/5 **ķül olursa** yanaraġ āteş-i ‘aşġ-ile bu ten
Dil-i pür-ġamda söyünmez eser-i nārī ħalūr
- ķülāh [3]** Başa giyilen şapka. || Makam mevki.
- G260/8 Abdālīñ olup şevġ-ile bu tekye-i ‘aşġda
Gör başda **ķülāhım** daġı eġnimdeki şālım
- G336/12 Olup abdālī anuñ niçeleri eyleyüp āh
Başına bōrki **ķülāh** kisveyi şāl eylemede
- K29/4 Cübbe vu destārīña ey ħVāce ġırra olma kim
Niçe ten oldı bürehne niçe ser ħoydı **ķülāh**

kül-ḥan [1] Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak. || Ateşlik, ateş yeri, küllük.

G389/8 Olupdur nām-ı bülbül gerçi gülşende hezār destān
Benim ismim de **kül-ḥanda** hezārān dāstān oldı

kül-ḥan-ı sūzān [1] Yakıcı olmanın ocağı, fırını. || Çok sıcak, bunaltıcı bir yer olma.

Mş2/6 Dime kim bir iki gün gül gibi ḥandān oldı
Aña gülzār-ı cihān **kül-ḥan-ı sūzān** oldı

külḥān [3] Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak. || Ateşlik, ateş yeri, küllük.

G371/8 Ravza-ı ḥuld-ı berīn yārsız olur düzeḥ
Yār ile gülşen-i ‘işret bilürüz **külḥānı**

Tr1/36 Ne şoğılr şuvarsan kapluca ḥammāmıdır
Ya ki bir **külḥan** yāḥud bir dīv karısı amıdır

G52/6 ‘Adūyla tar olur gülzār-ı ‘ālem
Olur yār ile **külḥanda** teferrüc

G261/4 Gülşen-i ‘ālemde sen bir gonca-ı gül-ḥandesin
Līk ben nār-ı firākıñla şehā **külḥandayım**

külḥan it- [1] Hamam ocağı gibi aşk ateşiyle yakmak.

Ms1/10 Ruḥıñla bendegāñıñ dīdegāñın rüşen itmezsin
Dem olmaz nār-ı efkārıñla kalbim **külḥan itmezsin**

küll-i mäh [2] Ayın tamamı, bütün ay.

Mu26/2 Ol ne ism oldı ki anda derc olundı nişf-ı mäh
Ol ne cism oldı ki anda ḥarc olundı **küll-i mäh**

küll-i ḥalāyık [1] Yaratılanların hepsi.

Mş1/66 Dāmen-i ‘ālemden eyle dest-i nefsi men’ ü fek
Ḥāşılı **küll-i ḥalāyıkdan** özün kıl ferd ü tek

küllī [3] Hep, bütün, tamamıyla.

G28/10 Gel imdi ey gönül terk-i hevā kıl
Olup meyl ü hevesden **küllī tā’ib**

G33/4 Vücūd-ı ‘aşk sābitdir ezelden
Olupdur mā-sivāyı **küllī** sālib

N55/4 Bu mazmūni daḥı āḥar ḥaberde diñlemiştir
Tavil aḥmak durur **küllī** velī pür-fitnedir aḥşar

külliyen [1] Bütünü, çok olmak üzere.

G28/11 Vücūduñ **külliyen** ma’yüb iken gel
Sen olma cüz’-i ‘ayble şaḥş-ı ‘ā’ib

küllü men ‘aleyhā fān [1] Yerin üstünde ne varsa fanidir. (Rahman, 55/26)

K4/14 Ki zīrā bu fenā mülke gelenler hep göçer bir gün
Dimişdir Ḥaḥ kelāmında ki **küllü men ‘aleyhā fān**

küllühüm encüm [1] Yıldızların hepsi.

K1/17 **Küllühüm encümdür** eyle iktidā ol mühtedī
Cümle ālī-ḡadr ü enseb intisāba ibtidā

künc [2] Köşe. || Gönün köşesi.

G38/17 Muḡīm ol meykede **küncünde** dā’im
Dilerseñ Nebziyā bākī sa’ādet

G111/9 Belā **küncünde** āh u zār iderken
İşitmiş dimemiş nālem bu kimdir

künc-i dīde [1] Gözün köşesi.

G89/7 **Künc-i dīdemde** eser ḡalmadı eşk ü nemden
Cigerim pür-ḡan revān idüp aña imdād ider

künc-i çeşm [1] Gözün köşesi.

G141/1 **Künc-i çeşmimde** sirişkim dīde-i pür-nem ḡomaz
Şu yerine ḥarc ider dīnār u hem dirhem ḡomaz

künc-i ferāğ iḥtiyār it- [1] Her şeyden vazgeçmek, köşesine çekilmek.

G185/10 Meyl idüp her bī-vefāya bunca zahmetler nedir
Terk idüp gel **iḥtiyār it** Nebziyā **künc-i ferāğ**

künc-i firāk [4] Ayrılık köşesi.

G88/9 **Künc-i firāḡa** düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā
Ḥayf u te’essüf eyleme bu daḥı hem gelür geçer

G364/7 Görüp **künc-i firāḡında** gülersin ḥālime kış kış
Raḡībā ger bugün baña ise yarın saña yok mı

G259/13 Ben **künc-i firāḡında** bī-çāre vü bīmārım
Ḥālimden o cānānım Nebzī bile mi bilmem

G363/8 Taḡıtdıñ var ise meh yüzüne o zülf-i şeb-gūnuñ
Bu şeb **künc-i firāḡında** cihān ḡāyet zālām oldı

künc-i ḡam [3] Üzüntü köşesi, keder yeri. || Dert, keder, acı, üzüntü.

G321/14 Gülşen-i ḥüsnuñe Nebzī o gülün irdi ḥazān
Oturup **künc-i ḡama** zārıñı sen terk eyle

G155/7 Niçe mehdır ki **künc-i ḡamda** ḥasretle hilāl oldum
Yazıklar ḥasta ḥālim şormaḡa ol mäh-rü gelmez

G240/10 Ağlar yaturam Nebzī-i şeydā gibi her dem
Künc-i ḡamıñı seyr ü temāşāya deḡişmem

- künc-i hafâ [1]** Gizlilik köşesi, sır köşesi.
- G366/7 Dâ'imâ **künc-i hafâda** olmak ister münzevî
Künc-i istîgnâya râğib yok dil-i şeydâ gibi
- künc-i harâbât [1]** Meyhane köşesi.
- Tc1/38 Bu hevâ ile olup ser-mest ü şeydâ bî-karâr
Bi'z-zarûre eyledim **künc-i harâbât** ihtiyâr
- künc-i hier [2]** Aynlık köşesi.
- G65/13 **Künc-i hierinde** yatur Nebzî kuluñ vaşl istemez
Lâ'übâlîdir begim birdir aña nâ-bûd u bûd
- G241/7 **Künc-i hierinde** enîsim âh cāngāhım durur
Dîde-i ğam-dîdeden ağan demimdir hem-demim
- künc-i istîgnâ [1]** Umursamazlık köşesi.
- G366/8 Dâ'imâ künc-i hafâda olmak ister münzevî
Künc-i istîgnâya râğib yok dil-i şeydâ gibi
- künc-i kanâ'at [1]** Kanaat köşesi.
- G168/2 Künc-i 'uzlet gibi şaḥṣa cāy-ı 'izzet yoğ imiş
'Arife **künc-i kanâ'at** gibi devlet yoğ imiş
- künc-i maḥabbet [1]** aşk, sevdâ köşesi. || Sohbet yarenlik köşesi.
- G243/4 İçirdim bâde-i mihriñi ey meh-rû dil-i zâra
Yakup **künc-i maḥabbetde** anı mest ü harâb itdim
- künc-i miḥnetde yat- [1]** Sıkıntı köşesinde yatmak. || Âşîğın zahmet ve sıkıntı içinde bulunması, derdinin çok olması.
- G166/10 Hâk-i pâyı kanda kaldı semt-i kûya varamaz
Künc-i miḥnetde yatur Nebzî olup şâhib-ferâş
- künc-i sîne [1]** Göğsün köşesi, bağrın köşesi.
- T1/3 **Künc-i sîneñ** üzre cānâ pāsbāndır ḥançeriñ
Cāme-i surḥ u kebûd içre nihāndır ḥançeriñ
- künc-i 'uzlet [1]** Yalnızlık köşesi. || Dünyadan el ayak çekerek bir köşede yalnız yaşamak.
- G168/1 **Künc-i 'uzlet** gibi şaḥṣa cāy-ı 'izzet yoğ imiş
'Arife künc-i kanâ'at gibi devlet yoğ imiş
- künye [1]** Soy sop ile ilgili kimlik bilgileri. || Kişisel bilgiler.
- G278/2 Gine zāhir oldı şehir içinde bir nev-civān tāze
Künyesidir Ḥamza-zāde ğamzesidir Kaḥramān
- Kürd [1]** Kürt.
- K33/31 Ya daḥı **Kürd** mi disem Las mı disem ya Türk mi
Dir isem Gürcî velî Gürcîde mükriil olmaz
- küşende [1]** Öldürücü, öldüren, katil.
- K10/29 **Küşende** ola rezminde hezārān şad hezār a'dā
Melek bezminde ḥ'ānende ola āyāt-ı büşrāyı
- küstāḥ [1]** Haddini bilmez, saygısız, utanmaz, arsız kimse.
- G213/7 Göz açurmaz güle nergis zehî **küstāḥdır** ol
Şanuram görmedi ol dîde-i şehlāñ seniñ
- Küşte-i şimşir kı- [1]** Kılıçla öldürmek.
- G187/12 Çün baña kâşd itdi lîkin eyledim işin tamām
Küşte-i şimşir kıldım başına urdum çomağ
- küşte-i tîğ-ı teber [1]** Baltanın, kılıcın öldürdüğü.
- K12/11 Tu'me-i şimşir ü deşne **küşte-i tîğ-ı teber**
Eyleyüp ol kâfirini ḥāşıl ola aḥz-ı kîn
- küşte id- [1]** Öldürmek, canını almak.
- G22/9 **İdüp** ğamzeñle **küşte** bu dili ber-dār-ı zülf itdiñ
Hele bu böyle olsun ko ya anı kim çeker cānā
- küştegān-ı ğamze-i ḥün-rîz [1]** Süzerek göz ucu ile bir bakışla kandökücü öldürme.
- G90/3 Hele ben **küştegān-ı ğamze-i ḥün-rîzden** oldum
Şehen-şāhā 'aceb ber-dār-ı zülf ü perçemiñ kimdir
- kütebā [1]** Kâtipler.
- G336/7 **Kütebā** yazmada resmin o kalem kaşlarınıñ
Be meded kadlerini derd ile dāl eylemede
- küttāb [1]** Kâtipler.
- K17/1 Edhemî **küttāb** u defter-ḥāneden
Luṭf-ı Ḥaḥkla rîşin irsāl eyledi
- Kütüb-ḥāne-i 'aşk [1]** Aşkın kitaplığı, aşk kütüphanesi.
- G391/7 **Kütüb-ḥāne-i 'aşk** içre yazılsun ḥāşīye ğayrı
Vücüdüm şerḥa-ı sînemle bir metn-i metin oldı
- L**
- lā [3]** "Hayır, yok, değil!" gibi anlamlara gelen olumsuzluk edatı.
- G25/14 Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî ol perî-rūdan
Dimedi **lā** ne'am kaldı müzebzeb ol melek-meşreb
- G26/14 Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî
Dimedi **lā** ne'am kaldı müzebzeb

- G258/14 Yaraşır dırsem eger sem fem-i yäre Nebzî
Dimedi bunca niyâz itdi bu dil **lâ** vü ne'am
- lâ dime-** [1] Hayır dememek, bir şeyi geri çevirmemek. || Kabul etmek, olumlu cevap vermek.
- K2/60 Hâşşaten bu bendeniñ eslâfını ahlâfını
Hişşemend eyle şefâ'atle bulanı **dime lâ**
- lâ illâ**[1] "lâ-ilâhe illâ-llah" sözünün kısaltılmış şekli.
- G256/9 Nebziyâ gördükde ol sultânı **lâ illâ** didim
Nefy idüp gayrını andan Hakkı isbât eyledim
- lâ lâ** [1] Hayır hayır, olmaz olmaz.
- G352/14 O ğilmân-peykeri rü'yâda Rıdvâna sorup Nebzî
Didim mânendi var mı bâğ-ı cennetde didi **lâ lâ**
- lâbis-i ferv-i velâ** [1] Yakınlık elbisesini giyme. || Yakınlık, ahbablık kurma.
- K17/2 Ey câlis-i şadr-ı 'alâ câyın durur 'âlî-makâm
V'ey **lâbis-i ferv-i velâ** kisveñdir 'izz ü ihtişâm
- lâ-cerem** [4] Kuşkusuz, hiç şüphesiz.
- G215/14 Da 'vî-i 'aşk eylemişsin Nebziyâ çün kim bugün
Müdde'ânı **lâ-cerem** bürhân ile isbât gerek
- G228/2 İrişüp faşl-ı bahâr oldı cihân bâğ-ı İrem
'Azm-i güلزâr eyledi şürîde diller **lâ-cerem**
- G332/5 Kim görürse nün ider ol ân kıddin **lâ-cerem**
Sende bu hüsn ü şemâ'il vardır kaşlar-ile
- Mh4/9 Zannım oldur hicr-ile olmam muqarrer **lâ-cerem**
El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i hûrum el-amân
- lâf eyle-** [1] Laf etmek, konuşmak, söylemek.
- G377/13 Ser-fırâz-ı râh-ı 'aşk oldum diyü **lâf eyleme**
Hâk ile yeksân imişsin Nebziyâ bildim seni
- lâf eyle-** [1] Laf eden, konuşan, söyleyen.
- Mr5/55 **Lâf eyleyen** gelsün şalâ
Kâğid mürekkebe uş qalem
- lâf it-** [4] Konuşmak, söylemek, söz etmek.
- G245/3 Kaşı yayım **lâf idüp** dirmiş hezârân sîneden
Türmaz eglenmez geçer bir tîr-i müjgânım benim
- G333/7 Benim hem merd-i meydân-ı maħabbet diyü **lâf itme**
Bilinür ipliği fatmacıġnı çıkınca pâzâra
- G171/13 Raķibin ġaml-i cevve **itmesün lâf**
Berâber mi binâ-yı tîn ile caş
- G188/14 Şehâ Nebziye qalmışdır reh-i 'aşkıñda cân virmek
Hele aġyâr-ı bî-ġayret bu yolda **itmesünler lâf**
- lâf u ġüzâf ur-** [1] Boş, manasız sözler söylemek.
- G190/1 Urmadım mihr ü maħabbetden **idüp lâf u ġüzâf**
Bulmadım küy-ı cihânda bir maħabbet sine-şâf
- lafz** [2] Anlamalı ya da anlamsız olarak ağızdan çıkan ses topluluġu, söz, kelime.
- G225/4 Femiñ zerre midir yâ nokta midir bize müşkildir
Gelüp nuţka anı bir **lafz** ile hem eylegil ġal gel
- Kt6/2 Cenâb-ı ġazret-i Sultân Maħmûd ġân-ı ġâzî kim
Şeh-i rûy-ı zemindir **lafz** u kuţbu'l arz ma'nâda
- lafz u ma'nâ** [1] Söz ve manâ.
- K36/4 Sezâ-yı manşib u mîr-i mubaşşır bir hüner-perver
Mükemmel ma'rifet-ġüster müdeķķık **lafz u ma'nâda**
- lafzen ve ma'nen** [1] Sözle ve anlamca.
- Kt10/25 Bir beyt içinde **lafzen ve ma'nen**
Târîhin itdi Nebzî işaret
- lafz-ı bismillâh** [1] Bismillahirrahmanirrahim sözü.
- K1/1 **Lafz-ı bismillâh** ile kıldım kitâba ibtidâ
Çün ki ismu'llâhdır her faşl u bâba ibtidâ
- lâġ** [1] Latife, mizah, hezl.
- G270/18 Dimem çün fi'l-ġaķıķa şâ'irim yâ aşıkım Nebzî
N'ola erbâb-ı dil ġüş itmeşe şî'rim ķo **lâġ** olsun
- lâ-ġarac** [1] "Leyse fi'd-dîni ġarac" Dinde zorluk yoktur. Hadis-i şerifine telmih.
- G49/8 Vüs'atine göre teklîf eyle pes 'uşşâķıña
ġüc buyurmamış ġabîbu'llâh dimiş çün lâ-ġarac
- lâ-ġayra fi'l-aşfar** [1] Boş şeylerde hayır yoktur.
- N55/2 ġadîsinde buyurmuşdur Resûl-i Ekrem ü Ekber
Bu ma'nâyı sa'âdetle işit **lâ-ġayra fi'l-aşfar**
- lâ-ġayra illâ fi'l-vasaţ** [1] Orta yoldan hayırlı bir şey yoktur.
- G177/6 Koçdırup ince miyânın leblerin emdirmede
Pes bilindi ma'nî-i **lâ-ġayra illâ fi'l-vasaţ**
- lahm** [1] Et.
- G159/10 Yatur dârü's-şifâ-yı firķatiñde Nebzî-i nâ-ġâr
Ana ġam **lahm** u 'azm âlâm kaşâvet şaħm ü desm olmuş

- laht [1]** Parça.
- G41/10 Āsitānında rakībi kōma ūre it gibi
Nebziyā virme amānī ur amānī başına **laht**
- laqab [1]** Bir kimse veya āileye herhangi bir münāsebetle asıl adından başka sonradan takılan ad, takma ad.
- Kt3/12 Çü tefrīk eyledi haq ile bātil beynini ol şah
Anuñçün didiler Fārūk **laqab** aña ulū'l-ārā
- laqab ol- [1]** Takma ad olmak, takma ad takmak.
- Kt3/6 Resūlū'llāhīn ol evvel çü taşdıq itdi mi' rācin
Bu ūmmetde **laqab oldı** aña anuñ için Şiddīk
- lā-kelām [2]** Söz yoktur, sözsüz, söz söylenmez.
- G262/1 Ol mīm-fem kaddi elif ol hūsn ü hūlkı **lā-kelām**
Nūn itdi āhīr kāmētīm illā ki buldum nīk-nām
- G384/13 Ğazel dimekte Nebzī başa çıkdı **lā-kelām** oldı
Söz atar şīve-i şī'riyle gör H'vācūya söz var mı
- la' l [36]** Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. ||
Sevgilinin kırmızı dudadı.
- Mu1/1 Ayağına başıñ ko **la' lin** ey dil merhem-i dāğ it
Halāş eyle ğamından cānıñı yūri işiñ sağ it
- Mu11/1 Şordum ey nev-reste **la' liñ** bezm-i vaşlıñda 'ayān
Āhīri yā itdi qağdim hicriñ ey kaşı kemān
- Mu21/2 Sü'āl it didi dil nāmından ol serv-i hīrāmāñıñ
Şorıcaq şormuşum **la' lin** hemān dem kaldı ağızımda
- G39/1 Ayağına başıñ ko **la' lin** ey dil merhem-i dāğ it
Halāş eyle ğamından cānıñı yūri işiñ sağ it
- G53/8 Zūlf-i şeb-ğünı dile çok cevr ü bī-dād eyledi
'Arz-ı hālīm şunmağa **la' line** kaldım ihtiyāc
- G68/6 Gösterir şimşād-ı qađdīñ serve cilve serverā
Öğredir **la' lin** dehāñıñ ğonca-ı ğandāne ğand
- G82/8 Okıdım yazılı Kānūn u Şifāda şanemā
Hükemā **la' liñi** derd-i dile merhem kōdılar
- G141/7 Görđi **la' li** zaħm-ı tīrin sīne-i pūr-yarede
Ol taħbīb-i bī-raħīm raħm eyleyüp merhem kōmaz
- G164/9 Emdirirmiş her belīde **la' lini** idüp devā
Nebzī-i bī-dilden özge qalmamış bir emmemiş
- G167/9 **La' li** Kevser kāmēti tūbā lehu hūsnü me' āb
Vechi cennetdir ki tecrī taħteha'l-enhār imiş
- G170/5 Zinde-i cāvīd buldı **la' liñi** būs eyleyen
Āb-ı ğayvān içdi kim ruşsārıñı eylerse maş
- G171/6 Güzellik mührü olmayadı ağızıñ
Olur mıydı tudağıñ **la' lden** faş
- G176/1 N'ola ğasta göñül **la' liñden** eylerse em istikrāz
Budur 'ādet eṭībādān iderler merhem istikrāz
- G189/8 Ey göñül baħr-i melāħatdir o şāh-ı berr ü yem
La' ldir leb dürr-i yek-tā dişleri ağızı şādef
- G209/4 Sinān-ı ğamzeñiñ zaħmı oñulmaz
Şehā **la' liñ** eger olmazsa tiryāk
- G233/5 Bend iken zūlf-i dil-āvīzine **la' lin** isteme
Ey göñül darb-i meseldir qağdluya şoħbet ğarām
- G245/13 Ger içerse kanımı **la' liñ** helāl olsun aña
Kāfir-i bī-dīñ ğamzeñ dökmesün kanım benim
- G247/3 Ey perī mey-ğün **la' liñ** mest idüp cān u dili
Dem-be-dem dem aqıdır bu çeşm-i ğiryāñım benim
- G254/2 Ne deñlü tīr kim ğamzeñ urur bu sīneme her dem
Terāħħum eyleyüp **la' liñ** şarar zaħmım yine muħkem
- G274/1 Zinde-i cāvīd buldı Hızırveş **la' liñ** emen
Dil-berā ağızıñ şādefdir dişleriñ dürr-i semīn
- G287/13 Çeşmiñe kanım helāl ü **la' liñe** cāñım fedā
Pāyīña eşkim nisār olsun eyā serv-i revan
- G300/2 Kudretinden virmiş ol Hāllāk-ı ğaħk ey nīk-hū
Ağızıña **la' l** ü 'asel gül gibi reng ü dad u bü
- G320/14 Şehā sīnemde açdı yāre ğamzeñ
Devāsın **la' liñe** kıldı ğavāle
- G320/12 Zebāñıñ mest ider 'uşşāķı çün mey
Dehāñıñ oldı bir **la' lin** piyāle
- G323/2 Sırışkim katresi düşdüķce rūy-ı āteşīñ üzre
Misāli **la' le** beñzer k'ola zer enguşterin üzre
- G330/2 Şādefdir ağızıñ ey dil-ber dişīñdir daħı dūr-dāne
Lebiñ yāķūt u ya **la' l** u ya mercān ya nedir ya ne
- G364/3 Kan ağlamağ ile **la' liñ** fırāķıyla 'alī oldı
'Abīr-i ğāk-i rāhīñdan bu çeşme tūtiyā yok mı
- G368/4 'Ayn-ı Kevserdir dehāñıñ leblerindir Selsebīl
Nāb **la' liñ** bāde-i Tesnīmveş ahlā gibi
- G373/16 Gözümde tūtiyādır ğāk-i pāyīñ
Göñülde müştehā **la' liñ** gülācı
- G376/7 Bırakma hicriñe **la' liñle** mestim
Yetermiş ser-ğoşa kendi belāsi
- K2/41 Yaz Kevser **la' liñe** ta'vīz idüp Naşr āyetin
Vechiñe kim kem baķa tūtsun amı tebbet yedā
- Mü4/5 Budur ūmīdim ide merhem **la' liñ**
Bu dil-i zāra

- Tr2/17 Nâfenîñ kanın kurutdı **la'le** gör yutdurdı kan
Çok görür babaya oğlın oğlına babasını
- la' l-i hün-rîz [1]** Kan dökücü kırmızı dudaklar.
- G144/7 Hasret-i hün-h'âr-ı çeşm ü **la' l-i hün-rîzîñle** yâ
Dem mi vardır dem aqıtırmaz dîde-i gam-didemiz
- la' l-i leb-rîz-i zülâl [1]** Ağzına kadar tatlı su dolu kırmızı dudak.
- G317/4 Lebiñ 'aynû'l-hayâta eyler-idim şübhesiz teşbîh
Eger olmuş olaydı **la' l-i leb-rîz-i zülâl** anda
- la' l-i şefeh [1]** Kırmızı dudak.
- D1/2 Ey yüzi meh zülfî çeh sâle-i deh siyeh gâbgâbi
Zülfî siyeh **la' l-i şefeh** şânı nebeh 'âlî-nigeh
- lâl eyle- [1]** Birini konuşamaz duruma sokmak, susturmak.
- G336/6 Didi cüz' lâ-yetecezzî hükemâ gül femine
Ulû'l-âraları bülbül dili **lâl eylemede**
- lâl ol- [1]** Dilsiz olmak, konuşamamak. || Niteliğini kaybetmek.
- Mş1/31 Goncalar dem-beste bülbül deng ü **lâl olmuş** durur
Boynum egmiş benefşe bî-mecâl olmuş durur
- la' l ü gevher [1]** Lal taşı ve inci kutusu. || Sevgilinin kırmızı ve değerli ağzı.
- G334/12 Gel berü ey dürr-i yek-tâ idelim seyr ü sefer
La' l ü gevher kıymetin bulmaz dimişler kânda
- la' l ü güher [2]** Lal taşı ve elmas, inci. || Sevgilinin kırmızı ve değerli dudağı.
- G138/1 Beñzer leb-i mercânına **la' l ü güher** olmaz
Yaşım gibi 'âlemde benim sim ü zer olmaz
- G375/2 Pâyına nisâr eylediğim eşk-i ter oldu
Çeşmimde velî her biri **la' l ü güher** oldu
- la' l ü mercân [1]** Yakut ve mercan. || Aşığın kanlı gözyaşları.
- G245/8 Ben şeh-i hüsni görüp bañr-ı melâhatdır didim
Ey dişi incü tudağı **la' l ü mercânım** benim
- lâlâ [5]** Çocuk mürebbsisi.
- G7/4 Gülşenimdir şahñ-ı sinem pür-gül olmuş dağ ile
Düd-ı ahım sünbülumdür âteşi **lâlâ** baña
- G7/6 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dañ sem
Dâye gam mâmi elem hem hemm imiş **lâlâ** baña
- G52/3 O **lâlâ** siyyemâ yanınca bile
Kıla ol yâr-ı gül-ñande teferrüc
- G352/2 İrişdi Sidre vü Tübâ gibi ol kâmeti bâlâ
Yaraşur ger ola aña felek dâye melek **lâlâ**
- Kt25/2 Nev-'arûs-ı hüsniñe ey Yûsufum sâñî şâm
Şems-i enverdir aña **lâlâ** kâmerdir dâyesi
- lâlâ [1]** Lale çiçeği.
- G98/10 Ne var bülbül gibi feryâd idersin bağ-ı 'âlemde
Sîneñde dağlar Nebzî gül-i surhî vü **lâlâdır**
- lâle [1]** Lale çiçeği. || Kadeh.
- G57/4 Çuşşadan âzâd olam dirseñ cihânda gül gibi
Lâleves çek câmi her dem düşmesün elden kadeh
- lâle [13]** Âşığın göğsündeki yaralar. || Sevgilinin yanağı.
- G24/2 Gül-i bî-hârdır ol 'arîz-ı hûb
Yañud bir **lâledir** rengin ü mergüb
- G66/4 Bağ-ı hüsniñde açılmış her şükûfe sū-be-sū
Zülf şeb-bū çeşm nergis gül dehân u **lâle** had
- G68/8 Zülfine aşüfte sünbül çeşmiñe nergis hayâl
Lâle hadd-i âliñe gül rüyüña eyler pesend
- G165/16 Sünbülü gördüm müselselmüş benefşe ser-nigün
Bağda **lâle** piyâleves derünü hün imiş
- G206/1 Şaçın sünbül ruñuñ **lâle** femiñ gonca yüzün gül-
berg
Melâhat ber-kemâldir hilkatinde hüsniñ olmaz derk
- G219/2 Gelen ey dil o melek-rû perî-sîmâ midir ol
Şaçı sünbül femi gül 'arîzî **lâle** midir ol
- G311/17 Şakâyık ergavân u **lâle** süsen
Açıldı her ne var el-ñamdüllillâh
- G315/10 Göziñ nergis durur bîñ-i pâkiñ gonca-ı zanbağ
Dehânñ gül şaçın sünbül olupdur 'arîzîñ **lâle**
- G320/4 Şaçın bağıñ müselsel sünbülidir
'İzârîñ anda bir nu'mânî **lâle**
- G372/4 Sırışkim seylves akup çemenzâr itdi etrâfım
Açıldı **lâle** vü sünbül murâdım verdi bitmez mi
- Mş1/34 Yâsemîñ-i sîm-ten şan kim hayâl olmuş durur
Lâleniñ surh libâsı kara şâl olmuş durur
- Mr5/17 Elde piyâle **lâleler**
Şahbâya beñzer jâleler
- Tr2/16 Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem ağladan
Lâleniñ bağıñ kara çâk itdi şadrın goncanıñ
- lâle-i beyzâ [1]** Beyaz lale.

- G11/4 Görüp ruhsârîñ üzre nâzenînim zülf-i müşkîniñ
Didim sünbül şokunmuş sevdigim bir **lâle-i beyzâ**
- lâleves [1]** Lale gibi.
- G83/6 Gözleriñ hañçer çeküp sînemde açdı yâreler
Tâze kopmuş **lâleves** bi'llâhi gör tam tazedir
- lâle vü sünbül [1]** Lâle ve sünbül.
- K28/15 **Lâle vü sünbülle** gerçi germ idi sük-i çemen
'Arz-ı hüsn itdi kesâda vardı bu bâzâr gül
- lâ-leb [2]** Küçük dudaklı, dudağı (neredeyse) yok.
- Mu17/2 Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ğabğab didi
Aşağadan yukarı yazsañ olur **lâ-leb** didi
- G395/2 Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ğabğab didi
Aşağadan yukarı yazsañ olur **lâ-leb** didi
- lâle-ğad [1]** Lale yanaklı. || Sevgili.
- G229/7 O gül-rü **lâle-ğad** ğonca-'izâr u yâsemem-ruhsâr
Hezârâsâ fîğân itsem işitmez âh u feryâdım
- lâle-ğadd [1]** Lale yanaklı. || Sevgili.
- Mr5/36 Gelsün bugün içsün tolu
Ol **lâle-ğadd** ü ğonca-fem
- lâle-i nu'mân [1]** Gelincik çiçeğı, yazları kırlarda
yetişen kırmızı çiçek.
- G80/2 Bezendi bezm-i ğülşen ğonca-ı ğandân ile yer yer
Yaşandı şahn-ı şahrâ **lâle-i nu'mân** ile yer yer
- lâlezâr [2]** Lale bahçesi. || Kan gölü, âşığın kanlı
gözyaşları.
- G233/9 Sîne-i Nebzî olupdur dâğ ile bir **lâlezâr**
N'ola ey gül-ruğ temâşâya gelüp kılsañ hırâm
- G384/3 'İzârî **lâlezârı** üzre bağ ol ğamze-i dil-düz
Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cüya söz var mı
- lâlezâr it- [1]** Lâle bahçesi etmek. || Ateş dolu
olmak; arzulu olmak.
- G14/3 Sînemi dâğ-ı ğam ile **lâlezâr itdim** yine
Bâğbân-ı dehr seyr idüp begendi câ-be-câ
- lâlezâra dön- [1]** Lale bahçesine dönmek, lale
bahçesine benzemek.
- G269/2 Ko sînem zağm-ı tîğ-ı cevri-i dildâr ile zeyn olsun
Fenâ bâğında **dönsün lâlezâra** dağı 'ayn olsun
- Mey-i la'l-i şeker-riz [1]** Şekerle dolu kırmızı
dudağın şarabı.
- G122/8 Hezârân cidd ü cehd ile irilmez luftuña sâkî
Mey-i la'l-i şeker-rizîñ dil-i 'uşşâka cabadır
- la'l-i bedahşân [2]** Sadece Bedehşân'dan çıkan lal
taşı. || Sevgilinin kırmızı dudağı.
- G84/5 Her kızıl reng begim **la'l-i Bedahşân** olmaz
Her 'Acem mâ'isini şanmayasın minâdır
- N14/1 Pür-şifâ iken begim **la'l-i Bedahşânıñ** seniñ
Hey nedendir böyle bîmâr çeşm-i mestânıñ seniñ
- la'l-i cân-bahş [1]** Can veren kırmızı dudak.
- G57/5 Çeşme-i hayvân dimiş o **la'l-i cân-bahşa** kimi
'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zî budur kavlı-i eşağ
- la'l-i dil-ber [3]** Gönül alan sevgilinin kırmızı
dudağı.
- G249/1 **La'l-i dil-ber** şehd ü şekker engübînimdir benim
Rüy-ı Muşhaf âyet-i Fetğ-i mübînimdir benim
- G72/2 Dil eyler zıkr-ı sükkerden telezzüz
Huşuşâ **la'l-i dil-berden** telezzüz
- G182/1 Ey gönül kağ' itme herğiz **la'l-i dil-berden** tama'
Tütî-i güyâ keser mi kând u sükkerden tama'
- la'l-i dildâr [1]** Sevgilinin kırmızı dudağı.
- G122/1 Şorarsañ **la'l-i dildârı** şarâb-ı nâb u şahbâdir
O bâlâ ğadd-i mevzûmî nihâl-i serv ü Tübâdir
- la'l-i leb [21]** Sevgilinin kırmızı, suskun dudağı.
- G48/7 Zağm-ı tîğ-ı cevri-i o **la'l-i leb**
Eylemez tîmâr elinden el-ğiyâs
- Mh2/3 **La'l-i leb** sükker-dehen şîrîn-zebândır sevdigim
Rağmı yoğ 'uşşâka aşlâ bî-amândır sevdigim
- G63/9 Ol dehân-ı tengine dil vireli ey **la'l-i leb**
Kan döker çeşmim dem-â-dem olmadım hiç dil-
ğüşâd
- G145/7 Alur **la'l-i lebi** cân nağdini şîrîn kelâmiyla
Terahğum eyleyüp bir büse yâ niçün bedel virmez
- G378/5 Belî **la'l-i lebi** ol nâzenîniñ
Ķamu ni'metleriñdir müştehâsı
- G120/9 Gözime karşı rağîbe em ider **la'l-i lebi**
Dimez ol ğasta-diliñ ğâtır-ı bîmârı ğalür
- G19/5 Şun **la'l-i lebiñ** sâkî bilmem ki neşâtım yoğ
Zehr olası destimde peymâne degil mi yâ
- G369/4 'Arz kıl meclisde ey kaşı kemânım lebleriñ
Zağm-ı tîr-i ğamzeñe **la'l-i lebiñ** merhem gibi

- G342/1 Muvâsıl olmağ-ile dil-berâ **la 'l-i lebiñ** cāma
El üstünde tutarlar şöyle lâyiğ oldu i 'zāma
- G108/7 Şübhe yokdur nâ-şüküfte goncadır **la 'l-i lebiñ**
Çeşm-i mestâneñ velkin nergis-i şehlâ mıdır
- G291/1 Nüşümü **la 'l-i lebiñ** keyfiyyetidir kan iden
'Aşımı telh eyleyüp hem bî-ser ü sāmān iden
- G227/12 Taraf-ı küyuña cānım şu gibi oldu revān
Ola tā teşne dile **la 'l-i lebiñ** āb-ı zülāl
- G234/8 Devā-yı derd-i dil kılmaz revā mı
Niçün **la 'l-i lebiñ** ya dir tabîbim
- G68/13 İrmese **la 'l-i lebiñde** derdine dermān eger
Neylesün n'itsün tabîbā söyle Nebzî derdmenđ
- G4/7 **La 'l-i lebiñden** istedim derd-i dile gerçi 'ilāc
Bildim cevāb olmaycağ der-bestedir dārü's-şifā
- G290/7 Didim **la 'l-i lebiñden** kan-behā bir büse ister dil
Didi var git bugün yarın virem boynumda vām
olsun
- G246/3 İrmedi zaħm-ı dile **la 'l-i lebiñden** çün devā
Gayrı bildim derd ile bî-çāreyim bî-çāreyim
- G240/1 **La 'l-i lebiñi** gonca-ı hāmāya değışmem
Hāk-i deriñi kaşr-ı feleksāya değışmem
- la 'l-i lebiñi cānān** [1] Sevilen kadının kırmızı
dudağı.
- G334/1 Göz diküp kaldı gönül **la 'l-i lebiñi cānānda**
Kanda gitse dil gidermiş daħı hem cān anda
- la 'l-i müzāb** [1] Erimiş kırmızı şarap.
- G130/2 Dilim büryān iden ol zīb-baħş-ı bezm-i rindāndır
Sirişkim eyleyen **la 'l-i müzāb** ol dürr-i dendāndır
- la 'l-i revān-baħş** [1] Can bağışlayan kırmızı
dudak.
- G37/7 Depredüp **la 'l-i revān-baħşın** çü güftār eylediñ
Şabr ider mi hāstalar açıldı ebvāb-ı hayāt
- la 'l-i şirīn** [1] Güzel lal taşı. || Lal taşı gibi kırmızı
dudak.
- G273/2 Çeşm-i fettānıñ durur bilmez miyim kan eyleyen
La 'l-i şirīniñ degil mi aña fermān eyleyen
- la 'l-i yār** [2] Sevgilinin lāl gibi kırmızı renkli
dudağı.
- G306/3 Bakma gülşende gül-i ra 'nāya **la 'l-i yāra** bağ
Kıo nazar çeşm-i nigāra nergis-i şehlāyı kıo
- G294/7 Olursa eyle **la 'l-i yāri** em sem
Tabîbā çāre yokdur merhemiñden
- la 'l-i zülāl** [2] Berrak, saf, tatlı su gibi dudak.
- G325/5 Hem şuna **la 'l-i zülālinden** saña āb-ı şarāb
Hem daħı tekrār-be-tekrār būseler iħsān ide
- G384/5 Semenzār-ı ruħunda bir taraf **la 'li zülālinden**
Tolu havz-ı zeķan uş bu kenār-ı cūya söz var mı
- la 'lim şarāb** [1] Dudağı şarap olan sevgili.
- G313/7 Didi içer misin **la 'lim şarābın**
Didim sevgend-i mey-ħ'vārım ki va 'llāh
- la 'l** [1] Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. ||
Sevgilinin kırmızı dudağı.
- G146/5 Ser-i zülfün hevāsıyla koma ben hāki **la 'liñ** vir
Bilürsin āteşin teskini mādır bād el virmez
- la 'liñ yādı** [2] Sevgilinin dudaklarını hatırlama.
- G261/7 Kānd-i **la 'liñ yādına** oldum Semerkānda revān
Bilmezem uzaķdayım yakındayım ya ķandayım
- G274/3 Kan karışmış eş-k-i çeşmim akdı **la 'liñ yādına**
Ravza-ı cennet gibi ħüsñün mükemmel ber-devām
- la 'līn tudağ** [1] Sevgilinin kırmızı dudağı.
- G262/3 Ağızı şadefdir dür dişi **la 'līn tudağ** gevher yanağ
Zülfü zer-i āb-rızdır gerdāndır çün sīm-ħām
- lām** [1] "Lam" harfi. || Sevgilinin yüzüne lam harfi
gibi kıvrımlı dökülen zülfü.
- G36/11 Büküldi **lām** gibi bu kāmetim olup iki ķat
Ĝam ile Nebzî-i şeydā gel eyle vird-i zebān
- lām ol-** [1] Boyları lam harfi gibi bükülmek.
- G222/10 'Āşıkıñdır Nebzî-i āvāre isterseñ delīl
Elf ķaddi 'aşķ ile **lām olduğı** olmaz mı dāl
- lā-mekān** [2] Belli bir yeri olmayan, mekānsız. ||
Zuhurdan önceki, zaman ve mekānın bulunmadığı alem.
- Mh4/13 **Lā-mekān** idüp mekānım küh u şahrā eyledi
Terk-i 'arż itirdi bî-pervā vü rüsvā eyledi
- N54/1 Nāmdaşımđır benim dil-dād-ı Leylī **lā-mekān**
Nā-kemāl olmaz baña hem-ser meger kim ver
hemān
- lānegāh** [1] Kuş yuvası yeri.
- K29/10 Nebziyā hātif didi bu mışra 'ı tārīħine
Kuşça cānyuçün nihāl-i Sidre olsun **lānegāh**
- la 'net eyle-** [1] Allah'ın rahmetinden mahrum
kalmasını dilemek, bedduā etmek.

Tr1/12	okuyanlar okışun lutf u mürüvvet eylesün o pelîde ba' dehü anlar da la'net eylesün	lâ-ya' kıl- [1] Akıl başından gitmiş, aşk ile kendinden geçmiş.
	lâşe [1] Zayıf, bitkin, işe yaramaz. Ölü gibi olan kimse veya şey, leş.	G220/6 Şehâ 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm kim Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya' kıl
G398/8	Ne ğam toprağ isem zîrâ türâb-ı bâb-ı dildârım Raķibiñ hâk-i nâ-pâki yanımda lâşedir lâ-şey	lâyık [11] Uygun, yaraşır, münasip.
	lâşe-i murdar [1] Pis leş.	G53/4 Sen ki bir edne'l-dânîsin ayakda pây-mâl Şâh-ı mülk-i fitnedir ol aña lâyık taht u tâc
G8/5	Göricek lâşe-i murdârımı ol nâ-merdiñ Birbirin eyledi vesvâs ile hânnâs 'ezâ	G56/2 Sen şabûh iç vaşl olup ağıyar bedle her şabâh Ben şeb-i hicriñde lâyık mı içem râh-ı revâh
	lâ-şey [1] Çok önemsiz, çok basit ve değersiz.	G105/16 Yaraşmaz lokma-ı tûtî çü zâğa Oda lâyık münâsib hem degildir
G398/8	Ne ğam toprağ isem zîrâ türâb-ı bâb-ı dildârım Raķibiñ hâk-i nâ-pâki yanımda lâşedir lâ-şey	G198/10 Didiler meclis-i hâşşînda görüp Nebzî gibi O şehiñ şem'ine lâyık dahı pervânesi yok
	lâ-taķnaķtı min-raķmeti'llâh [1] "Allah'm rahmetinden ümit kesmeyiniz. ayetlerine telmih vardır." Ayetine telmih vardır. (Zümer, 39/53)	G285/10 Nebzîyi da'vet kıl ey hünî vişâliñ h'Yânına Aç u muhtâc u fakîrem lâyıkam ihsâna ben
K12/4	Hîtâb idüp 'uşât-ı mü'minîne Didiñ lâ-taķnaķtı min-raķmeti'llâh	G329/10 Şehâ zıkr-i lebiñ almak dehâna Ne lâyıkdır raķibe o pelîde
	lâ'ubâlî [8] İlişiksiz, kayıtsız, saygısız ,senli benli.	G330/6 Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey perî-peyker Bu tarz u bu revîş bu tarz bu lâyık mı insâna
G41/2	Kâ'îlim ger meskenim hâk ola yâ dîbâc-ı taht Lâ'ubâlîyim benim birdir yanımda nerm u şaht	G339/10 Kâbul it Nebzîyi cânâ tapuñda hâdim olmağa Budur ancak harîm-i hâşşına lâyık u şâyeste
G45/10	Râzî ol şaff-ı ni'âle Nebziyâ şadr isteme Lâ'ubâlî olana siyyân olur balâ vü pest	K8/2 Nâm-ı Hudâ dilde ol 'ezkâr Lâyık o her dem ola tekrâr
G46/2	Nâm-cüy iseñ dilâ kıl şîşe-i nâmî şikest Lâ'ubâlî mest-i lâ-ya' kıl ol ol şahbâ-perest	K13/42 Hâşılı dünyâda var olsun vücûdi hayr-ile Bundan özge ol şehe lâyık tehayâ kalmamış
G65/14	Künc-i hicriñde yatur Nebzî kuluñ vaşl istemez Lâ'ubâlîdir begim birdir aña nâ-bûd u bûd	K32/34 Koma yanında kala itdigi haķķından gel Bu durur lâyıķı başına geçür miyâlî
G230/10	Ĝam beni bed-nâm iderse ğam degil Lâ'ubâlîyim neme hurrem benim	lâyık degil mi [1] Bir şeyi elde etmeye hak kazanmış mı, uygun mu?
G263/1	Lâ'ubâlî olmuşum rûsvâlîğa 'âr eylemem 'Ârdır hûsrân-ı devlet ben anı kâr eylemem	K14/10 Hülâşa bî-kuşür kaşr-ı muţarrâ mesken-i ra'nâ Ne var medh eylesem lâyık degil mi bak her yana
G358/1	Dilâ 'âşık gerekdir lâ'ubâlî Ĝam-ı ma'şûķ ola vehm ü hayâlî	lâyık degil [1] Münasip değil, yaraşmaz, uygun olmamak.
N20/3	Lâ'ubâlîyim baña ta'n itmesün aħbâblar İhtiyârımla degildir ıztırârî olmuşum	G354/3 Mezheb-i hûbânda lâyık degilken inķitâ' Ol güzeller şâhi şimdi bir nev-âyîñ eyledi
	lâ'ubâlî ol- [1] Kayıtsız olmak, teklifsiz olmak, saygısız olmak.	lâyık-ı iclâl [1] Saygıya layık olma. Büyüklüğe, kudrete layık olma.
G2/10	Câm-ı Cemle nûş idüp şahbâyî ğamdan ol berî Lâ'ubâlî ol ki birdir bil ki faķr ile ğınâ	K19/1 Habbezâ zât-ı şerîf ü lâyık-ı iclâl u câh Mâ'il-i lutf u 'inâyet nâ'il-i fazl-ı İlâh
	lây [1] Balçık.	lâyık it- [1] Layık, uygun, yakışır olmak.
G133/6	Ölürsem derd-i hicriñle bu cismim Üşüp küyuñ kilâbı lây iderler	

- G81/14 Hülüş üzre bulursun hîdmetinde Nebzîyi cānā
Pes anı lutf idüp ihsânîna gel **lāyık it** hemvār
lāyık mı [1] Yakışır mı, uygun mu, münasip mi?
- K25/14 O deñlü mahrem iken saña Nebzî
Bu dem redd eylemek **lāyık mı** bilmen
lāyık ol- [2] Hak etmek; uygun ve münasip olmak.
- G342/2 Muvāşıl olmağ-ile dil-berā la 'l-i lebiñ cāma
El üstünde tatarlar şöyle **lāyık oldı** i 'zāma
- G345/4 İrişüp bende-i miskîn ni'am u mekremetle
Kereme **lāyık olup** lutfā sezāvār olsa
lāyık u sezāvār [1] Layık ve yaraşır.
- K8/36 Bulmaz idi mesned-i 'ālî
Olmasa **lāyık u sezāvār**
lāyık-ı ihsân [2] İhsana, lütfā, layık olmak; iyiliği
hak etmek.
- G349/4 Bu sezā mıdır 'aceb kim ol raķīb-i nā-sezā
Ben çekem cevŗ ü cefā o **lāyık-ı ihsân** ola
- G116/8 Her kime 'arz eyledim hāl-i dil-i pür-ğamı
Lāyık-ı ihsân olan didiler azhar budur
lāyık-ı vaşl ol- [1] Kavuşmaya layık olmak.
- G293/2 Vaşla irmez varnı İsar-ı cānān itmeyen
Lāyık-ı vaşl ola mı bu kavli iz'ān itmeyen
lā-yuḥşā [1] Sayısız.
- K33/19 Dil-i senginine taşlar urılır **lā-yuḥşā**
Yine ol kara göñül şerm-ile bî-dil olmaz
Las [1] Güney Kafkasya kökenli bir halk, Laz.
- K33/31 Ya daḡı Kürd mi disem **Las** mı disem ya Türk mi
Dir isem Gürcî velî Gürcide mükriil olmaz
lāzım [1] Gerek, gerekli **Las** yakışır, layık.
- M3/16 Yine bu hāl ile ol nā-tāhir
Padişāha daḡı **lāzım** zāhir
lāzım değil [1] Lazım olmamak, gerekli olmamak.
- K2/33 Beyyine **lāzım değil** 'Aşrın şehisin fi'l-Beled
Ġāşiyedār olmağ A'lā saña bi'l-İhlāş Ṭa-hā
lāzım durur [1] Lazımdır, gerekir.
- G53/12 Dağ yak sineinde yir yir şevķ-ı ruḡsār ile var
Ġam şebinde çün saña **lāzım durur** şem' ü sirāc
lāzım ol- [1] Gerekmek.
- K14/12 Du 'ā '-ı hayr-ile yād eyleyüp kütulağıl anı
Budur **lāzım olan** zîrā dilā erbāb-ı iz'āna
leb [59] Dudak.
- G13/6 Tîğ-ı ġamzeñ dilleri mecrūh ider
Lebleriñ ammā begim 'ayn-ı şifā
- G24/7 O **leb** mercāndır ya küt-ı cāndır
Kelāmı āb-ı gül ya 'azb-i meşrūb
- G25/4 Zebānñ bülbül-i güyādır ey şîrîn-maķāl ammā
Velikin nā-şüküfte ġonca-ı pür-ğuncdur ol **leb**
- G26/4 Zebānñ bülbül-i güyādır ammā
Velikin nā-şüküfte ġoncadır **leb**
- G37/1 Zulmet-i ḡatṭında şāhā **lebleriñ** āb-ı ḡayāt
Mürde-dil buldı anıñla dürr-i nā-yāb-ı ḡayāt
- G73/6 Zülfi şeb-bü çeşmi cādū bir perî-ḡū māh-rū
Hem şādef fem dişi incü **lebleri** gevher midir
- G79/9 Şaçı leylā **lebi** şîrîn diyü şöhret bulup dilde
Müdām oldukları Mecnūn u Ferhād oldıġındandır
- G98/6 Uğradır deşt-i cünūna 'āşıkı leylī şaçūñ
Ey **lebi** şîrîn şalup tağlara hem Ferhād ider
- G110/1 **Lebleriñ** güyā ki Hızrñ çeşme-i ḡayvāmdır
Kaṭre-i la'liñ niçe dil-ḡastanñ dermāndır
- G112/6 Dehānñ dökdü kanım bezm-i 'aşkıñda şarāb itdi
Lebiñden şordum ey āfet didi kim kana kan ister
- G115/8 Gülistān-ı cihān içre açılmış bir gül-i tersin
Yazıkdır bülbülüñ ağlatma güldür ey **lebi** gül-ter
- G131/8 Murabbā gül-be-şekkerdir dehānñ
Olupdur **lebleriñ** ķand-ı mükerrer
- G159/6 Dehānñ maķsim-i 'ayn-ı cināndır ḡür-manzarsın
Aña Kevser sözüñ Tesnīm **lebiñ** her biri ķısm
olmuş
- G164/3 Ġoncayı dem-beste kıldı **lebleriñ** güftār ile
Servi bî-fer ķılsa tañ mı işbu refṭār u reviş
- G169/10 Bezm-i 'aşka cigerim nuķl eyledim bağrım kebāb
Sāķıyā şun **lebleriñ** sen de şarāb-ı nābveş
- G170/3 ḡātem-i mihr-i melāḡat ḡalkasıdır **lebleriñ**
Dürr-i yek-tā gibi dendānñ aña elmās-ı faş
- G177/5 Koçdırup ince miyānıñ **leblerin** emdirmedü
Pes bilindi ma'nî-i lā-ḡayra illā fi'l-vasat
- G182/7 Bir **lebi** şîrîne meyl idüp şarāb-ı la'lin iç
Gör ķalur mı zāhidā ķalbinde Kevserden tama'
- G185/3 Sen yüzi gül kaddü serv ü **leb** 'ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülistāna geşt-i şāḡrā seyr-i bāğ

G187/4	Gerçi Ferhâdım bugün bir küh-ı ğamda hüsrevâ Sen lebi şîrîn 'aşkıyla velî tağ üsti bâğ	G398/1	Hayât-ender-hayât oldu kelâmıyla lebiñ yâ Hay İrîşsün 'aşıkâna lutf u ihsânîñ pey-ender-pey
G189/8	Ey gönül bañr-i melâhatdır o şâh-ı berr ü yem La'ldir leb dürr-i yek-tâ dişleri ağzı şadef	G401/1	Gönül ol dişleri incü lebi hamrâya meyl itdi Ruñı gül kâkûli şeb-bû semen-sîmâya meyl itdi
G203/3	Dü leb beynindedir devlet zühürü Velî 'âlemde erbâb-ı himem yok	K15/24	Nebziyâ târîhin i' lâm itmege Ancalar bâz eylemişlerken lebi
G203/7	Lebiñ öpdümse ger şeydâlığında Deliye bu şerî' atde kalem yok	K15/12	Öyle bir âfet irişdi 'âleme Şiddet-i berdden toñup deryâ lebi
G219/9	Luft idüp Nebziye bir büse 'atâ kıldı lebi Bilemem karz mı ola yoñsa ki caba mıdır ol	K15/2	Yok şitâda hürmet ü 'izz-i Nebî Ey dil incitdi niçe tütî lebi
G248/6	Mañabbet cāmını nüş eyledim bezm-i vişâliñde Lebiñ devrinde sâkî bâde-i şahbâdan el çekdim	Mr3/7	Lebleri âb-ı zülâli zindesidir şübhesiz Ol Mesîhâ-dem dehânî çeşme-i hayvânıñın
G252/8	Şacı şankim buñur-ı Meryemîdir Lebin şordum Mesîh-âsarı gördüm	Mr3/2	'Aşıkâna 'ayn-ı dâder çeşmi ol fettânıñın Lebleri ammâ devâdir ol gümüş gerdânıñın
G258/12	Niçe dil-dâdeleriñ kanın içerken şanemâ Ne revâdir ki lebiñ mihr ü vefâdan ura dem	N1/1	Nün-ı Kevserdir lebiñ ey nev-civân Nün vir nüş idelim anı revân
G260/2	Teb-hâle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nâlim Kandır beni vaşlıñla lebi âb-ı zülâlim	N21/1	Bâde-i şâfî lebiñsiz zehr-i kâtildir baña İçmezem bi'llâh ol semm-i helâhildir baña
G280/7	Tabîbim lebleriñ 'ayn-ı şifâdır 'Aceb bu derdime olmaz mı dermân	G28/6	'Asel şunarsa çarñ zehr-âmîzdür Leben şunarsa oldur turş-ı râ'ib
G290/4	Begim bezminde ruñsârîñ meze olduysa 'uşşâka Lebiñ bâde dehânîñ hem dañı fağfûrî cām olsun	G91/3	Lebiñ kim âbdâr emrûda beñzer Umup her teşne diller istemişler
G319/4	Ka'bedir cânâ ruñuñ zülfi-i siyâh astârıdır Lebleriñ teşbih idersem n'ola mâ'-ı Zemzeme	G102/5	Lebiñ ey tütî-i şîrîn-zebânım Nebât u kand u sükker yâ 'aseldir
G338/3	Bâde-i hamrâ lebiñdir bezm-i 'aşkda sâkiyâ Bu dil-i şad-pâredir hem anda büryân var ise	G105/7	Lebiñ emdir baña meclisde sâkî Şarâbıñ derd-i 'aşka em degîldir
G360/3	Hoğkadır ağzı lebi yâkût-ı ter Dişleri 'ıkd-ı süreyyâ yüzi ay	G132/5	O bâlâ kâmetin Tübâ lebiñ Kevser özüñ Rıdvân Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llâh müveccehdür
G361/7	ün gice rü'yâda tatdım leblerinden çâşnî Lezzet-i la'liñ tuyp ol dada virdim gönlümü	G234/5	Lebiñ zevkiyla çün pür-cüş u şürüm Ruñuñ şevkiyla bi-şabr u şekîbim
G369/3	'Arz kıl meclisde ey kaşî kemânım lebleriñ Zahm-ı tîr-i ğamzeñe la'l-i lebiñ merhem gibi	G317/3	Lebiñ 'aynû'l-hayâta eyler-idim şübhesiz teşbih Eger olmuş olaydı la'l-i lebiñ-zülâli anda
G387/8	Ağzı ol tütî-kelâmıñ çeşme-i hayvândır Cân-bağşdır lebleri ammâ ki dil-keş bir dañı	G323/3	Lebiñ hoğka dehende ğonca mıdır şuya kazanmış ol 'Acebdür bilmezem sükker midir ya engübîñ üzre
G390/6	Ruñuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtüñ da Dârâdır Dehânîñ cām-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân oldu	G330/2	Şadefdir ağzıñ ey dil-ber dişîñdir dañı dür-dâne Lebiñ yâkût u ya la'l u ya mercân ya nedir ya ne
G391/4	Nigârâ bâğ-ı hüsnünde zenañ ayvaya utruncdur Ruñuñ elma ya gül-nâr u lebiñ hürmâ ya tîn oldu	K2/36	Çün yüzün ve's-şems saçın ve'l-leyl ü şadrîñ İñşirâh Vuşlatıñ Kâdr ü lebiñ ve't-tîñ ü haddiñ ve'd-duhâ
G393/13	Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde ey şanem bilmem İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba ya hañâ m'itdi	G368/3	'Ayn-ı Kevserdir dehânîñ lebleriñdir Selsebîl Nâb la'liñ bâde-i Tesnîmveş ahlâ gibi

- Leb-i sākī [1]** İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan sevgili.
- G221/3 **Leb-i sākīyi** öpünce piyâle Kızardı gül yañağı oldu gül gül
- leb la' l [1]** Sevgilinin lal taşı gibi kıpkırmızı dudağı.
- G69/10 Zerrîn kadehdir ol nâf-ı şâfi
La' lındir leb simîn sâ'id
- leb-â-leb [1]** Dudak dudağa, yakın olmak. || Vakit geçirmek.
- G379/8 Ferâmûş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymânı
O kelb-ile **leb-â-leb** devr ider peymânı gördün mi
- Leb-be-leb [1]** Dudak dudağa, yakın olmak. || Vakit geçirmek.
- G303/12 Yâd-ı la' liñle şehâ hum-hâneler
Leb-be-leb zânü-be-zânü toptolu
- leb-i cân-baḥş [2]** Can veren dudak, can bağışlayan dudak.
- G287/11 Dökdi kanım o **leb-i cân-baḥşın** ey âfet benim
Kana kana ceng iderdim ger olaydı kana kan
- G195/3 **Leb-i cân-baḥşımı** 'uşşâk-ı şeker-rîz görüp
Bir ağızdan didiler çeşme-i hayvân olacak
- lebi dârü's-şifâ [1]** Sevgilinin dudağının şifası, dermanı.
- G272/4 Girîzân olmasa bîmâr-ı hicrânından olmaz mı
Vişâliyle 'ilâc itse **lebi dârü's-şifâsından**
- leb-i dil-ber [1]** Gönlü kendine çeken sevgilinin dudağı.
- G327/22 Bugün Nebzî yine hurrem durur dil
Leb-i dil-berden irdi aña çäre
- leb-i gül-nâr [2]** Nar çiçeği renginde dudak.
- G97/10 Seve Nebzî aña nisbet daḥı bir sîb-ruḥı
Bâğ-ı 'âlemde hemân o **leb-i gül-nâra** mı var
- G305/4 Te'eddüb eyle şeft-âlûsın alma
Ruḥundan o **leb-i gül-nâra** karşı
- leb-i ḥamrân [1]** Kırmızı dudak.
- G213/10 Gül-i gülzâr şanup kıldı fiğân bülbülves
Dil-i Nebzî göricek o **leb-i ḥamrânı** seniñ
- leb-i la' l-i şeker-rîz [1]** Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı dudağı.
- G206/3 **Leb-i la' l-i şeker-rîzîñ** virirse büse bir şaḥşa
Şafâsından düşüp ḥâke olur fi' l-hâl şâdîmerg
- leb-i la' l [11]** Sevgilinin lal taşı gibi kıpkırmızı dudağı.
- G74/5 **Leb-i la' li** o hürûñ çeşme-i Kevser durur güyâ
Seḳâhum Rabbuhum naşşı amîñ şânında müsveddir
- G211/7 **Leb-i la' li** o ṭabîbiñ dile tiryâk durur
Be raḳîbâ aña te' sîr ide mi zehr ü semiñ
- G81/2 Şehâ Şîrîn-kelâmında dile ümmîd-i merhem var
Leb-i la' liñde zaḥm-ı sîneye dârü-yı pür-em var
- Mü1/5 Zâtında egerçi **leb-i la' liñde** şifâ var
Her derde devâdır
- G125/3 **Leb-i la' liñden** irer derd-i dile irse devâ
Hükemâ çoğ velî-i Ḥazret-i Loḳmân bir olur
- G158/4 O ḥünî ḡamzeler açduğı işbu zaḥm-ı sînemle
Begim itmez **leb-i la' liñden** özge merhem istînâs
- G379/5 **Leb-i lâ' linden** irgürdi şifâ aḡyâr-ı bed-ḥ'vâha
İrişdirmez baña zerre ḳadar dermânı gördün mi
- G208/5 Ğayret-i tâb-ı ruḥ u âb-ı **leb-i la' liñile**
Göyünür nâra semender boḡulur mâya semek
- G208/4 Maraž-ı 'aşka 'ilâc için eṭṭbbâ didiler
Leb-i la' lîniñi ḥastaña emdir yeke yek
- G43/9 **Leb-i la' lîniñi** ḥ'vâb içre bûs it
Saña Nebzî budur şimdi zarâfât
- G221/7 **Leb-i la' lîniñin** işitdi vaşfin
Sürâḥî baş egüp didi ki ḳulḳul
- leb-i la' liñ ḥayâli [1]** Sevgilinin kırmızı dudaklarının hayalı.
- G87/2 Ğam-ı ḥâl-i siyâḥın dilde cânâ bir ḳara ṭaḡdır
Leb-i la' liñ ḥayâliyle sirişkim Ḳızıl Irmaḡdır
- leb-i mercân [3]** Mercan gibi kırmızı dudak.
- G174/12 Fi' l-mesel deryâ gibi aḳdı o serviñ pâyına
Eşk-i dîdem tâ ide ḥâlin **leb-i mercâna** 'arz
- G142/14 Dîdemiz Ceyḥünves eşk-i revân itse ne var
Nebziyâ baḥr-i cefâdır o **lebi mercanımız**
- G138/1 Beñzer **leb-i mercânna** la' l ü güher olmaz
Yaşım gibi 'âlemde benim sîm ü zer olmaz
- leb mül [2]** Dudağı şarap gibi kırmızı, mest edici dudak.
- G207/3 Dili bülbül **lebi mül** ḥad ḳaranfil kâküli sünbül
Güşâde gül-'izârında gül-i bi-ḥârî pek nâzik

G221/5 Yüzi gül **mül lebi** sünbül saçdır
Karanfil haddidir hem hâli fülful

leb şîrîn [6] Tatlı ve şirin dudaklı sevgili.

G354/1 O **lebi şîrîn** beni Ferhâd ol hîn eyledi
Mâni-i 'aşk kalbimi çün hâne-i Çîn eyledi

G279/4 Zülfi leylidir seni zâr eyleyen Mecnûnveş
Ol **lebi şîrîndir** ey dil hem dağı Ferhâd iden

G218/10 Meyl idersin her saçı leylâya uş Mecnûnvâr
Her **lebi şîrine** hem Ferhâd imişsin ey göñül

Mü2/3 Hayf o **lebi şîrine** ki Ferhâdını bilmez
Her demde tecâhül

G267/10 Hışımnağ oldu çeşmiñ gerçi ey şüh
Leb-i şîriñiñ ammâ oldu hoş-büy

G104/2 Ağzına ey gül-dehânım verd-i ahmer imrenür
O **lebi şîriñiñe** hem kând u sükker imrenür

lebi sükker [1] Dudağı şeker.

Mü5/19 Ey Mısr-ı halâvetde **lebi sükker** ü kândım
Vey Yûsuf-ı Ken'ân

leb-i yâr[1] Yarın dudağı.

G97/3 **Leb-i yârimden** eger irmeye bir zerre şifâ
Marâz-ı 'aşka tabîbâ 'acebâ çâre mi var

lebîb [1] Akıllı, zeki, fatin.

G34/4 Ne mevâlî ne kuzât u ne 'avâm
Ne havâşş u ne ehaşş u ne **lebîb**

lebleri mercân [1] Sevgilinin kırmızı dudağı.

G304/8 Çün ki sen deryâ-yı 'aşk içinde gavvâşşın bugün
Ol şâdef-fem dişleri dür **lebleri mercânı** sev

lebleriñ em- [1] Sevgilinin dudağını öpmek ve
dudağının lezzetine erişmek.

G373/3 Tabîbâ **lebleriñden emsem** eyle
Dil-i bîmârımıñ nâ-hoş mizâcî

lec it- [1] İnatlaşmak, çekişmek.

G49/1 Cürmimi bildim bağışla suçumu gel **itme lec**
Tevbe bismi'llâh günâhımdan şehâ lutf eyle geç

Leclâc [2] Satrancı icat ettiğine inanılan kişinin
adıdır. Burhân-ı Katı'da Leclâc'ın Vâzi-ı satrañ olduğu kadar
'Kumarbazların pîri'nin adına da Leclâc denildiği
yazılmaktadır. Ayrıca eserde Leclâc kelimesinin peltek
anlamına da geldiği zikredilmektedir (Burhân-ı Katı, s. 544).
Satrancı Leclâc'ın icat ettiğine dair bir kannat varsa da
gerçekte satrancı icad eden şahıs bu kişi değildir. " O ustası
Dahir bin Sisa'nın icat ettiği bu oyunu İran 'a Leclâc alıp

getirmiştir. Satrañ İran'da geliştiği için mucidi Leclâc
sayılır" (Pala, 2005, s. 311).

Satrañ oyununun mucidi olan Leccac misali iyi
satrañ oynayan; aşığı aşk oyununda yenen, kendine aşık eden
sevgili.

G1/1 Felek **Leclâcını** gör kim virir ruh şayd ider filhâ
Cinânâsâ müzeyyen yine hüsnuñ bağ-ı güzlârî

G256/2 'Aqlımı beydağ dilim fîl nefsimi at eyledim
Ferz-i 'aşkımla felek **Leclâcını** mât eyledim

lede'l-esrâf [1] İleri gelenler nezdinde, itibarlı
kişiler huzurunda.

K2/76 Yok degil nokşânımız var i 'tizârimiz dağı
Çün ki maqbûldür **lede'l-esrâf** 'izâr-ı dünyâ

ledü li'l-mevt [3] Ölmek için dünyaya gelirsiniz.

K29/6 Yuf cihâna kim vire âhîr fenâya cümlemiz
Çün **ledü li'l-mevt** dinildi âh mine'l-mevt âh u vâh

K31/5 N'ola fevt irse mañlûka **ledü li'l-mevt** hükmidir
İrişmez fevt ü mevt ancak Cenâb-ı Hayy u
Kayyûma

K4/16 Degil bâkî bu 'âlemde melek cinn ü benî Âdem
Ledü li'l-mevt buyurdu Habîbullâh kıl iz'ân

lehv [1] Önemli şeylerden alıkoyacak faydasız iş,
oyun, eğlence.

N48/4 Toymadım bâdede olan dada
Ya o muğ-peççede lu'b u **lehv**

le'im [1] Alçak, aşağılık olmak. || Cimri olmak.

G203/1 **Le'im olmuş** cihân halkı kerem yok
Kerimü't-tab' olanlarda direm yok

leke [1] Leke, pislik eseri.

K33/3 İrişür kanda ise bir **lekeden** tîr-i sitem
Leked-i derd ü kederle dili bî-ğil olmaz

Leked-i derd [1] Hüznün, kederin tekmesi. || Kötü,
olumsuz durum; kötü huy, istek.

K33/4 İrişür kanda ise bir lekeden tîr-i sitem
Leked-i derd ü kederle dili bî-ğil olmaz

lel [1] Lel (lal) kıymetli taş. || Kıymetli, değerli.

G225/8 Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol
Tarîk-i müstakîmi unudup gel olma ad **lel** gel

lem'[1] Parıltı, parlaklık.

G184/8 Hâk olup râhînda cânâ eyledim mañv-ı vücûd
Âteş-i 'aşkıñdır ancak eyleyen bu dilde **lem'**

	lems [1] Ellemek, dokunmak, temas etmek.	K18/8	Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mâ-ı Kevserdir lezâzette Melîhu't ta'm u ü 'anber-bû revân-bahşâ şâfu'l levn
G184/4	Ža'f-ı dil oldu muzâ'af gitdi a'žadan kuvâ Kalmadı hiss-i baŝar hem lems ü ŝetm ü zevk u sem'	K20/2	Höşâ âb-ı revân-bahşâ-yı dil-cü 'ayn-ı 'Adnâsâ Melîhu't ta'm u ü 'anber-büy u rûh-efzâ şâfu'l levn
	lenger [1] Gemi demiri, çapa.		levs-i riyâ [1] İki yüzölçüm, gösteriş pislîgi.
G388/1	Himmatim deryâ-yı 'aşk fülki gönül lenger gibi Hızırveş gönümlümle her dem himmetim hem-ser gibi	K21/14	Derünüñ nür-ı ihlâş ile pür-nür eyle ey zâhid Yeter levs-i riyâ vü 'ucb ile pür-hâr u hâşâk it
	leşker [1] Asker.		leyl [1] Gece. Aynlıgım karanlıgi.
K11/18	Dileriz gâlib it a'dâ-yı 'anüdına anı Dağı hem leŝkeriniñ her birini ejder it	G127/6	Zülfünde kalsa gönülüm dendân ile bulur yol Güyâ ki leyl içinde necm ile mühtedâdır
asker.	leşker-i encüm-şumâr [1] Yıldızlar kadar çok asker.		leyl ü nehâr [4] Gece ve gündüz; devamlı, aralıksız.
N22/3	Leşker-i encüm-şumârım çeşm-i pür-nem kaşresi Tabl u küsumdur bu sinem düd-ı âhımdır 'alem	G48/13	Cevrin efvün itmede leyl ü nehâr Nebziyâ her-bâr elinden el-gıyâs
	leşker-i ezhâr [1] Çiçek ordusu.	G8/8	Ben o ħunzîr-ı kebîr ile kurup ma'rekeler Turmayup ider idim leyl ü nehâr ulu ğazâ
G14/2	şâh-ı gül şâhn-ı bahâra geldi kendi câ-be-câ Leşker-i ezhâr ile şahrâ bezendi câ-be-câ	G139/7	Hvâb u râhat virmez ehl-i 'âleme leyl ü nehâr Rüz dil-süz âhımız şeb nâle-i şeb-gîrimiz
	leşker-i ğam [1] Gam askeri, dert, keder askeri.	Mr5/3	Oldı sivâ leyl ü nehâr Ĝâlib velî şadî be-ĝam
N13/1	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer Bunca ħadem haşemle hem şâh-ı elem gelür geçer		Leylâ [4]
G88/1	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer Bunca ħadem haşemle hem şâh-ı elem gelür geçer		1. Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
	let [1] Dayak, dayak atma, darbe.	G133/2	Beni Mecnûna çün hem-pây iderler Seni Leylâya hem hem-tây iderler
Tc1/63	Let durur devlet ŝoñı vizr-i vezâret câh-ı câh Kâ'inâtuñ ħâline diĝkat ile itdim niĝâh	Mş2/43	Ķanı Mecnûnı cihâmiñ kanı Leylâsı begim Ķüsnüne ĝırrâ olan dil-ber-i ĝarrâsı begim
	levh [1] Sayfa. Üzerine yazı yazılan düz şey, nakşetmek, yazmak.		2. Siyah.
G24/13	Gümüş bir levhdir Nebzî o sîne İŝüñ altundur ismiñ olsa mektûb	G21/1	şaçı leylâ ruhuñ olduĝça peydâ Niçe diller olur mecnûn u şeydâ
	levh-ı cebîn [1] Alın levhası, alın yazısı.	G152/9	Ķamer-ruh kâkûli leylâ da olsa şeb-i hicrinde seyr idüñ ħamersiz
K17/15	Levh-ı cebiniñde 'ayân yazmış debîr-i kün fe-kân Olduñ sa'âdetle şehâ âşaf sîre vü ketĝudâ		leyle-i hicr [1] Aynlıgım karanlıgi.
	levh-i dil [1] Gönül levhası, gönül sayfası.	G154/5	Ruĝunsuz leyle-i hicre ziyâ yok Olur mı rüşenâ-yı şeb ħamersiz
G1/7	Sen ammâ zann idersin levh-i dilden oldu zâ'ilhâ Bilürsin bu cihân mülki degil çün kimseye bākî		leyle-i firĝat [1] Aynlık gecesi.
	levn [2] Temiz renk, boya. Beniz, yüzün rengi.	G249/5	Leyle-i firĝatde her şeb tâ-seher meŝür idüp Encümi bîdâr iden âh u enînimdir benim
			leyle-i hicr [2] Aynlık gecesi.

- Mu2/1 **Leyle-i hicrin** nihâyetsiz görüp kaldım taña
Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancak mesâ
- G20/1 **Leyle-i hicrin** nihâyetsiz görüp kaldım taña
Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancak mesâ
- leyle-i kadr [1]** Kadir gecesi, Kuran'ın Hz. Muhammed'e indirilmeye başlandığı gece olarak Müslümanlarca kutsal sayılan Ramazan ayının 27. Gecesi. || Sevgilinin saçları.
- G358/15 Firâkı rüze vaşlı **leyle-i Kadr**
Gören 'ıyd eyler ol kaşı hilâli
- leylî [2]** Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. || Siyah saç.
- G89/5 Ugradır deşt-i cünûna 'âşıkı **leylî** saçun
Ey lebi şîrîn şalup tağlara hem Ferhâd ider
- G128/9 O saçı **Leyliye** Mecnûn iseñ eger Nebzî
Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civâr
- Leysü'llâh [2]** Allah'ın aslanı.
- Kt3/24 Dilîrânı görüp meydân-ı dîniñ didiler cümle
Budur şîr-i ner-i gâb u gâbât **leysü'llâh** hem dağı
- Mş1/19 Kanı Bû Bekr ü 'Ömer 'Osmân u **Leysü'llâh** kanı
Cümle gitdiler beğâyâ kaldı ancak nâm u şân
- lezâzet [1]** Hoşa gidecek tatlı şeyler, zevk alınacak şeyler.
- K18/7 Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mâ-ı Kevserdir **lezâzetde**
Melîhu't ta'm u ü 'anber-bû revân-bağşâ şâfu'l levn
- lezîz [7]** Lezzetli, tatlı, hoş.
- G70/2 Kaşâyıfle pâlûde nân-ı semîz
Degil bûs-ı la'l-i lebiñden **lezîz**
- G71/1 Ey gönül 'âlemde ben ancak şanurdum cân **lezîz**
Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cânân **lezîz**
- G71/2 Ey gönül 'âlemde ben ancak şanurdum cân **lezîz**
Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cânân **lezîz**
- G71/4 Āteş-i hicrân ile bağrım kebâb etdiñ benim
Çeşm-i mestânem olur bezm içre çün büryân **lezîz**
- G71/6 Her kaçan gelse hayâlin çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür mihmân **lezîz**
- G71/8 Öyle üns olmuş begim kan içmek ile kim olur
Dide-i hûn-h'vârîña şehd ü şekerden kan **lezîz**
- G71/10 Nebziyâ terk itme kelb-i küy-ı yârîñ ülfetin
Didiler merd-i garîbe şoşbet-i yârân **lezîz**
- lezzet vir-** [1] Tat vermek, hoşnutluk katmak.
- N24/1 Bezm-i vaşlıñda 'aceb **lezzet virir** cânâ femîñ
Dadı yok yanında bi'llâh bâde-i câm-ı Cemîñ
- lezzet-i la'l [2]** Lal taşına benzeyen kırmızı dudağın tadı.
- G361/8 Dün gice rü'yâda tañdım leblerinden çâşnî
Lezzet-i la'liñ tıyup ol dada virdim gönülümü
- G68/9 Kanda beñzer **lezzet-i la'liñe** ey dil-ber 'asel
Kanda şîr ü kanda sükker kanda şehd ü kanda kând
- libâs [4]** Elbise. || Yaprak, çiçek.
- Kt20/7 'Aşkın **libâsıyla** tâc u kabâyı
Hırkayı terk idüp 'uryân olayım
- Mş1/34 Yâsemîn-i sîm-ten şân kim hayâl olmuş durur
Lalenîñ surh **libâsı** kara şâl olmuş durur
- Tr2/52 Dökilüp berg-i hâzân gibi şarardı bağlar
Çıkarup sebzi **libâsın** karalar giydi çemen
- K24/25 Fakrîñ **libâsın** key bil dağı sen
Anuñ gibi yok hiç sevb-i fâhîr
- lihye [2]** Sakal, riş.
- K6/19 Geldi çün **lihyem** didim târîh için bu mısra 'ı
- Kt11/4 Vâkı'a gül-çehresi tezyîñ olup gül gibi güldi
Didi pes târîh Nebzî hilyetü'r ricâl **lihye**
- likâ [2]** Yüz, çehre.
- K2/16 Haşr ola yevmü't-Teğâbün Şaff-ı dehrîlerde ol
K'itdi Tahrîm kendüye yevmü'l-Kıyâmet ol **likâ**
- G78/3 O kalem kaşlu saçı **likâ** yüzi kâğıd-ı âl
Baña âl itmek için yañağım âl ideyor
- lik [11]** Lâkin, fakat anlamında bağlaç.
- G198/2 Şadefîñ beñzeye dendâniña dür-dânesi yok
Gerçi çok **lik** ele alına bir dânesi yok
- G223/2 N'idelim kisve-i fâhîrle tecemmül müşkil
Lîk peşmine giyüp halka tezellül müşkil
- G231/2 Haddiñe gül ey şanem hañtña şeb-bû söyledim
Lîk rengin eyledim gâyetle dil-cü söyledim
- G261/4 Gülşen-i 'âlemde sen bir gönca-ı gül-ğandesin
Lîk ben nâr-ı firâkıñla şehâ küllhandayım
- G353/4 Bu meseldir ki belâsız belî bal olmaz imiş
Bilerek **lik** bu biñ dürlü belâlar ne belâ
- G377/12 Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi kim
Lîk bir şeytân imişsin bed-likâ bildim seni

K2/2	Oldı zikrim hā vü şād u t̄ā vü 'ayn u k̄āf u nūn Līk oldum harf-be-harf Kur'ānı hatm itmişçe t̄ā	K6/3	Oldum āgāh ol meselden kim lisān-ı halkdadır Kim dimişler bir recül efzāl durur min-mer'etān
K13/18	Nebziyā bir şāh-ı dādāra k̄ul olmak isterim 'Adle mā'il līk bu dār içre Dārā k̄almamış		lisān-ı nās [1] İnsanın dili, konuşması.
K28/2	Yılda bir kez 'arz ider 'ālemde çün dīdār gül Līk hūsniñ gülşeninde açılır her-bār gül	G229/1	'Aceb mi söylenilmezse lisān-ı nāsda adım Ki zīrā kimse bilmez āb u h̄āk u āteş ü bādım
Tc1/14	İbn-i vakt olmuş bu dem cümle hālāyık ey 'amū Şuretā dost-ı muvāfīk līk ma'nīde 'adū		li-vechi'llāh [1] Allah'ın cemāli.
Tr2/68	Hāşşaten t̄ūtī kerīmeñ vay kardaşım benim Līk yevmü'l mülteķā cennāt-ı 'ālī-cāyda	G132/6	O bālā kāmētīñ Tübā lebiñ Kevsir özüñ Rıdvān Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llāh müvecceddir
	līkin [9] Fakat, ama, ancak.		liyāķat var [5] Layık, uygun olmak, kabullenmek.
B5/2	Baħr olup eşkim ayağı üstüme āhım şehāb Līkin āteş yağıdır bu ol olur daħı serāb	Ms3/6	Ne bende zerrece ārām u şabra t̄āb u t̄āķat var Ne sende dil-berā raħm itmege şemme liyāķat var
G4/4	Bir hānde kılsañ 'āşīka bulur şafā-yı bī-kerān 'Unf u ğazab līkin 'aķibinde müheyyādir k̄afā	Ms3/12	Ne bende zerrece ārām u şabra t̄āb u t̄āķat var Ne sende dil-berā raħm itmege şemme liyāķat var
G60/12	Sırr-ı 'aşkı ben direm setr eyleyem Līkin āsārı ider elbet sūnūh	Ms3/18	Ne bende zerrece ārām u şabra t̄āb u t̄āķat var Ne sende dil-berā raħm itmege şemme liyāķat var
G134/8	Niçesin ğamze-i hūn-rīziñ ile yaraladıñ Bizi zencire çeken līkin o ğīsū bilürüz	Ms3/24	Ne bende zerrece ārām u şabra t̄āb u t̄āķat var Ne sende dil-berā raħm itmege şemme liyāķat var
G187/11	Çün baña k̄aşd itdi līkin eyledim işin tamām Küşte-i şimşir kıldım başına urdum çomāğ	Ms3/30	Ne bende zerrece ārām u şabra t̄āb u t̄āķat var Ne sende dil-berā raħm itmege şemme liyāķat var
G348/8	Şad belā çekdimdi evvel bu gül-i ra'nā için Bāğda bi'l-āhire līkin hezār oldum hele		loķma-ı seg [1] Köpeğin lokması.
Mş1/25	Līkin olıcaķ h̄azān elbet çeker h̄amyāzesin Ey gönül suħriyye çokdur k̄ankı yirin yazasın	G39/10	Beni öldürdüñ ey çarħ-ı sitemger derd-i hicr ile Vücüdüm uş gerekse loķma-ı seg tu'me-i zāğ it
N11/3	Görüp bu hālimi līkin tabībim eylemez dermān Bu derd ile ser-encāmım neye mūncerr olur bilmem		loķma-ı t̄ūtī [1] Dudu kuşunun lokması, azığı, yiyeceği.
N15/2	Gerçi bülbulveş mekānım ğüşe-i ğülzārdır Rüz u şeb işim ğücüm līkin fiğān u zārdır	G105/15	Yaraşmaz loķma-ı t̄ūtī çü zāğa Oda lāyık mūnāsib hem degildir
	li-küllü [1] Bütünüyle. Hepsini için.		lu'b [1] Eğlence, oyun. Hile.
G395/8	Zāhidi gördüm didim sizden mi bizden mi rakīb Merd-i mülhiddir li-küllü mezhebu yezheb didi	N48/4	Toyamadım bādede olan dada Ya o muğ-peççede lu'b u lehve
	li'llāh [1] Allah için, Allah aşkına.		luğaz [2] "Eski divanlarda aruzla, halk edebiyatında hece vezniyle düzenlenmiş olan manzum bilmece" (Ayverdi, 2010, s.747) Yekta Saraç'ın Klasik Edebiyat Bilgisi eserinde lugaz "insan isminin dışında, bir şeyin özelliklerinin söylendiği ve muhataptan bunun ne olduğunun sorulduğu bir tür bilmece" olarak ifade edilir (2013, s.292).
G148/16	Zāhid-i sālūsı gördüm 'arz ider yāre h̄ulūş Cānım işār eylese b'illāhi li'llāh eylemez	M3/17	Bilesin bu luğazi ol h̄āmūş Vire Nebzī saña bir çüft pā-pūş
	lisān [1] Dil. Zikretmek, anmak bağlamında.	M4/17	Olayım bu luğazdan dirseñ āğeh Ĝubār-ı k̄albiñi Nebzī sūpürgeh
G30/12	Dil-i bī-çāre dā'im h̄idmetiñde Lisānım midhātīñle oldı mertūb		
	lisān-ı halk [1] Halkın dili.		

	Lüle-i çeşme [1] Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru. Kıvrım kıvrım, dalga oluşturarak akan su.	G345/4	İrişüp bende-i miskîn ni' am u mekremetle Kereme lâyiğ olup luţfa sezâvâr olsa
G82/5	Akıdıp lüle-i çeşme gibi hûn-ı cigerim Kurmuş dîde-i ğam-dîdeme hem dem çodılar	K2/58	Rahmeten li'l-âlemîn hem şeffî'ü'l-müznibîn Kıl 'uşât-ı mü'minine 'âmmeten luţfun revâ
	lûfî [1] Lut kavminin helâkine sebep olan eşcinselliğe müptelâ kimse, oğlancı, eşcinsel, homoseksüel.	K11/15	Dükeli muntazır it luţfîna ey Bâr-ı Hudâ Şeh-i Maĥmûda olan düşmeni zîr ü zeber it
N50/3	Kamusı lûfî vü zânî s.kişle taldı cihân Dişisi rûsbî vü erkekleri cüntüb gidiler	K12/33	Dâd-ı Hâk ez-luţf u kaĥreş inhizâm-ı fâcirîn Aldı andan darb-ı dest ile o ĥısn-ı muĥkemi
	luţf [42] İyi muamele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.	K13/24	Cây-ı termîm olıcak bir cây-ı evlâ bi't-tarîk Luţfîna sîr olmaya bir pîr ü bürnâ kalmamış
Mu28/2	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luţfuñ mükemmel iki pul virgil baña	K19/8	Pertev-i mihr-i 'atâsıyla münevver itmege Esdi süy-ı cüd u luţfundan nesîm-i şubĥâĥ
G31/2	Cevr ile ten kaşırını kıldıñ ĥarâb Yine luţfuñla idüp ma'mür yab	G342/9	Recâ-yı vaşl ider her dem nevâl-i cüd u luţfuñdan Vişâliñden elez bir nesne yok Nebzî-i nâ-kâma
G65/9	Luţf ile güldür gerek kaĥr ile öldür bendeñi Râziyim senden yine ger eylesen eşkimi rûd	Kt2/2	Ne deñlü çoğ ise cürm ü günâhım Ümîdim kesmezem luţfuñdan ey şâĥ
G79/13	Dil-i virâne-i Nebzîyi ta'mîr eyle luţfuñla Huzûrî şehriyârîñ şehri âbâd oldıñdandır	Kt8/4	Ser-â-ser 'âleme sulţân olursa tañ degil zîrâ İrişdi mâhîden luţfi o şâhîñ mâh-ı tâbâna
G88/3	Cevriñi hoş görüp begim luţfuñı itmezem taleb Cevr ü cefâ 'ale'd-devâm luţf u kerem gelür geçer	Mh1/15	Olursın luţf-ile rîş-i dil-i mecrûĥlara merhem Hudâ kat kat ecr ihsân idüp kađriñ kıla eĥĥam
G99/4	Bî-vefâ vü pür-cefâ 'uşşâka aslâ rahm yok Dem-be-dem âğyâradır luţf u ĥisânîñ ey püser	Mh1/28	Havâda murĥa ihsânîñ ider hem ĥûta deryâda Eser luţfuñ nesimi seyiydâ her demde her-câda
G114/16	İn'âm-ı 'âm it bir nîk-nâm it Luţfuñ devâm it ey bende-perver	Mh2/9	Luţf-ile şâd itmez aslâ dem-be-dem maĥzûn ider Zûlm-ı bî-ĥadd eylemekde bî-nişândır sevdiğim
G124/6	Dir imişsin sitem ü rüy-ı celâl 'Âşîka luţf ile ihsânımdır	Mh3/19	Luţfuñı a'dâ görür şâhım yine cevriñi ben Âferin ey dil-rübâ taĥsîn saña taĥsîn saña
G144/11	Ağladır 'uşşâkı cevriñi luţfuñ ammâ güldürür Zâtîña ta'lîkdir müyîde vü ĥandîdemiz	Mh4/22	Bu dil-i şeydâya meyliñ yok mı bilmem ey perî Kılmadıñ luţfuñla mesrûr itmediñ ğamdan berî
G173/1	Bulurdı ĥasta-dil luţfuñla cânâ ğamdan istiĥlâş Girbânım velî bulmadı baĥt-ı kemden istiĥlâş	Mh5/3	İrsün Hudâdan luţf u mekârim 'avn u 'inâyet olsun zahîri 'İlm ü 'amel it yâ Rab müyesser olduĥça zâtî 'âlemde diri
G223/5	Ġaraziñ luţf ise dirsiñ ki cefâya katlan Ola mı ey kaşı ya şabra taĥammül müşkil	Mr1/12	Şañadır tefvîzimiz yâ Ze'l-celâli ve'l-cemâl Kılmışuz her vech ile luţfîna yâ Hâk i'timâd
G239/3	İstemezem baña hemân ĥaşr ola luţf u mekremet Mekremetiñ 'umüm ola mültefitiñ ola 'amîm	Mr1/39	Bu yıkık gönîlümüzi luţfuñla âbâd eylegil Eyleyüp manşûr ğuzâtı kıl bizi ğamdan âzâd
G239/1	Luţfuñı görmüşem şehâ kaşr-ı cihânda ben delim Kâfir-i ni'me olmazam şükr iderim Hudâ 'Alîm	Mr1/7	Muntazırdır kim ola luţfuñla tâ-ber fetĥ-i bâb Zerre ihsân it ĥoma ol zâtı yâ Rab nâ-murâd
G271/7	Umarkeñ nüş luţfuñ sofrasından Revâ mı behre-i dil niş çıksun	Ms4/30	Ĥiss idüp 'âşîklığıñ evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâya luţfuñ imsâk eylediñ
G282/6	Ĥarîm-i ĥâşşîña da'vet kı lup irişdir ihsâna Daĥı şeft-âlûlar vir kim begim luţfuñ tamâm olsun	Ms4/24	Ĥiss idüp 'âşîklığıñ evvel çün idrâk eylediñ Başlayup soñra cefâya luţfuñ imsâk eylediñ
G344/2	Du'â-yı 'izz ü câhîndır bu devlet-ĥâĥa şâyeste Bu devlet-ĥâĥa luţfuñdur o 'izz ü câĥa şâyeste		

- Ms4/18 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup soñra cefāya **luḫfuñ** imsāk eylediñ
- Ms4/12 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup soñra cefāya **luḫfuñ** imsāk eylediñ
- Ms4/6 Hiss idüp 'aşıklığım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup soñra cefāya **luḫfuñ** imsāk eylediñ
- N13/3 Cevriñi hoş görüp begim **luḫfuñi** itmezem taleb
Cevr ü cefā 'ale'd-devām luḫf u kerem gelür geçer
- Tr1/11 okuyanlar okışun **luḫf** u mürüvvet eylesün
o pel'ide ba 'dehü anlar da la 'net eylesün
- G135/1 **Luḫfumu** çok görmüşüz biz yok durur inkārimız
Çekmişiz bisyār cevriñ var hem ikrārimız
- K9/15 **Luḫfuñ-ile** düşmenin idüp ḫākīr
Kıl muzaffer 'askerini yā İlah
- K32/47 Kerem it merḫamet it **luḫfuñi** bī-ğāyāt it
'Afv idüp suçumı maḫv eyle kemā-fi'l-bāli
- luḫf eyle- [15]** İyi davranmak, hoş muāmele etmek,
iyilikte bulunmak. || Bağışlamak, ihsan etmek, lütufta
bulunmak.
- G49/2 Cürmimi bildim bağışla suçumı gel itme lec
Tevbe bismi'llāh günāhımdan şehā **luḫf eyle** geç
- G66/2 Eşk-i çeşmim pāyına şu dökmege ey serv-kağ
Eyledi 'azm-i ḫapuñ **luḫf eyle** cānım itme red
- G75/7 Ḫātır-ı pür-nūra sözüm gelmeye **luḫf eyle** ḫatı
Kalb-i şerifiñ çelebī berk durur hem-çü ḫacer
- G268/8 Girmesün māni' olur mā-beyne pīrāhen daḫı
Cāme-ḫvāb-ı vuşlata **luḫf eyle** 'uryān gel Ḫasan
- G275/4 Cenāb-ı 'izzetiñden irmedi me' mülüne aşlā
Revā kıl bir kez olsun bendeñiñ **luḫf eyle** āmālin
- G311/23 Kadem-rencide kıl **luḫf eyle** gel kim
Ne hoş bu merğzār el-ḫamdülillāh
- G39/15 Eridim tābiş-i 'aşk ile hem-çün sürb **luḫf eyle**
Yiter ḫotarma ḫabdan ḫaba bir ḫalıbda ifrāğ it
- G87/5 Şehā **luḫf eyle** hem-pervāz idinme nā-münāsibdir
Ki sen bir ağ tūtışin raḫīb rū-siyeh zağdır
- Ms4/7 Cevr iderseñ gāh u geh **luḫf eyler** idiñ evvelā
Eylemezdiñ sinemi her dem ḡamıñla imtilā
- G202/13 Şeyn gelmez şāniña **luḫf eyleyüp** virseñ selām
Mīmveş beste-lebiñ güft-i feraḫ-efzāy yok
- G269/10 Şehā 'uşşāka her dem cevriñ ü aḡyāra vefā kılma
Gehi **luḫf eyleyüp** ber- 'aks kıl kim cānibeñ olsun
- G286/11 Ümādim bu şehā **luḫf eyleyüp** kıl
Giribānım ḫalāş aḡyār elinden
- G313/9 Şehā **luḫf eyleyüp** Nebzī kuluña
Terahḫumla tekellüm eyle ta'llāh
- G2/17 **Eyle luḫfuñla** anı deryā-yı fazla āşinā
- Mr5/71 **Luḫf eyleyüp** yārānımız
Kılsun hemān terk-i sitem
- luḫf ıssı [1]** Lütuf sahibi.
- G257/10 Senden olur Nebzī-i bī-çāreye ancaḫ devā
Merḫamet kıl ey kerem **luḫf ıssı** Allāhım benim
- luḫf it- [15]** İyi davranmak, hoş muāmele etmek,
iyilikte bulunmak. || Bağışlamak, ihsan etmek, lütufta
bulunmak.
- G371/12 Kerem it kim niçe āzādeleri serv gibi
Kul **ider luḫf** ile ehl-i keremiñ iḫsānı
- G383/9 Varduḡumca **luḫf ider** ol küçek-i Selmān-ı pāk
Ḥāñ mıdır 'ālemde ger ḫarırsa Nebzī er eri
- Mh2/5 **Luḫf ider** aḡyāra ammā mihribāndır sevdiğim
Zülfi bir şehḫārdır kim dā'imā efsün ider
- G148/17 And içüp dil-ber didi şimden-gerü **luḫf ideyim**
şidüp dil ḫıflı Nebzī didi v'allāh eylemez
- G63/14 Meclis-i ḫāşşa ḫarib itme raḫīb-i kāfiri
Ḫoma dergāha anı gel **luḫf idüp** kılma 'inād
- G219/9 **Luḫf idüp** Nebzīye bir büse 'atā kıldı lebi
Bilemem ḫarż mı ola yoḫsa ki caba mıdır ol
- G253/5 **Luḫf idüp** va 'd eyledi cevriñ ü cefālar cānıma
Ḫamd ola Mevlāya kim ey dil yine iḫsāndayım
- G81/14 Ḫulūş üzre bulursun ḫidmetiñde Nebzīyi cānā
Pes anı **luḫf idüp** iḫsāniña gel lāyık it hemvār
- G21/9 Gel öldür bu dil-i mecrūḫı **luḫf it**
Anı muḫtāc-ı dermān itme ey dā
- Mş1/57 **İtmemiş** bu **luḫfı** bir dem belki her ān eylemiş
Aḫlas u dībāc ile cismüñi pūşān eylemiş
- G182/9 **Luḫf it** ey pervāne düşme şem'-i sūzān içre gel
Göz göre ḫat' itme bi'llāh bāl ile perden ḫama'
- G312/12 İñende ḡāfil olma ḫāl-i bīmārān-ı 'aşkıñdan
Kıl istifsār mā-fi'l-bāllerin **luḫf it** ol āgeh geh
- G326/1 Meded ey nāzenin **luḫf it** nazar kıl 'aşık-ı zāra
Kerem kıl terk idüp 'uşşākıñı meyl itme aḡyāra
- G349/7 **Luḫf it** ey gonca terahḫum eyleyüp görme revā
Bülbül-i şūrideveş işim gücüm efḡān ola

- G357/9 Bu Nebzî bendeñe **luḡ it** kapuñda ‘abd-i ḫālişdir
Yeter cevri eylediñ şāhim amān u el-amān oldı
- luḡ u ‘aṭā [1]** Lütuf ve bağış, ihsan.
- G22/3 Raḳıbe bi'l-‘alen **luḡ u ‘atālar** itmeden başka
Olan der-ḫāne ikrām-ı nihānı kim çeker cānā
- luḡ u iḫsān [3]** Bağış ve iyilik, cömertlik ve eli
açıklık.
- G148/8 ‘Aşıka cevri ü cefāsı muḳtezādır ber-devām
Luḡ u iḫsān o fettān gāh ider gāh eylemez
- G281/8 Bezm-i vaşlıñda şehā görşün hemişe rüyuñı
Luḡ u iḫsānıñ dile aşlāca gāyet bulmasun
- G398/2 Hayāt-ender-hayāt oldı kelāmıñla lebiñ yā Hay
İrişşün ‘aşıkāna **luḡ u iḫsānıñ** pey-ender-pey
- luḡ u iḫsānıñ kıl- [1]** Lütuf ve ihsanda bulunmak.
- G333/4 Hemīn dil-ber dahı böyle idüp ‘uşşākını maḫzūn
Dem-ā-dem **luḡ u iḫsānıñ kılur** aḡyār-ı bedkāra
- Mā’il-i luḡ u ‘ināyet [1]** İyilik ve bağışlamaya
yatıklık, meyil.
- K19/2 Ḥabbezā zāt-ı şerīf ü lāyık-ı iclāl u cāh
Mā’il-i luḡ u ‘ināyet nā’ il-i fażl-ı İlāh
- luḡ u kerem [6]** İyilik, ihsan ve cömertlik.
- G88/4 Cevriñi hoş görüp begim luḡfuñı itmezem taleb
Cevri ü cefā ‘ale’ d-devām **luḡ u kerem** gelür geçer
- Mr4/14 Dil-ber iderse cevri ü cefāyı
Luḡ u kerem bil eyle şafāyı
- Mr5/24 İzhār iderler gün-be-gün
Cūd u şehā **luḡ u kerem**
- N13/4 Cevriñi hoş görüp begim luḡfuñı itmezem taleb
Cevri ü cefā ‘ale’ d-devām **luḡ u kerem** gelür geçer
- G397/1 Dil ümīd itmez iken **luḡ u keremden** ḡayrı
Ne revā kılmayasın cevri ü sitemden ḡayrı
- Kt10/21 **Luḡ u keremle** dürlü ni‘amla
Uçmaḡıñ içre eyle ziyāfet
- luḡ u kerem kıl- [2]** İhsan etmek, bağışlamak.
- G228/10 Muḡ-peçe sākıyı hem-rāh eyle ey pīr-i muḡān
Gidelim gülşen-be-gülşen **kıl bize luḡ u kerem**
- G364/6 Begim cevri ü cefādan ḫişşemend itdiñ dil ü cānı
Biraz **luḡ u kerem kılsañ** n’ola mihr ü vefā yok mı
- luḡ u merḫamet [1]** Acıma, yardım ve iyilik,
cömertlik.
- G62/6 Sürüş-ı rahmet envār ile kılmış perveriş zātıñ
Sirişt olmuş şehā tab’ında **luḡ u merḫamet** bī-ḡaş
- luḡ u mürüvvet [2]** Yiğitlik, mertlik ve lütuf,
cömertlik.
- G97/8 Bize geldikçe hemān cevri ü cefā ṭa’ n u sitem
Kerem ü **luḡ u mürüvvet** hemīn aḡyāra mı var
- G289/6 ‘Aşıkāna rāyḡān eyle vişālīñ gencini
Ma’den-i mihr ü vefā **luḡ u mürüvvet** kānısın
- luḡ u şehā [1]** Lütuf, iyilik ve cömertlik.
- Mh1/1 Elā ey merd-i meydān-ı kerem **luḡ u şehā** ḫaḳḳā
Hemīn ola semāḫat cūd u en‘ām u ‘aṭā i’ṭā
- luḡ-ı cārī [1]** Geçerli, işe yarayan iyilik, cömertlik.
- K12/17 Mazhar-ı elṭāf-ı Bārī **luḡ-ı cārī** ber-zemīn
Ḳanda gitse yümn ile ḡālib ola ber-düşmenān
- luḡ-ı Ğanī Mevlā [1]** Hiçbir şeye ve hiçbir
kimseye muhtaç olmayan, kullarının bütün ihtiyacını bol bol,
cömertçe karşılayan Allah (C.C.)
- Kt17/22 Vücüd-i bezm-i sıḫḫatde ola eskāmdan ‘ārī
Bu mevlüdi mezīd-i ‘ömr ide **luḡ-ı Ğanī Mevlā**
- luḡ gör- [4]** Yardım görmek, destek elde etmek,
bağış almak.
- G282/9 **Görüp bu luḡı** senden cānı kurbān eylesün Nebzī
Yoluñda öldiḡi ‘uşşāk içinde nik-nām olsun
- K13/31 Baksaña ol şāh-ı Cem-cāhıñ kamu **luḡun görüp**
Gelmedik pā-taḫtına dostlukla a’ dā kalmamış
- Mh1/29 N’ola bir nebzecek **luḡfuñ görürse** Nebzī üftāde
Yazıkdır ol ḡaribi faḡr u fāḡa virdi ber-bāda
- G242/2 Niçe bir ḡürsine-i hicriñ olup bīm göreyim
Ni‘am-ı vaşla toyup **luḡfuñı** delim **göreyim**
- luḡ-ı Ḥaḳ [2]** Allah’ın lütfü, Allah’ın bir şeyi ve
durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan
etmesi.
- K9/3 **Luḡ-ı Ḥaḳla** ol vücüd-ı pür-kerem
Oldı hem bahreyne hem berreyne şāh
- Kt7/2 Edhemī küttāb u defter-ḫāneden
Luḡ-ı Ḥaḳla rişin irsāl eyledi
- luḡ-ı Mennān [1]** Allah’ın ihsanı.
- Kt8/6 ‘Aceb ḫayrāta sā’idir muvaffaḳ eylesün Allāh
Kemāle irişüp mazhar ola hem **luḡ-ı Mennān**
- luḡ kıl- [1]** İyi davranmak, hoş muāmele etmek,
iyilikte bulunmak. || Bağışlamak, ihsan etmek, lutufta
bulunmak.

- G254/10 Nedîmîndir kadîmî bezm-i 'aşkda Nebzî-i kemter
Uyup şâhâ 'adû-yı nâ-tırâşa **kıлма luţfuñ** kem
- luţfa iril-** [1] İyilik ve ihsana erişmek, lutfâ nail olmak.
- G122/7 Hezârân cidd ü cehd ile **irilmez luţfuña** sâkî
Mey-i la'l-i şeker-rîzîñ dil-i 'uşşâka cabadır
- lülü-i şevk** [1] Sevinç gözyaşı.
- K35/21 Şadefden çıkdı bir **lülü-i şevk** efvüd dü-dîde
Açıldı bir gül-i hoş-bû vü zîbâ-reng ü dil-ârâ
- lü'lü diş** [1] Sevgilinin inci gibi beyaz, düzgün ve sıralı dişleri.
- G51/5 Görüp dürc-i dehânında o **lü'lü dişlerin** cânâ
Unutdı hoşkasında dürr-i yek-tâyı cevâhir-senc
- G36/5 Görüp femi şadefinde o **lü'lü dişlerini**
Misâl-i katre-i Nîsân gözüm döker katarât
- lü'lü-i lâlâ** [1] Parlak, iri inci.
- G108/6 Bestedir dâ'im dehânın kim nühüfte dişlerin
Yoşsa dendânın şadefde **lü'lü-i lâlâ** mıdır
- lü'lü-i şehvâr ol-** [1] Şahlara yaraşır inci olmak. || Ün kazanmak.
- G322/13 Nebziyâ bārân-ı eşkiñ **lü'lü-i şehvâr olur**
Ol şadef-fem dişleri dür-dâneyi gördüm yine
- M**
- mâ** [7] Su. || Su gibi pak, temiz yüzlü sevgili.
- G146/6 Ser-i zülfün hevâsıyla koma ben hâki la'liñ vir
Bilürsin âteşin teskini **mâdır** bād el virmez
- G208/6 Ğayret-i tâb-ı ruḥ u âb-ı leb-i la'liñile
Göyünür nâra semender boğulur **mâya** semek
- G286/6 Hebâ olupdur eczâ-ı vücûdum
Turâb u **mâ** havâ vü nâr elinden
- K13/16 Teşnegân-ı fakr sîr-âb ola mı şimden-gerü
Çeşme-i cüd u şehâda katrece **mâ** kalmamış
- K20/4 İçen pîrân u pürâna virüp râhat bağışlar cân
Yaraşur ger disem 'aynu'l-hayâtin 'aynıdır bu **mâ**
- Kt18/22 Yine ba's oldı sūy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile
Meseldir bu kim olur ağıdı mecrâya cârî **mâ**
- Mh1/31 Gelüpdür hâk-i pâyâ âteşin teskin için vir **mâ**
- mâ'-ı Zemzeme** [1] Zemzem suyu.
- G319/4 Ka'bedir cânâ ruḥun zülf-i siyâh astândır
Leblerin teşbih idersem n'ola **mâ'-ı Zemzeme**
- mâ fi'z-zamîr [1] Gönülde olan, içinde gizlenen.
- Mrb2/12 Hîlâfım yok kelâmımda begim şıdkıma Hâk 'âlim
Kim oldur a'lemu **mâ fi'z-zamîr** dânenide-i ezhân
- ma-'adâ** [1] -den başka, gayri.
- G10/1 Hâtırımımda yoğ idi cânâ bu işden **mâ-'adâ**
Kim idem ruh-ı revânım sen şeh-i câna fedâ
- ma'ârif şâhib** [1] Marifet sahibi, ilim sahibi, arif kimse.
- K34/1 **Ma'ârif şâhibi** Senyör Etenker
Odur akrânî mâ-beyninde eşher
- ma'ârif-âşinâ** [2] Bilgiden, kültürden haberi olma. || Tanışıklık, ahbablık kültürü.
- K16/6 Hâkâyık bahrine gavvâs deġâyıkda şinâverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz **ma'ârif-âşinâlıkda**
- N39/6 Hâkâyık bahrine gavvâs deġâyıkda şinâverdir
Kimesne ka'bına çıkmaz **ma'ârif-âşinâlıkda**
- mâ-beyn** [5] İki şeyin arası. || Bir topluluk ortamı, meslek grubu.
- G47/10 Kazâ-yı âsumân-puş-ı rakîbiñ
Gelüp **mâ-beynimizde** oldı hâdis
- G149/5 Şu sızmazken dilâ **mâ-beynimizden**
Bozuşdı yâr ile şimdi aramız
- G268/7 Girmesün mâni' olur **mâ-beyne** pîrâhen dağı
Câme-ḥvâb-ı vuşlata luţf eyle 'uryân gel Ḥasan
- G374/1 Miyânın bahsi **mâ-beyne** düşüp çok kıl ü kâl oldı
Dutuşdı ancalar ince tefekkürle hayâl oldı
- K34/2 Ma'ârif şâhibi Senyör Etenker
Odur akrânî **mâ-beyninde** eşher
- mâ-cerâ** [4] Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven, sergüzeşt. || Cereyan eden, geçen, olup geçen şey.
- G23/12 Şeherde bülbüle 'arz eyledim çün râz-ı pür-süzum
Benim de goncaya naklim didi bu **mâ-cerâdır** hep
- G127/4 Gözüm yaşın dem-â-dem ağıtsa n'ola şâhim
Bî-çârenin ḥuzûra ma'rûzî **mâ-cerâdır**
- G149/2 Terâḥḥum eylemez zülfi karamız
Yine müncer olur bu **mâ-cerâmız**
- G272/10 Ayağın tozına yüz sürsem ey serv-i dil-ârâmım
Biraz nakl eylesem kanlu yaşımın **mâ-cerâsından**
- mâ-cerâ-yı Nebzî-i şeydâ-yı pür-derd** [1] Gamla dolu divane, meczup Nebzî'nin başından geçen olay.

- G312/13 Şorarsañ **mā-cerā-yı Nebzī-i şeydā-yı pür-derdi**
Dilinde hem-demi ğamdidesinde hemdemi hem-reh
- madamā [1]** Madem, çünkü.
- Kt17/14 Hūdā virdi niçe evlād kāmunuñ ‘ömri var olsun
Togurdı bir güzel oğlan bu demde yine **madamā**
- mādām kim [1]** Madem ki.
- Mh1/8 Ne mümkin birr ü ihsānıñ verā ta ‘dād idüp şaysın
Mürüvvet ‘āleminde serverā **mādām kim**
haysın
- ma‘den [1]** Maden, kaynak, kan.
- K23/6 Nedir bu ‘ālem içre bunca a‘yān
Nebāt u **ma‘den** ü hayvān ya ki
- ma‘den-i luṭf u ‘aṭā [1]** Lütuf, iyilik ve bağış
kaynağı.
- K12/10 Ān şeh-i kişver-güşā şems-i hūdā zıll-i Hūdā
Ma‘den-i luṭf u ‘aṭā Dārā-yı şāhān-ı güzīn
- Ma‘den-i mihr [1]** Sevginin muhabbetin kaynağı.
- G289/6 ‘Aşıkāna rāyġān eyle vişālīñ gencini
Ma‘den-i mihr ü vefā luṭf u mürüvvet kānısın
- māder [2]** Anne, valide.
- G34/7 Ne peder **māder** ü duhter ne püser
Ne birāderle ne h‘vāher ne karīb
- Tr2/44 Hāk olup yatur ğubārın tozıdır bād-ı fenā
N‘oldı ya kanı birāderlerle **māder** hem peder
- māder-i ğam [1]** Gamin, kederin annesi.
- G218/3 **Māder-i ğamdan** velīd olmuş kaşāvet-zādesin
Dāderiñmiş hūzn ile hem-zād imişsin ey gönül
- mā-fāt [2]** Elden giden, yiten, kaybedilen şey.
- G43/2 İrsin bulamazsın yāri heyhāt
Geçürdüñ fırsatı sen fāte **mā-fāt**
- M1/5 Geçer māzīye fi‘l-hāl fāte **mā-fāt**
Dilerseñ ola müstakbelde heyhāt
- mā-fi‘l-bāl [1]** Kanatlar altında olan, koruma
altında olan, gönülde olan.
- G312/12 İñende ġāfil olma hāl-i bīmārān-ı ‘aşkıñdan
Kıl istifsār **mā-fi‘l-ballerin** luṭf it ol āġeh geh
- mā-fi‘z-zamir [1]** Gönüldeki şey, yürekte yatan
şey.
- G264/6 Bilürken ehl-i ‘aşkıñ derdini kim aña yok dermān
Ne hācet ol şehe **mā-fi‘z-zamir** ‘arz-ı hāl idem
- maġbūn ol- [1]** Aldanmak.
- Tr2/58 Aldanma bu bāzār-ı cihānda şakın ey dil
Çok kimse **olupdur** belfi bu sükda **maġbūn**
- maġdūr-ı felek [1]** Feleġin, bahtın haksızlıġı;
dünyanın zulmü. || Kader maġduru.
- G226/7 Sen şanursın ben olam mahzūn u **maġdūr-ı felek**
Devr-i pür-cevriñ nesin gördi bu ‘ālem ey gönül
- maġlūb ol- [1]** Yenik düşmek, yenilmek.
- G21/14 Dil-i Nebzī olup ‘aşkıñ esīri
Ke-mişlil ‘amr **maġlūb oldı** Zeydā
- maġmūm [1]** Gamlı, kederli.
- G196/7 Tālib-i zevk u şafā nā-şād u **maġmūmdur** heme
Her demi mesrūr u hāndāndır hele ġam-h‘vār-ı ‘aşk
- maġrūr ol- [2]** Bōbürlenmek, gururlanmak. ||
Güvenmek, aldanmak.
- G28/3 Vişāl ile **ola maġrūr** aġyār
Firāk ile kıla ‘uşşāķı hā‘ib
- G227/7 Niye **maġrūr olasın** hūsnüñe ey vechi kamer
İrişür şems-i cihān ise daġı aña zevāl
- māh [13]**
1. Gökteki ay, kamer. || Ay gibi güzel ve parlak
sevgili.
- G92/10 İsti‘ānet senden ister her dem ü her şubh u şām
Rüyın mihr-i felek pāyınā ey **māhum** sürer
- G132/7 Kaşıñ **māhum** şihāb ahım ġamıñ ebr eşkim uş bārān
Melek çehreñ felek kaṭıñ taṭıñ şemse
müşebbehdir
- G190/3 **Māh** bī-mihr olmaġ ile ayda bir olur hilāl
Bil bu kavlı-i mülzemi müsbet muķarrer bī-hilāl
- G195/6 Meh-i nev gibi ṭulū‘ eyledi şimdi ammā
Giderek **māhu** geçüp mihr-i dirāşān olacaķ
- G315/7 Ruḡıñ bir **māhdır** ġüyā sipihr-i hūsn ü behcetde
Velī zūlf-i siyāhıñ olmuş eṭrāfında çün hāle
- G344/4 Yüzüñ mihrinden ey meh-rū çü nūrī müstefād oldı
Hilāl-ebriñā pes öykünmemekdir **māha** şāyeste
- G378/7 Sü‘āl itdim o **māhu** didi Cibril
Melāḡat evcinin oldur Sühāsı
- K22/13 Binüp ṭolaba çün devr itse her ki mihrveş ol **māh**
Dil-i bī-ġıl ider taşdıķ sipihrin oldıġın ġerdān

- Kt19/24 Aña tārīḥ için Nebzī bu beyti
Didi mazbūt ola tā rüz-ile **māh**
- Kt19/18 ‘Ademden irişüp mülk-i vücūda
Yüzün gösterdi gökden şanki bir **māh**
- N20/1 Bir ruḥı gün yūzi **māhuñ** dil-figāri olmuşum
Ḥāk-i pāyında o şāhiñ bir gubāri olmuşum
- Tc1/3 İktırān itmiş Zuḥāl çarḥ içre gördüm **māh-ile**
Keh-rübāyı hem- ‘iyār itmiş felek bir kāh-ile
2. Ay (30 günlük süreç).
- K35/13 İrişdi rüz u hafta **māh** ile çün müddeti tōldı
Ṭoğurdu bir sülāle kim yūzi ke’ş-şemsi fi’l-azvā
- māh-i bī-mihr [1]** Güneşsiz ay. || Sevgisiz,
muhabbetsiz sevgili.
- G315/3 Ṭutuldu şanmasunlar **māh-i bī-mihri** felek üzre
Görüp ol mehveşi ḥacletle girdi bir siyeh şāle
- māh-i nev bārān [1]** Yeni sevgilinin gözyaşları.
- G101/4 Gördüğümce ol hilāl-eburūyı giryān oldıgım
Kim budur aşlı görünse **māh-i nev bārān** olur
- māh u sāl [3]** Ay ve yıl.
- G358/10 İde cāy u maḥal mey-ḥāne küncün
Geçe ḥum-ḥānelerde **māh u sālī**
- K32/38 Yanıyor nār-ı nedāmetle günāhın aḥup
Geçürür uş dün ü gün āh-ile **māh u sālī**
- Mh1/13 Zahīriñ ola Ḥāk her rüz u hefte **māh u sālīnde**
Merāmıñ ide inşā Ḥāzret-i Mevlā ilā-mā-şā
- maḥabbet [3]** Sevgi, aşk, sevdā. || Sohbet, yārenlik.
- G152/11 **Maḥabbet** bir belādır merde ammā
Zene meyl itseñiz şanmañ ki nersiz
- G190/2 Urmadım mihr ü maḥabbetden idüp lāf u gūzāf
Bulmadım küy-i cihānda bir **maḥabbet** sine-şāf
- G382/1 **Maḥabbet** nefse tab ‘iyyet degil mi
Şerī atde büyük tōhmet degil mi
- maḥabbet bezmi [1]** Aşk meclisi.
- G22/7 **Maḥabbet bezminiñ** yek cur ‘asıyla mest ü
medhūşum
Varup mey-ḥānede raṭl-i girānı kim çeker cānā
- maḥabbet cāmını nüş eyle- [1]** Aşk şarabını
yudumlamak. || Aşık olmak, aşka düşmek.
- G248/5 **Maḥabbet cāmını nüş eyledim** bezm-i vişālīnde
Lebiñ devrinde sākī bāde-i şāḥbādan el çekdim
- maḥabbet it- [1]** Sevmek, bağlanmak.
- G152/8 Niğār-ı Çīn olursa daḥı ‘avret
Maḥabbet itmeyüp oluñ kedersiz
- maḥal [8]** Yer, mekan. || Yerinde, uygun.
- G102/2 Müjeñ dirler şehā tīr-i eceldir
Ṭutarsa sīneme ḡāyet **maḥaldir**
- G200/10 Zekātın virirseñ eger ḥüsnüñüñ
Bu Nebzī kuluñdur **maḥal** müsteḥāk
- G335/11 Çeşm ü ser hem dest ü dil oldı **maḥal**
Āb u ḥāk u bād u nāra āh vāh
- K20/8 Bi-ḥamdı’llāh kim Gümrük Emīni Ḥāzret-i Ağa
Maḥallinde yapup bir ḥayr-ı cārī eyledi icrā
- K36/12 Ki tā hıfz u ḥırāset ide sükkān ile ol cāyı
Maḥallinde ola ḥıdmāt-ı Sulṭānide istāde
- G358/9 İde cāy u **maḥal** mey-ḥāne küncün
Geçe ḥum-ḥānelerde māh u sālī
- K18/3 Ḥarābe bir **maḥal** idi dil-i ‘āşık gibi evvel
Velī ta ‘mīr kıldı uş şehen-şāh-ı serīr-ārā
- K25/7 Ḥarābe bir **maḥaldi** kalbim evvel
Yed-i luṭfuñla anı eylediñ şen
- maḥal ol- [1]** Uygun olmak, yerinde olmak,
münasip düşmek.
- N19/2 Rüzgār-ı zürkārıñ ‘ādeti budur ezel
‘Ākıl ü dānā olan elbet **olur** fakre **maḥal**
- mā-ḥaşal [2]** Elde edilen şey, sonuç. || Sözüñ
kısası.
- G145/6 Revān it dirhem-i eşkiñ kudüm-i yāre ey ‘āşık
Vegeñe vaşlıñı ḥāzırca ḥelvā **mā-ḥaşal** virmez
- K17/23 Olsun kelāmıñ **mā-ḥaşal** bulsun du ‘ā ile ḥitām
Ṭoğduqça ḥurşīd ü kamer ‘ālemlere virdikçe fer
- mā-ḥazar [2]** Hazır olan şey, hazır olarak bulunan
şey, her ne varsa. || Hali hazırda mevcut olan.
- G349/2 Ḥāne-i dilde ḥayālīñ her kaçan mihmān ola
Bir faḳīrim **mā-ḥazar** iḥzārım aña cān ola
- K8/46 Muḥtaşar it eyleme tatvīl
Eyle hemin **mā-ḥazar** iḥzār
- maḥbes-i men [1]** Yasak hapishane, yasak zindan.
- Kt4/6 Uşta girdiñ bir karañu oṭaya
Sicindir bir ḡayk yaḥud **maḥbese**
- maḥbüb [9]** Muhabbet duyulan, sevilen, sevgili.

- G60/5 Bāde vü **maḥbūbdan** ğayra dilā
Sözüm esle tevbeñi eyle naşūh
- G122/4 Dişi incü saçı şeb-bū gözi āhū hilāl-ebṛū
Seniñ **maḥbūbuñ** ey dil gör ne ḥūb-rüy u ne
zībādır
- G165/13 Gül yañaqlı gonca-fem bir sebz-pūş **maḥbūb** için
Bülbül-i şeydā-diliñ çeşmi yaşı gül-gün imiş
- G167/13 Bir yaña āzār-ı **maḥbūb** bir yaña ta 'n-ı raḳīb
Bir yañadan daḥı ḳahr-ı çarḥ-ı keĵ-refṫār imiş
- G283/8 Terk-i serdir didi hem daḥı fedā-yı cāndır
İrişür **maḥbūb** u maṫlūba ser ü cāna kıyan
- G304/13 Uşta cem' olmuş hezārān şīvelü **maḥbūblar**
Ḳankısın isterse göñlüñ Nebziyā sen anı sev
- G394/5 Kimi bir güşede **maḥbūb** ile şohbet ider tenhā
Kimi zevḳın kimi cem' eyleyüp başına yārām
- G349/12 Bundan özge var mı bir düşvār 'ālem içre kim
'Aşık-ı dil-dādeniñ **maḥbūbı** bir fettān ola
- K17/11 Tavriñ begim merġūbdur rüyüñ gibi **maḥbūbdur**
Re'y-i müniriñ ḥūbdur maḳbūldür beyne'l-enām
- maḥbūb idin- [1]** Sevgili, dost edinmek.
- K118/8 Muḥibb-i şādık olduġı ecilden devleti ġibi
Anı **maḥbūb idinmişdi** ricāl-i devlet-i 'ulyā
- maḥbūb-dost [1]** Sevgiliye dost.
- G269/13 Eger 'ālemdē **maḥbūb-dost** iseñ bir ḥūb sev Nebzi
Kı ḥulḳı aḥsen ü zātı ḥasen ismi Ḥüseyn olsun
- maḥbūb-ı cān [1]** Gönlün sevgilisi.
- G114/3 **Maḥbūb-ı cānsın** ḥūb-ı zamānsın
Şems-i cihānsın 'ālemdē eşher
- maḥbus-ı ḳafesken [1]** Kafese hapsolmuş.
- Mü5/14 Bend eylediñ ol kākül-i dil-bend ile göñlüm
Maḥbus-ı ḳafesken
- māhdan māhiye dek [1]** Aydan balıġa kadar. ||
Yeryüzündeki her şey, her yer.
- T1/10 Āsumānda māh-ı nev deryāda māhī ḥavf ider
Māhdan māhiye dek ḥükmi revāndır ḥançeriñ
- maḥfi [2]** Gizlenilmiş, gizli, saklı.
- G38/4 N'iderseñ āşikāre itme ey dil
Gerek **maḥfi** 'ibādet ger ḳabāhet
- K16/4 Cihāna rahmet-i Ḥaḳ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir
Müsellemdir o zāta saltanat **maḥfi** vü peydāda
- maḥfil [2]** Meclis. || Büyük cāmilerde eskiden
padişahlara veya müezzinlere ayrılmış olan etrafı
parmaklıklarla çevrilmiş yüksekçe yer.
- G1/15 Varup mey-ḥāne sadrında tuta me'vā vü **maḥfilhā**
Ḥuzūr itdiñ 'aceb Nebzi dem-i vaşında cānāniñ
- maḥfil-i kāh-ı behiştāsā [1]** Cennet gibi köşkün
yüksekçe parmaklıklılı yer.
- K18/9 Ḥizāsında yapup bir **maḥfil-i kāh-ı behiştāsā**
Ola tā o mücellā-ḥāneye eyvān u kāşāne
- maḥfuz [1]** Korunmuş. || Saklanmış, gizlenmiş.
- K16/12 Maşūn ola elemden ġamdan āfāteyn-i 'ālemden
Hemişe zāt-ı pāki ola **maḥfuz** ḥıfz-ı Ḥālīḳda
- maḥfuz ol- [1]** Saklanmak, gizlenmek, korunmak.
- N39/12 Maşūn ola elemden ġamdan āfāteyn-i 'ālemden
Hemişe zāt-ı pāki **ola maḥfuz** ḥıfz-ı Ḥālīḳda
- māhi [2]** Balık. || Kameri.
- K18/4 Ser-ā-ser 'āleme sultān olursa tañ degil zīrā
İrişdi **māhiden** luṫfi o şāhiñ māh-ı tābāna
- T1/9 Āsumānda māh-ı nev deryāda **māhī** ḥavf ider
Māhdan māhiye dek ḥükmi revāndır ḥançeriñ
- māh-ı cemal [1]** Ay gibi yüz. || Sevgilinin ay gibi
beyaz ve parlak yüzü.
- G227/6 Gözime mihr-i felek ḳara gelür rüz-i hicir
Şeb-i vaşlıñ ne münevver olur ey **māh-ı cemāl**
- māh-ı çārdeh [1]** Ayın on dördü, dolunay. ||
Sevgilinin güzelliġi ve parlaklıġı.
- G346/1 O **māh-ı çārdehiñ** parmaḳlarıyla hem o aḳ aya
Dilā gör beñzemez mi beş hilāle daḥı bedr aya
- māh-ı enver [1]** Parlak ay. || Sevgili.
- G131/1 Selām olsun saña ey **māh-ı enver**
Hilāl-ebṛū ḳamer-ruḥ nīk-aḥter
- māh-ı nev [1]** Hilāl, yeni ay.
- T1/9 Āsumānda **māh-ı nev** deryāda māhī ḥavf ider
Māhdan māhiye dek ḥükmi revāndır ḥançeriñ
- māh-ı nevāsā [1]** Yeni ay gibi, hilal gibi.
- Mh5/2 Geldi Süleymān mülk-i vücūda zānū-yı māder oldı
seriri
Māh-ı nevāsā toġdı velikin maḥv itdi nūr-ı mihr-
i müniri
- māh-ı nevi [2]** Yeni ay, hilal. || Sevgili.

- Mu24/1 Görmege kâni ' iken hafta bir ol **mâh-ı nevi**
Velî ber-' aks olup ismi gibi oldu senevî
- G396/1 Görmege kâni ' iken haftada sen **mâh-ı nevi**
Velî ismiñ gibi ber-' aks olup oldu senevî
- mâh-ı nev [1]** Yeni ay. || Sevgilinin kaşları.
- G192/1 **Mâh-ı neville** kaşlarıñ cānā görünür yek-nesak
Kāmetiñ serv-i dil-ārā ile olmuş müttefağ
- mâh-ı şiyām[1]** Oruç ayı. || Ramazan.
- K21/2 Gel ey dil tuhr-ı istiğfār-ile cān u teniñ pāk it
Yine **mâh-ı şiyām** irişdi menhiyyātdan imsāk it
- mâh-ı táb [2]** Ay ışığı, parlak ay. || Sevgilinin yüzü.
- G31/6 Def'-i zulmet eyle kaldır zülfüñi
Rüşen olsun āfitābım **mâh-ı táb**
- Mh4/20 'Āşık-ı şürīdeñim bi'llāh itme ictināb
El-amān ey āfitābım **mâh-ı tábım** el-amān
- mâh-ı tábān [1]** Parlak ay, dolunay. || Ay yüzlü sevgili.
- Kt8/4 Ser-ā-ser 'āleme sultān olursa tañ degil zīrā
İrişdi mähiden luṭfi o şāhiñ **mâh-ı tábāna**
- mâh-ı vech [1]** Ay gibi olan yüz.
- G25/5 Görüp ey **mâh-vechim** rüyuñi gerdün-ı gerdāndan
Güneş ditrer geçer her gün şanasın kim tutupdur teb
- mahir ol- [1]** Ustalaşmak, maharetli hale gelmek.
- K24/40 Derd ile merd ol ferd ol cihānda
Olmağ gerekdir fenninde **mahir**
- māhī-i tuğyān [1]** Baş kaldırmayı, isyanı, coşup taşmayı yok eden.
- K12/2 Hazret-i sultān Maḥmūdū'l-ḥiṣāl ü pāk-dīn
Māhī-i tuğyān u küfr ü ḥāmī-i dīn-i mübīn
- maḥlaş [1]** Şairlerin manzum eserlerinde kullandıkları takma ad.
- G171/18 Hemān bir nebzeyim deryā-yı 'aşka
Aniñçün oldı Nebzī baña **maḥlaş**
- mahlük [1]** Yaratılmış şey, insan, hayvan, yaratık.
- K31/5 N'ola fevt irse **mahlūka** ledü li'l-mevt ḥükmidir
İrişmez fevt ü mevt ancağ Cenāb-ı Ḥayy u Kayyūma
- Maḥmūd [1]** Sultan I. Mahmut.
- K9/2 Geçdi taht-ı āl-i 'Osmāna bu şāh
Kim adı **Maḥmūd** durur zıll-ı İllāh
- Maḥmūd u Aḥmed [1]** Hz.Muhammed'in isimlerinden biri.
- Kt1/9 Muḥammed Muṣtafā **Maḥmūd u Aḥmed** oldı
ismiyle
Müsemmasında daḥı zerrece yok şekkimiz ta'llāh
- maḥmūr ol- [1]** İçkiden sersemlemek, kendinden geçecek duruma gelmek.
- G21/11 Şarāb-ı 'aşk ile **maḥmūr olan** dil
Hemānā Şeyḥ-i Şiblīdir Cüneydā
- maḥmūr ol- [1]** Kendinden geçmiş, baygınlaşmış, sersemlemiş olan.
- G147/3 Çeşm-i mestiñ kan içüp **maḥmūr olurmuş** dil-berā
Görmedim bu tavrı hiç bir rind-i 'ayyāş eylemez
- mah-nev [1]** Yeni ay, hilāl.
- G302/4 Kızarsa bādeden vech-i müniriñ ol siyeh kaşñ
Şafağda ey hilāl-ebri görünür şanasın **meh-nev**
- māh-peyker [1]** Yüzü ay gibi parlak olan. || Sevgili.
- G131/6 Başında perçemiñ tūğ-ı hümādır
İki zülfün 'alemdir **māh-peyker**
- maḥrem [4]** Dost, sırdaş. || Başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli.
- K25/13 O deñlü **maḥrem** iken saña Nebzī
Bu dem redd eylemek lāyık mı bilmen
- G90/2 Hırām-ı nāz ile gülşende yār u hem-demiñ kimdir
Harām itdiñ dile didāriñi ya **maḥremiñ** kimdir
- G105/10 Ğamım izhār kılmam 'andelibe
Niçün kim sırrıma **maḥrem** değıldir
- G174/2 Key şaķın esrāriñi itme varup nā-dāna 'arz
Sırrıña **maḥrem** degil çün eyleme yabana 'arz
- maḥrem degil [1]** Yasak olmayan. || Gizli olmayan.
- G262/10 'Āşıklara raḥm eyleyüp itdi selāmına sezā
Maḥrem değıldir çün raķīb esrār-ı 'aşka sermedā
- maḥrem idin- [1]** Birini kendine sırdaş, yakın, samimi olarak görmek.
- G296/7 Seni **maḥrem idinmem** sırta şimden şoñra sen zīrā
Tekellüm idecek kes bulmasañ divāra söylersin

- sevgili. **māh-rū [8]** Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel,
- G26/5 Görüp ey **māh-rū** rüyuñ semādan
Güneş ditrer geçer şankim tutar teb
- G73/5 Zülfi şeb-bü çeşmi cādū bir perī-hū **māh-rū**
Hem şadef fem dişī incū lebleri gevher midir
- G77/6 Pertev-i mihr ile revnak buldı bağ
Māh-rūlarla bezendi her kenār
- G114/6 Şeb-büy-būsın memdūh-hūsın
Bir **māh-rūsın** ey nīk-ahter
- G117/9 Āh u efgānīñ şaķın iştmesün ol **māh-rū**
İncinür Nebzī efendim sevdiğim beg-zādedir
- G152/5 Görüp bir **māh-rū** dil-keş civām
Ne ğam yolunda ger ser terk idersiz
- G264/12 Ne deñlü cevri iderse eyleyüp mihrini ağyāra
Yine ol **māh-rūya** dem-be-dem şevķim olur muhkem
- G381/5 Çarhveş bī-mihr imişsin bilmedim ey **māh-rū**
Şöhre-i 'aşķıñ semekden tā-simāk itdiñ beni
- maħrūm[1]** İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen kimse, nasipsiz.
- G127/2 Dünyāda devlet ey dil iķbāl-i lā-beķādır
Bī-şübhe meyl idenler **maħrūm** u bī-nevādır
- maħrūm koma- [1]** Mahrum etmek, yoksun bırakmak. || Yoksun duruma getirmek, bir şeyin yokluğunu çekirmek.
- Mr1/22 Süre-i innā fetahnā hürmetine yā Eħad
Müstecāb eyle du 'āmız **ķoma maħrūm** ķılma red
- maħrūmū'l-'aķā [1]** Babasız.
- K2/64 Yā Ĥabība'llāh ķamu ümmet tutar saña ümīd
Ber-murād it cümleyi pes ķılma **maħrūmū'l-'aķā**
- māh-rūy [1]** Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel, sevgili.
- G382/3 Ümīd-i mihr ile her **māh-rūya**
Temeyyül bātil ünmiyyet deĝil mi
- maħşūl-i beyn [1]** Ara verim, ara mahsulü.
- G269/8 Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hier ile āzürde-dil olsun
Alup cānım didiğim bir daħı **maħşūl-i beyn** olsun
- mā-hüve'l-maķşūd [2]** Amaç olan şey.
- G233/3 **Mā-hüve'l-maķşūda** irişmez cihānda ehl-i dil
Ĥāşlı matlūbunu bulmaz 'alā-vefķı'l-merām
- K35/4 Merātib kesb idüp emsālī beyninden olup mümtāz
Yetişdi **mā-hüve'l-maķşūda** buldı merkez-i a'lā
- maħv eyle-[3]** Yok etmek, varlığına son vermek. || Yok olmak, harap olmak.
- G146/9 Ĥabāb-āsā özüñ **maħv eyle** deryā-yı fenā içre
Cihānda Nebziyā ğüm-nām olagör ad el virmez
- K32/48 Kerem it merhamet it luţfuñı bī-ĝāyāt it
'Afv idüp şuçımı **maħv eyle** kemā-fi'l-bālī
- Kt3/56 İllāhī ehl-i imānīñ mine'l-evvel ile'l-āħir
Ġünāhın 'afv ü **maħv eyle** Ĥabībiñden şefā'atle
- maħv it- [1]** Zarar görmesine sebep olmak; maddi ve manevi olarak onulmaz duruma getirmek. || Çok yıpratmak, çok acı çektirmek.
- Mh5/2 Geldi Süleymān mülk-i vücūda zānū-yı māder oldı
serīri Māh-ı nevāsā toĝdı velikin **maħv itdi** nūr-ı mihr-i münīri
- maħv ol- [3]** Zarar görmesine sebep olmak; maddi ve manevi olarak onulmaz duruma getirmek. || Çok yıpratmak, çok acı çektirmek.
- N45/4 Eyleseñ vech-i münīriñi 'ayān
Maħv ola şu 'lesi bu mihr ü mehiñ
- G113/2 Oldur dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar
Her demde ĝözüm yaşı gibi **maħv ola** anlar
- Tc2/14 Çeşmimden akar gerçi tolu gibi bu yaşlar
Maħv oldı ķamu bitmedi baĝrımdaki başlar
- māhveş [1]** Ay gibi. || Ay gibi güzel yüzlü.
- N53/1 **Māhveş** ger 'arz-ı didār eyleseñ ey ķaddi tām
Māt olup mihr-i münīr ola ķatıñda bir zālām
- maħv-ı vücūd eyle- [1]** Bedeni, varlığı yok etme.
- G184/7 Ĥāk olup rāhīñda cānā **eyledim maħv-ı vücūd**
Āteş-i 'aşķıñdır ancak eyleyen bu dilde lem'
- maħvol- [1]** Boşa gitmek, heba olmak.
- G1/6 Ķabül it bendeñi şāhā benim bi'llāhī ķābilhā
'Aceb bir dem mi vardır Ĥātırımdan **maħvola**
'aşķıñ
- maħz [1]** Su katılmamış, hālis süt, katkısız. || Tam, ta kendisi, aslı.
- K13/40 İşidilmesün İllāhī bu Ĥaber hem dinmesün
Maħz Ĥayr idi o da gitmiş dirīĝā ķalmamış
- maħzen [1]** Hazine ve define gibi deĝerli şeylerin saklandığı yer. || Hazine.

- Ms1/26 Hasendir vech-i pākīn hūlk u hūyuñ cümleden aḥsen
Dilīn miftāhıdır kalb-i şerīfīn ‘adledir **maḥzen**
- maḥzen eyle-** [1] Maḥzen etmek, depo gibi yapmak. || Gönlünde saklamak, gizlemek.
- Kt8/8 Hūşūşā yapıdırup bu beyti bunda ol kerem-kānı
Ki **maḥzen eyledi** fiḫh u ḥadīs ü ‘ilm-i Ḳur’āna
- maḥzen-i esrār** [1] Sırlar hazinesi. || Sırlar kaynağı.
- K8/40 Dili anuñ menba’-ı ḥikmet
Ḳalbi velī **maḥzen-i esrār**
- maḥz-ı luṭf** [4] Lütuf ve iyiliğin aslı, tıpkısı.
- K35/5 Ḥudā-yı Müste’ān aña kemāl ü **maḥz-ı luṭfundan**
Virüp cümle merāmın ‘ömr-i eṭval eyleye i’ṭā
- Mr1/31 **Maḥz-ı luṭfuñdan** ‘ināyet ḥısn-ı dīne sūr ola
Ola dā’im ‘avn u naşrīn kullarıña müstezād
- Ms1/28 Bu ḥāletle vücūduñda nedir bu za’f u süstī ten
‘İlāc-ı ‘ācil iḥsān eylesün Ḥaḳ **maḥz-ı luṭfuñdan**
- Tr2/59 **Maḥz-ı luṭfundan** ‘ināyet eyleye şabr u sebāt
Şübhe yoḳ ḳıldıñ behiştü cāy ḳardaşım benim
- maḥzūn** [4] Üzüntülü, gamlı, kederli, hüzünlü.
- G226/7 Sen şanursın ben olam **maḥzūn** u maḡdūr-ı felek
Devr-i pūr-cevrīn nesin gördi bu ‘ālem ey gönül
- G367/3 Sen şeh-i ḥüsnūñ iki āvāre **maḥzūn** ḳulıdır
Rüz u şeb gitmez ḳapuñdan gözlerim derbān gibi
- Mr1/29 İsteriz senden bu **maḥzūn** ḳalbimiz mesrūr ola
Ol ‘adū-yı bed-liḳālar dā’imā maḳhūr ola
- N38/3 Sen şeh-i ḥüsnūñ iki āvāre **maḥzūn** ḳulıdır
Rüz u şeb gitmez ḳapuñdan gözlerim derbān gibi
- maḥzūn eyle-** [1] Hüzünlendirmek, kederlendirmek.
- G356/8 Der-kenār idem diyü şundum o şāhā ‘arz-ı ḥāl
Yıḳdı ‘arżım dergehinden sürdi **maḥzūn eyledi**
- maḥzūn it-** [2] Hüzünlendirmek, üzmek, kederlendirmek.
- Mh2/9 Luṭf-ile şād itmez aşlā dem-be-dem **maḥzūn ider**
Zulm-ı bī-ḥadd eylemekde bī-nişāndır sevdiğim
- G333/3 Hemīn dil-ber daḫı böyle **idüp** ‘uşşāḳımı **maḥzūn**
m-ā-dem luṭf u iḥsānın ḳılır aḡyār-ı bedkāra
- maḥzūn u maḡmūm** [3] Hüzünlü ve kederli.
- G220/2 Esīr-i bend-i derd-i ‘aşḳ olupdur ḥaylī demdir dil
Çünān **maḥzūn u maḡmūmdur** ki gūyā ḳaldı pā-
der-gil
- G255/7 Gündüzün aḫşama dek **maḥzūn u maḡmūmdur**
gönül
Nāle vü eḡḡāndır tā şubḫa dek kārım benim
- G90/9 Ne ḥāletdir ki her dem Nebzīyā **maḥzūn u**
maḡmūmsın
Perişānlıḳ nedendir bā’is-i ḥüzn ü ḡamıñ kimdir
- mā’i** [1] Su rengi, mavi.
- G84/6 Her kızıl reng begim la’l-i Bedaḫşān olmaz
Her ‘Acem **mā’isini** şanmayasın mīnādır
- mā’-i meskūb** [1] Akıtılmış su.
- G30/14 Ḳapuñda Nebzī bir ednā ḡulāmıñ
Ṭapuñda gözi yaşı **mā’-i meskūb**
- mā’ide** [1] Sofra, yemek, ziyafet. || Maide Suresi.
(Maide, 5/...)
- K2/3 **Mā’ide** En’āma En’āmıñ Nisāya ‘ām hem
Tevbe itdim bir daḫı Enfāle itmeme ictirā
- mā’il** [2] Bir yana, bir tarafa doğru eğilmiş,
meyletmiş. || İstekli, hevesli.
- K13/18 Nebzīyā bir şāh-ı dādāra ḳul olmak isterim
‘Adle **mā’il** līk bu dār içre Dārā ḳalmamış
- N51/1 Mīhr **mā’ildir** müdevvir müstenīr meh rūyuña
Müşḳ mecnūn-ı müselseldir mu’anber mūyuña
- mā’il-i luṭf** [1] İyiliğin, cömertliğin hevesi.
- K19/2 Habbezā zāt-ı şerīf ü lāyık-ı iclāl u cāh
Mā’il-i luṭf u ‘ināyet nā’il-i fażl-ı İlāh
- mā’il-i mīhr-i mahabbet** [1] Aşkın sevginin
sıcaklığını arzulama.
- N51/3 **Mā’il-i mīhr-i mahabbet** mest midir medhūş mıdır
Mey müşābih mültebisdir meşreb-i mül-būyuña
- mā’il ol-** [2] Heveslenmek, istek duymak. || Eğilim
göstermek.
- N46/3 Hemān dem **mā’il oldılar** ser-ā-ser
Şehā cezb eylediñ bi’l-cümle ḫaḳı
- G54/13 **Mā’il olma** ḥūb-rūlar ḥüsnüne
Nebzīyā var ise ‘aḳlıñ ṭurma ḳaç
- maḳām-ı cennetü’l-me’vā** [1] Şehit ve
müminlerin barnağı ve konağı olan cennet makamı.
- G368/1 Dil-berā kūyuñ **maḳām-ı cennetü’l-me’vā** gibi
Bitmiş anda serv-ḳaddiñ Sidre vü Ṭübā gibi

makamı.	maḳām-ı 'ālem-i cennet [1] Cennet aleminin yüce	Mr5/69 Maḳbül idüp cānānımız İtsün pesend sultānımız
K3/7	Maḳām-ı 'ālem-i cennet gibi bu cāy-ı me'vāyı Hemişe yār ile yārān ile zeyn eylesün Mevlā	Kt3/68 O sultān-ı mücübü'd-da 've bir gün fazl u luftından İder me'mülüni maḳbül şabr it vaḳt ü sâ'atle
	maḳām-ı gāziyān [1] Gazilerin makamı.	maḳbül ol-[1] Kabul edilmiş, beğenilmiş, hoş görülmüş.
Kt6/21	Maḳām-ı gāziyān u hem şehidandır o cā zīrā Mu'ādildir o hısn-ı dil-nişin ma'nide Bağdāda	K17/31 Maḳbül ola zīrā kuşūr ma'zürdür 'inde'l-kirām
	maḳām-ı 'ālī [1] Yüce makam. Hakk'ın huzuru.	Mh1/21 Ne deñlü müdbir olsa mazhar-ı luftuñ olur maḳbül Siyeh ḥāke nigāh itseñ olur iksir-i a'zam ol
K32/6	Kılıp anları kamu sīnelerinden me'yūs Vire bunlara merām üzre maḳām-ı 'ālī	maḳbül-i ḥaḳ [1] Allah'ın kabul ettiği.
	maḳar it- [1] Oturulan, mesken edilen, karar kılınan yer olmak.	K24/35 Maḳbül-i Ḥaḳdır şabriyla meşhūr İşitmediñ mi Eyyüb-i şābir
K11/2	A gönül terk-i vatan eyleyü 'azm-i sefer it İrişüp şehri felāḥa varup anda maḳar it	maḳhūr ol- [2] Perişan olmak, mahvolmak.
	maḳar ol- [1] Oturulan, mesken edilen, karar kılınan yer olmak.	K9/14 Himmet-i ğayb-ı ricāl ile hemān Ola maḳhūr ol 'adū-yı rü-siyāh
G75/4	Şafḥa-ı rüyuñda şehā ḥaḫḫ-ı siyeh kıldı raḳam ā-ebedi düzd-i dile çāh-ı zenaḥ ola maḳar	Mr1/30 İsteriz senden bu maḫzūn kalbimiz mesrūr ola Ol 'adū-yı bed-liḳālar dā'imā maḳhūr ola
	maḳbūḥ [1] Çirkin, çirkin olan, ayıp olan, kötü olan şey.	maḳşad [3] Kasdolunan netice, meram, amaç. Niyet, dilek.
G59/4	Hasenü'l-vech o şeh-i ḥüsn ile bilmem ne gezer O raḳīb-i seg-i bed-rü vü ḳabīḥ u maḳbūḥ	G12/3 Şalmur aġyār ile gördüm velikīn maḳşadı 'Arz kılmaḳ ḳaddini ol ḳāmeti dil-cü saña
	maḳbül [4] Kabul edilen, reddedilmeyen, geçerli, muteber, hoş giden, hoş.	Kt3/61 Kapuñdan ğayra itmez ilticāyı maḳşadı sensin Ḳoma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenā'atle
G233/8	Şuçunu bildi şehā 'afv it günāhın bendeniñ 'Özr-i 'özür-ḥvāḥ çün maḳbūldür 'inde'l-kirām	Kt13/2 İrişüp ketm-i 'ademden bu veled başı ḳadem Bu cihān içre velī maḳşadı seyrān idi
K2/76	Yok degil noḳşānımız var i'tizārimız daḫı Çün ki maḳbūldür lede'l-eşraf 'izār-ı dünyā	maḳşad-ı aḳşā [1] Erişilmek istenen en büyük amaç, istek, gaye.
K17/12	Tavriñ begim merġūbdur rüyuñ gibi maḫbūbdur Re'y-i müniriñ ḥūbdur maḳbūldür beyne'l-enām	Kt6/13 Hezārān maḳşad-ı aḳşāya nā'il eyle ol şāhı Ḥudāyā istidām-ı 'ömr idüp taḫt-ı mu'allāda
K24/17	Maḳbül bende oldur cihānda Olmaya hergiz kevneyne nāzır	maḳsim-i 'ayn-ı cinān [1] Cennet pınarının su haznesi.
	maḳbül-i her dil [1] Her gönlün kabul ettiği, hoş gördüğü.	G159/5 Dehāniñ maḳsim-i 'ayn-ı cināndır hūr-manzarısın Aña Kevser sözüñ Tesnīm lebiñ her biri kısım olmuş
G114/2	Sultān-ı 'ādil şāhāne server Maḳbül-i her dil merġüb u ḫoşter	maḳşūd [1] Maksat, amaç, niyet, istenilen şey, istek.
	maḳbül it- [3] Kabul etmek, beğenmek, hoş görmek.	G378/14 Nigāh it Nebziye ey Sidre-ḳāmet Budur maḳşūdumuñ yek münthēsi
G148/9	Gerçi ahyānā felek maḳbül ider ḥācātımız Ḥāşılı anı daḫı ber-vefḳ-ı dil-ḥvāḥ eylemez	maḳşūd it- [1] Amaçlanmak, niyet edilmek, istenilmek.

- Tc1/59 Nebziyā **maḫşūd idinme** 'ālem içre 'izz u cāh Saña reşk itsün vezîr ü ketḫudā mîr ü sipāh
- maḫşūd ol- [1]** Amaçlanmak, niyet edilmek, istenilmek.
- G175/5 Dāne imiş ḫalden **maḫşūd olan** murğ-ı dile Kākül-i ḫoş-büydan el-kışsa dām imiş ğarāz
- maḫşūda ir- [1]** Amacına ulaşmak, niyet etmek, istemek.
- G45/1 Ey gönül sa'y itdiñ anca **irmedi maḫşūda** dest Pes gücenme bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest
- ma'kūs [1]** Tersine dönme, baş aşağı çevirme. || Uğursuz.
- G173/5 Dem-ā-dem kaḫḫ iderler 'aşıkānı bir alay **ma'kūs** Olur mı hey 'aceb ḫalkıñ dilinde zemden istiḫlāş
- māl [5]** Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, irat, varlık, servet.
- G168/4 Rezm-i 'ālemde tecerrüdle teferrüd eylemek Bir ğanîmet **māl** imiş kesbinde 'usret yoğ imiş
- K24/2 Meyl itme şāḫā 'ālemde cāha **Mālını** mār bil balın zevahir
- K30/2 Şanmağıl bu 'ālemi cāy-ı qarār Kılma 'izz ü **māl** u cāha i'tibār
- N3/1 Ne **māl** iledir ne sāl iledir Ne ḫüsn ile ne cemāl iledir
- N26/3 **Mālmız** yoğ elde bārī cāh ile faḫr idevüz N'idelim böyle berkidmiş bu ḫişārı berkidem
- G352/12 Nazīri Yūsuf-ı Ken'ān dir isem ol daḫı geçmiş Muḫāldir ḫāl ü istiḫbāle zirā nefy ider **māla**
- māl ü cāh-ile[1]** Mal mülk ve makam, mevki.
- Tc1/5 Cāhiliñ ḫāli refāhiyyetde **māl ü cāh**-ile Ehl-i dil cāniñ geçer 'ömri fiğān u āḫ-ile
- māl ü menāl [1]** Bir kimsenin sâhip olduğı her şey, mal mülk ve servet.
- G260/10 Nebzî niçesi irişem iksîr-i vişāle Destimde çü yoğ zerre kadar **māl ü menālim**
- māla düş- [1]** Dünyalık nesnelere aldanmak.
- K13/4 İ'tibārı herkesiñ çün cāhladır cāhla Māla düşmüş her kişi dīnini dānā kalmamış
- mālā-kelām[1]** Kelamsız, sözsüz, suskun kalma.
- K17/10 ḫoş-ḫulḫ u hem ḫoş-ḫüysin ḫoş-meşreb ü ḫoş-büysin ḫoş-leḫçe vü ḫoş-rüysin ḫoş-güysin **mālā-kelām**
- māl-ı dünyā [1]** Dünya malı, fāni dünyanın fāni lezzetleri, serveti.
- N53/3 **Māl-ı dünyāyı** n'ider şāḫım olan ḫüsnüñe rām Mār-ı zülfiñ kaydıdur ancaḫ derününde mehām
- mālī [1]** Dolu.
- K32/36 Nebzî-i ḫasta-diliñ ḫāli diger-gün yā Rab Cigeri dem yerine ğamla olupdur **mālī**
- mālīḫulyā [1]** Kuruntu, boş hayal. || Kara seveda.
- Mş1/40 Kim muvāfiḫ olmadı bir ḫāline ḫāl-i cihān ḫubb-ı dünyāyı koyup pes **mālīḫulyadan** kes el
- mālik [2]** Sahip, bir şeye sahip olan, bir şeyi olan.
- G360/11 Kendime **mālik** değil bī-çāreyim Kalmadı aşlā ğam ile fikr ü rāy
- Mr1/16 Sen kabül eyle du 'āmız yā Ğanī Perverdigār Yā Naşīr u yā Mu'ın yā **Mālike** yevmi't-tenād
- mālikān [1]** Sahip olanlar, malik olanlar.
- N54/3 Nāme rev olanlar olurmuş bu mihre **mālikān** Nā-kelām ola kişi ger olmaḫ ister şādmān
- Mālik [1]** Ebu Abdillāh Malik bin Enes bin Amir el Asbahî, dört mezheb imamından ikincisi, Muvatta adlı ünlü hadis-fikh kitabının yazarıdır. Medine'de Arap asıllı bir ana-babadan doğdu. Dedeleri Yemen'den gelip Medine'ye yerleşmiştir. Önce Kur'an'ı hıfzetmiştir. İlim tahsili için her türlü gayreti göstermiştir. Çağındaki bütün bilginlerden faydalanmış ve ilim uğrunda hiçbir şeyini esirgememiştir. İmam Malik, hadis ve rivayet, fikh ve re'y ilimlerini tahsil etmiştir. Pekçok hocadan ders almıştır. Nafi, Abdur-rahman bin Hüzmü, Muhammed bin Müslim bin Şihab ez-Zührî, Yahya bin Said, Rabi'atü'r-Re'y bunlardandır. Abdul-lan bin Ömer'in azatlısı Nafi'den İbn Ömer'in rivayetlerini, sahabilerin amellerini ve Hz. Ömer'in tatbikatını öğrenmiştir. Fikh ve hadis gibi, tefsir ilminde de derinleşmiştir. Cafer Sadık'tan ders almıştır.
- Kt3/43 Daḫı ol çār mezheb şāḫibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi'dir **Mālik** ü ḫanbel
- mālik-i kevn ü mekān [1]** Yerin, mahallin sahibi olma.
- K12/5 **Mālik-i Kevn ü mekān** ü bā'is-i emn ü amān Māni'-i zulm ü fiten hem 'ırḫ-i 'adū
- Maltepe [1]** İstanbul'da bir semt.
- Kt19/3 İdüp 'uzlet oturdı **Maldepede** Aña ḫoş geldi zirā ol qarārgāḫ

- ma' lüm [1]** Belli olan, bilinen, malum.
- G44/14 Aḥvālını 'arz eyledi uş Nebzî-i kemter
Bākî ne disün k'olmaya **ma' lüm** sa'âdet
- ma' lüm ol- [2]** Bilmek, içine doğmak.
- Mş2/38 Nekebât-ile töludur vaşat u gevri yine
Saña **ma' lüm ola** diḳkat idücek ğavrı yine
- M2/13 Kişi anuñ ile **olur ma' lüm**
Bir uzun kıssa gibidir mefhüm
- mām [1]** Kadın ebe.
- G7/6 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dağı sem
Däye ğam **māmı** elem hem hemm imiş lälä baña
- ma' mür it- [2]** İmar etmek, bayındır hale getirmek,
geliştirip güzelleştirmek.
- G31/2 Cevr ile ten kaşırını kıldırñ ħarāb
Yine luţfuñla **idüp ma' mür** yab
- K13/7 'Ömer geldi pes andan milket-i dñni **idüp ma' mür**
Oturdu taht-ı 'adl üzre 'adāletle olup yek-tā
- ma' mür ol- [1]** İmar edilmek, bayındır hale
getirilme, geliştirip güzelleştirilmek.
- G359/5 'Aql ü dil hem cān u ten şevkıñla **ma' mür oldular**
Sāye-i 'adliñde ābād oldu şāhā çār-süy
- mān [2]** Bana.
- G18/7 Didi di di hemān **mān** mān tıruban ban mehā hā hā
Saña ña ña kıyem yem yem bulunmaz maz velī lī lī
- G18/7 Didi di di hemān **mān** mān tıruban ban mehā hā hā
Saña ña ña kıyem yem yem bulunmaz maz velī lī lī
- ma' nā [4]** Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin
ifade ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey,
anlam, medlül, mefhüm.
- Kt6/2 Cenāb-ı Ḥazret-i Sultān Maḥmūd Ḥān-ı Ğāzī kim
Şeh-i rüy-ı zemīndir lafz u kuţbu'l arz **ma' nāda**
- N55/2 Ḥadīsinde buyurmuşdur Resül-i Ekrem ü Ekber
Bu **ma' nāyı** sa'âdetle işit lā-ḥayra fi'l-aşfar
- K16/1 Gel ey ḥāme-i **ma' nā-pāş** medḥ it bu aralıkda
Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundu kethudālıḳda
- N39/1 Gel ey ḥāme-i **ma' nā-pāş** medḥ it bu aralıkda
Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundu kethudālıḳda
- manda [1]** Geviş getirenlerden derisinin rengi
siyaha yakın, uzun seyrek kıllı bir hayvan, su siğiri, camız.
- G334/14 Cedd ü cehd ıderdi 'aşkıñda şehā cāmūsveş
Şimdi gör ḥāk üzre bu Nebzî kuluñdur **manda**
- mānend [2]** Benzer, eş, misil, nazir.
- G58/14 Belāğatda irişdi şadra Nebzî
Diyülmez buña **mānend** şî'-r-i efsāḥ
- G352/14 O ğılmān-peykeri rü'yāda Rıdvāna sorup Nebzî
Didim **mānendi** var mı bāğ-ı cennetde didi lā lā
- Māni [1]** Meşhur Çinli nakkaş ve ressamın adıdır.
Sasaniler devrinde, Şāpūr zamanında İran'a gelip Zerdüşť ve
İsā dinlerinin halitası olan Māni dini/Maniheizm adlı batıl
mezhebi kurmuştur. Māni dini en çok Çin'de yayılmış olup
kutsal saydıkları kitapları resimlerle süslü imiş. Māni, yaptığı
resimler çok güzel olduğu için bu özelliğini müritlerine gökten
inen bir mucize olarak göstermiştir. Koyu bir Zerdüşť olan
Hürmüz'ün oğlu Behram tarafından derisi yüzdürülerek
öldürtülmüş olan Māni, Nigāristan, Erteng veya Erjeng adlı
resim mecmuası ile şöhret bulmuştur. (Pala, 1995, s.322-323).
- G289/12 Tañ mı dīvāniñ irerse mülk-i Īrāna dağı
Çün ki şî'-riñ defteri Erjengdir sen **Mānisin**
- māni'-i zulm [1]** Fitneyi ve haksızlığı men eden.
- K12/6 Mālik-i Kevn ü mekān ü bā'is-i emn ü amān
Māni'-i zulm ü fiten hem 'ırĳ-ı 'adü
- māni' ol- [1]** Önüne geçmek, engellemek,
önlemek.
- G268/7 Girmestiñ **māni' olur** mā-beyne pīrāhen dağı
Cāme-ḥ'āb-ı vuşlata luţf eyle 'uryān gel Ḥasan
- māni-i 'aşĳ [1]** Aşkın özü.
- G354/2 O lebi şî'rīñ beni Ferhād ol ḥīn eyledi
Māni-i 'aşĳ ḳalbimi çün ḥāne-i Çin eyledi
- ma' nī [6]** Mana, anlam.
- G54/4 Az ile eyle kanā' at āz ile çoğ isteme
Ma' nide siyyāndır zāhir budur kim nīst ü hest
- G139/3 Muğ-peçe sāĳiyle **ma' nide** iki ğam-zādeyiz
Pīr-i mey-hāneyle ḳardaş oldu çün kim pīrimiz
- G177/10 Nebziyā ol māh ger ḥatt-āver olduysa dağı
Ma' nide tāvūs-ı cennet bil yine itme ğalať
- G300/5 Tañ mı virsem çār 'unşurdan ḥaber **ma' nide** ben
Dilde od serde hevā destimde ḥāk çeşmimde şu
- Kt6/22 Maḳām-ı ğāziyān u hem şehīdāndır o cā zīrā
Mu'ādildir o ḥışn-ı dil-nişīñ **ma' nide** Bağdāda
- TCV1/14 İbn-i vaĳt olmuş bu dem cümle ḥalāyıĳ ey 'amü
Şuretā dost-ı muvāfiĳ līk **ma' nide** 'adü
- ma' nī-i lā-ḥayra [1]** 'Hayır ancak ortadadır'
sözünün manası (Yılmaz, 1992, s.101)

- G177/6 Koçdurup ince miyânın leblerin emdirmede
Pes bilindi **ma'nî-i lâ-hayra illâ fi'l-vasa't**
- manşib [1]** Makam, mevki, rütbe, derece.
- N22/1 Mîr-i 'aşkım pâdişâhım **manşibımdır** mülk-i gam
Bendeñe ey yüzi mâhım ħor bakup zann itme kem
- meyl-i manşib [1]** Makama, mevkie heves etme.
- G148/6 Ārzü-yı Yūsuf-ı dildir yine çâh-ı zekân
Mışr-ı dehr içinde **meyl-i manşib** u câh eylemez
- sezâ-yı manşib [1]** Makama, mevkiye yakışır.
- K36/3 **Sezâ-yı manşib** u mîr-i mubaşşır bir hüner-perver
Mükemmel ma'rifet-güster müdekkık lafz u
ma'nâda
- manşib ehli [1]** Makam sahipleri.
- Tc1/61 **Manşib ehli** başına munşab olur zehr-i siyâh
Pâye-i 'izzet ser-â tâ-pâ yem-i cürm ü günâh
- manşübe [1]** Satrançta rakibi içinden çıkılmaz
duruma getiren oyun, açmaz. || Oyun, hile.
- G215/2 Nat'-ı 'aşk üzere piyâde sürme fl ü at gerek
Zîre bir **manşübeye** ey dil niçe şeh mât gerek
- manşür [1]** Yardım eden, vesile olan.
- K9/12 Dileriz Bâr-ı Ĥudâdan dâ'imâ
Cümdi **manşür** düşmeni ola tebâh
- manşür eyle- [1]** Allah'ın yardımıyla galip, üstün
gelmiş.
- Mr1/40 Bu yıkık gönlümüzi luţfuñla âbâd eylegil
Eyleyüp manşür guzâtı kıl bizi gamdan âzâd
- Manşür-i dil [1]** Gönlün Mansur'u. || Gönlün
Hallac-ı Mansur'un vecd halindeyken "Ben yokum, Hak
Teâlâ vardır" anlamında söylediği fakat "Ben Allah'ım"
manasında algılandığı için asılması gibi aşkı için kendini feda
etmesi.
- G171/15 N'ola **Manşür-i dil** dirse Ene'l-Hak
Boyuñca baş berâber zülfüne aş
- manşür-i 'aşk [1]** Aşkın Hallac-ı Mansur'u olmak,
aşkın galibi olmak. || Allah'ta eriyip yok olmak anlamında
söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922
yılında asılarak öldürülen mutasavvıf kişiliğe telmih vardır.
- G294/3 Bugün **Manşür-i 'aşkım** kim derinde
Aşıldım dâra cânâ perçemiñden
- Manşürvâr [1]** "Enel-hak" " Ben Hakk'ım" dediği
için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf Hallac-ı
Mansur'a benzer şekilde.
- M4/9 Aşılma yiri var **Manşürvârî**
Şakın yanına yaklaşdırma nârî
- Manşürveş [2]** "Enel-hak" " Ben Hakk'ım" dediği
için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf Hallac-ı
Mansur'a benzer şekilde.
- G35/6 Sevdim seni cân u teni yoluñda kurbân eylerim
Dönmem şehâ **Manşürveş** ger eylesen zülfünle
şalb
- G305/1 Gider **Manşürveş** dil dâra karşı
Ne hoşdur dâr gör dildâra karşı
- mâr [4]** Yılan. || Rakip.
- G86/6 Başarsa zülfünü ħattı n'ola 'aceb dañla
O **mârdır** ki görünmez bu mürdür ki ürer
- G176/8 Ta'allüm eylemiş gamzeñden ol kara saçın siĝri
Meseldir **mâr** kejdümden ider dirler sem istikrâz
- G286/ İrince genc-i vaşl-ı dil-rübâya
Neler çekdim rakîb-i **mâr** elinden
- K24/22 Meyl itme şâhâ 'âlemde câha
Mâlmı **mâr** bil balın zevahir
- maraz-ı 'aşk [2]** Aşk hastalığı.
- G97/4 Leb-i yârimden eger irmeye bir zerre şifâ
Maraz-ı 'aşka tabîbâ 'acebâ çâre mi var
- G208/3 **Maraz-ı 'aşka** ilâc için etîbbâ didiler
Leb-i la'lîniñi ħastaña emdir yeke yek
- ma'reke [1]** Savaş alanı. || Çatışma, kavga.
- G8/7 Ben o ħunzîr-i kebîr ile ħurup **ma'rekeler**
Tırmayup ider idim leyl ü nehâr ulu ĝazâ
- mâr-ı zülf [2]** Saç kıvrımı, saç lülesi. || Tanıkta
sevgilinin saçının uzunluğu, kıvrımlı oluşu, siyahlığı vs.
özellikleri ile ele alınıp yılanla benzetilir.
- N53/4 Mâl-ı dünyâyı n'ider şâhım olan ħüsnüñe râm
Mâr-ı zülfün kaydıdur ancak derününde mehâm
- G186/8 Genc-i ħüsnüñde o ħunî gamzeler olup tılısm
Şîrdir kim **mâr-ı zülfünden** elinde var tîĝ
- ma'rifet [1]** İş yapma hususundaki ustalık,
beceriklilik, hüner, maharet.
- Tc1/25 **Ma'rifetle** olsa bir kişi cihânda bî-menend
Tab'-ı naĝkâdi mühezzib zihn-i pâki ser-bülend
- ma'rifet-güster- [1]** İş yapma hususundaki ustalık,
beceriklilik, hüner, mahâret göstermek.

- K36/4 Sezā-yı manşib u mîr-i mubaşşır bir hüner-perver
Mükemmel **ma'rifet-güster** müdekkık lafz u
ma'nâda
marîz [2] Hastalıklı, illetli, marazlı.
- G25/8 Dil-i pür-derdine dirler devâdır ittifâk üzere
Tabîbim hâliñi n'olur **marîzîña** kılrusañ hab
- G38/11 **Marîzim** gelmişim dâri'ş-şifâya
Za'if ü bî-mecâl oldum be-gâyet
mârsız ol- [1] Yılsız. || Geçmemiş olmak.
- G150/8 'Arız-ı sîmîni üzere zülfi püş olsa ne tañ
Var mıdır bir genc-i bî-renc kim ola **ol mârsız**
ma'rûf u meşhûr[1] Bilinen ve tanınan. ||
Şöhretli.
- K17/4 Şems-i ma'arif maṭla'ı 'ayn-ı 'avârif menba'ı
Cüd u şehâvet maṭma'ı **ma'rûf u meşhûr** u be-nâm
ma'rûz [1] Mevki, makam veya yaş bakımından
büyük birine sunulmuş, arz edilmiş dilek veya bilgi.
- G127/4 Gözüm yaşın dem-â-dem aḳıtsa n'ola şâhim
Bî-çâreniñ huzûra **ma'rûzî** mâ-cerâdır
maş eyle- [1] Emerek çekmek, emmek, soğurmak.
- G170/6 Zinde-i câvid buldı la'liñi bûs eyleyen
Âb-ı hayvân içdi kim ruhsârını **eylese maş**
mâ-şadaḳ [1] Tasdik olunan, tasdik edilen husus.
- K18/10 'Ulüvv-i himmeti ceryân idüp mecrâ-yı ihsâna
Hadîse **mâ-şadaḳ** bir hayr-ı câri eyledi icra
mâ-sevâ [1] Allah dışındaki her şey.
- Mr3/15 Yalñuz bunlar degil meftûni olmuş **mâ-sevâ**
Halk-ı 'âlem bendesidir ol şeh-i devrânımıñ
maşhûb [1] Birlikte alınmış, birlikte götürülmüş.
- G24/12 Zebâni bülbül-i güyâydur kim
Olupdur gonca-ı la'line **maşhûb**
mâ-sivâ [5] Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka
olan her şey. || Allah'ın zâtı dışındaki bütün varlıklar.
- G9/6 Hüsn ile ger mihr-i 'âlem-tâb olursa bir güzel
Gözime daḳı görünmez zerre deñlü **mâ-sivâ**
- G13/16 Ehl-i 'aşka başka bir 'âlem durur
Terk ider 'aşkıña düşen **mâ-sivâ**
- G33/4 Vücüd-ı 'aşḳ sābitdir ezelden
Olupdur **mâ-sivâyı** küllî sâlib
- G109/3 Kul itdiñ **mâ-sivâyı** ey shehen-şâh-ı cihân-ârâ
Kapuñda hâke siyyân olmadık şehler mi kalmışdır
- G276/1 **Mâ-sivâdan** fâriğ oldum düşeli 'aşka 'ayân
Kılca görünmez gözime dü-cihân ey mü-miyân
maşlahat [1] İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır
getiren, fayda sağlayan şey.
- G224/9 Diñle Nebzî **maşlahatdır** sözimi eyle ḳabûl
Kıl ferâgat cümleden illâ ki dil-berden degil
maşlahat-perver [1] İşleri yapan, işleri yetiştiren.
- Kt17/6 Tarîkiñda nazîriñ yok olup bî-misl ü bî-hem-tâ
Suḫanver **maşlahat-perver** müdebbir 'âḳil ü dâñâ
masnû' [1] Sanatla yapılmış, sanat mahsulü.
- G123/6 Dil-i sengîniñe başılsa n'ola mühr-i vedâd
Be ne **masnû'** u ne maṭbû' u ne dil-keş başılır
maşraf [1] Harcanan para, gider.
- G2/12 Hürmet ile bâdeye harc it helâlse kesbiñi
Maşrafı zîrâ harâmıñdır binâ ile zinâ
ma'sûḳ [2] Aşkla sevilen, âşık olunan kimse;
sevgili.
- G307/12 'Aşḳ-ı 'âşık ger ḫaḳîkî ger mecâz
İstemez **ma'sûḳı** görmek rû-be-rû
- Tr2/20 Birbirinden ayırur zevceyni hem-çü ferḳadân
'Âşıkı **ma'sûḳasından** cevri ile eyler cüdâ
ma'sûḳ-ı 'âlem [1] Aşkla sevilen dünya âşık
olunan kimse yaşam.
- G350/17 'Aşḳıñ ey **ma'sûḳ-ı 'âlem** ḫâḳ idüpdür Nebziyi
Nâr-ı şevḳıñdır iden ḳalbinde ancak incilâ
ma'sûm [1] Suçsuz, kabahatsiz. || Kimsesiz,
zavallı.
- K31/4 Mükedder oldı halk cümle enâma merg-i 'âm oldı
Ḳazâ'ullâh câri oldı şeyḫ u şâbb u **ma'sûma**
ma'sûm-ı pâki [1] Temiz, saf, günahsız küçük
çocuk.
- K35/16 Bahâr u tîre-meh şayf u şitâ devri eyledikçe çarḫ
Mu'ammer ide ol **ma'sûm-ı pâki** Ḥazret-i Mevlâ
maşûn ol-[2] Saklanmak, korunmak, sakinmak.
- N39/11 **Maşûn ola** elemden ḡamdan âfâteyn-i 'âlemden
Hemîşe zât-ı pâki ola maḫfûz hıfz-ı Ḥâlikda
- K16/11 **Maşûn ola** elemden ḡamdan âfâteyn-i 'âlemden
Hemîşe zât-ı pâki ola maḫfûz hıfz-ı Ḥâlikda

- māt [1]** Ölmüş. || Yenilmiş.
- G42/2 Naṭ'-ı sīnem üzre sürdün gül-ruḥum çün fīl ü at
Şāhum itidñ beydağ-ı cevriñle dil ferzini **māt**
- māt eyle-** [1] Yenmek, mağlup etmek. || Kendine aşık etmek.
- G256/2 'Aqlımı beydağ dilim fīl nefsimi at eyledim
Ferz-i 'aşkımla felek Leclācını **māt eyledim**
- māt ol-** [1] Yenilmiş, mağlup olmuş, yetersiz kalmış olmak. || Aşık olmak.
- N53/2 Māhveş ger 'arz-ı didār eyleseñ ey kaddi tām
Māt olup mihr-i münir ola ḫatūnda bir ḫalām
- maṭāf ol-** [1] Tavaf edilen yer olmak. || Kâbe veya Kâbe gibi etrafında dönülerek ziyaret edilen bir yer ya da kişi olmak, tavaf edilen yer
- K14/6 Mücellā müntehā hem-pā olupdur Beyt-i Ma'mūra
Maṭāf olsa 'aceb midir gürh-i nev'-i insāna
- maṭbū** [1] Matbaada basılmış, basılı, tabedilmiş.
- G123/6 Dil-i senginiñe başılsa n'ola mühr-i vedād
Be ne maşnū' u ne **maṭbū** u ne dil-keş başılır
- mā-tekkaddem** [2] Eskiden beri, eski zamanlardan.
- G237/3 **Mā-tekkaddemden** durur bende ḫamu bu şevḫ u zevḫ
Tā-ezel 'aşḫ ile icād oldı bünyādım benim
- G238/5 Meseldir **mā-tekkaddemden** ki dirler toğdı boğulmaz
Rücu'ı mümkün olmaz admışım çün bir adım adım
- mātem** [1] Acı ile inleyen, matemini dile getiren.
- G149/10 Kadem-rencide ḫılsañ işbu bezme
Müşerref eyleseñ **mātem-serāmız**
- mātem tut-** [1] Yasa bürünmek, yas tutmak, yaslı durumda bulunmak, yas içinde olmak, aşırı ölçüde üzülme.
- Tr2/50 Nehr-i Ceyhün ḫünveş aḫup dem-ā-dem çağlar
Bu firāḫa ağlayup **mātem tutar** ebr-i siyāh
- mātem-serā** [1] Matem terennüm eden, yas söyleyen, yas tutan.
- Tr2/27 ḫayf dār-ı derd-imiş **mātem-serā** imiş dirîğ
Südi yok sevdā imiş ey ḫvāce ḫırş u ḫvāhişñ
- maṭla** 'ı 'ayn-ı 'avārif [1] İyiliklerin, ihsanın aynasının doğuşu.
- K17/3 Şems-i ma'ārif **maṭla** 'ı 'ayn-ı 'avārif menba'ı
Cüd u şehāvet maṭma'ı ma'rūf u meşhūr u be-nām
- maṭlūb** [4] Talep edilen, istenilen, arzulanen. || Sevgili, sevilen.
- G29/1 'Aşıkñ **maṭlūbı** ancak dünyede vaşl-ı ḫabīb
Āh kim olmasa illā arada mel'ün raḫīb
- G30/10 Kül oldı yandı cismim firḫatñle
Vişālñdir yine cān ile **maṭlūb**
- G233/4 Mā-hüve'l-maḫşūda irişmez cihānda ehl-i dil
ḫāşılı **maṭlūbımı** bulmaz 'alā-vefḫı'l-merām
- G283/8 Terk-i serdir didi hem daḫı fedā-yı cāndır
İrişür maḫbūb u **maṭlūba** ser ü cāna ḫıyan
- maṭlūb-ı bī-zār** [1] Bıkmış, usanmış, bezmiş sevgili.
- G33/7 Ne güc sen tālib ü **maṭlūb-ı bī-zār**
Ne ḫoşdur ol ola maṭlūb-ı tālib
- maṭlūb-ı tālib** [1] İstekli sevgili.
- G33/8 Ne güc sen tālib ü maṭlūb-ı bī-zār
Ne ḫoşdur ol ola **maṭlūb-ı tālib**
- maṭlūb-ı a'lā** [1] En çok, fazla istenilen durum.
- K24/19 Çün zāt-ı ḫāḫdır **maṭlūb-ı a'lā**
Ḡayrı sevendir 'ayniyla kāfir
- maṭma** [1] Malum istek, malum arzu.
- K17/4 Şems-i ma'ārif maṭla'ı 'ayn-ı 'avārif menba'ı
Cüd u şehāvet **maṭma** 'ı ma'rūf u meşhūr u be-nām
- Mā'ün** [1] Maun Suresi. || Zekāt, zekāt malı.
- K2/26 Emr-i ḫāḫ ile ola çün İnfiṭār u İnşikāk
Ol ki taṭfif ide **Mā'ün** terk ide vāveyl aña
- mā-verā** [1] Bir şeyin ötesinde, arkasında, gerisinde bulunan yer, zaman vb., öte. || Görülen âlemin ötesi.
- G272/6 O rüy-ı āfitābiñ tābına kim tāḫat-āverdir
Yaḫar 'ālemleri zülfi şehābı **mā-verāsından**
- ma'yūb** [1] Ayıplanmış, kusurlu.
- G28/11 Vücūdñ külliyyen **ma'yūb** iken gel
Sen olma cüz'-i 'ayble şaḫş-ı 'ā'ib
- māzbūṭ ol-** [1] Yazılmış, kaydedilmiş, hatırd tutulmuş olmak. || Derli toplu olmak.
- Kt19/24 Aña tāriḫ için Nebzī bu beyti
Didi **māzbūṭ ola** tā rüz-ile māh
- māzhar** [1] Mazhar olma, erişme, nail olma.

- G345/8 Eylese 'aşık-ı şadıklarını hilme revā
Gāzab u kahrına **mazhar** heme aġyār olsa
- mazhar eyle-** [1] Erişmek, amacına ulaşmak, nail olmak. || İyi bir duruma ulaşmak, kavuşmak.
- K1/44 Sensin Allāhım idüp tevfiķiñi ħayru'r-refiķ
Eyleyen mazhar beni bu fetħ-i bāba ibtidā
- mazhar ol-** [1] Erişmek, amacına ulaşmak, nail olmak. || İyi bir duruma ulaşmak, kavuşmak.
- K18/6 'Aceb ħayrāta sā'idir muvaffaq eylesün Allāh
Kemāle irişıp **mazhar ola** hem luţf-ı Mennāna
- mazhar-ı elġāf-ı Bārī luţf-ı cārī ber-zemīn** [1]
Lütüflara erişen. || Yeryüzünde sevgilinin cömertliġi ile bari lütüfa erişen.
- K12/17 **Mazhar-ı elġāf-ı Bārī luţf-ı cārī ber-zemīn**
Kanda gitse yümn ile ġālib ola ber-düşmenān
- mazhar-ı iġsāniñ ol-** [1] İyiliġe nail olmak. || Sevgilinin lütüfuna nail olmak.
- Ms1/22 Uġuruñda fedā-yı ser idüp bī-cāniñ olsunlar
Bulup şıġhat vücüduñ **mazhar-ı iġsāniñ olsunlar**
- mazhar-ı luţf** [1] İyiliklere, lütüflara erişen.
- Mh1/21 Ne deñli müdbir olsa **mazhar-ı luţfuñ** olur maķbül
Siyeh ħāke nigāh itseñ olur iksīr-i a'zam ol
- māziye** [3] Geçmiş, geride kalmış, yaşanıp bitmiş.
- K24/32 İtme tesevvüf müstaķbele ol
Māziye rāzi ħāliñe şākir
- M1/5 Geçer **māziye** fi'l-ħāl fāte mā-fāt
Dilerseñ ola müstaķbelde heyhāt
- G358/7 Te'essüf **māziye** müstaķbel için
Tesevvüf itmeyen ħoş göre ħāli
- mazlüm** [1] Zulüm görmüş, eziyet edilen. || Zavallı.
- G355/3 Bī-güneħ zulm-ile bir **mazlümü** ol kāfir gözi
Ġamze-i bī-dīne uyup öldürüp ķan eyledi
- mazmün** [2] Kast edilen asıl anlam, kavram. || Deġer, kıymet.
- Ms1/16 Der-i devlet periñde ser komuşdur niçe eşbehler
İşitdim işbu **mazmünü** okur gökde ferişteħler
- N55/3 Bu **mazmünü** daġı āħar ħaberde diñlemişsindir
Tavil aġmaķ durur külli velī pür-fitnedir aķşar
- ma'zül** [1] Azledilme, görevinden alınma durumu. || Mahrumiyet, yoksunluk.
- K29/7 İşbu Cu'cānī Efendi Kudsdan **ma'zül** iken
'İzz ü cāhi terk idüp kıldı beķāya 'azm-i rāh
- mā'zur** [2] Māzereti olan, özrü bulunan, özürlü.
- G291/8 Sehv ile āh eyledimse rū-be-rū ħişm eyleme
Şer'-i enverde şehā **ma'zürdur** nişyān iden
- K17/31 Maķbül ola zīrā kuşür **ma'zürdur** 'inde'l-kirām
- ma'zür ol-** [1] Özürlü kabul etmek, mazeretli saymak.
- G101/7 Ger günāh itdimse **ma'zür ola** ey şāh-ı cihān
Dem-be-dem 'ālemde ķuluñ itdiġi 'işyān olur
- me'ād ol-** [1] Dönülecek yer olmak.
- G67/10 Varma bāb-ı dil-rübāya ġit raķībā kim seniñ
Mebde' in ķa'r-ı saķardır var yine **oldur me'ād**
- me'āl** [2] Anlam, kavram, mefhum. || Ortaya çıkan şey, sonuç, netice.
- G358/14 Mey ü maķbūbdan özge cihāniñ
Kemāhī añladım yokdur **me'ālī**
- Tc1/2 Bir nazar kıldım cihāna çeşm-i intibāh-ile
Eyledim fikret **me'ālīn** ķalb-i pür-āġāh-ile
- mebāhis** [1] Bir şeyin bahis olunduġu yerler; araştırma, arama yerleri; münakaşa mevzuları.
- G47/8 Gelürse ħātra ol mü-miyāniñ
Deķāyıkda begim artar **mebāhis**
- mebde'** [1] Başlangıç, baş taraf, temel, esas, kök.
- G67/10 Varma bāb-ı dil-rübāya ġit raķībā kim seniñ
Mebde' in ķa'r-ı saķardır var yine oldur me'ād
- mebde-i 'ālem** [1] Kainatın, evrenin başlangıcı.
- G313/1 Çün oldı **mebde-i 'ālem** mina'llāh
Pes olur şübhesiz ric'at ila'llāh
- mebhüt id-** [1] Şaşkına çevirmek.
- K10/18 Müdeķķiķ mü-şikāf u müstaķil re'y-i münirinde
İder mebhüt ser-cümle zevi'l-ebşār u ārāy
- mebi'** [1] Satılmış olan şey, satılmış.
- G149/8 Dem-ā-dem ġam alup şatmaķdır işim
Begim ġamdır **mebi'** u müşterāmız
- mebzül** [1] Esirgemenen harcanmış, saçılmış, bol, çok.
- Mh Güşāde dergehiñ dā'im olupdur cüd u luţfun bol
Ĥisāniñ herkese şāmil nevāliñ cümleye **mebzül**

- mecâl [1]** Güç, kuvvet, derman, takat.
- G76/7 A begim 'aşkıñım yok durur inkâra **mecâlim**
İki çeşminden akan eşk ü demim iki tanıktır
- mecâl kalma- [1]** Güç kalmamak, güçsüzleşmek.
- G227/2 Göricek rüy-ı çü-hürşidîñi çün şubh-ı vişâl
Ten-i zârında benim zerrece **kalmadı mecâl**
- mecâlis [1]** Meclisler, toplantı yerleri.
- Kt3/14 İrişdi ba' dehû 'Osmân-ı Zü'n-nüreyn-i 'âlî-ğadr
Mecâlis zeyn olup anuñla oldı câmi'ül-ğur'an
- mecâz [2]** Bir sözü gerçek anlamı. || Gerçek olmadığı halde bir gerçeğe işaret eden ve gerçekmiş gibi görünen oluş.
- G307/11 'Aşk-ı 'aşık ger hakikî ger **mecâz**
İstemez ma'sûkı görmek rü-be-rü
- G385/14 Nebzî taleb it eyleyücek 'aşk-ı hakikî
Zîrâ ki **mecâz-ile** yine kalb ola kâsî
- meclis [11]** Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.
- G27/5 Bezm-i 'aşkıñda şehâ bir 'âlî **meclis** kurmuşum
Eşk-i çeşmim bâde bağrım yâresi nuql ü kebâb
- G37/4 Bezme gel kim muntazır teşrîfine ehl-i mezâk
Bâde-i la'liñ umar **meclisde** tullâb-ı hayât
- G105/7 Lebiñ emdir bañâ **meclisde** sâkî
Şarâbñ derd-i 'aşka em değıldir
- G118/6 Ne çok cânâ idinmişsin rakîb-i dîv-şüretler
Tırılmaz **meclisinde** qarñlar hâmmâmına beñzer
- G156/3 Çün bu **meclisden** muqarrer oldı götürmek ayağ
Devlet el virsün şehâ şun idelim yek-dest-büs
- G289/9 Nev-be-nev zîbâ gâzellerle pür-iyâle **meclisi**
Bezm-i 'aşk içre harîfânñ kadeğ-gerdâmsın
- G369/3 'Arz kıl **meclisde** ey kaşı kemânım lebleriñ
Zahm-ı tîr-i gâmzeñe la'l-i lebiñ merhem gibi
- G393/4 Ne hâlet koydı Hâk şahbâ-ı hâmrâda 'aceb sâkî
Kî nüş itmekle **meclisde** o ser-keş hûbî râm itdi
- K1/22 Sîne-i süzâñıñ inlet nevâ-yı 'aşk ile
İşbu **meclisde** olur dirler rebâba ibtidâ
- K33/16 Anasın s.kdığım ol zîst münâfik yüzli
Nerede varsa o **meclisde** mücâmil olmaz
- G326/9 Geçüp ağıyar-ı bedkârñ begim **meclisde** şadr üzre
Ğarîb üftâde olmuşdur kapuñda Nebzî bî-çâra
- meclis-i hâşşa [1]** Keyfiyetli, kendine has meclis.
- G63/13 **Meclis-i hâşşa** qarîb itme rakîb-i kâfirî
Koma dergâha anı gel lutf idüp kılma 'inâd
- meclis içre [2]** Mecliste.
- G180/10 Niçe ülfet idem bilmem rakîb-i rü-siyâh ile
Olur mı **meclis içre** Nebziyâ hiç yâr kemden hâz
- G287/4 Kursa-ı dağım pâre-i bağrım müheyyâ eyledim
Çeşm-i mestânem gerekdir **meclis içre** guşt u nân
- meclis-i âmâde [1]** Hazır meclis.
- N23/1 Gülsitâna gel şehâ bir **meclis-i âmâdedir**
Her nihâl-i gül sürâhî tahta nev-bâdedir
- meclis-i cânân [1]** Sevgililer meclisi.
- G103/5 Dem-â-dem **meclis-i cânânda** âheng itmege bi'llâh
Sîneñ güyâ def olupdur şadâ-yı nâle-nâyıñdır
- meclis-i hâşşı [2]** Hususî, özel meclis, sohbet yeri.
- G198/9 Didiler **meclis-i hâşşında** görüp Nebzî gibi
O şehiñ şem'ine lâyıq dağı pervânesi yok
- G319/10 Var surâhîniñ yine câm ile bir gizlü sözi
Meclis-i hâşşında virmişlerdi gördüm fem feme
- meclis-i 'irfân [1]** Bilgi meclisi.
- G334/4 Besberâberdir büleñ ü pest ü ger zîr ü zeber
Pes gözetme şadr-ı 'âlî **meclis-i 'irfânda**
- meclis-i rindân [2]** Dünyaya değer vermeyen kişilerin eğlence, zevk ve sefa toplantısı.
- G310/10 Bu beş ebyâtı yazup Nebzî gâzelvârî yine
Yüri var **meclis-i rindâna** iriş piş-keş ile
- G116/5 Parmağ ile gösterüp **meclis-i rindânda**
Bu kuluña didiler 'aşk ile eşher budur
- meclis-i üns [1]** Dost, yakınlık, ülfet meclisi.
- G318/3 Qarîb eyle rakîbi ister iseñ **meclis-i ünse**
Ba'îd it bendeñi bâb-ı sa'âdetden cüdâ eyle
- meclis-i 'uşşâk [1]** Âşıklar meclisi.
- G189/5 **Meclis-i 'uşşâkda** bir muṭrib-i mestâneyim
Ney durur âh u figânım sîne-i pür-yâre def
- mecma'-ı 'uşşâk [1]** Âşıkların toplandığı yer.
- G61/7 Öyle rüsvây itdim anı **mecma'-ı 'uşşâkda**
Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sürâh
- mecma' u'l-'irfân [1]** İrfan sahiplerinin toplandığı avlu.

- Mh1/24 Nazar kılsañ erir sîm-âbveş hem şâbra-ı şammâ
Kapuñdur merci'-i insân tapuñdur **mecma' u'l-irfân**
- mecmû'a [1]** İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.
- K1/39 Kıl habîbiñ hübbına bu muhtaşar **mecmû'ayı**
Bir vesîle zıkr-i hayrı iktisâba ibtidâ
- mecmû'a-i ilm ü hüner [1]** Hüner ve ilim mecmuası.
- Kt3/18 Bilüp kadr ü kemâlin başdı parmak aña ehl-i Hâk
Budur **mecmû'a-i ilm ü hüner** hilm ü hayâ imân
- Mecnûn [15]** Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. || Deli, divane, tutkun.
- G3/7 Beni şahrâ-yı cünün içre göricek **Mecnûn**
Hayret-âlüd oluban hâletime kaldı taña
- G19/14 Nebzî var iken sende biñ güne şikâyetler
Ya kışşası **Mecnûnuñ** efsâne degil mi yâ
- G47/4 Ğam-ı 'âlem 'aceb mi bende olsa
Benem çün 'aşk ile **Mecnûna** vâris
- G128/9 O şacı Leylîye **Mecnûn** iseñ eger Nebzî
Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civâr
- G133/1 Beni **Mecnûna** çün hem-pây iderler
Seni Leylâya hem hem-tây iderler
- G163/10 Deşt-i hicrinde o zülfi leylîniñ sevdâsına Nebziyâ
Mecnûn gibi tağlara hem-dem oldum uş
- G192/6 Kaldı ol ve'l-leylde ben hatm-i Kur'ân eyledim
Gerçi **Mecnûn** ile olmuşduñ ezelden hem-sebak
- G283/5 'Âlem-i rü'yâda **Mecnûni** görüp didim aña
Niçedir erkân u kânûni bu râhûñ kıl beyân
- G292/7 Şerîkiz ğam-ı 'aşkda **Mecnûn** ile
Nemiz var ise müşterek der-miyân
- G331/4 Yine ol kâküli leylânîñ sevdâsıyile
Yine şahrâya çıkup iş ola **Mecnûna** yine
- Mş2/43 Kanı **Mecnûni** cihânîñ kanı Leylâsı begim
Hüsüne ğırrâ olan dil-ber-i ğarrâsı begim
- Mh4/11 'Aşkıñ ey Leylâ beni **Mecnûn** u seydâ eyledi
'Aql u fikrim cümleten târâc u yağmâ eyledi
- Tc2/56 Nebzî olah silsile-i zülfle muqayyed
Ey kâküli leylâ didiler adına **Mecnûn**
- G139/1 Biz ki **mecnûnuz** o zülf-i leylîdir zencîrimiz
Biz gedâyânız o sengîn-dil güzeldir mîrimiz
- mecnûn eyle- [1]** Deli-divane eylemek, delirtmek.
- G356/1 Zülf-i Leylânîñ ğamı ben Kaysı **mecnûn eyledi**
Elf kıddi hasretile kâmetim nûn eyledi
- Mecnûn gib' [1]** Leyla vü Mecnun hikayelerinin kahramanı Mecnun gibi. || Leyla'ya aşkı yüzünden çıldırmış Mecnun'a benzemek.
- Kt20/4 Sen zülfi Leylîniñ sevdâsı-ile
Mecnûn gib' âleme destân olayım
- mecnûn gibi [1]** Leyla vü Mecnun hikayelerinin kahramanı. || Leyla'ya aşkı yüzünden çıldırmış Mecnun'a benzemek.
- G401/4 Gönül ol beñleri dâna yüzi bedr ü kaşı esnâ
Ğarîb **Mecnûn gibi** cânâ şacı Leylâya meyl itdi
- Mecnûn gibi tağlara düş- [1]** Mecnun gibi yerini yurdunu terk etmek.
- Tc2/6 Meyl eyler-iseñ kâkül-i Leylâsına anuñ
Ey dil yine **Mecnûn gibi tağlara düşersin**
- Mecnûn ile Ferhâd [1]** Efsanevi aşk kahramanları Mecnun ile Ferhat.
- G385/4 Dillerde niçe yıllar olupdur ki olur yâd
Mecnûn ile Ferhâdı işit eyle kıyâsı
- mecnûn it- [1]**] Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays gibi olmak. || Aşkdan deliye dönmek, çılgına dönmek.
- N41/3 Düşürüp 'aşk beyâbânına **Mecnûn itdiñ**
Şacı leylâ beni bir âdem iken başbayağa
- G165/17 Nebzîyi **mecnûn iden** ol şacı leylânın dağı
Ağız mîm ü zülfi cîm ü kaşı iki nûn imiş
- mecnûn ol- [3]** Sevda yüzünden şuuru kaybetmek, delirmek, tutkun olmak.
- G399/5 Düşelden 'aşkıña dün gün **olupdur** ismimiz
Mecnûn
Cefâyı eyleme eفزün yeter oldu yeter yek dü
- G327/19 O zülfi leylîye **mecnûn olupdur**
Gedâdır hem o şâh-ı kâmkâra
- G210/9 Nebzî-i şürideniñ 'aşkıñla **mecnûn olduñun**
Ey şacı leylâ görüp a'dâ atar ardınca seng
- Mecnûn u Ferhâd [2]** Leyla ve Mecnun anlatışının erkek kahramanı Mecnun ve Ferhad u Şirin anlatışının erkek kahramanı Ferhad.
- G79/10 Şacı leylâ lebi şîrîn diyü şöhret bulup dilde
Müdâm olduqları **Mecnûn u Ferhâd** olduğındandır
- G237/8 Kuzıcağımdır kucağımda büyütüdüm nâz ile
Tıfl u nev-resdir dağı **Mecnûn u Ferhâdım** benim

	mecnün-ı müselsel [1] Zincirin delisi, tutkunu. Sevgilinin saçının delisi.	G13/5	Tiğ-ı gamzeñ dilleri mecrüh ider Lebleriñ ammâ begim 'ayn-ı şifâ
N51/2	Mihr mâ'ildir müdevvir müstenîr meh rüyuña Müşk mecnün-ı müselseldir mu'anber müyuña	G74/11	Hezarân sîneyi mecrüh ider bir tîr-i gamzeyle Kemân-ebri şanur bu hûbluğuñ baki mü'ebbeddir
	mecnün u şeydâ [2] Deli ve çılgın.		mecrüh u dil [1] İncinmiş gönlü.
G21/2	Şaçı leylâ ruhuñ olduqça peydâ Niçe diller olur mecnün u şeydâ	G339/4	Teni hoş-bü beni Hindü gözi cādü kemân-ebri Hâdeng ü tîri zañmından ciger mecrüh u dil haste
G98/8	Şikâyet itme ey dil tâli'inden çarh-ı keş-revden Seni mecnün u şeydâ eyleyen ol saçı leylâdir		Mecüsü [1] Ateşe tapan, Mecus dinine mensup.
	mecnünvâr [3] Mecnun gibi. Deli gibi, çılgın gibi.	G34/19	Ne Mecüsü vü ne Dürzî ne şanem Ne Yahüdî ne Naşârâ ne şalîb
G218/9	Meyl idersin her saçı leylâya uş Mecnünvâr Her lebi şîrine hem Ferhâd imişsin ey gönül		medâr ol- [1] Yardım etmek, yardımcı olmak, yardımını dokunmak.
G246/10	Ey saçı leylâ seniñçün kesb ü kârî terk idüp Olmuşum Mecnünvâr âvâreyim âvâreyim	G128/1	Olaydı ey dil-i şeydâ bu fânî dâr medâr Ne hoş idi gözü âhûlar ile kâr şikâr
G369/9	Nebziyâ bildim seni şeydâ kılup Mecnünvâr Eyleyen 'aqlıñ perîşân ol siyeh perçem gibi		medd eyle- [1] Uzatmak.
	Mecnünveş [3] Mecnun gibi. Deli gibi, çılgın gibi.	Mr5/68	Şanma ki sen kâğıd yeter Kaşır itmeyüp medd eylesem
G279/3	Zülfî leylâdır seni zâr eyleyen Mecnünveş Ol lebi şîrindir ey dil hem dañı Ferhâd iden		meded [9] "İmdat, yetiş, yardım et!".
G250/10	Anıñçün Nebziyâ ol kâkûli leylâya dil virdim Oğunsun yürisün Mecnünveş dillerde destânım	G36/10	Giyindi câme-i fâhîr tonandı şankim 'arât Görün beni o dâl-i zülfî firâkıyla meded
Mh3/24	Üns olup cevri ü cefâña derd ile kân olmuşum 'Aşk-ile Mecnünveş 'âlemde destân olmuşum	G146/1	Meded düşdüm ayağa ol kadî şimşâd el virmez Çıkarısam yeryüzünden göklere feryâd el virmez
	mecrâ-yı ihşân [2] Lütuf, kerem, iyilik kanalı.	G217/1	Ayağda kaldım üftâde meded cânâ yetişdir el İriş ben bî-kesiñ feryâdına feryâd-res ol gel
K18/9	'Ulüvv-i himmeti ceryân idüp mecrâ-yı ihşâna Hâdîse mâ-şadağ bir hayr-ı câri eyledi icra	G229/12	Yıkıldı mülk-i ten cevri-i sipâh-ı nîm-nigâhıyla 'Adâlet eyle zulm itme meded ey şâh-ı bî-dâdim
Kt18/22	Yine ba's oldı süy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile Meseldir bu kim olur ağıdğı mecrâya câri mâ	G245/15	Zulmet-i gamda 'aceb şürîde-hâl oldum meded Rüyuñı 'arz eyle ey mihr-i dirâşşânım benim
	mecrüh [3] Kırık, incinmiş, kırgın. Gönlü kırık.	G326/1	Meded ey nâzenîñ luğ it nazar kıl 'âşık-ı zâra Kerem kıl terk idüp 'uşşâkıñı meyl itme âgyâra
G56/8	Kayd olan zülf-i girih-gîre hâlâş olsun mı hîç Gamze-i hûn-rîz ile mecrüh bulsun mı necâh	G336/8	Kütebâ yazmada resmin o kalem kaşlarınıñ Be meded kadlerini derd ile dâl eylemede
G59/1	Olıcağ gamze-i hûn-rîz ile sînem mecrüh O cerâhatle olupdur der-i râhat meftûh	Mr1/23	Rehber it gayb-ı ricâli cünd-i İslâma meded Târumâr idüp 'adüyü kılalar hem-çü remâd
G203/9	Ciger mecrüh dur gamzeñle yârâ Dil-i pür-yârede şanma verem yok	Ms2/28	Cihânî töl durur nâlem irişmez güşuna hayfâ Meded rahm eylegil cânâ kuluñdur Nebzî-i şeydâ
	mecrüh it- [3] Yaralamak, incitmek.		meded ir- [1] Yardım ulaştırmak.
G116/4	Kirpiğñ oklar gibi hem dañı yadır kaşın Sînemi mecrüh iden gamze-i neşter budur	G66/6	Tâb-ı haddiñle şehâ bu bağr-ı süzânım benim Bezm-i 'aşkıñda yanardı irmese hañtın meded

- meded it- [1]** Yardım etmek.
- K21/8 Helāk-ı nefsi-i emmāre hemān şavm ile hāşıldır
Kerem it merhamet itme **meded it** nefsi ihlāk it
- meded ol- [1]** Yardıma muhtaç olmak, yardım isteyecek hale gelmek.
- G150/2 Geşt idersin ey gönül deşt-i cihānda kārsız
Bārī bir hūba kul ol **olma meded** dildārsız
- meded yok [1]** Çare yok, fayda yok.
- G340/6 Reh-i 'aşkında cānānıñ neler çeksek gerek bilmem
Hele iqbāl idüp girdiñ **meded yok** gayrı idbāra
- medh [2]** Bir kimsenin veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senā.
- K10/25 Dilā her vech ile **medhinde** kâşırın o dādārñ
Du'āya kaşır idüp pes herçi ber-dārñ beyārāyī
- Mh1/26 Cihān bir cisme beñzer aña cūduñla vücūduñ cān
Bu etvār ile haqqā zāt-ı pākīñ **medhedir** şāyān
- medh-i gül-gün [1]** Gül renkli yanağı övme, methetme.
- K28/7 **Medh-i gül-gün** 'arızñ düşmez dilimden gül gibi
Rüz u şeb şayf u şitā hemvār elimde var gül
- medh-i yār [1]** Yarin, sevgilinin övülmesi, methedilmesi.
- Tr1/25 Şanmasunlar zemn ü hicv kendime kār eylerim
münkir olmam **medh-i yār** u kağh ı ađyār eylerim
- medh eyle- [1]** Medh etmek, övmek, yüceltmek.
- K14/10 Hūlāşa bī-kuşūr kaşır-ı muţarrā mesken-i ra'nā
Ne var **medh eylesem** lāyık degil mi bağ her yana
- medh it- [3]** Methetmek, övmek, yüceltmek.
- G73/13 **Medh idersin** Nebziyā her rüz u şeb bildim anı
İsm-i sāmīsi Muḥammed şan'atı berber midir
- N39/1 Gel ey hāme-i ma'nā-pāş **medh it** bu aralığda
Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundı ketḥudālıđda
- K16/1 Gel ey hāme-i ma'nā-pāş **medh it** bu aralığda
Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundı ketḥudālıđda
- medh ü senā [1]** Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söyleme, övme, övgü.
- K8/41 **Medh ü senā** ile o sultān
Çıkşa göge dağı yeri dar
- medh ü zem [1]** Övgü ve yergi.
- Mr5/76 Redd ü kabül ü nef' u zar
Yanımda birdir **medh ü zem**
- medhüş [1]** Dehşete düşmüş, şaşkına dönmüş.
- N51/3 Mā'il-i mihr-i mahabbet mest midir **medhüş** mıdır
Mey müşābih mültebisdir meşreb-i mül-büyūña
- medrese [1]** Ders okutulan, İslām dīninin koyduğu esaslara uygun olarak eğitim öğretim yapılan yer, mektep.
- G336/10 Şaded-i müy-ı miyānında düşüp baħse yine
'Ulemā **medresede** kıl ile kāl eylemede
- mefā'ilün [2]** Aruz tef'ilesi.
- Kt3/69 Mefā'ilün **Mefā'ilün** hemān a'māl ile bulan
Velī olunmadıñ teklīf ancak istiḥā'atle
- Kt3/69 Mefā'ilün **Mefā'ilün** hemān a'māl ile bulan
Velī olunmadıñ teklīf ancak istiḥā'atle
- mefḥar-ı şāhān [1]** Padişahların, hükümdarların övünç sebebi.
- K8/25 **Mefḥar-ı şāhān** iken ol Hān
Kıydı aña çarḥ-ı sitemkār
- mefhum [1]** Fehmolanmuş, anlaşılmış. || Sözdən çıkarılan mana, kavram.
- M2/14 Kişi anuñ ile olur ma'lüm
Bir uzun kışşa gibidir **mefhüm**
- mefḥū [1]** Açılmış, açık, ele geçirilmiş.
- G59/2 Olıcađ ğamze-i hūn-rīz ile sīnem mecrūḥ
O cerāḥatle olupdur der-i rāḥat **mefḥū**
- mefḥū ol- [1]** Açılmış, açık, ele geçirilmiş.
- K18/11 Hemīşe bāb-ı 'aḫfi zīr-i destāna **ola mefḥū**
Dem-ā-dem āb-ı luḫfi teşnegānı eyleye irvā
- mefḥūn ol- [2]** Gönül vermek, tutulmak, vurulmak, hayran olmak.
- Mr3/15 Yalıñuz bunlar degil **mefḥūnı olmuş** mā-sevā
Ḥalk-ı 'ālem bendesidir ol şeh-i devrānımıñ
- G383/1 Sevdi **mefḥūnı olup** dil tāzece bir berberi
Der-be-der olup gezer uş pā-pürehe ser-serī
- meger [13]** "Aslında, işin aslı, anlaşıldı ki" anlamlarında bağlaç.
- G15/7 Genc imiş ḥüsñüñ o genc üzre tılısm imiş **meger**
Kākülün ey müşk-müyum görünür ejder baña
- G115/3 Seniñ seniñdir **meger** bađrıñ ki te'sir eylemez aşlā
Benim nāle fiğān u āh u ğirye itdiğim demler

- G147/2 Sırr-ı mektûmum benim dîdem didim fâş eylemez
Dil gülüp didi **meger** ağlamayup yaş eylemez
- G148/2 Ben didim şaklar dilim sırrım der-efvâh eylemez
Çeşm-i giryânım gülüp didi **meger** âh eylemez
- G349/14 Zağm-ı tîğ-i ğamze-i dil-ber bulur şanma 'ilâc
Nebziyâ bu derdiñe Hâkdan **meger** dermân ola
- G152/1 Dil ü cânım delisiz yâ **meger** siz
Naşîhat tutmayup tûrup gidersiz
- G153/6 Gözüm nergis gibi kaldı açıkda gelmedi dil-ber
Bu te'hirinden ey dil tâ bilindi yâ **meger** gelmez
- G179/6 Reh-i 'aşk içre 'âşıklar çeker derd ü meşakkatler
Hebâ olur kamu şoñra Hüdâ vire **meger** a'vâz
- G324/8 Yine bend itdi zülfine dil-i âzürde hicrânı
Çeker semt-i vişâline **meger** âheste âheste
- G389/3 **Meger** güلزâr-ı ğamdır sîne kim dâğım gül ü lâle
Dağı eşk-i revânım cüyveş her-sû revân oldu
- K33/33 Bu tûtumla **meger** ol surh-ser İrânîdir
Pes anı ehl-i sünen itmesi kâbil olmaz
- Kt17/8 Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabt itdiñ
Meger te'şirde beñzer ki mîknâtişsin güyâ
- Tr2/47 Tâkatim yok hicrine ola **meger** Hâk yâverim
Fırkatîñle ey karındaşım şafak kıan ağlar
- Tr2/58 Ya niçe kılsun taħammül bu firâka şağlar
Tâ **meger** ihsân idüp ol Kâşif-i her müşkilât
- meger kim [2]** Meğer ki, oysa ki.
- Mh1/6 Şeh-i Sultân Maħmûd Hân gibi hâkâne der-peysin
Şehâda yokdur akrânîñ **meger kim** Hâtem-i
Taysın
- N54/2 Nâmdaşımıdır benim dil-dâd-ı Leylî lâ-mekân
Nâ-kemâl olmaz baña hem-ser **meger kim** ver
hemân
- meges [2]** Sinek. || Sevgilinin beni.
- G99/6 Bilmezem meyl eylemişsin ol raķîb-i nâ-kese
Şehd gelmez her **megesden** her seçer virmez semer
- G374/8 Begim ğaddiñde ol beñ kim olupdur ğabbetü's-
sevdâ
Siyeh miski **megesdir** vardı anda køndi ğâl oldu
- megesce [1]** Sinek gibi.
- G101/5 Bezm-i dil-berde **megesce** baña görünmez raķîb
Göze 'âlem mi görünür anda kim cânân olur
- meh [8]** Ay. || Ay gibi güzel yüzlü sevgili.
- G76/2 Çarh-ı atlas göge âhim dütünüñden boyanıkdır
İki yirden **meh** ü ğurşid-i 'alemveş yamanıkdır
- G78/10 Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlın giderek
Günini هفته iken **meh** meh iken sâl ideyor
- G78/10 Dili ferdâya şalup va'de-i vaşlın giderek
Günini هفته iken **meh** meh iken sâl ideyor
- G100/4 Şeherde âh-ı âteşnâk-i dilden
Felekler ey **mehim** göge boyanur
- G155/7 Niçe **mehdir** ki künc-i ğamda ğasretle hilâl oldum
Yazıklar ğasta ğalim şormağa ol mâh-rü gelmez
- G202/2 Ey hilâl-eburü bugün rüyuñ gibi bedr ay yok
Meh gibi her-câyîsin varmadığıñ bir cây yok
- G239/9 Eyledi Nebziyâ o **meh** mihr ü vefâ-yı bî-kerân
Sen de fedâ-yı cân kıl ğâk-i rehinde 'an-şamîm
- G326/6 Nazîriñ bulmadı bi'llâh zemîn ü âsumân içre
Felek sükunda **meh** dellâl oluban çıkdı pâzâra
- meh rüy [1]** Sevgilinin ay gibi parlak, güzel yüzü.
- N51/1 Mihr mâ'ildir müdevvir müstenîr **meh rüyüña**
Müşk mecnûn-ı müselseldir mu'anber müyuña
- meh yüz [1]** Ay yüzlü.
- G363/7 Tağıtdıñ var ise **meh yüzüne** o zülf-i şeb-günüñ
Bu şeb künc-i firâkıñda cihân ğâyet zalâm oldu
- mehâ [2]** Ey ay. || Ey ay yüzlü sevgili.
- G17/7 Didî hemân tûruban **mehâ**
Saña kıyem bulunmaz velî
- G18/7 Didî di di hemân mân mân tûruban ban **mehâ** hâ hâ
Saña ña ña kıyem yem yem bulunmaz maz velî lî lî
- mehâkim [1]** Mahkemeler.
- G28/19 **Mehâkimlerde** bu tayy-i sicillât
Dile kıl kâziyâ var 'aklı nâ'ib
- mehâm [1]** Mühim işler.
- N53/4 Mâl-ı dünyâyı n'idir şâhim olan ğüsnüñe râm
Mâr-ı zülfüñ kaydıdur ancak derünunda **mehâm**
- meh-i bedr [1]** Dolunay. || Parlak ve göz alıcı
sevgili.
- G391/9 **Meh-i bedr** öykünürse rüy-ı cânâna ne ğam Nebzî
Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldı
- meh-i çâr-deh [1]** Ayın on dördü, dolunay. || Ay
yüzlü, parlak yüzlü sevgili.

- G312/2 Çü sende var durur ħulķī melāĥat ĥüsn ü ħulķ bu
şeh
Bütün ĥalkı ħul itdiñ kendüziñe ey **meh-i çar-deh**
- meh-i enver [3]** Parlak ay. || Ay yüzlü, parlak yüzlü sevgili.
- G73/1 ‘Ālemi kılan mücellā ol **meh-i enver** midir
Yoĥsa ol burc-ı melāĥat üzre sa’d aĥter midir
- G116/1 Her kaçan āh eylesem şan **meh-i enver** budur
Zulmet-i ġamda begim ‘āşıka reh-ber budur
- K26/12 Zulm-i ġamda neler çekdiğimi kim bile āh
Meh-i enver gibi ‘ālemde hüveydā degilim
- meh-i ġarrā [1]** Aydınlık, parlak ay. || Ay yüzlü, parlak yüzlü sevgili.
- G387/5 Çün **meh-i ġarrā** ider her şebde bir yerden zühür
Pes bulur her gice nev ‘āşıĥ o mehveş bir daĥı
- meh-i nev [2]** Yeni ay, hilal. || Ay yüzlü, parlak yüzlü sevgili.
- G195/5 **Meh-i nev** gibi tülü‘ eyledi şimdi ammā
Giderek māhi geĥüp mihr-i dirāĥşān olacaq
- G227/4 Şafak-ı āl-i ruĥuñda görüp ey bedr-i tamām
Meh-i nev diyü kaşın eylemişim egri ĥayāl
- meh-i tābān [5]** Parlak ay. || Ay yüzlü, parlak yüzlü sevgili.
- K22/12 Şalıncaĥda şalındıĥça o meh-pāre güzeller dir
Hilāl olmuş melālinde hele baĥuñ **meh-i tābān**
- K4/22 Ararken ben de bir tāriĥ idem tā mevlidim izĥār
Tülü‘ itdi dilimden Nebziyā hem-ĥü **meh-i tābān**
- G322/4 Şaf şaf olmuş bağlayup el niĥe meh-rūlar aña
Karşu tırmuş ol **meh-i tābāneyi** gördüm yine
- G304/10 Zulmet-i ġamda ‘aceb efkende vü üftādesin
Evc-i rif atde gel imdi ol **meh-i tābāni** sev
- G379/4 Şeb-i hicrinde ben ġamda ĥalup sevdā-yı zülfüyle
Raĥıbe ‘arż ider rüyün **meh-i tābāni** gördüñ mi
- meh-‘izār [1]** Gül yanaklı, ay yüzlü (sevgili).
- B8/1 Gözüm düş oldu şeb bir **meh-‘izāra**
Yine şubĥ olmadın vardı kenāra
- mehīn [1]** Hor, hakir, zayıf.
- G165/5 Dün-perverdir kemāl ehline olmuşdur **mehīn**
Nezd-i ‘arīf ol sebeb çarĥ-ı berīn ber-dün imiş
- meh-pāre [5]** Ay parçası. || Ay gibi parlak yüzlü sevgili.
- G4/9 Bī-çāre Nebzī görmedi devriñde ey **meh-pāre** gün
Bī-mihr imişsin çarĥveş ĥayf u dirīġ ibnü’l-vefā
- G309/1 İstemez mi söyle bir **meh-pāre** berber ber-bere
Müşteriyle tā ola dükkān-ı berber berbere
- G333/6 Raĥībā gel berü mi ‘yār-ı ‘aşĥdur cevri-i maĥbübān
İdermiş imtiĥān cevriyle ‘uşşākın o **meh-pāre**
- K22/11 Şalıncaĥda şalındıĥça o **meh-pāre** güzeller dir
Hilāl olmuş melālinde hele baĥuñ meh-i tābān
- G165/7 Hem sipihr-āsā imiş bī-mihr olup **meh-pāreler**
Tavr u vaz’ından bularıñ söyle kim memnūn imiş
- mehrem [1]** Mahrem, sırdaş, arkadaş.
- G264/13 ‘Aceb **mehrem** mi yoĥdur Nebziyā izĥār kılmazsın
Derüñuñda ĥalupdur dürr-i meknūnveş bu ġam müdġam
- meh-rū [6]** Ay gibi güzel parlak yüz.
- G134/1 Niĥe bedr ey kamer-ruĥ niĥe **meh-rū** bilürüz
A güneş yüzli hilālī şaña ebrü bilürüz
- G281/4 Zulmet-i hicriñde ĥalsun dā’imā güm-rāh olup
Nūr-ı ruĥsārīñla ey **meh-rū** hidāyet bulmasın
- G301/18 Nebzī fütāde ey ĥalbi sāde
Mihrīñ ziyāde eyler o **meh-rū**
- G322/3 Saf şaf olmuş bağlayup el niĥe **meh-rūlar** aña
Karşu tırmuş ol meh-i tābāneyi gördüm yine
- G328/2 Gözime girmede tā şubĥa dek uyĥu bu gice
Ya niĥün toġmadı üstüme o **meh-rū** bu gice
- G346/3 Yüzünde çüfte çüfte beñlerin gördüm o **meh-rūnun**
Didim çıĥmışlar uş seyyāreler mihrī temāşāya
- meh-rüy [1]** Ay gibi güzel parlak yüz.
- G267/12 Seni şeb hāle-i āġuşa çekdim
Düşümde ey hilāl-ebriy u **meh-rüy**
- meh-rüyān [1]** Ay yüzlüler. || Ay gibi güzel yüzlü sevgililer.
- K22/2 Tamām oldu şumār-ı rüz-ı rüze müjde ey yārān
Hilālī toġdı Şevvālīñ çünān ebrüy-ı **meh-rüyān**
- mehveş [3]** Ay gibi. || Ay gibi güzel yüzlü sevgili.
- G123/4 Bura ĥüsnüyle eger pençe-i mihrī ne ‘aceb
Ola mı bezm-i melāĥatde o **mehveş** başıur
- G315/4 Tütüldü şanmasunlar māh-ı bī-mihrī felek üzre
Görüp ol **mehveşi** ĥacletle girdi bir siyeh şāle
- G387/6 Çün meh-i ġarrā ider her şebde bir yerden zühür
Pes bulur her gice nev ‘āşıĥ o **mehveş** bir daĥı

mekân [5] Yer, mahal. || Durulan, oturlan yer, ev, mesken, ikametgâh.

K8/29 Şimdi **mekânında** anuñ şâh
Ol şeh-i Maḥmüddur ey yâr

K11/3 Odur ancak bu cihânda belî âsüde **mekân**
Bu sözüüm ḥaḳ bilüp işğâ idüp inkâs-ı ser it

Mh4/13 Lâ-mekân idüp **mekânım** küh u şahrâ eyledi
Terk-i 'arz itdirdi bi-pervâ vü rüsvâ eyledi

N15/1 Gerçi bülbülveş **mekânım** güşe-i gülzârdır
Rüz u şeb işim gücüm lîkin fiğân u zârdır

N28/1 Yok kararım bir **mekânda** yilerim yiller gibi
Çeşmimiñ yaşı dem-â-dem boş ider seyler gibi

mekân eyle- [1] Yer edinmek, yerleşmek, mesken haline getirmek. || Bir durum üzere sabit ve daim olmak.

G172/7 İşigin yaşdanup ey dil o şehiñ **eyle mekân**
Şiğınur anda kamu 'âlem odur cây-ı menâş

mekânım kıl- [1] Yer edinmek, yerleşmek, mesken haline getirmek. || Bir durum üzere sabit ve daim olmak.

G68/12 İşigiñde kelb rakîbiñ baña câ virmez begim
Bârî şehri terk idüp **kılam mekânım** ğayrı kend

mekâr [1] Cömertlik, kerem.

Mh5/3 İrsün Ḥudâdan luḫ u **mekârim** 'avn u 'inâyet olsun
zahîri
'İlm ü 'amel it yâ Rab müyesser olduḫça zâtı
'âlemde diri

mekân ü mekân [1] Yüksek dereceli rütbe ve mesken, ikametgâh.

Kt5/4 Viripdir zemîn ü zamâna amân
Olupdur **mekân ü mekâna** emîn

mekkâr [3] Çok hile yapan kimse. || Hilekâr, düzenbaz sevgili.

G48/3 Ğamzesi **mekkâr** çeşm-i fitne-zen
Ğâretî Tâtâr elinden el-ğiyâs

G163/6 Cün düşüp gözden ırağ ey ğamze-i dil-ber velî
Sen gibi pür-fitne bir **mekkâra** hem-dem oldum uş

G192/12 Senden ayru düşmüşüm bir bed-liḳâ mekrûha kim
Yüzi ḳara müfsid ü **mekkâr** u bir 'âḳ u 'alâḳ

mekkâre-i ğamze [1] Sevgilinin işveyle, göz süzerek yan bakışının hilekarlığı, düzenbazlığı.

G357/6 Begim ḥaylî dem olupdur ḳazâ-yı dilde ḥakîmdir
Seniñ **mekkâre-i ğamzeñ** ḳazâ-yı âsumân oldı

mekr [1] Hile, düzen, aldatma.

Mh3/7 İtmedik **mekri** ḳomadıñ baña biñ âl eylediñ
Râh-ı 'aşkıñda civân u merd iken Zâl eylediñ

mekr eyle- [1] Hile etmek, aldatmak, düzenbazlık yapmak.

G12/6 Dün etıbbâya didim aḫvâlimi bir bir baḳup
Didiler **mekr eylemiş** bir ğamzesi cādü saña

mekr ü âl [1] Hile ve oyun, düzen.

K32/18 Hele yirden göge irdi bize cevri devriñ
Yetişüp ğâyetine ḥile vü **mekr ü âli**

mekr ü füsüm it- [1] Hile ve büyü yapmak, aldatmak.

G148/14 ḤVâb-ı ḥar-ğüşü virirsin 'aşıkâna ey rakîb
İtdigiñ mekr ü füsümü daḫı rübâh eylemez

mekremet [3] Cömertlik, el açıklığı, lütuf, ihsan, kerem.

G239/3 İstemezem baña hemân ḥaşr ola luḫ u **mekremet**
Mekremetiñ 'umüm ola mülḫefitiñ ola 'amîm

G239/4 İstemezem baña hemân ḥaşr ola luḫ u **mekremet**
Mekremetiñ 'umüm ola mülḫefitiñ ola 'amîm

G345/3 İrişüp bende-i miskîn ni'am u **mekremetle**
Kereme lâyiḳ olup luḫfa sezâvâr olsa

mekrûh [2] İslâm dininde haram olmadığı halde hoş görülmeyen veya yapılması yasaklanan durum, davranış vb.

G192/11 Senden ayru düşmüşüm bir bed-liḳâ **mekrûha** kim
Yüzi ḳara müfsid ü mekkâr u bir 'âḳ u 'alâḳ

K33/7 Be ne **mekrûh** u ne müfsid ne menend muḫtal imiş
Bu cihân içre bir anuñ gibi bâḫıl olmaz

mektûb [1] Yazılmış, yazılı, name.

G24/14 Gümüş bir levḫdir Nebzî o sîne
İşüñ altundur ismiñ olsa **mektûb**

melâ [1] Cemaat, halk, insanlar.

G350/12 'Aşḳ-ı cânân muḫterik bir nârdır zât-ı Leheb
İsterim olsun dil-i pür-süzum anıñla **melâ**

melâḫ [1] Çekirge.

G62/6 Gördi gendüm-ğün ruḫuñda kesret-i ḥâlî bu dil
Kışzâr-ı Rûma üşmüş didi güyâ kim **melâḫ**

melâḫat [11] Yüz güzelliği, güzellik, şirinlik.

G58/12 Melîḫü'l-vech ile güyâ ki sensin
Melâḫat milketinde şâh-ı emlaḫ

- G162/2 Yüzün cennettir ey hürî özüñ Rıdvân-ı cennetves
Kuşuruñ yok **melâhatde** bulunmaz saña bir beñdeş
- G171/7 Çün el virdi **melâhat** tacı başa
Serîr-i hüşne pes buyur ayak baş
- G206/2 Şaçın sünbül ruhuñ lâle femiñ gonca yüzün gül-
berg
Melâhat ber-kemâldir hilkatinde hüşnüñ olmaz
derk
- G244/3 **Melâhat** taht-ı üzre müstedâm ol
Budur dâ'im murâd-ı dil ü h'vâhım
- G312/1 Çü sende var durur hulķi **melâhat** hüşn ü hulķ bu
şeh
Bütün halkı ħul itdiñ kendüziñe ey meh-i çâr-deh
- G323/9 **Melâhat** tahtı üzre sevdiğim Nüşü'r-revânsın çün
İrişdir zıll-ı 'adliñ Nebzî-i kemter kemîn üzre
- G378/8 Sü'âl itdim o mâhı didi Cibrîl
Melâhat evcinin oldur Sühâsı
- G401/7 Göñül ol cânların cânı **melâhat** cevheri kâmi
Güzellik mülkünün hânı şeh-i Dârâya meyl itdi
- N9/1 **Melâhat** 'âleminde sevdiğim bir dânesin bi'llâh
Bu meydân-ı maħabbetde begim merdânesin bi'llâh
- G65/7 Bulmadı derd-i ħamiñla dil **melâlatden** rehâ
Baħtiyâr olmasa ger kurı temennâdan çi sūd
- melâhat mülkü [1]** Güzellik ülkesi.
- G390/3 Şeh-i hübânsın cânâ **melâhat mülküne** zâtıñ
'Ulüvvü'l-kâdr ve'r-rütbet refî'ü'ş-şân hân oldı
- melâ'ik [2]** Melekler, meleğin çoğulu.
- K7/4 Şeħerde bir nidâ geldi işitdim hâtif-i ħaybdan
Didi buña **melâ'ik** reşķ idüp 'ayn-ı cinân dirler
- Kt6/7 Sipihir üzre **melâ'ik** rüy-ı arzda zümre-i insân
Aña her dem du'â-güdur ne kim var zîr ü bälâda
- melâl [2]** Hüzün, keder. || Usanma, bıkmama, usanç.
- K17/17 Virdi budur rüz u leyâl mesrür ol görme **melâl**
İķbâl u devlet bi'l-kemâl olsun ħuzûruñda müdâm
- K22/12 Şalıncakda şalındıķça o meh-pâre güzeller dir
Hilâl olmuş **melâlinde** hele baķuñ meh-i tâbân
- melâmet kıl- [1]** Rezil etmek, ayıplamak,
azarlamak, kınamak.
- G290/9 **Melâmet kılmasunlar** Nebziyâ bu nazm-ı bî-dâdı
Kim andan kaşdıımız budur mücerred bir kelâm
olsun
- melce-i 'âlem [1]** Bütün insanların sığnağı.
- G110/6 Sürme ħapuñdan görüp ben bende-i üfâdeyi
Âsitânıñ **melce-i 'âlem** mürivvet kâmidir
- meleg [1]** Gözle görölüp elle tutulmayan, yiyip
içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itaat
etmek ve daima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan
sayısız nurani varlıklardan her biri. || Güzeli yüzli, iyi huylu,
masum sevgili.
- K323/52 Olıcaķ rüz-ı Kıyâmetde ħabirden kâ'im
Gele rahmet **melegi** eyleye istikbâli
- melek [14]** Gözle görölüp elle tutulmayan, yiyip
içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itaat
etmek ve daima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan
sayısız nurani varlıklardan her biri. || Güzeli yüzli, iyi huylu,
masum sevgili.
- G67/3 Sen **melek** misin 'aceb terk eylemezsin mescidi
Âdem iseñ zâhidâ mey-ħâneye bir adım ad
- G132/8 Kaşuñ mâhım şihâb âhım ħamiñ ebr eşkim uş bārân
Melek çehreñ felek ħapuñ tapuñ şemse
müşebbehdir
- G164/8 Yandırır bir gün seni âhım şihâbı ey raķıb
Ol **melek** yanında gel İblisves ħurma siviş
- G208/1 Seni görür ise bu câme-i sebzinle **melek**
A güneş yüzli güzel ħar ola başıma felek
- G238/8 Selâtin-i cihâna zerre deñlü i'tibârım yok
Kulum bir şâha kim aña felek kaşır u **melek** ħâdim
- G292/4 Ne hoş cây olupdur bu bezm-i şafâ
Perî der-kenâre **melek** der-miyân
- G329/13 **Melekdir** Nebziyâ o hüb-şüret
Nazîri yokdur insân u perîde
- G352/2 İrişdi Sidre vü Tübâ gibi ol kâmeti bâlâ
Yaraşur ger ola aña felek dâye **melek** lala
- G377/11 Bir **melek** gibi geçinürsın raķıbâ gerçi kim
Lîk bir şeytân imişsin bed-liķâ bildim seni
- K4/15 Degil bākî bu 'âleminde **melek** cinn ü benî Âdem
Ledü li'l-mevt buyurdu ħabîbullâh ħıl iz'ân
- Kt14/4 İçerler kâse-i mevti idüp fermân-ı ħaķ bir gün
Feleklerde **melekler** dâbbe arzda hem havâda ħayr
- K10/30 Küşende ola rezminde hezârân şad hezâr a'dâ
Melek bezminde h'vânenide ola âyât-ı büşrâyı
- Ms3/22 Sebebsin zaħmıma hem bā'is-i feryâd u nâlemsin
Melek misin perî mi bilmedim gitdi ne âdemisin
- Tc2/20 Ağyârı şehâ âh-ile rahm eyledigimce
Dirler ki **melekdir** göre şeytânı ħü ħaşlar
- melek-çehre [1]** Melek yüzli. || Melek gibi güzel,
parlak yüzli sevgili.

- G339/5 Femi zerre **melek-çehre** yüzi hemvâdır mihre
Açılmış gülşen-i hüsnünde güller deste-ber-deste
- melek-haşlet ol- [1]** Melek huylu olmak, melek gibi güzel olmak.
- G229/16 Raķib-i dīv-şüret şeytanet-siretle seyr itme
Melek-haşlet olup merdümlük eyle ey peri-zâdım
- melek-meşreb [1]** Melek yaradılışlı sevgili.
- G25/14 Recâ-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî ol perî-rûdan
Dimedi lâ ne‘am kaldı müzebzeb ol **melek-meşreb**
- melek-peyker [1]** Melek yüzlü.
- G95/2 Dil-rübâlar içre senden yeg şehâ dil-ber mi var
Hür-dîdâr u perî-çehre **melek-peyker** mi var
- melek-rû [5]** Melek yüzlü. || Melek yüzlü, güzel yüzlü sevgili.
- G63/16 Zulmet-i hicrînde alsun dâ‘imâ şeytânveş
Bulmasun mihr-i ruuñla ey **melek-rüyum** reşâd
- G219/1 Gelen ey dil o **melek-rû** perî-sîmâ mıdır ol
Saçı sünbül femi gül ‘arîzî lâle midir ol
- G312/9 Raķib-i İblîsi tardıñ görünce ey **melek-rüyum**
Didi ehl-i semâvât u zemîn taħsîn idüp ah ah
- G326/3 Ser-i küyuñ felek bâmına beñzer ey **melek-rüyum**
Dil-i bî-çâreler anda kevâkib gibi seyyâra
- G359/2 Görmedim gezdim cihâni eyledim çok cüst-ü-cüy
Ey **melek-rû** sen gibi bir aşl-ı pâk ü arı şoy
- melîhu‘t a‘m [1]** Lezzetin şirinliği, güzelliği.
- K20/2 Hoşâ âb-ı revân-baħşâ-yı dil-cü ‘ayn-ı ‘Adnâsâ
Melîhu‘t a‘m u ü ‘anber-büy u rûh-efzâ şâfu‘l levn
- K18/8 Niçe ‘ayn ‘ayn-ı ‘ayn-ı mâ-ı Kevserdir lezâzette
Melîhu‘t a‘m u ü ‘anber-bü revân-baħşâ şâfu‘l levn
- melîhu‘t u‘m [1]** Yiyintinin, azığın güzelliği.
- G91/10 Nigâh-ı çeşm-i bādāmñ ne urfe
Melîhu‘t u‘m urmâveş gülîşler
- melîhu‘l-vech [1]** Güzel yüzlü. || Güzel yüzlü sevgili.
- G58/11 **Melîhu‘l-vech** ile güyâ ki sensin
Melâhat milketinde şâh-ı emla
- mel‘ün [3]** Lanetlenmiş, lanetli. || Kötü, nefret duyulan kimse.
- G29/2 ‘Aşıkñ maţlûbı ancak dünyede vaşl-ı abîb
Âh kim olmasa illâ arada **mel‘ün** raķib
- G64/8 Bu bendeñ rezm-i ‘aşda kimseden alu olur şanma
Raķib-i baħtek ü **mel‘ünü** başdım hem-çü ‘Amr-ı Sa‘d
- Tr1/38 Gerçi kim bitdi şakalı şimdi niçe bitmesün
Şübhedir illâ i ol **mel‘una** ile etmesün
- memdûh-üsün [1]** Övgüye, methe değer. || Övülmüş, övülen.
- G114/5 Şeb-büy-büsün **memdûh-üsün**
Bir mâh-rüsün ey nîk-ahter
- memdûh-ı âfâk [1]** Ufukların methi, övgüsü.
- K10/21 Anuñ **memdûh-ı âfâk** olduğı zâhirdir isminden
Ne lâzım muşta âcet var mıdır zülf-i mutarrâyi
- memlü [2]** Dolu, dopdolu.
- G299/1 ‘Aceb ormaz mısın feryâd u nâlemden cihân
memlü
Eser itmez mi bir gün dūd-ı âhım saña ey meh-rû
- G399/8 Cüdâ sen gibi yârimden çü bülbül gül-‘izârimdan
Dem-â-dem âh u zârimdan figânımdan cihân
memlü
- memlü eyle- [1]** Doldurmak.
- Mh3/12 Sîhr idüp cādü gözüñ zülfine bend itdi beni
Eyledi ‘aşıyla **memlü** sine vü cân u teni
- memlü it- [1]** Doldurmak.
- G190/7 Mescidi **memlü idenler** bir alay ehl-i riyâ
Ka‘beyi gör kim niçe ılor arâmiler tavâf
- memlü ol- [1]** Dolu, dopdolu olmak.
- G228/7 Kâseler **memlü olur** rengin mey-i nâb ile pes
Kâseler olup tehî almaz derününde direm
- memnün [1]** Sevinen, sevinç duyan kimse. || Mutlu, mesrur.
- G165/8 Hem sipihr-âsâ imiş bî-mihr olup meh-pâreler
avr u vaz‘ından bulariñ söyle kim **memnün** imiş
- memnün ol- [1]** Memnun, hoşnut olmak.
- Tc2/54 Dil derdiñe düşdükçe devâdan ider i‘râz
Kimdir ki begim cevriñ ile **olmaya memnün**
- me‘mül [6]** Emel edinilen, ümit olunan, umulan, beklenen. || Ümit, umut.
- G217/5 Şehâ bir nev-hevesdir ıfl-ı dil redd itme **me‘mülin**
O zîbâ kâkülünden vir şounsun başına bir tel

- G294/9 Bir ayak şunmadıñ **me' mülüm** üzre
Sipihra çekdim el cām-ı Cemiñden
- K2/54 Dergeh-i dāru'ş-şifāna geldi rū-māl eyledi
Derdine **me' mül** ile dāru-yı lutfundan devā
- K13/68 O sultān-ı mücibü'd-da' ve bir gün faẓl u lutfından
İder **me' mülüni** maqbül şabr it vaqt ü sâ' atle
- Ms4/22 Bekleyüp gedāyān cānā dün hayālīñ yolunı
Didim öldür bendeñi ya vir aña **me' mülüni**
- G275/3 Cenāb-ı 'izzetiñden irmedi **me' mülüne** ašlā
Revā kıl bir kez olsun bendeñiñ lutf eyle āmālin
- me' mül it- [1]** Umud etmek, beklenti geliştirmek,
ummak.
- G298/3 Atalık **me' mül iderken** başıma taş urdı gör
Tevbeler inanmayam kırdaşıma şimden-gerü
- me' mül ol- [2]** Ümit edilmek, umulmak.
- Tr2/22 Dür ider aħbābdan aħbābı ba'de'l-ıktırān
Bu imiş **me' mül olan** bu dün gerdüñden hemīn
- G277/2 Dilā bu devr içinde gerçi kim bir merd-i pür-
derdsin
Devā **me' mül olunmaz** saña zīrā derd-i pür-verdsin
- men-i rüsvā [1]** Rezillik ve kepezeliğın kendisi.
- G76/4 Niçe vara dime bu 'aşk ile başa işimiz kim
Dil-i şeydā **men-i rüsvā** gibi şanma uşanıkdır
- men' [2]** Yasak etme, bırakmama, esirgeme,
vermeme, önleme.
- G106/10 Dile cevritme diyü dil-bere pend itme şakın
Öyle bil Nebzī anı **men'** olan ıřrāra düşer
- Mş1/65 Dāmen-i 'ālemden eyle dest-i nefsi **men'** ü fek
Hāşılı küll-i ħalāyıkdan özüñ kıllı ferd ü tek
- men' ābe 'ib [1]** "Kınamayınız, kınadığınız şey
başınıza gelmedikçe ölmezsiniz." Hadisine telmihtir.
- Mr3/18 Nebziyā 'uşşāka ta'yib itme bi'llāh ol edīb
Söylenür ħalkıñ dilinde bu mesel **men' ābe 'ib**
- men' aref [1]** Bilen kimse. || "Nefsini bilen,
Rabb'ini bilir" hadisinden iktibastır. (Yılmaz, s.122)
- G84/4 Okıyup yazmağ ile 'ālim ola mı nā-dān
Men' aref nüktesi ne 'ārifedi dānādır
- men' eyle- [1]** Önlemek, engel olmak, durdurmak.
- G2/13 Zāhid-i ħod-gū eger **men' eylese** meyden seni
'Abd-i aħkar bende-i kemter durur Nebzī zēñib
- men' it- [5]** Yasaklamak, engellemek, alıkoymak,
önlemek, önüne geçmek.
- G187/10 İşigiñde güyiyā kelb-i 'akūr olmuş rakīb
Men' ider 'uşşākıñı kim olalar senden uzağ
- G135/7 **Men' idersin** şüfiyā bizi şarāb-ı şāfiden
Ola kim terk ideyüz bir gün çü yok ıřrārımız
- G351/2 Dil-i şeydāya geldikçe oğuñ dir
Beni **men' itme** zāhid nüş-ı meyden
- Tc2/41 **Men' itme** beni āh u fiğān eylesem ey gül
Feryāda gelüpdür bu gönül bağ-ı cihāna
- Mr5/73 Ger sem' u ger **men' itseler**
Gelmez dile kibr ü keder
- men lem-yezuk lem-ya'rif [1]** Tatmayan bilemez.
Kim ki tatmamış; o, tadını bilemez.
- G350/6 'Aşk ħālinden ħaberdār olmayan bilmez belī
Kim mesel **men lem-yezuk lem-ya'rif** olmuşdur
dilā
- men' ol- [1]** Engellenmek, alıkoymak,
önlenmek, yasaklanmak, uzak tutulmak.
- G135/6 Eşk-i çeşmim dem-be-dem cüş eyleyüp seyl-āb olur
Men' olunmaz ey dirīğā keşf ider esrārimız
- menāyā [1]** Ölüm haberi, kara haber.
- G16/8 Gönülde münye mi kōdı meniyye
Münāya irmedin irdi **menāyā**
- menba' [2]** Kaynak, pınar. || Sahip, malik.
- K17/3 Şems-i ma'ārif maṭla'ı 'ayn-ı 'avārif **menba'ı**
Cüd u şehāvet maṭma'ı ma'rūf u meşhūr u be-nām
- menba'-ı bağ-ı cinān [1]** Cennet bağının pınarı.
- Tc1/49 'Ayn-ı Tesnīm oldı şeb-nem **menba'-ı bağ-ı cinān**
Rūħa rūħ u cisme rāħatdır nesīm olup vezān
- menba'-ı ħikmet [1]** Kainattaki yaradılış gayesi. ||
Hakimlik, bilgelik kaynağı.
- K8/39 Dili anuñ **menba'-ı ħikmet**
Kālbī velī maḥzen-i esrār
- menba'-ı iħsān [1]** Lütuf kaynağı, iħsanın
kaynağı.
- Kt8/2 Şehen-şāh-ı mu'azzam ħāzret-i Sultān Maħmūdūñ
Vücüdū **menba'-ı iħsān** olupdur nev'-i insāna
- menend [1]** Nazir, eş, benzer.
- K33/7 Be ne mekrūh u ne müfsid ne **menend** mubṭal imiş
Bu cihān içre bir anuñ gibi bāṭıl olmaz

menhiyyât [1] Yasak edilmiş, İlahi emirle menedilmiş olanlar, nehyedilenler.

K21/2 Gel ey dil tuhr-ı istiğfâr-ile cân u teniñ pāk it
Yine mäh-ı şıyâm irişdi **menhiyyâtdan** imsāk it

menhüs [1] Uğursuz, meşum.

G156/8 Bezm-i hâşu'l-hâşşına varmış 'abüsü'l-vech ile
Nâ-mübârek çehresin kılmış o **menhüs** kara pus

Moskov-ı menhüs [1] Uğursuz, meşum Moskova.

Mr1/37 **Moskov-ı menhüsü** hem yâ Rabbi ber-bād eylegil
Feth ü nuşretle dil-i gamgînimiz şād eylegil

meniyye [1] Ölüm.

G16/7 Gönülde münye mi kodı **meniyye**
Münâyâ irmedin irdi menâyâ

meniz [1] Yüz, yüzün rengi.

G70/8 Nedir bu tesâhül beyâ sâkiyâ
Getür bezme bâde bi-'aclin **meniz**

menküh [1] Nikahlı kadın, eş.

G59/10 Ğam-ı dünyâ-yı denî başına üşmüş Nebzî
Şanurum ol zen-i mekkâre olupsin **menküh**

Mennân [1] Kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan Allah.

K22/18 Güzel tertîb kıldıñ resm-i 'ıydı Nebziyâ sen de
Yürü var olsun iz'ânîñ ziyâde eylesün **Mennân**

Mennân-ı Zü'l-ihsân [1] Kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan Allah.

G355/7 Şükr-i bî-hadd olsun ol **Mennân-ı Zü'l-ihsâna** kim
Bâr-ı 'aşk-ı yâri bu bî-zûra âsân eyledi

menzil [1] Varılacak en son nokta, hedef.

K19/10 Oldı müyesser aña bu hâne-i dildâr u ferîb
Menzili çün böyle gerek ancılayın muhteşemiñ

menzilhâ [1] Varılacak en son nokta, hedef. || Ey menzil, ey hedef.

G1/11 Sarây-ı bâkıyi gözle odur bir hoşça **menzilhâ**
Güneş gibi görünse zerre deñlü i'tibâr itme

menzil alın- [1] Amaçlanan yere ulaşmak için mesafe katetmek.

G112/10 Nedir bu cidd ü sa'yiñ vaşl-ı cânâna 'aceb Nebzî
Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu zamân ister

menzile ir- [1] Gidilmek istenen yere ulaşmak.

G283/9 Yolda kalmaz pes **irersin menzile** havf eyleme
Gir tarîk-ı 'aşka Nebzî eyle dâmen-der-miyân

menzile iriş- [1] Gidilmek istenen yere erişmek, ulaşmak.

Kt19/13 **İrişdi menzile** tîr-i du'âsı
Merâmın buldı pes ber-vefk-ı dil-h'vâh

menzil-i bälâ-yı hümâyün [1] Ulaşılabilecek yüce, mübarek meritebe.

Kt9/7 İstedi bir **menzil-i bälâ-yı hümâyün** u ferâh
Def' ide tâ anda sürür ile hücumun elemiñ

mer [2] Adam, erkek, insan.

G18/5 Kamer **mer** mer dahı hı hı irişmez mez sehâ hâ hâ
Didim dim dim baña ña ña 'atâ it it öpüş püş püş

G18/ Kamer **mer** mer dahı hı hı irişmez mez sehâ hâ hâ
Didim dim dim baña ña ña 'atâ it it öpüş püş püş

merâm [6] İstek, maksat, niyet, amaç.

G46/9 Vir **merâmın** yâ ilâhe'l-'âlemîn ol dest-gîr
Nebzî-i rüsvâ vü şeydâ nâ-murâd u bî-kesest

K28/11 Açıla her dem bu gülşende **merâmıñ** ğoncasi
Eylemiş hâcet degil ikbâl u ya idbâr gül

K32/6 Kılup anları kamu sînelerinden me'yûs
Vire bunlara **merâm** üzre maķâm-ı 'âlf

K35/6 Hudâ-yı Müste'ân aña kemâl ü maķz-ı lutfundan
Virüp cümle **merâmın** 'ömr-i eṭval eyleye i'tâ

Kt19/14 İrişdi menzile tîr-i du'âsı
Merâmın buldı pes ber-vefk-ı dil-h'vâh

Mh1/14 Zahirîñ ola Haķ her rûz u hefte mäh u sâliñde
Merâmıñ ide inşâ Hâzret-i Mevlâ ilâ-mâ-şâ

merâma iriş- [1] Amaca ulaşmak.

K34/15 **Merâmına irişdi** şîhhat-ile
Görüşdi h'vîş ü yârâniyla yek-ser

merâmet [2] Bir şeyin bir süre daha dayanması veya kullanılması için yapılan eğreti, geçici tamir.

G38/10 'İmâret eylegil gönülüm hârâbın
Merâmet yok mı sulṭânım merâmet

G38/10 'İmâret eylegil gönülüm hârâbın
Merâmet yok mı sulṭânım **merâmet**

merâmet ol- [2] Tamir olmak.

Kt10/30 Biñ yüz emekle k'olmadı **oldı**
Eñ soñra altmış birde **merâmet**

- K13/22 Uş Cenāb-ı Hāzret-i Maḥmūd Ḥān kim
'Ahd-i 'adlinde **merāmet olmamış** cā ḳalmamış
- merāmna ir-** [1] Amaca ulaşmak.
- G388/11 Himmetimle bu gönül **irse merāmna** n'ola
Murğ-ı zibādır ki gönülüm himmetim şeh-per gibi
- merātib** [1] Rütbeler, dereceler.
- K35/3 Merātib kesb idüp emsālī beyninden olup mümtāz
Yetişdi mā-hüve'l-maḳşūda buldı merkez-i a'lā
- merbūṭ** [2] Bağlı, bağlanmış, raptolunmuş.
- G130/8 Dil-i zārım düşüp çāh-ı zekānda ḥaylī demdir kim
O tār-ı zülf ile **merbūṭ** esīr-i bend ü zindādır
- merbūṭ-ı zencīr-i belā** [1] Bela zincirine
bağlanma. || Sevgilinin kederi.
- Ms3/8 Görüp rüyuñ civānā 'āşık oldum mübtelāyım ben
O tār-ı zülf-ile **merbūṭ-ı zencīr-i belāyım** ben
- merbūṭ ol-**[1] Bağlanmak, bağlamak.
- G378/9 Hezārān zülfüñe **merbūṭ olan** var
Velīkin görmedim yok bir rehāsı
- mercān** [4] Denizden çıkan maruf kırmızı cevher.
|| Sevgilinin dudağı.
- G24/7 O leb **mercāndır** ya kūt-ı cāndır
Kelāmı āb-ı gül ya 'azb-i meşrūb
- G194/12 İftihār eyleme ey ḥVāce baña şanma beni
Dişi dürr ağzı şadef tudağı **mercānım** yok
- G330/2 Şadefdir ağzın ey dil-ber dişindir daḥı dūr-dāne
Lebiñ yāḳūt u ya la'l u ya **mercān** ya nedir ya ne
- G334/10 Olalı zāhir femiñ dürcünde dendān u şefe
Yokdur incüde tarāvet reng yok **mercānda**
- merci'-i insān** [1] İnsanın başvurulacak yeri. ||
Müracaat olunacak, başvurulacak kimse.
- Mh1/24 Nazar ḳılsañ erir sīm-ābeş hem şāhra-ı şammā
Kapuñdur **merci'-i insān** tapuñdur mecma'u'l-
'irfān
- merd** [5] Yiğit, cesur, bahadır, kahraman. ||
Güvenilir, sözünün eri, mürüvvetli.
- Mh3/8 İtmedik mekri komadıñ baña biñ āl eylediñ
Rāh-ı 'aşḳında civān u **merd** iken Zāl eylediñ
- G306/10 Va'd idüp cevri ü cefāyı gel bugün yarın dime
Merd iseñ ferd ol vefāda dil-berā ferdāyı ḳo
- G337/6 Bahādırsın zamānıñ şimdilik şāhib-ḳırānısın
Şehā zātıñ gibi tıflı toğurmaz degme **merd** ana
- G152/11 Maḥabbet bir belādır **merde** ammā
Zene meyl itseñiz şanmañ ki nersiz
- G277/8 Raḳīb ile cidālim göricek 'uşşāḳ didiler hep
Bu meydān-ı şecā' atda pesend kim ḥaylice
merdsin
- merd-i emred** [2] Henüz bıyığı, sakalı çıkmamış
yiğit. || Genç, taze sevgili.
- G58/9 O ḥünī ḡamzedir bir **merd-i emred**
Silāh-ı sehm ü ḳavs ile müsallāh
- G71/10 Nebziyā terk itme kelb-i küy-ı yāriñ ülfetin
Didiler **merd-i emred** şohbet-i yārān lezīz
- merd-i ḡarībe** [1] Kimsesiz, zavallı, biçārenin
yiğidi.
- G198/8 Yine ḳapıñdan irāḡ olalı üftāde gezer
Beñzer ol **merd-i ḡarībe** tıracaḳ ḥānesi yok
- merd-i ḥayru'n-nās** [1] Hayırlı insanların yiğidi.
- N5/1 Cihān-ı fānīde cānā odur bir **merd-i ḥayru'n-nās**
İde şabr u te'ennī her işinde olmaya vesvās
- merd-i mü'eddeb** [1] Edepli, terbiyeli yiğit.
- G147/9 Beste-leb **merd-i mü'eddebdir** dil-i Nebzī bu dem
Rāz-ı 'aşḳ-ı yāri şaḳlar kimseye fāş eylemez
- merd-i mülhid** [1] Dinsiz, imansızın yiğidi.
- G395/8 Zāhidi gördüm didim sizden mi bizden mi raḳīb
Merd-i mülhid li-küllü mezhebu yezheb didi
- merd-i sālār-ı ḡürüh-ı derdmendān** [1] Dertliler
topluluḡunun yiğit başkanı. || Dertliler topluluḡunun
başkanının cesareti.
- G130/10 Şorarlarsa eger Nebzī-i dil-rīşi ki kimdir ol
Di kim bir **merd-i sālār-ı ḡürüh-ı derdmendāndır**
- merd ol-** [1] Sözünde duran, kalleşlik ve hainlik
yapmayan, kötülüḡü dokunmayan yiğit kimse.
- K24/39 Derd ile **merd ol** ferd ol cihānda
Olmaḳ gerekdir feninde mahir
- merdāne** [2] İnsan olana yakışır sūrette, mertçe. ||
Sözünün eri bir biçimde, özü sözü doğru bir biçimde.
- G337/4 Şarāb-ı şāfī iç şūfī kederden ḳalbiñi şāf it
Gider dilden ḡam u hemmi yūri bu yolda **merdāne**
- N9/2 Melāḥat 'āleminde sevdiğim bir dānesin bi'llāh
Bu meydān-ı maḥabbetde begim **merdānesin**
bi'llāh
- merd-i eşbeh** [1] Mert, yiğit, cesur kimseye
benzer.

- G132/10 Raķībānıñ zenāndır itme ümmīd-i recūliyyet
Reh-i 'aşķında gör Nebzīyi kim bir **merd-i eşbedir**
- merd-i ğarīb [3]** Zavallı, acınacak durumdaki insan.
- G29/8 Geşt ider deşt-i firākında şehā zār u zebūn
Düşdi dār-ı ğurbete güyā ki bir **merd-i ğarīb**
- G71/10 Nebzīyā terk itme kelb-i küy-ı yārın ülfetin
Didiler **merd-i ğarībe** şöhet-i yārān lezīz
- G198/8 Yine kārından ırağ olalı üftāde gezer
Beñzer ol **merd-i ğarībe** tıracaķ hānesi yok
- merd-i kāmīl [1]** Olgun insan.
- Kt10/9 Ol **merd-i kāmīl** olsun mu 'ammer
Şarf-ı himemle itdi nezāret
- merd-i meydān-ı kerem [1]** Cömertlik meydanlarının en yiğit kişisi.
- Mh1/1 Elā ey **merd-i meydān-ı kerem** luţf u şehā haķķā
Hemīn ola semāhat cūd u en 'ām u 'atā i 'tā
- merd-i meydān-ı cünün [1]** Çılgınlık sahasının kahramanı.
- Mü4/1 'Aşķın ile **merd-i meydān-ı cününüm**
Ey şacı leylā
- merd-i meydān-ı maħabbet [1]** Aşķ meydanının yiğidi.
- G333/7 Benim hem **merd-i meydān-ı maħabbet** diyü lāf
itme
Bilinür ipliĝi fatmacıĝın çıkınca pāzāra
- merd-i pür-derd [1]** Çok dertli kişi; dert dolu kimse.
- G277/1 Dilā bu devr içinde gerçi kim bir **merd-i pür-derdsin**
Devā me'mül olunmaz saña zīrā derd-i pür-verdsin
- merdüm [2]** İnsan, adam. || Merdümü, insanlık.
- G370/8 Te'āla'llāh zehī şayyād imiş çeşmiñ nezāketle
Niçe **merdümleri** naħcīr ider baķdıķça şīrānī
- G384/9 Perī-ruhsārdır gerçi velī **merdüm** sirişt ol
Raķīb-i dīve yüz virmez ferişte-hüya söz var mı
- merdüm-i mün'im [1]** Yedirip içirmeyi, ikram etmeyi seven, iyilik sahibi cömert kimse.
- G71/6 Her kaçan gelse hayālin çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür mihmān lezīz
- merdüm-i merd-i şeffīķ [1]** Şefkatli, merhametli yiğit insan.
- G197/6 Ey kemān-ebür dem-ā-dem sīneden eksik degil
Görmedim tūrın gibi bir **merdüm-i merd-i şeffīķ**
- merdüm-i 'aşķ [1]** Aşķ insanı.
- G396/5 Zer ü sīm ile degil **merdüm-i 'aşķ** öyle gerek
K'ola āhen bedeni yüregi pūlād-ı kavī
- merdüm-āzārın ol- [1]** İnsanları incitmek, onlara eziyet etmek.
- G79/5 Taħammül itse cevrine n'ola **ol merdüm-āzārın**
Cefākār oldıĝın bildi perī-zād oldıĝındandır
- merdümlük eyle- [2]** İnsanlık etmek, insana yaraşır biçimde davranmak.
- G229/16 Raķīb-i dīv-şüret şeytanet-sīretle seyr itme
Melek-ħaşlet olup **merdümlük eyle** ey peri-zādım
- G180/6 Nedendir çeşm-i hūn-h'ārın girer kanına 'uşşāķın
Ezel **merdümlük eylerken** ider mi şimdi demden ħaz
- merg [1]** Ölüm, vefat, mevt. || Canı olmayan, ölü, mevta.
- G298/7 Gel yetiş ey **merg** bi'llāh kandasın zīrā ki ben
İstemem irişmegi biñ yaşıma şimden-gerü
- merg-i 'ām [1]** Ölüm yılı.
- K31/3 Mükedder oldı ħalk cümle enāma **merg-i 'ām** oldı
Kaẓā'ullāh cārī oldı şeyħ u şābb u ma'şūma
- merĝüb [3]** İstenilen, arzu edilen, raĝbet gösterilen kimse veya şey.
- G24/2 Gül-i bī-ħārdır ol 'ārız-ı hūb
Yaħud bir lāledir rengīn ü **merĝüb**
- G114/2 Sulţān-ı 'ādil şāhāne server
Maķbül-i her dil **merĝüb** u hoşter
- K17/11 Tavrın begim **merĝübdür** rüyuñ gibi maħbübdür
Re'y-i müniriñ hūbdür maķbüldür beyne'l-enām
- ebyat-ı merĝüb [1]** Raĝbet edilmiş, beĝenilmiş ikişer mısradan ibāret manzum beyitler.
- G201/9 Görüp ehl-i dil ey Nebzī bu beş **ebyat-ı merĝübü**
Heme beñzetdiler ol ĝoncaya kim ola beş yaprak
- merĝüb ol- [1]** Raĝbet edilmiş olmak, beĝenilmek.
- G30/8 Ne deñlü cevri iderseñ eyle şāhım
Olur şün ben kuluñ katında **merĝüb**

merğzâr [1] Çayırılık, çimenlik, sulak yer, çemenzar.

G311/24 Kadem-rencide kıl lutf eyle gel kim
Ne hoş bu **merğzâr** el-ğamdülillâh

merhabâ [2] Selam, merhaba, hoş geldin.

G5/2 Cevriñe itmeme tağammülden ibâ
Merhabâ ey râhat-ı cân merhabâ

G5/2 Cevriñe itmeme tağammülden ibâ
Merhabâ ey râhat-ı cân **merhabâ**

merhal [1] İki konak arasındaki mesafe, normal yolcu yürüyüşüyle bir günlük (ortalama sekiz saatlik) yol, uzaklık.

K12/21 Gitti andan kat' u tayy-ı menzil ü **merhal** idüp
İrişüp pes kal' a-ı Atayı kıldı çün hişâr

merhamet [1] Acıma şefkat gösterme, birini esirgeme.

G287/17 **Merhamet** vahtı durur bu Nebzî-i bî-çäreye
Gel ey cevri eyledin şâhım amân olsun amân

merhamet eyle- [3] Şefkat göstermek, esirgemek, acımak. || Sakınmak, çekinmek.

Mh4/4 Pâyıña üfîadeyim şeb-nem gibi ey gül-dehân
Merhamet eyle yaman oldu benim hâlim yaman

G246/13 **Merhamet eyle** diyü Nebzî o şâhın pâyına
Varayım yüzüm sürüp yalvarayım yalvarayım

G172/6 Beni bu hâl-i perişân ile görse şanemâ
Acıyup **merhamet eyler** baña her 'âm ile hâş

merhamet it- [3] Şefkat göstermek, esirgemek, acımak. || Sakınmak, çekinmek.

G116/10 Cevri- firavânı ço Nebzî-i bî-çäreye
Merhamet it dil-berâ pîşe-i dil-ber budur

K32/47 Kerem it **merhamet it** lutfuñı bî-ğâyât it
'Afv idüp şuçunu mahv eyle kemâ-fi'l-bâli

K21/8 Helâk-ı nefis-i emmâre hemân şavm ile hâşıldır
Kerem it **merhamet itme** meded it nefsi ihlâk it

merhamet kıl- [2] Şefkat göstermek, esirgemek, acımak. || Sakınmak, çekinmek.

G330/9 Yazıkdır **merhamet kıl** bir nigâh u iltifât eyle
Yeter cevri itdin ey cevvar-ı 'âlem Nebzî nâlâna

G257/10 Senden olur Nebzî-i bî-çäreye ancak devâ
Merhamet kıl ey kerem lutf ıssı Allâhım benim

merhameten [1] Merhamet göstererek, acıyarak.

G216/3 N'ola şeft-âlî virirseñ kuluña **merhameten**
Dükenir mi a begim mîvesi bağ-ı keremiñ

merhem [6] Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç. || Çare, deva.

G158/4 O hünî ğamzeler açduğı işbu zağm-ı sînemle
Begim itmez leb-i la'liñden özge **merhem** istinâs

G187/2 Ger baña ser-mâye-i 'aşk ise bu sînemde dâğ
İşlesün ço ey tabîbim istemez **merhem** komağ

G294/8 Olursa eyle la'l-i yâri em sem
Tabîbâ çäre yokdur **merheminden**

G369/4 'Arz kıl meclisde ey kaşı kemânım lebleriñ
Zağm-ı tîr-i ğamzeñe la'l-i lebiñ **merhem** gibi

N14/4 Ğamzeñ okın ben fakîriñden şehâ dür itme kim
Zağm-ı sînem **merhemidir** tîr-i müjgâniñ seniñ

N25/2 Sîne-i mecrûhuma her dem irer tîr-i ğamiñ
Zağm-ı tîriñle velî hoşum gerekmez **merhemii**

merhem it- [2] Merhem sürmek. || derdine deva bulmak, acısını dindirmek.

Mü4/5 Budur ümîdim **ide merhem** la'liñ
Bu dil-i zâra

G176/2 N'ola hasta gönül la'liñden eylerse em istikrâz
Budur 'âdet eñbâdan **iderler merhem** istikrâz

merhem ço- [4] Merhem sürmek.

G82/8 Okıdum yazılı Kânün u Şifâda şanemâ
Hükemâ la'liñ derd-i dile **merhem kodılar**

G110/7 Zağmıma **merhem komaz** korçar 'ilâc itmez tabîb
Derdimiñ zîrâ ki 'âlem vâlih ü hayrânıdır

G141/8 Gördi la'li zağm-ı tîrin sîne-i pür-yarede
Ol tabîb-i bî-rağım rağm eyleyüp **merhem komaz**

Mh1/15 **Olursın** lutf-ile riş-i dil-i mecrûhlara **merhem**
Hudâ kat kat ecr ihsân idüp kadriñ kıla eñham

merhem-i dâğ [2] Yara merhemi.

Mu1/1 Ayağıma başın ço la'lin ey dil **merhem-i dâğ** it
Halâş eyle ğamından cânıñı yüri işiñ sağ it

G39/1 Ayağıma başın ço la'lin ey dil **merhem-i dâğ** it
Halâş eyle ğamından cânıñı yüri işiñ sağ it

merhem-i la'l [2] Parlak kırmızı renkli merhem. || Merhem olan dudak.

G54/6 Tîr-i müjgâniñla sînem yaralı
Merhem-i la'liñle yaram kıl 'ilâc

- G245/12 Nâvek-i ğamzeñle yârim yârelenmiş ğastayım
Merhem-i la'liñle kıl zaĥmıma dermânım benim
- merĥûme ol- [1]** Ölmek.
- K31/8 Bu merĥad ıssı kim faĥru'l-ĥavâñin idi 'aşrında
Ecel dâmina düşdi rûĥ-ı pâki **oldı merĥûme**
- merĥad [6]** Mezar, kabir.
- K30/5 Monla Şâlih işbu **merĥad** şâhibi
'Âkıl ü dâna idi zü'l-ibtisâr
- K31/7 Bu **merĥad** ıssı kim faĥru'l-ĥavâñin idi 'aşrında
Ecel dâmina düşdi rûĥ-ı pâki oldı merĥûme
- Kt3/42 Hübüb-ı rîĥ-ı cennetle ola nâr-ı cehennem dür
Ola **merĥadları** ĥâkine âb-ı rahmetiñ munşab
- Kt14/7 Bu **merĥad** şâhibi kim ismi Seyyid Muştafâ Ĥâfiz
Recâdir rûĥ-ı pâkin ĥayr ile yâd ide ehl-i ĥayr
- Kt16/5 Bu **merĥad** ıssı kim faĥru'l-ĥavâñin-i zamân idi
Ecel irdi aña da kıldı 'azm-i 'âlem-i bâlâ
- Tr2/72 Şimdiden soñra hedâyamız olur ancak du'â
Ĥaĥ Te'âlâ **merĥadiñ** bostân-ı cennet eylesün
- merkez-i a'lâ [1]** Yüceliĝin merkezi.
- K35/4 Merâtib kesb idüp emsâli beyninden olup mümtâz
Yetişdi mâ-hüve'l-maĥşûda buldı **merkez-i a'lâ**
- mermer [2]** Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan,
perdah ve cilâya elverişli, billürleşmiş bir çeşit kireç taşı. ||
Mermer gibi sert kalb, sevgilinin taş kalbi.
- G309/10 Taşa döndi baĝrım ol sengin-dile yalvararak
Nebziyâ tuş oldı gör ĥaĥkâ ki **mermer** mermere
- G309/10 Taşa döndi baĝrım ol sengin-dile yalvararak
Nebziyâ tuş oldı gör ĥaĥkâ ki mermer **mermere**
- merrât [1]** Sık sık tekrar edilen.
- G256/6 İrmedim şabr itmek ile vaşlıña şâhım seniñ
Tecribem olsun diyü kerrât u **merrât** eyledim
- mertebe [1]** Derece, basamak, rütbe.
- G124/10 Reh-i dil-berde benim ĥâk olmam
Nebziyâ **mertebe** vü şânımdır
- merĥüb [1]** Rutubetli, nemli. || Islak, yaş.
- G30/12 Dil-i bî-çâre dâ'im ĥidmetiñde
Lisânım midĥatiñle oldı **merĥüb**
- Merve [3]** Mekke'de bir daĝın adı olup, hacılar
bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip
gelirler ki, hac farızasının rükünlerindedir.
- G49/10 Dil tavâf-ı Ka'be-i küyuñda тұрмаз sa'y ider
Merve ĥaĥkı di Şafâ ile revâ olmaz mı Ĥac
- K16/10 İrişdi Ka'be-i maĥşûdına sa'y-i cemil ile
Bi-ĥaĥkın **Merve** eyyâmı murûr ide Şafâlıkda
- N39/10 İrişdi Ka'be-i maĥşûdına sa'y-i cemil ile
Bi-ĥaĥkın **Merve** eyyâmı murûr ide Şafâlıkda
- Merve ĥaĥkı [2]** "Mekke'deki Merve daĝı
ĥakkına" anlamında yemin.
- G293/3 **Merve ĥaĥkı** Ka'be-i küyuñ şafâsın bulmasın
Zemzem-i la'liñ içüp cânını ĥurbân itmeyen
- G272/12 Delilim nâr-ı âhim düdünü iĥrâm idüp geldim
Ayırma **Merve ĥaĥkı** Ka'be-i küyuñ şafâsından
- mesâ [2]** Akşam, gece.
- Mu2/2 Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp ĥaldım taña
Göz açup baĥdım gerü olmuş henüz ancak **mesâ**
- G20/2 Leyle-i hicrin nihâyetsiz görüp ĥaldım taña
Göz açup baĥdım gerü olmuş henüz ancak **mesâ**
- mesâĝ-ı şer' [1]** Şeriata uygun, İslâm şeriatına
uygun.
- G386/6 Ser-i zülfin taĝıtdı 'arız-ı dil-cüsma ol şâh
Mesâĝ-ı şer' olan ol seyr-i ruĥsâra yasaĝ itdi
- meşâhir [1]** Şöhretli kimseler, meşhurlar.
- K24/38 Çarĥıñ sitemlü oĥına ĥarşu
Eyle bir ur u ol **ez-meşâhir**
- meşâ'ib [1]** Musibetler, bela ve sıkıntılar.
- G28/18 Havâle eyle her ĥükmi ĥazâyâ
Rızâ ile olur ehven **meşâ'ib**
- mesâĥ [1]** Yer, mekan.
- Mu25/2 Görüben ĥüsn-i dil-âvîzini bu rütbede çâĥ
Bileyim nâminı dirseñ tuĥagör sâĥ **mesâĥ**
- meşâĥkat [3]** Güçlük, zorluk, sıkıntı, eziyet.
- G350/4 'Aşk râhında ne gelse başıma itdim ĥabül
Ger mezellet ger mezemmet ger **meşâĥkat** ger belâ
- K4/5 **Meşâĥkat** dâmina düşdüñ yedigim dâne-i ĝamdı
Ĥafesde şanasın bir murĝ-ı vahşî gibiyim ĥayrân
- Msd2/7 **Meşâĥkat** ĝülsitanında bitüp bir şâhsâr oldum
Ser-â-ser miĥnet ü âlâm ile pür-berg ü bâr oldum
- meşâm[1]** Koku alma organı, burun.

- G262/8 Müşgîn saçın bād-ı şabā kılmış perîşān şubh-dem
Olmuş mu 'aţtar bŷy-ile 'ālem kâmu tolmuş **meşām**
- meşām-ı cān [1]** Canın burnu. || Aşğın sevgilinin kokusunu almak isteyen burnu.
- G155/10 Pür oldı dŷd-ı āhımla cihān-ı tîre-dem Nebzî
Anıñçŷn zŷlf-i dil-berden **meşām-ı cāna** bŷ gelmez
- meşāyîh [1]** Şeyhler, evliyalılar.
- G34/13 Ne **meşāyîh** ne mŷrîd ŷ ne murād
Ne ecānib ne 'adŷ vŷ ne ḥabîb
- mescid [3]** Mescit, cami, İslam dininde ibadet edilen mekan.
- G67/3 Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin **mescidi**
Ādem iseñ zāhidā mey-ḥāneye bir adım ad
- G190/7 **Mescidi** memlŷ idenler bir alay ehl-i riyā
Ka'beyi gŷr kim niçe kılar ḥarāmiler tavāf
- Mrb1/17 **Mescid** ŷ cāmî'de eţfāl ŷ şŷyŷh eyler du'ā
Dillerinde āyet-i naşrun minā'llāh dā'imā
- mescide var- [1]** Mescide gitmek.
- G234/3 'Aceb mi **mescide varmaz** isem ben
Mŷ'ezzin ne imām u ne ḥaţîbim
- mesel [20]** Ata sözü. || İbretli ve küçük hikāye.
- G30/4 Şikāyet itme ey dil kan yatarsāñ
Taḥammŷlde **meseldir** şabr-ı Eyyŷb
- G43/3 **Meseldir** bu dilā iştmediñ mi
Dimişlerdir ki fi't-te'ḥiri āfāt
- G353/3 Bu **meseldir** ki belāsız belî bal olmaz imiş
Bilerek lîk bu biñ dŷrlŷ belālā ne belā
- K33/14 Gezeyor ḥāne-be-ḥāne seg-i bî-cāy gibi
Bu **meseldir** diyilŷr boş ite menzil olmaz
- G112/10 Nedir bu cidd ŷ sa'yîñ vaşl-ı cānāna 'aceb Nebzî
Alınmaz menzil iVmeyle **meseldir** bu zamān ister
- G140/12 Raķîb iĉŷn şakın ta'n itme yāre
Meseldir bu gŷl-i bî-ḥār bulunmaz
- G155/4 Ne deñlŷ diķkat itse bî-başardır zāhid-i ḥod-bîn
Meseldir çeşm-i a'mā aĝlasa bir ķatre şŷ gelmez
- G176/8 Ta'allŷm eylemiş ĝamzeñden ol kara saçın siḥri
Meseldir mār kejdŷmden ider dirler sem istikrāz
- G208/8 Çekerim cevriñi ben ĝayra vefā eylersin
Bu **meseldir** kimine yimek ŷ kimine emek
- G216/8 Eliñe girse dilā fırsatı fevt itme şakın
Didiler fā'idesi yok bu **mesel** soñ nedemiñ
- G238/5 **Meseldir** mā-teḫaddemden ki dirler toĝdı
boĝulmaz
Rŷcŷ'ı mŷmkin olmaz admışım ĉŷn bir adım adım
- G275/2 Sŷ'āl it çeşm-i mestiñden bu mest-i 'aşkıñıñ ḥālin
Meseldir bu bilŷrler mest olanlar mest aḥvālin
- K6/3 Oldum āĝāh ol **meselden** kim lisān-ı ḥalkdadır
Kim dimişler bir recŷl eţzal durur min-mer'etān
- G350/6 'Aşk ḥālindeñ ḥaberdār olmayan bilmez belî
Kim **mesel** men lem-yezuk lem-ya'rif olmuşdur
dilā
- G372/9 **Meseldir** gerĉi dirler Nebziyā bir bitmez iş olmaz
İşim yetdi bu efkār ile baĝrım başı bitmez mi
- K34/20 Belî şŷ aķdıĝı yire aķarmış
Meseldir bunı Nebzî böyle dirler
- Kt18/22 Yine ba's oldı sŷy-ı devlete uş 'izz ŷ ferr ile
Meseldir bu kim olur aķdıĝı mecrāya cārî mā
- Mşr1/46 Añlaĝıl kadr ŷ vekārîñ itme kendiñ mŷbtezel
Geĉ geĉenden yarınıñ var şāhibi budur **mesel**
- Mrb3/18 Nebziyā 'uşşāka ta'yîb itme bi'llāh ol edîb
Sŷylenŷr ḥalkıñ dilinde bu **mesel** men 'ābe 'îb
- N31/4 Sevmezem ĝayrısın anıñla kanā'at eylerim
Bu **meseldir** 'āriife ĉŷn bes durur bir dāne gŷl
- G105/14 Mezākı olmayan dadımı bilmez
Meseldir bu velîkin kem degildir
- meserret [1]** Mutluluk, sevinç, heyecan.
- K17/19 'Iyd-ı sa'ādet irdi ĉŷn 'ālem **meserretde** bŷtŷn
Dŷşmenleriñ olup zebŷn dostāñıñā irsŷn selām
- mesfŷh [1]** Dŷkŷlmŷş, akıtılmış.
- G59/6 Şŷ gibi çeşme-i çeşmimden aķup kalmadı nem
Dem aķar şimdiki dem dîdelerimden **mesfŷh**
- meşĝŷl ol- [1]** İlgilenmek, bir işle uĝraşmak.
- K34/9 Muḥaşşal her neye **meşĝŷl olsa**
Anı derk itmede olupdur aķder
- meşhur [1]** Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ŷnlŷ, şŷhretli.
- K24/35 Maķbŷl-i Ḥaķdır şabrıyla **meşhŷr**
İştmediñ mi Eyyŷb-i şābir
- meşhŷr it- [1]** Bŷyŷlenmiş veya bŷyŷlenmişĉesine gŷnŷl vermiş, baĝlanmış, tutkun.
- G249/5 Leyle-i firķatde her şeb tā-seḫer **meşhŷr idŷp**
Encŷmi bidār iden āh u eniniñdir benim

- Mesih-âsarı [1]** Mesih'in belirtileri, Mesih'in alametleri.
- G252/8 Şacı şankim buhür-ı Meryemîdir
Lebin şordum **Mesih-âsarı** gördüm
- Mesihâ-dem [1]** Nefesi, mucize olarak ölüye hayat veren Hz. İsa'nunki gibi güçlü, etkili ve şifa verici olan kimse.
- Mrb3/8 Lebleri âb-ı zülâli zindesidir şübhesiz
Ol **Mesihâ-dem** dehâni çeşme-i hayvânımıñ
- meşķ eyle- [1]** Alışmak, öğrenmek için talim etmek.
- G350/15 'Aşk ile **meşķ eylesün** hatt-ı ruh-ı cānāneyi
İktihāl itsün ğubâr-ı rāhımı gözde helâ
- meşķ it- [1]** Alışmak, öğrenmek için talim etmek.
- G188/12 Yüri zāhid çıkar nakş-ı sivâyı kalb kalbiñden
Hayâl-i hatt-ı dildâr ile **meşķ it** 'ayn u şîn u kâf
- mesken [3]** Oturulacak yer, ev. || Âşığm gönli.
- G41/1 Kâ'ilim ger **meskenim** hâk ola yâ dîbâc-ı taht
Lâ'ubâliyim benim birdir yanımda nerm u saht
- G166/5 **Meskenim** peygüle-i ğam âb u dānem āh vāh
Pisterim hâk-i mezellet yaşadım bir katı taş
- M3/9 Turıcaķ **meskenidir** şaff-ı ni'âl
Dâ'im ayakda olupdur pâ-mâl
- mesken-i ra' nâ [1]** Güzel, hoş, latif, parlak yer.
- K14/9 Hülâşa bî-kuşûr kaşr-ı muţarrâ **mesken-i ra' nâ**
Ne var medh eylesem lâyıķ degil mi bak her yana
- meskenet kıl- [2]** Alçak gönüllü olmak.
- G45/8 Çün didi el-fakru fahrî ol Resül-i müctebâ
Meskenet kıl yüri olma bâde-i ğafletle mest
- Mş1/49 **Meskenet** kıl hâkveş düş yola çün âb-ı revân
Tutalım çarh-ı felek re'yiñce devrân eylemiş
- meşķük [1]** Şekli, şüpheli, kendinden şüphelenilen.
- G191/7 'Aşķna dil virdigim **meşķük** yâ mevhüm degil
Hamdü li'llāh zann u şübhem dîn ü imānımda yok
- meşķuru'l fi'âl [1]** Şükür ve teşekkürle layık olan ameller, teşekkürle değer, övülmüş, beğenilmiş işler.
- KT18/12 Ola hemvâre şihhatle vücüdi istirâhatde
Hemişe ola 'avn-ı Hâķla **meşķuru'l fi'âl** evvâ
- meşķür ol- [1]** Şükre, teşekkürle değer olmak, beğenilmek, övülmek.
- Kt17/10 Uğur-ı devletiñde hıdmet itdiñ cidd ü cehd ile
Oluş meşķür sa'yiñde bulasın rütbe-i 'ulyâ
- mesned-i 'ālî [1]** Makam ve rütbenin en yücesi.
- K8/35 Bulmaz idi **mesned-i 'ālî**
Olmasa lâyıķ u sezavâr
- meşreb [1]** Bir kimsenin yaratılışında bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter.
- N37/2 Perî-rüyum niçün insân ile sen ülfet itmezsin
Be hey her-câyî **meşreb** 'aşķāna kurbet itmezsin
- meşreb-i mül-büy [1]** Şarap kokulunun huyu, karakteri. || Şarap kokulu meylettigi şey.
- NB51/4 Mâ'il-i mihr-i mahabbet mest midir medhüş midir
Mey müşâbih mültebisdir **meşreb-i mül-büyüñâ**
- 'azb-i meşrüb [1] Tatlı içilecek şey, hoş içecek.
- G24/8 O leb mercândır ya küt-ı cāndır
Kelâmı âb-ı gül ya **'azb-i meşrüb**
- meşrüh [1]** Şerh olunmuş, açılmış. || Beyan ve izah olunmuş.
- G59/8 Şeb-i hicriñde olan kışsa-ı pür-ğuşşamı gel
Oturup diñle begim oldı mufaşşal **meşrüh**
- mesrür [1]** Sevinçli, mutlu, sürurlu.
- G66/9 Bûs-ı pây-ı yâr ile her demde **mesrürsın** daħı
Nebziyâ görüp rakîbân kılmasunlar mı hâsed
- mesrür kıl- [1]** Memnun etmek, sevindirmek.
- Mh4/22 Bu dil-i şeydāya meyliñ yok mı bilmem ey perî
Kılmadıñ luţfuñla **mesrür** itmediñ ğamdan berî
- mesrür ol- [6]** Sevinmek, mutlu olmak.
- K17/17 Virdi budur rüz u leyâl **mesrür ol** görme melâl
İķbâl u devlet bi'l-kemâl olsun huzuruñda müdām
- G10/3 Dir idim vaşlıñla **mesrür ola** bu dil ey perî
N'ideyim tedbîrimi bozdı çü taķdîr-i Hüdâ
- Mrb1/29 İsteriz senden bu maħzûn kalbimiz **mesrür ola**
Ol 'adû-yı bed-liķâlar dâ'imâ maħhür ola
- G194/1 Niçe **mesrür olayım** ğamsız olur ānım yok
Ne neşât ire dil ü cāna ki cānānım yok
- G251/2 Bilmezem cānâ n'ola 'aşķıñla encāmım benim
Oladım mesrür u ğamla geçdi hengāmım benim
- Kt14/1 Niçe **mesrür olursun** aĝzım açmışdır ecel çün şîr
Görürsin hişşe almazsın saña yetmez mi hâl-i ğayr

- sevinçli. **mesrūr u ḥandān [1]** Gülen, neşeli ve mutlu,
- G196/8 Tālib-i zevk u şafā nā-şād u mağmūmdur heme
Her demi **mesrūr u ḥandāndır** hele ḡam-ḥ^Vār-ı
‘aşk
- mesrūrū’l-fu’ād ol- [1]** Gönlü sevinçli, mutlu
olmak. || Sevinmek.
- G176/3 Görüp zūlf-i dil-āviziñi **mesrūrū’l-fu’ād oldum**
Şanasın kākülünden eyledim ispergam istikrāz
- mest [10]** İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin
etkisiyle şuuru zayıflamış, kendinden geçmiş, sarhoş.
- G45/8 Çün didi el-fakru fahrī ol Resūl-i müctebā
Meskenet kıl yūri olma bāde-i ḡafletle **mest**
- G46/6 Zāhidi gördüm imāmet eylemiş mey-ḥānede
Pāk olup āb-ı şarāb ile geçüp mihrāba **mest**
- G160/4 Dün rakīb ile gülüstāna güzer kılmış o ḥüb
Guşşadan ‘āşıkları hep **mest** ü sersām eylemiş
- G275/2 Sü’āl it çeşm-i mestiñden bu mest-i ‘āşkıññ ḥālin
Meseldir bu bilürler **mest** olanlar mest aḥvālin
- G275/2 Sü’āl it çeşm-i mestiñden bu mest-i ‘āşkıññ ḥālin
Meseldir bu bilürler mest olanlar **mest** aḥvālin
- G303/5 **Mestler** Mevlāyī tekeye mey-kede
Dillerinde devr ider ezkār-ı Hū
- G376/7 Bırakma hicriñe la’liñle **mestim**
Yetermiş ser-ḥoşa kendi belāsi
- N42/2 Miḥnet ü derd ü belāññ yār-ı ḡārdır gönül
Bir gül-i gülzār-ı cāññ **mest** ü zāndır gönül
- N51/3 Mā’il-i mihr-i mahabbet **mest** midir medhūş mıdır
Mey müşābih mültebisdir meşreb-i mül-būyuña
- G274/5 **Mest** iken dün ārzū-yı vaşl ider cāñm didim
- mest-i cān u dil [1]** Camın, bedenin ve gönlün
sarhoşluğu.
- G196/12 Ādemi pīr-i muḡāna mest ü ser-gerdān ider
Mest-i cān u dil ider ‘āşıkları ḥammār-ı ‘aşk
- mest-i mey-i bezm-i kadem [1]** Uğur meclisinin
şarabının sarhoşluğu. || Aşk sarhoşluğu.
- Mr5/20 Nüş idüp eyler nāleler
Mest-i mey-i bezm-i kadem
- mest eyle- [1]** Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.
- G174/13 Bāde-i la’li ḥayāli çün seni **mest eyledi**
Nebziyā derd-i derüñü eyle var mestāna ‘arz
- mest it- [2]** Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.
- G320/11 Zebāññ **mest ider** ‘uşşākı çün mey
Deḥāññ oldu bir la’līn piyāle
- G247/3 Ey perī mey-gün la’liñ **mest idüp** cān u dili
Dem-be-dem dem akıdır bu çeşm-i giryāñım benim
- mest olan [1]** Sarhoş olmuş kişi.
- G275/2 Sü’āl it çeşm-i mestiñden bu mest-i ‘āşkıññ ḥālin
Meseldir bu bilürler **mest olanlar** mest aḥvālin
- mest ol- [7]** Sarhoş olmak, kendinden geçmek. ||
Zevk almak, hoşlanmak.
- G37/9 **Mest olup** cām-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur
Baḡlamış çeşmin açılmaz ey perī ḥ^Vāb-ı ḥayāt
- G322/7 Bāde-i naḥvetle **mest olup** o şāḥ-ı nev-civān
Ḥançer elde gözleri mestāneyi gördüm yine
- G16/9 Şarāb-ı ‘aşk ile **mest olmadıña**
Ne ḥāletdir bu ḥālet Nebziyā ya
- K6/5 Bir zamān neydi ki **mest olup** mey-i naḥvetle ben
Diñlemezdım pend-i nāşıḡ ḡuşuma girmezdi şān
- Kt3/2 Ebū Bekr irdi evvel şıdık u iḥlās ile bu bezme
Şarāb-ı ‘aşk-ı Mevlā ile **mest olup** ‘ale’t-taḥkīk
- G231/8 Bāde-i la’l-i lebi yādıyla dün mey-ḥānede
Mest olup ḡāḥī berü ḡāḥī añaru söyledim
- G77/14 Nüş idüp zerrīn kadeḥden bādeyi
Mest olupdur nergis ey çeşmi ḥumār
- mest ü ḥarāb it- [1]** Sarhoş etmek, sarhoş ve viran
eylemek.
- G243/4 İçirdim bāde-i mihrīni ey meh-rū dil-i zāra
Yaḡup künc-i maḥabbetde anı **mest ü ḥarāb itdim**
- mest ü medhūş [1]** Sarhoş ve kendinden geçmiş.
- G22/7 Maḥabbet bezminiñ yek cur’asıyla **mest ü**
medhūşum
Varup mey-ḥānede raḡl-i girāni kim çeker cānā
- mest ü ser-gerdān [1]** Sarhoş ve perişan olmak.
- G196/11 Ādemi pīr-i muḡāna **mest ü ser-gerdān** ider
Mest-i cān u dil ider ‘āşıkları ḥammār-ı ‘aşk
- mestān [1]** Kendinden geçmiş, sarhoş. || Aşk
sarhoşu olan aşık.
- G174/14 Bāde-i la’li ḥayāli çün seni mest eyledi
Nebziyā derd-i derüñü eyle var **mestāna** ‘arz
- mestāne [3]** Aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş,
kendinden geçmiş, mahmur.

- G203/17 Mey-i la'liñledir **mestāne** Nebzī
Dime sākī elinde cām-ı Cem yok
- G251/7 Bezm-i 'aşkıñda bugün başı açuğ **mestāneyim**
Bülbülem bir eldedir bir eldedir cāmım benim
- K4/10 Ecel cāmın içüp bir gün bu bezm içre olam ser-hoş
İrem **mestāne** vāveylā diyem yā Hū kılam efgān
- muṭrib-i mestāne [1]** Sarhoşçasına sazende. ||
Kendinden geçmiş aşık.
- G189/5 Meclis-i 'uşşākda bir **muṭrib-i mestāneyim**
Ney durur āh u fiğānım sīne-i pür-yāre def
- mestāne id- [1]** Sarhoş etmek, kendinden
geçirmek.
- G221/2 Seher gülzārda sūrīde bülbül
İder mestāne vāveylā vü gülgül
- mest-i 'aşk [1]** Aşk sarhoşu.
- G275/1 Sü'āl it çeşm-i mestiñden bu **mest-i 'aşkıñın** hālın
Meseldir bu bilürler mest olanlar mest aḥvālın
- mest-i lā-ya 'kıl ol- [1]** Aklın başında olmayacak
kadar sarhoş olmak.
- G46/2 Nām-cüy iseñ dilā kıl şīşe-i nāmı şikest
Lā'ubālī **mest-i lā-ya 'kıl ol** ol şahbā-perest
- mest-i teğāfül [1]** Anlamazlıktan gelme, gaflet
sarhoşu.
- Mü2/8 Güyā ki dilin āh ile feryādım bilmez
Ol **mest-i teğāfül**
- metā [3]** Kumaş, elbise vb. giyilen, kullanılan
veya herhangi bir şekilde kendisinden faydalanılan eşya, mal ||
Satılacak, kazanç sağlanacak mal, ticaret malı. || Maddi
manevi sermaye, varlık, servet.
- G183/10 Hıvāce-i hüsne ne yüzle ey güneş
'Arz idersin böyle bir kāsīd **metā'**
- G268/9 Nebzī-i şeydā-dile vaşlıñ **metā'im** 'arz kıl
Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyān gel Ḥasan
- Kt15/6 Amāsiyyeden irdi bu diyāra
Ecel 'ömri **metā'im** kıldı tārāc
- metā'-ı 'aşk [1]** Aşk sermayesi.
- G248/8 Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olmam hıç
Metā'-ı 'aşkı aldım daḥı her kālādan el çekdim
- metā'-ı beden-i ḥākiñ-içün [1]** Toprağın
vücudunun zenginliği.
- N2/2 Bu fenā 'āleme ey hıvāce nazar kılma gözün aç
Ki **metā'-ı beden-i ḥākiñ-içün** cāniñ alur bāc
- metā'-ı ḥüsñ [3]** Güzellik elbisesi, güzellik malı.
- G66/7 Hıvāce-i sük-ı melāḥatsın **metā'-ı ḥüsñ** ile
Bāb-ı lutfuñ eyleme sā'illere ey hıvāce sed
- G352/5 **Metā'-ı ḥüsñ** ile ger hıvācegān-ı dehri pest itse
Revādir kimsede zīrā bulunmaz öyle bir kālā
- G373/12 Elā ey hıvāce-i sük-ı melāḥat
Metā'-ı ḥüsñüñ yokdur mı bācı
- metā'-ı vaşl [1]** Kavuşma sermayesi. || Sevgiliye
kavuşma, vuslata erişme.
- G244/11 **Metā'-ı vaşlıña** sarf itmek-içün
Yüzüm dīnār gözüm yaşı derāhim
- meṭālib [1]** İstek, arzu, talep edilen şey.
- G33/10 Taleb kıl Nebziyā vaşl-ı ḥabībi
Naşīb olmazsa da ni'me'l **meṭālib**
- metīn [1]** Sağlam, kuvvetli, güçlü.
- G60/7 Muğ-peçe yādıyladır gönüm **metīn**
Sīnede açdım ḥayāliyle şürüh
- metn-i metīn [1]** Güçlü bir yazı, metin.
- G391/8 Kütüb-ḥāne-i 'aşk içre yazılsun ḥāşīye ḡayrı
Vücūdum şerḥa-ı sīnemle bir **metn-i metīn** oldı
- me'vā [2]**
1. Sığınacak yer, makam, yurt.
- G1/15 Varup mey-ḥāne şadrında tuta **me'vā** vü maḥfilhā
Ḥuzūr itdiñ 'aceb Nebzī dem-i vaşlıñda cānāniñ
2. Me'vā Cenneti.
- G368/10 İşigiñ ḥākin deḡişmez hūr ya Rıd vāna bil
Asitāniñ Nebzī-i āvāreye **Me'vā** gibi
- cāy-ı me'vā [1]** Cennet yeri. || Me'vā Cenneti'nin
yeri.
- K3/7 Maḳām-ı 'ālem-i cennet gibi bu **cāy-ı me'vāyı**
Hemişe yār ile yārān ile zeyn eylesün Mevlā
- mevāc [1]** Dalgalar.
- Kt19/22 Günini 'ömrünü itsün ziyāde
Mevāc u rīğ-i deryā gibi Allāh
- mevālī [1]** Azat edilmiş köleler, azatlılar.
- G34/3 Ne **mevālī** ne kuḏāt u ne 'avām
Ne ḥavāşş u ne eḥaşş u ne lebīb
- meveddet [1]** Sevgi, muhabbet.

- Mu19/1 Muhibb-i şadıkımdır ol **meveddet** şahibi dil-ber Müsemması gibi ismi vedâdı kalb ile azhar
- mevhûm [1]** Gerçekte olmadığı halde var gibi düşünülen, kuruntuya dayanan, vehmedilen şey.
- G191/7 'Aşkına dil virdiğim meşkük yâ **mevhûm** değil Hamdü li'llâh zann u şübhem dîn ü îmânımda yok
- Mevlâ [12]** Sâhip, malik, efendi. Allah (C.C.)
- G51/9 Bi-hamdi'llâh kim şükr olsun ol Hallâk u **Mevlâya** Ne deñlü pîr isem Nebzî efendim bir civândır genç
- G111/14 Kerem eyle gam-ı ferdâyı görme Bilürsin Nebziyâ **Mevlâ** Kerîmdir
- G253/6 Luţf idüp va'd eyledi cevri ü cefâlar cânıma Hamd ola **Mevlâya** kim ey dil yine ihsândayım
- G303/5 Mestler **Mevlâyî** tekye mey-kede Dillerinde devr ider ezkâr-ı Hû
- G348/1 Hamd ola **Mevlâya** kim 'aşk-ile yâr oldum hele Miñnet ü derd ü belâya yâdigâr oldum hele
- K3/8 Maķâm-ı 'âlem-i cennet gibi bu cây-ı me'vâyı Hemîşe yâr ile yârân ile zeyn eylesün **Mevlâ**
- Kt16/8 Du 'â-yı hayr-ile Nebzî didi bu mısra'ı târîh Revân-ı Ümmü Gülsüma cinânın cây ide **Mevlâ**
- Ms4/19 Terk ider mi hiç **Mevlâsı** kadîmî kulum Bâ-ñuşuş 'aşkında şadık bende-i makbûlünü
- G84/9 Ni'am-ı 'aşkı naşîb eylediğiçün **Mevlâ** Dü cihândan geçüp âvâre gönül ağnâdır
- G325/10 Nebziyâ dil bağladın çün târ-ı zülfine anuñ Bir dükenmez gam durur **Mevlâ** işiñ âsân ide
- K31/10 Du 'â-yı hayr-ile Nebzî didi bu mısra'ı târîh Cinânın cây ide **Mevlâ** revân-ı Ümmü Gülsüma
- Mevlâ luţf-ı Ğanî ide [1]** Allah'ın bol bol iyilik, yardım etmesi.
- Kt17/22 Vücûdi bezm-i şihhatde ola eşkâmdan 'arî Bu mevlüdi mezîd-i 'ömr ide **luţf-ı Ğanî Mevlâ**
- Mevlevî [1]** Mevlevîlik tarikatına mensup kimse.
- G253/8 Halka-ı zülfün demiyle ey şeh-i şüh-ı cihân **Mevlevîler** gibi gör her dem-be-dem devrândayım
- mevlid [1]** Doğma, doğuş.
- K4/21 Ararken ben de bir târîh idem tâ **mevlidim** izhâr Tulû' itdi dilimden Nebziyâ hem-çü meh-i tâbân
- mevlid-i 'İsâ [2]** Hz. İsa'nın doğumu.
- K35/20 Düşüp ol iki mısra' ile müstevfâ iki târîh Biri târîh-i Hicret ol birisi **mevlid-i 'İsâ**
- Kt18/24 Didim pes iki mısra' da iki târîh bir beyti Biri târîh-i Hicretdir birisi **mevlid-i 'İsâ**
- mevlüd [1]** Doğma, doğuş.
- Kt17/22 Vücûdi bezm-i şihhatde ola eşkâmdan 'arî Bu **mevlüdi** mezîd-i 'ömr ide luţf-ı Ğanî Mevlâ
- mevsim-i gül [1]** Gül mevsimi. || Bahar.
- Tc2/17 İrişse kaçan **mevsim-i gül** bağ-ı cihânda Bülbül gibi şürîde gönül nâleye başlar
- mevsim-i gül iriş- [1]** Gül mevsimi gelmek, ilkbahar mevsimi gelmek. || İçki içme, eğlenme zamanı gelmek.
- G138/5 **İrişdi** yine **mevsim-i gül** güller açıldı Ammâ ki ruhuñ verdi gibi sebz ü ter olmaz
- mevsüf ol- [1]** Vasıflandırılmış olmak, anlatılmış olmak.
- Kt18/5 Tamâm **mevsüf olup** bi't-tab' farţ-ı istikâmetle Hiç andan ola mı vâkı' şudür-ı fi'l-i nâ-ber-câ
- mevt [3]** Ölüm, merg, vefat.
- G31/17 Zîre **mevt**den bulmadı kimse halâş Ne Süleymân yâ ne hod Efrâsiyâb
- G95/12 Ârzü-yı merg ider cânım firâkıñdan seniñ Yoñsa kendü kendüzünden **mevîni** ister mi var
- K31/6 N'ola fevt irse mañlûka ledü li'l-mevt hükmidir İrişmez fevt ü **mevt** ancak Cenâb-ı Hayy u Kayyüma
- mevt-i şâ'ün [1]** Vebadan ölüm.
- K31/1 Bu sâl içre ki düşdi **mevt-i şâ'ün** Avrupa Rûma Niçe cân uğradı kahr u celâl-i Haķla hulķüma
- mevzi [1]** Yer, mahal.
- K19/9 Bu müferrih **mevzi**'e Nebzî o zât-ı pür-kerem Eyledi târîhi gibi vaz'-ı mihrâb-ı İlâh
- mevzün u laşif [1]** Ölçülü ve uygun ve hoş, nazik, yumuşak.
- Tr2/9 Serv iken kaddi cihân bağında **mevzün u laşif** Şarşar-ı kahrıyla yıkup hâke yeksân eyledi
- mey [10]** İçki, şarap, bade. || Aşk.
- G2/13 Zâhid-i hod-gü eger men' eylese **mevden** seni 'Abd-i aħķar bende-i kemter durur Nebzî zenîb

- G14/7 Bezm-i gülde jāledir **mey** ğonca kuşbaşı kebāb
Bülbül-i mestāneye sofrā dōşendi cā-be-cā
- G46/4 Cāmi '-i erbāb-ı 'irfāndır iriş uş meykede
Pāre-i ħumla teyemmüm eyle **meyle** āb-dest
- G94/4 Keyfiyyet-i la'liñ begim ol rütbedir kim
Mey-ĥānede nūş eyledigim şol **meyle** beñzer
- G320/11 Zebānñ mest ider 'uşşāķı çün **mey**
Dehānñ oldı bir la'liñ piyale
- 398/5 Neyiñ **mey** miĥmāndır gerçi müsta'mil gerek yine
Biribirinden ayrılmaz berāber zıkr olur ney mey
- G398/6 Neyiñ mey miĥmāndır gerçi müsta'mil gerek yine
Biribirinden ayrılmaz berāber zıkr olur ney **mey**
- N23/3 Ğoncadır ğüyā piyāle **mey** durur şebnem daĥı
Bāĝbān sāķi durur muṭrib dil-i üftādedir
- N43/3 Müzeyyen bezmimiz dil-berle **meyle**
Ki mislin görmedi rü'yāda Pırüz
- N51/4 Mā'il-i mihr-i mahabbet mest midir medhūş mıdır
Mey müşābih mültebisdir meşreb-i mül-būyuña
- mey iç-** [2] Şarap içmek.
- G369/2 Sāķiyā şun görinen destinde cām-ı Cem gibi
Dil-rübālarla **mey içmek** başka bir 'ālem gibi
- G94/9 Yād-ı lebiñe meykede Nebzī **içip mey**
Gördüm yine şāhāne oturmuş Keye benzer
- mey-i la'l-i şeker-riz** [1] Şeker saçan dudağın
şarabı. || Tatlı sözlü dudağın güzel sözleri.
- G122/8 Hezārān cidd ü cehd ile irilmez lutfuña sāķi
Mey-i la'l-i şeker-riziñ dil-i 'uşşāķa cabadır
- mey ü maĥbüb** [1] Şarap ve sevgili.
- G358/13 **Mey ü maĥbūbdan** özge cihānñ
Kemāhī ānladım yoĥdur me'āli
- meydān-ı 'aşķ** [4] Aşk meydanı, aşķ meclisi.
- G161/8 Bülbülā ğülşende gel biñhüde eĝān eyleme
Baĥ baña **meydān-ı 'aşķda** niçedir tutuş uruş
- G280/9 Yine cān oynarım **meydān-ı 'aşķda**
Serim tōb itmişim ey zülfi çevĝān
- G179/1 Düşüp **meydān-ı 'aşķında** şehā şeb rüz çün miķrāz
Raķibiñle keş-ā-keşdeyiz eylersin görüp iĝmāz
- G243/5 Bugün **meydān-ı 'aşķında** kamu 'uşşāķı sebķ eyle
Semend-i nāziña esb-i niyāzım hem-rikāb itdim
- meydān-ı dīn** [1] İslam sahası, İslam meydanı.
- Kt3/23 Dilirānı görüp **meydān-ı dīniñ** didiler cümle
Budur şir-i ner-i ĝāb u ĝābāt leystü'llāh hem daĥı
- meydān-ı maĥabbet** [1] Aşk, sevgi meydanı.
- N9/2 Melāĥat 'āleminde sevdiğim bir dānesin bi'llāh
Bu **meydān-ı maĥabbetde** begim merdānesin
bi'llāh
- meydān-ı şecā'at** [1] Yiĝitlik meydanı.
- G277/8 Raķib ile cidālim göricek 'uşşāķ didiler hep
Bu **meydān-ı şecā'atda** pesend kim ĥaylice
merdsin
- mey-gün** [2] Şarap rengi, açık kırmızı renk ve bu
renkte olan.
- G247/3 Ey perī **mey-gün** la'liñ mest idüp cān u dili
Dem-be-dem dem aķıdır bu çeşm-i ĝiryānım benim
- Tc2/50 Gör nāvek-i ĝamzeñle olupdur ciĝerim ĥün
Hem ĥasret-i la'liñle sirişkim daĥı **mey-gün**
- mey-ĥāne** [18] İçki içilen yer. || Tekke, dergāh.
- G1/15 Varup **mey-ĥāne** şadrında tuta me'vā vü maĥfilhā
Ĥuzūr itdiñ 'aceb Nebzī dem-i vaşında cānānñ
- G19/4 Def'-i ĝam için vardım oldı elemim eفزün
Ĝam-ĥāne midir yoĥsa **mey-ĥāne** degil mi yā
- G22/8 Maĥabbet bezminiñ yek cur'asıyla mest ü
medhūşum
Varup **mey-ĥānede** raṭl-i ĝirāmı kim çeker cānā
- G23/13 İriş **mey-ĥāneye** Nebzī ĥalāş ol miĥnet ü ĝamdan
Kim anda ehl-i 'aysiñ şoĥbeti zevķ u şafādır hep
- G38/2 İdüp āb-ı şarāb ile tāĥāret
Yüri **mey-ĥānede** eyle 'ibādet
- G46/5 Zāhidi gördüm imāmet eylemiş **mey-ĥānede**
Pāk olup āb-ı şarāb ile geçüp mihrāba mest
- G67/4 Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi
Ādem iseñ zāhidā **mey-ĥāneye** bir adım ad
- G81/5 N'ola **mey-ĥāneyi** bir ĝülşen-i zībāya beñzetsem
Kim anda bāde-i ĝül-fām ile sāķi-i ĝül-fem var
- G94/4 Keyfiyyet-i la'liñ begim ol rütbedir kim
Mey-ĥānede nūş eyledigim şol meye beñzer
- G176/9 Varup **mey-ĥāneye** pır-i muĝānñ baĥşışın nūş it
Olur mı Nebziyā 'ālemde ĥiç cām-ı Cem istiķrāz
- G220/3 Daĥı dest urmadın **mey-ĥāne** bünyādına mi'māri
Mey-i 'aşķ-ı dil-ārā ile olmuşdı bu dil ĥandil
- G225/5 Fenā ehlin görüp **mey-ĥānede** ta'n itme ey zāhid
Gelürsin sen daĥı āña veliķin bir ĝün evvel gel

- G231/7 Bâde-i la'î-i lebi yâdıyla dün **mey-hâned**
Mest olup gâhî berü gâhî añaru söyledim
- G309/3 Göricek ol muğ-peçe refâtını **mey-hâned**
Yandı yakıldı kilisâ içre derder derdere
- G322/11 Çün yasağ olmuşdı dün **mey-hâned** nüş itmege
Müjde açmışlar bugün mey-hâneyi gördüm yine
- G322/12 Çün yasağ olmuşdı dün mey-hâned nüş itmege
Müjde açmışlar bugün **mey-hâneyi** gördüm yine
- G394/4 Kulaqlar tütülür şimden-gerü yâ Hû şadâsıyla
Geçenler güş ider **mey-hâned** âvâz-ı mestânı
- mey-hâne künc [1]** Meyhane köşesi.
- G358/9 İde cây u mahal **mey-hâne küncün**
Geçe hum-hânelerde mâh u sâli
- mey-hoş-ı bâğ [1]** Güzel bahçenin şarabı. || Güzel bahçenin aşkı.
- G39/6 Sirişkim yir yüzün garğ-ı fenâya virdi ey âhım
İriş sen de toköz kat âsumâmı **mey-hoş-ı bâğ** it
- mey-i 'aşk-ı dil-ârâ [1]** Sevgilinin aşk şarabı.
- G220/4 Dağı dest urmadın mey-hâne bünyâdına mi'mârı
Mey-i 'aşk-ı dil-ârâ ile olmuşdı bu dil kândil
- mey-i la'î [5]** Lal renkli kırmızı şarap. || Sevgilinin dudağı.
- G369/3 **Mey-i la'î** içerse zer kadehden rind-i mey-hâne
Bizim içdigimiz de âb-ı şâfî ke'l-lüceyn olsun
- G98/2 Ayağın başdığı toprak baña tâcimdan a'lâdır
Mey-i la'î şehâ keyfiyeti şahbâdan evlâdır
- G124/1 **Mey-i la'î** şanemâ cânımdır
Küfr-i zülfün dağı imânımdır
- G47/13 **Mey-i la'î** liñle ser-hoş olsa Nebzî
Şanur şüfî içre ümmü'l-ğabâ'is
- G203/17 **Mey-i la'î** liñledir mestâne Nebzî
Dime sâkî elinde câm-ı Cem yok
- mey-i nâb [5]** Halis, saf şarap. || Samimi aşk.
- G172/10 Yine mir'ât-ı diliñ Nebzî mücellâ ideğör
Mey-i nâb ile ki çün jeng-i elem eyledi paş
- G228/7 Kâseler memlû olur rengin **mey-i nâb** ile pes
Kâseler olup tehî kalmaz derününde direm
- K25/4 Şarâb-ı şevkîñi nüş eylemişdim
Mey-i nâb olmamışken dağı derden
- G134/5 **Mey-i nâbı** şanemâ şanma mükeyyif ancağ
Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek şu bilürüz
- K1/33 Cür'asın görmez kemâl ehli **mey-i nâbı** velî
Câhil-i mislû'l-bakar bakar habâba ibtidâ
- mey-i nahvet [1]** Kibir şarabı.
- K6/5 Bir zamân neydi ki mest olup **mey-i nahvetle** ben
Diñlemezdım pend-i nâşih güşuma girmezdi şan
- mey-i vaşl [1]** Vuslat şarabı.
- N33/4 Bezm-i 'aşkıñda şehâ bendeñi hicrâna şalup
O rakîbi **mey-i vaşlıñ-ile** ser-hoş idesin
- mey-kede [6]** Meyhane. || Tekke, dergâh.
- G303/5 Mestler Mevlâyî tekeye **mey-kede**
Dillerinde devr ider ezkâr-ı Hû
- Mş2/56 Tağıla kâkül-i dil-ber gibi sünbül mi kâla
Yıkıla **mey-kede** hum ola şikest mül mi kâla
- G38/17 Muķim ol **meykede** küncünde da'im
Dilerseñ Nebziyâ bâkî sa'âdet
- G46/3 Câmî-i erbâb-ı 'irfândır iriş uş **meykede**
Pâre-i humla teyemmüm eyle meyle âb-dest
- G94/9 Yâd-ı lebiñe **meykeded** Nebzî içüp mey
Gördüm yine şâhâne oturmuş Keye benzer
- N41/2 Ğam-ı la'îñle kesildi elim irmez ayağa
Varayım **meykedeye** bârî tayanup tayağa
- meyl [4]** Eğilim, temayül. || İlgi, gönül verme.
- G83/1 Tâ-ezel **meylim** benim sen kıddi serv-i nâzedir
Ol sebebden kıymırlarla bu gönül hem-râzedir
- G176/7 Düşdi şem'-i hüsnüne **meyliñ** ezel pervâneves
Var ilâ-yevmi'l-kıyâme âteş-i şevkiyla yan
- G340/8 Gör ol bîğâne-meşreb âşinâya ragbet eyler mi
Kaçar 'aşıkları gördükçe her dem **meyli** âgyâra
- G333/2 Neler eyler görüñ güller cemende bülbül-i zârâ
İder feryâd u väveylâ o **meyli** goncanıñ hâra
- Mh4/21 Bu dil-i şeydâya **meyliñ** yok mı bilmem ey perî
Kılmadıñ lutfuñla mesrür itmediñ gamdan berî
- meyl eyle- [5]** Bir kimseye veya bir şeye yönelmek. || Sevgi, ilgi, alaka göstermek, istek ve arzu duymak.
- G331/9 Yine **meyl eyledi** Nebzî o siyeh gisüya
Yine her yüzden ider Ğam aña her güne yine
- Tc2/33 **Meyl eyleme** zinhâr dilâ ol dil-i senge
Hakkâ yog imiş misli anuñ cevri ü cefâda
- G99/5 Bilmezem **meyl eylemişsin** ol rakîb-i nâ-kese
Şehd gelmez her megesden her şecer virmez semer

- Tc2/5 **Meyl eyler-iseñ** kākül-i Leylāsına anuñ
Ey dil yine Mecnün gibi tağlara düşersin
- Tc2/44 Dilden dile rüsvāy ola bülbül gibi her kim
Meyl eyleyüben dil viresin gonca-dehāna
- meyl it- [28]** Bir kimseye veya bir şeye yönelmek.
|| Sevgi, ilgi, alaka göstermek, istek ve arzu duymak.
- G127/2 Dünyāda devlet ey dil iqbāl-i lā-bekādır
Bī-şübhe **meyl idenler** mahrūm u bī-nevādir
- G251/13 Senden özge dil-rübāya **meyl idersem** dil-berā
Ehl-i 'aşk içinde Nebzī olmasun nāmım benim
- N25/3 **Meyl idersem** ğayrıya ey kahrāmān-ı dil-berān
Uğrasun gerdānıma bi'llāh tūğ-ı ğamğamın
- G218/9 **Meyl idersin** her şacı leylāya uş Mecnünvār
Her lebi şırine hem Ferhād imişsin ey gönül
- G182/7 Bir lebi şırine **meyl idüp** şarāb-ı la'lin iç
Gör kalur mı zāhidā kalbinde Kevserden tama'
- G257/7 Gerçi **meyl idüp** ruḥ-ı zībāna dil virdim saña
Tav' ile düşdüm velikin yokdur ikrāhim benim
- G106/5 Şu gibi her tarafa **meyl idüp** aqma şanemā
Giderek bir gün anuñ yolını gör yāre düşer
- G185/9 **Meyl idüp** her bī-vefāya bunca zaḥmetler nedir
Terk idüp gel ihtiyār it Nebziyā künc-i ferāğ
- G304/11 **Meyl idüp** her bir perī-zāda düşersin miḥnete
Ey gönül saña gerekse sen de bir insānı sev
- G343/1 Yine **meyl itdi** gönül bir şeh-i vechi kāmere
Reh-i 'aşkında koyup pā işin irgürdi sere
- Tc2/15 Terk itdi beni göz göre **meyl itdi** rakībe
Hayfā ki hebā oldı o kelb ile savaşlar
- G74/1 Yine **meyl itdi** dil bir nev-civāna kim ser-āmeddir
Şarılmaq ol semen-simāya bir kez 'ömr-i sermeddir
- G339/1 Gönül **meyl itdi** bir şāh-ı civāna daḥı nev-reste
Sevilmez şimdi ammā kōcılur āheste āheste
- G401/1 Gönül ol dişleri incü lebi ḥamrāya **meyl itdi**
Ruḥı gül kāküli şeb-bū semen-simāya meyl itdi
- G401/2 Gönül ol dişleri incü lebi ḥamrāya meyl itdi
Ruḥı gül kāküli şeb-bū semen-simāya **meyl itdi**
- G401/4 Gönül ol beñleri dāna yüzi bedr ü kaşı esnā
Ġarīb Mecnün gibi cānā şacı Leylāya **meyl itdi**
- G401/6 'Acebdır ol perī-peyker niçün olmaz baña hem-ser
Gönül ol kāmeti 'ar' ar sehī-bālāya **meyl itdi**
- G401/8 Gönül ol cānların cānı melāḥat cevheri kānı
Güzellik mülkünün ḥānı şeh-i Dārāya **meyl itdi**
- G401/10 Gönül ol beñleri fülful dehānı gül dili bülbül
Bu Nebzī ol şacı sünbül gül-i ra'nāya **meyl itdi**
- G333/9 Görüp ol nāzenini bilmedin **meyl itdi** dil ammā
'Aceb bī-rahm imiş uş şimdi bildim daḥı farfāra
- G326/2 Meded ey nāzenin luḥf it naḥar kıl 'aşık-ı zāra
Kerem kıl terk idüp 'uşşakını **meyl itme** ağyāra
- K24/21 **Meyl itme** şāhā 'ālemde cāha
Mālmı mār bil balın zevahir
- G314/8 İdüp dāmen miyāna rāh-ı 'aşka girdim uş cānā
Beni terk eyleyüp ağyāra **meyl itmek** degildir rāh
- G201/5 Niçe **meyl itmesün** ṭab'-ı dil-i bī-çāreler her dem
Ruḥuñ pālūde-i ter gibi dıtrir güyiyā şakşak
- Mh2/19 'Ahd idüp **meyl itmeyem** şimden-gerü her-cālara
Şūḥ u şeh-r-āşub u fettān-ı cihāndır sevdiğim
- G49/11 Niçe **meyl itmez** gönül sen dil-ber-i pür-nāza kim
Ağzı gonca gözi nergis sözi gül yüzi güleç
- G250/3 Olursa gülşen-i cennet daḥı **meyl itmezem** bi'llāh
Yeter eglence rüy-ı dil-berimdir bāğ u bostānım
- G152/12 Maḥabbet bir belādır merde ammā
Zene **meyl itseñiz** şanmañ ki nersiz
- meyl kıl- [2]** Bir kimseye veya bir şeye yönelmek.
|| Sevgi, ilgi, alaka göstermek, istek ve arzu duymak.
- K1/46 Hazm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi
Kibr ü 'ucbi **kılma meyl ü** irtikāba ibtidā
- G359/14 Āsitānında görüp ağyār-ı bedkānı gönül
Meyl kılmaz ayağın tozma cānā süre rüy
- meyl ü heves [1]** İlgi, alaka ve istek, arzu duyma.
- G28/10 Gel imdi ey gönül terk-i hevā kıl
Olup **meyl ü hevesden** küllī tā'ib
- meyl-i manşib [1]** Mevkie, makama meyletme,
ilgi ve alaka gösterme.
- G148/6 Ārzü-yı Yūsuf-ı dildir yine çāh-ı zekān
Mışr-ı dehr içinde **meyl-i manşib** u cāh eylemez
- meyl-i gülistāna it- [1]** Gül bahçesine meyletmek,
gül bahçesini arzulamak, istemek.
- G185/4 Sen yüzi gül kaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülistāna geşt-i şahrā seyr-i bāğ
- me'yūs [1]** Ümitsizliğe düşme, karamsar olma.
- K32/5 Kılup anları kamu sīnelerinden **me'yūs**
Vire bunlara merām üzre maḥām-ı 'ālī

damak.	mezāk [2] Lezzet, tat, zevk. Tat alınan yer,	G40/10	Bağrın delüben ney gibi feryād ide Nebzī Kim mezheb-i 'uşşākda bu oldı sa'adet
G105/13	Mezākı olmayan dadını bilmez Meseldir bu velikin kem degildir		mezid ender mezid [1] Arttıka artan, çoğaldıkça çoğalan, durmadan büyüyen.
G373/1	Firākıñla mezākım oldı acı Vişaliñle yetiş eyle 'ilacı	Mr2/15	Senā-ḥ'vān u du'ā-gūyuñ mezid-ender-mezid olsun Hem olsun düşmenān-ı 'izz ü cāhıñ ḥāk ile yeksān
	mezbele [1] Çöplük yer, süprütülük.		mezid [2] Artma,arttırma,çoğalma.
M4/14	Kimi nā-cins olup isterse nerde Gezermiş mezbele āb-ḥanelerde	K17/21	Ḳadrıñ ola dā'im mezid devlet sa'adet müstedām Nebzī ṭavil itme kes el taşdı' idüp virme kesel
	meze [1] İçki içilirken yenilen yiyecek.	K19/5	Ḥaḳ Te'ālā ḳadr u şanın eylesün dā'im mezid Rütbe-i 'ulyā bulup olsun eşigi ḳiblegāh
G34/17	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevākī ne 'avānī ne ṭarīb		mezid-i 'ömr it- [1] Artmış, kıymetlenmiş ömür olmak.
	meze ol- [1] Meze olmak.	Kt17/22	Vücüdi bezm-i şıḥhatde ola eşkāmđan 'ārī Bu mevlüdi mezid-i 'ömr ide luṭf-ı Ğanī Mevlā
G290/3	Begim bezminde ruḥsārıñ meze olduysa 'uşşāka Lebiñ bāde deḥānıñ hem daḥı fağfūrī cām olsun		mı [115] "mı" soru edatı.
hakirlik.	mezellet [2] Hakir ve zelil olma durumu, bayağılık,	G6/2	Gezermişsin raḳīb-i rü-siyāha bend olup her cā Revā mı ey yüzi ağım nedir bu vaz'-ı nā-ber-cā
G171/2	Budur rüz-ı ezel rüzīsi bi'n-naş Saña 'izzet mezellet baña muḥtaş	G16/2	Deḥānıñ büseler ḳıldı 'aṭāyā Olur mı ben de cān virsem behāyā
G350/4	'Aşḳ rāhında ne gelse başıma itdim ḳabül Ger mezellet ger mezemmet ger meşāḳkat ger belā	G27/10	Rüz u şeb vaşlıñ diler Nebzī ḳuluñ senden şehā Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol ḳutlu bāb
	mezemmet [1] Kınama, yermeye, kötüleme.	G28/1	Cihānda var mıdır bundan ḡarā'ib Kı ḥāşıl olmaya bunca reḡā'ib
G350/4	'Aşḳ rāhında ne gelse başıma itdim ḳabül Ger mezellet ger mezemmet ger meşāḳkat ger belā	G35/8	Gelmez raḳīb-i tünd-ḥü olmaz benimle rü-be-rü Rezm-i cihānda hiç muḳābil ola mı şır ile kelb
	mezheb [3] Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri. Yol, usül.	G38/6	Be şüffı ḳalbiñi şāf it kederden Mükedder ḳalbe olur mı ri'āyet
G395/8	Zāhidi gördüm didim sizden mi bizden mi raḳīb Merd-i mülhiddir li-küllü mezhebu yezheb didi	G38/10	'İmāret eylegil göñlüm ḥārābın Merāmet yok mı sulṭānım merāmet
Kt3/52	Sirāc-ı ümmet olmuşdır ḥadīs ile mübeyyendir Anıñçün mezhebidir fi'l-mezāhib muḥkem ü aḳvā	G47/12	Bu bāḡ içre gül ü bülbülden özge Ḥabībā var mıdır imkān-ı sālīs
Kt3/47	İdenler ehl-i sünnet ve'l-cemā'at mezhebin iḥyā Olardır dīde-i a'dā'-i dīn ü millete denbel	G49/10	Dil ṭavāf-ı Ka'be-i küyuñda тұrmas sa'y ider Merve ḥaḳḳı dı Şafā ile revā olmaz mı Ḥac
Kt3/54	Hezārān āferīñ bādā olupdur derruhu li'llāh Bi-ḥamdı'llāh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yekvā	G51/4	Ḥavāssım şarf idüp 'aşḳıñla vaz geldim 'anāşırđan Reh-i dil-berde hiç ta'dād olunsun mı çehār u penc
	Mezheb-i ḥübān [1] Güzellerin yolu.	G54/10	Terk idem dirsın dilā 'aşḳı 'aceb Mümkin olur mı ḳopa kökli aḡaç
G354/3	Mezheb-i ḥübānda lāyık degilken inḳıṭā' Ol güzeller şāhı şimdi bir nev-āyīn eyledi	G55/4	C'ife-i dünyā için çün sa'y ider çokdur velī Müsterāḥ-ı dehr içinde var mı olmuş müsterīḥ
	mezheb-i 'uşşāk [1] Aşıkların yolu, fitratı.		

G56/2	Sen şabûh iç vaşl olup agyâr bedle her şabâh Ben şeb-i hicriñde lâyiğ mı içem râh-ı revâh	G122/9	Gürûh-ı şâ'irâna tañ mı olsam Nebziyâ sâlâr Bi-ğamdi'llâh degil tevfiğ-ı Hâk ile murabbadır
G56/7	Kayd olan zülf-i girih-gîre hâlâş olsun mı hiç Gamze-i hûn-rîz ile mecrûh bulsun mı necâh	G138/12	Her dem dem ü nem akmadadır çeşm-i terimden Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz
G56/8	Kayd olan zülf-i girih-gîre hâlâş olsun mı hiç Gamze-i hûn-rîz ile mecrûh bulsun mı necâh	G142/11	Fülk-i dil gird-âb-ı hayretde 'aceb ğark ola mı Yoğsa bir dermân ider mi aña keştibânımız
G63/8	Bâğbânam bunca demdir bâğ-ı hüsniñde velî Virmediñ şeft-âlî bir kez yok mıdır sende cevâd	G146/7	Rağibiñ der-peyimden dür olur mı dâr-ı ğurbetde Gerek bir münis ammâ biliş olsa yâd el virmez
G66/10	Büs-ı pây-ı yâr ile her demde mesrûrsın dağı Nebziyâ görüp rağibân kılmasonlar mı hâsed	G152/4	Oluñ bir tâzenin 'aşkıñda bârî Olur mı hâne-i dil zîb ü fersiz
G67/7	Bir yüzi gül ğonca-fem cânaneye 'âşik mısın Bübülâ gülzâr-ı 'âlemde ne bu feryâd u dâd	G154/4	Çanad aç tîr-i dildâr ile ey dil Uçar mı murğ dime bâl ü persiz
G84/3	Okiyup yazmağ ile 'âlim ola mı nâ-dân Men 'aref nüktesi ne 'âriife di dânadır	G164/4	Çoncayı dem-beste kıldı leblerin ğüftâr ile Servi bî-fer kılsa tañ mı işbu refât u reviş
G86/7	Bu râh-ı pür-ğatar içre belâ mı eksik olur Başılsa ger biri biñden toquzi dağı dürer	G169/8	Uyusa rû'yâda dîdarın görür dildârın Ni'met-i 'uzmâ olur mı 'âşıkâ hiç h'Vâbveş
G95/10	Hîç 'uşşâka şimâl-i vaşdan esmez şimâl Şarşar-ı hicriñ gibi üftâdenî şarşar mı var	G171/6	Güzellik mühri olmayaydı ağzın Olur mıydı tudağın la'iden faş
G95/14	Nebzî-i şeydâ kuluñ kurbânın olsun sevdiğim Cânı çıksun hicr ile ardınca bir ağlar mı var	G173/6	Dem-â-dem kağh iderler 'âşikâni bir alay ma'kûs Olur mı hey 'aceb halkın dilinde zemden istihlâş
G97/6	İrüp ihsânına her dem o rağib-i ğar-ı dün Şanemâ miñnet ü ğam hep bu dil-i zâra mı var	G176/10	Varup mey-hâneye pîr-i muğânın başışın nüş it Olur mı Nebziyâ 'âlemde hiç câm-ı Cem istikrâz
G97/8	Bize geldikçe hemân cevr ü cefâ ta'n u sitem Kerem ü luğ u mürüvvet hemin agyâra mı var	G0180/10	Niçe ülfet idem bilmem rağib-i rû-siyâh ile Olur mı meclis içre Nebziyâ hiç yâr kemden ğaz
G97/10	Seve Nebzî aña nisbet dağı bir sîb-ruğlı Bâğ-ı 'âlemde hemân o leb-i gül-nâra mı var	G192/14	Turmayup her dem rağib ile idersin 'arbede Nebziyâ uşanmadın mı gel bu ğavğâyı bırak
G100/6	Eridi tâb-ı 'âşkıñla vücûdum Bu issiye şehâ kar mı tayanur	G212/4	Yanıña koma rağibi bakma yüzine begim Şanıña düşer mi fikr it yok mı idrâkin seniñ
G108/1	Âl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır Bülbüli nâlân iden ol ğonca-ı ğamrâ mıdır	G219/10	Luğ idüp Nebziye bir büse 'atâ kıldı lebi Bilemem karz mı ola yoğsa ki caba mıdır ol
G108/2	Âl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır Bülbüli nâlân iden ol ğonca-ı ğamrâ mıdır	G219/1	Gelen ey dil o melek-rû perî-simâ mıdır ol Şaçı sünbül femi gül 'ârızî lâlê midir ol
G108/4	Dâğ uran sîneñde ey dil ol beñi fülül midir Bend iden 'âşka seni ol zülf-i 'anber-sâ mıdır	G219/4	Kul ider 'âlemi nîm nigâhiyla o şanem Ya bir iklim-sitân bir şeh-i Dârâ mıdır ol
G108/6	Bestedir dâ'im dehânın kim nühüfte dişlerin Yoğsa dendânın şadefde lü'lü-i lâlâ mıdır	G219/6	Nedir ol perveriş anda ya o ğilmâne-reviş Yüzi cennet özi hem-sâye-i ğavrâ mıdır ol
G108/8	Şübbe yokdur nâ-şüküfte ğoncadır la'l-i lebin Çeşm-i mestâneñ velikin nergis-i şehlâ mıdır	G219/8	Gele ğüftâra kaçan söz yerine sükker ağar 'Acabâ bir dili tütî-i şeker-ğâ mıdır ol
G108/10	Bâğ-ı dehri töldürüpdür âh u vâveylâ ile Gülşen-i 'âşkıñda Nebzî bülbül-i şeydâ mıdır	G219/10	Luğ idüp Nebziye bir büse 'atâ kıldı lebi Bilemem karz mı ola yoğsa ki caba mıdır ol
G113/9	Tañ mı felege nâm ile pervâz ide Nebzî Kim şîşe-i nâmûsı urup ğâke şayanlar	G222/10	'Âşıkındır Nebzî-i âvâre istersen delîl Elf ğaddi 'âşk ile lâm oldığı olmaz mı dâl

- G223/6 Ğaraźnıñ luřf ise dirsiñ ki cefāya katlan
Ola **mı** ey kaşı ya şabra taħammül müşkil
- G225/3 Femiñ zerre midir yā nokta **mıdır** bize müşkildir
Gelüp nuşka anı bir lafz ile hem eylegil Ğal gel
- G234/7 Devā-yı derd-i dil kılmaz revā **mı**
Niçün la'l-i lebiñ ya dir tabībim
- G245/6 Gerçi ednālardan ednāyım belī 'ālemde ben
İtmezem 'izzet raķibe yoķ **mıdır** şānım benim
- G247/1 Tañ **mı** çāk olsa ta'acceb mi girībānım benim
Miñnet ü Ğamla toľudur çün ki dāmānım benim
- G259/4 Akdıķça gözüm ābı şanma söyüntür nārım
Ğāke karlıp cismim ber-bād ola **mı** bilmem
- G259/6 Deryāca Ğamım vardır bir kaşre sürürüm yoķ
Baħr-i Ğama bu gönľüm yoħsa şala **mı** bilmem
- G259/10 Dil zevraķını şaldım gird-āb-ı belā içre
Eser mi muvāfiķ yil yaħud şala **mı** bilmem
- G264/9 Şanur **mısın** Ğürüh-ı 'aşıķānı başına buyruķ
Beni kat kat bende çekdi Ğör ol perçem-i pür-ħam
- G269/5 Ğurābu'l-bīn ile bülbül revā **mı** hem-kafes olmaķ
Raķīb ile o yāriñ beyni ba'de'l-Maşriķeyn olsun
- G270/5 Ğörün tāv-ħānede dīvāneler zencīr kırmaz **mı**
Bahār olsun hele sünbül şüküft olmaĞa çağ olsun
- G271/8 Umarken nüş luřfuñ sofrasından
Revā **mı** behre-i dil niş çıķsun
- G272/3 Ğirīzān olmasa bīmār-ı hicrānından olmaz **mı**
Vişāliyle 'ilāc itse lebi dārü'ş-şifāsından
- G280/8 Tabībim lebleriñ 'ayn-ı şifādır
'Aceb bu derdime olmaz **mı** dermān
- G285/7 Yanmada cānā kaçar **mı** dil o tāb-ı Ğüsniñe
Tā-ezel 'aşķ āteşiyle gelmişem çün yana ben
- G286/4 İder mülkünde her Ğüne taşarruf
Olur **mı** aĞlamak Ğünkār elinden
- G289/11 Tañ **mı** dīvāniñ irerse mülk-i Ğrāna daħı
Çün ki şī'riñ defteri Erjengdir sen Mānisin
- G293/2 Vaşla irmez varını Ğsār-ı cānān itmeyen
Lāyık-ı vaşl ola **mı** bu kavlı iz'ān itmeyen
- G293/7 ĞördiĞimce Ğāke düşsem tañ **mıdır** dāmen gibi
Kim durur rüyuñ Ğörüp çāk-i girībān itmeyen
- G294/12 Dilā bülbül gibi feryād idersin
Cevāb aldıñ **mı** ol Ğonca-femiñden
- G299/1 'Aceb korchmaz **mısın** feryād u nālemden cihān
mendlü
Eser itmez mi bir Ğün dūd-ı āħım saña ey meh-rü
- G300/5 Tañ **mı** virsem çār 'unşurdan Ğaber ma'nide ben
Dilde od serde hevā destimde Ğāk çeşmimde şu
- G303/14 Ğizlice zevķın sürersin bādeniñ
Nebziyā ya yāniña kalur **mı** bu
- G310/8 Müdde'ī 'aşķ-ı dil-ārāyı idermiş da'vī
Müdde'ā sābit ola **mı** budala miş yaş-ile
- G312/3 Yüzün cennet özüñ Rıdvān sözüñ Kevser disem tañ
mı
O bālā kadd-i mevzüñü çü Sidre oldı tūbā leh
- G323/3 Lebiñ Ğoķka dehende Ğonca **mıdır** şuya kızımmış
ol
'Acebdir bilmezem sükker midir ya engübīn üzre
- G324/2 Dile toķunmasa tiriñ eger āheste āheste
Tolar **mıydı** veremle bu ciger āheste āheste
- G330/5 Nedir bu nāz u istiĞnā revā **mı** ey perī-peyker
Bu şarz u bu reviş bu şanz bu lāyık mı insāna
- G330/6 Nedir bu nāz u istiĞnā revā mı ey perī-peyker
Bu şarz u bu reviş bu şanz bu lāyık **mı** insāna
- G341/3 Terk iderseñ bendeñi 'ālemde dil-ber yoķ **mıdır**
Bend olur elbet gönül bir gözi kaşı şaraya
- G343/6 İdeyin eşkimi pāyında kāmı bezl ü nisār
Ğörinür mi göze ya buĞl ola **mı** sım ü zere
- G344/7 Tutar sam dāmen-i zülf-i siyāhın zāhidā tañ **mı**
O bir Ğablü'l-metindir bu dil-i Ğüm-rāha şāyeste
- G344/5 Sezā **mıdır** kāmı illerde hep zeyllerde söylenmek
Degildir zıkr-i la'liñ düşmege efvāha şāyeste
- G349/3 Bu sezā **mıdır** 'aceb kim ol raķīb-i nā-sezā
Ben çekem cevri ü cefā o lāyık-ı iħsān ola
- G364/1 Şehā teşbih idersem zülfüne miski revā yoķ **mı**
Ğuten āhüsıdır gerçi gözün ammā Ğařā yoķ **mı**
- G364/1 Şehā teşbih idersem zülfüne miski revā yoķ **mı**
Ğuten āhüsıdır gerçi gözün ammā Ğařā yoķ **mı**
- G364/4 Ğan aĞlamaĞ ile la'liñ firāķıyla 'alil oldı
'Abīr-i Ğāk-i rāhiñdan bu çeşme tütüiyā yoķ **mı**
- G364/6 Begim cevri ü cefādan Ğişşemend itdiñ dil ü cānı
Biraz luřf u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefā yoķ **mı**
- G364/8 Ğörüp künc-i firāķında Ğülersin Ğālime kış kış
Raķībā ger buĞün baña ise yarın saña yoķ **mı**
- G373/12 Elā ey Ğvāce-i sūk-ı melāħat
Metā'-ı Ğüsniñüñ yoķdur **mı** bācı

- G385/2 Ta'n eyleme bu 'äleme var diyü fenâsı
Ger devlet-i 'aşk-ile ola yok **mi** bekâsı
- G394/14 Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla
Alur **mi** 'ayna Nebzî zümre-i 'uşşâk-ı sultânî
- K13/15 Teşnegân-ı fakr sîr-âb ola **mi** şimden-gerü
Çeşme-i cüd u şehâda kaçrece mâ kalmamış
- K13/38 Ber-karâr olup serîr-i saltanatda bâ-şafâ
Zevk ide anca diye kalmış **midir** ya kalmamış
- K14/3 Mu'âdil kâh-ı a'lâ-yı behište dir isem tañ **mi**
Mu'allâ dil-güşâd dil-bend ü zîbâ cây-ı ferhâna
- K22 Bu yevmiñ hürmetine bende-i âzürde hicrânîñ
'Aceb kılmaz **mi** ol âfet harîm-i vaşluna şâyân
- K32/10 Gözi erbâb-ı hîreden degeri görmez hîç
Yoşsa yanında **midir** ehl-i hîred tamğalı
- K33/10 Ne edebsiz ne hayâsız ne 'ırızsız ödstüz
Aña beñzer ola **mi** öyle de bed-gil olmaz
- K33/31 Ya dañı Kürd mi disem Las **mi** disem ya Türk mi
Dir isem Gürcî velî Gürcide mükril olmaz
- Kt18/6 Tamâm mevşûf olup bi't-tab' farı-i istikâmetle
Hiç andan ola **mi** vâkı' şudür-ı fi'l-i nâ-ber-câ
- Mş2/53 Gül ü bülbül gidicek nâle vü gulgül **mi** kâla
Dökile berg-i semen ya ki karanfil mi kâla
- Mş2/57 Boğula halk-ı sürâhî dem ü kulkul **mi** kâla
Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful mi kâla
- Mh4/2 Dâğlar sînemde güldür sînedir bir gülsitân
Kılmasun **mi** bu dil-i şürîde bülbülveş figân
- Mr5/53 Tanzîr olur **mi** hîç buña
Özge terennüm hoş-edâ
- Ms2/21 Sînemde zahm-ı tîriñden şanur **mısın** cerâhat yok
Murâdım 'arz-ı hâl itmek durur bi'llâh nedâmet
yok
- Ms3/27 Sezâ **mi** pâdişâhım bu mürüvvet bu **mi** şânînda
Bulasın dilerim Hâkdan cihânda cism ü cânînda
- Ms3/27 Sezâ **mi** pâdişâhım bu mürüvvet bu **mi** şânînda
Bulasın dilerim Hâkdan cihânda cism ü cânînda
- N32/1 Kad-i dil-cûña seniñ serv mi 'ar'ar **mi** disem
Nükhet-i zülfüne de müşk mi 'anber mi disem
- N51/3 Mâ'il-i mihr-i mahabbet mest midir medhüş **midir**
Mey müşâbih mültebisdir meşreb-i mül-büyüña
- Tr1/19 yoşsa tatmak **mi** murâdın şikleri 'âlemde hep
çâşnî-gir misin nedir hvâhişîñ için ey bi-edeb
- Tr1/32 ey gönül bu za'm-ı fâsidden elüñi yürü yu
Sikten uşanur **mi** şanurşın 'aceb kaçıcık ayu
- mıknâfîs** [1] Demiri ve daha başka bazı metalleri
çeken demir oksit. || Çekici, câzibe merkezi.
- Kt17/8 Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabt itdiñ
Meger te'sîrde beñzer ki **mıknâfîssın** güyâ
- Mısr** [2] Mısır ülkesi.
- G92/11 Keşti-i cismim ki küyuñ **Mısrına** cânâ varır
Bañr-i eşkim içre anı şarşar-ı âhim sürer
- Tr1/22 Uş dili fîliñ başı şalluşı tapdır şaña tab
Pes bu vech ile seni ya **Mısr** pâklar ya Halep
- Mısr-ı dehr** [1] Dünyanın başşehri.
- G148/6 Ârzü-yı Yûsuf-ı dildir yine çâh-ı zeķan
Mısr-ı dehr içinde meyl-i manşib u câh eylemez
- Mısr-ı halâvet** [1] Tatlılığın, zevkin, güzelliğın,
başşehri. || Mısır ülkesi.
- Mü5/19 Ey **Mısr-ı halâvetde** lebi sükker ü kâdım
Vey Yûsuf-ı Ken'ân
- mısra** ' [7] Mısra, dize. || Ebced hesabıyla tarih
düşülen dize.
- K6/19 Geldi çün lihyem didim târîh için bu **mısrâ** 'ı
- K12/38 Hem didiler hamd idüp târîh-i âhar gâziyân
Hem zihâb ile iyâbına bu **mısrâ** ' dâldir
- K12/44 Tâ tamâm ola anuñla bu kelâm-ı hoşterîñ
İtdi bu **mısrâ** ' delâlet uşta sâl-i fethine
- K16/17 Dañı remz itdi bir târîh-i zibâyı bu **mısrâ** 'da
Yaraşdı kâmet-i elfi riyâz-ı ketñudâlıkda
- Kt6/25 Bu **mısrâ** ' içre remz itdi bilir şâhib-firâsetler
Çıkup füccâr girdi cünd-i İslâmî Beligrâda
- Kt9/27 **Mısrâ** 'ımñ her birisi oldı iki târîh anuñ
Her kânadı dü açılır zîre o bâbu'n ni'amiñ
- N5/3 Dimiş bu **mısrâ** 'ı bir 'ârif-i bi'llâh olan 'aşık
Koruk helvâ olur şabr ile hem tut yaprağı atlâs
- mısrâ** 'ı **güftâr** [1] Dizelerin sözleri.
- G167/21 Râst-güdur Nebziyâ bu **mısrâ** 'ı **güftâr** iden
Allâh Allâh 'aşk yolunda ne belâlar var imiş
- mısrâ** 'ı **târîh** [4] Tarih düşülen dize. || Ebced
hesabıyla düşülen tarihin bulunduğu dize.
- K3/12 Bi-hâkñın Ahmed-i Muhtâr esâsin ber-karâr eyle
Görüp itmâmını Nebzî didi bu **mısrâ** 'ı **târîh**

K29/9	Nebziyā hātif didi bu mışra 'ı tārīhine Kuşça cāmyçün nihāl-i Sidre olsun lānegāh	G36/7	Fütādesin o güneş-rū ider mi zerrece yād Ĥadeng ü tır-i müjceyle pür oldı bu dil ü cān
K31/9	Du'ā-yı ĥayr-ile Nebzī didi bu mışra 'ı tārīh Cinānın cāy ide Mevlā revān-ı Ümmü Gülsūma	G36/3	'Aceb o kākūli Şamūn cemālī Ka'be midir İdindi 'aşık-ı bī-çāreler küyun 'Arafāt
Kt16/7	Du'ā-yı ĥayr-ile Nebzī didi bu mışra 'ı tārīh Revān-ı Ümmü Gülsūma cinānın cāy ide Mevlā	G37/8	Depredüp la'l-i revān-baĥşın çü güftār eylediñ Şabr ider mi ĥastalar açıldı ebvāb-ı ĥayāt
	mi [140] " mi " soru edatı.	G41/8	Yār ile zānū-be-zānū olmak istersin 'aceb Ey gönül bilmez misin aña gerekdir yār baĥt
Mu29/2	Pür iriştir destīyi tā kim yarasun bir işe Bir ayak süci iriştir mi iki yüz ser-ĥoşa	G43/3	Meseldir bu dilā işitmediñ mi Dimişlerdir ki fi't-te' ĥiri āfāt
G1/6	Ķabūl it bendeñi şāhā benim bi'llāhi kābilhā 'Aceb bir dem mi vardır ĥātırımdan maĥvola 'aşkıñ	G43/5	Dimez miydım bunı her dem saña ben Ki virmez fā'ide soñra nedāmāt
G16/7	Gönülde münye mi kodı meniyye Münāya irmedin irdi menāyā	G47/3	Ķam-ı 'ālem 'aceb mi bende olsa Benem çün 'aşk ile Mecnūna vāris
G19/1	Dil n'ola fiġān itse dīvāne degil mi yā Dīvāneye pend itmek efsāne degil mi yā	G63/4	Her seĥer feryād u nālem gūşuña itmez eser Dil-berā baġrıñ senin bilmem ĥacer mi yā pulād
G19/2	Dil n'ola fiġān itse dīvāne degil mi yā Dīvāneye pend itmek efsāne degil mi yā	G67/3	Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi Ādem iseñ zāhidā mey-ĥāneye bir adım ad
G19/4	Def'-i ġam için vardım oldı elemim eفزūn Ķam-ĥāne midir yoĥsa mey-ĥāne degil mi yā	G67/13	Bilmezem dīvāne misin ya nesin sen Nebzī Sāde bir şı'r ile istersin fenā mülkünde ad
G19/6	Şun la'l-i lebiñ sākī bilmem ki neşātım yok Zehr olası destimde peymāne degil mi yā	G73/1	'Ālemi kılan mücellā ol meh-i enver midir Yoĥsa ol burc-ı melāĥat üzre sa'd aĥter midir
G19/8	Rūyuñdaki ol ĥālīñ Hindū-peçeye beñzer Rūm içre zuhūr itmiş bir dāne degil mi yā	G73/2	'Ālemi kılan mücellā ol meh-i enver midir Yoĥsa ol burc-ı melāĥat üzre sa'd aĥter midir
G19/10	Ĥakkā ki ĥatt u zūlfūñ sancaġ u 'ālem çekmiş Dārātña söz yokdur şāhāne degil mi yā	G73/4	Bāġ-ı 'ālemde hezarān var durur gül-çehreler Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül ter midir
Tr1/13	ol geñiz puştuñ kepāze mi göti bilmem 'aceb tarp geçer oġ gibi tırmaz ince şikler bī-ta'ab	G73/6	Zūlfi şeb-bū çeşmi cādū bir perī-ĥū māh-rū Hem şādef fem dişi incü lebleri gevher midir
Tr1/20	yoĥsa tatmak mı murādıñ şikleri 'ālemde hep çāşnī-gir misin nedir ĥvāhişin için ey bī-edeb	G73/8	Ruĥ semen sīmīn beden kad nārven bü nesteren Gül-dehen bülbül-suĥen hem kākūli 'anber midir
G19/12	Ey murg-ı seĥer ġonca feryādıñı gūş itmez Bu nālīş ü süzişler yābāne degil mi yā	G73/10	Her sözi ġand u nebāt yā ġatre-i āb-ı ĥayāt Aġzı ol ĥürī şıfatlu çeşme-i Kevser midir
G19/14	Nebzī var iken sende biñ gūne şikāyetler Ya kışşası Mecnūnuñ efsāne degil mi yā	G73/12	Bir nıgehde sīnemi pür-yāre kıldı gözleri Bilmem ol ebrū-kemānıñ ġamzesi nişter midir
G19/4	Def'-i ġam için vardım oldı elemim eفزūn Ķam-ĥāne midir yoĥsa mey-ĥāne degil mi yā	G73/14	Medĥ idersin Nebziyā her rüz u şeb bildim anı İsm-i sāmīsi Muĥammed şan'atı berber midir
G27/2	Fāriġ ol sevdādan ey dil kim budur re'y-i şāvāb Reh-rev-i 'aşk içre ĥiç gördüñ mi olmuş behre-yāb	G80/5	Didim baġ beñzemez mi 'andelīb ü verd-i ra'nāya Görüp her 'aşık-ı şürideyi cānān ile yer yer
G33/6	O çeşm-i ed'ac u ebrū-yı eblec 'Aceb mi dilleri hep olsa cālib	G94/1	Feryādı diliñ söyleyeyin mi neye beñzer Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer
G35/10	'Aşk-ı dil-ārādır miĥek sūġ-ı cihānda Nebziyā Şarrāf olanlar fark ider şāfi midir yā ġalb ġalb	G95/1	Dil-rübālar içre senden yeg şehā dil-ber mi var Ĥür-dīdār u perī-çehre melek-peyker mi var

- G95/2 Dil-rübâlar içre senden yeg şehâ dil-ber mi var
Hür-dîdâr u perî-çehre melek-peyker **mi** var
- G95/4 Hoĸka-la l'în dehâmî dişleri dürr-i semîn
Tûti-i güyâ zebânî lebleri sükker **mi** var
- G95/6 Nergis-i mestânedir çeşmiñ yüzüñdür yâsemem
Ruĸlarıñ verdi gibi bir gonca-ı aĸmer **mi** var
- G95/8 Zülf-i çevĸânî niçe serkeşleri kıldı zebûn
Pîşgâhında seri tûb olmadık server **mi** var
- G95/12 Ârzü-yı merg ider cânım firâkıñdan seniñ
Yoĸsa kendü kendüzünden mevtini ister **mi** var
- G97/1 Reh-i 'aşk içre 'aceb ben gibi âvâre **mi** var
Bu sînem yâresine beñzeye bir yâre mi var
- G97/2 Reh-i 'aşk içre 'aceb ben gibi âvâre mi var
Bu sînem yâresine beñzeye bir yâre **mi** var
- G97/4 Leb-i yârimden eger irmeye bir zerre şifa
Maraz-ı 'aşka tábîbâ 'acebâ çâre **mi** var
- G101/6 Bezm-i dil-berde megesce baña görünmez raĸîb
Göze 'âlem **mi** görünür anda kim cânân olur
- G108/3 Dâĸ uran sîneñde ey dil ol beñi fülful **midir**
Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sâ mıdır
- G109/1 Şehâ ĸamzeñle vîrân olmadık kişver **mi** kalmışdır
Ĥarâb-ı çeşm-i fettân olmadık bir yer mi kalmışdır
- G109/2 Şehâ ĸamzeñle vîrân olmadık kişver mi kalmışdır
Ĥarâb-ı çeşm-i fettân olmadık bir yer **mi** kalmışdır
- G109/4 Kul itdiñ mâ-sivâyı ey sehen-şâh-ı cihân-ârâ
Ĥapuñda ĸâke siyyân olmadık şehler **mi** kalmışdır
- G109/6 Zebûn itdi niçe ser-keşleri o zülf-i çevĸânî
Seri ĸâk üzre ĸâltân olmadık server **mi** kalmışdır
- G109/8 Ko tursun şöyle añma 'âşık-ı bî-dilleri cânâ
Seni cânıyla cüyân olmadık dil-ber **mi** kalmışdır
- G109/10 Düşen Nebzî seni şanma o şâhîñ nâr-ı şevĸına
Vidâd-ile fûrüzân olmadık diller **mi** kalmışdır
- G115/5 Düşer **mi** pâdişâhım ĸâk-i pâyında olup ber-bâd
Hevâ-yı zülf-i pür-tâbîñla çeşmimden aĸa nemler
- G117/2 Çarĸ-ı ĸaddârîñ cefâsı bu dil-i nâ-şâdadır
Kimse görmez **mi** 'aceb bilmem gözi ednâdadır
- G142/12 Fülk-i dil gird-âb-ı ĸayretde 'aceb ĸarĸ ola mı
Yoĸsa bir dermân ider **mi** aña keştibânımız
- G144/8 Hasret-i ĸün-ĸvâr-ı çeşm ü la'-i ĸün-rîziñle yâ
Dem **mi** vardır dem aĸıtmaz dîde-i ĸam-dîdemiz
- G171/11 Taĸammül ide **mi** bu ĸâle âdem
Nedir ol ĸâl-i yek-tâ ĸadr-i ĸımmas
- G171/14 Raĸîbîñ ĸaml-i çevre itmesün lâf
Berâber **mi** binâ-yı tîn ile caş
- G179/10 Belâ vü miĸnet ol deñlü siriş oldu vücûdumda
Bilinmez ĸâliyâ Nebzî cevâhir **mi** yaĸud a'râz
- G180/6 Nedendir çeşm-i ĸün-ĸvârîñ girer ĸanına 'uşşâkıñ
Ezel merdümlük eylerken ider **mi** şimdi demden
ĸaz
- G182/2 Ey gönül kaĸ' itme hergiz la'-i dil-berden tama'
Tûti-i güyâ keser **mi** ĸand u sükkerden tama'
- G211/8 Leb-i la'li o tábîbîñ dile tiryâĸ durur
Be raĸîbâ aña te'sîr ide **mi** zehr ü semîn
- G212/4 Yañıña ĸoma raĸîbi baĸma yüzine begim
Şânıña düşer **mi** fikr it yoĸ mı idrâkıñ seniñ
- G212/7 Bilmezem Baĸr-i muĸtîden **mi** çıkar başı anuñ
Dem-be-dem aĸar kesilmez çeşm-i nemnâkıñ seniñ
- G213/1 Göre **mi** dîde 'aceb ol ruĸ-ı zîbânî seniñ
İde mi 'âlem-i vuşlatda temâşâñı seniñ
- G213/2 Göre mi dîde 'aceb ol ruĸ-ı zîbânî seniñ
İde **mi** 'âlem-i vuşlatda temâşâñı seniñ
- G214/4 'Âşıkâ yaklaşmamamîñ aşlı ne
Yoĸsa pend ider **mi** ol âneñ seniñ
- G214/6 Boşlamazsın der-peyin her rüz u şeb
Ĥardeşîñ **mi** ol raĸîb ya neñ seniñ
- G214/8 'Âşıkı her dem-be-dem giryân ider
Güldirir **mi** cevri-yâbâneñ senin
- G214/10 Aĸçasızlıĸdan begim ĸâlîñ yaman
İşlemez **mi** ya ki ĸarĸ-hâneñ senin
- G216/2 'Acabâ ĸâlimize raĸm idüp ol ĸonca-femiñ
Bize irşâd ide **mi** râhını küy-i 'ademîñ
- G216/4 N'ola şeft-âlî virirseñ ĸuluña merĸameten
Dükenir **mi** a begim mîvesi bâĸ-ı keremiñ
- Gelen ey dil o melek-rü perî-sîmâ mıdır ol
Şaçı sünbül femî gül 'ârızî lâle **midir** ol
- G224/3 Dâm-ı zülfünden ĸâlâş olmak diler **mi** murĸ-ı dil
Geçmiş ol cânında el-ĸâĸ bâl ile perden degil
- G225/3 Femiñ zerre **midir** yâ nokta mıdır bize müşkindir
Gelüp nuĸka anı bir lafz ile hem eylegil ĸal gel
- G229/1 'Aceb **mi** söylenilmezse lisân-ı nâsda adım
Ki zîrâ kimse bilmez âb u ĸâk u âteş ü bâdım
- G233/1 'Aşk-ı dildârım dil-i zârım 'aceb **mi** ĸılsa râm
Gitti eyyâm-ı şebâbet geldi vaĸt-i ihtirâm

- G234/3 'Aceb **mi** mescide varmaz isem ben
Mü'ezzın ne imâm u ne hañbim
- G247/1 Tañ mı çak olsa ta'acçub **mi** giribânım benim
Miñnet ü ğamla ÷oludur çün ki dâmânım benim
- G258/4 Yüregim tab-ı 'izârınla olup hem-çü kebâb
Dil-i ğam-dıdeye bu cevır ile gelmez **mi** nedem
- G259/2 Hicriñ gibi bu dilde özge elemi bilmem
Bu derd-i verem añır bağrım dele **mi** bilmem
- G259/8 Ayırdı beni firkat ol rüh-ı revânımdan
Mürde tene bir dağı cânım gele **mi** bilmem
- G259/10 Dil zevrakını şaldım gird-âb-ı belâ içre
Eser **mi** muvâfık yıl yañud kâla mı bilmem
- G259/14 Ben künc-i firâkında bî-çäre vü bîmârım
Hâlimden o cânânım Nebzî bile **mi** bilmem
- G264/13 'Aceb meħrem **mi** yoğdur Nebziyâ izhâr kılmazsın
Derününda kalupdur dürr-i meknünveş bu ğam müdgâm
- G271/3 Müselmânım diye bilür **mi** kimse
Birazdan gör o kâfir-kış çıksun
- G272/14 Hañ-âver olduñ ey âfet 'atâ eyyâmı fesh oldu
Dağı geçmez **misin** Nebzî-i şeydânıñ hañâsından
- G273/2 Çeşm-i fettânıñ durur bilmez miyim kan eyleyen
La'l-i şirîniñ degil **mi** aña fermân eyleyen
- G273/1 Çeşm-i fettânıñ durur bilmez **miyim** kan eyleyen
La'l-i şirîniñ degil mi aña fermân eyleyen
- G288/15 Dilim rağbet **mi** koydı şâ'irânâ
Bu ş'i'ri silk-i taħrîre dizelden
- G293/9 Zerreveş evce 'urüc eyler **mi** ey Nebzî o rüh
Cismini bî-resm idüp ĥak ile yek-sân itmeyen
- G299/2 'Aceb korkmaz mısın feryâd u nâlemden cihân
memlü
Eser itmez **mi** bir gün düd-ı âhım saña ey meh-rü
- G309/1 İstemez **mi** söyle bir meh-päre berber ber-bere
Müşteriyle tâ ola dükkân-ı berber berbere
- G314/4 Ğam-ı yâr bir yaña bir yaña cevır-i çarğ-ı keş-refatâr
Belâ için **mi** halk itdi bu 'âlemde beni Allâh
- G320/5 'Aceb **mi** câmi'ü'l-ħüsın olsa vechiñ
Ruħuñda hâliñ uş beñzer Bilâle
- G323/4 Lebiñ hoğka dehende ğonca mıdır şuya kazanmış ol
'Acebdır bilmezem sükker **midir** ya engübün üzre
- G327/14 Gözüm deryâ gibi cüş itdi açdı
Gör ol servi gelür **mi** hiç kenara
- G327/15 'Aceb **mi** dem-be-dem dem dökse çeşmim
Olupdur bu ciger çün päre päre
- G328/9 'Aceb ağyâr ile şoħbetde **midir** Nebzî o ĥüb
Zannım oldur ki seni öldüre ğayğu bu gice
- G340/7 Gör ol bîğâne-meşreb aşıñaya rağbet eyler **mi**
Kaçar 'aşıqları gördükçe her dem meylî ağyâra
- G342/8 Müşebbek dâmdır cismim ĥümâ-yı vaşlıña şâħım
Velîkin murğ-ı vañşî düşe **mi** bu âl ile dâma
- G346/2 O mâh-ı çârdehiñ parmaklarıyla hem o ağ aya
Dilâ gör beñzemez **mi** beş hilâle dağı bedr aya
- G356/9 Ĥak olup düşdüm yine bağmaz bu âdemlik **midir**
Dostlar Nebziye bađuñ ol perî-ħü n'eyledi
- G372/4 Sırışkim seylveş akup çemenzâr itdi etrafım
Açıldı lâle vü sünbül murâdım verdi bitmez **mi**
- G372/6 Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-hâl eglenmez
Ğam ammâ cây-gîr oldu 'aceb ol dağı gitmez **mi**
- G372/8 Uyumaz kimseyi râħat komaz şeb rüz 'âlemde
Figân u âh-ı dil kalb-i şerîfinde yir itmez **mi**
- G372/10 Meseldir gerçi dirler Nebziyâ bir bitmez iş olmaz
İşim yetdi bu efkâr ile bağrım başı bitmez **mi**
- G374/13 Görün kim tavrı hiç kâle gelür **mi** Nebzî-i rindiñ
Münâsib hâline bir şüħi sevdi ehl-i hâl oldu
- G375/5 Pâ-puşuna dil cân ile reşk eylemesün **mi**
Pâ-büsuna her dem irişüp behrever oldu
- G378/11 Dükenmez **mi** 'aceb cevır ü cefâlar
İrişdi geldi 'ömrüm intihâsı
- G379/1 Çemende ey şabâ ol ğonca-ı ĥandânı gördün **mi**
Beni giryân idüp kendü kıılır ĥandânı gördün **mi**
- G379/2 Çemende ey şabâ ol ğonca-ı ĥandânı gördün **mi**
Beni giryân idüp kendü kıılır ĥandânı gördün **mi**
- G379/4 Şeb-i hicrinde ben ğamda kalup sevdâ-yı zülfüyle
Rağbe 'arz ider rüyün meh-i tâbânı gördün **mi**
- G379/6 Leb-i lâ'linden irgürdi şifâ ağyâr-ı bed-ħ'vâha
İrişdirmez baña zerre kıadar dermânı gördün **mi**
- G379/8 Ferâmüş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymânı
O kelb-ile leb-â-leb devr ider peymânı gördün **mi**
- G379/10 Görünmez ol yüzi kıurs-ı kamer aylar geçür hayfâ
Gözetmez Nebziyâ gör anı ĥađğ-ı nâmı gördün **mi**
- G393/14 Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde ey şanem
bilmem
İşâbet itdi **mi** şavb-ı şavâba ya hañâ m'itdi

- G395/7 Zāhidi gördüm didim sizden **mi** bizden mi rakīb
Merd-i mülhiddir li-küllü mezhebu yezheb didi
- G395/7 Zāhidi gördüm didim sizden mi bizden **mi** rakīb
Merd-i mülhiddir li-küllü mezhebu yezheb didi
- G398/10 Şeb-i firkat geçüp rüz-ı vişālīn şemsi toğmazsa
Münevver ide **mi** dīdem sipihriñ mihr ü māhı hey
- K14/6 Mücellā müntehā hem-pā olupdur Beyt-i Ma'mūra
Maţāf olsa 'aceb **midir** gürüh-ı nev'-i insāna
- K24/36 Maqbül-i Hākdır şabriyla meşhür
İşitmediñ **mi** Eyyüb-i şābir
- K26/25 Dimedim **mi** saña Nebzī ki perişān olma
Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki muţarrā degilim
- K33/31 Ya dañı Kürd **mi** disem Las mı disem ya Türk mi
Dir isem Gürcī velī Gürcide mükriol olmaz
- K33/31 Ya dañı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk **mi**
Dir isem Gürcī velī Gürcide mükriol olmaz
- K123/4 Didim ol dil-beri rü'yāda göricek 'acabā
Göre **mi** hasta gönül bir kez uyanıqla seni
- Mş2/51 Dem ola gülşen-i 'ālemde dilā gül **mi** kıla
Öte şıklığa düşe güm ola bülbül mi kıla
- Mş2/52 Dem ola gülşen-i 'ālemde dilā gül mi kıla
Öte şıklığa düşe güm ola bülbül **mi** kıla
- Mş2/54 Gül ü bülbül gidicek nāle vü gulğul mı kıla
Dökile berg-i semen ya ki karanfil **mi** kıla
- Mş2/55 Tağıla kākül-i dil-ber gibi sünbül **mi** kıla
Yıkıla mey-kede hum ola şikest mül mi kıla
- Mş2/56 Tağıla kākül-i dil-ber gibi sünbül mi kıla
Yıkıla mey-kede hum ola şikest mül **mi** kıla
- MŞ/58 Boğıla halk-ı sürāhī dem ü kulğul mı kıla
Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful **mi** kıla
- Ms3/22 Sebebsin zaħmıma hem bā'is-i feryād u nālemsin
Melek misin perī **mi** bilmedim gitdi ne ādemsin
- Ms4/19 Terk ider **mi** hiç mevlāsı kādīmī kulunı
Bā-ħuşūs 'aşkında şādık bende-i maqbülünü
- N32/1 Kad-i dil-cūña seniñ serv **mi** 'ar'ar mı disem
Nükhet-i zülfüne de müşk mi 'anber mi disem
- N32/2 Kad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem
Nükhet-i zülfüne de müşk **mi** 'anber mi disem
- N32/2 Kad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem
Nükhet-i zülfüne de müşk mi 'anber **mi** disem
- N32/4 Düşüp 'aşkıña begim eyledi dāmen be-miyān
Hıdmetiñde bu dile bende **mi** çāker mi disem
- N32/4 Düşüp 'aşkıña begim eyledi dāmen be-miyān
Hıdmetiñde bu dile bende mi çāker **mi** disem
- N51/3 Mā'il-i mihr-i mahabbet mest **midir** medhüş mıdır
Mey müşābih mültebisdir meşreb-i mül-büyüña
- midād [2]** Mürekkep, yazı mürekkebi. || Gözyaşı.
- Mu22/1 Maħv-ı vāv ile **midadı** yazuban pes çıkar ad
Bu mu'ammā işbu vech ile bulur ancak güşād
- G288/3 **Midādımdır** yazar rüz-ı siyāhım
Sevād-ı dīdem eşkimle ezelden
- midād ol- [1]** Yazıya dökülmek.
- G99/10 Nebziyā bu derd ü gam olmaz raķam biñde biri
Ger **midād olsa** biħār olsa ķalem cümle şecer
- midħat [1]** Övgü.
- G30/12 Dil-i bī-çāre dā'im hıdmetiñde
Lisānım **midħatiñle** oldı merħüb
- miftāh [2]** Anahtar. || Bir sırrı, bir meseleyi
çözmeye veya maksada götürmeye yarayan araç, çare.
- G58/4 Kaşın tuğrāsı bismi'llāha beñzer
Yazılmış Muşhaf-ı ħüsnünde **miftāh**
- Ms1/26 Hasendir vech-i pākīñ ħulķ u ħüyūñ cümleden aħsen
Diliñ **miftāħıdır** kalb-i şerīfīñ 'adledir maħzen
- mihek [3]** Üzerine sürtülen altının ayarını ölçmeye
yarayan kuvars cinsinden sert taş, mihenk taşı, denek taşı. ||
Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan
şey, ölçü, miyar, mizan.
- G30/2 Cefādir 'aşıkāna ādet-i ħüb
Zer-i 'aşka **mihekdir** cevri-i maħbüb
- G35/9 Aşķ-ı dil-ārādir **mihek** sūk-ı cihānda Nebziyā
Şarrāf olanlar fark ider şāfī midir yā kalb kalb
- G388/4 Himmetim kālā'-ı vālā ħvācedir gönüm benim
Himmetim zīrā **mihek** gönüm zer-i aşfer gibi
- mihman [5]** Konuk, misafir. || Gönül evinin
misafiri sevgili.
- G71/6 Her kaçan gelse ħayālin çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir ol aña gelür **mihmān** leziz
- G142/4 Her gice ħālī degildir ħāne-i dilden gamı
Ĥamdü l'illāh eksik olmaz tekyede **mihmānımız**
- G191/2 Şanma kim mihr ü maħabbetde şehā cānım da yok
Ĥāne-i kalbimde andan ħayrı **mihmānım** da yok
- G398/5 Neyiñ mey **mihmāndır** gerçi müsta'mil gerek yine
Biribirinden ayrılmaz berāber zıkr olur ney mey

- G214/12 Dil-berā bu dil vişālīñ h^vānına
Her dem ister ola **mihmāneñ** senin
mihmān it- [1] Misafir, konuk etmek.
- G325/4 Nā-ümīd olma şaķın vaşl-ı dil-ārādan dilā
Ola bir dem h^vān-ı vaşlında seni **mihmān ide**
mihmān ol-[2] Misafir, konuk olmak.
- G349/1 Hāne-i dilde hayālīñ her kaçan **mihmān ola**
Bir fakīrim mā-ħazar ihzārım aña cān ola
- K4/4 İrişdim ‘ālem-i ervāħdan bu ‘ālem-i cisme
Bu dār-ı miħnete ķondum bir iki gün **olup mihmān**
miħnet [1] Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat. || Üzüntü, dert, elem, keder, gam, ıstırap.
- G348/2 Hamd ola Mevlāya kim ‘aşķ-ile yār oldum hele
Miħnet ü derd ü belāya yādigār oldum hele
miħnet ü ālām [1] Sıkıntı ve elemeler.
- Ms2/8 Meşakkat gülsitānında bitüp bir şāhsār oldum
Ser-ā-ser **miħnet ü ālām** ile pür-berg ü bār oldum
miħnet ü derd ü belā [1] Sıkıntı, üzüntü, keder.
- N42/1 **Miħnet ü derd ü belānıñ** yār-ı ğārıdır gönül
Bir gül-i gülzār-ı cānıñ mest ü zārıdır gönül
miħnet ü derd ü ğam [1] Miħnet, dert ve keder.
- G276/6 Şaldı boynuña yine zülf-i girih-ġirin o şülh
Miħnet ü derd ü ğama ey dil tayan imdi tayan
miħnet ü ğam [4] Sıkıntı ve dert.
- G97/6 İrüp ihsānıña her dem o raķīb-i ħar-ı dūn
Şanemā **miħnet ü ğam** hep bu dil-i zāra mı var
- G258/8 Var iken ğamze-i dil-düz ile hālīñ ne ‘aceb
İrişürse dil-i üftādelere **miħnet ü ğam**
- G23/13 İriş mey-ħāneye Nebzī ħalāş ol **miħnet ü ğamdan**
Kim anda ehl-i ‘aysıñ şoħbeti zevķ u şafādır hep
- G247/2 Tañ mı çāk olsa ta‘accüb mi giribānım benim
Miħnet ü ğamla töludur çün ki dāmānım benim
miħnete düş- [1] Dert, sıkıntı, keder içinde olmak, zorluk çekmek.
- G304/11 Meyl idüp her bir perī-zāda **düşersin miħnete**
Ey gönül saña gerekse sen de bir insānı sev
miħnete düşür- [1] Dert, sıkıntı çektirmek, kederlendirmek.
- Mş2/13 **Düşürüp miħnete** rāhımı ħal-āb eyledi hem
Aķıdup eşkimi bezm içre şarāb eyledi hem
miħnet-i hicr [1] Ayrılık sıkıntısı, meşakkatı.
- G166/1 Ħaylī demdir **miħnet-i hicr** ile oldum cān-ħırāş
Olmadı vuşlat müyesser ğitmedi dilden telāş
mıhr [17] Güneş. || Sevgi, muhabbet.
- G13/10 Yirde gökde ‘āşıkıñ ins ü melek
Tolıdır **mıhrıñle** bu arz u semā
- G111/3 Niçe terk eyleyem **mıhrıñı** ey māh
Görür gözüm daħı tutar elimdir
- G183/14 Ħaṭṭ u ħaddinden sü‘āl itdikde dil
Didi Rūħü‘l-ķuds bu **mıhr** ol şu ‘ā’
- G129/1 Yüzün **mıhrine** ey meh ol siyeh kakül olupdur ebr
Verāsından velī ‘uşşāk olurlar müfteris çün bebr
- G138/3 Her dilde ‘aceb zann ide var **mıhrini** ol meh
Her gökde bunı bilmeye şems ü kamer olmaz
- G223/10 Ne ķadar Nebzīye misāl degilse daħı ol
Terk idüp **mıhrini** ğayrıya temeyyül müşķil
- G264/11 Ne deñlü cevri iderse eyleyüp **mıhrini** ağyāra
Yine ol māh-rūya dem-be-dem şevķım olur muħkem
- G288/6 Yanıñdan sāyeveş ey miħribānım
Gidermem zerrece **mıhrıñ** sizelden
- G301/18 Nebzī fütāde ey ķalbi sāde
Mıhrıñ ziyāde eyler o meh-rū
- G303/9 Kahr u **mıhridir** ğam u şāda nişān
Remz-i vaşl u hicridir uçmaķ tıma
- G316/3 Dilimde mün‘akid **mıhrıñdır** ey meh
Kasem yād eylerim va‘llāhi bi‘llāh
- G339/5 Femi zerre melek-çehre yüzi hemvārdır **mıhre**
Açılmış ğülşen-i ħüsnünde güller deste-ber-deste
- G344/3 Yüzün **mıhrinden** ey meh-rū çü nūrı müstefād oldu
Hilāl-eburūña pes öykünmemekdir māha şāyeste
- G346/4 Yüzünde çüfte çüfte beñlerin gördüm o meh-rūnun
Didim çıķmışlar uş seyyāreler **mıhri** temāşāya
- M3/11 Zer ü sīm **mıhrini** ger fiķd idesin
Birini daħı anuñ ‘akd idesin
- N51/1 **Mıhr** mā‘ildir müdevvir müstenīr meh rūyuña
Müşķ mecnūn-ı müselseldir mu‘anber müyuña
- N54/3 Nāme rev olanlar olurmuş bu **mıhre** mālīkān
Nā-ķelām ola kişi ger olmaķ ister şādmān

māh-ı bî-mihr [1] Güneşsiz ay. || Sevgisiz, muhabbetsiz sevgili.

G315/3 Tutuldu şanmasunlar **māh-ı bî-mihr**i felek üzre Görüp ol mehveşi hacletle girdi bir siyeh şäle

mihr-i merdâne [1] Mert bir insanın sevgisi, muhabbeti, dostluğu.

G214/1 Neydi evvel **mihr-i merdâneñ** seniñ Olduğ uş biz şimdi bigâneñ senin

mihr-i münir ol- [1] Aydınlatan, ışık veren, parlak güneş. || Mutluluk veren sevgili.

N53/2 Mähveş ger 'arz-ı didār eyleseñ ey kaddi tām Māt olup **mihr-i münir ola** katında bir zalām

mihr it-[1] Samimi ilişkiler kurmak, samimi dostluklar kurmak.

G56/9 Ben şanurdum **mihr ider** buldı çü 'ömrüm ihtitām Sen henüz cevri ü cefāya eylemişsin ifitāh

mihr ü māh [1] Güneş ve Ay. || Sevgilinin etrafında dolanan aşık ve güzel sevgili, mâşuk.

Kt3/22 Bu dağı oldı dāmād aldı bint-i Fahr-i Kevneyni Sipihri 'izz ü rif' atde muķārın oldı **mihr ü māh**

mihr ü maḥabbet [1] Sevgi ve muhabbet.

G191/1 Şanma kim **mihr ü maḥabbetde** şehā cānım da yok Ḥāne-i ḳalbimde andan ḡayrı mihmānım da yok

mihr ü maḥabbet [1] Sevgi ve muhabbet.

G190/1 Urmadım **mihr ü maḥabbetden** idüp lāf u ḡüzāf Bulmadım kūy-ı cihānda bir maḥabbet sīne-şāf

mihr ü māh [2] Güneş ve ay. || O derece parlak ve güzel.

K9/6 Devleti zā'id ola dā'im anuñ Nitekim devr ide gökde **mihr ü māh**

G398/10 Şeb-i fırķat geçüp rüz-ı vişālīñ şemsi toḡmazsa Münevver ide mi dīdem sipihriñ **mihr ü māhı** hey

mihr ü meh [1] Güneş ve ay. || Sevgilinin yüzü.

N45/4 Eyleseñ vech-i müniriñi 'ayān Maḥv ola şu 'lesi bu **mihr ü mehiñ**

mihr ü şefķat [1] Sevgi ve şefkat.

G281/5 Tā-ebed 'uşşāķa **mihr ü şefķat** ü raḥmiñ seniñ Artuban eksilmesün hergiz nihāyet bulmasun

mihr ü vefā [10] Sevgi ve sadakat.

G4/1 'An-ķaşdın eylersin raķīb-i nā-kese **mihr ü vefā** Eylersin ancak bu ḡarīb-i bî-kese cevri ü cefā

N16/2 Vaķt-i bahār irdi yine zevķ u şafā demleridir Eyle vefā ḳılma cefā **mihr ü vefā** demleridir

G289/6 'Aşıkāna rāyḡān eyle vişālīñ gencini Ma'den-i **mihr ü vefā** luḡ u mürüvvet kāmısın

Mü1/1 Va'd eyledigiñ **mihr ü vefā** olmadı gitdi Ey sākī-i meh-rü

G270/8 Cefā vü cevri-i dildār ile ḳalbim jengdār oldı Biraz **mihr ü vefā** sūmpāresiyle dağı zāḡ olsun

G364/6 Begim cevri ü cefādan ḥişşemend itdiñ dil ü cāni Biraz luḡ u kerem ḳılsañ n'ola **mihr ü vefā** yok mı

G167/12 Oķıdum İncīl-i 'aşķı kim şanem-şüretlere Yoḡ imiş **mihr ü vefā** cevri ü cefā hemvār imiş

G258/12 Niçe dil-dādeleriñ kanım iķerken şanemā Ne revādır ki lebiñ **mihr ü vefādan** ura dem

G23/2 Yine ol nāzenīniñ pişesi cevri ü cefādır hep Baña nisbet velī aḡyārına **mihr ü vefādır** hep

Mr4/15 Umma raķībden **mihr ü vefāyı** Her bir göñüilde imān bulunmaz

mihr ü vefā it- [1] İyilik ve sadakat göstermek.

G78/2 Niçe bir elf-ķadim ķāmetimi dāl ideyor **İtmeyüp mihr ü vefā** cevri be-her-ḡāl ideyor

mihr ü vefā-yı bî-kerān [2] Uçsuz, bucaksız sadakat ve sevgi.

G239/9 Eyledi Nebziyā o meh **mihr ü vefā-yı bî-kerān** Sen de fedā-yı cān ḳıl ḡāk-i rehinde 'an-şamīm

G262/12 Ḳalsun belā-yı hicr ile olsun vişāl āna ḡarām Ḳıldı bu Nebzī ḳuluna **mihr ü vefā-yı bî-kerān**

miḡrāba geç- [1] Mihraba geçmek, namaz kılınan yere yönelmek. || Namaz kılınanlara imam olmak.

G46/6 Zāhidi gördüm imāmet eylemiş mey-ḡānede Pāk olup āb-ı şarāb ile **geçüp miḡrāba** mest

miḡrābdan bir ḳaş [1] Kavisi açısından mihraba benzeyen ḳaş.

G377/5 Yüz çevirmezsın 'aceb **miḡrābdan bir ḳaşā** hem Sen dağı ḡayrān imişsin zāhidā bildim seni

miḡrāb-ı ebrū [1] Kaşlarının mihrabı, kaşın kavisli hali.

G370/4 Şalā olduķça cānā cāmi'-i ḡüsñünde 'uşşāķa Görüp **miḡrāb-ı ebrūñı** ider dil vaz'-ı pişāni

- mihrabveş [1]** Mihrap gibi. || Kavisli bir şekilde.
- G169/4 Cāmi'ü'l-ḥüsn olsa vechi var cemā'at uş müje
Bīnī vü ebrūlarıdır minber ü **mihrabveş**
- mihri 'ālem-ārā [1]** Dünyayı süsleyen güneş. ||
Sevgili.
- K10/28 Cihānda şevket ü iclāl u zīb ü ferle sağ olsun
Felek toğdurduğunca işbu **mihri 'ālem-ārāyī**
- mihri 'ālem [1]** Dünyayı güneşi. || Sevgili.
- Ms3/20 Seḫāvet kılmada āgyārīna güyā ki Hātemsin
Ser-i 'uşşāka toğmazsın egerçi **mihri 'ālemsin**
- mihri 'ālem-tāb [2]** Dünyayı aydınlatan güneş. ||
Sevgilinin etrafında pervane olan âşık; sevgiliye kötülük yapamayan daima iyilik yapan âşık.
- G189/9 Kimdir anı **mihri 'ālem-tāba** teşbīh itmeyen
Beñzer engüştü hilāle Nebziyā hem aya kef
- G349/10 Çeşm-i bākī her kaçan bakşa yüzün görmez belī
Mihri 'ālem-tābī görmez dīde kim giryān ola
- mihri 'ālem-tāb ol- [1]** Dünyayı aydınlatan güneş
olmak. || Güneş gibi parlak sevgili olmak.
- G9/5 Hüsni ile ger **mihri 'ālem-tāb olursa** bir güzel
Gözime daḫı görünmez zerre deñlü mā-sivā
- mihri 'ālem-tābveş [1]** Dünyayı aydınlatan,
cihanı parlatan güneş gibi.
- Ms4/13 Hüsni ile çün **mihri 'ālem-tābveş** tābendesin
Tapuña miqdār-ı zerrāt 'āşıkān yābendesin
- mihri 'aṭā [1]** Cömertlik güneşi.
- K19/7 Pertev-i **mihri 'aṭāsıyla** münevver itmege
Esdī süy-i cūd u luṭfundan nesīm-i şubḫgāh
- mihri cihān [1]** Cihanın güneşi. || Sevgili.
- K17/13 Vech-i ḥāsen ki sende var **mihri cihānsın** tābdār
Bünyān-ı devlet üstüvār ola ilā-yevmi'l-kıyām
- mihri dıraḫşān [4]** Parlayan güneş. || Sevgili.
- Mü5/12 Ol cāme-i surḫ ile ṭulū' eyledi şandım
Ben **mihri dıraḫşān**
- G195/6 Meh-i nev gibi ṭulū' eyledi şimdi ammā
Giderek māhi geçüp **mihri dıraḫşān** olacaḫ
- G370/2 Hūdā virmişdir ancak ḫāşşaten bu ḫüsni ile anı
aña ey āsumān-ı behcetini **mihri dıraḫşānı**
- G245/16 Zulmet-i ḡamda 'aceb şürīde-ḫāl oldum meded
Rüyuñı 'arz eyle ey **mihri dıraḫşānım** benim
- mihri felek [1]** Gökyüzündeki güneş. || Âşığım sevgiliye duyduğu aşk ateşi.
- G227/5 Gözime **mihri felek** kara gelür rüz-ı hicir
Şeb-i vaşlıñ ne münevver olur ey māh-ı cemāl
- G92/10 İsti'ānet senden ister her dem ü her şubḫ u şām
Rüyını **mihri felek** pāyīña ey māhım sürer
- mihri iḫbāl [1]** Mutluluk, yüksek mevki güneşi. ||
Yüksek bir makamda olma durumu.
- G257/4 Devlet-i ḫāk-i rehiñde n'ola idbār eylesem
Mihri iḫbālīmī ṭutdı ḡaym-ı ḡam şāhım benim
- mihri münevver [1]** Aydınlık, parlak güneş. ||
Sevgili.
- G25/1 Yüzün **mihri münevver** zerredir aḡzıñ dişiñ
kevkeb
Hemānā şüretā bir tōb-ı usturlābdır ḡabḡab
- mihri ruḫsār [5]** Yüzün parlaklığı, güzelliği.
- G261/5 **Mihri ruḫsārīnla** tā-evc-i felek tābendedir
Sāyeveş ayrılmazam yanıfcayım tā bendeyim
- G302/1 Şehā **mihri ruḫuñ** her dem ki şalsa üstüme pertev
Vücüdüm zerre-i nā-çizveş anda olur pīş-rev
- G63/16 Zulmet-i hicriñde ḡalsun dā'imā şeyṭānveş
Bulmasun **mihri ruḫuñla** ey melek-rüyum reşād
- G54/2 Ḥāk-i pāyīñdir şehā başımda tāc
Mihri rüyūñ ḫāne-i dilde sirāc
- G273/4 ḡaym-ı ḡamda ḡomaz ümmīdim budur dā'im beni
Mihri rüyūñla sipihri-ḫüsni tābān eyleyen
- mihri yoḫ [1]** Sevgisiz, vefasız, merhametsiz
sevgili.
- G48/1 **Mihri yoḫ** dildār elinden el-ḡıyās
Cevri çok ḫünkār elinden el-ḡıyās
- mihribān [2]** Şefkatli, merhametli sevgili.
- G288/5 Yanıñdan sāyeveş ey **mihribānım**
Gidermem zerrece mihriñ sizelden
- Mh2/5 Luṭf ider āgyāra ammā **mihribāndır** sevdiğim
Zülfi bir seḫḫārdır kim dā'imā efsün ider
- mihrveş [1]** Güneş gibi.
- K22/13 Binüp ṭolaba çün devr itse her ki **mihrveş** ol māh
Dil-i bī-ḡil ider taşdıḫ sipihriñ oldıḡın gerdān
- mikdār [1]** Bir şeyin ölçülebilin, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece. || Değer, kıymet, derece, seviye.

- G135/10 Nebziyâ üftâdeyiz alçaqlarız uş säyeveş
Hâk-i päyız räh-i 'aşkıda bilmişiz **miqdârmız**
- miqdâr-ı mey [1]** Şarabın değeri, kıymeti.
- G236/3 Hâlimi **miqdâr-ı mey** añlarken ol çeşmi humâr
Şormağa bâ'is n'ola keyfiyyetim kemmiyyetim
- miqdâr-ı zerrât [1]** Zerreler kadar. || Yaratılan en küçük şeyler.
- Ms4/14 Hüsni ile çün mihr-i 'âlem-tâbveş tâbendesin
Tapuña **miqdâr-ı zerrât** 'âşıkân yâbendesin
- miqdâr eyle- [1]** Kıymet, paha biçmek.
- G136/2 Ey gönül kılma naşihat pend aña kâr eylemez
Dilde imâni olan zulmü bu **miqdâr eylemez**
- miqrâz [1]** Makas, kesecek alet.
- G179/1 Düşüp meydân-ı 'aşkında şehâ şeb rüz çün **miqrâz**
Raķibiñle keş-â-keşdeyiz eylersin görüp igmâz
- mikyâl [1]** Ölçek, peymâne.
- K32/34 Koma yanında kala itdiği hakkından gel
Bu durur lâyıkı başına geçür **mikyâl**
- Milâd [1]** Doğum günü veya zamânı, mevlit.
- K36/22 Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki târih
İşâret oldı sâni Hicrete evvelki **Milâda**
- Milâd-ı 'İsâ [1]** Hz. İsa'nın doğumu.
- Kt17/19 Biri târih-i Hicret birisi **Milâd-ı 'İsâdır**
Okısunlar görüp uşta budur ol beyt-i pür-ma'nâ
- milel-i muhtelif [1]** Farklı milletler.
- K33/30 Aña bu hâl ile dirsem yaraşur çingâne
Milel-i muhtelif hiç mümâsil olmaz
- milket [1]** Mülk, ülke. || Gönül.
- G58/12 Melîhü'l-vech ile güyâ ki sensin
Melâhat **milketinde** şâh-ı emlah
- milket-i dîn [1]** İslam ülkesi, İslam mülkü.
- Kt3/7 'Ömer geldi pes andan **milket-i dîni** idüp ma'mür
Oturdu taht-ı 'adl üzre 'adâletle olup yek-tâ
- milket-i dil [1]** Gönül ülkesi.
- G53/6 'Akl u cânı kayd u bend idüp o kâfir kâkûli
Çeşm-i hün-h'vârı alur bu **milket-i dilden** harâc
- millet [1]** Sınıf, topluluk. || Bir dine, bir kavmiyete mensup topluluk.
- G156/6 Zehr ola şimdi hele içsün huzûrunda müdâm
Kâfir-i bi-dîn ü **millet** ol raķib-i martalus
- millet-i uhrâ [1]** Başka, diğer millet.
- K33/27 Ehl-i İslâm degil **millet-i uhrâdandır**
Baķalım ķanķısına ķâ'il ü yâ ķâ'il olmaz
- mînâ [1]** Şarap şişesi, billur cam. || Kuyumcuların gümüş üzerine işleme yoluyla yerleştirdikleri renkli sırça.
- G84/6 Her kızıl reng begim la'l-i Bedaḥşân olmaz
Her 'Acem mâ'isini şanmayasın **mînâdır**
- mînâ-reng [1]** Mine renkli, sırça renginde, lâcivert yeşil veya gök mavisi.
- G193/8 Tîr-i âh-ı 'âşıkâ olmaz siper
İşbu **mînâ-reng** ķırbâb-ı nüh tıbâķ
- mîm [2]**
1. Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi. || Sevgilinin mim harfi gibi küçük olan ağzı.
- Mu18/2 Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim nâmım
Aşâğıdan yukarı şayıcaķ oldı devem hâ **mîm**
2. Sevgilinin ağzı, mim harfinin yuvarlağı kadar küçük kabul edilir.
- G165/18 Nebziyi mecnûn iden ol saçı leylânın daḥı
Ağzı **mîm** ü zülfi cîm ü ķaşı iki nûn imiş
- mî'mâr [1]** Yapıların planını yapıp bunların gerçekleşmesini sağlayan kimse. || Gönül sarayının mimarı, sevgili.
- G220/3 Daḥı dest urmadın mey-hâne bünyâdına **mî'mârı**
Mey-i 'aşķ-ı dil-ârâ ile olmuşdı bu dil ķandil
- mîm-fem [1]** Mim harfi gibi küçük ağızlı sevgili.
- G262/1 Ol **mîm-fem** kaddi elif ol hüsni ü hulkı lâ-kelem
Nûn itdi âḥir ķâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
- mîmveş [1]** Mim harfi gibi. || Mim harfi gibi küçük ağızlı sevgili.
- G202/14 Şeyn gelmez şânıña lutf eyleyüp virseñ selâm
Mîmveş beste-lebiñ güft-i feraḥ-efzây yok
- mîn [1]** Harfi cer olup (den) den biri. Mefhumu ifade eder.
- K2/44 Fâtiha tâ-hâtıme zıkr-i cemîliñdir ķamu
Mû-be-mû vü harf-be-harf âyet-be-âyet **mîn** ilâ
- mina'llâh [1]** Allah'tandır.

- G313/1 Çün oldı mebde-i 'âlem **mina'llâh**
Pes olur şübhesiz ric'at ila'llâh
- min-ba'd [1]** Bundan böyle, bundan sonra.
- G64/2 Şehâ zülf-i girih-gürin dil-i şeydâya kıldı va'd
Kim anı bend idüp aslâca âzâd itmeye **min-ba'd**
- minber [1]** Camilerde hutbe okunan merdiveni, yüksekçe yer || Felek, gökyüzü.
- G169/4 Câmî'ü'l-hüsn olsa vechi var cemâ'at uş müje
Bîñi vü ebrûlaridır **minber** ü mihrâbveş
- min-beyni şulbin ve't-terâ'ib [1]** "O su, bel ve göğüs arasından çıkar" Tark Suresi 7. ayeti. (Tark, 86/7.)
- G28/16 Şudur insânın aşlı gerçi ol şu
Çıkar **min-beyni şulbin ve't-terâ'ib**
- mine'l-evvel [1]** Evvelden beri.
- Kt3/55 İlahî ehl-i îmânın **mine'l-evvel** ile'l-âhîr
Günâhın 'afv ü mahv eyle Hâbîbünden şefâ'atle
- mine'l-mâ' küllü şey'ün hay [1]** Biz hayatı olan her şeyi sudan yarattık." inkar edenler, göklerin ve yerin bitişik olduğunu, sonra bizim onları ayırdığımızı görmediler mi? Biz hayatı olan her şeyi sudan yarattık. Hala inanmıyorlar mı? Enbiya Suresi 30. Ayetine iktibastır. (Enbiya, 21/30)
- G398/14 İçüp âb-ı şarâbı Nebzî-i dil-ğastaya sâkî
Dimişler naşş-ı kâfî'dır **mine'l-mâ' küllü şey'ün hay**
- mine'l-mevt [1]** Ölümden.
- K29/6 Yuf cihâna kim vire âhîr fenâya cümlemiz
Çün ledü li'l-mevt dinildi âh **mine'l-mevt** âh u vâh
- min-küllü bâb [1]** Bütün kapılardan.
- G31/16 Ğamdan âzâd olmadın hicrân ile
İrişür bir gün ecel **min-küllü bâb**
- min-mer'etân [1]** İkiyüzlülük, mütrailik.
- K6/4 Oldum âgâh ol meselden kim lisân-ı halkdadır
Kim dimişler bir recül efzal durur **min-mer'etân**
- minnet [1]** Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu.
- G263/10 Dehr-i pür-kahra niyâz itmeme ölürsem Nebziyâ
Düd-ı himmetdir çü gerdün **minnetin** bâr eylemem
- minnet-i vâfir [1]** Yapılan iyilik, yardım, cömertliğe haddinden fazla teşekkür etme, şükür etme.
- K8/3 Hamd ü senâ **minnet-i vâfir**
Şükür-i firâvân aña her-bâr
- minnet eyle- [1]** Görülen bir iyiliğe karşı daima şükran ve mahcubiyet duyma, yük altında kalma, iyilik karşısında kendini borçlu duymak. || Bir lütuf olarak kabul etmek.
- Tr2/79 Ni'met-i 'uzmâ-yı dîdârıyla **minnet eylesün**
Cümleden mücrim zenîb Nebzî karındaşın dağı
- minnet it- [1]** Görülen bir iyiliğe karşı daima şükran ve mahcubiyet duyma, yük altında kalma, iyilik karşısında kendini borçlu duymak. || Bir lütuf olarak kabul etmek.
- G44/11 Yirden göge dek **minnet ider** dil k'ola bendeñ
El arkası yirde dağı hem rüz-ı zarâ'et
- minnet ol- [2]** Görülen bir iyiliğe karşı daima şükran ve mahcubiyet duyma, yük altında kalma, iyilik karşısında kendini borçlu duyma. || Bir lütuf olarak kabul etmek.
- G327/1 Sipâs u **minnet ol** Perverdigâra
İriştirdi bizi evvel bahara
- G316/5 Firâkıñla **olursam** câna **minnet**
Muqarrer bu imiş el-hükümü li'llâh
- mîr [4]** Baş, kumandan, amir.
- G139/2 Biz ki mecnûnuz o zülf-i leylîdir zencîrimiz
Biz gedâyânız o sengin-dil güzeldir **mîrimiz**
- K17/6 Hülkuñla kıldın halkı bend ger muhkem u ger
müstemend
Ahlâkıma eyler pesend pây u gedâ **mîr** ü 'avâm
- K36/1 Cenâb-ı Mîr-i Boğdan **Mîr** İskerlet Liğor-zâde
Olupdur hem haseble hem neseble **mîr** ü mîr-zâde
- K36/2 Cenâb-ı Mîr-i Boğdan Mîr İskerlet Liğor-zâde
Olupdur hem haseble hem neseble **mîr** ü mîr-zâde
- mîr-i 'aşk [2]** Aşkın hükümdarı, padişahı.
- G15/9 **Mîr-i 'aşkım** düd-ı âhım Nebziyâ tuğ u 'alem
Sine tablım dâne-i eşkim durur 'asker baña
- N22/1 **Mîr-i 'aşkım** pâdişâhım manşıbımdır mülk-i ğam
Bendeñe ey yüzi mâhım ğor bakup zann itme kem
- mîr-i bî-nazîr [1]** Benzersiz amir, komutan.
- Kt18/13 O **mîr-i bî-nazîr** u hüşyâr u 'âkıbet-endiş
Müdebbir 'ârif ü zü'l ibtişâr u 'âkil ü dâñâ
- mî' râc [1]** İslâm inancına göre Hz. Muhammed'in, Cenâbıhakk'ın dâveti üzerine yedi kat semâyı aşp Allah'ın huzûruna yükselerek O'nunla görüşmesi mucizesi.
- Kt3/5 Resûlu'llâhın ol evvel çü taşdîk itdi **mî' râcın**
Bu ümmette laķab oldı aña anuñ için Şiddîk
- mî' râc kıl- [1]** İslâm inancına göre Hz. Muhammed'in, Cenâbıhakk'ın dâveti üzerine yedi kat semâyı

- aşıp Allah'ın huzuruna yükselerek O'nunla görüşmesi yapmak.
- K115//8 Çün ol bülbül-i Qur'ân kabre kondı Revânı **kıldı** 'İllyiyyine **mi'râc**
- mîrân [1]** Beylere yakışacak şekilde, efendi bir halde. || Efendice.
- K36/24 Niçe eyyâmla sinîn oturup ferr ü kuvvetle İde bâ-şad şafâ **mîrâne** begligler o **mîr-zâda**
- mîr'ât [1]** Ayna. || Gönül aynası.
- G215/12 Görse dil destînde ger cām-ı meyi ta'n eylemez Bağmağa ayna hüsünî dil-berâ **mîr'ât** gerek
- mîr'ât-ı eşfağ [1]** Kelin aynası. || Kelin saçının olmayan tarafının ayna gibi parlaması.
- G58/1 Müberka' rüyuñ uş **mîr'ât-ı eşfağ** N'ola 'aşıkların görşünler efağ
- mîr'ât-ı dil [1]** Gönül aynası. || Âşığın gönlü.
- G172/9 Yine **mîr'ât-ı diliñ** Nebzî mücellâ idegör Mey-i nâb ile ki çün jeng-i elem eyledi paş
- mîr'ât eyle- [1]** Ayna yapmak.
- G256/4 Cām-ı mey destimde bir âyine-i 'âlem-nümâ Bağmağa hâl-i cihâna anı **mîr'ât eyledim**
- mîr'ât-ı İskender [1]** İskender'in aynası. || Makedonya kralı Büyük İskender'in aynası. Rivayetlere göre, bu ayna Aristo tarafından yapılmış ve İskenderiye şehrinde yüksekçe bir yere konulmuştur. Bu sayede İskender, yüz fersah uzaklıktaki düşmanlarını aynada görmüş.
- G390/5 Ruñuñ **mîr'ât-ı İskenderse** dârâtın da Dârâdir Dehânın cām-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân oldu
- mîr'ât-ı mücellâ [1]** Parlak, cilalanmış ayna. || Manevi kirden arınmış kalp.
- G354/5 Gördi **mîr'ât-ı mücellâda** bahâ vü hüsünü Bî-merâ bildim o rü'yet anı hod-bîn eyledi
- mîr-i mubaşşır [1]** Gözetici amir, bakıcı komutan.
- K36/3 Sezâ-yı manşıb u **mîr-i mubaşşır** bir hüner-perver Mükemmel ma'rifet-güster müdekkîk lafz u ma'nâda
- mîr ü sipâh [1]** Emirler ve sipahiler.
- Tc1/60 Nebziyâ maqşud idinme 'âlem içre 'izz u câh Saña reşk itsün vezîr ü ketğudâ **mîr ü sipâh**
- mîrkât [1]** Yukarı çıkılacak alet, merdiven.
- G215/8 Gün-be-gün artar terakki üzredir 'aşkıñ benim İrmege kadd-i bülendiñe begim **mîrkât** gerek
- mîr-zâd [2]** Beyzâde, bey oğlu.
- K36/24 Niçe eyyâmla sinîn oturup ferr ü kuvvetle İde bâ-şad şafâ mîrâne begligler o **mîr-zâda**
- K36/2 Cenâb-ı Mîr-i Boğdan Mîr İskerlet Liğor-zâde Olupdur hem haseble hem neseble mîr ü **mîr-zâde**
- misâl [3]** Örnek, numune. || Benzer, gibi, mânend.
- G179/3 O **hâl-i bî-misâli** bağ-ı rüyuñda görenler dir Oturmuş seyre bir Hindü şanasın ravzâda reyyâz
- G223/9 Ne kadar Nebziye **misâl** degilse dağlı ol Terk idüp mihrini gayriya temeyyül müşkil
- G323/2 Sirişkim katresi düşdükçe rüy-ı âteşin üzre **Misâli** la'le beñzer k'ola zer enguşterin üzre
- G343/3 Varağ **misâli** perişân u perâkende kılp Yere urdum yine ben şîşe-i nâmüsü yere
- misâl-i h'vân-ı yağmâ [1]** Herkesin faydalandığı nimetler, ikramlar misali.
- K21/3 Bu ayda ni'met-i rahmet **misâl-i h'vân-ı yağmâdır** Sikkâl-i zenbi terk eyle özüñ yağmâya çalâk it
- misâl-i katre-i Nisân [1]** Nisan yağmurunun damlası misali.
- G36/6 Görüp femi şadefinde o lü'lü dişlerini **Misâl-i katre-i Nisân** gözüm döker katarât
- misâl-i külbe-i ahzân [1]** Hz. Yakup'un oğlu Yusuf'tan ayrı düştükten sonra hayatını üzüntü içinde geçirdiği Hüzünler kulübesi evi gibi. || Âşığın ağlayıp hüzünlendiği her yer.
- G80/8 Kızıl gül şanma gülşende sirişki-âl-i bülbüldür **Misâl-i külbe-i ahzân** boyandı kan ile yer yer
- misâli [1]** Gibi, ...a benzer şekilde.
- T1/24 Hâncer-i bürrân ucundan âh u zâr bu deñli ne Tatlu dillerle **Misâliniñ** girtüpdür gönline
- misk [6]** Misk, güzel kokulu siyah madde. || Sevgilinin saçı.
- G60/14 Kâkül-i hoş-büy-ı müşkîn ü teri Düd-ı 'anberdir yahud **miskün** yefüh
- G85/8 Zülf-i müşkîniñ ter olmuş derlemiş derler döker Şanki **misk** üzre saçılmışdır gül-âb-ı ter koğar
- G104/7 'Arızın gülden eserdir kâkülün **miskden** nişân Zülf-i şeb-günüñ şehâ büyuna 'anber imrentür

- G364/1 Şehâ teşbîh idersem zülfüne **miski** revâ yok mı
Huten âhüsürdür gerçi gözün ammâ hâta yok mı
- G374/8 Begim haddinde ol beñ kim olupdur hâbbetü's-
sevdâ
Siyeh **miski** megesdir vardı anda kondı hâl oldu
- K28/6 Gül ruhuñ vasfında çün murğ-ı seher açdım dehen
Eyledim her bir kelâmım **misk** ü 'anber-bâr gül
- misk-i ezfer [1]** Güzel kokulu misk.
- G72/14 Tolaşdı zülf-i yâre bildi Nebzî
Olurmuş **misk-i ezferden** telezzüz
- miskîn [1]** Aşırı derecede tembelenmiş, uyuşuk,
mıymıntı. || Âciz, zavallı
- G395/10 Kim görürse ıztırâbım Nebzî-i dil-hastanın
Hey yazık **miskîni** hicrân içre tutmuş teb didi
- misl [8]** Aynı, benzer, gibi. || Eş, denk.
- G164/5 Gelmemiş bu 'âlem-i timsâle **misliñ** ey perî
Nitekim ben 'aşık-ı şeydâya hem-tâ gelmemiş
- G347/6 'Arızın Deryâ-yı beyzâ kâkülün Bahr-i siyâh
Çoğ gezdim görmedim **mislin** kara vü ağda
- K10/23 Haber vir ey sabâ bi'llâh varsa **misl** ü endâdı
Cihânda niçe yıldır uş gezersin küh u şahrâyı
- Kt17/2 Eyâ hürmetlü rağbetlü De Penkler ilçi-i Roma
Gürüh-ı ilçiyânın fâhri **misliñ** var mıdır âyâ
- G277/4 Baña ne hâk olursam yine aşlım hâkdir ammâ
Velî sen kân-i 'aşkda **misli** yok bir gevher-i ferdin
- G329/2 Seniñ gibi civân-ı nev-resîde
Bulunmaz **misli** dünyâ-yı denîde
- Tr2/34 Meyl eyleme zinhâr dilâ ol dil-i senge
Hakkâ yoğ imiş **misli** anuñ cevri ü cefâda
- K8/22 N'oldı kân ol şeh-i Ahmed
Görmedi **mislin** anuñ ebsâr
- misl-i meh-i bedr-i tamâm [1]** Sevgili tam bir ay
gibi.
- Kt13/5 Çü toğup virdi ziyâ **misl-i meh-i bedr-i tamâm**
Gerçi kim tıfl idi ol hem dahı noşşân idi
- misl-i Rüstem [1]** Rüstem gibi güçlü, kuvvetli,
yenilmez olmak. || Şehname'de geçen meşhur İran kahramanı
olan şiirlerde kahramanlık, cesaret ve yenilmezlik timsali
olarak ele alınan Rüstem gibi.
- Mh2/24 'Aşıkâ virmez amânı tığ-ı gamgamlar çeker
Misl-i Rüstem hışma gelse üstüme hançer
çeker
- K7/5 Görenler seyr idüp bi'llâh **yoğdur misli** 'âlemde
Nazîrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihân dirler
- mislin görme- [1]** Benzeri, eşi görülmemek.
- N43/4 Müzeyyen bezmimiz dil-berle meyle
Ki **mislin görmedi** rü'yâda Pîrüz
- miş [1]** Gibi, benzer.
- G310/8 Müdde 'î 'aşk-ı dil-ârâyı idermiş da 'vî
Müdde 'â sâbit ola mı budala **miş** yaş-ile
- mişkât [1]** Evlerde kandil koymak için duvara
açılan oyuk. || Kandil.
- G215/10 Dâğ kim sînemde yakdım hasret-i hâliñle ben
Şanma bihüde şeb-i hicriñde çün **mişkât** gerek
- m'it [1]** Mi etmek.
- G393/14 Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde ey şanem
bilmem
İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba ya hâta **m'itdi**
- mîve [3]** Meyve.
- G91/14 Hünermend nañl-benddir Nebziyâ ol
Ki bir ağaçda dürlü **mîve** işler
- G164/2 Ğalibâ bağ-ı cinânda buldı kaddiñ perveriş
Mîvesi Tübâ gibi eksik degildir yay u kış
- G216/4 N'ola şeft-âlî virirseñ kuluña merhameten
Dükenir mi a begim **mîvesi** bağ-ı keremiñ
- miyân [5]** Kemer bağlanacak yer, bel.
- G119/2 O şühuñ büsesin almağ zarâfetdir zarâfetdir
Miyânın çekmek âğuşa nezâketdir nezâketdir
- G177/5 Koçdırup ince **miyânın** leblerin emdirmedir
Pes bilindi ma'nî-i lâ-hayra illâ fi'l-vasat
- G314/7 İdüp dâmen **miyâna** râh-ı 'aşka girdim uş cânâ
Beni terk eyleyüp ağıyâra meyl itmek degildir râh
- G374/1 **Miyânın** bahsi mâ-beyne düşüp çok kıl ü kâl oldu
Dutuşdı ancilar ince tefekkürle hayâl oldu
- K36/6 Müdebbir 'âkil ü hoşyâr u şahib-rây u bi-hem-tâ
Nazîri yoğdur emsâli **miyânında** bu esnâda
- mi'yâr-ı 'aşk [1]** Aşkın ölçüsü, boyutu.
- G333/5 Raqîbâ gel berü **mi'yâr-ı 'aşk**dur cevri-i mañbübân
İdermiş imtiñân cevriyle 'uşşâkım o meh-pâre
- mi'yâr ol- [2]** Ayar âleti, ölçmek, tartmak.

G345/10	Ne kadar olsa çekerdim sitemin Nebzî velî Dil-i âgâhî hulus-ı dile mi'yâr olsa	K14/3	Mu'âdil kâh-ı a'lâ-yı behište dir isem tañ mı Mu'allâ dil-güşâd dil-bend ü zîbâ cây-ı ferhâna
Mr4/6	Bakma nigârîñ cevriñe yâ Hû Mi'yâr olupdur 'uşşâka kayğu mizâc [2] Huy, yaradılış, tabiat, karakter.	Kt6/22	Maķâm-ı ğâziyân u hem şehîdândır o câ zîrâ Mu'âdildir o hısn-ı dil-nişin ma'nide Bağdâda mu'âdil ol- [1] Denk, eşdeğer olmak.
G373/4	Tabîbâ leblerinden emsem eyle Dil-i bîmârîmîñ nâ-hoş mizâci mizâc-ı leyni [1] Hafif mizaçlı, hafif huylu.	K33/24	Seg-i sel-hâne vü yâ hûk-i beyâbânîdir Hele bir ev domuzı aña mu'âdil olmaz mu'âf eyle- [1] Bağışlamak.
Kt17/4	Mülâyim-tab' u deryâ-dil vesî'ü'z zihñ ü bî-ğılsın Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saht tab'-ı mâ mizmâri [1] Koşu meydanı.	K21/17	Günâhın ehl-i 'işyânîñ mu'âf eyle huşûsâ kim Keremden zehr-i zenb-i Nebzîye 'afvîñi tiryâk it mu'allâ [3] Yüce, ali. Görkemli, ihtişamlı.
K1/3	Toķuz kat âsumân ol şehsuvârîñ esbi mizmâri Turâb-ı maķdemidir ol 'âzîmle taht-ı 'arşu'llâh mizyâf [1] Ev sahibi.	K14/4	Mu'âdil kâh-ı a'lâ-yı behište dir isem tañ mı Mu'allâ dil-güşâd dil-bend ü zîbâ cây-ı ferhâna
G55/7	Şâh-ı 'aşka olmağa mizyâf için sîneñ gibi Yoķ durur bâğ-ı cihânda ey gönül kaşr-ı fesîh Monla Şâlih [1] Molla Salih'in XVI. asırda yaşamış, "Tâbirler Lügati" adlı eserin sahibi.	K18/2	Te'âla'llâh zehî hoş-tarh olupdur işbu 'âlî-câ Mu'allâ kâh-ı cennetveş sarây-ı dil-güşâ zîbâ
K30/5	Monla Şâlih işbu merķad şâhibi 'Âķil ü dâna idi zü'l-ibtisâr Moskov [1] Moskovalı. Rus.	K26/7	Beni bu bâğ-ı cihân içre mu'allâ dimeñiz Kuri hâk-i siyehim serv gibi bâlâ degilim mu'ammâ [1] Anlaşılmaz, gizli şey. İçinde insan ismi gizli olan bir şiir türü.
K13/34	Geldi hattâ Venedik İsviç Françız İngiliz Nemçe vü Moskov Nederlanda Sipanya kalmamış Moskov-ı menhüs [1] Uğursuz Moskovalı.	Mu22/2	Maħv-ı vâv ile midâdi yazuban pes çıkar ad Bu mu'ammâ işbu vech ile bulur ancak güşâd mu'ammer [1] Ömür süren, uzun ömürlü, bahtlı.
Mr1/37	Moskov-ı menhüsü hem yâ Rabbi ber-bâd eylegil Feth ü nuşretle dil-i ğamğinimiz şâd eylegil mü [4] Kıl, tüy saç. Sevgilinin saçı.	Mu14/1	Olur âdem mu'ammer olmağ ile kırķ sene kâmil Hudâ dâd itmese yetmiş sekiz olsa nedir hâşıl mu'ammer kıl- [1] Uzun ömürlü etmek, uzun ve mutlu bir hayat sürdürmek.
Mu31/1	Şanemâ mü nit'olurdi dile zülfün çü taķa Taķılır seyf ü sinâna dağı hem mü nacaķa	K14/13	Hudâyâ müstedâm idüp hużür-ile mu'ammer kıl O zâtı kim sa'âdetle cülüs ide bu eyvâna mu'ammer ol- [1] Yaşamak, uzun ömürlü olmak.
Mu31/2	Şanemâ mü nit'olurdi dile zülfün çü taķa Taķılır seyf ü sinâna dağı hem mü nacaķa	Kt10/9	Ol merd-i kâmil olsun mu'ammer Şarf-ı himemle itdi nezâret mu'anber [1] Amber karıştırılmış, amber sürülmüş, amber kokan, amberli, güzel kokulu.
G74/7	Hemîn kâkûl müje ebrü görünür şüretinde mü Hemânâ ehl-i cennetveş ten-i pâki mücerreddir	N51/2	Mihr mâ'ildir müdevvir müstenîr meh rüyuña Müşķ mecnûn-ı müseleldir mu'anber müyuña mu'anid [1] İnatlaşan, inatçı. Zorba.
K6/7	Câhilî ğayretle her dem kaķ' iderdim mularım Eylemezdim ol Resûlün sünnetiyle istinân mu'âdil [3] Müsavi, denk, eşdeğer.	G136/8	Yâri dün şordum raķibe görmedim didi baña Bir mu'anid kelb imiş öldürseñ iķrâr eylemez mu'arrâ [2] Ar. Soyulmuş, çıplak, âri, berî, hâlî.
G134/14	Ĝam-ı hicri ğam-ı dünyaya bedel tut Nebzî Dime kim aña mu'âdil dağı kayğu bilürüz		

- G300/7 Her kaçan görse niķābından **mu'arrā** rüyüñi
Haykırup 'uşşākına dir hātif-i cān sāri'ü
- N10/1 Görelden **hattıñı** ğamdan **mu'arrā** sādedir göñlüm
i-ħamdi'llāh ki ķayd-ı zülf ile āzādedir göñlüm
- mu'aşır [1]** Çağdaş, aynı devirde yaşama.
- K24/30 Her kim cihānda eyler kanā'at
Hiç yokdur aña cānā **mu'aşır**
- mu'aftal [1]** Kullanılmaz, işe yaramaz duruma gelmiş. || Değersiz, önemsiz.
- K33/1 Kār-ı 'uşşāka 'aceb var mı **mu'aftal** olmaz
Dil-i ehl-i dile bundan daħı müşkil olmaz
- mu'aftar [3]** İtirli, güzel kokulu.
- G262/8 Müşġin saçın bād-ı şabā kılmış perişān şubħ-dem
Olmuş **mu'aftar** bñy-ile 'ālem kamu tolmuş
meşām
- G288/13 **Mu'aftardır** dimāġ-ı 'ālem ey yār
Şabā yili ser-i zülfün çözelde
- G339/8 Müzeyyen hüsni gülzārī gül ü lāle şakāyıkla
Mu'aftar tīb-i enfāsiyla kām-ı cān u dil beste
- mu'aftar it- [2]** Güzel koku ile kokulandırmak.
- G103/8 Münevverdir cemālīñ āfitābıyla şehā 'ālem
Mu'aftar iden āfākı o zülf-i misk-sāyındır
- G317/8 Ser-i zülf-i dil-āviziñ şehāb-ı müşġ-bārıdır
Mu'aftar ider efrāfi nedir bu hoş-ħuşāl anda
- mu'ayyen-cā ol- [1]** Meşhur olmak.
- Kt18/16 Niçe sāl oturup pā-taht-ı Osmānīde çün evvel
Olupdı nezd-i bāb-ı mülk ü devletde **mu'ayyen-cā**
- mu'azzez ol- [1]** Değer kazanmak, yücelmek.
- M1/1 Nedir ol kim **mu'azzez oldı** cāndan
Ne cāndan belki bu kamu cihāndan
- mū-be-mū [1]** Tel tel, kıl kıl. || İnceden inceye, çok dikkatli.
- K2/44 Fātiħa tā-ħātīme zıkr-i cemālīndir kamu
Mū-be-mū vü ħarf-be-ħarf āyet-be-āyet min ilā
- mubtal [1]** Hükümsüz bırakılan, iptal edilen.
- K33/7 Be ne mekrūh u ne müfsid ne menend **mubtal** imiş
Bu cihān içre bir anuñ gibi bātlı olmaz
- mu'ciz [1]** Kimsenin yazamayacağı, taklit edilemeyen, anlatış tavrı kimseye benzemeyen. || Mucize.
- G329/4 İdersin her nefes biñ mürde ihyā
Bu **mu'ciz** yoġ idi 'İsī Nebīde
- mufassal [3]** Ayrıntılara girilerek geniş biçimde anlatılan, ayrıntılı, tafsilatlı.
- G143/6 Kākülün zencirine bend oldıġım
Bir **mufaşşal** kışşadır dūr u dirāz
- G217/10 Ola kim raħm ide aħvālīne ey Nebzī-i şeydā
Mufaşşal 'arz-ı ħāl eyle o şāha olmasun mücmel
- Tr1/2 Yine bir hīz ü 'alaķ ħicvine āġāz eyledim
Bir **mufaşşal** yazayım didim velī az eyledim
- mufaşşal ol- [1]** Ayrıntılı hale gelme.
- G59/8 Şeb-i hicriñde olan kışsa-ı pūr-ġuşşamı gel
Oturup diñle begim **oldı mufaşşal** meşrūh
- muġ-beçe [2]** Mecūsi tapınaklarında görevli olan çocuk. || Şarap daġıtan kimse, meyhāneci çıraġı.
- G46/7 Şöhre-i şehri oldı kādī **muġ-beçe** 'aşkıyla gör
Vardı hem pīr-i muġān pāyına andan aldı dest
- G120/7 Göricek **muġ-beçeyi** pīr-i muġān yanında
Urınur şabķayı zāhid dime zūnnārı kalur
- muġber [1]** Gücenmiş, kırgın.
- G228/12 Der-peyimde göricek ol şūħī reşk ile rakīb
ġaşı olup olsun dil-i pūr-ġaşı **muġber** ü verem
- muġ-peççe [1]** Mecusi tapınaklarında görevli olan çocuk. || Şarap daġıtan kimse, meyhāneci çıraġı.
- N48/4 Toymadım bādede olan dada
Ya o **muġ-peççede** lu'b u lehve
- muġ-peçe [7]** Mecusi tapınaklarında görevli olan çocuk. || Şarap daġıtan kimse, meyhāneci çıraġı.
- G60/7 **Muġ-peçe** yādıyladır göñlüm metīn
Sīnede açdım ħayālīyle şürūh
- G139/3 **Muġ-peçe** sākīyle ma'nīde iki ġam-zādeyiz
Pīr-i mey-hāneyle ķardaş oldı çün kim pīrimiz
- G228/9 **Muġ-peçe** sākīyi hem-rāh eyle ey pīr-i muġān
Gidelim güleşen-be-güleşen kıl bize luţf u kerem
- G252/1 Bugün ol **muġ-peçe** dildārı gördüm
Göñüller alıcı 'ayyārı gördüm
- G303/2 Şūfiyā şāfi-dil ol iç gel berü
Muġ-peçe sākī elinden bir tolu
- G309/3 Göricek ol **muġ-peçe** refitārını mey-ħānede
Yandı yakıldı kilisā içre derder derde

- Tc1/41 **Muğ-peçe** sâkî gelüp 'arz eyledi būs u kenār
Şundi destime o dem cām-ı şarāb-ı hoş-güvār
- muḥaḳḳaḳ [2]** Doğru olduğu kesin olarak bilinen, doğruluğunda şüphe bulunmayan, doğru, gerçek. || Şüphesiz, kesinlikle, ne olursa olsun, mutlaka.
- G60/18 Ol büt-i tersāy-ı Nebzī kim göre
Dir **muḥaḳḳaḳ** hāzihī bedrūn yelūh
- K22/3 **Muḥaḳḳaḳ** 'ıyd irişdi ğayrı hengām-ı şafādır uş
Dürüldi ğuşşanıñ tūmārı taldı kāsveye peymān
- mazmūn-ı muḥaḳḳaḳ [1]** Güzelliğinde şüphe götürmeyen manaca zengin şiiri.
- Tc1/32 Āşināl-ıḳ daḫı olmuşdur riyā vū riş-ḫand
İşbu **mazmūn-ı muḥaḳḳaḳ** saña besdir nuş u pend
- muḥāl [1]** Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.
- G352/12 Nazīri Yūsuf-ı Ken'ān dir isem ol daḫı geçmiş
Muḥāldir hāl ü istikbālde zīrā nefy ider mālā
- muḥallā [1]** Süslenmiş, donatılmış, tezyin edilmiş.
- Kt18/4 Müşārun bi'l-benāndır der-miyān-ı ilçiyān zātı
Muḥallā ḫilm ü rıfḳ-ile şadāḳatle daḫı yek-tā
- Muhammed [1]** Baltacı Mehmet Paşa veya Paçcamüezzin Baltacı Mehmed Paşa (d. 1662, Osmancık, Çorum – ö. 1712, Limni), III. Ahmed saltanatında, 25 Aralık 1704- 3 Mayıs 1706 ve 18 Ağustos 1710 - 20 Kasım 1711 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.
- Kt9/30 Yevm-i kıyām ya Ze'l-celāl bundaki kıldığın gibi
Eyle **Muḥammed** Ağayı dāḫil-i dārū'l-keremīñ
- Muhammed [4]** "Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (S.A.V.). || İslam peygamberi.
- G73/14 Medḫ idersin Nebziyā her rüz u şeb bildim anı
İsm-i sāmīsi **Muḥammed** şan'atı berber midir
- G74/14 Ol a'lā dil-berin vaşfin işidüp Nebzī kemterden
Şorarsañ nām-ı nāmīsin benim cānım
Muḥammeddir
- K2/11 Çün **Muḥammed** oldı ismiñ Tūr-i Sīnādır tapuñ
Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakḳa'l-ḳamer ḫüsn ü behā
- Mr3/5 Cümleden biri **Muḥammed** bendesidir şübhesiz
Bend olupdur zülfüne efkendesidir şübhesiz
- Muḥammed Muştafā Maḫmūd u Aḫmed [1]**
İslam Dininin Peygamberi Hz. Muhammed Mustafa (S.A.V.)
- Kt1/9 **Muḥammed Muştafā Maḫmūd u Aḫmed** oldı
ismiyle
Müsemmāsında daḫı zerrece yok şekkimiz ta'llāh
- Muḥammed Muştafā [1]** İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa (S.A.V.).
- K1/11 Kim **Muḥammed Muştafādır** şehsuvār-ı dü-cihān
Uş piyāde oluban düşdüm rikāba ibtidā
- muḥannes [2]** Kalleş, korkak, alçak, namert kimse.
- G34/15 Ne mü'ennes ne **muḥannes** ne ki ner
Ne ğulām-pāre ne zen-dost-ı zenīb
- G153/7 **Muḥannesdir** raḳībiñ eyleme ḫavf u recā andan
Elinden ḫayr u yā şer gelmeyenden nef ü zar gelmez
- muḥaşşal [2]** Hasılı, kısacası, doğrusu, sözün kısası.
- G52/7 **Muḥaşşal** ger ola sâkî şurāḫī
Güzeldir ola her ḳanda teferrīc
- K34/9 **Muḥaşşal** her neye meşğül olsa
nı derk itmede olupdur aḳder
- muḥibb [2]** Sadık, sadakatlı dost.
- K19/4 Hāliyā Gümrük Emīni Ḥazret-i İshāḳ
Ağa Kim **muḥibbū'l ḫayrı** ve'l-iḫsāndır bī-iştibāh
- muḥibb-i muḫliş [1]** Samimi dost. || Âşık.
- G316/2 Şaña düşdi gönül min-ḫikmeti'llāh
Muḥibb-i muḫlişim el-ḫubbu li'llāh
- muḥibb-i şadıḳ [1]** Gönülden ve sadakatle seven, gerçek aşık.
- Mu19/1 **Muḥibb-i şadıḳımdır** ol meveddet şāḫibi dil-ber
Müsemmāsi gibi ismi vedādi ḳalib ile aḫzar
- muḥibb-i şadıḳ ol- [1]** Gönülden ve sadakatle seven, gerçek aşık olmak.
- Kt18/17 **Muḥibb-i şadıḳ olduğı** ecilden devleti gibi
Anı maḫbūb idinmişdi ricāl-i devlet-i 'ulyā
- baḫr-i muḫiṭ [1]** Çepeçevre kuşatan, etrāfını çeviren, çevreleyen ihāta eden deniz.
- G212/7 Bilmezem **Baḫr-i muḫiṭden** mi çıkar başı anuñ
Dem-be-dem aḳar kesilmez çeşm-i nemnākiñ seniñ
- muḫkem [4]** Dayamlı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.
- G158/10 Anıñçün āsitāniñ rüz u şeb terk idemez Nebzī
Dil-i zān idüpdür kākülünle **muḫkem** istinās

- G254/2 Ne deñlü tır kim ğamzeñ urur bu sīneme her dem
Teraħhum eyleyüp la'liñ şarar zaħmım yine
muħkem
- K17/5 Hıulkuñla kıldıñ ħalkı bend ger **muħkem** u ger
müstemend
Aħlākıma eyler pesend pāy u gedā mır ü 'avām
- K13/52 Sirāc-ı ümmet olmuşdır ħadıs ile mübeyyendir
Anıñcün mezhebıdır fi'l-mezāhib **muħkem** ü aqvā
- muħkem ol- [1]** Sağlam, dayanıklı olmak.
- G264/12 Ne deñlü cevri iderse eyleyüp mihrini aġyāra
Yine ol mäh-rüya dem-be-dem şevkı **olur**
muħkem
- muħtāc-ı dermān [1]** Çareye, şifaya ihtiyacı olan.
- G21/10 Gel öldür bu dil-i mecrūhı luřt it
Anı **muħtāc-ı dermān** itme ey dā
- muħtār [1]** Hareketlerinde serbest olan, istediğini
yapmakta özgür olan. || Beğenilmiş, seçilmiş, seçkin, mümtaz.
- K8/32 Geçdi serir üzre buġün ol
Şimdi odur taħt ile **muħtār**
- muħtaş [1]** Bir kimse veya bir şey için ayrılmış
olan, özel. || Yalnız, tek.
- G171/2 Budur rüz-ı ezel rüzisi bi'n-naş
Saña 'izzet mezellet baña **muħtaş**
- muħtaşar [1]** Ayrıntılı olmayan, derli toplu, kısa,
öz, mücmel.
- K1/39 Kıl ħabibiñ ħubbına bu **muħtaşar** mecmū' ayı
Bir vesile zıkr-i ħayrı iktisāba ibtidā
- muħtaşar it- [2]** Kısaltmak, özetlemek.
- K8/45 **Muħtaşar it** eyleme taşvıl
Eyle hemin mā-ħazar ihzār
- K11/20 Sözi Nebzī uzadup eyleme taşvıl-i kelām
Ġaraññ neyse beyān eyle veli **muħtaşar it**
- muħterem [3]** Hürmet görmüş, muhterem, ihtiram
olunmuş. || Kıymetli ve şerefli kimse.
- G203/12 Raķibiñdir seni teşhīr iden hep
Yine yanıñda andan **muħterem** yok
- K19/2 Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı
Aġa Yarıcısı ola Ĥudā ola ki ol **muħteremiñ**
- Mr5/64 Kim redd idüp ister delil
Uşta bu nazm-ı **muħterem**
- muħterem kı- [1]** Hürmet görmek, hatırı
sayılmak, sözü geçer olmak.
- K36/15 Ĥudā-yı Zü'l-celāl devlet yanında **muħterem**
kılsun
İrişün nām u şanı ser-be-ser etraf u eb'āda
- muħterem ol- [1]** Hürmet görmek, hatırı sayılmak,
sözü geçer olmak.
- Mh4/7 Nā'il-i vaşlıñ olan **olur** cihānda **muħterem**
Fırķatiñle ey tabibim olmuşum şāhib verem
- muħterik [1]** Ateşte yanmış olan, içi yanan, yanıp
tutuşan. || Dokunaklı, etkili.
- G350/11 'Aşķ-ı cānān **muħterik** bir nārdır zāt-ı Leheb
İsterim olsun dil-i pür-süzum anıñla melā
- muħteşem [1]** Görkemli, ihtişamlı, debdebeli. ||
Kuvvetli, güçlü.
- K19/10 Oldı müyesser aña bu ħāne-i dildār u ferib
Menzili çün böyle gerek ancılayın **muħteşemiñ**
- Mu'izz [1]** Kıymet, itibar, büyüklük, yücelik
sahibi. || Allah (C.C.).
- Mr1/20 'An-ķarib fethiñle dil-şād it bizi yā Rabbenā
Yā 'Aziz ü yā **Mu'izz** ü yā Mübīn ü yā Cevād
- Mu'in [2]** Yardımcı, yardım eden anlamında
Allah'ın sıfatlarından biri.
- K16/5 Daħı ħāmī-i dīn oldur ġuzāta hem **Mu'in** oldur
İmāmu'l-müslimīn oldur odur nişin-i seccāde
- Mr1/16 Sen kabül eyle du'āmız yā Ġanī Perverdigār
Yā Naşir u yā **Mu'in** yā Mālike yevmi't-tenād
- muķabil düş- [1]** Karşı karşıya gelmek.
- G309/8 Tünd bād-ı cevriñe āhım ħavāle eyledim
Dirġüren şāhim **muķabil düşdi** şarşar şarşara
- muķabil ol- [1]** Karşısına çıkmak, karşı karşıya
gelmek.
- G35/8 Gelmez raķib-i tünd-ħū olmaz benimle rü-be-rü
Rezm-i cihānda hiç **muķabil ola** mı şir ile kelb
- muķaddem [2]**
1. Önde olan, önden giden.
- K32/8 Bu ġürüha 'acabā buġzı nedendir bilmem
Ki dem-ā-dem ġazab u ķahrı **muķaddem tāli**
2. Zaman bakımından daha eski olan, önce, evvel,
önceki, evvelki.
- K34/11 **Muķaddem** niçe dem bunda oturdı
Olup kesb-i 'ulüm ile hünerver
- muķaddem eyle- [1]** Takdim edilmek, sunulmak.

- K35/7 Velî bundan **muḳaddem eyleyüp** ḳaşd-ı tezevvüc ol
Dilerdi izdivâc içün bula bir nâhid-i 'azrâ
müm it- [1] Muma çevirmek. || Çok uysal hale getirmek.
- K34/6 Neye tuş olsa çeşmi taş olursa
Anı **müm itmesi** zihni muḳarrer
mü-miyân [4] Beli kıl gibi denecek kadar ince olan, çok ince belli. || Güzel, sevgili.
- G47/7 Gelürse ḥâfıra ol **mü-miyânîñ**
Deḳâyıḳda begim artar mebahis
- G276/2 Mâ-sivâdan fâriğ oldum düşeli 'aşḳa 'ayân
Ḳılca görünmez gözime dü-cihân ey **mü-miyân**
- G320/16 Dil-i bî-ğil ḡamîñla ḳılca ḳaldı
Düşüp ey **mü-miyân** ince ḥayâle
- G358/17 Münâsib ḥâline bir **mü-miyânı**
Sevüp terk eyle Nebzî ḳıl ü ḳâlî
muñ [1] Sıkıntı, dert.
- G2/6 Gel berü bâḡa şarâb u ḥüb ile kesb it feraḥ
Bâde vü maḥbûbdur 'uşşâḳa 'âlemde **münâ**
munazzaf [1] Temizlenmiş, paklanmış.
- G58/8 Muṭarrâ zülfün âb-ı Kevser ile
Munazzafdur muṭahhardır münâḳḳah
münis [3] Alışılan, cana yakın dost; sevgili.
- G146/8 Raḳîbîñ der-peyimden dür olur mı dâr-ı ḡurbetde
Gerek bir **münis** ammâ biliş olsa yâd el virmez
- K8/16 Gezdi bu dehr içre beşî dil
Bulmadı bir **münis** ü ḡam-ḥVâr
- Tc2/31 Ḳaldım yalunuz **münis** ü ḡam-ḥVâr daḥı yok
'Aḳl u dil ü cân sersem olup bezm-i belâda
munşab ol- [2] Birleşen, karışarak bütünleşen.
- Kt3/42 Hübüb-ı rîḥ-ı cennetle ola nâr-ı cehennem dür
Ola merḳadları ḥâkine âb-ı rahmetiñ **munşab**
- Tc1/61 Manşib ehli başına **munşab olur** zehr-i siyâh
Pâye-i 'izzet ser-â tâ-pâ yem-i cürm ü ḡünâh
muntaḳır [3] Bekleyen, gözleyen. || Arzulayan, ümit eden.
- G37/3 Bezme gel kim **muntaḳır** teşrîfine ehl-i mezâḳ
Bâde-i la'liñ umar meclisde tullâb-ı ḥayât
- K11/15 Dükeli **muntaḳır** it luṭfîña ey Bâr-ı Ḥudâ
Şeh-i Maḥmûda olan düşmeni zir ü zeber it
- Mr1/7 **Muntaḳırdır** kim ola luṭfîña tâ-ber feth-i bâb
Zerre iḥsân it ḳoma ol zâtı yâ Rab nâ-murâd
mür [1] Karınca. || Sevgilinin ayva tüyleri.
- G86/6 Başarsa zülfünü ḥattı n'ola 'aceb dañla
O mârdır ki görünmez bu **mürdur** ki ürer
mür u mâr[1] Karınca ve yılan.
- G77/18 Ger çemen yaḥud benefşe 'âşıḳa
Yârsız Nebzî görünür **mür u mâr**
murabbâ [1]
1. Şekerle kaynatılıp kıvamı geldikten sonra dondurulmuş meyve suyu tatlısı. || Koyulaşmış, yıllanmış şarap.
- G131/7 **Murabbâ** gül-be-şekkerdir deḥânîñ
Olupdur lebleriñ ḳand-ı mükerrer
2. Terbiye edilmiş.
- K26/14 Ḳaçan alam daḥı ben murḡ-ı şikârımı 'aceb
Şeh-bâz-ı ḳudsveş çün ki **murabbâ** degilim
3. Öğrenci, kul.
- G122/10 Gürüh-ı şâ'irâna tañ mı olsam Nebziyâ sâlâr
Bi-ḥamdi'llâh degil tevfiḳ-ı Ḥaḳ ile **murabbadır**
murâd [13] Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.
- G1/4 Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü sünbülhâ
Murâdım bu dem-â-dem âsitânîñda olam bende
- G34/13 Ne meşâyıḥ ne mürîd ü ne **murâd**
Ne ecânib ne 'adü vü ne ḥabîb
- G175/7 Bezme gelmekden **murâdı** görmek imiş rüyuñı
Şanma ey sâḳî dil-i 'uşşâḳa câm imiş ḡarâz
- G252/17 **Murâdım** Nebziyâ 'arz idi ḥâlim
Yüzime baḳmadı yalvarı gördüm
- G265/7 **Murâdımdır** mürüd-ı devr-i la'liñ
Dil-i âḡâhiñ ola aña mülhem
- G340/2 Felekden istedim gonca dutuşdurdı beni ḥâre
Murâdım virmedi ḥayfâ **murâdımcâ** nedir çäre
- G341/5 Neyleyem ḳoçmaḳ **murâdımdan** geçerdi biliñi
Cevr idüp bu dil-ḥazîne düşdi ḥançer araya
- G372/4 Sırışkim seylveş aḳup çemenzâr itdi etrâfım
Açıldı lüle vü sünbül **murâdım** verdi bitmez mi
- K24/9 Bulmaḳ **murâdıñsa** ḥacc-ı ekber
Dil şehrine gir olḡıl mücavir

- Kt10/17 Yâ Rab **murâdın** iki cihânda
Eyle müyesser idüp 'inâyet
- Ms2/22 Sînemde zaḥm-ı tîriñden şanur mısın cerâhat yok
Murâdım 'arz-ı hâl itmek durur bi'llâh nedâmet
yok
- N4/1 **Murâdım** Ka'beveş tavf eylemekdi küy-ı cânânı
Araya hâ'il olmaya idi ger şâm-ı hicrânı
- Tr1/19 yoḥsa taṭmak mı **murâdıñ** şikleri 'âlemde hep
şnî-gîr misin nedir ḥvâhişin için ey bî-edeb
- Murâd-ı devlet [1]** Devletin isteği, dileği.
- K36/9 **Murâd-ı devlete** baht-ı bülendi inzimâm ile
Olup begligle mümtâz oldu Boğdana firistâde
- murâd al- [1]** Arzusuna ulaşmak, dilediğine
kavuşmak.
- G63/12 Devlet anıñdır ki oldu bend târ-ı zülfüñe
'İzzet anıñdır ki **aldı** tîr-i ğamzeñden **murâd**
- murâd üzre [1]** İstenilen şekilde, arzu edildiği
gibi.
- Mş1/55 Şem'-i ümmîdiñ **murâd üzre** fûrüzân eylemiş
Eyleyüp bahtın ğuşâde dürlü ihsân eylemiş
- murâd vir- [1]** İsteği, arzuyu yerine getirmek.
- G340/2 Felekden istedim ğonca dutuşdurdı beni hâre
Murâdım virmedi hayfâ murâdımca nedir çâre
- murâda yit- [1]** İsteğine kavuşmak, dileği
gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.
- Tr1/43 işterim bâr-ı ḥüdâdan bir **murâda yitmesün**
behremend olmasun aşlâ oñmasun hem bitmesün
- murâdât [1]** Muratlar, istekler, arzular, dilekler.
- Mş2/8 Kaldı hicrân-ile ne vâşıl-ı cânân oldu
Ne ki bir ğayn **murâdât-ile** şadân oldu
- murâd-ı dil [1]** Gönülün muradı, arzusu.
- G244/4 Melâḥat taht-ı üzre müstedâm ol
Budur dâ'im **murâd-ı dil** ü ḥvâhım
- murâd eyle- [1]** İstemek, dilemek, arzu etmek,
amaçlamak.
- G158/7 **Murâdım eyledim** bi'l-cümle ḥâşıl istilâmından
O deñlü câm ile bezm içre itdim çün Cem istînâs
- murâdıñ ol- [1]** İstemek, dilemek, arzu etmek,
amaçlamak.
- K17/25 Kaşd u **murâdıñ** ser-be-ser **olsun** 'alâ-vefķı'l-
merâm
Bâğ-ı cihânda bülbüle artdıķça zâr u ğulgüle
- murâda ir- [1]** Çok istediği şeye kavuşmak, dileği
gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.
- N47/3 **Murâdına irişdir** nâ-murâdı
Cihânda ber-murâd olmak dilerseñ
- murahḥaş [1]** İzinli, ruhsat verilmiş.
- G171/10 Şehâ taḥdîd için dil kişverini
O ḥünî ğamzeler olmuş **murahḥaş**
- murdar [1]** Pis, kirli, temiz olmayan. || Günahkâr.
- G1/9 N'idersin cem' idüp ey ḥvâce bu **murâd** u
bismilhâ
Sevip zevķini aldanma bu dâriñ çün ki fânîdir
- murğ [2]** Kuş. || Gönül kuşu.
- Mh1/27 Havâda **murğa** ihsânîñ ider hem ḥüta deryâda
Eser luṭfün nesîmi seyyidâ her demde her-câda
- G154/4 Kânad aç tîr-i dildâr ile ey dil
Uçar mı **murğ** dime bâl ü persiz
- murğ-ı vaḥşî [3]** Yabani, gaddar, merhametsiz kuş.
|| Yabani, gaddar, merhametsiz gönül.
- G83/4 Derd-i hicriñle şehâ uçmak diler cân gövdeden
Murğ-ı vaḥşî gibi ğüyâ gözleri pervâzedir
- G342/8 Müşebbek dâmdır cismim ḥümâ-yı vaşlıña şâhım
Velîkin **murğ-ı vaḥşî** düşe mi bu âl ile dâma
- K4/6 Meşakḳat dâmina düşdüm yedigim dâne-i ğamdı
Kafesde şanasın bir **murğ-ı vaḥşî** gibiyim ḥayrân
- murğ-âb [1]** Ördek.
- G177/8 Cilve kıldıķça o gül-fem ğülsitânda şanuram
Şalınur çıķmış şudan ğüyâ ki **murğ-âbî** vü baṭ
- murğân [1]** Kuşlar, bülbüller. || Aşıklar.
- Mr5/33 Murğân uyandı sü-be-sü
Ĝülzâra ṭoldı ğüft-u-ğü
- murğ-ı bî-per [1]** Kanatsız kuş. || Gönül kuşu.
- G347/10 Kara ğünlerle ğarañu olsa tañ mı gözlerim
Murğ-ı bî-per gibi bî-pervâ tutuldum ağda
- murğ-ı zîbâ [1]** Süslü ğüzel kuş. || Gönül kuşu.
- G388/12 Himmetimle bu gönül irse merâmına n'ola
Murğ-ı zîbâdır ki ğöñlüm himmetim şeh-per gibi

- murğ-ı dil [6]** Gönül kuşu. || Âşığın gönlü.
- Tr2/70 Cem' olursuz 'ammeten ferdây kardaşım benim
Murğveş uçup bu dem çıktın aramızdan saña
- G157/7 Dâne-i hâliñ görüp pervâz iderken **murğ-ı dil**
Kara zülfün ağ ile tıtdı yerin kıldı kafes
- murūr it- [2]** Geçip gitmek.
- G224/3 Dâm-ı zülfünden halâş olmak diler mi **murğ-ı dil**
Geçmiş ol cânında el-ħak bâl ile perden degil
- K16/10 İrişdi Ka'be-i maşşüdına sa'y-i cemil ile
Bi-ħakkın Merve eyyâmı **murūr ide** Şafâlıkda
- G276/4 Ol iki şeh-bâz çeşmiñden halâşa çäre yok
Murğ-ı dil çün kâkül-i şeb-güñüñ itdi âşiyân
- N39/10 İrişdi Ka'be-i maşşüdına sa'y-i cemil ile
Bi-ħakkın Merve eyyâmı **murūr ide** Şafâlıkda
- G386/4 Görüp ol sâde-rüñüñ bâğ-ı ħüsnün şanmañız hâlî
Kıyup **murğ-ı dile** beñler siyeh zülfünü ağ itdi
- mürveş [1]** Karınca gibi, karınca misali.
- G175/5 Dâne imiş hâlden maşşüd olan **murğ-ı dile**
Kâkül-i hoş-büydân el-kışsa dâm imiş garaž
- G298/10 Ey ecel Nebzide hatm it eylegil ħalkdan ferâğ
Mürveş zîr-i zemîne taşımâ şimden-gerü
- G7/9 Āl ile şayd eylemişken Nebziyâ **murğ-ı dili**
Bir nigâh itmez yine ol gözleri ala baña
- muşaffâ [1]** Tasfiye edilmiş, pak ve saf kılınmış.
- murğ-ı hüma-pervâz [1]** Hüma gibi yükseklerde
uçan kuş. Hüma kuşu çoğu kez cennet kuşu olarak da
adlandırılan, görünmeyecek şekilde çok yükseklerde
dinlenmeksizin sürekli uçan, asla yere değmeyen -bazı
kaynaklarda ayakları olmadığı da nakledilir- efsanevi kuş.
(Batıslam, 2002, s.187)
- G168/5 Derd-i dürdiden **muşaffâ** olduğıyçün şüfiyâ
Bâde-i şâfî kadar gayrıda ħürmet yoğ imiş
- muşâhib [1]** Samimi arkadaş, sohbet arkadaş.
- Mh1/10 Nevâliñ zindesidir mürde-i faqr u fenâ cemmâ
Sen ol **murğ-ı hüma-pervâzsın** zıll-ı
zılâliñde
- G191/5 Hoş **muşâhibdi** baña hicriñ deminde düd-ı âh
Âh kim ol dağı tırmaz bir nefes yanında yok
- muşarraħ [1]** Açık söylenmiş, belirtilmiş, apaçık.
- murğ-ı ruh [2]** Ruh kuşu. || Can.
- G58/6 Ruħuñda âyet-i seb'u'l-mesânî
Müfesserdir mübeyendir **muşarraħ**
- Muşhaf [2]** Kitap, Kur'an. || Güzellik kitabı;
sevgilinin yüzü.
- G199/5 Bürümüş **murğ-ı ruħın** kâkül-i dil-ber çü şehâb
Deşt-i ħayretde baķuñ biz tımâna kuş şalanık
- G119/5 O zülf-i müşg-bü yâdıyla açdım fâl **Muşhafdan**
Açıldı Süretü'l-Ķadr uş hidâyetdir hidâyetdir
- G5/4 Hüdhüdâsâ dâ'imâ tapıñdadır
Murğ-ı ruħum ey şeh-i mülk-i Sebâ
- G177/3 Oldı yaħud ħaıt-ı Yâküt ile bir **Muşhaf** ruħı
Şan döküldi anda hem i' râb u hem yer yer nuķat
- murğ-ı seher [3]** Seher vakti kuşu, bülbül. || Gönül
kuşu.
- muşhaf-ı ħüsn [1]** Güzelliğın kitabı. || Kur'an-ı
Kerim.
- G19/11 Ey **murğ-ı seher** ġonca feryadıñı ġüş itmez
Bu nâliş ü sūzişler yâbâne degil mi yâ
- G58/4 Kaşın tuğrâsı bismi'llâha beizer
Yazılmış **Muşhaf-ı ħüsnünde** miftaħ
- G120/3 Şaķın aldanmayasın rengine ey **murğ-ı seher**
Gele ġün ġülüşene kim ġonca gider ħârı kalur
- muşhaf-ı rüy [1]** Yüzün kitabı. || Kur'an-ı Kerim.
- K28/5 ġül ruħuñ vaşfında çün **murğ-ı seher** açdım dehen
Eyledim her bir kelâmım misk ü 'anber-bâr ġül
- G242/10 Dehen ü kâkülün ârzüsü ile Nebzî didi
Muşhaf-ı rüyüñi aç Süre-i Ĥâ-mîm göreyim
- mü-şikâf [1]** Kılı kırk yaran, inceden inceye
araştırın. || Titiz, özenli.
- K26/13 Kaçan alam dağı ben **murğ-ı şikârımı** 'aceb
Şeh-bâz-ı ġudsveş çün ki murabbâ degilim
- murğveş [2]** Kuş gibi.
- K10/17 Müdekkik **mü-şikâf** u müstaķil re'y-i münirinde
İder mebhüt ser-cümle zevi'l-ebşâr u ârayı
- muşlh-ı şeydâ [1]** Meczubun iyileşmesi,
düzelmesi.
- G251/9 **Murğveş** pervâz iderken bu dili şayd eylediñ
Dânedir ol ħâl-i rû zülfün durur dâmım benim

- K26/16 Yine bu silsile-i 'aşkı taqup boynuma dost
Dönüp eydir ki bekle **muşlıh-ı şeydâ** degilim
muşta [1] Yumruk.
- K10/22 Anuñ memdüh-ı âfâk oldığı zâhirdir isminden
Ne lâzım **muşta** hâcet var mıdır zülfi-ı muţarrâyı
muştalah [1] Anlaşılmayan.
- G57/8 Kadd-i yâre beñzemez amma o serviñ kâmeti
Kıldılar 'akla mülâyim oldığıyçün **muştalah**
muķarin ol- [3] Galip gelmek, üstün gelmek.
- K14/18 Ola bu dâr içinde dâ'imâ emn ü amân-ile
Muķarin ola hem o dâr içinde hür u ğilmâna
- Kt3/22 Bu daħı oldı dâmâd aldı bint-i Fahr-i Kevneyni
Sipîhr-i 'izz ü rif'atde **muķarin oldı** mihr ü mâh
- Mh3/4 Ben kılurken pâdişâhım cânımı ta'yîn saña
Göz göre oldı **muķarin ol** seg-i bî-dîn saña
muķarrer [5] Kararlaşmış, karar verilmiş. || Kesin,
şüphesiz.
- G190/4 Mâh bî-mihr olmağ ile ayda bir olur hilâl
Bil bu kavlı-i mülzemi müsbet **muķarrer** bî-hilâl
- G209/11 Ğam-ı aġyâr ile ölmem **muķarrer**
Beni bu ġayret âħir ider ihlâk
- G316/6 Firâķiñla olursam cânâ minnet
Muķarrer bu imiş el-hükümü li'llâh
- K34/6 Neye tuş olsa çeşmi taş olursa
Anı mûm itmesi zihni **muķarrer**
- Mh4/9 Zannım oldur hicr-ile olmam **muķarrer** lâ-cerem
El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i hûrum el-amân
muķarrer eyle- [1] Karar vermek, kararlaştırmak.
- K12/14 Kal'a vü şehrin alup ġarât-ı emvâl eyleye
Çün **muķarrer eyledi** ol düşmenin cürmin hemân
muķarrer ol- [2] Kararlaştırılmış, kararı verilmiş.
|| Kesin, şüphesiz.
- G139/9 Bu imiş Nebzî **muķarrer oldı** taķdîr-i ezel
'Aşka mu'tâd olduġ uş taġyîr olup tedbîrimiz
- G156/3 Çün bu meclisten **muķarrer oldı** götürmek ayağ
Devlet el vîrsün şehâ şun idelim yek-dest-bûs
muķayyed [1] Baġlı bulunan, kayıtlı olan, önem
veren. || Önemli.
- Tc2/55 Nebzî olalı silsile-i zülfi **muķayyed**
Ey kâktüli leylâ didiler adına Mecnûn
- muķayyed ol- [1]** Gözetmek, korumak.
- G334/5 Zülfi-ı cânâna **muķayyed olmağ** istemiş raķîb
Dilerim bir ġün boġazım ġöreyim urġanda
muķbil ol- [1] Bahtı açık ve talihi, yüce mevki ve
makamlara erişmiş olmak.
- K33/6 Görün uş bu kes-i nâ-merdi vü nâ-kâbili kim
Nite müdbir durur ol zerrece **muķbil olmaz**
muķîm [1] İkamet eden, oturan.
- G111/2 Cemâliñ dil-berâ bâġ-ı Na'îmdir
Bu dil ol bâġda bülbulveş **muķîmdir**
muķîm ol- [1] Yerleşmek, ikamet etmek; bir işi
üstlenmek ve o ġörevi yerine getirmeye devam etmek.
- G38/17 **Muķîm ol** meykede küncünde dâ'im
Dilerseñ Nebziyâ bâķi sa'âdet
muķtezâ [2] Bir şeyin mucibi, icap ve iktizası,
neticesi.
- G148/7 'Aşka cevri ü cefâsı **muķtezâdır** ber-devâm
Luft u ihsânın o fettân ġâh ider ġâh eylemez
- G318/6 O kelbi ni'met-i vaşl ile tok it aç olayım ben
Zamâne **muķtezâsınca** cezâ-yı bâ-sezâ eyle
Muķtezâ-yı şehvet [1] Karşı cinse duyulan şiddetli
arzunun, cinsel isteġin neticesinde.
- K13/12 'Aşık u ma'sûk çatışmış birbiriyle kelbveş
Muķtezâ-yı şehvet olmuş 'aşk sevda kalmamış
muķâ' [1] İtaat olunan, boyun eğilen, başkasının
kendisine itaat ettikleri.
- G183/7 Ben muķî'-i emriñim emriñ **muķâ'**
Şaġha-ı ġalimde yazdım ġubbuñı
muķâbîk [1] Herhangi bir konuda karşılıklı olarak
anlaşmaya varan, anlaşan, birbiriyle uzlaşan, uygun, münasip.
- G8/2 Baña vaşlıñla raķîbe ġam-ı hicriñle cezâ
Ne muvâfiķ ne **muķâbîk** ne münâsib ne sezâ
mu'tâd [7] Âdet edinilmiş, alışılmış, alışkanlık
haline gelmiş.
- G238/2 'Aceb âvâre vü bî-kâr u pür-efkâr u ber-bâdim
Geleden bu ġarâb-âbâda her dem cevri **mu'tâdim**
- Ms2/6 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ **mu'tâd**
- Ms2/12 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevri ü cefâ **mu'tâd**

- Ms2/18 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ **mu'tād**
- Ms2/24 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ **mu'tād**
- Ms2/30 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād
Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ **mu'tād**
- G218/1 Cevr-i yâre ol kadar **mu'tād imişsin** ey gönül
Kim cefâsıyla sürür-âbâd imişsin ey gönül
- mu'tād ol- [2]** Alışkanlık hâline getirmek, âdet edinmek, alışmak.
- G79/1 Dil-i zârîñ neşâtı ğamla **mu'tād oldığındandır**
Sürür izhârını siz şanmañız şâd oldığındandır
- G139/10 Bu imiş Nebzî muqarrer oldu taqdîr-i ezel
'Aşka **mu'tād olduk** uş tağyîr olup tedbîrimiz
- mu'tahhar [1]** Kutlu, mübarek, maddi ve manevi olarak temizlenmiş.
- G58/8 Muţarrâ zülfün âb-ı Kevser ile
Munazzafdır **mu'tahhardır** münakkağ
- mu'talsam [1]** Büyülü, büyüleyici.
- G51/1 **Mu'talsam** zülf-i yâr ile şehâ oldı ruhuñ bir genc
Görüp 'uşşâkıñ anı hâşıl olmaz bildiler bî-renc
- mu'tarrâ [3]** Taze, taravetli, göz alıcı, parlak, revnaklı. || Kokulu, koku sürünmüş.
- G58/7 **Mu'tarrâ** zülfün âb-ı Kevser ile
Munazzafdır mu'tahhardır münakkağ
- G317/5 Zenağdânîñ **mu'tarrâ** sîb-i cennâta müşâbihdir
Şehâ var ise gird-â-gird 'anber-büy hâl anda
- K23/23 Dimedim mi saña Nebzî ki perîşân olma
Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki **mu'tarrâ** degilim
- mu'teber [1]** Üstün ve değerli kabul edilen, makbul.
- M4/6 Nezâfet şâhibi bir pâkverdir
İşe yaradığından **mu'teberdir**
- mu'teber gel- [1]** İtibarlı, geçerli olmak.
- G153/10 Fedâ-yı cânda cânâna tekâsül itme ey Nebzî
Bu hâlet ehl-i 'irfân arasında **mu'teber gelmez**
- mu'teber ol- [1]** İtibarlı, değerli olmak.
- G375/8 Tâcim gibi başımda korum anı ki zîrâ
Pâ-mâl-i rehi olmağ ile **mu'teber oldı**
- mu'terif [2]** Kabul eden, tasdik eden, itiraf eden.
- Kt3/63 Hüşüşâ **mu'terifdir** zenb ü taşîrine ol bende
Dağı 'ucb u tekebbür eylemez a'mâl ü tâ'atle
- Kt18/8 Olup kâmil mükemmel nîk-hüyuyla dağı ekmel
Kemâlâtına cümle **mu'terifdir** pîr ile bernâ
- mu'tî-i emr [1]** Emre itaat eden, itaatkâr.
- G183/7 Ben **mu'tî-i emriñim** emriñ mu'tâ'
Şağha-ı kalbimde yazdım hıbbuñı
- mu'tlağ [2]** Kesin olarak, mutlak surette, mutlaka, hiç şüphesiz.
- G201/1 İderler cân u dil teslîm reh-i 'aşkıñda bil **mu'tlağ**
Saña 'uşşâk-ı pür-şevkıñ habîbim anadan eşfağ
- G359/7 Vaşl hengâmında **mu'tlağ** zülfüne bend oldığım
Kayd-ı hicriñden hâlâş olmak durur ey sâde-rüy
- mu'trib [1]** Bir musiki aleti çalan kimse. || Sevgili.
- N23/4 Ğoncadır güyâ piyâle mey durur şebnem dağı
Bâğbân sâkî durur **mu'trib** dil-i üftâdedir
- mu'trib ü sâzende [2]** Çalgıcı ve sazende, saz çalan çalgıcı.
- G243/7 Derün-ı meclisînde **mu'trib ü sâzendeyim** güyâ
Ney itdim nâlemi bi'llâh hem sînem rebâb itdim
- G75/11 Bezm-i firâkıñda bugün **mu'trib u sâzende** gibi
Sînemi def kâddimi çeng nâlemi ney itdi keder
- mu'tribâ [1]** Ey çalgıcı! Ey sazende!
- G348/10 Kılca kaldı cân u ten oldı za'îf ü bî-nevâ
Sâz-ı 'aşka **mu'tribâ** bu tarza târ oldum hele
- mu'trib-i mestâne [1]** Sarhoş gibi kendinden geçmişesine gazel okuyan, şiir okuyan.
- G189/5 Meclis-i 'uşşâkda bir **mu'trib-i mestaneyim**
Ney durur âh u figânım sîne-i pür-yâre def
- muttaşıl it- [1]** Bitiştirmek.
- G273/5 Zerreves evc-i 'alâya **muttaşıl ider** 'urüc
Âsitânînda vücüdün hâke yeksân eyleyen
- mu'vaffağ eyle- [2]** Başarılı kılmak.
- K14/16 Dağı hem 'âkıbet îmân u Qur'ân-ile hatm eyle
Karîñ-i mağfired idüp **mu'vaffağ eyle** Rıdvâna
- Kt8/5 'Aceb hayrâta sâ'idir **mu'vaffağ eylesün** Allâh
Kemâle irişüp mazhar ola hem lutf-ı Mennâna
- mu'vâfık [3]** Münasip, uygun. || Layık, yaraşır.

- G8/2 Baña vaşlınla raķibe ğam-ı hicriñle cezā
Ne **muvāfiķ** ne muṭābık ne münāsib ne sezā
- G259/10 Dil zevrakını şaldım gird-āb-ı belā içre
Eser mi **muvāfiķ** yıl yaħud ķala mı bilmem
- K10/16 O Sultānu's-selāfın Ğazret-i Sultān Mahmūd kim
Muvāfiķ ħukm-i taķdīre olur tedbīr ile rāyı
- dost-ı muvāfiķ [1]** Uygun, münasip sevgili.
- Tc1/14 İbn-i vaķt olmuş bu dem cümle ħalāyık ey 'amū
Şuretā **dost-ı muvāfiķ** līķ ma'nide 'adū
- muvāfiķ ol- [1]** Uygun olmak, münasip olmak.
- Mş1/39 Kim **muvāfiķ olmadı** bir ħāline ħāl-i cihān
Ħubb-ı dünyāyı koyup pes māliħulyādan kes el
- muvāşıl ol- [1]** Ulaşmak, erişmek.
- G342/1 **Muvāşıl olmağ-ile** dil-berā la'l-i lebiñ cāma
El üstünde tutarlar şöyle lāyık oldu i'zāma
- mūye [1]** Sesli ağlama, hıķkırā hıķkırā ağlama. ||
Çok ağlama, hiçbir şey yapmadan sadece ağlama.
- G369/5 Rüz u şeb bülbül gibi **mūyeñdeyim** ey ğonca-fem
Rüy-ı gülde dāne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
- mūy-ı rüy [2]** Yüzdeki sakal, bıyık.
- K6/13 Ceng iderken **mūy-ı rüyumla** kesüp başım ķamu
Dest-i berberde mübāriz gibi ol tiğ-i berān
- mūy-ı zülf [1]** Sevgilinin saç lülesinin teli.
- G370/11 Değil ancak dil-i şeydā o **mūy-ı zülf** ile beste
Ki bir tāryla bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfānı
- mużā'af [1]** Kat kat, iki kat, eğilmek iki büklüm
olma.
- G184/3 Ža'f-ı dil oldu **mużā'af** gitdi a'zādan kuvā
Kalmadı ħiss-i başar hem lems ü şetm ü zevķ u
sem'
- mużaffer ķıl- [1]** Üstün getirmek, zaferler
kazandırmak.
- K9/16 Luṭfuñ-ile düşmenin idüp ħaķīr
Ķıl mużaffer 'askerini yā İlāh
- mużtarib [1]** Sıkıntılı, ıstıraplı.
- G52/13 Niçe cān **mużtaribdir** hem-çü Nebzī
Kılayım dir varup ben de teferrūc
- mübārek [1]** Çok saygı değer, ħürmete lāyık,
muhterem. || Hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes.
- G250/7 **Mübārek** bād idüp ħiç gelmediñ bu bezm-i 'uşşāķa
Nedir bilsem bu deñlü nefretiñ ey çeşmi mestānım
- mübāriz [1]** Mücadeleye girişen, muhalifiyle
mücadele eden kimse.
- K6/14 Ceng iderken müy-ı rüyumla kesüp başım ķamu
Dest-i berberde **mübāriz** gibi ol tiğ-i berān
- mübelliğ [1]** Bir emri veya haberi yerine ulaştıran,
bildiren, tebliğ eden. || Büyük cāmilerde cemaatle namaz
kılınırken imamın söylediklerini yüksek sesle tekrar etmek
suretiyle son cemaat yerinde veya dışarıda namaz kılanların
imama uymalarını sağlayan kimse.
- Kt1/5 **Mübelligsin** fetin hem şāf u el-va'dü'l-emīnsin
hem
Emīnu'llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu'llāh
- müberķa' [1]** Yüzü peçeyle örtülü, peçeli. ||
Görünmeyen.
- G58/1 **Müberķa'** rüyüñ uş mir'āt-ı eşfāħ
N'ola 'aşıkların görşünler eṭfāħ
- müberrā [1]** Ayrılmış, sıyrılmış, arınmış.
- G196/5 Ħvāb-ı ğafletden **müberrādır** zamān-ı ħaşre dek
Çeşm-i pür-ħunun kim eyler ey ğöntül bīdār-ı 'aşķ
- mübeyyen [2]** Açıklanmış, açıkça bildirilen, beyan
edilmiş. || Aşıkār olan.
- G58/6 Ruħuñda āyet-i seb'u'l-mesānī
Müfesserdir **mübeyyendir** muşarraħ
- Kt3/51 Sirāc-ı ümmet olmuşdır ħadīs ile **mübeyyendir**
Anıñçün mezhebdir fi'l-meżāhib muħkem ü aķvā
- Mübīn [1]** İyiyi kötüyü, doğruyu yanlış
birbirinden ayırt eden, açıkça ortaya koyan Allah.
- Mr1/20 'An-ķarīb fethiñle dil-şād it bizi yā Rabbenā
Yā 'Azīz ü yā Mu'izz ü yā **Mübīn** ü yā Cevād
- mübtelā [4]** Bir şeye kendini kaptırmış olan,
tutulmuş, düşkün, aşık, tutkun.
- G272/2 Dil-i bī-çāre i' rāz eylemezken her belāsından
Belā bu ol perī-peyķer kaçar ben **mübtelāsından**
- G364/10 Nedir feryād u zānīñ Nebziyā bülbül gibi her dem
Bu bāğ içinde senden ğayrı çevre **mübtelā** yok mı
- K2/68 Ey ṭābīb-i rüz-ı maşer ķıl şefā'atle 'ilāc
Dā'-i 'işyān ile olmuşlar ķamusu **mübtelā**
- Ms3/7 Görüp rüyüñ civānā 'aşık oldum **mübtelāyım** ben
O tār-ı zülf-ile merbūt-ı zencīr-i belāyım ben
- mübtelā ol- [1]** Alışmak, düşkün olmak, tutulmak.

- Ms4/10 Başıma bi'llāh üşürdün şimdi zembür-ı belā
Olduğum zîrâ ki bildiñ derd-i 'aşka **mübtelâ**
- mübtelâsı ol-[1]** Aşğı, tutkunu olmak.
- G376/2 Yine bir nâzenîniñ **mübtelâsı**
Olup dil artdı endüh u belâsı
- mübtelâ-yı derd-i 'aşk ol- [1]** Aşk derdinin tutkunu olmak.
- G29/3 **Mübtelâ-yı derd-i 'aşk oldı** dil-i sevdâ-zede
Senden özge derd-i bî-dermânına bulmaz tabîb
- mübtelâ [1]** Değersiz, düşkün. || Ortalığa düşmüş kimse.
- Mş1/45 Añlağıl qadr ü veķârñ itme kendiñ **mübtelâ**
Geç geçenden yarınıñ var şâhibi budur mesel
- mübtelâ [1]** Herhangi bir amaca erişmek, bir kuvvete karşı koyabilmek için bir kişi veya topluluğun güçlü, sürekli çabası, savaşımları.
- K2/17 Pek Hādîdü'l-ķalb münāfıķdır iden **Mübtelâ**
Yevm-i Cum'a imtiħân olsa revâ ba'de's-şalâ
- mübtelâ [1]** Güzel olan, güzel.
- K33/16 Anasın s.kıdığım ol zışt münāfıķ yüzli
Nerede varsa o meclisde **mübtelâ** olmaz
- mübtelâ ol- [1]** Komşu olmak, bir mabet veya tekkenin etrafında oturan ve oradan ayrılmayan kimse.
- K24/10 Bulmaķ murādñsa ĥacc-ı ekber
Dil şehrine gir **olğul mübtelâ**
- mübtelâ [1]** Cilâlanmış, parlatılmış, cilâlı, parlak.
- K14/5 **Mübtelâ** müntehâ hem-pâ olupdur Beyt-i Ma'mûra
Maťaf olsa 'aceb midir gürüh-ı nev'-i insâna
- mübtelâ-hâne [1]** Cilâlanmış, parlatılmış, cilâlı, parlak ev.
- Kt8/10 Hızâsında yapup bir maħfil-i kâh-ı behiştâsâ
Ola tâ o **mübtelâ-hâne** eyvân u kâşâne
- mübtelâ it- [1]** Parlatmak, cilalamak.
- G172/9 Yine mir'ât-ı diliñ Nebzî **mübtelâ ideğör**
Mey-i nâb ile ki çün jeng-i elem eyledi paş
- mübtelâ kıl- [1]** Parlatmak, cilalamak.
- G73/1 'Alemler kılan **mübtelâ ol** meh-i enver midir
Yoħsa ol burc-ı melâħat üzre sa'd aŗter midir
- mübtelâ [3]** Katksız, karışksız, saf, hâlis. || Temiz ruh.
- G74/8 Hemñ kâķül müje ebrü görñtür şüretinde mü
Hemânâ ehl-i cennetveş ten-i pâķi **mücerreddir**
- G290/10 Melâmet kılmasunlar Nebziyâ bu nazm-ı bî-dâdı
Kim andan kaşdıımız budur **mücerred** bir kelâm olsun
- G368/5 Ehl-i cennetveş **mücerreddir** ten-i pâķiñ seniñ
Var ise atñ ferişteħdir aññ ĥurâ gibi
- mücerred [1]** Gözle görñlür, elle tutulur şekilde olan, cisim hâlinde bulunan.
- G131/12 Bu ĥüsn ü ĥulķ ile deyr-i cihânda
Mücerred nürsın ruh-ı muşavver
- mücerred [1]** Değeri taşlarla süslenmiş. || Üstün nitelikleri bulunan, kıymetli.
- K14/20 Şaded neyse beyân idüp eziyyet virme iħvânâ
Mücerred ĥarf ile târiħ-i sâlin eyleyüp i' lân
- mücerred ĥarf ile [1]** Mücerredten ĥarflerle, özenle.
- Kt15/9 **Mücerred** ĥarf ile fevtine Nebzî
Didi târiħ uçmağâ ķanad aç
- mücerred ol- [1]** Kısaltılmış, özetlenmiş olmak.
- G217/10 Ola kim raħm ide aħvâliñe ey Nebzî-i şeydâ
Mufaşşal 'arz-ı ĥâl eyle o şâha **olmasun mücerred**
- mücerred [3]** Cürüm ve kabahat işleyen, kabahatli, suçlu. || Günahķâr.
- K2/51 Müznib ü **mücerred** günehķâr u zelîl ü hem sefîl
Rû-siyeh bir nebze-i kemterdir illâ bî-riyâ
- K32/57 Ne ķadar cimri vü bî-baħt ne ķadar **mücerredsem**
Umarım senden İlahî yine feruħ-fâli
- Tr2/80 Ni'met-i 'uzmâ-yı dîdârıyla minnet eylesün
Cümleden **mücerred** zenib Nebzî ķarındařın daħı
- mücerred [4]** Şarap. || Devamlı, daima.
- G124/3 Çeşm-i mestiñ yiyüp içdiği **mücerred**
Cigerim pâresi hem ķanımdır
- G365/3 **Mücerred** elde mül olsa ķâse olsa
Hem olsa gül gññilde olmasa hem
- G307/17 Nebzî-i şeydâ düşüp 'aşka **mücerred**
Bu şitâb ile zihâbın ķancaru
- K17/18 Virdi budur rüz u leyâl mesrür ol görme melâl
İķbâl u devlet bi'l-kemâl olsun ĥuzuruñda **mücerred**
- mücerred iç- [1]** Şarap içmek. || Sürekli içmek.

- G156/5 Zehr ola şimdi hele **içsün** huzûrunda **müdâm**
Kâfir-i bi-dîn ü millet ol raķib-i martalus
- müdâm ol- [3]** Sürekli olmak, sürüp gitmek, devam etmek.
- G79/10 Saçı leylâ lebi şîrîn diyü şöhet bulup dilde
Müdâm oldukları Mecnûn u Ferhâd olduğındandır
- G282/1 Vefâ vü şefkatiñ ben kuluña şâhâ **müdâm olsun**
Diyem tâ ben saña 'ömrüñ efendim müstedâm olsun
- Kt6/10 Cihân ol zıll-ı Hâķķiñ sâyesinde oldı âsüde
Müdâm olsun anuñ zâtı serîr-i 'arş-ı âsâda
- müdâvâ it- [1]** Derde deva olmak. Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.
- Mr40/11 Düşdün çü 'aşķa **itme müdâvâ**
Bîmâr-ı 'aşķa dermân bulunmaz
- müdbir [2]** Tâlihi kendisine yüz çeviren, tâlihsiz, bahtsız, bedbaht kimse.
- G232/5 O **müdbir** rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb
'ırzın
Görüp ayaķda ben hürmetle tutdum anı kaldırdım
- K33/6 Görün uş bu kes-i nâ-merdi vü nâ-kâbili kim
Nite **müdbir** durur ol zerrece muķbil olmaz
- müdbir ol- [1]** Talihsiz, bedbaht olmak.
- Mh1/21 Ne deñlü **müdbir olsa** mazhar-ı luţfuñ olur maķbül
Siyeh hâke nigâh itseñ olur iksîr-i a'zam ol
- müdde'î 'aşķ-ı dil-ârâ [1]** Sevgilinin aşķının düşünçesi, iddiası.
- G310/7 **Müdde'î 'aşķ-ı dil-ârâyı** idermiş da'vî
Müdde'â sâbit ola mı budala miş yaş-ile
- müdde'â [3]** İddia edilen, ısrarla savunulan husus, görüş, maksat, fikir, düşünce.
- G307/10 Tâlib-i dîdâr olan 'aşķ degil
Müdde'âsı kızbdır yalandır o
- G310/8 Müdde'î 'aşķ-ı dil-ârâyı idermiş da'vî
Müdde'â sâbit ola mı budala miş yaş-ile
- G215/14 Da'vî-i 'aşķ eylemişsin Nebziyâ çün kim bugün
Müdde'ânı lâ-cerem bürhân ile isbât gerek
- müddet-i a'mâr-ı âdem [1]** İnsan ömrünün süresi.
- K5/1 **Müddet-i a'mâr-ı âdem** her ne mikdâr olsa çoğ
'Âķibet tomâr-ı 'âlemden olur bir demde yoğ
- müddet [1]** Süre, zaman, vakit.
- K35/13 İrişdi rüz u hafta mâh ile çün **müddeti** töldi
Toğurdı bir sülâle kim yüzi ke'ş-şemsi fi'l-azvâ
- müdebbir [4]** İdare eden, yöneten. || İş ve davranışlarının sonucunu inceden inceye düşünerek hareket eden, tedbirli ve ihtiyatlı davranan.
- K36/5 **Müdebbir** 'âķil ü hoşyâr u şâhib-rây u bi-hem-tâ
Nazîri yokdur emsâli miyânında bu esnâda
- Kt17/6 Tarîķiñda nazîriñ yok olup bî-misl ü bî-hem-tâ
Suhanver maşlahat-perver **müdebbir** 'âķil ü dâñâ
- Kt18/14 O mîr-i bî-nazîr u hüşyâr u 'âķibet-endîş
Müdebbir 'ârif ü zü'l ibtişâr u 'âķil ü dâñâ
- M4/8 Müşekkel şüreti hem rişî vardır
Müdebbirdir her evde işi vardır
- müdeķķâķ [2]** Dikkatle inceleyen, araştıran, tetkik eden.
- K10/17 **Müdeķķik** mü-şikâf u müstaķil re'y-i münîrinde
İder mebhût ser-cümle zevî'l-ebşâr u ârâyı
- K36/4 Sezâ-yı manşib u mîr-i mubaşşır bir hüner-perver
Mükemmel ma'rifet-güster **müdeķķik** lafz u ma'nâda
- müdevvir [1]** Döndüren, çeviren kimse. || Evirip çeviren, yöneten kimse.
- N51/1 Mihr mâ'ildir **müdevvir** müstenîr meh rüyuña
Müşk mecnûn-ı müselseldir mu'anber müyuña
- müdgam [2]** Başka bir şey içine sokulmuş, ithal edilmiş.
- G264/14 'Aceb meħrem mi yokdur Nebziyâ izhâr kılmazsın
Derüñuñda ħalupdur dürr-i meknünveş bu ħam
müdgam
- mü'ebbed [1]** Sonsuz, ebedî, dâimî.
- G74/12 Hezârân sîneyi mecrüh ider bir tîr-i ħamzeyle
Kemân-ebürü şanur bu ħübluħuñ bākî **mü'ebbeddir**
- merd-i mü'eddeb [1]** Yiğit terbiyeli, edepli, uslu.
- G147/9 Beste-leb **merd-i mü'eddebdir** dil-i Nebzî bu dem
Râz-ı 'aşķ-ı yâri şaķlar kimseye fâş eylemez
- mü'ekkel [1]** Vekil edilen kimse, vekil tayin olunmuş olan.
- Kt10/13 Bu emre illâ oldı **mü'ekkel**
Aħmed Aħa ol şâhib dirâyet
- mü'ennes [1]** Dişi, kadın.
- G34/15 Ne **mü'ennes** ne muħannes ne ki ner
Ne ħulâm-pâre ne zen-dost-ı zenîb

- mü'essir [2]** Tesir eden, tesirli, etkili, etkileyici.
- G169/1 Rîk-ı dil-ber kim **mü'essirdir** dilâ tîz-âbveş
Nüş iden olur olursa şeyh-i fânî şâbveş
- G277/5 **Mü'essir** seng-i hârâya bu âhım ey dil-i dil-ber
Velîkin saña te'sîr itmez andan sen dağı serdsin
- mü'ezzin [3]** Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okumakla görevli kimse.
- G34/1 Ne **mü'ezzin** ne imâm u ne haţîb
Ne müneccim ne mühendis ne taţîb
- G234/4 'Aceb mi mescide varmaz isem ben
Mü'ezzin ne imâm u ne haţîbim
- Kt19/5 **Mü'ezzin** idi anda niçe demdir
İderdi halkımı da 'vet ila'llâh
- müferrih [2]** Ferahlık veren, iç açıcı. || Güzel, hoş
giden.
- K14/7 **Müferrih** dil-pesend ü rüşenâ-yı dîde-i dildir
Münakkaş çâr-erkânı müsellemler hoş kâşâne
- K19/9 Bu **müferrih** mevzi'e Nebzî o zât-ı pür-kerem
Eyledi târîhi gibi vaz'-ı mihrâb-ı İlâh
- müfesser [2]** Tefsir edilmiş, açıklanmış, manası ancak açıklama ile anlaşılmaşayet veya hadis.
- G58/6 Ruhuında âyet-i seb'u'l-mesânî
Müfesserdir mübeyyendir muşarrah
- G102/3 Ruhuında ve'd-đuhâ naşısı **müfesser**
Şaçında âyet-i ve'l-leyl hâldir
- müfsid [2]** Ara bozan, bozgunculuk yapan, fitne fesat çıkaran kimse. || Bozguncu, karıştırıcı, fesatçı, fitmeci.
- G192/12 Senden ayru düşmüşüm bir bed-likâ mekrûha kim
Yüzi kara **müfsid** ü mekkâr u bir 'âk u 'alak
- K33/7 Be ne mekrûh u ne **müfsid** ne menend mubtal imiş
Bu cihân içre bir anuñ gibi bâtil olmaz
- müfte'ilün[2]** Müfte'ilün tefilesi.
- K8/49 Müfte'ilün **müfte'ilün** fâ'
- K8/49 Müfte'ilün **müfte'ilün** fâ'
- müfteris [1]** Avını parçalayarak yiyen, yırtıcı hayvan. || Vahşi, zalim.
- G126/2 Yüzün mihrine ey meh ol siyeh kakül olupdur ebr
Veräsından velî 'uşşâk olurlar **müfteris** çün bebr
- mühendis [2]** Mesleği mühendislik olan kimse.
- G34/2 Ne mü'ezzin ne imâm u ne haţîb
Ne müneccim ne **mühendis** ne taţîb
- G193/16 Kaşların resmin görüp yapmış şehâ
Ol **mühendis** yapıdı çün Kısraya tāk
- müheyyâ [2]** Hazır, âmâda, mürettep.
- G4/4 Bir hânde kılsañ 'âşîka bulur şafâ-yı bî-kerân
'Unf u ğazab lîkin 'akîbinde **müheyyâdır** kaţâ
- K3/13 Buyur cânâ **müheyyâ** hâne-i mihmâne-i zîbâ
- müheyyâ eyle- [1]** Hazır etmek, hazır hâle getirmek, tertip etmek.
- G287/3 Kurs-ı dâğım pâre-i bağırm **müheyyâ eyledim**
Çeşm-i mestânem gerekdir meclis içre guşt u nân
- mühezzib [1]** Düzenleyici.
- Tc1/26 Ma'rifetle olsa bir kişi cihânda bî-menend
Tab'-ı nakkâdı **mühezzib** zihn-i pâki ser-bülend
- mühmel [1]** İhmâl edilmiş, boşlatılmış, hâli üzere bırakılmış, terk edilmiş.
- Mu32/2 Biz iki yüz yavru uçurduk yuvadan bülbülâ
Var yüri sen âşiyânında otur **mühmel** helâ
- mühmelât [1]** Anlamsız ve mânâsız boş sözler.
- Kt10/28 Üç vech iledir menkûta harfi
Hem **mühmelâtı** dağı şarâhet
- mühr [2]** İşaret, mühür, iz.
- G171/5 Güzellik **mühri** olmayaydı ağzın
Olur mıydı tudağın la'lden faş
- G321/3 Reh-i 'aşkında o zerre dehenin **mühri** ile
Yüri yog ol a gönül varını sen terk eyle
- mühr-i vedâd [1]** Sevgi, muhabbet, dostluk damgası.
- G123/5 Dil-i sengîniñe başılsa n'ola **mühr-i vedâd**
Be ne maşnû' u ne maţbû' u ne dil-keş başılır
- mühtedâ [2]** Hidayete ermiş, İslâmiyete girmiş, doğru yolu seçmiş olan.
- K2/74 İtmüşüz bâ-hasb-i tākâ sünnetiñle istinân
Olmuşuz hamd ola hâbl-i şer'atıñla **mühtedâ**
- G127/6 Zülfünde kalsa gönülüm dendân ile bulur yol
Güyâ ki leyl içinde necm ile **mühtedâdır**
- mühtedî [1]** Doğru yola giren, hidayete eren kimse.

- K1/17 Küllühüm encümdür eyile iktidâ ol **mühtedî**
ümle âlî-kadr ü enseb intisâba ibtidâ
- müjde** [2] Müjde, güzel haber, sevinç haberi, muştı.
- G322/12 Çün yasağ olmuşdı dün mey-hânedede nüş itmege
Müjde açmışlar bugün mey-hâneyi gördüm yine
- K22/1 Tamâm oldı şumâr-ı rüz-ı rüze **müjde** ey yârân
Hilâli toğdı Şevvâlin çünân ebrü-yı meh-rüyân
- müje** [5] Kirpik. || Sevgilinin ok gibi batan, yaralayan kirpikleri.
- G74/7 Hemîn kâkül **müje** ebrü görünür şüretinde mü
Hemânâ ehl-i cennetveş ten-i pâki mücerreddir
- G102/1 **Müjeñ** dirler şehâ tîr-i eceldir
Tutarsa sineme gâyet mağaldır
- G112/3 Atarsın sîneye her dem **müjeñ** tîrin kemân-ebürü
Belî dil murğını sayd itmege tîr ü kemân ister
- G169/3 Câmî'ü'l-hüsün olsa vechi var cemâ'at uş **müje**
Bîñî vü ebrülarıdır minber ü mihrâbveş
- G390/1 **Müjeñ** tîr ebruvânîñ ey gözi cādü kemân oldı
Nişânî tabla-ı sinem dil ü cânım revân oldı
- müjgân** [4] Kirpik. || Sevgilinin ok gibi batan, yaralayan kirpikleri.
- G24/10 O hünî dîde bir 'ayn-ı şafâdır
O 'ayn-pâkedir **müjgânî** câ-rüb
- G40/4 Ebrüları keş hançer-i bürrâna müşâbih
Müjgânî hemân her biri bir tîr-i celâdet
- G167/5 Ğamzeler hançer imiş **müjgân** tîr ebrü kemân
Dil-berîñ gencîne-i hüsünde zülfi mâr imiş
- G243/13 Seherle tâ-seher **müjgânî** Nebzî bendeñîñ cânâ
Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i h'vâb
itdim
- müjgân u ebrü** [1] Kirpikler ve kaşlar.
- G301/12 Rûh-ı revândır nev-res civândır
Tîr ü kemândır **müjgân u ebrü**
- mükâfat** [1] Bir başarının, iyi ve güzel bir davranışın karşılığı olan şey, ödül.
- G43/8 Gel imdi şabr kıl eş-şabru hayır
Ola tâ şabr ile hâşıl **mükâfat**
- mükedder** [2] Kederli, gamlı, üzgün, mahzun. || Saf ve berrak olmayan, bulanık.
- G338/6 Be şüfî kalbîni şâf it kederden
Mükedder kalbe olur mı ri'âyet
- K34/18 Duğul-i şehri-İslâmbul kıldı
Ğulam-ı dil olup yine **mükedder**
- mükedder ol-** [1] Bulanık, kirli, paslı olmak. || Kederli olmak.
- K31/3 **Mükedder oldı** halk cümle enâma merg-i 'âm oldı
Kazâ'ullâh cârî oldı şeyh u şâbb u ma'sûma
- mükemmel** [5] Olabileceği en üstün, en kusursuz şekilde olan, eksiksiz, kusursuz, tam.
- B4/1 Görüp hüsün **mükemmel** 'aşıkânî şâd-kâm itdi
Edâ'-ı şükr için bu ni'mete hamde kıyâm itdi
- Mu28/2 İsteseñ ol nev-resin ismin diyüvirem saña
Eyleyüp luftuñ **mükemmel** iki pul virgil baña
- G274/4 Kan karışmış eşk-i çeşmim akdı la'liñ yâdına
Ravza-ı cennet gibi hüsünüñ **mükemmel** ber-devâm
- K36/4 Sezâ-yı manşib u mîr-i mubaşşır bir hüner-perver
Mükemmel ma'rifet-güster müdekkâk lafz u ma'nâda
- Kt18/7 Olup kâmil **mükemmel** nîk-hüyuyula dağı ekmel
Kemâlâtına cümle mu'terifdir pîr ile bernâ
- mükemmel hüsün** [1] Kusursuz güzellik.
- G393/1 Görüp **hüsünüñ mükemmel** 'aşıkânî şâd-kâm itdi
Edâ'-ı şükr için bu ni'mete hamde kıyâm itdi
- mükerrem ol-** [1] Saygıdeğer olmak.
- Kt3/40 Dağı aşhâb u ahkâb-ı güzîn-i Seyyidü'l-Kevneyn
Kîrâm-ı dîn ü milletdir **mükerrem olalar** hep
- mükeyyif** [1] Kahve, sigara, içki gibi keyif veren; sarhoş eden şeyler.
- G134/5 Mey-i nâbı şanemâ şanma **mükeyyif** ancak
Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek şu bilürüz
- mükriil** [1] Kur'an-ı Kerim'i kurallarına uygun okuyan. || Müezzin.
- K33/32 Ya dağı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi
Dir isem Gürcî velî Gürcide **mükriil** olmaz
- mül** [2] Şarap. || Aşkın verdiği zevk, sefa.
- G265/3 Müdâm elde **mül** olsa kâse olsa
Hem olsa gül gönülden olmasa hem
- Mş2/56 Tağıla kâkül-i dil-ber gibi sünbül mi kâla
Yıkıla mey-kede hum ola şikest **mül** mi kâla
- mül id-** [1] Şarap içmek.
- G82/9 İderim eşkimi mül bağırmı büryân Nebzî
Bize bu 'âdeti Cemşîd ile çün Cem kıdılar

- mülâhhaş [1]** Özetlenmiş, özeti çıkarılmış.
- G171/4 Müsellem habbezâ zât u şifâtın
Şıfâtın münteħab zâtın **mülâhhaş**
- mülâyim [1]** Mülâyim, müşfik, şefkatli, sevecen, latif, okşayıcı, yumuşak.
- G57/8 Kadd-i yâre beñzemez ammâ o servin kâmeti
Kıldılar 'aqla **mülâyim** oldıgıyçün muştalah
- mülâyim-ṭab' [1]** Yumuşak huylu.
- Kt17/3 **Mülâyim-ṭab'** u deryâ-dil vesî'ü'z zihñ ü bî-ğulsın
Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saħt ṭab'-ı mâ
- mülhem [2]** İçe doğmuş, birinin içine doğmuş, esinlenmiş.
- G264/8 Günâhından hâzer kııl zâhidâ 'uşşâka ṭa'n itme
Degildir vesvese bu 'aşk olurlar ez-Ĥudâ **mülhem**
- G265/8 Murâdımdır mürüd-ı devr-i la'liñ
Dil-i âgâhın ola aña **mülhem**
- mülk [5]** Memleket, ülke. || Varlık, mal.
- G1/8 Sen ammâ zann idersin levh-i dilden oldı zâ'ilhâ
Bilürsin bu cihân **mülki** degil çün kimsese bakî
- G286/3 İder **mülkünde** her güne taşarruf
Olur mı ağlamak hünkâr elinden
- G320/7 Dil ü cân **mülküni** gâret idüpdür
Yaraşmaz zülfüñe bunca itâle
- G401/8 Gönül ol cânların cânı melâhat cevheri kânı
Güzellik **mülkünün** hâmi şeh-i Dârâya meyl itdi
- Kt6/11 Felek turdukça tursun **mülk** ü ferri pâydar olsun
İrişün heybeti vü şevketi eṭrâf-ı eb'âda
- mülk-i Īrân [1]** İran, Acem ülkesi.
- G289/11 Tañ mı dīvânın irerse **mülk-i Īrâna** daħı
Çün ki şî'riñ defteri Erjengdir sen Mânisin
- mülk-i vücüd [1]** Beden semayesi, beden varlığı.
- Mh5/1 Geldi Süleymân **mülk-i vücüda** zânü-yı mâder oldı
serîri
Mâh-ı nevâsâ toğdı velikin maħv itdi nür-ı mihr-i
münîri
- mülk-i melâl [1]** Hüznün, keder ülkesi; hüznün keder varlığı.
- G134/12 Yolımız düşmedi şādî iline gerçi velî
Şoralar **mülk-i melâli** anı her sū bilürüz
- mülk ü māl [1]** Mal ve mülk, servet, varlık, para.
- K4/18 Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöret ü şevket
Olur çün 'âkıbet fânî nedir bu **mülk ü māl** evṭân
- mülk-i adem [1]** Yokluk ülkesi. || Sevgilinin yok denecek kadar küçük ağzı.
- G397/10 Tapuña bulmayıcak Nebzî-i dil-dâde vuşıl
Varacak bir yeri yok **mülk-i ademden** gayrı
- mülk-i cünün [1]** Delilik ülkesi. || Tüm âşıkların deli divane olduğu aşk.
- G7/1 İrs idüp **mülk-i cününü** Ĥazret-i Mevlâ baña
Ĥamd ola kıldı müyesser bir saçı leylâ baña
- mülk-i dil [1]** Gönül mülkü, gönül ülkesi.
- G332/8 Ėamze-i hün-rîz ile ol çeşm-i hün-h'Vârın seniñ
Mülk-i dilde her biri serdârdır sâlâr-ile
- mülk-i Ėam [1]** Ėam mülkü, keder ülkesi.
- N22/1 Mîr-i 'aşkıñ pâdişâhım manşıbmıdır **mülk-i Ėam**
Bendeñe ey yüzi mâhım ĥor baħup zann itme kem
- mülk-i Hindüstân [1]** Hindistan ülkesi.
- G315/11 Deger nisbet olunsa büsbütün bir **mülk-i Hindüstân**
Söz olmaz bî-bedeldir sevdiğim ĥaddinde ol ĥâle
- mülk-i şî'r-i Nebzî [1]** Nebzî'nin şiir ülkesi.
- G131/13 N'ola fetħ itse **mülk-i şî'r-i Nebzî**
Elinde ĥâmedir seyf-i mücevher
- mülk-i ten [2]** Beden mülkü. || Vücut varlığı.
- G229/11 Yıkıldı **mülk-i ten** cevri-i sipâh-ı nîm-nigâhıyla
'Adâlet eyle zulm itme meded ey şâh-ı bî-dâdim
- Mş2/3 Ba' dehü **mülk-i tene** gelmege ĥarmân oldı
Gelüp evvel demi ol pür-Ėamın eĖĖân oldı
- mülk-i vücüd [1]** Vücut ülkesi. || Âşığın vücudu, bedeni.
- Kt19/17 'Ademden irişüp **mülk-i vücüda**
Yüzün gösterdi gökden şanki bir mâh
- mültebis [1]** Başka bir şeyden ayırt edilemez durumda olan, karışık, şüpheli, bulanık.
- N51/4 Mâ'il-i mihr-i mahabbet mest midir medhüş mıdır
Mey müşâbih **mültebisdir** meşreb-i mül-büyüña
- mültecâ [1]** Sığılacak yer, sığınak.
- K2/70 Evvel ü âħir şañadır ilticâmız yâ Resül
Seyyidü'l-Kevneynsin ancak ĥapuñdur **mültecâ**

mülteci [2] Bir yere veya kimseye sığınan. || Vatanını terkedip başka bir ülkeye sığınan kimse, sığınmacı.

B9/1 Cīvāni görmedimdi çokdan olmuş **mülteci** şimdi Aşağıdan bakıp gördüm şaşkınlıkta otuz kıl var

G366/5 Sāye-i kadd-i dil-āviziñde olmuş **mülteci** Ol sebebdendir ki serviñ kāmeti bālā gibi

mültefit [2] İltifat eden, iyilikle karşılayan, iyi davranan, güler yüz gösteren. || Önem verip dikkate alan, önemseyen.

G239/4 İstemezem baña hemān haşr ola luṭf u mekremet Mekremetiñ ‘umūm ola **mültefitiñ** ola ‘amīm

G345/6 İtmese kaṭ ‘-ı meveddet o şehen-şāh-ı cihān Nigeh ü **mültefiti** her dem ü her bār olsa

mümāsıl ol- [1] Eş, denk, benzer olma.

K33/30 Aña bu hāl ile dirsem yaraşur çingāne Mīlel-i muhtelife hiç **mümāsıl olmaz**

mü’min [3] Allah’ın varlığına, birliğine, Hz. Muhammed’in O’nun kulu ve peygamberi olduğuna ve İslâmiyet’in diğer iman esaslarına inanan, iman sahibi kimse, Müslüman.

G110/4 Bu dil-i bî-çāreyi her bir teline bağladı Küfr-i zülfiñ kim hezārān **mü’miniñ** imānıdır

G293/5 Münkir-i ‘aşkıdır begim kâfir durur **mü’min** degil Äyet-i hüsnüñ görüp ikrār u imān itmeyen

Tr2/41 Kāfire cennettir ammā **mü’mine** sicc-i belā Kañı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān

mü’mināt [1] Müminler, inananlar.

K12/29 Bunca şıbyān u ricāl u **mü’mināt** u mü’minīn Ağlaşup feryād ile çıkdı semāya düd-ı āh

mü’minīn [2] Allah’ın varlığına, birliğine, Hz. Muhammed’in O’nun kulu ve peygamberi olduğuna ve İslâmiyet’in diğer iman esaslarına inanan, iman sahibi kimseler, Müslümanlar.

Mr1/41 Nuşret ü ‘avniñ siper kıl **mü’minīne** yā Hūdā Tığ-ı kañrñla helāk ola gürüh-ı eşkıyā

K12/29 Bunca şıbyān u ricāl u mü’mināt u **mü’minīn** Ağlaşup feryād ile çıkdı semāya düd-ı āh

mü’minün [1] Allah’ın varlığına, birliğine, Hz. Muhammed’in O’nun kulu ve peygamberi olduğuna ve İslâmiyet’in diğer iman esaslarına inanan, iman sahibi kimse, Müslüman.

K2/6 Kehf-i hicriñde koma ben Naḥlı İsrā eylegil **Mü’minūna** Nürdur vaşlıñ yā Hacc u Enbiyā

mümkün [4] İmkan dahilinde, muhtemel.

G22/5 Taḥammül **mümkün** ez’āf-ı muzā’af cevri sen itseñ Velikin ṭa ‘n-ı ebnā ‘-ı zamāni kim çeker cānā

G87/9 Ne **mümkün** āsitāniñ terk ide bu Nebzī-i şeydā Reseneş gerdeninde kākülñ zīrā ki bir bāğdır

G173/10 Varup kendü ayagñla tutulduñ dām-ı tezvīre Ne **mümkün** Nebziyā ol perçem-i pür-ḥamdan istiḥlāş

G306/13 Pend-i dil-bendiñ ne **mümkün** ḥall ide pā-bendini Pes yeter icitime nāşih Nebzī-i rüsvāyı ko

mümkün ol- [2] Mümkün olmak, imkân bulunmak.

G232/10 O serv-i nāzımıñ zülfi gibi cevri uzun oldu Eger **mümkün olaydı** Nebziyā anı kışaldırdım

G54/10 Terk idem dirsın dilā ‘aşkı ‘aceb **Mümkün olur** mı çopa kökklü ağaç

mümsik [1] Cimri.

G381/8 Dīn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben **Mümsik** ü kâfir rakıbe iştirāk itdiñ beni

mümtāz ol- [3] Ayırı tutulmak, üstün tutulmak.

K36/10 Murād-ı devlete baht-ı bülendi inzimām ile Olup begligle **mümtāz oldu** Boğdana firistāde

Kt3/32 Olup ‘Abbās u Ḥamza daḥı hem ‘amm-i Resülü’llāh Bulup şān u şerefler **oldılar mümtāz** fi’ d-dünyā

K35/3 Merātib kesb idüp emsāli beyninden **olup mümtāz** Yetişdi mā-hüve’l-maşşüda buldı merkez-i ‘alā

mümted [1] Uzun süren, uzun süreli, devamlı.

Mr2/8 Cihāna sāye-i luṭfiñ kerāmetdir sa’ādetdir Ru’üs-ı bendegān üzere ola **mümted** ile’l-ezmān

mümtedd [1] Uzun süren, uzun süreli, devamlı.

Kt9/18 Anca dem ey kân-ı vefā anda şafālar idesın Dem-be-dem efzün ola **mümtedd** ide Ḥaḥ dem-be-demiñ

münāfiḥ [2] İçi başka, dışı başka olan, özü sözüne uymayan. || İki yüzlü, ara bozucu kimse.

K2/17 Pek Ḥadīdü’l-ḳalb **münāfiḥdır** iden Mücādile Yevm-i Cum ‘a imtiḥān olsa revā ba’de’ş-şalā

K33/15 Anasın s.kdigim ol zışt **münāfiḥ** yüzli Nerede varsa o meclisde mücāmil olmaz

mün’akid [1] Dügümlenmiş.

G316/3 Dilimde **mün’akid** mihrinñdir ey meh Kaşem yād eylerim va’llāhi bi’llāh

	münaqqah [1] Fazlalık ve kusurlardan arındırılmış, temiz, öz.	K4/1	Gel ey nefis aıla bu hâli yine müncer olur bu şân Gözetme gayrı ahvâli kulağın tut baña bir ân
G58/8	Muṭarrā zülfiñ āb-ı Kevser ile Munazzafdur muṭahhardır münaqqah	N11/4	Görüp bu hâlimi lîkin ṭabîbim eylemez dermân Bu derd ile ser-encâmım neye müncerr olur bilmem
	münaqqaş [2] İşlenmiş, nakşedilmiş. Nakışlı, işlemeli.		münderic [2] İçeren, kapsayan, ihtiva eden.
G123/10	Akıcağ dîde-i Nebzî karışık eşk ile dem Heme-câ atlas-ı surhî vü münaqqaş başılır	K36/7	Netîce münderic zâtında bi'l-cümle şifâtında Bilâ-noqşân emârât-ı emâret şamu âmâde
K14/8	Müferrih dil-pesend ü rüşenâ-yı dîde-i dildir Münaqqaş çâr-erkâmı müselleme hoş kâşâne	Kt18/9	Netîce münderic zâtında bi'l-cümle bilâ-noqşân Şifâtından emârât-ı emâret olur istîfâ
	mün'am [1] Çok kıymetli ve nazlı olarak büyütülmüş.		müneccim [1] Yıldızların durum ve hareketlerinden geleceğe âit hükümler çıkaran kimse, astrolog.
G90/6	Simât-ı bezm-i 'aşkıñda baña hicriñ nevâl oldı Efendim ni'met-i vaşhñla sîr ü mün'amîñ kimdir	G34/2	Ne mü'ezzin ne imâm u ne ḥatîb Ne müneccim ne mühendis ne ṭabîb
	münâsib [5] Yakışır, uygun; beğenilen, hoş giden.		münevver [3] Aydınlık, ışılandırılmış, parlak.
G8/2	Baña vaşhñla raqîbe ğam-ı hicriñle cezâ Ne muvâfîk ne muṭâbîk ne münâsib ne sezâ	G25/10	Ķarañudur gözime rüz-ı rüşen rüz-ı hicriñde Münevverdir şeb-i vaşhñda şâhâ ol Ķarañu şeb
G105/16	Yaraşmaz loğma-ı tütî çü zâğa Oda lâyıq münâsib hem degildir	G26/10	Dem-i hicriñde Ķara rüz-ı rüşen Münevver vuşlatıñda Ķarañu şeb
G358/17	Münâsib hâline bir mü-miyânı Sevüp terk eyle Nebzî kîl ü Ķâlî	G103/7	Münevverdir cemâliñ âfitâbiyla şehâ 'âlem Mu'aṭtar iden âfâkı o zülfi-i misk-sâyıñdır
G374/14	Görüñ kim ṭavrı hîç Ķâle gelür mi Nebzî-i rindiñ Münâsib hâline bir şühî sevdi ehl-i hâl oldı		münevver eyle- [1] Aydınlanmak, nurlanmak, ışık ile doldurmak. Sevinç, mutluluk gelmek.
K8/47	Hâle münâsib aña târiḥ Geldi dile eyledim izhâr	G205/7	Ezelden nür-ı 'aşkıñdır münevver eyleyen Ķalbm Dilimde nâr-ı şevĶiñdır fûrüzân eyleyenden ilk
	münâsib düş- [1] Uygun düşmek.		münevver it- [2] Aydınlanmak, nurlanmak, ışık ile doldurmak. Sevinç, mutluluk gelmek.
G143/2	Sen baña vü ben saña nâz ü niyâz Düşdi fi'l-vâĶi münâsib söz ü sâz	G398/10	Şeb-i firĶat geçüp rüz-ı vişâliñ şemsi toğmazsa Münevver ide mi dîdem sipihriñ mihr ü mâhi hey
	münâ [1] Arzu edilen, istenen şeyler.	K19/7	Pertev-i mihr-i 'atâsiyla münevver itmege Esdi süy-ı cüd u luṭfundan nesim-i şubḡgâh
G16/8	Göñülde münye mi Ķodı meniyye Münâya irmedin irdi menâyâ		münevver Ķıl- [1] Aydınlatmak, nurlandırmak.
	münbit-i gül [1] Gülün bol ürtin vereni, verimli, bereketlisi.	G358/3	Münevver Ķıla nârı düdi târiĶ Emir-ber 'aks ide rüz u leyâlî
N17/2	Zemheriñiñ zehrine tiryâk imiş evvel bahâr Münbit-i gül sünbül ü leylâk imiş evvel bahâr		münevver ol- [3] Aydınlanmak, nurlanmak, ışık ile doldurmak. Sevinç, mutluluk gelmek.
	müncer ol- [3] Çekilip göttürülmek, çekilmek, sürüklenmek.	G373/19	Olupdur nür-ı şevĶiñla münevver Ne ḥâcet istemez şem' ü sirâcî
G149/2	Teraḥḥum eylemez zülfi Ķaramız Yine müncer olur bu mâ-cerâmız	Kt19/16	Virüp bir duḡter-i nîk-aḡteri ĶaĶ Ķudümüyla münevver oldı 'aynâh

G227/6 Gözime mihr-i felek kara gelür rüz-ı hicir
Şeb-i vaşlın ne **münevver olur** ey mäh-i cemāl

münhal [1] Çözümde kavuşturulmuş, yoluna konulmuş, halledilmiş.

G217/4 Yine zülf-i girih-gürinle dilde 'uğdeler oldı
İdüp keşf-i cemāl ol müşkilâtı eylegil **münhal**

münhezim eyle- [1] Bozguna uğratmak.

K2/39 **Eyledin** aşhâb-ı Fîli **münhezim** gelmezden ön
Pes Kureyş u Kafirün her vech ile buldı cezâ

münkabız [1] İnkıbazı uğramış. || Ruhı sıkılmış, neşesiz.

G199/7 Bize şarşar gibi her kim tokuna **münkabızız**
Ese ger hem-çü şabâ gönca gibi açılanık

münkad ol- [1] Birinin buyruğu altına girmek, bağımlı olmak ya da bir şeye bağlı bulunmak.

K9/20 Nuşret ile gâlib ola 'âleme
Emrine **münkad olalar** cümle şâh

münkir [2] İnkâr eden, öyle değildir diyen, kabul etmeyen, tanımayan.

K130/2 Bir güzel gördüm cihânda misli yok 'âlemde hîç
Ağzı hoşka dişî incü yokdur anuñ **münkiri**

Tr1/52 Şanmasunlar zemn ü hicv kendime kâr eylerim
münkir olmam medh-i yâr u kadh ı agyâr eylerim

münkir-i 'aşk [1] Aşkî inkâr eden.

G293/5 **Münkir-i 'aşkıdır** begim kâfir durur mü' min degil
Âyet-i hüsnün görüp ikrâr u îmân itmeyen

muntebih [1] İntibah eden, uyanık.

K1/49 Bu durur pendim tegâfûl eyleme ol **muntebih**
Gel cerâb itme vücüduñ h^vâr u h^vâba ibtidâ

muntehâ [4] Nihayet bulan yer, en uç, son, bir şeyin gayete erdiği yer. || Uzun boylu.

G41/4 Gerçi çok gördüm bu bâğ içre sehî-kâmet velî
Görmedim kaddiñ gibi bir **muntehâ** bâlâ-dıraht

G300/3 Bâğ-ı 'âlemde şehâ ol **muntehâ** kaddiñ görüp
İtdi Tübâ-yı behişt bâğ-ı cinândan ser-fürü

G378/14 Nigâh it Nebzîye ey Sidre-kâmet
Budur maqşûdumuñ yek **muntehâsı**

K14/5 Mücellâ **muntehâ** hem-pâ olupdur Beyt-i Ma' mûra
Maţâf olsa 'aceb midir gürüh-ı nev'-i insâna

muntehab [1] Seçilmiş, seçkin, seçme, güzide.

G171/4 Müsellem habbezâ zât u şifâtın
Şifâtın **muntehab** zâtın mulahhas

munteşir [1] Yayılmış, duyulmuş.

K11/14 Çü budur tahtgeh-i pâdişeh-i 'Osmâniyân
Olarıñ hükmünü âfâka irdir **munteşir** it

münye [1] Arzu edilen, istenilen şey.

G16/7 Göntülde **münye** mi kodı meniyye
Münâyâ irmedin irdi menâyâ

münzevî [1] Bir köşeye çekilen, tek başına yaşayan kimse. || Etrafla ilgisi olmayan, insanlardan uzak.

G366/7 Dâ'imâ künc-i hafâda olmak ister **münzevî**
Künc-i istiğnâyâ râğib yok dil-i şeydâ gibi

müravvaç [1] Duru.

Mr5/29 Sâkî **müravvaç** câm ile
Şun bâdeyi ikrâm ile

mürd [1] Ölmüş, ölü.

G262/5 Enfâs-ı 'İsîdir kelâmı cân bağışlar **mürdeye**
Kopar kıyâmet kâmetin 'arz eyleyüp kılsa hîrâm

mürde [2] Cansız, bitkin, ölü. || Cansız, hasta, bitkin âşık.

G259/8 Ayırdı beni firkat ol rûh-ı revânımdan
Mürde tene bir dağı cânım gele mi bilmem

G329/3 İdersin her nefes biñ **mürde** ihyâ
Bu mu'ciz yog idi 'İsî Nebîde

mürde-i faqr u fena [1] Fakirlik ve yokluktan ölme.

Mh1/9Nevâliñ zindesidir **mürde-i faqr u fenâ** cemmâ
Sen ol murğ-ı hümâ-pervâzın zıll-ı zılâliñde

mürde cism [1] Ölü beden, ölmüş kimse. || Âşığın zayıf, cansız bedeni.

G350/7 'Aşk bir hâlet durur kim **mürde cisme** cân olur
Hem dağı rûha gîdâ çeşme ziyâ kalbe cilâ

mürde ol- [1] Ölmek, yok olmak.

G8/3 Ğam-ı firkatle çıkup cânı pes **oldı mürde**
Dil-i pejmürdeye vaşlın olıcağ rûh-fezâ

mürde-dil [1] Gönü ölü olan, hissiz, duygusuz kimse.

G37/2 Zülmet-i hattında şâhâ lebleriñ âb-ı hayât
Mürde-dil buldı anıñla dürr-i nâ-yâb-ı hayât

- mürde-i bî-cân [1]** Cansız beden, ölü ceset.
- Kt13/4 Gelüben eyledi ihyâ ebeveynini belî
Gelmedin her birisi **mürde-i bî-cân** idi
- mürebba [1]** Terbiye olunmuş.
- Kt3/27 **Mürebba** idiler zânü-yı Peyğam-berde bî-minnet
Olalar yarın anda zîb-i cennet ol iki kardaş
- müreffeh [1]** Geçim sıkıntısı olmayan, bolluk ve refah içinde yaşayan, varlıklı.
- G132/4 Edânî vü e'âlî 'aşıkânî zıll-ı 'adliñde
Temâşâ-yı cemalîñle huzûr üzre **müreffehdir**
- müreffeh ol- [1]** Refaha ulaşmak; geçim sıkıntısı olmadan, bolluk ve refah içinde bulunmak.
- Ms1/14 Şehen-şehsin şehâ kapuñ kuldır cümleten şehler
Re'âyâ vü berâyâ **oldı** sâyende **müreffehler**
- mürekkeb [2]** Yazı yazmakta, desen çizmekte, baskı işlerinde kullanılan, çeşitli renk ve kıvamda sıvı hâlindeki birleşik.
- Mr5/56 Lâf eyleyen gelsün şalâ
Kâğid **mürekkeb** uş kalem
- Tr1/8 Saṭr-ı hicv için görüñ turfe ibrâz eyledim
Kâğidın harṭı **mürekkeb** şü kalem sâz eyledim
- mürîd [2]** Öğrenci, talebe. || Tarıkata girip bir mürşide bağlanan kimse, kendi irâdesini Hak'ın irâdesine terk edebilmek için bir mürşidin terbiyesine giren derviş.
- G34/13 Ne meşâyîṭ ne **mürîd** ü ne murâd
Ne ecânîb ne 'adû vü ne ḥabîb
- mürîd-i ner [1]** Erkek öğrenci.
- G388/8 Himmetim taşî deler ammâ ki göñlüm nermdir
Himmetim bir pîr-i merd göñlüm **mürîd-i ner** gibi
- mürsel [1]** İrsal edilmiş, gönderilmiş. || Resul, peygamber.
- Mr1/25 Yüz yigirmi dört biñ **mürsel** peyem-ber 'aşkına
Hem Ebû Bekr u 'Ömer 'Osmân Ḥaydar 'aşkına
- Mürselât [1]** Gönderilen şeyler; melekler. || Mürselât Suresi; Urf Suresi de denir. (Mürselât, 77/...)
- K2/19 Zâriyât u **Mürselât** u Nâzi'ât u 'Âdiyât
Kıldî inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Ḥudâ
- mürtefi [1]** İrtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüksek, yüce.
- G183/12 Cânım al cânânım alma ey felek
Geçmem andan **mürtefi** olsun nizâ'
- mürüd-ı devr-i la'1 [1]** Kırmızı dudağın zamana dik başlılığı, asiliği.
- G265/7 Murâdımdır **mürüd-ı devr-i la'liñ**
Dil-i âğâñın ola aña mülhem
- mürüvvet [3]** İnsan olana yakışır nitelik ve fazilet. || Cömertlik, iyilikseverlik, mertlik.
- Mh1/8 Ne mümkün birr ü iḥsânîñ verâ ta'dâd idüp şaysın
Mürüvvet âleminde serverâ mädâm kim ḥaysın
- Mr2/6 Sa'âdetle vücûduñ 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir
Mürüvvet ḥâtemi destîñde cûduñ bî-nihâyetdir
- Ms3/27 Sezâ mı pâdişâhım bu **mürüvvet** bu mı şânîñda
Bulasın dilerim Ḥakdan cihânda cism ü cânîñda
- mürüvvet eyle- [1]** Lütuf ve ihsanda bulunmak, cömert davranmak.
- Tr1/11 okuyanlar okışun luṭf u **mürüvvet eylesün**
o pelîde ba'dehü anlar da la'net eylesün
- mürüvvet kân [1]** Lütuf kaynağı. || Sevgili.
- G110/6 Sürme kapuñdan görüp ben bende-i üfâdeyi
Âsitânîñ melce-i 'âlem **mürüvvet kâmdir**
- mürüvvet ol- [1]** Cömert, lütufkâr aolmak.
- G288/1 **Mürüvvet olmayınca** bir güzelden
Çıkarmış ağlamak ile göz elden
- mürüvvet şâhib [2]** Cömertlik, lütuf sahibi.
- G281/9 Tâ ezelden bir **mürüvvet şâhibi** cânânesin
Nebzîye cevr itmegil cevrin bidâyet bulmasın
- N9/4 Vefâ vü şefkatîñ 'uşşâka cânâ ber-devâm eyle
Kerem kânî **mürüvvet şâhibi** cânânesin bi'llâh
- müsâfir [1]** Konuk, misafir.
- K3/6 Nidâ eyleñ eḥbbâyâ görüp bu cây-ı ferḥânî
Gelen gelsün giden gitsün **müsâfir** ḥâneveş güyâ
- müsâfir ol- [1]** Misafir olmak. || Vatanından ayrı olmak.
- G288/9 **Müsâfir olsa** ger dilde ḥayâlîñ
Kebâb idem yanık bağrım tîz elden
- müsâfir-ḥâne [1]** Misafir kabul edip ağırlamak için ayrılmış veya yapılmış yer. || Belli bir süre ile kalınan yer, dünüya.
- Kt14/6 Nazar kılma nukûşına müzeyyen görüp aldanma
Konan göçer bu dâr içre **müsâfir-ḥânedir** bu deyr
- müsâ'it- [1]** Yardımcı, yardım eden. || Uygun, elverişli.

- G69/12 Şeb rüz cānā Nebzī du'āda
İkbāl ü devlet olsun **müsā'id**
- müsallaḥ [1]** Silahlanmış, silahlı.
- G58/10 O ḥūnī ḡamzedir bir merd-i emred
Silāḥ-ı sehm ü kavş ile **müsallaḥ**
- müsellem [4]** Doğruluğu, gerçekliği ispatlanmış, herkes tarafından kabul edilmiş, şüphe götürmez, inkâr edilemez.
- G171/3 **Müsellem** ḥabbezā zāt u şıfātın
Şıfātın münteḥab zātın mullahḥaş
- K14/8 Müferriḥ dil-pesend ü rüşenā-yı dīde-i dildir
Münakkaş çār-erkānı **müsellem** ḥoş kâşāne
- Kty6/4 Cihāna rahmet-i Ḥaḳ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir
Müsellemdir o zāta salṭanat maḥfī vü peydāda
- Tc1/44 Yazılı gördüm piyāle devrine pergārvār
İşbu beyti kim **müsellemdir** heme 'inde'l kibār
- müsellem ol- [2]** Doğruluğu herkes tarafından kabul edilmiş, inkar edilemez olmak.
- K9/18 Nebziyā kıl tārīḥin anuñ beyān
Çün **müsellem oldu** aña taḥt u cāḥ
- Tc1/28 'Aḳl alup şīrīn kelāmı olsa nuṭkı hem-çü kand
'İlm ile **olup müsellem** eylese ḥassān pesend
- müselmān [1]** Müslüman; islam dininden olan kimse.
- G271/3 **Müselmānım** diye bilür mi kimse
Birazdan gör o kâfir-kîş çıkşun
- müselmel [2]** Zincir gibi birbirine bağlı olan. || Sevgilinin saçı.
- G165/15 Sünbülü gördüm **müsellemiş** benefşe ser-nigün
Bağda lāle piyāleveş derünü ḥūn imiş
- G311/12 Olupdur gerdeninde sünbülün bend
Müselmel zülf-i tār el-ḥamdülillāḥ
- müselmel sünbül [1]** Sevgilinin sümbüle benzeyen kıvrıkcık saçları.
- G320/3 Şaçın bağıñ **müselmel sünbülidir**
'İzārın anda bir nu'mānī lāle
- müsemmə [4]** Tesmiye edilmiş, isim verilmiş, ad konulmuş, mevsüm.
- Mu16/1 Şoran ismin görüp ol ḥūr-sīmānıñ **müsemməsin**
Bulur cem'itse sīniñ ismini ḥānıñ müsemməsin
- Mu16/2 Şoran ismin görüp ol ḥūr-sīmānıñ müsemməsin
Bulur cem'itse sīniñ ismini ḥānıñ **müsemməsin**
- Mu19/2 Muḥibb-i şādıkımdır ol meveddet şāḥibi dil-ber
Müsemməsi gibi ismi vedādı kalb ile azhar
- Kt1/10 Muḥammed Muştafā Maḥmūd u Aḥmed oldu
ismiyle
Müsemməsında daḥı zerrece yoḳ şekkimiz ta'llāḥ
- müslimāt [1]** Müslüman kadınlar.
- Mr1/45 Nebze iḥsānıñ umup her **müslimāt** u müslimīn
Aḡlaşup feryād iderken bir aḡızdan ecma'ın
- müslimīn [1]** Müslüman erkekleri.
- Mr1/45 Nebze iḥsānıñ umup her müslimāt u **müslimīn**
Aḡlaşup feryād iderken bir aḡızdan ecma'ın
- müstaḡraḳ [1]** Batmış, dalmış, içine gömülmüş.
- G194/13 Ni'am-ı cevriñe **müstaḡraḳ** iken yine o şāḥ
Dir imiş Nebzī-i bī-çāreye iḥsānım yoḳ
- müstaḳbel [2]** İstikbal edilmiş, karşılanmış. || Gelecek zaman, âtî, ilerisi.
- G358/7 Te'essüf mazīye **müstaḳbel** için
Tesevvüf itmeyen ḥoş göre ḥāli
- K24/31 İtme tesevvüf **müstaḳbele** ol
Māziye rāzi ḥāliñe şākir
- müstaḳbelde ol- [1]** Gelecekte olacak olan, beklenen, karşılanan.
- M1/6 Geçer mazīye fi'l-ḥāl fāte mā-fāt
Dilerseñ **ola müstaḳbelde** heyhāt
- müstaḳil [1]** Başlı başına olarak, bir yere bağlı olmayarak, müstakil olarak.
- K10/17 Müdeḳḳik mü-şikāf u **müstaḳil** re'y-i münīrinde
İder mebhūt ser-cümle zevi'l-ebşār u ārāyı
- müstaḳīm [1]** Doğru yolda olan, doğru, dürüst, nāmuslu.
- K9/7 Ola şer'-i Aḥmed üzre **müstaḳīm**
Taḥrī iḥsān ide aña toḡrı rāḥ
- müsta'mil [1]** Kullanılmış yıpranmış.
- G398/5 Neyiñ mey miḥmāndır gerçi **müsta'mil** gerek yine
Biribirinden ayrılmaz berāber zıkr olur ney mey
- Müste'an [1]** Kendisinden yardım istenen. || Allah (C.C.)
- K6/1 Ḥamd ola koydum şaḳalım 'avn idüp ol **Müste'an**
Dāḫil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şān
- müstecāb [1]** Kabul olunmuş, hoş görülmüş.

- K12/32 Toldırup âfâkı tıtdı 'âlemi şayt-ı enîn
Eyleyüp âhîr du 'â-yı müslimîni **müstecâb**
- müstecâb eyle- [2]** İstek veya duanın kabul edilmesi.
- Mr1/22 Süre-i innâ fetahnâ hürmetine yâ Ehad
Müstecâb eyle du 'âmız koma mahrûm kıılma red
- Tr1/47 **müstecâb eyle** du 'âmız yâ İllâhe'1 'âlemîn
bu du 'âya el açup âmîn deyin olsun âmîn
- müstedâm [1]** Kesintisiz olarak süren, kalıcı, devamlı, baki, daimî.
- K17/21 Kadriñ ola dâ'im mezîd devlet sa'âdet **müstedâm**
Nebzî tavîl itme kes el taşdı' idüp virme kesel
- müstedâm it- [1]** Devamlı, kalıcı, pâyidar etmek.
- K14/13 Hudâyâ **müstedâm idüp** huzûr-ile mu'ammer kııl
O zâtı kim sa'âdetle cülûs ide bu eyvâna
- müstedâm ol- [2]** Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.
- G244/3 Melâhat taht-ı üzre **müstedâm ol**
Budur dâ'im murâd-ı dil ü h'âhim
- G282/2 Vefâ vü şefkatiñ ben kuluña şâhâ müdâm olsun
Diyem tâ ben saña 'ömrüñ efendim **müstedâm olsun**
- müstedâm ol- [1]** Faydalanmak.
- G344/3 Yüzüñ mihriden ey meh-rû çü nürü **müstedâm oldu**
Hilâl-ebriña pes öykünmemekdir mâha şâyeste
- müsteħaķ [1]** Hak eden, layık olan.
- G200/10 Zekâtın virirseñ eger hüsñüñüñ
Bu Nebzî kuluñdur maħal **müsteħaķ**
- müstemend [1]** Üzüntülü, kederli, hüznü. || Çaresiz, zavallı; talihsiz, mutsuz.
- K17/5 Hülkuñla kıldıñ halkı bend ger muħkem u ger
müstemend
Aħlâkıma eyler pesend pây u gedâ mîr ü 'avâm
- müstenîr [1]** Ziyadar, parlak, aydınlık.
- N51/1 Mihr mâ'ildir müdevvir **müstenîr** meh rüyuña
Müşk mecnûn-ı müselseldir mu'anber müyuña
- müsterâh-ı dehr [1]** Dünyanın dinlenme, rahatlama yeri.
- G55/4 Cîfe-i dünyâ için çün sa'y ider çokdur velî
Müsterâh-ı dehr içinde var mı olmuş müsterîh
- müsterîh ol- [1]** Kaygıdan kurtulmak, içi rahatlamak.
- G55/4 Cîfe-i dünyâ için çün sa'y ider çokdur velî
Müsterâh-ı dehr içinde var mı **olmuş müsterîh**
- müstevfâ [1]** Yeteri kadar, bütünüyle, tam, mükemmel. || Samimi, içten.
- K35/19 Düşüp ol iki mışra'-ile **müstevfâ** iki târîh
Biri târîh-i Hicret ol birisi mevlid-i 'İsâ
- müstezâd [1]** Artırmak, çoğaltmak.
- Mr1/32 Maħz-ı luţfuñdan 'inâyet hısn-ı dîne sür ola
Ola dâ'im 'avn u naşrñ kullarıña **müstezâd**
- müstemend [1]** Hüznü, kederli ve mahzun kimseler, üzgün kişiler. || Zavallılar, miskinler, biçareler.
- Tc1/29 Nezd-i ebnâ'-ı zamân olur haķır ü **müstemend**
Kıymet ü kadri bilinmez geşt iderse niçe kend
- müsved [1]** Beceriksiz, işe yaramaz, aciz kimse.
- G74/6 Leb-i la'li o hürüñ çeşme-i Kevser durur güyâ
Seķâhum Rabbuhum naşşı anıñ şânında **müsvedir**
- müşâbih [4]** Benzer, şebîh, mümâsil, nazîr.
- G40/3 Ebruları keş hançer-i bürrâna **müşâbih**
Müjgâni hemân her biri bir tîr-i celâdet
- G138/9 'Arızın uş zülfüñ çü şîb-i rûza **müşâbih**
Kimdir diye huld içre ki şâm u seher olmaz
- G317/5 Zenaħdâniñ muţarrâ şîb-i cennâta **müşâbihdir**
Şehâ var ise gird-â-gird 'anber-büy hâl anda
- N51/4 Mâ'il-i mihr-i mahabbet mest midir medhûş mıdır
Mey **müşâbih** mültebisdir meşreb-i mül-büyüña
- müşâbih ol- [1]** Benzemek, dengi olmak, ayarında olmak.
- K36/14 Gerek ser-hadd-i şâhîde anuñ gibi bir er zîrâ
Hemânâ şîr-i ğurrâna **müşâbih oldu** sîmâda
- müşâr-ı zühd [1]** Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadet vermenin işaret edilmesi. || Kaba sofuluğun işareti.
- G133/9 **Müşâr-ı zühd** iken bî-çâre Nebzî
Yazık bir ğün anı rüsvây iderler
- müşârun bi'l-benân [1]** Parmakla gösterilen. || Gösterilen şeyin meşhur ve belli olduğundan kinayedir.
- Kt18/3 **Müşârun bi'l-benândır** der-miyân-ı ilçiyân zâtı
Muħallâ ħilm ü rîfķ-ile şadâķatle daħı yek-tâ

- müşa 'şa [1]** Şa' saalı, parlak, parlayan. || Gösterişli.
- G100/7 **Müşa 'şa'** rüyuña düş oldı çeşmim Görüp anı didim ya şem' yanur
müsbet [1] Doğruluğu ispatlanmış, doğru.
- G190/4 Mäh bî-mihr olmağ ile ayda bir olur hilâl Bil bu kavlı-i mülbemi **müsbet** muqarrer bî-ñilâf
müşebbeh [1] Teşbih olunmuş, benzetilmiş, benzer olan.
- G132/8 Kaşn mähım şihâb âhım gamın ebr eşkim uş bārân Melek çehren felek çapuñ tapuñ şemse **müşebbehdir**
müşebbek [2] Ağ ve kafes gibi örülmüş olan. || Dayanıklı, sağlam, güçlü.
- G290/1 **Müşebbek** zülfün ey dil-ber niçe bir cāna dām olsun Tutup habs-i zeķan kıl tâ ki fermānıña rām olsun
- G342/7 **Müşebbek** dāmdır cismim hümā-yı vaşlıña şāhım Velikin murğ-ı vaşşî düşe mi bu āl ile dāma
müşekkel [1] Teşkil edilmiş, şekle, hey'ete konulmuş, şekil verilmiş. || Cüsseli, gösterişli.
- M4/7 **Müşekkel** şüreti hem rîşî vardır Müdebbirdir her evde işi vardır
müşerref eyle- [1] Şerefliendirmek.
- G149/10 Kadem-rencide kılsañ işbu bezme **Müşerref eyleseñ** mâtem-serāmız
müşevveş [1] Dağınık, perişan, içinden çıkılmaz.
- G123/8 Çıka ger haţt-ı hümâyün şehā Rüm iline Fiten-i zülf-i perişān u **müşevveş** başılır
müşevveş kıl- [1] Düzensiz, karışık, karmakarışık, perişan etmek.
- G387/4 Ğamze-i bî-dîn-ile dil rüz u şeb pür-şür-iken Zülf-i kâfir de irüp **kıldı müşevveş** bir dağı
müşevveş ol- [1] Düzensiz, karışık, karmakarışık, perişan olmak.
- G374/4 Dil-i miskîn görüp o zülf-i müşğın ü perişānıñ **Müşevveş oldı** hâli hâke düşdi pây-māl oldı
müşğ-ı müy [1] Saçın misk kokusu.
- G359/4 Çîn-i zülfün ser-te-ser âfâkı tutmuş bü ile Şubh-dem anı tağrıtmış çün nesim ey **müşğ-müy**
müşğın [1] Miskli, misk kokulu.
- G262/7 **Müşğın** saçın bād-ı şabâ kılmış perişān şubh-dem Olmuş mu'atlar büy-ile 'ālem kamu tolmuş meşām
- müşk [2]** Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu madde. || Sevgilinin saçları.
- N32/2 Kad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı desem Nühket-i zülfüne de **müşk** mi 'anber mi desem
- N51/2 Mihr mā'ildir müdevvir müstenir meh rüyuña **Müşk** mecnün-i müselseldir mu'anber müyuña
müşkil [9] Sorun, engel, mesele, zorluk.
- G220/10 Ne hâletdir ki 'aşk odı füzân olmada Nebzi Aķar her dem yine eşkim söyündürmez budur **müşkil**
- G223/1 N'idelim kisve-i fâhırle tecemmül **müşkil** Lîk peşmine giyüp halka tezellül müşkil
- G223/2 N'idelim kisve-i fâhırle tecemmül müşkil Lîk peşmine giyüp halka tezellül **müşkil**
- G223/4 Kāni 'iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de Belî her vech ile 'ālemde tekemmül **müşkil**
- G223/6 Ğarañnıñ luţf ise dirsin ki cefāya katlan Ola mı ey kaşı ya şabra taħammül **müşkil**
- G223/8 Saçı zencirine dil gerçi hevādār oldı İktisāb-ı nazariyyāda teselsül **müşkil**
- G223/10 Ne kadar Nebziye misāl degilse dağı ol Terk idüp mihrini ğayrıya temeyyül **müşkil**
- G225/3 Femiñ zerre midir yâ nokta mıdır bize **müşkildir** Gelüp nuţka anı bir lafz ile hem eylegil hal gel
- G196/2 Toğradı bağrım ser-ā-ser tiğ-ı cevherdār-ı 'aşk Hey 'aceb **müşkil** imiş bilmezdim evvel kār-ı 'aşk
müşkil ol- [1] Zor, çetin olmak; zorlaşmak.
- K33/2 Kār-ı 'uşşāka 'aceb var mı mu'atıl olmaz Dil-i ehl-i dile bundan dağı **müşkil olmaz**
müşkil 'uķde [1] Halli güç iş, çözülmesi zor mesele.
- K23/2 Dem-ā-dem dem döker bu çeşm-i bākî Bu **müşkil** 'uķdeyi halı ide tâ ki
müşkilât [3] Zorluklar, güçlükler. || Sıkıntılar, sorunlar.
- G217/4 Yine zülf-i girih-ğiriñle dilde 'uķdeler oldı İdüp keşf-i cemāl ol **müşkilâtı** eylegil münhal

Mş1/47	Ehl-i hâl ol tâ ki cümle müşkilâtın ola hâl Gel hevâlanma derûnuñda yaqub nâr-ı cedel		müyesser [1] Hayrın, güzelliğin, iyiliğin, refahın kolaylıkla nasip olması.
Tr2/58	Ya niçe kılsun taħammül bu firâka sağlar Tâ meger ihsân idüp ol Kâşif-i her müşkilât	G178/3	Ruħunsuz müyesser degil ey perî İrişmez bu ħalbe sürür u neşât
	müşkilhâ [1] Zor durum.		müyesser eyle- [1] Nasip etmek, kolaylaştırmak, sağlamak.
G1/17	Saňa şimdi gelür hicrân belî gâyetle müşkilhâ	Kt10/18	Yâ Rab murâdın iki cihânda Eyle müyesser idüp 'inâyet
	müşk-mû [1] Misk saçlı.		müyesser kı- [1] Nasip etmek, kolaylaştırmak, sağlamak.
G15/8	Genç imiş hüsnuñ o genç üzre tılısm imiş meger Kâkülün ey müşk-müyum görinür ejder baña	G7/2	İrs idüp mülk-i cününü Ĥazret-i Mevlâ baña Ĥamd ola kıldı müyesser bir saçı leylâ baña
	müşteh [1] İştihâlî, istekli.		müyesser ol- [8] Müyesser olmak, kolaylıkla elde edebilmek, nasip olmak.
G373/16	Gözümde tütiyâdır ĥâk-i pâyıñ Gönülde müştehâ la'liñ gülâcı	K26/3	Niçesi ola müyesser baña bu fazl u kemâl Aħmakım gâyet ile elyağ u aħrâ degilim
	müştehâ [1] İstenilen, arzu edilen, iştah kabartan.	Kt9/9	Oldı müyesser aña bu ĥâne-i dildâr u ferîb Menzili çün böyle gerek ancılayın muħteşemiñ
G378/6	Belî la'-i lebi ol nâzeniniñ Kamu ni 'metleriñdir müştehâsı	Mh5/4İrsün	Ĥudâdan luṭf u mekârim 'avn u 'inâyet olsun zahîri 'İlm ü 'amel it yâ Rab müyesser olduĥça zâtı 'âlemde diri
	müştehâ-yı cân [1] Canın arzusu.	G251/6	Ĥvân-ı hicriñde bu ben nâ-kâmı toylarsın velî Olmadı hergiz müyesser vaşldan kâmım benim
G377/4	Cânım arzûlar seni çün cânısın 'âşıkların Müştehâ-yı cân imişsin sâkiyâ bildim seni	G166/2	Ĥaylî demdir miñnet-i hicr ile oldum cân-ħırâş Olmadı vuşlat müyesser gitmedi dilden telâş
	müşte' il [1] İştial eden, ateşlenen, tutuşup yanan.	G316/8	İrilmez cedd ü sa'y ile vişâle Müyesser olmaz in lem-yeşâ'u'llâh
Mr2/26	Havâ serde dem-â-dem irtifâ-yı zât-ı pâkiñdir Dilimde müşte' il germâ-yı baht-ı tâbnâkiñdir	Kt5/5	Müyesser olup taht-ı 'Osmâniyân Oturdu serîre o şâhib-nigîn
	müşterâ [1] Satın alınmış.	K34/14	Şıla itmek için gitmişdi bundan Selâmetle olup vuşlat müyesser
G149/8	Dem-â-dem ĥam alup şatmaĥdır işim Begim ĥamdır mebi' u müşterâmız		müzd [1] Karşılık, ücret, mükâfat, ecir, sevap.
	müşterek [1] Ortak, beraber, ikisi birden.	G149/14	N'ola Nebziye bir şeft-âlî virseñ 'Aceb degmez mi ya müzd ü kirâmız
G292/8	Şerîkiz ĥam-ı 'aşĥda Mecnûn ile Nemiz var ise müşterek der-miyân		müzdâd ol- [1] Artmak, çoĥalmak.
	müşteri [1] Alıcı.	G236/8	Her kaçan görsem o zülf ü 'arîz-ı pür-tâbını Dil-girih ĥâşıl kıılır müzdâd olur germiyetim
G309/2	İstemez mi söyle bir meh-pâre berber ber-bere Müşteriyle tâ ola dükkân-ı berber berbere		müzebzeb [2] Karmaşık, karışık. Belirsiz.
	müttefaĥ [1] Kavl ü karar olunmuş, ittifak edilen, üzerinde ittifak olunan.	G25/14	Recâ-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî ol perî-rûdan Dimedi lâ ne'am kâldı müzebzeb ol melek-meşreb
G182/2	Mâh-ı nevle kaçlarıñ cânâ görinür yek-nesâĥ Kâmetiñ serv-i dil-ârâ ile olmuş müttefaĥ		
	müvecceĥ [1] Yüzü bir yöne döndürme, yöneltme.		
G132/6	O bâlâ kâmetiñ Tübâ lebiñ Kevser özüñ Rıḍvân Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llâh müvecceĥdir		

G26/14	Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî Dimedi lâ ne'am kaldı müzebzeb	nā-bāliġ [1] Ergenliġe ulaşmamış.
	müzemmil [1] Elbise içine sarıman, bürünen, örtünen. Müzemmil Suresi. (Müzemmil, 73/...)	G348/3 Pîr-i nā-bāliġ gibi nā-puhte vü nā-dān iken Dil virtüp bir nev-civāna dil-fîġār oldum hele
K2/24	Tārık u Zilzāle var imānımız zîrā bize Ey disār ile Müzemmil geldi Kur'āndan Nebā	nā-bînā [3] Anadan doğma kör, âmâ.
	müzeyyen [8] Süslenmiş, bezenmiş, süslü, zinetli Donatılmış.	B7/2 Göremez ġayrı o ġod-bîn dimeñiz bînādır İki gözle görinüz zāhidi nā-bînādır
G1/2	Felek Leclācı gör kim virir ruġ şayd ider filhā Cinānāsā müzeyyen yine ġüsnüñ bāġ-ı ġülzārı	G84/2 Göremez ġayrı o ġod-bîn dimeñiz bînādır İki gözle görinüz zāhidi nā-bînādır
G311/5	Müzeyyen ġoncalarla şahn-ı ġülşen Be-ġükmi-i Kırdiġār el-ġamdülillāh	K3/2 Te'āla'llāh yapıldı bu binā çün ġubbe-i mīnā Ferāġ-yāb oldı aġbāb çeşm-i a'dā oldı nā-bînā
G339/7	Müzeyyen ġüsnüñ ġül ü lāle şakāyıkla Mu'aġtar tîb-i enfāsıyla kām-ı cān u dil beste	nā-būd [1] Mevcut deġil, yok, ġaip.
G399/4	Olalı sīnemiñ dāġı siyāh oldı yüzüm aġı Müzeyyen ġüsnüñ bāġı öter bülbül ġüle karşı	G65/14 Künc-i hicriñde yatur Nebzî kuluñ vaşl istemez Lā'übālīdir begim birdir aña nā-būd u būd
Kt14/5	Nazar kılma nuġuşına müzeyyen görüp aldanma Konan ġöçer bu dār içre müsāfir-ġānedir bu deyr	nacaġ [1] Küçük balta.
Kt16/1	Bahārāsā görinen bu müzeyyen 'ālem-i nüzhet Diriġā ġasretā bākî deġil fānî imiş illā	Mu31/2 Şanemā mū nit'olurdi dile zülfün çü taġa Taġılur seyf ü sināna daġı hem mū nacaġa
N28/3	ġüb-rūlarla müzeyyen her taraf ġüller gibi Başlasun üftādeler pes zāra bülbüller gibi	nā-cān eyle- [1] Cansız bırakmak.
N43/3	Müzeyyen bezmimiz dil-berle meyle Ki mislin görmedi rü'yāda Pîrüz	G355/2 N'eylediyse bu dil-i nā-şāda cānān eyledi Cismimi bir ġālīb-ı bî-resm ü nā-cān eyledi
	müzeyyen kıl- [1] Süslemek, donatmak.	nā-ġār [2] Çaresiz, hüzünlü, dertli.
K1/7	ġamd ile kıldım müzeyyen ba'dehū ser-tācı Şükri-i ni'met farzdır çün şeyġ u şāba ibtidā	G140/8 Ser-ā-ser 'ālemi ġeşt eyler iseñ Dilā bir sen gibi nā-ġār bulunmaz
	müzeyyen ol- [1] Süslenmek, bezenmek. Baharla birlikte tabiatın canlanması.	G167/18 Dā'-i 'aşġa yoġ imiş dermān taġīb-i dehrde Bu keş-ā-keş 'aşık-ı bî-ġāreye nā-ġār imiş
Kt8/11	Müzeyyen oldı Ayaşofya ġaġkā enderün bîrün 'İbādetġāh-ı ġaġġ oldı şalā erbāb-ı 'irfāna	nā-ġār-ı 'aşġ [1] Çaresiz, biçare, imkansız aşġ.
	müznib [2] Suçlu, ġünahġār.	G196/14 ġār u nā-ġār oldı 'uşşāġa bu dā'-i 'aşġ u şevġ ġāreyi bî-ġārelikde buldı pes nā-ġār-ı 'aşġ
K2/51	Müznib ü mücrim ġüneġġār u zelîl ü hem sefîl Rū-siyeh bir nebze-i kemterdir illā bî-riyā	nā-ġār ġal- [1] Elinden hiçbir şey gelmemek, âciz kalmak.
Kt3/62	ġapuñdan ġayra itmez ilticāyı maġşadı sensin ġoma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenā'atle	G120/12 Varup aġyār ile hem-ġāne olur teklîfsiz Gele ġam ġāne-i bî-ġāreye nā-ġār ġalur
	nāb [1] Hālis, katıksız, sāfi.	nā-ġār ol- [1] Çaresiz kalmak. Çözüm yolu, çıkar yolu bulamamak.
G368/4	'Ayn-ı Kevserdir dehānîñ leblerindir Selsebîl Nāb la'liñ bāde-i Tesnimveş aġlā gibi	G204/2 Dime rāzîñ şaġın aġyāra dilā zār olsañ Der-i dil-berde dile ġāreyi nā-ġār olsan
		nā-ġāra düş- [5] Çaresiz kalmak, çözüm yol bulamamak, çıkar yol olmamak.
		Tc2012 ġüş itmez iseñ pendimi eġkāra düşersin Bīmār oluban derd ile nā-ġāra düşersin

Tc2/24	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çâra düşersin	Nâdirü'l hüsni [1] Güzelliğın az bulunması, seyrek olması.
Tc2/36	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çâra düşersin	G289/3 Nâdirü'l hüsni idi dirler Yüsuñi gerçi velî Geçdi anuñ nevbeti şimdî sen aña sânisin
Tc2/48	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çâra düşersin	nâ-ehl [2] Bir işin ehli olmayan, o işten anlamayan.
Tc2/60	Güş itmez iseñ pendimi efkâra düşersin Bîmâr oluban derd-ile nâ-çâra düşersin	K32/4 Sitemi ehl olana gün gibi bu rüşendir Velî yok zerrece nâ-ehl ile kıl ü kâlî
	nâ-çâre [2] Çaresiz.	M2/12 Dağı ünsâya da 'âmiyyeti yok Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti yok
G246/12	Derd-i bî-dermânıñı bilmem ne söylersin baña Sen gibi ben de dilâ nâ-çâreyim nâ-çâreyim	nâfe [2] Misk âhusu denilen hayvan göbeğinden çıkarılan bir çeşit misk, koku.
G246/12	Derd-i bî-dermânıñı bilmem ne söylersin baña Sen gibi ben de dilâ nâ-çâreyim nâ-çâreyim	G190/12 Pes niçe gayretle şad çäk u perişân olmayam Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf
M4/13	Kimi nâ-cins olup isterse nerde Gezermiş mezbele âb-ñanelerde	Tr2/17 Nâfeniñ kâmnı kurutdı la'le gör yutdurdı kan Çok görür babaya oğlın oğlına babasını
	nâ-cins [1] Cinsi bozuk, soysuz.	nâf-ı şâfi [1] Temizliğin, saflığın ortası. Temiz göbek.
G302/2	Şehâ mihr-i ruhuñ her dem ki şalsa üstüme pertev Vücüdüm zerre-i nâ-çizveş anda olur piş-rev	G69/9 Zerrîn kadehdir ol nâf-ı şâfi La'lindir leb simin sâ'id
	nâ-dân [4] Cahil, bilgisiz, akılsız kimse. Rakip.	nâfile [1] Boş yere, boşuna.
G84/3	Okiyup yazmağ ile 'âlim ola mı nâ-dân Men 'aref nüktesi ne 'âriñe di dâñadır	Mş1/67 Saña kim dir bu fenânıñ nâfile cevriñi çek Cân kulağıyla gerekdir işbu pendî diñlemek
G136/10	Görmedim Nebzî gibi 'âlemde râz ehli dağı Sırr-ı 'aşkı zerrece nâ-dâna izhâr eylemez	nağam [1] Nağmeler, ezgiler.
G174/1	Key şağın esrârıñı itme varup nâ-dâna 'arz Sırrıña mañrem degil çün eyleme yabana 'arz	Mr5/12 Âh u enîn-i 'âşikân Toldı sürüd ile nağam
G348/3	Pîr-i nâ-bâliğ gibi nâ-puñte vü nâ-dân iken Dil virtüp bir nev-civâna dil-figâr oldum hele	nâgehân [2] Aniden, ansızın, birdenbire
	nâ-devâ [2] Çaresiz, dermansız.	G10/5 Nâgehânî bir kağâ-yı âsumânî geldi çün özlerim a'mâ olup hem güşuma girmez şadâ
G140/10	Firâş-ı ğamda bâlîn-i belâda Zâ'if ü nâ-devâ bîmâr bulunmaz	kağs-ı belâ-yı nâgehân [1] Zamanın kederinin yay gibi kavisi.
N27/2	Pister-i ğamda benim gibi dağı bîmâre yok Bî-'ilâc u nâ-devâ pür-zañm bir bî-çâre yok	G13/3 Kaşlarıñ kağs-ı belâ-yı nâgehân Kırpügündür dil-berâ sehm-i kağâ
	nâdim [1] Pişman olan, nedâmet getiren kimse.	nağme [2] Güzel ses, ezgi, ahenk. âşğın, şairin sözleri, şiiri.
G238/4	Zârürîdir ki geldim 'âlem-i kevn ü fesâda ben Velî geldigime oldum belî her vech ile nâdim	G377/7 Dem-be-dem gülşende nağmeñ âh u efgândır seniñ 'Aşık-ı cânân imişsin bülbül bildim seni
	nâdir [1] Az bulunur, az görültür, seyrek, ender.	Mş1/22 Gel bahâr olunca diñle bülbülün âvâzesin Hüb terennümlerle dürlü nağmeler âğâzesin
G114/12	Ey zülfi kâfir v'ey çeşmi şâhir Hüsniyle nâdir hulkıyla bihter	nağme-serâ [1] Türkü söyleyen, şarkı okuyan.

- Mü1/3 Bülbül gibi dil **nağme-serā** olmadı gitti
V'ey gonca-ı gül-rü
- naḥ [1]** Sırma işlemeli bir cins diba.
- G62/1 Ḥaṭṭ-ı reyḥān-ı dil-ārā zāhir oldı hem-çü **naḥ**
Hey ne hoş zībā yaraşdı anda hem sib-i zenaḥ
- naḥcır it- [1]** Avlamak. || Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak.
- G370/8 Te'āla'llāh zehī şayyād imiş çeşmiñ nezāketle
Niçe merdümleri **naḥcır ider** bakdıqça şīrānī
- nāhid-i 'azrā [1]** Bakirenin genç kızlığı.
- K35/8 Velī bundan muḳaddem eyleyüp kaşd-ı tezevvüc ol
Dilerdi izdivāc için bula bir **nāhid-i 'azrā**
- naḥl [2]** Fidan.
- K2/5 Kehf-i hicriñde ḳoma ben **Naḥlī** İsrā eylegil
Mü'minūna Nürdur vaşlñ yā Ḥacc u Enbiyā
- naḥl-ı nevāl [1]** Fidan gibi uzun ve ince vücutlu güzelin bahtı.
- Mh1/12 Cihān āsüdedir cümle ḳamu ḥalḳ zīr-i bālīñde
Dil-i üftādeler 'āvīḥtedir **naḥl-ı nevālīñde**
- beyt-i naḥl-bendān [1]** Naḥl ustasının beyitleri. || Renkli kâğıt ve mumlar ile çeşitli çiçek ve süslerden yapılmış fidan ustasının beyitleri.
- G30/4 Çemenzār-ı dilim kim pürdür a'lā-ḳad güzellerle
Hemānā ḳuvvet-i ṭab'ımla **beyt-i naḥl-bendāndır**
- naḥl-bend [1]** Naḥl ustası. || Renkli kâğıt ve mumlar ile çeşitli çiçek ve süslerden yapılmış fidan ustası.
- G91/13 Hünermend **naḥl-benddir** Nebziyā ol
Ki bir ağaçda dürlü mīve işler
- naḥl-ı ra'nā [1]** Güzel boylu sevgili.
- G383/4 'Āşıkān ārām ider bakup cemālī ayına
āyever bir **naḥl-ı ra'nādır** o ḳadd-i 'ar'arī
- nā-ḥoş [1]** Hoş olmayan, hoş gitmeyen.
- G373/4 Ṭabībā lebleriñden emsem eyle
Dil-i bīmārımıñ **nā-ḥoş** mizācı
- nā'ib [1]** Bir makāmın sorumluluğunu asıl sāhibi yerine geçici bir zaman için yüklenen, ona vekālet eden kimse, vekil.
- G28/20 Meḥākimlerde bu ṭayy-i sicillāt
Dile ḳıl ḳāziyā var 'aḳlı **nā'ib**
- nā'il [1]** İsteddiği şeye erişen, arzu ettiğini ele geçiren, murādına eren.
- Mr1/6 Ḥazret-i Sulṭān Maḥmūd ol şeh-i 'ālī-cenāb
'Adle **nā'il** Ḥaḳḳa ḳā'il sālik-i rāh-ı şavāb
- nā'il-i cām-ı Cem [1]** Cem'in kadehine erişme, sahip olma.
- G241/4 Hem-sifāl olsam kilāb-ı küyüña cānā eger
Dir idim el-ḥamdü li'llāh **nā'il-i cām-ı Cemim**
- nā'il-i fazl-ı İllāh [1]** Allah'ın lütfuna keremine, cömertliğine kavuşma.
- K19/2 Ḥabbezā zāt-ı şerīf ü lāyık-ı iclāl u cāh
Mā'il-i luṭf u 'ināyet **nā'il-i fazl-ı İllāh**
- nā'il eyle- [1]** Murādına ermek , ele geçirmek .
- Kt6/13 Hezārān maḳşad-ı aḳşāya **nā'il eyle** ol şāhı
Ḥudāyā istidām-ı 'ömr idüp taḥt-ı mu'allāda
- nā'il-i vaşl [1]** Kavuşmaya erişme.
- Mh4/7 **Nā'il-i vaşlñ** olan olur cihānda muḥterem
Fırḳatıñle ey ṭabībim olmuşum şāhib verem
- G111/1 Cemālīñ **dil-berā** bāğ-ı Na'īmdir
Bu dil ol bāğda bülbülveş muḳīmdir
- Na'im [1]** Cennet.
- N40/2 O şehiñ işigi toprağına düşdüñ a gönül
Şanasın Ḥuld u **Na'im** bāğına düşdüñ a gönül
- na'im ol- [1]** Refah, rahat, bolluk ve bahtiyarlıkla yaşamak, hayat sürmek.
- N16/3 Giydi dıraḥt sebz ḳabā güşe-i bāğ **oldı Na'im**
Ḥür-şifāt dil-ber ile şürb-i ḡidā demleridir
- na-ḳābil [1]** Kabil değil, mümkün olmayan. || Kabiliyetsiz, ehliyetsiz.
- K33/5 Görün uş bu kes-i nā-merdi vü **nā-ḳābili** kim
Nite müdbir durur ol zerrece muḳbil olmaz
- nā-kām [1]** Amacına ulaşmamış, nasipsiz, zavallı. || Āşık.
- G251/5 Ḥvān-ı hicriñde bu ben **nā-kāmı** toylarsın velī
Olmadı hergiz müyesser vaşldan kāmım benim
- nā-kām eyle- [1]** Amacına ulaştırmamak, mutsuz etmek.
- G160/10 Vuşlatıñ ḥaṭṭ-ı ezel yazmış raḳibe dostum
Nebzī-i bī-çāreyi peyveste **nā-kām eylemiş**
- naḳāyış [1]** Eksiklikler.
- Kt15/3 **Naḳāyışdan** kamu ṭāhirdi zāhir
Derüñi 'ilm ile pür-nür u vehḥac

	nā-kemāl [1] Olgun olmayan.	G6/5	Dehānīn nağsın aldım ey şadef-fem hoşka-ı dilde Yazup pes dürr-i dendānīn hem anda eyledim der-cā
N54/2	Nāmdaşımdır benim dil-dād-ı Leylī lā-mekān Nā-kemāl olmaz baña hem-ser meger kim ver hemān		nāl [2] İnleyici, ah ve enin edici.
	nā-kes [3] İnsaniyetsiz, aşağılık, bayağı, alçak kimse.	Kt9/6	Ġonca-ı kāmı açıla bahtı riyāzında nite Bülbülü nāl gülleri şād ola bu bāğ-ı İremiñ
G4/1	‘An-kaşdin eylersin rakīb-i nā-kese mihr ü vefā Eylersin ancak bu ġarīb-i bī-kese cevri ü cefā	G260/1	Teb-ġāle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nālīm Kandır beni vaşlıñla lebi āb-ı zülālīm
G99/5	Bilmezem meyl eylemişsin ol rakīb-i nā-kese Şehd gelmez her megesden her şecer virmez semer		nāl eyle- [1] Çok zayıflatmak, ipince bir hāle getirmek.
K32/15	Ehrimenden gelüp ol nā-kes ü nā-şāyeste Tağa boynumuza āzāde iken aġlālī	G336/1	Ġam-ı ‘aşkı ten-i nālīdemi nāl eylemede Akdıup seyl-i sirişkim pāy-māl eylemede
	nākiş [2] Eksiklik, kusur, noksan.		nāl it- [1] Aġlamak, inlemek. yen etmek.
Kt19/28	İki mısra‘ daġı tārīḡ olupdur Biri zā‘id biri nākişdır illāḡ	G78/6	O şanevber-kaḡd ü tütī-suḡen ü ġonca-‘izār Beni bülbül gibi nālān u teni nāl ideyor
Kt19/29	O zā‘id nākiş ı cebr eyler-ise Tamām olur iki tārīḡ hāzāḡ		nāl ol- [3] Üzüntüden kamışın içindeki teller gibi incelemek.
	naql [2] Bir yerden başka bir yere götürme, taşıma, aktarma, geçirme.	G374/12	Ġamıñla rüz u şeb ey dil-fürüzüm āḡ u zār ile Vücüdüm za‘fa vardı nāle ile hem-çü nāl oldu
G23/12	Şeḡerde bülbüle ‘arz eyledim çün rāz-ı pür-süzüm Benim de ġoncaya naqlım didi bu mā-cerādır hep	Mş1/36	Sünbülün zülfi taġuḡ āşıfte-ġāl olmuş durur Nergis-i zerrin ġüle za‘f-ile nāl olmuş durur
	naql-i bi‘l-beyt [1] Beyitlere aktarma, beyit yazma.	G144/9	Nāl olupdur nāle itmekden nihāl-i kaḡdimiz Teng olupdur düd-ı āḡ-ile dil-i nālīdemiz
K35/11	Kabül itdi o daġı naql-i bi‘l-beyt eyledi ol dem Duḡul itdikde fi‘l-ġāl oldu ḡublā ol perī-simā		nālān [3] İnleyen, feryat eden. Bülbül, āşık.
	naql eyle- [1] Anlatmak, aktarmak, rivayet etmek, hikayet etmek.	G78/6	O şanevber-kaḡd ü tütī-suḡen ü ġonca-‘izār Beni bülbül gibi nālān u teni nāl ideyor
G272/10	Ayaġın tozına yüz sürsem ey serv-i dil-ārāmım Biraz naql eylesem kanlu yaşımın mā-cerāsından	G330/10	Yazıḡdır merḡamet kıl bir nigāḡ u iltifāt eyle Yeter cevri itdiñ ey cevvar-ı ‘ālem Nebzī nālāna
	naql it- [1] Anlatmak, aktarmak, rivayet etmek, hikayet etmek.	G370/14	O fettān ġamzelerdir fitneye bā‘is bu ‘ālemde Uran tīr-i müjeñdir sīnesinden Nebzī nālānı
G3/1	Didi dil naql iderek cevri ü cefāyāyı aña Hele bir eyledigiñ cevri ü cefāyāyı aña		nālān eyle- [3] İnlemek, sızlanmak, feryat etmek.
	nağs u küsür [1] Eksiklik ve fazlalık.	Tr2/8	Şoldırup o gül budaġın ġara topraġ eyleyüp Bu dil-i nā-şādı bülbül gibi nālān eyledi
K17/30	‘Uşşāḡ bulduḡça vişāl rüz-ı firāk olup tamām Ger var ise nağs u küsür sehv eylemiş ḡalb-i fütür	G108/2	Āl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır Bülbülü nālān iden ol ġonca-ı ḡamrā mıdır
	nağs-ı sivā [1] Allah'tan başkasına ait izler, süsler.	G366/1	Bülbülin nālān ider rüyuñ gül-i ra‘nā gibi Yandırır pervānegānın şem‘-i bezm-ārā gibi
G188/1	Yüri zāhid çıkar nağs-ı sivāyı kalb kalbiñden ḡayāl-i ḡatt-ı dildār ile meşḡ it ‘ayn u şīn u kāf		nāle [15] İnleyiş, haykırış, feryat.
	nağsın al- [1] Görünüşünü, suretini almak.	G63/3	Her şeḡer feryād u nālem ġüşuña itmez eser Dil-berā baġrıñ senin bilmem ḡacer mi yā pulād

- G75/2 Ey ruḥı gül büyü karanfil saçı hem sünbül-i ter
Bülbül-i şürîde gibi **nâle** işim şâm u seher
- G75/12 Bezm-i firâkıñda bugün muṭrib u sâzende gibi
Sînemi def kıddimi çeng **nâlemi** ney itdi keder
- G111/10 Belâ küncünde âh u zâr iderken
İşitmiş dimemiş **nâlem** bu kimdir
- G115/4 Seniñ seniñdir meger bağıñ ki te'sîr eylemez aşlâ
Benim **nâle** figân u âh u gırye itdiğim demler
- G165/11 Çeng iderler kıddini ney **nâlesin** 'aşıkların
Hûblara cevr ü eziyyet gâlibâ kânün imiş
- G07/10 Dem-i hicriñde Nebzî bir nevâ-keş kumrıdır güya
İşit serv-i revânım **nâlesi** hoş zârı pek nâzik
- G243/8 Derün-ı meclisiñde muṭrib ü sâzendeyim güyâ
Ney itdim **nâlemi** bi'llâh hem sînem rebâb itdim
- G287/5 'Andelîbem gerçi hergiz **nâle** itmem pes niçün
Az gelür feryâdına ey gonca bu bâğ-ı cihân
- G315/2 Şabâ aḥvâlimi 'arz it yûri var ol ruḥı ale
Diğil hicriñde dönmüşdür vücûdı şanasın **nâle**
- G374/12 Ğamiñla rûz u şeb ey dil-fürûzum âh u zâr ile
Vücûdum za'fa vardı **nâle** ile hem-çü nâl oldı
- Mş2/53 Gül ü bülbül gidicek **nâle** vü gülğul mı kıla
Dökile berg-i semen ya ki karanfil mi kıla
- Mş2/68 Niçe bir fışk ile gülzâr-ı dili hâr idelim
Gelelim **nâleye** bülbülleri bîdâr idelim
- Mh3/1 Her seher **nâlemeden** ey meh gelmesün nefrîn saña
İderim derd-i derünüm âh ile tebyîn saña
- Ms2/27 Cihâni töl durur **nâlem** irişmez güşuna hayfâ
Meded raḥm eylegil cânâ kuluñdur Nebzî-i şeydâ
- nâle-i şeb-gîr** [1] Geceyi tutan, geceler boyu
inleme.
- G139/8 H'vâb u râḥat virmez ehl-i 'âleme leyl ü nehâr
Rûz dil-süz âhımız şeb **nâle-i şeb-gîrimiz**
- nâle-i şâm** [1] Akşamın iniltisi, feryadı.
- K11/8 Tolu başdan başa illâ gül-i ra'nâlar ile
Cüş idüp bülbülveş **nâle-i şâm** u seher it
- nâle it-** [2] İnmek, feryat etmek, haykırmak.
- Mş2/47 Üstüne **nâle ider** bülbül-i şeydâsı begim
Bir karar üzre degil seyr ü temâşası begim
- G144/9 Nâl olupdur **nâle itmekden** nihâl-i kıddimiz
Teng olupdur dūd-ı âh-ile dil-i nâlîdemiz
- nâle vü efgân** [1] İnmek ve feryat etmek.
- G255/8 Gündüzün aḥşama dek maḥzûn u mağmûmdur
gönül
Nâle vü efgândır tâ şubḥa dek kârım benim
- nâleler eyle-** [1] Feryat figan etmek, ağlamak,
inlemek.
- Mr5/19 Nüş idüp **eyler nâleler**
Mest-i mey-i bezm-i kıdem
- nâlede** [1] İnmeyen, feryat eden.
- G335/5 'Andelîb-i zârveş **nâlendeyim**
Başladım feryâd u zâra âh vâh
- nâleye başla-** [1] Ağlamaya, inlemeye başlamak.
- Tc218 İrişse kaçan mevsim-i gül bâğ-ı cihânda
Bülbül gibi şürîde gönül **nâleye başlar**
- nâliş**[1] Feryat, inleme. || Şikâyet etme, sızlanma.
- G19/12 Ey murg-ı seher gonca feryâdını güş itmez
Bu **nâliş** ü süzişler yâbâne degil mi yâ
- nâm** [12] İsim, ad. || Ün, şöret, şan.
- Mu10/2 Gözün aç sâye-i bîde otur it bayramı
İki vech ile nezâketle çıkar bir **nâmı**
- Mu18/1 Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim **nâmım**
Aşağıdan yukarı şaycağ oldı devem hâ mîm
- Mu21/1 Sü'al it didi dil **nâmından** ol serv-i hürâmânıñ
Şorıcağ şormuşum la'lin hemân dem kıldı ağızımda
- Mu23/2 Ayakdan başa elde bir güli taḥdım zarâfetle
Berâhîn ile isbât eyledim **nâmın** nezâketle
- Mu25/2 Görüben hüsni dil-âvîzini bu rûtbede çâk
Bileyim **nâmını** dirseñ tutagör sâk mesâk
- G14/9 Nebziyâ bâlâ-yı defter yazalardı **nâmını**
Görseler şî'r-i terüñ H'vâcû Hocendî câ-be-câ
- G113/9 Tañ mı felege **nâm** ile pervâz ide Nebzî
Kim şîşe-i nâmüsü urup hâke şayanlar
- G175/10 Yâdigâr olmağ için yârâna besdir bu gâzel
'Âlem-i fânide Nebzî çün ki **nâm** imiş ğarâz
- G210/4 Âh u efgânım budur ḥaṭ itdi rûyuñda zuhûr
Ey dirîğâ gitti **nâm** u gitti nâmüs gitti neng
- K16/14 Hüdâyâ berter it kıdrin irişdir evc-i gerdüna
Ki **nâmı** cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda
- Kt18/1 Cenâb-ı İlçi-i Roma De Penkler **nâm** bî-hem-tâ
Cesür u şâhibü'l-ğayret vaḳûr u şâhibü'l-ârâ
- N39/14 Hüdâyâ berter it kıdrin irişdir evc-i gerdüna
Ki **nâmı** cilve kıla dâ'imâ şakf-ı semâlıkda

- nām-ı bülbül [1]** Bülbülün, sevgilinin adı, şanı.
- G389/7 Olupdur **nām-ı bülbül** gerçi gülşende hezār destān
Benim ismim de kül-ḥanda hezārān dāstān oldı
- nām-ı Ḥātem Ṭayy [1]** Arap kabileleri arasında tanınmış "Ṭayyi" kabilesine mensup ve cömertliği ile meşhur olan "İbnü Abdillāh Bin Sa'd" in nāmı.
- G390/7 Revādır **nām-ı Ḥātem Ṭayy** olunsa 'ahd-i ḥüsnüñde
Vişālīñ ni'meti 'uşşāka zīrā rāyḡān oldı
- nām-ı nāmī [1]** Yetişip büyüyen ad, şöhret.
- G74/14 Ol a'lā dil-berīñ vaşfn işidüp Nebzī kemterden
Şorarsañ **nām-ı nāmīsīn** benim cānım
Muḥammeddir
- nām-ı nā-pāk [1]** Temiz olmayan ad, san. || Lekeli bir isim, kötü şöhret.
- Tkb1/58 cānımı zīrā ki yaqdı gör niçe zār eylerim
nām-ı nā-pākīn daḡı dimeḡlige 'ār eylerim
- nām it- [1]** İsmi duyulup ün kazanmak, adı her yere yayılmak.
- G371/13 Ölmedin Nebzī fenā dünyede bir **nām idegör**
Er ölüñ adı ḡalurmuş at ölüñ meydānı
- nām ol- [1]** Nam kazanmak, şöhret kazanmak. || Ün sahibi olarak tanınmak, ün sahibi olmak, üne kavuşmak, ünlenmek.
- G251/14 Senden özge dil-rübāya meyl idersem dil-berā
Ehl-i 'aşḡ içinde Nebzī **olmasun nāmım** benim
- nām u nāmūs [1]** Şöhret ve namus.
- N42/4 Ta'ne-i aḡyār aña bir vech-ile vırmez keder
Nām u nāmūsdan berī ez-'ār 'ārīdır göñül
- nām u şān [2]** İsim ve şöhret.
- Mşr1/20 Kanı Bū Bekr ü 'Ömer 'Osmān u Leysü'llāh kanı
Cümle gıtdiler beḡāya ḡaldı ancak **nām u şān**
- K36/16 Ḥudā-yı Zū'l-celāl devlet yanında muḡterem ḡılsun
İrişşün **nām u şānı** ser-be-ser eḡrāf u eb'āda
- nām-cüy [1]** Nam, şöhret arayanlar.
- G46/1 **Nām-cüy** iseñ dilā ḡıl şīşe-i nāmı şikest
Lā'ubālī mest-i lā-ya'ḡil ol ol şahbā-perest
- nāmdaş [1]** Adaş, aynı adı taşıyan.
- N54/1 **Nāmdaşım** benim dil-dād-ı Leylī lā-mekān
Nā-kemāl olmaz baña hem-ser meḡer kim ver hemān
- Nāme-ver [1]** Mektup getirip götüren.
- M54/3 **Nāme** rev olanlar olurmuş bu mihre mālīkān
Nā-keḡām ola ḡişi ger olmak ister şādmān
- nā-merd [1]** İnsanlıktan nasibini almamış, mert olmayan herkes. || Rakip.
- G8/5 Göricek lāşe-i murdārımı ol **nā-merdiñ**
Birbirin eyledi vesvās ile ḡannās 'ezā
- nām-ı nāmī [1]** Namlı, adlı, şöhretli bir isim.
- G74/14 Ol a'lā dil-berīñ vaşfn işidüp Nebzī kemterden
Şorarsañ **nām-ı nāmīsīn** benim cānım
Muḥammeddir
- nām-ı Ḥudā [1]** Allah'ın adı.
- K8/1 **Nām-ı Ḥudā** dilde ol 'ezḡār
Lāyḡ o her dem ola tekrār
- nā-murād [3]** İsteḡine kavuşamayan, muradına erememiş kimse.
- G46/10 Vir merāmın yā ilāhe'l-'ālemīn ol dest-ḡīr
Nebzī-i rūsivā vü şeydā **nā-murād** u bī-kesest
- Mrb1/8 Muntazırdır kim ola lutfuñla tā-ber fetḡ-i bāb
Zerre iḡsān it ḡoma ol zātı yā Rab **nā-murād**
- N47/3 Murādına iriştir **nā-murādı**
Cihānda ber-murād olmak dilerseñ
- nāmūs [2]** Ar, edep, haya, ırz. || Temizlik, doğruluk.
- G120/2 'Aşḡıñ süḡ-ı cihānda niçe pāzārı ḡalur
Şatmadıḡ gerçi ne **nāmūsı** ne kim 'ārı ḡalur
- G210/4 Āḡ u eḡḡānım budur ḡaḡ itdi rüyüñda zuḡūr
Ey diriḡā gıtdi nām u gıtdi **nāmūs** gıtdi neng
- nā-mübārek [1]** Hayırsız, uğursuz, bereketsiz.
- G156/8 Bezm-i ḡāşu'l-ḡāşşıña varmış 'abūsü'l-vech ile
Nā-mübārek ḡehresin ḡılımış o menḡūs ḡara pus
- nā-münāsib [1]** Uygun olmayan, uygun deḡil.
- G87/5 Şehā luḡf eyle hem-pervāz idinme **nā-münāsibdir**
Ki sen bir aḡ tūtīsin raḡīb rū-siyeh zaḡdır
- nā-şüste [1]** Temizlenmemiş, yıkanmamış.
- G55/6 Bezmiñe bilmem niçe eyler cerā'et ol raḡīb
Ey şabīḡu'l-vech ol **nā-şüste** ol rüyü ḡabīḡ
- nān [3]** Ekmek. || Gam, keder azıḡı.

- G191/10 Kursa-ı dāğım bu durur cānā kilāb-ı kūyuña
Andan özge sofrā-i sīnemde hem **nānım** da yok
- G287/4 Kursa-ı dāğım pāre-i bağrım müheyyā eyledim
Çeşm-i mestānem gerekdir meclis içre guşt u **nān**
- K27/30 Sīneme yara açup rīze-i elmas ekme
Yenilen **nānı** ferāmūş idüp unutma tuzum
nān-ı semīz [1] Etine dolgun ekmek.
- G70/1 Kaṭāyifle pālūde **nān-ı semīz**
Degil būs-ı la 'l-i lebiñden lezīz
nām-ı nā-pāk [1] Kötü şöhret.
- Tr1/58 cānımı zīrā ki yaqdı gör niçe zār eylerim
nām-ı nā-pākın daḥı dimekliğe 'ār eylerim
nā-pāyān [1] Nihayetsiz, sonsuz.
- Tr2/3 Bī-nihāyet zulm idüp bī-dād **nā-pāyān** hem
Eyleyüp ḥadsiz cefā cevri-i firāvān eyledi
nā-puḥte [1] Ham, çiğ, pişmemiş. || Acemi, tecrübesiz, toy.
- G348/3 Pīr-i nā-bāliğ gibi **nā-puḥte** vü nā-dān iken
Dil virüp bir nev-civāna dil-figār oldum hele
nār [11] Ateş, od. || Aşk ateşi.
- G100/1 Beni yaqdı seniñ **nārın** eyā nūr
Ser-ā-pā cism-i zārım oda yanur
- G150/4 Ḥāk-i pāy ol yil gibi yil rāh-ı 'aşkında koma
Çeşme-i çeşmiñ şusuz tennūr-ı sīneñ **nārsız**
- G163/4 Perr açup zülfi hevāsında anuñ pervānevār
Şem'-i ruḥsārında eyvāh **nāra** hem-dem oldum uş
- G208/6 Ğayret-i tāb-ı ruḥ u āb-ı leb-i la 'liñile
Göyünür **nāra** semender boğulur māya semek
- G259/3 Aqdıqça gözüm ābı şanma söyünür **nārım**
Ḥāke karılıp cismim ber-bād ola mı bilmem
- G286/3 Hebā olupdur eczā-ı vücūdum
Turāb u mā havā vü **nār** elinden
- G350/11 'Aşk-ı cānān muḥterik bir **nārdır** zāt-ı Leheb
İsterim olsun dil-i pūr-süzum anıñla melā
- Mş1/14 Ol süvār-ı fülk-i rahmet Nūḥ Neciyyu'llāh kanı
Nārı gülzār iden İbrāhīm Ḥālılu'llāh kanı
- G358/3 Münevver kıla **nārı** düdi tārik
Emir-ber 'aks ide rüz u leyālī
- M4/10 Aşılta yiri var Mañşürvārī
Şaḫın yanına yaklaşdırma **nārı**
- G128/8 Yüzüm türāba döşenmiş başımda yeller eser
Gözüm şular akıdup hem göñülde **nār** yanar
nār-ı cedel [1] Tartışmanın, münakaşanın ateşi.
- Mş1/48 Ehl-i ḥāl ol tā ki cümle müşkilātūñ ola ḥāl
Gel hevālanma derūnuñda yaqup **nār-ı cedel**
nār-ı efkār [1] Üzüntünün, kederin ateşi.
- Ms1/10 Ruḥuñla bendegāñıñ dādegāñın rüşen itmezsin
Dem olmaz **nār-ı efkārıñla** ḫalbm küñḫan
itmezsin
nār-ı elīm [1] Çok ıztırıp veren, çok acıklı, çok
üzücü duygu.
- G111/6 Ferāmūş eylemek ḥāk-i deriñi
Şehā ben bendeñe **nār-ı elīmdir**
nāra düş- [1] Ateşe düşmek. || Aşka düşmek, âşık
olmak.
- Tc2/8 Pervāne gibi şem'-i ruḥın gözleme her-şeb
Bilmez misin anı ki soñı **nāra düşersin**
na'ralar ur- [1] Nara atmak, yüksek sesle
bağırarak.
- G328/6 Dil-i şūrīde begim bāde-i şevkūñı revān
İçüben **na'ralar urdı** didi yā Hū bu gice
nār-ı āh [3] Ah ateşi. || Âşığın feryadı.
- G72/3 Ğıdāsı **nār-ı āhıdır** idinmiş
Semendervār aḥkerden telezzüz
- G272/11 Delīlim **nār-ı āhım** düdüni iḥrām idüp geldim
Ayırma Merve ḥaḫkı Ka'be-i kūyuñ şafāsından
- G103/1 Şeb-i tārik-i ğamda **nār-ı āhıñ** reh-nümāyındır
Duḫāñı üstiñe sāye durur zıll-ı hümāyındır
nār-ı 'aşk [4] Aşkın ateşi.
- G115/2 Benim şabr u kararım yok seniñ inşāfıñ ey dil-ber
Yanam pes **nār-ı 'aşka** tā olunca bu tenim aḥker
- G161/5 Sīnede dil **nār-ı 'aşka** dā'imā yanmaḫdadır
Ey semender şanma ancak sendedir yaqış yanış
- G196/9 **Nār-ı 'aşka** kim düşer ḥayf itmesün zīrā anı
Zer gibi ḥālīş 'iyār eyler bel' zer-kār-ı 'aşk
- G297/1 Dilimden **nār-ı 'aşkım** nev-resānveş idüp pertāv
Cihāñı pūr-ziyā kıldı vü fi'l-ḥāl dehre şaldı çav
nār-ı caḥım [2] Cehennem ateşi.
- G134/9 Yār ile **nār-ı Caḥım** ise kabül eylemişiz
Yārsız cennet-i 'Adn ise de ṭamu bilürüz

K32/54	Bu günehkāra Ḥabībīn ola anda şāfī' Kōmaya nār-ı caḥīm yaqa bu cism-i nālī	G297/6	Ḥarāret ıssı bir şakrak olur kim 'aşka yār olsa Ser-ā-pā nār-ı maḥz olur göyinür şanasın kim kaç
	nār-ı cehennem [1] Cehennem ateşi.		nār-ı nedāmet [2] Pişmanlık ateşi.
Kt3/41	Hübüb-ı rīḥ-ı cennetle ola nār-ı cehennem dūr Ola merkadları ḥākine āb-ı rahmetiñ munşab	K21/6	Sirişkiñ ābımı seyl eyle geç cümle hevālardan Yanup nār-ı nedāmetle cevāmi' de yüzüñ ḥāk it
	nār-ı düzah [1] Cehennem ateşi.	K32/37	Yanıyor nār-ı nedāmetle günāhın añup Geçürür uş dūn ü gün āh-ile mäh u sālī
K2/66	Āb-ı deryā-yı kerem bir kabza ḥāki ğark idüp Nār-ı düzahdan ḥalāş olsa n'ola ehl-i hevā		nār-ı şevk [6] Aşk, arzu, heves ateşi. Aşk ateşi.
	nār-ı firāk [2] Ayrılık ateşi. Ayrılığın vermiş olduğu acı, ızdırap.	N11/1	Dutuşdı nār-ı şevka yandı 'aql ü cān u dil ten hem 'Acebdır bu ki eşkim dīdeden seyl-āb ider her dem
Tc2/51	Kār eyledi bu cāna şehā nār-ı firākıñ Sīnem şerer-i āteş-i hicriñ ile kånün	G243/2	Civānā bezm-i 'aşkıñda gözüm yaşın şarāb itdim Düşürdüm nār-ı şevka pāre-i bağrım kebāb itdim
G261/4	Gülşen-i 'ālemd e sen bir ğonca-ı gül-ḥandesin Līk ben nār-ı firākūla şehā külḥandayım	G109/9	Düşen Nebzī seni şanma o şāhıñ nār-ı şevkına Vidād-ile fūrüzān olmadık diller mi kalmışdır
	nār-ı ğam [4] Acı, üzüntü ve elem ateşi. Ayrılık acısı.	G205/8	Ezelden nūr-ı 'aşkıñdır münevver eyleyen kalbim Dilimde nār-ı şevkıñdır fūrüzān eyleyenden ilk
G212/9	Dilde her dem nār-ı ğam bād-ı elem eksik degil Āb-ı miḥnetle çarlmış Nebzīyā ḥākiñ seniñ	G350/18	'Aşkıñ ey ma 'şük-ı 'ālem ḥāk idüpdür Nebzīyi Nār-ı şevkıñdır iden kalbinde ancak incilā
G126/7	Yanup nār-ı ğama dil dīdem eşkin seyl ider her dem Hevā-yı 'aşk ile ölsem olur bu ḥāk-i cismim kabr	G254/5	Dutışur nār-ı şevkıñla yanup sūzān olur her-bār Vişālīñ arzusuyla olupdur dil ğam-ender-ğam
Kt9/22	Düşmeniñiñ başına ḥāk cānma od ura felek Yancağız şem '-i demiñ söyünicek nār-ı ğamıñ		nārven [1] Gülnar ağacı, karaağaç. Sevgilinin boyu.
G268/4	Ḥasret-i ḥālīñle başdım sīne-i sūzāna dāğ Yüreğim nār-ı ğamıñla oldı büryān gel Ḥasan	G73/7	Ruḥ semen sīmīn beden kad nārven bū nesteren Gül-dehen bülbül-suḥen hem kāküli 'anber midir
	nār-ı ğayret [1] Sabırın, çabanın, didinmenin ateşi.		naş [1] Herhangi bir konuda kesin ve açık yargı içeren söz, hüküm.
G190/14	Göz göre gel kendiñi Nebzī biraçma āteşe Zīre nār-ı ğayrete tākat getürmez küh-ı Kāf	G170/1	Hüccet-i kātı 'dır ol ebrü-yı ğarrā hem-çü naş Hüsünüñ inkār idemez pes 'ām u ḥāş u ger eḥaş
	nār-ı hevā [1] Arzu ve aşk ateşi.		nā-şād [1] Hüzünlü, gamlı, kederli.
G205/3	Yanup nār-ı hevāñ ile idüp ḥün-āb-ı eşkin seyl Ser-i bā-devletin ḥākiñde ğaltān eyleyenden ilk	G196/7	Tālib-i zevk u şafā nā-şād u mağmümdur heme Her demi mesrūr u ḥandāndır hele ğam-ḥvār-ı 'aşk
	nār-ı hicr [1] Ayrılık ateşi.		Naşārā [1] Hristiyan.
G105/18	Ḥuzūr itdiñ dem-i vuşlatda Nebzī Yanarsañ nār-ı hicre ğam değıldir	G34/20	Ne Mecūsī vü ne Dürzī ne şanem Ne Yahūdī ne Naşārā ne şalīb
	nār-ı iştīyāk [1] Özlem ateşi.		nā-şayeste [1] Uygun olmayan.
Mr3/11	Dīdede āl-i sirişki dilde nār-ı iştīyāk Zerreş üftādesidir pāyına sultānımıñ	K32/15	Ehrimenden gelüp ol nā-kes ü nā-şayeste Taça boynumuza āzāde iken ağılāi
	nār-ı maḥz [1] Safı, halis, sırf ateş.		nā-sāz [1] Uyumsuz, ters, muhalif.

- G359/16 Hışm idüp kâfir rakıbe rüze-ı h'vâr olur bu dil
Bed-ıtabî'at olmuş ol izhâr ider **nâ-sâz** h'üy
- naşb olun- [2]** Atanmak, görevlendirilmek.
- K16/2 Gel ey hâme-i ma'nâ-pâş medh it bu aralıkda
Ol âşaf-rütbeyi kim **naşb olundu** ketḥudâlıkda
- N39/2 Gel ey hâme-i ma'nâ-pâş medh it bu aralıkda
Ol âşaf-rütbeyi kim **naşb olundu** ketḥudâlıkda
- nâ-sezâ [3]** Layık olmayan, yakışık almayan, yersiz.
- G174/4 Dilde pinhân eylegil râz-ı dil-ârâyı dilâ
Dost şanup her **nâ-sezâya** itme ey dîvâne 'arz
- G349/3 Bu sezâ mıdır 'aceb kim ol rakıb-i **nâ-sezâ**
Ben çekem cevri ü cefâ o lâyıq-ı ihsân ola
- Tc1/55 **Nâ-sezâ** devriñ bu tavrından kılup âh u figân
Ḥasb-i hâl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebân
- nâşih [1]** Ey nasihat eden, öğüt veren.
- G306/14 Pend-i dil-bendiñ ne mümkün hâll ide pâ-bendini
Pes yeter incitme **nâşih** Nebzî-i rüsvâyı ço
- nâşihâ [1]** Ey nasihat eden, ey öğüt veren.
- G67/5 Nâşihâ kendiñ gibi güm-râh zann itme beni
Zülf-i dil-berveş elimde var iken ḥablü'r-reşâd
- naşir [1]** Yardımcı, yardım eden Allah.
- Mr1/16 Sen kabûl eyle du'âmız yâ Ğanî Perverdigâr
Yâ **Naşir** u yâ Mu'in yâ Mâlike yevmi't-tenâd
- nâşir-ı Şer'-i kavîm [1]** Toplumun dinine yardım eden.
- K12/8 Dâfi'-i a'dâ'-i İslâm râfi'-i râyât-ı dîn
Nâşir-ı Şer'-i kavîm ü şâhib-i seyf ü Sinân
- naşib [2]** Kısmet, talih, baht. || Birinin payına düşen hisse.
- G33/10 Taleb kıl Nebziyâ vaşl-ı ḥabîbi
Naşib olmazsa da ni'me'l me'tâlîb
- G102/7 **Naşibim** h'vân-ı hicriñde ğam oldu
Ne çâre kısmet-i rûz-ı ezeldir
- naşib eyle- [1]** Lütüfetmek, bağışlamak, nasip etmek.
- G84/9 Ni'am-ı 'aşkı **naşib eylediğiçün** Mevlâ
Dü cihândan geçüp âvâre gönül aĝnâdır
- naşib it- [1]** Lütüfetmek, bağışlamak, nasip etmek.
- G320/2 Niyâzımdır Ḥakîm-i Lâ-yezâle
Naşib ide vişâliñden nevâle
- naşihat [1]** Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt.
- G152/2 Dil ü cânım delisiz yâ meger siz
Naşihat tıtmayup tırup gidersiz
- naşihat eyle- [1]** Öğütte bulunmak, nasihat vermek, yol göstermek.
- G163/7 Dem-be-dem pend ü **naşihat eylerim** güş eylemez
Kim gönüldür adı bir bî'âra hem-dem oldum uş
- naşihat kıl- [1]** Öğütte bulunmak, nasihat vermek, yol göstermek.
- G136/1 Ey gönül **kılma naşihat** pend aña kâr eylemez
Dilde imânı olan zulmı bu miqdâr eylemez
- Naşr [1]** Yardım. || Nasr Suresi. (Nasr, 110 /...)
- K2/41 Yaz Kevser la'liñe ta'vîz idüp **Naşr** âyetin
Vechiñe kim kem bağa tıtsun anı tebbet yedâ
- naşrun mina'llâh [1]** "Yardım Allah'tan gelir". Saf Suresi 13. ayete iktıbastır. (Saff, 61/13.)
- Mr1/18 Mescid ü câmi'de etfâl ü şüyüh eyler du'â
Dillerinde âyet-i **naşrun mina'llâh** dâ'imâ
- naşş [2]** Herhangi bir konuda kesin ve açık yargı içeren hüküm, yasal karar ve kesin emir. || Ayet.
- G74/6 Leb-i la'li o ḥürüñ çeşme-i Kevser durur güyâ
Seḳâhum Rabbuhum **naşşı** anıñ şânında müsveddir
- G102/3 Ruḥuñda ve'd-ḥuḥâ **naşşı** müfesser
Şaḳıñda âyet-i ve'l-leyl ḥaldir
- naşş-ı kâḫ' [1]** Kesin hüküm.
- G398/14 İçüp âb-ı şarâbı Nebzî-i dil-ḥastaya sâkî
Dimişler **naşş-ı kâḫ' dır** mine'l-mâ' küllü şey'ün ḥay
- nâ-şüküfte [4]** Henüz açılmamış. || Sevgilinin aĝzı.
- G11/7 Dehânıñ **nâ-şüküfte** ğonca etrâfi benefşezâr
Boyuñ serv-i şehîdir çeşm-i mestiñ nergis-i şehlâ
- G25/4 Zebânıñ bülbül-i güyâdır ey şîrîn-makâl ammâ
Velîkin **nâ-şüküfte** ğonca-ı pür-ğuncdur ol leb
- G26/4 Zebânıñ bülbül-i güyâdır ammâ
Velîkin **nâ-şüküfte** ğoncadır leb
- G108/7 Şübhe yokdur **nâ-şüküfte** ğoncadır la'l-i lebiñ
Çeşm-i mestâneñ velîkin nergis-i şehlâ mıdır

- naṭ'-ı 'aşk [1]** Satranç tahtası, || Aşk meydanı.
- G215/1 Naṭ'-ı 'aşk üzere piyâde sürme fîl ü at gerek
Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek
- nâ-kelâm [2]** Sözsüz, ifadesiz.
- G175/2 'Aşıkâna dime kim Dârü's-selâm imiş garaž
Bil cemâl-i bâ-kemâli **nâ-kelâm** imiş garaž
- N54/4 Nâme rev olanlar olurmuş bu mihre mâlikân
Nâ-kelâm ola kişi ger olmak ister şadmân
- nâ-ṭâhir [1]** Temiz, pak olmayan.
- M3/15 Yine bu hâl ile ol **nâ-ṭâhir**
Pâdişâha dağı lâzım zâhir
- naṭ'-ı sînem [1]** Satranç tahtası. || Bağrın, göğsün tahtası.
- G42/1 **Naṭ'-ı sînem** üzere sürdüñ gül-ruḥum çün fîl ü at
Şâhım itdiñ beydağ-ı cevriñle dil ferzini mât
- 'adü-yi nâ-turâş [1]** Terbiye görmemiş düşman.
- G254/10 Nedîmîndir qadîmî bezm-i 'aşkda Nebzî-i kemter
Uyup şâhâ **'adü-yi nâ-turâşa** kılma luṭfuñ kem
- nâ-ümîd ol- [1]** Ümitsiz, beklentisiz, karamsar, üzgün olmak.
- G325/3 **Nâ-ümîd olma** şaқın vaşl-ı dil-ârâdan dilâ
Ola bir dem ḥvân-ı vaşlında seni mihmân ide
- nâ-ümîd it- [2]** Birini ümitsiz, beklentisiz, karamsar bırakmak..
- K2/55 **Nâ-ümîd itme** anı rüz-ı cezâda kıl kerem
Cürmini eyle şefâ'at ez-Cenâb-ı Kibriyâ
- Mh4/6 El-amân ey nür-ı dîdem nev-resîdem el-amân
Nâ-ümîd itme beni vaşlıñdan ey kân-ı kerem
- nâvek [1]** Ok. || Sevgilinin kirpiğı veya gamzesi.
- G306/8 Işıcak kanlu imiş kanı karışdı kanıma
Alma ṭursun **nâvekiñ** sînemden ey her-câyî қо
- nâvek-i dil-düzuñ [1]** Gönül delen, kalbe batan ok. || Sevgilinin ok gibi delici, yaralayıcı bakış.
- G258/2 Ğam-ı la'liñle şehâ töldi dü çeşmim yine dem
Cigerim **nâvek-i dil-düzuñ** ile oldı verem
- nâvek-i ğamze [3]** Sevgilinin etkili, yan bakış okları.
- G245/11 **Nâvek-i ğamzeñle** yârim yârelenmiş ḥstayım
Merhem-i la'liñle kıl zaḥmıma dermânım benim
- G246/2 Dil-berâ hicriñle ben ğam-ḥvâreyim ğam-ḥvâreyim
Nâvek-i ğamzeñle hem pür-yâreyim pür-yâreyim
- Tc2/49 Gör **nâvek-i ğamzeñle** olupdur cigerim ḥñ
Hem ḥsret-i la'liñle sirişkim dağı mey-gün
- nây [1]** İniltiye benzetilen bir ses çıkaran müzik aleti.
- G121/8 Teniñ târ oldı qadîñ çenge döndi
Şadâ-yı nâlen ey dil **nây** dirler
- nâz [2]** Kendini beğendirmek amacıyla takınılan yapmacık tavır, işve, cilve, şive. || Bir şeyi beğenmiyormuş gibi gözükme.
- G3237/7 Kuzıcağımdır kucağımda büyütüdüm **nâz** ile
Tıfl u nev-resdir dağı Mecnûn u Ferhâdım benim
- Mh2/13 Eyledi 'aqlım perişân şive ile **nâzları**
Urdu sînem yâre kıldı ğamze-i ğammâzları
- nâzenin-i gül-'izâr [1]** Pembe yanaklı sevgilinin işvesi, cilvesi.
- Mr5/42 Gülsün açılısun ol nigâr
Ol **nâzenin-i gül-'izâr**
- nâz it- [1]** Naz etmek, cilve yapmak, işvenmek.
- G141/5 **Nâz ider** nâzendedir ğâyet dilâ ol nâzenin
İtleriñle hem-nefes olsam disem bir dem қоmaz
- nâz ile gül- [1]** Naz, işve, cilve ile gülmek, tebessüm etmek.
- G343/10 Umarım rüz-ı vişâle ire bu Nebzî didim
Didi **nâz ile ğülüp** umduğıñ Allâh vere
- nâz ile şalın- [1]** Nazla, işveyle salınarak yürümek, cilve yapmak.
- G278/5 Her kaçan 'arz eyleyüp kâmet **şalınsa nâz ile**
Gösterir her bir ḥrâmında kıyâmetden nişân
- nâz u ğunc [1]** İşve cilve, naz ve şımarklık.
- G35/1 Biñ **nâz u ğunc** ile idüp evvel dil-i şeydâyı celb
Yağdan çekilmiş kıl gibi yâ zar'dan emsâl-i ḥalb
- nâz u istiğnâ [1]** Tok gönüllülük ve naz ve işve.
- G330/5 Nedir bu **nâz u istiğnâ** revâ mı ey perî-peyker
Bu ṭarz u bu reviş bu ṭanz bu lâyiқ mı insâna
- nâz ü niyaz [1]** Nazlanma ve niyazda bulunma.
- G143/1 Sen baña vü ben saña **nâz ü niyâz**
Düşdi fi'l-vâki' münâsib söz ü sâz
- nâzar [4]** Bakma, bakış. || İlgi gösterme.

- G18/1 Eger ger ger **nazar** zar zar iderseñ señ şehā hā hā
Bulur lur lur bu dil dil elemden den rehā hā hā
- G198/3 **Nazarın** kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm
Kim dir ol turra-i müşginiñe kim şanesi yok
- G240/5 Däreynde ümüdüm baña bir kez **nazarıñdır**
Nīm-i nigeñiñ ‘ālem-i dünyāya degişmem
- G306/4 Baqma gülşende gül-i ra’nāya la’l-i yāra bak
Ko **nazar** çeşm-i nigāra nergis-i şehlayı қо
- nazar eyle-** [3] Bakmak, ilgilenmek.
- G75/6 Ğamze-i ser-tiziñ ile sīnemi çün yārelediñ
Bārī bu zaħm ile қоma başıñ için **eyle nazar**
- K7/7 Gelüp her kim **nazar eyler** sürür-ālūd olup şadı
Kişiniñ ‘ömrüni eفزün ider āb-ı revān dirler
- Kt3/35 Basiretle **nazar eylerseler** ger hadd-i zātında
Görürler halk-ı ‘ālem anları fi’r-rütbeti’l-’ulyā
- nazar it-** [4] Bakmak, bakışlarını çevirmek. ||
Dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar
etmek.
- G17/1 Eger **nazar iderseñ** şehā
Bulur bu dil elemden rehā
- K11/22 Gelicek şehir-i Sitanbula bu dil gözün açup
Ne idem tārīhini didi dirim ben **nazar it**
- G84/11 **Nazar itmezse** n’ola hāk-i rehine ol şūh
Yoğ aña hūsn ile hem-tā şeh-i istiğnādır
- G35/3 **İtmez nazar** şimdi eger yaşım idersem pür-güher
Serdlik ider ol sīm-ber eyler sözüm her demde selb
- nazar kıl-** [12] Bakmak, bakışlarını çevirmek. ||
Dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.
- G326/1 Meded ey nāzenīn luṭf it **nazar kıl** ‘āşık-ı zāra
Kerem kıl terk idüp ‘uşşāķını meyl itme aġyāra
- G204/9 Dileriz ‘āşika **kıl** ‘ayn-ı ‘ināyetle **nazar**
Dimezüz eyleme aġyāra cefākār olsañ
- Tc1/1 Bir **nazar kıldım** cihāna çeşm-i intibāh-ile
Eyledim fikret me’ālin kalb-i pür-āġāh-ile
- Kt14/5 **Nazar kılma** nuķuşına müzeyyen görüp aldanma
Konan göçer bu dār içre müsāfir-hānedir bu deyr
- N2/1 Bu fenā ‘āleme ey h’Yāce **nazar kılma** gözün aç
Ki metā’-ı beden-i hākiñ-içün cānıñ alur bāc
- G248/3 Yüzün seyr eyledim hūrā-yı cennāta **nazar kılmam**
Temāşā eyleyelden қaddiñi Tūbādan el çekdim
- Mü2/5 **Kılmaz nazar** ol fitne-i ‘ālem baña hergiz
Eġġānıma bakmaz
- G362/3 Hufyeten **kılmış nazar** yāriñ harīm-i hūsnüne
Söyleyin o çeşm-i hūn-pāşa arıtsun yolunu
- G367/7 Her kaçan **kılsam nazar** o çeşm-i cādūlar baña
Tīr-i müjġān yaġdıñrılar üstüme bārān gibi
- N38/7 Her kaçan **kılsam nazar** o çeşm-i cādūlar baña
Tīr-i müjġān yaġdıñrılar üstüme bārān gibi
- G98/3 **Nazar kılsañ** n’olur hāk-i rehiñde hāl-i ‘uşşāķa
Bu bāġ içre egerçi kāmetin ey serv balādır
- Mh1/23 **Nazar kılsañ** erir sīm-ābveş hem şāhra-ı şammā
Kapuñdur merci’-i insān tapuñdur mecma’u’l-
‘irfān
- nazariyyāt** [1] İlmî görüşler, düşünüşler.
- G223/8 Şaçı zencīrine dil gerçi hevādār oldı
İktisāb-ı nazariyyātda teselsül müşkil
- nāzende** [1] Nazlı, çit kırıldım.
- G141/5 Nāz ider **nāzendedir** ġāyet dilā ol nāzenīn
İtleriñle hem-nefes olsam disem bir dem қоmaz
- nāzenīn** [11] İnce, nazlı, zayıf, lātif, hoş edalı
kadın sevgili. || Oynak, nazik endamlı kadın sevgili.
- G11/3 Görüp ruhsārıñ üzre **nāzenīnim** zülf-i müşķiniñ
Didim sūnbül şoķunmuş sevdiğim bir lāle-i beyzā
- G23/1 Yine ol **nāzenīniñ** pişesi cevri ü cefādār hep
Baña nisbet velī aġyārına mihr ü vefādār hep
- G42/7 **Nāzenīnim** buhlı terk it eylegil cūd u şehā
H’Yāce-i sūķ-ı melāhatsın niçün virmeñ zekāt
- G47/6 Eküp sīnemde toħm-ı cevri ü zulmı
Benim ol **nāzenīnim** oldur hāris
- G323/6 Ruħuñ üzre görüp o zülf-i müşģiniñ seniñ cānā
Didim sūnbül şoķunmuş **nāzenīnim** yāsemīn üzre
- G333/9 Görüp ol **nāzenīni** bilmedin meyl itdi dil ammā
‘Acab bi-rahm imiş uş şimdi bildim daħı farfāra
- G141/5 Nāz ider nāzendedir ġāyet dilā ol **nāzenīn**
İtleriñle hem-nefes olsam disem bir dem қоmaz
- G2811 **Nāzenīnā ol** raķīb senden himāyet bulmasun
Āsitāniñdan ıraġ olsun ri’āyet bulmasun
- G326/1 Meded ey **nāzenīn** luṭf it nazar kıl ‘āşık-ı zāra
Kerem kıl terk idüp ‘uşşāķını meyl itme aġyāra
- G376/1 Yine bir **nāzenīniñ** mübtelāsi
Olup dil artdı endūh u belāsi
- G378/5 Belī la’l-i lebi ol **nāzenīniñ**
Kamu ni’metleriñdir müştēhāsi

- Nāzi'āt [1]** Hz. Azrâil'in (A.S.) avenesi olan bir taife melâike ki; şerli ve kötü ruhlu insanların canlarını şiddetle alırlar. || Nāzi'at Suresi. (Nāzi'at, 79/...)
- K2/19 Zāriyāt u Mürselāt u **Nāzi'āt** u 'Ādiyāt
Kıldı inzāl hep saña bu cümleyi Bār-ı Hüdā
- nāzik [7]** İnce, narin, latif, zarif, güzel.
- G207/1 Şarınmış ala fes üzre beyāz destārı pek **nāzik**
Kuşanmış hem o kāfir-kîş gör zünnārı pek nāzik
- G207/2 Şarınmış ala fes üzre beyāz destārı pek nāzik
Kuşanmış hem o kāfir-kîş gör zünnārı pek **nāzik**
- G207/4 Dili bülbül lebi mül had karanfil kāküli sünbül
Güşāde gül-'izārında gül-i bî-hārı pek **nāzik**
- G207/6 Elinde tiğ-i bürrāni civān-ı tāzeve beñzer
Belinde kız gibidir hañcer-i hün-h'vārı pek **nāzik**
- G207/8 Niçe dil-hastalar cān virmesünler nīm-nigāhına
Tabīb-i cānıñ bīmārına tımārı pek **nāzik**
- G207/10 Dem-i hicriñde Nebzī bir nevā-keş kumrıdır güya
İşit serv-i revānım nālesi hoş zārı pek **nāzik**
- G278/7 Gonca-ı şad-berğdir güyā ki ol **nāzik** femi
Jāleveş gerdende ammā hatt-ı nev olmuş 'ayān
- nāzil ol- [1]** İnmek, nüzul etmek. || Peygambere ayet bildirilmek.
- K33/12 Ola şerrinden emīn cāy-ı selāmet var mı
Ki aña kāy-ı belā gibi o **nāzil olmaz**
- nāzır [1]** Bakan, nazar eden.
- K24/4 Çün kalb-i mü'min 'arş-ı Hüdādır
Hayy u nighbān her demde **nāzır**
- nāzır ol- [1]** Bakmak, nazar etmek. || Değer vermek.
- K24/18 Maqbül bende oldur cihānda
Olmaya hergiz kevneyne **nāzır**
- nāzır [9]** Benzer, eş.
- G326/5 **Nāziriñ** bulmadı bi'llāh zemīn ü āsumān içre
Felek sūkunda meh dellāl oluban çıkdı pāzāra
- G329/14 Melekdir Nebziyā o hūb-şüret
Nāziri yokdur insān u peride
- G352/11 **Nāziri** Yūsuf-ı Ken 'ān dir isem ol dağı geçmiş
Muḥāldir hāl ü istikbālda zīrā nefy ider mālā
- K3/4 Ne hoş cāy-ı mübārekdir bu ārāmgāh 'uşşāka
Nāziriñ görmedi 'ālemde ebşār-ı cihān binā
- K7/6 Görenler seyr idüp bi'llāh yokdur misli 'ālemde
Nāziriñ görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihān dirler
- K8/23 Gelmedi 'ālemde **nāziri**
Devr ideli kubb-e-i devvār
- K16/8 Şalāhı zāhir olmuşdur kemāhī dīn ü devletde
Nāziriñ görmediler zühd ü taqvā pārsālıkda
- K36/6 Müdebbir 'ākil ü hoşyār u şāhib-rāy u bi-hem-tā
Nāziri yokdur emsālī miyānında bu esnāda
- N39/8 Şalāhı zāhir olmuşdur kemāhī dīn ü devletde
Nāziriñ görmediler zühd ü taqvā pārsālıkda
- nāzır bul- [1]** Eşini, benzerini bulmak.
- G162/9 **Nāziriñ** bulmadı Nebzī tolandı heft iklīmi
Gezüp bi'l-cümle yek dü se cihānı çār u penc ü şeş
- nāzır yok [1]** Benzeri yok, eşi benzeri olmayan.
- Kt17/5 Tarīkıñda **nāziriñ yok** olup bī-misl ü bī-hem-tā
Suḥanver maşlahat-perver müdebbir 'ākil ü dānā
- nāzm [1]** Vezinli ve kafiyeli söz, manzume, nesir karşıtı. || Sevgilinın ağzından çıkan şiir gibi sözler.
- G399/9 Bu Nebzī **nāzmına** tut güş anı hıfz eyle aña hoş
Olup 'aşkıñla ol bī-hüş kararı yok gezer her-sü
- nāzm-ı bī-dād [1]** Adāletsizlik, zulüm, eziyet şiiri.
- G290/9 Melāmet kılmāsınlar Nebziyā bu **nāzm-ı bī-dādı**
Kim andan kaşdıımız budur mücerred bir kelām olsun
- nāzm-ı muḥterem [1]** Saygı gösterilen, saygıya lâyık olan, saygı değer şiir.
- Mr5/64 Kim redd idüp ister delīl
Uşta bu **nāzm-ı muḥterem**
- nāzm-ı serd [1]** Soğuk, sert şiir. |
- G2470/12 Haşūduñ ger eser itmezse kalb-i āheninine
Bu **nāzm-ı serd** ü berdim başına rüyin çomağ olsun
- nāzük-mizāc [1]** Nazik huylu.
- G35/1 Saht-dilsin ey gönül sen dil-berin **nāzük-mizāc**
Bu 'acebdir niçe idersin anuñla imtizāc
- ne [115]**
1. İnkār, değıl, yok.
- G150/7 'Arız-ı sīmīni üzre zülfü püş olsa **ne** tañ
Var mıdır bir genc-i bī-renc kim ola ol mārısız

G152/6	Görüp bir mäh-rü dil-keş civanı Ne gam yolunda ger ser terk idersiz	G39/17	Ne var äväre gezmekde ser-ä-pä ey gam-ı dil-ber Olup säbit-kadem bu sine-i Nebziyi otag it
K26/2	'Acabā n'ideyim öz hālime bīnā degilim Ne şu 'ürüm ola hem şī're ki dānā degilim	G40/8	Şīrīn lebini yāda getürse dil-i şeydā Cān hāzz idüp ider ne güzel tatlu hikāyet
K32/13	Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne Ne belādır ki tebelleş ide bir baṭṭāl	G44/1	Şorarsañ eger bendeñe şahım ne bu hālet Bir bir ideyim tapuña i'lan u işā'et
	2. "Nasıl" anlamında soru zarfı.	G44/3	Bu dīde-i gam-dīde ne kanlar ağıdupdur Ger olsa dili eyler idi 'arz-ı şikāyet
G194/2	Niçe mesrūr olayım gamsız olur ānım yok Ne neşāt ire dil ü cāna ki cānānım yok	G44/14	Ahvālimi 'arz eyledi uş Nebzi-i kemter Bāķī ne disün k'olmaya ma'lüm sa'ādet
G397/2	Dil ümīd itmez iken luṭf u keremden ğayrı Ne revā kılmayasın cevri ü sitemden ğayrı	G51/7	Nedir ey ğonca-fem nīm-i nigeħle ol tebessümler Gül-i ra'nāya güyā nisbet idüp gösterirsın ğanc
	3. "Nedir, nasıldır, nasıl bir şeydir?" anlamlarında soru zamiri.	G52/1	Ne hoş şubh ile gülşende teferrüc Bihışt emsālī ol kende teferrüc
Mu26/1	Ol ne ism oldı ki anda derc olundu nişf-ı mäh Ol ne cism oldı ki anda ħarc olundu küll-i mäh	G56/13	Bu'l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevā Ärzüdan fāriğ ol tüt Nebziyā semt-i şalāħ
Mu26/2	Ol ne ism oldı ki anda derc olundu nişf-ı mäh Ol ne cism oldı ki anda ħarc olundu küll-i mäh	G62/2	Ḥaṭṭ-ı reyħān-ı dil-ārā zāhir oldı hem-çü naħ Hey ne hoş zībā yaraşdı anda hem sib-i zenaħ
Mu33/1	Ne 'aceb yirse etin ger ğam-ı dildār-ile dil Güci kendüye yeter ħastaların ve'l-ħāşıl	G67/8	Bir yüzi gül ğonca-fem cānaneye 'āşık mısın Bübülā gülzār-ı 'ālemde ne bu feryād u dād
G3/5	Ne 'aceb āhım üninden pür iken kúbbe-i çarħ Niçün işitmeseyin ey yüzi ğün vay saña	G67/13	Bilmezem dīvāne misin ya nesin sen Nebzi Sāde bir şī'r ile istersin fenā mülkünde ad
G5/7	Gerd-i rāħ olsun nedir bu ħāk-i ten Ben kamu cān u dilim itdim hebā	G70/7	Nedir bu tesāhül beyā sākiyā Getür bezme bāde bi-'aclin meniz
G6/2	Gezermişsin rakīb-i rü-siyāħa bend olup her cā Revā mı ey yüzi ağım nedir bu vaż'-ı nā-ber-cā	F78/7	Görüñ ol ğamzesi fettān ne 'aceb āfet olur Ser-i rāħındaki 'uşşāķıñı pā-māl ideyor
G11/11	Ne var bāğ-ı cihān içre beni reddeyleseñ ey gül Tapuñda bulunur her dem hezārān bülbül-i şeydā	G81/7	Ne ğam yersün dilā dīdeñde nem sineñde ğam varsa Bi-ħamdī'llāħ ħayāl-i luṭf ile zımnında ħurrem var
G16/10	Şarāb-ı 'aşk ile mest olmadıñsa Ne hāletdir bu hālet Nebziyā ya	G84/4	Okıyup yazmağ ile 'ālim ola mı nā-dān Men 'aref nüktesi ne 'āriفة di dānādır
G31/18	Zīre mevtden bulmadı kimse ħalāş Ne Süleymān yā ne ħod Efrāsiyāb	G87/4	Ne mümkün āsitānıñ terk ide bu Nebzi-i şeydā Resneveş gerdeninde kākülün zīrā ki bir bāğdır
G31/18	Zīre mevtden bulmadı kimse ħalāş Ne Süleymān yā ne ħod Efrāsiyāb	G90/9	Ne hāletdir ki her dem Nebziyā maħzün u mağmümsın Perişānlık nedendir bā'is-i ħüzn ü ğamıñ kimdir
G32/5	Nedir taħşīlin ey Nebzi dir ise Dirim 'Azrā ile ħüsrān ile ħayb	G91/9	Niğāh-ı çeşm-i bādāmiñ ne turfe Melħu't tu'm ħurmāveş gülişler
G33/7	Ne güc sen tālib ü maṭlúb-ı bī-zār Ne hoşdur ol ola maṭlúb-ı tālib	G94/1	Feryādı diliñ söyleyeyin mi neye beñzer Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer
G33/8	Ne güc sen tālib ü maṭlúb-ı bī-zār Ne hoşdur ol ola maṭlúb-ı tālib	G94/2	Feryādı diliñ söyleyeyin mi neye beñzer Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer
G37/12	Tīr-i ğamzeñle ser-ā-ser zeyn olupdur cān u dil Giydiler ne baħtlu anlara esvāb-ı ħayāt		

- G96/8 Görmedim daħı rakıbıñ gibi soğumsuz hıç Seg-i cāyi' gibi **ne** balsa boğazına tıkar
- G96/9 **Ne** 'aceb şaçma bayır söyledin ey Nebzî yine Karışık ışıķ aş oldu kavāfî vü fıķar
- G98/9 **Ne** var bülbül gibi feryād idersin bağ-ı 'ālemdede Sīneñde dağlar Nebzî gül-i surhî vü lālādır
- G111/11 **Nedir** bu kılca cān didim tapuñda Ser-i zülfimde didi bir kılımdır
- G112/9 **Nedir** bu cidd ü sa'yiñ vaşl-ı cānāna 'aceb Nebzî Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu zamān ister
- G113/8 Dīdemden aķar eşk-i revānım baķa bilmez Düş olsa saña serv-i revānım **ne** zamānlar
- G118/5 **Ne** çok cānā idinmişsin rakıb-i dīv-şüretler Tırlmaz meclisinde karılar hāmmāmına beñzer
- G119/3 Didim bu bendeñe şahım **nedir** in 'ām u ihsānıñ Didi cevri cefā el-ħaķ sa'ādetdir sa'ādetdir
- G120/14 Dime vāşıl olurum Nebzî rumüz-ı yāre **Ne** diseñ yine dehende niçe esrārî kalur
- G123/3 Bura hüsniyle eger pençe-i mihr **ne** 'aceb Ola mı bezm-i melāħatde o mehveş başılır
- G160/6 Ğamzeler urmuş hezārān sīne-i pür-yāreye Her **ne** itdiyse aña ol çeşm-i bādām eylemiş
- G162/8 Bu bāğın servi yā bir gül degilseñ sen bu gülşende **Nedir** ol dil-rübā kāmēt nedir yā ol ruħ-ı dil-keş
- G162/8 Bu bāğın servi yā bir gül degilseñ sen bu gülşende Nedir ol dil-rübā kāmēt **nedir** yā ol ruħ-ı dil-keş
- G167/22 Rāst-gūdur Nebziyā bu mışra'ı güftār iden Allāh Allāh 'aşķ yolunda **ne** belālar var imiş
- G173/10 Varup kendü ayağınla tutulduñ dām-ı tezvīre **Ne** mümkün Nebziyā ol perçem-i pür-ħamdan istiħlāş
- G183/9 Hıvāce-i hüsne **ne** yüzle ey güneş 'Arz idersin böyle bir kāsīd meṭā'
- G185/9 Meyl idüp her bī-vefāya bunca zahmetler **nedir** Terk idüp gel ihtiyār it Nebziyā künc-i ferāğ
- G198/9/5 Var iken tır-i müje çeşminde yā ğamzeñ **nedir** Var mı görmüş ey kemān-ebri tuta Tātār tığ
- G195/8 Daħı nev-reste iken 'āleme āşüb oldu Görinüz ol gözi cādüyü **ne** fettān olacak
- G208/14 Saña kim didi ki Nebzî reh-i 'aşķa giresin Yürü var kesb-i yediñdir **ne** belā var ise çek
- G211/1 Keremiñ yok **nedir** ey şüh baña bu sitemiñ Sitemiñ cāna berāber idi olsa keremiñ
- G214/3 'Aşķa yaklařmamanıñ aşlı **ne** Yoħsa pend ider mi ol āneñ seniñ
- G217/7 **Ne** āteş-tab'dır ey dil nigāh-ı ħāk-i pāy itmez Gerekse şu gibi yolunda aķ ya yıl gibisin yel
- G219/5 **Nedir** ol perveriş anda ya o ğılmāne-reviş Yüzi cennet özi hem-sāye-i havrā mıdır ol
- G225/9 **Nedir** Nebzî ki düşmüşsin bu boş sevdālar ardınca Yilersin zār u ser-gerdān tevbe eyle vaz gel gel
- G226/8 Sen şanursın ben olam mahzūn u mağdūr-ı felek Devr-i pür-cevriñ **nesin** gördi bu 'ālem ey göñül
- G227/6 Gözime mihr-i felek kara gelür rüz-ı hicir Şeb-i vaşlıñ **ne** münevver olur ey māh-ı cemāl
- G244/5 Ruħuñ üzre **nedir** ol hāl-i esved Dem-ā-dem arturur bu zār u āhım
- G250/8 Mübārek bād idüp hıç gelmediñ bu bezm-i 'uşķāka **Nedir** bilsem bu deñlü nefretiñ ey çeşmi mestānım
- G258/12 Niçe dil-dādeleriñ kanım ikerken şanemā **Ne** revādır ki lebiñ mihr ü vefādan ura dem
- G277/3 Baña **ne** ħāk olursam yine aşlım ħākdir ammā Velī sen kān-ı 'aşķda misli yok bir gevher-i ferdsin
- G292/8 Şerīkiz ğam-ı 'aşķda Mecnūn ile **Nemiz** var ise müşterek der-miyān
- G297/3 **Ne** turfe pişedir bu 'aşķ-bāzī kim ki erbābı Olurlar feyż-yāb el-ħaķ olurlarsa ħar u yā gāv
- G305/2 Gider Maşūrveş dil dāra karşu **Ne** hoşdur dār gör dildāra karşu
- G306/13 Pend-i dil-bendiñ **ne** mümkün hāl ide pā-bendini Pes yeter icitime nāşih Nebzî-i rüsvāyı ko
- G317/8 Ser-i zülf-i dil-āviziñ sehāb-ı müşğ-bārdır Mu'aṭtar ider etrāfi **nedir** bu hoş-ħışāl anda
- G329/10 Şehā zıkr-i lebiñ almaķ dehāna **Ne** lāyıkdır rakıbe o pelīde
- G330/2 Şadefdir ağızıñ ey dil-ber dişindir daħı dūr-dāne Lebiñ yāķūt u ya la'l u ya mercān ya nedir ya **ne**
- G330/2 Şadefdir ağızıñ ey dil-ber dişindir daħı dūr-dāne Lebiñ yāķūt u ya la'l u ya mercān ya **nedir** ya ne
- G330/5 **Nedir** bu nāz u istiğnā revā mı ey perī-peyker Bu tarz u bu reviş bu tanz bu lāyık mı insāna
- G330/8 Bu vahşilik neden bilsem 'aceb ey gözleri āhū Kaçarsın şayd olunmazsın **nedir** bu vaz'-ı yābāne

G337/10	Vişâliñ Nebzî-i dil-dâdeye çün va'de kılmışdın Nedir te'hîre bâ'is ya nedir imrüz u ferdâ ne	M2/1	Nedir ol kim ki dirâz kâmetdir İki başı var ilan şüretdir
G337/10	Vişâliñ Nebzî-i dil-dâdeye çün va'de kılmışdın Nedir te'hîre bâ'is ya nedir imrüz u ferdâ ne	M4/1	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cây-rübdur
G337/10	Vişâliñ Nebzî-i dil-dâdeye çün va'de kılmışdın Nedir te'hîre bâ'is ya nedir imrüz u ferdâ ne	Mş2/19	Ba'dehü bilmezim kaşdı nedir n'itse gerek Korkarım dağı beter derde yetüre giderek
G350/3	'Aşk rāhında ne gelse başıma itdim kabül Ger mezellet ger mezemmet ger meşakkat ger belâ	Ms1/7	Ne Hâlıkdır ki seyr-i süy-ı bağ u gülşen itmezsin Dil-i mahzunuñ zevk u sürür ile şen itmezsin
G364/9	Nedir feryād u zārîñ Nebziyâ bülbül gibi her dem Bu bağ içinde senden gayrı çevre mübtelâ yok mı	Ms1/27	Bu hâletle vücūduñda nedir bu za'f u süstî ten 'İlâc-ı 'âcil ihsân eylesün Haq mahz-ı luftūndan
G365/6	Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi belî	N8/4	Nihâl-i tâzedir ol şüh fidân-ı serv ü 'ar'ardır Bu bağ-ı köhnede yâ Rab ne âfetler kopar bi'llâh
G373/13	Yañağında nedir ol hâl-i Hindü Yetişmez kişver-i Rūmuñ haracı	N11/4	Görüp bu hâlimi lîkin tabîbim eylemez dermân Bu derd ile ser-encāmım neye müncerr olur bilmem
G389/10	Bahâr oldı açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın Nedir bu inkıbâzın ey dil-i Nebzî saña n'oldı	N50/1	Zamâne halkımı gör kim ne bulsalar yediler Helâl melâl ne gerekdir harâm marâm didiler
G393/3	Ne hâlet koydı Haq şahbâ-ı hamrâda 'aceb sâkî Ki nüş itmekle meclisde o ser-keş hûbî râm itdi	N50/1	Zamâne halkımı gör kim ne bulsalar yediler Helâl melâl ne gerekdir harâm marâm didiler
G399/1	Elâ ey gözleri mestân nedir bu gamze-i cādū Gözüm giryân ciğer büryân firâkıñla dirim yâ Hû	T1/23	Hañcer-i bürrân ucundan âh u zâr bu deñli ne Tatlu dillerle Misâliniñ girüpdür gönline
K3/3	Ne hoş cây-ı mübârekdir bu âramgâh 'uşşâka Nazîrin görmedi 'âlemde ebşâr-ı cihân bîñâ	Tc1/19	İhtirâz ile olan ihvâna ya ne bahtlu Ben hele çekdim ayagım sen de var elüni yu
K4/18	Gerekmez bu fenâ dehr içre 'izzet şöhret ü şevket Olur çün 'âkıbet fânî nedir bu mülk ü mâl evtân	Tr1/35	Ne soğulur şuvarsan kapluca hammâmıdır Ya ki bir külhan yâhud bir div çarısı amıdır
K11/20	Sözi Nebzî uzadup eyleme taṭvîl-i kelâm Garañın neyse beyân eyle velî muhtaşar it	Tr1/17	kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rüz u şeb bir şiçe idüp kanâ'at eyleme gayrı taleb
K23/3	Ne bâ'is oldı kim halk oldı 'âlem Niçün vaz' itdiler arz u felâkı	Tr1/20	yoğsa tatmak mı murâdın şikleri 'âlemde hep çâşnî-gîr misin nedir hvâhişin için ey bî-edeb
K23/5	Nedir bu 'âlem içre bunca a'yân Nebât u ma'den ü hayvân ya ki		4. "Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.
K26/23	Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arz-ı melâl Epsen ol sen didiğin 'âşık-ı rüsvâ degilim	Kt17/15	Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tâdir Beşer endâmdir illâ şanem-şüret perî-sîmâ
K32/14	Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne Ne belâdır ki tebelleş ide bir baṭṭâl		ne.. ne [43] Ne...ne bağlama edatı. Hiçbiri.
K34/5	Neye tuş olsa çeşmi taş olursa Anı mûm itmesi zihni muqarrer	G8/2	Baña vaşlıñla raḳîbe gam-ı hicriñle cezâ Ne muvâfîk ne muṭâbîk ne münâsib ne sezâ
M1/2	Nedir ol kim mu'azzez oldı cāndan Ne cāndan belki bu kamu cihāndan	G8/2	Baña vaşlıñla raḳîbe gam-ı hicriñle cezâ Ne muvâfîk ne muṭâbîk ne münâsib ne sezâ
M1/10	Deminde başmayınca aña parmak Ne işşı soñra parmağın ısırmak	G34/1	Ne mü'ezzin ne imâm u ne haṭîb Ne müneccim ne mühendis ne taḳîb
M1/1	Nedir ol kim mu'azzez oldı cāndan Ne cāndan belki bu kamu cihāndan	G34/2	Ne mü'ezzin ne imâm u ne haṭîb Ne müneccim ne mühendis ne taḳîb

G34/3	Ne mevālī ne kuẓāt u ne 'avām Ne havāşş u ne eḥaşş u ne lebīb	N30/1	Ne māl iledir ne sāl iledir Ne ḥüsn ile ne cemāl iledir
G34/4	Ne mevālī ne kuẓāt u ne 'avām Ne havāşş u ne eḥaşş u ne lebīb	N3/2	Ne māl iledir ne sāl iledir Ne ḥüsn ile ne cemāl iledir
G34/5	Ne nedīm ü ne selātīn-i cihān Ne vezīr ü ne şehīr ü ne ğarīb	N3/3	Ne ehl ile ne 'iyāl iledir Begim ululuk kemāl iledir
G34/6	Ne nedīm ü ne selātīn-i cihān Ne vezīr ü ne şehīr ü ne ğarīb	G120/2	'Aşıkñ süķ-ı cihānda niçe pāzārı kalur Şatmadıķ ğerçi ne nāmūsı ne kim 'arı kalur
G34/7	Ne peder māder ü duḡter ne püser Ne birāderle ne ḥ'āher ne ğarīb	G270/9	Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir sādece şı'rim Olan dīvānımı ḥ'ānende şād olmazsa şağ olsun
G34/8	Ne peder māder ü duḡter ne püser Ne birāderle ne ḥ'āher ne ğarīb	Mş2/60	'Arab u ya 'Acem u Rüm u Tatār u Efrenc İçiser cām-ı memātı ne ğoca ğala ne ğenç
G34/9	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	G253/4	Āsitān-ı dil-berimde ḥāk olup ğaldım velī Ne il ü ocağ başında ya ne ki yabandayım
G34/10	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	G34/9	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb
G34/11	Ne ğülistān u ne bülbül ne çemen Ne şahārī ne firāz u ne neşīb	G34/9	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb
G34/12	Ne ğülistān u ne bülbül ne çemen Ne şahārī ne firāz u ne neşīb	G123/6	Dil-i sengīniñe başılsa n'ola mühr-i vedād Be ne maşnū' u ne maṭbū' u ne dil-keş başılır
G34/13	Ne meşāyīḡ ne mürīd ü ne murād Ne ecānīb ne 'adū vü ne ḥabīb	Ms3/30	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāķat var Ne sende dil-berā raḡm itmege şemme liyāķat var
G34/14	Ne meşāyīḡ ne mürīd ü ne murād Ne ecānīb ne 'adū vü ne ḥabīb	K33/7	Be ne mekrüh u ne müfsid ne menend muṭtal imiş Bu cihān içre bir anuñ gibi bāṭıl olmaz
G34/15	Ne mü'ennes ne muḡannes ne ki ner Ne ğulām-pāre ne zen-dost-ı zenīb	K33/9	Ne edesiz ne ḡayāsız ne 'ırızsız ödsüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz
G122/4	Dişi incü saçı şeb-bü gözi āhū hilāl-ebrū Seniñ maḡbūbuñ ey dil gör ne ḡüb-rüy u ne zībādır	G34/16	Ne mü'ennes ne muḡannes ne ki ner Ne ğulām-pāre ne zen-dost-ı zenīb
G200/8	Zalām-ı ğamiñ çevremi ğapladı Ufukda ne ğün ğörinür ne şafaķ	G34/17	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevāķī ne 'avānī ne ṭarīb
G234/4	'Acem mi mescide varmaz isem ben Mü'ezzin ne imām u ne ḡaṭībim	G34/18	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevāķī ne 'avānī ne ṭarīb
G398/4	Ṭoķunmaz ey saçı leylā dil-i Mecnūna şahrāda Ne ğerm-i tāb-ı tābistān ne berd-i serd derd-i dey	G34/19	Ne Mecūsī vü ne Dürzī ne şanem Ne Yahūdī ne Naşārā ne şalīb
Ms3/12	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāķat var Ne sende dil-berā raḡm itmege şemme liyāķat var	G34/19	Ne Mecūsī vü ne Dürzī ne şanem Ne Yahūdī ne Naşārā ne şalīb
Ms3/18	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāķat var Ne sende dil-berā raḡm itmege şemme liyāķat var	Mş2/7	Ķaldı hicrān-ile ne vāşıl-ı cānān oldı Ne ki bir ğayrı murādāt-ile şādān oldı
Ms3/24	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāķat var Ne sende dil-berā raḡm itmege şemme liyāķat var		ne 'aceb [6] Ne ğarip, ne tuhaf.
Ms3/30	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāķat var Ne sende dil-berā raḡm itmege şemme liyāķat var	Mş2/31	Ne 'aceb dār-ı fenānñ bu 'aceb devri yine Zen-i rūsbi gibi yüze ğülerek ṭavrı yine

- G137/9 **Ne 'aceb** irmedik ey Nebzî ser-i vuşlata biz
Reh-i firakatde çü çokdan berü yuvalanuruz
- G258/7 Var iken ğamze-i dil-düz ile hālîñ **ne 'aceb**
İrişürse dil-i üftâdelere miñnet ü ğam
- G375/14 Hâk-i kâdemîñ bañş idicek çeşm-i raķibe
Nebzî **ne 'aceb** bu saña gerd-i keder oldı
- K27/7 Gil-i 'ayba **ne 'aceb** dizime dek batdım ise
Dem-i ihlâş ile hem-dem hele şıdık ile düzüm
- K32/1 **Ne 'aceb** oldı dilâ işbu cihânîñ hālî
Ki kederden degil ehl-i dile bir dem hālî
- ne âdem [1]** Nasıl bir insan?
- Ms3/22 Sebebsin zañmıma hem bâ'is-i feryâd u nâlemsin
Melek misin perî mi bilmedim gütdi **ne âdemsin**
- ne ân [1]** Ne kadar güzel bir zaman.
- G384/7 **Ne ândır** bu tamâm esbâb-ı hüsn âmâde rüyunda
Hele alnı kâmerdir ol hilâl-ebriya söz var mı
- ne ararsın[1]** Ne gezer, ne işi var?
- Kt30/4 Kapusına vardım anuñ tâ ki hıdmet eyleyem
Didi baķ baķ **ne ararsın** sen burada dön geri
- ne belâ [6]** Ne kadar büyük bir dert. || Bela sayılmaz.
- G353/1 Dili dildâra virüp cânâ cefâlar **ne belâ**
Çıkacak cân-ı za'ife bu ezâlar ne belâ
- G353/2 Dili dildâra virüp cânâ cefâlar ne belâ
Çıkacak cân-ı za'ife bu ezâlar **ne belâ**
- G353/4 Bu meseldir ki belâsız belî bal olmaz imiş
Bilerek lîk bu biñ dürlü belâlar **ne belâ**
- G353/6 Çelebî va'de-i vaşlñ bilürüz sañteligin
Ya bizi aldamaĝa bunca edâlar **ne belâ**
- G353/8 Kerem ü luş ile imrüz raķibi gözedüp
Bizi ferdâya şalup va'd-i 'aşalar **ne belâ**
- G353/10 Nebziyâ bilmiş iken geçmeyecek sîneleriñ
Ya o sengîn-dile bîhüde riyâlar **ne belâ**
- ne çare [1]** Çaresi yok ki... Elden ne gelir?
- G102/8 Naşibim h'vân-ı hicriñde ğam oldı
Ne çare kısmet-i rüz-ı ezeldir
- ne çek- [1]** Neler çekmek, nelere katlanmak.
- G30/6 Firâķ-ı Yûsuf-ı gül-pîrehenle
Ne çekdi beyt-i ahzân içre Ya'ķüb
- G30/7 **Ne deñlü** cevri iderseñ eyle şâhım
Olur çün ben kuluñ katında merĝüb
- G51/10 Bi-ħamdi'llâh kim şükr olsun ol Hâllâķ u Mevlâya
Ne deñlü pîr isem Nebzî efendim bir civândır genç
- G155/3 **Ne deñlü** diķkat itse bî-başardır zâhid-i ğod-bîn
Meseldir çeşm-i a'mâ aĝlasa bir kaşre şü gelmez
- G188/4 Seg-i küyüña 'izzet eylerim cânâ raķibe hem
Ne deñlü rah-i 'aşķda zillet olsa itmem istinkâf
- G264/11 **Ne deñlü** cevri iderse eyleyüp mihrini aĝyâra
Yine ol mâh-rüya dem-be-dem şevķım olur muĝkem
- Mh1/21 **Ne deñlü** müdbir olsa mazhar-ı luřfuñ olur maķbül
Siyeh ĝâke niĝâh itseñ olur iksîr-i a'zam ol
- G254/1 **Ne deñlü** tîr kim ğamzeñ urur bu sîneme her dem
Terahħum eyleyüp la'liñ şarar zañmım yine muĝkem
- ne deñlü çoĝ [1]** Ne kadar çok.
- Kt2/1 **Ne deñlü çoĝ** ise cürm ü günâhım
Ümidim kesmezsem luřfuñdan ey şâh
- ne di- [4]** Her ne söylerse, ne derse, ne önerirse.
- G385/7 Haķķımda **ne dirse** yüzüm aĝ alnım açıķdır
Aĝyâra ķo ķalsun şanemâ yüzi ķarası
- G94/6 Hınzîr dimeniñ vechi budur kelb raķibe
Zîrâ ki **ne dirsem** yaraşur her şeye beñzer
- G372/2 **N'idersin** ey kemân-ebriü baña bu cevri yitmez mi
Ne dirsın tîr-i âhım püte-i eflâka yitmez mi
- K27/32 Tutar iseñ fe-bihâ pend-i ĝaķîri cânım
Ne diyem tutmaz iseñ yoķ saña zorum topuzum
- ne ğam [7]** Gam deĝil, dert deĝil.
- G318/7 **Ne ğam** şaldıysa ferdâya seni ol sîn ü sevf ile
Sen aña baķmaĝıl ey dil temennâ vü recâ eyle
- G398/7 **Ne ğam** topraĝ isem zîrâ türâb-ı bâb-ı dildarım
Raķibiñ ĝâk-i nâ-pâki yanımda lâşedir lâ-şey
- G316/10 Şehîd-i tiĝ-ı 'aşķ olursa Nebzî
Ne ğam vâşıl olur fî-raħmeti'llâh
- Tr2/64 Sâye-i Tübâya pister yay kardeşim benim
Dest-res bulduñ **ne ğam** gencîne-i ĝufrâna ki
- G391/9 Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cânâna **ne ğam** Nebzî
Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldı

Mr5/44 Feryād idüp hem-çü hezār Nebzī fiğān itsün ne ğam	Tr1/34 'Avrat ola idi aminñiñ qurur idi şuyı bu ne hāletdir ki bunuñ göti bir şulı quyu
N12/3 Eger hicr odına yan tā-ebed dirseñ ne ğam baña Ezelden bu yanık bağrım ço yansun yana gelmişdir	ne hoş [5] Ne kadar hoş, çok güzel.
ne gel- [1] Ne yapabilirim, elimden ne gelir.	G128/2 Olaydı ey dil-i şeydā bu fānī dār medār Ne hoş idi gözü āhūlar ile kār şikār
G286/14 Yetişmezse n'ola dāmān-ı pāke Ne gelsün Nebzī-i nā-çār elinden	G292/3 Ne hoş cāy olupdur bu bezm-i şafā Perī der-kenāre melek der-miyān
ne gerek [1] Lazım, gerekli değil.	G311/24 Kadem-rencīde kıl luḫ eyle gel kim Ne hoş bu merğzār el-ḥamdülillāh
N50/2 Zamāne ḥalkını gör kim ne bulsalar yediler Helāl melāl ne gerekdir ḥarām marām didiler	Mş2/2 Çü ezel rūḥa 'adem ülkesi evḫān oldu Ne hoş idi ki o dem başına sultān oldu
ne gezer [1] Yok, bulunmaz.	K22/15 Ne hoşdur zeyn olunsa bezm-i mey bayram günü zāhid Ḥuşūşā ol civān-ı sīm-sā'id olsa pingān-rān
G59/3 Hasenü'l-vech o şeh-i ḥüsn ile bilmem ne gezer O raḫīb-i seg-i bed-rü vü ḫabīḥ u maḫbūḥ	ne it-[1] Ne yapmak, ne etmek.
ne görün- [1] Her şeyi görür. Başa her şey gelir.	K11/22 Gelicek şeh-r-i Sitanbula bu dil gözün açup Ne idem tāriḫini didi dirim ben nazar it
G153/4 Hemān sağ ol begim 'ālemde ḥāzır ol beliyāta Cihānda bu ser ü çeşme ne görünmez neler gelmez	ne kadar [6] Ne ölçüde. Çok, aşırı derecede.
ne güzel [2] Ne güzel, çok güzel, ne kadar güzel.	G125/6 Şeh-i ḥübān-ı cihān olsañ efendim tañ mı Beg ü pāşā ne kadar çoğ ola sultān bir olur
K11/5 Ne güzel şeh-r olur āyā bu vilāyet ne güzel Ṭolanup cānib u eṭrāfını gör ser-te-ser it	K32/57 Ne kadar cimri vü bī-baḫt ne kadar mücrimsem Umarım senden İlahī yine ferruḫ-fāli
K11/5 Ne güzel şeh-r olur āyā bu vilāyet ne güzel Ṭolanup cānib u eṭrāfını gör ser-te-ser it	K32/57 Ne kadar cimri vü bī-baḫt ne kadar mücrimsem Umarım senden İlahī yine ferruḫ-fāli
ne ḫacet [3] Ne gerek, gerekli değil, gerekmez.	Kt26/3 Saña şayd olmaz ol āhū ne kadar yemler iseñ Yüri eskitme avurduñ soluña çalma ṭavul
G126/4 Heman cān virmege yoluñda ḥāzır cān atarlar hep Ne ḫacet dermendāna bu rütbe eylemeklik cebr	G204/12 Çelebī-zāde-i merdüm bilürüz zātını biz Ne kadar dīde-i 'ayyār ile ḥün-ḫ ^v ār olsañ
G264/6 Bilürken ehl-i 'aşkıñ derdini kim aña yok dermān Ne ḫacet ol şehe mā-fi'z-żamirim 'arz-ı ḫāl idem	G223/9 Ne kadar Nebzīye misāl degilse daḫı ol Terk idüp mihrini ğayrıya temeyyül müşkil
G373/20 O olupdur nūr-ı şevḫıñla münevver Ne ḫacet istemez şem' ü sirācı	ne kadar olsa [1] Ne de olsa, sonuçta.
ne ḫāl ol- [1] Ne hālde olmak, ne duruma düşmek. Perişan bir durumda olmak.	G345/9 Ne kadar olsa çekerdim sitemin Nebzī velī Dil-i āğāhı ḫulūş-ı dile mi'yār olsa
Mş1/30 Bu kelām-ı dil-pesendi şafḫ-ı dilde ḫazasın Gülşene var uş bu dem gör kim ne ḫāl olmuş durur	ne ki [1] Ne, her ne, her ne ki.
ne hālet [3] Nasıl bir hal, nasıl bir durum?	Mş2/8 Kaldı hicrān-ile ne vāşıl-ı cānān oldu Ne ki bir ğayrı murādāt-ile şādān oldu
G220/9 Ne hāletdir ki 'aşk odı fūrüzān olmada Nebzī Aḫar her dem yine eşkim söyündürmez budur müşkil	ne kıl- [1] Ne yapmak, ne etmek.
G380/6 Reh-i 'aşk içre bunca bār çekmişken yine 'uşşāk Ne hāletdir ki ḫ ^v āhiş eylemezler yārdan ğayrı	Ms3/10 Firāḫñ başdan aşupdur ğamıñla imtilāyım ben Bu derd ü miḫnet ile n'ideyim ya ne kıluyım ben

	ne kim [1] Öyle ki. Nitekim.	G311/22	Gelüp zerrīn kadehden bāde nūş it N'olur cānā ne var el-ḥamdülillāh
Ms3/2	Cihān içinde şanma sen gibi bir çeşmi āfet var Ne kim ol ḳadd-i mevzūnuñ gibi bir ḳadd ü ḳāmet var	G390/9	Şehīd-i ḡamzeñ olduysa ne var bu Nebzī-i bīmār Bulupdur ni 'met-i 'uzmā aña cennet mekān oldı
	ne kim var [1] Her ne varsa, gerekli olan her şey.	K14/10	Hulāşa bī-ḳuşūr ḳaşr-ı muṭarrā mesken-i ra 'nā Ne var medḡ eylesem lāyık degil mi baḡ her yana
Kt6/8	Sipīhr üzere melā'ik rüy-ı arzda zümre-i insān Aña her dem du 'ā-gūdūr ne kim var zīr ü bālāda	G247/9	Eşk-i dīdem Nebziyā deryā gibi aḳsa ne var Çün denizler ḳatresinden çoḡ 'işyānım benim
	ne lazım [1] Gerek yok, lazım degil, ne gerek var?		ne 'am [3] Evet, öyledir.
K10/22	Anuñ memdūh-ı āfāk oldıḡı zāhirdir isminden Ne lazım muşta ḡācet var mıdır zūlf-i muṭarrāyı	G25/14	Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzī ol perī-rūdan Dimedi lā ne 'am ḳaldı müzebzeb ol melek-meşreb
	ne mümkün [2] Mümkün mü, mümkün degil. İmkansız.	G26/14	Recā-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzī Dimedi lā ne 'am ḳaldı müzebzeb
Mh1/7	Ne mümkün birr ü ihsānıñ verā ta 'dād idüp şaysın Mürüvvet 'āleminde serverā mādām kim ḡaysın	G258/14	Yaraşır dirsem eger sem fem-i yāre Nebzī Dimedi bunca niyāz itdi bu dil lā vü ne 'am
G312/8	Bu 'ādet ḡamze-i ḡün-riziñe rüz-ı ezeldendir Ne mümkün terk ide āyīn ü erkānın cihānda şeh		nebā [1] Resul. Kaynak olma, fişkıрма.
G64/9	Dili dildārdan Nebzī ne mümkündür ḡalāş itmek ḡuşūşā bend iken bu gerden-i cānda o zūlf-i ca 'd	K2/24	Ṭarīḡ u Zilzāle var İmānımız zīrā bize Ey disār ile Müzemmil geldi Ḳur'āndan Nebā
	ne ola [1] Ne olur ki, şaşılır mı.		Nebat [2] Bitki, bitkiler alemi, bütün bitkiler.
G198/5	'Acabā ḡāl-i dili şormaḡa bā 'is ne ola Bilür iken o faḳīriñ nesi var yā nesi yok	G102/6	Lebiñ ey tūti-i şīrīn-zebānım Nebāt u ḡand u sūkker yā 'aseldir
	ne revā [2] Reva mıdır, uygun degildir.	K23/6	Nedir bu 'ālem içre bunca a 'yān Nebāt u ma 'den ü ḡayvān ya ki
K27/25	Ne revādır ki birāder ḡazasın rāhıma çāh Sañadır ol yine ḡaz bārī büyükçe omuzum		nebeh [2] Uyanıklık, göz açıklıḡı, intibah, teyakkuz, basiret.
N33/1	Ne revādır beni her dem ḡamıña düş idesin Bıraḡup ḡuşe-i nişyāna ferāmūş idesin	D1/2	Ey yüzi meh zūlfī çeh sāle-i deh siyeh ḡabḡabı Zūlfī siyeh la 'l-i şefeh şānı nebeh 'ālī-niḡeh
	ne söylersin[1] Ne söyler, söylediḡi nedir?	D1/3	ḡabḡabı çeh şānı nebeh ḡūr şebah sīm-küleḡ Sāle-i deh 'ālī-niḡeh sīm-küleḡ 'āleme şeh
G246/11	Derd-i bī-dermānıñı bilmem ne söylersin baña Sen gibi ben de dilā nā-çāreyim nā-çāreyim		nebiz [1] Hurma ve kuru üzümde yapılan bir çeşit şarap.
	ne söz [1] Ne biçim bir söz. Mümkün degil, imkānsız.	G70/10	Dükendiye n'ola şarāb u 'arāḡ Gel imden gerü iç Nebzī nebiz
K27/5	Baña yok sūz sözünde diseler aña ne söz Bel' germābe-i meclis degilim ḡar u buzum		Nebī [2] Allah'ın buyruklarını insanlara ileterek onları aydınlatan, onları iyi ve doğru davranmaya yöneltten kimse, yalvaç, peygamber.
	ne var [6] Şaşılacak kadar büyük bir şey degil.	G197/2	Rāh-ı 'aşḡ içre dilā ḡamdır saña yār u refīḡ Gir yola didi Nebī çün er-refīḡ sümme 't-ṭarīḡ
G284/5	Begim ḡaḡt-ı vişāl itme şalup bāzār-ı hicrāna Ne var kālā-yı vaşlın 'āşıḡāna rāyḡān olsun	N19/4	Gelmesün ḡalb-i şerīfe anıñ-içün bir kesel Çün buyurmuşdur Nebī el-faḡru faḡrī ḡıl 'amel
G142/13	Dīdemiz Ceyḡūnveş eşḡ-i revān itse ne var Nebziyā baḡr-i ceḡādır o lebi mercanımız		nebze [3] Az şey, cüz'i miktar.

- G171/17 Hemân bir **nebzeyim** deryâ-yı 'aşka
Anıñçün oldı Nebzî baña mañlaş
- Mr1/45 **Nebze** ihsânın umup her müslimât u müslimîn
Ağlaşup feryâd iderken bir ağızdan ecma'ın
- G238/17 Teğalluş eyledim Nebzî diyü bir **nebzeyim** zîrâ
Hemân bir zerre-i nâ-çizim âdem diyemem adım
- nebze-i kemter [1]** Çok değersiz, çok aşağı, pek
itbarsız, en hakir zerre.
- K2/52 Müznib ü mücrim günehkâr u zelîl ü hem sefil
Rû-siyeh bir **nebze-i kemterdir** illâ bî-riyâ
- Nebzî [353]** 18.yüzyılda yaşamış Divan Şairi
Amasyalı Nebzî. || Az şey, az; bir parça, pek az.
- G1/6 Varup mey-hâne şadrında tuta me'vâ vü mahfilhâ
Hużur itdiñ 'aceb **Nebzî** dem-i vaşlında cânânın
- G2/14 Zâhid-i hod-gü eger men' eylese meyden seni
'Abd-i aħkar bende-i kemter durur **Nebzî** zenib
- G4/9 Bî-çäre **Nebzî** görmedi devrinde ey meh-päre gün
Bî-mihr imişsin çarhveş hayf u dirîğ ibnû'l-vefâ
- G8/9 Eylediñ **Nebziye** vaşlıñı revâ saña dañı
İde Haq hayr-ı cezâ ile cezâ rûz-ı cezâ
- G10/10 Kûh-ı nazm içre bugün Ferhâd-ı sânisin belî
Görmedim **Nebzî** cihânda sen gibi Şîrin-edâ
- G12/9 Key şakin **Nebzî** yakın olma o şüh-ı 'âleme
Kırpüğün tîr eylemişdir o kemân-ebur saña
- G13/18 Rûz u şeb feryâd ider bülbül gibi
Gonca-leb üftâdedir **Nebzî** saña
- G17/9 Aña bulur bu **Nebzî** behâ
- G18/9 Aña ña ña bulur lur lur bu **Nebzî** zî behâ hâ hâ
- G19/13 **Nebzî** var iken sende biñ güne şikâyetler
Ya kışşası Mecnûnün efsâne degil mi yâ
- G22/13 Reh-i 'aşkıñda **Nebzî** gibi bî-pervâ revân oldum
Semend-i şevkımı sürdürüm 'inâmı kim çeker cânâ
- G23/13 İriş mey-hâneye **Nebzî** halâş ol miñnet ü ğamdan
Kim anda ehl-i 'ayşın şöhet beti zevk u şafâdır hep
- G24/13 Gümüş bir levhdır **Nebzî** o sîne
İşün altundur ismiñ olsa mektûb
- G25/13 Recâ-yı vuşlat itdiñ gerçi **Nebzî** ol perî-rûdan
Dimedi lâ ne'am kaldı müzebzeb ol melek-meşreb
- G26/13 Recâ-yı vuşlat itdiñ gerçi **Nebzî**
Dimedi lâ ne'am kaldı müzebzeb
- G27/9 Rûz u şeb vaşlıñ diler **Nebzî** kuluñ senden şehâ
Açılur mı bendeñe bilmem 'aceb ol kutlu bâb
- G28/21 Bilürken düşmek ey **Nebzî** bu çâha
'Acâ ibdir 'acâ ibdir 'acâ'ib
- G29/9 Darb iderseñ ey perî zahırın tutar **Nebzî** saña
Var durur darbu'l-mesel darbu'l-habîb oldı zebîb
- G30/13 Kâpuñda **Nebzî** bir ednâ gulâmın
Tapuñda gözi yaşı mâ'-i meskûb
- G31/21 'Ömri **Nebzîniñ** tamâm olsun hemân
Uş cihân kalsun ilâ-yevmi'l-hisâb
- G32/5 Nedir taşşılın ey **Nebzî** dir ise
Dirim 'Azrâ ile hûsrân ile hayb
- G34/22 Kâmudan kağ'-ı 'alâka ideğör
Olayım dirseñ eger **Nebzî** edib
- G40/9 Bağrın delüben ney gibi feryâd ide **Nebzî**
Kim mezheb-i 'uşşâkda bu oldı sa'âdet
- G42/9 Âsitânında bu **Nebzî** boynı bağılu bendedir
Dile öldür dile 'itk it dile şakla dile şat
- G43/10 Leb-i la'lîniñ h'vâb içre bûs it
Saña **Nebzî** budur şimdi zarâfât
- G47/13 Mey-i la'lîñle ser-hoş olsa **Nebzî**
Şanur şüfi içre ümmü'l-habâ'is
- G51/10 Bi-hamdi'llâh kim şükr olsun ol Hâllâk u Mevlâya
Ne deñlü pîr isem **Nebzî** efendim bir civândır genç
- G52/13 Niçe cân muhtaribdir hem-çü **Nebzî**
Kılayım dir varup ben de teferrûc
- G55/9 Ol şanem kıldı çelîpâ cevri ile **Nebzî** seni
Deyr-i 'âlemde disünler nâmiña 'abdû'l-Mesîh
- G58/13 Belâgatda irişdi şadra **Nebzî**
Diyülmez buña mânen şî'r-i efşâh
- G59/9 Ğam-ı dünyâ-yı denî başına üşmüş **Nebzî**
Şanurum ol zen-i mekkâre olupsın menkûh
- G60/17 Ol büt-i tersâyı **Nebzî** kim göre
Dir muħakkağ hâziñ bedrûn yelûh
- G64/9 Dili dildârdan **Nebzî** ne mümkündür halâş itmek
Huşuşâ bend iken bu gerden-i cânda o zülf-i ca'd
- G65/13 Künc-i hicriñde yatur **Nebzî** kuluñ vaşl istemez
Lâ'übâlîdir begim birdir aña nâ-bûd u bûd
- G67/13 Bilmezem dîvâne misin ya nesin sen **Nebzî**
Sâde bir şî'r ile istersin fenâ mülküñde ad
- G68/14 İrmese la'l-i lebiñde derdine dermân eger
Neylesün n'itsün tabîbâ söyle **Nebzî** derdmdend

- G69/11 Şeb rüz cānā **Nebzī** du 'āda
İkbāl ü devlet olsun müsā'id
- G70/10 Dükendiye n'ola şarāb u 'arāk
Gel imden gerü iç **Nebzī** nebīz
- G72/13 Tolaşdı zūlf-i yāre bildi **Nebzī**
Olurmuş misk-i ezferden telezüz
- G74/13 Ol a'lā dil-berin vaşfin işidüp **Nebzī** kemterden
Şorarsañ nām-ı nāmīsin benim cānım
Muhammeddir
- G77/18 Ger çemen yaħud benefşe 'aşıka
Yārsız **Nebzī** görünür mūr u mār
- G80/9 Gülüp açılmada bi'l-cümle ezhār-ı çemen **Nebzī**
Hemān ağlar gezer dil dīde-i giryān ile yer yer
- G81/13 Hülüş üzre bulursun hīdmetinde **Nebzīyi** cānā
Pes anı luṭf idüp ihsānīna gel lāyık it hemvār
- G82/9 İderim eşkimi mül bağrımı büryān **Nebzī**
Bize bu 'ādeti Cemşid ile çün Cem kodılar
- G83/9 **Nebzīye** kaç büse ihsānīn ola āyā didim
Didi ālā-yı kerem kālā-yı bī-endāzedir
- G84/13 Yapışup destine **Nebzī** kuluñ ol pūşt ü penāh
Pāy-māl eyleme cānā anı ger ednādır
- G86/9 Tavāf-ı Ka'be-i küyunda sa'y idüp **Nebzī**
Eger dil itse temettü' şafāsı 'ömre sürer
- G92/13 Yüz urur hāke eşiginde bu **Nebzī** güyiyā
Āsitān-ı Ka'beye rüyını İbrāhīm sürer
- G94/9 Yād-ı lebiñe meykedede **Nebzī** içüp mey
Gördüm yine şāhāne oturmuş Keye benzer
- G96/9 Ne 'aceb şaçma bayır söyledin ey **Nebzī** yine
Karışık ışık aşı oldu kavāfī vü fıkar
- G97/9 Seve **Nebzī** aña nisbet daħı bir sīb-ruħı
Bāğ-ı 'ālemde hemān o leb-i gül-nāra mı var
- G98/10 Ne var bülbül gibi feryād idersin bāğ-ı 'ālemde
Sineñde dağlar **Nebzī** gül-i surhī vü lālādır
- G100/9 Ğarīb üftādedir **Nebzī** kapuñda
Kimi kimsesi yok saña tayanur
- G102/14 Yazan derdim yine tūmār-ı dehre
Gözüm yaşıyla **Nebzī** bu ğazeldir
- G103/9 Yazıkdır **Nebzīyi** bir dem ırağ itme cenābından
Rehiñde tā-ezel üftādedir hem hāk-i pāyınđır
- G105/17 Huzūr itdin dem-i vuşlatda **Nebzī**
Yanarsañ nār-ı hicre ğam değildir
- G106/10 Dile cevri itme diyü dil-bere pend itme şakın
Öyle bil **Nebzī** anı men' olan ısrāra düşer
- G108/10 Bāğ-ı dehri taldırupdur āh u vāveylā ile
Gülşen-i 'aşkıñda **Nebzī** bülbül-i şeydā mıdır
- G109/9 Düşen **Nebzī** seni şanma o şāhın nār-ı şevkına
Vidād-ile fūrüzān olmadık diller mi kalmışdır
- G110/9 **Nebzīyi** bir kıl iderse n'ola emriñle şehā
Sen şeh-i iklim-i hüsñün bende-i fermandır
- G112/9 Nedir bu cidd ü sa'yiñ vaşl-ı cānāna 'aceb **Nebzī**
Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu zamān ister
- G113/9 Tañ mı felege nām ile pervāz ide **Nebzī**
Kim şīşe-i nāmüsü urup hāke şayanlar
- G114/17 **Nebzī** gedādır bir bī-nevādır
Şan hāk-i pādir ez-zerre kemter
- G115/9 Hemin bu **Nebzīyi** zann itme bend-i kākülün olmuş
Saña üftāde olmuş ey perī-rū çokdur ādemler
- G117/10 Āh u efgānīñ şakın işitmesün ol māh-rū
İncinür **Nebzī** efendim sevdiğim beg-zādedir
- G118/9 Bugün **Nebzī** yine gördüm o kelbi zişt-şüretle
Yüzi yüz yaşına yetmiş kadimñ amına benzer
- G119/9 Fedā-yı tīg-ı 'aşk olduğına hayf itme ey **Nebzī**
Ğam-ı 'aşk ile cān virmek şehādetdir şehādetdir
- G120/13 Dime vāşıl olurum **Nebzī** rumüz-ı yāre
Ne diseñ yine dehende niçe esrārı kalur
- G125/9 Şu'arā şī'ri kamu 'ayn-ı revādır **Nebzī**
Velī Hızr içdigi ser-çeşme-i hayvān bir olur
- G126/10 Hāyālī gibi dilde cilve eyler ol şanem illā
Kıomaz **Nebzī** n'idem öz hālīne anı rakīb-i gebr
- G127/9 Pīrāne bir civānı sevdiyse n'ola **Nebzī**
Ha diyeler elinde tayanmağa 'aşādır
- G128/9 O şacı Leyliye Mecnūn iseñ eger **Nebzī**
Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civār
- G129/10 Günde bir güne zühür eyler bu çarħın devresi
Sen de **Nebzī** her gice bir ğüşede eyle karār
- G132/10 Rakībānıñ zenāndır itme ümmid-i recüliyyet
Reh-i 'aşkıñda gör **Nebzīyi** kim bir merd-i eşbehdir
- G134/13 Ğam-ı hicri ğam-ı dünyaya bedel tut **Nebzī**
Dime kim aña mu'ādil daħı kayğu bilürüz
- G136/9 Görmedim **Nebzī** gibi 'ālemde rāz ehli daħı
Sırr-ı 'aşkı zerrece nā-dāna izhār eylemez
- G137/9 Ne 'aceb irmedik ey **Nebzī** ser-i vuşlata biz
Reh-i fışkatde çü çokdan berü yuvalanuruz

- G138/13 **Nebzî** güzer eylerseñ eger 'aşk ile yola
Zann itme şaķın kim saña havf u hatar olmaz
- G139/9 Bu imiş **Nebzî** muķarrer oldı taķdîr-i ezel
'Aşka mu' tad olduķ uş tağyîr olup tedbirimiz
- G140/13 İşt **Nebzî** bugün dârü's-şifâda
Seniñ bu derdiñe tîmâr bulunmaz
- G143/10 Hâk-i râhîñ tuhfesin bād-ı şabâ
Bârî **Nebziye** getürsün çoğ u az
- G148/18 And içüp dil-ber didi şimden-gerü lutf ideyim
İşidüp dil tıflı **Nebzî** didi v'allâh eylemez
- G149/13 N'ola **Nebziye** bir şeft-âlî virseñ
'Aceb degmez mi ya müzd ü kirâmız
- G152/13 Eger tutmazsañuz **Nebzî** kelâmın
Biriñiz puşt biriñiz dağı ğarsız
- G153/9 Fedâ-yı cânda cânâna tekâsül itme ey **Nebzî**
Bu hâlet ehl-i 'irfân arasında mu'teber gelmez
- G154/9 Yürî zād-ı sefer hâzîrla **Nebzî**
Gelür peyk-i ecel bir gün ğabersiz
- G155/9 Pür oldı düd-ı âhımla cihân-ı tîre-dem **Nebzî**
Anıñçün zülf-i dil-berden meşâm-ı câna bû gelmez
- G158/9 Anıñçün âsitânîñ rüz u şeb terk idemez **Nebzî**
Dil-i zârî idüpür kâkülünle muhkem istînâs
- G162/9 Nażiriñ bulmadı **Nebzî** tolandı heft iklîmi
Gezüp bi'l-cümle yek dü se cihânî çâr u penc ü şeş
- G165/17 **Nebziyi** mecnûn iden ol şaçı leylânın dağı
Ağzı mîm ü zülfî cîm ü kaşı iki nûn imiş
- G166/10 Hâk-i pâyı kanda kaldı semt-i kûya varamaz
Künc-i miñnetde yatur **Nebzî** olup şâhib-ferâş
- G171/18 Hemân bir nebzeyim deryâ-yı 'aşka
Anıñçün oldı **Nebzî** baña maĥlas
- G172/9 Yine mir'ât-ı diliñ **Nebzî** mücellâ ideğör
Mey-i nâb ile ki çün jeng-i elem eyledi paş
- G175/10 Yâdigâr olmağ için yârâna besdir bu ğazel
'Âlem-i fânide **Nebzî** çün ki nâm imiş ğarâz
- G179/10 Belâ vü miñnet ol deñlü sirişt oldı vücûdumda
Bilinmez hâliyâ **Nebzî** cevâhir mi yaĥud a'râz
- G186/9 Yuf saña ey ğam-zede **Nebzî** şanursın ğam-zidâ
Ĝamze-i ğammâzî kim oldur çü cevherdâr tiğ
- G187/13 Bende-i dîrînedir **Nebzî** kuluñ redd eyleme
Âsitân-ı hâzretîñden olmaya yek-dem ırağ
- G188/13 Şehâ **Nebziye** kalmışdır reh-i 'aşkıñda cân virmek
Hele ağyâr-ı bî-ğayret bu yolda itmesünler lâf
- G190/13 Göz göre gel kendiñi **Nebzî** bırakma âteşe
Zîre nâr-ı ğayrete taķat getürmez küh-ı Kâf
- G193/18 Kesdi Şîrîñ 'aşkıma Ferhâd tağ
Sen de **Nebzî** sineñ üzre dağ yak
- G195/10 Göricek ol şanemi ser-be-ķadem kim cândır
Ten-i bî-cânıma **Nebzî** didim ol cân olacķ
- G196/17 Ĝam yeme **Nebzî** budur çün işbu râhîñ 'âdeti
'Âleme rûsvây olur her kim ider izhâr-ı 'aşk
- G198/9 Didiler meclis-i hâşşînda görüp **Nebzî** ğibi
O şehiñ şem'ine lâyık dağı pervânesi yok
- G199/13 Göre **Nebzî** gireriz bu yola yorğun u yayan
Geçüben 'asker-i 'aşk biz ki girüde kalanıķ
- G200/10 Zekâtın virirseñ eger hûsnüñüñ
Bu **Nebzî** kuluñdur maĥal müsteĥaķ
- G201/9 Görüp ehl-i dil ey **Nebzî** bu beş ebyât-ı mergûbı
Heme beñzetdiler ol ğoncaya kim ola beş yaprak
- G203/17 Mey-i la'liñledir mestâne **Nebzî**
Dime sâķî elinde câm-ı Cem yok
- G204/14 Yıkılır hâne-i kalbîñ ider âzâr-ı Hüdâ
Bu fenâ içre eger **Nebzî** dil-âzâr olsañ
- G205/9 Hezârân zülfî şeb-bû var **Nebzî** bâğda ammâ
O sünbül-müydur 'aklıñ perişân eyleyenden ilk
- G207/9 Dem-i hicriñde **Nebzî** bir nevâ-keş kumrıdır güya
İşt serv-i revânım nâlesi hoş zârî pek nâzik
- G208/13 Saña kim didi ki **Nebzî** reh-i 'aşka giresin
Yürî var kesb-i yediñdir ne belâ var ise çek
- G209/13 N'ola ĥilm üzre ol **Nebzî** kuluña
Revâ mı bî-sebeb olmaķ ğazabnâk
- G211/10 Dem-i hicriñde anuñ bade-i ğam içmişdir
Şorîñiz **Nebziye** keyfiyyetini câm-ı Cemiñ
- G216/9 Yazar iken şanemâ vaşf-ı ruĥuñ **Nebzî** seniñ
Kırmaz dem-be-dem aķar ğözi yaşı ķalemiñ
- G219/9 Lutf idüp **Nebziye** bir büse 'atâ kıldı lebi
Bilemem karz mı ola yoĥsa ki caba mıdır ol
- G220/9 Ne hâletdir ki 'aşk odı fîrüzân olmada **Nebzî**
Aķar her dem yine eşkim söyündürmez budur müşkil
- G221/13 'Alîdir **Nebzî** hâme Zü'l-fîķârı
Semend-i tab'idir ğüyâ ki Düldül
- G223/9 Ne ķadar **Nebziye** misâl degilse dağı ol
Terk idüp mihrini ğayrıya temeyyül müşkil

- G224/9 Diñle **Nebzî** maşlahatdır sözimi eyle kabûl
Kıl ferâgat cümleden illâ ki dil-berden degil
- G225/9 Nedir **Nebzî** ki düşmüşsin bu boş sevdâlar ardınca
Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle vaz gel gel
- G226/9 Dîdeden dilden bu bî-dil **Nebzîyi** dür eylediñ
Kan idüp dilin aqıtdıñ dîdeden dem ey göñül
- G228/13 ‘Ömrüm ey **Nebzî** şeb-i hicrinde âhir olmadın
Ölmedin budur ümidim rûz-ı vaşlına erem
- G229/17 Yine şâ’irleri hep deng ü hayrân eyledi **Nebzî**
Yazılan defter-i dîvân-ı şî’re bu nev-îcâdım
- G234/14 Edeblerle tarîk-ı ‘aşka girdim
Yaraşur ger disem **Nebzî** edîbim
- H238/17 Teğalluş eyledim **Nebzî** diyü bir nebzeyim zîrâ
Hemân bir zerre-i nâ-çîzim âdem diyemem adım
- G241/10 Bir ayak toprağısın bir katre-i nâ-çîzsın
Hay **Nebzî** sen de kendiñ zann idersin âdemim
- G242/9 Dehen ü kâkülün ârzüstü ile **Nebzî** didi
Muşhaf-ı rüyuñı aç Süre-i Hâ-mîm göreyim
- G243/13 Seherle tâ-seher müjgâni **Nebzî** bendeniñ cânâ
Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i h’vâb
itdim
- G244/13 Kim aldı ‘aqlıñ ey **Nebzî** dir iseñ
Sen aldıñ ey benim çeşmi siyâhım
- G246/13 Merhamet eyle diyü **Nebzî** o şâhiñ pâyına
Varayım yüzüm sürüp yalvarayım yalvarayım
- G248/9 Diyemem dostlar raqîb ile ser-encâmım ey **Nebzî**
Ben ol sevdâları bilmem gam-ı ferdâdan el çekdim
- G249/9 Tâ-ezel **Nebzî** bilürsün kim temessükle bu dil
Tohm-ı gam zer’ine bir kıt’a zemînimdir benim
- G251/14 Senden özge dil-rübâya meyl idersem dil-berâ
Ehl-i ‘aşk içinde **Nebzî** olmasun nâmım benim
- G258/13 Yaraşır dersen eger sem fem-i yâre **Nebzî**
Dimedi bunca niyâz itdi bu dil lâ vü ne’am
- G259/14 Ben künc-i firâkıñda bî-çâre vü bîmârım
Hâlimden o cânânım **Nebzî** bile mi bilmem
- G260/9 **Nebzî** niçesi irişem iksîr-i vişâle
Destimde çü yok zerre çadar mâl ü menâlim
- G262/12 Kalsun belâ-yı hicr ile olsun vişâl aña harâm
Kıldı bu **Nebzî** kûluna mihr ü vefâ-yı bî-kerân
- G265/9 Olur sem **Nebzîye** vaşlıñla sükker
Vişâliñ olmasa sükker olur sem
- G266/9 Dürdür **Nebzî** devâ’-ı derdden
Ârzü-yı dil odur derde erem
- G267/13 Tolaşdı zülf-i çevgâniña **Nebzî**
Ser-i küyuñda çalsun pes seri güy
- G269/13 Eger ‘âlemde mañbûb-dost iseñ bir hûb sev **Nebzî**
Ki hulqı ahsen ü zâtı hasen ismi Hüseyn olsun
- G270/17 Dimem çün fi’l-hakîka şâ’irim yâ âşıkım **Nebzî**
N’ola erbâb-ı dil güş itmese şî’rim ço lâğ olsun
- G271/10 Degildir qaddiñe kem câme-i gam
Niçün dirsın ki **Nebzî** biş çıksun
- G275/9 ‘Aceb şürîde-hâl olmuş durur **Nebzî** hayâliñle
Yürür ‘aşkıñla çıplak başı açuk ayağı yalın
- G277/9 Kuluñ **Nebzî** niçe feryâd kılmaz ‘andelîbâsâ
Gülistân-ı melâhatde begim sen gönca bir verdsin
- G278/13 Sen de **Nebzî** şanuram ol fitneye olduñ kiriş
Tîr-i âhiñ göklere gider olup qaddiñ kemân
- G280/13 Kabûl it nîk ü bed her neyse **Nebzî**
Kapuñda kul ola ey şâh-ı hûbân
- G281/10 Tâ ezelden bir mürüvvat şâhibi cânânesin
Nebzîye cevr itmegil cevrin bidâyet bulmasun
- G282/9 Görüp bu lutfi senden cânı kurbân eylesün **Nebzî**
Yoluñda öldiği ‘uşşak içinde nîk-nâm olsun
- G283/10 Yolda kalmaz pes irersin menzile hafv eyleme
Gir tarîk-ı ‘aşka **Nebzî** eyle dâmen-der-miyân
- G284/10 Te’enni üzre ol va’d-i vişâl eyleser ol hünî
‘Acül olup dime **Nebzî** hemîn olsun hemân olsun
- G285/9 **Nebzîyi** da‘vet kıl ey hünî vişâliñ h’vânına
Aç u muhtâc u fakîrem lâyıkam ihsâna ben
- G288/17 Yine **Nebzî** cihânda añılsın
Garağ çün ad imiş şî’r ü gazelden
- G293/9 Zerreveş evce ‘urüc eyler mi ey **Nebzî** o rûh
Cismini bî-resm idüp hâk ile yek-sân itmeyen
- G297/9 Kemâl-i ‘aşkıñ ancak inhişârı sañadır **Nebzî**
Velîkin gayrı eşhâşa gelür gider olur tav tav
- G298/9 Ey ecel **Nebzîde** hatm it eylegil halkdan ferâğ
Mürveş zîr-ı zemîne taşma şimden-gerü
- G299/9 Eser itdikçe **Nebzî** tâb-ı hicrâmı dil-i zâra
Derüñi âh idüp her dem dirim yâ Hû veyâ min-Hû
- G300/9 Añma vaşlıñ **Nebzîye** şâhâ dem-i hicrânda kim
Fırkatıñla bu dil-i bî-çâre tutmuşdur çü hû
- G301/17 **Nebzî** fütâde ey kalbi sâde
Mihriñ ziyâde eyler o meh-rû

- G310/9 Bu beş ebyâtı yazup **Nebzî** gazelvârî yine
Yüri var meclis-i rindâna iriş piş-keş ile
- G311/25 Sen ey **Nebzî** figân it bülbülâsâ
Güler o gül- 'izâr el-âmdülillâh
- G313/9 Şehâ lutf eyleyüp **Nebzî** kuluña
Teraħhumla tekellüm eyle ta'llâh
- G314/9 Yeter cevr eylediñ **Nebziye** şâhim el-amân olsun
Kuşurum var ise geç pâdişâhim tevbe bismi'llâh
- G315/13 Kızıl kana bulaşmış çehre-i zerdin yine **Nebzî**
Kara bahtın açılmaz böyle düşdüñ âlden âle
- G316/9 Şehîd-i tîğ-i 'aşk olursa **Nebzî**
Ne ğam vâşıl olur fî-raħmeti'llâh
- G320/17 Bugün **Nebziyi** tardı itme tapuñdan
Gelüpdür hâk-i pâya rüy-mâle
- G321/13 Gülşen-i hüsniñe **Nebzî** o gülün irdi hazân
Oturup künc-i ğama zârîñi sen terk eyle
- G324/9 Yazıkdır **Nebziye** cevr itmegil bi'llâh kim yoħsa
Sever i' râz idüp senden diğer âheste âheste
- G327/21 Bugün **Nebzî** yine hürrem durur dil
Leb-i dil-berden irdi aña çâre
- G328/9 'Aceb ağyâr ile şöhetde midir **Nebzî** o hûb
Zannım oldur ki seni öldüre ğayğu bu ğice
- G330/10 Yazıkdır merhamet kıl bir nigâh u iltifât eyle
Yeter cevr itdiñ ey cevvar-ı 'âlem **Nebzî** nâlâna
- G331/9 Yine meyl eyledi **Nebzî** o siyeh ğisüya
Yine her yüzden ider ğam aña her ğüne yine
- G333/14 Gerekdir sîm ü zer efzün vişâl-i dil-bere bi'llâh
Velî yokdur seniñ **Nebzî** iki cibiñde bir para
- G334/14 Cedd ü cehd iderdi 'aşkıñda şehâ câmüsveş
Şimdi gör hâk üzre bu **Nebzî** kuluñdur manda
- G335/13 Hâlimi 'arz idemem **Nebzî** yine
Ol güzeller şâhi yâre âh vâh
- G339/9 Kabûl it **Nebziyi** cânâ tapuñda hâdim olmağa
Budur ancak harîm-i hâşşına lâyığ u şâyeste
- G340/10 Hezâr ayağına düşseñ kerem kılmaz o şeh bildim
Teraħhum eylemez **Nebzî** eger olsañ da şad-pâre
- G343/9 Umarım rüz-ı vişâle ire bu **Nebzî** didim
Didi nâz ile gülüp umdığın Allâh vere
- G344/13 Sirişkiñ 'âlemi gül-reng kıldı düpdüz ey **Nebzî**
Odur bülbül gibi zîrâ bu âh u vâha şâyeste
- G345/9 Ne kadar olsa çekerdim sitemin **Nebzî** velî
Dil-i âğahı hulusı-dile mi'yâr olsa
- G346/9 Düşüp hâk-i derinde gerçi **Nebzî** pây-mâl oldı
Velî 'izz-i ebed buldı dağı kesb eyledi pâye
- G347/13 N'ola hûn-h'âr u dil-âşüb dir ise **Nebzî** saña
Bir eliñ yalıñ kılıçda bir eliñ bucağda
- G350/17 'Aşkıñ ey ma'sûk-ı 'âlem hâk idüpdür **Nebziyi**
Nâr-ı şevkıñdir iden kalbinde ancak incilâ
- G352/13 O ğilmân-peykeri rü'yâda Rıdvâna sorup **Nebzî**
Didim mânendi var mı bağ-ı cennetde didi lâ lâ
- G354/9 Çeşm-i fettânından ey **Nebzî** yüri üşenme kim
Uş belâ-yı ğamzesi başıña geldi n'eyledi
- G356/10 Hâk olup düşdüñ yine bakmaz bu âdemlik midir
Dostlar **Nebziye** bakuñ ol perî-hû n'eyledi
- G357/9 Bu **Nebzî** bendeñe lutf it kapuñda 'abd-i hâlişdir
Yeter cevr eylediñ şâhim amân u el-amân oldı
- G358/18 Münâsib hâline bir mü-miyânı
Sevüp terk eyle **Nebzî** kıl ü kâli
- G360/13 Koma elden ayağı **Nebzî** hemân
Bez-m-i 'âlemde baña bu düşdi pay
- G361/13 Çâr-süy-ı 'aşka gönderdim dilim **Nebzî** ki tâ
Eyleye kesb-i belâ üstâda virdim ğöñlümi
- G362/9 Komağıl **Nebzî** rakîbi âsitân-ı dil-bere
Cennetü'l-Firdevse şeytânı'r-racimiñ yolunu
- G365/10 Niçe bir gerdeniñe bend idesin zülfin anuñ
Gele terk eyleye ey **Nebzî** bu tul-i emeli
- G370/14 O fettân ğamzelerdir fitneye bâ'is bu 'âlemde
Uran tîr-i müjeñdir sînesinden **Nebzî** nâlânı
- G371/13 Ölmedin **Nebzî** fenâ dünyede bir nâm ideğör
Er ölüñ adı kalurmuş at ölüñ meydânı
- G373/22 Bugün 'aşkımla hayrân kim dir iseñ
Faķır ü bî-nevâ **Nebzî** du'acı
- G375/14 Hâk-i kademiñ baħş idicek çeşm-i rakîbe
Nebzî ne 'aceb bu saña ğerd-i keder oldı
- G378/13 Nigâh it **Nebziye** ey Sidre-kâmet
Budur maķşüdumuñ yek müntehâsı
- G380/9 Şovuk âhen döğüp zâr itme zîrâ bulmadım **Nebzî**
Dil-i sengin-i yâri nerm ider dinârdan ğayrı
- G381/10 Cevr ü kaħrınla kılup dünyâ vü mâ-fihâyı terk
Hâşılı **Nebzî** gibi cânâ helâķ itdiñ beni
- G382/17 Esirge **Nebziyi** Allâh kuludur
Dağı Peyğam-bere ümmet değil mi
- G383/10 Varduğunca lutf ider ol küçek-i Selmân-ı pâk
Tañ midir 'âlemde ğer tanırsa **Nebzî** er eri

G384/13	Ġazel dimekte Nebzî başa çıķdı lâ-kelâm oldu Söz atar şîve-i şî'riyle gör H'V'acûya söz var mı	K20/10	Revân itdikde bu âb-ı revânı ol 'ulüvvü's-şân Aña târîh için Nebzî didim âb-ı revân-bahşâ
G385/13	Nebzî taleb it eyleyücek 'aşk-ı hâķikî Zîrâ ki mecâz-ile yine kalb ola kâsî	K24/41	Nebzî seni çün aldıdı nefsiñ Estagfîru'llâh oldur çü Gâfir
G387/10	Kam ol günler ki bûs-ı pây ile sîr-âb idi Bula mı Nebzî gönül anuñ gibi eş bir daħı	K25/13	O deñlü maħrem iken saña Nebzî Bu dem redd eylemek lâyıķ mı bilmen
G391/9	Meh-i bedr öykünürse rûy-ı cânâna ne ğam Nebzî Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldı	K26/25	Dimedim mi saña Nebzî ki perîşân olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki mu'tarrâ degilim
G393/13	Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde ey şanem bilmem İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba ya ħa'tâ m'itdi	K27/33	Yüri ta'n eyleme ebnâ'-ı zamâna Nebzî Kararır biri birin göre göre dirler üzüm
G394/14	Bu zevķ u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı 'ayna Nebzî zümre-i 'uşşâķ-ı sultânı	K28/25	Bu gülîstân içre Nebzî düşdüñ ol gül şevķına Bülbülâsâ zikriñ olsun her nefes güftâr gül
G399/9	Bu Nebzî nazmına tüt güş anı ħıfz eyle aña hoş Olup 'aşkıñla ol bî-hüş kararını yok gezer her-sü	K30/9	Didi târîhin idüp Nebzî du'â Cây-ı rûhın ide Ĥaķ dârü'l-ķarâr
G400/10	'Aceb ey gözleri âhû firâķıñla dirim yâ Hû Bu Nebzî dir ki ey meh-rû niçün inşâfa gelmezsin	K31/9	Du'â-yı ħayr-ile Nebzî didi bu mısra'ı târîh Cinânın cây ide Mevlâ revân-ı Ümmü Gülsüma
G401/10	Gönül ol beñleri fülful dehâmî gül dili bülbül Bu Nebzî ol şaçı sünbül gül-i ra'nâya meyl itdi	K34/20	Belî şü aķdıĝı yire aķarmış Meseldir bunı Nebzî böyle dirler
K2/45	Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzî zenîb Ka'tre deryâdan güneşden zerre itdi imlâ	K35/17	İki güne idüp tavşîf didim bir beyti çün Nebzî Beyân itdim dü vech-ile zamân-ı mevlidin hâlâ
K3/12	Bi-ħaķķın Ahmed-i Muħtâr esâsın ber-ķarâr eyle Görüp itmâmını Nebzî didi bu mısra'ı târîh	Kt1/12	Şefâ'at-çün yaratdı çün seni ol Ĥâlîķ-ı bî-çün Şefâ'at it unutma Nebziyi yâ ħayra ħalkı'llâh
K6/17	Göriceķ Nebzî şaķal ile beni taħsîn idüp Didiler tüyince ħayrın gör ķamu dostlar hemân	Kt3/58	Bölük bölük giderken cennet-i a'lâya pes anlar Bu Nebzî pür-günâhı eyle hem-reh ol cemâ'atle
K7/10	Gözüm düş oldu gördüm çün ki bu 'ayn-ı revân- baħşı Didim târîhini Nebzî içenler nûş-ı cân dirler	Kt4/9	Her ne hâl-ise di Nebzî târîhin Ĥarf-i menķüt ile ger bisyâr ise
K8/43	Kes sözi uzatma ya Nebzî Eyleyivir târîhin iş'âr	Kt7/3	Ĥarf-i menķüt ile Nebzî târîhin Bul tüyünce ħayrını eyâ didi
K11/19	Sözi Nebzî uzadup eyleme tatvîl-i kelâm Ġaraziñ neyse beyân eyle velî muħtaşar it	Kt8/14	Gelüp tullâb-ı İstanbul şorarlarsa eger târîh Diĝil Nebzî açıldı bâb-ı zîbâ-ı kütüb-ĥâne
K14/21	Didim Nebzî zehî beyt-i hümâyün bî-behâ ĥâne	Kt9/25	Ĥayr du'â ile çü Nebzî didi bu beyti hemân İşidiceķ ehl-i nażar gel öpelim didi femiñ
K16/16	Du'â-güyı hezârân şad olupdur gerçi kim ammâ Senâ-ĥ'âmî durur Nebzî daħı bu bî-nevâlıkda	Kt10/26	Bir beyt içinde lafzen ve ma'nen Târîhin itdi Nebzî işaret
K17/22	Ġadriñ ola dâ'im mezîd devlet sa'âdet müstedâm Nebzî tavîl itme kes el taşdı' idüp virme kesel	Kt11/4	Vâķı'a gül-ķehresi tezyîn olup gül gibi güldi Didi pes târîh Nebzî ĥilyetü'r ricâl liĥye
K18/13	Nidâ idüp 'aťaşa itdi Nebzî târîhin imlâ Gel a bu çeşmeden içgil şalâ âb-ı ĥayât-efzâ	Kt13/7	Geliceķ 'âlem-i mülke didi târîh Nebzî Biñ yüz kırķ tokuz senede Şa'bân idi
K19/9	Bu müferriĥ mevzi'e Nebzî o zât-ı pür-ķerem Eyledi târihi gibi vaz'-ı miħrâb-ı İlâh	Kt14/9	Bu bir mısra'da târîhin beyân idüp didi Nebzî Revânı bülbül-i gülzâr-ı Ġuds ile ola hem-seyr
		Kt15/9	Mücevher ħarf ile fevtine Nebzî Didi târîh uçmaĝa ķanad aç

- Kt16/7 Du 'ā-yı hayr-ile **Nebzî** didi bu mışra 'ı tārīḥ
Revān-ı Ümmü Gülsūma cinānın cāy ide Mevlā
- Kt17/17 Du 'ā idüp didi **Nebzî** anuñ ḥaḳḳında bu beyti
Birin tārīḥ ider bi'z-zāt her bir mışra 'ı ifā
- Kt19/23 Aña tārīḥ için **Nebzî** bu beyti
Didi mażbūt ola tā rüz-ile māh
- M1/14 Gerekmez bunı fehm itmekte ğaflet
Geçer **Nebzî** şaḳın sehv-ile fırsat
- M3/18 Bilesin bu luğazı ol ḥāmūş
Vire **Nebzî** saña bir çüft pā-puş
- M4/18 Olayım bu luğazdan dirseñ āğeh
Ġubār-ı ḳalbiñi **Nebzî** süpürgeh
- Mş2/66 Niçe bir tā'at-ı Ḥaḳ eylemege 'ār idelim
Niçe bir **Nebzî** gibi cürm ü güneḥ kār idelim
- Mh1/29 N'ola bir nebzecek luṭfuñ görürse **Nebzî** üftāde
Yazıḳdır ol ğaribi faḳr u faḳa virdi ber-bāda
- Mh4/24 İltifātıyla sevindirdiñ raḳibi ol ḥarı
Gel yeter cevri idüp ağlatdıñ bu **Nebzî** kemteri
- Mh4/24 **Nebzî** bu geldi tārīḥ-i mevlūd çok ola 'ömri tā ḥin-i
pīri
- Mr2/27 Şora varırsalar **Nebzî** güzergāhında ḥākiñdir
Hemān ol ḥuşk-leb bir āb-ı iḥsāna olur nigrān
- Mr1/19 **Nebzî** bulariñ bilmem nedendir
Biñde birinde sāmān bulunmaz
- Mr5/44 Feryād idüp hem-çü hezār
Nebzî fiġān itsün ne ğam
- Ms3/25 Ġarib üftāde yoḳ **Nebzî** gibi hiç āsitānında
Geçüp şadr üzre āġyārıñ ṭurur her demde yanında
- N1/4 Nün be-rüz aĝlar olup 'āşık saña
Nün-ı maḥziñdir bu **Nebzî** bi-ġümān
- N39/16 Du 'ā-ġüyü hezārān şad olupdur gerçi kim ammā
Senā-ḥ'vāmı durur **Nebzî** daḥı bu bi-nevālıḳda
- Tc2/55 **Nebzî** olah silsile-i zülfle muḳayyed
Ey kāküli leylā didiler adına Mecnün
- Tr2/80 Ni'met-i 'uzmā-yı dīdāriyla minnet eylesün
Cümleden mücrim zenib **Nebzî** ḳarındaşın daḥı
Nebzî-i aḥḳar [1] Çok āciz, çok hakir Nebzî.
- G145/9 Ayaĝıñ öpmek ister sākıyā bu **Nebzî-i aḥḳar**
Anı ol devlet-i 'uzmāya irgür dime el virmez
Nebzî-i Amāsyevî [1] Amasyalı Nebzî.
- G396/10 Koyup İstanbulı olsañ da Semerkānda revān
Bula bir gün seni bu **Nebzî-i Amāsyevî**
Nebzî-i āvāre [2] Boş gezen, işsiz güçsüz, aylak,
başiboş Nebzî. || Kararsız, şaşkın, perişan Nebzî.
- G368/10 İşigiñ ḥākin deĝişmez hür ya Rıd vāna bil
Āsitānıñ **Nebzî-i āvāre** Me'vā gibi
- G222/9 'Āşıkıñdır **Nebzî-i āvāre** isterseñ delil
Elf ḳaddi 'aşk ile lām olduĝı olmaz mı dāl
Nebzî-i bi-çāre [11] Çaresiz, āciz, zavallı Nebzî.
- G75/14 Ḥüsn-i dil-āvizine dil virdi ḳamu ehl-i dilān
Nebzî-i bi-çāre ḳodı yoluña hem cān ile ser
- G287/17 Merḥamet vakti durur bu **Nebzî-i bi-çāre**
Gel ey cevri eylediñ şāḥım amān olsun amān
- G194/14 Ni'am-ı cevriñe müstaĝraḳ iken yine o şāḥ
Dir imiş **Nebzî-i bi-çāre** iḥsānım yoḳ
- G355/9 Bulmayup em **Nebzî-i bi-çāre** çıḳdı aradan
Derd-i hicriñ baḳ dil-i nā-şāda cānā n'eyledi
- G326/10 Geçüp āġyār-ı bedkārıñ begim meclisde şadr üzre
Ġarib üftāde olmuşdur ḳapuñda **Nebzî bi-çāra**
- G257/9 Senden olur **Nebzî-i bi-çāre** ancak devā
Merḥamet ḳıl ey kerem luṭf issı Allāhum benim
- G206/9 Şehā senden olur bu **Nebzî-i bi-çāre** dermān
Devā ḳıl vaşlūñ aña ġüşe-i hicriñde ḳılma terk
- G160/10 Vuşlatıñ ḥatṭ-ı ezel yazmış raḳibe dostum
Nebzî-i bi-çāre peyveste nā-kām eylemiş
- G116/9 Cevri firāvāmı ḳo **Nebzî-i bi-çāre**
Merḥamet it dil-berā pişe-i dil-ber budur
- G235/10 Yoḳdur çü çāre 'aşka 'aşka çü çāre yoḳdur
Oldum **bi-çāre** Nebzî Nebzî **bi-çāre** oldum
- G235/10 Yoḳdur çü çāre 'aşka 'aşka çü çāre yoḳdur
Oldum **bi-çāre** Nebzî Nebzî **bi-çāre** oldum
Nebzî-i bi-çāre-dil [1] Gönlü çaresiz Nebzî.
- G332/10 Sen yüzi bedr ü hilāl-ebriyi görmezden beri
Nebzî-i bi-çāre-dil bīmārdır aylar-ile
Nebzî-i bi-çāre [1] Çaresiz gibi Nebzî.
- G168/10 Kākülūñ pā-māl-i ḥüsn olup yatur anuñ daḥı
Nebzî-i bi-çāre başında devlet yoĝ imiş
Nebzî-i bi-dil [1] Gönülsüz, yüreksiz Nebzî.
- G164/10 Emdirirmiş her belīde la'lini idüp devā
Nebzî-i bi-dilden özge ḳalmamış bir emmemiş

- Nebzî-i bîmâr [1]** Hasta; sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan Nebzî.
- G390/9 Şehîd-i gamzeñ olduysa ne var bu **Nebzî-i bîmâr**
Bulupdur ni 'met-i 'uzmâ aña cennet mekân oldı
- Nebzî-i dil-dāde [1]** Gönül vermiş, âşık, tutkun Nebzî.
- G337/9 Vişâliñ **Nebzî-i dil-dādeye** çün va 'de kılmışdñ
Nedir te 'hîre bâ 'is ya nedir imrüz u ferdâ ne
- G397/9 Tapuña bulmayacak **Nebzî-i dil-dāde** vuşul
Varacak bir yeri yok mülk-i 'ademden gayrı
- Nebzî-i dil-ḥasta [1]** Gönül sağlığı yerinde olmayan Nebzî.
- G395/9 Kim görürse ıztırabın **Nebzî-i dil-ḥastanñ**
Hey yazık miskîni hicrân içre tutmuş teb didi
- G398/13 İçüp âb-ı şarâbı **Nebzî-i dil-ḥastaya** sâkî
Dimişler naşş-ı kâfî 'dır mine'l-mâ' küllü şey'ün hay
- Nebzî-i dil-refte [1]** Gönlü geçmiş, gönülsüz Nebzî.
- G218/13 **Nebzî-i dil-refte** öğretđñ tarîk-ı şî'ri sen
Fenn-i inşâda 'aceb üstād imişsin ey gönül
- Nebzî-i dil-rîş [2]** Nebzî'nin Gönül yarası.
- G130/9 Sorarlarsa eger **Nebzî-i dil-rîşi** ki kimdir ol
Di kim bir merd-i sâlâr-ı gürûh-ı derdmendāndır
- G76/13 Sorar iseñ şanemâ ger kim ola **Nebzî-i dil-rîş**
O ki bir yıldızı düşkün der-i baḥtı kapanıktır
- Nebzî-i ednâ [1]** Çok âdi, çok aşağı Nebzî.
- G11/14 Varup bezm-i rakîbe gün gibi rüşen nehâr itđñ
Görinmez çeşmeñe zerre kadar bu **Nebzî-i ednâ**
- Nebzî-i ḥasta-dil [1]** Gönül hastası Nebzî.
- K32/35 **Nebzî-i ḥasta-dilñ** hâli diğeri-gün yâ Rab
Cigeri dem yerine gamla olupdur mâlî
- Nebzî-i kâsil [1]** Gevşek davranan, kesel gösteren, tembel Nebzî.
- G338/9 Gayrıdan itmez tevaḥku ' **Nebzî-i kâsil** kerem
Feth olur bâbñdan ancak aña ihsân var ise
- Nebzî-i kemter [4]** Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir Nebzî.
- G104/10 Her kaçan görse o rüy-ı mihr-i 'âlem-tâbîñı
Zerre-i nâ-çizveş **Nebzî-i kemter** imrenür
- G44/13 Aḥvâlini 'arz eyledi uş **Nebzî-i kemter**
Bâkî ne disün k'olmaya ma'lûm sa'âdet
- G254/9 Nedîmiñdir kâdimî bezm-i 'aşkda **Nebzî-i kemter**
Uyup şâhâ 'adû-yı nâ-tırâşa kılima luḥfuñ kem
- G323/10 Melâhat taḥtı üzre sevdiğim Nüşü'r-revânsın çün
İrişdir zıll-ı 'adliñ **Nebzî-i kemter** kemîñ üzre
- Mh4/24 İltifâtuñla sevindirdiñ rakîbi ol ḥarı
Gel yeter cevr idüp ağlatdñ bu **Nebzî-i kemteri**
- G74/13 Ol a'lâ dil-berin vaşfin işidüp **Nebzî-i kemterden**
Şorarsañ nâm-ı nâmîsin benim cânım
Muḥammeddir
- Nebzî-i kûr [1]** Kör Nebzî.
- G279/9 **Nebzî-i kûr** sâyeveş ḥâk ile yeksân eylemiş
Bâğ-ı ḥüsn içre seniñ ol kâmetiñ şimşâd iden
- Nebzî-i nâ-çâr [3]** Çaresiz Nebzî.
- G159/9 Yatur dâru'ş-şifâ-yı firkatinde **Nebzî-i nâ-çâr**
Ana gam laḥm u 'azm âlâm kâsâvet şaḥm ü desm olmuş
- Ms1/37 Kuluñdur cümleden aḥkar şehâ bu **Nebzî-i nâ-çâr**
Düşüpdür guşşaya derd-i vücuduñla olur bîmâr
- G286/14 Yetişmezse n'ola dâmân-ı pâke
Ne gelsün **Nebzî-i nâ-çâr** elinden
- Nebzî-i nâ-kâm [1]** Arzusuz, meramsız, maksatsız Nebzî.
- G342/10 Recâ-yı vaşl ider her dem nevâl-i cüd u luḥfuñdan
Vişâliñden elez bir nesne yok **Nebzî-i nâ-kâma**
- Nebzî-i pür-derd [1]** Keder dolu, gam dolu Nebzî.
- G317/9 Sipîhr-i pür-felâketdir seri **Nebzî-i pür-derdñ**
Ufuḥdur çeşmi zâhirdir şafaḥveş ḥün-ı âl anda
- Nebzî-i rind [1]** Gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, ârif Nebzî.
- G374/13 Görün kim tavrı hiç kâle gelür mi **Nebzî-i rindiñ**
Münâsib hâline bir şūḥı sevdi ehl-i hâl oldı
- Nebzî-i rüsvâ [2]** Rezil, kepaze Nebzî.
- G46/10 Vir merâmın yâ ilâhe'l-'âlemîñ ol dest-gîr
Nebzî-i rüsvâ vü şeydâ nâ-murâd u bî-kesest
- G306/14 Pend-i dil-bendiñ ne mümkün ḥall ide pâ-bendini
Pes yeter incitme nâşîḥ **Nebzî-i rüsvâyı** ḳo
- Nebzî-i şeydâ [20]** Deli, divane olmuş Nebzî
Amasyalı Nebzî.

- Mü5/18 Ya 'küb-şifat ğamda dem-â-dem gözi yolda
Bu **Nebzî-i şeydâ**
- G36/12 Büküldi lâm gibi bu kâmetim olup iki kat
Gam ile **Nebzî-i şeydâ** gel eyle vird-i zebân
- T1/21 **Nebzî-i şeydâ** alup bunca belâlar çiğnine
Cevr-i tûğından giyer şâl u 'abâlar egnine
- Ms2/28 Cihâni töl durur nâlem irişmez güşuna hayfâ
Meded rahm eylegil cânâ kuluñdur **Nebzî-i şeydâ**
- K33/35 Yetişür **Nebzî-i şeydâ** bu kadar güftüğü
Bu acı sözleri tağlar dağı hâmil olmaz
- G336/13 Yanuban **Nebzî-i şeydâ** ruhu şevkıyla dağı
Bağrını püte-i hâlde heme kâl eylemede
- G363/10 İrag oldum cenâbından düşüp şahrâ-yı hicriñe
Dimezsın **Nebzî-i şeydâ** katı çokdan cüdâm oldı
- G240/9 Ağlar yaturam **Nebzî-i şeydâ** gibi her dem
Künc-i ğamını seyr ü temâşaya değışmem
- G245/17 Bir gün ey **Nebzî-i şeydâ** gayret-i ağıyar ile
Bilmişim hâl eylemekle yokdur akrânım benim
- K8/9 Söylegil ey **Nebzî-i şeydâ**
Bî-dil ü bî-tâkat ü bîmâr
- G272/14 Hañ-âver olduñ ey âfet 'atâ eyyâmı fesh oldı
Dağı geçmez misin **Nebzî-i şeydâ**nın hañasından
- G227/13 Görürüm **Nebzî-i şeydâ** seni nokşân ile ben
Reh-i 'aşk içre girüp eyleyügör kesb-i kemâl
- G307/17 **Nebzî-i şeydâ** düşüp 'aşka müdâm
Bu şitâb ile zihâbın kancaru
- Ms4/25 **Nebzî-i şeydâ** bu şeb feryâd iderken bî-mecâl
Âhiri ğam gicesinin rûza buldı ittişâl
- G87/9 Ne mümkün âsitânın terk ide bu **Nebzî-i şeydâ**
Resneveş gerdeninde kâkülün zirâ ki bir bâğdır
- G89/9 Bî-merâ olduklarından **Nebzî-i şeydâ** ile
Dil ser-i küyün kilâbın âşinâdan yâd ider
- G95/13 **Nebzî-i şeydâ** kuluñ kurbânın olsun sevdiğim
Cânı çıksun hicr ile ardınca bir ağlar mı var
- G217/9 Ola kim rahm ide aħvâliñe ey **Nebzî-i şeydâ**
Mufaşşal 'arz-ı hâl eyle o şâha olmasun mücmel
- G184/10 Rûz-ı vaşlın ârzü idüp yine pervânevâr
Nebzî-i şeydâ yanar hicriñ şebinde hem-çü şem'
- G170/9 **Nebzî-i şeydâ** kuluñ soldı şarardı hicr ile
Sebzâr it sine-i bî-kînesin çeşmine baş
- Nebzî-i şeydâ-gönül [1]** Gönlü deli, divane olmuş
Nebzî
- G62/9 **Nebzî-i şeydâ-gönül** ğamla 'aceb âlüftedir
Bir atadan bir anadan toğdı şankim iki aħ
- Nebzî-i şeydâ-dil [2]** Gönlü deli, divane olmuş
Nebzî
- G63/18 Gerçi kemterdir velîkin bende-i dîrinedir
Nebzî-i şeydâ-dili hâş kullarından eyle yâd
- G268/9 **Nebzî-i şeydâ-dile** vaşlın metâ'in 'arz kıl
Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyân gel Hasan
- Nebzî-i şürîde [3]** Âşık, tutkun Nebzî.
- G302/10 Tarîk-ı şa'bdır 'aşkıñ anıñçün sâlik olmazlar
O yolda şâhım ancak **Nebzî-i şürîdedir** reh-rev
- G210/9 **Nebzî-i şürîdenin** 'aşkıñla mecnûn olduğun
Ey şacı leylâ görüp a'dâ atar ardınca seng
- Mh3/21 **Nebzî-i şürîdeyim** 'aşkıñla hayrân olmuşum
Dîde giryân sine büryân dil perîşân olmuşum
- Nebzî-i üftâde [3]** Düşkün, çaresiz Nebzî.
- G101/9 **Nebzî-i üftâdeye** cânâ cefâ kılsañ n'ola
Bendeñe her cevri kim itseñ aña ihsân olur
- Kt6/24 Alındı çün o kal'a himmet-i şâh-ı cihân ile
Hañîrâne didi târîhini **Nebzî-i üftâde**
- Mh1/29 N'ola bir nebzecek luftuñ görürse **Nebzî üftâde**
Yazıkdır ol ğarîbi fakr u fâka virdi ber-bâda
- Nebzî-i zâr [1]** Zayıf, dermansız; ağlayan inleyen
Nebzî.
- G236/9 **Nebzî-i zâra** ulaşma ey rakîb-i seg yürü
Fâriğ ol yoħsa saña zann itme yok kem niyyetim
- Nebzîveş [1]** 18. yüzyıl Divan Şairi Amasyalı
Nebzî gibi.
- G6/9 Yoluñda cânımı kurbân iderdim ben de **Nebzîveş**
Velî ey kadr bilmez bî-vefâsın pür-cefâ her câ
- Nebziyâ [128]** Ey Amasyalı Nebzî. || Nebzî;
18.yüzyılda yaşamış Divan Şairi.
- G5/10 Gir tarîk-ı 'aşka püyân ol yürü
Nebziyâ yalın ayak başı kaba
- G7/9 Âl ile şayd eylemişken **Nebziyâ** murg-ı dili
Bir nigâh itmez yine ol gözleri ala baña
- G9/9 Hâk-i râh ol **Nebziyâ** ger ister iseñ vuşlatı
Cân fedâ kılmak gerek şanma olur bād-ı hevâ
- G14/9 **Nebziyâ** bâlâ-yı defter yazalardı nâmiñi
Görseler şî'r-i tertûñ H'vacü Hocendî câ-be-câ

- G15/9 Mîr-i 'aşkım dūd-ı āhım **Nebziyā** tuğ u 'alem
Sîne şablım dāne-i eşkim durur 'asker baña
- G16/10 Şarāb-ı 'aşk ile mest olmadınsa
Ne hāletdir bu hālet **Nebziyā** ya
- G20/10 Sāye-i serv-i bülendin düşeriz ayağına
Ol ser-āmed kade var üftāde olma **Nebziyā**
- G33/9 Taleb kıl **Nebziyā** vaşl-ı habîbi
Naşib olmazsa da ni' me'l metālib
- G35/9 'Aşk-ı dil-ārādır mihek sūk-ı cihānda **Nebziyā**
Şarrāf olanlar fark ider şāfî midir yā kalb kalb
- G37/13 İşiginde **Nebziyā** hāk olduñ ol 'İsî-demiñ
Zinde-i cāvid virdi saña Vehhāb-ı hayāt
- G38/18 Muķīm ol meykede küncünde dā'im
Dilerseñ **Nebziyā** bākî sa'ādet
- G41/10 Āsitānında rakîbi koma üre it gibi
Nebziyā virme amānı ur anıñ başma laht
- G45/9 Rāzî ol şaff-ı ni'āle **Nebziyā** şadr isteme
Lā'ubālî olana siyyān olur bālā vü pest
- G48/14 Cevrin efzūn itmede leyl ü nehār
Nebziyā her-bār elinden el-ğiyās
- G49/14 Cevr-i yāre kıl taħammül vaķt ola ide vefā
Nebziyā şabr eyle kim eş-şabru miftāhu'l-ferec
- G50/10 Cān u cihāndan çek elüñ belki cināndan fāriğ ol
Cānı n'idersin **Nebziyā** olmaya çün cānāne harc
- G53/13 **Nebziyā** çün resm ü kânūnı budur her-cālarñ
Ġāyetî çekseñ gerek bir vech ile yokdur 'ilāc
- G54/14 Mā'il olma hūb-rūlar hūsnüne
Nebziyā var ise 'aklıñ tırma kaç
- G56/14 Bu'l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevā
Ārzūdan fāriğ ol tut **Nebziyā** semt-i şalāh
- G57/10 Dūr u mehcürsün o şāhñ āsitānından yine
Nebziyā gördüm seni deşt-i belāda ke's-şebah
- G61/10 Kes başın kāfir rakîbiñ virmegil aşlā amān
Nebziyā var ise 'aklıñ diñle sözüm baña bağ
- G66/10 Būs-ı pāy-ı yār ile her demde mesrürsün dahı
Nebziyā görüp rakîbān kılmasunlar mı hāsed
- G71/9 **Nebziyā** terk itme kelb-i küy-ı yārñ ülfetin
Didiler merd-i ġarîbe şohbet-i yārān lezîz
- G73/13 Medħ idersin **Nebziyā** her rüz u şeb bildim anı
İsm-i sāmisi Muħammed şan'atı berber midir
- G88/9 Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde **Nebziyā**
Ġayf u te'essüf eyleme bu dahı hem gelür geçer
- G90/9 Ne hāletdir ki her dem **Nebziyā** mahzūn u
mağmūmsın
Perişānlık nedendir bā'is-i hūzn ü ġamrñ kimdir
- G91/13 Hünermend naħl-benddir **Nebziyā** ol
Ki bir ağaçda dürlü mîve işler
- G93/10 Gülistān-ı şafāda haķ bu kim şıġmaz buña zanbaķ
Bu pür-mazmūn şî're **Nebziyā** kuş kondurulmuşdur
- G99/9 **Nebziyā** bu derd ü ġam olmaz raķam biñde biri
Ger midād olsa biħār olsa kalem cümle seçer
- G111/14 Kerem eyle ġam-ı ferdāyı görme
Bilürsin **Nebziyā** Mevlā Kerimdir
- G122/9 Gürüh-ı şā'irāna tañ mı olsam **Nebziyā** sālār
Bi-ħamdi'llāh degil tevfiķ-ı Ġaķ ile murabbadır
- G124/10 Reh-i dil-berde benim hāk olmam
Nebziyā mertebe vü şānımdır
- G135/9 **Nebziyā** üftādeyiz alçaķlarız uş sāyeveş
Ġāk-ı pāyız rāh-ı 'aşkda bilmişiz miķdārımız
- G141/10 Nüş ider her kim şarāb-ı 'aşkı cām-ı şevķ ile
Nebziyā huşyār idüp bir katresi serssem komaz
- G142/14 Dīdemiz Ceyhūnveş eşk-i revān itse ne var
Nebziyā baħr-i cefādır o lebi mercanımız
- G144/13 İşidildi **Nebziyā** aħbār-ı vaşl efvāhdan
Rū-be-rū olup 'aceb ol şāhdan işidemiz
- G146/10 Ġabāb-āsā özün mahv eyle deryā-yı fenā içre
Cihānda **Nebziyā** güm-nām olagör ad el virmez
- G150/10 Sākî-i devrān elinden bir ayağ almag için
Terk-i 'ırz it bî-ħayā ol **Nebziyā** hem 'ārsız
- G151/9 İddi'āmız **Nebziyā** bu itmişiz vird-i zebān
Şādıkız 'aşkında dildārñ özi özlerdeniz
- G156/9 Şüretā eyle tabaşbuş **Nebziyā** ol kāfire
Olmayınca kişide kuvvet gerekdir cāblūs
- G157/10 Çeşm-i mestiñden şehā kıldım temennā-yı vişāl
Ġışm ile virdi cevābım **Nebziyā** ümmidi kes
- G161/14 Hālet-i 'aşk ile ser-gerdān u hayrānsın yine
Nebziyā sende bayaġıveş degil gidiş tırış
- G163/9 Deşt-i hicrinde o zülfi leyliniñ sevdāsına **Nebziyā**
Mecnūn gibi taġlara hem-dem oldum uş
- G167/21 Rāst-gūdur **Nebziyā** bu mısra'ı ġüftār iden
Allāh Allāh 'aşk yolunda ne belālar var imiş
- G169/14 Baħr olup eşkim ihāta eyledi pīrāmenim
İztırābım **Nebziyā** budur benim ġarķ ābeş

- G173/10 Varup kendü ayağıñla tutulduñ dām-ı tezvire
Ne mümkün **Nebziyā** ol perçem-i pür-hamdan
istihlāş
- G174/14 Bāde-i la'li hayāli çün seni mest eyledi
Nebziyā derd-i derüñüñ eyle var mestāna 'arz
- G176/10 Varup mey-ḥāneye pīr-i muğāniñ baḥşışın nüş it
Olur mı **Nebziyā** 'ālemde hiç cām-ı Cem istikrāz
- G177/9 **Nebziyā** ol mäh ger haṭṭ-āver olduysa daḥı
Ma'nide ṭāvūs-ı cennet bil yine itme ğalat
- G178/9 Gelür nevbetiñ ḥāzır ol **Nebziyā**
Ṭolup boşalur gör bu köhne ribāṭ
- G180/10 Niçe ülfet idem bilmem rakīb-i rü-siyāh ile
Olur mı meclis içre **Nebziyā** hiç yār kemden ḥaz
- G181/13 Yüzi qararmaz eger gül-ḥāna girse **Nebziyā**
Kim ḥayāsız olmada pīr-i zen-i ğardan ğalīz
- G182/14 Zülfi çevgāniñ rehinde başını ṭob eylediñ
Nebziyā cāndan ümīdin kes daḥı serden ṭama'
- G183/15 Derd-i köhne **Nebziyā** iş'ar için
Eyledim bir güne nev-şi'r iḥtirā'
- G185/10 Meyl idüp her bī-vefāya bunca zahmetler nedir
Terk idüp gel iḥtiyār it **Nebziyā** künc-i ferāğ
- G189/10 Kimdir anı mihr-i 'ālem-tāba teşbīh itmeyen
Beñzer engüşti hilāle **Nebziyā** hem aya kef
- G191/13 Cān dilermiş **Nebziyā** ol rüh-i sānī vaşlına
Derd-i hicriyle helāk oldum benim cānım da yok
- G192/14 Turmayup her dem rakīb ile idersin 'arbede
Nebziyā uşanmadıñ mı gel bu ğavgāyı bırak
- G197/9 **Nebziyā** çeşmiñ yaşı dil āṭeşi āḥir seni
Şübhesiz bir gün kırlurlar hem ğarīḳ u hem ḥarīḳ
- G212/10 Dilde her dem nār-ı ğam bād-ı elem eksik degil
Āb-ı miḥnetle karılmış **Nebziyā** ḥākiñ seniñ
- G215/13 Da'vī-i 'aşḳ eylemişsin **Nebziyā** çün kim bugün
Müdde'āñ lā-cerem bürhān ile isbāt gerek
- G230/12 Besberāber çek benimle **Nebziyā**
Bu belālar hem seniñdir hem benim
- G231/10 Ol ṭabīb-i cān eger eylerse eyler uş devā
Nebziyā derd-i dilim ben āña kamu söyledim
- G232/10 O serv-i nāzımñ zülfi gibi cevri uzun oldı
Eger mümkün olaydı **Nebziyā** anı kışaldırdım
- G237/9 Yüri bülbül daḥı der-beyza degilken **Nebziyā**
Ṭutmuş idi bāğ-ı dehr-i āh u feryādım benim
- G239/9 Eyledi **Nebziyā** o meh mihr ü vefā-yı bī-kerān
Sen de fedā-yı cān kıl ḥāk-i rehinde 'an-şamīm
- G247/9 Eşḳ-i dīdem **Nebziyā** deryā gibi aḳsa ne var
Çün deñizler kaṭresinden çoğ 'işıyanım benim
- G250/9 Anıñçün **Nebziyā** ol kāküli leylāya dil virdim
Oḳunsun yürisün Mecnünveş dillerde destānım
- G252/17 Murādım **Nebziyā** 'arz idi ḥālim
Yüzime baḳmadı yalvarı gördüm
- G253/9 N'ola feryādım tutarsa **Nebziyā** bu 'ālemi
Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi eḳāndayım
- G255/9 **Nebziyā** cānım virüp aldım ğam-ı cānāni ben
Ḥamdü li'llāh aşşılıdur işbu bāzārım benim
- G256/9 **Nebziyā** gördükde ol sultāni lā illā didim
Nefy idüp ğayrını andan Ḥaḳḳı isbāt eyledim
- G263/9 Dehr-i pür-kaḥra niyāz itmeyen ölürsem **Nebziyā**
Dūd-ı himmetdir çü gerdün minnetin bār eylemem
- G264/13 'Aceb meḥrem mi yokdur **Nebziyā** iḫhār kılmazsın
Derüñüñde kalupdur dürr-i meknünveş bu ğam
müdgām
- G273/9 **Nebziyā** çevgān-ı 'aşḳı ol çalar ancak hemān
Yār küyunda seri ṭobım ğaltān eyleyen
- G276/10 Sen çekersin cevriñi ol ider āğyāra vefā
Nebziyā yanında bir şu celb iden desti şıyan
- G289/14 Ṭarz-ı ş'i'ri senden öğrensün zamāne şā'iri
Nebziyā var ise 'aşrıñ şimdilik Selmānısın
- G290/9 Melāmet kılmazsunlar **Nebziyā** bu nazm-ı bī-dādi
Kim andan kaşdıımız budur mücerred bir kelām
olsun
- G291/9 **Nebziyā** her dem niçe biñ cān fedā olmaḳdadır
Şanma sensin Ka'be-i küyunda cān ḳurbān iden
- G292/9 Zen-i dehre uyma şaḳım **Nebziyā**
Er iseñ kemer pek gerek der-miyān
- G294/14 Ḥulāşa kan aḳar çeşmiñden el-ḥaḳ
Eser yok **Nebziyā** eşḳ ü nemiñden
- G295/9 **Nebziyā** dūr ol devā'-ı derdden
Dārü derddir vardı devr-i deverān
- G296/10 Şarāḥat yā kināyet söyleme çün ṭab'ımı bildiñ
Diliñ ṭut **Nebziyā** ger söyleseñ āvāre söylersin
- G303/14 Gizlice zevḳın sürersin bādeniñ
Nebziyā ya yanına ḳalır mı bu
- G304/14 Uşta cem' olmuş hezārān şīvelü maḥbūblar
Ḳaḳsın isterse göñlüñ **Nebziyā** sen anı sev

G308/14	Cevr-i yārān ile her dem artmada derd ü keder Geçdi 'ömürüm Nebziyā evvāh āh u vāh-ile	G392/10	Bahārāsā idiñ ol çehre-i surhīn-ile evvel Şararmış sebzezārīñ Nebziyā ol reng ü bñ n'oldı
G309/10	Taşa döndi bağırm ol sengīn-dile yalvararak Nebziyā tuş oldı gör haqqā ki mermer mermere	K1/19	Nebziyā büryān kıl bağırn hařifān bezmde Bādeden evvel iderlemiş kebāba ibtidā
G318/13	İşitdim Nebziyā düşmüşsin ol āfet hayāline Var imdi zühd ü taqvāyī hebā-ender-hebā eyle	K4/22	Ararken ben de bir tārīh idem tā mevlidim izhār Tulū' itdi dilimden Nebziyā hem-çü meh-i tābān
G319/14	Hicr-i la'l-i yār ile cüş itdi hūn-āb-ı ciger Nebziyā yol virmiyor dīdemden aķan dem deme	K5/7	Hubb-ı dünyādan ben ol dem Nebziyā çekdim elim Sāl-i tārīhim benim çün oldı ahyānū'l bütüg
G322/13	Nebziyā bārān-ı eşkiñ lü'lü'-i şehvār olur Ol şadef-fem dişleri dūr-dāneyī gördüm yine	K9/17	Nebziyā kıl tārīhin anuñ beyān Çün müsellemler oldı aña taht u cāh
G325/9	Nebziyā dil bağıladīñ çün tār-ı zūlfine anuñ Bir dükenmez ğam durur Mevlā işiñ āsān ide	K10/13	Kul oldum Nebziyā bir şāh-ı dildāra kim 'adliyle Unutdurdı bugün İskender ü Dārāb u Dārāyı
G329/13	Melekdir Nebziyā o hūb-şüret Nazīri yokdur insān u perīde	K12/42	Didi tārīh ci'tü bi'l-fethi'l-mübīn ey cādde dīn İşbu fethiñ tārīhin sen dağı söyle Nebziyā
G341/10	Sīm ü zerden dağı kıymetlü yanında o raķīb Nebziyā bildim seni almaz o şūh bir paraya	K13/17	Nebziyā bir şāh-ı dādāra kul olmaķ isterim 'Adle mā'il līk bu dār içre Dārā kalmamış
G348/13	Binmedimse esb-i rehvāra bu rehde Nebziyā Bir hımār-ı nerm-rev üzre süvār oldum hele	K15/23	Nebziyā tārīhin i'lām itmege Ancalar bāz eylemişlerken lebi
G349/14	Zaħm-ı tūġ-ı ğamze-i dil-ber bulur şanma 'ilāc Nebziyā bu derdiñe Haķdan meger dermān ola	K22/17	Güzel tertīb kıldīñ resm-i 'ıydı Nebziyā sen de Yūri var olsun iz'ānıñ ziyāde eylesün Mennān
G353/9	Nebziyā bilmiş iken geçmeyecek sīneleriñ Ya o sengīn-dile bīhūde riyālar ne belā	K23/21	Bu rāzı Nebziyā fehmi idemezsin Egerçi 'aql-ı küll olursa hāķī
G359/18	N'ola re'yīnce seniñ devr itmese çarh-ı felek Nebziyā devrān saña uymazsa sen devrāna uy	K29/9	Nebziyā hātif didi bu mısrā'ı tārīhine Kuşça cānyıçün nihāl-i Sidre olsun lānegāh
G364/9	Nedir feryād u zārīñ Nebziyā bülbül gibi her dem Bu bāġ içinde senden ğayrı cevre mübtelā yok mı	K36/19	Beyān-ı tārīhin fikr eyler iken Nebziyā bir gün Zuhūr itdi hemān bu beyt-i pūr-mazmūn gelüp yāda
G366/9	Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyā dārātña Şevket izhār eyle pes İskender ü Dārā gibi	Kt5/9	Cülūs eyledikde o şeh Nebziyā Didim tārīhin efzālu'l 'ālemīñ
G367/9	Nebziyā bu zaħmına hīç bir tabīb kılmaz 'ilāc Ġalībā derdim benim bildim ki bī-dermān gibi	Kt28/1	Her kaçan görsem ruħ-ı zībāsın ānsız Nebziyā Yüregim aġzıma ķor havfdan ol āfet ķoparır
G369/9	Nebziyā bildim seni şeydā kılup Mecnūnvār Eyleyen 'aqlıñ perīşān ol siyeh perçem gibi	Mş1/60	'Āķıbet hāke vücūduñ bir kefenle ķor hemān Nebziyā bu çarh ile ya neyleyüp n'itmek gerek
G372/9	Meseldir gerçi dirler Nebziyā bir bitmez iş olmaz İşim yetdi bu efķār ile bağırm başı bitmez mi	Mh2/21	Nebziyā ol fitneniñ cevriñ 'aceb kimler çeker Kim düşer 'aşkına anuñ şerħa-ı aħmer çeker
G376/18	Cefā-yı dil-ber ile olup abdāl Giyinseñ Nebziyā olur palāsı	Mr3/17	Nebziyā 'uşşāka ta'yīb itme bi'llāh ol edīb Söylenür haķıñ dilinde bu mesel men 'ābe 'īb
G377/14	Ser-fırāz-ı rāh-ı 'aşk oldum diyü lāf eyleme Haķ ile yeksān imişsin Nebziyā bildim seni	N13/9	Künc-i fırāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā Haşf u te'essüf eyleme bu dağı hem gelür geçer
G379/10	Görünmez ol yüzi ķurs-ı ķamer aylar geçer hayfā Gözetmez Nebziyā gör anı haķķ-ı nānı gördüñ mi	N38/9	Nebziyā bu zaħmına hīç bir tabīb kılmaz 'ilāc Ġalībā derdim benim bildim ki bī-dermān gibi
G388/13	Nebziyā gönlüm ğuşād eyler nesīm-i himmetim Himmetim bülbül göñül bir ğonca-ı aħmer gibi	Tc1/59	Nebziyā maķşūd idinme 'ālem içre 'izz u cāh Saña reşk itsün vezīr ü ketħudā mīr ü sipāh

Tr1/49	Nebziyā yārā böyle 'arz-ı a'zār eylerim Bilürüm cürm ü günāhım şuçum ikrār eylerim	nedem gel- [1] Pişmanlık duymak.
	necāh [1] İsteğine kavuşma.	G258/4 Yüregim táb-ı 'izārñıla olup hem-çü kebāb Dil-i ğam-dīdeye bu cevır ile gelmez mi nedem
K1/51	Tā cenāh ile dilerseñ bulasın fevz ü necāh Baş қо ol bāb-ı şeh-i 'ālī-cenāba ibtidā	nedem [9] "Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.
	necāh bul- [1] Kurtuluşa ermek.	G90/10 Ne hāletdir ki her dem Nebziyā mañzūn u mağmūmsın Perişānlık nedendir bā'is-i ħüzñ ü ğamıñ kimdir
G56/8	Ƙayd olan zūlf-i girih-ğīre ħalāş olsun mı hīç Ġamze-i ħūn-rīz ile mecrūh bulsun mı necāh	G180/5 Nedendir çeşm-i ħūn-ğ'ārññ girer Ƙanına 'uşşāññ Ezel merdümlük eylerken ider mi şimdi demden ħaz
	necis[1] Pis, murdar, necasetli, kirli.	G323/7 Nedendir eşk-i dīdem ki bitürmez bir gül ü lāle Velīkin tırmayup aƘar tulu gibi zemīn üzre
G181/6	Tab '-ı murdārñ tabī' atde gil-i nā-pākdir Tīneti ol bed-siriştiñ necs-i aşfardan ğalīz	G329/8 Yoluñda oƘ gibi toğrı iken ben Nedendir yayveş Ƙaddim ħamīde
	Neciyyu'llāh [1] Allah'ın kurtardığı kişi. Büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tūfan ile helāk edilen Nuh peygamber için kullanılan ad.	G330/7 Bu vahşīlik nedem bilsem 'aceb ey gözleri āhū Ƙaçarsın şayd olunmazsın nedir bu vaz'-ı yābāne
Mş1/13	Ol süvār-ı fūlk-i rahmet Nūh Neciyyu'llāh Ƙanı Nārñ ğülzār iden İbrāhīm Ġalīlu'llāh Ƙanı	K23/10 Ƙomuşken ādem içre 'aƘl-ı derrāk Nedendir ya ƘomaƘ hem 'aşƘ ya ki
	necm [1] Yıldız.	K32/7 Bu ğürūha 'acabā buğzı nedendir bilmem Kı dem-ā-dem ğazab u Ƙahrı muƘaddem tālī
G127/6	Zūlfūñde Ƙalsa ğöñlüm dendān ile bulur yol Ġüyā ki leyl içinde necm ile mühtedādır	N14/2 Pür-şifā iken begim la'l-i Bedaħşāññ seniñ Hey nedendir böyle bīmār çeşm-i mestāññ seniñ
	necmi [1] Yıldız gibi, parlak.	N26/1 Ġöñlümüz ğamdan açılmaz bilmezüz aşlı nedem Şan ħarāb olmaƘ diler bu Ƙal'a vü burc u beden
G64/4	Ġüzeller pādişāhısın serir-i ħüsñ ü behcetde Sa'ādetle otur ey tālī'i mes'ūd necmi sa'd	nedendir bilme- [1] Niçin, hangi sebepten bilmemek.
	necmi sa'id ol- [1] Uğurlu talihe dönüştürmek.	Mr4/19 Nebzī bularññ bilmem nedendir Binde birinde sāmān bulunmaz
Kt9/3	Ola teraƘƘīde devām üzre olup necmi sa'id Fer vire ħurşīdi gibi bu felek-i puş-ħamıñ	Nederland [1] Hollanda.
	necm-i sūhā [1] Sūha yıldızı. Büyükayı yıldız kümesinin en küçük yıldızı.	K13/34 Geldi hattā Venedik İsviç Françız İngiliz Nemçe vü Moskov Nederlanda Sipanya Ƙalmamış
T1/12	Añña virmişdir Ġudā şāhā ki bir ħüsñ ü behā Āfitāb anuñ Ƙatında şanasın necm-i Sūhā	nedim it- [1] Arkadaş, dost etmek.
	nedem [1] Pişmanlık.	G383/6 Rüz u şeb eyler recā dil rū-be-dergāh eyleyüp Tā ki nedm ide Ġudā ol Ƙalb-i seng-i mermeri
Mr5/52	Biñ ceħd iderse şā'irāñ Ġāşıl degil illā nedem	nedir [5] "Hangi şey, nasıl bir şey" anlamında beğeni ifade eden sözde soru sözcüğü.
	nedāmet [1] Pişmanlık.	Mu14/2 Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırık sene kāmīl Ġudā dād itmese yetmiş sekiz olsa nedir ħāşıl
Ms2/22	Sīnemde zaħm-ı tīriñden şanur mısın cerāħat yok Murādım 'arz-ı ħāl itmek durur bi'llāh nedāmet yok	G2/8 'Ayš u nüş eyle yūri bir dil-ber-i zībā ile Dehr-i fāñide nedir bu çekdiğññ renc ü 'anā
	nedāmet [1] Pişmanlıklar.	
G43/6	Dimez miydim bunı her dem saña ben Ki virmez fā'ide şoñra nedāmāt	

- G171/12 Taḥammül ide mi bu ḥāle ādem
Nedir ol ḥāl-i yek-tā kadr-i ḥımmāş
- Kt27/1 **Nedir** ey dil bu kadar ḥ^vāhiş ile ibrāmīn
Didiğīn ḥāşıl olur üzerine varma ḳatu
- M3/1 **Nedir** ol bir zen-i nā-zībādır
Saña da hem baña da hem-pādır
- nedīm [2]** Sohbet arkadaşı.
- G34/5 Ne **nedīm** ü ne selāḫīn-i cihān
Ne vezīr ü ne şehīr ü ne ğarīb
- G254/9 **Nedīmīndir** kadīmī bezm-i 'aşkda Nebzī-i kemter
Uyup şāhā 'adū-yı nā-tırāşa kılma luḫfūn kem
- nef' u żar [2]** Fayda ve zarar.
- G153/8 Muḥannesdir raḳībīn eyleme ḥavf u recā andan
Elinden ḥayr u yā şer gelmeyenden **nef' ü żar**
gelmez
- Mr5/75 Redd ü ḳabül ü **nef' u żar**
Yanımda birdir medḫ ü zem
- nefer [1]** Kişi, kimse, fert, şahıs.
- Mr1/34 Olalar serdār-ı İslām her biri bir ḳahramān
Hem daḫı her bir **nefer** Sām u Nerīmān-ı zamān
- nefes [1]** Nefes, soluk. || An, dem.
- G157/2 Bu dil-i zārma ol cān ile cānā dest-res
Sen semen-tenle ola hem-pā vü hem-ser bir **nefes**
- nefs-i men [1]** Benim öz varlığım, kendi kişiliğim.
- G10/7 Vaqt-i rıḫletdir irişdi ḥāzır ol ey **nefs-i men**
Hātīf-i ğaybdan saña çün irci 'ī geldi nidā
- nefret [1]** Ürküp kaçma, tiksınme.
- G250/8 Mübārek bād idüp hıç gelmediñ bu bezm-i 'uşşāka
Nedir bilsem bu deñlü **nefretīn** ey çeşmi mestānım
- nefrīn [1]** Lānet okuma, beddua etme, ilenme,
bedduā, lānet.
- Mh3/1 Her seḫer nālemden ey meh gelmesün **nefrīn** saña
İderim derd-i derūnum āh ile tebyīn saña
- nefs [7]** Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği. || Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvani
arzuları.
- G256/1 'Aqlımı beydaḳ dilim fīl **nefsimi** at eyledim
Ferz-i 'aşkımla felek Leclācımı māt eyledim
- G375/4 Yüz sürmege 'azm eyleyücek ḥāk-i rehiñe
Nefs ü dil ü cān daḫı gidüp bī-eser oldı
- G382/1 Maḥabbet **nefse** tab'ıyyet degil mi
Şerī'atde büyük töhmet degil mi
- K5/5 **Nefsine** şıbyānveş aldanma ey dil 'āḳil ol
Kim zen-i dehrīn olur şem'-i vidādı bī-furūğ
- K21/8 Helāk-ı nefs-i emmāre hemān şavm ile ḥāşıldır
Kerem it merḫamet itme meded it **nefsi** ihlāk it
- K24/41 Nebzī seni çün aldadı **nefsiñ**
Estağfiru'llāh oldur çü Gāfir
- G220/7 Dilerseñ ḥ^vācegān-ı dehre ğālib idesin **nefsi**
Beyā bāzār-ı 'aşka cān-ı mā şalınma bī-ḥāşıl
- nefs-i murdār [1]** Kirli, pis, iğrenç, beğenilmeyen,
bayağı ve hayvāni arzular.
- Mş1/41 **Nefs-i murdār** ile virme rūḫ-ı pākiñe kesel
Terk idüp dūr u diraz efkārı ḳo tül-i emel
- nefs-i emmāre [1]** Nefsin insana kötülükleri,
günahı, şehveti emretmesi; kişinin her türlü günahı pişmanlık
duymadan işleyebilmesinin neticesinde mahvolması.
- K21/7 **Helāk-ı nefs-i emmāre** hemān şavm ile ḥāşıldır
Kerem it merḫamet itme meded it nefsi ihlāk it
- nefy it- [2]** İnkār etmek, bulunduğu iddia edilen
bir şeyin yokluğunu söylemek, varlığını kabul etmeyip aradan
çıkarmak.
- G352/12 Nazīri Yūsuf-ı Ken'ān dir isem ol daḫı geçmiş
Muḥāldır ḫāl ü istikbāle zirā **nefy ider** mālā
- G256/10 Nebziyā gördükde ol sultānı lā illā didim
Nefy idüp ğayrını andan Ḥāḳḳı isbāt eyledim
- nehār [1]** Gün, gündüz.
- G327/12 Firāk ile ḳaçan āh eyledikçe
Şeb-i muzlüm döner rüşen **nehāra**
- nehār it- [1]** Aydınlatmak, ışıklandırmak.
- G11/13 Varup bezm-i raḳībe gün ğibi rüşen **nehār itdiñ**
Görinmez çeşmiñe zerre ḳadar bu Nebzī-i ednā
- Nehr-i Nīl [1]** Nil Nehri; Mısır'ın bir nevi hayat
membai olan en büyük nehriin ismi.
- G42/4 Dīde-i şehvārīñiñ yādıyla iki gözlerim
Nehr-i Nīl oldı birisi birisi cüy-ı Furāt
- Nehr-i Ceyḫūn [1]** Ceyhun Nehri. || Āşğın arılık
acıyla Ceyhun Nehri gibi kanlı göz yaşı dökmesi.
- Tr2/49 **Nehr-i Ceyḫūn** ḫünveş aḳup dem-ā-dem çağlar
Bu firāka ağlayup mātēm tutar ebr-i siyāh
- nekebāt [1]** Felaketler.

- Mş2/37 **Nekebat**-ile toldur vaşat u gevri yine
Saña ma'lûm ola dîkhat idücek gâvrı yine
- neler çek-** [3] Çok büyük sıkıntılar çekmek, çok büyük zorluklar yaşamak.
- K26/11 Zulm-i ğamda **neler çekdiğimi** kim bile âh
Meh-i enver gibi 'âlemde hüveydâ degilim
- G286/8 İrince genc-i vaşl-ı dil-rübâya
Neler çekdim rakîb-i mâr elinden
- G340/5 Reh-i 'aşkında cânânın **neler çeksek** gerek bilmem
Hele ikbâl idüp girdiñ meded yok ğayrı idbâra
- neler eyle-** [1] Neler yapmak, neler etmek.
- G333/1 **Neler eyler** görüñ güller çemende bülbül-i zârâ
İder feryâd u vâveylâ o meylî ğoncanın hâra
- neler gel-** [1] Başa bir çok musibet gelmek.
- G153/4 Hemân sağ ol begim 'âlemde hâzır ol beliyâyâ
Cihânda bu ser ü çeşme ne görünmez **neler gelmez**
- nem** [12] Hafif ıslaklık, hafif yaşlık. || Gözyaşı.
- G59/5 Şu gibi çeşme-i çeşmimden akup kalmadı **nem**
Dem akar şimdiki dem dîdelerimden mesfûh
- G60/15 Ya kaşı cevriyledir dîdemde **nem**
Kırpiği tîriyledir dilde cürûh
- G81/7 Ne ğam yersün dilâ dîdeñde **nem** sîneñde ğam
varsa
Bi-ħamdi'llâh hayâl-i luţf ile zımnında hürrem var
- G89/7 Künc-i dîdemde eser kalmadı eşk ü **nemden**
Çiğerim pür-kan revân idüp añâ imdâd ider
- G105/6 O deñli girye kıldım ğasretinle
Akan bu demde demdir **nem** değıldir
- G115/6 Düşer mi pâdişâhım ğâk-i pâyiñda olup ber-bâd
Hevâ-yı zülf-i pür-tâbînla çeşmimden aķa **nemler**
- G138/11 Her dem dem ü **nem** aķmadadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz
- G173/4 Bükâdan kurıdı ey nür-i dîdem çeşme-i çeşmim
Bi-ħamdi'llâh buldı **nemden** ü hem demden istihlâş
- G176/5 Komadı dîdegânım **nem** nisâr-ı ğâk-i pâyiñçün
Velîkin kanlu baĝrımdan ider bu dem dem istikrâz
- G230/8 Kurısun kan ağlamazsa dost için
Nemdir ey dil dîde-i pür-nem benim
- G294/14 Hülâşa kan akar çeşmîñden el-ħâķ
Eser yok Nebziyâ eşk ü **nemiñden**
- G319/1 Ger çıkarsa ağlamakla dîde-i pür-nem **neme**
Pâyiña îsâr ola dîñâr u hem dirhem heme
- nem ol-** [2] Islanmak, yaşarmak, ağlamak.
- G284/3 Dü çeşmim **nem ola** tapuña dest-âvîze şâyeste
Faķirâne kabûl it kuşça cânım armaĝân olsun
- G397/4 Yoluña eşkimi îsâr iderek kalmadı pes
Nem ola dîdelerim bezl ide demden ğayrı
- Nemçe** [3] Avusturya ve Avusturya halkı. || Avusturya ordusu.
- K12/45 **Nemçeden** aldı şehen-şâh-ı evân hısn-ı güzîñ
- K13/34 Geldi hattâ Venedik İsviç Françız İngiliz
Nemçe vü Moskov Nelerlanda Sıpanya kalmamış
- Kt6/17 Hüşüşâ **Nemçe** küffârın soyup aldı Beligrâdı
Şalup ğâke serin hem ğânımânın virdi ber-bâda
- neme** [1] Gerek yok, ne gerek var.
- G230/10 Ğam beni bed-nâm iderse ğam degil
Lâ'ubâlîyim **neme** hürrem benim
- nemek-i meclis-i rindân** [1] Dünyaya deĝer vermeyen kişilerin eğlence, zevk ve sefa toplantisının tadı.
- N35/1 Seni cânâ **nemek-i meclis-i rindân** didiler
Ni'am-ı vaşlını hem dâde-i Yezdân didiler
- nem-i eşk** [1] Gözyaşı, sebnemi. || Aşğın gözyaşı damlası.
- G123/2 'Ulüvv-i âh ile dîdemde olan reş başılır
Nem-i eşk ile nite dildeki âteş başılır
- nemnâk it-** [1] Islak hale getirmek, nemiñdirmek.
- K21/12 Oruç ayı 'urüc-ı âsumân itdikde âyâ kim
Teşekkî yâ teşekkür ide diyü çeşmi **nemnâk it**
- neñ** [1] Neyin, hangi şeyin?
- G214/6 Boşlamazsın der-peyin her rüz u şeb
Kardeşin mi ol rakîb ya **neñ** seniñ
- neng** [2] Ün, şan, şöret. || Utanma, utanç, ayıp
- G210/4 Âh u efgânım budur haţ itdi rüyüñda zuhür
Ey dirîĝâ gitdi nâm u gitdi nâmüs gitdi **neng**
- G321/6 Dileyen 'izz ü vekârını dime dosta irer
Bırakup **nengiñi** hem 'ârını sen terk eyle
- ner** [2] Erkek. || Yiĝit, cesur, mert.
- G34/15 Ne mü'ennes ne muħannes ne ki **ner**
Ne ğulâm-pâre ne zen-dost-ı zenîb

- G152/12 Maḥabbet bir belâdır merde ammâ
Zene meyl itseñiz şanmañ ki **nersiz**
- nerē [3]** "Hangi yerde, hangi mekanda" anlamında soru ifadesi.
- M4/13 Kimi nâ-cins olup isterse **nerde**
Gezermiş mezbele âb-ḥanelerde
- G107/6 O ḥūki oklamışsın tūr-i ğamzeñle velî bilmez
Sū'âl idenlere dir bilmezem zaḥmım **neremdendir**
- K33/16 Anasın sikdigim ol zıst münâfık yüzli
Nerede varsa o meclisde mücâmil olmaz
- nergis [10]** Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi. || Sevgilinin gözü.
- G66/4 Bağ-ı ḥüsnuñde açılmış her şükûfe sū-be-sū
Zülf şeb-bū çeşm **nergis** gül dehân u lâle ḥad
- G68/7 Zülfine aşûfte sünbül çeşmiñe **nergis** ḥayâl
Lâle ḥadd-i âliñe gül rüyuña eyler pesend
- G77/14 Nüş idüp zerrîn kadeḥden bâdeyi
Mest olupdur **nergis** ey çeşmi ḥumâr
- G104/3 Dîde-i mestâneñe **nergis** begim taḥsîn okur
Kadd-i bâlâña daḥı reşk ile 'ar'ar imrenür
- G153/5 Gözüñ **nergis** gibi kaldı açıkda gelmedi dil-ber
Bu te'ḥirinden ey dil tâ bilindi yâ meger gelmez
- G213/7 Göz açuramaz güle **nergis** zehî küstâḥdır ol
Şanuram görmedi ol dîde-i şehlâñ seniñ
- G221/12 Bu âlât-ı bahâr ile ḥazâna
Çü tınmaz ḡonca **nergis** ağla gül gül
- G270/2 O rüy-ı gülşeniñ ḡonca-femiñle reşk-i bağ olsun
Açılısun her taraf **nergis** benefşe göz kulağ olsun
- G311/13 Piyâle **nergisin** destinde tolu
Şarâb-ı ḡoş-ḡüvâr el-ḥamdülillâḥ
- G315/9 Gözüñ **nergis** durur bîñi-i pâkiñ ḡonca-ı zanbağ
Dehânñ gül şaçıñ sünbül olupdur 'ârızñ lâle
- nergis-i çeşm [1]** Göziñ nergisi, sevgilinin gözü.
- D2/3 Kaddi bülend **nergis-i çeşm** ğamze-sinân çâḥ-ı
zeḡan
Serv-i semen gülbün-i men çâḥ-ı zeḡan maḥbes-i
men
- D2/2 Ey ruḡı gül ḡonca-dehen kaddi bülend serv-i semen
ḡonca-dehen sünbül-i büy **nergis-i çeşm** gülbün-i
men
- nergis-i mestâne [1]** Mahmur göz. || Sevgilinin baygın, mahmur gözü.
- G95/5 **Nergis-i** mestâneḡir çeşmiñ yüzüñdür yâsemen
Ruḡlarıñ verdi gibi bir ḡonca-ı aḡmer mi var
- nergis-i şehlâ [3]** Güzel, süzgün ve baygın bakışlı göz.
- G11/8 Dehânñ nâ-şükûfte ḡonca eḡrâfi benefşezer
Boyuñ serv-i şehîdir çeşm-i mestiñ **nergis-i şehlâ**
- G108/8 Şübhe yokdur nâ-şükûfte ḡoncadır la'l-i lebiñ
Çeşm-i mestâneñ velîkin **nergis-i şehlâ** mıdır
- G306/4 Baḡma gülşende gül-i ra'nâya la'l-i yâra bağ
Ko nazar çeşm-i nigâra **nergis-i şehlâyı** ḡo
- nergis-i zerrîn [1]** Altın gibi sarı nergis.
- Mş1/36 Sünbülün zülfî tağuğ aşûfte-ḡâl olmuş durur
Nergis-i zerrîn güle za'f-ile nâl olmuş durur
- Nerimân [1]** Nerimân, "kahraman, erkek yaradılışlı" anlamlarına gelmektedir. Avesta'da dünya pahlıvamı Garšasp'ın çok sayıdaki sıfatlarından biri olarak geçer. Rüstem'in atası, Sâ'm'ın babasıdır. Ondandır şiiirlerde savaşları ve kahramanlıkları vesilesi ile bahsedilir. (Yıldırım, 2008, s.545)
- Divan şiiirinde kahramanlık ve yiğitliğı yönünden söz konusu edilir. Övülenin yüceltilmesi amacıyla Neriman da diğeri mitolojik kahramanlarla beraber anılır (Tökel, 2000, s.240-241).
- Mş1/9 N'eyledi **Sâm u Nerimâniye** n'oldı Kaḡramân
Kañı Çeşmîd ü kañı Cem ya kañı Nüşü'r-revân
- Sâm u Nerimân-ı zamân [1]** Zamanın Sam'ı ve Nerimanı. || Devrin kahramanları.
- Mr1/34 Olalar serdâr-ı İslâm her biri bir kaḡramân
Hem daḡı her bir nefer **Sâm u Nerimân-ı zamân**
- nerimân-ı zamân [1]** Zamanın Neriman'ı. || Devrin kahramanı.
- G278/4 Kaşları Rüstem kemânı kirpigi tūr-i kaḡzâ
Çeşm-i ḡün-ḡyârı velî oldı **Nerimân-ı zamân**
- nerm [2]** Yumuşak. || Merhametli, yumuşak huylu.
- G41/2 Kâ'ilim ger meskenim ḡâk ola yâ dîbâc-ı taḡt
Lâ'ubâlîyim benim birdir yanımda **nerm** u saḡt
- G388/7 Himmetim taşı deler ammâ ki ḡöñlüm **nermdir**
Himmetim bir pîr-i merd ḡöñlüm mürîd-i ner gibi
- nerm it- [1]** Yumuşatmak, hafifletmek, merhamet etmek.
- G380/10 Şovuk âhen döğüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî
Dil-i sengin-i yârı **nerm ider** dînârdan ḡayı
- nerm ol-[2]** Yumuşamak, hafiflemek, merhametli olmak.

- K10/11 Dil-i sengin-i dil-ber hayf kim **nerm olmadı** gitdi
Bu ah-ı süznâkim hüd eridir seng-i hârâyı
- K10/11 Dil-i sengin-i dil-ber hayf kim **nerm olmadı** gitdi
Bu ah-ı süznâkim hüd eridir seng-i hârâyı
- neseb [1]** Soy, nesil, sülale.
- K36/2 Cenâb-ı Mîr-i Boğdan Mîr İskerlet Liğor-zâde
Olupdur hem haseble hem **neseble** mîr ü mîr-zâde
- nesih [1]** Hat sanatında, özellikle yazma ve basma eserlerde yaygın olarak kullanılan bir yazı çeşidi.
- Mu13/2 Yazıldı haṭṭ-ı nesḫi nüṣḫa-ı ḫüsnünde cânânın
Emir ber-’aks olup fesh oldu ḫâli ḫüsnî **nesih** oldu
- nesi var [3]** Neye sahip ise, sahip olduğu ne varsa.
- G371/10 Seni cânıyla seven ’âşıka iḫsân eyle
Nesi var ise fedâ yolına ger bir cânı
- G198/6 ’Acabâ ḫâl-i dili şormağa bâ’is ne ola
Bilür iken o faḫîrîn **nesi var** yâ nesi yok
- N44/2 Gel a sâkî bize şun câm-ı meyi
Bu cihânın **nesi var** andan eyi
- nesi var nesi yok [1]** Bütün servet, her şey.
- G198/6 ’Acabâ ḫâl-i dili şormağa bâ’is ne ola
Bilür iken o faḫîrîn **nesi var** yâ **nesi yok**
- neşib [1]** Baba tarafından asil olan nesep sahibi, asilzade. || Kasidenin giriş kısmı, tasvir bölümü.
- G34/12 Ne gülîstân u ne bülbül ne çemen
Ne şahârî ne firâz u ne **neşib**
- nesim [2]** Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.
- G77/7 Semt-i Firdevsden hübüt itdi **nesim**
Kaldırıp âyine-i dilden gubâr
- G359/4 Çîn-i zülfün ser-te-ser âfâkı tutmuş bü ile
Şubḫ-dem anı tağıtmiş çün **nesim** ey müşg-müy
- nesim-i ’anber [1]** Güzel kokan hoş ve latif rüzgâr.
- G16/3 **Nesim-i ’anberin** zülfünden ey dost
İrer kâm-ı dile her dem hedâyâ
- nesim-i himmet [1]** Yardım, ihsan, cömertlik rüzgarı.
- G388/13 Nebziyâ gönüm güşâd eyler **nesim-i himmetim**
Himmetim bülbül gönül bir gonca-ı aḫmer gibi
- nesim-i şubḫgâh [1]** Sabah vaktinin hoş, latif rüzgar.
- K19/8 Pertev-i mihr-i ’atâsiyla münevver itmege
Esdî süy-ı cüd u luṭfundan **nesim-i şubḫgâh**
- nesim ol- [1]** Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgar olmak.
- Tc1/50 ’Ayn-ı Tesnîm oldı şeb-nem menba’-ı bâğ-ı cinân
Rûḫa rûḫ u cisme râḫatdır **nesim olup** vezân
- nesim es- [1]** Rüzgar esmek.
- Mh1/28 Havâda murgâ iḫsânın ider hem ḫüta deryâda
Eser luṭfuñ **nesimi** seyidâ her demde her-câda
- nesne [1]** Bir şey, herhangi bir şey.
- G361/10 Aldı evvel cânımı cevriyle ol rûḫ-ı revân
Gayrı **nesnem** kalmadı çün sâde virdim gönülümü
- nesne yok [1]** Bir şey yok.
- G342/10 Recâ-yı vaşl ider her dem nevâl-i cüd u luṭfundan
Vişâliñden elez bir **nesne yok** Nebzi-i nâ-kâma
- nesteren [1]** Yaban gülü, ağustos gülü, nesrin. || Sevgilinin yüzü, yanağı.
- G73/7 Ruḫ semen sîmîn beden kad nârven bü **nesteren**
Gül-dehen bülbül-suḫen hem kâkûli ’anber midir
- neşât [5]** Sevinçli, şen ve şad olma, keyif. || Yiyip içip eğlenme yoluyla hoş vakit geçirme.
- G19/5 Şun la ’l-i lebiñ sâkî bilmem ki **neşâtim** yok
Zehr olası destimde peymâne degil mi yâ
- G79/1 Dil-i zârîñ **neşâti** ğamla mu ’tâd oldığındandır
Sürür izḫârını siz şanmañız şâd oldığındandır
- G178/4 Ruḫunsuz müyesser degil ey perî
İrişmez bu kalbe sürür u **neşâf**
- G179/7 İşâret eyler elbet der-kenâre bir **neşâtıñda**
Dilâ sen ’arz-ı ḫâl it ḫo o ḫünî eylesün i ’râz
- G194/2 Niçe mesrûr olayım ğamsız olur ânım yok
Ne **neşâf** ire dil ü cânâ ki cânânım yok
- neş’e bul- [2]** Keyiflenmek, mutlu olmak.
- G397/6 İçerim ḫün-ı ciğer ğam yine ğitmez bildim
Neş’e bulmuş yoğ imiş câm ile Cemden gayrı
- G226/3 **Neş’esin** Cemşid **bulmuş** bâdeniñ evvel velî
Zehr-i ğam nüş eylemişdir câm ile Cem ey gönül
- netice [2]** Sonuç.
- K36/7 **Netice** münderic zâtında bi’l-cümle şifâtında
Bilâ-nokşân emârât-ı emâret ḫamu âmâde

- Kt18/9 **Netice** münderic zâtında bi'l-cümle bilâ-noqşân Şıfâtından emâret-i emâret olur istîfâ
nev [1] Yeni, taze. || Türlü, çeşit, cins.
- G387/6 Çün meh-i ğarrâ ider her şebde bir yerden zuhûr Pes bulur her gice **nev** 'aşık o mehveş bir dağı
nevâ [1] Ahenk, ses, güzel seda, nağme.
- N21/3 Bezm-i 'aşkında raķibiñ vaşl ile aldı **nevâ** Bâde-i firkatle hicriñ h'âmî hâşıldır baña
nevâkâr [1] Şarkı söyleyen, okuyucu, hânende.
- Ms2/14 Dem-i ğisû vü zülfünle ezelden çün hevâdarım Ruĥ-ı gül-günüñüñ yâdıyla bülbülveş **nevâkârım**
neva-keş [1] Şarkı söyleyen.
- G207/9 Dem-i hicriñde Nebzî bir **nevâ-keş** kumrıdır güya İşit serv-i revânım nâlesi hoş zârî pek nâzik
nevâl [4] Gereklî yiyecek ve içecek şeyler, azık. || Tâlih, kısmet, nasip.
- Kt10/23 Baĥş it **nevâliñ** 'arz it cemâliñ Ni'me'l vişâliñ göster nihayet
- G320/2 Niyâzımdır Hâkîm-i Lâ-yezâle Naşib ide vişâliñden **nevâle**
- Mh1/9 **Nevaliñ** zindesidir mürde-i fakr u fenâ cemmâ Sen ol murġ-ı hümâ-pervâzsın zıll-ı zilâliñde
- Mh1/20 Güşâde dergehiñ dâ'im olupdur cüd u luţfun bol Hisâniñ herkese şâmil **nevâliñ** cümleye mebzûl
nevâl-i cüd [1] Cömertliġin nasip olması.
- G342/9 Recâ-yı vaşl ider her dem **nevâl-i cüd** u luţfunđan Vişâliñden elez bir nesne yok Nebzî-i nâ-kâma
naĥl-ı nevâl [1] Kısmet olan, nasip olan ince vücutlu güzel.
- Mh1/12 Cihân âsüdedir cümle kamu ĥalk zîr-i bâliñde Dil-i üftâdeler 'âvîĥtedir **naĥl-ı nevâliñde**
nevâl ol- [1] Nasip, kısmet olmak. || Karşılık görmek.
- G90/5 Simât-ı bezm-i 'aşkıñda baña hicriñ **nevâl oldı** Efendim ni'met-i vaşlıñla sîr ü mün'amîñ kimdir
nevâl-i vaşl [1] Kavuşma nimeti, yiyeceġi.
- G271/5 **Neval-i vaşla** sîr olmuş işitdim Raķibiñ boġazında şiş çıksun
nev-'arûs-ı ĥüsn [1] Güzellîġin yeni gelini.
- Kt25/1 Nev-'arûs-ı ĥüsnüñe ey Yûsufum sâni ĥamî Şems-i enverdir aña lâlâ kâmerdir dâyesi
nevâ-yı 'aşĥ [1] Aşkın sesi, aşk ezgisi.
- K1/21 Sîne-i süzâniñ inlet **nevâ-yı 'aşĥ** ile İşbu meclisde olur dirler rebâba ibtidâ
nev-âyîñ [1] Yeni âdet, töre, gelenek.
- G354/4 Mezheb-i ĥübânda lâyiĥ degilken inĥitâ' Ol güzeller şâhi şimdi bir **nev-âyîñ eyledi**
nev-bâde [1] Taze şarap.
- N23/2 Gülsitâna gel şehâ bir meclis-i âmâdedir Her nihâl-i gül sürâĥî taĥtaba **nev-bâdedir**
nev-bahâr iriş- [1] İlkbahar gelmek.
- G77/1 Devr-i gül geldi **irişdi nev-bahâr** Devr ider dâ'im zamân bulmaz ĥarâr
nev-bahâr ol- [1] İlkbahar gelmek.
- G250/6 Gel ey tîr-i ĥadeng-i şeh-süvârim sîne-i zâra Kudümünle ĥadîmî **nev-bahâr olsun** gülistanım
nev-bâv [1] Turfanda, yeni çıkmış meyve ve sebze.
- G91/8 Nihâl-i tâzedir ol ĥadd-i dil-cü Virir her demde **nev-bâve** yimişler
nev-be-nev [1] Çeşit çeşit, türlü türlü. || Yepyeni.
- G289/9 **Ne-be-nev** zîbâ ġazellerle pür-iyâle meclisi Bezm-i 'aşĥ içre ĥarîfânîñ ĥadeĥ-gerdânsın
nevbet [3] Nöbet, sıra, devir.
- G178/9 Gelür **nevetiñ** ĥâzîr ol Nebziyâ Tolup boşalur gör bu köhne ribâĥ
- G289/4 Nâdirü'l ĥüsn idi dirler Yûsufî gerĥi velî Geçdi anuñ **neveti** şimdi sen aña sâniñsin
- Kt16/4 Budur ĥânûmî deĥriñ devr-i Âdemden berü bî-şek Gelen geĥer ĥonan geĥer ki **nevbet** bizdedir ĥâlâ
nev-civân [6] Taze, genç delikanlı, genç sevgili.
- G74/1 Yine meyl itdi dil bir **nev-civâna** kim ser-âmeddir Şarılmaĥ ol semen-sîmâya bir kez 'ömr-i sermeddir
- G178/1 Gine zâhir oldı şehr içinde bir **nev-civân** tâze Künyesidir Ĥamza-zâde ġamzesidir Ĥahramân
- G348/4 Pîr-i nâ-bâliġ gibi nâ-puĥte vü nâ-dân iken Dil virüp bir **nev-civâna** dil-figâr oldum hele

- Mşr1/2 Ey dirîgâ çarḥ-ı bî-dâdîñ elinden el-amân
Pây-mâl ider dimez bu pîr-i deryâ **nev-civân**
- Mh2/1 Ey gönül bir tâze yetmiş **nev-civândır** sevdiğim
Hûsn ile sultân-ı hûbân-ı zamândır sevdiğim
- N1/1 Nûn-ı Kevserdir lebiñ ey **nev-civân**
Nûn vir nûş idelim anı revân
nev-haber [1] Yeni bir haber.
- G167/3 Dûn şabâdan **nev-haber** aldım dil-i şeydâ için
Yâr eşiginde yetim oğlan gibi ağlar imiş
nev-heves [1] Yeni arzu, yeni istek.
- G217/5 Şehâ bir **nev-hevesdir** tıfl-ı dil redd itme me'mûlin
O zîbâ kâkülünden vir şokunsun başına bir tel
nev'î [1] Çeşit, cins, sınıf, tür.
- K27/16 Üleşirdim beni baña kosalar n'olaydı
Bâğ-ı 'âlemde benî **nev'im** ile ben de kozum
nev'-i insân [1] İnsan cinsi, insan sınıfı, insanoğlu.
- Kt8/2 Şehen-şâh-ı mu'azzam Hazret-i Sultân Mahmûduñ
Vücûdi menba'-ı ihsân olupdur **nev'-i insâna**
nev-icâd [1] Yeni buluş.
- G229/18 Yine şâ'irleri hep deng ü hayrân eyledi Nebzî
Yazılan defter-i dîvân-ı şî're bu **nev-icâdım**
nevm [1] Uyku.
- K21/9 Velîkin şavmı **nevme** tutdruş sa'yiñ hebâ kıлма
İriş her dem cemâ'atle şalât-ı hamse idrâk it
nev-meh [1] Yeni ay, gelecek ay.
- Mrb5/25 Nev-rûz u **nev-meh** nev-sene
Herkes sürûra gürsine
nev-res [2] Yeni yetişen, yeni biten, genç, taze.
- Mu28/1 İsteseñ ol **nev-resiñ** ismin diyüvirem saña
Eyleyüp luţfuñ mükemmel iki pul virgil baña
- G237/8 Kuzıcağımdır kucağımda büyütdüm nâz ile
Tıfl u **nev-resdir** daḥı Mecnûn u Ferhâdım benim
nev-res civan [1] Yeni yetişmiş taze güzel.
- G301/11 Rûḥ-ı revândır **nev-res civândır**
Tîr ü kemândır müjgân u ebrû
nev-resânveş [1] Yeni yetişmiş sevgililer gibi. ||
Taze güzeller gibi.
- G297/1 Dilimden nâr-ı 'aşkıñ **nev-resânveş** idüp pertâv
Cihânı pür-zîyâ kıldı vü fi'l-hâl dehre şaldı çav
nev-reside [2] Yeni yetişmiş, yeni olgunlaşmış.
- G99/2 Görmedim 'âlemde gezdim işbu dehri ser-te-ser
Sen gibi bir şûḥ u şengül **nev-reside** şiveger
- Mh4/5 El-amân ey nûr-ı dîdem **nev-residem** el-amân
Nâ-ümîd itme beni vaşlıñdan ey kân-ı kerem
nev-reste [4] Yeni büyümüş, yeni olgunlaşmış,
taze sevgili.
- Mu11/1 Şordum ey **nev-reste** la'liñ bezm-i vaşlıñda 'ayân
Âḥiri yâ itdi ḫaddim hicriñ ey kaşı kemân
- G195/7 Daḥı **nev-reste** iken 'âleme âşüb oldı
Görüñüz ol gözi cādüyî ne fettân olacak
- G339/1 Gönül meyl itdi bir şâh-ı civâna daḥı **nev-reste**
Sevilmez şimdi ammâ koculur âheste âheste
- Tc2/40 Sünbülleriniñ şaklayacak âh-ı seherden
Ṭoḫunmaya **nev-reste** iken bād-ı ḫazâna
nevr [1] Bet, beniz, yüzün rengi.
- Mş2/33 Açılıp ḡoncaveş evvel görinür **nevri** yine
Bozup etvârını 'aksine döner fevri yine
Nev-rûz [1] Baharın ilk günü, ilkbahar. || Nevruz
bayramı.
- Mr5/25 **Nev-rûz** u nev-meh nev-sene
Herkes sürûra gürsine
nev-rûz u 'ıyd [2] Nevruz ve bayram.
- G42/6 Rûz u şeb fikr ü ḫayâl-i zülf ü rüyuñla seniñ
Gündüzüm **Nev-rûz u 'ıyd** oldı gecem Ḳadr ü
Berât
- Mr2/14 İrişdi 'ıyd-ı adḫâ rûz-ı firüzuñ sa'id olsun
Giceñ Ḳadr u Berât u her gününñ **Nev-rûz u 'ıyd**
olsun
nev-rûz-ı sultân [1] Sultanın nevruzu. || Sultanın
bayramı.
- G394/1 İrişdi yümñ ile uşta bugün **nev-rûz-ı sultânı**
Ḥalâş eyler ḡam u ekdârdan 'uşşâk-ı nâlânı
nev-sene [1] Yeni sene.
- Mr5/25 Nev-rûz u nev-meh **nev-sene**
Herkes sürûra gürsine
nev-şî'r [1] Yeni şiir, yeni yazılmış nazım.
- G183/16 Derd-i köñnem Nebziyâ iş'âr için
Eyledim bir güne **nev-şî'r** ihtirâ'

- sevgili. **nev-şüküft [1]** Çiçek gibi yeni açılan. || Körpe
- G167/8 Yâ gül-i beyzâ-yı şad-berğdir yüzi yâ yâsemem
Bâğ-ı âlemde 'izârı **nev-şüküft** gül-nâr imiş
- nev-yâve [1]** Yeni söylenmiş saçma sapan söz,
anlamsız boş lakırdı. || Yeni giz, yeni sır.
- Mr5/27 **Nev-yâve** bâde virsene
Ey sâkî-i şâhib-himem
- nev-zuhûr [1]** Yeni yetme kimse.
- Mh4/10 Zannım oldur hicr-ile olmam muşkarrer lâ-cerem
El-amân ey **nev-zuhûrum** reşk-i hûrum el-amân
- ney [10]**
1. Kamış, içi kanık kamış, üflemler bir çalgı.
- G40/9 Bağrın delüben **ney** gibi feryâd ide Nebzî
Kim mezheb-i 'uşşâkda bu oldu sa'âdet
- G94/3 Feryâdı dilin söyleyeyin mi neye beñzer
Ney-zen dedeniñ üflediği ol **neye** beñzer
- G165/11 Çeng iderler kâddini **ney** nâlesin 'âşıkların
Hûblara cevri ü eziyyet gâlibâ kânün imiş
- G189/6 Meclis-i 'uşşâkda bir muñrib-i mestâneym
Ney durur âh u figânım sine-i pür-yâre def
- G243/8 Derün-ı meclisinde muñrib ü sâzendeyim güyâ
Ney itdim nâlemi bi'llâh hem sînem rebâb itdim
- G398/6 Neyiñ mey mihmânıdır gerçi müsta'mil gerek yine
Biribirinden ayrılmaz berâber zîkr olur **ney** mey
- G398/5 **Neyiñ** mey mihmânıdır gerçi müsta'mil gerek yine
Biribirinden ayrılmaz berâber zîkr olur **ney** mey
- G94/2 Feryâdı dilin söyleyeyin mi **neye** beñzer
Ney-zen dedeniñ üflediği ol **neye** beñzer
2. "Nasıl, nasıl bir şey, hangi şey; neden, hangi
sebepten?" anlamlarında soru ifadesi.
- G214/1 **Neydi** evvel mihr-i merdâneñ seniñ
Olduğ uş biz şimdî bigâneñ senin
- K6/5 Bir zamân **neydi** ki mest olup mey-i nañvetle ben
Diñlemezdim pend-i nâşih gûşuma girmezdi şan
- ney-i ney-zen [1]** Ney üfleyenini üflediği ney.
- K1/45 Hażm-ı nefis iturma dem ey dil **ney-i ney-zen** gibi
Kibr ü 'ucbı kılma meyl ü irtikâba ibtidâ
- ney gibi [1]** Ney gibi. || Gönlü yaralı, dertli.
- G112/7 Zebûn oldu tenim **ney gibi** cânâ derd-i hicriñle
Aniñçün turmaz âsüde bu dil her dem figân ister
- ney it- [1]** Neyin nağmesi gibi çınlamak.
- G75/12 Bezm-i firâkıñda bugün muñrib u sâzende gibi
Sînemi def kâddimi çeng nâlemi **ney itdi** keder
- neyle- [14]** "Ne yapsın, ne etsin?" anlamında
çaresizlik bildirir. || Elden ne gelir?
- G68/14 İrmese la'l-i lebiñde derdine dermân eger
Neylesün n'itsün tabibâ söyle Nebzî derdmend
- G88/5 Râh-ı Hüdâya virmeyüp **neyleyeceksin** ey h'Vâce
Destiñe şad hezâr dînâr u direm gelür geçer
- G212/1 **Neyler** ol ağıyar elinde dâmen-i pâkiñ seniñ
Yiri yokdur dâmeninde hâr u haşâkñ seniñ
- G341/5 **Neyleyem** koçmağ murâdımdan geçerdi biliñi
Cevri idüp bu dil-hâzine düşdi hânçer araya
- N13/5 Râh-ı Hüdâya virmeyüp **neyleyeceksin** ey h'Vâce
Destiñe şad hezâr dînâr u direm gelür geçer
- Mş1/60 'Âkıbet hâke vücüduñ bir kefenle kor hemân
Nebziyâ bu çarh ile ya **neyleyüp** n'ilmek gerek
- G303/7 **N'eyledir** eglence-i mañmür-ı 'aşk
Hâl ü ebrü zülf hem ruşsâr u rü
- Ms4/4 Düşürüp göñlüm gubâr-ı hañtña hâk eylediñ
N'eylediñse bendeñe bu cevri bî-bâk eylediñ
- G354/10 Çeşm-i fettânından ey Nebzî yürü üşenme kim
Uş belâ-yı gamzesi başña geldi **n'eyledi**
- G355/10 Bulmayup em Nebzî-i bî-çâre çıkdı aradan
Derd-i hicriñ bak dil-i nâ-şâda cânâ **n'eyledi**
- G356/10 Hâk olup düşdüm yine bakmaz bu âdemlik midir
Dostlar Nebziye baķuñ ol perî-hû **n'eyledi**
- Mş1/9 **N'eyledi** Sâm u Nerîmânîye n'oldı Kahramân
Kanı Çeşid ü kanı Cem ya kanı Nüşü'r-revân
- G355/1 **N'eylediyse** bu dil-i nâ-şâda cânân eyledi
Cismimi bir kâlib-ı bî-resm ü nâ-cân eyledi
- G322/10 Vaşl-ı vaşl olduñ şakın hâvf itme dirdiñ dil-berâ
Neyleyim ammâ dem-i hicrâneyi gördüm yine
- ney-zen [1]** Ney üfleyici, ney çalan kimse.
- G94/2 Feryâdı dilin söyleyeyin mi neye beñzer
Ney-zen dedeniñ üflediği ol **neye** beñzer
- nezâfet [1]** Temizlik.

M4/5	Nezâfet şâhibi bir pâkverdir İşe yaradığından mu‘teberdir	Kt1021	Luft u keremle dürlü ni‘amla Uçmağın içre eyle ziyâfet
	nezâket [5] Başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, incelik, naziklik.		ni‘am-ı ‘aşk [1] Sevgi, bağlılık, muhabbet nimeti.
G119/2	O şühûn büsesin almak zarâfetdir zarâfetdir Miyânın çekmek âğûşa nezâketdir nezâketdir	G84/9	Ni‘am-ı ‘aşkı naşib eyledigiçün Mevlâ Dü cihândan geçüp âvâre gönül ağnâdır
G119/2	O şühûn büsesin almak zarâfetdir zarâfetdir Miyânın çekmek âğûşa nezâketdir nezâketdir		ni‘am-ı cevri [1] Eziyet, cefa, zulüm nimeti.
Mu10/2	Gözün aç sâye-i bîde otur it bayramı İki vech ile nezâketle çıkar bir nâmı	G194/13	Ni‘am-ı cevri ne müstağrak iken yine o şâh Dir imiş Nebzî-i bî-çâreye ihsânım yok
Mu23/2	Ayağdan başa elde bir güli tağdım zarâfetle Berâhîn ile isbât eyledim nâmın nezâketle		ni‘am-ı vaşl [2] Kavuşma nimeti.
G370/7	Te‘âla’llâh zehî şayyâd imiş çeşmiñ nezâketle Niçe merdümleri nağcîr ider bakdıqça şîrânî	N35/2	Seni cânâ nemek-i meclis-i rindân didiler Ni‘am-ı vaşlını hem dâde-i Yezdân didiler
	nezâret it- [1] Bakmak, denetlemek.	G242/2	Niçe bir gürsine-i hicriñ olup bîm göreyim Ni‘am-ı vaşla toyup luftuñ delim göreyim
Kt10/10	Ol merd-i kâmil olsun mu‘ammer Şarf-ı himemle itdi nezâret		nice [1] Birçok.
	nezd-i ‘arif [1] Bilginin, bilgenin huzuru.	Tr1/15	baltadır yağud geçer her gün aña bir nice şap Ger hayâline gele şîk tutar anı tâb-ı teb
G165/6	Dün-perverdir kemâl ehline olmuşdur mehîñ Nezd-i ‘arif ol sebeb çarh-ı berin ber-dün imiş		niçe [69]
	nezd-i bâb-ı mülk [1] Devlet kapısının yanı, huzuru.		1. " Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.
KT18/16	Niçe sâl oturup pâ-taht-ı Osmânîde çün evvel Olupdı nezd-i bâb-ı mülk ü devletde mu‘ayyen-câ	G21/2	Şaçı leylâ ruhuñ oldukça peydâ Niçe diller olur mecnûn u şeydâ
	nezd-i ebnâ’-ı zamân [1] Devrin çocuklarının yanında, huzurunda.	G52/13	Niçe cân muhtaribdir hem-çü Nebzî Kılayım dir varup ben de teferrûc
Tc1/29	Nezd-i ebnâ’-ı zamân olur hakîr ü müstmend Kıymet ü kadri bilinmez geşt iderse niçe kend	G78/1	Niçe bir elf-quadim kâmetimi dâl ideyor İtmeyüp mihr ü vefâ cevri be-her-hâl ideyor
	nezzr eyle- [1] Adamak.	G95/7	Zülf-i çevgânîñ niçe serkeşleri kıldı zebûn Pîşgâhında seri tób olmadık server mi var
N4/3	Vişâli ‘ıydına nezzr eyledim sen şâhid ol ey dil İdem cân-ı revânı ben dem-i vaşlında kurbânı	G106/2	Bu gönül yarı talebkâr iken ağyâra düşer Gül ararken niçe kimse irişüp hâre düşer
	nişf-ı mâh [1] Yarım ay.	G109/5	Zebûn itdi niçe ser-keşleri o zülf-i çevgânîñ Seri hâk üzre gâltân olmadık server mi kalmışdır
Mu26/1	Ol ne ism oldı ki anda derc olundu nişf-ı mâh Ol ne cism oldı ki anda harc olundu küll-i mâh	G110/2	Lebleriñ güyâ ki Hızırñ çeşme-i hayvânıdır Kaatre-i la’liñ niçe dil-hastanıñ dermânıdır
	ni‘am [3] Nimet, yemek. İhsan, iyilik, kerem.	G120/14	Dime vâşıl olurum Nebzî rumüz-ı yâre Ne diseñ yine dehende niçe esrârî kalur
G345/3	İrişüp bende-i miskîn ni‘am u mekremetle Kereme lâyıq olup lufta sezâvâr olsa	G120/1	‘Âşıkñ süğ-ı cihânda niçe pâzârî kalur Şatmadık gerçi ne nâmûsı ne kim ‘ârî kalur
Kt9/28	Mışra ‘ınıñ her birisi oldı iki târih anuñ Her kanadı dü açılır zîre o bâbu’n ni‘amuñ	G129/2	Yil gibi sür‘at idüp geçmekdedir bu rûzgâr Niçe şâhâmñ çürümüş cismidir tozan gubâr

G134/6	Mey-i nâbî şanemâ şanma mükeyyif ancak Dem-i 'aşkında niçe keyf virecek şu bilürüz	N2/4	Giyüben tâc u kabâ ile gurûr itme şağın kim Niçe ten oldı bürehne çodı başdan niçe ser tâc
G134/1	Niçe bedr ey kamer-ruh niçe meh-rû bilürüz A güneş yüzli hilâli şaňa ebrû bilürüz	N2/4	Giyüben tâc u kabâ ile gurûr itme şağın kim Niçe ten oldı bürehne çodı başdan niçe ser tâc
G134/1	Niçe bedr ey kamer-ruh niçe meh-rû bilürüz A güneş yüzli hilâli şaňa ebrû bilürüz		2. "Nası!?" anlamında soru zamiri.
G155/7	Niçe mehdîr ki künc-i ğamda hasretle hilâl oldum Yazıklar hasta hâlim şormağa ol mâh-rû gelmez	G161/8	Bülbülâ gülşende gel bîhüde efgân eyleme Bağ baňa meydân-ı 'aşkıda niçedir tutuş uruş
G190/12	Pes niçe ğayretle şad çâk u perişân olmayam Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf	G49/11	Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nâza kim Ağzı ğonca gözi nergis sözi gül yüzi güleç
G207/7	Niçe dil-hastalar cân virmesünler nîm-nigâhına Tabîb-i cânımıñ bîmârına tîmârı pek nâzik	G53/2	Saht-dilsin ey gönül sen dil-berin nâzük-mizâc Bu 'acebdîr niçe idersin anufla imtizâc
G215/2	Nağ'-ı 'aşk üzere piyâde sürme fîl ü at gerek Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek	G60/3	Niçe kapar kapusun pîr-i muğân Çün açupdur anı Fettâhu'l fütûh
G291/9	Nebziyâ her dem niçe biñ cân fedâ olmağdadır Şanma sensin Ka'be-i küyunda cân kurbân iden	G111/3	Niçe terk eyleyem mihrinî ey mâh Görür gözüm dağı tutar elimdir
G227/9	Çekerim bâr-ı firâkıñ niçe üsbü' u sinîn Eğilüp kadd-i dü-tâyım şanasın oldı hilâl	G134/7	Niçesin ğamze-i hün-rîziñ ile yaraladın Bizi zencîre çeken lîkin o ğisû bilürüz
G283/6	'Âlem-i rû'yâda Mecnûnı görüp didim aña Niçedir erkân u kânûnı bu râhın kıl beyân	G194/1	Niçe mesrûr olayım ğamsız olur ânım yok Ne neşât ire dil ü cânâ ki cânânım yok
G322/3	Şaf şaf olmuş bağlayup el niçe meh-rûlar aña Karşu turmuş ol meh-i tâbâneyi gördüm yine	G157/3	Niçe gül gibi ğirîbânımı şad çâk itmeyem Dâmeniñ ey ğonca tutar irişen her hâr u hâs
G370/8	Te'âla'llâh zehî şayyâd imiş çeşmiñ nezâketle Niçe merdümîleri nağcîr ider bakdıqça şîrânî	G172/3	Niçe bir hâbs idesin sicn-i zeğanda bu dili Çıkarup bârî siyâsetle anı zülfüne aş
G371/11	Kerem it kim niçe âzâdeleri serv gibi Kul ider luğf ile ehl-i keremiñ ihsânı	G180/9	Niçe ülfet idem bilmem rakîb-i rû-siyâh ile Olur mı meclis içre Nebziyâ hiç yâr kemden hâz
K15/2	Yok şitâda hürmet ü 'izz-i Nebî Ey dil incitdi niçe tütî lebi	G190/8	Mescidi memlû idenler bir alay ehl-i riyâ Ka'beyi gör kim niçe kılar haramiler tavâf
K18/7	Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mâ-ı Kevserdir lezâzette Melîhu't ta'm u ü 'anber-bü revân-bahşâ şâfu'l levn	G190/11	Pes niçe ğayretle şad çâk u perişân olmayam Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf
K31/2	Bu sâl içre ki düşdi mevt-i fâ'ün Avrupa Rûma Niçe cân uğradı kahr u celâl-i Hâkla hulkûma	G201/5	Niçe meyl itmesün tab'-ı dil-i bî-çâreler her dem Ruhuñ pâlûde-i ter gibi ditrer ğüyyiâ şakşak
Kt17/13	Hudâ virdi niçe evlâd kamunuñ 'ömri var olsun Toğurdu bir güzel oğlan bu demde yine madamâ	G242/1	Niçe bir ğürsine-i hicriñ olup bîm göreyim Ni'am-ı vaşla toyup luğfuñ delim göreyim
Mş1/8	Urdı Zû'l-kameyni kârn ile o sevr-i bî-amân Oldı cevrenden hâmelveş niçe dil-şîr pehlivan	G254/8	Düşüp deşt-i firâkında gezer âvâre bî-çâre Şaňa üftâdeler çokdur niçe bu dil gibi şad hem
Tc1/30	Nezd-i ebnâ'-ı zamân olur haķîr ü müstmend Kıymet ü kadri bilinmez geşt iderse niçe kend	Tr2/57	Ya niçe kılsun taħammül bu firâka sağlar Tâ meger ihsân idüp ol Kâşif-i her müşkilât
Mş2/35	Niçe yüzden irişür der-'akab uş cevri yine Gün gibi her kişiye zâhir olup bevri yine	G268/10	Nebzî-i şeydâ-dile vaşlın metâ'in 'arz kıl Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyân gel Hasan
Ms1/15	Der-i devlet periñde ser komuşdur niçe eşbehler İşitdim işbu mazmûnı okur gökde ferîştehler	G277/9	Kuluñ Nebzî niçe feryâd kılmaz 'andelîbasâ Gülistân-ı melâhatde begim sen ğonca bir verdsin

- G258/11 **Niçe** dil-dādeleriñ kanın içerken şanemā
Ne revādır ki lebīñ mihr ü vefādan ura dem
- G296/5 Saña bir kimse yārim diyü **niçe** rāzını açsun
Gıl ışlanmaz dehānında varup agyāra söylersin
- Tr1/57 cānımı zīrā ki yakdı gör **niçe** zār eylerim
nām-ı nā-pākin dahı dimekliğe ‘ār eylerim
- Tr1/37 Gerçi kim bitdi şakalı şimdi **niçe** bitmesün
Şühbedir illā ki ol mel’ūna hīle etmesün
- Tr1/40 Göti kılların koparup yüzine berkitmesün
Ol şefhi bu dil-i şeydā **niçe** hicv itmesün
- G307/7 Tīre-dil ‘aşkı **niçe** itsün kabül
Sīne şāf u qalb ola pāk ü ũru
- G290/1 Müşebbek zülfiñ ey dil-ber **niçe** bir cāna dām
olsun
Tutup hābs-i zekān kıl tā ki fermāniña rām olsun
- G308/12 Bu ‘acebdır kim rakīb-i hārila ya insān olan
Niçe ünsiyyet ider bilmem hımāru’llāh-ile
- G325/2 Şanma her dem sīneñi pūr-āteş-i hicrān ide
Niçe bir çeşmiñ yaşımı kaṭre-i bārān ide
- G354/8 Bağladı zūnnārımı zülfi dil ü cān biline
Hayf kim bir **niçe** ehl-i dīni bī-dīn eyledi
- G358/11 **Niçe** ‘āşıkdır ol kim rehn-i bāde
Komaya cübbe vü destār u şālī
- G365/9 **Niçe** bir gerdeniñe bend idesin zülfin anuñ
Gele terk eyleye ey Nebzī bu ũl-i emeli
- K32/11 Döger ağlamağa koymaz **niçe** ağlamayalım
Niçe hārķ itmeyelim hırķa vu cübbe şālī
- K32/12 Döger ağlamağa koymaz niçe ağlamayalım
Niçe hārķ itmeyelim hırķa vu cübbe şālī
- Kt14/1 **Niçe** mesrūr olursun ağzın açmışdır ecel çün şīr
Görürsin hişşe almazsın saña yetmez mi hāl-i gayr
- Mş2/67 **Niçe** bir fişk ile gülzār-ı dili hār idelim
Gelelim nāleye bülbülli bīdār idelim
- Mş2/66 Niçe bir tā‘at-ı Hāķ eylemege ‘ār idelim
Niçe bir Nebzī gibi cürm ü güneh kār idelim
- Mş2/65 **Niçe** bir tā‘at-ı Hāķ eylemege ‘ār idelim
Niçe bir Nebzī gibi cürm ü güneh kār idelim
- niçe** ‘āşık [1] Pek çok aşık.
- K2/14 Raḥmet-i Raḥmāna uğrar kim göredir Vākı‘a
Hucurāt içre **niçe** ‘āşıklar iderler recā
- niçe biñ** [1] Binlerce, pek çok.
- G370/12 Degil ancak dil-i şeydā o müy-ı zülfi ile beste
Ki bir tāriyla bend itmiş **niçe biñ** ehl-i ‘irfānı
- niçe cān** [2] Birçok kişi; herkes.
- Mş2/29 **Niçe cān** çāk idüben sīneyi daķ eylediler
Ol olur her niçe kim Hāzret-i Hāķ eyle diler
- Tc1/66 Her biri bir ‘abd-i ‘āciz cümleñiñ hālī tebāh
Şafha-ı dehre yazup geçmiş **niçe cān** āh şāh
- niçe dem** [5] Çok zamandır, uzun zamandan beri.
- G342/5 Dilim ümmīd-i vaşlıñla **niçe dem** rüzedār oldu
O kütlu güne irerse irer güyā ki bayrama
- K34/11 Muḳaddem **niçe dem** bunda oturdu
Olup kesb-i ‘ulüm ile hünerver
- G194/3 **Niçe demdir** ğam-ı hicrān ile bī-fer ḳaldım
Tāpuña pādişehim varmağa dermānım yok
- Kt19/5 Mü‘ezzin idi anda **niçe demdir**
İderdi ḳalkını da‘vet ila’llāh
- Mü5/5 Her demde bu gözler seni gözler **niçe demdir**
Hiç ğayrıya baķmaz
- niçe eyle-** [1] Nasıl yapar, ne eder?
- G55/5 Bezmiñe bilmem **niçe eyler** cerā‘et ol rakīb
Ey şābiḩu’l-vech ol nā-şüste ol rüyā ḳābiḩ
- niçe eyyam** [1] "Nice günlerden beri, çok zamandan beri, çoktandır" anlamlarına gelen ifade.
- K36/23 **Niçe eyyamla** sinīn oturup ferr ü kuvvetle
İde bā-şad şafā mirāne begligler o mir-zāda
- niçe ḳan dökil-** [1] Çok kan akmak.
- G278/10 Kaṭre-i la‘li hezārān derdlere dermān iken
Zevķ bunda her kelāmında **dökilür niçe ḳan**
- niçe sāl** [1] Uzun yıllar.
- Kt18/15 **Niçe sāl** oturup pā-taḩt-ı Osmānide çün evvel
Olupdı nezd-i bāb-ı mülk ü devlette mu‘ayyen-cā
- niçe var-** [1] Nasıl varsın, nasıl gelsin?
- G76/3 **Niçe vara** dime bu ‘aşķ ile başa işimiz kim
Dil-i şeydā men-i rüsvā gibi şanma uşanıķdır
- niçe yıl-** [3] Birçok sene, uzun yıllar.
- K10/24 Haber vir ey şabā bi’llāh varsa misl ü endādı
Cihānda **niçe yıldır** uş gezersin küh u şāḩrāyi
- Kt10/5 Bir **niçe yıldır** Kaḩu Ağasın
Ta‘ciz iderdi ehli be-ğāyet

- G385/3 Dillerde **niçe yıllar** olupdur ki olur yād
Mecnūn ile Ferhādı işit eyle kıyāsı
- niçeme [1]** Ne kadar, her ne kadar.
- G336/3 Ser-i zülfi **niçeme** cevri füzūn eyler ise
Delī gönlüm dem-i dem fikr-i muhāl eylemede
- niçesi [3]** Birçokları, nice kimseler anlamında
belgisiz zamir.
- G260/9 Nebzī **niçesi** irişem iksīr-i vişāle
Destimde çü yok zerre kadar māl ü menālim
- K26/3 **Niçesi** ola müyesser baña bu fazl u kemāl
Ahmaķım gāyet ile elyaķ u ahrā degilim
- K124/2 Dilemez dil ki göre rüyūñi rü' yāda dahı
Niçesi isteye kim göre uyanıķla seni
- niçün [23]** "Hangi amaçla, hangi sebeple, neden,
niye" anlamında soru zarfı.
- Mu3/1 **Niçün** çekdiñ ayağñ bezm-i kesretten diseñ baña
Çü gördüm devr döñdi sā' ilā pes ye's el virdi
- G3/6 Ne 'aceb āhım üninden pür iken kubb-i çarķ
Niçün işitmeyesin ey yüzi gün vay saña
- G42/8 Nāzenīnim buhlı terk it eylegil cūd u şehā
Hıvāce-i sūķ-i melāhatsın **niçün** virmeñ zekāt
- G105/10 Ğamım izhār kılmam 'andelībe
Niçün kim sırrıma mahrem degildir
- G107/7 Didim tīriñ **niçün** tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña
Didi vahşī degildir bu ki āhū-yı haremdeñdir
- G145/8 Alur la' l-i lebi cān naķdini şīriñ kelāmıyla
Terahķum eyleyüp bir büse yā **niçün** bedel virmez
- G155/6 Elim boş olmasun diyü getürdüm cānımı tuhfe
Yed-i luftūndan ey sākī **niçün** baña tolu gelmez
- G158/2 Dil-i zārım Ğamıñla eylemişken her dem istīnās
Niçün sen de benimle eylemezsin bir dem istīnās
- G234/8 Devā-yı derd-i dil kılmaz revā mı
Niçün la' l-i lebiñ ya dir taḫībim
- G250/2 Baña yāver degil bu Ğam deminde yār u dostānım
Niçündür söylegil ey tūḫ-i dil şekkeristānım
- G271/10 Degildir ķaddiñe kem cāme-i Ğam
Niçün dirsın ki Nebzī biş çıksun
- G287/5 'Andelībem gerçi hergiz nāle itmem pes **niçün**
Az gelür feryādıma ey gonca bu bāĝ-i cihān
- G328/2 Gözime girmedi tā şubħa dek uyķu bu gice
Ya **niçün** toĝmadı üstüme o meh-rū bu gice
- G400/1 'Aceb ey beñleri fülful **niçün** inşāfa gelmezsin
Ruķı gül kāküli sünbül niçün inşāfa gelmezsin
- G400/2 'Aceb ey beñleri fülful niçün inşāfa gelmezsin
Ruķı gül kāküli sünbül **niçün** inşāfa gelmezsin
- G400/4 Revā mı ey perī-peyker ola Ğayrı saña hem-ser
'Aceb ey ķāmeti 'ar'ar **niçün** inşāfa gelmezsin
- G400/6 Revā mı ey gül-i ḫandān olasın Ğayr ile şādān
'Aceb ey āfet-i devrān **niçün** inşāfa gelmezsin
- G400/8 Revā mı ey şeker-ġüftār olam derdiñe giriftār
'Aceb ey Ğamzesi Tātār **niçün** inşāfa gelmezsin
- G400/10 'Aceb ey gözleri āhū firāķıñla dirim yā Hū
Bu Nebzī dir ki ey meh-rū **niçün** inşāfa gelmezsin
- G401/5 'Acebdır ol perī-peyker **niçün** olmaz baña hem-ser
Göñül ol ķāmeti 'ar'ar şehī-bālāya meyl itdi
- K23/4 Ne bā'is oldı kim ḫalk oldı 'ālem
Niçün vaz' itdiler arz u felākı
- K26/19 **Niçün** izhār-ı Ğam idem baña Ğam-ķ'ār çü yok
Kime derdimi disem dir ki etıbbā degilim
- N37/1 Perī-rüyum **niçün** insān ile sen ülfet itmezsin
Be hey her-cāyi meşreb 'āşıkāna ķurbet itmezsin
- niçeleri [1]** Birçokları, nice kimseler.
- G336/11 Olup abdālī anuñ **niçeleri** eyleyüp āh
Başma bōrki külāh kisveyi şāl eylemede
- nidā eyle- [1]** Seslenmek, çağırmaq.
- K3/5 **Nidā eyleñ** ḫıbbāya görüp bu cāy-ı ferḫāni
Gelen gelsün giden ğitsün müsāfir ḫāneveş ğüyā
- nidā gel- [2]** Ses duymak, ses gelmek.
- G10/8 Vaķt-i riḫletdir irişdi ḫāzır ol ey nefsi-i men
Hātif-i Ğaybdan saña çün irci 'i **geldi nidā**
- K7/3 Seherde bir **nidā geldi** işitdim hātif-i Ğaybdan
Didi buña melā'ik reşķ idüp 'ayn-ı cinān dirler
- nidā it- [2]** Seslenmek. || Davet etmek, çağırmaq.
- G156/2 Vaķt-i riḫletdir hemān çün kim çalındı taḫl u kūs
Nīm-şeb irdi şadāyile **nidā ider** ḫorūs
- K18/13 **Nidā idüp** 'aḫaşa itdi Nebzī tārīḫin imlā
Gel a bu çeşmeden içgil şalā āb-ı ḫayāt-efzā
- n'it- [13]** Ne etmek, ne yapmak, nasıl muamele
göstermek.
- G223/1 **N'idelim** kisve-i fāḫirle tecemmül müşkil
Līk peşmāne giyüp ḫalka tezelliül müşkil

- Mş2/9 Bu imiş kısmet-i taqdîr-i Hudâ **n'idelim** âh
Hâtm ide soñ nefes İmân ile bârî Allâh **nigâh it-** [5] Bakmak, nazar etmek.
- N26/4 Mâhımız yok elde bârî câh ile fahr idevüz
N'**idelim** böyle berkidmiş bu hisârî berkiden G378/13 **Nigâh it** Nebzîye ey Sidre-kâmet
Budur maşşudumuñ yek muntehâsî
- G126/10 Hayâlî gibi dilde cilve eyler ol şanem illâ
Komaz Nebzî **n'idem** öz hâline anı rakîb-i gebr Tc1/64 Let durur devlet soñî vizr-i vezâret câh-ı câh
Kâ' inâtûñ hâline diğkat ile **itdim nigâh**
- N53/3 Mâl-ı dünyâyı **n'idër** şâhım olan hüsnüñe râm
Mâr-ı zülfûñ kaydîdur ancağ derûnunda mehâm G7/10 Âl ile şayd eylemişken Nebzîyâ murg-ı dili
Bir **nigâh itmez** yine ol gözleri ala baña
- G38/3 **N'idersen** âşikâre itme ey dil
Gerek mañfî 'ibâdet ger kabâhet G242/7 Pederîñ havfı ile baña **nigâh itmezsin**
Dilerim dürr-i semînim seni yetîm göreyim
- G1/9 **N'idersin** cem' idüp ey h'vâce bu murdâr u
bismilhâ
Sevip zevkîni aldanma bu dâriñ çün ki fânîdir Mh1/22 Ne deñlü müdbir olsa mazhar-ı luţfuñ olur maqbûl
Siyeh hâke **nigâh itseñ** olur iksîr-i a'zam ol
nigâr [2] Resim, nakış. || Resim gibi güzel sevgili.
- G50/10 Cân u cihândan çek elüñ belki cinândan fâriğ ol
Cânı **n'idersin** Nebzîyâ olmaya çün cânâne harc G148/3 Zülfi bir hâbl-i metîndir ol **nigârûñ** süfiyâ
Şıdğ ile tutanları Allâh güm-râh eylemez
- G372/1 **N'idersin** ey kemân-ebürü baña bu cevri yitmez mi
Ne dirsin tîr-i âhım püte-i eflâka yitmez mi Mr4/5 Bağma **nigârûñ** cevrine yâ Hû
Mî'yâr olupdur 'uşşâka kayğû
- G10/4 Dir idim vaşlîñla mesrûr ola bu dil ey perî
N'**ideyim** tedbîrimi bozdı çü taqdîr-i Hudâ **nigâr-ı Çîn [1]** Çinli resim gibi güzel sevgili.
- K26/1 'Acabâ **n'ideyim** öz hâlime bînâ degilim
Ne şu 'ürum ola hem şî're ki dâñâ degilim G152/7 **Nigâr-ı Çîn** olursa dañı 'avret
Mağabbet itmeyüp oluñ kedersiz
- Mş3/10 Firâkıñ başdan aşupdur gâmiñla imtilâyım ben
Bu derd ü miñnet ile **n'ideyim** ya ne kılayım ben **nigârâ [1]** Ey resim gibi güzel sevgili!
- nigâh [4]** Bakış, bakma, nazar. G391/3 Nigârâ bağ-ı hüsnüñde zenağ ayvaya utruncdur
Ruñuñ elma ya gül-nâr u lebiñ hurmâ ya tîn oldı
- G21/4 Dil-i 'uşşâkı şayd itdikçe ğamzeñ
Nigâhûñ dirmiş emhilhum ruveydâ **nigeh [3]** Bakış, nazar. || Göz; kimse, kişi.
- G267/3 Nihânî gâhî 'uşşâka **nigâhûñ**
Yağar dil mülküni her-câ vü her-süy G73/11 Bir **nigehde** sînemi pür-yâre kıldı gözleri
Bilmem ol ebrü-kemânîñ ğamzesi nişter midir
- G219/3 Kul ider 'âlemi nîm **nigâhıyla** o şanem
Ya bir iklîm-sitân bir şeh-i Dârâ mıdır ol G345/6 İtmese kat'-ı meveddet o şehen-şâh-ı cihân
Nigeh ü mültefiti her dem ü her bâr olsa
- G330/9 Yazıkdır merhamet kııl bir **nigâh** u iltifât eyle
Yeter cevri itdiñ ey cevvr-ı 'âlem Nebzî nâlâna **nigehbân [1]** Gözcü, bekçi. || Korumucu.
- nigâh-ı çeşm-i bādâm [1]** Badem gözün bakışı. K24/4 Çün kalb-i mü'min 'arş-ı Hudâdır
Hayy u **nigehbân** her demde nâzır
- G91/9 **Nigâh-ı çeşm-i bādâmıñ** ne türfe
Melîhu't tu'm hurmâveş gülîşler **Nigeristân-ı Çîn [1]** Çin ülkesinin resim ve heykel
atölyesi, put hanesi. || Çin'in güzelleri, güzeli çok olan yeri.
- nigâh-ı hâk-i pây [1]** Ayağın toprağına bakış. G391/6 Hayâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü Rûm-ile
Derûn-ı deyr-i dil güyâ **Nigeristân-ı Çîn** oldı
- G217/7 Ne âteş-tab'dır ey dil **nigâh-ı hâk-i pây** itmez
Gereke şu gibi yolunda ak ya yıl gibisin yel **nigrân ol- [1]** Bakmak. || Bir şeyin ortaya
çıkasının hal çaresine bakmak.
- nigâh eyle- [1]** Bakmak, nazar etmek. Mr2/28 Şora varırsalar Nebzî güzergâhıñda hâkiñdir
Hemân ol huşk-leb bir âb-ı ihsâna **olur nigrân**
- G384/1 **Nigâh eyle** dilâ ol 'arız-ı bî-müya söz var mı
Ruğ-ı kâfûri üzre hâl-i 'anber-büya söz var mı **nigün-ser ol- [1]** Baş aşağı, tepetaklak olmak.

- G229/13 **Nigün-ser oldu** Tübā-yı behişt bāğ-ı cinān içre
Görüp ol kaddi şimşādiñ seniñ ey serv-i āzādım
- nihāl [2]** Fidan. || Fidan gibi taze ve düzgün vücutlu sevgili
- G40/5 Gül-bün gibidir bāğ-ı letāfetde **nihāli**
Gül yüzli eminin ola Allāha emānet
- G222/4 Kadd-i şimşādiñ görüp ey serv-i āzādım benim
Bir ayāğ üzre kalup dem-beste olmuşdur **nihāl**
- nihāl-i yāsemem [1]** Sevgilinin fidan gibi taze ve düzgün vücudu. || Sevgilinin fidan boyu.
- G24/4 Dıraht-ı mīvedār oldu o kāmēt
Nihāl-i yāsemem yā sīmden çüb
- nihāl-i serv [1]** Servi fidanı. || Uzun boylu, taze ve düzgün vücutlu sevgili.
- G122/2 Şorarsañ la'l-i dildārı şarāb-ı nāb u şahbādır
O bālā kadd-i mevzūni **nihāl-i serv** ü Tübādır
- nihāl-i gül [2]** Gül fidanı. || Güzel sevgili.
- G228/6 Oturup taht-ı zümürüd üzre ğonca şahvār
Bağladı etrāfına çevre **nihāl-i gül** 'arem
- N23/2 Gülsitāna gel şehā bir meclis-i āmādedir
Her **nihāl-i gül** sürāhī tahta nev-bādedir
- nihāl-i kadd [1]** Fidan boylu.
- G144/9 Nāl olupdur nāle itmekden **nihāl-i kaddimiz**
Teng olupdur dūd-ı āh-ile dil-i nālīdemiz
- nihāl-i nārven [1]** Kara ağaç fidanı. || Sevgilinin boyu.
- G218/5 Kara yazulı imişsin çün **nihāl-i nārven**
Ben şanurdum servveş āzād imişsin ey gönül
- nihāl-i sidre [1]** Sidre ağacının fidanı. || Sevgilinin boyu.
- K29/10 Nebziyā hātif didi bu mısra 'ı tārīhine
Kuşça cānyçün **nihāl-i Sidre** olsun lānegāh
- nihāl-i taze [2]** Taze, körpe fidan. || Genç, taze sevgili.
- G91/7 **Nihāl-i tazedir** ol kadd-i dil-cū
Virir her demde nev-bāve yimişler
- N8/3 **Nihāl-i tazedir** ol şūh fidān-ı serv ü 'ar'ardır
Bu bāğ-ı köhnede yā Rab ne āfetler kōpar bi'llāh
- nihān [3]** Gizli, saklı; görünmeyen, göz önünde olmayan. || Sır.
- Mu12/2 Ham bolup kaşñ gibi kaddim kemān oldu benim
Zih gibi kalup tenim dāğim **nihān** oldu benim
- T1/4 Künc-i sīneñ üzre cānā pāsbandır hañçeriñ
Cāme-i surū u kebūd içre **nihāndır** hañçeriñ
- Tc1/52 Böyle nüzhet baḡş iken illā yine ider ḡazān
Bir gün isti'lām için bu sırrı bülbülden **nihān**
- nihānī [2]** Gizli, gizlice.
- G31/9 Baḡayım dirsem **nihānī** rüyuña
Atıluḡ ġamzeñ olur ḡāzır-cevāb
- G267/3 **Nihānī** ġāhī 'uşşāka nigāhñ
Yaḡar dil mülküni her-cā vü her-süy
- nihān ol- [1]** Gizlenmek, saklanmak.
- G202/7 Dāl-ı zülfüñle **nihān olmuş** begim cīm-i cemāl
Şād-ı 'aynñ şad hezārān şive eyler şay yok
- nihāyetsiz [2]** Sonsuz, bitmez, tükenmez.
- Mu2/1 Leyle-i hicrin **nihāyetsiz** görüp kaldım taña
Göz açup baḡdım gerü olmuş henüz ancak mesā
- G20/1 Leyle-i hicrin **nihāyetsiz** görüp kaldım taña
Göz açup baḡdım gerü olmuş henüz ancak mesā
- nihāyet bul- [1]** Sona varmak, sonuçlanmak, bitmek.
- G281/6 Tā-ebed 'uşşāka mihr ü şefkat ü raḡmñ seniñ
Artuban eksilmesün hergiz **nihāyet bulmasun**
- nihāyet göster- [1]** Son bulmak, bitmek.
- Kt1024 Baḡş it nevālñ 'arz it cemālñ
Ni'me'l vişālñ **göster nihāyet**
- nihāyet yok [1]** Sonu bulunmama, sonsuz olma.
- Ms2/20 Perīşān oldum efkār ile çün bildim selāmet yok
Olunca tā-dem-i āḡar bu sevdāya **nihāyet yok**
- nīk [2]** İyi, hoş, güzel.
- G279/8 Hey di hūnī ġamzeñe ḡan ide ḡānün itmeye
Tā-Ḳıyāmet yād olumuş **nīk** ü ger bed ad iden
- G280/13 Ḳabül it **nīk** ü bed her neyse Nebzī
Ḳapuñda ḡul ola ey şāh-ı ḡübān
- nīḡāb [2]** Yüz örtüsü, peçe, yaşmak. || Sevgilinin kendi iradesiyle aşığı arasına koyduğu engel, hicap.
- G300/7 Her kaçan görse **nīḡābñdan** mu'arrā rüyuñı
Ḥayḡırup 'uşşāḡñña dir hātif-i cān sāri'ü

K1/26	Eyle bu dīvān-ı pūr-noqşāmın halka 'ayān Kim yeter çekdiñ hicāb eyle niqāba ibtidā	nīm-şeb ir- [1] Gece yansı olmak.
	niqāb ol- [1] Örtü, peçe olmak.	G156/2 Vakt-i rihletdir hemān çün kim çalındı tabl u kūs Nīm-şeb irdi şadāyile nidā ider hortūs
G200/5	N'ola rüyuña zülf olursa niqāb İder anı bād-ı şeh̄er iki şak	ni'me'l mefālib [1] İsteklerin, taleplerin en güzeli.
	nīk-ahter [2] Yıldızı iyi, talihi, mutlu.	G33/10 Taleb kıl Nebziyā vaşl-ı habībi Naşīb olmazsa da ni'me'l mefālib
G114/6	Şeb-büy-būsın memdūh-hūsın Bir mäh-rūsın ey nīk-ahter	ni'me'l vişāl [1] Kavuşmanın iyiliği, güzelliği.
G131/2	Selām olsun saña ey mäh-ı enver Hilāl-eburū kamer-ruh nīk-ahter	Kt10/24 Baḡş it nevāliñ 'arz it cemāliñ Ni'me'l vişālīñ göster nihayet
	nīk-hū [1] Huyu iyi olan, iyi huylu.	ni'met [4] İyilik, lütuf, ihsan. Allah'ın kullarına bağışı olan yiyecek içecek, özellikle ekmek.
G300/1	Kudretinden virmiş ol Ḥallāk-ı halk ey nīk-hū Ağzıña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bü	Mu4/2 Görüp hüsünün mükemmel 'aşıkāni şād-kām itdi Edā'-ı şükr için bu ni'mete hamde kıyām itdi
	nīk-hūy [1] Güzel huylu, güzel mizaçlı.	G378/6 Belī la'l-i lebi ol nāzenīniñ Kamu ni'metleriñdir müştēhāsı
Kt18/7	Olup kāmīl mükemmel nīk-hūyuyla daḡı ekmel Kemālātına cümle mu'terifdir pīr ile bernā	G390/8 Revādīr nām-ı Ḥātem Tayy olunsa 'ahd-i hüsününde Vişālīñ ni'meti 'uşşākā zīrā rāyḡān oldı
	nīk-nām [3] İyi nam kazanmış, iyi adlı, iyi ünlü.	G393/2 Görüp hüsünün mükemmel 'aşıkāni şād-kām itdi Edā'-ı şükr için bu ni'mete hamde kıyām itdi
G114/15	İn'ām-ı 'ām it bir nīk-nām it Luṭfuñ devām it ey bende-perver	ni'met-i raḡmet [1] Allah'ın rahmet, merhamet ve esirgeme nimeti. Yaḡmur nimeti.
G262/2	Ol mīm-fem kaddi elif ol hüsün ü ḡulḡı lā-kelām Nūn itdi āḡir kāmētīm illā ki buldum nīk-nām	K21/3 Bu ayda ni'met-i raḡmet misāl-i ḡyān-ı yaḡmādir Sikāl-i zenbi terk eyle özün yaḡmāya çālāk it
G282/10	Görüp bu luṭfı senden cāni ḡurbān eylesün Nebzī Yoluñda öldiḡi 'uşşāk içinde nīk-nām olsun	ni'met-i 'uzmā [3] En yüce lütuf, iyilik, ihsan.
	nīk ü bed [1] İyi ve kötü.	Kt9/19 Dār-ı beḡāda daḡı hem ni'met-i 'uzmā göresin Görmeyesin 'ālem-i dünyāda vüçüdün 'ademiñ
K13/2	Ey gönül ehl-i dile bu devrde cā ḡalmamış Nīk ü bed temyīz ider zīrā ki zū-rā ḡalmamış	G169/8 Uyusa rü'yāda dīdārın görür dildārınıñ Ni'met-i 'uzmā olur mu 'aşıka ḡıç ḡ'ābveş
	nīm [1] Nem, ıslaklık.	G390/10 Şēḡid-i ḡamzeñ olduysa ne var bu Nebzī-i bīmār Bulupdur ni'met-i 'uzmā aña cennet mekān oldı
G219/3	Ḳul ider 'ālemi nīm nigāhıyla o şanem Ya bir iḡlīm-sitān bir şeh̄-i Dārā mıdır ol	ni'met-i 'uzmā-yı dīdār [1] Güzel yüzün en büyük lutfu, iyiliği, ihsan. Sevgilinin en güzel lutfu, iyiliği, ihsan.
	nīm-nigāh [1] Yarım bakış, göz ucuyla bakma. Yan bakış.	Tr2/79 Ni'met-i 'uzmā-yı dīdārıyla minnet eylesün Cümleden mücrim zenīb Nebzī ḡarındaşın daḡı
G207/7	Niçe dil-ḡastalar cān virmesünler nīm-nigāhına Ṭabīb-i cānımıñ bīmārına tīmārı pek nāzik	ni'met-i vaşl [1] Kavuşma nimeti.
	nīm-i nigeḡ [2] Yarım bakış, göz ucuyla bakma. Yan bakış.	G318/5 O kelbi ni'met-i vaşl ile toḡ it aç olayım ben Zamāne muḡteżāsınca cezā-yı bā-sezā eyle
G240/6	Dāreynde ümīdim baña bir kez nazārındır Nīm-i nigeḡiñ 'ālem-i dünyāya deḡişmem	G90/6 Simāt-ı bezm-i 'aşkıñda baña hicriñ nevāl oldı Efendim ni'met-i vaşl ıla sir ü mün'amuñ kimdir
G51/7	Nedir ey ḡonca-fem nīm-i nigeḡle ol tebsesüm Gül-i ra'nāya ḡüyā nisbet idüp gösterirsın ḡanc	

nīm-nigāh [1] Yarım bakış, göz ucuyla bakma. || Yan bakış.

G75/9 Şol kadar āh eyledi dil **nīm-nigāh** eylemediñ
Zülfî siyāhım seni ben bilmez idim tā bu kadar

nisā [1] Kadınlar.

K2/3 Mā'ide En'āma En'āmın **Nisāya** 'ām hem
Tevbe itdim bir daħı Enfāle itmem ictirā

nisār [2] Saçma, serpme, dağıtma.

G13/11 Serv-kāmet pāyına eşkim **nisār**
Kuşça cānım yoluña olsun fedā

nisār-ı hāk-i pāy [2] Ayağının toprağına saçma,
gözyaşı dökme. || Sevgilinin eşiğinde gözyaşı
dökme, ağlama.

G176/5 Komadı dīdegānım nem **nisār-ı hāk-i pāyınçün**
Velikın kanlu bağrımdan ider bu dem dem istikrāz

G6/7 **Nisār-ı hāk-i pāyın** eylerim ey serv-kad yaşım
N'olur ya sim-i eşkim devletiñde eylesem hārcā

nisār it- [1] Dağıtmak, saçmak, serpmek. || Feda
etmek.

G182/5 Dirhem-i eşkin **nisār itdi** yoluñda gözlerim
Kalmadı yādında aslā sım ile zerden tāmā'

nisār ol- [1] Dağıtmak, saçmak, serpmek. || Feda
etmek.

G287/14 Çeşmiñe kanım helāl ü la'liñe cānım fedā
Pāyına eşkim **nisār olsun** eyā serv-i revan

nisbet [4] "göre, nazaran, nispetle" anlamlarına
gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.

G23/2 Yine ol nāzeniniñ pişesi cevri ü cefādır hep
Baña **nisbet** velī ağyārına mihr ü vefādır hep

G97/9 Seve Nebzī āña **nisbet** daħı bir sīb-ruħı
Bāğ-ı 'ālemdede hemān o leb-i gül-nāra mı var

G373/6 Dil ü cān mülküni zulm ile yakdın
Saña **nisbet** begim Haccāc hācı

K117/4 Mülāyim-tab' u deryā-dil vesī' ü'z zihni ü bī-ğilsın
Mizāc-ı leyniñe **nisbet** girān u saħt tab'-ı mā

nisbet eyle- [1] Nispet etmek, karşılaştırmak,
kıyaslamak. || Kıslandırmak veya üzme için karşısındakine
gösteriş yapmak.

K1/54 Zikr ü fikr ile Resül-i kâ'inātın kendini
Eyle nisbet ol der-i devlet-me'āba ibtidā

nisbet it- [1] Nispet etmek, karşılaştırmak,
kıyaslamak. || Kıslandırmak veya üzme için karşısındakine
gösteriş yapmak.

G51/8 Nedir ey gönca-fem nīm-i nigehle ol tebessümle
Gül-i ra'nāya güyā **nisbet idüp** gösterirsın gānc

nisbet ol- [1] Nispet etmek, karşılaştırmak,
kıyaslamak. || Kıslandırmak veya üzme için karşısındakine
gösteriş yapmak.

G315/11 Deger **nisbet olunsa** büsbütün bir mülk-i
Hindüstān
Söz olmaz bī-bedeldir sevdiğim haddiñde ol hāle

nīst [1] Adem, yokluk.

G45/4 Az ile eyle kanā'at āz ile çoğ isteme
Ma'nide siyyāndır zāhir budur kim **nīst** ü hest

nisyān it- [1] Gaflete düşmek, unutmak.

G291/8 Sehv ile āh eyledimse rü-be-rü hışm eyleme
Şer'-i enverde şehā ma'zürdür **nisyān iden**

nış [1] Zehir.

G271/8 Umarken nüş luţfuñ sofrasından
Revā mı behre-i dil **nış** çıksun

nişān [6] İşâret, belirti, iz, alâmet. || Ayırıcı işaret.

G104/7 'Arızın gülden eserdir kākülün miskden **nişān**
Zülf-i şeb-günüñ şehā büyüne 'anber imrenür

G278/6 Her kaçan 'arz eyleyüp kâmet şalınsa nāz ile
Gösterir her bir hırāmında kıyâmetden **nişān**

G303/9 Kahr u mihridir ğam u şāda **nişān**
Remz-i vaşl u hicridir uçmak tāmū

G390/2 Müjeñ tır ebruvānıñ ey gözi cādü kemān oldu
Nişānı tåbla-ı sinem dil ü cānım revān oldu

Mr1/35 Hārb ü dārbıl ider anlar Zāl u Rüstemden **nişān**
Çün kılurlar dīn-i İslām ğayretiyün ictihād

T1/15 Ğamze-i mest-i müdāmından **nişāndır** hānçeriñ
Her kaçan çıksa ğılāfından begim hem-çü kamer

nişān kal- [1] İzi kalmak, işareti olmak. ||
Sevgilinin yolundan geçen aşığın o yolda iz bırakması.

G14/5 Bīnī vü çeşm ü dehen güşüm o dem **kaldı nişān**
Çiñladı çün şeh-süvārımıñ semendi cā-be-cā

nişān-ı nāvek-i ğamze [1] Sevgilinin etkileyici,
delici bakışının ok izleri.

Ms2/15 **Nişān-ı nāvek-i ğamzeñ** olup āşüfte vü zārım
Dem-ā-dem derd ile hālīm yaman hicr ile bīmārım

nişib [1] İniş.

- G234/2 Gezer şahrâ-yı ğamda bir ğarîbim
Düvende der-fîrâz u hem **nişîbim**
- nişîn-i seccâde [1]** Namazlığa oturan.
- Kt6/6 Dağı hâmi-i dîn oldur ğuzâta hem mu'î'n oldur
İmâmu'l-müslimîn oldur odur **nişîn-i seccâde**
- nişter [1]** Neşter; iğne, diken, hançer vb. delici ve batıcı sivri şeyler.
- G73/12 Bir nıgehde sînemi pür-yâre kıldı gözleri
Bilmem ol ebrü-kemânîñ ğamzesi **nişter** midir
- nit'ol- [1]** Nasıl olmak.
- Mu31/1 Şanemâ mü **nit'olurdu** dile zülfün çü taça
Taķılur seyf ü sînâna dağı hem mü nacaça
- n'it- [1]** Ne etmek, ne yapmak, nasıl muamele göstermek.
- G68/14 İrmese la'l-i lebiñde derdine dermân eger
Neylesün **n'itsün** tabîbâ söyle Nebzî dermend
- nişâķ-ebürü [1]** Ebru kaş, kemer kaş, kemer gibi kaş.
- G299/4 Der-i hicriñ ğüşâde 'aşık-ı bî-çâreler üzre
Velîkin bâb-ı vaşlîñ feth olunmaz ey **nişâķ-ebürü**
- n'it- [2]** Ne etmek, ne yapmak, nasıl muamele göstermek.
- K8/12 Sen saña gel eyle şikâyet
N'**itdi** saña gerdiş-i ğaddâr
- Mş1/60 'Ăkıbet hâke vücüduñ bir kefenle ķor hemân
Nebziyâ bu çarh ile ya neyleyüp **n'itmek** gerek
- nite [3]** Nasıl. || Hakikaten, gerçekten, doğrusu.
- G123/2 'Ulüv-i âh ile dîdemde olan reş başılır
Nem-i eşķ ile **nite** dildeki âteş başılır
- K33/6 Görün uş bu kes-i nâ-merdi vü nâ-ķâbili kim
Nite müdbir durur ol zerrece muķbil olmaz
- Kt9/5 Ğonca-ı kâmi açıla bahtı riyâzında **nite**
Bülbüli nâl gülleri şâd ola bu bāğ-ı İremiñ
- nitekim [5]** Gerçekten, hakikaten. || Sonuç olarak.
- G87/4 Şabâveş reh-ğüzârînda yilüp yopurmak ister dil
Ten-i za' fîmda bu cân-ı za' ifim **nitekim** şağdır
- G164/6 Gelmemiş bu 'âlem-i timsâle misliñ ey perî
Nitekim ben 'aşık-ı şeydâya hem-tâ gelmemiş
- K9/6 Devleti zâ'id ola dâ'im anuñ
Nitekim devr ide ğökde mihr ü mâh
- K12/23 **Nitekim** ķalur ihâta ısbî 'i engüşterîn
Öyle bir sūr-ı ķavî kim ğörmemiş çeşm-i felek
- K28/10 Devlet ü bahtıñ füzün olsun begim ğünden ğün
Nitekim bāğ-ı fenâda bitürür ğülzâr ğül
- n'itse gerek [1]** Ne yapsa gerek, ne yapası lazım.
- Mş2/19 Ba' dehü bilmezim kaşdı nedir **n'itse gerek**
Ķorķarım dağı beter derde yetüre ğiderek
- niyaz [2]** Yalvarma, yakarma, dua etme.
- G320/1 **Niyâzımdır** Ħakîm-i Lâ-yezâle
Naşib ide vişâliñden nevâle
- Mr1/14 Rüz u şeb âh u enîn oldı bize yâ Rabbi ķâr
Ķapuña ğeldik **niyâza** ağlayurak zâr u zâr
- niyâz it- [1]** Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarmak, yakarmak, dua etmek.
- G258/14 Yaraşır dirsem eger sem fem-i yâre Nebzî
Dimedi bunca **niyâz itdi** bu dil lâ vü ne'am
- G263/9 Dehr-i pür-ķahra **niyâz itmem** ölürsem Nebziyâ
Düd-ı himmetdir çü ğerdün minnetin bâr eylemem
- niye [1]** "Niçin, neden" soru zarfı.
- G227/7 Niye mağrūr olasın hüşnüñe ey vechi kamer
İrişür şems-i cihân ise dağı aña zevâl
- niyyet [1]** İstek. || Amaç.
- G236/10 Nebzî-i zâra ulaşma ey raķîb-i seg yürü
Fâriğ ol yoħsa saña zann itme yok kem **niyyetim**
- nizâ' [1]** Çekişme, kavga, anlaşmazlık.
- G183/12 Cânım al cânânım alma ey felek
Ğeçmem andan mürtefi' olsun **nizâ'**
- nizâr [1]** Zayıf, düşkün, bitkin.
- G128/6 Hevâ-yı vaşl ile çokdan bertî hayâle düşüp
Fırâķ-ı yâr ile oldı bu cism-i zâr **nizâr**
- nizâr ol- [1]** Zayıf düşmek, acze düşmek, çaresiz kalmak, elinden bir şey gelmemek.
- Ms2/10 Ğamıñla ķalmadı tâķat begim bî-iķtidâr oldum
Fırâķıñ ķaddimi dâl eyledi ğâyet **nizâr oldum**
- noķşân [3]** Eksiklik, kusur, yetersizlik.
- G227/13 Görürüm Nebzî-i şeydâ seni **noķşân** ile ben
Reh-i 'aşķ içre ğirüp eyleyüğör kesb-i kemâl
- K2/75 Yok degil **noķşânımız** var i'tizârımız dağı
Çün ki maķböldür lede'l-eşraf 'izâr-ı dünyâ

- K113/6 Çü toğup virdi ziyâ misl-i meh-i bedr-i tamâm
Gerçi kim tıfl idi ol hem dahı **noğşân** idi
- noğta [2]** Nokta işareti. || Sevgilinin yüzündeki ben.
- G225/3 Femiñ zerre midir yâ **noğta** mıdır bize müşkildir
Gelüp nuğka anı bir lafz ile hem eylegil hâl gel
- G270/14 Bu şî're şeyn iden kej-râya olsun şîni çün erre
Göz olsun 'aynı dilde râsı hañçer **noğta** dâğ olsun
- noğta hâl [1]** Nokta şeklinde ben.
- G222/1 Şafha-ı haddiñdeki ol hañt-ı sebz ü **noğta hâl**
Gamze-i cādūña cānā öğredir sihr-i helâl
- noğta-ı kenne [1]** Kene kadar küçük nokta, yok denecek kadar küçük nokta. || Sevgilinin dudağı.
- K32/40 Kañre-i bahr-i kerem yur anı yursa ancak
Noğta-ı kenne kene rüy-ı siyâhi hâlî
- n'ol- [72]** Çok mu, şaşılır mı?
- G19/1 Dil **n'ola** fiğân itse dīvâne degil mi yâ
Dīvâneye pend itmek efsâne degil mi yâ
- G36/2 Dilâ o hoğka-dehânın tudağı kând u nebât
N'ola bu tütî-i cānıñ anuñla bulsa sebât
- G58/2 Müberka' rüyüñ uş mir'ât-ı eşfağ
N'ola 'aşıkların görñsünler efağ
- G77/15 **N'ola** ben feryād idem bülbül gibi
Gül gibi sen gül açıl ey gül-'izâr
- G79/5 Tağammül itse cevrine **n'ola** ol merdüm-âzârın
Cefakâr oldıñın bildi perî-zād oldıñındandır
- G81/5 **N'ola** mey-hāneyi bir gülşen-i zībāya beñzetsem
Kim anda bāde-i gül-fām ile sākî-i gül-fem var
- G84/11 Nazar itmezse **n'ola** hāk-i rehine ol şüh
Yoğ aña hüsn ile hem-tā şeh-i istiğnādır
- G86/5 Başarsa zülfüni hañtı **n'ola** 'aceb dañla
O mārdir ki görñnmez bu mürdur ki ürer
- G98/3 Nazar kılsañ **n'olur** hāk-i rehiñde hâl-i 'uşşāka
Bu bāğ içre egerçi kāmetiñ ey serv bālādır
- G110/9 Nebzîyi bir kıl iderse **n'ola** emriñle şehā
Sen şeh-i iklīm-i hüsnün bende-i fermandır
- G122/6 Şular her demde bostānın ciğer kanyla 'ayneynim
N'ola rahm eyleseñ ey serv-kāmet zāt-ı kırbādır
- G123/5 Dil-i sengiñiñe başılsa **n'ola** mühr-i vedād
Be ne maşnū' u ne mañbū' u ne dil-keş başılır
- G127/9 Pīrāne bir civānı sevdiyse **n'ola** Nebzî
Ha diyeler elinde tayanmağā 'aşādır
- G130/5 **N'ola** dehri tuta āhim firāk-ı gül-'izārımla
Çemende bülbülü nālān iden çün verd-i hāndādır
- G131/4 Güzeller şahısın ber-taht-ı 'izzet
N'ola hükümün ola ber-cān u ber-ser
- G131/13 **N'ola** feth itse mülk-i şî'r-i Nebzî
Elinde hāmedir seyf-i mücevher
- G149/13 **N'ola** Nebzîye bir şeft-ālî virseñ
'Aceb degmez mi ya müzd ü kiramız
- G171/15 **N'ola** Mañşūr-ı dil dirse Ene'l-Hāk
Boyuñca baş berāber zülfüne aş
- G176/1 **N'ola** hasta gönül la'iñden eylerse em istikrāz
Budur 'adet etībādān iderler merhem istikrāz
- G180/1 **N'ola** 'uşşākın eylerse şehā derd ü elemden hağ
Olan dīvāne-i 'aşkın kılur elbette ğamdan hağ
- G181/3 **N'ola** terciğ eylesem anı behāyimden dilā
Yāl u bāl işi durur ser-tavla-ı hārdan ğalīz
- G189/2 Tīr-i müjgāmıña kim bu sīnemi tütüm hedef
N'ola bir cānım yoluñda kaşı ya olsun telef
- G200/5 **N'ola** rüyüña zülf olursa niğāb
İder anı bād-ı şehër iki şak
- G202/12 Sīn ü vāv u fā ile 'aşıkların 'avğ eyleme
Bir sevāb eyle **n'ola** yā ze'l-himem kim hay yok
- G204/8 Gül-i şad-bergsin ammā ki hezār oldı rağīb
N'ola ey verd-i dehen ğonca-ı bī-hār olsañ
- G216/3 **N'ola** şeft-ālî virirseñ kuluña merħameten
Dükenir mi a begim mivesi bāğ-ı keremiñ
- G233/10 Sīne-i Nebzî olupdur dāğ ile bir lālezār
N'ola ey gül-ruğ temāşāya gelüp kılsañ hūrām
- G253/9 **N'ola** feryādım tutarsa Nebzîyā bu 'ālemi
Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi efgāndayım
- G257/3 Devlet-i hāk-i rehiñde **n'ola** idbār eylesem
Mīhr-i iğbālîmi tütüğ ğaym-ı ğam şāhım benim
- G264/1 Bu bīmār-hāne-i 'ālemde **n'ola** dermend isem
Devāsız derde düşdüğ derdim añlar yok devāsın hem
- G270/18 Dimem çün fi'l-hākıka şā'irim yā aşıkım Nebzî
N'ola erbāb-ı dil ğuş itmese şî'rim ğo lağ olsun
- G280/6 Ruñuñ yādıyla ey ğonca-dehānım
N'ola bülbül gibi eylersem efgān

- G347/13 N'ola hün-ğ'ār u dil-āşüb dir ise Nebzî saña
Bir eliñ yalıñ kılıçda bir eliñ bucağda
- G359/17 N'ola re'yiñce seniñ devr itmese çarğ-ı felek
Nebziyâ devrân saña uymazsa sen devrâna uy
- K27/11 N'ola ger süst ola dil bār-ı ğam-ı a'dāya
Çü hamül olmada aħbāb elemin bārı özüm
- K31/5 N'ola fevt irse maħlūka ledü li'l-mevt hükmidir
İrişmez fevt ü mevt ancak Cenāb-ı Ğayy u
Kayyūma
- Ms2/2 Yıkıldı kalmadı bu ħāne-i dilde şehā bünyād
N'ola kılsañ yed-i luţfuñla ol vīrāneyi ābād
- N10/3 N'ola bülbül gibi feryād idersem bāğ-ı 'ālemdede
Şehā gül rüyuña şebnem gibi üftādedir göñlüm
- K22/7 N'ola 'uşşāka dil-berler virtüp büse iderlerse
Teşāfūħla te'ānuķ sīneler ber-sīne cān-ber-cān
- Y1/19 Teşne-diller gördiği demde n'ola cān virseler
Bir güzel belden çıkar āb-ı revāndır ħançeriñ
- G70/9 Dükendiyse n'ola şarāb u 'arāk
Gel imden gerü iç Nebzî neb'iz
- G209/13 N'ola ħilm üzre ol Nebzî kuluña
Revā mı bī-sebeb olmağ ğazābnāk
- G101/9 Nebzî-i üftādeye cānā cefā kılsañ n'ola
Bendeñe her cevri kim itseñ aña iħsān olur
- G127/3 Gözüm yaşın dem-ā-dem aķıtsa n'ola şāhım
Bī-çāreniñ hużūra ma'rūzi mā-cerādır
- G236/4 Hālimi miķdār-ı mey añlarken ol çeşmi ħumār
Şormağā bā'is n'ola keyfiyyetim kemmiyyetim
- G286/13 Yetişmezse n'ola dāmān-ı pāke
Ne gelsün Nebzî-i nā-çār elinden
- K2/66 Āb-ı deryā-yı kerem bir kabza ħāki ğarķ idüp
Nār-ı düzaħdan ħalāş olsa n'ola ehl-i hevā
- K27/1 Kej ise yüzüm egerçi n'ola rāst oldu sözüüm
Gözüm egriligine bakma ki toğrıdır özüm
- Mh1/29 N'ola bir nebzecek luţfuñ görürse Nebzî üftāde
Yazıķdır ol ğaribi faķr u fāka virdi ber-bāda
- ÖSD3/14 Ayırdı çarğ-ı kej-refitār sen ğonca-dehānımdan
N'ola tolsa cihān bülbül gibi āh u figanımdan
- G6/8 Nisār-ı ħāk-i pāyıtñ eylerim ey serv-ķad yaşıım
N'olur ya sīm-i eşkim devletiñde eylesem ħarcā
- G25/8 Dil-i pür-derdine dirler devādır ittifāk üzre
Tabibim ħālīni n'olur mariziña kılrsañ ħab
- G105/11 Çek ey zāhid n'olur cām-ı muşaffā
Şaķın zann itme zehr ü sem değildir
- G311/22 Gelüp zerrīn ķadeħden bāde nüş it
N'olur cānā ne var el-ħamdülillāħ
- G318/12 Geçirsin bir nefes eglenmeyüp ey tīr-i dildārım
N'olur bir dem teraħħum eyleyüp sīnemde cā eyle
- K1/48 Ābveş ten-best ol āteşveş kığılcımlanmağıl
Dāneyi gör kim n'olur düşse türāba ibtidā
- M4/15 N'ola birin de sen alsañ n'olursın
Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
- M4/15 N'ola birin de sen alsañ n'olursın
Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
- G364/6 Begim cevri ü cefādan ħişşemend itdiñ dil ü cānı
Biraz luţf u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefā yok mı
- G388/11 Himmetimle bu göñül irse merāmına n'ola
Murğ-ı zibādır ki göñlüm himmetim şeh-per gibi
- G172/2 Eridim āteş-i hicrān ile sızdım çü raşāş
Beni bu tāb-ı belādan n'ola gel eyle ħalāş
- G319/4 Ka'bedir cānā ruħuñ zülf-i siyāħ astārındır
Lebleriñ teşbih idersem n'ola mā'-ı Zemzeme
- K32/28 Bilürtüz bezl-i ni'am itmede ihmālīñ yok
İntikāmıñda daħı itme n'ola imhālī
2. Keşke.
- K27/15 Üleşirdim beni baña kosalar n'olaydı
Bāğ-ı 'ālemdede ben'i nev'im ile ben de ķozum
3. Ne hale gelmek.
- G389/1 Ğamım ğitdikçe efvün olmada bilmem baña n'oldı
Bahārım geçdi vāhayfā ğülistānım ħazān oldu
- G389/10 Bahār oldu açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın
Nedir bu inķibāziñ ey dil-i Nebzî saña n'oldı
- G391/10 Meh-i bedri öykünürse rüy-ı cānāna ne ğam Nebzî
Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldı
- G392/10 Bahārāsā idiñ ol çehre-i surħin-ile evvel
Şararmış sebzēziñ Nebziyā ol reng ü bü n'oldı
- K8/21 N'oldı ķanı ol şeh-i Aħmed
Görmedi mislin anuñ ebsār
- G251/1 Bilmezem cānā n'ola 'aşkıñla encāmım benim
Olmadım mesrūr u ğamla geçdi hengāmım benim
- Mş1/9 N'eyledi Sām u Nerīmāniye n'oldı Ķahramān
Ķanı Çemşid ü ķanı Cem ya ķanı Nüşü'r-revān

Tr2/44 Hāk olup yatur gubārın tozıdır bād-ı fenā
N'oldı ya xanı birāderlerle māder hem peder

Nūh [1] İdris'ten sonra peygamber olan Hz. Nuh, 950 yıl yaşamıştır. Hz. Nuh, kavmini imana davet etmiş ancak kavminden ona çok az kişi iman etmiştir (Yiğit, 2010, s.113-115). Hz. Nuh kavminin eziyet ve alayları karşısında dayanamamış ve onlara beddua etmiştir. Duası kabul olunmuş ve Allah tarafından kendisine gemi yapması vahyedilmiştir (Köksal, 2013, s.93-94). Hz. Nuh inananlarla birlikte gemiyi yapmış ve her hayvandan bir çift almıştır. Tufan çıkınca gemi dışındakiler yok olmuştur (Çakan-Solmaz, 2008, s.54-55). Divan şiirinde gemi ve tufan birlikte anılmış; tufan âşığının gözyaşını, Nuh da bu tufanda batmamaya çalışan âşığının sembolize etmiştir (Pala, 2002, s.374).

Mş1/13 Ol süvār-ı fülk-i rahmet **Nūh** Neciyyu'llāh xanı
Nārı gülzār iden İbrāhīm Hālīlu'llāh xanı

nuqaṭ [1] Noktanın çoğulu, noktalar. || Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin noktalar halinde yüzdeki beni süslemesine atfedilir.

G177/4 Oldı yaḥud ḥatt-ı Yākūt ile bir Muşhaf ruḥı
Şan döküldi anda hem i' rāb u hem yer yer **nuqaṭ**

nuql eyle- [1] Yiyecek, meze, çerez eylemek.

G169/9 Bezm-i 'aşka cigerim **nuql eyledim** bağrım kebāb
Sākīyā şun leblerin sen de şarāb-ı nābveş

nuql ü kebāb [1] İçkiyle yenen yiyecek, meze, çerez ve et yemeği.

G27/6 Bezm-i 'aşkıñda şehā bir 'ālī meclis kurnuşum
Eşk-i çeşmim bāde bağrım yāresi **nuql ü kebāb**

nuqūş [1] Nakış, resim. || Tablo kadar güzel olan sevgili.

Kt14/5 Nazar kıлма **nuqūşına** müzeyyen görüp aldanma
Konan göçer bu dār içre müsāfir-ḥānedir bu deyr

nu mān[1] Gelincik çiçeği.

G320/4 Şaçnı bağnıñ müselsel sünbülidir
'İzārın anda bir **nu mānı** lāle

nümüne ol- [1] Nitelikleri hakkında bir fikir vermek üzere bir bütünden alınan parça olmak, örnek olmak.

G393/5 **Nümüne oldı** güyā oldı bir gün rüz-ı Maşherden
O dem kim 'ıydgehde ol kıyāmet-ḳad ḥıram itdi

nūn [4]

1. Arap alfabesinin yirmi sekizinci harfi. || Âşığının belinin bükülmesi.

N1/3 **Nūn** be-rüz ağlar olup 'aşık saña
Nūn-ı maḥzındır bu Nebzī bī-gümān

2. "Nun" harfi. || Sevgilinin nun harfine benzeyen kaşı.

G165/18 Nebzīyi mecnūn iden ol saçı leylānın daḥı
Ağzı mīm ü zülfi cīm ü kaşı iki **nūn** imiş

K2/1 Oldı zikrim ḥā vü şād u t̄ā vü 'ayn u k̄āf u **nūn**
Līk oldum ḥarf-be-ḥarf Ḳur'ānı ḥatm itmişçe tā

3. Balık. || Kismet.

N1/2 Nūn-ı Kevserdir lebiñ ey nev-civān
Nūn vir nūş idelim anı revān

nūn-ı Kevser [1] Cennet ırmağının balığı. || Ahirette Hz. Muhammed'in ümmetiyle yanında buluşacağı bildirilen Cennet ırmağının kıvrımı.

N1/2 **Nūn-ı Kevserdir** lebiñ ey nev-civān
Nūn vir nūş idelim anı revān

nūn-ı maḥz [1] Şairin kendi boyunun bükülmesi.

N1/4 Nūn be-rüz ağlar olup 'aşık saña
Nūn-ı maḥzındır bu Nebzī bī-gümān

nūn eyle- [1] Nun harfine çevirmek. || Keder ve elemden belini bükmek, acıdan iki büküm hale getirmek.

G356/2 Zülfi-i Leylānıñ ğamı ben Ḳaysı mecnūn eyledi
Elf ḳaddi ḥasretıyla ḳāmetim **nūn eyledi**

nūn it- [3] Nun harfine çevirmek. || Keder ve elemden belini bükmek, acıdan iki büküm hale getirmek.

G202/17 Elf-ḳaddiñ **nūn ide** tā sen şeker-ḥā 'aşkına
Ha dil-i Nebzīde bundan özge aslā rāy yok

G332/5 Kim görürse **nūn ider** ol ān ḳaddin lā-cerem
Sende bu ḥüsn ü şemā'il vardır ḳaşlar-ile

G262/2 Ol mīm-fem ḳaddi elif ol ḥüsn ü ḥulḳı lā-keḷām
Nūn itdi āḥir ḳāmetim illā ki buldum nīk-nām

nūr [6] Işık, ziya, aydınlık, nur. || Sevgilinin yanağının parlaklığı.

G100/1 Beni yaḳdı seniñ nārın eyā **nūr**
Ser-ā-pā cism-i zārım oda yanur

G131/12 Bu ḥüsn ü ḥulḳ ile deyr-i cihānda
Mücessem **nürsın** rūḥ-ı muşavver

G258/6 Ḳāmetiñ bāğ-ı belā içre biten şāḥ-ı fiten
Varaḳı cevri ü cefā **nūr** durur bārı sitem

G344/3 Yüzün mihriden ey meh-rū çü **nūrı** müstefād oldı
Hilāl-ebrañna pes öykünmemekdir māha şāyeste

K2/6 Kehf-i hicriñde ḳoma ben Naḥlī İsrā eylegil
Mü'minūna **Nürdur** vaşlıñ yā Ḥacc u Enbiyā

Kt25/4 Zīr-i mişbāḥ-ı ruḥuñda zülfüñi görüp didim
Altına düşmezse şem'iñ **nūrı** düşer sāyesi

- nür-ı mühr-i münir [1]** Işık veren, parlak güneşin ışığı. || Etrafı aydınlatan sevgilinin parlaklığı.
- Mh5/2 Geldi Süleymân mülk-i vücûda zânü-yı mâder oldu serîri
Mâh-ı nevâsâ toğdı velîkin maḥv itdi **nür-ı mühr-i müniri**
- nür-ı aşk [1]** Aşkın nuru. || Sevgi ve bağlılığın gönül açması.
- G205/7 Ezelden **nür-ı aşkıñdır** münevver eyleyen ḳalbim
Dilimde nâr-ı şevkıñdır fûrûzân eyleyenden ilk
- nür-ı dîde [2]** Parlak göz. || Işık saçan göz.
- G329/6 Ziyâsıdır belî pâyın tûrâbı
Bu a' mā çeşmimiñ ey **nür-ı dîde**
- G173/3 Bükâdan ḳurıdı ey **nür-ı dîdem** çeşme-i çeşmim
Bi-ḥamdi'llâh buldı nemden ü hem demden istiḥlâş
- nür-ı ihlâş [1]** Çok samimî bağlılığın ışığı, doğruluğun aydınlığı.
- K21/13 Derünüñ **nür-ı ihlâş** ile pür-nür eyle ey zâhid
Yeter levs-i riya vü 'ucb ile pür-ḥâr u ḥâşâk it
- nür-ı ruḥsâr [1]** Sevgilinin yanağının ışığı, yüzünün nuru.
- G281/4 Zulmet-i hicriñde ḳalsun dâ'imâ güm-râh olup
Nür-ı ruḥsârıñla ey meh-rû hidâyet bulmasun
- nür-ı şevk [1]** Şiddetli arzunun ışığı. || Neşenin, sevincin aydınlığı.
- G373/19 Olupdur **nür-ı şevkıñla** münevver
Ne ḥâcet istemez şem' ü sirâcı
- nürveş [1]** Nur gibi, nurlu, ışıklı.
- G87/8 İrer ey ḳaddi Tûbâ kim göre Rıdvâna dîdârñ
Gözün **nürveş** sözün Kevser özün ḥür yüzün uçmağdır
- nuş it- [1]** Öğüt vermek, nasihatte bulunmak. || Terbiye etmek, düzene sokmak.
- G183/1 **Nuş idüp** zâhid sözün ḳılma ziyâ'
Eylemez dîvâne dil pend istimâ'
- nuş u pend [1]** Nasihat ve öğütler.
- Tc1/32 Âşinâlık daḫı olmuşdur riya vü riş-ḥand
İşbu maẓmûn-ı muḥâḳḳaḳ saña besdir **nuş u pend**
- nuşret [1]** Allah'ın yardımı. || Zafer, galibiyet.
- K9/19 **Nuşret** ile ḡâlib ola 'âleme
Emrine münḳâd olalar cümle şâh
- nuşret ü 'avn [1]** Başarı, üstünlük ve yardım.
- Mr1/41 Nuşret ü 'avniñ siper ḳıl mü' minîne yâ Hudâ
Tîğ-ı ḳahrıñla helâk ola gürûh-ı eşḳiyâ
- nüş [2]** Yiyip içme. || Tatlı, tatlı şey.
- G271/7 Umarken **nüş** lutfuñ sofrasından
Revâ mı behre-i dil niş ḳıḳsun
- G291/1 **Nüşumi** la'l-i lebiñ keyfiyyetidir ḳan iden
'Aşımı telḥ eyleyüp hem bî-ser ü sâmân iden
- nüş-â-nüş [1]** Sürekli içilen, içtikçe içilen.
- G394/9 Derin bend eyleyüp dârında eyler kimi **nüş-â-nüş**
Bir elde bâde-i şâfî bir elde zülf-i cânâni
- nüş-ı revânveş [1]** Akar gibi içme, çok içme.
- G69/8 Şîrîn-dehendir sükker kelâmı
Nüş-ı revânveş nüş eyle zâhid
- nüş eyle- [5]** Yudumlamak, içmek. || Nasip olmak, nasibine düşmek.
- G69/8 Şîrîn-dehendir sükker kelâmı
Nüş-ı revânveş **nüş eyle** zâhid
- G94/4 Keyfiyyet-i la'liñ begim ol rûtbedir kim
Mey-ḥânedede **nüş eyledigim** şol meye beñzer
- G23/5 Eger dil-ber sevip **nüş eylemezseñ** bâde-i şâfî
Be şüff itdiğñ zühd ü verâ' bilgil hebâdır hep
- K25/3 Şarâb-ı şevkıñı **nüş eylemişdim**
Mey-i nâb olmamışken daḫı derden
- G226/4 Neş'esin Cemşîd bulmuş bâdeniñ evvel velî
Zehr-i ḡam **nüş eylemişdir** câm ile Cem ey gönül
- nüş it- [11]** Yudumlamak, içmek. || Nasip olmak, nasibine düşmek.
- G327/3 Yine **nüş idelim** câm-ı şarâbı
Devâdir dirler anı ḥârḥâra
- N1/2 Nün-ı Kevserdir lebiñ ey nev-civân
Nün vir **nüş idelim** anı revân
- G169/2 Rîḳ-ı dil-ber kim mü'essirdir dilâ tîz-âbveş
Nüş iden olur olursa şeyḫ-i fânî şâbveş
- G141/9 **Nüş ider** her kim şarâb-ı 'aşkı câm-ı şevk ile
Nebziyâ huşyâr idüp bir ḳatresi sersem ḳomaz
- G2/9 Câm-ı Cemle **nüş idüp** şahbâyı ḡamdan ol berî
Lâ'ubâlî ol ki birdir bil ki fakr ile ḡmâ
- G77/13 **Nüş idüp** zerrîn ḳadeḫden bâdeyi
Mest olupdur nergis ey çeşmi ḥumâr

- Mr5/19 **Nüş idüp** eyler nâleler
Mest-i mey-i bezm-i kadem
- G176/9 Varup mey-hâneye pîr-i muğânîñ baħşışın **nüş it**
Olur mı Nebziyâ 'âlemde hîç cām-ı Cem istikrâz
- G311/21 Gelüp zerrîn kadeħden bâde **nüş it**
N'olur cānâ ne var el-ħamdülillâh
- G322/11 Çün yasağ olmuşdı dün mey-hânede **nüş itmege**
Müjde açmışlar bugün mey-hâneyi gördüm yine
- G393/4 Ne hâlet koydı Hâk şahbâ-ı ħamrâda 'aceb sâkî
Ki **nüş itmekle** meclisde o ser-keş ħûbî râm itdi
- nüş-i cān [1]** Canları hoş eden, ruha afiyet veren.
- K7/10 Gözüm düş oldı gördüm çün ki bu 'ayn-ı revân-
baħşî
Didim târiħini Nebzî içenler **nüş-i cān** dirler
- nüş-i mey [1]** Şarabın içilmesi.
- G351/2 Dil-i şeydâya geldikçe oķuñ dir
Beni men' itme zâhid **nüş-i meyden**
- nuĥk [1]** Konuşma, söz, kelam. || Söz söyleme yeteneği, şâirlik.
- Tc1/27 'Aķl alup şîrîn kelâmı olsa **nuĥka** hem-çü kând
'İlm ile olup müsellem eylese ħassân pesend
- nuĥka gel- [1]** Konuşmaya başlamak, söze girmek.
- G225/4 Femiñ zerre midir yâ nokta mıdır bize müşkildir
Gelüp nuĥka anı bir lafz ile hem eylegil ħal gel
- nücüm [1]** Yıldızlar. || Talih, baht.
- G185/7 Gerçi cem' olup 'adü hem-çü **nücüm** itdi hücum
Koymadım âhım şihâbıyla velî birini sağ
- nüh revâķ [1]** Dokuz kat gök.
- G340/3 Eger bir âh ile yakmazsam anuñ **nüh revâķımı**
Ķalur mı ey gönül varsun ögünsün çarĥ-ı devvâre
- nühüfte [1]** Gizli olarak, gizlice, saklı.
- G108/5 Bestedir dâ'im dehânîñ kim **nühüfte** dişleriñ
Yoħsa dendânîñ şadefde lü'lü-i lâlâ mıdır
- nühket-i zülf [1]** Sevgilinin saçının güzel kokusu.
- N32/2 Kad-i dil-cüña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem
Nühket-i zülfüne de müşk mi 'anber mi disem
- nükte [1]** Herkesin anlayamadığı ince mana. || İnce manalı, zarif ve şakalı söz.
- G84/4 Oķıyup yazmağ ile 'âlim ola mı nâ-dân
Men 'aref **nüktesi** ne 'ârife di dânadır
- nükte-i Nebzî-i 'aşık [1]** Şâir Nebzî'nin ince bir anlam taşıyan zekâ eseri olduğu için hoşa giden zarif ve düşündürücü sözleri, espirileri.
- M2/17 Sañadır **nükte-i Nebzî-i 'aşık**
Di bilürseñ başına bir şarıķ
- nüşa-ı ħüsn [1]** Güzellik sayfası. || Sevgilinin yüzü.
- Mu13/1 Yazıldı ĥatt-ı neshi **nüşa-ı ħüsnünde** cānânîñ
Emir ber-'aks olup fesh oldu ĥâli ħüsnî nesh oldu
- Nüşü'r-revân [4]** İnan Sasaniyan hükümdarlarından Nuşirevan'ın lakabı Kısra"dır. Hüsrev, kelimesinin Arapçasıdır. Hz. Muhammed bunun zamanında dünyaya teşrif buyurmuşlardır. Nuşirevan-ı adil de denir (Onay, 2013, s.32). Divan edebiyatında adaletin simgesi olarak kullanılır.
- G323/9 Melâĥat taĥtı üzre sevdiğim **Nüşü'r-revânsın** çün
İrişdir zıll-ı 'adliñ Nebzî-i kemter kemîñ üzre
- G390/6 Ruĥuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtîñ da Dârâdır
Dehânîñ cām-ı Cemdir kim lebiñ **Nüşü'r-revân** oldı
- K10/20 O şâhîñ añma bezm-i 'adl ü 'irfânında ey şakî
Yüri **Nüşü'r-revân** didikleri bî-dâd u nâ-râyı
- Mş1/10 N'eyledi Sām u Nerîmânîye n'oldı Ķahramân
Ķanı Çemşîd ü Ķanı Cem ya Ķanı **Nüşü'r-revân**
- nüzhet [1]** Ferahlık, tazelik.
- Tc1/51 Böyle **nüzhet** baħş iken illâ yine ider ĥazân
Bir gün isti'lâm için bu sırrı bülbüldeñ nihân
- O**
- o [21]** "O" işaret adlı (zamiri).
- K11/3 **Odur** ancaķ bu cihânda belî âsüde mekân
Bu sözüm ĥaķ bilüp işğâ idüp inkâs-ı ser it
- G199/3 **O** ki 'âlemde bahâr irdigini bilmez ise
Gözimiz yaşına baķsun aķıyor boz bulanık
- G266/10 Dürdur Nebzî devâ'-ı derdden
Ârzü-yı dil **odur** derde erem
- G279/2 Küy-ı yâra düd-ı âhuñdur seni irşâd iden
Ķalb-i maĥzûnuñ **odur** ģamġîñ iden hem şâd iden
- G307/10 Tâlib-i didâr olan 'aşık degil
Müdde' âsî kiźbdir yalandır **o**

K34/2	Ma'ārif şāhibi Senyör Etenker Odur akrānı mā-beyninde	G12/9	Key şaķın Nebzī yaķın olma o şūh-ı 'āleme Kırpūgin tır eylemişdir o kemān-eburū saña
G344/4	Sirişķin 'ālemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzī Odur bülbül gibi zırā bu āh u vāha şāyeste	G12/10	Key şaķın Nebzī yaķın olma o şūh-ı 'āleme Kırpūgin tır eylemişdir o kemān-eburū saña
K35/2	Beyān ki tercemān ki tercemān-ı sālīs-i Roma Odur akrānı içre bī-bedel bī-misl ü bī-hem-tā	G14/5	Bīnī vü çeşm ü dehen gūşum o dem kaldı nişān Çınladı çün şeh-süvārımıñ semendi cā-be-cā
K16/6	Daķı hāmī-i dīn oldur guzāta hem mu'īn oldur İmāmu'l-müslimīn oldur odur nişin-i seccāde	G15/7	Genç imiş hūsnūñ o genç üzre tılısm imiş meger Kākülün ey müşk-müyum görinür ejder baña
K119/2	Cenāb-ı Muştafā Efendi ol kim Odur beyne'l mü'ezzin fahr-i eşbāh	G24/3	Dıraht-ı mīvedār oldu o kāmēt Nihāl-i yāsemen yā simden çüb
Mu27/2	Uzandı yay eyyāmı ser-i halka belā oldu Hele irişdi āb ammā o da bī-intihā oldu	G24/5	Şadefdir o dehen dürdür o dendān Turunc ğabğab yaħud zerrin bir tōb
G1/11	Sarāy-ı bākīyi gözle odur bir hoşça menzilhā Güneş gibi görinse zerre deñlü i' tibār itme	G24/5	Şadefdir o dehen dürdür o dendān Turunc ğabğab yaħud zerrin bir tōb
K8/32	Geçdi serir üzre bugün ol Şimdi odur taht ile muhtār	G24/7	O leb mercāndır ya kūt-ı cāndır Kelāmı āb-ı gül ya 'azb-i meşrüb
N5/1	Cihān-ı fānīde cānā odur bir merd-i hayru'n-nās İde şabr u te'ennī her işinde olmaya vesvās	G24/9	O hūnī dīde bir 'ayn-ı şafādır O 'ayn-pākedir müjğanı cā-rüb
G172/8	İşigin yaşdanup ey dil o şehiñ eyle mekān Şığınur anda kamu 'ālem odur cāy-ı menāş	G24/10	O hūnī dīde bir 'ayn-ı şafādır O 'ayn-pākedir müjğanı cā-rüb
K13/40	İşidilmesün İlahī bu haber hem dinmesün Maħz hayr idi o da gitmiş dirīĝā kalmamış	G24/13	Gümüş bir levhdir Nebzī o sine İşün altundur ismiñ olsa mektüb
G74/10	Açılmış gülşen-i hūsnünde gün-ā-gün ezhārı O bir gül-rū vü sūnbül-mū karanfil-bū semen- ħaddır	G33/5	O çeşm-i ed'ac u ebrū-yı eblec 'Aceb mi dilleri hep olsa cālīb
G76/12	Yanmada 'aşķıñla fark idemem cānı tenimden O da yanıkça eger āteşine bu da yanıkçdır	G58/9	O hūnī ğamzedir bir merd-i emred Silāh-ı sehm ü kavş ile müsallah
G266/2	Ey dil-i zārım devādan ur dem Em ruħ-ı dādārı odur derde em	G3/10	Siper-i āhen imiş sine-i Nebzī dirler Kaşı yā tecribe kıl okıñı gönder o yaña
G76/14	Şorar iseñ şanemā ger kim ola Nebzī-i dil-riş O ki bir yıldızı düşkün der-i baħtı kapanıkçdır	G22/2	Siyeh ebrūların ğibi kemānı kim çeker cānā O zaħm-ı ğamzegān-ı bī-emānı kim çeker cānā
K8/2	Nām-ı Hudā dilde ol 'ezkār Lāyık o her dem ola tekrār o [233]" O " işaret sıfatı.	G234/12	İşitdim ğamzeñ için dirdi çeşmiñ O 'aşık-küşse ben zāhid-firībim
B7/1	Göremez ğayrı o ğod-bīn dimeñiz bīnādır İki gözle görinüz zāhidi nā-bīnādır	G104/9	Her kaçan görse o rüy-ı mihr-i 'ālem-tābīñı Zerre-i nā-çizveş Nebzī-i kemter imrenür
Mu17/1	Şorıcaķ ism-i şerifin o turunc ğabğab didi Aşāĝadan yukarı yazsañ olur lā-leb didi	G58/9	O hūnī ğamzedir bir merd-i emred Silāh-ı sehm ü kavş ile müsallah
G8/7	Ben o hūnzir-i kebīr ile kurup ma'rekeler Turmayup ider idim leyl ü neħār ulu ğazā	G3/10	Siper-i āhen imiş sine-i Nebzī dirler Kaşı yā tecribe kıl okıñı gönder o yaña
G12/2	Şayd olunmaz ey gönül ol gözleri āhū saña Vaħşīdir bildim karīb olmaz o tünd-ħū saña	G22/2	Siyeh ebrūların ğibi kemānı kim çeker cānā O zaħm-ı ğamzegān-ı bī-emānı kim çeker cānā
		G234/12	İşitdim ğamzeñ için dirdi çeşmiñ O 'aşık-küşse ben zāhid-firībim

G104/9	Her kaçan görse o rüy-i mihr-i 'âlem-tâbînî Zerre-i nâ-çizveş Nebzî-i kemter imrenür	G78/3	O kalem kaşlu saç lîka yüzi kâğıd-ı âl Baña âl itmek için yañağımı âl ideyor
G36/1	Dilâ o hoşka-dehânîñ tudağı kand u nebât N'ola bu tütî-i cânîñ anuñla bulsa sebât	G78/5	O şanevber-ğadd ü tütî-suhen ü gönca-'izâr Beni bülbül gibi nâlân u teni nâl ideyor
G36/3	'Aceb o kâküli Şâmîñ cemâli Ka'be midir İdindi 'aşık-ı bî-çâreler küyun 'Arafât	G78/13	O ser-âmed çekeyor sînede bu şerhaları Dil-i Nebzîde bu dağı o siyeh-hâl ideyor
G36/5	Görüp femi şadefinde o lü'lü dişlerini Misâl-i katre-i Nîsân gözüm döker katarât	G78/14	O ser-âmed çekeyor sînede bu şerhaları Dil-i Nebzîde bu dağı o siyeh-hâl ideyor
G36/7	Fütâdesin o güneş-rû ider mi zerrece yâd Hâdeng ü tîr-i müjeyle pür oldı bu dil ü cân	G81/4	O rüy-i âfitâbîñ bezm-i hüsnî zîb ü fer kılmış Bir elde câm o şevk ile bir elde sâğar-ı Cem var
G36/10	Giyindi câme-i fâhîr tonandı şankim 'arât Görün beni o dâl-i zülfi fîrâkıyla meded	G81/4	O rüy-i âfitâbîñ bezm-i hüsnî zîb ü fer kılmış Bir elde câm o şevk ile bir elde sâğar-ı Cem var
G37/5	Şolmasun o gül-dehânîñ tâ-ebed ey gönca-fem Açılıpdur Hızrveş çün üstine bâb-ı hayât	G82/1	O ruh-ı âhîña kim hâlîñi ol dem qodılar Dil-i pür-şürma dâğ-ı ğami hem-dem qodılar
G39/13	O şîrîñ-leb şeker-hâddîñ olam Ferhâdi dirseñ ger Olup 'aşkında Hüsrev tağa 'azm it tağı var bâğ it	G82/4	Alup arâmımı arâm-ı gönülden kamu O siyeh dîde vü zülfün yerine ğam qodılar
G51/5	Görüp dürc-i dehânînda o lü'lü dişleriñ cânâ Unutdı hoşkasında dürr-i yek-tâyı cevâhir-senc	G84/1	Göremez ğayrı o hod-bîn dimeñiz bînâdır İki gözle görîñüz zâhidi nâ-bînâdır
G52/3	O lâlâ siyyemâ yanñca bile Kıla ol yâr-ı gül-hânde teferrûc	G86/6	Başarsa zülfünü haţtı n'ola 'aceb dañla O mârdir ki görünmez bu mürdur ki ürer
G53/5	'Aql u cânı kayd u bend idüp o kâfir kâküli Çeşm-i hün-h'vârı alur bu milket-i dilden harâc	G91/11	O ğabğab penbezâr-ı sîneñ üzre Turunc-ı bâğa eyler serzenişler
G57/5	Çeşme-i hayvân dimiş o la'l-i cân-bağşa kimi 'Ayn-ı Kevserdir dimiş ba'zı budur qavl-i eşağ	G97/5	İrüp ihsânîña her dem o raqîb-i har-ı dün Şanemâ miñnet ü ğam hep bu dil-i zâra mı var
G57/7	Qadd-i yâre beñzemez ammâ o serviñ kâmeti Kıldılar 'aqla mülâyim oldığıyçün muştalah	G97/10	Seve Nebzî aña nisbet dañı bir sîb-ruhı Bâğ-ı 'âlemde hemân o leb-i gül-nâra mı var
G57/9	Dür u mehcürsün o şahîñ âsitânından yine Nebziyâ gördüm seni deşt-i belâda ke's-şebah	G103/8	Münevverdir cemâlîñ âfitâbıyla şehâ 'âlem Mu'aţtar iden âfâkı o zülf-i misk-sâyîndir
G59/2	Olıcağ ğamze-i hün-rîz ile sînem mecrûh O cerâhatle olupdur der-i rahat meftûh	G104/2	Ağzîña ey gül-dehânım verd-i ahmer imrenür O leb-i şîrîñiñe hem kand u sükker imrenür
G59/3	Hasenü'l-vech o şeh-i hüsn ile bilmem ne gezer O raqîb-i seg-i bed-rû vü kabîh u maqbûh	G106/7	Seni gördükçe benimle o raqîb-i har-ı dün Gelüben ğayrete ilden utanup 'âre düşer
G59/4	Hasenü'l-vech o şeh-i hüsn ile bilmem ne gezer O raqîb-i seg-i bed-rû vü kabîh u maqbûh	G107/5	O hûki oklamışsın tîr-i ğamzeñle velî bilmez Sü'âl idenlere dir bilmezem zañmım neremgendir
G64/10	Dili dildârdan Nebzî ne mümkündür halâş itmek Huşuşâ bend iken bu gerden-i canda o zülf-i ca'd	G107/7	Didim tîrîñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña Didi vahşî degildir bu ki âhü-yı haremendir
G74/3	O ğilmân-manzarîñ qaddi cinân içinde Tübâves Sehî-bâlâ degil ammâ velîkin evsaţü'l-qaddir	G109/5	Zebün itdi niçe ser-keşleri o zülf-i çevğânîñ Seri hâk üzre ğaltân olmadık server mi kalmışdır
G74/5	Leb-i la'li o hürüñ çeşme-i Kevser durur güyâ Sekâhum Rabbuhum naşşı anîñ şânında müsveddir	G109/9	Düşen Nebzî seni şanma o şahîñ nâr-ı şevkîña Vidâd-ile fûrüzân olmadık diller mi kalmışdır
G76/5	Bugün üç gün ki ğurüb itdi gözümden o güneş-rû Dönüp ol yana yüzüm kaldı gözüm hem uyanıkdır	G118/9	Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zîşt-şüretle Yüzi yüz yaşına yetmiş kadîmîñ amına benzer

- G119/1 **O** şühûñ büsesin almak zarâfetdir zarâfetdir
Miyânın çekmek âğûşa nezâketdir nezâketdir
- G119/5 **O** zülfi-i müşğ-bû yâdıyla açdım fâl Muşhafdan
Açıldı Süretü'l-Kadr uş hidâyetdir hidâyetdir
- G122/2 Şorarsañ la'l-i dildârı şarâb-ı nâb u şahbâdır
O bâlâ kıdd-i mevzûnı nihâl-i serv ü Tübâdır
- G123/4 Bura hüsnüyle eger pençe-i mihri ne 'aceb
Ola mı bezm-i melâhatde **o** mehveş başılır
- G128/9 **O** saçı Leyliye Mecnûn iseñ eger Nebzî
Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civâr
- G130/8 Dil-i zârın düşüp çâh-ı zekanda haylî demdir kim
O târ-ı zülfi ile merbût esîr-i bend ü zindândır
- G132/5 **O** bâlâ kâmetîn Tübâ lebiñ Kevser özüñ Rıdvân
Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llâh
müveccehdır
- G133/7 **O** hünî dîdeler tîr-i müjeñle
Egüp bu râst kıddim yay iderler
- G134/4 Gehî bu sînede geh dilde dü câdan gitmez
O sebebdır ki şehâ gamzeñi câdü bilürüz
- G134/8 Niçesin gamze-i hün-rîziñ ile yaraladıñ
Bizi zencire çeken lîkin **o** gîsü bilürüz
- G139/1 Biz ki mecnûnuz **o** zülfi-i leyliñdir zencîrimiz
Biz gedâyânız **o** sengîn-dil güzeldir mîrimiz
- G139/2 Biz ki mecnûnuz **o** zülfi-i leyliñdir zencîrimiz
Biz gedâyânız **o** sengîn-dil güzeldir mîrimiz
- G142/14 Dîdemiz Ceyhünveş eşk-i revân itse ne var
Nebziyâ bañr-i cefâdır **o** lebi mercanımız
- G146/4 Kıddimî resmdir 'ıyd irse yâri der-kenâr itmek
Gör **o** fettânı kim bunca geçer a'yâd el virmez
- G148/8 'Âşıkâ cevri ü cefâsı muktezâdır ber-devâm
Luţf u ihsânın **o** fettân gâh ider gâh eylemez
- G148/12 Varayım dergâhına râzım açup zâr ideyim
Yoşsa hâlimden **o** şâhı âhım âgâh eylemez
- G156/8 Bezm-i hâşu'l-hâşşına varmış 'abüsü'l-vech ile
Nâ-mübârek çehresin kılmış **o** menhûs kara pus
- G158/3 **O** hünî gamzeler açduğı işbu zañm-ı sînemle
Begim itmez leb-i la'liñden özge merhem istînâs
- G160/3 Dün raķib ile gülüstâna güzer kılmış **o** hûb
Guşşadan 'aşıkları hep mest ü sersâm eylemiş
- G163/9 Deşt-i hicrinde **o** zülfi leyliñiñ sevdâsına Nebziyâ
Mecnûn gibi tağlara hem-dem oldum uş
- G171/10 Şehâ tahdîd için dil kişverini
O hünî gamzeler olmuş murahhaş
- G172/7 İşigin yaşdanup ey dil **o** şehiñ eyle mekân
Şıgıñmur anda kamu 'âlem odur cây-ı menâş
- G174/11 Fi'l-mesel deryâ gibi akdı **o** serviñ pâyına
Eşk-i dîdem tâ ide hâlin leb-i mercâna 'arz
- G177/7 Cilve kıldıkça **o** gül-fem gülsitânda şanuram
Şalınur çıkmış şudan güyâ ki murg-abî vü bat
- G178/5 Atar tîr-i gamze **o** kaşı kemân
İşit ey gönül eyleğil ihtiyât
- G179/3 **O** hâl-i bî-misâli bağ-ı rüyunda görenler dir
Oturmuş seyre bir Hindû şanasın ravzâda reyyâz
- G179/8 İşâret eyler elbet der-kenâre bir neşâtında
Dilâ sen 'arz-ı hâl it ko **o** hünî eylesün i râz
- G186/7 Genc-i hüsnünde **o** hünî gamzeler olup tılsım
Şîrdır kim mâr-ı zülfüñden elinde var tîğ
- G189/7 Ey gönül bañr-i melâhatdir **o** şâh-ı berr ü yem
La'ldır leb dürr-i yek-tâ dişleri ağızı şadef
- G194/13 Ni'am-ı cevriñe müstağrak iken yine **o** şâh
Dir imiş Nebzî-i bî-çâreye ihsânım yok
- G198/6 'Acabâ hâl-i dili şormağa bâ'is ne ola
Bilür iken **o** fakîriñ nesi var yâ nesi yok
- G198/10 Didiler meclis-i hâşşında görüp Nebzî gibi
O şehiñ şem'ine lâyıq dañı pervânesi yok
- G199/2 Gerçi biz 'âlem içinde fülân oğlı fülânık
O şehe bende-i kemterlik ile ad bulanık
- G205/6 Kopardan fitneler ol gamze-i dil-düzdur evvel
O hünî çeşmdir 'âlemde hem kan eyleyenden ilk
- G205/10 Hezârân zülfi şeb-bû var Nebzî bağda ammâ
O sünbül-müydur 'aklıñ perişân eyleyenden ilk
- G207/2 Şarınmış ala fes üzre beyâz destârı pek nâzik
Kuşanmış hem **o** kâfir-kîş gör zünnârı pek nâzik
- G208/10 Alabilsem dehen-i pür-fiteniñden fetvâ
O raķib-i seg-i bî-dîniñ idem yirini hak
- G211/7 Leb-i la'li **o** tabîbiñ dile tiryâk durur
Be raķibâ aña te'sîr ide mi zehr ü semiñ
- G213/10 Gül-i gülzâr şanup kıldı figân bülbülveş
Dil-i Nebzî göricek **o** leb-i hamrâñi seniñ
- G217/6 Şehâ bir nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me'mülin
O zîbâ kâkülünden vir şoğunun başına bir tel
- G217/10 Ola kim rañm ide ahvâliñe ey Nebzî-i şeydâ
Mufaşşal 'arz-ı hâl eyle **o** şâha olmasun mücmel

- G219/1 Gelen ey dil **o** melek-rü perî-simâ mıdır ol
Şaçı sünbül femi gül 'arızî lüle midir ol
- G219/3 Kul ider 'âlemi nîm nigâhıyla **o** şanem
Ya bir iklîm-sitân bir şeh-i Dârâ mıdır ol
- G219/5 Nedir ol perveriş anda ya **o** ğılmâne-reviş
Yüzi cennet özi hem-sâye-i havrâ mıdır ol
- G229/7 **O** gül-rü lüle-ğad gonca-'izâr u yâsemem-ruhsâr
Hezârâsâ figân itsem iştmez âh u feryâdım
- G232/5 **O** müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb
'ırzım
Görüp ayakda ben hürmetle tutdum anı kaldırdım
- G232/9 **O** serv-i nâzımın zülfî gibi cevri uzun oldu
Eger mümkün olaydı Nebziyâ anı kısaltırdım
- G236/7 Her kaçan görsem **o** zülf ü 'arız-ı pür-tâbını
Dil-girih hâşıl kıllur müzdâd olur germiyetim
- Gf238/15 Ümidim budur ammâ kim **o** sultân-ı dü-'âlemden
Komaya itdigin bu çarh-ı bî-dâda ala dâdım
- G239/9 Eyledi Nebziyâ **o** meh mihr ü vefâ-yı bî-kerân
Sen de fedâ-yı cân kıl hâk-i rehinde 'an-şamîm
- G246/13 Merhâmet eyle diyü Nebzî **o** şahın pâyına
Varayım yüzüm sürüp yalvarayım yalvarayım
- G254/3 Tutulmuşken bu dil murğî **o** zülfün dâmina evvel
Giriftâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben hem
- G258/9 **O** siyeh dîdelerin sihr ile 'ayn-ı zerğâ'
Zeķanîñ 'aşîka gird-âb-ı ğam u çâh-ı elem
- G259/14 Ben künc-i firâķında bî-çâre vü bîmârım
Hâlimden **o** cânânım Nebzî bile mi bilmem
- G265/1 **O** dem derd-i dile hâşıl olur em
Devâ-'ı la'l-i dildâr olsa emsem
- G269/6 Ğurâbu'l-bîn ile bülbül revâ mı hem-kafe olmak
Raķîb ile **o** yârîñ beyni ba'de'l-Maşnıķeyn olsun
- G270/1 **O** rüy-ı gülşeniñ gonca-femiñle reşk-i bağ olsun
Açılsun her taraf nergis benefşe göz kulağ olsun
- G271/4 Müselmânım diye bilür mi kimse
Birazdan gör **o** kâfir-kîş çıksun
- G272/5 **O** rüy-ı âfitâbın tâbına kim tâķat-âverdir
Yaķar 'âlemleri zülfî şehâbî mâ-verâsından
- G276/5 Şaldı boynuña yine zülf-i girih-gîrin **o** şüh
Miñnet ü derd ü ğama ey dil tayan imdi tayan
- G280/1 Gireydi destime bir kez **o** dâmân
Bırakmazdım idüp çâk-i giribân
- G285/7 Yanmada cânâ kaçır mı dil **o** tâb-ı hüsñüñe
Tâ-azel 'aşķ âteşîyle gelmişem çün yana ben
- G287/11 Dökdi kanım **o** leb-i cân-bağışın ey âfet benim
Kana kana ceng iderdim ger olaydı kana kan
- G293/9 Zerreveş evce 'urüc eyler mi ey Nebzî **o** rüh
Cismini bî-resm idüp hâk ile yek-sân itmeyen
- G301/18 Nebzî fütâde ey kalbi sâde
Mihrîñ ziyâde eyler **o** meh-rü
- G302/10 Tarîķ-ı şa'bdır 'aşķın anıñçün sâlik olmazlar
O yolda şahım ancak Nebzî-i şürîdedir reh-reh
- G305/4 Te'eddüb eyle şeft-âlûsın alma
Ruñundan **o** leb-i gül-nâra karşı
- G305/10 Yaraşdı biri birinden yeg oldu
Haķ-ı mürûñ **o** zülf-i mârâ karşı
- G311/20 Benefşe boynun egmiş büsitânda
Gele diyü **o** yâr el-hamdülillâh
- G311/26 Sen ey Nebzî figân it bülbülâsâ
Güler **o** gül-'izâr el-hamdülillâh
- G312/4 Yüzün cennet özün Rıdvân sözün Kevser disem tañ
mı
O balâ kadd-i mevzûnuñ çü Sidre oldu tûbâ leh
- G314/1 Dilâ **o** seng-dil hâl-i derinumdan degil âĝâh
'Aceb şürîde-hâl oldum işümdür âh ile eyvah
- G318/5 **O** kelbi ni'met-i vaşl ile tok it aç olayım ben
Zamâne muktezâsınca cezâ-yı bâ-sezâ eyle
- G319/6 Deldi bağrım tîr-i müĝânın eyâ ebrü kemân
Degme bir sîne siper olmaz **o** tîĝ-ı ğamĝama
- G320/10 Ruñun bir âteşin yâķûta beñzer
O şîrin leblerin âb-ı zülâle
- G321/13 Gülşen-i hüsñüñe Nebzî **o** gülün irdi hâzân
Oturup künc-i ğama zârîñ sen terk eyle
- G321/3 Reh-i 'aşķında **o** zerre dehenin mühri ile
Yüri yoĝ ol a gönül varıñ sen terk eyle
- G322/7 Bâde-i nañvetle mest olup **o** şah-ı nev-civân
Hañçer elde gözleri mestâneyi gördüm yine
- G323/5 Ruñun üzre görüp **o** zülf-i müşĝîniñ seniñ cânâ
Didim sünbül şoķunmuş nâzeninim yâsemîn üzre
- G324/56 Yolunda oķ gibi toĝrı iken **o** kaşı yayın ben
Cefâ vü cevri ile kaddim eger âheste âheste
- G326/8 Hüdâdan dilerim her dem saña düş olmasun kimse
Giriftâr olmasun aşlâ **o** ĝisü-yı siyehkâra

G327/20	O zülfî leylîye mecnûn olupdur Gedâdır hem o şâh-ı kâmkâra	G346/1	O mâh-ı çârdehiñ parmaklarıyla hem o aķ aya Dilâ gör beñzemez mi beş hilâle dağı bedr aya
G327/19	O zülfî leylîye mecnûn olupdur Gedâdır hem o şâh-ı kâmkâra	G346/8	Ĥayâl-i kâkülüyle dilde ġam aralanur her şeb Dil-ârlıķ yaraşur bildim o zülf-i şebâsâya
G327/8	Ser-i küyunda görmüşler raķibi Gezer biñüde o kelb-i âvâre	G346/1	O mâh-ı çârdehiñ parmaklarıyla hem o aķ aya Dilâ gör beñzemez mi beş hilâle dağı bedr aya
G327/5	O ĥadde irdi kim za'fım kemâli Tüvânım kalmadı feryâd u zâra	G346/3	Yüzünde çüfte çüfte beñlerin gördüm o meh-rünun Didim çıkmışlar uş seyyâreler miñri temâşâya
G328/9	'Aceb aġyâr ile şoĥbetde midir Nebzî o ĥüb Zannım oldur ki seni öldüre ġayġu bu ġice	G349/4	Bu sezâ mıdır 'aceb kim ol raķib-i nâ-sezâ Ben çekem cevri ü cefâ o lâyıķ-ı iñsân ola
G328/2	Gözime girmede tâ şubĥa dek uyġu bu ġice Ya niçün toġmadı üstüme o meh-rü bu ġice	G352/13	O ġilmân-peykeri rü'yâda Rıdvanâ sorup Nebzî Didim mânendi var mı baġ-ı cennetde didi lâ lâ
G329/10	Şehâ zıkr-i lebiñ almaķ deĥâna Ne lâyıķdır raķibe o pelîde	G353/10	Nebziyâ bilmiş iken geçmeyecek sîneleriñ Ya o sengin-dile biñüde riyâlar ne belâ
G329/13	Melekdir Nebziyâ o ĥüb-şüret Nazîri yokdur insân u perîde	G354/1	O lebi şîrin beni Ferĥâd ol ĥin eyledi Mâni-i 'aşķ kalbimi çün ĥâne-i Çîn eyledi
G331/9	Yine meyl eyledi Nebzî o siyeh ġisüya Yine her yüzden ider ġam aña her ġüne yine	G354/6	Gördi mir'ât-ı mücellâda bahâ vü ĥüsnüni Bî-merâ bildim o rü'yet anı ĥod-bîn eyledi
G333/2	Neler eyler görüñ güller çemende bülbül-i zârâ İder feryâd u vâveylâ o meyli ġoncanıñ ĥâra	G356/7	Der-kenâr idem diyü sundum o şâhâ 'arz-ı ĥâl Yıķdı 'arzum dergehinden sürdi maĥzûn eyledi
G333/6	Raķibâ gel bertü mi'yâr-ı 'aşķdur cevri-i maĥbübân İdermiş imtiĥân cevriyle 'uşşâķın o meh-pâre	G357/1	Bu dil murġına şâhâ çün o zülfün âşiyân oldı Uçup râhatġı yahşî iken ĥâli yaman oldı
G333/12	Recâ itdikde her dem vaşl-ı bî-hem-tâsını anuñ 'İnâd eyler dilâ o seng-dil gör gelmez ikrâra	G362/4	Ĥufyeten kılmış nazar yâriñ ĥarîm-i ĥüsnüne Söyleyin o çeşm-i ĥün-pâşa arıtsun yolunu
G336/7	Kütebâ yazmada resmin o kalem kaşlarınıñ Be meded kadlerini derd ile dâl eylemede	G363/7	Taġıtdıñ var ise meh yüzüne o zülf-i şeb-ġunuñ Bu şeb künc-i firâķında cihân ġâyet zalâm oldı
G340/9	Hezâr ayaġına düsseñ kerem kılmaz o şeh bildim Teraĥĥum eylemez Nebzî eger olsañ da şad-pâre	G365/1	Gözime dünye görünmez o şehi görmeyeli Dağı hem tutmaz elim dâmenine irmeyeli
G341/10	Sîm ü zerden dağı kıymetlü yanında o raķib Nebziyâ bildim seni almaz o şüĥ bir paraya	G365/4	Görinen kaş degildir velî ĥattât-ı ezel Varaķ-ı rüyuna çekmiş o şehin ĥatt-ı celî
G341/9	Sîm ü zerden dağı kıymetlü yanında o raķib Nebziyâ bildim seni almaz o şüĥ bir paraya	G367/7	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i câdûlar baña Tîr-i müjġân yağdıñlar üstüme bârân gibi
G342/6	Dilim ümmîd-i vaşlıñla niçe dem rüzedâr oldı O ĥutlu ġüne irerse irer ġüyâ ki bayrama	G370/11	Degil ancaķ dil-i şeydâ o müy-ı zülf ile beste Ki bir târiyle bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfânı
G343/8	Ĥomuyor ĥâlimi 'arz itmege ol yâre raķib Ĥomayım itdigini ölmez isem ben o ĥara	G370/5	Gülidir sünbülidir baġ-ı ĥüsnün o ruĥ u kâkül Biri baġrımı ĥün eyler biri virir perîşânî
G344/2	Du 'â-yı 'izz ü câñıñdır bu devlet-ĥvâha şâyeste Bu devlet-ĥvâha luţfuñdur o 'izz ü câha şâyeste	G374/3	Dil-i miskin görüp o zülf-i müşġin ü perîşânıñ Müşevveş oldı ĥâli ĥâke düşdi pây-mâl oldı
G344/8	Tutarsam dâmen-i zülf-i siyâhın zâhidâ tañ mı O bir ĥablû'l-metîndir bu dil-i ġüm-râha şâyeste	G376/5	Görüp 'uşşâķını vâfir o fettân Belî tãvüsveş artar cilâsı
G345/5	İtmese kaķ'ı meveddet o şehen-şâh-ı cihân Nıġeh ü mültefiti her dem ü her bâr olsa	G376/9	O târ-ı zülf ile ber-dâr iken ben Velî ol boġazından aşılâsı

G376/9	O dehr-i gülşen içre ol bed-endîş Olur hâr gonca-ı 'ömri şolası	K28/19	Yok yire feryâd ider şâm u şehër o 'andelîb Bâğ-ı 'âlemde olur mı hîç kim bî-hâr gül
G378/1	O şâh-ı 'âlemin hüsni u behâsı Tolu zer olsa dünyâ yok behâsı	K33/12	Ola şerrinden emîn cây-ı selâmet var mı Ki aña kây-ı belâ gibi o nâzil olmaz
G348/7	Sü'âl itdim o mâhî didi Cibrîl Melâhat evcinin oldur Sühâsı	K33/6	Anasın s.kdigim ol zîşt münâfîk yüzli Nerede varsa o meclisde mücâmil olmaz
G379/8	Ferâmüş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymânı O kelb-ile leb-â-leb devr ider peymânı gördün mi	K36/24	Niçe eyyâmla sinin oturup ferr ü kuvvetle İde bâ-şad şafâ mîrâne begligler o mîr-zâda
G383/4	'Âşîkân ârâm ider bakup cemâli ayına Sâyever bir nahl-ı ra'nâdir o kıdd-i 'ar'arî	Kt1/13	Yine zîkr idelim dilde o şâhîñ ism-i sâmisin Yine zîkr idelim dilde olan şânını 'inda'llâh
G387/6	Çün meh-i garrâ ider her şebde bir yerden zühür Pes bulur her gice nev 'âşîk o mehveş bir dağı	Kt3/65	Yüri ey dil o dergâha idüp 'acz ü niyâz izhâr Tazarru' kıl tezellüllerle ol dâ'im itâ'atle
G393/4	Ne hâlet koydı Haq şahbâ-ı hamrâda 'aceb sâkî Ki nüş itmekle meclisde o ser-keş hûbî râm itdi	Kt3/67	O sultân-ı mücübü'd-da've bir gün fazl u lutfından İder me'mülini maqbûl şabr it vaqt ü sa'atle
G395/1	Şorıcaq ism-i şerîfin o turunc gâbgâb didi Aşağadan yukaru yazsañ olur lâ-leb didi	Kt5/2	Şehen-şâh-ı âfâk u rüy-ı zemîn O Sultân Maḥmûd Ḥân-ı Ğâzî
K1/16	Ola rıdvân u selâmu'llâh 'aleyhim kâtibe Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba ibtidâ	Kt5/6	Müyesser olup taht-ı 'Osmâniyân Oturdu serire o şâhib-nigîn
K8/41	Medḥ ü senâ ile o sultân Çıksa göge dağı yeri dar	Kt5/9	Cülüs eyledikde o şeh Nebziyâ Didim târîhin efüzu'l 'âlemin
K10/3	O çüfte beñleriñ seyr eyle ruhsârında cânânîñ 'Abesdir yok yire sînemde şorma çüfte yarayı	Kt6/4	Cihâna rahmet-i Haq 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir Müsellemdir o zâta salṭanat maḥfî vü peydâda
K10/15	O Sultânü's-selâtin Ḥazret-i Sultân Maḥmûd kim Muvâfîk ḥükm-i takdîre olur tedbir ile râyı	Kt6/19	Ğazâ-ı ekber itdi çün o Sultân-ı ğuzât anda Ricâlü'l-ğayb irüp rûḥâniyân geldiler imdâda
K10/19	O şâhîñ aîma bezm-i 'adl ü 'irfânında ey şakî Yüri Nüşü'r-revân didikleri bî-dâd u nâ-râyı	Kt6/22	Maḳâm-ı ğâziyân u hem şehîdândır o câ zîrâ Mu'âdildir o ḥışn-ı dil-nişîn ma'nide Bağdâda
K10/25	Dilâ her vech ile medḥinde kâşîrsın o dâdârîñ Du'âya kaşr idüp pes herçi ber-dârî beyârâyî	Kt6/23	Alındı çün o kal'a himmet-i şâh-ı cihân ile Ḥaḳîrâne didi târîhini Nebzî-ı üftâde
K12/34	Dâd-ı Haq ez-lutf u kaḥreş inhizâm-ı fâcirîn Aldı andan darb-ı dest ile o ḥışn-ı muḥkemi	Kt8/4	Ser-â-ser 'âleme sultân olursa tañ degil zîrâ İrişdi mâhîden lutfi o şâhîñ mâh-ı tâbâna
K14/14	Ḥudâyâ müstedâm idüp huşûr-ile mu'ammer kıl O zâtı kim sa'âdetle cülüs ide bu eyvâna	Kt8/10	Ḥizâsında yapup bir maḥfil-i kâḥ-ı behiştâsâ Ola tâ o mücellâ-ḥâneye eyvân u kâşâne
K14/18	Ola bu dâr içinde dâ'imâ emn ü amân-ile Muḳârîn ola hem o dâr içinde hür u ğilmâna	Kt9/28	Mışra'imîñ her birisi oldı iki târîḥ anuñ Her kanadı dü açılır zîre o bâbu'n ni'amîñ
K19/9	Bu müferriḥ mevzi'e Nebzî o zât-ı pür-kerem Eyledi târîhi gibi vaz'-ı miḥrâb-ı İlâh	Kt18/13	O mîr-i bî-naẓîr u hüşyâr u 'âkıbet-endîş Müdebbir 'ârif ü zü'l ibtişâr u 'âkil ü dâna
K22/11	Şalıncağda şalındıçça o meh-pâre güzeller dir Hilâl olmuş melâlinde hele baḳuñ meh-ı tâbân	Kt19/29	O zâ'id nâkışı cebr eyler-ise Tamâm olur iki târîḥ hâzâh
K26/17	Yakıyor âteş-i hicri ile sînem o şanem Niçe tâḳat getürem şâhra-ı şammâ degilim	Mş1/7	Urdı Zü'l-karneyni karn ile o sevr-i bî-amân Oldı cevrenden ḥamelveş niçe dil-şîr pehlivan
K27/18	Cümleden kat'-ı naẓar şîr gibi ḥamle idüp Hele o kelb raḳîbe didirirdim ṭumuzum	Mş2/58	Boğıla ḥalk-ı sūrâḥî dem ü kulḳul mı kâla Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülḳul mı kâla

Ms3/8	Görüp rüyuñ civānā 'aşık oldum mübtelāyım ben O tār-ı zülf-ile merbüt-ı zencir-i belāyım ben	G105/5	O deñlü girye kıldım haşretiñle Akan bu demde demdir nem değıldir
Mü2/3	Hayf o lebi şirine ki Ferhādını bilmez Her demde tecähül	G158/8	Murādım eyledim bi'l-cümle hāşıl istilāmından O deñlü cām ile bezm içre itdim çün Cem istinās
N18/3	Olmasaydı ger o rüy-ı dil-keş üzre fülfulün Sine-i pür-yārede dāğ-ı derün olmaz idi	K25/13	O deñlü mahrem iken saña Nebzī Bu dem redd eylemek lāyık mı bilmen
N20/2	Bir ruħı gün yüzi māhın dil-figāri olmuşum Hāk-i pāyında o şahın bir gubāri olmuşum		o fettān gamze [1] Sevgilinin aşıkları birbirine düşüren ve kargaşa çıkaran fitneci bakışı.
N33/4	Bezm-i 'aşkıñda şehā bendeñi hicrāna şalup O raķibi mey-i vaşlın-ile ser-hoş idesin	G370/13	O fettān gamzelerdir fitneye bā'is bu 'ālemde ran tır-i müjeñdir sinesinden Nebzī nālāni
N38/7	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādūlar baña Tır-i müjgān yağdınrlar üstüme bārān gibi		o kadar [2] O derece, o miktar. Fazla, çok.
N40/1	O şehin işigi toprağına düşdün a gönül Şanasın Huld u Na'im bāğına düşdün a gönül	G211/5	O kadar kan akıdupdur şeb-i firkatde gözüm Eseri kalmadı çeşmimde bugün eşk ü demin
N48/4	Toy madım bādede olan dada Ya o muğ-peççede lu'b u lehve	G328/8	Korķarım 'ālemi garķ-āb ide ey serv-i nihāl O kadar dökdü yine diledelerim şu bu gice
Tc2//26	Terk itdi beni göz göre meyl itdi raķibe Hayfā ki hebā oldı o kelb ile şavaşlar		o kim [1] O ki, o kimse, her kim ki.
Tc2/26	Ben gamda olam şām u şeher dehr-i fenāda Ağyār ile dem dem o güzel zevķ u şafāda	Tc2/46	Yaklaşma şakın ol gözi şehhāra eyā dil Dānādır o kim dūr ola ol āfet-i cāna
Tc1/12	okuyanlar okışun luş u mürüvvet eylesün o pelide ba'dehü anlar da la'net eylesün		ocağ [1] Ateş yakılan yer. Ev, yuva.
Tc2/7	Soldırup o gül budağın kara toprağ eyleyüp Bu dil-i na-şadı bülbül gibi nālān eyledi	G253/4	Āsitān-ı dil-berimde hāk olup kaldım velī Ne il ü ocağ başında ya ne ki yabandayım
	o cā [1] O yer, ora.		Od [4] Aşk ateşi, aşk tutkusu, ateş.
Kt6/21	Maķām-ı ġāziyān u hem şehidāndır o cā zira Mu'ādildir o hısn-ı dil-nişin ma'nide Bağdāda	G38/15	Gönülde gözde başda od şu toprak Budur ehl-i hevāyāna 'alāmet
	o daħı [1] O bile.	G105/16	Yaraşmaz loķma-ı tūtī çü zāğa Oda lāyık münāsib hem degildir
K35/11	Kabül itdi o daħı naķl-i bi'l-beyt eyledi ol dem Duħül itdikde fi'l-hāl oldı huḅlā ol perī-simā	G300/6	Tañ mı virsem çār 'unşurdan haber ma'nide ben Dilde od serde hevā destimde hāk çeşmimde şu
	o dem [4] O zaman, o vakit.	K27/9	Şu gibi dosta revānım velī bigāneye od Ser-i ağyāra kızıl yıl kadem-i yāre tozum
G86/1	Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer Raķib defter-i 'ömrini reşk eliyle dürer		oda yan- [2] Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak, harap olmak.
G393/6	Nümüne oldı güyā oldı bir gün rüz-ı Maḅşerden O dem kim 'ıydgehdde ol kıyāmet-ķad hırām itdi	G72/5	Boyandı kana yandı oda zira Olur süzişle 'anberden telezzüz
Mş2/2	Çü ezel rūḅa 'adem ülkesi evtān oldı Ne hoş idi ki o dem başına sulḫān oldı	G100/2	Beni yakdı seniñ nārniñ eyā nūr Ser-ā-pā cism-i zārım oda yanur
Tc1/42	Muğ-peçe sākī gelüp 'arz eyledi būs u kenār Şundi destime o dem cām-ı şarāb-ı hoş-güvār		oğlan [3] Erkek çocuk, genç, delikanlı.
	o deñlü [3] O ölçüde, o kadar.	G167/4	Dün şabādan nev-ḅaber aldım dil-i şeydā için Yār eşiginde yetim oğlan gibi ağlar imiş

Kt17/14	Hudā virdi niçe evlād kāmunuñ ‘ömri var olsun Toğurdi bir güzel oğlan bu demde yine madamā	G329/7	Yoluñda oğ gibi toğrı iken ben Nedendir yayveş kaddim hamāde
Kt17/15	Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tādır Beşer endāmdir illā şanem-şüret perī-sīmā		oğı- [7] Okumak, talim etmek, öğrenmek.
	oğul [2] Erkek çocuk, genç, delikanlı.	G82/7	Oğıdım yazılı Kānūn u Şifāda şanemā Hükemā la ‘līni derd-i dile merhem kōdılar
Tkb2/18	Nāfeniñ kanın kūrutdı la ‘le gör yutdurdı kan Çoğ görür babaya oğlın oğlın babasını	G84/3	Oğıyup yazmağ ile ‘ālim ola mı nā-dān Men ‘aref nüktesi ne ‘āride di dānādır
Tkb2/18	Nāfeniñ kanın kūrutdı la ‘le gör yutdurdı kan Çoğ görür babaya oğlın oğlına babasını	G167/11	Oğıdım İncil-i ‘aşkı kim şanem-şüretlere Yoğ imiş mihr ü vefā cevri ü cefā hemvār imiş
	oğ [13] Ok. Sevgilinin kirpiği, yan bakışı.	Kt17/20	Biri tārih-i Hicret birisi Mīlād-ı ‘İsādır Oğısınlar görüp uşa budur ol beyt-i pūr-ma ‘nā
G3/10	Siper-i āhen imiş sīne-i Nebzī dīrler Kaşı yā tecrībe kıl oğlın gönder o yaña	Tr1/11	oğyanlar oğısın lutf u mürüvvet eylesün o pelīde ba ‘dehü anlar da la ‘net eylesün
G7/7	Geçdigiy çün oğları sīnem delüp eglenmeden Ol kaşı yā egridir toğrulmadı hālā baña	Ms1/16	Der-i devlet perinde ser komuşdur niçe eşbehler İşitdim işbu mazmūni oğur gökde ferīstehler
G116/3	Kirpiğin oğlar gibi hem dağı yadır kaşın Sīnemi mecrūh iden ğamze-i neşter budur	Ms140	Kılup dergāh-ı Rabbü’l-‘izzete ‘aciz ü niyāz izhār Oturmuş ğuşe-i vahdetde bu beyti oğur tekrār
G147/5	Her biri demrenlü oğdur ta ‘n u tešnī ‘-i rakīb Şanma toğundukça kanlu bağrımı baş eylemez		oğla-[1] Oklamak.
G202/6	Kāfda ‘Ankā olursa sīnesin eyler şikāf Kirpiğin gibi bir oğ kaşın gibi bir yay yok	G107/5	O hūki oğlamışsın tīr-i ğamzeñle velī bilmez Sü ‘āl idenlere dir bilmezem zağmım neremgendir
G202/9	Bü ‘Alīye oğdır zazıglen ebced-h‘ān ider Hağ budur kim ğamze-i sehħāriña hem-tāy yok		oku- [2]
G231/4	Ġamze-i fettāniña sāhir didimse hağ didim Ya didimse kaşına oğ gibi toğru söyledim		1. Anmak, yad etmek.
G332/2	Zikr-i dil dildārdır dil tāridir dağlar-ile Şan fezā-yı sīne bir gülzārdır oğlar-ile	G104/3	Dīde-i mestāneñe nergis begim taħsīn oğur Kadd-i bālāña dağı reşk ile ‘ar ‘ar imrenür
K24/37	Çarħın sitemlü oğına karşı Eyle bir ur u ol ez-meşāhir		2. Dua etmek, sure okumak.
Mş1/3	Pütedir hağ yaydır kavı-ı kuzah oğ kehkeşān Şarğ u ğarba hüküm idüp olsañ Ferīdün-ı cihān	K2/32	Ārzü idüp vişāliñ ‘ālemü’l-ğaybdan begim Süre-i Fecr ile Fethi oğurum şubh u mesā
Tr/14	ol geñiz puştuñ kepāze mi göti bilmem ‘aceb tarp geçer oğ gibi tırmaz ince şikler bī-ta ‘ab		oğun-[1] Okunmak, söylenmek.
Mu2/23	Kim şihāb oğın atar kavı-ı kuzahla der-kemīn Āħiri dūnyā-yı dūnuñ çün fenā imiş dirīğ	G250/10	Anıñçün Nebziyā ol kāküli leylāya dil virdim Oğınsun yürisün Mecnūnveş dillerde destānım
G351/1	Dil-i şeydāya geldikçe oğlın dir Beni men ‘ itme zāhid nūş-ı meyden		oğ at- [1] Oku belirlenen hedefe doğru fırlatmak.
	oğ gibi toğrı [2] İstikamet sahibi olmak, yoldan sapmamak.	Tr2/22	İtma gönül sīneñ aña karşı hedefveş Her dem ki atar oğlını ol ya gibi kaşlar
G324/5	Yolunda oğ gibi toğrı iken o kaşı yayın ben Cefā vü cevri ile kaddim eger āheste āheste		okuyan [1] Okuyan kimseler.
		Tr1/11	okuyanlar oğısın lutf u mürüvvet eylesün o pelīde ba ‘dehü anlar da la ‘net eylesün
			ol [9]" O" işaret sıfatı.

- G276/3 **Ol** iki ŧeh-bāz çeŧmiñden halāŧa çāre yođ Murđ-ı dil çün kākül-i ŧeb-gūnuñ itdi āŧiyān
- G284/9 Te'ennī ŧzre **ol** va 'd-i viŧāl eylerse **ol** hūnī 'Acül olup dime Nebzī hemīn olsun hemān olsun
- G284/9 Te'ennī ŧzre **ol** va 'd-i viŧāl eylerse **ol** hūnī 'Acül olup dime Nebzī hemīn olsun hemān olsun
- K2/48 Yoğsa kim vaŧf idebile hađđ-ı vaŧf ile seni Çün ki vaŧŧāfiñ ola bi'z-zāt **ol** zātü'l-'alā
- K2/15 Haŧr ola yevmü't-Teđābün ŧaff-ı dehrīlerde **ol** K'itdi Tahrim kendüye yevmü'l-Ķıyāmet **ol** liķā
- G213/7 Göz açurmaz güle nergis zehī küstāhdır **ol** ŧanuram görmedi **ol** dīde-i ŧehlāñi seniñ
- G219/6 Nedir **ol** perveriŧ anda ya o ğilmāne-reviŧ Yüzi cennet özi hem-sāye-i havrā mıdır **ol**
- G338/2 Ğamze-i ser-tiziñ oldu tīđ-ı bürrān var ise Sīne-i pür-yāredir **ol** tīđa ħalkān var ise
- Mŧ2/30 Niçe cān çāk idüben sīneyi dağ eylediler **Ol** olur her niçe kim Hağret-i Ħađ eyle diler
ol [35 J] "O" iŧaret adılı (zamiri).
- Mu26/1 **Ol** ne ism oldu ki anda derc olundu niŧf-ı māh **Ol** ne cism oldu ki anda ħarc olundu küll-i māh
- Mu26/2 **Ol** ne ism oldu ki anda derc olundu niŧf-ı māh **Ol** ne cism oldu ki anda ħarc olundu küll-i māh
- G38/8 Hidāyet eyleye Allāh-ı Hādī İden azmıŧlara **oldur** hidāyet
- G71/2 Ey gönül 'ālemdede ben ancağ ŧanurdum cān lezīz Sehv imiŧ **ol** ŧimdi bildim vuŧlat-ı cānān lezīz
- G113/1 **Oldur** dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar Her demde gözüm yaŧı gibi mağv ola anlar
- G142/9 Rāh-ı 'aŧka kim giderse resm-i 'aŧkı bilsün **ol** Cān virüp baŧ oynamāđdır yolımız erkānımız
- G186/10 Yuf saña ey ğam-zede Nebzī ŧanursın ğam-zidā Ğamze-i ğammāzi kim **oldur** çü cevherdār tīđ
- G191/6 Ħoŧ muŧāhibdi baña hicriñ deminde dūd-ı āh Āh kim **ol** dađı tırmaz bir nefes yanımda yođ
- G223/9 Ne ħadar Nebziye misāl degilse dağı **ol** Terk idüp mihrini ğayrıya temeyyül müŧkil
- G225/7 Reh-i 'aŧk iäre gir seyr eyle kim bir cādde yoldur **ol** Tarīđ-ı müŧakīmi unudup gel olma ad lel gel
- G276/9 Sen çekersin cevriñi **ol** ider ađyāra vefā Nebziyā yanında bir ŧu celb iden desti ŧıyan
- G314/6 Benimçün ħanlar ađlarlar bu iki çeŧm-i pür-hūnum **Ol** iki nergisiñ yādıyla feryād eylesem her-ğāh
- G352/11 Nazīri Yūsuf-ı Ken'ān dir isem **ol** dađı geçmiş Muħāldir ħāl ü istiķbāle zirā nefy ider mālā
- G372/6 Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-ħāl eglenmez Ğam ammā cāy-ĝir oldu 'aceb **ol** dağı gitmez mi
- G378/8 Sü'al itdim o māhi didi Cibrīl Melāhat evcinin **oldur** Sühāsi
- K4/12 Bedende cāme-i fāħir gibidir gerçi kim bu rüh Velikin 'āriyetdir **ol** olursın soñ ucı 'uryān
- Tr2/37 Bā-ħuŧuŧ **ol** faħr-i kevneyn Resül-i Kibriyā Ħoŧ bilürsin **ol** dağı tutdı beķā semtine yol
- G384/9 Perī-ruhsārdır gerçi velī merdüm siriŧt **ol** Raķib-i dīve yüz virmez ferīŧe-ħüya söz var mı
- G219/5 Nedir **ol** perveriŧ anda ya o ğilmāne-reviŧ Yüzi cennet özi hem-sāye-i havrā mıdır **ol**
- G273/9 Nebziyā çevgān-ı 'aŧkı **ol** çalar ancağ hemān Yār küyunda seri tōbını ğaltān eyleyen
- K2/16 Haŧr ola yevmü't-Teđābün ŧaff-ı dehrīlerde **ol** K'itdi Tahrim kendüye yevmü'l-Ķıyāmet **ol** liķā
- K8/31 Geçdi serir ŧzre bugün **ol** ŧimdi odur taht ile muħtār
- K18/6 Ağıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pāki **ol** kerem-kāni Kim **oldur** keħudā-yı āŧaf **ol** zāt-ı ŧerif a'lā
- K24/17 Maķbül bende **oldur** cihānda Olmaya herĝiz kevneyne nāzır
- K27/26 Ne revādir ki birāder ħazasın rāhıma çāh Sañadır **ol** yine ħaz bārī büyükçe omuzum
- Kt1/11 ŧefā'at-çün yaratdı çün seni **ol** Ħālīđ-ı bī-çün ŧefā'at it unutma Nebziyi yā ħayra ħalki'llāh
- Kt3/5 Resülü'llāhıñ **ol** evvel çü taŧdīđ itdi mi' rācın Bu ümmetde laķab oldu aña anuñ için ŧiddīđ
- Kt6/5 Dağı ħāmī-i dīn **oldur** ğuzāta hem mu'īn **oldur** İmāmu'l-müslimīn **oldur** odur niŧin-i seccāde
- Kt6/5 Dağı ħāmī-i dīn **oldur** ğuzāta hem mu'īn **oldur** İmāmu'l-müslimīn **oldur** odur niŧin-i seccāde
- Kt6/6 Dağı ħāmī-i dīn **oldur** ğuzāta hem mu'īn **oldur** İmāmu'l-müslimīn **oldur** odur niŧin-i seccāde
- Mŧ2/21 Bu cihānda **ol** olur ğuŧŧadan āzād ancağ Ğam-ı ferdā yemeyüp ŧükri ide zād ancağ
- Mŧ2/49 Pes **ol** efkārı koyup istediğim ola dime Didiđiñ olmayıcağ bārī yüri ğuŧŧa yime

Mh1/22	Ne deñlü müdbir olsa mazhar-ı luftuñ olur maqbül Siyeh hâke nigâh itseñ olur iksîr-i a'zam ol	G24/1	Gül-i bî-hârdır ol 'arız-ı hûb Yağud bir lâledir rengîñ ü merğûb
Mh4/9	Zannım oldur hicr-ile olmam muqarrer lâ-cerem El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i hûrum el-amân	G25/4	Zebânñ bülbül-i güyâdır ey şîrîn-mağâl ammâ Velîkin nâ-şükûfte ğonca-ı pür-ğuncdur ol leb
Mr2/12	Hilâfım yok kelâmımda begim şıdkıma Haq 'âlim Kim oldur a'lemu mâ fi'z-zamîr dânen-de-i ezhân ol [389] "O" işaret sıfatı.	G25/10	Karañudur gözime rüz-ı rûşen rüz-ı hicriñde Münevverdir şeb-i vaşlıñda şâhâ ol karañu şeb
B6/1	Eyleyüp sell-i süyûf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol ğamzesi cellâd elinden el-amân	G25/11	Komaz rû-mâl idem ol âsitân-ı râstâna ben Rağîb-i rû-siyehdendir benim bu çekdiğim ğam heb
B6/2	Eyleyüp sell-i süyûf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol ğamzesi cellâd elinden el-amân	G25/13	Recâ-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî ol perî-rûdan Dimedi lâ ne'am kaldı müzebzeb ol melek-meşreb
Mu16/1	Şoran ismin görüp ol hür-simânñ müsemmasın Bulur cem'itse siniñ ismini hânñ müsemmasın	G25/14	Recâ-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî ol perî-rûdan Dimedi lâ ne'am kaldı müzebzeb ol melek-meşreb
Mu19/1	Muhibb-i şadıkımdır ol meveddet şâhibi dil-ber Müsemması gibi ismi vedâdı kalb ile azhar	G26/11	Komaz rû-mâl idem ol âsitâna Rağîb-i kelbdendir çekdiğim heb
Mu21/1	Sü'al it didi dil nâmından ol serv-i hürâmânñ Şoricağ şormuşum la'lin hemân dem kaldı ağızımda	G27/7	Ol rağîbi hoş ki atmışsın çahîm-i hicriñe Didi ben hâki görüp yâ leytenî küntü türâb
Mu24/1	Görmege kâni'iken hafta bir ol mâh-ı nevi Velî ber-'aks olup ismi gibi oldu senevî	G28/15	Şudur insânñ aşlı gerçi ol şu Çıkar min-beyni şulbin ve't-terâ'ib
Mu28/1	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luftuñ mükemmel iki pul virgil baña	G32/2	İrsin rüz-ı vaşla bil bilâ-reyb Şabâha ire ol dem kim şeb-i şeyb
G2/9	Câm-ı Cemle nüş idüp şahbâyı ğamdan ol berî Lâ'ubâlî ol ki birdir bil ki fakr ile ğnâ	G35/4	İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-ğüher Serdlik ider ol sîm-ber eyler sözüm her demde seb
G7/8	Geçdiğiy çün okları sînem delüp eglenmeden Ol kaşı yâ egridir toğrulmadı hâlâ baña	G37/13	İşiginde Nebziyâ hâk olduñ ol 'İsî-demiñ Zinde-i câvid virdi saña Vehhâb-ı hayât
G7/10	Âl ile şayd eylemişken Nebziyâ murg-ı dili Bir nigâh itmez yine ol gözleri ala baña	G40/1	Sînemde açup şerha yine ol sehî-kâmet Üstünde kodı hâl-i ruñı dağ-ı sa'âdet
G8/5	Göricek lâşe-i murdârını ol nâ-merdiñ Birbirin eyledi vesvâs ile hannâs 'ezâ	G45/7	Çün didi el-fakru fağrî ol Resül-i müctebâ Meskenet kıl yürî olma bâde-i ğafletle mest
G12/4	Şalınur ağıyar ile gördüm velîkin maşadı 'Arz kılmağ kaddini ol kâmeti dil-cü saña	G47/2	İrer bu sîneme tîr-i havâdis Velî ol kaşı yadır aña bâ'is
G19/7	Rüyuñdaki ol hâlîñ Hindü-peçeye beñzer Rûm içre zuhûr itmiş bir dâne degil mi yâ	G47/6	Eküp sînemde toğm-ı cevri ü zulmı Benim ol nâzenînim oldur hâris
G20/5	Hâlîni görsün bakup ol şûha beyne'l-hâcibeyn Görmeyen şahn-ı felekde kuşb ü hağt-ı istivâ	G47/7	Gelürse hâtra ol mü-miyânñ Değâyıkda begim artar mebahîş
G20/8	Bâğ-ı hüsñünde dil-i zârım hezâr-destândır Ol sebebdendir ki dirler bülbül-i şeydâ aña	G51/7	Nedir ey ğonca-fem nîm-i nigehe ol tebensümler Gül-i ra'nâya güyâ nisbet idüp gösterirsin ğanc
G20/10	Sâye-i serv-i büleñdin düşeriz ayağına Ol ser-âmed kadde var üftâde olma Nebziyâ	G51/9	Bi-hamdi'llâh kim sükr olsun ol Hâllâk ü Mevlâya Ne deñlü pîr isem Nebzî efendim bir civândır ğaç
G23/1	Yine ol nâzenîniñ pîşesi cevri ü cefâdır hep Baña nisbet velî ağıyarına mihr ü vefâdır hep	G52/2	Ne hoş şubh ile gülşende teferrüc Bihişt emsâli ol kende teferrüc
		G52/4	O lâlâ siyyemâ yanîca bile Kıla ol yâr-ı gül-hânde teferrüc

- G55/5 Bezmiñe bilmem niçe eyler cerā'et **ol** raķīb
Ey şabīhu'l-vech ol nā-şüste ol rüyı kabīh
- G55/6 Bezmiñe bilmem niçe eyler cerā'et ol raķīb
Ey şabīhu'l-vech **ol** nā-şüste ol rüyı kabīh
- G55/6 Bezmiñe bilmem niçe eyler cerā'et ol raķīb
Ey şabīhu'l-vech ol nā-şüste **ol** rüyı kabīh
- G55/9 **Ol** şanem kıldı çelīpā cevr ile Nebzī seni
Deyr-i 'ālemde disünler nāmıña 'abdū'l-Mesīh
- G57/2 Elf-ķaddiñ hasretiyle sīneme çekdim şeraħ
Ol şeraħla artdı ħalbinde feraħ üzre feraħ
- G59/10 Ğam-ı dünyā-yı denī başıña üşmüş Nebzī
Şanurum **ol** zen-i mekkāre olupsin menkūh
- G60/17 **Ol** büt-i tersāyı Nebzī kim göre
Dir muħaķķaķ hāzihī bedrūn yelūh
- G61/6 'İydgehde gördi hem-sersin benimle serverā
Başına teng oldı anuñ anda **ol** cāy-ı ferāh
- G63/9 **Ol** dehān-ı tengine dil vireli ey la'l-i leb
Ķan döker çeşmim dem-ā-dem olmadım hīç dil-
güşād
- G68/1 Gerden-i cāna taķup **ol** zūlf-i pür-çīniñ kemend
Ħabs idüp çāh-ı zekanda kıldı yirin kayd u bend
- G69/9 Zerrīn ħadeħdir **ol** nāf-ı şāfi
La'līndir leb sīmīn sā'id
- G71/6 Her kaçan gelse ħayālin çeşmime 'izzet ider
Merdüm-i mün'imdir **ol** aña gelür mihmān lezīz
- G73/1 'Ālemi kılan mücellā **ol** meh-i enver midir
Yoħsa ol burc-ı melāħat üzre sa'd aħter midir
- G73/2 'Ālemi kılan mücellā ol meh-i enver midir
Yoħsa **ol** burc-ı melāħat üzre sa'd aħter midir
- G73/10 Her sözi ħand u nebāt yā ħatre-i āb-ı ħayat
Ağzı **ol** ħūrī şıfatlu çeşme-i Kevser midir
- G73/12 Bir nıgehde sīnemi pür-yāre kıldı gözleri
Bilmem **ol** ebrū-kemāniñ ħamzesi nişter midir
- G74/2 Yine meyl itdi dil bir nev-civāna kim ser-āmeddir
Şarıлмақ **ol** semen-sīmāya bir kez 'ömr-i sermeddir
- G74/13 **Ol** a'lā dil-berin vaşfin işidüp Nebzī kemterden
Şorarsañ nām-ı nāmīsın benim cānım
Muħammeddir
- G78/7 Görün **ol** ħamzesi fettān ne 'aceb āfet olur
Ser-i rāħındaki 'uşşāķıñı pā-māl ideyor
- G82/1 O ruħ-ı ālīña kim ħālīni **ol** dem ħodılar
Dil-i pür-şürıma dāğ-ı ħamı hem-dem ħodılar
- G84/11 Nazar itmezse n'ola ħāk-i rehine **ol** şūh
Yoğ aña ħüsn ile hem-tā şeh-i istiğnādır
- G84/13 Yapışup destine Nebzī ħuluñ **ol** pūşt ü penāh
Pāy-māl eyleme cānā anı ger ednādır
- G91/7 Nihāl-i tāzedir **ol** ħadd-i dil-cū
Virir her demde nev-bāve yimişler
- G91/13 Hünermend naħl-benddir Nebziyā **ol**
Ki bir ağaçda dürlü mīve işler
- G94/2 Feryādı diliñ söyleyeyin mi neye beñzer
Ney-zen dedeniñ üflediği **ol** neye beñzer
- G94/3 Keyfiyyet-i la'liñ begim **ol** rütbedir kim
Mey-ħānede nūş eyledigim şol meye beñzer
- G98/8 Şikāyet itme ey dil tāli'inden çarħ-ı keĵ-revden
Seni mecnūn u şeydā eyleyen **ol** şaçı leylādır
- G99/5 Bilmezem meyl eylemişsin **ol** raķīb-i nā-kese
Şehd gelmez her megesden her şecer virmez semer
- G101/3 Gördüğümce **ol** hilāl-ebriyi ħiryān oldığım
Kim budur aşlı görünse māh-ı nev bārān olur
- G104/6 Sīne-i sīmīniñi çāk-i ħirībāndan görüp
Āferīn eyler ħamu **ol** sīm-tenler imrenür
- G107/4 Raķibiñ ħaddi zaķķūm ağacıdır ka'r-ı düzeħde
Seniñ **ol** ħāmet-i serviñ begim bāğ-ı İremdendir
- G108/1 Āl idüp diller alan **ol** gözleri ala mıdır
Bülbüli nālān iden ol ħonca-ı ħamrā mıdır
- G108/2 Āl idüp diller alan ol gözleri ala mıdır
Bülbüli nālān iden **ol** ħonca-ı ħamrā mıdır
- G108/3 Dāğ uran sīneñde ey dil **ol** beñi fülful midir
Bend iden 'aşķa seni ol zūlf-i 'anber-sā mıdır
- G108/4 Dāğ uran sīneñde ey dil ol beñi fülful midir
Bend iden 'aşķa seni **ol** zūlf-i 'anber-sā mıdır
- G111/2 Cemāliñ dil-berā bāğ-ı Na'imdir
Bu dil **ol** bāğda bülbülveş muķimdir
- G111/7 Dilā **ol** ħamzesi tıĝın elinden
Yanık baĝrım benim dilim dilimdir
- G117/5 İrgürünce **ol** raķīb-i bed-fi'āli vuşlata
Bil saña ey dil irişmek rütbe-i evlādadır
- G117/9 Āh u efgāniñ şaķın işitmesün **ol** māh-rū
İncinür Nebzī efendim sevdiğim beg-zādedir
- G120/10 Gözime karşı raķībe em ider la'l-i lebi
Dimez **ol** ħasta-diliñ ħātr-ı bīmāri ħalur
- G126/1 Yüzün mihrine ey meh **ol** siyeh kakül olupdur ebr
Verāsından velī 'uşşāķ olurlar müfteris çün bebr

- G130/1 Dilim büryân iden **ol** zîb-bağş-ı bezm-i rindândır
Sirişkim eyleyen la'l-i müzâb **ol** dürr-i dendândır
- G130/2 Dilim büryân iden **ol** zîb-bağş-ı bezm-i rindândır
Sirişkim eyleyen la'l-i müzâb **ol** dürr-i dendândır
- G132/2 Şehâ zâtûn cihân içre şeh-i hûbân bir şehdir
Saña kim **ol** bölükden ser-fürü itmezse esfehdir
- G136/3 Çok temennâ eyledim ben **ol** dehân-ı tengden
Söz geçüp aña velîkin keşf-i esrâr eylemez
- G139/6 Olmadı bunca 'azâyimlerle rabt-ı kalb-i dost
Ol perîye hayf te'sîr itmedi teşhîrimiz
- G141/5 Nâz ider nâzendedir gâyet dilâ **ol** nâzenîn
İtleriñle hem-nefes olsam disem bir dem kômaz
- G141/8 Gördi la'li zahm-ı tîrin sîne-i pür-yarede
Ol tabîb-i bî-rahim raħm eyleyüp merhem kômaz
- G144/14 İşidildi Nebziyâ aħbâr-ı vaşl evfâhdan
Rû-be-rû olup 'aceb **ol** şâhdan işidemiz
- G145/10 Ayağın öpmek ister sâkıyâ bu Nebzî-i aħkar
Anı **ol** devlet-i 'uzmâya irgür dime el virmez
- G146/1 Meded düşdüm ayağa **ol** kâdi şimşâd el virmez
Çıkarsam yeryüzünden göklere feryâd el virmez
- G148/3 Zülfî bir ħabl-i metîndir **ol** nigârîñ şüfiyâ
Sıdık ile tûtanları Allâh güm-râh eylemez
- G150/8 'Arız-ı sîmîni üzre zülfî püş olsa ne tañ
Var mıdır bir genc-i bî-renc kim ola **ol** mârsız
- G150/10 Sâkı-i devrân elinden bir ayağ almag için
Terk-i 'ırz it bî-ĥayâ **ol** Nebziyâ hem 'ârsız
- G156/6 Zehr ola şimdi hele içsün ĥuzûruñda müdâm
Kâfir-i bi-dîn ü millet **ol** raķîb-i martalus
- G159/2 Bir ejderdir şaçın kim gene-i ĥüsnüñde tılısm olmuş
Yüzün tâ sîndir **ol** ebrûlar anda iki bism olmuş
- G159/3 Ğazâlân-ı sevâd-ı Ğîniñ oldı 'aynı **ol** dîde
Beyâz-ı Rûm içinde aña ammâ çeşm ism olmuş
- G160/6 Ğamzeler urmuş hezârân sîne-i pür-yäreye
Her ne itdiyse aña **ol** çeşm-i bādâm eylemiş
- G162/8 Bu bâğın servi yâ bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir **ol** dil-rübâ kâmet nedir yâ **ol** ruĥ-ı dil-keş
- G162/8 Bu bâğın servi yâ bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir **ol** dil-rübâ kâmet nedir yâ **ol** ruĥ-ı dil-keş
- G164/8 Yandırır bir gün seni âhım şihâbı ey raķîb
Ol melek yanında gel İblisveş turma siviş
- G165/2 'Âleme kay-ı belâyı yağduran gerdün imiş
Ol belâ kayıyla âğeste dil-i maħzûn imiş
- G165/17 Nebziyi mecnûn iden **ol** şaçı leylânın daĥı
Ağzı mîm ü zülfî cîm ü kaşı iki nûn imiş
- G170/1 Ĥüccet-i kâti'dır **ol** ebrû-yı ĝarrâ hem-çü naş
Ĥüsnüñ inkâr idemez pes 'âm u ĥâş u ger eĥaş
- G171/12 Taħammül ide mi bu ĥâle âdem
Nedir **ol** ĥâl-i yek-tâ kâdr-i ĥımmâş
- G173/8 Taħammül eyleyüp âzârına aĝyâr-ı ĥârîñ dil
Çü bülbül istemez **ol** ĝonca-leb gül-femden istiĥlâş
- G173/10 Varup kendü ayağınla tutulduñ dâm-ı tezvîre
Ne mümkün Nebziyâ **ol** perçem-i pür-ĥamdan
istiĥlâş
- G176/7 Ta'allüm eylemiş ĝamzeñden **ol** kara şaçın sihri
Meseldir mâr kejdümden ider dirler sem istiķrâz
- G181/1 Kalb-i saĥtı **ol** raķîbiñ seng-i mermerden ĝalîz
'Âşıkâ bî-raħm u şefkat şâĥ-ı bî-berden ĝalîz
- G181/6 Tab'-ı murdârı tabî'atde ĝil-i nâ-pâkdir
Tîneti **ol** bed-siriştin necs-i aşfardan ĝalîz
- G182/12 Gülşen-i 'aşk içre ĥavf idüp raķîb-i ĥardan
Kesme ey bülbül şaçın **ol** ĝonca-ı terden tãma'
- G183/14 Ĥaĥt u ĥaddinden sũ'âl itdikde dil
Didi Rûĥü'l-ĥuds bu mihr **ol** şũ'â'
- G191/13 Cân dilermiş Nebziyâ **ol** rûĥ-ı sâni vaşlma
Derd-i hicriyle helâk oldum benim cânım da yok
- G192/5 Kaldı **ol** ve'l-leylde ben ĥatm-i Ĥur'ân eyledim
Gerçi Mecnûn ile olmuşduĥ ezelden hem-sebaķ
- G193/16 Kaşların resmin görüp yapmış şehâ
Ol mühendis yapı için Kisrâya tãķ
- G195/8 Daĥı nev-reste iken 'âleme âşüb oldı
Görünüz **ol** gözi cãdüyı ne fettân olacaķ
- G195/9 Göricek **ol** şanemi ser-be-ķadem kim cãdır
Ten-i bî-cânıma Nebzî didim **ol** cãn olacaķ
- G195/10 Göricek **ol** şanemi ser-be-ķadem kim cãdır
Ten-i bî-cânıma Nebzî didim **ol** cãn olacaķ
- G198/4 Nazarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm
Kim dir **ol** turra-ı müşĝiniñe kim şanesi yok
- G198/8 Yine ĥapîñdan ırağ olalı üftâde gezer
Beñzer **ol** merd-i ĝaribe turacaķ ĥãnesi yok
- G199/11 Virir **ol** âfet-i devrân yile 'aşıklarını
Sözimiz gerçege çıkamaz ise ger biz yalanıķ
- G201/10 Görüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı merĝübı
Heme beñzetdiler **ol** ĝoncaya kim ola beş yapraķ

- G205/5 Koparan fitneler **ol** ğamze-i dil-düzdur evvel
O ħünî çeşmdir 'âlemde hem kan eyleyenden ilk
- G209/10 Karîb itmez beni **ol** âsitâna
Raķîb-i rû-siyeh **ol** ħük-i nâ-pâk
- G209/10 Karîb itmez beni **ol** âsitâna
Raķîb-i rû-siyeh **ol** ħük-i nâ-pâk
- G211/4 Seni aġyâr ile dün ġüŖe-i ġülŖende ġörüp
Didim olmuş ġüzeri ħâr ile **ol** ġonca-femiñ
- G212/1 Neyler **ol** aġyâr elinde dâmen-i pâkiñ seniñ
Yiri yokdur dâmeninde ħâr u ħaşâkiñ seniñ
- G213/1 ġöre mi dîde 'aceb **ol** ruġ-ı zîbâni seniñ
İde mi 'âlem-i vuŖlatda temâŖâni seniñ
- G213/8 ġöz açuramaz ġüle nergis zehî küstâġdır **ol**
Ŗanuram ġörmedi **ol** dîde-i Ŗehlâni seniñ
- G214/4 'AŖıka yaklaŖmamanıñ aŖlı ne
Yoġsa pend ider mi **ol** âneñ seniñ
- G214/6 BoŖlamazsın der-peyin her rüz u Ŗeb
KardeŖiñ mi **ol** raķîb ya neñ seniñ
- G216/1 'Acabâ ħâlimize raġm idüp **ol** ġonca-femiñ
Bize irŖâd ide mi râġmı küy-ı 'ademiñ
- G217/4 Yine zülf-i ġirih-ġiriñle dilde 'uġdeler oldı
İdüp keŖf-i cemâl **ol** müŖkilâti eyleġil münġhal
- G219/5 Nedir **ol** perveriŖ anda ya o ġılmâne-reviŖ
Yüzi cennet özi hem-sâye-i ħavrâ mıdır **ol**
- G222/1 Ŗafġa-ı ħaddiñdeki **ol** ħaġt-ı sebz ü nokġa ħâl
ġamze-i câdüña cânâ öġredir siġr-i ħelâl
- G224/4 Dâm-ı zülfünden ħalâŖ olmak diler mi murġ-ı dil
Geçmiş **ol** cânında el-ġaġ bâl ile perden degil
- G228/11 Der-peyimde ġöricek **ol** Ŗüġı reŖk ile raķîb
ġaŖy olup olsun dil-i pür-ġaŖy muġber ü verem
- G229/10 ġam-ı ebrûsunı ġördüm egildi Kıbleden yüzüm
Unutdurdu baña **ol** pür-fiten ezġâr u evrâdım
- G229/14 Nigün-ser oldı Tübâ-yı behiŖt bâġ-ı cinân içre
ġörüp **ol** kaddi ŖimŖâdiñ seniñ ey serv-i âzâdım
- G230/12 Kim diye ipsiz baña baġlu iken
Gerdenimde **ol** siyeh perçem benim
- G231/9 **Ol** Ŗabîb-i cân eġer eylese eyler uŖ devâ
Nebziyâ derd-i dilim ben aña kamu söyledim
- G236/3 Ĥâlimi miġdâr-ı mey añlarken **ol** çeŖmi ħumâr
Ŗormaġa bâ 'is n'ola keyfiyyetim kemmiyyetim
- G240/8 Ĥüsnüñ ġüneŖi 'âleme çün pertev urupdur
Ol iki hilâl kaŖıñı bedr aya deġiŖmem
- G244/5 Ruġuñ üzre nedir **ol** ħâl-i esved
Dem-â-dem arturur bu zâr u âġim
- G248/10 Diyemem dostlar raķîb ile ser-encâmım ey Nebzî
Ben **ol** sevdâları bilmem ġam-ı ferdâdan el çekdim
- G250/9 Anıñçün Nebziyâ **ol** kâküli leylâya dil virdim
Oġunsun yürisün MecnûnveŖ dillerde destânım
- G251/10 MurġveŖ pervâz iderken bu dili Ŗayd eylediñ
Dânedir **ol** ħâl-i rû zülfüñ durur dâmım benim
- G252/1 Bugün **ol** muġ-peçe dildarı ġördüm
ġönüller alıcı 'aŖyârı ġördüm
- G252/16 Celâliyle Ŗurup dîvân ġurmuş
Ŗeh olmuş ile **ol** ħünkârı ġördüm
- G256/9 Nebziyâ ġördükde **ol** sultânı lâ illâ didim
Nefy idüp ġayrımı andan Ĥaġkı isbât eyledim
- G259/7 Ayırdı beni firġat **ol** rûġ-ı revânımdan
Mürde tene bir daġı cânım gele mi bilmem
- G262/1 Ol mîm-fem ġaddi elif **ol** ħüsn ü ħulķı lâ-keleâm
Nün itdi âġir ġâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
- G262/1 Ol mîm-fem ġaddi elif **ol** ħüsn ü ħulķı lâ-keleâm
Nün itdi âġir ġâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
- G264/6 Bilürken ehl-i 'aŖkıñ derdini kim aña yok dermân
Ne ġâcet **ol** Ŗeġe mâ-fi'z-zamîrim 'arz-ı ħâl idem
- G264/10 Ŗanur mısın ġürüh-ı 'aŖıġanı başına buyruk
Beni ġat ġat bende çekdi ġör **ol** perçem-i pür-ġam
- G264/12 Ne deñlü cevri iderse eyleyüp mihrini aġyâra
Yine **ol** mâġ-rüya dem-be-dem Ŗevġım olur muġkem
- G266/3 DerdeŖ **ol** zü-derde derdden dâd al
Vâdi-i derde varup düş ey dedem
- G267/1 Ŗehâ **ol** kâkül-i Ŗeb-ġün u Ŗeb-büy
İdüpdür bend Ŗad dil her ser-i müy
- G267/5 Ŗalar **ol** ġamzeler fitne cihâna
Ĥıyâmet ġoparır **ol** ġadd-i dil-cüy
- G267/6 Ŗalar **ol** ġamzeler fitne cihâna
Ĥıyâmet ġoparır **ol** ġadd-i dil-cüy
- G272/2 Dil-i bî-çâre i'raz eylemezken her belâsından
Belâ bu **ol** perî-peyker kaçar ben mübtelâsından
- G272/7 Cefâsı ħadden efzün oldı **ol** ħün-ġvâreniñ ġerçi
Velî inŖâf idüp ifâ ider bir ġün vefâsından
- G278/7 ġonca-ı Ŗad-berġdir ġüyâ ki **ol** nâzîk femi
JâleveŖ ġerdende ammâ ħaġt-ı nev olmuş 'ayân

G278/13	Sen de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş Tîr-i âhîñ göklere gider olup kıddiñ kemân	G304/10	Zulmet-i ğamda 'aceb efkende vü üftâdesin Evc-i rif' atde gel imdi ol meh-i tâbânı sev
G279/4	Zülfî leylîdir seni zâr eyleyen Mecnûnveş Ol lebi şîrîndir ey dil hem dağı Ferhâd iden	G305/6	Şızar âheste âheste gözümden Yaşım ol âteşin ruhsâra karşı
G279/10	Nebzî-i kûr sâyeveş hâk ile yeksân eylemiş Bâĝ-ı hûsn içre seniñ ol kâmetiñ şimşâd iden	G307/6	Bezm-i 'aşka girmeye âdem gerek Ol rakîb-i kelbi koma içeri
G281/1	Nâzenînâ ol rakîb senden himâyet bulmasun Âsitânîndan ıraĝ olsun ri' âyet bulmasun	G309/5	Göricek ol muĝ-peçe ref'târını mey-hânede Yandı yakıldı kilisâ içre derder derdere
G284/9	Te'ennî üzre ol va'd-i vişâl eylerse ol hûnî 'Acül olup dime Nebzî hemîn olsun hemân olsun	G309/5	'Azm-i bezm-i büsitân itdikde ol serv-i revân Söykünüp kaldı temâşasında 'ar'ar 'ar'ara
G284/9	Te'ennî üzre ol va'd-i vişâl eylerse ol hûnî 'Acül olup dime Nebzî hemîn olsun hemân olsun	G309/9	Taşa döndi baĝrım ol sengîn-dile yalvararak Nebziyâ tuş oldu gör haĝkâ ki mermer mermere
G285/2	'Andelîbem gülşen içre başladım efĝâna ben Hâlîmi 'arz idebilmem ol gül-i ħandâna ben	G315/1	Şabâ aĥvâlimi 'arz it yûri var ol ruĥi ale Diĝil hicriñde dönmüşdür vücûdi şanasın nale
G288/8	Harâba vardı dil mülki ser-â-ser Harâmî ĝamzeñ ol ilde gezelden	G315/4	Tutuldu şanmasunlar mâh-ı bî-mihri felek üzre Görüp ol mehveşi hacletle girdi bir siyeh şâle
G294/12	Dilâ bülbül gibi feryâd idersin Cevâb aldıñ mı ol ĝonca-femiñden	G315/12	Deger nisbet olunsa büsbütün bir mülk-i Hindüstân Söz olmaz bî-bedeldir sevdiğim ħaddiñde ol hâle
G295/3	Uş devâ'-ı derd durur ol derde em Derde em um var ol derden der-ân	G318/7	Ne ĝam şaldıysa ferdâya seni ol sîn ü sevf ile Sen aña baĝmaĝıl ey dil temennâ vü recâ eyle
G295/4	Uş devâ'-ı derd durur ol derde em Derde em um var ol derden der-ân	G322/4	Şaf şaf olmuş baĝlayup el niçe meh-rûlar aña Karşu turmuş ol meh-i tâbâneyi gördüm yine
G295/8	Dil devâ'-ı derd arardı dürda Dâr-ı derde varup ol zâr u devân	G322/14	Nebziyâ bârân-ı eşkiñ lü'lü'-i şehvâr olur Ol şadef-fem dişleri dür-dâneyi gördüm yine
G300/1	Kudretinden virmiş ol Hâllâk-ı ħalk ey nîk-ĥü Aĝzîna la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bû	G327/14	Gözüm deryâ gibi cûş itdi aĝdı Gör ol servi gelür mi hiç kenara
G300/3	Bâĝ-ı âlemde şehâ ol muntehâ kıddiñ görüp İtdi Tübâ-yı behişt bâĝ-ı cinândan ser-fürü	G327/17	O olup Ferhâdî ol şîrîn-zebânîñ Bu dil Vâmîk'dır ol 'Azrâ-'izâra
G301/1	Çâh-ı zeĝkanda ol hâl-i hoş-bû Deşt-i Ĥutende seyr eyler âhû	G327/18	O olup Ferhâdî ol şîrîn-zebânîñ Bu dil Vâmîk'dır ol 'Azrâ-'izâra
G301/8	Beñzer fidana serv-i revâna Tâvûs-ı câna ol kıdd-i dil-cû	G331/3	Yine ol kâkûli leylânîñ sevdâsiyle Yine şahrâya çıkup iş ola Mecnûna yine
G301/9	Ol sîb-ĝabĝab ol sa'd-ı kevkeb Üftâdedir hep pâyında ħamu	G331/	Yine Ferhâd olup ol Ĥüsrev-i şîrîn-dehene Yine taĝlara düşüp 'azm ide hâmûna yine
G301/9	Ol sîb-ĝabĝab ol sa'd-ı kevkeb Üftâdedir hep pâyında ħamu	G332/3	Dil-nüvâz ol dâ'imâ 'uşşâkıña zîrâ begim Pâdişâh-ı dehr olan ĥünkârdır kullar-ile
G301/16	Tutdu ĝarîbi bu dil-firîbi Siĥr itdi gibi ol çeşmi câdü	G332/7	ĝamze-i ĥün-rîz ile ol çeşm-i ĥün-ĥvârîñ seniñ Mülk-i dilde her biri serdârdır sâlâr-ile
G302/3	Kızarsa bâdeden vech-i münîriñ ol siyeh kaşîñ Şafaĝda ey hilâl-ebürü görinür şanasın meh-nev	G333/9	Görüp ol nâzenîni bilmedin meyl itdi dil ammâ 'Aceb bî-raĝm imiş uş şimdi bildim dağı farfâra
G304/8	Çün ki sen deryâ-yı 'aşĝ içinde ĝavvâşsın bugün Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercânı sev	G335/14	Hâlîmi 'arz idemem Nebzî yine Ol güzeller şâhı yâre âh vâh

- G340/7 Gör **ol** bîgâne-meşreb aşınāya rağbet eyler mi
Kaçar 'aşıklar gördükçe her dem meyli ağıyāra
- G343/7 Komuyor hālimi 'arz itmege **ol** yāre raķīb
Komayım itdigini ölmez isem ben o ħara
- G346/5 Ruĥ-ı gül-günuna ħat geldi **ol** gonca-femiñ ammā
Açıldı taze sünbül düşdi bülbül özge sevdāya
- G349/3 Bu sezā mıdır 'aceb kim **ol** raķīb-i nā-sezā
Ben çekem cevri ü cefā o lāyık-ı ihsān ola
- G350/2 'Aşk meydānına bir er var ise gelsün šalā
Ol şehin ser-bāziyim baña bugündür Kerbelā
- G352/1 İrişdi Sidre vü Tübā gibi **ol** kāmeti bālā
Yaraşur ger ola aña felek dāye melek lala
- G352/3 Olupdur tūfī-i güyā giyüp **ol** cāme-i sebzi
Daĥı hem hoşça yakışmış başında ol yeşil vālā
- G352/4 Olupdur tūfī-i güyā giyüp ol cāme-i sebzi
Daĥı hem hoşça yakışmış başında **ol** yeşil vālā
- G354/1 O lebi şirin beni Ferhād **ol** ĥin eyledi
Māni-i 'aşk kalbimi çün ĥāne-i Çin eyledi
- G354/4 Mezheb-i ĥübānda lāyık degilken inķitā'
Ol güzellere şahı şimdi bir nev-āyın eyledi
- G355/3 Bî-güneĥ zulm-ile bir mażlūmı **ol** kāfir gözi
Ġamze-i bî-dīne uyup öldürüp kan eyledi
- G355/6 Çarĥ-ı keĥ-rev yağdırup bārānveş tūr-i cefā
Sīne-i bî-kīneyi **ol** tūre kaķkan eyledi
- G355/7 Şükr-i bî-ĥadd olsun **ol** Mennān-ı Zü'l-ihsāna kim
Bār-ı 'aşk-ı yāri bu bî-zūra āsān eyledi
- G356/6 Rüy-ı āteşnāki üzre şaçma hāl-in 'arz idüp
Yaķdı **ol** cādū beni kendine efsün eyledi
- G356/10 Ĥāk olup düşdüm yine baķmaz bu ādemlik midir
Dostlar Nebziye baķuñ **ol** perī-ĥū n'eyledi
- G358/16 Firāķi rüze vaşlı leyle-i Ġadr
Gören 'ıyd eyler **ol** kaşı hilāli
- G359/16 Ĥışm idüp kāfir raķibe rüze-ĥVār olur bu dil
Bed-ķabī'at olmuş **ol** izĥār ider nā-sāz ĥüy
- G361/8 Dün gice rü'yāda taţdım leblerinden çāşnī
Lezzet-i la'liñ tıyup **ol** dada virdim gönümi
- G361/9 Aldı evvel cānımı cevriyle **ol** rüĥ-ı revān
Ġayrı nesnem kaķmadı çün sāde virdim gönümi
- G366/6 Sāye-i kadd-i dil-āviziñde olmuş mültecī
Ol sebebdendir ki servin kāmeti bālā gibi
- G369/6 Nebziyā bildim seni şeydā kılup Mecnūnvār
Eyleyen 'aklıñ perişān **ol** siyeh perçem gibi
- G373/13 Yañağıñda nedir **ol** hāl-i Hindü
Yetişmez kişver-i Rūmuñ ĥaracı
- G374/7 Begim ĥaddiñde **ol** beñ kim olupdur ĥabbetü's-
sevdā
Siyeh miski megesdir vardı anda ķondı hāl oldı
- G375/9 Olur mı 'aceb **ol** dem irem şaff-ı ni'āle
Başında dem-ā-dem bu hevālar eser oldı
- G376/3 Baña āl eyleyüp **ol** al ĥaddi
Görüñ aldı beni çeşmi elāsi
- G376/10 O tār-ı zülf ile ber-dār iken ben
Velī **ol** boğazından aşılāsı
- G376/13 O dehr-i gülşen içre **ol** bed-endiş
Olur ĥār gonca-ı 'ömri şolası
- G378/5 Belī la'l-i lebi **ol** nāzeniniñ
Ġamu ni' metleriñdir müştēhāsı
- G379/1 Çemende ey şabā **ol** gonca-ı ĥandāmı gördüñ mi
Beni giryān idüp kendü kılur ĥandāmı gördüñ mi
- G379/9 Görünmez **ol** yüzi ķurs-ı kamer aylar geçer ĥayfā
Gözetmez Nebziyā gör anı ĥaķķ-ı nāni gördüñ mi
- G382/9 Gör **ol** fettāmı kim bāğ-ı belāda
Biten şah-ı fiten kāmet degil mi
- G383/6 Rüz u şeb eyler recā dil rü-be-dergāĥ eyleyüp
Tā ki nedm ide Ĥudā **ol** kaķb-i seng-i mermeri
- G383/9 Vardugumca luţ ider **ol** küçek-i Selmān-ı pāk
Tañ mıdır 'ālemdede ger tanırsa Nebzi er eri
- G384/1 Niğāĥ eyle dilā **ol** 'arız-ı bî-müya söz var mı
Ruĥ-ı kāfiri üzre hāl-i 'anber-büya söz var mı
- G384/3 'İzārı lālezarı üzre baķ **ol** ĥamze-i dil-düz
Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cüya söz var mı
- G384/8 Ne āndır bu tamām esbāb-ı ĥüsn āmāde rüyunda
Hele alnı kamerdir **ol** hilāl-ēbrüya söz var mı
- G385/11 **Ol** hāl-i yegāne ile ol zülf-i muţarrā
Dil murğımıñ uş dāne vü hem dām-ı belāsı
- G385/11 Ol hāl-i yegāne ile **ol** zülf-i muţarrā
Dil murğımıñ uş dāne vü hem dām-ı belāsı
- G386/3 Görüp **ol** sāde-rūnuñ bāğ-ı ĥüsnün şanmañız hālī
Ġıyup murğ-ı dile beñler siyeh zülfüni ağ itdi
- G386/5 Ser-i zülfin tağıtdı 'arız-ı dil-cūsma **ol** şah
Mesāğ-ı şer' olan ol seyr-i ruĥsāra yasağ itdi
- G386/6 Ser-i zülfin tağıtdı 'arız-ı dil-cūsma ol şah
Mesāğ-ı şer' olan **ol** seyr-i ruĥsāra yasağ itdi

G386/8	Şebāsā zülfünü rüy-ı münîrinde görenler dir Gör ol şehhâr rüy-ı rüşeni sihrîyle bâğ itdi	K2/8	Zümre-i Şâffât Ahzâb içre kalmaz ol kişi Kim ide Furkân ile ol hâkķı bâtıdan cüdâ
387/7	Ağzı ol tütî-kelâmın çeşme-i hayvândır Cân-bahşdır lebleri ammâ ki dil-keş bir dağ	K2/16	Haşr ola yevmü't-Teğâbün Şaff-ı dehrîlerde ol K'itdi Tahîrîm kendüye yevmü'l-Çıyâmet ol liķâ
G357/9	Kanı ol günler ki būs-ı pây ile sîr-âb idi Bula mı Nebzî gönül anuñ gibi eş bir dağ	K6/1	Hamd ola koydum şakalım 'avn idüp ol Müste'an Dâhil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şân
G392/9	Bahârāsâ idin ol çehre-i surhîn-ile evvel Şararmış sebzârın Nebziyâ ol reng ü bü n'oldı	K6/3	Oldum âgâh ol meselden kim lisân-ı halkdadır Kim dimişler bir recül efzâl durur min-mer'etân
G392/10	Bahârāsâ idin ol çehre-i surhîn-ile evvel Şararmış sebzârın Nebziyâ ol reng ü bü n'oldı	K6/3	Câhilî gayretle her dem kaç' iderdim mülarım Eylemezdim ol Resülün sünnetiyle istinân
G393/6	Nümüne oldı güyâ oldı bir gün rüz-ı Maşşerden O dem kim 'ıydehde ol kıyâmet-kad hıram itdi	K6/12	Şimdi ammâ düş olup tevffîk-i Rabbânî baña Ol fesâd endişeler dūr oldı dilden bî-gümân
G399/10	Bu Nebzî nazmına tut güş anı hıfz eyle aña hoş Olup 'aşkıñla ol bî-hüş qararı yok gezer her-sü	K6/14	Ceng iderken müy-ı rüyumla kestüp başın kamu Dest-i berberde mübâriz gibi ol tiğ-i berân
G401/10	Gönül ol beñleri fülful dehâm gül dili bülbül Bu Nebzî ol şacı sünbül gül-i ra'nâya meyl itdi	K8/1	Nâm-ı Hudâ dilde ol 'ezkâr Lâyık o her dem ola tekrâr
G401/9	Gönül ol beñleri fülful dehâm gül dili bülbül Bu Nebzî ol şacı sünbül gül-i ra'nâya meyl itdi	K8/21	N'oldıkanı ol şeh-i Ahmed Görmedi mislin anuñ ebşâr
G401/7	Gönül ol cânların cânı melâhat cevheri kânı Güzellik mülkünün hânı şeh-i Dârâya meyl itdi	K8/25	Mefhar-ı şâhân iken ol Hân Kıydı aña çarh-ı sitemkâr
G401/6	'Acebdır ol perî-peyker niçün olmaz baña hem-ser Gönül ol kâmeti 'ar'ar sehî-bâlâya meyl itdi	K8/30	Şimdi mekânında anuñ şâh Ol şeh-i Maḥmüddur ey yâr
G401/5	'Acebdır ol perî-peyker niçün olmaz baña hem-ser Gönül ol kâmeti 'ar'ar sehî-bâlâya meyl itdi	K9/3	Luḥf-ı Hâkla ol vücüd-ı pür-kerem Oldı hem bahreyne hem berreyne şâh
G401/3	Gönül ol beñleri dâna yûzi bedr ü kaşı esnâ Ġarîb Mecnûn gibi cânâ şacı Leylâya meyl itdi	K9/10	İbtidâ cengi anuñ oldı 'Acem Cenge iḳdâm eyledi ol pâdişâh
G401/1	Gönül ol dişleri incü lebi ḥamrâya meyl itdi Ruḥî gül kâkûli şeb-bü semen-şimâya meyl itdi	K9/14	Himmet-i ğayb-ı ricâl ile hemân Ola maḥhür ol 'adû-yı rû-siyâh
K1/5	Besmele ya 'nî eger dinmezse ol ebter olur Pes delâlet var durur anda ḥarâba ibtidâ	K12/14	Ḳal'a vü şehrin alup ğarât-ı emvâl eyleye Çün muḳarrer eyledi ol düşmenin cürmin hemân
K1/10	Bi'l-işâle eyledim dağı şalât ile selâm Ol Resüle kim sezâdır intiḥâba ibtidâ	K12/35	Ol vezîr-i a'zam ol destür u ol şâhib-nigîn Didi târiḥin ğuzâta eyleyüp anda ḥiṭâb
K1/17	Küllühüm encümdür eyle iḳtidâ ol mühtedî Cümle âlî-ḳadr ü enseb intisâba ibtidâ	K12/35	Ol vezîr-i a'zam ol destür u ol şâhib-nigîn Didi târiḥin ğuzâta eyleyüp anda ḥiṭâb
K1/49	Bu durur pendim teğâfûl eyleme ol müntebih Gel cerâb itme vücüduñ ḥ'âr u ḥ'âba ibtidâ	K12/35	Ol vezîr-i a'zam ol destür u ol şâhib-nigîn Didi târiḥin ğuzâta eyleyüp anda ḥiṭâb
K1/52	Tâ cenâh ile dilersen bulasın fevz ü necâh Baş ḳo ol bâb-ı şeh-i 'âlî-cenâba ibtidâ	K13/31	Baḳsaña ol şâh-ı Cem-câhın kamu luḥfun görüp Gelmedik pâ-taḥtına dostluḳla a'dâ ḳalmamış
K1/54	Zıkr ü fikr ile Resül-i kâ'inâtın kendini Eyle nisbet ol der-i devlet-me'âba ibtidâ	K15/6	Ḳalb-i 'uşşâķı perîşân itdi bād Ṭağıdup ol zülf-i miskden etyabı
K2/7	Zümre-i Şâffât Ahzâb içre kalmaz ol kişi Kim ide Furkân ile ol hâkķı bâtıdan cüdâ	K16/2	Gel ey ḥâme-i ma'nâ-pâş medḥ it bu aralıkda Ol âşaf-rütbeyi kim naşb olundu keḥudâlıkda

K18/5	Akıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pāki ol kerem-kānı Kim oldur keḥudā-yı āşaf ol zāt-ı şerif a'lā	Kt1/4	Ṭoḳuz ḳat āsumān ol şehsuvārın esbi miẓmārī Turāb-ı maḳdemidir ol 'azimle taḥt-ı 'arşu'llāh
K18/6	Akıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pāki ol kerem-kānı Kim oldur keḥudā-yı āşaf ol zāt-ı şerif a'lā	Kt1/4	Ṭoḳuz ḳat āsumān ol şehsuvārın esbi miẓmārī Turāb-ı maḳdemidir ol 'azimle taḥt-ı 'arşu'llāh
K22/13	Binüp ṭolaba çün devr itse her ki mihrveş ol māh Dil-i bī-ğıl ider taşdıḳ sipihriñ oldıḡın gerdān	Kt3/16	İki kerre olup dāmād zū'n-nüeyn oldı ad Resülün aldı ol iki benātü'l-ḥayrın ol sultān
K22/16	Ne hoşdur zeyn olunsa bezm-i mey bayram günü zāhid Ḥuşuşā ol civān-ı sīm-sā'id olsa pingān-rān	Kt3/20	'Alī irişdi dördünci şecā'atle tıttup dehiri Sa'ādetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şāh
K22/16	Ne hoşdur zeyn olunsa bezm-i mey bayram günü zāhid Ḥuşuşā ol civān-ı sīm-sā'id olsa pingān-rān	Kt3/37	Sa'ādetlü daḡı ol Ca'fer-i Ṭayyār ibn'l-'am Daḡı bi'l-cümle āl ü ehl-i beyt-i Muşṭafā yā Rab
K24/8	Ṭavf eyle ṭurma dil Ka'besini Sa'y it olagör ol beyti zā'ir	Kt3/43	Daḡı ol çār mezheb şāhibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi'idir Mālik ü Ḥanbel
K24/38	Çarḡıñ sitemlü oḳına karşı Eyle bir ur u ol ez-meşāhir	Kt3/43	Daḡı ol çār mezheb şāhibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi'idir Mālik ü Ḥanbel
K28/25	Bu gülistān içre Nebzī düşdüñ ol gül şevḳına Bülbülāsā zikriñ olsun her nefes güftār gül	Kt3/58	Bölük bölük giderken cennet-i a'lāya pes anlar Bu Nebzī pür-günāhi eyle hem-reh ol cemā'atle
K32/15	Ehrimenden gelüp ol nā-kes ü nā-şāyeste Ṭaḳa boynumuza āzāde iken aḡlālī	Kt3/59	Baḡışla cürmini ol bī-kesiñ kim kimsesi yokdur İder deryüze ancak bāb-ı luḡfuñdan zarā'atle
K33/6	Görün uş bu kes-i nā-merdi vü nā-ḳābili kim Nite müdbir durur ol zerrece muḳbil olmaz	Kt3/62	Ḳapuñdan ḡayra itmez ilticāyı maḳşadı sensin Ḳoma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenā'atle
K33/15	Anasın s.kdığım ol zişt münāfik yüzli Nerede varsa o meclisde mücāmil olmaz	Kt3/63	Ḥuşuşā mu'terifdir zenb ü taḳşirine ol bende Daḡı 'ucb u tekebbür eylemez a'māl ü ṭā'atle
K33/20	Dil-i senginine taşlar urılır lā-yuḡşā Yine ol ḳara göñül şerm-ile bī-dil olmaz	Kt6/9	Cihān ol zıll-ı Ḥaḳḳıñ sāyesinde oldı āsüde Müdām olsun anuñ zātı serir-i 'arş-ı āsāda
K33/26	Yazsalar ḳubḡını çirk-ābını bir defterde Ṭolup ol deftere deryā gibi sāhil olmaz	Kt6/15	Zamān-ı devletinde ol şehen-şāh-ı civān-baḡıñ Açıldı her taraf bunca fütūḡāt oldı āmāde
K33/33	Bu tıttumla meḡer ol surḡ-ser İrānīdir Pes anı ehl-i sünen itmesi ḳābil olmaz	Kt8/7	Ḥuşuşā yapırup bu beyti bunda ol kerem-kānı Ki maḡzen eyledi fiḳh u ḡadīs ü 'ilm-i Ḳur'āna
K34/3	O olupdur ḡadd-i zātında edīb ol Kemāl ü ma'rifetdir āna zīver	Kt9/2	Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı Aḡa Yarıcı ola Ḥudā ola ki ol muḡteremiñ
K35/12	Ḳabül itdi o daḡı naḳl-i bi'l-beyt eyledi ol dem Duḡul itdikde fi'l-ḡāl oldı ḡublā ol perī-sīmā	Kt10/9	Ol merd-i kāmil olsun mu'ammer Şarf-ı himemle itdi nezāret
K35/16	Bahār u tūre-meh şayf u şitā devr eyledikçe çarḡ Mu'ammer ide ol ma'şüm-ı pāki Ḥazret-i Mevlā	Kt10/14	Bu emre illā oldı mü'ekkel Ahmed Aḡa ol şāhib dirāyet
K35/19	Düşüp ol iki mışra'-ile müstevfā iki tāriḡ Biri tāriḡ-i Hicret ol birisi mevlid-i 'İsā	Kt10/16	Oldı ḡaḳıḳat bānī-i sānī Ol zāt-ı ekrem kām-ı şehāvet
K35/20	Düşüp ol iki mışra'-ile müstevfā iki tāriḡ Biri tāriḡ-i Hicret ol birisi mevlid-i 'İsā	Kt13/6	Çü toḡup virdi ziyā misl-i meh-i bedr-i tamām Gerçi kim ṭıfl idi ol hem daḡı noḳşān idi
K36/18	Ricāliñ himmeti üstünden aşlā olmasun eksik Ḳalup yıllarla sābit olsun ol cāy-ı mu'allāda	Kt165/7	Çün ol bülbül-i Ḳur'an ḳabre ḳondu Revānı ḳıldı 'İllyiyine mi'rāc
		Kt17/20	Biri tāriḡ-i Hicret birisi Mīlād-ı 'İsādır Oḳısunlar görüp uşta budur ol beyt-i pür-ma'nā

Kt18/20	Berây-ı maşlahat 'avd eylemişdi Beç diyârına Ki dâr-ı devlet-i Çäsârdır ol belde-i Vecdâ	Mr3/2	'Aşıkâna 'ayn-ı dâder çeşmi ol fettânımın Lebleri ammâ devâdır ol gümüş gerdânımın
Kt19/4	İdüp 'uzlet oturdu Maldepede Aña hoş geldi zirâ ol qarârgâh	Mr3/8	Lebleri âb-ı zülâli zindesidir şübhesiz Ol Mesîhâ-dem dehâni çeşme-i hayvânımın
Kt21/2	Felegiñ rağbeti bi'llâh cühelâ zümresine Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nâs	Mr3/16	Yalınuz bunlar degil meftûni olmuş mâ-sevâ Halk-ı 'âlem bendesidir ol şeh-i devrânımın
Kt23/3	Didim ol dil-beri rü'yâda göricek 'acabâ Göre mi hasta gönül bir kez uyanıklâ seni	Mr3/17	Nebziyâ 'uşşâka ta'yîb itme bi'llâh ol edîb Söylenür halkñ dilinde bu mesel men 'âbe 'îb
Kt28/2	Her kaçan görsem ruh-ı zîbâsın ânsız Nebziyâ Yüregim ağızıma qor havfdan ol âfet qoparır	Mu3/19	Şayd ider gönlün kuşın bir âl ile ol dil-ferîb Bülbül-i zârı olursın ol gül-i hândânımın
M3/1	Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdır Saña da hem baña da hem-pâdır	Mu3/20	Şayd ider gönlün kuşın bir âl ile ol dil-ferîb Bülbül-i zârı olursın ol gül-i hândânımın
M3/15	Yine bu hâl ile ol nâ-tâhîr Pâdişâha dañı lâzım zâhîr	Mr5/2	Geldi çü vakt-i nev-bahâr İrişdi ol ferhunde-dem
M3/17	Bilesin bu luğazı ol hāmūş Vire Nebzî saña bir çüft pâ-püş	Mr5/36	Gelsün bugün içsün tolu Ol lâlê-hadd ü gonca-fem
Mş1/13	Ol süvâr-ı fülk-i rahmet Nüh Neciyyu'llâh kanı Nârı gülzâr iden İbrâhîm Hâlîlu'llâh kanı	Mr5/37	Ol Hüsrev-i şîrîn-dehen Ol dişleri dürr-i 'Aden
Mş1/18	Bî-peder peydâ olan 'İsâ-yı Rûhu'llâh kanı Seyyidü'l-Kevneyn ya'nî ol Habîbu'llâh kanı	Mr5/38	Ol Hüsrev-i şîrîn-dehen Ol dişleri dürr-i 'Aden
Mş2/4	Ba' dehû mülk-i tene gelmege hârmân oldı Gelüp evvel demi ol pür-gamın efgân oldı	Ms2/2	Yıkıldı kalmadı bu hâne-i dilde şehâ bünyâd N'ola kılsañ yed-i luftuñla ol virâneyi âbâd
Mş2/58	Boğula halk-ı sürâhî dem ü kulkul mı kâla Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülül mi kâla	Ms3/2	Cihân içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet var Ne kim ol kadd-i mevzunuñ gibi bir kadd ü kâmet var
Mş2/69	Ola kim 'afv ide 'işyânımı ol Raḥmân Kıla dîdârını ihsân idüp idhâl-i cinân	Mü2/1	Ol şâh-ı ferîh bende-i nâ-şâdını bilmez İgmâz u tesâhül
Mh1/10	Nevâliñ zindesidir mürde-i faqr u fenâ cemmâ Sen ol murğ-ı hüma-pervâzsın zıll-ı zılâliñde	Mü2/5	Kılmaz nazar ol fitne-i 'âlem baña hergiz Efgânıma baqmaz
NHNS1/30	N'ola bir nebzecek luftuñ görürse Nebzî üftâde Yazıkdır ol garîbi faqr u fâka virdi ber-bâda	Mü2/8	Güyâ ki dilin âh ile feryâdını bilmez Ol mest-i tegâfûl
Mh2/21	Nebziyâ ol fitneniñ cevrin 'aceb kimler çeker Kim düşer 'aşkına anuñ şerha-ı aḥmer çeker	Mü5/11	Ol câme-i surḥ ile tülû' eyledi şandım Ben mihr-i dirahşân
Mh3/4	Ben kılurken pâdişâhım cânımı ta'yîñ saña Göz göre oldı muḳârin ol seg-i bî-dîn saña	Mü5/13	Bend eylediñ ol kâkül-i dil-bend ile gönlüm Maḥbus-ı kaḫesken
Mh4/23	İltifâtıñla sevindirdiñ raḳîbi ol ḫarı Gel yeter cevri idüp aḡlatdñ bu Nebzî kemteri	Mü5/16	Yetmez midi aña 'aceb ey zülfi kemendim Ol çâh-ı zenaḫdân
Mr1/30	İsteriz senden bu maḫzûn ḳalbimiz mesrûr ola Ol 'adû-yı bed-liḳâlar dâ'imâ maḫhûr ola	N8/3	Nihâl-i tâzedir ol şüh fidân-ı serv ü 'ar'ardır Bu bâğ-ı köhnede yâ Rab ne âfetler qopar bi'llâh
Mr2/28	Şora varırsalar Nebzî güzergâhında ḫâkiñdir Hemân ol ḫuşk-leb bir âb-ı ihsâna olur nigrân	N15/3	Her kaçan görsem raḳîbi ol ruhî gül-gün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pâzârdır
Mr3/1	'Aşıkâna 'ayn-ı dâder çeşmi ol fettânımın Lebleri ammâ devâdır ol gümüş gerdânımın		

N21/2	Bāde-i şāfī lebiñsiz zehr-i kätildir baña İçmezem bi'llāh ol semm-i helāhildir baña	Mr1/27	Hem Hüseyñ ile Hasan ol on iki er 'aşkına Kahr olup a'dā'-ı İslām götrile şerr ü fesād
N34/1	Hālet-i 'aşk-ile ol hadde irüpdür elemim Bilemem fark idemem dañı sürür-ile ğamm		olan [25] ...olan (kişi, şey) "sıfat fiil", ... vafına sahip.
N39/2	Gel ey hāme-i ma'nā-pāş medh it bu aralıkda Ol āşaf-rütbeyi kim naşb olundı ketħudālıkda	Tr1/42	Hāceti işe tırup tek cānım acıtmasun Kendi hālinde olan bī-çāreyi incitmesün
N40/4	Rüz u şeb dāne-i hālī ile sevdāda iken Varup ol zülf-i siyeh ağıma düşdün a gönül	G22/4	Raķibe bi'l-'alen luft u 'atālar itmeden başka Olan der-hāne ikrām-ı nihānı kim çeker cānā
T1/6	Şan şafaķ içre hilāl-i āsumāndır hañceriñ Komadı ol tıĝ-ı dil-cū şadr-ı 'aşıkda keder	G44/10	Arturdu ğamım bu ğam-ı dil-ĝırime bakup Dostlarda olan hüzn ile düşmende şemātet
Tc2/22	Tıtma gönül sīneñ aña qarşu hedefveş Her dem ki atar okunı ol ya gibi kaşlar	G45/10	Rāzī ol şaff-ı ni'āle Nebziyā şadr isteme Lā'ubālī olana siyyān olur bālā vü pest
Tc2/33	Meyl eyleme zinhār dilā ol dil-i senge Haķķa yoĝ imiş misli anuñ cevri ü cefāda	G35/10	'Aşķ-ı dil-ārādır mihek sūk-ı cihānda Nebziyā Şarrāf olanlar fark ider şāfī midir yā kalb kalb
Tc2/45	Yaklaşma şaķım ol gözi sehħāra eyā dil Dānādır o kim dūr ola ol āfet-i cāna	G31/20	Hem-çü h'Vāb oldu bu 'ālem hāşılı Bahtı bīdār olan eyler terk-i h'Vāb
Tc2/46	Yaklaşma şaķım ol gözi sehħāra eyā dil Dānādır o kim dūr ola ol āfet-i cāna	G59/7	Şeb-i hicriñde olan kışsa-ı pūr-ĝuşşamı gel Oturup diñle begim oldu mufaşşal meşrūh
Tr1/13	şanmañız cidd eyleyüp ol pušta a'zār eyledim Bu huşuşda hezl idüp gönlüm ile bāz eyledim	G180/2	N'ola 'uşşāķın eylerse şehā derd ü elemden haż Olan dīvāne-i 'aşķın kılar elbette ğamdan haż
Tr1/13	ol geñiz puştuñ kepāze mi göti bilmem 'aceb tarp geçer ok gibi tırmaz ince şikler bī-ta'ab	G270/10	Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir sādece şī'rim Olan dīvānımı h'Vānende şād olmazsa şaĝ olsun
Tr1/38	Gerçi kim bitdi şaķalı şimdi niçe bitmesün Şübhedir illā ķi ol mel'ūna hīle etmesün	G308/11	Bu 'acebdır kim raķīb-i ħarla ya insān olan Niçe ünsiyyet ider bilmem ħumāru'llāh-ile
Tr1/40	G öti kılların koparup yüzine berkitmesün Ol şefhi bu dil-i şeydā niçe hicv itmesün	K32/3	Sitemi ehl olana ğün gibi bu rüşendır Velī yok zerrece nā-ehl ile ķil ü kālī
Tr1/59	Ad u şanı yok ki ol ad ile yād idem velī Diyeyim ser-defter-i hīzān hüccetle eli	N5/3	Dimiş bu mışra'ı bir 'ārif-i bi'llāh olan 'aşık Koruk helvā olur şabr ile hem tut yapraĝı atlar
Tr2/37	Bā-ħuşuş ol faħr-i kevneyn Resül-i Kibriyā Hoş bilürsin ol daħı tıtdı beķā semtine yol	Tr1/53	pāk-dāmān olanı şī'rimde iş'ār eylerim dūr dişim vaşf eyleyüp incüler İsar eylerim
Tr2/42	Kāfire cennetdir ammā mü'mine sicc-i belā Kanı ol cebbār begler kim benim dirdi hemān	G203/2	Le'īm olmuş cihān ħalkı kerem yok Kerimü't-tab' olanlarda direm yok
Tr2/58	Ya niçe kılsun taħammül bu firāķa şaĝlar Tā meger ihsān idüp ol Kāşif-i her müşkilāt	G106/10	Dile cevri itme diyü dil-bere pend itme şaķım Öyle bil Nebzī anı men' olan ıřrāra düşer
Kt3/28	Müebbā idiler zānū-yı Peyĝam-berde bī-minnet Olalar yarın anda zīb-i cennet ol iki ķardaş	G113/1	Oldur dem-i hicriñde baña hem-dem olanlar Her demde gözüm yaşı gibi maħv ola anlar
Kt3/16	İki kerre olup dāmād zū'n-nüreyñ oldu ad Resülün aldı ol iki benātü'l-ħayrın ol sultān	G116/8	Her kime 'arz eyledim hāl-i dil-i pūr-ĝamı Lāyık-ı ihsān olan didiler aźhar budur
M4/1	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cāy-rübdur	G123/1	'Ultiv-i āh ile dīdemde olan reş başılır Nem-i eşķ ile nite dildeki āteş başılır
Mr1/5	Hażret-i Sultān Maħmūd ol şeh-i 'ālī-cenāb 'Adle nā'il Haķķa ķā'il sālīk-i rāh-ı şavāb	G332/4	Dil-nüvāz ol dā'imā 'uşşāķına zīrā begim Pādişāh-ı dehr olan ħünkārdır kıllar-ile

G386/6	Ser-i zülfin tağıtdı 'arız-ı dil-cūsına ol şāh Mesāğ-ı şer' olan ol seyr-i ruhsāra yasağ itdi	G3/3	Göttüri gülşen-i 'ālem benim olurdı bütün Dīde-i nergis ile yārim eger başsa baña
K11/16	Dükeli muntazır it lutfına ey Bār-ı Hudā Şeh-i Maḥmūda olan düşmeni zır ü zeber it	G4/6	Hāk-i rehiñde 'āşıkān ber-bād-ı 'aşk oldı kamu Pür-āteş olup dilleri göz yaşları āb-ı şafā
Kt1/14	Yine zıkr idelim dilde o şāhın ism-i sāmīsin Yine zıkr idelim dilde olan şānını 'ında'llāh	G5/7	Gerd-i rāh olsun nedir bu hāk-i ten Ben kamu cān u dilim itdim hebā
G215/6	Tıyre olma çok görüp kapında 'uşşākıñ şehā Pādīşāh-ı hūsnsin şāh olana dārāt gerek	G8/4	Ġam-ı fırkatle çıkup cāni pes oldı mürde Dil-i pejmürdeye vaşlıñ olcağ rüh-fezā
N48/3	Toymadım bādede olan dada Ya o muğ-peççede lu'b u lehve	G9/3	İsterim cān ile cānā vāşıl-ı dīdār olam Gerçi 'inde'l 'āşıkın hier ü vişāl oldı sevā
Mü1/7	Bu dilde olan zaḥma devā olmadı gitdi Hey yār-ı cefā-cū	G9/4	İsterim cān ile cānā vāşıl-ı dīdār olam Gerçi 'inde'l 'āşıkın hier ü vişāl oldı sevā
	ol- [509] "Ol-" yardımcı fiil.	Mş2/30	Niçe cān çāk idüben sīneyi dağ eylediler Ol olur her niçe kim Ḥāzret-i Ḥāk eyle diler
B5/2	Baḥr olup eşkim ayağı üstüme āhım şehāb Likin āteş yağdırır bu ol olur daḥı serāb	G200/1	Midād olsa deryā felek olsa rağ Yazılmaz kitāb-ı ğamıñdan varāğ
Mu12/1	Ḥam bolup kaşın gibi kaddim kemān oldı benim Zih gibi kalup tenim dāğım nihān oldı benim	G200/1	Midād olsa deryā felek olsa rağ Yazılmaz kitāb-ı ğamıñdan varāğ
Mu12/2	Ḥam bolup kaşın gibi kaddim kemān oldı benim Zih gibi kalup tenim dāğım nihān oldı benim	Mu14/1	Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırk sene kāmīl Ḥudā dād itmese yetmiş sekiz olsa nedir ḥāşıl
Mu13/2	Yazıldı ḥaṭṭ-ı neshi nüşha-ı hūsñünde cānānıñ Emir ber-'aks olup fesh oldı ḥālī hūsni nesh oldı	G79/4	Düşüp āteşlere ğarq-ı sirişk-i çeşm olup her dem Ġubārāsā tozar oldı ber-bād oldığındandır
Mu13/2	Yazıldı ḥaṭṭ-ı neshi nüşha-ı hūsñünde cānānıñ Emir ber-'aks olup fesh oldı ḥālī hūsni nesh oldı	G390/7	Revādır nām-i Ḥātem Ṭayy olunsa 'ahd-i hūsñünde Vişālīñ ni'meti 'uşşāka zirā rāyğān oldı
Mu14/1	Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırk sene kāmīl Ḥudā dād itmese yetmiş sekiz olsa nedir ḥāşıl	G366/7	Dā'imā künc-i ḥafāda olmağ ister münzevī Künc-i istiğnāya rāğıb yok dil-i şeydā gibi
Mu18/2	Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim nāmım Aşağıdan yukarı şayıcak oldı devem ḥā mīm	G89/9	Bī-merā olduklarından Nebzī-i şeydā ile Dil ser-i küyuñ kilābın āşınādan yād ider
Mu24/2	Görmege kāni' iken hafta bir ol māh-ı nevi Velī ber-'aks olup ismi gibi oldı senevī	N5/2	Cihān-ı fāñide cānā odur bir merd-i ḥayru'n-nās İde şabr u te'ennī her işinde olmaya vesvās
Mu24/2	Görmege kāni' iken hafta bir ol māh-ı nevi Velī ber-'aks olup ismi gibi oldı senevī	Mş2/49	Pes ol efkārı koyup istediğim ola dime Didiğini olmayıcak bārī yūri ğuşsa yime
Mu27/2	Uzandı yay eyyāmı ser-i ḥalka belā oldı Hele irişdi āb ammā o da bī-intihā oldı	G194/7	Bu ğarīb ilde ölürsem kim ola ādem aña Oquyup Fātiḥa üstüme du'ā-ḥ'vānım yok
Mu27/2	Uzandı yay eyyāmı ser-i ḥalka belā oldı Hele irişdi āb ammā o da bī-intihā oldı	G99/9	Nebziyā bu derd ü ğam olmaz rağam biñde biri Ger midād olsa biḥār olsa kalem cümle şecer
G1/7	Sen ammā zann idersin levḥ-i dilden oldı zā'ilhā Bilürsin bu cihān mülki degil çün kimseye bākī	G185/3	Sen yüzi gül kaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise İtmeyem meyl-i gülistāna geşt-i şahrā seyr-i bāğ
G2/3	Yevm-i Cum'adır bugün oldı şalā gülzārda Oldı bir şehir-i 'azīm töldi ḥalāyık tā fenā	G223/3	Kāni' iz hier ile ger vuşlatı olmaz ise de Belī her vech ile 'ālemdede tekemmül müşkil
G2/4	Yevm-i Cum'adır bugün oldı şalā gülzārda Oldı bir şehir-i 'azīm töldi ḥalāyık tā fenā	G272/3	Girizān olmasa bīmār-ı hicrānından olmaz mı Vişālīyle 'ilāc itse lebi dārū'ş-şifāsından

K33/1	Kār-ı 'uşşāka 'aceb var mı mu 'atṭal olmaz Dil-i ehl-i dile bundan daḥı müşkil olmaz	B5/1	Bahr olup eşkim ayağı üstüme āhim şehāb Līkin āteş yağdırır bu ol olur daḥı serāb
K33/1	Kār-ı 'uşşāka 'aceb var mı mu 'atṭal olmaz Dil-i ehl-i dile bundan daḥı müşkil olmaz	Tc2/55	Nebzī olalı silsile-i zülfle muḳayyed Ey kākūlī leylā didiler adma Mecnūn
K33/10	Ne edebsiz ne ḥayāsız ne 'ırızsız ödsüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz	B9/1	Civānı görmedimdi çokdan olmuş mültecī şimdi Aşağıdan bakup gördüm şakālında otuz kıl var
K33/26	Yazsalar ḳubḥunı çirk-ābını bir defterde Ṭolup ol deftere deryā gibi sāḥil olmaz	Mu13/2	Yazıldı ḥaṭṭ-ı neshi nüşḥa-ı ḥüsnünde cānānıñ Emir ber-'aks olup fesh oldı ḥāli ḥüsnı nesh oldı
G28/13	Şu gibi olmağıl her süya cārī Olursuñ āteş-i 'aşḳ ile zā'ib	Mu13/2	Yazıldı ḥaṭṭ-ı neshi nüşḥa-ı ḥüsnünde cānānıñ Emir ber-'aks olup fesh oldı ḥāli ḥüsnı nesh oldı
G29/2	'Āşıḳıñ maṭlūbı ancaḳ dünyede vaşl-ı ḥabīb Āh kim olmasa illā arada mel'ün raḳīb	Mu14/2	Olur ādem mu 'ammer olmağ ile kırk sene kāmīl Ḥudā dād itmese yetmiş sekiz olsa nedir ḥāşıl
G28/13	Şu gibi olmağıl her süya cārī Olursuñ āteş-i 'aşḳ ile zā'ib	G1/4	Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bū vü sünbūlhā Murādım bu dem-ā-dem āsitānında olam bende
G29/2	'Āşıḳıñ maṭlūbı ancaḳ dünyede vaşl-ı ḥabīb Āh kim olmasa illā arada mel'ün raḳīb	G4/8	La'l-i lebiñden istedim derd-i dile gerçi 'ilāc Bildim cevāb olmayıcak der-bestedir dārü'ş-şifā
Mu17/2	Şorıcak ism-i şerīfin o turunc ḡabḡab didi Aşağıdan yukarı yazsañ olur lā-leb didi	G45/10	Rāzī ol saff-ı ni'āle Nebzīyā sadr isteme Lā'ubālī olana siyyān olur bālā vü pest
G169/2	Rīḳ-ı dil-ber kim mü'essirdir dilā tīz-ābveş Nüş iden olur olursa şeyḥ-i fānī şābveş	G50/8	Gerçi ezel yek-pāre dil bir şaḥra-ı şammā idi Düşükde gözden güyiyā oldı hemān biñ pāre kerc
G206/4	Leb-i la'l-i şeker-rīzīñ virirse buse bir şaḥşa Şafāsından düşüp ḥāke olur fi'l-ḥāl şādimerḡ	G63/1	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim kābil degil ola 'idād
G220/6	Şehā 'aşḳıñla gör bir kāle gelmez derde düşdüm kim Olur ḥālim gören her ḥāl ile ḥayrān u lā-ya'ḳıl	G63/1	Ger kalem olsa ağaçlar olsa deryālar midād Biñde bir derdim benim kābil degil ola 'idād
G286/4	İder mülkünde her güne taşarruf Olur mı ağlamak ḥünkār elinden	G69/12	Şeb rüz cānā Nebzī du'āda İḳbāl ü devlet olsun müsā'id
G370/10	Ḥayālīñ rüz-ı fırkatde enīs ü hem-dem-i dildir Şeb-i hicriñde hem cāna olur şem'-i şebistānī	G90/3	Hele ben küştegān-ı ḡamze-i ḥün-rīzden oldum Şehen-şāhā 'aceb ber-dār-ı zül'ü perçemiñ kimdir
G371/7	Ravza-ı ḥuld-ı berīñ yārsız olur düzeḡ Yār ile gülşen-i 'işret bilürüz külhām	G95/8	Zül'f-i çevḡānıñ niçe serkeşleri kıldı zebūn Pişḡānında seri ṭob olmadıḳ server mi var
G10/7	Vaḳt-i rıḥletdir irişdi ḥāzır ol ey nef-s-i men Ḥātīf-i ḡaybdan saña çün irci 'ī geldi nidā	G101/3	Gördüğümce ol hilāl-ebürüyü ḡiryān oldıḡım Kim budur aşlı görünse māh-ı nev bārān olur
G10/6	Nāḡehānī bir każā-yı āsumānī geldi çün Gözlerim a'mā olup hem ḡuşuma girmez şadā	G105/13	Mezākı olmayan dadını bilmez Meseldir bu velīkin kem degildir
G11/2	Açıldıḳda bahārın ḡoncaāsā ey gül-i ḥamrā 'Aceb kimler ḳoḳa ol kākūl-i şeb-büy-ı 'anber-sā	G109/2	Şehā ḡamzeñle vīrān olmadıḳ kişver mi ḳalmışdır Ḥarāb-ı çem-m-i fettān olmadıḳ bir yer mi ḳalmışdır
G15/6	Bāḡ-ı 'ālemdede ḳadıñ bir serv-i ser-efrāz iken Sāye-endāz olmadıñ ey ḳāmeti 'ar'ar baña	G109/2	Şehā ḡamzeñle vīrān olmadıḳ kişver mi ḳalmışdır Ḥarāb-ı çem-m-i fettān olmadıḳ bir yer mi ḳalmışdır
Mu2/2	Leyle-i hicrin nihāyetsiz görüp ḳaldım taña Göz açup baḳdım gerü olmuş henüz ancaḳ mesā	G109/4	Ḳul itdiñ mā-sivāyı ey shehen-şāh-ı cihān-ārā Ḳapuñda ḥāke siyyān olmadıḳ şehler mi ḳalmışdır
		G115/9	Hemīn bu Nebzīyi zann itme bend-i kākūlūñ olmuş Saña üftāde olmuş ey perī-rü çokdur ādemler

- G119/9 Fedā-yı tîğ-ı 'aşk **olduğu**ña hayf itme ey Nebzî
Gam-ı 'aşk ile cān virmek şehādetdir şehādetdir
- G152/3 **Oluñ** bir tāzeniñ 'aşkında bārī
Olur mı hāne-i dil zīb ü fersiz
- G152/3 Oluñ bir tāzeniñ 'aşkında bārī
Olur mı hāne-i dil zīb ü fersiz
- G158/5 Kaçınma hār u hāşāk **olduğumdan** reh-güzārında
İder gülşende gonca hār ile ey gül-fem istinās
- G169/2 Rîk-ı dil-ber kim mü'essirdir dilā tîz-ābveş
Nüş iden olur **olursa** şeyh-i fānī şābveş
- G313/1 **Çün oldı** mebd-e-i 'ālem mina'llāh
Pes olur şübhesiz ric'at ila'llāh
- G171/10 Şehā tahdīd için dil kişverini
O hūnī ğamzeler **olmuş** muraḥḥaş
- G187/9 İşgiñde güyiyā kelb-i 'akūr **olmuş** rakīb
Men' ider 'uşşākın kim olalar senden uzağ
- G188/6 Ğubār-ı 'ār u nāmūsı süpürdüm hāne-i dilden
Gerekdir tahtgāh-ı şāh-ı 'aşk **olmağa** sīne şāf
- G195/1 Açılıp gonca-femim gül gibi hāndān **olacak**
Dil-i şeydā aña bir bülbül-i nālān olacak
- G195/2 Açılıp gonca-femim gül gibi hāndān olacak
Dil-i şeydā aña bir bülbül-i nālān **olacak**
- G195/6 Meh-i nev gibi tūlū' eyledi şimdi ammā
Giderek māhı geçüp mihr-i dirāḥşān **olacak**
- G195/7 Daḥı nev-reste iken 'āleme āşüb oldı
Görinüz ol gözi cādüyı ne fettān **olacak**
- MG195/10 Göricek ol şanemi ser-be-ka-dem kim cāndır
Ten-i bī-cānıma Nebzî didim ol cān **olacak**
- G209/2 Harāmī gözleriñ hūn-h'vār u seffāk
Olupdur böyle bī-pervā vü bī-bāk
- G214/12 Dil-berā bu dil vişālīñ h'vānma
Her dem ister **ola** mihmāneñ senin
- G215/5 Tıyre **olma** çok görüp kapında 'uşşākın şehā
Pādişāh-ı hūsnsin şāh olana dārāt gerek
- G219/10 Luṭf idüp Nebzīye bir büse 'atā kıldı lebi
Bilemem karz mı **ola** yoḥsa ki caba mıdır ol
- G220/9 Ne hāletdir ki 'aşk odı fūrüzān **olmada** Nebzî
Akar her dem yine eşkim söyündürmez budur
müşkil
- G226/5 Var mı bu gülşende bir dil kim **ola** ğamdan berī
Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül
- G226/1 Gül gibi **olam** dir iseñ şād u ḥurrem ey gönül
İtme bu dil hār-ı āzār ile pūr-ğam ey gönül
- G226/7 Sen şanursın ben **olam** maḥzūn u mağdūr-ı felek
Devr-i pūr-cevriñ nesin gördi bu 'ālem ey gönül
- G239/2 Luṭfuñı görmüşem şehā kaşr-ı cihānda ben delim
Kāfir-i ni'me **olmazam** şükr iderim Ḥudā 'Alīm
- G245/15 Zülmet-i ğamda 'aceb şūrīde-hāl **oldum** meded
Rüyuñı 'arz eyle ey mihr-i dirāḥşānım benim
- G297/7 Dilerseñ 'aşkdār olmağ şakın kim pend-ġr **olma**
Cünün āsārdır bi'llāh 'aql u fikri başdan şav
- G314/2 Dilā o seng-dil hāl-i derünümde deġil āġāh
'Aceb şūrīde-hāl **oldum** işümdür āh ile eyvah
- G320/5 'Aceb mi cāmi'ü'l-hüsniñ **olsa** vechiñ
Ruḥuñda hālīñ uş beñzer Bilāle
- G350/12 'Aşk-ı cānān muḥterik bir nārdır zāt-ı Leheb
İsterim **olsun** dil-i pūr-süzüm anıñla melā
- G352/3 **Olupdur** tūt-i güyā giyüp ol cāme-i sebzi
Daḥı hem hoşça yakışmış başında ol yeşil vālā
- G357/5 Begim ḥaylī dem **olupdur** każā-yı dilde ḥakīmdir
Seniñ mekkāre-i ğamzeñ każā-yı āsumān oldı
- G366/5 Sāye-i kadd-i dil-āviziñde **olmuş** mültecī
Ol sebebdendir ki serviñ kāmeti bālā ġibi
- G374/7 Begim ḥaddiñde ol beñ kim **olupdur** ḥabbetü's-
sevdā
Siyeh miski megesdir vardı anda ḳondı hāl oldı
- G378/2 O şāh-ı 'ālemiñ hüsni u behāsı
Tolu zer **olsa** dünyā yok behāsı
- G380/8 Görürseñ uykuda cānānı al būs-ı lebin soñra
Cevāb-ı bā-şavāb **olmaz** dilā inkārdan ġayrı
- G387/1 Bād-ı āh **olup** vezān sīnemde āteş bir daḥı
Seyl-i eşkim bu ten-i ḥākim ider reş bir daḥı
- G389/7 **Olupdur** nām-ı bülbül gerçi gülşende hezār destān
Benim ismim de kül-ḥanda hezārān dāstān oldı
- G391/2 Gönül semt-i firāka düşeli bir ḥaylī hīn **oldı**
Temennā-yı vişāl-ile 'aceb zār u ḥazīn oldı
- G391/2 Gönül semt-i firāka düşeli bir ḥaylī hīn **oldı**
Temennā-yı vişāl-ile 'aceb zār u ḥazīn **oldı**
- K4/12 Bedende cāme-i fāḥir ġibidir gerçi kim bu ruḥ
Velīkin 'āriyettir ol **olursın** soñ ucı 'uryān
- K10/21 Anuñ memdūh-ı āfāk **oldıġı** zāhirdir isminden
Ne lāzım muşta ḥācet var mıdır zülfi-i mutarrāyı

K16/15	Du 'ā-güyü hezārān şad olupdur gerçi kim ammā Senā-h ^v ānı durur Nebzī dağı bu bī-nevālıkda	Tc1/27	'Aql alup şīrīn kelāmı olsa nutkı hem-çü kand 'İlm ile olup müsellem eylese hassān pesend
K23/16	Çü 'aşk oldu velī hūb olmayaydı Kim olurdu gam ile sīne-çākī	Tc1/25	Ma'rifetle olsa bir kişi cihānda bī-menend Tab'-ı naqqādı mühezzib zihni-pāki ser-bülend
K23/12	Eger 'aql olmasa ādemde farzan Kimün kimden olurdu havf u bāki	Tc1/37	Bu hevā ile olup ser-mest ü şeydā bī-karār Bi'z-zarūre eyledim künc-i harābāt ihtiyār
K28/14	Çuşşādan çāk eyler idim cübbe vü destārimı Goncaveş açup bu gönülüm olmasa gam-h ^v ār gül	Tc1/26	yanıma bir vaqt ile aldım idi pāk ola diyü göz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü
K32/13	Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne Ne belādır ki tebelleş ide bir baştāl	G16/2	Dehānīn būseler kıldı 'aţāyā Olur mı ben de cān virsem behāyā
K35/12	Kabūl itdi o dağı naql-i bi'l-beyt eyledi ol dem Duğūl itdikde fi'l-hāl oldı hūblā ol perī-sīmā	G20/2	Leyle-i hicrin nihāyetsiz görüp kaldım taña Göz açup baqđım gerü olmuş henüz ancak mesā
Kt3/45	Hışār-ı üstüvār-ı dīne oldı dördi dört erkān Tuğāt-ı ümmeti gördükde dırlar çağırup gel gel	G21/13	Dil-i Nebzī olup 'aşkıñ esīri Ke-mişlil 'amr mağlūb oldı Zeydā
Kt1/51	Sirāc-ı ümmet olmuşdur hadīs ile mübeyyendir Anıñçün mezhebidir fi'l-mezāhib muhkem u akvā	G21/2	Şaçı leylā ruhuñ olduqça peydā Niçe diller olur mecnūn u şeydā
Kt8/2	Şehen-şāh-ı mu'azzam Hazret-i Sultān Maḥmūdūñ Vücūdi menba'-ı iḥsān olupdur nev'-i insāna	G22/10	İdüp gamzeñle küşte bu dili ber-dār-ı zūlf itdiñ Hele bu böyle olsun ço ya anı kim çeker cānā
Kt19/19	Semiyy-i zevce-i Yūsuf olupdur Hemānā ism ü resmiyle hem ĩn-gāh	G23/3	İrişdi rüz-ı nev-rüz oldı gülşen ehliniñ 'ıydı Çemende her şüküfe giydigi zibā kabādır hep
Kt19/27	İki mışra' dağı tārīḥ olupdur Biri zā'id biri nākıştır illāh	G24/14	Gümüş bir levḥdir Nebzī o sīne İşün altundur ismiñ olsa mektüb
M4/1	Nedir ol bir 'aceb heykel olupdur Adı dillerde anuñ cāy-rūbdur	G24/12	Zebānı bülbül-i güyāydur kim Olupdur gonca-ı la'line maşḥūb
Mr2/24	Felek rakşān olup ḥurşid ü meh rakşān olduqça Ola zātūñ cemāl-efzā-yı mülk ü devlet-i 'Osmān	G28/12	Vücūduñ külliyyen ma'yüb iken gel Sen olma cüz'-i 'ayble şaḥş-ı 'ā'ib
Mr2/8	Cihāna sāye-i luţfuñ kerāmetdir sa'ādetdir Ru'ūs-ı bendegān üzre ola mümted ile'l-ezmān	G28/18	Havāle eyle her ḥükmi każāya Rızā ile olur ehven meşā'ib
Mr2/15	Senā-h ^v ān u du 'ā-güyuñ mezīd-ender-mezīd olsun Hem olsun düşmenān-ı 'izz ü cāhuñ ḥāk ile yeksān	G28/14	Şu gibi olmağıl her süya cārī Olursuñ āteş-i 'aşk ile zā'ib
Mr2/15	Senā-h ^v ān u du 'ā-güyuñ mezīd-ender-mezīd olsun Hem olsun düşmenān-ı 'izz ü cāhuñ ḥāk ile yeksān	G29/6	Başma āzāde pervāz ider iken şevk ile Gülşen-i 'ālemden sen gül-ḥadde oldı 'andelīb
Mr2/14	İrişdi 'ıyd-ı aḥḥā rüz-ı fīrūzuñ sa'īd olsun Giceñ Qadr u Berāt u her günūñ Nev-rüz u 'ıyd olsun	G29/10	Ḍarb iderseñ ey perī zaḥrın tutar Nebzī saña Var durur ḍarbu'l-mesel ḍarbu'l-ḥabīb oldı zebīb
Mr2/14	İrişdi 'ıyd-ı aḥḥā rüz-ı fīrūzuñ sa'īd olsun Giceñ Qadr u Berāt u her günūñ Nev-rüz u 'ıyd olsun	G30/12	Dil-i bī-çāre dā'im ḥidmetiñde Lisānım midḥatiñle oldı merḥūb
Ms2/20	Perişān oldum efkār ile çün bildim selāmet yok Olunca tā-dem-i aḥar bu sevdāya nihāyet yok	G32/4	İrilmez vaşla biñ sa'y itseñ illā Girībān-çāk ola dāmān hem ceyb
		G33/1	Dil-i zārımda oldı şevk gālib Ten-i bī-cān olup bir ḥuşk kālīb
		G33/10	Taleb kıl Nebziyā vaşl-ı ḥabībi Naşīb olmazsa da ni'me'l metālib

- G33/6 O çeşm-i ed'ac u ebrū-yı eblec
'Aceb mi dilleri hep **olsa** cālib
- G33/2 Dil-i zārmda oldı şevk ğālib
Ten-i bī-cān **olup** bir huşk kālīb
- G34/22 Kamudan kaṭ'-ı 'alāka idegör
Olayım dirseñ eger Nebzī edīb
- G39/11 Ḥayāl-i ḥāl-i ḥaddiyle **olupsın** çün ki pür-sevdā
Sevād-ı sine-i bī-kīneden ğam cündin uzağ it
- G42/4 Dīde-i şehvārınñ yādıyla iki gözlerim
Nehr-i Nīl **oldı** birisi birisi cüy-i Furāt
- G42/6 Rüz u şeb fikr ü ḥayāl-i zül'f ü rüyüñla seniñ
Gündüzüm Nev-rüz u 'ıyd **oldı** gecem Qadr ü Berāt
- G43/8 Gel imdi şabr kıl eş-şabru ḥayr
Ola tā şabr ile ḥāşıl mükāfat
- G44/4 Bu dīde-i ğam-dīde ne kanlar aqıdupdur
Ger **olsa** dili eyler idi 'arz-ı şikāyet
- G46/2 Nām-cüy iseñ dilā kıl şīşe-i nāmı şikest
Lā'ubālī mest-i lā-ya 'kil **ol** ol şahbā-perest
- G47/3 Ğam-ı 'ālem 'aceb mi bende **olsa**
Benem çün 'aşk ile Mecnūna vāris
- G52/8 Muḥaşşal ger **ola** sākī şurāḥī
Güzeldir ola her kanda teferrüc
- G52/8 Muḥaşşal ger **ola** sākī şurāḥī
Güzeldir ola her kanda teferrüc
- G52/6 'Adüyla tar olur gülzār-ı 'ālem
Olur yār ile küllhanda teferrüc
- G55/7 Şāh-ı 'aşka **olmağa** mizyāf için sineñ gibi
Yoğ durur bāğ-ı cihānda ey gönül kaşr-ı fesih
- G55/1 Tīğ-ı cevri yār ile her dem **olup** bağrım cerih
Gāhī dem akar gehī akar şadid u gāhī kīh
- G56/6 Turra-ı pür-tābınñ dāmıña şayd oldum velī
Şanma kim endişem **olmuşdur** şehā fikr-i felāh
- G59/1 **Olıcağ** ğamze-i ḥün-rīz ile sinem mecrüh
O cerāhatle olupdur der-i rāhat meftüh
- G59/2 Olıcağ ğamze-i ḥün-rīz ile sinem mecrüh
O cerāhatle **olupdur** der-i rāhat meftüh
- G59/10 Ğam-ı dünyā-yı denī başıña üşmüş Nebzī
Şanurum ol zen-i mekkāre **olupsın** menküh
- G64/5 Ğamım ebr **oldı** eşkim oldı bārān rüz-ı hicriñde
Dem-ā-dem berç urur bu āh-ı dil-süzum ḥurūşum
ra'd
- G64/5 Ğamım ebr oldı eşkim **oldı** bārān rüz-ı hicriñde
Dem-ā-dem berç urur bu āh-ı dil-süzum ḥurūşum
ra'd
- G65/6 Eyledim kaṭ'-ı ümīd ey ḥür vaşlıñdan seniñ
Oldı hicriñde baña dārū'l-ḥazen dārū'l-ḥulūd
- G71/4 Āteş-i hicrān ile bağrım kebāb etdiñ benim
Çeşm-i mestānem **olur** bezm içre çün büryān lezīz
- G76/9 Def ü ney **ola** eger var ise 'ālemde 'adīlim
Biriniñ sinesi büryān biriniñ bağı yanıkdr
- G76/13 Şorar iseñ şanemā ger kim **ola** Nebzī-i dil-rīş
O ki bir yıldızı düşkün der-i bahtı kapanıkdr
- G79/6 Taḥammül itse cevriñe n'ola ol merdüm-āzārñ
Cefākār oldığın bildi perī-zād **oldığındandır**
- G79/10 Şaçı leylā lebi şirīn diyü şöhret bulup dilde
Müdām oldukları Mecnūn u Ferhād **oldığındandır**
- G79/12 Yıkıldı kalmadı taş üzre taşı ḥāne-i kalbiñ
Ḥarābāt-ı vilāyet şāhı bī-dād **oldığındandır**
- G79/7 Sebebdir tezkire **olmağa** 'ālemde saña 'uşşāk
Gülün ey gonca zikri bülbülü yād oldığındandır
- G81/11 Dil-i āzürdeye **oldı** ḥavāle hicr-i dildārı
Tekāzā itme ey ğam sen de rāhat eyle bir dem var
- G84/3 Okıyup yazmağ ile 'ālim **ola** mı nā-dān
Men 'aref nüktesi ne 'ārife di dānādır
- G84/5 Her kızıl reng begim la'l-i Bedaḥşān **olmaz**
Her 'Acem mā'isini şanmayasın minādır
- G95/13 Nebzī-i şeydā kuluñ kurbānıñ **olsun** sevdiğim
Cāni çıkşun hicr ile ardınca bir ağlar mı var
- G96/5 Öyle bī-tākat **olupdur** heves-i ḥālīñ ile
Bir seğıñ depse şehā bendeñi boyunca yıkar
- G101/4 Gördüğümce ol hilāl-ebürüyü giryān oldığım
Kim budur aşlı görünse mäh-ı nev bārān **olur**
- G103/3 Dilā dilden dile gül gibi teşhīr **olduñ** uş ammā
Seni aşıfte vü şeydā kılan bülbül-nevāyındır
- G107/1 Zā'if **olsa** dil-i 'aşık dime anı veremendir
Faķīriñ şayruluğı kaṭ'-ı iḥsān u keremendir
- G115/2 Benim şabr u kararım yok seniñ inşāfiñ ey dil-ber
Yanam pes nār-ı 'aşka tā **olunca** bu tenim aḥker
- G125/5 Şeh-i ḥübān-ı cihān **olsañ** efendim tañ mı
Beg ü pāşā ne kadar çoğ ola sultān bir olur
- G126/5 Yüzün mihrine ey meh ol siyeh kakül **olupdur** ebr
Verāsından velī 'uşşāk olurlar müfteris için bebr

- G126/8 Yanup nār-ı ğama dil dīdem eşkin seyl ider her dem
Hevā-yı 'aşk ile ölse **olur** bu hāk-i cismim kabır
- G127/8 Cevr itme 'andelibe ey gonca gülşen içre
Olmasa senden özge itseñ dağı revadır
- G128/6 Hevā-yı vaşl ile çokdan bertü hayāle düşüp
Fırāk-ı yār ile **oldı** bu cism-i zār nizār
- G129/7 Tekye **olmaz** ey gönül bu Bī-sütün kaşr-ı felek
Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar
- G129/7 Tekye olmaz ey gönül bu Bī-sütün kaşr-ı felek
Dest-be-dest irdi saña çün bil ki **olmaz** pâydar
- G131/8 Murabbā gül-be-şekkerdir dehāmın
Olupdur leblerin känd-ı mükerrer
- G135/8 Men' idersin süfiyā bizi şarāb-ı şāfiden
Ola kim terk ideyüz bir gün çü yok işrārımız
- G136/2 Ey gönül kılma naşihat pend aña kār eylemez
Dilde imānı **olan** zulmı bu miqdār eylemez
- G137/5 Görüp üftādelerin kesretin iğzāb **olma**
Tağıdır bād-ı fenā cem'imiz aralanuruz
- G138/1 Beñzer leb-i mercānıma la'l ü güher **olmaz**
Yaşım gibi 'ālemde benim sim ü zer olmaz
- G138/2 Beñzer leb-i mercānıma la'l ü güher olmaz
Yaşım gibi 'ālemde benim sim ü zer **olmaz**
- G138/4 Her dilde 'aceb zann ide var mihrini ol meh
Her gökde bunı bilmeye şems ü kamer **olmaz**
- G138/6 İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı
Ammā ki ruḥuñ verdi gibi sebz ü ter **olmaz**
- G138/8 Düşdükte begim 'aşkıña dimişdi baña dil
Pervāne düşe şem'a aña bāl ü per **olmaz**
- G138/10 'Arızın uş zülfün çü şibh-i rüza müşābih
Kimdir diye ḥuld içre ki şām u seher **olmaz**
- G138/12 Her dem dem ü nem akmadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder **olmaz**
- G138/14 Nebzī güzere eylerseñ eger 'aşk ile yola
Zann itme şakın kim saña ḥavf u ḥatar **olmaz**
- G139/5 **Olmadı** bunca 'azāyimlerle rabṭ-ı kalb-i dost
Ol perīye ḥayf te'sir itmedi teşhīrimiz
- G144/14 İşidildi Nebziyā aḥbār-ı vaşl efvāhdan
Rū-be-rū **olup** 'aceb ol şāhdan işidemiz
- G150/5 Yāre var aġyār için ḥatır-perīşān **olma** hem
Yoğ imiş çün kim fenā bağında bir gül hārsız
- G151/3 **Olmuşuz** ehl-i başiret hāk-i pāyın kuhl idüp
Şanma kendiñ gibi ey zāhid gözi bozlardanız
- G152/9 Kamer-ruḥ kāküli leylā da **olsa**
Şeb-i hicrinde seyr idün kāmersiz
- G152/4 **Oluñ** bir tāzeniñ 'aşkında bārī
Olur mı ḥāne-i dil zīb ü fersiz
- G152/4 Oluñ bir tāzeniñ 'aşkında bārī
Olur mı ḥāne-i dil zīb ü fersiz
- G375/9 **Olur** mı 'aceb ol dem irem şaff-ı ni'āle
Başında dem-ā-dem bu hevālar eser oldı
- G152/7 Nigār-ı Çin **olursa** dağı 'avret
Maḥabbet itmeyüp oluñ kedersiz
- G155/5 Elim boş **olmasun** diyü getürdüm cānımı tuḥfe
Yed-i luṭfūndan ey sākī niçün baña tolu gelmez
- G157/2 Bu dil-i zārıma ol cān ile cānā dest-res
Sen semen-tenle **ola** hem-pā vü hem-ser bir nefes
- G159/3 Ğazālān-ı sevād-ı Çiniñ **oldı** 'aynı ol dīde
Beyāz-ı Rūm içinde aña ammā çeşm ism olmuş
- G159/2 Bir ejderdir şaçın kim genç-i ḥüsünüde tılısm
olmuş
Yüzün tā sındır ol ebrūlar anda iki bism olmuş
- G159/2 Bir ejderdir şaçın kim genç-i ḥüsünüde tılısm olmuş
Yüzün tā sındır ol ebrūlar anda iki bism **olmuş**
- G159/10 Yatur dārü's-şifā-yı firkañinde Nebzī-i nā-çār
Ana ğam laḥm u 'azm ālām kaşāvet şaḥm ü desm
olmuş
- G165/5 Dün-perverdir kemāl ehline **olmuşdur** mehīn
Nezd-i 'ārif ol sebep çarḥ-ı berin ber-dün imiş
- G165/7 Hem sipihr-āsā imiş bī-mihr **olup** meh-pāreler
Tavr u vaz'ından buların söyle kim memnūn imiş
- G166/1 Ḥaylī demdir miḥnet-i hicr ile **oldum** cān-ḥırāş
Olmadı vuşlat müyesser gitmedi dilden telāş
- G166/10 Hāk-i pāyı kanda kaldı semt-i kūya varamaz
Künc-i miḥnetde yatur Nebzī **olup** şāhib-ferāş
- G169/3 Cāmi'ü'l-ḥüsn **olsa** vechi var cemā'at uş müje
Bīnī vü ebrūlarıdır minber ü miḥrābveş
- G169/8 Uyusa rü'yāda dīdārın görür dildārımın
Ni'met-i 'uzmā **olur** mı 'aşka hiç ḥvābveş
- G170/8 Ğam yimem cānā ğam-ı 'aşka çü ḥişşe bu imiş
Baña da rüz-ı ezel taksim **olunduğda** ḥişaş
- G171/18 Hemān bir nebzeyim deryā-yı 'aşka
Anıñçün **oldı** Nebzī baña maḥlaş
- G171/5 Güzellik mühri **olmayadı** aġzın
Olur mıydı tudaġın la'lden faş

- G171/6 Güzellik mühri olmayaydı ağzın
Olur mıydı tudağın la'lden faş
- G173/6 Dem-â-dem kağh iderler 'aşkânı bir alay ma'kûs
Olur mı hey 'aceb halkın dilinde zemden istihlâş
- G176/10 Varup mey-hâneye pîr-i muğânın bahşışın nüş it
Olur mı Nebziyâ 'âlemde hiç câm-ı Cem istikrâz
- G177/3 **Oldı** yahud hağt-ı Yâkût ile bir Muşhaf ruğı
Şan döküldi anda hem i'râb u hem yer yer nuķat
- G181/14 Yüzi kararız eger gül-hâna girse Nebziyâ
Kim hayâsız **olmada** pîr-i zen-i ğardan ğalîz
- G183/12 Cânım al cânânım alma ey felek
Geçmem andan mürtefi' **olsun** nizâ'
- G184/3 Ža'f-ı dil **oldı** muzâ'af gitdi a'zâdan kuvâ
Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevķ u
sem'
- G184/6 Baña râm olmaz gönül ârâm u râhat idemem
Cism-i zârımdan **olup** şabr u kararım kal' u kam'
- G187/8 Yaşadanup kaldı şehâ dil âsitânın hâkini
Gerdeninde kâkülün zencîri **oldı** çün ki bağ
- G190/3 Mâh bî-mihr **olmağ** ile ayda bir olur hilâl
Bil bu kavlı-i mülzemi müsbet muķarrer bî-hilâf
- G190/3 Mâh bî-mihr olmağ ile ayda bir **olur** hilâl
Bil bu kavlı-i mülzemi müsbet muķarrer bî-hilâf
- G192/2 Mâh-ı nevle kaşların cânâ görünür yek-nesak
Kâmetin serv-i dil-ârâ ile **olmuş** müttefaķ
- G193/9 Kanķı zât içre ki cüz'î 'aşķ **ola**
'Aķl-ı küll dir aña yâ Hû el-firâķ
- G193/4 Āteşin olma hevâ-yı kibr ile
Ābveş ten-pest **olup** hâķ üzere aķ
- G196/16 'Aşķ ile bend eylediñse râhibâ zünnâr ipin
Zülf-i ma'sûķum **olupdur** baña da zünnâr-ı 'aşķ
- G201/10 Görüp ehl-i dil ey Nebzî bu beş ebyât-ı mergûbı
Heme beñzetdiler ol ğoncaya kim **ola** beş yaprak
- G202/5 Kâfda 'Anķâ **olursa** sînesin eyler şikâf
Kirpiğin gibi bir oķ kaşın gibi bir yay yok
- G203/1 Le'im **olmuş** cihân halkı kerem yok
Kerîmü't-tab' olanlarda direm yok
- G204/5 **Olasın** bî-ber eger sâyeñe kimse gelmez
Üşüben taşa tatarlar tolu esmâr olsañ
- G204/6 Olasın bî-ber eger sâyeñe kimse gelmez
Üşüben taşa tatarlar tolu esmâr **olsañ**
- G204/8 Gül-i şad-bergsin ammâ ki hezâr oldı raķib
N'ola ey verd-i dehen ğonca-ı bî-hâr **olsañ**
- G204/12 Çelebî-zâde-i merdüm bilürüz zâtın biz
Ne ķadar dâde-i 'ayyâr ile hün-h'âr **olsañ**
- G209/13 N'ola hîlm üzere **ol** Nebzî kuluña
Revâ mı bî-sebeb olmak ğazabnâķ
- G214/2 Neydi evvel mihr-i merdâneñ seniñ
Olduķ uş biz şimdi biğâneñ seniñ
- G217/3 Yine zülf-i girih-ğiriñle dilde 'ukdeler **oldı**
İdüp keşf-i cemâl ol müşķilâtı eylegil münhal
- G218/3 Mâder-i ğamdan velîd **olmuş** kaşâvet-zâdesin
Dâderiñmiş hüzn ile hem-zâd imişsin ey gönül
- G220/1 Esîr-i bend-i derd-i 'aşķ **olupdur** haylî demdir dil
Çünân maħzûn u mağmûmdur ki güyâ kaldı pâ-der-
gil
- G223/6 Ğarazın luťf ise dirsin ki cefâya katlan
Ola mı ey kaşı ya şabra taħammül müşķil
- G224/7 Ğavf ider benden karîb **olmaz** baña dime raķib
Korķarım şerriñden ancak sen gibi ğardan degil
- G228/12 Der-peyimde göriceķ ol şühî reşķ ile raķib
Ğaşy olup **olsun** dil-i pür-ğasy muğber ü verem
- G228/8 Kâseler memlü olur rengin mey-i nâb ile pes
Kîseler **olup** tehî kalmaz derününde direm
- G232/9 O serv-i nâzîmin zülfî gibi cevri uzun **oldı**
Eger mümkün olaydı Nebziyâ anı kışaldırdım
- G235/10 Yoķdur çü çâre 'aşķa 'aşķa çü çâre yoķdur
Oldum bî-çâre Nebzî Nebzî bî-çâre oldum
- G235/10 Yoķdur çü çâre 'aşķa 'aşķa çü çâre yoķdur
Oldum bî-çâre Nebzî Nebzî bî-çâre **oldum**
- G236/2 Yoķ durur gerdün-ı dündan zerrece ümniyyetim
Tek esen **olsun** başım olsun hemân emniyyetim
- G236/2 Yoķ durur gerdün-ı dündan zerrece ümniyyetim
Tek esen olsun başım **olsun** hemân emniyyetim
- G237/4 Mâ-teķaddeñden durur bende ķamu bu şevķ u zevķ
Tâ-ezel 'aşķ ile icâd **oldı** bünyâdım benim
- G239/3 İstemezem baña hemân haşr **ola** luťf u meķremet
Meķremetin 'umüm ola mültefitin ola 'amîm
- G239/4 İstemezem baña hemân haşr **ola** luťf u meķremet
Meķremetin 'umüm **ola** mültefitin ola 'amîm
- G239/4 İstemezem baña hemân haşr **ola** luťf u meķremet
Meķremetin 'umüm ola mültefitin **ola** 'amîm

- G239/5 Kākülün **oldi** dil-berā hastalara devā'-ı misk Hoḳka-ı dilde şaklayam anı çü ḡāliye şemīm
- G242/1 Niçe bir gürsine-i hicriñ **olup** bīm göreyim Ni'am-ı vaşla toyp lutfuñ delim göreyim
- G246/10 Ey şaçı leylā seniñçün kesb ü kārı terk idüp **Olmuşum** Mecnūnvār āvāreyim āvāreyim
- G246/8 İstedim dārū'ş-şifā-yı vaşlıñ ey cāna tabīb Hasta-i hicriñ **olup** bīmāreyim bīmāreyim
- G250/3 **Olursa** gülşen-i cennet daḡı meyl itmezem bi'llāh Yeter eglence rüy-ı dil-berimdir bağ u bostānım
- G254/6 Dutışur nār-ı şevkiñla yanup sūzān olur her-bār Vişāliñ arzusuyla **olupdur** dil ḡam-ender-ḡam
- G257/9 Senden **olur** Nebzī-i bī-çāreye ancaḡ devā Merḡamet ḡıl ey kerem luḡ ıssı Allāhım benim
- G262/8 Müşḡin şaçın bād-ı şabā kılmış perişān şubḡ-dem **Olmuş** mu'aḡtar büy-ile 'ālem kamu tolmüş meşām
- G263/1 Lā'ubālī **olmuşum** rüsvālīḡa 'ār eylemem 'Ārdır ḡüsrān-ı devlet ben anı kār eylemem
- G265/8 Murādımdır mürūd-ı devr-i la'liñ Dil-i āḡāhıñ **ola** aña mülhem
- G265/4 Müdām elde mül olsa kāse olsa Hem olsa gül gönülde **olmasa** hem
- G265/2 O dem derd-i dile ḡāşıl olur em Devā'-ı la'l-i dildār **olsa** emsem
- G265/3 Müdām elde mül **olsa** kāse olsa Hem olsa gül gönülde olmasa hem
- G265/3 Müdām elde mül olsa kāse **olsa** Hem olsa gül gönülde olmasa hem
- G265/3 Müdām elde mül olsa kāse olsa Hem **olsa** gül gönülde olmasa hem
- G265/5 Sürüruñla sürür-ālūd **olur** dil Sürüruñ serverā ger gelse dem dem
- G267/9 Hışımnāk **oldi** çeşmiñ gerçi ey şūḡ Leb-i şirīniñ ammā oldi ḡoş-büy
- G267/9 Hışımnāk oldi çeşmiñ gerçi ey şūḡ Leb-i şirīniñ ammā **oldi** ḡoş-büy
- G267/8 Aḡar iki taraḡdan baḡr-i ḡüsne İki ruḡsarīñ **olmuşdur** iki cüy
- G269/4 Mey-i la'līn içerse zer ḡadeḡden rind-i mey-ḡvāre Bizim içdigimiz de āb-ı şāfī ke'l-lüceyn **olsun**
- G269/6 Ğurābu'l-bīn ile bülbül revā mı hem-kaḡes olmak Raḡīb ile o yārīñ beyni ba'de'l-Maşnḡeyn **olsun**
- G269/7 Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hicr ile āzürde-dil **olsun** Alup cānım didigim bir daḡı maḡşül-i beyn olsun
- G269/8 Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hicr ile āzürde-dil **olsun** Alup cānım didigim bir daḡı maḡşül-i beyn olsun
- G269/8 Ümīd ü bīm-i vaşl-ı hicr ile āzürde-dil olsun Alup cānım didigim bir daḡı maḡşül-i beyn **olsun**
- G269/10 Şehā 'uşşāka her dem cevri ü āḡyāra vefā ḡılma Gehī luḡ eyleyüp ber-'aks ḡıl kim cānibeyn **olsun**
- G269/12 Dil-i pür-dāḡa çün bir şerḡa çekdi çeşm-i ḡün-riziñ Didi ḡamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn **olsun**
- G269/14 Eger 'ālemdə maḡbüb-dost iseñ bir ḡüb sev Nebzī Ki ḡulḡı aḡsen ü zātı ḡasen ismi ḡüseyn **olsun**
- G270/10 Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir sādce şi'rim Olan dīvānımı ḡvānende şād olmazsa şaḡ **olsun**
- G270/1 O rüy-ı gülşeniñ ḡonca-femiñle reşk-i bağ **olsun** Açılson her taraḡ nergis benefşe göz ḡulaḡ olsun
- G270/2 O rüy-ı gülşeniñ ḡonca-femiñle reşk-i bağ olsun Açılson her taraḡ nergis benefşe göz ḡulaḡ **olsun**
- G270/12 ḡasūduñ ger eser itmezse ḡalb-i āhenīnine Bu nazm-ı serd ü berdim başına rüyin çomaḡ **olsun**
- G270/13 Bu şi're şeyn iden keḡ-rāya **olsun** şini çün erre Göz olsun 'aynı dilde rāsı ḡançer noḡta daḡ olsun
- G270/14 Bu şi're şeyn iden keḡ-rāya olsun şini çün erre Göz **olsun** 'aynı dilde rāsı ḡançer noḡta daḡ olsun
- G270/14 Bu şi're şeyn iden keḡ-rāya olsun şini çün erre Göz olsun 'aynı dilde rāsı ḡançer noḡta daḡ **olsun**
- G270/18 Dimem çün fi'l-ḡaḡıka şā'irim yā āşıkım Nebzī N'ola erbāb-ı dil ḡuş itmese şi'rim ḡo ḡaḡ **olsun**
- G272/13 ḡaḡ-āver olduñ ey āfet 'aḡa eyyāmi fesh **oldi** Daḡı geçmez misin Nebzī-i şeydāniñ ḡaḡāsından
- G272/3 Girzān **olmasa** bīmār-ı hicrānından olmaz mı Vişāliyle 'ilāc itse lebi dārū'ş-şifāsından
- G275/9 'Aceb şürīde-ḡāl **olmuş** durur Nebzī ḡayāliñle Yürür 'aşḡıñla çıplaḡ başı açuḡ ayaḡı yalın
- G275/4 Cenāb-ı 'izzetiñden irmedi me'mülüne aşā Revā ḡıl bir kez **olsun** bendeñiñ luḡ eyle āmālin
- G278/4 Kaşları Rüstem kemāni kirpigi tīr-i kaḡā Çeşm-i ḡün-ḡvāri velī **oldi** Nerīmān-ı zamān
- G280/12 Firāḡ-ı la'l-i nābiñla gözümden Aḡan yaşlar **olur** yāḡūt u mercān

- G282/8 Beni ey gonca-leb cün dâhil-i gülzâr-ı vaşl itseñ Cemâlîñ güllerin dirmeklige hem ızñ-i 'âm **olsun**
- G282/10 Görüp bu luţfî senden cānı kurbān eylesün Nebzî Yoluñda öldigi 'uşşâk içinde nik-nām **olsun**
- G290/6 Yüzün göstermez iseñ kâkülünle dil olur kâni' Ziyâret itdigi ger Ka'be **olmaz** ise Şâm olsun
- G290/4 Begim bezminde ruhsârîñ meze olduysa 'uşşâka Lebiñ bāde dehānîñ hem dağı fağfûrî cām **olsun**
- H290/6 Yüzün göstermez iseñ kâkülünle dil olur kâni' Ziyâret itdigi ger Ka'be olmaz ise Şâm **olsun**
- G290/8 Didim la'l-i lebiñden kan-behâ bir büse ister dil Didî var git bugün yarın virem boynumda vām **olsun**
- G297/7 Dilerseñ 'aşkdâr **olmak** şakın kim pend-gîr olma Cünün âsarıdır bi'llāh 'aql u fikri başdan şav
- G297/5 Harâret ıssı bir şakrak **olur** kim 'aşka yâr olsa Ser-â-pâ nâr-ı mahz olur göyinür şanasın kim kav
- G297/6 Harâret ıssı bir şakrak olur kim 'aşka yâr olsa Ser-â-pâ nâr-ı mahz **olur** göyinür şanasın kim kav
- G297/10 Kemâl-i 'aşkıñ ancak inhişârî sañadır Nebzî Velîkin gayrı eşhâsa gelür gider **olur** tav tav
- G297/4 Ne turfe pişedir bu 'aşk-bâzî kim ki erbâbı Olurlar feyz-yâb el-hâk **olurlarsa** har u yâ gāv
- G302/2 Şehâ mihr-i ruhuñ her dem ki şalsa üstüme pertev Vücüdüm zerre-i nâ-çizveş anda **olur** piş-rev
- G303/1 Şüfiyâ şâfi-dil **ol** iç gel berü Muğ-peçe sâkî elinden bir tolu
- G307/8 Tîre-dil 'aşkı niçe itsün kabül Sîne şâf u kalb **ola** pak ü şuru
- G307/9 Tâlib-i dîdâr **olan** 'aşık degil Müdde'âsı kızbdır yalandır o
- G307/9 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek **oldı** eyva'llāh-ile
- G312/4 Yüzün cennet özüñ Rıdvān sözüñ Kevser disem tañ mı O bālâ kadd-i mevzūnuñ çü Sidre **oldı** tûbâ leh
- G314/9 Yeter cevri eylediñ Nebzîye şâhım el-amān **olsun** Kuşurum var ise geç pâdişâhım tevbe bismi'llāh
- G315/8 Ruhuñ bir mâhdır güyâ sipihri-hüsni behcetde Velî zülf-i siyâhîñ **olmuş** etrafında cün hâle
- G315/10 Gözüñ nergis durur bîñî-i pâkiñ gonca-ı zanbağ Dehānîñ gül saçın sünbül **olupdur** 'arziñ lāle
- G316/9 Şehîd-i tîg-i 'aşk **olursa** Nebzî Ne gam vâşıl olur fî-raḥmeti'llāh
- G319/2 Ger çıkarsa ağlamakla dîde-i pür-nem neme Pâyîña İsâr **ola** dînâr u hem dirhem heme
- G320/12 Zebānîñ mest ider 'uşşâkı cün mey Dehānîñ **oldı** bir la'lîn piyāle
- G325/7 Fehm idüp tîmâr ide bîmâr-ı 'aşkı **oldıgıñ** İvme bir gün derdiñe raḥım eyleyüp dermān ide
- G325/3 Nâ-ümîd **olma** şakın vaşl-ı dil-ārâdan dilâ Ola bir dem h'vân-ı vaşlında seni mihmān ide
- G335/11 Çeşm ü ser hem dest ü dil **oldı** maḥal Âb u ḥâk u bād u nâra âh vâh
- G338/1 Ğamze-i ser-tîziñ **oldı** tîg-i bürrân var ise Sîne-i pür-yâredir ol tîga kalkan var ise
- G344/11 Çü bāde âb-ı çeşmiñ pâre-i bağrîñ kebâb **oldı** Gerek bir sîm bilek sâkî bu 'işretgâha şâyeste
- G345/2 Dilerim yâr-ı cefâkârı vefâdâr **olsa** Dil-i âzürde vü bî-çäreye gam-h'vâr olsa
- G345/2 Dilerim yâr-ı cefâkârı vefâdâr olsa Dil-i âzürde vü bî-çäreye gam-h'vâr **olsa**
- G349/4 Bu sezâ mîdır 'aceb kim ol raḳîb-i nâ-sezâ Ben çekem cevri ü cefâ o lâyıḳ-ı ihsân **ola**
- G350/6 'Aşk hâlınden haberdâr olmayan bilmez belî Kim mesel men lem-yezuk lem-ya'rif **olmuşdur** dilâ
- G353/3 Bu meseldir ki belâsız belî bal **olmaz** imiş Bilerek lîk bu biñ dürlü belâlar ne belâ
- G357/8 Cemâl-i pâkiñi 'arz it bu çeşmim rüşenâ bulsun Terâḥḥum kıl yüzün görmeyeli vâfir zamān **oldı**
- G357/10 Bu Nebzî bendeñe luţf it kapuñda 'abd-i ḥâlişdir Yeter cevri eylediñ şâhım amān u el-amān **oldı**
- G358/6 Kuyûd-ı dünyevîden uḥrevîden **Ola** şimşâdveş âzād u ḥâlî
- G359/16 Hîşm idüp kâfir raḳîbe rûze-h'vâr olur bu dil Bed-ḫabî'at **olmuş** ol izhâr ider nâ-sâz ḥüy
- G359/15 Hîşm idüp kâfir raḳîbe rûze-h'vâr **olur** bu dil Bed-ḫabî'at olmuş ol izhâr ider nâ-sâz ḥüy
- G363/4 'Aceb serkeşligi var idi evvel şevḳ-ı rüyūñla Giriştâr-ı ser-i zülfüñ **olah** şimdi rām oldı
- G364/3 Kan ağlamağ ile la'lîñ firâkıyla 'alîl **oldı** 'Abîr-i ḥâk-i râhîñdan bu çeşme tütüyâ yok mı

- G372/6 Sürürüm gelse ger bir dem gider fi'l-hâl eğlenmez
Gam ammâ cāy-gîr **oldu** 'aceb ol dağı gitmez mi
- G374/8 Begim haddinde ol beñ kim olupdur hâbbetü's-
sevdâ
Siyeh miski megesdir vardı anda kındı hâl **oldu**
- G375/1 Pâyına nisâr eyledigim eşk-i ter **oldu**
Çeşmimde velî her biri la'l ü güher oldu
- G375/2 Pâyına nisâr eyledigim eşk-i ter oldu
Çeşmimde velî her biri la'l ü güher **oldu**
- G375/4 Yüz sürmege 'azm eyleyücek hâk-i rehiñe
Nefs ü dil ü cân dağı gidüp bî-eser **oldu**
- G375/10 Olur mı 'aceb ol dem irem şaff-ni 'âle
Başında dem-â-dem bu hevâlar eser **oldu**
- G375/14 Hâk-i kâdemiñ bahş idicek çeşm-i raķibe
Nebzî ne 'aceb bu saña gerd-i keder **oldu**
- G376/18 Cefâ-yı dil-ber ile olup abdâl
Giyinseñ Nebziyâ **olur** palâsı
- G377/13 Ser-firâz-ı râh-ı 'aşk **oldum** diyü lâf eyleme
Hâk ile yeksân imişsin Nebziyâ bildim seni
- G383/2 Sevdî meftûni olup dil tâzece bir berberi
Der-be-der **olup** gezer uş pâ-pürehne ser-serî
- G384/13 Ğazel dimekte Nebzî başa çıkdı lâ-kelâm **oldu**
Söz atar şîve-i şî'riyle gör H'âcûya söz var mı
- G385/2 Ta'n eyleme bu 'âleme var diyü fenâsı
Ger devlet-i 'aşk-ile **ola** yok mı beķâsı
- G385/3 Dillerde niçe yıllar **olupdur** ki olur yâd
Mecnûn ile Ferhâdî işit eyle kıyâsı
- G396/8 Olupdur nâm-ı bülbül gerçi gülşende hezâr destân
Benim ismim de kül-handa hezârân dâstân **oldu**
- G390/6 Ruĥuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtñ da Dârâdır
Dehânñ câm-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân **oldu**
- G390/9 Şehîd-i ğamzeñ **olduysa** ne var bu Nebzî-i bîmâr
Bulupdur ni'met-i 'uzmâ aña cennet mekân oldu
- G391/1 Gönül semt-i firâka düşeli bir haylî ĥîn **oldu**
Temennâ-yı vişâl-ile 'aceb zâr u ĥazîn oldu
- G391/1 Gönül semt-i firâka düşeli bir haylî ĥîn oldu
Temennâ-yı vişâl-ile 'aceb zâr u ĥazîn **oldu**
- G391/4 Nigârâ bağ-ı ĥüsnünde zenaĥ ayvaya utruncdur
Ruĥuñ elma ya gül-nâr u lebiñ ĥurmâ ya tîn **oldu**
- G391/6 Ĥayâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü Rüm-ile
Derün-ı deyr-i dil güyâ Nigeristân-ı Ćin **oldu**
- G391/8 Küttüb-hâne-i 'aşk içre yazılsun hâşiyeye ğayrı
Vücüdüm şerĥa-ı sînemle bir metn-i metîn **oldu**
- G393/7 Ĥaķķâţ **oldu** hâcî ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem
İçüp hem Zemzem-i la'liñi ĥâlîñ istilâm itdi
- G395/5 Dün gice zülfi ĥayâliyle bu dil bî-tâb **olup**
Bu şeb-i dūr u dirâza yok mı ĥad yâ Rab didi
- G395/2 Şorıcaķ ism-i şerîfin o turunc ğabğab didi
Aşağadan yukarı yazsañ **olur** lâ-leb didi
- G396/2 Görmege kâni' iken haftada sen mâh-ı nevi
Velî ismiñ gibi ber-'aks olup **olduñ** senevî
- G396/9 Koyup İstanbul **olsañ** da Semerkanda revân
Bula bir ğün seni bu Nebzî-i Amâseyvî
- G398/1 Ĥayât-ender-ĥayât **oldu** kelâmñla lebiñ yâ Ĥay
İrişsün 'aşıkâna lutf u iĥsânñ pey-ender-pey
- K2/25 Emr-i Ĥaķķ ile **ola** cün İnfîţâr u İñşikâķ
Ol ki taţţîf ide Mâ'ün terk ide väveyl aña
- K2/28 Süre-i Tekvîr ĥaķķı kıl 'ayân dîdârññı
Kim 'abüstü'l-veĥ **ola** yok varmağa vechi saña
- K2/11 Cün Muĥammed **oldu** ismiñ Tür-i Sînâdır tapuñ
Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakķa'l-kamer ĥüsn ü behâ
- K2/68 Ey taĥîb-i rüz-ı maĥşer kıl şefâ'atle 'ilâc
Dâ'-i 'işyân ile **olmuşlar** ĥamusı mübtelâ
- K2/74 İtmişüz bâ-ĥasb-i tākâ sünnetiñle istinân
Olmuşuz ĥamd ola ĥabl-i şer'atñla mühtedâ
- K5/8 Ĥubb-ı dünyâdan ben ol dem Nebziyâ çekdim elim
Sâl-i târiĥim benim cün **oldu** aĥyânü'l bülüĝ
- K5/6 Nefsine şıbyânveş aldanma ey dil 'âķil ol
Kim zen-i deĥriñ **olur** şem'-i vidâdî bî-furüĝ
- K6/9 Ĥavf idüp tu yüziñe **olmuş** seniñ dirler diyü
Kesdirirdim şarımı şimşîr ile ben her zamân
- K7/7 Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlüd **olup** şadı
Kişiniñ 'ömrüni efzün ider âb-ı revân dirler
- K8/14 Atdı beni deşt-i firâka
Olmadı gör vuşlat-ı dildâr
- K8/36 Bulmaz idi mesned-i 'âlî
Olmasa lâyķ u sezâvâr
- K9/7 **Ola** şer'-i Aĥmed üzre müstaķîm
Tañrı iĥsân ide aña toĝrı râĥ
- K10/29 Küşende **ola** rezminde hezârân şad hezâr a'dâ
Melek bezminde ĥvânende ola âyât-ı büşrâyı

K10/30	Küşende ola rezminde hezārān şad hezār a' dā Melek bezminde h'Vānende ola āyāt-ı büşrāyı	K25/5	Dilimde zikrim ismiñ olmuş idi Gönülde fikrim ancak sen idiñ sen
K10/16	O Sultānu's-selāṭīn Ḥazret-i Sultān Maḥmūd kim Muvāfiḳ ḥük-m-i takdīre olur tedbīr ile rāyı	K27/19	Saña bir söz diyeyim yüz-be-yüz ol herkes-ile Dir iseñ dünyede her vech-ile aḡ ola yüzüm
K11/5	Ne güzel şehir olur āyā bu vilāyet ne güzel Tolanup cānib u etrāfımı gör ser-te-ser it	K29/4	Cübbe vu destārñā ey h'Vāce gırra olma kim Niçe ten oldı bürehne niçe ser koydı külah
K13/23	Cāy-ı termīm olcaḳ bir cāy-ı evlā bi't-tarīḳ Luṭṭuñā sır olmaya bir pīr ü bümnā ḳalmamış	K29/10	Nebziyā ḥatīf didi bu mışra'ı tārīḫine Ḳuşça cānıyçün nihāl-i Sidre olsun lānegāh
K13/12	'Aşık u ma'shūk çatışmış birbiriyle kelbeş Muḳteżā-yı şehvet olmuş 'aşḳ sevda ḳalmamış	K32/53	Bu güneḳāra Ḥabībīñ ola anda şāfi' Ḳomaya nār-ı caḥīm yaḳa bu cism-i nālī
K14/17	Ola bu dār içinde dā'imā emn ü amān-ile Muḳārın ola hem o dār içinde ḥūr u ḡilmāna	K33/10	Ne edebsiz ne ḥayāsız ne 'ırızsız ödstüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz
K14/1	Te'āla'llāh hoşā cāy-ı şafāda oldı bu ḥāne Sürür-ālūd olup cisme feraḥlar baḡş ider cāna	K33/4	İrişür kanda ise bir lekeden tūr-i sitem Leked-i derd ü kederle dili bī-gıl olmaz
K14/2	Te'āla'llāh hoşā cāy-ı şafāda oldı bu ḥāne Sürür-ālūd olup cisme feraḥlar baḡş ider cāna	K33/16	Anasın s.kdigim ol zışt münāfiḳ yüzli Nerede varsa o meclisde mücāmīl olmaz
K15/13	Dīde-i dünyā ki bīnā olalı Görmemişdir buncılayın a'cebi	K33/32	Ya daḡı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi Dir isem Gürcü velī Gürcüde mükril olmaz
K15/26	Tıfl-ı dil güyā olup didi hemān Çoḳ ḳatı ḳıḡş oldı bu yıl yā ebī	K34/21	Gidüp altı yıl uş oldı bu tārīḫ Bu demde imdi hoş geldi Etenker
K17/16	Levh-ı cebbīniñde 'ayān yazmış debīr-i kün fe-kān Olduñ sa'ādetle şehā āşaf sīre vü keḫudā	K34/18	Duḫūl-i şeh-r-i İslāmbul ḳıldı Ḡulām-ı dil olup yine mükedder
K17/18	Virdi budur rüz u leyāl mesrūr ol görme melāl İḳbāl u devlet bi'l-kemāl olsun ḥużūruñda müdām	K34/3	Olupdur ḥadd-i zātında edīb ol Kemāl ü ma'rifetdir aña zīver
K17/27	Bessām olup rüyuñ güle ḥiç görmeye ḡaym u ḡamām Ey pādīşāh-ı Zü'l-celāl ol zātı eyle ber-kemāl	K34/10	Muḥaşşal her neye meşḡül olsa Anı derk itmede olupdur aḳder
K18/1	Te'āla'llāh zehī hoş-tarḫ olupdur işbu 'ālī-cā Mu'allā ḳāḫ-ı cennetveş sarāy-ı dil-güşā zībā	K35/7	Velī bundan muḳaddem eyleyüp ḳaşd-ı tezevvüc ol Dilerdi izdivāc için bula bir nāhid-i 'azrā
K19/6	Haḳ Te'āla ḳadr u şānın eylesün dā'im mezīd Rütbe-i 'ulyā bulup olsun eşiḡi ḳibleḡāh	K36/12	Ki tā ḥıfz u ḥırāset ide sükkān ile ol cāyı Maḡallinde ola ḥıdmāt-ı Sultāniñde istāde
K23/15	Çü 'aşḳ oldı velī ḥüb olmayaydı Kim olurdu ḡam ile sine-çāḳı	K36/10	Murād-ı devlete baḡt-ı bülendi inzimām ile Olup begligle mümtāz oldı Boḡdana firistāde
K23/11	Eger 'aḳl olmasa ādemde farzan Kimüñ kimden olurdu ḥavf u bāḳı	K36/2	Cenāb-ı Mīr-i Boḡdan Mīr İskerlet Liḡor-zāde Olupdur hem ḥaseble hem neseble mīr ü mīr-zāde
K24/13	Taḳvā ile ol zenb itme hergiz Cehd eyle cānā olmaya şādır	Kt1/9	Muḡammed Muştafā Maḡmūd u Aḡmed oldı ismiyle Müsemmāsında daḡı zerrece yoḳ şekkimiz ta'llāh
K24/31	İtme tesevvūf müstaḳbele ol Māzīye rāzī ḫālīne şāḳır	Kt3/66	Yüri ey dil o dergāha idüp 'acz ü niyāz izḫār Tažarru' ḳıl tezelliüllerle ol dā'im itā'atle
K25/4	Şarāb-ı şevḳiñiñ nüş eylemişdim Mey-i nāb olmamışken daḡı derden	Kt3/41	Hübüb-ı rīḫ-ı cennetle ola nār-ı cehennem dūr Ola merḳadları ḫāḳine āb-ı raḡmetiñ munşab

Kt3/28	Mürebba idiler zānū-yı Peyğam-berde bî-minnet Olalar yarın anda zîb-i cennet ol iki kardaş	Kt28/3	Tıfl-ı nev-resdir hele deh sāle olsun dağı gör Kāmet-i bālāsı ol serviñ kıyāmet qoparır
Kt3/14	İrişdi ba' dehū 'Osmān-ı Zū'n-nüreyin-i 'ālī-ğadr Mecālis zeyn olup anuñla oldı cāmi'ül-Ḳur'an	M1/7	Ḳazā olmaz 'ilacı yok fevātñ Ḳazāsı var velī şavm u şalātñ
Kt3/25	Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zādeler anlar Olup ism ü müsemma ile hem adaş u hem pādaş	M2/3	Ba'zı tūfī renk ser-āmed olur Zāğveş ba'zısı hem esved olur
Kt3/29	Bularñ vaşf-ı ħadr ü pāyesi olunsa ger ta'dād İrişmez ħabbe-i zerre yitişmez dāne-i ħaşĥaş	M2/3	Ba'zı tūfī renk ser-āmed olur Zāğveş ba'zısı hem esved olur
Kt3/26	Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zādeler anlar Olup ism ü müsemma ile hem adaş u hem pādaş	M2/5	Ekseri ebyaz olur qar gibi Bir iki bizde dağı var gibi
Kt3/31	Olup 'Abbās u Ḥamza dağı hem 'amm-i Resūlu'llāh Bulup şān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā	M2/15	Vaşfın açsam olur dūr u dirāz İktifā eyle didim çün ki biraz
Kt3/50	Ḥuşūşā Bū Ḥanīfe ibn sābit Ḥazret-i Nu'mān Olupdur şāhib-i 'ilm ü ma'ārif zühd ü hem taqvā	M4/13	Kimi nā-cins olup isterse nerde Gezermiş mezbele āb-ĥanelerde
Kt3/53	Hezārān āferīn bādā olupdur derruhu li'llāh Bi-ĥamdi'llāh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yekvā	N18/2	Virmesem dil zūlfüne derdim füzün olmaz idi Ḥam bulup bu kāmetim hem şekl-i nūn olmaz idi
Kt4/1	Ey gönül için tālib-i ĥücre olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese	N18/2	Virmesem dil zūlfüne derdim füzün olmaz idi Ḥam bulup bu kāmetim hem şekl-i nūn olmaz idi
Kt9/2	Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı Ağa Yarıcısı ola Ḥudā ola ki ol muhteremiñ	N18/4	Olmasaydı ger o rüy-ı dil-keş üzre fülfulün Sīne-i pür-yārede dağ-ı derün olmaz idi
Kt9/2	Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı Ağa Yarıcısı ola Ḥudā ola ki ol muhteremiñ	Mş1/34	Yāsemīn-i sīm-ten şān kim ḥayāl olmuş durur Lalenīñ surĥ libāsı kara şāl olmuş durur
Kt9/12	Hem-ser-i Firdevs-i berīn kaşr-ı me'ālisi ki var Oldı bu 'ünvān ile reşk-āveri eyvān-ı Cemiñ	Mş1/34	Yāsemīn-i sīm-ten şān kim ḥayāl olmuş durur Lalenīñ surĥ libāsı kara şāl olmuş durur
Kt9/27	Mışra'imñ her birisi oldı iki tāriĥ anuñ Her ħanadı dü açılır zīre o bābu'n ni'amñ	Mş1/35	Sünbülün zūlfi tağuş aşūfte-ĥāl olmuş durur Nergis-i zerrīn güle za'f-ile nāl olmuş durur
Kt10/12	Sa'y ile bunca ta'mir olundu Yapıldı rengīn oldı tamāmet	Mş1/35	Sünbülün zūlfi tağuş aşūfte-ĥāl olmuş durur Nergis-i zerrīn güle za'f-ile nāl olmuş durur
Kt10/13	Bu emre illā oldı mü'ekkel Ahmed Ağa ol şāhib dirāyet	Mş18/4	Püteditr ĥalk yaydır kavş-ı ħuzāĥ oĥ kehkeşān Şarĥ u ħarba ĥük m idüp olsañ Ferīdün-ı cihān
Kt17/5	Tāriĥında nazīriñ yok olup bî-misl ü bî-hem-tā Suĥanver maşlahat-perver müdebbir 'ākil ü dānā	Mş2/56	Tağıla kākül-i dil-ber gibi sünbül mi ħala Yıkıla mey-kede ĥum ola şikest mül mi ħala
Kt18/12	Ola hemvāre şıĥhatle vücūdi istirāhatde Hemişe ola 'avn-ı Ḥaĥla meşķuru'l fi'āl eyvā	Mş2/1	Çü ezel rūĥa 'adem ülkesi evtān oldı Ne hoş idi ki o dem başına sultān oldı
Kt18/26	İrişüp yine İslāmbula ile yümn ile ħadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldı tekrār ilçi-i Roma	Mş2/1	Çü ezel rūĥa 'adem ülkesi evtān oldı Ne hoş idi ki o dem başına sultān oldı
Kt18/22	Yine ba's oldı süy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile Meseldir bu kim olur aĥdığı mecrāya cārī mā	Mş2/3	Ba' dehū mülk-i tene gelmege ĥarmān oldı Gelüp evvel demi ol pür-ġamiñ efgān oldı
Kt24/3	Yine yumrıcaĥ olup benden ayırdıñ şehimi Be raĥībā umarım ki ura paniĥla seni	Mş2/3	Ba' dehū mülk-i tene gelmege ĥarmān oldı Gelüp evvel demi ol pür-ġamiñ efgān oldı
		Mş2/50	Pes ol efķarı koyup istedigim ola dime Didigiñ olmayıcaĥ bārī yüri ġuşşa yime

Mh1/17 Cihān bağında bülbül zār olup oldu ça gül hürrem Geçüp 'izzet seririnde sa'adetle otur her dem	Tc1/12	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Mh1/22 Ne deñlü müdbir olsa mazhar-ı lutfuñ olur maqbül Siyeh hâke nigâh itseñ olur iksîr-i a'zam ol	Tc1/24	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Mh1/22 Ne deñlü müdbir olsa mazhar-ı lutfuñ olur maqbül Siyeh hâke nigâh itseñ olur iksîr-i a'zam ol	Tc1/34	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Mh4/9 Zannım oldur hicr-ile olmam muqarrer lâ-cerem El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i hûrum el-amân	Tc1/46	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Mh4/8 Nâ'il-i vaşlñ olan olur cihânda muhterem Fırkatiñle ey tabîbim olmuşum şâhib verem	Tc1/49	'Ayn-ı Tesnîm oldu şeb-nem menba'ı bağ-ı cinân Rûha rûh u cisme râhatdır nesim olup vezân
Mh4/17 Zerreveş ditrer vücûdum dil olur pür-iztirâb Gün yüziñi setr ider kâküllerin hem-çü şehâb	Tc1/58	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Mh5/1 Geldi Süleymân mülk-i vücûda zânü-yı mâder oldu seriri Mâh-ı nevâsâ toğdı velîkin mahv itdi nûr-ı mihr- i müniri	Tc1/70	Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
Mr1/7 Muntazırdır kim ola lutfuñla tâ-ber fetḥ-i bâb Zerre iḥsân it koma ol zâtı yâ Rab nâ-murâd	Tc1/53	Râh-ı bâğa şubḥ-dem oldum şabâ ile revân Gördüm almış yakasın destine hâr-ı bî-amân
Mr1/31 Maḥz-ı lutfuñdan 'inâyet ḥısn-ı dîne sür ola Ola dâ'im 'avn u naşriñ kullarıña müstezâd	Tc1/31	Âşinâlık daḡı olmuşdur riyâ vü rîş-ḡand İşbu mazmûn-ı muḡakkaḡ saña besdir nuş u pend
Mr1/33 Olalar serdâr-ı İslâm her biri bir qahramân Hem daḡı her bir nefer Sâim u Nerîmân-ı zamân	Tc1/29	Nezd-i ebnâ'-ı zamân olur ḡaḡîr ü müstend Kıymet ü kadri bilinmez geşt iderse niçe kend
Mr5/3 Oldu sivâ leyl ü nehâr Ġâlib velî şadî be-ġam	Tc1/33	'Avrat ola idi amîniñ kurur idi şuyu bu ne ḡaletdir ki bunuñ göti bir şulı kuyu
Ms2/7 Meşakḡat ġülsitânında bitüp bir şâhsâr oldum Ser-â-ser miḡnet ü âlâm ile pür-berg ü bâr oldum	Tc1/52	Şanmasunlar zemn ü hicv kendime kâr eylerim münkir olmam medḡ-i yâr u kadḡı aġyâr eylerim
Ms2/7 Meşakḡat ġülsitânında bitüp bir şâhsâr oldum Ser-â-ser miḡnet ü âlâm ile pür-berg ü bâr oldum	Tc1/48	müstecâb eyle du'âmîyâ İllâhe'l 'âlemîn bu du'âya el açup âmîn deyin olsun âmîn
Ms2/15 Nişân-ı nâvek-i ġamzeñ olup âşüfte vü zârım Dem-â-dem derd ile ḡâlim yaman hicr ile bîmârim	ol [19] " O " üçüncü teklik şahıs zamiri.	
Mh4/7 Nâ'il-i vaşlñ olan olur cihânda muhterem Fırkatiñle ey tabîbim olmuşum şâhib verem	B5/2	Bahr olup eşkim ayaġı üstüme âhım şehâb Lîkin âteş yaġdırır bu ol olur daḡı serâb
N54/4 Nâme rev olanlar olurmuş bu mihre mâlikân Nâ-kelâm ola kişi ger olmak ister şâdmân	G28/6	'Asel şunarsa çarḡ zehr-âmîzdür Leben şunarsa oldur turş-ı râ'ib
N54/2 Nâmdaşımıdır benim dil-dâd-ı Leylî lâ-mekân Nâ-kemâl olmaz baña hem-ser meġer kim ver hemân	G33/8	Ne ġüç sen tâlib ü maḡlûb-ı bî-zâr Ne ḡoşdur ol ola maḡlûb-ı tâlib
N54/3 Nâme rev olanlar olurmuş bu mihre mâlikân Nâ-kelâm ola kişi ger olmak ister şâdmân	G53/4	Sen ki bir edne'l-dânîsin ayaġda pây-mâl Şâh-ı mülk-i fitnedir ol aña lâyîḡ taḡt u tâc
Tc1/8 Besberâber ḡilede sūk ehli hem rûbâh-ile Varı pes bir loḡma kim ekl ola bismi'llâh-ile	G213/7	Göz açuramaz ġüle nergis zehî küstâḡdır ol Şanuram görmedi ol dîde-i şehlânî seniñ
Tc1/19 İḡtirâz ile olan iḡvâna ya ne baḡtlu Ben hele çekdim ayaġım sen de var elüñi yu	G219/1	Gelen ey dil o melek-rû perî-sîmâ mıdır ol Şaçı sünbül femi ġül 'ârîzî lâle midir ol
	G219/2	Gelen ey dil o melek-rû perî-sîmâ mıdır ol Şaçı sünbül femi ġül 'ârîzî lâle midir ol

- G219/4 Kul ider 'ālemi nīm nigāhiyla o şanem
Ya bir iklīm-sitān bir şeh-i Dārā mıdır **ol**
- G219/6 Nedir ol perveriş anda ya o ğılmāne-reviş
Yüzi cennet özi hem-sāye-i havrā mıdır **ol**
- G219/8 Gele güftāra kaçan söz yerine sükker açar
'Acabā bir dili tūtī-i şeker-hā mıdır **ol**
- G213/8 Göz açuramaz güle nergis zehī küstāhdır **ol**
Şanuram görmedi ol dīde-i şehlanı seniñ
- G219/10 Lutf idüp Nebzīye bir büse 'atā kıldı lebi
Bilemem karz mı ola yoħsa ki caba mıdır **ol**
- G268/10 Nebzī-i şeydā-dile vaşlıñ metā'in 'arz kıl
Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyān gel Hasan
- G323/3 Lebiñ hoşka dehende gonca mıdır şuya kazanmış **ol**
'Acebdır bilmezem sükker midir ya engübün üzre
- G358/11 Niçe 'āşıkdır **ol** kim rehn-i bāde
Komaya cübbe vü destār u şāh
- G393/7 Hakīkāt oldı hācı **ol** k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem
İçüp hem Zemzem-i la'liñi hālīñ istilām itdi
- K2/15 Haşr ola yevmü't-Teğābün Şaff-ı dehrīlerde **ol**
K'itdi Tahrim kendüye yevmü'l-Kıyāmet ol liķā
- K2/26 Emr-i Hakķ ile ola çün İnfiţār u İnşikāk
Ol ki tatıff ide Mā'ün terk ide vāveyl aña
- K2/49 Ümmetiñden bir za'if ednā vü bī-tākatdır **ol**
Zerre-i nāçizveş aħķar hebādır zir-i pā
- K24/42 Nebzī seni çün aldadı nefsiñ
Estagfiru'llāh **oldur** çü Ğāfir
- ol āfet [2]** O ıstırap veren güzel, o sevgili.
- G318/13 İştirdim Nebziyā düşmüşsin **ol āfet** hayāline
Var imdi zühd ü takvāyi hebā-ender-hebā eyle
- K22/10 Bu yevmiñ hürmetine bende-i āzürde hicrāmiñ
'Acab kılmaz mı **ol āfet** harim-i vaşlına şāyān
- ol āhū [1]** O ceylan. || O ceylan gözlü sevgili.
- Kt26/3 Saña şayd olmaz **ol āhū** ne kadar yemler iseñ
Yüri eskitme avurduñ soluña çalma tavul
- ol ān [1]** O anda , o sırada.
- G332/5 Kim görürse nün ider **ol ān** kaddin lā-cerem
Sende bu hüsn ü şemā'il vardır kaşlar-ile
- ol beyt [1]** O beyit.
- K36/21 Düşüp **ol beyt** içinde hem iki mışra' iki tārīh
İşāret oldı sānī Hicrete evvelki Mīlāda
- G157/1 Bu dil-i zārıma **ol cān** ile cānā dest-res
Sen semen-tenle ola hem-pā vü hem-ser bir nefes
- ol cāy [1]** O yere, oraya.
- K36/11 Ki tā hıfz u hırāset ide sükkān ile **ol cāy**
Maħallinde ola hıdmāt-ı Sultānide istāde
- ol çeşm [1]** O göz. || Āşğın gönlinü tutsak eden sevgilinin gözü.
- G384/11 Bu şeb **ol çeşmi** āhū haşretiyle güm güm inleddim
Sipihrine kıbābı bu dem-i yā Hūya söz var mı
- ol daħı [2]** O da, o dahi, o bile.
- Tr2/38 Bā-huşuş ol faħr-i kevneyn Resül-i Kibriyā
Hoş bilürsin **ol daħı** tutdı beķā semtine yol
- G287/16 Turra-ı şeb-rengiñiñ zıll-ı zalilinde bu dil
Rāhat isterdi velī **ol daħı** olmuş zulme kān
- ol dem [3]** O zaman, o an.
- G306/5 Didim **ol dem** bāğ-ı hüsnüñ bülbül-i nālendesi
Gül gibi güldi didi var bir zamān ağlayı ķo
- K5/7 Hıbb-ı dünyādan ben **ol dem** Nebziyā çekdim elim
Sāl-i tārīhim benim çün oldı ahyānū'l bülüğ
- K35/11 Kabül itdi o daħı naķl-i bi'l-beyt eyledi **ol dem**
Duħül itdikde fi'l-hāl oldı huḅlā ol perī-simā
- ol deñlü [1]** O denli, o kadar, o kadar çok.
- G179/9 Belā vü miñnet **ol deñlü** siriş oldı vücüdumda
Bilinmez hālīyā Nebzī cevāhir mi yaħud a'rāz
- ol gözi āhū [1]** O ahu gözlü.
- N49/1 Çeşmiñe düş ola ger **ol gözi āhū**
Bād-ı şabā dī aña ey şāh-i meh-rū
- ol göz [1]** O göz.
- G12/1 Şayd olunmaz ey gönül **ol gözleri** āhū saña
Vaħşīdir bildim qarīb olmaz o tünd-hū saña
- ol gün [1]** O gün. || Kıyamet, hesap günü.
- G92/6 Dil-berā ivme görürsün kıldığın çevre cezā
Semt-i haşre çün bizi **ol gün** ki Allāhım sürer
- ol kadar [3]** O kadar, o denli, öyle.
- G184/1 **Ol kadar** oldı ciger kanı yine dīdemde cem'
Kesret-i demden döküldi ķalmadı bir ķatre dem'

- G218/1 Cevr-i yāre **ol kadar** mu'tād imişsin ey gönül
Kim cefasıyla sürür-âbād imişsin ey gönül
- G197/4 Āsiyāb-ı çarhın ey cān sür'at ü germiyyeti
Ol kadar göz açuramaz dağı fevt itmez dağk
- ol kim [3]** O ki, o kişi ki.
- Kt19/1 Cenāb-ı Muştafā Efendi **ol kim**
Odur beyne'l mü'ezzin fahr-i eşbāh
- M1/1 Nedir **ol kim** mu'azzez oldı cāndan
Ne cāndan belki bu kamu cihāndan
- G130/9 Sorarlarsa eger Nebzī-i dil-rīşi ki **kimdir ol**
Di kim bir merd-i sālār-ı gürüh-ı derdmendāndır
- ol kim ki [1]** O kişi ki.
- M2/1 Nedir **ol kim ki** dirāz kāmetdir
İki başı var ilan şüretidir
- ol mäh [1]** O ay. || O ay yüzlü güzel.
- G177/9 Nebziyā **ol mäh** ger haṭṭ-āver olduysa dağı
Ma'nide ṭāvūs-ı cennet bil yine itme gālaṭ
- ol maḥal [1]** O yer, ora.
- G237/6 Zahr-ı Ademden hurūc itdikde ervāh-ı ünās
Añılurdu **ol maḥalde** 'aşk ile adım benim
- ol mäh-rü [1]** O ay yüzlü sevgili.
- G155/8 Niçe mehdır ki künc-ı gamda ḥasretle hilāl oldum
Yazıklar ḥasta ḥālim şormağa **ol mäh-rü** gelmez
- ol meh [1]** O ay yüzlü. (sevgili)
- G138/3 Her dilde 'aceb zann ide var mihrini **ol meh**
Her gökde bunu bilmeye şems ü kamer olmaz
- ol nigār [1]** O resim gibi güzel sevgili.
- Mr5/41 Gülsün açılın **ol nigār**
Ol nāzenīn-i gül-'izār
- ol şāh [2]** O padişah. || O sevgili.
- Kt3/11 Çü tefrīk eyledi ḥaḳ ile bāṭıl beynini **ol şāh**
Anuñçün didiler Fārūḳ laḳab āna ulū'l-ārā
- Kt6/13 Hezārān maḳşad-ı aḳşāya nā'il eyle **ol şāhı**
Ḥudāyā istidām-ı 'ömr idüp taḥt-ı mu'allāda
- ol şanem [1]** O put kadar güzel sevgili.
- G126/9 Ḥayāli gibi dilde cilve eyler **ol şanem** illā
Kıomaz Nebzī n'idem öz ḥāline anı raḳīb-i gebr
- ol sebeb [5]** O sebepten dolayı, bu yüzden.
- G167/16 Şem'-i cem'in 'aşkına meşk ider imiş şübhesiz
Ol sebeb pervāne bī-pervā düşüp yanar imiş
- G165/6 Dün-perverdir kemāl ehline olmuşdur mehīn
Nezd-i 'arif **ol sebeb** çarḫ-ı berīn ber-dün imiş
- G83/2 Tā-ezel meylim benim sen ḳaddi serv-i nāzedir
Ol sebebden ḳumrılarla bu gönül hem-rāzedir
- Tr2/33 **Ol sebebden** kim esāsı bir hevā imiş dirīḡ
Yıl gibi sür'at ile geçmektedir bu rüzgār
- N30/4 Bir gül-i gülzār-ı cānīn 'andelībidir gönül
Ol sebebdendir dem-ā-dem āh u zār eksik degil
- ol şeh [1]** O padişah. || O sevgili.
- K13/42 Ḥāşılı dünyāda var olsun vücūdı ḥayr-ile
Bundan özge **ol şeh** lāyık teḥyāyā ḳalmamış
- ol serv [1]** O servi boy. || O sevgili.
- Kt28/4 Tıfl-ı nev-resdir hele deh sāle olsun dağı gör
Ḳāmet-i bālāsı **ol serviñ** kıyāmet ḳoparır
- ol sultān [1]** O sultan. || O sevgili.
- Kt3/16 İki kerre olup dāmād zū'n-nüreyn oldı ad
Resülün aldı ol iki benātü'l-ḥayrın **ol sultān**
- ol yan [1]** O yön, o taraf.
- G76/6 Bugün üç gün ki gürüb itdi gözümden o güneş-rü
Döntüp **ol yana** yüzüm ḳaldı gözüm hem uyanıḳdır
- ol yār [1]** O sevgili.
- N8/1 Ğāzab ḳılsa ḳaçan **ol yār** siyāsetler ḳopar bi'llāh
Çıḳup 'arz eylese ḳāmet kıyāmetler ḳopar bi'llāh
- ol zāt [2]** O kişi.
- K17/28 Bessām olup rüyuñ güle hıç görmeye ḡaym u
ḡamām
Ey pādīşāh-ı Zū'l-celāl **ol zātı** eyle ber-kemāl
- Mr1/8 Muntazırdır kim ola lutfuñla tā-ber fetḫ-i bāb
Zerre iḥsān it ḳoma **ol zātı** yā Rab nā-murād]
- ola ki [1]** Olur ki, olur ya, || Diyelim ki, belki,
olabilir ki.
- Kt9/2 Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı
Aḡa Yarcısı ola Ḥudā **ola ki** ol muḥteremiñ
- ola kim [2]** Olur ki, olur ya, || Diyelim ki, belki,
olabilir ki.
- G217/9 **Ola kim** raḥm ide aḥvāliñe ey Nebzī-i şeydā
Mufaşşal 'arz-ı ḥāl eyle o şāha olmasun mücmel

Mş2/69	Ola kim 'afv ide 'iştânımızı ol Raḥmân Kıla dîdârını iḥsân idüp idḥâl-i cinân	olur mı [2] Olur mu, mümkün mü. Olmaz.
	ola mı [1] Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?	G154/6 Ruḥunsuz leyle-i hicre ziyâ yok Olur mı rûşenâ-yı şeb kâmersiz
G123/4	Bura ḥüsnüyle eger pençe-i mihri ne 'aceb Ola mı bezm-i melâhatde o mehveş başılıur	K33/21 Ḥar-ı lâ-yefhemüdüür ḥarda olur mı temyîz Daḥı bed-aşl u fûrû-mâye de 'âkil olmaz
	olar [3] "Onlar" çokluk üçüncü şahıs zamiri.	olur mı hiç [1] Hiç olur mu ? Elbette olmaz.
G312/6	Gözün bir ḥân-ı fettân oldı pes ḥabs itdi 'uşşâkı Selâsil kâkûl-i şeb-bü olara ğabğabıñdır çeh	K28/20 Yok yire feryâd ider şâm u şeḥer o 'andelîb Bâğ-ı 'âlemde olur mı hiç kim bî-ḥâr gül
Kt3/48	İdenler ehl-i sünnet ve'l-cemâ'at mezhebin iḥyâ Olardır dîde-i a'dâ'-i dîn ü millete denbel	omuz [1] Vücutta boynun iki yanında kalan, kolların gövdeye bağlandığı kısım, omuz.
K11/14	Çü budur taḥtgeḥ-i pâdişeh-i 'Osmâniyân Olariñ ḥükmünü âfâka irdir münteşir it	K27/26 Ne revâdır ki birâder kızasın râḥıma çâḥ Sañadır ol yine kıaz bâri büyüğe omuzum
	ol ki [2] Olur ki, olur ya, Diyelim ki, belki, olabilir ki.	oñ- [3] İyileşmek, düzelmek, şifa bulmak. İyileşmeyen aşk hastası, aşık.
Mu26/2	Ol ne ism oldı ki anda derc olundu nişf-ı mâḥ Ol ne cism oldı ki anda ḥarc olundu küll-i mâḥ	Kt12/4 Yeter hicriñde gezdi şâḥım irgür 'ıyd-ı vaşlıña Bu bî-pâ vü seri kim râḥ-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
Mu26/1	Ol ne ism oldı ki anda derc olundu nişf-ı mâḥ Ol ne cism oldı ki anda ḥarc olundu küll-i mâḥ	G209/3 Sinân-ı ğamzeñiñ zaḥmı oñulmaz Şehâ la'liñ eger olmazsa tiryâk
	oldığıyçün[2] Olduğu için.	Tkb1/44 iştirim bâr-ı ḥüdâdan bir murâda yitmesün behremend olmasun aşlâ oñmasun hem bitmesün
G57/8	Kadd-i yâre beñzemez ammâ o serviñ kâmeti Kıldılar 'akla mülâyim oldığıyçün muştalaḥ	on iki [2] "On iki" sayı sıfatı.
G168/5	Derd-i dürdiden muşaffâ olduğıyçün şüfiyâ Bâde-i şâfî kıadar ğayrıda ḥürmet yoğ imiş	Mrb1/27 Hem Hüseyñ ile Hasan ol on iki er 'aşkıña Kahr olup a'dâ'-ı İslâm ğötrile şerr ü fesâd
	olduğça [1] Epey, hayli.	Kt19/25 On iki ğic'olunca şeḥr-i Şa'bân Züleyḥâ geldi Ḥaḳdan bâreka'llâḥ
G21/1	Şaçı leylâ ruḥuñ olduğça peydâ Niçe diller olur mecnûn u şeydâ	on sekiz biñ 'âlem [1] Farklı boyutlarıyla beraber kainatın tamamı, yaratılmışların hepsi.
	olmadı gitti [3] Nasip olmadı, gerçekleşmedi.	G229/3 Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi ğeşt ü ğüzâr itdim Aradım bulmadım ben daḥı bir hem-cins ü hem- zâdım
Mü1/1	Va'd eylediĝiñ mihr ü vefâ olmadı gitti Ey sâkı-i meh-rû	anuñçün [1] Bu sebepten dolayı, bu nedenle, bunun için.
Mü1/3	Bülbül gibi dil naĝme-serâ olmadı gitti V'ey ğonca-ı ğül-rû	Kt3/12 Çü tefriḳ eyledi ḥaḳ ile bâḫıl beynini ol şâḥ Anuñçün didiler Fârûḳ laḳab aña ulü'l-ârâ
Mü1/7	Bu dilde olan zaḥma devâ olmadı gitti Hey yâr-ı cefâ-cü	oransız [1] Ölçüsüz, hesapsız.
	olmaz mı [1] Elbette olur.	G238/10 Bu dehr-i pür-cefâ vü kahrıñ el-ḥaḳ zulm u cevrine Pey-â-peydir oransız biri 'âdimse biñi kıâdim
G72/10	Bahâr oldı yeşillendi çemenzâr Şehâ olmaz mı aḥzardan telezzüz	ortaya çık- [1] Yokken var olmak, meydana çıkma.
	olmuş olaydı [1] Meydana gelse iyiydi.	K26/23 Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arz-ı melâl Epsem ol sen didiĝiñ 'aşık-ı rûsvâ deĝilim
G317/4	Lebiñ 'aynü'l-ḥayâta eyler-idim şübhesiz teşbîḥ Eger olmuş olaydı la'l-i leb-rîz-i zülâl anda	

oruç ayı [1] Ramazan ayı; Arabi ayların şaban ve sevvâl arasında kalan ve devamı boyunca oruç tutulan dokuzuncu ayı.

K21/11 **Oruç ayı** 'urüc-i âsumân itdikde âyâ kim Teşekkî yâ teşekkür ide diyü çeşmi nemnâk it

'**Osmân [1]** Padişah III. Osman. 1754-1757 arasında yaklaşık üç yıl hüküm süren 25. Osmanlı Padişahı.

Mr3/4 Biñ degil yüz biñ degil pâ-mâle-i 'aşkı hemân Hâk-i râhında hezârân kûlı var '**Osmânımıñ**

'**Osmân-ı Zü'n-nüreyn-i 'âlî-ğadr [1]** Hz. Osman: Osman b. Affân, dört büyük halifenin üçüncüsüdür. Annesi Erva binti Küreyz, Hz. Peygamber'in halası Ümmü Beyzâ bint Abdülmuttalib'in kızıdır. Mensup olduğu Emevî kabilesinin soyu Abdi Menaf'ta Hz. Peygamber'le birleşmektedir (Yiğit, 2007, s.438). Cennetle müjdelenen on sahâbeden biri olan Hz. Osman, Peygamberin önce Rukiyye, onun ölümüyle Ümmü Gülsüm adlı kızlarıyla evlenmiş ve bu yüzden kendisine "Zü'n-nureyn" yani "İki nur sahibi" denmiştir. Bedir dışındaki bütün savaşlara katılmış ve Kur'an'ı çoğaltmıştır (Pala, 2002, s.378). 656 yılında Kur'an okurken şehit edilmiştir.

Kt3/13 İrişdi ba 'dehü '**Osmân-ı Zü'n-nüreyn-i 'âlî-ğadr** Mecâlis zeyn olup anuñla oldı câmi 'ül-Kur'an

ot [1] Ot, bitki, yeşillik.

G44/7 Başımnda hemân kaldı ki **ot** bitmedi yolhsa İrişdi felekden aña biñ güne felâket

oña [1] Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölümü, göz.

Kt4/5 Uşta girdiñ bir karañu **oñaya** Sıcdır bir dayk yahud mahbese

otağ [1] Büyük ve süslü çadır.

G39/18 Ne var âvâre gezmekde ser-â-pâ ey ğam-ı dil-ber Olup sâbit-ğadem bu sîne-i Nebzîyi **otağ** it

otüma tûma[1] Oturup durma.

Tr1/25 Çün-ki arzu'llah vâsi'dir **otüma tûma** var sağlğ ile bir dahı gelme diyâr-ı Rûma var

Otur- [17] Oturmak, ikamet etmek, bulunmak.

G59/8 Şeb-i hicriñde olan kışsa-ı pür-ğuşşamı gel **Oturup** diñle begim oldı mufaşşal meşrûh

G94/10 Yâd-ı lebiñe meykedede Nebzî içüp mey Gördüm yine şâhâne **oturmuş** Keye benzer

G179/4 O hâl-i bî-misâli bâğ-ı rüyuñda görenler dir **Oturmuş** seyre bir Hindü şanasın ravzâda reyyâz

G311/3 **Oturdı** şâhsâr-ı gülde bülbül Fiğân itdi hezâr el-ğamdülillâh

G321/14 Gülşen-i hüsñüne Nebzî o gülñün irdi ğazân **Oturup** künc-i ğama zârıñı sen terk eyle

K34/11 Muğaddem niçe dem bunda **oturdı** Olup kesb-i 'ulüm ile hünerver

K36/23 Niçe eyyâmla sinin **oturup** ferr ü kuvvetle İde bâ-şad şafâ mîrâne begligler o mîr-zâda

Kt19/3 İdüp 'uzlet **oturdı** Maldepede Aña hoş geldi zîrâ ol karğâh

Mh1/18 Cihân bâğında bülbül zâr olup oldukça gül hürrem Geçüp 'izzet seririnde sa 'âdetle **otur** her dem

MD1/40 Kılup dergâh-ı Rabbü'l-'izzete 'aciz ü niyâz izhâr **Oturmuş** güşe-i vahdetde bu beyti okur tekrâr

Mu10/1 Gözün aç sâye-i bîde **otur** it bayramı İki vech ile nezâketle çıkar bir nâmı

Mu32/2 Biz iki yüz yavru uçurduk yuvadan bülbülâ Var yüri sen âşiyânında **otur** mühmel helâ

G64/4 Güzeller pâdişahısın serir-i hüsñ ü behcetde Sa 'âdetle **otur** ey fâli'i mes'üd necmi sa 'd

Tr2/62 Başuban dârü'l-karâra pây kardeşim benim Yaşdanup bâlîn-i Rıdvâna **otur** pes ber-serir

Kt17/12 Gelüp bu dâr-ı İslâmbula çün ehl ü 'iyâliñle **Oturduñ** bunca eyyâm oldı kim bi'r-râhâti'l evfâ

2. Tahta çıkmak, hüküm sürmek.

G228/5 **Oturup** taht-ı zümürürdüzre gonca şâhvâr Bağladı etrâfına çevre nihâl-i gül 'arem

Kt3/8 'Ömer geldi pes andan milket-i dîni idüp ma'mür **Oturdı** taht-ı 'adlüzre 'adâletle olup yek-tâ

Kt18/15 Niçe sâl **oturup pâ-taht-ı Osmânide** çün evvel Olupdı nezd-i bâb-ı mülk ü devletde mu'ayyen-câ

otuz [1] "Otuz" sayı sıfatı.

B92 Civânı görmedimdi çokdan olmuş mülteci şimdi Aşağıdan bakup gördüm şağalında **otuz** kıl var

oyalan- [1] Boşuna zaman harcamak. || Vakit geçirmek.

G137/2 Şanemâ şanma fenâ dünyede biz cālanuruz Bir bölük 'aşık-ı âvâreyiz **oyalanuruz**

oynad- [1] Yerinden hareket ettirmek || Birine her istediğini yaptırmak, birini kukla gibi kullanmak.

G181/7 Kalb-i yârâmı dem-â-dem **oynadır** çün gird-bād Hâtır-ı 'uşşâka tokunmakta şarşardan ğalîz

Ö

- ödsüz [1]** Korkak.
- K33/9 Ne edesiz ne hayāsız ne ‘ırızsız **ödsüz**
Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz
- Ögit- [1]** Ögütme; ezmek, parçalamak, parçalayıp yok etmek.
- G296/3 Degirmen gibi her ne dāne gelse **ögidür** ağzın
Diliñin başkısı yokdur ‘aceb farfāra söylersin
- Ögren- [1]** Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.
- G289/13 Tarz-ı şî’ri senden **ögrensün** zamāne şā’iri
Nebziyā var ise ‘aşrın şimdilik Selmānısın
- öğret- [3]** Bir şeyi yapmak hususunda alışkanlık kazandırmak, yetenek sahibi etmek, talim etmek.
- G218/13 Nebzî-i dil-refte **öğretđin** tarîk-ı şî’ri sen
Fenn-i inşāda ‘aceb üstād imişsin ey gönül
- G68/6 Gösterir şimşād-ı kaddiñ serve cilve serverā
Öğredir la ‘līn dehānıñ gonca-ı hāndāne hānd
- G222/2 Şafha-ı haddiñdeki ol hañt-ı sebz ü nokta hāl
Gamze-i cādūña cānā **öğredir** sihr-i helāl
- öl- [9]** Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.
- G126/8 Yanup nār-ı ğama dil dīdem eşkin seyl ider her dem
Hevā-yı ‘aşk ile **ölsem** olur bu hāk-i cismim kabr
- G228/14 ‘Ömrüm ey Nebzî şeb-i hicrinde āhir olmadın
Ölmedin budur ümidim rüz-ı vaşlına erem
- G263/9 Dehr-i pür-kahra niyāz itmeme **ölürsem** Nebziyā
Dūd-ı himmetdir çü gerdün minnetin bār eylemem
- G371/13 **Ölmedin** Nebzî fenā dünyede bir nām ideğör
Er ölür adı kalurmuş at ölür meydānı
- G382/15 Şorup **öldürmek** āyīn-i ezeldir
Şehā yoħsa size ‘ādet degil mi
- N7/1 **Ölsem** ğam-ile kimseye hālim şu dimem yok
Sende daħı ey yār-ı cefākār kerem yok
- G133/5 **Ölürsem** derd-i hicriñle bu cismim
Üşüp küyuñ kilābı lāy iderler
- G194/7 Bu ğarīb ilde **ölürsem** kim ola ādem aña
Oķuyup Fātiħa üstüme du‘ā-ı hānım yok
- G209/11 Ğam-ı āgyār ile **ölmem** muķarrer
Beni bu ğayret āhir ider ihlāk

öldür- [11] Bir canlının hayatına son vermek. || Bir eylemin, bir ilişkinin tadını kaçırarak, amacına ulaşmasını engellemek.

- G21/9 Gel **öldür** bu dil-i mecrūhı luñt it
Anı muħtāc-ı dermān itme ey dā
- G42/10 Āsitānında bu Nebzî boynı bağlu bendedir
Dile **öldür** dile ‘itk it dile şakla dile şat
- G65/9 Luñf ile güldür gerek kaħr ile **öldür** bendeñi
Rāziyım senden yine ger eylesen eşkimi rūd
- G236/6 Bir tutar ben bende-i dīrñini āgyār ile
Öldürür bir gün beni bu ğayret-i ğayriyyetim
- G328/10 ‘Aceb āgyār ile şoħbetde midir Nebzî o hūb
Zannım oldur ki seni **öldüre** ğayğu bu gece
- G363/5 Gel **öldür** koma hier ile saña kırım helāl itdim
Çü sensiz ey gözi cādū baña dirlik hāram oldu
- K2/9 **Öldüre** dirgüre bābıñdan beni ayırmaya
Fātır-ı arz u semāvāt ey şeh-i mülk-i Sebā
- Ms4/22 Bekleyüp gedāyān cānā dün hayālīñ yolunu
Didim **öldür** bendeñi ya vir aña me‘mülünü
- G39/9 Beni **öldürdün** ey çarħ-ı sitemger derd-i hier ile
Vücüdüm uş gerekse loķma-ı seg tu‘me-i zāğ it
- G136/8 Yāri dün sordum raķibe görmedim didi baña
Bir mu‘ānid kelb imiş **öldürseñ** ikrār eylemez
- G355/4 Bī-ğüneħ zulm-ile bir mazlūmı ol kāfir gözi
Ğamze-i bī-dīne uyup **öldürüp** kın eyledi
- ölmez ise [1]** Ölmeyip sağ kalırsa.
- G343/8 Kōmuyor hālimi ‘arz itmege ol yāre raķīb
Kōmayım itdigini **ölmez isem** ben o hāra
- ‘Ömer [1]** Ömer b. Hattab, dört halifenin ikincisidir. Baba tarafından soyu Ka‘b b. Lüey‘de Hz. Peygamber‘in nesebiyle birleşmektedir. Müslüman olmadan önceki hayatına dair kaynaklarda bir şey bulunmamaktadır. İslamiyet‘e karşı çıkanların başında yer alan Hz. Ömer, Hz. Muhammed‘i öldürmekle görevlendirilmiş; ancak bu işten vazgeçerek risaletin altıncı yılında Müslüman olmuştur. Müslüman olduktan sonra Hz. Muhammed‘in daima yanında yer almış ve bütün savaşlara katılmıştır (Fayda, 2007, s.44). Cennetle müjdelenen on sahâbeden biri olan Hz. Ömer (Pala, 2002, s.380), adaletiyle meşhur olmuş; batıl ve hak arasındaki farkı herkesten daha iyi ortaya koyup; hüküm verirken yanılmadığından “Fārūk” yani “Haklıyı haksızdan ayıran” lakabıyla anılmıştır. 644 yılında Medine‘de bir köle tarafından şehit edilmiştir (Fayda, 2007, s.46).
- Kt3/7 ‘Ömer geldi pes andan milket-i dīni idüp ma‘mūr
Oturdu taħt-ı ‘adl üzre ‘adāletle olup yek-tā

‘ömr [15] Hayat, yaşam, ömür.

G31/21	'Ömri Nebzîniñ tamâm olsun hemân Uş cihân kıalsun ilâ-yevmi'l-hisâb	Mh5/5	Nebzî bu geldi târîh-i mevlüd çoğ ola 'ömrî tâ hîn-i pîrî
G56/9	Ben şanurdum mihr ider buldı çü 'ömrüm ihtitâm Sen henüz cevri ü cefâyâ eylemişsin iftitâh		'ömrî geç- [2] Ömrün devam etmesi, yaşamın sürmesi. Hayat sürmek.
G86/10	Ṭavâf-ı Ka'be-i küyunda sa'y idüp Nebzî Eger dil itse temettü' şafâsı 'ömrü sürer	Tc1/6	Câhiliñ hâli refâhiyyetde mâl ü câh-ile Ehl-i dil cânîñ geçer 'ömrî figân u âh-ile
G228/13	'Ömrüm ey Nebzî şeb-i hicrinde âhîr olmadın Ölmedin budur ümidim rûz-ı vaşlına erem	G308/14	Cevri-yârân ile her dem artmada derd ü keder Geçdi 'ömrüm Nebziyâ evvâh âh u vâh-ile
G282/2	Vefâ vü şefkatîñ ben kuluña şâhâ müdâm olsun Diyem tâ ben saña 'ömrüñ efendim müstedâm olsun		'ömr-i nâzenîñ [1] İnce, nazik yaşam.
G298/6	Seyle virdi dehri yaşım âteşim söyünmedi Yile vardı 'ömr toprak başıma şimden-gerü	G256/7	Âh vâh ile fenâyâ gitdi 'ömr-i nâzenîñ Âh kim geçdi günüm taẓyî'-i evkât eyledim
G378/12	Dükenmez mi 'aceb cevri ü cefâlar İrişdi geldi 'ömrüm intihâsı		'ömr-i Nüh [1] Nuh peygamberin ömrü. Uzun ömür.
G385/6	Sa'y eyle dilâ Ka'be-i küyımı ṭavâfa Bir hacc idegör tâ ki süre 'ömrü şafâsı	G60/10	Râh-ı 'aşk içre gerek ey dil saña Sa'y-i Şem'ün şabr-ı Eyyüb 'ömr-i Nüh
K7/8	Gelüp her kim nazar eyler sürür-âlüd olup şadı Kişiniñ 'ömrüni eẓzün ider âb-ı revân dirler		'ömr-i sermed [1] Sonsuz, ebedi ömür, hayat.
K15/21	'Ömrümüñ heftâd u heştâdi geçüp Görmedik sermâ dağı bunuñ gibi	G74/2	Yine meyl itdi dil bir nev-civâna kim ser-âmeddir Şarılmâğ ol semen-sîmâyâ bir kez 'ömr-i sermeddir
K30/4	Sıfırveş hâlî olur bir gün kamu Olmasa 'ömrü hisâb ile şumâr		ön gel- [1] Önce gelmek.
Kt15/6	Amâsiyyeden irdi bu diyâra Ecel 'ömrî metâ'ın kıldı târâc	K2/39	Eylediñ aşhâb-ı Fîli münhezim gelmezden ön Pes Kureyş u Kâfirün her vech ile buldı cezâ
Kt17/13	Ḥudâ virdi niçe evlâd kamunuñ 'ömrî var olsun Ṭoğurdı bir güzel oğlan bu demde yine madamâ		öp-[4] Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.
Kt19/21	Günini 'ömrüni itsün ziyâde Mevâc u rîg-i deryâ gibi Allâh	G221/3	Leb-i sâkıyî öpünce piyâle Kızardı gül yañağı oldı gül gül
	'ömr-i eẓval [1] Uzun ömür, daha uzun ömür.	G203/7	Lebiñ öpdümse ger şeydâlığında Deliye bu şerî'atde kalem yok
K35/6	Ḥudâ-yı Müste'ân aña kemâl ü maḥz-ı lutfundan Virüp cümle merâmın 'ömr-i eẓval eyleye i'tâ	G17/6	Kamer dağı irişmez Sühâ Didim baña 'atâ it öpüş
	istidâm-ı 'ömr it- [1] Bir hizmette, bir işte ömrü sarf etmek, ömrünü harcamak.	Kt9/26	Ḥayr du'â ile çü Nebzî didi bu beyti hemân İşidicek ehl-i nazar gel öpelim didi femiñ
Kt6/14	Hezârân maḥsad-ı akşâyâ nâ'il eyle ol şâhı Ḥudâyâ istidâm-ı 'ömr idüp taht-ı mu'allâda		öpiş- [1] Birbirini öpmek.
	'ömr-i 'azîz [1] Kıymetli ömür.	G161/12	Ṭarz-ı 'aşkı zülf ü rüyuñ anılamışdır dil-berâ Birbiriyle bezm-i ḥüsnünde hemân öpiş koçış
K29/2	Ey dirîğâ bir 'aceb gâfletdeyiz yok intibâh Geçmede 'ömr-i 'azîz her rûz u hefte sâl u mâh		öpüş- [1] Birbirini öpmek.
	'ömrî çoğ ol- [1] Uzun ömürlü olmak, uzun bir hayat sürmek.	G18/6	Kamer mer mer dağı hı hı irişmez mez sehâ hâ hâ Didim dim dim baña ña ña 'atâ it it öpüş püş püş
			örü- [1] Ayağa kalkmak.

G307/1	Ey gönül fâriğ oturma tür örü 'Aşk bu yüzden yete gösterdi rü	öyle gerek- [1] Öyle lazım, öyle lüzumlu.
	öte [1] Öbür taraf, öbür yan, uzakça olan yer. Ahiret, ebedi hayat.	G396/5 Zer ü sîm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek K'ola âhen bedeni yüregi pülâd-ı kavî
Mş2/52	Dem ola gülşen-i 'âlemde dilâ gül mi kâla Öte şıklığa düşe güm ola bülbül mi kâla	öz [16] Bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, iç, derun.
	öte git- [2] Daha ilerisine gitmek. Ahirete gitmek, ebedi hayata göç etmek.	G11/6 Ruhuñ üstünde açılmış reyâhîn sebzezâr olmuş Yüzündür ravza-ı Rıdvân özündür gıbta-ı havrâ
G307/14	Pend-i nâşih diñlemez 'aşık olan Ço biraz gidem öte gelem berü	G87/8 İrer ey kıddi Tübâ kim göre Rıdvâna dîdârñ Gözün nürveş sözün Kevser özün hür yüzün uçmağdır
G155/2	Bu gönülüm küy-ı yâre 'azm ider ammâ gerü gelmez Beķâ iklîmine öte giden ğayrı berü gelmez	G132/5 O bâlâ kâmetin Tübâ lebiñ Kevser özün Rıdvân Disem cennet durur vecihñ li-vecih'i'llâh müveccehdır
	öykün- [2] Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.	G146/9 Hâbâb-âsâ özün mahv eyle deryâ-yı fenâ içre Cihânda Nebziyâ güm-nâm olagör ad el virmez
G391/9	Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cânâna ne ğam Nebzî Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldı	G151/1 Şâdıķız 'aşkıñda dildârñ özi özlerdeniz İşiginde rüy-mâl iden yüzi tozlardaniz
G344/4	Yüzün mihrinden ey meh-rü çü nürî müstefâd oldı Hilâl-ebriña pes öykünmemekdir mâha şâyeste	G151/10 İddi'âmız Nebziyâ bu itmişiz vird-i zebân Şâdıķız 'aşkıñda dildârñ özi özlerdeniz
	öyle [7] "Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.	G151/1 Şâdıķız 'aşkıñda dildârñ özi özlerdeniz İşiginde rüy-mâl iden yüzi tozlardaniz
G61/7	Öyle rüsvây itdim anı mecma'-ı 'uşşâķda Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sürâh	G151/10 İddi'âmız Nebziyâ bu itmişiz vird-i zebân Şâdıķız 'aşkıñda dildârñ özi özlerdeniz
G71/7	Öyle üns olmuş begim kan içmek ile kim olur Dîde-i hün-h'varîña şehd ü şekerden kan lezîz	G162/1 Yüzün cennettir ey hürî özün Rıdvân-ı cennetveş Kuşuruñ yok melâhatde bulunmaz saña bir beñdeş
G96/5	Öyle bî-tâķat olupdur heves-i hâliñ ile Bir seĝiñ depse şehâ bendeñi boyunca yıķar	G219/6 Nedir ol perveriş anda ya o ĝilmâne-reviş Yüzi cennet özi hem-sâye-i havrâ mıdır ol
K33/10	Ne edebisiz ne hayâsız ne 'ırızsız ödsüz Aña beñzer ola mı öyle de bed-gil olmaz	G312/3 Yüzün cennet özün Rıdvân sözün Kevser disem tañ mı O bâlâ kıdd-i mevzunuñ çü Sidre oldı tübâ leh
G352/6	Metâ'-ı hüsn ile ger h'vâceĝân-ı dehri pest itse Revâdir kimsede Zîrâ bulunmaz öyle bir kâlâ	K21/4 Bu ayda ni'met-i rahmet misâl-i h'vân-ı yağmâdır Sikâl-i zenbi terk eyle özün yağmâya çâlâķ it
K12/24	Nitekim kıldır ihâta isbî 'engüşterin Öyle bir sür-ı kavî kim görmemiş çeşm-i felek	K27/2 Kej ise yüzüm egerçi n'ola râst oldı sözüm Gözüm egriligine bakma ki toĝrıdır özüm
K15/11	Öyle bir âfet irişiği 'âleme Şiddet-i berdden toñup deryâ lebi	K27/12 N'ola ger süst ola dil bâr-ı ĝam-ı a'dâya Çü hamül olmada aħbâb elemin bârî özüm
	öyle bil- [3] Öyle kabul et, o şekilde kabul et, öyle düşün.	Mş1/66 Dâmen-i 'âlemden eyle dest-i nefsi men' ü fek Hâşılı küll-i hâlâyıķdan özün kıl ferd ü tek
N27/4	Görmedim sende tabîbâ büy-ı vuslatdan eser Öyle bildim derd-i firķatden hâlâşa çäre yok	Mü3/4 Kıldıñ şanuram cisminiñi baħr-i ĝama per-tâb Zâhirdir özünd
G365/8	Gidelim başka ile başımız alup a gönül Öyle bildim ki sevilmiz bize bu yer güzeli	
G106/10	Dile cevri itme diyü dil-bere pend itme şaķın Öyle bil Nebzî anı men' olan işrâra düşer	öz hâli [2] Kendi hâli, kendi vaziyeti, kendi durumu.

K26/1	'Acabā n'ideyim öz hālime bīnā degilim Ne şu 'ürüm ola hem şî're ki dānā degilim	pā koy- [2] Ayak koymak. İz bırakmak.
G126/10	Hayālî gibi dilde cilve eyler ol şanem illā Kıomaz Nebzî n'idem öz hāline anı rakîb-i gebr	G343/2 Yine meyl itdi gönül bir şeh-i vechi kâmere Reh-i 'aşkında koyup pā işin ırgürdi sere
	özge [15] Başka, özel, müstesna, kendine has.	K11/10 Şanasın her biri bir hūr-ı cinān kaddi Tübā Reh-i 'aşkında koyup pā bularnı terk-i ser it
G29/4	Mübtelā-yı derd-i 'aşk oldu dil-i sevdā-zede Senden özge derd-i bî-dermānına bulmaz taḫīb	pā-bend [2] Ayağı bağlı olan kişi, esir. Ayak bağı olma, bir işe engel olma.
G47/11	Bu bāğ içre gül ü bülbülden özge Ḥabībā var mıdır imkân-ı sālīs	G306/13 Pend-i dil-bendiñ ne mümkün hāl ide pā-bendini Pes yeter icitime nāşih Nebzî-i rüsvāyî қо
G70/3	Kelāmından özge ruḫından sivā Ḥarām oldu 'uşşāka dīd ü şeniz	G374/5 Gönül murğı belāsın buldı pā-bendime hâcet yok Yakup tâb-ü ruḫuñ bāl ü perin bî-perr ü bāl oldu
G158/4	O ḥünî gamzeler açduğı işbu zaḫm-ı sīnemle Begim itmez leb-i la'lıñden özge merhem istinās	pā-būs [1] Ayak öpme.
G164/10	Emdirirmiş her belīde la'lini idüp devā Nebzî-i bî-dilden özge kalmamış bir emmemiş	G375/6 Pā-püşuna dil cān ile reşk eylemesün mi Pā-būsuna her dem irişüp behrever oldu
G167/20	Bilmeyenler bilmese hālāt-ı 'aşkı tañ degil 'Aşk başka hāl imiş 'aşıklığ özge kār imiş	pādaş [1] Ayaktaş, yoldaş, arkadaş, refik.
G175/4	İder imiş havf-ı nār u ḥubb-ı cennetle 'amel Zāhid-i efsürde-dilde özge kām imiş garaž	Kt3/26 Ḥasanla hem Ḥüseyn oldu iki şeh-zādeler anlar Olup ism ü müsemmā ile hem adaş u hem pādaş
G194/6	Yine pā-māl-i firāk olalı ser-gerdānam Güşsadan özge daḫı destimi alanım yok	pā-der-gil kal- [1] Ayağı çamurda kalmak, ilerleyememek, hareket edememek. Sıkıntı çekmek, darda kalmak.
G259/1	Hicriñ gibi bu dilde özge elemi bilmem Bu derd-i verem āḫir bağrım dele mi bilmem	G220/2 Esr-i bend-i derd-i 'aşk olupdur ḫaylî demdir dil Cünān maḫzūn u mağmūmdur ki güyā kaldı pā- der-gil
G263/6	Rāh-ı 'aşkıñda şehā cün eyledim şedd-i niṭāk Zülf-i müşginiñden özge daḫı zünnār eylemem	pādişāh [10] Hükümdar, sultan. Sevgili.
G305/12	Atarsa tūrini kaşın kemānı Bu dilden özge kimdir vara qarşu	G115/5 Düşer mi pādişāhım ḫāk-i pāyınāda olup ber-bād Hevā-yı zülf-i pūr-tābīñla çeşminden aқа nemler
G346/6	Ruḫ-ı gül-günuna ḫaṭ geldi ol ḡonca-femiñ ammā Açıldı taze sünbül düşdi bülbül özge sevdāya	G144/6 Ser-te-ser pā-māldir ḫāk-i rehiñde 'aşkān Farq olunmaz pādişāhım 'ākil ü şürīdemiz
G358/13	Mey ü maḫbūbdan özge cihānıñ Kemāhī añladım yoқdur me'ālī	G147/7 Pādişāhından cüdā kıldı görüñ ben bendeyi İtdigin dehrin baña kardaşa kardaş eylemez
K13/14	Bir kırı hengāmedir dehr içre cüst-ü-cüy-ı nās Güşe-i 'uzletden özge bir temāşā kalmamış	G183/6 Zehr ise daḫı ben itdim ibtilā' Pādişāhımsın buyur fermān seniñ
Mr5/54	Tanzīr olur mı ḫiç buña Özge terennüm hoş-edā	G314/10 Yeter cevri eylediñ Nebzīye şāhım el-amān olsun Kuşurum var ise geç pādişāhım tevbe bismi'llāh
	'özü-i 'özür-ḫ ^v āh [1] Kusur, kabahat üzerine af isteme.	K9/10 İbtidā cengi anuñ oldu 'Acem Cenge ikdām eyledi ol pādişāh
G233/8	Şuçunı bildi şehā 'afv it günāhın bendeniñ 'Özü-i 'özür-ḫ ^v āh cün maḫbūldür 'inde'l-kirām	M3/16 Yine bu hāl ile ol nā-ḫāhir Pādişāha daḫı lāzım zāhir
P		Mh3/3 Ben kılrken pādişāhım cānımı ta'yīñ saña Göz göre oldu muḫārin ol seg-i bî-dīn saña

- Ms3/27 Sezā mı **pādişāhım** bu mürüvvet bu mı şāniñda
Bulasın dilerim Hākdan cihānda cism ü cāniñda
- N22/1 Mīr-i 'aşkıñ **pādişāhım** manşıbımdır mülk-i ğam
Bendeñe ey yüzi māhım ħor baĥup zann itme kem
- pādişāh ol-** [1] Padişah, hükümdar olmak.
- K2/38 Ez- 'Alaĥ ĥalk itdi Hāĥ ĥalkı Tekāsür itdi pes
Cinn ü inse **pādişāh olduñ** eyā ĥayra'l-verā
- pādişāh-ı dehr** [1] Dünyanın hükümdarı.
- G332/4 Dil-nüvāz ol dā'imā 'uşşākıñā zīrā begim
Pādişāh-ı dehr olan ĥünkārdır kullar-ile
- pādişāh-ı ĥüsn** [1] Güzellik padişahı. || Sevgili.
- G215/6 Tıyre olma çok görüp kapıñda 'uşşākıñ şehā
Pādişāh-ı ĥüsnin şāh olana dārāt gerek
- pādişāh-ı zü'l-celāl** [1] Büyüklük, ululuk sahibi olan padişah. || Allah (C.C.)
- K17/28 Bessām olup rüyuñ güle ĥiĥ görmeye ğaym u
ğamām
Ey **pādişāh-ı Zü'l-celāl** ol zātı eyle ber-kemāl
- pādişeh** [2] Hükümdar, sultan. || Sevgili.
- G194/4 Niĥe demdir ğam-ı hicrān ile bī-fer kaldım
Tapuñā **pādişehim** varmaĝa dermānım yok
- N45/1 Olalı bendesi sen **pādişehiñ**
Çeşmimiñ kuĥlı durur ĥāk-i rehiñ
- pādişehā** [1] Ey padişah.
- K32/23 Kerem it **pādişehā** bende-i efkenderiñ
Tutuvir destini tā olmayalar pā-mālī
- pādişeh-i 'osmāniyān** [1] Osmanlı Padişahları.
- K11/13 Cü budur taĥtĝeh-i **pādişeh-i 'Osmāniyān**
Olarıñ ĥükmüni āfāĥa irdir münteşir it
- pāk-i vücüd** [1] Bedenin temizliĝi. || Varlıĝın safı, temizi.
- G65/1 Bu durur dā'im recā-yı dil eyā **pāk-i vücüd**
Ĥāzret-i Hāĥdan irişşün tapuñā
- pāk** [1] Arınmış, temiz. || Güzel, kusursuz.
- G307/8 Tīre-dil 'aşkı niĥe itsün kabül
Sīne şāf u ĥalb ola **pāk** ü ĥuru
- pāk it-** [1] Temizlemek, arındırmak.
- K21/1 Gel ey dil tuhr-ı istiĝfār-ile cān u teniñ **pāk it**
Yine māh-ı sıyām irişdi menhiyyātdan imsāk it
- pāk ol-** [1] Temizlenmek, arınmak.
- Tr1/25 yanma bir vakt ile aldım idi **pāk ola** diyü
ĝöz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü
- G46/6 Zāhidi gördüm imāmet eylemiş mey-ĥānede
Pāk olup āb-ı şarāb ile ĝeĥüp miĥrāba mest
- pāk-dāmān** [2] Eteĝi temiz. || Namuslu, iffetli, masum.
- Tr1/53 **pāk-dāmān** olanı şı'rimde iş'ār eylerim
dür dişim vaşf eyleyüp incüler isār eylerim
- G308/10 Sāde-rüyān ise hep ālüde-i ĥirk-ābdır
Bulmadım bir **pāk-dāmen** dil-rübā dil-ĥ'āh-ile
- pāk-dīn** [1] Saf dindar, dine samimi şekilde inanan kişi.
- K12/1 Ĥāzret-i sulţān Maĥmüdü'l-ĥişāl ü **pāk-dīn**
Māĥī-i tuĝyān u küfr ü ĥāmī-i dīn-i mübīn
- pākla-**[1] Arınmak, temizlenmek.
- Tr1/22 Uş dili filiñ başı şalluşı tapdır şāña tab
Pes bu vech ile seni ya Mışr **pāklar** ya Ĥalep
- pāk-rü** [1] Temiz yüzlü. || Genç, güzel.
- Kt3/43 Daĥı ol ĥār mezheb şāĥibi ol **pāk-rūlar** kim
İmām-ı A'zām u hem Şāfi'idir Mālik ü Ĥanbel
- pāk-'unşur** [1] Temiz, saf, günahsız zümre.
- G162/3 Güzellik ĥil'atıñdır ĥilĥatiñde **pāk-'unşursın**
İşiñ gelmedi ĥāĥ olalı ĥāk ü bād ü āb āteş
- pākver** [1] Temiz, mübarek.
- M4/5 Nezāfet şāĥibi bir **pākverdir**
İşe yaradıĝından mu'teberdir
- pālā** [1] Keçi kılından dokunmuş bir çeşit kaba kilim, çuval.
- G376/18 Cefā-yı dil-ber ile olup abdāl
Ĥiyinseñ Nebziyā olur **pālāsı**
- pālūde** [2] Nişasta, şeker ve su karışımının pişirilerek soĝutulmasıyla yapılan bir tür tatlı.
- G70/1 Kaĥāyifle **pālūde** nān-ı semīz
Deĝil būs-ı la'l-i lebiñden lezīz
- G371/1 Baĥt yār olmasa **pālūde** kırar dendāni
Baĥtiyār olan ider sinle şikest sindāni
- pālūde-i ter** [1] Taze pelte, taze tatlı. || Sevgili.

G201/6	Niçe meyl itmesün tab'-ı dil-i bî-çäreler her dem Ruḥuñ pālūde-i ter gibi ditrer gūyiyā şaşşak	ürkü.	panık [1] Panik, ani dehşet duygusu, büyük korku,
	pā-māl [3] Ayaklar altına alınmış, çiğnenmiş. Hakir duruma düşürülmüş, perişan edilmiş.	Kt24/4	Yine yumrıcağ olup benden ayırđıñ şehimi Be raķībā umarım ki ura panıkla seni
G114/5	Ser-te-ser pā-māldir ḥāk-i rehiñde 'aşıkān Farķ olunmaz pādīşāhım 'ākil ü şürīdemiz		pā-pūrehne [1] Yalın ayak.
G381/4	Bād-ı şevķiñla dil-i sūzānıma āteş urup Ābveş zīr-i ķadem pā-māl ü ḥāk itdiñ beni	G389/2	Sevdi meftūni olup dil tāzece bir berberi Der-be-der olup gezer uş pā-pūrehne ser-serī
M3/10	Turıcağ meskenidir şaff-ı ni'āl Dā'im ayakda olupdur pā-māl		pā-pūş [3] Ayakkabı.
	pā-māl-i ḥüsn [1] Güzelliği ayaklar altına alınmış.	M3/18	Bilesin bu luğazı ol ḥāmūş Vire Nebzī saña bir çüft pā-pūş
G168/9	Kākülūñ pā-māl-i ḥüsn olup yatur anuñ daḥı Nebzī-i bî-çäreveş başında devlet yoğ imiş	G375/5	Pā-pūşuna dil cān ile reşķ eylesesün mi Pā-būsuna her dem irişüp behrever oldı
	Pā-māl-i reh [1] Yolun hakirliği, perişanlığı.	G375/6	Pā-pūşuna dil cān ile reşķ eylesesün mi Pā-būsuna her dem irişüp behrever oldı
G375/8	Tācım gibi başımda korum anı ki zīrā Pā-māl-i rehi olmağ ile mu'teber oldı		para [1] Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kāğıt veya metalden ödeme aracı, nakit.
	pā-māl eyle- [1] Ağlatıp inletmek ve ayaklar altına almak. Hakir ve perişan hāle getirmek.	G333/14	Gerekdir sīm ü zer efzūn vişāl-i dil-bere bi'llāh Velī yokdur seniñ Nebzī iki cībiñde bir para
G232/5	O müdbir rind ki pā-māl eylemiş bintü'l-'ineb 'ırzım Görüp ayakda ben ḥürmetle tutdum anı kaldırdım		Pāre-i ḥum [1] Şarap küpinün parçası.
	pā-māl it- [1] Ayaklar altına almak, çiğnemek.	G46/4	Cāmi'-i erbāb-ı 'irfāndır iriş uş meykede Pāre-i ḥumla teyemmüm eyle meyle āb-dest
G78/8	Görün ol ğamzesi fettān ne 'aceb āfet olur Ser-i rāhımdaki 'uşşāķıñı pā-māl ideyor		pāre-i bağr [3] Ciğerin parçası.
	pā-māl-i firāk [1] Aynılığın ayaklar altına alması, perişan etmesi.	G178/2	Gelürseñ şehā ferş-i sīnem bisāţ Daḥı pāre-i bağrım idem simāţ
G194/5	Yine pā-māl-i firāk olalı ser-gerdānam Guşşadan özge daḥı destimi alanım yok	G243/2	Civānā bezm-i 'aşķıñda gözüm yaşım şarāb itdim Düşürdüm nār-ı şevķa pāre-i bağrım kebāb itdim
	pā-māl ol- [1] Ayaklar altına alınmak, çiğnenmek.	G287/36	Ķurs-ı dağım pāre-i bağrım müheyyā eyledim Çeşm-i mestānem gerekdir meclis içre guşt u nān
G318/9	Olup pā-māl şeb-i hicriñde kaldıñsa ayaklarda Eliñ açup şehir yine derüniden du'ā		pāre pāre ol- [1] Yüreği parça parça olmak, çok acımak.
	pā-mālī [1] Ezilmiş, ayak altında kalmış, çiğnenmiş. Hakir düşürülmüş, perişan edilmiş kimse.	G327/16	'Aceb mi dem-be-dem dem dökse çeşmim Olupdur bu ciğer çün pāre pāre
K32/24	Kerem it pādīşehā bende-i efkendelañıñ Tutıvir destini tā olmayalar pā-mālī		pāre-i bağrın kebāb ol- [1] Yanık ciğerin parçaları olmak.
	pā-māl-i aşķ [2] Ayak altında kalmış, çiğnenmiş aşķ.	G344/11	Çü bāde āb-ı çeşmiñ pāre-i bağrın kebāb oldı Gerek bir sīm bilek sākī bu 'işretġaha şāyeste
G241/5	Bir gedā-yı aḥķarım pā-māl-i 'aşķıñ serverā Dür olup sūr-i sūrāra sūk-i ğamla pūr-demim		parmağ [1] İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.
Mr3/3	Biñ degil yüz biñ degil pā-māle-i 'aşķı hemān Ḥāk-i rāhında hezārān kılı var 'Osmānıñ	G116/5	Parmağ ile gösterüp meclis-i rindānda Bu kuluña didiler 'aşķ ile eşher budur

- G346/1 O mäh-i çärdehiñ **parmaqlarıyla** hem o aq aya Dilâ gör beñzemez mi beş hilâle dañı bedr aya
- parmağın ısır- [1]** Parmağın ısırmak. || Çok şaşırmaq.
- M1/10 Deminde başmayınca aña parmak Ne işşı soñra **parmağın ısırmak**
- parmak baş- [2]** Bir nokta üzerine dikkati ya da ilgiyi çekmek.
- Kt3/17 Bilüp qadr ü kemâlin **başdı parmak** aña ehl-i Haq Budur mecmû 'a-i 'ilm ü hüner hilm ü hayâ imân
- M1/9 Deminde **başmayınca** aña **parmak** Ne işşı soñra parmağın ısırmak
- pärsâhık [2]** Dindarlık.
- K16/8 Şalâhı zâhir olmuşdur kemâhî dîn ü devletde Nazîrin görmediler zühd ü taqvâ **pärsâhıkda**
- N39/8 Şalâhı zâhir olmuşdur kemâhî dîn ü devletde Nazîrin görmediler zühd ü taqvâ **pärsâhıkda**
- paş eyle- [1]** Paslandırmak. || Gönül aynasının paslanması, gönlü kasavet kaplaması.
- G172/10 Yine mir'ât-i diliñ Nebzî mücellâ idegör Mey-i nâb ile ki çün jeng-i elem **eyledi paş**
- pâsbân [1]** Gece bekçisi, bekçi, gözetici.
- T1/3 Künc-i sîneñ üzre cânâ **pâsbandır** hançeriñ Câme-i surh u kebüd içre nihândır hançeriñ
- paşa [1]** Paşa, komutan.
- Mş2/41 Kanı bu köhne sarâyıñ şeh ü **pâsası** begim Kanı Cemşid ü Sikender kanı Dârâsı begim
- pây [16]** Ayak, eşik. || Huzur.
- G13/11 Serv-kâmet **pâyıña** eşkim nisâr Kuşça cânım yolıña olsun fedâ
- G46/8 Şöhre-i shehr oldı kâdî muğ-beçe 'aşkıyla gör Vardı hem pîr-i muğân **pâyıña** andan aldı dest
- G92/10 İsti'ânet senden ister her dem ü her şubh u şâm Rüyını mihr-i felek **pâyıña** ey mähim sürer
- G112/2 Gönül ahyâlini 'arz itmege şîrin zebân ister Sırışkin dökmege **pâyıña** bir serv-i revân ister
- G174/11 Fi'l-mesel deryâ gibi aqdı o serviñ **pâyıña** Eşk-i dîdem tâ ide hâlin leb-i mercâna 'arz
- G201/4 Zebânımda anıñçün zikr-i la'liñ dökmez ey hünî Sürâhî ser koyup **pâyımda** kulkul dir gehî eñtaq
- G246/13 Merhamet eyle diyü Nebzî o şâhiñ **pâyıña** Varayım yüzüm sürüp yalvarayım yalvarayım
- G287/14 Çeşmiñe kanım helâl ü la'liñe cânım fedâ **Pâyıña** eşkim nisâr olsun eyâ serv-i revan
- G301/10 Ol sib-ğabğab ol sa'd-ı kevkeb Üftâdedir hep **pâyında** kamu
- G319/2 Ger çıkarsa ağlamakla dîde-i pür-nem neme **Pâyıña** isâr ola dînâr u hem dirhem heme
- G343/5 İdeyin eşkimi **pâyında** kamu bezl ü nisâr Görünür mi göze ya buhl ola mı sîm ü zere
- K17/6 Hülkuñla kıldıñ halkı bend ger muhkem u ger müstemend Ahlâkıma eyler pesend **pây** u gedâ mîr ü 'avâm
- Kt20/6 Bâd-ı şabâ büyüñ getürdigi çün Şu gibi **pâyıña** ceryân olayım
- Mh4/3 **Pâyıña** üftâdeyim şeb-nem gibi ey gül-dehân Merhamet eyle yaman oldı benim hâlim yaman
- Mr3/12 Dîdede âl-i sirişki dilde nâr-i iştîyâk Zerreveş üftâdesidir **pâyıña** sultânımıñ
- pay [1]** Hisse.
- G202/4 Fursat el virdi şehâ agyâra yâr olduñ yine Hâk-i râhûndan velî üftâdegâna **pay** yok
- pay al- [1]** Pay almak, hisse almak.
- Tr2/65 Rahmet-i Rahmândan **aldıñ pay** kardaşım benim Gerçi kim ehl ü 'iyâliñ terk idüp olduñ revân
- pây baş- [1]** Ayak basmak, bir yere varmak, ulaşmak, girmek, uğramak. || Mesleğe girmek; bir yere bağlanmak.
- Tr2/61 **Başuban** dârü'l-karâra **pây** kardaşım benim Yaşdanup bâlîn-i Rıdvâna otur pes ber-serîr
- pay düş- [1]** Bölüşmede hisse ayrılmak, belirli bir bölüm verilmek.
- G360/14 Koma elden ayağı Nebzî hemân Bezm-i 'âlemde baña bu **düşdi pay**
- pâyân bul- [1]** Son bulmak, tükenmek, bitmek.
- Mr4/2 Ey dil sirişkiñ seyl eyle âhîr Deryâ-yı 'aşka **pâyân bulunmaz**
- pâydar ol- [3]** Kalıcı olmak, ebedî olmak, sonsuz olmak, yaşamaya devam etmek.
- G129/8 Tekye olmaz ey gönül bu Bî-sütün kaşr-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki **olmaz pâydar**

- Tr2/35 Dest-be-dest irdi saña çün bil ki **olmaz pâydar**
Geçdi bi'l-cümle gürüh-i enbiyâ vü evliyâ
- Kt6/11 Felek turdukça tursun mülk ü ferri **pâydar olsun**
İrişün heybeti vü şevketi eṭraf-ı eb'âda
- G346/10 Düşüp hâk-i derinde gerçi Nebzî pây-mâl oldı
Velî 'izz-i ebed buldı daḥı kesb eyledi **pây**
- Kt3/29 Bularnıñ vaşf-ı qadr ü **pâyesi** olunsa ger ta 'dâd
İrişmez ḥabbe-i zerre yitişmez dâne-i ḥaşḥâş
- M3/3 Çüft işidir dime kim **pâyesi** yok
Düşüp ardın gider âvâzesi çok
- G398/11 İderdi 'av'avım 'ayyûka a'lâ **pây bulurdum**
Huḫûruḫda seg-i küyuḫla ta 'dâd olunursam say
- G117/8 Hâk-i pây oldum reh-i dil-berde diyü ğam yime
'Aşḫ ile ser-menzilîñ çün **pây-i a'lâdadır**
- Tc1/62 Manşib ehli başına munşab olur zehr-i siyâh
Pây-i 'izzet ser-â tâ-pâ yem-i cürm ü günâh
- G329/5 Ziyâsıdır belî **pâyın türâbı**
Bu a'mâ çeşmimiñ ey nûr-ı dîde
- G375/1 **Pâyına nisâr eyledigim** eşk-i ter oldı
Çeşmimde velî her biri la'l ü güher oldı
- G66/1 Eşk-i çeşmim **pâyına şu dökmege** ey serv-kaḫ
Eyledi 'azm-i ṭapuñ luṭf eyle cânım itme red
- G362/7 Siz daḥı ey gözlerim **pâyına yârin şu dökün**
Sildi süpürdi yine ferrâş-ı âhım yolunu
- G299/7 **Varup pâyına** döksem dîde-i terden aḫan yaşım
Ġazablanma gerek çün serv ayağında dem-â-dem şu
- pây** [3] Makam, rütbe, derece.
- pây bul-** [1] Rütbeye kavuşmak, derece elde etmek.
- pây-i a'lâda** [1] Büyük kademe.
- pây-i 'izzet** [1] Değer derecesi, izzet rütbesi.
- pây türâb** [1] Ayağın toprağı.
- pâyına nisâr eyle-** [1] Ayağına sermek, ayağına saçmak. || Neyi var ise birisine sunmak, hizmet etmek, kul köle olmak.
- pâyına şu dök-** [1] Seyrek gelen misafire sitemle dolu söylenen söz. || Sevgilinin ayağına gözyaşları akıtmak.
- pâyına var-** [1] Ayağına, eşiğine varmak, huzuruna çıkmak.
- pâyına yüz sür-** [1] Ayağına yüz sürmek. || Ayaklarına kapanmak.
- G342/3 **Yüzün sürmekle pâyına** iriştir vuşlata bendeñ
Bahâne-cü olur dirler kerîm olanlar ikrâma
- K13/32 Baḫsaña ol şâh-ı Cem-câhın kamu luṭfun görüp
İmedik **pâ-taḫtına** dostlukla a'dâ kalmamış
- G53/3 Sen ki bir edne'l-dânîsin ayaḫda **pây-mâl**
Şâh-ı mülk-i fitnedir ol âña lâyıḫ taḫt u tâc
- G84/14 Yarışup destine Nebzî kuluñ ol püşt ü penâh
Pây-mâl eyleme cânâ anı ger ednâdir
- G336/2 Ġam-ı 'aşḫ ten-i nâlidemi nâl eylemede
Aḫıdup seyl-i sirişkim **pây-mâl eylemede**
- Mş1/2 Ey dirîĝâ çarḫ-ı bî-dâdın elinden el-amân
Pây-mâl ider dimez bu pîr-i deryâ nev-civân
- G346/9 Düşüp hâk-i derinde gerçi Nebzî **pây-mâl oldı**
Velî 'izz-i ebed buldı daḥı kesb eyledi pây
- G374/4 Dil-i miskîn görüp o zülfi-müşĝin ü perîşânın
Müşevveş oldı hâli ḫâke düşdi **pây-mâl oldı**
- G285/3 Hâk-i pây olup reh-i 'aşḫında **oldum pây-mâl**
Bu 'acebdır kanda irişem şeh-i ḫübâna ben
- Kt18/15 Niçe sâl oturup **pâ-taḫt-ı Osmânide** çün evvel
Olupdı nezd-i bâb-ı mülk ü devletde mu'ayyen-câ
- G120/1 'Aşḫıñ sük-ı cihânda niçe **pâzârı** kalur
Şatmadıḫ gerçi ne nâmüsü ne kim 'ârî kalur
- pây-mâl** [1] Ayaklar altına alınmış, çiğnenmiş. || Hakir duruma düşürülmüş, perişan edilmiş.
- pây-mâl eyle-** [1] Ayaklar altına almak, hakir ve perişan etmek.
- pây-mâl it-** [1] Ayaklar altına almak, hakir ve perişan etmek.
- pây-mâl ol-** [3] Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek. || Hakir düşürülmek, perişan edilmek.
- pâ-taḫt-ı Osmânî** [1] Osmanlı Devleti'nin Başkenti.
- pâzâr** [1] Pazar, çarşı, satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer; aşk pazarı.
- pâzâr it-** [1] Satılığa çıkarmak, satmak üzere pazara götürmek.

- G270/3 Raķib-i rü-siyehle gizlüce **pāzār idermişsin**
Cüvāl-ı fahmgerāsā çelebī yüzün ağ olsun
- pāzāra çık-** [1] Satılığa çıkarmak. || Sevgilinin aşk meydanına çıkması.
- G326/6 Nazirîn bulmadı bi'llāh zemīn ü āsumān içre
Felek sūķunda meh dellāl oluban **çıkdı pāzāra**
- pāzār-ı 'aşk** [1] Aşk pazarı, aşkın çok olduğu yer.
- G196/4 Cān virüp cān almak oldu h'vāce-i 'aşkın işi
Yok kesādı dā'imā bey' ü şirā **pāzār-ı 'aşk**
- peder** [3] Baba. || Hürmet, saygı ifadesi.
- G34/7 Ne **peder** māder ü duķter ne püser
Ne birāderle ne h'vāher ne ķarīb
- G242/7 **Pederin** havfı ile baña nigāh itmezsin
Dilerim dürr-i semīnim seni yetīm göreyim
- Tkb2/44 Hāk olup yatur ğubārın tozıdır bād-ı fenā
N'oldı ya ķam birāderlerle māder hem **peder**
- pehlivan ol-** [1] Yiğit, cesur, kahraman olmak.
- Mşr1/8 Urdı Zü'l-ķameyni ķam ile o sevr-i bī-amān
Oldı cevrenden ğamelveş niçe dil-şir **pehlivan**
- pejmürde** [4] Solmuş, soluk, canlılığı ve tazeliği kalmamış. || Dağmık, perişan.
- K28/21 Gül olup **pejmürde** ger irse bahārına ğazān
Gülbeşekerle gül-ābı gör ķalır āsar gül
- Tkb2/15 Gülleri **pejmürde** vü bülbülleri hem ağladan
Lāleniñ bağrın kara çāk itdi şadrın ğoncaniñ
- G129/5 Gülleri **pejmürde** gülzārın perişān sünbülü
Yok durur bāğ içre dağı bir dıraht-ı sāyedār
- K13/10 Gülşen-i hüsñ ü behāda beste-fem bir ğonca yok
Gülleri **pejmürde** her yer verd-i ra'nā ķalmamış
- pek** [8]
1. Pek, sağlam, kavi.
- G292/10 Zen-i dehre uyma şakın Nebziyā
Er iseñ kemer **pek** gerek der-miyān
- K2/17 **Pek** Ħadīdü'l-ķalb münāfikdır iden Mücādile
Yevm-i Cum'a imtiħān olsa revā ba'de's-şalā
2. "Çok fazla, oldukça" anlamında kullanılan sıfat.
- G207/1 Şarınmış ala fes üzre beyāz destāri **pek** nāzik
Ķuşanmış hem o kāfir-ķiş ğör zünnāri pek nāzik
- G207/2 Şarınmış ala fes üzre beyāz destāri **pek** nāzik
Ķuşanmış hem o kāfir-ķiş ğör zünnāri pek nāzik
- G207/4 Dili bülbül lebi mül ğad ķaranfil kākülü sünbül
Ķüşāde gül-'izārında gül-i bī-ħārī **pek** nāzik
- G207/8 Elinde tığ-ı bürrāni civān-ı tāzeve beñzer
Belinde ķız gibidir ğançer-i ğün-ħ'vārī **pek** nāzik
- G207/8 Niçe dil-ğastalar cān virmesünler nīm-nigāhına
Ĥabīb-i cānımıñ bīmārna tīmāri **pek** nāzik
- G207/10 Dem-i hicriñde NEBZĪ bir nevā-keş ķumrıdır ğüya
İşit serv-i revānım nālesi ğoş zārī **pek** nāzik
- pelīd** [2] Rezil ve alçak kimse.
- G329/10 Şehā zıkr-i lebiñ almak dehāna
Ne lāyıkdır raķibe o **pelīde**
- Tr1/12 oķuyanlar oķısun luť u mürüvvet eylesün
o **pelīde** ba'dehü anlar da la'net eylesün
- penbe** [2]
1. Pamuk.
- M2/8 Göremezsın anı kirlenmişdir
Teni şan **penbeden** işlenmişdir
2. Açık al renk, açık kırmızı gülnün renk
- G301/5 Gül **penbe** tendir ğonca dehendir
Ħad yāsemendir kākül çü şeb-bü
- penbezār-ı sine** [1] Göğsü pembe renk. || Gönlün gül bahçesi.
- G91/11 O ğabğab **penbezār-ı sineñ** üzre
Turunc-ı bāğa eyler serzenişler
- penç** [1] Beş sayısı.
- G51/4 Ħavāssım şarf idüp 'aşkīnla vaz geldim 'anāşırđan
Reh-i dil-berde hiç ta'dād olunsun mı çeħār u **penç**
- pençe-i mihri** [1] Güneşin pençesi. || Sevgi, dostluk kıskacına alma.
- G123/3 Bura hüsniyle eger **pençe-i mihri** ne 'aceb
Ola mı bezm-i melāħatde o mehveş başlıur
- pend** [11] Nasihat, öğüt. || Çare.
- G61/1 **Pendime** tuťıl benim cān ile cānānım şımāħ
Semte yaklaşdırma ağyārı iñen yakın irāħ
- G136/1 Ey ğönül kılma naşīħat **pend** aña ķār eylemez
Dilde ĩmāni olan zulmı bu miķdār eylemez
- G163/7 Dem-be-dem **pend** ü naşīħat eylerim ğüş eylemez
Kim ğönüldür adı bir bī-'āra hem-dem oldum uş
- G183/2 Nuş idüp zāhid sözüñ kılma ziya'
Eylemez dīvāne dil **pend** istimā'

K1/49	Bu durur pendim teğāfūl eyleme ol müntebih Gel cerāb itme vücūduñ h̄Vār u h̄Vāba ibtidā	per aç- [1] Kanat açmak, uçmak.
Mş1/65	Saña kim dir bu fenānıñ nāfile cevriñi çek Cān kulağıyla gerekdir işbu pendi dinlemek	G80/3 Per açdı ehl-i diller semt-i gülzāra şabā ile Pür oldı bāğ-ı 'ālem zümre-i 'irfān ile yer yer
Tc2/11	Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin Bīmār oluban derd ile nā-çāra düşersin	perākende kıl- [1] Dağıtmak, darmadağın etmek.
Tc2/23	Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin	G343/3 Varağ misāli perīşān u perākende kılup Yere urdum yine ben şīşe-i nāmüsü yere
Tc2/35	Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin	perçem [3] Alına düşen kısa saç, kākül.
Tc2/47	Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin	G90/4 Hele ben küşteğān-ı ğamze-i hūn-rīzden oldum Şehen-şāhā 'aceb ber-dār-ı zūlf ü perçemiñ kimdir
Tc2/59	Güş itmez iseñ pendimi efkāra düşersin Bīmār oluban derd-ile nā-çāra düşersin	G131/5 Başında perçemiñ tūğ-ı hümādır İki zūlfūñ 'alemdir māh-peyker
	pend it- [3] Öğüt vermek, nasihatte bulunmak. İstekte bulunmak, yalvarmak.	G294/4 Bugün Mansūr-ı 'aşkıñ kim deriñde Aşıldım dāra cānā perçemiñden
G214/4	'Aşıka yaklaşmamanıñ aşlı ne Yoğsa pend ider mi ol āneñ seniñ	perçem-i pür-ğam [1] Kıvrılmış kakül.
G106/9	Dile cevri itme diyü dil-bere pend itme şakın Öyle bil Nebzī anı men' olan ısrāra düşer	G264/10 Şanur mısın gürūh-ı 'aşıkanı başına buyruk Beni kat kat bende çekdi gör ol perçem-i pür-ğam
G19/2	Dil n'ola fiğān itse dīvāne degil mi yā Dīvāneye pend itmek efsāne degil mi yā	perçem-i pür-ğam [1] Kıvrımlarla, bükümlerle dolu kakül.
	pend-gir ol- [1] Öğüt tutan olmak, öğüt alan olmak, öğüt alıcı olmak.	G173/10 Varup kendü ayağıñla tutulduñ dām-ı tezvīre Ne mümkün Nebzīyā ol perçem-i pür-ğamdan istiñhlāş
G297/7	Dilersen 'aşkdār olmağ şakın kim pend-gir olma Cünün āsarıdır bi'llāh 'aql u fikri başdan şav	perdāze [1] Düzenleyen, tertip eden.
	Pend-i dil-bend [1] Sevgilinin nasihatı, öğüdü.	Mş1/27 Çün ki bildiñ añladıñ kånūn ile perdāzesin Pes pey-i ahyāra düşmezseñ şanuram azasın
G306/13	Pend-i dil-bendiñ ne mümkün hāl ide pā-bendini Pes yeter incitme nāşih Nebzī-i rūsvāyı қо	perde [1] Perde, örtü.
	pend-i haķir [1] Değersiz, küçük nasihat.	G224/4 Dām-ı zūlfünden hālāş olmağ diler mi murğ-ı dil Geçmiş ol cānında el-hağ bāl ile perden degil
K27/31	Tutar iseñ fe-bihā pend-i haķiri cānım Ne diyem tutmaz iseñ yoğ saña zorun topuzum	pergār ol- [1] Pergel olmak.
	pend-i nāşih [2] Nasihatçinin öğüdü.	G204/4 Yine bed yüzden iriştir hāle ü rahne āña Uydurup dā'ire-i 'aysıñı pergār olsañ
G307/13	Pend-i nāşih dinlemez 'aşığ olan Ko biraz gidem öte gelem berü	pergārvar [1] Pergel gibi.
K6/6	Bir zamān neydi ki mest olup mey-i naħvetle ben Dinlemezdim pend-i nāşih gūşuma girmezdi şan	Tc1/43 Yazılı gördüm piyāle devrine pergārvar İşbu beyti kim müsellemdir heme 'inde'l kibār
	per [1] Kanat.	peri-simā [3] Peri yüzlü, insanın aklını başından alacak kadar güzel. Güzel yüzlü sevgili.
MD1/15	Der-i devlet periñde ser komuşdur niçe eşbehler İştdim işbu mazmūnı oğur gökde ferişteler	G219/1 Gelen ey dil o melek-rū peri-simā mıdır ol Şaçı sūnbül femi gül 'arızı lāle midir ol
		K35/12 Kābül itdi o daħı naķl-i bi'l-beyt eyledi ol dem Duħūl itdikde fi'l-hāl oldı hūblā ol peri-simā

- K117/16 Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tâdir
Beşer endâmdir illâ şanem-şüret **perî-sîmâ**
- perî-çehre [1]** Peri gibi güzel yüzü. || Sevgili.
- G95/2 Dil-rübâlar içre senden yeg şehâ dil-ber mi var
Hür-dîdâr u **perî-çehre** melek-peyker mi var
- perî-hû [2]** Peri tabiatlı, çok güzel.
- G73/5 Zülfî şeb-bü çeşmi cādū bir **perî-hû** mâh-rū
Hem şadef fem dişî incü lebleri gevher midir
- perî-peyker [4]** Peri kadar güzel yüzü.
- G272/2 Dil-i bî-çâre i' rāz eylemezken her belâsından
Belâ bu ol **perî-peyker** kaçâr ben mübtelâsından
- G330/5 Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey **perî-peyker**
Bu tarz u bu revîş bu tarz bu lâyiğ mi insâna
- G400/3 Revâ mı ey **perî-peyker** ola ğayrı saña hem-ser
'Aceb ey kâmeti 'ar'ar niçün inşâfa gelmezsin
- G401/5 'Acebdır ol **perî-peyker** niçün olmaz baña hem-ser
Gönül ol kâmeti 'ar'ar sehî-bâlâya meyl itdi
- G356/10 Hâk olup düşdüm yine bakmaz bu âdemlik midir
Dostlar Nebzîye bakuñ ol **perî-hû** n'eyledi
- perî-rû [1]** Perî yüzü || Perî gibi güzel yüzü
sevgili.
- G25/13 Recâ-yı vuşlat itdiñ gerçi Nebzî ol **perî-rûdan**
Dimedi lâ ne'am kaldı müzebzeb ol melek-meşreb
- perî-zâd [1]** Periden doğmuş, peri gibi güzel.
- G229/16 Raķib-i dîv-şüret şeytanet-sîretle seyr itme
Melek-ħaşlet olup merdümlük eyle ey **perî-zâdım**
- perî [9]** Peri gibi, periye eş güzellikte. || Sevgili.
- G10/3 Dir idim vaşlñla mesrûr ola bu dil ey **perî**
N'ideyim tedbîrimi bozdı çü taķdîr-i Ğudâ
- G29/9 Darb iderseñ ey **perî** zaħrın tutar Nebzî saña
Var durur darbu'l-mesal darbu'l-ħabîb oldı zebîb
- G37/10 Mest olup cām-ı lebiñle bu gönül düşmüş yatur
Bağlamış çeşmin açılmaz ey **perî** h'Vâb-ı hayât
- G139/6 Olmadı bunca 'azâyimlerle rabt-ı kalb-i dost
Ol **perîye** hayf te'sîr itmedi teşhîrimiz
- G164/5 Gelmemiş bu 'âlem-i timsâle misliñ ey **perî**
Nitekim ben 'âşık-ı şeydâya hem-tâ gelmemiş
- G178/3 Ruħunsuz müyesser degil ey **perî**
İrişmez bu kalbe sürür u neşât
- G292/4 Ne hoş cây olupdur bu bezm-i şafâ
Perî der-kenâre melek der-miyân
- G329/14 Melekdir Nebziyâ o hûb-şüret
Nazîri yokdur insân u **peride**
- Ms3/22 Sebebsin zaħmıma hem bâ'is-i feryâd u nâlemsin
Melek misin **perî** mi bilmedim gitdi ne âdemsin
- perî-ruhsâr [1]** Peri gibi güzel yüzü, || Çok güzel
sevgili.
- G384/9 **Perî-ruhsârdır** gerçi velî merdüm sirişt ol
Raķib-i dîve yüz virmez ferîşte-hûya söz var mı
- perî-rû [2]** Peri gibi güzel yüzü.
- G115/10 Hemîn bu Nebzîyi zann itme bend-i kâkülün olmuş
Saña üftâde olmuş ey **perî-rû** çokdur âdemler
- G361/1 Bir **perî-rû** saht-dil pülâda virdim gönülümü
Âşinâ zann eyleyüp bir yâda virdim gönülümü
- perî-rûy [1]** Peri gibi güzel yüzü.
- N37/1 **Perî-rûyum** niçün insân ile sen ülfet itmezsin
Be hey her-câyî meşreb 'âşıkâna ķurbet itmezsin
- perîşân [6]** Dağmık, kederli.
- G77/9 Eyledi zülfün **perîşân** sünbülün
Tağıluğ gam guşsa oldı târ-mâr
- G129/5 Gülleri pejmürde gülzârñ **perîşân** sünbülü
Yok durur bağ içre daħı bir dirâht-ı sâyedâr
- G205/10 Hezârân zülfî şeb-bü var Nebzî bağda ammâ
O sünbül-müydur 'aqlññ **perîşân** eyleyenden ilk
- G343/3 Varağ misâli **perîşân** u perâkende kılup
Yere urdum yine ben şîşe-i nâmûsı yere
- G370/6 Gülidir sünbülidir bağ-ı hüsnuñ o ruħ u kâkül
Biri bağrımı hûn eyler biri virir **perîşânî**
- G374/3 Dil-i miskîn görüp o zülf-i müşğîn ü **perîşânñ**
Müşevves oldı hâli hâke düşdi pây-mâl oldı
- perîşân eyle-** [2] Dağılmak, karmakarışık duruma
gelmek, düzeni bozulmak.
- G369/10 Nebziyâ bildim seni şeydâ kılup Mecnûnvâr
Eyleyen 'aqlññ **perîşân** ol siyeh perçem gibi
- G50/3 Bâd-ı şabâ zülf-i dil-âvîzîñ **perîşân** eyledi
Teşvîş ile taldı cihân âşıklar oldı herc ü merc
- perîşân it-** [1] Perişan etmek, mahvetmek,
bozmak.
- K15/5 Kalb-i 'uşşâkı **perîşân** itdi bâd
Tağıdup ol zülf-i miskden etyabı

perīṣān kıl- [1] Perişan etmek, dağıtmak, karmakarışık etmek.

G262/7 Müşğīn saçın bād-ı şabā **kılmış perīṣān** şubḥ-dem Olmuş mu 'aṭtar bŷy-ile 'ālem kamu ṭolmuş meşām

Perīṣānlıḥ [1] Perişan, dağınmık, kederli olma durumu.

G90/10 Ne ḥāletdir ki her dem Nebzīyā maḥzŷn u maḡmŷmsın
Perīṣānlıḥ nedendir bā'is-i ḥŷzn ŷ ḡamīn kimdir

perīṣān ol- [6] Dağınmık, düzensiz, karmakarışık duruma gelmek; acınacak durumda olmak.

MD2/19 **Perīṣān oldum** efkār ile çŷn bildim selāmet yok Olunca tā-dem-i āḥar bu sevdāya nihāyet yok

K26/25 Dimedim mi saña Nebzī ki **perīṣān olma** Zŷlf-i dil-ber gibi çŷn ben ki muṭarrā degilim

G190/11 Pes niçe ḡayretle şad çāk u **perīṣān olmayam** Nāfe dek ya niçesi ben kılmayam sīnem şikāf

Mh3/22 Nebzī-i şŷrīdeyim 'aşkıñla ḥayrān olmuşum Dīde giryān sīne bŷryān dil **perīṣān olmuşum**

G92/7 Vechi var reşk eyleyŷp ḡamze **perīṣān olsa** dil Dāmenin zŷlf-i siyāḥīñ vechiñe şāḥm sürer

G85/1 Kākŷlŷñ cānā **perīṣān olsa** ger 'anber koḡar Açıılır ḡŷyā benefşe tāze sŷnbŷlller koḡar

perī-zād [2] Periden doğmuş, peri çocuḡu, peri çocuḡu gibi güzel çocuk.

G79/6 Taḥammŷl itse cevrine n'ola ol merdŷm-āzārīñ Cefākār olduḡın bildi **perī-zād** olduḡındandır

G304/11 Meyl idŷp her bir **perī-zāda** dŷşersin miḥnete Ey ḡŷñŷl saña gerekse sen de bir insānı sev

Perr aç- [1] Kanat açmak.

G163/3 **Perr açup** zŷlfi hevāsında anuñ pervānevār Şem'-i ruḡsarīñda eyvāḥ nāra hem-dem oldum uş

perr ŷ bālīñ[1] Kanat ve kol.

G67/12 İddi 'ā idŷp semenderlik yaḡarsın āteşe **Perr ŷ bālīñ** ḥayf ey pervāne uş olduñ remād

per-tāb kıl- [1] Atılmak, sıçramak; geriden koşarak hız alıp atılmak.

Mŷ3/3 Kıldıñ şanuram cismiñi baḡr-i ḡama **per-tāb**

Zāhirdir

özŷñde

pertāv [1] Atılma, sıçrama; geriden koşarak hız alıp atılma.

G29297/1 Dilimden nār-i 'aşkıñ nev-resānevş idŷp **pertāv** Cihānı pŷr-zīyā kıldı vŷ fi'l-ḥāl dehre şaldı çav

pertev şalsa [1] Nur salmak, ışık saçmak.

G302/1 Şehā mihr-i ruḡuñ her dem ki **şalsa** ŷstŷme **pertev** Vŷcŷdum zerre-i nā-çizveş anda olur pīş-rev

pertev ur- [1] Işıḡımı yansıtma, aksetmek.

G240/7 Hŷsnŷñ ḡüneşi 'āleme çŷn **pertev urupdur** Ol iki hilāl kaşıñı bedr aya deḡişmem

Pertev-i mihr-i 'aṭā [1] Cömertçe ḡüneş ışığı verme. || Sevgiyi cömertçe verme.

K19/7 **Pertev-i mihr-i 'aṭasıyla** mŷnevver itmege Estdi sŷy-i cŷd u luṭfundan nesīm-i şubḡḡāḥ

pertev-i mihr [1] Güneş ışığı.

G77/5 **Pertev-i mihr** ile revnaḡ buldı baḡ Māḥ-rŷlarla bezendi her kenār

pervā [2] Korku, endişe, çekinme.

G306/2 'Aşkıñ diyŷ dilā bŷlbŷl gibi da'vāyı ko Yan ruḡı şem'ine var pervānevş **pervāyı** ko

K13/20 Yoḡ ḥaṭā itdiñ bu sözde tevbe istiḡfār kıl Dime bilmezlik idŷp bī-bāk u **pervā** ḡalmamuş

pervāne [4] Geceleri ışığıñ etrafında dönen küçük kelebek. || ḡŷñŷl, aşık.

G23/9 Gel ey **pervāne** yakma bāl ŷ perrīñ şem'-i fāñīye Ḥāḡīḡī 'aşık iseñ ger bilŷrsin bu ḥaṭādır hep

G138/8 Dŷşdŷkde begim 'aşkıña dimişdi baña dil **Pervāne** dŷşe şem'a aña bāl ŷ per olmaz

G167/16 Şem'-i cem'īñ 'aşkıña meşk ider imiş şubḡesiz Ol sebeb **pervāne** bī-pervā dŷşŷp yanar imiş

G198/10 Didiler meclis-i ḥāşşīñda ḡŷrŷp Nebzī gibi O şehīñ şem'ine lāyık daḡı **pervānesi** yoḡ

pervāne gibi [1] Geceleri ışığıñ etrafında dönen küçük kelebek gibi. || Aşık gibi.

Tc2/7 **Pervāne gibi** şem'-i ruḡıñ ḡŷzleme her-şeb Bilmez misin anı ki şŷñi nāra dŷşersin

pervānegān [1] Gece kelebekleri.

G366/2 Bŷlbŷlin nālān ider rŷyŷñ ḡŷl-i ra'nā gibi Yandırır **pervānegānıñ** şem'-i bezm-ārā gibi

pervāne-şifat [1] Pervane vasıflı, pervane ḡŷrŷñŷlŷ. || Geceleri ışık çevresinde dönen kelebek gibi.

- G331/7 Yine **pervâne-şîfat** şem'-i cemâliyle yanup
Yine pür-âteş olup atıla kânûna yine
- pervânevâr [2]** Pervane gibi. || Sevgili etrafında dönen kelebek gibi.
- G163/3 Perr açup zülfi hevâsında anuñ **pervânevâr**
Şem'-i ruhsârında eyvâh nâra hem-dem oldum uş
- G184/9 Rûz-ı vaşlın arzû idüp yine **pervânevâr**
Nebzî-i şeydâ yanar hicriñ şebinde hem-çü şem'
- pervâneveş [1]** Pervane gibi. || Sevgili etrafında dönen kelebek gibi.
- G276/7 Düşdi şem'-i hüsnüne meylin ezel **pervâneveş**
Var ilâ-yevmi'l-kıyâme âteş-i şevkıyla yan
- pervâz eyle- [1]** Uçmak, kanat açmak. ||
Yönelmek, bir fikri harekete geçirmek.
- Tr1/10 şıçdım üstüne aña şer-levha ifrâz eyledim
şedim etrafına bi'l-cümle **pervâz eyledim**
- pervâz it- [4]** Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpamak.
|| Yönelmek, bir fikri harekete geçirmek.
- G113/9 Tañ mı felege nâm ile **pervâz ide** Nebzî
Kim şîşe-i nâmûsı urup hâke şayanlar
- G29/5 Başına âzâde **pervâz ider** iken şevk ile
Gülşen-i 'âlemden sen gül-ğadde oldı 'andelîb
- G251/9 Murğveş **pervâz iderken** bu dili şayd eylediñ
Dânedir ol hâl-i rû zülfiñ durur dâmım benim
- G157/7 Dâne-i hâliñ görüp **pervâz iderken** murğ-ı dil
Kara zülfiñ ağ ile tutdı yerin kıldı kafes
- pervâze [1]** Kanatlanmak, uçmak.
- G83/4 Derd-i hicriñle şehâ uçmak diler cân gövdeden
Murğ-ı vahşî gibi güyâ gözleri **pervâzedir**
- pervâneveş [2]** Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek gibi. || Âşık gibi.
- G263/3 Yanarım şem'-i cemâl-i yâr ile **pervâneveş**
Bülbülâsâ rûz u şeb gülzârda zâr eylemem
- G306/2 'Âşıkım diyü dilâ bülbül gibi da'vâyı қо
Yan ruhu şem'ine var **pervâneveş** pervâyı қо
- perverdigâr [2]** Bütün yaratılmışları besleyen ve yetiştiren, Allah. (C.C.)
- G327/1 Sipâs u minnet ol **Perverdigâra**
İriştirdi bizi evvel bahara
- MMu115 Sen kabûl eyle du'âmız yâ Ganî **Perverdigâr**
Yâ Naşîr u yâ Mu'în yâ Mâlike yevmi't-tenâd
- perveriş [1]** Besleyiş, besleme. || Terbiye etme, yetiştirme.
- G219/5 Nedir ol **perveriş** anda ya o ğılmâne-reviş
Yüzi cennet özi hem-sâye-i havrâ mıdır ol
- perveriş bul- [1]** Yetiştirilmek, terbiye edilmek.
- G164/1 Ğâlibâ bağ-ı cinânda **buldı** kaddiñ **perveriş**
Mîvesi Tübâ gibi eksik degildir yay u kış
- perveriş kıl- [1]** Yetiştirmek, terbiye etmek.
- G162/5 Sürüş-ı rahmet envâr ile **kılmış perveriş** zâtın
Sirişt olmuş şehâ tab'ında lutf u merhâmet bi-ğaş
- pes [52]** "İmdi, o halde, öyle ise, öyle iken, öyle olunca" anlamlarında edat.
- Mu3/2 Niçün çekdiñ ayağın bezm-i kesretten diseñ baña
Çü gördüm devr döndi sâ' ilâ **pes** ye's el virdi
- Mu22/1 Mağv-ı vâv ile midâdı yazuban **pes** çıkar ad
Bu mu'ammâ işbu vech ile bulur ancak güşâd
- G6/6 Dehânın nağşın aldım ey şâdef-fem hoşka-ı dilde
Yazup **pes** dürr-i dendânın hem anda eyledim dercâ
- G8/3 Ğam-ı firkatle çıkup cânı **pes** oldı mürde
Dil-i pejmürdeye vaşlın olıca ruh-fezâ
- G20/4 Var imiş devlet başında zülfine bend oldı dil
Düşdi **pes** üstine uşta sâye-i perr-i hüma
- G31/12 İrmez el ey 'âşıkân dâmânına
Sevmeñiz **pes** dil-ber-i 'âlî-cenâb
- G45/2 Ey gönül sa'y itdiñ anca irmedi mağşûda dest
Pes gücenme bu imiş çün kısmet-i rûz-ı Elest
- G49/2 Vüs'atine göre teklîf eyle **pes** 'uşşâkıña
Güc buyurmamış Habîbu'llâh dimiş çün lâ-harac
- G81/14 Hülûş üzre bulursun hidmetinde Nebzîyi cânâ
Pes anı lutf idüp ihsânına gel layık it hemvâr
- G115/2 Benim şabr u kararım yok seniñ inşâfın ey dil-ber
Yanam **pes** nâr-ı 'aşka tâ olunca bu tenim aḡker
- G170/2 Hücet-i kâti'dır ol ebrü-yı ğarrâ hem-çü naş
Hüsnün inkâr idemez **pes** 'âm u hâş u ger eḡaş
- G171/8 Çün el virdi melâḡat tâci başa
Serîr-i hüsne **pes** buyur ayak baş
- G174/10 Her taraftan 'asker-i ğuşşa hücum itdi saña
Eyle **pes** keyfiyetiñ varup yine sultâna 'arş
- G177/6 Koçdırup ince miyânın leblerin emdirmede
Pes bilindi ma'nî-i lâ-hayra illâ fi'l-vasâḡ

G188/8	Tarîk-ı 'aşka kânün eyleyüp cân terkini evvel Telef oldı selef cümle hilâf itmeye pes ahlâf	K18/5	Akıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pâki ol kerem-kânı Kim oldur ket Hudâ-yı âşaf ol zât-ı şerîf a'lâ
G190/11	Pes niçe gayretle şad çâk u perîşân olmayam Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf	K32/21	Kime dâd eyleyelim pes felek-i keş-rûdan Var iken bâb-ı keremkârî kime varmalî
G196/14	Çâr u nâ-çâr oldı 'uşşâka bu dâ'-i 'aşk u şevk Çäreysi bî-çârelikde buldı pes nâ-çâr-ı 'aşk	K33/34	Bu tutumla meger ol surh-ser İrânîdir Pes anı ehl-i sünen itmesi kâbil olmaz
G228/7	Kâseler memlû olur rengîn mey-i nâb ile pes Kîseler olup tehî kalmaz derûnunda direm	Kt1/6	Mübellîğsin fetn hem şâf u el-va'dü'l-emînsin hem Emînu'llâhsin pes yâ Nebî sen hem emânu'llâh
G267/14	Tolaşdı zülf-i çevgâniña Nebzî Ser-i küyünda kılsun pes serî güy	Kt3/57	Bölük bölük giderken cennet-i a'lâya pes anlar Bu Nebzî pür-günâhı eyle hem-reh ol cemâ'atle
G283/9	Yolda kalmaz pes irersin menzile havf eyleme Gir tarîk-ı 'aşka Nebzî eyle dâmen-der-miyân	Kt3/7	'Ömer geldi pes andan milket-i dîni idüp ma'mûr Oturdu taht-ı 'adl üzre 'adâletle olup yek-tâ
G306/14	Pend-i dil-bendiñ ne mümkün hâl ide pâ-bendini Pes yeter incitme nâsih Nebzî-i rüsvâyı ço	Kt11/4	Vâkı'a gül-çehresi tezyîn olup gül gibi güldi Didi pes tarîh Nebzî hilyetü'r ricâl lihye
G312/5	Gözün bir hân-ı fettân oldı pes habs itdi 'uşşâkı Selâsil kâkül-i şeb-bü olara ğabğabîndir çeh	Kt18/23	Didim pes iki mısra'da iki tarîh bir beyti Biri tarîh-i Hicretdir birisi mevlid-i 'İsâ
G334/4	Besberâberdir büleñ ü pest ü ger zîr ü zeber Pes gözetme sadr-ı 'âlî meclis-i 'irfânda	Kt19/14	İrîşdi menzile tîr-i du'âsı Merâmın buldı pes ber-vefk-ı dil-h'vâh
G337/2	sevâb isterseñ ey zâhid gönül al ele bir dâne Çü dil 'arş-ı Hudâdır pes velî her ferd ü her dâne	Mş1/40	Kim muvâfîk olmadı bir hâline hâl-i cihân Hubb-ı dünyâyı koyup pes mâlihulyâdan kes el
G344/4	Yüzün mihrinden ey meh-rû çü nûri müstefâd oldı Hilâl-ebriña pes öykünmemekdir mâha şâyeste	Mş1/28	Çün ki bildiñ añladñ kânün ile perdâzesin Pes pey-i ahyâra düşmezseñ şanuram azasin
G366/10	Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyâ dârâtña Şevket izhâr eyle pes İskender ü Dârâ gibi	Mş2/49	Pes ol efkârı koyup istedigim ola dime Didiğñ olmayıcağ bârî yüri ğuşşa yime
G387/6	Çün meh-i ğarrâ ider her şebde bir yerden zuhür Pes bulur her gice nev 'âşîk o mehveş bir dañı	N28/4	Hüb-rûlarla müzeyyen her taraf güller gibi Başlasun üftâdeler pes zâra bülbüller gibi
G397/6	Yoluña eşkimi isâr iderek kalmadı pes Nem ola dîdelerim bezl ide demden ğayrı	Tc1/8	Besberâber hîlede sük ehli hem rübâh-ile Varı pes bir loğma kim ekl ola bismi'llâh-ile
K16	Besmele ya 'nî eger dinmezse ol ebter olur Pes delâlet var durur anda hârâba ibtidâ	Tr1/22	Uş dili filiñ başı şalluşı tapdır saña tab Pes bu vech ile seni ya Mısr pâklar ya Halep
K2/64	Yâ Habîba'llâh kamu ümmet tutar saña ümîd Ber-murâd it cümleyi pes kıılma mahrûmü'l-'atâ	Tr2/62	Başuban dârü'l-karâra pây kardaşım benim Yaşdanup bâlîn-i Rıdvâna otur pes ber-serîr
K2/40	Eylediñ aşhâb-ı Fîli münhezim gelmezden ön Pes Çureş u Kâfirün her vech ile buldı cezâ	Tr2/40	Ger cihân bir şahşa bâkî kılsa kalurdı aña Pes yüri aldanma kim bu 'âlem-i kevn ü fesâd
K2/37	Ez- 'Alağ halk itdi Hağ halkı Tekâsür itdi pes Cinn ü inse pâdişâh olduñ eyâ hayra'l-verâ		pes it- [3] Yenilgiyi kabul etmek.
K10/26	Dilâ her vech ile medhinde kâşırısın o dâdârîñ Du'âya kaşır idüp pes herçi ber-dârî beyârâyî	K35/9	İdüp pes duğter-i sa'd ağterini uş aña tezvîc İdindi anı dâmâd ol Seleskovic-i zü'l-ârâ
K12/22	Gitti andan kağ' u tayy-ı menzil ü merhâl idüp İrîşüp pes kal'a-ı Aşâyı kıldı çün hisâr	G297/5	'Andelîbem gerçi hergiz nâle itmem pes niçün Az gelür feryâdına ey ğonca bu bâğ-ı cihân
K12/20	Eynemâ kânü Hudâ kahr eyleye her düşmenin İdicek 'azm-i cihâd pes Hazret-i Sultân-ı ân	G308/4	Bâ'is-i hüzn ü elemdir ey gönül hubb u vedâd İtme pes 'akd-i müvâlât her denî güm-râh-ile

pes ol- [2] Bitti, nihayete erdi, sonlandı.

G169/6 Süre-i İhlâş yazdı haṭṭ-ı sebz-i la'l-i yâr
Oldı pes ḥâl-i siyeh zîr ü zeber i' râbveş

G313/2 Çün oldı mebde-i 'âlem mina'llâh
Pes olur şübhesiz ric'at ila'llâh

pesend [2] Aferin!, bravo!, Ne güzel! || Beğenme, takdir etme.

G277/8 Raḳîb ile cidâlim göricek 'uşşâk didiler hep
Bu meydân-ı secâ'atda **pesend** kim haylice merdsin

Kt17/7 **Pesend** kim devletini birbirine cezb ü rabṭ itdiñ
Meger te'sîrde beñzer ki mıknâṭıssın gūyâ

pesend eyle- [3] Beğenmek, takdir etmek, övmek.

G68/8 Zülfiñe âşüfte sünbül çeşmiñe nergis hayâl
Lâle ḥadd-i âliñe gül rüyuña **eyler pesend**

K17/6 Hülkuñla kıldıñ halkı bend ger muḥkem u ger
müstemend
Aḥlâkıma **eyler pesend** pây u gedâ mîr ü 'avâm

Tc1/28 'Aql alup şîrîn kelâmı olsa nutkı hem-çü kand
'İlm ile olup müselle **eylese** ḥassân **pesend**

pesend it- [2] Beğenmek, takdir etmek, övmek.

G349/5 Bu ten-i pür-yâremi göre **ide** Eyyüb **pesend**
Görse Ya'küb eşk-i ḥün-âbım benim hayrân ola

Mr5/70 Maḳbûl idüp cânânımız
İtsün pesend sultânımız

pesend ol- [1] Beğenilmek, takdir edilmek, övülmek.

G119/8 Dişi vaşında incüler dizüpsin rişte-i nazma
Pesend olsun saña ey dil belâğatdır belâğatdır

peşimân ol- [1] Yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzülmek.

Tc2/4 Biñ nâz ile dil-dâdelerin gönlünü alup
Şoñunda **peşimân olup** inkâra düşersin

peşmine [1] Yüdeni yapağıdan yapılan sade, süssüz elbise.

G223/2 N'idelim kisve-i fâḫirle tecemmül müşkil
Lîk **peşmine** giyüp ḥalka tezellül müşkil

pest it- [1] Alçaltmak, aşağı duruma düşürmek, değerini düşürmek.

G352/5 Metâ'-ı ḥüsn ile ger ḥ'âcegân-ı dehri **pest itse**
Revâdır kimsede zîrâ bulunmaz öyle bir kalâ

pey-i ahyâr [1] Hayırlı, iyi, fazilet ve kemal sâhiplerinin arkası, izi.

MŞ1/28 Çün ki bildiñ añladıñ kânün ile perdâzesin
Pes **pey-i ahyâra** düşmezseñ şanuram azasin

pey-â-pey [1] Birbiri ardınca, birbirinin ardı sıra.

G238/10 Bu dehr-i pür-cefâ vü ḳahrıñ el-ḥaḳ zulm u cevrine
pey-â-peydir oransız biri 'adımse biñi ḳâdim

peydâ [1] Açıkta ve meydanda olan, âşikâr, zâhir.

Kt6/4 Cihâna rahmet-i Ḥaḳ 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir
Müsellemdir o zâta salṭanat maḥfî vü **peydâ**

peydâ ol- [2] Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

MŞ1/17 Bî-peder **peydâ olan** 'İsâ-yı Rûḥu'llâh ḳanı
Seyyidü'l-Kevneyn ya'nî ol Ḥabîbu'llâh ḳanı

G21/1 Şaçı leylâ ruḥuñ **olduḳça peydâ**
Niçe diller olur mecnûn u şeydâ

peyem-ber [1] Haber getiren, peygamber.

Mr1/25 Yüz yigirmi dört biñ mürsel **peyem-ber** 'aşḳma
Hem Ebü Bekr u 'Ömer 'Osmân Ḥaydar 'aşḳma

pey-ender-pey [1] Arka arkaya, ardı sıra, durmadan.

G398/2 Hayât-ender-hayât oldı kelâmıñla lebiñ yâ Ḥay
İrişsün 'âşikâna luṭf u iḥsânıñ **pey-ender-pey**

peygâm-ber [1] Peygamber. || Hz. Muhammed.

G382/18 Esirge Nebzîyi Allâh ḳulıdır
Daḫı **Peygâm-ber**e ümmet degil mi

Peygâm-ber-i zî-şân [1] Şanlı peygamber.

K1/3 Anuñ içündür didi **Peygâm-ber-i zî-şanı** gör
Emr-i zî-bâl kim aña olmaz kitâba ibtidâ

peygüle-i ğam [1] Gam, keder köşesi.

G166/5 Meskenim **peygüle-i ğam** âb u dânem âh vâh
Pisterim ḥâk-i mezellet yaşdığım bir ḳatı taş

peykân-ı âh [1] Ah okları.

G209/5 'Aceb ḥiddetlidir **peykân-ı âhim**
Geçer heft-i semâyı eyleyüp çâk

peyk-i ecel [1] Ecel habercisi. || Azrail.

G154/10 Yüri zâd-ı sefer ḥâzırla Nebzî
Geltür **peyk-i ecel** bir gün ḥabersiz

	peyk-i şabā [1] Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgarın habercisi.	K7/2	Te'āla'llāh bu dil-cū çeşmeye 'ayn-ı revān dirler Hezārān āferīn üstādına pīr ü civān dirler
G5/6	Ber-güzār-ı kākülünle kām-yāb Eyledi kām-ı dili peyk-i şabā	K13/8	Cāy-ı termīm olıcağ bir cāy-ı evlā bi't-tarīk Luţfuña sīr olmaya bir pīr ü bürnā ḫalمامış
	peymān [2] Kadeh, şarap bardağı. Aşığın kalbi, gönlü.	Kt18/8	Olup kāmīl mükemmel nīk-ḫūyuyla daḫī ekmel Kemālātına cümle mu'terifdir pīr ile bernā
G379/8	Ferāmūş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymān O kelb-ile leb-ā-leb devr ider peymānı gördüñ mi		pīr-i nā-bāliḡ [1] Olgunluğa ermeyen öncü.
G379/8	Ferāmūş eyledi gitdi benimle 'ahd ü peymānı O kelb-ile leb-ā-leb devr ider peymān gördüñ mi	G348/3	Pīr-i nā-bāliḡ gibi nā-puḫte vü nā-dān iken Dil virüp bir nev-civāna dil-fiḡār oldum hele
	peymān [1] Ahit, şart, yemin. Anlaşma, pazarlık.		pīrāhen [1] İç gömleği, gömlek.
K22/4	Muḫakkak 'ıyd irişdi ḡayrı hengām-ı şafādır uş Dürüldi ḡuşşanıñ tūmārı tōldi ḡasveye peymān	G268/7	Girmesün mānī' olur mā-beyne pīrāhen daḫī Cāme-ḫVāb-ı vuşlata luţf eyle 'uryān gel Ḥasan
	peymāne [2] Şarap kadehi. Sevgilinin aşıkları sarhoş eden dudağı.		pīrāmen [1] Etraf, taraf, yan.
G19/6	Şun la'l-i lebiñ sāḡī bilmem ki neşātım yok Zehr olası destimde peymāne degil mi yā	G169/13	Baḫr olup eşkim iḫāta eyledi pīrāmenim İztırābım Nebziyā budur benim ḡarḡ ābeş
G232/1	Dü destimle şu dem peymāneyi şāḫbāya ḫaldırdım Göñül fülkini bir 'ummān-ı bī-pāyāna şaldırdım		pīrān [1] Yaşlı, ihtiyarlık zamanı.
	pey-reviy [1] Ardı sıra giden, izinden giden, uyan.	K20/3	İçen pīrān u pūrāna virüp rāḫat baḡışlar cān Yaraşur ger disem 'aynu'l-ḫayātūñ 'aynıdır bu mā
G348/11	Şā'ir-i pişīniyānıñ pey-reviyken şimdilik Pīş-rev-i pesīniyān ü iḫtiyār oldum hele		pīrān-ı 'ālem [1] Dünyanın öncüsü.
	peyveste [1] Sürekli, daima, her zaman.	K15/19	Bu kışa pīrān-ı 'ālem tañlaşup Birbiriyle söyleşürlerdi hebi
G160/10	Vuşlatıñ ḫaḡḡ-ı ezel yazmış raḡībe dostum Nebzī-i bī-çāreyi peyveste nā-kām eylemiş		pīrāne [1] Yaşlılara yakışır tarzda olan.
	pingān-rān [1] Zamana hükmeden, zamana meydan okuyan.	G127/9	Pīrāne bir civānı sevdiyse n'ola Nebzī Ha diyeler elinde ḫayanmağa 'aşādır
K22/16	Ne ḫoşdur zeyn olunsa bezm-i mey bayram günü zāḫid Ḥuşūşā ol civān-ı sīm-sā'id olsa pingān-rān		pīr-i deryā [1] Deryayı bilen öncü. Tarikat şeyhi.
	pinhān eyle- [1] Saklamak, gizlemek.	Mş1/2	Ey dirīḡā çarḡ-ı bī-dādūñ elinden el-amān Pāy-māl ider dimez bu pīr-i deryā nev-civān
G174/3	Dilde pinhān eylegil rāz-ı dil-ārāyī dilā Dost şanup her nā-sezāya itme ey dīvāne 'arż		pīr-i köhne [1] İşe yaramayan, değersiz ihtiyar. Eskimiş, zamanı geçmiş öncü, önder.
	pīr [5] İhtiyar, ak saçlı, tecrübeli kimse. Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye lâyık, tecrübeli ve üstat kimse.	G347/7	Gördi çün bir pīr-i köhne ḫaddiñ ey tāze civān Didi bitmez ḡōḡrınsı bir serv böyle bāḡda
G51/10	Bi-ḫamdi'llāh kim şükr olsun ol Ḥallāḡ u Mevlāya Ne deñlü pīr isem Nebzī efendim bir civāndır genç		Pīr-i mey-hāne [1] Meyhanenin öncüsü, lideri. Mürşidin tekkesi, dergāhi.
G139/4	Muḡ-peçe sāḡiyle ma'nīde iki ḡam-zādeyiz Pīr-i mey-hāneyle ḡardaş oldı çün kim pīrimiz	G139/4	Muḡ-peçe sāḡiyle ma'nīde iki ḡam-zādeyiz Pīr-i mey-hāneyle ḡardaş oldı çün kim pīrimiz
			pīr-i muḡān [9] Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı. Sevgili.
		N48/2	Yañılup içdim-ise ger kaḫve Baḡma ey pīr-i muḡān bu sehve

- Tc1/40 Varıcağ anda kamu buldum hezārān yār-ı ğār
Eyleyüp **pīr-i muġān** ta 'zīm ü tekrīm bī-şumār
- G46/8 Şöhre-i şehri oldı kādī muġ-beçe 'aşkıyla gör
Vardı hem **pīr-i muġān** pâyına andan aldı dest
- G60/3 Niçe kapar kapusın **pīr-i muġān**
Çün açupdur anı Fettāhu'l fütüh
- G120/7 Göricek muġ-beçeyi **pīr-i muġān** yanında
Urnur şabkayı zāhid dime zūnnarı kalur
- G348/6 Gūşe-i mey-hānede hem itdim isbāt-ı vücūd
Yoġ iken **pīr-i muġān** bezminde var oldum hele
- G228/9 Muġ-peçe sākīyi hem-rāh eyle ey **pīr-i muġān**
Gidelim gülşen-be-gülşen kıl bize luḡf u kerem
- G196/11 Ādemi **pīr-i muġāna** mest ü ser-gerdān ider
Mest-i cān u dil ider 'aşıkları ḡammār-ı 'aşk
- G176/9 Varup mey-hāneye **pīr-i muġānıñ** baḡşışın nūş it
Olur mı Nebziyā 'ālemdede hīç cām-ı Cem istikrāz
- pīr-i pervāne [1]** Aşkın öncüsü.
- G362/1 **Pīr-i pervāne** bilür bu 'aşkıñ ancağ yolunu
Cān u başına deġişür vuşlatıñ bir yolunu
- pīr-i zen-i ğar [1]** Yaşlı, fesat kadın.
- G181/14 Yüzi kararız eger gül-hāna girse Nebziyā
Kim ḡayāsız olmada **pīr-i zen-i ğardan** ġalīz
- pīrī [1]** Yaşlı, ihtiyar. || Görmüş geçirmiş.
- Mh5/5 Nebzī bu geldi tāriḡ-i mevlūd çok ola 'ömri tā ḡin-i
pīrī
- pīr-i merd [1]** İhtiyar adam.
- G388/8 Himmetim taşı deler ammā ki gönlüm nermdir
Himmetim bir **pīr-i merd** gönlüm mürīd-i ner gibi
- Pīrüz [1]** Gül ü Hüsrev mesnevisinin
kahramanlarındandır, başta hikāyenin erkek kahramanı
Hüsrev'in yanında iken, daha sonra ona ihanet edip Nişabur
şahının yanında yer alan kişi.
- N43/4 Müzeyyen bezmimiz dil-berle meyle
Ki mislin görmedi rü'yāda **Pīrüz**
- pīrüz [1]** Uğurlu, hayırlı, kutlu.
- Ms1/31 Bi-ḡamdi'llāh kim baḡtūñ gūşāde tāli 'in **pīrüz**
Giceñ Kadr u Berāt itsün İllāhım rüzūñı Nev-rüz
- pistān [1]** Göğüs, meme.
- G69/4 Fıtratda gūyā ḡavrā-yı cennet
Pistānı utrunc 'azrā'-ı nāhid
- pister [2]** Yatak, döşek.
- G166/6 Meskenim peyġüle-i ğam āb u dānem āh vāh
Pisterim ḡāk-i mezellet yaşıdığım bir katı taş
- Tr2/63 Sāye-i Tūbāya **pister** yay kardaşım benim
Dest-res bulduñ ne ğam gencine-i ġufrāna ki
- pister-i ğamda[1]** Gam döşeġi. || Gam, keder.
- N27/1 **Pister-i ğamda** benim gibi daḡı bīmāre yoğ
Bī- 'ilāc u nā-devā pūr-zaḡm bir bī-çāre yoğ
- pister-i miḡnet [1]** Sıkıntı yataġı, dert döşeġi.
- G187/5 ḡaylī demdir **pister-i miḡnetde** yatur ḡastayım
Şerbet-i la'l-i lebiñle kılmadıñ şayruñı şaġ
- pışġah [1]** Önü, huzuru.
- G95/8 Zūlf-i çevġanıñ niçe serkeşleri kıldı zebūn
Pışġahında seri tōb olmadıç server mi var
- pış-kağem[1]** Önde gelen, öncü.
- Mr5/60 Bu rehde olup ser-firāz
'Uşşāka sensin **pış-kağem**
- pışmiş aşı sovuğ şu ko- [1]** Pışmiş aşı soğuk su
katmak. || Yoluna girmiş olan bir işi bozmak.
- G166/3 ḡin-i vuşlatda **şovuğ şu koğı pışmiş aşıma**
Ben faḡiri telḡ-'ayş itdi rakīb-i bed-ma 'aş
- pışān [1]** Alın.
- Mh1/4 İdersin teşnegān-ı faḡn āb-ı cūd-ile irvā
Yazılmış kilik-i taḡdir ile **pışānında** bu tuġrā
- pışe [2]** Huy, ādet, tabiat.
- G23/1 Yine ol nāzeniniñ **pışesi** cevri ü cefādır hep
Baña nisbet velī aġyārına mihr ü vefādır hep
- G297/3 Ne ḡurfe **pışedir** bu 'aşk-bāzī kim ki erbābı
Olurlar feyż-yāb el-ḡaḡ olurlarsa ḡar u yā ḡāv
- pışe-i dil-ber [1]** Sevgilinin huyu, tabiatı.
- G116/10 Cevri-i firāvāni ko Nebzī-i bī-çāreye
Merḡamet it dil-berā **pışe-i dil-ber** budur
- pış-keş [1]** Hediye, armaġan, hibe.
- G310/10 Bu beş ebyātı yazup Nebzī ḡazelvārī yine
Yüri var meclis-i rindāna iriş **pış-keş** ile
- Pış-rev-i pesiniyān [1]** Evvel zamanın öncüleri.
- G348/12 Şā'ir-i pışiniyānıñ pey-reviyken şimdilik
Pış-rev-i pesiniyān u ihtiyār oldum hele

- piş-rev [1]** Önden giden, öncü.
- G302/2 Şehā mihr-i ruḥuñ her dem ki şalsa üstüme pertev
Vüçüdüm zerre-i nâ-çizveş anda olur **piş-rev**
- piyâde ol- [1]** Yaya kalmak, yürüyerek gitmek.
- K1/12 Kim Muḥammed Muştafâdır şehsuvâr-ı dü-cihân
Uş **piyâde oluban** düşdüm rikâba ibtidâ
- piyâde sür- [1]** Yaya olarak götürmek.
- G215/1 Naṭ'-ı 'aşk üzere **piyâde sürme** fîl ü at gerek
Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek
- piyâle [6]** İçki kadehi, şarap kadehi. || Sevgili.
- G221/3 Leb-i sâķīyi öpünce **piyâle**
Kızardı gül yañağı oldu gül gül
- G311/13 **Piyâle** nergisiñ destinde tolu
Şarâb-ı hoş-güvâr el-ḥamdülillâh
- G320/12 Zebânıñ mest ider 'uşşâķı çün mey
Dehânıñ oldu bir la' lîn **piyâle**
- Mr5/17 Elde **piyâle** lâleler
Şahbâya beñzer jâleler
- N23/3 Ğoncadır güyâ **piyâle** mey durur şebnem daḥı
Bağbân sâķi durur muṭrib dil-i üftâdedir
- Tc1/43 Yazılı gördüm **piyâle** devrine pergârvâr
İşbu beyti kim müsellemdir heme 'inde'l kibâr
- piyâleves [1]** Şarap kadehi gibi.
- G165/16 Sünbülü gördüm müselselmiş benefşe ser-nigün
Bağda lâle **piyâleves** derünü ḥün imiş
- post-ı seg-i nerden [1]** Erkek köpeğin postu.
- G181/10 Çüb-ı âha ṭayanur gönli 'aceb sengîndir
Postu sırtında daḥı **post-ı seg-i nerden** ğalîz
- pul [1]** Akçe, para.
- Mu28/2 İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña
Eyleyüp luṭfuñ mükemmel iki **pul** virgîl baña
- pulâd [2]** Polat, çelik, kılıç. || Çelik gibi göğüs.
- G361/1 Bir perî-rü saḥt-dil **pulâda** virdim gönlümi
Aşinâ zann eyleyüp bir yâda virdim gönlümi
- G63/4 Her şehir feryâd u nâlem güşuña itmez eser
Dil-berâ bağrıñ senin bilmem ḥacer mi yâ **pulâd**
- pulâd-ı kavî [1]** Sağlam polat, çelik, kılıç. || Sağlam sine.
- G396/6 Zer ü sîm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek
K'ola âhen bedeni yüregi **pulâd-ı kavî**
- pürân [1]** Oğullar.
- K20/3 İçen pîrân u **pürâna** virtüp râḥat bağışlar cân
Yaraşur ger disem 'aynu'l-ḥayâtüñ 'aynıdır bu mâ
- pür [3]** Dolu, çok fazla. || Sahip, malik.
- Mu29/1 **Pür** irişdir destîyi tâ kim yarasun bir işe
Bir ayak süci irişür mi iki yüz ser-ḥoşa
- G3/5 Ne 'aceb âhim üninden **pür** iken kûbbe-i çarḥ
Niçün işitmeyesin ey yüzi gün vay saña
- G130/3 Çemenzâr-ı dilim kim **pürdür** a'lâ-ḳad güzellerle
Hemânâ kuvvet-i ṭab'ımla beyt-i naḥl-bendândır
- pür ol-[4]** Dolmak, bir yere iyice yayılmak, bir yeri kaplamak.
- G80/4 Per açdı ehl-i diller semt-i gülzâra şabâ ile
Pür oldu bağ-ı 'âlem zümre-i 'irfân ile yer yer
- G36/8 Fütâdesin o güneş-rü ider mi zerrece yâd
Ḥadeng ü tîr-i müjeyle **pür oldu** bu dil ü cân
- G155/9 **Pür oldu** düd-ı âhımla cihân-ı türe-dem Nebzî
Anıñçün zülf-i dil-berden meşâm-ı câna bû gelmez
- T1/18 Bu dil-i mehcürda ḳalmaz zulmet-i ğamdan eser
Çün anuñ âvâzesiyle **pür olupdur** bahr u ber
- pür-âb [1]** Yaşla dolu, yaşlı.
- G209/7 Gözüm **pür-âb** u dil pür-âteş oldu
Yine ber-bâd-ı 'aşk oldum yüzüm ḥâk
- pür-âteş [2]** Ateşlenmiş, ateş dolu. || Acı ve üzüntü dolu.
- G264/4 Reh-i 'aşk-ı dil-ârâda vüçüdüm ḥâk-i pâ oldu
Gönül **pür-âteş** ü ser pür-hevâ vü dîde hem pür-nem
- Mş2/17 Dil ü dîdem daḥı **pür-âteş** ü âb eyledi hem
Teni bi'l-âḥere ber-bâd u türâb eyledi hem
- pür-âteş ol- [3]** Ateş dolu, yakıcı olmak. || Hırslı, açgözlü olmak.
- G209/7 Gözüm pür-âb u dil **pür-âteş oldu**
Yine ber-bâd-ı 'aşk oldum yüzüm ḥâk
- G4/6 Ḥâk-i rehiñde 'aşıķan ber-bâd-ı 'aşk oldu ḳamu
Pür-âteş olup dilleri göz yaşları âb-ı şafâ
- G331/8 Yine pervâne-şıfat şem'-i cemâliyle yanup
Yine **pür-âteş olup** atla kânûna yine

olmak.	pür-berg ü bār ol- [1] Yaprak ve meyve dolu	Mş2/4	Ba' dehü mülk-i tene gelmege hārmān oldı Gelüp evvel demi ol pür-gamıñ efgān oldı
MD2/8	Meşakkat gülsitānında bitüp bir şāhsār oldum Ser-ā-ser miñnet ü ālām ile pür-berg ü bār oldum		pür-gam it- [1] Üzüntü dolu olmak, çok fazla üzmek.
	pür-āteş-i hicran [1] Ayrılık acısının ateşiyle dolu.	G226/2	Gül gibi olam dir iseñ şād u hurrem ey gönül İtme bu dil hār-ı āzār ile pür-gam ey gönül
G325/1	Şanma her dem sīneñi pür-āteş-i hicrān ide Niçe bir çeşmiñ yaşımı katre-i bārān ide		pür-güher [1] Mücevher, inci dolu.
	pür-cefā [3] Cefa dolu, çok eziyet eden, üzen.	G35/3	İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher Serdlik ider ol sīm-ber eyler sözüüm her demde selb
G6/10	Yoluñda cānımı kurbān iderdim ben de Nebzīveş Velī ey kadr bilmez bī-vefāsın pür-cefā her cā		pür-gül ol- [1] Gül ile dolu olmak.
G99/3	Bī-vefā vü pür-cefā 'uşşāka aşlā rahm yok Dem-be-dem agyāradır luţf u hisāniñ ey püser	G7/3	Gülşenimdir şahn-ı sīnem pür-gül olmuş dağ ile Dūd-ı āhım sünbülümür āteşi lālā baña
Mş1/62	Tā ki zāyi' olmaya bu çekdiğin renc ü emek Çün ki bildiñ bī-vefā vü pür-cefādır bu felek		pür-günāh [1] Çok günah işlemiş olan, günahkar.
	pür-cüş [1] Coşkunkluk dolu, pek coşkun.	Kt3/58	Bölük bölük giderken cennet-i a'lāya pes anlar Bu Nebzī pür-günāhi eyle hem-reh ol cemā'atle
G234/5	Lebiñ zevkıyla çün pür-cüş u şürüm Ruħuñ şevkıyla bī-şabr u şekībim		pür-hār [1] Diken dolu. Sıkıntılı, eziyet içinde.
	pür-çāk [1] Yara dolu, yırtık dolu.	K21/14	Derünuñ nūr-ı ihlāş ile pür-nūr eyle ey zāhid Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pür-hār u hşāk it
N17/4	Şādilik eyyāmı zann itme bahārı ey gönül Devr elinden sīnesi pür-çāk imiş evvel bahār		pür-hevā [1] Heves ile dolu. Kendinden geçmiş, mest olmuş âşik.
	pür-dağ [1] Gönlü yaralı, yarayla dolu.	G264/4	Reh-i 'aşk-ı dil-ārāda vücüdüm hāk-i pā oldı Gönül pür-āteş ü ser pür-hevā vü dīde hem pür- nem
Mü4/7	Hasret-i hālīñle pür-dağ derünüm Zīre tabībā		pür-ıztırāb [1] Eziyet, sıkıntıyla dolu.
	pür-dem [1] Kanlı, kan dolu.	Mh4/17	Zerreves ditrer vücüdüm dil olur pür-ıztırāb Gün yüziñi setr ider kāküllerin hem-çü şehāb
G241/6	Bir gedā-yı ahqarım pā-māl-ı 'aşkıñ serverā Dür olup sūr-ı sūrūra sūk-i gamla pür-demim		pür-iyāl [1] Çocuk dolu, pek çok çocuk, bütün çoluk çocuk.
	pür-efkār [1] Üzüntü dolu. Düşüncelerle dolu.	G289/9	Nev-be-nev zībā gazellerle pür-iyāle meclisi Bezm-i 'aşk içre harīfāñıñ kadeh-gerdānsın
G238/1	'Aceb āvāre vü bī-kār u pür-efkār u ber-bādım Geleden bu hārāb-ābāda her dem cevre mu'tādım		pür-ķahr [1] Keder dolu dünya.
	pür-fiten [2] Fitne dolu.	Mş1/38	Dinç iken cünd-i çemen fertüt u Zāl olmuş durur Dehr-i pür-ķahrıñ fenāsına bu dāl olmuş durur
G229/10	Ħam-ı ebrūsunu gördüm egildi Kibleden yüzüm Unutdurdı baña ol pür-fiten ezķār u evrādım		pür-ķan [1] Kan dolu.
	pür-fitne [2] Fitne dolu.	G89/8	Künc-i dīdemde eser kalmadı eşķ ü nemden Çigerim pür-ķan revān idüp añā imdād ider
G163/6	Çün düşüp gözden ırağ ey gamze-i dil-ber velī Sen gibi pür-fitne bir mekkāra hem-dem oldum uş		Pür-nāvek-i gamze [1] Okla dolu yan bakış.
N55/4	Bu mazmūni dalıñ aħar haberde diñlemişsindir Tavil aħmak durur küllī velī pür-fitnedir aķşar	N7/3	Pür-nāvek-i gamzeñle bu sīnem çü ser-ā-ser Şanma ki tabībā dil-i bī-ğılta verem yok
	pür-gam [1] Çok üzüntülü, çok kederli.		

- pür-nem [1]** Nemli, yaş dolu.
- G264/4 Reh-i 'aşk-ı dil-ārāda vücudum hāk-i pā oldı
Gönül pür-āteş ü ser pür-hevā vü dīde hem **pür-nem**
- pür-nür [1]** Nur dolu, nur içinde, nurlu, aydınlık.
- K115/4 Naķāyışdan ķamu tāhirdi zāhir
Derūni 'ilm ile **pür-nür** u vehhāc
- pür-nür eyle- [1]** Nurla doldurmak, aydınlıtmak.
- K21/13 Derūnuñ nūr-ı ihlāş ile **pür-nür eyle** ey zāhid
Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pür-hār u hāşāk it
- pür-sevdā [1]** Sevda dolu olmak.
- G39/11 Hāyāl-i hāl-i haddiyle olupsin çün ki **pür-sevdā**
Sevād-ı sīne-i bī-kīneden ğam cündin uzağ it
- pür-süz [1]** Ateş dolu, yakıcı.
- G23/11 Seherde bülbüle 'arz eyledim çün rāz-ı **pür-süzum**
Benim de ğoncaya naķlim didi bu mā-cerādir hep
- pür-şifā [1]** Çok şifa.
- N14/1 **Pür-şifā** iken begim la'l-i Bedaķşāniñ seniñ
Hey nedendir böyle bīmār çeşm-i mestāniñ seniñ
- pür-şür [1]** Acı dolu, keder dolu, ıstırap dolu olma.
- G387/3 Ğamze-i bī-dīn-ile dil rüz u şeb **pür-şür-iken**
Zülf-i kāfir de irüp kıldı müşevveş bir daķı
- pür-yāre [3]** Yara dolu, çok yaralı.
- G246/2 Dil-berā hicriñle ben ğam-ķVāreyim ğam-ķVāreyim
Nāvek-i ğamzeñle hem **pür-yāreyim** pür-yāreyim
- G246/2 Dil-berā hicriñle ben ğam-ķVāreyim ğam-ķVāreyim
Nāvek-i ğamzeñle hem **pür-yāreyim** pür-yāreyim
- G294/5 Bu dil **pür-yāredir** tīr-i müjeñle
Sīnem şad-pāre tīğ-ı ğamğamından
- pür-yāre kııl- [1]** Çok yaralı olmak, yara dolu olmak.
- G73/11 Bir nighde sīnemi **pür-yāre kııldı** gözleri
Bilmem ol ebrū-kemāniñ ğamzesi nişter midir
- pür-zaķm [1]** Yaralarla dolu.
- N27/2 Pister-i ğamda benim gibi daķı bīmāre yoķ
Bī- 'ilāc u nā-devā **pür-zaķm** bir bī-çāre yoķ
- pür-zāv[1]** Işık dolu, çok ışıklı.
- G302/6 Sipihr-i hūsndür rüyuñ cebīniñ āfitābıdır
Zemīn-i tūre-i dil şevķ-ı ruķsārīnladır **pür-zāv**
- pür-ziyā kııl-[1]** Işıkla doldurmak, aydınlıtmak.
- G297/2 Dilimden nār-ı 'aşķım nev-resānevş idüp pertāv
Cihāni **pür-ziyā kııldı** vü fi'l-hāl dehre şaldı çāv
- pus [1]** Pus, sis, duman.
- G156/8 Bezm-i hāşu'l-hāşşīña varmış 'abüsü'l-vech ile
Nā-mübārek çeheresin kıılmış o menhūs kara **pus**
- püş ol- [1]** Örtü, örtünecek şey; elbise. || Zırh.
- G150/7 'Arız-ı sīmīni üzre zülfi **püş olsa** ne tañ
Var mıdır bir genc-i bī-renc kim ola ol mārsız
- püşān [1]** Giydirmek.
- Mş1/58 İtmemiş bu luftı bir dem belki her ān eylemiş
Aţlas u dībāc ile cismüñi **püşān** eylemiş
- puşt [3]** Edilgin eşcinsel erkek.
- G152/14 Eger tutmazsañuz Nebzī kelāmın
Biriñiz **puşt** biriñiz daķı ğarsız
- Tr1/5 şanmañız cidd eyleyüp ol **pušta** a 'zār eyledim
Bu huşuşda hezl idüp göñlüm ile bāz eyledim
- Tr1/13 ol geñiz **puštuñ** kepāze mi göti bilmem 'aceb
tarķ geçer oķ gibi turmaz ince şikler bī-ta' ab
- püte [1]** İçinde maden eritilen kap, pota.
- Mş1/3 **Pütedir** halk yaydır kavş-ı kuzah oķ kehkeşān
Şarķ u ğarba hüküm idüp olsañ Feridün-ı cihān
- püte-i eflak [1]** Feleklerin potası.
- G372/2 N'idersin ey kemān-eburū baña bu cevri yitmez mi
Ne dirsın tūr-i āhım **püte-i eflāka** yitmez mi
- püte-i hāl [1]** Durumu maden eritilen kap gibi. || Bağrı çok yanan.
- G336/14 Yanuban Nebzī-i şeydā ruķı şevķıyla daķı
Bağrını **püte-i hālde** heme ķāl eylemede
- püyān [1]** Koşan.
- G394/12 Bulardan ğayrı hod erbāb-ı 'işret sū-be-sū her-cā
Şümār idemez aşhāb-ı raķam şahrāda **püyāni**
- püyān ol- [1]** Koşmak. || Dalmak, kendini kaptırmak.
- G5/9 Gir tarīķ-ı 'aşķa **püyān ol** yüri
Nebziyā yalın ayak başı ķaba

	puzevenk [1] Pezevenk, muhabbet tellalı.		rağbet [3] İstek, arzu, alâka, meyil, teveccüh. İtibar.
Tkb1/26	yanıma bir vakt ile aldım idi pāk ola diyü göz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü	G83/8	Varıcağ üftâdeler dergâhına ta'zîm kııl Şimdi rağbet dil-berâ ikrâmadır i'zâzedir
	püser [2] Oğul, erkek çocuk.	G288/15	Dilim rağbet mi koydı şâ'irânâ Bu şî'ri silk-i tahîre dizelden
G34/7	Ne peder mâder ü dulhter ne püser Ne birâderle ne h'vâher ne qarîb	Kt21/1	Felegiñ rağbeti bi'llâh cühelâ zümresine Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nâs
G99/4	Bî-vefâ vü pür-cefâ 'uşşâka aşlâ rahm yok Dem-be-dem âgyâradır lutf u hisâniñ ey püser		rağbet eyle-[1] İstemek, beğenmek, istekle karşılamaq.
	püşt ü penâh [1] Sığımlıcaq ve güvenilir yer, sığınmak.	G340/7	Gör ol bîgâne-meşreb âşinâya rağbet eyler mi Kaçar 'aşıkları gördükçe her dem meyli âgyâra
G84/13	Yapışup destine Nebzî kuluñ ol püşt ü penâh Pây-mâl eyleme cânâ anı ger ednâdır		rağbetlü [1] İstekli, arzulu, alâkalı, meyilli.
	R	Kt17/1	Eyâ hürmetlü rağbetlü De Penkler ilçi-i Roma Gürüh-i ilçiyâniñ fahri misliñ var mıdır âyâ
	râ [1] Arap alfabesinde (ر) harfinin adı. Sevgilinin kaşı.		râğib [1] İstekli, isteyen, arzulu, rağbet eden.
G270/14	Bu şî're şeyn iden keş-râya olsun şîni çün erre Göz olsun 'aynı dilde râsı hançer noқта dâğ olsun	G366/8	Dâ'imâ künc-i hafâda olmağ ister münzevî Künc-i istîgnâya râğib yok dil-i şeydâ gibi
	Rabb [2] Bütün mahlûkâtı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenâbhak, Allah (C.C.).		râh [12] Yol. Usul, tarz, sistem.
G74/6	Leb-i la'li o hürüñ çeşme-i Kevser durur güyâ Seğâhum Rabbuhum naşşı anıñ şânında müsveddir	G92/2	Berğ urup çün bu dil-i pür-süzdan âhım sürer Şu'ledir târik-i hicriñde baña râhum sürer
	rabt-ı kalb-i dost [1] Arkadaşın, dostun gönlünün bağı.	G154/2	Târik-i 'aşk zann itme hâtersiz Şakım gitme çü râha râh-bersiz
G139/5	Olmadı bunca 'azâyimlerle rabt-ı kalb-i dost Ol perîye hayf te'sîr itmedi teşhîrimiz	G184/7	Hâk olup râhında cânâ eyledim mahv-ı vücûd Âteş-i 'aşkıñdır ancak eyleyen bu dilde lem'
	rabt it- [1] Aralarında bir bağ, bir beraberlik oluşturmak, bağlamak.	G196/17	Ğam yeme Nebzî budur çün işbu râhın 'âdeti 'Âleme rüsvây olur her kim ider izhâr-i 'aşk
Kt17/7	Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabt itdiñ Meger te'sîrde beñzer ki mîknâfîssın güyâ	G216/2	'Acabâ hâlimize rahm idüp ol gonca-femiñ Bize irşâd ide mi râhım küy-i 'ademiñ
	rabt-ı kalb it- [1] Kalbini bağlamak, gönlünü adamak.	G257/6	Ka'be-i küyüñ tavâfına yine 'azm eyledim Uğradı deşt-i belâya ey 'aceb râhum benim
Tr2/25	Rabt-ı kalb itmek aña haqqâ hatâ imiş dirîğ Kaşr-ı zibâlarla tezyîn olunan bu köhne ev	G283/1	Ey gönül 'azm eylediñ bu râha bî-nân u yayan Ğaflet uykusundasın sen dağı aç gözün uyan
	ra'd [1] Gök gürelemesi, gök gürtültüsü.	G283/6	'Âlem-i rü'yâda Mecnûni görüp didim aña Niçedir erkân u kânûni bu râhın kııl beyân
G64/6	Ğamım ebr oldı eşkim oldı bārân rûz-ı hicriñde Dem-â-dem berğ urur bu âh-ı dil-süzum hürüşum ra'd	G314/8	İdüp dâmen miyâna râh-i 'aşka girdim uş cânâ Beni terk eyleyüp âgyâra meyl itmek degildir râh
	râfi'-i râyât-ı dîn [1] Dinin sancağını yücelten, yükselten.	K27/25	Ne revâdır ki birâder kazasın râhuma çâh Sañadır ol yine kaz bârî büyüğe omuzum
K12/7	Dâfi'-i a'dâ'-i İslâm râfi'-i râyât-ı dîn Nâsır-ı Şer'-i kavîm ü şâhib-i seyf ü Sinân	Mş2/13	Düşürüp miñnete râhım hal-âb eyledi hem Akıdub eşkimi bezm içre şarâb eyledi hem

Tc1/9	Reh-ber-i şer'î komuşlar kimse gitmez râh-ile Sen beni yâ Rab koma bu fırka-ı güm-râh-ile	râhatsız ol- [1] Rahatı bozulmak, keyfi kaçmak.
	râhat [7] Üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu. Huzur, kolay.	G113/4 Bülbül tıramaz vaqt-i hâzâna dek anıñçün Râhatsız olur dil çü kıılır âh u figânlar
G60/2	Sâkiyâ şubh oldı şun bize sabûh Revh u râhat kesb ide cism ile rûh	râh-ı 'aşk [9] Aşk yolu.
G139/7	Hvâb u râhat virmez ehl-i 'âleme leyl ü nehâr Rûz dil-süz âhımız şeb nâle-i şeb-gîrimiz	G161/1 Râh-ı 'aşk içinde birdir ey gönül yoķış iniş Tek tarîk-ı 'aşka gir olsun hemân varış geliş
G372/7	Uyutmaz kimseyi râhat koma şeb rûz 'âlemde Fîgân u âh-ı dil kalb-i şerîfînde yir itmez mi	G142/9 Râh-ı 'aşka kim giderse resm-i 'aşkı bilsün ol Cân virüp baş oynamaktır yolımız erkânımız
G382/6	Dilâ 'aşk-ı dil-ârâdan ferâgat Ten ü câna 'aceb râhat degil mi	G135/10 Nebziyâ üftâdeyiz alçaklarız uş sâyeveş Hâk-i pâyız râh-ı 'aşkda bilmişiz miqdârımız
Ms1/2	Şehâ Hâkdan ire zât-ı melekâsâña şîhhatler Dil-i dânaña râhat cân-ı bî-hem-tâña şîhhatler	G188/4 Seg-i küyña 'izzet eylerim cânâ raķibe hem Ne deñlü rah-ı 'aşkda zillet olsa itmem istinkâf
Ms3/4	Dem-â-dem cevri ü kahrından gönülde başka hâlet var Teninde tâb-ı şîhhat yoķ ne dilde daķı râhat var	Mh3/8 İtmelik mekri komadıñ baña biñ âl eylediñ Râh-ı 'aşkıñda civân u merd iken Zâl eylediñ
Tc1/50	'Ayn-ı Tesnîm oldı şeb-nem menba'-ı bağ-ı cinân Rûha rûh u cisme râhatdır nesîm olup vezân	G150/3 Hâk-i pây ol yıl gibi yıl râh-ı 'aşkıñda koma Çeşme-i çeşmiñ şusuz tennür-ı sineñ nârsız
	râhat eyle- [1] Rahatlamasını sağlamak, ferahlatmak. Kurtarmak.	G263/5 Râh-ı 'aşkıñda şehâ çün eyledim şedd-i nitâk Zülf-i müşgîniñden özge daķı zünnâr eylemem
G81/12	Dil-i âzürdeye oldı havâle hicr-i dildârı Tekâzâ itme ey gam sen de râhat eyle bir dem var	Kt12/4 Yeter hicriñde gezdi şâhim ırgür 'ıyd-ı vaşlıña Bu bî-pâ vü seri kim râh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
	râhat iste- [1] Huzur istemek, ferahlık, hoşnutluk istemek.	G136/5 Râh-ı 'aşkıñda gider terk eylemez dil haşre dek Yoluna şıdķ ile iķbâl itdi idbâr eylemez
G287/16	Ŧurra-ı şeb-rengiñiñ zıll-ı zalîlinde bu dil Râhat isterdi velî ol daķı olmuş zulme kân	râh-ı 'aşka gir- [1] Aşk yoluna girmek.
	râhat ol- [1] Rahat etmek, içi sıkılmamak, hoşnut olmak.	G314/7 İdüp dâmen miyâna râh-ı 'aşka girdim uş cânâ Beni terk eyleyüp âgyâra meyl itmek degildir râh
G347/12	Ârzü-yı lutf u fażl u havf-ı mihrîñle seniñ Hîç kimse râhat olmaz düzeķ u uçmağda	râh-ı 'aşk içre [3] Aşk yolu içinde, aşk yolunda.
	râhat vir- [1] Huzur vermek, ferahlık, hoşnutluk vermek.	G60/9 Râh-ı 'aşk içre gerek ey dil saña Sa'y-i Şem'ün şabr-ı Eyyüb 'ömr-i Nüh
K20/3	İçen pîrân u pûrâna virüp râhat bağışlar cân Yaraşur ger disem 'aynu'l-hayâtiñ 'aymıdır bu mâ	G126/5 Dilâ sen de bulursun râh-ı 'aşk içre tesellâñı Görürsün âsitân-ı yârda başiñ iderseñ şabr
	râhat-ı cân [1] Gönül huzuru. Manevi huzur.	G197/1 Râh-ı 'aşk içre dilâ gamdır saña yâr u refîķ Gir yola didi Nebî çün er-refîķ sümme't-tarîķ
G5/2	Cevriñe itmem taħammülden ibâ Merħabâ ey râhat-ı cân merħabâ	râh-ı bağ [1] Bağ, üzüm şarabı.
	râhatlıķı uç- [1] Huzuru kaçmak, ferahlıķı, hoşnutluķu kaybolmak.	Tc1/53 Râh-ı bağa şubh-dem oldum şabâ ile revân Gördüm almış yakasın destine hâr-ı bî-amân
G357/2	Bu dil murğına şâhâ çün o zülfüñ âşiyân oldı Uçup râhatlıķı yaķşı iken hâli yaman oldı	râh-ı beķâ [1] Ebedi yolculuk.
		Mş1/6 Ŧayy ider bir gün sicill-i 'ömrîñi devr-i zamân 'Azm ider râh-ı beķâya derd ile rûh-ı revân
		râh-ber[1] Yol gösteren, kılavuzluk eden, rehber.

- G154/2 Tarîk-ı 'aşk zann itme hâşarsız
Şağın gitme çü rāha **rāh-bersiz**
- Rāh-ı Hudā [2]** Allah yolu, sırat-ı müstakim.
- G88/5 **Rāh-ı Hudāya** virmeyüp neyleyeceksin ey h^vāce
Destiñe şad hezār dīnār u direm gelür geçer
- N13/5 **Rāh-ı Hudāya** virmeyüp neyleyeceksin ey h^vāce
Destiñe şad hezār dīnār u direm gelür geçer
- rāh-ı mecāz [1]** Gerçek olmayan yol.
- G350/14 'Aşka bürhān ister imiş zāhid-i hod-bīni gör
Söyleñüz **rāh-ı mecāza** bārī girsün evvelā
- rāh-ı pür-haţar [1]** Tehlike dolu yol.
- G86/7 Bu **rāh-ı pür-haţar** içre belā mı eksik olur
Başılsa ger biri biñden toĸuzu daĸı dürer
- rāh-ı revāh [1]** Akşam şarabı.
- G56/2 Sen şabūh iç vaşl olup aĸyār bedle her şabāh
Ben şeb-i hicriñde lāyık mı içem **rāh-ı revāh**
- sālik-i rāh-ı şavāb [1]** Doğruluk, dürüstlük
yolunun yolcusu. || Hakk yolunun yolcusu.
- Mr1/6 Hazret-i Sultān Maĸmūd ol şeh-i 'ālī-cenāb
'Adle nā'il Haĸka kā'il **sālik-i rāh-ı şavāb**
- rāhibā [1]** Ey rahip.
- G196/15 'Aşk ile bend eylediñse **rāhibā** zünnār ipin
Zülf-i ma'şūĸum olupdur baña da zünnār-ı 'aşk
- ţabīb-i bī-raĸim [1]** Merhametsiz sevgili.
- G141/8 Gördi la'li zaĸm-ı tīrin sīne-i pür-yarede
Ol **ţabīb-i bī-raĸim** raĸm eyleyüp merhem ĸomaz
- rāh [1]** Yol.
- G350/3 'Aşk **rāhunda** ne gelse başıma itdim ĸabül
Ger mezellet ger mezemmet ger meşāĸkat ger belā
- raĸm [2]** Acıma, esirgeme, merhamet etme.
- G99/3 Bī-vefā vü pür-cefā 'uşşāka aşlā **raĸm** yok
Dem-be-dem aĸyāradır luţf u ĸisāniñ ey püser
- G281/5 Tā-ebed 'uşşāka mihr ü şefĸat ü **raĸmūñ** seniñ
Artuban eksilmesün hergiz nihāyet bulmasun
- raĸm eyle-** [7] Merhamet etmek, acımak. || İyi
muamele etmek, yakınlık göstermek.
- Tc2/19 Aĸyārı şehā āh-ile **raĸm eyledigimce**
Dirler ki melekdir göre şeyţāni çü taşlar
- Ms2/28 Cihāni toĸ durur nālem irişmez güşuna ĸayfā
Meded **raĸm eylegil** cānā ĸuluñdur Nebzī-i şeydā
- G287/1 Hālime **raĸm eylemezseñ** ey meh-i nā-mihribān
Yanarım tā kül olunca işbu cism-i nā-tüvān
- G122/6 Sular her demde bostāniñ ciger ĸanıyla 'ayneynim
N'ola **raĸm eyleseñ** ey serv-ĸāmet zāt-ı ĸırbādir
- G141/8 Gördi la'li zaĸm-ı tīrin sīne-i pür-yarede
Ol ṭabīb-i bī-raĸim **raĸm eyleyüp** merhem ĸomaz
- G262/9 'Aşıklara **raĸm eyleyüp** itdi selāmına sezā
Maĸrem degildir çün raĸīb esrār-ı 'aşka sermedā
- G325/8 Fehm idüp tīmār ide bīmār-ı 'aşkı oldıĸıñ
İvme bir gün derdiñe **raĸm eyleyüp** dermān ide
- raĸm it-** [7] Merhamet etmek, acımak. || İyi
muamele etmek, yakınlık göstermek.
- G217/9 Ola kim **raĸm ide** aĸvāliñe ey Nebzī-i şeydā
Mufaşşal 'arz-ı hāl eyle o şāha olmasun mücmel
- G216/1 'Acabā hālimize **raĸm idüp** ol ĸonca-femiñ
Bize irşād ide mi rāhını küy-ı 'ademiñ
- Ms3/6 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u ṭāĸat var
Ne sende dil-berā **raĸm itmege** şemme liyāĸat var
- Ms3/12 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u ṭāĸat var
Ne sende dil-berā **raĸm itmege** şemme liyāĸat var
- Ms3/18 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u ṭāĸat var
Ne sende dil-berā **raĸm itmege** şemme liyāĸat var
- Ms3/30 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u ṭāĸat var
Ne sende dil-berā **raĸm itmege** şemme liyāĸat var
- Ms3/30 Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u ṭāĸat var
Ne sende dil-berā **raĸm itmege** şemme liyāĸat var
- Raĸmān [1]** Kāfir-mümin ayırmadan yarattıĸı
bütün varlıklara merhamet eden Allah.
- Mş2/69 Ola kim 'afv ide 'işyānımız ol **Raĸmān**
ĸıla dīdārını iĸsān idüp idĸāl-i cinān
- raĸmet [2]** Allah'ın yarattıklarına karşı olan
acıma, baĸışlama, lütuf ve merhameti.
- K32/52 Olicaĸ rüz-ı ĸıyāmetde ĸabirden kā'im
Gele **raĸmet** melegi eyleye istikbāli
- Mş1/13 Ol süvār-ı fülk-i **raĸmet** Nüh Neciyyu'llāh ĸanı
Nārı gülzār iden İbrāhīm ĸalīlu'llāh ĸanı
- raĸmeten li'l-ālemīn [1]** "Alemlere rahmet"
Enbiyā Suresi 107. Ayete telmihtir. (Enbiyā, 21/107)
- K2/57 **Raĸmeten li'l-ālemīn** hem şefi'ü'l-müznibin
ĸıl 'uşāt-ı mü'minine 'āmmeten luţfun revā

rahmeten li'l-âlemîn ol- [1] Alemlere rahmet olmak. || Enbiyâ suresi/107. ayetten iktibastır. (Eenbiya, 21/107)

Kt1/8 Vücüd-ı pâkidir bâ'is vücüd-ı arz u eflâka
Olupdur rahmeten li'l-âlemîn dağı ğatemu'llâh

rahmet-i Ğağ [1] Allah'ın (C.C.) rahmeti.

Kt6/3 Cihâna **rahmet-i Ğağ** 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir
Müsellemdir o zâta saltanat mahfi vü peydâda

rahmet-i rahmân [2] Allah'ın merhameti, acıma ve esirgemesi.

K2/13 **Rahmet-i Rahmâna** uğrar kim göredir Vâkı'a
Ğucurât içre niçe 'âşıklar iderler recâ

Tr2/65 **Rahmet-i Rahmândan** aldıñ pay kardaşım benim
Gerçi kim ehl ü 'iyâliñ terk idüp olduñ revân

rahmeti'llâh [2] Allah'ın rahmet ettiği, esirgediği, koruduğu.

G316/10 Şehîd-i tîğ-i 'aşğ olursa Nebzî
Ne ğam vâşıl olur **fi-rahmeti'llâh**

Tr2/56 Āteş-i hicrâna zîrâ kim tayanmaz tağlar
Sen geçindiñ **rahmetu'llâha** irişdiñ biğâne

rahm yok [1] Merhamet ve acıma duygusu olmamak, merhametsiz.

Mh2/4 La'l-i leb sükker-dehen şîrîn-zebândır sevdiğim
Rahmı yok 'uşşâka aşlâ bî-amândır sevdiğim

rahne [1] Gedik, yarık, yırtık, aralık.

G204/3 Yine bed yüzden irişür ğalel ü **rahne** aña
Uydurup dâ'ire-i 'ayşîñi pergâr olsañ

rahnedâr it- [1] Zedelemek, zarar vermek.

G145/4 Rağîbiñ acı acı sözleri tób u tûfeng-âsâ
Tutar dil burcın ammâ **rahnedâr itmez** ğalel virmez

rah-rev [1] Yolcu, yola çıkan.

G396/8 Seri koydum yoluña ben ten ü câna bakmam
Reh-i 'aşkıñ benim el-ğaç şanemâ **rah-revi**

rahşân ol- [1] Parlamak, aydınlanmak.

Mr2/23 Felek rahşân olup Ğurşîd ü meh **rahşân oldukça**
Ola zâtiñ cemâl-efzâ-yı mülk ü devlet-i 'Osmân

raht [1] At takımı, eyer takımı.

G41/6 Şağn-ı sînem tâze tâze zağm ile zeyn eylediñ
Şol semend-i tâza döndüm kim urılmış zîn ü **raht**

rağ [1] Üzerine yazı yazılan tabaklanmış ince ceylân derisi.

G200/1 Midâd olsa deryâ felek olsa **rağ**
Yazılmaz kitâb-ı ğamûñdan varâğ

rağam [1] Sayı, miktar, nicelik.

G99/9 Nebziyâ bu derd ü ğam olmaz **rağam** biñde biri
Ger midâd olsa biğâr olsa ğalem cümle seçer

rağam kııl- [1] Yazı yazmak.

G75/3 Şafha-ı rüyuñda şehâ ğağ-ı siyeh **kıldı rağam**
Tâ-ebedi düzd-i dile çâh-ı zenağ ola mağar

rağîbâ [8] Ey rakip!

Kt24/4 Yine yumrıcağ olup benden ayırdıñ şehimi
Be **rağîbâ** umarım ki ura panıkla seni

Kt26/2 Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem
Yetişür yilme **rağîbâ** yıkılıp var şavul

G364/8 Görüp künc-i firâkıñda gülersin ğalime kış kış
Rağîbâ ger bugün baña ise yarın saña yok mı

G377/11 Bir melek gibi geçinürsün **rağîbâ** gerçi kim
Lîk bir şeytân imişsin bed-likâ bildim seni

G333/5 **Rağîbâ** gel berü mi 'yar-ı 'aşğdur cevri-i mahbûbân
İdermiş imtiñân cevriyle 'uşşâkın o meh-pâre

G211/8 Leb-i la'li o tabîbiñ dile tiryâğ durur
Be **rağîbâ** aña te'sîr ide mi zehr ü semiñ

G81/10 İşüñ yok varma bâb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin
Rağîbâ şayd-ı ğunzîre saña ben var dir isem var

G67/9 Varma bâb-ı dil-rübâya git **rağîbâ** kim seniñ
Mebde'îñ ğa'r-ı sağardır var yine oldur me'âd

rağîbân [1] Rakipler, rekabet edenler.

G66/10 Bûs-ı pây-ı yâr ile her demde mesrûrsün dağı
Nebziyâ görüp **rağîbân** kıılmasunlar mı ğased

rağîb [77] Rekabet eden. Sevgili için aşığa karşı mücadele eden.

Mu1/2 Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize
tağammül
Ağyâra ğayret **rağîbe** ğased güle istignâ bülbüle
ğulgul

G8/1 Baña vaşlıñla **rağîbe** ğam-ı hicriñle cezâ
Ne muvâfiğ ne muğâbık ne münâsib ne sezâ

G22/3 **Rağîbe** bi'l-'alen luğf u 'atâlar itmeden başka
Olan der-ğâne ikrâm-ı nihâni kim çeker cânâ

- G27/7 Ol **raķibi** hoş ki atmışın caķīm-i hicriñe
Didi ben hāki görüp yā leytenī küntü türāb
- G29/2 ‘Aşıkñ matlūbı ancaķ dünyede vaşl-ı habīb
Ah kim olmasa illā arada mel’ün **raķib**
- G34/10 Ne firāk u ne vişāl u ne hevā
Ne civān u ne figār u ne **raķib**
- G41/9 Āsitānmda **raķibi** koma üre it gibi
Nebziyā virme amānı ur anıñ başına laħt
- G49/5 İddi’ā eyler **raķibiñ** vaşlıñı şāhım velī
Bu durur re’y-i haṭā fikr-i saķım tedbīr-i kec
- G55/5 Bezmiñe bilmem niçe eyler cerā’et ol **raķib**
Ey şabīħu’l-vech ol nā-şüste ol rüyı kaḃīħ
- G61/3 İki saķķ oldu **raķibiñ** reşkten ‘ar’ar gibi
Serv-kaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şāħ
- G61/9 Kes başın kāfir **raķibiñ** virmegiñ aşlā amān
Nebziyā var ise ‘aķlñ diñle sözüm baña baħ
- G68/11 İşigiñde kelb **raķibiñ** baña cā virmez begim
Bārī şehri terk idüp kılam mekānım ğayrı kend
- G86/2 Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer
Raķib defter-i ‘ömrini reşķ eliyle dürer
- G87/6 Şehā lutf eyle hem-pervāz idinme nā-münāsibdir
Ki sen bir ağ tūṭsin **raķib** rü-siyeh zaĝdır
- G94/5 Hınzīr dimeniñ vechi budur kelb **raķibe**
Zīrā ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer
- G96/7 Görmedim daħı **raķibiñ** gibi şoĝumsuz hiç
Seg-i cāyi’ gibi ne balsa boĝazına tıķar
- G101/5 Bezm-i dil-berde megesce baña görünmez **raķib**
Göze ‘ālem mi görünür anda kim cānān olur
- G107/3 **Raķibiñ** kaddi zaķķüm aĝacıdır ka’r-ı düzeħde
Seniñ ol kāmēt-i serviñ begim bağ-ı İremdendir
- G118/7 Gezerken yolum uğradı **raķibiñ** hānesine çün
Göriceķ didim anı Ermenīler cāmına beñzer
- G120/9 Gözime karşı **raķibe** em ider la’l-i lebi
Dimez ol ğasta-diliñ haṭır-ı bīmāri kalur
- G128/3 **Raķibe** reşķ ile dildār işigin itme ferāĝ
Bıraķma ğayreti terk itmegiñ a yār diyār
- G132/9 **Raķibānıñ** zenāndır itme ümmīd-i recūliyyet
Reh-i ‘aşkıñda gör Nebzīyi kim bir merd-i eşbehdir
- G136/7 Yāri dün şordum **raķibe** görmedim didi baña
Bir mu’ānid kelb imiş öldürseñ ikrār eylemez
- G140/11 **Raķib** için şaķın ta’n itme yāre
Meseldir bu gül-i bī-hār bulunmaz
- G145/3 **Raķibiñ** acı acı sözleri tōb u tūfeng-āsā
Tutar dil burcın ammā raħnedār itmez ğalel virmez
- G146/7 **Raķibiñ** der-peyimden dūr olur mı dār-ı ğurbetde
Gerek bir mūnis ammā biliş olsa yād el virmez
- G148/13 H’vāb-ı har-ĝuşı virirsin ‘aşıkāna ey **raķib**
İtdiĝiñ mekr ü fūsūni daħı rübāh eylemez
- G153/7 Muħannedir **raķibiñ** eyleme ğavf u recā andan
Elinden ğayr u yā şer gelmeyenden nef’ ü zar
gelmez
- G160/3 Dün **raķib** ile gülistāna ĝüzer kılmış o ğüb
ĝuşşadan ‘aşıkları hep mest ü sersām eylemiş
- G160/9 Vuşlatıñ haṭt-ı ezel yazmış **raķibe** dostum
Nebzi-i bī-çāreyi peyveste nā-kām eylemiş
- G164/7 Yandırır bir ĝün seni āhım şihābı ey **raķib**
Ol melek yanında gel İblīsveş turma siviş
- G171/13 **Raķibiñ** ğaml-i çevre itmesün lāf
Berāber mi binā-yı tīn ile caş
- G179/2 Düşüp meydān-ı ‘aşkıñda şehā şeb rüz çün mikrāz
Raķibiñle keş-ā-keşdeyiz eylersin görüp iĝmāz
- G181/1 Kālb-i saħtı ol **raķibiñ** seng-i mermerden ğalīz
‘Aşıkā bī-raħm u şefķat şāħ-ı bī-berden ğalīz
- G187/9 İşigiñde ĝüyiyā kelb-i ‘aķūr olmuş **raķib**
Men’ ider ‘uşşākıñı kim olalar senden uzaĝ
- G188/3 Seg-i küyūna ‘izzet eylerim cānā **raķibe** hem
Ne deñlü rah-ı ‘aşķda zillet olsa itmest instinkāf
- G192/13 Turmayup her dem **raķib** ile idersin ‘arbede
Nebziyā uşanmadıñ mı gel bu ğavĝayı bıraķ
- G193/13 Bezmdeñ ğışım ile hoş ĝitdi **raķib**
Koy varsun esfel-i siccine çak
- G203/11 **Raķibiñdir** seni teşhīr iden hep
Yine yanıñda andan muħterem yok
- G204/7 Gül-i şad-berĝsin ammā ki hezār oldu **raķib**
N’ola ey verd-i dehen ĝonca-ı bī-hār olsañ
- G212/3 Yanıña koma **raķibi** baķma yüzine begim
Şānıña düşer mi fikr it yok mı idrākiñ seniñ
- G214/6 Boşlamazsın der-peyin her rüz u şeb
Kardeşiñ mi ol **raķib** ya neñ seniñ
- G224/7 ğavf ider benden karīb olmaz baña dime **raķib**
Korķarım şerrinden ancaķ sen gibi ğardan deĝil
- G228/11 Der-peyimde göriceķ ol şūħı reşķ ile **raķib**
ĝaşy olup olsun dil-i pūr-ĝaşy muĝber ü verem

- G245/6 Gerçi ednâlardan ednâyım belî 'âlemde ben İtmezem 'izzet **raķibe** yok mıdır şânım benim
- G247/7 Hubb-ı yâri dilden ihrâc itmege İblîs **raķib** Cehd ider ammâ velî sābitdir İmânım benim
- G248/9 Diyemem dostlar **raķib** ile ser-encāmım ey Nebzî Ben ol sevdâları bilmem ğam-ı ferdâdan el çekdim
- G262/10 'Aşıklara rahm eyleyüp itdi selâmına sezâ Maħrem degildir çün **raķib** esrâr-ı 'aşka sermedâ
- G269/6 Ğurâbu'l-bîn ile bülbül revâ mı hem-kafe olmak **Raķib** ile o yârîñ beyni ba'de'l-Maşriķeyn olsun
- G271/6 Nevâl-i vaşla sîr olmuş işitdim **Raķibiñ** boğazında şiş çıksun
- G277/7 **Raķib** ile cidâlim göricek 'uşşâk didiler hep Bu meydân-ı şecâ'atda pesend kim haylice merdsin
- G281/1 Nâzenîna ol **raķib** senden himâyet bulmasun Āsitânîndan ırağ olsun ri'âyet bulmasun
- G302/8 Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammâ Velîkin kelb **raķibiñ** tırmarz âsüde ider 'av 'av
- G318/3 Karîb eyle **raķibi** ister iseñ meclis-i ünse Ba'îd it bendeñi bâb-ı sa'âdetden cüdâ eyle
- G321/9 Dilemem ola **raķibiñ** çelebî senden ırağ Dimezem saña gülüm hârîñi sen terk eyle
- G327/7 Ser-i küyunda görmüşler **raķibi** Gezer biñüde o kelb-i âvâre
- G329/10 Şehâ zikr-i lebiñ almağ dehâna Ne lâyıkdır **raķibe** o pelîde
- G334/5 Zülf-i cânâna muķayyed olmak istemiş **raķib** Dilerim bir gün boğazın göreym urğanda
- G341/9 Sîm ü zerden daħı kıymetlü yanında o **raķib** Nebziyâ bildim seni almaz o şüh bir paraya
- G343/7 Komuyor hâlîmi 'arz itmege ol yâre **raķib** Komayım itdigini ölmez isem ben o ħara
- G353/7 Kerem ü luş ile imrüz **raķibi** gözedüp Bizî ferdâya şalup va'd-i 'aşalar ne belâ
- G359/15 Hîşm idüp kâfir **raķibe** rûze-ħvâr olur bu dil Bed-şabî'at olmuş ol izhâr ider nâ-sâz ħüy
- G362/9 Komağıl Nebzî **raķibi** âsitân-ı dil-bere Cennetü'l-Firdevse şeytânü'r-racîmiñ yoluñı
- G379/4 Şeb-i hicrinde ben ğamda kalup sevdâ-yı zülfüyle **Raķibe** 'arz ider rüyün meh-i tâbânı gördüñ mi
- G381/8 Dîn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben Mümsik ü kâfir **raķibe** iştirâk itdiñ beni
- G395/7 Zâhidi gördüm didim sizden mi bizden mi **raķib** Merd-i müllıddir li-küllî mezhebu yezheb didi
- G398/8 Ne ğam toprağ isem zîrâ türâb-ı bâb-ı dildârım **Raķibiñ** ħâk-i nâ-pâki yanımda lâşedir lâ-şey
- K2/30 Āsitânîñ rāsîtâna ve's-semâ' zâtî'l-burüc Sür **raķibi** çün ki arzı'llâh vâsî'dir şehâ
- Mh3/16 Āferîñ ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña Eylediñ bilmem **raķibiñ** üstüme tercîh inen
- Mh4/23 İltifâtıñla sevindirdiñ **raķibi** ol ħarı yeter cevri idüp ağlatdıñ bu Nebzî kemteri
- Mr4/15 Umma **raķibden** mihr ü vefâyı Her bir gönülide İmân bulunmaz
- N15/3 Her kaçan görsem **raķibi** ol ruħı gül-gün ile anuram ardınca düşmüş bir seg-i pâzârdır
- N21/3 Bezm-i 'aşkıñda **raķibiñ** vaşl ile aldı nevâ Bâde-i firķatle hicriñ ħvâñı ħâşıldır baña
- N33/4 Bezm-i 'aşkıñda şehâ bendeñi hicrâna şalup O **raķibi** mey-i vaşlıñ-ile ser-ħoş idesin
- Tc2/15 Terk itdi beni göz göre meyl itdi **raķibe** Ĥayfâ ki hebâ oldu o kelb ile şavaşlar
- G235/7 Yârim **raķibe** uydı uydı raķibe yârim Yoldum şakalı saçı saçı şakalı yoldum
- G235/8 Yârim raķibe uydı uydı **raķibe** yârim Yoldum şakalı saçı saçı şakalı yoldum
- raķib gör- [1]** Düşman kabul etmek.
- G242/3 Sâye şal Sidre kađiñ üstüme **gördükçe raķib** Ĥasedinden anı 'ar'ar gibi dü-nîm göreym
- raķib-i baħtek ü mel'ün [1]** Lanetlenmiş kötü talihli rakip.
- G64/8 Bu bendeñ rezm-i 'aşkda kimseden alu olur şanma **Raķib-i baħtek ü mel'ünî** başdım hem-çü 'Amr-ı Sa'd
- raķib-i bed-fi'âli [1]** Yaptıkları kötü olan, kötü işler yapan rakip.
- G117/5 İrgürünce ol **raķib-i bed-fi'âli** vuşlata Bil saña ey dil irişmek rûtbe-i evlâdadır
- raķib-i bed-ma'aş [1]** Kötü, fena, çirkin yaşayışlı rakip.
- G166/4 Hîn-i vuşlatda şovuk şu kodı pişmiş aşıma Ben fakîri telh-'ayş itdi **raķib-i bed-ma'aş**
- raķib-i bed-siriş [1]** Kötü huylu, çirkin mizaçlı rakip.

- G380/3 **Raķīb-i bed-siriştdir** 'aşıka kıan ağladan her dem Fiđān-ı 'andelibe var mı 'illet ĥardan ĥayrı
rakip. **raķīb-i mār [1]** Yılan gibi hain, sevimsiz, soğuk rakip.
- raķīb-i dīv [1]** Őeytan rakip, kōtū gōrūnūşlū rakip.
- G384/10 Perī-ruĥsārdır gerçi velī merdūm siriştd ol
Raķīb-i dive yüz virmez ferişte-ĥüya söz var mı
raķīb-i dīv-şüret [2] Őeytan gōrūnūşlū rakip.
- G118/5 Ne çok cānā idinmişsin **raķīb-i dīv-şüretler**
Ŧurılmaz meclisinde kıarılar ĥammāmına beñzer
- G229/15 **Raķīb-i dīv-şüret** Şeytanet-siretle seyr itme
Melek-ĥaşlet olup merdümlük eyle ey peri-zādım
raķīb-i gebr [1] Mecūsī, ateşe tapan. || Ateşperest rakip.
- G126/10 ĥayāli gibi dilde cilve eyler ol şanem illā
Kōmaz Nebzī n'idem öz ĥāline anı **raķīb-i gebr**
raķīb-i ĥār [3] Dikenli rakip. || Merhametsiz rakip
- G305/14 Dil-i Nebzīyi ĥandān itdiñ ey gül
Bu gülşende **raķīb-i ĥāra** kıarşı
- G308/11 Bu 'acebdır kim **raķīb-i ĥarla** ya insān olan
Niçe ũnsiyyet ider bilmem ĥımāru'llāh-ile
- G182/11 Gülşen-i 'aşk iĥre ĥavf idüp **raķīb-i ĥardan**
Kesme ey bülbül şakın ol ĥonca-ı terden ĥama'
raķīb-i ĥar-ı dūn [2] Alçak, soysuz; deđersiz, hakir rakip.
- G106/7 Seni gōrdükçe benimle o **raķīb-i ĥar-ı dūn**
Gelūben ĥayrete ilden utanup 'āre dūşer
- G97/5 İrüp iĥsānıña her dem o **raķīb-i ĥar-ı dūn**
Şanemā miĥnet ü ĥām hep bu dil-i zāra mı var
raķīb-i İblīs [1] Kovulmuş, lanetlenmiş Şeytan rakip.
- G312/9 **Raķīb-i İblīs** ĥardıñ gōrūnce ey melek-rüyum
Didi ehl-i semāvāt u zemīn taĥşin idüp ĥah ĥah
raķīb-i kāfir [1] Dinsiz, acımasız, merhametsiz rakip.
- G63/13 Meclis-i ĥāşşa kıarıb itme **raķīb-i kāfiri**
Kōma dergāha anı gel luĥf idüp kıılma 'inād
raķīb-i kelb [2] Kōpek rakip.
- G26/12 Kōmaz rū-māl idem ol āsitāna
Raķīb-i kelbdendir ĥekdiđim heb
- G307/6 Bezm-i 'aşka girmege ādem gerek
Ol **raķīb-i kelbi** kōma iĥerti
- G286/8 İrince genc-i vaşl-ı dil-rübāya
Neler ĥekdim **raķīb-i mār** elinden
raķīb-i martalus [1] Osmanlı devletinin kuruluş döneminden itibaren kullanmaya başladığı Hristiyan casuslar. || Casus rakip.
- G156/6 Zehr ola şimdi hele iĥsūn ĥuzūruñda müdām
Kāfir-i bi-dīn ü millet ol **raķīb-i martalus**
raķīb-i nā-kes [2] Aşāđılık, alçak rakip.
- G99/5 Bilmezem meyl eylemişsin ol **raķīb-i nā-kese**
Şehd gelmez her megesden her Şecer virmez semer
- G4/1 'An-kāşdin eylersin **raķīb-i nā-kese** mihr ü vefā
Eylersin ancak bu ĥarıb-i bī-kese cevri ü cefā
raķīb-i nā-sezā [1] Uygun olmayan rakip.
- G349/3 Bu sezā mıdır 'aceb kim ol **raķīb-i nā-sezā**
Ben ĥekem cevri ü cefā o lāyıķ-ı iĥsān ola
raķīb-i rū-siyāh [7] Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış rakip. || Günahkār rakip.
- G6/1 Gezermişsin **raķīb-i rū-siyāha** bend olup her cā
Revā mı ey yüzü ağım nedir bu vaz'-ı nā-ber-cā
- G25/12 Kōmaz rū-māl idem ol āsitān-ı rāstāna ben
Raķīb-i rū-siyehdendir benim bu ĥekdiđim ĥām heb
- G180/9 Niçe ũlfet idem bilmem **raķīb-i rū-siyāh ile**
Olur mı meclis iĥre Nebziyā ĥiĥ yār kemden ĥaz
- G161/9 Bezm-i 'aşkda tırmayup git ey **raķīb-i rū-siyeh**
Yüzüne bakmaz kimesne yok saña bakış gōriş
- G209/10 Kıarıb itmez beni ol āsitāna
Raķīb-i rū-siyeh ol ĥük-i nā-pāk
- G270/3 **Raķīb-i rū-siyehle** gizlūce pāzār idermişsin
Cūvāl-ı fāĥmgerāsā ĥelebī yüzün ađ olsun
- G376/11 **Raķīb-i rū-siyeh** reşķ ü ĥasedle
İpim kesdi benim ĥađdan bulası
raķīb-i seg [1] Aşāđılık, değersiz kōpek. || Rakip.
- G236/9 Nebzī-i zāra ulaşma ey **raķīb-i seg** yūri
Fāriđ ol yoĥsa saña zann itme yok kem niyyetim
raķīb-i seg-i bed-rū [1] Yüzü kara, ĥirkin yüzlü aşāđılık rakip. || Günahkār kōpek rakip.
- G59/4 ĥāsenü'l-veĥ o Şeh-i ĥüsn ile bilmem ne gezer
O **raķīb-i seg-i bed-rū** vū kıabīh u maķbūĥ

rakip.	raķīb-i seg-i bī-dīn [1] Dinsiz, merhametsiz köpek	Mr5/54 Vaşfında bu ra' nā eser İtdirdi gör inkās-ı ser
G208/10	Alabilsem dehen-i pür-fiteniñden fetvā O raķīb-i seg-i bī-dīniñ idem yirini ĥak	raşāş [1] Kalay.
rakip.	raķīb-i tünd-ĥū [1] Şiddetli, haşin, kötü huylu	G172/1 Eridim âteş-i hicrān ile sızdım çü raşāş Beni bu tâb-ı belādan n'ola gel eyle ĥalāş
G35/7	Gelmez raķīb-i tünd-ĥū olmaz benimle rū-be-rū Rezm-i cihānda ĥiç muķābil ola mı şīr ile kelb	rāsītān [1] Sadık, sadakat, bağlı.
	raķşān ol- [1] Dans etmek, oynamak.	K2/29 Āsitāniñ rāsītāna ve's-semā' zātī'l-burūc Sür raķībi çün ki arzu'llāh vāsi' dir şehā
Mr2/23	Felek raķşān olup ĥurşīd ü meh raķşān olduķça Ola zātūñ cemāl-efzā-yı mülk ü devlet-i 'Osmān	rast [1] Hakka ve hakikate uygun, doğru, gerçek.
	rām [1] Uyan, buyruk altına giren.	G121/5 Cinān arzū ider kirdār ile rāst Anıñçün zāhide keĥ-rāy dirler
G114/9	'Uşşāķ rāmīñ 'ālem ĥulāmīñ Tūñ kelāmīñ ĥaddiñ şanevber	rāst ĥadd [1] Düzgün boy, sevgilinin mevzun boyu.
	rām it- [1] Boyun eğdirmek, itaat ettirmek.	G133/8 O ĥūñī dīdeler tīr-i müjeñle Egüp bu rāst ĥaddim yay iderler
G393/4	Ne ĥālet koydı Ĥaķ şahbā-ı ĥamrāda 'aceb sāķī Ki nüş itmekle meclisde o ser-keş ĥūbı rām itdi	rāst ol- [1] Uygun düşmek, doğru olmak, doğru yola girmek.
	rām ĥıl- [1] İtaat ettirmek, boyun eğdirmek, hükmetmek.	K27/1 Keĥ ise yüzüm egerçi n'ola rāst oldı sözüñ Gözüm egriligine baķma ki toğrudır özüm
G233/1	'Aşķ-ı dildārım dil-i zārım 'aceb mi ĥılsa rām Gıtdi eyyām-ı şebābet geldi vaķt-i ihtirām	rāst-gū [1] Dođru söyleyen, sādıku'l-kavl.
	rām ol- [6] Boyun eğmek. İsteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.	G167/21 Rāst-gūdur Nebziyā bu mışra'ı ĥıftār iden Allāh Allāh 'aşķ yolunda ne belālar var imiş
G295/5	Rām ol ey ādem izā'-i derde var Vird-i derd et var devām üzre ez-ān	raĥl-i girān [1] Büyük ve dolu şarap kadehi.
N53/3	Māl-ı dünyāyı n'ider şāĥım olan ĥüsnuñe rām Mār-ı zūlfūñ kaydıdır ancaķ derūnunda mehām	G22/8 Maĥabbet bezminiñ yek cur'asıyla mest ü medhūşum Varup mey-ĥānede raĥl-i girānı kim çeker cānā
G363/4	'Aceb serkeşligi var idi evvel şevķ-ı rüyūñla Giriftār-ı ser-i zūlfūñ olalı şimdi rām oldı	ravza [1] Cennet. Çayır çimeni, ağacı, suyu bol yer, bahçe.
G184/5	Baña rām olmaz gönül ārām u rāĥat idemem Cism-i zārımdan olup şabr u ĥarārım ĥal' u ĥam'	G179/4 O ĥāl-i bī-misāli bağ-ı rüyūñda ĥörenler dir Oturmuş seyre bir Ĥindū şanasın ravzada reyyāz
G262/13	Teslīm-i cān itmek daĥı olsun benim boynumda rām	ravza-ı rüy [1] Yüzdeki ayva tüyleri.
G290/2	Müşebbek zūlfūñ ey dil-ber niçe bir cāna dām olsun Tutup ĥabs-i zeķan ĥıl tā ki fermāniña rām olsun	G368/7 Ravza-ı rüyūñda ey ĥilmān şaçıñdır şeb velī Gice yok uçmaķda dirler bir ĥarı sevdā gibi
	ramaķ ĥal- [1] Bir şeyin olmasına çok az kalmak.	ravza-ı ĥuld-ı berīn [1] Yüceliğın ebedī bahçesi. Yüce, sonsuz Cennet.
G192/10	Deşt-i hicrān içre ser-gerdān u ĥayrān olmuşum Çıķmağa cān-ı za'īfim ĥaldı ancaķ bir ramaķ	G371/7 Ravza-ı ĥuld-ı berīn yārsız olur düzeĥ Yār ile ĥülşen-i 'işret bilürüz külĥānı
	ra' nā [1] Güzel, latif, hoş görünen.	ravza-ı cennet [1] Cennet bahçesi.

- G274/4 Kan karışmış eşk-i çeşmim akdı la'liñ yâdına
Ravza-ı cennet gibi hüsnüñ mükemmel ber-devâm
- ravza-ı Rıdvân [2]** Rıdvân cenneti, cennet bahçesi.
- G11/6 Ruḥuñ üstünde açılmış reyâhîn sebzezâr olmuş
Yüzüñdür **ravza-ı Rıdvân** özüñdür ğıḡta-ı havrâ
- Tr2/74 Rūḥ-ı pür-nūruñ ğarīḳ-ı baḥr-i raḥmet eylesün
Kabriñe açup deriçe **ravza-ı Rıdvândan**
- rây [3]** Güzel düşünce, iyi tedbir alma.
- G202/18 Elf-kaddiñ nūn ide tā sen şeker-hâ 'aşkına
Ha dil-i Nebzîde bundan özge aslâ **rây** yok
- K10/20 O şâhñ añma bezm-i 'adl ü 'irfânında ey şakî
Yüri Nüşü'r-revân didikleri bî-dâd u **nâ-râyı**
- K10/16 O Sultânü's-selâḫin Ḥazret-i Sultân Mahmûd kim
Muvâfiḳ hükmi-takdîre olur tedbir ile **râyı**
- râygân eyle- [1]** Bedava yapmak.
- G289/5 'Aşıkâna **râygân eyle** vişâliñ gencini
Ma'den-i mihr ü vefâ luḫf u mürüvvet kânısın
- râygân ol- [2]** Bedava olmak.
- G390/8 Revâdir nâm-ı Ḥâtem Tayy olunsa 'ahd-i hüsnünde
Vişâliñ ni'meti 'uşşâka zîrâ **râygân oldı**
- G284/6 Begim kaḫt-ı vişâl itme şalup bâzâr-ı hicrâna
Ne var kalâ-yı vaşlñ 'âşıkâna **râygân olsun**
- râz [2]** Gizlenen şey, sır.
- G148/11 Varayım dergâhına **râzım** açup zâr ideyim
Yoḫsa hâlimden o şâhı âhım âġâh eylemez
- G204/1 Dime **râzıñ** şakın aġyâra dilâ zâr olsañ
Der-i dil-berde dile çâreyi nâ-çâr olsañ
- râz-ı pür-süz [1]** Ateş dolu sır.
- G23/11 Seḫerde bülbüle 'arz eyledim çün **râz-ı pür-süzüm**
Benim de ğoncaya naḫlim didi bu mâ-cerâdir hep
- râz-ı 'aşḳ-ı yâr [1]** Yarin aşkının sırları.
- G147/10 Beste-leb merd-i mü'eddebdir dil-i Nebzî bu dem
Râz-ı 'aşḳ-ı yâri şaklar kimseye faş eylemez
- râz-ı dil-ârâ [1]** Gönlü süsleyen sevgilinin sırrı.
- G174/3 Dilde pinhân eylegil **râz-ı dil-ârâyı** dilâ
Dost şanup her nâ-sezâyâ itme ey dîvâne 'arz
- râz ehli [1]** Sır ehli, sırları bilenler.
- G136/9 Görmedim Nebzî gibi 'âlemde **râz ehli** daḫı
Sırr-ı 'aşḳı zerrece nâ-dâna izhâr eylemez
- râzı [3]** Kabul eden, uygun bulup benimseyen, olana boyun eğip rızâ gösteren.
- K23/21 Bu **râzı** Nebziyâ fehm idemezsin
Egerçi 'aḳl-ı küll olursa ḫâkî
- ÖK24/32 İtme tesevvüf müstakbele ol
Mâziye **râzî** hâline şakir
- G65/10 Luḫf ile güldür gerek kaḫr ile öldür bendeñi
Râziyim senden yine ger eylesen eşkimi rûd
- râz-ı pinhân [1]** Gizli tutulan sır.
- G174/6 Çün düşer çâh-ı melâlet içre gör Yûsuf gibi
Râz-ı pinhânın kim eyler ey gönül ihvâna 'arz
- râz aç- [1]** Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek.
- G296/5 Saña bir kimse yârim diyü niçe **râzımı açsun**
Gil ışlanmaz deḫâmiñde varup aġyâra söylersin
- râzî ol- [2]** Kabul etmek, rızâ göstermek.
- Kt4/7 Hükmi-takdîr-i Ḥudâdir **râzî ol**
Çüb deprenmez eger yil esmese
- G45/9 **Râzî ol** şaff-ı ni'âle Nebziyâ şadr isteme
Lâ'ubâlî olana siyyân olur bâlâ vü pest
- re'âyâ vü berâyâ [1]** Bir hükümdarın yönetimi altında bulunan halk ve kılıç ehli.
- Ms1/14 Şehen-şehsin şehâ kapuñ kulıdır cümleten şehler
Re'âyâ vü berâyâ oldı sâyende müreffehler
- rebâb[1]** Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.
- K1/22 Sîne-i süzânıñ inlet nevâ-yı 'aşḳ ile
İşbu meclisde olur dirler **rebâba** ibtidâ
- rebâb it- [1]** Saz hâline getirmek.
- G243/8 Derün-ı meclisiñde muḫrib ü sâzendeyim ġüyâ
Ney itdim nâlemi bi'llâh hem sînem **rebâb itdim**
- recâ [1]** Dilek, niyaz, istek, ümit.
- Kt14/8 Bu merḳad şâhibi kim ismi Seyyid Muştafâ Ḥâfiz
Recâdır rûḫ-ı pâkin ḫayr ile yâd ide ehl-i ḫayr
- recâ eyle- [1]** Dilemek, istemek, ümit etmek.
- G318/8 Ne ġam şaldıysa ferdâyâ seni ol sîn ü sevf ile
Sen aña baḫmaġıl ey dil temennâ vü **recâ eyle**

- G383/5 Rüz u şeb **eyler recā** dil rü-be-dergāh eyleyüp
Tā ki nedm ide Hūdā ol kalb-i seng-i mermeri
redd it- [2] Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.
- Mr5/63 Kim **redd idüp** ister delīl
Uşta bu nazm-ı muhterem
- K2/14 Raḥmet-i Raḥmāna uğrar kim göredir Vākı 'a
Hucurāt içre niçe 'aşıklar **iderler recā**
- G217/5 Şehā bir nev-hevesdir tıfl-ı dil **redd itme** me'mūlin
O zībā kākülünden vir şokunsun başına bir tel
- G333/11 **Recā itdikde** her dem vaşl-ı bī-hem-tāsını anuñ
'İnād eyler dilā o seng-dil gör gelmez ikrāra
redd ü kabül [1] Onaylama ve onaylamama.
- Mr5/75 **Redd ü kabül** ü nef' u zar
Yanımda birdir medḥ ü zem
- G25/13 **Recā-yı vuşlat itdiñ** gerçi Nebzī ol perī-rūdan
Dimedi lā ne'am ḳaldı müzebzeb ol melek-meşreb
reddeyle- [1] Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.
- 342/9 **Recā-yı vaşl ider** her dem nevāl-i cūd u luţfuñdan
Vişālinden elez bir nesne yok Nebzī-i nā-kāma
G11/111 Ne var bāğ-ı cihān içre beni **reddeyleseñ** ey gül
Tapuñda bulunur her dem hezārān bülbul-i şeydā
- recā-yı dil [1]** Gönül ricası, gönül isteği.
ref' eyle- [1] Ortadan kaldırma, giderme, yok etme.
- G65/1 Bu durur dā'im **recā-yı dil** eyā pāk-i vücūd
Ḥazret-i Ḥaḳdan irişsün tapuña yüz biñ dürūd
G141/4 Her kaçan gelse ḥayālīñ yādıma şāhım benim
Çuşşamı **ref' eyleyüp** bu dilde aşlā ḡam ḳomaz
- recā-yı vuşlat [1]** Sevgiliye kavuşma isteği.
refāhiyyet [1] Bolluk içinde yaşama.
- G26/13 **Recā-yı vuşlat** itdiñ gerçi Nebzī
Dimedi lā ne'am ḳaldı müzebzeb
Tc1/5 Cāhiliñ ḥāli **refāhiyyetde** māl ü cāh-ile
Ehl-i dil cāniñ geçer 'ömri fiḡān u āh-ile
- recül [1]** Baliğ olan erkek. || Bir işin ehli.
refi' u'llāh [1] Allah'ın huzuruna kaldırılması anlamına gelen Hz. İsa'nın ünvanı.
- K6/4 Oldum āḡāh ol meselden kim lisān-ı ḥalkdadır
Kim dimişler bir **recül** efzāl durur min-mer'etān
Mş1/12 Ğayr tursun Bu'l-beşer Ādem Şafıyyu'llāh ḳanı
'İlm-ile göge āḡan İdrīs **refi' u'llāh** ḳanı
- ümmid-i recüliyyet [1]** Erkeklik ümidi, erkek olma isteği.
refi' ü's-şān [1] Şanı, şöhreti yüce.
- G132/9 Raḳībāniñ zenāndır itme **ümmid-i recüliyyet**
Reh-i 'aşkıñda gör Nebzīyi kim bir merd-i eşbehdir
G390/4 Şeh-i ḥübānsın cānā melāḥat mülküne zātūñ
'Ulüvvü'l-ḳadr ve'r-rütbet **refi' ü's-şān** ḥāñ oldı
- red it- [1]** Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.
refik [3] Ortak, arkadaş, eş, yardımcı, yoldaş.
- G66/2 Eşk-i çeşmim pāyīña şu dökmege ey serv-ḳad
Eyledi 'azm-i tapuñ luţf eyle cānım **itme red**
G53/9 Çuşşadır bāniñ **refiḳiñ** kārbān-ı ḳahrdır
Sālik-i rāh-ı meşakkatsin dilā göziñi aç
- red ḳıl- [1]** Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.
G197/2 Rāh-ı 'aşḳ içre dilā ḡamdır saña yār u refiḳ
Gir yola didi Nebī çün **er-refiḳ** sümme't-ḫariḳ
- Mr1/22 Süre-i innā fetahnā ḥürmetine yā Eḡad
Müstecāb eyle du'āmız ḳoma maḥrūm **ḳılma red**
G197/1 Rāh-ı 'aşḳ içre dilā ḡamdır saña yār u **refiḳ**
Gir yola didi Nebī çün er-refiḳ sümme't-ḫariḳ
- redd eyle- [2]** Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.
refḫār [1] Yürüyüş, salınarak edalı yürüyüş.
- G187/13 Bende-i dīrinedir Nebzī kuluñ **redd eyleme**
Āsitān-ı ḥazretinden olmaya yek-dem irāḡ
G309/3 Göricek ol muḡ-peçe **refḫārını** mey-ḥānede
Yandı yaḳıldı kilisā içre derder derdere
- K25/14 O deñlü maḥrem iken saña Nebzī
Bu dem **redd eylemek** lāyık mı bilmen
refḫār ḳıl- [1] Yürüme.

- G225/2 Şaladır bezm-i rindāna gel ey zülf-i müselsel gel
Şalın tāvüsveş cevln idüp **reftār kıl** gel gel
- reftār u reviş [1]** Edalı yürüyüş.
- G164/4 Göncaı dem-beste kıldı lebleriñ güftār ile
Servi bī-fer kılsa tañ mı işbu **reftār u reviş**
- reğā'ib[1]** Hz. Muhammed'in ana rahmine düştüğü gece olarak kabul edilen recep ayının ilk cuma gecesi.
- G28/2 Cihānda var mıdır bundan garā'ib
Ki hāşıl olmaya bunca **reğā'ib**
- reh [6]** Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergāh, istikamet, yol.
- G103/10 Yazıktır Nebziyi bir dem ırağ itme cenābından
Rehinde tā-ezel üftādedir hem hāk-i pāyındır
- G182/13 Zülf-i çevgāmiñ **rehinde** başıñı tōb eylediñ
Nebziyā cāndan ümīdin kes dağı serden tama'
- G292/1 Dilā kıl bu **rehde** etek der-miyān
Hem eyle dağı hāmiliñ der-miyān
- G348/13 Binmedimse esb-i rehvära bu **rehde** Nebziyā
Bir hımār-ı nerm-rev üzre süvār oldum hele
- Mr5/59 Bu **rehde** olup ser-firāz
'Uşşāka sensin piş-kadem
- Ms2/3 Revā mı hāk-i pāy olup **rehinde** ben olam ber-bād
Terahhım kıлмаğa bu bendeñe yok sende isti'dād
- reha [3]** Kurtulma, kurtuluş.
- G13/2 Kākülün dil murgına dām-ı belā
Bend olan bī-çāreye yokdur **rehā**
- G378/10 Hezārān zülfüne merbüt olan var
Velikin görmedim yok bir **rehāsi**
- T1/13 'Āşık-ı bī-çāreye yokdur bu 'illetden **rehā**
Şöyle geçkindir ki kanda yatdığın bilmez şehā
- rehā bul- [5]** Kurtuluş bulmak, kurtuluşa ermek, kurtulmak.
- G357/4 Süzilür üstüne şahīn gibi her-gāh dü-çeşmiñ
Şınup bāl ü peri aña **rehā bulmağ** gümān oldı
- G244/7 **Rehā bulmağ**-içün gam leşkerinden
Ser-i küyuñ durur cāy-ı penāhım
- G65/7 Bulmadı derd-i gāmıñla dil melālatden **rehā**
Bahtiyār olmasa ger kurı temennādan çi sūd
- G17/2 Eger nazar iderseñ şehā
Bulur bu dil elemden **rehā**
- G18/2 Eger ger ger nazar zar zar iderseñ señ şehā hā hā
Bulur lur lur bu dil dil elemden den **rehā** hā hā
- reh-ber [1]** Kılavuz, yol gösterici.
- G116/2 Her kaçan āh eylesem şan meh-i enver budur
Zulmet-i gāmda begim 'āşika **reh-ber** budur
- reh-ber-i şer'ī [1]** Şeriat rehberi, din kılavuzu, mürşit. || Hak din yolu, şeriatı uygun yol.
- Tc1/9 **Reh-ber-i şer'ī** komuşlar kimse gitmez rāh-ile
Sen beni yā Rab koma bu fırka-ı güm-rāh-ile
- rehber it- [1]** Kılavuz tayin etmek, yön gösteren olarak kabul etmek. || Hakk'a ulaşmada seyr-i sülūkun kılavuzluğu.
- Mr1/23 **Rehber it** gayb-ı ricāli cünd-i İslāma meded
Tārumār idüp 'adūyı kılalalar hem-çü remād
- reh-güzār [2]** Geçilen yol, geçit. || Sevgilinin geçtiği yol.
- G87/3 Şabāveş **reh-güzārında** yilüp yopurmak ister dil
Ten-i za' fımda bu cān-ı za' ifim nitekim şağdır
- G158/5 Kaçınma hār u hāşāk olduğumdan **reh-güzārında**
İder gülşende gönca hār ile ey gül-fem istinās
- reh-i 'aşk içre [6]** Aşk yolunda.
- G179/5 **Reh-i 'aşk içre** 'āşıklar çeker derd ü meşakkatler
Hebā olur kamu şofıra Hūdā vire meger a'vāz
- G380/5 **Reh-i 'aşk içre** bunca bār çekmişken yine 'uşşāk
Ne hāletdir ki h'vāhiş eylemezler yārdan gayrı
- K10/9 **Reh-i 'aşk içre** bir ferzāne güm itdim ki dil dirler
Yitürdüm 'ağl u fikrim bulmadım arayı arayı
- G97/1 **Reh-i 'aşk içre** 'aceb ben gibi āvāre mi var
Bu sīnem yāresine beñzeye bir yāre mi var
- G227/14 Görürüm Nebzī-i şeydā seni noğşān ile ben
Reh-i 'aşk içre girüp eyleyügör kesb-i kemāl
- G22/5/7 **Reh-i 'aşk içre** gir seyr eyle kim bir cādde yoldur
ol
Tārīk-ı müstākīmi unudup gel olma ağ lel gel
- reh-i 'aşk [13]** Aşk yolu. || Aşk uğruna, sevgili için, sevgili uğruna.
- G193/1 Gel **reh-i 'aşka** idüp teşmīr-i sāk
Gir yola başı açuk yalın ayak
- G208/13 Saña kim didi ki Nebzī **reh-i 'aşka** giresin
Yüri var kesb-i yediñdir ne belā var ise çek
- G178/7 **Reh-i 'aşka** girdiñ şaқın azmağıl
Hemān toğrıdır ger giderseñ şırāt

- G396/8 Seri koydum yoluña ben ten ü cāna bakmam
Reh-i 'aşkıñ benim el-ḥaḳ şanemā rāh-revi
- G22/13 **Reh-i 'aşkıñda** Nebzī gibi bī-pervā revān oldum
Semend-i şevḳımı sürdürüm 'inānı kim çeker cānā
- G201/1 İderler cān u dil teslīm **reh-i 'aşkıñda** bil muṭlaḳ
Saña 'uşşāk-ı pūr-şevḳıñ ḥabībim anadan eşfaḳ
- G132/10 Raḳībānıñ zenāndır itme ümmīd-i recūliyyet
Reh-i 'aşkıñda gör Nebzīyi kim bir merd-i eşbehdir
- G343/2 Yine meyl itdi gönül bir şeh-i vechi ḳamere
Reh-i 'aşkıñda koyup pā işin irgürdi sere
- K11/10 Şanasın her biri bir hūr-ı cinān ḳaddi Tübā
Reh-i 'aşkıñda koyup pā bularıñ terk-i ser it
- G340/5 **Reh-i 'aşkıñda** cānānıñ neler çeksek gerek bilmem
Hele iḳbāl idüp girdiñ meded yoḳ ḡayrı idbāra
- G285/3 Ḥāk-i pāy olup **reh-i 'aşkıñda** oldum pāy-māl
Bu 'acebdır ḳanda irişem şeh-i ḥübāna ben
- G321/3 **Reh-i 'aşkıñda** o zerre deheniñ mühri ile
Yüri yoḳ ol a gönül varıñı sen terk eyle
- G188/13 Şehā Nebzīye ḳalmışdır **reh-i 'aşkıñda** cān virmek
Hele aḡyār-ı bī-ḡayret bu yolda itmesünler lāf
- reh-i 'aşḳ-ı dil-ārā [1]** Sevgilinin aşḳ yolu. ||
Gönül alan, gönül süsleyen sevgilinin aşḳı uğruna.
- G264/3 **Reh-i 'aşḳ-ı dil-ārāda** vücūdum ḥāk-i pā oldı
Gönül pūr-āteş ü ser pūr-hevā vü dīde hem pūr-nem
- reh-i 'aşḳa düş-[1]** Aşḳ yoluna düşmek, âşık
olmak.
- Tc2/29 Çoḳdur **reh-i 'aşkıñda düşüp** ḥāk olan ammā
Yoḳdur dil-i bī-çāre gibi daḫı fütāde
- reh-i dil-ber [3]** Sevgilinin yolunda. || Sevgilinin
uğruna.
- G51/4 Havāssım şarf idüp 'aşkıñla vaz geldim 'anāşırdañ
Reh-i dil-berde ḥiç ta 'dād olunsun mı çehār u penc
- G117/7 Ḥāk-i pāy oldum **reh-i dil-berde** diyü ḡam yime
'Aşḳ ile ser-menziliñ çün pāye-i a 'lādadır
- G124/9 **Reh-i dil-berde** benim ḥāk olmam
Nebzīyā mertebe vü şanımdır
- reh-i firḳat [1]** Ayrılık yolu.
- G137/10 Ne 'aceb irmedik ey Nebzī ser-i vuşlata biz
Reh-i firḳatde çü çoḳdan berü yuvalanuruz
- Pā-māl-i rehi ol- [1]** Yolunda perişan olmak,
yolunda zelil olmak.
- G375/8 Tācım gibi başımda ḳorum anı ki zīrā
Pā-māl-i rehi olmaḡ ile mu 'teber oldı
- rehn-i bāde [1]** Şarap borcu, ödünç verilen içki.
- G358/11 Niçe 'aşkıdır ol kim **rehn-i bāde**
Ḳomaya cübbe vü destār u şalı
- reh-nümā [1]** Yol gösteren, rehber, kılavuz.
- G103/1 Şeb-i tārik-i ḡamda nār-ı āhıñ **reh-nümāyındır**
Duḡānı üstiñe sāye durur ḡall-i hümāyındır
- reh-nümün ol- [1]** Yol göstermek, ne
yapılacağı, nasıl davranılacağı öğretmek. || Akıl vermek.
- G392/8 Yol azdırmış idim ḡisū-yı şeb-günüñde ḡayretle
Bi-ḡamdi'llāh cānā şevḳ-ı rüyūñ **reh-nümün oldı**
- reh-rev [1]** Yola giden, yolcu.
- G302/10 Tārik-ı şa 'bdır 'aşkıñ anıñçün sālik olmazlar
O yolda şāhim ancak Nebzī-i şūrīdedir **reh-rev**
- reh-revān[1]** Yola gidenler, yolcular.
- G308/7 Kej-revānedir bu demde **reh-revānān** cümleten
İstikāmet üzre gitmez kimse şāh-ı rāh-ile
- reh-rev-i 'aşḳ [1]** Aşḳ yolunun yolcusu.
- G27/2 Fāriḡ ol sevdādan ey dil kim budur re'y-i şavāb
Reh-rev-i 'aşḳ içre ḥiç gördüñ mi olmuş behre-yāb
- remād ḳul- [1]** Ateş külü eylemek.
- Mr1/24 Rehber it ḡayb-ı ricāli cünd-i İslāma meded
Tārumār idüp 'adıyı **ḳulalar** hem-çü **remād**
- remād ol- [1]** Kül olmak.
- G67/12 İddi 'ā idüp semenderlik yaḳarsın āteşe
Perr ü bālīñ ḡayf ey pervāne uş **olduñ remād**
- remz-i vaşl [1]** Kavuşmanın sembolü, işareti.
- G303/10 Ḳahr u mihridir ḡam u şāda nişān
Remz-i vaşl u hicridir uçmaḳ ṭamu
- remz it- [3]** İşaret etmek, ima etmek.
- K16/17 Daḫı **remz itdi** bir tāriḡ-i zībāyı bu mışra'da
Yaraşdı ḳāmet-i elfi riyāz-ı ketḡudālīḳda
- Kt6/25 Bu mışra' içre **remz itdi** bilür şāhib-firāsetler
Çıḳup füccār girdi cünd-i İslāmī Beligrāda
- N39/17 Daḫı **remz itdi** bir tāriḡ-i zībāyı bu mışra'da
Yaraşdı ḳāmet-i elfi riyāz-ı ketḡudālīḳda
- renc ü 'anā [1]** Dert ve sıkıntı.

G2/8	'Ays u nüş eyle yüri bir dil-ber-i zībā ile Dehr-i fānīde nedir bu çekdiğin renc ü 'anā	renk [1] Görünüş, tarz, şekil, sûret.
	renc ü emek çek- [1] Emek harcamak ve eziyet çekmek.	M2/3 Ba'zı tūfī renk ser-āmed olur Zāğveş ba'zısı hem esved olur
Mş1/61	Tā ki zāyi' olmaya bu çekdiğin renc ü emek Çün ki bildiñ bī-vefā vü pür-cefādır bu felek	resm [6] Görüntü, şekil, tarz, suret.
	rence-i hār [1] Dikenin derdi, eziyeti, ıstırabı.	G17/4 Dīdem yaşın dem-ā-dem döker Ruḥuñ virir şu resme şu 'ā'
G263/8	Kıl tahammül zahmet-i ağıyāra ey dil var yüri Bir gül için dime kendim rence-i hār eylemem	G18/4 Dīdem dem dem yaşın şın şın dem-ā-dem dem döker ker ker Ruḥuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me şu 'ā' 'ā' 'ā'
	reng [8] Renk, allık, parlaklık.	G146/3 Kādīmī resmdir 'ıyd irse yāri der-kenār itmek Gör o fettāni kim bunca geçer a'yād el virmez
G84/5	Her kızıl reng begim la'l-i Bedaḥşān olmaz Her 'Acem mā'isini şanmayasın mīnādır	G193/15 Kaşların resmin görüp yapmış şehā Ol mühendis yaptı çün Kısrayā tāk
G120/3	Şaḳın aldanmayasın rengine ey murğ-ı seḥer Gele gün gülşene kim ḡonca gider hārı kalur	G336/7 Kütēbā yazmada resmin o kalem kaşlarının Be meded ḳadlerini derd ile dāl eylemede
G300/2	Kudretinden virmiş ol Ḥallāk-ı ḥalk ey nīk-ḥū Ağzına la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bū	Kt3/3 Ḥabīb-i Ekreme ḥubbın bu resme eyledi izhār İdüp bir duḥter-i nīk-aḥterin tezvīc bi't-teşvīk
K15/4	Şoldırup gül-ruḥları gül-reng idüp Kıldı ayva reng sīb-i ḡabḡabı	resm-i 'aşḳ [1] Aşkın resmi, şekli.
G24/2	Gül-i bī-hārdır ol 'ārız-ı ḥūb Yaḥud bir lāledir rengin ü merḡūb	G142/9 Rāh-ı 'aşka kim giderse resm-i 'aşḳı bilsün ol Cān virüp baş oynamaktadır yolımız erkānımız
G228/7	Kāseler memlū olur rengin mey-i nāb ile pes Kāseler olup tehī ḳalmaz derūnunda direm	resm-i 'ıyd [1] Bayram görüntüsü, şekli. Mutluluḡun resmi.
Kt10/12	Sa'y ile bunca ta'mīr olundu Yapıldı rengin oldu tamāmet	K22/17 Güzel tertīb ḳıldıñ resm-i 'ıydı Nebziyā sen de Yüri var olsun iz'ānıñ ziyāde eylesün Mennān
Mh2/17	Başımı uğratmışım rengin 'aceb ḡavḡālara Va'de-i vaşl eyleyüp şaldı beni ferdālara	Resül [4] Allah'ın resülü, Hz. Muhammed (S.A.V.).
	reng ü bū [1] Renk ve koku.	K1/10 Bi'l-işāle eyledim daḥı şalāt ile selām Ol Resüle kim sezādır intihāba ibtidā
G392/10	Bahārāsā idiñ ol çehre-i surḥīn-ile evvel Şarmış sebzēzārīñ Nebziyā ol reng ü bū n'oldı	K6/8 Cāhilī ḡayretle her dem ḳat' iderdim mūlarım Eylemezdim ol Resülün sünnetiyle istinān
	reng yok [1] Rengin olmaması, renksiz.	K8/5 Daḥı şalāt ola Resüle Hem daḥı teslīm ola bisyār
G334/10	Olalı zāhir femiñ dürcünde dendān u şefe Yoḳdur incüde tarāvet reng yok mercānda	Kt3/16 İki kerre olup dāmād zū'n-nūreyn oldu ad Resülün aldı ol iki benātū'l-ḥayrın ol sulṭān
	reng-i rüy [1] Yüzün rengi.	Resül-i Ekrem [1] Kerem sahibi, alla'mın elçisi Hz. Muhammed (S.A.V.).
G307/16	Karañudur çeşmime rüşen cihān Reng-i rüyum 'aşḳ u şevḳ itdi şaru	N55/1 Ḥadīsinde buyurmuşdur Resül-i Ekrem ü Ekber Bu ma'nāyı sa'ādetle işit lā-ḥayra fi'l-aşfar
	rengin eyle- [1] Renklendirmek, renk vermek. Hile, oyun yapmak.	Resül-i kā'ināt [1] "Kâinatın nebisi" Hz. Muhammed (S.A.V.).
G231/2	Ḥaddiñe gül ey şanem ḥattıña şeb-bū söyledim Līk rengin eyledim ḡāyetle dil-cū söyledim	

- K1/53 Zıkr ü fikr ile **Resül-i kâ'inâtın** kendini
Eyle nisbet ol der-i devlet-me'âba ibtidâ
- Resül-i Kibriyâ [1]** Allah Resul'ü Hz. Muhammed
(S.A.V.).
- Tr2/37 Bâ-ğuşuş ol fahr-i kevineyn **Resül-i Kibriyâ**
Hoş bilürsin ol dağı tutdı bekâ semtine yol
- Resül-i müctebâ [1]** Seçilmiş, seçkin peygamber,
Hz. Muhammed (S.A.V.).
- G45/7 Çün didi el-fakru fahrî ol **Resül-i müctebâ**
Meskenet kıl yürü olma bâde-i gafletle mest
- Resûlu'llâh [2]** Allah'ın Resulü, Hz. Muhammed
(S.A.V.).
- K13/9 **Resûlu'llâha** bu dağı idüp çift duhter-i pâkin
Bu vech ile idüpdür devlet-i dâreyni istifâ
- K13/5 **Resûlu'llâhın** ol evvel çü taşdık itdi mi'râcım
Bu ümmetde laqab oldu aña anuñ için Şiddik
- resenveş [1]** İp gibi, halat gibi.
- G87/10 Ne mümkün âsitanın terk ide bu Nebzî-i şeydâ
Resenveş gerdeninde kâkülün zîrâ ki bir bâğdır
- reş [1]** Serpme; yağmur serpintisi, çisenti.
- G123/1 'Ulüv-i âh ile dîdemde olan **reş** başılır
Nem-i eşk ile nite dildeki âteş başılır
- reş it- [1]** Serpmek, saçmak. || Çisenti şeklinde
yağmur yağmak.
- G387/2 Bâd-ı âh olup vezân sînemde âteş bir dağı
Seyl-i eşkim bu ten-i hâkim **ider reş** bir dağı
- reşâd [1]** Doğru yola girme, hak yolunda yürüme. ||
Hak yolunda yürüme.
- G63/16 Zulmet-i hicriñde qalsun dâ'imâ şeytânveş
Bulmasun mihr-i ruhuñla ey melek-rüyum **reşâd**
- reşk [6]** Gıpta, imrenme, kıskançlık.
- G61/3 İki şakk oldu rakîbîn **reşkden** 'ar'ar gibi
Serv-kaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şâh
- G86/2 Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki sürer
Rakîb defter-i 'ömrini **reşk** eliyle dürer
- G104/4 Dîde-i mestâneñe nergis begim tahsîn okur
Kadd-i bālâña dağı **reşk** ile 'ar'ar imrenür
- G128/3 Rakîbe **reşk** ile dildâr işigin itme ferâğ
Bırakma gayreti terk itmegil a yâr diyâr
- G228/111 Der-peyimde göricek ol şühi **reşk** ile rakîb
Ğaşy olup olsun dil-i pür-ğaşy muğber ü verem
- G284/2 Sırışkim hâk-i pâyînda eyâ servim revân olsun
'Adüñ **reşk** ile bağı dem-â-dem tolu çan olsun
- reşk eyle- [2]** Haset etmek, kıskanmak. ||
İmrenmek.
- G375/5 Pâ-püşuna dil cân ile **reşk eylesün** mi
Pâ-büsuna her dem irişüp behrever oldı
- G92/7 Vechi var **reşk eyleyüp** gamze perîşân olsa dil
Dâmenin zülf-i siyâhın vechiñe şâhim sürer
- reşk it- [2]** Haset etmek, kıskanmak. || İmrenmek.
- K7/4 Şeherde bir nidâ geldi işitdim hâtif-i ğaybdan
Didi buña melâ'ik **reşk idüp** 'ayn-ı cinân dirler
- Tc1/60 Nebziyâ maşşüd idinme 'âlem içre 'izz u câh
aña **reşk itsün** vezîr ü ketudâ mîr ü sipâh
- reşk ü hâsed [1]** Kıskanma ve haset.
- G376/11 Rakîb-i rü-siyeh **reşk ü hâsedle**
İpim kesdi benim Hâkdan bulası
- reşk-âver [1]** Kıskançlık getiren.
- K19/12 Hem-ser-i Firdevs-i berîn kaşır-ı me'âlîsi ki var
Oldı bu 'üvân ile **reşk-âveri** eyvân-ı Cemîñ
- reşk-i bâğ [1]** Bahçeyi kıskandıran.
- G270/1 O rüy-ı gülşeniñ ğonca-femiñle **reşk-i bâğ** olsun
Açılsun her taraf nergis benefşe göz kulağ olsun
- reşk-i hür [1]** Gıpta edilen huri, herkesi
kıskandıracak kadar güzel huri, cennet kıızı.
- Mh4/10 Zannım oldur hicr-ile olmam muqarrer lâ-cerem
El-a mân ey nev-zuhûrum **reşk-i hürum** el-
amân
- reşk-i irem eyle- [1]** Cenneti kıskandırmak.
- G275/7 Kerem kıl kulbe-i ahzânımı **reşk-i İrem eyle**
Görem bir kerre 'arz it kaddiñi tãvüsveş şalın
- reşkver [1]** Kıskançlık uyandıran, hasede düşüren.
- T1/8 Sîne-çâk u dil-perîşân eyledi hep ser-be-ser
Şu'lesine şu'le-i ğurşîd u encüm **reşkver**
- rev ol- [1]** Gidici olmak, yol almak.
- N54/3 Nâme **rev olanlar** olurmuş bu mihre mâlikân
Nâ-kelâm ola kişi ger olmak ister şâdmân
- revâ [11]** Lâyık, uygun, yerinde, münasip.

G6/2	Gezermişsin rakīb-i rü-siyāha bend olup her cā Revā mı ey yüzi ağım nedir bu vaz'-ı nā-ber-cā		revā mı [5] Uygun mu, yakışır mı? Hiç olur mu, elbette olmaz.
G9/8	Āteş-i firkat yakup bağırm kebāb itmiş durur Teşne-i la'liñ durur dil eyleseñ irvā revā	G400/3	Revā mı ey perī-peyker ola ğayrı saña hem-ser 'Aceb ey kāmēti 'ar'ar niçün inşāfa gelmezsin
G127/8	Cevr itme 'andelibe ey ğonca gülşen içre Olmasa senden özge itseñ dağı revādır	G400/5	Revā mı ey gül-i ħandān olasın ğayr ile şādān 'Aceb ey āfet-i devrān niçün inşāfa gelmezsin
G258/12	Niçe dil-dādeleriñ kanın içerken şanemā Ne revādır ki lebiñ mihr ü vefādān ura dem	G400/7	Revā mı ey şeker-ġüftār olam derdiñe giriftār 'Aceb ey ğamzesi Tātār niçün inşāfa gelmezsin
G266/6	Dil devā'-ı derd arar dervāzede Rūzī-i rūze revā varım verem	Ms2/3	Revā mı ħāk-i pāy olup rehiñde ben olam ber-bād Terahħum kılmāğa bu bendeñe yok sende isti'dād
G269/5	Ġurābu'l-bīn ile bülbül revā mı hem-kafe olmak Rakīb ile o yāriñ beyni ba'de'l-Maşrıkeyn olsun	G209/14	N'ola ħilm üzre ol Nebzī kuluña Revā mı bī-sebeb olmak ğāzabnāk
G271/8	Umarken nüş luţfuñ sofrasından Revā mı behre-i dil niş çıksun		revā ol- [1] Lâyık, uygun, yerinde, münāsip olmak.
G330/5	Nedir bu nāz u istiġnā revā mı ey perī-peyker Bu tarz u bu reviş bu tarz bu lāyık mı insāna	G49/10	Dil tavāf-ı Ka'be-i küyuñda тұrmaz sa'y ider Merve ħakķı di Şafā ile revā olmaz mı Ħac
G352/6	Metā'-ı ħüsn ile ger ħVācegān-ı dehri pest itse Revādır kimsede zirā bulunmaz öyle bir kālā	Mr3/14	Derdmend olmuş Ħüseyniñ derdine olmaz devā Baş açuķ bir 'āşık-ı dīvānesi olsa revā
G390/7	Revādır nām-ı Ħātem Tāyy olunsa 'ahd-i ħüsnüñde Vişāliñ ni'meti 'uşşāka zirā rāygān oldı		revā yok [1] Doğru veya münāsip bir davranış deĝil, uygun deĝil.
K2/18	Pek Ħadīdü'l-ķalb münāfiķdır iden Mücādile Yevm-i Cum'a imtiġān olsa revā ba'de's-şalā	G364/1	Şehā teşbih idersem zülfüne miski revā yok mı Ħuten āhüsıdır gerçi gözüñ ammā ħatā yok mı
	revā eyle- [1] Lâyık, uygun, yerinde, münāsip kılma.		revāc [2] Sürümü, itibarı olma, herkes tarafından aranır olma, sürüm; itibar, deĝer, kıymet.
G8/9	Eylediñ Nebzīye vaşlıñı revā saña dağı İde Ħaķ ħayr-ı cezā ile cezā rüz-ı cezā	G54/12	'Aşķ sūkunda feraħ bulmuş kesād Ġam elem bāzārıdır ammā revāc
G345/7	Eylese 'āşık-ı şādıklarını ħilme revā Ġāzab u ķahrına mazħar heme aĝyār olsa	G142/7	Zevķ u şādīniñ revācı yok sūk-ı 'aşķda Açmısz bey' u şirā'-ı ğam için dükkānımız
	revā gör- [1] Uygun görmek, yakıştırmak, layık bulmak.		revācı bul- [1] Deĝer kazanmak, aranır, istenir olmak, sürümü, deĝeri artmak.
G349/7	Luţf it ey ğonca terahħum eyleyüp görme revā Bülbül-i şūrīdeves işim gücüm eĝān ola	G373/10	Seniñ ey ğonca-fem bülbülleriñle Bulupdur gülşen-i ħüsnüñ revācı
	revā kıl- [4] Reva görmek, uygun bulmak, layık bulmak.		revān [9] 1.Yürüyüp giden, salınarak yürüyen.
G275/4	Cenāb-ı 'izzetiñden irmedi me'mülüne aşlā Revā kıl bir kez olsun bendeñiñ luţf eyle āmālin	G295/2	Derd-i dādārı devā'-ı derd dān Vādī-i derde düş ey dil var revān
K2/58	Raħmeten li'l-ālemīn hem şeff'ü'l-müzniñ Ķıl 'uşāt-i mü'minīne 'āmmeten luţfun revā	G396/9	Ķoyup İstanbulı olsañ da Semerkānda revān Bula bir ğün seni bu Nebzī-i Amāsyevī
G397/2	Dil ümīd itmez iken luţf u keremden ğayrı Ne revā kılmayasın cevri ü sitemden ğayrı	Kt14/10	Bu bir mışra'da tārīħin beyān idüp didi Nebzī Revānı bülbül-i ğülzār-ı Ķuds ile ola hem-seyr
G234/7	Devā-yı derd-i dil kılmaz revā mı Niçün la'l-i lebiñ ya dir tabībim		

- Kt15/8 Çün ol bülbül-i Qur'an kabre kondı
Revânı kıldı 'İllyi'ne mi'râc
- Tc1/53 Râh-ı bâğa şubh-dem oldum şabâ ile **revân**
Gördüm almış yakasın destine hâr-ı bî-amân
2. Can, ruh.
- G12/7 Rûz u şeb zâr u figânın ser-bülend idüp **revân**
'Arz ider bî-çâre dil ahlâlini yâ Hû saña
- T1/10 Âsumânda mâh-ı nev deryâda mâhî havf ider
Mâhdan mâhiye dek hükmi **revândır** hançeriñ
- N1/2 Nûn-ı Kevserdir lebiñ ey nev-civân
Nûn vir nûş idelim anı **revân**
- G328/5 Dil-i şürîde begim bâde-i şevkıñı **revân**
İçüben na'ralar urdı didi yâ Hû bu gice
revân-ı Ümmü Gülsüma [2] Sultan III. Ahmed'in
kızı Ümmügülsüm Sultan (1708-1732)'in doğumu.
- K31/10 Du 'â-yı hayr-ile Nebzî didi bu mısra 'ı târîh
Cinânın cây ide Mevlâ **revân-ı Ümmü Gülsüma**
- Kt16/8 Du 'â-yı hayr-ile Nebzî didi bu mısra 'ı târîh
Revân-ı Ümmü Gülsüma cinânın cây ide Mevlâ
revân it- [3] Dökmek, akıtmak. || Harcamak;
uğruna feda etmek.
- K20/9 **Revân itdikde** bu âb-ı revânı ol 'ulüvvü's-şân
Aña târîh için Nebzî didim âb-ı revân-bahşâ
- G145/5 **Revân it** dirhem-i eşkiñ kudüm-i yâre ey 'âşik
Vege me vaşlın hâzırca helvâ mâ-şaşal virmez
- G89/8 Künc-i dîdemde eser kalmadı eşk ü nemden
Cigerim pür-kan **revân idüp** aña imdâd ider
revân ol- [7] Akmak, peşinden gitmek.
- G390/2 Müjeñ tîr ebruvânın ey gözi cādū kemân oldı
Nişâni tabla-ı sînem dil ü cânım **revân oldı**
- G389/4 Meger gülzâr-ı gamdır sîne kim dâğım gül ü lâlê
Dağı eşk-i revânım cüyveş her-sû **revân oldı**
- N52/3 Gözimiñ yaşı **revân oldı** devâ yok senden
A tabîbim ya benim bitmeli yârem yok mı
- G22/13 Reh-i 'aşkıñda Nebzî gibi bî-pervâ **revân oldum**
Semend-i şevkıñı sürdürüm 'inânı kim çeker cânâ
- G261/7 Kandı la'liñ yadına **oldum** Semerkanda **revân**
Bilmezem uzakdayım yakındayım ya kandıyım
- Tr2/66 Rağmet-i Rahmândan aldıñ pay kardaşım benim
Gerçi kim ehl ü 'iyâliñ terk idüp **olduñ revân**
- G284/1 Sırışkim hâk-i pâyında eyâ servim **revân olsun**
'Adunuñ reşk ile bağı dem-â-dem tolu kan olsun
revân-bahşâ [1] Can bağışlayıcı, cana can katan.
- K18/8 Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mâ-ı Kevserdir lezâzetde
Melîhu't 'a'm u ü 'anber-bü **revân-bahşâ şâfu'l**
levn
revân-bahş ol-[1] Can bağışlayıcı olmak, can
vermek.
- G11/9 Dem-i 'İsiveş enfâsın **revân-bahş oldı** 'uşşâka
Kelâmın sükker-i Mısrî zebânın tûti-i güyâ
revh [1] Rahatlık, huzur.
- G60/2 Sâkiyâ şubh oldı şun bize şabûh
Revh u râhat kesb ide cism ile rûh
reviş [1] Gidiş, salınış. || Üslup, tarz.
- G330/6 Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey perî-peyker
Bu tarz u bu **reviş** bu tarz bu lâyiğ mı insâna
revnağ bul- [2] Güzellik, parlaklık, tazelik elde
etmek. || Huzura, refaha ulaşmak.
- G77/5 Pertev-i mihr ile **revnağ buldı** bağ
Mâh-rûlarla bezendi her kenâr
- Mr5/5 **Revnağ bulup** rüy-ı zemin
Zanbağ açıldı yâsemîn
re'y [2] Görüş, düşünce, mütalaa.
- G359/17 N'ola **re'yiñce** seniñ devr itmese çarh-ı felek
Nebziyâ devrân saña uymazsa sen devrâna uy
- Mş1/50 Meskenet kıl hâkveş düş yola çün âb-ı revân
Tutalım çarh-ı felek **re'yiñce** devrân eylemiş
reyâhîn [2] Reyhanlar, fesleğenler. || Sevgilinin saçları.
- G11/5 Ruhuñ üstünde açılmış **reyâhîn** sebzezâr olmuş
Yüzüñdür ravza-ı Rıdvân özünüñdür gıbta-ı havrâ
- G311/16 Karamfil yâsemen şeb-büy u zanbağ
Reyâhîn bî-şümâr el-ğamdülillâh
re'y-i haţâ [1] Yanlış görüş, yanlış düşünce.
- G49/6 İddi'â eyler rakîbiñ vaşlın şâhim velî
Bu durur **re'y-i haţâ** fikr-i sakîm tedbîr-i kec
re'y-i münîr [1] Parlak düşünce.
- K17/12 Tavrın begim mergübdür rüyüñ gibi mağbübdür
Re'y-i münîriñ hübdür mağbübdür beyne'l-enâm

- K10/17 Müdekkik mü-şikâf u müstakil **re`y-i münirinde**
İder mebhût ser-cümle zevî`l-ebşâr u ârâyı
- re`y-i şavâb [1]** Doğru fikir, düşünce.
- G27/1 Fâriğ ol sevdâdan ey dil kim budur **re`y-i şavâb**
Reh-rev-i `aşk içre hiç gördün mi olmuş behre-yâb
- reyyâz [1]** Safa sürmek.
- G179/4 O hâl-i bî-misâli bâğ-ı rûyuñda görenler dir
Oturmuş seyre bir Hindü şanasın ravzada **reyyâz**
- rezm [1]** Savaş, cenk, muharebe.
- G35/8 K10/29 Küşende ola **rezminde** hezârân şad
hezâr a`dâ
Melek bezminde hVânende ola âyât-ı büşrâyı
- rezm-i cihân [1]** Dünya savaşı.
- G35/7 Gelmez rakîb-i tünd-hû olmaz benimle rû-be-rû
Rezm-i cihânda hiç muqâbil ola mı şîr ile kelb
- rezm-i `âlem [1]** Alemin, dünyanın savaşı.
- G168/3 **Rezm-i `âlemde** tecerrüdle teferrüd eylemek
Bir ganîmet mâl imiş kesbinde `usret yoğ imiş
- rezm-i hicr [1]** Ayrılık savaşı.
- N24/3 **Rezm-i hicriñde** kemân-keş gamze-i mestiñ durur
Adı var `âlemde ancak kaşı yayım Rüstemiñ
- rezm it- [1]** Savaşmak, cenk etmek.
- G50/5 `Aşkıñla ey rûh-ı revân bezmi bozup **rezm itdiler**
Cismimde gör kim ceng ider cân u gönül çün fil ü
erc
- rezm-i `aşk [2]** Aşk savaşı.
- G64/7 Bu bendeñ **rezm-i `aşkda** kimseden alu olur şanma
Rakîb-i bahtek ü mel`ûni başdım hem-çü `Amr-ı
Sa`d
- G210/2 Çeşm-i Tâtârîñ atar bu sîneme tîr ü hadeng
Rezm-i `aşkıñda şehâ eksik degil âşüb u ceng
- ribka-i emr [1]** Emir ipi, emir hizmet kemeri.
- G308/6 Cümleten tünd-hû vü ser-keş olmuş ebnâ`-ı zamân
Ribka-i emre itâ`at yok `ibâdu`llâh-ile
- Rıdvân [7]** Anlam olarak "razı ve hoşnut olmak"
demektir.
İslam inancında cenneti bekleyen meleğin adıdır. Rıdvân,
günümüzde Müslüman toplumlarda erkeklere verilen bir isim
olarak kullanılmaktadır.
- G87/7 İrer ey kıddi Tübâ kim göre **Rıdvâna** dîdârîñ
Gözün nürveş sözüñ Kevser özüñ hür yüzün
uçmağdır
- G132/5 O bâlâ kâmetîñ Tübâ lebiñ Kevser özüñ **Rıdvân**
Disem cennet durur veciñ li-vechi`llâh
müveccehdır
- G312/3 Yüzün cennet özüñ **Rıdvân** sözüñ Kevser disem
tañ mı
O bâlâ kıdd-i mevzunuñ çü Sidre oldı tûbâ leh
- G352/13 O gılmân-peykeri rû`yâda **Rıdvâna** sorup Nebzî
Didim mânendi var mı bâğ-ı cennetde didi lâ lâ
- K1/15 Ola **rıdvân** u selâmu`llâh `aleyhim kâtıbe
Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba ibtidâ
- K14/16 Dağı hem `akıbet imân u Kur`ân-ile hatm eyle
Karîñ-i mağfîret idüp muvaffak eyle **Rıdvâna**
- Tc1/48 Tatalım cennet imiş işbu gülistân-ı cihân
Gonca vü gül hür ile gılmân u **Rıdvân** bâğbân
- Rıdvân-ı cennetveş [1]** Cennetin bekçisi gibi.
- G162/1 Yüzün cennetdir ey hürî özüñ **Rıdvân-ı cennetveş**
Kuşuruñ yok melâhatde bulunmaz saña bir beñdes
- Rıdvân [1]** Cennet bekçisi.
- G368/9 İşgiñ hâkin değışmez hür ya **Rıdvân** bil
Âsitânîñ Nebzî-i âvâreye Me`vâ gibi
- rızâ [1]** Hoşnut ve memnun olma durumu,
hoşnutluk, memnuluk.
- G28/18 Havâle eyle her hükmi kazâya
Rızâ ile olur ehven meşâ`ib
- ri`âyet bul- [1]** Saygı, itibar görmek. || Uymak,
itaat etmek.
- G281/2 Nâzenîñ ol rakîb senden himâyet bulmasun
Âsitânîñdan ırağ olsun **ri`âyet bulmasun**
- ri`âyet ol-[1]** Saygı, itibar görmek. || Uymak, itaat
etmek.
- G38/6 Be şüfî kalbîni şâf it kederden
Mükedder kalbe **olur** mı **ri`âyet**
- ricâl [5]** Erkekler. || Belli mevki sahibi kimseler.
- K12/29 Bunca şıbyân u **ricâl** u mü`minât u mü`minîñ
Ağlaşup feryâd ile çıkıdı semâya düd-ı âh
- K36/17 **Ricâliñ** himmeti üstünden aşlâ olmasun eksik
Kalup yıllarla sâbit olsun ol cây-ı mu`allâda
- Kt11/4 Vâkı`a gül-gehresi tezyîñ olup gül gibi güldi
Didi pes târih Nebzî hilyetü`r **ricâl** lihye

Mr1/9	Dürişüp eyler du'alar bunca şıbyân u ricâl Ağlaşup göz yaşları büryân ider Dirnâ-misâl	rîş-hand [1] Bıyık altından gülme, alay etme. Aldatma, oyun.
	ricâl-i devlet-i 'ulyâ [1] Yüce devletin ileri yüksek mevkideki adamları.	Tc1/31
Kt18/18	Muhibb-i şâdik olduğı ecilden devleti gibi Anı maħbûb idinmişdi ricâl-i devlet-i 'ulyâ	rîş-hand İşbu maẓmûn-ı muħaḳḳaḳ saña besdir nuş u pend
	ricâlü'l-ğayb [1] Gayb erenleri, evliya veya ermiş insanlar, ricalullah.	rişte-i nazm [2] Nazım ipliğı. Şiir dizesi.
Kt6/20	Ġazâ-ı ekber itdi çün o Sultân-ı ğuzât anda Ricâlü'l-ğayb irtüp rûhâniyân geldiler imdâda	G344/9
	ric 'at ila'llâh [1] Allah'a dönmek, Allah'a döndürölmek.	Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma Degil mi ya bu gevher ğuş-ı hüş-ı şâha şâyeste
G313/2	Çün oldı mebd-e-i 'âlem mina'llâh Pes olur şübhesiz ric 'at ila'llâh	G19/7
	riġ-i deryâ [1] Denizın Kumu.	Dişi vaşfında incüler dizüpsin rişte-i nazma esend olsun saña ey dil belâġatdir belâġatdir
Kt19/22	Günini 'ömrünü itsün ziyâde Mevâc u riġ-i deryâ gibi Allâh	rişte-i peyvend [1] Kavuşma ipliğı.
	rikâb [1] Büyük bir kimsenin katı, huzuru.	K27/27
K1/12	Kim Muħammed Muştafâdir şehsuvâr-ı dü-cihân Uş piyâde oluban düşdüüm rikâba ibtidâ	Yüri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Ġam ile geçmeye tâ yay u kış u yaz u ğüzüm
	rind [1] Aldırışsız, dünya işlerini hoş ğören. Umursamaz sevgili.	riyâ [2] Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzölülük.
G232/5	O müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb 'ırzın Ġörüp ayaġda ben hürmetle tutdum anı ġaldırdım	G353/10
	rind-i 'ayyâş [1] Çok sarhoş, kendinden geçmiş âşık.	Nebziyâ bilmiş iken geçmeyecek sîneleriñ Ya o sengîn-dile bîhüde riyâlar ne belâ
G147/4	Çeşm-i mestiñ kan içüp maħmûr olurmuş dil-berâ Ġörmedim bu tavrı hiç bir rind-i 'ayyâş eylemez	Tc1/31
	rind-i mey-h'vâre[1] Şarap düşkünü rint.	Âşınâlık dağı olurmuşdur riyâ vü rîş-hand İşbu maẓmûn-ı muħaḳḳaḳ saña besdir nuş u pend
G269/3	Mey-i la'lîn içerse zer ġadehden rind-i mey-h'vâre Bizim içdigimiz de âb-ı şâfi ke'l-lüceyn olsun	riyâh [1] Rüzgarlar, yeller.
	rîş [2] Tüy, kuş tüyü. Sakal	G56/12
M4/7	Müşekkel şüreti hem rîşi vardır Müdebbirdir her evde işi vardır	Âteş-i şevġ ile seyl itdiñ sirişkiñ âbını 'Âġibet ġâk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyâh
Kt7/2	Edhemî küttâb u defter-ġâneden Luţf-ı ġaġla rîşin irsâl eyledi	riyâz [1] Bahçeler, bostanlar; "ravza" bahçe kelimesinin çoğulu.
	rîş-i dil-i mecrüh [1] Yaralı ğönlün sakalı, sevgilinin sakalı. Yaralı ğönlün yarası.	Kt9/5
Mh1/15	Olursın luţf-ile rîş-i dil-i mecrühlara merhem Ĥudâ ġat ġat ecr ihsân idüp ġadriñ ġıla efham	Ġonca-ı kâmi açıla bahtı riyâzında nite Bülbülü nâl ġülleri şâd ola bu baġ-ı İremiñ
		riyâz-ı dehr [2] Dünya bahçelerini.
		K28//3
		Ĥadd ü ġaddiñdir ġül ü zanbaġ riyâz-ı dehrde Verd-i ruhsârîñ 'izârînda açar tekrâr ġül
		Mr2/21
		Riyâz-ı dehr içinde ġül ġülüp ġandân olduġa Dil-i bülbül hezâr efġân idüp ġiryân olduġa
		riyâz-ı kethudâlık [2] Kâhyanın bağı, bahçesi.
		K16/18
		Dağı remz itdi bir târiġ-i zibâyı bu mısra 'da Yaraşdı ġâmet-i elfi riyâz-ı kethudâlıkda
		N39/18
		Dağı remz itdi bir târiġ-i zibâyı bu mısra 'da Yaraşdı ġâmet-i elfi riyâz-ı kethudâlıkda
		rîh [1] Koku.
		G96/1
		Çıġmasun rîh diyü şüfi ğötün turma şıkar Ĥarmı bir tolu tulumdur yine şıġdıġa çıkar
		rîġ-i dil-ber [1] Sevgilinin ağız suyu.

G169/1	Rîk-ı dil-ber kim mü'essirdir dilâ tîz-âbveş Nüş iden olur olursa şeyh-i fânî şâbveş	rû-be-rû gel- [1] Yüz yüze, karşı karşıya gelmek.
	rîzân eyle -[1] Gözyaşı dökmek.	G35/7 Gelmez rakîb-i tünd-hû olmaz benimle rû-be-rû Rezm-i cihânda hiç mukâbil ola mı şîr ile kelb
Tr2/2	Yine tolâb-ı felek ber-'aks devrân eyledi Akıdup seyl-i belâ zehr-âb rîzân eyledi	rûd eyle- [1] Irmağa çevirmek, ırmak yapmak.
	rîze-i elmas [1] Elmas parçası.	G65/10 Lutf ile güldür gerek kahr ile öldür bendeñi Râzıyım senden yine ger eylesen eşkimi rûd
K27/29	Sîneme yara açup rîze-i elmas ekme Yenilen nânı ferâmüş idüp unutmâ tuzum	ruh [47] Yüz, yanak.
	rû [3] Yüz, çehre, surat, sima.	G1/1 Felek Leclâcını gör kim virir ruh şayd ider filhâ Cinânâsâ müzeyyen yine hûsnûñ bağ-ı gülzârı
G25/5	Görüp ey mâh-vechîm rûyuñi gerdün-ı gerdândan Güneş ditrer geçer her gün şanasın kim tıttupdur teb	G11/5 Ruñuñ üstünde açılmış reyâhîñ sebzezâr olmuş Yüzündür ravza-ı Rıdvan özündür ğıbta-ı havrâ
G303/8	N'eyledir eglence-i mañmür-ı 'aşk Hâl ü ebrû zülf hem ruhsâr u rû	G13/7 Ruñlarıñdır gonca-ı bağ-ı Na'îm Kâmetiñ illâ ki Sidrû'l-müntehâ
K32/46	Seyyi'âtın hasenât eyle yüzi karasın ağ Şerm ü haclet eyle rûyına getürme alı	G17/4 Dîdem yaşın dem-â-dem döker Ruñuñ virir şu resme şu 'â'
	rû göster- [1] Yüz göstermek. Ortaya çıkmak.	G18/4 Dîdem dem dem yaşın şın şın dem-â-dem dem döker ker ker Ruñuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me şu 'â' 'â'
G307/2	Ey gönül fariğ oturma tür örü 'Aşk bu yüzden yete gösterdi rû	G21/1 Saçı leylâ ruñuñ oldukça peydâ Niçe diller olur mecnûn u şeydâ
	rûbâh [2] Tilki. Kumaz, akıllı.	G26/1 Ruñuñ gün zerre fem dendân kevkeb Hemânâ tûb-ı usturlâb ğabğab
G148/14	Hvâb-ı har-ğuşı virirsin 'aşıkâna ey rakîb İtdiğñ mekr ü füsûmî dağı rûbâh eylemez	G51/1 Muñalsam zülf-i yâr ile şehâ oldı ruñuñ bir genc Görüp 'uşşakñ anı hâşıl olmaz bildiler bî-renc
Tc1/7	Besberâber hîlede sük ehli hem rûbâh-ile Varı pes bir loğma kim ekl ola bismi'llâh-ile	G62/5 Gördi gendüm-gün ruñuñda kesret-i hâli bu dil Kıştâr-ı Rûma üşmüş didi güyâ kim melah
	rû-be-dergâh eyle -[1] Kapısına yüz sürmek.	G65/3 Verd-i gülzâr-ı cinândır çün ruñuñ ey gonca-hû Esmesün bād-ı fenâ hem itmesün aşlâ vürüd
G383/5	Rüz u şeb eyler recâ dil rû-be-dergâh eyleyüp Tâ ki nedm ide Hudâ ol kalb-i seng-i mermeri	G70/3 Kelâmıñdan özge ruñuñdan sivâ Harâm oldı 'uşşakâ did ü şenîz
	rû-be-râh [1] Yüzü yola doğru, gitmeye hazır.	G73/7 Ruñ semen sîmîn beden kad nârven bû nesteren Gül-dehen bülbül-suğen hem kâküli 'anber midir
Tc1/67	Eylemiş bi'l-cümle erbâb-ı şadâkat rû-be-râh Kalmamış ehl-i haķîkat 'âlem içre âh u vâh	G91/1 Ruñuñ bir sîb-i hamrâdır dimişler İren dil-dâdeler her demde dişler
	rû-be-rû [4] Yüz yüze, karşı karşıya.	G102/3 Ruñuñda ve'd-đuhâ naşşı müfesser Şaçıñda âyet-i ve'l-leyl haldir
G144/14	İşidildi Nebziyâ aħbâr-ı vaşl evvâhdan Rû-be-rû olup 'aceb ol şâhdan işidemiz	G154/5 Ruñunsuz leyle-i hicre ziyâ yok Olur mı rüşenâ-yı şeb kâmersiz
G291/7	Sehv ile âh eyledimse rû-be-rû hışm eyleme Şer'-i enverde şehâ ma'zürdur nisyân iden	G177/3 Oldı yaħud hatt-ı Yâküt ile bir Muşhaf ruh Şan döküldi anda hem i'râb u hem yer yer nuķat
G307/12	'Aşk-ı 'aşık ger haķîkî ger mecâz İstemez ma'şûķı görmek rû-be-rû	
Tc1/15	Gerçi eylerler saña 'arz-ı maħabbet rû-be-rû Düşmenâna kaşd idüp kazarlar ardınca kuyu	

G178/3	Ruḥunsuz müyesser degil ey perî İrişmez bu ḳalbe sürür u neşâṭ	Ms1/9	Ruḥuñla bendegānîñ dîdegānîñ rüşen itmezsin Dem olmaz nâr-ı efkârîñla ḳalbim küñḳan itmezsin
G201/6	Niçe meyl itmesün ṭab'-ı dil-i bî-çâreler her dem Ruḥuñ pâlûde-i ter gibi ditrer güyiyâ şaşşak	Mü5/1	Ey gülşen-i 'âlemde ruḥı ḡonca-i ḡandım Ey verd-i gülîstân
G234/6	Lebiñ zevkıyla çün pür-cüş u şürüm Ruḥuñ şevkıyla bî-şabr u şekîbim	N20/1	Bir ruḥı ḡün yüzi mâññ dil-figârı olmuşum Ḥâk-i pâyında o şâññ bir ḡubârı olmuşum
G234/9	Ruḥuñda ḡâl-i bî-hem-tâña şordum Didi ger Hindüyum Rüm içre zîbim	G206/1	Şaçñ sünbül ruḥuñ lâle femiñ ḡonca yüzüñ gül- berg Melâḡat ber-kemâldir ḡilḳatîñde ḡüsñüñ olmaz derk
G261/1	Cüy-ı ḡüsn ise ruḥuñ ben de anı cüyendeyim Rüy-ı gül-ḡunuñ kucâ rüyendedir rüyendeyim	G58/5	Ruḥuñda âyet-i seb'u'l-mesânî Müfesserdir mübeyyendir muşarraḡ
G305/4	Ruḥunda çüfte çüfte ḡâlî gördüm Didüm şemse ṭurur seyyâra ḳarşu	G95/6	Nergis-i mestânedir çeşmiñ yüzüñdür yâsemem Ruḡlarıñ verdi gibi bir ḡonca-ı aḡmer mi var
G305/4	Te'eddüb eyle şeft-âlûsın alma Ruḡundan o leb-i gül-nâra ḳarşu	G244/5	Ruḥuñ üzre nedir ol ḡâl-i esved Dem-â-dem arturur bu zâr u âḡım
G315/1	Şabâ aḡvâlimi 'arz it yüri var ol ruḥı ale Digil hicriñde dönmüşdür vücûdı şanasın nale	G138/6	İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı Ammâ ki ruḥuñ verdi gibi sebz ü ter olmaz
G315/7	Ruḥuñ bir mâḡdir güyâ sipîhr-i ḡüsn ü behcetde Velî zülfi-i siyâññ olmuş eṭrâfında çün ḡâlî	Tc2/37	Gördi ruḥuñ âvâre ḡönül geldi figâna Bülbül-şıfat ey ḡonca-leb ü ṭuṭî-zebâna
G317/2	Yüzîñe beñzedirdim şemsi olmasa zevâl anda Ruḥuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemâl anda		rūḡ [7] Can, ruḡ.
G319/3	Ka'bedir cānâ ruḥuñ zülfi-i siyâñ astâridir Lebleriñ teşbîḡ idersem n'ola mâ'-ı Zemzeme	G60/2	Sâḳiyâ şubḡ oldu şun bize şabûḡ Revḡ u râḡat kesb ide cism ile rūḡ
G320/9	Ruḥuñ bir âteşin yâḳûta beñzer O şîrîn lebleriñ âb-ı zülâle	G159/8	Vücûd-ı pâkiñi seyreyleyen dir rûḡdur illâ Kemâl-i luṭf-ı ṭab'ından velîkin rūḡ cism olmuş
G320/6	'Aceb mi cāmi 'ü'l-ḡüsn olsa vechiñ Ruḥuñda ḡâlîñ uş beñzer Bilâle	G159/7	Vücûd-ı pâkiñi seyreyleyen dir rūḡdur illâ Kemâl-i luṭf-ı ṭab'ından velîkin rûḡ cism olmuş
G323/5	Ruḥuñ üzre görüp o zülfi-i müşḡîñiñ seniñ cānâ Didim sünbül şoḡunmuş nâzenînim yâsemîñ üzre	G293/9	Zerreşevce 'urûc eyler mi ey Nebzî o rūḡ Cismini bî-resm idüp ḡâk ile yek-sân itmeyen
G336/13	Yanuban Nebzî-i şeydâ ruḥı şevkıyla daḡı Baḡrını püte-i ḡâlde heme ḡâl eylemede	K4/11	Bedende cāme-i fâḡîr gibidir gerçi kim bu rūḡ Velîkin 'âriyettir ol olursın soñ uci 'uryân
G360/5	Beñleri Hindü ruḥı ḡülzâr-ı Rüm Zülfi 'anber-bü şaçı misk-i Ḥiṭây	Mş2/1	Çü ezel rūḡa 'adem ülkesi evṭân oldu Ne ḡoş idi ki o dem başına sultân oldu
G390/5	Ruḥuñ mir'ât-ı İskenderse dârâtuñ da Dârâdır Deḡânîñ cām-ı Cemdir kim lebiñ Nüşü'r-revân oldu	G350/8	'Aşḡ bir ḡâlet durur kim mürde cisme cān olur Hem daḡı rūḡa ḡidâ çeşme ziyâ ḡalbe cilâ
G391/4	Nigārâ bâḡ-ı ḡüsñüñde zenaḡ ayvaya utruncdur Ruḥuñ elma ya gül-nâr u lebiñ ḡurmâ ya ṭîn oldu		rūḡ-ı sâñî [1] İkinci can, ikinci sevgili. Övülen, övgüye layık yanak.
G392/4	Elif kaddi ḡayâlî sîneme bir şerḡa açmışken Ruḡunda ḡâlî dâḡıyla bir iken derdim on oldu	G191/13	Cān dilermiş Nebziyâ ol rūḡ-ı sâñî vaşlına Derd-i hicriyle helâk oldum benim cānım da yok
G401/2	ḡönül ol dişleri incü lebi ḡamrâya meyl itdi Ruḡı gül kâkûli şeb-bü semen-simâya meyl itdi		Rūḡa rūḡ [1] Cana can.
Mh4/16	El-amān ey şeh-levendim bî-menendim el-amān Her ḳaçan varsam ruḥuñ seyr itmege ey âñitâb	Tc1/50	'Ayn-ı Tesnîm oldu şeb-nem menba'-ı bâḡ-ı cinân Rūḡa rūḡ u cisme râḡatdır nesîm olup vezân

beden.	rūh u cism [1] Manevi ve maddi varlık, ruh ve	G331/1	Yine düş oldı gönül bir ruhı gül-güna yine Yine irişdi elem bülbül-i mahzûna yine
Tc1/50	‘Ayn-ı Tesnîm oldı şeb-nem menba‘-ı bağ-ı cinân Rûha rūh u cisme râhâtdır nesîm olup vezân	G346/5	Ruh-ı gül-günuna haş geldi ol gonca-femin ammâ Açıldı tâze sünbül düşdi bülbül özge sevdâya
	rūh u kâkül [1] Yanak ve kâkül.	Ms2/14	Dem-i gîsü vü zülfüñle ezelden çün hevâdârim Ruh-ı gül-günüñüñ yâdıyla bülbülveş nevâkârim
G370/5	Gülidir sünbülidir bağ-ı hüsñüñ o rūh u kâkül Biri bağırmı hün eyler biri virir perişânî		ruh-ı kâfür [1] Güzel kokulu saydam yanak.
	rūhâniyân [1] Alemin ruhani varlıkları, melekler.	G384/2	Nigâh eyle dilâ ol ‘arız-ı bî-müya söz var mı Ruh-ı kâfürî üzre hâl-i ‘anber-büya söz var mı
Kt6/20	Ġazâ-ı ekber itdi çün o Sulţân-ı ġuzât anda icâlü‘l-ġayb irüp rūhâniyân geldiler imdâda		rūh-ı muşavver [1] Şekillenmiş, suret kazandırlmış ruh.
	rūh-efzâ [2] Ruha canlılık veren, güzelleştiren.	G131/12	Bu hüsñ ü hulk ile deyr-i cihânda ücessem nürsın rūh-ı muşavver
K20/2	Höşâ âb-ı revân-bahşâ-yı dil-cü ‘ayn-ı ‘Adnâsâ Melîhu‘t ta‘m u ü ‘anber-büy u rūh-efzâ şâfu‘l levn		rūh-ı muşavver [1] Tasavvur olunan ruh.
G8/4	Ġam-ı firkatle çıkup câmi pes oldı mürde Dil-i pejmürdeye vaşlñ olıcağ rūh-fezâ	Mu20/1	Didim rūh-ı muşavversin idüp taşdıġ belî didi Didim bildirseñ ismiñ dimezem ismim velî didi
	ruh-ı âl [1] Al, kırmızı yanak.		rūh-ı pāk [3] Temiz, saf, mübarek ruh.
G82/1	O ruh-ı âlûna kim hâliñi ol dem ġodılar Dil-i pür-şürîma dâġ-ı ġamı hem-dem ġodılar	K31/8	Bu merġad ıssı kim fahru‘l-havâñin idi ‘aşırında Ecel dâmma düşdi rūh-ı pākî oldı merhûme
	ruh-ı dâdâr [1] Adaletli can, sevgili.	Kt14/8	Bu merġad şâhibi kim ismi Seyyid Muştafa Hâfiz Recâdir rūh-ı pâkin hayr ile yâd ide ehl-i hayr
G266/2	Ey dil-i zârîm devâdan ur dem Em ruh-ı dâdârî odur derde em	Mş1/41	Nefs-i mürdâr ile virme rūh-ı pâkiñe kesel Terk idüp dūr u dirâz efkârî ġo tül-i emel
	ruh-ı dildâr [1] Sevgilinin yanaġı.		rūh-ı pür-nür [1] Nur dolu ruh, can. Sevgilinin nurlu, parlak yanaġı.
G93/5	Ruh-ı dildâra haş geldi irişdi ġuşşa her yüzden Tamâm olup sürürüñ defteri bugün dütülmüşdür	Tr2/73	Rūh-ı pür-nürüñ ġarîġ-ı bahr-i rahmet eylesün ġabriñe açup deriçe ravza-ı Rıdvândan
	ruh-ı dil-keş [1] Gönül çekici, gönül cezbedici yanak, sevgili.		rūh-ı revân [6] Salma salma yürüten sevgili.
G162/8	Bu bâġiñ servi yâ bir gül degilseñ sen bu ġülşende Nedir ol dil-rübâ kâmet nedir yâ ol ruh-ı dil-keş	G301/11	Rūh-ı revândır nev-res civândır Tîr ü kemândır müġġân u ebrü
	ruhı gül [2] Gül yanaklı, kırmızı yanaklı sevgili.	G50/5	‘Aşġiñla ey rūh-ı revân bezmi bozup rezm itdiler Cismimde ġör kim ceng ider cân u gönül çün flî ü erc
G400/2	‘Aceb ey beñleri fülful niçün inşâfa gelmezsin Ruhı gül kâküli sünbül niçün inşâfa gelmezsin	Mş1/6	Ṭayy ider bir ġün sicill-i ‘ömriñi devr-i zamân ‘Azm ider rah-ı beġâyâ derd ile rūh-ı revân
D2/1	Ey ruhı gül ġonca-dehen ġaddi bülend serv-i semen Ġonca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm ġülbün-i men	G361/9	Aldı evvel cânımı cevriyle ol rūh-ı revân Ġayrı nesnem ġalmadı çün sâde virdim ġöñlümi
	ruhı gül-gün [4] Gül renkli yanak, pembe yanak.	G10/2	Hâñırîmda yoġ idi cânâ bu işden mâ-‘âdâ Kim idem rūh-ı revânım sen şeh-i cânâ fedâ
N15/3	Her ġaçan ġörsem rakîbi ol ruhı gül-gün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pâzârdır	G259/7	Ayırdı beni firġat ol rūh-ı revânımdan Mürde tene bir daġı cânım gele mi bilmem

- ruḥı şem'ine**[1] Yanağının mumu.
- G306/2 'Aşıkım diyü dilâ bülbül gibi da'vâyı ço
Yan **ruḥı şem'ine** var pervâneveş pervâyı ço
- ruḥ-ı yâr** [1] Sevgilinin yüzü, yanağı.
- G121/1 **Ruḥ-ı yâri** görenler ay dirler
Kaşın seyr eyleyenler yay dirler
- ruḥ-ı zîbân** [2] Süslü yüz, süslü sevgili.
- G213/1 Göre mi dîde 'aceb ol **ruḥ-ı zîbânı** seniñ
İde mi 'âlem-i vuşlatda temâşânı seniñ
- G257/7 Gerçi meyl idüp **ruḥ-ı zîbâna** dil virdim saña
Tav' ile düşdüm velikin yokdur ikrâhım benim
- ruḥ-ı zîbâsın**[1] Süslü, güzel yüz.
- Kt28/1 Her kaçan görsem **ruḥ-ı zîbâsın** ânsız Nebziyâ
Yüregim ağzıma kor havfıdan ol âfet koparır
- ruḥsâr** [6] Yanak, yüz, çehre.
- G11/3 Görüp **ruḥsârın** üzre nâzenînim zülf-i müşkîniñ
Didim sünbül şokunmuş sevdiğim bir lâle-i beyzâ
- G170/6 Zinde-i câvid buldı la'liñi būs eyleyen
Âb-ı hayvân içdi kim **ruḥsârını** eylerse maş
- G290/3 Begim bezminde **ruḥsârın** meze olduysa 'uşşâka
Lebiñ bâde dehânın hem dağı fağfûrî câm olsun
- G303/8 N'eyledir eglence-i maḥmûr-ı 'aşk
Ḥâl ü ebrû zülf hem **ruḥsâr** u rû
- G305/6 Şızar âheste âheste gözümden
Yaşım ol âteşin **ruḥsâra** karşı
- K10/3 O çüfte beñleriñ seyr eyle **ruḥsârında** cânânın
'Abesdir yok yire sînemde şorma çüfte yarayı
- ruḥşat** [1] İzin, icazet, müsaade.
- G303/4 Zâhidi gördüm der-i mey-ḥânedede
Dir ki **ruḥşat** var mı girem içertü
- rûḥü'l-kuds** [1] Dört büyük melekten biri olan
Cebrail.
- G183/14 Ḥaṭṭ u ḥaddinden sü'âl itdikde dil
Didi **Rûḥü'l-kuds** bu mihr ol şu 'â'
- ruḥuñ yâdı** [1] Yanağın hatırı. || Sevgilinin
yüzünün hatırlanması.
- G280/5 **Ruḥuñ yâdıyla** ey gönca-dehânım
N'ola bülbül gibi eylersen efğân
- Rûm** [5] Anadolu ve buranın insanları.
- G234/10 Ruḥuñda ḥâl-i bî-hem-tâña şordum
Didi ger Hindüyum **Rûm** içre zîbim
- G391/5 Ḥayâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü Türk ü **Rûm-ile**
Derün-ı deyr-i dil güyâ Nîgeristân-ı Çîn oldı
- K31/1 Bu sâl içre ki düşdi mevt-i tâ'un Avrupa **Rûma**
Niçe cân uğradı kahr u celâl-i Ḥaḥla ḥulḥûma
- Mş2/59 'Arab u ya 'Acem u **Rûm** u Tatâr u Efrenc
İçiser câm-ı memâti ne ḳoca ḳala ne genç
- G19/8 Rüyüñdaki ol ḥâlîñ Hindü-peçeye beñzer
Rûm içre zühür itmiş bir dâne degil mi yâ
- Rûm ili** [1] Rum diyarı || Anadolu.
- G123/7 Çıka ger ḥaṭṭ-ı hümâyün şehâ **Rûm iline**
Fiten-i zülf-i perîşân u müşevveş başılır
- rû-mâl eyle-** [1] Yüz sürmek.
- K2/53 Dergeh-i dârü'ş-şifâña geldi **rû-mâl eyledi**
Derdine me'mûl ile dârü-yı luṭfundan devâ
- rû-mâl it-** [3] Yüzüne sürmek.
- G26/11 Ḳomaz **rû-mâl idem** ol âsitâna
Raḳîb-i kelbdendir çekdiğim heb
- G25/11 Ḳomaz **rû-mâl idem** ol âsitân-ı râstâna ben
Raḳîb-i rû-siyehdendir benim bu çekdiğim gam heb
- K1/16 Ola rıdvân u selâmu'llâh 'aleyhim ḳâṭıbe
Zîre **rû-mâl iden** anlardır o bâba ibtidâ
- Rûm-âyîn** [1] Anadolu Merasimi. Rum ayini.
- G252/9 Firenkvârîdir illâ **Rûm-âyîn**
Gözi Türk gamzesi Tâtârı gördüm
- rumûz-ı yâr** [1] Yârin işaretleri, remizleri, ince
nükteleri, manası gizli olan işaretleri.
- G120/13 Dime vâşıl olurum Nebzî **rumûz-ı yâre**
Ne diseñ yine dehende niçe esrârı ḳalar
- rûsbî** [2] Hayat kadını, düşük ahlaklı kadın. ||
Sözünde durmayan, güvenilmez sevgili.
- M3/7 Gezeyor **rûsbî** gibi her yirde
Yüzi yukarıda arḳa yirde
- N50/4 Ḳamusu lûtî vü zânî s.kişle ṭoldı cihân
Dişisi **rûsbî** vü erkekleri cünüb gidiler
- rûşen** [3] Aşık, meydanda, apaçık, açık bir
şekilde. || Parlak, aydın, aydınlık.
- G11/13 Varup bezm-i raḳîbe gün gibi **rûşen** nehâr itdiñ
Görinmez çeşmiñe zerre ḳadar bu Nebzî-i ednâ

- G307/15 Karañudur çeşmime **rüşen** cihân
Reng-i rüyum 'aşk u şevk itdi şaru
- G327/12 Firāk ile kaçan āh eyledikçe
Şeb-i muşlüm döner **rüşen** nehāra
rüşenā [1] Parlak, ışıldayan.
- G357/7 Cemāl-i pakiñi 'arz it bu çeşmim **rüşenā** bulsun
Teraħħum kıl yüzün görmeyeli vāfir zamān oldı
rüşen çerāğ [1] Aydınlık çıra, ışık veren mum.
- G185/2 Haşret-i hāl-i ruħuñla sīneme başıldı dāğ
Tāb-ı hūsnūñ yaqdı hem göñlümde bir **rüşen çerāğ**
rüşen eyle- [1] Parlak etmek, aydınlık eylemek. ||
Birine bir konu hakkında fikir vermek, yol göstermek.
- G144/4 Kīmyā-yı āsītānıñ devleti besdir bize
Tūtiyā-yı hāk-i pāyın **rüşen eyler** didemiz
rüşen it- [1] Parlak etmek, aydınlık eylemek. ||
Birine bir konu hakkında fikir vermek, yol göstermek.
- Ms1/9 Ruħuñla bendegānıñ dīdegānıñ **rüşen itmezsin**
Dem olmaz nār-ı efkārıñla ħalbim külħan itmezsin
rüşen ol- [1] Parlak, aydınlık olmak.
- G31/6 Def'-i zulmet eyle kaldır zülfünü
Rüşen olsun āfītābım mäh-i tāb
rüşenā-yı dīde-i dil [1] Göñül gözünün aydınlığı.
- K14/7 Müferrih dil-pesend ü **rüşenā-yı dīde-i dildir**
Münakkaş çār-erkānı müsellemler hoş kâşāne
rū-siyeh [8] Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış
kimse. || Günahkār.
- G87/6 Şehā lutf eyle hem-pervāz idinme nā-münāsibdir
Ki sen bir ağ tūtışin raķīb **rū-siyeh** zağdır
- G161/9 Bezm-i 'aşkda тұrmayup git ey raķīb-i **rū-siyeh**
Yüzine bakmaz kimesne yok saña baķış görış
- G209/10 Raķīb itmez beni ol āsītāna
Raķīb-i **rū-siyeh** ol hūk-i nā-pāk
- G180/9 Niçe ülfet idem bilmem raķīb-i **rū-siyāh** ile
Olur mı meclis içre Nebziyā hiç yār kemden haż
- K9/14 Himmət-i ğayb-ı ricāl ile hemān
Ola maķħūr ol 'adū-yı **rū-siyāh**
- G270/3 Raķīb-i **rū-siyehle** gizlüce pāzār idermişsin
Cüvāl-ı faħmgerāsā çelebī yüzün ağ olsun
- G376/11 Raķīb-i **rū-siyeh** reşk ü hasedle
İpim kesdi benim Haķdan bulası
- K2/52 Müznib ü mücrim güneħkār u zelīl ü hem seffīl
Rū-siyeh bir nebze-i kemterdir illā bī-riyā
rüy-ı rüşen [1] Parlak yüz.
- G386/8 Şebāsā zülfünü rüy-ı münirinde görenler dir
Gör ol sehħān **rüy-ı rüşeni** sıhriyle bağ itdi
rüşenā-yı şeb [1] Gecenin ağarması, gecenin
sabaha ermesi. || Parlak, ışıklı gece.
- G154/6 Ruħunsuz leyle-i hicre ziyā yoķ
Olur mı **rüşenā-yı şeb** kāmersiz
ru'ūs-ı bendegān [1] Kölelerin başları, beyleri.
- Mr2/8 Cihāna sāye-i lutfuñ kerāmetdir sa'ādetdir
Ru'ūs-ı bendegān üzre ola mümteđ ile'l-izmān
rüy [25] Yüz, suret, çehre.
- G19/7 **Rüyüñdaki** ol hālīñ Hindü-peçeye beñzer
Rüm içre zuhūr itmiş bir dāne degil mi yā
- G26/5 Görüp ey mäh-rū **rüyüñ** semādan
Güneş ditrer geçer şankim tutar teb
- G31/9 Baķayım dirsem nihānī **rüyüña**
Atılup ğamzeñ olur ħāzır-cevāb
- G55/6 Bezmiñe bilmem niçe eyler cerā'et ol raķīb
Ey şabiħu'l-vech ol nā-şüste ol **rüyü** kaķīb
- G58/1 Müberka' **rüyüñ** uş mir'āt-ı eşfaħ
N'ola 'aşıkların görşünler eftarħ
- G92/10 İsti'ānet senden ister her dem ü her şubħ u şām
Rüyüñ mihr-i felek pāyınā ey mähım sürer
- G100/7 Müşa'şa' **rüyüña** düş oldı çeşmim
Görüp anı didim ya şem' yanur
- G105/3 Şeherde güllerin **rüyüñde** jāle
Gözüm yaşı durur şeb-nem degildir
- G175/7 Bezme gelmekden murādı görmek imiş **rüyüñü**
Şanma ey sākī dil-i 'uşşāka cām imiş ğarāz
- G200/5 N'ola **rüyüña** zülf olursa niķāb
İder anı bād-ı şehër iki şaķ
- G202/1 Ey hilāl-eburū bugün **rüyüñ** gibi bedr ay yoķ
Meh gibi her-cāyisin varmadığın bir cāy yoķ
- K17/11 Tavriñ begim merğübdur **rüyüñ** gibi maħbūbdur
Re'y-i müniriñ hūbdur maķbūldür beyne'l-enām
- G210/3 Āh u efgānım budur haķ itdi **rüyüñde** zuhūr
Ey dirīğa gitdi nām u gitdi nāmūs gitdi neng
- G257/1 **Rüyüñü** görmeklik için ey yüzü mähım benim
Tolanur heft-i semāyı tā-seher āhım benim

- G270/12 Haşuduñ ger eser itmezse kalb-i aheninine
Bu nazm-ı serd ü berdim başına **rüyün** çomağ olsun **rüy-ı âfitâb [3]** Güneşin yüzü.
- G281/7 Bezm-i vaşlûnda şehâ görsün hemîşe **rüyuñı**
Luţf u ihsânıñ dile aşlaca gâyet bulmasun
- G245/16 Zulmet-i ğamda ‘aceb şürîde-hâl oldum meded
Rüyuñı ‘arz eyle ey mihr-i dıraşşanıñ benim
- G300/7 Her kaçan görse niķâbından mu‘arrâ **rüyuñı**
Haykırup ‘uşşakıña dir hâtif-i cân sarî‘ü
- G302/5 Sipih-r-i ħüsdür **rüyuñ** cebîniñ âfitâbıdır
Zemîn-i türe-i dil şevķ-ı ruĥsârıñlardır pür-zav
- G366/1 Bülbülin nâlân ider **rüyuñ** gül-i ra‘nâ gibi
Yandırır pervâneġanın şem‘-i bezm-ârâ gibi
- G379/4 Şeb-i hicrinde ben ğamda kalup sevdâ-yı zülfüyle
Raķibe ‘arz ider **rüyün** meh-i tâbânı gördüñ mi
- G384/7 Ne ândır bu tamâm esbâb-ı ħüsn âmâde **rüyunda**
Hele alnı kamerdir ol hilâl-ebürüya söz var mı
- K10/5 Yine kara haberle ĥaţ gelicek **rüyüña** yârâ
Yañıldım zıkr ü evrâdım şaşırđım aġ u karayı
- K17/27 Bessâm olup **rüyuñ** güle hıç görmeye ġaym u
ġamâm
Ey pâdişâh-ı Zü‘l-celâl ol zâtı eyle ber-kemâl
- Kt24/1 Dilemez dil ki göre **rüyüñı** rü‘yâda daĥı
Niçesi isteye kim göre uyanıķla seni
rüy-ı çü-ĥurşîd [1] Güneş gibi parlak yüz.
- G227/1 Göricek **rüy-ı çü-ĥurşîdiñi** çün şubĥ-ı vişâl
Ten-i zârımda benim zerrece ķalmadı mecâl
rüy-ı Muşĥaf [1] Kur‘ân-ı Kerim kitabının yüzü. || Sevgilinin Muşaf gibi güzel yüzü.
- G249/2 La‘l-i dil-ber şehd ü şekker engübünimdir benim
Rüy-ı Muşĥaf âyet-i Fetĥ-i mübünimdir benim
rüy-ı münîr [1] Nurlu, parlak yüz.
- G386/7 Şebâsâ zülfünü **rüy-ı münîr**inde görenler dir
Gör ol şehĥân rüy-ı rüşeni siĥriyle bâġ itdi
rüy-ı rüşen [1] Parlak, aydınlık yüz.
- G386/8 Şebâsâ zülfünü rüy-ı münîrinde görenler dir
Gör ol şehĥân **rüy-ı rüşeni** siĥriyle bâġ itdi
rüyende [2] Sulanmış.
- G261/2 Cüy-ı ħüsn ise ruĥuñ ben de anı cüyendeyim
Rüy-ı gül-günüñ kucâ **rüyendedir** rüyendeyim
- G261/2 Cüy-ı ħüsn ise ruĥuñ ben de anı cüyendeyim
Rüy-ı gül-günüñ kucâ rüyendedir **rüyendeyim**
- G272/5 O **rüy-ı âfitâbıñ** tâbına kim tākāt-âverdir
Yaķar ‘âlemleri zülfî şehâbî mâ-verâsından
- G81/3 O **rüy-ı âfitâbıñ** bezm-i ħüsnî zîb ü fer kılmış
Bir elde câm o şevķ ile bir elde sâġar-ı Cem var
- G251/11 Kâkül-i şeb-gün u **rüy-ı âfitâbıñla** seniñ
İmtiyâz olmaz gider bu şubĥ ile şâmım benim
rüy-ı arz [2] Yerin üzeri, yeryüzü.
- Kt6/7 Sipih-r üzere melâ‘ik **rüy-ı arzda** zümre-i insân
Aña her dem du‘â-güdur ne kim var zîr ü bâlâda
- Tc1/21 Aradım idüp tekâpü **rüy-ı arzı** sū-be-sū
Bulmadım bir yâr-i şâfî tecrîbe kıldım ķamu
rüy-ı âteş [1] Ateşin yüzü.
- G323/1 Sırışkim ķatresi düşdükçe **rüy-ı âteşin** üzere
Misâli la‘le beñzer k‘ola zer enguşterin üzere
rüy-ı âteşnâk [1] Ateşli, ateş gibi kırmızı yüz.
- G356/5 **Rüy-ı âteşnâki** üzere şaçma ĥâlin ‘arz idüp
Yaķdı ol cādü beni kendine efsün eyledi
rüy-ı cânân [1] Sevgilinin güzel yüzü.
- G391/9 Meh-i bedr öykünürse **rüy-ı cânâna** ne ġam Nebzî
Bu şeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n‘oldı
rüy-ı celâl [2] Öfke, kızgınlık yüzü. || Allah‘ın kahredici sıfatının tecellisi.
- G222/8 Gün gibi ‘arz-ı cemâl eylersin aġyâra velî
Gösterirsin ‘âşık-ı bî-çâreye **rüy-ı celâl**
- G124/5 Dir imişsin sitem ü **rüy-ı celâl**
‘Âşıkâ luţf ile ihsânımdır
rüy-ı dil-ber [1] Gönül alanın, sevgilinin yanaġı.
- G250/4 Olursa gülşen-i cennet daĥı meyl itmezem bi‘llâĥ
Yeter eglence **rüy-ı dil-berimdir** bâġ u bostânım
rüy-ı dil-keş [1] Gönül çekici, gönül cezbedici sevgilinin yanaġı.
- N18/3 Olmasaydı ger o **rüy-ı dil-keş** üzere fülfulüñ
Sîne-i pür-yârede dâġ-ı derün olmaz idi
rüy-ı gül [1] Gülün yüzü. || Pembe yanaklı sevgili.
- G369/6 Rüz u şeb bülbül gibi müyeñdeyim ey ġonca-fem
Rüy-ı gülde dâne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
rüy-ı gül-gün [1] Sevgilinin gül renkli yüzü.

- G261/2 Cüy-ı hüsn ise ruhuñ ben de anı cüyendeyim
Rüy-ı gül-günüñ kucā rüyendedir rüyendeyim
rüy-ı gülşen [1] Gül bahçesinin yüzü.
- G270/1 O **rüy-ı gülşeniñ** gonca-femiñle reşk-i bağ olsun
Açılsun her taraf nergis benefşe göz kulağ olsun
rüy-ı mihr-i 'alem-tāb [1] Alemi aydınlatan güneşin yüzü.
- G104/9 Her kaçan görse o **rüy-ı mihr-i 'alem-tābıñ**
Zerre-i nā-çizveş Nebzī-i kemter imrenür
rüyı nigār [1] Resim gibi güzel sevgilinin yüzü.
- G69/1 **Rüyı nigārñ** bir āl kâğıd
Kaşı kalemdir gözi 'Utarid
rüy-ı siyāh [1] Kara yüz. || Günahkâr, utanç verici yüz.
- K32/40 Kaatre-i baħr-i kerem yur anı yursa ancak
Noқта-ı kenne kene **rüy-ı siyāhı hālī**
rüy-ı zemīn [3] Yer yüzü, dünya.
- Mr5/5 Revnağ bulup **rüy-ı zemin**
Zanbağ açıldı yāsemīn
- Kt5/1 Şehen-şāh-ı āfāk u **rüy-ı zemīn**
O Sulţān Maħmūd Ĥān-ı Ġāzī
- K26/9 Sāyeveş **rüy-ı zemīne** döşeyüpdür beni çarħ
Evc-i rif atde bugün gün gibi a'lā degilim
rüy-ı zerd [2] Sararmış yüz.
- G107/9 Dil-i Nebzīye besdir **rüy-ı zerdī** dāne-i eşki
Cihān ğavġası ancak hırş-ı dīnār u diremendir
- G62/8 Çarħ elinden ağlamakla oldu ger çeşmim sepīd
Rüy-ı zerdimden velī yundi kamu gerd ü vesāħ
rüy-ı zībā [1] Süslü, güzel yanak.
- G177/1 **Rüy-ı zībāsına** cānānıñ kaçan geldikde hať
Dil görüp didi çemenzār oldu uş etrāf-ı Şať
rüy sür- [1] Yüz sürmek.
- G92/14 Yüz urur hāke eşiġinde bu Nebzī güyiyā
Āsitān-ı Ka'beye rüyını İbrāhīm sürer
rüy-māl [1] Yüz sürme.
- G320/18 Bugün Nebzīyi tārđ itme tapuñdan
Gelüpdür ĥāk-i pāya **rüy-māle**
rüy-māl it- [1] Yüz sürmek.
- G151/2 Şādıkız 'aşkıñda dildārñ özi özlerdeniz
iginde **rüy-māl iden** yüzi tozlardanız
- rüyüñ gör- [2]** Yanağı, yüzü görmek.
- G293/8 Gördiğimce hāke düşsem tañ mıdır dāmen gibi
Kim durur **rüyüñ görüp** çāk-i girībān itmeyen
- Ms3/7 **Görüp rüyüñ** civānā 'aşık oldum mübtelāyım ben
O tār-ı zülf-ile merbüt-ı zencir-i belāyım ben
rüy sür- [1] Yüz sürmek.
- G359/14 Āsitānında görüp aġyār-ı bedkārı gönül
eyl kılmaz ayaġıñ tozına cānā süre rüy
rüz [5] Gün, gündüz. || Mutluluk, huzur.
- G328/3 Çeşmine **rüzda** düş olmadı çün kim bu diliñ
Gezdi şeb tābe-seħer her taraf u sū bu gice
- K15/16 Yir demür gök bakır idi dem-be-dem
Rüz berf yaġardı her ayas şebi
- Kt19/24 Aña tārīħ için Nebzī bu beyti
Didi maźbūt ola tā **rüz-ile** māh
- Ms4/26 Nebzī-i şeydā bu şeb feryād iderken bī-mecāl
Āħiri ğam gicesiniñ **rūza** buldı ittişāl
- G139/8 Ĥvāb u rāħat virmez ehl-i 'āleme leyl ü nehār
Rüz dil-süz āhımız şeb nāle-i şeb-ġirimiz
rüz-ı zarā'et- [1] Alçakgönüllü, tevazulu günler.
- G44/12 Yirden göge dek minnet ider dil k'ola bendeñ
El arķası yirde daħı hem **rüz-ı zarā'et**
rüz-ı hicir [1] Ayrılık günü.
- G227/5 Gözime mihr-i felek kara gelür **rüz-ı hicir**
Şeb-i vaşlıñ ne münevver olur ey māh-ı cemāl
rüz-ı vaşl [1] Kavuşma günü.
- G228/14 'Ömrüm ey Nebzī şeb-i hicirinde āħir olmadın
Ölmedin budur ümidim **rüz-ı vaşlına** erem
rüz u hafta [1] Gün ve hafta.
- K35/13 İrişdi **rüz u hafta** māh ile çün müddeti taldı
Toġurdı bir sülāle kim yüzi ke'ş-şemsi fi'l-azvā
rüz u hefte [2] Gün ve hafta.
- K29/2 Ey dirġā bir 'aceb ğafletdeyiz yok intibāħ
Geçmede 'ömr-i 'aziz her **rüz u hefte** sāl u māh
- Mh1/13 Zāħirīñ ola Ĥaħ her **rüz u hefte** māh u sālīnde
Merāmıñ ide inşā Ĥazret-i Mevlā ilā-mā-şā
rüz u leyal [1] Gece ve gündüz.

- K17/17 Virdi budur **rüz u leyāl** mesrūr ol görme melāl
İkbāl u devlet bi'l-kemāl olsun huzūruñda müdām
- rüz u leyālī [1]** Gündüz ve gece.
- G358/4 Münevver kıla nārı düdü tārīk
Emir-ber 'aks ide **rüz u leyālī**
- rüz u şeb [26]** Gündüz ve gece. || Gece gündüz,
süreklî, her zaman.
- G12/7 **Rüz u şeb** zār u figānıñ ser-bülend idüp revān
'Arz ider bî-çäre dil aḥvālını yā Hū saña
- G13/7 **Rüz u şeb** feryād ider bülbül gibi
Gonca-leb üftādedir Nebzī saña
- G27/9 **Rüz u şeb** vaşlñ diler Nebzī kuluñ senden şehā
Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol kutlu bāb
- G253/10 N'ola feryādım tutarsa Nebziyā bu 'ālemi
Bir gül için **rüz u şeb** bülbül gibi efgāndayım
- G73/13 Medḥ idersin Nebziyā her **rüz u şeb** bildim anı
İsm-i sāmisi Muḥammed şan'atı berber midir
- G135/3 **Rüz u şeb** zülfün ğamıyla ey şeh-i şüh-ı cihān
Gün-be-gün eفزün olup artmağdadır efkārımız
- G214/5 Boşlamazsın der-peyin her **rüz u şeb**
Kardeşin mi ol raqīb ya neñ seniñ
- N38/4 Sen şeh-i hüsñün iki āvāre maḥzūn kulıdır
Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbān gibi
- G42/5 **Rüz u şeb** fikr ü ḥayāl-i zülf ü rüyuñla seniñ
Gündüzüm Nev-rüz u 'ıyd oldu gecem Kādr ü Berāt
- G158/9 Anıñçün āsitānıñ **rüz u şeb** terk idemez Nebzī
Dil-i zārı idüpdür kākülünle muḥkem istīnās
- G263/4 Yanarım şem'-i cemāl-i yār ile pervāneş
Bülbülāsā **rüz u şeb** gülzārda zār eylemem
- G319/11 **Rüz u şeb** ger āh u efgān eylesem ta'n eyleme
Dil-berā āvāze-i 'aşkıñla artdı demdeme
- G367/4 Sen şeh-i hüsñün iki āvāre maḥzūn kulıdır
Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbān gibi
- G369/5 **Rüz u şeb** bülbül gibi müyeñdeyim ey gonca-fem
Rüy-i gülde dāne-i eşkimi gör şeb-nem gibi
- G374/11 Ğamıñla **rüz u şeb** ey dil-fürüzüm āh u zār ile
Vücüdüm za'fa vardı nāle ile hem-çü nāl oldu
- G383/5 **Rüz u şeb** eyler recā dil rü-be-dergāh eyleyüp
Tā ki nedm ide Ḥudā ol kalb-i seng-i mermeri
- G386/10 Taḥup zencirveş bir gerden-i cāna kara zülfün
Dil-i Nebzī anıñçün **rüz u şeb** küyun yatağ itdi
- G387/3 Ğamze-i bî-dīn-ile dil **rüz u şeb** pür-şür-iken
Zülf-i kāfir de irüp kıldı müşevveş bir daḥı
- K12/28 Atdırup hem ḥumbara vü külleler çün āhenñ
Anlar anda bunda ammā **rüz u şeb** itdi du'ā
- K28/8 Medḥ-i gül-gün 'arızñ düşmez dilimden gül gibi
Rüz u şeb şayf u şitā hemvār elimde var gül
- Mr1/13 **Rüz u şeb** āh u enīn oldu bize yā Rabbi kār
Kapuña geldik niyāza ağlayarak zār u zār
- N15/2 Gerçi bülbülveş mekānım güşe-i gülzārdir
Rüz u şeb işim gücüm līkin figān u zārdir
- N40/3 **Rüz u şeb** dāne-i ḥālī ile sevdāda iken
Varup ol zülf-i siyeh ağma düşdüñ a gönül
- Tr1/17 kızmış it gibi nedir yemek yupurmak **rüz u şeb**
bir şiçe idüp kanā'at eyleme ğayrı taleb
- Tr2/32 Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalā imiş dirīğ
İnkılāb üzre imiş her **rüz u şeb** bu ḥākdān
- G44/5 Farḡ eyleyemem **rüz u şebi** düd u şererden
Āh eyledigimce dem-i hicriñde hey āfet
- rüz [1]** Gün, gündüz.
- G358/15 Firākı **rūze** vaşlı leyle-i Kādr
Gören 'ıyd eyler ol qaşıl hilālī
- rūzedār ol- [1]** Oruçlu olmak.
- G342/5 Dilim ümmīd-i vaşlıñla niçe dem **rūzedār oldu**
O kutlu güne irerse irer güyā ki bayrama
- rūze-ḥvār [1]** Hakir gün, zelil gün, kötü gün.
- G359/15 Hışm idüp kāfir raqīb **rūze-ḥvār** olur bu dil
Bed-ḫabī'at olmuş ol izḥār ider nā-sāz ḥüy
- rūze-i hier [1]** Ayrılık orucu.
- G374/9 Egerçi **rūze-i hieriñ** dil-i 'uşşāka tutdurduñ
Vişālīñ 'ıydına illā iki qaşıl hilāl oldu
- rūzgār [2]** Devir, zaman, dünya.
- Tr2/34 Ol sebebden kim esāsı bir hevā imiş dirīğ
Yil gibi sür'at ile geçmektedir bu **rūzgār**
- G129/1 Yil gibi sür'at idüp geçmektedir bu **rūzgār**
Niçe şāhānıñ çürimiş cismidir tozan gubār
- rūzgār-ı zürkār [2]** Güçlü, sert rüzgār. || Zaman.
- N6/3 Ğarīb ü bî-kesim bu **rūzgār-ı zürkār** içre
Ferīd-i 'aşrım ammā ḥalk yanında i'tibārım yok

- N19/1 **Rüzgâr-ı zürkârîñ** 'âdeti budur ezel
'Âkîl ü dâñā olan elbet olur fakre maħal
- rüz-ı cezâ [2]** Kıyamet günü, maħşer.
- G8/10 Eylediñ Nebzîye vaşlıñı revâ saña daħı
İde Haħ hayr-ı cezâ ile cezâ **rüz-ı cezâ**
- K2/55 Nâ-ümîd itme anı **rüz-ı cezâda** kıl kerem
Cürmini eyle şefâ' at ez-Cenâb-ı Kibriyâ
- rüz-ı ezel [3]** Ezel günü. || Bezm-i Elest.
- G170/8 Ğam yimem cânâ Ğam-ı 'aşka çü hişşe bu imiş
Baña da **rüz-ı ezel** taħsîm olunduğda hişaş
- G171/1 Budur **rüz-ı ezel** rüzîsi bi'n-naş
Saña 'izzet mezellet baña muħtaş
- G312/7 Bu 'âdet Ğamze-i Ğün-rîziñe **rüz-ı ezeldendir**
Ne mümkin terk ide âyîñ ü erkânın cihânda şeh
- ķismet-i rüz-ı ezel [1]** Ezel gününün ķismetî.
- G102/8 Naşîbim Ğvân-ı hicriñde Ğam oldı
Ne çäre **ķismet-i rüz-ı ezeldir**
- rüz-ı firâķ [1]** Ayrılık zamanı.
- K17/29 'Uşşâķ bulduķça vişâl **rüz-ı firâķ** olup tamâm
Ger var ise naķş u ķüsür sehv eylemiş ķalb-i fütür
- rüz-ı firâķat [1]** Ayrılık günü.
- G370/9 Ğayâlîñ **rüz-ı firâķatde** enîs ü hem-dem-i dildir
Şeb-i hicriñde hem câna olur şem'-i şebistânî
- rüz-ı firûz [1]** Mübarek, kutlu gün.
- Mr2/13 İrişdi 'ıyd-ı ađħâ **rüz-ı firûzuñ** sa'îd olsun
Ğiceñ Ğadr u Berât u her günüñ Nev-rüz u 'ıyd
olsun
- rüz-ı hicr [2]** Ayrılık günü. || Sevgiliden ayrı
kalınan zamanda çekilen acı, keder, ıstırap.
- G25/9 Ğarañudur gözime rüz-ı rüşen **rüz-ı hicriñde**
Münevverdir şeb-i vaşlıñda şâhâ ol Ğarañu şeb
- G64/5 Ğamım ebr oldı eşkim oldı bārân **rüz-ı hicriñde**
Dem-â-dem berķ urur bu âh-ı dil-süzum Ğurüşum
ra'd
- rüz-ı kıyâmet [1]** Kıyamet günü.
- K32/51 Olıcaķ **rüz-ı Kıyâmetde** ķabirden ķâ'im
Gele rahmet melegi eyleye istikbâlî
- rüz-ı maħşer [1]** Kıyâmet koptuktan sonra
insanların diriltilip hesâb için toplandıķları gün, kıyâmet günü.
- G393/5 Nümüne oldı Ğüyâ oldı bir Ğün **rüz-ı Maħşerden**
O dem kim 'ıydĞehde ol kıyâmet-ķad Ğırâm itdi
- rüz-ı nev-rüz [3]** Nevruz günü, baharın ilk günü. ||
Bayram günü.
- N43/1 Bahâr oldı irişdi **rüz-ı Nev-rüz**
Yine 'ayş u tarabnâķ oldı şeb rüz
- G23/3 İrişdi **rüz-ı nev-rüz** oldı Ğülşen ehliniñ 'ıydı
Çemende her şüküfe ĞıydıĞı zîbâ ķabâdır hep
- Msd1/32 Bi-ħamdi'llâh kim baħtıñ Ğüşâde tâlî'in pîrüz
Ğiceñ Ğadr u Berât itsün İlâhım **rüzîñi Nev-rüz**
- rüz-ı restâ-Ğîz [1]** Kıyamet günü.
- G93/3 Harâret bākîdir tâ **rüz-ı restâ-Ğîze** dek dilde
Aķan bu cüy-ı eşkimle şanursın söndürülmüşdür
- rüz-ı rüşen [2]** Aydınlık Ğün. || Ğüzel, mutlu
Ğünler.
- G25/9 Ğarañudur gözime **rüz-ı rüşen** rüz-ı hicriñde
Münevverdir şeb-i vaşlıñda şâhâ ol Ğarañu şeb
- G26/9 Dem-i hicriñde Ğara **rüz-ı rüşen**
Münevver vuşlatıñda Ğarañu şeb
- rüz-ı siyâh [1]** Kara Ğün. || Sıkıntılı Ğün, kötü Ğün.
- G288/3 Midâdımdır yazar **rüz-ı siyâhım**
Sevâd-ı didem eşkimle ezelden
- rüz-ı vaşla ir- [2]** Kavuşma Ğününe ulaşmak.
- G329/11 Çün irem **rüz-ı vaşla** cennet içre
İrişem şanasın yevmü'l-mezîde
- G32/1 İrsersin **rüz-ı vaşla** bil bilâ-reyb
Şabâħa ire ol dem kim şeb-i şeyb
- rüz-ı vaşl [1]** Kavuşma Ğünü.
- G184/9 **Rüz-ı vaşlıñ** ârzü idüp yine pervânevâr
Nebzî-i şeydâ yanar hicriñ şebinde hem-çü şem'
- rüz-ı vişâle ir- [2]** Vuslat Ğününe ermek, sevgiliye
kavuşmak.
- G343/9 Umarım **rüz-ı vişâle ire** bu Nebzî didim
Didi nâz ile Ğülüp umdıĞıñ Allâh vere
- G215/4 İvme bir dem şabr idüp ķatlan belâ-yı firķate
İrmege rüz-ı vişâle daħı çok evķât gerek
- rüz-ı vişâl [1]** Kavuşma Ğünü.
- G398/9 Şeb-i firķat Ğeçüp **rüz-ı vişâlîñ** şemsi toĞmazsa
Münevver ide mi didem sipihriñ mihr ü mâħı hey

- rūzigār [1]** Esinti, yel. || Devir, zaman, vakit.
- G45/5 Gözün aç bir gün şikār eyler seni bu **rūzigār**
Şayd için dünyāyı berr ü bahre kurma dām u şest
- rūzī [2]** Rızık, nasip.
- G171/1 Budur rüz-ı ezel **rūzīsī** bi'n-naş
Saña 'izzet mezellet baña muhtaş
- G313/5 Gelür **rūzīsī** şaşıñ beyne-bahreyn
Dilā ğam yeme er-rızku 'ala'llāh
- rūzī-i rüze [1]** Günlük rızık, günlük azık. || Günlük nasip, kısmet.
- G266/6 Dil devā'-ı derd arar dervāzede
Rūzī-i rüze revā varım verem
- rūcū'ı mümkün [1]** Muhtemel olan cayma, kabil olan geri dönme.
- G238/6 Meseldir mā-tekkadmeden ki dirler toğdı boğulmaz
Rūcū'ı mümkün olmaz admışım çün bir adım adım
- rū'yā [6]** Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi, düş.
- G154/7 Görür **rū'yāda** ağıyār ile yāri
Uyursa şanma 'āşıkıdır kedersiz
- G169/7 Uyusa **rū'yāda** didārn görür dildārınñ
Ni'met-i 'uzmā olur mı 'āşıkā hiç h'vābeş
- G352/13 O ğilmān-peykeri **rū'yāda** Rıdvāna şorup Nebzī
Didim mānendi var mı bāğ-ı cennetde didi lā lā
- G361/7 Dün gece **rū'yāda** tattım leblerinden çāşnī
Lezzet-i la'liñ tıyup ol dada virdim gönlümü
- N43/4 Müzeyyen bezmimiz dil-berle meyle
Ki mislin görmedi **rū'yāda** Pīrüz
- Kt24/1 Dilemez dil ki göre rüyūñı **rū'yāda** dađı
Niçesi isteye kim göre uyanıkla seni
- rū'yāda gör- [1]** Hayalinde, düşünde görmek. Bir şeyin gerçekleşmesine imkân olmamak.
- Kt23/3 Didim ol dil-beri **rū'yāda göricek** 'acabā
Göre mi ğasta göñül bir kez uyanıkla seni
- Rüstem [4]** Zalođlu Rüstem, Firdevsī'nin *Şehnāme*'sinde adı çok geçen meşhur bir kahramandır. *Rüstem-i Dāstān*, *Rüstem-i Zāl*, *Pār-i Zāl*, *Pār-i Zāl-i Zer*, *Pār-i Destān*, *Tehemten*, *Heft-hān-ı Acem* gibi sıfatlar hep ona aittir. Kendisine birçok efsanevi maceralar ve kahramanlıklar isnat olunmuştur. Kahramanlık, acı kuvvet ve yenilmezlik sembolü olarak özellikle kaside-lerde anılan Rüstem, Cemşid soyundan gelen Nerimān'ın torunu ve Zāl'ın oğludur. Daha delikanlılığında birçok dev öldürmüş ve olağanüstü başarılar göstermiştir. MÖ IV. asırda Keykāvus zamanında yaşadığı sanılmaktadır. Tūran hükümdarları ve Ef-rāsiyāb ile olan

savaşları yanında Siyāvūş'u öldürmesi ve Güştāsb'ı esaretten kurtar-masıyla da ünlüdür. Zerdüş'tine girmemiş ve İsfendiyār ile savaşmıştır (Levend, 1984, s.165).

Rüstem adı, ona annesinin hamileliği sırasında çektiği acılardan sonra verilen bir isimdir. Rüstem, gerçekten de normal bir çocuk değildir. Başında kırmızı saçlar bulunmaktadır, yüzü ve elleri kanlıdır. Bir günlük olduğu hâlde bir yıllık gibi görünmekte-dir. Rüstem için *Şehnāme*'de pek çok sıfat kullanılmıştır. *Tehemten*, *fil gövdeli*, *karada fil*, *suda timsah* bunlardan bazılarıdır. Savaş ve yiğitlikleri ile olduğu kadar, zevk ve eğlence düşkünlüğüyle de anılan Rüstem, olağanüstü bir şekilde doğan, olağanüstü güç-leri bulunan, esrarengiz varlıklarla savaşan, kimseye nasip olmayan sihirli teçhizatla olağanüstü işler başaran efsanevi şahsiyetlerden biridir (Tökel, 2000, s.257-258).

Şehname'de adı çok geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı, Sam'ın torunu Zāl'ın oğlu. || Yay, keman kaş.

G278/3 Kaşları **Rüstem** kemānı kirpiği tīr-i kaşā
Çeşm-i hūn-h'vārı velī oldı Nerimān-ı zamān

G322/6 'Ālem-i hūsn içre da'vā-yı cihān-ğirlik kılan
Ġamzesi **Rüstem** şeh-i merdāneyi gördüm yine

N24/4 Rezm-i hicriñde kemān-keş ğamze-i mestiñ durur
Adı var 'ālemde ancak kaşı yayım **Rüstemiñ**

Mr1/35 Ğarb ü ğarblar ide anlar Zāl u **Rüstemden** nişān
Çün kıllurlar dīn-i İslām ğayretiyçün icthāh

rūsvā eyle- [1] Rezil etmek, utanılacak, ayıplanacak duruma düşürmek.

Mh4/14 Lā-mekān idüp mekānım küh u şahrā eyledi
Terk-i 'arz itirdi bī-pervā vü **rūsvā eyledi**

rūsvālg [1] Rezillik, kepezelik.

G263/1 Lā'ubālī olmuşum **rūsvālgā** 'ār eylemem
'Ārdır hūsrān-ı devlet ben anı kār eylemem

rūsvāy it- [2] Rezil etmek, isteyerek veya istemeyerek birini çok utanılacak bir duruma sokmak.

G133/10 Müşār-ı zühed iken bī-çāre Nebzī
Yazık bir gün anı **rūsvāy iderler**

G61/7 Öyle **rūsvāy itdim** anı mecmā'-ı 'uşşāğda
Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sürāğ

rūsvāy ol- [1] Rezil olmak, isteyerek veya istemeyerek çok utanılacak bir duruma düşmek.

Tc2/43 Dilden dile **rūsvāy ola** bülbül gibi her kim
Meyl eyleyüben dil viresin ğonca-dehāna

rütbe [3]

1. Derece, basamak, mertebe, makam, paye.

Mu25/1 Görüben hūsn-i dil-āvīzini bu **rütbede** çāk
Bileyim nāmını dirseñ tıtagör sāk mesāk

- G94/3 Keyfiyyet-i la'liñ begim ol **rütbedir** kim
Mey-hānede nüş eyledigim şol meye beñzer
2. Bu derece, bu denli, bu kadar. || Çok fazla.
- G126/4 Heman cān virmege yoluñda hāzır cān atarlar hep
Ne hācet dermendāna bu **rütbe** eylemeklik cebr
- rütbe-i evlā [1]** Yüksek derece, yüce meretebe.
- G117/6 İrgürünce ol rakīb-i bed-fi'āli vuşlata
Bil saña ey dil irişmek **rütbe-i evlādadır**
- rütbe-i 'ulyā bul- [2]** Yüce rütbeyle ulaşmak.
- K19/6 Hāk Te'ālā kadr u şānın eylesün dā'im mezīd
Rütbe-i 'ulyā bulup olsun eşgi kıblegāh
- Kt17/10 Uğur-ı devletinde hıdmet itdiñ cidd ü cehd ile
Olup meşkür sa'yinde **bulasın rütbe-i 'ulyā**
- rü'yet [2]** Görme, bakış, görüş.
- G354/6 Gördi mir'āt-ı mücellāda bahā vü hüşnüni
Bī-merā bildim o **rü'yet** anı hōd-bīn eyledi
- G248/2 Kelāmın sem'i ile bülbül-i gūyādan el çekdim
Dehānıñ **rü'yetiyle** gonca-ı hāmradan el çekdim
- S/Ş/S**
- sa'adet [14]** Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.
- G38/18 Muķīm ol meyke de küncünde dā'im
Dilerseñ Nebziyā bākī **sa'adet**
- G44/14 Ahvālını 'arz eyledi uş Nebzī-i kemter
Bākī ne disün k'olmaya ma'lūm **sa'adet**
- G64/4 Güzeller pādīşāhısın serīr-i hüşn ü behcetde
Sa'adetle otur ey tālī'i mes'ūd necmi sa'd
- G119/4 Didim bu bendeñe şāhım nedir in'ām u ihsānıñ
Didi cevr ü cefā el-hāk **sa'adedtir** sa'adedtir
- G119/4 Didim bu bendeñe şāhım nedir in'ām u ihsānıñ
Didi cevr ü cefā el-hāk **sa'adedtir** sa'adedtir
- K14/14 Hudāyā müstedām idüp huzūr-ile mu'ammer kıl
O zātı kim **sa'adetle** cülüs ide bu eyvāna
- K17/21 Kadriñ ola dā'im mezīd devlet **sa'adet** müstedām
Nebzī tavīl itme kes el taşdı' idüp virme kesel
- K17/16 Levh-ı cebñinde 'ayān yazmış debīr-i kün fe-kān
Olduñ **sa'adetle** şehā āşaf sīre vü ketħudā
- Mh1/18 Cihān bağında bülbül zār olup olduķca gül hürrem
Geçüp 'izzet seririnde **sa'adetle** otur her dem
- Mr2/7 Cihāna sāye-i luţfuñ kerāmetdir **sa'adedtir**
Ru'ūs-ı bendegān üzre ola mümted ile'l-ezmān
- Mr2/5 **Sa'adetle** vücūduñ 'āleme 'ayn-ı ināyetdir
Mürüvvet hātemi destinde cūduñ bī-nihāyetdir
- Ms4/27 Bād-ı şubh olup vezān esdi **sa'adetle** şimāl
İşbu beyt-ile sen şāha itdim 'arz-ı hāl
- N55/2 Hādīsinde buyurmuşdur Resül-i Ekrem ü Ekber
Bu ma'nāyı **sa'adetle** işit lā-hayra fi'l-aşfar
- sa'adet ol- [2]** Mutlu, bahtiyar ol.
- G40/10 Bağrın delūben ney gibi feryād ide Nebzī
Kim mezheb-i 'uşşākda bu **oldı sa'adet**
- Kt3/20 'Alī irişdi dördüncü şecā'atle tıttup dehri
Sa'adetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şāh
- sa'adetlü [1]** Mutlu, kutlu, uğurlu.
- Kt3/37 **Sa'adetlü** daħı ol Ca'fer-i Tayyār ibnū'l-'am
Daħı bi'l-cümle āl ü ehl-i beyt-i Muştāfā yā Rab
- şabā [7]** Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgārı, tan yeli.
- G80/3 Per açdı ehl-i diller semt-i gülzāra **şabā** ile
Pür oldı bağ-ı 'ālem zümre-i 'irfān ile yer yer
- G167/3 Dün **şabādan** nev-haber aldım dil-i şeydā için
Yār eşiginde yetim oğlan gibi ağlar imiş
- G199/8 Bize şarşar gibi her kim tokuna münkabızız
Ese ger hem-çü **şabā** gonca gibi açılanık
- G213/3 Kūh u şahrāda yiler yil gibi şeb rüz **şabā**
Seni arar seni cānā bulmaz cāñı seniñ
- G311/9 **Şabā** gam hürmenin bāda şavurdı
Hem oldı tārūmār el-hamdülillāh
- G315/1 **Şabā** ahvālını 'arz it yürü var ol ruħı ale
Diğil hicriñde dönmüşdür vücūdı şanasın nale
- Tc1/53 Rāh-ı bāğa şubh-dem oldum **şabā** ile revān
Gördüm almış yaķasın destine hār-ı bī-amān
- şabā yili [1]** Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgārı, tan yeli.
- G288/14 Mu'aţţardır dimāğ-ı 'ālem ey yār
Şabā yili ser-i zülfüñ çözeldeñ
- şabāha ir- [1]** Sabaha ulaşmak, sabah vaktine çıkmak.

G32/2	İrersin rüz-ı vaşla bil bilâ-reyb Şabâha ire ol dem kim şeb-i şeyb	N5/2	Cihân-ı fânide cânâ odur bir merd-i hayru'n-nâs İde şabr u te'ennî her işinde olmaya vesvâs
	şabâveş [2] Saba rüzgarı gibi.		şabr eyle- [7] Sabretmek, dayanmak, tahammül göstermek.
G87/3	Şabâveş reh-güzârında yilüp yopurmak ister dil Ten-i za' fîmda bu cân-ı za' ifim nitekim şağdır	G49/14	Cevr-i yâre kıl tahammül vaqt ola ide vefâ Nebziyâ şabr eyle kim eş-şabru miftâhu'l-ferec
G359/9	Deşt-i hayretde yiler her dem şabâveş cân u dil Sen gözi âhüyü şayd için iderler hây u hüy	K24/33	Şabr eyle dâ'im derd ü belâya Şabr-ı cemîli zîkr eyle zâkir
	şabî [1] Ergenlik çağına gelmemiş olan ve İslam dinince yükümlü sayılmayan erkek çocuk.	Ms2/6	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevru cefâ mu'tâd
K15/8	Yolları yağ tıtdı kaymak kaşına Bindiler kızaklara her bir şabî	Ms2/12	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevru cefâ mu'tâd
	şabîhu'l-vech [1] Yüzün sahibi.	Ms2/18	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevru cefâ mu'tâd
G55/6	Bezmiñe bilmem niçe eyler cerâ'et ol rakîb Ey şabîhu'l-vech ol nâ-şüste ol rüyü kabîh	Ms2/24	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevru cefâ mu'tâd
	sâbit [2]	Ms2/30	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevru cefâ mu'tâd
	1. Yerinde duran, hareketsiz.		şabr ile koruk helvâ olur tut yaprağı aţlâs [1] Sabırla koruk helva, dut yaprağı atlas olur. Sabretmesini bilen kişi olmayacak gibi görünen işlerde bile başarı kazanır.
G247/8	Hubb-ı yâri dilden ihrâc itmege İblîs rakîb Cehd ider ammâ velî sâbitdir imânım benim		
	2. Gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan.		
G33/3	Vücüd-ı 'aşk sâbitdir ezelden Olupdur mâ-sivâyı küllî sâlib	N5/4	Dimiş bu mışra'ı bir 'ârif-i bi'llâh olan 'âşik Koruk helvâ olur şabr ile hem tut yaprağı aţlâs
	sâbit ol- [2] Devamlı olmak, durağan durumda bulunmak.		şabr it- [6] Sabır göstermek, dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.
G310/8	Müdde'î 'aşk-ı dil-ârâyı idermiş da'vî Müdde'â sâbit ola mı budala miş yaş-ile	Kt3/68	O sultân-ı mücübü'd-da've bir gün fazl u lutfından İder me'mûliñi maqbûl şabr it vaqt ü sâ'atle
K36/18	Ricâliñ himmeti üstünden aşlâ olmasun eksik Kalup yıllarla sâbit olsun ol cây-ı mu'allâda	Kt27/4	Va'de-i vaşlını uş yâr yine yarına kodı Şabr it elbet bu yalanıñ çıkısar 'âkıbeti
	sâbit-kadem ol- [1] Durmak, ayrılmamak. Kararlı olmak, sebat etmek.	G256/5	İrmedim şabr itmek ile vaşlıña şahım seniñ Tecribem olsun diyü kerrât u merrât eyledim
G39/18	Ne var âvâre gezmekde ser-â-pâ ey ğam-ı dil-ber Olup sâbit-kadem bu sîne-i Nebziyi otağ it	G37/8	Depredüp la'l-i revân-bağışñ çü güftâr eylediñ Şabr ider mi hastalar açıldı ebvâb-ı hayât
	şabr [5] Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.	G126/6	Dilâ sen de bulursun râh-ı 'aşk içre tesellâñi Görürsün âsitân-ı yârda başñ iderseñ şabr
G43/8	Gel imdi şabr kıl eş-şabru hayr Ola tâ şabr ile hâşıl mükâfât	G215/3	İvme bir dem şabr idüp katlan belâ-yı fırkate İrmege rüz-ı vişâle dahı çok evkât gerek
G43/8	Gel imdi şabr kıl eş-şabru hayr Ola tâ şabr ile hâşıl mükâfât		şabr kıl- [1] Sabır göstermek, dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.
G223/6	Ğaraññ lutf ise dirsiñ ki cefâya katlan Ola mı ey kaşı ya şabra tahammül müşkil	G43/7	Gel imdi şabr kıl eş-şabru hayr Ola tâ şabr ile hâşıl mükâfât
K24/35	Maqbûl-i Hâkdır şabrıyla meşhûr İşitmediñ mi Eyyüb-i şâbir		şabr u karar [2] Sabır ve tahammül.

- G115/1 Benim **şabr u kararım** yok seniñ inşâfîñ ey dil-ber
Yanam pes nâr-ı 'aşka tâ olunca bu tenim ahker
- G184/6 Baña râm olmaz gönül ârâm u rāhat idemem
Cism-i zârımdan olup **şabr u kararım** kal' u şam'
- şabr u sebat [1]** Tahammül ve kararlılık.
- Tr2/59 Mağz-ı lutfundan 'ināyet eyleye **şabr u sebat**
Şübhe yok kıldiñ behişti cāy kardaşım benim
- şabr u tahammül [1]** Sabır ve dayanma gücü.
- Mş2/27 Çıkara **şabr u tahammül** ile bir ad ancak
Bu hevâ şanma seni eyledi ber-bād ancak
- şabr-ı cemil [1]** Sabırların en güzeli. || Başa gelen belâ ve musibetten dolayı feryad etmeden, insanlara şikâyetle bulunmadan sabır gösterme, tahammül gösterme.
- K24/34 Şabr eyle dâ'im derd ü belâyâ
Şabr-ı cemilî zikir eyle zâkir
- şabr-ı Eyyüb [1]** Hz. Eyyüb'un dillere destan sabrı ve dayanma gücü. Kur'an'da, Eyyüb peygamberin kavmiyle yaptığı mücadelenin konusu ile ilgili, açıklayıcı bir bilgi yoktur. Kur'an'a göre o, çok şiddetli belâlara müblelâ olmuş, büyük sıkıntılara katlanmış, tükenmez bir sabır göstermiş, şikâyetle bulunmamış, zenginlik ve rahatlıkta azmamış, yokluk ve ıstıraplara isyan etmemiş, "O, ne güzel kuldu! (Sâd, 38/44) övgüsünü kazanmış, sabır konusunda her fırsatta kendisine telmih yapılan, derdi dayanılmaz duruma gelince şöyle duâ eden bir peygamberdir. Onca derdine, sıkıntısına rağmen "Rabb'ine: Bu dert bana dokundu, sen merhametlilerin en merhametlisin, diye duâ etmişti." (Enbiyâ, 21/83).
- G60/10 Râh-ı 'aşk içre gerek ey dil saña
Sa'y-i Şem'un **şabr-ı Eyyüb** 'ömr-i Nüh
- G30/4 Şikâyet itme ey dil kan yutarsañ
Tahammülde meseldir **şabr-ı Eyyüb**
- şabüh [2]** Sabahleyin mahmurluk gidermek için içilen şarap.
- G56/1 Sen **şabüh** iç vaşl olup ağıyar bedle her şabâh
Ben şeb-i hicriñde lâyıq mı içem rāh-ı revâh
- G60/1 Sâkiyâ şubh oldu şun bize **şabüh**
Revh u rāhat kesb ide cism ile rüh
- şaç [15]** Saç, zülûf. || Sevgilinin âşığı tuzağa düşüren siyah saçları.
- G206/1 **Şaçıñ** sünbül ruhuñ lāle femiñ gonca yüzün gül-
berg
Melâhat ber-kemâldir hilkatinde hüsünü olmaz derk
- G21/1 **Şaçı** leylâ ruhuñ oldukça peydâ
Niçe diller olur mecnûn u şeydâ
- G75/1 Ey ruhuñ gül büyü karanfil **şaçı** hem sünbül-i ter
Bülbül-i şürîde gibi nâle işim şâm u şeher
- G78/3 O kalem kaşlu **şaçı** lîka yüzi kâğıd-ı âl
Baña âl itmek için yañağımı âl ideyor
- G89/5 Uğradır deşt-i cünûna 'aşığı leylî **şaçıñ**
Ey lebi şîrîn şalup tağlara hem Ferhâd ider
- G102/4 Ruhuñda ve'd-duhâ naşşı müfesser
Şaçıñda âyet-i ve'l-leyl hâldir
- G122/3 Dişi incü **şaçı** şeb-bü gözi âhû hilâl-ebri
Seniñ mañbûbuñ ey dil gör ne hûb-rüy u ne zibâdır
- G128/9 O **şaçı** Leylîye Mecnûn iseñ eger Nebzî
Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civâr
- G159/1 Bir ejderdir **şaçıñ** kim genc-i hüsünüde tılısm
olmuş
Yüzün tâ sîndir ol ebrûlar anda iki bism olmuş
- G223/7 **Şaçı** zencîrine dil gerçi hevâdâr oldu
İktisâb-ı nazariyyâda teselsül müşkil
- G235/8 Yârim raķibe uydı uydı raķibe yârim
Yoldum şakalı **şaçı** şaçı şakalı yoldum
- G235/8 Yârim raķibe uydı uydı raķibe yârim
Yoldum şakalı **şaçı** şaçı şakalı yoldum
- G252/7 **Şaçı** şankim buhûr-ı Meryemîdir
Lebin şordum Mesîh-âsârî gördüm
- G262/7 Müşgîn **şaçıñ** bād-ı şabâ kılmış perîşân şubh-dem
Olmuş mu'atâr büy-ile 'âlem kamu tolmuş meşâm
- G368/7 Ravza-ı rüyuñda ey gilmân **şaçıñdır** şeb velî
Gice yok uçmağda dirler bir kırı sevda gibi
- K2/35 Çün yüzün ve's-ş-şems **şaçıñ** ve'l-leyl ü sadriñ
İñşirâh
Vuşlatıñ Kıdr ü lebiñ ve't-tîñ ü haddiñ ve'd-duhâ
- şaçı leylâ [9]** Gece gibi karanlık saçlı. || Siyah saçlı sevgili.
- G7/2 İrs idüp mülk-i cününüñ Hazret-i Mevlâ baña
Hamd ola kıldı müyesser bir **şaçı leylâ** baña
- G79/9 **Şaçı leylâ** lebi şîrîn diyü şöhet bulup dilde
Müdâm oldukları Mecnûn u Ferhâd oldıgındandır
- G210/10 Nebzî-i şürîdeniñ 'aşkıñla mecnûn olduğun
Ey **şaçı leylâ** görüp a'dâ atar ardınca seng
- G246/9 Ey **şaçı leylâ** seniñçün kesb ü kârı terk idüp
Olmuşum Mecnûnvâr âvâreyim âvâreyim
- N41/4 Düşürüp 'aşk beyâbânına Mecnûn itdiñ
Şaçı leylâ beni bir âdem iken başbayağa
- G98/8 Şikâyet itme ey dil tâlî'inden çarh-ı keş-ı revden
Seni mecnûn u şeydâ eyleyen ol **şaçı leylâdır**

G165/17	Nebzîyi mecnûn iden ol şaçı leylânın dağı Ağzı mîm ü zülfi cîm ü kaşı iki nûn imiş	şad [7] "Yüz" sayı sıfatı, yüzlerce, pek çok.
G401/4	Göñül ol beñleri dâna yüzi bedr ü kaşı esnâ Garîb Mecnûn gibi cânâ şaçı Leylâya meyl itdi	G190/11 Pes niçe ğayretle şad çâk u perîşân olmayam Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf
G218/9	Meyl idersin her şaçı leylâya uş Mecnûnvâr Her lebi şîrine hem Ferhâd imişsin ey göñül	G254/8 Düşüp deşt-i firâkıñda gezer âvâre bî-çâre Saña üftâdeler çokdur niçe bu dil gibi şad hem
	şaçı misk-i hıttây [1] Çin miskininin kakülü. Sevgilinin misk kokulu saçları.	G267/2 Şehâ ol kâkül-i şeb-gün u şeb-büy İdüpdür bend şad dil her ser-i müy
G360/6	Beñleri Hindü ruhı gülzâr-ı Rûm Zülfi 'anber-bû şaçı misk-i Hıttây	G348/7 Şad belâ çekdimdi evvel bu gül-i ra'nâ için Bâğda bi'l-âhire lîkin hezâr oldum hele
	şaçı sünbül [4] Sümbül gibi kıvrımlı saç, saç sümbül gibi olan sevgili.	K10/29 Küşende ola rezminde hezârân şad hezâr a'dâ Melek bezminde h'vânende ola âyât-ı büşrâyı
G219/2	Gelen ey dil o melek-rû perî-sîmâ midir ol Şaçı sünbül femi gül 'arızî lâle midir ol	K16/15 Du 'â-güyü hezârân şad olupdur gerçi kim ammâ Senâ-h'vânı durur Nebzî dağı bu bî-nevâlıkda
G401/10	Göñül ol beñleri fülful dehâmî gül dili bülbül Bu Nebzî ol şaçı sünbül gül-i ra'nâya meyl itdi	Tr2/11 El-firâk ey dâder-i dil-perverim şad el-firâk El-amân çarh-ı sitemkârîñ elinden el-amân
G221/5	Yüzi gül mül lebi sünbül şaçıdır Karanfil haddidir hem hâli fülful	sa'd [2] Kutlu, uğurlu.
G315/10	Gözün nergis durur bînî-i pâkiñ gonca-ı zanbağ Dehânîñ gül şaçıñ sünbül olupdur 'arızîñ lâle	G64/4 Güzeller pâdişâhısın serîr-i hüsün ü behcetde Sa'âdetle otur ey tâli'i mes'ûd necmi sa'd
	şaç- [2]	G73/2 'Alemlî kılan mücellâ ol meh-i enver midir Yoğsa ol burc-ı melâhat üzere sa'd ahter midir
	1. Yersiz, akla aykırı, tutarsız söz.	şad çâk it- [1] Yüz parçaya bölmek, paramparça etmek.
G96/9	Ne 'aceb şaçma bayır söyledîñ ey Nebzî yine Karışık ışık aşî oldu kavâfî vü fîkar	G157/3 Niçe gül gibi girîbânımı şad çâk itmeyem Dâmeniñ ey gonca tutar irişen her hâr u has
	2. Bir şeyi ortalağa dağıtmak; dökmek	şad hezâr [2] Yüz bin, yüz binlerce.
G356/5	Rüy-ı âteşnâki üzere şaçma hâlin 'arz idüp Yağdı ol cādü beni kendine efsün eyledi	N13/6 Râh-ı Hüdâya virmeyüp neyleyeceksin ey h'vâce Destîne şad hezâr dînâr u direm gelür geçer
	şaçıl- [1] Ortalağa dağılmak, serpilme, yayılmak, dökülmek.	G88/6 Râh-ı Hüdâya virmeyüp neyleyeceksin ey h'vâce Destîne şad hezâr dînâr u direm gelür geçer
G85/8	Zülf-i müşkîniñ ter olmuş derlemiş derler döker Şanki misk üzere şaçılmışdır gül-âb-ı ter koçar	şad ol- [1] Kutlu olmak, bahtiyar olmak.
	şaçıñ bağı [1] Saç bağı. Sevgilinin âşığı kendine tutsak eden saç.	N39/15 Du 'â-güyü hezârân şad olupdur gerçi kim ammâ Senâ-h'vânı durur Nebzî dağı bu bî-nevâlıkda
G320/3	Şaçıñ bağıñ müselsel sünbülüdür 'İzârîñ anda bir nu'mânî lâle	şad pare [1] Yüz parça.
	şad [2] Sad harfi. Sevgilinin gözleri.	G106/4 Bırakup elden efendim bu dili kılma şikest Düşe bir şîşe havâdan yire şad pâre düşer
G202/8	Dâl-ı zülfünle nihân olmuş begim cîm-i cemâl Şâd-ı 'aynîñ şad hezârân şive eyler şay yok	şadâ [3] Ses, avaz. Yankı.
K2/1	Oldı zıkrım hâ vü şad u tâ vü 'ayn u kâf u nûn Lîk oldum harf-be-harf Kur'ânı hatm itmîşçe tâ	G10/6 Nâgehânî bir każâ-yı âsumânî geldi için Gözlerim a'mâ olup hem güşuma girmez şadâ

- G156/2 Vaqt-i rihletdir hemān çün kim çalındı tabl u kūs Nīm-şeb irdi **şadāyile** nidā ider horūs
- G394/3 Kulaqlar tutilur şimden-gerü yā Hū **şadāsıyla** Geçenler güş ider mey-hānede āvāz-ı mestāni
- şadākat [9]** Dostluk, içten bağıllık, doğruluk, vefalılık.
- G308/1 Yok **şadākat** kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/11 Yok **şadākat** kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/23 Yok **şadākat** kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/45 Yok **şadākat** kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/45 Yok **şadākat** kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc157 Yok **şadākat** kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Tc1/67 Eylemiş bi'l-cümle erbāb-ı **şadākat** rü-be-rāh Kalmamış ehl-i hākiikat 'ālem içre āh u vāh
- Tc1/69 Yok **şadākat** kimsede dostluk kamu ikrāh-ile Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- Kt18/4 Müşārun bi'l-benāndır der-miyān-ı ilçiyān zātī Muḥallā ḥilm ü rıfk-ile **şadākatle** daḥı yek-tā
- şadā-yı nāle [1]** İnleme, inilti sesi.
- G121/8 Teniñ tār oldı qaddiñ çenge döndi **Şadā-yı nālen** ey dil nāy dirler
- şadā-yı nāle-nāy [1]** Ney inleyişli ses, ney gibi inleyen seda.
- G103/6 Dem-ā-dem meclis-i cānānda āheng itmege bi'llāh Sineñ güyā def olupdur **şadā-yı nāle-nāyındır**
- sāde [3]** Süsten arınmış, ziyetsiz.
- N10/1 Görelden ḥaṭṭiñi ğamdan mu'arrā **sādedir** göñlüm Bi-ḥamdi'llāh ki kayd-ı zülf ile āzādedir göñlüm
- G67/14 Bilmezem dīvāne misin ya nesin sen Nebzī **Sāde** bir şī'r ile istersin fenā mülkünde ad
- G361/10 Aldı evvel cānımı cevriyle ol rūḥ-ı revān Gayrı nesnem qalması çün **sāde** virdim göñlümi
- sādece [1]** Yalnızca, yalnız, ancak, sadece.
- G270/9 Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir **sādece** şī'rim Olan dīvānımı ḥvānende şād olmazsa şağ olsun
- K14/19 **Şaded** neyse beyān idüp eziyyet virme iḥvāna Mücevher harf ile tārīḥ-i sālin eyleyüp i'lān
- şaded-i müy-ı miyān [1]** Beli kıl kadar ince olan, çok ince belli güzelin niyeti.
- G336/9 **Şaded-i müy-ı miyānında** düşüp bahse yine 'Ulemā medresede kīl ile kāl eylemede
- şadef [12]** İnci kabuğu. || Sevgilinin ağzı.
- G24/5 **Şadefdir** o dehen dürdür o dendān Turunc ğabğab yaḥud zerrin bir tōb
- G36/5 Görüp femi **şadefinde** o lü'lü dişlerini Misāl-i kaṭre-i Nīsān gözüm döker qatarāt
- G73/6 Zülfi şeb-bü çeşmi cādū bir perī-ḥū māh-rū Hem **şadef** fem dişi incü lebleri gevher midir
- G108/6 Bestedir dā'im deḥāniñ kim nühüfte dişleriñ Yoḥsa dendāniñ **şadefde** lü'lü-i lālā mıdır
- G189/8 Ey göñül baḥr-i melāḥatdir o şāh-ı berr ü yem La'ldir leb dürr-i yek-tā dişleri ağzı **şadef**
- G194/12 İftihār eyleme ey ḥvāce baña şanma beni Dişi dürr ağzı **şadef** tudağı mercānım yok
- G262/3 Ağzı **şadefdir** dür dişi la'līn tudağ gevher yanak Zülfi zer-i āb-rizdir gerdāndır çün sim-ḥām
- G274/2 Zinde-i cāvīd buldı Ḥızrveş la'liñ emen Dil-berā ağzıñ **şadefdir** dişleriñ dürr-i semīn
- G330/1 **Şadefdir** ağzıñ ey dil-ber dişiñdir daḥı dür-dāne Lebiñ yāḳūt u ya la'l u ya mercān ya nedir ya ne
- G337/8 Tudağıñ goncadır güyā diliñdir bülbül-i güyā **Şadefdir** hem daḥı ağzıñ dişiñdir daḥı dür-dāne
- K35/21 **Şadefden** çıkdı bir lülü-i şevk efvūd dü-dāde Açıldı bir gül-i ḥoş-bū vū zībā-reng ü dil-ārā
- G198/1 **Şadefiñ** beñzeye dendāniña dür-dānesi yok Gerçi çok līk ele alına bir dānesi yok
- şadef ol- [1]** İnci olmak. || Sevgilinin ağzı olmak.
- G50/1 Çün dürr-i dendāniñ şehā **oldı şadef** ağzıñda derc Yetmez behā 'ıkd-i Süreyyāyı felek eyleirse ḥarc
- şadef-fem [3]** Sedef ağızlı, küçük ağızlı sevgili.
- G6/5 Deḥāniñ naḳşın aldım ey **şadef-fem** ḥoḳka-ı dilde Yazup pes dürr-i dendāniñ hem anda eyledim der-cā
- G304/8 Çün ki sen deryā-yı 'aşk içinde ğavvāssın buğün Ol **şadef-fem** dişleri dür lebleri mercāni sev

- G322/14 Nebziyâ bārân-ı eşkiñ lü' lü' -i şevvâr olur
Ol **şadef-fem** dişleri dūr-dāneyi gördüm yine
şāde-rū [2] Yalın yüzlü, yüzünde tüy bitmemiş olma.
- G386/3 Görüp ol **şāde-rūnuñ** bağ-ı hüsnün şanmañız hālî
Kıyup murğ-ı dile beñler siyeh zülfünü ağ itdi
- G359/8 Vaşl hengāmında mutlak zülfüne bend oldığım
Kayd-ı hicriñden hālāş olmağ durur ey **şāde-rüy**
şāde-rüyān [1] Sade yüzlüler, yüzlerde tüy bitmemiş olma.
- G308/9 **Şāde-rüyān** ise hep ālüde-i çirk-ābdır
Bulmadım bir pāk-dāmen dil-rübā dil-ḥvāh-ile
şād [1] Memnunluk, sevinçlilik.
- G238/12 Şiyār itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehî
şādım
şād-ı 'ayn [1] Sad harfi gibi göz.
- G202/8 Dāl-ı zülfüñle nihān olmuş begim cīm-i cemāl
Şād-ı 'aynıñ şad hezārān şive eyler şay yok
sa 'd-ı kevkeb [1] Uğurlu yıldız, kutlu yıldız.
- G301/9 Ol sīb-gābgāb ol **sa 'd-ı kevkeb**
Üfiādedir hep pâyında kamu
şādık [3] Sevgisinde samimi, sadakatli, vefalı.
- G151/1 **Şādıkız** 'aşkıñda dildārñ özi özlerdeniz
İşiginde rüy-māl iden yüzi tozlardaniz
- G151/10 İddi'āmız Nebziyā bu itmişiz vird-i zebān
Şādıkız 'aşkıñda dildārñ özi özlerdeniz
- Ms4/20 Terk ider mi hiç mevlāsı kadīmî kulumi
Bā-ḥuşūş 'aşkıñda **şādık** bende-i maḳbülünü
şādır ol- [1] Ortaya çıkmak, meydana gelmek.
- K24/14 Taqvā ile ol zenb itme hergiz
Cehd eyle cānā **olmaya şādır**
şādīd [1] İrin, yaradan akan sarı su.
- G55/2 Tīğ-ı cevri yār ile her dem olup bağrım ceriḥ
Gāhī dem akar gehī akar **şādīd** u gāhī kīḥ
şad-pāre [3] Yüz parça, lime lime, paramparça.
- G294/6 Bu dil pür-yāredir tīr-i miñeñle
Sīnem **şad-pāre** tīğ-ı ğamgamından
- G246/6 Sīnemi tıtdum siper tīr-i belāña ben hezār
Tīğ-ı cevriñle begim **şad-pāreyim** şad-pāreyim
- G246/6 Sīnemi tıtdum siper tīr-i belāña ben hezār
Tīğ-ı cevriñle begim **şad-pāreyim** şad-pāreyim
şad-pāre ol- [1] Yüz parça olmak, paramparça olmak.
- G340/10 Hezār ayağına düşseñ kerem kılmaz o şeh bildim
Terahḥum eylemez Nebzī eger **olsañ da şad-pāre**
şadr [7]
1. Göğüs, bağır; gönül.
- K2/35 Çün yüzün ve'ş-şems saçın ve'l-leyl ü **şadrın**
İñşirāh
Vuşlatın Qadr ü lebin ve't-tīn ü ḥaddiñ ve'd-duhā
- K7/7 Gelüp her kim nazar eyler sürür-ālūd olup **şadrı**
Kişiniñ 'ömrünü efvün ider āb-ı revān dirler
- Ms3/26 Ğarīb üftāde yok Nebzī gibi hiç āsitānında
Geçüp **şadr** üzre ağıyārñ turur her demde yanında
- Tr2/16 Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem ağladan
Lāleniñ bağıñ kara çāk itdi **şadrın** ğoncanıñ
- G45/9 Rāzī ol şaff-ı ni'āle Nebziyā **şadr** isteme
Lā'ubālī olana siyyān olur bālā vü pest
2. Yüksek makam, bir şeyin baş taraf, en yüksek yer.
- G58/13 Belāgatda irişdi **şadra** Nebzī
Diyülmez buña mānend şī'r-i efsāḥ
- G326/9 Geçüp ağıyār-ı bedkārñ begim meclisde **şadr** üzre
Ğarīb üftāde olmuşdur қаpuñda Nebzī bī-çāra
3. Meyhane köşesi, meyhanenin ortası.
- G1/15 Varup mey-ḥāne **şadrında** tuta me'vā vü mahfilhā
Ḥuzūr itdiñ 'aceb Nebzī dem-i vaşlıñda cānāñıñ
şadr-ı 'ālī [1] Yüce sadrazamlık makamı.
- G334/4 Besberāberdir büleñ ü pest ü ger zīr ü zeber
Pes gözetme **şadr-ı 'ālī** meclis-i 'irfānda
şadr-ı a 'zam [1] Osmanlı devlet teşkilātında pādīşāhın vekili olarak yönetimi elinde tutan, vezirler, vekiller heyetine başkanlık eden zat, başbakan, başvekil, veziriazam.
- K12/16 'Asker-i deryā-misāl irsāl kıldı der-hemīn
Şadr-ı a 'zam kadri eḥḥām āşāf-ı şāh-ı zamān
şāf [4] Arı, katıksız, hālīs, has, temiz.
- G188/6 Ğubār-ı 'ār u nāmūsı süpürdüm ḥāne-i dilden
Gerekdir taḥtġāh-ı şāh-ı 'aşk olmağā sīne **şāf**

- G190/2 Urmadım mihr ü maḥabbetden idüp lāf u güzāf
Bulmadım küy-ı cihānda bir maḥabbet **şīne-şāf**
- G307/8 Tīre-dil ‘aşkı niçe itsün ḳabūl
Şīne **şāf** u ḳalb ola pāk ü ṭuru
- Kt1/5 Mübelliḡsin feṭin hem **şāf** u el-va ‘dü’l-emīnsin hem
Emīnu’llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu’llāh
- şāf it- [2]** Temizlemek, arındırmak. || Hakça davranmak, adālet göstermek, acıyıp merhamet etmek.
- G337/3 Şarāb-ı şāfī iç şūfī kederden ḳalbiñi **şāf it**
Gider dilden ḡam u hemmi yūri bu yolda merdāne
- G38/5 Be şūfī ḳalbiñi **şāf it** kederden
Mükedder ḳalbe olur mı ri’āyet
- şaf şaf ol- [1]** Sıra sıra dizilmiş, sıralanmış.
- G322/3 **Şaf şaf olmuş** bağlayup el niçe meh-rūlar aña
Karşu ṭurmuş ol meh-i tābāneyi gördüm yine
- şāf’l levn [2]** Benzi saf, yüzü temiz.
- K18/8 Niçe ‘ayn ‘ayn-ı ‘ayn-ı mā-ı Kevserdir lezāzetde
Melīḡu’t ṭa’m u ü ‘anber-bū revān-baḡşā **şāfu’l levn**
- K20/2 Hoşā āb-ı revān-baḡşā-yı dil-cū ‘ayn-ı ‘Adnāsā
Melīḡu’t ṭa’m u ü ‘anber-būy u rūḡ-efzā **şāfu’l levn**
- şafā [5]** Gönül şenliḡi, rahat, huzur, kedersizlik. || Sağlık, berraklık.
- G49/10 Dil ṭavāf-ı Ka’be-i kūyuñda ṭurmaz sa’y ider
Merve ḡaḳkı di **Şafā** ile revā olmaz mı Ḥac
- G272/12 Delīlim nār-ı āḡım dūdunu iḡrām idüp geldim
Ayırma Merve ḡaḳkı Ka’be-i kūyuñ **şafāsından**
- G286/2 Ḳo şınsun şīşe-i dil yār elinden
Şafadır bu dile dildār elinden
- G206/4 Leb-i la’l-i şeker-rīziñ virirse buse bir şaḡşa
Şafāsından düşüp ḡāke olur fi’l-hāl şādimerḡ
- G394/13 Bu zevḡ u bu **şafālarla** bu ṭarz u bu edālarla
Alur mı ‘ayna Nebzī zümre-i ‘uşşāḡ-ı sulṭāni
- şafā-yı bī-kerān [1]** Sonsuz huzur, mutluluk.
- G4/3 Bir ḡande ḡılsañ ‘āşıka bulur **şafā-yı bī-kerān**
‘Unf u ḡazab līkin ‘aḡbinde müheyyādir ḳafā
- şafā bul- [2]** Mutlu olmak, sevinmek, eğlenmek.
- G188/9 Hezārān cidd ü sa’y ile **şafā bulmazsın** ey ḡācī
Giyüp iḡrām-ı ‘aşkı ḡıl ḡaḳıkat Ka’besin tatvāf
- G293/3 Merve ḡaḳkı Ka’be-i kūyuñ **şafāsın bulmasun**
Zemzem-i la’liñ içüp cānını ḡurbān itmeyen
- G394/7 **Şafā eyler** kimi şaḡbā ile bāḡ içre kim anda
Açılmış her ṭaraf sūnbūl benefşe verd-i nu ‘mānī
- şafā id- [2]** Safa sürmek. || Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek.
- K36/24 Niçe eyyāmla sinīn oturup ferr ü ḳuvvetle
İde bā-şad **şafā** mīrāne begligler o mīr-zāda
- Kt9/17 Anca dem ey kān-ı vefā anda **şafālar idesin**
Dem-be-dem efzūn ola mūmtedd ide Ḥaḡ dem-be-demiñ
- şafālık [2]** Huzur, rahatlık.
- K16/10 İrişdi Ka’be-i maḡşūdına sa’y-i cemīl ile
Bi-ḡaḳkın Merve eyyāmi murūr ide **Şafālıkda**
- N39/10 İrişdi Ka’be-i maḡşūdına sa’y-i cemīl ile
Bi-ḡaḳkın Merve eyyāmi murūr ide **Şafālıkda**
- şafā sür- [2]** Zevk ü safā sürmek, eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.
- G385/6 Sa’y eyle dilā Ka’be-i kūyını ṭavāfa
Bir ḡacc ideḡör tā ki **süre** ‘ömre **şafāsı**
- G86/10 Ṭavāf-ı Ka’be-i kūyunda sa’y idüp Nebzī
Eḡer dil itse temettü’ **şafāsı** ‘ömre **sürer**
- şafāyı eyle- [1]** Eğlenmek, vaktini neşe ve zevk içinde geçirmek.
- Mr4/14 Dil-ber iderse cevri ü cefāyı
Luṭf u kerem bil **eyle şafāyı**
- şafā-ı dehr [2]** Dünya sayfası.
- Tc1/66 Her biri bir ‘abd-i ‘āciz cümleñiñ ḡāli tebāḡ
Şafā-ı dehre yazup ḡeçmiş niçe cān āḡ şāḡ
- şaff-ı dehr [1]** Dünyanın aşāḡısı, en önemsiz yeri.
- K2/15 Ḥaşr ola yevmü’t-Tegābūn **Şaff-ı dehrilerde** ol
K’itdi Ṭaḡrīm kendüye yevmü’l-Ḳıyāmet ol liḡā
- şaff-ı ni’āl [3]** Ayakkabılık. || Meclisinin en aşāḡı yeri, bir toplulukta oturulacak en aşāḡı ve en önemsiz yer.
- M3/9 Ṭurıcaḡ meskenidir **şaff-ı ni’āl**
Dā’im ayaḡda olupdur pā-māl
- G45/9 Rāzī ol **şaff-ı ni’āle** Nebziyā şadr isteme
Lā’ubālī olana siyyān olur bālā vü pest
- G375/9 Olur mı ‘aceb ol dem irem **şaff-ı ni’āle**
Başımda dem-ā-dem bu hevālar eser oldı
- şafā-ı ḡadd [1]** Yanak kısmı, yüzün yanak bölümü.

- G222/1 **Şafha-ı haddîndeki** ol haṭṭ-ı sebz ü nokṭa ḥāl
Gamze-i cādūña cānā ögređir sihr-i ḥelāl
- şafha-ı hüsn [1]** Güzelliğın evreleri, sevgilinin güzel yüzündeki unsurlardan biri.
- G49/4 Bu yeter ḥübluğña ağyārın isterse delİL
Şafha-ı hüsnünde yazılan berāhın ü ḥücece
- şafha-ı kalb [2]** Gönül sayfası.
- G183/8 Ben muṭī-i emriñim emriñ muṭā'
Şafha-ı kalbimde yazdım ḥubbuñı
- Mş1/63 **Şafha-ı kalbinden** eyle ḥubbuñı bi'l-cümle hek
Tā görünsün bu felek saña kelek 'Ankā siñek
- şafha-ı rüy [1]** Yüz sayfası. || Sevgilinin temiz yüzü.
- G75/3 **Şafha-ı rüyünde** şehā ḥaṭṭ-ı siyeh kıldı raqam
Tā-ebedī düzd-i dile çāh-i zenaḥ ola maḥar
- şafh-ı dil [1]** Gönül sayfası, levhası.
- Mş1/29 Bu kelām-ı dil-pesendi **şafh-ı dilde** ḳazasın
Gülşene var uş bu dem gör kim ne ḥāl olmuş durur
- şāfī [1]** Temiz kalpli kimse.
- G35/10 'Aşḳ-ı dil-ārādır miḥek sūk-ı cihānda Nebziyā
Şarrāf olanlar fark ider **şāfī** midir yā ḳalb ḳalb
- şāfī-dil [1]** Temiz kalpli kimse.
- G303/1 Süfiyā **şāfī-dil** ol iç gel berü
Muğ-peçe sākī elinden bir tolu
- şag [3]** Diri, canlı, sağlam, hayatta. || Huzurlu, mutlu.
- G87/4 Şabāveş reh-güzārında yilüp yopurmaḳ ister dil
Ten-i za'fımda bu cān-ı za'fım nitekim **şagdır**
- G187/6 Ḥaylī demdir pister-i miḥnetde yatur ḥastayım
Şerbet-i la'l-i lebiñle ḳılmadıñ şayruñı **şag**
- Tr2/57 Ya niçe kılsun taḥammül bu firāka **şaglar**
Tā meger iḥsān idüp ol Kāşif-i her müşkilāt
- şag it- [1]** İyileştirmek, sağlamaştırmak.
- Mu1/2 Ayağma başın ḳo la'lin ey dil merhem-i dāğ it
Ḥalāş eyle ḡamından cāniñı yürü işiñ **şag it**
- şag koy- [1]** Sağ, hayatta bırakmak.
- G185/8 Gerçi cem' olup 'adü hem-çü nücüm itdi ḥücüm
Ḳoymadım āhum şihābiyla velī birini **şag**
- G153/3 Hemān **şag ol** begim 'ālemdede ḥāzır ol beliyyāta
Cihānda bu ser ü çeşme ne görünmez neler gelmez
- G318/1 Hemān **şag ol** bu 'ālemdede kime dirseñ vefā eyle
Cefā vü cevri iderseñ ger efendi hep baña eyle
- G270/10 Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir sādece şı'rim
Olan dīvānımı ḥvānende şād olmazsa **şag olsun**
- K10/27 Cihānda şevket ü iclāl u zīb ü ferle **şag olsun**
Felek toğdurduğunca işbu mihr-i 'ālem-ārāyı
- şag u esen ol- [1]** Sağlıklı, zinde olmak, selamette olmak.
- Ms1/19 **Olup şag u esen** sen hep ḳuluñ ḳurbāniñ olsunlar
Hemişe ḥāk-i pāyuñda şehā ḡaltāniñ olsunlar
- şagā'ir [1]** Küçük günahlar.
- K24/16 Cürm ü cināyet bağy u ḳabāḥat
Aşlā **şagā'ir** daḫı kebāyir
- sāğar-ı Cem [1]** Cem'in tılsımlı ve üzerinde yedi yazı olduğuna inanılan efsanevî kadehi.
- G81/4 O rüy-ı āfitābiñ bezm-i ḥüsnü zīb ü fer ḳılmış
Bir elde cām o şevḳ ile bir elde **sāğar-ı Cem** var
- şagır ol- [1]** Sağır, işitmeyen kimse olmak.
- G206/8 İşitmez kimseniñ feryādını feryād-res olmaz
Sipihri-pir-i fertütüñ ḳulağı **şagır olmuş** berk
- şaglıg [1]** Vücut esenliğı, esenlik, sıhhat, afiyet.
- Tr1/24 Çün-ki arzu 'llaḥ vāsi' dir otūma tūma var
şaglıg ile bir daḫı gelme diyār-ı Rūma var
- şahābe [1]** Hz. Peygamberi (S.A.V.). dünya gözüyle gören ve onun yolundan giden Müslümanlar.
- K1/14 Eyledim bā-vūs' u kudret taşliye teslīm ile
İtdim andan bi't-teba' āl ü **şahābe** ibtidā
- şahāri [1]** Sahralar, çöller.
- G34/12 Ne gülüstān u ne bülbül ne çemen
Ne **şahāri** ne firāz u ne neşib
- şahbā [5]** Şarap. || İyilik, yardım.
- G98/2 Ayağın başdığı toprak baña tācımdan a'lādır
Mey-i la'liñ şehā keyfiyeti **şahbādan** evlādır
- G394/7 Şafā eyler kimi **şahbā** ile bağ içre kim anda
Açılmış her ṭaraf sünbül benefşe verd-i nu'māni

G122/1	Şorarsaŋ la 'l-i dildarı şarāb-ı nāb u şahbādır O bālā qadd-i mevzūnı nihāl-i serv ü Tūbādır	şāhibu'ṭ tavr [1] Durum, hal, davranış.
G232/1	Dü destimle şu dem peymāneyi şahbāya taldırdım Gönül fülkini bir 'ummān-ı bī-pāyāna şaldırdım	Mş1/16 Keleş-ile āzād İsmā'ıl Zebīhu'llāh xanı Şāhibu'ṭ tavr u yed-i beyzā Kelīmu'llāh xanı
Mr5/18	Elde piyāle lāleler Şahbāya beñzer jāleler	şāhib-başar [1] Görüşü kuvvetli. İbret gözü açık olmak.
	şahbā-i hamrā [1] Kırmızı şarap.	G270/15 Velī ehl-i nazar şāhib-başar qadir-şināsānıñ Vücūdundan saqam gam dağı qalbinden ırağ olsun
G393/3	Ne hālet koydı Hāq şahbā-i hamrāda 'aceb sāķī Ki nūş itmekle meclisde o ser-keş hūbı rām itdi	şāhib-ferāş [1] Feraset, anlayış sahibi.
	şahbā-perest [1] Şaraba tapan, şarabı çok seven.	G166/10 Hāq-i pāyı kanda qaldı semt-i kūya varamaz Künc-i miñnetde yatur Nebzī olup şāhib-ferāş
G46/2	Nām-cūy iseñ dilā kıl şīşe-i nāmı şikest Lā'ubālī mest-i lā-ya'kil ol ol şahbā-perest	şāhib-firāş ol- [1] Yatağa düşmüş, yatağın esiri olmuş hasta. Yatağa düşmek, hasta olmak.
	şahbāyı gam [1] Gam şarabı. Keder, sıkıntı.	G275/5 Dil-i bīmār 'aşkıñla düşüp şāhib-firāş oldı Gelüp bālını üzre ey tabībim bāri şor bālın
G2/9	Cām-ı Cemle nūş idüp şahbāyı gamdan ol berī Lā'ubālī ol ki birdir bil ki faqr ile ğnā	şāhib-firāset [1] Feraset sahibi, anlayışlı kimse.
	şāhib-i 'ilm [1] Bilgi sahibi, bilge.	Kt6/25 Bu mışra 'içre remz itdi bilür şāhib-firāsetler Çıkup fuccār girdi cünd-i İslāmī Beligrāda
Kt3/50	Huşuşā Bū Hānife ibn sābit Hāzret-i Nu'mān Olupdur şāhib-i 'ilm ü ma'ārif zūhd ü hem taqvā	sāķī-i şāhib-himem [1] Himmet sahibi mürşit.
	şāhib [6]	Mr5/28 Nev-yāve bāde virsene Ey sāķī-i şāhib-himem
	1. Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan. Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mālİK.	şāhib-kurān [1] Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan, talihli, mesut, parlak.
Mu19/1	Muhibb-i şādıkımdır ol meveddet şāhibi dil-ber Müsemması gibi ismi vedādi qalib ile aḫzar	G337/5 Bahādırsın zamānıñ şimdilik şāhib-kurānısın Şehā zātıñ gibi tıflı toğurmaz degme merd ana
K30/5	Monla Şāliḫ işbu merqad şāhibi 'Āķil ü dānā idi zū'l-ibtisār	şāhib-nigīn [2] Mühür sahibi olmak. Söz sahibi olmak.
Kt10/14	Bu emre illā oldı mü'ekkel Ahmed Ağa ol şāhib dirāyet	K12/35 Ol vezīr-i a'zam ol destūr u ol şāhib-nigīn Didi tāriḫin ğuzāta eyleyüp anda ḫitāb
Mş1/46	Añlağıl qadr ü veķārıñ itme kendiñ mübtezel Geç geçenden yarımñ var şāhibi budur mesel	Kt5/6 Müyesser olup taht-ı 'Osmāniyān Oturdı serīre o şāhib-nigīn
Mh4/8	Nā'il-i vaşlıñ olan olur cihānda muḫterem Firqatıñle ey tabībim olmuşum şāhib verem	şāhib-rāy [1] Fikir, düşünce sahibi.
	2. Bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse.	K36/5 Müdebbir 'āķil ü hoşyār u şāhib-rāy u bi-hem-tā Nażiri yokdur emsālī miyānında bu esnāda
Kt3/43	Dağı ol çār mezheb şāhibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi'īdir MālİK ü Hānbel	şāhibü'l-ārā [1] Rey sahibi, fikir sahibi.
	şāhib-i seyf ü Sinān [1] Mızrak, süngü ve kılıç sahibi.	Kt18/2 Cenāb-ı İlçi-i Roma De Penkler nām bī-hem-tā Cesūr u şāhibü'l-ğayret vaķūr u şāhibü'l-ārā
K12/8	Dāfi '-i a'dā'-i İslām rāfi '-i rāyāt-ı dīn Nāşır-ı Şer'-i qavım ü şāhib-i seyf ü Sinān	şāhibü'l-ğayret [1] Çaba sahibi, azim sahibi. Dayanma, sabır sahibi.

- Kt18/2 Cenâb-ı İlçî-i Roma De Penkler nâm bî-hem-tâ
Cesür u **şâhibü'l-gayret** vakûr u şâhibü'l-ârâ
- şâhib [2]** Birtakım özellikleri kendisinde taşıyan.
- M4/5 Nezâfet **şâhibi** bir pâkverdir
İşe yaradığından mu'teberdir
- Kt14/7 Bu merkad **şâhibi** kim ismi Seyyid Muştâfâ Hâfız
Recâdır rûh-ı pâkin hayr ile yâd ide ehl-i hayr
- sâhil [1]** Kenar, kıyı.
- K33/26 Yazsalar kubhunu çirk-âbını bir defterde
Tolup ol deftere deryâ gibi **sâhil** olamaz
- sâhir [1]** Büyüdü. || Güzelliğiyle büyüleyen sevgili.
- G231/3 Ğamze-i fettânîna **sâhir** didimse hâk didim
Ya didimse kaşına ok gibi toĝru söyledim
- şahn-ı bahâr [1]** Bahar meydanı.
- G14/1 Şâh-ı gül **şahn-ı bahâra** geldi kendi câ-be-câ
Leşker-i ezhâr ile şahrâ bezendi câ-be-câ
- şahn-ı felek [1]** Felek sahası. || Gökyüzü, sema.
- G20/6 Hâlini görstün bakup ol şûha beyne'l-hâcibeyn
Görmeyen **şahn-ı felekde** kutb u hatt-ı istivâ
- şahn-ı gülşen [1]** Gül bahçesinin ortası.
- G311/5 Müzeyyen ĝoncalarla **şahn-ı gülşen**
Be-hükmi Kirdigâr el-ğamdülillâh
- şahn-ı şahrâ [1]** Çölün ortası. || Çöl meydanı.
- G80/2 Bezendi bezm-i gülşen ĝonca-ı handân ile yer yer
Yaşandı **şahn-ı şahrâ** lâle-i nu'mân ile yer yer
- şahn-ı sînem [2]** Göĝsün ortası. || Kalbin, gönlün orta yeri.
- G41/5 **Şahn-ı sînem** tâze tâze zaħm ile zeyn eylediñ
Şol semend-i tâza döndüm kim urılmış zîn ü raħt
- G7/3 Gülşenimdir **şahn-ı sînem** pür-gül olmuş daĝ ile
Düd-ı âhım sünbülümdür âteşi lâlâ baña
- şahrâ [5]** Alan, çöl. || Aşk mecrası.
- G14/2 Şâh-ı gül şahn-ı bahâra geldi kendi câ-be-câ
Leşker-i ezhâr ile **şahrâ** bezendi câ-be-câ
- G394/12 Bulardan ĝayrı ĝod erbâb-ı 'işret sū-be-sū her-câ
Şümâr idemez aşhâb-ı raqam **şahrâda** pūyânı
- G52/12 Bahâr oldu çemenzâr oldu tezyîn
Çıkup **şahrâya** kıl sen de teferrüc
- G398/3 Tokunmaz ey saçı leylâ dil-i Mecnûna **şahrâda**
Ne germ-i tâb-ı tâbistân ne berd-i serd derd-i dey
- K10/24 Haber vir ey şabâ bi'llâh varsa misl ü endâdı
Cihânda niçe yıldır uş gezersin kûh u **şahrâyi**
- şahrâ-ı şammâ [3]** Sağlam kayalar. || Yeryüzü.
- G50/7 Gerçi ezel yek-pâre dil bir **şahrâ-ı şammâ** idi
Düşdükte gözden güyiyâ oldu hemân biñ pâre kerc
- K26/18 Yakıyor âteş-i hicri ile sînem o şanem
Niçe tâkat getürem **şahrâ-ı şammâ** degilim
- Mh1/23 Nazar kılsañ erir sîm-âbveş hem **şahrâ-ı şammâ**
Kapuñdur merci '-i insân tapuñdur mecma'u'l-
'irfân
- şahrâya çık- [1]** Meydana çıkmak.
- G331/4 Yine ol kâkûli leylânñ sevdâsıyla
Yine **şahrâya çıkup** iş ola Mecnûna yine
- şahrâ-yı 'aşk [1]** Aşk sahrası, aşk çölü.
- Mr4/7 **Şahrâ-yı 'aşkda** eyle tekâpü
At bulunursa meydân bulunmaz
- şahrâ-yı cünün [1]** Delilik çölü. || Delirmişlik duraĝı.
- G3/7 Beni **şahrâ-yı cünün** içre göricek Mecnün
Hayret-âlüd oluban hâletime kaldı taña
- şahrâ-yı ĝamda[1]** Keder çölü. || Dert, keder, gam.
- G234/1 Gezer **şahrâ-yı ĝamda** bir ĝarîbim
Düvende der-firâz u hem nişîbim
- şahrâ-yı hier [1]** Aynlık sahrası, aynlık çölü.
- G363/9 İraĝ oldum cenâbından düşüp **şahrâ-yı hieriñe**
Dimezsın Nebzî-i şeydâ katı çokdan cüdâm oldu
- saħt [2]** Katı, sert.
- G41/2 Kâ' ilim ger meskenim hâk ola yâ dîbâc-ı taħt
Lâ'ubâlîyim benim birdir yanımda nerm u **saħt**
- Kt17/4 Mülâyim-tab' u deryâ-dil vesî'ü'z zihñ ü bî-ĝılsın
Mizâc-ı leyniñe nisbet ĝirân u **saħt** tab'-ı mâ
- saħt-dil [2]** Katı yürekli, taş kalpli.
- G53/1 **Saħt-dilsin** ey göñül sen dil-berin nâzük-mizâc
Bu 'acebdır niçe idersin anuñla imtizâc
- G361/1 Bir perî-rü **saħt-dil** pülâda virdim göñlümi
Âşinâ zann eyleyüp bir yâda virdim göñlümi
- saħtelig [1]** Sahte, düzmece olma durumu.

G353/5	Çelebî va 'de-i vaşlın bilürüz sāhteligin Ya bizi aldamağa bunca edālar ne belā	G270/16	Velī ehl-i nazar şāhib-başar kadir-şināsānıñ Vücūdundan şaķam ğam dağı kalbinden irāğ olsun
	sā'î [1] Çalışıp çabalama, gayret.		şaķf-ı semālhķ [2] Gökyüzünün tavanı, en tepesi.
Kt8/5	'Aceb hayrāta sā'idir muvaffaķ eylesün Allāh Kemāle irişüp mazhar ola hem luţf-ı Memnāna	K16/14	Hudāyā berter it ķadrin irişdir evc-i gerdūna Ki nāmı cilve kıla dā'imā şaķf-ı semālhķda
	sā'id sīmīn [1] Gümüş renkli kol.	N39/14	Hudāyā berter it ķadrin irişdir evc-i gerdūna Ki nāmı cilve kıla dā'imā şaķf-ı semālhķda
G69/10	Zerrīn ķadehdir ol nāf-ı şāfi La'lindir leb sīmīn sā'id		sāķī [19] İçki sunan, su veren, su dağıtan. Sevgili.
	sā'il [1] Dilenci. Âşık.	G19/5	Şun la'l-i lebiñ sāķī bilmem ki neşātım yok Zehr olası destimde peymāne degil mi yā
G66/8	Hıvāce-i sūķ-ı melāhatsın metā'-ı hüsni ile Bāb-ı luţfuñ eyleme sā'illere ey hıvāce sed	G105/7	Lebiñ emdir bañā meclisde sāķī Şarābıñ derd-i 'aşķa em degildir
	sā'il ol- [1] Akıp gitmek. Soru soran kimse olmak.	G122/7	Hezārān cidd ü cehd ile irilmez luţfuña sāķī Mey-i la'l-i şeker-riziñ dil-i 'uşşāķa cabadır
K33/18	Eger unsuz eve girse çıkarır itmegini Dökilür yüzi şuyı böyle de sā'il olmaz	G139/3	Muğ-peçe sāķiyle ma'nide iki ğam-zādeyiz Pir-i mey-hāneyle ķardaş oldu çün kim pīrimiz
	sā'ilā [1] Ey soru soranlar.	G155/6	Elim boş olmasun diyü getürdüm cānımı tuhfē Yed-i luţfuñdan ey sāķī niçün baña tolu gelmez
Mu3/2	Niçün çekdiñ ayağıñ bezm-i kesretten diseñ baña Çü gördüm devr döndi sā'ilā pes ye's el virdi	G175/8	Bezme gelmekden murādı görmek imiş rüyuñı Şanma ey sāķī dil-i 'uşşāķa cām imiş ğaraz
	sā'id ol- [1] Hayırlı olsun, uğur getirsin.	G180/4	Hayāl-i la'l-i nābiñ haşretiyle kan içer her dem Be sāķī bezm-i hicriñde dil eyler cām-ı Cemden haz
Mr2/13	İrişdi 'ıyd-ı adhā rüz-ı firūzuñ sā'id olsun Giceñ Kādr u Berāt u her günüñ Nev-rüz u 'ıyd olsun	G52/7	Muħaşşal ger ola sāķī şurāhī Güzeldir ola her ķanda teferrüc
	sak [1] Sak, uyanık, gözü açık, müteyakkız.	G203/18	Mey-i la'linledir mestāne Nebzī Dime sāķī elinde cām-ı Cem yok
Mu25/2	Görübēn hüsni dil-āviziñi bu rütbede çāķ Bileyim nāmını dirseñ tutağor sāķ mesāķ	G228/9	Muğ-peçe sāķiye hem-rāh eyle ey pīr-i muğān Gidelim gülşen-be-gülşen kıl bize luţf u kerem
	sakal [6] Sakal, insan yüzündeki kıllar.	G232/3	Elinde bāde-i bī-dürd ile bir düzd imiş sāķī Anı derk itmeyüp ser-māye-i idrāki çaldırdım
B9/2	Civāni görmedimdi çokdan olmuş mülteci şimdi Aşağıdan bakup gördüm şaķalında otuz kıl var	G248/6	Maħabbet cāmını nüş eyledim bezm-i vişāliñde Lebiñ devrinde sāķī bāde-i şahbādan el çekdim
G235/8	Yārim raķibe uydı uydı raķibe yārim Yoldum şaķalı saçı saçı şaķalı yoldum	G303/2	Şüfiyā şāfi-dil ol iç gel bertü Muğ-peçe sāķī elinden bir tolu
G235/8	Yārim raķibe uydı uydı raķibe yārim Yoldum şaķalı saçı saçı şaķalı yoldum	G344/12	Çü bāde āb-ı çeşmiñ pāre-i bağrıñ kebāb oldu Gerek bir sīm bilek sāķī bu 'işretġāha şāyeste
K6/17	Göricek Nebzī şaķal ile beni taħsīn idüp Didiler tüyince hayrın gör ķamu dostlar hemān	G393/3	Ne hālet koydı Haķ şahbā-ı hamrāda 'aceb sāķī Ki nüş itmekle meclisde o ser-keş hūbı rām itdi
K6/1	Hamd ola koydum şaķalım 'avn idüp ol Müste'an Dāhil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şān	G398/13	İçüp āb-ı şarābı Nebzī-i dil-hastaya sāķī Dimişler naşş-ı ķātı'dır mine'l-mā' küllü şey'ün hay
Tr1/37	Gerçi kim bitdi şaķalı şimdi niçe bitmesün Şübhedir illā ķi ol mel'ūna hīle etmesün		
	şaķam [1] Hastalık, dert.		

Mr5/29	Sākī müravvaç cām ile Şun bâdeyi ikrām ile	M1/14	Gerekmez bunı fehm itmekte gaflet Geçer Nebzī şakın sehv-ile furşat
N23/4	Goncadır güyā piyāle mey durur şebnem dağı Bāğbān sākī durur mutrib dil-i üftadedir	M4/10	Aşılta yiri var Maşürvārī Şakın yanına yaklaşdırma nārī
Tc1/41	Muğ-peçe sākī gelüp 'arz eyledi būs u kenār Şundi destime o dem cām-ı şarāb-ı hoş-güvār şakın [22] Aman ha, dikkat et. Asla.	N2/3	Giyüben təc u kabā ile gürür itme şakın kim Niçe ten oldı bürehne qodı başdan niçe ser təc
G12/9	Key şakın Nebzī yakın olma o şüh-ı 'āleme Kırpügin tır eylemişdir o kemān-ebür saña	Tc2/57	Aldanma bu bāzār-ı cihānda şakın ey dil Çok kimse olupdur belı bu sükda mağbün
G105/12	Çek ey zāhid n'olur cām-ı muşaffā Şakın zann itme zehr ü sem değıldir	Tc2/45	Yaklaşma şakın ol gözi sehħāra eyā dil Dānādır o kim dūr ola ol āfet-i cāna şakın- [1] Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
G106/9	Dile cevr itme diyü dil-bere pend itme şakın Öyle bil Nebzī anı men' olan ısrāra düşer	G202/16	Yoluña başım fedā kurbānīnam biñ cān ile Dimesünler şakınup 'ālemd e Hātem Tāy yok sākıyā [7] Ey sevgili!
G117/9	Āh u efgānīñ şakın iştmesün ol māh-rū İncinür Nebzī efendim sevdiğim beg-zādedir	G145/9	Ayağın öpmek ister sākıyā bu Nebzī-i ahkār Anı ol devlet-i 'uzmāya ırgür dime el virmez
G120/3	Şakın aldanmayasın rengine ey murğ-ı seher Gele gün gülşene kim gonca gider hārī kalur	G169/10	Bezm-i 'aşka cigerim nuql eyledim bağrım kebāb Sākıyā şun lebleriñ sen de şarāb-ı nābveş
G138/14	Nebzī güz er eylerseñ eger 'aşk ile yola Zann itme şakın kim saña hāv u hatar olmaz	G60/1	Sākıyā şubh oldı şun bize şabūh Revh u rāhat kesb ide cism ile rūh
G140/11	Rakīb için şakın ta'n itme yāre Meseldir bu gül-i bī-hār bulunmaz	G70/7	Nedir bu tesāhül beyā sākıyā Gettür bezme bāde bi-'aclin meniz
G154/2	Tarīk-ı 'aşk zann itme hatarısız Şakın gitme çü rāha rāh-bersiz	G338/3	Bāde-i hamrā lebiñdir bezm-i 'aşkda sākıyā Bu dil-i şad-pāredir hem anda büryān var ise
G174/1	Key şakın esrānīñ itme varup nā-dāna 'arz Sırrıña mahrem degil çün eyleme yabana 'arz	G369/1	Sākıyā şun görinen destinde cām-ı Cem gibi Dil-rübālarla mey içmek başka bir 'ālem gibi
G178/7	Reh-i 'aşka girdiñ şakın azmağıl Hemān toğrıdır ger giderseñ şırāt	G377/4	Cānım ārzūlar seni çün cānısın 'aşıkların Müştehā-yı cān imişsin sākıyā bildim seni sākī-i gül-fem [1] Gül dudaklı sevgili.
G182/12	Gülşen-i 'aşk içre hāv idüp rakīb-i hardan Kesme ey bülbül şakın ol gonca-ı terden tāmā'	G81/6	N'ola mey-hāneyi bir gülşen-i zibāya beñzetsem Kim anda bāde-i gül-fām ile sākī-i gül-fem var sākī-i devran [1] Zamanın içki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
G204/1	Dime rāzīñ şakın ağıyāra dilā zār olsañ Der-i dil-berde dile çāreyi nā-çār olsañ	G150/9	Sākī-i devrān elinden bir ayağ almağ için Terk-i 'ırz it bī-hayā ol Nebziyā hem 'ārsız sākī-i meh-rū [1] Ay yüzlü sevgili.
G216/7	Eliñe girse dilā fursatı fevt itme şakın Didiler fā'idesi yok bu mesel şoñ nedemiñ	Mü1/2	Va'd eylediğün mihr ü vefā olmadı gitdi Ey sākī-i meh-rū şakla- [6] Bir şeyi aşkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. Sır saklamak.
G292/9	Zen-i dehre uyma şakın Nebziyā Er iseñ kemer pek gerek der-miyān		
G297/7	Dilerseñ 'aşkdār olmağ şakın kim pend-gir olma Cünün āsarıdır bi'llāh 'aql u fikri başdan şav		
G322/9	Vaşl-ı vaşl olduñ şakın hāv itme dirdiñ dil-berā Neyleyim ammā dem-i hicrāneyi gördüm yine		
G325/3	Nā-ümīd olma şakın vaşl-ı dil-ārādan dilā Ola bir dem hāvān-ı vaşlında seni mihmān ide		

- G42/10 Āsitānında bu Nebzī boynı bağlu bendedir
Dile öldür dile 'itk it dile **şakla** dile şat
- G147/10 Beste-leb merd-i mü'eddebirdir dil-i Nebzī bu dem
Rāz-ı 'aşk-ı yarı **şaklar** kimseye fāş eylemez
- G148/1 Ben didim **şaklar** dilim sırrım der-efvāh eylemez
Çeşm-i giryānım gülüp didi meger āh eylemez
- K27/24 Dimek olmaz çelebī görmeyüp iştmedigiñ
Göz ile gördigiñi ger er iseñ **şakla** gözüm
- G239/6 Kākülün oldı dil-berā hastalara devā'-ı misk
Hoķka-ı dilde **şaklayam** anı çü gāliye şemim
- Tc2/39 Sünbüllerini **şaklayacak** āh-ı şeherden
Toķunmaya nev-reste iken bād-ı hāzāna
- şakşak [1]** Değirmen şakşığı, değirmende buğday tanelerinin döküldüğü oluk.
- G201/6 Niçe meyl itmesün tab'-ı dil-i bī-çāreler her dem
Ruħuñ pālūde-i ter gibi ditrer güyiyā **şakşak**
- sāl- [7]**
1. Bırakmak, göndermek, salmak.
- G78/9 Dili ferdāya **şalup** va 'de-i vaşlın giderek
Günini hefte iken meh meh iken sāl ideyor
- G276/5 **Şaldı** boynuña yine zülf-i girih-gīrin o şüh
Miħnet ü derd ü gama ey dil tayan imdi tayan
- K18/14 Nidā idüp 'aşaşa itdi Nebzī tārīhin imlā
Gel a bu çeşmeden içgil **şalā** āb-ı hayāt-efzā
2. Şöhret salmak.
- G297/2 Dilimden nār-ı 'aşkım nev-resānveş idüp pertāv
Cihāni pūr-ziyā kıldı vü fi'l-hāl dehre **şaldı** çav
3. Üzüntüye, kedere boğmak.
- G284/5 Begim kaht-ı vişāl itme **şalup** bāzār-ı hicrāna
Ne var kālā-yı vaşlın 'āşkāna rāygān olsun
- G318/7 Ne ğam **şaldıysa** ferdāya seni ol sīn ü sevf ile
Sen aña baķmağıl ey dil temennā vü recā eyle
- G210/5 Va 'de-i vaşl eyleyüp **şaldın** diyār-ı firķate
Eylediñ bu ğiñ cihāni başıma hicriñle teng
4. Gönül vermek.
- G259/9 Dil zevrakımı **şaldım** gird-āb-ı belā içre
Eser mi muvāfiķ yıl yaħud ķala mı bilmem
- şāl [3]** Omza örtülen geniş atkı, kuşak, hırka, örtü.
- G260/8 Abdālın olup şevķ-ile bu tekye-i 'aşķda
Gör başda külāhım daħı egnimdeki **şalım**
- G358/12 Niçe 'āşķdır ol kim rehn-i bāde
Kıomaya cübbe vü destār u **şāl**
- K32/12 Döger ağlamağa koymaz niçe ağlamayalım
Niçe ħarķ itmeyelim ħırķa vu cübbe **şāl**
- sāl [6]** Yıl, sene.
- G78/10 Dili ferdāya şalup va 'de-i vaşlın giderek
Günini hefte iken meh meh iken **sāl** ideyor
- K31/1 Bu **sāl** içre ki düşdi mevt-i tā'ün Avrupa Rūma
Niçe cān uğradı ķahr u celāl-i Ħaķla ħulķūma
- N3/1 Ne māl iledir ne **sāl** iledir
Ne ħüsñ ile ne cemāl iledir
- sāl-i fetħ [1]** Fetih yılı.
- K12/44 Tā tamām ola anuñla bu kelām-ı ħoşterīn
İtdi/ bu mışra ' delālet uşta **sāl-i fetħine**
- sāl-i ķadem [1]** Ayak basma, adım atma, başlama yılı. || Doğuş, doğum.
- Kt9/24 Yümñ ile ħayr ile varup eyleyücek anda ķarār
Dil didi tārīħ gerek zābt ola **sāl-i ķademiñ**
- sāl-i tārīħ [1]** Olayın meydana geldiği yıl.
- K5/8 Ħubb-ı dünyādan ben ol dem Nebziyā çekdim elim
Sāl-i tārīħim benim çün oldı aħyānū'l bülüg
- sāl u māh [1]** Yıl ve ay.
- K29/2 Ey diriğā bir 'aceb ğafletdeyiz yok intibāh
Geçmede 'ömr-i 'aziz her rüz u hefte **sāl u māh**
- şalā [9]** Çağırma, dāvet etme, dāvet.
- G2/3 Yevm-i Cum 'adır bugün oldı **şalā** gülzārda
Oldı bir şeh-ı 'azīm tōldı ħalāyık tā fenā
- G225/1 **Şalādır** bezm-i rindāna gel ey zülf-i müselsel gel
Şalın tāvüsveş cevlan idüp refār kıl gel gel
- Tr2/13 Şerbet-i mevt herkese yek-ser **şalā** imiş diriğ
İñķilāb üzre imiş her rüz u şeb bu ħākdān
- G350/1 'Aşķ meydānına bir er var ise gelsün **şalā**
Ol şehin ser-bāzıyım baña bugündür Kerbelā
- Mrb5/55 Lāf eyleyen gelsün **şalā**
Kāğıd mürekkeb uş ķalem
- G370/3 **Şalā** oldukça cānā cāmi '-i ħüsñünde 'uşşāķa
Görüp miħrāb-ı ebrūñı ider dil vaz '-ı pişāñı
- G252/14 Hezārān bülbüli bāğ-ı cemāle
Şalā iden gül-i pūr-ħārı gördüm

K16/7	Şalâhı zâhir olmuşdur kemâhî dîn ü devletde Nazîrin görmediler zühd ü taqvâ pârsâlıkda	şalib [1] Haç, Hristiyanlığın sembolü sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan biçim, istavroz, salıp.
N39/7	Şalâhı zâhir olmuşdur kemâhî dîn ü devletde Nazîrin görmediler zühd ü taqvâ pârsâlıkda	G34/20 Ne Mecûsî vü ne Dürzî ne şanem Ne Yahüdî ne Naşârâ ne şalib
	şalâ ol-[1] Sala vermek, çağırmaq.	sâlib ol- [1] Alıp yok etmek.
KT8/12	Müzeyyen oldı Ayaşofya haqqâ enderün bîrûn İbâdetgâh-ı Haqq oldı şalâ erbâb-ı 'îrfâna	G33/4 Vücûd-ı 'aşk sâbitdir ezelden Olupdur mâ-sivâyı küllî sâlib
	sâlâr [3] Baş, başkan, reis, kumandan.	sâlik-i râh-ı şavâb [1] Doğruluk yolunun yolcusu.
G122/9	Gürûh-ı şâ'îrâna tañ mı olsam Nebziyâ sâlâr Bi-hamdi'llâh degil tevfiq-ı Haq ile murabbadır	Mr1/6 Hzret-i Sultân Maḥmûd ol şeh-i 'âlî-cenâb 'Adle nâ'il Haqqâ kâ'il sâlik-i râh-ı şavâb
G332/8	Ġamze-i hûn-rîz ile ol çeşm-i hûn-h'ârûn seniñ Mülk-i dilde her biri serdârdır sâlâr-ile	sâlik-i râh-ı meşâkḡat [1] Eziyet, sıkıntı yolunun yolcusu.
G334/7	Serv kim sâlâridür bağ içre eşcârñ velî Ayağı baġlu kuluñdur serverâ bostânda	G53/10 Ġuşşadır bârñ refiḡiñ kârbân-ı kâhrdır Sâlik-i râh-ı meşâkḡatsin dilâ gōziñi aç
	şalât ile selâm [2] Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefaatine erişmek amacıyla okunan dua ve selamet.	sâlik ol- [1] Bir yola girmiş olmak, bir yol tutup onu takip etmek.
K1/9	Bi'l-işâle eyledim daḡı şalât ile selâm Ol Resûle kim sezâdır intihâba ibtidâ	G302/9 Târîk-ı şa'bdır 'aşḡñ anıñçün sâlik olmazlar O yolda şâhım ancak Nebzî-i şûrîdedir reh-rev
Kt1/1	Şalât ile selâm olsun saña vü âliñe Haqdan Durûd-ı lâ-yu'ad bâdâ zi-mâ her ġin eyva'llâh	şahn- [6] Sevgilinin naz ve eda ile yürütmesi.
	şalât ol- [1] Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefaatine erişmek amacıyla okunan dua olmak.	G220/8 Dilerseñ h'vâceġân-ı dehre ġâlib idesin nefsi Beyâ bâzâr-ı 'aşḡa cân-ı mâ şahnma bî-hâşıl
K8/5	Daḡı şalât ola Resûle Hem daḡı teslîm ola bisyâr	G225/2 Şalâdır bezm-i rindâna gel ey zülfi-müselsel gel Şahn tãvüsveş cevân idüp refâr kıl gel gel
	şalât-ı ġamse [1] Beş vakit namaz.	G275/8 Kerem kıl kulbe-i aḡzânımı reşk-i İrem eyle Görem bir kerre 'arz it ḡaddiñi tãvüsveş şahn
K21/10	Velîkin şavmı nevme tütürüp sa'yiñ hebâ ḡılma İriş her dem cemâ'atle şalât-ı ġamse idrâk it	K22/11 Şalıncaḡda şalındıḡça o meh-pâre güzeller dir Hilâl olmuş melâlinde hele baḡuñ meh-i tâbân
	şalb eyle- [1] Asılarak idam edilmek, asılmak.	G177/8 Cılve kıldıḡça o gül-fem ġülsitânda şanuram Şahnur çıḡmış şudan ġüyâ ki murg-âbî vü bat
G35/6	Sevdim seni cân u teni yoluñda ḡurbân eylerim Dönmem şehâ Mañşürveş ger eylesen zülfüñle şalb	G12/3 Şahnur aġyâr ile gördüm velîkin maḡşadı 'Arz ḡılmaḡ ḡaddini ol ḡâmeti dil-cü saña
	saldır- [1] Katmak, dahit etmek.	şalncaḡ [1] Salıncaḡ, sallanılan eġlenc aracı, hamak.
G232/2	Dü destimle şu dem peymâneyi şâḡbâya taldırdım Ġönül fülkini bir 'ummân-ı bî-pâyâna şaldırdım	K22/11 Şalncaḡda şalındıḡça o meh-pâre güzeller dir Hilâl olmuş melâlinde hele baḡuñ meh-i tâbân
	sâle-i deh [2] on yıllık, onuncu yaşında.	şalḡanat [1] Bolluk ve zenginlik, hükümdarlık.
D1/1	Ey yüzi meh zülfi çeh sâle-i deh siyeh ġabġabı Zülfî siyeh la'l-i şefeh şâni nebeh 'âlî-niġeh	Kt6/4 Cihâna raḡmet-i Haq 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir Müsellemdir o zâta şalḡanat maḡfî vü peydâda
D1/4	Ġabġabı çeh şâni nebeh hür şebeh sîm-küleḡ Sâle-i deh 'âlî-niġeh sîm-küleḡ 'âleme şeh	şalḡanat vir- [1] Hükümdarlık, sultanlık vermek. Hakimiyet, güç vermek.

- Mş1/51 **Salṭanat** virmiş saña 'ālemde sulṭān eylemiş
Kıomayup hicr ile aṣlā vaṣl-ı cānān eylemiş
- Sām [2]** Şehname'de adı anılan tarihî-efsanevî Fars kahramanlarından biri. Neriman'ın oğlu, Zāl'in babası ve Rüstem'in dedesidir. Yiğitliği ve adaleti ile anılır. (Zavotçu, 2013, s.632).
- Mr1/34 Olalar serdār-ı İslām her biri bir kâhramān
Hem daḥı her bir nefer **Sām** u Nerimān-ı zamān
- Mş1/9 N'eyledi **Sām** u Nerimānīye n'oldı Kâhramān
Kanı Çemşid ü kanı Cem ya kanı Nüşü'r-revān
- sāmān [1]** Servet, zenginlik. || Rahat, dinçlik.
- Mr4/20 Nebzī buların bilmem nedendir
Biñde birinde **sāmān** bulunmaz
- şān-** [72]
1. Düşünmek, sanmak, zannetmek.
- G25/6 Görüp ey mäh-vechīm rüyuñı gerdün-ı gerdāndan
Güneş ditrer geçer her gün **şanasın** kim tıtuıpdur
teb
- G47/14 Mey-i la'liñle ser-ḥoş olsa Nebzī
Şanur şüfî içer ümmü'l-ḥabā'is
- G56/6 Turra-ı pür-tābūññ dāmīña şayd oldum velī
Şanma kim endişem olmuşdur şehā fikr-i felāḥ
- G59/10 Ğam-ı dünyā-yı denī başıña üşmüş Nebzī
Şanurum ol zen-i mekkāre olupsın menkūḥ
- G64/7 Bu bendeñ rezm-i 'aşḡda kimseden alu olur **şanma**
Raḡīb-i baḡtek ü mel'ūñı başdım hem-çü 'Amr-ı
Sa'd
- G74/12 Hezārān sīneyi mecrūḥ ider bir tır-i ğamzeyle
Kemān-eburū **şanur** bu ḥübluĝuñ bākī mü'ebbeddir
- G80/7 Kızıl gül **şanma** gülşende sirişk-i āl-i bülbüldür
Misāl-i külbeyi aḡzān boyandı kan ile yer yer
- G85/4 Gülşen-i ḥüsn ü melāḡhatde begim besdir dile
Verd-i la'liñ var iken **şanma** gül-i aḡmer koḡar
- G93/4 Harāret bākīdir tā rüz-ı restā-ḡize dek dilde
Aḡan bu cūy-ı eşkimle **şanursın** söndürölmüşdür
- G56/9 Ben **şanurdum** mihr ider buldı çü 'ömrüm iḡtītām
Sen henüz cevı ü cefāya eylemişsin ifitāḡ
- G69/6 Da'vā-yı ḡüsnē ḡüccet ḡaḡıttır
'Aynıyla 'ayneyn **şan** iki şāhid
- G71/1 Ey gönül 'ālemde ben ancak **şanurdum** cān lezīz
Sehv imiş ol şimdi bildim vuşlat-ı cānān lezīz
- G79/2 Dil-i zārññ neşāti ğamla mu'tād olduĝındandır
Sürür izḡarını siz **şanmañız** şād olduĝındandır
- G114/18 Nebzī ĝedādır bir bī-nevādır
Şan ḡāk-i pādır ez-zerre kemter
- G116/1 Her kaçan āḡ eylesem **şan** meh-i enver budur
Zulmet-i ğamda begim 'āşıḡa reh-ber budur
- G137/1 Şanemā **şanma** fenā dünyede biz cālanuruz
Bir bölük 'āşıḡ-ı āvāreyiz oyalanuruz
- G186/3 Şerḡa-i sīnem durur çāk-i ĝirībān **şanmañız**
Ğamze-ı pür-kīnesinden ḡaldı bu āsar-ı tıĝ
- G218/6 Kara yazulı imişsin çün nihāl-i nārven
Ben **şanurdum** servveş āzād imişsin ey gönül
- G231/6 'Āleme fāş eylemiş 'āşıḡıĝım bād-ı şabā
Vaşf-ı ḡālīm ben **şanurdum** aña gizlū söyledim
- G315/3 Tıtuıldı **şanmasunlar** mäh-i bī-mihri felek üzre
Ğörüp ol mehveşi ḡacletle ĝirdi bir siyeh şāle
- G360/7 Çeşmi sehḡār ğamze **şan** Tātārdır
Kırpıĝı oḡdur belī hem kaşı yay
- G386/3 Görüp ol sāde-rūnuñ bāĝ-ı ḡüsnün **şanmañız** ḡālī
Kıyup murĝ-ı dile beñler siyeh zülḡünü aĝ itdi
- K6/6 Bir zamān neydi ki mest olup mey-i naḡvetle ben
Diñlemezdım pend-i nāşıḡ ĝüşuma ĝirmezdı **şan**
- Ms2/21 Sīnemde zaḡm-ı tırīnden **şanur** mısın cerāḡat yoḡ
Murādım 'arz-ı ḡāl itmek durur bi'llāḡ nedāmet
yoḡ
- Mü5/11 Ol cāme-i surḡ ile tılu' eyledi **şandım**
Ben mihr-i dirāḡşān
- G179/4 O ḡāl-i bī-misāli bāĝ-ı rüyuñda ĝörenler dir
Oturuş seyre bir Hīndü **şanasın** ravzada reyyāz
- G227/10 Çekerim bār-ı firāḡññ niçe üsbü' u sinīn
Eĝilüp ḡadd-i dü-tāyım **şanasın** oldu hilāl
- N40/2 O şehīñ işıĝı topraĝına düşdüñ a gönül
Şanasın ḡuld u Na'im bāĝına düşdüñ a gönül
- Tr1/5 **şanmañız** cidd eyleyüp ol pušta a'zār eyledim
Bu ḡuşuşda ḡezl idüp gönölüm ile bāz eyledim
- Tr1/51 **Şanmasunlar zemn** ü hicv kendime kār eylerim
münkir olmam medḡ-ı yār u ḡadḡı aĝyār eylerim
- G152/12 Maḡabbet bir belādır merde ammā
Zene meyl itseñiz **şanmañ** ki nersiz
- G174/4 Dilde pinḡān eyleĝil rāz-ı dil-ārāyı dilā
Dost **şanup** her nā-sezāya itme ey dīvāne 'arz
- F175/8 Bezme ĝelmekden murādı ĝörmek imiş rüyuñı
Şanma ey sāḡi dil-i 'uşşāḡa cām imiş ĝarāz

G176/4	Görüp zülf-i dil-âviziñi mesrûrî'l-fu'âd oldum Şanasın kâkülünden eyledim ispergâam istikrâz	G329/12	Çün irem rüz-ı vaşla cennet içre İrişem şanasın yevmü'l-mezîde
G177/7	Cilve kıldıkça o gül-fem gülsitânda şanuram Şalmur çıkmış şudan güyâ ki murg-âbî vü bat	G349/13	Zahm-ı tîğ-ı gamze-i dil-ber bulur şanma 'ilâc Nebziyâ bu derdiñe Hâkdan meger dermân ola
G186/9	Yuf saña ey gam-zede Nebzî şanursın gam-zidâ Gamze-i gammâzî kim oldur çü cevherdâr tîğ	G377/9	'Âlim ü dâna şanurdum şüretâ görüp velî Câhil ü nâ-dân imişsin şüfiyâ bildim seni
G191/1	Şanma kim mihr ü maḥabbetde şehâ cânım da yok Hâne-i kalbimde andan ğayrı mihmânım da yok	K4/6	Meşakḳat dâmına düşdüm yedigim dâne-i gamdı Kafesde şanasın bir murğ-ı vaḫşî gibiyim ḫayrân
G194/11	İftihâr eyleme ey h'vâce baña şanma beni Dişi dürr ağzı sadef tudağı mercânım yok	K8/19	Şanma dilâ kim seni ancak Eyledi bu derde giriftâr
G199/9	Yem-i 'aşk içre bizi şanma şinâver ancak Belki ğavvâş oluban ka'rina daḫı talanık	K11/9	Şanasın her biri bir ḫür-ı cinân kaddi Tübâ Reh-i 'aşkıñda koyup pâ bularıñ terk-i ser it
G203/10	Ciger mecrühdur gamzeñle yârâ Dil-i pür-yârede şanma verem yok	Mş1/28	Çün ki bildiñ añladıñ kânün ile perdâzesin Pes pey-i aḫyâra düşmezseñ şanuram azasın
G213/9	Gül-i gülzâr şanup kıldı fiğân bülbülveş Dil-i Nebzî göricek o leb-i ḫamrânı seniñ	Mş2/28	Çıkara şabr u taḫammül ile bir ad ancak Bu hevâ şanma seni eyledi ber-bâd ancak
G213/8	Göz açurmaz güle nergis zehî küstâḫdır ol Şanuram görmedi ol dider-i şehlañı seniñ	Ms3/1	Cihân içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet var Ne kim ol kadd-i mevzûnuñ gibi bir kadd ü kâmet var
G215/10	Dâğ kim sinemde yakdım ḫasret-i ḫâliñle ben Şanma bñhüde şeb-i hicriñde çün mişkât gerek	Mü3/3	Kıldıñ şanuram cismiñi baḫr-i gama per-tâb Zâhirdir özünde
G226/7	Sen şanursın ben olam maḫzûn u mağdûr-ı felek Devr-i pür-cevriñ nesin gördi bu 'âlem ey gönül	N15/4	Her kaçan görsem rakîbi ol ruḫı gül-gün ile Şanuram ardınca düşmüş bir seg-i pâzârdır
G259/3	Akdıkça gözüm âbî şanma söyünür nârım Hâke karılıp cismim ber-bâd ola mı bilmem	T1/12	Aña virmişdir Hudâ şâhâ ki bir ḫüsn ü behâ Âfitâb anuñ katında şanasın necm-i Sühâ
K30/1	Şanmağul bu 'âlemi cây-ı karar Kılma 'izz ü mâl u câha i'tibâr	Tr1/32	ey gönül bu za'm-ı fâsidden elüñi yürü yu Sikten uşanur mı şanursın 'aceb kaçıcık ayu
G261/10	'Akl-ı Nebzî bend olupdur kâkül-i pür-tâbına Şanmağul ben bende-i dîriniñi kim bendeyim	G332/2	Zikr-i dil dildârdır dil târidir dağlar-ile Şan fezâ-yı sine bir gülzârdır oğlar-ile 2. Sanki.
G264/9	Şanur mısın gürüh-ı 'aşkıñı başına buyruk Beni kat kat bende çekdi gör ol perçem-i pür-ḫam	Mr5/8	Oldı çemen ḫuld-ı berîn Her güşe şan bâğ-ı İrem
G278/13	Sen de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş Tîr-i âhiñ göklere gider olup kaddiñ kemân	M2/8	Göremezsın anı kirlenmişdir Teni şan penbeden işlenmişdir
G291/10	Nebziyâ her dem niçe biñ cân fedâ olmaḫdadır Şanma sensin Ka'be-i küyunda cân ḫurbân iden	G177/4	Oldı yaḫud ḫatt-ı Yâkût ile bir Muşhaf ruḫı Şan döküldi anda hem i'râb u hem yer yer nuḫat
G297/6	Harâret ıssı bir şakrak olur kim 'aşka yâr olsa Ser-â-pâ nâr-ı maḫz olur göyinür şanasın kim kav	N26/2	Gönlümüz gamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan ḫarâb olmaḫ diler bu ḫal'a vü burc u beden
G302/4	Kızarsa bâdeden vech-i münîriñ ol siyeh kaşñ Şafaḫda ey hilâl-ebriñ görinür şanasın meh-nev	T1/5	Şan şafaḫ içre hilâl-i âsumândır ḫaçeriñ Komadı ol tîğ-ı dil-cü şadr-ı 'aşkıñda keder
G315/2	Şabâ aḫvâlimi 'arz it yürü var ol ruḫı ale Digil hicriñde dönmüşdür vücûdî şanasın nale		
G325/1	Şanma her dem sineñi pür-âteş-i hicrân ide Niçe bir çeşmiñ yaşımı katre-i bârân ide		şan kim [1] Sanki. Farz edelim ki.

Mş1/33	Yāsemīn-i sīm-ten şan kim hayāl olmuş durur Lalenīñ surḥ libāsi kara şāl olmuş durur	Tr2/70	Cem' olursuz 'āmmeten ferdāy kardaşım benim Murgveş uçup bu dem çıkdıñ aramızdan saña
	saña [124] " Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.	G1/17	Saña şimdi gelür hicrān belī ğāyetle müşkillhā
G8/9	Eylediñ Nebzīye vaşlıñı revā saña daḥı İde Haḫ ḫayr-ı cezā ile cezā rüz-ı cezā	G3/6	Ne 'aceb āhım üninden pür iken kübbe-i çarḥ Niçün işitmeyesin ey yüzi gün vay saña
G10/8	Vaḫt-i rihletdir irişiḥi hāzır ol ey nefis-i men Hātif-i ğaybdan saña çün irci 'i geldi nidā	G12/4	Şalınur aġyār ile gördüm velīkin maḫşadı 'Arz kılmaḫ ḫaddini ol ḫāmeti dil-cü saña
G18/8	Didi di di hemān mān mān ṭuruban ban mehā hā hā Saña ña ña ḫiyem yem yem bulunmaz maz velī lī lī	G12/6	Dün eṭibbāya didim aḫvālimi bir bir baḫup Didiler mekr eylemiş bir ğamzesi cādū saña
G162/2	Yüzüñ cennetdir ey hūrī özüñ Rıdvān-ı cennetveş Kuşuruñ yoḫ melāḫatde bulunmaz saña bir beñdeş	G12/8	Rüz u şeb zār u fiġānıñ ser-bülend idüp revān 'Arz ider bī-çāre dil aḫvālını yā Hū saña
G254/8	Düşüp deşt-i firākıñda gezer āvāre bī-çāre Saña üftādeler çoḫdur niçe bu dil gibi şad hem	G12/10	Key şakın Nebzī yakın olma o şūḫ-ı 'āleme Kırpügin tır eylemişdir o kemān-ebur saña
G257/7	Gerçi meyl idüp ruḫ-ı zībāña dil virdim saña Tav' ile düşdüm velīkin yoḫdur ikrāhım benim	G12/1	Şayd olunmaz ey gönül ol gözleri āhū saña Vaḫşidir bildim ḫarīb olmaz o tünd-ḫū saña
G277/6	Mü'essir seng-i ḫārāya bu āhım ey dil-i dil-ber Velīkin saña te'sir itmez andan sen daḥı serdsin	G12/2	Şayd olunmaz ey gönül ol gözleri āhū saña Vaḫşidir bildim ḫarīb olmaz o tünd-ḫū saña
G282/2	Vefā vü şefḫatīñ ben kuluña şāhā müdām olsun Diyem tā ben saña 'ömrüñ efendim müstedām olsun	G13/18	Rüz u şeb feryād ider bülbül gibi Ġonca-leb üftādedir Nebzī saña
G296/5	Saña bir kimse yārim diyü niçe rāzını açsun Gil ışlanmaz dehānıñda varup aġyāra söylersin	G17/8	Didi hemān ṭuruban mehā Saña ḫiyem bulunmaz velī
G299/2	'Aceb ḫorḫmaz mısın feryād u nālemden cihān memlü Eser itmez mi bir gün dūd-ı āhım saña ey meh-rū	G29/9	Darb iderseñ ey perī zaḫrın ṭutar Nebzī saña Var durur ḫarbu'l-mesel ḫarbu'l-ḫabīb oldı zebīb
G304/12	Meyl idüp her bir perī-zāda düşersin miḫnete Ey gönül saña gerekse sen de bir insāni sev	G37/14	İşiginde Nebziyā ḫāk olduñ ol 'İsī-demiñ Zinde-i cāvīd virdi saña Vehhāb-ı ḫayāt
G100/10	Ġarīb üftādedir Nebzī kapuñda Kimi kimsesi yoḫ saña ṭayanur	G43/5	Dimez miydım bunu her dem saña ben Ki virmez fā'ide soñra nedāmāt
G297/9	Kemāl-i 'aşkıñ ancak inḫişārı sañadır Nebzī Velīkin ğayrı eşḫāşa gelür gider olur tav tav	G43/10	Leb-i la'linini ḫvāb içre būs it Saña Nebzī budur şimdi zarāfāt
K25/13	O deñlü maḫrem iken saña Nebzī Bu dem redd eylemek lāyık mı bilmen	G53/12	Dāġ yaḫ sineñde yir yir şevḫ-ı ruḫsār ile var Ġam şebinde çün saña lāzım durur şem' ü sirāc
K26/25	Dimedim mi saña Nebzī ki perīşān olma Zülf-i dil-ber gibi çün ben ki muṭarrā degilim	G60/9	Rāh-ı 'aşḫ içre gerek ey dil saña Sa'y-i Şem'ün şabr-ı Eyyüb 'ömr-i Nūḫ
Mş1/64	Şafḫa-ı ḫalbiñden eyle ḫubunı bi'l-cümle ḫek Tā görünsün bu felek saña kelek 'Anḫā siñek	G79/7	Sebebdır tezkire olmaġa 'ālemde saña 'uşşāḫ Gülüñ ey ğonca zikri bülbülü yād oldıġındandır
Tc1/15	Gerçi eylerler saña 'arz-ı maḫabbet rü-be-rü Düşmenāna ḫaşd idüp ḫazarlar ardınca kuyu	G81/10	İşün yoḫ varma bāb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin Raḫībā şayd-ı ḫunzire saña ben var dir isem var
Mu28/1	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luṭfuñ mükemmel iki pul virgil baña	G84/8	Terk idüp ḫırşı ṭama' eyleme gel ḫursend ol Ki ḫanā'at saña gencine-i lā-yefnādır
		G98/5	Dil-i bī-çāreler her demde olmaz saña üftāde Geçer bu ḫüsnuñ eyyāmı begim ta'zīm ḫāledir

- G113/8 Dİdemden aķar eşk-i revānım baķa bilmez
Düş olsa **saña** serv-i revānım ne zamānlar
- G113/6 Bir cānı iki 'āleme virmezler iken ĥalk
Sen tālib olursañ **saña** teslīm ola cānlar
- G115/10 Hemīn bu Nebzīyi zann itme bend-i kākülün olmuş
Saña üftāde olmuş ey perī-rū çoķdur ādemler
- G117/6 İrgürünce ol rakīb-i bed-fi 'āli vuşlata
Bil **saña** ey dil irişmek rütbe-i evladadır
- G119/8 Dişi vaşfında incüler dizüpsin rişte-i nazma
Pesend olsun **saña** ey dil belāģatdır belāģatdır
- G129/8 Tekye olmaz ey gönül bu Bī-sütün kaşr-ı felek
Dest-be-dest irdi **saña** çün bil ki olmaz pāydār
- G131/1 Selām olsun **saña** ey māh-ı enver
Hilāl-eburı ķamer-ruĥ nık-aĥter
- G132/2 Őehā zātın cihān içre Şeh-i ĥübān bir Şehdir
Saña kim ol bölükden ser-fürü itmezse esfehdir
- G134/2 Niçe bedr ey ķamer-ruĥ niçe meh-rū bilürüz
A güneş yüzlü hilāli **saña** ebrü bilürüz
- G138/14 Nebzī güzer eylerseñ eger 'aşk ile yola
Zann itme Őaķın kim **saña** ĥavf u ĥaŐar olmaz
- G140/6 Kerem it dil-berā terk-i cefā kıl
Saña üftādeler her-bār bulunmaz
- G161/10 Bezm-i 'aşkda turmayup git ey rakīb-i rü-siyeh
Yüziñe baķmaz kimesne yok **saña** baķiŐ göriŐ
- G171/2 Budur rüz-ı ezel rüzisi bi'n-naş
Saña 'izzet mezellet baña muĥtaŐ
- G174/9 Her tarafdan 'aŐker-i ğuşŞa ĥücüm itdi **saña**
Eyle pes keyfiyyetiñ varup yine sultāna 'arz
- G186/9 Yuf **saña** ey ğam-zede Nebzī Şanursın ğam-zidā
Ĝamze-i ğammāzi kim oldur çü cevherdār tiĝ
- G189/3 Bu dili kıldım emānet **saña** tursun sevdiğim
Ben 'adem kūyına gitdikde ola ĥayr-ı ĥalef
- G197/1 Rāh-ı 'aşk içre dilā ğamdır **saña** yār u refiķ
Gir yola didi Nebī çün er-refiķ sümme't-ĥarīķ
- G201/2 İderler cān u dil teslīm reh-i 'aŐkıñda bil muĥlak
Saña 'uŐŐaķ-ı pür-Őevķiñ ĥabībim anadan eŐŐaķ
- G208/13 Saña kim didi ki Nebzī reh-i 'aşka giresin
Yürü var kesb-i yediñdir ne belā var ise çek
- G244/1 Selām olsun **saña** ey yüzi māĥım
Benim 'izzetli hem devletli Őaĥım
- G277/2 Dilā bu devr içinde gerçi kim bir merd-i pür-
derdsin
Devā me' mül olunmaz **saña** zīrā derd-i pür-verdsin
- G321/10 Dilemem ola rakīb-iñ çelebī senden ırāĝ
Dimezem **saña** gülüm ĥārniñ sen terk eyle
- G363/5 Gel öldür ķoma hicr ile **saña** ķanım ĥelāl itdim
Çü sensiz ey gözi cādū baña dirlik ĥarām oldı
- G316/1 **Őaña** düşdi gönül min-ĥikmeti'llāh
Muĥibb-i muĥliŐim el-ĥubbu li'llāh
- G321/1 **Saña** kim didi varup yāriniñ sen terk eyle
Ĥavf-ı cevri ile vefādārniñ sen terk eyle
- G325/5 Hem Şuna la'l-i zülālinden **saña** āb-ı Őarāb
Hem daĥı tekrār-be-tekrār būseler iĥsān ide
- G326/7 Ĥudādan dilerim her dem **saña** düş olmasun kimse
Giriĥtār olmasun aŐlā o ĝisü-yı siyehķara
- G347/13 N'ola ĥün-ĥ'vār u dil-āŐub dir ise Nebzī **saña**
Bir eliñ yalın kılıĥda bir eliñ bucaĝda
- G347/1 Ĥayfdır Őaĥım **saña** bu tavrılar bu çağda
Şir-ĥ'vāre ĝüyiyā bir tıfl iken ķucaĝda
- G370/2 Ĥudā virmişdir ancak ĥāŐaten bu ĥüsni ile anı
Saña ey āsumān-ı behcet-iñ mihr-i dirāŐŐanı
- G373/6 Dil ü cān mülķüni zulm ile yakdın
Saña nisbet begim Ĥaccāc ĥacı
- G375/14 Ĥāk-i ķademiñ baĥŐ idicek çeşm-i rakībe
Nebzī ne 'aceb bu **saña** ĝerd-i keder oldı
- G389/10 Bahār oldı açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın
Nedir bu inķibāzıñ ey dil-i Nebzī **saña** n'oldı
- G400/3 Revā mı ey perī-peyķer ola ĝayrı **saña** hem-ser
'Aceb ey ķāmeti 'ar'ar niçün inŐāfa ĝelmezsin
- K2/63 Yā Ĥabība'llāh ķamu ümmet tutar **saña** ümīd
Ber-murād it cümleyi pes kıлма mahrumü'l-'atā
- K2/34 Beyyine lāzım deĝil 'AŞrın Şehisin fi'l-Beled
ĜāŐiyedār olmaķ A'lā **saña** bi'l-İĥlāŐ Ťa-hā
- K2/28 Süre-i Tekvīr ĥaķķı kılmā 'ayān didārniñ
Kim 'abüsü'l-vech ola yok varmaĝa vechi **saña**
- K2/20 Zāriyāt u Mürselāt u Nāzi'āt u 'Ādiyāt
Kıldı inzāl hep **saña** bu cümleyi Bār-ı Ĥudā
- K2/69 Evvel ü āĥir **Őañadır** ilticāmız yā Resül
Seyyidü'l-Kevneynsin ancak ķapuñdur mültecā
- K8/12 Sen **saña** ĝel eyle Őikāyet
N'itdi saña ĝerdiŐ-i ĝaddār

K8/11	Sen saña gel eyle şikâyet N'itdi saña gerdiş-i ğaddâr	Mh3/3 Ben kılrken pâdişâhım cânımı ta'yîn saña Göz göre oldı muķârın ol seg-i bî-dîn saña
K27/32	Tutar iseñ fe-bihâ pend-i haķîri cânım Ne diyem tıtmaz iseñ yoķ saña zorum topuzum	Mh3/4 Ben kılrken pâdişâhım cânımı ta'yîn saña Göz göre oldı muķârın ol seg-i bî-dîn saña
K27/19	Saña bir söz diyeyim yüz-be-yüz ol herkes-ile Dir iseñ dünyede her vech-ile aĝ ola yüzüm	Mh3/5 Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña Cevr ile ey kaddi elfim kâmetim dâl eylediñ
K27/26	Ne revâdir ki birâder kızasın râhıma çâh Sañadır ol yine kız bârî büyükçe omuzum	Mh3/6 Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña Cevr ile ey kaddi elfim kâmetim dâl eylediñ
Kt1/1	Şalât ile selâm olsun saña vü âliñe Haķdan Durûd-ı lâ-yu'ad bâdâ zi-mâ her ĥîn eyva'llâh	Mh3/5 İtmediñ aşlâ vefâ zulmı be-her-ĥâl eylediñ Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña
Kt14/2	Niçe mesrûr olursun aĝzın açmışdır ecel çün şîr Görürsin hişşe almazsın saña yetmez mi ĥâl-i ğayr	Mh3/5 İtmediñ aşlâ vefâ zulmı be-her-ĥâl eylediñ Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña
Kt26/3	Saña şayd olmaz ol âhû ne kıdar yemler iseñ Yürü eskitme avurduñ şoluña çalma tavul	Mh3/15 Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña Eylediñ bilmem raķîbîñ üstüme tercîh iñen
M2/17	Sañadır nükte-i Nebzî-i 'âşık Di bilürseñ başıña bir şarıķ	Mh3/15 Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña Eylediñ bilmem raķîbîñ üstüme tercîh iñen
M3/2	Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdir Saña da hem baña da hem-pâdir	Mh3/20 Luţfuñı a'dâ görür şâhım yine cevriñi ben Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña
M3/18	Bilesin bu luĝazı ol ĥâmüş Vire Nebzî saña bir çüft pâ-püş	Mh3/20 Luţfuñı a'dâ görür şâhım yine cevriñi ben Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña
Mş1/67	Saña kim dir bu fenânîñ nâfile cevriñi çek Cân kulaĝıyla gerekdir işbu pendî dîñlemek	Mr1/11 Sañadır tefvîzimiz yâ Ze'l-celâli ve'l-cemâl Kılmışuz her vech ile luţfıña yâ Haķ i'timâd
Mş1/51	Saltanat virmiş saña 'âlemde sultân eylemiş Komayup hicr ile aşlâ vaşl-ı cânân eylemiş	Ms1/5 Ĥudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña şîĥhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şîĥhatler
Mş2/38	Nekebât-ile töludur vaşat u gevri yine Saña ma'lûm ola diķķat idücek ğavri yine	Ms1/11 Ĥudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña şîĥhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şîĥhatler
Mh3/10	İtmediñ aşlâ vefâ zulmı be-her-ĥâl eylediñ Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña	Ms1/17 Ĥudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña şîĥhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şîĥhatler
Mh3/10	İtmediñ aşlâ vefâ zulmı be-her-ĥâl eylediñ Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña	Ms1/23 Ĥudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña şîĥhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şîĥhatler
Mh3/25	Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña	Ms1/29 Ĥudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña şîĥhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şîĥhatler
Mh3/25	Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña	Ms1/41 Ĥudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña şîĥhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şîĥhatler
Mh3/20	Luţfuñı a'dâ görür şâhım yine cevriñi ben Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña	Ms1/35 Ĥudâ derdiñ dil-i bîmârâ virsün saña şîĥhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şîĥhatler
Mh3/20	Luţfuñı a'dâ görür şâhım yine cevriñi ben Āferîn ey dil-rübâ taħsîn saña taħsîn saña	Ms2/18 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevriñi cefâ mu'tâd
Mh3/1	Her seĥer nâlemden ey meh gelmesün nefrîn saña İderim derd-i derûnum âh ile tebyîn saña	Ms2/6 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevriñi cefâ mu'tâd
Mh3/2	Her seĥer nâlemden ey meh gelmesün nefrîn saña İderim derd-i derûnum âh ile tebyîn saña	Ms2/12 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dâd Baña şabr eylemek 'âdet saña cevriñi cefâ mu'tâd

Ms2/24	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu'tād	şanemâ [16] Ey sanem, ey güzel, ey sevgili.
Ms2/30	Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey şeh-i bî-dād Baña şabr eylemek 'âdet saña cevır ü cefâ mu'tād	Mu31/1 Şanemâ mü nit' olurdu dile zülfün çü taқа Taқırlur seyf ü sinâna dağı hem mü nacaқа
N1/3	Nün be-rüz ağlar olup 'âşik saña Nün-ı mahzîndır bu Nebzî bî-gümân	G76/13 Sorar iseñ şanemâ ger kim ola Nebzî-i dil-rîş O ki bir yıldızı düşkün der-i bahtı kapanıқdır
Tc1/60	Nebziyâ maқsüd idinme 'âlem içre 'izz u câh Saña reşk itsün vezîr ü ketHUDâ mîr ü sipâh	G82/7 Oқıdum yazılı Kânün u Şifâda şanemâ Hükemâ la'liñi derd-i dile merhem қodılar
Tc1/32	Âşinâlık dağı olmuşdur riya vü rîş-ğand İşbu mazmün-ı muhakkak saña besdir nuş u pend	G97/6 İrüp ihsânına her dem o rakîb-i ħar-ı dñn Şanemâ miñnet ü ğam hep bu dil-i zâra mı var
Tr1/21	Uş dili fliñ başı şalluşı tapdır saña tab Pes bu vech ile seni ya Mısr pâklar ya Halep	G106/5 Şu gibi her tarafa meyl idüp aқma şanemâ Giderek bir gün anıñ yolını gör yâre düşer
Tr2/35	Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar Geçdi bi'l-cümle gürüh-ı enbiyâ vü evliyâ	G124/1 Mey-i la'liñ şanemâ cânımdır Küfr-i zülfün dağı imânımdır
	saña ne [1] Seni ilgilendirmez, senialakadar etmez.	G134/5 Mey-i nâbı şanemâ şanma mükeyyif ancak Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek şu bilürüz
K27/3	Saña ne ger ker olam ya kör olam ya kel olam Ya topal ya çolağım ya debeyim ya ki küzum	G137/1 Şanemâ şanma fenâ dünyede biz cânanuruz Bir bölük 'âşik-ı âvâreyiz oyalanuruz
	şan'at [1] Hüner, yapılan iş, en iyi bilinen iş.	G172/5 Beni bu ħâl-i perişân ile görse şanemâ Acıyup merħamet eyler baña her 'âm ile ħâş
G73/14	Medğ idersin Nebziyâ her rüz u şeb bildim anı İsm-i sâmisî Muhammed şan'atı berber midir	G216/9 Yazar iken şanemâ vaşf-ı ruhuñ Nebzî seniñ Қuramaz dem-be-dem aқar gözi yaşı қalemñ
	şan'at-ı 'aşk [1] Aşk sanatı.	G258/11 Niçe dil-dâdelerinñ kanım içerken şanemâ Ne revâdır ki lebiñ mihr ü vefâdan ura dem
G237/1	Feyz-i Hâқdır şan'at-ı 'aşk içre üstâdım benim Dâd-ı Muţlaқdır baña 'aşk-ı HUDâ-dâdım benim	G310/2 Dil ü cân fikr ü ħayâl ü ten ile keş meş-ile Şanemâ tapuña geldi bu қuluñ beş keş-ile
	şancağ [1] Genellikle askeri birliklere verilen, üzeri yazı işlemeli, kenarları saçaklı, gönderli bayrak.	G321/11 Şanemâ cevır ü cefâ-pişe idüp қandaya dek Gele fâriğ ola bu kârñıñ sen terk eyle
G19/9	Hâқkâ ki ħatı u zülfün şancağ u 'âlem çekmiş Dârâtña söz yoқdur şâhâne degil mi yâ	G385/8 Hâқkımda ne dirse yüzüm ağ alnım açıқdır Ağyâra қо қalsun şanemâ yüzi қarası
	şanem [6] Put. Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın, dilber, sevgili.	G396/8 Seri қoydum yoluña ben ten ü cânâ baқmam Reh-i 'aşkıñ benim el-ħaқ şanemâ râh-revi
G34/19	Ne Mecüsî vü ne Dürzî ne şanem Ne Yahüdî ne Naşârâ ne şalîb	K27/21 Gözüñ aç sen sen ol ol ehl-i başîret şanemâ Ağız açma kişiniñ ğıybetine diñle sözüm
G55/9	Ol şanem kıldı çelîpâ cevır ile Nebzî seni Deyr-i 'âlemde disünler nâmiña 'abdü'l-Mesîħ	şanem-şüret [2] Put suratlı. Heykel gibi güzel.
G195/9	Göricek ol şanemi ser-be-қadem kim cândır Ten-i bî-cânıma Nebzî didim ol cân olacaқ	G167/11 Oқıdum İncîl-i 'aşkı kim şanem-şüretlere Yoğ imiş mihr ü vefâ cevır ü cefâ hemvâr imiş
G219/3	Қul ider 'âlemi nîm niğâhyıla o şanem Ya bir iqlîm-sitân bir şeh-i Dârâ mıdır ol	Kt17/16 Ne oğlan belki bir misli bulunmaz dürr-i yek-tâdır Beşer endâmıdır illâ şanem-şüret perî-simâ
G381/7	Dîn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben Mümsik ü kâfir raқibe iştirâk itdiñ beni	şanevber [2] Çam fıstığı ağacı. Boy, endam.
K26/17	Yaқıyor âteş-i hicri ile sînem o şanem Niçe tâқat getürem şâhra-ı şammâ degilim	G114/10 'Uşşâқ râmñ 'âlem ğulamñ Tütî kelâmñ қaddiñ şanevber

K122/3	İdinmiş cümle 'aşıklar şanevber kad birer dil-ber Seniñ bağ-ı cihān içre dikilü bir dirahıtñ yok	G9/10	Hāk-i rāh ol Nebziyā ger ister iseñ vuşlatı Cān fedā kılmak gerek şanma olur bād-ı hevā
	şanevber-kadd [1] Çam fıstığı ağacı. Sevgilinin boyu, endamı.	G76/4	Niçe vara dime bu 'aşk ile başa işimiz kim Dil-i şeydā men-i rüsvā gibi şanma uşanıkdır
G78/5	O şanevber-kadd ü tütü-suhen ü gönca-'izār Beni bülbül gibi nālān u teni nāl ideyor	G84/6	Her kızıl reng begim la'l-i Bedaḥşān olmaz Her 'Acem mā'isini şanmayasın mīnādır
	sāniyā [1] İkinci olarak.	G109/9	Düşen Nebzī seni şanma o şāhiñ nār-ı şevkına Vidād-ile fūrüzān olmadık diller mi kalmışdır
K2/72	Evvelā dünyāda şer'ullāhı izhār eylediñ Eylediñ tetmīm-i dīn idüp sünenler sāniyā	G134/5	Mey-i nābı şanemā şanma mükeyyif ancak Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek şu bilürüz
	sāni [3]	G144/1	Kākülünñden kaç' olur şanma şehā sen dīdemiz İstemez zülfünñden āzād olmağı bendīdemiz
	1. İkinci.	G147/6	Her biri demrenlü oğdur ta'n u teşnī'-i rakīb Şanma tokundukça kanlı bağırmı baş eylemez
G289/4	Nādirü'l hüsn idi dirler Yūsufi gerçi velī Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen aña sānisin	G151/4	Olmuşuz ehl-i başiret hāk-i pāyiñ kuhl idüp Şanma kendiñ gibi ey zāhid gözi bozlardanız
K36/22	Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki tārīḥ İşāret oldı sāni Hicrete evvelki Mīlāda	G154/8	Görür rü'yāda ağıyar ile yāri Uyursa şanma 'aşıkdır kedersiz
	2. Öven, övgü.	G161/6	Sīnede dil nār-ı 'aşka dā'imā yanmaqdadır Ey semender şanma ancak sendedir yakış yanış
K125/1	Nev-'arūs-ı hüsnüñe ey Yūsufum sāni kanı Şems-i enverdir aña lālā kamedir dāyesi		şanma ki [3] Sanma ki, zannetme ki.
	şanki [3] Âdeta, farz edelim ki, güya.	N7/4	Pür-nāvek-i ğamzeñle bu sīnem çü ser-ā-ser Şanma ki tabībā dil-i bī-ğilda verem yok
K119/18	'Ademden irişüp mülk-i vücūda Yüzün gösterdi gökden şanki bir māh	G140/1	Baña şanma ki ğayri yār bulunmaz Enīs ü hem-dem ü dildār bulunmaz
G85/8	Zülf-i müşkīniñ ter olmuş derlemiş derler döker Şanki misk üzre saçılmışdır gül-āb-ı ter koçar	Mr5/67	Şanma ki sen kâğıd yeter Kaşr itmeyüp medd eylesem
Mh2/25	Şanki hūbluk 'āleminde Kāhramāndır sevdiğim		şap [1] Sap, bıçak, balta vb. araçları tutmaya yarayan kısım.
	şankim [5] Âdeta, farz edelim ki, güya.	Tr1/15	baltadır yaḥud geçer her gün aña bir nice şap Ger ḥayāline gele şik tutar anı táb-ı teb
G26/6	Görüp ey māh-rü rüyuñ semādan Güneş ditrer geçer şankim tutar teb		sar- [2]
G36/9	Giyindi cāme-i fāḥir tonandı şankim 'arāt Görün beni o dāl-i zülf-i firākıyla meded		1. Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek. Kuşatmak, ihata etmek.
G62/10	Nebzī-i şeydā-göñül ğamla 'aceb ālüftedir Bir atadan bir anadan toğdı şankim iki aḥ	G254/2	Ne deñlü tūr kim ğamzeñ urur bu sīneme her dem Terahḥum eyleyüp la'liñ şarar zaḥmım yine muḥkem
Mh2/11	Kirpügi oç kaşı ya şankim ḥarāmī gözleri 'Aşıka bī-raḥm u şefkat tünd söyler sözleri		2. Bir şeyi kendi üstüne sarmak, dolamak.
G252/7	Şacı şankim buḥūr-ı Meryemīdir Lebin şordum Mesīḥ-āsarı gördüm	G207/1	Şarınmış ala fes üzre beyāz destārı pek nāzik Kuşanmış hem o kâfir-kış gör zünnārı pek nāzik
	şan- [11] Düşünmemek, sanmamak, zannetmemek.		
G6/3	Ufukda görünen şanma şafaqdır ey hilāl-eburū Gözümden çüş idüp hūn-ı ciger tolmuş durur ercā		

- şarāhat [1]** Tam ve kesin biçimde belirli olma durumu, açıklık.
- G296/9 **Şarāhat** yā kināyet söyleme çün tab'ını bildiñ Diliñ tüt Nebziyā ger söyleseñ āvāre söylersin
- şarāhet [1]** Söz açık olma, sözde açıklık.
- Kt10/28 Üç vech iledir menkūta harfi Hem mühmelātu dağı **şarāhet**
- şarar- [3]** Sararmak, yüzünün rengi sarıya dönmek, rengi solmak. || Sevgilinin yüzünün sararması.
- G170/9 Nebzī-i şeydā kuluñ soldı **şarardı** hicr ile Sebzezār it sine-i bī-kinesin çeşmine baş
- G392/10 Bahārāsā idiñ ol çehre-i surhīn-ile evvel **Şararmış** sebzezārñ Nebziyā ol reng ü bū n'oldı
- Tr2/51 Dökilüp berg-i hazān gibi **şarardı** bağlar Çıkarup sebzi libāsın qaralar giydi çemen
- sarāy-ı bākī [1]** Varlığını koruyan, devamlı, sürekli saray.
- G1/11 **Sarāy-ı bākīyi** gözle odur bir hoşça menzilhā Güneş gibi görinse zerre deñlü i'tibār itme
- sarāy-ı dil-güşā [1]** Gönül açan, kalbe ferahlık veren saray.
- K18/2 Te'āla'llāh zehī hoş-tarh olupdur işbu 'ālī-cā Mu'allā kāh-i cennetveş **sarāy-ı dil-güşā** zibā
- şarf [1]** Harcamak, sarf etmek.
- G244/11 Metā'-ı vaşlıña **şarf** itmek-içün üzüm dīnār gözüm yaşı derāhim
- şarf eyle- [1]** Sarf etmek, harcamak, tüketmek. || Sevgili uğruna varını yoğunu feda etmek.
- G381/7 Dīn ü dil **şarf eylemişken** ey şanem yoluñda ben Mümsik ü kāfir rakībe iştirāk itdiñ beni
- şarf it- [3]** Sarf etmek, harcamak, tüketmek. || Sevgili uğruna varını yoğunu feda etmek.
- G51/3 Havāssım **şarf idüp** 'aşkıñla vaz geldim 'anāşırdan Reh-i dil-berde hiç ta'dād olunsun mı çehār u penc
- Kt9/15 **Şarf idüp** aldı anı çün bunca denānīr-i kesīr Şaymadı hiç bīş ü kemi görmedi kaydın diremiñ
- G54/7 Gözlerim **şarf itdi** varın yoluña Dirhem ü dīnāra oldu ihtiyāc
- şarf-ı himem [1]** Yardımda, iyilikte gayret gösterme, çaba gösterme.
- Kt10/10 Ol merd-i kāmīl olsun mu'ammer **Şarf-ı himemle** itdi nezāret
- şarı [1]** Sarı renk.
- G252/4 Bahārāsā yeşillerle olup zeyn Giyinmiş kırmızı hem **şarı** gördüm
- şarık [1]** Baş kisvesi üzerine sarılan tülbent veya şal, destar.
- M2/18 Sañadır nükte-i Nebzī-i 'āşık Di bilirseñ başña bir **şarık**
- şarıl- [1]** Kollarını dolamak, kucaklamak.
- G74/2 Yine meyl itdi dil bir nev-civāna kim ser-āmeddir **Şarıлмақ** ol semen-simāya bir kez 'ömr-i sermeddir
- sāri'ü [1]** Çok hızlı.
- G300/8 Her kaçan görse nikābından mu'arrā rüyuñu Haykırup 'uşşākına dir hātif-i cān **sāri'ü**
- şarīh ol- [1]** Açık, kolay anlaşılır, belirgin olmak.
- Mu34/1 Beyān ki **şarīh olsa** fehm olur āsān Kināye degil setre-i ehl-i iz'ān
- şarrāf [2]** Altın, değerli kağıt ve metalleri birbiriyle değıştiren, tahvil alış veriş yapan meslek erbabı. || Bir işten iyi derecede anlayan, o işin erbabı olan kimse.
- G35/10 'Aşk-ı dil-ārādır mihek sūk-ı cihānda Nebziyā **Şarrāf** olanlar fark ider şāfi midir yā kalb kalb
- K1/24 Kalbiñi şāf eyle āb-ı zer gibi zīrā idüp Kalbden **şarrāf** olanlar ihtisāba ibtidā
- şarşar [6]** Soğuk ve çok şiddetli esen rüzgār. || Aşğın ahı.
- G95/10 Hiç 'uşşāka şimāl-i vaşdan esmez şimāl Şarşar-ı hicriñ gibi üftādeñi **şarşar** mı var
- G181/8 Kalb-i yārām dem-ā-dem oynadır çün gird-bād Hātır-ı 'uşşāka tokunmağda **şarşardan** galiz
- G199/7 Bize **şarşar** gibi her kim tokuna münkabızız Ese ger hem-çü şabā gonca gibi açılanık
- G309/8 Tünd bād-ı cevriñe āhım havāle eyledim Dirgüren şāhım mukābil düşdi **şarşar** şarşara
- G309/8 Tünd bād-ı cevriñe āhım havāle eyledim Dirgüren şāhım mukābil düşdi **şarşar şarşara**
- K15/17 **Şarşar** esdi esmedi bād-ı nesīm Buzlar akıtdı bu çarhın tolalı
- şarşar-ı āh [2]** Ah fırtınası. || Aşğın ahı.

G93/1	Felekler şarşar-ı ahım deminden döndürülmüştür Sehergâh-ı ezel çün süy-ı çarha göndürülmüştür	K21/9	Velîkin şavmı nevmе tutdruр sa'yîñ hebâ kıлма İriş her dem cemâ'atle şalât-ı hamse idrâk it
G92/12	Keştî-i cismim ki küyuñ Mısrına cânâ varır Baħr-i eşkim içre anı şarşar-ı ahım sürer	K21/15	Hudâyâ şavmımız hüsni-i kabûl ile kabûl eyle Beşâretlerle bâl-i pür-melâlimiz feraħnâk it
	şarşar-ı hicr [1] Ayrılık kasırgası, ayrılık yeli.		şavm u şalât [1] Oruç ve namaz.
G95/10	Hîç 'uşşâka şimâl-i vaşdan esmez şimâl Şarşar-ı hicriñ gibi üftâdenî şarşar mı var	M1/8	Kažâ olmaz 'ilâcı yok fevâtîñ Kažâsı var velî şavm u şalâtîñ
	şarşar-ı kahr [1] Kahır fırtınası, dert rüzgarı.		şavul- [1] Dağılmak, uzaklaşmak, bir tarafa edilmek, savılmak.
Tr2/10	Serv iken kaddi cihân bağında mevzûn u lañf Şarşar-ı kahrıyla yıkup hâke yeksân eyledi	Kt26/2	Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem Yetişür yilme raķîbâ yıkılp var şavul
	şaru [1] Sarı. Soluk beniz.		şavur- [2] Önüne gelen bir şeyi havaya kaldırıp sağa sola uçurmak. Dağıtmak.
G307/16	Karañudur çeşmime rüşen cihân Reng-i rüyum 'aşk u şevk itdi şaru	G311/9	Şabâ gam hürmenin bâda şavurdu Hem oldı tûrumâr el-ħamdülillâh
	şat-[3] Bir malı bir bedel karşılığında alıcıya vermek.	Mr1/44	Uğrayup havf-ı zelâzil ğarķ u ğarķ tâ'ün vebâ Hâk ile yeksân olalar tozların şavura bād
G161/4	Hamdü li'llâh çâr-süy-ı 'aşkda yokdur kesâd Gam alur gam şatarız eksik degil alış viriş		şay- [6]
G120/2	'Aşıkñ süķ-ı cihânda niçe pâzârı kalur Şatmadık gerçi ne nâmûsı ne kim 'arı kalur		1. Saymak, kabul etmek.
G42/10	Âsitânında bu Nebzî boynı bağlu bendedir Dile öldür dile 'itk it dile şakla dile şat	G113/10	Tañ mı felege nâm ile pervâz ide Nebzî Kim şîşe-i nâmûsı urup hâke şayanlar
	şaṭr-ı hicv [1] Kötüleyip taşlama satırları, yerme dizesi.	Mh1/7	Ne mümkün birr ü ihsânîñ verâ ta'dâd idüp şaysın Mürüvvet 'âleminde serverâ mādâm kim ğaysın
Tr1/7	Şaṭr-ı hicv için görüñ turfe ibrâz eyledim Kađıñın ğartı mürekķeb şu kalem sâz eyledim	G398/12	İderdi 'av'avım 'ayyûka a'lâ pâyе bulurdum Hužuruñda seg-i küyuñla ta'dâd olunursam şay
	şavâb [1] Doğruluk. İyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat.	K9/16	Şarf idüp aldı anı çün bunca denânî-i kesîr Şaymadı hiç bîş ü kemi görmedi kaydın diremiñ
K1/30	Zü'l-kerem yârân eline iricek eyyâm ile Ger ğatâ ise dağı tutar şavâba ibtidâ		2. Sayısını, miktarını belirlemek; arka arkaya söylemek, sıralamak.
	savaş [1] Harp, mücadele, uğraşma, kavga.	Mu18/2	Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim nâmım Aşâğıdan yukaru şayıcaķ oldı devem ğâ mîm
Tc2/16	Terk itdi beni göz göre meyl itdi raķîbe Ħayfâ ki hebâ oldı o kelb ile şavaşlar	G31/8	Hvâb-ı nâz ile yaturken dil-berâ Şaydı dil ğâlîñle dağım bir ğisâb
	şavb-ı şavâb [1] Doğruluk yönü, doğru taraf.		şay [1] Kuvvet, derman, takat, mecal.
G393/14	Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde ey şanem bilmem İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba ya ğatâ m'itdi	G202/8	Dâl-ı zülfünle nihân olmuş begim cîm-i cemâl Şâd-ı 'aynîñ şad hezârân şive eyler şay yok
	şavm [3] Oruç.		sa'y [7] Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarf etme. Hacda Safâ ile Merve arasında süratle gidip gelme.
K21/7	Helâk-ı nefsi-i emmâre hemân şavm ile ğaşıldır Kerem it merğamet itme meded it nefsi ihlâk it	G316/7	İrılmaz cedd ü sa'y ile vişâle Müyesser olmaz in lem-yeşâ'u'llâh

- G393/7 Haḳīkāt oldı hācı ol k'idüp **sa'y** ey yüzi Ka'bem İçüp hem Zemzem-i la'liñi ḥālīñ istilām itdi
- K21/9 Velīkin şavmı nevme tıtdırıp **sa'yin** hebā kıлма İriş her dem cemā'atle şalāt-ı ḥamse idrāk it
- K34/8 İştise ya 'Arab ya Fürs ü Türki Kıılır fi'l-ḥāl anı **sa'y** ile ezber
- Kt10/11 **Sa'y** ile bunca ta'mir olundu Yapıldı rengin oldı tamāmet
- Kt17/10 Uğur-ı devletinde ḥıdmet itdiñ cidd ü ceḥd ile Olup meşkür **sa'yinde** bulasın rütbe-i 'ulyā
- Tr2/29 Ka'be-i maḳşüd için **sa'yin** hebā imiş dirîğ Kabr bir çapu imiş kim her kişi andan girer
- sa'y eyle- [2]** Çalışmak, çalışıp çabalamak, emek sarf etmek. || Hacda Safā ile Merve arasında süratle gidip gelmek.
- G385/5 **Sa'y eyle** dilā Ka'be-i küyını tavāfa Bir ḥacc ideğör tā ki süre 'ömre şafası
- G160/7 Dil tavāf-ı Ka'be-i küyuñda **sa'y eyler** şehā Ateş-i āhın delil ü düdın iḥrām eylemiş
- sa'y it- [6]** Çalışmak, çalışıp çabalamak, emek sarfetmek. || Hacda Safā ile Merve arasında süratle gidip gelmek.
- G49/9 Dil tavāf-ı Ka'be-i küyuñda tırmaz **sa'y ider** Merve ḥaḳkı dı Safā ile revā olmaz mı Hac
- G55/3 Cife-i dünyā için çün **sa'y ider** çoḳdur veli Müsterāḥ-ı dehr içinde var mı olmuş müsterih
- G86/9 Tavāf-ı Ka'be-i küyunda **sa'y idüp** Nebzi Eger dil itse temettü' şafası 'ömre sürer
- K24/8 Tavf eyle tırma dil Ka'besini **Sa'y it** olagör ol beyti zā'ir
- G45/1 Ey gönül **sa'y itdiñ** anca irmedi maḳşüda dest Pes gücenme bu imiş çün kısmet-i rüz-ı Elest
- G32/3 İrilmez vaşla biñ **sa'y itseñ** illā Giribān-çāk ola dāmān hem ceyb
- şayd [2]** Av. || Aşık.
- G45/6 Gözün aç bir gün şikār eyler seni bu rüzigār **Şayd** için dünyayı berr ü bahre kıırma dām u şest
- şayd-ı ḥunzır [1]** Domuz avı. || Hain gaddar avı.
- G81/10 İşün yok varma bāb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin Raḳībā **şayd-ı ḥunzire** saña ben var dir isem var
- şayd eyle- [2]** Avlamak. || Elde etmek, ulaşmak.
- G251/9 Murğveş pervāz iderken bu dili **şayd eylediñ** Dānedir ol ḥāl-i rü zülfüñ durur dāmım benim
- G7/9 Āl ile **şayd eylemişken** Nebziyā murg-ı dili Bir nigāḥ itmez yine ol gözleri ala baña
- şayd için [1]** Avlamak için, yakalamak maksadıyla.
- G359/10 Deşt-i ḥayretde yiler her dem şabāveş cān u dil Sen gözi āḫıyü **şayd için** iderler ḥay u hüy
- şayd it- [2]** Avlamak. || Birini kendine bağlamak, aşık etmek.
- Mr3/19 **Şayd ider** gönülün kuşım bir āl ile ol dil-ferib Bülbül-i zārı olursın ol gül-i ḥandānıñ
- G1/1 Felek Leclācıñı gör kim virir ruḥ **şayd ider** filhā Cinānāsā müzeyyen yine ḥüsnün bağ-ı gülzārı
- şayd it- [2]** Avlamak. || Birini kendine bağlamak, aşık etmek.
- G21/3 Dil-i 'uşşākı **şayd itdikçe** ḡamzeñ Nigāḥıñ dirmiş emhilhum ruveydā
- G112/4 Atarsın sīneye her dem müjeñ tīrin kemān-ebri Belī dil murğını **şayd itmege** tır ü kemān ister
- şayd ol- [4]** Avlanmak. || Birine bağlanmak, aşık olmak.
- G56/5 Turra-ı pür-tābıñıñ dāmıña **şayd oldum** veli Şanma kim endişem olmuşdur şehā fikr-i felāḥ
- Kt26/3 Saña **şayd olmaz** ol āḫü ne ḳadar yemler iseñ Yürü eskitme avurduñ soluña çalma tavul
- G12/1 **Şayd olunmaz** ey gönül ol gözleri āḫü saña Vaḥşidir bildim ḳarib olmaz o tünd-ḥü saña
- G330/8 Bu vaḥşilik neden bilsem 'aceb ey gözleri āḫü ḳaçarsın **şayd olunmazsın** nedir bu vaz'-ı yābāne
- şayt-ı enin [1]** İnilti ses.
- K12/31 Toldırıp āfākı tıtdı 'ālemi **şayt-ı enin** Eyleyüp āḫir du'ā-yı müslimini müstecāb
- sāye [3]** Gölge. || Himaye, gözetme.
- G103/2 Şeb-i tārik-i ḡamda nār-ı āḫıñ reh-nümāyındır Duḥāni üstüne **sāye** durur zıll-ı ḥümāyındır
- G204/5 Olasın bī-ber eger **sāyeñe** kimse gelmez Üşüben taşa tutarlar tolu esmār olsañ
- Kt6/9 Cihān ol zıll-ı Ḥaḳḳıñ **sāyesinde** oldı āsüde Müdām olsun anuñ zātı serir-i 'arş-ı āsāda

	sāye-i bîd [1] Söğüt gölgesi.	Kt25/4	Zîr-i mişbâh-ı ruḥūnda zülfünü görüp didim Altına düşmezse şem'in nûri düşer sāyesi
Mu10/1	Gözün aç sāye-i bîde otur it bayramı İki vech ile nezâketle çıkar bir nâmi		sāyever [1] Gölge, gölge sahibi. Himaye eden kimse.
	sāye şal- [1] Gölge yapmak, gölgelendirmek.	G383/4	'Aşıkân ârâm ider bakup cemâli ayına Sāyever bir naḥl-ı ra'nadır o ḳadd-i 'ar'arî
G242/3	Sāye şal Sidre ḳadîñ üstüme gördükçe raḳîb Ḥasedinden anı 'ar'ar gibi dü-nîm göreyim		sāyever [5] Gölge gibi.
G165/9	Sāye şalmış 'arız-ı beyzâya zülf-i kâfiri Bu degil illâ Ḥüdâ-yı Ḥâlık-ı bî-çün imiş	G135/9	Nebziyâ üftâdeyiz alçaqlarız uş sāyever Ḥâk-i pâyız râh-ı 'aşkda bilmişiz miḳdârımız
	sāye-endâz [1] Gölge salan. Koruyan, himaye eden.	G261/6	Mihr-i ruḥsârîñla tâ-vec-i felek tâbenedir Sāyever ayrılmazam yanîfcayım tâ bendeyim
G15/6	Bâğ-ı 'âlemde ḳadîñ bir serv-i ser-efrâz iken Sāye-endâz olmadıñ ey kâmeti 'ar'ar baña	G279/9	Nebzi-i kûr sāyever ḥâk ile yeksân eylemiş Bâğ-ı ḥüsn içre seniñ ol kâmetiñ şimşâd iden
	sāye-i 'adl [1] Adaletin gölgesi.	G288/5	Yanıñdan sāyever ey mihribânım Gidermem zerrece mihriñ sizelden
G359/6	'Akl ü dil hem cân u ten şevḳîñla ma'mûr oldılar Sāye-i 'adliñde âbâd oldı şâhâ çâr-süy	K26/9	Sāyever rûy-ı zemîne döşeyüpdür beni çarḥ Evc-i rif'atde bugün gün gibi a'lâ degilim
	sāye-i ḳadd-i dil-âvîz [1] Sevgilinin boyunun gölgesi.		şayf u şita [2] Yaz ve kış. Her zaman.
G366/5	Sāye-i ḳadd-i dil-âviziñde olmuş mülteci Ol sebebdendir ki serviñ kâmeti bâlâ gibi	K28/8	Medḥ-i gül-gün 'arziñ düşmez dilimden gül gibi Rûz u şeb şayf u şita hemvâr elimde var gül
	sāye-i luḥf [1] Lütuf gölgesi. Himaye.	K35/15	Bahâr u tîre-meh şayf u şita devr eyledikçe çarḥ Mu'ammer ide ol ma'sûm-ı pâki Ḥazret-i Mevlâ
Mr2/7	Cihâna sāye-i luḥfuñ kerâmetdir sa'âdetdir Ru'ûs-ı bendegân üzre ola mûmteñ ile'l-izmân		sa'y-i cemîl [2] Güzel çaba, gayret.
	sāye-i perr-i hümâ [1] Devlet kuşunun kanadının gölgesi.	N39/9	İrişdi Ka'be-i maḳşûdına sa'y-i cemîl ile Bi-ḥaḳḳın Merve eyyâmı murûr ide Şafâlıkda
G20/4	Var imiş devlet başında zülfine bend oldı dil Düşdi pes üstine uşta sāye-i perr-i hümâ	K16/9	İrişdi Ka'be-i maḳşûdına sa'y-i cemîl ile Bi-ḥaḳḳın Merve eyyâmı murûr ide Şafâlıkda
	sāye-i serv-i bülend [1] Yüce, büyük servinin gölgesi. Selvi boylu sevgilinin gölgesi.		Sa'y-i Şem'un [1] Hz. İsa'nın havarilerinden Şem'un'un çalışıp çabalaması, emek sarf etmesi.
G20/9	Sāye-i serv-i bülendin düşeriz ayağına Ol ser-âmed ḳadde var üftâde olma Nebziyâ	G60/10	Râh-ı 'aşk içre gerek ey dil saña Sa'y-i Şem'un şabr-ı Eyyüb 'ömr-i Nûḥ
	sāye-i ṭübâ [1] Cennetteki Tûba ağacının gölgesi.		şayruluk [1] Hastalık.
Tr2/63	Sāye-i ṭübâya pister yay ḳardaşım benim Dest-res bulduñ ne ḡam gencîne-i ḡufrâna ki	G107/2	Ẓa'îf olsa dil-i 'âşik dime anı veremendir Faḳîriñ şayruluḡı ḳat'-ı iḥsân u keremendir
	sāyende [1] Biri veya bir şey sebebiyle, yardımıyla, desteğiyle.		şayru [1] Sayrı, hasta.
Ms1/14	Şehen-şehsin şehâ ḳapuñ ḳulıdır cümleten şehler Re'âyâ vü berâyâ oldı sāyende müreffehler	G187/6	Ḥaylî demdir pister-i miḥnetde yatur ḥastayım Şerbet-i la'l-i lebiñle ḳılmadıñ şayruñı sağ
	sāyesi düş- [1] Gölgesi düşmek. Koruması altına almak.		şayt-ı enîn [1] İnilti sesi.

- K12/31 Toldırup âfâkı tıtdı 'âlemi **şayt-ı enîn**
Eyleyüp âhîr du 'â-yı müslimîni müstecâb
şayyâd [1] Avcı. || Sevgili.
- G370/7 Te 'âla'llâh zehî **şayyâd** imiş çeşmiñ nezâketle
Niçe merdümleri naħcîr ider bakdıkça şîrânî
sâz [1] Halk mûsikimizde bağlama, cura vb. telli
çalgılara verilen ortak isim.
- G270/9 Ne **sâzım** var ne süzüm var hemân bir sâdece şî'rim
Olan dîvânımı h'vânende şâd olmazsa şâğ olsun
sâz eyle- [1] Bir işi yapmaya başlamak, bir işe
girişmek.
- Tr1/8 Satr-ı hicv için görüñ turfe ibrâz eyledim
Kâğidin ħartı mürekkekb şu kalem **sâz eyledim**
sâz-ı 'aşk [1] Aşk sazi.
- G348/10 Kılca kaldı cân u ten oldı za'îf ü bî-nevâ
Sâz-ı 'aşka muṭribâ bu tarza târ oldum hele
se [1] Üç.
- G162/10 Nazîriñ bulmadı Nebzî ṭolandı heft iklîmi
Gezüp bi'l-cümle yek dü **se** cihânî çâr u penc ü şeş
sebât bul- [1] Sözünden veya kararlarından
dönmemek, bir işi sonuna deĝin sürdürmek.
- G36/2 Dilâ o ħoĝka-dehânîñ tudaĝı kand u nebât
N'ola bu tûṭî-i cânîñ anuñla **bulsa sebât**
sebeb [8] Bir olayın meydana gelmesine neden
olan şey, neden.
- G20/8 Bâĝ-ı ħüsnünde dil-i zârîm hezâr-destândır
Ol **sebebdendir** ki dirler bülbül-i şeydâ aña
- G79/7 **Sebebdir** tezkire olmaĝa 'âlemde saña 'uşşâk
Gülün ey gonca zikri bülbülü yâd oldıĝındandır
- G134/4 Gehî bu sînede geh dilde dü câdan gitmez
O **sebebdir** ki şehâ gamzeñi cādü bilürüz
- G209/14 N'ola ħilm üzre ol Nebzî kuluña
Revâ mı **bî-sebeb** olmaĝ gazabnâk
- G291/3 Hasret-i ħâl-i ruħuñdur sînede dâĝa **sebeb**
Şevk-ı rüy-i âteşiniñdir dilim büryân iden
- G366/6 Sâye-i kadd-i dil-âvîziñde olmuş mültecî
Ol **sebebdendir** ki serviñ kâmeti bâlâ gibi
- Kt4/4 İvme gel taḫşîline olup 'acül
Bir **sebeb** ħalk itdi Ĥâlîk herkese
- Ms3/21 **Sebebsin** zaħmıma hem bâ'is-i feryâd u nâlemsin
Melek misin perî mi bilmedim gıtdı ne âdemsin
- sebķ eyle- [1]** Öce davranmak, önüne geçmek. ||
Yetenek, hüner göstermek, ortaya koymak.
- G243/5 Bugün meydân-ı 'aşkıñda kamu 'uşşâkı **sebķ eyle**
Semend-i nâziña esb-i niyâzım hem-rikâb itdim
sebz [1] Çimen, yeşillik. || Gül bahçesi.
- N16/3 Giydi dıraĝt **sebz** kabâ güşe-i bâĝ oldı Na'îm
Ĥür-şîfat dil-ber ile şûrb-i ĝidâ demleridir
sebz ü ter [1] Canlı ve taze.
- G138/6 İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı
Ammâ ki ruħuñ verdi gibi **sebz ü ter** olmaz
sebze [3] Sebze, yeşillik, bitki.
- G77/3 **Sebzeler** giydi dıraĝtân câ-be-câ
Zâhir oldı şun'-ı Rabb u Kırdigâr
- M4/4 Teni ser-cümle ħâristâna beñzer
Kırmış **sebzesi** bostâna beñzer
- Mr5/21 Giydi ağaçlar **sebze** ṭon
Ezhâr u esmâr gün-e-ĝün
sebbezâr [3] Yeşillik, çimenlik yer. || Seyir, gezinti
yeri.
- G170/10 Nebzî-i şeydâ kuluñ soldı şarardı hicr ile
Sebbezâr it sîne-i bî-kînesin çeşmine baş
- G311/2 Yine irdi bahâr el-ĥamdülillâh
Bezendi **sebbezâr** el-ĥamdülillâh
- G392/10 Bahârasâ idiñ ol çehre-i surĥîn-ile evvel
Şararmış **sebbezârıñ** Nebziyâ ol reng ü bü n'oldı
sebbezâr ol- [1] Yeşermek, canlanmak. || Varlıklı
hale gelmek, güzel bir hayata sahip olmak.
- G11/5 Ruħuñ üstünde açılmış reyâhîn **sebbezâr olmuş**
Yüzündür ravza-ı Rıdvân özündür ĝıbta-ı ħavrâ
sebzî [1] Yeşil, yeşil renkli. || Taze.
- Tr2/52 Dökilüp berg-i ħazân gibi şarardı bâĝlar
Çıkarup **sebzî** libâsın qaralar giydi çemen
sebz-püş [1] Yeşil elbiseli, yeşil örtülü.
- G165/13 Gül yañaĝlı gonca-fem bir **sebz-püş** maĝbûb için
Bülbül-i şeydâ-dilîñ çeşmi yaşı gül-ĝün imiş
sed [1] Tabîi veya sun'î engel. || Geçilmesi,
aşılması zor.
- G66/8 Ĥ'vâce-i sük-ı melâĥatsın metâ'-ı ħüsn ile
Bâb-ı luṭfûñ eyleme sâ'illere ey h'vâce **sed**

sefahat [1] Zevk ve eğlenceye aşırı düşkünlük. || Elindekini har vurup harman savurma.

Tr1/45 kimseniñ evlâdı yâ Rabbî **sefâhat** itmesün
kimseniñ ehl-ü 'ıyâli işbu yola gitmesün

sefer [1] Yolculuk, seyahat.

G321/8 Bu tarîk içre yükün kaşır idegör zâd-ı ğama
Seferiñ ğâyet uzak bârını sen terk eyle

seffâk [1] Kan dökmekten hoşlanan, kan dökücü, zalim, hunhar kimse.

G209/1 Harâmî gözleriñ hûn-ıh'âr u **seffâk**
Olupdur böyle bî-pervâ vü bî-bâk

şefih [2] Malını zevk, eğlence ve hovardalıkta yiyen israf eden. || Basit, bayağı, âdi.

Tr1/40 Göti kılların koparup yüzine berkitmesün
Ol **şefihî** bu dil-i şeydâ niçe hicv itmesün

Tr1/56 Gül-ruhın zıkrıyla her dem bezm-i gülzâr eylerim
Bu **şefihîñ** hicvini illâ kı izhâr eylerim

sefil [1] Sefâlet içinde olan, yoksul, fakir, perişan kimse. || Alçak, âdi, bayağı kimse.

K2/51 Müznib ü mücrim günehkâr u zelîl ü hem **sefil**
Rû-siyeh bir nebze-i kemterdir illâ bî-riyâ

seg [1] Köpek. || Aşağılık, değersiz kimse, rakip.

G96/6 Öyle bî-tâkât olupdur heves-i hâliñ ile
Bir **segin** depse şehâ bendeñi boyunca yıkar

seg-i küy-i dil-ârâ [1] Sevgilinin memleketinin köpeği.

G23/7 **Seg-i küy-i dil-ârâdır** ki istikbâle çıkmışlar
Degil bîğâne ey dil bu gelenler âşinâdır hep

loğma-ı seg [1] Köpeğin lokması.

G39/10 Beni öldürdün ey çarh-ı sitemger derd-i hicr ile
Vücüdüm uş gerekse **loğma-ı seg** tu 'me-i zâğ it

seg-i ner [1] Erkek köpek.

G81/9 İşün yok varma bâb-ı dil-bere sen bir **seg-i nersin**
Raķibâ şayd-ı ğınzire saña ben var dir isem var

seg-i cäyi [2] Aç köpek.

G96/8 Görmedim daħı raķibiñ gibi soğumsuz hîç
Seg-i cäyi gibi ne bulsa boğazına tıkar

G208/10 Alabilsem dehen-i pür-fiteniñden fetvâ
O **raķib-i seg-i bî-diniñ** idem yirini ğak

seg-i bî-cäy [1] Yersiz, yurtsuz köpek.

K33/13 Gezeyor hâne-be-hâne **seg-i bî-cäy** gibi
Bu meseldir diyilür boş ite menzil olmaz

seg-i sel-hâne [1] Mezbahanın köpekleri.

K33/23 **Seg-i sel-hâne** vü yâ ğük-i beyâbânîdir
Hele bir ev domuzı aña mu'âdil olmaz

segân [1] Köpekler, itler.

G22/12 İdinmişsin hezâr ağyâr-ı rüsvâyî vü şeydâyî
Ser-i küyuñda bu deñlü **segâni** kim çeker cânâ

seg-i bî-din [1] Dinsiz köpek. || Acımasız rakip.

Mh3/4 Ben kıılırken pâdişâhım cânımı ta'yîn saña
Göz göre oldı muķârın ol **seg-i bî-din** saña

seg-i küy [4] Mahallenin köpeği. || Âşığın rakipleri.

G188/3 **Seg-i küyüña** 'izzet eylerim cânâ raķibe hem
Ne deñlü rah-ı 'aşķda zillet olsa itmeme istinkâf

G302/7 **Seg-i küyuñ** bile 'izzet ider ben bendeñe ammâ
Velikin kelb raķibiñ turmaz âsude ider 'av 'av

G102/9 **Seg-i küyuñla** hem-dem oldum ey dost
Dimişlerdir işin bilmek güzeldir

G398/12 İderdi 'av'avım 'ayyüķa a'lâ pâyê bulurdum
Ğüzürüñde **seg-i küyuñla** ta'dâd olunursam say

seg-i pâzâr [1] Pazarın, meydanın köpeği. || Rakip.

N15/4 Her kaçan görsem raķibi ol ruhı gül-gün ile
Şanuram ardınca düşmüş bir **seg-i pâzârdır**

sehâ [2] Cömertlik, el açıklığı, sahavet.

Mh1/6 Şeh-i Sultân Maħmûd Ğân gibi ğâkâne der-peysin
Seħâda yokdur akrâniñ meger kim Ğâtem-i
Taysın

K13/16 Teşnegân-ı fakr sîr-âb ola mı şimden-gerü
Çeşme-i cüd u **seħâda** katrece mâ kalmamış

seħâb [2]

1. Bulut || Âşığın ağzından çıkan ah dumanı.

B5/1 Baħr olup eşkim ayağı üstüme âhım **seħâb**
Lîkin âteş yağdırır bu ol olur daħı serâb

2. Bulut. || Siyah örtü.

Mh4/18 Zerreveş ditrer vücüdüm dil olur pür-iztirâb
Gün yüziñi setr ider kâkülleriñ hem-çü **seħâb**

- dolmak. **seḥāb büri- [1]** Bulut kaplamak. || Gamla, kederle
- G199/5 **Bürimiş** murğ-ı ruḥm kākül-i dil-ber çü **seḥāb**
Deşt-i ḥayretde baķuñ biz tımana ķuş şalanıķ
- seḥāb-ı müşg-bār [1]** Misk kokulu bulut olma.
- G317/7 Ser-i zülf-i dil-āvīzīn **seḥāb-ı müşg-bārıdır**
Mu'aṭtar ider etrāfı nedir bu ḥoş-ḥışāl anda
- seḥāvetlü [1]** Cömertlik, el açıklığı.
- Mr2/2 Şerāfetlü sıyādetlü 'ulüvvü'l-ķadr ü 'ālī-şān
Semāhatlü **seḥāvetlü** kesirü'l-luṭfı ve'l-iḥsān
- seḥāvet ķıl- [1]** Cömert olmak, ikram etmek, eli açık olmak.
- Ms3/19 **Seḥāvet ķılmada** aġyārına ġüyā ki Ḥātemsin
Ser-i 'uşşāķa toġmazsın egerçi mihr-i 'ālemsin
- seḥer [10]** Sabahın ġüneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti. || Sabah rüzġarı.
- G23/11 **Seḥerde** bülbüle 'arz eyledim çün rāz-ı pür-süzüm
Benim de ġoncaya naķlim didi bu mā-cerādır hep
- G100/3 **Seḥerde** āh-ı āteşnāk-i dilden
Felekler ey mehim ġöge boyanur
- G105/3 **Seḥerde** ġüllerīn rüyında jāle
ġözüm yaşı durur şeb-nem degildir
- G221/1 **Seḥer** ġülzārda şūrīde bülbül
İder mestāne vāveylā vü ġulġul
- G243/13 **Seherle** tā-seher müjġānı Nebzī bendeñiñ cānā
Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i ḥvāb
itdim
- G318/10 Olup pā-māl şeb-i hicriñde ķaldıñsa ayaklarda
Eliñ açup **seḥer** yine derüniden du'a eyle
- G324/3 **Seḥerde** depredüp bād-ı şabā zülf-i dil-ārāyī
Birbirine sünbülveş deġer āheste āheste
- K3/9 Kaçan kim şubḥ olup ḥīn-i **seḥerde** feth ola bābı
ġelüp dostān-ı zü'l-iḥsān tola hep zīr ile bālā
- K7/3 **Seḥerde** bir nidā geldi iştıdim ḥātif-i ġaybdan
Didi buña melā'ik reşk idüp 'ayn-ı cinān dirler
- Ms1/4 Yürisün eyleġil fermānını her yaña şıḥatler
Seḥerlerde budur virdim dirim kim āña şıḥatler
- seḥer it- [1]** Aydınlatmak.
- K11/8 Tolu başdan başa illā ġül-i ra'nālar ile
Cüş idüp bülbülveş nāle-i şām u **seḥer it**
- seḥergāh-ı ezel [1]** Çok önceki zamanın seher vaktinde.
- G93/2 Felekler şarşar-ā ḥım deminden döndürülmüşdür
Seḥergāh-ı ezel çün süy-ı çarḥa ġöndürülmüşdür
- seḥḥār 2]** ġüçlü ve etkili büyü yapan kimse, büyücü, sihirbaz.
- G386/8 Şebāsā zülfünü rüy-ı münirinde ġörenler dir
ġör ol **seḥḥārı** rüy-ı rüşeni siḥriyle bağ itdi
- Mh2/6 Luṭf ider aġyāra ammā mihrībāndır sevdiğim
Zülfı bir **seḥḥārdır** kim dā'imā efsün ider
- seḥi-bālā [4]** Fidan ġibi düzgün ve uzun boylu.
- G74/4 O ġılmān-manzarıñ ķaddi cinān içinde Tübāveş
Seḥi-bālā degil ammā velikin evsaṭü'l-ķaddir
- G213/6 Ser-firāz idi Tübā bağ-ı cinān içre velī
Ser-fürü itdi ġörünce **seḥi-bālānı** seniñ
- G229/6 Gezerken bī-ser ü pā bağ-ı dehr içinde bī-pervā
ġapıldı bir **seḥi-bālāya** ammā ķalb-i nā-şādım
- G401/6 'Acebdır ol perī-peyker niçün olmaz baña hem-ser
ġönül ol ķāmeti 'ar'ar **seḥi-bālāya** meyl itdi
- seḥi-ķad sīm-ten [1]** ġümüş tenli, fidan boylu.
- G131/10 Ċemenzār-ı melāhat içre zātıñ
Seḥi-ķad sīm-ten serv-i semen-ber
- seḥi-ķāmet [2]** Düzgün boy. || Düzgün boylu sevgili, fidan boylu sevgili.
- G40/1 Sīnemde açup şerḥa yine ol **seḥi-ķāmet**
Üstünde ķodı ḥāl-i ruḥı daġ-ı sa'ādet
- G41/3 Ċerçi çok ġördüm bu bağ içre **seḥi-ķāmet** velī
ġörmedim ķaddiñ ġibi bir münteḥā bālā-dıraḥt
- seḥm-i belā [1]** Bela, zulüm oku. || Sevgilinin āşġa zulümleri.
- G361/3 Ċaşları ķavs-ı ķazādır kirpigi **seḥm-i belā**
Ċeşmi āfet ġamzesi cellāda virdim ġönlümi
- seḥm-i ķazā [1]** Kaza oku, mukadderat oku. || Kader oku.
- G13/4 Ċaşlarıñ ķavs-ı belā-yı nāġehān
Kirpüġündür dil-berā **seḥm-i ķazā**
- seḥv [5]** Kasıtlı yapılmayan hata, yanlış.
- G71/2 Ey ġönül 'ālemde ben ancak şanurdum cān lezīz
Seḥv imiş ol şımdı bildim vuşlat-ı cānān lezīz
- G291/7 **Seḥv** ile āḥ eyledimse rü-be-rü ḥışm eyleme
Şer'-i enverde şehā ma'zürdur nisyan iden

- K1/31 Dest-i nâ-dâna girerse bulmaz illâ **sehvinî**
Diñle bu kulu kulağ ur bu cevâba ibtidâ
- N48/2 Yañılup içdim-ise ger kahve
Bağma ey pîr-i muğân bu **sehve**
- M1/14 Gerekmez bunı fehm itmekte ğaflet
Geçer Nebzî şakın **sehv**-ile fırsat
- sehv eyle- [1]** Yanılmak, hata yapmak.
- K17/30 'Uşşâk buldukça vişâl rüz-ı firâk olup tamâm
Ger var ise nağş u kûsür **sehv eylemiş** kalb-i fütür
- Seğâhum Rabbuhum [1]** "...Rableri onlara tertemiz bir içecek verir." İnsan Suresi'nin 21. ayetinden iktibastr. (İnsan, 76/21.)
- G74/6 Leb-i la'li o hûruñ çeşme-i Kevser durur gūyâ
Seğâhum Rabbuhum naşşı anıñ şânında müsveddîr
- sekiz [1]** "Sekiz" sayı sıfatı.
- Mu14/2 Olur âdem mu'ammer olmağ ile kırk sene kâmil
Hudâ dâd itmese yetmiş **sekiz** olsa nedir hâşıl
- selâm [1]** Esenlik dileme, selam olsun.
- G262/9 'Aşıklara rahm eyleyüp itdi **selâmına** sezâ
Mağrem degildir çün rağîb esrâr-ı 'aşka sermedâ
- selâm ir- [1]** Selam ulaştırmak. || Esenlik dilemek.
- K17/20 'İyd-ı sa'âdet irdi çün 'âlem meserretde bütün
Düşmenleriñ olup zebûn dostânına **irsün selâm**
- selâm ol- [2]** "Saygım, esenlik dileklerim ona ulaşsın" anlamında bir iyi dilek sözü.
- G131/1 **Selâm olsun** saña ey mâh-ı enver
Hilâl-ebriñ kamer-ruğ nîk-ağter
- G244/1 **Selâm olsun** saña ey yüzi mâhum
Benim 'izzetli hem devletli şahım
- selâm vir- [1]** Selamlamak; birine esenleme sözü söylemek.
- G202/13 Şeyn gelmez şânına lutf eyleyüp **virseñ selâm**
Mîmveş beste-lebiñ güft-i ferağ-efzây yok
- Selâmet [2]** Salımlık, emînlik, korku ve endişeden uzak olma, selamete çıkma, kurtulma.
- Ms2/19 Perîşân oldum efkâr ile çün bildim **selâmet** yok
Olun/ca tâ-dem-i âğar bu sevdâya nihâyet yok
- K34/14 Şıla itmek için gitmişdi bundan
Selâmetle olup vuşlat müyesser
- selâmu'llâh[1]** Allah'ın selamı.
- K1/15 Ola rıdvân u **selâmu'llâh** 'aleyhim kâtibe
Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba ibtidâ
- selâset [1]** Akıcılık, kolay anlaşılma hali.
- G121/9 Görenler şî'r-i Nebzîde **selâset**
Zehî zihni-i edak hayhây dirler
- selâsil [1]** Zincir, çılgın veya vahşi yaratıkların boynuna geçirilen, onu zapt etmeye yarayan şey. || Sevgilinin saçı.
- G312/6 Gözüñ bir hân-ı fettân oldı pes habs itdi 'uşşâkı
Selâsil kâkül-i şeb-bû olara ğabğabiñdir çeh
- selâñin-i 'âlem [1]** Cihanın padişahları.
- Kt5/7 **Selâñin-i 'âlem** kul olsun aña
İrişün hem âfâka hükmi hemîñ
- selâñin-i cihân [2]** Dünyanın sultanları.
- G34/5 Ne nedîm ü ne **selâñin-i cihân**
Ne vezîr ü ne şehîr ü ne ğarîb
- G238/7 **Selâñin-i cihâna** zerre deñlü i'tibârım yok
Kulum bir şâha kim aña felek kaşr u melek hâdim
- selb eyle- [1]** Kaldırmak, kapıp götürmek, yok etmek.
- G35/4 İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher
Serdlik ider ol sîm-ber **eyler** sözüüm her demde **selb**
- selef [1]** Bir mevkide daha önce bulunan ve yerine geçilen kimseler, öncekiler, atalar.
- G188/8 Tarîk-ı 'aşka kânün eyleyüp cân terkini evvel
Telef oldı **selef** cümle hilâf itmeye pes ahlâf
- Seleskovic-i zü'l-ârâ [1]** Düşünceli, fikir sahibi Seleskovic.
- K35/10 İdüp pes duğter-i sa'd ağterini uş aña tezvîc
İdindi anı dâmâd ol **Seleskovic-i zü'l-ârâ**
- sell-i süyüf [1]** Kılıçların çekilmesi, kılıçların kınından çıkarılması.
- B6/1 Eyleyüp **sell-i süyüf** ol şeh gelür yine yaman
El-amân ol ğamzesi cellâd elinden el-amân
- Selmân [1]** Selmân-ı Savecî (1309-1376), İran şairi olup kasideleriyle ünlüdür (Pala, 1989, s. 434). Tahran'ın 125 km güneybatısında yer alan Save şehrinde dünyaya gelmiştir. *Firâk-nâme* adlı mesnevisindeki kayda göre doğum tarihi 709 (1309) olmalıdır. Babası Teb-riz'deki İlhanlıların sarayında maliye işlerinde görevlidir. "Selmân" mahlasını kulla-nan şairin ilk hamisi güçlü vezir Giyâseddin Muhammed b. Reşîdüddin Fazlullâh olup ünlü masnû' kasidesi "Bedayiu'l-eshâr" onun hakkındadır. Kasidede Menûçihri, Senâi, Evhadüddîn-i Enverî, Hakânî-i Şîrvânî ve bilhassa Zahir-i Faryâbî ile Kemâleddîn-i İsfahânî gibi şairleri örnek almış,

ancak söz ve anlam açısından kendi şiirine özellikler kazandırmıştır. Selmân gazelde de Sa'dî-i Şirâzî ve Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin takipçisidir. Özellikle Sa'dî'nin etkisi açıkça hissedilmektedir. Selmân ile Hâfız-ı Şirâzî'nin gazellerindeki vezin, kafiyeye ve mazmun beraberliği, aralarındaki yakın irtibata işaret etmektedir. Hâfız, Selmân'ı zamanın önde gelen kişisi ve şiir ülkesinin padişahı olarak över. Selmân, Farsça ve Türkçe yazan daha sonraki şairler tarafından örnek alınmış; şiirlerine nazireler yazılmıştır (Karaismailoğlu, 2009, s.446-447). Şairler kendilerini Selmân-ı Savcî'ye benzetmeyi âdet edinmişlerdir (Pala, 1989, s. 434).

G289/14 Tarz-ı şî'ri senden öğrensün zamâne şâ'iri
Nebzîyâ var ise 'aşrîñ şimdilik **Selmânısın**

Selsebîl [1] İçimi çok hoş ve hafif su. || Cennet pınarı.

G368/3 'Ayn-ı Kevserdir dehânîñ leblerindir **Selsebîl**
Nâb la'liñ bâde-i Tesnîmveş ahlâ gibi

sem [5] Acı, zehir, dert.

G7/5 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dañ **sem**
Dâye gam mâmi elem hem hemm imiş lâlâ baña

G176/8 Ta'allüm eylemiş gamzeñden ol kara saçñ sıhri
Meseldir mâr kejdümden ider dirler **sem** istikrâz

G258/13 Yaraşır dırsem eger **sem** fem-i yâre Nebzî
Dimedi bunca niyâz itdi bu dil lâ vü ne'am

G265/9 Olur **sem** Nebzîye vaşlıñla sükker
Vişâliñ olmasa sükker olur sem

G265/9 Olur sem Nebzîye vaşlıñla sükker
Vişâliñ olmasa sükker olur **sem**

sem' [2] Duymak, işitmek.

G248/1 Kelâmîñ **sem'i** ile bülbül-i güyâdan el çekdim
Dehânîñ rü'yetiyle gonca-ı hamrâdan el çekdim

Mr5/73 Ger **sem'** u ger men' itseler
Gelmez dile kibr ü keder

sem ol- [2] Zehir olmak.

G265/10 **Olur sem** Nebzîye vaşlıñla sükker
Vişâliñ olmasa sükker olur sem

G294/7 **Olursa** eyle la'i-i yâri em **sem**
Tabîbâ çâre yokdur merhemiñden

semâ [2] Gök, gökyüzü. || Yüksek mertebede olanlar.

G26/5 Görüp ey mâh-rû rüyuñ **semâdan**
Güneş ditrer geçer şankim tutar teb

G129/3 Âteş-i âhî duñânıdır **semâ'** aşıklarıñ
Âb-ı çeşmi katresidir işbu akan cüybâr

semâhat [1] Cömertlik. || İyilik severlik, el açıklığı.

Mh1/2 Elâ ey merd-i meydân-ı kerem lutf u şehâ hâkkâ
Hemîn ola **semâhat** cüd u en'am u 'atâ i'tâ

semâhatlü [1] Cömert kişi. || İyilik sever, eli açık kişi.

Mr2/2 Şerâfetlü siyâdetlü 'ulüvvü'l-ğadr ü 'âlî-şân
Semâhatlü şehâvetlü kesîrü'l-lutfı ve'l-ihsân

semâya çık- [1] Gökyüzüne ulaşmak, gökyüzüne çıkmak.

K12/30 Bunca şıbyân u ricâl u mü'minât u mü'minîn
Ağlaşup feryâd ile **çıkdı semâya** dūd-ı âh

semek [2] Balık.

G208/6 Ğayret-i tâb-ı ruñ u âb-ı leb-i la'liñile
Göyünür nâra semender boğulur mâya **semek**

G381/6 Çarñveş bî-mihr imişsin bilmedim ey mâh-rû
Şöhre-i 'aşkıñ **semekden** tâ-simâk itdiñ beni

semen [2] Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği. || Sevgilinin yanağı.

G73/7 Ruñ **semen** sîmîn beden kad nârven bû nesteren
Gül-dehen bülbül-suñen hem kâkûli 'anber midir

Mr5/39 Güldür yañağı yâ **semen**
Sünbül saçıdır ham-be-ğam

semend [1] Güzel, süratli ve çevik at.

G14/6 Bîñ vü çeşm ü dehen güşum o dem kaldı nişân
Çiñladı çün şeh-süvârîmîñ **semendi** câ-be-câ

semender [2] Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen efsanevî bir hayvan.

G161/6 Sînede dil nâr-ı 'aşka dâ'imâ yanmağdadır
Ey **semender** şanma ancak sendedir yakış yanış

G208/6 Ğayret-i tâb-ı ruñ u âb-ı leb-i la'liñile
Göyünür nâra **semender** boğulur mâya semek

semenderlik [1] Semender gibi olma. || Ateşte yaşadığı düşünülen hayali bir canlı türü.

G67/11 İddi'â idüp **semenderlik** yakarsın âteşe
Perr ü bâliñ hayf ey pervâne uş olduñ remâd

semendervâr [1] Semender gibi. || Ateşte yanmadığına inanılan efsanevi bir hayvan gibi.

G72/4 Ğıdâsı nâr-ı âhıdır idinmiş
Semendervâr aħkerden telezüz

- semend-i şevk [1]** İstekli, arzulu çevik at, aşırı hevesli, süratli at.
- G221/14 Reh-i 'aşkıında Nebzî gibi bî-pervâ revân oldum
Semend-i şevkımı sürdürüm 'inânı kim çeker cânâ
- semend-i tâza [1]** Canlı, körpe çevik at. || Koşu, sürat atı.
- G41/6 Şahın-ı sînem tâze tâze zaḥm ile zeyn eylediñ
Şol **semend-i tâza** döndüm kim urılmış zîn ü raḥt
- semend-i nâz [1]** Naz atı. || Sevgilinin nazı.
- G243/6 Bugün meydân-ı 'aşkıında kamu 'uşşâkı sebḳ eyle
Semend-i nâziña esb-i niyâzım hem-rikâb itdim
- semend-i ṭab' [1]** Güçlü, kuvvetli at. || Yaradılıştan gelen şairlik yeteneği, şairin şiir gücü.
- G221/14 'Alîdir Nebzî ḥâme Zü'l-fiḳârı
Semend-i ṭab'ıdır güyâ ki Döldül
- semen-ḥad [1]** Yasemine benzer yanak.
- G74/10 Açılmış gülşen-i ḥüsnünde gün-â-gün ezḥârı
O bir gül-rû vü sünbül-mû karanfil-bû **semen-ḥaddır**
- semen-sîmâ [2]** Yasemin çiçeği yüzlü, çehreli.
- G74/2 Yine meyl itdi dil bir nev-civâna kim ser-âmeddir
Şarılmak ol **semen-sîmâya** bir kez 'ömr-i sermeddir
- G401/2 Gönül ol dişleri incü lebi ḥamrâya meyl itdi
Ruḥı gül kâkûli şeb-bû **semen-sîmâya** meyl itdi
- semen-ten [1]** Yasemin gibi beyaz tenli güzel.
- G157/2 Bu dil-i zârıma ol cân ile cânâ dest-res
Sen **semen-tenle** ola hem-pâ vü hem-ser bir nefes
- semenzâr-ı ruḥ [1]** Yanağın yasemin bahçesi. || Yüzdeki ayva tüyleri.
- G384/5 **Semenzâr-ı ruḥunda** bir taraf la'li zülâlınden
Tolu ḥavz-ı zeḳan uş bu kenâr-ı cüya söz var mı
- semer [1]** Mahsul, ürtün, verim.
- G99/6 Bilmezem meyl eylemişsin ol raḳîb-i nâ-kese
Şehd gelmez her megesden her şecer virmez **semer**
- semer vir- [1]** Mahsul, netice vermek.
- G396/7 Yok durur baḥtım dıraḥt-ı ṭâlî'im **virmez semer**
Dil-güşâde itmeyen her dem beni bu ḡam gibi
- Semerḳand [2]** Semerkant şehri.
- G261/7 Ḳand-i la'liñ yâdına oldum **Semerḳanda** revân
Bilmezem uzaḳdayım yakındayım ya ḳandayım
- G396/9 Koyup İstanbul olsañ da **Semerḳanda** revân
Bula bir gün seni bu Nebzî-i Amâsye'vî
- semiyy-i zevce-i Yûsuf [1]** Hz. Yusuf'un eşinin adaşı.
- Kt19/9 **Semiyy-i zevce-i Yûsuf olupdur**
Hemânâ ism ü resmiyle hem in-gâh
- semm-i helâhil [1]** Öldürtücü zehir. || Büyük ıstırap, acı veren şey.
- N21/2 Bâde-i şâff lebiñsiz zehr-i ḳâtildir baña
İçmezem bi'llâh ol **semm-i helâhildir** baña
- semt [1]** Şehirde yerleşim bölgesi, yaka. || Yan, taraf, cihet, yön.
- G61/2 Pendime ṭutḡul benim cân ile cânânım şimâḥ
Semte yaklaşdırma aḡyârı iñen yakın ıraḥ
- Semt-i Firdevs [1]** Firdevs Cenneti'nin şehri.
- G77/7 **Semt-i Firdevsden** ḥübüt itdi nesîm
Ḳaldırıp âyine-i dilden ḡubâr
- semt-i firâḳ [1]** Ayrılığın semti, mahallesi.
- G391/1 Gönül **semt-i firâḳa** düşeli bir ḥaylî ḥîn oldı
Temennâ-yı vişâl-ile 'aceb zâr u ḥazîn oldı
- semt-i gülzâr [1]** Gül bahçesinin semti. || Sevgilinin bulunduğu gül bahçesi.
- G80/3 Per açdı ehl-i diller **semt-i gülzâra** şabâ ile
Pür oldı bâḡ-ı 'âlem zümre-i 'irfân ile yer yer
- semt-i ḥaşr [1]** Kıyamette dirilip toplanma yeri.
- G92/6 Dil-berâ ivme görürsün ḳıldığın çevre cezâ
Semt-i ḥaşre çün bizi ol gün ki Allâhım sürer
- semt-i küya [1]** Sevgilinin bulunduğu mahalle.
- G166/9 Ḥâk-i pâyi ḳanda ḳaldı **semt-i küya** varamaz
Künc-i miñnetde yatur Nebzî olup şâhib-ferâş
- semt-i şalâḥ [1]** Barış, huzur semti. || Barışın sağlanması, barış yolu.
- G56/14 Bu'l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevâ
Ârzüdan fâriḡ ol tut Nebziyâ **semt-i şalâḥ**
- semt-i vişâl [2]** Kavuşma semti, yeri.
- N37/4 Düşüp deşt-i firâḳında gezerler bunca âvâre
İrşirmeklige **semt-i vişâle** himmet itmezsin

- G324/8 Yine bend itdi zülfine dil-i âzürde hicrânı
Çeker **sem-t-i vişâline** meger âheste âheste
sen [288] " Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.
- Mu32/2 Biz iki yüz yavru uçurduk yuvadan bülbülâ
Var yûri **sen** âşiyânında otur mühmel helâ
- G1/7 **Sen** ammâ zann idersin levh-i dilden oldı zâ'ilhâ
Bilürsin bu cihân mülki degil çün kimseye bâkî
- G2/13 Zâhid-i hüd-gü eger men' eylese meyden **seni**
'Abd-i ahkâr bende-i kemter durur Nebzî zenîb
- G10/2 Hâtırında yoğ idi cânâ bu işden mâ-'adâ
Kim idem rûh-ı revânım **sen** şeh-i câna fedâ
- G10/10 Kûh-ı nazm içre bugün Ferhâd-ı sânisin belî
Görmedim Nebzî cihânda **sen** gibi Şîrîn-edâ
- G18/1 Eger ger ger nazâr zar zar iderseñ **señ** şehâ hâ hâ
Bulur lur lur bu dil dil elemden den rehâ hâ hâ
- G19/13 Nebzî var iken **sende** biñ güne şikâyetler
Ya kışşası Mecnûnuñ efsâne degil mi yâ
- G22/5 Taħammül mümkün ez'âf-ı muzâ'af cevri **sen** itseñ
Velîkin ta'n-ı ebnâ'-ı zamânı kim çeker cânâ
- G27/9 Rüz u şeb vaşlın diler Nebzî kuluñ **senden** şehâ
Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol kıtlu bâb
- G28/12 Vücuduñ külliyyen ma'yüb iken gel
Sen olma cüz'-i 'ayble şaḥş-ı 'â'ib
- G29/6 Başına âzâde pervâz ider iken şevk ile
Gülşen-i 'âlemde **sen** gül-ḥadde oldı 'andelîb
- G29/4 Mübtelâ-yı derd-i 'aşk oldı dil-i sevdâ-zede
Senden özge derd-i bî-dermânına bulmaz ṭabîb
- G33/7 Ne güç **sen** tâlib ü maṭlûb-ı bî-zâr
Ne hoşdur ol ola maṭlûb-ı tâlib
- G35/5 Sevdim **seni** cân u teni yoluñda kurbân eylerim
Dönmem şehâ Manşürveş ger eyleseñ zülfünle şalb
- G39/6 Sırışkim yir yüzün ğarḳ-ı fenâya virdi ey âhım
İriş **sen** de toḳuz kat âsumânı mey-ḥoş-ı bâğ it
- G42/5 Rüz u şeb fikr ü ḥayâl-i zülf ü rüyuñla **seniñ**
Gündüzüm Nev-rüz u 'ıyd oldı gecem Ḳadr ü Berât
- G43/2 İrsin bulamazsın yâri heyhât
Geçürdüñ fırsatı **sen** fâte mâ-fât
- G45/5 Gözün aç bir gün şikâr eyler **seni** bu rüzîğâr
Şayd içün dünyâyı berr ü bahre kurma dâm u şest
- G49/11 Niçe meyl itmez gönül **sen** dil-ber-i pür-nâza kim
Ağzı gonca gözi nergis sözi gül yüzi güleç
- G52/12 Bahâr oldı çemenzâr oldı tezyîñ
Çıkup şahrâya kıl **sen** de teferrüc
- G53/1 Saḥt-dilsin ey gönül **sen** dil-berin nâzük-mizâc
Bu 'acebdır niçe idersin anuñla imtizâc
- G53/3 **Sen** ki bir edne'l-dânîsin ayaḳda pây-mâl
Şâh-ı mülk-i fitnedir ol aña lâyıḳ taḥt u tâc
- G55/9 Ol şanem kıldı çelîpâ cevri ile Nebzî **seni**
Deyr-i 'âlemde disünler nâmiña 'abdü'l-Mesîḥ
- G56/1 **Sen** şabûḥ iç vaşl olup aḡyâr bedle her şabâḥ
Ben şeb-i hicriñde lâyıḳ mı içem râḥ-ı revâḥ
- G56/10 Ben şanurdum mihr ider buldı çü 'ömrüm ihtitâm
Sen henüz cevri ü cefâya eylemişsin iftitâḥ
- G57/10 Dür u mehcürsün o şahuñ âsitânından yine
Nebziyâ gördüm **seni** deşt-i belâda ke's-şebâḥ
- G58/11 Melîḥü'l-vech ile güyâ ki **sensin**
Melâḥat milketinde şâh-ı emlaḥ
- G63/8 Bâğbânam bunca demdir bâğ-ı ḥüsnüñde velî
Virmediñ şeft-âlî bir kez yoḳ mıdır **sende** cevâd
- G63/4 Her seḥer feryâd u nâlem gûşuña itmez eser
Dil-berâ baḡrıñ **senin** bilmem ḥacer mi yâ pulâd
- G65/10 Luṭf ile güldür gerek kâhr ile öldür bendeñi
Râziyım **senden** yine ger eylesen eşkimi rûd
- G65/5 Eyledim kaṭ'-ı ümîd ey ḥür vaşlûndan **senin**
Oldı hicriñde baña dârü'l-ḥazen dârü'l-ḥulûd
- G67/3 **Sen** melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi
Âdem iseñ zâhidâ mey-ḥâneye bir adım ad
- G67/13 Bilmezem dîvâne misin ya nesin **sen** Nebzî
Sâde bir şî'r ile istersin fenâ mülkünde ad
- G67/9 Varma bâb-ı dil-rübâya git raḳîbâ kim **seniñ**
Mebde'îñ ḳa'r-ı saḳardır var yine oldur me'âd
- G75/10 Şol ḳadar âh eyledi dil nîm-nigâḥ eylemediñ
Zülfî siyâhım **seni** ben bilmez idim tâ bu ḳadar
- G77/16 N'ola ben feryâd idem bülbül gibi
Gül gibi **sen** gül açıl ey gül-'izâr
- G81/9 İşün yoḳ varma bâb-ı dil-bere **sen** bir seg-i nersin
Raḳîbâ şayd-ı ḥunzîre saña ben var dir isem var
- G81/12 Dil-i âzürdeye oldı ḥavâle hicr-i dildârı
Teḳâzâ itme ey ḡam **sen** de râḥat eyle bir dem var
- G83/1 Tâ-ezel meylim benim **sen** ḳaddi serv-i nâzedir
Ol sebebden ḳumrılarla bu gönül hem-râzedir
- G85/9 Sîne-i Nebziye urdukça şehâ ḥançerle **sen**
Gül biter gül açılır ey gonca-fem güller ḳoḳar

G87/6	Şehā lutf eyle hem-pervāz idinme nā-münāsibdir Ki sen bir ağ tūtīsın raķīb rū-siyeh zağdır	G133/2	Beni Mecnūna çün hem-pāy iderler Seni Leylāya hem hem-tāy iderler
G92/9	İsti ‘ānet senden ister her dem ü her şubḥ u şām Rūymı mihr-i felek pāyına ey māḥım sürer	G140/8	Ser-ā-ser ‘ālemi geşt eyler iseñ Dilā bir sen gibi nā-çār bulunmaz
G95/1	Dil-rübālar içre senden yeg şehā dil-ber mi var Ḥür-dīdār u perī-çehre melek-peyker mi var	G140/14	İşit Nebzī bugün dārū’ş-şifāda Seniñ bu derdiñe tīmār bulunmaz
G95/11	Ārzū-yı merg ider cānım firāķından seniñ Yoḥsa kendü kendüzünden mevtini ister mi var	G143/1	Sen baña vü ben saña nāz ü niyāz Düşdi fi’l-vāķi’ münāsib söz ü sız
G98/8	Şikāyet itme ey dil tāli’iñden çarḥ-ı keĵ-revden Seni mecnūn u şeydā eyleyen ol şacı leylādır	G143/1	Sen baña vü ben saña nāz ü niyāz Düşdi fi’l-vāķi’ münāsib söz ü sız
G99/2	Görmedim ‘ālemde gezdim işbu dehri ser-te-ser Sen gibi bir şūḥ u şengül nev-resīde şiveger	G144/1	Kākülünden kaṭ’ olur şanma şehā sen dīdemiz İstemez zūlfünden āzād olmağı bendīdemiz
G100/1	Beni yakdı seniñ nārın eyā nūr Ser-ā-pā cism-i zārım oda yanur	G149/12	Virem bir āḥ ile ağıyārı bāda Buyur bi’llāh seniñ emriñe rāmız
G103/4	Dilā dilden dile gül gibi teşhīr olduñ uş ammā Seni aşūfte vü şeydā kılan bülbül-nevāyınıdır	G157/2	Bu dil-i zārıma ol cān ile cānā dest-res Sen semen-tenle ola hem-pā vü hem-ser bir nefes
G106/7	Seni gördükçe benimle o raķīb-i ḥar-ı dūn Gelüben ğayrete ilden utanup ‘āre düşer	G157/5	Hıfz için düşmenden ey yār-i vefādārım seni Şubha dek āḥım tolanur küyuñı hem-çü ‘ases
G107/4	Raķībīñ kaddi zaķķūm ağacıdır ka’r-ı düzeḥde Seniñ ol kāmēt-i serviñ begim bāğ-ı İremdendir	G158/2	Dil-i zārım ğamıñla eylemişken her dem istinās Niçün sen de benimle eylemezsin bir dem istinās
G108/4	Dāğ uran sīneñde ey dil ol beñi fülful midir Bend iden ‘aşka seni ol zūlf-i ‘anber-sā mıdır	G161/14	Hālet-i ‘aşk ile ser-gerdān u ḥayrānsın yine Nebziyā sende bayağıveş degil gidış turış
G109/8	Ko tursun şöyle añma ‘āşık-ı bī-dilleri cānā Seni cānyıla cūyān olmadıķ dil-ber mi kalmışdır	G161/6	Sīnede dil nār-ı ‘aşka dā’imā yanmaķdadır Ey semender şanma ancaķ sendedir yakış yanış
G109/9	Düşen Nebzī seni şanma o şāḥın nār-ı şevķına Vidād-ile fūrūzān olmadıķ diller mi kalmışdır	G162/7	Bu bāğın servi yā bir gül degilseñ sen bu gülşende Nedir ol dil-rübā kāmēt nedir yā ol ruḥ-ı dil-keş
G110/10	Nebziyi bir kıl iderse n’ola emriñle şehā Sen şeh-i iķlīm-i ḥüsñün bende-i fermandır	G163/6	Çün düşüp gözden irāğ ey ğamze-i dil-ber velī Sen gibi pūr-fitne bir mekkāra hem-dem oldum uş
G113/6	Bir cānı iki ‘āleme virmezler iken ḥalk Sen tālib olursañ saña teslim ola cānlar	G164/7	Yandırır bir gün seni āḥım şihābı ey raķīb Ol melek yanında gel İblisveş turma siviş
G115/1	Benim şabr u qarārım yok seniñ inşāfın ey dil-ber Yanam pes nār-ı ‘aşka tā olunca bu benim aḥker	G168/8	Vaşldan fāriğ temettü’ eylerim hicrān ile Ey şeh-i ḥübān çü bildim sende himmet yoğ imiş
G115/3	Seniñ seniñdir meger bağrın ki te’ sīr eylemez aşlā Benim nāle fiğān u āḥ u girye itdigim demler	G169/10	Bezm-i ‘aşka cigerim nuķl eyledim bağrım kebāb Sāķıyā şun lebleriñ sen de şarāb-ı nābveş
G115/3	Seniñ seniñdir meger bağrın ki te’ sīr eylemez aşlā Benim nāle fiğān u āḥ u girye itdigim demler	G174/13	Bāde-i la’li ḥayāli çün seni mest eyledi Nebziyā derd-i derüñüñ eyle var mestāna ‘arż
G122/4	Diş incü şacı şeb-bü gözi āḥū hilāl-ebri Seniñ maḥbūbuñ ey dil gör ne ḥüb-rüy u ne zībādır	G174/7	Gülşen-i dehri fiğānıñ tutdı bülbülveş seniñ Bārī ḥāliñ eylegil ol ğonca-ı ḥandāna ‘arż
G126/5	Dilā sen de bulursun rāḥ-ı ‘aşk içre tesellāñı Görürsün āsitān-ı yārda başın iderseñ şabr	G179/8	İşāret eyler elbet der-kenāre bir neşātıñda Dilā sen ‘arż-ı ḥāl it ķo o ḥünı eylestün i’rāz
G129/10	Günde bir güne zuhūr eyler bu çarḥın devresi Sen de Nebzī her gice bir gūşede eyle qarār	G183/6	Zehr ise daḥı ben itdim ibtilā’ Pādişāḥımsın buyur fermān seniñ

G185/3	Sen yüzi gül kaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise İtmeyem meyl-i gülistāna geçt-i şahrā seyr-i bāğ	G213/6	Ser-firāz idi Tübā bāğ-ı cinān içre velî Ser-fürü itdi görünce sehî-bālānı seniñ
G187/4	Gerçi Ferhādım bugün bir küh-ı ğamda hüsrevā Sen lebi şirîn 'aşkıyla velî tağ üsti bāğ	G213/8	Göz açurmaz güle nergis zehî küstāhdır ol Şanuram görmedi ol dîde-i şehlānı seniñ
G187/10	İşiginde güyiyā kelb-i 'akür olmuş rakîb Men' ider 'uşşākını kim olalar senden uzağ	G213/10	Gül-i gülzār şanup kıldı figān bülbülveş Dil-i Nebzî göricek o leb-i hamrānı seniñ
G192/11	Senden ayru düşmüşüm bir bed-likā mekrūha kim Yüzi kara müfsid ü mekkār u bir 'ak u 'alağ	G214/1	Neydi evvel mihr-i merdāneñ seniñ Olduğ uş biz şimdi bigāneñ senin
G193/18	Kesdi Şirîn 'aşkına Ferhād tağ Sen de Nebzî sineñ üzre dağ yak	G214/2	Neydi evvel mihr-i merdāneñ seniñ Olduğ uş biz şimdi bigāneñ senin
G197/9	Nebziyā çeşmiñ yaşı dil āteşi āhir seni Şühbesiz bir gün kırlurlar hem ğarîk u hem harîk	G214/4	'Aşıkā yaklaşmamanıñ aşlı ne Yoğsa pend ider mi ol āneñ seniñ
G202/17	Elf-kaddiñ nün ide tā sen şeker-hā 'aşkına Ha dil-i Nebzîde bundan özge aşlā rāy yok	G214/6	Boşlamazsın der-peyin her rüz u şeb Kardeşin mi ol rakîb ya neñ seniñ
G203/11	Rakîbiñdir seni teşhîr iden hep Yine yanıñda andan muhterem yok	G214/8	'Aşıkı her dem-be-dem giryān ider Güldirir mi cevri-yābāneñ senin
G206/9	Şehā senden olur bu Nebzî-i bî-çāreye dermān Devā kıl vaşlın āña gūşe-i hicriñde kılma terk	G214/10	Akçasızlıktan begim hālîñ yaman İşlemez mi ya ki darb-hāneñ senin
G208/1	Seni görür ise bu cāme-i sebzinde melek A güneş yüzli güzel tar ola başına felek	G214/12	Dil-berā bu dil vişālîñ h'vānına Her dem ister ola mihmāneñ senin
G211/3	Seni ağıyar ile dün gūşe-i gülsende görüp Didim olmuş güzeri hār ile ol ğonca-femiñ	G214/14	Sîne-i Nebzîde bir yir kalmadı Dağı çokdur tîr-i müjgāneñ senin
G212/1	Neyler ol ağıyar elinde dāmen-i pākîñ seniñ Yiri yoğdur dāmeninde hār u haşākîñ seniñ	G216/9	Yazar iken şanemā vaşf-ı ruhuñ Nebzî seniñ Kuramaz dem-be-dem akar gözi yaşı kalemîñ
G212/2	Neyler ol ağıyar elinde dāmen-i pākîñ seniñ Yiri yoğdur dāmeninde hār u haşākîñ seniñ	G218/13	Nebzî-i dil-refte öğretdiñ tarîk-ı şî'ri sen Fenn-i inşāda 'aceb üstād imişsin ey gönül
G212/4	Yanıña koma rakîbi bakma yüzine begim Şāniña düşer mi fikr it yoğ mı idrākîñ seniñ	G224/8	Havf ider benden karîb olmaz baña dime rakîb Korkarım şerrinden ancak sen gibi hardan degil
G212/6	Bir ser-āmed dil-berîñ 'aşkında hayrān oldığıñ Göricek bildim dilā bu sinede çākîñ seniñ	G225/6	Fenā ehlin görüp mey-hānede ta'n itme ey zāhid Gelürsin sen dağı āña velîkin bir gün evvel gel
G212/8	Bilmezem Bahr-i muhîtden mi çıkar başı anuñ Dem-be-dem akar kesilmez çeşm-i nemnākîñ seniñ	G226/7	Sen şanursın ben olam mahzūn u mağdūr-ı felek Devri-pür-cevriñ nesin gördi bu 'ālem ey gönül
G212/10	Dilde her dem nār-ı ğam bād-ı elem eksik degil Āb-ı miñnetle karılmış Nebziyā hākîñ seniñ	G227/13	Görürüm Nebzî-i şeydā seni noğşān ile ben Reh-i 'aşk içre girüp eyleyügör kesb-i kemāl
G213/4	Küh u şahrāda yiler yıl gibi şeb rüz şabā Seni arar seni cānā bulımaz cānı seniñ	G229/14	Nigün-ser oldı Tübā-yı behişt bāğ-ı cinān içre Görüp ol kaddi şimşādîñ seniñ ey serv-i āzādım
G213/4	Küh u şahrāda yiler yıl gibi şeb rüz şabā Seni arar seni cānā bulımaz cānı seniñ	G236/10	Nebzî-i zāra ulaşma ey rakîb-i seg yüri Fāriğ ol yoğsa saña zann itme yoğ kem niyyetim
G213/1	Göre mi dîde 'aceb ol ruğ-ı zībāñı seniñ İde mi 'ālem-i vuşlatda temāşāñı seniñ	G239/10	Eyledi Nebziyā o meh mihr ü vefā-yı bî-kerān Sen de fedā-yı cān kıl hāk-i rehinde 'an-şamîm
G213/2	Göre mi dîde 'aceb ol ruğ-ı zībāñı seniñ İde mi 'ālem-i vuşlatda temāşāñı seniñ	G241/10	Bir ayak toprağısın bir katre-i nā-çizsin Hay Nebzî sen de kendiñ zann idersin ādemim

- G242/8 Pederin hıvfi ile baña nigāh itmezsin
Dilerim dürr-i seminim **seni** yetim göreyim
- G244/14 Kim aldı 'aklın ey Nebzî dir iseñ
Sen aldıñ ey benim çeşmi siyāhım
- G246/12 Derd-i bî-dermānını bilmem ne söylersin baña
Sen gibi ben de dilā nā-çāreyim nā-çāreyim
- G247/6 Sīnemi pür-yāre kıldım seng-i hıšetle dögüp
Sen hākīm-i vaktin gel eyle dermānım benim
- G249/7 Ayrılah ey şanem **sen** dil-ber-i pür-nāzdan
Derd ü gam kahr u belā her dem karinimdir benim
- G251/11 Kākül-i şeb-gün u rüy-i āfitābıyla **senin**
İmtiyāz olmaz gider bu şubh ile şāmım benim
- G256/5 İrmedim şabr itmek ile vaşhā şāhım **senin**
Tecribem olsun diyü kerrāt u merrāt eyledim
- G257/9 **Senden** olur Nebzî-i bî-çāreye ancak devā
Merhāmet kıl ey kerem luḫf ıssı Allāhım benim
- G260/3 İrgürseñ eger 'ıyd-i vişālīne beni **sen**
Kurbānıñ olam yoluña ey kaşı hilālim
- G261/3 Gülşen-i 'ālemdə **sen** bir gonca-ı gül-ḫandesin
Līk ben nār-ı firākıñla şehā küllḫandayım
- G267/11 **Seni** şeb hāle-i āğūşa çekdim
Düşümde ey hilāl-ebriy u meh-rüy
- G268/6 Ben tıram karşı velī bālīn-i nāza yaşdanup
Geç serir-i 'ızz ü istiğnāda **sen** yan gel Ḥasan
- G276/9 **Sen** çekersin cevrimni ol ider āğyāra vefā
Nebziyā yanında bir şu celb iden desti şıyan
- G277/4 Baña ne hāk olursam yine aşlım hākdir ammā
Velī **sen** kār-ı 'aşkda misli yok bir gevher-i ferdin
- G277/6 Mü'essir seng-i ḫārāya bu āhım ey dil-i dil-ber
Velīkin saña te'sir itmez andan **sen** daḫı serdsin
- G277/10 Kuluñ Nebzî niçe feryād kılmaz 'andelbāsā
Gülistān-ı melāḫatde begim **sen** gonca bir verdsin
- G278/13 **Sen** de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş
Tır-i āhuñ göklere gider olup ḫaddiñ kemān
- G279/1 Kūy-ı yāra düd-ı āhuñdur **seni** irşād iden
Kalb-i maḫzūnuñ odur gamgīn iden hem şād iden
- G279/3 Zülfi leylidir **seni** zār eyleyen Mecnūnveş
Ol lebi şirīndir ey dil hem daḫı Ferhād iden
- G279/10 Nebzî-i kūr sāyeveş hāk ile yeksān eylemiş
Bāğ-ı ḫüsn içre **senin** ol kāmetiñ şimşād iden
- G281/1 Nāzeninā ol raḫīb **senden** ḫimāyet bulmasun
Āsitānıñdan ırağ olsun ri'āyet bulmasun
- G281/5 Tā-ebed 'uşşāka mihr ü şefkat ü raḫmıñ **senin**
Artuban eksilmesün hergiz nihāyet bulmasun
- G282/9 Görüp bu luḫfi **senden** cānı kurbān eylesün Nebzî
Yoluñda öldiği 'uşşāk içinde nık-nām olsun
- G283/2 Ey gönül 'azm eylediñ bu rāha bî-nān u yayan
Ġaflet uykusundasın **sen** daḫı aç gözün uyan
- G285/5 İşigin dārü'ş-şifā herkes umar **senden** devā
Āsitānıñ terk idüp ḫanda gidem dermāna ben
- G289/2 Yoluña cānlar fedādır cānlarıñ çün cānısın
Ġayrı dil-berler ḫuluñ **sen** cümleñiñ sultānısın
- G289/4 Nādirü'l ḫüsn idi dirler Yūsufi gerçi velī
Geçdi anuñ nevbeti şimdi **sen** āña sārīsın
- G289/12 Tañ mı dīvānıñ irerse mülk-i Ġrāna daḫı
Çün ki ş'i riñ defteri Erjengdir **sen** Mānisin
- G289/13 Tarz-ı ş'i ri **senden** öğrensün zamāne şā'iri
Nebziyā var ise 'aşrın şimdilik Selmānısın
- G291/6 Bülbül-i şürīde gibi eyledi giryān beni
Gülşen-i ḫüsn içre ey gül-ruḫ **seni** ḫandān iden
- G291/610 Nebziyā her dem niçe biñ cān fedā olmaḫdadır
Şanna **senin** Ka'be-i küyunda cān kurbān iden
- G296/7 Seni maḫrem idinmem sırta şimden soñra **sen** zīrā
Tekellüm idecek kes bulmasañ dīvāra söylersin
- G296/7 **Seni** maḫrem idinmem sırta şimden soñra sen zīrā
Tekellüm idecek kes bulmasañ dīvāra söylersin
- G304/7 Çün ki **sen** deryā-yı 'aşk içinde ḡavvāssın bugün
Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercāni sev
- G304/12 Meyl idüp her bir perī-zāda düşersin miḫnete
Ey gönül saña gerekse **sen** de bir insāni sev
- G304/14 Uşta cem' olmuş hezārān şīvelü maḫbūblar
Kaḫısın isterse gönülün Nebziyā **sen** anı sev
- G311/25 **Sen** ey Nebzî fiğān it bülbülāsā
Güler o gül-'izār el-ḫamdülillāh
- G312/1 Çü **sende** var durur ḫulḫī melāḫat ḫüsn ü ḫulḫ bu
şeh
Bütün ḫalḫı ḫul itdiñ kendüziñe ey meh-i çār-deh
- G318/8 Ne gam şaldıysa ferdāya seni ol sīn ü sevf ile
Sen āña baḫmaḫıl ey dil temennā vü recā eyle
- G318/7 Ne gam şaldıysa ferdāya **seni** ol sīn ü sevf ile
Sen āña baḫmaḫıl ey dil temennā vü recā eyle
- G321/1 Saña kim didi varup yāriñi **sen** terk eyle
Ḥavf-ı cevr ile vefādārıñı sen terk eyle

G321/2	Saňa kim didi varup yârini sen terk eyle Havf-ı cevri ile vefâdârini sen terk eyle	G350/9	'Aşk u şevk-ı cân u ten dil-süz bildim sende yok Bu dil-i şeydâda bul hep anları gel bülbülâ
G321/4	Reh-i 'aşkında o zerre deheniñ mühri ile Yüri yoğ ol a gönül varını sen terk eyle	G357/6	Begim haylî dem olupdur kaçâ-yı dilde hakîmdir Seniñ mekkâre-i gamzeñ kaçâ-yı âsumân oldu
G321/6	Dileyen 'izz ü vekârını dime dosta irer Bırakup nengini hem 'ârını sen terk eyle	G359/2	Görmedim gezdim cihâni eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rü sen gibi bir aşı-ı pāk ü arı soy
G321/8	Bu tarîk içre yükün kaşr idegör zâd-ı gama Seferiñ gâyet uzak bârını sen terk eyle	G359/10	Deşt-i hayretde yiler her dem şabâveş cân u dil Sen gözi âhtüyî şayd için iderler hây u hüy
G321/10	Dilemem ola rakîbiñ çelebî senden ırağ Dimezem saňa gülüm hârini sen terk eyle	G359/12	Şimdi budur dil-berâ evvâh-ı 'âlemde kelâm Hep seniñ 'aşkıña düşdi kim ider halk güftügü
G321/12	Şanemâ cevri ü cefâ-pişe idüp kandaya dek Gele fâriğ ola bu kârını sen terk eyle	G359/17	N'ola re'yiñce seniñ devri itmese çarç-ı felek Nebziyâ devrân saňa uymazsa sen devrâna uy
G321/14	Gülşen-i hüsnüñe Nebzî o gülün irdi hazân Oturup künc-i gama zârını sen terk eyle	G363/6	Gel öldür koma hicr ile saňa kanım helâl itdim Çü seniz ey gözi cādū baña dirlik harâm oldu
G321/9	Dilemem ola rakîbiñ çelebî senden ırağ Dimezem saňa gülüm hârini sen terk eyle	G367/3	Sen şeh-i hüsnün iki âvâre mahzûn kulıdır Rüz u şeb gitmez kapuñdan gözlerim derbân gibi
G323/5	Ruñuñ üzre görüp o zülf-i müşgîniñ seniñ cânâ Didim sünbül şokunmuş nâzeninim yâsemîn üzre	G368/5	Ehl-i cennetveş mücerreddir ten-i pâkiñ seniñ Var ise atın ferîştehdîr ânın hürâ gibi
G324/10	Yazıkdır Nebziye cevri itmegil bi'llâh kim yoħsa Sever i' râz idüp senden diger âheste âheste	G369/9	Nebziyâ bildim seni şeydâ kılup Mecnûnvâr Eyleyen 'aqlıñ perişân ol siyeh perçem gibi
G325/4	Nâ-ümîd olma şakın vaşl-ı dil-ârâdan dilâ Ola bir dem h'vân-ı vaşlında seni mihmân ide	G371/9	Seni cânıyla seven 'âşıka ihsân eyle Nesi var ise fedâ yolına ger bir cânı
G328/10	'Aceb âgyâr ile şöhetde midir Nebzî o hûb Zannım oldur ki seni öldüre gâygü bu gice	G373/9	Seniñ ey gonca-fem bülbülleriñle Bulupdur gülşen-i hüsnün revâcı
G329/1	Seniñ gibi civân-ı nev-resîde Bulunmaz misli dünyâ-yı denîde	G377/6	Yüz çevirmezsün 'aceb mihrâbdan bir kaçâ hem Sen dağı hayrân imişsin zâhidâ bildim seni
G332/9	Sen yüzi bedr ü hilâl-ebriyü görmezden beri Nebzî-i bi-çâre-dil bîmârdır aylar-ile	G377/1	Şâh-ı mahbûbân imişsin dil-berâ bildim seni Zübde-i hûbân imişsin vâkı 'â bildim seni
G332/6	Kim görürse nün ider ol ân kâddin lâ-cerem Sende bu hüsn ü şemâ'il vardır kaşlar-ile	G377/2	Şâh-ı mahbûbân imişsin dil-berâ bildim seni Zübde-i hûbân imişsin vâkı 'â bildim seni
G332/7	Gamze-i hün-rîz ile ol çeşm-i hün-h'vâriniñ seniñ Mülk-i dilde her biri serdârdır sâlâr-ile	G377/3	Cânım arzûlar seni çün cânısın 'âşıkların Müştehâ-yı cân imişsin sâkiyâ bildim seni
G33/14	Gerekdir sîm ü zer efzün vişâl-i dil-bere bi'llâh Velî yokdur seniñ Nebzî iki cîbiñde bir para	G377/4	Cânım arzûlar seni çün cânısın 'âşıkların Müştehâ-yı cân imişsin sâkiyâ bildim seni
G341/8	Bu durur Hâkdan du 'â-yı müstecâbım dâ'imâ Kimseler düş olmasun hiç sen gibi hün-h'vâreye	G377/6	Yüz çevirmezsün 'aceb mihrâbdan bir kaçâ hem Sen dağı hayrân imişsin zâhidâ bildim seni
G341/10	Sîm ü zerden dağı kıymetlü yanında o rakîb Nebziyâ bildim seni almaz o şüh bir paraya	G377/8	Dem-be-dem gülşende nağmeñ âh u efgândir seniñ 'Âşık-ı cânân imişsin bülbülâ bildim seni
G344/9	Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma Degil mi ya bu gevher güş-ı hüş-ı şâha şâyeste	G377/10	'Âlim ü dâna şanurdum şüretâ görüp velî Câhil ü nâ-dân imişsin şüfiyâ bildim seni
G347/11	Ârzü-yı lutf u fazl u havf-ı mihrîñle seniñ Hiç kimse râhat olmaz düzeğ u uçmağda	G377/12	Bir melek gibi geçinürsün rakîbâ gerçi kim Lîk bir şeytân imişsin bed-liğâ bildim seni

G377/14	Ser-fırāz-ı rāh-ı 'aşk oldum diyü lāf eyleme Hāk ile yeksān imişsin Nebzīyā bildim seni	K26/24	Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arz-ı melāl Epsen ol sen didiğin 'aşk-ı rüsvā degilim
G377/7	Dem-be-dem gülşende nağmeñ āh u efgāndır seniñ 'Aşık-ı cānān imişsin bülbülā bildim seni	K32/58	Ne kadar cimri vü bī-baht ne kadar mücrimsem Umarım senden İlahi yine feruḥ-fāli
G389/9	Bahār oldu açıldı sünbül ü gül sen açılmazsın Nedir bu inkābāzūñ ey dil-i Nebzī saña n'oldı	Kt1/6	Mübelliğsin feṭn hem şāf u el-va' dü'l-emīnsin hem Emīnu'llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu'llāh
G392/6	Beni şaldūñ fırāka gerçi ey vaşlı merāmın yār Velī sen bā'is olmadıñ aña gerdūn-ı dūn oldı	Kt1/11	Şefā'at-çün yaratdı çün seni ol Hālīk-ı bī-çün Şefā'at it unutmā Nebzīyi yā ḥayra ḥalkı'llāh
G396/1	Görmege kāni' iken haftada sen māh-ı nevi Velī ismiñ gibi ber-'aks olup olduñ senevī	Kt3/61	Kapuñdan ğayra itmez ilticāyı maqsadı sensin Koma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca şenā'atle
G396/10	Koyup İstanbulı olsañ da Semerkānda revān Bula bir gün seni bu Nebzī-i Amāsyevī	Kt20/3	Sen zülfi Leylīniñ sevdāsi-ile Mecnūn gib' 'āleme destān olayım
K1/43	Sensin Allāhım idüp tevfiķiñi ḥayru'r-refīķ Eyleyen maḥzar beni bu fetḥ-i bāba ibtidā	Kt22/4	İdinmiş cümle 'aşıklar şanevber kad birer dil-ber Seniñ bağ-ı cihān içre dikilü bir draḥtūñ yok
K2/45	Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzī zenīb Kaṭre deryādan güneşden zerre itdi imlā	Kt23/1	Be dilā āteş-i maḥz-ile seni fark idemez Göre kim sīne-i süzuñda bu yanıkla seni
K2/47	Yoḥsa kim vaşf idebile ḥakk-ı vaşf ile seni Çün ki vaşşāfiñ ola bi'z-zāt ol zātü'l-'alā	Kt23/2	Be dilā āteş-i maḥz-ile seni fark idemez Göre kim sīne-i süzuñda bu yanıkla seni
K6/9	Ḥavf idüp tu yüziñe olmuş seniñ dirler diyü Kesdirirdim şa'rımı şimşir ile ben her zamān	Kt23/4	Didim ol dil-beri rü'yāda göricek 'acabā Göre mi ḥasta gönül bir kez uyanıkla seni
K8/11	Sen saña gel eyle şikāyet N'itdi saña gerdiş-i ğaddār	Kt24/2	Dilemez dil ki göre rüyūñi rü'yāda daḥı Niçesi isteye kim göre uyanıkla seni
K8/19	Şanma dilā kim seni ancak Eyledi bu derde giriftār	Kt30/4	Kapusına vardım anuñ tā ki ḥıdmet eyleyem Didi baķ baķ ne ararsın sen burada dön geri
K12/42	Didi tāriḥ ci' tü bi'l-fetḥi'l-mübīn ey cādde dīn İşbu fetḥiñ tāriḥin sen daḥı söyle Nebzīyā	M1/12	'Anāşır gibi çār oldu ḥurufi Düçār ol sen de kim sevmez vuķūfi
K17/13	Vech-i ḥasen ki sende var mihr-i cihānsın tābdār Bünyān-ı devlet üstüvār ola ilā-yevmi'l-ķıyām	Kt24/4	Yine yumrıcaķ olup benden ayırdıñ şehimi Be raķībā umarım ki ura panıkla seni
K22/17	Güzel tertīb kıldıñ resm-i 'ıydı Nebzīyā sen de Yüri var olsun iz'āmiñ ziyāde eylesün Mennān	G230/14	Besberāber çek benimle Nebzīyā Bu belālar hem seniñdir hem benim
K24/25	Faķrıñ libāsın key bil daḥı sen Anuñ gibi yok ḥiç sevb-i fāḥir	M4/15	N'ola birin de sen olsañ n'olursın Eviñ süprülmesin dirseñ alursın
K24/6	Āzürde kılma ḥalkı dil ile İncinmesün ḥiç senden ḥavātır	Mş2/28	Çıkara şabr u taḥammül ile bir ad ancak Bu hevā şanma seni eyledi ber-bād ancak
K24/41	NEBZİ seni çün aldıdı nefsiñ Estağfiru'llāh oldur çü Ğāfir	Mh1/10	Nevāliñ zindesidir mürde-i faķr u fenā cemmā Sen ol murğ-ı hümā-pervāzsın zıll-ı zılāliñde
K25/2	Şehā 'aşkıñla ser-gerdān idim ben 'Anāşır cem' olup ḥalk olmadın sen	Mh3/13	Yoğ-imiş sende ḥaķīkat böyle bilmezdim seni Āşinā olup 'adüya şimdi terk itdiñ beni
K25/6	Dilimde zıkrım ismiñ olmuş idi Gönülde fikrim ancak sen idiñ sen	Mh3/13	Yoğ-imiş sende ḥaķīkat böyle bilmezdim seni Āşinā olup 'adüya şimdi terk itdiñ beni
K25/6	Dilimde zıkrım ismiñ olmuş idi Gönülde fikrim ancak sen idiñ sen	Mr1/15	Sen kabül eyle du'āmız yā Ğanī Perverdigār Yā Naşir u yā Mu'in yā Mālike yevmi't-tenād

Mr1/29	İsteriz senden bu maḥzūn ḳalbimiz mesrūr ola Ol 'adū-yı bed-liḳālar dā'imā maḳhūr ola	Tc1/10	Reh-ber-i şer'î ḳoşuşlar kimse gitmez rāh-ile Sen beni yā Rab ḳoma bu fırḳa-ı güm-rāh-ile
Mr5/67	Şanma ki sen kāğıd yeter Ḳaşır itmeyüp medd eylesem	Tc1/20	İḥtirāz ile olan iḥvāna ya ne baḫtlu Ben hele çekdim ayağı sen de var elüñi yu
Mr5/60	Bu rehde olup ser-firāz 'Uşşāḳa sensin pīş-ḳadem	Tr2/56	Āteş-i hicrāna zīrā kim ḫayanmaz taḡlar Sen geçindiñ raḫmetu'llāha irişiñ biḡāne
Ms1/19	O olup şāḡ u esen sen hep ḳuluñ ḳurbānıñ olsunlar Hemişe ḫāk-i pāyında şehā ḡaltānıñ olsunlar	Ms3/12	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḳat var Ne sende dil-berā raḫm itmege şemme liyāḳat var
Ms2/4	Revā mı ḫāk-i pāy olup rehiñde ben olam ber-bād Teraḫḫum ḳılmaḡa bu bendeñe yoḡ sende isti'dād	Ms3/18	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḳat var Ne sende dil-berā raḫm itmege şemme liyāḳat var
Ms3/13	Ayırđı çarḫ-ı keĵ-refḫār sen ḡonca-dehānımdan N'ola tolsa cihān bülbul gibi āh u fiḡānımdan	Ms3/24	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḳat var Ne sende dil-berā raḫm itmege şemme liyāḳat var
Ms3/15	Cüdā düşdüñ dirēḡā sen boyı serv-i revānımdan Fırāḳıñla uşandım ḫāşılı bi'llāhi cānımdan	Ms3/30	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḳat var Ne sende dil-berā raḫm itmege şemme liyāḳat var
Ms3/6	Ne bende zerrece ārām u şabra tāb u tāḳat var Ne sende dil-berā raḫm itmege şemme liyāḳat var	Mü3/5	Cem' oldı 'anāşırđan eser sende bu demde Ḥaḳḳā ki söz olmaz
Ms4/28	Bād-ı şubḫ olup vezān esdi sa'ādetle şimāl İşbu beyt-ile sen şāha itdim 'arz-ı ḫāl	N7/2	Ölsem ḡam-ile kimseye ḫālim şu dimem yoḡ Sende daḫı ey yār-ı cefākār kerem yoḡ
Mü5/5	Her demde bu gözler seni gözler niçe demdir Hiç ḡayrıya baḳmaz	N27/3	Görmedim sende ḫabībā bü-yı vuşlatdan eser Öyle bildim derd-i fırḳatden ḫalāşa çāre yoḡ
N4/3	Vişāli 'ıydıma nezr eyledim sen şāhid ol ey dil İdem cān-ı revānı ben dem-i vaşlıñda ḳurbānı	N52/3	Gözimiñ yaşı revān oldı devā yoḡ senden A ḫabībim ya benim bitmeli yārem yoḡ mı
N14/1	Pür-şifā iken begim la'l-i Bedaḫşānıñ seniñ Hey nedendir böyle bīmār çēşm-i mestānıñ seniñ		sen gibi [2] Senin gibi, sana benzer.
N14/2	Pür-şifā iken begim la'l-i Bedaḫşānıñ seniñ Hey nedendir böyle bīmār çēşm-i mestānıñ seniñ	G399/7	Cüdā sen gibi yārimden çü bülbul gül-'izārımdan Dem-ā-dem āh u zārımdan fiḡānımdan cihān melmü
N14/4	Ġamzeñ oḳın ben faḳiriñden şehā dūr itme kim Zaḫm-ı sīnem merhemidir tīr-i müjḡānıñ seniñ	Ms3/1	Cihān içinde şanma sen gibi bir çēşmi āfet var Ne kim ol ḳadd-i mevzūnuñ gibi bir ḳadd ü ḳāmet var
N32/1	Ḳad-i dil-cūña seniñ serv mi 'ar'ar mı disem Nükhet-i zülfiñe de müşḳ mi 'anber mi disem		sen sen ol [1] Aklını başına al.
N34/3	Ḳaçan aḫvālimi yazmaḡ dilesem sen şehime Tutuşır kāğıdım elde daḫı yanar kalemim	K27/21	Gözün aç sen sen ol ol ehl-i başiret şanemā Aḡız açma ḳişiniñ ḡıybetine diñle sözüm
N35/1	Seni cānā nemek-i meclis-i rindān didiler Ni'am-ı vaşlıñı hem dāde-i Yezdān didiler		senā [1] Övme, methetme.
N37/1	Perī-rūyum niçün insān ile sen ülfet itmezsin Be hey her-cāyī meşreb 'āşıḳāna ḳurbet itmezsin	G2/1	Eylegil Ḥaḳḳa hezāran ḫamd ile ey dil senā Kim bahār olup bezendi köhne bu dār-ı fenā
N38/3	Sen şeh-i ḫüsñüñ iki āvāre maḥzūn ḳulıdır Rüz u şeb gitmez ḳapuñdan gözlerim derbān gibi		senā-ḫvān [3] Övücü, methedici.
N45/1	Olalı bendesi sen pādişehiñ Çēşmimiñ kuḫlı durur ḫāk-i rehiñ	K16/16	Du 'ā-güyı hezāran şad olupdur gerçi kim ammā Senā-ḫvānı durur Nebzī daḫı bu bī-nevāliḳda
N46/1	Çü sende gördiler bu ḫüsñ ü ḫulḳı Kim olmuş fiḫrat-ı ḫaḳḳ-ile ḫalḳı	Mr2/15	Senā-ḫvān u du 'ā-güyüñ mezd-ender-mezd olsun Hem olsun düşmenān-ı 'izz ü cāñıñ ḫāk ile yeksān

- N39/16 Du 'ā-gūyī hezārān şad olupdur gerçi kim ammā
Senā-h Vāni durur Nebzī dahı bu bī-nevālıkda
- senden ğayrı [1]** Senden başka.
- G364/10 Nedir feryād u zārīñ Nebziyā bülbül gibi her dem
Bu bāğ içinde **senden ğayrı** cevve mübtelā yoğ mı
- senden özge [2]** Senden başka.
- G127/8 Cevr itme 'andelibe ey gonca gülşen içre
Olmasa **senden özge** itseñ dahı revādır
- G251/13 **Senden özge** dil-rübāya meyl idersem dil-berā
Ehl-i 'aşk içinde Nebzī olmasun nāmım benim
- sene [2]** Sene, yıl.
- Mu14/1 Olur ādem mu'ammer olmağ ile kırk **sene** kāmīl
Hudā dād itmese yetmiş sekiz olsa nedir hāşıl
- Kt13/8 Gelicek 'ālem-i mülke didi tārīh Nebzī
Biñ yüz kırk tokuz **senede** Şa' bān idi
- senevī [2]** Seneye āit, yılla ilgili, senelik.
- Mu24/2 Görmege kāni' iken hafta bir ol māh-ı nevi
Velī ber-'aks olup ismi gibi oldı **senevī**
- G396/2 Görmege kāni' iken haftada sen māh-ı nevi
Velī ismiñ gibi ber-'aks olup olduñ **senevī**
- sengīn-dil [1]** Taş kalpli, katı yürekli, acımasız.
- G139/2 Biz ki mecnūnuz o zūlf-i leylīdir zencīrimiz
Biz gedāyanız o **sengīn-dil** güzeldir mīrimiz
- sengīn [1]** Taştan yapılmış.
- G181/9 Çüb-ı āha tayanur göñli 'aceb **sengīndir**
Postı sırtında dahı post-ı seg-i nerden ğalīz
- seng at- [1]** Taş fırlatmak, taş atmak. || Söz dokundurmak, birine dolaylı olarak dokunacak acı söz söylemek.
- G210/10 Nebzī-i şūrīdeniñ 'aşkıñla mecnūn olduğun
Ey şacı leylā görüp a' dā **atar** ardınca **seng**
- seng-dil [2]** Āşık kalp, katı kalp, acımasız sevgili.
- G314/1 Dilā o **seng-dil** hāl-i derūnumdan degil āğāh
'Aceb şūrīde-hāl oldum işümdür āh ile eyvah
- G333/12 Recā itdikde her dem vaşl-ı bī-hem-tāsımı anuñ
'İnād eyler dilā o **seng-dil** gör gelmez ikrāra
- seng-i hārā [2]** Çok sert taş. || Rakibin gönlü.
- G277/5 Mü'essir **seng-i hārāya** bu āhim ey dil-i dil-ber
Velīkin saña te' şir itmez andan sen dahı serdsin
- K10/12 Dil-i sengīn-i dil-ber hayf kim nerm olmadı gitdi
Bu āh-ı sūznākım hōd eridir **seng-i hārāy**
- seng-i hasret [1]** Özlem taşı. || Özlemin ağır yükü.
- G247/5 Sīnemi pūr-yāre kıldım **seng-i hasretle** dōğüp
Sen hākīm-i vaktin gel eyle dermānım benim
- seng-i mermer [1]** Mermer taşı. || Taşlaşmış götü.
- G181/1 Kālb-i sahtı ol rakībiñ **seng-i mermerden** ğalīz
'Āşıkā bī-rahum u şefkat şāh-ı bī-berden ğalīz
- sengīn-dil [2]** Taş yürekli, katı kalpli, acımasız, vicdansız kimse.
- G309/9 Taşa döndi bağrım ol **sengīn-dile** yalvararak
Nebziyā tuş oldı gör hākā ki mermer mermere
- G353/10 Nebziyā bilmiş iken geçmeyecek sīneleriñ
Ya o **sengīn-dile** bīhūde riyālar ne belā
- seniñçün [1]** Senin için.
- G246/9 Ey şacı leylā **seniñçün** kesb ü kārı terk idüp
Olmuşum Mecnūnvār āvāreyim āvāreyim
- Senyör [1]** Orta Çağda Avrupa'da toprağı olan derebeyine verilen unvan.
- K34/1 Ma'ārif şāhibi **Senyör** Etenker
Odur akrāni mā-beyninde eşher
- sepīd [1]** Beyazlık, aydınlık. || Sabah vakti.
- G62/7 Çarh elinden ağlamakla oldı ger çeşmim **sepīd**
Rüy-ı zerdimden velī yundi kamu gerd ü vesāh
- ser [21]** Baş, kafa. || Başkan, önder, reis.
- G109/6 Zebūn itdi niçe ser-keşleri o zūlf-i çevgāniñ
Seri hāk üzre ğaltān olmadık server mi kalmışdır
- G152/6 Görüp bir māh-rū dil-keş civāni
Ne ğam yolunda ger **ser** terk idersiz
- G153/4 Hemān şağ ol begim 'ālemde hāzır ol beliyāta
Cihānda bu **ser** ü çeşme ne görünmez neler gelmez
- G182/14 Zūlf-i çevgāniñ rehinde başıñı tōb eylediñ
Nebziyā cāndan ümidin kes dahı **serden** tāmā'
- G224/6 Zann ider üftādeler andan dirīğ eyler seri
Yoluna 'āşıkları cāndan geçer **serden** degil
- G224/5 Zann ider üftādeler andan dirīğ eyler **seri**
Yoluna 'āşıkları cāndan geçer serden degil
- G264/4 Reh-i 'aşk-ı dil-ārāda vücūdum hāk-i pā oldı
Göñül pūr-āteş ü **ser** pūr-hevā vū dīde hem pūr-nem

- G267/14 Tolaşdı zülfi-i çevgânına Nebzî
Ser-i küyünde kılsun pes **seri** güy
- G280/10 Yine cân oynarım meydân-ı 'aşkda
Serim tób itmişim ey zülfi çevgân
- G283/8 Terk-i serdir didi hem dağı fedâ-yı cândır
İrişür maḥbûb u maḥlûba **ser** ü cânâ kıyan
- G300/6 Tañ mı virsem çâr 'unşurdan ḥaber ma'nide ben
Dilde od **serde** hevâ destimde ḥâk çeşmimde şu
- G317/9 Sipihri-i pür-felâketdir **seri** Nebzî-i pür-derdiñ
Ufukdur çeşmi zâhirdir şafaḳveş ḥün-ı âl anda
- G343/2 Yine meyl itdi gönül bir şeh-i vechi kâmere
Reh-i 'aşkında koyup pâ işin irgürdi **sere**
- G393/10 Vücûdum tâb-ı 'aşk ile felek germ-âbe kılmışdır
Serim kûbbe sirişkim âb u çeşmim aña câm itdi
- Kt6/18 Ḥuşuşâ Nemçe küffârın şoyup aldı Beligrâdı
Şalup ḥâke **serin** hem ḥânumânın virdi ber-bâda
- Mr2/25 Havâ **serde** dem-â-dem irtifâ-yı zât-ı pâkiñdir
Dilimde müşte'il germâ-yı baht-ı tâbnâkiñdir
- N2/4 Giyüben tâc u kabâ ile ḡurür itme şâkın kim
Niçe ten oldı bürehne ḳodı başdan niçe **ser** tâc
ser-i ḥalk [1] Halkın, insanların başı.
- Mu27/1 Uzandı yay eyyâmı **ser-i ḥalka** belâ oldı
Hele irişdi âb ammâ o da bî-intihâ oldı
ser-i vuşlata ir- [1] Kavuşmanın başına ermek. ||
Vuşlata ermek.
- G137/9 Ne 'aceb **irmedik** ey Nebzî **ser-i vuşlata** biz
Reh-i firḳatde çü çokdan berü yuvalanuruz
ser-i yârân [1] Dostların, arkadaşların başı.
- Tr1/3 Tâ kî taşdı' den **ser-i yârâm** i' râz eyledim
Gerçü hicv itdim anı ber-vaż'-ı nâ-sâz eyledim
ser-i zülfi-i dil-âvîz [1] Gönül çelen sevgilinin saçının
ucu.
- G317/7 **Ser-i zülfi-i dil-âvîziñ** şehâb-ı müşg-bâridir
Mu'aḥḥar ider eṭrâfi nedir bu hoş-ḥuşâl anda
ser ḳo- [4]
1. Bir kimse veya değer uğruna ölümü göze almak,
canını feda etmek.
- G371/3 **Ḳomayız** düşmene **ser** dostlara ḥâk-i kâdemiz
Seveniñ bendesiyüz sevmeyeniñ sulḫânı
- Ms1/15 Der-i devlet perinde **ser komuşdur** niçe eşbehler
İşitdim işbu mażmûni okur gökde ferişteḥler
- G201/4 Zebânımda anıñçün zikri-i la'liñ dökmez ey ḥünî
Sürâḫî **ser koyup** pâyımda ḳulḳul dir gehî eṭtaḳ
2. Başını eğmek; secde etmek.
- K29/4 Cübbe vu destârına ey ḥVâce gırra olma kim
Niçe ten oldı bürehne niçe **ser koydı** külah
ser-â tâ-pâ [1] Baştan ayağa.
- Tc1/62 Mañşib ehli başına muñşab olur zehr-i siyâḥ
Pây-e-i 'izzet **ser-â tâ-pâ** yem-i cürm ü günâḥ
serâb [1] Çöl, çorak arâzi vb. yerlerde
atmosferdeki ışık kırılması ve sıcaklık sebebiyle ortaya çıkan
su görüntüsü. || Hayal.
- B5/2 Baḥr olup eşkim ayağı üstüme âḥım şehâb
Lîkin âteş yağdırır bu ol olur dağı **serâb**
serâb eyle- [1] Düşlemek, hayal etmek.
- Mş2/12 Bu felekdir ki beni yaḳdı ḥarâb eyledi hem
Ḳurıdup baḥr-i ümidimi **serâb eyledi** hem
ser-âmed [5] Başta bulunan, ileri gelen. || Üstün,
kıymetli.
- G20/10 Sâye-i serv-i büleñdin düşeriz ayaḡma
Ol **ser-âmed** ḳadde var üftâde olma Nebziyâ
- G74/1 Yine meyl itdi dil bir nev-civâna kim **ser-âmeddir**
Şarılmaḳ ol semen-simâya bir kez 'ömr-i sermeddir
- G78/13 O **ser-âmed** çekeyor sîñede bu şerḫaları
Dil-i Nebzîde bu dağı o siyeh-ḫâl ideyor
- G212/5 Bir **ser-âmed** dil-berin 'aşkında ḥayrân oldıḡın
Göricek bildim dilâ bu sîñede çâkiñ seniñ
- M2/3 Ba'zı tûḫî renk **ser-âmed** olur
Zâḡveş ba'zısı hem esved olur
ser-â-pâ [4] Baştan ayağa kadar, baştan başa,
bütün, hep.
- G39/17 Ne var âvâre gezmekde **ser-â-pâ** ey ḡam-ı dil-ber
Olup sâbit-ḳadem bu sine-i Nebziyi otaḡ it
- G100/2 Beni yaḳdı seniñ nârın eyâ nür
Ser-â-pâ cism-i zârım oda yanur
- G197/7 Eşk-i dîdem cüş idüp aḳdı **ser-â-pâ** 'âleme
Didiler anı görenler ḥâziḫî baḥrun 'amîḳ
- G297/6 Ḥarâret ıssı bir şaḳraḳ olur kim 'aşka yâr olsa
Ser-â-pâ nâr-ı maḥz olur göyintür şanasın kim ḳav
ser-â-ser [10] Baştan başa, bütün, büsbütün.
- G37/11 Tîr-i ḡamzeñle **ser-â-ser** zeyn olupdur cân u dil
Giydiler ne baḫtlu anlara esvâb-ı ḥayât

- G140/7 **Ser-ā-ser** 'ālemi geşt eyler iseñ
Dilā bir sen gibi nā-çār bulunmaz
- G196/1 Toğradı bağrım **ser-ā-ser** tığ-ı cevherdār-ı 'aşk
Hey 'aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kār-ı 'aşk
- G229/3 **Ser-ā-ser** on sekiz biñ 'ālemi geşt ü güzār itdim
Aradım bulmadım ben dağı bir hem-cins ü hem-
zādım
- G288/7 Harāba vardı dil mülki **ser-ā-ser**
Harāmī gamzeñ ol ilde gezelden
- K18/3 **Ser-ā-ser** 'āleme sultān olursa tañ degil zīrā
İrişdi mähiden luftı o şahıñ mäh-ı tábāna
- Ms2/8 Meşakkat gülsitānında bitüp bir şahsār oldum
Ser-ā-ser miñnet ü ālām ile pür-berg ü bār oldum
- N7/3 Pür-nāvek-i gamzeñle bu sīnem çü **ser-ā-ser**
Şanma ki tabībā dil-i bī-ğılta verem yok
- N46/3 Hemān dem mā'il oldılar **ser-ā-ser**
Şehā cezb eylediñ bi'l-cümle halkı
- G330/3 Gözümden cüş idüp yaşım **ser-ā-ser** 'ālemi tutdı
Kenāra gel benim servim yem-i eşkimi seyrāna
ser-bāz [1] Korkusuz, cesur, yiğit, serdengeçti.
- G350/2 'Aşk meydānına bir er var ise gelsün şalā
Ol şehiñ **ser-bāziym** baña bugündür Kerbelā
ser-be-ka-dem [1] Başı ayakta olma.
- G195/9 Göricek ol şanemi **ser-be-ka-dem** kim cāndır
Ten-i bī-cānıma Nebzī didim ol cān olacaq
ser-be-ser [5] Baş başa, birlikte, beraberce.
- K17/25 Kaşd u murādiñ **ser-be-ser** olsun 'alā-vefkı'l-
merām
Bāğ-ı cihānda bülbüle artdıçça zār u gülğule
- K36/16 Hūdā-yı Zü'l-celāl devlet yanında muhterem kılusun
İrişsün nām u şanı **ser-be-ser** eñrāf u eb'āda
- Mr5/47 Şā'irleri hep **ser-be-ser**
Hayretde koydı beste-dem
- Ms4/15 Fenn-i 'aşkı **ser-be-ser** ezber ider h'ānendesin
Sırrına üftādegāniñ vākıf u dānendesin
- T1/7 Sīne-çāk u dil-perişān eyledi hep **ser-be-ser**
Şu'lesine şu'le-i hürşid u encüm reşkver
ser-bülend [1] Başı dik, yüce.
- Tc1/26 Ma'rifetle olsa bir kişi cihānda bī-menend
Tab'ı naķkādı mühezzib zihn-i pāki **ser-bülend**
ser-bülend it- [1] Yüceltmek.
- G12/7 Rüz u şeb zār u figāniñ **ser-bülend idüp** revān
'Arz ider bī-çāre dil aħvālini yā Hū saña
ser-çeşme-i hayvān [1] Ölümsüzlük suyunun
kaynağı. || Sevgilinin dudağı.
- G125/10 Şu'arā ş'i'ri kamu 'ayn-ı revāndır Nebzī
Velī Hızr içdigi **ser-çeşme-i hayvān** bir olur
ser-cümle [2] Baştan aşağı, tamamen.
- K10/18 Müdekkik mü-şikāf u müstakil re'y-i münirinde
İder mebhüt **ser-cümle** zevi'l-ebşār u ārāyi
- M4/3 Teni **ser-cümle** hāristāna beñzer
Kurmuş sebzesi bostāna beñzer
serd [2] Soğuk. || Sert, haşin.
- Kt12/2 Bu bī-pāyān bağr-i 'aşka kim dūşdi gönül fülki
Soğulmaz āh-ı āteşnāk ile **serd** ile hem toñmaz
- G277/6 Mü'essir seng-i hārāya bu āhım ey dil-i dil-ber
Velikin saña te'sir itmez andan sen dağı **serdsin**
serd [1] Soğukluk. || Sertlik, haşinlik.
- G35/4 İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher
Serdlik ider ol sīm-ber eyler sözüüm her demde selb
serdār [2] Baş komutan, en yetkili komutan.
- G332/8 Gamze-i hūn-riz ile ol çeşm-i hūn-h'āriñ seniñ
Mülk-i dilde her biri **serdārdır** sālār-ile
serdār-ı İslām [1] İslam'ın komutanı.
- Mr1/33 Olalar **serdār-ı İslām** her biri bir kahramān
Hem dağı her bir nefer Sām u Nerimān-ı zamān
ser-defter-i hizān [1] İlave edilen, ek bir defterin
en başına yazılan isim, en üstteki kimse.
- Tr1/60 Ad u şanı yok ki ol ad ile yād idem velī
Diyeyim ser-defter-i hizān hücetle eli
ser-encām [2] Bir iş, bir durum veya olayın iyi
veya kötü sonu, akıbeti.
- G248/9 Diyemem dostlar rakīb ile **ser-encāmım** ey Nebzī
Ben ol sevdāları bilmem gam-ı ferdādan el çekdim
- N11/4 Görüp bu hālimi likin tabībim eylemez dermān
Bu derd ile **ser-encāmım** neye müncerr olur
bilmem
ser-firāz [2] Başımı kaldıran, yücelere, yükseklere
uzanan. || Benzerlerinden üstün olan kimse, seçkin, mümtaz.
- G213/5 **Ser-firāz** idi Tübā bāğ-ı cinān içre velī
Ser-fürü itdi görünce sehī-bālāni seniñ

- ser-firāz-ı rāh-ı 'aşk** [1] Seçkin, benzerlerinden üstün aşk yolu.
- G377/13 **Ser-firāz-ı rāh-ı 'aşk** oldum diyü lāf eyleme Hāk ile yeksān imişsin Nebzīyā bildim seni
- ser-firāz ol-** [1] Başı dik olmak. || Onurlu, gururlu olmak.
- Mr5/59 Bu rehde **olup ser-firāz**
'Uşşāka sensin pīş-kadem
- ser-fürü** [1] Baş eğen. || İtaat eden.
- G307/4 Ğāfil olma 'aşk şāhıdır gelen
Ser-fürü kıl **ser-fürü** kıl **ser-fürü**
- ser-fürü it-** [3] Baş eğmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.
- G213/6 Ser-firāz idi Tübā bāğ-ı cinān içre velī
Ser-fürü itdi görünce sehi-bālānı seniñ
- G132/2 Şehā zātūñ cihān içre şeh-i hūbān bir şehdir
Saña kim ol bölükden **ser-fürü itmezse** esfehdir
- G300/4 Bāğ-ı 'ālemde şehā ol müntehā kaddiñ görüp
İtdi Tübā-yı behişt bāğ-ı cināndan **ser-fürü**
- ser-fürü kıl-** [2] Baş eğmek, itaat etmek.
- G307/4 Ğāfil olma 'aşk şāhıdır gelen
Ser-fürü kıl ser-fürü kıl ser-fürü
- G307/4 Ğāfil olma 'aşk şāhıdır gelen
Ser-fürü kıl **ser-fürü kıl** ser-fürü
- ser-gerdān** [4] Başı dönen, sersem, şaşkın, avare.
- G161/13 Hālet-i 'aşk ile **ser-gerdān** u hayrānsın yine
Nebzīyā sende bayağıveş degil gidiş turış
- G192/9 Deşt-i hicrān içre **ser-gerdān** u hayrān olmuşum
Çıkmağa cān-ı za'ifim kaldı ancak bir ramak
- G194/5 Yine pā-māl-i firāk olalı **ser-gerdānam**
Guşşadan özge daħı destimi alanım yok
- K25/1 Şehā 'aşkıñla **ser-gerdān** idim ben
'Anāşır cem' olup halk olmadın sen
- ser-hadd-i şāhīde** [1] Şahitliğin sınırı.
- K36/13 Gerek **ser-hadd-i şāhīde** anuñ gibi bir er zīrā
Hemānā şir-i gurrāna müşābih oldı sīmāda
- ser-hoş** [2] Sarhoş, sersem. || Aşkın tesiriyle kendini kaybetmiş âşık.
- Mu29/2 Pür iriştir destīyi tā kim yarasun bir işe
Bir ayak süci iriştir mi iki yüz **ser-hoşa**
- G376/8 Bırakma hicriñe la'liñle mestim
Yetermiş **ser-hoşa** kendi belāsi
- ser-hoş it-** [1] Kendinden geçmek, aklı başından gitmek.
- N33/4 Bezm-i 'aşkıñda şehā bendeñi hicrāna şalup
O rakībi mey-i vaşlūñ-ile **ser-hoş idesin**
- ser-hoş ol-** [2] Kafası güzel olmak, kendinden geçmek, divane olmak.
- K4/9 Ecel cāmın içüp bir gün bu bezm içre **olam ser-hoş**
İrem mestāne vāveylā diyem yā Hū kılam efgān
- G47/13 Mey-i la'liñle **ser-hoş olsa** Nebzī
Şanur şūfī içre ümmü'l-ħabā'is
- ser-i halka** [1] Halkın başı.
- Mu27/1 Uzandı yay eyyāmı **ser-i halka** belā oldı
Hele irişdi āb ammā o da bī-intihā oldı
- ser-i vuşlat** [1] Kavuşmanın başı, zirvesi.
- G137/9 Ne 'aceb irmedik ey Nebzī **ser-i vuşlata** biz
Reh-i firķatde çü çoğdan berü yuvalanuruz
- ser** [1] Baş.
- G95/8 Zülf-i çevgāniñ niçe serkeşleri kıldı zebün
Pīşgāhiñda **seri** tōb olmadık server mi var
- ser-i ağıyar** [1] Rakiplerin başı.
- K27/10 Şu gibi dosta revānım velī bigāneye od
Ser-i ağıyara kızıl yil kadem-i yāre tozum
- ser-i bā-devletin** [1] Devlet başkanı. || En büyük talih.
- G205/4 Yanup nār-ı hevāñ ile idüp hūn-āb-ı eşkin seyl
Ser-i bā-devletin hākiñde ğaltān eyleyenden ilk
- ser-i küy** [8] Mahallesinin başı, baş köşesi. || Sevgilinin bulunduğu yer.
- G89/10 Bī-merā olduklarından Nebzī-i şeydā ile
Dil **ser-i küyuñ** kilābın āşinādan yād ider
- G397/7 Turamam gülşene varsam **ser-i küyuñ** dilerim
Gönlümi egleyemez bāğ-ı İremden ğayrı
- G326/3 **Ser-i küyuñ** felek bāmına beñzer ey melek-rüyum
Dil-i bī-çareler anda kevākib gibi seyyāra
- G244/8 Rehā bulmağ-ıçün ğam leşkerinden
Ser-i küyuñ durur cāy-ı penāhim
- G22/12 İdinmişsin hezār ağıyar-ı rüsvāyī vü şeydāyī
Ser-i küyuñda bu deñlü segāni kim çeker cānā

- G327/7 **Ser-i küyunda** görmüşler rakıbi
Gezer bihüde o kelb-i äväre
- G128/10 O şacı Leylîye Mecnûn iseñ eger Nebzî
Yüri iriş **ser-i küyunda** eyle var civâr
- G267/14 Tolaşdı zülf-i çevgânîña Nebzî
Ser-i küyunda kalsun pes seri güy
ser-i müy [1] Saç telinin ucu.
- G267/2 Şehâ ol kâkül-i şeb-gün u şeb-büy
İdüpdür bend şad dil her **ser-i müy**
ser-i rāh [1] Yolunun başı.
- G78/8 Görün ol ğamzesi fettān ne ‘aceb āfet olur
Ser-i rāhındaki ‘uşşākîñi pā-māl ideyor
seri tōbını eyle- [1] Başımı top yapmak. || Āşığıñ başımı "güy u çevgān" oyunundaki top haline getirmek.
- G273/10 Nebziyā çevgān-ı ‘aşkı ol çalar ancak hemān
Yār küyunda **seri tōbını** ğaltān **eyleyen**
ser-i ‘uşşāk [1] Āşıkların başı. || Āşıklar.
- Ms3/20 Şehāvet kılmada ağyārîña güyā ki Hātemsin
Ser-i ‘uşşāka toĝmazsın egerçi mihr-i ‘ālemsin
ser-i zülf [5] Saçın ucu.
- G336/3 **Ser-i zülfî** niçeme cevri füzün eyler ise
Deli gönliüm dem-i dem fikr-i muhāl eylemede
- G386/5 **Ser-i zülfîn** tağıtdı ‘ārız-ı dil-cūsına ol şāh
Mesāġ-ı şer’ olan ol seyr-i ruhsāra yasaġ itdi
- G111/12 Nedir bu kılcā cān didim tapuñda
Ser-i zülfümde didi bir kılımdır
- G146/5 **Ser-i zülfün** hevāsıyla koma ben hāki la’lîñ vir
Bilürsin āteşîñ teskîni mādır bād el virmez
- G288/14 Mu‘attardır dimāġ-ı ‘ālem ey yār
Şabā yili **ser-i zülfün** çözelden
serir [3] Taht.
- K8/31 Geçdi **serir** üzre bugün ol
Şimdi odur taht ile muhtār
- Mh1/18 Cihān bāġında bülbül zār olup olduġça gül hurrem
Geçüp ‘izzet **seririnde** sa ‘ādetle otur her dem
- Mh5/1 Geldi Süleymān mülk-i vücūda zānū-yı māder oldı
seriri
Māh-ı nevāsā toĝdı velikîn maħv itdi nūr-ı mihr-i
müniri
serir-i hüsn [2] Güzellik tahtı.
- G64/3 Güzeller pādīşāhısın **serir-i hüsn** ü behcetde
Sa ‘ādetle otur ey tāli’i mes‘ūd necmi sa ‘d
- G171/8 Çün el virdi melāhat tāci başa
Serir-i hüsne pes buyur ayak baş
serir-i ‘arş-ı āsā [1] Çadır gibi taht.
- Kt6/10 Cihān ol zıll-ı Hāġkîñ sāyesinde oldı āsüde
Müdām olsun anuñ zātı **serir-i ‘arş-ı āsāda**
serire otur- [1] Tahta çıkmak, hükümdar olmak.
- Kt5/6 Müyesser olup taht-ı ‘Osmāniyān
Oturdu serire o şāhib-nigīn
serir-i ‘izz ü istiġnā [1] İzzet ve yücelik tahtı, izzet ve yücelik makamı.
- G268/6 Ben tūram karşı velî bālīn-i nāza yaşdanup
Geç **serir-i ‘izz ü istiġnāda** sen yan gel Hāsan
serir-i salţanat [1] Saltanat tahtı, hükümdarlık makamı.
- K13/37 Ber-ġarār olup **serir-i salţanatda** bā-şafā
Zevġ ide anca diye ġalmış mıdır ya ġalmamış
ser-keş [2] Dik başlı, asi, inatçı.
- G109/5 Zebün itdi niçe **ser-keşleri** o zülf-i çevgānîñ
Seri hāk üzre ğaltān olmadıġ server mi ġalmışdır
- G393/4 Ne hālet koydı Hāġ şāhb-ı hamrāda ‘aceb sākî
Ki nüş itmekle meclisde o **ser-keş** hūbî rām itdi
serkeş [1] İnatçı, asi, dik başlı.
- G95/7 Zülf-i çevgānîñ niçe **serkeşleri** kıldı zebün
Pişġāhıñda seri tōb olmadıġ server mi var
ser-keş ol- [1] İnat etmek, baş kaldırmak.
- G308/5 Cümleten tünd-hū vü **ser-keş olmuş** ebnā’-ı zamān
Rıbġa-ı emre itā’at yok ‘ibādu’llāh-ile
serkeşlig [1] İnatçılık, asilik, dikbaşlılık.
- G363/3 ‘Aceb **serkeşligi** var idi evvel şevġ-ı rüyuñla
Giriiftār-ı ser-i zülfün olalı şimdi rām oldı
ser-levġa [1] El yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlık.
- Tr1/9 şıçdım üstüne āña **ser-levġa** ifrāz eyledim
işedim etrāfına bi’l-cümle pervāz eyledim
sermā [1] Kış, kış mevsimi, soġuk.
- K15/22 ‘Ömrümüz heftād u heştādi geçüp
Görmedik **sermā** daġı bunuñ gibi

- ser-māye-i 'aşk [1]** Aşkın sermayesi, zenginliği.
- G187/1 Ger baña **ser-māye-i 'aşk** ise bu sīnemde dāğ
İşlesün ko ey tabībim istemez merhem komağ
- ser-māye-i idrāk [1]** İleri görüşlülüğün sermayesi.
- G232/4 Elinde bāde-i bī-dürd ile bir düzd imiş sākī
Anı derk itmeyüp **ser-māye-i idrākī** çaldırdım
- sermedā [1]** Ey daim olan, sonsuz olan.
- G262/10 'Aşıklara rahm eyleyüp itdi selāmına sezā
Mahrem degildir çün raķīb esrār-ı 'aşka **sermedā**
- ser-menzil [1]** Durak yeri, durak. || Sevgilinin bulunduğu yer.
- G117/8 Hāk-i pāy oldum reh-i dil-berde diyü ğam yime
'Aşk ile **ser-menziliñ** çün pāye-i a'lādadir
- ser-mest ü şeydā [1]** Divane ve sarhoş. || Aşk yüzünden kendinden geçmiş, ne yaptığını bilmeyen, düşünemeyen kimse.
- Tc1/37 Bu hevā ile olup **ser-mest ü şeydā** bī-ķarār
Bi'z-zarūre eyledim künc-i ħarābāt iħtiyār
- ser-nigün[1]** Ters dönmüş, baş aşağı gelmiş. || Talihsiz, bahtsız.
- G165/15 Sünbūli gördüm müselselmüş benefşe **ser-nigün**
Bāğda lāle piyāleveş derünü ħün imiş
- ser-rişte-i zülf [1]** Saç lülesinin ucu.
- G260/5 Ğam def'ine **ser-rişte-i zülfine** yapışdım
Arturdu daħı gitmedi bu ħüzñ ü melālīm
- ser-sām eyle- [1]** Düşünmeden hareket eden, ne yaptığının farkında olmayan.
- G160/4 Dün raķīb ile gülüstāna güzer kılmış o ħüb
Ğuşşadan 'aşıkları hep mest ü **ser-sām eylemiş**
- sersem [1]** Şaşkın, aptal kimse. || Yeteneksiz şairler.
- G141/10 Nüş ider her kim şarāb-ı 'aşkı cām-ı şevķ ile
Nebziyā ħuşyār idüp bir ķatresi **sersem** kōmaz
- sersem ol- [1]** Sersem duruma gelmek, zihnini toplayamaz, bildiğini hatırlayamaz durumda olmak.
- Tc2/32 Kaldım yalūñuz mūnis ü ğam-ħ'ār daħı yok
'Aķl u dil ü cāñ **sersem olup** bezm-i belāda
- serserī [1]** Belli bir işi olmayan, yersiz yurtsuz, başıboş, avare kimse.
- Mr3/10 'Aşk ile şeydā olupdur ħāl-i İbrāħīme baķ
Serseri vaşlı hevāsında yiler yalın ayak

- ser-serī [1]** Belli bir işi olmayan, yersiz yurtsuz, başıboş, avare kimse.
- G383/2 Sevdı meftūnı olup dil tāzece bir berberi
Der-be-der olup gezer uş pā-pūrehne **ser-serī**
- ser-tāc [2]** Baş tacı. || Çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak.
- K1/7 Ħamd ile kıldım müzeyyen ba'dehū **ser-tācım**
Şŭkr-i ni' met farzdir çün şeyħ u şāba ibtidā
- Kt15/2 Bu ķabr ıssı ki Seyyid Muştāfādır
Ğürūh-ı ħāfızāñ içinde **ser-tāc**
- ser-ķavla-ı ħar [1]** Eşeğın at ahırın başı, en önemlisi olması.
- G181/4 N'ola tercīħ eylesem anı behāyimden dilā
Yāl u bāl işi durur **ser-ķavla-ı ħardan** ğalīz
- ser-te-ser [5]** Baştan başa, bütünüyle, tamamen.
- G99/1 Görmedim 'ālemde gezdım işbu deħri **ser-te-ser**
Sen ğibi bir şūħ u şengül nev-resīde şiveger
- G144/5 **Ser-te-ser** pā-māldir ħāk-i reħinde 'aşıķāñ
Farķ olunmaz pādīşāħım 'aķil ü şūrīdemiz
- G359/3 Cīñ-i zülfün **ser-te-ser** āfāķı tıtmuş bū ile
Şubħ-dem anı tağıtmuş çün nesīm ey müşğ-müy
- K11/6 Ne güzel şeh̄r olur āyā bu vilāyet ne güzel
Tolanup cāñib u eķrāfını gör **ser-te-ser** it
- K13/7 **Ser-te-ser** 'ālem 'alīl olmuş eķbbāsı bile
Gerçi söyletseñ devāsı olmadıķ dā ķalmamış
- ser-tīz [2]** Delici, yaralayıcı bakış.
- G75/5 **Ğamze-i ser-tīziñ** ile sīnemi çün yārelediñ
Bārī bu zaħm ile ķoma başıñ için eyle nazar
- G338/1 **Ğamze-i ser-tīziñ** oldı tīğ-ı bürrāñ var ise
Sīne-i pūr-yāredir ol tīğā ķalkāñ var ise
- serv [14]** Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. || Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.
- G68/5 Gösterir şimşād-ı ķaddiñ **serve** cilve serverā
Öğredir la'līñ deħāñıñ ğonca-ı ħandāne ħand
- G162/7 Bu bāğıñ **servi** yā bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir ol dil-rübā ķāmet nedir yā ol ruħ-ı dil-ķeş
- G164/4 Ğoncayı dem-beste kıldı lebleriñ ğüftār ile
Servi bī-fer kılsa tañ mı işbu reftār u reviş
- G174/11 Fi'l-mesal deryā ğibi aķdı o **serviñ** pāyına
Eşķ-i didem tā ide ħālīñ leb-i mercāna 'arż

- G182/3 Kâmetiñ **servin** temâşâ ideli dil serverâ
Eyledi kaç' -i 'alâka kesdi 'ar'ardan tama'
- G185/3 Sen yüzi gül kaddi **serv** ü leb 'ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülüstâna geşt-i şahrâ seyr-i bâğ
- G284/1 Sırıškım hâk-i pâyiñda eyâ **servim** revân olsun
'Adünüñ reşk ile bağrı dem-â-dem tolu kan olsun
- G299/8 Varup pâyiña döksem dîde-i terden akan yaşım
Gazablanma gerek çün **serv** ayağında dem-â-dem
şu
- G327/14 Gözüm deryâ gibi cüş itdi aklı
Gör ol **servi** gelür mi hiç kenara
- G330/4 Gözümden cüş idüp yaşım ser-âser 'âlemi tutdı
Kenâra gel benim **servim** yem-i eşkimi seyrâna
- G334/7 **Serv** kim sâlâridır bâğ içre eşcârıñ velî
Ayağı bağı kuluñdur serverâ bostânda
- G347/8 Gördi çün bir pîr-i köhne kaddiñ ey taze civân
Didi bitmez toğrısı bir **serv** böyle bâğda
- N32/1 Kad-i dil-cüña seniñ **serv** mi 'ar'ar mı disem
Nükhet-i zülfüne de müşk mi 'anber mi disem
- Tkb2/9 **Serv** iken kaddi cihân bâğında mevzün u lañif
Şarşar-ı kahrıyla yıkup hâke yeksân eyledi
- G98/4 Nazar kılsañ n'olur hâk-i rehiñde hâl-i 'uşşâka
Bu bâğ içre egerçi kâmetiñ ey **serv** bälâdir
- serv gibi [2]** Servi ağacı gibi uzun boy.
- G371/11 Kerem it kim niçe âzâdeleri **serv gibi**
Kul ider lutf ile ehl-i keremiñ ihsânı
- K26/8 Beni bu bâğ-ı cihân içre mu'allâ dimeñiz
Kırı hâk-i siyehim **serv gibi** bälâ degilim
- serv ü çenâr [1]** Servi ve çınar ağacı. || Sevgilinin
endami.
- G77/12 Dil-berâ el sîne de ikrâm içün
Hep ayağa tırdılar **serv ü çenâr**
- server [3]** Baş, reis, bir topluluğun en ileri geleni. ||
Komutan, sevgili.
- G95/8 Zülf-i çevgânıñ niçe serkeşleri kıldı zebün
Pîşgâhıñda seri tób olmadık **server** mi var
- G109/6 Zebün itdi niçe ser-keşleri o zülf-i çevgânıñ
Seri hâk üzre gâltân olmadık **server** mi kalmışdır
- G114/1 Sultân-ı 'âdil şâhâne **server**
Mağbül-i her dil mergüb u hoşter
- serverâ [9]** Ey Sultan, ey güzeller sultanı, ey
sevgili.
- G182/3 Kâmetiñ **servin** temâşâ ideli dil **serverâ**
Eyledi kaç' -i 'alâka kesdi 'ar'ardan tama'
- G203/14 Unutdurdı ğam-ı dünyayı 'aşkıñ
Sürürüm **serverâ** hem var u hem yok
- G265/6 Sürürüñla sürür-âlüd olur dil
Sürürüñ **serverâ** ger gelse dem dem
- Mr2/9 Du 'â-yı intimâ-yı devletiñde **serverâ** dâ'im
El açup dergeh-i Mevlâya dil dilden olur kâ'im
- G61/5 'İydehde gördi hem-sersin benimle **serverâ**
Başına teng oldu anuñ anda ol cây-ı ferâh
- G68/5 Gösterir şimşâd-ı kaddiñ serve cilve **serverâ**
Ögredir la'lîn dehâñiñ ğonca-ı ğandâne ğand
- G241/5 Bir gedâ-yı ahkârım pâ-mâl-ı 'aşkıñ **serverâ**
Dür olup sür-ı sürürâ sük-i ğamla pür-demim
- G334/8 Serv kim sâlâridır bâğ içre eşcârıñ velî
Ayağı bağı kuluñdur **serverâ** bostânda
- Mh1/8 Ne mümkün berr ü ihsânıñ verâ ta'dâd idüp şaysın
Mürüvvet 'âleminde **serverâ** mädâm kim ğaysın
- server-i ğübân [1]** Güzeller şahı. || Sevgili.
- G304/2 Sevmek isterseñ dilâ cânın 'azîz cânânı sev
Serv-i bälâ çeşmi ala **server-i ğübânı** sev
- serv-i âzâd [2]** Hür servi, özgür selvi, diğelerlerinden
daha uzun ve düzgün servi.
- G222/3 Kadd-i şimşâdın görüp ey **serv-i âzâdım** benim
Bir ayağ üzre kalup dem-beste olmuşdur nihâl
- G229/14 Nîğün-ser oldu Tübâ-yı behişt bâğ-ı cinân içre
Görüp ol kaddi şimşâdın seniñ ey **serv-i âzâdım**
- serv-i bälâ [2]** Uzun servi. || Sevgilinin uzun boyu.
- G304/2 Sevmek isterseñ dilâ cânın 'azîz cânânı sev
Serv-i bälâ çeşmi ala server-i ğübânı sev
- G361/6 Eylesem çäk-i girîbân dâmeni girmez ele
Serv-i bälâ kâmeti şimşâda virdim göñlümi
- serv-i bülend [1]** Yüksek servi ağacı. || Uzun boylu
sevgili.
- Mü5/3 Vey bâğ-ı cihân içre kadi **serv-i bülendim**
Vey 'ar'ar-ı bostân
- serv-i dil-ârâ [5]** Göñülleri süsleyen sevgilinin
uzun boyu.
- G192/2 Mâh-ı nevle kaşlarıñ cânâ görünür yek-nesak
Kâmetiñ **serv-i dil-ârâ** ile olmuş müttefağ

- G251/4 Kâmetiñ yâdıyla her-sü şu gibi olur revân
Bağ gözüüm yaşına ey **serv-i dil-ârâmm** benim
- Mü4/4 Bâr-ı ğamıñla velî kâmeti nünüm
Serv-i dil-ârâ
- G272/9 Ayağıñ tozına yüz sürsem ey **serv-i dil-ârâmm**
Biraz nakl eylesem kanlu yaşımıñ mâ-cerâsından
- K10/1 Kad-i dildâra teşbîh eyleyen **serv-i dil-ârâyı**
'Aceb kejlük idüp beñzer dimiş elfe dil-ârâyı
- serv-i hürâmân [1]** Salınarak yürüyen servi. || Salınarak yürüyen servi boylu sevgili.
- Mu21/1 Sü'âl it didi dil nâmından ol **serv-i hürâmânıñ**
Şorıcağ şormuşum la'lin hemân dem kaldı ağızımda
- serv-i nâze [1]** Narin, nazlı servi. || Narin sevgili.
- G83/1 Tâ-ezel meylim benim sen kıddi **serv-i nâzedir**
Ol sebebden kumrılarla bu gönül hem-râzedir
- serv-i nâz [2]** Naz servisi. || Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili.
- Mh4/25 El-amân ey **serv-i nâzım** şâh-bâzım el-amân
- G232/9 O **serv-i nâzımıñ** zülfi gibi cevri uzun oldu
Eger mümkün olaydı Nebziyâ anı kışaldırdım
- serv-i nihâl [1]** Fidan servi. || Fidan gibi taze, uzun boylu sevgili.
- G328/7 Korkarım 'âlemi ğarğ-âb ide ey **serv-i nihâl**
O kadar dökdi yine dîdelerim şu bu gice
- serv-i revân [7]** Salınarak yürüyen, salınan servi. || Salınarak yürüyen uzun boylu sevgili.
- G309/5 'Azm-i bezm-i büsitân itdikde ol **serv-i revân**
Söykütüp kaldı temâşasında 'ar'ar 'ar'ara
- G287/14 Çeşmiñe kanım helâl ü la'liñe cânım fedâ
Pâyıña eşkim nisâr olsun eyâ **serv-i revan**
- G112/2 Gönül ahvâlini 'arz itmege şîrin zebân ister
Sirişkin dökmege pâyına bir **serv-i revân** ister
- G301/7 Beñzer fidana **serv-i revâna**
Tâvüs-ı câna ol kıdd-i dil-cü
- G113/8 Dîdemden aqar eşk-i revânım baqa bilmez
Düş olsa saña **serv-i revânım** ne zamânlar
- Ms3/15 Cüdâ düşdüm dirîğâ sen boyı **serv-i revânımdan**
Fırâkıñla uşandım hâşılı bi'llâhi cânımdan
- G207/10 Dem-i hicriñde Nebzî bir nevâ-keş kumrıdır güya
İşit **serv-i revânım** nâlesi hoş zârı pek nâzik
- serv-i sehî [1]** Fidan gibi, uzun boy.
- G11/8 Dehânıñ nâ-şüküfte ğonca eñrafı benefşeñzâr
Boyuñ **serv-i sehîdir** çeşm-i mestîñ nergis-i şehlâ
- serv-i semen [2]** Yasemin kokulu servi. || Uzun boylu hoş kokulu sevgili.
- D2/4 Kıddi bülend nergis-i çeşm ğamze-sinân çâh-ı
zeķan
serv-i semen gülbün-i men çâh-ı zeķan maħbes-i
men
- D2/1 Ey ruħı gül ğonca-dehen kıddi bülend **serv-i
semen**
Ĝonca-dehen sünbül-i büy nergis-i çeşm gülbün-i
men
- serv-i semen-ber [2]** Göğsü yasemin gibi beyaz olan servi boylu. || Sevgili.
- G131/10 Çemenzâr-ı melâhat içre zâtıñ
Sehî-kad sîm-ten **serv-i semen-ber**
- G114/8 Sîb-i zeķansın ğonca-dehensin
Sîmîn-bedensin **serv-i semen-ber**
- serv-i ser-efrâz [1]** Uzun boylu güzel.
- G115/5 Bağ-ı 'âlemde kıddiñ bir **serv-i ser-efrâz** iken
Sâye-endâz olmadıñ ey kâmeti 'ar'ar baña
- serv-kad [4]** Selvi ağacı. || Uzun boylu sevgili.
- G6/7 Nisâr-ı ğâk-i pâyıñ eylerim ey **serv-kad** yaşım
N'olur ya sîm-i eşkim devletiñde eylesem ğarcâ
- G61/4 İki şakğ oldu rakîbiñ reşken 'ar'ar gibi
serv-kaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şâğ
- G66/1 Eşk-i çeşmim pâyıña şu dökmege ey **serv-kad**
Eyledi 'azm-i řapuñ luř eyle cânım itme red
- G368/2 Dil-berâ küyuñ makâm-ı cennetü'l-me'vâ gibi
Bitmiş anda **serv-kaddiñ** Sidre vü Tübâ gibi
- serv kâmet [4]** Selvi gibi uzun ve düzgün boylu.
- G57/7 Kıdd-i yâre beñzemez ammâ o **serviñ kâmeti**
Kıldılar 'aqla mülâyim oldığıyçün muştalâğ
- G366/6 Sâye-i kıdd-i dil-âviziñde olmuş mülteci
Ol sebebdendir ki **serviñ kâmeti** bâlâ gibi
- G13/11 **serv-kâmet** pâyıña eşkim nisâr
Kuşça cânım yolıña olsun fedâ
- G122/6 Şular her demde bostânıñ ciger kanıyla 'ayneynim
N'ola raħm eyleseyñ ey **serv-kâmet** zât-ı kırbâdır
- servveş [1]** Selvi ağacı gibi.
- G218/6 Kara yazulı imişsin çün nihâl-i nârven
Ben şanurdum **servveş** âzâd imişsin ey gönül

	serzeniş eyle- [1] Sitem ve şikayet etmek.	G304/14	Uşta cem' olmuş hezārān şīvelū maḥbūblar Kānkısın isterse gönlün Nebziyā sen anı sev
G91/12	O ğabğab penbezār-ı sineñ üzre Turunc-ı bāğa eyler serzenişler	G304/1	Zulmet-i ğamda 'aceb efkende vü üftādesin Evc-i rif atde gel imdi ol meh-i tābānı sev
	setr-i 'ıyāb [1] Ayıbın örtülmesi.	G304/1	Sevmek isterseñ dilā cānın 'azīz cānānı sev Serv-i bālā çeşmi ala server-i ḥūbānı sev
K1/42	Gerçi çokdur ḥalt u ḥabtm 'afv kıl zīrā şehā Zāt-ı pākīndir sezā setr-i 'ıyāba ibtidā	G304/2	Sevmek isterseñ dilā cānın 'azīz cānānı sev Serv-i bālā çeşmi ala server-i ḥūbānı sev
	setr eyle- [1] Kapatmak, örtmek, saklamak.	G304/4	Her kelāmı çeşme-i ḥayvān gibi cān-baḥşdır Kaṭre-i la'li hezārān derdlere dermānı sev
G60/11	Sırr-ı 'aşkı ben direm setr eyleyem Likin āsānı ider elbet sünūḥ	G304/6	Bülbül-i şūrīdeves aḥvālīñi 'arz itmege Gülşen-i bāğ-ı melāḥatde gül-i ḥandānı sev
	setr it- [1] Kapatmak, örtmek, saklamak.	G304/8	Çün ki sen deryā-yı 'aşk içinde ğavvāssın bugün Ol şadef-fem dişleri dür lebleri mercāmı sev
Mh4/18	Zerreves ditrer vücudum dil olur pür-ıztırāb Gün yüziñi setr ider kāküllerin hem-çü şehāb	G304/1	Sevmek isterseñ dilā cānın 'azīz cānānı sev Serv-i bālā çeşmi ala server-i ḥūbānı sev
	setre-i ehl-i iz'ān [1] Anlayış, feraset sahiplerinin kazancı.	G315/12	Deger nisbet olunsa büsbütün bir mülk-i Hindüstān Söz olmaz bī-bedeldir sevdiğim ḥaddiñde ol ḥāle
Mu34/2	Beyān ki şarīḥ olsa fehmi olur āsān Kināye degil setre-i ehl-i iz'ān	G324/10	Yazıkdır Nebziye cevri itmegil bi'llāh kim yoḥsa Sever i' rāz idüp senden diger āheste āheste
	sev- [31] Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek. Aşık olmak, gönül vermek.	G358/18	Münāsib ḥāline bir mū-miyānı Sevüp terk eyle Nebzi kıl ü kālī
G1/10	N'idersin cem' idüp ey ḥvāce bu murdār u bismilḥā Sevip zevkini aldanma bu dāriñ çün ki fānīdir	G360/1	Sevdiğim ārām-ı cānım ğam-zedāy Tūṭi-i şirin-zebānım kand-ḥāy
G23/5	Eger dil-ber sevip nüş eylemezseñ bāde-i şāfi Be şūfi itdiğün zūhd ü verā' bilgil hebādir hep	G371/9	Seni cānıyla seven 'aşıka iḥsān eyle Nesi var ise fedā yolıña ger bir cānı
G35/5	Sevdim seni cān u teni yoluñda kurbān eylerim Dönmem şehā Manşürveş ger eyleseñ zülfünle şalb	G374/14	Görün kim tavrı hiç kāle gelür mi Nebzi-i rindiñ Münāsib ḥāline bir şūḥı sevdi ehl-i ḥāl oldı
G95/13	Nebzi-i seydā ḥuluñ kurbānıñ olsun sevdiğim Cānı çıksun hicr ile ardınca bir ağlar mı var	G383/1	Sevdi meftūnı olup dil tāzece bir berberi Der-be-der olup gezer uş pā-pürehne ser-serī
G97/9	Seve Nebzi āna nisbet daḥı bir sīb-ruḥı Bāğ-ı 'ālemdede hemān o leb-i gül-nāra mı var	K24/20	Çün zāt-ı Ḥaḳdır maṭlūb-ı a'lā Ġayrı sevendir 'aynıyla kāfir
G125/1	Sevemem ğayrısını 'aşıka cānān bir olur Bu kuru kālīb-ı tende a begim cān bir olur	G371/4	Ġomayız düşmene ser dostlara ḥāk-i ḳademiz Seveniñ bendesiyüz sevmeveniñ sultānı
G127/9	Pīrāne bir civānı sevdiyse n'ola Nebzi Ha diyeler elinde ṭayanmağa 'aşadır	N9/1	Melāḥat 'āleminde sevdiğim bir dānesin bi'llāh Bu meydān-ı maḥabbetde begim merdānesin bi'llāh
Mü5/7	Kim gördi bu göz sevdi gönül cānla begendim Hey cānıma cānān	N31/3	Sevmezem ğayrısını anıñla kanā'at eylerim Bu meseldir 'āriḫe çün bes durur bir dāne gül
G189/3	Bu dili kıldım emānet saña ṭursun sevdiğim Ben 'adem kūyma gitdikde ola ḥayr-ı ḥalef	G339/2	Gönül meyl itdi bir şāh-ı civāna daḥı nevr-este Sevilmez şimdi ammā ḳoculur āheste āheste
G269/13	Eger 'ālemdede maḥbūb-dost iseñ bir ḥūb sev Nebzi Kı ḥulḳı aḥsen ü zātı ḥāsen ismi Ḥüseyn olsun	G365/8	Gidelim başka ile başımız alup a gönül Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer güzeli
G304/12	Meyl idüp her bir perī-zāda düşersin miḥnete Ey gönül saña gerekse sen de bir insānı sev		

	sevā [1] Orta, yeksan, eşit.	N40/3	Rüz u şeb dāne-i hālî ile sevdāda iken Varup ol zülf-i siyeh ağına düşdün a gönül
G9/4	İsterim cān ile cānā vāşıl-ı dīdār olam Gerçi 'inde'l 'aşık'ın hier ü vişāl oldı sevā	Tr2/28	Hayf dār-ı derd-imiş mātem-serā imiş dirîğ Südi yok sevdā imiş ey h'vāce hırş u h'vāhişin
	sevāb eyle- [1] Allah'ın (C.C.) rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler yapmak.	G331/3	Yine ol kākūlî leylānîñ sevdāsıyile Yine şahrāya çıkup iş ola Mecnūna yine
G202/12	Sīn ü vāv u fā ile 'aşık'ları 'avk eyleme Bir sevāb eyle n'ola yā ze'l-himem kim hay yok	Kt20/3	Sen zülfi Leylīnîñ sevdāsı-ile Mecnūn gib' 'āleme destān olayım
	sevāb iste- [1] Hayırlı amel istemek.		sevdaya düş- [2] Sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak.
G337/1	sevāb isterseñ ey zāhid gönül al ele bir dāne Çü dil 'arş-ı Hūdādır pes velī her ferd ü her dāne	Mh2/16	Hün-ı 'uşşāk ile her dem tîğı kandır sevdiğim Göz göre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdalara
	sevād-ı dīde [1] Gözün karalığı.		
G288/4	Midādımdır yazar rüz-ı siyāhım Sevād-ı dīdem eşkimle ezelden	G346/6	Ruḥ-ı gül-günuna haṭ geldi ol ḡonca-femiñ ammā Açıldı tāze sünbül düşdi bülbül özge sevdāya
	sevād-ı sīne-i bī-kīne [1] Kinsiz, garazsız gönlün karalığı.		sevdā-yı merak [1] Öğrenme isteğinin hevesi, arzusu.
G39/12	Hayāl-i hāl-i haddiyle olupsin çün ki pür-sevdā Sevād-ı sīne-i bī-kīneden ḡam cündin uzağ it	G192/4	Seyr idelden kaddiñi dil bī-ḡarār oldı yine Zülfüne dil bağlayalı artı sevdā-yı merak
	sevākī [1] Sakiyeler, su yerleri, su dolapları, su arıkları.		sevdāsı ol- [1] Sevgiliye karşı aşırı istek, tutku, arzu, heves duymak.
G34/18	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevākī ne 'avānī ne ṭarīb	G248/7	Bu bāzār-ı fenāda sūd sevdāsında olman hiç Metā'-ı 'aşkı aldım daḡı her kālādan el çekdim
	sevb-i fāhir [1] Övülen, iftihar edilen elbise.		sevdā-yı zülf [1] Saç lülesinin sevdası.
K24/26	Faḡrıñ libāsın key bil daḡı sen Anuñ gibi yok hiç sevb-i fāhir	G379/3	Şeb-i hicrinde ben ḡamda ḡalup sevdā-yı zülfüyle Raḡibe 'arż ider rüyün meh-i tābānı gördün mi
	sevdā [11] Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. Aşırı istek, tutku, arzu, heves.		sevdiğim [12] Muhabbet duyulan, sevilen kişi. Sevgili.
G27/1	Fāriğ ol sevdādan ey dil kim budur re'y-i şavāb Reh-rev-i 'aşk içre hiç gördün mi olmuş behre-yāb	G11/4	Görüp ruḡsārīñ üzre nāzenīnim zülf-i müşkīnīñ Didim sünbül şoḡunmuş sevdiğim bir lāle-i beyzā
G163/9	Deşt-i hicrinde o zülfi leylīnīñ sevdāsına Nebziyā Mecnūn gibi ṭağlara hem-dem oldum uş	G117/10	Āh u eḡḡānīñ şaḡın iştmesün ol māh-rū İncinür Nebzī efendim sevdiğim beg-zādedir
G225/9	Nedir Nebzī ki düşmüşsin bu boş sevdālar ardınca Yilersin zār u ser-ḡerdān tevbe eyle vaz gel gel	G323/9	Melāḡat taḡtı üzre sevdiğim Nüşü'r-revānsın çün İrişdir zıll-ı 'adliñ Nebzī-i kemter kemīn üzre
G248/10	Diyemem dostlar raḡīb ile ser-encāmım ey Nebzī Ben ol sevdāları bilmem ḡam-ı ferdādan el çekdim	Mh2/11	Ey gönül bir tāze yetmiş nev-civāndır sevdiğim Hūsın ile sultān-ı ḡübān-ı zamāndır sevdiğim
K13/12	'Aşık u ma'şūk çatışmış birbiriyle kelbeş Mukteżā-yı şehvet olmuş 'aşk sevdā ḡalmamış	Mh2/2	Ey gönül bir tāze yetmiş nev-civāndır sevdiğim Hūsın ile sultān-ı ḡübān-ı zamāndır sevdiğim
Mr4/9	Çıkar gönülden sevdāyı eyvā Kāzib degil mi bu ḡüne da'vā	Mh2/3	La'l-i leb sükker-dehen şīrīn-zebāndır sevdiğim Raḡmı yok 'uşşāka aslā bī-amāndır sevdiğim
Ms2/20	Perişān oldum efkār ile çün bildim selāmet yok Olunca tā-dem-i āḡar bu sevdāya nihāyet yok	Mh2/4	La'l-i leb sükker-dehen şīrīn-zebāndır sevdiğim Raḡmı yok 'uşşāka aslā bī-amāndır sevdiğim

- Mh2/5 Luṭf ider aḡyāra ammā mihribāndır **sevdiğim**
Zülfî bir sehḡārdır kim dā'imā efsün ider
- Mh2/10 Luṭf-ile şād itmez aşlā dem-be-dem maḡzün ider
Zulm-ı bî-ḡadd eylemekde bî-nişāndır **sevdiğim**
- Mh2/15 Ḥün-ı 'uşşāk ile her dem tīḡı kandır **sevdiğim**
Göz göre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdālara
- Mh2/20 'Ahd idüp meyl itmeyem şimden-gerü her-cālara
Şüh u şeh-r-āşüb u fettān-ı cihāndır **sevdiğim**
- Mh2/25 Şanki ḡüblük 'āleminde Ḳahramāndır **sevdiğim**
- seven [1]** Seven kişi.
- G371/4 Komayız düşmene ser dostlara ḡāk-i ḡademiz
Seveniñ bendesiyüz sevmeyeniñ sulṡānı
- sevf [1]** Geciktiren, atlatan.
- G318/7 Ne ḡam şaldıysa ferdāya seni ol sīn ü **sevf** ile
Sen aña bakmaḡıl ey dil temennā vü recā eyle
- sevgend-i mey-ḡVārım [1]** Şarap içenin yemini;
sarhoşun yemini.
- G313/8 Didi içer misin la'lim şarābın
Didim **sevgend-i mey-ḡVārım** ki va'llāh
- sevindir- [1]** Mutlu etmek.
- Mh4/23 İltifātınla **sevindirdiñ** raḡibi ol ḡarı
Gel yeter cevr idüp aḡlatdñ bu Nebzī kemteri
- sevḡ it- [1]** Göndermek, götürmek.
- K22/6 Ḳudüm-ı ceşn ile āsüdedir diller elemelerden
Bu şevḡı **sevḡ ider** 'āleminde ancak yılda bir devrān
- sevme [1]** Aşık olma, gönül verme.
- G31/12 İrmez el ey 'āşıkān dāmānına
Sevmeñiz pes dil-ber-i 'ālī-cenāb
- sevr-i felek [1]** Ālemin öküzü, zamanın öküzü.
- G238/12 Şiyār itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratlıdur durur **sevr-i felek** ey dil zehī
şādim
- sevr-i bī-amān [1]** insafsız, merhametsiz ökü.
- Mş1/7 Urdu Zü'l-ḡarneyni ḡam ile o **sevr-i bī-amān**
Oldı cevrenden ḡamelveş niçe dil-şīr pehlivan
- sevf-i mücevher [1]** Deḡerli taşlarla süslü kılıç.
- G131/14 N'ola feth itse mülk-i şī'r-i Nebzī
Elinde ḡamedir **sevf-i mücevher**
- Mu31/2 Şanemā mü nit'olurdu dile zülfün çü ṡaḡa
ṡakılır **sevf ü sināna** daḡı hem mü nacaḡa
- seyl [2]** Sel. || Gözyaşı.
- G372/3 Sırışkim **seylveş** aḡup çemenzār itdi eṡrāfım
Açıldı lāle vü sünbül murādım verdi bitmez mi
- N28/2 Yok ḡarārim bir mekānda yilerim yiller gibi
Çeşmimiñ yaşı dem-ā-dem boş ider **seyller** gibi
- seyl eyle- [2]** Sel eylemek. || Sel gibi gözyaşı
dökmek, çok aḡlamak.
- K21/5 Sırışkiñ ābını **seyl eyle** geç cümle hevālardan
Yanup nār-ı nedāmetle cevāmı'de yüzün ḡāk it
- Mr4/1 Ey dil sırışkiñ **seyl eyle** āḡır
Deryā-yı 'aşḡa pāyān bulunmaz
- seyl it- [3]** Sele çevirmek. || Sel gibi gözyaşı
dökmek, çok aḡlamak.
- G126/7 Yanup nār-ı ḡama dil dīdem eşkin **seyl ider** her
dem
Hevā-yı 'aşḡ ile ölsemler bu ḡāk-i cismim ḡabr
- G205/3 Yanup nār-ı hevāñ ile **idüp** ḡün-āb-ı eşkin **seyl**
Ser-i bā-devletin ḡākiñde ḡaltān eyleyenden ilk
- G56/11 Āteş-i şevḡ ile **seyl itdiñ** sırışkiñ ābını
'Āḡıbet ḡāk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyāḡ
- seyl-āb it- [1]** Sel suyu gibi gözyaşı dökmek, çok
aḡlamak.
- N11/2 Dutaşdı nār-ı şevḡa yandı 'aḡl ü cān u dil ten hem
'Acebdır bu ki eşkim dīdeden **seyl-āb ider** her dem
- seyl-āb ider yaşıñ[1]** Göz yaşı sel etmek.
- G2/16 Kim cenāb-ı 'izzetiñden her dem eyler i'tinā
ḡavf idüp ḡahr u celālīñden **yaşın seyl-āb ider**
- seyl-āb ol- [1]** Sel, sel suyu olmak. || Aşḡıñın
gözyaşı seli olmak.
- G135/5 Eşḡ-i çeşmim dem-be-dem cüş eyleyüp **seyl-āb**
olur
Men' olunmaz ey diriḡā keşf ider esrārımız
- seyle vir-[1]** Sele vermek. || Yıkmak, yok etmek.
- G298/5 **Seyle virdi** dehri yaşım āteşim söyünmedi
Yile vardı 'ömr ṡopraḡ başıma şimden-gerü
- seyl-i belā [1]** Bela, felaket seli. || Kötü olay,
durumlar; üzücü haberler.

- Tr2/2 Yine tölâb-ı felek ber-'aks devrân eyledi
Akıdup **seyl-i belâ** zehr-âb rîzân eyledi
seyl-i eşk [1] Gözyaşı seli.
- G387/2 Bâd-ı âh olup vezân sînemde âteş bir dağı
Seyl-i eşkim bu ten-i hâkim ider reş bir dağı
seyl-i sirişk [2] Gözyaşı seli. || Âşığın
gözyaşlarının çok fazla olması.
- G27/3 Dem-be-dem cüş eyleyüp akmaktadır **seyl-i sirişk**
Korkarım bir gün binâ-yı 'ömrimi ide hârâb
- G336/2 Ğam-ı 'aşkı ten-i nâlidemi nâl eylemede
Akıdup **seyl-i sirişkim** pây-mâl eylemede
seyr [1] Bir şeyi zevk alarak gözle takip etme,
bakma, izleme, temaşa. || Yürüyüş, yürüme, gezip dolaşma,
gezme.
- G179/4 O hâl-i bî-misâli bağ-ı rüyuında görenler dir
Oturmuş **seyre** bir Hindü şanasın ravzada reyyâz
seyr-i süy-ı bağ [1] Bahçe tarafını seyretme. ||
Bahçe tarafını gezip dolaşma.
- Ms1/7 Ne Hâlıkdır ki **seyr-i süy-ı bağ** u gülşen itmezsin
Dil-i maḥzûnuñı zevk u sürür ile şen itmezsin
seyr eyle- [7] İzlemek, bakmak, seyretmek.
- K10/3 O çüfte beñlerin **seyr eyle** ruḥsârında cânânın
'Abesdir yok yire sînemde şorma çüfte yarayı
- G248/3 Yüzün **seyr eyledim** hürâ-yı cennâta nazar kılmam
Temaşâ eyleyelden kaddiñi Tübâdan el çekdim
- G301/2 Çâh-ı zeḳanda ol hâl-i hoş-bü
Deşt-i Hutende **seyr eyler** âhü
- G121/2 Ruḥ-ı yâri görenler ay dirler
Kaşın **seyr eyleyenler** yay dirler
- G159/7 Vücûd-ı pâkiñi **seyreyleyen** dir rûhdur illâ
Kemâl-i luḥf-ı tab`ından velîkin rûh cism olmuş
- G192/3 **Seyr** idelden kaddiñi dil bî-ḳarâr oldı yine
Zülfüñe dil bağlayalı artdı sevdâ-yı merak
2. Bakmak, seyretmek. || Gezinmek, dolaşmak.
- G225/7 Reh-i 'aşk içre gir **seyr eyle** kim bir câdde yoldur
ol
Ṭarîḳ-ı müstaḳîmi unudup gel olma aḍ lel gel
seyr it- [5]
1. Bakmak, seyretmek. || Gezinmek, dolaşmak.
- G14/4 Sînemi dağ-ı ğam ile lâlezâr itdim yine
Bâğbân-ı dehr **seyr idüp** begendi câ-be-câ
2. İzlemek, bakmak, seyretmek.
- G152/10 Kamer-ruḥ kâküli leylâ da olsa
Şeb-i hicrinde **seyr idüñ** ḳamersiz
- K7/5 Görenler **seyr idüp** bi'llâh yokdur misli 'âlemde
Naḫîrin görmedi bu çeşmeniñ çeşm-i cihân dirler
- G229/15 Raḳîb-i dîv-şüret şeytanet-sîretle **seyr itme**
Melek-ḥaşlet olup merdümlük eyle ey peri-zâdim
- Mh4/16 El-amân ey şeh-levendim bî-menendim el-amân
Her kaçan varsam ruḫuñ **seyr itmege** ey âfitâb
seyr ü sefer it- [1] Yolculuk etmek.
- G334/11 Gel berü ey dürr-i yek-tâ **idelim seyr ü sefer**
La'l ü gevher ḳıymetin bulmaz dimişler kânda
seyr ü temâşâ [2] Gezip dolaşma ve bakıp
seyretme.
- Mş2/48 Üstüne nâle ider bülbül-i şeydâsi begim
Bir ḳarâr üzre degil **seyr ü temâşâsi** begim
- G240/10 Ağlar yaturam Nebzî-i şeydâ gibi her dem
Künc-i ğamıñı **seyr ü temâşâya** değişmem
seyrân [2] Gezinti, gezme. || Temaşa, manzara.
- G330/4 Gözümden cüş idüp yaşım ser-âser 'âlemi tıtdı
Kenâra gel benim servim yem-i eşkimi **seyrâna**
- Kt13/2 İrişüp ketm-i 'ademden bu veled başdı ḳadem
Bu cihân içre velî maḳşadı **seyrân** idi
seyrâna çık- [1] Gezmek, dolaşmak, gezintiye
çıkma.
- Mü5/10 Çün şubḫ-dem ey aḫter-i gerdün-ı melâḫat
Seyrâna çıkupsın
seyr-i bağ [1] Bağ gezintisi, bağ seyretmek.
- G185/4 Sen yüzi gül ḳaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülistâna geşt-i şahrâ **seyr-i bağ**
seyr-i ruḥsâr [1] Yanağın seyri. || Sevgilinin güzel
yüzünün temaşası, seyri.
- G386/6 Ser-i zülfin tağıtdı 'arız-ı dil-cüsına ol şâh
Mesâğ-ı şer` olan ol **seyr-i ruḥsâra** yasağ itdi
seyr-i ruḥ [1] Sevgilinin yanağın seyretme.
- G240/3 **Seyr-i ruḫuñ** âyîne-i İskendere virmem
Kapuñda şehâ kulluğı dâra değişmem
seyr-i şahrâ [1] Kırdâ dolaşma; kırî temaşa etme.
- Kt29/1 Şâḫa güller çıkdı ey dil **seyr-i şahrâ** vaktidir
Gelse dil-ber şorsa hâlim def`-i hicrân eylese

seyyār [3] Yürüyen, sabit olmayan yıldız. || Sadakatsiz, sevgi bağlılığı olmayan kimse, rakip.

G305/8 Ruḥunda çüfte çüfte ḥālî gördüm
Didüm şemse ṭurur **seyyāra** qarşu

G326/4 Ser-i küyüñ felek bāmına beñzer ey melek-rüyüm
Dil-i bî-çäreler anda kevākib gibi **seyyāra**

G346/4 Yüzünde çüfte çüfte beñlerin gördüm o meh-rünün
Didim çıkmışlar uş **seyyāreler** mihri temāşāya

seyyi' āt [1] Din bakımından yapılan kötülükler,
günahlar.

K32/45 **Seyyi' ātın** hasenāt eyle yüzi qarasın aĝ
Şerm ü haclet eyle rüyına getürme alı

Seyyid Muştafā Ḥāfız [1] Seyit Hafız Mustafa.
(Özel isim)

Kt14/7 Bu merkad şāhibi kim ismi **Seyyid Muştafā Ḥāfız**
Recādır rūḥ-ı pākin ḥayr ile yād ide ehl-i ḥayr

Seyyid Muştafā [1] Seyyid Mustafa. (Özel İsim)

Kt15/1 Bu kabır ıssı ki **Seyyid Muştafādır**
Gürüh-ı ḥāfızān içinde ser-tāc

seyyidā [1] Lider, önder, efendi, bey.

Mh1/28 Havāda murĝa iḥsānıñ ider hem ḥüta deryāda
Eser lutfuñ nesīmi **seyyidā** her demde her-cāda

Seyyidü'l-Kevneyn [2] İki cihanın efendisi. || Hz.
Muhammed (S.A.V.)

K2/70 Evvel ü āḥir şāñadır ilticāmız yā Resül
Seyyidü'l-Kevneynsin ancak kapuñdur mültecā

Mş1/18 Bî-peder peydā olan 'İsā-yı Rūḥu'llāh kāmı
Seyyidü'l-Kevneyn ya'nı ol Ḥābību'llāh kāmı

sezā [5] Münasip, uygun, layık, şayan.

G8/2 Baña yaşlıñla raķibe ĝam-ı hicriñle cezā
Ne muvāfiķ ne muṭābık ne münāsib ne **sezā**

G344/5 **Sezā** mıdır kamu illerde hep zeyllerde söylenmek
Degildir zıkr-ı la'liñ düşmege efvāha şāyeste

G349/3 Bu **sezā** mıdır 'aceb kim ol raķib-i nā-sezā
Ben çekem cevır ü cefā o lāyık-ı iḥsān ola

K1/42 Gerçi çokdur ḥalt u ḥabtım 'afv kııl zīrā şehā
Zāt-ı pākiñdir **sezā** setr-i 'ıyāba ibtidā

K1/10 Bi'l-işāle eyledim daḥı şalāt ile selām
Ol Resüle kim **sezādır** intilḥāba ibtidā

sezā it- [1] Uygun görmek, layık bulmak.

G262/9 'Aşıklara raḥm eyleyüp **itdi** selāmına **sezā**
Maḥrem degildir çün raķib esrār-ı 'aşka sermedā

sezā mı [1] Layık mı, yaraşır mı?

Ms3/27 **Sezā mı** pādīşāhım bu mürüvvet bu mı şāniñda
Bulasın dilerim Ḥaḫdan cihānda cism ü cāniñda

Sezā-yı manşıb [1] Yönün cihetin uygun olanı,
uygun yer.

K36/3 **Sezā-yı manşıb** u mīr-i mubaşşır bir hüner-perver
Mükemmel ma'rifet-güster müdeķķık lafz u
ma'nāda

sezāvār [1] Münasip, uygun, layık, şayan.

M2/10 Ğayr-ı İslāmda velī var degil
Belī küffāra **sezāvār** degil

sezāvār ol- [1] Münasip, uygun, layık, şayan
olmak.

G345/4 İrişüp bende-i miskīn ni'am u mekremetle
Kereme lāyık olup lutfā **sezāvār olsa**

şıbyān [2] Küçük çocuklar.

K12/29 Bunca **şıbyān** u ricāl u mü'mināt u mü'minīn
Aĝlaşup feryād ile çıkdı semāya düd-ı āḥ

Mr1/9 Dürişüp eyler du'ālar bunca **şıbyān** u ricāl
Aĝlaşup göz yaşları büryān ider Dirnā-misāl

şıbyānveş [1] Reşit olmamış çocuklar gibi, küçük
çocuklar gibi, sübyan gibi.

K5/5 Nefsine **şıbyānveş** aldanma ey dil 'āķil ol
Kim zen-i dehrīñ olur şem'-i vidādı bî-furūĝ

şıç-[1] Dışkıyı vücuttan dışarı atmak.

Tr1/9 **şıçdım** üstüne aña şer-levḥa ifrāz eyledim
ışedim etrāfına bi'l-cümle pervāz eyledim

Şiddik [1] Muhammed ona Abdullah ismini
vermiştir. Teymoĝulları kabilesinden olan Ebu Bekir'in nesebi
Mürre b. Kā'b'da Hz. Peygamberle birleşmektedir. Azaptan
kurtulmuş manasında "Atik" yanında çok samimi, çok sadık
anlamına gelen "Şiddik" lakaplarıyla meşhur olmuştur (Fayda,
1994, s.101). Müslümanlığı kabul eden dördüncü kişi;
cennetle müjdelenen on sahabe'nin ilkidir. Hayatı boyunca Hz.
Muhammed'in yanından ayrılmamış, onunla birlikte
müşriklere karşı yapılan savaşlara katılmıştır. Kur'an-ı Kerim'i
ilk defa bir araya toplamıştır (Pala, 2002, s.141). Hicret
sirasında Hz. Muhammed ile beraber mağaraya sığınmasından
dolayı "Mağarada dostu" diye anılmıştır. Kızı Ayşe ile Hz.
Muhammed'i evlendirerek Peygamberin kayınpederi olan Hz.
Ebu Bekir, 634 yılında vefat etmiştir (Fayda, 1994, s.104-
105).

Kt3/6 Resülu'llāhıñ ol evvel çü taşdik itdi mi'rācim
Bu ümmetde laķab oldı aña anuñ için **Şiddik**

	şıdık [4] Doğruluk, içi dışı bir olma, riyasızlık.	K34/15	Merâmına irişdi şihhat-ile Görüşdi hviş ü yârânıyla yek-ser
G136/6	Râh-ı aşkında gider terk eylemez dil haşre dek Yoluna şıdık ile ikbâl itdi idbâr eylemez	Ms1/24	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
G148/4	Zülfî bir hâbl-i metîndir ol nigârîñ şüfiyâ Şıdık ile tûtanları Allâh güm-râh eylemez	Ms1/42	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
K27/8	Gil-i 'ayba ne 'aceb dizime dek batdım ise Dem-i ihlâş ile hem-dem hele şıdık ile düzüm	Ms1/41	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
Mr2/11	Hilâfım yok kelâmımda begim şıdıkıma Hâk 'âlim Kim oldur a'lemu mâ fi'z-zamîr dânen-de-i ezhân	Ms1/36	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
	şıdık u ihlâş [2] Doğruluk ve samimiyet.		
Kt3/1	Ebû Bekr irdi evvel şıdık u ihlâş ile bu bezme Şarâb-ı aşk-ı Mevlâ ile mest olup 'ale't-tahkîk	Ms1/35	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
G273/8	Yolın azıtmaz hayâl-i zülfidir hâblü'l-metîn Şıdık u ihlâş-ile 'azm-i semt-i cânân eyleyen	Ms1/30	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
	şifât [3] Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona ait olan özellik, hal ve vasıf.	Ms1/29	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
G171/4	Müsellem habbezâ zât u şifâtîñ Şifâtîñ müntehab zâtîñ mulahhaş	Ms1/1	Şehâ Hâkdan ire zât-ı melekâsâña şihhatler Dil-i dânaña râhat cân-ı bî-hem-tâña şihhatler
K36/7	Netîce münderic zâtında bi'l-cümle şifâtında Bilâ-nokşân emârât-ı emâret kamu âmâde	Ms1/2	Şehâ Hâkdan ire zât-ı melekâsâña şihhatler Dil-i dânaña râhat cân-ı bî-hem-tâña şihhatler
Kt18/10	Netîce münderic zâtında bi'l-cümle bilâ-nokşân Şifâtından emârât-ı emâret olur istifâ	Ms1/23	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
	şifâtlı [1] Sıfatlı, özellikli, nitelikli.	Ms1/24	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
G73/10	Her sözi kand u nebât yâ kaşre-i âb-ı hayat Ağzı ol hürî şifâtlı çeşme-i Kevser midir	Ms1/18	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
	şıfrveş [1] Sıfır gibi, hiç gibi, yok gibi.	Ms1/17	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
K30/3	Şıfrveş hâlî olur bir gün kamu Olmasa 'ömre hisâb ile şumâr	Ms1/12	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
	şıg-[1] Bir şeyin sınırları içine girebilmek.	Ms1/11	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
G93/9	Gülistân-ı şafâda haş bu kim şıgmaz buña zanbak Bu pür-mazmûn şî're Nebziyâ kuş kondurulmuşdur	Ms1/5	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
	şıgın-[1] Sığınmak, dayanmak, güvenmek.	Ms1/6	Hudâ derdiñ dil-i bîmārâ virsün saña şihhatler Kazâsın aldığım şâhım gerekmez baña şihhatler
G172/8	İşigin yaşdanup ey dil o şehiñ eyle mekân Şıgınur anda kamu 'âlem odur cây-ı menâş	Ms1/3	Yürisün eylegil fermânîñi her yaña şihhatler Şehirlerde budur virdim dirim kim aña şihhatler
	şihhat [21] Sağlık, esenlik. Doğru, gerçeğe uygun.	Ms1/4	Yürisün eylegil fermânîñi her yaña şihhatler Şehirlerde budur virdim dirim kim aña şihhatler
G288/12	Bezetdim sînemi dâğ-ı gamıñla Dem-i hicriñde şihhatden bezelden		

- şihhat bul-[1]** Afiyet bulmak. İyileşmek, sağlığını kazanmak. || Kurtulmak; acısı, kederi bitmek.
- Ms1/22 Uğuruñda fedā-yı ser idüp bî-cānıñ olsunlar
Bulup şihhat vücüduñ mazhar-ı ihsānıñ olsunlar
- şihhat ir- [1]** Afiyet bulmak, iyileşmek, sağlığını kazanmak, şifa bulmak.
- Ms1/1 Şehā Haqdan **ire** zāt-ı melekāsāna **şihhatler**
Dil-i dānāna rāhat cān-ı bî-hem-tāna şihhatler
- şihhat vir- [1]** Sağlık, afiyet, şifa vermek.
- Ms1/5 Hüdā derdiñ dil-i bīmāra **virşün** saña **şihhatler**
Kazāsın aldığım şāhım gerekmez baña şihhatler
- şık- [2]** Daraltmak, sıkıntı vermek, zorlamak.
- G96/1 Çıkmasun rih diyü şüfî götün turma **şıkar**
Karnı bir tolu tulumdur yine şıkdıkça çıkar
- G96/2 Çıkmasun rih diyü şüfî götün turma şıkar
Karnı bir tolu tulumdur yine **şıkdıkça** çıkar
- şıklıg [1]** Sık olma durumu, frekans.
- Ms2/52 Dem ola gülşen-i 'ālemdē dilā gül mi kala
Öte **şıklıga** düşe güm ola bülbül mi kala
- şıla it- [1]** Bir süre uzak kaldığı memleketine, vatanına ve yakınlarına ulaşma, kavuşma, doğup büyüdüğü yerleri ve yakınlarını ziyaret etmek.
- K34/13 **Şıla itmek** için gitmişdi bundan
Selāmetle olup vuşlat müyesser
- şımāh [1]** Kulak.
- G61/1 Pendime tutgıl benim cān ile cānānım **şımāh**
Semte yaklaşdırma ağıyārı iñen yakın ırah
- şın-[2]** Kırılmak, parçalanmak.
- G357/4 Süzilür üstüne şāhīn gibi her-gāh dü-çeşmiñ
Şınup bāl ü peri aña rehā bulmağ gümān oldı
- G286/1 Ko **şınsun** şīşe-i dil yār elinden
Şafādır bu dile dildār elinden
- şırāt [1]** Yol, düz yol. || Sırat köprüsü.
- G178/8 Reh-i 'aşka girdiñ şakın azmağıl
Hemān toğrıdır ger giderseñ **şırāt**
- sırça sarāy [1]** Camdan yapılmış saray. || Kadeh.
- G360/10 Gözlerimdir revzene ağzım kapu
Dil hayālī şāhına **sırça sarāy**
- sırr [6]** Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.
- G105/10 Ğamım izhār kılmam 'andelibe
Niçün kim **sırrıma** mahrem değıldir
- G148/1 Ben didim şaklar dilim **sırrım** der-efvāh eylemez
Çeşm-i giryānım gülüp didi meger āh eylemez
- G174/2 Key şakın esrārıñı itme varup nā-dāna 'arz
Sırrıña mahrem değıl çün eyleme yabana 'arz
- G296/7 Seni mahrem idinmem **sırta** şimden soñra sen zīrā
Tekellüm idecek kes bulmasañ dīvāra söylersin
- Ms4/16 Fenn-i 'aşkı ser-be-ser ezber ider hūñānendesin
Sırrıma üftādegānıñ vākıf u dānendesin
- Tc1/52 Böyle nüzhet bağış iken illā yine ider hāzān
Bir gün isti'lām için bu **sırrı** bülbülden nihān
- sırr-ı 'aşk [2]** Aşkın sırrı, aşkın mahiyeti.
- G60/11 **Sırr-ı 'aşkı** ben direm setr eyleyem
Lākin āsarı ider elbet sünüh
- G136/10 Görmedim Nebzī gibi 'ālemdē rāz ehli dağı
Sırr-ı 'aşkı zerrece nā-dāna izhār eylemez
- sırr-ı mektüm [1]** Gizli sır.
- G147/1 **Sırr-ı mektümüm** benim dīdem didim fāş eylemez
Dil gülüp didi meger ağlamayup yaş eylemez
- şirt [1]** İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm. || Üst, üzeri, arka.
- G181/10 Çüb-ı āha tayanur göñli 'aceb sengīndir
Postı **şirtında** dağı post-ı seg-i nerden galiz
- şıyān [1]** Kıran, parçalayan.
- G276/10 Sen çekersin cevriñi ol ider ağıyāra vefā
Nebziyā yanında bir şu celb iden desti **şıyan**
- şız- [2]**
1. Azar azar süzülüp çıkmak; yavaş yavaş akmak, yayılmak, çıkmak.
- G305/5 **Şızar** āheste āheste gözümden
Yaşım ol āteşin ruhsāra qarşu
2. Yavaş yavaş akmak, yayılmak, çıkmak.
- G172/1 Eridim āteş-i hicrān ile **şızdım** çü raşāş
Beni bu tāb-ı belādan n'ola gel eyle hālāş
- sīb-i cennāt [1]** Cennetlerin elması.
- G317/5 Zenaħdānıñ muṭarrā **sīb-i cennāta** müşābihdir
Şehā var ise gird-ā-gird 'anber-büy hāl anda

- sīb-i ğabġab [2]** (Sevgilinin) elma gibi güzel ve tatlı olan çene altı; elma gerdanlı.
- K15/4 Soldırup gül-ruġları gül-reng idüp
Kıldı ayva reng **sīb-i ğabġabi**
- G301/9 Ol **sīb-i ğabġab** ol sa‘d-ı kevkeb
Üftâdedir hep pâyında kamu
- sīb-i ħamrâ [1]** Kırmızı elma. || Kırmızı çene.
- G91/1 Ruġuñ bir **sīb-i ħamrâdır** dimişler
İren dil-dâdeler her demde dişler
- sīb-i zenaġ [1]** Çenenin elması. || Sevgilinin elmaya benzeyen çene çukuru.
- G62/2 Ĥatt-ı reyġân-ı dil-ârâ zâhir oldu hem-çü naġ
Hey ne hoş zibâ yaraşdı anda hem **sīb-i zenaġ**
- sīb-i zeġan [1]** Çenenin elması, elmaya benzeyen güzel çene.
- G114/7 **Sīb-i zeġansın** ġonca-dehensin
Sîmîn-bedensin serv-i semen-ber
- sīb-ruġ [1]** Elma yanak.
- G97/9 Seve Nebzî aña nisbet daġı bir **sīb-ruġı**
Bâġ-ı ‘âlemde hemân o leb-i gül-nâra mı var
- sicill-i ‘ömr [1]** Hayatın kayıt defteri, hayat amel defteri.
- Mş1/5 Tayy ider bir gün **sicill-i ‘ömrini** devr-i zamân
‘Azm ider râh-ı beġâyâ derd ile rûġ-ı revân
- sicn [1]** Zindan, hapishane.
- K14/6 Uşta ġirdiñ bir karañu oşaya
Sicindir bir ġayġ yaġud maġbese
- sicn-i belâ [1]** Bela zindanı.
- Tr2/41 Kâfire cennettir ammâ mü‘mine **sicn-i belâ**
Kanı ol cebbâr begler kim benim dirdi hemân
- sicn-i zeġanda [2]** Çene çukurunun zindanı, hapishanesi.
- G172/3 Niçe bir ġabs idesin **sicn-i zeġanda** bu dili
Çıkarup bârî siyâsetle anı zülfüne aş
- G239/7 **Sicn-i zeġanda** bu dili ġabse şalınca gözleriñ
Zülfüñ olup kefil aña didi enâbehu za‘îm
- Sidre [3]** Sidre, Arabistan kirazı denilen bir ağaç ve bu ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi. || Sevgilinin boyu.
- G242/3 Sâye şal **Sidre** ġadiñ üstüme gördükçe raġîb
Ĥasedinden anı ‘ar‘ar gibi dü-nîm göreyim
- G312/4 Yüzüñ cennet özüñ Rıdvân sözüñ Kevser disem tañ
mı
O bâlâ ġadd-i mevzünüñ çü **Sidre** oldu tûbâ leh
- G388/10 Himmet itsem göñlüme tāk-ı mu‘allâdan geçer
Himmetim çün **Sidredir** kim göñlüm anda ber gibi
- Sidre vü Tûbâ [2]** Cennetteki Tuba ve Sidre ağaçları. || Sevgilinin boyu.
- G352/1 İrişdi **Sidre vü Tûbâ** gibi ol ġâmeti bâlâ
Yaraşur ger ola aña felek dâye melek lala
- G368/2 Dil-berâ küyuñ maġâm-ı cennetü‘l-me‘vâ gibi
Bîtmîş anda serv-ġaddiñ **Sidre vü Tûbâ** gibi
- Sidre-ġâmet [1]** Sidre boylu, uzun boylu.
- G378/13 Niġâh it Nebzîye ey **Sidre-ġâmet**
Budur maġşûdumuñ yek müntehâsı
- Sidrü‘l-müntehâ [1]** Son uçtaki ağaç. || Varılabilecek, erişilebilecek son nokta, son makam.
- G13/8 Ruġlarıñdır ġonca-ı bâġ-ı Na‘îm
ġâmetiñ illâ ki **Sidrü‘l-müntehâ**
- sifal-i kelb [1]** Köpek çanaġı.
- G373/7 İrişdirsem **sifal-i kelbiñe** el
Bu ġutsuz başımiñ olurdu tacı
- siġr [3]** Büyü efsun. || Karşı konulmaz çekicilik, güçlü etki, kuvvetli cazibe.
- G176/7 Ta‘allüm eylemiş ġamzeñden ol ġara saçıñ **siġri**
Meseldir mâr keġdümden ider dirler sem istiġkrâz
- G258/9 O siyeh dîdeleriñ **siġr** ile ‘ayn-ı zerġâ‘
Zeġanıñ ‘âşġıka ġird-âb-ı ġam u çâh-ı elem
- G386/8 Şebâsâ zülfüni rûy-ı münîrinde görenler dir
Gör ol sehġârî rûy-ı rüşeni **siġriyle** bâġ itdi
- siġr it- [2]** Büyülemek, büyü, sihir yapmak.
- Mh3/11 **Siġr idüp** cādü gözüñ zülfine bend itdi beni
Eyledi ‘âşġıyla memlû sîne vü cân u teni
- G301/16 Tutdı ġarîbi bu dil-firîbi
Siġr itdi gibi ol çeşmi cādü
- siġr-i ġelâl [1]** Helal olan büyüçülük. || Bir beytin birinci mısraının sonunda yer alan bir sözcük ya da sözcük grubunun, hem birinci mısraın sonuna hem de ikinci mısraının başına getirildiğinde anlamlı olacak şekilde kullanılmasıdır.
- G222/2 Şafha-ı ġaddiñdeki ol ġatt-ı sebz ü nokta ġâl
ġamze-i cādûña cânâ öġredir **siġr-i ġelâl**
- şık [5]** Erkeklik organı.

- Tr1/16 Baltadır yahud geçer her gün aña bir nice şap
Ger hayaline gele **şik** tutar anı tab-ı teb
- Tr1/18 Kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rüz u şeb
Bir **şik**e idüp kanâ'at eyleme gayrı taleb
- Tr1/14 Ol geñiz puştuñ kepaze mi göti bilmem 'aceb
tarp geçer oğ gibi tırmaz ince **şikler** bî-ta'ab
- Tr1/19 Yoħsa tatmak mı murâdın **şikleri** 'âlemde hep
Çaşnî-gir misin nedir hvâhişin için ey bî-edeb
- Tr1/32 Ey gönül bu za'm-ı fâsidden elüni yüri yu
Sikten uşanur mı şanurşın 'aceb kancık ayu
- sik-[1]** Cinsel ilişkide bulunmak.
- K33/15 Anasın **sikdigim** ol zışt münâfık yüzli
Nerede varsa o meclisde mücâmil olmaz
- şikâl-i zenbi [1]** Günahlar, suçlar.
- K21/4 Bu ayda ni'met-i rahmet misâl-i h'vân-ı yağmâdır
Şikâl-i zenbi terk eyle özüñ yağmâya çalâk it
- Sikender [1]** Büyük İskender. Yâfes soyundandır. Filkos'un oğludur. Asıl adı İskender-i Zülkarneyn'dir. Hem Peygamber hem padişah olmuştur. İskender-i Asgar, İskender-i Yunanî ve İskender-i Rûmî de denir. Kuran'da yeryüzünün doğu ve batısına hükmeden bir cihangir olarak geçen İskender, Zülkarneyn olarak da bilinmektedir. Allah tarafından bahşedilen güçle doğu ve batıya kadar ilerleyerek yaptığı demir ve bakırdan setle Yecüc ve Mecüc kavimleriyle savaştığı ifade edilmektedir (Kehf, 18/83-99). Gelen düşmanı uzakta iken gösteren, hatta güneş ışınlarıyla yakan bir ayna yaptırır. Bu aynayı kendi kurduğu İskenderiye şehrine yerleştirir. Ayine-i İskender, Câm-ı İskender, Mir'ât-ı İskender adları verilen bu ayna edebiyatta gönüldür, tasavvufta ise masivadan pak olan kalptir. İskender, edebiyatta daha çok âb-ı hayatı araması, Hızır ile olan yakınlığı, yolculukları, ordusunun çokluğu, cihangirliği ile ele alınır. İran hükümdarı Dârâ'yı yendiği için, adı çok defa Dârâ ile birlikte geçer (Pala, 1989, s.260).
- Mş2/42 Kanı bu köhne sarâyın şeh ü pâşası begim
Kanı Cemşid ü **Sikender** kanı Dârâsı begim
- şikletme[1]** Cinsî münasebette bulunmak.
- Tr1/28 Tâ elinden kırtulunca başıma oldı kayu
Her gece **şikletmege** giderdi tırmaz gürleyü
- silâh [1]** Silah, savaş aleti.
- G56/4 Tîr-i müjgân ile çeşmiñ ey kemân-ebürü beni
Katl için yek-dil olup gamzeñle kuşanmış **silâh**
- silâh-ı sehm [1]** Korku aleti, ürküntü, dehşet silahı.
- G58/10 O hünî gamzedir bir merd-i emred
Silâh-ı sehm ü kavş ile müsallah
- sildi süpürdi [1]** Silip süpürmek ne var ne yok hepsini alıp götürmek veya yok etmek.
- G362/8 Siz daħı ey gözlerim pâyına yârin şu dökün
Sildi süpürdi yine ferrâş-ı âhım yolunı
- silk-i tahrîr [1]** Şiirin inci boncuğun ipe dizilmesi gibi düzgün yazılması.
- G288/16 Dilim rağbet mi koydı şâ'irânâ
Bu şî'ri **silk-i tahrîre** dizelden
- silsile-i 'aşk [1]** Aşk silsilesi, aşkın merhaleleri, mertebeleri.
- K26/15 Yine bu **silsile-i 'aşkı** taħup boynuma dost
Dönüp eydir ki bekle muşlıh-ı şeydâ degilim
- silsile-i zülf [1]** Sevgilinin saçının örgüsü, dalgası, zinciri.
- Tc2/55 Nebzî olalı **silsile-i zülfle** muķayyed
Ey kâkûli leylâ didiler adına Mecnûn
- sîm [4]** Gümüş gibi parlayan, gümüş gibi beyaz ve parlak.
- G24/4 Dıraħt-ı mîvedâr oldı o kâmet
Nihâl-i yâsemen yâ **sîmden** çüb
- G344/12 Çü bade âb-ı çeşmiñ pâre-i bağrıñ kebâb oldı
Gerek bir **sîm** bilek sâķi bu 'işretgâha şâyeste
- G396/5 Zer ü **sîm** ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek
K'ola âhen bedeni yüregi pülâd-ı kavî
- K24/23 **Sîmi** sitemdir şeklen zeri hem
Şer vezni üzre cevher cevahir
- sîmâ [1]** Yüz, çehre, beniz.
- K36/14 Gerek ser-ħadd-i şâhîde anuñ gibi bir er zîrâ
Hemânâ şîr-i ğurrâna müşâbih oldı **sîmâda**
- sîm-âbveş [1]** Gümüş suyu gibi, gümüş suyuna benzer.
- Mh1/23 Nazar kılsañ erir **sîm-âbveş** hem şâhra-ı şammâ
Kapuñdur merci'-i insân tapuñdur mecma u'l-
'irfân
- simât [1]** Ziyafet sofrası.
- G178/2 Gelürseñ şehâ ferş-i sînem bisât
Daħı pâre-i bağrıñ idem **simât**
- simât-ı bezm-i 'aşk [1]** Aşk meclisinin sofrası.
- G90/5 **Simât-ı bezm-i 'aşkıñda** baña hicriñ nevâl oldı
Efendim ni'met-i vaşlıñla sîr ü mün'amañ kimdir
- simât-ı felek [1]** Dünya sofrası.
- G292/6 Sitâre durur dâne girde kamer
Döşenmiş **simât-ı felek** der-miyân

	sīm-ber [1] Göğsü, gerdanı gümüş gibi beyaz olan sevgili.	sīm-ten [3] Gümüş tenli, gümüş gibi beyaz tenli.
G35/4	İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher Serdik ider ol sīm-ber eyler sözüm her demde selb	G104/6 Sīne-i sīmīnīni çāk-i girībāndan görüp Āferīn eyler kamu ol sīm-tenler imrenür
	sīm-i eşk [1] Gümüşe benzeyen göz yaşı taneleri. Gümüş para gibi olan gözyaşı.	G131/10 Çemenzār-ı melāhat içre zātūñ Sehī-kađ sīm-ten serv-i semen-ber
G6/8	Nisār-ı hāk-i pāyūñ eylerim ey serv-kađ yaşım N'olur ya sīm-i eşkim devletinde eylesem hārcā	sīm [6] Sin harfi. Diş.
	sīm-hām [1] Gümüş gibi parlayan kıvrım, gümüş buklüm.	G227/9 Çekerim bār-ı firākūñ niçe üsbü' u sīmīn Egilüp kađd-i dü-tāyım şanasın oldı hilāl
G262/4	Ağzı şadefdir dür dişi la'līn tudağ gevher yanak Zülfi zer-i āb-rīzdir gerdānıdır çün sīm-hām	G159/2 Bir ejderdir saçın kim genc-i hüsnünde tılısm olmuş Yüzün tā sīndir ol ebrūlar anda iki bism olmuş
	sīm ile zer [6] Gümüş ve altın.	G318/7 Ne gam şaldıysa ferdāya seni ol sīm ü sevf ile Sen aña bakmağıl ey dil temennā vü recā eyle
G182/6	Dirhem-i eşkin nisār itdi yoluñda gözlerim Kalmadı yādında aşlā sīm ile zerden tama'	G202/11 Sīm ü vāv u fā ile 'aşıkları 'avk eyleme Bir sevāb eyle n'ola yā ze'l-himem kim hay yok
	sīm ü zer [5] Gümüş ve altın.	G202/11 Sīm ü vāv u fā ile 'aşıkları 'avk eyleme Bir sevāb eyle n'ola yā ze'l-himem kim hay yok
G138/2	Beñzer leb-i mercānına la'l ü güher olmaz Yaşım gibi 'ālemden benim sīm ü zer olmaz	Mu16/1 Şoran ismin görüp ol hūr-sīmānūñ müsemmasın Bulur cem' itse sīmīn ismini hānıñ müsemmasın
G333/13	Gerekdir sīm ü zer ezfūñ vişāl-i dil-bere bi'llāh Velī yokdur seniñ Nebzī iki cībiñde bir para	sin [1] Mezarlık, kabir.
K1/35	Sīm ü zer kağrin bilür var ise ger zer-ger bilür Düşse bāzī hārise döner gurāba ibtidā	G371/2 Baht yār olmasa pālūde kırar dendānı Bahtiyār olan ider sinle şikest sindānı
G341/9	Sīm ü zerden dağı kıymetli yanında o raķīb Nebziyā bildim seni almaz o şūh bir paraya	sindān [1] Üzerinde maden dövülen, çelik yüzepli, demir araç, örs.
G343/6	İdeyin eşkimi pāyında kamu bezl ü nisār Görinür mi göze ya buhl ola mı sīm ü zere	G371/2 Baht yār olmasa pālūde kırar dendānı Bahtiyār olan ider sinle şikest sindānı
	sīmīn [1] Gümüş gibi parlayan, gümüş gibi beyaz ve parlak.	sīne [90] Bağır, göğüs, yürek.
G73/7	Ruħ semen sīmīn beden kađ nārven bū nesteren Gül-dehen bülbül-suħen hem kākūli 'anber midir	G14/3 Sīnemi dağ-ı gam ile lālezār itdim yine Bāğbān-ı dehr seyr idüp begendi cā-be-cā
	sīmīn-beden [2] Gümüş bedenli, beyaz tenli.	G15/10 Mīr-i 'aşkım düd-ı āhım Nebziyā tuğ u 'ālem Sīne tağlım dāne-i eşkim durur 'asker baña
G114/8	Sīb-i zeķansın gonca-dehensin Sīmīn-bedensin serv-i semen-ber	G24/13 Gümüş bir levhdir Nebzī o sīne İştūñ altundur ismiñ olsa mektūb
Mr4/17	Hübān-ı 'ālem sīmīn-bedendir Şīrīn dehen diş dürr-i 'Adendir	G40/1 Sīnemde açup şerħa yine ol sehī-kāmet Üstünde kaçı hāl-i ruħı dağ-ı sa'ādet
	sīm-küleħ [2] Gümüş renkli külah. Padişah külahı.	G47/5 Eküp sīnemde toħm-ı cevri ü zulmı Benim ol nāzenīnim oldur hāris
D1/3	Ġabğabı çeh şānı nebeh hūr şebeh sīm-küleħ Sāle-i deh 'ālī-niğeh sīm-küleħ 'āleme şeh	G47/1 İrer bu sīneme tūr-i havādis Velī ol kaşı yadır aña bā'is
D1/4	Ġabğabı çeh şānı nebeh hūr şebeh sīm-küleħ Sāle-i deh 'ālī-niğeh sīm-küleħ 'āleme şeh	G53/11 Dağ yak sīneñde yir yir şevk-ı ruħsār ile var Ġam şebinde çün saña lāzım durur şem' ü sirāc

- G54/5 Tîr-i müjgâmiñla **sînem** yaralı
Merhem-i la'liñle yaram kıl 'ilâc
- G55/7 Şâh-ı 'aşka olmağa mizyâf için **sîneñ** gibi
Yok durur bâğ-ı cihânda ey gönül kaşr-ı fesîh
- G57/1 Elf-kaddiñ hasretiyle **sîneme** çekdim şerah
Ol şerahla artdı kalbimde ferah üzre ferah
- G59/1 Olıcağ gamze-i hûn-rîz ile **sînem** mecrûh
O cerâhatle olupdur der-i râhat meftûh
- G60/8 Muğ-peçe yadıyladır gönülüm metîn
Sînede açdım hayâliyle şürûh
- G73/11 Bir nigehte **sînemi** pür-yâre kıldı gözleri
Bilmem ol ebrû-kemânıñ gamzesi nişter midir
- G74/11 Hezârân **sîneyi** mecrûh ider bir tîr-i gamzeyle
Kemân-ebri şanur bu hûbluğun bâkî mü'ebbedir
- G75/5 Gamze-i ser-tiziñ ile **sînemi** çün yârelediñ
Bârî bu zağm ile koma başın için eyle nazar
- G75/12 Bezm-i firâkıñda bugün muṭrib u sâzende gibi
Sînemi def kıddimi çeng nâlemi ney itdi keder
- G76/10 Def ü ney ola eger var ise 'âlemde 'adîlim
Biriniñ **sînesi** büryân biriniñ bağı yanıktır
- G77/7 Geçdigiy çün okları **sînem** delüp eğlenmeden
Ol kaşı yâ egridir toğrulmadı hâlâ baña
- N7/3 Pür-nâvek-i gamzeñle bu **sînem** çü ser-â-ser
Şanma ki tabîbâ dil-i bi-ğilda verem yok
- N22/4 Leşker-i encüm-şumârım çeşm-i pür-nem katresi
Tabl u kûsumdur bu **sînem** dūd-ı âhumdır 'âlem
- Tc2/52 Kâr eyledi bu câna şehâ nâr-ı firâkıñ
Sînem şerer-i âteş-i hicriñ ile kânün
- G77/11 Dil-berâ el **sînede** ikrâm için
Hep ayağa turdılar serv ü çenâr
- G78/13 O ser-âmed çekeyor **sînede** bu şerhaları
Dil-i Nebzide bu dağı o siyeh-hâl ideyor
- G81/7 Ne gam yersün dilâ dideñde nem **sîneñde** gam
varsa
Bi-ḥamdi'llâh hayâl-i luṭf ile zımnında hürrem var
- G83/5 Gözleriñ hançer çeküp **sînemde** açdı yâreler
Tâze kopmuş lâleveş bi'llâhi gör tam tazedir
- G97/2 Reh-i 'aşk içre 'aceb ben gibi âvâre mi var
Bu **sînem** yâresine beñzeye bir yâre mi var
- G98/10 Ne var bülbül gibi feryâd idersin bâğ-ı 'âlemde
Sîneñde dağlar Nebzî gül-i surhî vü lâlâdır
- G99/7 'Âteş-i hicriñle **sînem** yandığma dil-berâ
Gam yemezdim ba' dehû dil vaşlıña irse eger
- G102/2 Müjeñ dirler şehâ tîr-i eceldir
Tutarsa **sîneme** gâyet maḥaldir
- G103/6 Dem-â-dem meclis-i cânânda âheng itmege bi'llâh
Sîneñ gūyâ def olupdur şadâ-yı nâle-nâyıñdır
- G108/3 Dâğ uran **sîneñde** ey dil ol beñi fülful midir
Bend iden 'aşka seni ol zülf-i 'anber-sâ mıdır
- G112/3 Atarsın **sîneye** her dem müjeñ tîrin kemân-ebri
Belî dil murğını şayd itmege tîr ü kemân ister
- G116/4 Kirpigiñ oklar gibi hem dahı yadır kaşın
Sînemi mecrûh iden gamze-i neşter budur
- G124/8 Dil-i gamnâke biraz fırce viren
Sînede çak-i giribânımdır
- G134/3 Gehî bu **sînede** geh dilde dü câdan gitmez
O sebebdır ki şehâ gamzeñi cādü bilürüz
- G142/5 Gözleriñ açdı şehâ bu **sîne** üstünde şerih
Ağziña kıldı havâle tâ ide dermânımız
- G161/5 **Sînede** dil nâr-ı 'aşka dâ'imâ yanmaqtadır
Ey semender şanma ancağ sendedir yakış yanış
- G165/4 Dūd-ı âhim ey görüp anı ta'accüb eyleyen
'Aşk bir âteş imiş **sînem** aña kânün imiş
- G185/1 Ḥasret-i hâl-i ruḥuñla **sîneme** başıldı dâğ
Tab-ı hüsniñ yağı hem gönülümde bir rüşen çerâğ
- G189/1 Tîr-i müjgâmiña kim bu **sînemi** tutdum hedef
N'ola bir cânım yoluñda kaşı ya olsun telef
- G190/12 Pes niçe gâyetle şad çak u perîşân olmayam
Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam **sînem** şikâf
- G187/1 Ger baña ser-mâye-i 'aşk ise bu **sînemde** dâğ
İşlesün ko ey tabîbim istemez merhem komağ
- G188/6 Ğubâr-ı 'âr u nâmûsı süpürdüm hâne-i dilden
Gerekdir tahtgâh-ı şâh-ı 'aşk olmağa **sîne** şâf
- G193/18 Kesdi Şîrîn 'aşkına Ferhâd tağ
Sen de Nebzî **sîneñ** üzre dâğ yak
- G197/5 Ey kemân-ebri dem-â-dem **sîneden** eksik degil
Görmedim tîriñ gibi bir merdüm-i merd-i şefik
- G202/5 Kâfda 'Anka olursa **sînesin** eyler şikâf
Kirpigiñ gibi bir ok kaşın gibi bir yay yok
- G210/1 Çeşm-i Tâtârñ atar bu **sîneme** tîr ü ḥadeng
Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil âşub u ceng
- G212/6 Bir ser-âmed dil-berîñ 'aşkıñda hayrân oldığın
Göricek bildim dilâ bu **sînede** çakiñ seniñ

- G215/9 Dāğ kim **sīnemde** yaqđım haşret-i hālīñle ben Şanma bīhūde şeb-i hicriñde çün mişkāt gerek
- G224/2 Ğam-zedendir havf-ı dil bilinde hañçerden degil **Sīne** tıtmak tīg-ı bürrānna ez-berden degil
- G243/8 Derūn-ı meclisīñde muṭrib ü sāzendeyim güyā Ney itdim nālemi bi'llāh hem **sīnem** rebāb itdim
- G245/3 Kaşı yayım laf idüp dirmiş hezārān **sīneden** Turmaz eglenmez geçer bir tır-i müjgānım benim
- G246/5 **Sīnemi** tıtdım siper tır-i belāña ben hezār Tīg-ı cevriñle begim şad-pāreyim şad-pāreyim
- G254/1 Ne deñlü tır kim ğamzeñ urur bu **sīneme** her dem Terahhūm eyleyüp la'liñ şarar zaḥmım yine muhkem
- G269/1 Ko **sīnem** zaḥm-ı tīg-ı cevri-ı dildār ile zeyn olsun Fenā bağında dönsün lālezāra daḥı 'ayn olsun
- G288/11 Bezetdim **sīnemi** dāğ-ı ğamıñla Dem-i hicriñde şihhatden bezelden
- G289/7 Çarḥ-ı gerdūndan gelen tōb-ı belāya **sīneñ** aç 'Arşagāh-ı 'aşkıñ ey dil çün şeh-i merdānısın
- G291/3 Haşret-i hāl-i ruḥuñdur **sīnede** dāğa sebeb Şevk-ı rüy-ı āteşiniñdir dilim büryān iden
- G294/6 Bu dil pür-yāredir tır-i müjeñle **Sīnem** şad-pāre tīg-ı ğamgāmandan
- G307/8 Tīre-dil 'aşkıñ niçe itsün kabül **Sīne** şāf u ḳalb ola pāk ü tıru
- G318/12 Geçirsın bir nefes eglenmeyüp ey tır-i dildārım N'olur bir dem terahhūm eyleyüp **sīnemde** cā eyle
- G319/6 Deldi bağrım tır-i müjgānıñ eyā ebrū kemān Degme bir **sīne** siper olmaz o tīg-ı ğamgāma
- G320/13 Şehā **sīnemde** açdı yāre ğamzeñ Devāsın la'liñe kıldı havāle
- G325/1 Şanma her dem **sīneñi** pür-āteş-i hicrān ide Niçe bir çeşmiñ yaşım ḳatre-i bārān ide
- G370/14 O fettān ğamzelerdir fitneye bā'is bu 'ālemde Uran tır-i müjeñdir **sīnesinden** Nebzī nālānı
- G380/11 Urup bu **sīneye** tīg u sinānım Dili mecrūḥ iden āfet degil mi
- G386/1 Ḥayāl-i zülf-i dil-ber **sīnemi** çün tağ tağ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bū benefşe tağı bağ itdi
- G387/1 Bād-ı āh olup vezān **sīnemde** āteş bir daḥı Seyl-i eşkim bu ten-i ḥākim ider reş bir daḥı
- G389/3 Meger gülzār-ı ğamdır **sīne** kim dāğım gül ü lāle Daḥı eşk-i revānım cüyveş her-sū revān oldu
- G392/3 Elif ḳaddi ḥayāli **sīneme** bir şerḥa açmışken Ruḥunda hālī dāğıyla bir iken derdim on oldu
- K10/4 O çüfte beñleriñ seyr eyle ruḥsārında cānānıñ 'Abesdir yok yire **sīnemde** şorma çüfte yarayı
- K22/8 N'ola 'uşşāka dil-berler virüp büse iderlerse Teşāfuḥla te'ānuḳ **sīneler** ber-sīne cān-ber-cān
- K26/17 Yakıyor āteş-i hicri ile **sīnem** o şanem Niçe tākat getürem şaḥra-ı şammā degilim
- K27/29 **Sīneme** yara açup rīze-i elmas ekme Yenilen nānı ferāmüş idüp unutmā tuzum
- K32/5 Kılıp anları ḳamu **sīnelerinden** me'yūs Vire bunlara merām üzre maḳām-ı 'ālī
- Mş2/16 Dil-i şad-pāremi büryān u kebāb eyledi hem Ḳad ü **sīnem** görüñüz çeng ü rebāb eyledi hem
- Mş2/29 Niçe cān çāk idüben **sīneyi** daḳ eylediler Ol olur her niçe kim Ḥazret-i Ḥaḳ eyle diler
- Mh2/14 Eyledi 'aḳlım perişān şīve ile nāzları Urdı **sīnem** yāre kıldı ğamze-i ğammāzları
- Mh3/12 Siḥr idüp cādü gözün zülfine bend itdi beni Eyledi 'aşkıyla memlü **sīne** vü cān u teni
- G353/9 Nebziyā bilmiş iken geçmeyecek **sīneleriñ** Ya o sengin-dile bīhūde riyālar ne belā
- Mh3/22 Nebzī-i şūrīdeyim 'aşkıñla ḥayrān olmuşum Dide giryān **sīne** büryān dil perişān olmuşum
- Mh4/1 Dāğlar sīnemde güldür **sīnedir** bir gülsitān Ḳılmasun mı bu dil-i şūrīde bülbülveş fiğān
- Mh4/1 Dāğlar **sīnemde** güldür sīnedir bir gülsitān Ḳılmasun mı bu dil-i şūrīde bülbülveş fiğān
- Ms2/21 **Sīnemde** zaḥm-ı tiriñden şanur mısın cerāḥat yok Murādım 'arz-ı hāl itmek durur bi'llāh nedāmet yok
- Ms4/1 Dil-berā tır-i müjeñle **sīnemi** çāk eylediñ Ḥañçer-i ğamzeñle hem bağrım zaḥımnāk eylediñ
- Ms4/8 Cevr iderseñ ḡāh u geh luṭf eyler idiñ evvelā Eylemezdiñ **sīnemi** her dem ğamıñla imtilā
- N17/4 Şādilik eyyāmı zann itme bahārı ey gönül Devr elinden **sīnesi** pür-çāk imiş evvel bahār
- Tc2/21 Tıtmā gönül **sīneñ** āña ḳarşu hedefveş Her dem ki atar oḳunı ol ya gibi ḳaşlar

- G306/8 Işıcak kanlu imiş kanı karışdı kanıma
Alma tursun nâvekiñ **sīnemden** ey her-cāyī қо
- G399/3 Olalı **sīnemiñ** dāğı siyah oldı yüzüm ağı
Müzeyyen hüsnüñüñ bağı öter bülbül güle qarşu
sīne-çäk [3] Yaralı gönül, paramparça olan bağır.
- G381/1 Tīğ-ı ğamzeñle ħabībā **sīne-çäk** itdiñ beni
Çeşm-i bīmārīñ ğamıyla derdnāk itdiñ beni
- T1/7 **Sīne-çäk** u dil-perişān eyledi hep ser-be-ser
Şu'lesine şu'le-i ħurşīd u encüm reşkver
- K23/16 Çü 'aşk oldı velī hūb olmayadı
Kim olurdı ğam ile **sīne-çäkī**
sīne-i 'aşk [1] Âşğın sinesi, gönlü.
- K28/17 **Sīne-i 'aşkda** yir yir gördi zaĥm-ı hūn-feşān
Aña nisbet dāğ-ı surĥı eyledi izhār gül
sīne-i bī-kīne [2] Kinsiz, garazsız gönül.
- G355/6 Çarĥ-ı keĥ-rev yağdırup bārānveş tīr-i cefā
Sīne-i bī-kīneyi ol tīre kalkan eyledi
- G170/10 Nebzī-i şeydā kuluñ soldı şarardı hicr ile
Sebzēzār it **sīne-i bī-kīnesin** çeşmine baş
sīne-i mecrūh [1] Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı,
kederli gönül.
- N25/1 **Sīne-i mecrūhuma** her dem irer tīr-i ğamıñ
Zaĥm-ı tīriñle velī ĥoşum gerekmez merhemīñ
sīne-i Nebzī [5] Nebzī'nin göğsü, bağı, yüreği.
- G214/13 **Sīne-i Nebzīde** bir yir kalmadı
Daĥı çokdur tīr-i müjġāneñ senin
- G233/9 **Sīne-i Nebzī** olupdur dāğ ile bir lālezār
N'ola ey gül-ruĥ temāşāya gelüp kılsañ ĥırām
- G3/9 Siper-i āhen imiş **sīne-i Nebzī** dirler
Kaşı yā tecrībe kıl okıñı gönder o yaña
- G39/18 Ne var āvāre gezmekde ser-ā-pā ey ğam-ı dil-ber
Olup sābit-kādem bu **sīne-i Nebzīyi** otağ it
- G85/9 **Sīne-i Nebzīye** urdukça şehā ĥançerle sen
Gül biter gül açılır ey ğonca-fem güller қоkar
sīne-i pūr-yāre [5] Yarayla dolu olan göğüs, bağır.
|| Âşğın aşk derdiyle yaralar içinde kalan, perişan gönül.
- G160/5 Ğamzeler urmuş hezārān **sīne-i pūr-yāreye**
Her ne itdiyse aña ol çeşm-i bādām eylemiş
- G338/2 Ğamze-i ser-tīziñ oldı tīğ-ı bürrān var ise
Sīne-i pūr-yāredir ol tīğa kalkan var ise
- G141/7 Gördi la'li zaĥm-ı tīrin **sīne-i pūr-yārede**
Ol taĥīb-i bī-raĥīm raĥm eyleyüp merhem қоmaz
- G189/6 Meclis-i 'uşşāqda bir muĥrib-i mestāneyim
Ney durur āh u figānım **sīne-i pūr-yāre** def
- N18/4 Olmasaydı ger o rūy-i dil-keş üzre fülfulūñ
Sīne-i pūr-yārede dāğ-ı derün olmaz idi
sīne-i sīmīn [1] Gümüş gibi bağır. || Gümüş gibi
beyaz renkli göğüs.
- G104/5 **Sīne-i sīmīniñi** çäk-i girībāndan görüp
Āferīn eyler kamu ol sīm-tenler imrenür
sīne-i sūzān [3] Yanan gönül, ateşlenen bağır.
- K1/21 **Sīne-i sūzāmñı** inlet nevā-yı 'aşk ile
İşbu meclisde olur dirler rebāba ibtidā
- G268/3 Ĥasret-i ĥālīñle başdım **sīne-i sūzāna** dāğ
Yüregim nār-ı ğamıñla oldı büryān gel Ĥasan
- Kt23/2 Be dilā āteş-i maĥz-ile seni fark idemez
Göre kim **sīne-i sūzuñda** bu yanıkla seni
sīne-i zār [1] Ağlayıp, inleyen gönül.
- G250/5 Gel ey tīr-i ĥadeng-i şeh-süvārım **sīne-i zāra**
Kudümünle kādīmī nev-bahār olsun gülistanım
sīnek [1] Çift kanatlılardan, karasinek, sivrisinek
gibi pek çok çeşidi olan uçuca böceklerin ortak adı. || Rakip.
- Mş1/64 Şafĥa-ı kalbiñden eyle ĥubbunı bi'l-cümle ĥek
Tā görünsün bu felek saña kelek 'Ankā **sīnek**
sīnemi pūr-yāre kıl- [1] Yüreği yaralı olmak,
büyük üzüntü yaşamak, kederli olmak.
- G247/5 **Sīnemi pūr-yāre kıldım** seng-i ĥasretle döğüp
Sen ĥakīm-i vaktin gel eyle dermānım benim
sīniñ [1] Yıllar, seneler.
- K36/23 Niçe eyyāmla **sīniñ** oturup ferr ü kuvvetle
İde bā-şad şafā mīrāne begligler o mīr-zāda
Sipanya [1] İspanya.
- K13/34 Geldi ĥattā Venedik İsviç Françız İngiliz
Nemçe vü Moskov Niderlanda **Sipanya** kalmamış
sipās [1] Allah için yapılan şükür ve övgü, hamt ve
sena.
- G327/1 **Sipās** u minnet ol Perverdīğāra
İriştirdi bizi evvel bahara
sipergam [1] Fesleğen.

- G311/8 Dil-i 'uşşâka virdi verd-i nüzhet
Siperğam gam-güsâr el-ğamdülillâh
- siper-i âhen [1]** Demirden siper.
- G3/9 **Siper-i âhen** imiş sîne-i Nebzî dirler
Kaşı yâ tecrîbe kıl okıñı gönder o yaña
- siper kıl- [1]** Siper etmek, kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak; bir şey veya bir kimse için kendini tehlikeye atmak.
- Mr1/41 Nuşret ü 'avniñ **siper kıl** mü' minîne yâ Hudâ
Tîğ-i kahrîñla helâk ola gürüh-i eşkıyâ
- siper ol- [2]** Engel olmak, önüne geçmek, korumak.
|| Kendini tehlikeye atarak bir şeyi korumak.
- G193/7 Tîr-i âh-ı 'âşîka **olmaz siper**
İşbu minâ-reng kıbâb-ı nüh tûbâk
- G319/6 Deldi bağrım tîr-i müjgâniñ eyâ ebrû kemân
Degme bir sîne **siper olmaz** o tîğ-i gamgama
- siper tut- [1]** Siper etmek, kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.
- G246/5 Sînemi **tutdum siper** tîr-i belâña ben hezâr
Tîğ-i cevriñle begim şad-pâreyim şad-pâreyim
- Sipihr [4]** Gök, sema, asuman. || Talih, baht, kader, felek.
- G384/12 Bu şeb ol çeşmi âhû hasretiyle güm güm inleddim
Sipihrine kıbâbı bu dem-i yâ Hüya söz var mı
- G398/10 Şeb-i firkat geçüp rûz-ı vişâliñ şemsi toğmazsa
Münevver ide mi dîdem **sipihriñ** mihr ü mâhi hey
- K22/14 Binüp tolaba çün devr itse her ki mihrveş ol mâh
Dil-i bî-ğil ider taşdıķ **sipihriñ** oldıñ gerdân
- G294/10 Bir ayak şunmadıñ me' mülüm üzre
Sipihrâ çekdim el câm-ı Cemiñden
- sipihr-âsâ [1]** Gökyüzü gibi; felek gibi.
- G165/7 Hem **sipihr-âsâ** imiş bî-mihr olup meh-pâreler
Tavr u vaz'ından bularıñ söyle kim memnûn imiş
- sipihr-i ğar [1]** Mağaranın seması, tavanı.
- G15/1 Yağmak için kendine ey dil **sipihr-i ğar** baña
'Arz ider her günde bir tor kisede bir zer baña
- sipihr-i hüsni ü behcet [1]** Sevinç ve güzellik talihî.
- G315/7 Ruñuñ bir mâhdır güyâ **sipihr-i hüsni ü behcetde**
Velî zulf-i siyâhiñ olmuş etrâfında çün hâle
- sipihr-i hüsni [2]** Güzel felek.
- G302/5 **Sipihr-i hüsndür** rüyuñ cebiniñ âfitâbıdır
Zemîn-i türe-i dil şevk-ı ruhsârñladır pür-zav
- G273/4 Ğaym-ı gamda kıomaz ümmîdim budur dâ'im beni
Mihr-i rüyuñla **sipihr-i hüsni** tâbân eyleyen
- sipihr-i 'izz ü rif'at [1]** Yüksek mevki ve yüceliğın seması.
- Kt3/22 Bu dağlı oldı dâmâd aldı bint-i Fağr-i Kevneyni
Sipihr-i 'izz ü rif'atde muğârin oldı mihr ü mâh
- sipihr-i pîr-i fertüt [1]** Kocamış bunağın kaderi.
- G206/8 İştmez kimseniñ feryâdıñı feryâd-res olmaz
Sipihr-i pîr-i fertütüñ kulağı şağır olmuş berk
- sipihr-i pür-felâket [1]** Dert, bela dolu bir baht.
- G317/9 **Sipihr-i pür-felâketdir** seri Nebzî-i pür-derdiñ
Ufuğdur çeşmi zâhirdir şafakveş hün-ı âl anda
- sipihr üzre [1]** Gökyüzüne.
- Kt6/7 **Sipihr üzre** melâ'ik rüy-ı arzda zümre-i insân
Aña her dem du'â-güdur ne kim var zîr ü bâlâda
- sîr [1]** Doymuş, tok.
- G90/6 Simât-ı bezm-i 'aşkıñda baña hicriñ nevâl oldı
Efendim ni'met-i vaşlıñla **sîr** ü mün'amiñ kimdir
- sîrâb [2]** Suya doymak, suya kanmış olmak.
- G222/5 Vuşlatıñla bu dil-i 'aşğanıñı **sîr-âb** kıl
Teşnegân-ı deşt-i hicrân-ı lebiñ âb-ı zülâl
- G387/9 Kani ol günler ki bûs-ı pây ile **sîr-âb** idi
Bula mı Nebzî gönül anuñ gibi eş bir dağı
- sîr-âb ol- [1]** Suya doymuş olmak, suya iyice kanmak.
- K13/15 Teşnegân-ı faqr **sîr-âb ola** mı şimden-gerü
Çeşme-i cüd u sehâda katrece mâ kalmamış
- sîr ol-[2]** Doymak, kanmak.
- K13/24 Cây-ı termîm olıcağ bir cây-ı evlâ bi't-tarîķ
Luţfuña **sîr olmaya** bir pîr ü bürnâ kalmamış
- G271/5 Nevâl-i vaşla **sîr olmuş** iştiddim
Raķibiñ boğazında şiş çıksun
- sirâc [3]** Kandil, mum, meş'ale gibi aydınlatma aracı, ışık.
- G53/12 Dağ yaķ sîneñde yir yir şevk-ı ruhsâr ile var
Ğam şebinde çün saña lâzım durur şem' ü **sirâc**

- G54/2 Hāk-i pāyīndir şehā başımda tād
Mīhr-i rüyuñ hāne-i dilde **sirāc**
- G373/20 Olupdur nūr-ı şevkīñla münevver
Ne hācet istemez şem' ü **sirāci**
- sirāc-ı ümmet [1]** Ümmetin ışıǵı.
- K13/51 **Sirāc-ı ümmet** olmuşdır hadīs ile mübeyyendir
Anıñçün mezhebdir fi'l-mezāhib muhkem ü akvā
- sire [1]** Baba, ata. || Efendi.
- K17/16 Levh-ı cebīniñde 'ayān yazmış debir-i kün fe-kān
Olduñ sa'ādetle şehā āsaf **sire** vü ketħudā
- sirişk [11]** Gözyaşı.
- G39/5 **Sirişkim** yir yüzin ğark-ı fenāya virdi ey āhim
İriş sen de tokuz kat āsumāni mey-ħoş-ı bağ it
- G56/11 Āteş-i şevk ile seyl itdiñ **sirişkiñ** ābını
'Ākibet hāk olduñ ey dil geçdi fırsat çün riyāh
- G87/2 Ğam-ı hāl-i siyāhıñ dilde cānā bir kara taǵdır
Leb-i la'liñ hayāliyle **sirişkim** Kızıl Irmaǵdır
- G130/2 Dilim büryān iden ol zīb-baħş-ı bezm-i rindāndır
Sirişkim eyleyen la'l-i müzāb ol dürr-i dendāndır
- G141/1 Künc-i çeşmimde **sirişkim** dīde-i pür-nem komaz
Su yerine ğarc ider dīnār u hem dirhem komaz
- G284/1 **Sirişkim** hāk-i pāyında eyā servim revān olsun
'Adūnuñ reşk ile baǵrı dem-ā-dem tolu qan olsun
- G344/13 **Sirişkiñ** 'ālemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzī
Odur bülbül gibi zīrā bu āh u vāha şāyeste
- G372/3 **Sirişkim** seylveş aķup çemenzār itdi eṭrāfim
Açıldı lāle vü sünbül murādım verdi bitmez mi
- G393/10 Vücūdum tāb-ı 'aşk ile felek germ-ābe kılmışdır
Serim kubbe **sirişkim** āb u çeşmim aña cām itdi
- Mr4/1 Ey dil **sirişkiñ** seyl eyle āħır
Deryā-yı 'aşka pāyān bulunmaz
- Tc2/50 Gör nāvek-i ğamzeñle olupdur ciğerim hūn
Hem ğasret-i la'liñle **sirişkim** daħı mey-ġūn
- sirişk-i āl-i bülbül [1]** Bülbülün aldatıcı gözyaşları.
|| Aşıǵın aldatıcı gözyaşları.
- G80/7 Kızıl gül şanma gülşende **sirişk-i āl-i bülbüldür**
Misāl-i külbe-i aħzān boyandı kan ile yer yer
- sirişkiñ āb [1]** Gözyaşı.
- K21/5 **Sirişkiñ ābını** seyl eyle geç cümle hevālardan
Yanup nār-ı nedāmetle cevāmi' de yüzün hāk it
- G112/2 Gönül aħvālını 'arz itmege şirīn zebān ister
Sirişkin dökmege pāyına bir serv-i revān ister
- sirişk kaṭresi [1]** Gözyaşı damlası.
- G323/1 **Sirişkim kaṭresi** düşdükçe rüy-ı āteşin üzre
Misāl-i la'le beñzer k'ola zer enguşterin üzre
- sirişt ol- [2]** Huyu mizacı (böyle) olmak. ||
Yoǵrulmak, karıştırılmak.
- G179/9 Belā vü miñnet ol deñlü **sirişt oldu** vücūdumda
Bilinmez hāliyə Nebzī cevāhir mi yaħud a'raz
- G162/6 Sürüş-ı rahmet envār ile kılmış perveriş zātın
Sirişt olmuş şehā ṭab'ında luṭf u merħamet bī-ġaş
- G384/9 Perī-ruhsārdır gerçi velī merdüm **sirişt ol**
Raķīb-i dīve yüz virmez ferişte-ħūya söz var mı
- sitāre [2]** Yıldız. || Talih, baht.
- G292/5 **Sitāre** durur dāne girde kamer
Döşenmiş simāt-ı felek der-miyān
- N52/1 Felek-i baht-ı siyāhımda **sitārem** yok mı
'Acabā görmege ol māhımı çārem yok mı
- sitem [8]** Bir kimseye herhangi bir davranışından
dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden
belirtme, dostça çıkışma. || Eziyet, cefa zulüm, haksızlık.
- G97/7 Bize geldikçe hemān cevr ü cefā ṭa'n u **sitem**
Kerem ü luṭf u mürüvvet hemīn āǵyāra mı var
- G124/5 Dir imişsin **sitem** ü rüy-ı celāl
'Āşıka luṭf ile ihsānimdir
- G211/1 Keremiñ yok nedir ey şūh baña bu **sitemiñ**
Sitemiñ cāna berāber idi olsa keremiñ
- G211/2 Keremiñ yok nedir ey şūh baña bu sitemiñ
Sitemiñ cāna berāber idi olsa keremiñ
- G258/6 Kāmetiñ bağ-ı belā içre biten şāh-ı fiten
Varaķı cevr ü cefā nūr durur bāri **sitem**
- K24/23 Sīmi **sitemdir** şeklen zeri hem
Şer vezni üzre cevher cevāhir
- K24/37 Çarħıñ **sitemlü** okına karşı
Eyle bir ur u ol ez-meşāhir
- sitem-i dem-be-dem [1]** Daima eziyet, zulüm.
- K27/13 Bereler baǵrımı ğalkıñ **sitem-i dem-be-demi**
Niçe ṭākat gele bunca keder ü derde kuzum
- sitem it- [1]** Bir kimseye üzüldüğünü, kırıldığını
öfkelenmeden belirtmek.

- G208/11 Baña **it** her ne dilā hātıra cümle **sitemi**
Varup ağıyar-ı bede kendini çift eyleme tek
- sitem çek-** [1] Siteme, sulme, eziyete, cefaya katlanmak.
- G345/9 Ne kadar olsa **çekerdim sitemin** Nebzî velî
Dil-i āgāhı hulus-ı dile mi'yār olsa
- sivā** [2] Öte, başka, gayrı.
- G70/3 Kelāmından özge ruhuından **sivā**
Harām oldu 'uşşāka dīd ü şenīz
- Mr5/3 Oldı **sivā** leyl ü nehār
Gālib velî şādī be-ğam
- siviş-** [1] Sıvışmak, kaçmak.
- G164/8 Yandırır bir gün seni āhım şihābı ey raqīb
Ol melek yanında gel İblīsveş turma **siviş**
- siyādet** [1] Büyüklük, yücelik, ululuk.
- Mr2/1 Şerāfetlü **siyādetlü** 'ulüvvü'l-kadr ü 'ālī-şān
Semāhatlü şehāvetlü kesīrū'l-luţfi ve'l-ihsān
- siyāh ol-** [1] Kararmak, siyahlaşmak. || Kötü hale gelmek, sıkıntılı hal almak.
- G399/3 Olalı sīnemiñ dağı **siyāh oldı** yüzüm ağı
Müzeyyen hüsünüñ bağı öter bülbül güle karşı
- siyāset** [2] Ceza, idam cezası. || Amacına ulaşmak için şartların gerektirdiği gibi davranma, karşısındakinin hoşuna gidecek tarzda davranarak işini yürütme, hile, oyun.
- G172/4 Niçe bir habs idesin sicn-i zeçanda bu dili
Çıkarup bārī **siyāsetle** anı zülfüne aş
- N8/1 Ğazab kılsa kaçan ol yār **siyāsetler** kopar bi'llāh
Çıkup 'arz eylese kāmēt kıyāmetler kopar bi'llāh
- siyeh** [9] Kara, siyah. || Kötü.
- D1/1 Ey yüzi meh zülfî çeh sāle-i deh **siyeh** ğabğabı
Zülfî siyeh la'l-i şefeh şānı nebeh 'ālī-nigeh
- D1/2 Ey yüzi meh zülfî çeh sāle-i deh siyeh ğabğabı
Zülfî **siyeh** la'l-i şefeh şānı nebeh 'ālī-nigeh
- G21/5 **Siyeh** hālīñ hayāli diller üzre
Kılupdur hubb-ı sevdāyı süveydā
- G22/1 **Siyeh** ebrülarıñ gibi kemāni kim çeker cānā
O zaḥm-ı ğamzegān-ı bī-emāni kim çeker cānā
- G82/4 Alup ārāmımı ārām-ı gönülden kamu
O **siyeh** dīde vü zülfün yerine ğam kodılar
- G258/9 O **siyeh** dīdelerin sihr ile 'ayn-ı zerķā'
Zeķanıñ 'aşıķa gird-āb-ı ğam u çāh-ı elem
- G331/9 Yine meyl eyledi Nebzî o **siyeh** ğīsüya
Yine her yüzden ider ğam āna her güne yine
- G374/8 Begim haddiñde ol beñ kim olupdur hābetü's-
sevdā
Siyeh miski megesdir vardı anda kōndı hāl oldı
- Mh1/22 Ne deñlü müdbir olsa mazhar-ı luţfün olur maķbül
Siyeh hāke nigāh itseñ olur iksir-i a'zam ol
- siyeh kakül** [1] Siyah saç demeti, siyah perçem.
- G126/1 Yüzün mihrine ey meh ol **siyeh kakül** olupdur ebr
Verāsından velî 'uşşāk olurlar müfteris çün bebr
- siyeh kaş** [1] Siyah kaş.
- G302/3 Kızarsa bādeden vech-i müniriñ ol **siyeh kaşñ**
Şafaķda ey hilāl-eburü görinür şanasın meh-nev
- siyeh perçem** [2] Siyah renkli saç demeti, siyah kakül.
- G230/12 Kim diye ipsiz baña bağlu iken
Gerdenimde ol **siyeh perçem** benim
- G369/10 Nebziyā bildim seni şeydā kılup Mecnūnvār
Eyleyen 'aķlıñ perişān ol **siyeh perçem** gibi
- siyeh şāle gir-** [1] Siyah şāla bürünmek. || Bir şeye çok üzölmek, yas tutmak.
- G315/4 Tutuldu şanmasunlar mäh-ı bī-mihri felek üzre
Görüp ol mehveşi hācletle **girdi** bir **siyeh şāle**
- siyeh zülf** [1] Siyah saç lülesi.
- G386/4 Görüp ol sāde-rūnuñ bāğ-ı hüsün şanmañız hālī
Kıyup murğ-ı dile beñler **siyeh zülfüni** ağ itdi
- siyeh-hāl** [1] Siyah ben. || Gamlı, kederli.
- G78/14 O ser-āmed çekeyor sīnede bu şerhaları
Dil-i Nebzīde bu dağı o **siyeh-hāl** ideyor
- siyehkār** [1] Omuza dökülen uzun siyah saçlar.
- G326/8 Hūdādan dilerim her dem saña düş olmasun kimse
Giriftār olmasun aşla o **ğisü-yı siyehkāra**
- siyyān** [3] Birbirine eşit, denk, müsāvî.
- G45/10 Rāzī ol şaff-ı ni'āle Nebziyā şadr isteme
Lā'ubālī olana **siyyān** olur bālā vü pest
- G45/4 Az ile eyle kanā'at āz ile çoğ isteme
Ma'nīde **siyyāndır** zāhir budur kim nist ü هست
- G109/4 Kūl itdiñ mā-sivāyı ey shehen-şāh-ı cihān-ārā
Kapuñda hāke **siyyān** olmadıķ şehler mi kalmışdır

	siyyemā [1] Özellikle, husûsiyle, bâhusus.		şoğum [1] Kışın kesmek için beslenen hayvan.
G52/3	O lâlâ siyyemā yanıñca bile Kıla ol yâr-ı gül-ñande teferrüc	G96/7	Görmedim dañı raķibñ gibi şoğumsuz hıç Seg-i cāyi ' gibi ne bulsa boğazına tıkar
	siz [7] "Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.		şoñbet [3] Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.
Mu1/1	Ezelî 'âdet çü budur ey gül size eziyyet bize tañammül Ağyâra ğayret raķibe ğased güle istignā bülbüle gulğul	G23/14	İriş mey-ñaneyeye Nebzî ğalâş ol miñnet ü ğamdan Kim anda ehl-i ' ayşññ şoñbeti zevk u şafâdır hep
G79/2	Dil-i zârññ neşâtı ğamla mu 'tâd olduğındandır Sürür izhârını siz şanmañız şâd olduğındandır	G233/6	Bend iken zülf-i dil-âvîzine la 'lin isteme Ey gönül ðarb-ı meseldir kaydluya şoñbet ğarâm
G152/1	Dil ü cânım delisiz yâ meger siz Naşîhat tutmayup turup gidersiz	G328/9	'Aceb ağyâr ile şoñbetde midir Nebzî o ğüb Zannım oldur ki seni öldüre ğayğ u bu gice
G362/7	Siz dañı ey gözlerim pâyına yârin şu dökünñ Sildi süpürdü yine ferrâş-ı âhim yolunu		şoñbet eyle- [1] Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirmek, söyleşide bulunmak, yârenlik etmek, hasbihâl etmek.
G382/16	Sorup öldürmek âyin-i ezeldir Şehâ yoħsa size 'âdet degil mi	Tr2/75	Hürî vü ğilmân ile hem-bezm ü şoñbet eylesün Tâ-Kıyâmet arkañ üzre yatup idesin ğuzür
G395/7	Zâhidi gördüm didim sizden mi bizden mi raķîb Merd-i mülhiddir li-küllî mezhebu yezheb didi		şoñbet it-[1] Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirmek, söyleşide bulunmak, yârenlik etmek, hasbihâl etmek.
K26/5	Ebleh ü dün u denîyim beni almañ dile siz Ehl-i şî'r añladñızsa beni ğâşâ degilim	G394/5	Kimi bir ğüşede maħbûb ile şoñbet ider tenhâ Kimi zevkın kimi cem ' eyleyüp başına yârânı
	sofra [2] Üzerine yiyecekler, içecekler, tabak, kaşık, çatal vb. konularak çevresine oturulup yemek yenilecek şekilde düzenlenmiş masa, sini, yayğı vb.		şoñbet-i yârân [1] Sevgililerin, dostların sohbeti.
G271/7	Umarken nüş luţfuñ sofrasından Revâ mı behre-i dil niş çıksun	G71/10	Nebziyâ terk itme kelb-i küy-yi yârini ülfetin Didiler merd-i ğaribe şoñbet-i yârân lezîz
	sofra döşen- [1] Sofra kurulmak.		şoğun- [3] Takınmak.
G14/8	Bezm-i gülden jâledir mey ğonca kuşbaşı kebâb Bülbül-i mestâneye sofra döşendi câ-be-câ	G11/4	Görüp ruhsârini üzre nâzeninim zülf-i müşkîniñ Didim sünbül şoğunmuş sevdiğim bir lâle-i beyzâ
	sofra-i sine [1] Gönül yayğısı, gönül sofrası.	G323/6	Ruñuñ üzre görüp o zülf-i müşğîniñ seniñ cânâ Didim sünbül şoğunmuş nâzeninim yâsemîni üzre
G191/10	Kurş-ı dâğım bu durur cânâ kilâb-ı küyuña Andan özge sofra-i sinemde hem nânım da yok	G217/6	Şehâ bir nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me' mülün O zîbâ kâkülünden vir şoğunsun başına bir tel
	şoğul- [1] Suyu çekilmek, kurumak, kaynağıni yitirmek.		şol- [3] Rengini yitirmek, tazeliğini, canlılığını veya parlaklığını kaybetmek. Güler yüzülüğünü yitirmek, canlılığını kaybetmek, solgun ve fersiz olmak.
Tr1/35	Ne şoğulur şuvarsan kapluca ğammâmıdır Ya ķi bir ķılñan yâñud bir div ķarısı amıdır	G37/5	Şolmasun o gül-dehânini tâ-ebed ey ğonca-fem Açılıpdur Hızrveş çün üstine bâb-ı ğayât
	şoğul- [1] Suyu çekilmek, kurumak, kaynağıni yitirmek.	G376/14	O dehr-i ğülşen içre ol bed-endîş Olur ğâr ğonca-ı 'ömri şolası
G191/11	Ħuşk bir âbi şoğulmuş çâha döndi gözlerim Eşk ü yâ demden eser bu çeşm-i giryânımda yok	G170/9	Nebzî-i şeydâ kuluñ şoldı şarardı hicr ile Sebbezâr it sine-i bî-kînesin çeşmine baş
Kt12/2	Bu bî-pâyân bañr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki Şoğulmaz âh-ı âteşnâk ile serd ile hem toñmaz		şol [1] sol taraf, sol yön.

- K126/4 Saña sayd olmaz ol âhü ne kadar yemler iseñ
Yüri eskitme avurduñ **şoluña** çalma tavul
- şol u şağ [1]** Sol ve sağ. || Sevgilinin etrafı.
- G347/4 Kaşı yayım kirpiğin okları varken gamzeler
Takımlar çüfte çüfte deşne **şol u şağda**
- şoldır- [2]** Rengini yitirmek, tazeliğini, canlılığını
veya parlaklığını kaybettirmek. || Güler yüzlülüğünü yitirmek,
canlılığını kaybettirmek, solgun ve fersiz bırakmak.
- K15/3 **Şoldırup** gül-ruhları gül-reng idüp
Kıldı ayva reng sīb-i ğabğabı
- Tr2/7 **Şoldırup** o gül budagım kara toprağ eyleyüp
Bu dil-i nā-şādı bülbül gibi nālān eyledi
- şoñ [6]** Son, nihayet, bitiş noktası. || Dünya
hayatının sonu.
- K4/12 Bedende cāme-i fāhır gibidir gerçi kim bu rüh
Velikin 'āriyetdir ol olursın **şoñ** uci 'uryān
- M3/6 Evveli gerçi anuñ dil-ber olur
Şoñı ber-bād oluban ebter olur
- Tc2/4 Biñ nāz ile dil-dādelerin gönlünü alup
Şoñunda peşimān olup inkāra düşersin
- Mş2/40 Gözüñ aç 'ālem-i fāniye baķasın bir kez
Dime kim bākī kalur **şoñı** fenāya irmez
- Tc2/8 Let durur devlet **şoñı** vizr-i vezāret cāh-ı cāh
Kā'inātūñ hālne diķkat ile itdim nigāh
- Tc2/8 Pervāne gibi şem'-i ruħın gözleme her-şeb
Bilmez misin anı ki **şoñı** nāra düşersin
- şoñ nedemiñ fā'idesi yoķ [1]** Son pişmanlık fayda
vermez. || İş işten geçtikten sonra pişman olmanın yararı
yoktur.
- G216/8 Eliñe girse dilā fırsatı fevt itme şaķın
Didiler **fā'idesi yoķ bu mesel şoñ nedemiñ**
- şoñ nefes [2]** Ruh bedenden çıkarken verilen son
nefes, ölüm anı, ahir ömür.
- Mş2/10 Bu imiş kısmet-i taķdir-i Ğudā n'idelim āh
Ħatm ide **şoñ nefes** ĩmān ile bārī Allāh
- Tr2/81 **Şoñ nefes** ĩmān-ile Ħatmin 'ināyet eylesün
- şoñra [11]** Daha ileri bir zamanda, müteakiben.
- G43/6 Dimez miydım bunu her dem saña ben
Ki virmez fā'ide **şoñra** nedāmāt
- G179/6 Reh-i 'aşķ içre 'āşıklar çeker derd ü meşāķatler
Hebā olur ķamu **şoñra** Ğudā vire meger a'vāz
- G380/7 Görürseñ uyķuda cānānı al būs-ı lebin **şoñra**
Cevāb-ı bā-şavāb olmaz dilā inkārdan ğayrı
- K23/20 Ezelden 'aşķ iledir zindeġāñ
Yine hem 'aşķ olur **şoñra** helaki
- M1/10 Deminde başmayınca aña parmaķ
Ne işşı **şoñra** parmağın işıрмаķ
- Mş1/69 Yoķsa **şoñra** fā'ide virmez hezār āh u figān
- Ms4/6 Hiss idüp 'āşıkğım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup **şoñra** cefāya luťfuñ imsāk eylediñ
- Ms4/12 Hiss idüp 'āşıkğım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup **şoñra** cefāya luťfuñ imsāk eylediñ
- Ms4/18 Hiss idüp 'āşıkğım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup **şoñra** cefāya luťfuñ imsāk eylediñ
- Ms4/24 Hiss idüp 'āşıkğım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup **şoñra** cefāya luťfuñ imsāk eylediñ
- Ms4/30 Hiss idüp 'āşıkğım evvel çün idrāk eylediñ
Başlayup **şoñra** cefāya luťfuñ imsāk eylediñ
- şor- [26]**
1. Sormak, soru yönelterek bilgi istemek, sual
etmek.
- Mu11/1 **Şordum** ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlıñda 'ayān
ĀĦiri yā itdi ķaddim hicriñ ey kaşı kemān
- G44/1 **Şorarsañ** eger bendeñe şāhım ne bu hālet
Bir bir ideyim řapuña i'lān u işā'et
- G74/14 Ol a'lā dil-berin vaşfin işidüp Nebzī kemterden
Şorarsañ nām-ı nāmisin benim cānum
MuĦammeddir
- G130/9 **Şorarlarsa** eger Nebzī-i dil-rīşi ki kimdir ol
Di kim bir merd-i sālār-ı ġürüh-ı derdmendāndır
- G134/12 Yolımız düşmedi şādī iline gerçi velī
Şoralar mülk-i melālī anı her sū bilürüz
- G136/7 Yāri dün **şordum** raķibe görmedim didi baña
Bir mu'ānid kelb imiş öldürseñ iķrār eylemez
- G198/5 'Acabā hāl-i dili **şormağa** bā'is ne ola
Bilür iken o faķirin nesi var yā nesi yoķ
- G211/10 Dem-i hicriñde anuñ bāde-i ġam içmişdir
Şoriñüz Nebziye keyfiyyetini cām-ı Cemiñ
- G234/9 Ruħuñda hāl-i bī-hem-tāña **şordum**
Didi ger Hindüyum Rüm içre zībim
- G155/8 Niçe mehdır ki künc-i ġamda Ħasretle hilāl oldum
Yazıklar Ħasta hālīm **şormağa** ol māh-rū gelmez

G236/4	Hâlimi miqdâr-ı mey anlarken ol çeşmi hümâr Şormağa bâ'is n'ola keyfiyyetim kemmiyyetim	N49/3	Şorar iseñ 'aşıkñ hâk-i rehiñde Âteş-i hicre yanur eşki olup cü
G275/6	Dil-i bîmâr 'aşkıñla düşüp şahib-firâş oldı Gelüp bâlîni üzre ey tabîbim bârî şor bälîm		şovuk[1] Isısı düşük olan, soğuk.
G312/13	Şorarsañ mâ-cerâ-yı Nebzî-i şeydâ-yı pür-derdi Dilinde hem-demi gamdîdesinde hemdemi hem-reh	G380/9	Şovuk âhen döğüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî Dil-i sengin-i yâri nerm ider dînârdan gayrı
G352/13	O ğilmân-peykeri rü'yâda Rıdvâna şorup Nebzî Didim mânendi var mı bâğ-ı cennetde didi lâ lâ		Şovukkuı Medresesi [1] Soğukkuyu Medresesi (Piri Mehmet Paşa - Soğukkuyu Medresesi).
G395/1	Şoricağ ism-i şerîfîn o turunc ğabğab didi Aşağadan yukaru yazsañ olur lâ-leb didi	Kt10/1	İşbu Şovukkuı Medresesin El-ğamdü li'llâh gördüm 'imâret
Kt8/13	Gelüp tullâb-ı İstanbul şorarlarsa eger târîh Diğil Nebzî açıldı bâb-ı zîbâ-ı kütüb-ğâne		şovul- [1] Solmak, suyu çekilmek, azalmak.
Kt29/2	Şâhğa güller çıkdı ey dil seyr-i şahrâ vahtidir Gelse dil-ber şorsa ğalim def'-i hicrân eylese	G118/4	Ħayâlîñ her kaçan ğitse begim bu ğâne-i dilden Şovulmuş suıy ğüyâ bir degirmen tamına beñzer
G122/1	Şorarsañ la'l-i dildârî şarâb-ı nâb u şahbâdır O bälâ kıdd-i mevzûni nihâl-i serv ü Tübâdır		soy [2] Âile, sülâle, ecdat.
	2. Emmek.	G359/2	Görmedim gezdım cihânı eyledim çok cüst-ü-cüy Ey melek-rü sen ğibi bir aşı-lı pâk ü anı şoy
Mu16/1	Şoran ismin görüp ol ğür-sîmânîñ müsemmasın Bulur cem'itse sîniñ ismini ğanıñ müsemmasın	Tr1/30	cânı çıksun dilerim tîz ğünde anuñ ğorlıyu Anadan ya bâbâdan vardır uğursuz bir şoyu
Mu17/1	Şoricağ ism-i şerîfîn o turunc ğabğab didi Aşağadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi		soy- [1] Yenmek.
Mu21/2	Sü'âl it didi dil nâmından ol serv-i ğurâmânîñ Şoricağ şormuşum la'lin hemân dem kıaldı ağızımda	Kt6/17	Ħuşûşâ Nemçe küffârın şoyup aldı Beligrâdı Şalup ğâke serin hem ğanumânîñ virdi ber-bâda
Mu21/2	Sü'âl it didi dil nâmından ol serv-i ğurâmânîñ Şoricağ şormuşum la'lin hemân dem kıaldı ağızımda		söndür- [1] Söndürmek. Aşığın ayrılık acısının azalması.
G112/6	Dehânîñ dökdı kanım bezm-i 'aşkıñda şarâb itdi Lebiñden şordum ey âfet didi kim kana kan ister	G93/4	Ħarâret bâkîdir tâ rüz-ı restâ-ğîze dek dilde Ağan bu cüy-i eşkimle şanursın söndürülmüşdür
G252/8	Şacı şankim buğür-ı Meryemîdir Lebin şordum Mesîh-âsarı gördüm		söyken- [1] Uzanmak, yatmak, yaslanmak.
K10/4	O çüfte beñleriñ seyr eyle ruşsârında cânânîñ 'Abesdir yok yire sinemde şorma çüfte yarayı	G319/8	Şöyle kesret var yine yok bir ayak başmağaya yir Söykenüpdür ğâne-i ğalbimde bi'llâh ğam ğama
G382/15	Şorup öldürmek âyîn-i ezeldir Şehâ yoğsa size 'âdet degil mi		söykün-[1] Uzanmak, yatmak, yaslanmak.
	şora var- [1] Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.	G309/6	'Azm-i bezm-i büsitân itdikle ol serv-i revân Söykünüp kıaldı temâşasında 'ar'ar 'ar'ara
Mr2/27	Şora varırsalar Nebzî güzergâhında ğâkiñdir Hemân ol ğuşk-leb bir âb-ı ihsâna olur nigrân		söyle-[27] Anlatmak, demek, ifade etmek. Haber vermek.
	şorar isen [2] Sorarsan, öğrenmek istersen.	G94/1	Feryâdı diliñ söyleyeyin mi neye beñzer Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer
G76/13	Şorar iseñ şanemâ ger kim ola Nebzî-i dil-nîş O ki bir yıldızı düşkün der-i bahtı kıapanıkdır	G231/1	Ħaddiñe ğül ey şanem ğahtıña şeb-bü söyledim Lîk rengin eyledim ğâyette dil-cü söyledim
		G231/1	Ħaddiñe ğül ey şanem ğahtıña şeb-bü söyledim Lîk rengin eyledim ğâyette dil-cü söyledim

G231/4	Ġamze-i fettānīna sāhīr didimse haċ didim Ya didimse kaşīna oċ gibi toġru söyledim	K8/9	Söylegil ey Nebzī-i şeydā Bī-dil ü bī-tāċat ü bīmār
G231/6	‘Aleme fāş eylemiş ‘aşıklığım bād-ı şabā Vaşf-ı hālim ben şanurdum aña gizlü söyledim	K12/42	Didi tārīh ci’tü bi’l-fethi’l-mübīn ey cādde dīn İşbu fethiñ tārīhin sen daĥı söyle Nebziyā
G231/8	Bāde-i la’l-i lebi yādıyla dün mey-hānede Mest olup gāhī berü gāhī añaru söyledim	Mh2/12	Kirpüġi oċ kaşı ya şankim harāmī gözleri ‘Aşıka bī-rahm u şefċat tünd söyler sözleri
G231/10	Ol tabīb-i cān eger eylerse eyler uş devā Nebziyā derd-i dilim ben aña kamu söyledim		söylen-[2] Bahsi geçmek, konuşulmak.
G350/14	‘Aşka bürhān ister imiş zāhid-i ĥod-bīni gör Söyleñüz rāh-ı mecāza bārī girsün evvelā	G344/5	Sezā mıdır kamu illerde hep zeylerde söylenmek Degildir zıkr-ı la’liñ düşmege efvāha şayeste
G362/4	Ĥufyeten kılmış nazar yārīñ harīm-i ĥüsnüne Söyleyin o çeşm-i ĥün-pāşa artsun yolunı	Mr3/18	Nebziyā ‘uşşāka ta’yīb itme bi’llāh ol edīb Söylenür ĥallıñ dilinde bu mesel men ‘ābe ‘īb
G165/8	Hem sipihr-āsā imiş bī-mihr olup meh-pāreler Tavr u vaz’ından bularıñ söyle kim memnūn imiş		söylenil- [1] Dile getirilmek; anlatılmak.
G309/1	İstemez mi söyle bir meh-pāre berber ber-bere Müşteriyle tā ola dükkān-ı berber berbere	G229/1	‘Aceb mi söylenilmese lisān-ı nāsda adım Ki zīrā kimse bilmez āb u ĥāk u āteş ü bādım
G68/14	İrmese la’l-i lebiñde derdine dermān eger Neylesün n’itsün tabībā söyle Nebzī derdmend		söyleş- [1] Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.
G96/9	Ne ‘aceb saçma bayır söylediñ ey Nebzī yine Karışık ışık aşı oldı ċavāfī vü fıċar	K15/20	Bu kışa pīrān-ı ‘ālem tañlaşup Birbiriyle söyleşürlerdi hebi
G231/2	Ĥaddiñe gül ey şanem ĥatıñna şeb-bū söyledim Līk rengiñ eyledim ġāyetle dil-cū söyledim		söylet-[1] Konuşturmak, içindekileri dökmek, feryat ettirmek.
G231/2	Ĥaddiñe gül ey şanem ĥatıñna şeb-bū söyledim Līk rengiñ eyledim ġāyetle dil-cū söyledim	K13/8	Ser-te-ser ‘ālem ‘alīl olmuş eṭībāsı bile Gerċi söyletseñ devāsı olmadıċ dā ċalmamış
G250/2	Baña yāver degil bu ġam deminde yār u dostānım Niçündür söylegil ey tūtī-i dil şekkeristānım		söyün- [4] Sönmek, parlaklığı gitmek.
G296/9	Şarāĥat yā kināyet söyleme cün tab’ımı bildiñ Diliñ tūt Nebziyā ger söyleseñ āvāre söylersin	G259/3	Aċdıċça gözüm ābı şanma söyünür nārım Ĥāke ċarılp cismim ber-bād ola mı bilmem
G296/10	Şarāĥat yā kināyet söyleme cün tab’ımı bildiñ Diliñ tūt Nebziyā ger söyleseñ āvāre söylersin	G298/5	Seyle virdi dehri yaşım āteşim söyünmedi Yile vardı ‘ömr toprak başıma şimden-gerü
G296/1	Tabībāsā dil-i bī-ċāreye ger ċāre söylersin Velīkin arturup derdin hemān āvāre söylersin	Kt9/22	Düşmeniñiñ başına ĥāk cānına od ura felek Yanıcaġız şem’-i demiñ söyünicek nār-ı ġamıñ
G296/2	Tabībāsā dil-i bī-ċāreye ger ċāre söylersin Velīkin arturup derdin hemān āvāre söylersin	G120/6	Kül olursa yanarak āteş-i ‘aşk-ile bu ten Dil-i pūr-ġamda söyünmez eser-i nārı ċalur
G296/4	Degirmen gibi her ne dāne gelse ögidür aġzıñ Diliñiñ başkısı yoċdur ‘aceb farfāra söylersin		söyündür- [3] Söndürmek. Yok etmek, ortadan kaldırmak.
G296/6	Saña bir kimse yārım diyü niçe rāzını açsun Gil ışlanmaz dehānında varup aġyāra söylersin	G143/7	Āb-ı vaşlıñla söyündür āteşim Artdı tīb-ı hicr ile süz u ġudāz
G296/8	Seni maĥrem idinmem sırta şimden soñra sen zīrā Tekellüm idecek kes bulmasañ dīvāra söylersin	G218/7	Āb-ı çeşmiñ āteş-i sīneñ söyündürmez daĥı Ĥāk-i pāy-ı yārda ber-bād imişsin ey ġönül
G296/10	Şarāĥat yā kināyet söyleme cün tab’ımı bildiñ Diliñ tūt Nebziyā ger söyleseñ āvāre söylersin	G220/10	Ne ĥāletdir ki ‘aşk odı fūrüzān olmada Nebzī Aċar her dem yine eşkim söyündürmez budur müşkil
			söz [19] Bir fikri, bir isteġi yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yahut cümleler

- dizisi, kelâm. || Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti.
- G49/12 Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nāza kim Ağzı gonca gözi nergis **sözi** gül yüzi güleç
- G75/7 Hâtır-ı pür-nūra **sözüm** gelmeye lutf eyle katı Kalb-i şerifin çelebî berk durur hem-çü hâcer
- G145/3 Raķibin acı acı **sözleri** tób u tüfeng-āsā Tutar dil burcın ammā raķnedār itmez hâlel virmez
- G151/6 Āteşiz bir demde yakmakta cihānī āh ile Bāridiz zāhirde gerçi kim **sözi** buzlardanız
- G159/6 Dehānın maķsim-i ‘ayn-ı cināndır hūr-manzarısın Aña Kevser **sözün** Tesnīm lebin her biri kısm olmuş
- G183/1 Nuş idüp zāhid **sözün** kılma ziyā’ Eylemez dīvāne dil pend istimā’
- G35/4 İtmez nazar şimdi eger yaşım idersem pür-güher Serdik ider ol sīm-ber eyler **sözüm** her demde selb
- G60/6 Bāde vü maķbūbdan ğayra dilā **Sözüm** esle tevbeñi eyle naşūh
- G87/8 İrer ey kaddi Tübā kim göre Rıdvāna dīdarın Gözün nūrveş **sözün** Kevser özün hūr yüzün uçmağdır
- G219/7 Gele güftāra kaçan **söz** yerine sükker aķar ‘Acabā bir dili tütī-i şeker-hā mıdır ol
- G224/9 Diñle Nebzī maşlahatdır **sözimi** eyle kabül Kıl ferāğat cümleden illā ki dil-berden degil
- G312/3 Yüzün cennet özün Rıdvān **sözün** Kevser disem tañ mı O bālā kadd-i mevzūnuñ çü Sidre oldı tūbā leh
- K11/19 **Sözi** Nebzī uzadup eyleme taṭvīl-i kelām Ğarażın neyse beyān eyle velī muṭtaşar it
- K11/4 Odur ancak bu cihānda belī āsūde mekān Bu **sözüm** haķ bilüp işğā idüp inkās-ı ser it
- K13/19 Yok haṭā itdin bu **sözde** tevbe istiġfār kıl Dime bilmezlik idüp bi-bāk u pervā kalmamış
- K27/1 Kej ise yüzüm egerçi n’ola rāst oldı **sözüm** Gözüm egriligine bakma ki toġrıdır özüm
- K27/5 Baña yok sūz **sözünde** diseler aña ne söz Belī germābe-i meclis degilim ķar u buzum
- Mh2/12 Kirpüĝi ok kaşı ya şankim harāmī gözleri ‘Aşıķa bi-rahm u şefķat tünd söyler **sözleri**
- Mr5/62 Sözi çoĝ itme kıl kalīl **Sözün** şarāb-ı Selsebīl
- söz at- [1]** Dokunaklı sözlerle sataşmak. || Birine sözle sarkıntılık etmek.
- G384/1 Ğazel dimekte Nebzī başa çıķdı lā-kelām oldı **Söz atar** şīve-i şī’riyle ĝör H’vācūya söz var mı
- söz geç- [1]** Söz geçirmek. || İstediĝini, söylediĝini yaptırarak, hükmetmek.
- G136/4 Çoķ temennā eyledim ben ol dehān-ı tengden **Söz geçüp** aña velikin keşf-i esrār eylemez
- söz ol- [2]** Söylenecek bir şey olmak, bulunmak. || Dedikodu yapılmak veya bir iş hoş karşılanmamak.
- G315/12 Deger nisbet olunsa büsbütün bir mülk-i Hindüstān **Söz olmaz** bī-bedeldir sevdiğim haddinde ol hāle
- Mü3/6 Cem’ oldı ‘anāşırden eser sende bu demde Haķķā ki **söz olmaz**
- söz ü saz [1]** Şarkı söyleyip saz çalma.
- G143/2 Sen baña vü ben saña nāz ü niyāz Düşdi fi’l-vāķi’ münāsib **söz ü saz**
- söz var mı [8]** Söylenecek söz yok, söz söylenemez.
- G384/1 Nigāh eyle dilā ol ‘ānız-ı bī-mūya **söz var mı** Ruḥ-ı kāfūri üzre ḥāl-i ‘anber-būya söz var mı
- G384/2 Nigāh eyle dilā ol ‘ānız-ı bī-mūya söz var mı Ruḥ-ı kāfūri üzre ḥāl-i ‘anber-būya **söz var mı**
- G384/4 ‘İzārī lālezārı üzre baķ ol ğamze-i dil-düz Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cūya **söz var mı**
- G384/6 Semenzār-ı ruḥunda bir taraf la’li zülālinden Tolu havz-ı zeķan uş bu kenār-ı cūya **söz var mı**
- G384/8 Ne āndır bu tamām esbāb-ı ḥüsn āmāde rüyunda Hele almı ķamerdir ol hilāl-ebriya **söz var mı**
- G384/10 Perī-ruḥsārdır gerçi velī merdüm sirişt ol Raķib-i dīve yüz virmez ferişte-ḥūya **söz var mı**
- G384/12 Bu şeb ol çeşmi āhū ḥasretile ĝüm ĝüm inleddim Sipihrine kıbābı bu dem-i yā Hūya **söz var mı**
- G384/14 Ğazel dimekte Nebzī başa çıķdı lā-kelām oldı Söz atar şīve-i şī’riyle ĝör H’vācūya **söz var mı**
- söz yok [2]** Kusuru olmayan, kelam etmeye gerek olmayan.
- G366/9 Devlet-i ‘aşķ ile **söz yok** Nebziyā dārātūna Şevket izhār eyle pes İskender ü Dārā gibi
- G19/10 Haķķā ki haṭṭ u zülfüñ sancaĝ u ‘alem çekmiş Dārātūna **söz yokdur** şāhāne degil mi yā

- sözi çoğ it- [1]** Sözü uzatmak lafi uzatmak.
- Mr5/61 **Sözi çoğ itme** kıl kalıl
Sözün şarâb-ı Selsebîl
- sözi kes- [1]** Konuşmayı bitirmek, susmak.
- K8/43 **Kes sözi** uzatma ya Nebzî
Eyleyivir târîhin iş'âr
- sözimiz gerçeğe çık- [1]** Doğruyu söylemek.
- G199/12 Virir ol âfet-i devrân yile 'âşıkların
Sözümüz gerçeğe çıkmaz ise ger biz yalanık
- söz dinle- [2]** Söz dinlemek, tabi olmak.
- G61/10 Kes başın kâfir rakîbîn virmegil aşlâ amân
Nebziyâ var ise 'aklîñ **dinle sözüm** baña bağ
- K27/22 Gözün aç sen sen ol ol ehl-i başîret şanemâ
Ağz açma kişiniñ ğıybetine **dinle sözüm**
- sü [3]** Yan, yön, taraf, cihet
- G134/12 Yolımız düşmedi şādî iline gerçi velî
Şoralar mülk-i melâli anı her **sü** bilürüz
- G28/13 Şu gibi olmağıl her **süya** cārî
Olursuñ âteş-i 'aşk ile zâ'ib
- G328/4 Çeşmine rüzda düş olmadı çün kim bu dilin
Gezdi şeb tâbe-seher her taraf u **sü** bu gice
- şu [17]** Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı
durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab. ||
Lütuf, ihsan.
- G28/15 Şudur insânîñ aşlı gerçi ol **şu**
Çıkar min-beyni şulbin ve't-terâ'ib
- G28/15 **Şudur** insânîñ aşlı gerçi ol şu
Çıkar min-beyni şulbin ve't-terâ'ib
- G38/15 Gönülde gözde başda od **şu** toprak
Budur ehl-i hevâyâna 'alâmet
- G118/4 Hâyâliñ her kaçan gitse begim bu hâne-i dilden
Şovulmuş **şuyı** güyâ bir degirmen şamına beñzer
- G128/8 Yüzüm türâba döşenmiş başımda yeller eser
Gözüm **şular** akıdub hem gönülde nâr yanar
- G134/6 Mey-i nâbî şanemâ şanma mükeyyif ancak
Dem-i 'aşkıñda niçe keyf virecek **şu** bilürüz
- G141/2 Künc-i çeşimimde sirişkim dîde-i pür-nem komaz
Şu yerine harc ider dînâr u hem dirhem komaz
- G150/4 Hâk-i pây ol yil gibi yil râh-i 'aşkıñda koma
Çeşme-i çeşmin **şusuz** tennür-i sineñ nârsız
- G276/10 Sen çekersin cevriñi ol ider ağyâra vefâ
Nebziyâ yanında bir **şu** celb iden desti şıyan
- G299/8 Varup pâyıña döksem dîde-i terden akan yaşım
Ğazablanma gerek çün serv ayağında dem-â-dem
şu
- G300/6 Tañ mı virsem çâr 'unşurdan haber ma'nîde ben
Dilde od serde hevâ destimde hâk çeşimimde **şu**
- G323/3 Lebiñ hoşka dehende ğonca mıdır **şuya** kazanmış ol
'Acebdır bilmezem sükker midir ya engübîn üzre
- G328/8 Korkarım 'âlemi ğarğ-âb ide ey serv-i nihâl
O kadar dökdi yine dîdelerim **şu** bu gice
- Tr1/8 Satr-ı hicv için görüñ turfe ibrâz eyledim
Kâğıdın harfı mürekkebe **şu** kalem sâz eyledim
- sü-be-sü [5]** Taraf taraf, her taraf, her yan. ||
Oradan oraya.
- G66/3 Bâğ-ı hüsniñde açılmış her şüküfe **sü-be-sü**
Zülf şeb-bü çeşm nergis gül dehân u lüle had
- G228/3 Açılıp ezhar u envâr ile taldı **sü-be-sü**
Feyz-i akdesle çemenzâr oldı cây-ı muhterem
- G394/11 Bulardan ğaynı hod erbâb-ı 'işret **sü-be-sü** her-câ
Şümâr idemez aşhâb-ı rakam şahrâda püyânı
- Mr5/33 Murgân uyandı **sü-be-sü**
Gülzâra taldı ğüft-u-ğü
- Tc1/21 Aradım idüp tekâpü rüy-ı arzı **sü-be-sü**
Bulmadım bir yâr-i şâfî tecrîbe kıldım kamu
- şu ağıdığı yire akmış [1]** Daha önce bize yararı
dokunmuş olan güzel bir durum, bugün bulunmasa bile yararı
yine ortaya çıkar.
- K34/19 Belî **şu ağıdığı yire akmış**
Meseldir bunu Nebzî böyle dirler
- şu gibi [3]** Çok fazla, kolaylıkla akma.
- G28/13 **Şu gibi** olmağıl her süya cārî
Olursuñ âteş-i 'aşk ile zâ'ib
- G106/5 **Şu gibi** her tarafa meyl idüp akma şanemâ
Giderek bir ğün anıñ yolını gör yâre düşer
- Kt20/6 Bâd-ı şabâ büyuñ getürdigi çün
Şu gibi pâyına ceryân olayım
- şu gibi ak- [2]** Zamanın hızlı akıp geçmesi. || Hızlı
bir şekilde gidilecek yere varmak.
- G217/8 Ne âteş-tab'dır ey dil nigâh-ı hâk-i pây itmez
Gerekse **şu gibi** yolunda ak ya yil gibisin yel

G59/5 **Şu gibi** çeşme-i çeşmimden **akup** kalmadı nem
Dem akar şimdiki dem dîdelerimden mesfûh

şu gibi revân ol- [1] Su gibi akmak.

G227/11 Taraf-ı küyüña cânım **şu gibi oldu revân**
Ola tâ teşne dile la'l-i lebiñ âb-ı zülâl

G251/3 Kâmetiñ yâdıyla her-sü **şu gibi olur revân**
Bağ gözüm yaşına ey serv-i dil-ârâmm benim

şu gibi revân [1] Su gibi akıcı. || Gelip geçici,
etkisiz, hükümsüz.

K27/9 **Şu gibi** dosta **revânım** velî bigâneye od
Ser-i ağyâra kızıl yıl kâdem-i yâre tozum

şu sız- [1] Su gibi aralara akmak.

G149/5 **Şu sızmazken** dilâ mâ-beynimizden
Bozuşdı yâr ile şimdi aramız

şubh [2] Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri,
sabah vakti.

G52/1 Ne hoş **şubh** ile gülşende teferrûc
Bihîşt emsâli ol kende teferrûc

G251/12 Kâkül-i şeb-gün ün rüy-ı âfitâbiñla seniñ
İmtiyâz olmaz gider bu **şubh** ile şâmım benim

şubh ol- [3] Sabah olmak, günün aydınlanması.

G60/1 Sâkiyâ **şubh oldu** şun bize şabûh
Revh ün râhat kesb ide cism ile rûh

B8/2 Gözüm düş oldu şeb bir meh- 'izâra
Yine **şubh olmadın** vardı kenâra

K3/9 Kaçan kim **şubh olup** hân-i şehirde fetih ola bâbı
Gelüp dostân-ı zü'l-ihsân tola hep zîr ile bâlâ

şubh u mesâ [1] Sabah akşam. || Gece gündüz,
süreklî.

K2/32 Ârzü idüp vişâliñ 'âlemü'l-ğaybdan begim
Süre-i Fecr ile Fetih okurum **şubh u mesâ**

şubh u şâm [1] Sabah ve akşam, gece-gündüz, her
zaman.

G92/9 İsti'ânet senden ister her dem ü her **şubh u şâm**
Rüyını mihr-i felek pâyıña ey mâhım sürer

şubha dek [3] Sabaha kadar. || Bütün gece
boyunca.

G249/4 Her gice tenhâ komaz egler dil-i ğamgînimi
Şubha dek cânâ hayâliñ hem-nişinimdir benim

G328/1 Gözime girmedî tâ **şubha dek** uyhu bu gice
Ya niçün toğmadı üstüme o meh-rû bu gice

G157/6 Hıfz için düşmenden ey yâr-i vefâdârım seni
Şubha dek âhım tolanur küyüñü hem-çü 'ases

şubh-dem [4] Sabah vakti, sabahleyin, günün
başlangıcı, günün ilk saatleri.

G359/4 Çîn-i zülfün ser-te-ser âfâkı tutmuş bü ile
Şubh-dem anı tağıtımış çün nesîm ey müşg-müy

Mü5/9 Çün **şubh-dem** ey ahter-i gerdün-ı melâhat
Seyrâna çıkupsın

Tc1/53 Râh-ı bâğa **şubh-dem** oldum şabâ ile revân
Gördüm almış yakasın destine hâr-ı bî-amân

G262/7 Müşgîn saçın bād-ı şabâ kılmış perîşân **şubh-dem**
Olmuş mu 'ahtar büy-ile 'âlem kamu tolmuş meşâm

şubhgâh [1] Sabah esen hafif, hoş ve latif rüzgâr

K19/8 Pertev-i mihr-i 'atâsıyla münevver itmege
Esdî süy-ı cüd ün luftundan **nesîm-i şubhgâh**

şubh-ı vişâl [1] Kavuşma sabahı.

G227/1 Göricek rüy-ı çü-hurşîdîñî çün **şubh-ı vişâl**
Ten-i zârımda benim zerrece kalmadı mecâl

şubhımı şâm it- [1] Sabahını akşam etmek. || Kötü
bir duruma düşürmek.

G393/12 Dem-â-dem dūd-ı âhım hasret-i zülf-i siyâhıñla
Cihânı başıma teng eyleyüp **şubhımı şâm itdi**

şuç [12] Kabahat, hata. || Günah.

G233/7 **Şuçumı** bildi şehâ 'afv it günâhın bendeniñ
'Özr-i 'özür-ğ'âh çün maqbûldür 'inde'l-kirâm

G235/4 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim **şuçumı** 'afv it 'afv it suçumı bildim

G235/4 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim suçumı 'afv it 'afv it suçumı bildim

G235/5 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim **şuçumı** 'afv it 'afv it suçumı bildim

G235/5 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim suçumı 'afv it 'afv it **şuçumı** bildim

G235/3 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim suçumı 'afv it 'afv it suçumı bildim

G235/3 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim suçumı 'afv it 'afv it suçumı bildim

G235/3 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim **şuçumı** 'afv it 'afv it suçumı bildim

G235/3 **Şuçum** çoğ idi gerçi gerçi çoğ idi suçum
Bildim suçumı 'afv it 'afv it **şuçumı** bildim

K2/62	Dostânın daħı hem hem-säyegânın kıl diliñ Şuçları ‘afv olunup haşr olalar tahte’l-livâ	G168/5	Derd-i dürdiden muşaffâ olduğıçün şüfiyâ Bâde-i şâffî kadar gayrıda hürmet yoğ imiş
K32/48	Kerem it merhamet it luţfuñı bî-gâyât it ‘Afv idüp şuçumı maħv eyle kemâ-fi’l-bâlî	G303/1	Şüfiyâ şâffî-dil ol iç gel berü Muğ-peçe şâffî elinden bir tolu
Tr1/50	Nebziyâ yârâ böyle ‘arz-ı a’zâr eylerim Bilürüm cürm ü günâhim şuçum ikrâr eylerim şuçu bağışla- [1] Suçunu bağışlamak.	G377/10	‘Âlim ü dâna şanurdum şüretâ görüp velî Câhil ü nâ-dân imişsin şüfiyâ bildim seni suhanver [1] Söz ustası, düzgün konuşan. Şair.
G49/1	Cürmimi bildim bağışla suçumı gel itme lec Tevbe bismi’llâh günâhımdan şehâ lutf eyle geç şudan çıkmış güyâ [1] Sudan çıkmış gibi.	Kt17/6	Tarîkıñda nazîriñ yok olup bî-misl ü bî-hem-tâ Suhanver maşlahat-perver müdebbir ‘âkil ü dâna suhrıyye [1] Maskaralık etme, maskaralık.
G177/8	Cilve kıldıkça o gül-fem gülsitânda şanuram Şalınur çıkmış şudan güyâ ki murg-âbi vü bat süd [2] Fayda getiren, kazanç sağlayan, faydalı.	Mş1/26	Lâkin olıcağ hazân elbet çeker hamyâzesin Ey gönül suhrıyye çokdur çankı yirin yazasın sük [1] 1. Çarşı, pazar, mezat yeri.
Tr2/28	Hayf dâr-ı derd-imiş mâtem-serâ imiş dirîğ Südi yok sevdâ imiş ey h’vâce hırs u h’vâhişiñ	Tc2/58	Aldanma bu bâzâr-ı cihânda şaķın ey dil Çok kimse olupdur belî bu sükda mağbün 2. Aç gözlü, alçak, haris.
G65/8	Bulmadı derd-i ğamıñla dil melâlatden rehâ Bahtiyâr olmasa ger kurı temennâdan çî süd	Tc1/7	Besberâber hîlede sük ehli hem rübâh-ile Varı pes bir loķma kim ekl ola bismi’llâh-ile sük-ı ‘aşk [1] Aşk pazarı.
G248/7	Bu bâzâr-ı fenâda süd sevdâsında olmam hiç Metâ’-ı ‘aşkı aldım daħı her kâlâdan el çekdim şudür-ı fi’l-i nâ-ber-câ [1] Münasebetsiz, kötü fillerin meydana gelmesi, ortaya çıkması.	G142/7	Zevk u şâdîniñ revâcı yok sük-ı ‘aşkda Açmışız bey’ u şîrâ’-ı ğam için dükkânımız sük-ı çemen [1] Çiçek pazarı.
Kt18/6	Tamâm mevşûf olup bi’t-tab’ fart-ı istikâmetle Hiç andan ola mı vâķi’ şudür-ı fi’l-i nâ-ber-câ şüffî [5] Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağılı olan derviş, mutasavvıf.	K28/15	Lâle vü sünbülle gerçi germ idi sük-ı çemen ‘Arz-ı hüsni itdi kesâda vardı bu bâzâr gül sük-ı cihân [2] Dünya çarşısı, dünya pazarı.
G23/6	Eger dil-ber sevip nüş eylemezseñ bâde-i şâffî Be şüffî itdigiñ zühd ü verâ’ bilgil hebâdir hep	G35/9	‘Aşk-ı dil-ârâdır mihek sük-ı cihânda Nebziyâ Şarrâf olanlar fark ider şâffî midir yâ kalb kalb
G47/14	Mey-i la’liñle ser-hoş olsa Nebzî Şanur şüffî içür ümmü’l-habâ’is	G120/1	‘Aşkıñ sük-ı cihânda niçe pâzârı kalur Şatmadık gerçi ne nâmüsü ne kim ‘ârî kalur sük-i ğam [1] Üzüntü, keder pazarı.
G38/5	Be şüffî kalbiñi şâf it kederden Mükedder kalbe olur mı ri’âyet	G241/6	Bir gedâ-yı ahķarım pâ-mâl-ı ‘aşkıñ serverâ Dür olup sūr-ı sūrûra sük-i ğamla pür-demim sükun [2] Sakinlik, huzur.
G96/1	Çıkmasun riñ diyü şüffî g.tün turma şıkar Karnı bir tolu tulumdur yine şıkdıkça çıkar	G54/11	‘Aşk sükunda feraħ bulmuş kesâd Ĝam elem bâzârıdır ammâ revâc
G337/3	Şarâb-ı şâffî iç şüffî kederden kalbiñi şâf it Gider dilden ğam u hemmi yûri bu yolda merdâne şüfiyâ [5] Ey sofı! Ey zahit!	G326/6	Nazîriñ bulmadı bi’llâh zemîn ü âsumân içre Felek sükunda meh dellâl oluban çıkdı pâzâra
G135/7	Men’ idersin şüfiyâ bizi şarâb-ı şâffiden Ola kim terk ideyüz bir gün çü yok işrârımız		
G148/3	Zülfi bir habl-i metindir ol nigârîñ şüfiyâ Şıdķ ile tutanları Allâh güm-râh eylemez		

- şula- [1]** Su vermek, sulamak. || Gözyaşı akıtmak.
- G122/5 Şular her demde bostānıñ ciğer kanyıla ‘ayneynim N’ola raħm eyleseñ ey serv-kāmet zāt-ı kırbādır
- şulh [1]** Barışma, barışıklık, uzlaşma.
- K6/15 Şāne Dārālık idüp girdi araya **şulh** ile Dil-berān-ı berberānıñ dirdi tığından amān
- şulh [2]**
1. Suyu olan, suyu bol.
- Tr1/34 ‘Avrat ola idi amınıñ qurur idi şuyu bu ne hāletdir ķi bunuñ göti bir **şulh** kıyuy
2. Vajinal mukozanın yoğun olması durumu.
- Tr1/33 ‘Avrat ola idi amınıñ qurur idi **şuyu** bu ne hāletdir ķi bunuñ göti bir şulı kıyuy
- şulğan [11]** Devletin en üst mertebesinde bulunan kişi, padişah, şah, hükümdar. || Sevgili.
- G125/6 Şeh-i hūbān-ı cihān olsañ efendim tañ mı Beg ü pāşā ne qadar çoğ ola **şulğan** bir olur
- Eyle pes keyfiyeteñ varup yine **şulğāna** ‘arz
- G256/9 Nebziyā gördükde ol **şulğanı** lā illā didim Nefy idüp gayrımı andan Hāķķı isbāt eyledim
- G289/2 Yoluña cānlar fedādır cānlarıñ cūn cānısın Gayrı dil-berler kıluñ sen cūmleniñ **şulğanısın**
- G338/6 Bende-i kemter kemīniñdir qapuñda kıul hemān Zāt-ı pākiñdir şehā ‘ālemde **şulğan** var ise
- G371/4 Komayız düşmene ser dostlara hāķ-i qademiz Seveniñ bendesiyüz sevmeyeniñ **şulğanı**
- G394/14 Bu zevķ u bu şafālarla bu tarz u bu edālarla Alur mı ‘ayna Nebzi zümre-i ‘uşşāķ-ı **şulğanı**
- K8/41 Medh ü senā ile o **şulğan** Çıksa göge daħı yeri dar
- Kt3/67 O **şulğan-ı** mücībū’d-da ‘ve bir gün fażl u luğfindan İder me’ mülüñi maķbūl şabr it vaķt ü sā’ atle
- Mr3/12 Dīdede āl-i sirişķi dilde nār-ı iştiyāķ Zerreveş üflādesidir pāyına **şulğanımıñ**
- Mr5/70 Maķbūl idüp cānānımız İtsün pesend **şulğanımız**
- şulğan eyle- [1]** Sultan konumuna getirmek. || Yüksek bir mevkiye çıkarmak.
- Mş1/51 Sałtanat virmiş saña ‘ālemde **şulğan eylemiş** Komayup hicr ile ašlā vaşl-ı cānān eylemiş

- Sulğan Mahmūd Hān-ı Ğāzi [1]** Gaza eden Sultan I. Mahmud Han. I. Mahmud, (2 Ağustos 1696, Edirne - 13 Aralık 1754, İstanbul), 24. Osmanlı padişahı ve 103. İslam halifesidir. II. Mustafa'nın oğlu ve III. Ahmed'in yeğenidir. Divan şiiri tarzında *Sebkatî* mahlasıyla şiirler yazmıştır.
- Kt5/2 Şehen-şāh-ı āfāķ u rüy-ı zemīn O **Sulğan Mahmūd Hān-ı Ğāzi**
- sulğan mahmūdū’l-hışāl [1]** Övülmeye değer ahlaklı padişah Sultan I. Mahmud hazretleri.
- K12/1 **Hāzret-i sulğan Mahmūdū’l-hışāl** ü pāk-dīn Māhī-i tuğyan u küfr ü hāmī-i dīn-i mübīn
- sulğan-ı ‘ādil [1]** Adaletli sultan; adil davranan, hakkı teslim eden hükümdar.
- G114/1 **Sulğan-ı ‘ādil** şāhāne server Maķbūl-i her dil mergüb u hoşter
- sulğan-ı dü-‘ālem [1]** İki alemin sultanı, dünya ve ahiretin sultanı Hz. Muhammed (S.A.V.).
- G238/15 Ümīdim budur ammā kim o **sulğan-ı dü-‘ālemden** Komaya itdigin bu çarh-ı bī-dāda ala dādım
- sulğan-ı ğuzāt [1]** Gaza sahibi sultan.
- Kt6/19 Ğazā-ı ekber itdi cūn o **Sulğan-ı ğuzāt** anda Ricālū’l-ğayb irüp rūhāniyan geldiler imdāda
- sulğan-ı hūbān-ı zamān [1]** Zamanın güzellerinin sultanı.
- Mh2/2 Ey gönül bir tāze yetmiş nev-civāndır sevdiğim Hūsn ile **sulğan-ı hūbān-ı zamāndır** sevdiğim
- sultanım [1]** Sultanım, padişahım, sevgilim.
- G38/10 ‘İmāret eylegil gönülüm hārābın Merāmet yok mı **sulğanım** merāmet
- sulğan-ı mücībū’d-da ‘ve [1]** Anlaşmazlığı çözmesi icabet eden sultan .
- Kt3/67 O **sulğan-ı mücībū’d-da ‘ve** bir gün fażl u luğfindan İder me’ mülüñi maķbūl şabr it vaķt ü sā’ atle
- Sulğanu’s-selātin Hāzret-i Sulğan Mahmūd** Sultanların Sultanı övülmeye değer Sultan Mahmut. (I. Mahmut.)
- K10/15 O **Sulğanu’s-selātin Hāzret-i Sulğan Mahmūd** kim Muvāfiķ hūkm-i taķdīre olur tedbīr ile rāyı
- şuvar- [1]** Su vermek, sulamak, suya kandırmak, susuzluğunu tamamen gidermek. || Acıyı, üzüntüyü hafifletmek.
- Tr1/35 Ne şoğılır **şuvarsan** kapluca hāmmāmıdır Ya ķi bir kıllıhan yāhud bir dīv ķarısı amıdır

şun- [12] Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek.

G19/5 **Şun** la'l-i lebiñ sākī bilmem ki neşātm yok
Zehr olası destimde peymāne degil mi yā

G60/1 Sākīyā şubhı oldu **şun** bize şabūh
Revh u rāhat kesb ide cism ile rūh

G169/10 Bezm-i 'aşka cigerim nuql eyledim bağırm kebāb
Sākīyā **şun** lebleriñ sen de şarāb-ı nābveş

G356/7 Der-kenār idem diyü **şundum** o şāhā 'arz-ı hāl
Yıkdı 'arızım dergehinden sürdi maḥzūn eyledi

G369/1 Sākīyā **şun** görinen destinde cām-ı Cem gibi
Dil-rübālarla mey içmek başka bir 'ālem gibi

N44/1 Gel a sākī bize **şun** cām-ı meyi
Bu cihāniñ nesi var andan eyi

G28/5 'Asel **şunarsa** çarḥ zehr-āmīzdir
Leben şunarsa oldur turş-ı rā'ib

G28/6 'Asel şunarsa çarḥ zehr-āmīzdir
Leben **şunarsa** oldur turş-ı rā'ib

G53/8 Zülf-i şeb-gūni dile çok cevri ü bī-dād eyledi
'Arz-ı hālīm **şunmağa** la'line kaldım ihtiyāc

G156/4 Çün bu meclisden muḥarrer oldu götürmek ayağ
Devlet el virstün şehā **şun** idelim yek-dest-būs

G325/5 Hem **şuna** la'l-i zülālinden saña āb-ı şarāb
Hem daḥi tekrār-be-tekrār būseler ihsān ide

N31/1 Gülşen-i 'aşk içre baña **şundi** dün bir dāne gül
Bir perī kim bāğ-ı dehr içindedir bir dāne gül

Tc1/42 Muğ-peçe sākī gelüp 'arz eyledi būs u kenār
Şundi destime o dem cām-ı şarāb-ı hoş-güvār

şun'-ı Rabb u Kirdigār [1] Allah'ın yaratması.

G77/4 Sebzeler giydi dirāhtān cā-be-cā
Zāhir oldu **şun'-ı Rabb u Kirdigār**

şür [1] Düğün, eğlence.

G234/5 Lebiñ zevkıyla çün pür-cūs u **şürüm**
Ruḥuñ şevkıyla bī-şabr u şekībim

şür [1] Düşman hücumlarından korunmak için
şehrin etrāfına çekilen yüksek duvar, kale duvarı.

Mr1/31 Maḥz-ı luḥfuñdan 'ināyet ḥısn-ı dīne **şür** ola
Ola dā'im 'avn u naşriñ kullarıña müstezād

şür-ı kavī [1] Güçlü, sağlam kale duvarı.

K12/24 Nitekim kılar iḥāta isbr'i engüsterin
Öyle bir **şür-ı kavī** kim görmemiş çeşm-i felek

şürāḥ [1] Delik, gedik.

G61/8 Öyle rüsvāy itdim anı mecma'-ı 'uşşākda
Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir **şürāḥ**

şurat [1] Yüz, çehre.

G238/12 Şiyār itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb **şuratlıdur** durur sevr-i felek ey dil zehī
şādim

Süre-i Hā-mīm [1] Ha-Mim [(Mümün, 40/1),
(Fussilet, 41/1.), (Şūrā, 42/1.), (Zuhruf, 43/1.), (Duhan, 44/1.),
(Câsiye, 45/1.), (Ahkaf, 46/1.)]

Tefsirlerde bu harflere bazı mânâlar verilir ki, müfessirler, "Bunun mânâsı böyledir." dememişler, sadece te'vil gibi birtakım işaretlerde bulunmuşlardır. İşaret olarak; elif-lâm-mîm'e "Elif-Allah", "lâm-Cebrail", "mîm-Muhammed" mânâsını vermişlerdir. Yâni, "Kur'ân-ı Kerim, Allah tarafından, Cebrail (a.s.) vasıtasıyla Muhammed'e (S.A.V.) indirilmiştir" (Nursi, 2014, s. 32-35).

G242/10 Dehen ü kākülün arzusu ile Nebzī didi
Muşḥaf-ı rüyūni aç **Süre-i Hā-mīm** göreyim

Süre-i innā fetahnā [1] "İnnā fetahnā leke fetahn
mubînâ (Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik.)" (Fetih,
48/1)

Mr1/21 **Süre-i innā fetahnā** hürmetine yā Eḥad
Müstecāb eyile du'āmız koma maḥrūm kılmā red

Süre-i Fecr [1] Fecr Suresi. (Fecr, 89/...)

K2/32 Ārzü idüp vişālīñ 'ālemü'l-ğaybdan begim
Süre-i Fecr ile Fetḥi oğurum şubḥ u mesā

Süre-i İhlās [1] Doğruluk, samimiyet. || İhlās
Suresi. (İhlās, 112/...)

G169/5 **Süre-i İhlās** yazdı ḥaḥḥ-ı sebz-i la'l-i yār
Oldı pes ḥāl-i siyeh zir ü zeber i'rābveş

Süre-i Tekvîr [1] Tekvîr Suresi. (Tekvîr, 81/...)

K2/27 **Süre-i Tekvîr** ḥaḥḥı kıll 'ayān dīdārīñ
Kim 'abüsü'l-vech ola yoğ varmāga vechi saña

şüret [3] Biçim, şekil. || Çehre, yüz; dış görünüş.

G74/7 Hemīn kākül mtje ebrü görinür **şüretinde** mü
Hemānā ehl-i cennetveş ten-i pākī mücerreddir

M2/2 Nedir ol kim ki dirāz kāmetdir
İki başı var ilan **şüretidir**

M4/7 Müşekkel **şüreti** hem rişi vardır
Müdebbirdir her evde işi vardır

- şüretâ [3]** Dış görünüş, şekil, biçim, resim, tasvir.
- G25/2 Yüzün mihr-i münevver zerredir ağzın dışın kevkeb
Hemânâ **şüretâ** bir tûb-ı usturlâbdır ğabğab
- G156/9 **Şüretâ** eyle tabaşbuş Nebziyâ ol kâfire
Olmayınca kişide kuvvet gerekdir câblûs
- Tc1/14 İbn-i vakt olmuş bu dem cümle halâyık ey 'amû
Şüretâ dost-ı muvâfık lîk ma'nide 'adû
- şüretâ gör- [1]** Şeklini görmek.
- G377/9 'Âlim ü dâne şanurdum **şüretâ görüp** velî
Câhil ü nâ-dân imişsin şüfiyâ bildim seni
- Süretü'l-Kâdr [1]** Kadir Suresi. (Kadr, 97/...)
- G119/6 O zülf-i müşğ-bû yâdıyla açdım fâl Muşhafdan
Açıldı **Süretü'l-Kâdr** uş hidâyetdir hidâyetdir
- surh [2]** Kırmızı, kızıl. || El yazması kitaplarda kırmızı mürekkeple yazılmış bölüm veya ara başlığı II muska; sevgilinin yüzü; şarap kadehi, şarap.
- G72/11 Kebâbı hem şarâbı **surh** ister
İder yârân aħmerden telezzüz
- Mş1/34 Yâsemîn-i sîm-ten şan kim hayâl olmuş durur
Lalenin **surh** libâsı kara şâl olmuş durur
- sür-ı sürür [1]** Sevinçli şölen, eğlenceli düğün.
- G241/6 Bir gedâ-yı aħkarım pâ-mâl-ı 'aşkıñ serverâ
Dür olup **sür-ı sürürâ** sük-i ğamla pür-demim
- süy-ı cüd [1]** Cömertliğin yönü, ciheti.
- K19/8 Pertev-i mihr-i 'atâsıyla münevver itmege
Esdî **süy-ı cüd** u lutfundan nesîm-i şubġâh
- süy-ı çarh [1]** Bahtın yönü, ciheti.
- G93/2 Felekler şarşar-ı âhim deminden döndürülmüşdür
Şeġergâh-ı ezel çün **süy-ı çarha** göndürülmüşdür
- süy-ı devlet [1]** Mutluluk tarafı, mutluluk yönü.
- Kt18/21 Yine ba's oldu **süy-ı devlete** uş 'izz ü ferr ile
Meseldir bu kim olur aġdıġı mecrâya cârî mâ
- süz [2]** Yanma, yanık, ateş. || İstirap, acı.
- G270/9 Ne sâzım var ne **süzüm** var hemân bir sâdece
şî'rim
Olan dîvânımı h'vânende şâd olmazsa şâġ olsun
- K27/5 Baña yok **süz** sözünde diseler aña ne söz
Belî germâbe-i meclis degilim qar u buzum
- süz u güdâz [2]** Yanma ve erime.
- G143/8 Âb-ı vaşlınla söyündür âteşim
Artdı tâb-ı hicr ile **süz u güdâz**
- Mr5/57 Ey dil yeter **süz u güdâz**
Eyle kütâh itme drâz
- süzân ol- [1]** Kederli, yakıcı olmak. || Aşk ateşi ile yanmak.
- G254/5 Dutışur nâr-ı şevkıñla yanup **süzân olur** her-bâr
Vişâlin arzûsıyla olupdur dil ġam-ender-ġam
- süzîş [1]** Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ızdırap.
- G19/12 Ey murg-ı seġer gonca feryâdınġı güş itmez
Bu nâliş ü **süzîşler** yâbâne degil mi yâ
- süzîşle ol- [1]** Yanma ile ızdırap ile olmak.
- G72/6 Boyandı kana yandı oda zîrâ
Olur **süzîşle** 'anberden telezzüz
- sü'âl it- [1]** Sual etmek, soru sormak, cevap almak üzere bir kimseye soru yöneltmek.
- G107/6 O ġûki oġlamışsın tîr-i ġamzeñle velî bilmez
Sü'âl idenlere dir bilmezem zaġmım neremgendir
- sü'âl it- [6]** Sual etmek, soru sormak, cevap almak üzere bir kimseye soru yöneltmek.
- Mu15/1 **Sü'âl itdikde** isminden cevâb itdi çatup kaşın
Didi bezimimde ayaġ eylegil yeddincinin başın
- Mu18/1 **Sü'âl itdîm** didi ger bilmek isterseñ benim nâmım
Aşaġıdan yukaru şaycaġ oldu devem hâ mîm
- Mu21/1 **Sü'âl it** didi dil nâmından ol serv-i ġıramânın
Şoricaġ şormuşum la'lin hemân dem kaldı aġzımda
- G275/1 **Sü'âl it** çeşm-i mestînden bu mest-i 'aşkıñın ġâlin
Meseldir bu bilürler mest olanlar mest aġvâlin
- G183/13 Ĥaġt u ġaddinden **sü'âl itdikde** dil
Didi Rûġü'l-ġuds bu mihr ol şu 'â'
- G378/7 **Sü'âl itdîm** o mâhı didi Cibrîl
Melâġat evcinin oldur Sühâsı
- süci [1]** Şarap.
- Mu29/2 Pür irişdir destîyi tâ kim yarasun bir işe
Bir ayaġ **süci** irişür mi iki yüz ser-ġoşa
- sühâ [2]** Büyükeyı yıldız kümesindeki en küçük yıldız. || Cilveli, neşeli, şen sevgili.
- G17/5 Ĥamer daġı irişmez **Sühâ**
Didim baña 'atâ it öpüş

- G378/8 Sü'âl itdim o mâhî didi Cibrîl
Melâhat evcinin oldur **Sühâsi**
- sükkân [1]** Bir yerde oturanlar, ikâmet edenler.
- K36/11 Ki tâ hıfz u hırâset ide **sükkân** ile ol câyı
Mağallinde ola hıdmât-ı Sultânide İstâde
- sükker [13]** Şeker. || Tath sözler söyleyen.
- G68/10 Kanda beñzer lezzet-i la'liñe ey dil-ber 'asel
Kanda şîr ü kanda **sükker** kanda şehd ü kanda kand
- G69/7 Şîrîn-dehendir **sükker** kelâmı
Nüş-ı revânveş nüş eyle zâhid
- G72/1 Dil eyler zıkr-i **sükkerden** telezüz
Huşûşâ la'l-i dil-berden telezüz
- G95/4 Hoğka-ı la'lîn dehâni dişleri dürr-i semîn
Tütî-i güyâ zebânı lebleri **sükker** mi var
- G96/4 Yetişür câmi'e teklîf ile bizdirme bizi
Kişi **sükker** yese zâhid hele bıncınca bıkar
- G102/6 Lebiñ ey tütî-i şîrîn-zebânım
Nebât u kand u **sükker** yâ 'aseldir
- G104/2 Ağzıña ey gül-dehânım verd-i ahmer imrenür
O leb-i şîrîniñe hem kand u **sükker** imrenür
- G182/2 Ey gönül kat' itme hergiz la'l-i dil-berden tãma'
Tütî-i güyâ keser mi kand u **sükkerden** tãma'
- G219/7 Gele güftãra kaçan söz yerine **sükker** akar
'Acabã bir dili tütî-i şeker-hã mıdır ol
- G265/10 Olur sem Nebziye vaşlıñla **sükker**
Vişãliñ olmasa sükker olur sem
- G265/10 Olur sem Nebziye vaşlıñla sükker
Vişãliñ olmasa **sükker** olur sem
- G323/4 Lebiñ hoğka dehende gonca mıdır şuya kazanmış ol
'Acebdır bilmezem **sükker** midir ya engübîn üzre
- G378/4 Yemiş dil h'ân-ı vaşlıñda 'akîde
Anıñçün **sükkere** yok iştiñhãsi
- sükker ol- [1]** Şeker gibi tatlı olmak.
- G265/9 Olur sem Nebziye vaşlıñla sükker
Vişãliñ olmasa **sükker olur** sem
- sükker-dehen [1]** Şeker ağızlı. || Ağzı şeker gibi
tatlı sevgili.
- Mh2/3 La'l-i leb **sükker-dehen** şîrîn-zebândır sevdiğim
Raħmı yok 'uşşãka aşlã bî-amândır sevdiğim
- sükker-i Mısrî [1]** Mısır şeker.
- G11/10 Dem-i 'İsiveş enfãsın revân-bağş oldu 'uşşãka
Kelâmın **sükker-i Mısrî** zebânın tütî-i güyâ
- sülãle [2]** Soy, sop, nesil.
- K35/14 İrişdi rüz u hafta mâh ile çün müddeti taldı
Toğurdi bir **sülãle** kim yüzi ke's-şemsi fi'l-azvã
- Kt19/7 Velî hacırnda yokdı bir **sülãle**
Ğamın def' ide tâ anuñla her-gãh
- Süleymân [2]** İsrãiloğulları peygamberlerinden
Dãvud'un oğludur. Hem hükümdar hem de peygamberdir. Hz.
Süleyman, yeryüzünde pek az insana; hatta peygambere nasip
olan olağanüstü bir güce ve saltanata sahip olan, "hayvanların
dilini bilme, rüzgârın gücünden yararlanarak çok uzun
mesafeleri az bir zamanda alma, insanlara olduğu kadar cinlere
de hükmetme gibi mucizeleriyle mümtaz ve kendine has
özellikleriyle dikkat çeken bir peygamberdir" (Tökel, 2000,
s.293-294).
- G31/18 Zîre mevtden bulmadı kimse ħalãş
Ne **Süleymân** yã ne ħod Efrãsiyãb
- Mh5/1 Geldi **Süleymân** mülk-i vücüda zãnü-yı mãder oldu
serîri
Mãh-ı nevãsa toğdı velîkin maħv itdi nür-ı mihr-i
münîri
- sümme't-ťariĸ [1]** Yolun sonrası, sonu.
- G197/2 Rãh-ı 'aşk içre dilã ħamdır saña yãr u refîĸ
Gir yola didi Nebî çün er-refîĸ **sümme't-ťariĸ**
- sümpãre [1]** Zımpara.
- G270/8 Cefã vü cevri-ı dildãr ile ħalbim jengdãr oldu
Biraz mihr ü vefã **sümpãresiyle** daħı zãğ olsun
- sünbül [20]** Daha çok açık mor renkli, keskin ve
güzel kokulu çiçek. || Sevgilinin dağmık ve kıvrımlı olan saçı.
- G7/4 Gülşenimdir şahn-ı sinem pür-gül olmuş dağ ile
Düd-ı ahım **sünbülumdür** âteşi lãlã baña
- G11/4 Görüp ruhsãrın üzre nãzenînim zülf-i müşkîniñ
Didim **sünbül** şoğunmuş sevdiğim bir lãle-i beyzã
- G68/7 Zülfiñe aşüfte **sünbül** çeşmiñe nergis ħayãl
Lãle ħadd-i ãliñe gül rüyuña eyler pesend
- G207/3 Dili bülbül lebi mül ħad karanfil kãküli **sünbül**
Güşãde gül-'izãrnda gül-i bi-ħãri pek nãzik
- G400/2 'Aceb ey beñleri fülful niçün inşãfa gelmezsin
Ruħı gül kãküli **sünbül** niçün inşãfa gelmezsin
- G77/9 Eyledi zülfün perişãn **sünbülün**
Tağılup ħam guşsa oldu tãr-mãr
- G129/5 Gülleri pejmürde gülzãrın perişãn **sünbüli**
Yok durur bãğ içre daħı bir dirãht-ı säyedãr

- G165/15 **Sümbül** gördüm müselselmiş benefşe ser-nigün Bağda lüle piyâleves derünü hün imiş **sümbül ü şeb-bü [1]** Sevgilinin saçı, gece busesi, öpücüğü.
- G206/1 Saçın **sümbül** ruhuñ lüle femiñ gonca yüzün gül-berg Melâhat ber-kemâldir hilkatinde hüsnün olmaz derk
- G270/6 Görün tâv-hânedede dîvâneler zencîr kırmaz mı Bahâr olsun hele **sümbül** şükûft olmağa çağ olsun
- G311/11 Olupdur gerdeninde **sümbülün** bend Müselsel zülf-i târ el-hamdülillâh
- G323/6 Ruhuñ üzre görüp o zülf-i müşgîniñ seniñ cânâ Didim **sümbül** şokunmuş nâzenînim yâsemîñ üzre
- G372/4 Sırışkim seylves akup çemenzâr itdi etrâfım Açıldı lüle vü **sümbül** murâdım verdi bitmez mi
- G394/8 Şafâ eyler kimi şahbâ ile bāğ içre kim anda Açılmış her taraf **sümbül** benefşe verd-i nu‘mânî
- Mş1/35 **Sümbülün** zülfi tağuk aşüfte-hâl olmuş durur Nergis-i zerrîñ güle za‘f-ile nâl olmuş durur
- Mş2/55 Tağıla kâkül-i dil-ber gibi **sümbül** mi kıla Yıkıla mey-kede hum ola şikest mül mi kıla
- Tc2/39 **Sümbüllerini** şaklayacak âh-ı şerhden Tokunmaya nev-reste iken bād-ı hâzâna
- Tr2/14 Kim emîn oldı cefâsından ya kim buldı amân Bu degil mi **sümbül** der-beste-i zencîr iden **sümbülhâ [1]** Ey dağınk ve kıvrımlı saçlı olan sevgili.
- G1/3 Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü vü **sümbülhâ** Murâdım bu dem-â-dem âsitânında olam bende **sümbül-i büy [1]** Sümbülün kokusu. || Sevgilinin saçının kokusu.
- D2/2 Ey ruhuñ gül gonca-dehen kıddi bülend serv-i semen Gonca-dehen **sümbül-i büy** nergis-i çeşm gülbün-i men **sümbül saç [1]** Sevgilinin sümbül gibi kıvrımlı saçı.
- Mr5/40 Güldür yanağı yâ semen **Sümbül saçıdır** ham-be-ham **sümbül ü gül [1]** Sümbül ve gül. (Tanıkta sümbül sevgilinin kıvrımlı saçına, gül ise yanağına benzetilir.)
- G389/9 Bahâr oldı açıldı **sümbül ü gül** sen açılmazsın Nedir bu inkıbâzñ ey dil-i Nebzî saña n’oldı **sümbül ü leylâk [1]** Sümbül ve leylak.
- N17/2 Zemherîniñ zehrîne tiryâk imiş evvel bahâr Münbit-i gül **sümbül ü leylâk** imiş evvel bahâr
- G386/2 Hâyâl-i zülf-i dil-ber sînemi çün tağ tağ itdi Bitürdi **sümbül ü şeb-bü** benefşe tağı bāğ itdi **sümbül [1]** Sümbül çiçeği. || Sevgilinin sümbül gibi güzel kokulu olan saçı.
- G370/5 Gülidir **sümbüldir** bāğ-ı hüsnün o ruh u kâkül Biri bağrımı hün eyler biri virir perîşânî **sümbül-i ter [1]** Taze sümbül. || Sevgilinin saçı.
- G75/1 Ey ruhuñ gül büyü karanfil saçı hem **sümbül-i ter** Bülbül-i şürîde gibi nâle işim şâm u seher **sümbül-mü[1]** Sümbül saçlı.
- G74/10 Açılmış gülşen-i hüsnünde gün-â-gün ezhârı O bir gül-rü vü **sümbül-mü** karanfil-bü semen-ğaddir **sümbül-müy [1]** Sümbül saçlı.
- G205/10 Hezârân zülfi şeb-bü var Nebzî bāğda ammâ O **sümbül-müdur** ‘aqlıñ perîşân eyleyenden ilk **sümbülves [1]** Sümbül gibi.
- G324/4 Şerhede depredüp bād-ı şabâ zülf-i dil-ârâyî Biribirine **sümbülves** deger âheste âheste **sünen [1]** Sünetler.
- K2/72 Evvelâ dünyâda şer‘ullâhı izhâr eylediñ Eylediñ tetmîm-i dîn idüp **sünenler** sâniyâ **sünet [2]** Hz. Muhammed’in Müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.
- K6/8 Câhilî ğayretle her dem kat’ iderdim mularım Eylemezdim ol Resülün **sünetiyle** istinân
- K2/73 İtmişüz bā-hasb-i tākā **sünetiñle** istinân Olmuşuz hamd ola hâbl-i şer‘atıñla mühtedâ **sünet-i peyğam-ber [1]** Hz. Muhammed’in Müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.
- Kt11/1 **Sünet-i Peyğam-beri** icrâ idüp Zühdî Efendi Zümre-i ner içre girdi eyleyüp irsâl-i lihye **sünüh [1]** Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
- G60/12 Sırr-ı ‘aşkı ben direm setr eyleyem Lâkin âsarı ider elbet **sünüh** **süpür-[1]** Süpürmek, atmak, temizlemek, silkelmek.

- G188/5 Ğubār-ı 'ār u nāmūsı **süpürdüm** hāne-i dilden
Gerekdir tahtġāh-ı şāh-ı 'aşk olmaġa sīne şāf
- süpürgeh [1]** Süpürme yeri, süpürme zamanı. ||
Kovup çıkarma yeri, zamanı.
- M4/18 Olayım bu luġazdan dirseñ āgeh
Ğubār-ı kalbini Nebzī **süpürgeh**
- süpürül- [1]** Süpürme işi yapılmak, temizlenmek.;
yok edilmek.
- M4/16 N'ola birin de sen alsañ n'olursın
Eviñ **süprülmesin** dirseñ alursın
- sürh-ser [1]** Kızılbaş, başlarına kırmızı başlık
giydikleri için bu ad verilmişse de daha sonra kelime "dinsiz"
anlamı yüklenmiştir. || Safevî ordusu.
- K33/33 Bu tütumla meger ol **surh-ser** İrānīdir
Pes anı ehl-i sünen itmesi kâbil olmaz
- sür- [13]** Yönetip yürütmek, sevk etmek. ||
Uzatmak, ileri doğru itmek.
- G92/1 Berķ urup çün bu dil-i pür-süzdan āhım **sürer**
Şu'ledir târik-i hicriñde baña rāhım sürer
- G92/2 Berķ urup çün bu dil-i pür-süzdan āhım sürer
Şu'ledir târik-i hicriñde baña rāhım **sürer**
- G92/4 Dāne-i 'ömrüm felek çāş itmek için dā'imā
Hırmen-i ġamda döġüben bu ten-i kāhım **sürer**
- G92/6 Dil-berā ivme görürsün kıldıġım cevve cezā
Semt-i haşre çün bizi ol ġün ki Allāhım **sürer**
- G92/10 İsti'ānet senden ister her dem ü her şubh u şām
Rüyını mihr-i felek pāyını ey māhım **sürer**
- G92/12 Keşti-i cismim ki küyuñ Mışırına cānā varır
Baħr-i eşkim içre anı şarşar-ı āhım **sürer**
- G356/8 Der-kenār idem diyü şundum o şāhā 'arz-ı hāl
Yıkdı 'arżım dergehinden **sürdi** maħzün eyledi
- G110/5 **Sürme** kapuñdan görüp ben bende-i üftādeyi
Āsitānıñ melce-i 'ālem mürüvvet kânıdır
- K2/30 Āsitānıñ rāsitāna ve's-semā' zāti'l-burüc
Sür rakıbi çün ki arzu'llāh vāsi'dir şehā
- G42/1 Naṭ'-ı sīnem üzre **sürdüñ** gül-ruħum çün fl ü at
Şāhım itdiñ beydaġ-ı cevriñle dil ferzini māt
- G86/1 Eşigi taşına bu dil yüzün o dem ki **sürer**
Rakıb defter-i 'ömrini reşk eliyle dürer
- G92/8 Vechi var reşk eyleyüp ġamze perişān olsa dil
Dāmenin zülf-i siyāhıñ vechiñe şāhım **sürer**
- G22/14 Reh-i 'aşkıñda Nebzī gibi bī-pervā revān oldum
Semend-i şevķımı **sürdüm** 'ināmi kim çeker cānā
- sürb [1]** Kurşun, kalay; kurşun ve kalay karışımı.
- G39/15 Eridim tâbiş-i 'aşk ile hem-çün **sürb** luṭf eyle
Yiter kotarma kaḡdan kaḡa bir kālılda ifrāġ it
- sürāhi [5]** İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler
koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billür kap.
- G52/7 Muḡaşşal ger ola sākī **şurāhi**
Ğüzeldir ola her kanda teferruce
- G201/4 Zebānımda anıñçün zıkr-i la'liñ dökmez ey hūñi
Sürāhi ser koyup pāyında kulkul dir gehi entāġ
- G319/9 Var **surāhiñiñ** yine cām ile bir ġizlü sözi
Meclis-i hāşşında virmişlerdi gördüm fem feme
- N23/2 Ğülsitāna gel şehā bir meclis-i āmādedir
Her nihāl-i gül **sürāhi** taḡtaba nev-bādedir
- G221/8 Leb-i la 'līniniñ işitdi vaşfın
Sürāhi baş egüp didi ki kulkul
- sür'at [2]** Çabukluk, hızlılık, hız.
- G197/3 Āsiyāb-ı çarḡıñ ey cān **sür'at** ü germiyyeti
Ol kādardır göz açurmaz daḡı fevt itmez dakıġ
- Tr2/34 Ol sebebden kim esāsı bir hevā imiş dirġ
Yil gibi **sür'at** ile geçmektedir bu rüzġār
- sür'at it- [1]** Hızlanmak, hızlı yol almak.
- G129/1 Yil gibi **sür'at idüp** geçmektedir bu rüzġār
Niçe şāhānıñ çürümüş cismidir tozan ġubār
- sürme it-[1]** Sürme çekmek; kirpik diplerini sürme
ile boyamak.
- G216/6 Görür isem irişüp devlet-i pā-būsuña ben
Ğözime **sürme idem** ey şeh hāk-i kademini
- sürüd [1]** Şarkı, türkü, naġme. || Zevk, neşe.
- Mr5/12 Āh u enīn-i 'āşıkān
Ṭoldı **sürüd** ile naġam
- sürür [12]** Sevinç, mutluluk. || Rakibin sevgili ile
bir arada olup sohbet etmesiyle ortaya çıkan mutluluk.
- G79/2 Dil-i zārniñ neşāti ġamla mu'tād oldıġındandır
Sürür izhārını siz şanmañız şād oldıġındandır
- G93/6 Ruḡ-ı dildāra haṭ geldi irişdi ġuşşa her yüzden
Tamām olup **sürürüñ** defteri bugün dürülmüşdür
- G178/4 Ruḡunsuz müyesser degil ey perī
İrişmez bu kalbe **sürür** u neşāt

- G203/14 Unutdurdu ğam-ı dünyayı 'aşkıñ
Sürürum serverâ hem var u hem yok
- G259/5 Deryâca ğamım vardır bir kaatre **sürürum** yok
Baħr-i ğama bu gönülüm yoħsa ala mı bilmem
- G265/5 Sürüruñla **sürür-âlud** olur dil
Sürüruñ serverâ ger gelse dem dem
- G265/6 Sürüruñla sürür-âlud olur dil
Sürüruñ serverâ ger gelse dem dem
- G265/5 **Sürüruñla** sürür-âlud olur dil
Sürüruñ serverâ ger gelse dem dem
- G372/5 **Sürürum** gelse ger bir dem gider fi'l-hâl eglenmez
Ĝam ammâ cây-gir oldu 'aceb ol daħı gitmez mi
- Kt9/8 İstedi bir menzil-i bâlâ-yı hümâyün u ferâħ
Def' ide tâ anda **sürür** ile hücümün elemin
- Mr5/26 Nev-rüz u nev-meh nev-sene
Herkes **sürüra** gürsine
- N34/2 Hâlet-i 'aşk-ile ol ĥadde irüpdür elemim
Bilemem fark idemem daħı **sürür-ile** ğamım
sürür-âlud [2] Sevinç dolu, mutluluk dolu.
- K7/7 Gelüp her kim nazar eyler **sürür-âlud** olup şadı
Kişiniñ 'ömrüni efzün ider âb-ı revân dirler
- K14/2 Te'âla'llâh hoşâ cây-ı şafâda oldu bu hâne
Sürür-âlud olup cisme ferahlar baħş ider câne
sürür gel- [1] Sevinç, mutluluk gelmek.
- N36/3 Kâlbime hiç **gelmedi** ĥalk olalı bir dem **sürür**
Çarħ-ı ğaddârıñ yedinde bâri ber-bâd olmadım
sürür-âbâd [1] Neşeli, sevinçli, şen, şakrak.
- G218/2 Cevr-i yâre ol kadar mu'tâd imişsin ey gönül
Kim cefâsıyla **sürür-âbâd** imişsin ey gönül
sürüş-ı rahmet [1] Rahmet meleĝi, Cebrail.
- G162/5 **Sürüş-ı rahmet** envâr ile kılmış perveriş zâtıñ
Sirişt olmuş şehâ tab'ında luş u merħamet bî-ĝaş
süsen [2] Süsen çiçeĝi, susam. || Sevgili.
- G311/17 Şakâyık erĝavân u lâle **süsen**
Açıldı her ne var el-ħamdülillâh
süsen-i dil-cüy [1] Gönül ırmaĝının çiçeĝi.
- G384/4 'İzârî lâlezarî üze baħ ol ğamze-i dil-düz
Kılıçlar tutar elde **süsen-i dil-cüya** söz var mı
süst ol- [1] Manasız, deĝersiz olmak.
- K27/11 N'ola ger **süst ola** dil bâr-ı ğam-ı a'dâya
Çü ĥamül olmada aħbâb elemiñ bâri özüm
süstî [1] Zayıf, güçsüz.
- Ms1/27 Bu ĥâletle vücûduñda nedir bu za'f u **süstî** ten
'İlâc-ı 'âcil iħsân eylesün Ĥaħ maħz-ı luřfuñdan
süt [1] Kadımların ve memeli dişi hayvanların
yavrularını besledikleri, memelerinden gelen, besin deĝeri
yüksek beyaz sıvı, süt.
- G7/5 Toĝduĝum dem **süt** yirine virmiş anam daħı sem
Dâye ğam mâmi elem hem hemm imiş lâlä baña
süvâr ol- [1] Ata binmek. || Bir istek, amaç
doĝrultusunda ilerlemek; bir amaç doĝrultusunda başi çekmek.
- G348/14 Binmedimse esb-i rehvära bu rehde Nebziyâ
Bir ĥımâr-ı nerm-rev üze **süvâr oldum** hele
süvâr-ı fülk-i rahmet [1] Rahmet gemisinin atlı
askeri.
- Mş1/13 Ol **süvâr-ı fülk-i rahmet** Nüh Neciyyu'llâh ĥanı
Nâri gülzâr iden İbrâhîm Ĥalîlu'llâh ĥanı
süzil- [1] Sessizce ve görünür bir hareket
yapmadan ilerlemek.
- G357/3 **Süzilür** üstüne şâhîn gibi her-ĝâh dü-çeşmiñ
Şınup bâl ü peri aña rehâ bulmak gümân oldu
süveydâ [1] Yürekte olan siyah nokta.
- G21/6 Siyeh ĥâlîñ ĥayâli diller üze
Kılıpdur ĥubb-ı sevdâyı **süveydâ**
Ş
şâb [1] Kabile, oymak, boy, cemaat.
- K1/8 Ĥamd ile kıldım müzeyyen ba'dehü ser-tâcını
Şükr-i ni'met farzdır çün şeyħ u **şâba** ibtidâ
Şa'bân [1] Arabi aylarının sekizincisi.
- Kt13/8 Gelicek 'âlem-i mülke didi târiħ Nebzî
Biñ yüz kırk tokuz senede **Şa'bân** idi
şabka[1] Şapka.
- G120/8 Göricek muĝ-beçeyi pîr-i muĝân yanında
Urnur **şabkayı** zâhid dime zünnârî kalur
şabveş[1] Kabile, oymak, boy, cemaat gibi.
- G169/2 Rîk-ı dil-ber kim mü'essirdir dilâ tîz-âbveş
Nüş iden olur olursa şeyħ-i fânî **şabveş**

şād eyle- [3] Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek. || Memnun etmek.

G67/1 Va 'd-i vaşlūnla beni **şād eylediñ** ey şāh-zād
Dil-rübālar qavliñe yokdur velikin i 'timād

Mrb1/4 'Avn u naşrīnla kılup anları yā Hāq ber-murād
Eylegil feth-i Beligrād u Tameşvār ile **şād**

Mrb1/38 Moskov-ı menhūsı hem yā Rabbi ber-bād eylegil
Feth ü nuşretle dil-i ğamġinimiz **şād eylegil**

şād it- [2] Neşelendirmek, sevindirmek, mutlu etmek. || Memnun etmek.

G279/2 Kūy-ı yāra dūd-ı āhuñdur seni irşād iden
Kalb-i maħzūnuñ odur ğamġin iden hem **şād iden**

Mh2/9 Luṭf-ile **şād itmez** ašlā dem-be-dem maħzūn ider
Zulm-ı bī-ħadd eylemekde bī-nişāndır sevdiğim

şādī [2] Mutluluk, saadet, sevinç, huzur.

G134/11 Yolımız düşmedi **şādī** iline gerçi velī
Şoralar mülk-i melāli anı her sū bilürüz

Mr5/4 Oldı sıvā leyl ü nehār
Ġālib velī **şādī** be-ġam

şād ol- [5] Mutlu, neşeli ve huzurlu olmak.

G79/2 Dil-i zārīñ neşāti ğamla mu 'tād oldıġındandır
Sürür izhārını siz şanmañız **şād oldıġındandır**

Kt9/6 Ġonca-ı kāmı açıla baħtı riyāzında nite
Būlbūli nāl gülleri **şād ola** bu bāġ-ı İremiñ

N36/2 Gülmedim herġiz fütāde ğamdan āzād olmadım
Dehr-i dūnuñ ġuşşasından bir nefes **şād olmadım**

N47/1 Begim 'ālemde **şād olmağ** dilersenñ
Eyü ad ile yād olmağ dilersenñ

G270/10 Ne sāzım var ne sūzum var hemān bir sādece şī 'rim
Olan dīvānımı ħvānende **şād olmazsa** sağ olsun

şād u ħurrem [1] Şen şakrak, neşelenmek, sevinçten uçmak, sevinçli, mutlu.

G226/1 Gül gibi olam dir iseñ **şād u ħurrem** ey gönül
İtme bu dil ħār-ı āzār ile pūr-ġam ey gönül

şādān ol- [2] Sevinçli, mutlu ve neşeli olmak.

G400/5 Revā mı ey gül-i ħandān **olasın** ġayr ile **şādān**
'Aceb ey āfet-i devrān niçün inşāfa gelmezsin

Mşr2/8 Kaldı hicrān-ile ne vāşıl-ı cānān oldı
Ne ki bir ġayrı murādāt-ile **şādān oldı**

şādīlik [1] Sevinçli olma durumu, sevinçlilik.

N17/3 **Şādīlik** eyyāmı zānn itme bahārı ey gönül
Devr elinden sīnesi pūr-çāk imiş evvel bahār

şādī [2] Memnunluk, sevinçlilik.

G142/7 Zevk u **şādīniñ** revācı yok şük-ı 'aşkda
Açmıszı bey' u şirā'-ı ġam için dükkānımız

G299/5 Baña yād eyleme ġayrı vişālīñ zevk u **şādīsın**
Begim ben ġüşe-i ġamda firākiñla çü tıttım ħū

şādīmerg [1] Mutluluk hastalığı.

G206/4 Leb-i la 'l-i şeker-rīziñ virirse buse bir şaḡşa
Şafāsından düşüp ħāke olur fi 'l-ħāl **şādīmerg**

şād-kām[1] Çok sevinçli, arzusuna kavuşmuş, mesut.

Mu4/1 Görüp ħüsnün mükemmel 'aşıkānı **şād-kām** itdi
Edā'-ı şükri için bu ni 'mete ħamde kıyām itdi

şād-kām it- [1] Sevindirmek, arzusuna kavuşmak, mutlu etmek.

G393/1 Görüp ħüsnün mükemmel 'aşıkānı **şād-kām** itdi
Edā'-ı şükri için bu ni 'mete ħamde kıyām itdi

şād-mān ol- [1] Sevinmek, arzusuna kavuşmak, mutlu olmak.

N54/4 Nāme rev olanlar olurmuş bu mihre mālīkān
Nā-keleām ola kişi ger **olmağ** ister **şād-mān**

şafağ [4] Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık, kızılılık. || Aşġın kanlı gönü.

G6/3 Ufukda görinen şanma **şafağdır** ey hilāl-ebri
Gözümde çüş idüp ħūn-ı ciger tolmuş durur ercā

G200/8 Zālām-ı ġamıñ çevremi kapladı
Ufukda ne ġün görünür ne **şafağ**

G302/4 Kızarsa bādeden vech-i müniriñ ol siyeh kaşīñ
Şafağda ey hilāl-ebri görünür şanasın meh-nev

Tr2/48 Tākatim yok hicrine ola meġer Hāq yāverim
Fırkatiñle ey ħarındaşım **şafağ** ħan āġlar

şafağ-ı āl-i ruḡ [1] Pembe yanaġın kızılılığı.

G227/3 **Şafağ-ı āl-i ruḡında** görüp ey bedr-i tamām
Meh-i nev diyü kaşīñ eylemişim egri ħayāl

şafağ içre [1] Şafağ içinde. || Kan rengi şeklinde.

T1/5 Şan **şafağ içre** hilāl-i āsumāndır ħançeriñ
Ķomadı ol tiġ-ı dil-cü şadr-ı 'aşıkda keder

şafağveş [1] Şafağ renginde, kızıl renk gibi.

- G317/10 Sipîhr-i pür-felâketdir seri Nebzî-i pür-derdiñ
Ufukdur çeşmi zâhirdir **şafaqveş** hün-i âl anda
- Şâfi'î [1]** Ebu Abdullah Muhammed bin İdris eş-Şafî el-Kuraşî, dörd mezhep imamından üçüncüsü, fıkıh usulüne dair ilk eserin yazarıdır. Soyu Peygamberimizin soyu ile Haşim'de birleşir. Şam'a bağlı Gazze'de doğmuş, Mısır'da ölmüştür. Küçük yaşta öksüz kaldı. Annesiyle Mekke'ye gittiler. Orada fakru zaruret içinde büyüdü. Daha küçük yaşlarda çöldeki bedevi arapların Huzeyl kabilesinin yamna gitti, onlardan saf Arapçasını geliştirip birçok Arapça şiiri ezberledi. Yedi yaşındayken Kur'an'ı, on yaşındayken el-Muvat-ta'ı ezberlemiştir. Mekke'de Müslim ez-Zencî ve Sufyan bin Uyeyne'den (Ö.195/811) hadis ve fıkıh okudu.
- Kt3/44 Dağı ol çâr mezheb şâhibi ol pāk-rûlar kim
İmâm-ı A'zam u hem **Şâfi'îdir** Mâlik ü Hânel
- şâfi' [1]** Şefaâtçi, şefaât eden. || Ahirette kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhakkın katında aracılık eden peygamberler veya Allah'ın izin vereceği kimseler.
- K32/53 Bu günehkâra Hâbîbiñ ola anda **şâfi'**
Komaya nâr-ı cahîm yağa bu cism-i nâli
- şâh [47]** Padişah, hükümdar. || Sevgili.
- G30/7 Ne deñlü cevr iderseñ eyle **şâhum**
Olur çün ben kuluñ katında mergüb
- G42/2 Nağ'-ı sînem üzre sürdün gül-ruhum çün fl ü at
Şâhum itdiñ beydağ-ı cevrinle dil ferzini mât
- G44/1 Sorarsañ eger bendeñe **şâhum** ne bu hâlet
Bir bir ideyim tapuña i'lan u işâ et
- G49/5 İddi'â eyler rakîbiñ vaşlıñı **şâhum** velî
Bu durur re'y-i hañâ fikr-i sakîm tedbîr-i kec
- G79/12 Yıkıldı kalmadı taş üzre taşî hâne-i kalbiñ
Harâbât-ı vilâyet **şâhu** bî-dâd oldıgındandır
- G92/8 Vechi var reşk eyleyüp gamze perîşân olsa dil
Dâmenin zülf-i siyâhıñ vechiñe **şâhum** sürer
- G109/9 Düşen Nebzî seni şanma o **şâhuñ** nâr-ı şevkına
Vidâd-ile fûrüzân olmadık diller mi kalmışdır
- G119/3 Didim bu bendeñe **şâhum** nedir in'âm u ihsânıñ
Didi cevr ü cefâ el-ħağ sa'âdetdir sa'âdetdir
- G127/3 Gözüm yaşın dem-â-dem aqıtısa n'ola **şâhum**
Bî-çäreniñ huzûra ma'rûzî mâ-cerâdir
- G141/3 Her kaçan gelse hayâliñ yâdına **şâhum** benim
Guşşamı ref' eyleyüp bu dilde aşlâ gam komaz
- G144/14 İşidildi Nebziyâ aħbâr-ı vaşl evfâhdan
Rû-be-rû olup 'aceb ol **şâhdan** işidemiz
- G148/12 Varayım dergâhına râzım açup zâr ideyim
Yoħsa hâlimden o **şâhu** aħım âgâh eylemez
- G194/13 Ni'am-ı cevrine müstağrak iken yine o **şâh**
Dir imiş Nebzî-i bî-çäreye ihsânım yok
- G215/6 Tıyre olma çok görüp kapıñda 'uşşâkıñ şehâ
Pâdişâh-ı hüsün **şâh** olana dârât gerek
- G238/8 Selâtin-i cihâna zerre deñlü i'tibârım yok
Kulum bir **şâha** kim aña felek kaşr u melek hâdim
- G244/2 Selâm olsun saña ey yüzi mâhım
Benim 'izzetli hem devletli **şâhum**
- G246/13 Merhâmet eyle diyü Nebzî o **şâhuñ** pâyına
Varayım yüzüm sürüp yalvarayım yalvarayım
- G256/5 İrmedim şabr itmek ile vaşlıña **şâhum** seniñ
Tecribem olsun diyü kerrât u merrât eyledim
- G257/4 Devlet-i ħâk-i rehiñde n'ola idbâr eylesem
Mîhr-i iğbâlimi tıtdı ğaym-ı ğam **şâhum** benim
- G302/10 Tarîk-ı şa'bdır 'aşkıñ anıñçün sâlik olmazlar
O yolda **şâhum** ancak Nebzî-i şürîdedir reh-rev
- G309/8 Tünd bād-ı cevrine âhım havâle eyledim
Dirgüren **şâhum** muğâbil düşdi şarşar şarşara
- G314/9 Yeter cevr eylediñ Nebziye **şâhum** el-amân olsun
Kuşurum var ise geç pâdişâhım tevbe bismi'llâh
- G342/7 Müşebbek dâmdır cismim hümâ-yı vaşlıña **şâhum**
Velîkin murğ-ı vahşî düşe mi bu âl ile dâma
- G347/1 Hayfdir **şâhum** saña bu tavrlar bu çağda
Şîr-ħ'vâre güyiyâ bir tıfl iken kucağda
- G257/10 Bu Nebzî bendeñe lıtf it kapuñda 'abd-i hâlişdir
Yeter cevr eylediñ **şâhum** amân u el-amân oldı
- G360/10 Gözlerimdir revzene ağzım kapu
Dil hayâlî **şâhuma** sırça sarây
- G386/5 Ser-i zülfin tağıtdı 'arız-ı dil-cüsına ol **şâh**
Mesâğ-ı şer' olan ol seyr-i ruşsâra yasağ itdi
- K8/29 Şimdi mekânında anuñ **şâh**
Ol şeh-i Maħmüddur ey yâr
- K9/1 Geçdi taht-ı âl-i 'Osmâna bu **şâh**
Kim adı Maħmüd durur zıll-ı İlâh
- K9/20 Nuşret ile ğâlib ola 'âleme
Emrine münkâd olalar cümle **şâh**
- K10/19 O **şâhuñ** aınma bezm-i 'adl ü 'irfânında ey şâķî
Yüri Nüşü'r-revân didikleri bî-dâd u nâ-râyı
- Kt1/13 Yine zıkr idelim dilde o **şâhuñ** ism-i sâmiñin
Yine zıkr idelim dilde olan şânımı 'inda'llâh
- Kt3/20 'Alî irişdi dördünci şecâ'atle tıtdı dehrî
Sa'âdetle olupdı ol fütüvvet kişverinde **şâh**

Kt8/4	Ser-ā-ser 'āleme sultān olursa tañ degil zīrā İrişdi mähiden luftı o şahūn mäh-i tábāna	G1/5	Kabūl it bendeñi şahā benim bi'llāhi kābilhā 'Aceb bir dem mi vardır hātırından mahvola 'aşkıñ
Kt13/3	Yeter hicriñde gezdi şahum ırgūr 'ıyd-ı vaşlıña Bu bī-pā vü seri kim rāh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz	G37/1	Zulmet-i hātırında şahā lebleriñ āb-ı hayāt Mürde-dil buldı anıñla dürr-i nā-yāb-ı hayāt
Mh3/19	Luftuñı a 'dā görür şahum yine cevriñi ben Āferiñ ey dil-rübā tahsīn saña tahsīn saña	G205/1	Benem yoluñda şahā cāni kurbān eyleyenden ilk Visāliñ 'ıydgāhında fedā cān eyleyenden ilk
Ms1/6	Hudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihhatler Kažāsın aldığım şahum gerekmez baña şihhatler	G217/10	Ola kim rahm ide ahvāliñe ey Nebzī-i şeydā Mufaşşal 'arz-ı hāl eyle o şaha olmasun mücmel
Tc1/66	Her biri bir 'abd-i 'āciz cümleñiñ hāli tebāh Şafha-ı dehre yazup geçmiş niçe cān āh şah	G254/10	Nedimiñdir kađimī bezm-i 'aşkda Nebzī-i kemter Uyup şahā 'adū-yı nā-tırāşa kılma luftuñ kem
Ms1/12	Hudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihhatler Kažāsın aldığım şahum gerekmez baña şihhatler	G356/7	Der-kenār idem diyü şundum o şahā 'arz-ı hāl Yıkdı 'arzım dergehinden sürdi mahzūn eyledi
Ms1/18	Hudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihhatler Kažāsın aldığım şahum gerekmez baña şihhatler	G359/6	'Aql ü dil hem cān u ten şevkiñla ma'mūr oldılar Sāye-i 'adliñde ābād oldı şahā çār-süy
Ms1/24	Hudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihhatler Kažāsın aldığım şahum gerekmez baña şihhatler	K24/21	Meyl itme şahā 'ālemde cāha Mālım mār bil balın zevahir
Ms1/42	Hudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihhatler Kažāsın aldığım şahum gerekmez baña şihhatler		Şah [1] Dal, budak.
Ms1/36	Hudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihhatler Kažāsın aldığım şahum gerekmez baña şihhatler	Kt29/1	Şaha güller çıkdı ey dil seyr-i şahrā vaqtidir Gelse dil-ber şorsa hālīm def 'i hicrān eylese
Ms1/30	Hudā derdiñ dil-i bīmārā virsün saña şihhatler Kažāsın aldığım şahum gerekmez baña şihhatler		şah-ı 'ālem [3] Alemin padişahı, cihanın hükümdarı. Sevgili.
Ms4/28	Bād-ı şubh olup vezān esdi sa'ādetle şimāl İşbu beyt-ile sen şaha itdim 'arz-ı hāl	K12/40	Gitdi kahr-ı şevket-i luft ile geldi gānimīn Geldiği dem şah-ı 'ālem hayr-ı mağdem eyleyüp
N20/2	Bir ruħı gün yüzi māhiñ dil-fiğārı olmuşum Hāk-i pāyında o şahūn bir ğubārı olmuşum	K24/2	Olmağ dilerseñ hürrem-dil āhir Ey şah-ı 'ālem incitme hātır
N53/3	Māl-ı dünyāyı n'ider şahum olan hüsñüñe rām Mār-ı zülfüñ kayıdır ancak derününde mehām	G378/1	O şah-ı 'ālemiñ hüsñ u behāsi Tolu zer olsa dünyā yok behāsi
	şahā [14] Ey padişah, ey hükümdar. Ey sevgili.		şah-ı āmāl [1] Emellerin, amaçların en büyüğü.
G282/1	Vefā vü şefkatiñ ben kuluña şahā müdām olsun Diyem tā ben saña 'ömrüñ efendim müstedām olsun	N30/2	Eglenür bu dil elemle baña yār eksik degil Şah-ı āmāl imde ğamdan berg ü bār eksik degil
G300/9	Añma vaşlıñ Nebzīye şahā dem-i hicrānda kim Fırkatıñla bu dil-i bī-çāre tutmuşdur çü hū		şah-ı 'aşk [1] Aşk sultani, aşk padişahı.
G357/1	Bu dil murğına şahā çün o zülfüñ āşiyān oldı Uçup rāhatlığı yaşşı iken hāli yaman oldı	G55/7	Şah-ı 'aşka olmağa mizyāf için sineñ gibi Yok durur bāğ-ı cihānda ey gönül kaşr-ı fesliñ
T1/11	Aña virmişdir Hudā şahā ki bir hüsñ ü behā Āfitāb anuñ katında şanasın necm-i Sühā		şah-ı berr [1] Karaların, yeryüzünün padişahı.
G25/10	Karañudur gözime rüz-ı rüşen rüz-ı hicriñde Münevverdir şeb-i vaşlıñda şahā ol karañu şeb	G189/7	Ey gönül baħr-i melāhatdir o şah-ı berr ü yem La'ldir leb dürr-i yek-tā dişleri ağız şadef
K10/8	Berāt-ı hüsni hātāt-ı ezel hakkıñda yazmışdır Çeküpdir kaşlarıñ şahā aña tuğrā-yı ğarrāyı		şah-ı bī-dād [1] Adaletsiz kimse, zalim padişah.
		G229/12	Yıkdı mülk-i ten cevri-i sipāh-ı nīm-nigāhıyla 'Adālet eyle zulm itme meded ey şah-ı bī-dādım

	şāh-ı bî-ber [1] Hayırsız, amelsiz, salih olmayan kişilerin şahı.		şāh-ı ferih [1] Neşeli, sevinçli sevgili.
G181/2	Kalb-i sahtı ol rakîbîñ seng-i mermerden ğalîz 'Aşıkā bî-raħm u şefkat şāh-ı bî-berden ğalîz	Mü2/1	Ol şāh-ı ferih bende-i nā-şādımı bilmez İĝmāz u tesāhül
	şāh-ı Cem-cāh [1] Cem makamlı padişah.		şāh-ı gül [1] Gül bahçesinin padişahı. En güzel sevgili.
K13/31	Baksaña ol şāh-ı Cem-cāhın kamu luftun görüp Gelmedik pā-tahtına dostlukla a'dā kalmamış	G14/1	Şāh-ı gül şahn-ı bahāra geldi kendi cā-be-cā Leşker-i ezhār ile şahrā bezendi cā-be-cā
	şāh-ı cihān [1] Cihanın şahı, hükümdarı. Sevgili.		şāh-ı kām-kāra [1] Devlet ve ikbal sahibi padişah.
G101/7	Ger günāh itdimse ma'zūr ola ey şāh-ı cihān Dem-be-dem 'ālemde kuluñ itdiği 'iştān olur	G327/20	O zülfi leylīye mecnūn olupdur Gedādır hem o şāh-ı kām-kāra
	şāh-ı civān-baht [1] Genç padişahın şansı.		şāh-ı maħbūbān [1] Sevgililerin Sultanı.
K8/33	Ancılayın şāh-ı civān-baht Görmedi bu devrde deyyār	G377/1	Şāh-ı maħbūbān imişsin dil-berā bildim seni Zübde-i ħūbān imişsin vākı 'ā bildim seni
	şāh-ı civan [1] Genç Padişah.		şāh-ı meh-rū [1] Ay yüzlü padişah. Sevgili.
G339/1	Gönül meyl itdi bir şāh-ı civāna daħı nev-reste Sevilmez şimdî ammā kaçocul aheste aheste	N49/2	Çeşmiñe düş ola ger ol gözi āhū Bād-ı şabā di āna ey şāh-ı meh-rū
	şāh-ı dādār [1] Adaletli hükümdar, adaletli padişah.		şāh-ı mülk-i fiten [1] Karışıklık ülkesinin sultanı.
K13/17	Nebziyā bir şāh-ı dādāra kul olmak isterim 'Adle mā 'il lîk bu dār içre Dārā kalmamış	G53/4	Sen ki bir edne'l-dānīsın ayakda pāy-māl Şāh-ı mülk-i fitendir ol āna lāyık taht u tāc
	şāh-ı dildār [1] Sevgililerin padişahı. Sevgililerin en güzeli.		şāh-ı nev-civān [2] Taze, yakışıklı genç padişah, hükümdar. Taze, yakışıklı genç sevgili.
K10/13	Kul oldum Nebziyā bir şāh-ı dildāra kim 'adliyle Unutdurdı bugün İskender ü Dārāb u Dārāyı	G322/7	Bāde-i naħvetle mest olup o şāh-ı nev-civān Ĥançer elde gözleri mestāneyi gördüm yine
	şāh-ı elem [1] Acıların, üzüntülerin padişahı.		şāh-ı rāh [1] Doğru yol. Hz. Peygamber'in gittiği yol.
G88/2	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer Bunca ĥadem ĥaşemle hem şāh-ı elem gelür geçer	G308/8	Kej-revānedir bu demde reh-revānān cümleten İstikāmet üzre gitmez kimse şāh-ı rāh-ile
N13/2	Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür geçer Bunca ĥadem ĥaşemle hem şāh-ı elem gelür geçer		şāh-ı şāhān-ı cihān [1] Dünya padişahlarının padişahı. En büyük, en yüce, en kudretli padişah.
	şāh-ı emlaħ [1] Güzellerin şahı.	K12/4	'Aşr u dehrîñ efzālî hem a'del-i devr ü zamān Şāh-ı şāhān-ı cihān u dāver-i rüy-ı zemīn
G58/12	Melîhū'l-vech ile güyā ki sensin Melāħat milketinde şāh-ı emlaħ		şāh ol-[1] Padişah, sultan olmak. Yönetmek, hakimiyet kurmak.
	şāh-ı fiten [2] Karışıklık, fesat, kargaşalığın padişahı.	K9/4	Luft-ı Ĥaħla ol vücūd-ı pür-kerem Oldı hem baħreyne hem berreyne şāh
G258/5	Kāmetiñ bāĝ-ı belā içre biten şāh-ı fiten Varaķı cevri ü cefā nūr durur bān sitem		şāhān [1] Padişahlar, hükümdarlar, şahlar.
G382/10	Gör ol fettāmı kim bāĝ-ı belāda Biten şāh-ı fiten kāmet degil mi	G129/2	Yil gibi sür'at idüp geçmekdedir bu rüzgār Niçe şāhānıñ çürümüştür cismidir tozan ğubār
			şāhāne [4] Harika, çok güzel Şahlara layık.

- G1/14 Fenâdır ey dil-i dānā bu dünyā-yı denī bil ha
Dilerseñ bulasın **şāhāne** 'ayş u zevk u şöhetler
- G19/10 Hakkā ki haṭṭ u zūlfūñ sancağ u 'alem çekmiş
Dārātña söz yokdur **şāhāne** degil mi yā
- G94/10 Yād-ı lebiñe meykedede Nebzī içüp mey
Gördüm yine **şāhāne** oturmuş Keye benzer
- G114/1 Sultān-ı 'ādil **şāhāne** server
Maqbül-i her dil mergüb u hoşter
şāh-bāz [1] Beyaz ve iri doğan kuşu.
- Mh4/25 El-amān ey serv-i nāzım **şāh-bāzım** el-amān
- N13/2 Kevser-i tende dem-be-dem leşker-i ğam gelür
geçer
Bunca ḥadem ḥaşemle hem **şāh-i elem** gelür geçer
şāhid [2] Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup
olanları gören kimse || Bir dāvāda gördüklerini, bildiklerini
anlatarak dāvānın halline yardımcı olan veya bir akdin
yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.
- G63/5 Çār **şāhid** bes degil mi iddi' ā-ı 'aşkıma
Çeşm ü dilde dest ü serde āb u āteş ḥāk ü bād
- Mr5/65 Bu şî'r-i ter **şāhid** yeter
Çok söyleme zā'id yeter
şāhid ol- [1] Bir olayı görmek, tanık olmak.
- N4/3 Vişālî 'ıydına nezr eyledim sen **şāhid ol** ey dil
İdem cān-ı revāni ben dem-i vaşlında ḳurbāni
şāhūñ āsitām [1] Padişah eşiği.
- G57/9 Dür u mehcürsın o **şāhūñ āsitānından** yine
Nebziyā gördüm seni deşt-i belāda ke'ş-şebaḥ
şāhīn [1] Kartalgillerden, benekli ya da çizgili
esmer tüylü, geniş kanatlı, keskin gözlü, eğitilerek avcı olarak
yararlanılabilen yırtıcı bir kuş.
- G357/3 Süzilür üstüne **şāhīn** gibi her-ğāh dü-çeşmiñ
Şınup bāl ü peri aña rehā bulmaḳ gümān oldı
şāhm [1] İç yağı.
- G159/10 Yatur dārū'ş-şifā-yı firḳatiñde Nebzī-i nā-çār
Ana ğam laḥm u 'azm ālām ḳaşāvet **şāhm** ü desm
olmuş
şāhs [3] Kişi, kimse. || Rakip.
- G168/1 Künc-i 'uzlet gibi **şāhşa** cāy-ı 'izzet yoğ imiş
'Ārife künc-i ḳanā'at gibi devlet yoğ imiş
- G206/3 Leb-i la'l-i şeker-riziñ virirse buse bir **şāhşa**
Şafāsından düşüp ḥāke olur fi'l-ḥāl şādimerġ
- G313/5 Gelür rüzisi **şāhşūñ** beyne-baḥreyn
Dilā ğam yeme er-rızḳu 'ala'llāh
şāhş-ı 'ā'ib [1] Utanç verici bir kişi.
- G28/12 Vücuduñ külliyeñ ma'yüb iken gel
Sen olma cüz'-i 'ayble **şāhş-ı 'ā'ib**
şāhsār [1] Dallık, ağaçlık, koruluk.
- Ms2/7 Meşāḳḳat gülsitānında bitüp bir **şāhsār** oldum
Ser-ā-ser miḥnet ü ālām ile pür-berg ü bār oldum
şāhsār-ı gül [1] Gül bahçesi. || Sevgi, aşk bahçesi.
- G311/3 Oturdu **şāhsār-ı güldē** bülbül
Fiġān itdi hezār el-ḥamdülillāh
şāhvār [1] Şaha, sultana layık. || Şahlara lāyık olan
iri tāneli inci.
- G228/5 Oturup taḥt-ı zümürüd üzre ğonca **şāhvār**
Baġladı eṭrāfına çevre nihāl-i gül 'arem
şāhveş [1] Hükümdar misali. || Sevgili gibi.
- G363/2 Dil-i zārım düşüp 'aşkıña cānā telḥ-kām oldı
Gezerken **şāhveş** başlu başına bir ğulām oldı
şāh-zād [1] Padişah oğlu veya padişah ailesinden
olan erkek çocuk.
- G67/1 Va'd-i vaşlıñla beni şād eylediñ ey **şāh-zād**
Dil-rübālar ḳavliñe yokdur velikin i'timād
şā'ir [4] Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse.
- G229/17 Yine **şā'irleri** hep deng ü ḥayrān eyledi Nebzī
Yazılan defter-i dīvān-ı şî're bu nev-içādım
- G270/17 Dimem çün fi'l-ḥāḳiḳa **şā'irim** yā āşıkım Nebzī
N'ola erbāb-ı dil ğuş itmese şî'rim ḳo lağ olsun
- G289/13 Tarz-ı şî'ri senden öğrensün zamāne **şā'iri**
Nebziyā var ise 'aşrñ şimdilik Selmānısın
- Mr5/47 **Şā'irleri** hep ser-be-ser
Ḥayretde ḳoydı beste-dem
şā'ir-i pīşīniyān [1] Evvel zamanın şairleri.
- G348/11 **Şā'ir-i pīşīniyānıñ** pey-reviyken şimdilik
Pīş-rev-i pesīniyān u iḥtiyār oldum hele
şā'irān [1] Şairler, ozanlar.
- Mr5/51 Biñ ceḥd iderse **şā'irān**
Ḥāşıl degil illā nedem
şā'irānā [1] Ey şairler.

- G288/15 Dilim rağbet mi koydı **şā'irānā**
Bu ş'i'ri silk-i taħrīre dizelden
şak id- [1] Bölmek, parçalamak.
- G200/6 N'ola rüyuña zülf olursa niķāb
İder anı bād-ı seher iki **şak**
şakāyık [2] Gelincik çiçeği. || Kadeh.
- G311/17 **Şakāyık** erğavān u lāle süsen
Açıldı her ne var el-ħamdülillāh
- G339/7 Müzeyyen ħüsnī gülzārī gül ü lāle **şakāyıkla**
Mu'aṭṭar ṭīb-i enfāsıyla kām-ı cān u dil beste
şakir [1] Hamt eden, şükreden.
- K24/32 İtme tesevvüf müstakbele ol
Māzīye rāzī ħālīne **şakir**
şakī ol- [1] Bahtı açık, nasibi bol. || Hak katında makbul olmayan kimse.
- K23/18 Olaydı ya vişālī bārī her dem
Kimesne **olmayup** hicriyle **şakī**
şakraç [1] Şen, neşeli, hayat dolu.
- G297/5 Harāret ıssı bir **şakraç** olur kim 'aşka yār olsa
Ser-ā-pā nār-ı maħz olur göyünür şanasın kim çav
şal eyle- [1] Gösterişsiz elbise.
- G336/12 Olup abdālī anuñ niçeleri eyleyüp āh
Başına börki ktlāh kisveyi **şal eylemede**
şal u 'abā [1] Şal ve kaba yün kumaş.
- T1/22 Nebzī-i şeydā alup bunca belālar çignine
Cevr-i tığından giyer **şal u 'abālar** egnine
Şam [2] Şam şehri.
- G290/6 Yüzün göstermez iseñ kākülünle dil olur kānī'
Ziyāret itdiği ger Ka'be olmaz ise **Şam** olsun
- G36/3 'Aceb o kāküli **Şamın** cemālī Ka'be midir
İdindi 'aşıq-ı bī-çāreler küyun 'Arafāt
şam [2] Akşam, siyahlık.
- G251/12 Kākül-i şeb-gün u rüy-ı āfitābınla seniñ
İmtiyāz olmaz gider bu şubḥ ile **şamım** benim
şam-ı hicrān [1] Aynlık gecesi. || Sıkıntı nedeniyle acı duyulan gece.
- N4/2 Murādım Ka'beveş ṭavf eylemekdi küy-ı cānānı
Araya ḥā'il olmaya idi ger **şam-ı hicrānı**
- G75/2 Ey ruḥı gül büyü karanfil saçı hem sünbül-i ter
Bülbül-i şūrīde gibi nāle işim **şam u seher**
- Tc2/25 Ben ğamda olam **şam u seher** dehr-i fenāda
Ağyār ile dem dem o güzel zevķ u şafāda
- G138/10 'Arızın uş zülfün çü şibh-i rüza müşābih
Kimdir diye ħuld içre ki **şam u seher** olmaz
- K28/19 Yok yire feryād ider **şam u seher** o 'andelīb
Bağ-ı 'ālemde olur mı hıç kim bī-ħār gül
şamil [1] İçine alan, kaplayan, kapsayan. || Daha üstün, daha çok.
- Mh1/20 Güşāde dergehiñ dā'im olupdur cüd u luṭfun bol
Ĥisāmın herkese **şamil** nevālīñ cümleye mebzül
şan [13] İyi bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, şöhet, itibar. || Azamet, büyüklük, ululuk.
- D1/2 Ey yüzi meh zülfī çeh sāle-i deh siyeh ğabğabı
Zülfī siyeh la'l-i şefeh **şanı** nebeh 'ālī-nigh
- D1/3 Ğabğabı çeh **şanı** nebeh hür şebeh sīm-küleḥ
Sāle-i deh 'ālī-nigh sīm-küleḥ 'āleme şeh
- K4/1 Gel ey nefis aña bu ḥālī yine müncer olur bu **şan**
Gözetme ğaynı aḥvālī kulağın tut baña bir ān
- G74/6 Leb-i la'li o ħüruñ çeşme-i Kevser durur güyā
Seķāhum Rabbuhum naşşı amīñ **şamnda** müsveddir
- G124/10 Reh-i dil-berde benim ḥāk olmam
Nebziyā mertebe vü **şanımdır**
- G202/13 Şeyn gelmez **şanıña** luṭf eyleyüp virseñ selām
Mīmveş beste-lebiñ güft-i ferāḥ-efzāy yok
- G245/6 Gerçi ednālardan ednāyım belī 'ālemde ben
İtmezem 'izzet raķībe yok mıdır **şanıım** benim
- K6/2 Ḥamd ola koydum şaķalım 'avn idüp ol Müste'ān
Dāḥil oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü **şan**
- K6/15 **Şane** Dārālık idüp girdi araya şulḥ ile
Dil-berān-ı berberānın dirdi tığından amān
- K8/37 **Şanınadır** āyet-i büşrā
İrmez aña ğāyet-i efkār
- Kt1/14 Yine zikr idelim dilde o şāhın ism-i sāmīsın
Yine zikr idelim dilde olan **şanıım** 'inda'llāh
- M4/11 Disem ger **şane** aña bellü bayık
Degildir şānelik şānına lāyık
- Ms3/27 Sezā mı pādīşāhım bu mürtüvvet bu mı **şanında**
Bulasın dilerim Ḥaḫdan cihānda cism ü cānında

	şân u şeref [1] Yücelik ve şöhret.	G243/1	Civânâ bezm-i 'aşkıñda gözüm yaşın şarâb itdim Düşürdüm nâr-ı şevka pâre-i bağrım kebâb itdim
Kt3/32	Olup 'Abbâs u Hâmza dağı hem 'amm-i Resûlu'llâh Bulup şân u şeref ler oldılar mümtâz fi'd-dünyâ		şarâb-ı 'aşk [3] Aşk, sevgi şarabı.
	şâne [2] Tarak. Şekli itibariyle tarağa benzetilen parmaklar, parmak uçları.	G16/9	Şarâb-ı 'aşk ile mest olmadıñsa Ne hâletdir bu hâlet Nebziyâ ya
G198/4	Naazarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm Kim dir ol turra-ı müşginiñe kim şanesi yok	G21/11	Şarâb-ı 'aşk ile maħmûr olan dil Hemânâ Şeyh-i Şiblîdir Cüneydâ
M4/12	Disem ger şâne aña bellü bayık Degildir şânelik şânma lâyıķ	G141/9	Nüş ider her kim şarâb-ı 'aşkı cām-ı şevk ile Nebziyâ huşyâr idüp bir katresi serssem komaz
	şânelik [1] Taraklık. Parmaklık.		şarâb-ı 'aşk-ı Mevlâ [1] Allah'ın aşk şarabı.
M4/12	Disem ger şâne aña bellü bayık Degildir şânelik şânma lâyıķ	Kt3/2	Ebû Bekr irdi evvel şıdķ u ihlâş ile bu bezme Şarâb-ı 'aşk-ı Mevlâ ile mest olup 'ale't-taħķik
	şânma düş- [1] İsmine yakışmak, yaraşmak.		şarâb-ı hoş-güvâr [1] Lezzetli şarap.
G212/4	Yanıña koma rakîbi bakma yüzine begim Şânma düşer mi fikr it yok mı idrâkiñ seniñ	G311/14	Piyâle nergisiñ destinde tolu Şarâb-ı hoş-güvâr el-hamdülillâh
	şânma lâyıķ degil [1] Tanınmış kişiliğe münasip olmayan.		şarâb-ı la' l [1] Kırmızı şarap. Sevgilinin dudağı.
M4/12	Disem ger şâne aña bellü bayık Degildir şânelik şânma lâyıķ	G182/7	Bir lebi şirîne meyl idüp şarâb-ı la' lin iç Gör qalur mı zâhidâ kalbinde Kevserden tama'
	şarâb [5] Sarhoşluk veren bâde, mey. Aşk.		şarâb-ı nâb [1] Halis, katıksız, saf şarap.
G2/5	Gel berü bâğa şarâb u hûb ile kesb it ferah Bâde vü maħbûbdur 'uşşâka 'âlemde münâ	G122/1	Şorarsañ la'-i dildârı şarâb-ı nâb u şahbâdır O bâlâ kıdd-i mevzûm nihâl-i serv ü Tübâdır
G34/17	Ne şarâb u ne kebâb u ne meze Ne sevâķi ne 'avânî ne tarîb		şarâb-ı nâbveş [1] Katıksız şarap gibi.
G70/9	Dükendiye n'ola şarâb u 'arâķ Gel imden gerü iç Nebzî nebîz	G169/10	Bezm-i 'aşka çigerim nuķl eyledim bağrım kebâb Sâķiyâ şun lebleriñ sen de şarâb-ı nâbveş
G72/11	Kebâbı hem şarâbı surh ister İder yârân aħmerden telezzûz		şarâb-ı şâfî [2] Saf şarap.
G105/8	Lebiñ emdir baña meclisde sâķi Şarâbıñ derd-i 'aşka em degildir	G337/3	Şarâb-ı şâfî iç sūfî kederden kalbiñi şâf it Gider dilden ğam u hemmi yüri bu yolda merdâne
	şarâb eyle- [1] Sarhoşluk veren bir hal ve tavır sergilemek. Şarap renginde gözyaşı dökmek, kanlı gözyaşı akıtmak.	G135/7	Men' idersin sūfiyâ bizi şarâb-ı şâfiden Ola kim terk ideyüz bir gün çü yok ısrârımız
Mş2/14	Düşürüp miħnete râhımı ħal-âb eyledi hem Akıdup eşkimi bezm içre şarâb eyledi hem		şarâb-ı selsebûl [1] Cennet ırmağı gibi şarap. Tatlı ve hafif şarap.
	şarâb it- [1] Şarap etmek. Şarap renginde gözyaşı dökmek, kanlı gözyaşı akıtmak.	Mr5/62	Sözi çoğ itme kıl kalîl Sözün şarâb-ı Selsebûl
G112/5	Dehânıñ dökdi kanım bezm-i 'aşkıñda şarâb itdi Lebiñden şordum ey âfet didi kim kana kan ister		şarâb-ı şevķ [1] Şiddetli arzu ve istek duyulan aşk.
		K25/3	Şarâb-ı şevķünü nüş eylemişdim Mey-i nâb olmamışken dağı derden
			şa'r [1] Kıl.

- K6/10 Havf idüp tu yüziñe olmuş seniñ dirler diyü Kesdirirdim **şa' rımı** şimşir ile ben her zamān
- herkes. **şark u ğarb [1]** Doğu ve batı. || Tüm dünya,
- Mş1/4 Pütedir halk yaydır kavı-ı kuzah ok kehkeşān **Şark u ğarba** hüküm idüp olsañ Feridün-i cihān
- etmek. **şayır- [1]** Yolunu kaybetmek. || Şaşırarak, hayret
- K10/6 Yine kara haberle haş gelicek rüyuña yārā Yañıldım zıkr ü evrādım **şayırdım** ağ u karayı
- şayān [1]** Lâyık, değer, yakışır, uygun.
- Mh1/26 Cihān bir cisme beñzer aña cüdüñla vücüduñ cān Bu etvār ile haqqā zāt-i pakiñ medhedir **şayān**
- şayān kıl- [1]** Uygun, münasip kılmak.
- K22/10 Bu yevmiñ hürmetine bende-i āzürde hicrānıñ 'Aceb **kılmaz** mı ol āfet harīm-i vaşlına **şayān**
- şayeste [9]** Layık, yaraşır, uygun. || Mümkün, olası.
- G284/3 Dü çeşmim nem ola tapuña dest-āvīze **şayeste** Faķīrāne kabül it kuşça cānım armaġān olsun
- G339/10 Kabül it Nebziyi cānā tapuñda hādım olmaġa Budur ancak harīm-i hāşşına lāyık u **şayeste**
- G344/1 Du 'ā-yı 'izz ü cāhıñdır bu devlet-h'vāha **şayeste** Bu devlet-h'vāha luftuñdur o 'izz ü cāha **şayeste**
- G344/2 Du 'ā-yı 'izz ü cāhıñdır bu devlet-h'vāha **şayeste** Bu devlet-h'vāha luftuñdur o 'izz ü cāha **şayeste**
- G344/4 Yüzüñ mihrinden ey meh-rü çü nürü müstefād oldu Hilāl-ebrañna pes öykünmemekdir māha **şayeste**
- G344/8 Tutarsam dāmen-i zülf-i siyāhın zāhidā tañ mı O bir hablü'l-metīndir bu dil-i güm-rāha **şayeste**
- G344/10 Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma Degil mi ya bu gevher güş-i hüş-i şāha **şayeste**
- G344/12 Çü bāde āb-ı çeşmiñ pāre-i baġrıñ kebāb oldu Gerek bir sīm bilek sāķi bu 'işretġāha **şayeste**
- G344/14 Sirişkiñ 'ālemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzi Odur bülbül gibi zīrā bu āh u vāha **şayeste**
- şayeste degil [1]** Layık deġilsin.
- G344/6 Sezā mıdır kamu illerde hep zeyllerde söylenmek Degildir zıkr-i la'liñ düşmege efvāha **şayeste**
- şeb [12]** Gece, akşam. || Karanlık; sıkıntı.
- G25/10 Karañudur gözime rüz-ı rüşen rüz-ı hicriñde Münevverdir şeb-i vaşlıñda şāhā ol karañu **şeb**
- G26/10 Dem-i hicriñde kara rüz-ı rüşen Münevver vuşlatıñda karañu **şeb**
- G53/12 Daġ yak sineñde yir yir şevķ-ı ruşsār ile var Ğam **şebinde** çün saña lāzım durur şem' ü sirac
- G384/11 Bu **şeb** ol çeşmi āhū hasretiyle güm güm inleddim Sipihrine kıbābı bu dem-i yā Hüya söz var mı
- G391/10 Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cānāna ne ġam Nebzi Bu **şeb** beñzer eger beñzerse gör yarında n'oldı
- Ms4/25 Nebzi-i şeydā bu **şeb** feryād iderken bī-mecāl Āhiri ġam gicesiniñ rüza buldı ittişāl
- G139/8 H'vāb u rāhat virmez ehl-i 'āleme leyl ü nehār Rüz dil-süz āhımız **şeb** nāle-i şeb-ġirimiz
- G184/10 Rüz-ı vaşlıñ ārzü idüp yine pervānevār Nebzi-i şeydā yanar hicriñ **şebinde** hem-çü şem'
- G328/4 Çeşmine rüzda düş olmadı çün kim bu diliñ Gezdi **şeb** tābe-seher her taraf u sū bu gice
- G363/8 Taġıtdıñ var ise meh yüzüñe o zülf-i şeb-güñüñ Bu **şeb** künc-i firākıñda cihān ġāyet zalām oldu
- G368/7 Ravza-ı rüyuñda ey ġilmān şaçıñdır **şeb** veli Gice yok uçmaġda dirler bir kuru sevdā gibi
- K15/16 Yir demür gök bakır idi dem-be-dem Rüz berf yaġardı her ayas **şebi**
- şeb-i şeyb [1]** Gecenin son, zamanları, sabaha doġru.
- G32/2 İrsin rüz-ı vaşla bil bilā-reyb Şabāha ire ol dem kim **şeb-i şeyb**
- şeb-i tārik-i ġam [1]** Keder, üzüntü yolunun gecesi.
- G103/1 **Şeb-i tārik-i ġamda** nār-ı āhıñ reh-nümāyındır Duġāni üstiñe sāye durur zıll-ı hümāyındır
- şeb rüz [6]** Gece gündüz. || Aralıksız, sürekli, her zaman.
- G179/1 Düşüp meydān-ı 'aşkıñda şehā **şeb rüz** çün mikrāz Raķibiñle keş-ā-keşdeyiz eylersin görüp iġmāz
- G203/15 İder dil bülbülü **şeb rüz** feryād Benim bunda suçum ey ġonca-fem yok
- G213/3 Kūh u şahrāda yiler yil gibi **şeb rüz** şabā Seni arar seni cānā bulmaz cāni seniñ
- G372/7 Uyumaz kimseyi rāhat komaz **şeb rüz** 'ālemde Fiġān u āh-ı dil kalb-i şerifiñde yir itmez mi

- N43/2 Bahār oldı irişdi rüz-ı Nev-rüz
Yine ‘ayş u tarabnâk oldı **şeb rüz**
- G69/11 **Şeb rüz** cānâ Nebzî du ‘âda
İkbâl ü devlet olsun müsâ‘id
- şeb ü rüz [2]** Gece ve gündüz. || Aralıksız, süreklî,
her zaman.
- Ms1/33 Şifâ âyetlerin idüp kırâ‘at her **şeb ü** her **rüz**
Du ‘âda kulların bi‘l-cümle hâşşa işbu kalb-efrüz
- G396/3 **Şeb ü rüzma** cihânın bu imiş bâ‘is olan
Dem-i hicriñdeki âhım düttünüyle ‘alevi
- şebāsâ [1]** Gece gibi simsiyah, kapkara.
- G386/7 **Şebāsâ** zülfünü rüy-ı münîrinde görenler dir
Gör ol sehâñ rüy-ı rüşeni sihrîyle bāğ itdi
- şeb-bü [5]** Güzel kokulu şebboy çiçeği. ||
Sevgilinin güzel kokulu saçı.
- G1/3 Açılmış bir taraf gül bir taraf **şeb-bü** vü sünbülhâ
Murâdım bu dem-â-dem âsitânında olam bende
- G66/4 Bâğ-ı hüsnünde açılmış her şüküfe sū-be-sū
Zülf **şeb-bü** çeşm nergis gül dehân u lâle had
- G122/3 Dişi incü saçı **şeb-bü** gözi âhü hilâl-ebürü
Seniñ mañbübuñ ey dil gör ne hñb-rüy u ne zîbâdir
- G231/1 Haddiñe gül ey şanem hatıñna **şeb-bü** söyledim
Lîk rengin eyledim gâyetle dil-cü söyledim
- G301/6 Gül penbe tendir gönca dehendir
Had yâsemendir kâkül çü **şeb-bü**
- şeb-büy [2]** Güzel kokulu şebboy çiçeği. ||
Sevgilinin güzel kokulu saçı.
- G267/1 Şehâ ol kâkül-i şeb-gün u **şeb-büy**
İdüpdür bend şad dil her ser-i müy
- G311/15 Karanfîl yâsemem **şeb-büy** u zanbak
Reyâñın bi-şümâr el-ğamdülillâh
- şeb-büy-ı ‘anber-bü [1]** Sevgilinin güzel kokulu
saçı.
- Mr5/13 **Şeb-büy-ı ‘anber-bü** ile
Gülzâra geldi Hû ile
- Şeb-büy-büs [1]** Sevgilinin güzel kokulu saçını
öpme.
- G114/5 **Şeb-büy-büsüm** memdüh-hüsüm
Bir mâh-rüsüm ey nîk-añter
- şebih [1]** Benzeme, benzeyiş, benzerlik.
- D1/3 Ğabğabı çeh şanı nebeh hür **şebih** sîm-küleğ
Sâle-i deh ‘âlî-niğeh sîm-küleğ ‘âleme şeh
- şeb-i dür u dirâz [1]** Çok uzun gece, uzayan gece.
- G395/6 Dün gice zülfî hayâliyle bu dil bi-tâb olup
Bu **şeb-i dür u dirâza** yok mı had yâ Rab didi
- şeb-i firğat [2]** Ayrılık gecesi.
- G398/9 **Şeb-i firğat** geçüp rüz-ı vişâliñ şemsi toğmazsa
Münevver ide mi didem sipihriñ mihr ü mâhi hey
- G211/5 O kadar kan akıdupdur **şeb-i firğatde** gözüm
Eseri kalmadı çeşimde bugün eşk ü demiñ
- şeb-i hicr [9]** Ayrılık gecesi. || Aşğın sevgiliden
ayrı kalması.
- G200/3 **Şeb-i hicie** düşdüñse feryadı ko
Dilâ Kul e‘üzü bi-Rabbi‘l-felağ
- G56/2 Sen şabüh iç vaşl olup ağıyar bedle her şabâğ
Ben **şeb-i hicriñde** lâyığ mı çem rah-ı revâğ
- G152/10 Kamer-ruğ kâküli leylâ da olsa
Şeb-i hicriñde seyr idüñ kamersiz
- G228/13 ‘Ömrüm ey Nebzî **şeb-i hicriñde** âñir olmadın
Ölmedin budur ümidim rüz-ı vaşlma erem
- G370/10 Hayâliñ rüz-ı firğatde enîs ü hem-dem-i dildir
Şeb-i hicriñde hem cāna olur şem‘-i şebistāñ
- G215/10 Dâğ kim sinemde yakdım hasret-i hâliñle ben
Şanma bihüde **şeb-i hicriñde** çün mişkât gerek
- G379/3 **Şeb-i hicriñde** ben ğamda kalup sevdâ-yı zülfüyle
Rağîbe ‘arz ider rüyün meh-i tâbāni gördüñ mi
- G318/9 Olup pâ-mâl **şeb-i hicriñde** kaldıñsa ayaklarda
Eliñ açup seğher yine derüniden du‘â eyle
- G59/7 **Şeb-i hicriñde** olan kışsa-ı pür-ğuşamı gel
Oturup diñle begim oldı mufaşşal meşrüh
- şeb-i muşlm [1]** Karanlık gece, gecenin karanlığı.
- G327/12 Firâğ ile kaçan âh eyledikçe
Şeb-i muşlm döner rüşen nehâra
- şeb-i vaşl [2]** Kavuşma gecesi.
- G227/6 Gözime mihr-i felek kara gelür rüz-ı hicir
Şeb-i vaşlñ ne münevver olur ey mâh-ı cemâl
- G25/10 Karañudur gözime rüz-ı rüşen rüz-ı hicriñde
Münevverdir **şeb-i vaşlñda** şahâ ol karañu şeb
- şeb-i yeldâ-yı hicr [1]** Ayrılığın en uzun gecesi.

- G62/3 Berd-i derdiñle **şeb-i yeldâ-yı hicriñde** şehâ
Bağladı dîdemden akan kan efrâfımda yah
şeb-nem [3] Çiy tanesi. || Gözyaşı tanesi.
- G105/4 Şeherde güllerin rüyında jâle
Gözüm yaşı durur **şeb-nem** degildir
- G369/6 Rüz u şeb bülbül gibi müyeñdeyim ey gonca-fem
Rüy-i gülde dâne-i eşkimi gör **şeb-nem** gibi
- Tc1/49 'Ayn-ı Tesnîm oldı **şeb-nem** menba'-ı bağ-ı cinân
Rûha rûh u cisme râhatdır nesîm olup vezân
şebnem [1] Çiy tanesi. || Gözyaşı tanesi.
- N23/3 Ğoncadır güyâ piyâle mey durur **şebnem** dağı
Bâğbân sâkî durur muṭrib dil-i üftâdedir
şeb-nem gibi [1] Çiy tanesi gibi. || Gözyaşı tanesi
gibi.
- Mh4/3 Pâyıña üftâdeyim **şeb-nem gibi** ey gül-dehân
Merḥamet eyle yaman oldı benim ḥâlim yaman
şebnem gibi [1] Çiy tanesi gibi. || Gözyaşı tanesi
gibi.
- N10/4 N'ola bülbül gibi feryâd idersem bâğ-ı 'âlemde
Şehâ gül rüyüña **şebnem gibi** üftâdedir göñlüm
şecâ'ât [1] Cesaret, yiğitlik. || Hazreti Ali'nin
yiğitliğine telmih vardır.
- Kt3/19 'Alî irişdi dördünci **şecâ'atle** tıutup dehri
Sa'âdetle olupdı ol fütüvvet kişverinde şâh
şecâ'atlı [1] Güçlü, yiğit.
- Mr2/3 **Şecâ'atlı** vecâhetlü ḥüsâmü'd-dîni ve'd-devle
Şehâmetlü kerâmetlü 'adîmü'l-misli ve'l-akrân
şecer [2] Ağaç, dirahıt.
- G99/6 Bilmezem meyl eylemişsin ol rakîb-i nâ-kese
Şehd gelmez her megesden her **şecer** virmez semer
- G99/10 Nebziyâ bu derd ü ğam olmaz raqam biñde biri
Ger midâd olsa biḥâr olsa kalem cümle **şecer**
şedd-i niṭâk eyle- [1] Bir işi yapmak üzere kemer
kuşanmak. || Bir işe sıkı girişmek.
- G263/5 Râh-ı 'aşkıñda şehâ çün **eyledim şedd-i niṭâk**
Zülf-i müşğiniñden özge dağı zünnâr eylemem
şefâ'at [4] Peygamberlerin ve Allah'ın izin
vereceğı kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Allah katında aracılık etmeleri. || Bir suçun bağışlanması veya
bir isteğın yerine getirilmesi için aracı olma.
- K2/56 Nâ-ümîd itme anı rüz-ı cezâda kıl kerem
Cürmini eyle **şefâ'at** ez-Cenâb-ı Kibriyâ
- K2/60 Hâşşaten bu bendeniñ eslâfını ahlâfını
Hişşemend eyle **şefâ'atle** buları dime lâ
- K2/67 Ey ṭabîb-i rüz-ı maḥşer kıl **şefâ'atle** 'ilâc
Dâ'-i 'işyân ile olmuşlar kâmusı mübtelâ
- Kt3/56 İlähî ehl-i imânın mine'l-evvel ile'l-âhîr
Günâhın 'afv ü mahv eyle Ḥabîbünden **şefâ'atle**
şefâ'at it- [1] Af için vesile olmak.
- Kt1/12 Şefâ'at-çün yaratdı çün seni ol Ḥâlîk-ı bî-çün
Şefâ'at it unutma Nebziyi yâ ḥayra ḥalkı'llâh
şefâ'at-çün [1] Bir suçun bağışlanması veya bir
isteğın yerine getirilmesi için aracı olma.
- Kt1/11 **Şefâ'at-çün** yaratdı çün seni ol Ḥâlîk-ı bî-çün
Şefâ'at it unutma Nebziyi yâ ḥayra ḥalkı'llâh
şefe [1] Dudak, leb.
- G334/9 Olalı zâhir femiñ dürcünde dendân u **şefe**
Yokdur incüde tarâvet reng yok mercânda
şefi'ü'l-müznibin [1] Günahkârların şefaattacı
Hazreti Muhammed. (S.A.V.).
- K2/57 Raḥmeten li'l-âlemîn hem **şefi'ü'l-müznibin**
Kıl 'uşât-i mü'minine 'âmmeten luṭfun revâ
şefkat [4] Acıyıp esirgeme, acıyarak ve
esirgeyerek sevme, sevecenlik. || İyilik.
- G181/2 Kalb-i saḥtı ol rakîbîñ seng-i mermerden ğalîz
'Aşıka bî-raḥm u **şefkat** şâh-ı bî-berden ğalîz
- G282/1 Vefâ vü **şefkatiñ** ben kuluña şâhâ müdâm olsun
Diyem tâ ben saña 'ömrün efendim müstedâm
olsun
- Mh2/12 Kirpüğü ok kaşı ya şankim ḥarâmî gözleri
'Aşıka bî-raḥm u **şefkat** tünd söyler sözleri
- N9/3 Vefâ vü **şefkatiñ** 'uşşâka cânâ ber-devâm eyle
Kerem kâni mürüvvet şâhibi cânânesin bi'llâh
şeft-âlî [3] Şeftali; sevgilinin şeftaliye benzetilen
dudağı. || Öpücük.
- G149/13 N'ola Nebziye bir **şeft-âlî** virseñ
'Aceb degmez mi ya müzd ü kirâmız
- G216/3 N'ola **şeft-âlî** virirseñ kuluña merḥameten
Dükenir mi a begim mîvesi bâğ-ı keremiñ
- G63/8 Bâğbânam bunca demdir bâğ-ı ḥüsnünde velî
Virmediñ **şeft-âlî** bir kez yok mıdır sende cevâd

	şeft-âlû [2] Şeftali; sevgilinin şeftaliye benzetilen dudağı. Öpücük.	N40/1	O şehiñ işığı toprağına düşdüñ a gönül Şanasın Huld u Na'im bāğına düşdüñ a gönül
G282/6	Harim-i hāşşına da'vet kı lup iriştir ihsāna Dağı şeft-âlûlar vir kim begim luţfuñ tamām olsun		şeh-i cān [1] Gönül padişahı. Gönülün sevdiği.
G305/3	Te'eddüb eyle şeft-ālūsın alma Ruḥundan o leb-i gül-nāra karşı	G10/2	Hātırında yoğ idi cānā bu işden mā-'adā Kim idem rūḥ-ı revānım sen şeh-i cāna fedā
	Şeh [23] Sultan, padişah. Sevgili		şeh-i iqlīm-i hüsñ [1] Güzellik ülkesinin şahı. Güzellik ülkesinin en güzeli.
B6/1	Eyleyüp sell-i süyüf ol şeh gelür yine yaman El-amān ol ğamzesi cellād elinden el-amān	G110/10	Nebzīyi bir kıl iderse n'ola emriñle şehā Sen şeh-i iqlīm-i hüsñün bende-i fermanıdır
D1/4	Ğabğabı çeh şānı nebeh hūr şebeh sīm-küleḥ Sāle-i deh 'ālī-niğeh sīm-küleḥ 'āleme şeh		şeh māt [1] Satranç oynamak. Bir plan dahilinde hareket etmek, birinin arkasından iş çevirmek.
G109/4	Kul itdiñ mā-sivāyı ey şehen-şāh-ı cihān-ārā Kapuñda hāke siyyān olmadık şehler mi kalmışdır	G215/2	Naṭ'-ı 'aşk üzre piyāde sürme fīl ü at gerek Zire bir manşübeye ey dil niçe şeh māt gerek
G132/1	Şehā zātın cihān içre şeh-i hūbān bir şehdir Saña kim ol bölükden ser-fürü itmezse esfehdir		şeh ol- [1] Padişah olmak, sultan olmak Gönül mülkünün sultanı olmak.
G172/7	İşigin yaşdanup ey dil o şehiñ eyle mekān Şiğimur anda kamu 'ālem odur cāy-ı menāş	G252/16	Celāliyle turup dīvān kurmuş Şeh olmuş ile ol hünkārı gördüm
G199/2	Gerçi biz 'ālem içinde fülān oğlu fülānık O şeh e bende-i kemterlik ile ad bulanık		Şehā [95] Ey padişah! Ey sevgili!
G264/6	Bilürken ehl-i 'aşkıñ derdini kim aña yoğ dermān Ne hācet ol şeh e mā-fi'z-zamirim 'arz-i hāl idem	G17/1	Eger nazar iderseñ şehā Bulur bu dil elemden rehā
G312/8	Bu 'ādet ğamze-i hūn-riziñe rüz-ı ezeldendir Ne mümkün terk ide āyın ü erkānım cihānda şeh	G18/1	Eger ger ger nazar zar zar iderseñ señ şehā hā hā Bulur lur lur bu dil dil elemden den rehā hā hā
G312/1	Çü sende var durur hulkī melāḥat hüsñ ü hulk bu şeh Bütün halkı kul itdiñ kendüziñe ey meh-i çār-deh	G27/9	Rüz u şeb vaşlıñ diler Nebzī kuluñ senden şehā Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol kutlu bāb
G340/9	Hezār ayağına düşseñ kerem kılmaz o şeh bildim Teraḥḥum eylemez Nebzī eger olsañ da şad-pāre	G27/5	Bezm-i 'aşkıñda şehā bir 'ālī meclis kurmuşum Eşk-i çeşmim bāde bağırm yāresi nuḳl ü kebāb
G365/1	Gözime dünje görünmez o şehi görmeyeli Dağı hem tutmaz elim dāmenine irmeyeli	G29/7	Geşt ider deşt-i firākında şehā zār u zebūn Düşdi dār-ı ğurbete güyā ki bir merd-i ğarīb
G365/4	Görinen kaş degildir velī ḥattāt-ı ezel Varağ-ı rüyuna çekmiş o şehiñ ḥatt-ı celī	G35/6	Sevdim seni cān u teni yoluñda kurbān eylerim Dönmem şehā Manşürveş ger eyleseñ zülfünle şalb
K2/33	Beyyine lāzım degil 'Aşrıñ şehisın fi'l-Beled Ğāşiyedār olmağ A'lā saña bi'l-lḥlāş Ta-hā	G49/2	Cürmimi bildim bağışla suçumı gel itme lec Tevbe bismi'llāh ğünāhımdan şehā luţf eyle geç
Kt5/9	Cülüs eyledikde o şeh Nebzīyā Didim tāriḥin efzalu'l 'ālemīn	G50/1	Çün dürr-i dendānıñ şehā oldı şadef ağızında derc Yetmez behā 'ıkd-i Süreyyāyı felek eylerse ḥarc
Mş2/41	Kanı bu köhne sarāyın şeh ü pāşası begim Kanı Cemşid ü Sikender kanı Dārāsı begim	G51/1	Muṭalsam zülf-i yār ile şehā oldı ruḥuñ bir genc Görüp 'uşşākıñ anı ḥāşıl olmaz bildiler bī-renc
Ms1/13	Şehen-şehsin şehā kapuñ kulıdır cümleten şehler Re'āyā vü berāyā oldı sāyende müreffehler	G54/1	Hāk-i pāyındır şehā başımda tāc Mīhr-i rüyūñ ḥāne-i dilde sirāc
N34/3	Kaçan aḥvālimi yazmağ dilesem sen şehime Tutuşır kāğıdım elde dağı yanar kalemim	G56/6	Turra-ı pür-tābiriñ dāmiña şayd oldum velī Şanma kim endişem olmuşdur şehā fikr-i felāḥ

G62/3	Berd-i derdiñle şeb-i yeldâ-yı hicriñde şehâ Bağladı dîdemden akan kan efrâfımda yağ	G134/4	Gehî bu sîne de geh dilde dü câdan gitmez O sebebdır ki şehâ gamzeñi câdü bilürüz
G64/1	Şehâ zülf-i girih-gîrin dil-i şeydâya kıldı va 'd Kim anı bend idüp aslâca âzâd itmeye min-ba 'd	G142/5	Gözleriñ açdı şehâ bu sîne üstünde şerih Ağzına kıldı havâle tâ ide dermânımız
G66/5	Tâb-ı haddiñle şehâ bu bağr-ı süzânım benim Bezm-i 'aşkıñda yanardı irmese hañtıñ meded	G144/1	Kâkülünden kat' olur şanma şehâ sen dîdemiz İstemez zülfünden âzâd olmağı bendîdemiz
G72/10	Bahâr oldu yeşillendi çemenzâr Şehâ olmaz mı ahzardan telezzüz	G156/4	Çün bu meclisden muqarrer oldu götürmek ayağ Devlet el vîrsün şehâ şun idelim yek-dest-büs
G75/3	Şafha-ı rüyuñda şehâ hañt-ı siyeh kıldı raqam Tâ-ebedî düzd-i dile çâh-ı zenağ ola maqar	G157/9	Çeşm-i mestiñden şehâ kıldım temennâ-yı vişâl Hışm ile virdi cevâbım Nebziyâ ümmîdi kes
G81/1	Şehâ Şîrin-kelâmıñda dile ümmîd-i merhem var Leb-i la 'liñde zağm-ı sîneye dârü-yı pür-em var	G160/7	Dil tavâf-ı Ka'be-i küyuñda sa 'y eyler şehâ Âteş-i âhın delîl ü düdın ihrâm eylemiş
G83/3	Derd-i hicriñle şehâ uçmak diler cân gövdeden Murg-ı vahşî gibi güyâ gözleri pervâzedir	G162/6	Sürüş-ı rahmet envâr ile kılmış perveriş zâtıñ Sirîşt olmuş şehâ tab 'ında luğ u merhamet bî-ğaş
G85/9	Sîne-i Nebziye urdukça şehâ hañçerle sen Gül biter gül açılır ey gonca-fem güller kıkar	G171/9	Şehâ tahdîd içün dil kişverini O hünî gamzeler olmuş murahhas
G87/5	Şehâ luğ eyle hem-pervâz idinme nâ-münâsibdir Ki sen bir ağ tütîsin rakîb rü-siyeh zağdır	G178/1	Gelürseñ şehâ ferş-i sînem bisât Dağı pâre-i bağrım idem simât
G95/1	Dil-rübâlar içre senden yeg şehâ dil-ber mi var Hür-dîdâr u perî-çehre melek-peyker mi var	G179/1	Düşüp meydân-ı 'aşkıñda şehâ şeb rüz çün mikrâz Rağibiñle keş-â-keşdeyiz eylersin görüp igmâz
G96/6	Öyle bî-tâkat olupdur heves-i hâliñ ile Bir seğîñ depse şehâ bendeñi boyunca yıkar	G180/1	N'ola 'uşşâkıñ eylerse şehâ derd ü elemden haz Olan dîvâne-i 'aşkıñ kılar elbette gamdan haz
G98/2	Ayağın başdığı toprak baña tâcımdan a 'lâdır Mey-i la 'liñ şehâ keyfiyeti şahbâdan evlâdır	G187/7	Yaşdanup kaldı şehâ dil âsitânıñ hâkini Gerdeninde kâkülün zenciri oldu çün ki bağ
G100/6	Eridi tâb-ı 'aşkıñla vücüdüm Bu issiye şehâ kar mı tayanur	G188/13	Şehâ Nebziye kalmışdır reh-i 'aşkıñda cân virmek Hele ağıyar-ı bî-gayret bu yolda itmesünler lâf
G102/1	Müjeñ dirler şehâ tîr-i eceldir Tutarsa sîneme gâyet mağaldır	G191/1	Şanma kim mihr ü mahabbetde şehâ cânım da yok Hâne-i kalbimde andan gayrı mihmânım da yok
G103/7	Münevverdir cemâliñ âfitâbıyla şehâ 'âlem Mu 'ağtar iden âfâkı o zülf-i misk-sâyındır	G193/15	Kaşlarıñ resmin görüp yapmış şehâ Ol mühendis yaptı çün Kisrâya taş
G104/8	'Arızın gülden eserdır kâkülün miskden nişân Zülf-i şeb-güñüñ şehâ büyına 'anber imrenür	G202/3	Furşat el virdi şehâ ağıyâra yâr olduñ yine Hâk-i râhıñdan velî üftâdegâna pay yok
G109/1	Şehâ gamzeñle vîrân olmadık kişver mi kalmışdır Harâb-ı çeşm-i fettân olmadık bir yer mi kalmışdır	G206/9	Şehâ senden olur bu Nebzi-i bî-çäreye dermân Devâ kıl vaşlıñ aña güşe-i hicriñde kılma terk
G110/9	Nebziyi bir kıl iderse n'ola emriñle şehâ Sen şeh-i iklîm-i hüsnün bende-i fermandır	G209/4	Sinân-ı gamzeñiñ zağmı oñulmaz Şehâ la 'liñ eger olmazsa tiryâk
G111/6	Ferâmüş eylemek hâk-i deriñi Şehâ ben bendeñe nâr-ı elîmdir	G210/2	Çeşm-i Tâtârın atar bu sîneme tîr ü hadeng Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil aşub u ceng
G123/7	Çıka ger hañt-ı hümayün şehâ Rüm iline Fiten-i zülf-i perîşân u müşevveş başılır	G215/5	Tıyre olma çok görüp kapıñda 'uşşâkıñ şehâ Pâdişâh-ı hüsnin şah olana dârât gerek
G132/1	Şehâ zâtıñ cihân içre şeh-i hübân bir şehdir Saña kim ol bölükden ser-fürüñ itmezse esfehdir	G217/5	Şehâ bir nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me' mülin O zîbâ kâkülünden vir şokunsun başına bir tel

- G220/5 **Şehā** 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm kim
Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya'kıl
- G233/7 Şuçunu bildi **şehā** 'afv it günâhın bendeniñ
'Özr-i 'özür-ğ^{vah} çün maqbüldür 'inde'l-kirâm
- G239/1 Luţfuñı görmüşem **şehā** kaşr-ı cihânda ben delim
Kâfir-i ni'me olmazam şükr iderim Hudâ 'Alîm
- G240/4 Seyr-i ruhuñ âyine-i İskendere virmem
Kapuñda **şehā** kulluğı dâra degişmem
- G258/1 Ğam-ı la'liñle **şehā** taldı dü çeşmim yine dem
Cigerim nâvek-i dil-düzuñ ile oldı verem
- G261/4 Gülşen-i 'âlemde sen bir gönca-ı gül-ğandesin
Lîk ben nâr-ı firâkıñla **şehā** külhândayım
- G263/5 Râh-ı 'aşkıñda **şehā** çün eyledim şedd-i niţâk
Zülf-i müşğiniñden özge dağı zünnâr eylemem
- G267/1 **Şehā** ol kâkül-i şeb-gün u şeb-büy
İdüpdür bend şad dil her ser-i müy
- G269/1 **Şehā** 'uşşâka her dem cevri ü ağıyâra vefâ kılma
Gehî luţf eyleyüp ber-'aks kıl kim cânibeyn olsun
- G179/5 Gerçi 'uşşâkı zebün iden **şehā** çeşmiñ durur
Zülf-i şeb-günun hevâsıdır beni ber-bâd iden
- G281/7 Bezm-i vaşlıñda **şehā** görsün hemişe rüyuñı
Luţf u ihsânıñ dile aşlâca ğâyet bulmasun
- G286/11 Ümîdim bu **şehā** luţf eyleyüp kıl
Giribânım halâş ağıyâr elinden
- G291/8 Sehv ile âh eyledimse rû-be-rû hışm eyleme
Şer-'i enverde **şehā** ma'zürdür nisyân iden
- G300/3 Bâğ-ı 'âlemde **şehā** ol münthâ kaddiñ görüp
İtdi Tübâ-yı behiş bâğ-ı cinândan ser-fürü
- G302/1 **Şehā** mihr-i ruhuñ her dem ki şalsa üstüme pertev
Vücüdüm zerre-i nâ-çizveş anda olur pîş-rev
- G303/11 Yâd-ı la'liñle **şehā** hum-ğâneler
Leb-be-leb zânü-be-zânü toptolu
- G313/9 **Şehā** luţf eyleyüp Nebzî kuluña
Terağhumla tekellüm eyle ta'llâh
- G317/6 Zenağhdânıñ muţarrâ sîb-i cennâta müşâbihdir
Şehā var ise gird-â-gird 'anber-büy hâl anda
- G320/13 **Şehā** sînemde açdı yâre ğamzeñ
Devâsın la'liñe kıldı havâle
- G329/9 **Şehā** zikr-i lebiñ almak dehâna
Ne lâyıkdır raķibe o pelîde
- G334/13 Cedd ü cehd iderdi 'aşkıñda **şehā** câmüsveş
Şimdi gör hâk üzre bu Nebzî kuluñdur manda
- G337/6 Bahâdırsın zamânıñ şimdilik şâhib-kırânısın
Şehā zâtıñ gibi tıflı toğurmaz degme merd ana
- G338/6 Bende-i kemter kemîniñdir kapuñda kıl hemân
Zât-ı pâkiñdir **şehā** 'âlemde sulţân var ise
- G364/1 **Şehā** teşbîh idersem zülfüne miski revâ yok mı
Huten ahûsıdır gerçi gözün ammâ haţâ yok mı
- G352/16 Sorup öldürmek âyîn-i ezeldir
Şehā yoğsa size 'âdet degil mi
- K1/41 Gerçi çokdur halı u habıtım 'afv kıl zîrâ **şehā**
Zât-ı pâkiñdir sezâ setr-i 'ıyâba ibtidâ
- K2/30 Âsitânıñ râsitâna ve's-semâ' zâti'l-burûc
Sür raķibi çün ki arzu'llâh vâsi'dir **şehā**
- K17/16 Levh-ı cebîniñde 'ayân yazmış debîr-i kün fe-kân
Olduñ sa'âdetle **şehā** âşaf sîre vü ketğudâ
- K25/1 **Şehā** 'aşkıñla ser-gerdân idim ben
'Anâşır cem' olup halk olmadın sen
- Ms1/1 **Şehā** Hağdan ire zât-ı melekâsâna şîhhatler
Dil-i dânaña râhat cân-ı bî-hem-tâna şîhhatler
- Ms1/13 Şehen-şehsin **şehā** kapuñ kıldır cümleten şehler
Re'âyâ vü berâyâ oldı sâyende müreffehler
- Ms1/20 Olup şâğ u esen sen hep kuluñ kurbânıñ olsunlar
Hemişê hâk-i pâyiñda **şehā** ğaltânıñ olsunlar
- Ms1/37 Kuluñdur cümleden aħşar **şehā** bu Nebzî-i nâ-çâr
Düşüpdür ğuşşaya derd-i vücüduñla olur bîmâr
- Ms2/1 Yıķıldı kalmadı bu hâne-i dilde **şehā** bünyâd
N'ola kılsañ yed-i luţfuñla ol vîrâneyi âbâd
- N10/4 N'ola bülbül gibi feryâd idersem bâğ-ı 'âlemde
Şehā gül rüyuña şebnem gibi üftâdedir göñlüm
- N14/3 Ğamzeñ oğın ben faķiriñden **şehā** dūr itme kim
Zağm-ı sînem merhemidir tîr-i müjğânıñ seniñ
- N23/1 Gülsitâna gel **şehā** bir meclis-i âmâdedir
Her nihâl-i gül sürâhi tabtaba nev-bâdedir
- N33/3 Bezm-i 'aşkıñda **şehā** bendeñi hicrâna şalup
O raķibi mey-i vaşlıñ-ile ser-ğuş idesin
- N46/4 Hemân dem mâ'il oldılar ser-â-ser
Şehā cezb eylediñ bi'l-cümle halkı
- T1/14 'Âşık-ı bî-çäreye yoğdur bu 'illetden rehâ
Şöyle geçkindir ki kanda yatdığın bilmez **şehā**
- Tc2/19 Ağıyârı **şehā** âh-ile rağm eyledigimce
Dirler ki melekdir göre şeytânı çü taşlar

- Tc2/51 Kār eyledi bu cāna **şehā** nār-ı fırākīñ
Sīnem şerer-i āteş-i hicriñ ile kânün
şehâdet [2] Şehit olma, şehitlik.
- G119/10 Fedā-yı tığ-ı ‘aşk olduġuña hayf itme ey Nebzī
Ġam-ı ‘aşk ile cān virmek **şehâdetdir** şehâdetdir
- G119/10 Fedā-yı tığ-ı ‘aşk olduġuña hayf itme ey Nebzī
Ġam-ı ‘aşk ile cān virmek **şehâdetdir** şehâdetdir
şehâmetlü [1] Güçlü ve kudretli olan.
- Mr2/4 Şecā’atlı vecâhetlü hüsümü’d-dīni ve’d-devle
Şehâmetlü kerâmetlü ‘adīmü’l-misli ve’l-aqrân
şeh-bâz [2] Doġan kuşu. || Sevgili.
- G276/3 Ol iki **şeh-bâz** çeşmiñden halâşa çäre yok
Murġ-ı dil çün kâkül-i şeb-günüñ itdi âşiyân
şeh-bâz-ı dil [1] Gönülün doġanı. || Gönül kuşu.
- G185/5 Tutdı **şeh-bâz-ı dilim** bir hîle-bâzı ‘âlemiñ
Ġâlini biñ âl ile zülf-i siyâhın idüp aġ
şeh-bâz-ı kudsviş [1] Kudüs'teki gibi yiġit,
gösterişli, şanlı.
- K26/14 Kaçan alam daġı ben murġ-ı şikârımı ‘aceb
Şeh-bâz-ı kudsviş çün ki murabbâ degilim
şehd [2] Bal. || Hoşa gidecek dünyevî haller, gelip
geçici zevkler.
- G68/10 Kanda beñzer lezzet-i la’liñe ey dil-ber ‘asel
Kanda şîr ü kanda sükker kanda **şehd** ü kanda kând
- G99/6 Bilmezem meyl eylemişsin ol raķib-i nâ-kese
Şehd gelmez her megesden her şecer virmez semer
şehd ü şeker [2] Bal ve şeker. || Sevgilinin dudaġı.
- G71/8 Öyle üns olmuş begim kan içmek ile kim olur
Dide-i hün-h’vârîña **şehd ü şekerden** kan lezîz
- G249/1 La’l-i dil-ber **şehd ü şekker** engübînimdir benim
Rüy-ı Muşhaf âyet-i Feth-i mübînimdir benim
şehen-şâh-ı âfâķ [1] Ufukların, dünyanın
padişahlarının padişahı.
- Kt5/1 **Şehen-şâh-ı âfâķ** u rüy-ı zemîn
O Sultân Maġmüd Ġân-ı Ġâzî
şehen-şâh-ı cihân-ârâ [1] Cihanı süsleyen
padişahlar padişahı.
- G109/3 Kûl itdiñ mâ-sivâyı ey **şehen-şâh-ı cihân-ârâ**
Kapuñda hâke siyyân olmadık şehler mi kalmışdır
- şehen-şâh-ı serir-ârâ [1]** Tahtı süsleyen, şahlar
şahı.
- K18/4 Ġarâbe bir maġal idi dil-i ‘aşık gibi evvel
Velî ta’mir kıldı uş **şehen-şâh-ı serir-ârâ**
şehen-şâh [1] Ey en büyük padişah, ey padişahlar
padişahı, ey şahlar şahı.
- G90/4 Hele ben küşteġân-ı ġamze-i hün-rîzden oldum
Şehen-şâh ‘aceb ber-dâr-ı zülf ü perçemiñ kimdir
şehen-şâh-ı evân [1] Zamanın en büyük padişahı,
zamanın padişahlar padişahı.
- K12/45 Nemçeden aldı **şehen-şâh-ı evân** hısn-ı güzîñ
şehen-şâh-ı cihân [1] Dünyanın padişahlarının
padişahı.
- G345/5 İtmese kaķ’-ı meveddet o **şehen-şâh-ı cihân**
Nîġeh ü mültefiti her dem ü her bâr olsa
şehen-şâh-ı civân-baġt [1] Talihli genç, padişahlar
padişahı, şahlar şahı.
- Kt6/15 Zamân-ı devletinde ol **şehen-şâh-ı civân-baġtûñ**
Açıldı her taraf bunca fütûhât oldı âmâde
şehen-şâh-ı mu’azzam [1] Ulu şahlar şahı, yüce
padişahlar padişahı.
- Kt8/1 **Şehen-şâh-ı mu’azzam** Ġazret-i Sultân Maġmüdüñ
Vücüdi menba’-ı ihsân olupdur nev’-i insâna
şehen-şeh-[1] En büyük padişah, padişahlar
padişahı, şahlar şahı.
- Ms1/13 **Şehen-şehsin** şehâ kapuñ kuldır cümleten şehler
Re’âyâ vü berâyâ oldı sayende müreffehler
şeh-i istîġnâ [1] Hiçbir şeye muhtaç olmayan şah.
- G84/12 Nazar itmezse n’ola hâķ-i rehine ol şüh
Yoġ aña hüsn ile hem-tâ **şeh-i istîġnâdır**
şeh-i mülk-i sebâ [2] Seba ülkesinin padişahı; Hz.
Süleyman’ın zevcesi Belkis’in Yemen’de hükmü altında
bulundurduġu şehir. || Osmanlı sarayı.
- G5/4 Hüdüdâsâ dâ’imâ tapıñdadır
Murġ-ı rûġum ey **şeh-i mülk-i Sebâ**
- K2/10 Öldüre dirgüre bābîñdan beni ayırmaya
Fâtır-ı arz u semāvāt ey **şeh-i mülk-i Sebâ**
şeh-i Ahmed [1] Padişah I. Ahmet. (18 Nisan
1590, Manisa – 22 Kasım 1617, İstanbul), 14. Osmanlı
padişahı ve 93. İslâm halifesidir. Sultan III.
Mehmed ve Handan Sultan’ın oġludur. Sancaġa ġitmeyip tahta
çıkan ilk Osmanlı padişahıdır. Saltanatı boyunca sefere
ġitmemiştir. Saltanatında Celali isyanları bastırılmıştır. Tarihi
yarımadada bulunan ve Mavi Camii olarak da

- bilinen Sultanahmet Camii, 1609-1617 yılları arasında saltanati döneminde yaptırılmıştır.
- K8/21 N'oldu kanı ol **şeh-i Ahmed**
Görmedi mislin anuñ ebsâr
- Şeh-i Sulţān Maḥmūd Ḥān [1]** Hükümdar Sultan I. Mahmud Han.
- Mh1/5 **Şeh-i Sulţān Maḥmūd Ḥān** gibi ḥākāne der-peysin
Şehāda yoḡdur akrānıñ meger kim Ḥātem-i
Taysın
- şeh-i 'ālī-cenāb [1]** İyilik sahibi, yüksek ahlaklı padişah. || Sevgili.
- Mr1/5 Hazret-i Sulţān Maḥmūd ol **şeh-i 'ālī-cenāb**
'Adle nā'il Ḥaḡka kâ'il sâlik-i rāh-ı savāb
- şeh-i bī-dād [5]** Adaletsiz, acımasız padişah. || Adaletsiz, acımasız sevgili.
- Ms2/5 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey **şeh-i bī-dād**
Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād
- Ms2/11 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey **şeh-i bī-dād**
Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād
- Ms2/23 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey **şeh-i bī-dād**
Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād
- Ms2/29 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey **şeh-i bī-dād**
Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād
- Ms2/17 Ezelden bu imiş bildim ki kısmet ey **şeh-i bī-dād**
Baña şabr eylemek 'ādet saña cevr ü cefā mu'tād
- şeh-i Dārā [3]** Keyaniyan denilen Fars hükümdarlarından dokuzuncusu. || Azamet ve şan sahibi Dara. (Bkz. Dārā)
- G219/4 Kul ider 'ālemi nīm nigāhıyla o şanem
Ya bir iklīm-sitān bir **şeh-i Dārā** mıdır ol
- G373/18 Dil-i dīvāneniñ 'aşk devletinde
Şeh-i Dārāya yoḡdur ihtiyācı
- G401/8 Gönül ol cānların cāni melāḡat cevheri kāni
Güzellik mülkünün ḡāni **şeh-i Dārāya** meyl itdi
- şeh-i devrān [1]** Devrin padişahı, dönemin sultanı.
- Mr3/16 Yalınuz bunlar degil meftūni olmuş mā-sevā
Ḥaḡ-ı 'ālem bendesidir ol **şeh-i devrānımū**
- şeh-i ḡubān [4]** Güzeller şahı, güzeller sultanı. || Sevgili.
- G132/1 Şehā zātūñ cihān içre **şeh-i ḡubān** bir şehdir
Saña kim ol bölükden ser-fürü itmezse esfēhdır
- G168/8 Vaşldan fāriḡ temettü' eylerim hicrān ile
Ey **şeh-i ḡubān** çü bildim sende himmet yoḡ imiş
- G285/4 Ḥāk-i pāy olup reh-i 'aşkıñda oldum pāy-māl
Bu 'acebdır ḡanda irişem **şeh-i ḡubāna** ben
- G390/3 **Şeh-i ḡubānsım** cānā melāḡat mülküne zātūñ
'Ulüvvü'l-ḡadr ve'r-rütbet refi'ü'ş-şān ḡān oldı
- şeh-i ḡubān-ı cihān [1]** Dünya güzellerinin padişahı. || Sevgili.
- G125/5 **Şeh-i ḡubān-ı cihān** olsañ efendim tañ mı
Beg ü pāşā ne ḡadar çoḡ ola sulţān bir olur
- şeh-i ḡüsn [4]** Güzellik sultanı, güzellik padişahı. || Sevgili.
- G59/3 Ḥasenü'l-vech o **şeh-i ḡüsn** ile bilmem ne gezer
O raḡīb-i seg-i bed-rü vü ḡabīḡ u maḡbūḡ
- G245/7 Ben **şeh-i ḡüsn** görüp baḡr-ı melāḡatdır didim
Ey dişi incü tudaḡı la'l ü mercānım benim
- N38/3 Sen **şeh-i ḡüsnün** iki āvāre maḡzūn ḡulıdır
Rüz u şeb gitmez ḡapuñdan gözlerim derbān gibi
- G367/3 Sen **şeh-i ḡüsnün** iki āvāre maḡzūn ḡulıdır
Rüz u şeb gitmez ḡapuñdan gözlerim derbān gibi
- şeh-i kişver-ḡüşā [1]** Ülkeleri fetheden, ülkelerin kapılarını açan padişah.
- K12/9 Ān **şeh-i kişver-ḡüşā** şems-i hüdā zıll-i Ḥudā
Ma'den-i luḡf u 'aḡā Dārā-yı şāḡān-ı ḡüzün
- şeh-i maḡmūd [2]** Mahmud Şāh (Sultan I. Mahmud).
- K8/30 Şimdi mekānında anuñ şāh
Ol **şeh-i Maḡmūd** ey yār
- K11/16 Dükeli muntazır it luḡfıña ey Bār-ı Ḥudā
Şeh-i Maḡmūda olan düşmeni zir ü zeber it
- şeh-i merdān [2]** Mertler, yiḡitler padişahı.
- N35/4 Görüp aḡyār-ile ḡavḡalarımı ehl-i ḡired
Budur ancaḡ bu cihānda **şeh-i merdān** didiler
- G289/8 Çarḡ-ı gerdündan gelen tōb-ı belāya sineñ aç
'Arşāḡāh-ı 'aşkıñ ey dil çün **şeh-i merdānsım**
- şeh-i merdāne [1]** Mertler, yiḡitler padişahı.
- G322/6 'Ālem-i ḡüsn içre da'vā-yı cihān-ḡirlik kılan
ḡamzesi Rüstem **şeh-i merdāneyi** gördüm yine
- şeh-i rüy-ı zemīn [1]** Yeryüzü padişahı.
- Kt6/2 Cenāb-ı Hazret-i Sulţān Maḡmūd Ḥān-ı ḡāzī kim
Şeh-i rüy-ı zemīndir lafz u ḡuḡbu'l arz ma'nāda

sultanı.	şeh-i şüh-i cihân [2] Dünyadaki neşeli güzellerin	G278/1	Gine zâhir oldu şehr içinde bir nev-civân taze Künyesidir Hamza-zâde gamzesidir Kahramân
G135/3	Rüz u şeb zülfün gamıyla ey şeh-i şüh-i cihân Gün-be-gün efvün olup artmaktadır efkârımız		şehr-âşüb [1] Şehri karıştran, kargaşalık yapan. Sevgili.
G253/7	Halka-ı zülfün demiyle ey şeh-i şüh-i cihân Mevlevîler gibi gör her dem-be-dem devrândayım	Mh2/20	'Ahd idüp meyl itmeyem şimden-gerü her-cälara Şüh u şehr-âşüb u fettân-ı cihândır sevdiğim
	şehîdân [1] Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kişiler.		şehr-i 'azîm [1] Büyük ay, Ramazan ayı.
Kt6/21	Maķâm-ı ğâziyân u hem şehîdândır o cā zîrâ Mu'âdildir o hısn-ı dil-nişin ma'nide Bağdâda	G2/4	Yevm-i Cum'adır bugün oldu şalâ gülzârda Oldı bir şehr-i 'azîm töldi hâlayık tâ fenâ
	şehîd-i tîğ-i 'aşk [1] Aşkın kılıcının uğrunda ölen.		şehr-i Şa 'bân[1] Şaban ayı.
G316/9	Şehîd-i tîğ-i 'aşk olursa Nebzî Ne gam vâşıl olur fî-raĥmeti'llâh	Kt19/25	On iki gic'olunca şehr-i Şa 'bân Züleyhâ geldi Hâkdan bâreka'llâh
	şehîd-i ğamze [1] Sevgilinin işveyle, göz süzerek öldürücü yan bakışı şehidi.		şehr-i Sitanbul [1] İstanbul şehri.
G390/9	Şehîd-i ğamzeñ olduysa ne var bu Nebzî-i bîmâr Bulupdur ni'met-i 'uzmâ aña cennet mekân oldu	K11/21	Gelicek şehr-i Sitanbula bu dil gözün açup Ne idem târîhini didi dirim ben nazar it
	şehîr [1] Ün kazanmış, namlı, meşhur.		şehriyar [1] Padişah.
G34/6	Ne nedîm ü ne selâîñ-i cihân Ne vezîr ü ne şehîr ü ne ğarîb	G79/14	Dil-i vîrâne-i Nebzîyi ta'mîr eyle lutfuñla Hużür şehriyârîñ şehri âbâd olduğındandır
	şeh-levend [1] Boylu boslu, yakışıklı gençlerin padişahı. Boylu boslu, yakışıklı gençlerin sevgili.		şeh-süvâr [2] Usta binici, binicilerin padişahı.
Mh4/15	El-amân ey şeh-levendim bî-menendim el-amân Her kaçan varsam ruĥuñ seyr itmege ey âfitâb	G14/6	Bîñ vü çeşm ü dehen güşum o dem kaldı nişân Çîñladı çün şeh-süvârîmîñ semendi cā-be-cā
	şeh-per [1] Kuşun kanadındaki en uzun tüy, hükümdar, vezir vb. devlet adamlarının başlıklarının önüne taktıkları tüy.	G68/3	Şeh-süvârîm dîde-i ğam-dîdeden dür olmasun Tütîyâ'-i hâk-i pâ âyine-i sümme-i semend
G388/12	Himmetimle bu gönül irse merâmına n'ola Murġ-ı zîbâdır ki gönülüm himmetim şeh-per gibi		Şehsuvâr [2] Usta binici. Sevgili.
	şehr [3] Gönül. Şehir, diyar.	Kt1/3	Çokuz kat âsumân ol şehsuvârîñ esbi miźmârî Turâb-ı maķdemidir ol 'azimle taĥt-ı 'arşu'llâh
G68/12	İşigiñde kelb rakîbîñ baña cā virmez begim Bârî şehri terk idüp kılam mekânım ğayrı kend		şehsuvâr-ı dü-cihân [1] İki cihanın sevgilisi, önderi.
K11/5	Ne güzel şehr olur âyâ bu vilâyet ne güzel Çolanup cānib u eĥrâfını gör ser-te-ser it	K1/11	Kim Muhammed Muştafâdır şehsuvâr-ı dü-cihân Uş piyâde oluban düşdüm rikâba ibtîdâ
G79/14	Dil-i vîrâne-i Nebzîyi ta'mîr eyle lutfuñla Hużür şehriyârîñ şehri âbâd olduğındandır		şeh-zâde [1] Pâdişah oĝlu veya pâdişah âilesinden olan erkek çocuk. (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin bağlamında).
	şehr-i felâĥa iriş- [1] Şehrin kurtuluşa ermesi, selamete ulaşması.	Kt3/25	Hasanla hem Hüseyñ oldu iki şeh-zâdeler anlar Olup ism ü müsemmâ ile hem adaş u hem pâdaş
K11/2	A gönül terk-i vatan eyleyü 'azm-i sefer it İrişüp şeh-i felâĥa varup anda maķar it		şeker-ġüftâr [1] Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü sevgili.
	şehr içinde [1] Kentte, yaşanılan yerde.	G400/7	Revâ mı ey şeker-ġüftâr olam derdiñe giriftâr 'Aceb ey ğamzesi Tâtâr niçün inşâfa gelmezsin
			şeker-ĥâ [1] Şeker çiğneyen. Tatlı sözlü olma.

- G202/17 Elf-kaddiñ nün ide tā sen **şeker-hā** 'aşkına
Ha dil-i Nebzīde bundan özge aslā rāy yok
- şeker-haddiñ ol-** [1] Yanağı tatlı, güzel olan.
- G39/13 O şirīn-leb **şeker-haddiñ olam** Ferhādī dirseñ ger
Olup 'aşkında Hüsrev tağa 'azm it tağı var bāğ it
- şekīb** [1] Sabır, tahammül.
- G234/6 Lebiñ zevkıyla çün pür-cüş u şürum
Ruḥuñ şevkıyla bī-şabr u **şekībim**
- şekker** [1] Şeker, tatlı. || Hoşluk, letafet.
- G15/4 'Aşk-ı Şirīn ile tatlı idi Ferhādīñ demi
Hüsrevā hicriñ ğamıyla acıdır **şekker** baña
- G366/4 Kūh-ı ğamda telh-kām olmuş bu Ferhād-ı dile
Hüsrevā şirīn kelāmıñ **şekkeri** helvā gibi
- şekkeristān** [1] Şeker kamışı tarlası. || Güzel söz söyleme mekânı, şiir meclisi.
- G250/2 Baña yāver değil bu ğam deminde yār u dostānım
Niçündür söylegil ey tūtī-i dil **şekkeristānım**
- şekk yok** [1] Şekkin, şüphenin olmaması.
- Kt1/10 Muḥammed Muştafā Maḥmūd u Aḥmed oldı
ismiyle
Müsemmasında daḥı zerrece **yok şekkimiz** ta'llāh
- şeklen** [1] Şekil bakımından, şekilce.
- K24/23 Sīmi sitemdir **şeklen** zeri hem
Şer vezni üzre cevher cevahir
- şekl-i nūn** [1] "Nun" harfinin şekli. || Eğri hale gelmek.
- N18/2 Virmesem dil zülfüne derdim füzün olmaz idi
Ħam bulup bu kâmetim hem **şekl-i nūn** olmaz idi
- şem** [8] Mum. || Sevgili; sevgilinin parlak yüzü, yanağı.
- G53/12 Dāğ yak sīneñde yir yir şevk-ı ruḥsār ile var
Ħam şebinde çün saña lāzım durur **şem** ü sirāc
- G100/8 Müşa'sa' rüyuña düş oldı çeşmim
Görüp anı didim ya **şem** yanur
- G184/4 Ža'f-ı dil oldı muzā'af gitdi a'żadan kuvā
Kalmadı ḥiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk u
sem
- G184/10 Rüz-ı vaşlñ arzū idüp yine pervānevār
Nebzī-i şeydā yanar hicriñ şebinde hem-çü **şem**
- G198/10 Didiler meclis-i ḥāşşında görüp Nebzī gibi
O şehiñ **şem'ine** lāyık daḥı pervānesi yok
- G373/20 Olupdur nūr-ı şevkıñla münevver
Ne ḥācet istemez **şem** ü sirāc
- G138/8 Düşdükte begim 'aşkıña dimişdi baña dil
Pervāne düşe **şem** 'a aña bāl ü per olmaz
- Kt25/4 Zīr-i mişbāh-ı ruḥuñda zülfüñi görüp didim
Altına düşmezse **şem'in** nūri düşer sāyesi
- şem-i dem** [1] Zamanın mumu, ateşi.
- Kt9/22 Düşmeniñ başına ḥāk cānına od ura felek
Yanacağız **şem-i demiñ** söyünicek nār-ı ğamıñ
- şemā'il** [1] Huylar, tabiatlar.
- G332/6 Kim görürse nün ider ol ān kaddin lā-cerem
Sende bu ḥüsn ü **şemā'il** vardır kaşlar-ile
- şemātet** [1] Birinin kötü durumda olmasına veyakötü duruma düşmesine sevinme.
- G44/10 Arturdi ğamım bu ğam-ı dil-ğirime bakup
Dostlarda olan ḥüzn ile düşmende **şemātet**
- şem-i vidād** [1] Sevgi, muhabbet, dostluğun ışığı parlaklığı.
- K5/6 Nefsine şıbyānevş aldanma ey dil 'ākil ol
Kim zen-i dehrīñ olur **şem-i vidādı** bī-furūğ
- şem-i cemāl** [1] Güzel yüzün mumu, parlaklığı.
- G331/7 Yine pervāne-şifāt **şem-i cemāliyle** yanup
Yine pür-āteş olup atıla kānūna yine
- şem-i fānī** [1] Gelip geçici mum. || Yanık, kederli aşık.
- G23/9 Gel ey pervāne yakma bāl ü perrīñ **şem-i fāniye**
Ḥaḳīkī 'aşık iseñ ger bilürsin bu ḥatādır hep
- şem-i bezm-ārā** [1] Meclisi süsleyen mum. || Sevgili.
- G366/2 Bülbülin nālān ider rüyuñ gül-i ra'nā gibi
Yandırır pervānegānım **şem-i bezm-ārā** gibi
- şem-i cemāl-i yār** [1] Sevgilinin güzel yüzünün mumu, parlaklığı.
- G263/3 Yanarım **şem-i cemāl-i yār** ile pervānevş
Bülbülāsā rüz u şeb gülzārda zār eylemem
- şem-i cem** [1] Meclisin ışığı.
- G167/15 **Şem-i cem'in** 'aşkına meşk ider imiş şübhesiz
Ol sebeb pervāne bī-pervā düşüp yanar imiş
- şem-i ḥüsn** [1] Sevgilinin güzelliğinin ışığı.

- G276/7 Düşdi **şem'-i hüsüne** meylin ezel pervâneveş
Var ilâ-yevmi'l-kıyâme âteş-i şevkıyla yan
- şem'-i ruh [1]** Yanağın mumu. || Sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.
- Tc2/7 Pervâne gibi **şem'-i ruhin** gözleme her-şeb
Bilmez misin anı ki soñı nâra düşersin
- şem'-i ruhsâr [1]** Yanağın mumu. || Sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.
- G163/4 Perr açup zülfi hevâsında anuñ pervânevâr
Şem'-i ruhsârında eyvâh nâra hem-dem oldum uş
- şem'-i şebistânî [1]** Karanlıklar ülkesinin mumu. || Yatak odası mumu.
- G370/10 Hayâlîñ rüz-ı firâkatde enîs ü hem-dem-i dildir
Şeb-i hicriñde hem câna olur **şem'-i şebistânî**
- şem'-i süzân[1]** Yanan mum, yanan ışık.
- G182/9 Luţf it ey pervâne düşme **şem'-i süzân** içre gel
Göz göre kat' itme bi'llâh bâl ile perden tama'
- şem'-i ümmîd [1]** Ümit kandili, ışığı.
- Mş1/55 **Şem'-i ümmîdiñ** murâd üzre fûrûzân eylemiş
Eyleyüp bahtıñ güşâde dürlü ihsân eylemiş
- şemîm [1]** Güzel koku.
- G239/6 Kâkülün oldı dil-berâ hastalara devâ'-ı misk
Hoqqa-ı dilde şaklayam anı çü gâliye **şemîm**
- şemme [5]** Çok az miktar, zerre miktâr.
- Ms3/6 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege **şemme** liyâkat var
- Ms3/12 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege **şemme** liyâkat var
- Ms3/18 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege **şemme** liyâkat var
- Ms3/24 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege **şemme** liyâkat var
- Ms3/30 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege **şemme** liyâkat var
- şems [4]** Güneş, Dünya'ya ısı ve ışık veren gök cismi.
- G132/8 Kaşın mâhım şihâb âhim gamın ebr eşkim uş bārân
Melek çehreñ felek kapuñ tapuñ **şemse**
müşebbêhdır
- G305/8 Ruğunda çüfte çüfte hâli gördüm
Didüm **şemse** turur seyyâra karşı
- G317/1 Yüziñe beñzedirdim **şemsi** olmasa zevâl anda
Ruğun bedr aydır dirdim olaydı ger kemâl anda
- G398/9 Şeb-i firâkat geçüp rüz-ı vişâlîñ **şemsi** toğmazsa
Münevver ide mi dîdem sipihriñ mihr ü mâhî hey
- şems ü kamer[1]** Güneş ve ay.
- G138/4 Her dilde 'aceb zann ide var mihrini ol meh
Her gökde bunı bilmeye **şems ü kamer** olmaz
- şems-i cihân [2]** Dünyanın güneşi.
- G227/8 Niye mağrûr olasin hüsñüñe ey vechi kamer
İrişür **şems-i cihân** ise dağı aña zevâl
- G114/4 Mağbûb-ı cânsın hûb-ı zamânsın
Şems-i cihânsın âlemde eşher
- şems-i enver [1]** Çok parlak olan güneş. || Sevgilinin parlak yüzü.
- Kt25/2 Nev- 'arûs-ı hüsñüñe ey Yûsufum sâñî kanı
Şems-i enverdir aña lâlâ kâmerdir dâyesi
- şems-i hüdâ [1]** Hidayet güneşi.
- K12/9 Âñ şeh-i kişver-güşâ **şems-i hüdâ** zıll-i Hudâ
Ma'den-i luţf u 'atâ Dârâ-yı şâhân-ı güzîn
- şems-i ma'ârif [1]** Bilgi güneşi.
- K17/3 **Şems-i ma'ârif** maţla'ı 'ayn-ı 'avârif menba'ı
Cüd u şehâvet maţma'ı ma'rûf u meşhûr u be-nâm
- şen eyle- [1]** Şenlendirmek, mutlu etmek.
- K25/8 Harâbe bir mağaldı kalbim evvel
Yed-i luţfuñla anı **eyledîñ şen**
- şen it- [1]** Şenlendirmek, mutlu etmek.
- Msd1/8 Ne Hâlıkdır ki seyr-i süy-ı bağ u gülşen itmezsin
Dil-i mağzunuñı zevk u sürür ile **şen itmezsin**
- şenâ'at [1]** Kötülük, fenâlık, alçaklık.
- Kt3/62 Kapuñdan gayra itmez ilticâyı mağsadı sensin
Koma 'afv eyleyüp ol müznibi bunca **şenâ'atle**
- şenîz [1]** Mutluk, sevinç. || İz, hatıra.
- G70/4 Kelâmından özge ruğundan sivâ
Harâm oldı 'uşşâka dîd ü **şenîz**
- şenî [1]** Kötü tutum, hareket.
- K32/44 Tapuña yaraya yok hayr u hisânı aşlâ
Toludur defter-i a' mâlî **şenî** ef'âli
- şer [3]** Kötülük, fenalık, kötü iş.

G224/8	Havf ider benden karîb olmaz baña dime rakîb Korkarım şerrinden ancak sen gibi hardan degil	Yara.	şerha [5] Dilim, dilinmiş parça, parçalanmış.
K33/11	Ola şerrinden emîn cāy-ı selâmet var mı Ki aña kây-ı belâ gibi o nâzil olmaz	G78/13	O ser-âmed çekeyor sînede bu şerhaları Dil-i Nebzîde bu dağı o siyeh-hâl ideyor
K24/24	Sîmi sitemdir şeklen zeri hem Şer vezni üzere cevher cevahir	G310/6	Bir ile bişîñ arasın dir idim kesmeye Hâk Şerham uş halka-ı dağım ile birmiş beş ile
	şerâfetlü [3] Şerefli olma, şerefliklik.		şerha aç- [1] Yara açmak, yaralamak.
K16/3	Şerâfetlü 'ulüvvü'l-kadr hem-nâm-ı Halîlu'llâh Ki vaşfi gibi zâtı derc olupdur şürefâlıkda	G40/1	Sînemde açup şerha yine ol sehî-kâmet Üstünde qodı hâl-i ruhı dağ-ı sa'âdet
Mr2/1	Şerâfetlü siyâdetlü 'ulüvvü'l-kadr ü 'âlî-şân Semâhatlü şehâvetlü kesîrî'l-luţfi ve'l-ihsân		şerha-ı ahmer [1] Kırmızı parça. Kırmızı yara.
N39/3	Şerâfetlü 'ulüvvü'l-kadr hem-nâm-ı Halîlu'llâh Ki vaşfi gibi zâtı derc olupdur şürefâlıkda	Mh2/22	Nebziyâ ol fitneniñ cevrin 'aceb kimler çeker Kim düşer 'aşkına anuñ şerha-ı ahmer çeker
	şerah [2] Açma, ayırma.		şerha-ı sîne [3] Bağrın paçası. Göğsün bıçak yarası.
G57/1	Elf-kaddiñ hasretiyle sîneme çekdim şerah Ol şerahlâ artdı kalbimde ferağ üzere ferağ	G391/8	Kütüb-hâne-i 'aşk içre yazılsun hâşiye gayrı Vücüdüm şerha-ı sînemle bir metn-i metin oldı
G57/2	Elf-kaddiñ hasretiyle sîneme çekdim şerah Ol şerahlâ artdı kalbimde ferağ üzere ferağ	G186/3	Şerha-i sînem durur çäk-i girîbân şanmañız Gamze-i pür-kînesinden kaldı bu âsar-ı tîğ
	şerbet-i la 'i leb [1] Kırmızı dudağın tatlı suyu.	G186/3	Şerha-i sînem durur çäk-i girîbân şanmañız Gamze-i pür-kînesinden kaldı bu âsar-ı tîğ
G187/6	Haylî demdir pister-i miñnetde yatur hastayım Şerbet-i la 'i lebiñle kılmadıñ şayruñı sağ		şerha aç- [1] Yara açmak, yaralamak.
	şerbet-i mevt [1] Ölüm şerbeti.	G392/3	Elif kaddi hayâlî sîneme bir şerha açmışken Ruhunda hâlî dağıyla bir iken derdim on oldı
Tr2/31	Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalâ imiş dirîğ İnkılâb üzere imiş her rüz u şeb bu hâkdân		şerha çek- [1] Yara açmak, yaralamak.
	şerbet-i vaşl [1] Kavuşmanın şerbeti. Sevgiliye kavuşma, vuslata erme.	G269/11	Dil-i pür-dâğa çün bir şerha çekdi çeşm-i hün-rîziñ Didi gamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn olsun
G338/8	Güşe-i hicriñde bî-çâre yatan bîmârıñıñ Şerbet-i vaşlñ durur derdine dermân var ise		şerha şerha [1] Parça parça, dilim dilim.
	şerer [1] Kıvılcım.	G70/5	Kesilse eger şerha şerha bu ten Kesilmez dil-i pür-elemden ümîz
G44/5	Farq eyleyemem rüz u şebi düd u şererden Âh eyledigimce dem-i hicriñde hey âfet		şer'-i enver [1] Çok nurlu ve aydınlık doğru yol. İslam yolu.
	şerer-i âteş-i hicr [1] Ayrılık ateşinin kıvılcımı.	G291/8	Sehv ile âh eyledimse rû-be-rû hışm eyleme Şer'-i enverde şehâ ma'zürdur nisyân iden
Tc2/52	Kâr eyledi bu cāna şehâ nâr-ı fîrâkıñ Sînem şerer-i âteş-i hicriñ ile kânün		şer'-i Ahmed [1] Pegamberimiz Hz. Muhammed'in getirdiği şeriat; Allah tarafından bildirilen İlahî emir ve yasaklara dayanan İslam dininin hükümleri.
	şerh olun- [1] Açıklanmak, ifade edilmek, anlatılmak.	K9/7	Ola şer'-i Ahmed üzere müstaķîm Tañn ihsân ide aña toğrı râh
G255/6	Yoğ durur bir yâr-i şadıķ hâlîmi 'arz itmege Ey dirîğâ şerh olunmaz kâldir esrârım benim		şerih [1] Açma, açılma. Bir kitabın anlamını kelime kelime açıp şerh etme, açıklama.

- G142/5 Gözleriñ açdı şehā bu sīne üstünde **şerih**
Ağzıña kıldı havāle tā ide dermānımız
- şerī'at [2]** Kuran'ın ayetlerine, Hazreti Muhammet'in sözlerine ve yaptıklarına, bunlardan çıkarılmış yorumlara dayanan, insanın yaşamını, toplumsal yaşamı düzenleyici, İslam hukuku.
- G203/8 Lebiñ öpdümse ger şeydālīgımda
Deliye bu **şerī'atde** kalem yok
- G382/2 Maħabbet nefse tab'iyet degil mi
Şerī'atde büyük töhmet degil mi
- şerīk [1]** Ortak.
- G292/7 **Şerīkiz** ğam-ı 'aşkda Mecnūn ile
Nemiz var ise müşterek der-miyān
- şerm [2]** Utanma, mahcubiyet. || Haya, ār.
- K32/46 Seyyi'atın hasenāt eyle yüzi karasın ağ
Şerm ü haclet eyle rüyına getürme alı
- K33/20 Dil-i sengīnine taşlar ırlıur lā-yuħşā
Yine ol kara göñül **şerm-ile** bī-dil olmaz
- şermende ol- [1]** Utanılacak bir iş yapmış olmak, mahçup duruma düşmüş olmak.
- G61/8 Öyle rüsvāy itdim anı mecma'-ı 'uşşākda
Oldı şermende girerdi ger bulaydı bir sūrāħ
- şerr ü fesād [1]** Kötülük ve bozgunculuk.
- Mr1/28 Hem Hüseyin ile Hasan ol on iki er 'aşkına
Kahr olup a'dā'-ı İslām görtrile **şerr ü fesād**
- şerr u şür [1]** Kötü huy ve ses. || Kavga, gürültü.
- K13/26 Dād-ı Haħdır ħalka zātı zīre zıllu'llāhdır
Devr-i bī-cevrinde **şerr u şür** aślā ħalmamış
- şerr-i şeytāndan emīn eyle- [1]** Şeytanın kötülüğünden emin olma, korunma, korkmama.
- K32/49 **Şerr-i şeytāndan emīn eylegil** imānın hem
Varıcaħ ħazretiñe ħaħla virüp ikmāli
- şer'ullāh [1]** Allah'ın şeriatı, Allah'ın dini; İslamiyet.
- K2/71 Evvelā dünyāda **şer'ullāhı** izhār eylediñ
Eylediñ tetmīm-i dīn idüp sūnenler sāniyā
- şest [1]** Balık oltası.
- G45/6 Gözün aç bir gün şikār eyler seni bu rüzigār
Şayd için dünyāyı berr ü bahre ħurma dām u **şest**
- şetm [1]** Sövmek, sövüp saymak.
- G184/4 Ža'f-ı dil oldı muzā'af gıtdı a'zādan ħuvā
Ķalmadı ħiss-i başar hem lems ü **şetm** ü zevĶ u sem'
- şevĶ [11]** Şiddetli arzu, istek, aşırı heves. || Sevinç, neşe, keyif.
- G29/5 Başına āzāde pervāz ider iken **şevĶ** ile
Gülşen-i 'ālemde sen gül-ħadde oldı 'andelīb
- G33/1 Dil-i zārımda oldı **şevĶ** ğālib
Ten-i bī-cān olup bir ħuşĶ ħālīb
- G81/4 O rüy-ı āfıtābıñ bezm-i ħüsni zīb ü fer ħılımış
Bir elde cām o **şevĶ** ile bir elde sāĝar-ı Cem var
- G180/7 Yine bir kākūli mārīñ düşüp 'aşkına **şevĶ** ile
Yudarsın aĝusın ey dil idersin zehr ü semden ħaz
- G234/6 Lebiñ zevĶıyla çün pür-cuş u şürüm
Ruħuñ **şevĶıyla** bī-şabr u şekībim
- G260/7 Abdālīñ olup **şevĶ-ile** bu tekye-i 'aşkda
Gör başda külāħım daħı eĝnimdeki şālım
- G264/12 Ne deñlü cevri iderse eyleytüp mihriñi aĝyāra
Yine ol māħ-rüya dem-be-dem **şevĶım** olur muħkem
- G336/13 Yanuban Nebzī-i şeydā ruħı **şevĶıyla** daħı
Baĝrını püte-i ħālde heme ħāl eylemede
- G359/5 'AĶl ü dil hem cān u ten **şevĶiñle** ma'mūr oldılar
Sāye-i 'adliñde ābād oldı şāħā çār-süy
- K22/6 Ķudüm-ı ceşn ile āsüdedir diller elemlerden
Bu **şevĶı** sevĶ ider 'ālemde ancaħ yılda bir devrān
- Kt20/2 Gülşen-i ħüsñünde 'andelīb olup
Gül ruħuñ **şevĶıyla** ħandān olayım
- şevĶ-i rüy-ı āteş [1]** Sevgilinin yüzünün sıcaklıĝını arzulama.
- G291/4 Ħasret-i ħāl-i ruħuñdur sīnede dāĝa sebeb
ŞevĶ-i rüy-ı āteşiniñdir dilim büryān iden
- şevĶ u zevĶ [1]** Heves ve zevk. || Eĝlence.
- G237/3 Mā-teĶaddemden durur bende ħamu bu **şevĶ u zevĶ**
Tā-ezel 'aşĶ ile icād oldı bünyādım benim
- şevket [2]** Büyüklük, azamet, heybet.
- K4/17 Geremez bu fenā dehr içre 'izzet şöhet ü **şevket**
Olur çün 'ākıbet fāñı nedir bu mülk ü māl evtān
- Kt6/12 Felek tırduĶça tırsun mülk ü ferri pāydār olsun
İrişsün heybeti vü **şevketi** eṭrāf-ı eb'āda

şevket izhâr eyle- [1] Büyüklük göstermek, gönül ululuğu göstermek.

G366/10 Devlet-i 'aşk ile söz yok Nebziyâ dârâtına
Şevket izhâr eyle pes İskender ü Dârâ gibi

şevket ü iclâl [1] Büyüklük ve yücelik.

K10/27 Cihânda **şevket ü iclâl** u zîb ü ferle sağ olsun
Felek toğdurduğunca işbu mihr-i 'âlem-ârâyi

şevk-ı ruhsâr [2] Yanağın hevesi. || Sevgilinin güzel yanağına duyulan heves, aşk.

G53/11 Dâğ yak sinefde yir yir **şevk-ı ruhsâr** ile var
Gam şebinde çün saña lâzım durur şem' ü sirâc

G302/6 Sipihri-i hüsndür rüyuñ cebîniñ âfitâbıdır
Zemîn-i tîre-i dil **şevk-ı ruhsârınladır** pür-zav

şevk-ı rüy [2] Sevgilinin güzel yüzünün arzusu, isteği.

G392/8 Yol azdırmış idim gîsü-yı şeb-gününda hayretle
Bi-hamdi'llâh cânâ **şevk-ı rüyüñ** reh-nümün oldı

G363/3 'Aceb serkeşliği var idi evvel **şevk-ı rüyüñla**
Giriftâr-ı ser-i zülfiñ olalı şimdî râm oldı

Şevvâl [1] Arabî ayların, ramazanla zilkâde arasında kalan ve ilk üç günü Ramazan Bayramı olan onuncusu.

K22/2 Tamâm oldı şumâr-ı rüz-ı rüze müjde ey yârân
Hilâli toğdı **Şevvâlin** çünân ebrüy-ı meh-rüyân

şeydâ [3] Aşkta aklını kaybetmiş, divâne, düşkün, şaşkın. || Âşık.

G22/11 İdinmişsin hezâr ağyar-ı rüsvâyî vü **şeydâyî**
Ser-i küyuñda bu deñlü segâni kim çeker cânâ

G203/7 Lebiñ öpdümse ger **şeydâlığında**
Deliye bu şerî atde kalem yok

G46/10 Vir merâmın yâ ilâhe'l- 'âlemîn ol dest-gîr
Nebzî-i rüsvâ vü **şeydâ** nâ-murâd u bî-kesest

şeydâ eyle- [1] Aşkının büyüklüğünden aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış kimse, çılgın, divâne, meczup olmak.

NHMS4/11 'Aşkıñ ey Leylâ beni Mecnûn u **şeydâ eyledi**
'Akl u fikrim cümleten târâc u yağmâ eyledi

şeydâ kıl- [2] Aşkının büyüklüğünden aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış kimse, çılgın, divâne, meczup olmak.

G103/4 Dilâ dilden dile gül gibi teşhîr olduñ uş ammâ
Seni âşüfte vü **şeydâ kılan** bülbül-nevâyîñdir

G369/9 Nebziyâ bildim seni **şeydâ kılap** Mecnûnvâr
Eyleyen 'aklıñ perîşân ol siyeh perçem gibi

şeydâ ol- [1] Aşkının büyüklüğünden aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış kimse, çılgın, divâne, meczup olmak.

Mr3/9 'Aşk ile **şeydâ olupdur** hâl-i İbrâhîme bak
Serserî vaşlı hevâsında yiler yalın ayak

şeyh-i fanî [1] Gelip geçici, ölümlü ihtiyar. || Gelip geçici, ölümlü mürşit.

G169/2 Rîk-ı dil-ber kim mü'essirdir dilâ tîz-âbveş
Nüş iden olur olursa **şeyh-i fanî** şâbveş

şeyh [1] Tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse. || İhtiyar, yaşlı adam.

K1/8 Hamd ile kıldım müzeyyen ba' dehu ser-tâcini
Şükr-i ni'met farzıdır çün **şeyh** u şâba ibtidâ

şeyh u şâbb [1] Genç ve yaşlı. || Herkes.

K31/4 Mükedder oldı halk cümle enâma merg-i 'âm oldı
Kaẓa'ullâh câri oldı **şeyh u şâbb** u ma'sûma

Şeyh-i Şibli [1] Ebubekir Şibli Hazretleri, Türk asıllı bir ailenin çocuğu olarak 861'de Sâmerrâ'nın Şibliye köyünde doğdu. Babasının adı Yunus'tur. Şeyh Şibli'nin hayatına dair fazla bilgi yoktur. İyi bir öğrenim gördüğü, Abbâsiler'den Muvaffak'ın veliahtlığı sırasında onun arkadaşlarından olduğu ve daha sonra hâcibliğini yaptığı bilinmektedir. Devlet kademelerinde hızla yükselen Şibli, Rey'e bağlı Dünbâvend'de valilik yaptı. Valiliği esnasında devrin sülûflerinden Hayr en-Nessâc'ın sohbetine katıldı; sohbetinden etkilenerek valilik görevini bırakıp tasavvufa yöneldi. Hücvîri'nin kaydettiğine göre Cüneyd-i Bağdâdî'ye büyük hayranlık duyan Hayr en-Nessâc, Şibli'yi onun yanına gönderdi. Böylece Şibli, tasavvuf eğitimini devrin en ünlü sülûfisinin yanında tamamlama imkânına kavuştu. Cüneyd'in, "Her topluluğun bir tacı vardır, sülûflerin hızla yükselen Şibli'ye onun tasavvufta ulaşmış olduğu makama işaret etmektedir. Genç yaşta seyrü sülûkünün başında çokça seyahat eden Şeyh Şibli, Temmuz 946'da Bağdat'ta vefat etti. (Tarih u Bağdâd, 2011, s. 389)

G21/12 Şarâb-ı 'aşk ile mahmûr olan dil
Hemânâ **Şeyh-i Şibli**dir Cüneydâ

şeyn [1] Ayıp, manevî leke, noksan.

G270/13 Bu şî're **şeyn** iden kej-râya olsun şîni çün erre
Göz olsun 'aynı dilde râsı hânçer nokta dâğ olsun

şeyn gel- [1] Onur kıracak, şanı alçaltacak bir durumla karşılaşmak.

G202/13 **Şeyn gelmez** şânına lutf eyleyüp virseñ selâm
Mîmveş beste-lebiñ güft-i ferah-efzây yok

şeytân [3] Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis. || Çok kurnaz, uyanık kimse, casus.

- G232/8 Hezār efsün idüp dildarım aldı zâhid-i sâlûs
Dirîğâ gâfilîn îmânımı **şeytâna** aldirdim
- G377/12 Bir melek gibi geçinürsin rakîbâ gerçi kim
Lîk bir **şeytân** imişsin bed-likâ bildim seni
- Tc2/20 Ağyârî şehâ âh-ile rahm eyledigimce
Dirler ki melekdir göre **şeytânı** çü taşlar
- şeytanet-sîret [1]** Şeytan suretli, şeytanî karakterli.
- G229/15 Raqîb-i dîv-şüret **şeytanet-sîretle** seyr itme
Melek-ħaşlet olup merdümlük eyle ey peri-zâdım
- şeytânü'r-racîm [1]** Şeytândan sana sığınırım.
- G362/10 Komağıl Nebzî rakîbi âsitân-ı dil-bere
Cennetü'l-Firdevse **şeytânü'r-racîmîñ** yolunu
- şeytânves [1]** Şeytan gibi.
- G63/15 Zulmet-i hicriñde kılsun dâ'imâ **şeytânves**
Bulmasun mihr-i ruħuñla ey melek-rüyum reşâd
- şibh-i rûz [1]** Gündüze benzeme.
- G138/9 'Ârızîñ uş zülfiñ çü **şibh-i rûza** müşâbih
Kimdir diye ħuld içre ki şâm u seher olmaz
- şiddet-i berd [1]** Soğğun kuvveti, şiddeti.
- K15/12 Öyle bir âfet irişdi 'âleme
Şiddet-i berdden toñup deryâ lebi
- şifâ [4]**
1. Hastalıktan kurtulma, iyi olma, eski sağılığına tekrar kavuşma. || İlaç, deva.
- G379/5 Leb-i lâ'linden irgürdi **şifâ** ağyâr-ı bed-ħ'vâha
İrişdirmez baña zerre kadar dermânı gördüñ mi
- Ms1/33 **Şifâ** âyetlerin idüp kırâ'at her şeb ü her rûz
Du'âda kulların bi'l-cümle ħâşşa işbu kalb-efrûz
- Mü1/5 Zâtında egerçi leb-i la'liñde **şifâ** var
Her derde devâdır
2. İbn-i Sina'nın tıp alanında verdiği eseridir. Eserin tam adı Kitâbu'ş Şifâ (İyileşme Kitabı)'dır. Arapça olup, bir çok risalenin bir araya geldiği bir kitaptır. Bilimde mukayeseli bilgilerin özünü ifade eder. Dört ana kısma ayrılmıştır. Lojik, fizik, matematik, metafizik. Bunlar da kendi aralarında bölümlere ayrılmaktadır. (Turabi, 2002, s.19)
- G82/7 Okıdım yazılı Kânün u **Şifâda** şanemâ
Ĥukemâ la'liñi derd-i dile merhem kodılar
- şifâ ir- [1]** Derman ulaşmak, hastalıktan kurtulmak, sağılığa kavuşmak.
- G97/3 Leb-i yârimden eger irmeye bir zerre şifâ
Maraż-ı 'aşka tañibâ 'acebâ çäre mi var
- şihâb [4]** Akan yıldız, alev, ateş parçası, kıvılcım.
- G132/7 Kaşın mâhim **şihâb** âhim ğamıñ ebr eşkim uş bārân
Melek çehreñ felek kapuñ tapuñ şemse müşebbehdir
- G164/7 Yandırır bir gün seni âhim **şihâbi** ey rakîb
Ol melek yanında gel İblisveş turma siviş
- G185/8 Gerçi cem' olup 'adü hem-çü nüçüm itdi ħücüm
Koymadım âhim **şihâbyla** velî birini sağ
- Tr2/23 Kim **şihâb** okın atar kavıs-ı kuzahla der-kemîn
Âĥiri dünyâ-yı dünüñ çün fenâ imiş dirîğ
- şikâf eyle- [1]** Yarmak, delmek, yaralamak.
- G202/5 Kâfda 'Ankâ olursa sînesin **eyler şikâf**
Kırpıgıñ gibi bir oğ kaşın gibi bir yay yok
- şikâf kıl- [1]** Yarmak, delmek, yaralamak.
- G190/12 Pes niçe ğayretle şad çäk u perîşân olmayam
Nâfe dek ya niçesi ben **kılmayam** sinem **şikâf**
- şikâr [1]** Av, avlanan hayvan. || Mağlup olan düşman.
- G128/2 Olaydı ey dil-i şeydâ bu fânî dâr medâr
Ne hoş idi gözü âhûlar ile kâr **şikâr**
- şikâr eyle- [1]** Avlamak, yakalamak, ele geçirmek.
- G45/5 Gözün aç bir gün **şikâr eyler** seni bu rûzigâr
Şayd için dünyâyı berr ü bahre kıurma dâm u şest
- şikâyet [1]** Sızlanma, yakınma.
- G19/13 Nebzî var iken sende biñ güne **şikâyetler**
Ya kışşası Mecnûnuñ efsâne degil mi yâ
- şikâyet eyle- [1]** Birinin yaptığı yanlış bir iş veya davranışı ilgili makama veya daha üst makamdakine bildirmek, derdini anlatmak, sızlanmak.
- K8/11 Sen saña gel **eyle şikâyet**
N'itdi saña gerdiş-i ğaddâr
- şikâyet it- [3]** Birinin yaptığı yanlış bir iş veya davranışı ilgili makama veya daha üst makamdakine bildirmek, derdini anlatmak, sızlanmak.
- G32/20 Gelün ey dertlüler ey fırka-ı mecrühü'l-bâl
Bulalım bārî **şikâyet idecek** bir vâlî
- G30/3 **Şikâyet itme** ey dil kan yutarsañ
Taħammülde meseldir şabr-ı Eyyüb

- G98/7 **Şikâyet itme** ey dil tâli' inden çarh-ı keş-revden
Seni mecnûn u şeydâ eyleyen ol saçı leylâdır
- şikâyet kıl- [1]** Birinin yaptığı yanlış bir iş veya davranışı ilgili makama veya daha üst makamdakine bildirmek, derdini anlatmak, sızlanmak.
- G38/14 Çeküp cevri ü cefâsın yârîni ey yâr
Varup bir kimseye **kılma şikâyet**
- şikâyet-nâme [1]** Şikâyet mektubu, şikâyet yazısı.
- G327/9 **Şikâyet-nâme** yaz eşk ü demiñden
Dilâ 'arz it der-i devlet-medâra
- şikest [2]** Kırık, kırılmış; âciz. || Sevgilinin güzelliğini çizme, nakşetme.
- G371/2 Baht yâr olmasa pâlûde kırır dendâni
Bahtiyâr olan ider sinle **şikest** sindâni
- Mş2/56 Tağıla kâkül-i dil-ber gibi sünbül mi kâla
Yıkıla mey-kede hum ola **şikest** mül mi kâla
- şikest kıl- [2]** Kırılmak, kırılmak, üzme. || İstenmeyen bir şeyden arınmak, kurtulmak.
- G46/1 Nâm-cüy iseñ dilâ **kıl** şîşe-i nâmi **şikest**
Lâ'ubâlî mest-i lâ-ya'kıl ol ol şahbâ-perest
- G106/3 Bırakup elden efendim bu dili **kılma şikest**
Düşe bir şîşe havâdan yire şad pâre düşer
- şimal [3]** Kuzey; sol, sol taraf.
- G95/9 Hiç 'uşşâka şimâl-i vaşdan esmez **şimâl**
Şarşar-ı hicriñ gibi üftâdeñî şarşar mı var
- Ms4/27 Bâd-ı şubh olup vezân esdi sa'âdetle **şimâl**
İşbu beyt-ile sen şâha itdim 'arz-ı hâl
- şimâl-i vaşl [1]** Kavuşmanın kuzeyi.
- G95/9 Hiç 'uşşâka **şimâl-i vaşdan** esmez şimâl
Şarşar-ı hicriñ gibi üftâdeñî şarşar mı var
- şimden şoñra [1]** Bundan sonra, artık.
- G296/7 Seni mahrem idinmem sırâ **şimden şoñra** sen zîrâ
Tekellüm idecek kes bulmasañ dîvâra söylersin
- şimden-gerü [10]** Artık, bundan böyle, bundan sonra.
- G148/17 And içüp dil-ber didi **şimden-gerü** lutf ideyim
İşidüp dil tıflı Nebzî didi v'allâh eylemez
- G298/1 Yârdan ayırdı beni bağ yaşıma **şimden-gerü**
Ağular katdı felek bu aşıma şimden-gerü
- G298/2 Yârdan ayırdı beni bağ yaşıma şimden-gerü
Ağular katdı felek bu aşıma **şimden-gerü**
- G298/4 Atalık me'mül iderken başıma taş urdı gör
Tevbeler inanmayam kardaşıma **şimden-gerü**
- G298/6 Seyle virdi dehri yaşım âteşim söyünmedi
Yile vardı 'ömr toprak başıma **şimden-gerü**
- G298/8 Gel yetiş ey merg bi'llâh kandasın zîrâ ki ben
İstemem irişmegi biñ yaşıma **şimden-gerü**
- G298/10 Ey ecel Nebzîde hatm it eylegil halkdan ferâğ
Mürveş zîr-i zemîne taşıma **şimden-gerü**
- G394/3 Kulaqlar tütülür **şimden-gerü** yâ Hû şadâsıyla
Geçenler güş ider mey-hânedâ âvâz-ı mestâni
- K13/15 Teşnegân-ı fakr sîr-âb ola mı **şimden-gerü**
Çeşme-i cüd u şehâda katrece mâ kalmamış
- Mh2/19 'Ahd idüp meyl itmeyem **şimden-gerü** her-câlara
Şüh u şeh-râşüb u fettân-ı cihândır sevdiğim
- şimdi [31]** "İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.
- B9/1 Civânî görmedimdi çokdan olmuş mülteci **şimdi**
Aşağıdan bakup gördüm şakalında otuz kıl var
- G1/17 Saña **şimdi** gelir hicrân belî gâyetle müşkillâ
- G35/3 İtmez nazar **şimdi** eger yaşım idersem pür-güher
Serdlik ider ol sîm-ber eyler sözüm her demde selb
- G43/10 Leb-i la'lîni h'vâb içre bûs it
Saña Nebzî budur **şimdi** zarâfât
- G71/2 Ey gönül 'âlemde ben ancak şanurdum cân lezîz
Sehv imiş ol **şimdi** bildim vuşlat-ı cânân lezîz
- G83/8 Varıcağ üftâdeler dergâhına ta'zîm kıl
Şimdi râğbet dil-berâ ikrâmadır i'zâzedir
- G149/6 Şu sızmazken dilâ mâ-beynimizden
Bozuşdı yâr ile **şimdi** aramız
- G156/5 Zehr ola **şimdi** hele içsün huşûruñda müdâm
Kâfir-i bi-dîn ü millet ol raķib-i martalus
- Tr1/37 Gerçi kim bitdi şakalı **şimdi** niçe bitmesün
Şühbedir illâ ki ol mel'ûna hîle etmesün
- G180/6 Nedendir çeşm-i hün-h'vârîñ girer kanına 'uşşâkıñ
Ezel merdümlük eylerken ider mi **şimdi** demden hâz
- G195/5 Meh-i nev gibi tülû' eyledi **şimdi** ammâ
Giderek mâhi geçüp mihr-i dirahşân olacaq
- G214/2 Neydi evvel mihr-i merdâneñ seniñ
Olduğ uş biz **şimdi** bigâneñ seniñ
- G289/4 Nâdirü'l hüsn idi dirler Yüsuñ gerçi velî
Geçdi anuñ nevbeti **şimdi** sen aña sâñsin

- G308/2 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- G333/10 Görüp ol nâzenîni bilmedin meyl itdi dil ammâ
'Aceb bi-rahm imiş uş **şimdi** bildim dağı farfâra
- G334/14 Cedd ü cehd iderdi 'aşkıñda şehâ câmüsveş
Şimdi gör hâk üzre bu Nebzî kuluñdur manda
- G339/2 Gönül meyl itdi bir şâh-ı civâna dağı nev-reste
Sevilmez **şimdi** ammâ kocilur âheste âheste
- G354/4 Mezheb-i hûbânda lâyiğ degilken inkıtâ'
Ol güzeller şâhi **şimdi** bir nev-âyîn eyledi
- G359/11 **Şimdi** budur dil-berâ efvâh-ı 'âlemde kelâm
Hep seniñ 'aşkıña düşdi kim ider halk güftügü
- G363/4 'Aceb serkeşligi var idi evvel şevk-ı rüyuñla
Giriftâr-ı ser-i zülfüñ olalı **şimdi** râm oldu
- K6/11 **Şimdi** ammâ düş olup tevfiğ-i Rabbânî baña
Ol fesâd endişeler dür oldu dilden bî-gümân
- K8/32 Geçdi serîr üzre bugün ol
Şimdi odur taht ile muhtâr
- K8/29 **Şimdi** mekânında anuñ şâh
Ol şeh-i Maħmûddur ey yâr
- Mh3/14 Yoğ-imiş sende haķıkât böyle bilmezdim seni
Aşınâ olup 'adüya **şimdi** terk itdiñ beni
- Ms4/9 Başıma bi'llâh üşürdüñ **şimdi** zenbür-ı belâ
Olduğum zîrâ ki bildiñ derd-i 'aşka mübtelâ
- Tc1/70 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/58 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/46 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/34 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/24 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/12 Yok şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi halk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- şimdiden soñra** [1] Artık, bundan sonra, bundan böyle.
- Tr2/71 **Şimdiden soñra** hedâyâmız olur ancak du'â
Hağ Te'âlâ merkadîñ bostân-ı cennet eylesün
- şimdiki dem** [1] Şimdiki zaman, şu an, içinde bulunulan devir.
- G59/6 Şu gibi çeşme-i çeşminden aķup kalmadı nem
Dem aķar **şimdiki dem** dîdelerimden mesfûh
- şimdilik** [3] Belirli bir süre için, geçici olarak, muvakkaten. || Bu devirde, bu zamanda.
- G289/14 Tarz-ı şî'ri senden öğrensün zamâne şâ'iri
Nebziyâ var ise 'aşrıñ **şimdilik** Selmânısın
- G337/5 Bahâdırsın zamânıñ **şimdilik** şâhib-kırânısın
Şehâ zâtıñ gibi tıflı toğurmaz degme merd ana
- G348/11 Şâ'ir-i pişîniyânıñ pey-reviyken **şimdilik**
Piş-rev-i pesîniyân u ihtiyâr oldum hele
- şimşad-ı kadd** [1] Boyu şimşir ağacının boyu gibi düzgün ve uzun olan sevgili.
- G68/5 Gösterir **şimşad-ı kaddiñ** serve cilve serverâ
Ögredir la'lîn dehâmıñ gonca-ı handâne hand
- şimşadves** [1] Sevgilinin şimşir ağacı boyu gibi boyu.
- G358/6 Kuyûd-ı dünyevîden uhrevîden
Ola **şimşadves** âzâd u hâlî
- şimşad it-** [1] Boyu uzatmak.
- G279/10 Nebzî-i kûr säyeyeş hâk ile yeksân eylemiş
Bâğ-ı hûsn içre seniñ ol kâmetiñ **şimşad iden**
- şimşir** [1] Keskin kılıç, seyf.
- K6/10 Haḫf idüp tu yüziñe olmuş seniñ dirler diyü
Kesdirirdim şa'rımı **şimşir** ile ben her zamân
- şin** [1] Şin harfi. || Boy, bos, kılık.
- G188/12 Yüri zâhid çıkar naķş-ı sivâyı kalb kalbiñden
Ḥayâl-i ḫatt-ı dildâr ile meşķ it 'ayn u **şin** u kâf
- G270/13 Bu şî're şeyn iden keĵ-râya olsun **şini** çün erre
Göz olsun 'aynı dilde râsi ḫançer nokta dağ olsun
- şinâver** [3] Yüzücü. || Dert, ateş denizinde yüzen aşık.
- G199/9 Yem-i 'aşķ içre bizi şanma **şinâver** ancak
Belki ğavvâş oluban ka'rına dağı ḫalanıķ
- K16/5 Haķâyıķ baħrine ğavvâş deķâyıķda **şinâverdir**
Kimesne ka'bına çıķmaz ma'ârif-âşinâlıkda
- N39/5 Haķâyıķ baħrine ğavvâş deķâyıķda **şinâverdir**
Kimesne ka'bına çıķmaz ma'ârif-âşinâlıkda
- şir** [1] Süt, leben, şîrâne.
- G68/10 Kanda beñzer lezzet-i la'lîñe ey dil-ber 'asel
Kanda **şir** ü kanda sükker kanda şehd ü kanda kand

- Şîr-hVäre [1]** Süte susayan, tatlıya susayan.
- G347/2 Hayfdır şâhim saña bu tavrlar bu çağda
Şîr-hVäre güyiyâ bir tıfl iken kucagda
- şî'r [5]** Şiir, manzume, edebî değeri olan nazımlı ve kafiyele söz.
- G125/9 Şu'arâ **şî'ri** kamu 'ayn-ı revândır Nebzî
Velî Hzır içdigi ser-çeşme-i hayvân bir olur
- G270/13 Bu **şî're** şeyn iden kejr-âyâ olsun şîni çün erre
Göz olsun 'aym dilde rāsî hancer noқта dâğ olsun
- G288/16 Dilim rağbet mi koydı şâ'irânâ
Bu **şî'ri** silk-i tahrire dizelden
- G289/12 Tañ mı dîvânîñ irerse mülk-i Īrâna dañı
Çün ki **şî'riñ** defteri Erjengdir sen Mânisin
- K26/2 'Acabâ n'ideyim öz hâlime bînâ degilim
Ne şu 'urum ola hem **şî're** ki dâna degilim
- şîve-i şî'r [1]** Şiir söyleme tarzı.
- G384/14 Ğazel dimekte Nebzî başa çıkdı lâ-kelema oldı
Söz atar **şîve-i şî'riyle** gör H'acûya söz var mı
- şî'r ü ğazel [1]** Şiir ve ğazel.
- G288/18 Yine Nebzî cihânda añılırsın
Ğaraz çün ad imiş **şî'r ü ğazelden**
- şî'r-i Nebzî [1]** Nebzî'nin şiiri, nazmı.
- G121/9 Görenler **şî'r-i Nebzîde** selâset
Zehî zihn-i edak hayhây dirler
- şîrâ'-ı ğam [1]** Kedere, üzüntüye yelken açma.
- G142/8 Zevk u şâdîniñ revâci yok süğ-ı 'aşkda
Açmışız bey' u **şîrâ'-ı ğam** için dükkânımız
- şîrânî [1]** Tatlı yiyecek, şekerleme. || Göz aydınlığı, gözdeki parlaklık.
- G370/8 Te'âla'llâh zehî şayyâd imiş çeşmiñ nezâketle
Niçe merdümleri nañcîr ider bakdıqça **şîrânî**
- şî're pür-mazmûn [1]** Mazmunla dolu şiir.
- G93/10 Gülistân-ı şafâda hağ bu kim şığmaz buña zanbağ
Bu **pür-mazmûn şî're** Nebziyâ kuş kondurulmuşdur
- şî'r-i ter [2]** Taze, yeni yazılmış şiir.
- Mr5/65 Bu **şî'r-i ter** şahid yeter
Çok söyleme zâ'id yeter
- G14/10 Nebziyâ bälâ-yı defter yazalardı nâmîñi
Görseler **şî'r-i terüñ** H'acû Hocendî câ-be-câ
- şî'r [3]** Şiir, manzume, edebî değeri olan nazımlı ve kafiyele söz.
- G270/9 Ne sâzım var ne süzüm var hemân bir sâdece
şî'rim
Olan dîvânımı h'ânende şâd olmazsa şâğ olsun
- G270/18 Dimem çün fi'l-hağka şâ'irim yâ aşıkım Nebzî
N'ola erbâb-ı dil güç itmese **şî'rim** ko lâğ olsun
- Tr1/53 pāk-dāmān olanı **şî'rimde** iş'ār eylerim
dür dişim vaşf eyleyüp incüler İsar eylerim
- şîrîm [2]** Şirin, tatlı, hoş.
- G79/9 Şaçı leylâ lebi **şîrîm** diyü şöhret bulup dilde
Müdâm oldukları Mecnûn u Ferhâd oldığındandır
- G366/4 Kûh-ı ğamda telh-kām olmuş bu Ferhâd-ı dile
Hüsrevâ **şîrîm** kelâmîñ şekkeri helvâ gibi
- şîrîm-edâ [1]** Ferhat ile Şirin mesnevisindeki kadın kahramanın cilvesi, nazı. || Tatlı dilli, güzel sözlü, üslubu güzel.
- G10/10 Kûh-ı nazm içre bugün Ferhâd-ı sânisin belî
Görmedim Nebzî cihânda sen gibi **Şîrîm-edâ**
- şîrîm-kelema [1]** Tatlı, hoş söz söyleyen kişi.
- G81/1 Şehâ **Şîrîm-kelema**nda dile ümmîd-i merhem var
Leb-i la'liñde zağm-ı sineye dârü-yı pür-em var
- şîrîm-mağâl [1]** Tatlı sözlü.
- G25/3 Zebânîñ bülbül-i güyâdır ey **şîrîm-mağâl** ammâ
Velîkin nâ-şüküfte ğonca-ı pür-ğuncdur ol leb
- şîrîm-zebân[1]** Tatlı dilli, konuşkan, iyi ve tatlı sözler söyleyen.
- Mh2/3 La'l-i leb sükker-dehen **şîrîm-zebândır** sevdiğim
Rağmı yok 'uşşâka aşlâ bî-amândır sevdiğim
- şî'r-i efşâğ [1]** Düzgün ve açık yazılmış şiir.
- G58/14 Belâğatda irişdi şadra Nebzî
Diyülmez buña mânend **şî'r-i efşâğ**
- şîr [4]** Aslan.
- G35/8 Gelmez rağib-i tünd-hü olmaz benimle rû-be-rû
Rezm-i cihânda hiç muğâbil ola mı **şîr** ile kelb
- G186/8 Genc-i hüsnünde o hünî ğamzeler olup tılısım
Şîrdir kim mâr-ı zülfünden elinde var tiğ

- K27/17 Cümleden kaç' -ı nazar **şîr** gibi hamle idüp
Hele o kelb rakîbe didirirdim tomuzum
- Kt14/1 Niçe mesrûr olursun ağzın açmışdır ecel çün **şîr**
Görürsin hişşe almazsın saña yetmez mi hâl-i gayr
- şîr-i gurrân [1]** Kükreyen arslan.
- K36/14 Gerek ser-hadd-i şahîde anuñ gibi bir er zîrâ
Hemânâ **şîr-i gurrâna** müşâbih oldı sîmâda
- şîr-i ner-i gâb [1]** Erkek aslan yatağı.
- Kt3/24 Dilîrânı görüp meydân-ı dîniñ didiler cümle
Budur **şîr-i ner-i gâb** u gâbât leysü'llâh hem dağı
- şîrîn [5]** Şirin, tatlı, hoş.
- G89/6 Ugradır deşt-i cünûna 'âşıkı leylî şaçuñ
Ey lebi **şîrîn** şalup tağlara hem Ferhâd ider
- G145/7 Alur la'l-i lebi cân naqdini **şîrîn** kelâmıyla
Teraħhum eyleyüp bir büse yâ niçün bedel virmez
- G182/7 Bir lebi **şîrine** meyl idüp şarâb-ı la'lin iç
Gör kalur mı zâhidâ kalbiñde Kevserden tama'
- G187/4 Gerçi Ferhâdım bugün bir küh-ı gamda hüsrevâ
Sen lebi **şîrîn** 'aşkıyla velî tağ üsti bağ
- G112/1 Gönül aħvâlini 'arz itmege **şîrîn** zebân ister
Sirişkin dökmege pâyıma bir serv-i revân ister
- Şîrîn [1]** Hüsrev (Ferhad) ile Şirin hikayesinin kadın kahramanı. Şirin kelimesinin tatlılıkla ilgili anlamlarından faydalanılarak daha çok dehen (ağız) kelimesiyle birlikte kullanımı hayli yaygındır (Pala, 1995, s.85).
- G193/17 Kesdi **Şîrîn** 'aşkıma Ferhâd tağ
Sen de Nebzî sineñ üzre dağ yak
- şîrîn dehen [1]** Tatlı ağızlı, tatlı dilli, dudakları tatlı olan sevgili.
- Mr4/18 Hübân-ı 'âlem sîmîn-bedendir
Şîrîn dehen diş dürr-i 'Adendir
- şîrîn kelam [1]** Tatlı kelam, hoş söz.
- Tc1/27 'Aql alup **şîrîn kelâmı** olsa nutkı hem-çü kand
'İlm ile olup müselleme eylese haşşân pesend
- şîrîn leb [2]** Tatlı dudak, hoş dudaklı güzel. || Tatlı dil, incitmeyen, hoş giden söz.
- G40/7 **Şîrîn lebini** yâda getürse dil-i şeydâ
Cân hażz idüp ider ne güzel tatlı hikâyet
- G320/10 Ruħuñ bir âteşîn yâkûta beñzer
O **şîrîn lebleriñ** âb-ı zülâle
- şîrîn-dehen [1]** Tatlı ağızlı. || Tatlı dilli, hoş giden güzel sözlü ağız.
- G69/7 **Şîrîn-dehendir** sükker kelâmı
Nüş-ı revânveş nüş eyle zâhid
- Hüsrev-i şîrîn-dehen [1]** Hüsrev ü Şirin mesnevisinin tatlı dilli, güzel sözlü erkek kahramanı Hüsrev.
- G331/5 Yine Ferhâd olup ol **Hüsrev-i şîrîn-dehene**
Yine tağlara düşüp 'azm ide hâmûna yine
- şîrîn-leb [1]** Dudağın tatlı sözleri.
- G39/13 O **şîrîn-leb** şeker-haddiñ olam Ferhâdı dirseñ ger
Olup 'aşkında Hüsrev tağa 'azm it tağı var bāğ it
- şîrîn-zebân [1]** Tatlı dilli şair.
- G327/17 Olup Ferhâdı ol **şîrîn-zebânıñ**
Bu dil Vâmıkdır ol 'Azrâ-'izâra
- şiş [1]** Şişlik.
- G271/6 Nevâl-i vaşla sîr olmuş işitdim
Raķibiñ boğazında **şiş** çıkısun
- şîşe [1]** Cam, sırça. || Gönül.
- G106/4 Bırakup elden efendim bu dili kılma şikest
Düşe bir **şîşe** havâdan yire şad pâre düşer
- şîşe-i nâm [1]** Adı, şanı cam sırça.
- G46/1 Nâm-cüy iseñ dilâ kıl **şîşe-i nâmı** şikest
Lâ'ubâlî mest-i lâ-ya'kil ol ol şahbâ-perest
- şîşe-i nâmüs [2]** Edebin, haysiyetin cam sırçası.
- G113/10 Tañ mı felege nâm ile pervâz ide Nebzî
Kim **şîşe-i nâmüsü** urup hâke şayanlar
- G343/4 Varaķ misâli perişân u perâkende kılıp
Yere urdum yine ben **şîşe-i nâmüsü** yere
- şîşe-i dil [1]** Gönlün cam sırçası.
- G286/1 Ko şımsun **şîşe-i dil** yâr elinden
Şafâdır bu dile dildâr elinden
- şita [1]** Kış. || Zor durumda olma.
- K15/1 Yoķ **şitâda** hürmet ü 'izz-i Nebî
Ey dil incitdi niçe tütî lebi
- şitâb [1]** Koşan, acele eden, hemen harekete geçen.
- G307/18 Nebzî-i şeydâ düşüp 'aşka müdâm
Bu **şitâb** ile zihâbıñ kaçarcu

- şive** [3] İşveli, cilveli.
- G202/8 Dāl-ı zülfünle nihān olmuş begim cīm-i cemāl
Şād-ı 'aynıñ şad hezārān **şive** eyler şay yok
- G304/13 Uşta cem' olmuş hezārān **şivelü** maḥbūblar
Kaḅkısın isterse göñlüñ Nebziyā sen amı sev
- Mh2/13 Eyledi 'aqlım perīşān **şive** ile nāzları
Urdu sīnem yāre kıldı ğamze-i ğammāzları
- şiveger** [1] İşveli, cilveli.
- G99/2 Görmedim 'ālemde gezdim işbu dehri ser-te-ser
Sen gibi bir şūḥ u şengül nev-resīde **şiveger**
- şive-i şir** [1] Şiir söyleme tarzı.
- G384/14 Ğazel dimekte Nebzī başa çıkdı lā-kelām oldu
Söz atar **şive-i şir**le gör H'vācūya söz var mı
- şiyār it-** [1] Saban, pulluk etmek.
- G238/11 **Şiyār itmek** diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil zehī
şādım
- şol** [2] "Şu" işaret sıfatı.
- G41/6 Şahn-ı sīnem tāze tāze zaḥm ile zeyn eylediñ
Şol semend-i tāza döndüm kim urılmış zīn ü raḥt
- G94/4 Keyfiyyet-i la'liñ begim ol rütbedir kim
Mey-ḥānede nūş eyledigim **şol** meye beñzer
- şol kadar** [1] Şu kadar, o denli, öyle.
- G75/9 **Şol kadar** āh eyledi dil nīm-nigāh eylemediñ
Zülfī siyāhım seni ben bilmez idim tā bu kadar
- şöhre-i aşk** [1] Aşkın, sevdanın her yerde
herkesçe bilinmesi.
- G381/6 Çarḥveş bī-mihr imişsin bilmedim ey mäh-rū
Şöhre-i aşkın semekden tā-simāk itdiñ beni
- şöhre-i şehri ol-** [1] Memleketin her yerinde
herkesçe tanınmak.
- G46/7 **Şöhre-i şehri oldu kādī** muğ-beçe 'aşkıyla gör
Vardı hem pīr-i muğān pāyına andan aldı dest
- şöhret** [1] Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk,
ün, san, nam.
- K4/17 Gerekmez bu fenā dehr içre 'izzet **şöhret** ü şevket
Olur çün 'ākıbet fānī nedir bu mülk ü māl evtān
- şöhret bul-** [1] Ünlenmek, tanınmak, herkesçe
bilinmek.
- G79/9 Şaçı leylā lebi şirīn diyü **şöhret bulup** dilde
Müdām oldukları Mecnūn u Ferḥād olduğındandır
- şöyle** [4] "Öyle bir, o derece" anlamında zarf.
- G109/7 Kō tursun **şöyle** aḅma 'āşık-ı bī-dilleri cānā
Seni cānyla cūyān olmadık dil-ber mi ḳalmışdır
- G319/7 **Şöyle** kesret var yine yok bir ayak başmağa yir
Söykenüpdür ḥāne-i ḳalbimde bi'llāh ğam ḡama
- G342/2 Muvāşıl olmağ-ile dil-berā la 'l-i lebiñ cāma
El üstünde tutarlar **şöyle** lāyık oldu i 'zāma
- T1/14 'Āşık-ı bī-çāreye yoḳdur bu 'illetden rehā
Şöyle geçkindir ki ḳanda yatdığın bilmez şehā
- şu** [1] Şu, işaret zamiri.
- N7/1 Ölsem ğam-ile kimseye ḥālim **şu** dimem yok
Sende daḥı ey yār-ı cefākār kerem yok
- şu** [3] "Şu" işaret sıfatı.
- G17/4 Dīdem yaşın dem-ā-dem döker
Ruḥuñ virir **şu** resme şu 'ā'
- G18/4 Dīdem dem dem yaşın şın şın dem-ā-dem dem döker
ker ker Ruḥuñ huñ huñ virir rir rir **şu** resme me
şu 'ā' 'ā' 'ā'
- G232/1 Dü destimle **şu** dem peymāneyi şahbāya ḥaldırdım
Göñül fülkini bir 'ummān-ı bī-pāyāna şaldırdım
- şu 'ā'** [3] Işık, ışın, tel tel görünen ışık.
- G17/4 Dīdem yaşın dem-ā-dem döker
Ruḥuñ virir şu resme **şu 'ā'**
- G18/4 Dīdem dem dem yaşın şın şın dem-ā-dem dem döker
ker ker
Ruḥuñ huñ huñ virir rir rir şu resme me **şu 'ā'** 'ā' 'ā'
- G183/14 Ḥaḥḥ u ḥaddinden sü 'āl itdikde dil
Didi Rūḥü'l-ḳuds bu mihr ol **şu 'ā'**
- şu'arā** [1] Şairler.
- G125/9 **Şu'arā** şirri kamu 'ayn-ı revāndır Nebzī
Velī Ḥızr içdigi ser-çeşme-i ḥayvān bir olur
- şūḥ** [9] İşveli, cilveli güzel. || Sevgili.
- G20/5 Ḥālini görsün bakup ol **şūḥa** beyne'l-ḥācibeyn
Görmeyen şahn-ı felekte ḳuḥb u ḥaḥḥ-ı istivā
- G84/11 Naḅar itmezse n'ola ḥāk-i rehine ol **şūḥ**
Yoğ aña ḥüsn ile hem-tā şeh-i istiğnādır
- G119/1 O **şūḥuñ** büsesin almak zarāfetdir zarāfetdir
Miyānın çekmek āğūşa nezāketdir nezāketdir

- G276/5 Şaldı boynuña yine zülf-i girih-gîrin o **şüh**
Mihnet ü derd ü gama ey dil tayan imdi tayan
- G341/10 Sîm ü zerden daħı kıymetlü yanında o raķîb
Nebziyâ bildim seni almaz o **şüh** bir paraya
- G374/14 Görün kim tavrı hiç kâle gelür mi Nebzî-i rindiñ
Münâsib hâline bir **şühî** sevdi ehl-i hâl oldı
- Mh2/20 'Ahd idüp meyl itmeyem şimden-gerü her-câlara
Şüh u şehr-aşüb u fettân-ı cihândır sevdiğim
- G228/11 Der-peyimde göricek ol **şühî** reşk ile raķîb
Ėaşy olup olsun dil-i pür-Ėaşy muğber ü verem
- N8/3 Nihâl-i tâzedir ol **şüh** fidân-ı serv ü 'ar'ardır
Bu bâğ-ı köhnede yâ Rab ne âfetler kopar bi'llâh
- şüh** u **şengül** [1] Neşeli ve sevimli.
- G99/2 Görmedim 'âlemde gezdim işbu dehrî ser-te-ser
Sen gibi bir **şüh** u **şengül** nev-reside şiveğer
- şüh-ı 'âlem** [1] Dünyanın işvelisi, cilveli kimsesi.
|| Sevgili.
- G12/9 Key şaşın Nebzî yakın olma o **şüh-ı 'âleme**
Kırpüğün tîr eylemişdir o kemân-ebürü saña
- şu'le** [2] Alev, ateş ışığı, parıltı.
- G92/2 Berķ urup çün bu dil-i pür-süzdan âhım sürer
Şu'ledir târik-i hicriñde baña râhım sürer
- N45/4 Eyleseñ vech-i münîriñi 'ayân
Maħv ola **şu'lesi** bu mihr ü mehiñ
- şu'le-i Ėurşid** [2] Güneş ışığı. || Sevgilinin parlak
yüzü.
- T1/8 Sîne-çâk u dil-perîşân eyledi hep ser-be-ser
Şu'lesine **şu'le-i Ėurşid** u encüm reşkver
- T1/8 Sîne-çâk u dil-perîşân eyledi hep ser-be-ser
Şu'lesine **şu'le-i Ėurşid** u encüm reşkver
- şumâr** [1] Hesap, saymak.
- K30/4 Sıfırveş Ėâlî olur bir gün kamu
Olmasa 'ömre Ėisâb ile **şumâr**
- şumâr-ı rûz-ı rûze** [1] Günü gününe hesap. ||
Ramazan gününün hesabı.
- K22/1 Tamâm oldı **şumâr-ı rûz-ı rûze** müjde ey yârân
Hilâli toğdı Şevvâliñ çünân ebrü-yı meh-rüyân
- şüride** [4] Karışık, perişan. || Âşık, tutkun.
- G144/6 Ser-te-ser pâ-mâldir Ėâk-i rehiñde 'âşıkân
Farķ olunmaz pâdişâhım 'âkil ü **şüridemiz**
- G221/1 Seher gülzârda **şüride** bülbül
İder mestâne vâveylâ vü ĖulĖul
- G228/2 İrişüp faşl-ı bahâr oldı cihân bâğ-ı İrem
'Azm-i gülzâr eyledi **şüride** diller lâ-cerem
- Tc2/18 İrişse kaçan mevsim-i gül bâğ-ı cihânda
Bülbül gibi **şüride** gönül nâleye başlar
- şüride-hâl** [3] Halin perişanlığı.
- G275/9 'Aceb **şüride-hâl** olmuş durur Nebzî Ėayâliñle
Yürür 'aşkıñla çıplaķ başı açuk ayağı yalın
- G245/15 Zulmet-i Ėamda 'aceb **şüride-hâl** oldum meded
Rüyuñi 'arz eyle ey mihr-i dirâşşânım benim
- G314/2 Dilâ o seng-dil hâl-i derünümdeñ degil âğâh
'Aceb **şüride-hâl** oldum işümdür âh ile eyvah
- şu'ürü ol-** [1] Aklı başında olmak.
- K26/2 'Acabâ n'ideyim öz hâlime bîñâ degilim
Ne **şu'ürüm ola** hem ş'i re ki dâñâ degilim
- şübhe** [2] Tereddüt, kuşku, vesvese, kuruntu.
- G191/8 'Aşkıña dil virdiğim meşkük yâ mevĖüm degil
Ėamdü li'llâh zann u **şübhem** dîn ü îmânımda yoķ
- Tr1/38 Gerçi kim bitdi şakalı şimdi niçe bitmesün
Şübhedir illâ ķi ol mel'ûna Ėile etmesün
- şübhe yoķ** [2] Şüphe yok, kuşku yok, şüphesiz.
- Tr2/60 Maħz-ı luţfundan 'inâyet eyleye şabr u sebât
Şübhe yoķ kıldıñ behiştî cây Ėardaşım benim
- G108/7 **Şübhe yoķdur** nâ-şüküfte Ėoncadır la'l-i lebiñ
Çeşm-i mestâneñ velîkin nergis-i şehlä mıdır
- şübhesiz** [7] Kuşkusuz, muhakkak, kesin.
- G167/15 Şem'-i cem'in 'aşkıña meşk ider imiş **şübhesiz**
Ol sebeb pervâne bî-pervâ düşüp yanar imiş
- G197/10 Nebziyâ çeşmiñ yaşı dil âteşi âĖir seni
Şübhesiz bir gün kırlurlar hem Ėarîķ u hem Ėarîķ
- G313/2 Çün oldı mebd-e-i 'âlem mina'llâh
Pes olur **şübhesiz** ric'at ila'llâh
- G317/3 Lebiñ 'aynü'l-Ėayâta eyler-idim **şübhesiz** teşbîh
Eger olmuş olaydı la'l-i leb-rîz-i zülâl anda
- Mr3/5 Cümleden biri Muğammed bendesidir **şübhesiz**
Bend olupdur zülfüne efkendesidir şübhesiz
- Mr3/6 Cümleden biri Muğammed bendesidir şübhesiz
Bend olupdur zülfüne efkendesidir **şübhesiz**

Mr3/7	Lebleri āb-ı zülālî zindesidir şühbesiz Ol Mesîhâ-dem dehâni çeşme-i hayvânîmîñ	K16/4	Şerâfetlü 'ulüvvü'l-ğadr hem-nâm-ı Halîlu'llâh Ki vaşfi gibi zâtı derc olupdur şürefâhîğda
	şükr it- [2] Verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek, teşekkür etmek.	N39/4	Şerâfetlü 'ulüvvü'l-ğadr hem-nâm-ı Halîlu'llâh Ki vaşfi gibi zâtı derc olupdur şürefâhîğda
G239/2	Lutfuñı görmüşem şehâ kaşr-ı cihânda ben delim Kâfir-i ni'me olmazam şükr iderim Hudâ 'Alîm	yaralar.	şürüh [1] Şerhler, açıklamalar. Parça parça
Mş2/22	Bu cihânda ol olur guşşadan āzād ancak Ġam-ı ferdâ yemeyüp şükri ide zād ancak	G60/8	Muğ-peçe yadıyladır gönüm metîñ Sînedü açdım hayâliyle şürüh
	şükr ol- [1] Verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek, teşekkür etmek.		şüyüh [1] Yaşlı kimseler. Şeyhler.
G51/9	Bi-ğamdi'llâh kim şükr olsun ol Hallâk u Mevlâya Ne deñlü pîr isem Nebzî efendim bir civândır genç	Mr1/17	Mescid ü cāmi'de etfâl ü şüyüh eyler du'â Dillerinde âyet-i naşrun mina'llâh dâ'imâ
	şükr-i bî-hadd ol- [1] Sınırsız, sayısız, minnet ve teşekkür etmek.		T/T
G355/7	Şükr-i bî-hadd olsun ol Mennân-ı Zü'l-ihsâna kim Bâr-ı 'aşk-ı yâri bu bî-zûra āsân eyledi		tâ [1] Tıpkı.
	şükr-i firāvân [1] Pek çok minnet, teşekkür.	G159/2	Bir ejderdir saçın kim genc-i hüsnünde tılısm olmuş Yüzün tâ sîndir ol ebrûlar anda iki bism olmuş
K8/4	Ġamd ü senâ minnet-i vâfir Şükr-i firāvân aña her-bâr		tâ [30]
	şükr-i ni'met [1] Allah'ın verdiği nimete şükretmek.		1. "Ki" bağlacı.
K1/8	Ġamd ile kıldım müzeyyen ba'dehü ser-tâcını Şükr-i ni'met farzdır çün şeyh u şâba ibtidâ	G43/8	Gel imdi şabr kıl eş-şabru hayr Ola tâ şabr ile hâşıl mükâfat
	şüküfe [2] Çiçek, tomurcuk.	G75/10	Şol kadar âh eyledi dil nîm-nigâh eylemediñ Zülfî siyâhım seni ben bilmez idim tâ bu kadar
G23/4	İrişdi rüz-ı nev-rüz oldu gülşen ehliniñ 'ıydı Çemende her şüküfe giydiği zîbâ kabâdır hep	G202/17	Elf-kaddiñ nün ide tâ sen şeker-hâ 'aşkına Ha dil-i Nebzide bundan özge aşlâ rây yok
G66/3	Bâğ-ı hüsnünde açılmış her şüküfe sü-be-sü Zülf şeb-bü çeşm nergis gül dehân u lâle ħad	Kt19/8	Velî ħacırında yokdı bir sülâle Ġamın def' ide tâ anuñla her-gâh
	şüküft ol- [1] Açılmak, çiçeklenmek.		2. Yeter ki, öyle ki.
G270/6	Görün tâv-ğânedü dîvâneler zencîr kırmaz mı Bahâr olsun hele sünbül şüküft olmağa çağ olsun	G245/2	Vuşlata va'd itdi gitti çün ki cānânım benim Ey ecel bir ân ħatlan tâ gele cānım benim
	şümâr it- [1] Saymak, hesap etmek.		3. "Böylece, bu şekilde, değin" anlamında kullanılan bir bağlaç.
G394/12	Bulardan ħayrı ħod erbâb-ı 'işret sü-be-sü her-câ Şümâr idemez aşğâb-ı rağam şahrâda püyânı	Mu29/1	Pür iriştir destîyi tâ kim yarasun bir işe Bir ayak süci iriştir mi iki yüz ser-ğuşa
	şürb-i ħudâ [1] İçecek içme.	G2/4	Yevm-i Cum'adır bugün oldu şalâ gülzârda Oldı bir şehr-i 'azîm taldı ħalâyîk tâ fenâ
N16/4	Giyydi dıraht sebz kabâ güşe-i bâğ oldu Na'im Ġür-şifât dil-ber ile şürb-i ħudâ demleridir	G93/3	Ġarâret bâğidir tâ rüz-ı restâ-ğize dek dilde Ağan bu cüy-ı eşkimle şanursın söndürülmüşdür
	şürefâ [2] Şerifler; Hz. Muhammed'in soyundan gelen olmaklık.	G115/2	Benim şabr u kararım yok seniñ inşâfiñ ey dil-ber Yanam pes nâr-ı 'aşka tâ olunca bu tenim aħker
		G142/6	Gözleriñ açdı şehâ bu sîne üstünde şeriğ Ağzına kıldı ħavâle tâ ide dermânımız

G142/2	Va 'de-i vaşl eyleyüp gitdi yine cānānımız Ey eccl gel bārī katlan tā gelince cānımız	tā eyle- [1] Bağışlamak, vermek.
G227/12	Taraf-ı küyuña cānım şu gibi oldı revān Ola tā teşne dile la'l-i lebiñ āb-ı zülāl	G361/14 Çār-süy-ı 'aşka gönderdim dilim Nebzī ki tā Eyleye kesb-i belā üstāda virdim gönlümü
G287/2	Hālīme rahm eylemezseñ ey meh-i nā-mihribān Yanarım tā kül olunca işbu cism-i nā-tüvān	tā ezelden [1] Çok önceden beri, öteden beri.
G290/2	Müşebbek zülfüñ ey dil-ber niçe bir cāna dām olsun Tutup hābs-i zeķan kıl tā ki fermānıña rām olsun	G281/9 Tā ezelden bir mürüvvet şāhibi cānānesin Nebzīye cevri itmegil cevriñ bidāyet bulmasun
G328/1	Gözime girmede tā şubha dek uyhu bu gice Ya niçün toğmadı üstüme o meh-rū bu gice	tā kal- [8] 1. Olsun diye, olması için.
K1/51	Tā cenāh ile dilerseñ bulasın fevz ü necāh Baş ko ol bāb-ı şeh-i 'ālī-cenāba ibtidā	K32/30 Komayup taşu taş üzere yıkılsun gitsün Bozvirirsem anı tā kalmaya hiç timsāli
K4/21	Ararken ben de bir tārīh idem tā mevlidim izhār Tulū' itdi dilimden Nebzīyā hem-çü meh-i tābān	2. Öyle ki, böylece.
K12/43	Tā tamām ola anuñla bu kelām-ı hoşterin İtdi bu mışra' delālet uşta sāl-i fethine	Mş1/47 Ehl-i hāl ol tā ki cümle müşkilātın ola hāl Gel hevālanma derünüña yaķup nār-ı cedel
K27/28	Yūri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Ġam ile geçmeye tā yay u kış u yaz u güzüm	3. Bu şekilde, böylece; yeter ki, sonunda.
K36/11	Ki tā hıfz u hırāset ide sükkān ile ol cāyı Maħallinde ola hıdmāt-ı Sultānide İstāde	G385/6 Sa'y eyle dilā Ka'be-i küyüm tavāfa Bir hācc idegör tā ki süre 'ömre şāfāsı
Kt9/8	İstedi bir menzil-i bālā-yı hümāyūn u ferāh Def' ide tā anda sürür ile hücumun elemin	K23/2 Dem-ā-dem dem döker bu çeşm-i bākī Bu müşkil 'ukdeyi hāl ide tā ki
Kt19/24	Aña tārīh için Nebzī bu beyti Didi mazbūt ola tā rüz-ile māh	Mş1/61 Tā ki zāyi' olmaya bu çekdiğün renc ü emek Çün ki bildiñ bi-vefā vü pür-cefādır bu felek
Mş1/64	Şafha-ı kalbiñden eyle hıbbını bi'l-cümle hek Tā görünsün bu felek saña kelek 'Anķā siñek	4. Bu şekilde, böylece. Ne zaman ki.
Mh5/5	Nebzī bu geldi tārīh-i mevlūd çok ola 'ömri tā hīn-i pīrī	G383/6 Rüz u şeb eyler recā dil rü-be-dergāh eyleyüp Tā ki nedm ide Hūdā ol kalb-i seng-i mermeri
Tr1/27	Tā elinden kırtulunca başıma oldı kayu Her gece şikletmege giderdi tırmaz gürleyü	Kt30/3 Kapısına vardım anuñ tā ki hıdmət eyleyem Didi baķ baķ ne ararsın sen burada dön geri
Tr2/58	Ya niçe kılsun taħammül bu firāķa şağlar Tā meger ihsān idüp ol Kāşif-i her müşkilāt	5. Öyle ki, böylece.
G153/6	Gözüm nergis gibi kaldı açıķda gelmedi dil-ber Bu te'ħirinden ey dil tā bilindi yā meger gelmez	Tr1/3 Tā ki taşdı'den ser-i yārānı i'rāz eyledim Gerçi hicv itdim anı ber-vaż'-ı nā-sāz eyledim
G174/12	Fi'l-mesal deryā gibi aķdı o serviñ pāyına Eşķ-i dīdem tā ide hālīn leb-i mercāna 'arz	tā ol- [4] Olsun diye.
G261/6	Mihr-i ruhsārīnla tā-ı evc-i felek tābendedir Sāyeveş ayrılmazam yanıncayım tā bendeyim	G309/2 İstemez mi söyle bir meh-pāre berber ber-bere Müşteriyle tā ola dükkān-ı berber berbere
G282/2	Vefā vü şefķatiñ ben kuluña şāhā müdām olsun Diyem tā ben saña 'ömrüñ efendim müstedām olsun	Kt8/10 Hizāsında yapup bir maħfil-i kāh-ı behiştāsā Ola tā o mücellā-hāneye eyvān u kāşāne
		K2/2 Oldı zikrim hā vü şād u tā vü 'ayn u kāf u nūn Līk oldum harf-be-harf Kur'ānı hātım itmişçe tā
		K32/24 Kerem it pādīşehā bende-i efkendeleriñ Tutvir destini tā olmayalar pā-mālī
		tā şubha dek [2] Ta sabaha kadar.

G255/3	Gicelerle encümi tâ şubha dek bîdâr ider Zülf-i şeb-günüñ ğamıyla girye vü zârım benim	şab'-ı dil-i bî-çäre [1] Çaresiz gönüllerin huy, mizacı, karakteri. Âşıkların yaratılışı.
G255/8	Gündüzün aḡşama dek maḡzûn u maḡmûmdur gönül Nâle vü eḡğandır tâ şubha dek kârım benim ta'accüb [1] Şaşma, hayret etme.	G201/5 Niçe meyl itmesün şab'-ı dil-i bî-çäreler her dem Ruḡuñ pâlûde-i ter gibi ditrer güyiyâ şakşak şab'[2] Huy, karakter, mizaç, yaratılış.
G247/1	Ṭañ mı çâk olsa ta'accüb mi girîbânım benim Miḡnet ü ğamla ṭoludur çün ki dâmânım benim ta'accüb eyle- [1] Şaşırmaq, hayret etmek, hayrete düşmek.	G162/6 Sürüş-ı rahmet envâr ile kılmış perveriş zâtiñ Sirişt olmuş şehâ şab'ında luḡf u merḡamet bî-ğaş
G165/3	Dûd-ı âhım ey görüp anı ta'accüb eyleyen 'Aşq bir âteş imiş sinem aña kânûn imiş ta'allüm eyle- [1] Öğrenmek, ders almak, bilgi edinmek.	G296/9 Şarâḡat yâ kinâyet söyleme çün şab'ımı bildiñ Diliñ ṭut Nebziyâ ger söyleseñ âvâre söylersin şab'-ı murdâr [1] Pis kirli parlıt. Kirli, pis, iğrenç yaratılış.
G176/7	Ta'allüm eylemiş ğamzeñden ol kara şaçın siḡri Meseldir mâr kejdümden ider dirler sem istiḡrâz tâ'at [2] Allah'ın emirlerine uyma, emredileni yapma. İbadet.	G181/5 Şab'-ı murdârı ṭabî' atde gil-i nâ-pâkdir Ṭîneti ol bed-siriştin necs-i aşfardan ğalız şab'-ı mâ [1] Suyun mizacı, yaratılışı.
K32/41	İremez tâ'atiñe elf gibi toḡrı kıyâm Kad-i ḡam-geştesidir zâl-ı zünûbuñ dâli	Kt17/4 Mülâyim-şab' u deryâ-dil vesî' ü'z zihñ ü bî-ğilsın Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saḡt şab'-ı mâ tâb u şâḡat [5] Güç ve kuvvet.
Kt3/64	ḡuşûşâ mu'terifdir zenb ü taḡşîrine ol bende Daḡı 'ucb u tekebbür eylemez a'mâl ü tâ'atle tâ'at-ı ḡaḡ [1] Allah'a kulluk.	Ms3/5 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u şâḡat var Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâḡat var
Mş2/65	Niçe bir tâ'at-ı ḡaḡ eylemege 'âr idelim Niçe bir Nebzî gibi cürm ü güneḡ kâr idelim tâb [2] 1. Işık, parlaklık.	Ms3/11 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u şâḡat var Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâḡat var
G272/5	O rüy-i âfitâbın tâbına kim şâḡat-âverdir Yaḡar 'âlemleri zülfi şehâbî mâ-verâsundan 2. Takat, mecal, güç, kuvvet.	Ms3/17 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u şâḡat var Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâḡat var
Tr1/21	Uş dili flîñ başı şalluşı ṭapdır şaña şab Pes bu vech ile seni ya Mısr pâḡlar ya ḡalep tâb-ı belâ [1] Derdin sıkıntının harareti.	Ms3/23 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u şâḡat var Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâḡat var
G172/2	Eridim âteş-i hicrân ile sızdım çü raşâş Beni bu tâb-ı belâdan n'ola gel eyle ḡalâş Tâb-ı ḡadd [1] Yanaḡın parlaklığı. Yanaḡın tazeliḡi güzelliḡi.	Ms3/29 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u şâḡat var Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâḡat var tâbân eyle- [1] Parlamak.
G66/5	Tâb-ı ḡaddiñle şehâ bu baḡr-ı süzânım benim Bezm-i 'aşkıñda yanardı یرnese ḡaṭṭıñ meded	G273/4 Ğaym-ı ğamda ḡomaz ümmîdim budur dâ' im beni Mihr-i rüyüñla sipihr-i ḡüsnî tâbân eyleyen tabaşbuş [1] Yaltaklanma.
		G156/9 Şüretâ eyle tabaşbuş Nebziyâ ol kâfire Olmayınca kişide ḡuvvet gerekdir câblûs tâb-âver [1] Güç yetiren, tahammül eden, dayanan.
		G94/7 Tâb-âver iken vaşlıña gör düşdi bürüdet Güyâ dem-i nev-rüzda vâki' deye beñzer tâbdâr [1] Parlak.

K17/13	Vech-i hasen ki sende var mihr-i cihānsın tābdār Bünyān-ı devlet üstüvār ola ilā-yevmi'l-kıyām	tāb-ı ruḥ [2] Yanağın parıltısı.
	tābende [2] Parlayan, ışık veren. Gösterişli.	G208/5 Ğayret-i tāb-ı ruḥ u āb-ı leb-i la'liñile Göyünür nāra semender boğılır māya semek
G261/5	Mihr-i ruḥsārınla tā-vec-i felek tābendedir Sāyeveş ayrılmazam yanıñcayım tā bendeyim	G374/6 Gönül murğı belāsın buldı pā-bendime ḥācet yok Yağup tāb-ı ruḥuñ bāl ü perin bī-perr ü bāl oldı
Ms4/13	Ḥüsn ile çün mihr-i 'ālem-tābveş tābendesin Ṭapuña mīkdār-ı zerrāt 'āşıkān yābendesin	tāb-ı şıḥḥat [1] Sağlığın gücü. Güçlü olma, sağlamlık.
	tā-ber [1] İnan'ın kuzeyinde, günümüzde Māzenderān adını taşıyan eyalet.	Ms3/4 Dem-ā-dem cevri ü kaḥrīñdan gönülde başka ḥālet var Teninde tāb-ı şıḥḥat yok ne dilde daḥı rāḥat var
Mr1/7	Muntazırdır kim ola luṭfuñla tā-ber fetḥ-i bāb Zerre iḥsān it çoma ol zātı yā Rab nā-murād	tāb-ı teb [1] Ateşin harareti, parlaklığı.
	tābe-seher [1] Sabaha kadar.	Tr1/16 baltadır yaḥud geçer her gün aña bir nice şap Ger ḥayāline gele şık tutar anı tāb-ı teb
G328/4	Çeşmine rüzda düş olmadı çün kim bu dilin Gezdi şeb tābe-seher her taraf u sū bu gice	ṭabībā [9] Ey doktor. Ey sevgili.
	tāb-ı 'aşk [2] 1. Aşkın sıcaklığı.	Mü4/8 Ḥasret-i ḥālīñle pür-dāğ derünüm Zire ṭabībā
G393/9	Vücüdüm tāb-ı 'aşk ile felek germ-ābe kılmışdır Serim kubbe sirişkim āb u çeşmim aña cām itdi	N7/4 Pür-nāvek-i ğamzeñle bu sīnem çü ser-ā-ser Şanma ki ṭabībā dil-i bī-ğulda verem yok
	2. Aşkın sıkıntısı, acısı.	N27/3 Görmedim sende ṭabībā bñy-ı vuşlatdan eser Öyle bildim derd-i firḫatden ḥalāşa çāre yok
G100/5	Eridi tāb-ı 'aşkıñla vücüdüm Bu issiye şehā kar mı ṭayanur	Tc2/27 Ḥaylī dem olup ḥasta-i 'aşkam çü ṭabībā Bulunmadı bu derde devā dār-ı şifāda
	tāb-ı hicr [2] Ayrılığının ateşi.	G294/8 Olursa eyle la'l-i yāri em sem Ṭabībā çāre yokdur merhemīñden
G143/8	Āb-ı vaşlıñla söyündür āteşim Artdı tāb-ı hicr ile sūz u güdāz	G373/3 Ṭabībā lebleriñden emsem eyle Dil-i bīmārımıñ nā-ḥoş mizācı
G299/9	Eser itdikçe Nebzī tāb-ı hicrāni dil-i zāra Derünī āh idüp her dem dirim yā Hū veyā min-Hū	G68/14 İrmese la'l-i lebiñde derdine dermān eger Neylesün n'itsün ṭabībā söyle Nebzī derdend
	tāb-ı ḥüsn [2] Güzellğin ışıltısı, parıltısı. Güzellğin sıcaklığı.	G97/4 Leb-i yārimden eger irmeye bir zerre şifā Maraż-ı 'aşka ṭabībā 'acebā çāre mi var
G185/2	Ḥasret-i ḥāl-i ruḥuñla sīneme başıldı dāğ Tāb-ı ḥüsnüñ yağıdı hem gönülümde bir rüşen çerāğ	G253/1 Ḥasta-i 'aşkıñ ṭabībā derd-i bī-dermāndayım Derdime yokdur devā zīrā ki ben dermāndeyim
G285/7	Yanmada cānā kaçır mı dil o tāb-ı ḥüsnüñe Tā-ezel 'aşk āteşiyle gelmişem çün yana ben	ṭabībāsā [1] Doktor gibi. Sevgili gibi.
	tāb-ı 'izār [1] Yanağın parlaklığı.	G296/1 Ṭabībāsā dil-i bī-çāreye ger çāre söylersin Velikin arturup derdin hemān āvāre söylersin
G258/3	Yüregim tāb-ı 'izārıñla olup hem-çü kebāb Dil-i ğam-dīdeye bu cevri ile gelmez mi nedem	tābiş-i 'aşk [1] Aşkın parlaklığı.
	ṭab'-ı naḫḫād [1] İyiyle kötüyü ayırma yaradılışının verdiği kudret.	G39/15 Eridim tābiş-i 'aşk ile hem-çün sürb luṭf eyle Yiter kotarma kabdan kaba bir kālībda ifrāğ it
Tc1/26	Ma'rifetle olsa bir kişi cihānda bī-menend Ṭab'-ı naḫḫādı mühezzib zihni-pāki ser-bülend	tab'iyet [1] Tābi olma, uyuma.

- G382/1 Maḥabbet nefse **tab'iyet** değil mi
Şerî'atde büyük töhmet değil mi
- ṭabî'at [1]** Mizaç, yaratılış.
- G181/5 Tab'-ı murdânı **ṭabî'atde** gil-i nâ-pâkdir
Tîneti ol bed-sirîştîñ necs-i aşfardan ğalîz
- ṭabîb [16]** Hekim, doktor. || Sevgili.
- G25/8 Dil-i pür-derdine dirler devâdır ittîfâk üzere
Ṭabîbim ḥâlîñi n'olur marîziña kılursañ ḥab
- G26/8 Dil-i pür-derdime dirler devâdır
Ṭabîbim ḥastaña ḥâlîñi kıl ḥab
- G29/4 Mübtelâ-yı derd-i 'aşk oldu dil-i sevdâ-zede
Senden özge derd-i bî-dermânına bulmaz **ṭabîb**
- G34/2 Ne mü'ezzîn ne imâm u ne ḥaṭîb
Ne müneccim ne mühendis ne **ṭabîb**
- G54/3 Ḥasta-i la'l-i lebiñdir ey **ṭabîb**
Lebleriñden bu gönül ister ğülâc
- G110/7 Zaḥmuma merhem kımaz korķar 'ilâc itmez **ṭabîb**
Derdimiñ zirâ ki 'âlem vâlih ü ḥayrânıdır
- G187/2 Ger baña ser-mâye-i 'aşk ise bu sînemde dâğ
İşleşün ko ey **ṭabîbim** istemez merhem kımağ
- N11/3 Görüp bu ḥâlîmi lîkin **ṭabîbim** eylemez dermân
Bu derd ile ser-encâmım neye müncerr olur bilmem
- G211/7 Leb-i la'l-i o **ṭabîbiñ** dile tiryâk durur
Be raķîbâ aña te'sîr ide mi zehr ü semiñ
- G234/8 Devâ-yı derd-i dil kılmaz revâ mı
Niçün la'l-i lebiñ ya dir **ṭabîbim**
- G246/7 İstedim dârü's-şifâ-yı vaşlñ ey câna **ṭabîb**
Ḥasta-i hicriñ olup bîmâreyim bîmâreyim
- G275/6 Dil-i bîmâr 'aşkıñla düşüp şâhib-firâş oldu
Gelüp bâlîni üzere ey **ṭabîbim** bârî şor bâlîn
- G280/7 **Ṭabîbim** lebleriñ 'ayn-i şifâdır
'Aceb bu derdime olmaz mı dermân
- G367/9 Nebziyâ bu zaḥmına hiç bir **ṭabîb** kılmaz 'ilâc
Ġalibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi
- Mh4/8 Nâ'il-i vaşlñ olan olur cihânda muḥterem
Firķatîñle ey **ṭabîbim** olmuşum şâhib verem
- N38/9 Nebziyâ bu zaḥmına hiç bir **ṭabîb** kılmaz 'ilâc
Ġalibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi
- ṭabîb-i bî-raḥîm [1]** Merhametsiz, acımasız doktor. || Merhametsiz, acımasız sevgili.
- G141/8 Gördi la'li zaḥm-ı tîrin sîne-i pür-yarede
Ol **ṭabîb-i bî-raḥîm** raḥm eyleyüp merhem kımaz
- ṭabîb-i cân [2]** Canm sevgilisi.
- G207/8 Niçe dil-ḥastalar cân virmesünler nîm-nigâhına
Ṭabîb-i cânımñ bîmârına tîmarı pek nâzik
- G231/9 Ol **ṭabîb-i cân** eger eylerse eyler uş devâ
Nebziyâ derd-i dilim ben aña kıamu söyledim
- ṭabîb-i dehr [1]** Dünyanın, alemin doktoru.
- G167/17 Dâ'-i 'aşka yoğ imiş dermân **ṭabîb-i dehrde**
Bu keş-â-keş 'aşık-ı bî-çâreye nâ-çâr imiş
- ṭabîb-i rûz-ı maḥşer [1]** Maḥşer gününün doktoru, şifacısı.
- K2/67 Ey **ṭabîb-i rûz-ı maḥşer** kııl şefâ'atle 'ilâc
Dâ'-i 'işyân ile olmuşlar kıamusı mübtelâ
- ṭabl [2]** Davul. || Gönül.
- G15/10 Mîr-i 'aşkıñ dîd-ı âhım Nebziyâ tuğ u 'âlem
Sîne **ṭablım** dâne-i eşkim durur 'asker baña
- N22/4 Leşker-i encüm-şumârım çeşm-i pür-nem kıatresi
Ṭabl u kıusundur bu sînem dîd-ı âhımdır 'âlem
- ṭabl u kûs [1]** Davul ve büyük davul.
- G156/1 Vaķt-i rîḥletdir hemân çün kim çalındı **ṭabl u kûs**
Nîm-şeb irdi şadâyile nidâ ider ḥorûs
- ṭabla-ı sîne [1]** Gönül tepsisi, gönül levhası.
- G390/2 Müjeñ tîr ebruvânıñ ey gözi cādü kemân oldu
Nişânı **ṭabla-ı sînem** dil ü cânım revân oldu
- ṭabṭaba [1]** Tıptırtı, su çağılıtsı.
- N23/2 Gülsitâna gel şehâ bir meclis-i âmâdedir
Her nihâl-i gül sürâhî **ṭabṭaba** nev-bâdedir
- tâc [3]** Taç. || Maddi makam ve mevki.
- G54/1 Ḥâk-i pâyiñdir şehâ başımda **tâc**
Mîhr-i rüyuñ ḥâne-i dilde sirâc
- G98/1 Ayağın başdığı toprak baña **tâcımdan** a'lâdır
Mey-i la'liñ şehâ keyfiyeti şâhbâdan evlâdır
- G171/7 Çün el virdi melâḥat **tâci** başa
Serîr-i ḥüsne pes buyur ayağ baş
- tâc kıo- [1]** Başına taç takmak, tahta çıkmak.
- N2/4 Giyüben tâc u kıabâ ile ğurûr itme şaķın kim
Niçe ten oldu bürehne **kıodı** başdan niçe ser **tâc**

	tāc u ḳabā [2] Taç ve kaftan. Makam-mevki, maddiyat.	G103/10	Yazıkdır Nebzîyi bir dem ırağ itme cenâbından Rehiñde tā-ezel üftâdedir hem ḥāk-i pâyıñdır
N2/3	Giyüben tāc u ḳabā ile ğurūr itme şaḳım kim Niçe ten oldı bürehne ḳodı başdan niçe ser tāc	G237/4	Mā-teḳaddemden durur bende ḳamu bu şevḳ u zevḳ Tā-ezel 'aşḳ ile icād oldı bünyādım benim
Kt20/7	'Aşḳıñ libāsıyla tāc u ḳabāyı Ğırḳayı terk idüp 'uryān olayım	G249/9	Tā-ezel Nebzî bilürsün kim temessükle bu dil Toḥm-ı ğam zer'ine bir ḳıt'a zemīnimdir benim
	ta'ciz it- [1] Sıkıntı vermek, rahatsız etmek.	G285/8	Yanmada cānā ḳaçar mı dil o tāb-ı ḥüsñüñe Tā-ezel 'aşḳ âteşıyla gelmişem çün yana ben
Kt10/6	Bir niçe yıldır Ḳapu Ağasın Ta'ciz iderdi ehli be-ğāyet		tağ [9] Yara. Dağ.
	ta'dād [1] Sayıp dökmek, birer birer söylemek, sıralamak.	G39/14	O şīrīn-leb şeker-ḥaddiñ olam Ferḥadı dirseñ ger Olup 'aşḳında Ḥüsrev tağa 'azm it tağı var bāğ it
Kt3/29	Bularıñ vaşf-ı ḳadr ü pāyesi olunsa ger ta'dād İrişmez ḥabbe-i zerre yitişmez dāne-i ḥaşḥaş	G39/14	O şīrīn-leb şeker-ḥaddiñ olam Ferḥadı dirseñ ger Olup 'aşḳında Ḥüsrev tağa 'azm it tağı var bāğ it
	ta'dād it- [1] Saymak, hesaplamak.	G193/17	Kesdi Şīrīn 'aşḳına Ferḥād tağ Sen de Nebzî sineñ üzre dağ yaḳ
Mh1/7	Ne mümkin birr ü iḥsāniñ verā ta'dād idüp şaysın Mürüvvet 'āleminde serverā mādām kim ḥaysın	G386/1	Ḥayāl-i zülfi-i dil-ber sīnemi çün tağ tağ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe tağı bāğ itdi
	ta'dād ol- [1] Kabul edilmek, dahil edilmek. Sayılmak, addedilmek.	G386/1	Ḥayāl-i zülfi-i dil-ber sīnemi çün tağ tağ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe tağı bāğ itdi
G51/4	Havāssım şarf idüp 'aşḳıñla vaz geldim 'anāşırđan Reh-i dil-berde hiç ta'dād olunsun mı çehār u penc	G386/2	Ḥayāl-i zülfi-i dil-ber sīnemi çün tağ tağ itdi Bitürdi sünbül ü şeb-bü benefşe tağı bāğ itdi
G398/12	İderdi 'av'avım 'ayyūḳa a'lā pāye bulurdum Ḥuzūruñda seg-i küyuñla ta'dād olunursam say	K33/36	Yetişür Nebzî-i şeydā bu ḳadar güftüğü Bu acı sözleri tağlar dağı ḥāmil olmaz
	tā-dem-i āḥar [1] Kıyamette kadar.	G137/6	Görüp üftādelerin kesretin iğzāb olma Ḥağıdır bād-ı fenā cem'imiz aralanuruz
Msd2/20	Perişān oldum efḳār ile çün bildim selāmet yok Olunca tā-dem-i āḥar bu sevdāya nihāyet yok	G163/10	Deşt-i hicrinde o zülfi leyliñiñ sevdāsına Nebziyā Mecnün gibi tağlara hem-dem oldum uş
	tā-ebed [3] Sonsuza kadar.		tağ üsti bāğ [1] Dağ üzeri bāğ olmak, kara bir yerde güllük gülistanlık olmak. Sevgilinın açtığı yarann üstünün bāğ, bahçe olması, güzelleşmesi.
G37/5	Şolmasun o gül-dehāniñ tā-ebed ey ğonca-fem Açılıpdır Ğızrveş çün üstine bāb-ı ḥayāt	G187/4	Gerçi Ferḥādım bugün bir küh-ı ğamda ḥüsrevā Sen lebi şīrīn 'aşḳıyla velī tağ üsti bāğ
G281/5	Tā-ebed 'uşşāḳa mihr ü şefḳat ü rahmıñ seniñ Artuban eksilmesün herğiz nihāyet bulmasun		tağıl- [2] Dağılmak, savrulmak, paramparça olmak.
N12/3	Eger hier odına yan tā-ebed dirseñ ne ğam baña Ezelden bu yanık bağrım ḳo yansun yana gelmişdir	G77/10	Eyledi zülfiñ perişān sünbülüñ Ḥağılup ğam ğuşşa oldı tār-mār
	tā-evc-i felek [1] Gök yüzünün en yüksek noktasına değin.	Mşr2/55	Ḥağıla kākül-i dil-ber gibi sünbül mi ḳala Yıḳıla mey-kede ḥum ola şikest mül mi ḳala
G261/5	Mihr-i ruḥsārıñla tā-evc-i felek tábendedir Sāyeveş ayrılmazam yanıñcayım tā bendeyim		tağıt- [4] Savurmak, saçmak.
	tā-ezel [5] Ezelden beri. Bezm-i Elest.	G359/4	Çīn-i zülfiñ ser-te-ser āfāḳı tutmuş bü ile Şubḥ-dem anı tağıtmış çün nesim ey müşğ-müy
G83/1	Tā-ezel meylim benim sen ḳaddi serv-i nāzedir Ol sebebden ḳumrılarla bu ğoñül hem-rāzedir		

- G363/7 **Ṭağıtdıñ** var ise meh yüzüne o zülf-i şeb-günüñ
Bu şeb künc-i firâkıñda cihân ğāyet zālām oldı
- G386/5 Ser-i zülfin **ṭağıtdı** 'arız-ı dil-cūsına ol şāh
Mesāğ-ı şer' olan ol seyr-i ruhsāra yasağ itdi
- K15/6 Kalb-i 'uşşākı perişān itdi bād
Ṭağıdup ol zülf-i miskden etyabı
- ṭağlar ṭayan-** [1] Acımın büyüklüğünden dağlar
olsa dayanmaz.
- Tr2/55 Āteş-i hicrāna zirā kim **ṭayanmaz ṭağlar**
Sen geçindiñ rahmetü'llāha irişdiñ biğāne
- ṭağlara düş-** [1] Sıkıntı, üzüntü sebebiyle
insanlardan kaçıp ıssız yerlerde, dağlarda yaşamak. || Mecnun
gibi yerini yurdunu terk etmek.
- G331/6 Yine Ferhād olup ol Hüsrev-i şīrīn-dehene
Yine **ṭağlara düşüp** 'azm ide hāmūna yine
- ṭağlara şal-** [1] Gam, keder sebebiyle acı çekmek.
|| Uzlete çekilmek, insanlardan uzaklaşmak.
- G89/6 Uğradır deşt-i cünūna 'āşıkı leylī saçūñ
Ey lebi şīrīn **şalup ṭağlara** hem Ferhād ider
- ṭağuk** [1] Perişan, dağınık.
- Mş1/35 Sünbülün zülfi **ṭağuk** āşifte-hāl olmuş durur
Nergis-i zerrīn güle za'f-ile nāl olmuş durur
- ṭağyır ol-** [1] Değişmek, değiştirmek, bozmak.
- G139/10 Bu imiş Nebzī muqarrer oldı tağdīr-i ezel
'Aşka mu'tād olduq uş **ṭağyır olup** tedbīrimiz
- Ṭa-hā** [1] Kur'an-ı Kerim'de mukattaat-ı
hurufiyeden olup Cenab-ı Hak ile Peygamberimiz (S.A.V.)
arasında bir şifredir. || Ta- Ha suresi. (Ṭâ-hâ, 20/...)
- K2/34 Beyyine lâzım degil 'Aşrñ şehisin fi'l-Beled
Ġāşiyedar olmak A'lā saña bi'l-İhlās **Ṭa-hā**
- ṭahammül** [5] Yükleme, bir yükü üstüne alma. ||
Dayanma, katlanma, kaldırma.
- Mu1/1 Ezelī 'ādet çü budur ey gül size eziyyet bize
ṭahammül
Ağyāra ğayret rakībe ḥased güle istignā bülbüle
gülgül
- G22/5 **Ṭahammül** mümkün ez'āf-ı muzā'af cevri sen itseñ
Velikīn ṭa'n-ı ebna'-ı zamānı kim çeker cānā
- G5/1 Cevriñe itmeme **ṭahammülden** ibā
Merḥabā ey rāhat-ı cān merḥabā
- G30/4 Şikāyet itme ey dil kan yutarsañ
Ṭahammülde meseldir şabr-ı Eyyüb
- G223/6 Ġarazıñ luṭf ise dirsiñ ki cefāya katlan
Ola mı ey kaşı ya şabra **ṭahammül** müşkil
- ṭahammül eyle-** [2] Dayanmak, katlanmak,
sabretmek.
- G188/1 **Ṭahammül eylemezken** bār-ı 'aşk-ı yāri ey dil
Kāf Çekersin baş u cān ile boyun virtüp hezār inşāf
- G173/7 **Ṭahammül eyleyüp** āzārına ağyār-ı ḥārīñ dil
Çü bülbül istemez ol gonca-leb gül-femden istiḥlāş
- ṭahammül it-** [3] Dayanmak, katlanmak,
sabretmek.
- G171/11 **Ṭahammül ide** mi bu hāle ādem
Nedir ol ḥāl-i yek-tā kadr-i ḥımmāş
- G31/3 Ḥastadır cismim **ṭahammül idemez**
Cevri terk it itme zulmu irtikāb
- G79/5 **Ṭahammül itse** cevriñe n'ola ol merdüm-āzārıñ
Cefākār oldığın bildi perī-zād oldığındandır
- ṭahammül kıl-** [3] Dayanmak, katlanmak,
sabretmek.
- G49/13 Cevr-i yāre **kıl ṭahammül** vaḳt ola ide vefā
Nebziyā şabr eyle kim eş-şabru miftāhu'l-ferec
- G263/7 **Kıl ṭahammül** zahmet-i ağyāra ey dil var yūri
Bir gül için dime kendim rence-i ḥār eylemem
- Tr2/57 Ya niçe **kılsun ṭahammül** bu firāka şağlar
Tā meger ihsān idüp ol Kāşif-i her müşkilāt
- ṭahāret id-** [1] Temizlenmek.
- G38/1 **İdüp** āb-ı şarāb ile **ṭahāret**
Yūri mey-ḥānede eyle 'ibādet
- ṭahādid** [1] Sınırlama, hudut koyma. || Bir şeyi
nazikçe istemek.
- G171/9 Şehā **ṭahādid** için dil kişverini
O ḥūnī ğamzeler olmuş muraḥḥaş
- ṭāhir** [1] Temiz, pak, arık.
- Kt15/3 Naḳāyışdan kamu **ṭāhirdi** zāhir
Derümü 'ilm ile pūr-nūr u vehhāc
- ṭahrīm** [1] Haram kılma, haram sayma, yasaklama.
- K2/16 Ḥaşr ola yevmü't-Tegābün Şaff-ı dehrīlerde ol
K'itdi **Ṭahrīm** kendüye yevmü'l-Kıyāmet ol likā
- ṭahrīr ü beyān**[1] Yazma ve anlatma.
- Kt9/14 Vaşfi lisān ile anuñ kābil-i ta'bīr olamaz
Hem daḥı **ṭahrīr ü beyān** ḥaddi degil bu kalemīñ

alma.	taḥşil [2] Elde etme, kazanç. Bilgi edinme, haber	taht u tac [1] Taht ve tac.
G32/5	Nedir taḥşilin ey Nebzî dir ise Dirim 'Azrâ ile ḥüsrân ile hayb	G53/4 Sen ki bir edne'l-dânîsin ayakda pây-mâl Şâh-ı mülk-i fitnedir ol âna lâyıḳ taht u tac
Kt4/3	İvme gel taḥşiline olup 'acül Bir sebep ḥalk itdi Ḥâlık herkese	tahte'l-livâ [1] Livahul Hamd Sancağı. Kıyamet gününde hesabın başlamasından önce herkesin sıkıntıda bulunduğu bir sırada Hz. Muhammed'in müminlerin altında toplanacağı sancağını ifade eder.
	taḥsîn [12] Aferin, bravo. Güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama.	K2/62 Dostânın daḫı hem hem-sâyeğânın kıl diliñ Şuçları 'afv olunup ḥaşr olalar tahte'l-livâ
Mh3/5	Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña Cevr ile ey ḳaddi elfim ḳâmetim dâl eylediñ	tahtgâh-ı şâh-ı 'aşḳ [1] Aşkın şahının bulunduğu yer, aşkın başkenti. Payitaht.
Mh3/5	Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña Cevr ile ey ḳaddi elfim ḳâmetim dâl eylediñ	G188/6 Ğubâr-ı 'âr u nâmûsı süpürdüm ḥâne-i dilden Gerekdir tahtgâh-ı şâh-ı 'aşḳ olmağa sine şâf
Mh3/10	İtmediñ aşlâ vefâ zulmı be-her-ḥâl eylediñ Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña	tahtgeh-i pâdişeh-i 'Osmâniyân [1] Osmanlıların hükümdarının tahtının bulunduğu yer. Başşehir, pâyitaht.
Mh3/10	İtmediñ aşlâ vefâ zulmı be-her-ḥâl eylediñ Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña	K11/13 Çü budur tahtgeh-i pâdişeh-i 'Osmâniyân Olarıñ ḥükmünü âfâka irdir münteşir it
Mh3/15	Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña Eylediñ bilmem raḳîbîñ üstüme tercîḫ iñen	Melâḫat taht-ı üzre [1] Güzellik tahtında, güzellik tahtı üzerinde.
Mh3/15	Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña Eylediñ bilmem raḳîbîñ üstüme tercîḫ iñen	G244/3 Melâḫat taht-ı üzre müstedâm ol Budur dâ'im murâd-ı dil ü ḥvâḫım
Mh3/20	Luḫfuñi a'dâ görür şâḫım yine cevriñi ben Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña	taht-ı 'arşu'llâh [1] Göklerin en yükseği, dokuzuncu gök; Allah' katı. Yüce mertebe.
Mh3/20	Luḫfuñi a'dâ görür şâḫım yine cevriñi ben Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña	Kt1/4 Toḳuz ḳat âsumân ol şehsuvârîñ esbi mizmârî Turâb-ı maḳdemidir ol 'azimle taht-ı 'arşu'llâh
Mh3/25	Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña	taht-ı 'adl [1] Adalet tahtı.
Mh3/25	Āferîñ ey dil-rübâ taḥsîn saña taḥsîn saña	Kt3/8 'Ömer geldi pes andan milket-i dîni idüp ma'mûr Oturdu taht-ı 'adl üzre 'adâletle olup yek-tâ
G104/3	Dîde-i mestâneñe nergis begim taḥsîn oḳur Kadd-i bâlâña daḫı reşḳ ile 'ar'ar imrenür	taht-ı âl-i 'Osmân [1] Osmanlı Devleti'nin tahtı.
G312/10	Raḳîb-i İblîsi tardıñ görünce ey melek-rüyum Didi ehl-i semâvât u zemîn taḥsîn idüp ḫah ḫah	K9/1 Geçdi taht-ı âl-i 'Osmâna bu şâḫ Kim adı Maḫmûd durur zıll-ı İllâḫ
	taḥsîn it- [1] Beğenmek, takdir etmek, övmek.	taht-ı mu'allâ [1] Yüce taht.
K6/17	Göricek Nebzî şaḳal ile beni taḥsîn idüp Didiler tüyince ḫayrın gör ḳamu dostlar hemân	Kt6/14 Hezârân maḳşad-ı aḳşâya nâ'il eyle ol şâḫı Ḥudâyâ istidâm-ı 'ömr idüp taht-ı mu'allâda
	taht [3] Hükümdarlık makamı. Hükümdarın üzerine oturduğu koltuk.	taht-ı 'Osmâniyân [1] Osmanlıların tahtı.
G323/9	Melâḫat tahtı üzre sevdiğim Nüşü'r-revânsın çün İrişdir zıll-ı 'adliñ Nebzî-i kemter kemîn üzre	Kt5/5 Müyesser olup taht-ı 'Osmâniyân Oturdu serîre o şâḫîb-niğîn
K8/32	Geçdi serîr üzre bugün ol Şimdi odur taht ile muḫtâr	taht-ı zümürüd [1] Zümrüt işlemeli taht.
K9/18	Nebziyâ kıl târiḫin anuñ beyân Çün müsellemler oldu âna taht u câḫ	G228/5 Oturup taht-ı zümürüd üzre gonca şâḫvâr Bağladı etrâfına çevre nihâl-i gül 'arem

- tā'ib ol-** [1] Tövbe etmek, bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.
- G28/10 Gel imdi ey gönül terk-i hevā kı1
Olup meyl ü hevesden küllî **tā'ib**
- ṭāḳ** [1] Bina kemeri. || Yapılarda kemer veya yarım daire şeklindeki kapı ve pencere üstü; kubbe.
- G193/16 Kaşların resmin görüp yapmış şehā
Ol mühendis yapı için Kisrāya **ṭāḳ**
- ṭāḳ-** [5] Bir şeyi başka bir şey üzerine iliştmek, tutturmak veya geçirmek, asmak.
- Mu23/1 Ayakdan başa elde bir güli **ṭāḳdım** zarāfetle
Berāhīn ile isbāt eyledim nāmın nezāketle
- Mu31/1 Şanemā mū nit' olurdu dile zūlfūn çü **ṭāḳa**
Ṭāḳılur seyf ü sināna daḥı hem mū nacaḳa
- G39/3 **Ṭāḳup** zūlf-i siyāh-ı dil-beri bu gerden-i cāna
Dü 'ālemdе gögüs ger alnıñ açuḳ yüzüniñ aḡ it
- G68/1 Gerden-i cāna **ṭāḳup** ol zūlf-i pür-çiniñ kemend
Habs idüp çāh-ı zekanda kıldı yirin kayd u bend
- G386/9 **Ṭāḳup** zencirveş bir gerden-i cāna kara zūlfın
Dil-i Nebzī anıñçün rüz u şeb küyun yataḡ itdi
- ṭāḳat gel-** [1] Takatı yerine gelmek, gücü yeterli olmak.
- K27/14 Bereler baḡrımı ḥalkıñ sitem-i dem-be-demi
Niçe **ṭāḳat gele** bunca keder ü derde kuzum
- ṭāḳat getir-** [2] Gücü yetmek, dayanmak, üstesinden gelebilmek.
- K26/18 Yaḳıyor āteş-i hicri ile sīnem o şanem
Niçe **ṭāḳat getürem** şāḫra-ı şammā degilim
- G190/14 Göz göre gel kendiñi Nebzī bırakma āteşe
Zīre nār-ı ḡayrete **ṭāḳat getürmez** küh-ı Kāf
- ṭāḳat kalma-** [2] Gücü yetmemek, gücü azalmak, bitmek. || Tahammül kalmamak, dayanamamak.
- G48/11 **Ḳalması** **ṭāḳat** bu dilde dād hey
Dādsız cevvar elinden el-ḡiyās
- Ms2/9 Ğamıñla **ḳalması** **ṭāḳat** begim bī-iḳtidār oldum
Firāḳıñ ḳaddimi dāl eyledi ḡāyet nizār oldum
- ṭāḳat-āver** [1] Kuvvetveren.
- G272/5 O rüy-ı āfitābıñ tābına kim **ṭāḳat-āverdir**
Yaḳar 'ālemleri zūlfı şehābı mā-verāsından
- ṭāḳat yok** [1] "Takatı kalmamak, takatı kesilmek"; gücü azalmak.
- Tr2/47 **Ṭāḳatim yok** hicrine ola meḡer Ḥaḳ yāverim
Firḳatıñle ey ḳarındaşım şafaḳ ḳan aḡlar
- ṭāḳdīr-i ezel** [1] Allah'ın kainatta olacak şeylerin zamanını, yerini, özelliklerini ve nasıl olacağını Allah'ın ezelde bilmesi.
- G139/9 Bu imiş Nebzī muḳarrer oldı **ṭāḳdīr-i ezel**
'Aşḳa mu'tād olduḡ uş taḡyīr olup tedbīrimiz
- ṭāḳdīr-i Ḥudā** [1] Allah'ın (C.C.) ezelden vermiş olduğu karar.
- G10/4 Dir idim vaşlıñla mesrūr ola bu dil ey perī
N'ideyim tedbīrimi bozdı çü **ṭāḳdīr-i Ḥudā**
- ṭāḳ-ı mu'allā** [1] Yüce, ulu kubbe.
- G388/9 Himmet itsem gönlüme **ṭāḳ-ı mu'allādan** geçer
Himmetim çün Sidredir kim gönlüm anda ber gibi
- ṭāḳıl-** [1] Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, geçirmek.
- Mu31/2 Şanemā mū nit' olurdu dile zūlfūn çü ṭāḳa
Ṭāḳılur seyf ü sināna daḥı hem mū nacaḳa
- ṭāḳım-** [1] Takmak, kuşanmak, beline takmak.
- G347/4 Kaşı yayım kirpiḡiñ okları varken ḡamzeler
Ṭāḳıurlar çüfte çüfte deşne sol u sağda
- tā-ḳıyāmet** [2] Kıyamete kadar.
- G279/8 Hey di ḥūnī ḡamzeñe ḳan ide ḳānūn itmeye
Tā-Ḳıyāmet yād olurmuş nīḳ ü ger bed ad iden
- Tr2/76 Ḥūrī vü ḡilmān ile hem-bezm ü şoḡbet eylesün
Tā-Ḳıyāmet arḳañ üzre yatup idesin ḥuzūr
- ṭāḳsīm** [1] Parçalara ayırıp bölme, bölüştürme, pay etme.
- G170/8 Ğam yimem cānā ḡam-ı 'aşḳa çü ḥişşe bu imiş
Baña da rüz-ı ezel **ṭāḳsīm** olunduḡda ḥışaş
- ṭāḳvā** [1] Dünyādan el etek çekip bir yere kapanma ve ibādetle meşḡul olma, zūht. || Kaba sofuluk, taassub, zahirī ibadet.
- K24/13 **Ṭāḳvā** ile ol zenb itme herḡiz
Ceḡd eyle cānā olmaya şādır
- ṭal-**[2] Daldırmak, batırmak, sokmak.
- G232/1 Dü destimle şu dem peymāneyi şāḫbāya **ṭaldırdım**
Gönül fülkini bir 'ummān-ı bī-pāyāna şaldırdım
- G259/6 Deryāca ḡamım vardır bir ḳatre sürürüm yok
Baḫr-i ḡama bu gönlüm yoḡsa **ṭala** mı bilmem

- ṭalanık [1]** Suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmiş olmak. || Kendini bir şeye kaptırmış olmak.
- G199/10 Yem-i 'aşk içre bizi şanma şināver ancak Belki ğavvāş oluban ka'rına daḥı **ṭalanık**
- ṭaleb eyle-** [1] Talep etmek, istemek, arzu etmek.
- Tr1/18 kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rüz u şeb bir şike idüp kanā'at **eyleme** ğayrı **ṭaleb**
- ṭaleb it-** [3] İstemek, dilemek, arzu etmek.
- G385/13 Nebzī **ṭaleb it** eyleyücek 'aşk-ı ḥaḳīkī Zīrā ki mecāz-ile yine ḳalb ola ḳāşī
- G88/3 Cevriñi hoş görüp begim luṭfuñi **itmezem ṭaleb** Cevr ü cefā 'ale'd-devām luṭf u kerem gelür geçür
- N13/3 Cevriñi hoş görüp begim luṭfuñi **itmezem ṭaleb** Cevr ü cefā 'ale'd-devām luṭf u kerem gelür geçür
- ṭaleb ḳıl-** [1] Talep etmek, istemek, arzu etmek.
- G33/9 **Ṭaleb ḳıl** Nebziyā vaşl-ı ḥabībi Naşīb olmazsa da ni'me'l meṭālib
- ṭalebkār[1]** İstekli, arzulu.
- G106/1 Bu gönül yarı **ṭalebkār** iken aġyāra düşer Güll ararken niçe kimse irişüp ḥāre düşer
- tālī** [1] Ardından giden, ikinci derecede olan.
- K32/8 Bu gürüha 'acabā buġzı nedendir bilmem Ki dem-ā-dem ğaḳab u ḳahrı muḳaddem **tālī**
- ṭālī'** [2] Talih, kader.
- G98/7 Şikāyet itme ey dil **ṭālī in**den çarḥ-ı keġ-revden Seni mecnūn u şeydā eyleyen ol şacı leylādır
- Ms1/31 Bi-ḥamdi'llāh kim baḥtūñ güşāde **ṭālī in** pīrüz Giceñ Ḳadr u Berāt itsün İllāhım rüzūñı Nev-rüz
- ṭālib** [1] İsteyen, talep eden, istekli olan kimse. || Öğrenci, talebe.
- G33/7 Ne güç sen **tālib** ü maṭlūb-ı bī-zār Ne hoşdur ol ola maṭlūb-ı ṭālib
- ṭālib-i zevḳ** [1] Hoşa giden veya eğlendiren şeyleri isteme.
- G196/7 **Ṭālib-i zevḳ** u şafā nā-şād u maġmūmdur heme Her demi mesrūr u ḥandāndır hele ğam-ḥvār-ı 'aşḳ
- ṭālib-i dīdār-ı dil-ber** [1] Sevgilinin güzel yüzünü isteme, dileme.
- G283/3 Ḳandasın ey **ṭālib-i dīdār-ı dil-ber** gel bertü Cānı ḳurbān it dilerseñ vech-i dīldārī 'ayān
- ṭālib-i dīdār** [1] Güzel yüze talib olma, güzel yüzü isteme.
- G307/9 **Ṭālib-i dīdār** olan 'aşık degil Müdde'ası kızbdır yalandır o
- ṭālib-i ḥücre** [1] Dışarı ile ilgisi mümkün mertebe az olan küçük odayı, odacıġı isteme. || Başkalarıyla ilgiyi kesip sadece sevgiliyle ilgilenme.
- Kt4/1 Ey gönül çün **ṭālib-i ḥücre** olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese
- ṭālib ol-** [1] İstenilen, aranan, istek ve arzu duyulan şeyleri istemek, arzu etmek.
- G33/8 Ne güç sen tālib ü maṭlūb-ı bī-zār Ne hoşdur ol **ola maṭlūb-ı ṭālib**
- ṭālib ol-** [1] İstemek, talep etmek.
- G113/6 Bir cānı iki 'āleme virmezler iken ḥaḳḳ Sen **ṭālib olursañ** saña teslīm ola cānlar
- ṭālī i mes'ūd** [1] Mutlu talih, bahtlı talih.
- G64/4 Güzeller pādīşāhısın serir-i ḥüsn ü behcetde Sa'ādetle otur ey **ṭālī i mes'ūd** necmi sa'd
- ta'lik** [1] Bir şeye baġlı olma. gösterme
- G144/12 Ağladır 'uşşāḳı cevriñ luṭfuñ ammā güldürtür Zātūña **ta'likdir** müyide vü ḥandidemiz
- ta'llāh** [2] Vallahi ve Billahi'den sonra kullanılan yemin ifadesi.
- G313/10 Şehā luṭf eyleyüp Nebzī kuluña Terahḥumla tekellüm eyle **ta'llāh**
- Kt1/10 Muḥammed Muştafā Maḥmūd u Aḥmed oldı ismiyle Müsemmasında daḥı zerrece yok şekkimiz **ta'llāh**
- Melīḥu't ṭa'm** [2] Tadın, lezzetin güzelliġi.
- K18/8 Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mā-ı Kevserdir lezāzetde **Melīḥu't ṭa'm** u ü 'anber-bü revān-baḥşā şāfu'l levn
- K20/2 Hoşā āb-ı revān-baḥşā-yı dil-cū 'ayn-ı 'Adnāsā **Melīḥu't ṭa'm** u ü 'anber-büy u rüḥ-efzā şāfu'l levn
- tam** [2] Tam, noksansız.
- G83/6 Gözleriñ ḥançer çeküp sīnemde açdı yāreler Tāze ḳopmuş lāleveş bi'llāhi gör **tam** tazedir

- N53/1 Mähveş ger 'arz-ı didâr eyleseñ ey kaddi **tām**
Māt olup mihr-i münir ola katında bir zalām
- ṭām [1]** Bir binanın dış etkilerden korunması için yapılan en üstündeki örtü kısmı, dam.
- G118/4 Hāyālīñ her kaçan gitse begim bu hāne-i dilden
Şovulmuş şuyı güyā bir degirmen **ṭāmına** beñzer
- ṭama' [7]** Açgözlülük, tamah; aşırı istek, hırs.
- G182/1 Ey gönül kat' itme hergiz la'l-i dil-berden **ṭama'**
Ṭütī-i güyā keser mi kând u sükkerden **ṭama'**
- G182/2 Ey gönül kat' itme hergiz la'l-i dil-berden **ṭama'**
Ṭütī-i güyā keser mi kând u sükkerden **ṭama'**
- G182/6 Dirhem-i eşkin nisâr itdi yoluñda gözlerim
Kalmadı yâdında aşlâ sîm ile zerden **ṭama'**
- G182/8 Bir lebi şîrîne meyl idüp şarâb-ı la'lin iç
Gör kalur mı zâhidâ kalbinde Kevserden **ṭama'**
- G182/12 Gülşen-i 'aşk içre havf idüp raķīb-i ḥardan
Kesme ey bülbül şaķın ol gonca-ı terden **ṭama'**
- G182/14 Zülfi çevgāmîñ rehinde başını tōb eylediñ
Nebziyâ cāndan ümîdin kes daḥı serden **ṭama'**
- G182/10 Luṭf it ey pervāne düşme şem'-i sūzān içre gel
Göz göre kat' itme bi'llāh bāl ile perden **ṭama'**
- ṭama at- [1]** Dama atmak. || Kendinden üstün birini ya da bir şeyi gözden düşürmek.
- M3/13 Eskisin **ṭama atarsın** varup
Değişürsin ya aña bir cā-rüb
- ṭama' eyle- [2]** Açgözlülük yapmak, hırslanmak; bir şeyi çok istemek.
- G182/4 Kāmetiñ servin temāşâ ideli dil serverā
Eyledi kat'-ı 'alāka kesdi 'ar'ardan **ṭama'**
- G84/7 Terk idüp hırşı **ṭama' eyleme** gel ḥursend ol
Kı ḫanā'at saña gencine-i lâ-yefnâdır
- ṭama' kes- [1]** Aç gözlülüğü, hırsı bırakmak.
- G182/2 Ey gönül kat' itme hergiz la'l-i dil-berden **ṭama'**
Ṭütī-i güyā **keser** mi kând u sükkerden **ṭama'**
- tamam [2]** Tamamen, bütünüyle, baştan başa.
- G384/7 Ne āndır bu **tamām** esbāb-ı ḥüsn āmāde rüyunda
Hele alnı kâmerdir ol hilāl-ebriyā söz var mı
- Kt18/5 **Tamām** mevşūf olup bi't-tab' farṭ-ı istikāmetle
Hiç andan ola mı vāķi' şudür-ı fi'l-i nā-ber-cā
- tamām eyle- [1]** Eksiklerini gidermek, tamamlamak, bitirmek.
- G187/11 Çün baña kâşd itdi lîkin **eyledim** işin **tamām**
Küşte-i şimşir kıldım başına urdum çomag
- tamām ol- [7]** Tamamlanmak, bitmek, sona ermek.
- K12/43 Tā **tamām ola** anuñla bu kelām-ı ḥoşterin
İtdi bu mışra' delālet uşta sāl-i fethine
- K22/1 **Tamām oldu** şumār-ı rüz-ı rüze müjde ey yārān
Hilālî toğdı Şevvālîñ çünān ebrüy-ı meh-rüyān
- G31/21 'Ömri Nebzîniñ **tamām olsun** hemān
Uş cihān ḫalsun ilā-yevmi'l-ḫisāb
- G282/6 Ḥarīm-i ḥāşşîna da'vet kılup irişdir iḥsāna
Daḥı şeft-ālûlar vir kim begim luṭfuñ **tamām olsun**
- G93/6 Ruḥ-ı dildāra ḫaṭ geldi irişdi ḡuşsa her yüzden
Tamām olup sürürüñ defteri bugün dürülmüşdür
- K17/29 'Uşşāk buldukça vişāl rüz-ı firāk **olup tamām**
Ger var ise naķş u kūsür sehv eylemiş ḫalb-i fütür
- Kt19/30 O zā'id nāķışı cebr eyler-ise
Tamām olur iki târiḥ ḫāzāh
- tamāmet [1]** Tamam olma, tam olma, tamlık.
- Kt10/12 Sa'y ile bunca ta'mir olundu
Yapıldı rengin oldı **tamāmet**
- Ṭameşvār [1]** Romanya'nın batı kesiminde yer alan Romanya'nın 3. büyük şehri.
- Mr1/4 'Avn u naşrîñla kılup anları yâ Ḥaķ ber-murād
Eylegil feth-i Beligrād u **Ṭameşvār** ile şād
- tamğalı [1]** Üzerine damga vurulmuş, damgalanmış.
- K32/10 Gözi erbāb-ı ḥireden degeri görmez ḫiç
Yoḫsa yanında mıdır ehl-i ḥired **tamğalı**
- ta'mir eyle- [1]** Bozulmuş, eskimiş olan bir şeyi düzeltip işler veya kullanılabilir duruma sokmak, işe yarar duruma getirmek, onarmak. || İşlenen bir kusuru, yapılan bir yanlışlığı gidermek ve önlemek suretiyle sevindirmek, mutlu etmek.
- G79/13 Dil-i vîrāne-i Nebziyi **ta'mir eyle** luṭfuñla
Ḥuzûri şehriyārîñ şehri ābād oldıḡındandır
- ta'mir ḫal- [1]** Bozulmuş, eskimiş olan bir şeyi düzeltip işler veya kullanılabilir duruma sokmak, işe yarar duruma getirmek, onarmak.
- K18/4 Ḥarābe bir maḫal idi dil-i 'aşıķ gibi evvel
Velî **ta'mir kıldı** uş şehen-şāh-ı serir-ārā
- ta'mir ol- [1]** İşlenen bir kusuru, yapılan bir yanlışlığı gidermek ve önlemek suretiyle sevindirmek, mutlu etmek, gönül kırgınlığını gidermek.

- Kt10/11 Sa'y ile bunca **ta'mir olundu**
Yapıldı rengin oldı tamāmet
- ṭamu [2]** Cehennem.
- G134/10 Yār ile nār-ı Caḥīm ise qabūl eylemişiz
Yārsız cennet-i 'Adn ise de **ṭamu** bilürüz
- G303/10 Kahr u mihridir ğam u şāda nişān
Remz-i vaşl u hicridir uçmak **ṭamu**
- ṭaṅ [14]** Ayıp.|| Tuhaf, acayip.
- G3/8 Beni şahrā-yı cünün içre göricek Mecnūn
Hayret-ālūd oluban ḥāletime qaldı **ṭaṅa**
- G113/9 **Ṭaṅ** mı felege nām ile pervāz ide Nebzī
Kim şīşe-i nāmūsı urup ḥāke şayanlar
- G150/7 'Arız-ı sīmīni üzre zūlfı pūş olsa ne **ṭaṅ**
Var mıdır bir genc-i bī-renc kim ola ol mārsız
- G164/4 Ğoncayı dem-beste kıldı lebleriñ güftār ile
Servi bī-fer kılsa **ṭaṅ** mı işbu reftār u reviş
- G247/1 **Ṭaṅ** mı çāk olsa ta'accüb mi girībānım benim
Mihnet ü ğamla ṭoludur çün ki dāmānım benim
- G289/11 **Ṭaṅ** mı dīvānıñ irerse mülk-i 'İrāna daḥı
Çün ki şī'riñ defteri Erjengdir sen Mānisin
- G293/7 Gördigimce ḥāke düşsem **ṭaṅ** mıdır dāmen gibi
Kim durur rüyuñ görüp çāk-i girībān itmeyen
- G300/5 **Ṭaṅ** mı virsem çār 'unşurdan ḥaber ma'nide ben
Dilde od serde hevā destimde ḥāk çeşmimde şu
- G312/3 Yüzüñ cennet özün Rıdvan sözün Kevser disem **ṭaṅ**
mı
O bālā qadd-i mevzūnuñ çü Sidre oldı ṭübā leh
- G344/7 Tatarsam dāmen-i zūlf-i siyāhın zāhidā **ṭaṅ** mı
O bir ḥabl'l-metindir bu dil-i güm-rāha şāyeste
- K14/3 Mu'ādil kāḥ-ı a'lā-yı behişte dir isem **ṭaṅ** mı
Mu'allā dil-güşād dil-bend ü zībā cāy-ı ferḥāna
- G125/5 Şeh-i ḥübān-ı cihān olsañ efendim **ṭaṅ** mı
Beg ü pāşā ne kadar çoğ ola sultān bir olur
- G347/9 Kara günlerle karañu olsa **ṭaṅ** mı gözlerim
Murğ-ı bī-per gibi bī-pervā ṭutuldum ağda
- G383/10 Vardugumca luṭf ider ol küçek-i Selmān-ı pāk
Ṭaṅ mıdır 'ālemde ger ṭarırsa Nebzī er eri
- ṭa'n [2]** Ayıp.|| Tuhaf, acayip.
- G97/7 Bize geldikçe hemān cevri ü cefā **ṭa'n** u sitem
Kerem ü luṭf u mürüvvet hemin aḡyāra mı var
- G147/5 Her biri demrenlü oğdur **ṭa'n** u teşnī'-i rakīb
Şanma ṭokunduqça kanlu baḡrımı baş eylemez
- ṭa'n-ı ebnā'-ı zamān [1]** Devrin çocuklarının
ayıbı, kusuru. || Devrin çocuklarının tuhaflığı, acayıplığı.
- G22/6 Taḥammül mümkün ez'āf-ı muzā'af cevri sen itseñ
Velikin **ṭa'n-ı ebnā'-ı zamānı** kim çeker cānā
- ṭa'n-ı rakīb [1]** Rakibin tuhaflığı, acayıplığı. ||
Rakibi kınama, ayıplama, yermek, zemmetme.
- G167/13 Bir yaña āzār-ı maḥbūb bir yaña **ṭa'n-ı rakīb**
Bir yañadan daḥı kahr-ı çarḥ-ı keş-refṭār imiş
- ṭaṅ degil [2]** Şaşılacak şey değil, acayip
karşılanmaz.
- G167/19 Bilmeyenler bilmese ḥālāt-ı 'aşkı **ṭaṅ degil**
'Aşk başka ḥāl imiş 'aşkıñ özge kār imiş
- Kt8/3 Ser-ā-ser 'āleme sultān olursa **ṭaṅ degil** zīrā
İrşdi māhiden luṭfi o şāhıñ māh-i tābāna
- ṭa'n eyle- [4]** Kınamak, yermek, ayıplamak,
zemmetmek.
- G385/1 **Ṭa'n eyleme** bu 'āleme var diyü fenāsı
Ger devlet-i 'aşk-ile ola yok mı bekāsi
- G319/11 Rüz u şeb ger āh u eḡān eylesem **ṭa'n eyleme**
Dil-berā āvāze-i 'aşkıñla artıd demdeme
- K27/33 Yüri **ṭa'n eyleme** ebnā'-ı zamāna Nebzī
Kararır biri birin göre göre dirler üzüm
- G215/11 Görse dil destinde ger cām-ı meyi **ṭa'n eylemez**
Bağmağa ayına ḥüsnün dil-berā mir'āt gerek
- ṭa'n it- [4]** Kınamak, yermek, ayıplamak,
zemmetmek.
- G264/7 Günāhından ḥazer kıl zāhidā 'uşşāka **ṭa'n itme**
Degildir vesvese bu 'aşk olurlar ez-Ḥudā mülhem
- G225/5 Fenā ehlin görüp mey-ḥānede **ṭa'n itme** ey zāhid
Gelürsin sen daḥı aña velikin bir gün evvel gel
- G140/11 Rakīb için şaḡın **ṭa'n itme** yāre
Meseldir bu gül-i bī-ḥār bulunmaz
- N20/3 Lā'ubālīyim baña **ṭa'n itmesün** aḥbāblar
İḥtiyārımla degildir izṭrārī olmuşum
- ṭaṅ ol- [1]** Ayıplanmak, kınanmak, yerilmek,
zemmedilmek.
- G122/9 Gürüh-ı şā'irāna **ṭaṅ** mı olsam Nebziyā sālār
Bi-ḥamdi'llāh degil tevṭīk-ı Ḥāk ile murabbadır
- ṭaṅa kal- [1]** Şaşırp kalmak, hayrete düşmek.

G20/1	Leyle-i hicrin nihâyesiz görüp kaldım taña Göz açup bakdım gerü olmuş henüz ancak mesâ	ta'ne-i ağıyar [1] Başkalarının ayıplaması, sövmesi, hor görmesi.	tapuñ [17] 1. Huzur, kat, makam. Hizmet, vazife.
N42/3	Ta'ne-i ağıyar aña bir vech-ile virmez keder Nâm u nâmüsdan berî ez-âr 'ârîdir gönül	tanı- [1] Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaştığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak.	G11/12 Ne var bāğ-ı cihân içre beni reddeyleseñ ey gül Tapuñda bulunur her dem hezârân bülbül-i şeydâ
G383/10	Varduğumca lutf ider ol küçek-i Selmân-ı pāk Tañ mıdır 'âlemde ger tanır sa Nebzî er eri	tanık [1] Bir olayı gören kişi, şahid.	G30/14 Kapuñda Nebzî bir ednâ gulâmiñ Tapuñda gözi yaşı mâ'-i mesküb
G76/8	A begim 'âşıkñım yok durur inkâra mecâlim İki çeşminden ağan eşk ü demim iki tanık dur	tanışık it- [1] Fikir alış verişinde bulunmak.	G44/2 Sorarsañ eger bendeñe şâhim ne bu hâlet Bir bir ideyim tapuña i' län u işâ'et
G365/5	Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi belî	tañlaş- [1] Gürültü çıkarmak.	G65/2 Bu durur dâ'im recâ-yı dil eyâ pāk-i vücüd Hâzret-i Hâkdan iriştirün tapuña yüz biñ dürüd
K15/19	Bu kışa pîrân-ı 'âlem tañlaşup Birbiriyle söyleşürlerdi hebi	Tañrı[1] Allah, Yezdan, Huda.	G111/11 Nedir bu kılca cân didim tapuñda Ser-i zülfümde didi bir kılımdır
K9/8	Ola şer'-i Aħmed üzre müstaķım Tañrı ihsân ide aña toğrı rāh	tanız [1] Alay ve dalga yollu konuşma.	G194/4 Niçe demdir ğam-ı hicrân ile bî-fer kaldım Tapuña pâdişehim varmağa dermânım yok
G330/6	Nedir bu nâz u istiğnâ revâ mı ey peri-peyker Bu tarz u bu reviş bu tanız bu lâyıķ mı insâna	Tanzîr ol- [1] Nazire edilmek, benzetilmek, kıyas edilmek.	G235/1 Geldim tapuña cânâ cânâ tapuña geldim Buldum devâ-yı derde derde devâyı buldum
Mr5/53	Tanzîr olur mı hîç buña Özge terennüm hoş-edâ	tap [1] Eğen, büken	G235/1 Geldim tapuña cânâ cânâ tapuña geldim Buldum devâ-yı derde derde devâyı buldum
Tr1/21	Uş dili fliñ başı şalluşı tapdır şaña tab Pes bu vech ile seni ya Mışr pāklar ya Halep	tā-pā [1] Ayağa doğru.	G284/3 Dü çeşmim nem ola tapuña dest-âvîze şâyeste Faķîrâne kabûl it kuşça cânım armağân olsun
Tc1/62	Manşib ehli başına munşab olur zehr-i siyâh Pâye-i 'izzet ser-â tā-pā yem-i cürm ü günâh	tapuñ [1] Hizmete başlamak.	G320/17 Bugün Nebzîyi tard itme tapuñdan Geltüpdür ħāk-i pāya rüy-māle
G5/3	Hüdhüdāsâ dâ'imâ tapıñdadır Murğ-ı rûhum ey şeh-i mülk-i Sebâ	tapuña gel- [1] Kapısına gelmek, huzuruna çıkmak. Yardım istemek; ayağına düşmek, muhtaç olmak.	G339/9 Kabûl it Nebzîyi cânâ tapuñda ħâdim olmağa Budur ancak ħarîm-i ħâşşına lâyıķ u şâyeste
			G397/9 Tapuña bulmayıcak Nebzî-i dil-dâde vuşul Varacaķ bir yeri yok mülk-i 'ademden ğayrı
			K2/11 Çün Muħammed oldu ismiñ Tûr-i Sînâdır tapuñ Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakķa'l-kamer ħüsn ü behâ
			K32/43 Tapuña yaraya yok ħayr u ħisânı aslâ Toludur defter-i a'mâli şeni' ef'âli
			Mh1/24 Nazar kılısañ erir sîm-âbveş hem şaħra-ı şammâ Kapuñdur merci'-i insân tapuñdur mecma' u'l- 'irfân
			Ms4/14 ħüsn ile çün mihr-i 'âlem-tâbveş tâbendesin Tapuña miķdâr-ı zerrât 'âşıkân yâbendesin
			2. Parlaklık
			G132/8 Kaşñ mâħım şihâb âħım ğamiñ ebr eşkim uş bārân Melek çehreñ felek kapuñ tapuñ şemse müşebbehdir

- G310/2 Dil ü cân fikr ü hayāl ü ten ile keş meş-ile
Şanemā **tapuña geldi** bu kuluñ beş keş-ile
- tār [2]**
1. Karanlık.
- G312/9 Raķīb-i İblīsī **ṭardūñ** görünce ey melek-rüyum
Didi ehl-i semāvāt u zemīn taḥsīn idüp ḥah ḥah
2. Saç teli. || Saç bükümü.
- G370/12 Degil ancak dil-i şeydā o müy-ı zülf ile beste
Ki bir **tarıyla** bend itmiş niçe biñ ehl-i 'irfānı
- ṭar it- [1]** Karanlık hale getirmek, karanlık etmek,
ışığın görünmesini engellemek.
- Mş2/63 Dūd-ı āh ile kıbāb-ı felegi **ṭar idelim**
Āh u zār ile ferīştehleri bī-zār idelim
- ṭar ol- [4]**
1. Dar olmak, sıkıntı, bela olmak.
- G208/2 Seni görür ise bu cāme-i sebzīnle melek
A güneş yüzli güzel **ṭar ola** başına felek
- G348/10 Kılca kaldı cân u ten oldu za'īf ü bī-nevā
Sāz-ı 'aşka muṭribā bu ṭarza **tār oldum** hele
- G52/5 'Adūyla **ṭar olur** gülzār-ı 'ālem
Olur yār ile külḥanda teferrūc
2. Karanlık olmak. || Siyah renkli olmak.
- G121/7 Teniñ **tār oldu** kaddiñ çenge döndi
Şadā-yı nālen ey dil nāy dīrler
- ṭarabnāk ol- [1]** Mutlu, neşeli olmak.
- N43/2 Bahār oldu irişdi rüz-ı Nev-rüz
Yine 'ayş u **ṭarabnāk oldu** şeb rüz
- tārāc kıl- [1]** Yağma etmek, talan etmek.
- Kt15/6 Amāsiyyeden irdi bu diyāra
Ecel 'ömri metā'ın **kıldı tārāc**
- tārāc u yağmā eyle- [1]** Talan ve yağma olmak.
- Mh4/12 'Aşkıñ ey Leylā beni Mecnūn u şeydā eyledi
'Aql u fikrim cümleten **tārāc u yağmā eyledi**
- ṭaraf [3]** Yan, yön. || Bölge, yer.
- G1/3 Açılmış bir **ṭaraf** gül bir ṭaraf şeb-bū vü sünbülhā
Murādım bu dem-ā-dem āsitānıñda olam bende
- G1/3 Açılmış bir ṭaraf gül bir **ṭaraf** şeb-bū vü sünbülhā
Murādım bu dem-ā-dem āsitānıñda olam bende
- G384/5 Semenzār-ı ruḥunda bir **ṭaraf** la'li zülālinden
Tolu ḥavz-ı zeķan uş bu kenār-ı cūya söz var mı
- ṭaraf-ı kūy [1]** Köy yeri, memleket tarafı.
- G227/11 **Ṭaraf-ı kūyuña** cânım şu gibi oldu revān
Ola tā teşne dile la'li lebiñ āb-ı zülāl
- ṭarāvet [2]** Tazelik, körpelik; canlılık, hayat bulma
ve var olma.
- G334/10 Olalı zāhir femiñ dürcünde dendān u şefe
Yoķdur incüde **ṭarāvet** reng yoķ mercānda
- G362/5 Ğırra olma bu **ṭarāvet** ḥüsnüne bākī degil
Baķ gül-i ra'nāya gitti ḥüsnī kaldı yolunu
- ṭard it-[1]** Sürmek, uzaklaştırmak.
- G320/17 Bugün Nebzīyi **ṭard itme** tapuñdan
Gelüpdür ḥāk-i pāya rüy-māle
- tār-ı zülf [7]** Saçının teli || Siyah renkli saç.
- G130/8 Dil-i zārım düşüp çāh-ı zeķanda ḥaylī demdir kim
O **tār-ı zülf** ile merbūt esir-i bend ü zindāndır
- G376/9 O **tār-ı zülf** ile ber-dār iken ben
Velī ol boğazından aşılası
- Ms3/8 Görüp rüyüñ civānā 'aşık oldum mübtelāyım ben
O **tār-ı zülf-ile** merbūt-ı zencir-i belāyım ben
- G325/9 Nebziyā dil bağladıñ çün **tār-ı zülfine** anuñ
Bir dükenmez ğam durur Mevlā işiñ āsān ide
- G284/8 Ḥalāş it cânımı çāh-ı zeķandan zülfüne bend it
Ğaribe **tār-ı zülfün** dil-berā dārü'l-emān olsun
- G287/10 Zülfüne bend eyleyüp çāh-ı zeķandan kıl ḥalāş
Bir Ğaribem **tār-ı zülfündür** baña dārü'l-emān
- G63/11 Devlet anıñdır ki oldu bend **tār-ı zülfüne**
'İzzet anıñdır ki aldı tır-i ğamzeñden murād
- Ṭarıķ [1]** Gece yürüyüşü yapan, geceleyin gelen;
yıldız. || Tarık Suresi. (Tarık, 86/...)
- K2/23 **Ṭarıķ** u Zilzāle var imānımız zirā bize
Ey disār ile Müzemmil geldi Qur'āndan Nebā
- ṭarī [1]** Birden bire ortaya çıkan, ansızın beliren.
- G332/1 Zıkr-i dil dildārdır dil **ṭarīdır** daĝlar-ile
Şan fezā-yı sīne bir gülzārdır oķlar-ile
- ṭarīb [1]** Eğlenceli.
- G34/18 Ne şarāb u ne kebāb u ne meze
Ne sevākī ne 'avānī ne **ṭarīb**

	tārīḥ [37] Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar. Tarih düşünme sanatı.	Kt9/24	Yümn ile ḥayr ile varup eyleyücek anda qarār Dil didi tārīḥ gerek zabt ola sāl-i ḳademiñ
K4/21	Ararken ben de bir tārīḥ idem tā mevlidim izhār Tulū' itdi dilimden Nebziyā hem-çü meh-i tābān	Kt13/7	Gelicek 'ālem-i mülke didi tārīḥ Nebzī Biñ yüz kırk tokuz senede Şa 'bān idi
K4/24	Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün Bi-ḥamdillāh bu elfāz ile ḳıldım tārīḥim i' lān	Kt15/10	Mücevher ḥarf ile fevtine Nebzī Didi tārīḥ uçmağa ḳanad aç
K6/19	Geldi çün lihyem didim tārīḥ içün bu mışra'ı	Kt17/18	Du'ā idüp didi Nebzī anuñ ḥaḳḳında bu beyti Birer tārīḥ ider bi'z-zāt her bir mışra'ı ifā
K7/10	Gözüm düş oldı gördüm çün ki bu 'ayn-ı revān- baḫşı Didim tārīḥini Nebzī ićenler nūş-ı cān dirler	Kt18/23	Didim pes iki mışra' da iki tārīḥ bir beyti Biri tārīḥ-i Hicretdir birisi mevlid-i 'İsā
K8/47	Hāle münāsib āna tārīḥ Geldi dile eyledim izhār	Kt19/23	Āna tārīḥ içün Nebzī bu beyti Didi mażbūt ola tā rüz-ile māh
K8/44	Kes sözi uzatma ya Nebzī Eyleyivir tārīḥin iş'ār	Kt19/27	İki mışra' daḫı tārīḥ olupdur Biri zā' id biri nāḳışdur illāh
K9/17	Nebziyā ḳıl tārīḥin anuñ beyān Çün müselleme oldı āna taḫt u cāh	Kt19/30	O zā' id nāḳışı cebr eyler-ise Tamām olur iki tārīḥ hāzāh
K11/22	Gelicek şehir-i Sitanbula bu dil gözün açup Ne idem tārīḥini didi dirim ben nazar it	Mr1/48	Didiler yā Rabbenā unşur cüyüşe'l mü'minīn İtdiler tārīḥini hem bu du'ā ile 'idād
K15/23	Nebziyā tārīḥin i' lām itmege Ancalar bāz eylemişlerken lebi	K12/41	Didi tārīḥ ci' tü bi'l-fethi'l-mübīn ey cādde dīn İşbu fethiñ tārīḥin sen daḫı söyle Nebziyā
K18/13	Nidā idüp 'aḫāşa itdi Nebzī tārīḥin imlā Gel a bu çeşmeden içgil şalā āb-ı ḥayāt-efzā	K12/36	Ol vezīr-i a'zam ol destūr u ol şāhib-nigīn Didi tārīḥin ḡuzāta eyleyüp anda ḫiḫāb
K19/10	Bu müferriḥ mevzi' e Nebzī o zāt-ı pür-kerem Eyledi tārīḥi gibi vaż'-ı miḫrāb-ı İllāh	K12/42	Didi tārīḥ ci' tü bi'l-fethi'l-mübīn ey cādde dīn İşbu fethiñ tārīḥin sen daḫı söyle Nebziyā
K20/10	Revān itdikde bu āb-ı revānı ol 'ulüvvü'ş-şān Āna tārīḥ içün Nebzī didim āb-ı revān-baḫşā	Kt5/10	Cülüs eyledikde o şeh Nebziyā Didim tārīḥin efzalu'l 'ālemīn
K29/9	Nebziyā ḫātif didi bu mışra'ı tārīḥine Ḳuşça cāniyçün nihāl-i Sidre olsun lānegāh	Kt10/26	Bir beyt içinde lafzen ve ma'nen Tārīḥin itdi Nebzī işaret
K30/9	Didi tārīḥin idüp Nebzī du'ā Cāy-ı rūḥın ide Ḥaḳ dārū'l-ḳarār	Kt11/4	Vāḳı' a gül-çehresi tezyīn olup gül gibi güldi Didi pes tārīḥ Nebzī ḫilyetü'r ricāl lihye
K34/21	Gidüp altı yıl uş oldı bu tārīḥ Bu demde imdi ḫoş geldi Etenker	Kt14/9	Bu bir mışra' da tārīḥin beyān idüp didi Nebzī Revānı bülbül-i ḡülzār-ı Ḳuds ile ola hem-seyr
Kt4/9	Her ne ḫāl-ise di Nebzī tārīḥin Ḥarf-i menḳūt ile ger bisyār ise	tārīḥ-i āḫar [1] Başka bir tarih, başka bir zaman.	
Kt6/24	Alındı çün o ḳal' a himmet-i şāh-ı cihān ile Ḥaḳīrāne didi tārīḥini Nebzī-i üftāde	K12/37	Hem didiler ḥamd idüp tārīḥ-i āḫar ḡāziyān Hem zihāb ile iyābına bu mışra' dāldir
Kt7/3	Ḥarf-i menḳūt ile Nebzī tārīḥin Bul tūyünce ḫayrını eyā didi	tārīḥ düş- [2] Önemli sayılan bir olayın, çoğunlukla nazım biçiminde söylenen sözlerle, ebced hesabına göre tarihini belirtmek.	
Kt8/13	Gelüp tūllāb-ı İstanbul şorarlarsa eger tārīḥ Digil Nebzī açıldı bāb-ı zībā-ı kütüb-ḫāne	K35/19	Düşüp ol iki mışra' -ile müstevfā iki tārīḥ Biri tārīḥ-i Hicret ol birisi mevlid-i 'İsā
Kt9/27	Mışra'mıñ her birisi oldı iki tārīḥ anuñ Her ḳanadı dü açılır zīre o bābu'n ni'amıñ	K36/21	Düşüp ol beyt içinde hem iki mışra' iki tārīḥ İşaret oldı sānī Hicrete evvelki Mīlāda

- tārīḥ-i Hicret [3]** Âlemlerin Rabbi'nin Resûlü Hz. Muhammed'in hicret, göç zamanı.
- K35/20 Düşüp ol iki mışra '-ile müstevfâ iki tārīḥ
Biri **tārīḥ-i Hicret** ol birisi mevlid-i 'İsâ
- Kt17/19 Biri **tārīḥ-i Hicret** birisi Mîlâd-ı 'İsâdır
Okısunlar görüp uşta budur ol beyt-i pür-ma'nâ
- Kt18/24 Didim pes iki mışra'da iki tārīḥ bir beyti
Biri **tārīḥ-i Hicret**dir birisi mevlid-i 'İsâ
- tārīḥ-i mevlüd [1]** Doğum tarihi, doğum zamanı.
- Mh5/5 Nebzî bu geldi **tārīḥ-i mevlüd** çok ola 'ömri tâ hîn-i pîrî
- tārīḥ-i sâl [1]** Senenin tarihi, olayın meydana geldiği zamanı.
- K14/20 Şaded neyse beyân idüp eziyyet virme ihVâna
Mücevher harf ile **tārīḥ-i sâlin** eyleyüp i'lân
- tārīḥ-i zîbâ [2]** Süslü tarih. || Ebced hesabıyla güzel bir tarih düşmek.
- K16/17 Daḥı remz itdi bir **tārīḥ-i zîbâ**yı bu mışra'da
Yaraşdı kâmet-i elfî riyâz-ı ketḥudâlıkda
- N39/17 Daḥı remz itdi bir **tārīḥ-i zîbâ**yı bu mışra'da
Yaraşdı kâmet-i elfî riyâz-ı ketḥudâlıkda
- tarîḳ [4]** Yol, tâkip edilen yol, usûl.
- G321/7 Bu **tarîḳ** içre yükûn kaşr idegôr zâd-ı ğama
Seferiñ ğâyet uzak bârîñi sen terk eyle
- G358/3 Münevver kıla nâri düdi **tarîḳ**
Emir-ber 'aks ide rûz u leyâlî
- Kt17/5 **Tarîḳında** nazîriñ yok olup bî-misl ü bî-hem-tâ
Suḥanver maşlahat-perver müdebbir 'âkil ü dâna
- Mş2/24 Böyle kurmuş düzeni hâşılı üstâd ancak
Bu **tarîḳ** ile heme eylemiş irşâd ancak
- tarîḳ-i 'aşk [6]** Aşk yolu.
- G154/1 **Tarîḳ-i 'aşk** zann itme ḥatarsız
Şaḳın gitme çü râha râh-bersiz
- G5/9 Gir **tarîḳ-i 'aşka** püyân ol yûri
Nebziyâ yalın ayak başı kaba
- G283/10 Yolda kalmaz pes irersin menzile ḥavf eyleme
Gir **tarîḳ-i 'aşka** Nebzî eyle dâmen-der-miyân
- G160/2 Râh-ı 'aşk içinde birdir ey gönül yokış iniş
Tek **tarîḳ-i 'aşka** gir olsun hemân varış geliş
- G188/7 **Tarîḳ-i 'aşka** kânün eyleyüp cân terkini evvel
Telef oldı selef cümle ḥilâf itmeye pes aḥlâf
- G234/13 Edeblerle **tarîḳ-i 'aşka** girdim
Yaraşur ger disem Nebzî edîbim
- tārîk-i hier [1]** Aynlık yolu.
- G92/2 Berç urup çün bu dil-i pür-süzdan âhım sürer
Şu'ledir **tārîk-i hierinde** baña râhım sürer
- tarîḳ-i müstaḳîm [2]** Doğru yol, hak yol üzere olma.
- G190/6 İstikâmet kalmamışdır ehl-i 'âlemde belî
Kıldılar cümle **tarîḳ-i müstaḳîmden** inḥirâf
- G225/8 Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol
Tarîḳ-i müstaḳîmi unudup gel olma aḍ lel gel
- tarîk-ı şa'b [1]** Zor, çetin yol.
- G302/9 **Tarîk-ı şa'bdur** 'aşkıñ anıñçün sâlik olmazlar
O yolda şâhım ancak Nebzî-i şürîdedir reh-rev
- tarîḳ-i şî'ri [1]** Şiir yazma yolu.
- G218/13 Nebzî-i dil-refte öğretidñ **tarîḳ-i şî'ri** sen
Fenn-i inşâda 'aceb üstâd imişsin ey gönül
- târ-mâr [1]** Karmakarışık, darmadağın.
- G77/10 Eyledi zülfün perîşân sünbülün
Tağlulup ğam ğuşsa oldı **târ-mâr**
- tarp [1]** Boş.
- Tr1/14 Ol geñiz puştuñ kepâze mi göti bilmem 'aceb
Tarp geçer ok gibi tırnaz ince şikler bî-ta'ab
- târumâr it- [1]** Perişan etmek, dağıtmak.
- Mr1/24 Rehber it ğayb-ı ricâlî cünd-i İslâma meded
Târumâr idüp 'adüyı kıllalar hem-çü remâd
- târumâr ol- [1]** Dağılmak, karışmak, perişan olmak.
- G311/10 Şabâ ğam ḥırmenin bâda şavurdu
Hem oldı **târumâr** el-ḥamdülillâh
- tarz [3]** Görünüş, şekil, suret. || Üslup, eda, davranış.
- G330/6 Nedir bu nâz u istiġnâ revâ mı ey perî-peyker
Bu **tarz** u bu revîş bu ḥanz bu lâyıḳ mı insâna
- G348/10 Kılca kaldı cân u ten oldı za'if ü bî-nevâ
Sâz-ı 'aşka muḥribâ bu **tarza** târ oldum hele
- G394/13 Bu zevk u bu şafâlarla bu **tarz** u bu edâlarla
Alur mı 'ayna Nebzî zümre-i 'uşşâḳ-ı sultânî

tarz-ı 'aşk [1] Aşkın görünüşü, sureti. || Aşkın üslubu, aşk tarzı.

G161/11 **Tarz-ı 'aşkı** zülf ü rüyuñ anlamlıdır dil-berā
Birbiriyle bezm-i hüsnuñde hemān öpiş çoçış

tarz-ı şî'r [1] Şiir tarzı, üslubu.

G289/13 **Tarz-ı şî'ri** senden öğrenün zamāne şā'iri
Nebziyā var ise 'aşrñ şimdilik Selmānısın

taşarruf id- [1] Bir malın sahibi olmak, onu istediği gibi kullanmak.

G286/3 **İder** mülkünde her güne taşarruf
Olur mı ağlamak hünkār elinden

taşdı [1] Baş ağrıtmak. || Can sıkma.

Tr1/3 Tā kī **taşdı den** ser-i yārānı i'rāz eyledim
Gerçi hicv itdim anı ber-vaż'-ı nā-sāz eyledim

taşdı it- [1] Baş ağrıtmak. || Canını sıkamak,
huzurunu kaçırmak, rahatsızlık vermek.

K17/22 Kadriñ ola dā'im mezīd devlet sa'adet müstedām
Nebzī tavīl itme kes el **taşdı idüp** virme kesel

taşdı it- [3] Doğrulamak, kabul etmek,
onaylamak.

K22/14 Binüp toľaba çün devr itse her ki mihrveş ol mäh
Dil-i bī-gül **ider taşdı** sipihriñ olduğım gerdān

Mu20/1 Didim ruh-ı muşavversin **idüp taşdı** belī didi
Didim bildirsen ismiñ dimezem ismim velī didi

Kt3/5 Resülu'llāhiñ ol evvel çü **taşdı itdi** mi'rācın
Bu ümmetde laķab oldu aña anuñ için Şiddik

tā-seher [4] Sabaha kadar.

G210/7 Zülf-i şeb-günuñ gamıyla **tā-seher** āh itmesem
Bağlamazdı her nefes āyine-i ķalimde jeng

G243/13 Seherle **tā-seher** müjgānı Nebzī bendeñiñ cānā
Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i h^vāb
itdim

G249/5 Leyle-i firķatde her şeb **tā-seher** meshūr idüp
Encümi bīdār iden āh u enīnimdir benim

G257/2 Rüyüñ görmeklik için ey yüzi mähım benim
Tolanur heft-i semāyi **tā-seher** āhim benim

tā-sehergāh[1] Sabah vaktine kadar.

Kt19/12 Du'āya haşr idi evķāt-i hamsı
Huşuşā gicelerde **tā-sehergāh**

tā-simāk [1] En parlak yıldıza kadar.

G381/6 Çarhveş bī-mihr imişsin bilmedim ey mäh-rū
Şöhre-i 'aşkıñ semekden **tā-simāk** itdiñ beni

taşlak [1] Bir şeyi, bir sanat veya edebiyat eserini
ana çizgileriyle, türlü bölümleriyle belirten ön çalışma.

G93/7 Yine **taşlaklığın** terk eylemez ađyār-ı bed-kārñ
Birezce tīşe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur

taşliye [1] "Aleyhi's-salavat" veya "sallallahü
teala aleyhi ve selleme" duasını okuma.

K1/13 Eyledim bā-vūs' u kudret **taşliye** teslīm ile
İtdim andan bi't-teba' āl ü şāhābe ibtidā

taş [6] Kimyasal veya fiziksel durumu
değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve
oksitlerden alan sert ve katı madde. || Katı yürekli,
merhametsiz.

G86/1 Eşigi **taşma** bu dil yüzün o dem ki sürer
Raķīb defter-i 'ömrini reşķ eliyle dürer

G166/6 Meskenim peyğüle-i gam āb u dānēm āh vāh
Pisterim hāk-i mezellet yaşdığım bir katı **taş**

G309/9 **Taşa** döndi bağrım ol sengin-dile yalvararak
Nebziyā tuş oldu gör hākķā ki mermer mermere

G310/4 Gülüp açıldığımı hār ile gülşende görüp
Goncanñ bād-ı şabā başını yarmış **taş-ile**

G388/7 Himmetim **taşı** deler ammā ki gönlüm nermdir
Himmetim bir pīr-i merd gönlüm mürīd-i ner gibi

Tr2/53 Yüz yire sürüp döginür **taş** ile ırmağlar
Gözlerim āb-rüy-ı dem hāk oldu başım ber-hevā

taş at- [1] Taş fırlatmak. || Birine dolaylı olarak
iğneleyici, dokunacak bir söz söylemek.

G133/4 Düşüp ardımca etfāli cihānın
Atup taş el kaķup hayhāy iderler

taş ol- [1] Taş gibi katı olmak; merhametsiz ve
hissiz olmak.

K34/5 Neye tuş olsa çeşmi **taş olursa**
Anı müm itmesi zihni muķarrer

taş üzre taşı kalma- [1] Tümüyle yıkılıp yerle bir
olmak.

G79/11 Yıkıldı **kalmağı taş üzre taşı** hāne-i ķalbiñ
Harābāt-ı vilāyet şāhi bī-dād olduğındandır

taşa tut- [1] Üst üste taş atmak, sürekli taşlamak. ||
Eleştirmek.

G204/6 Olasın bī-ber eger sāyeñe kimse gelmez
Üşüben **taşa tutarlar** toľu esmār olsañ

- taşı- [1]** Taşmak.
- G298/10 Ey ecel Nebzide hatm it eylegil halkdan ferâğ
Mürveş zir-i zemîne **taşma** şimden-gerü
- taşı taş üzere koma- [1]** Taş taş üstünde bırakmamak. || Baştan başa yıkıp yerle bir etmek.
- K32/29 **Komayup taşı taş üzere** yıkılsun gitsün
Bozvirirsem anı tâ kalmaya hiç timsâli
- taşla-[1]** Taş yağdırmak, taş savurmak. || Olumsuz yönde eleştirmek.
- Tc2/20 Ağyârî şehâ âh-ile rahm eyledigimce
Dirler ki melekdir göre şeytânî çü **taşlar**
- taşlar urul- [1]** Taş vurulmak. || Sıkıntı verilmek, eleştirilmek.
- K33/19 Dil-i senginine **taşlar urulur** lâ-yuḥşâ
Yine ol kara gönül şerm-ile bî-dil olmaz
- Tâtâr [5]** Tataristan, Kırım, Kuzey Kafkasya ve Sibirya'da yaşayan Türk soyundan halk. || Acımasız, gaddar, zalim.
- G48/4 Ğamzesi mekkâr çeşm-i fitne-zen
Ğareti **Tâtâr** elinden el-ğiyâs
- G186/6 Var iken tîr-i müje çeşmiñde yâ Ğamzeñ nedir
Var mı görmüş ey kemân-ebürü tuta **Tâtâr** üğ
- G252/10 Firenkvâridir illâ Rüm-âyîñ
Gözi Türk Ğamzesi **Tâtârî** gördüm
- G360/7 Çeşmi sehḥâr Ğamze şan **Tâtârdır**
Kîrpigi okdur belî hem kaşı yay
- Mş2/59 'Arab u ya 'Acem u Rüm u **Tâtâr** u Efrenc
İçiser câm-ı memâtı ne kıca kıla ne genç
- tat- [3]** Tatmak. || Ağzına almak.
- G361/7 Dün gice rü'yâda **tatdım** leblerinden çâşnî
Lezzet-i la'liñ tıyup ol dada virdim gönlümi
- G91/6 Zenaḥ ayva gibi tatlu yemişmiş
Velî ben **tatmadım** iller yemişler
- Tr1/19 yoḥsa **tatmak** mı murâdîñ şikleri 'âlemde hep
çâşnî-ğir misin nedir ḥvâhişîñ için ey bî-edeb
- taḥfîf [1]** Bir nesneyi eksik ölçme.
- K2/26 Emr-i Hakk ile ola çün İnfîḥâr u İnşikâk
Ol ki **taḥfîf** ide Mâ'ün terk ide väveyl aña
- taḥlu [3]** Hoş, latîf, ruhu okşayan, hoş giden, güzel.
- G15/3 'Aşk-ı Şîrîn ile **taḥlu** idi Ferhâdîñ demi
Ḥüsrevâ hicriñ Ğamıyla acıdır şekker baña
- G40/8 Şîrîn lebini yâda getürse dil-i şeydâ
Cân ḥazḥ idüp ider ne güzel **taḥlu** hikâyet
- G91/5 Zenaḥ ayva gibi **taḥlu** yemişmiş
Velî ben **tatmadım** iller yemişler
- taḥlu dil [1]** Gönül alıcı söz, tatlı söz.
- T1/24 Ḥançer-i bürrân ucundan âh u zâr bu deñli ne
Ḥaḥlu dillerle Misâliniñ girüptür gönline
- taḥvâf [1]** Bir nesne etrafında çokça dolaşmak, tavaf ve ziyaret etmek.
- G188/10 Hezârân cidd ü sa'y ile şafâ bulmazsın ey ḥacî
Giyüp iḥrâm-ı 'aşkı kıll ḥaḥikat Ka'besin **taḥvâf**
- taḥvîl [1]** Uzatma, uzun olma.
- K8/45 Muḥtaşar it eyleme **taḥvîl**
Eyle hemîn mâ-ḥazar ihzâr
- taḥvîl-i kelâm [1]** Sözüñ uzaması.
- K11/19 Sözi Nebzî uzadup eyleme **taḥvîl-i kelâm**
Ğaraññ neyse beyân eyle velî muḥtaşar it
- ḥâ'ün [1]** Veba hastalığı.
- Mr1/43 Uğrayup ḥavf-ı zelâzil Ğarḥ u ḥarḥ **ḥâ'ün** vebâ
Ḥâk ile yeksân olalar tozların şavura bād
- mevt-i ḥâ'ün [1]** Vebadan ölüm, ölüm vebası, ölüm hastalığı.
- K31/1 Bu sâl içre ki düşdi **mevt-i ḥâ'ün** Avrupa Rûma
Niçe cân uğradı kahr u celâl-i Ḥaḥla ḥulḥûma
- ḥav [1]** İtaat etme, dinleme.
- G257/8 Gerçi meyl idüp ruḥ-ı zîbâña dil virdim saña
Ḥav' ile düşdüm velîkin yoḥdur ikrâḥım benim
- ḥav [2]** Dağ.
- G297/10 Kemâl-i 'aşkıñ ancaḥ inḥişârı sañadır Nebzî
Velîkin Ğayrı eşḥâşa gelür gider olur **ḥav ḥav**
- G297/10 Kemâl-i 'aşkıñ ancaḥ inḥişârı sañadır Nebzî
Velîkin Ğayrı eşḥâşa gelür gider olur **ḥav ḥav**
- ḥavâf [1]** Kâbe'nin etrâfını dolaşma. || Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyaret etme.
- G257/5 Ka'be-i küyuñ **ḥavâfına** yine 'azm eyledim
ğradı deşt-i belâya ey 'aceb râḥım benim

- G385/5 Sa'y eyle dilā Ka'be-i küyün **ṭavāfa**
Bir ḥacc idegör tā ki süre 'ömre şafāsı
- ṭavāf kıl-** [1] Tavaf etmek, kutsal bir yerin çevresinde saygıyla dolaşmak.
- G190/8 Mescidi memlū idenler bir alay ehl-i riyā
Ka'beyi gör kim niçe **kulur** ḥarāmiler **ṭavāf**
- ṭavāf-ı ka'be-i küy** [3] Semtin Ka'be'sini tavaf etme. || Memleketin sevgilisinin evini ziyaret etme.
- G86/9 **Ṭavāf-ı Ka'be-i küyunda** sa'y idüp Nebzī
Eger dil itse temettü' şafāsı 'ömre sürer
- G49/9 Dil **ṭavāf-ı Ka'be-i küyünda** tırmaz sa'y ider
Merve ḥaqqı di Şafā ile revā olmaz mı Ḥac
- G160/7 Dil **ṭavāf-ı Ka'be-i küyünda** sa'y eyler şehā
Āteş-i āhın delīl ü düdn iḥrām eylemiş
- ṭavf eyle-** [2] Tavaf etmek, etrafında dolaşmak.
- K24/7 **Ṭavf eyle** tırma dil Ka'besini
Sa'y it olagör ol beyti zā'ir
- N4/1 Murādım Ka'beveş **ṭavf eylemekdi** küy-i cānānı
Araya ḥā'il olmaya idi ger şām-ı hicrānı
- tāv-ḥāne** [1] Fakir hastaların iyileştikten sonra nekāhet devresini geçirdikleri hayır kurumu, tabhāne. || Soba ile ısıtılan çiçeklik, sera.
- G270/5 Görün **tāv-ḥānede** divāneler zencir kırmaz mı
Bahār olsun hele sünbül şüküft olmağa çağ olsun
- ṭavīl** [1] Uzun boylu.
- N55/4 Bu mazmūni daḥı āḥar ḥaberde diñlemiştir
Ṭavīl aḥmak durur küllī velī pür-fitnedir aḥşar
- ṭavır** [1] Hāl, eda, gidiş, davranış.
- Tc1/55 Nā-sezā devriñ bu **ṭavırından** kılup āh u fiğān
Ḥasb-i ḥāl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebān
- ṭavīl it-** [1] Uzun sürmek, çok sürmek.
- K17/22 Kadriñ ola dā'im mezīd devlet sa'ādet müstedām
Nebzī **ṭavīl itme** kes el taşdı' idüp virme kesel
- ta'vīz it-** [1] Bedel olarak verme.
- K2/41 Yaz Kevser la'liñe **ta'vīz idüp** Naşr āyetin
Vechiñe kim kem baқа tıtsun anı tebbet yedā
- ṭavr** [7] Hāl, eda, gidiş, davranış.
- G147/4 Çeşm-i mestiñ kan içüp maḥmūr olurmuş dil-berā
Görmedim bu **ṭavrı** hiç bir rind-i 'ayyāş eylemez
- G165/8 Hem sipihr-āsā imiş bī-mihr olup meh-pāreler
Ṭavr u vaz'ından bularnı söyle kim memnūn imiş
- G347/1 Ḥayfdır şāhım saña bu **ṭavrılar** bu çağda
Şir-ḥāre güyiyā bir tıfl iken kucağda
- G374/13 Görün kim **ṭavrı** hiç kāle gelür mi Nebzī-i rindiñ
Münāsib ḥāline bir şūḥı sevdi ehl-i ḥāl oldı
- K17/11 **Ṭavrıñ** begim merğūbdur rüyuñ gibi maḥbūbdur
Re'y-i müniriñ ḥūbdur maḥbūldür beyne'l-enām
- Mş1/16 Keḃş-ile āzād İsmā'il Zebīḥu'llāh ḫanı
Şāhibu't **ṭavr** u yed-i beyzā Kelīmu'llāh ḫanı
- Mş2/32 Ne 'aceb dār-ı fenānıñ bu 'aceb devri yine
Zen-i rūsbi gibi yüze gülerek **ṭavrı** yine
- ṭavşif it-** [1] Niteliklerini söylemek, nitelendirmek, nitelemek.
- K35/17 İki güne **idüp tavşif** didim bir beyti çün Nebzī
Beyān itdim dü vech-ile zamān-ı mevlidin ḥālā
- ṭavul çal-** [1] Davula vurarak ses çıkarmak. || Bir şeyi herkesin haber alabileceği biçimde ortalığa yaymak.
- Kt26/4 Saña şayd olmaz ol āhū ne kadar yemler iseñ
Yüri eskitme avurduñ soluña **çalma ṭavul**
- ṭāvüs-ı cān** [1] Can kuşu.
- G301/8 Beñzer fidana serv-i revāna
Ṭāvüs-ı cāna ol ḫadd-i dil-cū
- ṭāvüs-ı cennet** [1] Cennetin tavus kuşu. || Huzurlu olan kimse. (Tanıkta, diğer şairler kastedilmektedir.)
- G177/10 Nebziyā ol mäh ger ḥaṭṭ-āver olduysa daḥı
Ma'nide **ṭāvüs-ı cennet** bil yine itme ḡalaṭ
- ṭāvüsveş** [3] Tavus kuşu gibi.
- G225/2 Şalādır bezm-i rindāna gel ey zülfi-müsel gel
Şalın **ṭāvüsveş** cevlan idüp refār kıl gel gel
- G275/8 Kerem kıl kulbe-i aḥzānımı reşk-i İrem eyle
Görem bir kerre 'arz it ḫaddiñi **ṭāvüsveş** şalın
- G376/6 Görüp 'uşşākını vāfir o fettān
Belī **ṭāvüsveş** artar cilāsı
- ṭayağ** [1] Değnek. || Dayanak.
- N41/2 Ğam-ı la'liñe kesildi elim irmez ayağa
Varayım meykedeye bāri ṭayanup **ṭayağa**
- ṭayan-** [6] Bir yere yaslanmak, kendini dayamak. || Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek; katlanmak, sabretmek.

- G100/6 Eridi táb-ı 'aşkıñla vücüdüm
Bu issiye şehâ kar mı **ṭayanur**
- G100/100 Ğarīb üftâdedir Nebzî kapuñda
Kimi kimsesi yok saña **ṭayanur**
- G181/9 Çüb-ı âha **ṭayanur** gönli 'aceb sengîndir
Postı sırtında dañı post-ı seg-i nerden ğalîz
- G276/6 Şaldı boynuña yine zülf-i girih-ğirin o şüh
Mihnet ü derd ü ğama ey dil **ṭayan** imdi **ṭayan**
- G176/6 Şaldı boynuña yine zülf-i girih-ğirin o şüh
Mihnet ü derd ü ğama ey dil **ṭayan** imdi **ṭayan**
- N41/2 Ğam-ı la'liñle kesildi elim irmez ayağa
Varayım meykedeye bārī **ṭayanup** tayağa
- ṭayanmağ [1]** Kendini dayamak, vücudunu bir yere yaslamak.
- G127/10 Pîrâne bir civânı sevdiyse n'ola Nebzî
Ha diyeler elinde **ṭayanmağa** 'aşadır
- ta 'yîb it- [1]** Ayıplamak.
- Mr3/17 Nebziyâ 'uşşâka **ta 'yîb itme** bi'llâh ol edîb
Söylenür halkıñ dilinde bu mesel men 'âbe 'îb
- ta 'yîn kı- [1]** Atamak, göndermek, belirlemek.
- Mh3/3 Ben **kılurken** pâdişâhım cânımı **ta 'yîn** saña
Göz göre oldu muğârin ol seg-i bî-dîn saña
- ṭayr [1]** Kuş. || Gönül.
- Kt14/4 İçerler kâse-i mevti idüp fermân-ı Hâk bir gün
Feleklerde melekler dâbbe arzda hem havâda **ṭayr**
- ṭayy-i sicillât [1]** Resmi vesikaların kaydedildiği kütük denen büyük defterlere geçirme, kaydetme.
- G28/19 Mehâkimlerde bu **ṭayy-i sicillât**
Dile kıl kâziyâ var 'aqlı nâ'ib
- ṭayy it- [1]** Aşma, üzerinden geçme, katetme.
- Mşr1/5 **Ṭayy ider** bir gün sicill-i 'ömriñi devr-i zamân
'Azm ider râh-ı bekâya derd ile rüh-ı revân
- ṭayy-ı menzil [1]** Menzilin üzerinden geçmek, menzili aşmak.
- K12/21 Gitti andan kat' u **ṭayy-ı menzil** ü merhal idüp
İrişüp pes kal' a-ı Atayı kıldı çün hişâr
- tażarru' kı- [1]** Yalvarmak, dua etmek.
- Kt3/66 Yüri ey dil o dergâha idüp 'acz ü niyâz izhâr
Tażarru' kı- [1] tezellüllerle ol dâ'im itâ'atle
- G83/6 Gözleriñ hañcer çeküp sînemde açdı yâreler
Tâze kopmuş lâleveş bi'llâhi gör tam tazedir
- G83/6 Gözleriñ hañcer çeküp sînemde açdı yâreler
Tâze kopmuş lâleveş bi'llâhi gör tam **tazedir**
- G152/3 Oluñ bir **tâzeniñ** 'aşkıñda bārī
Olur mı hâne-i dil zîb ü fersiz
- G278/1 Gine zâhir oldı şehr içinde bir nev-civân **tâze**
Künyesidir Ğamza-zâde ğamzesidir Ğahramân
- Mş1/24 Toldırupdur gülşeniñ elhân-ile der-vâzesin
Gerçi koçmuşdur bugün gül ğoncasınıñ **tâzesin**
- tâze cân ir- [1]** Yeniden hayat bulmak, canlanmak.
- Mr5/10 Buldı hayât-ı nev cihân
İrdi zamâna **tâze cân**
- tâze civân [1]** Yeni yetişme genç.
- G347/7 Gördi çün bir pîr-i köhne kaddiñ ey **tâze civân**
Didi bitmez çoğrısı bir serv böyle bâğda
- tâze sünbül [2]** Taze, yeni yetişmiş sünbül. || Yeni hayaller.
- G346/6 Ruğ-ı gül-günuna hañ geldi ol ğonca-femiñ ammâ
Açıldı **tâze sünbül** düşdi bülbül özge sevdâya
- G85/2 Kâkülün cânâ perîşân olsa ger 'anber koçar
Açılır güyâ benefşe **tâze sünbüller** koçar
- tâze tâze[1]** Yeni yeni, çok yeni, zaman geçmemiş.
- G41/5 Şahn-ı sînem **tâze tâze** zaħm ile zeyn eylediñ
Şol semend-i tâza döndüm kim urılmış zîn ü raħt
- tâze yetiş- [1]** Yeni yetişmekte olan, toy, acemi.
- Mh2/1 Ey gönül bir **tâze yetmiş** nev-civândır sevdiğim
Hüsñ ile sultân-ı hübân-ı zamândır sevdiğim
- tazece [1]** Genç, yeni yetme, acemi.
- G383/1 Sevdi meftûni olup dil **tâzece** bir berberi
Der-be-der olup gezer uş pâ-pürehne ser-serî
- ta 'zîm [2]** Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.
- G83/7 Varıcağ üftâdeler dergâhıña **ta 'zîm** kı-
Şimdi rağbet dil-berâ ikrâmadır i'zâzedir
- G98/6 Dil-i bî-çâreler her demde olmaz saña üftâde
Geçer bu hüsñüñ eyyâmı begim **ta 'zîm** hâledir

ta'zīm ü tekrīm eyle- [1] Ululama, ikram etme ve saygı göstermek.

Tc1/40 Varıcağ anda kamu buldum hezārān yār-ı gār
Eyleyüp pīr-i muğān ta'zīm ü tekrīm bī-şumār

tazyī'-i evkāt eyle- [1] Vaktin değerini bilememek, vaktini boşa harcamak.

G256/8 Āh vāh ile fenāya gitdi 'ömr-i nāzenīn
Āh kim geçdi günüm **tazyī'-i evkāt eyledim**

te'āla'llāh [5] "Allah ne yücedir" beğenilen, takdir edilen bir şey karşısında "mâşallah, ne güzel" mânâsında kullanılan sözdür.

G370/7 **Te'āla'llāh** zehī şayyād imiş çeşmiñ nezāketle
Niçe merdümle niçer ider bakdıkça şīrānī

K3/1 **Te'āla'llāh** yapıldı bu binā çün kubbe-i mīnā
Ferāh-yāb oldı aḥbāb çeşm-i a'dā oldı nā-bīnā

K7/1 **Te'āla'llāh** bu dil-cū çeşmeye 'ayn-ı revān dirler
Hezārān āferīn üstādına pīr ü civān dirler

K14/1 **Te'āla'llāh** hoşā cāy-ı şafāda oldı bu ḥāne
Sürür-ālūd olup cisme ferāhlar baḥş ider cāna

K18/1 **Te'āla'llāh** zehī hoş-ṭarḥ olupdur işbu 'ālī-cā
Mu'allā kāḥ-ı cennetveş sarāy-ı dil-güşā zībā

te'allül [1] Bahane üretme.

G78/12 Bī-tekellūf varayor ḥāne-i aḡyāra velī
Bize gelmekde **te'allül** idüp ihmāl ideyor

te'ānuḡ [1] Kucaklaşmak.

K22/8 N'ola 'uşşāka dil-berler virtüp büse iderlerse
Teşāfūḡla **te'ānuḡ** sīneler ber-sīne cān-ber-cān

teb [2] Ateş, hararet, sıcaklık.

G25/6 Görüp ey māh-vechīm rüyuñı gerdün-ı gerdāndan
Güneş ditrer geçer her gün şanasın kim tıtuḡdur
teb

G26/6 Görüp ey māh-rū rüyuñ semādan
Güneş ditrer geçer şankim tıtar **teb**

teb tıtu- [1] Sıtma tutmak, ateş ve terle birlikte titremeye başlamak. || Korkmak; sıkıntıya girmek.

G395/10 Kim görürse ıztırābın Nebzī-i dil-ḡastanīñ
Hey yazık miskīni hicrān içre **tıtuḡmuş teb** didi

tebāh [1] Bozuk, çürük, berbat, harap, yıkılmış, yıkıntı.

Tc1/65 Her biri bir 'abd-i 'aciz cümleñiñ ḡālī **tebāh**
Şafḡa-ı dehre yazup geçmiş niçe cān āh şāh

tebāh ol- [1] Yıkılmak, harap olmak. || Mahvolmak, yok olmak.

K9/12 Dileriz Bār-ı ḡudādan dā'imā
Cüñdi mañşūr düşmeni **ola tebāh**

Tebbet yedā [1] "İki elin kurusun." Tebbet Suresi 1. Ayete telmihtir. (Tebbet, 111/1)

K1/42 Yaz Kevser la'liñe ta'vīz idüp Naşr āyetin
Vechiñe kim kem baḡa tıtsun anı **tebbet yedā**

tebelleş it- [1] Birini veya bir şeyi bir kimsenin başına dert etmek, musallat etmek.

K32/14 Kederi kendüden olsaydı anı çekmege ne
Ne belādır ki **tebelleş ide** bir baḡḡālī

tebessüm [1] Gülümseme.

G51/7 Nedir ey ḡonca-fem nīm-i niḡehle ol **tebessümler**
Gül-i ra'nāya ḡüyā nisbet idüp gösterirsın ḡanc

teb-ḡāle-leb [1] Dudakta harāretten meydana gelen kabartı, uçuk.

G260/1 **Teb-ḡāle-leb** ü teşne-dil ü hicr ile nālīm
ḡandır beni vaşḡıñla lebi āb-ı zülālīm

teb-tāb-ı zülf [1] Saçın parlaklık ateşi.

G243/9 Düşüp **teb-tāb-ı zülfine** hevā-yı la'l-i nābıñla
Aḡan bu eşḡ-i ḡün-āba ten-i ḡākim dolāb itdim

tebyīn id- [1] Açık açık anlatmak, beyan etmek. || Göstermek.

Mh3/2 Her seḡer nālemden ey meh gelmesün nefrīn saña
İderim derd-i derūnum āh ile **tebyīn** saña

tecāhül [1] Bilmezlikten gelme, bilmiyormuş gibi görünme.

Mü2/4 ḡayf o lebi şīrine ki Ferḡādım bilmez
Her demde **tecāhül**

tecemmül [1] Süslenme, süs.

G223/1 N'idelim kisve-i fāḡirle **tecemmül** müşkil
Līk peşmīne giyüp ḡalkā tezellül müşkil

tecerrüd [1] Soyutluk, yokluk. || Dünya ile ilişkiyi kesme.

G168/3 Rezm-i 'ālemde **tecerrüdle** teferrüd eylemek
Bir ḡanīmet māl imiş kesbinde 'usret yoḡ imiş

tecribe kıl-[1] Denemek, tecrübe etmek.

G3/10 Siper-i āhen imiş sīne-i Nebzī dirler
ḡaşı yā **tecribe kıl** okıñı ḡöñder o yaña

Tc1/22	Aradım idüp tekâpü rüy-ı arzı sü-be-sü Bulmadım bir yâr-i şâfî tecribe kıldım kamu	tefekkür [1] Derinlikli düşünme.
	tecribe ol- [1] Denenmiş, tecrübe edilmiş olmak.	G374/2
G256/6	İrmedim şabr itmek ile vaşlîña şâhım seniñ Tecribem olsun diyü kerrât u merrât eyledim	teferrüç [7] Gezme, dolaşma. Seyratme, bakma.
	tecrî tahteha'l-enhâr [1] "... Allah onlar için, altlarından nehirlere akan ve içinde ebedî olarak kalacakları cennetler hazırlamıştır. Büyük bahtiyarlık işte budur." (Tevbe, 9/100.)	G52/1
G167/10	La'li Kevser kâmeti tûbâ lehu hüsnu me'âb Vechi cennetdir ki tecrî tahteha'l-enhâr imiş	G52/2
	tedbîr [3] Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, başvurulan çâre, önlem.	G52/4
G10/4	Dir idim vaşlîñla mesrûr ola bu dil ey perî N'ideyim tedbîrimi bozdı çü taqdîr-i Hudâ	G52/6
G139/10	Bu imiş Nebzî muqarrer oldı taqdîr-i ezel 'Aşka mu'tad olduk uş tağyîr olup tedbîrimiz	G52/8
K10/16	O Sultânü's-selâfîn Hazret-i Sultân Mahmûd kim Muvâfîk hükmi taqdîre olur tedbîr ile râyî	G52/10
	tedbîr-i kec [1] Eğri, çarpık önlem. Eksik, kusurlu önlem.	G52/14
G49/6	İddi'â eyler rakîbîn vaşlîñi şâhım velî Bu durur re'y-i haţâ fikr-i şakîm tedbîr-i kec	teferrüc kıl- [1] Bakmak, seyretmek. Gezmek, dolaşmak.
	te'eddüb eyle- [1] Utanmak, hayâ etmek.	G52/12
G305/3	Te'eddüb eyle şeft-âlûsın alma Ruğundan o leb-i gül-nâra karşı	teferrüd eyle- [1] Başkalarından farklı olmak.
	te'ennî [2] İlerisini düşünerek acelesiz iş görme, ağır davranma.	G168/3
G384/9	Te'ennî üzre ol va'd-i vişâl eylerse ol hünî 'Acül olup dime Nebzî hemîn olsun hemân olsun	tefrîk eyle- [1] Birbirinden ayırmak, seçmek, ayırtmak, ayrı kılmak.
N5/2	Cihân-ı fânide cânâ odur bir merd-i hayru'n-nâs İde şabr u te'ennî her işinde olmaya vesvâs	Kt3/11
	te'essüf [1] Eseflenme, kederlenme, tasalanma, acıma.	tefvîz [1] Bir iş veya şeyi bir kimsenin üstüne bırakma, havâle etme.
G358/7	Te'essüf mâziye müstakbel için Tesevvüf itmeyen hoş göre hâli	Mr1/11
	te'essüf eyle-[2] Acımak, üzölmek, kederlenmek.	teğâfül eyle- [1] Anlamamazlıktan gelmek; bir şeyi anladığı hâlde anlamamış gibi davranmak.
N13/10	Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ Hayf u te'essüf eyleme bu dağı hem gelür geçer	K1/49
G88/10	Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ Hayf u te'essüf eyleme bu dağı hem gelür geçer	G238/17
	tehalluş [1] Mahlas kullanma.	tehalluş eyledim Nebzî diyü bir nebzeyim zîrâ Hemân bir zerre-i nâ-çizim âdem diyemem adım

- teḥayā [1]** Selamlar, hayır dualar.
- K13/42 Hāşılı dünyāda var olsun vücūdī ḥayr-ile
Bundan özge ol şehe lāyık **teḥayā** kalmamış
- teḥī-dest [1]** Eli boş. || Fakir, züğürt.
- Mr2/19 **Tehī-destim** du‘ādan ḡayrı yoḡdur armaḡānım hīç
Ḳabūl olsa bu ḡuşca cānım illā eylerim ḡurbān
- teḥī [1]** Boş.
- G228/8 Kāseler memlū olur rengīn mey-i nāb ile pes
Kāseler olup **teḥī** ḡalmaz derūnunda direm
- te‘ḥīr[2]** Erteleme, sonraya bırakma. || Geciktirme,
geciktirilme.
- G153/6 Gözüm nergis gibi ḡaldı açıḡda gelmedi dil-ber
Bu **te‘ḥīrinden** ey dil tā bilindi yā meger gelmez
- G337/10 Vişālīn Nebzī-i dil-dādeye ḡün va‘de kılımışdıñ
Nedir **te‘ḥīre** bā‘is ya nedir imrüz u ferdā ne
- tek [6]**
1. Yeter ki.
- G161/2 Rāh-ı ‘aşḡ içinde birdir ey gönül yokış iniş
Tek tariḡ-ı ‘aşḡa gir olsun hemāñ varış geliş
- G208/12 Baña it her ne dilā ḡātıra cümle sitemi
Varup aḡyār-ı bedē kendīñi ḡüft eyleme **tek**
- G236/2 Yoḡ durur gerdūn-ı dūndan zerrece ūmniyyetim
Tek esen olsun başım olsun hemāñ emniyyetim
- G306/11 Dirlik olsun **tek** hemāñ ey kelb-i kūy-ı dil-berim
Benden a‘lā ol idüp ‘av ‘av yūri ḡavḡayı ḡo
- Tr1/41 Hāceti işe ḡurup **tek** cānını acıtmasun
Kendi ḡālinde olan bī-ḡāreyi incitmesün
2. Yalnız, bir başına.
- Mş1/66 Dāmen-i ‘ālemden eyle dest-i nefsi men‘ ü fek
Hāşılı küll-i ḡalāyıkdan özün ḡıl ferd ü **tek**
- tekāpū eyle- [1]** Öteye beriye koşarak aramak,
koşuşturma, telaş.
- Mr4/7 Şahrā-yı ‘aşḡda **eyle tekāpū**
At bulunursa meydān bulunmaz
- tekāpū it- [1]** Öteye beriye koşarak aramak,
koşuşturma, telaş.
- Tc1/21 Aradım **idüp tekāpū** rüy-ı arzı sū-be-sū
Bulmadım bir yār-i şāfī tecrībe ḡıldım ḡamu
- tekāsül [1]** Üşenme, tembelcesine davranma.
- G153/9 Fedā-yı cānda cānāna **tekāsül** itme ey Nebzī
Bu ḡālet ehl-i ‘irfāñ arasında mu‘teber gelmez
- tekāsül it- [2]** Tembellik etmek, üşenmek.
- G88/7 Faşl-ı bahār u vaḡt-i gül **itme tekāsül** ey gönül
Ḳoma bugūni yarına ḡün ki bu dem gelür geḡer
- N13/7 Faşl-ı bahār u vaḡt-i gül **itme tekāsül** ey gönül
Ḳoma bugūni yarına ḡün ki bu dem gelür geḡer
- tekāsür [1]** Tekasür suresi. || Ḳok, fazla.
- K2/37 Ez-‘Alaḡ ḡalḡ itdi ḡaḡ ḡalḡı **Tekāsür** itdi pes
Cinn ü inse pādīşāḡ olduñ eyā ḡayra‘l-verā
- tekāzā it- [1]** Sıkıştırmak, zorlamak.
- G81/12 Dil-i āzürdeye oldu ḡavāle hicr-i dildārı
Teḡāzā itme ey ḡam sen de rāḡat eyle bir dem var
- tekebbür eyle- [1]** Kibirlenmek, büyüklenmek.
- Kt3/64 Ḥuşūşā mu‘terifdir zenb ü taḡşīrine ol bende
Daḡı ‘ucb u **tekebbür eylemez** a‘māl ü ḡā‘atle
- tekellüm eyle-[1]** Konuşmak, söylemek.
- G313/10 Şehā luḡf eyleyüp Nebzī kuluña
Terahḡumla **tekellüm eyle** ta‘llāḡ
- tekellüm it- [1]** Konuşmak, söz söylemek.
- G296/8 Seni maḡrem idinmem sırta şimden soñra sen zīrā
Tekellüm idecek kes bulmasañ dīvāra söylersin
- tekemmül [1]** Mükemmel duruma gelme,
olgunlaşma.
- G223/4 Ḳāni‘iz hicr ile ger vuşlatı olmaz ise de
Belī her vech ile ‘ālemdē **tekemmül** müşkil
- teklīf [2]** Başkalarının incelemesine sunulan görüş,
öneri.
- G96/3 Yetişür cāmi‘e **teklīf** ile bizdirme bizi
Ḳişi sūkker yese zāḡid hele bıḡınca bıḡar
- G120/11 Varup aḡyār ile hem-ḡāne olur **teklīfsiz**
Gele ḡam ḡāne-i bī-ḡāreye nā-ḡār ḡalur
- teklīf eyle- [1]** Görüş sunmak, öneride bulunmak.
- G49/7 Vūs‘atine göre **teklīf eyle** pes ‘uşşāḡıña
Ḳüç buyurmamış Ḥābību‘llāḡ dimiş ḡün lā-ḡarac
- teklīf ol- [1]** Teklif edilmek, görüş sunulmak,
öneride bulunmak.
- Kt3/70 Mefā‘lün Mefā‘lün hemāñ a‘māl ile bulan
Velī **olunmadıñ teklīf** ancak istiḡā‘atle

	tekrār [3] Bir daha, yine, yeniden, gene.		telef ol- [1] Ölmek, mahvolmak.
K28/4	Hadd ü kaddindir gül ü zanbak riyāz-ı dehrde Verd-i ruhsārīn 'izārında açar tekrār gül	G188/8	Tarīk-ı 'aşka kânün eyleyüp cân terkinî evvel Telef oldu selef cümle hilâf itmeye pes ahlâf
Kt18/26	İrişüp yine İslâmbula ile yümn ile kadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldu tekrār ilçi-i Roma	G189/2	Tîr-i müjgâmiña kim bu sînemi tütüm hedef N'ola bir cânım yoluñda kaçı ya olsun telef
Ms1/40	Kılıp dergâh-ı Rabbü'l-'izzete 'acz ü niyâz izhâr Oturmuş güşe-i vahdetde bu beyti okur tekrār		telezzüz [6] Lezzet, tat almak.
	tekrār ol- [1] Tekrarlamak, tekrar etmek. Geri gelmek, yerine gelmek.	G72/1	Dil eyler zîkr-i sükkerden telezzüz Huşûşâ la'l-i dil-berden telezzüz
K8/2	Nâm-ı Hudâ dilde ol 'ezkâr Lâyık o her dem ola tekrār	G72/2	Dil eyler zîkr-i sükkerden telezzüz Huşûşâ la'l-i dil-berden telezzüz
	tekrār-be-tekrār [2] Tekrar tekrar, yineleyerek.	G72/4	Ġidâsı nâr-ı âhidir idinmiş Semendervâr ahkerden telezzüz
G325/6	Hem şuna la'l-i zülâlinden saña âb-ı şarâb Hem dağı tekrār-be-tekrār büseler ihsân ide	G72/6	Boyandı kana yandı oda zîrâ Olur süzişle 'anberden telezzüz
Kt10/7	Tekrār-be-tekrār 'arz iderek hâl Te'sir kıldı idüp hidayet	G72/8	Hırâm it gülşen-i sînemde ey serv K'olur bâğ içre 'ar'ardan telezzüz
	tekye [3]	G72/10	Bahâr oldu yeşillendi çemenzâr Şehâ olmaz mı ahzardan telezzüz
	1. Dayanma, güvenme, itimad etme.		telezzüz id- [1] Zevk almak, hoşlanmak, hazzetmek.
G129/7	Tekye olmaz ey gönül bu Bî-sütün kaşr-ı felek Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar	G72/12	Kebâbı hem şarâbı surh ister İder yârân ahmerden telezzüz
G303/5	Mestler Mevlâyî tekye mey-kede Dillerinde devr ider ezkâr-ı Hü		telezzüz ol- [1] Lezzet bulmak, zevk almak. Mutlu olmak.
	2. Tekke.	G72/14	Tolaşdı zülf-i yâre bildi Nebzî Olurmuş misk-i ezferden telezzüz
G142/4	Her gice hâlî degildir hâne-i dilden ğamı Hamdü l'illah eksik olmaz tekyede mihmânımız		telh eyle- [1] Acılaştırmak. Kötü hale getirmek.
	tekye-i 'aşk [1] Aşk tekkesi, dergâhı.	G291/2	Nüşümü la'l-i lebiñ keyfiyyetidir kan iden 'Aşımı telh eyleyüp hem bî-ser ü sāmân iden
G260/7	Abdālîñ olup şevk-ile bu tekye-i 'aşkda Gör başda külahım dağı egnimdeki şalıñ		telh-'ayş [1] Hayatı acılaştırın, kötüleştiren.
	tel [2]	G166/4	Hîn-i vuşlatda şovuk şu kodı pişmiş aşma Ben fakîri telh-'ayş itdi rakîb-i bed-ma 'aş
	1. Can, gönül.		telh-kâm ol- [2] Acı çektirmek, kederlendirmek, hüznlendirmek.
G110/3	Bu dil-i bî-çâreyi her bir teline bağladı Küfr-i zülfün kim hezârân mü'miniñ îmânıdır	G363/1	Dil-i zârın düşüp 'aşkıña cânâ telh-kâm oldu Gezerken şâhveş başlu başına bir gulâm oldu
	2. Saçının teli.	G366/3	Küh-ı ğamda telh-kâm olmuş bu Ferhâd-ı dile Hüsrevâ şîrin kelâmıñ şekkeri helvâ gibi
G217/6	Şehâ bir nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me'mülin O zîbâ kâkülünden vir şokunsun başına bir tel		temâşâ [3] Bakıp seyretme, izleme. Gezme, dolaşma.
	teleş [1] Herhangi bir endişenin yol açtığı, heyecanla karışık acele.		
G166/2	Haylî demdir miñnet-i hicr ile oldum cân-hırâş Olmadı vuşlat müyesser gitmedi dilden telâş		

- G137/4 Dime kim eğlenemez bunda dil-i bî-ğulumuz
İki gün bāğ-ı cihān içre **temāşalanuruz**
- G309/6 ‘Azm-i bezm-i büsitān itdikde ol serv-i revān
Söyktünüp kaldı **temāşasında** ‘ar’ar ‘ar’ara
- K13/14 Bir kurı hengāmedir dehr içre cüst-ü-cüy-ı nās
Güşe-i ‘uzletden özge bir **temāşā** kalmamış
- temāşā eyle-** [2] Gezmek, dolaşmak. || Seyretmek,
bakmak.
- G248/4 Yüzün seyr eyledim hūrā-yı cennāta nazar kılmam
Temāşā eyleyelden kaddiñi Tübādan el çekdim
- G201/7 **Temāşā eyleyen** hüsünüñ didi bezm-i vişālīñde
Olunca böyle olsun ‘aşıķāna dil-rübā el-ħaķ
- temāşā it-** [2] Gezmek, dolaşmak; seyretmek,
bakmak.
- G182/3 Kāmetiñ servin **temāşā ideli** dil serverā
Eyledi kaķ’-ı ‘alāķa kesdi ‘ar’ardan ħama’
- G213/2 Göre mi dīde ‘aceb ol ruķ-ı zībāñi seniñ
İde mi ‘ālem-i vuşlatda **temāşāñi** seniñ
- temāşā vaķtı** [1] Seyir,izleme, bakma zamanı.
- K129/3 Bāğa dil-ber çıķdı ey dil gel **temāşā vaķtidir**
Bilse dil-ber ħasta ħālim derde dermān eylese
- temāşāya çıķ-** [1] Gezmek, dolaşmak; seyretmek,
bakmak.
- G346/4 Yüzünde çüfte çüfte beñlerin gördüm o meh-rünün
Didim **çıķmışlar** uş seyyāreler miñri **temāşāya**
- temāşāya gel-** [1] Gezmeye, dolaşmaya gelmek;
seyretmeye, bakmaya gelmek.
- G233/10 Sīne-i Nebzī olupdur dağ ile bir lālezār
N’ola ey gül-ruķ **temāşāya gelüp** kılsañ ħırām
- temāşā-yı cema** [1] Sevgilinin güzelliğinin seyri.
|| Cemālullah’ı seyretme, Allah’ın güzellik sıfatıyla tecellisi.
- G132/4 Edāñi vü e’ālī ‘aşıķāñıñ zıll-ı ‘adliñde
Temāşā-yı cemaliñle ħuzūr üzre müreffehdir
- temennā** [2] Temenni etme, isteme, arzulama. ||
Boyun eğme, el etek öpme, yaltaklanma.
- G65/8 Bulmadı derd-i ħamiñla dil melālatden rehā
Baħtiyār olmasa ger kurı **temennādan** çi sūd
- G318/8 Ne ħam şaldıysa ferdāya seni ol sīn ü sevf ile
Sen aña bakmağıl ey dil **temennā** vü recā eyle
- temennā eyle-**[2] Temenni etmek, istemek,
arzulamak.
- G136/3 Çok **temennā eyledim** ben ol dehān-ı tengden
Söz geçüp aña veliķin keşf-i esrār eylemez
- G380/2 Dil-i şeydāya yokdur ārzü dīdārdan ħayrı
Temennā eylemez bülbül gibi gülzārdan ħayrı
- temennā-yı vişāl** [1] Kavuşma isteği, kavuşma
temennisi.
- G391/2 Gönül semt-i firāķa düşeli bir ħaylī ħiñ oldu
Temennā-yı vişāl-ile ‘aceb zār u ħazīn oldu
- temennā-yı vişāl kıl-** [1] Kavuşmayı temenni
etmek, kavuşmayı istemek.
- G157/9 Çeşm-i mestiñden şehā **kıldım temennā-yı vişāl**
Ĥişm ile virdi cevābım Nebziyā ümmīdi kes
- temessük** [1] Tutunma, sarılma, || Borç senedi.
- G249/9 Tā-ezel Nebzī bilürsün kim **temessükle** bu dil
Toħm-ı ħam zer’ine bir kıķ’a zemīnindir benim
- temettü’** [1] Kazanma, kār etme, kazanç.
- G86/10 Tavāf-ı Ka’be-i küyunda sa’y idüp Nebzī
Eger dil itse **temettü’** şafāsı ‘ömre sürer
- temettü’ eyle-** [1] Kār etmek, kazanç elde etmek. ||
Fayda görmek.
- G168/7 Vaşldan fāriğ **temettü’ eylerim** hicrān ile
Ey şeh-i ħübān çü bildim sende himmet yoğ imiş
- temeyyül** [2] Meyletmek, yönelmek. || Gönül
vermek.
- G223/10 Ne kadar Nebzīye misāl degilse daħı ol
Terk idüp mihrini ħayrıya **temeyyül** müşķil
- G382/4 Ümīd-i mihr ile her māh-rüya
Temeyyül bāñl ümniyyet degil mi
- temyiz** [1] Ayırma, ayrılma, seçme, seçilme.
- K33/21 Ĥar-ı lā-yefhemūdūr ħarda olur mı **temyiz**
Daħı bed-aşl u fūrū-māye de ‘āķil olmaz
- temyiz it-** [1] Ayırmak, seçmek.
- K13/2 Ey gönül ehl-i dīle bu devrde cā kalmamış
Nīk ü bed **temyiz ider** zīrā ki zū-rā kalmamış
- ten** [25] Beden, cisim, gövde, vücut. || Maddi
varlık.
- Mu12/2 Ĥam bolup kaşñ gibi kaddim kemān oldu benim
Zih gibi kaşup **tenim** dağım niħān oldu benim
- G31/1 Cevr ile **ten** kaşrını kıldñ ħarāb
Yine luţfuñla idüp ma’ mur yab

- G70/5 Kesilse eger şerha şerha bu **ten**
Kesilmez dil-i pür-elemden ümîz **ten ü cān [2]** Can ve beden.
- G76/11 Yanmada 'aşkıñla fark idemem cāni **tenimden**
O da yanıkça eger âteşine bu da yanıkçdır
- G78/6 O şanevber-kadd ü tüti-suhen ü gönca-'izār
Beni bülbül gibi nālān u **teni** nāl ideyor
- G112/7 Zebün oldı **tenim** ney gibi cānā derd-i hicriñle
Anıñcün tırmaz āsude bu dil her dem figān ister
- G115/2 Benim şabr u qarārım yok seniñ inşāfiñ ey dil-ber
Yanam pes nār-ı 'aşka tā olunca bu **tenim** aħker
- G121/7 **Teniñ** tār oldı qaddiñ çenge döndi
Şadā-yı nālen ey dil nāy dirler
- G12/5 Kül olursa yanarak āteş-i 'aşk-ile bu **ten**
Dil-i pür-gamda söyünmez eser-i nārī qalır
- G259/8 Ayırdı beni firqat ol rūh-ı revānımdan
Mürde **tene** bir daħı cānım gele mi bilmem
- G301/5 Gül penbe **tendir** gönca dehendir
Hād yāsemendir kākül çü şeb-bū
- G310/1 Dil ü cān fikr ü hayāl ü **ten** ile keş meş-ile
Şanemā tıpuña geldi bu kuluñ beş keş-ile
- G396/7 Seri koydum yoluña ben **ten** ü cāna baqmam
Reh-i 'aşkıñ benim el-ħaq şanemā rāh-revi
- K29/4 Cübbe vu destārīña ey hVāce gırra olma kim
Niçe **ten** oldı bürehne niçe ser koydı külah
- M2/8 Göremezsın anı kirlenmişdir
Teni şan penbeden işlenmişdir
- M4/3 **Teni** ser-cümle ħāristāna beñzer
Kurımış sebzesi bostāna beñzer
- Mş2/18 Dil ü dīdem daħı pür-āteş ü āb eyledi hem
Teni bi'l-āħere ber-bād u tūrāb eyledi hem
- Mh3/12 Sihr idüp cādū gözün zülfiñe bend itdi beni
Eyledi 'aşkıyla memlū sīne vü cān u **teni**
- Ms1/27 Bu ħāletle vücūduñda nedir bu za'f u süstī **ten**
'İlāc-ı 'ācil ihsān eylesün Ĥaq maħz-ı luftuñdan
- Ms3/4 Dem-ā-dem cevri ü qahrıñdan gönülde başka ħālet
var
Teninde tāb-ı şıħhat yok ne dilde daħı rāhat var
- N2/4 Giyüben tāc u kabā ile ġurūr itme şaķın kim
Niçe **ten** oldı bürehne qodi başdan niçe ser tāc
ten-best ol- [1] Vücuda baġlı, yapışık olmak.
- K1/47 Ābveş **ten-best ol** āteşveş kıġılcımlanmaġıl
Dāneyi gör kim n'olur düşse tūrāba ibtidā
- G382/6 Dilā 'aşk-ı dil-ārādan ferāgat
Ten ü cāna 'aceb rāhat degil mi
ten-i nālīde [1] Ender bulunan, görülmemiş, az değerli beden. || Oldukça güzel vücutlu.
- G336/1 Ğam-ı 'aşkı **ten-i nālīdemi** nāl eylemede
Aķıdup seyl-i sirişkim pāy-māl eylemede
ten yan- [1] Bedenin yanıp kül olması. || Perişan olmak.
- N11/1 Dutaşdı nār-ı şevka yandı 'aql ü cān u dil ten hem
'Acebdır bu ki eşkim dīdeden seyl-āb ider her dem
teng eyle- [1] Bir kimseyi çok sıkıntılı bir duruma sokmak. || Dünyayı başına dar etmek.
- G210/6 Va'de-i vaşl eyleyüp şaldıñ diyār-ı firqate
Eylediñ bu ġiñ cihāni başıma hicriñle **teng**
teng ol- [1] Çok sıkıntılı bir durumda olmak. || Dünyayı başına dar gelmiş olmak.
- G144/10 Nāl olupdur nāle itmekden nihāl-i qaddimiz
Teng olupdur dūd-ı āh-ile dil-i nālīdemiz
teng ü tar kıl- [1] Dar etmek, zor duruma düşürmek.
- Tc1/36 Geldi bir ġün yādıma düşdi hayāl-i la'l-i yār
Başıma vü gözime dünyāyı **kıldı teng ü tar**
tenhā [1] Bir başına, tek, yalnız kimse.
- G394/5 Kimi bir ġüşede maħbüb ile şoħbet ider **tenhā**
Kimi zevķin kimi cem' eyleyüp başına yārāni
tenhā ko- [1] Yalnız bırakmak.
- G249/3 Her gice **tenhā komaz** egler dil-i ġamġnimi
Şubħa dek cānā hayālīñ hem-nişinimdir benim
ten-i bī-cān [2] Cansız beden, ceset.
- G33/2 Dil-i zārımda oldı şevķ ġālīb
Ten-i bī-cān olup bir ġuşk qālīb
- G195/10 Göricek ol şanemi ser-be-qadem kim cāndır
Ten-i bī-cānıma Nebzī didim ol cān olacaķ
ten-i ħākīm [2] Topraktan yaratılmış beden. || Āşġın zayıf ve aciz bedeni.
- G243/10 Düşüp teb-tāb-ı zülfiñe hevā-yı la'l-i nābīñla
Aķan bu eşk-i ħün-āba **ten-i ħākīm** dolāb itdim
- G387/2 Bād-ı āh olup vezān sīnemde āteş bir daħı
Seyl-i eşkim bu **ten-i ħākīm** ider reş bir daħı

- teni hoş-bü [1]** Hoş kokulu ten.
- G339/3 **Teni hoş-bü** beni Hindü gözi cādū kemān-ebrū
Hādeng ü tīri zaḥmından ciger mecrūh u dil ḥaste
- ten-i kāh[1]** Saman çöpünün cismi.
- G92/4 Dāne-i 'ömrüm felek çāş itmek için dā'imā
Hırmen-i ğamda dögüben bu **ten-i kāhum** sürer
- ten-i pāk [2]** Temiz beden.
- G74/8 Hemīn kākül müje ebrū görünür şüretinde mū
Hemānā ehl-i cennetveş **ten-i pākī** mücerreddir
- G368/5 Ehl-i cennetveş mücerreddir **ten-i pākīn** seniñ
Var ise atıñ feriştehdır āniñ ḥūrā gibi
- ten-i pür-yāre [1]** Yara dolu ten, can.
- G349/5 Bu **ten-i pür-yāremi** göre ide Eyyüb pesend
Görse Ya'küb eşk-i ḥün-ābım benim ḥayrān ola
- ten-i za'f [1]** Zayıf, kuvvetsiz beden, vücut.
- G87/4 Şabāveş reh-güzārīnda yilüp yopurmağ ister dil
Ten-i za'fımda bu cān-ı za'fım nitekim sağdır
- ten-i zār [1]** İnleyen vücut.
- G227/2 Göricek rüy-ı çü-ḥurşīdīñ çün şubḥ-ı vişāl
Ten-i zārımda benim zerrece kalmadı mecāl
- tennür-ı sīne [1]** Bağrın göğsün firın ocağı. ||
Gönül firını.
- G150/4 Hāk-i pāy ol yil gibi yil rāh-ı 'aşkında koma
Çeşme-i çeşmiñ şusuz **tennür-ı sīneñ** nārsız
- ten-pest [1]** Aşağıda bir vücut, yere yakın vücut. ||
Sessiz, sakin.
- G193/45 Āteşin olma hevā-yı kibr ile
Ābveş **ten-pest** olup ḥāk üzre ak
- ter [2]**
1. Deriden sızan, kendine has kokulu, yapışkan,
renksiz, tuzlu sıvı.
- G60/13 Kākül-i hoş-büy-ı müşkīn ü **teri**
Dūd-ı 'anberdir yaḥud miskün yefūḥ
2. Taze.
- G73/4 Bağ-ı 'ālemd ehezārān var durur gül-çehreler
Gerçi çokdur ey gönül bu cümleden gül **ter** midir
- ter ol- [1]** İslanmak. || Tazelenmek, canlanmak.
- G85/7 Zülf-i müşkīniñ **ter olmuş** derlemiş derler döker
Şanki misk üzre saçılmışdır gül-āb-ı ter koğar
- terahḥum [1]** Acıma, merhamet etme.
- G313/10 Şehā luṭf eyleyüp Nebzī kuluña
Terahḥumla tekellüm eyle ta'llāh
- terahḥum eyle- [6]** Merhamet etmek, acımak,
üzüntü duymak.
- G149/1 **Terahḥum eylemez** zülfī karamız
Yine müncer olur bu mā-cerāmız
- G340/10 Hezār ayağına düşseñ kerem kılmaz o şeh bildim
Terahḥum eylemez Nebzī eger olsañ da şad-pāre
- G254/2 Ne deñlü tır kim ğamzeñ urur bu sīneme her dem
Terahḥum eyleyüp la'liñ şarar zaḥmım yine
muḥkem
- G145/8 Alur la'ı-i lebi cān naḳdini şirīn kelāmıyla
Terahḥum eyleyüp bir büse yā niçün bedel virmez
- G318/12 Geçirsin bir nefes eglenmeyüp ey tır-i dildārım
N'olur bir dem **terahḥum eyleyüp** sīnemde cā eyle
- G349/7 Luṭf it ey ğonca **terahḥum eyleyüp** görme revā
Bülbül-i şūrīdeveş işim gücüm efgān ola
- terahḥum kıl- [2]** Merhamet etmek, acımak,
üzüntü duymak.
- G357/8 Cemāl-i pākīni 'arz it bu çeşmim rüşenā bulsun
Terahḥum kıl yüzün görmeyeli vāfir zamān oldı
- Ms2/4 Revā mı ḥāk-i pāy olup rehiñde ben olam ber-bād
Terahḥum kılmağ bu bendeñe yok sende isti'dād
- terakḳı [2]** Gelişme, ilerleme, yükselme.
- G215/7 Gün-be-gün artar **terakḳı** üzredir 'aşkı benim
İrmege kadd-i bülendiñe begim mirkāt gerek
- Kt9/3 Ola **terakḳide** devām üzre olup necmi sa'īd
Fer vire ḥurşīdi gibi bu felek-i puşt-ḥamiñ
- tercemān [2]** Bir lisandan diğ er bir lisana çevirip
maksadı anlatan kişi, tercüman. || Göze görünen bir olayın,
durumun veya biçimin anlamını dile getirmek, tasvir ve ifade
etmek.
- K35/1 Beyān ki **tercemān** ki tercemān-ı sālīs-i Roma
Odur aqrāni içre bī-bedel bī-misl ü bī-hem-tā
- tercemān-ı sālīs-i Roma [1]** Romanın üçüncü
tercümanı.
- K35/1 Beyān ki tercemān ki **tercemān-ı sālīs-i Roma**
Odur aqrāni içre bī-bedel bī-misl ü bī-hem-tā

- tercih eyle-** [2] Üstün tutmak, uygun görüp seçmek.
- Mh3/16 Āferīn ey dil-rübā taḥsīn saña taḥsīn saña
Eylediñ bilmem raqībīñ üstüme **tercih** iñen
- G181/3 N'ola **tercih eylesem** anı behāyimden dilā
Yāl u bāl işi durur ser-tavla-ı ḥardan ḡalīz
- terennüm** [2] Kulağa çok hoş gelen tesirli nağme veya nağmeler dizisi. || Güzel ve tatlı bir sesle hafif hafif şarkı söyleme.
- Mş1/22 Gel bahār olunca diñle bülbülün āvāzesin
Ḥüb **terennümlerle** dürlü nağmeler āḡāzesin
- Mr5/54 Tanzīr olur mı hīç buña
Özge **terennüm** hoş-edā
- terk** [3] Vazgeçme, bırakıp gitme.
- G31/4 Ḥastadır cismim taḥammül idemez
Cevri **terk** it itme zulmı irtikāb
- G381/9 Cevr ü kaḥrīñla kı lup dünyā vü mā-fīḥāyı **terk**
Ḥāşılı Nebzī gibi cānā helāk itdiñ beni
- G321/10 Dilemem ola raqībīñ çelebī senden ırāḡ
Dimezem saña gülüm ḥārīñı sen **terk**
- terk-i 'arz it-** [1] Sunmayı, takdim etmeyi, büyük bir zātın huzūruna çıkarmayı terketmek. || Saygı ile anlatmayı bırakmak.
- Mh4/14 Lā-mekān idüp mekānım kūh u şahrā eyledi
Terk-i 'arz itdirdi bī-pervā vü rüsvā eyledi
- terk-i cefā kul-** [1] Eziyet, sıkıntı, ezā vermeyi bırakmak.
- G140/5 Kerem it dil-berā **terk-i cefā kul**
Saña üftādeler her-bār bulunmaz
- terk-i 'ırz it-** [1] İrzını, namusunu kaybetmek.
- G150/10 Sākī-i devrān elinden bir ayaḡ almaḡ için
Terk-i 'ırz it bī-ḥayā ol Nebzīyā hem 'ārsız
- terk eyle-** [16] Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek, ayrılmak.
- G321/2 Saña kim didi varup yārīñı sen terk eyle
Ḥavf-ı cevri ile vefādārīñı sen **terk eyle**
- G321/4 Reh-i 'aşkıñda o zerre deheniñ mühri ile
Yūri yoḡ ol a göñül varīñı sen **terk eyle**
- G321/6 Dileyen 'izz ü vekārımı dime dosta irer
Bırakup nengiñi hem 'ārīñı sen **terk eyle**
- G321/8 Bu tariḡ içre yükün kaşr ideḡör zād-ı ḡama
Seferiñ ḡāyet uzak bārīñı sen **terk eyle**
- G321/12 Şanemā cevri ü cefā-pīşe idüp kandaya dek
Gele fāriḡ ola bu kārīñı sen **terk eyle**
- G321/14 Gülşen-i ḥüsnuñe Nebzī o gülün irdi ḥazān
Oturup künc-i ḡama zārīñı sen **terk eyle**
- G321/1 Saña kim didi varup yārīñı sen **terk eyle**
Ḥavf-ı cevri ile vefādārīñı sen terk eyle
- K21/4 Bu ayda ni 'met-i rahmet misāl-i ḥvān-ı yağmādır
Sikāl-i zenbi **terk eyle** özün yağmāya çalāk it
- G358/18 Mūnāsib ḥāline bir mū-miyānı
Sevüp **terk eyle** Nebzī kıl ü ḡālī
- G93/7 Yine taşlaklıḡın **terk eylemez** aḡyār-ı bed-kārīñı
Birezce tīşe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur
- G136/5 Rāh-ı 'aşkıñda gider **terk eylemez** dil ḥaşre dek
Yoluna şıdḡ ile iqbāl itdi idbār eylemez
- G385/9 **Terk eylemezem** 'aşkıñı olsañ da ḥaḡ-āver
K'olur ḥaḡ ile 'afv kuluñ cürm ü ḥaḡāsi
- G67/3 Sen melek misin 'aceb **terk eylemezsin** mescidi
Ādem iseñ zāhidā mey-ḥāneye bir adım ad
- G365/10 Niçe bir gerdeniñe bend idesin zülfin anuñ
Gele **terk eyleye** ey Nebzī bu ḡul-i emeli
- G111/3 Niçe **terk eyleyem** mihrīñi ey māḥ
Görür gözüm daḡı tutar elimdir
- G314/8 İdüp dāmen miyāna rāh-ı 'aşka girdim uş cānā
Beni **terk eyleyüp** aḡyāra meyl itmek degildir rāh
- terk it-** [28] Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek, ayrılmak.
- K2/26 Emr-i Ḥaḡḡ ile ola çün İñfiḡār u İñşikāk
Ol ki taḡfif ide Mā'ün **terk ide** vāveyl aña
- G87/9 Ne mümkin āsitānıñ **terk ide** bu Nebzī-i şeydā
Reserveş gerdeninde kākülün zīrā ki bir bāḡdır
- G312/8 Bu 'ādet ḡamze-i ḥün-rīziñe rüz-ı ezeldendir
Ne mümkin **terk ide** āyīñ ü erkānın cihānda şeh
- G54/9 **Terk idem** dirsin dilā 'aşkı 'aceb
Mümkin olur mı ḡopa kökli aḡaç
- G252/11 Yolunda **terk idem** cān u cihānı
İki 'ālem deḡer dīdārı gördüm
- G158/9 Anıñçün āsitānıñ rüz u şeb **terk idemez** Nebzī
Dil-i zān idüpdür kākülünle muḡkem istīnās
- G13/16 Ehl-i 'aşka başka bir 'ālem durur
Terk ider 'aşkıña düşen mā-sivā
- Ms4/19 **Terk ider** mi hīç mevlāsi kādīmī kulunı
Bā-ḡuşuş 'aşkıñda şādık bende-i maḡbūlüni

- G341/3 **Terk iderseñ** bendeñi 'âlemde dil-ber yok mıdır
Bend olur elbet gönül bir gözi kaşı karaya
- G152/6 Görüp bir mâh-rû dil-keş civânı
Ne gam yolunda ger ser **terk idersiz**
- G135/8 Men ' idersin şüfiyâ bizi şarâb-ı şâfiden
Ola kim **terk ideyüz** bir gün çü yok ısrarımız
- G68/12 İşiginde kelb rakîbîn baña cā virmez begim
Bârî şehri **terk idüp** kılam mekânım gayrı kend
- G223/10 Ne kadar Nebziye misâl degilse dağı ol
Terk idüp mihrini gayrıya temeyyül müşkil
- G246/9 Ey saçı leylâ seniñçün kesb ü kârî **terk idüp**
Olmuşum Mecnûnvâr âvâreyim âvâreyim
- G285/6 İşigin dâru's-şifa herkes umar senden devâ
Âsitânîñ **terk idüp** kanda gidem dermâna ben
- K120/8 'Aşkıñ libâsıyla tâc u kabâyı
Hırkayı **terk idüp** 'uryân olayım
- Tr2/66 Rağmet-i Rağmândan aldıñ pay kardaşım benim
Gerçi kim ehl ü 'iyâlîñ **terk idüp** olduñ revân
- G84/7 **Terk idüp** hırşı tîma' eyleme gel hursend ol
Ki kanâ'at saña gencîne-i lâ-yefnâdır
- G185/10 Meyl idüp her bî-vefâya bunca zahmetler nedir
Terk idüp gel ihtiyâr it Nebziyâ künc-i ferâğ
- G326/2 Meded ey nâzenîñ lutf it nazâr kıl 'âşik-ı zâra
Kerem kıl **terk idüp** 'uşşâkıñ meyl itme âgyâra
- G335/3 Gül-'izârım **terk idüp** ben bülbülün
Göz göre yâr oldu hâra âh vâh
- K29/8 İşbu Cu'cânî Efendi Kudsdan ma'zül iken
'İzz ü câhî **terk idüp** kıldı beğâyâ 'azm-i râh
- Mş1/42 Nefs-i murdâr ile virme rûh-ı pâkiñe kesel
Terk idüp dūr u dirâz efkârî ço tûl-i emel
- G42/7 Nâzenînim buhlî **terk it** eylegil cüd u seğâ
Hvâce-i sük-ı melâhatsın niçün virmeñ zekât
- Tc2/15 **Terk itdi** beni göz göre meyl itdi rakîbe
Hayfâ ki hebâ oldu o kelb ile savaşlar
- Mh3/14 Yoğ-imiş sende haqîkat böyle bilmezdim seni
Âşinâ olup 'adüya şimdi **terk itdiñ** beni
- G71/9 Nebziyâ **terk itme** kelb-i küy-i yârîñ ülfetin
Didiler merd-i ġarîbe şoğbet-i yârân lezîz
- G128/4 Rakîbe reşk ile dildâr işigin itme ferâğ
Bırağma ġayreti **terk itmegil** a yâr diyâr
- terk kıl-[1]** Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek,
ayrılmak.
- G206/10 Şehâ senden olur bu Nebzî-i bî-çâreye dermân
Devâ kıl vâşlñ aña ġuşe-i hicriñde **kulma terk**
- terk-i sitem [1]** Kırıldıġını, üzüldüğünü belli
etmemek.
- Mr5/72 Lutf eyleyüp yârânımız
Kılsun hemân **terk-i sitem**
- terk-i sitem kıl- [1]** Sitemi terk etmek, zulmü
bırakmak etmek, eziyet etmemek.
- Mr5/72 Lutf eyleyüp yârânımız
Kılsun hemân **terk-i sitem**
- terk-i hevâ eyle- [1]** Nefsin istek, arzu ve
hevesinde arınmak.
- G56/13 Bu'l-heveslikden ne bulduñ **eyleyüp terk-i hevâ**
Ârzüdan fâriğ ol tut Nebziyâ semt-i şalâh
- terk-i hevâ kıl- [1]** Hevesleri, gelip geçici istekleri
terk etmek.
- G28/9 Gel imdi ey gönül **terk-i hevâ kıl**
Olup meyl ü hevesden küllî tâ'ib
- terk-i hvâb eyle- [1]** Uykuyu terk etmek.
- G31/20 Hem-çü hvâb oldu bu 'âlem hâşılı
Bahtı bîdâr olan **eyler terk-i hvâb**
- terk-i hvâb it- [1]** Uykuyu terk etmek.
- G243/14 Seherle tâ-seher müjgânı Nebzî bendeñiñ cânâ
Çü gelmez bir araya ben de vardım **terk-i hvâb
itdim**
- terk-i ser it- [1]** Başını ortaya koymak, başını feda
etmek.
- K11/10 Şanasın her biri bir hür-ı cinân kaddi Tübâ
Reh-i 'aşkıñda koyup pâ bulariñ **terk-i ser it**
- terk-i ser [1]** Başını ortaya koymak, başından
vazgeçmek. || Canımı vermek.
- G283/7 **Terk-i serdir** didi hem dağı fedâ-yı cândır
İrişür mağbûb u mağlûba ser ü câna kıyan
- terk-i vağan eyle- [1]** Memleketinden ayrılmak;
esas yerini terk etmek. || Aşığın aklını kaybetmesi, sağlıklı
düşünememesi.
- K11/1 A gönül **terk-i vağan eyleyü** 'azm-i sefer it
İrişüp şehri felâha varup anda mağar it
- terkini cân [1]** Canı terk etme. || Ölüm.
- G188/7 Tarîk-ı 'aşka kânün eyleyüp **cân terkini** evvel
Telef oldu selef cümle hilâf itmeye pes ahlâf

- tertīb kıl- [1]** Sıralamak, düzenlemek.
- K22/17 Güzel **tertīb kıldın** resm-i 'ıydı Nebziyā sen de Yüri var olsun iz'ānıñ ziyāde eylesün Mennān
- teşāfuḥ [1]** El ele tutuşma. || Musafaha etme.
- K22/8 N'ola 'uşşāka dil-berler virtüp büse iderlerse **Teşāfuḥla** te'ānuḥ sīneler ber-sīne cān-ber-cān
- tesāhül [2]** İhmal.
- G70/7 Nedir bu **tesāhül** beyā sākiyā Getür bezme bāde bi-'aclin meniz
- Mü2/2 Ol şāh-ı ferih bende-i nā-şādını bilmez İgmāz u **tesāhül**
- teşbīh [2]** Benzetmek.
- G189/9 Kimdir anı mihr-i 'ālem-tāba **teşbīh** itmeyen Beñzer engüşti hilāle Nebziyā hem aya kef
- G317/3 Lebiñ 'aynū'l-ḥayāta eyler-idim şübhesiz **teşbīh** Eger olmuş olaydı la'l-i leb-riz-i zülāl anda
- teşbīh eyle- [1]** Benzetmek.
- K10/1 Kad-i dildāra **teşbīh eyleyen** serv-i dil-ārāyı 'Aceb kejlük idüp beñzer dimiş elfe dil-ārāyı
- teşbīh it- [2]** Benzetmek.
- G319/4 Ka'bedir cānā ruḥuñ zülfi-i siyāh astāndır Lebleriñ **teşbīh idersem** n'ola mā'-ı Zemzeme
- G364/1 Şehā **teşbīh idersem** zülfiñe miski revā yok mı Huten āhūsıdır gerçi gözün ammā ḥatā yok mı
- teşekkī it- [1]** Şikāyet etmek.
- K21/12 Oruç ayı 'urūc-ı āsumān itdikde āyā kim **Teşekkī** yā teşekkür **ide** diyü çeşmi nemnāk it
- teşekkür it- [1]** Teşekkür etmek.
- K21/12 Oruç ayı 'urūc-ı āsumān itdikde āyā kim Teşekkī yā **teşekkür ide** diyü çeşmi nemnāk it
- tesellā [1]** Teselli, avunma, rahatlama, güvende hissetme.
- G126/5 Dilā sen de bulursun rāh-ı 'aşk içre **tesellānı** Görürsün āsitān-ı yārda başıñ iderseñ şabr
- tesellī [1]** Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma.
- G388/5 Himmetimle gönlümü ğamdan **tesellī** eylerim Himmetim gökle berāber gönlüm alçaq yer gibi
- teselsül [1]** Kesintisiz olarak birbirini tākıp etme, zincirleme devam etme, zincirleme.
- G223/8 Şaçı zencirine dil gerçi hevādār oldu İktisāb-ı nazariyyāda **teselsül** müşkil
- tesevvüf [2]** Ertelemek, Tehir etmek.
- G358/8 Te'essüf maziye müstaḥbel için **Tesevvüf** itmeyen hoş göre hāli
- K24/31 İtme **tesevvüf** müstaḥbele ol Māziye rāzi hāliñe şakir
- teşhīr [3]** Sihir yapma, büyü yapma. || Kuvvetli bir tesirle kendine bağlama, büyülenmiş duruma getirme.
- G103/3 Dilā dilden dile gül gibi **teşhīr** olduñ uş ammā Seni āşifte vü şeydā kılan bülbül-nevāyındır
- G139/6 Olmadı bunca 'azāyimlerle rabt-ı kalb-i dost Ol perīye ḥayf te'sir itmedi **teşhīrimiz**
- G193/6 'Aşk u şevkñ var iken dil mülkünü Zabt u **teşhīre** yüri eyle yaraq
- teşhīr it- [1]** Büyülemek, etkisine almak, etkilemek.
- G203/11 Raḳībındır seni **teşhīr iden** hep Yine yanında andan muḥterem yok
- te'sir [5]** Alamet, iz bırakma. || İçer işleme, dokunma, kederlendirme.
- G115/3 Seniñ seniñdir meger baḡrıñ ki **te'sir** eylemez aşlā Benim nāle fiḡān u āh u girye itdiğim demler
- G139/6 Olmadı bunca 'azāyimlerle rabt-ı kalb-i dost Ol perīye ḥayf **te'sir** itmedi teşhīrimiz
- G211/8 Leb-i la'li o ṭabībñ dile tiryāk durur Be raḳībā āna **te'sir** ide mi zehr ü semiñ
- G277/6 Mü'essir seng-i ḥārāya bu āhım ey dil-i dil-ber Velikin saña **te'sir** itmez andan sen dalı serdsin
- Kt17/8 Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabt itdiñ Meger **te'sirde** beñzer ki mıknāṭıssın güyā
- te'sir kıl- [1]** Tesir etmek, etki yapmak, etkilemek.
- Kt10/8 Tekrār-be-tekrār 'arz iderek hāl **Te'sir kıldı** idüp hidayet
- teskīn [2]** Bir acıyı, bir üzüntüyü, bir heyecanı vb. bir duyguyu yatıştırmaya çalışma. || Yatışırma, teskin etme.
- Mh1/31 Gelüpdür ḥāk-i pāya āteşin **teskīn** için vir mā
- G146/6 Ser-i zülfiñ hevāsiyla koma ben ḥāki la'liñ vir Bilürsin āteşin **teskīni** mādir bād el virmez

teslīm [1] Bir şey veya birini bir makam veya kimseye verme, götürüp verme.

K1/13 Eyledim bā-vūs' u kudret taşıye **teslīm** ile İtdim andan bi't-teba' āl ü şāhābe ibtidā

teslīm id- [1] Bir şeyin kullanımını, korunmasını veya mülkiyetini vermek, bırakmak, devretmek, terk etmek.

G201/1 **İderler** cān u dil **teslīm** reh-i 'aşkıñda bil mutlak Saña 'uşşāk-ı pūr-şevkññ habībim anadan eşfak

teslīm ol- [2] Kendini teslim etmek, boyun eğmek.

G113/6 Bir cānı iki 'āleme virmezler iken halk Sen tālib olursañ saña **teslīm ola** cānlar

K8/6 Dahı şalāt ola Resüle Hem dahı **teslīm ola** bisyār

teslīm-i cān it- [1] Ruhunu teslim etmek. || Ölmek.

G262/13 **Teslīm-i cān itmek** dahı olsun benim boynumda rām

tesmīr-i sāk it- [1] Büyük bir gayretle teşebbüs etmek, işe girişmek. || Paçaları sıvamak.

G193/1 Gel reh-i 'aşka **idüp tesmīr-i sāk** Gir yola başı açuk yalın ayak

teşne dil [4] Çok susamış, arzulu gönül. || Çok istekli, hevesli kimse; yardıma ihtiyaç duyan kimse.

G227/12 Taraf-ı küyuña cānım şu gibi oldı revān Ola tā **teşne dile** la 'l-i lebiñ āb-ı zülāl

G91/4 Lebiñ kim ābdār emrūda beñzer Umup her **teşne diller** istemişler

G260/1 Teb-hāle-leb ü **teşne-dil** ü hicr ile nālim Kandır beni vaşlñña lebi āb-ı zülālīm

T1/19 **Teşne-diller** gördiği demde n'ola cān virseler Bir güzel belden çıkar āb-ı revāndır hānçeriñ

teşnegān [1] Susuzlar, susamışlar. || Aşıklar.

K18/12 Hemişe bāb-ı 'atfi zīr-i destāna ola meftūh Dem-ā-dem āb-ı lufti **teşnegānı** eyleye irvā

teşnegān-ı deşt-i hicrān-ı leb [1] Sevgilinin dudağın ayrılık çötlünün susamışlığı.

G222/6 Vuşlatñña bu dil-i 'atşānımı sīr-āb kıl **Teşnegān-ı deşt-i hicrān-ı lebiñ** āb-ı zülāl

teşnegān-ı fakr [2] Fakirliğe, yokluğa susamışlık. || Fenafillaha erişmeye susamışlık, manevi yokluğa ihtiyaç.

K13/15 **Teşnegān-ı fakr** sīr-āb ola mı şimden-gerü Çeşme-i cūd u sehāda katrece mā kalmamış

Mh1/3 İdersin **teşnegān-ı fakrı** āb-ı cūd-ile irvā Yazılmış kilik-i taqdīr ile pişānında bu tuğrā

teşne-i la 'l [1] Lal gibi kırmızı dudağın kuruması, susması.

G9/8 Āteş-i firkat yakup bağırm kebāb itmiş durur **Teşne-i la 'liñ** durur dil eyleseñ irvā revā

teşni'-i raķīb [1] Rakibin kötülüğü, çirkinliği.

G147/5 Her biri demrenlü oğdur ta'n u **teşni'-i raķīb** Şanma tokundukça şanlı bağırmı baş eylemez

tesnīm [1] Cennet'teki ırmaklardan birinin adı. || Kabartma, kubbeli yapma, yapıma.

G159/6 Dehānıñ maķsim-i 'ayn-ı cināndır hūr-manzarsın Aña Kevser sözüñ **Tesnīm** lebiñ her biri kısım olmuş

teşriif [1] Şeref verme, şerefendirme.

G37/3 Bezme gel kim muntazır **teşriifine** ehl-i mezāk Bāde-i la 'liñ umar meclisde tullāb-ı hayāt

teşviş [1] Karıştırma. Karma karışık etme. Bulandırma.

G50/4 Bād-ı şabā zülfi dil-āviziñ perişān eyledi **Teşviş** ile töldi cihān aşıklar oldı herc ü merc

tetmīm-i dīn eyle- [1] Dini tamam etmek.

K2/72 Evvelā dünyāda şer'ullāhı izhār eylediñ **Eylediñ tetmīm-i dīn** idüp sünenler sāniyā

tevaķķu' it- [1] Beklemek, ummak, ümit etmek.

G338/9 Ğayrıdan **itmez tevaķķu'** Nebzī-i kāsıl kerem Fetħ olur bābıñdan ancaķ aña ihsān var ise

tevbe [3] İşlediği bir hatādan, suç veya günahıtan pişmanlık duyup bir daha yapmamaya karar verme.

G49/2 Cürmimi bildim bağışla suçumu gel itme lec **Tevbe** bismi'llāh günāhımdan şehā luft eyle geç

G298/4 Atalık me'mül iderken başıma taş urdı gör **Tevbeler** inanmayam ķardaşıma şimden-gerü

G314/10 Yeter cevri eylediñ Nebzīye şāhım el-amān olsun Kūşürüm var ise geç pādīşāhım **tevbe** bismi'llāh

tevbe eyle- [1] İşlediği bir hatādan, suç veya günahıtan pişmanlık duymak, bu suç ve günahı bir daha yapmamaya karar vermek.

G225/10 Nedir Nebzī ki düşmüşsin bu boş sevdālar ardınca Yilersin zār u ser-gerdān **tevbe eyle** vaz gel gel

	tevbe istiğfâr kı1- [1] Tövbe edip Allah'tan af ve mağfîret dilemek.	G79/7	Sebebdir tezkire olmağa 'âlemde saña 'uşşâk Gülün ey ğonca zıkrı bülbülü yâd oldığındandır
K13/19	Yoğ haĥâ itdiñ bu sözde tevbe istiğfâr kı1 Dime bilmezlik idüp bî-bâk u pervâ ğalmamış		tezvîc [2] Birine eş olma, nikahlanma, eş olma.
	tevbe it- [1] İşlediği bir hatâdan, suç veya ğünahtan pişmanlık duymak, bu suç ve ğünahı bir daha yapmamaya karar vermek.	K35/9	İdüp pes duĥter-i sa'd aĥterini uş aña tezvîc İdindi amî dâmâd ol Seleskovic-i zû'l-ârâ
K2/4	Mâ'ide En'âma En'âmın Nisâya 'âm hem Tevbe itdim bir daĥı Enfâle itmem ictirâ	Kt3/4	Ĥabîb-i Ekreme ĥubbin bu resme eyledi izhâr İdüp bir duĥter-i nîk-aĥterin tezvîc bi't-teşvîk
	tevbe-i naşûĥ eyle- [1] Bozulması imkânsız samimi ve hakiki bir tövbe etmek.	G52/11	Bahâr oldı çemenzâr oldı tezyîn Çıkup şahrâya kı1 sen de teferrûc
G60/6	Bâde vü maĥbûbdan ğayra dilâ Sözüm esle tevbeñi eyle naşûĥ		tezyîn ol- [2] Süslenmek, donatılmak.
	tev'em [1] İkiz. Eş.	Tr2/26	Rabı-ı ğalb itmek aña ĥakkâ ĥaĥâ imiş dirîğ Ĥaşr-ı zibâlarla tezyîn olunan bu köhne ev
G269/12	Dil-i pür-dâğa çün bir şerĥa çekdi çeşm-i ĥün-rîzîñ Didi ğamzeñ görüp bir de çekem ben tev'emeyn olsun	Kt11/3	Vâkı'a gül-çehresi tezyîn olup gül gibi güldi Didi pes târîĥ Nebzî ĥilyetü'r ricâl liĥye
	tevfîĥ-i Ĥaĥ [1] Allah'ın yardımı, muvaffak kılması.		ıfıl [4] Küçük çocuk. Genç, güzel sevgili.
G122/10	Gürüh-ı şâ'irâna tañ mı olsam Nebziyâ sâlâr Bi-ĥamdi'llâh degil tevfîĥ-i Ĥaĥ ile murabbadır	G237/8	Ĥuzıcağımdır ĥucağımda büyüdüñ nâz ile ıfıl u nev-resdir daĥı Mecnûn u Ferĥâdim benim
	tevfîĥ-i Rabbânî[1] Her şeyin Rabbi olan Allah'ın yardımı, muvaffak kılması.	G337/6	Bahâdırsın zamânın şimdilik şâĥib-ı kırânısın Şehâ zâtın gibi ıfıl toğurmaz degme merd ana
K6/11	Şimdi ammâ düş olup tevfîĥ-i Rabbânî baña Ol fesâd endişeler dür oldı dilden bî-ğümân	G347/2	Ĥayfdir şâĥım saña bu tavrlar bu çağda Şîr-ĥvâre ğüyyiâ bir ıfıl iken ĥucağda
	tevfîĥ it- [1] Allah'ın kuluna yardım etmesi.	Kt13/6	Çü toğup virdi ziyâ misl-i meh-i bedr-i tamâm Gerçi kim ıfıl idi ol hem daĥı noĥşân idi
K1/43	Sensin Allâĥım idüp tevfîĥiñi ĥayru'r-refîĥ Eyleyen mażhar beni bu feth-i bâba ibtidâ		ıfıl-ı dil [2] Gönül çocuğu. Âşġın gönlü.
	teyemmüm eyle- [1] Teyemmüm abdesti almak; uyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak, kum vb. ile kolları ve yüzü meshetmek sûretiyle abdest almak.	G217/5	Şehâ bir nev-hevesdir ıfıl-ı dil redd itme me'mülin O zîbâ kâkülünden vir şoĥunsun başına bir tel
G46/4	Câmi'-i erbâb-ı 'irfândır iriş uş meykede Pâre-i ĥumla teyemmüm eyle meyle âb-dest	K15/25	ıfıl-ı dil ğüyâ olup didi hemân Çoĥ ĥatı ĥış oldı bu yıl yâ ebî
	tezellül [2] Kendini hor ve hakir gösterme, kendini aşığı kabul etme. Zillete katlanma, alçalma.		ıfıl-ı nev-res [1] Yeni yetişen çocuk. Henüz yeni yetişmekte olan sevgili.
G223/2	N'idelim kisve-i fâĥirle tecemmül müşkil Lîk peşmine ğiyüp ĥalka tezellül müşkil	Kt28/3	ıfıl-ı nev-resdir hele deh sâle olsun daĥı ğör Ĥâmet-i bâlâsı ol serviñ kıyâmet ĥoparır
Kt3/66	Yüri ey dil o dergâha idüp 'aciz ü niyâz izhâr Tâzarru' kı1 tezellüllerle ol dâ'im itâ'atle		ıfıl [2] Kılıç. Sevgilinin kirpiği.
	tezkire [1] Küçük mektup, pusula.	K6/16	Şâne Dârâĥık idüp girdi araya şulĥ ile Dil-berân-ı berberânın dirdi tığımdan amân
		G338/2	Ĥamze-i ser-tîzîñ oldı tîğ-ı bürrân var ise Sîne-i pür-yâredir ol tîğa ĥalkın var ise
			tıĥ- [1] İterek, zorla, aceyle sokmak.

- G96/8 Görmedim daħı raķibin ğibi soğumsuz hıç
Seg-i cāyi' ğibi ne balsa boğazına **ṭıkar**
- ṭılsım [1]** Tılsım. || Büyü, büyülü obje, büyülü yapı.
- G15/7 Genc imiş hüsünü o genc üzere **ṭılsım** imiş meger
Kākülün ey müşk-müyum görünür ejder baña
- ṭılsım ol- [1]** Sihir olmak, büyü olmak.
- G159/1 Bir ejderdir şacıñ kim genc-i hüsünüñde **ṭılsım olmuş**
Yüzün tā sındır ol ebrüler anda iki bism olmuş
- G186/7 Genc-i hüsünüñde o hünī ğamzeler **olup ṭılsım**
Şırdır kim mār-ı zülfünden elinde var **tığ**
- ṭınma- [1]** Aldırmamak, aldırış etmemek, oralı olmamak.
- G221/12 Bu alāt-ı bahār ile ḥazāna
Çü **ṭınmaz** ğonca nergis ağla gül gül
- ṭıyr [1]** Aşağı, alt, alta.
- G215/5 **Tıyre** olma çok görüp kapıñda 'uşşakın şehā
Pādişāh-ı hüsnsin şāh olana dārāt gerek
- ṭıb-i enfā [1]** Gönül hoşluğu. || Nefsin hoşuna giden şeyler.
- G339/8 Müzeyyen hüsni gülzārı gül ü lāle şakāyıkla
Mu'aṭtar **ṭıb-i enfāsıyla** kām-ı cān u dil beste
- tığ [8]** Kılıç. || Güç, kudret.
- G111/7 Dilā ol ğamzesi **tığın** elinden
Yanık bağrım benim dilim dilimdir
- G186/1 Ğamze-i hün-rizi gördüm eylemiş der-kār **tığ**
Āh kim düşmez elinden ey gönül her-bār tığ
- G186/2 Ğamze-i hün-rizi gördüm eylemiş der-kār tığ
Āh kim düşmez elinden ey gönül her-bār **tığ**
- G186/6 Var iken tır-i müje çeşmiñde yā ğamzeñ nedir
Var mı görmüş ey kemān-ebürü tuta Tātār **tığ**
- G186/8 Genc-i hüsünüñde o hünī ğamzeler olup **ṭılsım**
Şırdır kim mār-ı zülfünden elinde var **tığ**
- G186/10 Yuf saña ey ğam-zede Nebzī şanursın ğam-zidā
Ğamze-i ğammāzi kim oldur çü cevherdār **tığ**
- G382/11 Urup bu sineye **tığ** u sinānın
Dili mecrūḥ iden āfet degil mi
- Mh2/15 Hün-ı 'uşşak ile her dem **tığı** kandır sevdiğim
Göz göre 'aşkıyla anuñ düşmüşüm sevdālara
- tığ-ı cevri-yār [1]** Sevgilinin zulüm kılıcı.
- G55/1 **Tığ-ı cevri-yār** ile her dem olup bağrım ceriḥ
Ġāhī dem akar ğehī akar şadid u ğāhī kīḥ
- tığ-ı hün-āşām [1]** Kan içen kılıç, gaddar kılıç.
- G118/2 Yine irişdi yay ayı firāk eyyāmına beñzer
Gözüm kan tıldı yāriñ **tığ-ı hün-āşāmına** beñzer
- tığ-ı cevherdār-ı 'aşk [1]** Sevdanın kılıcının cevheri
- G196/1 Toğradı bağrım ser-ā-ser **tığ-ı cevherdār-ı 'aşk**
Hey 'aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kār-ı 'aşk
- tığ-ı cevri [1]** Zulümün kılıcı.
- G146/6 Sınemi tıtdum siper tır-i belāña ben hezār
Tığ-ı cevriñle begim şad-pāreyim şad-pāreyim
- Mh2/23 'Āşıka virmez amāni **tığ-ı ğamğamlar** çeker
Misl-i Rüstem hışma gelse üstüme ḥançer çeker
- tığ-ı ğamğama [1]** Kılıç sesi, şakırtısı.
- G319/6 Deldi bağrım tır-i müjğāniñ eyā ebrü kemān
Degme bir sine siper olmaz o **tığ-ı ğamğama**
- tığ-ı dil-cü şadr-ı 'aşık [1]** Āşığın gönlünün sevgilisinin kılıcı.
- T1/6 San şafak içre hilāl-i āsumāndır ḥançeriñ
Kıomadı ol **tığ-ı dil-cü şadr-ı 'aşıkda** keder
- tığ-ı berān [1]** Keskin kılıç.
- K6/14 Ceng iderken müy-ı rüyumla kesüp başın kamu
Dest-i berberde mübāriz gibi ol **tığ-ı berān**
- tığ-ı bürrān [4]** Keskin kılıç. || Sevgilinin kılıç gibi keskin bakışları.
- G338/1 Ğamze-i ser-tiziñ oldı **tığ-ı bürrān** var ise
Sine-i pür-yāredir ol tığa kalkan var ise
- G207/5 Elinde **tığ-ı bürrānı** civān-ı tāzeye beñzer
Belinde kız gibidir ḥançer-i hün-ḥvārı pek nāzik
- G383/7 **Tığ-ı bürrān**-ile yā Rab kaṭ' ola 'ırk-ı raķib
Ata tundan tuna anı tünd-bād-ı şarşarī
- G224/2 Ğam-zedendir ḥavf-ı dil bilinde ḥançerden degil
Sine tıtdı **tığ-ı bürrānına** ez-berden degil
- tığ-ı ğamğam [4]** Kılıç sesi. || Muharebede haykıranların kılıcı.
- G319/6 Deldi bağrım tır-i müjğāniñ eyā ebrü kemān
Degme bir sine siper olmaz o **tığ-ı ğamğama**
- Mh2/23 Āşıka virmez amāni **tığ-ı ğamğamlar** çeker
Misl-i Rüstem hışma gelse üstüme ḥançer çeker

- N25/4 Meyl idersem ğayrıya ey qahramân-ı dil-berân
Uğrasun gerdânıma bi'llâh **tîğ-ı ğamğamın**
- G294/6 Bu dil pür-yâredir tîr-i müjeñle
Sînem şad-pâre **tîğ-ı ğamğamından**
- tîğ-ı ğamze [2]** Yan bakışın kılıcı. || Sevgilinin kılıç gibi keskin ve öldürücü yan bakışı.
- G13/5 **Tîğ-ı ğamzeñ** dilleri mecrüh ider
Lebleriñ ammâ begim 'ayn-ı şifâ
- G381/1 **Tîğ-ı ğamzeñle** habîbâ sîne-çâk itdiñ beni
Çeşm-i bîmâriñ ğamıyla derdnâk itdiñ beni
- tîğ-ı Qahramân [1]** Kahramân'ın kılıcı. Kahraman: İran hükümdarlarından Tahmurs'un oğlu olup Pişdadiyan sülalesine mensup, "Kahraman-ı Kâtil" lakabını alan meşhur bir pehlivandır. Efsanevi maceraları İran şairlerinin dillerine destan olmuştur (Levend, 1984: 156). Yiğitlik sembolüdür. Üç yaşında iken devler kendisini alıp Kaf Dağı'na götürmüşler ve orada aslan sütüyle beslemişler. On dört yaşına girince etrafına öyle bir dehşet salmış ki devler yüzüne bakmaktan korkar olmuş. Devlerle güreşir ve onları saman çöpü gibi kaldırıp yere fırlatmış. iki parmağıyla kaldırdığı gürzünü devler iki elle kaldıramazlarmış. "Gamgam" isminde elma bir kılıcı varmış ki karanlıkta mehtap gibi parlarmış. Bir gün kendi kendine "Ben bu devlere benzemiyorum, nasıl olur da bunların arasında bulunurum?" diye sorup, devleri tehdit ederek onlardan gerçeği öğrenmiş. Daha sonra bir gergedanı sirtına binerek memleketine geri dönmüş ve orada savaşta binlerce kişiyi kılıçtan geçirmiştir. Namı Acem ve Osmanlı Çairlerine sermaye kalmıştır (Onay, 1992: 234). Başka bir rivayete göre ise ergenlik çağına gelince suda aksini görüp devlere benzemediğini anlayıp, bindiği gergedan sırtında insanların olduğu yere gelmiş. Orada birçok kişiyi öldürmüş. Rüstem'e yenilmiş "Kâtil" lakabıyla anılmış (Pala, 1989: 277). Klasik Türk Gîirinde katil yönü ve pehlivanlığı ile söz konusu edilir. Sevgilinin gözleri, âşığın sevgiliyle olan mücadelesinden, tesiri ve öldürücülüğünden dolayı "Kahraman" olarak nitelendirilmiştir. (Tökel, 2000: 208).
- "İran mitolojisinde adı geçer. Tahmurs'un oğlu imiş. Devler tarafından çocukken kaçırılıp onlar arasında büyümüştür. Ergenlik çağına gelince suda aksini görüp devlere benzemediğini anlamış ve bir gergedana binerek insanların bulunduğu yere gelmiş. Orada birçok kişiyi öldürmüş. Rüstem'e yenilmiş. *katil* lakabıyla anılmış" (Pala, 2010, s. 252).
- T1/1 Dil-berâ güyâ ki **tîğ-ı Qahramandır** hançeriñ
Kâtil-i üftâde ancak bî-amandır hançeriñ
- tîğ-ı kahr [1]** Keder, sıkıntı kılıcı. || Sevgilinin bakışları, sevgilinin maşuğu aşka düşürmesi.
- Mr1/42 Nuşret ü 'avniñ siper kıl mü'minîne yâ Hudâ
Tîğ-ı qahrîñla helâk ola gürüh-ı eşkıyâ
- timsâl [1]** Misal, örnek. || Örnek, sembol, simge.
- K32/30 Komayup taşu taş üzere yıkılsun gitsün
Bozvirirsem anı tâ kalmaya hiç **timsali**
- tîmâr [3]** Hastaya veya yaraya bakma, tedâvi etme.
- G140/14 İşit Nebzî bugün dârü's-şifâda
Seniñ bu derdiñe **tîmâr** bulunmaz
- G325/7 Fehm idüp **tîmâr** ide bîmâr-ı 'aşkı oldıñıñ
İvme bir gün derdiñe rahm eyleyüp dermân ide
- G207/8 Niçe dil-ğastalar cân virmesünler nîm-nigâhına
Tabîb-i cânımıñ bîmârına **tîmârı** pek nâzik
- tîmâr eyle- [1]** Yaraya bakmak, tedavi etmek, iyileştirmek.
- G48/8 Zağm-ı tîğ-ı cevriñe ol la'l-i leb
Eylemez tîmâr elinden el-ğyâs
- tîmâr kıl- [1]** Yaraya bakmak, tedavi etmek, iyileştirmek.
- K8/18 Gördi hezâr dâr-ı şifâda
Qılmadı ben hastaya **tîmâr**
- tîñ [1]** İncir.
- G391/4 Nigârâ bağ-ı hüsnünde zenağ ayvaya utruncdur
Ruhûñ elma ya gül-nâr u lebiñ ğurmâ ya **tîñ** oldu
- tînet [1]** Yaratılış, maya, fitrat, hilkat.
- G181/6 Tab'-ı murdân tabî'atde gil-i nâ-pâkdir
Tîneti ol bed-siriştiñ necs-i aşfardan ğâlîz
- tîr [13]** Ok. || Sevgilinin kirpiği.
- G12/10 Key şakın Nebzî yakın olma o şüh-ı 'âleme
Kırpüğün **tîr** eylemişdir o kemân-ebriñ saña
- G60/16 Ya qaşı cevriyledir dîdemde nem
Kırpiği **tîriyledir** dilde cürüh
- G107/7 Didim **tîriñ** niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña
Didi vahşî degildir bu ki âhû-yı haremdeñdir
- G112/3 Atarsın sîneye her dem müjeñ **tîriñ** kemân-ebriñ
Belî dil murğını şayd itmege tîr ü kemân ister
- G167/5 Ğamzeler hançer imiş müjgân **tîr** ebrü kemân
Dil-beriñ gencîne-i hüsnünde zülfi mâr imiş
- G197/6 Ey kemân-ebriñ dem-â-dem sîneden eksik degil
Görmedim **tîriñ** gibi bir merdüm-i merd-i şefîk
- G210/1 Çeşm-i Tâtâriñ atar bu sîneme **tîr** ü hadeng
Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil âşub u ceng
- G254/1 Ne deñlü **tîr** kim ğamzeñ urur bu sîneme her dem
Terahğhum eyleyüp la'liñ şarar zağmım yine muğkem
- G305/11 Atarsa **tîriñi** qaşın kemânı
Bu dilden özge kimdir vara qarşu

- G324/1 Dile tokunmasa **tîrîñ** eger âheste âheste
Tolar mydı veremle bu ciğer âheste âheste
- G339/4 Teni hoş-bü beni Hindü gözi cādū kemān-ebürü
Hâdeng ü **tîri** zaḥmından ciğer mecrūḥ u dil ḥaste
- G355/6 Çarḥ-ı keĵ-rev yağdırup bārānveş tîr-i cefā
Sîne-i bî-kîneyi ol **tîre** kalkan eyledi
- G390/1 Müjeñ **tîr** ebruvānıñ ey gözi cādū kemān oldı
Nişānı ṭabla-ı sînem dil ü cānım revān oldı
- tîr-i cefā [1]** Eziyet, sıkıntı okları.
- G355/5 Çarḥ-ı keĵ-rev yağdırup bārānveş **tîr-i cefā**
Sîne-i bî-kîneyi ol tîre kalkan eyledi
- tîr-i celâdet [1]** Boyun eğilmemesi gereken yerde
gösterilen şuurulu cesâret, yüreklilik ve yiğitliğin
oku.
- G40/4 Ebrûları keĵ ḥançer-i bürrāna müşābih
Mütĵġanı hemān her biri bir **tîr-i celâdet**
- tîr-i dildâr [3]** Sevgilinin oku. || Sevgilinin ok gibi
kirpiği.
- G318/11 Geçirsin bir nefes eglenmeyüp ey **tîr-i dildârım**
N'olur bir dem teraḥḥum eyleyüp sînemde cā eyle
- G141/7 Kanad aç **tîr-i dildâr** ile ey dil
Uçar mı murğ dime bāl ü persiz
- G154/3 Kanad aç **tîr-i dildâr** ile ey dil
Uçar mı murğ dime bāl ü persiz
- tîr-i dil-düz [1]** Gönül delen, gönüle acı ve elem
verici kirpikler.
- G356/3 **Tîr-i dil-düzü** bir oldı ġamze-i mekkâr ile
Kan aqtıdı gözlerimden baġrımı ḥün eyledi
- tîr-i ecel [1]** Ölüim oku.
- G102/1 Müjeñ dirler şehā **tîr-i eceldir**
Tutarsa sîneme ġâyet maḥaldır
- tîr-i ḥadeng-i şeh-süvâr [1]** Çok usta binicinin
kirpiğinin okları. || Seçkin sevgilinin kirpiğinin okları.
- G250/5 Gel ey **tîr-i ḥadeng-i şeh-süvârım** sîne-i zāra
Kudümünle ḳadîmî nev-bahār olsun gülistanım
- tîr-i ḥavâdis [1]** Haber okları.
- G47/1 İrer bu sîneme **tîr-i ḥavâdis**
Velî ol kaşı yadır aña bā is
- tîre-dil 'aşkı [1]** Gönlü karanm, kötü kalplinin
sevgisi.
- G307/7 **Tîre-dil 'aşkı** niçe itsün kabûl
Sîne şâf u kalb ola pāk ü ṭuru
- tîre-meh [1]** Karanlık, kara ay. || Bulanık ay.
- K35/15 Bahār u **tîre-meh** şayf u şitā devr eyledikçe çarḥ
Mu'ammer ide ol ma'sûm-ı pākî Ḥazret-i Mevlā
- tîr-i âh-ı 'aşık [1]** Âşığım çektiği acının, özlemin
ahının oku.
- G193/7 **Tîr-i âh-ı 'aşık** olmaz siper
İşbu mînâ-reng kıbâb-ı nüh ṭbâk
- tîr-i âh [2]** Acının, özlemin ahının oku.
- G372/2 N'idersin ey kemān-ebürü baña bu cevri yitmez mi
Ne dirsın **tîr-i âhum** püte-i eflāka yitmez mi
- G278/14 Sen de Nebzî şanuram ol fitneye olduñ kiriş
Tîr-i âhın göklere gider olup ḳaddiñ kemān
- tîr-i belâ [1]** Bela okları.
- G246/5 Sînemi ṭuttum siper **tîr-i belâna** ben hezār
Tîġ-ı cevriñle begim şad-pāreyim şad-pāreyim
- tîr-i du 'â [1]** Dua oku.
- Kt19/13 İrişdi menzile **tîr-i du 'ası**
Merāmın buldı pes ber-vefġ-ı dil-ḥvâh
- tîr-i ġam [1]** Gam, keder oku. || Sevgilinin eziyeti.
- N25/1 Sîne-i mecrūḥuma her dem irer **tîr-i ġamuñ**
Zaḥm-ı tîriñle velî hoşum gerekmez merhemîñ
- tîr-i ġamze [6]** Göz kuyruğunda görülen gönül
çekici kirpikler. || Yaralayıcı, delici, öldürücü bakışın oku.
- G369/4 'Arz kıll meclisde ey kaşı kemānım lebleriñ
Zaḥm-ı **tîr-i ġamzeñe** la'l-i lebiñ merhem gibi
- G178/5 Atar **tîr-i ġamze** o kaşı kemān
İşit ey gönül eylegil ihtiyât
- G37/11 **Tîr-i ġamzeñle** ser-â-ser zeyn olupdur cān u dil
Giydiler ne baḥtlu anlara esvâb-ı ḥayât
- G63/12 Devlet anıñdır ki oldı bend tār-ı zülfiñe
'İzzet anıñdır ki aldı **tîr-i ġamzenen** murād
- G74/11 Hezārān sîneyi mecrūḥ ider bir **tîr-i ġamzeyle**
Kemān-ebürü şanur bu ḥüblüġüñ bākî mü'ebbeddir
- G107/5 O ḥûki oklamışsın **tîr-i ġamzeñle** velî bilmez
Sü'âl idenlere dir bilmezem zaḥmım neredendir
- tîr-i ḳazâ [1]** Kazâ oku; can kaybına sebep
olabilen hâdisenin, olayın oku.

G278/3	Kaşları Rüstem kemânı kirpigi tîr-i kaçā Çeşm-i hün-ḥVârı velî oldı Nerîmân-ı zamân	tîr ü kemân [2] Ok ve yay. Sevgilinin kirpigi ve kaşı.
	tîr-i müje [6] Ok gibi kirpik. Sevgilinin kirpigi.	G112/4
G186/5	Var iken tîr-i müje çeşminde yâ gamzeñ nedir Var mı görmüş ey kemân-ebürü tuta Tâtâr tîğ	Atarsın sîneye her dem müjeñ tîrin kemân-ebürü Belî dil murğunu şayd itmege tîr ü kemân ister
G370/14	O fettân gamzelerdir fitneye bâ'is bu 'âlemde Uran tîr-i müjeñdir sînesinden Nebzî nâlânı	G301/12
G133/7	O ḥünî dîdeler tîr-i müjeñle Egüp bu râst kıddim yay iderler	Rûḥ-ı revândır nev-res civândır Tîr ü kemândır müjgân u ebrü
G294/5	Bu dil pür-yâredir tîr-i müjeñle Sînem şad-pâre tîğ-ı gamgamından	tîryāk [3] Panzehir. Derman, çare.
Ms4/1	Dil-berâ tîr-i müjeñle sînemi çäk eylediñ Ḥaçer-i gamzeñle hem bağrım zaḥımnâk eylediñ	G211/7
G36/8	Fütâdesin o güneş-rü ider mi zerrece yâd Ḥadeng ü tîr-i müjeyle pür oldı bu dil ü cân	Leb-i la'li o tabîbiñ dile tîryāk durur Be raḳîbâ aña te'sîr ide mi zehr ü semiñ
	tîr-i müjgân [9] Ok gibi kirpikler. Sevgilinin kirpikleri.	K21/18
G56/3	Tîr-i müjgân ile çeşmiñ ey kemân-ebürü beni Katl için yek-dil olup gamzeñle kuşanmış silâḥ	Günâhın ehl-i 'işyânıñ mu'âf eyle ḥuşûşâ kim Keremden zehr-i zenb-i Nebzîye 'afvîñi tîryāk it
G367/8	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādûlar baña Tîr-i müjgân yağdırırlar üstüme bārân gibi	N17/1
N38/8	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādûlar baña Tîr-i müjgân yağdırırlar üstüme bārân gibi	Zemherîniñ zehrine tîryāk imiş evvel bahâr Münbit-i gül sünbül ü leylâk imiş evvel bahâr
G214/14	Sîne-i Nebzîde bir yir kalmadı Daḥı çokdur tîr-i müjgâneñ senin	tîryāk ol- [1] İlaç olmak, çare olmak.
G245/4	Kaşı yayım lâf idüp dirmiş hezârân sîneden Tırmaz eglenmez geçer bir tîr-i müjgânım benim	G209/4
G319/5	Deldi bağrım tîr-i müjgânıñ eyâ ebrü kemân Degme bir sîne siper olmaz o tîğ-ı gamgama	Sinân-ı gamzeñiñ zaḥmı oñulmaz Şehâ la'liñ eger olmazsa tîryāk
N14/4	Gamzeñ oqın ben fakîriñden şehâ dūr itme kim Zaḥm-ı sînem merhemidir tîr-i müjgânıñ seniñ	tîşe-i dest [1] Eli baltalı. Savaşta, kavgaya hazır.
G189/1	Tîr-i müjgânıña kim bu sînemi tıtdım hedef N'ola bir cânım yoluñda kaşı ya olsun telef	G93/8
G54/5	Tîr-i müjgânıñla sînem yaralı Merhem-i la'liñle yaram kıl 'ilâc	Yine taşlaklığın terk eylemez ağıyar-ı bed-kârıñ Birezce tîşe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur
K33/3	İrişür kanda ise bir lekeden tîr-i sitem Leked-i derd ü kederle dili bî-ğıl olmaz	tîz [1] Hemen, çabucak, en kısa zamanda.
	tîr ü ḥadeng [1] Kirpik ve ok	Tr1/29
G210/1	Çeşm-i Tâtârıñ atar bu sîneme tîr ü ḥadeng Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil âşüb u ceng	cânı çıksun dilerim tîz günde anuñ ḥorlıyu Anadan ya bābâdan vardır uğursuz bir şoyu
		tîz-âbveş [1] Kezzap gibi.
		G169/1
		Rîk-ı dil-ber kim mü'essirdir dilâ tîz-âbveş Nüş iden olur olursa şeyḥ-i fânî şâbveş
		tîz elden [1] Hemen, çabucak, en kısa zamanda.
		G288/10
		Müsâfir olsa ger dilde ḥayâlîñ Kebâb idem yanık bağrım tîz elden
		tîb-ı usturlâb [2] Yıldızların uzaklıklarını ölçmeye yarayan top biçimindeki âlet.
		G26/2
		Ruḥuñ gün zerre fem dendân kevkeb Hemânâ tîb-ı usturlâb gâbgâb
		G25/2
		Yüzüñ mihr-i münevver zerredir ağızıñ dişîñ kevkeb Hemânâ şüretâ bir tîb-ı usturlâbdır gâbgâb
		tîb-ı belâ [1] Dert, keder, gam topu. Dert, keder, gam dünyası.
		G289/7
		Çarḥ-ı gerdüñdan gelen tîb-ı belâya sîneñ aç 'Arşagâh-ı 'aşkıñ ey dil çün şeh-i merdâñsın

	ṭob [4] Gülle veya şarapnel atan ateşli silah. Düzenli bir bağ durumuna getirilmiş olan kumaş, kağıt vb. şey.		ṭogra- [1] Doğramak, parçalamak. Çok ıstırap vermek.
G24/6	Şadefdir o dehen dürdür o dendân Turunc ğabğab yaħud zerrîn bir ṭob	G196/1	Ṭoğradı bağrım ser-â-ser tiğ-ı cevherdâr-ı ‘aşk Hey ‘aceb müşkil imiş bilmezdim evvel kâr-ı ‘aşk
G95/8	Zülf-i çevgânın niçe serkeşleri kıldı zebûn Pişgâhında seri ṭob olmadık server mi var		ṭoğrı [5] Doğru, münasip, yerinde, uygun.
G145/3	Raķibiñ acı acı sözleri ṭob u tüfeng-âsâ Tutar dil burcın ammâ raħnedâr itmez ħalel virmez	G178/8	Reh-i ‘aşka girdiñ şaķın azmağıl Hemân ṭoğrıdır ger gidersen şırât
K12/26	Düzmemiş küffâr-ı bedkâr hem-çünân hısn-ı haşîn El urup ṭob u tüfenge başdı ayak üstüne	K27/2	Kej ise yüzüm egerçi n’ola râst oldı sözüm Gözüm egriligine bakma ki ṭoğrıdır özüm
	ṭob eyle- [1] Top gibi kullanmak.	K32/41	İremez ṭâ’atıne elf gibi ṭoğrı kıyâm Kağ-i ħam-geştesidir zâl-ı zünübüñ dâli
G182/13	Zülf-i çevgânın rehinde başını ṭob eylediñ Nebziyâ cāndan ümîdin kes daħı serden ṭama’	G347/8	Gördi çün bir pîr-i köhne kađdiñ ey taze civân Didi bitmez ṭoğrı bir serv böyle bağda
	ṭob it- [1] Başını yoluna feda etmek. Başını çevgan oyunundaki top haline getirmek.	G231/4	Ėamze-i fettânıña sâħir didimse ħaķ didim Ya didimse kaşıña ok gibi ṭoğru söyledim
G280/10	Yine cān oynarım meydân-ı ‘aşka Serim ṭob itmişim ey zülf-i çevgân		ṭoğrı rāh [1] Doğru yol. Sırât-ı müstakîm.
	ṭoğ- [10] Doğmak, dünyaya gelmek. Ortaya çıkmak.	K9/8	Ola şer’-i Aħmed üzere müstakîm Taħrîñ ihsân ide aña ṭoğrı rāh
G62/10	Nebzî-i şeydâ-göñül ğamla ‘aceb âlüftedir Bir atadan bir anadan ṭoğdı şankim iki aħ		ṭoğrul-[1] Doğrulmak, doğru hale gelmek.
G328/2	Gözime girmede tā şubħa dek uyħu bu gice Ya niçün ṭoğmadı üstüme o meh-rû bu gice	G7/8	Geçdiğiy çün okları sînem delüp eglenmeden Ol kaşı yâ egridir ṭoğrulmadı hâlâ baña
G398/9	Şeb-i fırkat geçüp rûz-ı vişâliñ şemsi ṭoğmazsa Münevver ide mi didem sipihriñ mihr ü mâhu hey		ṭoğur- [3] Doğurmak, dünyaya getirmek, hayata dâhil etmek.
K10/28	Cihānda şevket ü iclâl u zîb ü ferle sağ olsun Felek ṭoğdurduğunca işbu mihr-i ‘âlem-ârâyı	G337/6	Bahādırsın zamânıñ şimdilik şâħib-kırânısın Şehâ zâtiñ gibi tıflı ṭoğurmaz degme merd ana
K17/24	Olsun kelâmıñ mâ-ħaşal bulsun du’â ile ħitâm Ṭoğduħça ħurşid ü kamer ‘âlemlere virdiħçe fer	K35/14	İrişdi rûz u hafta mâh ile çün müddeti taldı Ṭoğurdi bir sülâle kim yüzi ke’ş-şemsi fi’l-azvâ
Kt13/5	Çü ṭoğup virdi ziyâ misl-i meh-i bedr-i tamâm Gerçi kim tıfl idi ol hem daħı noķşân idi	Kt17/14	Ĥudâ virdi niçe evlâğ ħamunuñ ‘ömri var olsun Ṭoğurdi bir güzel oğlan bu demde yine madamâ
Mh5/2	Geldi Süleymân mülk-i vücûda zânü-yı mäder oldı serîri Mâh-ı nevâsâ ṭoğdı velîkin maħv itdi nür-ı mihr-i münîri		toħm [1] Tohum.
Ms3/20	Seħâvet kılmada aĖyârıña ġüyâ ki Ĥâtemsın Ser-i ‘uşşâka ṭoğmazsın egerçi mihr-i ‘âlemsin	G206/5	Ķasâvet toħmunı ekmek diler bitürmek için ğam Vücûdum kiştzârın dehr-i bî-mihr eylemişdir herk
G238/5	Meseldir mâ-tekaddemden ki dirler ṭoğdı boğulmaz Rücü’ı mümkün olmaz admışım çün bir adım adım	G47/5	Eküp sînemde toħm-ı cevr ü zulmı Benim ol nâzenînim oldur ħâris
G7/5	Ṭoğduğum dem süt yirine virmiş anam daħı sem Dâye ğam mâmi elem hem hemm imiş lâlâ baña		toħm-ı ğam [1] Keder, acı, kaygı tohumu.
		G249/10	Tâ-ezel Nebzî bilürsün kim temessükle bu dil Toħm-ı ğam zer’ine bir kıt’a zemînimdir benim

	toğ [1] Açlığın giderilmiş hali. Gönül tokluğu, kanaatkârlık.	K3/10	Kaçan kim şubh olup hîn-i seherde feth ola bâbı Gelüp dostân-ı zü'l-ihsân toğa hep zîr ile bâlâ
G318/5	O kelbi ni'met-i vaşl ile toğ it aç olayım ben Zamâne muktezâsınca cezâ-yı bâ-sezâ eyle	K24/12	Her dem 'ibâdet kııl hüsn-i hulûk it Gökçek 'amelle toğsun defâir
	toğun- [5] Değmek, temas etmek. Zarar vermek, incitmek; üzmek.	N50/3	Kamüsü lütî vü zânî sikişle toğdı cihân Dişisi rûsbî vü erkekleri cünüb gidiler
G147/6	Her biri demrenlü oğdur ta'n u teşnî'-i rakîb Şanma toğundukça kanlu bağırımı baş eylemez		2. Boş bir şey veya yer içine giren bir şeyle dolu hâle gelmek.
G199/7	Bize şarşar gibi her kim toğuna münkabızız Ese ger hem-çü şabâ gönca gibi açılanık	G6/4	Ufukda görinen şanma şafağdır ey hilâl-ebürü Gözümde çüş idüp hün-i ciger toğmuş durur ercâ
G398/3	Toğunmaz ey saçı leylâ dil-i Mecnûna şahrâda Ne germ-i tâb-ı tâbistân ne berd-i serd derd-i dey	G204/6	Olasın bî-ber eger sâyeñe kimse gelmez Üşüben taşâ tutarlar toğlu esmâr olsañ
G181/8	Kalb-i yârânı dem-â-dem oynadır çün gird-bâd Hâtır-ı 'uşşâka toğunmağda şarşardan gâlız	G2/4	Yevm-i Cum'adır bugün oldı şalâ gülzârda Oldı bir şehri-i 'azîm toğdı halâyık tâ fenâ
Tc2/40	Sünbülleriñi şaklayacak âh-ı seherden Toğunmaya nev-reste iken bād-ı hâzâna	K33/26	Yazsalar kubbunı çirk-âbım bir defterde Toğup ol deftere deryâ gibi sâhil olmaz
	toğuz [1] Dokuz.		3. Bir duygu insanın içini, gönlünü kaplamak, sarmak.
G86/8	Bu râh-ı pür-hatar içre belâ mı eksik olur Başılca ger biri biñden toğuzı dañı dürer	G258/1	Ġam-ı la'liñle şehâ toğdı dü çeşmim yine dem Cigerim nâvek-i dil-düzuñ ile oldı verem
	toğuz kat [1] Dokuz kat.	K22/4	Muħakkak 'ıyd irişdi ġayrı hengâm-ı şafâdır uş Dürüldi ġuşşanñ tûmân toğdı kâsveye peymân
G39/6	Sirişkim yir yüzün ġarğ-ı fenâya virdi ey âhım İriş sen de toğuz kat âsumânı mey-ħoş-ı bâğ it		4. Sesin bir yere iyice yayılmak, kaplamak.
	toğuz kat ol- [1] Dokuz kat olmak. Riyakârlık, dalkavukluk, gerçek olmayan saygı vb. nedenlerle dokuz kat eğilmek.	Mr5/12	Ġh u enîn-i 'âşıkân Toğdı sürüd ile nağam
K11/3	Toğuz kat âsumân ol şehsuvârîñ esbi mizmârî Turâb-ı mağdemidir ol 'azimle taht-ı 'arşu'llâh	Mr5/34	Murğân uyandı sū-be-sū Gülzâra toğdı ġüft-u-ġū
	toğ- [18]		5. Süreyi tamamlanmak.
	1. Çoğalmak, artmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.	K35/13	İrişdi rüz u hafta mâh ile çün müddeti toğdı Toğurdi bir sülâle kim yüzi ke's-ş-semisi fi'l-azvâ
G262/8	Müşġin saçın bād-ı şabâ kılmış perişân şubh-dem Olmuş mu'attar büy-ile 'âlem kamu toğmuş meşâm		6. Işığın ir yere iyice yayılmak, kaplamak.
G324/2	Dile toğunmasa tiriñ eger âheste âheste Toğlar mıydı veremle bu ciger âheste âheste	G228/3	Açılup ezhâr u envâr ile toğdı sū-be-sū Feyz-i ağdesle çemenzâr oldı cây-ı muħterem
Ms2/27	Cihânı toğ durur nâlem irişmez ġuşuna ġayfâ Meded raħm eylegil cânâ ġuluñdur Nebzî-i şeydâ		toğlab [2]
			1. Hile, düzen, dalavere, desise.
G50/4	Bād-ı şabâ zulf-i dil-âviziñ perişân eyledi Teşvîş ile toğdı cihân âşıklar oldı herc ü merc	K15/18	Şarşar esdi esmedi bād-ı nesîm Buzlar ağıtdı bu çarħıñ toğlabı
			2. Su değirmeni.
G392/2	Ġam-ı hicr-i dil-ârâ ile dil zâr u zebün oldı Vişâli arzusuyla veremle toğdı hün oldı	K22/13	Binüp toğlaba çün devr itse her ki mihrveş ol mâh Dil-i bî-ġil ider taşdıġ sipihriñ oldıġın ġerdân

	tolāb-ı felek [1] Feleğin çarkı. Felek, talih.	G303/2	Şüfîyâ şâfi-dil ol iç gel berü Muğ-peçe sâkî elinden bir tolu
Tr2/1	Yine tolāb-ı felek ber-'aks devrân eyledi Akıdup seyl-i belâ zehr-âb rîzân eyledi	G13/10	Yirde gökde 'aşkıñ ins ü melek Ṭoldur mihrîñle bu arz u semâ
	tolabveş [1] Su değirmeni gibi.	G311/13	Piyâle nergisiñ destinde tolu Şarâb-ı hoş-güvâr el-ḥamdülillâh
K4/7	Gözüm tolābveş eşk-i firāvân dökmede her-bâr Cefâ-yı çarḥ-ı keş-refîâr ile töldi bu içim kan	G323/8	Nedendir eşk-i dîdem ki bitürmez bir gül ü lâle Velikin тұrmayup aḳar tolu gibi zemîn üzre
	tolan- [5] Bir şeyin ya da kişinin çevresinde dönmek, gezmek, dolaşmak.	G378/2	O şâh-ı 'âlemiñ ḥüsn u behâsı Ṭolu zer olsa dünyâ yok behâsı
G162/9	Nazîriñ bulmadı Nebzî tolandı heft iklîmi Gezûp bi'l-cümle yek dü se cihânı çâr u penc ü şeş	G378/2	Semenzâr-ı ruḥunda bir taraf la'li zülâlinden Ṭolu ḥavz-ı zeḳan uş bu kenâr-ı cüya söz var mı
G257/2	Rüyuñı görmeklik için ey yüzi mâhım benim Ṭolanur heft-i semâyi tâ-seher âhım benim	K11/7	Ṭolu başdan başa illâ gül-i ra'nâlar ile Cüş idüp bülbülveş nâle-i şâm u seher it
Tc2/9	Gül yüzlüleriñ gird-i vişâlinde tolanma Bülbül gibi bi-çâre olup zâra düşersin	K32/44	Tapuña yaraya yok ḥayr u ḥisânı aşlâ Ṭoludur defter-i a'mâli şeni' ef'âli
G157/6	Ḥıfz için düşmeden ey yâr-i vefâdârım seni Şubha dek âhım tolanur küyuñı hem-çü 'ases	Mş2/37	Nekebât-ile Ṭoludur vaşat u gevri yine Saña ma'lûm ola diḳḳat idücek ḡavrı yine
K11/6	Ne güzel seher olur âyâ bu vilâyet ne güzel Ṭolanup cânib u etrâfını gör ser-te-ser it		2. Havada su buğusunun birden yoğunlaşip katlaşmasından oluşan, türlü irilikte, yuvarlak veya düzensiz biçimli saydam buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü.
	tolaş- [2] Saç, iplik vb. birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.	G72/13	Ṭolaşdı zülf-i yâre bildi Nebzî Olurmuş misk-i ezferden telezzüz
G72/13	Ṭolaşdı zülf-i yâre bildi Nebzî Olurmuş misk-i ezferden telezzüz	Tc2/13	Çeşmimden aḳar gerçi tolu gibi bu yaşlar Maḥv oldı kamu bitmedi baḡrımdaki başlar
G267/13	Ṭolaşdı zülf-i çevgânîña Nebzî Ser-i küyuñda ḳalsun pes seri güy		tolu iç-[1] Kadehten şarap içmek. Sevgiliyi aḡzından öpmek.
	ṭoldır- [2] Doldurmak; dolu duruma getirmek.	Mr5/35	Gelsün bugün içsün tolu Ol lâle-ḥadd ü gonca-fem
G108/9	Bâḡ-ı dehri ṭoldırupdur âh u vâveylâ ile Gülşen-i 'aşkıñda Nebzî bülbül-i şeydâ mıdır		ṭolup boşal- [1] Bir dolup bir boşalmak. Gelip gitmek.
Mş1/23	Ṭoldırupdur gülşeniñ elḥân-ile der-vâzesin Gerçi ḳoçmuşdur bugün gül ḡoncasınıñ tâzesin	G178/10	Gelür nevbetiñ ḥâzır ol Nebziyâ Ṭolup boşalur ḡor bu köhne ribâṭ
	tolu [14] 1. Bir şey ile dolu olan. Çok, pek çok.		ṭomâr-ı 'âlem [1] Dünyanın yığını, destesi. Dünyanın çoḡu.
G96/2	Çıkmason riḥ diyü şüfi g.tün тұrma şıkar Ḳarnı bir tolu ṭulumdur yine şıḳdıçça çıkar	K5/2	Müddet-i a'mâr-ı âdem her ne miḳdâr olsa çoḡ 'Âḳıbet ṭomâr-ı 'âlemden olur bir demde yoḡ
G155/6	Elim boş olmasun diyü getürdüm cânımı tuḥfe Yed-i luṭfuñdan ey sâkî niçün baña tolu gelmez		ṭomuz [1] Domuz.
G247/2	Ṭañ mı çâk olsa ta'accüb mi giribânım benim Miḥnet ü ḡamla ṭoludur çün ki dâmânım benim	K27/18	Cümleden ḳaṭ'-ı nazar şîr gibi ḥamle idüp Hele o kelb raḳıbe didirirdim ṭomuzum
G284/2	Sirişkim ḥâk-i pâyiñda eyâ servim revân olsun 'Adünüñ reşḳ ile baḡrı dem-â-dem tolu ḳan olsun		ṭoñ- [2] Donmak. Üzüntüden kaskatı kesilmek.
		K15/12	Öyle bir âfet irişiñ 'âleme Şiddet-i berdden ṭoñup deryâ lebi

K112/2 Bu bî-pâyân baħr-i 'aşka kim düşdi gönül fülki
Soğulmaz âh-ı âteşnâk ile serd ile hem **toñmaz**

ton giy- [1] Elbise giymek. || Bitkiler için filizlenip
çiçeklenmek.

Mr5/21 **Giydi** ağaçlar sebze **ton**
Ezhâr u esmâr gün-e-gün

tonan- [1] Göz alıcı, güzel şeylerle baştan aşağı
kaplanmak, donanmak, bezenmek.

G36/9 Giyindi câme-i fâħir **tonandı** şankim 'arât
Görün beni o dâl-i zülfi firâkıyla meded

topal [1] Ayağı aksak olan.

K27/4 Saña ne ger ker olam ya kör olam ya kel olam
Ya **topal** ya çolağım ya debeyim ya ki kûzum

topra [1] Torba.

G190/10 Kalmadı devlette bir ehl-i kerem daħı 'avâm
Cerr için her biri taķmış boynuna **topra** ğılâf

toprağ [3] Toz, toprak. || Sevgilinin ayağının tozu.

G241/9 Bir ayak **toprağısın** bir kaķre-i nâ-çîzsin
Hay Nebzî sen de kendiñ zann idersin âdemim

G398/7 Ne ğam **toprağ** isem zîrâ türâb-ı bâb-ı dildârım
Raķibiñ ħâk-i nâ-pâki yanımda lâşedir lâ-sey

N40/1 O şehiñ işiği **toprağına** düşdüñ a gönül
Şanasın Ħuld u Na'im bāğına düşdüñ a gönül

toprak [3] Toz, toprak. || Sevgilinin ayağının tozu.

Tc1/17 Başña **toprak** bulardan vedd iderseñ ârzü
Câniña âteş ururlar isteseñ bir kaķre şu

G38/15 Gönülde gözde başda od şu **toprak**
Budur ehl-i hevâyâna 'alâmet

G98/1 Ayağñ başdığı **toprak** baña tâcimdan a'lâdır
Mey-i la'liñ şehâ keyfiyeti şahbâdan evlâdır

toprak başına [1] Yerin dibine batsın, ölsün,
gebersin. || Yazıklar olsun.

G298/6 Seyle virdi dehri yaşım âteşim söyünmedi
Yile vardı 'ömr **toprak başına** şimden-gerü

topfolu [1] Dopdolu, ağzına kadar, tamamen dolu.

G303/12 Yâd-ı la'liñle şehâ ħum-ħaneler
Leb-be-leb zânü-be-zânü **topfolu**

topuz [1] Ucu top biçiminde eski bir silah çeşidi.

K27/32 Tutar iseñ fe-bihâ pend-i ħaķiri cânım
Ne diyem tutmaz iseñ yok saña zorun **topuzum**

tor [1] Ağ gibi seyrek örgülü, ağzı büzgülü nesne;
acemi, toy; tuzak.

G15/2 Yakmak için kendine ey dil sipihri-ğar baña
'Arz ider her günde bir **tor** kîsede bir zer baña

toy- [3] Doymak, açlığı kalmamak. || İhtiyacı
yeterince karşılanmış olmak, arzu ve istekleri giderilmiş
olmak, kanmak, tatmin olmak.

G242/2 Niçe bir gürsine-i hicriñ olup bîm göreyim
Ni'am-ı vaşla **toyup** lutfuñ delim göreyim

G335/1 **Toy madım** vaşl-ı niğâra âh vâh
Ķanmadım bûs u kenâra âh vâh

N48/3 **Toy madım** bâdede olan dada
Ya o muğ-peççede lu'b u lehve

toyla-[1] Ziyafet vermek, yedirip içirmek,
ağdırlamak. || Ruhı, gönüldür.

G251/5 Ħvân-ı hicriñde bu ben nâ-kâmı **toylarsın** velî
Olmadı hergiz müyesser vaşdan kâmm benim

toz [3] Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok
ince toprak. || Sevgilinin ayağının izinin tozu.

G151/2 Şâdıķız 'aşkıñda dildârñ özi özlerdeniz
İşiginde rüy-mâl iden yüzi **tozlardanız**

K27/10 Şu gibi **dosta** revânım velî bigâneye od
Ser-i ağıyâra kızıl yıl kadem-i yâre **tozum**

Mr1/44 Uğrayup ħavf-ı zelâzil ğarķ u ħarķ tâ'ün vebâ
Ħâk ile yeksân olalar **tozların** savura bād

toz- [2] Toz havalanarak çevreye yayılmak,
tozlamak.

G79/4 Düştüp âteşlere ğarķ-ı sirişk-i çeşm olup her dem
Ķubârâsâ **tozar** olduğı ber-bād olduğındandır

G129/2 Yil gibi sür'at idüp geçmekdedir bu rûzgâr
Niçe şâhânıñ çürimiş cismidir **tozan** ğubâr

töhmet [1] İftira, haksız yere suçlama.

G382/2 Maħabbet nefse tab'iyet degil mi
Şerî'atde büyük **töhmet** degil mi

tu [1] Renk, at rengi.

K6/9 Ħavf idüp **tu** yüziñe olmuş seniñ dirler diyü
Kesdirirdim şa'rımı şimşir ile ben her zamân

Tübâ [6] Gölgesi cennete düşen, kökü yukarıda
dalları aşağıda bulunan büyük boylu ağaç. || Sevgilinin boyu.

- G132/5 O bālā kāmētīn **Ṭübā** lebiñ Kevser özüñ Rıdvān Disem cennet durur vechiñ li-vechi'llāh müveccehdır
- G164/2 Ğālibā bağ-ı cinānda buldı kaddiñ perveriş Mīvesi **Ṭübā** gibi eksik degildir yay u kıış
- G213/5 Ser-firāz idi **Ṭübā** bağ-ı cinān içre velī Ser-fürü itdi görünce sehi-bālāñı seniñ
- G87/7 İrer ey kaddi **Ṭübā** kim göre Rıdvāna dīdārñ Gözüñ nürveş sözüñ Kevser özüñ hür yüzüñ uçmağdır
- K11/9 Şanasın her biri bir hür-ı cinān kaddi **Ṭübā** Reh-i 'aşkıñda koyup pā bularñı terk-i ser it
- G248/4 Yüzüñ seyr eyledim hūrā-yı cennāta nazar kılmam Temāşā eyleyelden kaddiñi **Ṭübādan** el çekdim
- ṭübā leh [1]** "İman edip iyi işler yapanlara ne mutlu! Varılacak güzel yurt da onlar içindir." ayetinden iktibastr. (RAD, 13/29.)
- G312/4 Yüzüñ cennet özüñ Rıdvān sözüñ Kevser disem tañ mı O bālā kadd-i mevzūnuñ çü Sidre oldı **ṭübā leh**
- ṭübā lehu hüsñü me'āb[1]** "İman edip iyi işler yapanlara ne mutlu! Varılacak güzel yurt da onlar içindir." ayetinden iktibastr. (RAD, 13/29.)
- G167/9 La'li Kevser kāmēti **ṭübā lehu hüsñü me'āb** Vechi cennetdir ki tecrī tahteha'l-enhār imiş
- Ṭübāveş [1]** Tuba ağacı gibi.
- G74/3 O ğılmān-manzarñ kaddi cinān içinde **Ṭübāveş** Sehi-bālā degil ammā velikin evsatü'l-kaddir
- Ṭübā-yı behişt [2] Cennetteki** kökü yukarıda dalları aşığda bulunan, bütün cennete gölge saldığma inanılan ağaç
- G229/13 Nigün-ser oldı **Ṭübā-yı behişt** bağ-ı cinān içre Görüp ol kaddi şimşādñ seniñ ey serv-i āzādım
- G300/4 Bağ-ı 'ālemde şehā ol müntehā kaddiñ görüp İtdi **Ṭübā-yı behişt** bağ-ı cināndan ser-fürü
- tudağ [5]** Dudak, ağız.
- G36/1 Dilā o hoşka-dehāññ **tudağı** kand u nebāt N'ola bu tūṭi-i cāññ anuñla bulsa sebāt
- G171/6 Güzellik mühri olmayadı ağıññ Olur mıydı **tudağñ** la'lden faş
- G194/12 İftihār eyleme ey h'Vāce baña şanma beni Dişi dürr ağızı şadef **tudağı** mercāñım yok
- G245/8 Ben şeh-i hüsni görüp bañr-ı melāhatdır didim Ey dişi incü **tudağı** la' ü mercāñım benim
- G337/7 **Ṭudağñ** goncadır güyā dilñdir bülbül-i güyā Şadefdir hem dañı ağıññ dişiñdir dañı dūr-dāne
- ṭufān it- [1]** Tufan gibi her tarafı suyla kaplamak. || Çok fazla ağlamak.
- G268/2 Firkatññle kan döker bu çeşm-i giryān gel Hasan Cüş idüp yaşım çü **ṭufān itdi** tuğyān gel Hasan
- ṭufān ol- [1]** Tufan gibi her tarafı suyla kaplamak. || Çok fazla ağlamak, gözyaşları sel olmak.
- G101/2 Eşk-i dīdem gitdügünce cüş idüp tuğyān olur Bu durur havfım yeñiden yine bir **ṭufān olur**
- ṭufān-ı Nuh [1]** Nuh Tufanı. || Hz. Nuh'un kavminin cezalandırılması için meydana gelen büyük su felaketi; "Andolsun ki Nuhu kavmine gönderdik te, onların arasında bin seneden elli yıl eksik kaldı. Onlar zalim kimseler iken nihayet tufan onları yakaladı. Fakat Nuhu ve gemi halkını kurtardık. Ve bu hadiseyi âlemler için bir ibret kıldık" (Ankebut, 29/ 14-15)
- K2/21 Kāri'a vü Hākka zāhir ola çün **Ṭufān-ı Nuh** İtmem ıtlāk dāmeniñ yā ze'l-Me'āric yā Hüdā
- tuğ-ı hümā [1]** Çok büyük, yırtıcı, efsānevī Hüma kuşunun tüyü. || Sevgilinin saçı.
- G131/5 Başında perçemiñ **tuğ-ı hümādır** İki zülfüñ 'ālemdir mäh-peyker
- tuğ u 'alem [1]** Bayrak ve sancak gibi saç. || Tarikat mensuplarının sarıklarının sarkan ucu.
- G15/9 Mīr-i 'aşkıñm dūd-ı āhım Nebziyā **tuğ u 'alem** Sīne tañlım dāne-i eşkim durur 'asker baña
- tuğāt [1]** Asiler, azgınlar, serkeşler. .
- Kt3/46 Hişār-ı üstüvār-ı dīne oldı dördi dört erkān Tuğāt-ı ümmeti gördükde dirler çağırup gel gel
- tuğāt-ı ümmet [1]** Peygambere iman edenlerin azması ve hak yoldan sapması.
- Kt3/46 Hişār-ı üstüvār-ı dīne oldı dördi dört erkān **Ṭuğāt-ı ümmeti** gördükde dirler çağırup gel gel
- tuğrā [2]** Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret. || Sevgilinin kaşları.
- G58/3 Kaşññ **tuğrāsı** bismi'llāha beñzer Yazılmış Muşhaf-ı hüsñünde miftah
- Mh1/4 İdersin teşnegān-ı fağrı āb-ı cüd-ile irvā Yazılmış kilik-i tağdır ile pişāñında bu **tuğrā**
- tuğrā-yı ğarrā [1]** Güzel, parlak tuğra.
- K10/8 Berāt-ı hüsni haññāt-ı ezel haññında yazmışdır Çeküpdır kaşların şāhā aña **tuğrā-yı ğarrāyı**

- taşmak. **tuğyān [2]** Baş kaldırmak, isyan etmek. || Coşup
- G268/2 Firkatinle kan döker bu çeşm-i giryān gel Hasan
Cüş idüp yaşım çü tūfān itdi **tuğyān** gel Hasan
- tuğyān ol- [1]** Haddini aşmak, azgınlık etmek.
- G101/1 Eşk-i dīdem gitdügünce cüş idüp **tuğyān olur**
Bu durur havfım yeñiden yine bir tūfān olur
- tuħfe [2]** Armağan, hediye; hoş giden.
- G143/9 Hāk-i rāhın **tuħfesin** bād-ı şabā
Bārī Nebzīye getürsün çoğ u az
- G155/5 Elim boş olmasun diyü getürdüm cānımı **tuħfe**
Yed-i luṭfuñdan ey sākī niçün baña tolu gelmez
- tuħr-ı istiğfār [1]** Allah'tan günahlarının
bağışlanmasını isteyerek, tövbe ederek temizlenmek.
- K21/1 Gel ey dil **tuħr-ı istiğfār**-ile cān u teniñ pāk it
Yine mäh-ı sıyām irişdi menhiyyātdan imsāk it
- tūl-i emel [3]** Sonu gelmez arzu, tükenmez hırs,
bitmeyen istek, tamah.
- Mş1/42 Nefs-i murdār ile virme rūh-ı pākiñe kesel
Terk idüp dūr u dirāz efkān ko **tūl-i emel**
- G102/12 Hāyāl-i zūlfine cānā düşelden
İşi bu gönlümün **tūl-i emeldir**
- G365/10 Niçe bir gerdeniñe bend idesin zülfin anuñ
Gele terk eyleye ey Nebzī bu **tūl-i emeli**
- tullāb-ı hayāt [1]** Yaşamaya talip olanlar,
yaşamayı isteyenler.
- G37/4 Bezme gel kim muntazır teşrīfine ehl-i mezāk
Bāde-i la'liñ umar meclisde **tullāb-ı hayāt**
- tullāb-ı İstanbul [1]** İstanbul'a talip olanlar,
İstanbul'u isteyenler.
- Kt8/13 Gelüp **tullāb-ı İstanbul** sorarlarsa eger tārīh
Digil Nebzī açıldı bāb-ı zībā-ı kütüb-ḥāne
- tulū' eyle- [2]** Doğmak,dünyaya gelmek,
meydana gelmek.
- G195/5 Meh-i nev gibi **tulū' eyledi** şimdi ammā
Giderek māhi geçüp mihr-i dirāḫşān olacaḫ
- Mü5/11 Ol cāme-i surḫ ile **tulū' eyledi** şandım
Ben mihr-i dirāḫşān
- tulū' it- [1]** Doğmak, ortaya çıkmak; varlık
göstermek.
- K4/22 Ararken ben de bir tārīh idem tā mevlidim izhār
Tulū' itdi dilimden Nebziyā hem-çü meh-i tībān
- tulum [1]** Tulum, deriden yapılan.
- G96/2 Çıkmason riḫ diyü şūfī g.tün turma şıkar
Karı bir tolu **tulumdur** yine şıkdıḫça çıkar
- tumān [1]** Duman, sis.
- G199/6 Bürimiş murğ-ı ruḫın kākül-i dil-ber çü şehāb
Deşt-i ḫayretde baḫuñ biz **tumana** kuş şalanıḫ
- tümār [2]** Dürülüp yuvarlak yapılmış şey, tomar.
- K22/4 Muḫakkak 'ıyd irişdi ğayrı hengām-ı şafādır uş
Dürüldi ğuşşanıñ **tümārı** töldi kaşveye peymān
- tümār-ı dehr [1]** Dünya kadar, çokça şiiir.
- G102/13 Yazan derdim yine **tümār-ı dehre**
Gözüm yaşıyla Nebzī bu ğazeldir
- tu'me-i şimşir [1]** Kılıcın hakkı.
- K12/11 **Tu'me-i şimşir** ü deşne küşte-i tiğ-ı teber
Eyleyüp ol kāfirini ḫāşıl ola aḫz-ı kīn
- tu'me-i zāğ [1]** Karganın yiyeceği, azığı
- G39/10 Beni öldürdün ey çarḫ-ı sitemger derd-i hicr ile
Vücüdüm uş gerekse loḫma-ı seg **tu'me-i zāğ** it
- tundan tuna at- [1]** Bir kişiyi uzak bir yere,
oradan da başka uzak yerlere sürmek.
- G383/8 Tiğ-ı bürrān-ile yā Rab kaṭ' ola 'ırk-ı rakīb
Ata tundan tuna anı tünd-bād-ı şarşarī
- tur- [22]**
1. Durmak, kalmak, devamlı olmak.
- G49/9 Dil tavāf-ı Ka'be-i küyuñda **turamaz** sa'y ider
Merve ḫaḫkı di Şafā ile revā olmaz mı ḫac
- G113/3 Bülbül **turamaz** vaḫt-i ḫazāna dek anıñtın
Rāḫatsız olur dil çü kıılır āh u fiğānlar
- G189/3 Bu dili kıldım emānet saña **tursun** sevdiğim
Ben 'adem küyına gitdikde ola ḫayr-ı ḫalef
- G198/8 Yine kapiñdan irāğ olalı üftāde gezer
Beñzer ol merd-i ğaribe **turacaḫ** ḫānesi yok
- G252/15 Celāliyle **turup** dīvān kurmuş
Şeh olmuş ile ol ḫüñkāri gördüm
- G306/8 İşıcak kanlu imiş kanı karışdı kanıma
Alma **tursun** nāvekiñ sinemden ey her-cāyi ko

G397/7	Ṭuramam gülşene varsam ser-i küyuñ dilerim Göñlümi egleyemez bāğ-i İremden ğayrı	turāb [4] Toprak. Perişan, çaresiz aşık.
M3/9	Ṭurcaḳ meskenidir şaff-ı ni'āl Dā'im ayaḳda olupdur pā-māl	G286/6 Hebā olupdur eczā-ı vücūdum Turāb u mā havā vü nār elinden
Mş1/11	Ġayr ṭursun Bu'l-beşer Ādem Şafıyyu'llāh ḳanı İlm-ile göge ağan İdrīs refī'u'llāh ḳanı	turāb-ı maḳdem [1] Dönme, dönüş toprağı. Dönüş yolu.
Tr1/14	ol geñiz puştuñ kepāze mi göti bilmem 'aceb tarḳ geçer oḳ gibi ṭurmaz ince şıḳler bī-ta'ab	Kt1/4 Toḳuz ḳat āsumān ol şehsuvārīñ esbi miźmārī Turāb-ı maḳdemidir ol 'azimle taḫt-ı 'arşu'llāh
	2. Ara vermek, dinlenmek, soluklanmak.	turfe [3] Tuhaf, acayip, garip, şaşırıcı. Görülmemiş.
G8/8	Ben o ħinzīr-i kebīr ile ḳurup ma'rekeler Ṭurmayup ider idim leyl ü nehār ulu ğazā	G91/9 Niğāh-ı çeşm-i bādāmīñ ne turfe Melīḫu't ḫu'm ḫurmāveş gülüşler
K24/7	Tavf eyle ṭurma dil Ka'besini Sa'y it olagör ol beyti zā'ir	G297/3 Ne turfe pīşedir bu 'aşḳ-bāzī kim ki erbābı Olurlar feyz-yāb el-ḫaḳ olurlarsa ḫar u yā gāv
	3. Ayağa kalkmak, ayakta durmak, dikilmek, beklemek.	Tr1/7 Saṫr-ı ḫicv için görüñ turfe ibrāz eyledim Ḳāğıdın ḫarḫı mürekḳeb şū ḳalem sāz eyledim
G17/7	Didi hemān ṭuruban mehā Saña ḳiyem bulunmaz velī	Ṭūr-i Sīnā [1] Hazreti Musa'nın Allahla konuştuğı dağ.
G18/7	Didi di di hemān mān mān ṭuruban ban mehā hā hā Saña ña ña ḳiyem yem yem bulunmaz maz velī lī lī	K2/11 Çün Muḫammed oldı ismiñ Ṭūr-i Sīnādır tapuñ Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakḳa'l-ḳamer ḫüsn ü behā
Tr1/41	Hāceti işe ṭurup teḳ cānını acıtmasun Kendi hālinde olan bī-çāreyi incitmesün	ṭurış [1] Duruş.
	4. Beklemeden. Hızlıca.	G161/14 Hālet-i 'aşḳ ile ser-gerdān u ḫayrānsın yine Nebziyā sende bayağıveş degil gidiş ṭurış
G112/8	Zebūn oldı tenim ney gibi cānā derd-i hicriñle Anıñçün ṭurmaz āsūde bu dil her dem fiğān ister	ṭur- [5] Durmak, beklemek.
G192/13	Ṭurmayup her dem raḳīb ile idersin 'arbede Nebziyā uşanmadıñ mı gel bu ğavġāyı bırak	G54/14 Mā'il olma ḫüb-rūlar ḫüsnüne Nebziyā var ise 'aklıñ ṭurma kaç
	5. Durmak, kalmak, devamlı olmak.	G245/4 Ḳaşı yayım lāf idüp dirmiş hezārān sīneden Ṭurmaz eglenmez geçer bir tūr-i müjgānım benim
G118/6	Ne çok cānā idinmişsin raḳīb-i dīv-şüretler Ṭurılmaz meclisiñde ḳanlar ḫammāmına beñzer	G109/7 Ko ṭursun şöyle aña 'āşık-ı bī-dilleri cānā Seni cānyıla cūyān olmadıḳ dil-ber mi ḳalmışdır
	6. Ayağa kalkmak, ayakta durmak, dikilmek, beklemek.	G305/8 Ruḫunda çüfte çüfte ḫālī gördüm Didüm şemse ṭurur seyyāra ḳarşu
G152/2	Dil ü cānım delisiz yā meger siz Naşīḫat tutmayup ṭurup gidersiz	Ms3/26 Ġarīb üftāde yok Nebzī gibi ḫiç āsitānında Geçüp şadr üzre aġyārīñ ṭurur her demde yanında
G191/6	Ḫoş muşāhibdi baña hicriñ deminde dūd-ı āh Āh kim ol daḫı ṭurmaz bir nefes yanında yok	ṭurma-[6] "Durmadan, sürekli, devamlı" anlamında zarf.
	7. "Haydi!" anlamına gelen bir çeşit teşvik ifadesi.	G96/1 Çıkmason riḫ diyü süff götün ṭurma şıkar Ḳarḫı bir tolu tulumdur yine şıḳdıḳça çıkar
G164/8	Yandırır bir gün seni āhım şihābı ey raḳīb Ol melek yanında gel İblīsveş ṭurma siviş	G161/9 Bezm-i 'aşḳda ṭurmayup git ey raḳīb-i rü-siyeh Yüziñe baḳmaz kimesne yok saña baḳış görış
G307/1	Ey gönül fariğ oturma ṭur örü 'Aşḳ bu yüzden yete gösterdi rü	

G323/8	Nedendir eşk-i dîdem ki bitürmez bir gül ü lüle Velîkin turmayup akar tolu gibi zemin üzre	tuş ol- [1] 1. Müptela olmak, tutulmak.
G86/4	Ululanur çoğ olur hayl-i 'aşıkâna velî Bu kelb-i tûrfeyî gör kim hemîşe turmaz ürer	G309/10 Taşa döndi bağırm ol sengin-dile yalvararak Nebziyâ tuş oldu gör haqqâ ki mermer mermere
Tr1/28	Tâ elinden kırtulunca başıma oldu kayu Her gece şikletmege giderdi turmaz gürleyü	2. Yönelmek, erişmek, rast gelmek.
G302/8	Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammâ Velîkin kelb rakîbîñ turmaz âsüde ider 'av 'av	K34/5 Neye tuş olsa çeşmi taş olursa Anı mûm itmesi zihni muqarrer
	turra [1] Kâkül, saç.	tut- [38]
G105/1	Benefşe turraña dirsem degildir Belî zülfün gibi ham ham degildir	1. Tutmak, "olmak, eylemek .".
	turra-ı müşgin [1] Kıvrıkcık saç lülesinin misk kokusu.	K2/63 Yâ Habîba'llâh kamu ümmet tutar saña ümîd Ber-murâd it cümleyi pes kılma mahrumü'l-'atâ
G198/4	Naẓarın kesmez iken zülfüne kirpikli gözüm Kim dir ol turra-ı müşginiñe kim şanesi yok	2. Avcu içinde bulunmak, kavramak, yakalamak.
	turra-ı pür-tâb [1] Sevgilinin ışıldayan, parlak saçı.	G111/4 Niçe terk eyleyem mihrini ey mâh Görür gözüm dağı tutar elimdir
G56/5	Turra-ı pür-tâbîññ dâmiña şayd oldum velî Şanma kim endişem olmuşdur şehâ fikr-i felâh	G344/7 Tutarsam dâmen-i zülf-i siyâhın zâhidâ tañ mı O bir hablü'l-metindir bu dil-i güm-râha şâyeste
	turra-ı şeb-rengin [1] Siyah renkli saç lülesi.	G394/3 Kulaqlar tutulur şimden-gerü yâ Hû şadâsiyla Geçenler güş ider mey-hâñede âvâz-ı mestânı
G287/15	Turra-ı şeb-renginiñ zıll-ı zalîinde bu dil Râhat isterdi velî ol dağı olmuş zulme kân	G25/6 Görüp ey mâh-vechim rüyuñı gerdün-ı gerdândan Güneş ditrer geçer her gün şanasın kim tutupdur teb
	turş-ı râ'ib [1] Büyüleyici, etkileyici ekşilik. Büyüleyici, güzel turşu.	G107/7 Didim tiriñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehläña Didi vahşî degildir bu ki âhü-yı haremdeñdir
G28/6	'Asel şunarsa çarh zehr-âmîzdir Leben şunarsa oldur turş-ı râ'ib	G186/6 Var iken tîr-i müje çeşmiñde yâ gamzeñ nedir Var mı görmüş ey kemân-ebürü tuta Tâtâr tığ
	turu [1] Duru, berrak, saf, temiz.	G232/6 O müdbir rind ki pâ-mâl eylemiş bintü'l-'ineb 'ırzın Görüp ayakda ben hürmetle tudum anı kaldırdım
G307/8	Tîre-dil 'aşkı niçe itsün kabül Sîne şâf u kalb ola pâk ü turu	Tr1/16 baltadır yañud geçer her gün aña bir nice şap Ger hayâlîne gele şik tutar anı tâb-ı teb
	turunç [3] Turunç. Sevgilinin çenesi.	G157/8 Dâne-i hâliñ görüp pervâz iderken murğ-ı dil Kara zülfün ağ ile tutdı yerin kıldı kafes
Mu17/1	Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ğabğab didi Aşağadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi	G148/4 Zülf-i bir habl-i metindir ol nigârîñ şüfiyâ Sıdğ ile tutanları Allâh güm-râh eylemez
G24/6	Şadefdir o dehen dürdür o dendân Turunc ğabğab yañud zerrin bir tób	3. Hükümü altına almak, zaptetmek, hükmetmek.
G395/1	Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc ğabğab didi Aşağadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi	G185/5 Tutdı şeh-bâz-ı dilim bir hîle-bâzi 'âlemiñ Hâlini biñ âl ile zülf-i siyâhın idüp ağ
	turunc-ı bağ [1] Bahçenin turuncu.	G301/15 Tutdı ğarîbi bu dil-firîbi Sihr itdi gibi ol çeşmi cādü
G91/12	O ğabğab penbezâr-ı sîneñ üzre Turunc-ı bağa eyler serzenişler	4. Siper etmek, göğüslemek.

G224/2	Ġam-zedendir havf-ı dil bilinde hañçerden degil Sîne tu maq tığ-ı bürrânına ez-berden degil	G152/13	Eger tu mazañuz Nebzî kelâmın Birinüz puşt birinüz dağı ğarsız
	5. Demek, farzetmek, varsaymak	K27/31	Tutar iseñ fe-bihâ pend-i haķiri cânım Ne diyem tu tmaz iseñ yok saña zorum topuzum
Mş1/50	Meskenet kıl hâkveş düş yola çün âb-ı revân Tu talım çarġ-ı felek re'yiñce devrân eylemiş	G61/1	Pendime tu tğıl benim cân ile cânânım şımâġ Semte yaklaşdırma aġyârı iñen yakım ıraġ
Tc1/47	Tu talım cennet imiş işbu gülistân-ı cihân Gonca vü gül hür ile ġılmân u Rıdvân bağbân	K21/9	Velâkin şavmı neyme tu tdırup sa'yiñ hebâ kılma İriş her dem cemâ'atle şalât-ı ġamse idrâk it
Tc2/21	Tu tma gönül sineñ aña karşı hedefveş Her dem ki atar oġunı ol ya gibi kaşlar		10. Deġmek, isabet etmek.
G56/14	Bu'l-heveslikden ne bulduñ eyleyüp terk-i hevâ Ārzüdan fâriġ ol tu t Nebziyâ semt-i şalâġ	G102/2	Müjeñ dirler şehâ tîr-i eceldir Tu tarsa sineme ġâyet maġaldir
K1/30	Zü'l-kerem yârân eline iricek eyyâm ile Ger haġâ ise dağı tu târ şavâba ibtidâ		11. İstilâ etmek, duyulacak veya görülecek şekilde etrâfi kaplamak.
K2/42	Yaz Kevsir la'liñe ta'vîz idüp Naşr âyetin Vechiñe kim kem baķa tu tsun anı tebbet yedâ	G253/9	N'ola feryâdım tu tarsa Nebziyâ bu 'âlemi Bir gül için rüz u şeb bülbül gibi eġġandayım
G374/9	Egerçi rûze-i hicriñ dil-i 'uşşâķa tu tdurduñ Vişâliñ 'ıydına illâ iki kaşñ hilâl oldı	Ms2/25	Tu tupdur bağ-ı dehri âh u zârım 'andelîbâsâ Yazıķdır bülbülün aġlatma güldür ey gül-i ġamrâ
	6. Önemsemek, benimsemek, deġer mermek.	G301/4	Gördükde anı kıldım fiġânı Tu tdı cihânı âvâz-ı yâ Hû
K27/32	Tutar iseñ fe-bihâ pend-i haķiri cânım Ne diyem tu tmaz iseñ yok saña zorum topuzum		tu tagör- [1] Tutmaya çalışmak.
G290/2	Müşebbek zülfün ey dil-ber niçe bir cânâ dâm olsun Tu tup habs-i zeķan kıl tâ ki fermânına râm olsun	Mu25/2	Görülen ġüsn-i dil-âvîzini bu rütbede çâķ Bileyim nâmını dirseñ tu tagör sâķ mesâķ
G145/4	Raķibñ acı acı sözleri tób u tüfeng-âsâ Tu târ dil burcın ammâ raġnedâr itmez ġalel virmez		tu tî [4] Papaġan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu. Gönül kuşu.
	7. Saklamak, muhafaza etmek, gizlemek.	G114/10	'Uşşâķ râmñ 'âlem ġulâmñ Tu tî kelâmñ ġaddiñ şanevber
G1/15	Varup mey-ġâne şadrında tu ta me'vâ vü maġfilhâ Ĥuzür itdiñ 'aceb Nebzî dem-i vaşlnda cânânñ	K15/2	Yok şitâda ġürmet ü 'izz-i Nebî Ey dil incitdi niçe tu tî lebi
	8. Kaplamak, yayılmak, sarmak.	M2/3	Ba'zı tu tî renk ser-âmed olur Zâġveş ba'zısı hem esved olur
G174/7	Gülşen-i dehri fiġâmñ tu tdı bülbülveş seniñ Bârî ġâlîñ eylegil ol ġonca-ı ġandâna 'arz	Tr2/67	Ĥâşşaten tu tî kerîmeñ vay ġardaşım benim Lîk yevmü'l mülteķâ cennât-ı 'âlî-câyda
G257/4	Devlet-i ġâk-i rehiñde n'ola idbâr eylesem Mihr-i iķbâlimi tu tdı ġaym-ı ġam şâġım benim		tu tî-kelâm [1] Papaġan kuşu gibi söz söyleyen. Konuşmayı seven, tatlı dilli sevgili.
K12/31	Toldırup âfâķı tu tdı 'âlemi sayt-ı eniñ Eyleyüp âġir du'â-yı müslimîni müstecâb	G387/7	Aġzı ol tu tî-kelâmñ çeşme-i ġayvândır Cân-baġşdır lebleri ammâ ki dil-keş bir dağı
G237/10	Yüri bülbül dağı der-beyza degilken Nebziyâ Tu tmuş idi bağ-ı dehri âh u feryâdım benim		tu tış- [2]
	9. Nasihat tutmak, söz dinlemek.		1. Kavga, tartışma, iddia, lâdes vb. için girişmek.
G152/2	Dil ü cânım delisiz yâ meġer siz Naşîġat tu tmayup turup gidersiz	G161/8	Bülbülâ gülşende gel biñüde eġġan eyleme Baķ baña meydân-ı 'aşķda niçedir tu tış urış

2. Eline almak, kavramak.
- N34/4 Kaçan ahvâlimi yazmak dileysem sen şehime
Ṭütüşr kâğıdım elde daḥı yanar kâlemim
- ṭütî-suḥen [1]** Papağan gibi söz söyleyen, konuşan.
- G78/5 O şanevber-kadd ü **ṭütî-suḥen** ü gonca-‘izâr
Beni bülbül gibi nâlân u teni nâl ideyor
- tütîyâ [2]** Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu. || Güzelin ayak tozu.
- G364/4 Kan ağlamağ ile la ‘liñ firâkıyla ‘alîl oldu
‘Abîr-i ḥâk-i râhiñdan bu çeşme **tütîyâ** yok mı
- G373/15 Gözümde **tütîyâdır** ḥâk-i pâyıñ
Gönülde müştēhâ la ‘liñ gülâcı
- tütîyâ-yı ḥâk-i pây [1]** Ayağın toprağına sürme.
- G144/4 Kîmyâ-yı âsitânîñ devleti besdir bize
Tütîyâ-yı ḥâk-i pâyıñ rüşen eyler dîdemiz
- tütîyâ’-i ḥâk-i pâ [1]** Ayağın toprağına sürme.
- G68/4 Şeh-süvârım dîde-i ğam-dîdeden dür olmasun
Tütîyâ’-i ḥâk-i pâ âyîne-i sümm-i semend
- ṭütî-zebân [1]** Papağan dili.
- Tc2/38 Gördi ruḥuñ âvâre gönül geldi fiğâna
Bülbül-şıfat ey gonca-leb ü **ṭütî-zebâna**
- ṭütî [1]** Papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu. || Gönül kuşu.
- G87/6 Şehâ lutf eyle hem-pervâz idinme nâ-münâsibdir
Ki sen bir ağ **ṭütîsin** raḳîb rû-siyeh zağdır
- ṭütî-i dil [1]** Dudu kuşunun dili, şakıması.
- G250/2 Baña yâver degil bu ğam deminde yâr u dostânım
Niçündür söylegil ey **ṭütî-i dil** şekkeristânım
- ṭütî-i güyâ [4]** Sanki dudu kuşu, papağan. || Güya güzel sözlü, tatlı dilli sevgili.
- G11/10 Dem-i ‘İsiveş enfâsıñ revân-baḥş oldu ‘uşşâka
Kelâmıñ sükker-i Mışrî zebânıñ **ṭütî-i güyâ**
- G95/4 Hoḳka-ı la ‘lîn dehâni dişleri dürr-i semîn
Ṭütî-i güyâ zebânı lebleri sükker mi var
- G182/2 Ey gönül kat’ itme hergiz la ‘i-i dil-berden tama’
Ṭütî-i güyâ keser mi kând u sükkerden tama’
- G352/3 Olupdur **ṭütî-i güyâ** giyüp ol câme-i sebzi
Daḥı hem hoşça yakışmış başında ol yeşil vâlâ
- ṭütî-i şeker-hâ [1]** Şeker çiğneyen, şeker çiğneyen papağan. || Güzel sözler söyleyen sevgili.
- G219/8 Gele güftâra kaçan söz yerine sükker aḳar
‘Acabâ bir dili **ṭütî-i şeker-hâ mîdır** ol
- ṭütî-i dil şekkeristân [1]** Şeker bahçesinin papağanının dili. || aşk bahçesinin güzel sözler söyleyen güzeli.
- G250/2 Baña yâver degil bu ğam deminde yâr u dostânım
Niçündür söylegil ey **ṭütî-i dil şekkeristânım**
- ṭütî-i şîrîn-zebân [2]** Tatlı dilli papağan. || Güzel sözler söyleyen sevgili.
- G360/2 Sevdigim ârâm-ı cânım ğam-zedây
Ṭütî-i şîrîn-zebânım kând-ḥây
- G102/5 Lebiñ ey **ṭütî-i şîrîn-zebânım**
Nebât u kând u sükker yâ ‘aseldir
- ṭütî-i cân [1]** Can kuşu, güzel sözler söyleyen can kuşu.
- G36/2 Dilâ o hoḳka-dehânıñ tudağı kând u nebât
N’ola bu **ṭütî-i cânıñ** anuñla bulsa sebât
- ṭütî-i şekker-ḥây [1]** Şeker çiğneyen papağan.
- G121/4 Çün ağzı hoḳka-ı sükkerdir anuñ
Dilin **ṭütî-i şekker-ḥây** dirler
- ṭutul- [4]** Tutulmak, yakalanmak || Âşık olmak; tuzağa düşmek.
- G173/9 Varup kendü ayağıñla **ṭutulduñ** dâm-ı tezvîre
Ne mümkün Nebziyâ ol perçem-i pür-ḥamdan istihlâş
- G254/3 **Ṭutulmuşken** bu dil murğı o zülfüñ dâmına evvel
Giriftâr-ı belâ kıldım civânâ cânımı ben hem
- G315/3 **Ṭutuldı** şanmasunlar mâh-ı bî-mihri felek üzre
Görüp ol mehveşi ḥacletle girdi bir siyeh şâle
- G347/10 Kara günlerle karañu olsa tañ mı gözlerim
Murğ-ı bî-per gibi bî-pervâ **ṭutuldum** ağda
- ṭutum [1]** Tavır, davranış.
- K33/33 Bu **ṭutumla** meger ol surḥ-ser İrânîdir
Pes anı ehl-i sünen itmesi kâbil olmaz
- ṭuy- [1]** Duymak; hissetmek, anlamak.
- G361/8 Dün gice rü’yâda tatdım leblerinden çâşnî
Lezzet-i la ‘liñ **ṭuyup** ol dada virdim gönülümü
- ṭuz [1]** Tuz.

- K27/30 Sıneme yara açup rîze-i elmas ekme
Yenilen nâni ferâmûş idüp unutma **tuzum**
- tüfeng [1]** Tüfek. || Hücum borusu; savaş, saldırı.
- K12/26 Düzmemiş küffâr-ı bedkâr hem-çünân hısn-ı haşîn
El urup tób u **tüfenge** başdı ayak üstüne
- tüfeng-âsâ [1]** Tüfek gibi. || Hücum borusu; savaş, saldırı gibi.
- G145/3 Raķibîñ acı acı sözleri tób u **tüfeng-âsâ**
Tutar dil burcın ammâ raķnedâr itmez ħalel virmez
- tünd [2]** Sert, haşin. || Gönül kırıcı.
- G309/7 **Tünd** bād-ı cevriñe âhim ħavâle eyledim
Dirgüren şâhim muķâbil düşdi şarşar şarşara
- Mh2/12 Kirpügi oķ kaşı ya şankim ħarâmî gözleri
‘Aşıka bi-rahm u şefkat **tünd** söyler sözleri
- tünd-bād-ı şarşarı[1]** Şiddetli âhin rüzgârı.
- G383/8 Tîĝ-ı bürrân-ile yâ Rab kaţ’ ola ‘ırķ-ı raķib
Ata tundan tuna anı **tünd-bād-ı şarşarı**
- tünd-ĥü [2]** Sert huylu, titiz.
- G12/2 Şayd olunmaz ey gönül ol gözleri âhü saña
Vaĥşîdir bildim karîb olmaz o **tünd-ĥü** saña
- G308/5 Cümleten **tünd-ĥü** vü ser-keş olmuş ebnâ’-ı zamân
Rıbķa-ı emre itâ’at yok ‘ibâdu’llâh-ile
- tünd-ĥü ol- [1]** Sert huylu olmak.
- G35/7 Gelmez raķib-i **tünd-ĥü olmaz** benimle rû-be-rû
Rezm-i cihânda ĥiç muķâbil ola mı şîr ile kelb
- türâb [4]** Toprak. || Perişan, çaresiz âşık.
- G128/7 Yüzüm **türâba** döşenmiş başımda yeller eser
Gözüm şular aķıdup hem gönülde nâr yanar
- K1/48 Ābveş ten-best ol âteşveş kıĝılcımlanmaĝıl
Dâneyi gör kim n’olur düşse **türâba** ibtidâ
- Mü3/7 Kim başda havâ elde **türâb** âteş ü hem âb
Gönülünde gözünde
- türâb-ı bâb-ı dildâr [1]** Gönül kendine bağlamış
sevğilinin kapısının topraĝı.
- G398/7 Ne ĝam topraĝ isem zîrâ **türâb-ı bâb-ı dildârım**
Raķibîñ ĥâk-i nâ-pâki yanımday lâşedir lâ-şey
- türâb eyle- [1]** Sevgili yolunda kendini feda etmek.
|| Toprak olmak, ölmek, yok olmak.

- Mş2/18 Dil ü dîdem daĝı pür-âteş ü âb eyledi hem
Teni bi’l-âĥere ber-bād u **türâb eyledi** hem
- Türk [3]** Türk. || Asya'nın en büyük ve en meşhur milletlerinden biri.
- G252/10 Firenkvarîdir illâ Rûm-âyîn
Gözi **Türk** ĝamzesi Tâtârı gördüm
- G391/5 Ĥayâl-i dil-rübâyân-ı Freng ü **Türk** ü Rûm-ile
Derûn-ı deyr-i dil güyâ Nîgeristân-ı Çîn oldı
- K33/31 Ya daĝı Kürd mi disem Las mı disem ya **Türk** mi
Dir isem Gürcî velî Gürcide mükril olmaz
- Türki [1]** Türklerle ilgili.
- K34/7 İştise ya ‘Arab ya Fürs ü **Türki**
Kılur fi’l-ĥâl anı sa’y ile ezber
- tüvân [1]** Güç, kuvvet.
- G327/6 O ĥadde irdi kim za’fım kemâli
Tüvânım kalmadı feryâd u zâra
- tüy [2]** Tüy, kıl.
- K6/18 Göricek Nebzî şaķal ile beni taĥsîn idüp
Didiler **tüyince** ĥayrın gör ħamu dostlar hemân
- Kt7/4 Ĥarf-i menķüt ile Nebzî târiĥin
Bul **tüyince** ĥayrını eyâ didi
- U/Û
- u [96]** "İle" anlamına gelen "ve" bağlacı.
- G19/9 Ĥaķķâ ki ĥaţ u zülfün sancaĝ u ‘alem çekmiş
Dârâtña söz yokdur şâĥâne degil mi yâ
- G19/9 Ĥaķķâ ki ĥaţ u zülfün sancaĝ u ‘alem çekmiş
Dârâtña söz yokdur şâĥâne degil mi yâ
- G20/6 Ĥâlini görsün bakup ol şûĥa beyne’l-ĥâcibeyn
Görmeyen şâĥn-ı felekde kutb u ĥaţ-i istivâ
- G34/1 Ne mü’ezzin ne imâm u ne ĥaţib
Ne müneccim ne mühendis ne taţib
- G34/3 Ne mevâlî ne kużât u ne ‘avâm
Ne ĥavâşş u ne eĥaşş u ne lebîb
- G34/4 Ne mevâlî ne kużât u ne ‘avâm
Ne ĥavâşş u ne eĥaşş u ne lebîb
- G34/4 Ne mevâlî ne kużât u ne ‘avâm
Ne ĥavâşş u ne eĥaşş u ne lebîb
- G34/10 Ne firâķ u ne vişâl u ne hevâ
Ne civân u ne figâr u ne raķib

G34/10	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	G88/7	Faşl-ı bahār u vaqt-i gül itme tekāsül ey gönül Koma bugünü yarına çün ki bu dem gelür geçer
G34/10	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	G88/10	Künc-i firāka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyā Hayf u te'essüf eyleme bu daği hem gelür geçer
G34/10	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	G90/8	İşitdim zümre-i 'uşşāka dāhılmışsin ey bülbül Velikin dil-rübā-yı gül-ruḥ u gonca-femiñ kimdir
G34/11	Ne gülistān u ne bülbül ne çemen Ne şahārī ne firāz u ne neşīb	G99/4	Bī-vefā vü pür-cefā 'uşşāka aslā rahm yok Dem-be-dem ağıradır luḥf u hisānīn ey püser
G34/11	Ne gülistān u ne bülbül ne çemen Ne şahārī ne firāz u ne neşīb	G97/7	Bize geldikçe hemān cevri ü cefā ḥā'n u sitem Kerem ü luḥf u mürüvvet hemīn ağıyāra mı var
G34/17	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevākī ne 'avānī ne ḥarīb	G97/8	Bize geldikçe hemān cevri ü cefā ḥā'n u sitem Kerem ü luḥf u mürüvvet hemīn ağıyāra mı var
G34/17	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevākī ne 'avānī ne ḥarīb	G102/6	Lebiñ ey ḥüñ-i şirīn-zebānım Nebāt u ḳand u sükker yā 'aseldir
G44/2	Şorarsañ eger bendeñe şāhım ne bu ḥālet Bir bir ideyim ḥapūña i'lān u işā'et	G102/6	Lebiñ ey ḥüñ-i şirīn-zebānım Nebāt u ḳand u sükker yā 'aseldir
G45/6	Gözün aç bir gün şikār eyler seni bu rüzigār Şayd için dünyāyı berr ü bahre ḳurma dām u şest	G104/2	Ağızña ey gül-dehānım verd-i ahmer imrenür O leb-i şirīniñe hem ḳand u sükker imrenür
G46/10	Vir merāmın yā ilāhe'l-'ālemīn ol dest-gīr Nebzī-i rüsvā vü şeydā nā-murād u bī-kesest	G107/2	Ža'if olsa dil-i 'āşık dime anı veremgendir Faḳiriñ şayruluğı ḳat'-ı ihsān u keremendir
G51/4	Havāssım şarf idüp 'aşkıñla vaz geldim 'anāşırdan Reh-i dil-berde hiç ta'dād olunsun mı çehār u penc	G107/10	Dil-i Nebziye besdir rüy-ı zerdī dāne-i eşki Cihān gavğāsı ancak ḥırş-ı dīnār u diremendir
G51/9	Bi-ḥamdī'llāh kim şükr olsun ol Ḥallāk u Mevlāya Ne deñlü pīr isem Nebzī efendim bir civāndır genç	G114/2	Sultān-ı 'ādil şāhāne server Maḳbül-i her dil mergüb u ḥoşter
G55/2	Tīğ-ı cevri-yār ile her dem olup bağırım cerīḥ Gāhī dem aḳar gehī aḳar şadīd u gāhī ḳīḥ	G115/4	Seniñ seniñdir meger bağırñ ki te'sīr eylemez aslā Benim nāle figān u āḥ u girye itdigim demler
G60/2	Sākiyā şubḥ oldı şun bize şabūḥ Revḥ u rāḥat kesb ide cism ile rüḥ	G115/4	Seniñ seniñdir meger bağırñ ki te'sīr eylemez aslā Benim nāle figān u āḥ u girye itdigim demler
G63/3	Her seḫer feryād u nālem gūşuña itmez eser Dil-berā bağırñ senin bilmem ḥacer mi yā pulād	G122/1	Şorarsañ la'l-i dildārī şarāb-ı nāb u şahbādır O bālā ḳadd-i mevzūm nihāl-i serv ü Ṭübādır
G65/14	Künc-i hicriñde yatur Nebzī ḳuluñ vaşl istemez Lā'übālīdir begim birdir aña nā-būd u būd	G122/4	Dişi incü saçı şeb-bū gözi āḥū hilāl-ebri Seniñ maḫbūbuñ ey dil gör ne ḥüb-rüy u ne zībādır
G66/4	Bāğ-ı ḥüsnünde açılmış her şüküfe sū-be-sū Zülf şeb-bū çeşm nergis gül dehān u lāle ḥad	G123/6	Dil-i sengīniñe başılsa n'ola mühr-i vedād Be ne maşnū' u ne maḥbū' u ne dil-keş başılır
G70/9	Dükendiye n'ola şarāb u 'arāḳ Gel imden gerü iç Nebzī nebīz	G123/6	Dil-i sengīniñe başılsa n'ola mühr-i vedād Be ne maşnū' u ne maḥbū' u ne dil-keş başılır
G77/4	Sebzeler giydi dıraḥtān cā-be-cā Zāhir oldı şun'-ı Rabb u Kirdigār	G123/8	Çıka ger ḥaḥt-ı ḥümāyün şehā Rūm iline Fiten-i zülf-i perīşān u müşevveş başılır
G78/6	O şanevber-ḳadd ü ḥüñ-i suḫen ü gonca-'izār Beni bülbül gibi nālān u teni nāl ideyor	G127/2	Dünyāda devlet ey dil iḳbāl-i lā-beḳādır Bī-şübhe meyl idenler maḫrūm u bī-nevādır
G88/6	Rāh-ı Ḥudāya virmeyüp neyleyeceksin ey ḥ'āce Destiñe şad hezār dīnār u direm gelür geçer	G131/4	Güzeller şāhısın ber-taḥt-ı 'izzet N'ola ḥükmūñ ola ber-cān u ber-ser

G141/2	Künc-i çeşimimde sirişkim dīde-i pür-nem kımaz Şu yerine hāre ider dīnār u hem dīrhem kımaz	G34/9	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb
G258/10	Nebzīyi da 'vet kııl ey hūnī vişālīñ h'Vānma Aç u muhtāc u faķīrem lāyıkam ihsāna ben	G34/12	Ne gülistān u ne bülbül ne çemen Ne şahārī ne firāz u ne neşīb
G258/10	Nebzīyi da 'vet kııl ey hūnī vişālīñ h'Vānma Aç u muhtāc u faķīrem lāyıkam ihsāna ben	G34/12	Ne gülistān u ne bülbül ne çemen Ne şahārī ne firāz u ne neşīb
G303/8	N'eyledir eglence-i maķmūr-ı 'aşķ Hāl ü ebrü zülf hem ruhsār u rü	G34/17	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevākī ne 'avānī ne tarīb
G308/3	Bā 'is-i hüzn ü elemdir ey gönül hubb u vedād İtme pes 'aķd-i müvālāt her denī güm-rāh-ile	G34/17	Ne şarāb u ne kebāb u ne meze Ne sevākī ne 'avānī ne tarīb
G330/2	Şadefdir ağzıñ ey dil-ber dışıñdır daķı dūr-dāne Lebiñ yāķūt u ya la'l u ya mercān ya nedir ya ne	G41/2	Kā 'ilim ger meskenim hāk ola yā dībāc-ı taķt Lā'ubālīyim benim birdir yanımda nerm u saķt
G330/2	Şadefdir ağzıñ ey dil-ber dışıñdır daķı dūr-dāne Lebiñ yāķūt u ya la'l u ya mercān ya nedir ya ne	G44/5	Farķ eyleyemem rüz u şebi dūd u şererden Āh eyledigimce dem-i hicriñde hey āfet
G330/6	Nedir bu nāz u istiğnā revā mı ey perī-peyker Bu tarz u bu reviş bu tarz bu lāyık mı insāna	G44/6	Farķ eyleyemem rüz u şebi dūd u şererden Āh eyledigimce dem-i hicriñde hey āfet
G330/6	Nedir bu nāz u istiğnā revā mı ey perī-peyker Bu tarz u bu reviş bu tarz bu lāyık mı insāna	G59/4	Hasenü'l-vech o şeh-i hüsn ile bilmem ne gezer O raķīb-i seg-i bed-rü vü kabīh u maķbūh
G358/9	İde cāy u maķal mey-hāne küncün Geçe ĥum-hānelerde māh u sāli	G139/7	H'Vāb u rāķat virmez ehl-i 'āleme leyl ü nehār Rüz dil-süz āhımız şeb nāle-i şeb-gīrimiz
G358/9	İde cāy u maķal mey-hāne küncün Geçe ĥum-hānelerde māh u sāli	G95/2	Dil-rübālar içre senden yeg şehā dil-ber mi var Hür-didār u perī-çehre melek-peyker mi var
G358/12	Niçe 'āşıkdır ol kim rehn-i bāde Kımaya cübbe vü destār u şālī	G142/7	Zevķ u şādīniñ revācı yok sūk-ı 'aşķda Açmışız bey' u şirā'-ı ģam için dükkānımız
G391/2	Gönül semt-i firāķa düşeli bir haylī hīn oldu Temennā-yı vişāl-ile 'aceb zār u ĥazīn oldu	G142/8	Zevķ u şādīniñ revācı yok sūk-ı 'aşķda Açmışız bey' u şirā'-ı ģam için dükkānımız
K1/8	Ĥamd ile kıldım müzeyyen ba' dehū ser-tācını Şükr-i ni' met farzdir çün şeyķ u şāba ibtidā	G145/3	Raķībīñ acı acı sözleri tōb u tüfeng-āsā Tutar dil burcin ammā raķnedār itmez ĥalel virmez
Tc1/48	Tutalım cennet imiş işbu gülistān-ı cihān Ėonca vü gül hūr ile ģılmān u Rıdvān bāĝbān	G147/5	Her biri demrenlü oķdur ta'n u teşnī'-i raķīb Şanma tōkunduķça ķanlu baĝrımı baş eylemez
G1/9	N'idersin cem' idüp ey h'Vāce bu murdār u bismilhā Sevip zevķini aldanma bu dārīñ çün ki fānīdir	G148/6	Ārzü-yı Yūsuf-ı dildir yine çāh-ı zekān Mışr-ı dehr içinde meyl-i mansīb u cāh eylemez
G2/5	Gel berü bāĝa şarāb u hūb ile kesb it feraķ Bāde vü maķbūbdur 'uşşāķa 'ālemde münā	G149/8	Dem-ā-dem ģam alup şatmaķdır işim Begim ģamdır mebi' u müşterāmız
G33/5	O çeşm-i ed'ac u ebrü-yı eblec 'Aceb mi dilleri hep olsa cālib	G159/10	Yatur dārü's-şifā-yı firķatiñde Nebzī-i nā-çār Ana ģam laķm u 'azm ālām ķasāvet şaķm ü desm olmuş
G34/9	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	G161/13	Hālet-i 'aşķ ile ser-gerdān u ĥayrānsın yine Nebzīyā sende bayaĝıveş degil gidiş tarzı
G34/9	Ne firāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	G164/2	Ėālibā bāĝ-ı cinānda buldı ķaddiñ perveriş Mīvesi Tūbā gibi eksik degildir yay u kış

G165/8	Hem sipih-r-āsā imiş bī-mihr olup meh-päreler Tavr u vaz'ından bularnñ söyle kim memnün imiş	G193/6	'Aşk u şevkıñ var iken dil mülküni Zabı u teşhîre yüri eyle yarak
G169/11	Cân u dil vehm ü hayâl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhâbveş	G193/6	'Aşk u şevkıñ var iken dil mülküni Zabı u teşhîre yüri eyle yarak
G169/11	Cân u dil vehm ü hayâl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhâbveş	G196/7	Tâlib-i zevk u şafâ nâ-şâd u mağmümdur heme Her demi mesrür u hândandır hele gam-h'vâr-ı 'aşk
G169/11	Cân u dil vehm ü hayâl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhâbveş	G196/7	Tâlib-i zevk u şafâ nâ-şâd u mağmümdur heme Her demi mesrür u hândandır hele gam-h'vâr-ı 'aşk
G170/2	Hüccet-i kâti'dır ol ebrü-yı garrâ hem-çü naş Hüsniñ inkâr idemez pes 'âm u hâş u ger ehaş	G196/7	Tâlib-i zevk u şafâ nâ-şâd u mağmümdur heme Her demi mesrür u hândandır hele gam-h'vâr-ı 'aşk
G170/2	Hüccet-i kâti'dır ol ebrü-yı garrâ hem-çü naş Hüsniñ inkâr idemez pes 'âm u hâş u ger ehaş	G197/1	Râh-ı 'aşk içre dilâ gamdır saña yâr u refik Gir yola didi Nebî çün er-refik sümme't-tarîk
G175/3	İder imiş havf-ı nâr u hubb-ı cennetle 'amel Zâhid-i efsürde-dilde özge kâm imiş garaş	G197/10	Nebziyâ çeşmiñ yaşı dil âteşi âhir seni Şübhesiz bir gün kırlurlar hem garîk u hem harîk
G177/4	Oldı yahud hatt-ı Yâküt ile bir Muşhaf ruhı Şan döküldi anda hem i' râb u hem yer yer nuqat	G199/13	Göre Nebzî gireriz bu yola yorgun u yayan Geçüben 'asker-i 'aşk biz ki girüde kalanık
G178/4	Ruhunsuz müyesser degil ey perî İrişmez bu kalbe sürür u neşât	G202/11	Sîn ü vâv u fâ ile 'aşkıları 'avk eyleme Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem kim hay yok
G181/2	Kalb-i sahtı ol rakîbiñ seng-i mermerden galîz 'Aşıkâ bî-rahm u şefkat şâh-ı bî-berden galîz	G203/14	Unutdurdı gam-ı dünyayı 'aşkıñ Sürürüm serverâ hem var u hem yok
G182/2	Ey gönül kat' itme hergiz la'l-i dil-berden tama' Tüti-i güyâ keser mi kand u sükkerden tama'	G208/5	Gayret-i tâb-ı ruh u âb-ı leb-i la'liñile Göyünür nâra semender bogılur mâya semek
G184/4	Za'f-ı dil oldı muzâ'af gitdi a'zâdan kuvâ Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk u sem'	G209/1	Harâmî gözleriñ hün-h'vâr u seffâk Olupdur böyle bî-pervâ vü bî-bâk
G188/12	Yüri zâhid çıkar naş-ı sivâyı kalb kalbiñden Hayâl-i hatt-ı dildâr ile meşk it 'ayn u şîn u kâf	G209/7	Gözüm pür-âb u dil pür-âtes oldı Yine ber-bâd-ı 'aşk oldum yüzüm hâk
G188/12	Yüri zâhid çıkar naş-ı sivâyı kalb kalbiñden Hayâl-i hatt-ı dildâr ile meşk it 'ayn u şîn u kâf	G210/4	Âh u efgânım budur hat itdi rüyuñda zuhür Ey dirigâ gitdi nâm u gitdi nâmüs gitdi neng
G190/11	Pes niçe gayretle şad çâk u perişân olmayam Nâfe dek ya niçesi ben kılmayam sînem şikâf	G210/4	Âh u efgânım budur hat itdi rüyuñda zuhür Ey dirigâ gitdi nâm u gitdi nâmüs gitdi neng
G191/8	'Aşkıña dil virdigim meşkük yâ mevhum degil Hamdü li'llâh zann u şübhem dîn ü imânımda yok	G220/6	Şehâ 'aşkıñla gör bir kâle gelmez derde düşdüm kim Olur hâlim gören her hâl ile hayrân u lâ-ya'kı
G192/8	Yâd ile yeksân tutarsın bende-i dirîneñi Hazretiñde hüsrevâ zâhir degil butlân u hâk	G226/7	Sen şanursın ben olam mağzün u mağdür-ı felek Devr-i pür-cevriñ nesin gördi bu 'âlem ey gönül
G192/9	Deşt-i hicrân içre ser-gerdân u hayrân olmuşum Çıkmağa cân-ı za'îm qaldı ancak bir ramaş	G227/9	Çekerim bâr-ı firâkıñ niçe üsbü' u sinîn Egilüp kadd-i dü-tâyım şanasın oldı hilâl
G192/12	Senden ayru düşmüşüm bir bed-liqâ mekrûha kim Yüzi kara müfsid ü mekkâr u bir 'âk u 'alâk	G228/3	Açılup ezhâr u envâr ile taldı sū-be-sū Feyz-i aqdesle çemenzâr oldı cây-ı muhterem
G192/12	Senden ayru düşmüşüm bir bed-liqâ mekrûha kim Yüzi kara müfsid ü mekkâr u bir 'âk u 'alâk	G229/7	O gül-rü lâle-had gonca-'izâr u yâsemem-ruhşâr Hezârâsâ fiğân itsem işitmez âh u feryâdım

G230/3	Hem-ser ü hem-pây u hem-râhım durur Dilde ğam hüzn ü elem her dem benim	G287/4	Ķurs-ı dâĝım pâre-i baĝrım müheyvâ eyledim Çeşm-i mestânem gerekdir meclis içre ĝuşt u nân
G234/2	Gezer şahrâ-yı ĝamda bir ĝarîbim Düvende der-fırâz u hem nişîbim	G293/6	Münkir-i 'aşkıdır begim kâfir durur mü'min degil Âyet-i hüsnüñ görüp ikrâr u îmân itmeyen
G234/4	'Aceb mi mescide varmaz isem ben Mü'ezzin ne imâm u ne hañîbim	G295/8	Dil devâ'-ı derd aradı dürda Dâr-ı derde varup ol zâr u devân
G234/5	Lebiñ zevkıyla çün pür-cüş u şürum Ruñuñ şevkıyla bî-şabr u şekîbim	G297/4	Ne turfe pîşedir bu 'aşk-bâzî kim ki erbâbı Olurlar feyz-yâb el-hâk olurlarsa ĝar u yâ ĝav
G234/6	Lebiñ zevkıyla çün pür-cüş u şürum Ruñuñ şevkıyla bî-şabr u şekîbim	G299/5	Baña yâd eyleme ĝayrı vişâliñ zevk u şadîsin Begim ben ĝüşe-i ĝamda firâkıñla çü tutdum hû
G237/8	Ķuzıcaĝımdır Ķucaĝımda büyütdüm nâz ile Tıfl u nev-resdir dañı Mecnün u Ferhâdım benim	G300/2	Ķudretinden virmiş ol Hallâk-ı ĝalğ ey nîk-hû Aĝzıña la'l ü 'asel gül ĝibi reng ü dad u bû
G237/8	Ķuzıcaĝımdır Ķucaĝımda büyütdüm nâz ile Tıfl u nev-resdir dañı Mecnün u Ferhâdım benim	G303/9	Ķahr u mihridir ĝam u şâda nişân Remz-i vaşl u hicridir uçmak ĝamu
G238/1	'Aceb âvâre vü bî-kâr u pür-efkâr u ber-bâdım Geleden bu ĝarâb-âbâda her dem cevre mu'tâdım	G303/9	Ķahr u mihridir ĝam u şâda nişân Remz-i vaşl u hicridir uçmak ĝamu
G238/1	'Aceb âvâre vü bî-kâr u pür-efkâr u ber-bâdım Geleden bu ĝarâb-âbâda her dem cevre mu'tâdım	G303/10	Ķahr u mihridir ĝam u şâda nişân Remz-i vaşl u hicridir uçmak ĝamu
G238/8	Selâñ-i cihâna zerre deñlü i'tibârım yok Ķulum bir şâha kim aña felek kaşr u melek ĝâdım	G307/8	Tîre-dil 'aşkı niçe itsün kabûl Sîne şâf u ĝalb ola pâk ü turu
G239/3	İstemezem baña hemân haşr ola luţf u mekremet Mekremetiñ 'umûm ola mültefitiñ ola 'amîm	G311/15	Ķaranfil yâsemen şeb-büy u zanbağ Reyâñiñ bî-şümâr el-ĝamdülillâh
G250/1	Baña yâver degil bu ĝam deminde yâr u dostânım Niçündür söylegil ey tûñ-i dil şekeristânım	G311/17	Şakâyık ergavân u lâle süsen Açıldı her ne var el-ĝamdülillâh
G251/2	Bilmezem cânâ n'ola 'aşkıñla encâmım benim Olmadım mesrûr u ĝamla geçdi hengâmım benim	G312/10	Rağîb-i İblîsi tardıñ görünce ey melek-rüyum Didi ehl-i semâvât u zemîñ tañsîn idüp ĝah ĝah
G251/11	Kâkül-i şeb-ĝün u rüy-ı âfitâbıñla seniñ İmtiyâz olmaz gider bu şubñ ile şâmım benim	G319/2	Ger çıkarsa ağlamağla dîde-i pür-nem neme Pâyıña îsar ola dînâr u hem dirhem heme
G256/6	İrmedim şabr itmek ile vaşlña şâhım seniñ Tecribem olsun diyü kerrât u merrât eyledim	G327/1	Sipâs u minnet ol Perverdigâra İriştirdi bizi evvel bahara
G258/10	O siyeh didelerîñ sihr ile 'ayn-ı zerķâ' Zekânıñ 'aşkı ĝird-âb-ı ĝam u ĝâh-ı elem	G328/4	Çeşmine rûzda düş olmadı çün kim bu diliñ Gezdi şeb tâbe-seher her taraf u sū bu gice
G267/1	Şehâ ol kâkül-i şeb-ĝün u şeb-büy İdüpdür bend şad dil her ser-i müy	G329/14	Melekdir Nebziyâ o ĝüb-şüret Nazîri yokdur insân u perîde
G283/1	Ey gönül 'azm eylediñ bu râha bî-nân u yayan Ķaflet uykusundasın sen dañı aç gözün uyan	G334/9	Olalı zâhir femiñ dürcünde dendân u şefe Yokdur incüde tarâvet reng yok mercânda
G283/6	'Âlem-i rü'yâda Mecnünî görüp didim aña Niçedir erkân u kânûnı bu râhıñ kıl beyân	G335/12	Çeşm ü ser hem dest ü dil oldu mağal Âb u ĝâk u bād u nâra âh vâh
G283/8	Terk-i serdir didi hem dañı fedâ-yı cândır İriştür mañbûb u mañlûba ser ü cânâ kıyan	G335/12	Çeşm ü ser hem dest ü dil oldu mağal Âb u ĝâk u bād u nâra âh vâh
G286/6	Hebâ olupdur eczâ-ı vücûdum Turâb u mâ havâ vü nâr elinden	G335/12	Çeşm ü ser hem dest ü dil oldu mağal Âb u ĝâk u bād u nâra âh vâh

G339/8	Müzeyyen hüsnî gülzârî gül ü lüle şakâyıklâ Mu'athtar tîb-i enfâsıyla kâm-ı cân u dil beste	K1/15	Ola rıdvân u selâmu'llâh 'aleyhim kâti'be Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba ibtidâ
G339/10	Kabûl it Nebzîyi cânâ tapuñda hâdim olmağa Budur ancak harîm-i hâşşına lâyiğ u şâyeste	K1/13	Eyledim bâ-vüs' u kudret taşıye teslîm ile İtdim andan bi't-teba' âl ü şahâbe ibtidâ
G343/3	Varak misâli perîşân u perâkende kılup Yere urdum yine ben şîşe-i nâmûsı yere	K1/41	Gerçi çokdur halî u habîtm 'afv kıl zîrâ şehâ Zât-ı pâkiñdir sezâ setr-i 'iyâba ibtidâ
G345/3	İrişüp bende-i miskîn ni'am u mekremetle Kereme lâyiğ olup lufta sezâvâr olsa	K1/50	Bu durur pendim tegâfûl eyleme ol müntebih Gel cerâb itme vücûduñ h'vâr u h'vâba ibtidâ
G345/8	Eylese 'aşîk-ı şâdiğlarını hilme revâ Gâzab u kahrına mazhar heme âgyâr olsa	K2/1	Oldı zikrim hâ vü şâd u tâ vü 'ayn u kâf u nûn Lîk oldum harf-be-harf Qur'ânı hatm itmişçe tâ
G347/11	Ârzü-yı luft u fazl u havf-ı mihrîñle seniñ Hiç kimse râhat olmaz düzeğ u uçmağda	K2/1	Oldı zikrim hâ vü şâd u tâ vü 'ayn u kâf u nûn Lîk oldum harf-be-harf Qur'ânı hatm itmişçe tâ
G347/11	Ârzü-yı luft u fazl u havf-ı mihrîñle seniñ Hiç kimse râhat olmaz düzeğ u uçmağda	K2/1	Oldı zikrim hâ vü şâd u tâ vü 'ayn u kâf u nûn Lîk oldum harf-be-harf Qur'ânı hatm itmişçe tâ
G347/12	Ârzü-yı luft u fazl u havf-ı mihrîñle seniñ Hiç kimse râhat olmaz düzeğ u uçmağda	K2/6	Kehf-i hicriñde koma ben Nahî İsrâ eylegil Mü'minûna Nürdür vaşlîñ yâ Hacc u Enbiyâ
G347/13	N'ola hün-h'vâr u dil-âşüb dir ise Nebzî saña Bir eliñ yalıñ kılıçda bir eliñ bucağda	K2/19	Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u 'Âdiyât Kıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Hudâ
G348/12	Şâ'ir-i pîşîniyânîñ pey-reviyken şimdilik Pîş-rev-i pesîniyân u ihtiyâr oldum hele	K2/19	Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u 'Âdiyât Kıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Hudâ
G357/10	Bu Nebzî bendeñe luft it kapuñda 'abd-i hâlişdir Yeter cevri eylediñ şâhim amân u el-amân oldı	K2/19	Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u 'Âdiyât Kıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Hudâ
G358/6	Kuyûd-ı dünyevîden uhrevîden Ola şîmşâdveş azâd u hâlî	K2/23	Târîk u Zilzâle var îmânımız zîrâ bize Ey disâr ile Müzemmil geldi Qur'ândan Nebâ
G372/8	Uyutmaz kimseyi râhat komaz şeb rüz 'âlemede Fiğân u âh-ı dil kalb-i şerîfinde yir itmez mi	K2/25	Emr-i Hağk ile ola çün İnfiât u İnşikâk Ol ki ta'tff ide Mâ'ün terk ide väveyl aña
G382/11	Urup bu sineye tîğ u sinânın Dili mecrûh iden âfet degil mi	K2/40	Eylediñ aşhâb-ı Fîli münhezim gelmezden ön Pes Kureyş u Kâfirün her vech ile buldı cezâ
G389/6	Bahâra irdilerse ehl-i zevk ey dil benim ammâ Bahâr u 'andelîbim beytü'l-ağzân u fiğân oldı	K2/51	Müznib ü mücrim günehkâr u zelîl ü hem seffîl Rû-siyeh bir nezbe-i kemterdir illâ bî-riyâ
G389/6	Bahâra irdilerse ehl-i zevk ey dil benim ammâ Bahâr u 'andelîbim beytü'l-ağzân u fiğân oldı	K9/18	Nebziyâ kıl târihîn anuñ beyân Çün müsellemler oldı aña taht u câh
G391/4	Nigârâ bâğ-ı hüsnünde zenağ ayvaya utruncdur Ruğuñ elma ya gül-nâr u lebiñ hurmâ ya tîn oldı	K10/17	Müdekkîk mü-şikâf u müstakîl re'y-i münîrinde İder mebhût ser-cümle zevi'l-ebşâr u ârâyı
G392/1	Ġam-ı hicr-i dil-ârâ ile dil zâr u zebûn oldı Vişâli ârzûsuyla veremle töldi hün oldı	K10/18	Müdekkîk mü-şikâf u müstakîl re'y-i münîrinde İder mebhût ser-cümle zevi'l-ebşâr u ârâyı
G394/2	İrişdi yümn ile uşta bugün nev-rüz-i sultânı Halâş eyler Ġam u ekdârdan 'uşşâk-ı nâlâmı	K10/20	O şahûñ aña bezm-i 'adl ü 'irfanında ey şakî Yürî Nüşü'r-revân didikleri bî-dâd u nâ-râyı
G394/13	Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı 'ayna Nebzî zümre-i 'uşşâk-ı sultânı	K10/24	Haber vir ey şabâ bi'llâh varsa misl ü endâdı Cihânda niçe yıldır uş gezersin kûh u şahrâyı
G394/13	Bu zevk u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı 'ayna Nebzî zümre-i 'uşşâk-ı sultânı	K10/27	Cihânda şevket ü iclâl u zîb ü ferle sağ olsun Felek toğdurduğunca işbu mihr-i 'âlem-ârâyı

K11/6	Ne güzel şeh'r olur āyā bu vilāyet ne güzel Tolanup cānib u eṭrāfını gör ser-te-ser it	K17/5	Hulkuñla kıldıñ halkı bend ger muhkem u ger müstemend Ahlākıma eyler pesend pāy u gedā mīr ü 'avām
K11/8	Tolu başdan başa illā gül-i ra'nālar ile Cüş idüp bülbülveş nāle-i şām u şeh'er it	K17/6	Hulkuñla kıldıñ halkı bend ger muhkem u ger müstemend Ahlākıma eyler pesend pāy u gedā mīr ü 'avām
K12/2	Hażret-i sultān Maḥmūdū'l-ḥıṣāl ü pāk-dīn Māḥī-i tuğyān u küfr ü ḥāmī-i dīn-i mübīn	K17/7	Hoş-tab' u hoş-eṭvārsın hoş-ḥaşlet u hoş-kārsın Hoş-rāy u hoş-efkārsın hoşlar hoşısın hoş-ḥırām
K12/3	'Aşr u dehrīñ eḫzālı hem a'del-i devr ü zamān Şāh-ı şāhān-ı cihān u dāver-i rüy-ı zemīn	K17/7	Hoş-tab' u hoş-eṭvārsın hoş-ḥaşlet u hoş-kārsın Hoş-rāy u hoş-efkārsın hoşlar hoşısın hoş-ḥırām
K12/4	'Aşr u dehrīñ eḫzālı hem a'del-i devr ü zamān Şāh-ı şāhān-ı cihān u dāver-i rüy-ı zemīn	K17/8	Hoş-tab' u hoş-eṭvārsın hoş-ḥaşlet u hoş-kārsın Hoş-rāy u hoş-efkārsın hoşlar hoşısın hoş-ḥırām
K12/21	Gitti andan kaṭ' u ṭayy-ı menzil ü merḥal idüp İrişüp pes kal' a-ı Atayı kıldı çün ḥiṣār	K17/9	Hoş-ḥulk u hem hoş-ḥüysın hoş-meşreb ü hoş- būysın Hoş-lehçe vü hoş-rüysın hoş-güysın mālā-kelām
K12/26	Düzmemiş küffār-ı bedkār hem-çünān ḥıṣn-ı ḥaṣīn El urup tōb u tüfenge başdı ayak üstüne	K17/25	Kaşd u murādıñ ser-be-ser olsun 'alā-veḫkī'l- merām Bāğ-ı cihānda bülbüle artdıqça zār u ḡulgüle
K12/29	Bunca şıbyān u ricāl u mü'mināt u mü'minīn Ağlaşup feryād ile çıkdı semāya dūd-ı āh	K17/26	Kaşd u murādıñ ser-be-ser olsun 'alā-veḫkī'l- merām Bāğ-ı cihānda bülbüle artdıqça zār u ḡulgüle
K12/29	Bunca şıbyān u ricāl u mü'mināt u mü'minīn Ağlaşup feryād ile çıkdı semāya dūd-ı āh	K17/27	Bessām olup rüyuñ güle ḥiç görmeye ḡaym u ḡamām Ey pādīşāh-ı Zü'l-celāl ol zātı eyle ber-kemāl
K12/29	Bunca şıbyān u ricāl u mü'mināt u mü'minīn Ağlaşup feryād ile çıkdı semāya dūd-ı āh	K18/8	Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mā-ı Kevserdir lezāzetde Melīḥu't ṭa'm u ü 'anber-bü revān-baḫşā şāfu'l levn
K12/33	Dād-ı Ḥāk ez-lutf u kaḫreş inhizām-ı fācirīn Aldı andan ḫarb-ı dest ile o ḥıṣn-ı muhkemi	K19/1	Ḥabbezā zāt-ı şerīf ü lāyık-ı iclāl u cāh Mā'il-ı lutf u 'ināyet nā'il-ı fażl-ı İllāh
K12/35	Ol vezīr-i a'zam ol destūr u ol şāḥib-nigīn Didi tāriḥin ḡuzāta eyleyüp anda ḥiṭāb	K19/8	Pertev-i mihr-ı 'atāsiyla münevver itmege Esdı süy-ı cūd u lutfundan nesīm-i şubḡāh
K13/20	Yoḫ ḫaṭā itdiñ bu sözde tevbe istiḡfār kıl Dime bilmezlik idüp bī-bāk u pervā ḫalmamış	K20/2	Hoşā āb-ı revān-baḫşā-yı dil-cü 'ayn-ı 'Adnāsā Melīḥu't ṭa'm u ü 'anber-büy u rūḥ-efzā şāfu'l levn
K13/27	Yoḫdur emsālī kerīmü't-tab' u deryā-dil durur Gelmemiş hem-tā aña 'aşrında hem-pā ḫalmamış	K20/2	Hoşā āb-ı revān-baḫşā-yı dil-cü 'ayn-ı 'Adnāsā Melīḥu't ṭa'm u ü 'anber-büy u rūḥ-efzā şāfu'l levn
K13/29	Zü'l-kerem zü'r-raḥm u zü'l-āşāf u zü'l-iḥsāndır Açmadık dest-i niyāz a'dā eḥibbā ḫalmamış	K20/3	İçen pīrān u pūrāna virüp rāḫat baḡışlar cān Yaraşur ger disem 'aynu'l-ḫayātūñ 'aynıdır bu mā
K13/29	Zü'l-kerem zü'r-raḥm u zü'l-āşāf u zü'l-iḥsāndır Açmadık dest-i niyāz a'dā eḥibbā ḫalmamış	K21/14	Derünüñ nūr-ı iḫlās ile pūr-nūr eyle ey zāhid Yeter levs-i riyā vü 'ucb ile pūr-ḥār u ḥāşāk it
K14/15	Daḫı hem 'ākıbet İmān u Kur'ān-ile ḫatm eyle Ḳarīn-ı maḡfıret idüp muvaffāk eyle Rıdvāna	K23/4	Ne bā'is oldı kim ḫalk oldı 'ālem Niçün vaż' itdiler arz u felākı
K15/21	'Ömrümüz heḫtād u heḫtādı geçüp Görmedik sermā daḫı bunuñ gibi	K23/6	Nedir bu 'ālem içre bunca a'yān Nebāt u ma'den ü ḫayvān ya ki
K17/4	Şems-i ma'ārif maṭla'ı 'ayn-ı 'avārif menba'ı Cūd u şehāvet maṭma'ı ma'rūf u meşḫūr u be-nām	K23/12	Eger 'aql olmasa ādemde farzān Kimūñ kimden olurdu ḫavf u bāki
K17/4	Şems-i ma'ārif maṭla'ı 'ayn-ı 'avārif menba'ı Cūd u şehāvet maṭma'ı ma'rūf u meşḫūr u be-nām		

K24/4	Çün qalb-i mü'min 'arş-ı Hudadır Hayy u nighbān her demde nāzır	K35/15	Bahār u tīre-meh sayf u şitā devr eyledikçe çarh Mu'ammer ide ol ma'sūm-ı pāki Hāzret-i Mevlā
K24/15	Cürm ü cināyet bağı u kabāhat Aşlā şağā'ir dağı kebāyır	K36/3	Sezā-yı manşib u mīr-i mubaşşır bir hüner-perver Mükemmel ma'rifet-güster müdekkik lafz u ma'nāda
K24/38	Çarhın sitemlü okına karşı Eyle bir ur u ol ez-meşāhir	K36/3	Sezā-yı manşib u mīr-i mubaşşır bir hüner-perver Mükemmel ma'rifet-güster müdekkik lafz u ma'nāda
K25/12	Derünümde kodun bunca kuvālar Hayāl u vehm u hiss-i müşterek zan	K36/5	Müdebbir 'ākil ü hoşyār u şahib-rāy u bi-hem-tā Nazīri yokdur emsālī miyānında bu esnāda
K25/12	Derünümde kodun bunca kuvālar Hayāl u vehm u hiss-i müşterek zan	K36/5	Müdebbir 'ākil ü hoşyār u şahib-rāy u bi-hem-tā Nazīri yokdur emsālī miyānında bu esnāda
K26/5	Ebleh ü dün u denīyim beni almañ dile siz Ehl-i şī'r añladırızsa beni hāşā değılim	K36/16	Hudā-yı Zü'l-celāl devlet yanında muhterem kılsun İrişsün nām u şānı ser-be-ser eṭrāf u eb'āda
K27/6	Baņa yok sūz sözünde diseler aña ne söz Belī germābe-i meclis degilim qar u buzum	K36/16	Hudā-yı Zü'l-celāl devlet yanında muhterem kılsun İrişsün nām u şānı ser-be-ser eṭrāf u eb'āda
K27/28	Yūri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Gam ile geçmeye tā yay u kış u yaz u güzüm	Kt1/5	Mübelliğsin feṭn hem şāf u el-va'dü'l-emīnsin hem Emīnu'llāhsın pes yā Nebī sen hem emānu'llāh
K27/28	Yūri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Gam ile geçmeye tā yay u kış u yaz u güzüm	Kt3/24	Dilīrānı görüp meydān-ı dīnīñ didiler cümle Budur şīr-i ner-i ğāb u ğābāt leysü'llāh hem dağı
K27/28	Yūri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Gam ile geçmeye tā yay u kış u yaz u güzüm	Kt3/26	Hasanla hem Hüseyin oldı iki şeh-zādelər anlar Olup ism ü müsemmā ile hem adaş u hem pādaş
K28/12	Açıla her dem bu gülşende merāmın ğoncası Eylemiş hācet degil iqbāl u ya idbār gül	Kt3/31	Olup 'Abbās u Hāmza dağı hem 'amm-i Resūlu'llāh Bulup şān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā
K30/2	Şanmağıl bu 'ālemi cāy-ı qarār Kılma 'izz ü māl u cāha i'tibār	Kt3/31	Olup 'Abbās u Hāmza dağı hem 'amm-i Resūlu'llāh Bulup şān u şerefler oldılar mümtāz fi'd-dünyā
K31/2	Bu sāl içre ki düşdi mevt-i tā'ün Avrupa Rūma Niçe cān uğradı kahr u celāl-i Hākla hūlkūma	Kt3/33	Çün itdiñ bunda bunca anlara in'ām u ikrāmı Hudāya kadr ü rif'atlerle berter eyle fi'l-'uqbā
K31/4	Mükedder oldı halk cümle enāma merg-i 'ām oldı Kažā'ullāh cārī oldı şeyh u şābb u ma'sūma	Kt3/39	Dağı aşhāb u ahkāb-ı güzīn-i Seyyidü'l-Kevneyn Kirām-ı dīn ü milletdir mükerrerler olar hep
K31/4	Mükedder oldı halk cümle enāma merg-i 'ām oldı Kažā'ullāh cārī oldı şeyh u şābb u ma'sūma	Kt3/44	Dağı ol çār mezheb şahibi ol pāk-rūlar kim İmām-ı A'zam u hem Şāfi'idir Mālik ü Hānel
K32/8	Bu gürüha 'acabā buğzı nedendir bilmem Ki dem-ā-dem ğāzab u kahrı muqaddem tālī	Kt3/64	Huşuşā mu'terifdir zenb ü taşşīrine ol bende Dağı 'ucb u tekebbür eylemez a'māl ü tā'atle
K32/15	Ehrimenden gelüp ol nā-kes ü nā-sāyeste Taqa boynumuza āzāde iken ağılālī	Kt5/1	Şehen-şāh-ı āfāk u rüy-ı zemīn O Sultān Maḥmūd Hān-ı Ğāzī
K32/43	Tapuña yaraya yok hayr u hisānı aşlā Toludur defter-i a'mālī şenī' ef'ālī	Kt6/2	Cenāb-ı Hāzret-i Sultān Maḥmūd Hān-ı Ğāzī kim Şeh-i rüy-ı zemīndir lafz u kuṭbu'l arz ma'nāda
K33/7	Be ne mekrüh u ne müfsid ne menend mubtal imiş Bu cihān içre bir anuñ gibi bātil olmaz	Kt6/21	Maḳām-ı ğāziyān u hem şehidāndır o cā zīrā Mu'ādildir o hısn-ı dil-nişīn ma'nide Bağdāda
K33/22	Hār-ı lā-yefhemüdür hārda olur mı temyīz Dağı bed-aşl u fūrū-māye de 'ākil olmaz	Kt7/1	Edhemī küttāb u defter-hāneden Luṭf-ı Hākla rişin irsāl eyledi
K35/15	Bahār u tīre-meh sayf u şitā devr eyledikçe çarh Mu'ammer ide ol ma'sūm-ı pāki Hāzret-i Mevlā		

Kt8/8	Huŕuŕŕa yapdırup bu beyti bunda ol kerem-kānı Ki maħzen eyledi fiħ u ħadīs ü 'ilm-i Ķur'āna	Mŕ2/59	'Arab u ya 'Acem u Rūm u Tatār u Efrenc İçiser cām-ı memātı ne Ķoca Ķala ne genç
Kt8/10	Hizāsında yapup bir maħfil-i kāħ-ı behiŕtāsā Ola tā o mücellā-ħāneye evvān u kāŕāne	Mŕ2/59	'Arab u ya 'Acem u Rūm u Tatār u Efrenc İçiser cām-ı memātı ne Ķoca Ķala ne genç
Kt9/7	İstedi bir menzil-i bālā-yı hūmāyūn u ferāħ Def' ide tā anda sürūr ile hüçūmun elemiñ	Mŕ2/59	'Arab u ya 'Acem u Rūm u Tatār u Efrenc İçiser cām-ı memātı ne Ķoca Ķala ne genç
Kt9/7	Oldı müyesser āna bu ħāne-i dildār u ferīb Menzili çün böyle gerek ancılayın muħteŕemiñ	Mŕ2/59	'Arab u ya 'Acem u Rūm u Tatār u Efrenc İçiser cām-ı memātı ne Ķoca Ķala ne genç
Kt15/4	NaĶāyıŕdan Ķamu tāhirdi zāħir Derūnı 'ilm ile pūr-nūr u vehhāc	Mh1/2	Elā ey merd-i meydān-ı kerem luř u ŕeħā ħaĶķā Hemīn ola semāħat cūd u en'ām u 'atā i'tā
Kt157/3	Mülāyim-tab' u deryā-dil vesī'ü'z zihñ ü bī-ğılsın Mizāc-ı leyniñe nisbet girān u saħt tab'-ı mā	Mh1/2	Elā ey merd-i meydān-ı kerem luř u ŕeħā ħaĶķā Hemīn ola semāħat cūd u en'ām u 'atā i'tā
Kt17/4	Mülāyim-tab' u deryā-dil vesī'ü'z zihñ ü bī-ğılsın Mizāc-ı leyniñe nisbet girān u saħt tab'-ı mā	Mh1/2	Elā ey merd-i meydān-ı kerem luř u ŕeħā ħaĶķā Hemīn ola semāħat cūd u en'ām u 'atā i'tā
Kt18/2	Cenāb-ı İlçi-i Roma De Penkler nām bī-hem-tā Cesūr u ŕāhibü'l-ğayret vaĶūr u ŕāhibü'l-ārā	Mh2/12	Kirpūgi oĶ Ķaŕı ya ŕānkim ħarāmī gözleri 'Aŕıķa bī-rahm u ŕeřkat tünd söyler sözleri
Kt18/2	Cenāb-ı İlçi-i Roma De Penkler nām bī-hem-tā Cesūr u ŕāhibü'l-ğayret vaĶūr u ŕāhibü'l-ārā	Mh2/20	'Ahd idüp meyl itmeyem ŕimden-gerü her-cālara ŕūħ u ŕeħr-āŕüb u fettān-ı cihāndır sevdiğim
Kt18/13	O mīr-i bī-nazīr u hūŕyār u 'āķıbet-endiŕ Müdebbir 'ārif ü zü'l ibtiŕār u 'āķil ü dānā	Mh2/20	'Ahd idüp meyl itmeyem ŕimden-gerü her-cālara ŕūħ u ŕeħr-āŕüb u fettān-ı cihāndır sevdiğim
Kt18/13	O mīr-i bī-nazīr u hūŕyār u 'āķıbet-endiŕ Müdebbir 'ārif ü zü'l ibtiŕār u 'āķil ü dānā	Mh3/8	İtmedik mekri Ķomadıñ baña biñ āl eylediñ Rāh-ı 'aŕıķında civān u merd iken Zāl eylediñ
Kt18/14	O mīr-i bī-nazīr u hūŕyār u 'āķıbet-endiŕ Müdebbir 'ārif ü zü'l ibtiŕār u 'āķil ü dānā	Mh3/12	Sıhr idüp cādü gözün zülfine bend itdi beni Eyledi 'aŕıķıyla memlū sine vü cān u teni
Kt19/22	Günini 'ömrünü itsün ziyāde Mevāc u rīg-i deryā gibi Allāħ	Mh4/11	'Aŕıķıñ ey Leylā beni Mecnūn u ŕeydā eyledi 'AĶl u fikrim cümleten tārāc u yağmā eyledi
Mŕ1/9	N'eyledi Sām u Nerīmāniye n'oldı Ķahramān Ķanı Ķemŕid ü Ķanı Cem ya Ķanı Nūŕü'r-revān	Mh4/11	'Aŕıķıñ ey Leylā beni Mecnūn u ŕeydā eyledi 'AĶl u fikrim cümleten tārāc u yağmā eyledi
Mŕ1/16	Keβŕ-ile āzād İsmā'il Zebīhu'llāħ Ķanı ŕāhibü'tıavr u yed-i beyzā Kelīmu'llāħ Ķanı	Mh4/11	'Aŕıķıñ ey Leylā beni Mecnūn u ŕeydā eyledi 'AĶl u fikrim cümleten tārāc u yağmā eyledi
Mŕ1/19	Ķanı Bū Bekr ü 'Ömer 'Osmān u Leysü'llāħ Ķanı Cümle gitdiler beĶāya Ķaldı ancaĶ nām u ŕān	Mh5/3	İrsün Ķudādan luş u meĶārim 'avn u 'ināyet olsun zahīri 'İlm ü 'amel it yā Rab müyesser olduĶça zātı 'ālemde diri
Mŕ1/19	Ķanı Bū Bekr ü 'Ömer 'Osmān u Leysü'llāħ Ķanı Cümle gitdiler beĶāya Ķaldı ancaĶ nām u ŕān	Mh5/3	İrsün Ķudādan luş u meĶārim 'avn u 'ināyet olsun zahīri 'İlm ü 'amel it yā Rab müyesser olduĶça zātı 'ālemde diri
Mŕ1/37	Diñ iken cünd-i çemen fertüt u Zāl olmuŕ durur Dehr-i pūr-Ķahrıñ fenāsına bu dāl olmuŕ durur	Mr1/4	'Avn u naŕıñıla Ķıluپ anları yā ĶaĶ ber-murād Eylegil fetħ-i Beligrād u Tameŕŕvār ile ŕād
Mŕ2/15	Dil-i ŕad-pāremi büryān u kebāb eyledi hem Ķad ü sinem görüñüz çeng ü rebāb eyledi hem	Mr1/4	'Avn u naŕıñıla Ķıluپ anları yā ĶaĶ ber-murād Eylegil fetħ-i Beligrād u Tameŕŕvār ile ŕād
Mŕ2/18	Dil ü dīdem daħı pūr-āteŕ ü āb eyledi hem Teni bi'l-āħere ber-bād u türāb eyledi hem	Mr1/9	Dürüŕüp eyler du'ālar bunca ŕıbyān u ricāl Ağlaŕup göz yaşları büryān ider Dirmā-misāl
Mŕ2/37	Nekebāt-ile töludur vaŕat u gevri yine Saña ma'lūm ola diĶkat idücek Ķavrı yine		

Mr1/16	Sen kabûl eyle du 'âmız yâ Ganî Perverdigâr Yâ Naşîr u yâ Mu 'în yâ Mâlike yevmi't-tenâd	N40/2	O şehîñ işigi toprağına düşdüñ a gönül Şanasın Huld u Na 'îm bâğına düşdüñ a gönül
Mr1/34	Olalar serdâr-ı İslâm her biri bir qahramân Hem dağı her bir nefer Sâm u Nerîmân-ı zamân	N43/2	Bahâr oldu irişdi rûz-ı Nev-rûz Yine 'ayş u tarabnâk oldu şeb rûz
Mr1/43	Uğrayup havf-ı zelâzil ğark u ğark tâ 'ün vebâ Hâk ile yeksân olalar tozların şavura bād	N48/4	Toymadım bâdede olan dada Ya o muğ-peççede lu 'b u lehve
Mr1/45	Nebze ihsâniñ umup her müslimât u müslimîn Ağlaşup feryâd iderken bir ağızdan ecma 'în	T1/4	Künc-i sîneñ üzre cânâ pâsbândır ğançeriñ Câme-i surh u kebûd içre nihândır ğançeriñ
Mr2/14	İrişdi 'ıyd-ı adhâ rûz-ı fîrûzuñ sa 'îd olsun Giceñ Qadr u Berât u her günüñ Nev-rûz u 'ıyd olsun	T1/7	Sîne-çâk u dil-perîşân eyledi hep ser-be-ser Şu 'lesine şu 'le-i ğurşîd u encüm reşkver
Mr2/14	İrişdi 'ıyd-ı adhâ rûz-ı fîrûzuñ sa 'îd olsun Giceñ Qadr u Berât u her günüñ Nev-rûz u 'ıyd olsun	T1/8	Sîne-çâk u dil-perîşân eyledi hep ser-be-ser Şu 'lesine şu 'le-i ğurşîd u encüm reşkver
Mr2/14	İrişdi 'ıyd-ı adhâ rûz-ı fîrûzuñ sa 'îd olsun Giceñ Qadr u Berât u her günüñ Nev-rûz u 'ıyd olsun	Tr1/11	okuyanlar okışun lutf u mürüvvet eylesün o pelide ba 'dehü anlar da la 'net eylesün
Mr2/14	İrişdi 'ıyd-ı adhâ rûz-ı fîrûzuñ sa 'îd olsun Giceñ Qadr u Berât u her günüñ Nev-rûz u 'ıyd olsun	Tr1/52	Şanmasunlar zemn ü hicv kendime kâr eylerim münkir olmam medh-i yâr u kadhı a ğyâr eylerim
Mr2/15	Senâ-h'vân u du 'â-güyuñ mezîd-ender-mezîd olsun Hem olsun düşmenân-ı 'izz ü câhiñ hâk ile yeksân	Tr2/28	Hayf dâr-ı derd-imiş mâtem-serâ imiş dirîğ Südi yok sevda imiş ey h'vâce ğurş u h'vâhişîñ
Mr5/25	Nev-rûz u nev-meh nev-sene Herkes sürûra ğürsine	Tr2/45	Qanı aĥbâb u qanı aşĥâb u qanı aĥrabâ Uşta bir dağı yaturdum dâder-i cân-âverim
Mr5/73	Ger sem ' u ger men ' itseler Gelmez dile kibr ü keder	Tr2/45	Qanı aĥbâb u qanı aşĥâb u qanı aĥrabâ Uşta bir dağı yaturdum dâder-i cân-âverim
MS1/27	Bu ĥâletle vücûduñda nedir bu za 'f u süstî ten 'İlâc-ı 'âcil ihsân eylesün Hâk maĥz-ı lutfuñdan		uc [2] Bir şeyin baş veya son kısmı.
Ms4/16	Fenn-i 'aşkı ser-be-ser ezber ider h'vânendesin Sırrına üftâdegâniñ vâkıf u dânenendesin	K4/12	Bedende câme-i fâhir gibidir gerçi kim bu rûh Velikin 'âriyettir ol olursın soñ uci 'uryân
Mü2/2	Ol şâh-ı ferih bende-i nâ-şâdını bilmez İgmâz u tesâhül	T1/23	Ħançer-i bürrân ucundan âh u zâr bu denli ne Tatlu dillerle Misâlîniñ ğirüpdür gönline
N5/2	Cihân-ı fânide cânâ odur bir merd-i ğayru 'n-nâs İde şabr u te 'enni her işinde olmaya vesvâs		' ucb [2] Kendini beğenme, kibir.
N12/1	Cenâb u âsitâniña bu dil ihsâna gelmişdir Vişâliñ 'ıydına cânım begim ğurbâna gelmişdir	K21/14	Derünuñ nûr-ı ihlâş ile pür-nûr eyle ey zâhid Yeter levs-i riyâ vü ' ucb ile pür-ĥâr u ĥâşâk it
N13/7	Faşl-ı bahâr u vaqt-i ğül itme tekâsül ey gönül Qoma bugüni yarına çün ki bu dem ğelür geçer	Kt3/64	Ħuşûşâ mu 'terifdir zenb ü taĥşîrine ol bende Dağı ' ucb u tekebbür eylemez a 'mâl ü tâ 'atle
N13/10	Künc-i firâka düşdi dil gerçi bu demde Nebziyâ Ħayf u te 'essüf eyleme bu dağı hem ğelür geçer		uç- [2] Kuş, kanatlı böcek vb. hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak.
N22/4	Leşker-i encüm-şumârım çeşm-i pür-nem qatresi Tabl u küsumdur bu sînem düd-ı âhimdir 'âlem	G154/4	Qanad aç tîr-i dildâr ile ey dil Uçar mı murğ dime bâl ü persiz
N26/2	Gönlümüz ğamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan ğarâb olmaq diler bu qal 'a vü burc u beden	Tr2/70	Cem ' olursuz 'âmmeten ferdây qardaşım benim Murğveş uçup bu dem çıqdıñ aramızdan saña
N27/2	Pister-i ğamda benim gibi dağı bîmâre yok Bî- 'ilâc u nâ-devâ pür-zaĥm bir bî-çâre yok		uçmağ [5] Uçmak, Cennet. Ölmek.
		G83/3	Derd-i hicriñle şehâ uçmaq diler cân gövdeden Murğ-ı vaĥşî gibi ğüyâ gözleri pervâzedir

G87/8	İrer ey kıddi Tübā kim göre Rıdvāna dīdārīn Gözün nūrveş sözüñ Kevser özüñ hūr yüzün uçmağdır	uğrat- [1] Başına kötü bir şey gelmesine, hoş olmayan bir şeyle karşılaşmasına sebep olmak. Bir hastalığa tutulmak, yakalanmak.
G347/12	Ārzü-yı lutf u fażl u ħavf-ı mihrīñle seniñ Hiç kimse rāhat olmaz düzeñ u uçmağda	Mh2/17 Başımı uğratmışım rengin ‘aceb ğavğalara Va‘de-i vaşl eyleyüp şaldı beni ferdālara
Kt10/22	Lutf u keremle dürlü ni‘amla Uçmağın içre eyle ziyāfet	uğur-ı devlet [1] Devlet, ülke uğruna, yoluna.
Kt15/10	Mücevher ħarf ile fevtine Nebzī Didi tārīñ uçmağa kanad aç uçmak [2] Uçmak, Cennet. Ölmek.	Kt17/9 Uğur-ı devletiñde ħıdmet itdiñ cidd ü ceħd ile Olup meşķur sa‘yiñde bulasın rütbe-i ‘ulyā uğursuz [1] Kutsuz, bereketsiz, hayırsız.
G303/10	Kahr u mihridir ğam u şāda nişān Remz-i vaşl u hicridir uçmak tamu	Tr1/30 cāni çıksun dilerim tiz günde anuñ ħorlıyu Anadan ya bābādan vardır uğursuz bir şoyu uğurunda[1] Uğrunda, yolunda.
G368/8	Ravza-ı rüyuñda ey ğilmān şaçıñdır şeb velī Gice yok uçmağda dirler bir ħurı sevdā gibi uçur-[1] Uçurmak, ortadan kaldırmak.	Ms1/21 Uğuruñda fedā-yı ser idüp bī-cāniñ olsunlar Bulup şıñhat vücūduñ mazhar-ı iñsāniñ olsunlar millet-i uñrā [1] Başka ulus, diğerk millet.
Mu32/1	Biz iki yüz yavrı uçurduğ yuvadan bülbulā Var yürü sen āşiyāniñda otur mühmel helā ufuk [3] Göğün yerle birleşmiş gibi görüñdügü kısımlar, göğün etrafı.	K33/27 Ehl-i İslām degil millet-i uñrādandır Baķalım kanķısına ķā‘il ü yā ķā‘il olmaz uñrevī [1] Āhirete āit, öbür dünya ile ilgili.
G6/3	Ufukda görinen şanma şafaķdır ey hilāl-eburū Gözümden ħuş idüp ħün-ı ciğerk tölmuş durur ercā	G358/5 Kuyūd-ı dünyevīden uñrevīden Ola şimşādves āzād u ħālī ‘ukde [1] Elde edilemediğı veya yapılamadığı için insanın içinde düğüm gibi kalan, içine dert olan şey.
G200/8	Zalām-ı ğamiñ çevremi kapladı Ufukda ne gün görinür ne şafaķ	G217/3 Yine zulf-i girih-ğiriñle dilde ‘ukdeler oldı İdüp keşf-i cemāl ol müşķilātı eylegil münħal ulaş- [1] Ulaşmak, erişmek, bir yere varmak.
G317/10	Sipihri-pür-felāketdir seri Nebzī-i pür-derdiñ Ufukdur çeşmi zāhirdir şafaķveş ħün-ı āl anda Uğra- [5] Etkisi altında kalmak. Maruz kalmak.	G236/9 Nebzī-i zāra ulaşma ey rakīb-i seg yürü Fāriğ ol yoħsa saña zann itme yok kem niyyetim ‘ulemā [1] Alimler, bilginler.
N25/4	Meyl idersem ğayrıya ey ħahramān-ı dil-berān Uğrasun gerdānıma bi‘llāh tiğ-ı ğamğamiñ	G336/10 Şaded-i müy-i miyānında düşüp baħse yine ‘Ulemā medresede ķil ile ķāl eylemede ‘ulemā vü fuzelā [1] Bilginler ve erdemli kişilerin yanı, huzuru, nezdi.
K2/13	Raħmet-i Raħmāna uğrar kim göredir Vāķı‘a Ĥucurāt içre niçe ‘āşıķlar iderler recā	Kt21/3 ‘Ulemā vü fuzelāya keremi yok bil anuñ İrişür devlete hep ceħl ile gör ekser-i nās ulu [1] Büyük, görkemli, ihtişamlı.
G257/6	Ka‘be-i küyuñ tavāfına yine ‘azm eyledim Uğradı deşt-i belāya ey ‘aceb rāħım benim	G8/8 Ben o ħınzīr-i kebīr ile ķurup ma‘rekeler Turmayup ider idim leyl ü nehār ulu ğazā ululan-[1] Büyükleñmek, kendini üstün görmeķ, büyüklük taslamak.
Mr1/43	Uğrayup ħavf-ı zelāzil ğarķ u ħarķ tā‘ün vebā Ĥāk ile yeksān olalar tozların şavura bād	
K31/2	Bu sāl içre ki düşdi mevt-i tā‘ün Avrupa Rūma Niçe cān uğradı ħahr u celāl-i Ĥaķla ħulķūma uğrad- [1] Başına kötü bir şey gelmesine, hoş olmayan bir şeyle karşılaşmasına sebep olmak. Bir hastalığa tutulmak, yakalanmak.	
G89/5	Uğradır deşt-i cünūna ‘āşıķı leylī şaçuñ Ey lebi şirīn şalup tağlara hem Ferħād ider	

G86/3 **Ululanur** çoğ olur hayl-i 'āşıkāna velī
Bu kelb-i tūrfeyi gör kim hemīşe tūrmaz ürer

ulü'l-ārā [2] Yaşça büyük veya sosyal statüsü yüksek kişi.

G336/6 Didi cüz' lā-yetecezzī hukemā gül femine
Ulü'l-ārāları bülbül dili lāl eylemede

Kt3/12 Çü tefrīk eyledi haq ile bātil beynini ol şah
Anuñcün didiler Fārūk laqab aña **ulü'l-ārā**

ululuk [1] Büyüklük, büyük olma durumu, yücelik, izzet.

N3/4 Ne ehl ile ne 'iyāl iledir
Begim **ululuk** kemāl iledir

'**ulüvv-i āh [1]** Ağrı, ıstırabın, acının, yanıp yakılmanın büyüklüğü. || Feryadın, figanın büyüklüğü.

G123/1 '**Ulüvv-i āh** ile dīdemde olan reş başılır
Nem-i eşk ile nite dildeki āteş başılır

'**ulüvv-i himmeti [1]** Yüksek, yüce bir gayret.

K18/9 '**Ulüvv-i himmeti** ceryān idüp mecrā-yı ihsāna
Hadīse mā-şadağ bir hayr-ı cārī eyledi icra

'**ulüvvü'l-kağr [4]** Şan ve şeref yüceliği.

G390/4 Şeh-i hūbānsın cānā melāhat mülküne zātın
'**Ulüvvü'l-kağr** ve'r-rütbet refī'ü'ş-şān hān oldı

K16/3 Şerāfetlü '**ulüvvü'l-kağr** hem-nām-ı Hālīlu'llāh
Kı vaşfi gibi zātı derc olupdur şürefālıkda

Mr2/1 Şerāfetlü siyādetlü '**ulüvvü'l-kağr** ü 'ālī-şān
Semāhatlü şehāvetlü kesīrū'l-luţfi ve'l-ihsān

N39/3 Şerāfetlü '**ulüvvü'l-kağr** hem-nām-ı Hālīlu'llāh
Kı vaşfi gibi zātı derc olupdur şürefālıkda

'**ulüvvü's-şān [1]** Şanı yüce olan.

K20/9 Revān itdikde bu āb-ı revānı ol '**ulüvvü's-şān**
Aña tāriḥ için Nebzī didim āb-ı revān-baḥşā

'**ulv [1]** Yücelik, yükseklik, büyüklük.

K6/2 Hamd ola koydum şaḳalım 'avn idüp ol Müste'ān
Dāḥil oldum zümre-i nerr içre buldum '**ulv** ü şān

'**ulyā [1]** Yüce, āli devletin yetkilileri, ileri gelenleri.

Kt18//18 Muḥibb-i şādık olduğı ecilden devleti gibi
Anı maḥbūb idinmişdi **ricāl-i devlet-i 'ulyā**

um [1] Beklenti, umut.

G295/4 Uş devā'-ı derd durur ol derde em
Derde em **um** var ol derden der-ān

um- [7] Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. || Sanmak, zannetmek, tahmin etmek.

G37/4 Bezme gel kim muntazır teşrīfine ehl-i mezāk
Bāde-i la'liñ **umar** meclisde tūllāb-ı hayāt

G91/4 Lebiñ kim ābdār emrūda beñzer
Umup her teşne diller istemişler

G343/9 **Umarım** rüz-ı vişāle ire bu Nebzī didim
Didi nāz ile gülüp umduğıñ Allāh vere

Mr4/15 **Umma** raḳībden mihr ü vefāyı
Her bir gönülde ĩmān bulunmaz

G271/7 **Umarken** nüş luţfuñ sofrasından
Revā mı behre-i dil niş çıksun

G343/10 Umarım rüz-ı vişāle ire bu Nebzī didim
Didi nāz ile gülüp **umduğıñ** Allāh vere

K32/58 Ne ḳadar cimri vü bī-baḥt ne ḳadar mücrimsem
Umarım senden İllāhī yine feruḥ-fāli

umarım ki [1] Ümitle beklemek, ümit ederim ki.

Kt24/4 Yine yumrıcağ olup benden ayırdıñ şehimi
Be raḳībā **umarım ki** ura panıkla seni

'**ummān-ı bī-pāyān [1]** Nihayetsiz, sonsuz bir deniz, okyanus.

G232/2 Dü destimle şu dem peymāneyi şaḥbāya taldırdım
Gönül fülkini bir '**ummān-ı bī-pāyāna** şaldırdım

'**umüm [1]** Hep, cümleten, birden.

G239/4 İstemezem baña hemān ḥaşr ola luţf u mekremet
Mekremetiñ '**umüm** ola mülteftiñ ola 'amīm

un [1] Buğdayın toz hali.

K33/17 Eger **unsuz** eve girse çıkarır itmegini
Dökilür yüzi şuyı böyle de sā'il olmaz

'**unf u ğazab [1]** Şiddet, sertlik ve öfke, kızgınlık.

G4/4 Bir ḥande kılsañ 'āşika bulur şafā-yı bī-kerān
'**Unf u ğazab** līkin 'aḳībinde müheyādır ḳafā

unsur [1] Esas, ana öge.

Mr1/47 Didiler yā Rabbenā **unsur** cüyüşe'l mü'minīñ
İtdiler tāriḥini hem bu du'ā ile 'idād

unut- [4] Bir kimse veya şeyi artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terketmek.

K27/30	SİNEME yara açup rîze-i elmas ekme Yenilen nâni ferâmûş idüp unutma tuzum	Mş1/7	Urdu Zül'l-ı-kameyni kam ile o sevr-i bî-amân Oldı cevrenden hamelveş niçe dil-şîr pehlivan
Kt1/12	Şefâ'at-çün yaratdı çün seni ol Hâlık-ı bî-çün Şefâ'at it unutma Nebzîyi yâ hayra halkı'llâh	K24/38	Çarhın sitemlü okına karşı Eyle bir ur u ol ez-meşâhir
G51/6	Görüp dürc-i dehânında o lü'lü dişleriñ cânâ Unutdı hoşkasında dürr-i yek-tâyı cevâhir-senc		urgan [1] İp, idam ipi. Sevgilinin saçı.
G225/8	Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim bir câdde yoldur ol Tarîk-ı müstakîmi unudup gel olma ad lel gel	G334/6	Zülf-i cânâna muqayyed olmak istermiş rakîb Dilerim bir gün boğazın göreyim urganda
	unuttur- [3] Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.		urıl- [1] Vurulmak, takılmak, giydirilmek.
G229/10	Ham-ı ebrûsunı gördüm eğildi Kibleden yüzüm Unutdurdı baña ol pür-fiten ezkâr u evrâdim	G41/6	Şahn-ı sînem tâze tâze za'hm ile zeyn eylediñ Şol semend-i tâza döndüm kim urılmış zîn ü raht
K10/14	Kul oldum Nebzîyâ bir şâh-ı dildâra kim 'adliyle Unutdurdı bugün İskender ü Dârâb u Dârâyı		urın- [1] Takınmak, geçirmek.
G203/13	Unutdurdı ğam-ı dünyayı 'aşkıñ Sürürüm serverâ hem var u hem yok	G120/8	Göriccek muğ-beçeyi pîr-i muğân yanında Urnur şabkayı zâhid dime zünnârı kalur
	ur- [12]		urış- [1] Savaşmak, vuruşmak.
	1. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere veya bir kimseye hızla çarpmak, vurmak. Can almak, öldürmek.	G161/8	Bülbülâ gülşende gel bîhüde efğân eyleme Bağ baña meydân-ı 'aşkda niçedir tütüş urış
G85/9	Sîne-i Nebzîye urdukça şehâ hançerle sen Gül biter gül açılır ey gönca-fem güller kıoçar		' urüc [1] Yukarı çıkmak. Yükselmek.
G187/12	Çün baña kâşd itdi lîkin eyledim işin tamâm Küşte-i şimşîr kıldım başına urdum çomağ	G273/5	Zerreves evc-i 'alâya muttaşıl ider ' urüc Âsitânında vücûdın hâke yeksân eyleyen
G370/14	O fettân ğamzelerdir fitneye bâ'is bu 'âlemde Uran tîr-i müjeñdir sînesinden Nebzî nâlânı		' urüc eyle- [1] Yukarı çıkmak, yükselmek.
G382/11	Urup bu sîneye tîğ u sinânın Dili mecrûh iden âfet degil mi	G293/9	Zerreves evce ' urüc eyler mi ey Nebzî o rûh Cismini bî-resm idüp hâk ile yek-sân itmeyen
Kt24/4	Yine yumrıcağ olup benden ayırdıñ şehimi Be rakîbâ umarım ki ura panıkla seni		' urüc-ı âsumân it- [2] Göğe yükselmek. Böbürlenmek.
G41/10	Âsitânında rakîbi koma üre it gibi Nebzîyâ virme amânı ur anıñ başına laht	K21/11	Oruç ayı ' urüc-ı âsumân itdikde âyâ kim Teşekkî yâ teşekkür ide diyü çeşmi nemnâk it
G113/10	Tañ mı felege nâm ile pervâz ide Nebzî Kim şîşe-i nâmûsı urup hâke şayanlar	K21/11	Oruç ayı ' urüc-ı âsumân itdikde âyâ kim Teşekkî yâ teşekkür ide diyü çeşmi nemnâk it
	2. Vurmak. Sevgilinin bakışıyla âşığı yaralaması.		urul- [1] Vurulmak, cezbisine kapılmak.
G254/1	Ne deñlü tîr kim ğamzeñ urur bu sîneme her dem Terahhum eyleyüp la'liñ şarar za'hmım yine muhkem	Mu30/2	Berf yağmış verd-i nu'mân üstüne gülzârda Dâğ urulmuşdur ayağında kalupdur zârda
Mh2/14	Eyledi 'aqlım perişân şive ile nâzları Urdu sînem yâre kıldı ğamze-i ğammâzları		' uryân [2] Çıplak. Kınından çıkmış kılıç.
G160/5	Ġamzeler urmuş hezârân sîne-i pür-yâreye Her ne idiyse aña ol çeşm-i bādâm eylemiş	G268/8	Girmesün mâni' olur mâ-beyne pîrâhen dahı Câme-ğ'vâb-ı vuşlata luft eyle ' uryân gel Hasan
		K4/12	Bedende câme-i fâhir gibidir gerçi kim bu rûh Velîkin 'âriyettir ol olursın soñ ucı ' uryân
			' uryân ol- [1] Çıplak olmak. Dünyaya ait her şeyi bırakmak, ölmek.

- Kt20/8 'Aşkñ libâsıyla tâc u kabâyı
Hırkayı terk idüp 'uryân olayım
- uşan- [4]** Bir kimse veya şeyden sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.
- G76/4 Niçe vara dime bu 'aşk ile başa işimiz kim
Dil-i şeydâ men-i rüsvâ gibi şanma **uşanıkdır**
- G192/14 Tırmayup her dem rakîb ile idersin 'arbede
Nebziyâ **uşanmadın** mı gel bu gavgâyı bırak
- Ms3/16 Cüdâ düşdüm dirîgâ sen boyı serv-i revânımdan
Fırâkıñla **uşandım** hâşılı bi'llâhi cânımdan
- Tr1/32 ey gönül bu za'm-ı fâsidden elüñi yüri yu
Sikten **uşanur** mı şanurşın 'aceb kaçık ayu
- 'uşât-ı mü'min [2] İsyân eden inananlar.
- K2/58 Raḫmeten li'l-âlemîn hem şefî'ü'l-müznibîn
Kıl 'uşât-ı mü'minîne 'âmmeten lutfun revâ
- Kt2/3 Hîṭâb idüp 'uşât-ı mü'minîne
Didün lâ-taknatü min-raḫmeti'llâh
- 'usret [1] Güçlük, zorluk, zahmet.
- G168/4 Rezm-i 'âlemde tecerrüdle teferrüd eylemek
Bir ganîmet mâl imiş kesbinde 'usret yoğ imiş
- uş [49]** İşte, bu, işte bu.
- G31/22 'Ömri Nebzîniñ tamâm olsun hemân
Uş cihân kalsun ilâ-yevmi'l-hisâb
- G39/10 Beni öldürdün ey çarḫ-ı sitemger derd-i hicr ile
Vücüdüm **uş** gerekse loḫma-ı seg tu'me-i zâğ it
- G44/13 Ahvâlini 'arz eyledi **uş** Nebzî-i kemter
Bâkî ne disün k'olmaya ma'lûm sa'âdet
- G46/3 Câmi'-i erbâb-ı 'irfândır iriş **uş** meykede
Pâre-i ḫumla teyemmüm eyle meyle âb-dest
- G58/1 Müberka' rüyüñ **uş** mir'ât-ı eşfâḫ
N'ola 'aşıklarñ görşünler eftâḫ
- G67/12 İddi'â idüp semenderlik yaḫarsın âteşe
Perr ü bâliñ ḫayf ey pervâne **uş** olduñ remâd
- G103/3 Dilâ dilden dile gül gibi teşhîr olduñ **uş** ammâ
Seni âşüfte vü şeydâ kılan bülbül-nevâyıñdır
- G119/6 O zülf-i müşg-bü yâdıyla açdım fâl Muşḫafdan
Açıldı Sûretü'l-Ḳadr **uş** hidâyetdir hidâyetdir
- G132/7 Kaşñ mâḫım şihâb âḫım ğamñ ebr eşkim **uş** bârân
Melek çehreñ felek kapuñ tapuñ şemse
müşebbehdir
- G135/9 Nebziyâ üftâdeyiz alçaklarız **uş** sâyeveş
Ḥâk-i pâyız râh-ı 'aşkda bilmişiz miḫdârımız
- G138/9 'Arzññ **uş** zülfüñ çü şibh-i rûza müşâbih
Kimdir diye ḫuld içre ki şâm u şehër olmaz
- G139/10 Bu imiş Nebzî muḫarrer olduñ taḫdîr-i ezel
'Aşka mu'tâd olduñ **uş** tağyîr olup tedbîrimiz
- G163/6 Çün düşüp gözden irâğ ey ğamze-i dil-ber velî
Sen gibi pür-fitne bir mekkâra hem-dem oldum **uş**
- G163/1 Dür olup yâra yine ağyâra hem-dem oldum **uş**
Ayrırup gülden çü bülbül ḫâra hem-dem oldum **uş**
- G163/2 Dür olup yâra yine ağyâra hem-dem oldum **uş**
Ayrırup gülden çü bülbül ḫâra hem-dem oldum **uş**
- G163/4 Perr açup zülfî hevâsında anuñ pervânevâr
Şem'-i ruḫsârñda eyvâh nâra hem-dem oldum **uş**
- G163/8 Dem-be-dem pend ü naşîḫat eylerim ğüş eylemez
Kim gönüldür adı bir bi'-âra hem-dem oldum **uş**
- G163/10 Deşt-i hicrinde o zülfî leylîniñ sevdâsına Nebziyâ
Mecnün gibi tağlara hem-dem oldum **uş**
- G169/3 Câmi'ü'l-ḫüsn olsa vechi var cemâ'at **uş** müje
Bîñ vü ebrûlarıdır minber ü miḫrâbveş
- G177/2 Rüy-ı zîbâsına cânânñ kaçan geldikte ḫat
Dil görüp didi çemenzâr olduñ **uş** etrâf-ı Şat
- G191/3 Gitti 'aḫl u şabr u dil 'aşkıñla bî-kes kaldım **uş**
Ḥâlimi 'arz itmege yanımda yârânım da yok
- G214/2 Neydi evvel mihr-i merdâneñ seniñ
Olduñ **uş** biz şimdi biğâneñ seniñ
- G218/9 Meyl idersin her saçı leylâyâ **uş** Mecnünvâr
Her lebi şîrine hem Ferḫâd imişsin ey gönül
- G231/9 Ol taḫîb-i cân eger eylerse eyler **uş** devâ
Nebziyâ derd-i dilim ben âña ḫamu söyledim
- G295/3 **Uş** devâ'-ı derd durur ol derde em
Derde em um var ol derden der-ân
- G310/6 Bir ile bişñ arasın dir idim kesmeye Ḥâḫ
Şerḫam **uş** ḫalka-ı dâğım ile birmiş beş ile
- G314/7 İdüp dâmen miyâna râh-ı 'aşka girdim **uş** cânâ
Beni terk eyleyüp ağyâra meyl itmek degildir râh
- G320/6 'Aceb mi câmi'ü'l-ḫüsn olsa vechiñ
Ruḫuñda ḫâlîñ **uş** beñzer Bilâle
- G333/10 Görüp ol nâzenîni bilmedin meyl itdi dil ammâ
'Aceb bî-raḫım imiş **uş** şimdi bildim daḫı farfâra
- G346/4 Yüzünde ğüfte ğüfte beñlerin gördüm o meh-rünun
Didim çıkışlar **uş** seyyâreler mihrî temâşâyâ

G354/10	Çeşm-i fettânından ey Nebzî yürü üşenme kim Uş belâ-yı ğamzesi başına geldi n'eyledi	G11/9	Dem-i 'İsîves enfâsın revân-bağş oldu 'uşşâka Kelâmın sükker-i Mısrî zebânın tûtî-i güyâ
G383/2	Sevdi meftûnı olup dil tâzece bir berberi Der-be-der olup gezer uş pâ-pürehne ser-serî	G28/4	Vişâl ile ola mağrûr ağıyar Fırâk ile kıla 'uşşâkı hâ'ib
G384/6	Semenzâr-ı ruğunda bir taraf la'li zülâlinden Tolu havz-ı zeķan uş bu kenâr-ı cûya söz var mı	G49/7	Vüs'atine göre teklîf eyle pes 'uşşâkıña Güc buyurmamış Habîbu'llâh dimiş çün lâ-harac
G385/12	Ol hâl-i yegâne ile ol zülfi-i muţarrâ Dil murğının uş dâne vü hem dâm-ı belâsı	G51/2	Muţalsam zülfi-i yâr ile şehâ oldu ruğun bir genc Görüp 'uşşâkıñ anı hâşıl olmaz bildiler bî-renc
K1/12	Kim Muhammed Muştafâdır şehsuvâr-ı dü-cihân Uş piyâde oluban düşdüm rikâba ibtidâ	G70/4	Kelâmından özge ruğundan sivâ Harâm oldu 'uşşâka dîd ü şenîz
K10/24	Haber vir ey şabâ bi'llâh varsa misl ü endâdî Cihânda niçe yıldır uş gezersin küh u şahrâyı	G78/8	Görüñ ol ğamzesi fettân ne 'aceb âfet olur Ser-i râhindaki 'uşşâkıñ pâ-mâl ideyor
K13/21	Uş Cenâb-ı Hazret-i Mahmûd Hân kim 'Ahd-i 'adlinde merâmet olmamış câ kalmamış	G79/7	Sebebdir tezkire olmağa 'âlemde saña 'uşşâk Gülüñ ey ğonca zikri bülbülü yâd oldığındandır
K18/4	Harâbe bir maħal idi dil-i 'âşık gibi evvel Velî ta'mir kıldı uş şehen-şâh-ı serîr-ârâ	G95/9	Hîç 'uşşâka şimâl-i vaşldan esmez şimâl Şarşar-ı hicriñ gibi üftâdenî şarşar mı var
K22/3	Muħakķak 'ıyd irişdi ğayrı hengâm-ı şafâdir uş Dürüldi ğuşşanıñ tûmârı töldi kasveye peymân	G99/3	Bî-vefâ vü pür-cefâ 'uşşâka aslâ rahm yok Dem-be-dem ağıyaradır lutf u hisânın ey püser
K32/38	Yanıyor nâr-ı nedâmetle ğünâhın añup Geçürür uş dün ü ğün âh-ile mâh u sâli	G114/9	'Uşşâk râmın 'âlem ğulâmın Tûtî kelâmın kaddiñ şanevber
K33/5	Görüñ uş bu kes-i nâ-merdi vü nâ-kâbili kim Nite müdbir durur ol zerrece muķbil olmaz	G144/11	Ağladır 'uşşâkı cevriñ lutfuñ ammâ güldürür Zâtına ta'likdir müyîde vü hândemiz
K34/21	Gidüp altı yıl uş oldu bu târîh Bu demde imdi hoş geldi Etenker	G180/5	Nedendir çeşm-i hün-h'vârın girer kanına 'uşşâkıñ Ezel merdümlük eylerken ider mi şimdi demden haz
K35/9	İdüp pes duşter-i sa'd aħterini uş aña tezvîc İdindi anı dâmâd ol Seleskovic-i zü'l-ârâ	G180/1	N'ola 'uşşâkıñ eylerse şehâ derd ü elemden haz Olan dîvâne-i 'aşkıñ kıtur elbette ğamdan haz
Kt18/21	Yine ba's oldu süy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile Meseldir bu kim olur aķdığı mecrâya cârî mâ	G187/10	İşigiñde ğüyyiâ kelb-i 'akür olmuş rakîb Men' ider 'uşşâkıñ kim olalar senden uzağ
Kt27/3	Va'de-i vaşlını uş yâr yine yarına ķodı Şabr it elbet bu yalanın çıkısar 'âķibeti	G196/13	Çâr u nâ-çâr oldu 'uşşâka bu dâ'-i 'aşk u şevķ Çäreyi bî-çârelikde buldı pes nâ-çâr-ı 'aşķ
Mş1/30	Bu kelâm-ı dil-pesendi şafh-ı dilde kazasın Ēülşene var uş bu dem gör kim ne hâl olmuş durur	G215/5	Tıyre olma çok görüp ķapıñda 'uşşâkıñ şehâ Pâdişâh-ı hûnsin şâh olana dârât gerek
Mş2/35	Niçe yüzden irişür der-'aķab uş cevri yine Ēün gibi her kişiyeye zâhir olup bevri yine	G243/5	Bugün meydân-ı 'aşkıñda kamu 'uşşâkı sebķ eyle Semend-i nâziña esb-i niyâzım hem-rikâb itdim
Mr5/56	Lâf eyleyen gelsün salâ Kâğıd mürekkeb uş ķalem	G264/7	Ēünâhından hazer kııl zâhidâ 'uşşâka ta'n itme Degildir vesvese bu 'aşķ olurlar ez-Ēudâ mülhem
Tr1/21	Uş dili flîñ başı şalluşı tapdır saña tab Pes bu vech ile seni ya Mısr pâķlar ya Halep 'uşşâk [49] Âşıklar.	G267/3	Nihânî ğâhî 'uşşâka nigâhın Yaķar dil mülküni her-câ vü her-süy
G2/6	Gel berü bâğa şarâb u hûb ile kesb it feraħ Bâde vü maħbûbdur 'uşşâka 'âlemde münâ	G269/9	Şehâ 'uşşâka her dem cevri ü ağıyâra vefâ kıılma Ēehî lutf eyleyüp ber-'aks kııl kim cânibeyn olsun

G277/7	Raķib ile cidālim göricek 'uṣṣāķ didiler hep Bu meydān-ı ũecā' atda pesend kim ĥaylīce merdsin	Mr4/6	Baķma nigārīn cevrine yā Hū Mī'yār olupdur 'uṣṣāķa ķayģu
G279/5	Gerçi 'uṣṣāķı zebūn iden ũehā çeṣmiñ durur Zūlf-i ũeb-gūnun hevāsıdır beni ber-bād iden	Mr5/60	Bu rehde olup ser-firāz 'Uṣṣāķa sensin piṣ-ķadem
G281/5	Tā-ebed 'uṣṣāķa mihr ü ũefķat ü rahmīn seniñ Artuban eksilmesün herģiz nihāyet bulmasun	N9/3	Vefā vü ũefķatiñ 'uṣṣāķa cānā ber-devām eyle Kerem kānı mürüvvet ũāķibi cānānesin bi'llāh
G282/10	Görüp bu luṫfi senden cānı ķurbān eylesün Nebzī Yoluñda öldiģi 'uṣṣāķ içinde nīķ-nām olsun	Tc2/1	'Uṣṣāķa vefā eylemeģe 'āra dūṣersin Cevr itme didiķce begim iṣrāra dūṣersin
G290/3	Begim bezminde ruṫsārīn meze olduysa 'uṣṣāķa Lebiñ bāde dehānīn hem daķı faģfūrī cām olsun		'uṣṣāķ-ı pür-derd [1] Dert, keder dolu āṣıklar.
G300/8	Her kaçan görse niķābıñdan mu'arrā rüyuñı Ĥayķırup 'uṣṣāķıñā dir hātif-i cān sārī'ü	Mh2/7	Cevr ile 'uṣṣāķ-ı pür-derdiñ ģamın ezfūn ider Aķıdup eṣķ-i revānım Dicle vü Ceyĥūn ider
G312/5	Gözün bir hān-ı fettān oldı pes ĥabs itdi 'uṣṣāķı Selāsil kākūl-i ũeb-bū olara ģabģabıñdır ķeh		'uṣṣāķ-ı pür-ũevķ [1] Sevinçle dolu āṣıklar.
G320/11	Zebānīn mest ider 'uṣṣāķı ķün mey Dehānīn oldı bir la'līn piyāle	G201/2	İderler cān u dil teslīm reh-i 'āṣıķıñda bil muṫlaķ Saña 'uṣṣāķ-ı pür-ũevķiñ ĥabībim anadan eṣķaķ
G326/2	Meded ey nāzenīn luṫf it nazar ķıl 'āṣıķ-ı zāra Kerem ķıl terk idüp 'uṣṣāķıñı meyl itme aģyāra		'uṣṣāķ-ı ũeker-rīz [1] Tatlı sözlü, ģuzel sözlü āṣıklar.
G332/3	Dil-nüvāz ol dā'imā 'uṣṣāķıñā zīrā begim Pādiṣāh-ı dehr olan ĥünkārdır ķullar-ile	G195/3	Leb-i cān-baĥṣımı 'uṣṣāķ-ı ũeker-rīz görüp Bir aģızdan didiler çeṣme-i ĥayvān olacaķ
G333/6	Raķibā gel bertü mi'yār-ı 'āṣķdur cevri mahbūbān İdermiṣ imtiĥān cevriyle 'uṣṣāķın o meh-pāre		'uṣṣāķ ol- [1] Āṣıķ olmak.
G333/3	Hemīn dil-ber daķı böyle idüp 'uṣṣāķıñı mahzūn Dem-ā-dem luṫf u iṣsānım ķılur aģyār-ı bedķāra	G126/2	Yüzün mihrine ey meh ol siyeh kakūl olupdur er Verāsıñdan velī 'uṣṣāķ olurlar müfteris ķün bebr
G370/3	Şalā olduķca cānā cāmi'-i ĥüsnünde 'uṣṣāķa Görüp mihrāb-ı ebrūñı ider dil vaż'-ı piṣānī		'uṣṣāķ-ı nālān [1] İñleyen āṣıklar.
G376/5	Görüp 'uṣṣāķıñı vāfir o fettān Belī ṫāvüṣveṣ artar cilāsı	G394/2	İriṣdi yümñ ile uṣta bugün nev-rüz-ı sultānı Ĥalāṣ eyler ģam u ekdārdan 'uṣṣāķ-ı nālānı
G380/5	Reh-i 'āṣķ iķre bunca bār çekmiṣken yine 'uṣṣāķ Ne ĥāletdir ki ĥāṫāhiṣ eylemezler yārdan ģayrı		uṣta [8] İṣte, ũimdi, bak iṣte.
G390/8	Revādir nām-ı Ĥātem ṫayy olunsa 'ahd-i ĥüsnünde Viṣālīñ ni'meti 'uṣṣāķa zīrā rāyģān oldı	G20/4	Var imiṣ devlet baṣında zūlfine bend oldı dil Dūṣdı pes üstine uṣta sāye-i perr-i ĥümā
K3/3	Ne ĥoṣ cāy-ı mübārekdir bu ārāmgāh 'uṣṣāķa Nazīrin görmedi 'ālemde ebṣār-ı cihān bīnā	G304/13	Uṣta cem' olmuṣ hezārān ũiveli mahbūblar Kānķısın isterse ģöñlüñ Nebziyā sen anı sev
K17/29	'Uṣṣāķ bulduķca viṣāl rüz-ı firāķ olup tamām Ger var ise naķṣ u ķüsür sehv eylemiṣ ķalb-i fütür	G394/1	İriṣdi yümñ ile uṣta bugün nev-rüz-ı sultānı Ĥalāṣ eyler ģam u ekdārdan 'uṣṣāķ-ı nālānı
K22/7	N'ola 'uṣṣāķa dil-berler virüp büse iderlerse Teṣāfuĥla te'ānuķ sīneler ber-sīne cān-ber-cān	K12/44	Tā tamām ola anuṫla bu kelām-ı ĥoṣterīn İtdi bu mıṣra' delālet uṣta sāl-i fethine
Mh2/4	La'l-i leṣ sükker-dehen ũirīn-zebāndır sevdiģim Rahmı yok 'uṣṣāķa aṣlā bī-amāndır sevdiģim	Kt4/5	Uṣta ģirdiñ bir ķarañu oṫaya Sicdir bir daķyķ yaĥud mahbese
Mr3/17	Nebziyā 'uṣṣāķa ta'yib itme bi'llāh ol edīb Söylenür ĥalkıñ dilinde bu mesel men 'ābe'ib	Kt17/20	Biri tāriĥ-i Ĥicret birisi Mīlād-ı 'İsādır Oķısunlar görüp uṣta budur ol beyt-i pür-mā'nā
		Mr5/64	Kim redd idüp ister delīl Uṣta bu nazm-ı muṫterem

Tr2/46 Kanı aḥbāb u ḫanı aşḫāb u ḫanı akrabā
Uṣta bir daḫı yaturdum dāder-i cān-āverim

utan- [1] Çekinmek, mahçup olmak.

G106/8 Seni gördükçe benimle o raḫīb-i ḫar-ı dūn
Gelūben ḡayrete ilden **utanup** 'āre düşer

'**uṭarid** [1] Güneşe en yakın olan gezegen, Merkür.
|| Feleḡin kâtibi.

G69/2 Rūyı nigārın bir āl kāḡıd
Kaşı kalemdir gözi '**Uṭarid**

utrunc [2] Ağaç kavunu.

G69/4 Fıtratda gūyā ḫavrā-yı cennet
Pistāni **utrunc** 'azrā'-ı nāhid

G391/3 Nigārā bāḡ-ı ḫüsnūnde zenaḫ ayvaya **utruncdur**
Ruḫūn elma ya gül-nār u lebiñ ḫurmā ya tīn oldı

uy- [5]

1. Uymak, tabi olmak, bağlanmak, peşinden
gitmek, boyun eğmek.

G355/4 Bī-güneh zulm-ile bir mazlūmı ol kāfir gözi
Gamze-i bī-dīne **uyup** öldürüp ḫan eyledi

G254/10 Nedīmiñdir kadīmī bezm-i 'aşḫda Nebzī-i kemter
Uyup ṣāhā 'adū-yı nā-tırāşa kılma luṭfuñ kem

2. Aldanmak.

G235/7 Yārim raḫībe **uydı** uydı raḫībe yārim
Yoldum ṣaḫalı ṣaḫı ṣaḫı ṣaḫalı yoldum

G235/7 Yārim raḫībe **uydı** uydı raḫībe yārim
Yoldum ṣaḫalı ṣaḫı ṣaḫı ṣaḫalı yoldum

G292/9 Zen-i dehre **uyma** ṣaḫın Nebzīyā
Er iseñ kemer pek gerek der-miyān

uyan- [1] Belirmek, ortaya çıkmak. || Gafletten
arınmak, ilahi hakikatlere gözünü açmak.

G283/2 Ey gönül 'azm eylediñ bu rāha bī-nān u yayan
Gaflet uykusundasın sen daḫı aç gözün **uyan**

Mrb5/33 Murḡān **uyandı** sū-be-sū
Gülzāra ṭoldı güft-u-gū

uyanıḫ [3] İlahi hakikatlere gözünü açmış kul. ||
Gafletten arınmış sālīk.

G76/6 Bugün üç gün ki ḡurūb itdi gözümden o güneş-rū
Dönüp ol yana yüzüm ḫaldı gözüm hem **uyanıḫdır**

Kt23/4 Didim ol dil-beri rū'yāda göricek 'acabā
Göre mi ḫasta gönül bir kez **uyanıḫla** seni

Kt24/2 Dilemez dil ki göre rüyün rū'yāda daḫı
Niçesi isteye kim göre **uyanıḫla** seni

uydur- [1] Kendine benzer hāle getirmek, kendine
uygun davranır hāle getirmek. || Benzetmek.

G204/4 Yine bed yüzden iriştir ḫalel ü raḫne aña
Uydurup dā'ire-i 'ayşın pergār olsañ

uyku [1] Uyur durumda bulunma, uyuyor olma.

G380/7 Görürseñ **uykuda** cānāni al būs-ı lebin soñra
Cevāb-ı bā-ṣavāb olmaz dilā inkārdan ḡayrı

uyu- [3] Uyumak, uyku halini almak.

G154/8 Görür rū'yāda aḡyār ile yāri
Uyursa ṣanma 'aşıḫdır kedersiz

G169/7 **Uyusa** rū'yāda dīdārın görür dildārınñ
Nī'met-i 'uzmā olur mı 'aşıḫa ḫıç ḫVābveṣ

G372/7 **Uyutmaz** kimseyi rāḫat ḫomaz ṣeb rūz 'ālemdē
Fiḡān u āh-ı dil ḫalb-i ṣerīfīnde yir itmez mi

uzaḡ [1] Arada çok mesāfe bulunan, uzun sürede
gidilebilen mesafe, ırak.

G39/12 Ḥayāl-i ḫāl-i ḫaddiyle olupsn cün ki pūr-sevdā
Sevād-ı sīne-i bī-kīnden ḡam cündin **uzaḡ** it

uzaḡ ol- [1] Uzak olmak, uzaklaşmak.

G187/10 İşiḡiñde gūyiyā kelb-i 'akūr olmuş raḫīb
Men' ider 'uṣṣaḫıñı kim **olalar** senden **uzaḡ**

uzak [2] Arada çok mesāfe bulunan, uzun sürede
gidilebilen mesafe, ırak.

G321/8 Bu ṭarīḫ iḫre yükün ḫaṣr ideḡor zād-ı ḡama
Seferiñ ḡāyet **uzaḫ** bārıñı sen terk eyle

G261/8 ḫand-i la'liñ yādına oldum Semerḫanda revān
Bilmezem **uzaḫdayım** yaḫındayım ya ḫandayım

uzan- [1] Bir şeye erişmek için vücutunu o şeye
doḡru yöneltmek.

Mu27/1 **Uzandı** yay eyyāmı ser-i ḫalka belā oldı
Hele iriṣdi āb ammā o da bī-intihā oldı

uzat- [2]

1. Aradaki zamanı uzatmamak, kısa tutmak.

K8/43 Kes sözi **uzatma** ya Nebzī
Eyleyivir tārīḫin iş'ār

2. Bir tavrı sürdürmek.

K11/19 Sözi Nebzī **uzadup** eyleme taṭvīl-i kelām
Ḡaraḫñ neyse beyān eyle velī muḫtaṣar it

'uzlet id- [1] Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak. || Uzaklaşmak, el çekmek.

- K119/3 **İdüp** 'uzlet oturdu Malpedede
Aña hoş geldi zîrâ ol karârgâh
- uzun** [1] Çok süren, çok zaman alan; uzun.
- G232/9 O serv-i nâzımın zülfi gibi cevri **uzun** oldu
Eger mümkün olaydı Nebzîyâ anı kısaltırdım
- uzun kıssa** [1] Uzun hikaye.
- M2/14 Kişi anuñ ile olur ma'lûm
Bir **uzun kıssa** gibidir mefhûm
- Ü**
- ü** [272] "Ve" bağlacı.
- G19/12 Ey murg-ı şehir gonca feryâdını güş itmez
Bu nâliş **ü** süzişler yâbâne degil mi yâ
- G38/12 Marîzim gelmişim dârü's-sifâyâ
Za'îf **ü** bî-mecâl oldum be-gâyet
- G34/5 Ne nedîm **ü** ne selâtin-i cihân
Ne vezîr **ü** ne şehîr **ü** ne garîb
- G34/6 Ne nedîm **ü** ne selâtin-i cihân
Ne vezîr **ü** ne şehîr **ü** ne garîb
- G34/6 Ne nedîm **ü** ne selâtin-i cihân
Ne vezîr **ü** ne şehîr **ü** ne garîb
- G24/2 Gül-i bî-hârdır ol 'arız-ı hûb
Yağud bir lâledir rengin **ü** mergüb
- G33/7 Ne güç sen tâlib **ü** maflüb-ı bî-zâr
Ne hoşdur ol ola maflüb-ı tâlib
- G34/7 Ne peder mâder **ü** duhter ne püser
Ne birâderle ne h'vâher ne karîb
- G41/6 Şahn-ı sînem tâze tâze zaħm ile zeyn eylediñ
Şol semend-i tâza döndüm kim unılmış zîn **ü** raht
- G42/1 Nat'-ı sînem üzre sürdün gül-ruhum çün fîl **ü** at
Şahım itdiñ beydağ-ı cevriñle dil ferzini mât
- G45/4 Az ile eyle kanâ'at âz ile çoğ isteme
Ma'nide siyyândır zâhir budur kim nîst **ü** hest
- G49/4 Bu yeter hûbluğna ağıyarın isterse delîl
Şafha-ı hüsnuñde yazılan berâhîn **ü** hücece
- G53/7 Zülf-i şeb-gümı dile çok cevri **ü** bî-dâd eyledi
'Arz-ı hâlim şunmağa la'line kıldım ihtiyâc
- G53/12 Dâğ yak sîneñde yir yir şevk-ı ruhsâr ile var
Gam şebinde çün saña lâzım durur şem' **ü** sirâc

- G54/8 Gözlerim şarf itdi varn yoluña
Dirhem **ü** dînâra oldu ihtiyâc
- G60/13 Kâkül-i hoş-büy-ı müşkîn **ü** teri
Düd-ı 'anberdir yağud miskün yefûh
- G62/8 Çarh elinden ağlamakla oldu ger çeşmim sepîd
Rüy-ı zerdimden velî yundi kamu gerd **ü** vesah
- K17/9 Hoş-hulk u hem hoş-hüysin hoş-meşreb **ü** hoş-
büysin
Hoş-lehçe vü hoş-rüysin hoş-güysin mâlâ-kelâm
- Mü5/19 Ey Mısr-ı halâvetde lebi sükker **ü** kândım
Vey Yüsuf-ı Ken'ân
- G68/10 Kanda beñzer lezzet-i la'line ey dil-ber 'asel
Kanda şîr **ü** kanda sükker kanda şehd **ü** kanda kand
- G68/10 Kanda beñzer lezzet-i la'line ey dil-ber 'asel
Kanda şîr **ü** kanda sükker kanda şehd **ü** kanda kand
- G76/2 Çarh-ı atlas göge ahım dütününden boyanıkdır
İki yirden meh **ü** hurşid-i 'alemveş yamanıkdır
- G76/8 A begim 'aşıkım yok durur inkâra mecâlim
İki çeşmimden akan eşk **ü** demim iki tanıkdır
- G124/5 Dir imişsin sitem **ü** rüy-ı celâl
'Âşıka lutf ile ihsânımdır
- G140/2 Baña şanma ki gayri yâr bulunmaz
Enîs **ü** hem-dem **ü** dildâr bulunmaz
- G140/2 Baña şanma ki gayri yâr bulunmaz
Enîs **ü** hem-dem **ü** dildâr bulunmaz
- G140/10 Firâş-ı ğamda bâlîn-i belâda
Za'îf **ü** nâ-devâ bîmâr bulunmaz
- G144/7 Hâsret-i hün-h'vâr-ı çeşm **ü** la'-i hün-rîziñle yâ
Dem mi vardır dem aqıtırmaz dîde-i ğam-dîdemiz
- G152/4 Oluñ bir tâzenin 'aşkında bârî
Olur mı hâne-i dil zîb **ü** fersiz
- G253/4 Âsitân-ı dil-berimde hâk olup kıldım velî
Ne il **ü** ocağ başında ya ne ki yabandayım
- G80/5 Didim bak beñzemez mi 'andelîb **ü** verd-i ra'nâya
Görüp her 'aşık-ı şürîdeyi cânân ile yer yer
- G89/7 Künc-i dîdemde eser kalmadı eşk **ü** nemden
Cigerim pür-kan revân idüp anâ imdâd ider
- G90/4 Hele ben küşteğân-ı ğamze-i hün-rîzden oldum
Şehen-şâhâ 'aceb ber-dâr-ı zülf **ü** perçemiñ kimdir
- G90/6 Simât-ı bezm-i 'aşkında baña hierin neval oldu
Efendim ni'met-i vaşılñla sîr **ü** mün'amîñ kimdir

- G92/9 İsti'ânet senden ister her dem **ü** her şubḥ u şâm
Rüyımı mihr-i felek pâyîna ey mâhim sürer
- G97/7 Bize geldikçe hemân cevri **ü** cefâ ta'n u sitem
Kerem **ü** lutf u mürüvvet hemîn ağıyâra mı var
- G97/8 Bize geldikçe hemân cevri **ü** cefâ ta'n u sitem
Kerem **ü** lutf u mürüvvet hemîn ağıyâra mı var
- G332/9 Sen yüzi bedr **ü** hilâl-ebriyü görmezden beri
Nebzî-i bi-çâre-dil bîmârdır aylar-ile
- G345/6 İtmese kat'-ı meveddet o şehen-şâh-ı cihân
Nigeh **ü** mültefiti her dem **ü** her bâr olsa
- G345/6 İtmese kat'-ı meveddet o şehen-şâh-ı cihân
Nigeh **ü** mültefiti her dem **ü** her bâr olsa
- G352/10 'Adîli 'âlem-i 'uqbâda vardır varsa ancak
Çü yok emsâl **ü** endâdi bu fânî dünyede hâlâ
- G373/20 Olupdur nûr-ı şevkıñla münevver
Ne hâcet istemez şem' **ü** sirâcı
- G381/4 Bâd-ı şevkıñla dil-i süzânıma âteş urup
Âbveş zir-i kadem pâ-mâl **ü** hâk itdiñ beni
- K1/51 Tâ cenâh ile dilerseñ bulasın fevz **ü** necâh
Baş ko ol bâb-ı şeh-i 'âlî-cenâba ibtidâ
- Kt3/56 İlahî ehl-i îmânîñ mine'l-evvel ile'l-âhîr
Günâhın 'afv **ü** maḥv eyle Ḥabîbînden şefâ'atle
- G9/4 İsterim cân ile cânâ vâşıl-ı dîdâr olam
Gerçi 'inde'l 'âşıkîñ hicr **ü** vişâl oldı sevâ
- G14/5 Bîñ vü çeşm **ü** dehen güşum o dem kaldı nişân
Çiñladı çün şeh-süvârîmîñ semendi câ-be-câ
- G34/13 Ne meşâyîḥ ne mürîd **ü** ne murâd
Ne ecânib ne 'adû vü ne ḥabîb
- G36/8 Fütâdesin o güneş-rû ider mi zerrece yâd
Ḥadeng **ü** tîr-i müjeyle pür oldı bu dil **ü** cân
- G36/8 Fütâdesin o güneş-rû ider mi zerrece yâd
Ḥadeng **ü** tîr-i müjeyle pür oldı bu dil **ü** cân
- G50/6 'Aşkıñla ey rûḥ-ı revân bezmi bozup rezm itdiler
Cismimde gör kim ceng ider cân u gönül çün fil **ü**
erc
- G64/8 Bu bendeñ rezm-i 'aşkda kimseden alu olur şanma
Raķîb-i baḥtek **ü** mel'ûni başdım hem-çü 'Amr-ı
Sa'd
- G70/4 Kelâmından özge ruḥundan sivâ
Harâm oldı 'uşşâka dîd **ü** şenîz
- G78/5 O şanevber-ḳadd **ü** tütî-suḣen **ü** ḡonca-'izâr
Beni bülbül gibi nâlân u teni nâl ideyor
- G78/5 O şanevber-ḳadd **ü** tütî-suḣen **ü** ḡonca-'izâr
Beni bülbül gibi nâlân u teni nâl ideyor
- G81/3 O rûy-ı âfitâbîñ bezm-i ḡüsni zîb **ü** fer kılmış
Bir elde câm o şevḳ ile bir elde sāḡar-ı Cem var
- G138/11 Her dem dem **ü** nem aḳmadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd **ü** keder olmaz
- G138/11 Her dem dem **ü** nem aḳmadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd **ü** keder olmaz
- G144/6 Ser-te-ser pâ-mâldır ḡâk-i rehiñde 'âşıkân
Farḳ olunmaz pâdişâhım 'âkil **ü** şürîdemiz
- G149/14 N'ola Nebzîye bir seft-âlî virseñ
'Aceb degmez mi ya müzd **ü** kirâmız
- G153/4 Hemân saḡ ol begim 'âlemde hâzır ol beliyyâta
Cihânda bu ser **ü** çeşme ne görünmez neler gelmez
- G156/6 Zehr ola şimdi hele içsün ḡuzûruñda müdâm
Kâfir-i bi-dîn **ü** millet ol raķîb-i martalus
- G138/12 Her dem dem **ü** nem aḳmadır çeşm-i terimden
Dem var mı 'aceb dilde ki gerd **ü** keder olmaz
- G159/10 Yatur dârü's-şifâ-yı firḳatiñde Nebzî-i nâ-çâr
Ana ḡam laḡm u 'azm âlâm ḳasâvet şâḡm **ü** desm
olmuş
- G160/4 Dün raķîb ile ḡulistâna ḡuzer kılmış o ḡüb
ḡuşşadan 'âşıkları hep mest **ü** sersâm eylemiş
- G160/8 Dil tavâf-ı Ka'be-i küyuñda sa'y eyler şehâ
Âteş-i âhın delîl **ü** düdün iḡrâm eylemiş
- G162/4 Güzellik ḡil'atiñdir ḡilḳatiñde pâk-'unşursın
İşîñ gelmedi ḡâḳ olalı ḡâk **ü** bâd **ü** âb âteş
- G162/4 Güzellik ḡil'atiñdir ḡilḳatiñde pâk-'unşursın
İşîñ gelmedi ḡâḳ olalı ḡâk **ü** bâd **ü** âb âteş
- G163/7 Dem-be-dem pend **ü** naşîḡat eylerim ḡüş eylemez
Kim ḡönüldür adı bir bi-'âra hem-dem oldum uş
- G165/18 Nebzîyi mecnûn iden ol saçı leylânın daḡı
Aḡzı mîm **ü** zülfi cîm **ü** ḳaşî iki nûn imiş
- G165/18 Nebzîyi mecnûn iden ol saçı leylânın daḡı
Aḡzı mîm **ü** zülfi cîm **ü** ḳaşî iki nûn imiş
- G166/7 İtler ile hem-sifâl **ü** hem ayakdaş olmaḡa
Ḳanı bir baḡt-ı ḡuşâde ḳanı bir devletlü baş
- G169/4 Câmî 'ü'l-ḡüsni olsa vechi var cemâ'at uş müje
Bîñ vü ebrûlarıdır minber **ü** miḡrâbveş
- G169/6 Süre-i İḡlâş yazdı ḡaḡt-ı sebz-i la'l-i yâr
Oldı pes ḡâl-i siyeh zir **ü** zeber i'râbveş

- G169/11 Cān u dil vehm ü hayāl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis
Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhābveş
- G169/11 Cān u dil vehm ü hayāl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis
Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhābveş
- G169/11 Cān u dil vehm ü hayāl ü hiss ü kalb u 'aql u nefis
Kehf-i cismimde bugün cem' oldılar aşhābveş
- G173/4 Bükādan kurıdı ey nūr-ı dīdem çeşme-i çeşmim
Bi-ḥamdi'llāh buldı nemden ü hem demden istihlās
- G184/4 Ża'f-ı dil oldı muzā'af gitdi a'zādan kuvā
Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk u
sem'
- G184/4 Ża'f-ı dil oldı muzā'af gitdi a'zādan kuvā
Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk u
sem'
- G185/3 Sen yüzi gül kaddi serv ü leb 'ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülistāna geşt-i şahrā seyr-i bāğ
- G189/7 Ey gönül bahr-i melāhatdır o şāh-ı berr ü yem
La'ldir leb dürr-i yek-tā dişleri ağzı şadef
- G191/8 'Aşkına dil virdigim meşkük yā mevḥūm degil
Ḥamdü li'llāh zann u şübhem dīn ü imānımda yok
- G191/12 Huşk bir ābı soğulmuş çāha döndi gözlerim
Eşk ü yā demden eser bu çeşm-i giryānımda yok
- G192/12 Senden ayrı düşmüşüm bir bed-likā mekrūha kim
Yüzi kara müfsid ü mekkār u bir 'āk u 'alāk
- G312/8 Bu 'ādet ğamze-i ḥūn-rīziñe rüz-ı ezeldendir
Ne mümkün terk ide āyīn ü erkānın cihānda şeh
- G316/7 İrilmez cedd ü sa'y ile vişāle
Müeyesser olmaz in lem-yeşā'u'llāh
- G318/7 Ne ğam şaldıysa ferdāya seni ol sīn ü sevf ile
Sen aña bakmağıl ey dil temennā vü recā eyle
- G321/11 Şanemā cevr ü cefā-pīşe idüp kandaya dek
Gele fāriğ ola bu kāriñi sen terk eyle
- G327/9 Şikāyet-nāme yaz eşk ü demiñden
Dilā 'arz it der-i devlet-medāra
- G332/6 Kim görürse nūn ider ol ān kaddin lā-cerem
Sende bu ḥūsin ü semā'il vardır kaşlar-ile
- G334/3 Besberāberdir bülend ü pest ü ger zīr ü zeber
Pes gözetme şadr-ı 'ālī meclis-i 'irfānda
- G334/3 Besberāberdir bülend ü pest ü ger zīr ü zeber
Pes gözetme şadr-ı 'ālī meclis-i 'irfānda
- G334/3 Besberāberdir bülend ü pest ü ger zīr ü zeber
Pes gözetme şadr-ı 'ālī meclis-i 'irfānda
- G335/11 Çeşm ü ser hem dest ü dil oldı maḥal
Āb u ḥāk u bād u nāra āh vāh
- G335/11 Çeşm ü ser hem dest ü dil oldı maḥal
Āb u ḥāk u bād u nāra āh vāh
- G337/2 sevāb isterseñ ey zāhid gönül al ele bir dāne
Çü dil 'arş-ı Ḥudādır pes velī her ferd ü her dāne
- G339/4 Teni hoş-bü beni Hindü gözi cādü kemān-ebürü
Ḥadeng ü tiri zaḥmından ciger mecrūh u dil ḥaste
- G345/6 İtmese kaṭ' -ı meveddet o şehen-şāh-ı cihān
Nigeh ü mültefiti her dem ü her bār olsa
- G391/5 Ḥayāl-i dil-rübāyān-ı Freng ü Türk ü Rüm-ile
Derün-ı deyr-i dil güyā Nigeristān-ı Çin oldı
- G391/5 Ḥayāl-i dil-rübāyān-ı Freng ü Türk ü Rüm-ile
Derün-ı deyr-i dil güyā Nigeristān-ı Çin oldı
- G348/2 Ḥamd ola Mevlāya kim 'aşk-ile yār oldum hele
Mihnet ü derd ü belāya yādigār oldum hele
- G348/2 Ḥamd ola Mevlāya kim 'aşk-ile yār oldum hele
Mihnet ü derd ü belāya yādigār oldum hele
- G348//9 Kılca kaldı cān u ten oldı za'if ü bī-nevā
Sāz-ı 'aşka muṭribā bu tarza tār oldum hele
- G352/8 İderler anı istisnā güzeller içre kim görse
Edāt-ı fi'l ü ḥarf ile 'adā ḥāşā ḥalā illā
- G355/2 N'eylediyse bu dil-i nā-şāda cānān eyledi
Cismimi bir kālīb-ı bī-resm ü nā-cān eyledi
- G359/2 Görmedim gezdım cihāni eyledim çok cüst-ü-cüy
Ey melek-rū sen gibi bir aşl-ı pāk ü arı soy
- G370/9 Ḥayālīñ rüz-ı fırkatde enīs ü hem-dem-i dildir
Şeb-i hieriñde hem cāna olur şem'-i şebistānī
- G373/22 Bugün 'aşkımla ḥayrān kim dir iseñ
Faķır ü bī-nevā Nebzī du'acı
- G374/3 Dil-i miskīn görüp o zülf-i müşğīn ü perişānīñ
Müşevveş oldı ḥālī ḥāke düşdi pāy-māl oldı
- G374/6 Gönül murğı belāsın buldı pā-bendime ḥācet yok
Yaķup tāb-ı ruḥuñ bāl ü perin bī-perr ü bāl oldı
- G374/6 Gönül murğı belāsın buldı pā-bendime ḥācet yok
Yaķup tāb-ı ruḥuñ bāl ü perin bī-perr ü bāl oldı
- G375/4 Yüz sürmege 'azm eyleyücek ḥāk-i rehiñe
Nefs ü dil ü cān daḥı gidüp bī-eser oldı
- G375/4 Yüz sürmege 'azm eyleyücek ḥāk-i rehiñe
Nefs ü dil ü cān daḥı gidüp bī-eser oldı
- G381/7 Dīn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben
Mümsik ü kaķır raķıbe iştirāk itdiñ beni

G381/8	Dîn ü dil şarf eylemişken ey şanem yoluñda ben Mümsik ü kâfir rakîbe iştirâk itdiñ beni	G267/12	Seni şeb hâle-i âğûşa çekdim Düşümde ey hilâl-ebriy u meh-rüy
G229/17	Yine şâ'irleri hep deng ü hayrân eyledi Nebzî Yazılan defter-i divân-ı şî're bu nev-icâdım	G260/1	Teb-hâle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nâlim Kandır beni vaşlıñla lebi âb-ı zülâlim
G204/3	Yine bed yüzden irişür hâle ü rahne aña Uydurup dâ'ire-i 'ayşını pergâr olsañ	G260/1	Teb-hâle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nâlim Kandır beni vaşlıñla lebi âb-ı zülâlim
G202/11	Sîn ü vâv u fâ ile 'aşıkları 'avk eyleme Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem kim hay yok	G62/1	Ol mîm-fem kaddi elif ol hüsn ü hulkı lâ-kelâm Nün itdi ahîr kâmetim illâ ki buldum nîk-nâm
G197/3	Âsiyâb-ı çarhın ey cân sür'at ü germiyyeti Ol kadardır göz açurmaz dağı fevt itmez dağık	G264/4	Reh-i 'aşk-ı dil-ârâda vücüdüm hâk-i pâ oldu Gönül pür-âteş ü ser pür-hevâ vü dîde hem pür-nem
G208/8	Çekerim cevriñi ben gayra vefâ eylersin Bu meseldir kimine yimek ü kimine emek	G269/9	Şehâ 'uşşâka her dem cevri ü âğyâra vefâ kılma Gehî luţf eyleyüp ber-'aks kıl kim cânibeyn olsun
G210/1	Çeşm-i Tâtârın atar bu sîneme tîr ü hadeng Rezm-i 'aşkıñda şehâ eksik degil âşüb u ceng	G269/14	Eger 'âlemde mahbûb-dost iseñ bir hûb sev Nebzî Ki hulkı ahsen ü zâtı hasen ismi Hüseyn olsun
G211/6	O kadar kan akıdupdur şeb-i firkatde gözüm Eseri kalmadı çeşmimde bugün eşk ü demiñ	G270/12	Hasüdüñ ger eser itmezse kalb-i âhenînine Bu nazm-ı serd ü berdim başına rüyin çomağ olsun
G215/1	Naţ'-ı 'aşk üzre piyâde sürme fîl ü at gerek Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek	G279/8	Hey di hünî gamzeñe kan ide kânün itmeye Tâ-Kıyâmet yâd olurmuş nîk ü ger bed ad iden
G228/12	Der-peyimde göricek ol şuhî reşk ile rakîb Gaşy olup olsun dil-i pür-gaşy muğber ü verem	G280/13	Kabül it nîk ü bed her neyse Nebzî Kapuñda kul ola ey şâh-ı hûbân
G229/4	Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi geşt ü güzâr itdim Aradım bulmadım ben dağı bir hem-cins ü hem-zâdım	G281/5	Tâ-ebed 'uşşâka mihr ü şefkat ü rahmîñ seniñ Artuban eksilmesün hergiz nihâyet bulmasun
G229/4	Ser-â-ser on sekiz biñ 'âlemi geşt ü güzâr itdim Aradım bulmadım ben dağı bir hem-cins ü hem-zâdım	G281/5	Tâ-ebed 'uşşâka mihr ü şefkat ü rahmîñ seniñ Artuban eksilmesün hergiz nihâyet bulmasun
G229/5	Gezerken bî-ser ü pâ bâğ-ı dehr içinde bî-pervâ Kapıldı bir sehî-bâlâya ammâ kalb-i nâ-şâdım	G287/13	Çeşmiñe kanım helâl ü la'line cânım fedâ Pâyıña eşkim nisâr olsun eyâ serv-i revan
G222/1	Şafha-ı haddiñdeki ol hatt-ı sezb ü nokta hâl Gamze-i cādūña cânâ öğredir sihr-i helâl	G294/14	Hulâşa kan akar çeşmiñden el-hâk Eser yok Nebziyâ eşk ü nemîfiden
G230/3	Hem-ser ü hem-pây u hem-râhım durur Dilde gam hüzn ü elem her dem benim	G300/2	Kudretinden virmiş ol Hallâk-ı halk ey nîk-hû Ağzıña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bû
G230/4	Hem-ser ü hem-pây u hem-râhım durur Dilde gam hüzn ü elem her dem benim	G300/2	Kudretinden virmiş ol Hallâk-ı halk ey nîk-hû Ağzıña la'l ü 'asel gül gibi reng ü dad u bû
G236/7	Her kaçan görsem o zülf ü 'arız-ı pür-tâbını Dil-girih hâşıl kılur müzdâd olur germiyyetim	G307/8	Tîre-dil 'aşkı niçe itsün kabül Sîne şâf u kalb ola pâk ü turu
G238/3	Żarûridir ki geldim 'âlem-i kevn ü fesâda ben Velî geldigime oldum belî her vech ile nadim	K12/21	Gitti andan kaţ' u tayy-ı menzil ü merhâl idüp İrişüp pes kal'a-ı Aţayı kıldı çün hişâr
G242/9	Dehen ü kâkülün ârzüsü ile Nebzî didi Muşhaf-ı rüyüñi aç Süre-i Hâ-mîm göreyim	G310/1	Dil ü cân fikr ü hayâl ü ten ile keş meş-ile Şanemâ tapuña geldi bu kuluñ beş keş-ile
G244/4	Melâhat taht-ı üzre müstedâm ol Budur dâ'im murâd-ı dil ü h'âhim	G310/1	Dil ü cân fikr ü hayâl ü ten ile keş meş-ile Şanemâ tapuña geldi bu kuluñ beş keş-ile

K27/14	Bereler bağrımı ħalkıñ sitem-i dem-be-demi Niçe tãkat gele bunca keder ü derde kuzum	K36/23	Niçe eyyâmla sinin oturup ferr ü kuvvetle İde bā-şad şafâ mîrâne begligler o mîr-zâda
K28/6	Gül ruĥuñ vaşfında çün murğ-ı seher açdım dehen Eyledim her bir kelâmm misk ü 'anber-bâr gül	Kt3/29	Bularıñ vaşf-ı kadr ü pâyesi olunsa ger ta'dâd İrişmez ħabbe-i zerre yitişmez dâne-i ħaşĥâş
K30/2	Şanmağıl bu 'âlemi cây-ı qarâr Kılma 'izz ü mâl u câha i'tibâr	Kt3/44	Daĥı ol çâr mezheb şâhibi ol pāk-rûlar kim İmâm-ı A'zam u hem Şâfi'îdir Mâlik ü Ħanbel
K31/6	N'ola fevt irse maĥlûka ledü li'l-mevt ħükmidir İrişmez fevt ü mevt ancaĥ Cenâb-ı Ħayy u Kayyûma	Kt3/52	Sirâc-ı ümmet olmuşdır ĥadîs ile mübeyyendir Anıñçün mezhebdir fi'l-mezâhib muĥkem ü aĥvâ
K32/46	Seyyi'âtın ħasenât eyle yüzi qarasin ağ Şerm ü ħaclet eyle rüyna getürme alı	Kt3/64	Ħuşûşâ mu'terifdir zenb ü taĥşîrine ol bende Daĥı 'ucb u tekebbür eylemez a'mâl ü tã'atle
K33/28	Ehl-i İslâm degil millet-i uĥrâdandır Baĥalım ħanĥısına kâ'il ü yâ kâ'il olmaz	Kt3/64	Ħuşûşâ mu'terifdir zenb ü taĥşîrine ol bende Daĥı 'ucb u tekebbür eylemez a'mâl ü tã'atle
K34/7	İşitse ya 'Arab ya Fürs ü Türkî Kılur fi'l-ĥâl anı sa'y ile ezber	Kt4/2	Ey gönül çün tâlib-i ĥücre olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese
K18/8	Niçe 'ayn 'ayn-ı 'ayn-ı mâ-ı Kevserdir lezâzetde Melîĥu't ta'm u ü 'anber-bü revân-baĥşâ şâfu'l levn	Kt6/11	Felek turdukça tursun mülk ü ferri pâydar olsun İrişün heybeti vü şevketi etrâf-ı eb'âda
K19/1	Ħabbezâ zât-ı şerîf ü lâyıĥ-ı iclâl u câĥ Mâ'il-i lutf u 'inâyet nâ'il-i fazl-ı İllâĥ	Kt3/38	Sa'âdetlü daĥı ol Ca'fer-i Tayyâr ibnü'l-'am Daĥı bi'l-cümle âl ü ehl-i beyt-i Muştafâ yâ Rab
K20/2	Ħoşâ âb-ı revân-baĥşâ-yı dil-cü 'ayn-ı 'Adnâsâ Melîĥu't ta'm u ü 'anber-büy u rûĥ-efzâ şâfu'l levn	Kt8/8	Ħuşûşâ yapıdırup bu beyti bunda ol kerem-kânı Ki maĥzen eyledi fiĥ u ĥadîs ü 'ilm-i Ħur'âna
K23/6	Nedir bu 'âlem içre bunca a'yân Nebât u ma'den ü ĥayvân ya ki	Mş1/10	N'eyledi Sâm u Nerimânîye n'oldı Ħahramân Ħanı Çemşîd ü ħanı Cem ya ħanı Nüşü'r-revân
K24/38	İncitme aşlâ zill ü 'inâye El-faĥru faĥrî geldi bu zâhir	Mş1/31	Ġoncalar dem-beste bülbül deng ü lâl olmuş durur Boynumı egmiş benefşe bî-mecâl olmuş durur
K26/5	Ebleĥ ü dün u denîyim beni almañ dile siz Ehl-i şî'r añladuñzsa beni ĥâşâ degilim	Mş1/45	Añlađıl kadr ü veĥârîñ itme kendiñ mübtezel Geç geçenden yarınıñ var şâhibi budur mesel
K26/22	Kime kim 'arz idem aĥvâlimi def'-i ħam için Yetürür derdime derdim ü çü çârâ degilim	Mş1/65	Dâmen-i 'âlemden eyle dest-i nefsi men' ü fek Ħâşılı küll-i ĥalâyıĥdan özüñ kıl ferd ü tek
K34/16	Merâmına irişdi şıĥat-ile Görüşdi ĥviş ü yârânıyla yek-ser	Mş1/66	Dâmen-i 'âlemden eyle dest-i nefsi men' ü fek Ħâşılı küll-i ĥalâyıĥdan özüñ kıl ferd ü tek
K35/2	Beyân ki tercemân ki tercemân-ı sâlis-i Roma Odur akrânı içre bî-bedel bî-misl ü bî-hem-tâ	Mş2/16	Dil-i şad-pâremi büryân u kebâb eyledi hem Kad ü sinem görüñüz çeng ü rebâb eyledi hem
K35/5	Ħudâ-yı Müste'ân aña kemâl ü maĥz-ı lutfundan Virtüp cümle merâmın 'ömr-i etval eyleye i'tâ	Mş2/17	Dil ü dîdem daĥı pür-âteş ü âb eyledi hem Teni bi'l-âĥere ber-bâd u türâb eyledi hem
K35/22	Şadefden çıkdı bir lülü-i şevĥ efzüd dü-dîde Açıldı bir gül-i ĥoş-bü vü zîbâ-reng ü dil-ârâ	Mş2/41	Ħanı bu köhne sarâyıñ şeh ü pâşası begim Ħanı Cemşîd ü Sikender ħanı Dârâsı begim
K36/2	Cenâb-ı Mîr-i Boğdan Mîr İskerlet Liğor-zâde Olupdur hem ĥaseble hem neseble mîr ü mîr-zâde	Mş2/42	Ħanı bu köhne sarâyıñ şeh ü pâşası begim Ħanı Cemşîd ü Sikender ħanı Dârâsı begim
K36/5	Müdebbir 'âkil ü ĥoşyâr u şâhib-rây u bi-hem-tâ Nağiri yokdur emsâli miyânında bu esnâda	Mş2/57	Boğıla ĥalk-ı sürâĥî dem ü kulkul mı ħala Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful mi ħala
		Kt17/3	Mülâyim-ĥab' u deryâ-dil vesî'ü'z zihñ ü bî-ĥılsım Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saĥt ĥab'-ı mâ

Kt17/7	Pesend kim devletini birbirine cezb ü rabt itdiñ Meger te'sİRde beñzer ki mİknāṭİssin gÜyā	Mr2/24	Felek raḡṡān olup hürşİd ü meh raḡṡān olduḡça Ola zāṭİñ cemāl-efzā-yı mÜlk ü devlet-i 'Osmān
Kt18/14	O mİR-i bİ-nazİR u hÜşyār u 'ākİbet-endİş Müdebbir 'ārİf ü zÜ'l İbtİşār u 'ākİl ü dānā	Mr5/36	Gelsün bugün İçsün tolu Ol lāle-ḡadd ü ḡonca-fem
Kt18/14	O mİR-i bİ-nazİR u hÜşyār u 'ākİbet-endİş Müdebbir 'ārİf ü zÜ'l İbtİşār u 'ākİl ü dānā	Mr5/74	Ger sem' u ger men' İtseler Gelmez dile kİbr ü keder
Mr2/1	Şerāfetlü sıyādetlü 'ulüvvü'l-ḡadr ü 'ālİ-şān Semāhatlü seḡāvetlü kesİRü'l-luṭfi ve'l-iḡsān	Mr5/75	Redd ü ḡabül ü nef' u zar Yanımda birdir medḡ ü zem
K13/9	Gülşen-i ḡİsn ü behāda beste-fem bir ḡonca yok Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nā ḡalmamış	Mr5/75	Redd ü ḡabül ü nef' u zar Yanımda birdir medḡ ü zem
K13/24	Cāy-ı termīm olcaḡ bir cāy-ı evlā bi't-ṡarİḡ Luṭfuña sİR olmaya bir pİR ü bürnā ḡalmamış	Mr5/75	Redd ü ḡabül ü nef' u zar Yanımda birdir medḡ ü zem
K14/4	Mu'ādİl ḡāḡ-ı a'lā-yı behİşte dir isem ṡañ mı Mu'allā dil-ḡuşād dil-bend ü zİbā cāy-ı ferḡāna	N42/2	Mİḡnet ü derd ü belānİñ yār-ı ḡārdır ḡönül Bir ḡül-i ḡüzlār-ı cānİñ mest ü zārdır ḡönül
K14/7	Müferriḡ dil-pesend ü rüşenā-yı dİde-i dİldir Münakḡaş çār-erkānı müselleḡ ḡoş ḡāşāne	N42/2	Mİḡnet ü derd ü belānİñ yār-ı ḡārdır ḡönül Bir ḡül-i ḡüzlār-ı cānİñ mest ü zārdır ḡönül
K15/1	Yoḡ şİtāda ḡürmet ü 'İzz-i Nebİ Ey dil incİtdİ niçe ṡüṡİ lebi	N42/2	Mİḡnet ü derd ü belānİñ yār-ı ḡārdır ḡönül Bir ḡül-i ḡüzlār-ı cānİñ mest ü zārdır ḡönül
K17/2	Ey cālİs-i şadr-ı 'alā cāyİñ durur 'ālİ-maḡām V'ey lābis-i ferv-i velā kisveñdir 'İzz ü İḡṡİşām	N55/1	Ḥādİsİnde buyurmuşdur Resül-i Ekrem ü Ekber Bu ma'nāyı sa'ādetle İşİt lā-ḡayra fİ'l-aşfar
K17/6	Hulḡuñla ḡİldİñ ḡalḡı bend ger muḡkem u ger müstemend Aḡlāḡıma eyler pesend pāy u gedā mİR ü 'avām	Tc1/29	Nezd-i ebnā'-ı zamān olur ḡaḡİR ü müstmend Ḳıymet ü ḡadri bilinmez ḡeşt İderse niçe kend
Mh2/12	Ne mümkin bİrr ü İḡsānİñ verā ta'dād İdüp şaysın Mürüvvet 'āleminde serverā mādām kim ḡaysın	Tc1/29	Nezd-i ebnā'-ı zamān olur ḡaḡİR ü müstmend Ḳıymet ü ḡadri bilinmez ḡeşt İderse niçe kend
Mh5/4	İrsün Ḥudādan luṭf u meḡārim 'avn u 'İnāyet olsun zahİRİ 'İlm ü 'amel İt yā Rab müyesser olduḡça zāṭı 'āleḡde dİri	Tc1/60	Nebziyā maḡşüd İdinme 'ālem İçre 'İzz u cāḡ Saña reşḡ İtsün vezİR ü keṡhudā mİR ü sipāḡ
Mr1/2	Yā İlāḡİ ceşş-i İslām ḡİldİlar 'azm-i cİḡād Cāhidü emrine İdüp İmtİsāl ü İnkıyād	Tc1/60	Nebziyā maḡşüd İdinme 'ālem İçre 'İzz u cāḡ Saña reşḡ İtsün vezİR ü keṡhudā mİR ü sipāḡ
Mr1/17	Mescid ü cāmi'de eṡfāl ü şüyüh eyler du'ā Dİllerinde āyet-i naşrun mİnā'llāḡ dā'imā	Tc2/31	Ḳaldım yaluñuz münİs ü ḡam-ḡVār daḡı yok 'Aḡl u dil ü cān sersem olup bezm-i belāda
Mr1/17	Mescid ü cāmi'de eṡfāl ü şüyüh eyler du'ā Dİllerinde āyet-i naşrun mİnā'llāḡ dā'imā	Tc2/31	Ḳaldım yaluñuz münİs ü ḡam-ḡVār daḡı yok 'Aḡl u dil ü cān sersem olup bezm-i belāda
Mr1/20	An-ḡarİb fethİñle dil-şād İt bizi yā Rabbenā Yā 'Azİz ü yā Mu'İzz ü yā MübİN ü yā Cevād	Tc2/38	Gördİ ruḡuñ āvāre ḡönül geldi fiḡāna Bülbül-şİfat ey ḡonca-leb ü ṡüṡİ-zebāna
Mr1/20	'An-ḡarİb fethİñle dil-şād İt bizi yā Rabbenā Yā 'Azİz ü yā Mu'İzz ü yā MübİN ü yā Cevād	Tr1/1	Yİne bir ḡİz ü 'alaḡ ḡİcvine āḡāz eyledİm Bir mufaşşal yazayım dİdİm velİ az eyledİm
Mr1/20	'An-ḡarİb fethİñle dil-şād İt bizi yā Rabbenā Yā 'Azİz ü yā Mu'İzz ü yā MübİN ü yā Cevād	Tr2/75	Hürİ vü ḡİlmān İle hem-bezm ü şoḡbet İylesün Tā-Ḳıyāmet arḡān üzre yatup İdesİN ḡuzür
Mr1/20	'An-ḡarİb fethİñle dil-şād İt bizi yā Rabbenā Yā 'Azİz ü yā Mu'İzz ü yā MübİN ü yā Cevād	Tr1/51	Şanmasunlar zemn ü ḡİvc kendİme ḡār eylerİm münḡİr olmam medḡ-i yār u ḡadḡı āḡyār eylerİm
Mr2/23	Felek raḡṡān olup hürşİd ü meh raḡṡān olduḡça Ola zāṭİñ cemāl-efzā-yı mÜlk ü devlet-i 'Osmān	K10/14	Ḳul oldum Nebziyā bir şāḡ-ı dİldāra kim 'adlıyle Unutdurdı bugün İskender ü Dārāb ü Dārāyı

K10/19	O şāhīn aīma bezm-i 'adl ü 'irfānında ey şakī Yūri Nūşū'r-revān didikleri bī-dād u nā-rāyī	K2/35	Çün yüzün ve's-şems saçın ve'l-leyl ü şadrın İnşirāh Vuşlatın Qadr ü lebin ve't-tīn ü haddin ve'd-duhā
K10/23	Haber vir ey şabā bi'llāh varsa misl ü endādı Cihānda niçe yıldır uş gezersin kūh u şahrāyī	K2/36	Çün yüzün ve's-şems saçın ve'l-leyl ü şadrın İnşirāh Vuşlatın Qadr ü lebin ve't-tīn ü haddin ve'd-duhā
K11/11	Dağı her ehl-i ma'ārif ü kemāl bunda ki var İrişüp her birinin yanına kesb-i hüner it	K2/36	Çün yüzün ve's-şems saçın ve'l-leyl ü şadrın İnşirāh Vuşlatın Qadr ü lebin ve't-tīn ü haddin ve'd-duhā
K12/1	Hazret-i sultān Maḥmūdū'l-hıṣāl ü pāk-dīn Māhī-i tuḡyān u küfr ü ḥāmī-i dīn-i mübīn	K2/51	Müznib ü mücrim günehkār u zelīl ü hem sefīl Rū-siyeh bir nebze-i kemterdir illā bī-riyā
K12/2	Hazret-i sultān Maḥmūdū'l-hıṣāl ü pāk-dīn Māhī-i tuḡyān u küfr ü ḥāmī-i dīn-i mübīn	K2/51	Müznib ü mücrim günehkār u zelīl ü hem sefīl Rū-siyeh bir nebze-i kemterdir illā bī-riyā
K12/2	Hazret-i sultān Maḥmūdū'l-hıṣāl ü pāk-dīn Māhī-i tuḡyān u küfr ü ḥāmī-i dīn-i mübīn	K4/15	Degil bākī bu 'ālemdə melek cinn ü benī Ādem Ledü li'l-mevt buyurdu Ḥabībullāh kıl iz 'ān
K12/5	Mālik-i Kevn ü mekān ü bā'is-i emn ü amān Mānī'-i zulm ü fiten hem 'ırq-i 'adū	K4/17	Gerekmez bu fenā dehr içre 'izzet şöret ü şevket Olur çün 'ākıbet fānī nedir bu mülk ü māl evtān
K12/5	Mālik-i Kevn ü mekān ü bā'is-i emn ü amān Mānī'-i zulm ü fiten hem 'ırq-i 'adū	K4/17	Gerekmez bu fenā dehr içre 'izzet şöret ü şevket Olur çün 'ākıbet fānī nedir bu mülk ü māl evtān
K12/5	Mālik-i Kevn ü mekān ü bā'is-i emn ü amān Mānī'-i zulm ü fiten hem 'ırq-i 'adū	K6/2	Ḥamd ola koydum şaḳalim 'avn idüp ol Müste'ān Dāhīl oldum zümre-i nerr içre buldum 'ulv ü şān
K12/6	Mālik-i Kevn ü mekān ü bā'is-i emn ü amān Mānī'-i zulm ü fiten hem 'ırq-i 'adū	K7/2	Te'āla'llāh bu dil-cū çeşmeye 'ayn-ı revān dirler Hezārān āferīn üstādına pīr ü civān dirler
K12/8	Dāfi'-i a'dā'-i İslām rāfi'-i rāyāt-ı dīn Nāşır-ı Şer'-i kavīm ü şāhīb-i seyf ü Sinān	K8/10	Söylegil ey Nebzī-i şeydā Bī-dil ü bī-tāḳat ü bīmār
K12/11	Tu'me-i şimşir ü deşne küşte-i tiḡ-ı teber Eyleyüp ol kāfirīni ḥāşıl ola aḡz-ı kīn	K8/10	Söylegil ey Nebzī-i şeydā Bī-dil ü bī-tāḳat ü bīmār
K1/46	Hażm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Kibr ü 'ucbı kılma meyl ü irtikāba ibtidā	K8/16	Gezdi bu dehr içre besī dil Bulmadı bir münis ü ḡam-h'vār
K1/46	Hażm-ı nefis it urma dem ey dil ney-i ney-zen gibi Kibr ü 'ucbı kılma meyl ü irtikāba ibtidā		üç [1] "Üç" sayı sıfatı.
G283/8	Terk-i serdir didi hem dağı fedā-yı cāndır İriştir maḥbūb u maḡlūba ser ü cāna kıyan	Kt10/27	Üç vech iledir menkūḡa harfi Hem mühmelātu dağı şarāḡet
G396/5	Zer ü sīm ile degil merdüm-i 'aşḡ öyle gerek K'ola āhen bedeni yūregi pūlād-ı kavī		üç gün [1] Üç 24 saatlik zaman dilimi.
G396/7	Seri koydum yoluña ben ten ü cāna bakmam Reh-i 'aşḡın benim el-ḡaḡ şānemā rāh-revi	G76/5	Bugün üç gün ki ḡurūb itdi ḡözümden o ḡüneş-rū Dönüp ol yana yüzüm kaldı ḡözüm hem uyanıḡdır
G401/3	Gönül ol beñleri dāna yüzi bedr ü ḡaşı esnā Ḡarīb Mecnūn gibi cānā saçı Leylāya meyl itdi		üfle-[1] Üflemek, çalmak.
K1/14	Eyledim bā-vūs' u kudret taşliye teslīm ile İtdim andan bi't-teba' āl ü şāhābe ibtidā	G94/2	Feryādı dilin söyleyeyin mi neye beñzer Ney-zen dedeniñ üflediği ol neye beñzer
K1/18	Küllühüm encümdür eyle iḡtidā ol mühtedī Cümle ālī-ḡadr ü enseb intisāba ibtidā		üftāde [23] Düşmüş, düşkün zavallı. Tutkun, aşık.
		G13/18	Rüz u şeb feryād ider bülbül gibi Ḡonca-leb üftādedir Nebzī saña

- G83/7 Varıcağ **üftâdeler** dergâhına ta'zîm kıl
Şimdi rağbet dil-berâ ikrâmadır i'zâzedir
- G95/10 Hîç 'uşşâka şimâl-i vaşdan esmez şimâl
Şarşar-ı hicriñ gibi **üftâdeñi** şarşar mı var
- G100/9 Ğarîb **üftâdedir** Nebzî kapuñda
Kimi kimsesi yok saña tayanur
- G103/10 Yazıkdır Nebzîyi bir dem ırağ itme cenâbından
Rehiñde tâ-ezel **üftâdedir** hem hâk-i pâyıñdır
- G135/9 Nebzîyâ **üftâdeyiz** alçaqlarız uş sâyeveş
Hâk-i pâyız râh-ı 'aşkda bilmişiz miğdârimiz
- G137/5 Görüp **üftâdeleriñ** kesretin iğzâb olma
Tağıdır bād-ı fenâ cem'imiz aralanuruz
- G140/6 Kerem it dil-berâ terk-i cefâ kıl
Saña **üftâdeler** her-bâr bulunmaz
- G198/7 Yine kapıñdan ırağ olalı **üftâde** gezer
Beñzer ol merd-i Ğarîbe turacağ hânesi yok
- G217/1 Ayakda kaldım **üftâde** meded cânâ yetişdir el
İriş ben bî-kesiñ feryâdına feryâd-res ol gel
- G224/5 Zann ider **üftâdeler** andan dirîğ eyler seri
Yoluna 'aşıkları cândan geçer serden degil
- G254/8 Düşüp deşt-i firâkıñda gezer âvâre bî-çâre
Saña **üftâdeler** çokdur niçe bu dil gibi şad hem
- G301/10 Ol sîb-ğabgab ol sa'd-ı kevkeb
Üftâdedir hep pâyında kamu
- G304/9 Zulmet-i Ğamda 'aceb efkende vü **üftâdesin**
Evc-i rif'atde gel imdi ol meh-i tâbânı sev
- K122/1 'Aceb efkende vü **üftâdesin** hâk-i mezelletde
Eliñ tutmaz dağı kimse dilâ bilmem ki bahtıñ yok
- Mh4/3 Pâyına **üftâdeyim** şeb-nem gibi ey gül-dehân
Merhâmet eyle yaman oldı benim hâlim yaman
- Mr3/12 Dîdede âl-i sirişki dilde nâr-ı iştîyâk
Zerreves **üftâdesidir** pâyına sultânıñıñ
- Ms3/25 Ğarîb **üftâde** yok Nebzî gibi hîç âsitanıñda
Geçüp şadr üzre ağıarıñ turur her demde yanıñda
- N10/4 N'ola bülbül gibi feryâd idersem bâğ-ı 'âlemde
Şehâ gül rüyuña şebnem gibi **üftâdedir** gönülüm
- N28/4 Hüb-rûlarla müzeyyen her taraf güller gibi
Başlasun **üftâdeler** pes zâra bülbüller gibi
- üftâde ol-** [4] Düşkün olmak, çaresiz olmak,
tutulmak. || Aşık olmak.
- G20/10 Sâye-i serv-i bülendin düşeriz ayağına
Ol ser-âmed kadde var **üftâde olma** Nebzîyâ
- G98/5 Dil-i bî-çâreler her demde **olmaz** saña **üftâde**
Geçer bu hüsünñ eyyâmı begim ta'zîm hâledir
- G115/10 Hemîn bu Nebzîyi zann itme bend-i kâkülün olmuş
Saña **üftâde olmuş** ey perî-rû çokdur âdemler
- G326/10 Geçüp ağıyar-ı bedkârıñ begim meclisde şadr üzre
Ğarîb **üftâde olmuşdur** kapuñda Nebzî bî-çâra
- üftâdegân** [2] Düşmüşler, düşkünler, biçareler. ||
Âşıklar.
- G202/4 Fursat el virdi şehâ ağıyâra yâr olduñ yine
Hâk-i râhûndan velî **üftâdegâna** pay yok
- Ms4/16 Fenn-i 'aşkı ser-be-ser ezber ider h'ânendesin
Sırrına **üftâdegânıñ** vâkıf u dânenendesin
- üleş-** [1] Paylaşmak, bölüşmek.
- K27/15 **Üleşirdim** beni baña kosalar n'olaydı
Bâğ-ı 'âlemde benî nev'im ile ben de kozum
- ülfet** [1] Alışma, kaynaşma, görüşme. || Yakınlık,
ahbaplık, dostluk.
- G71/9 Nebzîyâ terk itme kelb-i küy-ı yârîñ **ülfetin**
Didiler merd-i Ğarîbe şöhbet-i yârân lezîz
- ülfet it-**[2] Konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek,
dostluk kurmak.
- G180/9 Niçe **ülfet idem** bilmem rakîb-i rû-siyâh ile
Olur mı meclis içre Nebzîyâ hîç yâr kemden hâz
- N37/1 Perî-rüyum niçün insân ile sen **ülfet itmezsin**
Be hey her-câyî meşreb 'aşıkâna kırbet itmezsin
- ülke** [1] Ülke, memleket.
- Mş2/1 Çü ezel rûha 'adem **ülkesi** evtân oldı
Ne hoş idi ki o dem başına sultân oldı
- ümid** [6] Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı
duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.
- G228/14 'Ömrüm ey Nebzî şeb-i hicrinde âhîr olmadın
Ölmedin budur **ümidim** rûz-ı vaşlına erem
- G238/15 **Ümidim** budur ammâ kim o sultân-ı dü-'âlemden
Kömaya itdigin bu çarh-ı bî-dâda ala dâdım
- G240/5 Dâreynde **ümidim** baña bir kez nazarıñdır
Nîm-i nigeñiñ 'âlem-i dünyâyâ degişmem
- G286/11 **Ümidim** bu şehâ lutf eyleyüp kıl
Girîbânım hâlâş ağıyar elinden
- K2/63 Yâ Hâbîba'llâh kamu ümmet tutar saña **ümid**
Ber-murâd it cümleyi pes kılma mahrûmü'l-'atâ

- Mü4/85 Budur **ümîdim** ide merhem la'liñ
Bu dil-i zāra
- ümîd-i mihr** [1] Sevgiyi umut etme, dostluk beklentisi.
- G382/3 **Ümîd-i mihr** ile her mäh-rüya
Temeyyül bâtil ümniyyet degil mi
- ümîd it-** [1] Ummak, beklemek.
- G397/1 Dil **ümîd itmez** iken luţf u keremden ğayrı
Ne revâ kılmayasın cevır ü sitemden ğayrı
- ümîd ü bîm-i vaşl-ı hier** [1] Ayrılığa düşmenin beklentisi ve korkusu.
- G269/7 **Ümîd ü bîm-i vaşl-ı hier** ile âzürde-dil olsun
Alup cânım didigim bir dağı maşşül-i beyn olsun
- ümîd kes-** [2] Umudu yitirmek, beklentiyi sona erdirmek.
- Kt2/2 Ne deñlü çoğ ise cürm ü günâhım
Ümîdim kesmezem luţfuñdan ey şâh
- G182/14 Zülfi çevgânın rehinde başını tób eylediñ
Nebziyâ cāndan **ümîdin kes** dağı serden tama'
- ümîz** [1] Ümid, umut, umma.
- G70/6 Kesilse eger şerha şerha bu ten
Kesilmez dil-i pür-elemden **ümîz**
- ümîz kesil-** [1] Umudunu kaybetmek, beklentisi sona ermek.
- G70/6 Kesilse eger şerha şerha bu ten
Kesilmez dil-i pür-elemden **ümîz**
- ümmet** [4] Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk; Hz. Muhammed'in ümmeti.
- G382/18 Esirge Nebziyi Allâh kuldır
Dağı Peyğam-bere **ümmet** degil mi
- K2/63 Yâ Hâbîba'llâh kamu **ümmet** tutar saña ümîd
Ber-murâd it cümleyi pes kıлма maşşürümü'l-'atâ
- K2/49 **Ümmetiñden** bir za'if ednâ vü bî-tâkatdır ol
Zerre-i nâçizveş aħkar hebâdır zîr-i pâ
- Kt3/6 Resülu'llâhın ol evvel çü taşdıķ itdi mi'râcın
Bu **ümmetde** laķab oldu aña anuñ için Şiddik
- Ümmet-i Aħmed** [1] Hz. Mumammed'in ümmeti, müslümanlar.
- Tr2/78 Zevkıñı Bâr-ı Hüdâ her bâr kat kat eylesün
Ümmet-i Aħmedle cümle cem'idüp yevmü'l-mezîd
- ümîd** [2] Arzu edilen, ümit edilen.
- G157/10 Çeşm-i mestiñden şehâ kıldım temennâ-yı vişâl
Hışm ile virdi cevâbım Nebziyâ **ümîdi** kes
- G273/3 Ğaym-ı ğamda komaz **ümîdim** budur dâ'im beni
Mihr-i rüyuñla sipihr-i hüsni tâbân eyleyen
- ümîd-i merhem** [1] Derdine derman bulmanın ümidi, beklentisi.
- G81/1 Şehâ Şîrîn-kelâmiñda dile **ümîd-i merhem** var
Leb-i la'liñde zaħm-ı sîneye dârü-yı pür-em var
- ümîd-i recüliyyet** [1] Erkeklik, erlik beklentisi.
- G132/9 Raķîbânın zenândır itme **ümîd-i recüliyyet**
Reh-i 'aşkıñda gör Nebziyi kim bir merd-i eşbedir
- ümîd-i vaşl** [1] Kavuşmanın beklentisi.
- G342/5 Dilim **ümîd-i vaşhıla** niçe dem rüzedâr oldu
O kıtlu güne irerse irer güyâ ki bayrama
- ümümü'l-habâ'is** [1] Kötülüklerin annesi.
- G47/14 Mey-i la'liñle ser-hoş olsa Nebzi
anur şüff içer **ümümü'l-habâ'is**
- ümniyyet** [2] Umut, istek, beklenti.
- G236/1 Yoķ durur gerdün-ı dündan zerrece **ümniyyetim**
Tek esen olsun başım olsun hemân emniyyetim
- G382/4 Ümîd-i mihr ile her mäh-rüya
Temeyyül bâtil **ümniyyet** degil mi
- ün** [1] Ses, seda.
- G3/5 Ne 'aceb âhım **üninden** pür iken kûbbe-i çarķ
Niçün işitmeyesin ey yüzi gün vay saña
- üns ol-**[2] Birbirine alışıp yakınlık kurmak. || Dost ve samimi olmak.
- Mh3/23 **Üns olup** cevır ü cefâña derd ile kân olmuşum
'Aşķ-ile Mecnünveş 'âlemde destân olmuşum
- G71/7 Öyle **üns olmuş** begim kıan içmek ile kim olur
Dîde-i hün-h'vârîña şehd ü şekerden kıan lezîz
- ünsâ** [1] Dişi, kadın.
- M2/11 Dağı **ünsâya** da 'âmiyyeti yoķ
Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti yoķ
- ünsiyyet** [2] Alışkanlık, ahabplık, arkadaşlık.
- G308/12 Bu 'acebdır kim raķîb-i ğarla ya insân olan
Niçe **ünsiyyet** ider bilmem ğımâru'llâh-ile

M2/12	Dağı ünsäya da 'ämiyyeti yok Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti yok	G40/2	Sînemde açup şerha yine ol sehî-kâmet Üstünde kodı hâl-i ruhî dağ-ı sa 'âdet
	' üvnân [1] Derece, mertebe, rütbe. Şan, şöhret.	G65/12	Âsumân zann itme ey mâh derd ile itdikçe âh Kubbe-i minâ düzildi başımın üstünde dūd
Kt9/12	Hem-ser-i Firdevs-i berîn kaşr-ı me'âlîsi ki var Oldı bu ' üvnân ile reşk-âveri eyvân-ı Cemiñ	G194/8	Bu ğarîb ilde ölüsem kim ola âdem aña Okuyup Fâtîha üstüme du'â-h'vânım yok
	ür -[3]	G103/2	Şeb-i târîk-i ğamda nâr-ı âhîñ reh-nümâyiñdir Duĥâmî üstüne säye durur zıll-ı hümâyiñdir
G41/9	Âsitânında rakîbi koma üre it gibi Nebziyâ virme amânı ur anıñ başına laĥt	G357/3	Süzilür üstüne şahîñ gibi her-ġah dü-çeşmiñ Şınup bâl ü peri aña rehâ bulmaĥ gümân oldı
G86/4	Ululanur çoĝ olur ĥayl-i 'aşıkâna velî Bu kelb-i turfeyi gör kim hemîşe tırmaz ürer	K36/17	Ricâlîñ himmeti üstünden aslâ olmasun eksik Kalup yıllarla säbit olsun ol cây-ı mu'allâda
	2. Nakşetmek, işlemek.	Mh2/24	'Aşîka virmez amânı tîĝ-ı ğamġamlar çeker Misl-i Rüstem ĥışma gelse üstüme ĥançer çeker
G86/6	Başarsa zülfünü ĥattı n'ola 'aceb dañla O mârdir ki görünmez bu mürdur ki ürer	Tr1/9	şıçdım üstüne aña şer-levĥa ifrâz eyledim ışedim etrâfına bi'l-cümle pervâz eyledim
	üsbü ' [1] Hafta, haftalık.		2. Ayrıca, fazladan, ilave olarak.
G227/9	Çekerim bâr-ı firâkıñ niçe üsbü ' u sinîn Eĝilüp ĥadd-i dü-tâyım şanasın oldı hilâl	Mş2/47	Üstüne nâle ider bülbül-i şeydâsi begim Bir qarâr üze degil seyr ü temâşası begim
	üst [21]		3. Bir şeyin yukarıya, göĝe doĝru bakan yüzü, yüzeyi, üzeri.
B5/1	Baĥr olup eşkim ayaĝı üstüme âhım sehâb Lîkin âteş yaĝdırır bu ol olur dağı serâb	G142/5	Gözleriñ açdı şehâ bu sîne üstünde şerîĥ Aĝzına kıldı ĥavâle tâ ide dermânımız
G242/3	Sâye şal Sidre kadiñ üstüme gördükçe rakîb Ĥasedinden anı 'ar'ar gibi dü-nîm göreyim	K12/26	Düzmemiş küffâr-ı bedkâr hem-cünân ĥısn-ı ĥaşîñ El urup tób u tüfenge başdı ayaĝ üstüne
G302/1	Şehâ mihr-i ruĥuñ her dem ki şalsa üstüme pertev Vücüdüm zerre-i nâ-çizveş anda olur pîş-rev		üstâd [5] Bilim veya sanat alanlarından herhangi birinde üstün bilgisi ve yeteneĝi olan kimse; hoca, öğretmen, usta. Mürşit.
G328/2	Gözime girmedî tâ şubĥa dek uyĥu bu gice Ya niçün toĝmadı üstüme o meh-rû bu gice	G218/14	Nebzî-i dil-refte öğretdiñ tarîk-ı şî'ri sen Fenn-i inşâda 'aceb üstâd imişsin ey gönül
G367/8	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādûlar baña Tîr-i müjġân yaĝdırırlar üstüme bārân gibi	G237/1	Feyz-i Ĥaĥdır şan'at-ı 'aşĥ içre üstâdım benim Dâd-ı Muĥlakdır baña 'aşĥ-ı Ĥudâ-dâdim benim
Mh3/16	Âferîñ ey dil-rübâ taĥşîñ saña taĥşîñ saña Eylediñ bilmem rakîbiñ üstüme tercîĥ iñen	G361/14	Çâr-süy-ı 'aşĥa gönderdim dilim Nebzî ki tâ Eyleye kesb-i belâ üstâda virdim gönülümü
N38/8	Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādûlar baña Tîr-i müjġân yaĝdırırlar üstüme bārân gibi	K7/2	Te'âla'llâh bu dil-cü çeşmeye 'ayn-ı revân dirler Hezârân âferîñ üstâdına pîr ü civân dirler
Mu30/1	Berf yaĝmış verd-i nu'mân üstüne gülzârda Daĝ urulmuşdur ayaĝında ĥalupdur zârda	Mş2/23	Böyle kurmuş düzeni ĥaşılı üstâd ancak Bu tarîk ile heme eylemiş irşâd ancak
G11/5	Ruĥuñ üstünde açılmış reyâĥîñ sebzezâr olmuş Yüzüñdür ravza-ı Rıdvân özüñdür ĝıbta-ı ĥavrâ		üstüne düş -[1] Üzerine düşmek. İlgi göstermek.
G37/6	Şolmasun o gül-dehânîñ tâ-ebed ey ĝonca-fem Açılıpdur Ĥızrveş çün üstüne bâb-ı ĥayât	G20/4	Var imiş devlet başında zülfine bend oldı dil Düşdi pes üstüne uşta säye-i perr-i hümâ

	üstüme şal- [1] Üzerine yürütmek.	G42/1	Naṭ'-ı sînem üzre sürdün gül-ruḥum çün fîl ü at Şâhım itdiñ beydağ-ı cevriñle dil ferzini mât
G61/4	İki şakk oldu rakîbîñ reşkden 'ar'ar gibi Serv-kaddiñ üstüme şaldı benim çün iki şâḥ	G85/8	Zülf-i müşkîniñ ter olmuş derlemiş derler döker Şanki misk üzre saçılmışdır gül-âb-ı ter қоқар
	üstüvâr ol- [1] Kuvvetli, dayanıklı, sağlam olmak. Güçlü ve sağlam bir bedene sahip olmak.	G294/9	Bir ayak şunmadıñ me'mülüm üzre Sipihrâ çekdim el cām-ı Cemiñden
K17/14	Vech-i ḥasen ki sende var mihr-i cihânsın tâbdâr Bünyân-ı devlet üstüvâr ola ilâ-yevmi'l-kıyâm	G299/3	Der-i hicriñ güşâde 'âşık-ı bî-çâreler üzre Velikin bâb-ı vaşlın feth olunmaz ey niṭâq-ebri
	üş- [3] Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.	G315/3	Tutuldı şanmasunlar mâh-ı bî-mihri felek üzre Görüp ol mehveşi ḥacletle girdi bir siyeh şâle
G62/6	Gördi gendüm-gün ruḥuñda kesret-i ḥâli bu dil Kıştâr-ı Rûma üşmüş didi güyâ kim melah	G323/4	Lebiñ ḥoққа dehende ḡonca mıdır şuya kazanmış ol 'Acebdır bilmezem sükker midir ya engübîñ üzre
G133/6	Ölürsem derd-i hicriñle bu cismim Üşüp küyüñ kilâbı lây iderler	G323/2	Sirişkim katresi düşdükçe rüy-ı âteşin üzre Misâli la'le beñzer k'ola zer enguşterin üzre
G204/6	Olasın bî-ber eger sâyeñe kimse gelmez Üşüben taşâ tutarlar tolu esmâr olsañ	K24/24	Sîmi sitemdir şeklen zeri hem Şer vezni üzre cevher cevahir
	üşen- [1] Bir işi yapmak husûsunda isteksizlik duymak, gevşek davranmak, o işi yapmak kendisine zor gelmek.		2. " -den çok, -den fazla" anlamına gelir.
G354/9	Çeşm-i fettânından ey Nebzî yüri üşenme kim Uş belâ-yı ḡamzesi başına geldi n'eyledi	G15/7	Genç imiş ḥüsnün o genç üzre tılısm imiş meger Kâkülün ey müşk-müyüm görünür ejder baña
	üşür-[1] Yığılıp toplanmasına sebep olmak.		3. "İçin" anlamında kullanılan edat.
Ms4/9	Başıma bi'llâḥ üşürdün şimdi zembür-ı belâ Olduḡum zîrâ ki bildiñ derd-i 'aşқа mübtelâ	K32/6	Kılup anları kamu sînelerinden me'yüs Vire bunlara merâm üzre maқâm-ı 'âlî
	üt-[1] Yenmek, yutmak, mağlup etmek.		4. "-de/da"; doğrultusunda, yönünde, yolunda.
G151/7	Ütmişiz ütölmüşüz aḡyâra bî-bâkiz yine İşbu dâr-ı lu'bda bâyız қоzi yüzlerdeniz	G57/2	Elf-kaddiñ ḥasretiyle sîneme çekdim şeraḥ Ol şeraḥla artdı qalbimde feraḥ üzre feraḥ
	ütül-[1] Yenilmek, yutulmak, mağlup olmak.	G73/2	'Alemler kıtan mücellâ ol meh-i enver midir Yoḥsa ol burc-ı melâḥat üzre sa'd aḥter midir
G151/7	Ütmişiz ütölmüşüz aḡyâra bî-bâkiz yine İşbu dâr-ı lu'bda bâyız қоzi yüzlerdeniz	G91/11	O ḡabḡab penbezâr-ı sîneñ üzre Turunc-ı bâḡa eyler serzenişler
	üzerine var- [1] Bir şey yapmasını baskı yaparak istemek.	G132/4	Edânî vü e'âlî 'âşıkânın zıll-ı 'adliñde Temâşâ-yı cemaliñle ḥuzür üzre müreffehdir
K127/2	Nedir ey dil bu kadar ḥ'âhiş ile ibrâmîñ Didigiñ ḥâşil olur üzerine varma qatı	G209/13	N'ola ḥilm üzre ol Nebzî kuluña Revâ mı bî-sebeb olmaq ḡazabnâk
	üz- [1] Üzüntü vermek,	G215/1	Naṭ'-ı 'aşk üzre piyâde sürme fîl ü at gerek Zîre bir manşübeye ey dil niçe şeh mât gerek
K27/27	Yüri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Ḡam ile geçmeye tâ yay u kış u yaz u güzüm	G215/7	Gün-be-gün artar teraққı üzredir 'aşkıñ benim İrmege kadd-i bülendiñe begim mirkât gerek
	üzre [48]	G222/4	Kadd-i şimşadıñ görüp ey serv-i âzâdım benim Bir ayaḡ üzre qalup dem-beste olmuşdur nihâl
	1. "Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan üzere edati.	G284/9	Te'ennî üzre ol va'd-i vişâl eylerse ol ḥünî 'Acül olup dime Nebzî hemin olsun hemân olsun

- G323/5 Ruĥuñ **üzre** görüp o zülf-i müşğîniñ seniñ cānā
Didim sünbül şokunmuş nāzenînim yāsemîn **üzre**
- G323/5 Ruĥuñ **üzre** görüp o zülf-i müşğîniñ seniñ cānā
Didim sünbül şokunmuş nāzenînim yāsemîn **üzre**
- G244/5 Ruĥuñ **üzre** nedir ol ĥāl-i esved
Dem-ā-dem arturur bu zār u āhım
- G348/14 Binmedimse esb-i rehvära bu rehde Nebziyā
Bir ĥımār-ı nerm-rev **üzre** süvār oldum hele
- G384/2 Niğāh eyle dilā ol 'arız-ı bî-müya söz var mı
Ruĥ-ı kâfûri **üzre** ĥāl-i 'anber-büya söz var mı
- G384/3 'İzān lālezarı **üzre** baĥ ol ġamze-i dil-düz
Kılıçlar tutar elde süsen-i dil-cüya söz var mı
- K9/7 Ola şer'-i Aĥmed **üzre** müstaĥîm
Tañrı iĥsān ide aña toġrı rāh
- Kt3/8 'Ömer geldi pes andan milket-i dîni idüp ma'mūr
Oturdu taĥt-ı 'adl **üzre** 'adāletle olup yek-tā
- Mr2/8 Cihāna sāye-i luĥfūñ kerāmetdir sa'ādetdir
Ru'ūs-ı bendegān **üzre** ola mümed ile'l-izmān
- Ms3/26 Ğarîb üftāde yoĥ Nebzî gibi ĥiç āsitanında
Geçüp şadr **üzre** aġyārñ turur her demde yanında
- N18/3 Olmasaydı ger o rüy-ı dil-keş **üzre** fülfulün
Sîne-i pür-yārede dāġ-ı derün olmaz idi
- T1/3 Künc-i sîneñ **üzre** cānā pāsbāndır ĥançeriñ
Cāme-i surĥ u kebüd içre nihāndır ĥançeriñ
- Tr2/32 Şerbet-i mevt herkese yek-ser şalā imiş dirîġ
İnkılāb **üzre** imiş her rüz u şeb bu ĥākdān
5. Üstünde, üzerinde. || İçinde.
- G11/3 Görüp ruĥsārñ **üzre** nāzenînim zülf-i müşğîniñ
Didim sünbül şokunmuş sevdiğim bir lāle-i beyzā
- G150/7 'Arız-ı sîmîni **üzre** zülf-i püş olsa ne tañ
Var mıdır bir genc-i bî-renc kim ola ol mārsız
- G193/18 Kesdi Şîrîn 'aşkına Ferhād taġ
Sen de Nebzî sîneñ **üzre** dāġ yak
- G207/1 Şarınmış ala fes **üzre** beyāz destārı pek nāzik
Kuşanmış hem o kâfir-kış gör zünnārı pek nāzik
- G228/5 Oturup taĥt-ı zümürüd **üzre** ġonca şāhvār
Baġladı etrāfına çevre nihāl-i gül 'arem
- G244/3 Melāĥat taĥt-ı **üzre** müstedām ol
Budur dā'im murād-ı dil ü ĥvāhım
- G275/6 Dil-i bîmār 'aşkıñla düşüp şāĥib-firāş oldı
Gelüp bālîni **üzre** ey taĥibim bārî şor bālîn
- G323/1 Sırışkim ĥatresi düşdükçe rüy-ı āteşîn **üzre**
Misāli la 'le beñzer k'ola zer enguşterin **üzre**
- G323/2 Sırışkim ĥatresi düşdükçe rüy-ı āteşîn **üzre**
Misāli la 'le beñzer k'ola zer enguşterin **üzre**
- G323/6 Ruĥuñ **üzre** görüp o zülf-i müşğîniñ seniñ cānā
Didim sünbül şokunmuş nāzenînim yāsemîn **üzre**
- G323/8 Nedendir eşk-i dîdem ki bitürmez bir gül ü lāle
Velîkin turmayup aĥar tolu gibi zemîn **üzre**
- G323/9 Melāĥat taĥt **üzre** sevdiğim Nüşü'r-revānsın çün
İrişdir zıll-ı 'adlîñ Nebzî-i kemter kemîn **üzre**
- G323/10 Melāĥat taĥt **üzre** sevdiğim Nüşü'r-revānsın çün
İrişdir zıll-ı 'adlîñ Nebzî-i kemter kemîn **üzre**
- G326/9 Geçüp aġyār-ı bedkārñ begim meclisde şadr **üzre**
Ğarîb üftāde olmuşdur ĥapuñda Nebzî bî-çāra
- G356/5 Rüy-ı āteşnāki **üzre** şaçma ĥālîn 'arız idüp
Yakdı ol cādü beni kendine efsün eyledi
- K8/31 Geçdi serîr **üzre** bugün ol
Şimdi odur taĥt ile muĥtār
- Üzüm biri birin göre göre kararır [1]** Üzüm
üzüme baka baka kararır. || Her zaman bir arada bulunan,
arkadaşlık eden kimseler, birbirlerine huy yönünden benzerlik
gösterir.
- K27/34 Yüri ta'n eyleme ebnā'-ı zamāna Nebzî
Ğararır biri birin göre göre dirler üzüm
- V**
- va'd eyle- [2]** Bir işi yapacağına söz vermek, umut
vermek. || Yemin etmek, ant içmek.
- Mü1/1 **Va'd eylediğñ** mihr ü vefā olmadı gitdi
Ey sākî-i meh-rü
- G253/5 Luĥf idüp **va'd eyledi** cevri ü cefālar cānıma
Ĥamd ola Mevlāya kim ey dil yine iĥsāndayım
- va'd it- [3]** Bir işi yapacağına söz vermek, umut
vermek. || Yemin etmek, ant içmek.
- G306/9 **Va'd idüp** cevri ü cefāyı gel bugün yarın dime
Merd iseñ ferd ol vefāda dil-berā ferdāyı ĥo
- G137/7 **Va'd idüp** vaşlññ şaldññ bizi ferdāya yine
Bu aġız dadı ile biz daĥı ĥoĥ yalanuruz
- G245/1 Vuşlata **va'd itdi** gitdi çün ki cānānım benim
Ey ecel bir ān ĥatlan tā gele cānım benim
- va'd kal- [1]** Bir işi yapacağına söz vermek, umut
vermek. || Yemin etmek, ant içmek.

- G64/1 Şehâ zülf-i girih-gürin dil-i şeydâya **kıldı va 'd**
Kim anı bend idüp aşlâca âzâd itmeye min-ba 'd
va 'de kııl- [1] Zaman belirlemek, süre tanımak.
- G337/9 Vişâliñ Nebzî-i dil-dâdeye çün **va 'de kılmışdıñ**
Nedir te'hîre bâ 'is ya nedir imrüz u ferdâ ne
va 'de-i vaşl eyle- [3] Kavuşma sözü vermek, vuslat
vaadinde bulunmak. || Kavuşmaya mühlet vermek.
- G142/1 **Va 'de-i vaşl eyleyüp** gitdi yine cânânımız
Ey ecel gel bârî kıatlan tâ gelince cânımız
- G210/5 **Va 'de-i vaşl eyleyüp** şaldıñ diyâr-ı firâte
Eylediñ bu giñ cihâni başıma hicriñle teng
- Mh2/18 Başımı uğratmışım rengin 'aceb ğavğalara
Va 'de-i vaşl eyleyüp şaldı beni ferdâlara
va 'de-i vaşl [3] Kavuşma sözü. || Kavuşma zamanı.
- G78/9 Dili ferdâya şalup **va 'de-i vaşlın** giderek
Günini هفته iken meh meh iken sâl ideyor
- G353/5 Çelebî **va 'de-i vaşlın** bilürüz sâhteligin
Ya bizi aldamağa bunca edâlar ne belâ
- K127/3 **Va 'de-i vaşlını** uş yâr yine yarına kıdı
Şabr it elbet bu yalanın çıkısar 'âkıbeti
va 'd-i 'aşa [1] Cömertlik sözü.
- G353/8 Kerem ü lutf ile imrüz raķibi gözedüp
Bizi ferdâya şalup **va 'd-i 'aşâlar** ne belâ
va 'd-i vaşl [1] Kavuşma sözü.
- G67/1 **Va 'd-i vaşlınla** beni şâd eylediñ ey şâh-zâd
Dil-rübâlar kıavliñe yokdur velikin i 'timâd
va 'd-i vişâl eyle- [1] Kavuşma sözü vermek.
- G284/9 Te 'ennî üzre ol **va 'd-i vişâl eyleyse** ol hünî
'Acül olup dime Nebzî hemîn olsun hemân olsun
vâdî-i derd [1] Dert vadisi.
- G266/4 Derddeş ol zü-derde derdden dâd al
Vâdî-i derde varup düş ey dedem
vâdî-i derde düş- [1] Dert vadisine düşmek.
- G295/2 Derd-i dâdârî devâ '-i derd dâñ
Vâdî-i derde düş ey dil var revân
vâfir [2] Çok, haddinden fazla, bol.
- G376/5 Görüp 'uşşâkını **vâfir** o fettân
Belî tãvüsveş artar cilâsı
- G357/8 Cemâl-i pâkiñi 'arz it bu çeşmim rüşenâ bulsun
Terahhüm kııl yüzün görmeyeli **vâfir zamân** oldı
vah [1] Âh, vah, heyhat, yazık!
- G375/12 El virmedi devlet baña gör kıaldım ayakda
Vah kim dil-i sevdâ-zede zîr ü zeber oldı
vâhayfâ [1] Eyvah, yazık!
- G389/2 Ğamım gitdikçe efzün olmada bilmem baña n 'oldı
Bahârım geçdi **vâhayfâ** gülistânım kıazân oldı
vahşî [2] İnsandan kaçan, yabani. || İnsana alışkın
olmayan, aşkıtan kaçan sevgili.
- G12/2 Şayd olunmaz ey gönül ol gözleri âhü saña
Vahşîdir bildim kıarîb olmaz o tünd-hü saña
- G107/8 Didim tîriñ niçün tutmaz 'aceb o çeşm-i şehlâña
Didi **vahşî** degildir bu ki âhü-yı haremdeñdir
vahşîlik [1] Vahşî olma durumu, medeniyatten
uzak olma. || Bir vahşîye yakışan davranış.
- G330/7 Bu **vahşîlik** neden bilsem 'aceb ey gözleri âhü
Kıaçarsın şayd olunmazsın nedir bu vaż '-ı yâbâne
vâkı' [1] Mevcut, bulunan.
- G94/8 Tâb-âver iken vaşlınâ gör düşdi bürüdet
Güyâ dem-i nev-rüzda **vâkı'** deye beñzer
vâkı' ol- [1] Meydana gelmek, vukü bulmak.
- Kt18/6 Tamâm mevşûf olup bi't-tab' fart-ı istikâmetle
Hîç andan **ola mı vâkı'** şudür-ı fi'l-i nâ-ber-câ
vâkı'a [3] Vakıta, hadise, olay.
- G377/2 Şâh-ı maħbûbân imişsin dil-berâ bildim seni
Zübde-i hûbân imişsin **vâkı'a** bildim seni
- K2/13 Raħmet-i Raħmâna uğrar kim göredir **Vâkı'a**
Hıcurât içre niçe 'aşıklar iderler recâ
- Kt11/3 **Vâkı'a** gül-çehresi tezyîn olup gül gibi güldi
Didi pes târih Nebzî hilyetü'r ricâl lihye
vâkıf [1] Bilen, öğrenen, kavrayan kimse.
- Ms4/16 Fenn-i 'aşkı ser-be-ser ezber ider h'ânendesin
Sırrına üftâdegâñiñ **vâkıf** u dâñendesin
vâkt [3] Vakit, zaman, an.
- G287/17 Merħamet **vâkti** durur bu Nebzî-i bî-çäreye
Gel ey cevri eylediñ şâhım amân olsun amân

- Kt29/1 Şāha güller çıkdı ey dil seyr-i şahrā **vaḳtidir**
Gelse dil-ber şorsa ḫālim def' -i hicrān eylese
- Tr1/25 yanıma bir **vaḳt** ile aldım idi pāk ola diyü
göz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü
- vaḳt-i ihtirām [1]** Saygı, hürmet, tâzım zamanı.
- G233/2 'Aşk-ı dildārım dil-i zārım 'aceb mi kılsa rām
Gitdi eyyām-ı şebābet geldi **vaḳt-i ihtirām**
- vaḳt ol- [1]** Vakit olmak, vakti zamanı gelmek.
- G49/13 Cevr-i yāre kııl taḫammül **vaḳt ola** ide vefā
Nebziyā şabr eyle kim eş-şabru miftāḫu'l-ferec
- vaḳt ü sâ'at [1]** Sayaç ve zaman, tarih.
- Kt3/68 O sultān-ı mücibü'd-da' ve bir gün fazl u lutfından
İder me'mülüni maḳbül şabr it **vaḳt ü sâ'atle**
- vaḳt-i bahār ir- [1]** Bahar zamanı (mevsimi)
gelmek.
- N16/1 **Vaḳt-i bahār irdi** yine zevḳ u şafā demleridir
Eyle vefā kıılma cefā mihr ü vefā demleridir
- vaḳt-i gül [2]** Gül mevsimi. || İlkbahar.
- N13/7 Faşl-ı bahār u **vaḳt-i gül** itme tekāsül ey gönül
Koma bugüni yarına çün ki bu dem gelür geçer
- G88/7 Faşl-ı bahār u **vaḳt-i gül** itme tekāsül ey gönül
Koma bugüni yarına çün ki bu dem gelür geçer
- vaḳt-i ḫazān [1]** Hazan zamanı, sonbahar mevsimi.
- G113/3 Bülbül tıramaz **vaḳt-i ḫazāna** dek anıñçün
āḫatsız olur dil çü kıılır āh u fiğānlar
- vaḳt-i nev-bahār gel- [1]** İlkbahar zamanı
(mevsimi) gelmek.
- Mr5/1 **Geldi** çü **vaḳt-i nev-bahār**
İrişdi ol ferḫunde-dem
- vaḳt-i rihlet [2]** Ölüm vakti.
- G10/7 **Vaḳt-i rihletdir** irişdi ḫāzır ol ey nefsi men
Hātif-i ḡaybdan saña çün irci'î geldi nidā
- G156/1 **Vaḳt-i rihletdir** hemān çün kim çalındı ḫabl u kūs
Nīm-şeb irdi şadāyile nidā ider ḫorūs
- vaḳūr [1]** Vakar sahibi, ağırbaşlı kişi.
- Kt18/2 Cenāb-ı İlç-i Roma De Penkler nām bī-hem-tā
Cesūr u şāhibü'l-ḡayret **vaḳūr** u şāhibü'l-ārā
- vālā [1]** Baş örtüsü; ipek kumaş.
- G352/4 Olupdur tūḫ-i güyā giyüp ol cāme-i sebzi
Daḫı hem ḫoşça yakışmış başında ol yeşil **vālā**
- kālā' -ı vālā [1]** Yüksek Kale.
- G388/3 Himmetim **kālā' -ı vālā** ḫ^vācedir gönülüm benim
Himmetim zirā miḫek gönülüm zer-i aşfer gibi
- vālī [1]** Bir ilde devleti temsil eden en büyük mülki
âmir
- K32/20 Gelün ey dertlüler ey fırka-ı mecrūḫü'l-bāl
Bulalım bārī şikāyet idecek bir **vālī**
- vālīh ü ḫayrān [1]** Şaşkın ve hayrete düşmüş. ||
Aklını yitirmiş.
- G110/8 Zaḫmıma merhem komaz korḫar 'ilāc itmez ḫabīb
Derdimiñ zirā ki 'ālem **vālīh ü ḫayrānidır**
- va'llāh [1]** Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun.
- G313/8 Didi içer misin la'lim şarābın
Didim sevgend-i mey-ḫ^vārım ki **va'llāh**
- v'allāh eyle- [1]** Üstünlüğünü kabul etmek.
- G148/18 And içüp dil-ber didi şimden-gerü lutf ideyim
İşidüp dil tırlı Nebzī didi **v'allāh eylemez**
- va'llāhi bi'llāh [1]** "Allah'a yemin olsun ki!"
anlamına gelen yemin ifadesi.
- G316/4 Dilimde mün'akid mihrindir ey meh
Kasem yād eylerim **va'llāhi bi'llāh**
- vām [1]** Borç.
- G290/8 Didim la'l-i lebiñden ḫan-behā bir büse ister dil
Didi var git bugün yarın virem boynumda **vām**
olsun
- Vāmık [1]** Vāmık ve Azrā adlı aşk hikāyesinin
erkek kahramanıdır. Çin hakanı Talmus'un olağanüstü
güzelliğindeki oğlu Vāmık'a, Gazne padişahının kızı Azrā
görmeden aşık olur. Azrā'nın resmini gören Vāmık da ona
aşık olur. Vāmık, Azrā'ya kavuşmak için yola çıkar ve birçok
tehlikeler atlatır. Mücadelelerle dolu bu zorlu yolculuğun
sonunda iki aşık birbirine kavuşurlar (Pala, 2002, s. 484).
Vāmık da her ne kadar onlara kadar çok zikredilmese de tıpkı
Mecnun ve Ferhat gibi aşığın sembolü olmuştur (Tökel, 2000,
s.449).
- Vāmık u Azrā hikāyesinin erkek kahramanı. || Aşık.
- G327/18 Olup Ferhādı ol şīrīn-zebānıñ
Bu dil **Vāmıkdr** ol 'Azrā-'izāra
- Vāmık u 'Azrā [1]** Türk Edebiyatı'nda Vāmık ile
Azrā denince, yaptığı tercümelemlerden ve çok yazmasından
dolayı, zamanında Anadolu'nun Cāmī'si diye adlandırılarak,
İran şairi Abdurrahmān Cāmī (ö. 1492) ile eş tutulan XVI.
yüzyılın velūd şairi Bursalı Lāmī'i Çelebi hatıra gelir. Beşeri

- aşkî konu edinmiş bir mesnevidir. Konu, Yunan Edebiyatı kaynaklıdır, fakat Yunan Mitolojisinde orijinal isimlerinin ne olduğu henüz tespit edilmiş değildir. Edebiyatımıza Fars Edebiyatı kanalıyla girmiştir. (Ayan, 1983, s.190- 487)
- Mş2/45 Söylenür dilde hemân **Vâmiğ u 'Azrâsı** begim
Açılır bâğda gerçi gül-i hamrâsı begim
var [106] Bulunma durumu, mevcut.
- B9/2 Ciyânı görmedimdi çokdan olmuş mültecî şimdi
Aşağıdan bakup gördüm şakalında otuz kıl **var**
- Tc1/8 Besberâber hilede sük ehli hem rübâh-ile
Varı pes bir loğma kim ekl ola bismi'llâh-ile
- G266/8 Derd-i dil dem dem dem urur der-derün
Dâr-ı derddir **var** durur der-dil verem
- G312/1 Çü sende **var** durur hulķî melâhat hüsñ ü hulķ bu
şeh
Bütün halkı kul itdiñ kendüziñe ey meh-i çâr-deh
- Tr1/30 câmı çıkşun dilerim tiz günde anuñ horlıyu
Anadan ya bâbâdan **vardır** uğursuz bir soyu
- G295/10 Nebziyâ dūr ol devâ'-ı derdden
Dârü derddir **vardı** devr-i deverân
- G293/1 Vaşla irmez **varımı** isâr-ı cânân itmeyen
Lâyık-ı vaşla ola mı bu kavli iz'ân itmeyen
- Mr3/4 Biñ degil yüz biñ degil pâ-mâle-i 'aşkı hemân
Hâk-i râhında hezârân kulu **var** 'Osmânımıñ
- Ms3/1 Cihân içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet **var**
Ne kim ol kıdd-i mevzunuñ gibi bir kıdd ü kâmet
var
- Ms3/2 Cihân içinde şanma sen gibi bir çeşmi âfet var
Ne kim ol kıdd-i mevzunuñ gibi bir kıdd ü kâmet
var
- Ms3/3 Dem-â-dem cevri ü kahrından gönülde başka hâlet
var
Teninde tâb-ı şîhhat yok ne dilde dağı râhat var
- Ms3/4 Dem-â-dem cevri ü kahrından gönülde başka hâlet
var
Teninde tâb-ı şîhhat yok ne dilde dağı râhat **var**
- Ms3/5 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat **var**
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat var
- Ms3/5 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat **var**
- Ms3/11 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat **var**
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat var
- Ms3/12 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat **var**
- Ms3/17 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat **var**
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat var
- Ms3/18 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat **var**
- Ms3/23 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat **var**
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat var
- Ms3/24 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat **var**
- Ms3/29 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat **var**
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat var
- Ms3/30 Ne bende zerrece ârâm u şabra tâb u tâkat var
Ne sende dil-berâ rahm itmege şemme liyâkat **var**
- Mü1/5 Zâtında egerçi leb-i la'liñde şifâ **var**
Her derde devâdır
- G319/7 Şöyle kesret **var** yine yok bir ayak başmağa yir
Söykenüpdür hâne-i kalbimde bi'llâh gam gama
- G319/9 **Var** surâhîniñ yine câm ile bir gizli sözi
Meclis-i hâşşında virmişlerdi gördüm fem feme
- G321/4 Reh-i 'aşkıñda o zerre deheniñ mühri ile
Yüri yoğ ol a gönül **varını** sen terk eyle
- G332/6 Kim görürse nün ider ol ân kıddin lâ-cerem
Sende bu hüsñ ü şemâ'il **vardır** kaşlar-ile
- G352/9 'Adîli 'âlem-i 'uqbâda vardır **varsa** ancak
Çü yok emsâl ü endâdı bu fânî dünyede hâlâ
- G352/9 'Adîli 'âlem-i 'uqbâda **vardır** varsa ancak
Çü yok emsâl ü endâdı bu fânî dünyede hâlâ
- K10/23 Haber vir ey şabâ bi'llâh **varsa** misl ü endâdı
Cihânda niçe yıldır uş gezersin küh u şahrâyı
- K11/11 Dağı her ehl-i ma'ârif ü kemâl bunda ki **var**
İrişüp her biriniñ yanına kesb-i hüner it
- Mş1/46 Añlağıl kıdr ü veqârıñ itme kendiñ mübtezel
Geç geçenden yarınıñ **var** şâhibi budur mesel
- G186/8 Genc-i hüsñünde o hünî gamzeler olup tılısm
Şîrdir kim mâr-ı zülfünden elinde **var** tığ
- G193/5 'Aşk u şevkıñ **var** iken dil mülküni
Zabı u teşhîre yüri eyle yarağ
- G167/22 Râst-güdur Nebziyâ bu mısra'ı güftâr iden
Allâh Allâh 'aşk yolunda ne belâlar **var** imiş
- G169/3 Câmî 'ü'l-hüsñ olsa vechi **var** cemâ'at uş müge
Bîñ vü ebrûlarıdır minber ü mihrâbveş
- G203/14 Unutdurdu gam-ı dünyayı 'aşkıñ
Sürürüm serverâ hem **var** u hem yok

G205/9	şeb-bü var Nebzî bâğda ammâ O sünbül-müydür 'aklıñ perişân eyleyenden ilk	K28/8	Medh-i gül-gün 'arızñ düşmez dilimden gül gibi Rüz u şeb şayf u şitâ hemvâr elimde var gül
G244/10	İrem bir gün ayağñ tozına ben Başımda var ise devlet külâhım	K28/16	Lâle vü sünbülle gerçi germ idi sük-ı çemen 'Arz-ı hüşn itdi kesâda vardı bu bâzâr gül
G259/5	Deryâca ğamım vardır bir kaatre sürürüm yok Baħr-i ğama bu gönlüm yoħsa tala mı bilmem	G363/3	'Aceb serkeşligi var idi evvel şevk-ı rüyuñla Giriftâr-ı ser-i zülfüñ olalı şimdi râm oldı
G266/6	Dil devâ'-ı derd arar dervâzede Rüzî-i rüze revâ varım verem	G374/8	Begim ħaddiñde ol beñ kim olupdur ħabbetü's- sevdâ Siyeh miski megesdir vardı anda kondı ħâl oldı
G208/14	Saña kim didi ki Nebzî reh-i 'aşka giresin Yürü var kesb-i yediñdir ne belâ var ise çek	G378/9	Hezârân zülfüne merbüt olan var Velikin görmedim yoħ bir rehâsı
G226/6	Var mı bu gülşende bir dil kim ola ğamdan berî Var dem-sâz ol da gör bülbülle bir dem ey göñül	G385/1	Ta'n eyleme bu 'âleme var diyü fenâsı Ger devlet-i 'aşk-ile ola yoħ mı beķâsı
G270/9	Ne sâzım var ne süzum var hemân bir sâdece şî'rim Olan dîvânımı ħVânende şâd olmazsa şağ olsun	K12/23	Tarıķ u Zilzâle var imânımız zîrâ bize Ey disâr ile Müzemmil geldi Ķur'ândan Nebâ
G270/9	Ne sâzım var ne süzum var hemân bir sâdece şî'rim Olan dîvânımı ħVânende şâd olmazsa şağ olsun	K2/75	Yoħ degil noķşânımız var i 'tizârımız daħı Çün ki maķbüldür lede'l-eşrâf 'izâr-ı dünyâ
G294/2	Ħalâşa çâre yoħ derd ü ğamñdan Ferâğım var demiñden 'âlemiñden	G28/1	Cihânda var mıdır bundan ğarâ'ib Ki ħâşıl olmaya bunca reğâ'ib
G295/4	Uş devâ'-ı derd durur ol derde em Derde em um var ol derden der-ân	G28/20	Meĥâkimlerde bu tayy-i sicillât Dile kıl kâziyâ var 'aklı nâ'ib
G98/9	Ne var bülbül gibi feryâd idersiñ bâĝ-ı 'âlemde Sîneñde dâĝlar Nebzî gül-i surĥî vü lâlâdır	G29/10	Darb iderseñ ey perî zaħrın tutar Nebzî saña Var durur ħarbu'l-mesel ħarbu'l-ĥabîb oldı zebîb
G135/2	Lutfunı çok görmüşüz biz yoħ durur inkârımız Çekmişiz bisyâr cevvin var hem iķrârımız	G11/11	Ne var bâĝ-ı cihân içre beni reddeyleseñ ey gül Tapuñda bulunur her dem hezârân bülbül-i şeydâ
G138/3	Her dilde 'aceb zann ide var mihrini ol meh Her gökde bunı bilmeye şems ü ħamer olmaz	G19/13	Nebzî var iken sende biñ güne şikâyetler Ya kışşası Mecnûnuñ efsâne degil mi yâ
G138/12	Her dem dem ü nem aķmadadır çeşm-i terimden Dem var mı 'aceb dilde ki gerd ü keder olmaz	G20/3	Var imiş devlet başında zülfine bend oldı dil Düşdi pes üstine uşta sâye-i perr-i hümâ
G144/8	Ħasret-i ĥün-ĥVâr-ı çeşm ü la'l-i ĥün-rîziñle yâ Dem mi vardır dem aķıtmaz dîde-i ğam-dîdemiz	G39/17	Ne var âvâre gezmekte ser-â-pâ ey ğam-ı dil-ber Olup sâbit-ķadem bu sîne-i Nebziyi otaĝ it
M2/2	Nedir ol kim ki dirâz kâmetdir İki başı var ilan şüretdir	G17/12	Bu bâĝ içre gül ü bülbülden özge Ħabîbâ var mıdır imkân-ı sâlis
M2/9	Ķayr-ı İslâmda velî var degil Belî küffâra sezâvâr degil	G54/14	Mâ'il olma ĥüb-rûlar ĥüşnüne Nebziyâ var ise 'aklıñ turma kaç
K33/16	Anasın sikkidim ol zişt münâfik yüzli Nerede varsa o meclisde mücâmil olmaz	G54/7	Gözlerim şarf itdi varım yoluña Dirhem ü dînâra oldı iħtiyâc
K9/11	Hem-ser-i Firdevs-i berîñ kaşr-ı me'âlisi ki var Oldı bu 'üñvân ile reşk-âveri eyvân-ı Cemiñ	G55/4	Cîfe-i dünyâ içün çün sa'y ider çokdur velî Müsterâĥ-ı dehr içinde var mı olmuş müsterîĥ
K17/13	Vech-i ĥasen ki sende var mihr-i cihânsın tâbdâr Bünyân-ı devlet üstüvâr ola ilâ-yevmi'l-ķiyâm	G61/10	Kes başın kâfir raķîbiñ virmegil aşlâ amân Nebziyâ var ise 'aklıñ diñle sözüñ baña baħ

G67/6	Nāşihā kendiñ gibi güm-rāh zann itme beni Zülf-i dil-berveş elimde var iken ḥablü'r-reşād	G97/4	Leb-i yārimden eger irmeye bir zerre şifā Maraż-ı 'aşka ṭabībā 'acebā çāre mi var
G73/3	Bāğ-ı 'ālemde hezārān var durur gül-çehreler Gerçi çoqdur ey göñül bu cümleden gül ter midir	G97/6	İrüp ihsānına her dem o raķīb-i ḥar-ı dūn Şanemā miḥnet ü ğam hep bu dil-i zāra mı var
G76/9	Def ü ney ola eger var ise 'ālemde 'adīlim Biriniñ sīnesi büryān biriniñ bağı yanıqdır	G97/8	Bize geldikçe hemān cevri ü cefā ṭa'n u sitem Kerem ü luṭf u mürüvvet hemān ağıyāra mı var
G81/1	Şehā Şīrīn-kelāmında dile ümmīd-i merhem var Leb-i la'liñde zaḥm-ı sīneye dārū-yı pür-em var	G97/10	Seve Nebzī āna nisbet daḥı bir sīb-ruḥı Bāğ-ı 'ālemde hemān o leb-i gül-nāra mı var
G81/2	Şehā Şīrīn-kelāmında dile ümmīd-i merhem var Leb-i la'liñde zaḥm-ı sīneye dārū-yı pür-em var	M4/7	Müşekkel şüreti hem rişī vardır Müdebbirdir her evde işi vardır
G81/4	O rüy-ı āfitābın bezm-i ḥüsni zīb ü fer kılmış Bir elde cām o şevk ile bir elde sāğar-ı Cem var	M4/7	Müşekkel şüreti hem rişī vardır Müdebbirdir her evde işi vardır
G81/6	N'ola mey-ḥāneyi bir gülşen-i zībāya beñzetsem Kim anda bāde-i gül-fām ile sākī-i gül-fem var	G347/3	Kaşı yayım kirpiğün okları varken ğamzeler Ṭaḥnurlar çüfte çüfte deşne şol u sağda
G81/8	Ne ğam yerstün dilā dīdeñde nem sīneñde ğam varsa Bi-ḥamdi'llāh ḥayāl-i luṭf ile zımnında ḥurrem var	G1/6	Kabül it bendeñi şahā benim bi'llāhi kābilhā 'Aceb bir dem mi vardır ḥātırından maḥvola 'aşkıñ
G81/12	Dil-i āzürdeye oldı ḥavāle hicr-i dildārı Teķāzā itme ey ğam sen de rāḥat eyle bir dem var	G352/9	'Adīli 'ālem-i 'uķbāda vardır varsa ancak Çü yok emsāl ü endādı bu fānī dünyede ḥālā
G81/7	Ne ğam yerstün dilā dīdeñde nem sīneñde ğam varsa Bi-ḥamdi'llāh ḥayāl-i luṭf ile zımnında ḥurrem var		var- [70] Gitmek, ulaşmak, erişmek.
G95/1	Dil-rübālar içre senden yeg şehā dil-ber mi var Ḥür-dīdār u perī-çehre melek-peyker mi var	B8/2	Gözüm düş oldı şeb bir meh-'izāra Yine şubḥ olmadın vardı kenāra
G95/2	Dil-rübālar içre senden yeg şehā dil-ber mi var Ḥür-dīdār u perī-çehre melek-peyker mi var	Mu32/2	Biz iki yüz yavru uçurduk yuvadan bülbülā Var yürü sen āşiyānında otur mühmel helā
G95/4	Ḥoķka-ı la'līn dehāni dişleri dürr-i semīn Ṭūṭı-i güyā zebāni lebleri sükker mi var	G1/15	Varup mey-ḥāne şadrında ṭuta me'vā vü maḥfilhā Ḥuzür itdiñ 'aceb Nebzī dem-i vaşlında cānānıñ
G95/6	Nergis-i mestānedir çeşmiñ yüzüñdür yāsemem Ruḥlarıñ verdi gibi bir ğonca-ı aḥmer mi var	G19/3	Def-i ğam için vardım oldı elemim efzün Ĝam-ḥāne midir yoḥsa mey-ḥāne degil mi yā
G95/8	Zülf-i çevgānıñ niçe serkeşleri kıldı zebūn Pīşgāhında seri ṭob olmadık server mi var	G20/10	Sāye-i serv-i bülendin düşeriz ayağıma Ol ser-āmed ḳadde var üftāde olma Nebzīyā
G95/10	Hīç 'uşşāka şimāl-i vaşlıdan esmez şimāl Şarşar-ı hicriñ gibi üftādeñi şarşar mı var	G22/8	Maḥabbet bezminiñ yek cur'asıyla mest ü medḥuşum Varup mey-ḥānede raṭl-i girāni kim çeker cānā
G95/12	Ārzü-yı merg ider cānım firākıñdan seniñ Yoḥsa kendü kendüzünden mevtini ister mi var	G38/14	Çeküp cevri ü cefāsın yāriñ ey yār Varup bir kimseye kıлма şikāyet
G95/14	Nebzī-i şeydā kuluñ kurbānıñ olsun sevdiğim Cāni çıkşun hicri ile ardınca bir ağılar mı var	G39/14	O şīrīn-leb şeker-ḥaddiñ olam Ferḥādı dirseñ ger Olup 'aşkıñda Ḥüsrev ṭağā 'azm it ṭağı var bāğ it
G97/1	Reh-i 'aşk içre 'aceb ben gibi āvāre mi var Bu sīnem yāresine beñzeye bir yāre mi var	G53/11	Dāğ yaķ sīneñde yir yir şevk-ı ruḥsār ile var Ĝam şebinde çün saña lāzım durur şem' ü sirac
G97/2	Reh-i 'aşk içre 'aceb ben gibi āvāre mi var Bu sīnem yāresine beñzeye bir yāre mi var	G67/10	Varma bāb-ı dil-rübāya git raķībā kim seniñ Mebde' iñ ḳa'r-ı saķardır var yine oldur me'ād

- G67/9 Varma bāb-ı dil-rübāya gıt raķībā kim seniñ
Mebde'in ka'r-ı saķardır **var** yine oldur me'ād
- G78/11 Bī-tekellūf **varıyor** hāne-i aġyāra velī
Bize gelmekde te'allūl idüp ihmāl ideyor
- G81/10 İşüñ yok varma bāb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin
Raķībā şayd-ı ħinzīre saña ben **var** dir isem var
- G81/10 İşüñ yok varma bāb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin
Raķībā şayd-ı ħinzīre saña ben var dir isem **var**
- G83/7 **Varıcaķ** üftādeler dergāhına ta'zīm kıl
Şimdi raġbet dil-berā ikrāmadır i'zāzedir
- G92/11 Keştī-i cismim ki kūyuñ Mısrına cānā **varır**
Baħr-i eşkim çire anı şarşar-ı āhim sürer
- G156/7 Bezm-i hāşu'l-hāşşına **varmış** 'abüsü'l-vech ile
Nā-mübārek çehresin kılmış o menhūs kara pus
- G166/9 Hāk-i pāyı kanda kaldı semt-i kūya **varamaz**
Künc-i miħnetde yatur Nebzī olup şāhib-ferāş
- G173/9 **Varup** kendü ayaġınıla tütulduñ dām-ı tezvīre
Ne mümkin Nebziyā ol perçem-i pür-ħamdan
istiħlāş
- G174/14 Bāde-i la'li ħayāli çün seni mest eyledi
Nebziyā derd-i derünüñ eyle **var** mestāna 'arz
- G174/1 Key şaķın esrārını itme **varup** nā-dāna 'arz
Sırrına maħrem degil çün eyleme yabana 'arz
- G295/8 Dil devā'-ı derd arardı dūrda
Dār-ı derde **varup** ol zār u devān
- G193/14 Bezmden ħışm ile hoş gıtdi raķīb
Koy **varsun** esfel-i siccīne çak
- G194/4 Niçe demdir ġam-ı hicrān ile bī-fer kaldım
Tapuña pādīşehim **varmaġa** dermānım yok
- G208/14 Saña kim didi ki Nebzī reh-i 'aşka giresin
Yüri **var** kesb-i yediñdir ne belā var ise çek
- G208/12 Baña it her ne dilā ħātrā cümle sitemi
Varup aġyār-ı bedē kendiñi çift eyleme tek
- G226/6 Var mı bu ġülşende bir dil kim ola ġamdan berī
Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem ey göñül
- G266/4 Derddeş ol zū-derde derdden dād al
Vādī-i derde **varup** düş ey dedem
- G276/8 Düşdi şem'-i ħüsnüne meyliñ ezel pervāneveş
Var ilā-yevmi'l-kıyāme āteş-i şevkıyla yan
- G288/7 Ĥarāba **vardı** dil mülki ser-ā-ser
Ĥarāmī ġamzeñ ol ilde gezelden
- G295/2 Derd-i dādārı devā'-ı derd dān
Vādī-i derde düş ey dil **var** revān
- G295/5 Rām ol ey ādem izā'-ı derde **var**
Vird-i derd et var devām üzre ez-ān
- G295/6 Rām ol ey ādem izā'-ı derde var
Vird-i derd et **var** devām üzre ez-ān
- G296/6 Saña bir kimse yārim diyü niçe rāzımı açsun
Gil işlanmaz deħānında **varup** aġyāra söylersin
- G306/2 'Aşıkım diyü dilā bülbül gibi da 'vāyı ko
Yan ruħı şem'ine **var** pervāneveş pervāyı ko
- G306/6 Didim ol dem bāġ-ı ħüsnüñ bülbül-i nālendesi
Gül gibi güldi didi **var** bir zamān aġlayı ko
- G310/10 Bu beş ebyātı yazup Nebzī ġazelvārī yine
Yüri **var** meclis-i rindāna iriş piş-keş ile
- K2/28 Sūre-i Tekvīr ħaķkı kıl 'ayān dīdārını
Kim 'abüsü'l-vech ola yok **varmaġa** vechi saña
- K4/20 Dilā bu devre gelmekden ġarāz kesb-i ma'ārifdir
Varırlar ġülsitāna dirmek için çün gül-i ħandān
- K11/2 A göñül terk-i vatan eyleyü 'azm-i sefer it
İrişüp şehr-i felāħa **varup** anda maķar it
- K32/50 Şerr-i şeytāndan emīn eylegil imānın hem
Varıcaķ ħazretiñe ħaķla virüp ikmāli
- Kt9/23 Yümn ile ħayr ile **varup** eyleyücek anda karār
Dil didi tārīħ gerek zaht ola sāl-i ħademiñ
- Kt26/2 Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem
Yetişür yilme raķībā yıkılıp **var** şavul
- Mş1/30 Bu kelām-ı dil-pesendi şafh-ı dilde ġazasın
Gülşene **var** uş bu dem gör kim ne hāl olmuş durur
- Mh4/16 El-amān ey şeh-levendim bī-menendim el-amān
Her kaçan **varsam** ruħuñ seyr itmege ey āfītāb
- N40/4 Rüz u şeb dāne-i ħāli ile sevdāda iken
Varup ol zülf-i siyeh āġna düşdüñ a göñül
- N41/2 ġam-ı la'liñle kesildi elim irmez ayaġa
Varayım meykedeye bārī tayanup tayaġa
- Tc1/20 İhtirāz ile olan iħvāna ya ne baħtlu
Ben hele çekdim ayaġım sen de **var** elüñi yu
- Tr1/23 Çün-ki arzu'llah vāsi'dir otūma tūma **var**
saġlıġ ile bir daħı gelme diyār-ı Rūma var
- Tr1/24 Çün-ki arzu'llah vāsi'dir otūma tūma var
saġlıġ ile bir daħı gelme diyār-ı Rūma **var**
- G120/11 **Varup** aġyār ile hem-ħāne olur teklīfsiz
Gele ġam hāne-i bī-çāreye nā-çār kalur

G11/13	Varup bezm-i rakıbe gün ğibi rüßen nehâr itdiñ Görinmez çeşmiñe zerre kadar bu Nebzî-i ednâ	var git [1] Yürü git!.
G46/8	Şöhre-i şehri oldı kâdî muğ-beçe 'aşkıyla gör Vardı hem pîr-i muğân pâyına andan aldı dest	G290/8 Didim la 'l-i lebiñden qan-behâ bir büse ister dil Didi var git bugün yarın virem boynumda vâm olsun
G52/14	Niçe cân muhtaribdir hem-çü Nebzî Kılâyım dir varup ben de teferrüc	var iken [4] Varken, dururken, yerine.
G81/9	İşün yok varma bâb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin Rakîbâ şayd-i ħinzîre saña ben var dir isem var	G258/7 Var iken ğamze-i dil-düz ile hâlîñ ne 'aceb İrişürse dil-i üftâdelere miñnet ü ğam
G128/10	O saçı Leylîye Mecnûn iseñ eger Nebzî Yürü iriş ser-i küyunda eyle var civâr	G85/4 Gülşen-i ħüsñ ü melâhatde begim besdir dile Verd-i la 'liñ var iken şanma gül-i ahmer kôşar
G148/11	Varayım dergâhına râzım açup zâr ideyim Yoħsa hâlîmden o şâhî âhım âġâh eylemez	G186/5 Var iken tîr-i müje çeşmiñde yâ ğamzeñ nedir Var mı görmüş ey kemân-ebri tuta Tâtâr tîġ
G174/10	Her tarafdan 'asker-i ġuşsa ħücüm itdi saña Eyle pes keyfiyetiñ varup yine sulţâna 'arz	K32/22 Kime dâd eyleyelim pes felek-i kej-rûdan Var iken bâb-ı keremkârî kime varmalı
G176/9	Varup mey-ġâneye pîr-i muğânîñ baħşışın nüş it Olur mı Nebziyâ 'âlemde ħiç câm-ı Cem istikrâz	var imdi [1] Artık şimdi. Şimdi bundan sonra.
G202/2	Ey hilâl-ebri bugün rüyuñ gibi bedr ay yok Meh gibi her-câyîsin varmadıġın bir cây yok	G318/14 İşitdim Nebziyâ düşmüşsin ol âfet ġayâline Var imdi zühd ü taqvâyı hebâ-ender-hebâ eyle
G246/14	Merġamet eyle diyü Nebzî o şâhîñ pâyına Varayım yüzüm sürüp yalvarayım yalvarayım	var ise [17] Varsa, ihtimal ki, belki, galiba, zannımca.
K32/32	Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir Koy varsun yabaniñ kaħbe vü köhne Zâlî	G338/2 Ğamze-i ser-tîziñ oldı tîġ-ı bürrân var ise Sîne-i pür-yâredir ol tîġa kalkan var ise
G243/14	Seherle tâ-seher müġgânı Nebzî bendeñiñ cânâ Çü gelmez bir araya ben de vardım terk-i ħ'âb itdim	G338/2 Ğamze-i ser-tîziñ oldı tîġ-ı bürrân var ise Sîne-i pür-yâredir ol tîġa kalkan var ise
G383/9	Vardıġımca luţf ider ol küçek-i Selmân-ı pâk Tañ mıdır 'âlemde ger tanırsa Nebzî er eri	G338/4 Bâde-i ħamrâ lebiñdir bezm-i 'aşkda sâkiyâ Bu dil-i şad-pâredir hem anda büryân var ise
Tc1/39	Varıcağ anda kamu buldum hezârân yâr-ı ġâr Eyleyüp pîr-i muğân ta'zîm ü tekrîm bî-şumâr	G338/6 Bende-i kemter kemîniñdir kapuñda ħul hemân Zât-ı pâkiñdir şehâ 'âlemde sulţân var ise
G321/1	Saña kim didi varup yâriñi sen terk eyle Ĥavf-i cevri ile vefâdârîñi sen terk eyle	G338/8 Ğüşe-i hicriñde bî-çâre yatan bîmârîñiñ Şerbet-i vaşlîñ durur derdine dermân var ise
G367/6	Hem-dem olmuşdur gönül küyuñ kilâbıyla heme Vardıġımca cem' olurlar yanıma yârân gibi	G208/14 Saña kim didi ki Nebzî reh-i 'aşka giresin Yürü var kesb-i yediñdir ne belâ var ise çek
G397/10	Tapuña bulmayıcak Nebzî-i dil-dâde vuşül Varacak bir yeri yok mülk-i 'ademden ġayrı	G292/8 Şerîkiz ğam-ı 'aşkda Mecnûn ile Nemiz var ise müşterek der-miyân
M3/13	Eskisin şama atarsın varup Deġişürsin ya aña bir câ-rüb	G338/1 Ğamze-i ser-tîziñ oldı tîġ-ı bürrân var ise Sîne-i pür-yâredir ol tîġa kalkan var ise
N38/6	Hem-dem olmuşdur gönül küyuñ kilâbıyla heme Vardıġımca cem' olurlar yanıma yârân gibi	G338/1 Ğamze-i ser-tîziñ oldı tîġ-ı bürrân var ise Sîne-i pür-yâredir ol tîġa kalkan var ise
	var gibi [1] Var gibi.	G363/7 Taġıtdıñ var ise meh yüzüñe o zülfi-i şeb-günüñ Bu şeb künc-i firâkıñda cihân ġâyet zalâm oldı
M2/6	Ekseri ebyaz olur qar gibi Bir iki bizde daħı var gibi	G368/6 Ehl-i cennetveş mücerredir ten-i pâkiñ seniñ Var ise atıñ ferîşteħdir âmîñ ħürâ gibi

- G371/10 Seni cāniyla seven 'āşıka ihsān eyle
Nesi **var ise** fedā yolına ger bir cāni
- G289/14 Tarz-ı şî'ri senden öğrensün zamāne şā'iri
Nebziyā **var ise** 'aşrın şimdilik Selmānisin
- G338/10 Ğayrıdan itmez tevaḳku' Nebzî-i kāsîl kerem
Feth olur bâbından ancak aña ihsān **var ise**
- G350/1 'Aşk meydânına bir er **var ise** gelsün şalā
Ol şehîñ ser-bāzıyım baña bugündür Kerbelā
- K1/35 Sîm ü zer ḳadrin bilür **var ise** ger zer-ger bilür
Düşse bâzî hārise döner ğurāba ibtidā
- G317/6 Zenaḥdānıñ muḥarrā sîb-i cennāta müşābihdir
Şehā **var ise** gird-ā-gird 'anber-büy hāl anda
var mı [11] Var mı? || Yok.
- G303/4 Zāhidi gördüm der-i mey-hānede
Dir ki ruḫşat **var mı** girem içerü
- G303/4 Zāhidi gördüm der-i mey-hānede
Dir ki ruḫşat **var mı** girem içerü
- G349/11 Bundan özge **var mı** bir düşvār 'ālem içre kim
'Āşık-ı dil-dādeniñ maḥbûbı bir fettān ola
- G226/5 **Var mı** bu ğüşende bir dil kim ola ğamdan berî
Var dem-sāz ol da gör bülbülle bir dem ey gönül
- G186/6 Var iken tîr-i müje çeşmiñde yā ğamzeñ nedir
Var mı görmüş ey kemān-ebürü tuta Tātār tîğ
- G352/14 O ğilmān-peykeri rü'yāda Rıdvāna sorup Nebzî
Didim mānendi **var mı** bāğ-ı cennetde didi lâ lâ
- G380/4 Raḳîb-i bed-sirişdir 'āşıka ḳan ağladan her dem
Fığān-ı 'andelibe **var mı** 'illet ḥārdan ğayrı
- K33/11 Ola şerrinden emîn cāy-ı selāmet **var mı**
Ki aña ḳāy-ı belā gibi o nāzil olmaz
- K33/1 Kār-ı 'uşşāka 'aceb **var mı** mu 'aḫtal olmaz
Dil-i ehl-i dile bundan daḫı müşkil olmaz
- G150/8 'Ārız-ı sîmîni üzre zülfi püş olsa ne ḫāñ
Var mıdır bir genc-i bî-renc kim ola ol mārısız
- Kt17/2 Eyā ḥürmetlü rağbetlü De Penkler ilçi-i Roma
Ğürüh-ı ilçiyānıñ faḫri misliñ **var mıdır** āyā
var ol- [4] Bulunmak, mevcut olmak, varlığını göstermek.
- G348/6 Ğüşe-i mey-hānede hem itdim isbāt-ı vücūd
Yoğ iken pîr-i muğān bezminde **var oldum** hele
- K22/18 Ğüzel tertîb ḳıldın resm-i 'ıydı Nebziyā sen de
Yürü **var olsun** iz'ānıñ ziyāde eylesün Mennān
- K13/41 Hāşılı dünyāda **var olsun** vücūdı ḫayr-ile
Bundan özge ol şehe lâyık teḫyā ḳalmamış
- Kt17/13 Ḥudā virdi niçe evlād ḳamunuñ 'ömri **var olsun**
Toğurdu bir ğüzel oğlan bu demde yine madamā
var yürü [1] Boş ver, bırak gitsin.
- G263/7 Ḳıl taḫammül zaḫmet-i ağyāra ey dil **var yürü**
Bir gül için dime kendim renc-i ḫār eylemem
varaḳ [2] Yaprak, sayfa. || Yüz.
- G258/6 Ḳāmetiñ bāğ-ı belā içre biten şāḫ-ı fiten
Varaḳı cevri ü cefā nūr durur bāni sitem
- G343/3 **Varaḳ** misāli perîşān u perākende ḳırup
Yere urdum yine ben şişe-i nāmüsü yere
varaḳ yazıl- [1] Bir sayfa mektup yazmak.
- G200/2 Midād olsa deryā felek olsa raḳ
Yazılmaz kitāb-ı ğamîñdan **varaḳ**
varaḳ-ı rüy [1] Yüzün sayfası.
- G365/4 Görinen ḳaş degildir velî ḫaḫfāt-ı ezel
Varaḳ-ı rüyuna çekmiş o şehîñ ḫaḫt-ı celi
vāriş [1] Gidiş, gitme, ulaşma.
- G161/2 Rāh-ı 'aşḳ içinde birdir ey gönül yokış iniş
Tek ḫarîḳ-ı 'aşḳa gir olsun hemāñ **vāriş** geliş
vāris [1] Kendisine miras düşen kimse, mirasçı.
- G47/4 Ğam-ı 'ālem 'aceb mi bende olsa
Benem çün 'aşḳ ile Mecnūna **vāris**
varsun öğünsün [1] Öğünmeye devam etmek.
- G340/4 Eger bir āh ile yakmazsam anuñ nüh revāḳını
Ḳalur mı ey gönül **varsun öğünsün** çarḫ-ı devvāre
vaşat [1] Orta, ara.
- Mş2/37 Nekebāt-ile ḫoludur **vaşat** u gevri yine
Saña ma'lūm ola diḳḳat idücek ğavrı yine
vaşf [8] Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik. || Niteliklerini sayarak târif etme.
- G74/13 Ol a'lā dil-berin **vaşfin** işidüp Nebzî kemterden
Şorarsañ nām-ı nāmîsin benim cānım
Muḫammeddir
- G221/7 Leb-i la'lîniñ işitdi **vaşfin**
Sürāḫî baş eğüp didi ki ḳulḳul
- K16/4 Şerāfetlü 'ulüvvü'l-ḳadr hem-nām-ı Ḥalîlu'llāh
Ki **vaşfi** gibi zātı dere olupdur şürefāḫıḳda

- K28/5 Gül ruhuñ **vaşında** çün murğ-ı seher açdım dehen
Eyledim her bir kelâmım misk ü 'anber-bâr gül
- M2/15 **Vaşını** açsam olur dūr u dirāz
İktifā eyle didim çün ki biraz
- G119/7 Dişi **vaşında** incüler dizüpsin rişte-i nazma
Pesend olsun saña ey dil belāğatdır belāğatdır
- Mr5/45 **Vaşında** bu ra'nā eser
İtdirdi gör inkās-ı ser
- N39/4 Şerāfetlü 'ulüvvü'l-kadr hem-nām-ı Hālīlu'llāh
Ki **vaşfi** gibi zātı derc olupdur şürefālīkda
- vaşf eyle-** [2] Bir şey veya kimsenin durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. || Övmek, methetmek.
- K2/45 Gerçi bir nebze seni **vaşf eyledi** Nebzī zenīb
Kaṭre deryādan güneşden zerre itdi imlā
- Tr1/54 pāk-dāmān olanı şî'rimde iş'ār eylerim
dūr dişim **vaşf eyleyüp** incüler işār eylerim
- vaşf it-** [1] Bir şey veya kimsenin durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. || Övmek, methetmek.
- K2/47 Yoḥsa kim **vaşf idebile** haḫk-ı vaşf ile seni
Çün ki vaşşāfiñ ola bi'z-zāt ol zātü'l-'alā
- vaşf-ı kadr** [1] Değer, kıymet, itibar, şeref vasıfları.
- Kt3/29 Bularñ **vaşf-ı kadr** ü pāyesi olunsa ger ta'dād
İrişmez ḫabbe-i zerre yitişmez dāne-i ḫaşḫāş
- vaşf-ı ḫāl** [1] İçinde bulunan durumun özelliği. || Benin özelliği.
- G231/6 'Āleme fāş eylemiş 'aşıklığıñ bād-ı şabā
Vaşf-ı ḫālīm ben şanurdum aña gizlü söyledim
- vaşfi lisan** [1] Sözsüz ve yazısız anlatımın özellikleri.
- Kt9/13 **Vaşfi lisān** ile anuñ kâbil-i ta'bīr olamaz
Hem daḫı taḫrīr ü beyān ḫaddi degil bu kalemñ
- vaşf-ı ruḫ** [1] Yanağın özellikleri. || Sevgilinin yüzünün niteliklerini sayarak övme.
- G216/9 Yazar iken şanemā **vaşf-ı ruḫuñ** Nebzī seniñ
Kurırmaz dem-be-dem aḫar gözi yaşı kalemñ
- vāşıl ol-** [2] Ulaşmak, birleşmek, kavuşmak.
- G316/10 Şehīd-i tūğ-ı 'aşk olursa Nebzī
Ne ğam **vāşıl olur** fī-raḫmeti'llāh
- G120/13 Dime **vāşıl olurum** Nebzī rumüz-ı yāre
Ne diseñ yine dehende niçe esrāñ kalur
- vāşıl-ı cānān ol-** [1] Sevgiliye kavuşmak.
- Mş2/7 Kaldı hicrān-ile ne **vāşıl-ı cānān oldı**
Ne ki bir ğayrı murādāt-ile şādān oldı
- vāşıl-ı dīdār** [1] Güzelliğe ulaşmak, sevgiliye kavuşmak.
- G9/3 İsterim cān ile cānā **vāşıl-ı dīdār** olam
Gerçi 'inde'l 'aşıqñ hicr ü vişāl oldı sevā
- vāsi'** [1] Geniş.
- Tr1/23 Çün-ki arzu'llāh **vāsi' dir** otūma tūma var
saḫlġ ile bir daḫı gelme diyār-ı Rūma var
- vasl** [24] Ulaşma, birleşme. || Sevgiliye kavuşma, vuslat.
- G8/4 Ğam-ı firkaṭle çıkup cāni pes oldı mürde
Dil-i pejmürdeye **vaşlñ** olıcaḫ rūḫ-fezā
- G8/9 Eylediñ Nebziye **vaşlñı** revā saña daḫı
İde ḫaḫ ḫayr-ı cezā ile cezā rüz-ı cezā
- G8/1 Baña **vaşlñla** raḫibe ğam-ı hicriñle cezā
Ne muvāfiḫ ne muṭābiḫ ne münāsib ne sezā
- G10/3 Dir idim **vaşlñla** mesrūr ola bu dil ey perī
N'ideyim tedbīrimi bozdı çü taḫdīr-i Ḥudā
- G27/9 Rüz u şeb **vaşlñ** diler Nebzī kuluñ senden şehā
Açılır mı bendeñe bilmem 'aceb ol ḫutlu bāb
- G49/5 İddi'ā eyler raḫibiñ **vaşlñı** şāḫım velī
Bu durur re'y-i ḫaṭā fikr-i saḫīm tedbīr-i kec
- G65/5 Eyledim ḫaṭ'-ı ümīd ey ḫūr **vaşlñdan** seniñ
Oldı hicriñde baña dārü'l-ḫazen dārü'l-ḫulūd
- G94/7 Tāb-āver iken **vaşlñla** gör düşdi bürüdet
Güyā dem-i nev-rüzda vāḫi' deye beñzer
- G99/8 'Āteş-i hicriñle sīnem yandıġına dil-berā
Ğam yemezdim ba'dehū dil **vaşlñla** irse eger
- G137/7 Va'd idüp **vaşlñı** şaldññ bizi ferdāya yine
Bu ağız dadı ile biz daḫı çok yalanuruz
- G145/6 Revān it dirhem-i eşkiñ ḫudūm-i yāre ey 'aşıq
Vegerne **vaşlñı** ḫāzırca helvā mā-ḫaşāl virmez
- G168/7 **Vaşldan** fāriğ temettü' eylerim hicrān ile
Ey şeh-i ḫübān çü bildim sende himmet yoğ imiş
- G191/13 Cān dilermiş Nebziyā ol rūḫ-ı sānī **vaşlñna**
Derd-i hicriyle helāk oldum benim cānım da yok

- G206/10 Şehâ senden olur bu Nebzî-i bî-çâreye dermân
Devâ kıl **vaşlñ** aña güşe-i hicriñde kılma terk
- G251/6 Hÿân-ı hicriñde bu ben nâ-kâmı toylarsın velî
Olmadı hergiz müyesser **vaşldan** kâımım benim
- G260/2 Teb-hâle-leb ü teşne-dil ü hicr ile nâlim
Kandır beni **vaşlnla** lebi âb-ı zülâlim
- G265/9 Olur sem Nebzîye **vaşlnla** sükker
Vişâliñ olmasa sükker olur sem
- G268/9 Nebzî-i şeydâ-dile **vaşlñ** metâ'in 'arz kıl
Ol da bezl itsün yoluñda niçe hemyân gel Hasan
- G300/9 Añma **vaşlñ** Nebzîye şâhâ dem-i hicrânda kim
Fırkatınla bu dil-i bî-çâre tutmuşdur çü hû
- G358/15 Firâkı rûze **vaşl** leyle-i Kadr
Gören 'ıyd eyler ol kaşı hilâli
- G359/7 **Vaşl** hengâmında mutlak zülfüne bend oldığım
Kayd-ı hicriñden hâlâş olmak durur ey sâde-rûy
- K2/6 Kehf-i hicriñde koma ben Nahlı İsrâ eylegil
Mü'minûna Nürdur **vaşlñ** yâ Hacc u Enbiyâ
- Mh4/6 El-amân ey nür-ı dîdem nev-resîdem el-amân
Nâ-ümîd itme beni **vaşlnđan** ey kân-ı kerem
- N21/3 Bezm-i 'aşkıñda rakîbiñ **vaşl** ile aldı nevâ
Bâde-i fırkatle hicriñ hÿânı hâşıldır baña
- vaşl-ı bî-hem-tâs** [1] Eşi benzeri olmayan
kuvuşma.
- G333/11 Recâ itdikde her dem **vaşl-ı bî-hem-tâsını** anuñ
'İnâd eyler dilâ o seng-dil gör gelmez ikrâra
- vaşl-ı habîb** [1] Sevgiliye kavuşma.
- G29/1 'Aşkıñ matlûbı ancak dünyede **vaşl-ı habîb**
Âh kim olmasa illâ arada mel'ün rakîb
- vaşl it** - [1] Ulaşmak, kavuşmak, bir araya varmak.
- G342/9 Recâ-yı **vaşl ider** her dem nevâl-i cüd u luţfuñdan
Vişâliñden elez bir nesne yok Nebzî-i nâ-kâma
- vaşl iste** - [2] Kavuşmayı istemek.
- G65/13 Künc-i hicriñde yatur Nebzî kuluñ **vaşl istemez**
Lâ'übâlîdir begim birdir aña nâ-büd u büd
- G114/14 Ey dürr-i dendân hey verd-i hândân
Çok derdendân **vaşlñı ister**
- vaşl-ı vaşl ol** - [1] Sevgiliye kavuşmaya erişme.
- G322/9 **Vaşl-ı vaşl olduñ** şakın hafv itme dirdiñ dil-berâ
Neyleyim ammâ dem-i hicrâneyi gördüm yine
- G56/1 Sen şabûh iç **vaşl olup** ağıyar bedle her şabâh
Ben şeb-i hicriñde lâyıq mı içem râh-ı revâh
- vaşla ir** - [3] Sevgiliye kavuşmaya erme.
- G293/1 **Vaşla irmez** varımı İsar-ı cânân itmeyen
Lâyık-ı vaşl ola mı bu kavli iz'ân itmeyen
- G32/3 **İrilmez vaşla** biñ sa'y itseñ illâ
Girbân-çâk ola dâmân hem ceyb
- G256/5 **İrmedim** şabr itmek ile **vaşlnla** şâhım seniñ
Tecribem olsun diyü Kerrât u merrât eyledim
- vaşl-ı cânân** [2] Sevgiliye kavuşma, vuslat.
- Mş1/52 Saltanat virmiş saña 'âlemde sultân eylemiş
Komayup hicr ile aşlâ **vaşl-ı cânân** eylemiş
- G112/9 Nedir bu cidd ü sa'yiñ **vaşl-ı cânâna** 'aceb Nebzî
Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu zamân ister
- vaşl-ı dil-ârâ** [1] Sevgiliye kavuşma.
- G325/3 Nâ-ümîd olma şakın **vaşl-ı dil-ârâdan** dilâ
Ola bir dem hÿân-ı vaşlında seni mihmân ide
- vaşl-ı habîb** [1] Sevgiliye kavuşma.
- G33/9 Taleb kıl Nebziyâ **vaşl-ı habîbi**
Naşib olmasa da ni'me'l metâlib
- vaşl-ı hevâ** [1] Arzusuna kavuşturmak.
- Mr3/10 'Aşk ile şeydâ olupdur hâl-i İbrâhîme bak
Serseri **vaşl-ı hevâsında** yiler yalın ayak
- vaşl-ı men vehm ü hayâlest tû borov maţlab** [1]
Benim kavuşmam vehim ve hayaldir, sen kutsal maksada git.
- G395/4 Didim eylerdim vişâliñ haylî demdir ârzü
Vaşl-ı men vehm ü hayâlest tû borov maţlab didi
- vaşl merâm** [1] Niyetine, arzusuna ulaşmak.
- G392/5 Beni şaldıñ firâka gerçi ey **vaşl merâmım** yâr
Velî sen bâ'is olmadıñ aña gerdün-ı dün oldu
- vaşl-ı nigâr** [1] Sevgiliye kavuşma.
- G335/1 Toymadım **vaşl-ı nigâra** âh vâh
Kanmadım bûs u kenâra âh vâh
- rüz-ı vaşla er** - [1] Kavuşmak.
- G228/14 'Ömrüm ey Nebzî şeb-i hicriñde âhîr olmadın
Ölmedin budur ümidim **rüz-ı vaşlna erem**

- vaşşâf ol- [1]** Bir kişinin vasıflarını, özelliklerini öven kişi olmak.
- K2/48 Yoḥsa kim vaşf idebile ḥaḳḳ-ı vaşf ile seni
Çün ki **vaşşâfîn ola** bi'z-zât ol zâtü'l-'alâ
- vāv [2]** Arapça "vav (و)" harfi. || Sevgilinin Arapça "vav (و)" harfine benzeyen bükümlü saçları.
- G202/11 Sîn ü **vāv** u fâ ile 'aşıkları 'avḳ eyleme
Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem kim ḥay yok
- maḥv-ı vāv [1]** Sevgilinin saçlarının perişanlığı.
- Mu22/1 **Maḥv-ı vāv** ile midâdı yazuban pes çıkar ad
Bu mu'ammâ işbu vech ile bulur ancak güşâd
- vâveyl [1]** Çığlık, feryat, yaygara.
- K2/26 Emr-i Ḥaḳḳ ile ola çün İnfîâr u İnşikâk
Ol ki tatfîf ide Mâ'ün terk ide **vâveyl** aña
- vâveylâ [2]** Çığlık, feryat, yaygara.
- G221/2 Şeḥer gülzârda şürîde bülbül
İder mestâne **vâveylâ** vü gülgül
- K4/10 Ecel câmin içüp bir gün bu bezm içre olam ser-ḥoş
İrem mestâne **vâveylâ** diyem yâ Hû kılam efgân
- vây [2]**
1. "Üzüntü, şaşma ve hayret" ünlemi.
- G3/6 Ne 'aceb âhim üninden pür iken kûbe-i çarḥ
Niçün işitmeyesin ey yüzi gün **vay** saña
2. "Beğenme, hoş gitme" ünlemi.
- Tr2/67 Ḥâşşaten tütî kerîmeñ **vay** kardaşım benim
Lîk yevmü'l mülteḳâ cennât-ı 'âlî-câyda
- vaz' [1]** Anlatım, konuşma, bahsetme.
- G165/8 Hem sipîhr-âsâ imiş bî-mîhr olup meh-pâreler
Tavr u **vaz' indan** bularıñ söyle kim memnûn imiş
- vaz'-ı mihrâb-ı İllâh [1]** Allah'ın yüceliğini, güzelliğini, üstün niteliklerini anlatan din görevlisi.
- K19/10 Bu müferriḥ mevzi'e Nebzî o zât-ı pür-kerem
Eyledi târiḥi gibi **vaz'-ı mihrâb-ı İllâh**
- vaz'-ı pişânî [1]** Önde bulunan anlatım, önsöz.
- G370/4 Şalâ oldukça cânâ câmi'-i ḥüsnünde 'uşşâka
Görüp mihrâb-ı ebrûñı ider dil **vaz'-ı pişânî**
- vaz'-ı yâbâne [1]** Boşuna konuşma, boş konuşma.
- G330/8 Bu vaḥşîlik neden bilsem 'aceb ey gözleri âhü
Kaçarsın şayd olunmazsın nedir bu **vaz'-ı yâbâne**
- vaz gel- [2]** Vaz geçmek. || Niyetten veya karardan dönmek, caymak.
- G225/10 Nedir Nebzî ki düşmüşsin bu boş sevdâlar ardınca
Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle **vaz gel** gel
- G51/3 Ḥavâssım şarf idüp 'aşkıñla **vaz geldim** 'anâşîrdan
Reh-i dîl-berde hiç ta'dâd olunsun mı çehâr u penc
- vaz' it- [1]** Belirlemek, tespit etmek, ortaya koymak, anlatmak.
- K23/4 Ne bâ'is oldu kim ḥaḳḳ oldu 'âlem
Niçün **vaz' itdiler** arz u felâkı
- vaz'-ı nâ-ber-câ [1]** Uygun olmayandan, münasip olmayandan bahsetme.
- G6/2 Gezermişsin rakîb-i rû-siyâha bend olup her câ
Revâ mı ey yüzi ağım nedir bu **vaz'-ı nâ-ber-câ**
- vebâ [1]** Hasta farelerden insana geçen bir mikrobun oluşturduğu bulaşıcı, öldürücü bir hastalık.
- Mr1/43 Uğrayup ḥavf-ı zelâzil ḡarḳ u ḡarḳ tâ'ün **vebâ**
Ḥâk ile yeksân olalar tozların şavura bâd
- vecâhet [1]** Güzel yüzlülük, gösterişlilik, güzel yüz.
- Mr2/3 Şecâ'atlı **vecâhetlü** ḥüsâmü'd-dîni ve'd-devle
Şehâmetlü kerâmetlü 'adîmü'l-misli ve'l-akrân
- vech [15]** Yüz, çehre. || Sebep, vesîle.
- Mu10/2 Gözüñ aç sâye-i bîde otur it bayramı
İki **vech** ile nezâketle çıkar bir nâmı
- Mu22/2 Maḥv-ı vāv ile midâdı yazuban pes çıkar ad
Bu mu'ammâ işbu **vech** ile bulur ancak güşâd
- G53/14 Nebziyâ çün resm ü kânûmı budur her-câlarıñ
Ġayeti çekseñ gerek bir **vech** ile yokdur 'ilâc
- G92/8 Vechi var reşḳ eyleyüp ḡamze perişân olsa dil
Dâmenin zülf-i siyâhıñ **vechiñe** şâhım sürer
- G94/5 Ḥinzîr dimeniñ **vechi** budur kelb rakîbe
Zîrâ ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer
- G132/6 O bâlâ kâmetiñ Tûbâ lebiñ Kevser özüñ Rıdvân
Disem cennet durur **vechiñ** li-vechi'llâh müveccehdîr
- G167/10 La'li Kevser kâmeti tûbâ lehu ḥüsnü me'âb
Vechi cennetdir ki tecrî taḥteha'l-enhâr imiş
- Kt3/10 Resûlü'llâha bu daḡı idüp çift duḡter-i pâkin
Bu **vech** ile idüpdür devlet-i dâreyni istîfâ

- G169/3 Cāmi'ü'l-hüsn olsa **vechi** var cemā'at uş müje
Bīnī vü ebrūlarıdır minber ü mihrābveş
- G320/5 'Aceb mi cāmi'ü'l-hüsn olsa **vechiñ**
Ruḥuñda ḥālīñ uş beñzer Bilāle
- K2/42 Yaz Kevser la'liñe ta'vīz idüp Naşr āyetin
Vechiñe kim kem baқа tıtsun anı tebbet yedā
- K35/18 İki güne idüp tavşīf didim bir beyti çün Nebzī
Beyān itdim dü **vech-ile** zamān-ı mevlidin ḥālā
- Kt10/27 Üç **vech** iledir menkūta harfī
Hem mühmelāti daḥı şarāḥet
- N42/3 Ta'ne-i aḡyār aña bir **vech-ile** virmez keder
Nām u nāmüsdan berī ez-'ār 'ārīdir gönül
- Tr1/22 Uş dili fīlīñ başı şalluşı tapdır şaña tab
Pes bu **vech** ile seni ya Mısr pākılar ya Halep
vech-i dildārī [1] Gönül alan sevgilinin yüzü.
- G283/4 Kandasın ey tālib-i dīdār-ı dil-ber gel berü
Cāni kurbān it dilerseñ **vech-i dildārī** 'ayān
vech-i ḥaḡ [1] Hakikatin yüzü.
- G313/4 Dinildi küllü men-fān 'aleyhā
Bilindi **vech-i ḥaḡ** bākī hüva'llāh
vech-i ḥasen [1] Sevgilinin güzel yüzü.
- K17/13 **Vech-i ḥasen** ki sende var mihr-i cihānsın tābdār
Bünyān-ı devlet üstüvār ola ilā-yevmi'l-kıyām
vech kamer [1] Ayın yüzü.
- G227/7 Niye maḡrūr olasın ḥüsnüñe ey **vechi kamer**
İrişür şems-i cihān ise daḥı aña zevāl
vech-i münīr [2] Parlak, aydınlık yüz.
- N45/3 Eyleseñ **vech-i münīriñi** 'ayān
Maḡv ola şu 'lesi bu mihr ü mehiñ
- G302/3 Kızarsa bādeden **vech-i münīriñ** ol siyeh kaşın
Şafaḡda ey hilāl-ebürü görinür şanasın meh-nev
vech-i pāk [1] Temiz, saf, kusursuz yüz.
- Ms1/25 Ḥasendir **vech-i pākīñ** ḥulḡ u ḥüyuñ cümleden aḡşen
Diliñ miftāḥıdır ḡalb-i şerīfīñ 'adledir maḡzen
vechi var [1] Yüzü var, bir şey söylemeye yüzü
olmak.
- G92/7 **Vechi var** reşk eyleyüp ḡamze perişān olsa dil
Dāmenin zūlf-i siyāḥıñ vechiñe şāḡım sürer
vechi yoḡ [1] Yüzü yok, yüzük olmamak.
- K2/28 Süre-i Tekvīr ḡaḡkı ḡıl 'ayān dīdārīñı
Kim 'abüsü'l-vech ola yoḡ varmaḡa vechi şaña
vedād [2] Sevgi, dostluk, muhabbet.
- Mu19/2 Muḡıbb-i şādıḡımdır ol meveddet şāḡıbi dil-ber
Müsemması gibi ismi **vedādı** ḡalb ile azḡar
- G308/3 Bā'is-i ḡüzn ü elemdir ey gönül ḡubb u **vedād**
İtme pes 'aḡd-i müvālāt her denī ḡüm-rāḡ-ile
vedd [1] Dostluk.
- Tc1/17 Başıña toprak bulardan **vedd** iderseñ arzū
Cāniña āteş ururlar isteseñ bir ḡaḡre şu
ve'd-devle [1] Mutluluk sahibi, talihli. || Makamlı,
ḡaşmetli, şanlı, devletli.
- Mr2/3 Şecā'atlü vecāḡetlü ḡüsāmü'd-dīni **ve'd-devle**
Şehāmetlü kerāmetlü 'adīmü'l-misli ve'l-aḡrān
Ve'ḡ-ḡuḡā [2] Kuşluk vakti. || Duhā Suresi. (Duha,
93/1)
- G102/3 Ruḡuñda **ve'ḡ-ḡuḡā** naşşı müfesser
Şaḡıñda āyet-i ve'l-leyl ḡaldır
- K2/36 Çün yüzün ve'ş-şems şaḡın ve'l-leyl ü şadriñ
İñşirāḡ
Vuşlatıñ ḡadr ü lebiñ ve't-tīn ü ḡaddiñ **ve'ḡ-ḡuḡā**
vefā [5] Dostluk ve muhabbet sebat etme, sevgide
sürekliplik, baḡlılık ve sadakat.
- G272/8 Cefāsı ḡadden efzün oldı ol ḡün-ḡvāreniñ gerçi
Velī inşāf idüp ifā ider bir ḡün **vefāsından**
- G282/1 **Vefā** vü şefḡatiñ ben kuluña şāḡḡ müdām olsun
Diyem tā ben şaña 'ömrün efendim müstedām
olsun
- G306/10 Va'd idüp cevri ü cefāyı gel bugün yarın dime
Merd iseñ ferd ol **vefāda** dil-berā ferdāyı ḡo
- G382/13 **Vefāsı** ḡayra ez'āf-ı muzā'af
Cefāsı 'āşıḡa ḡat ḡat deḡil mi
- N9/3 **Vefā** vü şefḡatiñ 'uşşāḡa cānā ber-devām eyle
Kerem kāni mürüvvet şāḡıbi cānānesin bi'llāh
vefā eyle- [5] Sözünde durmak, sadakatli olmak. ||
Sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.
- G318/1 Hemān şaḡ ol bu 'ālemde kime dirseñ **vefā eyle**
Cefā vü cevri iderseñ ger efendi hep baña eyle
- N16/2 Vaḡt-i bahār irdi yine zevḡ u şafā demleridir
Eyle vefā ḡılma cefā mihr ü vefā demleridir
- Tc2/1 'Uşşāḡa **vefā eylemeḡe** 'āra düşersin
Cevri itme didikḡe begim işrāra düşersin

- G238/13 **Vefâ** eylerse bir kaç gün harâbın gösterüp âbâd Cefâsı der-kafâ hâzır irişür der-‘akab hâdim
- G208/7 Çekerim cevriñi ben ğayra **vefâ eylersin** Bu meseldir kimine yimek ü kimine emek
vefâ it- [3] Sözünde durmak, sadakatli olmak. || Sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.
- G49/13 Cevr-i yâre kıl taħammül vaqt ola **ide vefâ** Nebziyâ şabr eyle kim eş-şabru miftâhu'l-ferec
- G276/9 Sen çekersin cevriñi ol **ider** ağyâra **vefâ** Nebziyâ yanında bir şu celb iden desti şıyan
- Mh3/9 **İtmediñ** ašlâ **vefâ** zulmı be-her-hâl eylediñ Āferīn ey dil-rübâ taħšīn saña taħšīn saña
vefâ kıl- [1] Sözünde durmak, sadakatli olmak. || Sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.
- G269/9 Şehâ ‘uşşâka her dem cevri ü ağyâra **vefâ kılma** Gehī luţf eyleyüp ber-‘aks kıl kim cânibeyn olsun
vefâdâr [1] Vefalı, sözünde duran, kararlı.
- G321/2 Saña kim didi varup yârini sen terk eyle Ĥavf-i cevri ile **vefâdârini** sen terk eyle
vefâdâr ol- [1] Vefalı olmak, sadık olmak, sözünde durmak.
- G345/1 Dilerim yâr-ı cefakârı **vefâdâr olsa** Dil-i âzürde vü bî-çäreye ğam-ĥvâr olsa
vefâ-yı bî-kerân [2] Uçsuz bucaksız baĝlılık, sadakat.
- G239/9 Eyledi Nebziyâ o meh mihr ü **vefâ-yı bî-kerân** Sen de fedâ-yı cân kıl ĥâk-i rehinde ‘an-şamīm
- G262/12 Kalsun belâ-yı hicr ile olsun vişâl aña harâm Kıldı bu Nebzî kıluna mihr ü **vefâ-yı bî-kerân**
vefâ-yı yâr-ı dil-cü [1] Gönül çeken sevgilinin sadakati.
- G221/9 Kanı ‘ahd ü **vefâ-yı yâr-ı dil-cü** Kanı zevk ü şafâ-yı dâr-ı cülcül
vegerne [1] Aksi halde, yoksa.
- G145/6 Revân it dirhem-i eşkiñ kudüm-i yâre ey ‘aşık **Vegerne** vaşlıñı hâzırca ĥelvâ mâ-ĥaşal virmez
v’eger [1] Ve eĝer.
- K23/13 **V’eger** ‘aşk olmasaydı âdemide Kimesne görmez idi derdnâki
Vehhâb-ı ĥayât [1] Hayat veren, hayat baĝışlayan Allah (C.C.).
- G37/14 İşiĝinde Nebziyâ ĥâk olduñ ol ‘İsî-demiñ Zinde-i cävîd virdi saña **Vehhâb-ı ĥayât**
vehhâc [1] Çok parlak, çok parlıtlı, çok alevli.
- Kt15/4 Naĥâyışdan kamu tãhirdi zãhir Derüñi ‘ilm ile pür-nür u **vehhâc**
vehm [1] Yersiz korku, şüphe. || Kuruntu.
- K25/12 Derünümde ĥoduñ bunca kuvâlar Ĥayâl u **vehm** u ĥiss-i müşterek zan
vehm ü ĥayâl [1] Düşünce, düşünce ve korku.
- G169/11 Cân u dil **vehm ü ĥayâl** ü ĥiss ü kalb u ‘aql u nefis Keĥf-i cismimde bugün cem’ oldılar aşĥâbveş
vehm ü ĥayâlî ol- [1] Kuruntulu, şüpheci olmak.
- G358/2 Dilâ ‘aşık gerekdir lâ ‘ubâlî Ğam-ı ma‘şuk **ola vehm ü ĥayâlî**
veĥâr [1] Ağırbaşlılık, haysiyetli ve şerefli olma, temkin.
- Mş1/45 Añlaĝıl ĥadr ü **veĥârini** itme kendiñ mübtezel Geç geçenden yarımñ var şãhibi budur mesel
ve’l-aĥrân [1] Mevkili, rütbeli ve durumları birbirine uygun olanlar, emsalli.
- Mr2/4 Şecâ‘atlı vecãhetlü ĥüsâmü’d-dîni ve’d-devle Şehãmetlü kerãmetlü ‘adîmü’l-misli **ve’l-aĥrân**
ve’l-cemâl [1] Güzellik sahibi Allah.
- Mr1/11 Şañadır tefvîzimiz yâ Ze’l-celâli **ve’l-cemâl** Kılmışuz her vech ile luţfña yâ Ĥâk i’timãd
veled [1] Çocuk.
- Kt13/1 İrişüp ketm-i ‘ademden bu **veled** başdı ĥadem Bu cihân içre velî maĥşadı seyrân idi
ve’l-ĥâşıl [1] Sonuç olarak, kısacası.
- Mu33/2 Ne ‘aceb yirse etin ger ğam-ı dildâr-ile dil Güci kendüye yeter ĥastalarñ **ve’l-ĥâşıl**
velid [1] Mevlüd, çocuk, sabî. || Köle, abd.
- G218/3 Mâder-i ğamdan **velid** olmuş ĥasãvet-zãdesin Dãderiñmiş ĥüzñ ile hem-zãd imişsin ey göñül
ve’l-iĥsân [2] Baĝışlanan şey, bahşış, atıye.
- K19/4 Ĥãliyâ Gümrük Emîni Ĥazret-i İşĥâk Aĝa Kim muĥibbü’l ĥayrı **ve’l-iĥsândır** bî-iştibãh

Mr2/2	Şerâfetlü siyâdetlü 'ulüvvü'l-ı-kadr ü 'âlf-şân Semâhatlü şehâvetlü kesîrû'l-luţfî ve'l-ihsân	G302/8	Seg-i küyuñ bile 'izzet ider ben bendeñe ammâ Velîkin kelb raķîbiñ tırmaz âsüde ider 'av 'av
	velîkin [26] Fakat, ama, lâkin.	G323/8	Nedendir eşk-i dîdem ki bitürmez bir gül ü lüle Velîkin tırmayup aķar tulu gibi zemîn üzre
G12/3	Şalmur aġyâr ile gördüm velîkin maķsadı 'Arz kılamak ķaddini ol ķâmeti dil-cü saña	G342/8	Müşebbek dâmdır cismim hüme-yı vaşlıña şâhim Velîkin murġ-ı vaşşî düşe mi bu âl ile dâma
G22/6	Taħammül mümkün ez'âf-ı muzâ'af cevri sen itseñ Velîkin ta'n-ı ebnâ'-ı zamânı kim çeker cânâ	G378/10	Hezârân zülfüne merbüt olan var Velîkin görmedim yoķ bir rehâsi
G25/4	Zebânıñ bülbül-i güyâdır ey şîrîn-maķâl ammâ Velîkin nâ-şüküfte ġonca-ı pür-ġuncdur ol leb	K4/12	Bedende câme-i fâķir gibidir gerçi kim bu rûh Velîkin 'âriyetdir ol olursın soñ ucı 'uryân
G26/4	Zebânıñ bülbül-i güyâdır ammâ Velîkin nâ-şüküfte ġoncadır leb	K21/9	Velîkin şavmı nevme tıtdrup sa'yiñ hebâ kıлма İriş her dem cemâ'atle şalât-ı ġamse idrâk it
G63/17	Gerçi kemterdir velîkin bende-i dirînedir Nebzî-i şeydâ-dili ġâş kullarıñdan eyle yâd	Mh5/2	Geldi Süleymân mülk-i vücüda zânü-yı mâder oldı serîri Mâh-ı nevâsâ toġdı velîkin maķv itdi nür-ı mihr-ı münîri
G67/2	Va'd-i vaşlıñla beni şâd eylediñ ey şâh-zâd Dil-rübâlar kavlıñe yoķdur velîkin i'timâd		velî [79]
G74/4	O ġılmân-manzarıñ ķaddi cinân içinde Tübâveş Şehî-bâlâ degil ammâ velîkin evsatü'l-ı-kâddir		1. Özel isim.
G90/8	İşitdim zümre-i 'uşşâka dâġılmışın ey bülbül Velîkin dil-rübâ-yı gül-ruġ u ġonca-femiñ kimdir	Mu20/2	Didim rûh-ı muşavversin idüp taşdıķ belî didi Didim bildirsen ismiñ dimezem ismiñ velî didi
G105/14	Mezâķı olmayan dadımı bilmez Meseldir bu velîkin kem degildir		2. Velâkin, ammâ, fakat.
G108/8	Şübhe yoķdur nâ-şüküfte ġoncadır la'l-i lebiñ Çeşm-i mestâneñ velîkin nergis-i şehlâ mıdır	Mu24/2	Görmege ķâni' iken hafta bir ol mâh-ı nevi Velî ber-'aks olup ismi gibi oldı senevî
G136/4	Çoķ temennâ eyledim ben ol dehân-ı tengden Söz geçüp aña velîkin keşf-i esrâr eylemez	G6/10	Yoluñda cânımı ķurbân iderdim ben de Nebzîveş Velî ey ķadr bilmez bî-vefâsın pür-cefâ her câ
G159/8	Vücüd-ı pakiñi seyreyleyen dir rûhdur illâ Kemâl-i luţf-ı tab'ından velîkin rûh cism olmuş	G17/8	Didi hemân tıruban mehâ Saña kıyem bulunmaz velî
G176/6	Komadı dîdegânım nem nisâr-ı ġâk-i pâyıñçün Velîkin kanlı baġrımdan ider bu dem dem istikrâz	G18/8	Didi di di hemân mân mân tıruban ban mehâ hâ hâ Saña ña ña kıyem yem yem bulunmaz maz velî lî lî
G225/6	Fenâ ehlin görüp mey-ġânede ta'n itme ey zâhid Gelürsin sen daġı aña velîkin bir ġün evvel gel	G23/2	Yine ol nâzenîniñ pişesi cevri ü cefâdır hep Baña nisbet velî aġyârına mihr ü vefâdır hep
G257/8	Gerçi meyl idüp ruġ-ı zibâña dil virdim saña Tav' ile düşdüm velîkin yoķdur ikrâhım benim	G31/13	Ârzü-yı vaşlı iden çoķdur velî Fırķat ile cümleñiñ ġâlî ġarâb
G277/6	Mü'essir seng-i ġarâya bu âhım ey dil-i dil-ber Velîkin saña te'sîr itmez andan sen daġı serdsin	G41/3	Gerçi çoķ gördüm bu baġ içre sehî-ķâmet velî Görmedim ķaddiñ gibi bir muntehâ bâlâ-dıraġt
G296/2	Tabîbasâ dil-i bî-çäreye ger çäre söylersin Velîkin arturup derdin hemân âvâre söylersin	G47/2	İrer bu sîneme tîr-i ġavâdis Velî ol ķaşı yadır aña bâ'is
G297/10	Kemâl-i 'aşķıñ ancak inġişârı sañadır Nebzî Velîkin ġayrı eşġâsa gelür gider olur tav tav	G49/5	İddi'â eyler raķîbiñ vaşlıñı şâhim velî Bu durur re'y-i ġatâ fikr-i saķım tedbîr-i kec
G299/4	Der-i hicriñ ġüşâde 'aşķ-ı bî-çäreler üzre Velîkin bâb-ı vaşlıñ feth olunmaz ey niţâķ-ebri	G55/3	Cîfe-i dünyâ için çün sa'y ider çoķdur velî Müsterâġ-ı dehr içinde var mı olmuş müsterîġ

- G56/5 Turra-ı pür-tâbînîñ dâmîna şayd oldum **velî**
Şanma kim endişem olmuşdur şehâ fikr-i felâh
- G62/8 Çarh elinden ağlamakla oldı ger çeşmim sepîd
Rûy-ı zerdimden **velî** yundi kamu gerd ü vesah
- G63/7 Bağbānam bunca demdir bağ-ı hüsnünde **velî**
Virmediñ şeft-ālî bir kez yok mıdır sende cevād
- G78/11 Bî-tekellûf varayor hāne-i ağıyāra **velî**
Bize gelmekde te'allül idüp ihmāl ideyor
- G86/3 Ululanur çoğ olur hayl-i 'aşkāna **velî**
Bu kelb-i turfeyi gör kim hemişe turtmaz ürer
- G91/6 Zenaḥ ayva gibi tatlu yemişmiş
Velî ben tatmadım iller yemişler
- G107/5 O hūki oklamışsın tîr-i ğamzeñle **velî** bilmez
Sü'āl idenlere dir bilmezem zahmım neredendir
- G125/10 Şu'arā şî'ri kamu 'ayn-ı revādır Nebzî
Velî Hızr içdigi ser-çeşme-i hayvān bir olur
- G126/2 Yüzüñ mihrine ey meh ol siyeh kakül olupdur ebr
Verāsından **velî** 'uşşak olurlar müfteris çün bebr
- G134/11 Yolumız düşmedi şādî iline gerçi **velî**
Soralar mülk-i melālî anı her sū bilürüz
- G163/5 Çün düşüp gözden irāğ ey ğamze-i dil-ber **velî**
Sen gibi pür-fıtne bir mekkāra hem-dem oldum uş
- G173/2 Bulurdı hasta-dil lutfuñla cānā ğamdan istihlāş
Giribānım **velî** bulmadı baht-ı kemden istihlāş
- G183/4 Çeşm-i hūn-pāşım ğamım fāş eyledi
Gayra düşünāmiñ gelür acı **velî**
- G185/8 Gerçi cem' olup 'adū hem-çü nücüm itdi hücüm
Koymadım āhım şihābiyla **velî** birini sağ
- G187/4 Gerçi Ferhādım bugün bir küh-ı ğamda hüsrevā
Sen lebi şirin 'aşkıyla **velî** tağ üstü bağ
- G202/4 Fursat el virdi şehā ağıyāra yār olduñ yine
Hāk-i rāhūndan **velî** üftādegāna pay yok
- G203/4 Dü leb beynindedir devlet zuhūn
Velî 'ālemde erbāb-ı himem yok
- G213/5 Ser-firāz idi Tūbā bağ-ı cinān içre **velî**
Ser-fürü itdi görünce sehî-bālāñ seniñ
- G222/7 Gün gibi 'arz-ı cemāl eylersin ağıyāra **velî**
Gösterirsin 'aşık-ı bî-çāreye rüy-ı celāl
- G226/3 Neş'esin Cemşid bulmuş bādeniñ evvel **velî**
Zehr-i ğam nüş eylemişdir cām ile Cem ey gönül
- G238/4 Zārüridir ki geldim 'ālem-i kevn ü fesāda ben
Velî geldigime oldum belî her vech ile nādım
- G247/8 Hūbb-ı yāri dilden iḥrāc itmege İblis rakīb
Cehd ider ammā **velî** sābitdir İmānım benim
- G251/5 Hūvān-ı hicriñde bu ben nā-kāmı toylarsın **velî**
Olmadı hergiz müyesser vaşıdan kāmım benim
- G253/3 Āsitān-ı dil-berimde hāk olup kaldım **velî**
Ne il ü ocağ başında ya ne ki yabandayım
- G268/5 Ben turam karşı **velî** bālīn-i nāza yaşdanup
Geç serir-i 'izz ü istiğnāda sen yan gel Hasan
- G270/15 **Velî** ehl-i nazar şāhib-başar kadir-şināsāniñ
Vücūdundan saķam ğam daḥı kalbinden irāğ olsun
- G272/8 Cefāsı ḥadden efzūn oldu ol hūn-ḥVāreniñ gerçi
Velî inşāf idüp ifā ider bir gün vefāsından
- G277/4 Baña ne hāk olursam yine aşlım hākdir ammā
Velî sen kān-ı 'aşkda misli yok bir gevher-i ferdsin
- G278/4 Kaşları Rüstem kemāni kirpiği tîr-i kazā
Çeşm-i hūn-ḥVāri **velî** oldu Nerīmān-ı zamān
- G287/16 Turra-ı şeb-rengiñiñ zıll-ı zalīlinde bu dil
Rāḥat isterdi **velî** ol daḥı olmuş zulme kān
- G289/3 Nādirü'l hūsn idi dirler Yūsufi gerçi **velî**
Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen aña sānīsın
- G315/8 Ruḥuñ bir māhdır güyā sipir-i hūsn ü behcetde
Velî zūlf-i siyāhuñ olmuş etrāfında çün hāle
- G333/14 Gerekdir sīm ü zer efzūn vişāl-i dil-bere bi'llāh
Velî yokdur seniñ Nebzî iki cibiñde bir para
- G334/7 Serv kim sālārındır bağ içre eşcārniñ **velî**
Ayağı baḡlu kuluñdur serverā bostānda
- G337/2 sevāb isterseñ ey zāhid gönül al ele bir dāne
Çü dil 'arş-ı Hūdādir pes **velî** her ferd ü her dāne
- G345/9 Ne kadar olsa çekerdim sitemin Nebzî **velî**
Dil-i āġāhı hūlūş-ı dile mi 'yār olsa
- G346/10 Düşüp hāk-i derinde gerçi Nebzî pāy-māl oldu
Velî 'izz-i ebed buldı daḥı kesb eyledi pāye
- G365/3 Görinen kaş degildir **velî** ḥaḥḥāt-ı ezel
Varaḥ-ı rüyuna çekmiş o şehiñ ḥaḥḥāt-ı celī
- G368/7 Ravza-ı rüyūnda ey ğilmān şaçıñdır şeb **velî**
Gice yok uçmaḡda dirler bir kurı sevdā gibi
- G375/2 Pāyına nisār eylediğim eşk-i ter oldu
Çeşmimde **velî** her biri la'l ü güher oldu
- G376/10 O tār-ı zūlf ile ber-dār iken ben
Velî ol boğazından aşılāsı
- G377/9 'Ālim ü dānā şanurdum şüretā görüp **velî**
Cāhil ü nā-dān imişsin şüfiyā bildim seni

G384/9	Perî-ruhsârdır gerçi velî merdüm sirişt ol Raķib-i dîve yüz virmez ferîşte-hûya söz var mı	N25/0	Sîne-i mecrûhuma her dem irer tîr-i ğamîñ Zahm-ı tîriñle velî hoşum gerekmez merhemiñ
G392/6	Beni şaldıñ firâka gerçi ey vaşlı merâmım yâr Velî sen bâ'is olmadıñ aña gerdün-ı dñn oldı	N55/4	Bu mazmünü dağı âhar haberde diñlemişindir Tavîl aħmak durur küllî velî pür-fitedir aķsar
G396/2	Görmege kâni' iken haftada sen mâh-ı nevi Velî ismiñ gibi ber-'aks olup olduñ senevî	Tr1/59	Ad u şanı yok ki ol ad ile yâd idem velî Diyeyim ser-defter-i hîzân hüccetle eli
K1/33	Cür'asın görmez kemâl ehli mey-i nâbiñ velî Câhil-i mislü'l-baķar baķar habâba ibtidâ	Tr1/2	Yine bir hîz ü 'alaķ hicvine âġâz eyledim Bir mufaşşal yazayım didim velî az eyledim
K8/40	Dili anuñ menba'-ı hikmet Kalbi velî mahzen-i esrâr		velî-i Hazret-i Loķmân [1] Allah'ın dostu, Allah'ın sevgili kulu Lokman Hekim'in peygamber olduğuna dair iddialar bulunmakla beraber İslam alimlerinin genel görüşü peygamber olmadığı yönündedir. Kur'an-ı Kerim'de, adına bir sure vardır. (sure, nr. 31) Hakkında "Doğrusu Lokman'a, Allah" a şükret diye ilim ve anlayış verdik. Kim şükrederse, ancak kendi nefsi için şükreder. Kim de nimeti inkâr ederse, şüphe yok ki Allah (onun şükürüne) muhtaç değildir, Hamid'dir (Lokman, 31/12)". buyurulmaktadır. Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir (Pala, 1995, 3s.49).
K11/20	Sözi Nebzî uzadup eyleme taţvîl-i kelâm Ġaraziñ neyse beyân eyle velî muhtaşar it		
K13/5	Ġayr 'aybın görmede halk cümle gözlüdü velî Gizlü 'aybın baķıcı bir çeşm-i binâ kalmamış		
K18/4	Harâbe bir maħal idi dil-i 'âşık gibi evvel Velî ta'mîr kıldı uş şehen-şâh-ı serîr-ârâ	G125/4	Leb-i la'liñden irer derd-i dile irse devâ Hükemâ çoġ velî-i Hazret-i Loķmân bir olur
K23/15	Çü 'aşk oldu velî hûb olmayadı Kim olurdu ġam ile sîne-çâki		Ve'l-leyl [2] Gecenin siyahlığı dolayısıyla sevgilinin siyah saçına teşbihtir. Leyl Suresi. (Leyl, 92/...)
K27/9	Şu gibi dosta revânım velî bigâneye od Ser-i âġyâra kızıl yıl kadem-i yâre tozum	G192/5	Kaldı ol ve'l-leylde ben hatm-i Kur'an eyledim Gerçi Mecnûn ile olmuşduk ezelden hem-sebaķ
K32/4	Sitemi ehl olana ġün gibi bu rüşendir Velî yok zerrece nâ-ehl ile kîl ü kâli	K2/35	Çün yüzün ve's-şems saçın ve'l-leyl ü şadriñ İñşirâh Vuşlatıñ Ġadr ü lebiñ ve't-tîñ ü haddiñ ve'd-duhâ
K33/32	Ya dağı Kürd mi disem Las mı disem ya Türk mi Dir isem Gürcî velî Gürcide mükriil olmaz		Venedik [1] İtalya'da tarihi bir şehir.
K35/7	Velî bundan muķaddem eyleyüp kaşd-ı tezevvüc ol Dilerdi izdivâc için bula bir nâhid-i 'azrâ	K13/33	Geldi hattâ Venedik İsviç Françız İngiliz Nemçe vü Moskov Niderlanda Sipanya kalmamış
Kt3/70	Mefâ'îlün Mefâ'îlün hemân a'mâl ile bulan Velî olunmadıñ teklîf ancak istiţâ'atle		Ve'n-necm [1] Yıldız gibi, parlak. Tanıkta sevgilinin dişi için kullanılmıştır. Necm Suresi. (Necm, 53/...)
Kt13/2	İrişüp ketm-i 'ademden bu veled başdı kadem Bu cihân içre velî maķşadı seyrân idi	K2/12	Çün Muhammed oldu ismiñ Tûr-i Sînâdır tapuñ Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakķa'l-ķamer hñsn ü behâ
Kt19/7	Velî hacrında yokdı bir sülâle Ġamın def'ide tâ anuñla her-ġâh		Ve'n-şakķa'l-ķamer [1] Kıyamet saati yaklaşır, ay yarılr. Kamer Suresi. (Kamer, 54/1)
M1/8	Każâ olmaz 'ilâci yok fevâtiñ Każâsı var velî şavm u şalâtiñ	K2/12	Çün Muhammed oldu ismiñ Tûr-i Sînâdır tapuñ Dişleriñ ve'n-necmi ve'n-şakķa'l-ķamer hñsn ü behâ
M2/9	Ġayr-ı İslâmda velî var degil Belî küffâra sezâvâr degil		ver- [5] Uzatmak, sunmak, ikram etmek, ihsan etmek.
Mr2/18	Keş-â-keşden ġam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hîç Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hîç	G266/6	Dil devâ'-ı derd arar dervâzede Rûzî-i rûze revâ varım verem
Mr5/4	Oldı sivâ leyl ü nehâr Ġâlib velî şadı be-ġam	G343/10	Umarım rûz-ı vişâle ire bu Nebzî didim Didi nâz ile ġülüp umdıġıñ Allâh vere
Mü4/3	Bâr-ı ġamıñla velî kâmeti nünüm Serv-i dil-ârâ		

- G372/4 Sirişkim seylveş aqup çemenzâr itdi etrâfım
Açıldı lâle vü sünbül murâdım **verdi** bitmez mi
- N54/2 Nâmdaşımır benim dil-dâd-ı Leylî lâ-mekân
Nâ-kemâl olmaz baña hem-ser meger kim **ver**
hemân
- G138/6 İrişdi yine mevsim-i gül güller açıldı
Ammâ ki ruhuñ **verdi** gibi sebz ü ter olmaz
- verâ [2]** Bütün yaratılmış olanlar, âlem, kâinat. ||
Arka, art, öte.
- G126/2 Yüzün mührine ey meh ol siyeh kakül olupdur ebr
Verâsından velî 'uşşâk olurlar müfteris çün bebr
- Mh1/7 Ne mümkün birr ü ihsânıñ **verâ** ta' dâd idüp şaysın
Mürüvvet 'âleminde serverâ mādām kim haysın
- verd [2]** Gül çiçeği. || Sevgili.
- G95/6 Nergis-i mestânedir çeşmiñ yüzündür yâsemen
Ruħlarıñ **verdi** gibi bir gonca-ı aħmer mi var
- G277/10 Kuluñ Nebzî niçe feryâd kılmaz 'andelîbâsâ
Gülistân-ı melâhatde begim sen gonca bir **verdsin**
- verd-i aħmer[1]** Kırmızı gül. || Sevgilinin gül gibi
kırmızı yanağı.
- G104/1 Ağzıña ey gül-dehânım **verd-i aħmer** imrenür
O leb-i şirîniñe hem kând u sükker imrenür
- verd-i dehen [1]** Ağzı gül gibi.
- G204/8 Gül-i şad-bergsin ammâ ki hezâr oldı raķîb
N'ola ey **verd-i dehen** gonca-ı bî-hâr olsañ
- verd-i gülistân [1]** Gül bahçesinin gülü. || Sevgili.
- Mü5/2 Ey gülşen-i 'âlemdede ruħı gonca-i hândım
Ey **verd-i gülistân**
- verd-i gülzâr-ı cinân [1]** Cennetin gül bahçesinin
gülü.
- G65/3 **Verd-i gülzâr-ı cinândır** çün ruhuñ ey gonca-hü
Esmesün bād-ı fenâ hem itmesün aşlâ vürüd
- verd-i hândân [2]** Gülen gül. || Yeni açılmış gül.
- G114/13 Ey dürr-i dendân hey **verd-i hândân**
Çok dermendân vaşlıñı ister
- G130/6 N'ola dehri tuta âhim firâk-ı gül- 'izârımla
Çemende bülbülü nālân iden çün **verd-i hândândır**
- verd-i la'1 [1]** Kırmızı gül.
- G85/4 Gülşen-i hüsn ü melâhatde begim besdir dile
Verd-i la'liñ var iken şanma gül-i aħmer koķar
- Mu30/1 Berf yağmış **verd-i nu' mân** üstüne gülzârda
Dâğ urulmuşdur ayağında kalupdur zârda
- verd-i nu' mânî [1]** Gelincik çiçeği.
- G394/8 Şafâ eyler kimi şahbâ ile bâğ içre kim anda
Açılmış her taraf sünbül benefşe **verd-i nu' mânî**
- verd-i nüzheth [1]** Ferah, taze gül. || Genç sevgili.
- G311/7 Dil-i 'uşşâka virdi **verd-i nüzheth**
Siperğam gam-güsâr el-hamdülillâh
- verd-i nu' mân [1]** Gelincik çiçeği.
- Mu30/1 Berf yağmış **verd-i nu' mân** üstüne gülzârda
Dâğ urulmuşdur ayağında kalupdur zârda
- verd-i nu' mânî [1]** Gelincik çiçeği ile ilgili.
- G394/8 Şafâ eyler kimi şahbâ ile bâğ içre kim anda
Açılmış her taraf sünbül benefşe **verd-i nu' mânî**
- verd-i ra' nâ [2]** Dış tarafı sarı, iç tarafı kırmızı
olan çok güzel bir gül çeşidi. || Kırmızı gül.
- K13/10 Gülşen-i hüsn ü behâda beste-fem bir gonca yok
Gülleri pejmürde her yer **verd-i ra' nâ** kalmamış
- G80/5 Didim baķ beñzemez mi 'andelîb ü **verd-i ra' nâya**
Görüp her 'aşık-ı şürideyi cânân ile yer yer
- verd-i ruhsâr [2]** Yanağın gülü. || Sevgilinin
yanağı.
- G143/4 Gül- 'izârım gonca-ı cennet gibi
Verd-i ruhsârıñ güşâde kış u yaz
- K28/4 Hadd ü kaddiñdir gül ü zanbaķ riyâz-ı dehrde
Verd-i ruhsârıñ 'izârında açar tekrâr gül
- verem [9]** Verem olmak, verem hastalığına
yakalanmak.
- G21/7 Hüveydâ oldı bu dilde **veremler**
Veremler oldı bu dilde hüveydâ
- G107/1 Za'îf olsa dil-i 'aşık dime amı **veremendir**
Faķiriñ şayruluğı kaķ' -ı ihsân u keremendir
- G203/10 Ciger mecrühdur gamzeñle yârâ
Dil-i pür-yârede şanma **verem** yok
- G228/12 Der-peyimde göricek ol şühı reşk ile raķîb
Ĝaşy olup olsun dil-i pür-Ĝaşy muğber ü **verem**
- G266/8 Derd-i dil dem dem dem urur der-derün
Dâr-ı derddir var durur der-dil **verem**

- G324/2 Dile tokunmasa tîrîñ eger âheste âheste
Tolar mydı **veremle** bu ciger âheste âheste
- G392/2 Ğam-ı hicr-i dil-ârâ ile dil zâr u zebûn oldu
Vişâli arzûsuyla **veremle** taldı hûn oldu
- Mh4/8 Nâ'il-i vaşlîñ olan olur cihânda muhterem
Fırkatîñle ey tabîbim olmuşum şâhib **verem**
- N7/4 Pür-nâvek-i ğamzeñle bu sînem çü ser-â-ser
Şanma ki tabîbâ dil-i bî-ġılda **verem** yok
- verem ol- [2]** Verem hastalığına yakalanmak. || Dert, keder, sıkıntı olmak.
- G258/2 Ğam-ı la'liñle şehâ taldı dü çeşmim yine dem
Cigerim nâvek-i dil-dûzuñ ile **oldı verem**
- G21/8 Hüveydâ oldu bu dilde veremler
Veremler oldu bu dilde hüveydâ
- ve'r-rütbet [1]** Rütbeli.
- G390/4 Şeh-i hûbânsın cânâ melâhat mülküne zâtîñ
'Ulüvvü'l-ğadr **ve'r-rütbet** refî'ü'ş-şân hân oldu
- vesah [1]** Kir, pas, pislik.
- G62/8 Çarğ elinden ağlamakla oldu ger çeşmim sepîd
Rûy-ı zerdinden velî yundı kamu gerd ü **vesah**
- vesî'ü'z zihñ [1]** Akıl, düşüncesi çok. || Çok zeki, akıllı.
- Kt17/3 Mülâyim-tab' u deryâ-dil **vesî'ü'z zihñ** ü bî-ġılsın
Mizâc-ı leyniñe nisbet girân u saht tab'-ı mâ
- vesîle [1]** Sebep.
- K1/40 Kıl habîbîñ hubbına bu muhtaşar mecmû'ayı
Bir **vesîle** zikr-i hayrı iktisâba ibtidâ
- ve's-semâ' zâti'l-burüc [1]** "Ant olsun burçlarla dolu göge." ayetine telmihtir. (Bürüc, 85/1.)
- K2/29 Āsitânîñ rāsītāna **ve's-semâ' zâti'l-burüc**
Sür raqîbi çün ki arzu'llāh vâsi'dir şehâ
- ve's-şems [1]** Şems, güneş anlamıyla sevgilinin yüzüne teşbih. || Şems sûresi, (Şems, 91/...)
- K2/35 Çün yüzüñ **ve's-şems** saçın ve'l-leyl ü şadrın
İñşirâh
Vuşlatın Ķadr ü lebin ve't-tîñ ü haddiñ ve'd-duhâ
- vesväs [2]** Vesvese veren şeytan. || Kuruntu, vesvese.
- G8/6 Göricek lâşe-i murdârını ol nâ-merdiñ
Birbirin eyledi **vesväs** ile hânâns 'ezâ
- N5/2 Cihân-ı fânide cânâ odur bir merd-i hayru'n-nâs
İde şabr u te'ennî her işinde olmaya **vesväs**
- vesvese [2]** Şüphe, kuruntu, aslı olmayan ihtimaller.
- G264/8 Günâhından hazer kıl zâhidâ 'uşşâka ta'n itme
Degildir **vesvese** bu 'aşğ olurlar ez-Hudâ mülhem
- Kt4/2 Ey gönül çün tâlib-i hücre olup
Baña virdiñ bunca fikr ü **vesvese**
- Ve't-tîñ [1]** Tin suresi 1. ayet. || "Yemin olsun incire ve zeytine." ayetine telmihtir. (Tin, 95/1.)
- K2/36 Çün yüzüñ ve's-şems saçın ve'l-leyl ü şadrın
İñşirâh
Vuşlatın Ķadr ü lebin **ve't-tîñ** ü haddiñ ve'd-duhâ
- vey [3]** "Ve" bağlacı ile "Ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!
- Mü5/3 **Vey** bāğ-ı cihân içre kadi serv-i bülendim
Vey 'ar'ar-ı bostân
- Mü5/4 **Vey** bāğ-ı cihân içre kadi serv-i bülendim
Vey 'ar'ar-ı bostân
- Mü5/20 Ey Mısr-ı halâvetde lebi sükker ü kandım
Vey Yûsuf-ı Ken'ân
- v'ey [3]** "Ve" bağlacı ile "Ey" nida ünleminin kısaltılmış şekli.
- G114/11 Ey zülfi kâfir **v'ey** çeşmi şâhir
Hûsniyle nâdir hulkıyla bihter
- K17/2 Ey câlis-i şadr-ı 'alâ câyîñ durur 'âlî-makâm
V'ey lâbis-i ferv-i velâ kisveñdir 'izz ü ihtîşâm
- Mü1/4 Bülbül gibi dil nağme-serâ olmadı gitdi
V'ey gonca-ı gül-rû
- vezân [2]** Esen, esici. || Rüzgâr.
- G387/1 Bâd-ı âh olup **vezân** sînemde âteş bir dağı
Seyl-i eşkim bu ten-i hâkim ider reş bir dağı
- Tc1/50 'Ayn-ı Tesnîm oldu şeb-nem menba'-ı bāğ-ı cinân
Rûha rûh u cisme râhatdır nesim olup **vezân**
- vezân es- [1]** Rüzgar, yel esmek.
- Ms4/27 Bâd-ı şubh olup **vezân esdi** sa'âdetle şimâl
İşbu beyt-ile sen şâha itdim 'arz-ı hâl
- vezâret [1]** Vezirlik, vezirlik makamı.
- Tc1/63 Let durur devlet soñı vizr-i **vezâret** câh-ı câh
Kâ'inâtîñ hâline diğkat ile itdim nigâh

	vezir [2] Osmanlı İmparatorluğu döneminde devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa şanını taşıyan kimselere verilen ad. Yardımcı.	G1/1	Felek Leclâcını gör kim virir ruh şayd ider filhâ Cinânâsâ müzeyyen yine hüsünî bağ-ı güzlân
G34/6	Ne nedîm ü ne selâîñ-i cihân Ne vezir ü ne şehîr ü ne ğarîb	G17/4	Dîdem yaşın dem-â-dem döker Ruĥuñ virir şu resme şu 'â'
Tc1/60	Nebziyâ maĥsûd idinme 'âlem içre 'izz u câh Saña reşk itsün vezir ü kethudâ mîr ü sipâh	G18/4	Dîdem dem dem yaşın şın şın dem-â-dem dem döker ker ker Ruĥuñ ĥuñ ĥuñ virir rir rir şu resme me şu 'â' 'â' 'â'
	vezir-i a'zam [1] Sadrazam, vezirlerin başı.	G37/14	İşiginde Nebziyâ ĥâk olduñ ol 'İsî-demiñ Zinde-i câvid viridi saña Vehhâb-ı ĥayât
K12/35	Ol vezir-i a'zam ol destûr u ol şâhib-nigîñ Didi târiĥin ĥuzâta eyleyüp anda ĥitâb	G39/5	Sirişkim yir yüzün ğarĥ-ı fenâya viridi ey âhım İriş sen de toĥuz ĥat âsumânî mey-ĥoş-ı bağ it
	vezn [1] Vezin, ölçü.	G41/10	Âsitânında raĥîbi ĥoma üre it ĥibi Nebziyâ virme amânî ur anîñ başına laĥt
K24/24	Sîmi sitemdir şeklen zeri hem Şer vezni üzre cevher cevahir	G43/6	Dimez miydîm bunı her dem saña ben Ki virmez fâ'ide soñra nedâmât
	vidâd [2] Sevgi, muhabbet, dostluk.	G46/9	Vir merâmın yâ ilâhe'l-'âlemîñ ol dest-ĝîr Nebzî-i rüsvâ vü şeydâ nâ-murâd u bî-kesest
G109/10	Düşen Nebzî seni şanma o şâhîñ nâr-ı şevĥına Vidâd-ile fûrüzân olmadıĥ diller mi ĥalmışdır	G63/8	Bâĝbânam bunca demdir bâĝ-ı ĥüsñünde velî Virmediñ şeft-âlî bir kez yok mıdır sende cevâd
K11/5	Ne güzel şeh'r olur âyâ bu vilâyet ne güzel Tolanup cânib u eĥrâfîñ gör ser-te-ser it	G68/11	İşiginde kelb raĥîbiñ baña câ virmez begim Bârî şehri terk idüp ĥılam mekânım ĝayrı kend
	vir- [58]	G88/5	Râh-ı ĥudâya virmeýüp neyleyeceksin ey ĥüvâce Destîne şad hezâr dînâr u direm gelür geçer
	1. Vermek, saĝlamak.	G99/6	Bilmezem meyl eylemişsin ol raĥîb-i nâ-kese Şehd gelmez her megesden her şecer virmez semer
G139/7	Ĥvâb u râĥat virmez ehl-i 'âleme leyl ü nehâr Rüz dil-süz âhımız şeb nâle-i şeb-ĝirimiz	G113/5	Bir cânî iki 'âleme virmezler iken ĥalk Sen tâlib olursañ saña teslîm ola cânlar
	2. Deĝişmek, tercih etmek.	G125/8	Dili ĥurbâna ĥabûl idicegiz cânî daĥı Virem ammâ dem-i uĥĥıyyede ĥurbân bir olur
G240/3	Seyr-i ruĥuñ âyîne-i İskendere virmem Ĥapuñda şehâ ĥulluĝı dâra deĝişmem	G146/5	Ser-i zülfün hevâsıyla ĥoma ben ĥâki la'liñ vir Bilürsin âteşîñ teskîni mâdir bâd el virmez
	3. Dua etmek, eylemek.	G148/13	Ĥvâb-ı ĥar-ĝüşî virirsin 'âşıkâna ey raĥîb İtdiĝiñ mekr ü füsünü daĥı rûbah eylemez
Ms1/4	Yürisün eylegil fermânîñ her yaña şîĥhatler Şehirlerde budur virdim dirim kim aña şîĥhatler	G149/11	Virem bir âh ile aĝyârı bâda Buyur bi'llâh seniñ emriñe râmız
	4. Azap vermek.	G217/6	Şehâ bir nev-hevesdir tîfl-ı dil redd itme me'mûlin O zîbâ kâkülünden vir şoĥunsun başına bir tel
Kt6/18	Ĥuşûşâ Nemçe küffârın soyup aldı Beligrâdı Şalup ĥâke serin hem ĥânumânîñ viridi ber-bâda	G282/6	Ĥarîm-i ĥâşşîña da'vet ĥırup irişdir iĥsâna Daĥı şeft-âlûlar vir kim begim luĥfuñ tamâm olsun
	5. İsim koymak.	G290/8	Didim la'l-i lebiñden ĥan-behâ bir büse ister dil Didi var ĝit bugün yarın virəm boynumda vâm olsun
K23/7	Adın cem' eyleyüp virmişler âdem Havâ vu âteşi hem âb u ĥâki		
	6. Vermek, baĝışlamak, bahşetmek. Allah'ın kullarına lütuf ve keremi.		
Mu28/2	İsteseñ ol nev-resiñ ismin diyüvirem saña Eyleyüp luĥfuñ mükemmel iki pul virgil baña		

G311/7	Dil-i 'uşşāka virdi verd-i nüzhet Siperğam gam-güsār el-hamdülillāh	Ms1/35	Hudā derdiñ dil-i bīmārā viršün saña şihhatler Kažāsın aldığım şāhım gerekmez baña şihhatler
G319/10	Var surāhīniñ yine cām ile bir gizlü sözi Meclis-i hāşşında virmişlerdi gördüm fem feme	Ms1/29	Hudā derdiñ dil-i bīmārā viršün saña şihhatler Kažāsın aldığım şāhım gerekmez baña şihhatler
K1/37	Yā ilāhī istikānet vir dil-i pür-şürıma Def -i vehm eyle bırakma ıztırāba ibtidā	Ms1/23	Hudā derdiñ dil-i bīmārā viršün saña şihhatler Kažāsın aldığım şāhım gerekmez baña şihhatler
K14/19	Şaded neyse beyān idüp eziyyet virme ihvāna Mücevher harf ile tārīh-i sālin eyleyüp i' lān	Ms1/17	Hudā derdiñ dil-i bīmārā viršün saña şihhatler Kažāsın aldığım şāhım gerekmez baña şihhatler
K32/50	Şerr-i şeytāndan emīn eylegil imānın hem Varıcağ hazretiñe haqla virüp ikmāli	Ms1/11	Hudā derdiñ dil-i bīmārā viršün saña şihhatler Kažāsın aldığım şāhım gerekmez baña şihhatler
K35/6	Hudā-yı Müste'ān aña kemāl ü mağz-ı lutfundan Virüp cümle merāmın 'ömr-i eṭval eyleye i'tā	N13/5	Rāh-ı Hudāya virmeüyüp neyleyeceksin ey hıvāce Destiñe şad hezār dīnār u dīrem gelür geçer
M3/18	Bilesin bu luğazı ol hāmüş Vire Nebzī saña bir çüft pā-püş	T1/11	Aña virmişdir Hudā şāhā ki bir hüsn ü behā Āfitāb anuñ katında şanasın necm-i Sühā
Mh1/31	Gelüpdür hāk-i pāya āteşin teskīn için vir mā	G124/7	Dil-i gamnāke biraz fūrce viren Sīnede çāk-i giribānımdır
Mh1/30	N'ola bir nebzecek lutfuñ götürse Nebzī üftāde Yazıkdır ol ğaribi faqr u fāka virdi ber-bāda	K32/56	Hāşılı eyle hayāt-ı ebediyye ihsān Virmeüyüp dünye hayātında dañı izlāli
Ms4/22	Bekleyüp gedāyān cānā dün hayāliñ yolunu Didim öldür bendeñi ya vir aña me'mülünü	Mr5/27	Nev-yāve bāde virsene Ey sākī-i şāhib-himem
N1/2	Nün-ı Kevserdir lebiñ ey nev-civān Nün vir nüş idelim anı revān		vird [1] Belirli zamanlarda mânevî bir görev olarak düzenli şekilde okunan âyet, esmâ-i hüsnâ veya duâlar. Tekrarlama, dile dolama
G7/5	Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dañı sem Dāye gam māmi elem hem hemm imiş lālā baña	K17/17	Virdi budur rüz u leyāl mesrūr ol görme melāl İkbāl u devlet bi'l-kemāl olsun huzūruñda müdām
G145/6	Revān it dirhem-i eşkiñ kudüm-i yāre ey 'āşık Vege me vaşlıñı hāzırca helvā mā-haşal virmez		vird-i derd et- [1] Dert duası etmek.
G149/13	N'ola Nebzīye bir şeft-ālī virseñ 'Aceb degmez mi ya müzd ü kirāmız	G295/6	Rām ol ey ādem izā' -i derde var Vird-i derd et var devām üzre ez-ān
G216/3	N'ola şeft-ālī virseñ kuluña merhāmeten Dükenir mi a begim mīvesi bağ-ı keremiñ		vird-i zebān eyle- [2] Sürekli söylemek, dilden düşürmemek.
G370/6	Gülidir sünbülidir bāğ-ı hüsnüñ o ruḥ u kākül Biri bağrımı hūn eyler biri virir perişānī	G36/12	Büküldi lām gibi bu kāmetim olup iki kat Gam ile Nebzī-i şeydā gel eyle vird-i zebān
K17/24	Olsun kelāmıñ mā-haşal bulsun du'ā ile hitām Toğduqça hurşid ü kamer 'ālemlere virdikçe fer	Tc1/56	Nā-sezā devriñ bu tavrından kılup āh u fiğān Haşb-i hāl idüp bu beyti eylemiş vird-i zebān
K32/6	Kılup anları kamu sīnelerinden me'yūs Vire bunlara merām üzre mağām-ı 'ālī		vird-i zebān it- [1] Sürekli söylemek, dilden düşürmemek.
Kt4/2	Ey gönül çün tālib-i hücre olup Baña virdiñ bunca fikr ü vesvese	G151/9	İddi'āmız Nebziyā bu itmişiz vird-i zebān Şadıqız 'aşkıñda dildārıñ özi özlerdeniz
Kt17/13	Hudā virdi niçe evlād kamunuñ 'ömri var olsun Toğurdu bir güzel oğlan bu demde yine madamā		Visal [22] Kavuşma, vuslat.
Ms1/41	Hudā derdiñ dil-i bīmārā viršün saña şihhatler Kažāsın aldığım şāhım gerekmez baña şihhatler	G9/4	İsterim cān ile cānā vāşıl-ı dīdār olam Gerçi 'inde'l 'āşıkın hicr ü vişāl oldu sevā

G28/3	Vişāl ile ola mağrūr aġyār Fırāk ile kıla 'uşşākı hā'ib	vişāl bul- [1] Sevgiliye kavuşmak.
G30/10	Kül oldu yandı cismim fırakātınle Vişālindir yine cān ile maṭlūb	K17/29 'Uşşāk bulduqça vişāl rüz-ı fırāk olup tamām Ger var ise naqş u kūsūr sehv eylemiş kalb-i fütūr
G34/9	Ne fırāk u ne vişāl u ne hevā Ne civān u ne figār u ne raķīb	vişāl ol- [2] Kavuşmak, buluşmak.
G205/2	Benem yolūnda şāhā cānı kurbān eyleyenden ilk Vişālīn 'ıydġahında fedā cān eyleyenden ilk	G262/11 Kalsun belā-yı hicr ile olsun vişāl aña harām Kıldı bu Nebzī kuluna mihr ü vefā-yı bī-kerān
G214/11	Dil-berā bu dil vişālīn hVānına Her dem ister ola mihmāneñ senin	G265/10 Olur sem Nebzīye vaşlınla sükker Vişālīn olmasa sükker olur sem
G272/4	Girizān olmasa bīmār-ı hicrānından olmaz mı Vişālīyle 'ilāc itse lebi dārū'ş-şifāsından	vişāle ir- [1] Kavuşmak, vuslat.
G285/9	Nebzīyi da'vet kıl ey hūnī vişālīn hVānına Aç u muṭtāc u faķīrem lāyīkam ihsāna ben	G316/7 İrılmaz cedd ü sa'y ile vişāle Müyesser olmaz in lem-yeşā'u'llāh
G299/5	Baňa yād eyleme ġayrı vişālīn zevk u şādīsın Begim ben ġüşe-i ġamda fırākınla çü tıtdum hū	vişāl-i dil-ber [1] Sevgiliye kavuşma.
G320/2	Niyāzımdır Hākīm-i Lā-yezāle Naşīb ide vişālīnden nevāle	G333/13 Gerekdir sīm ü zer efzūn vişāl-i dil-bere bi'llāh Velī yokdur seniñ Nebzī iki cībīnde bir para
G382/7	Vişālī gerçi kim zevk u şafādır Hālāş-ı hicr emniyyet degil mi	vişāl arzusu [1] Kavuşma isteġi.
G392/2	ġam-ı hicr-i dil-ārā ile dil zār u zebūn oldu Vişālī arzūsuyla veremle töldi hūn oldu	G254/6 Dutışur nār-ı şevkīnle yanup sūzān olur her-bār Vişālīn arzūsuyla olupdur dil ġam-ender-ġam
G337/9	Vişālīn Nebzī-i dil-dādeye çün va'de kılmışdıñ Nedir te'hīre bā'is ya nedir imrüz u ferdā ne	vişālī 'aşıkān [1] Aşıkların kavuşması, vuslata ermesi.
G373/2	Fırākınla mezākım oldu acı Vişālīnle yetiş eyle 'ilācı	G16/5 Vişālīn 'aşıkāna 'ıyd-i Hācdır Dil ü cānı idüpdürler zāhāyā
G342/10	Recā-yı vaşl ider her dem nevāl-i cūd u luṭfuñdan Vişālīnden elez bir nesne yok Nebzī-i nā-kāma	vişāl genc [1] Sevgilinin kavuşma hazinesi.
G390/8	Revādır nām-ı Hātem Tayy olunsa 'ahd-i hüsñünde Vişālīn ni'meti 'uşşāka zīrā rāygān oldu	G289/5 'Aşıkāna rāygān eyle vişālīn gencini Ma'den-i mihr ü vefā luṭf u mürüvvet kāmısın
H395/3	Didim eylerdim vişālīn haylī demdir arzū Vaşl-ı men vehm ü hayālest tū borov maṭlab didi	vişāl 'ıyd [1] Kavuşma bayramı.
K23/17	Olaydı ya vişālī bārī her dem Kimesne olmayup hicriyle şākī	G274/10 Egerçi rüze-i hicriñ dil-i 'uşşāka tıtdurduñ Vişālīn 'ıydına illā iki kaşın hilāl oldu
K2/31	Ārzū idüp vişālīn 'ālemü'l-ġaybdan begim Süre-i Fecr ile Fethi okurum şubh u mesā	gird-i vişāl [1] Kavuşma dairesi.
Kt10/24	Baḡş it nevālīn 'arz it cemālīn Nī'me'l vişālīn göster nihayet	Tc2/9 Gül yüzlülerin gird-i vişālīnde tolanma Bülbül gibi bī-çāre olup zāra düşersin
N4/3	Vişālī 'ıydına nezr eyledim sen şāhid ol ey dil İdem cān-ı revānı ben dem-i vaşlında kurbānı	vizr-i vezāret [1] Vezirlik rütbesinin ġunahı, kusuru.
N12/2	Cenāb u āsitānına bu dil ihsāna gelmişdir Vişālīn 'ıydına cānım begim kurbāna gelmişdir	Tc1/63 Let durur devlet soñı vizr-i vezāret cāh-ı cāh Kā'inātūñ hāline diķkat ile itdim nigāh
		vīrān ol- [1] Yıkık, yıkılmış, harap olmak.
		G109/1 Şehā ġamzeñle vīrān olmadıķ kişver mi kalmışdır Harāb-ı çeşm-i fettān olmadıķ bir yer mi kalmışdır
		vīrāne [1] Harap, yıkık, dökük.

- Ms2/2 Yıkıldı kalmadı bu hâne-i dilde şehâ bünyâd
N'ola kılsañ yed-i lutfuñla ol **vîrâne**yi âbâd
- vü [78]** "Ve" bağlacı.
- G1/3 Açılmış bir taraf gül bir taraf şeb-bü **vü** sünbülhâ
Murâdım bu dem-â-dem âsîtânıñda olam bende
- G1/15 Varup mey-hâne şadrında tuta me'vâ **vü** mahfilhâ
Huñur itdiñ 'aceb Nebzî dem-i vaşında cânânıñ
- G14/5 nî **vü** çeşm ü dehen güşum o dem kaldı nişân
Çıñladı çün şeh-süvârımıñ semendî câ-be-câ
- G22/11 İdinmişsin hezâr ağyâr-ı rüsvâyî **vü** şeydâyî
Ser-i küyüñda bu deñlü segâni kim çeker cânâ
- G34/19 Ne Mecüsî **vü** ne Dürzî ne şanem
Ne Yahüdî ne Naşârâ ne şalîb
- G34/14 Ne meşâyih ne mürîd ü ne murâd
Ne ecânib ne 'adü **vü** ne habîb
- G59/4 Hasenü'l-vech o şeh-i hüsn ile bilmem ne gezer
O raķîb-i seg-i bed-rü **vü** kabîh u maķbüh
- G60/5 Bâde **vü** mahbûbdan ğayra dilâ
Sözüm esle tevbeñi eyle naşüh
- G74/10 Açılmış gülşen-i hüsnünde gün-â-gün ezhârı
O bir gül-rü **vü** sünbül-mü karanfil-bü semen-
hâddir
- G82/4 Alup ârâmımı ârâm-ı gönülden kamu
O siyeh dîde **vü** zülfün yerine ğam kodılar
- G96/10 Ne 'aceb saçma bayır söyledin ey Nebzî yine
Karışık ışık aş oldu kavâfî **vü** fıķar
- G98/10 Ne var bülbül gibi feryâd idersin bağ-ı 'âlemde
Sîneñde dağlar Nebzî gül-i surhî **vü** lâlâdir
- G99/3 Bî-vefâ **vü** pür-cefâ 'uşşâka aşlâ rahm yok
Dem-be-dem ağyâradır lutf u hisânıñ ey püser
- G103/4 Dilâ dilden dile gül gibi teşhîr olduñ uş ammâ
Seni âşüfte **vü** şeydâ kılan bülbül-nevâyıñdır
- G123/10 Akıcaķ dîde-i Nebzî karışık eşk ile dem
Heme-câ atlas-ı surhî **vü** münakkaş başılır
- G124/10 Reh-i dil-berde benim hâk olmam
Nebziyâ mertebe **vü** şanımdır
- G132/3 Edânî **vü** e'âlî 'aşîkâmıñ zıll-ı 'adliñde
Temâşâ-yı cemalîñle huñur üzre müreffehdir
- G143/1 Sen baña **vü** ben saña nâz ü niyâz
Düşdi fi'l-vâķi' münâsib söz ü sâz
- G144/12 Ağladır 'uşşâķı cevriñ lutfuñ ammâ güldürtür
Zâtıña ta'likdir müyide **vü** hândidemiz
- G157/2 Bu dil-i zârıma ol cân ile cânâ dest-res
Sen semen-tenle ola hem-pâ **vü** hem-ser bir nefes
- G169/4 Câmî 'ü'l-hüsn olsa vechi var cemâ'at uş müje
Bîñ **vü** ebrûlarıdır minber ü mihrâbveş
- G177/8 Cilve kıldıķça o gül-fem gülsitânda şanuram
Şalinur çıķmış şudan ğüyâ ki murg-âbî **vü** bať
- G209/2 Hâramî gözleriñ hün-h'vâr u seffâķ
Olupdur böyle bî-pervâ **vü** bî-bâķ
- G221/2 Seher gülzârda sürîde bülbül
İder mestâne väveylâ **vü** ğulğul
- G238/1 'Aceb âvâre **vü** bî-kâr u pür-efkâr u ber-bâdım
Gelelden bu hârab-âbâda her dem cevre mu'tâdım
- G238/9 Bu dehr-i pür-cefâ **vü** kaħrıñ el-hâķ zulm u cevrine
Pey-â-peydir oransız biri 'âdimse biñi kâdım
- G258/14 Yaraşır dirsem eger sem fem-i yâre Nebzî
Dimedî bunca niyâz itdi bu dil lâ **vü** ne'am
- G259/13 Ben künc-i firâķında bî-çâre **vü** bîmârım
Hâlimden o cânânım Nebzî bile mi bilmem
- G264/4 Reh-i 'aşķ-ı dil-ârâda vücüdüm hâķ-i pâ oldu
Gönül pür-âteş ü ser pür-hevâ **vü** dîde hem pür-nem
- G267/4 Nihânî ğâhî 'uşşâka nigâhıñ
Yaķar dil mülküni her-câ **vü** her-süy
- G282/1 Vefâ **vü** şefķatiñ ben kuluña şâhâ müdâm olsun
Diyem tâ ben saña 'ömrün efendim müstedâm
olsun
- G286/6 Hebâ olupdur eczâ-ı vücüdüm
Turâb u mâ havâ **vü** nâr elinden
- G297/2 Dilimden nâr-ı 'aşķım nev-resânveş idüp pertâv
Cihâni pür-ziyâ kıldı **vü** fi'l-hâl dehre şaldı çav
- G304/9 Zulmet-i ğamda 'aceb efkende **vü** üftâdesin
Evc-i rif'atde gel imdi ol meh-i tâbânî sev
- G308/5 Cümleten tünd-hü **vü** ser-keş olmuş ebnâ'-ı zamân
Rıbķa-ı emre itâ'at yok 'ibâdu'llâh-ile
- G318/8 Ne ğam şaldıysa ferdâya seni ol sîn ü sevf ile
Sen aña baķmağıl ey dil temennâ **vü** recâ eyle
- G345/2 Dilerim yâr-ı cefâķarı vefâdâr olsa
Dil-i âzürde **vü** bî-çâreye ğam-h'vâr olsa
- G347/6 'Arızıñ Deryâ-yı beyzâ kâkülün Baħr-i siyâh
Çoğ gezdım görmedim mislin kara **vü** ağda
- G348/3 Pîr-i nâ-bâliğ gibi nâ-puħte **vü** nâ-dân iken
Dil virüp bir nev-civâna dil-figâr oldım hele

G354/5	Gördi mir'ât-ı mücellâda bahâ vü hüsnüni Bî-merâ bildim o rü'yet anı hod-bîn eyledi	K33/5	Görün uş bu kes-i nâ-merdi vü nâ-kâbili kim Nite müdbir durur ol zerrece muķbil olmaz
G358/12	Niçe 'aşkıdır ol kim rehn-i bâde Komaya cübbe vü destâr u şalı	K35/22	Şadefden çıkdı bir lülü-i şevķ efzüd dü-dâde Açıldı bir gül-i hoş-bü vü zîbâ-reng ü dil-ârâ
G372/4	Sirişkim seylveş aķup çemenzâr itdi etrâfım Açıldı lüle vü sünbül murâdim verdi bitmez mi	Kt1/1	Şalât ile selâm olsun saña vü âliñe Hâķdan Durüd-ı lâ-yu'ad bâdâ zi-mâ her hîn eyva'llâh
G385/12	Ol hâl-i yegâne ile ol zülf-i muţarrâ Dil murğınıñ uş dâne vü hem dâm-ı belâsı	Kt6/4	Cihâna rahmet-i Hâķ 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir Müsellemdir o zâta saltanat mahfî vü peydâda
K2/44	Fâtiha tâ-hâtıme zıkr-i cemîlindir kamu Mû-be-mü vü harf-be-harf âyet-be-âyet min ilâ	Kt6/12	Felek turdukça tursun mülk ü ferri pâydar olsun İrişsün heybeti vü şevketi etrâf-ı eb'âda
K2/49	Ümmetiñden bir za'îf ednâ vü bî-tâķatdir ol Zerre-i nâķızveş aķķar hebâdır zir-i pâ	Kt22/1	'Aceb efkende vü üftâdesin hâķ-i mezelletde Eliñ tutmaz daķı kimse dilâ bilmem ki baķtıñ yoķ
K2/21	Kâri'a vü Hâķķa zâhir ola çün Tûfân-ı Nüh İtmem itlâķ dâmeniñ yâ ze'l-Me'âric yâ Hüdâ	Mş1/62	Tâ ki zâyî' olmaya bu çekdigiñ renc ü emek VÇün ki bildiñ bî-vefâ vü pür-cefâdir bu felek
K2/1	Oldı zıkrım hâ vü şâd u tâ vü 'ayn u kâf u nün Lîķ oldum harf-be-harf Kur'ânı hatm itmişçe tâ	Mş2/53	Gül ü bülbül gidicek nâle vü gulğul mı kâla Dökile berg-i semen ya ki karanfil mi kâla
K2/1	Oldı zıkrım hâ vü şâd u tâ vü 'ayn u kâf u nün Lîķ oldum harf-be-harf Kur'ânı hatm itmişçe tâ	Mh3/12	Sıhr idüp cādü gözün zülfine bend itdi beni Eyledi 'aşkıyla memlû sine vü cân u teni
K12/27	Atdırup hem humbara vü kulleler çün âhenîn Anlar anda bunda ammâ rüz u şeb itdi du'â	Mh4/14	Lâ-mekân idüp mekânım küh u şahrâ eyledi Terk-i 'arz itirdi bî-pervâ vü rüsvâ eyledi
K13/34	Geldi hattâ Venedik İsviç Françız İngiliz Nemçe vü Moskov Niderlanda Sipanya ķalmamış	Ms2/13	Dem-i gîsü vü zülfüñle ezelden çün hevâdârım Ruķ-ı gül-günüñüñ yâdıyla bülbülveş nevâķârım
K17/10	Hoş-hulķ u hem hoş-hüysın hoş-meşreb ü hoş- büysın Hoş-lehçe vü hoş-rüysın hoş-güysın mâlâ-keleâm	N9/3	Vefâ vü şefķatiñ 'uşşâķa cânâ ber-devâm eyle Kerem kânı mürüvvet şâķibi cânânesin bi'llâh
K17/16	Levh-ı cebîniñde 'ayân yazmış debîr-i kün fe-kân Olduñ sa'âdetle şehâ âşaf sîre vü ketħudâ	N26/2	Göñlümüz ğamdan açılmaz bilmezüz aşlı neden Şan harâb olmaķ diler bu kal'a vü burc u beden
K21/14	Derünuñ nür-ı ihlâş ile pür-nür eyle ey zâhid Yeter levs-i riyâ vü 'ucb ile pür-hâr u hâşâķ it	N50/4	Ķamusı lütî vü zânî s.ķişle toldı cihân Dişisi rüsbî vü erkekleri cünüb gidiler
K23/8	Adım cem' eyleyüp virmişler âdem Havâ vü âteşi hem âb u hâķi	N50/3	Ķamusı lütî vü zânî s.ķişle toldı cihân Dişisi rüsbî vü erkekleri cünüb gidiler
K32/12	Döger ağlamağa koymaz niçe ağlamayalım Niçe harķ itmeyelim ħırķa vü cübbe şalı	Tc1/36	Geldi bir gün yâdıma düşdi hayâl-i la'l-i yâr Başıma vü gözime dünyâyı kıldı teng ü tar
K32/18	Hele yirden göge irdi bize cevri devriñ Yetişüp ğâyetine hîle vü mekr ü âli	Tc1/31	Âşinâlık daķı olmuşdur riyâ vü rîş-hand İşbu mazmün-ı muħâķķaķ saña besdir nuş u pend
K32/32	etişür 'aksine devr eyledi bunca demdir Ķoy varsun yabamñ kaķbe vü köhne Zâli	Tr2/15	Gülleri pejmürde vü bülbülleri hem ağladan Lâleniñ bağrın ĳara çâķ itdi şadrın ğoncanıñ
K32/57	Ne ķadar cimri vü bî-baħt ne ķadar mücrimsem Umarım senden İlahî yine feruķ-ı fâli	Tr2/36	Dest-be-dest irdi saña çün bil ki olmaz pâydar Geçdi bi'l-cümle ğürüh-ı enbiyâ vü evliyâ
K33/23	Seg-i sel-hâne vü yâ hûķ-i beyâbânîdir Hele bir ev domuzı aña mu'âdil olmaz		vücüd [27] Beden, varlık.
		G28/11	Vücüdün külliyyen ma'yüb iken gel Sen olma cüz'-i 'ayble şaķş-ı 'â'ib

- G39/10 Beni öldürdün ey çarh-ı sitemger derd-i hicr ile
Vücüdum uş gerekse loğma-ı seg tu 'me-i zâğ it
- G100/5 Eridi tâb-ı 'aşkıñla **vücüdum**
Bu issiye şehâ qar mı tayanur
- G145/2 Ğam-ı 'aşk-ı dil-ârâ bu dil ü câna kesel virmez
Vücüdum bâr-ı yâri haml idüp aşlâca bel virmez
- G206/6 Kasâvet tohmını ekmek diler bitürmek için gam
Vücüdum kiştzârın dehr-i bî-mihr eylemişdir herk
- G264/3 Reh-i 'aşk-ı dil-ârâda **vücüdum** hâk-i pâ oldı
Gönül pür-âteş ü ser pür-hevâ vü dîde hem pür-nem
- G273/6 Zerreveş evc-i 'alâya muttaşıl ider 'urüc
Âsitanında **vücüdüm** hâke yeksân eyleyen
- G302/2 Şehâ mihr-i ruhuñ her dem ki şalsa üstüme pertev
Vücüdum zerre-i nâ-çizveş anda olur piş-rev
- G315/2 Şabâ aḫvâlimi 'arz it yûri var ol ruḫı ale
Digil hicriñde dönmüşdür **vücüdi** şanasın nale
- G374/12 Ğamiñla rûz u şeb ey dil-fürüzüm âh u zâr ile
Vücüdum za'fa vardı nâle ile hem-çü nâl oldı
- G391/8 Kütüb-hâne-i 'aşk içre yazılsun hâşiye ḡayrı
Vücüdum şerḫa-ı sinemle bir metn-i metin oldı
- G393/9 **Vücüdum** tâb-ı 'aşk ile felek germ-âbe kılmışdır
Serim kubbe sirişkim âb u çeşmim aña câm itdi
- K1/50 Bu durur pendim tegâfûl eyleme ol müntebih
Gel cerâb itme **vücüduñ** h'vâr u h'vâba ibtidâ
- K13/41 Hâşılı dünyâda var olsun **vücüdi** ḡayr-ile
Bundan özge ol şehe lâyıḫ teḡâyâ ḡalmamış
- K25/10 Havâş-ı zâhireyle zeyn kıldıñ
Vücüdum 'ilm ü 'irfâna idüp fen
- G179/9 Belâ vü miḡnet ol deñlü sirişt oldı **vücüdumda**
Bilinmez ḡâliyâ Nebzî cevâhir mi yaḫud a'râz
- K18/2 Şehen-şâh-ı mu'azzam Ḥazret-i Sulḡân Maḡmüduñ
Vücüdi menba'-ı iḡsân olupdur nev'-i insâna
- Kt17/21 **Vücüdi** bezm-i şihḡatde ola eşkâmdan 'ârî
Bu mevlüdi mezîd-i 'ömr ide luḡf-ı Ğanî Mevlâ
- Kt18/11 Ola hemvâre şihḡatle **vücüdi** istirâhatde
Hemîşe ola 'avn-ı Ḥakla meşkûru'l fi'âl eyvâ
- M1/4 Bulunmaz arasañ ḡayb u şühüdi
Bulmur ânsız ânîdir **vücüdi**
- Mş1/59 'Âkıbet hâke **vücüduñ** bir kefenle ḡor hemân
Nebziyâ bu çarḡ ile ya neyleyüp n'itmek gerek
- Mh1/25 Cihân bir cisme beizer aña cüduñla **vücüduñ** cân
Bu etvâr ile ḡakḡâ zât-ı pâkiñ medḡedir şâyân
- Mh4/17 Zerreveş ditrer **vücüdum** dil olur pür-iztirâb
Gün yüziñi setr ider kâküllerin hem-çü şehâb
- Mr2/5 Sa'âdetle **vücüduñ** 'âleme 'ayn-ı 'inâyetdir
Mürüvvet ḡâtemi destîfnde cüduñ bî-nihâyetdir
- Ms1/22 Uğuruñda fedâ-yı ser idüp bî-cânıñ olsunlar
Bulup şihḡat **vücüduñ** mazḡar-ı iḡsânıñ olsunlar
- Ms1/27 Bu ḡâletle **vücüduñda** nedir bu za'f u süstî ten
'İlâc-ı 'âcil iḡsân eylestün Ḥak maḡz-ı luḡfuñdan
- G270/16 Velî ehl-i nazar şâhib-başar ḡadir-şinâsânıñ
Vücüduñdan şakam ḡam daḡı ḡalbinden iraḡ olsun
- vücüd-i 'aşk [1]** Aşkın şekli.
- G33/3 **Vücüd-i 'aşk** sâbitdir ezelden
Olupdur mâ-sivâyı küllî sâlib
- vücüd-i arz u eflak [1]** Göklerin ve yerin bedeni,
şekli.
- Kt1/7 Vücüd-i pâkidir bâ'is **vücüd-i arz u eflâka**
Olupdur raḡmeten li'l-âlemîn daḡı ḡatemu'llâh
- vücüd-i pür-kerem [1]** Kerem dolu, cömertlik
dolu kişi.
- K9/3 Luḡf-ı Ḥakla ol **vücüd-i pür-kerem**
Oldı hem baḡreyne hem berreyne şâh
- vücüda gel- [1]** Dünyaya alemine gelmek, doğmak.
- Mh5/1 **Geldi** Süleymân **mülk-i vücüda** zânü-yı mâder
oldı serîri
Mâh-ı nevâsâ toḡdı velîkin maḡv itdi nür-ı mihr-i
münîri
- vücüd-i pâk [2]** Temiz vücut. || Saf, temiz varlık.
- Kt1/7 **Vücüd-i pâkidir** bâ'is vücüd-i arz u eflâka
Olupdur raḡmeten li'l-âlemîn daḡı ḡatemu'llâh
- G159/7 **Vücüd-i pâkiñi** seyreyleyen dir rûḡdur illâ
Kemâl-i luḡf-ı ḡab'ından velîkin rûḡ cism olmuş
- vücüdi 'adem [1]** İnsan vücudu, bedeni. || Adem'in
varlığı, bedeni.
- Kt9/20 Dâr-ı bekâda daḡı hem ni'met-i 'uzmâ ḡoresin
Görmeyesin 'âlem-i dünyâda **vücüdün 'ademiñ**
- vuḡûf [1]** Haberli olma, bilgi.
- M1/12 'Anâşır gibi çâr oldı ḡurûfi
Düçâr ol sen de kim sevmez **vuḡûfi**
- vürüd it- [1]** Gelmek, inmek, ulaşmak.
- G65/4 Verd-i gülzâr-ı cinândır çün ruḡuñ ey ḡonca-ḡü
Esmesün bād-ı fenâ hem **itmesün** aşlâ **vürüd**

- vüs' [1]** Bir işi yapabilme gücü, güç, kuvvet, kudret, iktidar.
- K1/13 Eyledim **bā-vüs'** u kudret taşıye teslīm ile İtdim andan bi't-teba' āl ü şāhābe ibtidā
- vüs'at [1]** Genişlik, bolluk, rahatlık. || Elverişli durum, fırsat.
- G49/7 **Vüs'atine** göre teklīf eyle pes 'uşşākīna
Güc buyurmamış Ḥabību'llāh dimiş çün lā-ḥarac
- vuşlat [11]** Kavuşma, birleşme; sevgiliye kavuşma.
- G9/9 Ḥāk-i rāh ol Nebziyā ger ister iseñ **vuşlatı**
Cān fedā kılmak gerek şanma olur bād-ı hevā
- G26/10 Dem-i hicriñde kara rüz-ı rüşen
Münevver **vuşlatında** karañu şeb
- G117/5 İrgürünce ol rakīb-i bed-fi'ālī **vuşlata**
Bil saña ey dil irişmek rütbe-i evlādadır
- G160/9 **Vuşlatın** ḥatt-ı ezel yazmış rakībe dostum
Nebzi-i bī-çāreyi peyveste nā-kām eylemiş
- G166/2 Ḥaylī demdir miñnet-i hicr ile oldum cān-ḥırāş
Olmadı **vuşlat** müyesser gitmedi dilden telāş
- G22/5 **Vuşlatınla** bu dil-i 'aşānımı sīr-āb kıl
Teşnegān-ı deşt-i hicrān-ı lebiñ āb-ı zülāl
- G223/3 Kāni 'iz hicr ile ger **vuşlatı** olmaz ise de
Belī her vech ile 'ālemdə tekemmül müşkil
- G245/1 **Vuşlata** va 'd itdi gitdi çün ki cānānım benim
Ey ecel bir ān katlan tā gele cānım benim
- G362/2 Pīr-i pervāne bilür bu 'aşkıñ ancak yolunu
Cān u başına değışür **vuşlatın** bir yolunu
- K2/36 Çün yüzün ve'ş-şems saçın ve'l-leyl ü şadrın
İñşirāh
Vuşlatın Qadr ü lebiñ ve't-tin ü ḥaddiñ ve'd-ḍuhā
- K34/14 Şıla itmek için gitmişdi bundan
Selāmetle olup **vuşlat** müyesser
- vuşlat it- [1]** Kavuşmak, ulaşmak.
- G25/13 Recā-yı **vuşlat itdiñ** gerçi Nebzi ol perī-rūdan
Dimedi lā ne'am kaldı müzebzeb ol melek-meşreb
- vuşlata irişdir- [1]** Vuslata erdirmek. || Kavuşturmak.
- G342/3 Yüzün sürmekle pāyiña **irışdir vuşlata** bendeñ
Bahāne-cü olur dirler kerīm olanlar ikrāma
- ser-i vuşlata ir- [1]** Kavuşmanın başına ermek. || Vuslata ermek.
- G137/9 Ne 'aceb **irmedik** ey Nebzi **ser-i vuşlata** biz
Reh-i firkatde çü çokdan berü yuvalanuruz
- vuşlat-ı cānān [1]** Sevgiliye kavuşma.
- G71/2 Ey gönül 'ālemdə ben ancak şanurdum cān leziz
Sehv imiş ol şimdi bildim **vuşlat-ı cānān leziz**
- vuşlat-ı dildār [1]** Sevgiliye kavuşma.
- K8/14 Atdı beni deşt-i firāka
Olmadı gör **vuşlat-ı dildār**
- vuşül [1]** Ulaşma, varma, yetişme.
- G397/9 Tapuña bulmayıcak Nebzi-i dil-dāde **vuşül**
Varacak bir yeri yok mülk-i 'ademden ğayrı
- Y**
- ya [43]**
1. Ki bağlacı.
- G190/12 Pes niçe ğayretle şad çäk u perişān olmayam
Nāfe dek **ya** niçesi ben kılmayam sīnem şikāf
- G149/14 N'ola Nebziye bir şeft-ālī virseñ
'Aceb degmez mi **ya** müzd ü kirāmız
- G337/10 Vişāliñ Nebzi-i dil-dādeye çün va 'de kılmışdın
Nedir te'ḥire bā'is **ya** nedir imrüz u ferdā ne
- G217/8 Ne āteş-tab'dır ey dil nigāh-i ḥāk-i pāy itmez
Gerekse şu gibi yolunda ak **ya** yil gibisin yel
- M3/14 Eskisin ṭama atarsın varup
Değışürsin **ya** aña bir cā-rüb
2. Özellikle, hele gibi anlamlara gelen kuvvetlendirme sözü.
- N48/4 Toymadım bādede olan dada
Ya o muğ-peççede lu'b u lehve
3. Yay, ok atılan yay. || Sevgilinin yay biçimli kaşları.
- G47/2 İrer bu sīneme tīr-i ḥavādis
Velī ol kaşı **yadır** aña bā'is
- G116/3 Kirpigiñ oklar gibi hem dahı **yadır** kaşıñ
Sīnemi mecrūh iden ğamze-i neşter budur
- G231/4 Ğamze-i fettāmīña sāhir didimse ḥāk didim
Ya didimse kaşıña ok gibi toğru söyledim
- G234/8 Devā-yı derd-i dil kılmaz revā mı
Niçün la'i lebiñ **ya** dir ṭabībim

- K23/10 Komuşken âdem içre 'aşk-ı derrâk
Nedendir **ya** komak hem 'aşk ya ki
4. Ama, acaba. || Hiç, asla.
- H214/10 Akçasızlıktan begim hâlin yaman
İşlemez mi **ya** ki darb-hâneñ senin
- G303/14 Gizlice zevkın sürersin bâdeniñ
Nebziyâ **ya** yanına kalur mı bu
- N52/4 Gözimiñ yaşı revân oldı devâ yok senden
A tabîbim **ya** benim bitmeli yârem yok mı
5. "Ya" bağlacı.
- G219/4 Kûl ider 'âlemi nîm nigâhıyla o şanem
Ya bir iklîm-sitân bir şeh-i Dârâ mıdır ol
- Mş2/58 Boğıla halk-ı sürâhî dem ü kûlku mı kıla
Ya o Hindü-peçe ol beñleri fülful mı kıla
6. "Veya, yahut, ya da" anlamında bağlaç.
- G16/10 Şarâb-ı 'aşk ile mest olmadıñsa
Ne hâletdir bu hâlet Nebziyâ **ya**
- G24/7 O leb mercândır **ya** kût-ı cândır
Kelâmî âb-ı gül ya 'azb-i meşrûb
- G24/8 O leb mercândır **ya** kût-ı cândır
Kelâmî âb-ı gül **ya** 'azb-i meşrûb
- G67/13 Bilmezem dîvâne misin **ya** nesin sen Nebzî
Sâde bir şî'r ile istersin fenâ mülkünde ad
- G214/6 Boşlamazsın der-peyin her rûz u şeb
Kardeşin mi ol rakîb **ya** neñ seniñ
- G219/5 Nedir ol perveriş anda **ya** o ğılmâne-reviş
Yüzi cennet özi hem-sâye-i havrâ mıdır ol
- H253/4 Âsitân-ı dil-berimde hâk olup kaldım velî
Ne il ü ocağ başında **ya** ne ki yabandayım
- G261/8 Kand-i la'liñ yadına oldum Semerkanda revân
Bilmezem uzakdayım yakındayım **ya** kadayım
- G323/4 Lebiñ hoşka dehende ğonca mıdır şuya kazanmış ol
'Acebdır bilmezem sükker midir **ya** engübün üzre
- G343/6 İdeyin eşkimi pâyında kamu bezl ü nisâr
Görinür mi göze **ya** buhl ola mı sîm ü zere
- G368/9 İşigîñ hâkin değişmez hür **ya** Rıd vâna bil
Âsitânñ Nebzî-i âvâreye Me'vâ gibi
- G391/4 Nigârâ bâğ-ı hüsnünde zenañ ayvaya utruncdur
Ruħuñ elma **ya** gül-nâr u lebiñ ğurmâ ya ün oldı
- G391/4 Nigârâ bâğ-ı hüsnünde zenañ ayvaya utruncdur
Ruħuñ elma ya gül-nâr u lebiñ ğurmâ **ya** ün oldı
- G393/14 Lebiñ emdiyse Nebzî bezm-i meyde ey şanem
bilmem
İşâbet itdi mi şavb-ı şavâba **ya** ğatâ m'itdi
- K13/38 Ber-ķarâr olup serîr-i saltanatda bâ-safâ
Zevk ide anca diye kalmış mıdır **ya** kalmamış
- K23/17 Olaydı **ya** vişâli bânî her dem
Kimesne olmayup hicriyle şâkî
- Mş1/60 'Âķıbet hâke vücuduñ bir kefenle ķor hemân
Nebziyâ bu ķarķ ile **ya** neyleyüp n'itmek gerek
- Mş2/59 'Arab u **ya** 'Acem u Rûm u Tatâr u Efrenc
İķiser câm-ı memâtı ne ķoca kıla ne genç
- Ms3/10 Firâķiñ başdan aşupdur ğamîñla imtilâyım ben
Bu derd ü miñnet ile n'ideyim **ya** ne kılayım ben
- Ms4/22 Bekleyüp ğedâyân cânâ dün ğayâlîñ yolunu
Didim öldür bendeñi **ya** vir âña me' mülünü
- Tr1/30 cânı çıķsun dilerim tîz ğünde anuñ ğorlıyu
Anadan **ya** bâbâdan vardır uğursuz bir şoyu
- Tr2/44 Hâk olup yatur ğubârın tozıdır bād-ı fenâ
N'oldı **ya** ķanı birâderlerle mâder hem peder
7. "Peki, iyi, fakat, ama" gibi anlamlara gelen bağlaç.
- G22/10 İdüp ğamzeñle küşte bu dili ber-dâr-ı zülf itdiñ
Hele bu böyle olsun ķo **ya** anı kim ķeker cânâ
- Tkb2/57 **Ya** niçe kılsun taħammül bu firâķa şağlar
Tâ meğer ihsân idüp ol Kâşif-i her müşķilât
8. "Bir de, üstelik" anlamında bağlaç.
- G353/6 Çelebî va'de-i vaşlıñ bilürüz saħteligin
Ya bizi aldamağa bunca edâlar ne belâ
- G353/10 Nebziyâ bilmiş iken ğeçmeyecek sîneleriñ
Ya o sengîn-dile biħüde riyâlar ne belâ
- Mş1/10 N'eyledi Sâm u Nerîmânîye n'oldı Kahramân
Ķanı Çemşîd ü ķanı Cem **ya** ķanı Nüşü'r-revân
9. "Ey!" anlamında bir seslenme ünlemi.
- G6/8 Nîsâr-ı hâk-i pâyın eylerim ey serv-ķad yaşım
N'olur **ya** sîm-i eşkim devletiñde eylesem ğarcâ
- G60/15 **Ya** ķaşı cevriyledir didemde nem
Kirpiği tîriyledir dilde cürüħ
- G90/2 Hîrâm-ı nâz ile ğülşende yâr u hem-demiñ kimdir
Ħarâm itdiñ dile dîdârîñi **ya** mahremin kimdir
- G100/8 Mûşa'şâ' rûyuña düş oldı çeşmim
Görüp anı didim **ya** şem' yanur

- G308/11 Bu 'acebdır kim rakīb-i ħarla **ya** insān olan
Niçe ünsiyet ider bilmem ħumāru'llāh-ile
- G328/2 Gözime girmede tā şubĥa dek uyĥu bu gice
Ya niçün toĥmadı üstüme o meh-rū bu gice
- G344/10 Yine dürr-i Necef dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma
Degil mi **ya** bu gevher gūş-ı hūş-ı şāha şāyeste
- K8/43 Kes sözi uzatma **ya** Nebzī
Eyleyivir tāriĥin iş'ār
- K28/12 Açıla her dem bu gülşende merāmın ğoncası
Eylemiş ĥacet degil ikbāl u **ya** idbār gül
- Kt9/29 Yevm-i kıyām **ya** Ze'l-celāl bundaki kıldıĥın gibi
Eyle Muhammed Ağayı dāĥil-i dārū'l-keremiñ
- Mu1/19 İhtirāz ile olan ihvāna **ya** ne baĥtlu
Ben hele çekdim ayaĥım sen de var elüñi yu
- yā [63]**
1. Artık.
- G153/6 Gözüm nergis gibi kaldı açıĥda gelmedi dil-ber
Bu te'ħirinden ey dil tā bilindi **yā** meger gelmez
2. "de / da" anlamını katan baĥlaç.
- G35/10 'Aşĥ-ı dil-ārādır mihek sūk-ı cihānda Nebziyā
Şarrāf olanlar fark ider şāfī midir **yā** kalb kalb
3. Ve.
- G198/6 'Acabā ĥāl-i dili şormaĥa bā'is ne ola
Bilür iken o faĥiriñ nesi var **yā** nesi yok
4. Yay, ok atılan yay. || Sevgilinin yay biçimli kaşları.
- Mu1/2 Şordum ey nev-reste la'liñ bezm-i vaşlıñda 'ayān
Aĥiri **yā** itdi ĥaddim hicriñ ey kaşu kemān
- G3/10 Siper-i āhen imiş sine-i Nebzī dirlir
Kaşu **yā** tecrube kıl okıñı gönder o yaña
- K33/28 Ehl-i İslām degil millet-i uħrādandır
Baĥalım kanķısına kā'il ü **yā** kā'il olmaz
5. "Ya" baĥlacı.
- G73/9 Her sözi ĥand u nebāt **yā** ĥatre-i āb-ı ĥayat
Aĥı ol ĥürri şıfatlu çeşme-i Kevser midir
6. "Peki, iyi, fakat, ama" gibi anlamlara gelen baĥlaç.
- G152/1 Dil ü cānım delisiz **yā** meger siz
Naşihat tutmayup ĥurup gidersiz
- G186/5 Var iken tūr-i müje çeşminde **yā** ĥamzeñ nedir
Var mı görmüş ey kemān-ebürü ĥuta Tātār tūĥ
7. "Veya, yahut, ya da" anlamında baĥlaç.
- G19/1 Dil n'ola fiĥān itse dīvāne degil mi **yā**
Dīvāneye pend itmek efsāne degil mi **yā**
- G19/2 Dil n'ola fiĥān itse dīvāne degil mi **yā**
Dīvāneye pend itmek efsāne degil mi **yā**
- G19/4 Def'-i ĥam için vardım oldu elemim eözün
Ĥam-ĥāne midir yoĥsa mey-ĥāne degil mi **yā**
- G19/6 Şun la'l-i lebiñ sāķī bilmem ki neşātim yok
Zehr olası destimde peymāne degil mi **yā**
- G19/8 Rüyüñdaki ol ĥālīñ Hindü-peçeye beñzer
Rūm içre zühür itmiş bir dāne degil mi **yā**
- G19/10 Ĥaĥķā ki ĥatt u zülfün sancaĥ u 'alem çekmiş
Dārātña söz yokdur şāhāne degil mi **yā**
- G19/12 Ey murg-ı seĥer ĥonca feryādıñı gūş itmez
Bu nāliş ü süzişler yābāne degil mi **yā**
- G19/14 Nebzī var iken sende biñ ĥüne şikāyetler
Ya kışşası Mecnūnuñ efsāne degil mi **yā**
- G19/14 Nebzī var iken sende biñ ĥüne şikāyetler
Ya kışşası Mecnūnuñ efsāne degil mi **yā**
- G35/2 Biñ nāz u ĥunc ile idüp evvel dil-i şeydāyı celb
Yaĥdan çekilmiş kıl gibi **yā** zar'dan emsāl-i ĥalb
- G40/7 Şirīn lebini **yāda** getürse dil-i şeydā
Cān ĥazz idüp ider ne ĥüzel tatlu ĥikāyet
- G63/4 Her seĥer feryād u nālem gūşuña itmez eser
Dil-berā baĥrıñ seniñ bilmem ĥacer mi **yā** pulād
- G153/8 Muĥannesdir rakībīñ eyleme ĥavf u recā andan
Elinden ĥayr u **yā** şer gelmeyenden nef' ü zar
gelmez
- G162/7 Bu bāĥıñ servi **yā** bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir ol dil-rübā kāmēt nedir **yā** ol ruĥ-ı dil-keş
- G162/8 Bu bāĥıñ servi **yā** bir gül degilseñ sen bu gülşende
Nedir ol dil-rübā kāmēt nedir **yā** ol ruĥ-ı dil-keş
- G191/7 'Aşķıña dil virdigim meşķük **yā** mevĥūm degil
Ĥamdü li'llāh zann u şübhem dīn ü ĥimānımda yok
- G191/12 Ĥuşķ bir ābı soĥulmuş çāha döñdi gözlerim
Eşķ ü **yā** demden eser bu çeşm-i giriñimda yok
- G225/3 Femiñ zerre midir **yā** nokta mıdır bize müşķildir
Gelüp nuĥka anı bir lafz ile hem eylegil ĥal gel
- G270/17 Dimem çün fi'l-ĥaķıķa şā'irim **yā** aşıkım Nebzī
N'ola erbāb-ı dil gūş itmese ş'i'rim ĥo lāĥ olsun

K21/12	Oruç ayı 'urüc-ı âsumân itdikde âyâ kim Teşekkî yâ teşekkür ide diyü çeşmi nemnâk it	K2/22	Ķâri' a vü HâĶĶa zâhir ola çün Tûfân-ı Nûh İtmem ıtlâĶ dâmeniñ yâ ze'l-Me'âric yâ Hüdâ
Mr5/39	Güldür yañağı yâ semen Sünbül şaçıdır ĥam-be-ĥam	K2/63	Yâ Habîba'llâh kamu ümmet tutar saña ümîd Ber-murâd it cümleyi pes Ķılma mahrûmü'l-'aĶâ
	8. " Ey! " anlamında bir seslenme ünlemi.	K9/16	LuĶfuñ-ile düşmenin idüp ĥaĶîr Ķıl muzaffer 'askerini yâ İlâh
G12/8	Rüz u şeb zâr u figânîñ ser-bülend idüp revân 'Arz ider bî-çâre dil aĥvâlini yâ Hû saña	K15/26	Tıfl-ı dil güyâ olup didi hemân ÇoĶ katı Ķış oldu bu yıl yâ ebî
G24/4	Dıraĥt-ı mîvedâr oldu o Ķâmet Nihâl-i yâsemen yâ sîmden çüb	K33/23	Seg-i sel-ĥâne vü yâ ĥük-i beyâbânîdir Hele bir ev domuzı aña mu'âdil olmaz
G31/18	Zîre mevtden bulmadı kimse ĥalâş Ne Süleymân yâ ne ĥod Efrâsiyâb	Mr1/11	Şañadır tefvîzimiz yâ Ze'l-celâli ve'l-cemâl Ķılmışuz her vech ile luĶfîña yâ ĦaĶ i'timâd
G41/1	Ķâ' ilim ger meskenim ĥâĶ ola yâ dîbâc-ı taĥt Lâ'ubâlîyim benim birdir yanımda nerm u saĥt	Mr1/11	Şañadır tefvîzimiz yâ Ze'l-celâli ve'l-cemâl Ķılmışuz her vech ile luĶfîña yâ ĦaĶ i'timâd
G46/9	Vir merâmın yâ ilâhe'l-'âlemîn ol dest-gîr Nebzî-i rüsvâ vü şeydâ nâ-murâd u bî-kesest	Mr1/15	Sen Ķabûl eyle du'âmız yâ Ķanî Perverdigâr Yâ Naşîr u yâ Mu'în yâ Mâlike yevmi't-tenâd
G102/6	Lebiñ ey tütî-i şîrîn-zebânım Nebât u Ķand u sükker yâ 'aseldir	RMu1/16	Sen Ķabûl eyle du'âmız yâ Ķanî Perverdigâr Yâ Naşîr u yâ Mu'în yâ Mâlike yevmi't-tenâd
G144/7	Hasret-i ĥün-ĥYâr-ı çeşm ü la'l-i ĥün-rîziñle yâ Dem mi vardır dem aĶıtmaz dîde-i Ķam-dîdemiz	Mr1/16	Sen Ķabûl eyle du'âmız yâ Ķanî Perverdigâr Yâ Naşîr u yâ Mu'în yâ Mâlike yevmi't-tenâd
G145/8	Alur la'l-i lebi cân naĶdini şîrîn kelâmiyla Teraĥĥum eyleyüp bir büse yâ niçün bedel virmez	Mr1/16	Sen Ķabûl eyle du'âmız yâ Ķanî Perverdigâr Yâ Naşîr u yâ Mu'în yâ Mâlike yevmi't-tenâd
G167/7	Yâ gül-i beyzâ-yı şad-berğdir yüzi yâ yâsemen BâĶ-ı 'âlemde 'izârı nev-şükûft gül-nâr imiş	Mr1/20	'An-Ķarîb fethîñle dil-şâd it bizi yâ Rabbenâ Yâ 'Azîz ü yâ Mu'izz ü yâ Mübîn ü yâ Cevâd
G167/7	Yâ gül-i beyzâ-yı şad-berğdir yüzi yâ yâsemen BâĶ-ı 'âlemde 'izârı nev-şükûft gül-nâr imiş	Mr1/20	'An-Ķarîb fethîñle dil-şâd it bizi yâ Rabbenâ Yâ 'Azîz ü yâ Mu'izz ü yâ Mübîn ü yâ Cevâd
G193/10	ĶanĶı zât içre ki cüz'î 'aşĶ ola 'AĶl-ı küll dir aña yâ Hû el-firâĶ	Mr1/20	'An-Ķarîb fethîñle dil-şâd it bizi yâ Rabbenâ Yâ 'Azîz ü yâ Mu'izz ü yâ Mübîn ü yâ Cevâd
G202/12	Sîn ü vâv u fâ ile 'aşĶları 'avĶ eyleme Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem kim ĥay yok	Mr1/20	'An-Ķarîb fethîñle dil-şâd it bizi yâ Rabbenâ Yâ 'Azîz ü yâ Mu'izz ü yâ Mübîn ü yâ Cevâd
G296/9	Şarâĥat yâ kinâyet söyleme çün tab'mı bildiñ Diliñ tut Nebziyâ ger söyleseñ âvâre söylersin		yâ Eĥad [1] Ey biricik Allah'ım.
G297/4	Ne turfe pişedir bu 'aşĶ-bâzî kim ki erbâbı Olurlar feyz-yâb el-ĥaĶ olurlarsa ĥar u yâ gâv	Mr1/21	Süre-i innâ fetahnâ ĥürmetine yâ Eĥad Müstecâb eyle du'âmız Ķoma mahrûm Ķılma red
G384/12	Bu şeb ol çeşmi âhû ĥasretiyle güm güm inletdim Sîpihrine Ķıbâbı bu dem-i yâ Hûya söz var mı		ya gibi [1] Yay gibi.
K1/37	Yâ ilâhî istikânet vir dil-i pür-şürma Def'-i vehm eyle bırakma ıztırâba ibtidâ	Tc2/22	Tutma gönül sîneñ aña Ķarşu hedefveş Her dem ki atar oĶunı ol ya gibi Ķaşlar
K2/6	Kehf-i hicriñde Ķoma ben Nahlı İsrâ eylegil Mü'minûna Nürdur vaşlîñ yâ Ħacc u Enbiyâ		yâ ĦaĶ [2] Ey Allahım!
K2/22	Ķâri' a vü HâĶĶa zâhir ola çün Tûfân-ı Nûh İtmem ıtlâĶ dâmeniñ yâ ze'l-Me'âric yâ Hüdâ	Mr1/3	'Avn u naşrñla Ķılup anları yâ ĦaĶ ber-murâd Eylegil feth-i Beligrâd u Tameşvâr ile şâd
		Mr1/12	Şañadır tefvîzimiz yâ Ze'l-celâli ve'l-cemâl Ķılmışuz her vech ile luĶfîña yâ ĦaĶ i'timâd

	yā Hay [1] Ey Allahım!	K23/10	Komuşken âdem içre ‘aql-ı derrâk Nedendir ya komağ hem ‘aşk ya ki
G398/1	Hayât-ender-hayât oldu kelâmınla lebiñ yā Hay İrişsün ‘aşıkâna luft u ihsânın pey-ender-pey	K27/4	Saňa ne ger ker olam ya kör olam ya kel olam Ya topal ya çolağın ya debeyim ya ki küzum
	yā hayra halkı’llâh [1] Ey Allah’ın mahlukatının hayırlısı.	Mş2/54	Gül ü bülbül gidicek nâle vü gulgul mı kala Dökile berg-i semen ya ki karanfil mi kala
Kt1/12	Şefâ’at-çün yaratdı çün seni ol Hâlık-ı bî-çün Şefâ’at it unutma Nebziyi yā hayra halkı’llâh		2. Öyle ki.
	yā Hû [7] Ey Allah’ım!	Tr1/36	Ne şoğulur şuvarsan kapluca hâmmâmıdır Ya ki bir külhan yâhud bir dîv karısı amıdır
G328/6	Dil-i şūrîde begim bâde-i şevkıñı revân İçüben na’ralar urdı didi yā Hû bu gice		ya kim [1] “Ya da, veya” işlevinde kullanılan bağlaç.
G394/3	Kulağlar tutilur şimden-gerü yā Hû şadâsiyla Geçenler güş ider mey-hânedede âvâz-ı mestânı	Tr2/13	Kim emîn oldu cefâsından ya kim buldı amân Bu degil mi sünbülü der-beste-i zencîr iden
Mr4/5	Bakma nigârın cevrine yā Hû Mi’yâr olupdur ‘uşşâka kayğu		yā leytenî küntü türâb[1] “Biz insanın önceden yapıp ettiklerine bakacağı, inkarcının da, ‘Keşke toprak olsaydım!’ diyerek dövüneceği gün gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı sizi uyardık.” Aytine telimdir. (Nebe, 78/40)
K4/10	Ecel câmın içüp bir gün bu bezm içre olam ser-hoş İrem mestâne vâveylâ diyem yā Hû kılam efgân	G27/8	Ol raqîbi hoş ki atmuşsin cahîm-i hicriñe Didi ben hâki görüp yā leytenî küntü türâb
G301/4	Gördükde anı kıldım figânı Tıtdı cihânı âvâz-ı yā Hû		yā Nebî [1] Ey Allah’ın peygamberi (Hz.Muhammed S.A.V.).
G399/2	Elâ ey gözleri mestân nedir bu gamze-i cādū Gözüm giryân ciğer büryân fırâkıñla dirim yā Hû	Kt1/6	Mübelliğsin fetih hem sâf u el-va’dü’l-emînsin hem Emînu’llâhsın pes yā Nebî sen hem emânu’llâh
G400/9	‘Aceb ey gözleri âhû fırâkıñla dirim yā Hû Bu Nebzî dir ki ey meh-rû niçün inşâfa gelmezsin		yā Rab [12] Ey Rabb’im, ey Allah’ım.
	yā Hû veyâ min-Hû [1] "Ey Allahım!" veya "Allah'a ısmarladık."	Tc1/10	Reh-ber-i şer’î komuşlar kimse gitmez râh-ile Sen beni yā Rab koma bu fırâka-ı güm-râh-ile
G299/10	Eser itdikçe Nebzî tâb-ı hicrânı dil-i zâra Derünî âh idüp her dem dirim yā Hû veyâ min-Hû	G383/7	Tîğ-ı bürrân-ile yā Rab kat’ ola ‘ırq-ı raqîb Ata tundan tuna anı tünd-bâd-ı şarşarî
	yā Hudâ [1] Ey Allah’ım.	Kt3/38	Sa’âdetlü dağ ol Ca’fer-i Tayyâr ibnû’l-‘am Dağı bi’l-cümle âl ü ehl-i beyt-i Muştâfâ yā Rab
Mr1/41	Nuşret ü ‘avniñ siper kıl mü’minîne yā Hudâ Tîğ-ı kahrîñla helâk ola gürûh-ı eşkiyâ	Mr1/8	Muntazırdır kim ola lutfuñla tâ-ber fetih-i bâb Zerre ihsân it koma ol zâtı yā Rab nâ-murâd
	yā İlähe’l ‘âlemîn [1] Ey âlemlerin Rabb’i.	G395/6	Dün gice zülfi hayâliyle bu dil bî-tâb olup Bu şeb-i dūr u dirâza yok mı had yā Rab didi
Tr1/47	müstecâb eyle du’âmız yā İlähe’l ‘âlemîn bu du’âya el açup âmîn deyin olsun âmîn	K32/35	Nebzî-i hasta-diliñ hâli diger-gün yā Rab Ciğeri dem yerine gamla olupdur mâlî
	yā İlahî [1] Ey Allah’ım.	Kt10/17	Yā Rab murâdın iki cihânda Eyle müyesser idüp ‘inâyet
Mr1/1	Yâ İlahî ceşş-i İslâm kıldılar ‘azm-i cihâd Câhidü emrine idüp imtisâl ü inkıyâd	Mh5/4	İrsün Hudâdan luft u mekârim ‘avn u ‘inâyet olsun zahîri ‘İlm ü ‘amel it yā Rab müyesser oldukça zâtı ‘âlemde diri
	ya ki [4]	N8/4	Nihâl-i tâzedir ol şüh fidân-ı serv ü ‘ar’ardır Bu bâğ-ı köhnede yā Rab ne âfetler kopar bi’llâh
K23/6	Nedir bu ‘âlem içre bunca a’yân Nebât u ma’den ü hayvân ya ki		

- Mr1/13 Rüz u şeb ah u enin oldı bize **yā Rabbi** kār
Kaḫuḫa geldik niyāza aḫlayurak zār u zār
- Mr1/37 Moskov-ı menḫüsü hem **yā Rabbi** ber-bād eylegil
Feth ü nuşretle dil-i ḡamḡinimiz şād eylegil
- Tr1/45 kimseniñ evlādı **yā Rabbi** sefāhat itmesün
kimseniñ ehl-ü 'iyālī işbu yola ḡitmesün
- yā Rabbenā [2]** Ey Allah'ımız, ey Rabb'imiz.
- Mr1/19 'An-ḫarīb fethiñle dil-şād it bizi **yā Rabbenā**
Yā 'Azīz ü yā Mu'izz ü yā Mübīn ü yā Cevād
- Mr1/47 Didiler **yā Rabbenā** unşur cüyüşe'l mü'minīn
İtdiler tārīhini hem bu du'ā ile 'idād
- yā Resül [1]** Ey Allah'in elçisi.
- K2/69 Evvel ü āḫir şānadr ilticāmız **yā Resül**
Seyyidü'l-Kevneynsin ancak ḫaḫuḫdur mültecā
- ya...ya [6]** İki nesneden birinin seçilmesini veya
iki durumdan birinin yapılması salık veren bir bağlaç.
- K33/31 **Ya** daḫı Kürd mi disem Las mı disem **ya** Türk mi
Dir isem Gürcī velī Gürcīde mükriol olmaz
- K34/7 İştise **ya** 'Arab **ya** Fürs ü Türkī
Ḳılur fi'l-ḫāl anı sa'y ile ezber
- Tr1/22 Uş dili fīliñ başı şalluşı ḫapdr şāna ḫab
Pes bu vech ile seni **ya** Mısr pāklar **ya** Halep
- K27/3 Şāna ne ger ker olam **ya** kör olam **ya** kel olam
Ya ḫopal **ya** çolaḡım **ya** debeyim **ya** ki küzüm
- K27/4 Şāna ne ger ker olam **ya** kör olam **ya** kel olam
Ya ḫopal **ya** çolaḡım **ya** debeyim **ya** ki küzüm
- G330/2 Şadefdir aḡzıñ ey dil-ber dişinidir daḫı dür-dāne
Lebiñ yāḫūt u **ya** la'l u **ya** mercān **ya** nedir **ya** ne
- yab- [1]** Onarmak, iyileştirmek, yenilemek.
- G31/2 Cevr ile ten ḫaşırnı ḫıldır ḫarāb
Yine luḫfuñla idüp ma'mūr **yab**
- yaban [3]** İssız, uzak yer. || Yabancı, başkası.
- G174/2 Key şaḫın esrārını itme varup nā-dāna 'arz
Sırrıña maḫrem degil çün eyleme **yabana** 'arz
- K32/32 Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir
Koy varsun **yabanıñ** ḫaḫbe vü köhne Zālī
- G253/4 Āsitān-ı dil-berimde ḫāk olup ḫaldım velī
Ne il ü ocaḡ başında **ya** ne ki **yabandayım**
- yābāne [1]** Başkası, yabancı, boşuna.
- G19/12 Ey murg-ı şeḫer ḡonca feryādını ḡüş itmez
Bu nālīş ü süzişler **yābāne** degil mi **yā**
- yābend [1]** Bulsa.
- Ms4/14 Ḥüsñ ile çün mihr-i 'ālem-tābveş tābendesin
ḫapuḫa miḫdār-ı zerrāt 'āşıḫān **yābendesin**
- yād [11]** Akına gelme, hatırlama, anma.
- G42/3 Dīde-i şehvārınñ **yādıyla** iki gözlerim
Nehr-i Nīl oldı birisi birisi cüy-ı Furāt
- G119/5 O zülf-i müşḡ-bū **yādıyla** açdım fāl Muşḫafdan
Açıldı Süretü'l-Ḳadr uş hidāyetdir hidāyetdir
- G141/3 Her ḫaçan gelse ḫayālīñ **yādıma** şāḫım benim
Ḡuşşamı ref' eyleyüp bu dilde aşlā ḡam ḫomaz
- G146/8 Raḫībīñ der-peyimden dür olur mı dār-ı ḡurbetde
Gerek bir münis ammā biliş olsa **yād** el virmez
- G182/6 Dirhem-i eşkin nisār itdi yoluñda gözlerim
Ḳalmadı **yādında** aşlā sīm ile zerden tama'
- G231/7 Bāde-i la'l-i lebi **yādıyla** dün mey-ḫānede
Mest olup ḡāḫī berü ḡāḫī añaru söyledim
- G314/6 Benimçün ḫanlar aḫlarlar bu iki çeşm-i pür-ḫünüm
Ol iki nergisiñ **yādıyla** feryād eylesem her-ḡāḫ
- K36/20 Beyān-ı tārīhin fikr eyler iken Nebziyā bir gün
Zuhūr itdi hemān bu beyt-i pür-mazmün gelüp **yāda**
- G60/7 Muḡ-peçe **yādıyladır** göñlüm metīn
Sīnede açdım ḫayālīyle şürüh
- Msd2/14 Dem-i ḡisū vü zülfünle ezelden çün hevādārım
Ruḫ-ı ḡül-ḡünüñ **yādıyla** bülbülveş nevakārım
- G192/7 **Yād** ile yeksān ḫatarsın bende-i dīrīneñi
Ḥazretiñde ḫüsrevā zāḫir degil butlān u ḫāk
- yād eyle- [1]** Hatırlamak, anmak. || Bahsetmek.
- G63/18 Gerçi kemterdir velīkin bende-i dīrīnedir
Nebzī-i şeydā-dili ḫāş kullarıñdan **eyle yād**
- G299/5 Baña **yād eyleme** ḡayrı vişālīñ zevḫ u şādīsın
Begim ben ḡüşe-i ḡamda firāḫıñla çü ḫıtdım ḫū
- G316/4 Dilimde mün'akid mihrinidir ey meh
Ḳasem **yād eylerim** va'llāhi bi'llāḫ
- yād it- [4]** Anmak, hatırlamak. || Bahsetmek.
- G36/7 Fütādesin o ḡüneş-rū **ider** mi zerrece **yād**
Ḥadeng ü tır-i müjceyle pür oldı bu dil ü cān
- G89/1 'Āşık-ı dil-dādel her dem ki zülfün **yād ider**
Ḥaçer-i ḡamzeñ ḫayālī dillerin ber-bād ider

- G89/10 Bî-merâ olduklarından Nebzî-i şeydâ ile Dil ser-i küyüñ kilâbın âşinâdan **yâd ider**
- Tkb1/59 Ad u şanı yok ki ol ad ile **yâd idem** velî Diyeyim ser-defter-i hîzân hüccetle eli
- yâd ol- [5]** Anılmak, hatırlanmak. || Bahsetmek.
- G322/2 Hurrem ol ey dil bugün cânâneyi gördüm yine Âşinâ-yı **yâd olan** bigâneyi gördüm yine
- G79/8 Sebebdir tezkire olmağa 'âlemde saña 'uşşâk Gülün ey gönca zikri bülbülü **yâd oldığındandır**
- N47/2 Begim 'âlemde şâd olmak dilerseñ Eyü ad ile **yâd olmağ** dilerseñ
- G385/3 Dillerde niçe yıllar olupdur ki **olur yâd** Mecnûn ile Ferhâdi işit eyle kıyâsı
- G279/8 Hey di hünî gamzeñe kan ide kânün itmeye Tâ-Kıyâmet **yâd olurmuş** nik ü ger bed ad iden
- yâda vir- [1]** Anmak, hatırlamak. || Bahsetmek.
- G361/2 Bir perî-rü saht-dil pülâda virdim gönülümü Âşinâ zann eyleyüp bir **yâda virdim** gönülümü
- yâd-ı la'1 [1]** Sevgilinin lal gibi kıpkırmızı dudağını anma.
- G303/11 **Yâd-ı la'1iñle** şehâ hum-hâneler Leb-be-leb zânü-be-zânü toptolu
- yâd-ı leb [1]** Dudağının hatırası. || Hayali.
- G94/9 **Yâd-ı lebiñe** meykedede Nebzî içüp mey Gördüm yine şâhâne oturmuş Keye benzer
- yâdigâr ol- [2]** Hatıra olarak kalmak.
- G348/2 Hamd ola Mevlâya kim 'aşk-ile yâr oldum hele Miñnet ü derd ü belâya **yâdigâr oldum** hele
- G175/9 **Yâdigâr olmağ** için yârâna besdir bu gâzel 'âlem-i fânide Nebzî çün ki nâm imiş garaž
- yâda düş- [1]** Hafızada yeniden canlanmak, akla gelmek, anımsanmak, hatırlanmak.
- Tc1/35 Geldi bir gün **yâdına düşdi** hayâl-i la'1-i yâr Başıma vü gözime dünyâyı kıldı teng ü tar
- yağ- [1]** Kar, yağmur yağmak.
- Mu30/1 Berf **yağmış** verd-i nu'mân üstüne gülzârda Dâğ urulmuşdur ayağında kalupdur zârda
- yağdır- [3]** Yağdırmak, yağmasını sağlamak. || Belaya yoğun bir şekilde maruz bırakmak.
- B5/2 Bañr olup eşkim ayağı üstüme âhım şehâb Lîkin âteş **yağdırır** bu ol olur dahı serâb
- G355/5 Çarñ-ı keş-rev **yağdırup** bârânveş tîr-i cefâ Sîne-i bî-kîneyi ol tîre kılğan eyledi
- G367/8 Her kaçan kılsam nazar o çeşm-i cādûlar baña Tîr-i müjgân **yağdırırlar** üstüme bârân gibi
- yağdan kıl çekilmiş gibi [1]** Her türlü mecburiyetten, mükellefiyetten ve sorumluluktan kolayca sıyrılarak. || Bir işi kolayca yaparak, becerikli bir biçimde.
- G35/2 Biñ nâz u günc ile idüp evvel dil-i şeydâyı celb **Yağdan çekilmiş kıl gibi** yâ zar'dan emsâl-i hâl
- yağdur-[1]** Yağdırmak, yağmasını sağlamak. || Belaya yoğun bir şekilde maruz bırakmak.
- G165/1 'Âleme kay-ı belâyı **yağduran** gerdün imiş Ol belâ kayıyla âgeşte dil-i mahzûn imiş
- yağmâ [1]** Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması, talan. || Sevgilinin göz ucuyla bakmasıyla kendine aşık etmesi, âşığın kendi iradesi olmaksızın sevgiliye bağlanması, aşık olması.
- K21/4 Bu ayda ni'met-i rahmet misâl-i h'vân-ı yağmâdır Sîkâl-i zenbi terk eyle özüñ **yağmâya** çâlâk it
- yağ bağla- [1]** Buz bağlamak, buz tutmak.
- G62/4 Berd-i derdiñle şeb-i yeldâ-yı hicriñde şehâ **Bağladı** dîdemden akan kan etrâfında **yağ**
- yağ tut- [1]** Buz tutmak.
- K15/7 Yolları **yağ tutdı** kaymak kaşdına Bindiler kızaklara her bir şabî
- yağşî [1]** Güzel, iyi, uygun, münasip.
- G357/2 Bu dil murğına şâhâ çün o zülfün âşiyân oldu Uçup râhatlığı **yağşî** iken hâli yaman oldu
- yâhud [10]** "Yahut, ya da, veya" anlamlarında bir bağlaç.
- G177/3 Oldı **yağud** hañt-ı Yâkût ile bir Muşhaf ruñı Şan döküldi anda hem i'râb u hem yer yer nuğat
- G179/10 Belâ vü miñnet ol deñlü sirişt oldı vücûdumda Bilinmez hâliyâ Nebzî cevâhir mi **yağud** a'râž
- Tkb1/36 Ne soğılır şuvarsan kapluca hâmmâmıdır Ya ki bir küñhan **yağud** bir dîv karısı amıdır
- G24/2 Gül-i bî-hârdır ol 'ârîz-ı hûb **Yağud** bir lâledir rengin ü merğüb
- G24/6 Şadefdir o dehen dürdür o dendân Turunc gâbğab **yağud** zerrin bir tûb

- G60/14 Kākül-i hoş-büy-ı müşkîn ü teri
Düd-ı 'anberdir **yaḥud** miskün yefūḥ
- G77/17 Ger çemen **yaḥud** benefşe 'aşıka
Yärsız Nebzî görinür mür u mār
- K14/6 Uşta girdiñ bir karañu oṭaya
Siendir bir ḍayk **yaḥud** maḥbese
- Tr1/15 baltadır **yaḥud** geçer her gün aña bir nice şap
Ger ḥayāline gele şıḳ tutar anı táb-ı teb
- G259/10 Dil zevrakını şaldım gird-áb-ı belā içre
Eser mi muvāfiḳ yıl **yaḥud** kala mı bilmem
- Yahūdī** [1] Hz. Musa'nın dinine mensup kimse,
Musevi.
- G34/20 Ne Mecūsī vü ne Dürzī ne şanem
Ne **Yahūdī** ne Naşārā ne şalīb
- yaḳ-** [22] Ateşe vermek, alev almak, tutuşturmak;
acı, keder vermek. || Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk
ateşine düşmek.
- G67/11 İddi 'ā idüp semenderlik **yaḳarsın** ateşe
Perr ü bālīñ ḥayf ey pervāne uş olduñ remād
- G15/1 **Yaḳmak** için kendine ey dil sipihr-i ğar baña
'Arz ider her günde bir ṭor kisede bir zer baña
- G215/9 Dāğ kim sīnemde **yaḳdım** ḥasret-i ḥālīñle ben
Şanma biḥüde şeb-i hicriñde çün mişkāt gerek
- G151/5 Āteşiz bir demde **yaḳmaḳda** cihānī āḥ ile
Bāridiz zāhirde gerçi kim sözi buzlardanız
- G267/4 Nihānī ğāhī 'uşşāka nigāhīñ
Yaḳar dil mülküni her-cā vü her-süy
- G272/6 O rüy-ı āfitābīñ tábına kim tākāt-āverdir
Yaḳar 'ālemleri zülfi şehābī mā-verāsından
- K32/54 Bu günehkāra Ḥabibiñ ola anda şāfi'
Komaya nār-ı caḥīm **yaḳa** bu cism-i nāli
- G23/9 Gel ey pervāne **yaḳma** bāl ü perriñ şem'-i fāñiye
Ḥaḳīḳī 'aşıḳ iseñ ger bilürsin bu ḥatādır hep
- G367/2 Her demi aġyāra cānā kıldıġıñ iḥsān gibi
Bu dil-i nā-şādı **yaḳdın** āteş-i sūzān gibi
- G373/5 Dil ü cān mülküni zulm ile **yaḳdın**
Saña nisbet begim Ḥaccāc ḥācı
- K26/17 **Yaḳıyor** āteş-i hicri ile sīnem o şanem
Niçe tākāt getürem şaḥra-ı şammā degilim
- G193/18 Kesdi Şirīn 'aşkına Ferhād tağ
Sen de Nebzī sineñ üzre dāğ **yaḳ**
- Mş2/11 Bu felekdir ki beni **yaḳdı** ḥarāb eyledi hem
Ḳurıdup baḥr-ı ümüdime serāb eyledi hem
- G243/4 İçirdim bāde-i mihrīni ey meh-rü dil-i zāra
Yaḳup künc-i maḥabbetde anı mest ü ḥarāb itdim
- G374/6 Göñül murġı belāsın buldı pā-bendime ḥācet yok
Yaḳup táb-ı ruḥuñ bāl ü perin bī-perr ü bāl oldu
- Mş1/48 Ehl-i ḥāl ol tā ki cümle müşkilātūñ ola ḥal
Gel hevālanma derinüñde **yaḳup** nār-ı cedel
- N38/2 Her demi aġyāra cānā kıldıġıñ iḥsān gibi
Bu dil-i nā-şādı **yaḳdın** āteş-i sūzān gibi
- Tc2/45 **Yaḳlaşma** şaḳın ol gözi şehḥāra eyā dil
Dānādır o kim dūr ola ol āfet-i cāna
- G100/1 Beni **yaḳdı** seniñ nārīñ eyā nūr
Ser-ā-pā cism-i zārım oda yanur
- G185/2 Ḥasret-i ḥāl-i ruḥuñla sīneme başıldı dāğ
Táb-ı ḥüsñüñ **yaḳdı** hem göñlümde bir rüşen çerāğ
- G356/6 Rüy-ı āteşnāki üzre şaçma ḥālīñ 'arz idüp
Yaḳdı ol cādū beni kendine efsün eyledi
- G340/3 Eger bir āḥ ile **yaḳmazsam** anuñ nüh revākıñı
Ḳalur mı ey göñül varsun öġünün çarḥ-ı devvāre
- yaḳa** [1] Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve
boynu örtecek yeri, yaka.
- Tc1/54 Rāḥ-ı bāġa şubḥ-dem oldum şabā ile revān
Gördüm almış **yaḳasın** destine ḥār-ı bī-amān
- yaḳaya yapış-** [1] Birinin yakasını tutmak. || Hesap
sormak veya bir şey istemek için tutup bırakmamak.
- K32/25 **Yaḳamızdan yapışup** urdı boyumuzca yire
Düşeniñ 'ādet olupdur ki elin almalı
- yaḳıl-** [1] Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe
vermek.
- G309/4 Göricek ol muğ-peçe reftārını mey-ḥānede
Yandı **yaḳıldı** kilisā içre derder derdere
- yaḳın** [2] Arada az mesafe bulunan. || Aralarında
sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba.
- G61/2 Pendime tutġıl benim cān ile cānānım şimāḥ
Semte yaḳlaşdırma aġyārı iñen **yaḳın** irāḥ
- G261/8 Ḳand-i la'liñ yādına oldum Semerḳanda revān
Bilmezem uzaḳdayım **yaḳındayım** ya ḳandayım
- yaḳın ol-** [1] Yanında olmak, yaklaşmak. ||
Aralarında sıkı ilişki bulunan arkadaş, dost veya akraba olmak.
- G12/9 Key şaḳın Nebzī **yaḳın olma** o şūḥ-ı 'āleme
Kırpüġin tūr eylemişdir o kemān-ebür saña

- yaķış-** [1] Güzel durmak, iyi gitmek; uygun olmak.
- G352/4 Olupdur tütî-i güyâ giyüp ol câme-i sebzi
Daħı hem hoşça **yaķışmıř** başında ol yeşil wâlâ
- yaķış** [1] Yakma.
- G161/6 Sîne de dil nâr-ı 'aşka dâ'imâ yanmaķdadır
Ey semender şanma ancak sendedir **yaķış** yanış
- yaķlaş-**[3] Yakın duruma gelmek, yanaşmak.
- G214/3 'Aşıka **yaķlaşmamanıñ** aşlı ne
Yoħsa pend ider mi ol âneñ seniñ
- G61/2 Pendime tutğıl benim cân ile cânânım řimâħ
Semte **yaķlaşdırma** ağıyârı iñen yaķın ırâħ
- M4/10 Aşılsa yiri var Mañşürvârî
Şaķın yanına **yaķlaşdırma** nârı

Ya'ķub [2] Yakûp peygamberin lakabı "İsrâîl"dir. Onun soyundan gelenler "Benî İsrâîl (İsrâiloğulları)" diye anılmıştır. Yakûp ile Peygamberimiz arasında gelen bütün peygamberler onun zürriyetindedir. Kur'ân-ı Kerim'de onunla ilgili 15 kadar âyet-i kerime vardır (msl. Bakara/132-136, Âl-i İmrân/84, 93, Nisa/ 163). Hz. İbrahim'in yanında gömülüdür. Edebiyatta daima Yûsuf ile ilgili olarak anılır. Gözlerinin görmez oluşu, yıllarca ağlaması, külbe-i ahzân'ı, gözlerinin açılışı vs. telmih konuları ile ele alınır. Aşık bu çileleri yüzünden kendini veya gönlünü Hz. Yakûb'a benzetir (Pala, 2018, s. 478).

- G30/6 Firâķ-ı Yûsuf-ı gül-pîrehenle
Ne çekdi beyt-i ahzân içre **Ya'ķub**
- G349/6 Bu ten-i pür-yâremi göre ide Eyyüb pesend
Görse **Ya'ķub** eşk-i ħün-âbım benim ħayrân ola
- Ya'ķub-şıfat** [1] Hz. Yakup'un çektiğı üzüntü gibi.
- Mü5/17 **Ya'ķub-şıfat** ğamda dem-â-dem gözi yolda
Bu Nebzî-i şeydâ

yâķüt [2] En meşhuru kırmızı renklisi olan, pembe, erguvan vb. renklerde, sâdece elmasın çizebildiğı çok değerli taş, billürleşmiş alüminyum oksit. || Sevgilimin dudağı.

- G320/9 Ruħuñ bir âteşin **yâķûta** beñzer
O şirîn lebleriñ âb-ı zülâle
- G330/2 Şadefdir ağızıñ ey dil-ber diřiñdir daħı dür-dâne
Lebiñ **yâķût** u ya la'ı u ya mercân ya nedir ya ne
- yâķût u mercân** [1] Yakut ve mercan.
- G280/12 Firâķ-ı la'ı-i nâbiñla gözüm den
Aķan yaşlar olur **yâķût u mercân**
- yâķût-ı ter** [1] Taze, yeni yakut.
- G360/3 Hoķkadır ağızı lebi **yâķût-ı ter**
Dişleri 'ıķd-ı süreyyâ yüzi ay

yâl u bâl [1] Kol, kanat ve boyun, gerdan. || Boy bos düzgünlüğü.

- G181/4 N'ola terciħ eylesem anı behâyimden dilâ
Yâl u bâl işi durur ser-tavla-ı ħardan ğalız
- yalan** [2] Aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz.
- G199/12 Virir ol âfet-i devrân yile 'aşıklarımı
Sözimiz gerçeğe çıkmaz ise ger biz **yalanıñ**
- G307/10 Tâlib-i dîdâr olan 'aşık degil
Müdde'ası kiğzbirdir **yalandır** o
- yalan-** [1] Yalanlamak, yalamak.
- G137/8 Va'd idüp vařlıñı şaldıñ bizi ferdâya yine
Bu ağız dadı ile biz daħı çok **yalanuruz**
- yalanıñ çık-** [1] Yalan olduğı anlaşılmak.

Kt27/4 Va'de-i vaşlımı uş yâr yine yanına kodı
Şabr it elbet bu **yalanıñ çıkışar** 'âķıbeti

yalın ayak [3] Ayağında ayakkabı olmaması, çıplak ayak. || Herşeyden arınmış olma.

- G5/10 Gir tariķ-ı 'aşka püyân ol yüri
Nebziyâ **yalın ayak** başı kaba
- Mr3/10 'Aşk ile şeydâ olupdur ħâl-i İbrâħime bak
Serseri vaşlı hevâsında yiler **yalın ayak**

G193/2 Gel reh-i 'aşka idüp teşmîr-i sâķ
Gir yola başı açuķ **yalın ayak**

yalın kılıç [1] Elinde kınından çıkmış kılıç olduğı hâlde. || Tek başına.

G347/14 N'ola ħün-ħvâr u dil-âşüb dir ise Nebzî saña
Bir eliñ **yalın kılıçda** bir eliñ bucağda

yalıñuz [1] Yalnızca, sadece, tek başına.

Mr3/15 **Yalıñuz** bunlar degil meftûni olmuş mâ-sevâ
Ĥalk-ı 'âlem bendesidir ol şeh-i devrânımıñ

yalıñuz kal- [1] Yalnız kalmak, yanında kimse olmamak, tek başına kalmak.

Tc2/31 **Ķaldım yalıñuz** münis ü ğam-ħvâr daħı yok
'Aķl u dil ü cân sersem olup bezm-i belâda

yalvar- [2] Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındırarak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

G246/14 Merĥamet eyle diyü Nebzî o řâħıñ pâyına
Varayım yüzüm sürüp **yalvarayım** yalvarayım

G309/9 Taşa döndi bağrım ol sengin-dile **yalvararaķ**
Nebziyâ tuş oldu gör ħaķķâ ki mermer mermere

- yalvarı gör- [1]** Yalvarıp yakarmak.
- G252/18 Murādım Nebziyā 'arz idi hālīm
Yüzime bakmadı **yalvarı gördüm**
- yaman [4]** Kötü, fena kimse. || Rakip.
- B6/1 Eyleyüp sell-i süyüf ol şeh gelür yine **yaman**
El-amān ol gamzesi cellād elinden el-amān
- G214/9 Akçasızlıktan begim hālīn **yaman**
İşlemez mi ya ki darb-hāneñ senin
- Mh4/4 Pāyınā üftādeyim şeb-nem gibi ey gül-dehān
Merhamet eyle **yaman** oldı benim hālīm yaman
- Mh4/4 Pāyınā üftādeyim şeb-nem gibi ey gül-dehān
Merhamet eyle yaman oldı benim hālīm **yaman**
- yamanık [1]** Yamayla onarılmış, yama yapılmış,
yama yaparak birleştirilmiş.
- G76/2 Çarḥ-ı atlas göge āhım dütününden boyanıkdır
İki yirden meh ü hürşid-i 'alemveş **yamanıkdır**
- yan- [27]** Alev alıp tutuşmak, kül olmak. || Çok
elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
- G99/7 'Āteş-i hicriñle sīnem **yandıgına** dil-berā
Gam yemezdim ba'dehū dil vaşlıña irse eger
- G115/2 Benim şabr u kararım yok seniñ inşāfīñ ey dil-ber
Yanam pes nār-ı 'aşka tā olunca bu tenim aḥker
- G336/13 **Yanuban** Nebzī-i şeydā ruḥı şevkıyla daḥı
Bağrını püte-i hālde heme kāl eylemede
- G161/5 Sīnede dil nār-ı 'aşka dā'imā **yanmaqdadır**
Ey semender şanma ancak sendedir yaqış yanış
- G167/16 Şem'-i cem'īñ 'aşkına meşk ider imiş şübhesiz
Ol sebeb pervāne bī-pervā düşüp **yanar** imiş
- G66/6 Tāb-ı haddiñle şehā bu bağr-ı sūzānım benim
Bezm-i 'aşkıñda **yanardı** ırmese ḥatṭıñ meded
- G268/6 Ben tıram karşı velī bālīn-i nāza yaşdanup
Geç serir-i 'izz ü istiğnāda sen **yan** gel Ḥasan
- G306/2 'Āşıkım diyü dilā bülbül gibi da'vāyı ko
Yan ruḥı şem'ine var pervāneveş pervāyı ko
- G331/7 Yine pervāne-şıfat şem'-i cemāliyle **yanup**
Yine pür-āteş olup atıla kânūna yine
- G287/2 Hālīme rahm eylemezseñ ey meh-i nā-mihribān
Yanarım tā kül olunca işbu cism-i nā-tüvān
- G263/3 **Yanarım** şem'-i cemāl-i yār ile pervāneveş
Bülbülāsā rüz u şeb gülzārda zār eylemem
- G309/4 Göricek ol muğ-peçe refṭarını mey-hānede
Yandı yakıldı kilisā içre derder derdere
- K21/6 Sırışkiñ ābımı seyl eyle geç cümle hevālardan
Yanup nār-ı nedāmetle cevāmī'de yüzün ḥāk it
- G128/8 Yüzüm türāba dōşenmiş başımda yeller eser
Gözüm şular aqıdup hem gönülde **nār** yanar
- G30/9 Kül oldı **yandı** cismim firḳatiñle
Vişālīñdir yine cān ile maṭlūb
- G120/5 Kül olursa **yanaraq** āteş-i 'aşk-ile bu ten
Dil-i pür-gamda söyünmez eser-i nārī ḳalır
- Mh3/18 Düşdüm efgāna yine bülbül gibi ey gül-dehen
Āteş-i 'aşkıñla **yanup** oldı kül cān u beden
- Kt9/22 Düşmeniñiñ başına ḥāk cānına od ura felek
Yancağız şem'-i demiñ söyünicek nār-ı gamıñ
- K32/37 **Yanıyor** nār-ı nedāmetle günāhın aṅup
Geçürür uş dūñ ü gün āh-ile māh u sālī
- N34/4 Kaçan aḥvālīmi yazmak dilesem sen şehime
Tutuşır kāğıdım elde daḥı **yanar** ḳalemim
- G126/7 Yanup nār-ı gāma dil dīdem eşkin seyl ider her dem
Hevā-yı 'aşk ile ölsem olur bu ḥāk-i cismim ḳabr
- G205/3 Yanup nār-ı hevāñ ile idüp ḥūn-āb-ı eşkin seyl
Ser-i bā-devletin ḥākiñde gāltān eyleyenden ilk
- G100/8 Müşa 'şa' rüyuña düş oldı çeşmim
Görüp anı didim ya şem' **yanur**
- G76/11 Yanmada 'aşkıñla fark idemem cānı tenimden
O da yanıkça eger āteşine bu da yanıkdır
- G184/10 Rüz-ı vaşlıñ ārzū idüp yine pervānevār
Nebzī-i şeydā **yanar** hicriñ şebinde hem-çü şem'
- G105/18 Ḥuzūr itdiñ dem-i vuşlatda Nebzī
Yanarsañ nār-ı hicre gam değıldir
- G285/7 Yanmada cānā kaçır mı dil o tāb-ı ḥüsñüñe
Tā-ezel 'aşk āteşiyile gelmişem çün yana ben
- G285/8 Yanmada cānā kaçır mı dil o tāb-ı ḥüsñüñe
Tā-ezel 'aşk āteşiyile gelmişem çün **yana** ben
- yan [26]**
1. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan
bölümü, yanı, yakını.
- G167/14 Bir yaña āzār-ı maḥbūb bir yaña ta'n-ı raḳīb
Bir **yañadan** daḥı ḳahr-ı çarḥ-ı keş-refṭār imiş

- K11/12 Dağı her ehl-i ma'ārif ü kemāl bunda ki var
İrişüp her biriniñ **yanıma** kesb-i hüner it
- M4/10 Aşılca yiri var Mañşürvārī
Şağın **yanıma** yaklaşdırma nārī
- Tr1/25 **yanıma** bir vaqt ile aldım idi pāk ola diyü
göz göre yārān içinde puzevenk oldum eyü
- G164/8 Yandırır bir gün seni āhım şihābı ey raqīb
Ol melek **yanında** gel İblīsveş turma siviş
- G288/5 **Yanıñdan** sāyeveş ey mihrībānım
Gidermem zerrece mihrin sizelden
- N38/6 Hem-dem olmuşdur göñül küyuñ kilābıyla heme
Vardığımca cem' olurlar **yanıma** yārān gibi
2. Kat, huzur, nezd.
- G41/2 Kā'ilim ger meskenim hāk ola yā dībāc-ı taht
Lā'ubālīyim beaim birdir **yanımda** nerm u saht
- G191/4 Gitti 'aql u şabr u dil 'aşkıñla bī-kes kaldım uş
Hālimi 'arz itmege **yanımda** yārānım da yok
- Mr5/76 Redd ü kabül ü nef' u zar
Yanımda birdir medh ü zem
- G341/9 Sīm ü zerden dağı kıymetlü **yanında** o raqīb
Nebziyā bildim seni almaz o şulğ bir paraya
- N6/4 Ğarīb ü bī-kesim bu rüzgār-ı zürkār içre
Ferīd-i 'aşrım ammā halk **yanında** i'tibārım yok
- N24/2 Bezm-i vaşlıñda 'aceb lezzet virir cānā femiñ
Dadı yok **yanında** bi'llāh bāde-i cām-ı Cemiñ
- G120/7 Göricek muğ-beçeyi pīr-i muğān **yanında**
Urınur şabkayı zāhid dime zünnārī kalur
- K36/15 Hūdā-yı Zü'l-celāl devlet **yanında** muhterem
kılsun
İrişsün nām u şānı ser-be-ser etrāf u eb'āda
- G398/8 Ne ğam toprağ isem zīrā türāb-ı bāb-ı dildārım
Raqībini hāk-i nā-pāki **yanında** lāşedir lā-şey
- G276/101 Sen çekersin cevriñi ol ider ağıyāra vefā
Nebziyā **yanında** bir şu celb iden desti şıyan
- Ms3/26 Ğarīb üftāde yok Nebzī gibi hiç āsitānında
Geçüp şadr üzre ağıyāriniñ turur her demde **yanında**
3. Birlikte, beraberinde olma durumu.
- G52/3 O lālā siyyemā **yanıñca** bile
Kıla ol yār-ı gül-ñande teferrüc
- G191/6 Hoş muşāhibdi baña hicriñ deminde dūd-ı āh
Āh kim ol dağı turmaz bir nefes **yanında** yok
- G367/6 Hem-dem olmuşdur göñül küyuñ kilābıyla heme
Vardığımca cem' olurlar **yanıma** yārān gibi
- G203/12 Raqībiniñ seni teşhīr iden hep
Yine **yanında** andan muhterem yok
- K32/10 Gözi erbāb-ı hıreddeñ degeri görmez hiç
Yohsa **yanında** mıdır ehl-i hıred tamğalı
4. Taraf, yön, cihet. ||-e doğru
- G167/13 Bir **yaña** āzār-ı maħbūb bir yaña ta'n-ı raqīb
Bir yañadan dağı kahr-ı çarğ-ı kej-reftar imiş
- G167/13 Bir yaña āzār-ı maħbūb bir **yaña** ta'n-ı raqīb
Bir yañadan dağı kahr-ı çarğ-ı kej-reftar imiş
- G3/10 Siper-i āhen imiş sīne-i Nebzī dirler
Kaşı yā tecribe kııl okıñı gönder o **yaña**
- yanagel- [1]** Sürekli yanmak, tutuşmak.
- N12/4 Eger hicr odına yan tā-ebed dirseñ ne ğam bana
Ezelden bu yanık bağrım ço yansun **yanagelmişdir**
- yanag [2]** Yanak, yüzün iki tarafının her biri.
- G78/4 O kalem kaşlu saçı līka yüzi kāğıd-ı āl
Baña āl itmek için **yanagım** āl ideyor
- G373/13 **Yanagında** nedir ol hāl-i Hindū
Yetişmez kişver-i Rūmuñ haracı
- yanagı gül [1]** Gül yanak. || Sevgilinin pembe renkli yanagi.
- Mr5/39 **Güldür yanagi** yā semen
Sünbül saçıdır ğam-be-ğam
- yanak [1]** Yüzün iki tarafı, yanak.
- G262/3 Ağzı şadefdir dür dişi la'līn tudağ gevher **yanak**
Zülfı zer-i āb-rızdir gerdānıdır çün sīm-ğām
- yandır- [2]** Alevlendirmek, ateşe vermek, tutuşturmak. || Yüreğini yakmak.
- G366/2 Bülbülin nālān ider rüyuñ gül-i ra'nā gibi
Yandırır pervānegānın şem'-i bezm-ārā gibi
- G164/7 **Yandırır** bir gün seni āhım şihābı ey raqīb
Ol melek yanında gel İblīsveş turma siviş
- yanık [6]** Yanmış, tutuşmuş olan. || Aşkın üzüntüsü ve derdiyle āşığın gönlünde yaralar oluşması.
- G76/10 Def ü ney ola eger var ise 'ālemde 'adilim
Biriniñ sīnesi büryān biriniñ bağı **yanıkdır**
- G76/12 Yanmada 'aşkıñla fark idemem cānı tenimden
O da yanıkça eger āteşine bu da **yanıkdır**

G111/8	Dilā ol ğamzesi tığın elinden Yanığ bağrım benim dilim dilimdir	yap- [3] Bina etme, inşa etme.
G76/12	Yanmada ‘aşkıñla fark idemem cânı tenimden O da yanık sa eger âteşine bu da yanıkdır	G193/16 Kaşların resmin görüp yapmış şehā Ol mühendis yapdı çün Kisrāya tāk
N12/4	Eger hicr odına yan tā-ebed dirseñ ne ğam baña Ezelden bu yanık bağrım ço yansun yana gelmişdir	K20/8 Bi-ħamdi’llāh kim Gümruk Emīni Ğazret-i Aĝa Maħallinde yapup bir ğayr-ı cārī eyledi icrā
Kt23/2	Be dilā âteş-i maħz-ile seni fark idemez Göre kim sīne-i sūzuñda bu yanıkla seni	Kt8/9 Ğizāsında yapup bir maħfil-i kāh-ı behiştāsā Ola tā o mücellā-ħāneye evvān u kāşāne
	yanıl- [2] aldanmak, hata yapmak. Şiddetli bir arzu duymak.	yaptır- [1] İnşa ettirme, bina ettirme.
K10/6	Yine kara ğaberle ğat gelecek rūyuña yārā Yanıldım zıkr ü evrādım şaşırđım aĝ u ğarayı	Kt8/7 Ğuşūşā yapdırup bu beyti bunda ol kerem-kānı Kı maħzen eyledi fıkh u ğadīs ü ‘ilm-i Ğur’āna
N48/1	Yanıllup içdim-ise ger ğahve Baĝma ey pır-i muĝān bu sehve	G193/15 Kaşların resmin görüp yapmış şehā Ol mühendis yapdı çün Kisrāya tāk
	yanıña ğal- [1] Yaptıĝı kötülük karşılıksız kalmak, cezasını görmemek.	yapıl- [2] İnşa edilmek, kurulmak, örülmek.
G303/14	Gizlice zevkım sürersin bādeniñ Nebziyā ya yanıña ğalur mı bu	K3/1 Te’āla’llāh yapıldı bu binā çün ğubbe-i mīnā Ferāh-yāb oldu aħbāb çeşm-i a’ dā oldu nā-binā
	yanıña ğo- [2] Yanında bulunmasına izin vermemek. Cezasız bırakmamak, öç almak.	Kt10/12 Sa’y ile bunca ta’mir olundu Yapıldı rengiñ oldu tamāmet
G212/3	Yanıña ğoma rakıbi baĝma yüzine begim Şānuña düşer mi fikr it yoĝ mı idrākiñ seniñ	yapış- [3] İyice yaklaşmak, sokulup değmek; sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak. baĝlanmak, baĝlılık göstermek.
K32/33	Ğoma yanında ğala itdigi ğaĝkıñdan gel Bu durur lāyıkı başına geçür mikyālı	Mş1/43 Yapışup ğablū’ll-metīn-i şer’a ğıl ğayru’ll-‘amel Der-be-der gezmeye beyābānda eyā inşafa gel
	yanınca [1] Yanında, yanı başında.	G260/5 Ğam def ine ser-rişte-i zülfiñe yapışdım Arturđı daĝı gitmedi bu ğızın ü melālim
G261/6	Mihr-i ruşsārıñla tā-evc-i felek tābendedir Sāyeveş ayrılmazam yanıncayım tā bendeyim	G84/13 Yapışup destine Nebzī ğuluñ ol pūşt ü penāh Pāy-māl eyleme cānā anı ger ednādır
	yanış [1] Yanma işi.	yapraĝ [1] Aĝaç yapraĝı. İnce altın, gümüş vb. maden yapraĝı, varak.
G161/6	Sīnede dil nār-ı ‘aşka dā’imā yanmaĝdadır Ey semender şanma ancak sendedir yaĝış yanış	G201/10 Görüp ehl-i dil ey Nebzī bu beş ebyāt-ı merĝübı Heme beñzetdiler ol ğoncaya kim ola beş yapraĝ
	ya’nī [3] Sözüñ kıtası, seniñ anlayacaĝın.	yār [44] Dost, arkadaş. Sevgili.
G153/2	Dil ü cân küy-ı cānāna giderler bir eser gelmez ‘Adem iĝlīmine ya’nī ğidenlerden ğaber gelmez	G77/18 Ger çemen yaħud benefşe ‘āşıkā Yārsız Nebzī görinür mür u mār
Mş1/18	Bī-peder peydā olan ‘İsā-yı Rūħu’llāh ğanı Seyyidü’ll-Kevneyn ya’nī ol Ğabību’llāh ğanı	G134/10 Yār ile nār-ı Caħīm ise ğabül eylemişiz Yārsız cennet-i ‘Adn ise de tāmı bilürüz
K1/5	Besmele ya’nī eger dinmezse ol ebter olur Pes delālet var durur anda ğarāba ibtidā	G321/1 Saña kim didi varup yārini sen terk eyle Ğavf-ı cevri ile vefādārıñı sen terk eyle
	yanup dutış- [1] Güçlü bir aşk ile sevmek. Bir şeyi elde etmek için güçlü bir istek duymak.	G399/7 Cüdā sen gibi yārinden çü bülbül ğül-‘izārımdan Dem-ā-dem āh u zārımdan fiĝānımdan cihān memlū
G254/5	Dutışur nār-ı şevkıñla yanup sūzān olur her-bār Vişālīñ arzūsuyula olupdur dil ğam-ender-ĝam	

K127/3	Va 'de-i vaşlını uş yār yine yarına qodı Şabr it elbet bu yalanın çıkısar 'ākıbeti	G106/6	Şu gibi her tarafa meyl idüp aqma şanemā Giderek bir gün anın yolını gör yāre düşer
G136/7	Yāri dün şordum raqıbe görmedim didi baña Bir mu'ānid kelb imiş öldürseñ ikrār eylemez	G335/14	Hālimi 'arz idemem Nebzī yine Ol güzeller şahı yāre āh vāh
G146/3	Kadīmī resmdir 'ıyd irse yāri der-kenār itmek Gör o fettāni kim bunca geçer a' yād el virmez	G197/1	Rāh-ı 'aşk içre dilā ğamdır saña yār u refiķ Gir yola didi Nebī çün er-refiķ sümme't-ı-tarıķ
G154/7	Görür rü' yāda aġyār ile yāri Uyursa şanma 'aşıķdır kedersiz	G311/20	Benefşe boynun egmiş büsitānda Gele diyü o yār el-ħamdülillāh
G118/2	Yine irişdi yay ayı firāk eyyāmına beñzer Gözüm kan taldı yāriñ tığ-ı hün-āşāmına beñzer	G371/8	Ravza-ı ħuld-ı berīn yārsız olur düzeħ Yār ile gülşen-i 'işret bilürüz külhāni
G245/11	Nāvek-i ğamzeñle yārim yārelenmiş ħastayım Merhem-i la'liñle kıl zaħmıma dermānım benim	K3/8	Maķām-ı 'ālem-i cennet gibi bu cāy-ı me'vāyı Hemīşe yār ile yārān ile zeyn eylesün Mevlā
G362/7	Siz daħı ey gözlerim pāyına yārin şu döküñ Sildi süpürdi yine ferrāş-ı āhim yolunu	N30/1	Eglenür bu dil elemle baña yār eksik degil Şāh-ı āmālimde ğamdan berg ü bār eksik degil
G371/7	Ravza-ı ħuld-ı berīn yārsız olur düzeħ Yār ile gülşen-i 'işret bilürüz külhāni	Tr1/49	Nebziyā yārā böyle 'arz-ı a'zār eylerim Bilürüm cürm ü günāhım suçum ikrār eylerim
G41/8	Yār ile zānū-be-zānū olmak istersin 'aceb Ey gönül bilmez misin aña gerekdir yār baħt	G106/1	Bu gönül yāri talebkār iken aġyāra düşer Gül ararken niçe kimse irişüp ħāre düşer
G41/7	Yār ile zānū-be-zānū olmak istersin 'aceb Ey gönül bilmez misin aña gerekdir yār baħt	G140/11	Raķīb için şaķın ta'n itme yāre Meseldir bu gül-i bī-ħār bulunmaz
G52/6	'Adūyla tar olur gülzār-ı 'ālem Olur yār ile külhānda teferrüc	G269/6	Ġurābu'l-bīn ile bülbül revā mı hem-kafes olmak Raķīb ile o yāriñ beyni ba'de'l-Maşrıkeyn olsun
G128/4	Raķibe reşk ile dildār işiġin itme ferāġ Bıraķma ġayreti terk itmegil a yār diyār	G3/4	Götüri gülşen-i 'ālem benim olurdu bütün Dīde-i nergis ile yārim eger baķsa baña ,
G43/1	İrsin bulamazsın yāri heyhāt Geçürdüñ fırsatı sen fāte mā-fāt	G235/7	Yārim raķibe uydı uydı raķibe yārim Yoldum şaķalı şaçı şaçı şaķalı yoldum
G38/13	Çeküp cevr ü cefāsın yāriñ ey yār Varup bir kimseye kılma şikāyet	G235/7	Yārim raķibe uydı uydı raķibe yārim Yoldum şaķalı şaçı şaçı şaķalı yoldum
G148/15	Zāhid-i sālūsı gördüm 'arz ider yāre ħulūş Cānın isār eylese b'illāhi li'llāh eylemez	G296/5	Saña bir kimse yārim diyü niçe rāzımı açsun Gil ışlanmaz deħānında varup aġyāra söylersin
G362/3	Ĥufyeten kılmiş nazar yāriñ ħarīm-i ħüsnüne Söyleyin o çeşm-i hün-pāşa arıtsun yolunu	G38/13	Çeküp cevr ü cefāsın yāriñ ey yār Varup bir kimseye kılma şikāyet
G134/9	Yār ile nār-ı Caħīm ise kabül eylemişiz Yārsız cennet-i 'Adn ise de tamu bilürüz	G250/1	Baña yāver degil bu ġam deminde yār u dostānım Niçündür söylegil ey tütü-i dil şekkeristānım
G140/1	Baña şanma ki ġayri yār bulunmaz Enīs ü hem-dem ü dildār bulunmaz	G298/1	Yārdan ayırdı beni baķ yaşıma şimden-gerü Aġular katdı felek bu aşıma şimden-gerü
G149/6	Şu sızmazken dilā mā-beynimizden Bozuşdı yār ile şimdi aramız	G343/7	Ķomuyor hālimi 'arz itmege ol yāre raķīb Ķomayım itdigini ölmez isem ben o ħāra
G163/1	Dür olup yāra yine aġyāra hem-dem oldum uş Ayrılıp gülden çü bülbül ħāra hem-dem oldum uş		yārā [2] Ey yar, ey sevgili.
G180/10	Niçe ülfet idem bilmem raķīb-i rü-siyāh ile Olur mı meclis içre Nebziyā hiç yār kemden ħaz	K10/5	Yine kara ħaberle ħať gelicek rüyuña yārā Yañıldım zıkr ü evrādım şaşırđım aġ u ħarayı

- G203/9 Ciger mecrûhdur ğamzeñle **yārā**
Dil-i pür-yārede şanma verem yok
- yār-ı bî-ıkrār [2]** Gerçeği söylemeyen, açık konuşmayan sevgili
- G48/10 Bî-mürüvvetdir hiç inşāf eylemez
Yār-ı bî-ıkrār elinden el-ġıyās
- G48/10 Bî-mürüvvetdir hiç inşāf eylemez
Yār-ı bî-ıkrār elinden el-ġıyās
- yār elinden [1]** Sevgilinin yüzünden, sevgiliden dolayı.
- G286/1 Kō şınsun şīşe-i dil **yār elinden**
Şafādır bu dile dildār elinden
- yār eşiği [1]** Sevgilinin kapısı. || Sevgilinin huzuru.
- G167/4 Dün şabādan nev-ħaber aldım dil-i şeydā için
Yār eşiğinde yetim oġlan gibi aġlar imiş
- yār-ı gül-ħande [1]** Güler yüzlü yar, sevgili.
- G52/4 O lālā siyyemā yanıñca bile
Kıla ol **yār-ı gül-ħande** teferrüc
- yār küy [1]** Sevgilinin memleketi, mahallesi.
- G173/10 Nebziyā çevġān-ı ‘aşkı ol çalar ancaġ hemān
Yār küyünde seri tōbını ġaltān eyleyen
- yār ol- [5]** Yardım etmek, yararlı olmak. || Sevgili olmak, yār olmak.
- G335/4 Gül-‘izārım terk idüp ben bülbülün
Göz göre **yār oldı** ġāra āh vāh
- G348/1 Ĥamd ola Mevlāya kim ‘aşk-ile **yār oldum** hele
Miħnet ü derd ü belāya yādigār oldum hele
- G202/3 Fursat el virdi şehā aġyāra **yār olduñ** yine
Ĥāk-i rāhñdan velī üftādegāna pay yok
- G255/1 Gördüm aġyār ile **yār olduñ** çü dildārım benim
İħtiyārım gitdi elden kalmadı ‘arım benim
- G297/5 Harāret ıssı bir şakrak olur kim ‘aşka **yār olsa**
Ser-ā-pā nār-ı maħz olur göyinür şanasın kim kav
- yār u hem-dem [1]** Dost, arkadaşı.
- G90/1 Ĥurām-ı nāz ile ġülşende **yār u hem-demiñ** kimdir
Harām itdiñ dile didārñı ya maħremin kimdir
- yara- [2]** Bir şey yararlı olmak, yarar sağlamak, faydalı olmak.
- K32/43 Tapuña **yaraya** yok ġayr u ġisānı aslā
Toludur defter-i a‘mālī şeni‘ ef‘ālī
- Mu29/1 Pür irişdir destīyi tā kim **yarasun** bir işe
Bir ayak süci irişür mi iki yüz ser-ħoşa
- yara [1]** Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik; ceriha. || Aşk yarası; dert, üzüntü, acı.
- K10/4 O çüfte beñlerin seyr eyle ruħsārında cānānıñ
‘Abesdir yok yire sīnemde şorma çüfte **yarayı**
- G54/6 Tīr-i müjġānıñla sīnem yaralı
Merhem-i la‘liñle **yaram** kıl ‘ilāc
- yaralı [1]** Yarası olan, yaralanmış kimse. || Üzüntülü, acılı, dertli.
- G54/5 Tīr-i müjġānıñla sīnem **yaralı**
Merhem-i la‘liñle yaram kıl ‘ilāc
- yara aç- [1]** Yara açmak, yaralamak. || Büyük üzüntü vermek.
- K27/29 Sīneme **yara açup** rīze-i elmas ekme
Yenilen nānı ferāmüş idüp unutmā tuzum
- yaraġ [1]** Hazırlanma, silahlanma.
- G193/6 ‘Aşk u şevġñ var iken dil mülküni
Zabt u teşhīre yūri eyle **yaraġ**
- yarala-[1]** Yara açmak. || Gücendirmek, kırmak, üzmek.
- G134/7 Niçesin ġamze-i ġün-rīziñ ile **yaraladıñ**
Bizi zencire çeken līkin o ġisū bilürüz
- yārān [12]** Dostlar, arkadaşlar, sevgililer.
- K34/16 Merāmına irişdi şıħat-ile
Görüşdi ġvīş ü **yārānıñla** yek-ser
- G175/9 Yādigār olmaġ için **yārāna** besdir bu ġazel
‘Aleml-i fāñde Nebzī çün ki nām imiş ġaraz
- G394/6 Kimi bir ġüşede maħbūb ile şoħbet ider tenhā
Kimi zevġın kimi cem‘ eyleyüp başına **yārānı**
- G13/13 Ĥvīş ile **yārān** ile bīġāneyim
Olalı ‘aşkıñla cānā āşınā
- Tr1/26 yanıma bir vaġt ile aldım idi pāk ola diyü
göz göre **yārān** içinde puzevenk oldum eyü
- G367/6 Hem-dem olmuşdur gönül küyuñ kilābıyla heme
Vardıġımca cem‘ olurlar yanıma **yārān** gibi
- K1/29 Zū‘l-kerem **yārān** eline iricek eyyām ile
Ger ġaṡā ise daġı tutar şavāba ibtidā
- K3/8 Maġām-ı ‘ālem-i cennet gibi bu cāy-ı me‘vāyı
Hemişe yār ile **yārān** ile zeyn eylesün Mevlā

- N38/6 Hem-dem olmuşdur gönül küyüñ kilâbıyla heme Vardığımca cem' olurlar yanıma **yārān** gibi
- G191/4 Gıtdi 'aql u şabr u dil 'aşkıñla bī-kes kaldım uş Hālîmi 'arz itmege yanımda **yārānım** da yok
- Mr5/71 Luṭf eyleyüp **yārānımız** Kılısun hemān terk-i sitem
- G72/12 Kebābı hem şarābı surḥ ister İder **yārān** aḥmerden telezzüz
- yārān-ı hoş-fercām [1]** Akıbeti güzel olan dostlar, sevgililer.
- Mr5/31 **Yārān-ı hoş-fercām** ile Demler sürülsün dem-be-dem
- yaraş-** [13] Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
- G305/9 **Yaraşdı** biri birinden yeg oldı Haṭ-ı mürüñ o zülf-i mārā karşı
- G352/2 İrişdi Sidre vü Tübā gibi ol kāmeti bālā **Yaraşur** ger ola aña felek dāye melek lala
- G346/8 Ḥayāl-i kākülüyle dilde ḡam aralanur her şeb Dil-ārālıḡ **yaraşur** bildim o zülf-i şebāsāya
- K20/4 İçen pīrān u pūrāna virüp rāhat bağışlar cān **Yaraşur** ger disem 'aynu'l-ḡayātñ 'aynıdır bu mā
- G62/2 Haṭṭ-ı reyḡān-ı dil-ārā zāhir oldı hem-çü naḡ Hey ne hoş zībā **yaraşdı** anda hem sīb-i zenaḡ
- G105/15 **Yaraşmaz** loḡma-ı tūṭi çü zāḡa Oda lāyık münāsib hem degildir
- G320/8 Dil ü cān mülküni ḡaret idüpdür **Yaraşmaz** zülfüne bunca itāle
- K16/18 Daḡı remz itdi bir tāriḡ-i zībāyı bu mışra'da **Yaraşdı** kām-et-i elfi riyāz-ı ketḡudālıḡda
- N39/18 Daḡı remz itdi bir tāriḡ-i zībāyı bu mışra'da **Yaraşdı** kām-et-i elfi riyāz-ı ketḡudālıḡda
- G258/13 **Yaraşur** dirsem eger sem fem-i yāre Nebzī Dimedi bunca niyāz itdi bu dil lā vü ne'am
- G94/6 Ḥınzīr dimeniñ vechi budur kelb raḡıbe Zīrā ki ne dirsem **yaraşur** her şeye beñzer
- G234/14 Edeblerle tarıḡ-ı 'aşka girdim **Yaraşur** ger disem Nebzī edibim
- K33/29 Aña bu hāl ile dirsem **yaraşur** çingāne Mīlel-i muḡtelife hiç mūmāsıl olmaz
- yarat [1]** Yoktan var etmek, halk etmek.
- Kt1/11 Şefā'at-çün **yaratdı** çün seni ol Ḥālîḡ-ı bī-çün Şefā'at it unutma Nebzīyi yā ḡayra ḡalkı'llāh
- yārdan ḡayrı [1]** Sevgiliden başkası, sevgili dışındaki herkes.
- G380/6 Reh-i 'aşḡ içre bunca bār çekmişken yine 'uşşāk Ne ḡāletdir ki ḡVāhiş eylemezler **yārdan ḡayrı**
- yāre [5]** Keskin bir alet ile vücutta açılmış derin kesik. || Sevgilinin yan bakışıyla sevenin gönlünde açtığı gönlü yarası.
- G341/2 Atma ḡamzeñ oḡunı ben baḡrı ḡün bī-çāreye İki zaḡm urulmadı zīrā begim bir **yāreye**
- N52/4 Gözimiñ yaşı revān oldı devā yok senden A ṭabībim ya benim bitmeli **yārem** yok mı
- G97/2 Reh-i 'aşḡ içre 'aceb ben gibi āvāre mi var Bu sīnem yāresine beñzeye bir **yāre** mi var
- G27/6 Bezm-i 'aşkıñda şehā bir 'ālī meclis kūrmuşum Eşḡ-i çemim bāde baḡrım **yāresi** nuḡl ü kebāb
- G97/2 Reh-i 'aşḡ içre 'aceb ben gibi āvāre mi var Bu sīnem **yāresine** beñzeye bir yāre mi var
- yāre aç-** [2] Yara açmak. || Büyük üzüntü vermek.
- G320/13 Şehā sīnemde **açdı yāre** ḡamzeñ Devāsın la'liñe kıldı ḡavāle
- G83/8 özleriñ ḡançer çeküp sīnemde **açdı yāreler** Tāze ḡopmuş lāleveş bi'llāhi gör tam tazedir
- yāre kıl-** [1] Yaralamak. || Üzüntü vermek, acı çektirmek.
- Mh2/14 Eyledi 'aḡlım perīşān şīve ile nāzları Urdı sīnem **yāre kıldı** ḡamze-i ḡammāzları
- yāre var-** [1] Sevgilinin bulunduğu yere varmak, sevgiliye ulaşmak.
- G150/5 **Yāre var** aḡyār için ḡāṭır-perīşān olma hem Yoḡ imiş çün kim fenā bāḡında bir gül ḡārsız
- yārele-[1]** Yaralamak. || Üzüntü vermek, acı çektirmek.
- G75/5 ḡamze-i ser-tīziñ ile sīnemi çün **yāreledīñ** Bārī bu zaḡm ile koma başıñ için eyle nazar
- yārelen[1]** Yaralanmak. || Üzülmek, acı çekmek.
- G245/11 Nāvek-i ḡamzeñle yārim **yārelenmiş** ḡastayım Merhem-i la'liñle kıl zaḡmıma dermānım benim
- yār-ı cefā-cü [2]** Eziyet edici, sıkıntı verici yar; zalim sevgili.

Mst1/8	Bu dilde olan zaḥma devā olmadı gitdi Hey yār-ı cefā-cū	G91/10	Meh-i bedr öykünürse rüy-ı cānāna ne ḡam Nebzī Bu ŧeb beñzer eger beñzerse gör yarındası n'oldı
Mst1/8	Bu dilde olan zaḥma devā olmadı gitdi Hey yār-ı cefā-cū yār-ı cefākār [2] Cevr ve cefa eden yar, sevgili.		yaş [15] 1. Gözyaşı.
N7/2	Ölsem ḡam-ile kimseye ḡalim ŧu dimem yok Sende daḡı ey yār-ı cefākār kerem yok	G298/1	Yārdan ayırdı beni baḡ yaşıma ŧimden-gerü Aḡular katdı felek bu aşıma ŧimden-gerü
G345/1	Dilerim yār-ı cefākārı vefādār olsa Dil-i āzürde vü bī-çāreye ḡam-ḡvār olsa yār-ı ḡār [3] Vefalı, sadık dost. Maḡara dostu. (Hicret sırasında maḡarada peygamber ile bulunan Hz. Ebubekir).	G310/8	Müdde 'ī 'aşḡ-ı dil-ārāyı idermiŧ da 'vī Müdde 'ā sābit ola mı budala miŧ yaş-ile
N42/1	Mihnet ü derd ü belānıñ yār-ı ḡārıdır gönül Bir gül-i gülzār-ı cānıñ mest ü zārıdır gönül	G18/3	Dīdem dem dem yaşım ŧın ŧın dem-ā-dem dem döker ker ker Ruḡuñ ḡuñ ḡuñ virir rir rir ŧu resme me ŧu 'ā' 'ā' 'ā'
Tc1/39	Varıcaḡ anda ḡamu buldum hezārān yār-ı ḡār Eyleyüp pīr-i muḡān ta 'zīm ü tekrīm bī-ŧumār	G325/2	ŧanma her dem sīneñī pūr-āteŧ-i hicrān ide Niçe bir çeŧmiñ yaşım ḡatre-i bārān ide
N6/1	Dirīḡā bu fenā içre benim bir yār-ı ḡārım yok Enīs ü hem-demim hem-derd olur bir ḡam-ḡüsārım yok yār-i ŧadıḡ [1] Vefalı, sadık sevgili.	G268/2	Fırḡatıñle kan döker bu çeŧm-i giryān gel Hasan Cüş idüp yaşım çü tūfān itdi tuḡyān gel Hasan
G255/5	Yok durur bir yār-i ŧadıḡ ḡalimi 'arz itmege Ey dirīḡā ŧerḡ olunmaz ḡāldır esrārım benim yār-i ŧāfī [1] Temiz, saf sevgili.	G280/12	Firāḡ-ı la 'l-i nābīñla gözümden Aḡan yaşlar olur yāḡūt u mercān
Tc1/22	Aradım idüp tekāpü rüy-ı arzı sū-be-sū Bulmadım bir yār-i ŧāfī tecrībe ḡıldım ḡamu yarıcı [1] Yardımcı, muin, ŧefaātçi.	G138/2	Beñzer leb-i mercānına la 'l ü ḡüher olmaz Yaşım gibi 'ālemdede benim sīm ü zer olmaz
Kt9/2	Devlet-i 'Osmāniyeden bu Kapucıbaşı Aḡa Yarıcısı ola ḡudā ola ki ol muhteremiñ yarın [3] Gelecek zaman. Ahiret günü, hesap günü.	G330/3	Gözümden cüş idüp yaşım ser-āser 'ālemi tutdı Kenāra gel benim servim yem-i eŧkimi seyrāna
Kt10/19	Haŧr eyle yarın 'arŧ ḡölgesinde Gösterme hevl-i rüz-ı Kıyāmet	G30/14	Ḳapuñda Nebzī bir ednā ḡulāmiñ Ḳapuñda gözi yaşı mā' -i mesküb
Kt3/28	Mürebba idiler zānū-yı Peyḡam-berde bī-minnet Olalar yarın anda zīb-i cennet ol iki ḡardaŧ	G197/9	Nebziyā çeŧmiñ yaşı dil āteŧi āḡir seni ŧübhesiz bir gün ḡılurlar hem ḡarīḡ u hem ḡarīḡ
Mŧ1/46	Añlaḡıl ḡadr ü veḡārıñ itme kendiñ mübtezel Geç geçenden yarım var ŧāḡibi budur mesel yarına ḡo- [1] Yarına bırakmak, ertelemek.	G17/3	Dīdem yaşım dem-ā-dem döker Ruḡuñ virir ŧu resme ŧu 'ā'
Kt27/3	Va 'de-vi vaŧlımı uŧ yār yine yarına ḡodı ŧabr it elbet bu yalanıñ ḡıḡısar 'āḡıbeti yarındası [1] Yarın, ertesi gün.	G305/6	Sızar āheste āheste gözümden Yaşım ol āteŧiñ ruḡsāra ḡarŧu 2. Doḡuŧtan itibaren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman, ömür.
		G35/3	İtmez nazar ŧimdi eger yaşım idersem pūr-ḡüher Serdlik ider ol sīm-ber eyler sözüüm her demde selb
		G298/5	Seyle virdi dehri yaşım āteŧim söyünmedi Yile vardı 'ömr toprak başıma ŧimden-gerü
		G6/7	Nisār-ı ḡāk-i pāyıñ eylerim ey serv-ḡad yaşım N'olur ya sīm-i eŧkim devletiñde eylesem ḡarcā yaş eyle- [1] Gözyaşı akıtmak, ağlamak.
		G147/2	Sırr-ı mektūmum benim dīdem didim fāŧ eylemez Dil ḡülüp didi meḡer ağlamayup yaş eylemez yaşaḡ it- [1] Yasaklamak.

- G386/6 Ser-i zülfin tağıtdı 'arız-ı dil-cūsına ol şāh
Mesāğ-ı şer' olan ol seyr-i ruhsāra **yaşağ itdi**
- yaşağ ol- [1]** Yapılması engellenmiş olmak, yasaklanmak.
- G322/11 Çün **yaşağ olmuşdı** dün mey-hānede nüş itmege
Mtijde açmışlar bugün mey-hāneyi gördüm yine
- yaşan- [1]** Örtünmek, kaplanmak.
- G80/2 Bezendi bezm-i gülşen gonca-ı hāndān ile yer yer
Yaşandı şahın-ı şahrā lāle-i nu'mān ile yer yer
- yaşdan-[4]** Yaslanmak, dayanmak, kendine yastık edinmek.
- G172/7 İşğin **yaşdanup** ey dil o şehin eyle mekān
Şıgımur anda kamu 'ālem odur cāy-ı menās
- G187/7 **Yaşdanup** kaldı şehā dil āsitānīn hākini
Gerdeninde kākülün zenciri oldu çün ki bağ
- G268/5 Ben tūram karşı velī bālīn-i nāza **yaşdanup**
Geç serir-i 'izz ü istiğnāda sen yan gel Hasan
- Tr2/62 Başuban dārü'l-karāra pāy kardaşım benim
Yaşdanup bālīn-i Rıdvāna otur pes ber-serir
- yaşdığ [1]** Yatarken başın altına koymak, kimi zaman sırtı dayamak için kullanılan, içi pamuk, kuş tüyü, yün gibi yumuşak şeylerle doldurulmuş küçük minder.
- G166/6 Meskenim peygüle-i ğam āb u dānem āh vāh
Pisterim hāk-i mezellet **yaşdığım** bir katı taş
- yāsemen [7]** Beyaz çiçekler açan ve sarmaşık cinsinden olan güzel kokulu bir ağaç, yasemin çiçeği. || Sevgilinin yanağı; sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.
- G95/5 Nergis-i mestānedir çeşmiñ yüzüñdür **yāsemen**
Ruħlarıñ verdi gibi bir gonca-ı aħmer mi var
- G167/7 Yā gül-i beyzā-yı şad-berğdir yüzi yā **yāsemen**
Bāğ-ı 'ālemde 'izārı nev-şüküft gül-nār imiş
- G311/15 Karanfīl **yāsemen** şeb-büy u zanbağ
Reyāhīn bī-şümār el-hāmdülillāh
- G301/6 Gül penbe tendir gonca dehendir
Hād **yāsemendir** kākül çü şeb-bū
- G323/6 Ruħuñ üzre görüp o zülf-i müşğīnīñ seniñ cānā
Didim sünbül şokunmuş nāzenīnim **yāsemin** üzre
- G24/4 Dıraht-ı mīvedār oldu o kāmēt
Nihāl-i yāsemen yā sīmden çüb
- Mr5/6 Revnağ bulup rüy-ı zemin
Zanbağ açıldı **yāsemin**
- yāsemin-i sīm-ten [1]** Sevgilinin gümüş renkli yanağı. || Sevgilinin beyaz, parlak yanağı.
- Mş1/33 **Yāsemin-i sīm-ten** şan kim hayāl olmuş durur
Lalenīñ surh libāsı kara şāl olmuş durur
- yāsemen ruhsār [1]** Yasemin yanaklı.
- G229/7 O gül-rū lāle-hād gonca- 'izār u **yāsemen-ruhsār**
Hezārāsā fiğān itsem iştmez āh u feryādım
- yaş dök- [1]** Ağlamak, gözyaşı dökmek.
- G299/7 Varup pāyına **döksem** dīde-i terden ağan **yaşım**
Ġazablanma gerek çün serv ayağında dem-ā-dem şu
- yaşlar ak- [1]** Ağlamak, gözyaşı dökmek.
- Tc2/13 Çeşmimden akar gerçi tolu gibi bu yaşlar
Maħv oldu kamu bitmedi bağırdaki başlar
- yat- [9]** Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak. || Hastalanıp yatağa düşmek.
- G37/9 Mest olup cām-ı lebiñle bu gönül düşmüş **yatur**
Bağlamış çeşmin açılmaz ey perī h^vāb-ı hayāt
- G31/7 H^vāb-ı nāz ile **yaturken** dil-berā
Şaydı dil hālīñle dāğım bir hisāb
- G159/9 **Yatur** dārü'ş-şifā-yı fırkatiñde Nebzī-i nā-çār
Ana ğam laħm u 'azm ālām kāsāvet şaħm ü desm olmuş
- G187/5 Hāylī demdir pister-i miħnetde **yatur** hastayım
Şerbet-i la'l-i lebiñle kılmadıñ şayruñı şağ
- G240/9 Ağlar **yaturam** Nebzī-i şeydā gibi her dem
Künc-i ğamıñı seyr ü temāşāya deġişmem
- G168/9 Kākülün pā-māl-i hūsn olup **yatur** anuñ daħı
Nebzī-i bī-çāreves başında devlet yoğ imiş
- G65/13 Künc-i hicriñde **yatur** Nebzī kuluñ vaşl istemez
Lā'übālīdir begim birdir aña nā-būd u būd
- Tr2/43 Hāk olup **yatur** ğubārın tozıdır bād-ı fenā
N'oldı ya kanı birāderlerle māder hem peder
- T1/14 'Aşık-ı bī-çāreye yokdur bu 'illetden rehā
Şöyle geçkindir ki kanda **yatdığım** bilmez şehā
- yatağ it-[1]** Yatak olmak, yatak haline getirmek.
- G386/10 Tağup zencirves bir gerden-i cāna kara zülfīn
Dil-i Nebzī aniñçün rüz u şeb küyun **yatağ itdi**
- yatan [1]** Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanan. || Hastalanıp yatağa düşen.
- G338/7 Güşe-i hicriñde bī-çāre **yatan** bīmārıñıñ
Şerbet-i vaşlıñ durur derdine dērmān var ise

	yatur-[1] Yatırmak. Ölmek, mezara yatırmak.		yayan [2] Bir şeye binmeden, yürümek suretiyle. Yardımsız, desteksiz.
Tr2/46	Kanı aḥbāb u ḳanı aṣḥāb u ḳanı aḳrabā Uṣṭa bir daḥı yaturdum dāder-i cān-āverim	G199/13	Göre Nebzī gireriz bu yola yorgun u yayan Geçüben 'asker-i 'aşḳ biz ki girüde ḳalanıḳ
	yāver [1] Yardımcı.	G283/1	Ey gönül 'azm eylediñ bu rāha bī-nān u yayan Ġaflet uykusundasın sen daḥı aç gözün uyan
G250/1	Baña yāver degil bu ğam deminde yār u dostānım Niçündür söylegil ey tūṭī-i dil ṣekkeristānım		yayveş [1] Yay gibi.
	yāver ol- [1] Yardım etmek, yardımda bulunmak.	G329/8	Yoluñda oḳ gibi toĝrı iken ben Nedendir yayveş ḳaddim ḥamīde
Tr2/47	Tākatım yok hicrine ola meger Haḳ yāverim Firḳatıñle ey ḳarındaşım şafaḳ ḳan aĝlar		yaz- [25]
	yavru [1] Yeni doğmuş hayvan, yavru.		1. Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek. Sevgilinin güzeliklerini tasvir etmek.
Mu32/1	Biz iki yüz yavru uçurduḳ yuvadan bülbülā Var yūri sen āşiyāñında otur mühmel helā	Mş1/26	Lākin olıcaḳ ḥazān elbet çeker ḥamyāzesin Ey gönül suḥriyye çoḳdur ḳankı yirin yazasın
	yay [6]	G49/4	Bu yeter ḥübluĝuña aĝyārın isterse delīl Şafḥa-ı ḥüsnünde yazılan berāḥın ü ḥücece
	1. Ok atma aracı. Sevgilinin kaşı.	G395/2	Şorıcaḳ ism-i şerīfin o turunc ğabĝab didi Aşaĝadan yukaru yazasın olur lā-leb didi
G202/6	Ḳāfda 'Anḳā olursa sīnesin eyler şikāf Kırpıĝın gibi bir oḳ ḳaşın gibi bir yay yok	G578/4	Ḳaşın tuĝrāsı bismi'llāha beñzer Yazılmış Muşḥaf-ı ḥüsnünde miftaḥ
Mş1/3	Pütedir ḥalk yaydır ḳavs-ı ḳuzah oḳ kehḳeşān Şarḳ u ğarba ḥükm idüp olsañ Ferīdün-i cihān	Tr1/2	Yine bir hīz ü 'alaḳ ḥicvine āĝāz eyledim Bir mufaşşal yazayım didim velī az eyledim
G121/2	Ruḥ-ı yāri görenler ay dirler Ḳaşın seyr eyleyenler yay dirler	G169/5	Süre-i İḥlās yazdı ḥaṭṭ-ı sebz-i la'-i yār Oldı pes ḥāl-i siyeh zir ü zeber i 'rābveş
	2. Yaz, sıcak mevsim.	G84/3	Oḳıyup yazmaĝ ile 'ālim ola mı nā-dān Men 'aref nüktesi ne 'ārifedi dānādır
G118/1	Yine irişi yay ayı firāḳ eyyāmına beñzer Gözüm ḳan ṭoldı yārın tūĝ-ı ḥün-āşāmına beñzer	Mu22/1	Maḥv-ı vāv ile midādı yazuban pes çıkar ad Bu mu 'ammā işbu vech ile bulur ancaḳ güşād
G164/2	Ġālibā bağ-ı cinānda buldı ḳaddiñ perveriş Mīvesi Tūbā gibi eksik degildir yay u ḳış	G288/3	Midādımdır yazar rüz-ı siyāhım Sevād-ı dīdem eşkimle ezelden
Mu27/1	Uzandı yay eyyāmı ser-i ḥalka belā oldı Hele irişi āb ammā o da bī-intihā oldı	G327/9	Şikāyet-nāme yaz eşḳ ü demiñden Dilā 'arż it der-i devlet-medāra
	yay- [1] Yaymak, sermek.	G310/9	Bu beş ebyātı yazup Nebzī ğazelvārī yine Yūri var meclis-i rindāna iriş piş-keş ile
Tr2/63	Sāye-i Tūbāya pister yay ḳardaşım benim Dest-res bulduñ ne ğam gencine-i ğufrāna ki	G183/8	Ben muṭī'-i emriñim emriñ muṭā' Şafḥa-ı ḳalbimde yazdım ḥubbuñı
	yay it- [1] Yay gibi yapmak, yayvan, eğiri duruma getirmek.	G14/9	Nebziyā bālā-yı defter yazalardı nāmıñı Görseler şı'r-i terūñ ḤVācū Ḥocendī cā-be-cā
G133/8	O ḥünī dīdeler tır-i müjeñile Eĝüp bu rāst ḳaddim yay iderler	Tc1/66	Her biri bir 'abd-i 'āciz cümleñiñ ḥālī tebāḥ Şafḥa-ı dehre yazup geçmiş niçe cān āḥ şāḥ
	yay u ḳış [1] Yaz ve ḳış. Sürekli, her zaman.		
K27/28	Yūri faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Ġam ile geçmeye tā yay u ḳış u yaz u güzüm		

Tc1/43	Yazılı gördüm piyâle devrine pergârvâr İşbu beyti kim müsellemdir heme 'inde'l kibâr	G395/10	Kim görürse ıztırâbın Nebzî-i dil-âstanın Hey yazık miskîni hicrân içre tütmuş teb didi
G336/7	Kütebâ yazmada resmin o kalem kaşlarınıñ Be meded qadlerini derd ile dâl eylemede	Mh1/30	N'ola bir nebzecek lutfuñ görürse Nebzî üftâde Yazıkdır ol garîbi fakr u fâka virdi ber-bâda
G216/9	Yazar iken şanemâ vaşf-ı ruhuñ Nebzî seniñ Kurımaz dem-be-dem aqar gözi yaşı kalemiñ	Ms2/26	Tutupdur bağ-ı dehrî âh u zârım 'andelîbâsâ Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey gül-i hamrâ
K33/25	Yazsalar kühbunı çirk-âbını bir defterde Tolup ol deftere deryâ gibi sâhil olmaz	G155/8	Niçe mehdîr ki künc-i gamda hasretle hilâl oldum Yazıklar hasta hâlim şormağa ol mâh-rû gelmez
G102/13	Yazan derdim yine tûmâr-ı dehre Gözüm yaşıyla Nebzî bu gâzeldir		yazıl- [2] Yazma işinin yapılması, kaleme alınmak.
G6/6	Dehânın naqşın aldım ey şâdef-fem hoşka-ı dilde Yazup pes dürr-i dendânın hem anda eyledim der- câ	G229/18	Yine şâ'irleri hep deng ü hayrân eyledi Nebzî Yazılan defter-i dîvân-ı şî're bu nev-îcâdım
K2/41	Yaz Kevser la'liñe ta'vîz idüp Naşr âyetin Vechiñe kim kem bakâ tutsun anı tebbet yedâ	Mu13/1	Yazıldı hatt-ı neşî nüşâ-ı hüsnünde cânânın Emir ber-'aks olup fesh oldı hâli hüsnî neşî oldı
Mu17/2	Şorıcağ ism-i şerîfin o turunc gâbgab didi Aşâgadan yukarı yazsañ olur lâ-leb didi	Mh1/4	İdersin teşnegân-ı fakrî âb-ı cüd-ile irvâ Yazılmış kilk-i taqdîr ile pişânında bu tuğrâ
	2. Allah'ın kader ader olarak belirlemesi, yazgı.		yazmak dile- [1] Yazmak istemek.
G160/9	Vuşlatın hatt-ı ezel yazmış rakîbe dostum Nebzî-i bî-çâreyi peyveste nâ-kâm eylemiş	N34/3	Kaçan ahvâlimi yazmak dileysem sen şehime Tutuşır kâğıdım elde dahı yanar kalemim
K17/15	Levh-ı cebîniñde 'ayân yazmış debîr-i kün fe-kân Olduñ sa'âdetle şehâ âşaf sîre vü ketudâ		ye- [8]
K10/7	Berât-ı hüsnî hattât-ı ezel hâkkında yazmışdır Çeküpdür kaşların şâhâ aña tuğrâ-yı garrâyı		1. Ağızda çiğneyerek yutmak. Harcamak, tüketmek, bitirmek.
	yaz u güz [1] İlkbahar ve sonbahar.	G91/6	Zenağ ayva gibi tatlu yemişmiş Velî ben tatmadım iller yemişler
K27/28	Yürî faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp Gam ile geçmeye tâ yay u kış u yaz u güzüm	G378/3	Yemiş dil h'vân-ı vaşlında 'akîde Anıñçün sükkere yok iştihâsı
	yazı [1] Yazılmış şey, yazı.	K4/5	Meşakkat dâmına düşdüm yedigim dâne-i gamdı Kafesde şanasın bir murğ-ı vahşî gibiyim hayrân
G82/7	Okıdım yazılı Kânün u Şifâda şanemâ Hükemâ la'liñi derd-i dile merhem kodılar	K27/30	Sîneme yara açup rîze-i elmas ekme Yenilen nânı ferâmüş idüp unutma tuzum
	yazık [9] Acıma, üzüntü ve kınama bildirir; günah.	N50/1	Zamâne halkımı gör kim ne bulsalar yediler Helâl melâl ne gerekdir harâm marâm didiler
G115/8	Gülistân-ı cihân içre açılmış bir gül-i tersin Yazıkdır bülbülün ağlatma güldür ey lebi gül-ter	G96/4	Yetişür câmi'e teklîf ile bizdirme bizi Kişi sükker yese zâhid hele bıkmıca bıkar
G103/9	Yazıkdır Nebzîyi bir dem ırağ itme cenâbından Rehiñde tâ-ezel üftâdedir hem hâk-i pâyıñdır		2. Keder, üzüntü çekmek.
G133/10	Müşâr-ı zühd iken bî-çâre Nebzî Yazık bir gün anı rüsvây iderler	Mş2/22	Bu cihânda ol olur guşşadan âzâd ancak Gam-ı ferdâ yemeyüp şükri ide zâd ancak
G324/9	Yazıkdır Nebzîye cevri itmegil bi'llâh kim yoğsa Sever i' râz idüp senden diger âheste âheste	G81/7	Ne gam yersün dilâ dîdeñde nem sîneñde gam varsa Bi-hamdî'llâh hayâl-i lutf ile zımmında hürrem var
G330/9	Yazıkdır merhamet kıl bir nigâh u iltifât eyle Yeter cevri itdiñ ey cevvrâ-ı 'âlem Nebzî nâlâna		yed [1] El. İnsiyatifinde olma.

- N36/4 Kālbime hīç gelmedi halk olalı bir dem sürür
Çarḡ-ı ğaddārın **yedinde** bārī ber-bād olmadım
- yeddinci [1]** Yedinci.
- Mu15/2 Sü'āl itdikde isminden cevāb itdi çatup kaşın
Didi bezminde ayağ eylegil **yeddinciñ** başın
- yed-i beyzā [1]** Musa Aleyhisselām'a verilen mu'cizelerden biridir. Çok sayıda ayette geçmektedir: (Araf, 7/108; Tāhā, 20/22; Şuarā, 26/33; Neml, 27/12; Kasas, 28/32). Hz. Musa, firavun'a peygamberliğini ispat etmek için elini koynuna sokar, çıkarınca, eli parıl parıl bir hal alır. Bu beyaz ve parlak eli telmih vardır. (Yılmaz, 1992, s. 181)
- Mş1/16 Kebş-ile āzād İsmā'īl Zebīhu'llāh kani
Şāhibu't tavr u **yed-i beyzā** Kelīmu'llāh kani
- yed-i luḡf [3]** Lütuf eli. || Yardım eli, iyilik, ihsan, cömertlik.
- G155/6 Elim boş olmasun diyü getürdüm cānımı tuhfē
Yed-i luḡfuñdan ey sākī niçün baña tolu gelmez
- K25/8 Hārābe bir maḡaldi kālbin evvel
Yed-i luḡfuñla anı eylediñ şen
- Ms2/2 Yıkıldı kalmadı bu hāne-i dilde şehā bünyād
N'ola kılsañ **yed-i luḡfuñla** ol vīrāneyi ābād
- yefūḡ [1]** Yayılma.
- G60/14 Kākül-i hoş-büy-y müşķīn ü teri
Dūd-ı 'anberdir yaḡud miskün **yefūḡ**
- yeg [1]** Daha iyi, daha üstün, evla.
- G95/1 Dil-rübālar içre senden **yeg** şehā dil-ber mi var
Hūr-dīdār u perī-çehre melek-peyker mi var
- yeg ol- [1]** Daha iyi olmak, daha üstün olmak, daha evla olmak.
- G305/9 Yaraşdı biri birinden **yeg oldı**
Haḡ-ı mürūñ o zūlf-i mārā karşı
- yegāne [1]** "Biricik, tek, eşsiz" anlamında sıfat.
- G385/11 Ol hāl-i **yegāne** ile ol zūlf-i muḡarrā
Dil murġınıñ uş dāne vü hem dām-ı belāsı
- yek [3]** Tek, bir.
- G22/7 Maḡabbet bezminiñ **yek** cur'asıyla mest ü medhūşum
Varup mey-hānede raḡl-i girānı kim çeker cānā
- G162/10 Nazīriñ bulmadı Nebzī tolandı heft iklīmi
Gezüp bi'l-cümle **yek** dü se cihānı çār u penc ü şeş
- G378/14 Nigāh it Nebzīye ey Sidre-kāmet
Budur maḡşūdumuñ **yek** müntehāsı
- yek-dest-būs [1]** Bir defa el öpme. || Yalvarma, dalkavukluk etme.
- G156/4 Çün bu meclisden muḡarrer oldı götürmek ayağ
Devlet el vīrsün şehā şun idelim **yek-dest-būs**
- yek dü [1]** Bir iki. || Biraz.
- G399/6 Düşelden 'aşķna dün gün olupdur ismimiz Mecnūn
Cefāyī eyleme efzūn yeter oldı yeter **yek dü**
- yek-dem [1]** Bir dem, bir nefes. || Çok kısa bir an.
- G187/14 Bende-i dirīnedir Nebzī kuluñ redd eyleme
Āsitān-ı ḡazretiñden olmaya **yek-dem** ırağ
- yek-dil ol- [1]** Gönlü bir, aynı ölküye inanan olmak. || Tek yürek olmak.
- G56/4 Tīr-i müjġān ile çeşmiñ ey kemān-ebürü beni
Katl için **yek-dil olup** ġamzeñle kuşanmış silāḡ
- yekē yek [1]** Tek tek.
- G208/4 Maraž-ı 'aşķa 'ilāc için eḡıbbā didiler
Leb-i la'līniñi ḡastaña emdir **yekē yek**
- yek-nesaḡ [1]** Hep aynı şekilde, deġişmeden devam eden, tekdüze.
- G192/1 Māh-ı nevre kaşlarıñ cānā görinür **yek-nesaḡ**
Kāmetiñ serv-i dil-ārā ile olmuş müttēfaḡ
- yek-pāre [1]** Bir parçadan ibaret, tek parça, bütün.
- G50/7 Gerçi ezel **yek-pāre** dil bir şaḡra-ı şammā idi
Düşdükte gözden ġüyyiā oldı hemān biñ pāre kerc
- yeksān tuḡ- [1]** Bir tutmak, aynı saymak.
- G192/7 Yād ile **yeksān tuḡarsın** bende-i dirīneñi
ḡazretiñde ḡüsrevā zāhir deġil buḡlān u ḡaḡ
- yek-ser [2]** Birlikte, hep beraber, hep, bütün. || Baştan başa, bir baştan bir başa.
- K34/16 Merāmına irişdi şīḡḡat-ile
Görüşdi ḡvīş ü yārāniyla **yek-ser**
- Tr2/31 Şerbet-i mevt herkese **yek-ser** şalā imiş dirīġ
İnkīlāb üzre imiş her rüz u şeb bu ḡākdān
- yek-tā [1]** Tek, eşsiz, benzersiz. || Biricik.
- Kt18/4 Müşārun bi'l-benāndır der-miyān-ı ilçiyān zātı
Muḡallā ḡilm ü rīḡ-ile şadāḡatle daḡı **yek-tā**
- yek-tā ol- [1]** Tek olmak, eşsiz, benzersiz olmak.
- Kt3/8 'Ömer geldi pes andan milket-i dīni idüp ma'mūr
Oturdı taḡt-ı 'adl üzre 'adāletle **olup yek-tā**

	yekvā [1] Güç, kuvvet, şiddet ve zor.		yer [6] Bulunulan mahal, mekân, mevki. Sevgilinin mahallesi.
Kt3/54	Hezārān āferīn bādā olupdur derruhu li'llāh Bi-ḥamdi'llāh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yekvā	G109/2	Şehā ḡamzeñle vīrān olmadık kişver mi kalmışdır Ḥarāb-ı çeşm-i fettān olmadık bir yer mi kalmışdır
	yel [1] Rüzgar, yel. Taliḥ, yazgı, kader.	G157/8	Dāne-i ḥālīñ görüp pervāz iderken murğ-ı dil Kara zülfün aḡ ile tıtdı yerin kıldı kafes
G217/8	Ne āteş-ṭab'dır ey dil nigāh-ı ḥāk-i pāy itmez Gerekse şū gibi yolunda aḡ ya yil gibisin yel	G343/4	Varaḡ misāli perīşān u perākende kılıp Yere urdum yine ben şişe-i nāmüsü yer e
	yeller es- [1] Rüzgarlar esmek. Söz konusu durumun tamamen kaybolması.	G365/8	Gidelim başka ile başımız alup a gönül Öyle bildim ki sevilmez bize bu yer güzeli
G128//7	Yüzüm türāba döşenmiş başımda yeller eser Gözüm şular aḡıdup hem gönülde nār yanar	G388/6	Himmetimle gönülümü ḡamdan tesellī eylerim Himmetim gökle berāber gönüm alçaḡ yer gibi
	yelūḥ [1] Işık saçan, parlayan.	K8/42	Medḥ ü senā ile o sultān Çıksa göge daḡı yeri dar
G60/18	Ol büt-i tersāyı Nebzī kim göre Dir muḥakkak ḥāzihī bedrūn yelūḥ		yer yer [7] Zaman zaman.
	yem [1] Aşğın gönlü. Deniz.	G80/4	Per açdı ehl-i diller semt-i gülzāra şabā ile Pür oldı bāḡ-ı ālem zümre-i 'irfān ile yer yer
G189/7	Ey gönül baḡr-i melāḥatdır o şāh-ı berr ü yem La'ldir leb dürr-i yek-tā dişleri aḡzı şadef	G80/1	Bezendi bezm-i gülşen ḡonca-ı ḥandān ile yer yer Yaşandı şāhn-ı şahrā lāle-i nu'mān ile yer yer
	yemek [1] Ağızda çiğneyerek yutmak. Harcamak, tüketmek, bitirmek.	G80/2	Bezendi bezm-i gülşen ḡonca-ı ḥandān ile yer yer Yaşandı şāhn-ı şahrā lāle-i nu'mān ile yer yer
Tr1/17	kızmış it gibi nedir yemek yupurmak rüz u şeb bir şiḡe idüp kanā'at eyleme ḡayrı ṭaleb	G80/6	Didim baḡ beñzemez mi 'andelīb ü verd-i ra'nāya Görüp her 'āşık-ı şūrīdeyi cānān ile yer yer
	yem-i cürm [1] Kabahat, suç denizi.	G80/8	Kızıl gül şanma gülşende sirişik-i āl-i bülbüldür Misāl-i külb-i aḡzān boyandı ḡan ile yer yer
Tc1/62	Manşib ehli başına muṣṣab olur zehr-i siyāh Pāye-i 'izzet ser-ā tā-pā yem-i cürm ü ḡunāh	G80/10	Gülüp açılmada bi'l-cümle ezḡār-ı çemen Nebzī Hemān aḡlar gezer dil dīde-i giryān ile yer yer
	yem-i aşḡ [2] Aşḡ denizi. Gözyaşı denizi.	G177/4	Oldı yaḡud ḡatt-ı Yāḡūt ile bir Muşḡaf ruḡı Şan döküldi anda hem i'rāb u hem yer yer nuḡat
G199/9	Yem-i aşḡ içre bizi şanma şināver ancaḡ Belki ḡavvāş oluban ḡa'rına daḡı talanık		yer e ur- [1] Yere vurmak, yere atmak.
G330/4	Gözümden cüş idüp yaşım ser-āser 'ālemi tıtdı Kenāra gel benim servim yem-i eşkimi seyrāna	G343/4	Varaḡ misāli perīşān u perākende kılıp Yere urdum yine ben şişe-i nāmüsü yere
	yemiş [1] Meyve, yemiş, incir.		yerine [4] Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.
G91/5	Zenaḡ ayva gibi tatlu yemişmiş Velī ben ṭatmadım iller yemişler	G82/4	Alup ārāmımı ārām-ı gönülünden ḡamu O siyeh dīde vü zülfün yerine ḡam ḡodılar
	yemle- [1] Hayvana az az yem atmak. Bir kimseyi kandırarak biçimde davranmak.	G141/2	Künc-i çeşmimde sirişkim dīde-i pür-nem ḡomaz Şū yerine ḡarc ider dīnār u hem dirhem ḡomaz
Kt26/3	Saḡa şayd olmaz ol āḡū ne ḡadar yemler iseñ Yürü eskitme avurduñ soluña çalma ṭavul	G219/7	Gele ḡüftāra ḡaçan söz yerine sükker aḡar 'Acabā bir dili tūṭi-i şeker-ḡā mıdır ol
	yeniden [1] Bir daha, tekrar, gene.		
G101/2	Eşḡ-i dīdem ḡitdügünce cüş idüp tuḡyān olur Bu durur ḡavfım yeniden yine bir tūfān olur		

K32/36	Nebzî-i hâsta-dilîñ hâli diger-gün yâ Rab Çigeri dem yerine ğamla olupdur mâlî	Kt14/2	Niçe mesrûr olursun ağzın açmışdır ecel çün şîr Görürsin hişşe almazsın saña yetmez mi hâl-i ğayr
	yeryüzü [1] Yeryüzü, zemin, dünya.	G50/2	Çün dürr-i dendânîñ şehâ oldı şadef ağzında derc Yetmez behâ 'ıkd-i Süreyyâyı felek eylerse ğarc
G146/2	Meded düşdüm ayağa ol kâdi şimşâd el virmez Çıkarsam yeryüzünden göklere feryâd el virmez	Mü5/15	Yetmez midî aña 'aceb ey zülfi kemendim Ol çâh-ı zenaĥdân
	ye's [1] Ümitsizlik, umutsuzluktan doğan karamsarlık, üzüntü.	K1/26	Eyle bu dîvân-ı pür-noķşânîñi ĥalka 'ayân Kim yeter çekdiñ ĥicâb eyle niķaba ibtidâ
Mu3/2	Niçün çekdiñ ayağın bezm-i kesretten diseñ baña Çü gördüm devr döndi sâ'ilâ pes ye's el virdi	K21/14	Derünüñ nûr-ı ihlâş ile pür-nûr eyle ey zâhid Yeter levs-i riyâ vü 'ucb ile pür-ĥâr u ĥâşâk it
	yeşil [1] Yeşil renk.	Mr5/65	Bu şî'r-i ter şâhid yeter Çok söyleme zâ'id yeter
G352/4	Olupdur tûfî-i gûyâ giyüp ol câme-i sebzi Daĥı hem hoşça yakmış başında ol yeşil vâlâ	Mr5/66	Bu şî'r-i ter şâhid yeter Çok söyleme zâ'id yeter
	yeşillen- [1] Yeşil duruma gelmek, yeşil olmak, yeşermek. Birine karşı duyduğu cinsel isteği kendisine sezdirmek.	Mr5/67	Şanma ki sen kâğıd yeter Kaşr itmeyüp medd eylesem
G72/9	Bahâr oldı yeşillendi çemenzâr Şehâ olmaz mı aĥzardan telezzüz	G376/8	Bırakma hicriñe la'liñle mestim Yetermiş ser-ĥoşa kendi belâsı
	yeşillerle ol- [1] Yemyeşil olmak, yeşermek.	Kt12/3	Yeter hicriñde gezdi şâhim irgür 'ıyd-ı vaşlıña Bu bî-pâ vü seri kim râh-ı 'aşkıñda yiler oñmaz
G252/3	Bahârâsâ yeşillerle olup zeyn Giyinmiş kırmızı hem sarı gördüm	Mh4/24	İltifâtıñla sevindirdiñ raķîbi ol ĥarı Gel yeter cevri idüp ağlatdıñ bu Nebzî kemteri
	yet- [3] Ulaşmak, erişmek, vâsil olmak.	Mr5/57	Ey dil yeter süz u güdâz Eyle kütâh itme dirâz
G118/10	Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zişt-şüretle Yüzi yüz yaşına yetmiş kadınıñ amına benzer	G399/6	Düşelden 'aşkıña dün gün olupdur ismimiz Mecnûn Cefâyı eyleme efzûn yeter oldı yeter yek dü
G307/2	Ey gönül fâriğ oturma tur örü 'Aşk bu yüzden yete gösterdi rû	G399/7	Düşelden 'aşkıña dün gün olupdur ismimiz Mecnûn Cefâyı eyleme efzûn yeter oldı yeter yek dü
G372/10	Meseldir gerçi dirler Nebziyâ bir bitmez iş olmaz İşim yeddi bu efkâr ile bağrım başı bitmez mi		yeter ol- [1] Yeterli olmak, yetmek, kâfi gelmek, son bulmak.
	yeter [18] Kâfi sebep olmak, yeterli olmak. Uygun.	G399/6	Düşelden 'aşkıña dün gün olupdur ismimiz Mecnûn Cefâyı eyleme efzûn yeter oldı yeter yek dü
G49/3	Bu yeter ĥübluğuna ağıyârîñ isterse delîl Şafĥa-ı ĥüsnünde yazılan berâĥîn ü ĥüceç		yetiş- [12] 1. Varmak, ulaşmak, vâsil olmak. Sıkıntısını gidermek, yardım etmek, zor bir durumunu kaldırmak.
G250/4	Olursa gülşen-i cennet daĥı meyl itmezem bi'llâh Yeter eglence rûy-ı dil-berimdir bâğ u bostânım	G217/1	Ayakda kaldım üftâde meded cânâ yetişdir el İriş ben bî-kesîñi feryâdına feryâd-res ol gel
G306/14	Pend-i dil-bendiñ ne mümkün ĥall ide pâ-bendini Pes yeter incitme nâşîĥ Nebzî-i rûsvâyı ķo	G286/13	Yetişmezse n'ola dâmân-ı pâke Ne gelsün Nebzî-i nâ-çâr elinden
G314/9	Yeter cevri eylediñ Nebziye şâhim el-amân olsun Kuşurum var ise geç pâdişâhim tevbe bismi'llâh	G298/7	Gel yetiş ey merg bi'llâh kandasın zîrâ ki ben İstemem irişmegi biñ yaşına şimden-gerü
G330/10	Yazıkdır merĥamet kıl bir nigâh u iltifât eyle Yeter cevri itdiñ ey cevvrâr-ı 'âlem Nebzî nâlâna		
G357/10	Bu Nebzî bendeñe luţf it ķapuñda 'abd-i ĥâlişdir Yeter cevri eylediñ şâhim amân u el-amân oldı		

G373/14	Yañağında nedir ol hâl-i Hindü Yetişmez kişver-i Rûmuñ harâcı	yevm-i cum 'a [2] Cuma günü.
K35/4	Merâtib kesb idüp emsâli beyninden olup mümtâz Yetişdi mâ-hüve'l-makşûda buldı merkez-i a'lâ	K2/18 Pek Hâdîdî'l-ğalb münâfîkıdır iden Mücâdîle Yevm-i Cum 'a imtiñân olsa revâ ba'de'sş-şalâ
K32/18	Hele yirden göge irdi bize cevri devriñ Yetişüp gâyetine hîle vü mekr ü âli 2. Yetişir, yeter, kâfi.	G2/3 Yevm-i Cum 'adır bugün oldı şalâ gülzârda Oldı bir şehir-i 'azîm töldi hâlâyîk tâ fenâ yevm-i kıyâm [1] Kıyamet günü.
G373/2	Firâkıñla mezâkım oldı acı Vişâliñle yetiş eyle 'ilâcı	Kt9/29 Yevm-i kıyâm ya Ze'l-celâl bundaki kıldığın gibi Eyle Muñammed Ağayı dâñil-i dârü'l-keremiñ yevmi't-tenâd [1] Kıyamet gününe kadar. Dağılma, perişan olma günü.
G96/3	Yetişür câmi'e teklîf ile bizdirme bizi Kişi sükker yese zâhid hele bıkmıca bıkar	Mr1/16 Sen kabül eyle du'âmız yâ Ganî Perverdigâr Yâ Naşir u yâ Mu'în yâ Mâlike yevmi't-tenâd yevmü'l-kıyâmet [1] Kıyamet günü.
G194/9	Yetişür dâğ-i ğamıñ ğonca dilâ dime yüri Bu gülistân-ı cihânda gül-i ğandânım yok	K2/16 Haşr ola yevmü't-Teğâbün Şaff-ı dehrilerde ol K'itdi Tahrim kendüye yevmü'l-Kıyâmet ol liķâ yevmü'l-mezîd [2] Arttırmak, çoğaltmak, ziyâdeleştirmek günü.
K33/35	Yetişür Nebzî-i şeydâ bu kadar güftüğü Bu acı sözleri tağlar dağı ğamil olmaz	G329/12 Çün irem rüz-ı vaşla cennet içre İrişem şanasın yevmü'l-mezide
Kt26/2	Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem Yetişür yilme rakîbâ yıkılup var şavul	Tr2/78 Zevkîñi Bâr-ı Hudâ her bâr kat kat eylesün Ümmet-i Añmedle cümle cem' idüp yevmü'l- mezîd yevmü'l mülteķâ [1] Buluşma, kavuşma günü.
K32/31	Yetişür 'aksine devr eyledi bunca demdir Koy varsun yabanîñ kañbe vü köhne Zâli yetim [2] Yetim, şefkate muhtaç; yetimlere, muhtaçlara.	Tr2/68 Hâşşaten tûñ kerîmeñ vay kardaşım benim Lîk yevmü'l mülteķâ cennât-ı 'âlî-câyda yevmü't-Teğâbün [1] Mahşer günü. "Toplanma günü için..." (Teğabun, 64/9.)
G167/4	Dün şabâdan nev-ñaber aldım dil-i şeydâ için Yâr eşiginde yetim oğlan gibi ağlar imiş	K2/15 Haşr ola yevmü't-Teğâbün Şaff-ı dehrilerde ol K'itdi Tahrim kendüye yevmü'l-Kıyâmet ol liķâ yezheb [1] Gitmek, gider.
G242/8	Pederîñ ğavfı ile baña nigâh itmezsin Dilerim dürr-i semînim seni yetim göreyim yetmiş [1] "Yetmiş" sayı sıfatı.	G395/8 Zâhidi gördüm didim sizden mi bizden mi rakîb Merd-i mülhiddir li-küllî mezhebu yezheb didi yi- [3] Ağızda çiğneyerek yutmak. Harcamak, tüketmek, bitirmek.
Mu14/2	Olur âdem mu'ammer olmağ ile kırk sene kâmil Hudâ dâd itmese yetmiş sekiz olsa nedir hâşıl yetür- [2] Yetişmek, erişmek, vasil olmak, ulaşmak.	G124/3 Çeşm-i mestiñ yişüp içdiği müdâm Cigerim pâresi hem kanımdır
K26/22	Kime kim 'arz idem aĥvâlimi def'-i ğam için Yetürür derdime derdim ü çü çarâ degilim	N29/2 Çeşm-i pür-hünuñ gibi bağrım tolu kandır benim Hicr ile hey ğün-ğ'ârım yidigim kandır benim
Mş2/20	Ba'dehü bilmezsin kaşdı nedir n'itse gerek Korķarım dağı beter derde yetüre giderek yevm [1] Gün, ruz. Gündüz, nehar.	N29/4 Dem-be-dem dem akıdır bu çeşm-i giryânım benim Yidigim dem içdigim ğün gözlerim kandır benim
K22/9	Bu yevmiñ ğürmetine bende-i âzürde hicrânîñ 'Aceb kılma mı ol âfet ğarîm-i vaşlına şâyân yevmen fe-yevmen [1] Günden güne, gittikçe.	
Kt3/54	Hezârân âferîñ bādâ olupdur derruhu li'llâh Bi-ğamdî'llâh kim yevmen fe-yevmen mezhebeş yekvâ	

	yir [1] Zemin, mekan, dünya.	K28/1	Yıldı bir kez 'arz ider 'âlemde çün dîdâr gül Lîk hüsniñ gülşeninde açılır her-bâr gül
G39/5	Sirişkim yir yüzün ğarķ-ı fenâya virdi ey âhım İriş sen de toķuz kat âsumânı mey-ħoş-ı bāĝ it		yıldızı düşkün [1] Talihsiz, bahtsız.
	yık- [4] Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, viran eylemek.	G76/14	Şorar iseñ şanemâ ger kim ola Nebzî-i dil-rîş O ki bir yıldızı düşkün der-i bahtı ħapanıķdır
G96/6	Öyle bî-ťakat olupdur heves-i ħâlîñ ile Bir segiñ depse şehâ bendeñi boyunca yıķar		yıl [2] Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman, sene.
G204/13	Yıķılır ħâne-i kalbiñ ider âzâr-ı Ĥudâ Bu fenâ içre eger Nebzî dil-âzâr olsañ	K22/6	Ķudüm-ı ceşn ile âsüdedir diller elemelerden Bu şevķı sevķi ider 'âlemde ancak yıldı bir devrân
G356/8	Der-kenâr idem diyü şundum o şâĥâ 'arz-ı ħâl Yıķdı 'arżım dergehinden sürdi maĥzûn eyledi	K15/26	Tıfl-ı dil ğüyâ olup didi hemân Çoķ ħatı ħış oldu bu yıl yâ ebî
Tr2/10	Serv iken ħaddi cihân bāĝında mevzûn u laťif Şarşar-ı ħahrıyla yıķup ĥâke yeksân eyledi		yıl [2] Yel, rüzĝâr. Boş, beyhude.
	yıķık göñül [1] Kırık kalp, kırık göñül.	G150/3	Ĥâk-i pây ol yıl gibi yıl râĥ-ı 'aşķında ħoma Çeşme-i çeşmiñ şusuz tennür-i sineñ nârsız
Mr1/39	Bu yıķık göñlümüzi luťfuñla âbâd eylegil Eyleyüp manşür ğuzâtı ħıl bizi ğamdan âzâd	K27/10	Şu gibi dosta revânım velî bĝâneye od Ser-i aĝyâra ħızıl yıl ħadem-i yâre tozum
	yıķıl- [7]		yıl- [8] Koşmak, seĝirtmek, hızlı hızlı yürümek. Esmek.
	1. Gönlü kırılmak.	G213/3	Kûĥ u şahrâda yiler yıl gibi şeb rüz şabâ Seni arar seni cânâ bulmaz cânı seniñ
G229/11	Yıķıldı mülk-i ten cevri sipâĥ-ı nîm-nigâĥıyla 'Adâlet eyle zulm itme meded ey şâĥ-ı bî-dâdim	G359/9	Deş-i ĥayretde yiler her dem şabâveş cân u dil Sen gözi âĥüyı sayd için iderler ĥây u ĥüy
Ms2/1	Yıķıldı kalmadı bu ħâne-i dilde şehâ bünyâd N'ola ħılsañ yed-i luťfuñla ol virâneyi âbâd	Kt12/4	Yeter hicriñde gezdi şâĥım irĝür 'ıyd-ı vaşlıña Bu bî-pâ vü seri kim râĥ-ı 'aşķında yiler oñmaz
G79/11	Yıķıldı kalmadı taş üzre taşı ħâne-i kalbiñ Ĥarâbât-ı vilâyet şâĥı bî-dâd olduĝındandır	G225/10	Nedir Nebzî ki düşmüşsin bu boş sevdâlar ardınca Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle vaz gel gel
	2. Ortadan kalkmak, yok olmak.	G87/3	Şabâveş reh-ĝüzârîñde yilüp yopurmak ister dil Ten-i za 'fimde bu cân-ı za 'ifim nitekim şaĝdır
Kt26/2	Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem Yetişür yilme raķîbâ yıķılıp var şavul	Kt26/2	Düşüp itler gibi ardınca gezersin her dem Yetişür yilme raķîbâ yıķılıp var şavul
	3. Devrilmek, çökmek, yerle bir olmak, daĝılmak	Mr3/10	'Aşķ ile şeydâ olupdur ĥâl-i İbrâĥîme baķ Serseri vaşlı hevâsında yiler yalın ayak
G376/16	'Aceb dâr-ı meşakķatdır bu 'âlem Yıķılsa bir ĝün evvel yıķılası	N28/1	Yoķ ħarârım bir mekânda yilerim yıllar gibi Çeşmimiñ yaşı dem-â-dem boş ider seyler gibi
G376/16	'Aceb dâr-ı meşakķatdır bu 'âlem Yıķılsa bir ĝün evvel yıķılası		yıl es- [2] Rüzĝâr esmek. İşler yoluna girmek.
Mş2/56	Ĥaĝıla kâkül-i dil-ber gibi sünbül mi ħala Yıķıla mey-kede ĥum ola şikest mül mi ħala	G259/10	Dil zevraķını şaldım ĝird-âb-ı belâ içre Eser mi muvâfık yıl yaĥud ħala mı bilmem
	yıķılıp git- [1] Çekilip gitmek, defolup gitmek.	Kt4/8	Ĥükm-i takdîr-i Ĥudâdır râzî ol Çüb deprenmez eger yıl esmese
K32/29	Komayup taşı taş üzere yıķılsun ĝitsün Bozvirirsem anı tâ ħalmaya ĥiç timsâli		
	yıldı bir kez [1] Yıldı bir defa, senede bir kez.		

	yil gibi [8] Çok hızlı bir biçimde, çabucak, hızla. Ortahği kasıp kavurma.	B6/1	Eyleyüp sell-i süyüf ol şeh gelür yine yaman El-amân ol ğamzesi cellâd elinden el-amân
G213/3	Küh u şahrâda yiler yil gibi şeb rüz şabâ Seni arar seni cânâ bulmaz cânî seniñ	B8/2	Gözüm düş oldı şeb bir meh- 'izâra Yine şubh olmadan vardı kenâra
Tr2/34	Ol sebebden kim esâsı bir hevâ imiş dirîĝ Yil gibi sür'at ile geçmektedir bu rüzgâr	G1/2	Felek Leclâcını gör kim virir ruĝ şayd ider filhâ Cinânâsâ müzeyyen yine hüsünüñ bağ-ı gülzârı
G129/1	Yil gibi sür'at idüp geçmektedir bu rüzgâr Niçe şâhânîñ çürümüñ cismidir tozan ğubâr	G7/10	Âl ile şayd eylemişken Nebziyâ murg-ı dili Bir nigâh itmez yine ol gözleri ala baña
G150/3	Hâk-i pây ol yil gibi yil râh-ı 'aşkında koma Çeşme-i çeşmiñ şusuz tennür-ı sineñ nârsız	G14/3	Sînemi dâĝ-ı ğam ile lâlezâr itdim yine Bâĝbân-ı dehr seyr idüp begendi câ-be-câ
G217/8	Ne âteş-tab'dır ey dil nigâh-ı hâk-i pây itmez Gerekse şu gibi yolunda ak ya yil gibisin yel	G23/1	Yine ol nâzeniniñ pîşesi cevri ü cefâdır hep Baña nisbet velî aĝyârına mihr ü vefâdır hep
N28/1	Yoĝ kararım bir mekânda yilerim yiller gibi Çeşmimiñ yaşı dem-â-dem boş ider seyler gibi	G30/10	Kül oldı yandı cismim fırkatiniñ Vişâlinîdir yine cân ile maflûb
N28/1	Yoĝ kararım bir mekânda yilerim yiller gibi Çeşmimiñ yaşı dem-â-dem boş ider seyler gibi	G31/2	Cevri ile ten kaşırını kıldıñ ħarâb Yine luţfuñla idüp ma'mûr yab
G150/3	Hâk-i pây ol yil gibi yil râh-ı 'aşkında koma Çeşme-i çeşmiñ şusuz tennür-ı sineñ nârsız	G40/1	Sînemde açup şerĥa yine ol sehî-kâmet Üstünde ħodı ħâl-i ruĥı daĝ-ı sa'âdet
	yile var- [1] Heba olmak, havaya gitmek, boşa gitmek, heder olmak, savrulup telef olmak.	G57/9	Dür u mehcürsün o şâhîñ âsitâmindan yine Nebziyâ gördüm seni deşt-i belâda ke's-ş-şebah
G298/6	Seyle virdi dehri yaşım âteşim söyünmedi Yile vardı 'ömr toprak başıma şimden-gerü	G65/10	Luţf ile güldür gerek kaĥr ile öldür bendeñi Râzıyım senden yine ger eylesen eşkimi rûd
	yile vir- [2] Rüzgarda savurmak. Boşa harcamak; heba etmek.	G67/10	Varma bâb-ı dil-rübâya git rakîbâ kim seniñ Mebde'in ka'r-ı şakardır var yine oldur me'âd
K8/28	İrdi aña bād-ı fenâ çün Virdi yile berg-i ħazânvâr	G74/1	Yine meyl itdi dil bir nev-civâna kim ser-âmeddir Şarılmak ol semen-sîmâya bir kez 'ömr-i sermeddir
G199/11	Virir ol âfet-i devrân yile 'aşıkların Sözimiz gerçege çıkmaz ise ger biz yalanık	G89/3	Çeşm-i hün-ĥYârîñ yine ğaddârlıĝdan çekmez el Düşmüş ayakda kamu ĥalk dâd ider feryâd ider
	yillar [1] Yıllarca, senelerce. Uzun süre, uzun zamandan beri.	G93/7	Yine taşlaklıĝın terk eylemez aĝyâr-ı bed-kârñ Birezce tîşe-i dest ile gerçi yondurulmuşdur
K36/18	Ricâliñ himmeti üstünden aşlâ olmasun eksik Kalup yillarla sâbit olsun ol cây-ı mu'allâda	G94/10	Yâd-ı lebiñe meykedede Nebzî içüp mey Gördüm yine şâhâne oturmuş Keye benzer
	yimek [1] Yemek. Emek vermeden dünya nimetlerinden yararlanmak.	G96/2	Çıkmasun riĥ diyü şüfî götün turma şıkar Karını bir tolu tulumdur yine şıkdıkça çıkar
G208/8	Çekerim cevriñi ben ğayra vefâ eylesin Bu meseldir kimine yimek ü kimine emek	G96/9	Ne 'aceb saçma bayır söyledin ey Nebzî yine Karışık ışık aş oldu kavâfî vü fiĥar
	yimiş vir- [1] Ürün vermek.	G101/2	Eşk-i dîdem gitdügünce cüş idüp tuĝyân olur Bu durur ĥavfım yeñiden yine bir tûfan olur
G91/8	Nihâl-i tâzedir ol kadd-i dil-cü Virir her demde nev-bâve yimişler	G102/13	Yazan derdim yine tûmâr-ı dehre Gözüm yaşıyla Nebzî bu ğazeldir
	yine [140] "Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf. Her şeye rağmen, yine de.	G118/1	Yine irişdi yay ayı firâk eyyâmına beñzer Gözüm kan töldi yârîñ tîĝ-ı hün-âşâmına beñzer

- G118/9 Bugün Nebzî **yine** gördüm o kelbi zıst-şüretle
Yüzi yüz yaşına yetmiş kadınıñ amına benzer
- G120/14 Dime vâşıl olurum Nebzî rumûz-ı yâre
Ne diseñ **yine** dehende niçe esrârî qalır
- G137/7 Va 'd idüp vaşlını şaldıñ bizi ferdäya **yine**
Bu ağız dadı ile biz dañı çok yalanuruz
- G138/5 İrişdi **yine** mevsim-i gül güller açıldı
Ammâ ki ruhuñ verdi gibi sebz ü ter olmaz
- G142/1 Va 'de-i vaşl eyleyüp gitdi **yine** cānānımız
Ey ecel gel bārî qatlan tā gelince cānımız
- G148/5 Ārzü-yı Yūsuf-ı dildir **yine** çāh-ı zeķan
Mışr-ı dehr içinde meyl-i manşib u cāh eylemez
- G149/2 Terahhüm eylemez zülfî karamız
Yine müncer olur bu mā-cerāmız
- G151/7 Ütmüşiz ütölmüşüz ağıyāra bī-bākiz **yine**
İşbu dār-ı lu 'bda bāyız kozı yüzlerdeniz
- G161/13 Hālet-i 'aşk ile ser-gerdān u hayrānsın **yine**
Nebziyā sende bayağıveş degil gidış turış
- G163/1 Dür olup yāra **yine** ağıyāra hem-dem oldum uş
Ayrılıp gülden çü bülbül hāra hem-dem oldum uş
- G172/9 **Yine** mir 'āt-ı diliñ Nebzî mücellā idegör
Mey-i nāb ile ki çün jeng-i elem eyledi paş
- G174/10 Her tarafdan 'asker-i ğuşşa hücum itdi saña
Eyle pes keyfiyyetini varup **yine** sultāna 'arz
- G177/10 Nebziyā ol mäh ger hatt-āver olduysa dañı
Ma 'nide tāvüs-ı cennet bil **yine** itme ğalañ
- G180/7 **Yine** bir kāküli mārñ düşüp 'aşkına şevk ile
Yudarsın ağısın ey dil idersin zehr ü semden haż
- G184/1 Ol kadar oldı ciger kanı **yine** dīdemde cem '
Kesret-i demden döküldi qalmadı bir kañre dem '
- G184/9 Rüz-ı vaşlñ ārzü idüp **yine** pervānevār
Nebzî-i şeydā yanar hicriñ şebinde hem-çü şem '
- G192/3 Seyr idelden kaddiñi dil bī-qarār oldı **yine**
Zülfüne dil bağlayalı artdı sevdā-yı merak
- G194/5 **Yine** pā-māl-i firāk olalı ser-gerdānam
Ġuşşadan özge dañı destimi alanım yok
- G194/13 Ni 'am-ı cevrine müstağrak iken **yine** o şāh
Dir imiş Nebzî-i bī-çäreye ihsānım yok
- G198/7 **Yine** kapıñdan ırağ olalı üftāde gezer
Beñzer ol merd-i ğaribe turacañ hānesi yok
- G202/3 Fırşat el virdi şehā ağıyāra yār olduñ **yine**
Hāk-i rāhñdan velī üftādegāna pay yok
- G203/12 Raķibiñdir seni teşhīr iden hep
Yine yanıñda andan muhterem yok
- G204/3 **Yine** bed yüzden irişür hālet ü rañne aña
Uydurup dā 'ire-i 'ayşını pergār olsañ
- G209/8 Gözüm pür-āb u dil pür-āteş oldı
Yine ber-bād-ı 'aşk oldum yüzüm hāk
- G217/3 **Yine** zülf-i girih-ğiriñle dilde 'ukdeler oldı
İdüp keşf-i cemāl ol müşkilatı eylegil münhāl
- G220/10 Ne hāletdir ki 'aşk odı fūrüzān olmada Nebzî
Aķar her dem **yine** eşkim söyündürmez budur müşkil
- G229/17 **Yine** şā 'irleri hep deng ü hayrān eyledi Nebzî
Yazılan defter-i dīvān-ı şī 're bu nev-icādım
- G253/6 Luţf idüp va 'd eyledi cevri ü cefālar cānıma
Ġamd ola Mevlāya kim ey dil **yine** ihsāndayım
- G254/2 Ne deñlü tır kim ğamzeñ urur bu sīneme her dem
Terahhüm eyleyüp la 'liñ şarar zaħmım **yine** muħkem
- G257/5 Ka 'be-i küyuñ tavāfına **yine** 'azm eyledim
Uğradi deşt-i belāya ey 'aceb rāhım benim
- G258/1 Ġam-ı la 'liñle şehā taldı dü çeşmim **yine** dem
Cigerim nāvek-i dil-düzuñ ile oldı verem
- G264/12 Ne deñlü cevri iderse eyleyüp mihrini ağıyāra
Yine ol mäh-rūya dem-be-dem şevkim olur muħkem
- G276/5 Şaldı boynuña **yine** zülf-i girih-ğirin o şüh
Miñnet ü derd ü ğama ey dil tayan imdi tayan
- G277/3 Baña ne hāk olursam **yine** aşlım hākdir ammā
Velī sen kār-ı 'aşkda misli yok bir gevher-i ferdisin
- G278/11 Böyle āfetken **yine** 'ālem kamu kurbānıdır
Görmege bir kez cemālını iderler cān revān
- G280/9 **Yine** cān oynarım meydān-ı 'aşkda
Serim tōb itmişim ey zülfî çevgān
- G288/17 **Yine** Nebzî cihānda añılursın
Ġaraz çün ad imiş şī 'r ü ğazelden
- G310/9 Bu beş ebyātı yazup Nebzî ğazelvārī **yine**
Yürü var meclis-i rindāna iriş piş-keş ile
- G311/1 **Yine** irdi bahār el-ħamdülillāh
Bezendi sebzezār el-ħamdülillāh
- G315/5 **Yine** 'aşkıñla bir ad eyledim cānā bi-ħamdī'llāh
Elif-kaddiñ hayāliyle dönüpdür kāmetim dāle
- G315/13 Kızıl kana bulaşmış çehre-i zerdñ **yine** Nebzî
Kara bahtıñ açılmaz böyle düşdüñ ālden āle

G318/10	Olup pā-māl şeb-i hicrînde kaldınsa ayaklarda Elin açup şehir yine derüniden du'â eyle	G331/4	Yine ol kāküli leylânın sevdasıyla Yine şahrāya çıkup iş ola Mecnūna yine
G319/7	Şöyle kesret var yine yok bir ayak başmağa yir Söykenüpdür hāne-i kalbimde bi'llāh gam gama	G331/5	Yine Ferhād olup ol Hüsrev-i şîrîn-dehene Yine tağlara düşüp 'azm ide hāmūna yine
G319/9	Var surāhîniñ yine cām ile bir gizlü sözi Meclis-i hāşşında virmişlerdi gördüm fem feme	G331/6	Yine Ferhād olup ol Hüsrev-i şîrîn-dehene Yine tağlara düşüp 'azm ide hāmūna yine
G322/1	Hürrem ol ey dil bugün cānāneyi gördüm yine Āşinā-yı yād olan bigāneyi gördüm yine	G331/6	Yine Ferhād olup ol Hüsrev-i şîrîn-dehene Yine tağlara düşüp 'azm ide hāmūna yine
G322/2	Hürrem ol ey dil bugün cānāneyi gördüm yine Āşinā-yı yād olan bigāneyi gördüm yine	G331/7	Yine pervāne-şifāt şem'-i cemāliyle yanup Yine pür-äteş olup atla kānūna yine
G322/4	Şaf şaf olmuş bağlayup el niçe meh-rūlar aña Karşu turmuş ol meh-i tībāneyi gördüm yine	G331/8	Yine pervāne-şifāt şem'-i cemāliyle yanup Yine pür-äteş olup atla kānūna yine
G322/6	'Ālem-i hüsn içre da'vā-yı cihān-girlik kılan Gamzesi Rüstem şeh-i merdāneyi gördüm yine	G331/8	Yine pervāne-şifāt şem'-i cemāliyle yanup Yine pür-äteş olup atla kānūna yine
G322/8	Bāde-i nahvetle mest olup o şāh-ı nev-civān Hānçer elde gözleri mestāneyi gördüm yine	G331/9	Yine meyl eyledi Nebzī o siyeh gīsūya Yine her yüzden ider gam aña her güne yine
G322/10	Vaşl-ı vaşl olduñ şakın hafv itme dirdiñ dil-berā Neyleyim ammā dem-i hicrāneyi gördüm yine	G331/10	Yine meyl eyledi Nebzī o siyeh gīsūya Yine her yüzden ider gam aña her güne yine
G322/12	Çün yasağ olmuşdı dün mey-hānede nüş itmege Müjde açmışlar bugün mey-hāneyi gördüm yine	G331/10	Yine meyl eyledi Nebzī o siyeh gīsūya Yine her yüzden ider gam aña her güne yine
G322/14	Nebziyā bārān-ı eşkiñ lü'lü'-i şevvār olur Ol şadef-fem dişleri dūr-dāneyi gördüm yine	G335/13	Hālimi 'arz idemem Nebzī yine Ol güzeller şāhı yāre āh vāh
G324/7	Yine bend itdi zūlfine dil-i āzürde hicrānı Çeker semt-i vişāline meger āheste āheste	G336/9	Şaded-i müy-ı miyānında düşüp bahse yine 'Ulemā medresede kıl ile kāl eylemede
G327/3	Yine nüş idelim cām-ı şarābı Devādır dirler anı hārḥāra	G343/1	Yine meyl itdi gönül bir ruh-ı vechi kāmere Reh-i 'aşkında koyup pā işin ırgürdi sere
G327/21	Bugün Nebzī yine hürrem durur dil Leb-i dil-berden ırdı aña çäre	G343/4	Varağ misāli perīşān u perākende kılup Yere urdum yine ben şişe-i nāmūsı yere
G328/8	Korkarım 'ālemi garḫ-āb ide ey serv-i nihāl O kadar dökdi yine didelerim şu bu gice	G344/9	Yine dürr-i Nefec dizdiñ sen ey dil rişte-i nazma Degil mi ya bu gevher güş-ı hüş-ı şāha şāyeste
G331/1	Yine düş oldı gönül bir ruhı gül-gūna yine Yine irişdi elem bülbül-i maḥzūna yine	G356/9	Hāk olup düşdüm yine bakmaz bu ādemlik midir Dostlar Nebziye baḫuñ ol perī-ḥū n'eyledi
G331/1	Yine düş oldı gönül bir ruhı gül-gūna yine Yine irişdi elem bülbül-i maḥzūna yine	G362/8	Siz daḫı ey gözlerim pāyına yārin şu dökün Sildi süpürdi yine ferrāş-ı āhim yolunı
G331/2	Yine düş oldı gönül bir ruhı gül-gūna yine Yine irişdi elem bülbül-i maḥzūna yine	G365/5	Yine dün tanışık itdim dil ile gizlice ben Ne didimse dem ola her sözime didi belī
G331/2	Yine düş oldı gönül bir ruhı gül-gūna yine Yine irişdi elem bülbül-i maḥzūna yine	G376/1	Yine bir nāzenīniñ mübtelāsı Olup dil artdı endüh u belāsı
G331/3	Yine ol kāküli leylānın sevdasıyla Yine şahrāya çıkup iş ola Mecnūna yine	G380/5	Reh-i 'aşk içre bunca bār çekmişken yine 'uşşāk Ne hāletdir ki ḥ'āhiş eylemezler yārdan gayrı
G331/4	Yine ol kāküli leylānın sevdasıyla Yine şahrāya çıkup iş ola Mecnūna yine	G385/14	Nebzī taleb it eyleyücek 'aşk-ı ḥākikī Zīrā ki mecāz-ile yine kalb ola kāsī

G397/5	İçerim hûn-ı ciger gam yine gitmez bildim Neş'e bulmuş yoğ imiş cām ile Cemden gayrı	Mş2/32	Ne 'aceb dār-ı fenānî bu 'aceb devri yine Zen-i rûsbî gibi yüze gülerek tavrı yine
G398/5	Neyîñ mey mihmāndır gerçi müsta'mil gerek yine Biribirinden ayrılmaz berāber zıkr olur ney mey	Mş2/33	Açılıp gıncaveş evvel görünür nevri yine Bozup etvārını 'aksine döner fevri yine
K4/1	Gel ey nefis aıla bu hāli yine müncer olur bu şān Gözetme gayrı ahvāli kulağın tut baña bir ān	Mş2/34	Açılıp gıncaveş evvel görünür nevri yine Bozup etvārını 'aksine döner fevri yine
K10/5	Yine kara haberle hat gelicek rüyuña yārā Yañıldım zıkr ü evrādım şaşırđım ağ u karayı	Mş2/35	Niçe yüzden iriştir der-'akab uş cevri yine Gün gibi her kişiye zāhir olup bevri yine
K21/2	Gel ey dil tuhr-ı istiğfār-ile cān u teniñ pāk it Yine mäh-ı şıyām irişdi menhiyyātdan imsäk it	Mş2/36	Niçe yüzden iriştir der-'akab uş cevri yine Gün gibi her kişiye zāhir olup bevri yine
K23/20	Ezelden 'aşk iledir zindegānî Yine hem 'aşk olur şoñra helaki	Mş2/37	Nekebāt-ile töludur vaşat u gevri yine Saña ma'lüm ola diğkat idücek gavrı yine
K26/15	Yine bu silsile-i 'aşkı taqup boynuma dost Dönüp eydir ki bekle muşlıh-ı şeydā degilim	Mş2/38	Nekebāt-ile töludur vaşat u gevri yine Saña ma'lüm ola diğkat idücek gavrı yine
K26/23	Nedir ey dil çıkup ortaya yine 'arz-ı melāl Epsen ol sen didiğın 'aşık-ı rüsvā degilim	Mh3/17	Düşdüm efgāna yine bülbül gibi ey gül-dehen Āteş-i 'aşkıñla yanup oldı kül cān u beden
K27/26	Ne revādır ki birāder kızasın rāhıma çāh Sañadır ol yine kaz bārî büyükçe omuzum	Mh3/19	Luţfuñı a'dā görür şāhım yine cevriñi ben Āferīn ey dil-rübā taşsın saña taşsın saña
K32/58	Ne kadar cimri vü bî-baht ne kadar mücrimsem Umarım senden İlahî yine feruğ-fāli	Mü3/1	Ey dil yine āsar-ı gam-ender-gam-ı pür-tāb Göründi yüzüñde
K33/20	Dil-i senginine taşlar urılır lā-yuğşā Yine ol kara gönül şerm-ile bî-dil olmaz	N16/1	Vaqt-i bahār irdi yine zevk u şafā demleridir Eyle vefā kıлма cefā mihr ü vefā demleridir
K34/18	Duğul-i şehri İslāmbul kıldı Gulām-ı dil olup yine mükedder	N43/2	Bahār oldı irişdi rüz-ı Nev-rüz Yine 'ayş u tarabnāk oldı şeb rüz
Kt1/13	Yine zıkr idelim dilde o şāhın ism-i sāmīsın Yine zıkr idelim dilde olan şānını 'inda'llāh	Tc1/51	Böyle nüzhet bahş iken illā yine ider hāzān Bir gün isti'lām için bu sırrı bülbülden nihān
Kt1/14	Yine zıkr idelim dilde o şāhın ism-i sāmīsın Yine zıkr idelim dilde olan şānını 'inda'llāh	Tc2/6	Meyl eyler-iseñ kākül-i Leylāsına anuñ Ey dil yine Mecnün gibi tağlara düşersin
Kt17/14	Hudā virdi niçe evlād kımunuñ 'ömri var olsun Toğurdı bir güzel oğlan bu demde yine madamā	Tr2/1	Yine tölāb-ı felek ber-'aks devrān eyledi Akıdup seyl-i belā zehr-āb rızān eyledi
Kt18/21	Yine ba's oldı süy-ı devlete uş 'izz ü ferr ile Meseldir bu kim olur ağıdı mecrāya cārī mā		yir [8] Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.
Kt18/25	İrişüp yine İslāmbula ile yümn ile kadem başdı Gerü bu dem De Penkler oldı tekrār ilçi-i Roma	G13/9	Yirde gökde 'aşıkın ins ü melek Toldır mihrinle bu arz u semā
Kt24/3	Yine yumrıcağ olup benden ayırđın şehimi Be raķībā umarım ki ura panıqla seni	G68/2	Gerden-i cāna taqup ol zülf-i pür-çiniñ kemend Habs idüp çāh-ı zekanda kıldı yirin kayd u bend
Kt27/3	Va'de-i vaşlımı uş yār yine yarına kıdı Şabr it elbet bu yalanın çıkısar 'ākıbeti	G106/4	Bırakup elden efendim bu dili kıлма şikest Düşe bir şişe havādan yire şad päre düşer
M3/15	Yine bu hāl ile ol nā-tāhir Pādişāha dağı lāzım zāhir	G208/10	Alabilsem dehen-i pür-fiteniñden fetvā O raķīb-i seg-i bî-diniñ idem yirini hak
Mş2/31	Ne 'aceb dār-ı fenānî bu 'aceb devri yine Zen-i rûsbî gibi yüze gülerek tavrı yine	K28/17	Sīne-i 'aşıkda yir yir görđi zaħm-ı hūn-feşān Aña nisbet dağ-ı surhı eyledi izhār gül

M3/8	Gezeyor rüsbî gibi her yirde Yüzi yukarıda arka yirde	yiri var [1] Uygundur, hakkı vardır.
M3/8	Gezeyor rüsbî gibi her yirde Yüzi yukarıda arka yirde	M4/9 Aşılta yiri var Manşürvârî Şakın yanına yaklaşdırma nârî
Mş1/26	Lîkin olıcak hazân elbet çeker hamyâzesin Ey gönül şuhriyye çokdur kankı yirin yazasın	yiri yok [1] Zaman ve imkan olmama hali. Uygun değil.
	yir demür gök bakır [1] Çorak ve sıcak bir yer. Şartların zor, imkânların kısıtlı olması ve hiçbir yardım gelme umudunun olmaması.	G212/2 Neyler ol ağyâr elinde dâmen-i pâkiñ seniñ Yiri yokdur dâmeninde hâr u haşâkiñ seniñ
K15/15	Yir demür gök bakır idi dem-be-dem Rüz berf yağardı her ayas şebi	yirine [1] Yerine, karşılığında.
	yir gör- [1] Yerini yapmak. Bir durum için uygun zemin hazırlamak.	G7/5 Toğduğum dem süt yirine virmiş anam dañı sem Dâye ğam mâmi elem hem hemm imiş lâlâ baña
K28/17	Sîne-i 'âşıkda yir yir gördi zañm-ı hün-feşân Aña nisbet dâğ-ı surhı eyledi izhâr gül	yiter [1] "Kâfi, artık dur, yeter artık!"
	yir it- [1] İz bırakmak. iyice yerleşmek; yer tutmak.	G39/16 Eridim tâbiş-i 'aşk ile hem-çün sürb lutf eyle Yiter kıtarma kabdan kaba bir kâlıbda ifrâğ it
G372/8	Uyutmaz kimseyi râhat kımaz şeb rüz 'âlemdе Fîğân u âh-ı dil kalb-i şerîfînde yir itmez mi	yitiş- [1] Ulaşmak, vasil olmak, yetişmek.
	yir kılma- [1] Yer kalmamak, yerin olmaması.	Kt3/30 Bularıñ vaşf-ı kadr ü pâyesi olunsa ger ta 'dâd İrişmez habbe-i zerre yitişmez dâne-i haşhâş
G214/13	Sîne-i Nebzîde bir yir kalmadı Dañı çokdur tîr-i mtîğâneñ seniñ	yitmez mi [2] Yetmez mi? Kâfi gelmez mi? Elbette yeter.
	yir yir [1] Kısım kısım, bölüm bölüm. Orada burada, bazı yerlerde.	G372/2 N'idersin ey kemân-ebriñ baña bu cevri yitmez mi Ne dirsın tîr-i âhım pûte-i eflâka yitmez mi
G53/11	Dâğ yak sîneinde yir yir şevk-ı ruhsâr ile var Ĝam şebinde çün saña lâzım durur şem' ü sirâc	G372/1 N'idersin ey kemân-ebriñ baña bu cevri yitmez mi Ne dirsın tîr-i âhım pûte-i eflâka yitmez mi
	yir yok [1] Yer yok, yer kalmama.	yitür- [1] Sâhip olunan bir şeyi Kaybetmek, ondan yoksun kalmak, zâyî etmek.
G319/7	Şöyle kesret var yine yok bir ayak başmağa yir Söykenüpdür hâne-i kalbimde bi'llâh ğam ğama	K10/10 Reh-i 'aşk içre bir ferzâne güm itdim ki dil dirler Yitürdüm 'aql u fikrim bulmadım arayı arayı
	yirden göge dek [1] Yerden göge kadar, çokça, aşırı.	yine [1] Yine, yeniden, bir daha, tekrar, gene.
G44/11	Yirden göge dek minnet ider dil k'ola bendeñ El arkaşı yirde dañı hem rüz-ı zârâ 'et	Tr1/1 Yine bir hîz ü 'alağ hicvine âğâz eyledim Bir mufaşşal yazayım didim velî az eyledim
	yirden göge ir- [1] Yerden göge ulaşmak. Ulaşabileceği son noktaya varmak.	yoğ [16] Bulunmayan, mevcut olmayan, olmayan, bulunmayan şey.
K32/17	Hele yirden göge irdi bize cevri devriñ Yetişüp ğâyetine hîle vü mekr ü âli	G10/1 Hâtırında yoğ idi cânâ bu işden mâ-'âdâ Kim idem ruh-ı revânım sen şeh-i cânâ fedâ
	yir ur- [1] Yere vurmak, kırmak, parçalamak, atmak, yok etmek.	G84/12 Nazar itmezse n'ola hâk-i rehine ol şüh Yoğ aña hüsñ ile hem-tâ şeh-i istiğnâdir
K32/25	Yaşamızdan yapışup urdu boyumuzca yire Düşeniñ 'âdet olupdur ki elin almâlî	G167/12 Okıdum İncîl-i 'aşkı kim şanem-şüretlere Yoğ imiş mihr ü vefâ cevri ü cefâ hemvâr imiş
		G329/4 İdersin her nefes biñ mürde ihyâ Bu mu'ciz yoğ idi 'İsî Nebîde

- Mh3/13 **Yoğ-imiş** sende hakikat böyle bilmezdim seni
Aşınā olup 'adūya şimdi terk itdiñ beni
- K20/6 Gelince bu zamāna böyle ber-cāy-ı feraḥ-zāde
Eşüp bād-ı şabā ammā akarşu **yoğ idi** aslā
- G150/6 Yāre var aġyār için ḥatır-perişān olma hem
Yoğ imiş çün kim fenā bağında bir gül ḥārsız
- G167/17 Dā'-i 'aşka **yoğ imiş** dermān ṭabīb-i dehrde
Bu keş-a-keş 'aşıq-ı bī-çāreye nā-çār imiş
- G168/1 Künc-i 'uzlet gibi şaḥşa cāy-ı 'izzet **yoğ imiş**
'Arife künc-i kanā' at gibi devlet **yoğ imiş**
- G168/2 Künc-i 'uzlet gibi şaḥşa cāy-ı 'izzet **yoğ imiş**
'Arife künc-i kanā' at gibi devlet **yoğ imiş**
- G168/4 Rezm-i 'ālemdede tecerrüde teferrüd eylemek
Bir ganīmet māl imiş kesbinde 'usret **yoğ imiş**
- G168/6 Derd-i dürdīden muşaffā olduğuyçün şūfiyā
Bāde-i şāfī kadar ġayrıda ḥürmet **yoğ imiş**
- G168/8 Vaşldan fāriğ temettü' eylerim hicrān ile
Ey şeh-i ḥübān çü bildim sende himmet **yoğ imiş**
- G168/10 Kākülün pā-māl-i ḥüsn olup yatur anuñ daḥı
Nebzī-i bī-çāreveş başında devlet **yoğ imiş**
- G397/6 İçerim ḥün-ı ciġer ġam yine gitmez bildim
Neş'e bulmuş **yoğ imiş** cām ile Cemden ġayrı
- Tc2/34 Meyl eyleme zinhār dilā ol dil-i senge
Haḳkā **yoğ imiş** misli anuñ cevri ü cefāda
- yoğ iken** [2] Yokken, mevcut deġilken.
- G218/11 Duḥter-i rez gibi bir ġar **yoğ iken** ḥum-ḥānede
Anı der-'aḳd eylemiş kavvād imişsin ey gönül
- G348/6 Güşe-i mey-ḥānede hem itdim isbāt-ı vücüd
Yoğ iken pīr-i muġān bezminde var oldum hele
- yoğ ol-** [2] Ortadan kalkmak, kaybolmak.
- G321/4 Reh-i 'aşkında o zerre deheniñ mühri ile
Yüri **yoğ ol** a gönül varıñı sen terk eyle
- K5/2 Müddet-i a 'mār-ı ādem her ne miḳdār olsa çoġ
'Aḳıbet ṭomār-ı 'ālemden **olur** bir demde **yoğ**
- yoḥsa** [17] Yoksa, aksi halde, şayet.
- G19/4 Def'-i ġam için vardım oldı elemim ezfün
ġam-ḥāne midir **yoḥsa** mey-ḥāne deġil mi yā
- G44/7 Başımında hemān kaldı ki ot bitmedi **yoḥsa**
İrişdi felekden aña biñ güne felāket
- G73/2 'Ālemi kılan mücellā ol meh-i enver midir
Yoḥsa ol burc-ı melāḥat üzre sa'd aḥter midir
- G95/12 Ārzü-yı merg ider cānım firāḳından seniñ
Yoḥsa kendü kendüzünden mevtini ister mi var
- G108/6 Bestedir dā'im deḥāniñ kim nühüfte dişleriñ
Yoḥsa dendāmiñ şadefde lü'lü-i lālā mıdır
- G142/12 Fülk-i dil ġird-āb-ı ḥayretde 'aceb ġarḳ ola mı
Yoḥsa bir dermān ider mi aña keşṭibānımız
- G148/12 Varayım dergāhına rāzım açup zār ideyim
Yoḥsa ḥālimden o şāhi aḥım āġah eylemez
- G214/4 'Āşıka yaklaşmamanıñ aşlı ne
Yoḥsa pend ider mi ol āneñ seniñ
- G219/10 Luṭf idüp Nebzīye bir büse 'aṭā kıldı lebi
Bilemem karz mı ola **yoḥsa** ki caba mıdır ol
- G236/10 Nebzī-i zāra ulaşma ey raḳīb-i seg yüri
Fāriğ ol **yoḥsa** saña ṣann itme yoḳ kem niyyetim
- G259/6 Deryāca ġamım vardır bir kaṭre sürürüm yoḳ
Baḥr-i ġama bu gönülüm **yoḥsa** ṭala mı bilmem
- G324/9 Yazıḳdır Nebzīye cevri itmegil bi'llāh kim **yoḥsa**
Sever i'rāz idüp senden diġer āheste āheste
- G382/16 Şorup öldürmek āyin-i ezeldir
Şehā **yoḥsa** size 'ādet deġil mi
- K2/47 **Yoḥsa** kim vaşf idebile ḥakk-ı vaşf ile seni
Çün ki vaşşāfiñ ola bi'z-zāt ol zātü'l-'alā
- K32/10 Gözi erbāb-ı ḥiredden deġeri görmez ḥiç
Yoḥsa yanında mıdır ehl-i ḥired tamġalı
- Mş1/69 **Yoḥsa** soñra fā'ide virmez hezār āh u fiġān
- Tr1/19 **yoḥsa** ṭatmak mı murādıñ şikleri 'ālemdede hep
çāşn-ı ġır misin nedir ḥvāhişin için ey bī-edeb
- yoḳ** [142] Bulunmayan, mevcut olmayan, olmayan,
bulunmayan şey.
- G13/2 Kākülün dil murgına dām-ı belā
Bend olan bī-çāreye **yoḳdur** rehā
- G19/5 Şun la'l-i lebiñ sāḳī bilmem ki neşāṭım **yoḳ**
Zehr olası destimde peymāne deġil mi yā
- G38/10 'İmāret eylegil gönülüm ḥārābın
Merāmet **yoḳ** mı sulṭānım merāmet
- G53/14 Nebziyā çün resm ü kânūni budur her-cālarıñ
ġāyetī çekseñ gerek bir vech ile **yoḳdur** 'ilāc
- G63/8 Bāġbānam bunca demdir bāġ-ı ḥüsnünde velī
Virmediñ şeft-ālī bir kez **yoḳ** mıdır sende cevād
- G81/9 İşün **yoḳ** varma bāb-ı dil-bere sen bir seg-i nersin
Raḳībā şayd-ı ḥunzire saña ben var dir isem var

G99/3	Bî-vefâ vü pür-cefâ 'uşşâka aslâ rahm yoğ Dem-be-dem ağıyadır luğf u hîsânîñ ey püser	G194/14	Nî'am-ı cevrine müstağrak iken yine o şâh Dir imiş Nebzî-i bî-çâyeye ihşânîm yoğ
G115/1	Benim şabr u kararım yoğ seniñ inşâfîñ ey dil-ber Yanam pes nâr-ı 'aşka tâ olunca bu tenim ağker	G196/4	Cân virüp cân almak oldu h'vâce-i 'aşkıñ işi Yoğ kesâdı dâ'imâ bey' ü şîrâ pâzâr-ı 'aşğ
G135/8	Men' idersin şüfiyâ bizi şarâb-ı şâfiden Ola kim terk ideyüz bir gün çü yoğ ısrârımız	G198/1	Şadeñ beñzeze dendânîña dür-dânesi yoğ Gerçi çok lîk ele alına bir dânesi yoğ
G142/7	Zevk u şâdîmîñ revâcî yoğ sük-ı 'aşğda Açmışız bey' u şîrâ'-ı ğam içün dükkânımız	G198/2	Şadeñ beñzeze dendânîña dür-dânesi yoğ Gerçi çok lîk ele alına bir dânesi yoğ
G154/5	Ruğunsuz leyle-i hicre ziyâ yoğ Olur mı rüşenâ-yı şeb kâmersiz	G198/4	Nağarın kesmez iken zülfüñe kirpikli gözüm Kim dir ol turra-ı müşğîñe kim şânesi yoğ
G161/10	Bezm-i 'aşğda тұrmayup git ey rakîb-i rû-siyeh Yüziñe bakmaz kimesne yoğ saña bakış ğoriş	G198/8	Yine kapîndan irâğ olalı üftâde gezer Beñzer ol merd-i ğarîbe тұracağ hânesi yoğ
G161/3	Hamdü li'llâh çâr-süy-ı 'aşğda yoğdur kesâd Ĝam alur ğam şatarız eksik degil alış viriş	G198/10	Didiler meclis-i hâşşînda ğörüp Nebzî gibi O şeñîñ şem'ine lâyığ dağı pervânesi yoğ
G191/1	Şanma kim mihr ü mağabbetde şeğâ cânım da yoğ Hâne-i ğalbinde andan ğayrı mihmânım da yoğ	G202/1	Ey hilâl-ebür bugün rüyuñ gibi bedr ay yoğ Meh gibi her-câyisin varmadıñ bir cây yoğ
G191/2	Şanma kim mihr ü mağabbetde şeğâ cânım da yoğ Hâne-i ğalbinde andan ğayrı mihmânım da yoğ	G202/2	Ey hilâl-ebür bugün rüyuñ gibi bedr ay yoğ Meh gibi her-câyisin varmadıñ bir cây yoğ
G191/4	Ĝitdi 'ağl u şabr u dil 'aşkıñla bî-kes ğaldım uş Hâlîmi 'arız itmege yanımda yârânım da yoğ	G202/4	Furşat el virdi şeğâ ağıyara yâr olduñ yine Hâk-i râhûndan velî üftâdegâna pay yoğ
G191/6	Hoş muşâhibdi baña hicriñ deminde düd-ı âh Âh kim ol dağı тұrmaz bir nefes yanımda yoğ	G202/6	Kâfda 'Anğâ olursa sînesin eyler şikâf Kirpiğîñ gibi bir ok kaşîñ gibi bir yay yoğ
G191/8	'Aşkıña dil virdiğim meşkül yâ mevhum degil Hamdü li'llâh zann u şübhem dîn ü imânımda yoğ	G202/8	Dâl-ı zülfüñle nihân olmuş begim cîm-i cemâl Şâd-ı 'aynîñ şad hezârân şive eyler şay yoğ
G191/10	Kurş-ı dâğım bu durur cânâ kilâb-ı küyuña Andan özge sofrâ-i sînemde hem nânım da yoğ	G202/10	Bü 'Alîye okıdır zâzığlen ebced-h'vân ider Hâğ budur kim ğamze-i şehhânîña hem-tây yoğ
G191/12	Huşk bir âbi soğulmuş çâha döndi gözlerim Eşğ ü yâ demden eser bu çeşm-i ğiryânımda yoğ	G202/12	Sîn ü vâv u fâ ile 'aşkıları 'avğ eyleme Bir sevâb eyle n'ola yâ ze'l-himem kim hay yoğ
G191/14	Cân dilermiş Nebziyâ ol rûh-ı sâñî vaşlına Derd-i hicriyle helâk oldum benim cânım da yoğ	G202/14	Şeyn gelmez şânîña luğf eyleyüp virseñ selâm Mîmveş beste-lebiñ ğüft-i ferağ-efzây yoğ
G194/1	Niçe mesrûr olayım ğamsız olur ânım yoğ Ne neşât ire dil ü cânâ ki cânânım yoğ	G202/16	Yoluña başım fedâ kurbânîñam biñ cân ile Dimesünler şakınup 'âlemde Hâtem Tây yoğ
G194/2	Niçe mesrûr olayım ğamsız olur ânım yoğ Ne neşât ire dil ü cânâ ki cânânım yoğ	G202/18	Elf-ğaddîñ nûn ide tâ sen şeker-hâ 'aşkıña Ha dil-i Nebzîde bundan özge aslâ rây yoğ
G194/6	Yine pâ-mâl-i firâğ olalı ser-ğerdânım Ĝuşşadan özge dağı destimi alanım yoğ	G203/1	Le'im olmuş cihân halkı kerem yoğ Kerîmü't-tab' olanlarda direm yoğ
G194/8	Bu ğarîb ilde ölüsem kim ola âdem aña Okuyup Fâtiha üstüme du'â-h'vânım yoğ	G203/2	Le'im olmuş cihân halkı kerem yoğ Kerîmü't-tab' olanlarda direm yoğ
G194/10	Yetişür dâğ-ı ğamîñ ğonca dilâ dime yüri Bu ğülistân-ı cihânda ğül-i ğandânım yoğ	G203/4	Dü leb beynindedir devlet zuhûr Velî 'âlemde erbâb-ı himem yoğ
G194/12	İftihâr eyleme ey h'vâce baña şanma beni Dişi dürr ağızı şadef tudağı mercânım yoğ	G203/8	Lebiñ öpdümse ger şeydâlığımda Deliye bu şerî'atde kalem yoğ

- G203/10 Ciger mecrūhdur ğamzeñle yārā
Dil-i pūr-yārede şanma verem **yoğ**
- G203/12 Rağībīndir seni teşhīr iden hep
Yine yanında andan muhterem **yoğ**
- G203/14 Unutdurdu ğam-ı dünyayı 'aşkıñ
Sürürüm serverā hem var u hem **yoğ**
- G203/18 Mey-i la 'līñledir mestāne Nebzī
Dime sākī elinde cām-ı Cem **yoğ**
- G211/1 Keremiñ **yoğ** nedir ey şūh baña bu sitemiñ
Sitemiñ cāna berāber idi olsa keremiñ
- G212/4 Yanıña koma rağībī bakma yüzine begim
Şanıña düşer mi fikr it **yoğ** mı idrākiñ seniñ
- G236/1 **Yoğ** durur gerdün-ı dūndan zerrece ümniyyetim
Tek esen olsun başım olsun hemān emniyyetim
- G236/10 Nebzī-i zāra ulaşma ey rağīb-i seg yūri
Fāriğ ol yoğsa saña zann itme **yoğ** kem niyyetim
- G245/6 Gerçi ednālardan ednāyım belī 'ālemde ben
İtmezem 'izzet rağībē **yoğ** mıdır şanıñ benim
- G245/18 Bir gün ey Nebzī-i şeydā ğayret-i ağıyar ile
Bilmişim halı eylemekle **yoğdur** akrānım benim
- G257/8 Gerçi meyl idüp ruğ-ı zībāña dil virdim saña
Tav' ile düşdüm velikin **yoğdur** ikrāhım benim
- G259/5 Deryāca ğamım vardır bir kaşre sürürüm **yoğ**
Bağr-i ğama bu gönülüm yoğsa şala mı bilmem
- G260/10 Nebzī niçesi irişem iksīr-i vişāle
Destimde çü **yoğ** zerre kadar māl ü menālim
- G264/2 Bu bīmār-ğāne-i 'ālemde n'ola dermend isem
Devāsız derde düşdüm derdim añlar **yoğ** devāsın
hem
- G264/13 'Aceb meħrem mi **yoğdur** Nebziyā izhār kılmazsın
Derünüñde kalupdur dürr-i meknünveş bu ğam
müdgam
- G277/4 Baña ne ħāk olursam yine aşlım ħākdir ammā
Velī sen kān-ı 'aşkda misli **yoğ** bir gevher-i ferdin
- G296/4 Degirmen gibi her ne dāne gelse öğidür ağıñ
Diliniñ başkısı **yoğdur** 'aceb farfāra söylersin
- G308/1 **Yoğ** şadākat kimsede dostluğ kamu ikrāh-ile
Şimdi ħāk ile geçinmek oldu eyva'llāh-ile
- G308/6 Cümleten tünd-ğū vü ser-keş olmuş ebnā'-ı zamān
Rıbka-ı emre itā'at **yoğ** 'ibādu'llāh-ile
- G329/14 Melekdir Nebziyā o ħüb-şüret
Naziri **yoğdur** insān u peride
- G333/14 Gerekdir sīm ü zer efzūn vişāl-i dil-bere bi'llāh
Velī **yoğdur** seniñ Nebzī iki cibiñde bir para
- G334/10 Olalı zāhir femiñ dürcünde dendān u şefe
Yoğdur incüde tarāvet reng yoğ mercānda
- G341/3 Terk iderseñ bendeñi 'ālemde dil-ber **yoğ** mıdır
Bend olur elbet gönül bir gözi kaşı karaya
- G350/9 'Aşk u şevk-ı cān u ten dil-süz bildim sende **yoğ**
Bu dil-i şeydāda bul hep anları gel bülbüla
- G352/10 'Adīli 'ālem-i 'uğbāda vardır varsa ancak
Çü **yoğ** emsāl ü endādi bu fāni dünyede ħālā
- G358/14 Mey ü maħbūbdan özge cihāniñ
Kemāhī anladım **yoğdur** me'ālī
- G364/4 Kān ağlamağ ile la'liñ firākıyla 'alīl oldu
'Abīr-i ħāk-i rāhīndan bu çeşme tūtiyā **yoğ** mı
- G364/6 Begim cevr ü cefādan ħişşemend itdiñ dil ü cānı
Biraz luğ u kerem kılsañ n'ola mihr ü vefā **yoğ** mı
- G364/8 Görüp künc-i firākıñda gülersin ħālime kış kış
Rağībā ger bugün baña ise yarın saña **yoğ** mı
- G366/8 Dā'imā künc-i ħafāda olmağ ister münzevī
Künc-i istiğnāya rāğīb **yoğ** dil-i şeydā gibi
- G369/7 **Yoğ** durur baħtım dıraht-ı tāli'im virmez semer
Dil-ğüşāde itmeyen her dem beni bu ğam gibi
- G373/12 Elā ey ħvāce-i sūk-ı melāħat
Metā'-ı ħüsnüñün **yoğdur** mı bācı
- G378/2 O şāh-ı 'ālemiñ ħüsn u behāsi
Tolu zer olsa dünyā **yoğ** behāsi
- G378/4 Yemiş dil ħvān-ı vaşlıñda 'akīde
Anıñçün sükkere **yoğ** iştihāsi
- G378/10 Hezārān zülfüne merbūt olan var
Velikin görmedim **yoğ** bir rehāsi
- G380/1 Dil-i şeydāya **yoğdur** arzū dīdārdan ğayrı
Temennā eylemez bülbül gibi gülzārdan ğayrı
- G385/2 Ta'n eyleme bu 'āleme var diyü fenāsi
Ger devlet-i 'aşk-ile ola **yoğ** mı beğāsi
- G397/10 Tapuña bulmayıcağ Nebzī-i dil-dāde vuşul
Varacağ bir yeri **yoğ** mülk-i 'ademden ğayrı
- K13/9 Güleşen-i ħüsn ü behāda beste-fem bir gonca **yoğ**
Gülleri pejmürde her yer verd-i ra'nā kalmamış
- K13/19 **Yoğ** ħatā itdiñ bu sözde tevbe istiğfār kıl
Dime bilmezlik idüp bī-bāk u pervā kalmamış
- K15/1 **Yoğ** şitāda ħürmet ü 'izz-i Nebī
Ey dil incitdi niçe tūñi lebi

- K24/26 Fakrın libâsın key bil dağı sen
Anuñ gibi **yoğ** hiç sevb-i fâhîr
- K24/30 Her kim cihânda eyler kanâ'at
Hiç **yoğdur** aña cânâ mu'âşır
- K26/19 Niçün izhâr-ı ğam idem baña ğam-h'vâr çü **yoğ**
Kime derdimi disem dir ki eţibbâ degilim
- K27/5 Baña **yoğ** süz sözünde diseler aña ne söz
Belî germabe-i meclis degilim çar u buzum
- K27/32 Tutar iseñ fe-bihâ pend-i haķiri cânım
Ne diyem tutmaz iseñ **yoğ** saña zorum topuzum
- K29/1 Ey dirîĝâ bir 'aceb ğafletdeyiz **yoğ** intibâh
Geçmede 'ömr-i 'azîz her rûz u hefte sâl u mâh
- K32/4 Sitemi ehl olana ğün gibi bu rüşendir
Velî **yoğ** zerrece nâ-ehl ile kıl ü kâlî
- K32/43 Tapuña yaraya **yoğ** hayr u hisâmı aşlâ
Toludur defter-i a' mâli şeni' ef'âlî
- K36/6 Müdebber 'âkil ü hoşyâr u şâhib-rây u bi-hem-tâ
Nazîri **yoğdur** emsâlî miyânında bu esnâda
- Kt19/7 Velî hacrında **yoğdı** bir sülâle
Ğamin def' ide tâ anuñla her-ĝâh
- Kt21/3 'Ulemâ vü fuzelâya keremi **yoğ** bil anuñ
İrişür devlete hep cehl ile gör ekser-i nâs
- Kt22/2 'Aceb efkende vü üftâdesin hâk-i mezelletde
Eliñ tutmaz dağı kimse dilâ bilmem ki bahtıñ **yoğ**
- Kt30/2 Bir güzel gördüm cihânda misli yoğ 'âlemde hiç
Aĝzı hoşka dişî incü **yoğdur** anuñ münkiri
- M2/11 Dağı ünsâya da 'âmiyyeti **yoğ**
Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti yoğ
- M2/12 Dağı ünsâya da 'âmiyyeti yoğ
Hele nâ-ehl ile ünsiyyeti **yoğ**
- M3/3 Çüft işidir dime kim pâyesi **yoğ**
Düşüp ardın gider âvâzesi çok
- M3/3 Çüft işidir dime kim pâyesi yoğ
Düşüp ardın gider âvâzesi **çok**
- Mr2/19 Tehî-destim du 'âdan ĝayrı **yoğdur** armaĝânım hiç
Ğabûl olsa bu kuşca cânım illâ eylerim ĝurbân
- Ms2/19 Perişân oldum efkâr ile çün bildim selâmet **yoğ**
Olunca tâ-dem-i âhar bu sevdâya nihâyet yoğ
- Ms2/19 Perişân oldum efkâr ile çün bildim selâmet yoğ
Olunca tâ-dem-i âhar bu sevdâya nihâyet **yoğ**
- Ms2/21 Sînemde zağm-ı tîriñden şanur mısın cerâhat **yoğ**
Murâdım 'arz-ı hâl itmek durur bi'llâh nedâmet yoğ
- Ms2/22 Sînemde zağm-ı tîriñden şanur mısın cerâhat yoğ
Murâdım 'arz-ı hâl itmek durur bi'llâh nedâmet **yoğ**
- Ms3/4 Dem-â-dem cevri ü kaħrıñdan gönülde başka halet var
Teninde tâb-ı şihhat **yoğ** ne dilde dağı râhat var
- Ms3/25 Ğarîb üftâde **yoğ** Nebzî gibi hiç âsitânında
Geçüp şadr üzre âĝyârîñ turur her demde yanında
- N6/1 Dirîĝâ bu fenâ içre benim bir yâr-ı ĝarım **yoğ**
Enis ü hem-demim hem-derd olur bir ĝam-ĝüsârım yoğ
- N6/2 Dirîĝâ bu fenâ içre benim bir yâr-ı ĝarım yoğ
Enis ü hem-demim hem-derd olur bir ĝam-ĝüsârım **yoğ**
- N7/1 Ölseñ ĝam-ile kimseye hâlîm şu dimem **yoğ**
Sende dağı ey yâr-ı cefâkâr kerem yoğ
- N7/2 Ölseñ ĝam-ile kimseye hâlîm şu dimem yoğ
Sende dağı ey yâr-ı cefâkâr kerem **yoğ**
- N7/4 Pür-nâvek-i ĝamzeñle bu sînem çü ser-â-ser
Şanma ki taĝibâ dil-i bî-ĝılâda verem **yoğ**
- N27/1 Pister-i ĝamda benim gibi dağı bîmâre **yoğ**
Bî- 'ilâc u nâ-devâ pür-zağm bir bî-çâre yoğ
- N27/2 Pister-i ĝamda benim gibi dağı bîmâre yoğ
Bî- 'ilâc u nâ-devâ pür-zağm bir bî-çâre **yoğ**
- T1/13 'Âşık-ı bî-çâreye **yoğdur** bu 'illetden rehâ
Şöyle geçkindir ki kanda yatdığım bilmez şehâ
- Tc1/11 **Yoğ** şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi hağk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/23 **Yoğ** şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi hağk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/33 **Yoğ** şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi hağk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/45 **Yoğ** şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi hağk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/57 **Yoğ** şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi hağk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc1/69 **Yoğ** şadâkat kimsede dostluk kamu ikrâh-ile
Şimdi hağk ile geçinmek oldu eyva'llâh-ile
- Tc2/31 Kaldım yaluñuz münis ü ĝam-h'vâr dağı **yoğ**
'Ağl u dil ü cân sersem olup bezm-i belâda
- Tc2/30 Çokdur reh-i 'aşkıñda düşüp hâk olan ammâ
Yoğdur dil-i bî-çâre gibi dağı fütâde
- Tr1/59 Ad u şanı **yoğ** ki ol ad ile yâd idem velî
Diyeyim ser-defter-i hîzân hüccetle eli
- Tr2/28 Hayf dâr-ı derd-imiş mâtem-serâ imiş dirîĝ
Südü **yoğ** sevdâ imiş ey h'vâce ĝurş u h'vâhişîñ

- G55/8 Şāh-ı 'aşka olmağa mizyāf için sīneñ gibi
Yoq durur bāğ-ı cihānda ey gönül kaşr-ı feslîh
- G76/7 A begim 'aşkıñım **yoq** durur inkāra mecālim
İki çeşminden ağan eşk ü demim iki tanıktır
- G129/6 Gülleri pejmürde gülzārñ perişān sünbülü
Yoq durur bāğ içre dağı bir dirāht-ı sāyedār
- G255/5 **Yoq** durur bir yār-i şādık hālimi 'arz itmege
Ey dirġā şerh olunmaz kâldir esrārım benim
- Mh4/21 Bu dil-i şeydāya meyliñ **yoq mı** bilmem ey perī
Kılmadıñ luţfuñla mesrūr itmediñ ġamdan berī
- G364/2 Şehā teşbih idersem zülfüñe miski revā yoq mı
Huten āhūsıdır gerçi gözün ammā ħatā **yoq mı**
- G364/1 Şehā teşbih idersem zülfüñe miski revā **yoq mı**
Huten āhūsıdır gerçi gözün ammā ħatā yoq mı
- G364/10 Nedir feryād u zārñ Nebziyā bülbül gibi her dem
Bu bāğ içinde senden ġayrı çevre mübtelā **yoq mı**
- N52/1 Felek-i baht-ı siyāhımda sitārem **yoq mı**
'Acabā görmege ol māhımı çārem yoq mı
- N52/2 Felek-i baht-ı siyāhımda sitārem yoq mı
'Acabā görmege ol māhımı çārem **yoq mı**
- N52/4 Gözimiñ yaşı revān oldı devā yoq senden
A tabībim ya benim bitmeli yārem **yoq mı**
- G395/6 Dün gice zülfü ħayāliyle bu dil bī-tāb olup
Bu şeb-i dūr u dirāza **yoq mı** ħad yā Rab didi
- K2/75 **Yoq** degil nokşānımız var i 'tizārımız dağı
Çün ki maqbüldür lede'l-eşraf 'izār-ı dünyā
- yoq yire [2]** Boş yere, hiç gereği yokken, nedeni
olmadığı halde.
- K28/19 **Yoq yire** feryād ider şām u seher o 'andelīb
Bāğ-ı 'ālemdede olur mı hiç kim bī-ħār gül
- K10/4 O çüfte beñleriñ seyr eyle ruhsārında cānāniñ
'Abesdir **yoq yire** sīnemde şorma çüfte yarayı
- yoqış [1]** Aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen
eğimli yer, iniş karşıtı.
- G161/1 Rāh-ı 'aşk içinde birdir ey gönül **yoqış** iniş
Tek tarīk-ı 'aşka gir olsun hemāñ varış geliş
- yoq- [2]** Koparmak, temizlemek.
- G235/8 Yārim raķibe uydı uydı raķibe yārim
Yoldum şakalı şacı şacı şakalı **yoldum**
- G235/8 Yārim raķibe uydı uydı raķibe yārim
Yoldum şakalı şacı şacı şakalı yoldum
- yoq [36]** Karada, havada, suda bir yerden bir yere
gitmek için aşılacak uzaklık, tarik. || Amaç, maksat, uğur.
- G6/9 **Yoluñda** cānımı kurbān iderdim ben de Nebzīves
Velī ey kadr bilmez bī-vefāsın pür-cefā her cā
- G35/5 Sevdim seni cān u teni **yoluñda** kurbān eylerim
Dönmem şehā Manşūrves ger eyleseñ zülfüñle şalb
- G54/7 Gözlerim şarf itdi varın **yoluña**
Dirhem ü dīnāra oldı ihtiyāc
- G138/13 Nebzī güzer eylesen eger 'aşk ile **yola**
Zann itme şakin kim saña ħavf u ħatar olmaz
- G142/10 Rāh-ı 'aşka kim giderse resm-i 'aşkı bilsün ol
Cān virüp baş oynamağdır **yolumız** erkānımız
- G152/6 Görüp bir māh-rū dil-keş civānı
Ne ġam **yolunda** ger ser terk idersiz
- G182/5 Dirhem-i eşkin nisār itdi **yoluñda** gözlerim
Kalmadı yādında aşlā sīm ile zerden tāmā
- G189/2 Tīr-i müjgāniña kim bu sīnemi tıtdum hedef
N'ola bir cānım **yoluñda** kaşı ya olsun telef
- G202/15 **Yoluña** başım fedā kurbāniñam biñ cān ile
Dimesünler şakinup 'ālemdede Ĥātem Tāy yoq
- G188/14 Şehā Nebzīye kalmışdır reh-i 'aşkıñda cān virmek
Hele aġyār-ı bī-ġayret bu **yolda** itmesünler laf
- G205/1 Benem **yoluñda** şāhā cānı kurbān eyleyenden ilk
Visāliñ 'ıydgāhında fedā cān eyleyenden ilk
- G217/8 Ne ateş-tab'dır ey dil nigāh-ı ħāk-i pāy itmez
Gerekse şu gibi **yolunda** ak ya yıl gibisin yıl
- G224/6 Zann ider üftādelere andan dirġ eyler seri
Yoluna 'aşkıları cāndan geçer serden degil
- G225/7 Reh-i 'aşk içre gir seyr eyle kim bir cādde **yoldur**
ol
Tarīk-ı müstakīmi unudup gel olma ad lel gel
- G252/11 **Yolunda** terk idem cān u cihānı
İki 'ālem deger dīdāri gördüm
- G260/4 İrgürseñ eger 'ıyd-i vişāliñe beni sen
Kurbāniñ olam **yoluña** ey kaşı hilālīm
- G268/10 Nebzī-i şeydā-dile vaşlıñ metā'im 'arz kıl
Ol da bezl itsin **yoluñda** niçe hemyān gel Ĥasan
- G289/1 **Yoluña** cānlar fedādır cānlarıñ çün cānısın
Ĥayrı dil-berler kuluñ sen cümleñiñ sultānısın
- G302/10 Tarīk-ı şa'bdır 'aşkıñ anıñçün sālīk olmazlar
O **yolda** şāhım ancağ Nebzī-i şūrīdedir reh-rev

- G324/5 **Yolunda** ok gibi toğrı iken o kaşı yayıñ ben
Cefā vü cevr ile ƙaddim eger āheste āheste
- G329/7 **Yoluñda** ok gibi toğrı iken ben
Nedendir yayveş ƙaddim ħamīde
- G337/4 Şarāb-ı şāfī iç şūfī kederden kalbini şāf it
Gider dilden ğam u hemmi yūri bu **yolda** merdāne
- G362/1 Pīr-i pervāne bilür bu ‘aşkıñ ancak **yolumu**
Cān u başına değişür vuşlatıñ bir yolunu
- G362/1 Pīr-i pervāne bilür bu ‘aşkıñ ancak yolunu
Cān u başına değişür vuşlatıñ bir **yolumu**
- G362/4 Ĥufyeten ƙılmış nazār yāriñ ħarīm-i ĥüsnüne
Söyleyin o çeşm-i ĥün-pāşa arıtsun **yolumu**
- G362/6 Ğırra olma bu tarāvet ĥüsnüne bākī degil
Bağ gül-i ra nāya gitti ĥüsnü kaldı **yolumu**
- G362/8 Siz dağı ey gözlerim pāyına yārin şü dökün
Sildi süpürdi yine ferrāş-ı āhım **yolumu**
- G362/10 Ķomağıl Nebzī rakībi āsitān-ı dil-bere
Cennetü'l-Firdevse şeytānu'r-racīmīñ **yolumu**
- G381/7 Dīn ü dil şarf eylemişken ey şanem **yoluñda** ben
Mümsik ü kāfir rakībe iştirāk itdiñ beni
- G392/7 **Yol** azdırmış idim ġīsü-yi şeb-günüñda ĥayretle
Bi-ħamdi'llāh cānā şevĶ-ı rüyüñ reh-nümün oldı
- G397/3 **Yoluña** eşkimi ĩsār iderek ƙalmadı pes
Nem ola dīdelerim bezl ide demden ğayrı
- K15/7 **Yolları** yağ tutdı ƙaymak ƙaşdına
Bindiler ƙızaklara her bir şabī
- Ms4/21 Bekleyüp gedāyān cānā dün ĥayālīñ **yolumu**
Didim öldür bendeñi ya vir āña me' mülünü
- G362/1 Pīr-i pervāne bilür bu ‘aşkıñ ancak **yolumu**
Cān u başına değişür vuşlatıñ bir yolunu
- G362/2 Pīr-i pervāne bilür bu ‘aşkıñ ancak yolunu
Cān u başına değişür vuşlatıñ bir **yolumu**
- G136/6 Rāh-ı ‘aşkıñda gider terk eylemez dil ĥaşre dek
Yoluna şıdĶ ile iĶbāl itdi idbār eylemez
- yol bul-** [1] Ķare bulmak, çözüñ üretmek,
ulaşmaya fırsat ve imkan bulmak .
- G127/5 Zülfüñde ƙalsa göñlüm dendān ile **bulur yol**
Ĝüyā ki leyl içinde necm ile mühtedādır
- yol tut-** [1] Bir yere doğru gitmeye başlamak.
- Tr2/38 Bā-ħuşuş ol faħr-i kevneyn Resül-i Kibriyā
Ĥoş bilürsin ol dağı **tutdı** beĶā semtine **yol**
- yol vir-** [1] Geçmesine izin vermek, yolunu açmak.
|| Sıkıntısını gidermek, ayrılığa son vermek.
- G319/14 Hicr-i la'l-i yār ile cūş itdi ĥün-āb-ı ciger
Nebziyā **yol virmiyor** dīdemden ağan dem deme
- yola düş-** [1] Yola çıkmak, yol almaya başlamak. ||
Tutulana yol, meslekte ilerlemek.
- Mş1/49 Meskenet ƙıl ĥākveş **düş yola** çün āb-ı revān
Tutalım çarĶ-ı felek re'yiñce devrān eylemiş
- yola gir-** [4] Yolculuğa çıkmak, yola düşmek. ||
Kendine çekidüzen vermek, gerektiği şekilde davranmaya başlamak.
- G197/2 Rāh-ı ‘aşĶ içre dilā ğamdır saña yār u refīĶ
Gir yola didi Nebī çün er-refīĶ sümme't-ı tarīĶ
- G193/2 Gel reh-i ‘aşĶa idüp teşmīr-i sāk
Gir yola başı açuĶ yalın ayak
- G199/13 Göre Nebzī **gireriz** bu **yola** yorğun u yayan
Geçüben ‘aşĶ biz ki girüde ƙalanıĶ
- Tr1/46 kimseniñ evlādı yā Rabbī sefāhat itmesün
kimseniñ ehl-ü 'iyāli işbu **yola gitmesün**
- yolda ƙal-** [1] Kaza, doğal afet vb. sebeplerden
olayı yolda ilerleyememek, gideceği yere varamamak.
- G283/9 **Yolda ƙalmaz** pes irersin menzile ĥavf eyleme
Gir tarīĶ-ı ‘aşĶa Nebzī eyle dāmen-der-miyān
- yol düş-** [1] O yerden geçmesi gerekmek, gideceği
yol üzerinde bulunmak.
- G134/11 **Yolumuz düşmedi** şādī iline gerçi velī
Şoralar mülk-i melāli anı her sū bilürtiz
- yol azıt-** [1] Yoldan çıkarmak, yolunu şaşırtmak,
kötü yola düşmek.
- G273/7 **Yolun azıtmaz** ĥayāl-i zülfidir ĥablü'l-me'tīñ
ŞıdĶ u iĶlāş-ile 'azm-i semt-i cānān eyleyen
- yoluña feda** [1] Yoluna, uğruna feda olma.
- G371/10 Seni cānıyla seven 'āşĶa iĥsān eyle
Nesi var ise **fedā yoluña** ger bir cānı
- yoluña fedā ol-** [1] Yoluna, uğruna feda olmak.
- G13/12 Serv-Ķāmet pāyına eşkim nisār
Ķuşça cānım **yoluña olsun fedā**
- yolu uğra-**[1] Yolu geçmek, bir yere uğramak, bir
yerden geçmek.
- G118/7 Gezerken **yolum uğradı** rakībiñ ĥānesine çün
Göricek didim anı Ermeniler cāmına beñzer

yoluña ser қо- [2] Yoluna baş koymak, bir amaca yönelmek, canını feda etmeye razı olmak, saygı ile baş eğmek.

G75/14 Hüsni dil-âvîzine dil virdi kamu ehl-i dilân
Nebzî-i bî-çâre **қодı yoluña** hem cân ile **ser**

G396/7 **Seri қойдум yoluña** ben ten ü cāna bakmam
Reh-i 'aşkıñ benim el-ḥaқ şanemā rāh-revi

yoluñda cân vir- [1] Sevgili uğruna canından vazgeçmek, canını o yolda feda etmek.

G126/3 Heman **cān virmege yoluñda** ḥāzır cân atarlar hep
Ne ḥacet dermendāna bu rütbe eylemeklik cebr

yoluñda öl- [1] Birinin, bir şeyin uğruna can vermek.

G282/10 Görüp bu luḫfi senden cāni ḳurbān eylesün Nebzî
Yoluñda öldiği 'uşşāḳ içinde nîk-nām olsun

yondur-[1] Halvethaneyi yapmaya başlamak, kullanılacak taşlara şekil vermek.

G93/8 Yine taşlaklıḡın terk eylemez aḡyār-ı bed-kārññ
Birezce tişe-i dest ile gerçi **yondurulmuşdur**

yopur-[1] Öte beri telaşla koşmak, savrulmak, sıçrayarak yürümek.

G87/3 Şabāveş reh-güzārñnda yilüp **yopurmak** ister dil
Ten-i za' fimda bu cân-ı za' ĩfim nitekim şaḡdır

yorgun [1] Çalışma vb. sebeplerle beden veya zihin etkinliḡi yavaşlayan, yorulmuş olan, bitap.

G199/13 Göre Nebzî gireriz bu yola **yorgun** u yayan
Geçüben 'asker-i 'aşḳ biz ki girüde ḳalanıḳ

yu- [1] Temizlemek, yıkamak, arındırmak. || Günahlardan arındırmak, baḡışlamak.

K32/39 Katre-i baḡr-i kerem **yur** anı yursa ancak
Noḡta-ı kenne kene rüy-ı siyāḡı ḡālî

yud-[1] Aḡızda bulunan bir şeyi yutaḡa geçirmek. || İnanmak, aldanmak, kanmak.

G180/8 Yine bir kāküli mārnñ düşüp 'aşkına şevḳ ile
Yudarsın aḡusın ey dil idersin zehr ü semden ḡaz

yuf [2] Üzüntü, esef ve kınama ifāde eder; yazıklar olsun.

G186/9 **Yuf** saña ey ḡam-zede Nebzî şanursın ḡam-zidā
Ḡamze-i ḡammāzi kim oldur çü cevherdār tiḡ

K29/5 **Yuf** cihāna kim vire āḡir fenāya cümlemiz
Çün ledü li'l-mevt dñildi āḡ mine'l-mevt āḡ u vāḡ

yukarı [4] Bir şeyin üst bölümü; benzerleri arasında üstte bulunan. || Yüksek.

Mu17/2 Şorıcaḳ ism-i şerīfin o turunc ḡabḡab didi
Aşaḡadan **yukarı** yazsañ olur lā-leb didi

M3/8 Gezeyor rūsbi gibi her yirde
Yüzi **yukarıda** arḡa yirde

Mu18/2 Sü'al itdim didi ger bilmek isterseñ benim nāmım
Aşaḡıdan **yukarı** şayıcāḳ oldı devem ḡā mīm

G395/2 Şorıcaḳ ism-i şerīfin o turunc ḡabḡab didi
Aşaḡadan **yukarı** yazsañ olur lā-leb didi

yumrı [1] Yumru, yuvarlak.

Kt24/3 Yine **yumrıcaḳ** olup benden ayırđññ şehimi
Be raḡībā umarım ki ura panıḡla seni

yun-[2] Yıkanmak, temizlenmek. || Günahlarından arınmak.

G62/8 Çarḡ elinden aḡlamakla oldı ger çeşmim sepīd
Rüy-ı zerdinden velî **yundı** kamu gerd ü vesāḡ

G149/4 Gözüm deryā gibi cūs eylemekte
'Aceb **yunmaz** daḡı bu yüz ḳaramız

yupur- [1] Öte beri telaşla koşmak, savrulmak, sıçrayarak yürümek.

Tr1/17 kızmış it gibi nedir yemek **yupurmak** rüz u şeb
bir şiḡe idüp ḳanā'at eyleme ḡayrı ḡaleb

yu- [1] Temizlemek, yıkamak, arındırmak. || Günahlardan arındırmak, baḡışlamak.

K32/39 Katre-i baḡr-i kerem yur anı **yursa** ancak
Noḡta-ı kenne kene rüy-ı siyāḡı ḡālî

yük [1] Ağırılık, sıkıntı.

G321/7 Bu ḡarīḳ içre **yükün** ḳaşr ideḡör zād-ı ḡama
Seferiñ ḡāyet uzaḳ bārññı sen terk eyle

yümn [4] Meymenet, uğurluluk ve bereket.

G394/1 İrişdi **yümn** ile uşta bugün nev-rüz-ı sultānı
ḡalāş eyler ḡam u ekdārdan 'uşşāḳ-ı nālānı

K12/18 Maḡzar-ı elḡāf-ı Bārî luḫf-ı cārî ber-zemīn
Ḳanda gitse **yümn** ile ḡālib ola ber-düşmenān

Kt9/23 **Yümn** ile ḡayr ile varup eyleyücek anda ḳarār
Dil didi tāriḡ gerek ḡabt ola sāl-i ḳademiñ

Kt18/25 İrişüp yine İslāmbula ile **yümn** ile ḳadem başdı
Gerü bu dem De Penkler oldı tekrār ilçi-i Roma

yüreg [2] Kalp, dil, gönül.

G258/3 **Yüregim** tāb-ı 'izārññla olup hem-çü kebāb
Dil-i ḡam-dīdeye bu cevri ile gelmez mi nedem

- G268/4 Hasret-i hâlinle başdım sîne-i süzâna dâğ
Yüregim nâr-ı gamnıla oldı büryân gel Hasan
- yüregim ağzıma ko-** [1] Yüreği ağzına gelmek birdenbire çok korkmak, aşırı korku veya sevinçten fazlasıyla heyecanlanmak, endişelenmek.
- Kt28/2 Her kaçan görsem ruḥ-ı zîbâsın ânsız Nebziyâ
Yüregim ağzıma kor havfdan ol âfet çoparı
- yürek** [1] Kalp, dil, gönül.
- G396/6 Zer ü sîm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek
K'ola âhen bedeni **yüreği** pülâd-ı kavî
- yüri-** [29] Yürü, haydi. || Devam et, ilerle.
- Mu1/2 Ayağma başın ko la'lin ey dil merhem-i dâğ it
Ḥalâş eyle gamından cânını **yüri** işiñ sağ it
- Mu32/2 Biz iki yüz yavrı uçurduk yuvadan bülbülâ
Var **yüri** sen âşiyânında otur mühmel helâ
- G2/7 'Ays u nüş eyle **yüri** bir dil-ber-i zîbâ ile
Dehr-i fânide nedir bu çekdiğün renc ü 'anâ
- G5/9 Gir tarîḳ-ı 'aşka püyân ol **yüri**
Nebziyâ yalın ayak başı kaba
- G38/2 İdüp âb-ı şarâb ile tahâret
Yüri mey-hânedede eyle 'ibâdet
- G39/2 Ayağma başın ko la'lin ey dil merhem-i dâğ it
Ḥalâş eyle gamından cânını **yüri** işiñ sağ it
- G128/10 O saçı Leyliye Mecnûn iseñ eger Nebzî
Yüri iriş ser-i küyunda eyle var civâr
- G154/9 **Yüri** zâd-ı sefer hâzırla Nebzî
Gelür peyk-i ecel bir gün ḥabersiz
- G188/11 **Yüri** zâhid çıkar naḳş-ı sivâyı kalb kalbiñden
Ḥayâl-i ḥatt-ı dildâr ile meşḳ it 'ayn u şîñ u kâf
- G194/9 Yetişür dâğ-ı gamıñ ḡonca dilâ dime **yüri**
Bu gülistân-ı cihânda gül-i ḥandânım yok
- G208/14 Saña kim didi ki Nebzî reh-i 'aşka giresin
Yüri var kesb-i yediñdir ne belâ var ise çek
- G236/9 Nebzî-i zâra ulaşma ey raḳîb-i seg **yüri**
Fâriğ ol yoḥsa saña zann itme yok kem niyyetim
- G237/9 **Yüri** bülbül daḥı der-beyza degilken Nebziyâ
Tutmuş idi bâğ-ı dehri âh u feryâdım benim
- G250/10 Anıñçün Nebziyâ ol kâkûli leylâya dil virdim
Oḳunsun **yürisün** Mecnûnveş dillerde destânım
- G306/12 Dirlik olsun tek hemân ey kelb-i küy-ı dil-berim
Benden a'lâ ol idüp 'av 'av **yüri** gavgâyı ko
- G310/10 Bu beş ebyâtı yazup Nebzî ḡazelvârî yine
Yüri var meclis-i rindâna iriş piş-keş ile
- G321/4 Reh-i 'aşkıñda o zerre deheniñ mühri ile
Yüri yoğ ol a gönül varnı sen terk eyle
- G337/4 Şarâb-ı şâfi iç şüfi kederden kalbiñi şâf it
Gider dilden gam u hemmi **yüri** bu yolda merdâne
- G354/9 Çeşm-i fettânından ey Nebzî **yüri** üşenme kim
Uş belâ-yı ḡamzesi başına geldi n'eyledi
- K10/20 O şâhiñ anma bezm-i 'adl ü 'irfânında ey şaḳî
Yüri Nüşü'r-revân didikleri bî-dâd u nâ-râyı
- K22/18 Güzel tertîb kıldıñ resm-i 'ıydı Nebziyâ sen de
Yüri var olsun iz'ânıñ ziyâde eylesün Mennân
- K27/33 **Yüri** ta'n eyleme ebnâ'-ı zamâna Nebzî
Ḳarârı biri birin göre göre dirler tüzüm
- K27/27 **Yüri** faşl itme beni rişte-i peyvendi üzüp
Ḡam ile geçmeye tâ yay u kış u yaz u güzüm
- Kt3/65 **Yüri** ey dil o dergâha idüp 'acz ü niyâz izhâr
Tazarru' kıl tezellüllerle ol dâ'im itâ'atle
- Kt26/4 Saña şayd olmaz ol âhü ne kadar yemler iseñ
Yüri eskitme avurduñ soluña çalma tavul
- Mş2/50 Pes ol efkârı koyup istedigim ola dime
Didiğün olmayıcaḳ bâri **yüri** ḡuşsa yime
- Ms1/3 **Yürisün** eylegil fermâniñ her yaña şıḫhatler
Seherlerde budur virdim dirim kim âña şıḫhatler
- Tr2/40 Ger cihân bir şaḫsa bâkî kalsa kalurdı âña
Pes **yüri** aldanma kim bu 'âlem-i kevn ü fesâd
- Tr1/31 ey gönül bu za'm-ı fâsidden elüñi **yüri** yu
Sikten uşanur mı şanursın 'aceb kaçıcık ayu
- yüri eyle-** [1] Devam etmek, ilerlemek.
- G193/6 'Aşḳ u şevḳn var iken dil mülküni
Zabt u teşḫire **yüri eyle** yaraḳ
- yüri ol-** [1] Devam etmek, ilerlemek.
- G45/8 Çün didi el-faḳru faḫrî ol Resül-i müctebâ
Meskenet kıl **yüri olma** bâde-i ḡafletle mest
- yüri var-** [1] "Var git! Yürü git!" anlamında kullanılan kalıp ifade.
- G315/1 Şabâ aḫvâlimi 'arz it **yüri var** ol ruḥı ale
Diğil hicriñde dönmüşdür vücüdi şanasın nale
- yürü** [1] Yürü, haydi. || Devam et, ilerle.
- G275/10 'Aceb şürîde-hâl olmuş durur Nebzî ḫayâlinle
Yürür 'aşkıñla çıplaḳ başı açuḳ ayağı yalın

Yusuf [2] Hz. Yusuf: Divân şiirinde adı en çok anılan peygamberlerden biri Yusuf'tur. Harikulâde güzelliği ile çok zaman sevgili ona benzetilir, hatta sevgili, Yusuf-ı sâni (ikinci Yusuf) olarak nitelenir. Ay ile güneşin ona secde etmeleri, kuyuya atılması, terazi ile tartılıp ağırlığınca altın karşılığı satılması, Züleyha ile olan maceraları, zindana atılması, güzel rüya tabiri etmesi, Yakup'tan ayrı oluşu, köle iken Mısır'a sultan oluşu vs. kıssalar nedeniyle birçok beytin konusunu oluşturur (Pala, 2018, s.483).

G174/5 Çün düşer çâh-ı melâlet içre gör **Yusuf** gibi
Râz-ı pinhânın kim eyler ey gönül ihvâna 'arz

G289/3 Nâdirü'l hüsn idi dirler **Yüsufi** gerçi velî
Geçdi anuñ nevbeti şimdi sen aña sânisin

Yüsuf-ı Ken'ân [2] Kenan ilinde bulunan ve güzelliğiyle meşhur olan Hz. Yusuf peygamber. (Kenanlı Yusuf)

G352/11 Nazîri **Yüsuf-ı Ken'ân** dir isem ol dañı geçmiş
Muñaldır hâl ü istikbâlde zîrâ nefy ider mâlâ

Mü5/20 Ey Mısr-ı halâvetde lebi sükker ü kandıñ
Vey **Yüsuf-ı Ken'ân**

yuva [1] Yuva, ev, mesken, hane.

Mu32/1 Biz iki yüz yavru uçurduk **yuvadan** bülbülâ
Var yüri sen âşiyânında otur mühmel helâ

yualan- [1] Sığınak edinmek, sığınmak, ikamet etmek, yuva edinmek.

G137/10 Ne 'aceb irmedik ey Nebzî ser-i vuşlata biz
Reh-i fırkatde çü çokdan berü **yualanuruz**

yüz [52]

1. Yüz, suret, çehre.

G3/6 Ne 'aceb âhım üninden pür iken kûbbe-i çarh
Niçün işitmeseyin ey **yüzi** gün vay saña

G11/6 Ruñuñ üstünde açılmış reyâhîn sebzezâr olmuş
Yüzüñdür ravza-ı Rıdvân özünüñdür gıbta-ı havrâ

G25/1 **Yüzüñ** mihr-i münevver zerredir ağzıñ dişññ
kevkeb
Hemânâ şüretâ bir tûb-ı usturlâbdır ğabğab

G39/4 Taqup zülf-i siyâh-ı dil-beri bu gerden-i câna
Dü 'âlemde göğüs ger alnıñ açuğ **yüzini** ağ it

G49/12 Niçe meyl itmez gönül sen dil-ber-i pür-nâza kim
Ağzı gonca gözi nergis sözi gül **yüzi** güleç

G67/7 Bir **yüzi** gül gonca-fem cânaneye 'âşık mısın
Bübülâ gülzâr-ı 'âlemde ne bu feryâd u dâd

G78/3 O kalem kaşlu saçı lîka **yüzi** kâğıd-ı âl
Baña âl itmek içtin yañağımı âl ideyor

G86/1 Eşigi taşına bu dil **yüzün** o dem ki sürer
Raķib defter-i 'ömrini reşk eliyle dürer

G312/3 **Yüzüñ** cennet özüñ Rıdvân sözüñ Kevser disem tañ
mı
O bâlâ kıdd-i mevzünüñ çü Sidre oldı tûbâ leh

G87/8 İrer ey kıddi Tûbâ kim göre Rıdvâna dîdârññ
Gözün nürveş sözüñ Kevser özüñ hür **yüzüñ**
uçmağdır

G95/5 Nergis-i mestânedir çeşmiñ **yüzüñdür** yâsemem
Ruñlarıñ verdi gibi bir gonca-ı aħmer mi var

G118/10 Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zışt-şüretle
Yüzi yüz yaşına yetmiş kadınıñ amına benzer

G126/1 **Yüzüñ** mihrine ey meh ol siyeh kakül olupdur ebr
Verâsından velî 'uşşâk olurlar müfteris çün bebr

G128/7 **Yüzüm** tûrâba döşenmiş başımda yeller eser
Gözüm şular aqıdup hem gönüñde nâr yanar

G151/2 Şadıķız 'aşkıñda dildârññ özi özlerdeniz
İşiginde rüy-mâl iden **yüzi** tozlardanız

G151/8 Ütmiş ütölmüşüz ağıyâra bî-bâkiz yine
İşbu dâr-ı lu'bda bâyiz kozi **yüzlerdeniz**

G159/2 Bir ejderdir saçın kim genc-i hüsnünde tılısm olmuş
Yüzüñ tâ sındır ol ebrûlar anda iki bism olmuş

G162/1 **Yüzüñ** cennettir ey hürî özüñ Rıdvân-ı cennetveş
Kuşuruñ yok melâhatde bulunmaz saña bir beñdeş

G167/7 Yâ gül-i beyzâ-yı şad-berğdir **yüzi** yâ yâsemem
Bâğ-ı 'âlemde 'izârı nev-şüküft gül-nâr imiş

G181/13 **Yüzi** kıaramaz eger gül-hâna girse Nebziyâ
Kim hayâsız olmada pîr-i zen-i ğardan ğalîz

G206/1 Saçın sünbül ruñuñ lüle femiñ gonca **yüzüñ** gül-
berg
Melâhat ber-kemâldir hilkatinde hüsnüñ olmaz derk

G209/8 Gözüm pür-âb u dil pür-âteş oldı
Yine ber-bâd-ı 'aşk oldum **yüzüm** hâk

G229/9 Ğam-ı ebrûsunı gördüm egildi Kıbleden **yüzüm**
Unutdurdı baña ol pür-ften ezķâr u evrâdim

G243/11 **Yüzüñdür** bir gül-i şad-berg hezârññ biñden
artıķdır
'İdâd-ı jâleden çok dâne-i eşkim hisâb itdim

G244/12 Metâ'-ı vaşlıña şarf itmek-içün
Yüzüm dînâr gözüm yaşı derâhim

G248/3 **Yüzüñ** seyr eyledim hürâ-yı cennâta nazar kılmam
Temâşâ eyleyelden kıddiniñ Tûbâdan el çekdim

G290/5 **Yüzüñ** göstermez iseñ kâkülünle dil olur kâni'
Ziyâret itdiği ger Ka'be olmaz ise Şâm olsun

- G317/1 **Yüziñe** beñzedirdim şemsi olmasa zevâl anda
Ruĥuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemâl anda
- G332/9 Sen **yüzi** bedr ü hilâl-ebürü görmezden beri
Nebzî-i bî-çäre-dil bîmârdır aylar-ile
- G339/5 Femi zerre melek-çehre **yüzi** hemvârdır mihre
Açılmış gülşen-i ĥüsnünde güller deste-ber-deste
- G344/3 **Yüzüñ** mihrinden ey meh-rü çü nürü müstefâd oldı
Hilâl-ebürüna pes öykünmemekdir mâha şayeste
- G346/3 **Yüzünde** çüfte çüfte beñlerin gördüm o meh-rünün
Didim çıkmışlar uş seyyâreler mihrî temâşâya
- G361/11 Gözlerim âb-ı revân eyler **yüzüm** ĥâk üzredir
Âteş-i mihrîyle gör ber-bâda virdim gönümü
- G179/9 Görünmez ol **yüzi** kûrs-ı kamer aylar geçer ĥayfâ
Gözetmez Nebziyâ gör anı ĥakĥ-ı nânı gördüñ mi
- G401/3 Gönül ol beñleri dâna **yüzi** bedr ü kaşı esnâ
Ġarîb Mecnûn gibi cânâ şaçı Leylâya meyl itdi
- K2/35 Çün **yüzüñ** ve’ş-şems şaçıñ ve’l-leyl ü şadriñ
İñşirâĥ
Vuşlatıñ Ġadr ü lebiñ ve’t-tûñ ü ĥaddiñ ve’ġ-ġuhâ
- K6/9 Ĥavf idüp tu **yüziñe** olmuş seniñ dirlere diyü
Kesdirirdim şa’rımı şimşir ile ben her zamân
- K27/1 Keĥ ise **yüzüm** egerçi n’ola râst oldı sözüñ
Gözüm egriligine bakma ki toġındır özüm
- K35/14 İrişdi rüz u hafta mâh ile çün müddeti toġdı
Toġurdı bir sülâle kim **yüzi** ke’ş-şemsi fi’l-azvâ
- M3/8 Gezeyor rûsbî gibi her yirde
Yüzi yukarıda arĥa yirde
- Mşr2/62 Böyledir çün gelüñüz ağlayalım zâr idelim
Yüze göz yaşını incü gibi işâr idelim
- Mst3/2 Ey dil yine âsâr-ı ġam-ender-ġam-ı pür-tâb
Görüñdi **yüzüñde**
- Tkb1/39 Göti kılarnı koparup **yüzine** berkitmesün
Ol şefîhi bu dil-i şeydâ niçe ĥicv itmesün
- G6/2 Gezermişsin rakîb-i rû-siyâha bend olup her câ
Revâ mı ey **yüzi** ağım nedir bu vaz’-ı nâ-ber-câ
- G185/3 Sen **yüzi** gül kaddi serv ü leb ‘ineb olmaz ise
İtmeyem meyl-i gülistâna geşt-i şahrâ seyr-i bâġ
2. Nedeniyle, sebebiyle.
- G204/3 Yine bed **yüzden** irişür ĥalel ü raĥne aña
Uydurup dâ’ire-i ‘aysıñı pergâr olsañ
- G307/2 Ey gönül fariġ oturma tûr örü
‘Aşĥ bu **yüzden** yete gösterdi rû
- Mş2/35 Niçe **yüzden** irişür der-‘aĥab uş cevri yine
Gün gibi her kişîye zâhir olup bevri yine
- G331/10 Yine meyl eyledi Nebzî o siyeh ġisûya
Yine her **yüzden** ider ġam aña her ġüne yine
- G183/9 ĤVâce-i ĥüsne ne **yüzle** ey güneş
‘Arz idersin böyle bir kâsid meġâ’
3. Yüzey, satıĥ.
- G39/5 Sırışkim yir **yüzün** ġarĥ-ı fenâya virdi ey âĥım
İriş sen de toġuz ĥat âsumânı mey-ĥoş-ı bâġ it
4. Sayı sıfatı.
- G118/10 Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zîşt-şüretle
Yüzi yüz yaşına yetmiş kadıñın amına benzer
- yüz biñ [2]** Yüz bin, binlerce, pek çok.
- G65/2 Bu durur dâ’im recâ-yı dil eyâ pâk-i vücüd
Ĥazret-i Ĥaĥdan irişsün tapuña **yüz biñ** dürüd
- Mr3/3 Biñ degil **yüz biñ** degil pâ-mâle-i ‘aşĥı hemân
Ĥâk-i râĥında hezârân ĥulı var ‘Osmânıñın
- yüz çevir- [1]** İlgîyi kesmek, önemsememek,
uzaklaşmak.
- G377/5 **Yüz çevirmezsin** ‘aceb miĥrâbdan bir ĥaşa hem
Sen daĥı ĥayrân imişsin zâĥidâ bildim seni
- yüz ĥara [1]** Utanılacak bir durum, ġünah, kusur,
kabahat.
- G149/4 Gözüm deryâ gibi cûş eylemekde
‘Aceb yunmaz daĥı bu **yüz ĥaramız**
- yüz sür- [2]** Aşırı sevgiyi ve baġlıġı göstermek
için yere eğilmek, yere kapanmak. || Kavuşmak.
- G375/3 **Yüz sürmeġe** ‘azm eyleyücek ĥâk-i rehiñe
Nefs ü dil ü cân daĥı gidüp bî-eser oldı
- G246/14 Merĥamet eyle diyü Nebzî o şâĥıñ pâyına
Varayım **yüzüm sürüp** yalvarayım yalvarayım
- yüz ur- [1]** Yüz sürmek, secdeye kapanmak, yere
kapanmak.
- G92/13 **Yüz urur** ĥâke eşîġinde bu Nebzî güyiyâ
Âsitân-ı Ka’beye rüyını İbrâĥîm sürer
- yüz virmey- [1]** İlgî ve yakınlık göstermemek,
öñemsememek.
- G384/10 Perî-ruĥsârdır gerçi velî merdüm sirişt ol
Raĥîb-i dîve **yüz virmey** ferîşte-ĥüya söz var mı
- yüz yaş [1]** Yüz yıl yaşamış olma.

- G118/10 Bugün Nebzî yine gördüm o kelbi zıst-şüretle
Yüzi **yüz yaşına** yetmiş kadınıñ amına benzer
yüz yigirmi dört biñ [1] Yüz yirmi dört bin, sayı
sıfatı.
- Mr1/25 **Yüz yigirmi dört biñ** mürsel peyem-ber 'aşkına
Hem Ebū Bekr u 'Ömer 'Osmān Hāydar 'aşkına
yüz yire sür- [1] Yüzünü yere sürmek. || Yüzünü
saygı ifadesi olarak yere doğru eğmek.
- Tr2/53 **Yüz yire sürüp** döginür taş ile ırmağlar
Gözlerim āb-rüy-ı dem hāk oldı başım ber-hevā
yüz-be-yüz [1] Yüz yüze.
- K27/19 Saña bir söz diyeyim **yüz-be-yüz** ol herkes-ile
Dir iseñ dünyede her vech-ile ağ ola yüzüm
yüze gül- [1] Yalandan samimiyet göstermek,
riyakarca davranmak, kandırmak.
- Mş2/32 Ne 'aceb dār-ı fenānñ bu 'aceb devri yine
Zen-i rūsbi gibi **yüze gülerək** tavrı yine
yüzi ay [1] Yüzü ay gibi parlak olan sevgili.
- G360/4 Hoḳḳadır ağzı lebi yākūt-ı ter
Dişleri 'ıqd-ı süreyyā **yüzi ay**
yüzi cennet [1] Cennet yüzülü.
- G219/6 Nedir ol perveriş anda ya o ğılmāne-reviş
Yüzi cennet özi hem-sāye-i havrā mıdır ol
yüzi ka'be [1] Yüzü Kabe gibi olan sevgili. || Yüzü
mübarek sevgili.
- G393/7 Haḳīkāt oldı hācı ol k'idüp sa'y ey **yüzi Ka'bem**
İçüp hem Zenzem-i la'liñi hālñiñ istilām itdi
yüzi kara [1] Kara yüzülü, utanmaz, arsız. || Rakip.
- G192/12 Senden ayru düşmüşüm bir bed-liḳā mekrūha kim
Yüzi kara müfsid ü mekkār u bir 'āk u 'alāk
yüzi kararı [2] Yüz kararı, utanılacak bir durum,
kusur, ayıp.
- G385/8 Haḳkımda ne dirse yüzüm ağ alnım açıḳdır
Ağyāra ḳo ḳalsun şanemā **yüzi kararı**
- K32/45 Seyyi'ātm ḥasenāt eyle **yüzi kararım** ağ
Şerm ü ḥaclet eyle rüyına getürme alı
yüzi meh [1] Yüzü ay gibi parlak olan sevgili.
- D1/1 Ey **yüzi meh** zülfi çeh sāle-i deh siyeh ğabğabı
Zülfi siyeh la'l-i şefeh şanı nebeh 'ālī-nigeh
yüzi şuyı dökil- [1] Yüzü suyu dökülmek. || Hatırı
yok olmak.
- K33/18 Eger unsuz eve girse çıkarır itmegini
Dökilür yüzi şuyı böyle de sā'il olmaz
yüze baḳ- [1] Önemsemek, ilgilenmek.
- G252/18 Murādım Nebziyā 'arz idi hālim
Yüzime baḳmadı yalvarı gördüm
yüzün göster- [1] Yüzünü göstermek, görünmek.
- Kt19/18 'Ademden irişüp mülk-i vücūda
Yüzün gösterdi gökden şanki bir mäh
yüzine baḳ- [2] Ciddi görmek, önem ve değer
vermek.
- G212/3 Yarıña ḳoma raḳībi **baḳma yüzine** begim
Şanıña düşer mi fikr it yok mı idrākiñ seniñ
- G161/10 Bezm-i 'aşḳda тұrmayup git ey raḳīb-i rü-siyeh
Yüzüne baḳmaz kimesne yok saña baḳış ğoriş
yüzli [1] Yüzlü, yüzü olan, gibi, görünen.
- K33/15 Anasın sikdigim ol zıst münāfiḳ **yüzli**
Nerede varsa o meclisde mücāmil olmaz
yüzü ağ alnı açıḳ [1] Çekinecek hiçbir durumu
veya ayıbı olmama.
- G385/7 Haḳkımda ne dirse **yüzüm ağ alnım açıḳdır**
Ağyāra ḳo ḳalsun şanemā yüzü kararı
yüzüm ağ ol- [3] Temiz, günahsız olmak,
utanılacak bir şey yapmanış olmak.
- K27/20 Saña bir söz diyeyim yüz-be-yüz ol herkes-ile
Dir iseñ dünyede her vech-ile **ağ ola yüzüm**
- G399/3 Olalı sīnemiñ dağı siyāh **oldı yüzüm ağı**
Müzeyyen ḥüsñüñüñ bağı öter bülbül güle karşı
- G270/4 Raḳīb-i rü-siyehle ğizlüce pāzār idermişsin
Cüvāl-ı faḥmgerāsā çelebī **yüzün ağ olsun**
yüzü ḳal- [1] Bir kimseden şey istemeye hakkı
olmak.
- G76/6 Bugün üç gün ki ğurüb itdi gözümden o güneş-rü
Dönüp ol yana **yüzüm ḳaldı** gözüm hem uyanıḳdır
yüzün görmeyeli [1] Yüz yüze ğörüşmediğinden
bu zamana.
- G357/8 Cemāl-i pākiñi 'arz it bu çeşmim rüšenā bulsun
Terahḥum ḳıl **yüzün görmeyeli** vāfir zamān oldı
yüzün gör- [1] Yüz yüze ğörüşmek.

- G349/9 Çeşm-i bâkî her kaçan bakşa **yüzün görmez** belî
Mîhr-i 'âlem-tâbî görmez dîde kim giryân ola
- yüzün hâk it- [1]** Yüzünü toprağa bulaştırmak. || Sevilen, sayılan birinin huzurunda sevgi, saygı göstermek için yüzünü toprağa/yere değercesine eğmek.
- K21/6 Sırıışkiñ âbını seyl eyle geç cümle hevâlardan
Yanup nâr-ı nedâmetle cevâmi'de **yüzün hâk it**
- Z/Z/Ž/Z**
- zabt [1]** Ele geçirme, hâkim olma. || Kontrolü altında bulundurma, dizginleme.
- G193/6 'Aşk u şevkiñ var iken dil mülküni
Zabıt u teşhîre yûri eyle yaraç
- zabt ol- [1]** Kaydedilmek.
- Kt9/24 Yümn ile hayr ile varup eyleyücek anda karar
Dil didi târih gerek **zabt ola** sâl-i kademiñ
- zâd [2]** Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.
- Mş2/22 Bu cihânda ol olur guşşadan âzâd ancak
Gam-ı ferdâ yemeyüp şükri ide **zâd** ancak
- zâd-ı ğam [1]** Gam azığı, gam yiyeceği.
- G321/7 Bu tarîk içre yükün kaşr idegôr **zâd-ı ğama**
Seferiñ ğâyet uzak bâriñi sen terk eyle
- zâd-ı sefer [1]** Yolculuk erzağı, yol azığı.
- G154/9 Yûri **zâd-ı sefer** hâzîrla Nebzî 9
Gelür peyk-i ecel bir gün hâbersiz
- zâd-ı vaşl [1]** Kavuşma rızkı. || Kişiyi, kendine kavuşma.
- G9/2 Güşe-i hicriñde ben bî-çâre kaldım bî-nevâ
Kendi bîmârîñdir irgür **zâd-ı vaşhîla** devâ
- za'f [3]** Zayıflık, güçsüzlük. || Bir şeye karşı duyulan aşırı istek.
- G327/5 O hadde irdi kim **za'fım** kemâli
Tüvânım kalmadı feryâd u zâra
- Mş1/36 Sünbülün zülfi tağuk aşüfte-hâl olmuş durur
Nergis-i zerrîñ güle **za'f-ile** nâl olmuş durur
- Ms1/27 Bu hâletle vücûduñda nedir bu **za'f** u süstî ten
'İlac-ı 'âcil ihsân eylesün Hâk mahz-ı lutfuñdan
- za'fa var-** [1] İrade zayıflığı göstermek, güçsüzlük, zayıflık sergilemek. || Aşırı ilgi duymak, bir şeye çok düşkün, tutkun olmak.
- G374/12 Ğamıñla rüz u şeb ey dil-fürüzüm âh u zâr ile
Vücûdum **za'fa vardi** nâle ile hem-çü nâl oldu
- za'f-ı dil [1]** Gönül zayıflığı.
- G184/3 **Za'f-ı dil** oldu muzâ'af gitdi a'zâdan kuvâ
Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevk u sem'
- zağ [2]** Karga. || Dost olmaktan hoşlanılmayan kimse, sevilmeğe kişi; rakip.
- G87/6 Şehâ lutf eyle hem-pervâz idinme nâ-münâsibdir
Kî sen bir ağ tûñsin rakîb rû-siyeh **zağdır**
- G105/15 Yaraşmaz loğma-ı tûñ çü **zâğa**
Oda lâyıq münâsib hem degildir
- zâğ ol- [1]** Karga olmak, kargaya dönüşmek. || Rakip olmak.
- G270/8 Cefâ vü cevr-i dildâr ile kalbim jengdâr oldu
Biraz mîhr ü vefâ sumpâresiyle dañı **zâğ olsun**
- zâğveş [1]** Karga gibi. || Rakip gibi.
- M2/4 Ba'zı tûñ renk ser-âmed olur
Zâğveş ba'zısı hem esved olur
- zahâyâ [1]** Kurbanlık hayvanlar.
- G16/6 Vişâliñ 'âşıkâna 'ıyd-i Hacdır
Dil ü cânı idüpdürler **zahâyâ**
- zâhid [13]** Dünyâyı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî kimse. || Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofı.
- B7/2 Göremez ğayrı o ğod-bîn dimeñiz bînâdir
İki gözle görîñüz **zâhidi** nâ-bînâdir
- G46/5 **Zâhidi** gördüm imâmet eylemiş mey-hânedede
Pâk olup âb-ı şarâb ile geçüp mihrâba mest
- G69/8 Şîrîn-dehendir sükker kelâmı
Nüş-ı revânveş nüş eyle **zâhid**
- G84/2 Göremez ğayrı o ğod-bîn dimeñiz bînâdir
İki gözle görîñüz **zâhidi** nâ-bînâdir
- G96/4 Yetişür câmi'e teklîf ile bizdirme bizi
Kişi sükker yese **zâhid** hele bıkınca bıkar
- G120/8 Göricek muğ-beçeyi pîr-i muğân yanında
Urınur şabkayı **zâhid** dime zünnârı kalur
- G121/6 Cinân ârzü ider kirdâr ile râst
Anıñçün **zâhide** kej-rây dirler
- G183/1 Nuş idüp **zâhid** sözüñ kılma zîyâ'
Eylemez dîvâne dil pend istimâ'

- G188/11 Yüri **zâhid** çıkar naqş-ı sivâyı kalb kalbinde
Hayâl-i hatt-ı dildâr ile meşk it 'ayn u şîn u kâf
- G303/3 **Zâhidi** gördüm der-i mey-hânedede
Dir ki ruşşat var mı girem içerü
- G351/2 Dil-i şeydâya geldikçe okuñ dir
Beni men' itme **zâhid** nüş-ı meyden
- G395/7 **Zâhidi** gördüm didim sizden mi bizden mi raķīb
Merd-i mülhiddir li-küllü mezhebu yezheb didi
- K22/15 Ne hoşdur zeyn olunsa bezm-i mey bayram günü
zâhid
Huşûşâ ol civân-ı sîm-sâ'id olsa pingân-rân
- zâhidâ** [5] Ey zâhid, ey aşktan anlamayan,
incelikten yoksun, ham yobaz.
- G67/4 Sen melek misin 'aceb terk eylemezsin mescidi
Âdem iseñ **zâhidâ** mey-hâneye bir adım ad
- G182/8 Bir lebi şîrîne meyl idüp şarâb-ı la'lin iç
Gör kalur mı **zâhidâ** kalbinde Kevserden tãma'
- G264/7 Günâhından hazer kıl **zâhidâ** 'uşşâka ta'n itme
Degildir vesvese bu 'aşk olurlar ez-Ĥudâ mülhem
- G377/6 Yüz çevirmezsin 'aceb mihrâbdan bir kaşa hem
Sen daĥı hayrân imişsin **zâhidâ** bildim seni
- G344/7 Tutarsam dâmen-i zülf-i siyâhm **zâhidâ** tañ mı
O bir ĥablü'l-metindir bu dil-i güm-râha şâyeste
- zâhid-firîbim** [2] Aldatıcı zahid.
- G234/12 İştidim ġamzeñ için dirdi çeşmiñ
O 'aşık-küşse ben **zâhid-firîbim**
- zâhid-i efsürde-dil** [1] Gönlü duygusuz, hissiz,
gayretsiz zahid.
- G175/4 İder imiş ĥavf-ı nâr u ĥubb-ı cennetle 'amel
Zâhid-i efsürde-dilde özge kãm imiş ġaraz
- zâhid-i ĥod-bîn** [2] Kendini beğenen ham sofu.
- G155/3 Ne deñlü diķkat itse bî-başardır **zâhid-i ĥod-bîn**
Meseldir çeşm-i a'mâ aġlasa bir kaġre şu gelmez
- G350/13 'Aşka bürhân ister imiş **zâhid-i ĥod-bîni** gör
Söyleñüz râh-ı mecâza bârî girsün evvelâ
- zâhid-i ĥod-gü** [1] Ey kendi konuşan, kendi
söyleyen zahid. || Ey kendini beğenmiş zahid.
- G2/13 **Zâhid-i ĥod-gü** eger men' eylese meyden seni
'Abd-i aĥķar bende-i kemter durur Nebzî zenîb
- zâhid-i sâlûs** [2] İki yüzlü zahit, riyakar sofu.
- G232/7 Hezâr efsün idüp dildârım aldı **zâhid-i sâlûs**
Dirġâ ġâfilîn İmânımı şeytâna aldirdim
- G148/15 **Zâhid-i sâlûsi** gördüm 'arz ider yâre ĥulûş
Cânım isâr eylese b'illâhi li'llâh eylemez
- zaĥumnâk eyle** - [1] Yaralanmak.
- Ms4/2 Dil-berâ tîr-i müjeñle sînemi çâk eylediñ
Ĥaçer-i ġamzeñle hem baġrım **zaĥumnâk eylediñ**
- zâhir** [7] Meydanda olan, görünen, açık ve belli
olan şey.
- G45/4 Az ile eyle kanâ'at âz ile çoġ isteme
Ma'nide siyyândır **zâhir** budur kim nîst ü هست
- G151/6 Āteşiz bir demde yaķmakda cihâni âh ile
Bâridiz **zâhirde** gerçi kim sözi buzlardanız
- K10/21 Anuñ memdüh-ı âfâķ olduġı **zâhirdir** isminden
Ne lâzım muşta ĥâcet var mıdır zülf-i mutarrâyı
- K24/28 İncitme aşlâ zill ü 'inâye
El-faķru faĥrî geldi bu **zâhir**
- Kt15/3 Naķâyışdan kamu tãhirdi **zâhir**
Derüni 'ilm ile pür-nür u vehhâc
- Mü3/4 Kıldıñ şanuram cismiñi baĥr-i ġama per-tâb
Zâhirdir özünde
- G317/10 Sipîhr-i pür-felâketdir seri Nebzî-i pür-derdiñ
Ufukdur çeşmi **zâhirdir** şafakveş ĥün-ı âl anda
- zâhir ol** - [10] Açığa çıkmak, meydana çıkmak,
görünür olmak.
- G192/8 Yâd ile yeksân tutarsın bende-i dirîneñi
Ĥazretiñde ĥüsrevâ **zâhir** degil buġlân u ĥâķ
- M3/16 Yine bu ĥâl ile ol nâ-tâhir
Pâdişâha daĥı lâzım **zâhir**
- K2/21 Kâri'a vü Ĥâķķa **zâhir ola** çün Tüfân-ı Nüh
İtmem itlâķ dâmeniñ yâ ze'l-Me'âric yâ Ĥudâ
- G334/9 **Olalı zâhir** femiñ dürcünde dendân u şefe
Yoķdur incüde tarâvet reng yoķ mercânda
- G62/1 Ĥatt-ı reyĥân-ı dil-ârâ **zâhir oldu** hem-çü naĥ
Hey ne hoş zîbâ yaraşdı anda hem sib-i zenaĥ
- G77/4 Sebzeler giydi dıraĥtân cã-be-cã
Zâhir oldu şun'-ı Rabb u Kirdigâr
- G278/1 Gine **zâhir oldu** şehri içinde bir nev-civân tâze
Künyesidir Ĥamza-zâde ġamzesidir Ĥahramân
- K16/7 Şalâĥı **zâhir olmuşdur** kemâhî dîn ü devletde
Nażirîn görmediler zühd ü taķvâ pãrsâlıkda

- N39/7 Şalâhı **zâhir olmuşdur** kemâhî dîn ü devletde
Nazîrin görmədiler zühd ü taqvâ pârsâlıkda
- Mş2/36 Niçe yüzden irişür der- 'akab uş cevri yine
Gün gibi her kişiye **zâhir olup** bevri yine
- havâş-ı zâhir [1]** Görünen nitelikler, aşikâr
vasıflar.
- K25/9 **Havâş-ı zâhireyle** zeyn kıldiñ
Vücüdüm 'ilm ü 'irfâna idüp fen
- zâhir ol- [2]** Açığa çıkmak, meydana çıkmak,
görünür olmak.
- Mh5/3 İrsün Hüdâdan luft u mekârim 'avn u 'inâyet **olsun**
zâhiri
'İlm ü 'amel it yâ Rab müyesser olduqça zâtı
'âlemde diri
- Mh1/13 **Zâhiriñ ola** Haq her rüz u hefte mâh u sâliñde
Merâmîñ ide inşâ Hazret-i Mevlâ ilâ-mâ-şâ
- zahm [12]** Yara. || Aşk yarası, gönül yarası.
- G41/5 Şahn-ı sînem tâze tâze **zahm** ile zeyn eylediñ
Şol semend-i tâza döndüm kim urılmış zîn ü raht
- G75/6 Ğamze-i ser-tîziñ ile sînemi çün yârelediñ
Bârî bu **zahm** ile qoma başiñ için eyle nazâr
- G107/6 O hûki oqlamışsın tîr-i Ğamzeñle velî bilmez
Sü'âl idenlere dir bilmezem **zahmım** neremdendir
- G110/7 **Zahmıma** merhem qomaz qorqar 'ilâc itmez tabîb
Derdimiñ zirâ ki 'âlem vâlih ü hayrândır
- G209/3 Sinân-ı Ğamzeñiñ **zahmı** oñulmaz
Şehâ la 'liñ eger olmazsa tiryâk
- G245/12 Nâvek-i Ğamzeñle yârim yârelenmiş hastayım
Merhem-i la 'liñle kıl **zahmıma** dermânım benim
- G254/2 Ne deñlü tîr kim Ğamzeñ urur bu sîneme her dem
Terahhüm eyleyüp la 'liñ şarar **zahmım** yine
muhkem
- G367/9 Nebziyâ bu **zahmına** hiç bir tabîb kılmaz 'ilâc
Ğalibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi
- N38/9 Nebziyâ bu **zahmına** hiç bir tabîb kılmaz 'ilâc
Ğalibâ derdim benim bildim ki bî-dermân gibi
- Ms3/21 Sebebsin **zahmıma** hem bâ 'is-i feryâd u nâlemsin
Melek misin perî mi bilmedim gitdi ne âdemsin
- Mü1/7 Bu dilde olan **zahma** devâ olmadı gitdi
Hey yâr-ı cefâ-cü
- G339/4 Teni hoş-bû beni Hindü gözi cādü kemân-ebürü
Hâdeng ü tîri **zahmindan** ciger mecrûh u dil hâste
- zahm-ı tîğ-i cevri [1]** Zulüm kılıcının yarası.
- G48/7 **Zahm-ı tîğ-i cevrine** ol la 'l-i leb
Eylemez timâr elinden el-ğiyâs
- zahm-ı tîğ-i cevri dildâr [1]** Sevgilinin zulüm
kılıcının yarası.
- G269/1 Ko sînem **zahm-ı tîğ-i cevri dildâr** ile zeyn olsun
Fenâ bâğında dönsün lâlezâra dağı 'ayn olsun
- zahm-ı tîr-i Ğamze [1]** Sevgilini delici bakışının
kılıcının yarası.
- G369/4 'Arz kıl meclisde ey kaşı kemânım lebleriñ
Zahm-ı tîr-i Ğamzeñe la 'l-i lebiñ merhem gibi
- zahm-ı tîğ-i Ğamze-i dil-ber [1]** Sevgilinin delici
bakışının kılıç yarası.
- G349/13 **Zahm-ı tîğ-i Ğamze-i dil-ber** bulur şanma 'ilâc
Nebziyâ bu derdiñe Haqdan meger dermân ola
- zahm-ı sîne [3]** Bağırdaki, yürekteki yara. || Gönül
yarası.
- N14/4 Ğamzeñ okın ben faqîriñden şehâ dūr itme kim
Zahm-ı sînem merhemidir tîr-i müjgâniñ seniñ
- G81/2 Şehâ Şîrîn-kelâmında dile ümmîd-i merhem var
Leb-i la 'liñde **zahm-ı sîneye** dârü-yı pür-em var
- G158/3 O hünî Ğamzeler açduğı işbu **zahm-ı sînemle**
Begim itmez leb-i la 'liñden özge merhem istînâs
- zahm urul- [1]** Darbe vurmak, yara açmak.
- G341/2 Atma Ğamzeñ okunu ben bağı hün bî-çäreye
İki **zahm urulmadı** zirâ begim bir yäreye
- zahmet [1]** Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
- G185/9 Meyl idüp her bî-vefâya bunca **zahmetler** nedir
Terk idüp gel ihtiyâr it Nebziyâ künc-i ferâğ
- zahmet-i ağıyar [1]** Yabancınn eziyeti, rakibin
sıkıntısı.
- G263/7 Kıl taħammül **zahmet-i ağıyara** ey dil var yüri
Bir gül için dime kendim rence-i hâr eylemem
- zahm-ı dil [1]** Gönül yarası.
- G246/3 İrmedi **zahm-ı dile** la 'l-i lebiñden çün devâ
Ğayrı bildim derd ile bî-çäreym bî-çäreym
- zahm-ı Ğamzegân-ı bî-emân [1]** Sevgilinin
korkusuz, emniyetsiz yan bakışının neden olduğı yara.
- G22/2 Siyeh ebrûlarıñ gibi kemânı kim çeker cânâ
O **zahm-ı Ğamzegân-ı bî-emânı** kim çeker cânâ

- zaḥm-ı ḥün-feşān [1]** Kan saçan yara.
- K28/17 Sīne-i 'āşıkda yir yir gördi **zaḥm-ı ḥün-feşān**
Aña nisbet dāğ-ı surḥi eyledi izhār gül
- zaḥm-ı tūr [2]** Ok yarası. || Sevgilinin bakışıyla ok gibi delici kirpiğinin açtığı yara.
- Ms2/21 Sīnemde **zaḥm-ı tūriiden** şanur mısın cerāhat yok
Murādım 'arz-ı ḥāl itmek durur bi'llāh nedāmet yok
- G141/7 Gördi la'li **zaḥm-ı tūrin** sīne-i pūr-yarede
Ol ṭabīb-i bī-rahīm rahm eyleyüp merhem kımaz
- zahr [1]** İlk insanın, (ilk peygamber Hz. Adem'in) bedeni. || İlk insanın ege kemiği.
- G237/5 **Zahr-ı Ādemden** ḥurūc itdikle ervāḥ-ı ünās
Añılurdu ol maḥalde 'aşk ile adım benim
- zahr tūt- [1]** Övünç duymak, iftihar etmek, kıvanç duymak.
- G29/9 Darb iderseñ ey perī **zahrın tutar** Nebzī saña
Var durur darbu'l-mesel darbu'l-ḥabīb oldı zebīb
- zā'ib [1]** Eriyici, eriyen.
- G28/14 Şu gibi olmağıl her süya cārī
Olursuñ āteş-i 'aşk ile **zā'ib**
- zā'id [3]** Fazla, ziyade.
- Kt19/28 İki mışra' daḥī tārīḥ olupdur
Biri **zā'id** biri nākışdır illāh
- Kt19/29 O **zā'id** nākışi cebr eyler-ise
Tamām olur iki tārīḥ ḥāzāh
- Mr5/66 Bu şi'r-i ter şāhid yeter
Çok söyleme **zā'id** yeter
- zā'id ol- [1]** Fazla olmak, artmak.
- K9/5 Devleti **zā'id ola** dā'im anuñ
Nitekim devr ide gökde mihr ü mäh
- zā'il [1]** Devamlı ve kalıcı olmayan, sona eren, yok olan, ortadan kalkan.
- G1/7 Sen ammā zann idersin levḥ-i dilden oldı **zā'ilhā**
Bilürsin bu cihān mülki degil çün kimseye bākī
- zā'il ol- [1]** Yok olmak, ortadan kalkmak.
- K33/38 Eger insān ise hicviñ işidüp epsem olur
Degil ise yemeden boğunı **zā'il olmaz**
- zā'ir ol- [1]** Ziyaret etmek.
- K24/8 Ṭavf eyle ṭurma dil Ka'besini
Sa'y it olagör **ol** beyti **zā'ir**
- zā'if [5]** Zayıflık, güçsüzlük. || Bir şeye karşı duyulan aşırı istek.
- G38/12 Marīzim gelmişim dārü's-şifāya
Zā'if ü bī-mecāl oldum be-gāyet
- G107/1 **Zā'if** olsa dil-i 'āşık dime anı veremgendir
Faķiriñ şayruluğı kat'-ı ihsān u keremgendir
- G140/10 Firāş-ı ğamda bālīn-i belāda
Zā'if ü nā-devā bīmār bulunmaz
- G348/9 Kılca kaldı cān u ten oldı **zā'if** ü bī-nevā
Sāz-ı 'aşka muṭribā bu ṭarza tār oldum hele
- K2/49 Ümmetiñden bir **zā'if** ednā vü bī-tākatdir ol
Zerre-i nāçizveş aḥkar hebādir zir-i pā
- zā'im [1]** Kefil. || Bir memleketin ileri geleni, âyandan olan şerefli kimse.
- G239/8 Sicn-i zeķanda bu dili ḥabse şalınca gözleriñ
Zülfün olup kefil aña didi enābehu **zā'im**
- zākir [1]** Allah'ı çokça anıp zikreden, zikredici. || Allah'a çokça duā eden kişi.
- K24/34 Şabr eyle dā'im derd ü belāya
Şabr-ı cemīli zikr eyle **zākir**
- zaḳḳūm [1]** Agu ağacı. || Cehennem ehlinin gıdası.
- G107/3 Raķibiñ ḳaddi **zaḳḳūm** ağacıdır ḳa'r-ı dūzeḥde
Seniñ ol ḳāmet-i serviñ begim bāğ-ı İremdendir
- Zāl [2]** Sām'ın oğlu Rüstem'in babasıdır. Elburz dağında Sımürg adında bir kuş tarafından büyütülmüştür. Sımürg, dağda bulduğu çocuğu pençeleri arasına alıp yavrularına ye-dirmek için yuvasına götürdüğünde gönlüne Allah tarafından bir şefkat düşmüş; ço-cuğu sevmeye ve yavrularıyla birlikte beslemeye başlamıştır. İyi beslenen Zāl büyü-yüp ünlü bir yiğit olmuştur (Lugal, 2005, s.159).
- Bir gece babası Sām, rüyasında Hindistanlı bir pir görür. Pir, Sām'a Elburz dağına bıraktığı oğlunun Sımürg tarafından büyütüldüğünü, oğlunu bulup ona Zāl ismini koymasını öğütler. Sām oğlunu iri yarı, pehlivan nitelikli bir genç olarak bulur. Bu sırada babasının oğlunu almaya geldiğini gören Sımürg, çocuğa birçok öğüt verip adını da *Zend'in Destanı* koyar. Kanadından üç tüy koparıp başı sıkıştığı anlarda bu tüyleri yakmasını söyler (Lugal, 2005, s.159).
- Sām, sevinçle oğlunu Ferīdün'un torunu Minūçeḥr'in huzuruna çıkarır. Minūçeḥr de Zāl'ın heybetine hayran kalmıştır. Sām, vaktinin çoğunu oğlunun iyi bir pehlivan olarak yetişmesine harcar. Zāl, hünerli ve bilgin bir pehlivan olunca Minūçeḥr, Hint Denizi'ni ve Zābilistan'ı Zāl'ın yönetimine verir. Sām da oğlunun yanındadır. Kābilis-tan'ın hākimi Mihrāb'ın Rūdabe isminde bir kızı vardır. Zāl kendisini etkileyen bu alımlı ve güzel kızı babasından ister. Baba Mihrāb, hiç düşünmeden İnan topraklarını koruyan bu kahramana kızını verir (Lugal, 2005, s.159).
- Osmanlı şiirinde sıkça kullanılan Zāl, ok atmasıyla meşhurdur. İnan askerlerinin başı sıkışığında yardımlarına koşmuştur. Kahramanlığı ve yiğitliğiyle kendisine ben-zetilen

- konumundadır. Tüyelerinin beyazlığından dolayı “ihtiyar bir çocuk” olarak da anılmıştır. Bu kelimenin bir anlamı da “kocakarı”dır. Şairlerimiz dehrî, çarhî ak saçlı kadın olarak hayal ettikleri için bu şekilde mazmunlar yapmışlardır. Bundan dolayı *Zâl-i dehr*, *dehr-i Zâl* gibi tamlamalı ifadeler şiirlerde sıklıkla görülür. *Sîmûrg*’un *Destan* ismini verdiği *Zâl’a Zâl-i Zer* ismini babası Sâm vermiştir (Lugal, 2005, s.159).
- K32/32 Yetişür ‘aksine devr eyledi bunca demdir
Koy varsun yabanîñ kaşbe vü köhne **Zâli**
- Mr1/35 Hârb ü darblar ide anlar **Zâl** u Rüstemden nişân
Çün kırlurlar dîn-i İslâm gayretiyçün ictihâd
- zâl-ı zünüb [2]** Günahların eskisi, eskiden işlenmiş günahlar.
- K32/42 İremez tâ’atiñe elf gibi toğrı kıyâm
Kad-i ham-geştesidir **zâl-ı zünübüñ** dâli
- zâl eyle- [1]** İhtiyarlatmak, belini bükme.
- Mh3/8 İtmedik mekri komadıñ baña biñ âl eylediñ
Râh-i ‘aşkıñda civân u merd iken **Zâl eylediñ**
- zâl ol- [1]** Yaşlı, ihtiyar, aciz, zavallı olmak.
- Mş1/37 Dinç iken cünd-i çemen fertüt u **Zâl olmuş** durur
Dehr-i pür-kañrîñ fenâsına bu dâl olmuş durur
- zâlâm [1]** Zulmet, karanlık.
- N53/2 Mâhveş ger ‘arz-ı didâr eyleseñ ey kaddi tām
Mât olup mihr-i münîr ola kâtiñda bir **zâlâm**
- zâlâm ol- [1]** Karanlık olmak. || Zulüm, eziyet olmak.
- G363/8 Tağtıdñ var ise meh yüzüñe o zülf-i şeb-günüñ
Bu şeb künc-i firâkıñda cihân gâyet **zâlâm oldı**
- zâlâm-ı gam [1]** Gam, keder karanlığı.
- G200/7 **Zâlâm-ı gamıñ** çevremi kapladı
Ufukda ne gün görünür ne şafağ
- za’ m-ı fâsid [1]** İyi bir işi bozan kusur, ayıp.
- Tc1/31 ey gönül bu za’ m-ı fâsidden elüni yüri yu
Sikten uşanur mı şanurşın ‘aceb kaçıcık ayu
- zamân [8]** Vakit, çağ, devir. || Süre, mühlet.
- G77/2 Devr-i gül geldi irişdi nevh-bahâr
Devr ider dâ’im **zamân** bulmaz karar
- G113/8 Dîdemden akar eşk-i revânım bağa bilmez
Düş olsa saña serv-i revânım ne **zamânlar**
- G306/6 Didim ol dem bağ-ı hüsnüñ bülbül-i nâlendesi
Gül gibi güldü didi var bir **zamân** ağlayı ço
- G337/5 Bahâdırsın **zamânıñ** şimdilik şâhib-kırânısın
Şehâ zâtiñ gibi tıflı toğuramaz degme merd ana
- K20/5 Gelince bu **zamâna** böyle ber-cây-ı ferağ-zâde
Estüp bād-ı şabâ ammâ akarşu yoğ idi aşlâ
- Mr2/17 Keş-â-keşden gam-ı dehr ile bulunmaz **zamânım** hîç
Velî zikriñden âsüde degildir bu zamânım hîç
- Mr2/18 Keş-â-keşden gam-ı dehr ile bulunmaz zamânım hîç
Velî zikriñden âsüde degildir bu **zamânım** hîç
- Mr5/10 Buldı hayât-ı nev cihân
İrdi **zamâna** tâze cân
- zamân-ı mevlid [1]** Doğum tarihi, doğum vakti.
- K35/18 İki güne idüp tavşif didim bir beyti çün Nebzî
Beyân itdim dü vech-ile **zamân-ı mevlidin** hâlâ
- zamân iste- [1]** Bir şeyin gerçekleşmesi için zamana ihtiyaç duymak.
- G112/10 Nedir bu cidd ü sa’yiñ vaşl-ı cânâna ‘aceb Nebzî
Alınmaz menzil ivmeyle meseldir bu **zamân ister**
- zamane [2]** Yakınma, küçümseme yoluyla içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman. || Bahsedilen zamanda yaşayan insanlar.
- G289/13 Tarz-ı şî’ri senden öğrensün **zamâne** şâ’iri
Nebziyâ var ise ‘aşrıñ şimdilik Selmânısın
- G318/6 O kelbi ni’met-i vaşl ile tok it aç olayım ben
Zamâne muktezâsınca cezâ-yı bâ-sezâ eyle
- zamâne halkı [1]** Bahsedilen zamanda yaşayan insanlar, zamanın insanı.
- N50/1 **Zamâne halkımı** gör kim ne bulsalar yediler
Helâl melâl ne gerekdir harâm marâm didiler
- zamân-ı devlet [1]** Bir padişahın veya devlet yetkilisinin devlet kademesinde hüküm sürdüğü zaman. || Mutluluk zamanı.
- Kt6/15 **Zamân-ı devletinde** ol şehen-şâh-ı civân-bahtıñ
Açıldı her taraf bunca fütühât oldı âmâde
- zamân-ı haşre dek [1]** Kıyamet gününe dek. || Dünya durdukça, çok uzun süre.
- G196/5 Hÿâb-ı gafletden müberrâdir **zamân-ı haşre dek**
Çeşm-i pür-hünun kim eyler ey gönül bîdâr-ı ‘aşk
- zan-[2]** Zannetmek, sanmak.
- K25/12 Derünümde koduñ bunca kuvâlar
Hayâl u vehm u hiss-i müşterek **zan**
- Mh4/9 **Zannım** oldur hicr-ile olmam mukarrer lâ-cerem
El-amân ey nev-zuhûrum reşk-i hûrum el-amân

- zanbağ [3]** Pek çok türü bulunan, güzel, iri, beyaz çiçekli, çok yıllık süs bitkisi. || Bir konuda tecrübeli kimse.
- G93/9 Gülistân-ı şafâda hağ bu kim şıgmaz buña **zanbağ**
Bu pür-mazmûn şî're Nebziyâ kuş kondurulmuşdur
- G311/15 Karanfil yâsemem şeb-büy u **zanbağ**
Reyhân bî-şümâr el-hamdülillâh
- Mr5/6 Revnağ bulup rüy-yı zemin
Zanbağ açıldı yâsemîn
- zânî [1]** Zinâ eden kimse.
- N50/3 Kamusı lûtî vü **zânî** sikişle taldı cihân
Dişisi rûsbî vü erkekleri cünüb gidiler
- zann [2]** Sanma, sanı, sezme. || Şüphe, işkil.
- G1/7 Sen ammâ **zann** idersin levh-i dilden oldı zâ'ilhâ
Bilürsin bu cihân mülki degil çün kimseye bâkî
- G191/8 'Aşkıña dil virdiğim meşkük yâ mevhum degil
Hamdü li'llâh **zann** u şübhem dîn ü imânımda yok
- zann eyle- [1]** Sanmak, zannetmek, öyle düşünmek. || Yanlış düşünceye kapılmak.
- G361/2 Bir perî-rü saht-dil pülâda virdim gönülümü
Âşınâ **zann eyleyüp** bir yâda virdim gönülümü
- zann it- [12]** Sanmak, zannetmek, öyle düşünmek. || Yanlış düşünceye kapılmak.
- G138/3 Her dilde 'aceb **zann ide** var mihrini ol meh
Her gökde bunu bilmeye şems ü kamer olmaz
- G224/5 **Zann ider** üftâdeler andan dirîğ eyler seri
Yoluna 'aşıkları cândan geçer serden degil
- G241/10 Bir ayak toprağın bir kaatre-i nâ-çizsin
Hay Nebzî sen de kendiñ **zann idersin** âdemim
- G65/11 Âsumân **zann itme** ey mâh derd ile itdikçe âh
Kubbe-i mînâ düzildi başımın üstünde dūd
- G67/5 Nâşihâ kendiñ gibi güm-râh **zann itme** beni
Zülf-i dil-berveş elimde var iken hablü'r-reşâd
- G105/12 Çek ey zâhid n'olur câm-ı muşaffâ
Şağın **zann itme** zehr ü sem değildir
- G138/14 Nebzî güzer eylerseñ eger 'aşk ile yola
Zann itme şağın kim saña havf u hañar olmaz
- G154/1 Tarîk-i 'aşk **zann itme** hañarsız
Şağın gitme çü râha râh-bersiz
- G236/10 Nebzî-i zâra ulaşma ey rakîb-i seg yüri
Fâriğ ol yoğsa saña **zann itme** yok kem niyyetim
- N17/3 Şâdîlik eyyâmı **zann itme** bahârı ey gönül
Devr elinden sînesi pür-çâk imiş evvel bahâr
- N22/2 Mîr-i 'aşkıñ pâdişâhım mansıbımdır mülk-i ğam
Bendeñe ey yüzi mâhım hor bağup **zann itme** kem
- G115/9 Hemîn bu Nebziyâ **zann itme** bend-i kâkülün olmuş
Saña üftâde olmuş ey perî-rü çokdur âdemler
- zann ol- [1]** Sanmak, zannetmek, öyle düşünmek. || Yanlış düşünceye kapılmak.
- G328/10 'Aceb âğyâr ile şöhetde midir Nebzî o hûb
Zannım oldur ki seni öldüre ğayğu bu gice
- zânü-be-zânü [1]** Diz dize.
- G303/12 Yâd-ı la'liñle şehâ hum-hâneler
Leb-be-leb **zânü-be-zânü** toptolu
- zânü-be-zânü ol- [1]** Diz dize olmak, çok yakın olmak.
- G41/7 Yâr ile **zânü-be-zânü olmağ** istersin 'aceb
Ey gönül bilmez misin aña gerekdir yâr bağt
- zânü-yı Peyğam-ber [2]** Peygamberin dizi.
- Kt3/27 Mürebbâ idiler **zânü-yı Peyğam-berde** bî-minnet
Olalar yarıñ anda zîb-i cennet ol iki kardaş
- zânü-yı mader [1]** Annenin dizi.
- Mh5/1 Geldi Süleymân mülk-i vücûda **zânü-yı mader** oldı
serîri
Mâh-i nevâsâ toğdı velîkin mağv itdi nür-ı mihr-i
münîri
- zâr [9]** Ağlama, inleme, feryat, figan.
- Mu30/2 Berf yağmış verd-i nu'mân üstüne gülzârda
Dâğ urulmuşdur ayağında kalupdur **zârda**
- G207/10 Dem-i hicriñde Nebzî bir nevâ-keş kumrıdır güya
İşit serv-i revânım nâlesi hoş **zârı** pek nâzik
- G295/8 Dil devâ'-ı derd arardı dūrda
Dâr-ı derde varup ol **zâr** u devân
- G321/14 Gülşen-i hüsnüne Nebzî o gülün irdi hâzân
Oturup künc-i ğama **zârıñı** sen terk eyle
- G391/2 Gönül semt-i fırâka düşeli bir haylî hîn oldı
Temennâ-yı vişâl-ile 'aceb **zâr** u hâzân oldı
- G392/1 Ğam-ı hicr-i dil-ârâ ile dil **zâr** u zebûn oldı
Vişâli arzusuyla veremle taldı hün oldı
- K17/26 Kaşd u murâdın ser-be-ser olsun 'alâ-vefkı'l-
merâm
Bâğ-ı cihânda bülbüle artdıkaça **zâr** u ğulgüle

N28/4	Hüb-rûlarla müzeyyen her taraf güller gibi Başlasun üftâdeler pes zâra bülbüller gibi		zâr u zâr ağlayurağ [1] Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.
N42/2	Mihnet ü derd ü belânîñ yâr-ı ğârıdır gönül Bir gül-i gülzâr-ı cânîñ mest ü zârdır gönül	Mr1/14	Rûz u şeb âh u enîñ oldı bize yâ Rabbi kâr Kapuña geldik niyâza ağlayurağ zâr u zâr
	zâr' [1] Gözyaşı.		zâr u zebun [1] Aciz ve zavallı.
G35/2	Biñ nâz u ğunc ile idüp evvel dil-i şeydâyı celb Yağdan çekilmiş kıl gibi yâ zâr'dan emsâl-i halb	G29/7	Geşt ider deşt-i firâkıñda şehâ zâr u zebûn Düşdi dâr-ı ğurbete güyâ ki bir merd-i ğarîb
	zâr eyle- [4] Ağlatmak, inletmek. Mutsuz etmek.		zâr zâr it- [1] Çokça ağlatmak, üzüntü vermek.
G263/4	Yanarım şem'-i cemâl-i yâr ile pervâneveş Bülbülâsâ rûz u şeb gülzârda zâr eylemem	G18/1	Eger ger ger nazar zâr zâr iderseñ señ şehâ hâ hâ Bulur lur lur bu dil dil elemden den rehâ hâ hâ
Tr1/57	cânımı zîrâ ki yakdı gör niçe zâr eylerim nâm-ı nâ-pâkin dahı dimekliğe 'âr eylerim		zâra düş- [1] Ağlamak, inlemek. Büyük bir acının, üzüntünün etkisi altına girmek.
G167/1	Bülbülü zâr eyleyen gülzâr içinde hâr imiş 'Aşka kan ağladan ağıyar-ı bed-kirdâr imiş	Tc2/10	Gül yüzlülerin gird-i vişâlinde tolanma Bülbül gibi bî-çâre olup zâra düşersin
G279/3	Zülfî leyli'dir seni zâr eyleyen Mecnûnveş Ol lebi şîrîndir ey dil hem dahı Ferhâd iden		zârâ' at [1] Alçak gönüllülük, tevâzu, kendini hor ve hakir gösterme, tezellül.
	zâr it- [3] Ağlatıp inletmek. Mutsuz etmek.	Kt3/60	Bağışla cürmini ol bî-kesin kim kimsesi yokdur İder deryüze ancak bâb-ı luftundan zârâ' atle
Mş2/61	Böyledir çün gelünüz ağlayalım zâr idelim Yüze göz yaşını incü gibi isâr idelim		zârâ' et [1] Alçak gönüllülük, tevâzu, kendini hor ve hakir gösterme, tezellül.
G148/11	Varayım dergâhına râzım açup zâr ideyim Yoşsa hâlimden o şâhî âhim âgâh eylemez	G44/12	Yirden göge dek minnet ider dil k'ola bendeñ El arkası yirde dahı hem rûz-ı zârâ' et
G380/9	Sovuk âhen döğüp zâr itme zîrâ bulmadım Nebzî Dil-i sengin-i yâri nerm ider dînârdan ğayrı		zarâfât [1] İncelikler, zariflikler, nezâketler. Hal ve tavırdaki güzel görünüşler, hareketlerdeki âhenktar güzellikler.
	zâr ol- [1] Ağlayıp inlemek. Mutsuz olmak.	G43/10	Leb-i la'îlini h'âb içre bûs it Saña Nebzî budur şimdi zarâfât
G204/1	Dime râzîñ şakin ağıyâra dilâ zâr olsañ Der-i dil-berde dile çâreyi nâ-çâr olsañ		zarâfet [3] İncelik, zariflik, nezâket. Hal ve tavırdaki güzel görünüş, hareketlerdeki âhenktar güzellik.
Mh1/17	Cihân bağında bülbül zâr olup oldukça gül hürrem Geçüp 'izzet serîrinde sa'âdetle otur her dem	Mu23/1	Ayakdan başa elde bir güli tağdım zarâfetle Berâhîn ile isbât eyledim nâmin nezâketle
	zâr u âh [1] Ağlamak ve ah etmek.	G119/1	O şühuñ büsesin almağ zarâfetdir zarâfetdir Miyânın çekmek âğûşa nezâketdir nezâketdir
G244/6	Ruñuñ üzre nedir ol hâl-i esved Dem-â-dem arturur bu zâr u âhim	G119/1	O şühuñ büsesin almağ zarâfetdir zarâfetdir Miyânın çekmek âğûşa nezâketdir nezâketdir
	zâr u fiğân [1] Ağlayıp acı çekmek, feryat etmek.		zâriyât [1] Ağlama, inleme. Zâriyât Suresi. (Zâriyât, 51/...)
G12/7	Rûz u şeb zâr u fiğânîñ ser-bülend idüp revân 'Arz ider bî-çâre dil ahvâlini yâ Hû saña	K2/19	Zâriyât u Mürselât u Nâzi'ât u 'Âdiyât Kıldı inzâl hep saña bu cümleyi Bâr-ı Hudâ
	zâr u ser-gerdân [1] İnleyen ve başı dönmüş, şaşkın.		zarûrî [1] Zorunlu. Mecburi.
G225/10	Nedir Nebzî ki düşmüşsin bu boş sevdâlar ardınca Yilersin zâr u ser-gerdân tevbe eyle vaz gel gel		

- G238/3 **Zarūrīdir** ki geldim 'ālem-i kevn ü fesāda ben
Velī geldigime oldum belī her vech ile nādīm
- zāt [22]** Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. || Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık.
- G131/9 Cemenzār-ı melāhat içre **zātūn**
Şehī-kaḍ sīm-ten serv-i semen-ber
- G144/12 Ağladır 'uṣṣākı cevriñ luṭfuñ ammā güldürür
Zātūna ta līkīdir müyīde vü ḥandīdemiz
- G162/5 Sürüş-ı rahmet envār ile kılmış perveriş **zātūn**
Sirişt olmuş şehā ṭab'ında luṭf u merḥamet bī-ğaş
- G193/9 Kanķı **zāt** içre ki cüz'ī 'aşk ola
'Akl-ı küll dir aña yā Hū el-firāk
- G204/11 Çelebī-zāde-i merdüm bilürüz **zātūn** biz
Ne kaḍar dīde-i 'ayyār ile ḥūn-ḥvār olsañ
- G269/14 Eger 'ālemde maḥbūb-dost iseñ bir ḥūb sev Nebzī
Ki ḥulķı aḥsen ü **zāt** ḥasen ismi Ḥüseyn olsun
- G337/6 Bahādırsın zamānıñ şimdilik şāhib-kırānısın
Şehā **zātūn** gibi tıflı toğurmaz degme merd ana
- K13/25 Dād-ı Ḥaķdır ḥalka **zāt** zīre zıllu'llāhdır
Devr-i bī-cevrinde şerr u şūr aslā ḳalmamış
- K14/14 Ḥudāyā müstedām idüp ḥuzūr-ile mu'ammer ḳıl
O **zāt** kim sa'ādetle cülüs ide bu eyvāna
- K16/4 Şerāfetlü 'ulüvvü'l-kaḍr hem-nām-ı Ḥalīlu'llāh
Ki vaşfı gibi **zāt** derc olupdur şürefālīķda
- K36/7 Netice münderic **zātında** bi'l-cümle şifātında
Bilā-noḳşān emārāt-ı emāret ḳamu āmāde
- Kt6/4 Cihāna rahmet-i Ḥaķ 'āleme 'ayn-ı 'ināyetdir
Müsellemdir o **zāta** salṭanat maḥfī vü peydāda
- Kt6/10 Cihān ol zall-ı Ḥaķķıñ sāyesinde oldı āsüde
Müdām olsun anuñ **zāt** serīr-i 'arş-ı āsāda
- Kt18/3 Müşārun bi'l-benāndir der-miyān-ı ilçiyān **zāt**
Muḥallā ḥilm ü rıfķ-ile şadāķatle daḥı yek-tā
- Kt18/9 Netice münderic **zātında** bi'l-cümle bilā-noḳşān
Şifātından emārāt-ı emāret olur istīfā
- G132/1 Şehā **zātūn** cihān içre şeh-i ḥūbān bir şehdir
Saña kim ol bölükden ser-fürü itmezse esfehdir
- G171/4 Müsellem ḥabbezā zāt u şifātūn
Şifātūn münteḥab **zātūn** mulaḥḥaş
- G390/3 Şeh-i ḥūbānsın cānā melāhat mülķüne **zātūn**
'Ulüvvü'l-kaḍr ve'r-rütbet refī'ü's-şān ḥān oldı
- Mh5/4 İrsün Ḥudādan luṭf u mekārīm 'avn u 'ināyet olsun
zahīri
'İlm ü 'amel it yā Rab müyesser olduķça **zāt**
'ālemde diri
- Mr2/24 Felek raḳşān olup ḥurşīd ü meh raḳşān olduķça
Ola **zātūn** cemāl-efzā-yı mülk ü devlet-i 'Osmān
- Mü1/5 **Zātında** egerçi leb-i la'līnde şifā var
Her derde devādır
- N39/4 Şerāfetlü 'ulüvvü'l-kaḍr hem-nām-ı Ḥalīlu'llāh
Ki vaşfı gibi **zāt** derc olupdur şürefālīķda
- zāt-ı ḳırbā** Su kabının (mataranın) kendisi.
- G122/6 Sular her demde bostānıñ ciger ḳanıyla 'ayneynim
N'ola rahm eyleseñ ey serv-ḳāmet **zāt-ı ḳırbādır**
- zāt-ı Leheb [1]** Alev. || Ebu Leheb, Hz. Muhammed'in amcası olmakla birlikte İslamın ve Hz. Muhammed'in en büyük düşmanlarından biridir. Tebbet suresinin " O, alevli bir ateşte yanacak." (Leheb, 111/3) ayetine telmih yapılmaktadır.
- G350/11 'Aşķ-ı cānān muḥterīķ bir nārdır **zāt-ı Leheb**
İsterim olsun dil-i pür-süzum anıñla melā
- zāt-ı melekāsā [1]** Melek gibi insan. || Güzel yüzlü, iyi huylu, temiz kişi.
- Ms1/1 Şehā Ḥaķdan ire **zāt-ı melekāsāna** şıḥḥatler
Dil-i dānāna rahat cān-ı bī-hem-tāna şıḥḥatler
- zāt u şifāt [1]** Allah'ın kendisi ve sıfatı.
- G171/3 Müsellem ḥabbezā **zāt u şifātūn**
Şifātūn münteḥab **zātūn** mulaḥḥaş
- zāt-ı a'lā [1]** Yüce zat, ulu kişi.
- K2/48 Yoḥsa kim vaşf idebile ḥaķķ-ı vaşf ile seni
Çün ki vaşşāfıñ ola bi'z-zāt ol **zātū'l-'alā**
- zāt-ı ekrem [1]** Çoķça cömertlik, lutf ve kerem sāhibi kişi.
- Kt10/16 Oldı ḥaķīķat bānī-i sānī
Ol **zāt-ı ekrem** kān-ı şehāvet
- zāt-ı Ḥaķ [1]** Allah'ın varlığı, mevcudiyeti.
- K24/19 Çün **zāt-ı Ḥaķdır** maṭlūb-ı a'lā
Ġayrı sevendir 'ayniyla kāfir
- zāt-ı pāk [4]** Temiz varlık, temiz yaradıķlı kimse.
- N39/12 Maşūn ola elemden ğamdan āfāteyn-i 'ālemden
Hemişe **zāt-ı pāk**ı ola maḥfūz ḥıfz-ı Ḥālīķda
- Mh1/26 Cihān bir cisme beizer aña cūduñla vücūduñ cān
Bu etvār ile ḥaķķā **zāt-ı pāk**ıñ medḥedir şāyān

- K1/42 Gerçi çokdur haıt u habtım 'afv kı l zırā şehā
Zāt-ı pākīndir sezā setr-i 'ıyāba ibtidā
- G338/6 Bende-i kemter kemīnīndir kapuında kıl hemān
Zāt-ı pākīndir şehā 'ālemdē sultān var ise
zāt-ı pākī ol- [1] Temiz yaradılışlı olmak.
- K16/12 Maşūn ola elemden ğamdan āfāteyn-i 'ālemden
Hemīşe **zāt-ı pākī ola** maḥfūz ḥıfz-ı Ḥālīkda
zāt-ı pūr-kerem [1] Kerem sahibi cömert kimse.
- K19/9 Bu müferriḥ mevzi 'e Nebzī o **zāt-ı pūr-kerem**
Eyledi tāriḥi gibi vaż'-ı miḥrāb-ı İllāh
zāt-ı şerīf [2] Şerefli, kutsal, mübārek kimse.
- K19/1 Habbezā **zāt-ı şerīf** ü lāyık-ı iclāl u cāh
Mā'il-i lutf u 'ināyet nā'il-i fazl-ı İllāh
- K18/6 Akıtdı bunda pes bu 'ayn-ı pākī ol kerem-kānı
Kim oldur ketḥudā-yı āşaf ol **zāt-ı şerīf** a'lā
zāyi' ol- [1] Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak,
kaybolmak.
- Mş1/61 Tā ki **zāyi' olmaya** bu çekdiğīñ renc ü emek
Çün ki bildiñ bī-vefā vü pūr-cefādır bu felek
zazıĝlen [1] Ebced, eski alfabeyle verilen addır.
"Abcad, ebicad, ebiced ve abucad" da denmesine rağmen
tutunmuş şekli ebced dir. 8 anlamsız kelime soldan sağa doğru
şöyle sıralanır: Ebced, Hevvez, Huttı, Kelemen, Sa'fas,
Karaşet, Sehaż ve Zazaĝ. Son kelime "Zazıĝlen" veya
"Zazaĝlen" şeklinde de okunmaktadır.
- G202/9 Bū 'Alīye okıdır **zazıĝlen** ebced-ḥVān ider
Ḥaḳ budur kim ğamze-i şehḥāriña hem-tāy yok
zebān [7] Dil, lisan. || Konuşma, ifade etme,
anlatma.
- G11/10 Dem-i 'İsiveş enfāsuñ revān-baḥş oldu 'uşşāka
Kelāmıñ sükket-i Mışrī **zebānıñ** tūḥi-i güyā
- G24/11 **Zebānı** bülbül-i güyāydu kim
Olupdu ḡonca-ı la'līne maşḥūb
- G25/3 **Zebānıñ** bülbül-i güyādır ey şīrīn-maḳāl ammā
Velīkin nā-şüküfte ḡonca-ı pūr-ḡuncdur ol leb
- G26/3 **Zebānıñ** bülbül-i güyādır ammā
Velīkin nā-şüküfte ḡoncadır leb
- G112/1 Ḡönül aḥvālını 'arz itmege şīrīn **zebān** ister
Sirişkin dökmege pāyına bir serv-i revān ister
- G201/3 **Zebānımda** anıñçün zıkr-i la'līñ dökmez ey ḥünī
Sürāḥi ser koyup pāyımda kılku l dir gehi entaḳ
- G320/11 **Zebānıñ** mest ider 'uşşākı çün mey
Dehānıñ oldu bir la'līn piyāle
zebānı leb [1] Ağızdan çıkan söz, kelam.
- G95/4 Ḥoḳka-ı la'līn dehānı dişleri dürr-i semīn
Tūḥi-i güyā **zebānı lebleri** sükket mi var
zeber [1] Üst.
- G169/6 Süre-i İḥlāş yazdı ḥaḫt-ı sebz-i la'l-i yār
Oldı pes ḥāl-i siyeh zır ü **zeber** i'rābveş
zebīḥu'llāh [1] Allah'a kurban olacak kişi. || Hz.
İsmail.
- Mş1/15 Keḫş-ile āzād İsmā'ıl **Zebīḥu'llāh** kanı
Şāhibu't tavr u yed-i beyzā Kelīmu'llāh kanı
zebūn it- [2] Gücsüz düşürmek, aciz hāle getirmek.
- G279/5 Gerçi 'uşşākı **zebūn iden** şehā çeşmiñ durur
Zülf-i şeb-ḡunun hevāsıdır beni ber-bād iden
- G109/5 **Zebūn itdi** niçe ser-keşleri o zülf-i çevgānıñ
Seri ḥāk üzre ḡaltān olmadıḳ server mi kalmışdır
zebūn kıl- [1] Düşkün hale getirmek, aciz hāle
getirmek.
- G95/7 Zülf-i çevgānıñ niçe serkeşleri **kıldı zebūn**
Pīşĝāhıñda seri tōb olmadıḳ server mi var
zebūn ol-[3] Gücsüz duruma düşmek. || Bir
kimseye aşırı düşkünlüğü olmak, onu çok sevmek.
- K17/20 'İyd-ı sa'adet irdi çün 'ālem meserrette bütün
Düşmenleriñ **olup zebūn** dostānıña ırsün selām
- G112/7 **Zebūn oldu** tenim ney gibi cānā derd-i hicriñle
Anıñçün tırmaz āsüde bu dil her dem fiĝān ister
- G392/1 Ğam-ı hicr-i dil-ārā ile dil zār u **zebūn oldu**
Vişāli ārzusuyla veremle tōldi ḥün oldu
zehi [6] Ne hoş, ne güzel || Ne garip, ne acayip.
- G213/7 Göz açuramaz güle nergis **zehi** küstāḫdır ol
Şanuram görmedi ol dīde-i şehlānı seniñ
- K14/21 Didim Nebzī **zehi** beyt-i ḥümāyün bī-behā ḥāne
- K18/1 Te'āla'llāh **zehi** hoş-tarḫ olupdu işbu 'ālī-cā
Mu'allā kāḫ-ı cennetveş sarāy-ı dil-ĝüşā zībā
- G121/10 Görenler şī'r-i Nebzīde selāset
Zehi zihñ-i edaḳ hayḥāy dirler
- G238/12 Şiyār itmek diler bi'l-cümle arzı bir nefes içre
'Aceb şuratlıdur durur sevr-i felek ey dil **zehi**
şādim

- G370/7 Te 'āla'llāh **zehrī** şayyād imiş çeşmiñ nezâketle
Niçe merdümleri naḥcēr ider baḳdıqça şīrānī
- zehr [2]** Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem. || Aşk yolunda çekilen sıkıntı, gam, keder.
- G183/5 **Zehr** ise daḥı ben itdim ibtilā'
Pādişāhımsın buyur fermān seniñ
- N17/1 Zemheriniñ **zehrine** tiryāk imiş evvel bahār
Münbit-i gül sünbül ü leylāk imiş evvel bahār
- zehr-i siyāh [1]** Kötü helak edici ıstırab.
- Tc1/61 Manşib ehli başına muşab olur **zehr-i siyāh**
Pāye-i 'izzet ser-ā tā-pā yem-i cürm ü günāh
- zehr-i zenb-i Nebzī [1]** Nebzī'nin günahının ıstırabı.
- K21/18 Günāhın ehl-i 'iştānıñ mu'āf eyle ḥuşūşā kim
Keremden **zehr-i zenb-i Nebziye** 'afvıñı tiryāk it
- zehr ol- [2]** Öldürücü bir madde olmak. Olmak. || Zevk almak umulurken üzüntü ile karşılaşmak, acı duymak.
- G156/5 **Zehr ola** şimdi hele içsün ḥuzūruñda müdām
Kāfir-i bi-dīn ü millet ol raḳīb-i martalus
- G19/6 Şun la'l-i lebiñ sāḳī bilmem ki neşātm yok
Zehr olası destimde peymāne degil mi yā
- zehr ü sem [3]** Ölüme sebep olan madde zehir ve ağu.
- G105/12 Çek ey zāhid n'olur cām-ı muşaffā
Şaḳın zann itme **zehr ü sem** deḡildir
- G180/8 Yine bir kākūli māriñ düşüp 'aşkına şevḳ ile
Yudarsın aḡusın ey dil idersin **zehr ü semden** ḥaz
- G211/8 Leb-i la'li o ṭābiñ dile tiryāk durur
Be raḳībā aña te'sīr ide mi **zehr ü semiñ**
- zehr-āb [1]** Zehirli su, acı su. || Elem, acı.
- Tr2/2 Yine ṭolāb-ı felek ber-'aks devrān eyledi
Aḳıdup seyl-i belā **zehr-āb** rīzān eyledi
- zehr-āmiz [1]** Zehir saçan.
- G28/5 'Asel şunarsa çarḥ **zehr-āmizdir**
Leben şunarsa oldur turş-ı rā'ib
- zehr-i ḡam[1]** Kederin zehri.
- G226/4 Neş'esin Cemşid bulmuş bādeniñ evvel velī
Zehr-i ḡam nüş eylemişdir cām ile Cem ey goñūl
- zehr-i ḳātıl [1]** Öldürücü zehir. || Ayrılık, hicran.
- N21/1 Bāde-i şāfī lebiñsiz **zehr-i ḳātildir** baña
İçmezem bi'llāh ol semm-i helāhildir baña
- zeḳan [1]** Çene. || Sevgilinin çene çukuru.
- G258/10 O siyeh dīdeleriñ sihr ile 'ayn-ı zerḳā'
Zeḳanıñ 'aşıka gird-āb-ı ḡam u çāh-ı elem
- zekāt vir- [2]** Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birlik payını sadaka olarak dağıtmak. || Sevgilinin güzelliğini aşığına göstermesi.
- G42/8 Nāzeninim buḥlı terk it eylegil cūd u seḡā
Ḥıvāce-i sūḳ-ı melāḥatsın niçün **virmeñ zekāt**
- G200/9 **Zekātın virirseñ** eger ḥüsnüñüñ
Bu Nebzī kuluñdur maḡal müsteḡaḳ
- ze'l-himem [1]** İyilik, cömertlik, himmet sahibi.
- G202/12 Sīn ü vāv u fā ile 'aşıkları 'avḳ eyleme
Bir sevāb eyle n'ola yā **ze'l-himem** kim ḥay yok
- zelīl [1]** Hor görülen, aşağı tutulan, aşağılanan.
- K2/51 Müznib ü mücrim güneḳār u **zelīl** ü hem sefīl
Rū-siyeh bir nebze-i kemterdir illā bī-riyā
- ze'l-me'āric [1]** Merdivenler. || Me'āric Suresi. (Meāric, 70/...)
- K2/22 Ḳāri'a vü Hāḳḳa zāhir ola çün Ṭūfān-ı Nūḥ
İtmem ıtlāk dāmeniñ yā **ze'l-Me'āric** yā Hüdā
- zem [1]** Kötülüğünü söyleme, yerme, çekiştirme.
- G173/6 Dem-ā-dem ḳaḍḥ iderler 'aşıḳanı bir alay ma'kūs
Olur mı hey 'aceb ḥaḳñ dilinde **zenden** istiḥlās
- zemerī [1]** Şiddetli soḡuk, soḡuḡun şiddeti.
- N17/1 **Zemheriniñ** zehrine tiryāk imiş evvel bahār
Münbit-i gül sünbül ü leylāk imiş evvel bahār
- zemiñ [3]** Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği ortam. || Yeryüzü, dünya.
- G249/10 Tā-ezel Nebzī bilürsün kim temessükle bu dil
Toḥm-ı ḡam zer'ine bir ḳıt'a **zemiñimdir** benim
- G312/10 Raḳīb-i İblīsı tardıñ görünce ey melek-rūyum
Didi ehl-i semāvāt u **zemiñ** taḥşin idüp ḡaḥ ḡaḥ
- G323/8 Nedendir eşk-i dādem ki bitürmez bir gül ü lāle
Velikin ṭurmayup aḳar ṭolu gibi **zemiñ** üzre
- zemiñ-i tīre-i dil [1]** Gönlü karanın, kötü kalplinin yeri.
- G302/6 Sipihri ḥüsnüdür rüyuñ cebiniñ āfitābidir
Zemiñ-i tīre-i dil şevḳ-ı ruḡsārīnladır pūr-zāv

	zemin ü ašumân [1] Yer ve gökyüzü.		zenb it- [1] Günah işlemek.
G326/5	Nazîrîñ bulmadı bi'llâh zemin ü ašumân içre Felek sükunda meh dellâl oluban çıkdı pâzâra	K24/13	Takvâ ile ol zenb itme hergiz Cehd eyle cânâ olmaya şâdir
	zemin ü zamân [1] Yer ve zaman.		zenb ü taqşîr [1] Günah ve kusur.
Kt5/3	Viripdir zemin ü zamâna amân Olupdur mekîn ü mekâna emîn	Kt3/63	Huşûşâ mu 'terifdir zenb ü taqşîrine ol bende Dağı 'ucb u tekebbür eylemez a'mâl ü tã'atle
	zemm [1] Zemmetmek, yermek, kınamak, kötülemek, çekiştirmek.		zenbür-ı belâ [1] Musibet arısı.
Tr1/51	Şanmasunlar zemm ü hicv kendime kâr eylerim Münkir olmam medh-i yâr u qadî ı ağıyar eylerim	Ms4/9	Başuma bi'llâh üşürdüñ şimdi zenbür-ı belâ Olduğum zîrâ ki bildiñ derd-i 'aşka mübtelâ
	zemzem-i la'1 [2] Dudağın zemzemi. Sevgilinin dudağı suyu.		zencîr [4] Zincir. Engel.
G393/8	Hâkîkât oldı hâcı ol k'idüp sa'y ey yüzi Ka'bem İçüp hem Zemzem-i la'liñi hâliñ istilâm itdi	G134/8	Niçesin gâmez-i hün-riziñ ile yaraladıñ Bizi zencîre çeken lîkin o gîsü bilürüz
G293/4	Merve hakkı Ka'be-i küyuñ şafâsın bulmasun Zemzem-i la'liñ içüp cânını kırbân itmeyen	G139/1	Biz ki mecnûnuz o zülf-i leylîdir zencîrimiz Biz gedâyânız o sengin-dil güzeldir mirimiz
	zen [1] Kadın. Eş, zevce.	G187/8	Yaşdanup kaldı şehâ dil âsitâniñ hâkini Gerdeninde kâkülün zencîri oldı çün ki bağ
G152/12	Mağabbet bir belâdır merde ammâ Zene meyl itseñiz şanmañ ki nersiz	G270/5	Görün tâv-hânedê dîvâneler zencîr kırmaz mı Bahâr olsun hele sünbül şüküft olmağa çağ olsun
	zen-i nâ-zîbâ [1] Süssüz kadın.		zencîr [2] Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ. Saçın örgüsü, saçın kıvrımları.
M3/1	Nedir ol bir zen-i nâ-zîbâdır Saña da hem baña da hem-pâdir	G143/5	Kâkülün zencîrine bend oldıgım Bir mufaşşal kışşadır dür u dirâz
	zen-i rüşbî [1] Sözünde durmayan güvenilmez hayat kadını.	G223/7	Şaçı zencîrine dil gerçi hevâdar oldı İktisâb-ı nazariyyâda teselsül müşkil
Mş2/32	Ne 'aceb dâr-ı fenâniñ bu 'aceb devri yine Zen-i rüşbî gibi yüze gülerek tavri yine		zencîrveş [1] Zincir gibi, arka arkaya dizilmiş şeyler gibi.
	zenah [3] Çene çukuru. Sevgilinin çene çukuru.	G386/9	Takup zencîrveş bir gerden-i cânâ kara zülfin Dil-i Nebzî anıñçün rüz u şeb küyun yatağ itdi
G91/5	Zenah ayva gibi tatlu yemişmiş Velî ben çatmadım iller yemişler		zen-dost-ı zenîb [1] Kadın düşkünü kimse günahı.
G391/3	Nigârâ bağ-ı hüsnünde zenah ayvaya utruncdur Ruñuñ elma ya gül-nâr u lebiñ hurmâ ya tîn oldı	G34/16	Ne mü'ennes ne muhannes ne ki ner Ne gulâm-pâre ne zen-dost-ı zenîb
G317/5	Zenahdâniñ muţarrâ sîb-i cennâta müşâbihdir Şehâ var ise gird-â-gird 'anber-büy hâl anda		zen-i dehr [2] Kadın gibi dünya. Kadınlar gibi güzelliği ile yoldan çıkararak dünya.
	zenân [1] Kadınlar.	G292/9	Zen-i dehre uyma şağın Nebziyâ Er iseñ kemer pek gerek der-miyân
G132/9	Rağîbânîñ zenândır itme ümmîd-i recûliyyet Reh-i 'aşkıñda gör Nebziyi kim bir merd-i eşbehdir	K5/6	Nefsine şıbyânveş aldanma ey dil 'âkil ol Kim zen-i dehrîñ olur şem'-i vidâdı bi-furûğ
	sikâl-i zenbi [1] Kötü düşünce.		zen-i mekkâre [1] Hilekâr, düzenbaz kadın. Dünya.
K21/4	Bu ayda ni'met-i rahmet misâl-i h'vân-ı yağmâdır Sikâl-i zenbi terk eyle özüñ yağmâya çâlâk it		

G59/10	Ġam-ı dünyā-yı denī başına üşmüş Nebzī Şanurum ol zen-i mekkāre olupsin menkūh	zer ü sīm [1] Altın ve gümüş. Mal, mülk, para.
	zenīb [3] Günah, kabahat, suç.	M3/11 Zer ü sīm mihrini ger fiqd idesin Birini daħı anuñ 'ağd idesin
G2/14	Zāhid-i ħod-gū eger men' eylese meyden seni 'Abd-i aħkar bende-i kemter durur Nebzī zenīb	zer-ger [1] Kuyumcu. Kıymetli şiiirler söyleme durumu; usta şairlik.
K2/45	Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzī zenīb Kaṭre deryādan güneşden zerre itdi imlā	K1/35 Sīm ü zer kaḍrin bilür var ise ger zer-ger bilür Düşse bāzī hārise döner gurāba ibtidā
Tr2/80	Ni'met-i 'uzmā-yı dīdārıyla minnet eylesün Cümleden mücrim zenīb Nebzī qarındaşıñ daħı	zer-i 'aşk [1] Aşk altını, altına, paraya düşkünlük. Maddi aşk.
	zer [6] Altın, altın para, nakit.	G30/2 Cefādır 'āşıkāna ādet-i ħüb Zer-i 'aşka mihekdir cevri-i maħbüb
G15/2	Yağmak için kendine ey dil sipihr-i ġar baña 'Arz ider her günde bir ṭor kisede bir zer baña	zer-kār-i 'aşk [1] Aşkın altın işlemesi. Süslü püslü aşk.
G196/10	Nār-ı 'aşka kim düşer ħayf itmesün zīrā anı Zer gibi ħālīş 'iyār eyler belī zer-kār-ı 'aşk	G196/10 Nār-ı 'aşka kim düşer ħayf itmesün zīrā anı Zer gibi ħālīş 'iyār eyler belī zer-kār-ı 'aşk
G323/2	Sirişkim kaṭresi düşükçe rüy-ı āteşin üzre Misālī la'le beñzer k'ola zer enguşterin üzre	zerre [10] Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacak madde.
G378/2	O şāh-ı 'ālemin ħüsn u behāsi Tolu zer olsa dünyā yok behāsi	G1/12 Sarāy-ı bākīyi gözle odur bir hoşça menzilhā Güneş gibi görinse zerre deñlü i'tibār itme
G396/5	Zer ü sīm ile degil merdüm-i 'aşk öyle gerek K'ola āhen bedeni yūreği pülād-ı kavī	G11/14 Varup bezm-i raķībe gün gibi rüşen nehār itdiñ Görinmez çeşmiñe zerre kaḍar bu Nebzī-i ednā
K24/23	Sīmi sitemdir şeklen zeri hem Şer vezni üzre cevher cevahir	G25/1 Yüzün mihr-i münevver zerredir ağzın dişiñ kevkeb Hemānā şüretā bir ṭob-ı usturlābdır ġabġab
	zer-i āb-riz [1] Su dökmeye yarayan altın kap, altın ibrik, altın testi.	G26/1 Ruḥuñ gün zerre fem dendān kevkeb Hemānā ṭob-ı usturlāb ġabġab
G262/4	Ağzı şadefdir dür dişi la'līn ṭudağ gevher yanak Zülfü zer-i āb-rizdir gerdānıdır çün sīm-ħām	G114/18 Nebzī gedādır bir bī-nevādır Şan ħāk-i pādīr ez-zerre kemter
	zer-i aşfer [1] Sarı altın.	G225/3 Femiñ zerre midir yā nokta mıdır bize müşkildir Gelüp nuṭka anı bir lafz ile hem eylegil ħal gel
G388/4	Himmetim kālā'-ı vālā ħVācedir gönüm benim Himmetim zīrā mihek gönüm zer-i aşfer gibi	G241/2 Adım añılmaz der-i dil-berde zīrā ben kimim Bende-i kemter kemānim zerreden kihter kemim
	zer [1] Ekin ekip biçmek.	G321/3 Reh-i 'aşkıñda o zerre deheniñ mühri ile Yüri yoġ ol a gönül varıñı sen terk eyle
G249/10	Tā-ezel Nebzī bilürsün kim temessükle bu dil Toħm-ı ġam zer'ine bir kıṭ'a zemīnimdir benim	K2/46 Gerçi bir nebze seni vaşf eyledi Nebzī zenīb Kaṭre deryādan güneşden zerre itdi imlā
	zer ile sīm [1] Altın ve gümüş. Değerli şeyler, dünyalıklar.	Mr1/8 Muntazırdır kim ola lutfuñla tā-ber fetḥ-i bāb Zerre ihsān it koma ol zātı yā Rab nā-murād
G242/6	Devlet-i 'aşk ile dīnār gözüm yaşı direm Hele ben daħı elimde zer ile sīm göreyim	zerrece [15] Zerrece, çok küçükçe, çok küçük parçacık gibi.
	zer kaḍeh [1] Altından kadeh.	G280/4 Gözüm sürme idelden ħāk-i pāyın Gözetmez zerrece kuḥl-i Şifāhān
G269/3	Mey-i la'līn içerse zer kaḍehden rind-i mey-ħVāre Bizim içdigimiz de āb-ı şāfī ke'l-lüceyn olsun	

- G287/8 Ğamze-i ħün-ĥVār elinden kırtar ey ŧāĥım beni
Zerrece bilmez amānı kaŧd-ı cān eyler hemān
- G36/7 Fütādesin o ğüneŧ-rū ider mi **zerrece** yād
Ĥadeng ü tır-i müjeyle pür oldı bu dil ü cān
- G136/10 Görmedim Nebzī gibi 'ālemde rāz ehli daĥı
Sırr-ı 'aŧkı **zerrece** nā-dāna izĥār eylemez
- G227/2 Göricek rüy-ı çü-ĥurŧıdınī çün ŧubĥ-ı viŧāl
Ten-i zārımda benim **zerrece** kalmadı mecāl
- G236/1 Yok durur gerdün-ı dūndan **zerrece** ünmiyyetim
Tek esen olsun baŧım olsun hemān emniyyetim
- G288/6 Yanıñdan sāyeveŧ ey miħribānım
Gidermem **zerrece** miħriñ sizelden
- K32/4 Sitemi ehl olana ğün gibi bu rüŧendir
Velī yok **zerrece** nā-ehl ile kıl ü kālī
- K33/6 Görün uŧ bu kes-i nā-merdi vü nā-kābili kim
Nite müdbir durur ol **zerrece** muķbil olmaz
- Kt1/10 Muĥammed Muŧtafā Maĥmūd u Aĥmed oldı ismiyle
Müsemmāsında daĥı **zerrece** yok ŧekkimiñ ta'llāĥ
- Ms3/29 Ne bende **zerrece** ārām u ŧabra tāb u tāķat var
Ne sende dil-berā raĥm itmege ŧemme liyāķat var
- Ms3/23 Ne bende **zerrece** ārām u ŧabra tāb u tāķat var
Ne sende dil-berā raĥm itmege ŧemme liyāķat var
- Ms3/17 Ne bende **zerrece** ārām u ŧabra tāb u tāķat var
Ne sende dil-berā raĥm itmege ŧemme liyāķat var
- Ms3/11 Ne bende **zerrece** ārām u ŧabra tāb u tāķat var
Ne sende dil-berā raĥm itmege ŧemme liyāķat var
- Ms3/5 Ne bende **zerrece** ārām u ŧabra tāb u tāķat var
Ne sende dil-berā raĥm itmege ŧemme liyāķat var
- zerre deñlü [2]** Zerre kadar, zere miktar, çok küçük bir parça kadar.
- G9/6 Ĥüsñ ile ger miħr-i 'ālem-tāb olursa bir ğüzle
Ĝözime daĥı ğörünmez **zerre deñlü** mā-sivā
- G238/7 Selātīn-i cihāna **zerre deñlü** i'tibārım yok
Kulum bir ŧāĥa kim aña felek kaŧr u melek ĥādim
- zerre kadar [2]** Zerre kadar, zere miktar, çok küçük bir parça kadar. || Ĥiç.
- G379/6 Leb-i lā'linden irĝürdi ŧifā aĝyār-ı bed-ĥVāĥa
İriŧdirmez baña **zerre kadar** dermānı ğördün mi
- G260/10 Nebzī niçesi iriŧem iksir-i viŧāle
Destimde çü yok **zerre kadar** māl ü menālīm
- zerre-i nā-çiz [1]** Çaresiz, biçare parçacık.
- G238/18 Teĥalluŧ eyledim Nebzī diyü bir nebzeyim zīrā
Hemān bir **zerre-i nā-çizim** ādem diyemem adım
- zerre-i nā-çizveŧ [3]** Deĝersiz küçücük zerre gibi.
- G104/10 Her kaçan ğörse o rüy-ı miħr-i 'ālem-tābıñı
Zerre-i nā-çizveŧ Nebzī-i kemter imrenür
- K2/50 Ümmetiñden bir za'if ednā vü bī-tāķatdır ol
Zerre-i nāçizveŧ aĥķar hebādır zīr-i pā
- G302/2 ŧehā miħr-i ruĥuñ her dem ki ŧalsa üstüme pertev
Vücüdüm **zerre-i nā-çizveŧ** anda olur piŧ-rev
- zerreveŧ [4]** Küçücük bir parça gibi.
- G273/5 **Zerreveŧ** evc-i 'alāya muttaŧıl ider 'urüc
Ĥisitānında vücüdüm ĥāke yeksān eyleyen
- G293/9 **Zerreveŧ** evce 'urüc eyler mi ey Nebzī o rüĥ
Cismini bī-resm idüp ĥāk ile yek-sān itmeyen
- Mh4/17 **Zerreveŧ** ditrer vücüdüm dil olur pür-iztīrāb
Ĝün yüziñi setr ider kāküllerin hem-çü ŧehāb
- Mr3/12 Dīdede āl-i siriŧki dilde nār-ı iŧtiyāķ
Zerreveŧ üftādesidir pāyına sultānıñıñ
- zerrin [4]** Altın rengi, sarı.
- G24/6 Şadefdir o dehen dürdür o dendān
Turunc ğabĝab yaĥud **zerrin** bir tōb
- G69/9 **Zerrin** kadeĥdir ol nāf-ı ŧāfi
La'lindir leb simin sā'id
- G77/13 Nüş idüp **zerrin** kadeĥden bādeyi
Mest olupdur nergis ey çesmi ĥumār
- G311/21 Ĝelüp **zerrin** kadeĥden bāde nüş it
N'olur cānā ne var el-ĥamdülillāĥ
- zevahir [1]** Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.
- K24/22 Meyl itme ŧāĥā 'ālemde cāĥa
Mālım mār bil balın **zevahir**
- zevāl iriŧ-** [1] Yok olmak, zeval bulmak, zarar görmek.
- G227/8 Niye maĝrūr olasin ĥüsñüñe ey vechi ķamer
İriŧür ŧems-i cihān ise daĥı aña **zevāl**
- zevāl ol-** [1] Yok olmak, zeval bulmak, zarar görmek.
- G317/1 Yüziñe beñzedirdim ŧemsi **olmasa zevāl** anda
Ruĥuñ bedr aydır dirdim olaydı ger kemāl anda
- zevceyn [1]** Karı koca. || Bir çifti teŧkil eden iki ŧey.

Tr2/19	Birbirinden ayırur zevceyni hem-cü ferkadân 'Âşıkı ma'şûkasından cevri ile eyler cüdâ	G221/10	Kanı 'ahd ü vefâ-yı yâr-ı dil-cü Kanı zevķ u şafâ-yı dâr-ı cülcül
olanlar.	zevi'l-ebşâr [1] Göz sahipleri, bakanlar, görmekte		zevķ u şafâ demleri [1] Zevk ve sefa devranı,
K10/18	Müdekkik mü-şikâf u müstakîl re'y-i münîrinde İder mebhût ser-cümle zevi'l-ebşâr u ârâyi	N16/1	Vaqt-i bahâr irdi yine zevķ u şafâ demleridir Eyle vefâ kıлма cefâ mihr ü vefâ demleridir
	zevķ [10] Tat, lezzet. Keyif, eğlence.		zevķ u sürür [1] Zevk ve sevinç.
G1/10	N'idersin cem' idüp ey h'vâce bu murdâr u bismilhâ Sevip zevķini aldanma bu dârîñ çün ki fânîdir	Ms1/8	Ne Hâlıkdır ki seyr-i süy-ı bağ u gülşen itmezsin Dil-i mahzûnuñ zevķ u sürür ile şen itmezsin
G142/7	Zevķ u şâdîniñ revâcı yok sük-ı 'aşķda Açmışız bey' u şirâ'-ı ğam için dükkânımız		zevķın sür- [1] Hoşlanmak, haz almak, mutlu
G184/4	Ža'f-ı dil oldu muzâ'af gitdi a'žadan kuvâ Kalmadı hiss-i başar hem lems ü şetm ü zevķ u sem'	G303/13	Gizlice zevķın sürersin bâdeniñ Nebziyâ ya yanîña kalur mı bu
G230/2	Haylî demdir hem-demimdir ğam benim Zevķ benim 'âlem benim hem dem benim		Zeydâ [1] 9. yüzyılda yazılan Arap gramer kitabından El-Ezher'in daha yeni basılmış Arapça öğrenme kitabına kadar bin yıldır Arapça kitabı diyaloglarında başrolü kimseye kaptırmamış ve muhtemelen kaptırmayacak ikili. ('Amr ve Zeyd)
G234/5	Lebiñ zevķıyla çün pür-cüş u şürum Ruħuñ şevķıyla bî-şabr u şekîbim	G21/14	Dil-i Nebzî olup 'aşķıñ esîri Ke-mişlil 'Amr mağlûb oldu Zeydâ
G278/10	Kaṭre-i la'li hezârân derdlere dermân iken Zevķ bunda her kelâmında dökilür niçe kan		zeyl [1] Bir yazıya yapılan ekleme, ek. Bir eserin devamı olarak yazılan ek eser.
G299/5	Baña yâd eyleme ğayrı vişâliñ zevķ u şâdîsin Begim ben ğüşe-i ğamda firâkıñla çü tıtdum hû	G344/5	Sezâ mıdır kamu illerde hep zeyllerde söylenmek Degildir zıkr-i la'liñ düşmege evvâha şâyeste
G394/13	Bu zevķ u bu şafâlarla bu tarz u bu edâlarla Alur mı 'ayna Nebzî zümre-i 'uşşâķ-ı sultânı		zeyn [1] Süs, bezek. Süslenmiş, bezenmiş.
G394/6	Kimi bir ğüşede maħbûb ile şöḫbet ider tenhâ Kimi zevķın kimi cem' eyleyüp başına yârânı	G252/3	Bahârâsâ yeşillerle olup zeyn Giyinmiş kırmızı hem şarı gördüm
Tr2/77	Zevķıñı Bâr-i Ĥudâ her bâr kat kat eylesün Ümmet-i Aħmedle cümle cem' idüp yevmü'l-mezîd		zeyn eyle- [2] Süslemek, bezemek.
	zevķ it- [1] Eğlenmek, neşelenmek. Tat almak, lezzet almak.	G41/5	Şahn-ı sînem tâze tâze zaħm ile zeyn eylediñ Şol semend-i tâza döndüm kim urılmış zîn ü raħt
K13/38	Ber-ķarâr olup serîr-i saltanatda bâ-şafâ Zevķ ide anca diye kalmış mıdır ya kalmamış	K3/8	Maķâm-ı 'âlem-i cennet gibi bu cây-ı me'vâyı Hemîşe yâr ile yârân ile zeyn eylesün Mevlâ
	zevķ u şafâ [5] Zevk ve eğlence, mutluluk.		zeyn kıl- [1] Süslemek, bezemek.
G196/7	Tâlib-i zevķ u şafâ nâ-şâd u mağmümdür heme Her demi mesrûr u ĥandândır hele ğam-h'vâr-ı 'aşķ	K25/9	Ĥavâş-ı zâhireyle zeyn kıldıñ Vücüdüm 'ilm ü 'irfâna idüp fen
Tc2/26	Ben ğamda olam şâm u seḫer dehr-i fenâda Aĝyâr ile dem dem o ğüzel zevķ u şafâda		zeyn ol- [4] Süslenmek, bezenmek.
G23/14	İriş mey-ĥâneye Nebzî ĥalâş ol miñnet ü ğamdan Kim anda ehl-i 'ayşîñ şöḫbeti zevķ u şafâdır hep	G269/1	Ķo sînem zaħm-ı tiĝ-ı cevri dildâr ile zeyn olsun Fenâ bağında dönsün lâlezâra daĥı 'ayn olsun
G382/7	Vişâli gerçi kim zevķ u şafâdır Ĥalâş-ı hicr emniyyet degil mi	K22/15	Ne hoşdur zeyn olunsa bezm-i mey bayram ğüni zâhid Ĥuşûşâ ol civân-ı sîm-sâ'id olsa pingân-rân

- Kt3/14 İrişdi ba' dehū 'Osmān-ı Zū'n-nüeyn-i 'ālī-ḳadr Mecālis **zeyn olup** anuñla oldı cāmī'ül-Ḳur'an
- Mr2/18 Keş-ā-keşden ḡam-ı dehr ile bulunmaz zamānım hıç Velī **zıkrından** āsūde degildir bu zamānım hıç
- G37/11 Tır-i ḡamzeñle ser-ā-ser **zeyn olupdur** cān u dil Giydiler ne bahtlı anlara esvāb-ı hayāt
- Tr1/55 Gül-ruḡın **zıkrıyle** her dem bezm-i ḡülzār eylerim Bu seffihñ hicvini illā ḳi izhār eylerim
- zīb-baḡş-ı bezm-i rindān [1]** Kalenderlerin meclisinin güzelli veren. Dünya işlerini boş görenlerin topluluğunun güzelli bağışlayanı.
- zıkr-i sükker [1]** Güzel söz söyleme, tatlı sözler dile getirme.
- G130/1 Dilim büryān iden ol **zīb-baḡş-ı bezm-i rindāndır** Sırışkim eyleyen la'l-i müzāb ol dürr-i dendāndır
- G72/1 Dil eyler **zıkr-i sükkerden** telezüz Ḥuşuşa la'l-i dil-berden telezüz
- zıkr eyle- [1]** Sözüni etmek, ismini söylemek, yâd etmek. || Allah'ı tespih etmek, Allah lafzını sürekli tekrarlamak.
- G122/4 Dişi incü saçı şeb-bū gözi āhū hilāl-eburū Seniñ maḡbūbuñ ey dil gör ne ḡüb-rūy u ne **zībādır**
- K24/34 Şabr eyle dā'im derd ü belāya Şabr-ı cemīli **zıkr eyle** zākir
- zībā [1]** Güzel, süslü, gösterişli.
- zıkr it- [2]** Sözüni etmek, ismini söylemek, yâd etmek. || Allah'ı tespih etmek, Allah lafzını sürekli tekrarlamak.
- G122/4 Dişi incü saçı şeb-bū gözi āhū hilāl-eburū Seniñ maḡbūbuñ ey dil gör ne ḡüb-rūy u ne **zībādır**
- K35/22 Şadefden çıktı bir lülü-i şevḳ ezūd dü-dīde Açıldı bir gül-i ḡoş-bū vü **zībā-reng** ü dil-ārā
- Kt1/13 Yine **zıkr idelim** dilde o şāhñ ism-i sāmīsin Yine zıkr idelim dilde olan şānım 'inda'llāh
- zībā-reng [1]** Güzel renkli. || Süslü, gösterişli.
- Mu12/2 Ḥam bolup ḳaşñ gibi ḳaddim kemān oldı benim **Zih** gibi ḳalup tenim dāḡım nihān oldı benim
- Kt1/14 Yine zıkr idelim dilde o şāhñ ism-i sāmīsin Yine **zıkr idelim** dilde olan şānım 'inda'llāh
- zih [1]** Kiriş, yay kirişi. || Şerit, çizgi.
- zıkr ol- [3]** Sözüni etmek, ismini söylemek, yâd etmek. || Allah'ı tespih etmek, Allah lafzını sürekli tekrarlamak.
- G307/18 Nebzī-i şeydā düşüp 'aşḳa mūdām Bu şitāb ile **zihābñ** ḳancarı
- G398/5 Neyiñ mey miḡmāndır gerçi müsta'mil gerek yine Biribirinden ayrılmaz beraber **zıkr olur** ney mey
- K12/38 Hem didiler ḡam idüp tārīḡ-i āḡar ḡāziyān Hem **zihāb** ile iyābına bu mişra' dāldır
- K2/2 **Oldı zıkrım** ḡā vü şād u tā vü 'ayn u ḳāf u nūn Līk oldum ḡarf-be-ḡarf Ḳur'ānı ḡatm itmişe tā
- zihāb [2]** Gitmek, uzaklaşmak.
- K34/6 Neye tuş olsa çeşmi taş olursa Anı mūm itmesi **zihni** muḳarrer
- K28/26 Bu ḡülīstān içre Nebzī düşdūñ ol ḡül şevḳına Bülbülāsā **zıkrñ olsun** her nefes ḡüftār ḡül
- zihni [1]** Zihin, akıl, düşünce, fikir.
- zıkr ü evrād [1]** Anma, yâd etme ve dua etme.
- G121/10 Görenler şī'r-i Nebzīde selāset Zehī **zihni edaḳ** hayḡāy dirler
- K10/6 Yine ḳara ḡaberle ḡaḡ gelicek rūyuña yārā Yañıldım **zıkr ü evrādım** şaşırđım aḡ u ḳarayı
- zihni-i edaḳ [1]** Çok dakik, zihin, akıl. || Hazır cevap.
- G121/10 Görenler şī'r-i Nebzīde selāset Zehī **zihni edaḳ** hayḡāy dirler
- zıkr ü fibr [1]** Anma, yâd etme ve düşünmek.
- Tc1/26 Ma'rifetle olsa bir ḳişi cihānda bī-menend Ṭab'-ı naḳḳādı mühezzib **zihni-i pāki** ser-bülend
- K1/54 **Zıkr ü fibr** ile Resül-i kā'inātñ kendiñi Eyle nisbet ol der-i devlet-me'āba ibtidā
- zıkr [4]** Sözüni etme, dile getirme, anma.
- zıkr-i cemīl [1]** Güzel bir şekilde anma.
- G79/8 Sebebdır tezkire olmaḡa 'ālemde saña 'uşşāḳ ḡülñ ey ḡonca **zıkrı** bülbülü yâd oldıḡındandır
- K2/43 Fātiḡa tā-ḡātıme **zıkr-i cemīlñdir** ḳamu Mü-be-mū vü ḡarf-be-ḡarf āyet-be-āyet min ilā
- zıkr-i dil [1]** Gönlün yâd ettiḡi, andıḡı.
- K25/5 Dilimde **zıkrım** ismiñ olmuş idi Ḡönülde fikrim ancak sen idiñ sen
- G332/2 **Zıkr-i dil** dildārdır dil tārīdır dāḡlar-ile Şan fezā-yı sine bir ḡülzārdır oḡlar-ile

- zıkr-i hayr [1]** Güzel şekilde, hayırla anma. || Güzel şeylerin konuşulması.
- K1/39 Kıl habîbîn hubbına bu muhtaşar mecmû'ayı
Bir vesîle **zıkr-i hayrı** iktisâba ibtidâ
- zıkr-i la' [2]** Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı dudağını anmak, hatırlamak.
- G201/3 Zebânımda anıñçün **zıkr-i la' liñ** dökmez ey hünî
Sürâhî ser koyup pâyımda kulkul dir gehî entâk
- G344/5 Sezâ mıdır kamu illerde hep zeyillerde söylenmek
Degildir **zıkr-i la' liñ** düşmege evvâha şâyeste
- zıkr-i leb [1]** Dudağın zikri.
- G329/10 Şehâ **zıkr-i lebiñ** almak dehâna
Ne lâyıkdır raķibe o pelîde
- zill [1]** Himaye, destek.
- K24/27 İncitme aşlâ **zill** ü 'inâye
El-fakru fahrî geldi bu zâhir
- zillet ol- [1]** Değersiz, itibarsız olmak.
- G188/4 Seg-i küyña 'izzet eylerim cânâ raķibe hem
Ne deñlü rah-ı 'aşķda **zillet olsa** itmem istinkâf
- zill-ı 'adl [2]** Adaletin gölgesi. || Adalet devri.
- G323/10 Melâhat tahtı üzre sevdiğim Nüşü' r-revânsın çün
İrişdir **zill-ı 'adliñ** Nebzi-i kemter kemîn üzre
- G132/3 Edânî vü e'âlî 'aşıķanıñ **zill-ı 'adliñde**
Temâşâ-yı cemaliñle huzûr üzre müreffehdir
- zill-ı Haķķ [1]** Allah'ın gölgesi. || Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan padişah II. Mahmut.
- K16/9 Cihân ol **zill-ı Haķķıñ** sâyesinde oldı âsüde
Müdâm olsun anuñ zâtı serîr-i 'arş-ı âsâda
- zill-i Hudâ [1]** Allah'ın gölgesi. || Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan padişah I. Mahmut.
- K12/9 Ān şeh-i kişver-güşâ şems-i hüdâ **zill-i Hudâ**
Ma'den-i luţ u 'atâ Dârâ-yı şâhân-ı güzîn
- zill-ı hümâyîñ [1]** Devlet kuşunun gölgesi. || Mutluluğun gölgesi.
- G103/2 Şeb-i târik-i ğamda nâr-ı âhiñ reh-nümâyîñdir
Duĥâm üstüne sâye durur **zill-ı hümâyîñdir**
- zill-ı İlah [1]** Allah'ın gölgesi. || Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan padişah II. Mahmut.
- K9/2 Geçdi taht-ı âl-i 'Osmâna bu şâh
Kim adı Maĥmûd durur **zill-ı İlah**
- zill-ı zalîl [2]** Koyu gölge.
- G287/15 Turra-ı şeb-rengiñiñ **zill-ı zalîlde** bu dil
Râhat isterdi velî ol daĥı olmuş zulme kân
- Mh1/10 Nevâliñ zindesidir mürde-i fakr u fenâ cemmâ
Sen ol murġ-ı hümâ-pervâzsın **zill-ı zalîlde**
- zillu'llâh [1]** Allah'ın gölgesi, yeryüzünde Allah'ın gölgesi, padişah, halife.
- K13/25 Dâd-ı Haķdır halka zâtı zîre **zillu'llâhdır**
Devr-i bî-cevrinde şerr u şür aşlâ kalmamış
- Zilzâl [1]** Depremler, zelzele; sarsıntı. || Zilzâl Suresi (Zilzâl, 99/...)
- K2/23 Târik u **Zilzâle** var imânımız zîrâ bize
Ey disâr ile Müzemmil geldi Qur'ândan Nebâ
- zi-mâ [1]** Ne güzel şey ki.
- Kt1/2 Şalât ile selâm olsun saña vü âliñe Haķdan
Durûd-ı lâ-yu 'ad bâdâ **zi-mâ** her ĥin eyva'llâh
- zımn [1]** Açıkça söylenmeyip dolaylı olarak anlatılan gizli maksat. || İç taraf, iç yüz, iç.
- G81/8 Ne ğam yersün dilâ dideñde nem sineñde ğam varsa
Bi-ĥamdî'llâh ĥayâl-i luţ ile **zımnında** ĥurrem var
- zinâ [1]** Evlilik baĥı ile baĥlı olmayan kadınla erkek arasındaki cinsel ilişķi, nikâhsız birleşme.
- G2/12 Hürmet ile bâdeye ĥarc it ĥelâlse kesbiñi
Maşrafı zîrâ ĥarâmıñdır binâ ile **zinâ**
- zinde [2]** Gücü kuvveti yerinde, sağlam, dinç. || Diri, canlı.
- Mh1/9 Nevâliñ **zindesidir** mürde-i fakr u fenâ cemmâ
Sen ol murġ-ı hümâ-pervâzsın **zill-ı zalîlde**
- Mr3/7 Lebleri âb-ı zülâli **zindesidir** şubhesiz
Ol Mesîĥâ-dem dehâni çeşme-i ĥayvânıñ
- zindeġanı [1]** Canlılık, dirilik, yaşayış ile ilgili.
- K23/19 Ezelden 'aşķ iledir **zindeġanı**
Yine hem 'aşķ olur şoñra helaki
- zinde-i câvid [3]** Daima canlı, sonsuz, kalıcı canlılık.
- G170/5 **Zinde-i câvid** buldı la'liñi bûs eyleyen
Āb-ı ĥayvân içdi kim ruşsârîñi eylerse maş
- G274/1 **Zinde-i câvid** buldı Hızrveş la'liñ emen
Dil-berâ aġzıñ şadefdir dişleriñ dürr-i semîn
- G37/14 İşġinde Nebziyâ ĥâk olduñ ol 'İsî-demiñ
Zinde-i câvid virdi saña Vehĥâb-ı ĥayât

	zinhār [1] "Kesinlikle, sakın, aman, asla" anlamında zarf.		ziyāret it- [1] Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitmek.
Tc2/33	Meyl eyleme zinhār dilā ol dil-i senge Hakka yoğ imiş misli anuñ cevri ü cefāda	G290/6	Yüzün göstermez iseñ kākülünle dil olur kāni' Ziyāret itdigi ger Ka'be olmaz ise Şām olsun
	zīr-i kadem [1] Ayağın altı.		zīb [4] Süs, bezek.
G381/4	Bād-ı şevkīñla dil-i sūzānıma āteş urup Ābveş zīr-i kadem pā-māl ü hāk itdiñ beni	G81/3	O rüy-ı āfītābıñ bezm-i hüsni zīb ü fer kılmış Bir elde cām o şevk ile bir elde sāgar-ı Cem var
	zişt [1] Çirkin, kötü, kabih.	G152/4	Oluñ bir tāzenin 'aşkıñda bārī Olur mı hāne-i dil zīb ü fersiz
K33/15	Anasın sikkidim ol zişt münāfık yüzlü Nerede varsa o meclisde mücāmil olmaz	G234/10	Ruñuñda hāl-i bī-hem-tāña şordum Didi ger Hindüyum Rüm içre zībim
	zişt-şüret [1] Çirkin suratlı.		zīb-i cennet [1] Süslü cennet, süslü bahçe.
G118/9	Bugün Nebzī yine gördüm o kelbi zişt-şüretle Yüzi yüz yaşma yetmiş kadınıñ amına benzer	Kt3/28	Mürebba idiler zānū-yı Peygām-berde bī-minnet Olalar yarın anda zīb-i cennet ol iki kardaş
	ziyā [4] Işık, parlıltı. Sevgi.		zīb ü fer [1] Süs ve gösteriş.
G154/5	Ruñsuz leyle-i hicre ziyā yok Olur mı rüşenā-yı şeb kāmersiz	K10/27	Cihānda şevket ü iclāl u zīb ü ferle sağ olsun Felek toğdurduğunca işbu mihr-i 'ālem-ārāyı
G329/5	Ziyāsıdır belī pāyın tūrābı Bu a' mā çeşmimiñ ey nūr-ı dīde		zībā [6] Süslülük, güzellik, yakışıklılık.
G350/8	'Aşk bir hālet durur kim mürde cisme cān olur Hem dañı rūha gıdā çeşme ziyā kalbe cilā	G23/4	İrişdi rüz-ı nev-rüz oldı gülşen ehliniñ 'ıydı Çemende her şüküfe giydigi zībā kabādır hep
G183/1	Nuşh idüp zāhid sözüñ kılma ziyā ' Eylemez dīvāne dil pend istimā'	G62/2	Hıtt-ı reyhān-ı dil-ārā zāhir oldı hem-çü nañ Hey ne hoş zībā yaraşdı anda hem sīb-i zenañ
	ziyā vir- [1] Aydınlatmak, nurlandırmak. Ferahlık vermek, mutlu etmek.	G217/6	Şehā bir nev-hevesdir tıfl-ı dil redd itme me' mülün O zībā kākülünden vir şoğun sun başına bir tel
Kt13/5	Çü toğup viridi ziyā misl-i meh-i bedr-i tamām Gerçi kim tıfl idi ol hem dañı noğşān idi	G289/9	Nev-be-nev zībā gāzellerle pür-iyāle meclisi Bezm-i 'aşk içre harīfānıñ kadeh-gerdānsın
	ziyāde eyle- [2] Arttırmak, fazlalaştırmak.	K14/4	Mu'ādil kāñ-ı a'lā-yı behište dir isem tañ mı Mu'allā dil-güşād dil-bend ü zībā cāy-ı ferhāna
G301/18	Nebzī fütāde ey kalbi sāde Mihriñ ziyāde eyler o meh-rū	K18/2	Te'āla'llāh zehī hoş-tarñ olupdur işbu 'ālī-cā Mu'allā kāñ-ı cennetveş sarāy-ı dil-güşā zībā
K22/18	Güzel tertīb kıldıñ resm-i 'ıydı Nebziyā sen de Yüri var olsun iz'ānıñ ziyāde eylesün Mennān		zīn [1] Eyer.
	ziyāde it- [1] Çoğaltmak, arttırmak.	G41/6	Şahn-ı sīnem tāze tāze zañm ile zeyn eylediñ Şol semend-i tāza döndüm kim urılmış zīn ü rañt
Kt19/21	Günini 'ömrünü itsün ziyāde Mevāc u rīg-i deryā gibi Allāh		zīr [8] Alt, aşığı.
	ziyāfet eyle- [1] Konuklara yemek vermek, hoşlanacağı şeyler ikram etmek, onları ağırlamak. Herhangi bir şeyi en iyi biçimde başarmak, herhangi bir yönüyle doyurmak.	G31/7	Zīre mevtden bulmadı kimse hālāş Ne Süleymān yā ne hōd Efrāsıyāb
Kt10/22	Luñf u keremle dürlü ni' amla Uçmağın içre eyle ziyāfet	G169/6	Süre-i İhlāş yazdı hıtt-ı sebz-i la'l-i yār Oldı pes hāl-i siyh zīr ü zeber i'rābveş

- G190/14 Göz göre gel kendini Nebzî bırakma âteşe
Zîre nâr-ı ğayrete ṯakat getirmez küh-ı Kâf
- G215/2 Nağ'-ı 'aşk üzre piyâde sürme fîl ü at gerek
Zîre bir mansûbeye ey dil niçe şeh mât gerek
- K1/16 Ola rıdvân u selâmu'llâh 'aleyhim kâti'be
Zîre rû-mâl iden anlardır o bâba ibtidâ
- K13/25 Dâd-ı Hâkır halka zâtı **zîre** zıllu'llâhdır
Devr-i bî-cevrinde şerr u şûr aşlâ kalmamış
- Kt9/28 Mışra'imîñ her birisi oldı iki târîh anuñ
Her kınadı dü açılır **zîre** o bâbu'n ni'amuñ
- Mü4/8 Hasret-i hâliñle pür-dâğ derünüm
Zîre ṯabîbâ
- zîr ile bālā [2]** Alt ve üst. || Aşağı ve yukarı.
- K3/10 Kaçan kim şubh olup hîn-i şehirde feth ola bâbı
Gelüp dostân-ı zü'l-ihsân tola hep **zîr ile bālā**
- Kt6/8 Sipîhr üzre melâ'ik rûy-ı arzda zümre-i insân
Aña her dem du'â-güdür ne kim var **zîr ü bālāda**
- zîr-i mişbâh-ı ruh [1]** Yanağı aydınlatan meşalenin alt tarafı.
- Kt25/3 **Zîr-i mişbâh-ı ruhuñda** zülfüñi görüp didim
Altına düşmezse şem'in nûri düşer sayesi
- zîr ü zeber [1]** Alt ve üst; aşağı ve yukarı. || Altüst, karmakarışık bir duruma getirme.
- G334/3 Besberâberdir büleñ ü pest ü ger **zîr ü zeber**
Pes gözetme şadr-ı 'alî meclis-i 'irfânda
- zîr ü zeber it- [1]** Altüst etmek, karmakarışık bir duruma getirmek.
- K11/16 Dükeli muntazır it lutfîña ey Bâr-ı Hudâ
Şeh-i Mahmûda olan düşmeni **zîr ü zeber it**
- zîr ü zeber ol- [1]** Altüst olmak, karmakarışık bir duruma getirmek.
- G375/12 El virmedi devlet baña gör kıldım ayağda
Vah kim dil-i sevdâ-zede **zîr ü zeber oldı**
- zîrâ [29]** Çünkü, şundan dolayı ki.
- G2/12 Hürmet ile bâdeye hare it helâlse kesbiñi
Maşrafı **zîrâ** harâmıñdır binâ ile zinâ
- G72/5 Boyandı kına yandı oda **zîrâ**
Olur süzişle 'anberden telezzüz
- G196/9 Nâr-ı 'aşka kim düşer hayf itmesün **zîrâ** anı
Zer gibi hâliş 'iyâr eyler belî zer-kâr-ı 'aşk
- G229/2 'Aceb mi söylenilmezse lisân-ı nâsda adım
Ki **zîrâ** kimse bilmez âb u hâk u âteş ü bādım
- G238/17 Tehalluş eyledim Nebzî diyü bir nebzeyim **zîrâ**
Hemân bir zerre-i nâ-çizim âdem diyemem adım
- G241/1 Adım anılmaz der-i dil-berde **zîrâ** ben kimim
Bende-i kemter kemînim zerreden kihter kemim
- G277/2 Dilâ bu devr içinde gerçi kim bir merd-i pür-derdsin
Devâ me'mül olunmaz saña **zîrâ** derd-i pür-verdsin
- G296/7 Seni mahrem idinmem sırta şimden soñra sen **zîrâ**
Tekellüm idecek kes bulmasañ dîvâra söylersin
- G332/3 Dil-nüvâz ol dâ'imâ 'uşşâkıña **zîrâ** begim
Pâdişâh-ı dehr olan hünkârdır kullar-ile
- G341/2 Atma ğamzeñ okunu ben bağı hûn bî-çäreye
İki zañm urulmadı **zîrâ** begim bir yäreye
- G344/14 Sirişkiñ 'âlemi gül-reng kıldı düpdüz ey Nebzî
Odur bülbül gibi **zîrâ** bu âh u vâha şâyeste
- G352/12 Metâ'-ı hüsñ ile ger h'âceğân-ı dehiri pest itse
Revâdir kimsede **zîrâ** bulunmaz öyle bir kâlâ
- G352/12 Nazîri Yûsuf-ı Ken'an dir isem ol dañı geçmiş
Muñaldır hâl ü istikbâlde **zîrâ** nefy ider mâlâ
- G371/6 İderiz cânımız cân ile cânâna fedâ
Virmeyen cânını **zîrâ** bulamaz cânânı
- G375/7 Tâcım gibi başımda korum anı ki **zîrâ**
Pâ-mâl-i rehi olmağ ile mu'teber oldı
- G380/9 Şovuk âhen döğüp zâr itme **zîrâ** bulmadım Nebzî
Dil-i sengin-i yâri nerm ider dînardan ğayrı
- G388/4 Himmetim kâlâ'-ı vâlâ h'âcedir gönüm benim
Himmetim **zîrâ** mihek gönüm zer-i aşfer gibi
- G390/8 Revâdir nâm-ı Hâtem Tayy olunsa 'ahd-i hüsñünde
Vişâliñ ni'meti 'uşşâka **zîrâ** râygân oldı
- G398/7 Ne ğam toprağ isem **zîrâ** tûrâb-ı bâb-ı dildarım
Raķibin hâk-i nâ-pâki yanımda lâşedir lâ-şey
- K1/41 Gerçi çokdur halı u habıtım 'afv kııl **zîrâ** şehâ
Zât-ı pâkiñdir sezâ setr-i 'iyâba ibtidâ
- K1/23 Kâlbiñi şâf eyle âb-ı zer gibi **zîrâ** idüp
Kâlbden şarrâf olanlar ihtisâba ibtidâ
- K2/23 Târık u Zilzâle var imânımız **zîrâ** bize
Ey disâr ile Müzemmil geldi Qur'andan Nebâ
- K4/13 Ki **zîrâ** bu fenâ mülke gelenler hep göçer bir gün
Dimişdir Hâk kelâmında ki küllü men 'aleyhâ fân
- K14/12 Du'â'-ı hayr-ile yâd eyleyüp kutlulağıl anı
Budur lâzım olan **zîrâ** dilâ erbâb-ı iz'âna

K17/31	Mağbül ola zîrâ kuşur ma'zürdur 'inde'l-kirâm	zîr-i zemîn [1] Yeraltı.
K36/13	Gerek ser-hadd-i şâhîde anuñ gibi bir er zîrâ Hemânâ şîr-i gurrâna müşâbih oldı sîmâda	G298/10 Ey ecel Nebzîde hatm it eylegil halkdan ferâğ Mürveş zîr-i zemîne taşma şimden-gerü
Kt6/21	Mağâm-ı gâziyân u hem şehîdandır o câ zîrâ Mu'adıldır o hısn-ı dil-nişin ma'nide Bağdâda	Peyğam-ber-i zî-şân [1] Şanlı Peygamber.
Kt8/3	Ser-â-ser 'âleme sultân olursa tañ degil zîrâ İrişdi mâhîden luftı o şâhîñ mâh-ı tâbâna	K1/3 Anuñ içündür didi Peyğam-ber-i zî-şânı gör Emr-i zî-bâl kim aña olmaz kitâba ibtidâ
Kt19/4	İdüp 'uzlet oturdı Malpedede Aña hoş geldi zîrâ ol qarârgâh	zîver [1] Süs. Zinet.
	zîrâ ki [8] Şundan dolayı ki, onun için ki.	K34/4 Olupdur hadd-i zâtında edîb ol Kemâl ü ma'rifetdir aña zîver
G385/14	Nebzî taleb it eyleyücek 'aşk-ı haķîkî Zîrâ ki mecâz-ile yine kalb ola kâsî	zor [1] Yaşca büyü.
K13/2	Ey gönül ehli-dile bu devrde câ kalmamış Nîk ü bed temyîz ider zîrâ ki zû-râ kalmamış	K27/32 Tutar iseñ fe-bihâ pend-i haķîri cânım Ne diyem tutmaz iseñ yok saña zorım topuzum
Ms4/10	Başıma bi'llâh üşürdüñ şimdî zembür-ı belâ Olduğum zîrâ ki bildiñ derd-i 'aşka mübtelâ	zû-derd [1] Dert sahibi.
G87/10	Ne mümkün âsitânıñ terk ide bu Nebzî-i şeydâ Resenveş gerdeninde kâkülün zîrâ ki bir bâğdır	G266/3 Derddeş ol zû-derde derdden dâd al Vâdî-i derde varup düş ey dedem
G94/6	Hınzîr dimeniñ vechi budur kelb rakîbe Zîrâ ki ne dirsem yaraşur her şeye beñzer	zuhal [1] Satürn gezegeni. Ahmaklık, cahillik, pintilik.
G110/8	Zahmıma merhem komaz korķar 'ilâc itmez tabîb Derdimiñ zîrâ ki 'âlem vâlih ü hayrândır	Tc1/3 İktîrân itmiş Zuhal çarh içre gördüm mâh-ile Keh-rübâyı hem-iyâr itmiş felek bir kâh-ile
G298/7	Gel yetiş ey merg bi'llâh kandasım zîrâ ki ben İstemem irişmegi biñ yaşma şimden-gerü	zuhûr [1] Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.
G253/2	Hasta-i 'aşkıñ tabîbâ derd-i bî-dermândayım Derdime yokdur devâ zîrâ ki ben dermândeyim	G203/3 Dü leb beynindedir devlet zuhûri Velî 'âlemde erbâb-ı himem yok
	zîrâ kim [1] Şundan dolayı ki, onun için ki.	zuhûr eyle- [1] Meydana çıkmak, ortaya çıkmak, baş göstermek, görünmek.
Tr2/55	Âteş-i hicrâna zîrâ kim tayanmaz tağlar Sen geçindiñ rahmetü'llâha irişdiñ bigâne	G129/9 Günde bir güne zuhûr eyler bu çarhıñ devresi Sen de Nebzî her gice bir güşede eyle qarâr
	zîr-i bâl [1] Kanadı altında. Himâyesinde.	zuhûr it- [4] Meydana çıkmak, ortaya çıkmak, baş göstermek, görünmek. Oluşmak, meydana gelmek.
Mh1/11	Cihân âsüdedir cümle kamu halk zîr-i bâliñde Dil-i üftâdeler 'âvîhtedir naħl-ı nevâliñde	G387/5 Çün meh-i ğarrâ ider her şebde bir yerden zuhûr Pes bulur her gice nev 'âşık o mehveş bir daħı
	zîr-i destân [1] Baskı altında tutulanlar, acizler topluluğu.	G210/3 Âh u efgânım budur haç itdi rüyuñda zuhûr Ey dirîğâ gitti nâm u gitti nâmüs gitti neng
K18/11	Hemîşe bâb-ı 'atfî zîr-i destâna ola meftûħ Dem-â-dem âb-ı luftı teşneganı eyleye irvâ	K36/20 Beyân-ı târiħin fikr eyler iken Nebziyâ bir gün Zuhûr itdi hemân bu beyt-i pür-mazmûn gelüp yâda
	zîr-i pâ [1] Ayağın altı. En aşağısı, aşağıdan daha aşağı.	G19/8 Rüyuñdaki ol hâliñ Hindü-peçeye beñzer Rûm içre zuhûr itmiş bir dâne degil mi yâ
K2/50	Ümmetiñden bir za'îf ednâ vü bî-tâkatdır ol Zerre-i nâçizveş aħķar hebâdır zîr-i pâ	zübde-i ħübân [1] Güzellerin en seçkini.

- G377/2 Şāh-ı maḥbūbān imişsin dil-berā bildim seni
Zübde-i ḥūbān imişsin vākı'ā bildim seni
- zūhd ü taḫvā [4]** İbadet etme ve Allah'tan korkma. || Sofuluk ve dindarlık.
- K13/50 Ḥuşūşā Bū Ḥanīfe ibn sābit Ḥazret-i Nu'mān
Olupdur şāhib-i 'ilm ü ma'ārif **zūhd ü hem taḫvā**
- K16/8 Şalāḫı zāhir olmuşdur kemāhī dīn ü devletde
Nazīrin görmediler **zūhd ü taḫvā** pārsālīḫda
- N39/8 Şalāḫı zāhir olmuşdur kemāhī dīn ü devletde
Nazīrin görmediler **zūhd ü taḫvā** pārsālīḫda
- G318/14 İştidim Nebziyā düşmüşsin ol āfet ḥayāline
Var imdi **zūhd ü taḫvāyı** hebā-ender-hebā eyle
- zūhd ü verā' [1]** Nefsini her türlü zevkten alıkoyup ibadet yolunu seçme ve dinî buyrukları titizlikle yerine getirme.
- G23/6 Eger dil-ber sevip nūş eylemezseñ bāde-i şāfī
Be şūfī itdigiñ **zūhd ü verā'** bilgil hebādır hep
- Zūhdī Efendi [1]** İsmail Zūhdī Efendi.
- Kt11/1 Sünnet-i Peyḡam-beri icrā idüp **Zūhdī Efendi**
Zümre-i ner içre girdi eyleyüp irsāl-i liḫye
- zū'l-ibtīşār [2]** Basiret sahibi.
- Kt18/14 O mīr-i bī-nazīr u ḥūşyār u 'āḳıbet-endīş
Müdebbr 'ārif ü **zū'l ibtīşār** u 'āḳıl ü dānā
- K30/6 Monla Şāliḫ işbu merḫad şāhibi
'Āḳıl ü dānā idi **zū'l-ibtīşār**
- zū'l-celāl [1]** Celal sahibi, azamet, izzet ve heybet sahibi Allah.
- Mr1/11 Şaḡadır tefvīzimiz yā **Ze'l-celāli** ve'l-cemāl
Kılmışuz her vech ile luḫfiña yā Ḥaḳ'ı timād
- Züleyḫā [1]** Mustafa Efendi'nin Kızı.
- Kt19/26 On iki gic'olunca şehr-i Şa'bān
Züleyḫā geldi Ḥaḳdan bāreka'llāh
- zūlf [52]** Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi. || Ağ, tuzak.
- Mu31/1 Şanemā mū nit'olurdı dile **zūlfūñ** çü taḳa
Taḳılur seyf ü sināna daḫı hem mū nacaḳa
- D1/1 Ey yüzi meh **zūlfi** çeh sāle-i deh siyeh ḡabḡabı
Zūlfi siyeh la'l-i şefeh şānı nebeh 'ālī-niḡeh
- G16/3 Neşīm-i 'anberīn **zūlfūñden** ey dost
İrer kām-ı dile her dem hedāyā
- G20/3 Var imiş devlet başında **zūlfine** bend oldı dil
Düşdi pes üstüne uşta sāye-i perr-i ḥümā
- G31/5 Def'-i zūlmet eyle kaldır **zūlfūñi**
Rūşen olsun āfitābım māh-ı tāb
- G35/6 Sevdim seni cān u teni yoluñda kurbān eylerim
Dönmem şehā Mañşūrveş ger eyleseñ **zūlfūñle** şalb
- G58/7 Muḫarrā **zūlfūñ** āb-ı Kevser ile
Munazzafdır muḫahhardır mūnaḳḳaḫ
- G66/4 Bāḡ-ı ḥüsnūñde açılmış her şükūfe sū-be-sū
Zūlf şeb-bū çerşem nergis gül dehān u lāle ḫad
- G68/7 **Zūlfine** āşūfte sūnbül çerşime nergis ḫayāl
Lāle ḫadd-i āliñe gül rüyuña eyler pesend
- G77/9 Eyledi **zūlfūñ** perīşān sūnbülūñ
Taḡlup ḡam ḡuşsa oldı tār-mār
- G82/4 Alup ārāmı ārām-ı gönüldeñ kamu
O siyeh dīde vü **zūlfūñ** yerine ḡam ḳodılar
- G86/5 Başarsa **zūlfūñi** ḫaḫḫı n'ola 'aceb dañla
O mārdir ki görünmez bu mürdur ki ürer
- G89/1 'Āşıḳ-ı dil-dādel her dem ki **zūlfūñ** yād ider
Ḥançer-i ḡamzeñ ḫayālī dillerin ber-bād ider
- G105/2 Benefşe ḫurraña dirsem degildir
Belī **zūlfūñ** gibi ḫam ḫam degildir
- G127/5 **Zūlfūñde** ḳalsa gönülüm dendān ile bulur yol
Güyā ki leyl içinde necm ile mühtedādır
- G138/9 'Ārizīñ uş **zūlfūñ** çü şıbh-i rūza müşābih
Kimdir diye ḫuld içre ki şām u şehr olmaz
- G144/2 Kākülünden ḳat' olur şanma şehā sen dīdemiz
İstemez **zūlfūñden** āzād olmaḡı bendīdemiz
- G148/3 **Zūlfi** bir ḫabl-i metīndir ol nigārñ şūfiyā
Şıḳ ile ḫutanları Allāh ḡüm-rāh eylemez
- G150/7 'Āriz-ı simīni üzre **zūlfi** pūş olsa ne tañ
Var mıdır bir genc-i bī-renc kim ola ol mārsız
- G163/3 Perr açup **zūlfi** hevāsında anuñ pervānevār
Şem'-i ruḫşārñda eyvāh nāra hem-dem oldum uş
- G163/9 Deşt-i hicrinde o **zūlfi** leylīniñ sevdāsına Nebziyā
Mecnūn gibi taḡlara hem-dem oldum uş
- G165/18 Nebziyā mecnūn iden ol şacı leylānım daḫı
Aḡzı mīm ü **zūlfi** cīm ü ḳaşı iki nūn imiş
- G171/16 N'ola Mañşūr-ı dil dirse Ene'l-Ḥaḳ
Boyuñca baş berāber **zūlfūñe** aş
- G172/4 Niçe bir ḫabs idesin sicn-i zeḳanda bu dili
Çıkarup bārī siyāsetle anı **zūlfūñe** aş

- G192/4 Seyr idelden kaddiñi dil bî-çarâr oldı yine
Zülfüne dil bağlayalı artdı sevdâ-yı merak
- G198/3 Nazarın kesmez iken **zülfüne** kirpikli gözüm
Kim dir ol turra-ı müşğiniñe kim şanesi yok
- G200/5 N'ola rüyuña **zülf** olursa niķāb
İder anı bād-ı seher iki şak
- G232/9 O serv-i nāzımñ **zülf** gibi cevri uzun oldı
Eger mümkün olaydı Nebziyā anı kışaldırdım
- G236/7 Her kaçan görsem o **zülf** ü 'arız-ı pür-tābını
Dil-girih hāşıl kılur müzdād olur germiyyetim
- G239/8 Sicn-i zekanda bu dili habse şalınca gözleriñ
Zülfün olup kefil aña didi enābehu za'īm
- G251/10 Murğveş pervāz iderken bu dili şayd eylediñ
Dānedir ol hāl-i rü **zülfün** durur dāmım benim
- G254/3 Tutulmuşken bu dil murğı o **zülfün** dāmına evvel
Giriftār-ı belā kıldım civānā cānımı ben hem
- G262/4 Ağzı şadefdir dür dişi la'līn tudaķ gevher yanak
Zülfi zer-i āb-rīzdir gerdānıdır çün sīm-hām
- G284/7 Hālāş it cānımı çāh-ı zekandan **zülfüne** bend it
Garibe tār-ı zülfün dil-berā dārū'l-emān olsun
- G287/9 **Zülfüne** bend eyleyüp çāh-ı zekandan kıl hālāş
Bir ğaribem tār-ı zülfündür baña dārū'l-emān
- G290/1 Müşebbek **zülfün** ey dil-ber niçe bir cāna dām olsun
Tutup habs-i zekān kıl tā ki fermāniña rām olsun
- G303/8 N'eyledir eglence-i maḥmūr-ı 'aşķ
Hāl ü ebrū **zülf** hem ruḥsār u rü
- G320/8 Dil ü cān mülküni ğāret idüpdür
Yaraşmaz **zülfüne** bunca iṭāle
- G324/7 Yine bend itdi **zülfine** dil-i āzürde hicrāmı
Çeker semt-i vişāline meger āheste āheste
- G354/7 Bağladı zūnnarını **zülf**i dil ü cān biline
Hayf kim bir niçe ehl-i dīni bī-dīn eyledi
- G357/1 Bu dil murğına şāhā çün o **zülfün** āşiyān oldı
Uçup rāhatlıĝı yahşı iken hāli yaman oldı
- G359/7 Vaşl hengāmında mutlak **zülfüne** bend oldıĝım
Kayd-ı hicriñden hālāş olmaķ durur ey sāde-rüy
- G364/1 Şehā teşbih idersem **zülfüne** miski revā yok mı
Huten āhūsıdır gerçi gözün ammā ḥatā yok mı
- G365/9 Niçe bir gerdeniñe bend idesin **zülf**in anuñ
Gele terk eyleye ey Nebzī bu tūl-i emeli
- G378/9 Hezārān **zülfüne** merbūt olan var
Velikin görmedim yok bir rehāsi
- G386/7 Şebāsā **zülfün**i rüy-ı münirinde görenler dir
Gör ol sehḥārı rüy-ı rüşeni siḥriyle bağ itdi
- Kt25/3 Zīr-i mişbāh-ı ruḥuñda **zülfün**i görüp didim
Altına düşmezse şem'in nūri düşer sāyesi
- Mş1/35 Sünbülün **zülf**i taĝuķ āşüfte-hāl olmuş durur
Nergis-i zerrin güle za'f-ile nāl olmuş durur
- Mh2/6 Lutf ider aĝyāra ammā mihrībāndır sevdiğim
Zülfi bir sehḥārdır kim da'imā efsün ider
- Mh3/11 Sihr idüp cādū gözün **zülfüne** bend itdi beni
Eyledi 'aşkıyla memlü sīne vü cān u teni
- Mr3/6 Cümleden biri Muḥammed bendesidir şübhesiz
Bend olupdur **zülfüne** efkendesidir şübhesiz
- Ms2/13 Dem-i ğisū vü **zülfünle** ezelden çün hevādārim
Ruḥ-ı gül-günüñüñ yādıyla bülbülveş nevākārim
- N18/1 Virmesem dil **zülfüne** derdim füzün olmaz idi
Ḥam bulup bu ķāmetim hem şekl-i nūn olmaz idi
- zülf ü rüy [1]** Saç ve yüz.
- G161/11 Tarz-ı 'aşķı **zülf ü rüyün** anlamişdir dil-berā
Birbiriyle bezm-i ḥüsñünde hemān öpiş koçış
- Zülf-i dil-berveş [1]** Gönül çeken sevgilinin saçımın lülesi.
- G67/6 Nāşihā kendiñ gibi güm-rāh zann itme beni
Zülf-i dil-berveş elimde var iken ḥablū'r-reşād
- zülf-i misk-sāy [1]** Miske benzer saç lülesi. || Misk gibi güzel kokan saç.
- G103/8 Münevverdir cemālīñ āfitābiyla şehā 'ālem
Mu'aṭtar iden āfāķı o **zülf-i misk-sāyındır**
- zülf-i pür-çin [1]** Çok bükülmüş, çok buruşuk ve karışık saç lülesi.
- G68/1 Gerden-i cāna taķup ol **zülf-i pür-çin** kemend
Habs idüp çāh-ı zekanda kıldı yirin kayd u bend
- zülf**i 'anber-bū [1] Sevgilinin misk kokulu saçı.
- G360/6 Beñleri Hindū ruḥı gülzār-ı Rüm
Zülfi 'anber-bū saçı misk-i Ḥıṭāy
- zülf-i 'anber-sā [1]** Amber gibi saç. || Sevgilinin amber gibi güzel kokulu saçı.
- G108/4 Dāĝ uran sīneñde ey dil ol beñi fülful midir
Bend iden 'aşķa seni ol **zülf-i 'anber-sā** midir
- zülf-i ca'd [1]** Zülfleri cadı gibi tesirli sevgili.
- G64/10 Dili dildārdan Nebzī ne mümkündür hālāş itmek
Ḥuşūşā bend iken bu gerden-i cānda o **zülf-i ca'd**

- zülfi-i cânân [2]** Sevgilinin saçları.
- G334/5 **Zülfi-i cânâna** muqayyed olmak istemiş rakîb
Dilerim bir gün boğazın göreyim urğanda
- G394/10 Derin bend eyleyüp dârında eyler kimi nûş-â-nûş
Bir elde bâde-i şâfi bir elde **zülfi-i cânâm**
- zülfi-i çevgân [5]** Eğri uçlu olan saç.
- G280/10 Yine cân oynarım meydân-ı 'aşkda
Serim tûb itmîşim ey **zülfi-i çevgân**
- G95/7 **Zülfi-i çevgânın** niçe serkeşleri kıldı zebûn
Pîşgâhında seri tûb olmadık server mi var
- G109/5 Zebûn itdi niçe ser-keşleri o **zülfi-i çevgânın**
Seri hâk üzre gâltân olmadık server mi kalmışdır
- G182/13 **Zülfi çevgânın** rehinde başın tûb eylediñ
Nebziyâ cândan ümîdin kes dağı serden tãma'
- G267/13 Tolaşdı **zülfi-i çevgânına** Nebzî
Ser-i küyünde qalsun pes seri güy
- zülfi-i dil-ârâ [1]** Gönül süsleyen sevgilinin saçı.
- G324/3 Şeherde depredüp bād-ı şabâ **zülfi-i dil-ârâyî**
Birbirine sünbülveş deger âheste âheste
- zülfi-i dil-âvîz [3]** Gönül çelen sevgilinin saçı.
- G50/3 Bād-ı şabâ **zülfi-i dil-âvîzin** perişân eyledi
Teşviş ile taldı cihân âşiklar oldı herc ü merc
- G233/5 Bend iken **zülfi-i dil-âvîzine** la'lin isteme
Ey gönül darb-ı meseldir kaydluya şöhet haram
- G176/3 Görüp **zülfi-i dil-âvîzini** mesrürü'l-fu'âd oldum
Şanasın kâkülünden eyledim ispergam istikrâz
- zülfi-i dil-ber [2]** Sevgilinin saç lülesi, sevgilinin saçı.
- K26/26 Dimedim mi saña Nebzî ki perişân olma
Zülfi-i dil-ber gibi çün ben ki mutarrâ degilim
- G155/10 Pür oldı düd-ı âhımla cihân-ı tîre-dem Nebzî
Anıñçün **zülfi-i dil-berden** meşâm-ı cãna bü gelmez
- zülfi-i girih-gîr [4]** Düğümü tutan saç lülesi.
- G56/7 Kayd olan **zülfi-i girih-gîre** halâş olsun mı hîç
Gamze-i hün-rîz ile mecrûh bulsun mı necâh
- G64/1 Şehâ **zülfi-i girih-gîrin** dil-i şeydâya kıldı va'd
Kim anı bend idüp aşılaça âzâd itmeye min-ba'd
- G217/3 Yine **zülfi-i girih-gîrinle** dilde 'uqdeler oldı
İdüp keşf-i cemâl ol müşkilâtı eylegil münhal
- G276/5 Şaldı boynuña yine **zülfi-i girih-gîrin** o şüh
Mihnet ü derd ü gama ey dil tayan imdi tayan
- zülfi hayâl [1]** Sevgilinin saçının zihinde canlandırılması.
- G395/5 Dün gice **zülfi hayâliyle** bu dil bî-tâb olup
Bu şeb-i dūr u dirâza yok mı had yâ Rab didi
- zülfi-i kâfir [3]** Kafir olan saç. || Siyah saç.
- G387/4 Gamze-i bî-dîn-ile dil rüz u şeb pür-şür-iken
Zülfi-i kâfir de irüp kıldı müşevveş bir dağı
- G114/11 Ey **zülfi-i kâfir** v'ey çeşmi sâhir
Hüsniyle nâdir hulkıyla bihter
- G165/9 Sâye şalmış 'arîz-ı beyzâya **zülfi-i kâfiri**
Bu degil illâ Hüdâ-yı Hâlık-ı bî-çün imiş
- zülfi kara [1]** Siyah saç. || Siyah saç sevgili.
- G149/1 Terahhüm eylemez **zülfi karamız**
Yine müncer olur bu mâ-cerâmız
- zülfi kemend [1]** Saçın kıvrımı.
- Mü5/15 Yetmez midî aña 'aceb ey **zülfi kemendim**
Ol çah-ı zenahtân
- zülfi-i Leylâ [1]** Leylâ'nın saçı. || Leylâ saçlı, siyah saçlı sevgili.
- G356/1 **Zülfi-i Leylânın** gamı ben Kayısı mecnûn eyledi
Elf kaddi hâsretiyile kâmetim nûn eyledi
- zülfi Leylî [3]** Leylâ'nın saçı. || Leylâ saçlı, siyah saçlı sevgili.
- Kt20/3 Sen **zülfi Leylînin** sevdâsı-ile
Mecnûn gib' âleme destân olayım
- G279/3 **Zülfi leyli** seni zâr eyleyen Mecnûnveş
Ol lebi şîrindir ey dil hem dağı Ferhâd iden
- G327/19 O **zülfi leyliye** mecnûn olupdur
Gedâdır hem o şah-ı kâmkâra
- zülfi-i mâr [2]** Sevgilinin yılana benzeyen saçları.
- G67/6 Gamzeler hançer imiş müjgân tîr ebrû kemân
Dil-berin gencine-i hüsünde **zülfi-i mâr** imiş
- G305/10 Yaraşdı biri birinden yeg oldı
Haç-ı mürûn o **zülfi-i mârâ** karşı
- zülfi-i ma 'şük [1]** Sevgilinin saç lülesi.
- G196/16 'Aşk ile bend eylediñse râhibâ zünnâr ipin
Zülfi-i ma 'şüküm olupdur baña da zünnâr-ı 'aşk

	zülfi misk [1] Misk taşıyan, misk kokulu zülfi.	G205/9	Hezārān zülfi şeb-bū var Nebzī bāğda ammā O sünbül-müydür 'aklıñ perişān eyleyenden ilk
K15/6	Kalb-i 'uşşākı perişān itdi bād Tağıdup ol zülfi miskden etyabı		zülfi şeb-gün [6] Gece renkli saç, siyah saç.
	zülfi müselsel [1] Art arda birbirine bağı olan saç.	G53/7	Zülfi şeb-günü dile çok cevri ü bī-dād eyledi 'Arz-ı hālim şunmağa la'line ħaldım ihtiyāc
G225/1	Şalādır bezm-i rindāna gel ey zülfi müselsel gel Şalın tāvüsveş cevrlān idüp refār kıl gel gel	G104/8	'Arızın gülden eserdür kākülün miskden nişān Zülfi şeb-günüñ şehā büyına 'anber imrenür
	zülfi müşg-bū [1] Misk kokulu saç.	G210/7	Zülfi şeb-günüñ gamıyla tā-seher āh itmesem Bağlamazdı her nefes āyine-i ħalimde jeng
G119/5	O zülfi müşg-bū yādıyla açdım fāl Muşħafdan Açıldı Süretü'l-Ķadr uş hidāyetdir hidāyetdir	G255/4	Gicelerle encümi tā şubħa dek bīdār ider Zülfi şeb-günüñ gamıyla girye vü zārım benim
	zülfi müşgīn [5] Misk kokulu saç.	G279/6	Gerçi 'uşşākı zebün iden şehā çeşmiñ durur Zülfi şeb-günun hevāsıdır beni ber-bād iden
G374/3	Dil-i miskīn görüp o zülfi müşgīn ü perişānıñ Müşevveş oldı hāli ħāke düşdi pāy-māl oldı	G363/7	Tağıtdıñ var ise meh yüzüne o zülfi şeb-günüñ Bu şeb künc-i firākında cihān ħāyet zalām oldı
G263/6	Rāh-ı 'aşkıñda şehā çün eyledim şedd-i niṭāk Zülfi müşgīninden özge dağı zünnār eylemem		zülfi şehāb [1] Saç bulutu.
G11/3	Görüp ruhsārīñ üzre nāzenīnim zülfi müşkīnīñ Didim sünbül şokunmuş sevdiğim bir lāle-i beyzā	G272/6	O rüy-ı āfitābın tābına kim tāħat-āverdir Yaħar 'ālemleri zülfi şehābı mā-verāsından
G85/7	Zülfi müşkīnīñ ter olmuş derlemiş derler döker Şanki misk üzre saçılmışdır gül-āb-ı ter ħoħar		zülfi siyāh [5] Siyah saç. Siyah saçlı sevgili.
	zülfi muṭarrā [2] Göz alıcı, parlak saç.	G319/3	Ka'bedir cānā ruħuñ zülfi siyāh astarıdır Lebleriñ teşbīh idersem n'ola mā'-ı Zemzeme
G385/11	Ol hāl-i yegāne ile ol zülfi muṭarrā Dil murğınıñ uş dāne vü hem dām-ı belāsı	G75/10	Şol ħadar āh eyledi dil nīm-nigāh eylemediñ Zülfi siyāhım seni ben bilmez idim tā bu ħadar
K10/22	Anuñ memdüh-ı āfāk oldığı zāhirdir isminden Ne lāzım muṣṭā ħācet var mıdır zülfi muṭarrāyı	G92/8	Vechi var reşk eyleyüp ħamze perişān olsa dil Dāmenin zülfi siyāhın vechiñe şāhım sürer
	zülfi pür-tāb [1] Kıvrıcık saç, kıvrımlı saç.	G185/6	Tıtdı şeh-bāz-ı dilim bir hīle-bāzı 'ālemiñ Ĥālını biñ āl ile zülfi siyāhın idüp ağı
G115/6	Düşer mi pādīşāhım ħāk-i pāyında olup ber-bād Hevā-yı zülfi pür-tābınla çeşmimden āka nemler	G315/8	Ruħuñ bir māhdır güyā sipihr-i ħüsn ü behcetde Velī zülfi siyāhın olmuş eṭrāfında çün hāle
	zülfi şām [1] Siyah saç.		zülfi siyāh-ı dil-ber [1] Sevgilinin siyah saçının perçemi.
G85/5	Çün yüzündür Ka'be ağızın Zemzem ey zülfi Şām Ĥālīñ idüp istilām 'āşıklarıñ 'abher ħoħar	G39/3	Taħup zülfi siyāh-ı dil-beri bu gerden-i cāna Dü 'ālemdede göğüs ger almiñ açuħ yüzüñi ağı it
	zülfi şebāsā [1] Gece gibi siyah saç.		zülfi siyeh [1] Sevgilinin siyah saçı.
G346/8	Ĥayāl-i kākülüyle dilde ħam aralanur her şeb Dil-ārālık yaraşur bildim o zülfi şebāsāya	N40/4	Rüz u şeb dāne-i hāli ile sevdāda iken Varup ol zülfi siyeh ağına düşdüñ a göñül
	zülfi şeb-bū [2] Gece koku veren şebboy çiçeği gibi saçı.		zülfi siyeh [1] Siyah saç. Siyah saçlı sevgili.
G73/5	Zülfi şeb-bū çeşmi cādū bir peri-hū māh-rū Hem şadef fem dişi incü lebleri gevher midir	D1/2	Ey yüzü meh zülfi çeh sāle-i deh siyeh ħabğabı Zülfi siyeh la'l-i şefeh şāmi nebeh 'ālī-niğeh

- zülfi-târ [1]** Darmadağınık saç.
- G311/12 Olupdur gerdeninde sünbülün bend
Müselsel **zülfi-târ** el-ḥamdülillâh
- zülfi-yâr [2]** Sevgilinin saç lülesi.
- G51/1 Muṭalsam **zülfi-yâr** ile şehâ oldı ruḥuñ bir genc
Görüp ‘uşşâkıñ anı ḥâşıl olmaz bildiler bî-renc
- G72/13 Tolaşdı **zülfi-yâre** bildi Nebzî
Olurmuş misk-i ezferden telezzüz
- zü'l-fiḳârî ḥâme [1]** Kılıcının bir ucu ilmi diğerk
ucu ise adaleti temsil eden Hz. Ali'nin kılıcı gibi kalem.
- G221/13 ‘Alîdir Nebzî **ḥâme Zü'l-fiḳârî**
Semend-i ṭab‘ıdır güyâ ki Döldül
- zülfüñ ğamı [1]** Sevgilinin saçından dolayı çekilen
üzüntü, keder.
- G135/3 Rüz u şeb **zülfüñ ğamıyla** ey şeh-i şüb-ı cihân
Gün-be-gün eفزün olup artmağdadır efkârımız
- zü'l-âşâf [1]** Vezir sahibi, danışman sahibi.
- K13/29 Zü'l-kerem zü'r-rahm u **zü'l-âşâf** u zü'l-iḥsândır
Açmadık dest-i niyâz a'dâ eḥibbâ ḳalmamış
- zü'l-iḥsân [1]** Lütuf, cömertlik sahibi.
- K13/29 Zü'l-kerem zü'r-rahm u zü'l-âşâf u **zü'l-iḥsândır**
Açmadık dest-i niyâz a'dâ eḥibbâ ḳalmamış
- Zü'l-ḳarneyn [1]** Büyük İskender.
- Mş1/7 Urdı **Zü'l-ḳarneyni** ḳarn ile o sevr-i bî-amân
Oldı cevrenden ḥamelveş niçe dil-şîr pehlivan
- zü'l-kerem [2]** Kerem, merhamet sahibi Allah.
- K1/29 **Zü'l-kerem** yârân eline iricek eyyâm ile
Ger ḥatâ ise daḥı tutar şavâba ibtidâ
- K13/29 **Zü'l-kerem** zü'r-rahm u zü'l-âşâf u zü'l-iḥsândır
Açmadık dest-i niyâz a'dâ eḥibbâ ḳalmamış
- zulm [5]** Adâlete aykırı davranma, hak edene
hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.
- G136/2 Ey gönül kıılma naşîḥat pend aña kâr eylemez
Dilde imâni olan **zulmı** bu miğdâr eylemez
- G287/16 Turra-ı şeb-rengiñiñ zıll-ı zalîlinde bu dil
Râḥat isterdi velî ol daḥı olmuş **zulme** kân
- G355/3 Bî-güneḥ **zulm-ile** bir mazlûmı ol kâfir gözi
Ĝamze-i bî-dîne uyup öldürüp ḳan eyledi
- G373/5 Dil ü cân mülküni **zulm** ile yakdıñ
Saña nisbet begim Ḥaccâc ḥâci
- G47/5 Eküp sînemde toḥm-ı cevr ü **zulmı**
Benim ol nâzenînim oldur ḥâris
- zulm eyle- [1]** Haksızlık etmek, kötülük yapmak. ||
Eziyet etmek, işkence etmek.
- Mh3/9 İtmediñ aşlâ vefâ **zulmı** be-her-ḥâl **eylediñ**
Âferin ey dil-rübâ ḥâşin saña ḥâşin saña
- zulm it- [3]** Haksızlık etmek, kötülük yapmak. ||
Eziyet etmek, işkence etmek.
- Tr2/3 Bî-nihâyet **zulm idüp** bî-dâd nâ-pâyân hem
Eyleyüp ḥadsiz cefâ cevr-i firâvân eyledi
- G229/12 Yıkıldı mülk-i ten cevr-i sipâh-ı nîm-nigâḥıyla
‘Adâlet eyle **zulm itme** meded ey şâh-ı bî-dâdim
- G31/4 Ḥastadır cismim taḥammül idemez
Cevri terk it **itme zulmı** irtikâb
- zulm u cevr [1]** Zulüm ve eziyet.
- G238/9 Bu dehr-i pür-cefâ vü ḳahrnî el-ḥâḳ **zulm u cevrine**
Pey-â-peydir oransız biri ‘âdimse biñi ḳâdim
- zulmet-i hicr [1]** Ayrılık acısının eziyeti, cevri,
cefâsı
- G63/15 **Zulmet-i hicriñde** ḳalsun dâ‘imâ şeytânveş
Bulmasun mihr-i ruḥuñla ey melek-rüyum reşâd
- zulmet-i ğam [4]** Sıkıntı, üzüntü hali.
- G245/15 **Zulmet-i ğamda** ‘aceb şürîde-ḥâl oldum meded
Rüyüñi ‘arz eyle ey mihr-i dirâḥşânım benim
- G116/2 Her kaçan âḥ eylesem şan meh-i enver budur
Zulmet-i ğamda begim ‘âşîḳa reh-ber budur
- G304/9 **Zulmet-i ğamda** ‘aceb efkende vü üftâdesin
Evc-i rif’atde gel imdi ol meh-i tâbânı sev
- T1/17 Bu dil-i mehcürda ḳalmaz **zulmet-i ğamdan** eser
Çün anuñ âvâzesiyle pür olupdur baḥr u ber
- zulmet-i ḥatt [1]** Sevgilinin ayva tüylerinin
karanlığı.
- G37/1 **Zulmet-i ḥattñda** şâḥâ lebleriñ âb-ı ḥayât
Mürde-dil buldı anıñla dürr-i nâ-yâb-ı ḥayât
- zulmet-i hicr [1]** Ayrılığın karanlığı.
- G281/3 **Zulmet-i hicriñde** ḳalsun dâ‘imâ güm-râḥ olup
Nür-ı ruḥsârıñla ey meh-rû hidâyet bulmasun
- zulm-ı bî-ḥadd [1]** Hadsiz, sayısız eziyet.

- Mh2/10 Luṭf-ile ṣād itmez aṣlā dem-be-dem maḥzūn ider
Zulm-ı bî-ḥadd eylemekte bî-niṣāndır sevdiğim
zulm-i ğam [1] Kederin eziyeti, cevri, cefası.
- K26/11 **Zulm-i ğamda** neler çekdiğimi kim bile āh
Meh-i enver gibi 'ālemdē hüveydā degilim
zümre [1] Topluluk, grup, cāmia, sınıf.
- Kt21/1 Feleğin raġbeti bi'llāh cühelā **zümresine**
Dileseñ 'izzet ü hürmet begim ol echel-i nās
zümre-i ner [1] Erkekler topluluġu.
- Kt11/2 Sünnet-i Peyġam-beri icrā idüp Zühdf Efendi
Zümre-i ner içre girdi eyleyüp irsāl-i lihye
zümre-i nerr [1] Erkekler topluluġu.
- K6/2 Hamd ola koydum ṣaḫalım 'avn idüp ol Müste'ān
Dāḫil oldum **zümre-i nerr** içre buldum 'ulv ü ṣān
zümre-i Şāffāt [1] Sıra sıra dizilenler, saf saf
duranlar topluluġu. || Şāffāt Süresi. (Şāffāt, 37/...)
- K2/7 **Zümre-i Şāffāt** Ahzāb içre kalmaz ol kiṣi
Kim ide Furkān ile ol ḥaḫḫı bātıldan cüdā
zümre-i 'uṣṣāḫ-ı sulṭān [1] Sultanların āṣıklar
sınıfı.
- G394/14 Bu zevḫ u bu ṣāfālarla bu tarz u bu edālarla
Alur mı 'ayna Nebzī **zümre-i 'uṣṣāḫ-ı sulṭānı**
zümre-i insān [2] İnsan topluluġu, insanoġlu.
- Kt6/7 Sipīhr üzre melā'ik rüy-ı arzda **zümre-i insān**
Aña her dem du 'ā-gūdūr ne kim var zīr ü bālāda
- Kt6/7 Sipīhr üzre melā'ik rüy-ı arzda **zümre-i insān**
Aña her dem du 'ā-gūdūr ne kim var zīr ü bālāda
zümre-i 'irfān [1] Arifler topluluġu.
- G80/4 Per açdı ehl-i diller semt-i gülzāra ṣabā ile
Pür oldı bāġ-ı 'ālem **zümre-i 'irfān** ile yer yer
zümre-i 'uṣṣāḫ [1] Āṣıklar topluluġu.
- G90/7 İṣitdim **zümre-i 'uṣṣāḫa** dāḫilmiṣsin ey bülbül
Velīkin dil-rübā-yı gül-ruḫ u ġonca-femiñ kimdir
zünñār [4] Hıristiyan keṣiṣlerin çıplak ten üzerine
kuṣandıkları kıldan yapılmıṣ, kaba ve sert kuṣak.
- G120/8 Göricek muġ-beḫeyi pīr-i muġān yanında
Urınur ṣabḫayı zāhid dime **zünñārı** ḫalır
- G196/15 'Aṣḫ ile bend eylediñse rāhibā **zünñār** ipin
Zülf-i ma 'ṣūḫum olupdur baña da zünñār-ı 'aṣḫ
- G207/2 Ṣarınmıṣ ala fes üzre beyāz destārı pek nāzik
Ḫuṣanmıṣ hem o kāfir-kīṣ gör **zünñārı** pek nāzik
- G252/6 Ayakda ḫundura başında ḫalpaḫ
Beline baġlamıṣ **zünñārı** gördüm
zünñār eyle- [1] Papazların bellerine baġladıkları
kuṣak eylemek.
- G263/6 Rāh-ı 'aṣḫında ṣehā çün eyledim ṣedd-i niṭāḫ
Zülf-i müṣġininden özge daḫı **zünñār eylemem**
zünñār-ı 'aṣḫ [1] Aṣḫ kuṣaġı. || Sevdaya baġlı
olma.
- G196/16 'Aṣḫ ile bend eylediñse rāhibā zünñār ipin
Zülf-i ma 'ṣūḫum olupdur baña da **zünñār-ı 'aṣḫ**
zünñārını biline baġla- [1] Beline zünñār
(papazların bellerine baġladıkları kuṣak) kuṣaġını baġlamak. ||
Aṣḫ kuṣaġını baġlamak.
- G354/7 **Baġladı zünñārını** zülf-i dil ü cān **biline**
Ḫayf kim bir niḫe ehl-i dīni bī-dīn eyledi
zū'n-nüreyñ [1] İki nur sahibi; Peyġamber
efendimizin iki kızıyla evlenmiṣ olan Hz. Osman.
- Kt3/15 İki kerre olup dāmād **zū'n-nüreyñ** oldı ad
Resülūñ aldı ol iki benātü'l-ḫayrın ol sulṭān
zāl-ı zünüb [1] Günahların eskisi.
- K32/42 İremez tā'atıñe elf gibi toġrı kıyām
Kad-i ḫam-geṣtesidir **zāl-ı zünübün** dāli
zū-r [1] Kuvvet, cebr, miknet. || Yalan, asılsız,
uydurma.
- K13/2 Ey gönül ehl-i dile bu devrde cā ḫalmamıṣ
Nīḫ ü bed temyīz ider zīrā ki **zū-rā** ḫalmamıṣ
zülfi leylī [2] Siyah saḫ lülesi.
- G139/1 Biz ki mecnūnuz o **zülfi leylīdir** zencīrimiz
Biz gedāyāñız o sengīn-dil güzeldir mirimiz
- G163/9 Deṣt-i hicrinde o **zülfi leylīñin** sevdāsına Nebziyā
Mecnūn gibi taġlara hem-dem oldum uṣ
zū'r-raḫm[1] Rahmet sahibi.
- K13/29 Zū'l-kerem **zū'r-raḫm** u zū'l-aṣāf u zū'l-iḫsāndır
Aḫmadıḫ dest-i niyāz a'dā ḫibbā ḫalmamıṣ
Ze'l-celāl [1] Celal sahibi olan Allah. || Yücelik,
büyüklük, ululuk, azamet sahibi Allah.
- Kt9/29 Yevm-i kıyām ya **Ze'l-celāl** bundaki kıldıġın gibi
Eyle Muḫammed Āgayı dāḫil-i dārū'l-keremiñ

4. SONUÇ

Klasik Türk edebiyatında XIII. yüzyıldan XIX. yüzyılın sonuna kadar yaklaşık altı yüzyıl boyunca devam eden süreç içerisinde manzum ve mensur birçok eser meydana getirilmiştir. Bu eserlerin her biri özellikle de şiir türünde yazılmış olan eserler; yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel hayatı, ekonomisi, sanat zevki ve dil özellikleri gibi birçok alanda bilgi aktarımı imkânı sunmaktadır. Zaman içerisinde dönemin sosyal ve kültürel hayatı, edebî eğilimleri, sanat anlayışları kelimelerin anlam ve kullanımlarında farklılıklara sebep olmuştur. Bu farklılıklar da klasik Türk şiirine ait eserleri günümüzde doğru anlamlandırmayı ve tahlil etmeyi oldukça güçleştirmektedir.

Bu tezle, Klasik Türk edebiyatının XVIII. yüzyıl şairlerinden Amasyalı Nebzî Divanı'ndaki mevcut sözcükleri ortaya çıkarılmıştır. Eserdeki kelimelerin, atasözlerinin, deyimlerin, kalıplaşmış ifadelerin, argo sözcüklerin, ayetlerin, hadislerin, dua ifadelerinin alfabetik dökümü yapılmış ve bunların işlevsel anlamları tespit edilmiştir. Bu kelime ve kelime gruplarının anlamlarının bağlama göre nasıl bir değişiklik oluşturduğu ve çağrışım imkânı kazandığı, Amasyalı Nebzî Divanı'ndaki tanıklarla gösterilmiştir. Anlamlandırma aşamasında Osmanlı Türkçesi'nin temel kaynaklarından da referans gösterilerek faydalanılmıştır.

Nebzî Dîvânı'nda sözcüklerin tekrarlarıyla beraber toplam 48785 söz varlığı bulunmaktadır. Bu sözcüklerde 14033 tane kalıp ifade (%29), 5088 tane deyim (%10), 53 tane dua ifadesi, 36 tane ayet, 34 tane atasözü, 13 tane hadis, 6 tane kalam-ı kibar ve 4 tane de argo ifade yer almaktadır. Tespit edilen bütün bu kelime, kalıplaşmış ifade, ayet, hadis, deyim, atasözü, kalam-ı kibar, dua ifadesi ve argo ifadelerin kullanımına sistem üzerinden toplu olarak ulaşmak mümkündür.

Divanda tekrarlarıyla birlikte toplam 5088 deyim kullanıldığı görülmüştür. Bir eserde deyim kullanımının bu kadar yüksek olması şairin Türkçeye hâkimiyetini, edebî yönünü, kelime kullanımındaki hassasiyetini, dil ve sanat anlayışını kavramamız bakımından önemlidir.

Nebzî Divanı'ndaki şiirlerde toplamda 32 farklı vezin kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu vezinlerden en fazla kullanılan vezin Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün vezni olup %34,97 oran ile 206 kez kullanılmıştır. İkinci vezin Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

mefâ'îlün vezni %26,49 oran ile 156 kez, Üçüncü vezin Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün vezni %11,04 oran ile 65 kez dördüncü vezin Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün vezni %10,53 oran ile 62 kez beşinci vezin Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün aruz kalıbıyla 21 %3,57 oran ile 21 kez kullanılmıştır. Amasyalı Nebzî Divanı'nda kullanılan bahirlerin neredeyse tamamı Türk şairler tarafından en çok tercih edilen söyleyiş ve ahenk kolaylığı bakımından Türkçeye daha uygun olan remel ve hezec bahirleri olduğu tespit edilmiştir.

XVIII. yüzyıl klasik Türk edebiyatı şairlerinden Amasyalı Nebzî Divanı üzerine yapılan bağlamalı dizin ve işlevsel sözlük çalışmasının; edebiyat tarihine, devrin edebî yapısının ortaya konulmasına ve en önemlisi klasik Türk edebiyatı metinlerinin doğru anlaşılmasına bir nebze de olsa katkı sağlayacaktır.

TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanan bu çalışma sayesinde Türkçede kullanılan bazı kelime, kelime grupları, deyim, atasözü ve kalıp ifadelerin XVIII. yüzyılın klasik Türk şiiri dil dünyasında nasıl kullanıldığı ortaya konduğu için, bunların zaman içerisinde uğradığı değişiklikler yapılacak yeni çalışmalar ile ortaya çıkarılabilecektir.

Bu çalışmanın, aynı zamanda şairin yaşadığı dönemin sosyal ve kültürel yapısı, adet ve gelenekleri, edebî geleneği hakkında somut veriler sunması bakımından da daha sonra yapılacak olan çalışmalara katkıda bulunması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Abushga Lügatı veya Çağatay Sözlüğü*. (1970). (Haz. Besim ATALAY) Ankara: Ayyıldız Matbaası A. Ş.
- Ahmet Vefik Paşa. (2000). *Lehçe-i Osmân* (Haz. Recep Toparlı), Ankara: TDK Yayınları.
- Ahterî Mustafa Efendi. (2009). *Ahterî-i Kebîr*. (Haz. Ahmet Kırkılıç, Yusuf Sancak). Ankara: TDK Yayınları.
- Akbayar, N. (2001). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Aksan, D. (2009). *Anlambilim (Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi)*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (1995). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Aksoyak, İ. H. (1995). *Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri*. Ankara: Türklük Bilimi Araştırmaları, (1), 81-94.
- Aktunç, H. (1998). *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü (Tanıklarıyla)*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Alliyü'l-Kârî, (1987) *Kırk Kudsî Hadis*. (Ter. Hasan Hüsnü Erdem). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Atik, N. (2020). Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın Mesnevî Tercümesi. *İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, (13), 25-68.
- Ayan, G. (1998). *Lâmi'î Vâmık u Azrâ (İnceleme-Metin)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Aytaş, G. (2008). *Çağdaş Gelişmeler Işığında Şiir Tahlilleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ayverdi, İ. (2010). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- Batıslam, H. D. (2002). "Divan Şiirinin Mitolojik Kuşları: Hümâ, Anka ve Simurg". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, (7), 185-208.
- Bayat, A. H. (2016). *Tıp Tarihi*. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları.

- Bayram, E. (2020). İşâri Tefsirlerde Hz. İsmâil'in Kurban Edilme Meselesi. *TADER*, 4 (1), 117-28.
- Boz, E. (2010, Mayıs 06-08). "Yunus Emre Divanı'nın Bağlamsal Sözlüğü ve Dizini Üzerine Bir Deneme". (X. Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni Bildirileri). Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- Cebecioğlu, E. (2014). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: Otto Yayınları.
- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Bağdaşıklık, Tutarlılık ve Metin Elementleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çağbayır, Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Çakan, İ.L.; Solmaz, N. M. (2006). *Kur'ân-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Çatıkkaş, M. A. (2009). *Şiirimizim Beyitler ve Mısralar Sözlüğü*. İstanbul: Sütun Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2012). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Devellioğlu, F. (1980). *Türk Argosu*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dingeç, E. (2015). Bir Menzil Defterine Göre III. Osman Döneminde Yapılan Atamalar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (24).
- Dinî Kavramlar Sözlüğü*. (2006). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Ekmekçi, G. (2016). Muhibbî Divanı'nda Mitolojik ve Efsanevî Kahramanlar. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 190-209.
- Ekşioğlu, S. (2015). Şeyhî Divanı'ndaki Arkaik Sözcükler. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (15), 378-387.
- Ercilasun, A. B. (1992). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Erdem Uçar, F. M. (2016). Gedâyî Dîvânı'nda Şahsiyetler. *Gazi Türkiyat*, (19), 123-157.

- Eyüboğlu, E. K. (1973). *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*. İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık.
- Ezilmez, H. (2019). Nedîm'in Şiirinde Mahallîleşme. *Kesit Akademi Dergisi*, (18), 272-294.
- Fayda, M. (1994). "Ebû Bekir". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 10). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s.101-107.
- Fayda, M. (1992), "Bilâl-i Habeşî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 6). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s.152-153.
- Fayda, M. (2005). "Muhammed". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 30). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 408-423.
- Fayda, M. (2007). "Ömer", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 34). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 44-51.
- Fığlalı, E. R. (1989). "Ali", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 2). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 371-374.
- Gölpınarlı, A. (1977). *Tasavvufî Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*. İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri.
- Hatîb el-Bağdâdî. (2011). *Tarih u Bağdat*. (C. 14)
- Hengirmen, M. (1990). *Güvâhî, Pendnâme (Öğütler ve Atasözleri)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Hüseyin Kazım Kadri. (1928-45). *Türk Lugatı (Türk Dillerinin İştikakı ve Edebi Lugatları)*. İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.
- Hüseyin Remzî. (2018). *Lugat-ı Remzî*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu.
- İbrahim Cûdî. (2006). *Lügat-i Cûdî*. (Haz: İsmail Parlatır vd.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- İsen, Mustafa. (1990). *Latîfî Tezkiresi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kanar, M. (2012). *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M. (2010). *Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.

- Kanar, M. (2003). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Derin yayınları.
- Karaismailoğlu, A. (2009). "Selmân-ı Sâvecî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 36). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 446-447
- Kartal, A. (2009). *Lügât-ı Nâcî/ Muallim Nâcî*. Ankara: TDK yayınları.
- Kartallıoğlu, Y. (2016). İstanbul Şehir Adının Telaffuzunun Tarihî Süreç İçinde Gelişmesi. *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (7), 119-136.
- Kâşânî, A. (2004). *Tasavvuf Sözlüğü*. (Çev. Ekrem Demirli). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Kaya, B.A. (2011). Atasözleri ve Deyimlerin Dîvân Şiirinde Kullanımı ile Dîvânların Bu Söz Varlıklarımız Bakımından Önemi. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (6), 11-54.
- Kestelli, N. R. (2004). *Resimli Türkçe Kamus*. (Haz. Recep Toparlı, Belgin Tezcan Aksu, Canan Selvi Kanoğlu, Seyfullah Türkmen). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kiraz, Ö. F. (2007). *Hız. Peygamber'in Amcaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).
- Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Koçu, R. E. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. Ankara: Sümerbank Kültür Yayınları.
- Köksal, M. A. (2013). *Peygamberler Tarihi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kurtçu, N. (2006). *Hamza-nâme Kahramanlarının Türk Destan Edebiyatındaki Yeri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Levend, A. S. (2015). *Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Lugal, N. (2005). *Firdevsî, Şahnâme*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Mehmet Esat Efendi. (1999). *Lehçetü'l-Lugat*. (Haz. Ahmet Kırkkılıç). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mehmed Salâhî. (2019). *Kâmûs-ı Osmânî*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu.

- Mehmed Süreyya. (1996). *Sicill-i Osmani*. (6 Cilt). (Haz. Nuri Akbayar). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Mermer, A. ; Koç, N. (2005). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Metinlerle Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. (2006). (Editör: Zafer Erginli). İstanbul: Kalem Yayınevi.
- Muallim Nâcî. (2009). *Lügat-i Nâcî*. (Haz. Ahmet Kartal). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Mütercim Âsım Efendi. (2013). *el-Okyânûsu'l-Basît fî Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*. (6 Cilt). (Haz. Mustafa Koç, Eyyüp Tanrıverdi). İstanbul: Pasifik Ofset.
- Mütercim Âsım Efendi. (2000). *Burhân-ı Katı*. (Haz. Mürsel Öztürk, Derya Örs), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Nursî, S. (2014). *İşârâtu'l-İ'câz fî Mezânni'l-İcâz*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Okumuş, S. (2015). *Amasyalı Nebzî ve Divanı*. Ankara: Kitap & Cafe Serüven Yayınları.
- Olgun, İ. (1973). Farsça ve Türkçe Atasözleri ve Deyimler Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten*, (20), 153-172.
- Onay, A. T. (2000). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (Haz. Cemal Kurnaz). Ankara: Akçağ Kitabevi.
- Onay, A. T. (2007). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. (Haz. Cemâl Kurnaz). Ankara: Birleşik Dağıtım Kitabevi.
- Öztuna, Y. (1990). *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*. (2 Cilt). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Öztürk, F. (2007). *Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük)*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pakalın, M. Z. (2004). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* (3 Cilt). İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Pala, İ. (2018). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Pala, İ. (2005). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. (2 Cilt). Ankara: Yargı Yayınları.
- Püsküllüoğlu, A. (2006). *Türkçe Deyimler Sözlüğü*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Recaizâde Mahmut Ekrem. (1911). *Talim-i Edebiyat-Kısm-ı Evvel*. İstanbul: Mihran Matbaası
- Redhouse, J. W. (2005). *Turkish and English Lexicon*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Redhouse, J. W. (2009). *Müntahabât-ı Lügât-ı Osmâniyye*. (Haz. Recep Toparlı, Betül Eyövge Yılmaz, Yaşar Yılmaz). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Steingass, F. (1998). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. Beyrut.
- Saraç, Y. (2013). *Klâsik Edebiyat Bilgisi-Belâgat*. İstanbul: Gökkuşbu Yayınları.
- Savaş, A. i. (1999). *Mustafa Hattî Efendi Viyana Seyahatnâmesi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Şahinoğlu. M. N. (2002). “Kemâl-i Hucendî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 25). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 226.
- Şemseddin Sami. (2007). *Kâmus-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Şenödeyici, Ö. (2017). “Üslûp Araştırmaları Açısından Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmaları: Nâilî Örneği”. *Journal of Turkish Language and Literature*, 3(1), 282-306.
- Şu‘ûrî Hasan Efendi. (2019). *Lisânu’l-Acem Ferheng-i Şu‘ûrî*. (4 Cilt). İstanbul: Bilnet Matbaacılık ve Yayıncılık A. Ş.
- Şükün, Z. (1996). *Farsça-Türkçe Lugat, Gencîne-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ* (3 Cilt). İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Taberî. (2019). *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi II*. (Çev. Zâkir Kadiri Ugan, Ahmet Temir). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Tahir-ül Mevlevî. (1994). *Edebiyat Lugati*. (Haz. Kemal Edip Kürkçüoğlu). İstanbul: Enderun Kitabevi.

- Tanyeri, M. A. (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tekin, A. (2010). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler Sözlüğü*. İstanbul: Bilgeoğuz Yayınları.
- Tokmak, A. N. (1996). “Hâcû-yi Kirmânî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 14). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 520-521.
- Topak, Z. (2019). Divan Şiiri Poetikası (17. Yüzyıl). *Karabük Türkoloji Dergisi*, (1), 172-175.
- Toven, M. B. (2004). *Yeni Türkçe Lügat*. (Haz. Abdülkadir Hayber). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tökel, D. A. (1998). *Divan Şiirinde Mitolojik ve Efsânevi Şahıslar*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Tökel, D. A. (2000). *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar-Şahıslar Mitolojisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tulum, M. (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Turabi, A. H. (2002). *İbn Sînâ'nın Kitâbü's Şifâ'sında Mûsikî*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkçe Sözlük I-II*. (1998). Ankara: TDK Yayınları.
- Uludağ, S. (1996). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. (2. Baskı). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Uysal, İ. N. (2012). Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı. *Diyalektolog*, (5), 55-62.
- Ünlü, N. (1992). *İslam Tarihi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Üstüner, K. (2007). *Divan Şiirinde Tasavvuf*. Ankara: Birleşik Yayınevi.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. (N. Güz, E. Huber, O. Semenoğlu, E. Öztokat), İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Vefik, A. (2000). *Lehçe-i Osmânî*. (Haz. Recep Toparlı). Ankara: TDK Yayınları.
- Yıldırım, N. (2008). *Fars Mitolojisi Sözlüğü*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

- Yılmaz, M. (1992). Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Yiğit, A. S. (2019). Nailî Divânî'nda Peygamberler. *Mavi Atlas*, 7(1), 230-244.
- Yiğit, İ. (2007). "Osman", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. (C. 33). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 438-443.
- Yiğit, İ. (2010). *Peygamberler Tarihi*. İstanbul: Kayıhan Yayınları.
- Yurtbaşı, M. (1996). *Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü*. Ankara: Özdemir Yayıncılık.
- Zavotçu, G. (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Zavotçu, G. (2006). *Divan Edebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü*. (1. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- Çağdaş Sözlük, <https://ingilizce.cagdasozluk.com/kamus/osmanlica-ingilizce-sozluk-madde-51143.html>
- Kamus-ı Alam, <https://alam.cagdasozluk.com/osmanlica-ansiklopedi-madde-21585.html>
- Kamus-ı Osmanî, <https://osmani.cagdasozluk.com/osmanlica-sozluk-13522-nedir-anlami.html>
- Kamus-ı Türkî, <https://turki.cagdasozluk.com/osmanlica-sozluk-madde-21730.html>
- Kubbealtı Lügati, <http://lugatim.com> (Erişim tarihi: 10.02.2020).
- Lehçe-i Osmanî, <https://lehcei.cagdasozluk.com/osmanlica-turkce-sozluk-madde-21204.html>
- Lügat-ı Cûdî, <https://cudi.cagdasozluk.com/osmanlica-sozluk-madde-30790.html>
- Lügat-ı Nacî, <https://naci.cagdasozluk.com/osmanlica-turkce-sozluk-madde-10750.html>
- Lügat-ı Remzî, <https://remzi.cagdasozluk.com/buyuk-osmanlica-sozluk-madde-23615.html>
- Resimli Kamus-ı Osmanî, <https://resimli.cagdasozluk.com/osmanlica-turkce-sozluk-madde-220.html>
- Resimli Türkçe Kamus, <https://kestelli.cagdasozluk.com/osmanlica-turkce-sozluk-madde-12529.html>

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com>

TDK, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim tarihi: 22. 10. 2022)

TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim tarihi: 12.05.2022)

TDK, Derleme Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim tarihi: 03.02.2022)

TDK, Kişi Adları Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim tarihi: 15.04.2022)

TDV, İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/>, (Erişim tarihi: 10.02.2020).

TEBDİZ, <http://www.tebdiz.com>

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim tarihi: 10.02.2020).

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/>, (Erişim tarihi: 10.02.2020).

Yeni Türkçe Lügat, <https://toven.cagdasozluk.com/osmanlica-turkce-sozluk-madde-13941.html>

ÖZGEÇMİŞ	
Adı Soyadı	Mehmet TÜLÜ
Yabancı Dili	İngilizce
Orcid Numarası	0000-0002-0758-1288
Lise	Bozyazı/ Tekmen Lisesi
Lisans	Afyon Kocatepe Üniversitesi, Uşak Eğitim Fakültesi
Yüksek Lisans	Uşak Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD
Mesleki Deneyim	<p>UŞAK/BANAZ/Kızılcasöğüt Şehit Serdar Uludağ Çok Programlı Anadolu Lisesi(318398)-Çok Programlı Lise (Tic. Tur. Öğ. Gn. M.) 22/09/2000-02/07/2007</p> <p>KONYA/HÜYÜK/Kireli Lisesi (175662)-Lise 04/07/2007 - 06/02/2008</p> <p>UŞAK/EŞME/Şehit Mustafa Eğerci Anadolu İmam Hatip Lisesi (206993)-İmam Hatip Lisesi 18/02/2008-04/08/2008</p> <p>UŞAK/EŞME/Eşme Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (206968)-Anadolu Meslek Programı 04/08/2008- 05/08/2010</p> <p>UŞAK/MERKEZ/Alper Günbayram Anadolu Lisesi (973007)-Anadolu Lisesi 06/08/2010-16/04/2012</p> <p>UŞAK/MERKEZ/Tüprag Anadolu İmam Hatip Lisesi (206669)-Anadolu İmam Hatip Lisesi 25/01/2013-15/09/2017</p>

	<p>DENİZLİ/TAVAS/Tavas Zeybekler Anadolu Lisesi (317189)-Anadolu Lisesi</p> <p>19/09/2017-24/01/2018</p> <p>DENİZLİ/MERKEZEFENDİ/Servergazi Anadolu İmam Hatip Lisesi(762623)-Anadolu İmam Hatip Lisesi</p> <p>24/01/2018-25/08/2021</p> <p>ANTALYA/KAŞ/Kaş Çavdır Anadolu Lisesi(765032)-Anadolu Lisesi</p> <p>26/08/2021-21/01/2022</p> <p>ANTALYA/GAZİPAŞA/Gazipaşa Anadolu Lisesi (323600)-Anadolu Lisesi 24/01/2022-</p>
--	---

Akademik Çalışmalar	<ol style="list-style-type: none">1. İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Aktif Kelime Serveti Üzerine Bir Araştırma (Uşak/Eşeme Örneği) Yüksek Lisans Tezi2. Kara Fazlî Divanı'ndaki Tasavvuf İstilahları Üzerine Bir Değerlendirme. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 10, 169-191.
----------------------------	--